John Adams
Library.

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

SHELF No.
ADAMS
31.6
v.1

BASILII FABRI

THESAVRVS ERVDITIONIS SCHOLASTICÆ.

John Adams

BASILII FABRI
SORANI

THESAVRVS ERVDITIONIS SCHOLASTICAE

OMNIVM VSVI ET DISCIPLINIS OMNIBVS
ACCOMMODATVS
POST
CELEBERRIMORVM VIRORVM
BVCHNERI, CELLARII, GRAEVII,
OPERAS ET ADNOTATIONES
ET MVLTIPLICES
AND. STVBELII ET IO. MAT. GESNERI
CVRAS
ITERVM
RECENSITVS, EMENDATVS, LOCVPLETATVS.

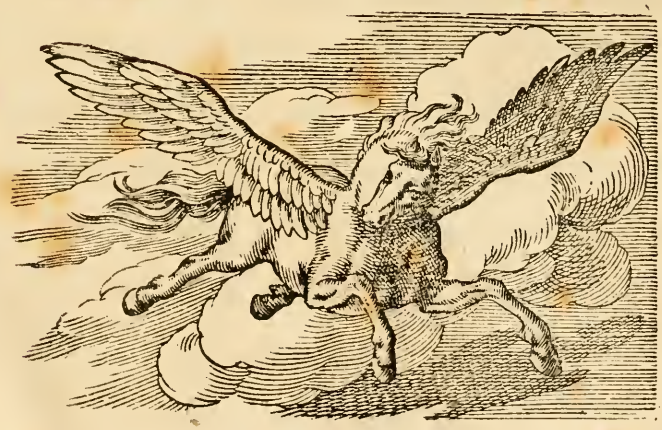

FRANCOFVRTI ET LIPSIAE,
IN TABERNA LIBRARIA IOH. FRID. GLEDITSCH.
MDCCXLIX.

ADAMS

LECTORI
AEQVO ET ERVDITO
IOH. HENR. LEICHIVS.

In hoc Thesauro Eruditionis Scholasticæ digerendo, augendoque, Buchnerus, Cellarius, Gesnerus, viri summo ingenio, exquisitissimaque doctrina, tantum studii consumsere, tantum molestiæ devorarunt, ut, multiplici eorum cura, Basilii Fabri, Sorani, qui primus hunc laborem aggressus est, diligentia fere obscurata sit. Nihil certe in eo genere instructius, aut magis accommodatum juvenum studiis, ab ullo expectari potest, & aperte, optimoque jure, viri eximii, qui Roberti Stephani Thesaurum in Anglia recudendum curarunt, Fabrianum Lexicon usu & eruditione, præ omnibus aliis, longe commendatissimum esse, professi sunt: quorum judicium Ioh. Guil. Bergerus, humanitatis vindex acerrimus, in præfatione Orationum suarum, nuper comprobavit. Nihilominus ad eam laudem, & tanti quidem operis, quoniam in omnibus rebus difficilis est optimi perfectio atque absolutio, quædam adhuc deesse videbantur. Quare cum de nova editione Ioh. Frid. Gleditschii, bibliopolæ integerrimi, heredes cogitarent, Gesnerus vero, vir celeberrimus, aliis utilissimis laboribus, bono publico, tum maxime intentus, negaret, se Thesaurum hunc iteratis curis cumulare posse; autor ipsis exstiti, ut doctorum virorum observationes, ab eo tempore, quo novissima editio prodierat, scriptas, & sparsim editas, suis locis adjungerent; nec difficulter a me impetrari passus sum, ut in ea re meam ipsis operam addicerem. Hac ratione effectum est, ut ex Livio, Drakenbor-

kenborchii, v. c. ſtudio ad veterum codicum fidem recenſito, & illuſtrato, millenæ obſervationes in hunc Theſaurum translatæ, nonnulla etiam ſcriptoris ejus emendatius poſita ſint, ut ſuperiores editiones cum hac nova conferenti apparebit. Iacobi Facciolati, Dreſigii, & Ill. Menckenii noſtri ſupplementa ſuo loco inſerui, delectu tamen adhibito: ne, dum in nimiam molem opus excreſceret, eorum, quibus præcipue dicatum eſt, manibus excuteretur. Præterea ex Miſcellaneis Clarorum Anglorum, Belgarumque, obſervationibus, & antiquarum Inſcriptionum Theſauro Muratoriano, haud pauca excerpſi, in his nova quædam vocabula, quorum in illis monumentis ampliſſimum ſpicilegium ſupereſt. Geographica & hiſtorica, ad acriorem limam revocata, non tenui ſupellectile paſſim locupletavi, egregia multa a præſtantiſſimis antiquariis, Italis præſertim, mutuatus: bis poſita, aut alieno loco, reſecui. Menda plurima, quæ operarum ignavia & negligentia irrepſerant, ſummo ſtudio nunc ſublata ſunt: multa veterum exempla, ac dicendi rationes, perperam adducta, optimis editionibus accommodavi. Francogallicam vocum interpretationem, neſcio, quorum conſilio, huic Theſauro additam, cum nec ſatis accurata eſſet, & ex Danetiano, aliisque Lexicis, haud paullo melior peti poſſet, omiſi. Ceterum plurima ex Lucano, Virgilio, Suetonio, Burmanni, Panegyrico item Plinii, a Schwartzio, v. c. nuper expolito, aliis, (quæ probata eſt viris doctiſſimis ratio,) addi debuiſſent: verum major hic labor, & operoſior, erat, quam ut eum ſpatio duorum annorum, quo circumſcriptus fui, exantlare potuiſſem. Tu, Lector, his conatibus fave, & erroribus, ſi qui occurrent, humanis humaniter ignoſce. Vale. Scr. Lipſiæ v. Kal. Mart. A. MDCCXLIX.

PRAE-

PRAECIPVAE PRIORVM EDITIONVM PRAEFATIONES.

AVGVSTI BVCHNERI AD LECTOREM PRAEFATIO,

PRAEMISSA EDITIONI ANNI MDCXXV.

Nemo inficiabitur, Basilium Fabrum Soranum, Virum perquam eruditum, &, dum fata Deusque sinebant, ad informandam bonis literis juventutem prope unicum, in condendo & adornando Scholasticæ eruditionis, quem vocat, Thesauro, qua discentibus, qua docentibus utilissimam multo sumsisse operam. Interim & hoc negari non potest, multa in illo opere, quæ aut manifeste falsa atque rejicula sint, aut prima quidem fronte bonitatem quandam præ se ferant, excussa atque examinata non ita proba esse deprehendantur. Equidem qui secum recogitet, quantum molestiæ ac vigiliarum exantlandum illi sit, qui in istiusmodi scriptionis genere operam suam occupare velit, is mirari minime debet, virum optimum cessisse quandoque laboribus, sibique somnum obrepere aliquem passum fuisse. Est & alias communis humanitatis nostræ conditio, ut & perfectissimi aliquando possint peccare. Jam ea tempestate vixit ille, quæ quidem doctissimis ac eruditissimis viris non caruit; in eo tamen splendore ac excellentia, quam nostra ista miratur ætas, literariam rem constitutam non vidit. Itaque tam effecte elaborare hoc suum opus, tam probe deasciare polireque omnino nequiit, ut non relinqueret aliquid posterorum limæ. Quam sæpe probissimæ notæ vocabulum, ut barbarum & non latinum deculpat? Quam multa ex auctoribus præter mentem auctorum allegat? Quoties pro veris & genuinis falsa & suppositicia, corruptis exemplaribus inductus, obtrudit? Quoties scriptorum loca parum integre & emendate adducit? Quæ res non modo hærere tironem faciat, sed & eundem in errores non unos præcipitet. Quam multa sunt, quæ suis extrusa locis in alienas sedes commigrarunt? Quam multa de syllabarum quantitatibus docentur perperam, ac dictiones non eo quo debebant modulo pronunciari jubentur? Jam in vocum originationibus annotandis quoties lapsus est, quoties ineptis ac ridiculis quorundam opinionibus adhæsit? In historia porro & re antiquitatis explicanda, item in assignationibus locorum & temporum, quoties hallucinatus est, quoties manifeste erravit? In *Pes* scribit: *Compedire apud probatos auctores non legi:* atqui apud Catonem de re rustica *Compediti servi* leguntur. In *Dulcis* verbum *Edulcare* ut parum latinum infesto configit obelo: atqui Cn. Mattius Poeta eo usus est, idque nec absurde nec absone fictum Gellius lib. XV cap. XXV innuit; ut nihil de Sidonio dicam, qui alibi scribit,

- - ferunt exorto flumina melle
Dulcatis cunctata vadis.

Ita in *Levis* parum caute ac sapienter scribit: *Invenias & a* Levis *composita; sed nec latina satis, & a veteribus tantum usurpata: ut* Levisidus *apud Plautum.* Similiter vocem *Impræsentiarum* tanquam *monstrosissimam* damnat, eamque ut maximopere vitent pueri prænonet, cum ab ea nec Cato, nec Fannius, (quorum loca Priscianus annotat alibi) nec Tacitus, nec Apulejus, nec Symmachus, ut nihil de Minutio Felice & aliis Latinorum Patrum dicam, abstinuerint. Sic male prorsus vocem *Adventor*, pro hospite, ac conviva, quam Plautus, Latinitatis regula, ut censuere veteres, item Petronius, item Apulejus usurpavit, Latio exterminat. In *Papinianus* scribit: *Papinianum securi percussum a Bassiano propterea, quod parricidium in fratre Geta commissum diluere in Senatu noluerit &c.* Atqui tantum abest, ut hanc de præstantissimi ICti morte opinionem foverit Spartianus, ut eam explosserit potius, atque omnibus modis iverit destructum. Sic in constituenda significatione vocabuli *Testudo* pro fornice, sive camera, frustra Virgilianum illud ex II. Georg. *pulchra testudine postes* adducit. Non enim id, quod ipse vult, intelligit Poetarum maximus; sed hoc, videlicet postes testudinum tergoribus pictos & exornatos: unde *varios pulchra testudine postes* dixit. Et Servius ait: *pulchra testudine, id est, Indica: unde postes ornabantur & lecti.* Similiter in *Virus* hallucinatus est, ubi ait: *Virgilium I. Georg. virosam Pontum dixisse.* Locum isthunc innuit:

At Chalybes nudi ferrum, virosaque Pontus *Castorea &c.*

Sed non *virosam Pontum* ibi Virgilius, sed *virosa castorea* dixit, ut Interpretes omnes sentiunt, & adstipulatur quoque Nemesianus Cynegetico scribens,

Tunc virosa tibi sumes multumque domabis *Castorea &c.*

Sed hoc leviculum est; ad alia majoris momenti progrediamur. In *Protervus* docet, *Proterviam genus sacrificii fuisse, de quo nihil oportebat relinqui.* Atqui id non *Protervia*, sed *Proterviam* appellatum est, ut ex Festo, & emaculatioribus Macrobii codicibus constat, & res ipsa satis edocet. Ita *Psychrolam* pro *Psychroluta*; *retiaculum* pro *retejaculum*; quorum illud apud Senecam, istud apud Plautum legitur, nobis venditat. In *Ægæum* ita citatur versus quidam Statii:

- - de Jove sonanti *Pejor.*

quo

quo imperitior puer decipi facile, & perſuaderi poſſit, primam in *Jove* productam a Statio fuiſſe. Sed ita legendum eſt: *Delove ſonanti Pejor &c.* In verbo *obvolvere*, hæc Ciceronis præſcripta auctoritate verba adducit: *Cum immolanda Iphigenia triſtis Calchas eſſet, mœſtior Vlyſſes, mœret Menelaus obvolvendum caput Agamemnonis eſſe, quoniam ſummum illum luctum penicillo non poſſet imitari pictor:* quæ nec conſtruat tyro aliquis facile, nec intelligat, niſi ita, uti a Cicerone concepta ſunt, emendet & legat: *Si denique pictor ille vidit, cum immolanda Iphigenia triſtis Calchas eſſet, mœſtior Vlyſſes, mœreret Menelaus, obvolvendum caput Agamemnonis eſſe, quoniam ſummum illum luctum penicillo non poſſet imitari:* &c. Sed hæc & plura alia typographis potius, quam Fabro ipſi imputanda. Sub *Pilus, Compilare* & *Expilare* collocat; quæ ad τὸ *Pilum* pertinent. Sub *Vitium, Convicium* ponit, quod tamen nominis non a *vitio*, ſed a *voce*, quaſi *convocium*, dictum eſt. Ad *linio, linire; delinire* pro demulcere refert; quod ad τὸ *lenio*, a *lenis*, debebat. Sic *vireſcere*, quo Furius Poeta vetus pro ſumere, ſive recuperare vires, docente Gellio, uſus eſt, cum *vireſcere* a *vireo* imprudenter confundit. *Cæſtum* ſcribit genus fuiſſe clavæ, pilas plumbeas loris bubulis appenſas habens: Quod falſum & nugatorium eſſe revincunt ea, quæ ſuper *Cæſtibus* I. Cæſ. Scaliger in Poetica, Turnebus in Adverſariis, Mercurialis de arte Gymnaſtica ſcripſerunt. Lucretium Carum Poetam tradit & Terentio & Cicerone antiquiorem fuiſſe: quem tamen certum eſt, utroque minorem fuiſſe, ac Cicerone quidem undecim ad minimum annis. De Perſio Satyrico exponens, quendam Ciceronis locum adducit, in quo ejusdem mentio Perſii fit. Quem ſi eundem putavit cum Poeta, inſigniter oſcitatus eſt. Nam cum hic Perſius ſub Nerone fuerit, ut ipſe tradit, nec aliter res habet; equidem ejus Cicero non potuit meminiſſe. Sin vero alium, ut certe alius eſt, videlicet *Ælius Perſius*, intellexit, cur admonere de eo Lectores penitus neglexit? Igitur aut confudit auctores, aut ſuo officio non ita ſedulo perfunctus eſt. Eandem culpam in *Scævola* admiſit, ubi *Mutium* illum nobilem, qui in Porſennæ cædem juraverat, cum altero Scævola ICto confudiſſe videtur. Ita *Zeugma* dicit eſſe Daciæ urbem, ſimulque adducit illud Statii e Sylvis:

Antiquæ Babylonis opes, & Zeugma Latinæ
Pacis iter.

Atqui ex Plinio conſtat, urbem eſſe ad Euphratem ſitam (unde cum Babylone Poeta jungit) ubi Romani Imperii terminus fuit verſus Perſas: Quo illa Poetæ pertinent: *Latinæ pacis iter.* Hæc & alia longe plura (nam ex ſexcentis hæc pauca ſaltuatim excerpſimus, & per ſaturam veluti expoſuimus lancem) vel erravit Baſilius noſter vel peccavit. De quo nos ideo admonendum Lectorem duximus, ut appareret, nihil ſupra a nobis temere poſitum fuiſſe. Interim ſancte teſtamur, nos nihil detrahere voluiſſe viri optimi famæ: quem ſatis tum ipſa, quibus hæc ſcripſit, tempora, tum operis quoque difficultas excuſat. Et eſt profecto proprium, & quaſi ingenitum humano generi, errare ac labi. *Nemo noſtrum non peccat*, inquit ille, *homines ſumus, non Dii.* Cæterum, quamquam Pythagoras vetuit quicquam in libris immutari: tamen cum hic ipſe Theſaurus ob exemplarium defectum exſcribendus typis iterum & excudendus eſſet, exiſtimavimus nobis alia omnia tenenda & obſervanda: adeoque viri auctoritati boni publici ſtudium anteponendum eſſe. Idcirco ſedulam navavimus operam, ut hic liber a culpis ſuis & maculis expurgaretur, præterea in locis longe plurimis, ubi deficere videbatur, ſuppleretur augereturque, ac ita non purgatiore modo, ſed & nitidiore ac cultiore quaſi veſte emitteretur in lucem. Sit ſua cujusque labori atque induſtriæ laus; ſed fallimur, aut vere nos gloriari poſſumus, ſimilem operam in recenſendo edendoque iſto opere neminem hactenus poſuiſſe. Evolvantur omnes retro editiones, invenies, plura non inutiliter quidem addita, cæterum culpas plerasque præteritas eſſe atque relictas. Quamquam & noſtram diligentiam multa potuerint fugere. Quandoque bonus dormitat Homerus. Et ut apud Euripidem eſt, εἰς ἀνὴρ ἁπάντ' ἐξῆν. Quemadmodum itaque nos auctori, ſi quæ deliquerit, liberaliter dedimus veniam: ita tu Benevole Lector & nobis recenſentibus, ſi quæ reliquimus mutanda in melius, candide ignoſces. Quod ſi & ipſi alibi, cum in veritatis ſemitam reducere ſumus conati alios, ab eadem divertimus, nihilominus tamen, ſpero, nobis abunde pulchrum ac honorificum erit, quod voluimus prodeſſe. Nempe quod Madaurenſis Philoſophi oraculum eſt: *Omnibus bonis in rebus conatus in laude, effectus in caſu eſt.* Quo concludimus, & te, Benevole Lector, etiam atque etiam valere jubemus.

EIVSDEM PRAEFATIO

PRAEMISSA EDITIONI ANNI MDCLV.

Triginta ipſi anni ſunt, quod Thomæ Schureri Heredes Baſilii Fabri Theſaurum denuo ediderunt Lipſiæ, interpolatum nonnihil noſtra cura, idque in melius, ni nos augurium animi fallit. Non pauca enim ſuſtulimus tum, aut reformavimus, quæ tradita ibi perperam atque expoſita eſſent, non tam auctoris vitio, quam culpa temporum, quibus ingreſſus ille hoc opus fuit. Adjecimus quoque nonnulla, unde in adoleſcentum ſtudia redundaturum utilitatis aliquid videbatur. De quibus cum te jam ante certum fecerimus, Lector Candide, cauſa non eſt, cur in præſenti recoquamus tibi hanc cramben. Sed perpurgari id temporis, & adornari cum liber ita haud poſſet, ut nihil tollendum aut refingendum amplius, nihil ſupplendum adjiciendumque deinceps eſſet, jamque Schureriani moliti novam editionem de opera ſibi navanda me perhumaniter appellarent: perſuaderi paſſus ſum, ut admoverem denuo manum, & quicquid annotaſſem interim obſervaſſemque, quo poſſit ornatius inſtructiusque prodire opus, eo conferrem. Quamvis autem hac noſtra opera infinitis partibus auctior & locupletior in manus tuas nunc veniat liber: talem tamen ſe nondum exhibet, quem velim cum maxime, qualemque extare intereſſet quam plurimum adoleſcentum ſtudiis, ut quam pauciſſima in eo ad lectionem & cognitionem optimorum auctorum cujusque generis neceſſaria deſide-

rarentur

rarentur. Sed dare ejusmodi Lexicon, neque unius hominis, & tantum eorum est, qui solida eruditione non modo judicioque excellant aliis, sed eidem negotio etiam toti possint vacare. Nobis non licuit impendere plusculum temporis, quam relegendis pagellis sufficeret, & consignandis tumultuaria opera, quæ incidebant cogitanti obiter, aut sponte ex adversariis nostris se dabant ad manum. Namque & properandum erat, festinantibus operis, ac nos subinde urgent alia ac interpellant: & cavendum posthæc, ne nimiam in molem excresceret liber. Sic venit usu, ut differrentur non pauca in alium diem; elaberentur autem nonnulla ac præterirent, quæ indigebant censura ac lima; tum, quæ non satis composita & ordinata videbantur, relinquerentur sicuti erant. Existent alii forte post nos, quibus hæc erunt curæ; nec ea tantum quæ fefellerunt industriam nostram, vocabunt ad partes, sed nostras quoque hallucinationes non inhumaniter tractabunt. Homines sumus, non dii. Deinde docet priorem semper posterior dies. Interim ausim sperare, hac mea opera adjutum iri haud parum eorum studia, qui in Latinis literis ad Musæ veteris proficere genium, & elegantias auctorum non ea tantum ex parte capere student, qua publicæ sunt & exstant in summo, sed qua recedunt etiam abstruduntque se, ut virtus ac pulchritudo earum quærenda intus & eruenda veniat. Hæc copia enim ut esset omnibus, dedimus maxime operam, profuturi ex æquo discentium studiis, & quibus docendi provincia incumbit. Neque enim dissimulandum est, reperiri haud infrequenter in scholis viros bonos, qui non feliciter satis & legant & interpretentur antiquos auctores: quod neque eorum usum magnopere habuerint ante, & destituti præsidiis ad intellectum eorum vix unquam aspirent. Vtrisque igitur ut consuleremus, non nos deterruit laboriosa rei humilitas. Vere enim, ni fallor, hic illud obtinet:

Fronte exile negotium,
Et dignum pueris putes.

Tum quod ibidem sequitur,

Aggressis labor arduus,
Nec tractabile pondus est.

Egregium alii atque magnificum putent, Persios Æliosque, hoc est, doctissimos quosque in admirationem suis trahere scriptis; nos juvet interea utilitates tyronum ante gloriam nostram habere, & studii potius, quam famæ petere gratiam. Quam qui affectant maxime, sibi dant operam, non aliis student. Cæterum de fine, & usu, & tota ratione operis, qua institutum est primum, si plenius cupis doceri adeunda tibi Fabri ipsius Præfatio est, quam eam ob causam adjiciendam curavimus. Consilia enim & cogitata animi ipsemet quisque optime verissimeque exequitur. Tantum est. Vale.

CHRISTOPHORI CELLARII PRAEFATIO,

PRAEMISSA EDITIONI ANNI MDCLXXXXII.

Nondum sexennium est, quum integerrimus vir, Io. Fridericus Gleditsch, Bibliopola Lipsiensis, supplementum Thesauri Fabro-Buchneriani, quem denuo editurus erat, a me humaniter rogaret, qui quod eorum literis adjutus venit, quorum causa nihil possum recusare; non difficulter impetravit, ut operam meam suis commodis pollicerer. Non enim futurum existimabam, ut nimius labor in illo opere superesset, in quo doctissimi viri tam longo tempore desudassent. Quum vero manum admovere cœpi, ingentem laborem deprehendi, quod exceptis Buchnerianis, sine auctore multa; fere omnia sine auctoris sectione, hoc est Libro, Capite, Versu, allegata; & innumera vocabula prætermissa; sæpe etiam longa serie quædam sine exemplo, sine testimonio, nude recensita erant, ut dubitari potuisset, utrum Latina illa, an barbara aut semibarbara essent. Qui enim primi collectores hujus Lexici fuerunt, aliud sibi propositum habuere, quam ut singulos libros, unde sua hausissent, distinctius indicarent, nedum minoribus illos incisis discriminarent. Fuerunt postea, qui Græcas sententias, & Philosophorum aliasque historias adjicerent, rem sane haud inutilem, etiam juventuti necessariam, sed ad Lexicum Latinitatis per se non pertinentem. Qui aptiora attulerunt; vel fato præventi, vel aliis impediti negotiis, inceptam telam abruperunt, quum vix uni alterique Literæ institissent. Augustus autem Buchnerus, ea semel & iterum addidit, & post mortem addenda reliquit, quæ Thesaurum hunc fulgentissimum efficiebant. Quod si huic summo viro vel constitutum fuisset, vel per alios licuisset honestissimos labores, ut, quod sparsim fecerat, etiam per singulas voces & continenti opera, hunc librum reformaret; haberemus sane incomparabilem thesaurum, &, quod omnibus satisfaceret, Lexicum. Sed, credo, sua tantum inferere, non omnia repurgare, animus fuit; quo factum est, ut intacta pæne multa relinquerentur, quæ aliam curam medicinamque postularent. Mihi tandem impositus labor, sed diffusior, quam ut novem mensibus, quibus circumscriptus eram, exhauriri potuerit. Ita etiam operæ urgebant, ut nimis mihi properandum esset, multis sæpenumero relictis, quæ alio tempore excuterentur. Vix autem peracta editio erat, & invito me nomen meum præscriptum; quum ad novam me legendo & adnotando præparavi, & quæ reliqueram exclusus tempore, ita retractare cœpi, ut vacua supplerem, turbata ordinarem, etiam resecarem bis posita, aut alieno loco insertata. Numerum additorum nunquam inii, nec potui facile in tanta copia & multitudine. Minimum dixerim, si millena vocabula accessisse, præter exempla nova, novasque observationes, adfirmarem. Excresceret numerus, si Gradus etiam ad calculum vocarem, secure ab aliis prætermissos, Lexico autem cum primis necessarios, ut constare possit, quorum Nominum, aut Participiorum æmulantium, & Adverbiorum Comparativos ac Superlativos usus antiquitatis ferat, & quorum respuat. Non enim analo-

gia Grammaticorum huic sufficit, nisi probatis illa exemplis sit stabilita. Inprimis illud mihi curæ fuit, ut Auctores accuratissime citarentur, significato libro, & libri minore inciso, sive epistola illud est, sive carmen, sive quod vulgo Caput appellamus: interdum etiam Capitis paragrapho; & semper versu Carminis, nisi hoc brevissimum sit. Non enim satisdant eruditis, qui tantum nomina Scriptorum, ut Ciceronis, Livii, Plinii, Ovidii, in Lexicis suis ponunt, nullam rationem librorum minorumque sectionum habentes. Ita enim fieri potest, ut falsissima pro veris ac genuinis accipiantur, quum nemo facile unius vocis vel formulæ caussa majorem librum perlegerit. Sic non antiquo Scriptori, qui Lexicis utuntur, sed horum conditoribus fidem habent; qui si falluntur, errorem suum in plurimos per longa sæpe tempora propagant. Possem commemorare, ubi in Lexicis non trivialibus, sed primis & præcipuis etiam, sit perperam Cicero testimonio advocatus: aut ubi Tacitus pro Suetonio, Livius pro Curtio, Ovidius pro Tibullo, & alii pro aliis nominati sint. Atque ita creditum fuit per sæculum & amplius: etiam error in recentiora Dictionaria transfusus. Non dicam, quoties exempla ex pravis codicibus producta & transcripta sint, quos meliores nunc & correctiores Criticorum cura possidemus. Hæc ergo corrigenda nobis fuerunt, quemadmodum & cetera ad probatissimos codices examinanda; cujus studii documentum vel sola possiunt Ciceroniana esse, in quibus semper Iani Gruteri incisa, quæ Capita vocamus, adnotavimus, ut constare tibi, Lector, possit, nihil aliena fide adferri, sed quod ipse excussi, meisque oculis non obiter perlustravi. Vbi incisiones non erant, ipsas paginas signavi, ut Apuleji, ex Elmenhorstiana; Arnobii, ex Lugdunensi Batavorum editione cum omnium commentariis ab anno CIↃ IↃCLI; atque sic in aliis quoque optimos libros secuti sumus, ut fidem ubique faceremus certiorem. Si quid humani passi sumus, præternisis, quæ oculos subterfugerunt; pro humanitatis lege, Lector humanissime, interpretaberis. Vale. Merseburgi VIII Calend. Octobr. CIↃ IↃC XCI.

ANDREAE STÜBELII PRAEFATIO

EDIDIONI ANNI MDCCXVII. PRAEMISSA.

Prisci Romani quantopere suam, populique sui majestatem retinentes se gesserint, *quo Latinæ vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur*, ex indicio *Valerii Maximi* cognosci potest [a]. Eundem propter usum linguæ ubique locorum receptissimum Thesaurus ille Latinitatis, qui Fabrum primum auctorem agnoscit, quique postmodum præclaris auctibus Buchneri, Cellarii, Grævii, aliorumque aliquoties, & postremo mea superveniente cura instructus, ac collocupletatus in publicum prodiit, tale nunc iterum incrementum cepit, quali quantoque neque indigebit posthac, neque unquam antea adornatum esse facile fatebitur, qui æstimator æquus, nullaque livore tinctus, aut partium studio abreptus fuerit. Concedo equidem, præeuntibus in hoc studio Viris celebratissimis me neque viribus ingenii, neque auctoritatis excellentia, esse æquiparandum; sedulo tamen allaboravi, ut cura & cultura huic Lexico adhibenda nulli cessisse, sed potius vestigia præcedentium diligenter legisse videar. Non enim illi spicilegium, sed integram aliquam messem reliquerant. Quare iliorum imitatus industriam, ex quibus illi fontibus sua hauserunt, & quæ adnotatu ipsi digna judicarunt, studiose observavi, & ne sterile semper ac jejunum multis in locis dici posset Lexicon, pleniore ut ita dicam hausto, quæ prætermissa adhuc erant, propinare, & secunda nunc vice conquirens omnia, quæ eo spectant, cunctorum desideriis satisfacere volui. Minoris pretii quædam occurrunt, neque tamen talia ab aliis unquam neglecta, neque propterea repudianda sunt, quod delicatis censoribus minus grata, vel quod ab uno aliquo adoptata non sunt. Immensum Latini sermonis orbem si intueare, dantur sane etiam vocabula infimæ Latinitatis, barbara & exotica, ad *Caroli du Fresne* Glossarium rectius remittenda, quam ut mereantur puram & elegantem Latinitatem amplectentibus obtrudi; quibus & ego libenter abstinui. Sunt tamen etiam vocabula, quorum quidem usus est rarior, inculta & horrida, ut *Cicero* vocat [b], imo quibus interdum carere tuto poteramus, quæ quantumvis postponantur aliis longe probatioribus, tamen indicanda, neque prorsus sunt rejicienda, quia ad complementum Dictionarii pertinent. Et talium vocum brevissima expositione defunctus ipse statuo, quod nonnullis delectari quam uti præstet, & quod quædam fugienda sint, cum meliora & usitatiora suppetant. Et licentia nimia peccatur, & nimia timiditas, vel quasi superstitio in vitio est, & detrimentum importat Latinæ linguæ non inopi, nisi fastidio nostro ad paupertatem redigamur. *Quintilianus* jam olim ea de re conquestus est [c], *Nos iniquos judices adversus nos esse, ideoque paupertate sermonis laborare*; cum nempe nova quæ videntur, vel quæ ex Græco formata sunt (de talibus ibi loquitur) ut barbara aspernamur. Istiusmodi fere judicia ipsius etiam *Ciceronis* [d], *Senecæ* [e], *Prisciani* [f] non susque deque habenda sunt. Quare nihil temere tam prima, quam altera nunc vice omittendum censui, quod ad augendam libri copiam vel propria investigatione ex vetustis monumentis collegeram, vel quod aliunde suppeditatum est. A quo instituto nullius infectatio me deterruit, quo minus illud persequerer, & incredibili contentione ac nisu in perficiendo libro, meæ fidei unice iterum commisso, integris tribus annis desudarem. Intra quod tempus etiam statim typographicæ operæ cœperunt, & mihimet ipsi, quem festinatio præcipitis instar rotæ, proxime gurgitis ac verticis modo circumegit, integrum non fuit, prelo subjectas plagulas relegere, & vitiose impressa corrigere; sed quidquid in eo oneris est, aliorum fatigare oportuit solertiam. Ne quis autem porro existimet,

a) vid. exemp. memorab. 2, 2, 2. b) de Finib. 1, 3. c) Instit. Orat. 8, 2. d) l. c. e) Epist. 58. f) l. 8 Putschii pag. 836.

met, ab aliis, quibus ipſe fateor plurimum deberi, Theſaurum plene inventum, & ſatis elaboratum eſſe, duos mox allegabo viros conteſtantes, immane quantum abfuiſſe a virtute conſummati Lexici, quantumvis ſuperiori editioni non pauca poſthuma Cellarii, & meapte manu amplius vocabulorum ſeptem millia, acceſſerint. Neque adeo invidioſum mihi erit, ſi dixero, quod hac vice viginti millia denuo ſuperaddita pronunciare liceat. Dimidia horum pars, quæ novis initiis conſtat, commode ſciri poterit, ſi præſens numerus cum eo, qui eſt antecedentis editionis, conferatur. Sed alterum tantum non niſi in contextu interpoſitum deprehenditur. Et ne quis noſtra ceu ſupervacua increpet, certo perſuaſus ſum, quod ſi viveret Cellarius, haud dubie commodata hac ratione ſubſidia approbaret, & ad ſuum nutum omnem exantlatum laborem interpretaretur. Primum autem teſtem defectuum produco *Chriſtianum Falſterum*, Con-Rectorem ſcholæ Ripenſis in Holſatia, cujus *Supplementum Linguæ Latinæ* circa finem anni ſuperioris ad nos pervenit, in quo *quinque millia* lacunarum Lexici Fabro-Cellariani ex autoribus aureæ, argenteæ, & æneæ ætatis ſupplere voluit, ipſosque defectus nunc jocoſe, nunc aſpere exprobrat. Sed plerosque vel ſimiliter, vel melius quandoque reſtitutos videbit ante adventum ſui libelli, plus conſecuturus, ſi citius transmiſiſſet, aut communicaſſet. Nam cum accederet, ultimam prope impoſituri manum, de indice Germanico ſoliciti eramus. Certe quisque noſtrum pro opibus efficit mœnia. Olim qualitercunque probata, vel nulla auctoritate munita, nulloque teſte comitata vocabula reliquerant. Poſtea vero quisque noſtrum id egit, ut ex antiquiore Latinitatis ſeculo auctoritatem arceſſat, & valorem vocum firmius corroboret; quod præcipuum etiam Falſteri opus eſſe videtur, ut digniore aliquo fulcro multa ejus vocabula nitantur, quam quo Lexicon utitur. Præterea pauca ſubſtantiva, plura adjectiva, & in his plures gradus ſuperiores, & quarundam dictionum plures ſignificationes, vel diverſum uſum ſuggerit. In his ſunt interdum, quas non deficientes in Lexico deficere putat. Sunt etiam quas ſi ſcruteris, aliter ſe habere ſentias. Iſtud dolendum eſt, quod lectionum varietate ſæpius torqueamur, quo malo in Lexicis contexendis nihil eſt deterius. Prolixam & eruditam præfationem Falſteri libello præmiſit Hafniæ celeberrimus *Severinus Lintrupius*, ubi inter alia commemorat, Theſaurum noſtrum jam olim ante tot, tantaque augmenta Foro Romano prælatum a doctiſſimo Bœclero, ſperatque, cum Falſteriano ſupplemento habere nos fere perfectum aliquod Lexicon Latinum. Multo magis dicet, Theſaurum ad aliquem ſupremo proximum perfectionis apicem perductum, cum quadrupliciter majorem apparatum, quam Falſterus, exhibuit, per noſtras lucubrationes novæ editioni audiet ſubminiſtratum. Ipſe etiam Falſterus, quia litteras amat, hic inveniet, de quo ſibi gratulabitur. Sed ne quid diſſimulem, luculentis adjutus ego ſum ſymbolis experientiſſimi doctoris Medici *Joachimi Jürgenii*, qui ſicuti antehac Nodriſiæ, & paucis abhinc annis Chriſtianiæ in Norwegia, ægrotorum curam geſſit, auxiliator eorum dexterrimus, qui ope medica indigerent: ita etiam laudabiliter noſtro Lexico, cui plus uno Æſculapio opus erat, gratioſum ſe præbuit, & non ſecus ac Apollo diverſas ſimul poteſtates exercens, & de publico excellenter meriturus, multo copioſiorem vocum ſupellectilem ante annos aliquot mihi ultro, & gratis offerre & per intervalla transmittere cœpit. Ille itidem teſtis eſt mihi fide digniſſimus, falſos fuiſſe, qui ſolis Cellarianis acceſſionibus rem confectam eſſe exiſtimarunt. Jürgenii autem, Viri integerrimi, collationes ita erant comparatæ, ut absque iis ſi fuiſſem, non pauca iterum deficerent. Non deſtiti ad primum ejus ſpecimen per collationes reciprocas exempla nonnulla reponere, ut oſtenderem, me quoque habere ejus adnotatis adjungenda; & cum ſtatim odoratus eſſem, illos vocabulorum cumulos, qui per litteras P. R. S. in Vindiciis Latinæ Linguæ, ab *Andrea Borrichio* (alias Ivaro) ſcriptis reperiuntur, ex eodem promptuario proveniſſe, amicus ille plurimi æſtimandus non modo cœptum litterarum commercium continuavit, ſed & confeſſus eſt, rem non aliter ſe habere cum Borrichio, qui nulla ſui mentione facta ſoli ſibi eundem apparatum arrogarit. Jürgenii autem benevolentia & humanitas me ad multo majorem in amplificando Theſauro alacritatem accendit, atque exſtimulavit, ut nunc celſius conſurgat tot ſuppetiis ſublevatus, & ideo multo commendatior vultus ejus eniteat. Vt opifex ille nunc ſeptuagenarius, ſoſpes, ſalvus, atque incolumis agat, ardenter quidem cupio; ſed quoniam per diuturnioren moram nihil ad me dedit, metuo valde, ne quid in publicis calamitatibus, quæ Chriſtianiam afflixerunt, humanitus ei acciderit. Immortales nihilominus laudes & gratias etiam poſt mortem Viro optime merito deberi pro collatis tam liberali manu collectaneis, ſciant omnes, qui mecum ingrati eſſe noluerint. Hanc ergo notam declinaturus, publica hac uti volui prædicatione operæ præſtitæ non exiguæ, non irritæ, non inutilis. Cæterum cordatiores facile intelligent, non proletarium mihi onus, ſed ſatis arduum incubuiſſe in omnibus, quantum fieri potuit vel eruendis, vel adſciſcendis, vel evolvendis, vel ponderandis, vel perlegendis, vel digerendis, vel juſto loco reponendis, vel emendandis vocabulis, formulis, & obſervationibus; porro in adſcribendis generibus nominum, quod hactenus nondum factum erat, & in expungendis ſuperfluis, repurgandisque inveteratis quibusdam erratis, quorum non pauca novam elimationis lucem requirebant; denique in adnotandis Auctorum libris, capitibus, verſibus. Inter has occupationes idem fere accidit interdum, quod de ſe Cellarius fatetur [g], ſe verbum *Eluceſcit* allegatum ab aliis in Hieronymo invenire non potuiſſe, quanquam integros tomos ejus cauſſa perlegerit. Id mirum videri poſſet, cur opus tantopere auctum in multo majorem molem non excreverit. Sane per varia compendia huic periculo quæſitum eſt remedium. Pro numerorum characteribus uncialibus minuſculos dudum repoſuit ipſe Cellarius. Iam dicta, quæ juſto prolixius excerpta erant, reciſa ſunt. Loca ex Inſcriptionibus & Comicis petita olim plures occupabant lineas, jam arctius cohærent. Allegationes olim non nudis numeris conſtabant; jam primus numerus nude poſitus librum, ſecundus caput, tertius, ſi adeſt, verſum, vel paragraphum indicat. Cujusvis lateris ſpatium medium anguſtius nunc eſt ſublatis litteris marginalibus, & exporrecta linearum olim breviorum latitudine. Hac ratione plus ſpatii, & uti plagulæ cujusque, ita totius etiam voluminis octavam partem lucrati ſumus; & quanto totus liber ſine ſupplementis minor futurus erat, tanto nunc eſt locupletior, addito inſuper novo ſcapo chartarum propter acceſſionum abundantiam. Sicuti autem pars prior Latino-Germanica, ita etiam pars poſterior Germanico-Latina longe uberiore nunc cumulo atque apparatu turget. Colluvies quidem linguarum laudari nequit; attamen quoniam factum eſt, cum nos Germani rem haberemus cum peregrinis, & præcipue cum Gallis, ut exoticæ expreſſiones immigrarent in Germaniam, illas uſu prope quotidiano receptas neceſſe fuit adducere: adeoque Indicem jam tertia vice exhibui

qui,

g) in Curis poſter. p. 301.

qui nisi exscribatur, quod antea a nonnemine factum esse memini, nullibi exstat plenior. Dies vero diei magister est, & posterior prioris est discipulus. Itaque tardius quædam inferenda & emendanda occurrerunt; quædam fervente sub prelo opere inter innumera alia subducta sunt oculis; quædam prorsus ab aliis damnata, indigna etiam sunt visa, ut solicitius indagarentur, donec eadem vindicanda esse sero apparuit. Sic e. g. *Recommendare* Cellarius statuit sine sordibus dici non posse; sapere Gallicissimum [h]. Eam ob caussam omissum est hoc verbum in Lexico, neque vindicarunt uterque Borrichius, Olaus & Andreas, Vorstius, Iürgenius, Falsterus; sine ulla tamen offensione legitur in Phædro, autore aureæ ætatis [i]. Quare ne hoc verbum, & alia plura nimium desiderentur, in fine subjeci mantissam bona fide, atque eo ordine, ut quivis sibi consulere possit, modo leve horum prætermissorum indicium suis locis facere sustineat. Tandem aliqua notitia Autorum necessaria visa est, ut ex diversa ætate judicium ferri possit, quæ melioris, quæ deterioris notæ putentur vocabula. Quare hujus rei caussa hac primum vice peculiarem Indicem adjicere, & Autores singulos in certas classes distribuere collibuit, ut inde vocum selectus institui, & optimæ semper præferri queant, atque eligi. Forte non nimium mihi tribuerem, si propter novam formam libro conciliatam, illum pro novo, meque pro conditore venditarem. Sed ne quid insolens aut gloriosum exeat ex ore, Deo potius laudes tribuo, & gratias persolvo, quod ipsius sub providentia tam amplum negotium iterum licuerit absolvere, quodque bis inter operas adversa valetudine tentatum illico restituerit, & clementer conservarit. Vos vero usufructuarii futuri hujus Thesauri accedite, si ditare vos ejus opibus volueritis. Accedite ad hos fontes ingenia vestra uberrime rigaturi. Sementem fecimus, opimam vobis eruditionis messem inde promittite. Vnum, alterumve reperietis, quod sit aut voluptati legere, aut cultui legisse, aut usui meminisse. Satis felicem in terris me arbitrabor, si vestra commoda quoquo modo promovisse deprehendar. Si qua voluntati illusit facultas, ignoscite, cum in tanto opere hallucinationes omnes evitari nequeant. Valete Benevoli! Malevolos non moror, sed si qui sunt, in eorum gratiam his Phædri verbis finio [k]:

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam, &c.

h) vid. ejus Antibarb. p. 91. i) præfat. lib. 2. v. 7. [*At conferenda est Petri Burmanni ad h. l. observatio, ubi jocularis Stübelii error notatur.*] k) ex clausula lib. 2. v. 10. seq.

PRAEFATIO I. M. GESNERI[a],

PRAEMISSA EDITIONI ANNI MDCCXXXV.

Quid nova hac editione libri satis jam cogniti præstitum sit, quid relictum item vel nobis, vel cuicunque ista provincia obtigerit, paucis hic indicare visum est, quod neutram harum rerum vel injucundam lectoribus putamus, vel inutilem. Versata igitur est industria nostra in his Latinæ linguæ, & eruditionis adeo, commentariis tum augendis tum emendandis. Illud majorem partem obiter, & nostri usus gratia, a decem inde annis & amplius factum est: hoc tribus hisce proximis, data opera, quibus totum opus diligenter perlegendum nobis sumsimus & recensendum. Auximus autem vocabulis primo novis non quidem nullis, sed paucis tamen, nimirum dignis hoc thesauro, quem ἐξ ἀφαιρέσεως & detractione potius curare, si res ita tulisset, quam προσανατρέφειν, & pinguiorem reddere hac quidem parte, maluissemus; qua de re plura dicendi deinde locus erit. Auximus autem plurimis vocum, quæ relatæ jam erant, significationibus, quæ tanto plus interdum negotii facessunt iis, qui Lexici opem requirunt, quam voces plane omissæ, quanto præstat plane ignorare verbum aliquod, quam falsum illi intellectum affingere. Tum constructiones adjecimus non paucas: qua in re scribentium præsertim studio consultum ivimus, quos mirifice ita adjuvari tum ad ornatum orationis, tum ad varietatem, apertius est, quam ut dici hic debeat. Diligenter etiam data est opera, ut quæ formulæ solennis & publicæ notam viderentur habere, ea non prætermitterentur, quo ex genere vel solus Livius uberem nobis copiam submininistravit. Et cum non verborum tantum, sed eruditionis Romanæ, quin scholasticæ, apparatum promittat hic liber, non alienum ab instituto putavimus, & iis, qui utuntur hoc libro, apprime commodum, non parce huc referre ea, quæ ad antiquitatis Romanæ intellectum pleniorem pertinent. Itaque inter alia ex immortali opere Ez. Spanhemii, de usu & præstantia numismatum, magnam vim observationum huc derivavimus. Vnum genus supereſt additamentorum nostrorum, de quo paullo accuratius dicendum videtur, cum, quod fieri non posse putabam, vir non indoctus, & de hoc ipso thesauro universim optime, ut ipse cupiebat, bene quibusdam certe partibus, (quod diffiteri non debent, qui primum illud negant) promeritus, male a me collocatam sibi videri in iis operam, tum aliis rebus, tum una præsertim demonstraverit, quod, cum ipsi provincia data esset, missas a me observationes ad exemplum, quo typographi usi sunt, accommodandi, multa ex eo genere, de quo nunc dicendum est, omisit. Nimirum ita usus sum celeberrimorum in arte Critica virorum Brouckhuisenii, Burmanni, Drakenborchii, ad Tibullum, Propertium, Petronium, Quinctilianum, Silium Italicum, observationibus, uti non tantum, si qua illorum lectiones a priorum editionum fide discrepant, indicaverim: verum etiam, quæ vocabula inter se permutare ac miscere solent librarii, ex ipsorum annotationibus, suis locis demonstraverim. Quod, si tirones parum juvat, quin eos etiam, qui intelligere

a Præmissa editioni A. cIↃ IↃ CCXXVI, quam certa causa servavi, adjectis in margine inferiori, si quæ ad hanc novam editionem monenda occurrerunt. Nam cætera etiam ad secundas curas nostras pertinent.

ligere tantum bonos auctores cupiunt, aut emendate scribere, quorum quidem vel maxime rationem habendam esse, non inficior: gratissimum tamen esse debet illis, qui ita amant libros veteres, ut etiam, si in locum aliquem salebrosum aut corruptum incidant, de medicina facienda cogitent, aut judicare certe de aliorum emendationibus cupiant [b]. Quæ invidia est, hos nostro labore in eo libro, quo alioquin libenter utuntur, discere etiam mores illorum & ingenia, quorum enixa opera factum est, ut mendis & ulceribus obsideantur libri quivis optimi; neque generatim & confuse discere tantum, sed quoties usu venit, ut circa vocem aliquam adhærescant, videre etiam posse, utrum forte alias quoque eam pro alia posuerint librarii. Quamquam enim ut veritas una, ita multiplex & varius esse error solet, tamen vel ipsæ, de quibus agimus, doctissimorum virorum observationes satis ostendunt, eadem chorda sæpe illos oberrasse, & in similes subinde incidisse culpas. Itaque tantum abest, ut pœniteat me qualicunque operæ ea in re collocatæ, ut potius molestе feram, me quo tempore Gronovianum Livium legebam, non similiter hoc genus observationum enotasse, ac miratus sim, B. Stubelio videri aliter potuisse. Perquam mihi molestum est, si de vivo homine aliquid dicendum sit, quo ægre illi queat fieri, neque modico, pro meis fortunis redemerim asperius aliquando a juvene dicta in Alex. Helladium, quamquam is, cum dixerit quæ voluit, quæ nollet, audisse videatur non immerito. Sed multo etiam molestius est commemorare de defuncto aliqua, quæ in eam rapi partem possunt, quasi tarvarum instar luctari cum manibus velim. Itaque supersedissem plane ista mentione, nisi & mea & lectorum causa plura dicenda supereissent, quæ, si abstinuissem etiam nomine, tamen ad illum pertinere, quivis facile intelligeret, & parum fuisse candide dicta, possent videri quibusdam, si prætermisso nomine Viri in medio hujus laboris cursu rebus humanis erepti, etiam occasionem benigne de illo dicendi mihi præscidissem. *Molliter ossa cubent* viri laboribus & miseriis vitæ feliciter perfuncti, & sub pedibus hæc omnia suis miranti, cujus parum jam refert, quam placeant mihi, pædagogo nimis forte supercilioso, aut aliis etiam altioris subsellii viris, ipsius vel sententiæ vel labores. Iam scopulum illum, ad quem ne adhæresceret pudor meus metuebam, feliciter, uti spero, prætervectus, libere quæ supersunt exequar. Quibus rebus auctior esset mea qualicunque opera hic thesaurus, demonstratum erit. Spero autem non infeliciorem, magis certe necessariam operam positam esse in emendando. Incredibile est, quam graves in Germanicam vel singularum vocum, vel phrasium aut exemplorum versionem, irrepserint hallucinationes. Nihil de antiquatis & obsoletis dico, aliisque quæ cultior Germaniæ pars respuit, in quibus non licuit severa nimis animadversione uti, cum non uni Germaniæ genti, sed Germaniæ toti destinatus labor ille videatur. Neque illud imputabo, quod participiorum, præsentis temporis, diminutivorum item interpretatio plane omissa est, cum illorum formatio pro dialectorum licet varietate diversa, nihil difficultatis habeat vel apud pueros, hæc autem plane eodem modo, adjuncta nimirum ad infinitivum litera d, exeant [c]. Sed de illis loquor, ubi plane contra veritatem peccatum est. Cujus rei ea fere causa fuit, quod, qui Germanicam interpretationem appositi, non ille rationem habuit, quid auctor sibi voluerit, quo ea loco protulit, sed quid sola per se, decerpta a corpore orationis, unde sumta sunt, significare forte possint. Hæc tanto minus animadvertuntur, quo pauciorum rationes ferunt, ut quoties formula quadam uti velint, ad ipsum ejus auctorem recurrant. Pauciissimis autem ea est cum veteribus libris familiaritas, ut statim quibusdam tantum verbis propositis, qua de re sermo sit, quid præcesserit, quid sequatur, intelligant. His igitur suppetias uti ferrem, neque in quibus a memoria vel usu bonorum auctorum ego adjuvabar, invidi, neque ubi suspicio tantum peccati subesse videbatur, tempori meo, & quærendi molestiæ peperci. Eadem opera magnam vim eorum sustuli, quæ adhuc in locis auctorum laudandis peccata fuerant librariorum culpa, vel festinatione doctorum. Denique cum plurimæ in librum utilissimum mendæ ea ratione irrepserint, quod a multis tractatus ac interpolatus, a nemine autem, totus qua singula verba perlectus est, unde multa vel bis, vel non suo loco posita, multa luxata, distracta, perversa sunt: his ut pro viribus mederer, sedulo equidem enixus sum, neque frustra me fuisse confido [d]. Quæ cum ita sint, illud confirmare audeo, Thesaurum Fabrianum nostra etiam qualicunque opera longe nunc prodire, quam unquam fuit, auctiorem atque emendatiorem, & reliquis in hoc genere libris, qui quidem nobis in-

b) Diligenter ob causas, quas dixi, talia adnotata sunt non modo in librorum, quos laudavi, indicibus, sed in Curtio etiam Freinshemiano, in Gruterianarum inscriptionum indice Grammatico magni Scaligeri opera contexto, &c. quæ si conferantur in posterum in hunc vel similem thesaurum, insigne commodum præbebunt studiosis.

c) Si meo hic judicio agere vel libuisset vel licuisset, eandem fere rationem tenuissem in verbalibus nominibus iis præsertim, quæ in IO, itemque in his, quæ in OR exeunt: quæ in nostra consuetudine & usu sunt nomina verbalia his respondentia, ea in ung & er fere desinunt, & facillimo negotio a tirone quovis formantur, qui verbi notionem perceptam habeat. Sed ea nimirum est difficultas, quod magna vis est Latinorum verbalium, quibus Germanica ex eo genere non respondent. Hic audacter conficta vulgo videas & posita in Lexicis Latino-Germanicis nomina, moneta ea quam diximus percussa, h. e. casibus ung vel er productа. Nobis religiosius agere visum est. Itaque, quoties animum advertimus, maluimus plane nullam ponere talium nominum interpretationem Germanicam, quam vel inaudita inter emendate loquentes nomina adscribere, vel longo verborum circuitu lectores impedire. Ne totum genus hoc sine versione relinqueremus, eorum intercesit utilitas, quorum interest, etiam imperitissimos non habere, quod requirant, aut omissum specie quadam conquerantur. Ita methodi, nescio quam bonæ, & uniformitatis cujusdam causa nominativi in VS positi sunt eorum etiam nominum, quæ μονόπτωτα vocant Grammatici, quæque interdum commodius in supinorum in V censu relinquerentur. Ita sæpiuscule præsentia verborum in SCO laudata, quorum sola præterita, a primitivis ducta, auctoritatem adscriptam habent. Sunt plura etiam in etymis & familiis vocum constituendis, quæ non probamus quidem, sed mutare difficile erat, & in morum genere ἀδύνατον. Taceo laboris molestiam, obrepentem longo in opere somnum, reliqua.

d) Inspiciat, qui voler, & conferat cum superiore nostra editione vocabula *Dysstrapelus*, *Flagito* cum familia sua, *Iuro*, *Linea*, *Lustrum*, *Phetrium*, *Primipilus* &c. & videbit etiam ad hanc repetitam quasi prælectionem pertinere, quæ de superiori diximus.

innotuerint, ita præstare, ut, quem cum illo comparemus, habeamus nullum. Cæterum hoc in loco mentio illorum facienda est honorifica, quorum industria inventis usi nonnunquam sumus, quamquam non ita sæpe illud factum esse fatemur, quam per ipsorum quidem in hoc opus, & me ipsum adeo, prolixam voluntatem licuisset. Iac. Facciolatum primum suo merito nomino, Patavii sui, quin Italiæ & literarum ipsarum singulare ornamentum, cujus observationes quasdam tanto securius omisi, quod illis in notis ac indice ad veteres rei Rusticæ scriptores locum suum destinavi, de quibus optime mereri Viro Clarissimo non uno modo placuit, quod quidem minime a me tacebitur [e]. Deinde multa misit Ge. Nic. Koehler, Præceptor meus, cui harum literarum amorem debeo, qui postquam ab Onoldino Ser. Brandenburgi Marchionum Gymnasio ad Ecclesiam & diœcesin Suobacensem gubernandam abiit, dedecori tamen non putavit sibi, observata olim a se enotare & ad me mittere. Verum ne his quidem uti pro eo, ac optabam, potui. Cum enim ab aliis negotiis, quæ procedente hoc ipso labore insigniter aucta sunt, tantum decerpere temporis vix ac ne vix quidem potuerim, quo eam, quam ante commemoravi operam Lexico impenderem, metuendumque subinde fuerit, ne mora, per me aliqua ferventibus prelis injiceretur: hinc factum est, ut si quid quærere pro temporis illius ratione longum foret, (nolebam enim in Lexicon referre quidquam, quod non ipse in auctore, qui laudaretur, vidissem) illud ad otium aliquod rejicerem, locum ei assignaturus in mantissa, quam necessario meditabar, cum interdum mitterentur quædam, quorum literæ jam præterierant. Sed secus accidit, atque putaveram, quo propius enim finem pervenit hic labor, tanto mihi impedimenta plura objecta sunt, quo minus perficere quod destinaram possem [f]. Eadem causa fuit, quod ne nunc quidem Falsterianæ [g] observationes omnes, quod tamen optimo jure merentur, in thesaurum nostrum relatæ sunt. Egeram equidem & mea sponte & ab ipso Viro Clarissimo per Cl. Heumannum [h], communem amicum admonitus, cum Fritschio, uti diligenter omnia ex supplemento Falsteriano & epistolicis animadversionibus suo

e) Est tamen satis multis in locis hæc etiam editio Viri Cl. opera emendatior-accuratiorque. In unoquoque verbo laudari vel ipsum, de quo loquimur, virum doctissimum, vel alios, de quibus jam dicemus, in tali opere nimis longum est, & ab instituta ratione alienum, multis denique erroribus in posterum committendis opportunum. Itaque nunquam aut Buchnerus, aut Cellarius, aut nos adeo, notavimus, quid nostræ uniuscujusque observationi debeatur, nisi quod ad librum alium a nobis editum interdum lectorem ablegavimus. Ne in Grævianis quidem observationibus illud custoditum est diutius, ut illæ ab aliorum labore discernerentur, quam dum eo quasi oculiserio aut hedera suspensa in nova editione opus esse videretur: & poterant illa magni viri observata satis commode a reliquo corpore separari. Ad Cl. Facciolatum redimus. Communicaverat ille cum Tho. Fritschio, viro cujus memoria quoque, postquam ipse importuno admodum nobis tempore de medio excessit, nobis carissima est, & commendata suo merito esse debet quicunque serio literas amant, quarum ille non minus quam ingeniorum cautus arbiter erat, & fautor maximus: huic igitur viro miserat Facciolatus observationes quasdam ad A & B literas pertinentes, quas suo quamque loco brevissime non laudato auctore insertas tanto æquius ferent lectores (nam ipse V. C. alia habet decora longe majora, quo facile illa laureola careat) quod quæ qualesque sint, cognoscere possunt, qui volent ex ipsius Animadversionibus Criticis in primam literam Lexici Danetiani, (Patavii 1731. 8) quem laborem jcontinuari ad hanc partem doctrinæ liberalis vehementer interest. Plura dicimus de viri humanissimi in has literas meritis in præfatione ad scriptores rei rusticæ. Hic subtexemus quædam casu hic non commemorando prætermissa, quibus tamen carere lectores nostros nolim, quod ne fiat metus est, cum rariora libelli modo laudati exempla ad nos perveniant. Igitur ¶ *Peracno* laudatur in Lexico ex Cato. R. R. 40 cum ramen ipsi ex optimis libris jam edamus *præacuito*, quod in quibusdam aliis est *peracuito*. Quod in Reyheriano, theatro Iunckeri cura aucto adfertur ex Plauti Aul. 3, 4, 9 *Ita mihi pectus peracuit*, est a *peracesco*. ¶ *Irrasus* ex Ca. 157 recte quidem & ex mente ipsius quoque V. C. interpretati sumus, tanquam participium verbi *irrado*, ut *infractus, infucatus* e. i. g. a. Sed ipse docet, nec aliter interpretandos esse Plauti, Silii que locos, in quibus pro adjectivo cum negandi particula reliquimus. Nam in illo Rud. 5, 2, 16 *leno irrasus* est rasus propter naufragium, de qua re notum vel ex Iuven. 12, 81. *Irrasæ robora clavæ* apud Silium 5, 585 possunt etiam esse levigata derasis ramis atque atque nodis. ¶ *Aular* ex Varr. R. R. 3, 14 non debebat pro certo poni. est enim lectio admodum dubia, ut ad eum locum monemus. ¶ *Columbaris* adjectivum male probatur ex Colum. 8, 8, vera enim lectio, certe nobis ipsis probata, hæc est, *quoniam fere eæ partes columbarii carent stercore.* Quædam editiones *columbari* contracte.

f) Excussa jam sunt omnia, & in locum quodque suum relata. Cæterum carissimo nomini adjungere licet aliud, necessitudine alia mihi copulatum, Andream Samuelem Gesnerum fratrem meum natu majorem, Rectorem Rotenburgensis ad Tubarim scholæ de illa & de me optime merentem: cui irascerer si fas esset irasci carissimo capiti, quod obstinate prope a condendo insigniori aliquo ingenii sui atque nominis monumento abstinet, qui vitam & spiritum dare mortuis, & victuras si quis alius chartas posteris tradere pro admirabili qua valet in dicendo suavitate posset. Sed neque laudare mihi virum per ipsius modestiam, meumque pudorem licet. Hic igitur meus germanus communicavit & ipse mecum observationes plusculas usui lectoribus futuras.

g) Harum nunc nihil abesse puto, quod quidem ad rem nostram pertineat, neque muto verba aut sententiam de viro Cl. propter quædam paullo inclementius in Gesnerum dicta in amœnissimis aliequin sermonibus: quæ excutere minime difficile fuerit, & vel deprecari culpam alienam, vel recte dicta defendere. Sed velim humanitate potius & officio certare cum viro optime de literis nostris, & hoc adeo opere merito.

h) Ad hoc nomen, quo nullum alias mihi suavius aut iucundius, pæne cohorrui, cum in hac præfatione retractanda atque interpolanda ad illud pervenirem. Dederat ille hoc amicitiæ nostræ, ut in Pœcile sua (3, 1, 2) non de *amicæ* modo honesta appellarione apud me disputaret; sed etiam alias quasdam vel emendationes vel supplementa Lexici hujus cum omnibus communicaret. Hæc ego primo securius seponere, per otium scilicet referenda in suos quasi loculos, deinde putare jam relata, & ob id ipsum negligere. Iam cum vasa quasi colligo, ut fit, & per ipsam præfandi occasionem fautores operis hujus retracto, cum indignatione quadam & pudore meo deprehendo, quod commissum nolim. At bene est, quod qui amant has literas, iidem fere Heumannum ferunt in oculis, & libellos ipsius in sinu gestant. His itaque facilis erit labor inde petere præclaras aliquot observationes. Quocunque autem tempore recudetur hic liber, vel hæc ipsa peccati nostri confessio intercedet, quo minus peccari denuo possit.

ſuo quodque loco inſererentur. Video etiam obſecutum eſſe B. Stübelium, quamdiu vita manebat, bona exparte illius admonitioni. Sed idem obſervavi, pluſcula tamen ſupereſſe, quæ jure ſuo locum ſibi in hoc theſauro vindicant, eaque in mantiſſam conjicere cœpi. Verum uti dixi, auctæ mihi interim occupationes, & juſta Fritſchii feſtinatio, hoc etiam conſilium meum interceperunt. Hoc certe credi mihi tum ab aliis, tum ab ipſo Clariſſimo Falſtero peto ac poſtulo, non candorem mihi hac in re defuiſſe, ſed otium evolvendi ſingula, & in ſuum quodque locum referendi. Interim utrique viro optimo, multa, plura quidem Falſtero deberi non ſine voluptate profiteor, daboque operam ſedulo, ut, ſi quando me ſalvo denuo edendus ſit hic liber, nihil eorum, quæ ipſi monuere, prætermittatur. Nimirum, non hæc ſola ſunt, quæ accedere poſſunt huic theſauro, licet omnibus ſui generis longiſſime, & extra comparationem fere præferendo; de quibus pauca ſubjiciemus, ut videant lectores, nos non ita nobis ſuffenos eſſe, ut nihil iam relictum putemus aut noſtræ, quæ non remittet, dum rationes noſtræ ferent, induſtriæ, aut aliorum. Primo igitur illud certum eſt, quoties nova aliqua proditur boni alicujus auctoris a Burmanno aliquo, aut Drakenborchio, aut, ſi qui ſunt horum ſimiles, editio, multa ibi proferri, unde locupletari optimum etiam Lexicon poſſit. Prodiit, certe in manus meas primum venit, cum major pars Theſauri noſtri iam prelo liberata eſſet, Valerius Flaccus a Burmanno exornatus. Quot ibi obſervationes, quæ a proxima, ſi qua futura erit, editione Fabri abeſſe ſine flagitio non poterunt? De Ovidio ejusdem viri, in his literis hodie Principis, quid dicam? quem, licet nondum mihi viſum, certus ſum tamen, millenas aliquot habiturum adnotationes, digniſſimas omnes, quarum hic habeatur ratio [i]. Sed quam multa ſunt in libris olim editis, quæ diligentiſſimorum virorum adhuc fugere induſtriam, in Harduini, ut hoc utar, Plinio, in ipſis Ruſticæ rei, quos tractare ab aliquo tempore diligentius cœpi, ſcriptoribus? Geographica quanto emendatiora poſſent dari ex ipſo, quem laudavimus modo, Plinio Harduini, Cellario, Holſtenio, Voſſio ad Melam, aliis? Quam multa de gentibus Romanis ex Glandorpio, numiſmatum ſcriptoribus, & collectoribus inſcriptionum? De Græcis Latinisque auctoribus ex Fabricio? De mythologia ex optimis editionibus poëtarum? De herbarum, ſtirpium, animalium deſcriptionibus & vernaculis appellationibus, quid dicam? Quam multa a cujusque generis ſcriptoribus recens inventa diſcuſſaque multo diligentius? Ad antiquitatis notitiam quantum in hoc locupleti theſauro deſit, vel Pitiſci labor docuerit. Et quis non quærat in ſcholaſticæ eruditionis penu notas, quarum quam paucæ adhuc relatæ huc ſint, comparatio Sertorii Vrſati facile oſtendit. Græcæ rerum appellationes & ſignificationes verborum quam nondum plene annotatæ ſint, qui Morellianum dictionarium contenderit, deprehendet. Barbara multa, aut nova certe, non locorum & urbium, ſed rerum etiam & actionum vocabula uſus invexit, quorum ſat multis in ipſo Lexico locum non optimo conſilio aſſignatum, equidem arbitror. Horum maxima farrago ex Dufreſnio & gloſſariis, Geographicisque dictionariis congeſta, breviſſimeque interpretata, in unum locum rejici poſſet, ad modum fere onomaſtici a Io. Laurentio editi [k]. Denique Germanicus Index, quem ne totum quidem attente perlegere nobis licuit, auctiorem tamen multis locis & emendatiorem damus, quam antea fuerat, vel ſic longiſſime, fateor, abeſt ab idea boni Lexici. Sed quis dedit meliorem [l]? Scilicet ut nemo, quod quidem ſciamus, Lexicon Latinum dedit noſtro præſtantius [m]. Fugiunt laborem plerique, in difficultate haud mediocri contemtum vulgo [n] & inglorium. Coierunt in Gallia regio iuſſu & ſumtibus regiis viri, qui flos ſuæ ætatis & gentis hominum putantur, non illi umbratici de ſchola homines, ſed major pars ipſo rerum actu exercitati, aut aliis certe artibus nobiles. Hi magnis excitati ſtipendiis, abundantes otio, collatis inter ſe operis, poſt multorum annorum ſtudia Lexicon nobis dedere modico volumine comprehenſum, aut, ſi computare alterum illud lubeat, duobus; in quo multa deeſſe, multa perperam poſita, ſinguli homines dicere auſi ſunt, & multis jure ſuo hoc feciſſe videntur. Trivultina ſocietas, innutriti literis & ſummo in otio viventes homines complures, quorum is unus labor erat,

i) Hactenus legi, ſi cui ita dicere lubeat, noſtræ ſic ſatis obtemperavimus, quantum ſcilicet ejus per migrationes aliquot, morbos item, & rationes alias, fieri potuit, debuit. Prærer cætera diligenter huc retulimus, quæ cum poëtis minoribus, a Pe. Burmanno, quem ſemper honoris & admirationis cauſa appello, editis publicata ſunt: & quæ ad Salluſtium dederat Cortius, fato literis acerbo ante quam perficere plura optime cogitata atque affecta poſſet, ereptus.

k) Quale etiam optimo conſilio adjecit Calepino a ſe retractato Facciolatus V. C.

l) Spero hoc factum eſſe ab Hederichio, cujus multi præclari & utiles ſcholis libri erant: ſed Lexicon illud Germanico-Latinum excutere, aut vel ex illo, vel undecunque aliquid ad Fabrianum indicem ornandum conferre, rationes noſtræ non tulerunt.

m) Ne hoc temere dictum videatur, liceat (præter alia aliorum judicia, quæ paſſim proſtant, nobis etiam honorifica, & ob id ipſum modeſto hic ſilentio premenda) ad eorum provocare conſcientiam, qui illuſtrem cum viveret virum, & harum rerum idoneum ſane judicem Nic. Hieron. Gundlingium, in recitationibus, quibus de hiſtoria literaria ad Conſpectum Heumannianum commentatus eſt, dicentem audivere, tali Lexico, quale poſt nuperas curas noſtras Fabrianum ſit, nullam gloriari nationem poſſe. Quæ vero in eadem Academia non ita pridem in fronte magni operis ſcripta ſunt, ea non mirabitur, qui cogitet, illi viro ne viſam quidem proxime ſuperiorem Fabriani theſauri editionem, tum illius Horatiani meminerit, *Laudat venales qui vult extrudere merces:* ac denique illud in vita ſolenne, ſed non ideo nimis laudabile obſervaverit, quod qui extollere ſua volunt, fere aliena deprimunt. Cæterum quanti ſit inter exteros etiam, (quorum multi tanto malignius de noſtris judicant, quo effuſiores nos ſumus in illorum vel prædicatione vel imitatione adeo) hoc opus, quid ni ad Facciolatii judicium provocem? judicis tanto magis idonei, quod eſt in eodem laboris genere cum laude vetſatus. Is vero in præfatione Calepino præmiſſa, *Præclare*, inquit, *nobiſcum actum, quod Baſilii Fabri theſauro non caruimus, quo uno nihil eſt in hac ſtudiorum parte perfectius. Hinc infinita prope deduximus* &c. Quid? quod Exteris flagitantibus id ipſum, ſatisfieri non potuit, niſi adjecta Gallica verborum & formularum, quæ opus id habere videbantur, interpretatione: quam bonam eſſe ſpero; laudi, quia nihil in ea meum, mihi eſſe non poſtulo; ſed neque, ſi quid peccatum forte ſit, invidiæ.

n) De illo contemtu, quam injuſtus ſit, cum egerim ſuperiore anno in præfatione Reyheriani theatri, & Burmanniani

Lexicon dederunt multo amplius. Sed ne ſic quidem omnia eſſe exhauſta videntur viris minime gloriæ illorum invidis. Quis deinde miretur Lexicon linguæ Latinæ per libros non ſane nimium multos diſperſæ, ſed eos difficultatibus magnis obſitos, ab ſingulis hominibus, qui quo plus ingenii adferre poſſent ad laborem eum, tanto ſunt vel impatientiores, vel aliis in rebus occupatiores; quibus exigua lucri ſpes, gloria etiam minor propoſita eſt, nondum potuiſſe ita expoliri, ut non relictus ſit emendationi locus o)? Equidem uti ſuam laudem nemini invideo, ita gloriam mihi tantum abeſt, ut ex labore, quem non ſane mediocrem ſuſtinui, petam, ut veniam potius & prætermiſſorum expoſcam & commiſſorum, in quibus autem ea computari nolim, ſi qua per meam a typographis abſentiam ſecus adminiſtrata ſunt, aut mutata a B. Stübelio p). Illud præſertim optaverim, ut ſi quis inclementer iudicare de nobis voluerit, ille centum ante paginas integras hujus editionis cum proxime ſuperiori contendat, quam judicium expromat ſuum, & ſi vel ſic maledicere ipſi libuerit, ut ubi, & quibus in rebus peccatum ſit, indicet. Neque enim detrectamus, quo minus vel cum injuria aliqua noſtra, liber non juvenibus tantum cupidis literarum utiliſſimus, quibus præcipue ætatem dicavimus noſtram, ſed viris etiam commodus, magis magisque emendetur. Vnum ſupereſt, quod hic monuiſſe mea refert. Citavi bis aut ter ſcriptam a me Chreſtomathiam Plinianam q), & erubui quoties nomen meum ſcripſi: ſed ea cauſa non abſtinui nomine meo, ne poſt aliquot annos, ſi quis forte viderit ea, quæ in Chreſtomathia pro novis a me adferuntur, in Fabro legi, (ad quem a me adſcripta fuerant ante quam putarem fore, ut illius recudendi cura mihi aliquando demandaretur) ad plagii mihi crimen impingendum nimis feſtinet. Sed ſatis de me dixi, & plus forte quam ſatis erat. Bene valete Lectores, & ſtudium vos juvandi tum Fritſchii, tum noſtrum, æqui bonique conſulite. Retractavi hanc præfationem in Academia Gottingenſi Kalend. Novembr. cIↃ IↃ ccxxxiiii.

nominis, (magni ſuo merito & nobis quoque cari) qua premimur invidiam deprecatl ſimus; tractatione argumenti, quod parum jucunditatis habet, tanto hic facilius ſuperſedeo.

o) Quid ſpei, aut rei adeo, ſit in RR. Patrum S. I. Romanorum labore, qui a quinquaginta inde annis conſociata induſtria in Latino Lexico condendo elaboraſſe dicuntur (v. Gelehrte Zeitungen 1726 Vorrede) aut in illo inſtituto, quod laudatus nobis aliquoties Facciolatus commemorat (in præfat. Animadverſionum Criticarum) dies docebit.

p) Quæ neque his curis ſecundis revocari potuerunt omnia, cum chartæ, quibus commiſſæ fuerant obſervationes ſuperiores, inter B. viri & typographorum manus fere perierint.

q) Itemque nunc quæ ad ruſticæ rei ſcriptores commentati ſumus, e quibus plura huc retuliſſemus, niſi pudor neſcio quam tempeſtivus nos prohibuiſſet, vel bis venditare eodem tempore lectoribus qualemcunque diligentiam noſtram; vel committere, ut omiſſa nominis noſtri mentione tanto facilior eſſet humilis cujusdam & jejuni plagii ſuſpicio. Forte exorietur aliquando, qui quam nos operam præſtitimus ingenuæ laudis Gronoviis, Broukhuſiis, Burmannis, Cortiis, eam ipſe nobis, ſi qua non male rem geſſiſſe animadverterit, non invideat. Neque vero difficile erit aliis etiam, qui hæc ſtudia amant, vel indice noſtro aut Lexico rei ruſticæ comparato, tenui indicio ſignare, quoties ibi aliquid hic indictum invenerint, quæ quidem diligentia minime, ſpero, illos fruſtrabitur. Sed ohe! jam ſatis eſt.

INDICVLVS HISTORICO-CHRONOLOGICVS

BREVITER OSTENDENS,

QVANTVM AVTORIBVS, QVIBVS THESAVRVS

MAXIME NITITVR,

PRO DIVERSA ÆTATE

DIVERSISQVE STVDIIS ET SCRIPTIS TRIBVENDVM SIT.

AVCTORE A. STVBELIO.

FAtales *Linguæ Latinæ* periodi fuerunt: ideo a curiosis ejus æstimatoribus valor Scriptorum Latinorum, secus ac a poëtis pretium temporum, & in sacris litteris statua imperiorum Danielitica ad *quatuor diversi metalli ætates* referri solet; nempe I ad *auream*, II *ad argenteam*, III ad *æneam*, & IV ad *ferream*, aut *fictilem*.

I. *Aurea ætas* a bello Punico II. ad extremos usque Octavii Augusti Imp. annos producitur, id est, ab anno V. C. 536 ad annum 767; sive ab anno ante natum Christum 217 usque ad annum Christi 14, duratque adeo annis circiter 232. In quibusdam tamen hujus ineuntis ætatis Scriptoribus admista obsoleta notantur, quibus a sola antiquitate plus venerationis accedit, quam a nobilitate metalli.

II. *Argentea ætas* ab obitu Augusti usque ad excessum Trajani Imp. id est, ab anno Christi 14 usque ad annum 117, continet annos 103, quibus quamplurima adhuc verba satis eleganter & cum suffragio populi Romani sunt formata; quamquam & tunc, dicente Seneca Controv. 1. præf. ingenia decreverunt, & nescio qua iniquitate naturæ eloquentia se retro tulit.

III. *Ætas ænea* per annos 303, a Trajani obitu, hoc est, ab anno Christi 117 usque ad Romam a Gothis captam, sive ad A. C. 410 extendirur. Inter Scriptores tunc dictione audaciores illi laudem merentur præcipuam, qui se genio seculi aurei quam familiarissime accommodarunt.

IV. *Ætas ferrea* est, qua Barbaris jam ubique grassantibus, studia humaniora per secula novem & amplius cum sordibus & squalore conflictata sunt, donec postliminio quasi respirare & e tenebris suis iterum cœperunt emergere. Longo itaque intervallo, illustribus ingeniis velut intermortuis, pauci admodum Latine & non ineleganter scripserunt.

De plerisque harum ætatum autoribus in ipso Thesauro nonnulla recensentur. Nos hic succincte secula & annos, quibus singuli floruerunt, &, si quodammodo sciri aut colligi possunt, etiam annos, quibus obierunt, indicabimus, id quod alibi & ab aliis prolixius & longa cum disquisitione factum est.

I. AVREÆ ÆTATIS SCRIPTORES.

SECVLO III ante Christum natum.

A. 238. *Livius Andronicus* Tragicus floruit. Fragmenta ejus aliorumque collegit Petr. Scriverius & Theod. Ianssonius ab Almeloveen.

A. 202. *C. Nævius* Poëta obiit. Fragmenta collecta a Roberto Stephano & Henrico Fil. Ios. Scaligero & T. I ab Almeloveen.

SECVLO II ante Christum natum.

A. 182. *M. Accius Plautus*, Comicus mortuus est. Extant Comœdiæ XX, cum Fragmentis a Georgio Fabricio collectis.

A. 177. *Stat. Cæcilius*, Comicus, floruit. Fragmenta collecta a Stephanis & T. I ab Almeloveen.

A. 167. *Q. Ennius*, Poëta, obiit. Fragmenta in lucem producta a Stephanis, a Mart. Delrione & Pet. Scriverio, Hier. Columna, Paulo Merula, T. I ab Almeloveen & postremo a Franc. Hesselio.

A. 157. *M. Terentius Afer*, Comicus, obiit. Supersunt Comœdiæ sex, quas multi notis illustrarunt.

A. 152. *M. Pacuvius*, Tragicus, claruit; Fragmenta post Stephanos & M. Delrionem collecta a Pet. Scriverio & Ios. Scaligero.

A. 147. *M. Portius Cato*, Orator & Historicus, obiit. Exstat liber de Re rustica. Fragmenta ex Originibus & aliis scriptis deperditis collecta ab Ausonio Popma.

A. 136. *L. Attius sive Accius*, Tragicus, claruit. Fragmenta vulgata a Stephanis, Pet. Scriverio & T. I ab Almeloveen.

A. 129. *C. Lucilius*, primus Satyricus, obiit. Fragmenta post Stephanos edidit Franc. Dousa.

A. 101. *Sext. Turpilius*, Comicus, obiit. Fragmenta collecta ab utroque Stephano.

SECVLO I ante Christum natum.

A. 100. *L. Afranius*, Comicus, floruit. Fragmenta a Stephanis & Ios. Scaligero congesta, & T. I ab Almeloveen.

A. 79. *L. Corn. Sisenna*, Historicus, claruit. Fragmenta ab Ant. Popma & Ant. Augustino collecta.

A. 64. *P. Nigidius Figulus*, Mathematicus & Grammaticus, claruit. Fragmenta offert Ianus Rutgersius Var. Lect. 3, 6.

A. 60. *C. Decius Laberius*, Mimographus, claruit. Fragmenta collecta a Stephanis, Ios. Scaligero & T. I ab Almeloveen.

A. 50. *T. Lucretius Carus*, Philosophus & Poëta obiit. Reliquit sex libros de Rerum Natura.

A. 47. *C. Valer. Catullus* Veronensis, Poëta passim obscenus, obiit. Exstat liber Epigrammatum & Carminum, Variorum notis editus.

A. 44. *P. Syrus*, Mimographus, claruit. Mimi s. sententiæ a variis varie editi.

A. 42. *C. Iul. Cæsar* Imp. occisus est. Reliquit de Bello Gallico libros septem a se conscriptos, & tres de Bello Civili. Inter commentatores eminet Io. Davisius.

A. 42. *A. Hirtius Pansa* claruit, Cæsaris familiaris & scriptor bellorum, quæ Commentariis I. Cæsaris adjungi solent.

A. 42. *Cornelius Nepos* claruit, denatus tempore Augusti Imp. Vitas Excellentium Imperatorum, quas scripsit, multi notis illustrarunt. Fragmenta ab Andrea Schotto congesta. Sed versio Dictys & Daretis de Bello Trojano indigna æstimatur, ut ei tribui queat.

A. 41. *M. Tullius Cicero*, princeps eloquentiæ, periit. Opera cum Fragmentis ex libris deperditis sunt notissima, inprimis notis Iani Gruteri, Iacobi Gronovii & Ioh. Georgii Grævii illustrata.

A. 33. *Sext. Aurel. Propertius* obiit, qui elegiarum dedit libros quatuor.

A. 33. *L. Cornificius*, Rhetor, claruit. Autor esse creditur librorum Rhetoricorum quatuor ad Herennium, qui cum Cicerone vulgantur.

A. 32. *C. Sallustius Crispus*, Historicus, obiit. Reliquit Bellum Iugurthinum & Conjurationem Catilinariam, nec non Orationes duas de Rep. ordinanda. Fragmenta ex sex libris Histor. a Lud. Carrione collecta. Editiones sunt variæ, etiam cum Variorum notis.

A. 30 & seqq. *Q. Mutius Scævola*, *Q. Corn. Maximus*, *Alfenus Varus*, *Antistius Labeo*, *Aelius Gallus*, ICti, floruerunt, in Pandectis & aliis Juris Civilis libris memorati.

A. 26. *M. Terent. Varro*, Romanorum doctissimus, obiit. Ex 490 libris, quos a se scriptos ipse affirmat, superant pauci de Lingua Latina & tres de Re Rustica. Fragmenta collecta a Rob. Stephano, Ant. Riccobeno & Aus. Popma.

A. 25. *Corn. Gallus*, Poëta, obiit. Sex sub ejus nomine Elegiæ spuriæ.

A. 18. *Albius Tibullus*, Elegiographus, obiit. Exstant Carminum libri quatuor.

A. 17. *Virgilius Maro*, Mantuanus, Poëta, obiit. Dedit in Bucolicis Eclogas decem, in Georgicis libros quatuor, & in Æneide duodecim. Eidem Culex, Ciris, Copa, & nonnulla alia dubia tribuuntur. Luculenti Commentarii sunt Frid. Taubmanni, Io. Ludovici de la Cerda, Caroli Ruæi.

A. 14. *Æmilius Macer*, versificator, obiit. Ianus Cornarius sub hujus nomine libros quinque de Materia Medica cum notis edidit, quos alii Marbodæo Gallo A. 1050 mortuo tribuunt; nec pauca ibi esse Macro illi prisco debita censet Barthius Adverl. 12, 20.

A. 10. *Messala Corvinus* floruit, cujus liber de Progenie Augusti cum Livio olim editus.

A. 10. *M. Vitruvius Pollio* Mathematicus claruit, denatus imperante Tiberio. Extant de Architectura libri decem. Variorum notas & Lexicon Vitruvianum Bernardini Baldi multaque alia contulit Ioannes de Laet.

A. 6. *Gratius Faliscus*, poëta, floruit; autor Cynegetici s. carminis epici de Venatione.

A. 6. *Q. Horatius Flaccus*, Venusinus, Lyricorum princeps, obiit. Extant Odarum libri quatuor, Epodon unus, Sermonum

monum ſ. Satyrarum quatuor, Epiſtolarum duo, & unus de Arte Poëtica, cum variis notis & commentariis.

A. 4. *Verrius Flaccus* Grammaticus obiit. Extat Fragmentum præmiſſum Feſti Pompeji libris, quibus ille Verrii de verborum ſignificatione Commentarios contraxit.

SECVLO I poſt Chriſtum natum.

A. 1 & ſeqq. *T. Phædrus Thrax*, Auguſti libertus, celebris fuit. Jambicis verſibus libros quinque fabularum Æſopicarum reliquit, quos cum notis plures ediderunt.

A. 4. *C. Iul. Hyginus*, Auguſti itidem libertus, vixit, ſub cujus nomine hodie proſtant Fabulæ & Poëtici Aſtronomici libri quatuor cum notis Jo. Schefferi & Th. Munckeri.

A. 9. *P. Ovidius Naſo*, Sulmonenſis, Poëta, ab Auguſto in exilium pulſus, in eodem vixit usque ad A. C. 17. Exſtant Metamorphoſeon libri quindecim, Faſtorum ſex, Triſtium quinque, Epiſtolarum Ponticarum ſive ex Ponto quatuor, Amorum tres, & de Remedio amoris unus: præterea Heroides ſ. Heroidum epiſtolæ XXI, quibus III *Auli Sabini* adjiciuntur; item Ibis ſ. Diræ in Ibin, Halieuticon, Fragmentum de Medicamine faciei, & nonnulla dubia. Nic. Heinſius, Dan. Criſpinus & alii plures notas adjecerunt.

A. 10. *Catullus* Poëta, non ille Veronenſis, de quo ſupra, ſed Autor Pervigilii Veneris vixit.

A. 12. *M. Manilius*, Poëta, claruit, cujus Aſtronomicon libris quinque conſtat, cum notis F. Iunii Biturigis & Joſ. Scaligeri.

A. 18. *T. Livius*, Patavinus, ſcriptor Auguſtæi ævi poſtremus, obiit, cujus ex libris CXLII. Hiſtoriarum ab urbe condita exſtant XXXV, a Iano Grutero & Gronoviis, patre & filio, illuſtrati.

II. ARGENTEÆ ÆTATIS SCRIPTORES.

A. 20. *Aur. Corn. Celſus*, Medicus, Auguſti temporibus proximus, claruit ſub Tiberio Imp. De Re medica libros octo ad nos transmiſit.

A. 22. *Scribonius Largus*, Medicus, floruit. Exſtant ejus Compoſitiones Medicæ cum Io. Rhodii notis & Lexico Scriboniano.

A. 26. *Valerius Maximus*, Hiſtoricus, claruit. Exſtant Dictorum factorumque memorabilium libri novem cum variorum obſervationibus per Ant. Thyſium.

A. 30. *P. Vellejus Paterculus*, Hiſtoricus, claruit ſub finem Tiberii Imp. Exſtant Hiſtoriæ libri duo illuſtrati Notis Io. Henr. Bœcleri, & Nic. Heinſii.

A. 36. *L. Feneſtella*, Hiſtoricus, vixit. Fragmenta ab Ant. Auguſtino & Ant. Popma collecta. Sed *And. Dom. Flocci* libri duo de Magiſtratibus Rom. ei perperam tribuuntur.

A. 42. *L. Iunius Moderatus Columella*, diligentiſſimus agricolâ, ſcripſit ſub Claudio Imp. duodecim libros de Re Ruſtica & unum de Arboribus.

A. 45. *Pomponius Mela*, Cosmographus claruit. In relictos ejus tres libros de ſitu orbis Iſaac. Voſſius Commentarium edidit.

A. 49. *Curtius Rufus*, Hiſtoricus, ſub Claudio Imp. fuiſſe dicitur. Ex libris ejus decem de Rebus Alexandri M. duo priores interciderunt. Io. Freinshemius, Sam. Pitiſcus & alii notis illuſtrarunt.

A. 60. *Porcius Latro*, vixit, quem commendant Sen. præfat. controverſ. Quintil. 10, 1. Suet. Domit. c. 3. Plin. procem. lib. 19. Et huic tribuitur Declamatio in Catilinam, quam Voſſius Vibii Criſpi eſſe putat de Vit. Serm. 3, 6.

A. 62. *A. Perſius Flaccus*, Poëta, obiit. Exſtant ejus ſex Satyræ cum notis Th. Farnabii.

A. 64. *Q. Aſconius Pedianus*, Grammaticus, claruit. Exſtant ejus Annotationes in quasdam Ciceronis orationes cum notis variorum. Alii eum ad Auguſti ætatem referunt, & duos ejusdem nominis comminiſcuntur.

A. 64. *M. Annæus Seneca* Rhetor, Lucii pater, obiit. Exſtant libri quinque mutili Controverſiarum; Excerpta ex x. Libris Controverſiarum; & liber Suaſoriarum. Annumeratur a nonnullis aureæ ætati, quia ſub Auguſto Imp. florere cœpit.

A. 65. *L. Annæus Seneca*, Philoſophus, Marci filius, a Nerone Imp. exſtinctus eſt. Exſtant libri tres de Ira, ſeptem de beneficiis, ſeptem Naturalium quæſtionum, Epiſtolæ CXXIV, Conſolationes ad Helviam, ad Polybium, ad Marciam; item libri de Animi tranquillitate, de Conſtantia, de Clementia; de Brevitate vitæ, de Vita beata &c. Vtriusque Senecæ opera Iuſtus Lipſius & alii notis illuſtrarunt. Alteri a nonnullis etiam decem Tragœdiæ *Senecæ Tragici*, quem alii tertium Senecam facere malunt, adjudicantur. Tragœdias illas illuſtravit T. Farnabius.

A. 65. *Annæus Lucanus*, Poëta, etiam a Nerone occiſus eſt. Exſtant libri decem Pharſaliæ cum notis Hug. Grotii, Farnabii aliorumque. Eidem tribuitur carmen ad Calpurnium Piſonem.

A. 67. *Titus Petronius Arbiter* obiit, neqaitiæ non minus quam elegantiæ arbiter; cujus mutilum Satyricum Variorum notis & noviſſime per Pet. Burmannum illuſtratum, ſicuti Fragmentum ejus Tragurianum per Io. Scheffernm & Th. Reineſium. Integrum demum ex codice Albæ græcæ reperto editum per Franc. Nodotum; Catalecta autem Petroniana per Joſephum Scaligerum.

A. 77. *C. Plinius Secundus* major, Hiſtoriæ naturalis ſcriptor, in Veſuvio periit. Exſtant libri XXXVII, Iac. Dalechampii cura illuſtrati.

A. 77. *C. Silius Italicus* Poëta claruit; cujus ſunt libri XVII de Bello Punico II, cum obſervationibus Claudii Dausqueji & Chr. Cellarii.

A. 78. *C. Valerius Flaccus*, Poëta, condidit libris octo Argonautica, Lamp. Alardi aliorumque commentario illuſtrata.

A. 80. *C. Iulius Solinus* in Polyhiſtore protulit collectanea rerum memorabilium. Exſtant Claudii Salmaſii Exercitationes in eundem.

A. 82. *Decimus Iunius Iuvenalis* reliquit ſatyras XVI, a Th. Farnabio dilucidatas.

A. 82. *P. Papinius Statius*, Poëta, in gratia fuit apud Domitianum Imp. Extant Silvarum libri quinque, Thebaidos duodecim, & Achilleidos duo, cum notis Variorum per Io. Veenhuſen & prolixo Commentario Caſp. Barthii.

A. 82. *M. Valer. Martialis* itidem ſub Domitiano Imp. floruit, & reliquit Epigrammatum libros XIV & unum Spectaculorum. Notas eruditas addidit Th. Farnabius.

A. 95. *M. Fabius Quintilianus*, Rhetor, vitam finiit. Exſtant libri XII Inſtitutionis Oratoriæ. Tribuunt eidem Dialogum de oratoribus ſive de cauſis corruptæ eloquentiæ: Sed CXLV Declamationes vel patri vel avo.

SECVLO II poſt Chriſtum natum.

A. 104. *Sextus Iulius Frontinus* ſub Trajano Imp. mortuus eſt. Exſtant de Strategematibus & Re militari libri quatuor, de Coloniis unus, & de Aquæductibus Romæ duo, cum notis Rob. Keuchenii. Eſt & inter Scriptores de Re Agraria cum *Siculo Flacco, Aggeno Vrbico, Hygino, &c.* quos conjunctim edidit Wil. Gœſius cum ſuis & Nic. Rigaltii notis & Gloſſario.

A. 108. *C. Cornel. Tacitus*, Hiſtoricus, eſſe deſiit. Superſunt Annalium libri ſex priores, & mutili ab XI usque ad XVI, item Hiſtoriarum libri quinque, & Vita Agricolæ & Germania. Commentariis illuſtrarunt I. Lipſius & alii.

A. 109. *C. Plinius Cæcilius Secundus* minor five junior, majoris illius ex ſorore nepos, floruit. Exſtant Epiſtolarum libri decem & Panegyricus in Trajanum Imp. Non pauci cum notis emiſerunt, quos inter Aug. Buchnerus, Jac. Thomaſius, & Chriſtoph. Cellarius; cum Variorum notis Io. Veenhuſen.

A. 112. *Aulus Gellius*, Philologus, floruit; ſed alii eum ad ætatem Imp. Antonini Pii rejiciunt. Reliquit Noctium Atticarum libros viginti, in quibus multa veterum fragmenta continentur. Ant. Thyſius & Iac. Oiſelius ſelectis novisque Commentariis ornarunt.

A. 115 & deinceps *L. Annæus Florus*, Hiſtoricus, floruit. Scripſit Rerum Romanarum libros quatuor, quos Io. Freinshemius notis illuſtravit & poſt eum alii plures.

A. 116 & deinceps *C. Suetonius Tranquillus*, Hiſtoricus, claruit. Exant Vitæ XII Cæſarum, liber de illuſtribus Grammaticis & liber de claris Rhetoribus. Prodiit cum Iſaaci Caſauboni Animadverſionibus & Jo. Henr. Bœcleri Diſſertationibus politicis, cum variorum notis per Jo. Schildium & Jo. Georg. Grævium, &c.

A. 116 & ſeqq. *Apicius Cœlius* ſub Trajani & Adriani Principatu confecille putatur libros decem de Arte coquinaria, prodiit opus nuper cum notis Mart. Lnteri & aliorum.

III. ÆNEÆ ÆTATIS SCRIPTORES.

A. 142. aut paullo poſt *Iuſtinus* claruit, Epitomator Pompeji Trogi, Hiſtorici ſub Auguſto florentis, ex illius voluminibus XLIV, quæ poſtea perierunt, totidem libros excerpſit.

A. 163. *L. Apulejus*, Madaurenſis philoſophus, claruit ſub Antonino Philoſopho. Extant Metamorphoſeos ſ. Fabularum Mileſiarum

rum Mileſiarum de Aſino aureo libri XI. Floridorum IV. Apologia I & II. de Magia, libri de Mundo, de Deo Socratis, de Dogmate Platonis, &c. Sed liber de Virtutibus herbarum dubius, & forte Apuleji Celſi eſt, qui fuit Auguſti tempore. Notas nactus eſt Apulejus Phil. Beroaldi, Petri Colvii, Geverhardi Elmenhorſtii aliorumque.

A. 180. *Irenæus*, Lugdunenſis Epiſcopus, martyr factus A. 201. Quinque libros adverſus Valentinum Latine ſcripſerit an Græce, lis eſt. Interpreti ejus Latina verſio adſcribitur.

A. 195. *Q. Septim. Florens Tertullianus* floruit, Eccleſiaſticæ Latinitatis artifex; & obiit anno circiter 215. Ejus opera ſunt quamplurima, illuſtrata a Beat. Rhenano, Franc. Iunio, Nic. Rigaltio, &c. Poëmata ad Cæcilium Cyprianum referuntur.

SECVLO III poſt Chriſtum natum.

A. 201 ſeqq. *Licinius Proculus, Pegaſius, Neraſius Priſcus, Iuventius Celſus, Iabolenus* & alii, ICti, floruerunt, quorum Fragmenta in Digeſtis Iuſtiniani occurrunt.

A. 210. *Minucius Felix* claruit, Scriptor Chriſtianus Dialogi, nomine Octavii. Edidit cum ſuis & aliorum notis Jac. Ouzelius; & cum ſuis Chr. Cellarius.

- - *Dionyſius Cato* hoc ſeculo vixiſſe putatur, eique tribuuntur Diſticha Moralia, quatuor libris diſtincta. Notas adjecit Eraſmus Roterod. & Chr. Daumius.

- - *Palladius Rutilius Taurus* ſ. *Scaurus* etiam circa hæc tempora fuiſſe videtur, qui de Re Ruſtica libris quatuordecim varia complectitur.

- - *Iulius Obſequens*, qui libro de prodigiis inclaruit, huc forte referendus ob præſtantiam ſermonis, editus cum notis Io. Schefferi.

A. 216. *Q. Serenus Samonicus*, Poëta Medicus, floruit ſub Ant. Caracalla. Habemus ejus carmen heroicum de Medicina & Remediis morborum cum not. Rob. Keuchenii.

A. 221. *Domitius Ulpianus*, ICtus, occiſus a Caracalla. Ejus ut & *Papiniani*, *Modeſtini* & aliorum reliquiæ in Iure Civili reperiuntur.

A. 230. vel circiter *Terentius Maurus*, Grammaticus, claruit, cujus exſtat Carmen de Arte Metrica.

A. 251. *Cenſorinus*, Grammaticus, claruit. Ejus librum de Die natali illuſtravit Henr. Lindenbrogius.

A. 251. *Novatianus*, Presbyter Romanus, reliquit librum de Trinitate.

A. 258. *Cæcilius Cyprianus*, Rhetor & tandem Epiſcopus Carthaginienſis, occubit, cujus ſcripta ſunt varia.

A. 285. *T. Iulius Calpurnius*, Siculus Poëta, vixit, cujus exſtat Bucolicon.

A. 288. *M. Aurel. Olympius Nemeſianus*, Poëta fuit, & reliquit Cynegetica & quatuor Eclogas.

A. 293 & ſeqq. *Ælius Spartianus, Iul. Capitolinus, Ælius Lampridius, Vulcatius Gallicanus, Trebellius Pollio, & Flavius Vopiſcus* floruerunt, Scriptores Hiſtoriæ Auguſtæ, quos commentario illuſtravit Is. Caſaubonus & Claud. Salmaſius.

A. 297. *Arnobius Afer*, Scriptor Chriſtianus, florere cœpit, & vixit usque ad A. 326. Exſtant libri ſeptem adverſus gentes cum notis Theodori Canteri, God. Stewechii, Gebh. Elmenhorſtii, & Deſ. Heraldi.

SECVLO IV poſt Chriſtum natum.

A. 301. *Cælius Aurelianus*, Medicus, claruit. Exſtant libri tres de Morbis acutis, & quinque de Chronicis ſ. Tardis; cum notis Io. Conr. Ammani & T. I ab Almeloveen, cujus etiam eſt Lexicon Cælianum.

A. 306. *Fl. Eutropius*, Hiſtoricus, ſub Conſtantino M. vixit, & decem libris Hiſtoriam Romanam complexus eſt.

A. 312. *Rhemnius Fannius*, Poëta Medicus, claruit, cujus eſt Carmen de Ponderibus & Menſuris.

A. 317. *L. Cælius Lactantius*, Firmianus, Tullius Chriſtianus, floruit. Reliquit VII. libros Inſtitutionum Divinarum, I. de Ira Dei, & I. de Opificio Dei, &c. Notis illuſtravit Ant. Thyſius, Chr. Cellarius, &c.

A. 320. *L. Septimius Romanus* Dyctin Cretenſem de Bello Trojano Latine vertiſſe creditur; ut & Daretem Phrygium de excidio Trojæ, etſi C. Nepotis epiſtola ad Salluſtium Criſpum præmittatur.

- - *Lucius Ampelius*, Floro ſæpius adjunctus, autor eſt libri memorialis circa eadem tempora.

A. 323. *Ælius Donatus* claruit, cujus exſtant ſcholia in Virgilii Æneidem & Terentium.

A. 325. aut paullo poſt *Commodianus*, Poëta Chriſtianus ex gentili factus, dedit Inſtructiones LXXX. adverſus Gentium Deos. Schurtzfleiſchius notas adjecit.

A. 329. *C. Vettius Aquilinus Iuvencus*, Presbyter & Poëta Chriſtianus, floruit, & Evangelicæ Hiſtoriæ libros quatuor expreſſit carminice. Nuper cum notis Königii, Omeiſii & aliorum edidit Erh. Reuſch.

A. 340. *Iulius Firmicus Maternus*, Mathematicus, claruit, qui Chriſtianus factus ſcripſit de Errore profanæ religionis & octo libros Aſtronomicos.

A. 360. *Zeno*, Veronenſis Epiſcopus, claruiſſe exiſtimatur. Exſtant Sermones XC. ſub ejus nomine.

A. 368. *S. Hilarius*, Pictavienſis Epiſcopus, obiit. Opera conjunctim edita, ex quibus Geneſis ſ. Hexaemeron Hilario Arelatenſi vindicatur.

A. 370. *Fabius Marius Victorinus*, e gentili Chriſtianus, obiit. Exſtat Carmen de ſeptem fratribus Maccabæis.

A. 370. *S. Ruſus Feſtus Avienus*, Poëta, vixit. Exſtat Metaphraſis Arati & Periegeſeos Dionyſii Alexandrini, cum Fragmento deſcriptionis oræ maritimæ, & Fabulæ Æſopi XLII. elego carmine. Forte eidem *Sexti Ruſi* ſ. *Rufi Feſti* Breviarium Hiſtoricum tribuendum.

A. 375. *Q. Octavius Horatianus*, Medicus, floruit temporibus Gratiani & Valentiniani Impp. Quatuor libros Rerum medicarum ſcripſit.

A. 380. *Ammianus Marcellinus*, Hiſtoricus, claruit. Ex libris XXXI. ſuperſtites poſtremi XVIII. a Frid. Lindenbrogio & Henrico Hadrianoque Valeſiis, ut & Iac. Gronovio illuſtrati.

A. 386. *Flavius Vegetius Renatus* floruit. Exſtant libri quatuor de Re militari cum Commentario God. Stewechii. Alius eſſe creditur *P. Vegetius*, cujus ſunt libri quatuor Artis veterinariæ ſ. Mulomedicinæ.

A. 395. *Aurel. Theod. Macrobius*, Philologus, floruit. Exſtant Commentariorum in Somnium Scipionis libri duo & Saturnalium ſeptem cum notis Io. If. Pontani & Ioh. Meurſii.

A. 395. *Q. Aurelius Symmachus* floruit. Superſunt Epiſtolarum libri X. cum notis Fr. Iureti & Iac. Lectii.

A. 395. *D. Magnus Auſonius*, Poëta & Orator, inclareſcere cœpit. Exſtant Epigrammata, Idyllia, Eclogæ, Epiſtolæ &c. Iac. Tollius ſuas & Variorum notas contulit.

A. 396. *Sext. Aurel. Victor*, Hiſtoricus, claruit. Exſtant ſcripta de Origine gentis Romanæ, de Viris illuſtribus, & de Cæſaribus. Sed addita Imperatorum Epitome diverſi autoris eſſe dicitur.

A. 397. *S. Ambroſius*, Epiſcopus Mediolanenſis, obiit, relictis variis operibus ſacris.

A. 397. *Aurel. Prudentius Clemens*, Poëta Chriſtianus, floruit. Exſtant Liber Cathemerinon ſ. Hymni, Periſtephanon, Apotheoſis, Hamartigenia, Pſychomachia, libri duo contra Symmachum &c. Suis & Variorum notis illuſtravit Io. Weitzius, ſuis etiam Chr. Cellarius.

A. 397. *Cl. Claudianus*, Poëta gentilis, ſub Honorio & Arcadio floruit. Ejus ſunt libri duo in Ruffinum, duo in Eutropium, tres de Raptu Proſerpinæ, cum nonnullis Panegyricis & carminibus aliis egregiis. Commentarios dederunt Caſp. Barthius & Nic. Heinſius &c.

- - Iisdem fere annis *Marcellus Empiricus* librum Medicamentorum &

- - *Theodorus Priſcianus* librum de Diæta ſ. de rebus ſalubribus conſcripſiſſe dicuntur.

SECVLO V poſt Chriſtum natum.

A. 400. *S. Hieronymus* Stridonenſis floruit, denatus A. 420. Ejus opera novem Tomis continentur. Ipſe etiam, quamvis aliis præeuntibus, *Vulgati Interpretis Bibliorum* nomine maxime circumfertur.

A. 400 & ſqq. *Sulpitius Severus*, Hiſtoricus, mortuus A. 422. ſcripſit Hiſtoriam ſacram, vitam S. Martini & tres Dialogos. Notas adjecit Io. Vorſtius, & nuper Io. Clericus ſex ejusdem Autoris Epiſtolas cum ſuis notis.

A. 410. *Claud. Rutilius Numatianus*, Poëta gentilis, ſcripſit Itinerarium, cui notas adjecit Caſp. Barthius.

A. 412. *S. Auguſtinus*, Hipponenſis Epiſcopus, maxime floruit, denatus A. 430. operum Tomos decem reliquit. Ejus de Civitate Dei libros XXII. ſeorſum Io. Lud. Vives & Leonh. Coqueus Commentariis illuſtrarunt.

A. 412. *Servius Honoratus*, Grammaticus, claruit, qui in Virgilium commentatus eſt.

A. 416. *Paulus Oroſius*, Hiſtoricus, ſcripſit Hormeſtam ſ. ſeptem libros Hiſtoriarum adverſus Paganos.

IV. FER-

IV. FERREÆ ÆTATIS SCRIPTORES.

A. 430. *Cælius Sedulius*, Poeta Christianus, claruit. Carminum libros quinque & duos Hymnos adnotationibus illustravit Chr. Cellarius.

A. 431. *Pontius Paulinus*, Nolanus Episcopus, obiit. Exstat Carmen de Iohanne Baptista, Epistolæ tres & alia simul edita cum notis per Ioh. Baptistam Le Brun.

A. 440. vel circiter *Dracontius* claruit. Scripsit elegiam ad Theodosium Imp. & Carmen heroicum ad Hexaemeron.

A. 442. *Salvianus*, Massilienſis Episcopus, claruit usque ad finem fere seculi. Ejus libros octo de gubernatione Dei, & quatuor adversus Avaritiam, notis illustrarunt Cunr. Rittershusius, & Steph. Baluzius, qui & *Vincentii Lirinensis* opera adjecit.

A. 449. *P. Chrysologus*, Scriptor Sermonum ecclesiasticus, obiit.

A. 455. *Prosper Aquitanicus*, Rhegiensis Episcopus, obiit. Scripsit de Prædictione Dei, de Vita contemplativa, & de Vocatione Gentium libros duos; item Carmina de Providentia Dei & de Ingratis, & alia plura.

A. 457. *Martianus Capella* floruit, qui Satyricon sive de Nuptiis Philologiæ & Mercurii libros IX. concinnavit illustratos notis Hug. Grotii.

A. 461. *Bened. Paulinus Petrocorius* floruit, cujus carmen de Vita B. Martini sex libris constat. Cum notis Fr. Iureti, Casp. Barthii & Io. Frid. Gronovii edidit Chr. Daumius.

A. 466. *Claudianus Ecdicius Mamertus*, Episcopus Viennensis, obiit. Exstant libri tres de statu animæ cum notis Casp. Barthii, qui alia plura adjecit.

A. 482. *C. Sollius Sidonius Apollinaris*, Avernorum Episcopus, obiit, relinquens Epistolarum libros IX & Carmina XXIV. Notis illustravit Iac. Sirmondus, Io. Savaro & Io. Wowerius.

A. 492. *Alcimus Ecdicius Avitus*, Archiepiscopus Viennensis, floruit, denatus A. 521. Ejus epistolas, Homilias & Poemata edidit Iac. Sirmondus.

- - Sub finem seculi *C. Plinius Valerianus*, Medicus, scripsit libros quinque Medicinæ parabilis.

- - Iisdem temporibus Panegyristæ veteres, *Lat. Pacatus, Drepanius, Claud. Mamertinus, Nazarius, Eumenius* & alii vixerunt. Notæ accesserunt Livineji, Gruteri, Acidalii, Rittershusii, Cellarii.

SECVLO VI post Christum natum.

A. 517. *Orientius*, Poeta Christianus & Tarraconensis Episcopus, floruit. Exstat Commonitorium fidelium cum notis C. S. Schurtzfleischii.

A. 521. *Ennodius*, Ticinensis Episcopus, obiit; Epistolas reliquit, Panegyricum & alia.

A. 524. *Manl. Severinus Boetius*, Philosophus, in carcere, in quo quinque libros de consolatione philosophica composuerat, decollatus est.

A. 526. & deinceps *Priscianus, Festus Pompejus*, & *Nonius Marcellus*, Grammatici, floruerunt, quibus multæ vindiciæ Latinæ linguæ & fragmenta veterum debentur. Priscianum, ut & *Fl. Sosipatrum Charisium, Diomedem* & reliquos Grammaticæ Latinæ Autores simul edidit Elias Putschius.

A. 530. *Fulgentius*, Ruspensis Episcopus obiit, & varia scripta de rebus sacris reliquit. Alius *Fulgentius* Grammaticus est, cujus extat libellus de prisco sermone.

A. 533. *Iustinianus Imp.* Thesaurum juris Romani per Tribonianum & alios adornavit, quod corpus constat Institutionibus, quas ipse composuit, Digestis s. Pandectis, Codice & novellis.

A. 544. *Arator* claruit, cujus est Historia Apostolica carmine heroico scripta.

A. 552. *Iornandes*, Historicus, claruit, & librum de Rebus Geticis conscripsit.

A. 562. *M. Aurel. Cassiodorus*, jam nonagenarius, libros adhuc edidit; quos inter eminent Variarum Epistolarum libri XII. de anima liber, & de divinis lectionibus libri duo; ut taceam reliquos. Aliqui mortem ejus in annum 575 rejiciunt.

A. 566. *Corefconius Corippus* claruit. De Laudibus Iustini Imp. carmine heroico quatuor libros composuit.

A. 600. *Venantius Fortunatus* adhuc in vivis fuisse dicitur. Reliquit quatuor libros de vita S. Martini carmine heroico & alia plura partim Poetica, partim Historica.

In SECVLO VII.

A. 637. *Isidorus*, Hispalensis Episcopus, mortuus est, libris viginti Originum s. Etymologiarum celebris.

In SECVLO VIII.

A. 709. *Aldhelmus*, vel *Adelhelmus*, Antistes Ecclesiæ, obiit. Scripsit de laude Virginitatis.

A. 735. *Beda Venerabilis* dictus, obiit. Opera exstant multa & varia.

A. 767. *Paulus Diaconus* obiit, relictis XII. Epistolis.

In SECVLO IX.

A. 821. *Theodulfus*, Scriptor Ecclesiasticus, obiit. Scripta edidit Iac. Sirmondus.

In SECVLO XI.

A. 1070. *Constantinus Afer*, Medicus, floruit; multa & varia de Re Medica scripsit.

In SECVLO XII.

A. 1153. *Bernhardus*, Abbas Clarævallensis, obiit. Ejus Epistolæ, Sermones & alia Scripta celebrantur.

A. 1182. *Iohannes Sarisburiensis*, eruditorum suæ ætatis princeps, obiit. Metalogici libros IV. Epistolas quam plurimas, & de Nugis Curialium octo libros, quos Polycraticum vocat, reliquit.

- - Circa eadem tempora *G. Brito Armoricus* floruit, cujus Philippidos libros XII. Casp. Barthius commentario illustravit.

In SECVLO XIII.

A. 1200. *Saxo Grammaticus*, Scriptor historiæ Danicæ, & *Papias*, Lexicographus, floruerunt.

A. 1280. *Iohannes a Ianua*, s. Ianuensis monachus. Lexicon Lat. Linguæ *Catholicon* inscripsit, quo nomine A. 1614 prodiit.

V. RECENTIORIS ÆTATIS SCRIPTORES.

In SECVLO XVI.

A. 1516. *Baptista Mantuanus* obiit, Poeta & Scriptor sui temporis optimus. Bucolica ejus Iodoci Badii & Ioh. Murmelii notis illustrata. Taceo scripta reliqua.

A. 1520. *Lud. Cælius Rhodiginus*, Lectionum Antiquarum Autor, obiit.

A. 1536. *Desiderius Erasmus*, Roterodamus, obiit, cujus Chiliades s. Adagia magno sunt usui.

A. 1540. *Guil. Budæus*, qui de Asse scripsit, obiit.

A. 1559. *Robertus Stephanus*, Fori Romani conditor, obiit.

A. 1565. *Adrianus Turnebus*, qui Adversaria scripsit, obiit.

A. 1577. *Pet. Andr. Matthiolus*, Botanicus, obiit.

A. 1585. *Carolus Sigonius*, litterarum elegantiorum peritissimus, obiit.

A. 1590. *Iac. Theodorus Tabernæmontanus* obiit.

A. 1591. *Barnabas Brissonius*, ICt. occisus est.

A. 1595. *Lævinus Torrentius* obiit.

A. 1598. *Henr. Stephanus* obiit.

In SECVLO XVII.

A. 1606. *Iustus Lipsius*, scriptis admirandus, obiit.

A. 1609. *Iosephus Scaliger*, Iul. Cæs. filius, obiit.

A. 1627. *Ianus Gruterus* mortuus est.

An. 1649. *Ioh. Gerhardus Vossius* e vivis excessit. Plures præterquam quod opus fuit, nominare supersedeo. Nam recentiorum omnium nomina & scripta, reipublicæ litterariæ inservientia, notiora sunt, quam ut longa recensione indigeant.

Ex Græcis vero non prorsus sunt omittendi:

I. *Dioscorider*, Medicus Cleopatræ & Antonii Olymp. 186. cujus sunt libri quinque de re medica a nonnullis in linguam Latinam translati.

II. *Strabo*, Geographus præstantissimus, A.C. 15. claruit; denatus circa A.C. 27. Exstant XVII. Geographiæ libri gr. & lat.

III. *Diogenes Laertius* claruit A.C. 140. Exstant de Vitis Philosophorum libri decem gr. & lat. cum not. Henr. Stephani, utriusque Casauboni, Isaaci & Merici, & Ægidii Menagii.

IV. *Athenæus* A.C. 155. claruit, cujus libri XV. Deipnosophistarum s. sermonum Convivalium gr. & lat. exstant, dilucidati ab Is. Casaubono.

V. *Hesychius*, Grammaticus, A.C. 500. claruit scripto Græcarum vocum Lexico.

VI. *Suidas*, cujus Lexicon Græco-Latinum Aemilius Portus & alii notis illustrarunt, seculo X. vixisse creditur.

VII. *Cyrilli Philoxeni*, aliorumque veterum Glossaria Latino-Græca & Græco-Latina edita studio Bonaventuræ & Car. Labbæi. Iudicium de Cyrillo v. ap. Barth. Stat. Theb. 2 p. 579.

Hi fere sunt, quorum scripta & testimonia in Thesauro subinde allegantur.

A Littera

A Litera vocalis, quam, dicente Capella 3 p. 58 *sub hiatu oris congruo solo spiritu memoramus*, eadem fuit apud veteres, tum Græcos tum Latinos, figura. Cic. de Divin. 1, 13. *Sus rostro si humi A literam impresserit, num propterea suspicari poteris, Andromachan Enni ab ea posse deperiri?* In Longobardico charactere nihil inter se differre literas A & V, Scaligeri observatio est: qui inde versum Catulli emendat, p. 85 Castig. in Catull. de monte Atho, *Quem maximum in oris Progenies Phthiæ clara supervehitur.* cum alias legeretur: *quem maxima.* Scriptum Longobardice fuerat: *maxima.* ¶ 2. A insuavissimam literam ob sonum similiter collisum vocat Cicero in Orat. c. 49. Sic & in repetita asperitatem notat Mart. Capella l. 5 p. 167. Non displicuit tamen ejus repetitio veteribus in uno eodemque versu. v. Barth. ad Stat. Theb. Statii p. 3. Hessel. ad Ennium p. 101 & 378. ¶ 3. Translata a Græcis in nostram scripturam A litera, aliquando in *e* diphthongum commutatur: ut, Ἀσκλήπιος *Æsculapius*: interdum in *i*, ut κάνναβον *canistrum*: nonnunquam in *o*, ut κάχυλος *corylus* μάρμαρον *marmor*. v. Scaliger de Caussf. L. L. 1, 26. ¶ 4. Apud Latinos ipsum *a* crebrius mutatur in *e*, modo productum, modo correptum. Productum quidem: ut, ab *Halitus, anhelitus*: & in præteritis Verborum, *Facio feci, Ago egi, Iacio jeci, Frango fregi, Capio cepi*, (quæ & *agi, jeci, fregi, cepi* a veteribus scribebantur;) correptum vero, ut *Tango tetigi, Cado cecidi, Parco peperci, Fallo fefelli.* Et in compositione *a* positione productum, in *e* positione productum convertitur: ut, *Arma, inermis, Arceo, coërceo.* Rursus *a* breve, in *i* breve: ut, *Amicus, inimicus.* Sic *Armipotens, Stelliger, Caussidicus, Tubicen*, ab *arma, stella, caussa, tuba.* Sed *Tibicen* a *tibia*, penultima producta, quod in ea dictione, *i* & *a* per crasin in *i* longum commutentur. ¶ 5. In prænominibus per *A.* significatur *Aulus*: ut, *A. Postumius Albinus*; *A. Cornelius Cossus*; *A. Gellius*, &c. Sed *App.* & *App. Appius*; ut, *App. Claudius Pulcher.* Sic & Romani veteres scribebant, AVG. pro *Augustus* vel *Augur*: AB V. C. pro *ab urbe condita*: Et A. A. V. C. pro *Anno ab urbe condita*: A. P. R. C. *Anno post Romam conditam*: A ED. pro *Ædes*: AEDIL. CVR. pro *Ædilis Curulis.* Sed in Quæst. Tusc. Ciceronis per literam A. *Atticus* interlocutor designatur, ut Lactantius Div. Instit. 1, 15 expressit: Lambinus personam incertam, puta *Adolescentem* intelligit; *Auditorem* Turnebus Adv. 9, 18. ¶ 6. Quam Cicero pro Mil. c. 6. *literam salutarem* dixit, illa est A, nota absolutionis: quemadmodum C, *litera tristis*, condemnationis nota, quod docet Asc. in Verr. 1, 9. ¶ 7. A pro *ab*, vide *Ab.*

Ā, ĀB, ABS, præpositiones ablativæ, von. A licet factum ex *ab* vel ἀπό, longe tamen quantitatis est, sicuti reliquæ præpositiones in *a* terminatæ. Scribitur A sine accentu, cum nec opus sit, ut ab alio discernatur. Usum diversum indicant exempla: nimirum A præponitur solis consonantibus; sed vocalibus plerumque *Ab*: ut, *Rem omnem a principio audies*, Ter. And. 1, 1, 21. *Ab alio exspectes alteri quod feceris*, P. Syrus. Sed tamen a consonantibus etiam excipitur *Ab*, si nulla prohibeat vocis asperitas, quemadmodum Prisc. docuit: ut *Ab Iove*, Virg. ecl. 3, 60. *Ab re*; *Ab sua parte*, Liv. 1, 17. Idem 30, 8 *Ab dextro cornu*; *Ab lævo.* Paullo post, *neque spes veniæ ab Scipione erat.* Nec quisquam veterum est, qui AB consonantibus fæpius præponat, quam Livius. Hujus enim præter illa sunt *ab cruciatu* 26, 13. *ab domo*, c. 50. *ab fronte* 34, 14. *ab Gallis* 21, 52. *ab juventa*, 26, 19. *ab lateribus*, 32, 18. *ab multis*, 25, 36. *ab nocte*, 24, 46. *ab Piræo*, 31, 25. *ab quærente*, 24, 6. *ab Romanis*, ibidem. *ab se*, 24, 4. *ab tergo*, 24, 47. & passim alibi. Sic *Ab parvulis*, Cæs. 6, 21. *Ab senatu*, Cic. Invent. 2, 37. *Ab sententia*, ibidem c. 48. *Ab nullius tempore*, pro Archia c. 6. *ab nullis*, Div. in Verr. c. 9. *ab centro*, Vitruv. 9, 8. *Ab sole*, Varro R. Rust. 1, 12. *ab lenone*, Plaut. Curc. 4, 2, 9. *ab vino*, Cels. 1, 10. *ab rege*, Nep. 23, 12, 3. &c. Vt taceam compositionem in *abduco, abluo, abnego* &c. quam Priscianus l. 14 urget, & ante *J*: ut *abjicio, abjungo, abjudico, abjuro.* ¶ 2. A, & *ab*, præcedente verbo passivo, vel eandem vim habente, personam agentem plerumque significant: ut, *Vincitur a paucis*, i. e. per paucos, Sallust. Fragm. c. 24. Quintil. 12, 1 *Fabricius respondit, se a cive spoliari malle, quam ab hoste venire.* Sic *Vapulare ab aliquo f. stibus*, Idem 9, 2. Huc pertinet Ciceronis pro Mil. formula c. 35 *A meis civibus ea res mihi fuit honori*, es hat mir bey meinen bürgern ehre gebracht. Id. fam. 3, 3 *Quibus ego a tali viro contentus eram.* Sic Ovid. Met. 13, 597 *Occidit a forti (sic vos voluistis) Achille*; i. e. per Achillem. Huius generis pluscula dedit Bur. ad Ovid. met. 5, 192. Sed & eadem præpositio, cum verbo passivo, non secus ac cum ejus aut cum alio activo, constructa, personam patientem denotat. Sallust. Fragm. c. 3 *Quid a Pyrrho, Hannibale - - d. fensum est aliud, quam libertas.* Sensus est: Non illos hostes, sed populum Romanum defendisse libertatem a Pyrrho, &c. Cæs. B. C. 1, 6 *Pecuniæ a municipiis exiguntur*, scil. per alios. Iust. 43, 5, 9 *A Gallis redempta pax*, scil. per Romanos. v. Vorst. Latin. merito susp. c. 13. ¶ 3. Aliquando videntur idem esse ac *propter*, um, wegen; ut Varro R. Rust. 2, 2 *Agni a frigore & æstu nequid laborent.* Plin. 2, 8 *Sidus Martis ignei, ardentis a solis vicinitate*, hoc est, propter solis vicinitatem. Cic. pro Rosc. Am. c. 30 *Vir ab innocentia clementissimus*, Plin. 24, 5 pr. *Caput a sole dolet.* Ita non raro Livius; ut 5, 44 *Nunc ab secundis rebus magis etiam solito incauti.* Id. 7, 10 *Linguam etiam ab irrisu exserentem Gallum producit.* Et 24, 30 *Tanto ardore militum est usus ab ira interfectæ stationis*, &c. Sen. de Clem. 1, 14 *Sanus filium a prima offensa non exheredat.* Et c. 20 *A duabus caussis punire princeps solet.* ¶ 4. *A* & *ex* discernit Cic. fam. 10, 28, 6; & 13, 22, 5; *A* tamen & *ab* motum de loco significantes ponuntur pro e vel *ex*, aus. Flor. 1, 24, 1 *Allatæ a Græcia leges.* Suet. Tib. c. 19 *A Germania in urbem regressus.* Virg. Æn. 2, 254 *Instructis navibus ibat a Tenedo* Scrib. Largus Comp. 101 *Excussus a rheda vel curriculo.* Plaut. Pœn. 4, 2, 107 *Advenit a foro.* Conf. Diomedes Gramm. ap. Putsch. p. 408 f. ¶ 5. Aliquando significant *ante*, Plaut. Cist. 4, 1, 7 *Ab ostio jacentem sustuli.* Id. Merc. 2, 4, 9 *Omnia ego auscultavi ab ostio.* Stat. 1 Silv. 2 v. 23 *Dominæ nivеis a vultibus obstas*, id est, stas ante dominam. Quam familiarem loquendi formam Papinio esse Gevartius ibidem ostendit. Similiter Frontinus Strat. 1, 5, 10 *Universa a limite obstiterunt.* ¶ 6. *A* vel *ab* pro *præ*, vel pro particula *quam* utitur Hieron. Ep. 146 ad Damasum: *Qui prima hora conductus est, plus meretur ab eo*, (i. e. præ eo, vel quam is) *qui hora tertia missus est ad vineam.* Sic & Cæl. Aurel. Acut. 1, 9, 64 *Maior ab intemperali somno* (i. e. quam intempestivi somni) *vigiliarum est vexatio.* Idem 1, 15, 134 *Quid gravabilius ab his*, (i. e. præ his) *quæ adhibenda confirmas.* conf. 2, 1, 1; & 2, 9, 38 &c. ¶ 7. Locutiones præterea bonas plurimas atque elegantes *a* & *ab* efficere solent; e. g. in tempore vitæ præterito significando: ut, *A puero*, Nepos 5, 2, 1; & Cic. fam. 6, 9 *A pueris*, Id. Tusc. 1, 24 *A pueritia*, Id. ad Qv. Fr. 1, 1 *Ab incunte ætate*, Id. pro leg. Man. c. 1; & Off. 2, 13 *A prima ætate*, Id. pro Planco c. 21; & Fam. 4, 4 *A parvulo*, Ter. And. 1, 1, 8 *A parvis*, ibid. 3, 3, 7 *A parvulis*, Cæs. B. G. 6, 21 *A parvula ætate*, Iustin. 12, 4, 10 *A primis temporibus ætatis*, Cic. fam. 4, 3 & 6, 13 al. 12 *Prima ab infantia*, Tac. A. 2, 56, 2 *Ab tenero*, Colum. R. R. 5, 6 *A teneris*, ib. c. 17. (pro quo *In teneris* Virg. G. 2, 272) *A teneris unguiculis*, Cic. fam. 1, 6 *Ab incunabulis*, Liv. 4, 36 von kindes beinen an. Sic *A prima adolescentia*, Cic. fam. 1, 9 & Svet. Oth. c. 2. *Ab adolescentulo*, Cic. pro Quint. c. 3. *Ab initio pubertatis*, Iustin. 23, 1, 8. *Ab juvente*, Svet. Domit. c. 12. & Plin. 11, 53. *A prima lanugine*, Svet. Oth. c. 12. & poetice *ab ævo viridi*, Ovid. Trist. 4, 10, 17. von jugend auf. ¶ 8. Exprimunt etiam temporis aut rei terminum, vel absolute, vel sequente *ad, usque ad* &c. ut, *Ab initio*, Cic. ad Brut. ep. 10. ad Qv. Fr. 1, 1. *A principio*, Cic. ad Qv. Fr. 1, 2. *A primo*, Id. ad Att. 11, 7, zu erst, anfangs, von forne an. Sic *Ab seculo ad seculum*, Plaut. Mil. 4, 2, 87. *Vsque ab aurora ad hoc quod diei est*, Id. Pœn. 1, 2, 6. *A mane usque ad vesperum*, vel *ad noctem usque*, Id. Amph. 1, 1, 96, & Most. 3, 1, 3. *A summo lucis ortu ad solem alterum orientem*, Gell. 2, 1. *Ab consulatu usque ad extremum tempus*, Nep. 25, 16, 3. *A minimo ad maximum*, Plaut. Pseud. 3, 1, 10. *A terra ad cælum*, Id. Perf. 4, 4, 54, & Trin. 4, 2, 105. *Ab ovo usque ad mala*, i. e. a primo ferculo ad mensas secundas, Horat. sat. 1, 3, 6. Sic *A capite ad calcem*, pro re tota, durch und durch, von oben bis unten; v. *Caput* & Chil. *Vsque ab unguiculo ad capillum summum*, Plaut. Epid. 5, 1, 17. Et Hor. ep. 2, 2, 4 *Talos a vertice pulcher ad imos*: quod Germani contra dicunt, von der fußsolen bis auf die scheitel. *Ab imis unguibus usque ad verticem summum*, Cic. pro Rosc. Comœd. c. 7. Id. Tusc. 2, 2 *Oratorum laus ita ducta ab humili, venit ad summum.* Sic Apul. Met. 3 p. 138 *Ab imis unguibus ad usque summos capillos.* Et Ambros. off. 2 *A vestigio pedis usque ad verticem.* Sed Perron. c. 102 *A capillo usque ad ungues.* Et Hieron. T. 3 p. 14 ad Domn: *Contuli cum eo a vertice, ut ajunt, usque ad extremum unguem.* Homer. Iliad. ϕ. v. 169 Ἐς ποδὸς ἐκ κεφαλῆς. ¶ 9. Interdum idem valent ac *post*, ut, *Ab illo tempore*, nach der zeit, Cic. Vert. 4, 13. *A balneo*, Cels. 6, 6. *Ab re divina*, Plaut. Pœn. 3, 3, 4. *Ab re bene gesta*, Liv. 5, 28. *Hujus a morte*, Cic. de Sen. c. 6. Et Ovid. Trist. 4, 10, 122. *Ab exsequiis.* Vell. 2, 104, 3 *Protinus ab adoptione.* Suet. Cæs. c. 60 *Prælia fumebat sæpe ab itinere statim.* conf. Curt. 6, 1, 20 cum not. Pitisci. Tac. Hist. 2, 92, 1 *Præposuerat prætorianis P. Sabinium a præfectura cohortis*, (ut Mercerus feliciter restituit) vel, *ab præfectura* (quod Pichena conjiciebat) i. e. postquam hactenus præfecturam administraverat. Qua ratione auctores frequentius præpositione *Ex* usi fuerunt. Sed *Proximus a posiremo*, Cic. in Orat. c. 64 von einem der letzte. *Secundus a rege*, h. e. primus post regem, Hirt. B. Alex. c. 66. ¶ 10. *Ab aliquo stare, sentire*, est cum vel pro aliquo stare vel facere, auf eines seite stehen, es mit einem halten. Plaut. Rud. 4, 4, 56 lq. Nep. 14, 6, 6. *Stare a mendacio contra verum*, Cic. de Invent. 1, 3. v. infra *Sto* n. 3. ¶ 11. Sed *ab re*, idem est, quod a negotiis vel per negotia. Ter. Heaut. 1, 1, 23 *Tantumne est ab re tua otii tibi, aliena ut cures?* hast du so viel müße bey deinen geschäften? &c. ¶ 12. Plauto vero *ab re*, idem quod præter rem seu contra utilitatem, ut Trin. 2, 1, 12 *Ab re consulere*, zu schaden rathen. *Non ab re*, i. e. non alienum ab instituto, Plin. 33, 8. & Suet. Aug. c. 94 *Non ab re fuerit subtexere*, es schickt sich hieher. Sic fæpius occurrunt pro *contra* vel *adversus*, ubi repugnantia declaratur: ut, *A Clodio forum defendere*, Cic. pro Mil. c. 33. *Defendere a frigore myrtos*, Virg. Ecl. 7, 6. *Templum custodire ab Hannibale*, Nep. 23, 9, 4. *Legatos ab ira impetuque hominum tegere*, Liv. 8, 6. *Venter a periculo tutus*, Cels. 2, 3. *Tutior ab hostibus quam a filiis*, Iustin. 10, 1, 7. Adde Cæs. B. G. 7, 36; & B. C. 2, 9. Lucr. 3, 831 *Quod letalibus ab rebus munita tenetur.* ¶ 13. Eleganter *A* & *ab* usurpantur loco genitivi vel adjectivi, si sermo est de possessione, familia, patria &c. Ter. Andr. 4, 5, 15 *Ab aliquo esse*, einem zustehen. Id. Andr. 3, 1, 3 *Ab Andria est ancilla hæc*, i. e. ab vel ex Andriæ familia. Plaut. Curc. 3 v. 82 *Credo te esse ab illo*, i. e. ejus servum esse. Cic. Tusc. 2, 3 *Qui sunt ab ea disciplina.* Et, *Pericles ab Anaxagora uber fuit & fœcundus*, Id. in Orat. c. 4. Et pro Muræn. c. 30 *Nostri illi a Platone & Aristotele moderati homines*, &c. i. e. Academici & Peripatetici. Videntur enim veteres fæpe hac præpositione ita fuisse usi, cum adjectiva, vel genitivos, atque hos quidem maxime, vellent circumloqui: non modo poetæ versus caussa; sed oratores etiam variandæ orationis. Tale illud Virgilii est Georg. 2, 243 *Dulcesque a fontibus undæ*, i. e. fontanæ, sive fontium undæ. Ter. Heaut. 3, 3 extr. *Quid est, quod tam a nobis graviter crepuere fores?* i. e. nostræ, vel nostrarum ædium. Id. Andr. 1, 1, 129 *Ea primum ab illo animadvertenda injuria est*, i. e. illius; quomodo & Donatus interpretatur. Similiter Lucret. 2, 50 *Neque fulgorem reverentur ab auro*, i. e. auri vel aureum. Et 4, 1161 *Ceres ipsa ab Iacchо*, id est, Iacchi soror. Nam fæpe apud Latinos propinquitatis ac necessitudinis vocabulum omittitur. Huc pertinet & Græcorum ratio, cum ad patronymicum vel gentile circumloquendum præpositionem ἀπὸ adhibent: qua forma Pindarus usus Nem. E. v. 89. In Novo Fœdere similiter leges Ἰούδας ἀπὸ Καριώτης, *Iudas a Carioto*, i. e. Cariotensis. Sed ita etiam Latini: Liv. 1, 50 *Turnus Herdonius ab Aricia*: i. e. Aricinus, quemadmodum & c. 60 vocatur. Idem 2, 22 *Obsides dant c. c. principum a Cora atque Pometia liberos.* Sic idem *Græcos a Phocæa* pro *Phocæensibus* dixit 34, 9 & Varro de Re rust. 2, 2 *Videamus quid pastores a Pergamide Maledove potes sint.* Sic Virg. Georg. 3, 2 *Pastor ab Amphryso*, Amphrysius. Adde Drakenborch. ad Sil. 5, 271. Sev. Sulpitius 2, 38 *Principes mali istius habebantur a Singiduno Vrsacius, Valens a Mursa, ab Heraclia Theodorus*, &c. i. e. *Singidunenses, Mursenses, Heraclienses, Episcopi.* Sic c. seq. *Lucifer a Caralis*, i. e. Caralitanus. & rursus: *Paternus a Petrocoris.* Concisc & per ellipsin Plautus Bacch. 2, 2, 53 *Hospes Ephesо*, i. e. Ephesius: *Hospes Zacyntho*, i. c. Zacynthius, Merc. 5, 2, 99. Gell. 3, 15 *Polycratem nobilem fœminam Naxo insula.* Ovid. Trist. 3, 9, 12 *Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit*: i. e. Colchica. Alia ejusmodi exempla eruditi viri ad Plautum norarunt. Huc pertinet & Plauti illud *A lenone amare*, Pseud. 1, 2, 69, subaudi puellam. Et Pœn. 5, 2 v. 32 *Puella a lenone*, lenonia est, sive de lenonis familia. Huc etiam refer, quod alias raro A præponatur nomini urbis; ut, *A Persepoli profectus*, Curt. 5, 6, 19. conf. Tac. An. 15, 6, 2.

¶ 14. Sæpe etiam ponuntur pro *quoad* vel *quantum attinet*. Cic. in Brut. c 66 *A doctrina instructus*. Id. fam. 10, 15 *Ab equitatu firmus*. Plaut. Truc. 4, 3, 59 *Ab ingenio improbus*. Id. Curc. 1, 1, 51 *A me pudica est*. Cic. Att. 7, 15 *Sumus flagitiose imparati, cum a militibus, tum a pecunia*, wir haben weder volck noch geld. Id. Att. 5, 18 *Locus copiosus a frumento*. Ter. Heaut. Prol. v. 13 *Tantum poterit a facundia*, hoc est, per facundiam, vel facundiæ beneficio. Liv. 7, 10 *Corpus ab alia omni vexatione intactum*. Petron. 128 *Numquid ab aliquo naturali vitio formam meam excoco*. Græcis idem præstat ἔνεκα. ¶ 15. Ante adverbia loci abundare videtur. Sic *a peregre*, pro peregre, Vitruv. 5, 7. *A foras*, pro foras, Aggen. Vrbicus de Limit. agrorum Goesii p. 53. Quemadmodum *e foris*, pro foris Plin. 17 c. 25 divit, & *de foras* Inscriptionis Veteris auctor, ut Rigaltius observat; *A longe* Vetus Bibliorum interpres. Quæ ersi non ita trita ac usitata sint, non tamen barbara habenda, quod videtur nonnullis. ¶ 16. Inrerdum significant *in* vel *circa*. Cic. Phil. 3, 13 *A fronte, a tergo, a lateribus tendere*, fornen, hinten, und an seiten. Liv. 1, 137 *Equites utrinque a cornibus positi*. Id. 3, 41 *Quiritium fidem implorabat a curiæ limine*. Cæs. B. G. 6, 28, 6 *Cornua ab labris argento circumeludunt*. *A fronte præcipitium, a tergo lupi*, v. Erasmi Chil. ¶ 17. Hic transitus ab una re ad aliam significatur. *Ingenium est omnium hominum a labore proclive ad libidinem*, hoc est, ad otium; effectus nomen pro causa, Ter. Andr. 1, 1, 56 *Aremo ad tribunal*, subaudi adspirare, hoc est, de infima conditione ad honestam, aus einem bader ein bischoff. v. Chil. Hic distantia notatur: *Circiter passus DC ab his castris locus*, Cæs. B. G. 1, 49. *Non magno ab ea legione intervallo*, ibid. 2, 23. Hic initium significatur: *A suppliciis vitam auspicatur animal cæteris imperaturum*, Plin. procem. lib. 7. Adde Plaut. Most. 1, 4, 35. ¶ 18. Sunt elegantes & hæ locutiones, *Ab aliquo solvere, dare, numerare*, durch anweisung bezahlen. Cic. Att. 7, 18 *Frater laborat, ut tibi, quod debet, ab Egnatio solvat*, hoc est, ab illis pecuniis, quæ vicissim sibi ab Egnatio debentur. ¶ 19. Est & elegans usus præpositionum A & AB cum particulis *usque* & *prope* &c. Cic. in Vatin. c. 8 *Quod augures omnes usque a Romulo decreverunt*. Ter. Phorm. 2, 2, 48 *Progeniem usque ab avo atque atavo proferens*. Tac. Hist. 1, 10, 2 *Tam prope ab exule fuit*. Plin. 15, 18 *Tam prope a muris habemus hostem*. conf. infra *usque* & *prope*. ¶ 20. Post comparativum abundat. Varro de re rust. 1, 2 *Quod est inferior a dextra foraminibus*; id est, inferior dextra, forammum numero. vt vult Salmas. ad Carinum Vopisci c. 19 p. 826. Contra frequens quoque τῷ A ellipsis auctoribus. Svet. Cæs. c. 16 *Administratione reipubl. submoveri*. c. 19 *Opera optimatibus data est*. & c. 20 *Campum majoribus consecratum* &c. & alibi fæpius: ubi semper *A* præpositio subaudienda, vel ex ablativo factus dativus. Sic Tac. An. 2, 50, 4 *Removetur propinquis*. Et 3, 20, 4 *Desertus suis*. Sic commutato casu Nepos 1, 4, 1 *Regi est repertus fidelis*, i. e. a rege. Cic. Off. 3, 9 *Honesta bonis viris quæruntur*. Virg. Æn. 1, 444 *Neque cernitur ulli*. ¶ 21. Multus & harum præpositionum A & AB usus est in servitiis, ministeriis, & curationibus designandis: ut *Apedilus*, laquay, läuffer. Cic. Att. 8, 5 *Ab epistolis*, secretair, schreiber. Svet. Claud. c. 28 *A studiis*, lehrmeister. ib. *A rationibus*, rentmeister, buchhalter. De isthinc genere infinita alia apud auctores, & in antiquis inscriptionibus maxime legere licet: ut *ab actis, a voluptatibus, a potione, a vehiculis*. In his plerumque genitivus personæ jungi solet, quod patere potest ex Gruteri opere: e. g. p. 578 n. 1 M. VLPIO DIVI TRAIANI A POTIONE. p. 61 n. 4 TITINIVS AB EPISTVLIS DIVI NERVAE. p. 584 n. 2 ALEXIO CAESARIS AVG. AB BYBLIOTHECA. conf. ibid. n. 6 &c. Sed & Dativum veteres subjecisse testis est Seneca in Apocol. *Is Menandro liberto suo tradidit, ut a cognitionibus ei esset*. Conf. Vopisc. in Carino c. 18. Est autem in his oratio elliptica: subintelligendum enim temper aliquid, videlicet *servus, libertus, scriba*, vel aliquid aliud istiusmodi: quod item ex inscriptionibus maxime clarum; ut p. 25 n. 12 HERMEROS CLAVDII AB MARMORIBVS MAGISTER. & p. 583 n. 9 NESTOR C. CAESARIS SERVVS GERMANICIANVS A SVPELLECTILE. & p. 598 n. 4 M. VLPIVS AVG. LIBERTVS A CVRA AMICORVM. item p. 577 n. 8 TIB. CLAVDIVS ALCIBIADES MAG. A BIBLIOTHECA LATINA APOLLINIS. item SCRIBA AB EPISTVLIS LAT. &c. Sic & Svet. Cæs. c. 74 *Philemon a manu servus*, ein aufwärter, schreiber. Nep. 23, 12, 4 *Puer ab janua*, i. e. janitor. conf. Tac. An. 15, 35, 2. ¶ 22. Differunt quidem *a* & *de*, uti patet in Cic. fam. 5, 12, 11; 11, 8, 4; 12, 22, 7; Sed sicuti *De* pro *A* ponitur, v. Den. 1; ita & A pro De legi videas. Cic. fam. 5, 20, 2 *A quo mihi exploratum est, nihil eum feciss*e. Svet. Vesp. c. 23 *Ad Iul. Calvinum a gente Augusti*: al. *e gente*. v. Guil. Ott. Reitzii specimen Pseudonymorum in Miscell. Obs. X, 123. ¶ 23. Inter casum fuum utrumque ponere amat τὸν *ab* Ovidius, v. g. Her. 9, 96 *damnis dives ab ipsis suis*, de Lernæa hydra, ubi plura Heins. ¶ 24. In compositione vocum incipientes a M & V consonante admittunt A; reliquæ litteræ *ab*; ut, *Amoveo, Avello*; *Abactor, aberro, abortor, abundo* &c. conf. supra n. 1. In *Aufero* & *Aufugio* seorsum B mutatur in V. ¶ 25. *A* & *Ad*, nec non *Ab* & *Ad*, in compositis confunduntur a librariis. vid. Drakenborch. ad Sil. 4, 318; item 6, 394; 10, 18; 11, 14; & 13, 268; & Broukhus. ad Tib. 1, 2, 21.

¶ *Abs*, cum ejusdem sit significationis atque *A* & *Ab*, non frequenti ramen usu est latine loquentibus: præponitur plerumque dictionibus inchoatis a *q* & *t*. Ter. Adelph. 2, 3, pr. *Abs quovis homine*, &c. Et Andr. 1, 5, 57 *Ne abs te hanc segreges*. Cic. fam. 7, 31 *Vincam te, vel vincar abs te*. Invenitur etiam ante literam *s*: ut, *abs se*, von sich selber. Plaut. Capt. 3, 1, 10. &c. conf. Parei Lex. p. 5; & Cæs. B. G. 1, 44, edit. Davisii. *Abs Svessa nuntiatum est*, Liv. 32, 1, ed. Gron. Nisi ramen in his librariorum culpa intercessit ob soni vicinitatem. Sed Plaut. Perf. 1, 3, 79 *abs chorago*. ¶ 2. Porro duo hæc verba, *Aufero* & *Aufugio*, ab hac præpositione putantur componi incerta valde & obscura indicatione Ciceronis in Orat. c. 47, cum multo plura sint verba inde integre composita: ut, *Abscedo, Abscondo, Absergeo, Absterreo, Abstineo, Absternius, Abstrudo*.

¶ Abante, Abhinc, vide *Ante*, & *Hic, hæc, hoc*.

¶ Absque idem est, quod *sine*, ohne. Cic. de Invent. 1, 36 *Propositio nihil valet absque approbatione*. Id. Att. 1, 19 *Nullam epistolam ad te sine absque argumento pervenire*. Plaut. Men. 5, 7, 33 *Absque te esse fuissem*, wäre ich ohne dich gewesen, hättest du gethan. Ter. Hec. 4, 2, 25 *Quam fortunatus cæteris sim rebus, absque una hac foret*, id est, extra unam hanc rem si esset. Frequens & elegans formula omisso *st*. *Absque te esset*, h. e. nisi tu esses, ap. Plaut. Bacch. 3, 3, 8; Capt. 3, 5, 96; Trin. 4, 1, 13. &c. ¶ 2. Pro *Præterquam*, usurpavit Solinus c. 46 de Phœnice loquens: *Postera parte purpurens absque* (id est, excepta, ut Schottus interpretatur p. 1033 Phys. curios.) *cauda, in qua roseis pennis cæruleus inscribitur nitor*. Quem ad locum Camers ita: *Non vult Solinus, hanc alitem esse absque cauda, sed eam esse ubique coloris purpurei, præterquam in cauda*. Fere aurem ita suum χαρίς & Græci usurpant.

ĂBA, *æ*, f. ἄβα, mons Armeniæ, in quo Euphrates oritur. Plin. 5, 24.

Abactor, Abactus, quære in *Ago*.

ĂBĂCVS, *i*, m. ex ἄβαξος ab ἄβαξ, mensæ genus, in qua vasa omnis generis vel ad usum, vel ad ostentationem solent exponi, ein credentztisch, treser, tablet. Cic. Verr. 4, 16 *Abaci vasa omnia, ut exposita fuerant, abstulit*. Varro de L. L. 8, 33 *Abacum argento ornari videmus*. Livius 39, 6 *Monopodia & abacos* conjungit. conf. Plin. 34, 3. & 37, 2. it. Fulv. Vrsin. de Triclinio p. 150 sq. Ph. Rubenii Elect. 1, 34. ¶ 2. Tabula calculatoria, eine rechen-tafel; v. Perf. sat. 1, 131. Hujus formam ex antiquis monumentis publicavit Marc. Velserus Rer. August. Vindel. Comment. p. 221. Apul. Apol. 1 p. 284 Elmenh. *Abaco & pulvisculo te dedisses*. ¶ 3. Macrobio etiam *Abacus* alveolus est aleatorius, ein bretspiel. Saturn. 1, 5 *Diem sequentem omnes plerique abaco & latrunculis conterunt*. Quemadmodum & apud Suet. Ner. c. 12 interpretatur Torrentius. ¶ 4. Vitruvio 4, 1 &c. *Abacus* quoque est summa illa planicies in capitulis columnarum, die platte. conf. Idem 7, 3 cum Baldi Lex. p. 3. & Turneb. Adv. 2, 3.

¶ Abax, *ăcis*, f. idem quod *Abacus*. Sed Græcis ἄβαξ masculinum est. Iaboleno ICt. l. 100 § 3 ff. de Legat. 3 *Abaces sunt vasorum collocandorum repositoria*. Hæc est vulgata lectio. Sed Alciatus & alii legunt βάθρα. Certior est auctoritas Prisciani 7 p. 752 Putsch.

¶ Abaculus, *i*, m. dimin. Sed *Abaculos* Plinius 36, 26 calculos dici a quibusdam indicat, vario colore tinctos, qui vel lusorii erant, ut Harduinus existimat, steine im bretspiel, vel, ut alii censent, in supputationibus usurpati, rechenpfenninge.

ABADIR, nom. masc. de quo Priscianus lib. 5 p. 647. *Abadir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devoravisse pro Jove, quem Græci* βαίτυλον vocant. Adde infra in *Betylus* dicenda.

Abagarus, vide *Abgarus*.

Abagio, Abalienatio, abalienare, vide *Adagio*, *Alienus*.

Abante, Abantes &c Abaptistus, vide *Ante*, *Abas*, *Baptizo*.

ABARĪMON, *In quadam convalle Imai montis regio est, que vocatur Abarimon, in qua silvestres vivunt homines, aversis post crura plantis*, &c. Plin. 7, 2.

ĂBĂRIS, *ĭdis*, m. Scytha Hyperboreus, fortilegus, sive ariolus, ut ab Hieronymo in Chronico appellatur. Hic ab Apolline donatus fagitra memoratur, quam simul missilet nervo, simul & ipse auferretur una volans: eaque ratione tot peragrasse populos, responsa reddens. Quod omne pro fabula habet Herodotus 4, 36. De eo & Harpocratione in Lexico, Malchus & Iamblichus de vita Pythagoræ, e cujus disciplina fuisse creditur: Origen. l. 3 contra Celsum & alii. Palladium Trojanum ab hoc Abaride confectum fuisse Iul. Firmicus de Errore profan. religionum auctor est. De quo ibidem Scaliger, itemque Animadv. in Eusebium consuli potest. ¶ 2. Virgilius hoc nominis cuidam ex Rutulis in Turni exercitu tribuit, quem ab Euryalo occisum 9, 344 prædicat.

ĂBAS, *antis*, m. ἄβας, rex Argivorum fuit, a quo *Abantes Argi* Ovidio Met. 15 v. 164. ¶ 2. Idem focius Æneæ, nobilis Trojanus. Virg. Æn. 1, 125 *Et qua vestus Abas, & qua grandævus Alethes*. Et alius eodem bello, hostis Trojanorum, cujus clypeum Æneas, cum epigrammate fixit, Virg. 3, 286. ¶ 3. Est & canis, Ovid. Met. 12, 360.

¶ Abantes, populi Eubœæ. Pausan. Eliac. 1 c. 22. p. 435.

¶ Abantĕus, *a, um*, Argivus: modo dictum in *Abas*.

¶ Abantis, *ĭdos*, f. regio, in Thesprotia Epiri. Pausanias d. l.

¶ Abantiades, *æ*, m. Abantis nepos, Perseus, apud Ovid. Met. 4, 767 & 772 *Querit Abantiades*.

Abascantos, Abassini, vide *Bascania*, *Habessini*.

ĂBĂTON, sive Abatum, *i*, n. ἄβατον, locus inaccessus, quo aut nulli aut tantum certis hominibus licet accedere. Talem a Rhodiis exstructum describit Vitruvius 2, 8. conf. Bald. Lex. Vitruv. p. 4 & Cæl. Rhodig. 13, 33. ¶ 2. Petra Ægypti inaccessa, de qua vide Sen. Nat. Qu. 4, 2. Et de eadem Lucanus 10, 323 *Hinc Abaton quam nostra vocat veneranda vetustas*.

Abavia, abavunculus, Abax, Abazea, vide *Avus*, *Abacus*, *Sabazius*.

ABBA, vox Syriaca ab אב *pater*, vater. Occurrit in N. T. Rom. 8, 14. Gal. 4, 6. Hinc *Aba, ave*, de quo infra, & per literar. transpositionem *Papa*.

¶ Abbas, *ātis*, m. etiam Syriace patrem notat: ecclesiasticis præfectum & rectorem monachorum, ein Abt. Vsus Sidonius 7 epist. 9 & 17 extr. & lib. 9 ep. 2 & carm. 16 vid. *Archimandrita in Mandra*.

¶ Abbatissa, *æ*, f. quæ virginibus sacratis præest, eine Aebtißin. In Regula Monachorum, quæ Hieronymi Tomo 9 inserta est, fæpius occurrit. Vtrumque censores latinitatis ejecerunt; Sic &

¶ Abbătīa, *æ*, f. locus, cui Abbas vel Abbatissa præest, die Abtey.

ABBASSVS, *i*, f. oppidum Phrygiæ magnæ apud Liv. 38, 15.

Abcæcatio, Abcdarius, vide *Cæcus*, *Abecedaria*.

ABDALONYMVS, sive Abdolonimus, *i*, m. rex ab Alexandro Magno Sidoniæ constitutus Iustino 11, 10, 8, cujus æquanimitatem Curtius laudat 4, 1, 25, qua Alexandro dixisse fertur: *Nihil habenti nihil defuit*. Diod. Siculus 17, 46 *Ballonymum* vocat, barbaro nomine nonnihil ad indolem Græcorum deflexo. אבד עלם est servus Dei.

ABDĒRA, *æ*, f. ἄβδηρα, & Abderon, *i*, n. & Abdera, *orum*, pl. Thraciæ urbs fuit, cujus copiose meminit Plato, & Plin. 4, 11 atque Mela 2, 2; Hercules condidisse dicitur in honorem *Abderi* a Diomedis equis dilaceraci. In eam Teji, (non Clazomenii, quod vult Solinus refutatus a Salmasio p. 114) Persarum morum & contumeliarum pertæsi, immigrarunt; atque eo nomine ab Herodoto laudantur, quod patriam potius relinquere, quam libertatem sibi suam eripi voluerint. v. Adagium in Chil. *Abdera pulchra Tejorum colonia*: quo significamus, non deesse, quo con-

confugiamus, ſi quis præter modum pergat eſſe moleſtus. Idem prorſus cum Germanico, anderswo iſt auch gut brot eſſen. Patria fuit hæc Abdera Protagoræ & Democriti Philoſophorum. Sed *vervecum patriam* vocat Iuvenalis Sat. 10, 50 propter Thraces plerosque barbaros & rudes. ¶ 2. *Hic Abdera eſt*, inquit Cic. Att. 4, 16, i. e. Romæ Senatores Abderitarum more inſaniunt, v. mox *Abderitanus* & *Abderiticus*. ¶ 3. *Abdera* altera in Hiſpania Bætica eſt, & quidem in ora matis Mediterranei, κτίσμα Φοινίκων, *opus Carthaginenſium*, ut Strabo appellat lib. 3 p. 168. v. Plin. 3, 1.

¶ Abdēr̄ita & Abdērītes, æ, m. Abderæ natus. Plin. 10, 65 *Abderitæ propter ranarum muriumque multitudinem, relicto patrio ſolo, coacti ſunt novas ſedes quærere*. Quod idem & Iuſtinus 15, 2, 1 perſtringit. Laberius apud Gell. 10, 17 *Democritus Abderites phyſicus, philoſophus*, &c.

¶ Abdērītānus, *a, um*, adject. Martial. 10 epigr. 25 *Abderitanæ pectora plebis habes*: h. e. ſtupida tibi mens eſt. Abderitæ enim ſtuporis & inſaniæ nomine in fabulam abiere. Qua de cauſſa & Tatianus ἀβδηρολόγον pro nugone, & frivola mera atque inepta blaterante poſuiſſe Voſſio obſervatur Inſtit. Orat. 1, 5, 11 extr.

¶ Abderītĭcus, *a, um*, aliud adject. Cic. 7 Att. ep. 7 *A multis audio, conſtitutum eſſe Pompejo, & ejus conſilio, in Siciliam me mittere, quod imperium habeam. Id eſt* ἀβδηριτικὸν (Abderiticum:) h. e. ſtultum.

Abdico, āre, &c. Abditus, abdo, vide *Dico, Do*.

ABDŌMEN, *ĭnis*, n. ſignificat in homine pingvedinem illam in ventre inferiori ſurſum verſus intumeſcentem, Celſo auctore 4, 1, das ſchmeer, der wanſt. Ita dicitur, quod abdi ſoleat & tegi; vel quod ibi alimenta & inteſtina ſint abdita. In porcis idem eſt quod *ſumen*, hoc eſt, ubera ſuilla cum lacte. v. Plin. 11, 37. *Abdomine tardus*, Iuvenal. Sat. 4, 107. ¶ 2. Apud Cicer. aliquoties reperitur pro ſtudio gulæ, quod γαστριμαργίαν Græci & πολυφαγίαν dicunt: ut pro Sect. c. 51 *Inſaturabile abdomen*, ein freßbauch, ſo nicht zu füllen iſt. Id. in Piſ. c. 17 *Ille gurges natus abdomini ſuo, non laudi atque glorie*.

ABECEDĀRIA, æ, f. apud Fulgentium Mythol. 3, 10 eſt γραμματικὴ, die a b c-kunſt. *In omnibus*, inquit, *artibus ſunt primæ, ſunt ſecundæ: ut in puerilibus literis, prima Abecedaria; ſecunda, Notaria*.

¶ Abecedarium, *i*, n. Græci *Alphabetum* vocant, das a b c. Auguſtino eſt literarum ordo ille, quem pueruli condiſcunt. v. Cæl. Rhod. 14, 28.

¶ Abecedarius, *i*, m. præceptor, qui prima docet elementa, der das a b c lehret. v. Fulgent. l. c. de Orpheo loquens. Sed *Abecedarios* Hieronymus vocat pueros prima elementa addiſcentes, a b c-ſchützen, auctore Cælio Rhodig. l. c. Auguſtinus Retract. 1, 20 *Abecedarios Pſalmos* appellari tradit, qui ſecundum alphabeti literas ſignati per verſus ſunt.

ĂBELLA, æ, f. oppidum in angulo Campaniæ, hodie *Avella*; unde & *Avellanæ nuces*. Virg. Æn. 7, 740 *Maliferam Abellam* vocat. conf. Silius 8 v. 519 & 544. Hinc

¶ Abellīnæ, *arum*, f. genus nucum, Spaniſche Haſelnüſſe. Plin. 15, 22 *Avellanas antea Abellinas patrio nomine vocabant*. Apud Scrib. Largum Comp. 167 *Nux Abellana* legitur. Sed *Abellinum* oppidum Plin. 3, 5.

¶ Abellinates, qui populi cognominati ſint, recenſet Plinius 3, 11.

Abeona, Abequito, Aberratio, Abeſus, vide *Abeo* in *Eo, Equus, Erro, Edo*.

ABGĂRVS, *i*, m. Arabica vox eſt, *magnum* vel *potentem* ſignificans. Et ſic Edeſſenorum reguli appellati in Meſopotamia. v. Spanhem. de uſu & præſt. numiſm. diſſ. 2 p. 126; & diſſ. 8 p. 534. Epiſtolam cujusdam Abgari ad Chriſtum ſcriptam refert Euſebius l. 1 Hiſt. Eccleſ. c. ult. ¶ 2. De *Abgaro* quodam rege orientis v. Capitol. Antonin. Pium c. 9, & ibi Caſaub. ¶ 3. Perſarum regem *Abgarum* ſubactum a Severo memorat Spartian. in vita Sev. c. 18; & Aur. Vict. de Cæſ. c. 20.

Abhinc, Abhorreſco, Abjectio, vide *Hic, Horreo, Jacio*.

ĂBIES, *abiētis*, f. die tanne. Virg. eclog. 7, 66

Populus in fluviis, abies in montibus altis.

Abies *longa*, Virg. Æn. 11, 667; *Enodis*, Ovid. Met. 10, 94; *Criſpa*, Cic. Tuſc. 3, 19. Claudian. Rapt. Prof. 2, 107 *Apta fretis abies, bellis accommoda cornus*. ¶ 2. Interdum per Metonymiam materiæ ipſam ſignificat navem. Virg. Georg. 2, 68 *Abies caſus vifura marinos*. Idem Æneid. 8, 91 *Labitur uncta vadis abies*.

¶ Abiegnus, *a, um*, von tannen-holtz, tännin, ut, *Abiegno equo pulſæ arces*, hoc eſt, Troja equo ligneo capta, Propert. 3, 1, 25. Sic Ennius Medea: *Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus Cæſa accidiſſet abiegna in terram trabes*: Leguntur hi verſus ad Herenn. 2, 22, & Cic. Invent. 1, 49, itemque de Nat. D. 3, 30.

¶ Abiegīneus, *a, um*, idem quod *Abiegnus*. Nam legimus *abiegineas trabiculas*, & *abiegineis ſcĕlilibus*, in lege ædificantium, quæ marmori inſculpta Neapoli viſitur, ut refert Heſſelius in Notis ad Ennium p. 199.

¶ Abiētīnus, *a, um*, idem; ut, *Vas abietinum*, Apul. de Herb. c. 29. Sed Humelbergius auctoritate MSS. & ratione ductus repoſuit *argenteum*.

¶ Abietārius, *a, um*, ut, *Abietaria negotiatio*, ab abietibus coemendis, apud Feſtum. ¶ 2. Subſt. ein ſchreiner, zimmermann; ut, *Opera abietarii*, in Vulg. Exod. 35 v. 35.

Abiga, abigeator &c. vide *Abigo* in *Ago*.

ABII, *orum*, m. pl. ex Scytharum Nomadico genere, apud Strabonem: quibuscum Tertullianus de Præſcript. Hæret. c. 42 *hæreticos eccleſiarum extorres* comparat, ut feliciſſime eum locum reſtituit Scaliger Elencho Trihæreſii Serrarii c. 20. Neque enim audiendi ſunt, qui aliter legunt. Dicti itaque ſunt populi hi, quod vitam viverent ab humana quaſi diverſam, hac quippe edentes, in curribus degentes, & cælibatu gaudentes.

Abjicio, Abiga, quære in *Jacio, Ago*.

ĂBĪLA, æ, f. urbs Phœniciæ, patria Diogenis, in regione Decapolitana, Plinio 5, 18. *Abilene* vocatur Lucæ c. 3 v. 1. Hinc

¶ Abīlēnus, *i*, dictus Diogenes, celebertimus rhetor a patria. vid. Svid. Hiſt. col. 4.

Abiſſini vel Abyſſini, v. *Habeſſini*.

Abitio, abitus, Abjudicare, Abjugare, Abjungere, Abjurare, vide *Eo, Iudico, Iugum, Iungo, Iuro*.

Ablactare, Ablaqueare, Ablatio, ablativus, Ablectus, Ablegare, vide *Lac, Laqueus, Fero, Lego, cre, Lego, arc*.

ĂBLEPSĪA, æ, f. gr. ἀβλεψία, animi cæcitas ſive inconſiderantia, die unvorſichtigkeit. Claudio talem græce tribuit Suetonius c. 39; ubi Caſaubonus notat p. 470, vocem latine uſurpaſſe Servium in Virg. Æn. 7, 647; & recte ibi legit: *Scienda eſt poetæ affectatio, nam abiepſiam nefas eſt dicere*.

Ablevare, Abligurire, Ablingere, Ablocare, Abludere, Abluere, ablutio, abluvium &c. vide *Levo, Ligurio, Lingo, Locus, Ludus, Luo, ere*.

Abmatertera, Abmittere, Abnatare, Abnegare, &c. Abnepos, Abneptis, vide *Mater, Mitto, No, Nego, Nepos*.

ABNŌBA, æ, f. mons in Germaniæ jugis, unde Danubius oritur; parsque adeo ſaltus Hercynii. v. Plin. 4, 12; Tac. Germ. 1, 4. Feſt. Avienus Perieg. v. 437 *Abnoba mons Iſtro pater eſt*.

Abnocto, Abnodo, Abnormis, Abnumero, Abnuo, Abnurus, Abnuto, vide *Nox, Nodus, Norma, Numerus, Nuo, Nurus, Nuo*.

ĂBO, *are*, blande compellare, & vel ut Abam vel Abbam, i. e. parentem, vel, ut alii volunt, ut fratrem honorare, liebkoſen. Nam Scaliger per ἀδελφίζειν exponit. vid. ejus Lect. Auſon. 1, 29 p. 84. Ipſe Auſonius ad patrem epiſt. 1, v. 13 *Nam ſupparis ævi Sum tibi ego, & poſſim fratris abare vice*.

Abolefacio, aboleo, abolitio &c. vide *Oleo*.

ĂBOLLA, æ, f. ſecundum Nonium 14, 9 veſtis erat militaris, Diplois, ein gefütterter reitrock. Nam tunica ſuffulta duplex erat. Quare & *duplicem amictum* Virgilius vocat Æn. 5, 421, ut Servius interpretatur. Nepoti 14, 3, 2 *duplex amiculum* dicitur. In qua ſignificatione legitur apud Martial. 8 epigr. 48

Neſcit cui Tyriam dederit Criſpinus abollam.

Iuvenal. Satyr. 3, 115 *Audi facinus majoris abollæ.*

Vbi vetus Scholiaſtes, *Proverbium*, inquit, *quaſi majoris togæ, id eſt, ſceleris potioris*. Nili *abolla* hic philoſophicum pallium eſt, quia de Græcis poëta eorumque ſapientibus loquitur. Lege integra Iuvenalis verba cum not. Farnabii. *Abollæ purpureæ* regis Maurit. meminit Suet. Calig. 35.

Abominor, &c. vide *Omen*.

ĂBŎRĪGĬNES, *um*, m. pl. gens antiquiſſima Italiæ, dicti poſtea Latini, de quibus Liv. 1, 1 & Salluſt. B. Cat. c. 6. Deſcenderunt ab Oenotris. Alii a cacuminibus montium appellatos putarunt, quæ ἄκρα Græci vocant: alii quaſi *Aberrigines*, quod errantes eo venerint: quæ ſententia & Feſti eſt. Lege Aur. Victorem de Orig. Romana c. 4. Plinius ſub finem lib. 4 Tyrios *Aborigines Gadium* (ut quidem Salmaſius eum locum quam feliciſſime emendavit) vocat, quod a Tyriis conditæ eſſent Gades. Itaque *Aborigines* ſunt conditores auctoresque originis, πρωτογόνοι Græcis appellati. Nec alia cauſſa antiquiſſimi Latinorum *Aborigines* dicti, quam quod dederunt genti illi originem: ſive, quod poſteris ſuis originis auctores fuerint, ut & Dionyſius explicat Antiquit. Rom. 1, 10. conf. Suid. & Meurſ. ad Lycophr. p. 315, ubi tria Aboriginum genera enarrat.

Aboriot, abortio, abortivus, abortare, abortus, &c. vide *Orior*.

ABRACADABRA, vox ſuperſtitioſa, quam Serenus Samonicus c. 53 Hemitritæo depellendo chartæ inſcriptam, ita ut ordine retrogrado litera deficiat, & lino incluſam collo ſuſpendere jubet. v. ibi Reuchen. p. 59, 63 & 275 ſeqq. & Voſſ. Theol. gentil. 1, 8 p. 60.

ABRAHAM, Abrahamus, Abram, patriarcha fidei celebratiſſimæ; *Abram parenti dictus, Abraham Deo*, Prudent. Pſych. v. 4. Caſus obliquus *Abrahæ* eſt apud Tertull. adv. Marc. 4, 13. & Carm. adv. Marc. 4, 6; & Prudent. Cath. 12, 43: *Abræ* in Prudent. Apoth. v. 373. Primam & ſecundam in *Abraham* corripit Tertull. Carm. adv. Marc. 3, 2. Vtramque producit Victorin. Gen. 3, 558.

¶ Abrāmidæ, *arum*, m. pl. poſteri Abrahæ.

ABRAXAS, æ, m. ἀβρασάξ, nomen Dei, quem ſummum dixit Baſilides, de quo Tertull. de Præſcript. c. 46: Voſſ. Theol. gent. 1, 8.

Abrelinquo, Abreptus, abripio, vide *Linquo, Rapio*.

ABRODIÆTVS, *i*, m. gr. ἀβροδίαιτος, i. e. molliter, laute & opipare victitans, ein delicater menſch. Cognomen pictoris Parrhaſii apud Plin. 35, 10. de ejus delicato vivendi more v. Ælian. V. H. 9, 11.

Abrodo, Abrogatio, abrogo, vide *Rodo, Rogo*.

ABRON, *ōnis*, m. ἄβρων, quidam Argivus, luxuriosus & mollis, cujus mores proverbio locum dedere, *Abronis vita*, ἄβρωνος βίος, de molliter ac delicioſe viventibus. Αβρὸν enim & πάναβρον Græci dicunt molle quodcunque & delicatum: unde & ἀβροδίαιτος. Vide Chiliad.

ABRŎTŎNVM, *i*, n. ἀβρότονον, planta eſt vulgaris notitiæ, mas & fœmina. Et mas quidem duorum generum, hortenſe nimirum, & per ſe in campeſtribus naſcens, ſtabwurtz, gartenwurtz. Quod vero fœmineo adſcribitur generi, vulgo *Cupreſſus* dicitur, & ab aliquibus, *Santolina*, cypreſſen. v. Plin. 21, 10 & 21. ¶ 2. *Abrotonus* maſculino etiam genere effertur; ut, *Abrotonique graves*, Lucret. 4, 123. conf. Lucanus 9 v. 921; Horat. 2 epiſt. 1, 114.

¶ Abrotonītes, æ, m. vinum abrotono conditum apud Colum. 12, 35. ut *abſinthites*, & alia permulta ex plantarum appellationibus ejusmodi nomina deducta: in quibus penultima ſemper longa eſt.

Abrumus, Abs, Abſiſto, Abſcedo, Abſcido, abſciſus, Abſciſſus &c. Abſcondo, Abſegmen, Abſens, abſento, Abſilio, vide *Subrumus* in *Ruma, A & ab, Siſto, Cedo, Cædo, Scindo, Do, Seco, Sum, Salto*.

ABSINTHIVM, *i*, n. ἄψινθιον, herba notiſſima: foliis incanis multipliciter fiſſis & inſigni amaritie prædita: wermuth, v. Iſidor. 17, 9. Sic, *Abſinthia tetra*, i. e. tetri odoris, Lucret. 1, 934; & 4, 11 & 122. conf. Idem 2, 400; 4, 224; & 6, 930; & Plin. 27, 7. ¶ 2. Translate ſignificat moleſtiam; ſed tamen ſalutarem. Inde *Parum mellis, & abſinthii multum habere*, Quintil. 3, 1 de ſuo dixit libro: id eſt, minus voluptatis, ſed plus ſalubritatis in ſtudiis. ¶ 3. Varroni apud Nonium 3, 4 *Abſynthius* etiam maſc. gen. uſurpatur & per y ſcribitur.

¶ Abſinthiatus, *a, um*, abſinthio temperatus, von wermuth; ut *Abſinthiatum poculum*, Sen. Suaſ. 7. ¶ 2 Et abſolute *Abſinthiatum* pro vino abſinthite, de quo Apicius 1, 3. Lamprid. Elagab. c. 21 *Roſata atque abſinthiato vulgus ad bibendum invitavit*.

¶ Abſinthītes, æ, m. penult. longa, *Vinum factitium ex abſinthio*. Columell. 12, 35. conf. Plin. 20, 6; 23, 1.

Abſis, Abſoleſco, Abſolutio, &c. Abſortio, Abſpello, Absque, vide *Apſis, Soleo, Solvo, Sors, Pello, A & ab*.

Abſtantia, Abſtemius, Abſtergo, Abſterreo, Abſtinax, abſtineo &c. Abſto, Abſtraho, Abſtringo, Abſtrudo, Abſtruo, vide *Sto, Temetum, Tergo, Terreo, Teneo, Sto, Trabo, Stringo, Trudo, Struo*.

Absvetudo, Absumedo, &c. Absurditas, &c. vide *Svesco*, *Sumo*, *Surdus*.

ABSYRTUS, *i*, m. Æetæ Colchorum regis & Ipsiæ filius, Medeæ frater, quem secum abstulit fugiens, &, ut persequentem patrem moraretur, discerpsit, artusque laceros sparsit per mare. Vide Ovid. 3 Trist. 9, 6, ubi rem graphice describit: attingit & Seneca Medea v. 963. *Ægialeum* alii vocant: de quo infra.

¶ Absyrtis, *idis*, f. vel potius plurativo numero, *Absyrtides*, sunt insulæ maris Adriatici juxta Dalmatiam, ab eodem Absyrto Medeæ nomen trahentes, quia & ibi discerptus a sorore credebatur. v. Strab. 7 p. 218; & Plin. 3, 26. Singulariter Lucanus 3, 190, ut Grotius emendat:

Colchis & Adriacas spumans Absyrtis in undas,

(alii *Absyrtos* legunt). *Colchis* cognominatur ex Medeæ Colchidis ibi perpetrato, ut fabula habet, scelere.

Abundo, &c. Abusio, abutor, &c. vide *Vnda*, *Vtor*.

ĂBȲDUS, & Abydon, *i*, masc. fœm. & neutro genere: ἄβυδος, urbs Asiæ ad Hellespontum sita, patria Leandri, de quo suo loco; hodie *Dardanella*, munimenta illa Turcica. Virg. Georg. 1, 207

Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi.

Val. Flaccus 1, 258 *Abydos gemina*, dixit: Hac enim forma apparet appropinquantibus, propter Sesti vicinitatem. *Ne temere Abydum*: subaudi, *naviges*. Præterquam enim, quod calumniatores essent Abydeni, molles etiam & effœminati erant. v. Chil.

¶ Abȳdēnus, *i*, m. qui aut natus Abydi, aut ibi habitat, adeptus jus civitatis. *Abydeni* cum obsiderentur a Philippo Macedoniæ rege, eo conversi pertinaciæ sunt atque furoris, ut omni spe salutis abjecta, se suasque uxores & liberos, ferro, flammis, & omni genere mortis, crudelissime interficerent, ne in hostis venirent potestatem, ut Livius narrat 31, 17 & seq. ¶ 2. Adjective *Abydena urbs*, i. e. Abydus, Ovid. Trist. 1, 9, 28. Olim Abydenis mos fuit in solennibus epulis infantes adducere ac svaviari. His igitur vagientibus & clamantibus, & obstrepentibus nutricibus, convivium tumultuosum redditum. Hinc quotiescunque immodice loquax intervenit, dicimus: ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα, i. e. *Abydena illatio, irruptio*, ubi quis obstrepit aut convivantibus, aut aliud agentibus. vid. Chil.

ĀBȲLA, *æ*, f. mons est excelsus Mauritaniæ ad Gaditanum fretum, Calpæ monti, qui in Hispania est, oppositus: quos ambos, Herculis *columnas*, & *metas* laborum ejus, (de quibus vide in Hercules) dixerunt. Plin. proœm. lib. 3 & Mela 1, 5 consulantur. Avienus Periegesi v. 111

Maura Abyla, & dorso consurgit Iberica Calpe.

ĂBYRTĂCE, *es*, f. ἀβυρτάκη, genus edulii, ex porro, cardamo aliisque rebus confectum, allerhand grünkraut, apud Plutarch. Sympos. 4, 1. vid. Cæl. Rhodig. 14, 56.

ĀBYSSUS, *i*, f. gr. ἄβυσσος, vorago aquæ immensæ profunditatis, sive, ut Isidorus 13, 20 definit, profunditas aquarum impenetrabilis, abgrund. Alcimus Avitus de terra post diluvium exsiccanda lib. 4 v. 534

Quæque prius vomuit lethali ex ore fluenta,
Gutturibus propriis constricta resorbet abyssus.

Ecclesiasticorum fere est, qui etiam ad sedem inferorum transferunt. Prudent. Hamartig. v. 835 de anima peccatis polluta:

Mersandam penitus puteo ferventis abyssi.

& Psychomach. v. 91 *Abde caput tristi jam frigida pestis abysso.*

ĂC, copula est sequente consona, quanquam id non perpetuum esse, deinde videbimus n. 9. und. Ter. And. 1, 1, 47 *Vitam parce ac duriter agebat, lana ac tela victum quæritans*. Post copulandi officium multas ex se parit locutiones latinas, eandem omnino vim habens quam particula *atque*. ¶ 2. Collocatum post *alius*, *aliud*, *aliter*, *secus*, *contra*, *contrarium*, & post *nomen*, aut *adverbium comparativum*, idem fere efficit quod particula *quam*, als. Ter. Phorm. 4, 4, 3 *Aliud mihi respondes, ac rogo*. Cic. Att. 16, 13 *Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio*. Vatinius Cic. fam. 5, 10 *Longe alia conditione ego sum, ac ceteri imperatores*. Cic. in Orat. c. 40 *Vt contra ac dicat, accipi & sentiri velit*. ¶ . *Ac* positum post *similiter*, significat VT, als. Cic. Nat. D. 3, 3 *Similiter facis, ac si me roges*. Sic post *æque*, *par*, *pariter*, *juxta*, *cum*. Cic. de Amic. c. 6 *Quis esset tantus fructus in prosperis rebus, nisi haberes, qui illis æque, ac tu ipse, gauderet?* Id. post reditum in Sen. c. 8 *Reliquis officiis juxta, ac si meus esset frater, sustentavit*. Id. fam. 16, 11 *Cum studiose ac libenter*. Ter. Heaut. 2, 2, 23 *Est animus erga te idem, ac fuit*, i. e. qui fuit. Cass. ad Cic. L. XII. ep. 13 *Neque enim omnium judicio malim me a te commendari, quam ipse tuo judicio digne, ac mererer, commendatus esse*. ¶ 4. *Ac* a principio fere idem est quod *autem*. Cic. Cat. 1, 6 *Ac jam illa omitto*. Id. pro Leg. Man. c. 13 *Ac primum quanta innocentia debent esse imperatores*. Virg. Æn. 1, 178

Ac primum silicis scintillam excudit Achates.

¶ 5. *Ac* pro *idque* vel & *quidem*. Ter. Heaut. 4, 5, 15 *Faciam boni tibi aliquid pro ista re, ac lubens*. ¶ 6. *Ac* pro *contra quam* teste Donato. Ter. And. 5, 1, 22 *Nescio, quid tibi sum oblitus hodie, ac volui dicere*. ¶ . *Ac non* interdum necesse est ponere pro *nec*, vehementioris disjunctionis causa. Cic. Verr. 3, 31. *Suo nomine ac non impulsu tuo*. Id. Verr. 5, 7. *Decumæ ac non bona veniebant*. conf. Liv. 8, 27: Ter. Adelph. 3, , 39. ¶ 8. *Ac etiam*, *ac quoque* per pleonasmum dici videntur. Suet. Cæs. c. 26 *Per equites Romanos ac etiam per senatores*. Conf. ibid. c. & in Aug. c. 19. Celsus 2, 6 *Ac sangvinem quoque in febre vomuisse, pejus ferum est*. conf. 2, 3; 5, 26; 7, 18. ¶ 9. *Ac* ante vocalem etiam ponitur, si vera est lectio Cortii Sall. 85, 11 *Ac ego scio*.

ĂCĂCĬA, *æ*, f. ἀκακία, genus spinæ, quasi acuta, ab ἀκάζω, acuo, schotendorn, Cels. 6, 6. Succo etiam nomen acaciæ hæsit, cujus medicinalem usum Plinius 24, 12 tradit. conf. 20, 6; & 30, 7. Item Scrib. Larg. 41, 85; &c. Petron. c. 23 *Sudantis acaciæ rivi*: ubi ad fucandam faciem adhibitam esse, docent interpretes.

ĂCĂDĒMIA, *æ*, f. ἀκαδήμεια & ἀκαδημία, unde anceps apud Latinos penultima est. Cic. de Divinat. 1, 13 *Inque Academia umbrifera nitidoque Lyceo, Fuderunt claras fecundi pectoris artes*. Laurea, Ciceronis libertus, apud Plin. 31, 2 *Atque Academiæ celebratam nomine villam &c.* Claudianus Paneg. de Manlii Theodori consulatu v. 94 *In Latium spretis Academia migrat Athenis*. Et Sidonius Epithal. Polemii, quod carmen 15 est, v. 120 *Obvict & quamquam totis Academia sectis*. Locus erat Athenis suburbanus, mille passus ab oppido distans, arboribus plurimis pulcherrimisque consitus, templisque ac monumentis virorum illustrium exornatus. Nomen ab *Academo*, heroe, (is non alius quam *Cadmus*) habuit, (quem tamen alii *Echedemum*; & locum ipsum *Echedemiam* vocarunt, ut Stephanus auctor est, itemque Plutarchus in Theseo ac Sylla; nec desunt, qui Ecademum, & Ecademiam scribunt, vid. Voss. de Sectis Philos. c. 12 § 3 p. 66) qui consecravit. Vnde Horatius 2 epist. 2, 45 designaturus hunc locum, *Academi Silvas* vocavit. Et Cic. in Orat. c. 3 inquit: *Hic existit Orator ex Academiæ spatiis*. Eo autem commigravit, & domicilium transtulit, scholamque ibi instituit Plato, princeps philosophorum, magna discipulorum frequentia; quare & *Academia*, id est, Platonis illa domus ac schola, quæ in eo rure erat, *nobilissimum totius terrarum orbis gymnasium* Ser. Sulpicio Cic. Fam. 4, 12 appellatur. Et hac de caussa hodieque sapientiæ studiis destinata loca ac scholæ, *Academiæ* nominantur, hohe schulen. ¶ 2. Apud Ciceronem sæpius *Academia* ipsa in Academia philosophantium secta vocatur, qui Academici dicti ea de re, de quibus mox erit dicendum. e. g. Off. 3, 4; Fam. ep. 9, 8. de Orat. 1, 18 &c. ¶ 3. Idem Cicero & villam quandam suam hoc appellavit nomine, recolendæ memoriæ Platonis, quem maxime mirabatur, & boni ominis caussa, cujus non semel in libris suis meminit: & eo pertinet versus Laureæ, supra a nobis allatus. Totum Laureæ carmen lege, quo celebravit fontes calidos, qui in parte villæ eruperant, apud Plinium d. l. ubi de villa ipsa etiam habes. Conf. ipsum Cic. ad Att. 1, 4; Tusc. 2, 3; & 3, 3, &c.

¶ Academicus, *a*, *um*, adject. Sic Cicero, quæ in villa sua composuit volumina, *Academicas quæstiones* appellavit; quæ & *Academica ejus* dicuntur Offic. 2, 2. ¶ 2. Ab Atheniensium Academia dicti *Academici*, certa philosophantium familia sive secta. Qui duplicis generis; veteres & novi fuerunt. Veteris Academiæ princeps ipse Plato; novæ Arcesilas, ut Cicero in Acad. Quæst. 1, 4 & 12 docet. conf. Idem de Orat. 3, 18. Novasse autem institutum videbatur Arcesilas, quod nihil comprehendi & doceri de quaquam re posse, incertaque esse omnia, pronunciaret; quod Socratem etiam ac Platonem, principes sectæ, disputasse in utramque partem res, non affirmasse, animadverteret. Quam ob caussam & Cicero nihil discriminis revera inter veterem & novam Academiam esse existimabat. Sed tamen aliud est, sustinere assertionem; aliud, nihil omnino asseri posse, statuere. Huc accedit, quod Sextus Empiricus Pyrrhon. Hypoth. 1, 33 observat, Platonem quidem, cum exercendi caussa disputat, affirmare nihil; cæterum cum serio agit rem, decernere omnino atque statuere. Vt cum de ideis, de providentia, de vita cum virtute conjuncta, disputat. Jam eo in loco Sextus multo plures Academiæ, quam duos gradus, percenset. Quod & fortasse Cicero fecerat in iis Academ. Quæstionum libris, quos tempus hausit atque absorpsit. Nam in fragmento prioris libri, eoque extremo, novam Academiam usque ad Carneadem perductam scribit. Quod idem propemodum est, ac si dixisset, Carneadem rursus novam & tertiam aliquam instituisse, quod ibidem Sextus prodit: qui alios, & quartam ac quintam constituisse, commemorat. Diogenes Laërtius veterem, mediam & novam Academiam facit, hujusque auctorem Carneadem; mediæ vero Arcesilam, & veteris demum Platonem. A Scepticis sive Pyrrhoniis distare Gellius docet 11, 5 extr.

ĂCĂDĪNUS, *i*, m. Siciliæ fons jurijurando sacer, in quem juramenti verba tabulis ligneis inscripta dejiciebantur, quæ supernatantes juramenti integritatem, demersæ perjurium indicabant. vid. Alex. ab Alex. 5, 10. Idem fons ab Aristotele lib. de mirabil. auscultationibus *Docaestinus* vocatur.

ĂCÆNA, *æ*, f. spina f. aculeus, teste Hesychio; item, virga pastoritia. Item, decempeda, v. Cæl. Rhodig. 4, 29. Huc referendum putant, qui inde derivant

¶ Acænitus, *i*, m. baculum gerens. Statuunt nimirum apud Iuvenal. Sat. 7 v. 218 alludi ad Anicetum pædagogum, (de quo Suet. Ner. c. 5.)

Discipuli custos præmordet acænitus ipse.

Sed alii legunt: *Præmordet Acænonetus*, obscura allusione.

ĂCĂLANTHIS, *idis*, f. ἀκαλανθίς, nisi rectius forte dicas *Acanthilis* ἀκανθυλίς, & *Acanthis*, *idis*, ἀκανθίς, una & eadem avis est, parva illa, omnibus nota, colore viridi obscuro, non splendido. Gaza *Spinum* & *Ligurium* dixit, διὰ τὸ λιγυρὸν τῆς φωνῆς, hoc est, a vocis argutia lepida & grata: Germanis est, zeisgen, zeisig oder zinsle. *Carduelis*, quæ *Thraupas* Aristoteli est, non est. v. Gesner. Hoc Virgilii Georg. 3, 338 *Resonant & acanthida dumi*, ex vetustis exemplaribus sic legendum Pierius contendit: *Resonant acalanthida dumi*. ¶ 2. *Acalanthis* est & nobilissimæ canis nomen; unde illud Aristophanis in Pace ἀκαλανθὶς ἐπειγομένη τυφλὰ τίκτει. Vide Eras. Chil.

ĂCĂLĒPHE, *es*, f. ἀκαλήφη, urtica, die brennessel, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν καλὴν ἁφὴν, quod tactui sit parum grata, Athenæus 3, 12. Macer 2, 2. ¶ 2. Est etiam piscis, sicut *urtica* apud Latinos, Plin. 9, 45 & Gell. 4, 11. Scribitur & *Acalyphe*.

ACAMAS, *antis*, Thesei filius, inter Græcos qui Troiam cepere notus, quamquam vulgo *Athamas* legatur. vid. Heins. ad Sabi. 2, 23.

ĂCANON, *i*, n. ἄκανον, herba aculeata sive spinosa, Plin. 22, 9.

ĂCANTHA, *æ*, f. ἄκανθα, spina dorsi, Herodoto in Melpomene & Galeno. ¶ 2. Herba eadem cum *Acantha leuca* f. spina alba vel *Acanthio*, wegdistel. Dioscor. 3, 12 sqq.

¶ Acanthis, *idis*, f. genus herbæ, quæ alias erigeron f. senecio, creutzwurtz, Plin. 25, 13. ¶ 2. *Acanthis* avis, de qua in *Acalanthis*. Calpurn. ecl. 6, 7 *Credibile est, ut vincat acanthida cornix*.

¶ Acanthillis, *idis*, f. asparagus agrestis, Apul. de Herb. c. 84.

¶ Acanthus, *i*, m. ἄκανθος, planta hortensis & silvestris: *Hortensis*, inquit Dioscorides 3, 17, *a Romanis pæderota dicitur*, bärenklau. Foliorum ejus figuras non columnarum solum ornamentis addebant, sed & vestibus intexebant. v. Plin. 24, 12. Vitruv. 2, 7; & 4, 1; Vell. 2, 56, 2. Virg. Æn. 1, 649 *Et circumtextum croceo velamen acantho*. De acantho vero silvestri idem Georg. 2, 119 *Et baccas semper frondentis acanthi*. ¶ 2. *Acanthus* nomen proprium aliquot urbium in Macedonia, Ægypto, Athamania, & Chersoneso Cnidia. Iuxta harum aliquam cicadas (alibi vocales) mutas esse scripsit Stephanus Byzantius. Hinc

¶ Acanthius, *a*, *um*, adject. ut, *Acanthia cicada*, proverbium in indoctos & infantes, aut Musices ignaros: cujus auctorem Simonidem idem citat Stephanus. Adde Chiliadas Erasmi.

¶ Ăcan-

¶ Acanthium, *i*, n. ἀκάνθιον, planta est albæ spinæ similis, foliis aculeatis, wegdistel. Plin. 24, 12.

¶ Acanthice, *es*, f. lacryma jucundi saporis in vertice helxines apud Plin. 21, 16 *Acanthice mastiche appellata.*

¶ Acanthinus, *a*, *um*, acanthi figuram vel naturam habens: ut *Herba foliis acanthinis*, Plin. 25, 7. Et *vestis acanthina*, i. e. imitatione acanthi ornata, ibid. 17, 9.

¶ Oxyacantha, vide infra in *O*; Leucacantha in *L*.

ĂCAPNUS, *a*, *um*, ἄκαπνος, i. e. coctus vel ita comparatus, ut ne fumum faciat, fumi expers, das nicht raucht; ut, *ligna acapna*, de quibus titulus apud Martial. 13 epigr. 15. De lignis ejusmodi *non fumantibus*, modoque ea parandi, agit Cato R. R. c. 130. ¶ 2. Est & mellis genus *acapnon* Plin. 11, 16; & Apul. de Herb. c. 50. v. Erasm.

ĂCARNĀNIA, *æ*, f. Græciæ regio inter Epirum & Ætoliam, a qua Acheloo amne distinguitur. Vide Plin. 4, 1; & Palmerii Græc. Antiq. lib. 3 ineunte. Incolæ dicti sunt

¶ Acarnānes, pl. & unus singulariter Acarnan, *anis*; ut Sil. 3, 42. Sic *Philippus natione Acarnan*, Curt. 3, 6, 1. *Equites Acarnanes*, ibid. c. 2 n. 16. Ovid. Met. 8, 569 *Amnis Acarnanum lætissimus hospite tanto*, id est, Achelous. conf. Virg. Æn. 5, 298.

¶ Acarnānicus, & Acarnanius, *a*, *um*, adject. ut, *Equi Acarnanici*, hoc est, Epirotici, quod de optimis dicebatur. V. Chil. Erasmi. Apud Lucianum in Meretriciis Dialogis, χοιρίσκος ἀκαρνάνιος, *porcellus Acarnanius*, proverbiali figura de homine delicato dicitur.

Acarne piscis, vide *Acharne*.

ĂCĂRON, *i*, n. & Acaros, *i*, m. ἄκαρον, latine ruscus, myrtus sylvestris, mäusedorn, Plin. 15, 5. ¶ 2. *Acarus*, genus tineæ, v. Aristot. Hist. Animal. 5, 32.

ĂCASTUS, *i*, m. Peliæ Thessalorum regis filius, venator sagittis clarus, de quo Ovid. Met. 8, 306; & 11, 411; item Fast. 2, 40. Fuit Laodamiæ pater, id quod ipsa testatur ap. Ovid. Heroid. 13, 25. ¶ 2. *Acastus* nomen servi, Cic. Att. 7, 1; & fam. 14, 5, 3. &c.

Acatalectus, acatalecticus, Acataleptus, vide *Catalectus, Catalepsis.*

ĂCĂTIUM, *i*, n. ἀκάτιον, navigii species est carinati prora rostrata, & puppi inflexa, quam Belgæ *boiam* vocant, ein boot, nachen. Hoc ex Plinii 9, 30 verbis colligitur, qui concham quandam dicit *acatii modo carinatam, inflexa puppe, prora rostrata.* ¶ 2. *Acatium* majus velum navis est, das grosse segel im schiffe. v. Isidorus 19, 3, & Pollux 1, 9, qui virili forma ἀκάτιος utitur.

¶ Acătus, *i*, f. ἄκατος, idem quod *Acatium.* Tertull. adv. Marc. 5, 1 *Pontice*, inquit, *nauclere, si nunquam furtivas merces vel illicitas in acatos tuas recepisti*; ubi le Prieur commentatur: *navigii genus, quod velis, non autem remis agebatur.*

Acaustus, vide infra *Causis.*

ACCA, *æ*, f. Laurentia cognomine, Faustuli pastoris uxor, quæ Romulum & Remum lactavit, de qua Liv. 1, 4, & Gell. 6, 7. vid. infra *Laurentia.* ¶ 2. *Acca* comes Camillæ, Virg. Æn. 11, 820.

¶ Accālia, *um*, n. pl. feriæ publicæ Laurentinæ, quibus sacrificium fiebat ad sepulcrum Accæ, v. Varr. de L. L. 5, 3. & Gell. 6, 7.

Accedo, Accelebro, Accelero, Accendo, &c. Accensus (minister publ.) Accentus, Acceptio, &c. Accerso, &c. Accessus, &c. vide *Cedo, Celebris, Celer, Candeo, Censeo, Cano, Capio, Arcesso, Cedo.*

Accidentia, accĭdo, Accīdo, Accieo, Accinctus, Accino, Accipio, vide *Cado, Cædo, Cieo, Cingo, Cano, Capio.*

ACCĬPĬTER, *tris*, m. ab accipiendis avibus dictus, olim etiam *acceptor*, ein habicht, raubvogel. Appellatio communis est omnibus propemodum avibus rapacibus, ut Æsaloni, Buteoni, Falconibus. Horat. Od. 1, 37, 17 *Accipiter adurget molles columbas.* Extractus e nido, *nidarius* vocatur. Captus vero postea, quam nidum reliquit, *Sorus* est. Et qui per ramos nido egressus aliquandiu matrem sequitur, *Ramarius* dicitur. ex Gesnero. Adde Plin. 10, 8, n. 2.; & Isidor. 12, 7. conf. etiam Ter. Phorm. 2, 1, 16; Cic. Nat. D. 3, 19; Virg. Æn. 11, 721; & Lucret. 3, 753. Nonius 3, 14 ex eodem Lucretio 4, 1003 probat, nomen *accipitris* usurpari interdum genere fæminino. Accipiter est Apollini sacer, teste Æliano de animal. 2, 43; 7, 9; 12, 4; & ejus nuntius. v. Homer. 15 Odyss. & Gonsal. ad Petron. p. 206. ¶ 2. Plaut. Persa 3, 3, 5 *Accipiter pecuniarum*, pro homine pecuniarum avidissimo. Ambrosius de fratris obitu oratione: *Eos, qui aliena quærunt, recte accipitres pecuniæ nominabas.*

¶ Accipitrīna, *æ*, f. herba Apulejo c. 30 Lactuca silvatica, aliis Hieracium, habichtkraut.

¶ Accipitro, *are*, apud Gellium 19, 7, ubi Lævius *accipitret* posuit pro *jaceret.*

Accismus, accisso, Accitio, vide *Acco, Cieo.*

ACCIUS, vel potius, Attius, *i*, m. Poëta Latinus tragicus. Quintilianus 10, 1 cum cum Pacuvio confert, & utrique gravitatem sententiarum ac pondus verborum tribuit. Alii tamen ut duriusculum notarunt. Pacuvio de tragœdia sua, *Atreo*, quam ei legit Accius, judicanti, *sonora quidem esse quæ scripsisset, & grandia, sed duriora paullum & acerbiora*, respondit: *quod in pomis est, itidem esse in ingeniis: quæ dura & acerba nascantur, mitia fieri & jucunda; quæ vero vieta statim gignantur & mollia, non fieri mox matura, sed putria*, Gell. 13, 2. Fragmenta ejus ex Cicerone, Gellio, Nonio, Prisciano & aliis collegerunt Robertus & Henricus Stephani. ¶ 2. *Accius Navius*, augur nobilis dissecta cote; de quo Romanarum rerum scriptores in Tarquinii regis historia, & inprimis Cicero de Divinat. 1, 32. vide infra *Augur.* ¶ 3. *Accius Pisaurensis*, celebris orator, relatus a Cicerone in Bruto c. 78; qui & Accii hujus accusationi pro Cluentio respondit. ¶ 4. *Accius Tullius*, Volscorum imperator, de quo Livius 2, 35.

¶ Accianus, *a*, *um*, adject. ut *Versus Acciani*, Cic. 9 fam. ep. 16.

Accismus, Acclinis, Acclivis, &c. vide *Acco, Clino, Clivus.*

ACCO, *ūs*, f. a Græcis celebratur fatua quædam & inepta mulier, quæ domi sedens ad speculum cum imagine sua, tanquam cum alia quapiam muliere confabulabatur. Solebat eadem spongia pulsare clavum. Derivant ab ea verbum ἀκκίζω, *accisso* & *accismus*, in quo stultæ cujusdam & ineptæ recusationis est significatio. Credunt enim & hoc habuisse fœminam illam, ut quæ concupisceret maxime, detrectaret eadem tamen. v. Erasm. Adag. p. 655. Hadr. Jun. adag. 585. Cæl. Rhodig. 17, 2. ¶ 2. *Acco* & *Alphito* junguntur a Plutarcho de repugnantiis Stoic. f. 1040 tanquam mulieres, quarum formidine solebant pueros compescere. Scilicet ut nostræ *Manducum* aliquem (einen kinderfresser, popphans, knecht ruprecht,) cum ore hiante stridentem dentibus interminantur refractariæ pueritiæ. v. Reinef. 3 Var. Lect. 11 p. 579.

¶ Accisso, *are*, ἀκκίζειν, inepte dissimulare, &, ut Tac. A. 1, 3, 3 loquitur, *speciem recusantis flagrantissime cupere*, sich nur zum schein weigern. Græco verbo usus est Cic. ad Att. 2, 19 *Quid ἀκκιζόμεθα tamdiu?* v. in *Acco.*

¶ Accismus, *i*, m. ἀκκισμός, recusatio, cum spe & cupiditate accipiendi, conjuncta. Lucianus in Amoribus: πολὺς ὁ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἀκκισμός, h. e. simulant apud viros fœminæ recusare, quod cupidissime volunt. Exemplum vide Tac. A. 1, 3, 3.

¶ Accola, Accommodo, &c. Accon, Accongero, Accorporo, vide *Colo, Modus, Acc, Gero, Corpus.*

Accredo, Accrementum, accresco, vide *Credo, Cresco.*

Accubo, &c. Accudo, Accumbo, Accumulo, &c. Accuro, &c. Accurro, Accuso, &c. vide *Cubo, Cudo, Cubo, Cumulus, Cura, Curro, Caussa.*

ACE, *es*, f. Phœniciæ civitas, *Ptolemais* postea appellata, ut Strabo & Stephanus tradunt. *Accho*, sacris literis Judic. 1, 31. Bocharto c. 2 Palæstinæ, *Acon* seu Aconensis civitas; Iacobo a Vitriaco c. 25 Historiæ orient. *Accon*: ad quem locum vide, quæ notat in edit. Duac. An. 1597 Andr. Hojus p. 461. Fullerus Miscell. sacr. 4, 15 docebit, male quæri a Stephano vocabuli originem in lingua Græca, explodi autem debere vocem, quæ sit apud Iosephum ἀρχή. confer & notata Bosio ad Nepotis Datamen c. 5 n. 1.

ACDESTIS, m. Iovis filius ex petra genitus, de quo copiose Arnobius lib. 5 p. 158 sqq.

¶ Acdestius, *a*, *um*, adj. ut, *Ferocitas Acdestia*, ibid. p. 163.

ĂCĒDĬA, *æ*, f. gr. ἀκηδία, desidia, pigritia, incuria, die trägheit, Cic. ad Att. 12, 45. conf. ICt. in Calvini Lexico. Hinc

¶ Acedior, *āri*, Vulg. Interpr. Sirac. 6, 22. & c. 22, 18.

ĂCENTĒTA, *orum*, n. pl. ἀκέντητα vel ἀκεντῆ, quæ sine punctis centrisve. Plin. 37, 2 ex crystallorum generibus, rein crystall.

ĂCEO, *acui*, *acēre*, i. e. acidum esse, säuerlich seyn. Cato R. R. c. 148 *Vinum quod neque aceat, neque muceat.* Vlpian. L. 9 § ult. D. de contrah. emt. *Si modo vinum acuit.*

¶ Ăcesco, *ĕre*, sauer werden. Horatius 1 epist. 2 v. 54

Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.

Pallad. 3, 25 *Vinum de piris factum, hieme durat; sed prima acescit æstate.*

¶ Acescens, *tis*, ut, *Melia acescentia*, Plin. 11, 16.

¶ Ăcĭdus, *a*, *um*, adject. scharff, säuerlich; ut, *Acida sorba*, Virg. Georg. 3, 380. Ita Samon. 149 *latex acidus* pro aceto & 235 *acidi latices* id. *Acetum acidissimum*, Plaut. Pseud. 2, 4, 49. ¶ 2. Acerbus, injucundus. Petron. c. 82 *Vbicunque dulce est, ibi & acidum invenies.* Horat. 2 epist. 2, 67 *Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.* ¶ 3. Speciatim ad sonum refertur auribus molestum. Petron. c. 31 *Puer me acido cantico excepit.* v. Burm. p 121. Idem Petron. c. 68 *Nullus sonus unquam acidior percussit aures meas.*

Acidulus, *a*, *um*, diminut. säuricht. Plin. 15, 15 *Pira acidulo sapore.* Sic *Acidula aqua*, aut absolute, etiam pluraliter *Acidulæ*, sauerbrunn. Plin. 2, 103; & 31, 2.

¶ Acide, adv. idem; ut, *Acide alicui esse* Vulg. Interpr. Sir. 4, 6 de eo, qui abhorret a re aliqua. Sic comp. Petron. c. 92 *Neget sibi unquam acidius fuisse*: Nodot legit *aridius.*

¶ Aciditas, *atis*, f. acidus sapor, die säure. Marcell. Emp. c. 20 *Aciditates stomachi consumere.*

¶ Ăcor, *oris*, m. idem. Quintil. 9, 3 *In cibis acor ipse jucundus est*, der säuerliche geschmack. Colum. 7, 8 *Lac acorem concipit*, die milch wird sauer. Macrob. Sat. 17, 12 *Vinum in acorem corrumpitur.*

¶ Acētum, *i*, n. essig. *Acetum acre*, Horat. 2 Sat. 3, 117. *Acetum mordax*, Pers. Sat. 5 v. 86. *Acetum durum*, Serenus Carm. 4, scharffer essig. *Aceti piperati exiguum*, Colum. 12, 57. *Ova aceto macerare*, Plin. 10, 62. De ejus vi in macerandis saxis, lege Livium 21, 37, itemque Vitruv. 8, 3, ubi & de aliis habes, quæ acetum solvit; & præter cætera acria bene cruorem sistere scribit Celsus 5, 1. vid. Plin. 23, 1. ¶ 2. Tacitus Hist. 5, 6, 7, cum de bitumine Iudææ tradit, *acetum* videtur appellasse liquorem, qui jam concrevit in crustam, quod in aceto fieri solet. ¶ 3. Alii hoc nomine usi pro acumine & prudentia: Plaut. Bacch. 3, 3 pr. *Nunc experiar, sitne acetum tibi peracre in pectore.* & Pseud. 2, 4, 49 *Ecquid habet is homo aceti in pectore?* Horat. 1 Sat. 7, 32 *Perfusus aceto*, i. e. aculeatis verbis vexatus, Nostri, dem man den kopff mit lauge gewaschen. ¶ 4. Plin. 11, 15 f. 15 *In omni melle quod per se fluxit, ut mustum oleumque, vocatur acetum.* Confer. Hard. Hesych. ἀκητόν, κράτιστον. Dalech. *acoetum* legit, ubi vid.

¶ Aceto, *avi*, *atum*, *are*, zu essig werden. Gloss. gr. lat. ὀξίζω, *acescit, acetat.* Apul. de Herb. c. 3 *Quod acetaverit, plagæ impones.* ¶ 2 Festus: *Acetare dicebant veteres, quod nunc dicimus agitare.* Forte rectius *Acitare* v. not. Gothofredi ibid.

¶ Acetosa, *æ*, f. vulgo, quæ oxalis est seu rumex, sauerampffer. Tabernæm. p. 826.

¶ Ăcētābŭlum, *i*, n. eine kleine schale. Sunt, (& in his Ioh. Posthius observ. in Realdi Columbi Anatom. tit. uterus p. 507.) qui ab accipiendo dictum putant, quasi *acceptabulum.* Nec aliter scribit hanc vocem Cælius Rhodig. 13, 32. Verum Quintilianus 8, 6, dum *in acetabulis quidquid habeant*, catachresin agnoscit, perinde ut *in pyxidibus, cujuscunque sint materiæ*, satis innuit, ab aceto derivandum esse vocabulum. Hoc enim vult: ut pyxides proprie sunt, quæ e buxo (quem πύξον vocant Græci,) per catachresin autem etiam, quæ ex alia materia: sic acetabulum esse proprie vasculum, quo soleat acetum inferri mensis; per catachresin ea voce signari & alia, quidquid habeant, vasa. Etiam Græci ab aceto vocant ὀξίδα & ὀξύβαφον. v. Burm. ad Quint. p. 741. ¶ 2. Nomen est mensuræ in liquidis & aridis, nimirum quarta pars heminæ, quod docet

Plin. 21, 34. Sic, *Salis acetabulum*, Id. 18, 7. *Mellis acetabulum*, Celf. 5, 24. quod menſuræ genus Græco nomine *oxybaphum* Fannius dixit carmine de menſuris liquidorum. Eiſenſchmidius 3 pollicibus cubicis Pariſienſibus æſtimat. ¶ 3. Sunt & Pſephopactarum vaſcula, quibus manuum quadam celeritate efficiunt, ut, quos calculos ſub uno earum conditos putares, eos ſtatim ſub alio oſtendant, ut illi calculi ex uno acetabulo in aliud per miraculum tranſiiſſe videantur: die becher der taſchen-ſpieler. Sen. epiſt. 45 *Iſta* (loquitur de ſophiſtarum ſyllogiſmis cornutis,) *ſine noxa decipiunt, quomodo præſtigiatorum acetabula & calculi, in quibus fallacia ipſa delectat.* ¶ 4. *Acetabula* in corporibus Anatomici vocant pyxides, quibus coxendices infiguntur, cotyledones. Plin. 28, 11 *Oſſa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices vertuntur.* Vide *Iſchion.* ¶ 5. In piſcibus mollibus, ut polypo, & inſectis, *acetabula* dicuntur caliculi, quibus attrahunt vel ſorbent humores. Plin. 9, 30 *Luctatur* (polypus) *complexu & ſorbet acetabulis.*

¶ Acetaria, *orum*, n. pl. herbæ, quæ ex aceto ſumuntur, ad excitandam appetentiam; cujusmodi nobis ſunt, lactuca, naſturtium, menta, ſallat-kräuter. v. Plin. 19, 5. παράδειγμα Græcis: de quibus plura Salmaſius Exercitat. Plinianis p. 898.

¶ Coaceſco, *coacui, ĕre*, verſauern. Cic. de Sen. c. 18 *Ut non omne vinum, ſic non omnis ætas vetuſtate coaceſcit.* Et apud Pompon. L. 85 D. de legat. 3 *quod coacuerit vinum.* Vſus & Corn. Celſus 1, 2.

¶ Exaceſco, *ĕre*, idem; a quo præterium apud Colum. 12, 17 *Acetum cum exacuit.*

¶ Inaceſco, *ĕre*, idem. Th. Priſcian. 2, 29 *Phlegmate inaceſcunt cibi.* Adde Plin. 28, 9; & Scrib. Larg. Comp. 104. ¶ 2. Tralate dolorem afferre, fräncken. Ovid. Rem. Am. v. 307 *Hæc tibi per totos inaceſcant omnia ſenſus.* Apul. Met. 5 p. 163. (ed. Elmenh.) *Si tibi etiam, ut par eſt, inacuit noſtra contumelia*, wenn dich die ſchmach beiſſet.

¶ Inacidātus vel Inacedatus, *a, um*, aceto tinctus, mit eßig gefärbt, ut, *Spongiis inacidatis*, Apul. Met. 8. Sed lectio variat. vid. Elmenh. not. p. 260.

¶ Peraceſco, *ere*, eodem ſenſu, quo *Inaceſco*. Plaut. Bacch. 5, 1, 13 *Hoc, hoc eſt, quod péraceſcit, hoc eſt demum, quo percrucior.*

¶ Subacidus, *a, um*, etwas ſauer. Cato c. 10, 8 *Vinum ſubacidum non durabit.* Plin. 12, 25 *Guſtus lenis non ſubacidus.*

Acephalus, v. *Cephalus.*

ÀCER, *ĕris*, n. ein ahorn- oder maßholderbaum. Plin. 16, 15 *Acer tiliæ fere amplitudinis, operum elegantia ac ſubtilitate cedro ſecundum*, &c. Ovid. 1 Amor. 11, 26 *Subſcribam: Veneri ſidas tibi Naſo tabellas Dedicat: at nuper vile fuiſtis acer.*

De hac arbore Plinius 16, 43 præterea: *In laminas ſecantur aceris genera.* Ex quo genere fuiſſe ſcriptorias tabulas, modo Ovid. indicavit.

¶ Ācernus, *a, um*, Virg. Æn. 2, 112 de equo Trojano:

Præcipue cum jam trabibus contextus acernis &c.

Sic *Menſa acerna*, Horat. 2 Sat. 8, 10; & Martial. 14 tit. ep. 90.

ĀCER, *acris, acre*, adjectivum trium & duarum terminationum; ſed ſæpiſſime trium, ſcharff, ſtreng; ut, *Cibi acres*, mordentes & infuaves edentibus propter acrimoniam: Plin. 7 epiſt. 3 *Dulcibus cibis acres acutoſque muſcerem.* Et alter Plin. fine lib. 10 *Acria in cibis difficulter perficiuntur.* Horat. ſat. 2, 3, 116 *Acre acetum*, conf. Colum. 12, 5. ¶ 2. Poſt eam ſignificationem transfertur ad alia plurima, ut, *Acre prælium.* Tac. An. 12, 40, 6. *Acris memoria*, ibid. 2, 87. *Curæ acres.* Varro ap. Non. 4, 17. *Amor acer gloriæ*, Cic. pro Arch. c. 11. *Acris tibia*, Horat. od. 1, 12, 1. Tacit. Annal. 1, 5 *Acrioribus cuſtodiis domum & vias ſepſerat.* ubi *artioribus cuſtodiis* Nic. Heinſius legere mavult. v. Miſcell. Obſerv. IX, 282. ¶ 3. De homine quando uſurpatur, opponitur partim leni ac miti, partim ſegni ac pigro: & ſtrenuum itaque, & in urgendo propoſito conſtantem, ac qui nihil indulget, nihil conniver, nihil remittit, deſignat, & ſæpe propior eſt. Nam & Servius in Virgiliano illo Æn. 3, 14 *Acri regnata Lycurgo, acrem*, ſævum ac cruentum interpretatur. Ter. Phorm. 1, 5, 32 *Nunc ſua culpa, ut ſciat lenem patrem illum factum ne eſſe acerrimum.* Cic. off. 1, 41 *Animadverſor acer & diligens vitiorum*, i. e. qui urget ſemper & nunquam ſinit quieſcere. Sic *Miles acer*, id eſt, fortis. Virg. Æn. 12, 938 *Stetit acer in armis Æneas.* Et 8, 614 *Acrem Turnum* ſimiliter dixit. Vbi Servius, FORTIS, inquit, *& proprie apud nos* (Latinos) *acer eſt, qui apud Græcos θυμὸς dicitur. Nam fortem & vehementem θυμὸν, & aſperum & amarum poteſt ſignificare. Acer belli.* Vellej. 1, 3 *acerrimus vigore animi.* 2, 41, 1. Cic. in Bruto c. 22 n. 86 *Serv. Galba - - in dicendo ardentior acriorque.* ib. c. 27 *Carbonem canorum oratorem & volubilem & ſatis acrem, atque eundem & vehementem & valde dulcem & perfacetum eſſe dicebat.* Cic. pro Roſc. Am. c. 20 *Canibus crura ſuffringuntur, quod acres ſint.* Ovid. Pont. 2, 11, 21

Acer & ad palmæ per ſe curſurus honores,
Si tamen horteris, fortius ibit equus.

Horat. Epod. 7, 13 *Vis acrior.* Cic. in Orat. c. 5 *Vir acerrimo ingenio*, ein geſchwinder kopff. Idem de Orat. 1, 21 *Studio acriore eſſe*, fleißiger ſeyn, i. e. intentiore; ſicut Tacirus A. 11, 11, 4 *Favorem plebis acriorem* dixit. *Acerrimi viſus eſſe*, Plin. 8, 25. Sed *Bellum acerrimum*, da es ſcharff hergehet. Cic. pro Balbo c. 6 *Unguenta - - condita ſumma & acerrima ſuavitate.* Cic. de orat. lib. III c. 25. in quo loco *acerrimum* idem eſſe, quod *ſummum*, aut quod copia ſua faſtidium parit, Cl. Menckenius cenſet. Petrus Burmannus *acerrimam ſuavitatem* unguentis tribui, quia non ſunt fatuæ ſuavitatis, quæ ſtatim faſtidium creat, ſed quæ renovat ſubinde deſiderium eorum, acrimonia ſua temperata, arbitratur. v. Miſcell. Obſ. VIII, 361. ¶ 4. *Acer* & *ater* a librariis interdum confunduntur. v. Drakenb. ad Sil. 5, 154; & 17, 250.

¶ *Acre*, neut. pro *acriter*, Perſ. 4, 34 *Acre deſpuat in mores.* Sic & adverbialiter Salluſt. in Fragm. c. 29 ap. Nonium 2, 492; & Apul. Met. 10 p. 594.

¶ Acriter, adverb. ſcharff, heftig, &c. Liv. proœmio: *Ad illa pro ſe quisque acriter intendat animum.* Sic, *Acriter pugnare*, Hirt. B. Hiſp. 12, 5. *Solem intueri*, Cic. Tuſc. 1, 30. Ter. Hec. 1, 2, 45 *Acrius pater inſtat.* Horat. 1 Sat. 2, 15 *Quanto perditior quisque eſt, tanto acrius urget.* Cic. pro Flacco c. 11 *Intentis oculis acerrime contemplari*, ſteiff anſehen, genau betrachten. Nep. 23, 7, 1 *Acerrime occupatus.*

¶ Acrus, *a, um*, idem quod *Acer*. Pallad. 9 tit. 5 *Ex nimis acra radice.* Plin. Valer. 2, 45 *Piper terere, ita ut acrum ſit.* Hinc in ſuperl. *Error acriſſimus* pro *acerrimus* l. 4 C. de Inceſt. & inut. nupt.

¶ Acrĭculus, *a, um*, diminut. apud Cic. Tuſc. Quæſt. 3, 17, qui *acriculum* Zenonem dixit, ut feliciter Turnebus, Gebhardus & alii depravatum locum reſtituerunt.

¶ Acrĭmōnia, *æ*, f. vis eſt in rebus, quæ guſtantur, aut quocunque ſenſu percipiuntur, acrior, mordax & ſæpius ingrata, qualis in ſinapi, cepis, pipere, &c. die ſchärffe. Sic Cato de R. R. 157 *Si ulcus acrimoniam braſſicæ ferre non poterit* ¶ 2. Translate pro ſeveritate, ad Herenn. 3, 15 *Convenit in vultu pudorem & acrimoniam eſſe.* conf. 4, 13 & 37. *vis & acrimonia* Act. in Verr. 17, extr. δεινότης. Sic *ingenii atque animi acrimonia*, die ſcharffſinnigkeit. Nævius apud Nonium 2, 36.

¶ Acrĭtūdo, *ĭnis*, f. vis admordendi diſſolvendique, qualis in aceto eſt, durchdringende ſchärffe. Vitruv. 2, 9 de cupreſſu & pinu: *liquor, qui ineſt, habet amarum ſaporem, qui propter acritudinem non patitur penetrare cariem.* Id. 8, 3 de aquis calculos in corporibus humanis diſcutientibus verba faciens: *Acer & acidus ſuccus ſubeſt in ea terra, per quam egredientes venæ intinguntur acritudine.* Plinio *aſperitas* eſt lib. 9, 35, ubi *aſperitate aceti & vi margaritas in tabem reſolvi* ſcribit. ¶ 2. Translate Gellius 10, 27 *Par fuit quondam vigor & acritudo amplitudoque Romani populi & Pœni.*

¶ Acrĭtas, *ātis*, f. idem. Gell. 13, 3 *Nihil quicquam intereſt, ſuavitudo dicas, an ſuavitas, acritudo an* (quod Accius in Neoptolemo ſcripſit) *acritas.* Conf. Nonius 8, 48.

¶ Acrĕdo, *ĭnis*, f. idem, ſed rari uſus. Palladius Ianuar. c. 16 de juglande: *Nuces ſervantur cepis miſtæ, quibus hanc viciſſitudinem reddunt, ut eis acredinem tollant.* Plin. Valer. 1, 25 *Acredinem habere.*

¶ Acrementum, *i*, n. idem. Plin. 20, 7 *Addito dulci acrementum aceti temperantes*, alii aliter legunt.

¶ Acror, *ōris*, m. idem. Fulgent. *Rancidulo acrore poſtpoſito.*

¶ Acreſco, *ĕre*, ſcharff werden, de vino Veger. de re veter. 4, 8.

¶ Acrĕdŭla, *æ*, f. putatur eſſe luſcinia, acris & ſuaviſſimi cantus avis, eine nachtigall, quod vero ſtrenue negat Voſſius Etymol. p. 298, quem vide. Nam de ea intelligendi videntur hi verſus, qui leguntur in Divinat. Cic. 1, 8 *Sæpe etiam pertriſte canit de pectore carmen,*
Et matutinis acredula vocibus inſtat.

Alii *ululam.* Alii pro ranæ ſpecie accipiunt. Videtur enim Ciceroni *Acredula* dici, quod Arato ὀλολυγών, ein froſch. Ranas vero *ololygones* appellari auctor Plin. 11, 37 ſect. 65. Accedit & Iſidori auctoritas ſic ſcribentis 12, 6 *Agredulæ* ſive *acredulæ* (cenim & g ſæpius confunduntur) *ranæ parvæ, in ſicco vel agris commorantes, unde & nuncupatæ.*

¶ Acridia, *æ*, f. fructus ſpecies, ab acrimonia ſucci ſic dicta, purgierkraut. Iſidor. 17, 9 *Scammoniam Latini Acridiam vocant.*

¶ Acrimonium, *i*, n. pro acrimonia. Gloſſ. gr. lat. ἀκμὴ, *acerbitas, acrimonium.*

¶ Acrimonioſus, *a, um*, fortis, conſtans, aſper, Cathol.

¶ Acrifolium, *i*, n. frutex foliis per ambitum aculeatis, walddiſtel. Macrobio Saturn. 2, 16 ex numero infelicium eſt arborum. *Loton* dici putant alias, nec non *Agrifolium*, it. *Aquifolium.*

¶ Acrizymus, *i*, m. leviter fermentatus, quaſi *acrozaymus*, ein wenig geſäuert; ita de pane acri zymo Iſidor. 20, 2.

¶ Peracer, *cris, cre*, ſehr ſcharff, *Acetum peracre*, Plaut. Bacch. 3, 3, 1. ¶ 2. Ad ingenii vim refertur. Cic. 9 fam. ep. 16 *Cæſar habet peracre judicium.*

¶ Inacreſco, *ĕre*, ut inaceſcere, ſchärffer werden, Tertull. adv. Gnoſtic. c. 1 *Nauſea nominis inacreſcit.* Adde Rigaltio notata.

Acerata, aceratus, &c. Acerbitas, vide *Acus, eris, Acerbus.*

ĀCERBUS, *a, um*, adject. proprie immaturus, crudus, unreiff, herb, ſtreng; ſive ut Nonius ait 4, 41 *Incoctus, & de pomis ſi equentius dicitur.* Hinc *maturo*, quamvis translata ſignificatione, opponit Auſonius Parental. 14 extr. *Indole maturus, funere acerbus obis.* Nam ad plures alias res transfertur; & Varro ap. Nonium l. c. *Virginem acerbam* dixit non maturam viro: & *Acerbum funus* Virg. Æn. 6, 429 de funere puerorum, quod Zeno Veronenſis Serm. de Iobo *crudum* appellat. *Acerbiſſima morte affici*, Serv. Cic. fam. 4, 12, 4. *Acerbiſſimus interitus*, Planc. ib. 10, 17, 14. ¶ 2. A guſtu vero hoc nominis & ad auditum retulit Lucretius, 2, 410 *Ne tu forte putes ferræ ſtridentis acerbum Horrorem.* ¶ 3. Vſurpatur quoque eleganter pro moleſto, aſpero, duro, inimico, triſti, hart, widrig, ſchmerzhafft, ut, *Frigus acerbum*, Horat. 1 ep. 18, 95. Idem Epod. 7, 17 *Acerba fata. Acerbus inimicus*, Cic. de Amic. c. 24. idemque de Orat. 1, 51 *Mala multo majora & acerbiora verbis facere.* Et *Acerbiſſimum odium*, Act. 10, 8. *Vrbs acerbiſſimo incendio conflagrata*, Auct. ad Heren. 4, 8. *Inimicitiæ acerbæ*, Propert. 2, 8, 3. *Acerba facetiæ*, ein giftiger ſtich. Tac. A. 5, 2, 3. Apud Florum 2, 12 *Acerbi dubiique tumulti*, ſuperatu difficiles & multum moleſti ſubeuntibus. Apud Salluſt. de Rep. ord. 1 c. 6 *Acerba judicia* ſunt crudelia, tyrannica. ¶ 4. *Acerbi* homines triſtes, auſteri, ſuperbi & ſui ſenſus appellantur, böſe, unfreundlich; ut, *Mater acerba in ſuos partus*, Ovid. Faſt. 2, 125. *Recitator acerbus*, Horat. Art. P. v. 474. Sic Suetonius de Illuſtr. Grammat. c. 9 Orbilium deſcribens, *Fuit*, inquit, *natura acerba, non modo in Antiſophiſtas, ſed etiam in diſcipulos*, &c.

¶ Acerbum, *i*, n. ſubſtantive. Ovid. Triſt. 5, 2, 21 *Multum reſtabit acerbi.* Et Cic. anteq. iret in exil. c. 9 *Nihil duri, nihil acerbi mihi erit, quod remp. tutabitur.*

¶ Acerba, n. plur. adverbii inſtar ponitur, Lucret. 5, 34 *Aſper acerba tuens.* Ovid. Heroid. 8, 29 *Vlulans & acerba gemens.*

¶ Acerbe, adverb. ſchwerlich, ſcharff. Cic. 1 fam. 5 *Aſpere & acerbe nimium accuſari.* Id. pro Planco c. 1 *Acerbe ferre*, id eſt, impatienter & dolenter. Salluſt. de Rep. Ordin. c. 12 *Acerbius indies malefacere.* Suet. Aug. c. 27 *Proſcriptionem acerbius exercuit.* Cæſ. Civ. 1, 2 *Vt quisque acerbiſſime crudeliſſimeque dixit*, &c. Adde ib. c. 5.

¶ Acerbĭtas, *ātis*, f. herber geſchmack, bitterkeit; præter propriam notionem ſignificat fortunam adverſam, & quicquid durum perpeſſu ac aſperum eſt, ſive laborem ac cruciatum affert, beſchwerlichkeit, verdrießlichkeit. Cic. Catil. 4 c. 1 *Vt omnes acerbitates, omnes dolores cruciatusque perferrem.* Pro Plancio c. 42 *Lacrymas tu in meis acerbitatibus plurimas effudiſti.* Idem fam. 13, 4 *Acerbitatem temporis*, pro duritie & iniquitate dixit. conf. Nep. 7, 7, 3; Tacit. Ann. 2, 71, 3; Suet. Calig. c. 2. Nam ſæpe hoc nomen locum habet in illis rebus, quæ cum injuria & injuſtitia conjunctæ ſunt.

ſunt, Cic. fam. 6, 10 *Spondeo tibi iſtam acerbitatem & injuriam non diuturne fore* Tac. A. 13, 50, 4 *Per tot annos ſine querela tolerata novus acerbitatibus ad invidiam vertere*, Nepos 5, 2, 4 *Nonnulle inſulæ propter acerbitatem imperii defecerant.* ¶ 2. *Acerbitas* & de ira, ſeu iracundia dicitur, quæ vehementius efferveſcit & in verborum contumelias erumpit: quæ aliquando πικρία Græcis, de quo infra in AMARUS. *Acerbam naturam* Suetonius vocat, de quo paullo ante. Cic. Lælio c. 23 *Apud quem evomat virus acerbitatis ſuæ*, h. e. ſtomachum ſeu bilem. Idem ad Q. Fratr. 1, 1 *Nihil eſt tam deforme, quam ad ſummum imperium acerbitatem naturæ adjungere.* Apud Suet. Cæſ. c. 12 *Acerbitas*, ſævitia eſt, & præceps ad nocendum cupiditas; *Ad populum provocanti nihil æque, ac judicis acerbitas profuit.* ¶ 3. *Acerbitas* etiam vocatur vitium, quod illi virtuti opponitur, quam Ariſtoteles ἀτιλίαν dixit, qua præditos Latini *comes, jucundos, commodos* vocant: alterum ſcilicet extremorum, quo gravitas atque conſtantia animi corrumpitur: Græci ἀυθάδειαν vocant: de qua multa atque præclara Cæſaubonus ad Theophrasti Characteres. Latinis *arrogantia, pertinacia, contumacia* dicitur, härtigkeit. Nepos 10, 6, 5 *Invidiam non lenire obſequio, ſed acerbitate opprimere ſtuduit.* Cic. ad Q. Fratr. 1, 1 *Si implacabiles iracundiæ ſunt, ſumma acerbitas eſt.* Similiter hac voce uſus eſt Cæſar Bell. C. 1, 32. & Cic. Fam. 4, 4, itemque Liv. 44, 10.

¶ Acerbitūdo, *ĭnis*, f. idem quod *acerbitas.* Gell. 13, 3 *Nihil intereſt, acerbitudo dicas an acerbitas.*

¶ Acerbo, *avi, atum, are*, verbittern, reitzen. Hoc verbo utuntur Virg. Æn. 11, 407. Stat. Theb. 3, 214; & 12, 75. Claudian. de raptu Proſerp. 2, 208, & alibi, pro exagitare, exſtimulare & acerbum facere, v. g. in altero Statii loco: *Gaudia acerbare alicui*, einem die freude verſalzen. Sil. 6, 117 *Cetera acerbans queſtu.* v. ibi Drakenborch. ubi cum *acervare* confundi etiam annotat.

¶ Acerbatus, *a, um*, gereitzt, geſchärfft: ut, *Laconum flagella acerbata*, Tertull. adv. gentes c. ult.

¶ Exacerbo, *avi, atum, are*, irritare, ad iracundiam provocare, erbittern, erzürnen. Suet. Galb. c. 16 *Atque eo quidem nomine omnes exacerbavit.* Claud. Saturn. l. aut facta ſ. ult. de pœnis: *Nonnunquam evenit, ut aliquorum ſupplicia exacerbentur*, manche werden deſto härter geſtrafft.

¶ Exacerbatus, *a, um*, erarmmt, erbittert, ut, *Multitudo exacerbata*, Liv. 29, 6. Conf. Suet. Tib. c. 62; & Vitell. c. 14.

¶ Exacerbatio, *onis*, f. die erbitterung, erzürnung. Salvian. Gub. 4 p. 116 *Tanta peccatorum exacerbatio eſt, ut per nos cognatur iraſci.*

¶ Exacerbatrix, *īcis*, f. quod arguit etiam *Exacerbator*, m. in uſu fuiſſe. Salvianus 3 Gub. p. 91 *Eccleſia, quæ in omnibus eſſe debet placatrix Dei, quid eſt aliud quam acerbatrix Dei?*

¶ Exacerbeſco, *ere*, erbittert, grimmig oder zornig werden. Apul. Apol. p. 327 *Quis tam eſt mitis, quin exacerbeſcat?*

¶ inacerbo, *are*, Gloſſ. gr. lat. *διανοτοῶ, acerbo, inacerbo.*

¶ Obacerbo, *are*, idem *pro exacerbare*, apud Feſtum.

¶ Peracerbus, *a, um*, valde acerbus, ut, *Vva peracerba guſtatu*, Cic. de Senect. c. 15. Translate Plin. 6 ep. 5 *Mihi peracerbum fuit, quod* &c.

¶ Semiacerbus, *a, um*, halb reiff. Pallad. Aug. t. 13 *Vvæ ſemiacerbæ.* Acernus, Acerоſus, vide *Acer, Aeus, eris.*

ĂCERRA, *æ*, f. ein rauch-altar, rauchfaß. Feſtus: ACERRA *ara, quæ ante mortuum poni ſolebat, in qua odores incendebant. Alii arculam dicunt eſſe thurariam: ſcilicet ubi thus reponebant.* Brevius veriusque, ni fallor, V. Scholiaſtes Horatii *Thuribulum* interpretatur: id eſt, vas in quo odores incenduntur Deorum honori. V. Gloſſ. λιβανωτὶς *Acerra, thuribulum.* Ovid. Faſt. 4, 934 *Cumque meri patera thuris acerra fuit.* Horat. 3 od. 8, 4 *Acerra thuris plena.* Conf. Virg. Æn. 5, 745: Cic. de Leg. 2, 24. De incerta vocis origine vid. Voſſ. Etym. p. 4. ¶ 2. *Acerra* nomen eſt viri vinolenci apud Martial. 1 epigr. 29.

¶ Acerræ, *arum*, f. pl. civitas Campaniæ, vicina Neapoli. Virg. Georg. 2, 225 *Vecuis Clanius non æquus Acerris:*
Quia crebræ Clanii fluminis præterfluentis inundationes urbem eam exhauriunt, Servius. conf. Sil. 12 v. 419. ¶ 2. Alia ejus nominis in Tranſpadana regione. Plutarch. Marcello p. 300. De utraque conf. Drakenb. ad Sil. 8, 537.

ĂCERSĔCŌMES, *æ*, maſc. ἀκερσεκόμης, intonſus, laughärichter. Apud Græcos epitheton Apollinis eſt. Iuvenal. Sat. 8, 128 pro puero poſuit:
Si nemo tribunal
Vendit acerſecomes, ſi nullum in conjuge crimen.
Pueri enim Romanorum copioſa & prolixa coma inſignes.

ĂCERVUS, *i*, m. ein haufſe. Secundum Vallam lib. 4 congeries eſt rerum minutarum, nonnunquam tamen majorum etiam. Plaut. Pſeud. 1, 2, 55 *Acervi frumenti ſunt domi.* Horat. 1 Sat. 1, 33
Parvula (nam exemplo eſt) magni formica laboris.
Ore trahit, quodcunque poteſt, atque addit acervo, &c.
Virg. Georg. 1, 185 *Hen magnum alterius frustra ſpectabis acervum.* Horat. 1 epiſt. 2, 47 *Æris acervus & auri.* ¶ 2. Translate Cic. pro Sylla c. 27 *Acervi facinorum*, übermenate übelthaten. ¶ 3. *Acervus Chryſippi* vel Stoicorum: Ira Perſius Sat. 6 extr. Soriten, ſyllogiſmi genus, vocat, qui Ciceroni dictus eſt *Acervalis.*

¶ Acervo, *avi, atum, are*, häuffen. Plin. 26, 4 *Plura undique acervabimus.* Quintil. 9, 3 *Nec verba modo, ſed ſenſus quoque idem facientes acervantur.*

¶ Acervatus, *a, um*, gehäufft, vermehrt. Liv. 3, 34 *Immenſus aliarum ſuper alias acervatarum legum cumulus.*

¶ Acervatim, adv. haufenweis. Hirt. B. Alex. c. 31 *Plerique acervatim ſe de vallo præcipitaverunt.* Cic. pro Cluentio c. 10 *Acervatim jam reliqua dicam Iudices*, id eſt, promiſcue, ſine ordine, über einen haufen.

¶ Acervatio, *onis*, f. die häuffung, ut, *Acervatio ſuporum peſtifera*, Plinius 11, 53.

¶ Acervālis, *e*. Cicero Divin. 2, 4 *Soriten latino verbo acervalem*, puta ſyllogiſmum, *appellari* poſſe cenſet.

¶ Cōacervo, *are*, frequentius eſt quam *Acervare*, cujus ſignificationem quoque auctiorem *facit*, cuſhäuffen. Cic. in Verr. 4, 24 *Tantam vim emblematum coacervare voluit.* Id. Agrar. 2, 27 *Pecuniæ coguntur & coacervantur.* ¶ 2. Idem quod congregare, verſammlen. Cic. in Verr. 5, 57 *Videtis indigniſſimo in loco coacervatam multitudinem veſtrorum civium.*

¶ Coacervatus, *a, um*, geſammlet, zuſammen gebracht; ut, *Omnibus modis conſtructa & coacervata pecunia*, Cic. Agrar. 1, 5. *Coacervata cadavera*, Cæſ. B. G. 2, 27. *Coacervari luctus*, Ovid. Met. 8, 485.

¶ Coacervatim, adv. häuffig. Apul. 2 Florid. p. 347 *Non ſigillatim, ac diſcretim, ſed cunctim & coacervatim offerre.* Conf. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3.

¶ Coacervatio, *onis*, f. die zuſammenhäuffung. Cic. Partit. Orat. c. 35 *Frequentatione argumentorum & coacervatione univerſa.* conf. Quintil. 9, 3.

¶ Exacervo, *are*, ſich häuffen. Ammian. 23, 5 *Plebs exacervantia in ſe tela declinans.*

¶ Superacervo, *are*, idem. v. Tertull. ad Nation. c. 15.

Acefco, vide *Aceo.*

ĂCĔSIAS, *æ*, m. imperitus quidam & ſtupidus medicus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi ſtuduit, auxit dolorem. Ab eo adagii occaſio accepta eſt: Ἀκεσίας ἰάσατο, *Aceſias medicatus eſt*, der hat übel ärger gemacht. Dici ſolet de re, quæ hoc pejus habet, quo magis accuratur. v. Chil.

ĂCĔSIS, *is*, f. ἄκεσις, genus chryſocollæ, berggrün. Plin. 33, 5.

ĂCĔSIUS, *i*, m. Ἀκέσιος, Apollo ἀλεξίκακος, Pauſaniæ in Attic. p. 3 eſt ab ἀκέομαι, *medeor.* v. Cæl. Rhodig. 16, 19. ¶ 2. *Aceſii & Heliconis opera* appellabantur, quæ ſingulari artificio confecta viderentur, a duobus celebratis artificibus, Aceſeo Patarenſi & Helicone Caryſtio, qui Palladis peplum inſigni arte contexuiſſe dicuntur. v. Chil.

ĂCESSÆVS, *i*, m. nauta quidam ira ignavus, ut quoties tentanda navigatio eſſet, ſemper diceret, ſe expectare magis opportunam lunam. Hinc *Aceſſæi luna*, locutio proverbialis, in comperendinatores, qui novas ſubinde cauſſas negotiorum differendorum comminiſcuntur. v. Chil.

ĂCESTES, *æ*, m. Ἄκεστης, Siciliæ rex, notus ex Virgilii poemate. v. g. Æn. 1, 554 *Trojanoque a ſanguine clarus Aceſtes.*

¶ A quo *Aceſta* urbs appellata fuit: Idem Æneid. 5, 718
Urbem appellabant, permiſſo nomine, Aceſtam.

ĂCESTĬDES, *um*, plur. f. fornaces ferreæ & prægrandes, in quibus fit cadmia, v. Dioſcorid. 5, 42 de Cadmia; & Matthiol.

Acetabulum, acetaria, vide in *Aceo.*

ĂCĒTES, *æ*, m. Evandri armiger, Virg. Æn. 11, 30 ſqq.

Acetoſa, acetum, vide *Aceo.*

ĂCHÆMĔNES, *is*, m. Ἀχαιμένης, avus Cyri, Perſarum regis, Herodot. 7, 11. unde commune Perſicorum regum nomen factum perinde ac *Artaxerxes.* Ammianus 19, 4 *Perſis Seporem & Achæmenem appellantibus & Artaxerxen, quod rex regibus imperans, & bellorum victor interpretatur.* Horat. 2 oda 12, 21 *Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,*
Permutare velis crine Lycymnia?

¶ Ăchæmĕnius, *a, um*, i. e. Perſicus; quemadmodum *Coſtum Achæmenium*, Hor. 3 oda 1, 44; & *Nardum Achæmeniam* Epod. 13, 8 pro unguentis Perſicis, dixit. Perſæ enim unguenta inſtituerunt, auctore Plin. 13, 1.

¶ Achæmĕnia, *æ*, f. regio Perſarum, quam Achæmenidæ incoluerunt.

¶ Achæmĕnĭdæ, *arum*, m. tribus vel gens Perſarum, qui & Paſargadæ dicebantur. Vide Herodotum 1, 125. Sed

¶ Achæmĕnides, vel Achēmĕnides, *æ*, unus ex Vlyſſis ſociis apud Virg. Æn. 3 v. 613 &c. Ovid. de Ponto 2, 2, 25.

¶ Achæmenis, *ĭdis*, f. herba magica, hac vi præſtans, ut conjecta in aciem hoſtium trepidationem illis incutiat, & terga vertere cogat. Plinii ſunt verba 26, 4. conf. Apul. de Herb. c. 57.

¶ Achæmĕnĭdion, *i*, n. ἀχαιμενίδιον, planta, cujus radix pota in vino efficit, ut noxii per cruciatus noctu confiteantur omnia, per varias numinum imaginationes. v. Plin. 24, 17.

ĂCHĂIA, *æ*, f. Ἀχαΐα, Græcia propria eſt, laxiore uſu vocabuli, inter Theſſaliam & Peloponneſum intercepta: aut præcipua ejus terræ portio. Anguſtius iſthmum & proximam in Peloponneſo regiunculam ſignificat. Adi geographos & Plin. 4, 5; & alter 8 ep. 24. Ovid. epiſt. Helenæ v. 209 *Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?*

¶ Ăchāĭcus, vel Achaius, *a, um*, variant enim libri. adj. Græcus. Virg. Æn. 2, 462 *Achaica caſtra.* Sil. 15, 306 *Achaia mœnia.*

¶ Achæus, *a, um*, Ἀχαιός, idem; ut, *Achæa oppida*, Stat. Theb. 2, 164. Subſt. Ovid. 4 de Ponto 10 de Achæis Ponticis (Strab. 9) Græcorum colonia: *Nec potes inſeſtis conſerere chalybdin Achæis.*

¶ Achæĭus, *ădis*, adj. idem. Ovid. Heroid. 3 v. 71
Inter Achæiadas longe pulcherrima matres.

¶ Ăchāis, *ĭdis*, f. adj. idem. Ovid. 5 Met. v. 306
Perque tot Hæmonias, & per tot Achaidas urbes.

¶ Ăchīvus, *a, um*, idem. Subſt. Liv. 1, 1. & Virg. Æn. 2, 45
Aut hoc incluſi ligno occultantur Achivi.
Horat. 1 epiſt. 2, 14 *Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi*, wenn die Herren einander rauffen, müſſen die bauren die haare darzu geben.

ĂCHĂMAS, *æ*, m. miniſter Vulcani, Val. Flacc. 1, 583.

ĂCHĂMOTH, unus ex Diis vel æonibus Valentini hæretici, Tertull. de Præſcript. 49 & adv. Valent. c. 16 ſeqq. Hinc

¶ Achamothianus, *a, um*; ut, *Achamothiana ſubſtantia*, ibid. c. 27.

ACHANE, *es*, f. ἀχάνη, genus menſuræ frumentariæ Perſicæ, capiens medimnos Atticos 45. v. Cæl. Rhodig. 5, 9.

Achariſtum, vide *Charis.*

ĂCHARNÆ, *arum*, f. pl. curia, vel vicus Atticæ major, de quo Pauſanias in Atticis. Pindaro Nem. oda 2 n. 4 Acharnæ ſunt εὐάνορες, *ſtrenuæ* ſeu *fortium virorum genitrices.* Dionyſia ibi primum inventa & celebrata. Hinc Strat. Theb. 12, 623
Quæque rudes thyrſos hederis veſtiſtis Acharnæ.

¶ Acharnānus, *a, um*, adj. Acharnis oriundus. Nepos 2, 1, 2 *Is* (pater Themiſtoclis) *uxorem Acharnanam civem duxit.*

¶ Acharnenſis, *e*, idem. *Acharnenſes* Ἀχαρνῆς, Ariſtophanis Comœdia appellata.

ACHARNE, *es*, f. piſcis marinus præſtantiſſimus capitur circa Ænum Thraciæ, Ἀινὺς ἀχάρνης, apud Athenæum 7, 9 pr ex Callia Cyclopibus. Plinio 32, 11 eſt *Acarne.*

ĂCHĀTES, æ, m. Ἀχάτης, fidiſſimus Æneæ comes apud Virgil. *ἀπὸ τῆ ἄχνυς*, hoc eſt, a ſolicitudine, quæ regum perpetua comes eſt, ſic dictus, quemadmodum Servius putavit. v. Virg. Æn. 1, 163 & 316; & conf. ad h. l. Cerda. ¶ 2. Alius eſt *Achates*, de quo Auſon. Idyll. 10, 316

Spirat enim tecti teſtudine Corus Achates.

Vbi Achates videtur quidam fuiſſe, quem in deliciis habuerit Arſinoe. Et ut Arſinoe Venus & Chloris cognominata: ita Achates Corus vel Zephyrus: Iof. Scal. 1 Auſ. Lect. 4. ¶ 3. Eſt & *Achates* fluvius Siciliæ, Plin. 37, 10. ¶ 4. A fluvio nomen accepit ſuum *Achates* gemma, cujus differentias multas ibidem Plinius recenſet, ein achat, achatſtein. Adverſatur, ut ajunt, venenis, ac medetur araneorum atque ſcorpionum ictibus, virum acuit, &c. Sil. 14, 229

Et perlucentem ſplendenti gurgite Achatem.

¶ Antachates, æ, m. inter ſpecies ejusdem gemmæ, Plin. l. c.

ĂCHĔLOVS, *i*, m. Ἀχελῶος, fluvius rapidiſſimus Epiri eſt e Pindo monte oriens, de quo vide ſupra in Acarnania. Ovid. Met. 9, 96

Opperiuntur aquæ: vultus Achelous agreſtes,
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.

Narrant veteres, Achelоum amnem incerto curſu modo fectum in partes, modo circumactum obliquo agmine (unde tauri & ſerpentis formam induiſſe dicitur) diu de agro adjacente belli cauſam Ætolis & Acarnanibus præbuiſſe, donec eum Hercules aggeribus domuerit, eoque beneficio Oenei Ætolorum regis filiam (Deianiram) in matrimonium impetrarit, v. Hug. Grot. 2 de Iure B. & P. c. 3. n. 16. Hinc fabula poetarum de certamine Herculis & Acheloi, apud Ovid. init. 9 Metam. Conf. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 650. Et Strabo lib. 10. De taurinis cornibus Acheloo tributis v. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 7. p. 490. Ita Virg. Ge. 4, 371 *taurino cornua vultu* tribuit *Eridano*; & *Auſidum tauriformem* facit Horat. 4 Od. 14, 25. ¶ 2. Macrobius Sat. 5, 18 probat, veteres *Acheloum* pro quavis aqua uſurpaſſe, tam Græcos quam Latinos. Vid. Weitz. ad Copam v. 15.

¶ Achĕlōius, *a*, *um*, adj. Virg. Georg. 1, 9

Poculaque inventis Acheloia miſcuit uvis, i. e. aquas.

¶ Achelōïdes, *um*, f. pl. id eſt, Sirenes Acheloi filiæ apud Ovid. Metam. 5, 552 *Vobis, Acheloides, unde Pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?*

¶ Achelōïades, *um*, f. pl. ſic easdem dixit Metam. 14, 87

Acheloiadumque relinquit Sirenum ſcopulos.

ĂCHĔRON, *ontis*, m. Ἀχέρων, poeris fluvius eſt inferorum, ſic dictus, quod dolore & triſtitia abundet, *ἀπὸ τῆ ἄχεος καὶ ῥέω*, quod dolore fluat. Pro inferis ipſis poetæ uſi ſunt. Virg. Æn. 7, 312 *Flectere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo.* Horat. 1 ode 3 v. 36 *Perrupit Acheronta Herculeus labor.* Propert. 3 eleg. 4 *Haut ullas portabit opes Acherontis ad undas*, &c. ¶ 2. Præter poëtas etiam alii inde locutiones formarunt: e. g. Cic. poſt red. in Sen. c. 10 dixit: *Metellos pene ex Acheronte excitatos.* & Nepos 10, 10, 3 *Eum ſuo ſanguine, ſi poſſent, ab Acheronte redimerent*; i. e. ab inferis. Cæteri fluvii infernales ſunt, *Cocytus, Styx, Lethe, Phlegethon.* ¶ 3. Servius ad Virg. Æn. 6, 107 ſcribit, locum eſſe in Campania, montibus undique adeo ſeptum, ut nec orientem nec occidentem ſolem poſſit adſpicere. ¶ 4. Eſt & *Acheron* fluvius Epiri, de quo Strabo conſulatur lib. 7 p. 224; & alius in Elide, de quo idem Geographus lib. 8 p. 237; & rurſus alius ejusdem nominis, in finibus Lucanorum & Bruttiorum in Italia. Vnde ambiguitate vocabuli deceptus Alexander Epiri rex, cum oraculo Dodonæo juberetur cavere Acheruſiam aquam; ibi enim fatis ejus terminum dari; cum id de Acheronte Epiri eſſet interpretatus, docuit eventus, Acherontem alterum fuiſſe deſignatum, qui & hæc narranti Livio 8, 24 *Acheros* vocatur. Ibi enim a quodam Lucano exule transfixus eſt.

¶ Acheruns, *untis*, m. idem. Plaut. Caſ. 2, 8, 12 *Ad Acheruntem mittere*, eſt interficere. Et Trin. 2, 4, 124 *Acheruntis oſtium* infernus eſt. Pro receptaculo mortuorum *Acherons*, Amph. 5, 1, 26. Et Dativus *Acherunti* adverbialiter poſitus, Capt. 5, 4, 1; Merc. 2, 3, 21. &c.

¶ Acherontĭcus, vel Acherunticus, *a*, *um*, adject. Plaut. Merc. 2, 2, 19 *Acherunticus ſenex*, i. e. morti proximus. Id. Mil. 3, 1, 33 *Acherunticus, capularis.* Id. Bacch. 2, 2, 21 *Regiones colere mavellem ego Acherunticas*, i. e. mortuum eſſe. Prudent. Cathem. 5 v. 127 *Illa nocte, facer quæ rediit Deus Stygnis ad ſuperos ex Acherunticis.*

¶ Acherontia, æ, f. ſubſt. Apuliæ civitas eſt, Lucaniæ vicina, quam quia parva eſſet, & in edito ſita, *nidum* Horat. dixit 3 ode 4, 14

Quicunque celſæ nidum Acherontiæ &c.

¶ Achĕrūſius, *a*, *um*, adj. idem quod *Acherunticus.* Lucret. 3, 25

At contra nusquam apparent Acheruſia templa.

Quod de Ennio habet: cujus illud eſt apud Varronem de L. L. 6, 2 *Acheruſia templa Orci ſalvete infera.* Vtrobique regiones Acheruntiæ, ſive inferi, quo mortui commeant, deſignantur.

¶ Achĕrūſia, æ, f. ſubſt. Ἀχερουσία, palus juxta Cumas in Campania ex Acherонte diffuſa, Plin. 3, 5. ¶ 2. Lacus item Theſprotiæ in Epiro: ex quo Acheron proſluit amnis, qui in Ambracium ſinum defertur, Pomponio & Straboni. ¶ 3. Item ſpecus, de quo ſic Pompon. 1, 19 *Iuxta Heracleam Ponti ſpecus eſt Acheruſia, ad manes (ut ajunt) pervius.*

¶ Acherūſis, *ĭdis*, f. idem Valerio Flacco 5, 73, quod *Acheruſia.*

ĂCHĔTÆ, *arum*, m. pl. *ἀχέται*, cicadæ majores arguræ, grillen, heuſchrecken. Plin. 11, 26 *Majores quæ canunt, vocantur Achetæ, & quæ minores ſunt ex eis, Tettigomæ, ſed ille magis canoræ.* Quod ex Ariſtotele deſcripſit, apud quem idem legitur Hiſt. animal. 5, 30.

ĂCHILLAS, æ, m. Ἀχίλλας, miniſtri regii nomen, cujus manu Pompejus interfectus eſt, de quo Plutarch. in vita Pomp. eſt. Lucan. 8, 618

Aſt poſtquam mucrone latus funeſtus Achillas Perfodit.

ĂCHILLES, *is*, m. Ἀχιλλεύς, Græcorum omnium fortiſſimus, *cedere neſcius*, Horat. 1 oda 6, 6. & *Timor ille Phrygum, decus & tutela Pelasgi Nominis*, Ovid. Met. 12, 612. *Armipotens*, Virg. 6, 839. *Terroris expers*, Catull. 64, 334. *Priamo fatalis*, Stat. 1 Achill. 475. *Magnanimus*, Ovid. 13 Met. 298 &c. Fuit Pelei & Thetidis nymphæ filius, qui puer Chironi primum, homini Theſſalo juſtiſſimo, educandus traditus eſt, a quo medullis animalium, mox & carnibus ex venatu nutritus, non cibis cerealibus, qui χλοὶ dicuntur, nomen ejusmodi accepit: ſive, quia medendi rationem ab eodem præceptore doctus, *ἄχη λύειν*, id eſt, *dolores ſolvere* didicit. Nam & hanc diſciplinam, rei militaris & Muſices morumque ſtudio adiunxit; de quo ſtudio Ovid. de arte 1, 11 *Phillyrides puerum citharæ perfecit Achillem, Atque animos molli contudit arte feros.* &c. Et Juvenal. ſat. 7, 220 *Metiens virgæ jam grandis Achilles Cantabat patriis in montibus*, &c. Poſt Chironem traditus Achilles fuit erudiendus Phœnici, qui docuit eum, ut Homerus Iliad. 1, 443 teſtatur, *μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων*, hoc eſt, *Cum bene dicendi vitæ quoque noſcere normam.* Septem cubitorum Achillis ſtaturam fuiſſe, ſunt qui ſcripſerint, ſed fabulole: Vnde & *ἑπτάπηχυν* eum Lycophron dixit, cujus longitudinis Oreſtis etiam corpus fuiſſe, Herodotus prodidit 1, 69. Periit Achilles poſt Hectorem a ſe interfectum, jaculo trajectus a Paride in templo Apollinis Thymbræi, in quod a Priami filiis ſimulatione nuptiarum cum Polyxena ſorore, quam adamarat, invitatus fuerat. Sepultus eſt a Græcis in promontorio Sigæo. Fatalem enim ipſi expeditionem Trojanam olim futuram, matri Thetidi Proteus vates prædixerat. Cic. pro Archia c. 10 *Alexander cum in Sigæo, ad Achillis tumulum adſtitiſſet, O fortunate, inquit, adoleſcens, qui tuæ virtutis præconem Homerum inveneris.* Quinctil. 10, 1 *Homerum, ut Achillem, ſemper excipi par eſt.* Alludit ad Homeri Cat. nau. 181 & 276 ubi *Nireæ pulcherrimum* & *Ajacem fortiſſimum* dicit, Achillem autem excipit. ¶ 2. Ab hoc Tragœdiæ Ariſtarchi *Achilles* nomen eſt. Plaut. in prol. Pœnuli v. 1 *Achillem Ariſtarchi mihi commentari lubet*, &c. ¶ 3. Ad hujus etiam Achillis exemplum *Romanus Achilles* ob inſignem fortitudinem dictus fuit *L. Siccius Dentatus.* v. Gell. 2, 11; Plin. 7, 28 & ibi Dalechamp. Imo & *Q. Cotius Valerius*: v. Val. Max. 3, 2, 21. Similem in modum Albertus, Elector Brandenburgenſis, *Achilles Germanicus* a Pio II cognominatus eſt: v. Dreſſer. part. 4 liag. Hiſt. p. 489. Adde Plaut. Milit. 1, 1, 61, ubi *Achilles* pro forti per antonomaſian ponitur.

¶ Achillēis, *ĭdis*, f. inſcripti ſunt libri duo Statii de puertitia, educatione & rebus geſtis ad Trojam Achillis. ¶ 2. *Achillēis*, ἀχιλληΐς, hordei genus Theophraſto lib. 8 hiſt. plant.

¶ Achillēides, æ, m. (ſcribunt & Achillīdes) Pyrrhus dictus Ovid. Heroid. 8, 3 *Pyrrhus Achilleides, animoſus imagine patris.*

¶ Achillēus, *a*, *um*, poſſeſſivum, Virgil. Æn. 3, 326

Stirpis Achilleæ faſtus, juvenemque ſuperbum &c.

Sic *Achilleo more*, Ovid. Trift. 1, 1, 100. *Achillea inſula*, quæ & *Leuce* Pomponio, & *Macaron* Plinio eſt, oſtio Boryſthenis objecta, quod ibi Achilles ſitus ſit, cognominata, v. Pompon. Mel. 2, 4; & Plin. 4, 13, quam 12 cap. etiam *Achillidem inſulam* appellaverat. Adde Euſtathium ad Dionyſii Perieg. v. 306. Eſt & alia *Achillea* inſula juxta Samum, eodem Plinio auctore 5, 31. *Achilleus curſus*, δρόμος ἀχίλλειος, peninſula, ab Achillea inſula ſita 125 millium paſſuum intervallo, forma gladii in transverſum porrecta, ubi ab armis Achilles quieſcere ſi quando voluerit, ſe ac ſuos curſu exercuiſſe memoratur, Plin. 4, 12. Pompon. 2, 1. Dionyſ. Perieg. v. 306.

¶ Achillēa, æ, f. ſubſt. Ἀχίλλεια vel ἀχίλλειος, herba Plin. 25, 5; ſed quam falſo *millefolium* quidam dixere. Certe cognatam eſſe herbam *millefolio terreſtri*, Cordus ſcripſit, ſelbgarb, oder weiſſe reinfahren, *Sideritim Achilleam* ab aliis appellatam Dioſcorid. ſcripſit 4, 33.

¶ Achillēum, *i*, n. ſpongiarum genus eſt, tenue denſumque, ex quo penicilli fiunt, Plin. 9, 45. ¶ 2. *Achillēon*, oppidum conditum a Mitylenæis & Athenienſibus, in Rhetæo littore, ad tumulum Achillis, Solino c. 51. Exiguum pagum facit ex eo Strabo. *Achilleidem* hujus agrum vocat Laertius in Pittaco pr.

Achivus vide *Achaja.*

ACHNE, *es*, f. Ἄχνη, generatim tenuiſſimum, minutiſſimumque, & leviſſimum cujuscunque rei ſignificat, ut acus, vel paleas a ſpicis excuſſis, gurrulas roris, particulas adſperginis ſeu ſpumæ, lanuginem pomi & ſimilia. Vide in chiliad. proverb. *Ne ramenta quidem: Ne feſtuca quidem*; & Cæl. Rhod. 14, 21.

ĂCHŌRES, *um*, m. pl. ἀχῶρες, ulcera capitis puerorum manantia, Suidas exponit *furfures capitis*, grinde, kopfgeſchwäre. Habet Octav. Horatian. 1, 5. & Macer de Ruta 1, 12, ubi Cornarius reſtituit, cum legeretur *Acora*, æ.

ĂCHŌREVS, *ei*, m. ſacerdos Iſidis Lucano 8, 475; & 10, 175. ſqq. Achradina, vide *Acradina.*

ACHRAS, *ădis*, f. Ἀχράς, pyraſter eſt, ſeu pyrus ſilveſtris, wilder birnbaum. tum ipſum quoque ſilveſtre pyrum, holzbirne, Dioſcoridi & Theophraſto. Columella 7, 9 *Achrades pyri*: idemque l. 10 v. 14

Palmitibusque feris letatur, & aſpera ſilvis
Achrades, aut pruni lapidoſis obruta pomis &c.

Achreſtus, vide infra *Chreſis.*

ACHRĬŎGĔLOS, *i*, m. ἀχριόγελος, ex ſtultitia, vel dementia ridens. Vide Eraſ. chiliad.

Acia, Aciætis, Aciarium, vide *Acus, Acies, Acus.*

ACICARVS, *i*, m. cujus Columnam interpretatus eſſe dicitur Democritus apud Clem. Alex. 1 Strom. f. 222, non alius eſt, quam *Acenberes*, vel *Acoris*, Ægypti rex. Ita ſuſpicatur Reinef. Var. Lect. 1, 22 p. 97. adde 3, 3 p. 381.

ĂCĪDĂLIVS, *i*, m. ἀκιδάλιος, Servio ad mox citanda Æneidos verba, eſt fons in Orchomeno, urbe Bœotiæ, Veneri & Gratiis ſacer, a quo Venus *Acidalia*, ἀκιδαλία, dicta. Virg. Æn. 1, 720 *At memor ille*

Matris Acidaliæ, paullatim abolere Sichæum Incipit.

ĂCĪNYNVS, *i*, m. Manliorum cognomen fuiſſe Romæ, cognoſcitur ex Cic. de Orat. 2, 64; Vellei. 2, 8, 2; & Faſtis. Ex his *C. Manlius Acidinus*, non ſecus ac L. Catilina, adverſus patriam arma tulit. v. Salluſt. B. Cat. c. 27 &c. Cic. ad Att. 4, 3; & Catil. 1, 3. qui habitat, vel originem trahit ex agro Venafrano ad fontem Acidulum, exponit Allio in Lex. Crit.

Aciditas, acidulus, acidus, quære in *Aceo.*

ĂCIES, *ēi*, f. ferri acumen, die ſchärffe, ſchneide, ſpitze, ab *ἀκή* vel *ἀκίς*, *cuſpis ferri*, non ab *ἀκόνη*, ut vult Feſtus. v. Dac. Virg. Æn. 2, 333

Stat ferri acies mucrone coruſco Stricta, parata neci.

Cic. Verr. 5, 43 *Quod aciem ſecurium tuarum vidiſſet.* Plinius 36, 12 dicit, cotes *aciem trahere*, i. e. exacuere. ¶ 2. Partem præſtantiorem ferri f. temperaturam ſignificat, ſtahl. Plin. 34, 14 f. 41 *Neque alia genera ferri ex mera acie temperantur.* v. Hard. ¶ 3. Oculorum acumen, ſeu facultas bene videndi, cui cæcitas opponitur, das geſicht. Cic. Fin. 5, 28 *Bonum incolumis acies; miſera cæcitas.* Contra *Acie hebetiore eſſe*, ein blöd geſicht haben.

Suet.

Suet. Domit. c. 18. *Ejus tenuitas fugit aciem*, man ſiehet es nicht, Cic. Tuſc. 1, 22. ¶ 4. Ipſa pars oculi, qua maxime videmus. Eam pupillam Cicero, Lactantius membranam interpretatur, der augapfel. Illius verba ſunt de Nat. D. 2, 57 *Acies ipſa, qua cernimus, quæ pupilla vocatur.* Hujus, c. 10. de opif. Dei: *Acies, id eſt, membrana illa perlucens, quam ſicari & obarefcere non oportet, niſi humore aſſiduo terſa pure niteat, obſoleſcit.* ¶ 5. Oculus ipſe. Lactantius d. l. *Naſus utramque aciem ſimul & diſcernit & munit.* ¶ 6. Ingenii acumen apud Cic. ſæpiſſime, ſcharffſinnigkeit; ut de Orat. 1, 33 *Contemplari aliquid omni acie ingenii*, ſcharff nachdencken. Vellei. 2, 118, 4 *Fata animi ejus aciem præſtrinxerant.* Sic, *Animi acies obtuſior*, Cic. de Senect. c. 23. *Mentis acies nonnunquam hebeſcit*, Id. Tuſc. 1, 30. *Id aciem intentionis abrumpit*, Flor. præf. n. 3. ¶ 7: Ordo exercitus ad pugnam inſtructi, tum ipſe exercitus ordinatus, die ſchlachtordnung; ut, *Struere aciem*, Virg. Æn. 9, 42; *inſtruere*, Liv. 3, 2, *dirigere*, Id. 28, 22; *cumponere*, Tac. Germ. 6, 8; *inſtituere*, Cæſ. B. Civ. 3, 93. *Inſſit procurrere*, Id. 3, 94. *Producere in aciem*, Nepos 1, 5, 4. *Aciem explicare*, Liv. 4, 27; *dilatare*, Id. 31, 21; *diſſiendere*, Cæſ. B. C. 3, 92; *diſtrahere*, Ibid. *extendere*, Curt. 3, 9, 12. *continere*, quando exercitus ad prælium inſtructus a dimicando retinetur, Cæſ. B. Civ. 1, 83. *Aciem perturbare*, Liv. 37, 41; *diſjicere*, Tac. Hiſt. 3, 2, 7. ¶ 8. Conflictus ipſe ſive prælium, die ſchlacht, das treffen; ut, *Contendere acie*, Nepos 1, 5, 4; *decernere*, Id. 1, 4, 4; *concurrere*, Liv. 40, 46; *dimicare*, Id. 31, 35, 1. e. prælium committere, ſchlagen. Sic Suet. Aug. c. 20 *Vna acie dextrum genu lapide ictus, altera & crus & utrumque brachium ruina pontis conſauciatus.* Sic *Aciem inſtaurare*, Virg. Æn. 10, 543; *iterare*, Stat. Theb. 11, 453; *integrare*, Sil. 12, 680. *Cadere acie*, Ovid. Met. 7, 142 in der ſchlacht bleiben; *in acie*, Liv. 29, 3. *Acies inclinat*, Id. 2, 20; *inclinatur*, Id. 1, 12. *Recedere ex acie*, abziehen, Tac. Germ. 14, 2. Occurrunt tamen loca, ubi *acies* & *prælium* ſibi opponuntur. Sic Salluſt. Iug. c. LIV, 5 *Statuit non proeliis, neque acie, ſed alio more bellum gerendum.* v. plura a Reitzio collecta Miſcell. obſerv. X, 130 ſq. ¶ 9. *Acies*, pro bello & expeditione ipſa bellica interdum ponitur, der feldzug. Cic. fam. 6, 3 *Quem exitum acies habitura ſit, divinare nemo poteſt.* Sic & poëtarum more Statius Theb. 3, 71

Bellum infandum ominibusque negatum
Moviſti, funeſte, aciem.

Acies & *facies* conf. vbi vid.

¶ Aciecula, æ, f. diminut. Cathol.

¶ Aciēris, vel Aciāris, *is*, f. quaſi acies æris, *ſecuris ærea, qua in ſacrificiis utebantur ſacerdotes.* Feſtus. v. ibi Dacer. & Dan. Heinſ. ad Sil. 16, 264.

ĂCĪLIVS, *i*, m. nomen gentis plebejæ, a Trojanis oriundæ; ex his multi *Glabriones* cognominati. vid. Cic. fam. 13, 7; in Verr. 5, 29; de Sen. c. 10; Iuvenal. 4, 49; Auſon. Profeſſ. 24 v. 4; & Faſtos. Ab horum uno *Lex Acilia* de pecuniis repetundis ſeveriſſima, cujus meminit Cicero in Verr. 1, 9; & pro Sext. c. 64. dicitur etiam *Aquilia* & autor *Aquilius*. De quo infra.

ĂCĪNACES, *is*, m. ἀκινάκης, gladius Perſarum ſive Medorum dicebatur, autore Acrone: tamerſi Scythis quoque id gladii genus peculiare fuit, ein ſebel. Horat. 1 od. 27, 5 *Vino & lucernis Medus acinaces immane quantum diſcrepat.* Val. Flacc. 6, 701 *Inſignis manicis, inſignis acinace dextra.*

Acinarius, acinaticium, vide *Acinus.*

ĂCĪNĒTOS, *i*, m. ἀκίνητος, *immobilis*, inter æones hæreticorum ap. Tertull. adv. Valent. c. 8.

ĂCĪNVS, & Acinum, *i*, virili & neutro genere apud Nonium 3, 19 & Cat. R. R. c. 112; Colum. 12, 29 & 43; Horat. ſat. 2, 6, 85; quin & fœminæ formæ *Acina* apud Catullum 27, 4, ut non modo Scaliger, Grævius, Silvius ediderunt, ſed olim etiam legit & defendit Gellius 7, 20. Fructus eſt generatim, qui ſub tenui cute liquorem continet: conſtans folliculo, ſucco, carne, & granis ſive vinaccis, eine beer. Laur. Valla 4, 28 *Acinos* inter & *Baccas* hoc intereſſe putat, quod *acini inter fructus minutiores arborum fruticumve denſius naſcantur*; *baccæ vero diſperſius & rarius.* Plinius enim 15 c. 24 non uvis modo, ſed ſambuco etiam & hederæ acinos tribuit: nec non grana punici mali ita ibidem appellat. *Acinus uvæ paſſæ*: Plin. 7, 7 *Anacreon acino uvæ paſſæ ſtrangulatus periit.* Col. 11, 2, 69 *Vinacea, quæ acinis celantur*; ubi proprie folliculum ſignificare videtur. ¶ 2. *Acinus*, ἄκινος, herba ocymo ſimilis, odorata, Plin. 24, 10; Dioſc. 3, 50.

¶ Acinoſus, *a, um*, adject. vollbeerig, vollkernicht, cujus ſuperlativo *acinoſiſſimus* ita Plinius 14, 3 uſus eſt. Deinde quibusdam quodvis ſuccoſum ſonat, ut *ſemen acinoſum*, apud eundem 12, 13, ſi ſcriptura ſalva eſt. v. Harduinum. Attamen 21, 12 *caulis acinoſus* dicitur, quem vero alii de ſemine acinis ſimili, quod proferat, interpretantur.

¶ Acinārius, *a, um*, ut, *Dolia acinaria*, ubi ſervantur acini, Varr. R. R. 1, 22.

¶ Acinaticium, *i*, n. ſubſt. pro quo alii *Acinaceum* legi volunt, eſt potio ex acinis confecta. Vlpian. L. 9 Dig. de tritico, vino &c. *Acinaticium plane vino continebitur.* Ex quo apparet, pretioſum id vinum fuiſſe, non ut vulgo *Acinaceum* interpretantur liquorem acinis aqua maceratis expreſſum, treſtwein, lauer. Id enim, quod plurimum aquæ habet, vino contineri non cenſetur; ſicut mulſum quoque eadem lege ex cenſu vini ejicitur. Gloſſ. gr. lat. ὀξυβάπτης, *acinaticium.* Adde Pallad. 1 rir. 6.

¶ Deacinatus, *a, um*, purgatus ab acinis. Cato c. 26 *Si bene deacinata erunt dolia.*

ĂCĪPENSER, *ĕris*, m. piſcium nobiliſſimus ſecundum Plin. 9, 17, & magno olim in pretio habitus, adeo ut cum tibiis & coronis inſerretur: Athen. l. 7; & Macrob. Satur. 3, 16. conf. Cic. Fin. 2, 8 & 28. Horat. Sat. 2, 2, 47. Ovid. hal. ult. Vulgo eundem putant ac Elopem, Aſellum, Sturionem, quem & Aſturionem quidam vocant: (quanquam vox utraque Latinis veteribus ignota, Germanis nempe debens originem, quibus appellatur, ein ſtor) a quibus tamen omnibus diverſus eſt, ut accurate docet Ludov. Nonius in Ichthyophagia, ſive commentario de piſcium eſu. Vide & Salmaſium Exercit. Plinianis p. 940; & Turneb. 30, 21; L. And. Reſend. lib. 2 de Antiq. Luſit. disq. de piſce Aſturione p. 73. ¶ 2. *Acipenſis, is*, etiam dicitur. Martialis 13 epigr. 91

Ad Pallatinas acipenſem mittite menſas.

Ita enim doctiores legere malunt, quam *acipenſera*: nec enim ſolent Latini vocabulorum fuorum, quæ a græcis ipſi non acceperint, accuſativis ſingularibus dare terminationem græcam.

Aciſculus, & Aciſcularius, quære in *Aſcia.*

ĂCLASSIS, *is*, f. tunica ab humeris non conſuta apud Feſtum, Gr. καλάσιρις vel χάλασις, a χαλάω *laxo*, laxamentum tunicæ nodo retentum, ſecundum Scaligerum. conf Dacerium.

ĂCLIS, *ĭdis*, f. ἄκλις, ein pfeil, wurffſpieß. Virg. Æn. 7, 730 *Teretes ſunt aclides illis.* Iaculum eſt brevius juxta Nonium 18, 10. Servius, *putatur*, inquit, *teli eſſe genus, quod per flagellum in immenſum jaci poteſt.* Cæſari *tragula*, B. Gall. 5, 46. v. Salmaſium ad Treb. Pollionis Claudium c. 14; Turneb. Adv. 30, 21; & Drakenb. ad Sil. 3, 363.

ĂCMŌNIDES, æ, m. ἀκμονίδης, cyclops, ab ἄκμονος *incude* ſic dictus. Ovid. Faſt. 4, 286 *Brontes & Steropes Acmonidesque.*

ĂCNVA, æ, f. agri modus, ap. Varr. R. R. 1, 10, & Colum. 5, 1. vid. in *Iugerum.* Græcis ἄκενα eſt: ut ex Herone Rigaltius ad Gromaticos veteres obſervat. Barici Ruſtici, *Agnam* & *Porcum* appellarunt. Alii & *Porcamin*: ut Gromatici notant.

Acœnonetus, vide *Acœnitus.*

ĂCOETES, æ, m. ἀκοίτης, ex α & κοίτη, quaſi ſine cubili; vir pauper, quem deſcribit Ovid. Met. 3, 562.

¶ Acœtus, *a, um*, ohne grundſuppe, ohne hefen. Plinius 11, 15 *Mel acœtum*, mel merum & ſincerum appellat. v. nor. Dalech. Sed Hard. legit *acetum*, ubi vid. ſub *aceo.*

ĂCŌLASTVS, *i*, m. ἄκόλαστος, protervus, qui licenter & impune voluptatibus & libidini indulget, ein unzüchtiger, praſſer, ſchlemmer. vid. Gell. 19, 2.

ĂCŌLŪTHVS, *i*, m. ab ἀκολουθέω, *ſequor*: Græcis famulus eſt & pediſſequus. Heſychius: Ἀκόλουθος, *ὁ νεώτερος παῖς, θεραπεύων δὲ ὅπερ τὸ σῶμα.* ¶ 2. Eſt quoque officium eccleſiæ, infra ſubdiaconum. Iſidorus 7, 12 de Clericis: *Oſtiarius, pſalmiſta, lector, exorciſta, acoluthus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, epiſcopus.* Auguſtin. ep. 104 pr. *Gratiſſima reſcribendi occurrit occaſio per Albinum acolathum.* Adde epiſt. 62 ſub init. & Cyprian. ep. 7 ed. Oxon. (Pamel. 36) ubi itidem *acolathi* mentio habetur. ¶ 3. Mere Græcum eſt, cum Quintilianus 5, 10 *Conſequentia dicit Acolutha.*

¶ Ănăcŏlūthon, *i*, n. ἀνακόλουθον, inconſequens, figura eſt, cum non redditur, quod ſuperioribus reſpondeat. Vt ſi in oratione ponatur μέν, & non ſequatur δέ, aut contra: Ita ſi ponatur *tot, quot* non præcedente; aut *tantum* ſine *quantum*, aut *tamen* ſine *quamquam*, &c. Virg. Æn. 2, 331

Millia quot magnis nunquam venere Mycenis.

Et lib. 3, 541 *Sed tamen idem olim curru ſuccedere ſucti.*

In his enim *Tot*, & *Quamquam* non præmittuntur. Servius.

Acon, vide *Ace.*

ĂCŌNĪTI, adv. ſic Latinis literis deſcripſit Græc. ἀκονιτί Plin. 36, 11 *Pinxit Alcimachus Dioxippum, qui citra pulveris jactum (quod vocant aconiti) vicit &c.* Sumtum ab athleris, qui pulverem corporibus ſuis intpergebant, ut comprehendere ſeſe poſſent invicem. Ovidius in deſcriptione pugnæ Herculis cum Acheloo flumine Met. 9, 35

Ille cavis hauſto ſpargit me pulvere palmis,
Inque vicem fulvæ jactu flaveſcit arenæ. v. Chiliad.

ĂCŌNĪTVM, *i*, n. poëtis familiare herbæ genus, cujus deſcriptio extat apud Plin. 27, 3, wolfs-kraut, wolfs-milch, wolfs-wurtz. Iuvenal. ſat. 10 v. 25 *Sed nulla aconita bibuntur Fictilibus; tunc illa time, cum pocula ſumes Gemmata.* Dictum *aconitum* διὰ τὸ φύεσθαι τοπῳ ἀκόνας, id eſt, quod in Aconis naſcatur, (qui locus eſt circa Heracleam. v. Athenæus l. 3 & Solinus c. 45) aut quod in genere in ſaxis & cauribus naſci ſoleat. Ovid. Met. 7, 418 *Quæ quia naſcuntur dura vivacia caute, Agreſtes aconita vocant.* In ſaxis naſci & Lucanus teſtatur lib. 4 v. 322. Fabulæ narrant ex ſpuma Cerberi, in lucem ab Hercule protracti, *aconitum* natum eſſe. v. Ovid. d. l. & Plin. 27, 2. Alii ex Promethei ſanguine in monte Caucaſo victi; quos ſecutus Auſonius in Monoſyllabis ſcribit:

Sicca inter rupes Scythicas ſtetit altibus crux:
Vnde Prometheo de corpore ſanguineus ros
Aſpergit cautes, & dira aconita creat cos.

Vbi & ad etymon alludit. Nam *cos*, ἀκόνη eſt. Eſt autem hæc herba venenata: unde & quævis mala gramina *aconita* appellantur. Ovid. Met. 1, 147 *Lurida terribiles miſcent aconita novercæ.* Vbi *Aconitæ* veneficia ſunt; ſive herbæ, quorum uſus maximus in veneficiis eſt.

¶ Aconitārius, *i*, m. in Gloſſ. gr. lat. φαρμακοπώλης.

ĂCONTIAS, æ, m. meteoron eſt, jaculi inſtar, id enim eſt ἀκόντιον, volans, quod a Plinio 2, 25 numeratur inter genera cometarum. ¶ 2. Serpentis genus, quod ſagittæ modo in hominem proſiliat: duorum cubitorum eſt magnitudine. Vide *Cenchrias* ſeu *Cenchris*: nam & id illi nomen eſt, it. *jaculus* in *jacio.*

¶ Aconteus, *ei*, m. ἀκοντεύς, triſyllabum, venator egregius, a jaculando ſic dictus, cujus meminere Stat. 7, 590; Sil. 16, 562; Virg. Æn. 11, 607.

¶ Acontīzo, *are*, ἀκοντίζειν, i. e. jaculari, ſchieſſen. Translate Veget. de Re Vet. 1, 26 *Vt poſſit ſanguis acontizare per venam.*

ĂCONTIVS, *i*, m. Ακόντιος, Ceus fuit, ex Cea Ægæi maris inſula, qui inter ſacra Dianæ his verſibus fraudulentis uxorem ſibi adjunxit Cydippen nobilem puellam:

Me tibi nupturam (felix eat omen) Aconti,
Iuro, quam colimus, numina magna deæ.

Ab aliis ſic referuntur:

Iuro tibi ſanctæ per myſtica ſacra Dianæ,
Me tibi venturam comitem, ſponſamque futuram.

Vide utriusque epiſtolas apud Ovidium Her. 20 & 21. ¶ 2. *Acontias*, Magneſiæ vel Bœotiæ mons, Plin. 4, 7; Strab. l. 9.

ĂCŌPA, *orum*, n. pl. ἄκοπα, medicamenta τὸν κόπον i. e. laſſitudinem levantia, & quævis lenientia, mittel wider die müdigkeit, linderungs-mittel. Plin. 29, 3 *Omnia quæ acopis curantur*, conf. Plin. 31, 7. &c. In ſing. etiam *Acopum* Cels. 4, 27: *Acopo articuli perfricentur.*

ĂCŎPIS, *is*, f. ἄκοπις, gemma nitro ſimilis, pumicoſa & aureis guttis ſtellata, Plin. 31, 10.

ĂCŎPOS, *i*, f. ἄκοπος, herba gravis odore, flore olens, quæ & *Anagyres*, Plin. 27, 4.

Acor, Acora, quære in *Aceo, Achores.*

Acoris, rex Ægypti: vide *Acicarus.*

ACORNA, *æ*, f. cardui ſpecies, diſtelkraut, Plin. 21, 15.

ACORUS, *i*, m. vel Acorum, *i*, n. aroma eſt, quod *galangam* alii dicunt, galgant. Antonius Muſa quam *galangam* appellat, is verus Dioſcoridis *acorus* eſt. ¶ 2. Matthiolo vero Senenſi *Acorus* eſt, qui vulgo *calamus aromaticus* dicitur, kalmus. Vide Celſ. 3, 21; & 5, 23; Plin. 25, 13; & 26, 5; Apul. de Herb. c. 6 & 88.

Acoſmus, Acquieſco, Acquiro, &c. Vide *Coſmicus, Quies, Quæro.*

ACRADĪNA, *æ*, f. arx Syracuſanorum, & quaſi altera urbs, de qua Cic. Verr. 4, 53. Liv. 24, 21. Quidam libri *Achradina.*

ACRAE, *arum*, f. pl. oppidum Siciliæ, ab alto ſitu nominatum. Silio enim ſunt l. 14 v. 208 *Tumulis glacialibus Acræ.* Add. Thucyd. lib. 6 p. 413. Hinc Plinio 3, 8 *Acræſes* incolæ dicti.

ACRAGAS, *antis*, f. Ἀκράγας, urbs Siciliæ, quæ & Agrigentum eſt. Plin. 3, 8 *Oppidum Acragas, quod Agrigentum noſtri dixere.* Ergo illud Græcum; hoc Latinum nomen eſt. ¶ 2. *Acragas* mons eſt, cui urbs illa impoſita. Virg. Æn. 3, 703

Arduus inde Acragas oſtentat maxima longe Mœnia.

¶ 3. Etiam fluvius ejusdem nominis montem & oppidum præterfluit. v. Thucyd. lib. 6 p. 412.

¶ Acragantinus, *a*, *um*, adj. apud Lucret. 1, 716. Sed plures libri *Agrigentinus* habent, forma latina. vid. *Agrigentum.*

ACRATISMUS, *i*, m. & Acratiſma, *atis*, n. ἀκρατισμὸς, jentaculum, in quo panis buccella mero tingebatur. v. Plutarchus in Sympoſ.

ACRĀTŌPHŌRUM, *i*, n. ἀκρατόφορον, ein kübel, weinbutte. Cic. de Fin. 3, 4 *Ne hoc ephippiis & acratophoris concedatur.* Varr. R. R. 1, 8 *Vinea, quæ ſine jugo adminiſtrat acratophoro vinum.*

Acredo, acredula, acrementum, acreſco, acriculus, acridia, vide *Acer.*

ACRĪDŎPHĀGI, *orum*, m. pl. ἀκριδοφάγοι, Æthiopiæ populi, macilenti & ſupra modum nigri, quibus locuſtæ, quas ſale ſuper infuſo ſervant, per omne tempus victum præſtant. v. Diodor. Sic. 4, 3. Strab. lib. 16. De ſimilibus populis in Parthia Plin. 11, 29.

Acriſolium, acrimonia, &c. acris, vide *Acer.*

ACRISIUS, *i*, m. Ἀκρίσιος, filius fuit Abantis, & rex Argivorum, Danaes pater, ex qua, imbris aurei forma ab Jove compreſſa, natus fuit Perſeus. Vide Ovid. 4 Met. Fab. 16. ¶ 2. *Acriſius* alter pater fuit Laërtæ, patris Vlyſſis, quemadmodum apud Ovidium Vlyſſes ipſe teſtatur 13 Met. v. 144, ſed libri meliores habent *Arceſius.*

¶ Acriſiōnēus, *a*, *um*, adject. Colum. 10 v. 205 *Acriſioneï amores.* Ovid. Met. 5, 239 *Acriſioneas Prœtus poſſederat arces.*

¶ Acriſiōnēis, *idis*, f. patronymicum, id eſt, Danaë. Virg. Æn. 7, 409 *Quam dicitur urbem Acriſioneis Danaë fundaſſe colonis.*

Servius eum *Danaë*, non cum *colonis* componendum eſſe judicat.

¶ Acriſioniădes, *æ*, m. patronym. pro Perſeo. Ovid. Metam. 5, 69

Vertit in hunc barben madefactam cæde Meduſæ
Acriſioniades, adigitque in pectus: ut ille, &c.

Acritas, acritudo, acrizymus, vide *Acer.*

ACRŌĀMA, *ătis*, n. ἀκρόαμα, res aliqua audita cum cura, vel quod proſit, vel quod delectet, ab ἀκροάομαι *audio.* Eſt ergo 1. lectio philoſophica ſubtilior. Hinc Ariſtoteles quasdam commentationes, quas diſcipulis tradebat, *acroamata* vocavit. ¶ 2. Recitatio ludiera & mimica, vel concentus muſicus, quo audientium animi leniuntur. Poſſis vocare eine ohren-luſt. Hæc itaque voce deſignantur muſici, ridiculārii, & hiſtriones, qui canticis & lepidis dictis populum in theatris vel convivas faturos oblectant, & voluptatem auribus faciunt, de quibus Athen. lib. 14, & Plut. lib. 7 Symp. Qu. 7 & 8. Iſidorus in Gloſſis: ACROAMA, *auditio lyrarum & tibiarum.* Lamprid. Alex. Severo c. 34 *Nanos, & nanas, & moriones, & vocales exoletos, & omnia acroamata & pantomimos populo donavit.* Cic. Verr. 4, 22 *Feſtivum acrooma.* Id. pro Arch. c. 9 de Themiſtocle: *Cum ab eo quæreretur, quod acroama, aut cujus vocem libentiſſime audiret, ejus, inquit, a quo ſua virtus optime prædicaretur.* Val. Max. 1, 7, 4 *Cum plebejis ludis quidam paterfam. per Circum Flaminium, priusquam acroama induceretur, ſervum ſuum verberibus multatum ſ. b fruce egiſſet.* Vbi *Acroama* eſt ſcurra *ridiculārius*, qualis ille apud Phædrum 5, 6. qui ſuum vocem ſcite imitatus traditur; & alius, *Princeps* appellatus 5, 8. *Acroamata & hiſtriones* conjunxit Suet. Aug. c. 74. Vbi videtur *acroamata* pro ribicinibus poſuiſſe; qua ratione & Canus Aulœdus, ἀκρόαμα, Plutarcho in Galba p. 1060 A. dicitur. Suet. Veſp. c. 19 *Ludis, per quos ſcena Marcelliani theatri dedicabatur, vetera quoque acroamata revocaverat.* Nepos de Attic. c. 14, 1 *Nemo in ejus convivio acroama aliud, quam anagnoſten audivit.* Macrob. Sat. 2, 4 *Delectatus inter cœnam erat pueris ſymphoniacis, atque eos frumento donaverat, cum in alia acroamata fuiſſet liberalis nummis.* De acroamatis in cœna adhibitis Plinius etiam 6 epiſt. 31. ¶ 4. Prudentius hymno S. Laurentii v. 325 *acroama* contractis ſyllabis dixit: *Ergon' cachinnis venditus Acroama feſtivum fui.*

¶ Acrŏāſis, *is*, f. ἀκρόασις Philoſophorum ſchola eſt, Gell. 2, 22; quam *auditionem* vertit 14, 1. *Inauditiunculam* 5, 21, die lection, das Collegium. Vide Ich. Wowerium de Polymathia c. 4 circa finem. Vitruv. 10, 22 *Callias Rhodum cum veniſſet, acroaſim fecit*, id eſt, auditores admiſit, ſcholam ſeu diſſertationem habuit ſuper cogitationibus ſuis, ſive ſolerter ab ſe inventis. Eodem modo Suet. de Grammat. c. 2 de Cratete: *Plurimas acroaſes ſ. hinde fecit aſſidueque diſſeruit.* Seneca de Declamatorum recitationibus uſus eſt Excerptis Controv. lib. 4 Præfat. quemadmodum & Latino *auditionis* vocabulo idem eſt uſus Suaſ. 3. In quam rem alia etiam notavit Lud. Creſollius in Theatro Rhetorum 3, 3, 5. ¶ 2. *Acroaſis* non ſecus ac *concio* & de loco & de lectione ſive oratione dicitur. Ita Cic. Att. 15, 17 de literis filii ſui, *ſe eas vel in acroaſi audere legere*, qui ibid. epiſt. 15 *ut vel in concione dicere auderem.* v. Parei Lex. Crit. p. 26.

¶ Acrŏāmătĭcus, *a*, *um*, ἀκροαματικὸς, adject. ut, *libri Ariſtotelis acroamatici*; item *diſciplinæ acroamaticæ*, in quibus philoſophia remotior ſubtilioreque quam in *Exotericis* agitabatur. vid. Gellius 20, 4.

¶ Acroātērium, *i*, n. ἀκροατήριον, auditorium, Gr.

ACRŎBĂTĬCUS, *a*, *um*, ἀκροβατικὸς, ſcanſorius; ut, *Genus machinæ acrobaticon*, f. *machinæ acrobaticæ*, leiter. Vitruv. 10, 1. v. Bald. Lex. Vitr. p. 5.

ACRŎCĔRVANIA, *orum*, n. pl. ἀκροκεραύνια, ab ἄκρον *ſummitas* & κεραυνὸς *fulmen*, montes exceſſi ſunt in Epiro dividentes mare Ionium ab Adriatico, quamvis hoc alii longius extendant, uti in *Adria* dicemus. Strabo vocat Κεραύνια, lib. 6 p. 194. ſicut Virgilius quoque Æn. 3, 506. vide infra *Ceraunia.* Horatius autem plenius 1 oda 3 v. 20 vocat *Infames ſcopulos Acroceraunia.* ¶ 2. De locis noxiis in genere Ovid. Rem. am. v. 739

Hæc tibi ſunt Syrtes; hæc Acroceraunia vita.

¶ Acroceraunius, *a*, *um*, adject. ut, *Acroceraunium promontorium*, Plin. 3, 11 & 26. *Acroceraunii montes*, Id. 2, 23 & 4, 1.

ACRŎCHORDON, *ōnis*, f. ἀκροχορδὼν, ſpecies verrucæ, quæ infra tenuis ad cutem, ſupra latior eſt, ſic dicta, quod ſimilis ſit vertice ſuo reſectæ chordæ ſecundum extremitatem; vel quod in imo usque adeo ſit angusta, ut pendere videatur; Vnde & *verrucæ penſilis* dicitur. Celſus 5, 28 n. 14 *Acrochordon, ſi exciſa eſt, nullam radicalem relinquit.*

Acrocorinthus, vide *Corinthus.*

ACRŎCŬRIVM, *i*, n. ἀκροκόριον, bulbi ſpecies, Plin. 19, 5.

ACRŎDRYA, *orum*, n. pl. ἀκρόδρυα, arbores dicuntur fructus, ut poma, nuces, ficus, maxime vero nuces, Bud.

ACRŎLĬTHUS, *a*, *um*, ἀκρόλιθος, totus lapideus, ab imo ad ſummum, ganz ſteinern; ut, *Statua acrolitha*, Pollio de 30 Tyr. c. 32 ex emend. Salmaſ. p. 343 Hack. Græce de Statua Coloſſi Vitruv. 2, 8.

ACRON, *ōnis*, m. rex Ceninenſium, cum Romanum agrum hoſtiliter invaſiſſet, a Romulo obtruncatus. Multa de hoc Plutarchus in vita Romuli. ¶ 2. Alius a Mezentio proſtratus. Virg. Æn. 10, 719. ¶ 3. *Acron* Grammaticus commentariis Horatium expoſuit. ¶ 4. *Acron* medicus Agrigentinus, Plin. 29, 1. ¶ 5. *Acron* ſalſum porci pinguis, Veget. 1, 56. ¶ 6. *Supra acronem colocaſium*, Apic. 4, 4, ubi *Acron* Græcis ſublime & ſummum ſignificans, latina forma inflectitur, intelligiturque Humelbergio ad h. l. ſummus colocaſii caulis vertex & inde emergens faba, vel, ut Liſterus ait, tenerum & immaturum ciborium.

ACRŎNYCTUS, *a*, *um*, ἀκρόνυκτος, veſpertinus; ut, *Stellæ acronychæ, quæ tunc oriuntur, cum ſol occidit*, Firmic. Aſtrol. 2, 8.

ACRŎPHŸSIUM, *i*, n. ἀκροφύσιον, & ἀκροφύσιον, follis eſt ſpiramentum, ſeu roſtrum, quod fornacis vel fuſorii ori inſeritur. v. Valla in Thucydid.

ACRŎPŎDIUM, *i*, n. ἀκροπόδιον, i. e. baſis, das fußgeſtelle, poſtament, Hygin. c. 88 *Gladium ſub acropodio Minervæ abſcondere.* v. Barth. Adverſ. 8, 6.

ACRPŎPŎLIS, *is*, f. ἀκρόπολις, das ſchloß, die citadell. Athenæ olim diviſæ in *Acropolin*, arcem *Aſty*, & *Pyræcum portum.* v. Thucyd. lib. 2. Acror, vide ſupra *Acer.*

ACROSTŸCHIS, *idis*, f. ἀκροστιχὶς, carminis genus eſt, cujus literæ initiales ſeu capitales, aut nomen aliquod, aut ſententiam aliquam exprimunt, per capita verſuum diſcurrendo, quemadmodum in Plautinarum Comœdiarum argumentis factum eſt. Inſpiciantur argumenta Amphitruonis, Aſinariæ, & Aululariæ. Sic in acroſtichide Servatoris filii Dei elogium includit Sibylla, ut vulgo creditur, his verbis: Ἰησοῦς Χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτὴρ, σταυρός, id eſt, *Jeſus Chriſtus Dei filius Servator, crux.* Id carmen Euſebius recitat lib. 5 de vita Conſtantini & alii. Videtur ejus & meminiſſe Cicero de Div. 2, 54. ¶ 2. Appellatur hoc nomine carminis genus, cujus ſtrophæ per literas initiales repræſentant alphabetum. Ex hoc genere duo leguntur hymni acroſtichides in Poëtis Eccleſiaſticis G. Fabricii: quorum alter p. 567 eſt: Sedulii: *A ſolis ortus cardine*: alter Ven. Fortunati p. 721: *Agnoſcat omne ſeculum Antiſtitem Leontium.*

ACROSTŎLIA, *orum*, n. pl. ἀκροστόλια, ab ἄκρον *ſummitas* & στόλος, navium pars inter roſtrum & repagulum, ut Pollux deſcribit 1, 9. Sunt enim Acroſtolia ornamenta navium in prora, quemadmodum quæ puppim ornant, ἄφλαστα vocantur. V. Scholiaſten Apollonii ad Argon. 1, 1089. Hæc victis navibus detracta victricibus in ſignum victoriæ appicabantur. Diod. Sic. 20, 53 de Demetrio Ptolemæi victore: αὐτὸς τὰς ἰδίας ναῦς κοσμήσας τοῖς ἀκροστολίοις, *ipſe ſuas naves acroſtoliis ornavit.* Adde Scheffer. de Mil. Nav. 2, 6.

ACRŌTĒRIA, *orum*, n. pl. ἀκρωτήρια, ſummitates proprie, & quæcunque ſupereminent, hohe ſpitzen. Vitruvius latinitate donavit, & extremo libro 3 cum faſtigiis & coronis columnarum *acroteria* conjunxit, die ſtimen. ¶ 2. Idem lib. 5 c. 12 promontoria ita appellat: *Portus*, inquit, *naturaliter ſi ſint poſiti, habeantque acroteria ſive promontoria procurrentia* &c. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 5. ¶ 3. Heſychius etiam ipſa acroſtolia ſive navium ornamenta vocat ἀκρωτήρια.

ACROTHŎÏTAE, m. pl. Ἀκροθοῖται, populi cujusdam athei nomen, quos narrat Theophraſtus, cum nullum coleremt numen, ſubito univerſos a terra abſorptos eſſe apud Simplic. Comment. in Epict. enchir. c. 38 p. 222 ed. Salmaſ.

ACRVMERVMA, n. pl. *utenſilia ampliora*, Feſt. v. Voſſ. Etym. p. 6. Dacerius cum Scaligero legit *Æruminа* ſ. potius *Æramina*, quæ Græcis χαλκώματα.

ACTA, *æ*, f. ἀκτὴ, latina literatura, littus aut amœnus in littore ſeceſſus, ein luſtig ufer. Virg. Æn. 5, 613 *At procul in ſola ſecreta Troades acta Amniſium Anchiſen flebant.* Cic. Verr. 5, 25 *In acta cum mulierculis jacebat ebrius.* conf. c. 31. Nepos 17, 8, 2 *Quum in acta cum ſuis accubuiſſet.* Eandem vocem Stratio Theb. 1, 332 Marcklandus Epiſt. Crit. p. 139 reſtituit: *Hinc Actæ ſcopuloſo in limite pendens*, ubi vulgo *Arctæ.* Latinis *Amœna* ſunt: v. *Amœnus.* conf. Prudent. adv. Symmach. 1 v. 136. Plur. Cic. fam. 9, 6 *Delectatio omnibus & actis & voluptatibus anteponenda.*

¶ Actæ, *es*, f. regio Attica, ſic dicta, quia littoralis ſit & maxima ſui parte ad mare extenta, (ἀκτὴ enim littus ſignificat.) Vid. Strab. & Steph. Byz. ¶ 2. Actæ frutex, die holder-ſtaude. Apul. de Herb. c. 91.

¶ Actæus, *a*, *um*, Athenienſis, Atticus. Ovid. Metam. 1, 313

Separet Aonios Actæis Phocis ab oris.

Etiam Boſius ex MS. libro in Thraſybulo Nepotis c. 2 edidit: *Hoc initium fuit ſalutis Actæorum*, ubi cæteri legunt *Atticorum.*

¶ Actæa, *æ*, f. ἀκταία, ſubſt. frutex in rupibus circa maris littus creſcens. Plin. 27, 7.

¶ Actias

¶ Actias, *ădis*, f. patronymicum. Virgil. Georg. 4, 463 *Actias Orithyia*, id est, Athenienſis, interprete Servio.

ACTÆON, *ōnis*, m. Ariſtei filius, venator, converſus a Diana in cervum, & a canibus ſuis devoratus. Fabulam apud Ovid. vide Met. lib. 3. Fuit homo venationis & canum impenſe ſtudioſus, quibus alendis cum omnia impendiſſet, ad inopiam redactus eſt. Fulgentius Mythol. 3, 3. Plura de Actæone dabit Delrio in Oedip. Senecæ v. 751 p. 128; & Spanhem. ad Callimachi hymn. Palladis v. 113 p. 617.

Actæus, Acte, Actias, quære in *Acta*.

ACTĪNOSVS, *a, um*, ἀκτινωτὸς, radiatus, coruſcans, ſchimmernd; ut, *Eccleſia actinoſa*, Ambroſ. de Interpr. Dav.

Actio, actito, activitas, vide *Ago*.

ACTIVM, *i*, n. ἄκτιον, oppidum Epiri & promontorium, ad quod Auguſtus Antonium & Cleopatram vicit. Adi Geographos. Vellejus 2, 84, 1 *Debellatum eſt apud Actium*.

¶ Actiacus, *a, um*, adject. Ibid. c. 86 n. 3 *Rogante Cæſare, ut ſecum ad bellum proficiſceretur Actiacum*. Ovid. epiſt. Sapph. v. 165

Phœbus ab excelſo, quantum patet, adſpicit æquor:
Actiacum populi, Leucadiumque vocant.

Actiaci ludi, in memoriam victoriæ Actiacæ ab Auguſto inſtituti, & poſt quinos quosque annos repetiti, v. Suet. Tib. c. 6 & ibi Caſaub. & alios.

¶ Actius, *a, um*, idem, ut *Actia bella*, Virg. Æn. 8, 675. *Actius Apollo*, ibidem v. 704. Nam in illo littore colebatur, & ab Auguſto & templo honoratus. Propertius 4, 6, 67

Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod ejus
Vna decem vicit miſſa ſagitta rates.

ACTOR, *ōris*, m. Auruncus fuit. Meminit ejus Virgil. Æn. 12, 94. ¶ 2. Alius Menœtii pater, avus Patrocli, unde

¶ Actōrides, *æ*, m. Patroclus, Actoris nepos, Ovid. Faſt. 2, 39.

Actor, actrix, actualis, actuarius, actuoſus, actutum, &c. vide *Ago*.

Acuſa, Aculeatus, vide *Acus, Aculeus*.

ĂCŪLEUS, *i*, m. eſt in inſectis, ut apibus, veſpis, muſcis, quem Phædrus *dolonem* vocat, ein ſtachel, ſpitze. Si Pritcianum audimus, ab *acu* diminutivum eſt: ſed ab ἀκὴ originem habet. Cic. Tuſc. 2, 22 *Apis aculeum ſine clamore ferre non poſſumus*. & de Finib. 5, 15 *Veſpas aculeis uti videmus*. ¶ 2. Item in ernaceis & id genus animalibus, quæ ſetis pungunt. Plin. 8, 35 *Hyſtrici longiores aculei*. ¶ 3. Denique in herbis, & feminibus, quidquid attactu horridum eſt, ut de carduorum quodam genere Plinius 20, 23 *florem*, ait, *purpureum mittit inter medios aculeos*. ¶ 4. De ferramentis etiam intelligi poteſt. Liv. 38, 21 *Aculeus ſagittæ*. ¶ 5. Transfertur ad alias res, & locutiones non inelegantes efficit: ut, *Aculei contumeliarum*, ſchmähliche ſtichelworte. Cic. de Orat. 2, 55; & ad Qu. Fratr. 2, 1: *in reprehendendo*, Id. pro Planco c. 24. Et, *Aculei orationis*, nachdrückliche worte, Id. in Orat. c. 19 *Horum*, inquit, (philoſophorum) *oratio neque nervos, neque aculeos oratorios ac forenſes habet*. Id. pro Cœl. c. 12 *Nec quos aculeos habeat ſeveritas gravitasque veſtra, cum eos accuſator* erexerit *in rem, in vitia, in mores*, enuttere *in hominem & in rem*, aperta metaphora ab erinaceis deſumta vel hyſtricibus. Idem pro Sulla c. 16 *Noli aculeos orationis meæ, qui reconditi ſunt, excuſſos arbitrari*. ¶ 6. Plautus Trin. 4, 2, 138 *aculeum* vocat animi ſcrupulum, ſeu moleſtiam: *Iamdudum meum ille pectus pungit aculeus*. Cic. Att. 1, 17 *Domeſticarum ſollicitudinum aculeos omnes & ſcrupulos occultabo*. In Bruto Idem c. 9 *Relinquere aculeos in animis audientium*, id eſt, quiddam quod eos pungat veluti, & penetret ſtimulerque. ¶ 7. *Aculeo infixo fugere*, proverbialiter ſignificat, poſt convicium dictum ſtatim ſe ſubducere. Sumtum ab apibus eſt.

¶ Aculeŏlus, *i*, m. diminut. Martial. 8 epigr. 71

Nonus aculeolos in cochleare tulit.

¶ Aculeātus, *a, um*, habens aculeos, ſtachlicht, ſpitzig; ut, *Spinæ aculeatæ*, Plin. 10, 32. Translate *Litteræ aculeatæ*, Cic. ad Att. 14, 18. Plaut. Bacch. 1, 1, 29 *Aculeata hæc ſunt, animam fodicant & ſauciant. Aculeata ſophiſmata*, Cicero Acad. 4, 24 contortas atque acriculas Stoicorum diſputationes vocat; alibi *ſpinas* dixit. ¶ 2. Etiam piſcium nonnulli ſunt, *quos aculeatos vocamus*, Plin. 32, 11.

Acumen, acumino, &c. vide *Acuo*.

ĂCVO, *ui, utum, ere*, ſchärffen, ſpitzen, ſchleiffen, wetzen, cujus contrarium eſt *obtundere* ſeu *hebetare*: ut, *Acuere ferrum*, Horat. 1 oda 2, 21; & Virg. Æn. 8, 386; *enſes*, Ovid. 15 Met. 776; *ſpicula veneno*, Sil. 1, 325; *cultros*, Apul. 8 extr. ¶ 2. Per translationem eſt exercere, incitare, ſtimulare, antreiben, reitzen, ermuntern, ſtärcken. Ter. Adelph. 5, 3, 49 *Quod illos ſat ætas acuet*. Ovid. ex Pont. 1, 5, 57 *Gloria vos acuat*. Cic. Off. 3, 1 de Scipione Africano: *Duæ res, quæ languorem afferunt cæteris, illum acuebant: otium & ſolitudo*. Id. pro Ligario c. 4 *Acuere aliquem ad crudelitatem*, hoc eſt, armare. Quomodo & Virg. Æn. 7, 330 *Quam Iuno his acuit verbis*, &c. *Acuere audaciam*, Sen. epiſt 10. *Acuere ingenium*, Cic. de clar. or. c. 33; *linguam exercitatione dicendi*, ibidem c ult. *induſtriam*, ad Heren. 4, 2. Cic. in Orat. c. 41 *Acuere & adjuvare juventutem ad dicendum*, hoc eſt, erudire.

¶ Acuens, *tis*. Virg. Georg. 1, 123 *Curis acuens mortalia corda*. Ovid. de Remed. am. 2, 801 *Vitilius ſumas acuentes lumina rutas*. conf. Broukhuſ. ad Tib. 2, 6, 19.

¶ Ăcūtus, *a, um*, aciem habens, gewetzt, ſcharff, ſpitzig; ut, *Culter acutus probe*, Plaut. Mil. 5 v. 4. Sic deinceps, *Cuſpis, jaculum, telum acutum*, Virg. Æn. 3, 46, 635; & 5, 208. *Acutum reddere ferrum*, Horat. Art. P. v. 304. Sic per metaphoram *Acutæ aures*, Id. Od. 2, 19, 4; *nares*, Id. Sat. 1, 3, 29. *Acuti oculi*, Plaut. Pſeud. 4, 7, 121; quod quidem ibi non ad vim videndi, ſed ad figuram externam pertinet. ¶ 2. Per metaphoram porro quod ingenioſus, argutus, ſcharffſinnig, ſpitzfündig. Cic. Att. 12, 38 *Antipthenes homo acutus magis quam eruditus*. Id. de Orat. 1, 39 *Homo ingenio prudentiaque acutiſſimus*. Nepos 10, 8, 1 *Callicrates homo & callidus, & ad fraudem acutus*, verſchmitzt. Id. 14, 6, 8 *Acutius cogitatum*. Et Horat. Od. 4, 4, 76 abſolute *Acuta belli* vocat ſtrategemata. Cic. Verr. 4, 52 *Non eſt homo acutior quisquam*. ¶ 3. *Acutus* de morbis idem ac vehemens, periculoſus, heftig, gefährlich. Horat. 2 Sat. 3, 163, & 1 epiſt 6, 28 *Acutus morbus*, qui ſubito & nec opinus ingruit, brevique aut tollitur ipſe, aut tollit. Quare *lento longoque ac vetuſto* opponitur. Celſus Præfat. *Genera morborum modo acuta, modo longa* &c. Et paullo poſt: *Aliter acutis morbis, aliter vetuſtis medendum*. ¶ 4. *Acutum* etiam dicitur, quidquid haud leviter penetrat, durchdringend; ut, *Odor acutus*, Plin. 15, 28. Sic Solis *radii acuti*, λαμπροὶ ſive ſplendidi, qui fulgore ſuo ac luce oculos perſtringunt, Ovid. Heroid. 4, 159. *Acuta vox*, clara & acris, quæ aures ferit quodammodo & pungit, Id. Met. 3, 224. Hac ratione *Acutum gelu* 1 od. 9, 3 Horatius dixit, quod Lucretio *penetrabile*, 1, 495; Virgil. *penetrabile frigus* Georg. 1, 93 appellatur, ſchneidende kälte. *Νὺξ ὀξεῖα, Nox acuta* apud Pindarum Pyth. 1, 39 ſimiliter legitur: & apud Marcellinum 17, 18 *Acumina pruinarum*. Sic cum maxima ſolis vis eſt, *acutus* ipſe dicitur. Horat. 1 epiſt. 10, 17 de Leone: *Cum ſemel accipit Solem furibundus acutum*. Avienus Phœn. Aratæis in Leone: *Torrentur fomite acuto*

Singula, & aſſiduis ardet Leo viſcera flammis.

¶ 5. *Acutus* & *argutus* quid differant vid. Vavaſſor de epigr. c. 6. Ipſe Cic. de opt. gen. orat. c. 2 ad docendum adhiberi vult ſententias *acutas*, ad delectandum *argutas*. ¶ 6. Cognomen in vetere lapide Mutator. 1, 22.

¶ Acutum, adverbialiter pro *acute*; ut, *Acutum cernere*, Horat. 1 ſat. 3, 26. *Reſonare acutum*, Idem 1 ſat. 8, 41.

¶ Acute, adverb id eſt, ingenioſe & ſubtiliter, ſcharff, ſubtil, nachdencklich. Cic. pro Cæl. c. 8 *Acute, argute que reſpondere, & Acutias tradere*, Idem Invent. 2, 16. *Acutiſſime cogitare*, Offic. 1, 44. *Acutiſſime perſpicere*, ad Att. 10, 8.

¶ Acūtŭlus, *a, um*, diminutiv. ſpitzfündig. Cic. de Nat. D. 3, 7 *Breves & acutulas concluſiones*. Gell. 15, 5 *Acutuli & minuti doctores*.

¶ Acutule, adverb. idem. Auguſt. Conteſt. 3, 7 *Quaſi acutule movebar*.

¶ Acutālis, *e*, id. quod *acutus*; ut, *Terminus lapideus ſi fuerit craſſus acutalis*, Frontin. de Colon. p. 132 per Goeſium.

¶ Acutātus, *a, um*, geſchliffen, geſchärfft. Veget. de re vet. 1, 22 *Sagitta cotibus bene acutata*.

¶ Acutēla, *æ*, f. pro *acumine*, Cathol.

¶ Acutiator, *oris*, m. qui acutum reddit, ein ſchleiffer. Vet. Gloſſ. ἀκονητὴς *Samiarius, Cotiarius, Acutiator*.

¶ Ăcūmen, *inis*, n. aculeus, ſive cuſpis, die ſpitze, ſchneide, ſchärffe, ut, *Acumen cultri, macronis*, &c. Sic *acumina ſeminum*, Pallad. 2, 15 & 4, 9. *Naſi primoris acumen*, Lucret. 6, 1191. *Lignum* (i. e. haſtile) *ſine acumine*, Ovid. Met. 8, 364. Cic. de Orat. 1, 33 *Omnes ſententiæ, verba omnia, ſub acumen ſtili ſubeant & ſuccedant neceſſe eſt. Contra acumina calcitrare*, Amminianus 18, 9. ¶ 2. Hinc auſpiciorum genus deducunt nonnulli, quod *ex acuminibus* dicebatur, ad quod Plautus alludat Epid. 2, 2 ipſo principio, de quo interpretes plura. Meminit etiam Cicero de Nat. Deor. II, 3 de Divin. II, 36; Arnob. 11 adv. gent. quamquam in hoc exponendo ritu tanta eſt eruditorum diſſenſio, ut quale auſpicium hoc fuerit, nihil habere ſe certi fateatur Delrio 4 Diſq. Mag. c. 2 q. 7 ſect. 2 p. 560. Lege Io. Meurſ. Exerc. crit. ad Epidic. 1, 3. Turneb. Adverſ. 27, 12. Cæl. Calcagn. 1 qu. epiſt. 51. & cujus jam verba deſcribo, Valtrin. de Re milit. Rom. 1, 6 p. 26: *Id auſpicium quale fuerit, obſcurum eſt. Nonnulli* (in his Turnebus) *exiſtimant, veteres ex acumine ſpicilorum, pilorum, enſiumque ſpem prælii & eventum ſolitos auſpicari, verbi cauſſa, ſi ſplenderet, ſi retuſum non eſſet, ſi non fordidum, ſi non hebes, ſi horrorem quendam præ ſe ferret. Cælius Calcagninus putat eſſe, cum ſuper haſtas ſtellæ apparerent, pila ardere viderentur, de quibus Seneca in nat. quæſt. & Plinius. Aliqui ad Geomantiam referunt, quæ acuminibus ita exercetur, ut punctorum paritas, imparitas, obliquitas, quadratio, decuſſatio ſpectetur*. Hæc Valtrinus. Cerda vero Comm. in Æn. Virg. 6, 199 f. 627 *Sententiam*, inquit, *refero ad pullarem auſpicium. Ergo acumina ſunt roſtra avium, ex quibus, ſi quid cibi caderet, auſpicia dicebantur ſumi ex acuminibus, id eſt, roſtris avium. Vide, ut bene rem late explicet Antonius Clarus in 12 tabul.* &c. ¶ 3. *Acumen ingenii*, ſcharffſinnigkeit. Nep. 7, 11, 3. Et Cic. pro Flac. c. 4. Id. Nat. D. 2, 59 de Epicuro: *Homo ſine acumine, ſine auctoritate & lepore*. Id. in Orat. c. 31 *Nihil Lyſiæ ſubtilitati cedit, nihil argutiis & acumini Hyperidis*. Huc pertinet cum pro ſolertia, aſtutia, calliditate, *meretricis acumina* Horatius dixit 1 epiſt. 17, 55; itemque Tullius de acutis ſubtilibusque dialecticorum quæſtionibus, de Or. 2, 38 *Acuminibus ſuis ſe compungunt Dialectici*. ¶ 4. Ἀκμὴν ſignificat & maturitatem in illo Arnob. 6 p. 198 *Phryne illa Theſpiaca, cum in acumine ipſo eſſet pulchritudinis*.

¶ Acūmino, *ivi, atum, are*, facere, ut in acumen deſinat. Lactant. Opific. c. 6 *Acuminavit in caudam*.

¶ Acuminātus, *a, um*, geſpitzt, ſpitzig; ut, *Acuminatum cornu Lunæ*, Plin. 18, 35. *Telum fodiendo acuminatum*, Id. 11, 2. Sic *Linguæ cote liworis acuminatæ*, Sidon 8 epiſt. 1.

¶ Acuminārius, *a, um*, ut, *Mola acuminaria*, armis ſcil. acuendis, eine ſchleiffmühle. Vet. Interpr. Statii ad 3 Theb.

¶ Ăcus, *us*, f. ἄκυς, eine nadel, ſtecknadel. Celſ. 7, 7 *Trajicere quid acu linum trahente*: & c. 17 *Immittere lina per acum*, einfädeln. Apud Iuvenalem 2, 94 pro *calamiſtro* ponitur. Quamquam hæc duo & apud alios confunduntur. *Acus crinalis* Apul. 8 Met. p. 207 eine haarnadel, & *comatoria*, Petron. c. 21, quod in mundo muliebri ad comendos crines uterentur: & eas ferme aureas habebant. *Acum crinibus diſſinguendis* vocat Tert. de Pœnit. c. 10; *diſcriminalem* Hieron. apol. adv. Ruffin. 3, 11. Plura de his Salmaſ. Exercit. Plin. p. 532 & Calogeri Collect. Varior. Opuſc. IX, 475. ¶ 2. *Acu rem tetigiſti*, apud Plautum eſt Rud. 5, 2, 19 pro, rem ipſam divinaſti nihil aberrans, du haſt es getroffen. Eſt apud eundem in Menæch. 2, 1, 1; *Vel acu invenire*, de accurata inveſtigatione: ſiquidem acus propter tenuitatem inventu difficillima eſt. Verba ſunt: *Si acum credo quærere, acum invenieſſes*. ¶ 3. *Acu pingere*, ſticken. Virg. 9 v. 582 *Pictus acu chlamydem*: & Ovid. Met. 6, 23 *Pingebat acu*.

¶ Acĭcŭla, *æ*, f. diminutivum eſt; ut, *Acicula capitis*, lege 1 & 2 Cod. Theod. de repud. (aliis *Aucula*.)

¶ Acula, *æ*, f. aliud diminutivum. Cledonius ita formar, vetus Grammaticus p. 1396 edit. Putſch. Plinio reſtitui vult Gro. ad 22, 11.

¶ Acūārius, *i*, m. ein nädler. Inſcript. apud Fabrettum p. 308.

SYNTROPHO ATTIANI ACVARIO.

¶ Acia, *æ*, f. filum in acu, der faden in der nadel. Gloſſar. gr. lat. βάμμα, *Acia* Titinnius apud Nonium 1, 10 *Reliqui acus*

aciasque hero atque heræ. Cels. 5, 26 *Acia mollis non nimis torta.* Proverbialiter Petron. c. 76 Fragm. Trag. p. 59 *Ab acu & acia omnia exponere*, alles haarklein vorstellen. Vid. ibi Scheffer. p. 158.

¶ Aciarium, *i*, n. theca, qua conduntur servanturque acus, die nadelbüchse. Vet. Gloss. *Aciarium*, *ῥαφιδοθήκη*.

Acupedius, *i*, m. *cui præcipuum est incurrendo acumen pedum*, Festus. Lucilio est *Agipes.* conf. Dacerium.

¶ Acupedium, *i*, n. Gloss. gr. lat. *ὀξυποδία, acupedium.*

¶ Acupictus, *a, um*, gestickt, ut, *Acupicta vestis*, quæ & *Phrygia*, Isidor. 19, 22. Sed & divisim legi potest.

¶ Acupictor, *oris*, m. ein seiden-sticker; ita vulgus *Phrygionem* nominat.

Composita ab initio.

¶ Bisacutus, *a, um*, zweyschneidig. August. Confess. 12, 14 *Non si occidas eos gladio bisacuto.* Conf. Barth. Advers. 45, 25.

¶ Exacuo, *ui, utum, ere*, acutum reddere, zuspitzen, spitzig machen. Varr. de R. R. 1, 41 *Exacuere corticem.* Virg. Georg. 1, 264 *Exacuunt alii vallos furcasque.* ¶ 2. Translate exstimulare, anreitzen, anfrischen. Nepos 19, 4, 1 *Plurimi ira exacuebantur.* Sil. 7, 142 *Exacuens varia ad conamina mentem*

¶ Exacutus, *a, um*, zugespitzt. Plin. 29, 6 *Exacuta clunis.* Idem 17, 18 *Falces exacutæ.* Idem 18, 18 *Exacutior cuspis*, Frobenii editione; sed Harduini *acutior.*

¶ Exacutio, *onis*, f. die zuspitzung. Plin. 17, 14 *Calami exacutio medullam ne nudet.*

¶ Peracuo, *ere*, idem quod exacuo. Cato R. R. c. 40 *Surculum durum peracuito.*

¶ Peracutus, *a, um*, sehr scharff, spitzig und schneidend; ut, *Peracuta falce secare*, Martial. 3 epigr. 24. *P. Autronius voce peracuta atque magna.* Cic. in Brut. 68. *Eo vultu nos intuetur, ut ipse sibi peracutus esse videatur.* L. II in Verr. c. 44. ¶ 2. Translate ingeniosus, sinnreich. Cic. Verr. 4, 44 *Videtis illum subcrispo capillo, nigrum, qui eo vultu nos intuetur, ut sibi ipse peracutus esse videatur.*

¶ Peracute, adverb. idem; ut, *Peracute queri*, Cic. Fam. 3, 7, 2. *Peracute moveri*, Idem Academ. 1, 10.

¶ Præacutus, *a, um*, idem. Cæs. Gall. 4, 17 *Tigna ab imo præacuta.*

¶ Præacute, adv. Apulejus Apolog. p. 296 *An præacute vobis repetisse videbamini?*

ACVS, *i*, m. 2 declin. piscis est marinus, longus, lævis, rostro acuto, longo & tenui, ein hornfisch. Plin. 9, 51 *Acus sive Belone piscium unus dehiscente utero parit.* Martial. 10 epigr. 37

Et satius tenues ducere credis acos.

ĂCVS, *ĕris*, n. ex Græc. *ἄχυς*, pro *ἄχυρον*, ut Casaubonus ad Athenæum observat, *σκύβαλον*, palea, spreu. v. Fest. Cato R. R. 54 *Acus fabaginum.* Varro 1 R. R. 52 *Quod levissimum est, atque appellatur acus, evannatur foras extra aream.* Columella 2, 10 etiam plur. usus est fœminino genere & quarta flexionis forma: *Durissimæ acus resectæ separatæque erunt.*

¶ Acerōsus, *a, um*, voller spreu; ut, *Panis acerosus*, spalzigt brot, gersten-brot, ap. Nonium 5, 97, quod is desumsit ex Lucilii *farre aceroso.*

¶ Acero, *are*, cum paleis miscere. Hinc

¶ Acerātus, *a, um*, mit spreu gemengt; ut, *Lutum aceratum*, h. e. acere, vel paleis subactum, töpffer-leim, Festus & Nonius l. c. Eandem vocem vir doctus in Misc. Observ. VIII, 249. Vegetio L. II c. 19 restituit: *fœnum, acerata, stramen* vulgo *aquam.*

¶ Acerata, *æ*, f. cochlearum species. Plin. 30, 6 *Sunt quæ aceratæ vocantur*, i. e. aceris modo virgatæ.

¶ Obacero, *are, obloqui, atque alterius sermonem moleste impedire, quod sumtum videtur a paleis*, &c. Fest.

ĂCȲLOS, *i*, m. *ἄκυλος*. Plin. 16, 6 *Ilicis glans, quam Homerus acylon appellat.*

ACYRON, *i*, n. *ἄκυρον apud Græcos, quod apud nos improprium*, ait Quintilianus 8, 2. Hinc Cic. fam. 16, 17, 2 *Vnde illud tam ἄκυρον.*

¶ Acyrologia, *æ*, f. *ἀκυρολογία*, improprietas, cum dictio minime propriæ significationis orationi, ceu nubes, inducitur. v. Isid. 1, 33. e. g. Ter. And. 2, 1, 21 *Nam quod tu speras, propulsabo facile:* pro quod tu times. Iuvenal. Sat. 4 v. 57 *Iam quartanam sperantibus ægris.* Virgilius Eclog. 7, 7 *Vir gregis ipse caper.* Idem 8 Æneid. 571 *Multis viduasset civibus urbem.* Horatius 1 oda 10, 12 *Viduus pharetra Risit Apollo.* Quæ catachreseos etiam exempla sunt, quæ acyrologiæ cognata est. Donatus & hoc Terentii ad Acyrologiam retulit in Eun 5, 9, 59 *Isti te ignorabant: cis mores ostendi tuos;* id quod ambigue dictum.

ĂD, præpositio motui ad aliquid subserviens, zu; ut, apud Ter. Andr. 1, 3, 10 *Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam.* Ovid. de Arte am. 2, 113 *Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos, Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.* ¶ 2. Aliquando significat *apud, coram*, bey, vor. Cic. 5 Fam. 10 *Ad Cæsarem meam caussam agas.* Et pro Ligario c. 10 *Ad judicem sic agi solet.* Similiter usus Cæsar de B. C. 3, 60; Ter. Heaut. 3, 3, 45; & Andr. 4, 4, 7. Gell. 4, 18 *Cum M. Nævius Trib. pl. accusaret eum ad populum.* Ita *Cœnare ad aliquem* Idem dixit 19, 7. Sic Nepos 18, 1, 5 *Eum ad manum habuit*, i. e. secum præsto. ¶ 3. Huc pertinent & illa apud Ciceronem, & quæ similia his apud alios occurrunt, in quibus *τὸ ad* per *juxta* interpretari liceat, nächst an. v. gr. Cic. ad Brut. ep. 10 *Bellum ad Mutinam gerebatur.* Suet. Ner. c. 2 *Ad Corfinium captus est.* Sic *ad Trojam, ad Cannas* &c. Etiam Elliptice dicimus, *ad Dianæ, ad Veneris, ad Castoris*, id est, templum. *Ad urbem accedere, & ad urbem esse*, de iis, qui extra pomœrium triumphandi spe morabantur. v. Paul. Manut. ad epist. fam. Cic. 1 p. 383. Sallust. Cat. c. 30 *Vtrique ad urbem imperatores erant, impediti, ne triumpharent*, quem ad locum vide Cypr. a Popma p. 156. Adde Ascon. Pedian. in procem. act. in Verr. Atque hinc Muretus 10 Var. Lect. 20 emendat locum Cæsaris B. Civ. 1, 2 pro: *Pompejusque aderat*, legens, *A. V. erat*, i. e. ad urbem erat. ¶ 4. Suet. Claudio c. 1 *Corpus ad urbem devectum:* ubi Casaubonus *ad* pro *in* interpretatur. Sic Eutrop. 2, 12 pr. COSS. *ad Africam profecti sunt:* & c. 14 extr. *Regulus regressus ad Africam.* Adde Servium ad illud 1 Æn. pr. *Italiam fato profugus Lavinaque venit Litora.* Plaut. Most. 3, 2, 158 *Mihi est ad forum negotium*, i. e. in foro. ¶ 5. *Ad* pro *præ*, gegen, in gegenhalt, inservit comparationibus eleganter, idque per ellipsin, uti videtur. Ter. Eun. 2, 3, 69 *Nihil ad nostram hanc:* subaudi *comparata.* Plane ita & Cic. pro Dejot. c. 8 *Equites non optimos misit; veteres, credo, Cæsar: Nihil ad tuum equitatum.* Plaut. Capt. 2, 2, 25 *Ad sapientiam hujus, ille nimius nugator fuit.* Nepos 15, 2, 3 *Atque hæc ad nostram consuetudinem sunt levia.* Auson. in Profess. Burdigal. c. 16 *Et disputator ad Cleanthen Stoicum*, id est, subtilitate disputandi ad Cleanthen accedit, Cleanthi par est. Id Profess. Burd. epigr. 20, 7 *Grammatice ad Scaurum atque Probum, promtissime Rhetor.* Vid. omnino I. F. Gron. obs. 4, 6 p. 87. Solinus c. 23 ed. Salmas. *Honore & pretio ad smaragdos viret*, id est, quæ ita viret, ut cum smaragdis conferri queat: vel quæ proxime smaragdos viret, nam & ita loquebantur. Sic *τῷ ultra* utebantur in iis, quæ excederent: de quo vide suo loco. ¶ 6. Elliptica & illa sunt: *Nihil ad Cælium*, Cic. de Leg. 1, 2. Idem Somn. Scip. c. 6 *Nihil ad vestrum genus:* subaudi, *attinet.* Id. pro Balbo c. 16 *Quid id ad civitatem?* was gehet dieses die stadt an? Ita dicimus: *Quid ad me? quid ad te?* Sen. epist. 4. Huc & illa Ter. Andr. 3, 2, 1 *Quæ oportent signa esse ad salutem;* Id. Heaut. 1, 2, 33 *Atque hæc tamen ad virtutem omnia sunt*, Donatus refert. Similiter Cæsar B. C. 3, 51 *Alter omnia agere ad præscriptum: alter ad summam rerum consulere debet:* hoc est, quod facere maxime ad summam rerum & expedire publice videbatur. Neque enim mutandum aliquid in illis verbis est, quod Ciacconio videbatur. ¶ 7. Sic *ad* notans finem vel caussam, idem fere valet ac *propter*, wegen. Liv. 2, 17 *Id non tam ad honorem ejus factum, quam ad consulum ignominiam.* Cæs. B. C. 2, 32 *Ne ad contumeliam honorem dedisse videamini;* id est, contumeliæ caussa. Similiter 3, 11 *Mutatis ad celeritatem jumentis*, id est, celeritatis, sive accelerandi itineris caussa. Plaut. Aul. 4, 1, 7 *Hoc servi esse officium reor, Retinere ad salutem.* Vitruv. 10, 22 *Merces ei data ad honorem*, i. e. habendi honoris caussa. Cic. fam. 3, 11, 2 *Insignes ad laudem viri.* Id. 4, 13, 13 *Sum ad investigandum curiosior.* Huc & Terentii illud referre liceat And. 1, 1, 29 *Aut equos alere, aut canes ad venandum*, id est, venandi caussa. Quamquam Turnebus putet hac ratione adjectivum nomen circumscribi, & *canes ad venandum* pro *venaticis* dici: quem vide Advers. 3, 23: & 23, 6, ubi plura hujusmodi alia notat. Ita enim & Catullus 10, 16 *Ad lecticam homines* pro servis lecticariis dixit, senftenträger. Liv. 34, 6 *Servos ad remum*, pro remigibus, die ruderknechte. Virg. Æn. 10, 253 *Bijugi ad frena leones*, i. e. frenati. ¶ 8. Pro *quantum ad* vel *quod ad.* Cic. 3 fam. 1, 2 *Ad brevitatem aptius, & ad reliquas res providentius.* Conf. pro Mure. 29 pr. & vid. Brouckh. ad Prop. 2, 8, 7. Ita Cic. ad Att. 8, 11 *Vt mea persona semper ad improborum civium impetus aliquid videretur habere populare.* ¶ 9. In his, *ad exemplum, ad præscriptum* &c. *ad* idem valet quod *secundum*, nach. Claudian. 4 Cons. Hon. v. 300; Cæs. B. C. 3, 51. Sic Cic. de Amic. c. 5 *Nunquam ego dicam, ad istorum normam fuisse sapientes.* Id. Orat. c. 8 *Ad natum & arbitrium auditorum totum se fingere & accommodare.* Id. de Amic. c. 25 *Fallaces ad voluntatem loquuntur omnia, nihil ad veritatem.* Liv. 37, 46 *Ad modum fugientium.* Id. 3, 38 *Ad speciem honoris.* Cæs. B. C. 3, 48 *Genus radicis ad similitudinem panis efficiebant.* ¶ 10. Etiam pro *contra* vel *adversus* ponitur, wieder, gegen. Cic. 2 fam. 16 *Obduruit animus ad dolorem.* Virg. Æn. 2, 443 *Clypeosque ad tela sinistris Protecti objiciunt:* ubi *ad* pro *contra* sive *adversum* Servius interpretatur. Cic. pro S. Roscio c. 40 *Tecti ad alienos esse possumus.* Plaut. Cas. 2, 2, 21 *Ius suum ad mulieres obtinere.* Sic apud Plinium, Celsum, alios passim dicuntur diversæ species *ad diversa morborum genera*, pro *contra* esse. Cic. Divin. 1, 7 *Mirari licet, quæ sint animadversa a Medicis herbarum genera, quæ radicum ad morsus bestiarum, ad oculorum morbos, ad vulnera.* Nisi potius aliquod verbum subaudiendum censeamus, quod usum rei indicet: Vt *ad vulnera*, puta sananda. Talis integra oratio est in illa Plinii 20, 3 *Hoc ad albicandam cutem in facie & toto corpore utuntur.* ¶ 11. Ellipsis autem, ut in superioribus, sic in hoc Ciceroniano est ex Verr. 4, 14 *Quo solitus esset uti ad festos dies, ad hospitum adventum;* subaudi *celebrandum.* Nisi *ad festos dies* interpretari velimus, *in festis diebus*, auf fest-tage. Nam *ad* invenitur & pro *in* positum: ut, *ad diem venire, dare, decedere*, Cic. pro Rosc. Am. c. 44; Off. 3, 2. Fam. 2, 17, pro in die dicta, seu constituta die, auf bestimmte zeit. Vnde plenius Idem Fam. 16, 10 *ad diem dictam;* & fam. 2, 11 *ad constitutam diem.* Id. ad Att. 13, 43, & Liv. 38, 25 *ad tempus redire, venire*, i. e. præstituto tempore. Cic. pro Cælio c. 28 *Quam volent in conviviis faceti, nonnunquam etiam ad vinum diserti sint.* Ovid. 5 Trist. 3, 4 *Et dicunt laudes ad tua vina suas;* id est, *in vino*, ut Catullus & Terentius loquuntur: quorum alter & *per vinum;* Horatius vero *inter vina* dicit; od. 6, 25 *παρ' οἶνῳ* Græcum, beym Wein, unter dem trincken. Suet. Domit. c. 7 *Ad summam quondam ubertatem vini, frumenti vero inopiam*, i. e. in summa ubertate, cum summa ubertas esset. ¶ 12. Inservit hæc præpositio & adverbiis circumscribendis. Cic. de Amic. c. 15 *Coluntur tyranni duntaxat ad tempus*, i. e. aliquandiu, eine zeitlang. Conf. Id. Off. 1, 8. Sic *ad præsens*, pro in præsentia, voritzo. Plin. 9, 8 *Occidisse ad præsens contenti.* Tac. An. 13, 22, 3 *Plautus ad præsens silentio transmissus est.* Sic *Ad liquidum explorata veritas*, i. e. liquide, Liv. 35, 8 *ad infinitum*, infinite, apud Plinium sæpe; ut 34, 2 *Cum ad infinitum operum pretia creverint:* & 36, 15 *Ad infinitum auxere numerum.* Sic *ad subtile*, subtiliter Censorin. c. 17; *ad certum*, certo, Idem c. 19; *ad perfectum*, perfecte, Hieronym. 2 adv. Pelag. Tom. 3 op. f. 129; & Augustin. 11 de Civ. Dei; *ad plenum*, Horat. 1 od. 17, 14 & Virg. 2 Georg. 244. quos in eo & imitatus Vegetius est 3, 9. & B. Hieronymus in vita Hilarionis: ubi similiter & *ad purum* dixit. ¶ 13. Possis autem hic etiam *τὸ usque* subaudire, ut alias sæpe *ad* pro *usque ad* significat bis an, bis auf, bis zu. Cæs. B. Gall. 4, 23 *Ad horam nonam in ancoris exspectavit.* Id. B. C. 3, 14 *Quid de servis atque liberis omnibus ad impuberes supplicium sumit.* Cic. de Divin. 1, 28 *Ad lucem dormitare*, schlafen bis an hellen morgen. *Ad lucem pugnare*, Liv. 3, 28. Sic Cic. Att. 7, 8 *Ab hora octava ad vesperum secreto collocuti sumus.* Nep. 2, 10, 3 *Ad nostram memoriam.* Sed Cic. de Cl. orat. c. 13 *Vsque ad hoc tempus.* conf. infra *usque.* ¶ 14. Cognata cum his, quæ circumscribi diximus, sunt *ad litteram, ad verbum:* von wort zu wort. *Locum ad litteram subjeci*, inquit Fabius 9, 1. Cic. de Fin. 1, 2 *Tabellas latinas ad verbum de græcis expressas.*

Ita

Ita *ad summam*, pro *in summa*, *vel*, ut sic dicam, *summatim*, quod sæpe ap. Ciceronem occurrit: ut Off. 1, 41; Att. 7, 7; & 10, 4; & 14, 1. kurtz, mit einem wort. Sed *ad summum*, längſtens, aufs höchſte, ad tempus & ad numerum refertur: Cic. Att. 3, 12 *Scies cras, ad summum perendie.* Id. Att. 13, 21 *Hodie aut ad summum cras.* Id. pro Mil. c. 9 *Triduo, ad summum quatriduo.* Ibid. c. 5 *Quatuor, ad summum quinque inventi.* Id. Fam. 2, 1 *Litteras his serve ad summum accepi:* ſed ibi Victorium ſequentes omittunt ad. *Ad extremum, ad poſtremum, ad ultimum* pro *denique*, endlich, zuletzt, Cic. Att. 2, 21; Off. 3, 21; Liv. 30, 15; Hirt. B. G. c. 43; Liv. 1, 33 & 53 & 54. Curt. 3, 12, 20, 7, 1, 8; &c. Sed *Homo ad extremum perditus* i. e. omnino, gantz und gar. Liv. 33, 2. Sic *Ad unum omnes*, Cic. de Amic. c. 23; Cæſ. B. C. 3, 27. ¶ 16. In tempore denotando ſumitur & pro *circa*, um. Cæſ. B. C. 1, 3 *Miſſo ad veſperum ſenatu*, id eſt, *ad id diei, ubi jam veſperaverat*, ut loquitur Gellius 17, 8. Sic tempus illud, quod mediam noctem præcedit, *ad mediam noctem* dicebatur. ¶ 16. Similiter & in tempore & in numero exprimendo pro *circiter* uſurpatur. Plaut. Pſeud. 4, 7, 78 *Ad meridiem.* Cic. Somn. Sc. 1 *Ad multam noctem.* Id. Att. 1, 3 *Venias ad id tempus quod ſcribis.* Id. 1, 2 *Nos te hic ad menſem januarium exſpectamus.* conf. 1 Divin. 28 & 46; Caro R. R. c. 161; Varro R. R. 3, 5; Colum. 5, 6. Sed de numero ſine caſu adverbii loco pro *circiter* uſurpatum eſſe patet ex Liv. 28, 36 *Ad octingenti homines cæſi ſunt*, bey nahe 800 mann, conf. Liv. 30, 22, Gronovique plura exempla ad Liv. 10, 17, & Borrich. Vindic. L. L. p. 200. Sic Cæſar B. G. 2, 33 *Occiſis ad hominum millibus quatuor.* Id. B. C. 3, 53 *Ad duorum millium numero ex Pompejanis occidiſſe reperiebamus.* Vbi ſimiliter & Siſennam locutum ex Nonio Ciceronius obſervat. Suet. Cæſ. c. 20 *Campanum agrum ad XX millibus diviſum.* vid. hic Bernegg. p. 36. Sed cum caſu Plin. 9, 10 *Pariunt ova, avium ovis ſimilia, ad centena numero*, bey hundert an der zahl. Gell. 16, 8 *Ad annos maxime natus octo*, er iſt zum höchſten etwa 8 jahr. Plaut. Epid. 2, 3, 11 *Ad quadraginta puto emi poſſe minimo minus.* Per pleonaſmum Ter. Heaut. 1, 1, 93 *Quaſi ad talenta quindecim coëgi.* Similiter & præpoſitione *In* utebantur, de quo ſuo loco. ¶ 17. *Ad* de loco uſurpatum ſignificat *verſus*, gegen. Cic. Divin. 1, 17 *Accius a d meridiem ſpectans conſtitit.* Id. Phil. 12, 2 *Quid ad dextram, quid ad ſiniſtram ſit.* Id. Catil. 2, 8 *Simulacrum ad orientem convertere.* Conf. Varr. R. R. 1, 7. Cæſ. B. C. 3, 105 &c. ¶ 18. *Ad* non-nunquam conſequentiam deſignat. Varr. R. R. 3, 13 *Ad buccinam inflatam convenire*, i. e. poſtquam buccina inflata eſt. Sic *Ad ſtrepitum citharæ*, Horat. 1 epiſt. 2 v. 31, id eſt, interea dum ſtrepitur cithara. Cic. Agrar. 2, 34 *Ad tibicinem immolare*, id eſt, canente tibicine. Virg. Bucol. 1, 57 *Canet frondator ad auras*, id eſt, dum auræ adſpirant. Florus 2, 6, 5 *Ad auditum ſociæ civitatis obſidium.* Apud Liv. 7, 2 *Ad manum cantare hiſtrionibus* eſt geſticulationi hiſtrionum, quæ loquaci manu fiebat, cantando reſpondere, uti notat I. F. Gronov. v. ibi plura. ¶ 19. Nonnunquam Præpoſ. AD omittitur, (ſicut & AB & IN) quando adeſt verbum ex illa compoſitum, ut apud Salluſt. B. Cat. c. 22 pr. *Adigit juſjurandum.* ¶ 20. *Ad hoc*, *ad hæc*, id eſt, præterea, inſuper, über dieſes, zu dem. Liv. 39, 5 *Ad hæc catapultæ &c.* Horat. 1 epiſt. 19, 45 *Ad hæc ego naribus uti Formido.* Vellej. 2, 113 *X. veteranorum millibus: ad hoc magno voluntariorum numero contracto.* conf. Liv. 2, 23; & 7, 12 &c. Flor. 2, 8, 16; 3, 9, 2; &c. Curt. 5, 13, 13; 5, 4, 23; 9, 10, 13. Ita etiam *Ad id* &c. Liv. 3, 62 pr. ¶ 21. *Ad hoc*, pro *ideo*, deswegen. Tac. Hiſt. 1, 48, 2 *Ad hoc tantum maiori fratri prælatus, ut prior occideretur.* Conf. Curt. 3, 11, 11. Simili ratione Petron. c. 55 *Smaragdum ad quam rem viridem pretioſam vitrum?* i. e. cur: in quem uſum. ¶ 22. *Ad* videtur *a* vel *ab* ſignificare in illo Plinii 36, 6 *Acceſſit, ut ad Æthiopas usque petertur &c.* i. e. ab Æthiopibus. Plura id genus occurrere apud Plinium, obſervat Harduinus. ¶ 23. Malaſpina ad Cic. Att. 7, 16 obſervat, a. d. id eſt *ante diem*, (v. g. *a. d. VI. Kal. Nov.*) ſæpe coaluiſſe vitio librariorum in *ad*; ipſum *ad* vero cum *die* junctum finem tantum temporis continuati notare. ¶ 24. *Ad* & *a* in compoſitis confundi, monuimus ſupra in *A, ab* n. 23. Reliqua in ipſa lectione melius obſervabuntur: nam patet quam latiſſime hujus præpoſitionis uſus. ¶ 25. *Ad* ſuo caſui interdum poſtponitur. Cic. de N. D. 11, 4 *Senatus quos ad ſoleret, referendum cenſuit.* Sic Tacit. Annal. XII. ¶ 26. *Ad* in compoſitione, intentionem ſæpius ſignificat & in aliam litteram tranſit; ut, *affatim: adprobus, adprimis*, &c. v. Gell. 7, 7. *Adeo*, adv. vide in *Is, ea, id*; *Adhuc*, in *Hic, hæc, hoc*: *Admodum*, in *Modus*; *Adque* in *Atque* ſub *at*; *Adverſus* & *adverſum* in *Verſus*; *Quoad, quoadusque* in *Qui, quæ, quod.*

Adactio, adactus, vide *Ago.*

ADADVNEPHROS, *i*, m. gemma a tenibus dicta, Deus & hic colitur Syris, Plin. 37, 11. Adde not. Dalechampii.

Adæque, adæquo, Adæratio, adæro, Adæſtuo, Adaggero, v. *Æquus Æs, Æſtus, Agger.*

ĂDĂGIVM, *ii*, n. ſermo circumambulans &, ex Etymo Feſti, *ad agendum* aptus, ein ſprichwort, gemeiner ſpruch. Plaut. Amph. ſive quisquis auctor eſt ſuſpectæ ſcenæ 3 act. 5 v. 40 *Vetus eſt adagium: fames & mora bilem in naſum concimat.* Parœmia, Proverbium, idem. Vide de iſtorum uſu Eraſmi prolegomena Chiliadibus præmiſſa, & Voſſ. Inſt. Orat. 4, 9 p. 211 ſqq.

¶ Adăgio, *ōnis*, f. idem. Varro de L. L. 6, 3 *Apud Valerium Soranum vetus adagio eſt.* Auſon. Præf. Monoſyll. *Vt, quod per adagionem cæpimus, proverbio finiamus.* Sed addit Varro c. l. *Quod verbum adeo evanuit, ut Græcum παροιμία, pro eo poſitum, magis ſit apertum.* Et mox: *AD AGIO, & littera commutata AB AGIO, dicta ab eo, quod ambit orationem.*

ADAM, indecl. & Adămus, *i*, m. primus homo, vi originis ſive *terrenus*, ſive *terra rubea*, ſecundum Hieronymum. v. Iſidor. 7, 6. *Hic poſitus cuſtos Adamus*, Tertull. Geneſ. v. 64; ubi prima longa, quæ & brevis v. 93 &c. *Ex Adam malus atque carnalis*, Auguſt. C. D. 15, 1. Invenitur & genitivus *Adæ*; ut, *peccamen principis Adæ*, Prudent. Apoth. v. 911. Pro peccato ibid. v. 926 *Veterem anima exuat Adam.*

¶ Adamĭāni, *orum*, m. pl. hæretici ſic vocati, quod Adæ imitentur nuditatem, Iſidor. 8, 5.

¶ Adamĭtæ, *arum*, m. pl. Adami poſteri vulgo vocantur.

Adalligo, Adamabilis, Adamanteus, &c. vide *Ligo, amo, Adamas.*

ĂDĂMAS, *antis*, m. lapis duriſſimus, ſic dictus a vi ſua indomita ab *a* privativa & δαμάζω *domo*, ein demant. Plin. 37, 4 *Incudibus adamantes deprehenduntur ita reſpuentes ictum, ut ferrum utrinque diſſultet, incendeque etiam ipſe diſſiliant. Quippe duritia inenarrabilis eſt, ſimulque ignium victrix natura, & nunquam incaleſcens: unde & nomen indomita vis græca interpretatione accepit: hircino rumpitur ſanguine: neque aliter quam recenti calidoque maceratus — diſſidet cum magnete lapide in tantum, ut juxta poſitus ferrum non patiatur abſtrahi.* Hæc & multo plura Plinius. Ferro indomitam hujus lapidis virtutem eſſe, falſum eſt. Quippe qui in ſcobem malleo redigi, & in mortario teri piſtillo ferreo poteſt. Et id jamdudum Lipſius ad Sen. de Conſt. Sap. c. 3 ex Garcia obſervavit. Ovid. 4 Triſt. 8, 45

Nil adeo validum eſt, adamas licet alliget illud,
Non ſit ut inferius ſuppoſitumque Deo.

¶ 2. L. Licinius *Adamas* in lapide Gruteri p. 6.

¶ Ădămantinus, *a, um*, adject. von demant. Horat. 1 od. 6, 13 *Mars tunica tectus adamantina*, i. e. lorica, cum adamante magis ſolidam invictamque ſignificat. Nam *adamantinum* vocatur, quidquid durum & inexpugnabile. Conf. 3 oda 24, 5. Heliodorus lib. 4. τίς ἄτρωτος ἀδαμάντινος ἢ σιδηρᾶς τὴν καρδίαν; *quis eſt usque adeo adamantino corde, aut ferreo?*

¶ Ădămantĕus, *a, um*, idem. Ovid. Metam. 7, 104

Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant.

Manil. 1, 919 *Atque adamanteis diſcordia vincla catenis.*

¶ Adamantis, *ĭdis*, f. ἀδαμαντίς, herba magica, ſic dicta, quod & ipſa ſuperari nequeat, Plin. 24, 17; & Apul. de Herb. c. 4.

ADAMĔNON, *i*, n. herba Hyoſciamus dicta, Apul. de Herb. c. 4.

Adamplio, Adamuſſim, Adaperio, Adapto, Adaquo, vide *Amplus, Amuſſis, Pario, Apiſcor, Aqua.*

ĂDARCA, *æ*, f. ἀδάρκης, ſalſilago herbis & arundinibus adhæreſcens, ſchaum am rohr und moß. vid. Reinef. Var. Lect. 3, 18. Plinius ſinapis naturam effectusque eosdem habere tradit. v. 16, 36 f. 66; & 20, 22 f. 88; & 32, 10 f. 52.

ĂDĂSIA, *æ*, f. ovis vetulæ recens partus, Feſt. quaſi *adaxia*, quia præter ætatem adacta ad partum. v. Voſſ. Etym. p. 8. Aliter Dacer.

Adaucto, &c. Adbello, Adbito, vide *Augeo, Bellum, Beto.*

Adelinis, Adcognoſco, Adcopioſus, Adcorporo, Adcredo, vide *Clino, Noſco, Copia, Corpus, Credo.*

ADDAX, *ăcis*, m. animalis nomen contorta cornua habentis, Plin. 11, 37 f. 45 *Strepſiceroti, quem Addacem Africa appellat.*

Addecimo, Addenſo, Addivino, Addormiſco, vide *Decem, Denſus, Deus, Dormio.*

ADDVA, *æ*, m. nobilis fluvius Inſubriæ, qui ex Alpibus per Lariun lacum, qui ad Comum eſt, decurrens, in Padum effunditur. Ἄδδας græce Straboni l. 5 dictus. Sidonius 1 epiſt. 5 *Vivoſum Lambrum, cærulum Adduam, velocem Atheſim, pigrum Mincium* &c. Claudian. de conſ. Honor. 6, 196 *Colla levant pulcher Ticinus, & Addua viſu Cæruleus.*

Addubito, Adduplico, vide *Dubius, Duo.*

ĂDELPHI, *orum*, m. pl. Terentii Comœdia, appellata a rebus duorum fratrum: Ἀδελφοί, *fratres.*

¶ Adelphĭdes, *um*, f. pl. ἀδελφίδες, palmæ ſpecies. *Sapore caryotarum ſorores, ob hoc adelphides dictæ*, Plin. 13, 4.

ĂDĒNES, *um*, f. pl. ἀδένες, ſecundum Pollucem 2, 4, 46 ſunt tumores (ὄγκοι) inter carnem adipemque conſiſtentes.

Adeo, adv. Adeo, *ire*, Adeona, vide *Is, ea, id, Eo, ire.*

ĂDEPS, *adipis*, c. στέαρ, pinguedo liquida, quæ nequeat facile durari; Nam quæ conereſcit, *ſevum* dicitur, ſchmeer, ut, *Adeps ſuillus*, Plin. 28, 9, & Celſ. 3, 7 *Oryzæ cremor, cum quo recens adeps coëta ſit. Adipes tenuare, detrahere*, Quintil. 2, 10, id eſt, ad maciem redigere. Colum. 8, 14 *Quæ res ad creandas adipes multum conferunt:* Loquitur autem de farcura anſerum. ¶ 2. De obeſitate hominis Cic. Cat. 3, 7 *L. Caſſii adipem non pertimeſco*, den dicken bauch, fettwanſt.

¶ Adipiculus, *i*, m. diminut. parvus adeps. Cathol.

¶ Ădīpālis, *e*, adject. feiſt, fett. Arnob. 3 p. 115 *Niſi poſſes virorum adipali unguine obſtineretur ab ſponſis.* Etiam Cicero hac voce uſus in Orat. c. 8, ſi ſequimur ed. Argent. A. 1540 p. 199, unde Nizolius hauſit, qui tamen & alterius lectionis mentionem fecit; *Opinum quoddam & tanquam adipale dictionis genus.* Sed Nonius 2, 4; Turnebus Adv. 2, 7; Lauremb. Antiqu. p. 8 legunt, *adipatæ dictionis genus*, quod retinuit & Godofredi aliorumque editio. Calepinus ad Feſtum etiam provocat, qui *adipales cœnas* vocet facerdotum. Sed has fortaſſe citius ap. Plinium 10, 20, & ex Varrone ap. Macrob. Sat. 3, 13 (al. c. 11) reperias. Quamquam utriusque emendationes codices habent *adjicialem cœnam*, (quam vocem infra quære in compoſitis a *Iacio*:) Perottus autem *dapales cœnas* utroque loco ſubſtituit. Inter eos, qui *adipalem cœnam* ſcribi juberent, videtur & Hermolaus fuiſſe Barbarus. Certe ſic loqui amavit ipſe lib. 12 Ep. Politiani ep. 40 *Invitatus ſum ad cenvivium, immo ad pontificiam & adipalem cœnam.*

¶ Ădīpātus, *a, um*, idem. *Adipatum veteres honeſte pro pingui & ſuculento & opimo poſuerunt*, ait Non. Marcellus, locumque Ciceronis ſubjicit, de quo jam modo diximus, quæ ſatis eſſent. Atque illic quidem uſurpatur metaphorice. De proprio vocis uſu audiendus Soſipater Chariſius, qui 1 p. 73 *adipatum* omni genere dici ait poſſe opus piſtorium, quod adipe conficitur, moxque Lucilium citat, qui *adipatam*, videlicet *pultem*, dixerit. Subſtantive uſus eſt Iuvenalis 6, 630

Livida materno fervent adipata veneno.

Pinguia edulia & ſucculenta, quaſi adipe condita, exponit ibi interpres Ioannes Britannicus.

¶ Adipeus, *a, um*, idem quod *Adipalis.* Hieronym. *Taurina cervix toris adipeis intumeſcens.*

¶ Adipōſus, *a, um*, idem vulgo. Interpretes ſacrarum litterarum etiam pro *divite* uſurpant.

Adeptio, &c. Adequito, Aderro, vide *Apiſcor, Equus, Erro.*

Adesportus, Adeſurio, adeſus, vide *Deſpota, Edo.*

Adfaber, adfecto, &c. vide *Affaber* in *Faber*, *Affecto* in *Facio.*

Adgenero, Adgeniculor, Adgrego, vide *Genus, Genu, Grex.*

Adhabito, Adhæſio, Adhamo, Adhæbeo, Adhorreſco, Adhoſpito, Adhuc, vide *Habito* in *Habeo, Hæreo, Hamus, Habeo, Herreo, Hoſpes, Hic, hæc, hoc*

ĂDÍABĒNE, *es*, f. regio eſt, pars Aſſyriæ trans Meſopotamiam in ortum, Ptolomæo & Straboni. Plin. vero 5, 12 *Vltra Armeniam*, inquit, *Adiabene eſt, Aſſyria ante dicta.* Nomen habet a difficili tranſitu: magnis enim rigatur amnibus: Græcis διαβαίνειν, *tranſire* ſignificat, verba ſunt Vadiani ad lib. 1 Pomp. Melæ f. 65, qui & ideo per diphthongum ſcribit *Adiabæne*, cum tamen alias paſſim exaratum hoc vocabulum reperias non aliter, quam per vocalem ſimplicem. Quam & Suidas retinet in Ἀδιαβηνή, quamquam ipſe favens alioquin iſti etymo, dictam aſſerens διὰ τὸ εἶναι πλείους ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ δυσχερεστέραν ποιεῖν τὴν διάβασιν. Adde Euſtath. ad Dionyſ. v. 712 & Codini Orig. CSP. p. 13. Atque ad hunc utcunque circa originem occupatus provocare rectius potuiſſet Vadianus, quam ad Amm. Marcellinum. Is enim 23, 20 etymologiam hanc profert quidem, ſed non probat, mox meliorem ſubſtituens: *Adiabena*, inquit, *Aſſyria priſcis temporibus vocitata, longaque aſſuetudine ad hoc translata vocabulum ea re, quod inter Oenam & Tigridem ſita, navigeros fluvios, adiri vado nunquam potuit:* tranſire *enim* διαβαίνειν *dicimus Græci. Et veteres quidem hoc arbitrantur. Nos autem didicimus, quod in his terris amnes ſunt duo perpetui, quos & tranſivimus*, Diavas & Adiavas, *juncti navalibus pontibus: ideoque intelligi* Adiavenam *cognominatam.* Cæterum hos duos fluvios alias Zabam majorem & minorem vocari, Græcis item Λύκον καὶ Κάπρον i. e. lupum & aprum, docebit Fullerus, Ammiani etymon probans, Miſcell. 3, 6. Conf. Io. Henr. Maji Notit. Imper. Adiabeni.

¶ Adiabenícus, *a, um*, adject. frequens in cognominibus imperatoris Severi, de quo Sextus Rufus c. 21 *Huic*, inquit, *cognomina ex victoriis quæſita ſunt: nam Parthicus, Adiabenicus, & Arabicus eſt cognominatus.* Adde Inſcript. Gruteri p. 1 & 11 & 22 &c.

¶ Adiabenus, id. Caſſiod. in Chron. *Severus Parthos & Adiabenos ſuperavit.* Spartian. c. 9. Paull. Diac. L. X. p. 302.

Adjaceo, Adjaculatus, vide *Iaceo, Iacio.*

ADIANTUM, *i*, n. ἀδίαντον, herba, frauen-haar. Plin. 22, 21; & 27, 13; & 28, 11. Apul. de Herb. c. 47, 51 & 97. Sunt qui eandem *capillum Veneris*, hoc eſt, *rutam parietum* ſeu *murariam* faciunt, ſtein-rauten, mauer-rauten. Matthiolus eandem cum *paronychia* relinquit.

Adiaphoria, adiaphoron, vide *Phora.*

ADIATORIX, *igis*, m. Comanus rex tempore Ciceronis, Strab. l. 12. Hinc Iac. Taurellus in Cic. ad fam. 2, 12 legit *ad Adiatorigem*, quem ſequitur Manutius; non, ut plerique alii, *ad Iatorigem* nec *ad Dejotarum.*

ADIATREPSIA, *æ*, f. ἀδιατρεψία, impudentia, pertinacia animi rigidioris, die frechheit, hartnäckigkeit. *Nihil magis in natura ſua laudare ſe ac probare, quam adiatrepſian*, dicebat Caligula ap. Suet. c. 29.

Adjectio, adjicio, &c. Adigo, Adimo, Adimpleo, Adincreſco, Adindo, Adinſtar, Adinvenio, &c. Adipalis, adipatus, Adipiſcor, vide *Iacio, Ago, Emo, Plenus, Creſco, Do, Sto, Venio, Adeps, Apiſcor.*

ĂDIPSOS, *i*, f. Plinio 22, 9 glycyrrhiza vocatur inde quod famem & ſitim ſedet, & hydropicis exhibeatur, ne ſitiant, ab α & δίψα vel δίψος, *ſitis*, ſüßholz. ¶ 2. Eidem Plinio 12, 22 *Adipſos* palma eſt in Ægypto, *viridis, odore mali cotonei, nullo intus ligno.*

¶ Adipſatheon, *i*, n. herba, aliis *Eryſiſceptrum*, ſive *Diacheton*, Plin. 24, 13.

Aditialis, Aditio, aditus, &c. Adjumentum, Adjunctio, Adjuto, &c. vide *Adjicialis* in *Iacio, Eo, Iuro, Iungo, Iuvo.*

Adlaboro, Adlacrymo, Adlenimentum, Adliveſcit, Adlibeſco, vide *Labor, Lacryma, Lenis, Liveo, Libet.*

Admaturo, Admembratim, vide *Maturus, Membrum.*

ADMĒTUS, *i.* m. rex fuit Theſſaliæ, ſeu Pheræorum, cujus armenta exul pavit Apollo, vid. quos laudat Brouck. ad Tib. 2, 3, 11. Vxor ejus Alceſtis, de qua infra. Vide Stobæum in Eclogis Serm. 65 f. 411 ex Muſonio; Val. Max. 4, 6, 1; Eraſmum in adagio Ἀδμήτου μέλος, *Admeti nænia*, Cæl. Rhodig. Lect. antiqu. 12, 15. Muret. in 2 Tibull. eleg. 3. ¶ 2. *Admetus* Moloſſorum rex, Corn. Nep. 2, 8, 3.

Adminiculor, &c. Admiratio, Admiſſio, vide *Manus, Miror, Mitto.*

Admoderor, admodulor, admodum, Admœnio, Admotio, Admurmuro, Admutilo, vide *Modus, Mœnia, Moveo, Murmur, Mutilus.*

Adnatio, Adnato, Adnavigo, Adnubilo, Adnullo, Adnuntio, Adnuto, vide *Naſcor, No, Navis, Nubes, Vllus, Nuntius, Nuo.*

Adobruo, Adoleſcens, &c. Adoneus, vide *Ruo, Oleo, Adonis.*

ĂDŌNIS, *idis*, m. Ἄδωνις, Cyniræ Cypriorum regis filius, ex Myrrha filia conceptus, Ovid. met. 10, 503 ſqq. Veneris delicium, ab ἀδών, *gratus*, vel ᾄδω, *cano.* Vide Ovid. de Art. am. 1, 75 & in Chiliad. *Adonidis horti*, de rebus ad voluptatem tantum, nullam autem utilitatem comparatis. De hortis iſtis erudita eſt conjectura Huetii in Demonſtr. Evang. Propoſ. 4 c. 3 § 3. De Adonide plura & Servius ad Ecl. 10 Virg. v. 18. Proſerpinæ etiam amaſium fuiſſe probat Potter. ad Clem. Alex. p. 29. Add. Selden. de Diis Syris 2, 11 p. 332 ſqq. ¶ 2. *Adonis* piſcis eſt ſaxatilis dormiens: *Exocœtus* dictus etiam, quod in ſiccum ſomni cauſſa exeat, auctoribus Plinio 9, 19, & Oppiano Halieut. 1, 158. ¶ 3. *Adonis* fluvius ex Libano in mare decurrens, de quo Lucian. de Dea Syr. p. 658 ſq.

¶ Adonēus, *a, um*, adject. ad Adonidem pertinens. Auſonius in Monoſyllabis cap. de Cibis: *Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus ſus.* Catull. 29, 9 *Columbus Adoneus.*

¶ Adōnia, *orum*, n. pl. feſta Adonidi ſacra, de quibus Ammian. 22, 9.

¶ Adonium, *i*, n. ἀδώνιον, ſpecies abrotoni, Plin. 21, 10. ¶ 2. *Adonium* carminis genus apud grammaticos.

Adoperio, Adoppeto, Adoptio, vide *Pario, Peto, Opto.*

ĂDOR, *oris*, m. *farris genus*, korn, rocken, edor *quondam appellatum ab* edendo: *vel quod* uratur, *ut fiat toſtum, unde in ſacrificio mola ſalſa efficitur:* Feſtus. Genitivus exſtat apud Auſon. de Monoſyll. cap. de Cibis: *Mox ador, atque adoris de polline pultificum far.* Gannius vero, poeta vetus, producit ap. Priſcianum 6 p. 700 *Emicat in nubes nidoribus ardor adoris:* qui tamen & ipſe alibi corripuit. Vnde Scaliger exiſtimat veteres *adus adōris* in neutro; & *ador adōris*, in maſculino dixiſſe: ut *decus decōris, decor decōris.* Vide eum ad Feſtum p. 7.

¶ Adoreum, *i*, n. idem. Plin. 18, 8; Colum. 2, 6; Pallad. 2 Tit. 1.

¶ Ădōreus, *a, um*, adject. von korn; ut, *Far adoreum*, Varr. R. R. 1, 9. *Adorea liba*, Virg. Æn. 7, 109. *Adorea bellaria*, Stat. 1 Silv. ult. v. 10.

¶ Ădōrea, *æ*, f. ſubſt. omnis ex agris proventus, der jahrwachs. Hæc erat antiquis Romanis *Adorea.* Vnde poſtquam præmium militibus parta victoria frumentum fuit, *adorea* pro laude & gloria accipi cœpta eſt, ut Scaliger Conject. ad Varron. p. 16 obſervat, preis, ehre. Feſtus ait: *Adoream laudem ſive gloriam dicebant, quia glorioſum eum putabant eſſe, qui farris copia abundaret*, v. not. Dacerii. Plin. 18, 3 *Gloriam denique ipſam a farris honore, ADOREAM appellabant.* vid. Taubm. ad Plaut. p. 28; & Boxhorn. ad eund. pag. 13. Plaut. Amph. 1, 1, 38 *Præda atque agro adoreaque affecit populares ſuos.* Terentianus Maurus de metris: *Hortantes acuiſſe animum bellantis: ut illos metus habebat, aut propinqua adorea.* Horat. 4 od. 41 *Alma adorea.*

¶ Adorioſus, *a, um*, adoream ſæpe adeptus, berühmt. Gloſſ. lat. gr. *Adorioſus*, ἔνδοξος.

Adoratio, Adordino, Adordior, Adorea, &c. Adorior, Adorno, Adoro, vide *Oro, Ordo, Ordior, Ador, Orior, Orno, Oro.*

Adoxus, Adpario, Adpectoro, Adplumbatus, Adpoſco, Adprecor, Adprimus, Adpugno, vide *Doxa, Pario, Pectus, Plumbum, Poſco, Precis, Prior, Pugna.*

ADRACHNE, *es*, f. ἀδράχνη, arbor biſera, folio nunquam decidente. Plin. 13, 22; & 17, 24; & 16, 22.

Adrado, Adrapidus, vide *Rado, Rapio.*

ADRARHȲZA, *æ*, f. herba, aliis *Ariſtolochia.* Apul. de Herb. c. 19.

ADRASTĒA, *æ*, f. Ἀδράστεια, regio & civitas ejusdem nominis in Troade, ab Adraſto rege Argivorum. vide Strab. 13 p. 404. ¶ 2. *Adraſtea* item vocatur *Nemeſis*, ab eodem, ut volunt quidam, Adraſto rege ſic appellata, quia primus ipſe templum Nemeſi conſtituerit non procul a Thebis, die rach-göttin. Ammian. 14, 39 *Adraſtia ultrix facinorum impiorum, bonorumque præmiatrix.* Hinc proverbium; *Adraſtéa Nemeſis*, (ſubintellige adeſt,) in eos, qui ſuperbiæ & inſolentiæ, fortuna mutata, dare pœnas videntur. Cui deæ antiquitas pennas addidit, celeritatis ſymbolum, & gubernaculum ac rotam, quia gubernatricem crederent per omnia diſcurrentem. vid. Eraſm. Adag. Ita ap. Lucian. Apophr. p. 448 verentur Adraſteam, qui paupertatem alteri exprobrant. Sed ad nominis rationem quod attinet, aliam Apulejus affert, libro de Mundo p. 75, qui de Græco eſt, quem Ariſtoteli nonnulli tribuunt: *Idem fatum*, inquit, Μοῖραν *vocant, quod ex partibus conſtat. Hinc* Νέμεσιν, *quod unicuique attributio ſua ſit adſcripta. Adraſtea eadem, quaſi ineffugibilis neceſſitas ultionis.* Nempe ἀδράστος eſt, quem non eſt effugere. ¶ 2. *Adraſtēa*; fons Sicyoniæ, apud Pauſaniam in Corinth. p. 58. ¶ 3. Mons *Adraſtiæ* memoratur Plutarcho in Lucullo p. 497; & oppidum Plin. 5, 32.

¶ Adraſtēus, *a, um*, adject. ut, *Adraſteo pallore perfuſus*, Ammianus 14, 38 i. e. ita perterritus, ut quaſi a Nemeſi agitari videatur.

¶ Adraſtus, *i*, m. rex Argivorum, de quo modo dictum eſt ſub *Adraſtea.* ¶ 2. Alius *Adraſtus* peripateticus, patria Philippenſis, qui tres Harmonicorum libros exaravit, teſte Voſſ. c. 59 de Scient. Mathem. p. 345. Hic ille eſt fortaſſe, quem memorat Claudian. Mamert. de Stat. anim. 1, 25 p. 86. ¶ 3. Alium ejusdem nominis peripateticum memorat Voſſ. d. l. p. 346 & plures Ionſius lib. 4 de Script. hiſt. Philoſ. p. 339.

Adria, Adriacus, Adrianus, Adriaticus, Adroro, vide *Hadria, Ros.*

ADRŪMĒTUM, *i*, n. urbs Byzacii in Africa. Nepos 23, 6, 3 *Adrumetum pervenit, quod abeſt a Zama circiter millia paſſuum trecenta.*

Adrumo, vide *Rumor.*

Adſciſco, adſcitus, Adſeneſco, Adſenſor, Adſero, Adſeſſor, vide *Scio, Senex, Sentio, Sero, Sedeo.*

Adſibilo, Adſigno, Adſilio, Adſiſto, Adſitus, Adſolo, vide *Sibilus, Signum, Salio, Siſto, Sero, Solus.*

Adſpecto, &c. Adſpergo, &c. Adſpicio, Adſpiro, &c. Adſpuo, vide *Specio, Spargo, Specio, Spiro, Spuo.*

Adſtantia, Adſtipulor, Adſtiruo, Adſtrictio, Adſtruo, Adſtupeo, vide *Sto, Stipula, Statuo, Stringo, Struo, Stupeo.*

Adſuctus, Adſulto, Adſum, Adſurgo, Adſuſpiro, Adtegro, vide *Sugo, Salio, Sum, Surgo, Spiro, Integer.*

ADUATĬCI, *orum*, m. pl. populus Galliæ Belgicæ Cæſari, Eburonibus vicinus. Et quia Ptolemæus *Atuacutum* vel *Atuatucum* lib. 2 c. 9 caput Tungrorum facit, cenſent multi Tungrorum nomen illis poſtea hæſiſſe. Scribitur etiam *Advatici.*

¶ Aduatica, ſive Atvatica, & Atvatuca, *æ*, f. caſtellum Cæſari, haud dubie Atvaticorum, B. G. 6, 31 & 34.

Advecto, &c. Advelo, Advena, &c. Adverbero, Adverſarius, adverſitas, adverſo, Adverſum & adverſus, præp. Adveſperaſcit, Advigilo, vide *Veho, Velum, Venio, Verber, Verſus, Verto, Veſper, Vigil.*

Adulator, adulatorius, &c. quære in *Adulor.*

ĂDŪLOR, *atus, ſum, ari*, ἀπὸ τοῦ δούλου, quod illiberalis & ſervilis res ſit adulatio, ut vult Valla 5, 66. Sed ab *alludendo*, vel ab *accedendo & ludendo* duci Feſto placet. Ibidem Dacerius monet, in MSS. legi *adolari* pro *adollari*, ut ſit quaſi ad ollam ire, ollam ſectari, quod paraſitis ſolenne. Proprie de canibus dicitur, qui jactatione caudæ, pedum aſſultu gannituque vocis dominis blandiuntur. Vide mox *Adulatio.* Colum. 7, 12 de canibus: *Illi furem quoque adulantur.* ¶ 2. De hominibus igitur ſecundario dicitur, pro *aſſentari*, heucheln, ſchmeicheln. Quemadmodum & Græci τῷ σαίνειν, ita primo de canibus, deinde de quibusvis adulationibus uti ſolent. v. ad Pindarum Olymp. Δ. α. v. 7. Veteres autem hoc verbum cum dandi & cum accuſandi caſu copulaverunt, de quo Raderus ad Curt. f. 118. Nam apud Curt. 4, 1, 19 & 10, 4, 15 legimus *Adulari amicis; regi.* Et Nep. 25, 8, 6 *Adulari potenti.* Hic uſus fuit ævo Quintiliani, qui ipſe 9, 3 ait: *Et huic, non hunc adulari jam dicitur.* conf. ibi Burm. p. 799. Cicero non niſi cum quarto caſu junxit: e. g. de Divin. 2, 2 *Adulari alicujus fortunam.* Sic *plebem adulari* Liv. 23, 4. conf. Tac. An. 16, 19, 4; & Hiſt. 1, 32, 2. Obſervat I. F. Gronov. ad Liv. 9, 18 de προσκυνήσει Perſarum adhiberi hoc verbum, & ex MSS. aliquot locis *adorare* in *adulari* mutat. v. *adulatus.*

¶ Adūlo, *avi, atum, are*, veteres non minus, quam *Adulor, ari*, uſurparunt; & quidem de canibus Lucret. 5 v. 1072 *Gannitu vocis adulant*, &c. De aquila Cic. Tuſc. qu. 2, 10 in verſu, quem Nonius 1, 57 Accio adſcribit: *Sublime avolans pinnata cauda noſtrum adulat ſanguinem:* Sic & Idem Off. 1, 26 paſſive: *Cavendum eſt, ne aſſentatoribus patefaciamus aures, neve nos adulari ſinamus.* Et Caſſ. Hemina ap. Priſcian.

scian. lib. 8 p. 791 *Adulati erant ab inimicis & adhortati.* Val. Maximus etiam 2, 7, 15 *Tribunus militum adulandus erat.* Idem 4, 3 ext. 4 bis dixit: *Adulare Dionysium.* Ausonius Gratiarum actione: *Tribus non circumivi: centurias non adulavi.* Mamertinus Paneg. Iuliani c. 20 *Quemque ex cohorte imperatoria & probrosissimum adulabant.* Vet. Gloss. κολακεύω *Blandio, adulo, adjector, ancillor.*

¶ Adulans, *antis*, Liv. 30, 16 *More adulantium procubuerunt.* De canibus Ovid. Met. 14, 263 *Nostraque adulantes comitant vestigia.* Et Gell. 5, 14 *More ac vitio adulantium canum.* Compar. Tertull. adv. Marc. 1, 27 *Quid adulantius, quam delicta non exsequi.*

¶ Adulatus, *a, um*, i. e. humi prostratus, fußfällig. Val. Max. 4, 7 ext. 2 *Mater Darii more Persarum adulata.* conf. Id. 6, 3 ext. 2 & Gronoviana observatio, quam laudamus in *adulor.*

¶ Adulatio, *onis*, f. die schmeichelung, liebkosung. Nonius 1, 57 *Adulatio est blandimentum proprie canum, quod & ad homines tractum consuetudine est.* Turnebus Adverſ. 2, 9 adulationem *blandimentum canda* interpretatur. Cic. Nat. D. 2, 63 *Canum tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio,* &c. ¶ 2. De vitio humano Id. Amic. c. 25 *in amicitiis nulla pestis est major, quam adulatio, blanditiæ, assentatio.* Curt. 8, 5, 6 *Adulatio perpetuum malum regum,* &c. Liv. 9, 18 *Desiderate hunc jacentium adulationes.* v. ibi Gronov. & add. Sen. Qv. nat. 4 præfat.

¶ Adulatus, *us*, m. subſt. idem. Gloss. vet. *Adulatio* κολακεία.

¶ Adulātor, *ōris*, m. κόλαξ, ein schmeichler, fuchsschwänzer. Auct. ad Herenn. 4, 21 *Nolo esse laudator, ne videar adulator.* Diogenes apud Laertium interrogatus, quænam pernicioſiſſime morderet belua? reſpondit, *Ex feris obtrectator, ex cicuribus adulator,* τῶν μὲν ἀγρίων συκοφάντης, τῶν δὲ ἡμέρων κόλαξ. Huc refer lectu digna ex Athenæi lib. 6.

¶ Adulatrix, *icis*, f. Tertull. de Anima c. 31 *Alia est ratio pietatis istius, non reliquiis animæ adulatrix.* Et Treb. Pollio in Claud. c. 3 *Adulatrices gentes? adulatrices provinciæ?*

¶ Adulatorcŭlus, *i*, m. dimin. parvus adulator, Cathol.

¶ Adulatorius, *a, um*, schmeichleriſch; ut, *Dedecus adulatorium*, Tac. 6 An. c. 32 extr.

¶ Adulatorie, adverb. idem. Auguſtinus epiſt. 148 pr. *Si perfunctorie atque adulatorie res agatur.* conf. Nonius 1, 203.

¶ Adulanter, aliud adverbium. Fulgentius Contin. Virg. p. 153 *Vane laudis appetitus falsa adulanter ingesta, velut propria reputat.*

¶ Adulābilis, *e*, qui blanditiis moveri poteſt, der durch glatte Worte zu gewinnen iſt. Ennius ap. Nonium 2, 669 *Huic est animus propitiabilis, ita & adulabilis.* Sed active *Adulabilis fermo, sententia,* Ammian. 14, 11; & 31, 12.

¶ Inadulabilis, *e*, qui se non patitur adulatione corrumpi. Gell. 14, 4 *Iudicem oportet esse incorruptum, inadulabilem.*

ĂDVLTER, *ĕri*, m. μοιχός, mœchus, ehebrecher. Feſtus: *Adulter & adultera dicuntur, quia & ille ad alteram & hæc ad alterum se conferunt.* Ovid. Remed. amor. v. 161

Quæritur: Ægisthus quare sit factus adulter?
In promtu causſa est, desidiosus erat.

¶ 2. Ovid. Art. am. 2, 637 *Cum nominis exstat adulter,* i. e. qui per mendacium gloriatur de amoribus fœminæ. ¶ 3. In illo Claudian. de Mal. Theod. Conſ. v. 302 *Pardi, Semine permisto geniti, cum forte leænæ Nobiliorem uterum viridis corrupit adulter,* catachresis est. Nec aliter Plinius 8, 16 de iſtis beluis contra naturam ſe miſcentibus: *Odore pardi coitum sentit in adultera leo.* ¶ 4. Non ſemper ad violatam fidem conjugalem reſpicit, e. g. Ovid. Her. 20, 8 ubi de juvene ſoluto virgini ſtuprum parante.

¶ Adŭltĕra, *æ*, f. die ehebrecherin. Horat. 3 oda 3, 25 *Lacænæ adulteræ famosus hospes,* id est, Paris Helenæ amator. *Cato nullam adulteram non eandem esse venoficam dixit,* Quintil. 5, 11. Adde c. 9; & Plin. modo citatum in *Adulter.*

¶ Adulter, *era, erum*, inſtar veri adjectivi, falſch, verfälſcht, ehebrecheriſch; ut, *Nummus adulter*, Tertull. de Pœnit. c. 6. *Adulteri crines,* Horat. 1 od. 15, 19. Sed Ovid. AA, 3, 643 *Adulteræ clavis,* i. e. adulterina, ein nachſchlüſſel. Id. Amor. 3, 4, 5 *Mens adultera.* Tac. A. 14, 1, 5 *arte adultera. Adultera culta*, pro vitioſo agro, Prudent. Hamart. v. 216. Et, *Minium adulterum*, id est, falſum, adulteratum, Plin. 33, 7.

¶ Adulterio, *ōnis*, m. idem ac *Adulter*, Laberius apud Nonium 2, 12; & ap. Gellium 16, 7 pro *adulterio.*

¶ Adulterium, *i*, n. ehebruch. *Committere adulterium,* Quint. 7, 3 (al. 4); *facere*, Catull. 68, 36. *In adulterio deprehendi,* Cic. de Orat. 2, 68. Adulterium & ſtuprum quid differant, v. L. 6 §. 1 D. ad Legem Iuliam de adulteriis. Quintil. 7, 4 *Adulterium cum aliena uxore domi coire.* ¶ 2. Transfertur ad alia; ut, *Adulteria naturæ*, (auri & argenti) Plin. 9, 40; *mercis*, Id. 19, 3; *arborum*, Id. 17, 1. *Omne falsum adulterium est*, inquit Tertull. de Idol. c. 1. Ad Claudianum Barthius p. 176 *Adulterium*, inquit, *permisto non congruorum.* Manil. 5, 266 *Vt sit adulterio succorum gratia major.*

¶ Adulterĭtas, *atis*, f. idem, apud Gellium 16, 7.

¶ Adultĕro, *avi, atum, are*, & Adulteror, *atus sum, ari*, adulterium committere, adulteriis ſtudere, ehebrechen. Ita enim abſolute uſi ſunt veteres. Cic. Off. 1, 35 *Latrocinari, fraudare, adulterari, ve turpe est, sed dicitur non obscene*; Deponentialiter. Sed Neutra forma Gell. 10, 23 *Illa te, si adulterares, digito non audevet contingere.* Ceſtius ap. Sen. 3 Controv. 21 *Ergo tibi soror, ut honestos habeas liberos, adulterandum est.* ¶ 2. Active *adulterare aliquam*, est per adulterium ſtuprare, ſchänden: quemadmodum non ſemel locutus Suetonius, ut in Cæſ. c. 6, & 48; & Aug. c. 67, cui hoc verbum peculiare hoc quidem uſu, ut obſervat Bernegg. ad loc. priorem in Cæſare. ¶ 3. Per metaphoram corrumpere, & rei ſuam adimere ſinceritatem, fälſchen, verfälſchen. Sic *merces* peregrinæ aliis interdum rebus ad ſimilitudinem accedentibus vitiari & corrumpi ſolent. v. Plin. 12, 12. Cic. de amic. c. 25 *Simulatio tollit judicium veri, idque adulterat.* Id. pro Cæc. c. 26 *Ius civile adulterari pecunia non potest.*

¶ Adulteratus, *a, um*, gefälſcht; ut *Adulteratum gummi*, Plin. 19, 3. *Adulteratus nidus*, Id. 10, 9. Sed ¶ 2. *Vxor adulterata*, adulterio corrupta, Suet. Cæſ. c. 48. *Adulteratæ reliquiæ Galliorum*, i. e. aliena gente mixtæ, Flor. 2, 11, 3.

¶ Adulterator, *ōris*, m. Lege 16 § 9 Dig. de Pœnis: *Adulterator monetæ*, ein falſcher münzer.

¶ Adulteratrix, *icis*, f. *adultera.* Gloss. vet. Μοιχαλίς *adulteratrix.*

¶ Adulteratio, *onis*, f. die verfälſchung. Gloss. Cyrilli, *Adulteratio* παραχάραγμα, ein bey- oder neben-ſchlag falſcher münze: ſicut ibidem *Adulterator*, παραχαράκτης est. Legitur etiam Lemmatis Plinianis, quæ poſt præfationem loco primi Libri vituntur, ad lib. 12 n. 20 *In odoribus aut condimentis dicuntur adulterationes.*

¶ Adulterinus, *a, um*, proprie ehebrecheriſch, unächt. Plin. 7, 2 *Adulterino sanguine nati.* Idem 10, 3 de pullo aquilæ: *Præcipitat e nido velut adulterinum & degenerem.* Apul. Met. 8 p. 202 *Adulterinæ Veneris præclusi aditus.* ¶ 2. Idem quod fucatus, pro vero aſſimulatus vel ſuppoſitus, κίβδηλος, falſch, verfälſcht, nachgemacht; ut *Adulterina moneta*, falſche münze, ap. ICtos. Cic. Offic. 3, 23 *Nummos adulterinos pro bonis accipere.* Sic *Adulterina clavis*, Salluſt. Iug. c. 12. *Adulterinum signum*, id est, ſigillum, Liv. 40, 54, & Cic. pro Cluent. c. 14 *Adulterini crines*, v. Act. Erud. Lipſ. Suppl. T. 6 p. 199.

Adultus, Adumbratio, &c. Adunatus, &c. Advocatio, Aduſtus &c. Adynamon, vide *Adoleo* in *Oleo*, *Vmbra*, *Vnus*, *Vox*, *Vro*, *Dynamis.*

ADYRMACHIDAE, populus Africæ. vid. ad Sil. 3, 279; 9, 224.

ADYTVM, *i*, n. ἄδυτον, ab *a* & δύω, *ingredior*; ſecundum Servium in Æn. 2, 115 est locus ſecretior in templo, ad quem nulli accedere licebat, præterquam ſacerdoti, der chor. Cæſ. de B. C. 3, 125 *Pergami in remotis & occultis templi, quo, præter sacerdotes, adire fas non est, quæ Græci adyta appellant, tympana sonuerunt.* Virg. Æn. 6, 98

Talibus ex adyto dictis Cumæa Sibylla
Horrendas canit ambages. conf. Id. 2, 15 &c.

Translate Lucret. 1, 735 *Ex adyto cordis responsa dedere.*

Æ, Diphthongus, quam veteres per *ai* efferebant; ut, *aulai, Musai*, v. Feſtum. & Quintil. 1, 7. Velut E pronunciandam videri contra Lipſium oſtendit Rutgerſ. 3 Var. lect. 5. Scribendo eam diſtinguendam cenſet Schurzfleiſch. Orthogr. præf. p. 8, non item in minuſculis compendii & celeritatis cauſſa inventis Cellarius Orthogr. p. 16 ſq. ſed tantum in majuſculis. De Synæreſi in *Phaeton* v. Quintil. 1, 5 & ibi Burm. p. 56; & Voſſ. Att. Gr. 2, 14 p. 198.

Æa, *æ*, f. peninſula & urbs Colchidis, quam Phaſis fluvius præterfluit; Vnde fingunt Poëtæ, Æam venatricem Phaſidis amplexus fugientem in id nominis & loci converſam eſſe, quam Phaſis adhuc præ amore amplectatur. v. Val. Flacc. 5, 425 ſqq; conf. Id. 6, 96; & Plin. 6, 4.

¶ Æeus vel Ææus, *a, um*, idem quod Colchicus, magicus a Medea, Ovid. Am. 1, 8, 5.

Æacides, Æacideius, vide *Æacus.*

ÆĂCVS, *i*, m. Αἰακός, Iovis ex Ægina filius, tertius Iudex cum Minoe & Rhadamantho apud inferos. Ovid. in Ibin v. 187; *Tuasque*

Æacus in pœnas ingeniosus erit.

¶ Æăcĭdes, *æ*, m. id eſt, Achilles, Æaci nepos. Peleus enim, Æaci filius Achillis fuit pater. Virgil. 1 Æn. 103

Sævus ubi Æacidæ telo jacet Hector.

¶ 2. Pyrrhus Epiri rex, qui ſe ab Achille ortum prædicabat, in illo noto oraculo, quod ex Ennio laudat Cic. div. 2, 56 *Aio te Æacida Romanos vincere posse.*

¶ Æăcidēs, *a, um*, adject. Ovid. Metam. 7, 472

Oenopiam Minos petit Æacideia regna.

ÆAE, *es*, f. Αἰαίη, inſula, de qua ſic Pomp. Mela 2, 7 *Circa Siciliam in Siculo freto est Æa, quam Calypso habitasse dicitur.* vide dubium Cellarii in ejus Geogr. ant. 2, 10 p. 956.

Ææus, *a, um*, adject. Virg. Æn. 3, 386 *Infernique lacus, Æaque insulæ Circes.* Servius in h. l. Circejum montem ex Varrone interpretatur, ſic eatis paludibus ab inſulæ forma liberatum.

ÆANTIVM, *i*, n. oppidum fuit in Sigæo Troadis promontorio, celebre quondam Ajacis ſepulcro, templo & ſtatua, qui Αἴας a Græcis dicitur Αἴας, genit. Αἴαντος.

ÆAS, *antis*, m. Epiri fluvius ex Macedonia in Ionium mare defluens. Lucan. 6, 361 *Parus in occasum, sed parvi gurgitis Æas*
Ionio fluit inde mari. conf. Ovid. Met. 1, 580; Mela 2, 3.

ÆBVRA, *æ*, f. oppidum Hiſpaniæ prope Tagum, Liv. 40, 30 & 33. Ædepol vide infra *Pollux.*

ÆDES, *is*, f. vel potius Ædis (ſic enim ſingularis hujus nominis habet, quod Ian. Rutgerſius Var. Lect. 6, 12 obſervat, & plurimis Livii exemplis Drackenb. ad IV, 25 probat) quodlibet ædificium qua ſacrum, qua profanum ſignificat, ein gebäude, zimmer. Varro ap. Non. 8, 87 *Hæc ædis, quæ nunc est, multis annis post facta.* Et Feſtus: *Ædis domicilium in edito positum, simplex atque unius aditus; sive ideo Ædis dicitur, quod in ea ævum vivatur.* Nam quod nonnulli volunt, *Ædem* in ſingulari non niſi de fano, ſeu templo; *Ædes* in plurali de domo cujusque uſurpari, in eo fruſtra ſunt. Revera enim nullum diſcrimen eſt. Sic Horatius *Glyceræ ædem* dixit 1 od. 30, 4. Sic Vitruvio 4, 3 *Ædes Dorica* est Dorici generis ſtructura. Eidem 5, 1 *Ædes Auguſti, ſpectans medium forum & ædem Iovis.* Servius in 2 Æneid. *Omne ædificium* Ædes *dicitur. Sed Varro locum quatuor angulis conclusum ædem docet vocari debere.* Vet. Gloss. *Ædes* ἀνλαι. ναοί. Frequentius tamen ſingulare de ſacra; alterum de qualibet æde uſurpatur, qua templa plerumque uno tantum cavo, aula una, conſtant; domus privatæ in plura conclavia vel œcos ſunt deſcriptæ. Eſt igitur ¶ 1. *Ædis, ædis*, templum, ein tempel. Cic. Cat. 2, 6 *Senatum in ædem Iovis Statoris vocavi*, & Catil. 3, 9 *In ædem Concordiæ.* Vbi notandum, vocem hanc per ellipſin ſæpe ſupprimi; e. g. *Ventum erat ad Vestæ*, ſcil. *ædem*, Horat. 1 Sat. 9, 35. *Vbi ad Dianæ Veneris*, ſubaudi *ædem*, Ter. Adelph. 4, 2, 43. ¶ 2. *Ædis* apud Cuttium 8, 6, 3 partem ædificii ſive cubiculum & n. 13 cœnaculum denotate videtur, ein zimmer, gemach. Huc referte licet locum Plauti Caſ. 3, 5, 31 *Infectatur omnes domi per ædes* i. e. per conclavia & partes domus parietibus diſtinctas. ¶ 3. *Ædes, ium*, domus tam una quam plures, haus, häuſer. Cic. pro domo c. 44 *Vix pars ædium mearum decima ad Catuli*

li porticum accessit. Et ad Q. fratr. 3, 1, 4 *Absolutum offendi in ædibus tuis tectum.* Plaut. Trin. 1, 2, 131 *Ædes venales inscribere literis.* Ea autem schedula, sive pittacio, non tantum proscribebantur, seu indicabantur ædes venales, sed una & ipsum pretium significabatur, quo æstimarentur. Quo illud Terentii pertinet Heaut. 1, 1, 92 *Inscripsi illico ædes mercede.* Socrates adolescentes a curiositate rerum ad se nihil pertinentium hoc retrahere solebat Homeri versu Odyss. Δ 392

Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ' ἀγαθῶν τε τέτυκται.

ut Diogenes Laërtius in Vita, Sextus Empiricus lib. 7 contra Mathem. p. 141 & Gellius 14, 6 extr. referunt; quod vulgo vertunt Latino versu: *Ædibus in nostris quæ prava aut recta geruntur*, videndum scil. & attendendum est. ¶ 4. Figurate de apum cellulis Virg. Georg. 4, 258 *Clausis cunctantur in ædibus.* Et per allegoriam vel potius licentiam comicam Plaut. Pseud. 1, 5, 54 *Fac sis vacivas ædes aurium, mea ut migrare dicta possint, quo volo.*

¶ Ædicula, *æ*, f. diminut. ab *Ædis*, ut ab *Apis apicula*, ab *Avis avicula*, parvum templum sive sacellum. Ver. Gl. ναΐσκάριον, *Ædicula, sacellum.* Sic *Ædiculam Victoriæ dedicare*, Liv. 35, 9. Et eodem libro c. 41 *Quadrigæ inauratæ in Capitolio positæ in cella Iovis supra fastigium ædiculæ.* Conf. Plin. 35, 10 & 36, 5, ubi pro loculamento simulacri ponitur. ¶ 2 *Ædiculæ*, pl. parva domus. Ter. Phorm. 4, 3, 58 *Ædiculæ oppositæ sunt pignori.* Cic. Parad. 6, 3 *M. Manilius habuit ædiculas in carinis.* Et c. 7 *In Clodii ædiculis habitat.* ¶ 3. *Ædicula* pars vel membrum domus. Plaut. Epid. 3, 3, 21 *In ædiculam istanc seorsum concludi volo.* Ita Græce οἰκίσκος.

¶ Ædicilium, *i*, n. ut domicilium, ein haus. Plinio Salmasius it restiturum in Solin. p. 667. *Ædiculum* etiam legitur in pervetusta Rom. Inscriptione.

¶ Ædĭfĭco, *avi, atum, are*, construere, bauen. Festus: *Cum sit proprie ædem facere, ponitur tamen pro omni genere constructionis.* Proprie Cic. Off. 1, 39 *Cn. Octavio honori fuisse accepimus, quod præclaram ædificasset in Palatio & plenam dignitatis domum.* Conf. Horat. 1 epist. 1, 100 *Ædificare belle*, Cic. Att. 9, 13; *laute*, Id. de Leg. 2, 1; *eleganter*, Colum. 1, 4. ¶ 2. Veteribus usitatissimi fuerunt hi modi loquendi, *Ædificare navem, classem, hortos*, &c. quæ tamen omnia per ἀκυρολογίαν dicta putant. v. Nep. 2, 2, 2. Cic. c. 4 pro L. Manil. *Posteaquam maximas ædificasset ornassetque classes.* Idem Attico 9, 13 *Cnæus noster Balbo locum, ubi hortos ædificaret, dedit.* Virg. Æneid. 2, 15

Instar montis equum divina Palladis arte Ædificant.

Iuvenal. 6, 502 *Compagibus altum ædificare caput*, de crinium suggestis.

¶ Ædificans, *antis.* Nepos 2, 6, 2 *Ædificantes prohibere.*

¶ Ædificātus, *a, um*; ut, *Carcer ædificatus*, Cic. pro Sulla c. 25 *Vina bona beneque ædificata*, Idem Off. 3, 13.

¶ Ædĭfĭcatio, *onis*, f. der bau, das bauen. Cic. ad Q. frat. epist. 6 *Ædificationem ad tuum adventum sustentari placebat.* Et in Pison. c. 21 *Immensa & intolerabilis ædificatio.* ¶ 2. *Ædificatio urbis* Ciceroni sunt ipsæ ædes urbis, conjunctim sumtæ. *Portus habet urbs* (Syracusæ) *prope in ædificatione, adspectuque urbis inclusos.*

¶ Ædificatiuncula, *æ*, f. diminut. Cic. 3 ad Q. frat. epist. 1 c. 2 *Quæsivi ex eo, quid ei de illa ædificatiuncula mandasses.*

¶ Ædĭfĭcator, *ōris*, m. qui ædificat, der bauherr, baumeister. Cic. N. D. 1, 8 *Ædificator mundi Deus.* Id. de Vniverso c. 2 *Neque mundo quicquam pulchrius, neque ejus ædificatore præstantius.* Flor. 1, 8, 4 *Ædificator Ancus.* ¶ 2 Item, qui ædificandi quadam libidine tenetur. Nepos Attico c. 13 *Nemo illo minus fuit emax, minus ædificator.* Colum. 1, 5 *Eleganter igitur ædificet agricola, nec sit ædificator.*

¶ Ædifex, *ĭcis*, m. idem quod *ædificator* ap. Tertull. de Idolol. c. 12.

¶ Ædificium, *i*, n. omne quod ædificatum est, ein gebäude. Sic, *Extruere ædificium*, Cic. pro Mil. c. 27. *Ædificiis incensis*, Cæs. 3 Gall. extr. *ædes ædificiaque intra fines regni Antiochi sunt.* Liv. XXXVIII, 38. Reitzius in Miscell. observ. X, 137 ædificii appellationem generalem esse, pro omni opere, ad quemcunque usum exstructo: ædem hominum, *Deorumque habitationem notare*, domum proprie humani tantum usus esse, observat.

¶ Ædificiolum, Inscr. Murat. p. 1013, 1430 *Custodiola cum ædificiolo.*

¶ Ædificiāle, *is*, n. idem. Dictys Cret. 5, 12 *Priamus ad aram Iovis ante ædificiale confugit*, i. e. ante ædificium, ante regiam.

¶ Ædificātōrius, *a, um*, ut, *Verbum ædificatorium mortis*, Tertull. de Carne Christi c. 17. Idem de Anima c. 47 *Somnia prophetica, revelatoria, ædificatoria, vocatoria.*

¶ Ædilis, *is*, m. dignitatis & officii nomen erat apud Romanos, ein bauherr, baumeister. Ædilium officium erat, ædes sacras procurare, urbi annonam prospicere, ludos exhibere. Hinc de fabulis Terentianis ab Ædilibus emtis in prologo Eunuchi dicitur. Add. Liv. 6 extr. Cicero ex legibus 12 tabul. de Leg. 3, 3 *Sunto ædiles curatores urbis, annonæ, ludorumque solennium* &c. Adde Suet. Cæs. c. 10. ¶ 1. Antiquissimi *ædiles* erant *plebeii*, velut administri tribunorum plebis, quibus præter cætera etiam hoc muneris erat, ut Senatusconsulta & plebis scita in æde Cereris asservarent. vid. ad l. 2. ff. § 21 de orig. Iur. Liv. 3, 55. ¶ 2. *Ædiles* vero *curules* A. V. C. 387 instituti: cum ludorum sumtibus auctis plebeji oneri ferendo non essent, patrici iautem juvenes illud sibi ultro deposcerent. De horum officio & juribus copiose Cicero in Verr. 5, 1 sq. *curules* dicti sunt a *sella curuli*, de qua suo loco. ¶ 3. Denique *Cereales* duos *ædiles* instituit Augustus, qui frumento præessent; ut adeo sex jam essent ædiles, ex patriciis duo curules, reliqui ex plebejis. Nam & *Cereales* ex plebe fuisse, luculenter demonstrat Spanhem. de usu & præst. num. diss. 10. p. 154. qui totum hoc de ædilibus argumentum ex nummis illustravit a p. 143 sqq. conf. Dio l. 43 extr. Torrent. ad Suet. Vesp. c. 2; & Rupert. ad Pompon. Enchir. p. 211 sq. it. 241, 282. Everard. Otto libro singulari.

¶ Ædilĭtas, *ātis*, f. magistratus ædilium, das baumeister-amt. Plaut. Stich. 2, 2, 29 *Ædilitatem gerit sine populi suffragio.* Cic. div. in Cæcil. c. 22 *Cum ædilitatem petat.* Suet. Claudio c. 38 *Quod in ædilitate contra vetitum cocta vendentes multasset.* Et de claris Rhet. c. 6 *Ædilitate fungi.* Et in Cic. Off. 2, 16 *Ædilitatum splendor.*

¶ Ædilātus, *us*, m. eadem dignitas *ut pontificatus*, apud Festum.

¶ Ædilitius, *a, um*, adject. Cic. Off. 2, 16 *P. Crassus functus est ædilitio maximo munere.* Id. in Vatin. c. 7 *Quem ædilitium vides*, id est, functum ædilitate. Eutrop. 5, 6 *Consumserunt* (bellum sociale & civile Marii) *viros ædilitios LX* &c.

¶ Ædĭtŭmus, *i*, m. *ædis intimus* Festo, custos & tutor ædis sacræ, ein kirchner, küster. Varro R. R. 1, 2 hoc *Æditimi* vocabulum magis probat, quam *Æditui*, quod vult esse recentius. Vide & Gell. 12, 10. Nam & Cicero habet Topic. 6, 8. conf. etiam Varro de L. L. 6, 2.

¶ Æditŭus, *i*, m. idem. Plaut. Curc. 1, 3, 48 *Æditumum aperire fanum audio.* Cic. Verr. 4, 44 *Fores ædis effringunt, æditui custodesque mature sentiunt.* Exstat in Inscript. passim, & ab Suet. Aug. c. 5. *Æditus cohortium* in vetere lapide Augustano. ¶ 2. Horat. 2 epist. 1, 229

Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
Æditos habeat belli spectata domique Virtus.

Per *æditos* intelligit Poëtas, qui per res gestas & præclara facta circumducunt lectores, quod in templis faciunt æditimi.

¶ Æditŭens, *entis*, m. idem. Lucret. 6, 1273 & ex eo Gell. 12, 10 *Hospitibus loca quæ complerant æditŭentes.*

¶ Æditua, *æ*, f. die kirchnerin, küsterin. Vet. Inscript. apud Fabrettum p. 722 DORIDI ASINII GALLI ÆDITVÆ A DIANA. Et Tertull. de Cultu fœm. 1 *Ejus templi æditua & antistes pudicitia est.*

¶ Æditŭālis, *e*, adj. ut, *Æditualem legem scribere*, Tertul. de Pudic. c. 16.

¶ Ædituo, *are*, sive Æditŭor, *ari*, æditŭum esse. vid. Nonius 2, 56, & Inscript. Reines. p. 388 ÆDITVAVIT ANNOS XIII.

¶ Ædĭtĭmor, f. Æditumor, *ari*, idem. Ita ex Pomponio Gell. 12, 10 *Tibi appareo atque æditimor in templo tuo.* pro quo in Nonii l. c. *æditŭor.*

Composita:

¶ Anteædificialis, *e*, quod est in aula ante ædificium; ut, *Ara Iovis anteædificialis*, Dictys Cret. 5, 12. Ita aliqui legunt pro *anteædificiale.* v. ibi Obrechti not.

¶ Coædifico, *are*, zusammen bauen. Cic. ad Att. 13, 33 *Campum Martium coædificare.*

¶ Coædificatus, *a, um*; ut, *Loci coædificati vastis* opponuntur. Cic. Partit. c. 10.

¶ Exædifico, *are*, ædificationem absolvere, perficere, ausbauen. Cic. Verr. 5, 19 *Capitolium gratis exædificari atque effici potuit.* Plin. 10, 37 *Super tecta exædificant turres.* ¶ 2. Tralate Cic. de Orat. 1, 35 *Opus institutum exædificare.* Plaut. Trin. 1, 2, 95 *Exædificare inchoatam ignaviam.* ¶ 3. At in illo Trin. 5, 2, 3 *Exædificare ex ædibus*, est ejicere ex ædibus, ausjagen; ut *expectorare ex animo*, extra pectus ejicere.

¶ Exædificatus, *a, um*, ut, *Villæ in urbium modum exædificatæ*, Sallust. Cat. c. 12. *Exædificatus mundus*, Cic. Acad. qu. 4, 40. *Hibernacula exædificata*, Liv. 30, 3.

¶ Exædificatio, *onis*, f. die aufbauung. Tralate Cic. de Orat. 2, 15 *Ipsa exædificatio posita est in rebus & verbis.*

¶ Inædifico, *are*, structuris implere, verbauen. Cæs. B. C. 1, 27 *Ne milites oppidum irrumperent, portas obstruit, vicos plateasque inædificat.* ¶ 2. Tralate Sen. Cons. ad Marc. c. 2 *Patiens laboris, quantumcunque imponere illi avunculus, & ut ita dicam, inædificare voluisset, laturus*, darauf bauen.

¶ Inædificatus, *a, um*, hinein gebaut. Liv. 39, 44 *Ædificia in loca publica inædificata immolitave.* Cæs. B. C. 2, 16 *Inædificata in muris ab exercitu mœnia.* Ita Col. 6, 37, 10. Quin huc etiam refero Cic. de Arusp. resp. c. 15 *A Serrano sacella suffossa, incensa, inædificata, oppressa*: indicit enim aliud in area sacelli ædificatum.

¶ Inædificatio, *onis*, f. Plaut. Mil. 2, 2, 55 *Non placet profecto mihi illa inædificatio*, de eo qui cubitis mentum fulciens, *os columnatum* haberet.

¶ Peræđifico, *are*, ædificando perficere, ausbauen. Hinc

¶ Peræđificatus, *a, um*, ausgebaut. Columella 4, 3 pr. *Domos exstruunt, nec perædificatis cultum adhibent.*

¶ Proædificatus, *a, um*, herfür gebauet. Festus: *Proædificatum dicitur, quod ex privato loco processit in publicum solum.*

¶ Reædifico, *are*, wieder auf bauen. Quod ex Cic. 6 Att. epist. 1 vulgo exemplum promunt, incertum & suspectum est. adi ed. Græv. & ibi notata. Certius est Livii 5, 53 *Quia piget reædificare*, licet & hic meliores codices *ædificare* præferant, notante C. Drakenborchio. Vsus & aliquoties est Tertullianus, contra Marc. 5, 3, & de pudicit. c. 20 extr.

¶ Superædifico, *are*, darauf bauen. Paulinus Nolanus epist. 28 n. 2 (ed. Paris. 1685) *Si digna tanto fundamento superædificetur operatio.*

¶ Superædificatio, *onis*, f. die daraufbauung. Tertull. adv. Marc. 5, 6 *Per ignem judicatur vestra superædificatio.*

ÄĒDON, *ōnis*, f. ἀηδών, luscinia, die nachtigall; ex Græco, Sen. Agam. v. 660 *Non quæ verno nobile carmen Ramo cantat tristis aëdon.* Calpurnius ecl. 6, 8 *Vocalem superet si turpis aëdona bubo.*

¶ Aedonius, *a, um*, adject. quod aëdonis est. Lucanus Paneg. ad Pison. v. 257 *Sic & aedonia superantur voce cicadæ.*

Ædui, Æduicus, vide infra *Hedui.*

ÆĒTES sive Æēta, *æ*, m. rex Colchorum, Medeæ pater. Ovidius epistola Helenæ ad Paridem v. 231 de Medea:

Non erat Æetes, ad quem despecta rediret.

Idem epistola Helenæ ad Iasonem v. 29

Accipit hospitio juvenes Æeta Pelasgos.

¶ Æētis, *ĭdos*, fœm. Medea. Valer. Flaccus 8, 233

Suscitat adfixam mœstis Æetida curis.

¶ Æētias, *ădis*, f. eadem. Ovidius Metam. 7, 9

Concipit interea validos Æetias ignes.

Æētæus, *a, um*, adj. gentile. Catullus de nuptiis Pelei & Thet. v. 3

Phasidos ad fluctus, & fines Æetæos.

¶ Æētius, *a, um*, idem. Val. Flaccus 8, 379 *Illinc Æetius heros* &c.

ÆGÆ, *arum*, f. pl. Macedoniæ oppidum, ubi occisus Philippus rex, Amyntæ filius, fuit: vid. Nepos 21, 2, 1. Iustin. 7, 2, 3, & alii. Hinc

¶ Ægia, *æ*, f. vitis a loco nomen habens, Plin. 14, 3.

ÆGÆVM, αἰγαῖον πέλαγος, mare illud magnum inter Græciam Asiamque, insulis abundans, hodie *Archipelago.* Dictum volunt vel a rege *Ægeo* (vide infra *Ægeus*) vel *Scopulo*, qui speciem ostendit αἰγός, id est, *capræ*, ut Plinius indicat 4, 9; vel, quæ Festus adjicit, quod crebræ in eo sint insulæ, quæ procul intuentibus αἰγῶν, *caprarum*, speciem præbeant; conf. Varr. R. R. 2, 1; vel ab *Ægæa* Amazonum regina, quæ in eo periit. Drakenborch. ad Sil. 1, 468 derivat ab αἶγες *fluctus, procellæ*, quæ in illo mari maxime sentiuntur Adde Bocharti Geogr. Sacr. Parte 2 lib. 1 c. 13. Horat. 1 ep. 11, 16 *Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.*

¶ Ægæon, *ōnis*, a poëtis pro *Ægeo* usurpatum, ut apud Statium Theb. 5 v. 288 *Diis pelagi ventisque & Cycladas Ægæoni.*

Hesychius

Hesychius Αἰγαίων τὸ περὶ τὰς κυκλάδας πέλαγος, Ægæon, mare ad Cyclades. Sic & Ægon usurpatum vide in Ægon n. 2. ¶ 2. Ægæon, etiam Gigantis nomen, qui Briareus alias appellatur. Servius in 10 Æn. (v. 565) Ægæon qualis, centum cui brachia: Ipse est, inquit, qui & Briareus cœli & terræ filius. Et istum alibi Virgil. (6, 287) Centumgeminum appellat. Hesychius: Αἰγαίων ἐνάλιος θεός. οἱ δὲ ὁ Βριάρεως ἢ ὁ Ποσειδῶν. Vid. Salm. ad Solin. p. 125 & Burm. ad Ovid. met. 2, 10.

¶ Ægæus, a, um, adjective etiam accipitur; ut, Neptunus Ægæus pro mari Ægæo, Virg. 3 Æn. v. 74. Ægæum altum, Æn. 12 v. 365. Ægeo in gurgite, Cic. in Arato v. 426.

ÆGALEOS, i, m. vel Ægaleum, i, n. Atticæ mons e regione Salaminis. Herodot. 8, 90; Thucyd. lib. 2 f. 114. ¶ 2. Ægaleos, mons Messeniæ, sub quo Pylus sita, apud Strabonem lib. 8 p. 248.

ÆGATES, m. pl. (non Ægades) insulæ maris Siculi, e regione Lilybæi promontorii, ad quas prœlio bellum Punicum primum fuit compositum. Silius 1, 60 de Hannibale:

Insuper ævi
Flore virens, avet Ægates abolere, parentum
Dedecus, ac Siculo demergere fœdera Ponto.

Adde Corn. Nep. 22, 1, 3; Liv. 21, 10. &c.

ÆGEAE, arum, urbs Ciliciæ, cultu Æsculapii nobilis. vid. Burm. ad Sammon. 5 Qui colis Ægeos &c.

ÆGER, a, um, de corpore & animo dicitur, schwach, kranck, ἀσθενής, ἄῤῥωστος. Ter. Hec. 1, 2, 113 Ægram esse simulant mulierem. Nepos 1, 7, 5 Eo tempore æger erat vulneribus. Curt. 7, 7, 5 Æger ex vulnere. Cic. Cat. 1, 11 Æger morbo gravi; Et pro Cæl. c. 8 Medea animo ægra, schwermüthig, bekümmert; quod etiam æger animi dicitur ap. Curt. 4, 3, 11; & Liv. 2, 36. V. Burmann. ad Val. Flacc. III, 365. Drakenb. ad Liv. II, 3, 5. ¶ 2. Sunt præterea elegantes locutiones: Ægra seges, Ovid. Fast. 1, 688, saat, die nicht fort will. Ægræ partes reipubl. Cic. pro Mil. c. 25. Flor. 3, 17, 9 Æger rerum motarum, id est, propter res motas; quod turbasset rempubl. dolens. Sil. 3, 72 Ægra timoris Roma. Id. 13, 52 Æger delicti. Superl. Psyche ægerrima, Apul. Met. 6 p. 178.

¶ Ægrum, i, n. absolute pro ægritudine. Plaut. Amph. 2, 2, 11 Plus ægri ex abitu viri cepi. Et Lucret. 5, 172 Cui nihil accidit ægri.

¶ Ægre, adverb. pro moleste. Plaut. Casin. 2, 2, 9 Quid est, quod tuo nunc animo ægre est? was thut dir wehe? Ter. Adelph. 1, 2, 57 ægre est, suppresso casu, quem Hec. 2, 1, 30 expressit: Ne quid ægre esset mihi. Pro eo & ægre pati, ægre ferre dicitur, übel zu frieden seyn. Ter. Adelph. 1, 2, 63; & Andr. 1, 2, 7. Tac. An. 4, 71, 3 ægrius accipere, nicht wohl aufnehmen. Rem ægerrime ferre, Sallust. Iug. c. 85. ¶ 2. Interdum idem fere significat quod difficulter, kaum, schwerlich, mit genauer noth. Cic. 16 Att. 11 Ægre me tenui. Id. Tusc. 4, 37 Inveterata vitia ægrius depelluntur. Plaut. Asin. 1, 1, 106 A quo caveas ægrius. Sallust. Iug. c. 83 Omne bellum sumi facile: ceterum ægerrime desinere. Adde Cæs. B. G. 1, 13.

¶ Ægreo, ēre, antiquum verbum, kranck seyn, kränckeln. Lucret. 3, 837 Morbis cum corporis ægret. vid. Turneb. Adv. 30, 10; & Voss. Etym. p. 10.

¶ Ægresco, ĕre, ægriorem fieri, kranck werden. Lucret. 5, 350 Morbis ægrescimus isdem. Virg. Æn. 12, 46 Ægrescitque medendo. Plin. 20, 12 Cervi ægrescunt sexagenis diebus siti maxime. ¶ 2. De animo maxime dicitur, sich kräncken, härmen; ut, Ægrescere rebus lætis alterius, Stat. Theb. 2, 16.

¶ Ægrescens, tis. Silius 8, 212 Quid tantum ducis cura ægrescente dolorem.

¶ Ægritūdo, inis, f. animi ægri affectio vel dolor, unmuth, harm, kummer. Ter. Heaut. 3, 1, 13 Dies adimit ægritudinem hominibus. Cic. Tusc. 4, 15 Turbidi animorum motus important ægritudines anxias atque acerbas. Id. 3, 22 Culpa contractum malum ægritudinem acriorem facit. Id. Att. 9, 4 Totum se ægritudini dedere, id est, prorsus indulgere. Ægritudine confici, sich zu tode grämen, härmen. Id. Tusc. 3, 12. Sic Affici, debilitari ægritudine; & Ægritudinem lenire, levare, depellere, detrahere, sedare, tollere, Ciceronis formulæ sunt; Etiam hæc: In ægritudinem incidere, Tusc. 3, 9. Ter. Phor. 5, 1, 24 Matrem ipsam ex ægritudine miseram mors consecuta est; ubi vel pro animi dolore vel pro corporis affectione exponi potest. ¶ 2. Nam & de corporis ægrotatione apud veteres invenitur, ut apud Curtium 3, 5, 10 Animum ægritudo corporis urgebat. Ubi tamen alii malunt animi ægritudo corpus urgebat. Et Tac. An. 2, 69, 2 Ægritudo ei accidit. conf. Flor. 4, 7, 10; Borrich. Vind. L. L. p. 4. trahit huc Cic. Tusc. 3, 13. Sed male.

¶ Ægrimōnia, æ, f. idem quod ægritudo animi. Cic. Att. 12, 38 Ferrem graviter, si novæ ægrimoniæ locus esset. Usus est etiam Horatius Epod. 13, 10; & 17, 73. Sic Plaut. Stich. 3, 1, 5 Quos affeci ægrimonia, die ich betrübet. Id. Rud. 4, 4, 146 Dum abscedat a me hæc ægrimonia.

¶ Ægror, ōris, m. pro ægritudine. Lucret. 6, 1130 Venit pecubus balantibus ægror. adde v. 1257.

¶ Ægrōtus, a, um, kranck, siech, bettlägerig, de infirma corporis dicitur valetudine; sicut æger de animi morbo plerumque. Ægroto dum anima est, spes esse dicitur, Cic. ad Att. 9, 10. Sic Horat. 1 ep. 2, 47

Non domus & fundus, non æris acervus & auri,
Ægroto domini deduxit corpore febres.

Respublica ægrota, Cic. Divin. in Verr. c. 22, i. e. laborans, afflicta.

¶ Ægrōto, avi, atum, are, kranck seyn. Leviter ægrotare, Cic. 1 Off. 24, ein wenig unpaß seyn. Graviter, gravissime ægrotare, hart darnieder liegen, Cic. Senect. c. 19; & Fin. 2, 13; periculose, Id. Att. 8, 2. Plinius quoque 3 epist. 16 dixit Mortifere. ¶ 2. Eleganti tralatione Lucretius 4, 1121 Languent officia atque ægrotat fama vacillans. Cui simile illud in Catonis distichis est: Et res & fama laborat. Nam laborare ægrotos etiam dicimus. Plaut. Trin. 1, 2, 34 In te ægrotant artes antiquæ tuæ. Plin. 17, 24 Ægrotant aliquando poma &c.

¶ Ægrotatio, onis, f. corporis est & mentis, die kranckheit. Cic. Tusc. 3, 4 Nomen insaniæ significat mentis ægrotationem & morbum. Ibidem c. 10 Ut ægrotatio in corpore, sic ægritudo in animo nomen habet non sejunctum a dolore. Idem Tusc. 4, 13 Ægrotationes & morbi animorum difficilius evelli posse putantur. Hieron. epist. 37 ad Iulian. Diac. Me jugis tum corporis ægrotatio, quam animæ ægritudo consumpsit.

¶ Coægresco, ere, mitleiden. Tertull. de Anima c. 5 Corpus animæ afflictæ coægrescit: Ita Latinius legit, al. cohærescit. v. Iunii Not.

¶ Subæger, a, um, apud Celsum.

¶ Subægre, adv. idem apud Lucretium.

Ægeria, nympha, vide Egeria in Gero.

ÆGESTA, æ, f. urbs Siciliæ, quæ & Segesta dicta, Græci quoque sine diphthongo Ἐγέστα scribunt. Vide Stephan. Byz. Festum in Segesta, & Salmas. in Solin. f. 78. conf. & infra Segesta. Hinc populi Ægestani, Egestani, Segestani, apud Plin. & alios. In Ægesta Æmilius Censorinus fuit crudelissimus tyrannus. Hic, si quis nova tormenta & inusitatum aliquod cruciandi genus exstruxisset, præcipuis eum muneribus prosequebatur. Quidam igitur Aruncus, Paterculus nomine, equum ex ære fabricatum Æmilio donat, ut in eum excruciandos injiceret: ille autem tum denique ad æquitatis cogitationem conversus, auctorem primum intrusit, Plutarch. in Parallel. sub finem p. 561. H. Steph. Confer huc, quod de Perillo scriptores commemorant.

ÆGEUS, dissyllab. ei, m. αἰγεύς, rex Athenarum, Thesei pater ex Aethra conjuge, & Medi ex Medea, ut auctor est Iustinus 2, 6, 14, & 42, 2, 13. Præcipitem se dedit in mare, quod inde Ægæum postea appellatum est, ut Hyginus tradit fab. 43. vide supra Ægæum.

¶ Ægīdes, æ, m. Theseus. Ovid. Heroid. epist. 4, 59 Perfidus Ægides, ducentia fila secutus, Curva meæ fugit tecta sororis ope.

ÆGIALE, es, f. αἰγιάλη, Diomedis uxor. Statius 3 Silv. 5 v. 48

Questa est Ægiale, questa est Melibœa relinqui.

¶ Ægialia, æ, f. insula adjacens Ætoliæ, cujus rex fuit Diomedes, Plinio teste 4, 12.

¶ Ægiāleus, ei, m. Medeæ frater, Iustino 42, 3, 1. Hunc Absyrtum alii vocant, de quo supra. Cic. de Nat. D. 3, 19 Quid hujus Absyrto fratri, qui est apud Pacuvium Ægialeus?

ÆGIALOS, Ægialus, i, m. Αἰγιαλός, littus dicitur: unde Achaja, propter urbes in littore ordine dispositas, Ægialos vocata fuit, Plinio teste 4, 5. ¶ 2. Ægialus, mons Atticæ Solino c. 12. ¶ 3. Promontorium etiam & vicus Paphlagoniæ. Addit plura Steph. Byzantius.

ÆGICHON, i, n. gramen, Apul. de Herb. c. 77.

ÆGĪLOPS, ōpis, f. αἰγίλωψ, Gen. αἰγίλωπος, Plinio 16, 6 arboris glandiferæ species est. ¶ 2. Rursus & bulbi genus eidem est Ægilops 9, 5. ¶ 3. Et Ægilops inanis est avena, seu herba hordeum enecans, quam festucam Plinius vocat, wilder haber. Frugifera enim avena, qua equi pascuntur, βρόμος (βρῶμος) est Dioscoridi. Quamvis hæc aliis, ipso etiam Theophrasto, interdum confundantur. Plinius 18, 17 Est herba, inquit, quæ cicer enecat & ervum circumligando se, vocatur orobanche; triticum simili modo æra; hordeum festuca, quæ vocatur ægilops, unkraut in der gerste. ¶ 4. Denique Ægilops, seu ægilopa, æ, seu ægilopia, neut. pl. αἰγιλώπια, tuberculum parvum dicitur in palpebra super locum pilorum, quod a similitudine grani hordeacei a Græcis κριθή dicitur, ein gerstenkorn am auge. Cels. 7, 7; & Plin. 35, 6. Hinc

Ægilōpĭcus, i, m. qui ægilope laborat, der ein böses auge hat. Cathol.

ÆGĪNA, æ, f. Αἴγινα, insula Piræeo, Atheniensium portui, objecta, sive inter Athenas & Epidaurum sita, cujus ambitus 130 secundum Strabonem stadiorum, cum oppido ejusdem nominis: dicta ab Ægina, Æaci matre, qui inde cum posteritate sua genus traxit: ut Strabo testatur lib. 8. Appellatam primum fuisse Oenonen, Plinius 4, 12, Steph. Byzant. in Ægina, Eustathius ad Dionys. Perieg. v. 512 & Tzetza in Lycophr. v. 175, Pausan. in Corinth. f. 48 & alii scripsere. Ovidius Oenopiam vocatam prodidit Met. 7, 472, ubi quibusdam videbatur legendum Oenonem veteres appellavere, sed ipse Æacus Æginam genetricis nomine dixit. Verum Oenopiam retinendum, Pindaro auctore, ostendit L. Balb. ad Val. Fl. 1, 25. Primum Ægina pueros optimos alit: τὰ πρῶτ' ἀρίστους παῖδας Αἴγιν' ἐκτρέφει, proverbiale est in eos, qui sui dissimiles efficiuntur, & in deterius proficiunt. Pueros enim optimos & virtute præstantes primum Ægina aluit, Achillem, Patroclum, Ajacem & Neoptolemum: postea vero, moribus mutatis in deterius, homines habuit etiam minus præstantes. v. Chiliad.

¶ Ægina, Æsopi fluvii filia a Iove in ignem verso compressa, vel in aquilam. vid. Bur. ad Ovid. Met. 7, 113.

¶ Æginæus, a, um, adject. ut Æginæa mercatura, pro quæstu ex multis variisque mercibus, eine handthierung mit allerley waare. Et

¶ Æginæa, orum, n. plur. pro rerum venalium oneribus miscellaneis, quarum venditores, Æginæopolæ dici possunt, v. Cæl. Rhodig. Antiq. 21, 23.

¶ Æginensis, e, aliud adject. Æginæ incolæ, cum ob ignaviam & mutatam morum integritatem male cœpissent audire, dici consuevit: Æginenses neque tertii, neque quarti, neque ullo in numero loco-ve. v. Chil.

¶ Æginēta, æ, m. subst. pro incola. Cic. Off. 3, 11 Athenienses sciverunt, ut Æginetis pollices præciderentur. Æginetas primos argentum signasse, prodidit Ælianus Var. Hist. 12, 20. Numisma eorum χελώνης habuit, hoc est, testudinis imaginem. Hinc factum est, τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικᾶντι χελῶναι, hoc est, Virtutem & sapientiam vincunt testudines. ¶ 2. Æginetæ fictoris meminit Plinius 35, 11. ¶ 3. Porro inter medicos clari nominis est Paulus Ægineta. v. Voss. de Philos. c. 13.

¶ Æginēticus, a, um, adject. ut Æs Æginеticum, quod olim in pretio fuit, apud Plinium 34, 2 extr.

Ægiochus vide mox Ægis.

ÆGĪPAN, anis, m. pl. Ægipānes, iidem qui Panes, quod hoc genus caprinis pedibus fingeretur, Plin. 5, 1 & 8. Plutarchus tamen distinguit, & Αἰγίπανα esse pronunciat, quem Romani Silvanum appellarunt. Et hunc a Pane distinguit. Virgilius in illo Georg. 2, v. 494 Panaque Silvanumque patrem Nymphasque sorores. Plura Salmasius Exercit. Plin. f. 293, & Isaacus Vossius observ. ad Pomp. Mel. 1, 8 p. 46.

ÆGĪROS, i, f. αἴγειρος, populus nigra Dioscor. 1, 98, pappeln.

¶ Ægīrinon, i, n. αἰγείρινον, unguentum ex gemmis populeis, resina & flore turgentibus, ap. Herm. Barbarum.

ÆGIS, idis, f. αἰγίς, multa & incerta nominis hujus significata apud Græcos recenset Erasmus in Prov. Ægis venit. ¶ 2. Poëtis scutum Iovis

Iovis ſignificat & Palladis, in cujus medio caput erat Meduſæ Gorgonis, ſerpentibus crinium vice terribile. Virg. Æn. 8, 352 *Arcades ipſum*

Credunt ſe vidiſſe Iovem, cum ſæpe nigrantem
Ægida concuteret, &c.

Et v. 435 *Ægidaque horrificam turbatæ Palladis arma, &c.* Vbi Servius: *Ægis* *propric eſt munimentum pectoris æreum, habens in medio Gorgonis caput: quod munimentum ſi in pectore Numinis fuerit, Ægis vocatur: ſi in pectore hominis, ſicut in antiquis Imperatorum ſtatuis videmus,* Lorica *dicitur.* Conf. Horat. 1 od. 15, 11; & 3 od. 4, 57. Primo caſu Sil. 9, 444 de clypeo Palladis: *Sibilaque horrificis torquet ſerpentibus ægis.* vid. Brouckhuſ. ad Propert. 2, 2, 60. ¶ 3. Peculiare lignum, de quo Plin. 16, 39 *Larix fœminam habet, quam Græci vocant ægida, mellei coloris.*

¶ Ægiŏchus, *i*, αἰγίοχος, Iovis apud poëtas epitheton, v. gr. Homerus Iliad. α v. 202 Αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ubi Didymus ſcholiaſtes: Αἰγιόχοιο, αἰγίδα ἔχοντος. Αἰγὶς δέ ἐστιν ὅπλον Διὸς ὑφαιστότευκτον, *Ægiochi, i. e. ægidem tenentis. Ægis autem eſt ſcutum Iovis a Vulcano fabrefactum.* Alii ex pelle caprina nomen deducunt. Lactant. 1, 21 de capella Iovis nutrice: *Hujus capellæ corio uſum eſſe pro ſcuto Iovem, contra Titanas dimicantem, Muſæus auctor eſt, unde a poëtis αἰγίοχος nominatur.*

¶ Ægisŏnus, *a*, *um*, i. e. ob Ægidis ſonum terribilis. Vocatur Pallas a Val. Flacco 3 v. 88 *Ægiſono fera pectore virgo.*

ÆGISTHVS, *i*, m. Αἴγισθος, ſic dictus, quod a matre abjectus, uberibus capræ nutritus ſit; v. Ælian. V. H. 12, 42. Thyeſtis fuit filius (unde & *Thyeſtiadem* Ovidius dixit) ex Pelopea filia Atrei; & Agamemnonis Clytæmneſtræ opera interſector: interſectus vero ipſe poſtea rurſus eſt ab Oreſte Agamemnonis filio, necem patris ulciſcente. Ovid. de Remed. Amor. 1, 161 *Quæritur, Ægiſthus quare ſit factus adulter?*

In promtu cauſſa eſt, deſidioſus erat.

¶ 2. *Ægiſthum* dixit C. Cæſarem Pompejus, ob adulterium cum uxore ſua Mutia, quam ideo Pompejus repudiavit. v. Suet. Cæſ. c. 50.

ÆGĬTHĂLVS, *i*, m. Αἰγιθαλὸς, avis, quæ latinis *Parus* eſt, eine meiſe. Plin. 10, 74. Avis eſt inimica apibus, Ariſtot. de Nat. Animal. 8, 3; & 9, 14 & 40. Sed

¶ Ægŏthēlas, *æ*, c. Αἰγοθήλας, *caprimulgus* eſt. Geſner.

ÆGĪTHVS, *i*, m. αἴγιθος & αἴγιοθος, avis parva, *Salus* dicta, aſino hoſtis, quia ejus rugitu abortit ova, & pulli ex nido excutiuntur. Plin. 10, 74; Ariſtot. Hiſt. Anim. 9, 1. Eberus & Peucerus *ægithum* interpretantur, zötſcherlin, niſi ea vero *Linaria* rubra eſt. Gybert. Longolius *ægithum* avem eandem facit currucæ, eine graſsmücke.

ÆGLE, *es*, f. Αἴγλη, nympha Virgilio, Eclog. 6, 21

Ægle Naïadum pulcherrima, candida Nais:

αἴγλη *ſplendorem* ſignificat. ¶ 2. Fuit etiam una Heſperidum *Ægle*, filia Heſperi, curatrix una cum ſororibus hortorum in Mauritania, in quibus aurea mala naſcebantur. v. Hygin. prooemio Fab.

¶ Ægles, *æ*, m. athleta Samius fuit, qui cum per omnem ætatem ſuam mutus fuiſſet, in ſacro tandem certamine, cum in ſortitione fraudem committi videret, nimio loquendi deſiderio linguæ vinculum rupit, & diſtincte, quamdiu vixit, locutus eſt. Gell. 5, 9. Val. Max. 1, 8 ext. 4.

¶ Ægletes, *æ*, m. Apollinis cognomen, quo celebratur in Anaphe inſula. Vide Apoll. Argon. lib. 4 v. 1716.

ÆGŎCĔPHĂLOS, *i*, f. αἰγοκέφαλος, avis a ſimilitudine capitis caprini quaſi capriceps, Plin. 11, 37.

ÆGŎCĔRAS, *ātis*, n. fœnum Græcum Plinio eſt 24 c. ult. quia corniculis ſemen habeat ſimile. Vide *Fœn. Græc.* in *Fœnum.*

ÆGŎCĔROS, *ōtis*, m. Αἰγόκερως, *Capricornus* vulgo dicitur, cum rectius *Ibex mas* diceretur, ein ſteinbock; ex caprarum ſilveſtrium genere in Alpibus, miræ pernicitatis. v. Lucret. 5, 614. ¶ 2. Eſt & ſignum cœleſte. v. Lucan. 9, 537 *Humidus ægoceros, nec plus leo tollitur urna.* Capricornum enim *humidum, udum, nivoſum, aquoſum, imbriferum* poëtæ dicunt: ut & *gelidum* & *frigidum*. Quia vero poſt ſolis in capricornum ingreſſum aſcendere ille incipit, quemadmodum aſcendendo capræ paſcuntur; ei ſigno eadem ratione nomen factum volunt. conf. Hygin. fab. 196.

ÆGŎLĔTHRON, *i*, n. αἰγόλεθρον, herba venenata, ab exitio jumentorum & præcipue caprarum appellata, Plin. 21, 13.

ÆGŎLIOS, *i*, m. αἰγωλιὸς, i. e. ulula, Plin. 1[0], 6. Ariſtot. Hiſt. An. 9, 17.

ÆGON, *onis*, m. paſtoris nomen apud Virgilium ecl. 5, 72

Cantabunt mihi Damœtas & Lyctius Ægon.

¶ 2. *Ægon*, pro *Ægæo mari*, Stat. Theb. 5 v. 55 *Quas ſpumifer aſſilit Ægon*, i. e. circumfluit.

ÆGŌNȲCHON, *i*, αἰγώνυχον, herba Plinio 27, 11, eadem quæ *Lithoſpermon* Plin. 27, 11, & Dioſc. 3, 358. Officinis *Melium Solis* (*Soler* potius, a montibus, in quibus naſcitur) dicitur, meerhirſen, ſteinſamen, perlenkraut, Matthiol.

ÆGOPHTHALMOS, *i*, m. αἰγόφθαλμος, gemma; ſic ab oculo caprino cognominata Plinio 37, 11.

ÆGOS FLVMEN; vel amnis, vel urbs, in Thraciæ Cherſonneſo juxta Helleſpontum, αἰγὸς ποταμοὶ Græcis. Stephanus: Αἰγὸς ποταμοὶ, πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ, *Ægos fluvii urbs in Helleſponto.* Et ita Græci plerumque in multitudinis numero vocant, ut Xenophon, Plutarchus, Diodorus: at Latini in ſingulari numero *Ægos flumen* appellant; ut Plin. 2, 58; & 4, 10; Mela 2, 2. Nepos 6, 1, 4; 7, 8, 1; 9, 1, 2. Cæterum *Ægos* non primum caſum, ſed genitivum eſſe, Græci auctores ſatis indicant. Ad oppidum iſtud lapidem e cœlo caſurum Anaxagoras prædixit, quod & accidit. v. Plin. 2, 58. Fregit poſtea apud hunc fluvium Lyſander claſſem Atticam, Atheniſque maxima ex parte dirutis, triginta impoſuit tyrannos. v. Plutarch. & Nepos 6, 1, 4.

Ægre, ægreſco, ægrimonia, ægritudo, ægroto, vide *Æger.*

ÆGYPSVS, *i*, m. Getica urbs ad ripam Danubii, quam deſcribit Ovid. Pont. 1, 8, 11; & 4, 7, 21.

ÆGYPTA, *æ*, m. Ciceronis libertus fuit, cujus meminit ipſe lib. 16 famil. ep. 15 (vulg. 13) & ad Att. 8 epiſt. 15 pr.

ÆGYPTILLA, *æ* f. gemma in nigra radice cærulea, Plin. 37, 10. Iſid. 16, 11.

ÆGYPTVS, *i*, m. Αἴγυπτος, filius fuit Beli Babyloniorum regis, Danai frater, cui L. fuerunt filiæ, ut fratri filii totidem; de quorum nuptiis vide in *Danaus* ex Hygin. Fab. 168. Ægyptus tandem, Danao expulſo, Ægypti regnum tenuit, atque ex ſuo nomine regionem illam appellavit.

¶ Ægyptus, *i*, f. regio, dicta antea *Aëria*, a fuſco & caliginoſo aëre, Nili ſcilicet, Stephano & Gellio 14, 6 auctoribus. Heſychius ab *Ægypto* amne, qui *Nilus* poſtea appellatus fuit, dictam *Ægyptum* putat; alii ab *Coptos* antiqua urbe, & αἶ, quod Ebræis inſulam & regionem, ut Græcorum αἶα, ſonat. De Ægypti ſitu, fertilitate, incolarum præterea ingenio, inſtitutiſque ac moribus, plura Iſocrates in Buſiride, ubi præcipue ſolertiam gentis commendat: de fertilitate & urbium multitudine Theocritus Eidyll. 17 v. 79 & ſqq. Vide in primis Herodot. 2 & Ammian. 22, 40 ſq. ubi & religionem deſcribit; quam ſuperſtitioſam perquam & tam immanem atque crudelem, quam fœdam atque ridiculam habuere, de qua multa Iuvenal. Sat. 15. & quos laudat Elmenhorſt. ad Arnob. 1 p. 15 ſq. *Ventoſum & inſolentem nationem* Plinius vocat Paneg. Trajani c. 21; *Gentem non fidam* Lucanus 5, 58. *Imbelle atque inutile vulgus* Iuvenal. 15, 124. *Fallacem gentem, ſemperque alia cogitantem, alia ſimulantem*, Hirtius B. Alex. c. 24. *Vanam gentem & novandis, quam gerendis rebus aptiorem*, Curt. 4, 1, 30. Quæ omnia in compendio quaſi complexus eſt Vopiſcus in Saturnino c. 8, ubi & de ſtudiis refert, quibus maxime delectati Ægyptii fuere. Vide & Treb. Pollionem 30 Tyrannis, in Æmiliano, & in Chiliad. *Ægyptii machinarum artifices.* Macrobius Sat. 1, 12 Ægyptum vocat *artium matrem.* Idem de Somn. Scip. 1, 19 Ægyptios appellat *omnium philoſophiæ diſciplinarum parentes.* Et c. 21 eos, ut, *primos omnium cælum ſcrutari & metiri auſos.* De dicacitate eorum & in cavillos ſolerti ingenio v. Seneca ad Helviam ſub fin. & Herodianus 4, 9. De invidia, qua nemini dogmata, & diſciplinas ſuas communicabant, Beroald. 37. Annot. Tom. 1. Theſaur. Critici Grut. p. 213. De Ægypto & Ægyptiis rebus præclara multa congeſſit Barthius ad Claud. p. 129 ſq. Plura Rich. Pocockius in Itiner. Orient. T. 1. ¶ 2. *Ægyptus* notat locum quemlibet ærumnoſum. vid. Barth. ad Claudian. Mamert. p. 450.

¶ Ægyptius, plur. Ægyptii, ſubſt. die Egyptier. Ægyptios, præſertim Alexandrinos, aſtutos fuiſſe & fallaces, probat Cæl. Rhodig. 9, 3. Adde dicta in *Ægyptus.* ¶ 2. *Ægyptius* nonnunquam Latinis, nec non Græcis, niger, ſeu fuſcus eſt. Vide Scal. ad Feſt. Inde intelligendum illud Suetonii Calig. c. 57 *Parabatur & in noctem ſpectaculum, quo argumenta inferorum per Ægyptios & Æthiopes explicarentur.*

¶ Ægyptius, *a*, *um*, adject. egyptiſch, ut, *Ægyptium mare*, Flor. 3, 6, 9; Plin. 5, 1. *Ægyptia ficus*, Idem 13, 7. *Ægyptia claſſis*, Nepos 12, 2, 3. *Ægyptium velamen*, Aur. Vict. vir. ill. c. 77. *Ægyptium templum*, adagium de eo, quod forinſecus nitet, introrſum fœtet, v. Cæl. Rhod. 9, 5.

¶ Ægyptiăcus, *a*, *um*, idem ac *Ægyptius.* Plinius 6, 28 pr. *Ad mare noſtrum litusque Ægyptiacum.*

¶ Ægyptiace, adverb. Trebell. Pollio in Zenobia: *Loquebatur Ægyptiace ad perfectum modum.*

ÆLIA, *æ*, f. Αἰλία, urbs Palæſtinæ, colonia Romanorum ab Ælio Adriano condita, a cujus ingreſſu etiam Iudæos arceri voluit. A tempore autem Conſtantini M. etiam *Hieroſolyma* vocari cœpit, cum revera eſſet Ælia, non Hieruſalem. v. Euſebius Hiſt. Eccl. 4, 6. Ioſ. Scalig. Animadv. Euſeb. p. 217. Spanhem. de V. & P. Numiſmat. T. II. *Æliam Capitolinam* ex Dione Xiphilinus in Adriano vocat.

ÆLIANVS, *i*, m. Αἰλιανὸς, ſophiſta Romanus fuit, Pauſaniæ auditor ſub Adriano principe. Scripſit Græce libros 16 hiſtoriæ animalium, & 14 hiſtoriæ variæ, plenos doctrina variarumque rerum cognitione. ¶ 2. *Ælianus Meccius*, Italus medicus, theriaca conſervandi contra peſtem homines auctor fuit. Galen. de uſu ther.

ÆLIVS, *i*, m. *Æliorum* familia Romæ numeroſa fuit, virtute quam fortuna celebrior: pauperrima enim fuit. Claudianus in Laude Serenæ v. 56 *Series his fontibus Ælia fluxit*, hoc eſt, familia. ¶ 2. *Ælius Catus* cibum ex fictilibus cepit, & miſſa ſibi ab Ætolis vaſa argentea recuſavit. De hoc Ennius apud Ciceronem Tuſc. 1, 9 *Egregie cordatus homo Catus Ælius Sextus.* ¶ 3. *Ælius Gallus* Arabiam felicem ſubegit Romanis ſub Auguſto. Ejus amicitia Strabo Geographus uſus eſt, & cum eo Nilum navigavit, totamque fere Ægyptum luſtravit. ¶ 4. *L. Ælius Grammaticus* cognomine duplici fuit, *Præconini* & *Stilonis. Præconinus* appellatus fuit, quod pater ejus Præconium fecerat: *Stilo*, quod orationes nobiliſſimo cuique ſcriberet. v. Suet. de Grammat. illuſtr. c. 3; Gell. 2, 21; & Burm. ad Quintil. 1, 6 p. 81. ¶ 5. *Ælius* alius *Mantia Formianus*: de quo Val. Max. 6, 2, 8. ¶ 6. *Ælius Meliſſus* Grammaticus ſcripſit de loquendi proprietate: de hoc Gell. 18, 6. ¶ 7. *Ælius Prætor*, de quo Valer. 5, 6, 4. ¶ 8. *Ælius Tubero*, cujus in Bruto c. 31 Cicero meminit, & in Orat. pro Muræna c. 36. ¶ 9. *Ælius Tuberonis* nepos accuſator Ligarii fuit, quem Cicero luculenta oratione defendit. ¶ 10. *Ælius Verus* Imperator, de quo Spartianus. ¶ 11. *Ælius Donatus* grammaticus, præceptor fuit D. Hieronymi. Diſtinguendi ſunt Ælii ab Helviis, auctore Rupert. ad Pomponii Enchirid. p. 356. ubi tabulam quoque Æliorum genealogicam exhibet p. 346 ſeq.

¶ Ælius, *a*, *um*, adj. ut, *Lex Ælia*, ſæpius apud Cic. e. g. Att. 1, 16; & 2, 9.

AELLO, f. tribus ſyllab. Ἀελλώ, ut, *Sapphûs*, una eſt Harpyjarum trium; reliquæ duæ *Ocypete* ſunt & *Celæno*, Servio auctore in Æneid. 3, 209. *Aello* a turbine dicitur ſeu procella. Sic enim cum impetu turbulento Harpyjas irruere Val. Flacc. ſcripſit 4 Argonaut. v. 450

Harpyjæ ſemper mea pabula ſervant,
Fallere quas nusquam miſero locus: illicet omnes
Deveniant niger intorto ceu turbine nimbus.

¶ 2. Eſt & inter canes Actæonis Ovid. Met. 3, 220 *& curſu fortis Aëllo.*

ÆLŪRVS, *i*, m. αἴλουρος, Latine *felis*, die katze. Vocem deducunt ab αἰολλεῖν καὶ κινεῖν τὴν οὐρὰν, quod variet & moveat caudam. Gell. 20, 7 *Ælurorum oculi ad vices lunæ aut ampliores fiunt, aut minores.* Plutarch. in præcept. connubialibus, τὸν αἴλουρον ὀσμῇ μύρων ἐκταράττεσθαι καὶ μαίνεσθαι λέγουσιν, hoc eſt, *felem odore unguentorum turbari & furere dicunt.*

ÆMĬDVS, *a*, *um*, adject. apud Feſtum & in Gloſſ. Iſidori eſt *tumidus, inflatus*, ſcil. ex copia ſanguinis, qui græce αἷμα dicitur.

ÆMĬLIVS, *i*, m. gentile nomen Romanorum, in quo Latinorum i lapides Capitolini & cuncta antiquitatis monumenta oſtentant, quanquam in Græcorum libris utplurimum eſt Αἰμύλιος. Æmiliorum nomen Plutarchus in Numa p. 65 & principio vitæ Æmilii Pauli a Pythagoræ filio Mamerco duxit, cui Æmilii cognomen δι' αἱμυλίαν λόγου καὶ χάριν, *propter dicendi leporem & venuſtatem* hæſerit: unde Numa, diſcipulus Pythagoræ, alicui ex quatuor filiis ſuis nomen Mamerci impoſuerit, cum quo & cognomen tranſierit ad Romanos. Multi clari Æmilii fuerunt, Paulus Macedoniæ victor, Scaurus, Mamercus, Porcina, Lepidus triumvir

vir & alii, de quibus paſſim in hiſtoriis. ¶ 2. De Æmilio tyranno v. in *Ægeſta*.

¶ Æmilius, *a, um*, adject. Propertius 3 eleg. 3 de Ennio poëta: *Et cecinit Cariosfratres, & Horatia pila, Regiaque Æmilia vecta tropæa rate*, i. e. Pauli Æmilii, Perſeo Macedonum rege in triumphum ducto, ut ibi interpretatur Livineius. ¶ 2. *Æmiliæ viæ*, quas Æmilius Scaurus, & M. Æmilius Lepidus ſtraverunt. Ab Ariimino per partes Adriano mari ſubjectas ferebant, & ipſa regio, quam via illa tangebat, dicta fuit *Æmilia*, præſertim apud ævi poſterioris ſcriptores, ſicut altera huic contermina, *Flaminia*. Vide Geogr. ¶ 3. *Æmilia*, nomen quoque fœmineum apud Tacitum & alios.

¶ Æmiliānus, *i*, ut *Scipio Æmilianus*, Scipio Africanus minor, qui ex Æmiliorum familia per adoptionem familiæ Scipionum inſertus fuit. Adoptati enim ut nomina adoptantis adſumunt, ita ex prioribus ſeu patriis aliquod retinent diſcriminis cauſſa, ſed leviter immutatum, aut ſyllaba auctum, quemadmodum *Octavius* poſt adoptionem *Octavianus* appellatus fuit. Dio Caſſ. lib. 46 p. 322 conſulatur.

¶ *Æmiliani*, (horti) vel *Æmiliana* (prata) extra urbem, ſub ea tamen fuiſſe debent. Varr. de RR. 3, 2, 6.

ÆMON, vide *Hæmon*.

ÆMŌNIA, *æ*, f. Αἱμονία, (ſcribunt & *Hæmonia*) Græcia ab Æmone Theſſaliæ monte dicta fuit ante regem Græcum, qui *Æmoniæ* nomen mutavit, & a ſuo nomine *Græciam* dixit, ut Plinius auctor eſt 4, 7. Proprie Theſſalia eſt.

¶ Æmŏnius, *a, um*, adject. nomen frequens eſt apud Ovidium, ut *Terra Æmonia*, de Remed. v. 249. *Iuvenis Æmonius*, pro Jaſone, Met. 7, 132. *Æmoniæ artes*, id eſt, magicæ, quibus Theſſali infames fuerunt, de Arte am. 2, 99. *Æmonius equus*, i. e. Theſſalicus Achillis, Triſt. 3, 11, 28.

¶ Æmŏnis, *idis*, f. Laodamia vocatur Ovid. Her. 13, 2. h. e. Græca.

¶ Æmŏnides, *æ*, m. viri proprium apud Virg. Æn. 10, 537
Nec procul Æmonides Phœbi Triviæque ſacerdos &c.

ÆMŬLOR, *atus, ſum, ari*, (ζηλόω, ζηλοτυπέω) eifern, nacheifern, nachahmen. Plus eſt quam *imitari*: Qui *imitatur*, ſequitur exemplum alterius, ſatis habens, ſi aliqua ſimilis ſaltem ei, quem imitatur, eſſe poſſit; qui *æmulatur*, ita ſequitur & imitatur alterius rem, ut æquare, vel ſuperare etiam ſtudeat, majoremque adeo, ſi poſſit, ex ea gloriam ac laudem ſibi conficiat. Sed quia ad hoc ſtudium ſæpius livor atque invidia accedit, ideirco tam in bonam, quam malam partem hoc verbum uſurpatur, & ſæpe adeo pro *invidere*, & ideo *concertare*, ponitur. Non raro vel nihil aliud quam *imitari* & *ſequi*, vel *ſectari* ſignificat, Plaut. Mil. Glor. III, 2, 26 *Quoniam æmulari non licet, nunc invides*. Cic. pro Flacco c. 26 *Ut omnes ejus urbis inſtituta laudare facilius poſſint, quam æmulari*. Nep. 15, 5, 6 *Agamemnonem æmulari*. Horat. 4, od. 2. 1 *Pindarum quisquis ſtudet æmulari*. Quintil. 10, 2 *Triſtes & jejuni Pollionem æmulantur*. Tac. Hiſt. 3, 81, 1 *Studium Philoſophiæ, & placita Stoicorum æmulatus*: id eſt, ſecutus eſt: nam & ſic diſcipuli magiſtrum *æmulari* dicuntur, cum aſſectantur. conf. Plin. 4 epiſt. 8, 3. ¶ 2. De contentioſa imitatione, non reprehendenda tamen, uſus hoc verbo eſt Plin. 7 ep. 30 *Orationem Demoſthenis habui in manibus, non ut æmularer, (improbum enim ac pene furioſum) ſed tamen imitarer & ſequerer*. Quintil. 1, 3 *Sunt nonnulli acuendis puerorum ingeniis non inutiles luſus: cum poſitis invicem cujuscunque generis quæſtiunculis æmulantur*. ¶ 3. De invidioſa contentione. Liv. 28, 43 *Tanquam mihi ab infimo quoque periculum ſit, ne mecum æmuletur*. Vbi nota conſtructionem cum ſexto caſu. Cicero cum dativo ita junxit, Tuſc. 1, 19 *Solemus eo magis incendi, quod iis æmulemur, qui ea habeant, quæ nos habere cupianus*. Quintil. 10, 1 *Conſummati jam patroni veteribus æmulantur*. Iuſtin. 6, 9, 2 *Amiſſo, cui æmulari conſueverant, in ſegnitiem torporemque reſoluti*.

¶ Æmulo, *are*, antique activa forma, idem. Apul. Met. 1 p. 149 *Patris tui virtutes æmularveris*.

¶ Æmulans, *tis*, Cic. Tuſc. 4, 20 *Æmulantis eſt alieno bono, quod ipſe non habeat*, &c. Contradiſtinguitur *obtrectanti*. Liv. 1, 18 *Pythagorani in ultima Italiæ ora juvenum æmulantium cœtus habuiſſe conſtat*.

¶ Æmulanter, adverb. eiferig, mit eifer. Tertull. adv. Hæret. c. 40 *Diabolus res tam æmulanter affectavit exprimere in negotiis idololatriæ*.

¶ Æmulatio, *ōnis*, f. ζῆλος, eifer, nacheiferung, nachfolgung. Eſt & hæc duplex: ad laudem altera, altera ad culpam. Cic Tuſc. 4, 8 Æmulatio *dupliciter illa quidem dicitur, ut & in laude, & in vitio nomen hoc ſit: nam & imitatio virtutis, æmulatio dicitur: & eſt æmulatio ægritudo, ſi eo, quod quis concupierit, alius potiatur, ipſe careat*. Quintil. 1, 2 *Firmiores in literis profectus alit æmulatio*. v. ibi plura de æmulatione ſtudiorum in ſchola p. 30 ſq. Paterculi verba ſunt 1, 17, 6 *Alit æmulatio ingenia: & nunc invidia, nunc admiratio imitationem accendit*. Ex quibus vides diverſas æmulationis cauſas. Alterius, admiratio eſt illius, quod pulchrum atque eximium habemus, & itaque aſſequi cupimus; alterius invidia & dolor ex bono & pulchro, quod penes alium eſſe videmus, nosque aſſequi deſperamus. Itaque cum degenerat æmulatio, mera invidia ac obtrectatio eſt: quæ ζηλοτυπία Græcis, ut Tullius auctor eſt. Hinc illud Phædri 2, 10, 7 *Non hæc invidia, verum eſt æmulatio*. Nepos in Attico c. 5, 4 *Efficiebat, ut, inter quos tantæ laudis eſſet æmulatio*, (& Cicero & Hortenſius, de quibus intelligit, eloquentiæ principatum affectabant) *nulla intercederet obtrectatio*. Plin. Paneg. c. 84 *Nihil eſt tam pronum ad ſimultates, quam æmulatio, in fœminis præſertim. Ea porro maxime naſcitur ex conjunctione, alitur æqualitate, exardeſcit invidia, cujus finis eſt odium*. Tac. 3 Hiſt. 38, 6 *Ille infenſus Bleſo æmulatione prava*. Petron. c. 99 *Neque in amantium eſſe poteſtate furioſam æmulationem*. Nempe ζηλοτυπίαν ſignificat: quæ *pellicatus, pellicatio* in Ver. Gloſſ. interpretatur.

¶ Æmulatus, *us*, m. idem. Tac. 13 An. 46, 5 *Otho, ne in urbe æmulatus ageret, provinciæ Luſitaniæ præficitur*. Idem 3 Hiſt. 66, 5 *Extincto æmulatu*.

¶ Æmulāmentum, *i*, n. ein exempel, eine anreitzung. Tertull. S. Cyprian. adv. Marc. 4, 1 *Quapropter merito nos æmulamenta locuti*: ubi antepenultima perperam corripitur.

¶ Æmulātor, *ōris*, m. qui æmulatur, tam ad laudem, quam ad vitium, ζηλωτής, der mit einem eifert. Cic. 2 ad Att. 1 *Quod Sicyonii te ledunt, Catoni & ejus æmulatori Servilio attribuas*. Vbi *Æmulator* eſt imitandi ſtudioſus. Pro eo frequentius eſt

¶ Æmulus, *i*, m. ſubſtantive, ſectator, imitator, ein eiferer, nachfolger. Cic. pro Marcello c. 1 *Illo æmulo ac imitatore ſtudiorum ac laborum meorum, quaſi quodam ſocio ac comite diſtracto*. Sic *Æmulus regni, imperii*, Curt. 5, 7, 2; & Iuſtin. 11, 2, 3; der um den vorzug ſtreitet. *Æmuli Brutorum*, Tac. 16 Ann. 22, 9; qui & cum dativo conſtruxit Ann. 13, 3, 5 *Dictator Cæſar ſummis oratoribus æmulus*. Salluſtius cum accuſativo frag. hiſt. 3 p. 978 Cort. *Facta conſultaque* Alexandri *æmulus erat* Pompejus. Sed Apul. 1 Met. p. 103 *In convivas æmulus*, id eſt, qui avidius vorat, & timet, ne illi ſe plus edant. Eodem libro p. 111 *Æmulus in colorem*. ¶ 2. Obtrectator & invidus, ein gegner, widerſacher, neider. Virg. Æn. de Miſeno 6, 173 *Æmulus exceptum Triton (ſi credere dignum eſt)*
Inter ſaxa virum ſpumoſa immerſerat unda.
Iterum Tac. Ann. 3, 8, 1 *Piſo Druſum vemoto æmulo æquiorem ſibi ſperabat*. ¶ 3. Hinc & pro *Rivali* haud raro *æmulus* ponitur, ein mitbuhler. Cic. 6 ad Att. 3 *Licet eum ſolus ames, me æmulum non habebis*. Ita Ter. Eun. 2, 1, 9; & 4, 1, 9. Sen. de Benef. 1, 9. Plin. 6 ep. 31 n. 5.

¶ Æmula, *æ*, f. ſubſt. Vellei. 2, 1, 1 *Remoto Carthaginis metu, ſublataque imperii æmula*. Et Plin. 15, 18 *Carthago de terrarum orbe per 120 annos urbis æmula*, quia cum Romanis certabat de orbis imperio. conf. Salluſt. Cat. c. 10.

¶ Æmulus, *a, um*, adj. invidus, neidiſch, hinderlich. Sic *Æmulam ſenectutem* pro *invida*, Donato & Nonio; pro *adverſa virtuti*, Servio interprete, dixit Virg. Æn. 5, 415. *Arboris æmula umbra viti nocet*, Colum. 5, 6. ¶ 2. Quoniam, qui æmulantur, pares vel majores eſſe volunt; ideirco *res rei æmula* dicitur, quæ ſimilis ei & comparanda, gleich, ähnlich. Martialis 4 epigr. 41 *Pœſtanis rubeant æmula labra roſis*. Plin. 9, 17 *Lacus Brigantinus æmulas marinis muſtelas generat*. Et 15, 18 *Ficus quædam pyris magnitudine æmulæ*. Id. 2, 8 *Sidus Veneris æmulum ſolis ac lunæ*. Sil. 4, 4 *Æmula Herculei fama laboris*.

¶ Obæmulor, *ari*, irritare, zu eifer reitzen. Tertull. adv. Marc. 4, 31 *Obæmulati ſunt me in non Deo, & ego obæmulabor eos &c.*

ÆMUS, *i*, mons Thraciæ, vide *Hæmus*.

ÆNĂRIA, f. Αἰναρία, inſula in Puteolano ſinu, a ſtatione navium Æneæ ſic dicta, Plinio auctore 3, 6. Græci *Pithecuſam* appellarunt. Hodie *Iſchia* eſt. In ea ſunt aquæ vim medicam habentes; calculoſis enim medentur, Plin. 31, 2. Stat. 3 Silv. extr. *Ænariæque lacus medicos, Statinasque renatas*.

¶ Ænārium, *i*, n. Iovis lucus in Achaia juxta oppidum Olenum, in quo Achæi de communibus rebus conſulturi conveniebant. Strabo ſub fin. lib. 8. Sed idem paullo ante (editione Aldi p. 167, Caſauboni p. 265) Ἠναίειον, *Arnarium* hunc lucum vocat, ut ita alterutrum locum oporteat corruptum eſſe.

ÆNEA, *æ*, f. civitas condita a Romulo, Æneæ filio, Ianiculum poſtea dicta, Dionyſ. Halicarn. lib. 1 p. 59. ¶ 2. *Æneæ* urbs alia propinqua Theſſaloniceæ, Livio auctore 44, 10.

ÆNĒAS, *æ*, m. Αἰνέας, Anchiſæ & Veneris filius, Virgilii carmine notiſſimus. Genealogiam ſuam ipſe exponit Hom. Iliad. Y. v. 208. Conſtantinus Laſcaris ἀπὸ τῦ ἄλφ dictum Æneam putat, id eſt, *a laude*, per epentheſin litteræ I. Αἰνέας, Αἰνάας. Sed in hymno Veneris apud Homerum nominis ejus occaſionem & rationem aliam Venus ipſa indicat hoc modo:

Τῷ δὲ κλῃ Αἰνείας ὄνομ' ἔσσεται, ὕνεκα μ' αἶνον
Ἔσχεν ἄχος, ἕνεκα βροτῦ ἀνέρος ἐμπεσον ἐυνῇ.

Hoc eſt: *Huic autem Æneas nomen erit propterea, quod me gravis cepit dolor, quod mortalis viri incidi in lectum*. Contra tamen Scaliger Poët. 3, 2 *Non eſt*, inquit, *audiendus Homerus, qui a Venere Æneam, quaſi αἶνον triſtiore auſpicio ſcribit appellatum: ſed quod ab omni, ut inquit ille, parte laudandus erat. Hoc enim eſt* αἰνῶν. Pietas Æneæ in patrem ſenem, quem humeris ſublatum ſuis ex incendio Trojæ extulit, prædicata a Virgilio ampliſſimis eſt laudibus. Ovid. 1 Pont. eleg. 1, 33
Cum foret Æneæ cervix ſubjecta parenti,
Dicitur ipſa viro flamma deciſſe viam.
Cujusmodi mirum quiddam de Catanæis fratribus, parentes ſuos ex flammis Ætnæ montis efferentibus, vide in *Catana*.

¶ Æneades, *æ*, m. aut Ænīdes, vocalibus *e* & *a ſ. ea*, ſ. *a* in *i* longum conflatis, eſt Iulus Aſcanius Æneæ filius. Idem Virg. Æn. 9, 653 *Atque his ardentem dictis affatur Iulum: Sic ſatis, Æneade, &c.* ¶ 2. *Æneädæ*, pl. Trojani, & traduces illorum poſtea Romani, Virg. Æn. 3, 18. *Æneadasque meo nomen de nomine fingo*; Et Æn. 8, 648 *Æneadæ in ferrum pro libertate ruebant*.

¶ Ænēis, *ĭdos*, vel *idis*, fœm. Αἰνηΐς, Virgilii de Ænea opus. Ovid. Triſt. 2, 533 *Et tamen ille tuæ felix Æneidos auctor Contulit in Tyrios arma virumque toros*. Stat. Theb. 12, 816 *Vive precor, nec tu divinam Æneida tenta, Sed longe ſequere, & veſtigia ſemper adora*.

¶ Ænēius, *a, um*, adject. ut *Pietas Æneia*, Ovid. Faſt. 4, 799. Id. 1 Amor. 15, 25 *Tityrus, & ſegetes, Æneiaque arma legentur, Roma triumphati dum caput orbis erit*.

Æneator, æneolus, æneus, vide *Æs*.

ÆNESIDĒMUS, *i*, m. Stoicus philoſophus, Tertulliano memoratus c. 25 de Anima, & inde Lipſio lib. 3 Phyſiol. Stoic. diſſert. 7.

ÆNIA, *æ*, f. urbs Perrhæborum in Macedonia; unde *Æniānes* populi dicti, de quibus Cellarius Geogr. 2, 13 p. 1061 & 1099.

ÆNIGMA, *ătis*, n. αἴνιγμα, ab αἰνίσσεσθαι, quod eſt obſcure innuere, & velut involucris quibusdam tegere rem; ein rätſel. Cujusmodi fingunt ad Thebas fuiſſe Sphingis de bipede, tripede, eodemque quadrupede. *Sirpos* vel *ſcirpos* ænigmata veteres appellaſſe, Gellius indicat 12, 6. Ænigmatis ſpeciem Homeri interpres etiam αἶνον fecit: cujusmodi Clearchi illa ſunt apud Athen lib. 10 *Vir, non vir, mon vir* (Eunuchus) *Avis, non avis* (Veſpertilio) *Videns, non videns* (Luſcus) *Lapis, nec tamen lapis* (qui pumex eſt.) Ac illic ipſe Clearchus ibidem ænigma definit, πεῦβλημα πωτικὸν, προτατικὸν τῦ διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ προβληθὲν, τιμῆς ἢ ἐπιζημίᾳ χάριν ἀσημένου, *quæſtionem ludicram, jubentem, ut per inquiſitionem acie mentis inveniatur, quod propoſitum, aut honorarii aut multæ gratiæ adductum eſt*. Ænigmata Polluci 6, 19 Κυλίκια ζητήματα vocantur eo, quod inter pocula proponerentur: quorum hæc conditio, ut ſolvens auferret carnis portionem, ignorans exhauriret potionem muria mixtam. Quintil. 8, 6 *Allegoria quæ eſt obſcurior, ænigma dicitur*. conf. Cic. de Orat. 3, 42; & Auguſtin. de Trinit 15, 9. ¶ 2. Atque hinc quævis alia paulo obſcurius

ſcurius rectiusque dicta vel ſcripta *ænigmata* appellantur, bunckele reden. Cic. Att. 7, 13 *Ænigma Oppiorum de Velia non intellexi: eſt enim numero Platonis obſcurius.* Id. divin. 2, 64 *Ænigmata ſomniorum.* Iuvenal. 8, 50 *Qui juris nodos & legum ænigmata ſolvat.* Petron. c. 41 *Non ænigma eſt, ſed res aperta.* ¶ 3. Apud Prudentium non ſemel invenitur pro imagine & figura, &c. die bildung; ut Cathem. 10, 134 *Requiret ſua munera fictor & auctor, Propriſque ænigmata vultus.* Et Hymn. 2 Periſt. ſive de B. Laurentio v. 118 etiam *argentea ænigmata* legas, pro nummis ſcilicet notis & imaginibus inſcriptis. Addunt Wouwerius, Ger. Io. Voſſius & alii ex eodem hymno verſum 96, quem legunt: *Ænigma nummis inditum*, quod improbat Nic. Heinſius, conſenſu librorum veterum firmatus, qui *Nomiſma* vel *Numiſma* ibi, non *Ænigma*, habent.

¶ Ænigmătiſtes, æ, m. αἰνιγματιστής, qui ænigmata proponit. Sidon. 8 epiſt. 16 *Veteroſus legalium queſtionum ænigmatiſtes.*

¶ Ænigmatīzo, are, αἰνιγματίζειν, per ænigmata loqui, Cathol.

ÆNĬTŎLŌGIVM, i, n. genus carminis, quod capit dactylos duos & trochæos tres; ut, *Pralia dura placent truci juventæ*, vide Servius in Grammat. Putſchii p. 1826.

Ænobarbus, vide *Æs.*

ÆNONA, æ, f. civitas Illyrici in Liburnia, nunc *Nona*, & Venetis ſubjecta, Plin. 3 c. 21.

Ænulum, ænum, ænus, vide *Æs.*

ÆNVS, i, m. Germaniæ fluvius, qui in Danubium infertur, Vindelicos a Noricis diſcernens, der Inn. Scribitur etiam *Oenus.* Ptolemæus 2, 11 & 12. Hinc

¶ Ænipons ſeu Oenipons, tis, urbs ad Ænum in comitatu Tirolenſi, Inſpruck.

Æoles, Æolia, Æolides, &c. vide *Æolus.*

ÆŎLVS, i, m. Αἴολος, rex Æoliæ, qui rationem ventorum deprehendit: quam ob cauſſam Poëtæ ipſum ventorum præſidem fecerunt. v. Diod. Siculus 5, 7; Plin. 3, 9; & 7, 56: Virg. Æn. 1, 145

Æolus & clauſo ventorum carcere regnet.

Ovid. Met. 14, 224 *Æolon Hippotaden cohibentem carcere ventos.*

Vbi Hippotades ab Aceſta ſeu Sergeſta matre filia Hippotæ Trojani dicitur. ¶ 2. *Æolus* rex Tuſcorum, filiæ ſtupratæ enſem miſit, quo ſe interfecit, idemque paulo poſt auctor ſtupri Macarius fecit. Plutarch. in Parall. num. 28.

¶ Æŏlia, æ, f. Æoli inſula ad Siciliam; de qua Virg. Æn. 1, 54 *Nimborum in patriam, loca fœta furentibus Auſtris, Æoliam venit: hic vaſto rex Æolus antro*, &c. ¶ 2. *Æoliæ* & *Æolides*, inſulæ ſunt inter Italiam & Siciliam, quas Græci *Hephæſtiades*, ἡφαιστιάδας, Latini *Vulcanias* appellant: ignes enim evomuerunt, quemadmodum Ætna; a quo meatus ſubterraneos ad eas usque inſulas protendi creditum fuit. *Æolias* Diodorus ſeptem. Servius novem numerat. Præfuit autem illis poſt *Lipæum*, Auſonis regis filium, *Æolus* Hippotæ filius, a quo nomen retinuere. v. Servius ad Æneid. 1, 52. ¶ 3. *Æolia*, vel Æolis, *idis*, regio Græciæ Aſiaticæ inter Ioniam & Troadą; Mela 1, 2 *Ionia, Æolis, Troas.* conf. Plin. 5, 30. Ab hac *dialectus Æolica*, quæ Ioniæ dialecto proxima eſt, & *digamma Æolicum* Quintil. 1, 4.

¶ Æŏles, um, m. pl. regionis illius populi. *Æoles* inter tria Græcorum genera refert Cicero pro Flacco c. 27. *Æolios* vocat Vellejus 1, 4, 4.

¶ Æŏlĭdes, æ, f. Æoli filius, Siſyphus, Horat. Od. 2, 14, 20. Ovid. Met. 9, 506

At non Æolidæ thalamos timuere ſorores.

Et lib. 13, 26

Æoliden ſaxum grave Siſyphon urget.

Sed his etiam ſcomma in Vlyſſen ineſt. Nam ¶ 2. *Æolides* etiam per crimen Vlyſſes vocatur, tanquam ſtupro ex Siſypho Æoli filio conceptus. Virg. Æn. 6, 529

Hortator ſcelerum Æolides; ubi Servium legas.

Hinc eſt, quod Ajax in eundem invehitur apud Ovid. Met. 13, 31

Quid ſanguine cretus Siſyphio?

¶ 3. *Æolides* tubicen apud Virgil. Æn. 6, 164

Miſenum Æoliden, quo non præſtantior alter.

Ære ciere viros, &c. *Æoli is* (inquit Servius) *filius fuiſſe dicitur, quia vento creari ſ nos conſtat.*

¶ Æŏlicus, & Æŏlius, a, um, adject. ut, *Puella Æolia* pro Sappho, Horat. 4 od. 9, 12. Lesbon enim, ex qua fuit Sappho, in Æolia eſt, aut proxima Æoliæ inſula. *Lyra Æolica*, Ovid. Heroid. 15, 200. Sic rurſus Horat. 4 od. 3, 12 *Fingent Æolio carmine nobilem*, h. e. lyrico, quod Alcæus poëta lyricus, quem Horatius imitatus eſt, Æolica dialecto uſus ſit. *Modus Æolius* inter præcipuos modos muſicos refert Apul. Flor. 1 p. 342. *Gens Æolica*, Plin. 6, 2. *Æolica vatio, cui eſſe ſermonem Latinum ſimillimum*, probat Quintil. 1, 6. vid. Burm. p. 79.

¶ Æolipȳlæ, arum, f. pl. Ita enim ſcribi volunt Turnebus & Philander, quaſi ſint αἰόλαι πύλαι, venti portæ. Ventus enim *qua data porta ruit* in globis illis æneis cavis & in ignem imponendis, e quorum deinde uno minuto orificio cum impetu exit rarefactus aër. Hæ ſunt enim *Æolipylæ aereæ*, de quibus Vitruv. 1, 6.

ÆON, ōnis, m. αἰών, ſeculum, æternitas, mundus, die welt, der zeitlauff, ewigkeit. Tertull. de Præſcript. c. 49 *Iſtum æonem in defectionem factum.* Eadem vox ibidem & c. 33, 34 &c. Occurrit ſæpius de *fabula triginta æonum* ſ. Deorum, partim marium, partim fœmellarum, cujusmodi *Æonas* finxit Valentinus hæreticus. conf. Irenæus 2, 4.

ÆPĒA, ſive Æpeia, æ, f. urbs Meſſeniæ Straboni, Laconiæ Stephano, forte in utriusque confinio ſita, & quidem in edito monte, quia ἄκρις, *altus*, origo nominis eſt. Hæc eadem, quæ *Touria* poſt dicta fuit. Vide Strab. lib. 8 p. 249. ¶ 2. Eſt & Cypri urbs *Æpeia*, de qua Plutarchus in Solone: & alia Cretæ apud Byzantium Stephanum, urbium & populorum ſcriptorem.

ÆPOLIVM, i, n. Sarmatiæ Europææ urbs, circa fluvios Tyram & Iſtrum. v. Plin. 4, 12.

ÆPY, n. ἄπυ, oppidum Peloponneſi, Stephano in Meſſenia, Straboni (p. 241) in Elide aliud, de quo etiam Statius Theb. 4, 180.

¶ Æpȳtus, i, m. Meſſeniorum rex, educatus in Arcadia apud maternum avum Cypſelum, regnum paternum cæde Polyphontis recuperavit. Apollodor. lib. 2 extremo, ubi quidam Αἰγύπιος legunt, ſed Pauſanias Meſſen. p. 113 Gr. Αἴπυτος. Hinc

¶ Æpytĭdæ appellati reges Meſſeniorum ab illo Æpyto. v. Pauſan. in Meſſen. Sing. *Æpytides* Æpyti filius, Virg. Æn. 5, 547.

¶ Æpytius, a, um, adj. *Æpytios agros* dixit Statius, Theb. 4, 296.

Æquævus, Æqualis, &c. æquanimus, æque, vide *æquus.*

ÆQVI, orum, m. pl. veteris Latii gens, *pervicaciſſimi*, ut Flori verba ſunt, & *quotidiani Romanorum boſtes*, 1, 11. Meminit & Livius aliique.

¶ Æquĭcŭli, ſive Æquiculāni, iidem qui *Æqui*, Plin. 3, 4. Sing. *Æquiculus acer*, Ovid. Faſt. 3, 63.

¶ Æquĭcŭlus, ſive Æquĭcŏlus, a, um, adj. Sil. 8, 370 *Æquicula rura.* Et Virg. Æn. 7, 746 *Horrida præcipue cui gens, aſſuetaque multo Venatu nemorum, duris Æquicoli glebis*, &c.

¶ Æquĭcus, a, um, quod Æquorum eſt; ut, *Æquicum bellum*, Livius 10, 1. ut Gronovius emendavit.

Æquidicus, æquidies, æquilavium, æquilibris, æquimanus, æquinoctium, æquiparo, æquipolleo, æquipondium, æquitas, æquivaleo, & alia compoſita & derivata vide in *Æquus.*

ÆQVOR, ŏris, n. ab *æquo* & plano, teſte Nonio 1, 332, generatim quævis planities æquam habens ſuperficiem, eine fläche, ebene, eben feld. Cic. Divin. 1, 42 *Babyloniі in camporum patentium æquoribus habitant.* Virg. Æn. 5, 456 *Præcipitemque Daren ardens agit æquore toto*, id eſt, circo, pedeſtris certaminis campo, quemadmodum idem poëta 7, 782 *Æquore campi Exercebat equos.* Conf. 12, 333, &c. & Lucret. 3, 1016. Quin & Gell. 12, 1 dixit: *Ventris æquor ne irrugetur.* ¶ 2. Æquor *mare* appellatum, *quod æquatum, commotum vento non eſt*, dicente Varrone de L. L. 6, 2. Idem confirmat Cicero ap. Nonium l. c. *Quid tam plane videtur quam mare? ex quo etiam æquor illud poëtæ vocant*, das meer, die ſee. Sic, *Æquor Tuſcum*, Plin. 3, 4. (Nam & extra carmen veteres illud non reformidaſſe aliquot exemplis probat Borrich. Vind. Lat. p. 8.) *Æquor Atlanticum*, Horat. 1 oda 31, 14. *Spumoſum æquor*, Lucan. 2, 627. *Surgunt æquora*, hoc eſt, fluctus attolluntur, Virg. Æn. 3, 196. Et cum apoſito *Maris* vocabulo; ut, *Vaſtum maris æquor*, Æn. 2, 780. *Æquora ponti*, Georg. 1, 469. quæ ſatis arguunt, ſynecdochen eſſe, cum *æquor* mare ſignificat. ¶ 3. *Æquor* de fluvio tranquillo, quemadmodum Tybri *placidum æquor* tribuit Virg. Æn. 8, 89 & 96.

¶ Æquŏrĕus, a, um, marinus, zum meer gehörig; ut, *Genus æquoreum*, piſces, Virg. Georg. 3, 243. *Æquoreus rex*, id eſt, Neptunus, Ovid. Met. 8, 606. *Æquoreæ Nereo genitore puellæ*, quæ Nereides nymphæ ſunt, Propert. 3 eleg. 6, 67. conf. Catull. 65, 15.

ÆQVVS, a, um, æquatus, planus, ἰσόπεδος, eben, flach, gerad, niedrig, ab *æqua*, cujus ſumma eſt æqualitas, cum quieſcit; vel ab ἀκὼν, Dor. ἀκὸς, *ſimilis.* Cic. pro Cæc. c. 17 *Æquus & planus locus.* Id. ſam. 3, 8 *Et ex ſuperiore & ex æquo loco ſermones habiti.* Tac. Agric. 35, 4 *Vt primum agmen æquo*, (ſcil. *loco*) *cæteri per acclive jugum inſurgerent.* Et c. 36, 3 *Qui in æquo obſiterant*, hoc eſt, in plano. Ita & uſus Hiſt. 4, 23 pr. *Pars caſtrorum in collem leniter aſſurgens; pars æquo adibatur.* Et Liv. 5, 47 *Saxum aſcenſu æquo.* Ibid. c. 38 *Facilis in æquo campi victoria.* Sic *Deſcendere in æquum*, Id. 1, 12. Nepos 1, 5, 4 *Datis nostrum æquum videbat ſuis.* conf. Cæſ. B. G. 7, 28; & 7, 51. Salluſt. Catil. c. 57 *Locis æquioribus.* Cæſ. B. G. 5, 47 *Æquiſſimo loco.* ¶ 2. Hinc *Æquus animus* eſt, qui ſibi ſemper conſtat, & nec exaſperatur ulla re, ſive attollitur; nec dejicitur etiam: hoc eſt, moderatus, placidus, quietus: qui, quicquid accidit, in bonam partem accipit, leniterque ſert, ein gelaſſenes, gleichgeſinnetes herz. Lucret. 5, 1118; Plaut. Aul. 2, 2, 10; Horat. 1 epiſt. 11, 30. Sic & *Mens æqua* idem Horat. 2 od. 3, 1 *Animus æquus optimum eſt ærumnæ condimentum*, Plaut. Rud. 2, 3, 71. Sic *æquo*, vel *æquiore animo ferre*, Ter. And. 2, 3, 23; Nep. 10, 6, 4 & 7, 3; Liv. 5, 39. Iterum Liv. 23, 22 *Eam ſententiam haud æquioribus animis patres audierunt.* Et Cic. de Senect. c. 23 *Sapientiſſimus quiſque æquiſſimo animo moritur, ſtultiſſimus iniquiſſimo.* Sed *æquus animus* etiam ille dicitur, qui necdum in alterutram partem propendet, ſed alterius judicium exquirit. Cic. Att. 8, 3 *Maxima de re æquo animo deliberanti mihi des conſilium velim* &c. ¶ 3. Par, æqualis, ἴσος, ὁμαλὸς, gleich, ubi paria omnia ſunt, nec quicquam aut præponderat, aut plus eſt. Ter. Eun. 1, 2, 11 *O Thais, Thais, utinam eſſet mihi pars æqua amoris tecum*, id eſt, utinam pari conditione amaremus inter nos: nec ego pejus haberem, quam tu haberes. Virg. Æn. 12, 230 *Numerone an viribus æqui Non ſumus? Sic æquo & pari jure vivere cum aliquo*, Cic. Off. 1, 34. *Æquo Marte pugnare, contendere*, Curt. 4, 15, 29. Liv. 2, 6, & Vlor. 4, 2, 48, einander die wage halten. *Æqua manu diſcedere*, Salluſt. Cat. c. 39. Sic *Æqua lance*, i. e. pari jure, l. 20 ff. de re jud. *Libra æqua*, Sen. Herc. fur. v. 843. *Æquum arcibus aggerem attollere*, Sen. epiſt. 94. *Æquo cenſu conferi*, Plaut. Trin. 3, 4, 93. *Non æque Arcti*, i. e. major & minor urſa, Sil. 3, 192. v. ibi Drakenb. ¶ 4. Et quia id juſtum eſt, cum ſuum cuique tribuitur, & contra juris rationem nec demitur aliquid, neque adjicitur, atque ſic maxime ſervatur æqualitas; ideo & *æquus* juſtus, ſive δίκαιος eſt billig, recht. Cic. de fin. 3, 2 *Æquiſſimus æſtimator & judex.* Sic *Magiſtratus æquus*, Idem pro Quint. c. 2. *Æqua lex* pro Corn. Balbo c. 27. Sic *æquum dicere, facere, poſtulare*, Ter. Phorm. 1, 2, 64; Adelph. 5, 3, 17; &c. *Æquum cenſere*, Liv. 5, 3; Nep. 8, 2, 6. *Æquum eſt*, id eſt, decet, par eſt, Plaut. Rud. 2, 2, 10; Ter. And. 2, 3, 2; Nep. 2, 7, 2. Et Pompejus ad Domitium (Cic. 8. Att. ep. 12.) *Æquum eſt, me abs te impetrare*, &c. & *injurias gravius æquo habere*, Salluſt. Cat. c. 51. *Æquius eſt*, Cic. Off. 3, 15. ¶ 5. *Æquus* ἐπιεικὴς, πρᾷος, i. e. lenis, benignus, bonus, billig, qui ignoſcit ac condonat plura, atque ut ille Terentianus Mitio, non neceſſe habet, omnia pro ſuo jure agere, atque libenter adeo in aliis ſtatuit, quod ſibi fieri poſtulet: quemadmodum contra immitis ac durus *iniquus* eſt. Hinc *æquitas*, & clementia, lenitas, de qua infra. Et iſta de cauſſa *æquum & bonum* paſſim conjunguntur, modo cum copula, modo ſine illa. Vide mox *Æquum.* Sic, *Intelligo, æquos bonoſque favere*, Salluſt. Iug. c. 85 pr. *Inter arma civilia æqui boni fumam petit*, Idem ap. Senecam epiſt. 115. conf. Suet. Aug. c. 53. Sic *Æqui bonique facere*, eſt in meliorem partem accipere, wohl aufnehmen, in guten vermerken. Ter. Heaut. 4, 5, 20. Liv. 34, 22 *Ne ſerpet latius contagio ejus mali, nos æqui bonique facimus.* Cic. Att. 7, 7 *Animus meus totum iſtud æqui bonique facit.* ¶ 6. Hanc bonitatem autem ſive æquitatem

tatem exercere, quia benevoli maxime atque amici hominis est, idcirco *æquus* non raro pro amico favenreque atque propitio accipitur, sanftmüthig, freundlich. Virg. Æn. 4, 372 *Nec Saturnius hæc oculis pater adspicit æquis.* Sic *Æquo animo attendere*, Ter. Prol. Hec. 28. Virg. Æn. 6, 129 *Pauci quos æquus amavit Iupiter, atque ardens evexit ad æthera virtus.* Horat. 2 Sat. 1, 70 *Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis.* Sic *æqui & iniqui*: amici & inimici, benevoli & infesti, freund und feind. Liv. 5, 45 pr. Et Salluſt. de ord. Rep. 2, 16. Hæc ita *ſeſe habere, tametſi omnes æqui atque iniqui memorent.* Columella de Horto v. 21 *Nec manibus mites ferulæ, nec cruribus æqui Terga rubi*: id est, nihil amici, ſed infeſti & noxii, quod pungat.

¶ Æquum, *i*, n. ſubſt. in dictis jam ſæpe adfuit. Præcipue autem abſolute pro *æquitate* ponitur, die billigkeit, gr. ἐπιείκεια. Virg. Æn. 2, 427 *Servantiſſimus æqui.* Horat. 1 ſat. 3, 98 *Iuſti prope mater & æqui.* Sic *Cultor æqui, contemtor æqui*, Ovid. Met. 5, 100; & Faſt. 3, 49. *Æquo viti*, Quint. 3, 6. *Bonum & æquum divitiis carius*, Salluſt. Iug. c. 15. Et c. 35 *Magis ex æquo bonoque, quam ex jure gentium.* Aut. ad Herenn. 2, 13 *Ex æquo & bono jus conſtat.* Adde l. 1 pr. ff. de Iuſt. & Iur. Cic. pro Cæc. c. 23; Flor. 1, 22, 5; & 3, 14, 3. Plaut. Men. 4, 2, 10 *Qui neque leges neque æquum bonum unquam colunt.* Ter. Heaut. 4, 1, 7 *Qui neque jus, neque bonum atque æquum ſcimus.* Vbi nota hæc ab jure & legibus ſeparari: nam qui his rigide utitur, is æquus & bonus non eſt. Petron. c. 34 *Æquum Mars amat*, alluditur ad proverb. *Mars communis.* v. Burm. p. 136 ſq.

¶ Æque, adverb. pariter, æqualiter, juſte, gleich, recht, billig. Ter. Hec. 2, 1, 2 *Vt omnes mulieres eadem æque ſtudeant nolintque omnia.* Sen. Medea v. 199 *Qui ſtetuit aliquid, parte inaudita altera, æque licet ſtatuerit, haud æquus fuit.* Quamquam in quibusdam libris legatur *Æquum.* ¶ 2. Venuſtum autem & familiariter latinis auctoribus pro *tam*, aut *adeo*, ſo, ſo wohl, eben ſo. Ter. Phorm. 3, 3 *Nihil eſt æque quod faciam libens*: i. e. tam libens, ſo gerne. Liv. 7, 29 *Æque facilis victoria.* Id. 8, 13 *Æque proſpero eventu pugnare.* Nep. 11, 1; 5 *Quod æque corpus tegeret & leve eſſet.* Id. 23, 4, 3 *Æque bene uſus eſt.* Id. 18, 5, 6 *Iumenta æque nitida.* ¶ 3. Nonnunquam hæc notione & eleganter cum particulis, *ac*, *&*, *atque*, *quam* jungitur. *Curæ mihi æque es, ac fuiſti patri*, Cic. 2 fam. 2, h. e. tam carus, quam &c. Id. Tuſc. 2, 26 *Labores non æque graves imperatori & militi.* Ter. And. 4, 2, 19 *Quis miſer æque atque ego?* Cic. Div. in Verr. c. 3 *Populus Rom. nihil æque in republica, atque illam veterem judiciorum vim gravitatemque requirit.* Suet. Aug. c. 64 *Nihil æque laboravit, quam ut imitaretur chirographum ſuum.* Adde Liv. 5, 6; & 28, 26. ¶ 4. Hinc & omiſſis particulis cum auferendi caſu comparativi inſtar conſtruitur. Plaut. Amph. 1, 1, 137 *Nullus eſt hoc meticuloſus æque.* Plin. 35, 4 *Extant picturæ in ædibus ſacris, quibus nullas æque demiror.* ¶ 5. Æque, æque ac ſi, æque ut, i. e. ſimiliter, ex æquo, gleichergeſtalt, eben ſowohl. Plaut. Aſin. 2, 2, 66 *Adverte animum, ut æque mecum hæc ſcias.* Cic. pro Domo c. 11 *Pompejus æque ut unusquisque veſtrum pro ſalute mea laboravit.* Id. 13 fam. 18 *Litteræ utrique noſtrum prope æque gratæ erant.* Et 4, 6 *Et conſolando & prope æque dolendo.* Id. fam. 13, 43 *Egnatii rem ut tueare, æque a te peto, ac ſi mea negotia eſſent.* Tacitus etiam hoc ſenſu geminavit Agricolæ c. 15, 4 *Æque diſcordiam præpoſitorum, æque concordiam ſubjectis exitioſam.*

¶ Æquiter, aliud adv. pro *æque*. Ex Liv. Trag. Nonius 11, 26 *Præclam per participes æquiter partita eſt.* Ex Pacuvio & Accio vide ibidem. Et vel hinc vel ab *æque* Compar. *Æquius, æquiſſime.* Salluſt. ap. Servium: *Fame quam ferro æquius perituros.* Sidon. epiſt. 5, 11 *Iudices ut qui æquiſſime.*

¶ Æquitas, *ātis*, f. æqualitas paritasque in rebus, die gleichheit. Sen. Nat. Qu. 3, 10 *Natura partes ſuas, velut in ponderibus conſtitutas examinat, ne portionum æquitate turbata mundus præponderet.* Sic *æquitatem membrorum* Sueton. dixit Aug. c. 79, quæ juſta magnitudine ſibi invicem reſpondiſſe ſignificat. ¶ 2. Æqui & boni ratio: quæ de jure interdum aliquid remittit, ſeu jus mitigat, ἐπιείκεια, die billigkeit. Cic. ſam. 15, 4 *Firmiſſimum præſidium æquitas & continentia tua.* Et ſæpe ipſum *juſtitiæ* vocabulum pro *æquitate*, hoc eſt, lenitate ac clementia ponitur. Nepos 3, 2, 2 *Ejus æquitate factum eſt*, &c. & mox: *Et intemperantia Pauſaniæ, & juſtitia factum eſt Ariſtidis.* Quo loco vides *juſtitiam* appellari, quam ante *æquitatem* vocaverat, eamque *intemperantiæ*, hoc eſt, impotentiæ, fœvitiæ, atque ſuperbiæ opponi. Salluſtii Cat. c. 9 verba ſunt: *Duabus his artibus, audacia in bello: ubi pax evenerat, æquitate, ſeque remque publicam curabant.* Vbi ſimiliter *æquitas* manſuetudo atque clementia eſt. Quod clare indicant, quæ ſequuntur, & interpretis vice ſunt: *in pace vero*, inquit, *quod beneficiis magis, quam metu, imperium agitabant* (loquitur de iisdem Romanis, de quibus ſupra dicere cœperat) *& acceptas injurias ignoſcere, quam perſequi, malebant.* Quare & *Æquitas* eſt, qua quis ſe æquat aliis, non ſupra eos ſe effert. ¶ 3 Sic *Æquitas* etiam dicitur ille habitus animi, quo mediocria concupiſcit aliquis, & acquieſcens præſentibus tranquille ſe gerit, die vergnügſichkeit, zufriedenheit. Nepos 8, 4, 2 *Bene Pittacus, nolo amplius, quam centum jugera, quæ & meam animi æquitatem & veſtram volantatem indicent.* Cic. in Rullum in Senatu c. 5 *Si ego ejus æquitatem animi probe novi, vendet non invitus.* Id. de Senect. c. 1 cum *moderatione* conjunxit: *Novi*, inquiens, *moderationem animi tui & æquitatem.*

¶ Æquo, *avi*, *atum*, *āre*, eſt exæquare & complanare, ebnen, eben und gleich machen. Virg. Georg. 1, 178 *Area cumprimis ingenti æquanda cylindro.* Curt. 6, 6, 29 *Stipitibus cumulatis feſtigium montis æquatum eſt.* *Æquare frontes*, militare verbum eſt, Liv. 5, 38. vide *Front.* ¶ 2. Pariare vel parem facere, paaren, gleichſtellen. Cic. Off. 1, 1 *De philoſophia libri ſe cum orationibus fere æquarunt*, es ſind faſt eben ſo viel worden. Virg. Æn. 6, 782 *Animos æquabit olympo.* ¶ 3. Aſſequi, erreichen, gleich kommen; ut, *Æquare pilluram alicujus*, Plin. 35, 11; *Curſum alicujus*, Curt. 4, 1, 2; *Ea arte ſuperiores reges*, Liv. 1, 53; *Munia comparis*, Hor. ed. 1, 5, 2. ¶ 4 Comparare, gleichhalten. Liv. 31, 7 *Ne æquaveritis Annibali Philippum*, &c. Sic *Æquari & conferri cum aliquo*, Cic. in Verr. 3, 8. ¶ 5. *Æquare ſolo urbes, domos, turres*, id eſt, ad ſuperficiem usque terræ diruere, abolere, ſchleifen, der erde gleich machen. Liv. 24, 47 *Romæ fœdum incendium per duas noctes ad diem unum tenuit: ſolo æquata omnia.* Vellej. 2, 4, 2 *Scipio Numantiam exciſam æquavit ſolo.* Tralate Liv. 6, 18 *Solo æquandæ ſunt dictaturæ*, &c. i. e. penitus abolendæ.

¶ Æquans, *tis*. Ovid. Met. 6, 21 *Vellera nebulas æquantia.* Id. Triſt. 4, 8, 52 *Æquantem ſuperos emeruiſſe virum.*

¶ Æquātus, *a*, *um*, gleich, gleichmäßig; ut, *Æquato omnium periculo*, Cæſ. B. G. 1, 25. *Æquata nox diei*, Plin. 2, 19. *Æquata machina cælo.* Virg. Æn. 4, 89. *Ibant æquati numero*, eben ſo viel, Idem 7, 698. *Æquatis procedere velis*, i. e. æqualiter exenſis, Idem 4, 587.

¶ Æquātor, *ōris*, m. circulus æquinoctialis, in cujus medio Sol dies noctibus æquales facit: Naturæ vocant die linie. vid. verſus infra in *Æquidies* ex I. Neuſtrii Archithrenio.

¶ Æquātio, *ōnis*, f. actio æquandi. Cic. Off. 2, 21 *Æquatio bonorum.* Liv. 34, 31 extr. *Æquatio fortunæ & dignitatis.*

¶ Æquāmentum, *i*, n. idem, in vet. Gloſſ. & explicatur per ἰσότης, die gleiche, gleichheit; cum neutro examen inclinat. Apud Nonium 1, 28 *Amiſſis eſt æquamentum levigatum*, ein linial. Et ibid. n. 11 *Hoſtimentum eſt æquamentum.*

¶ Æquīmentum, *i*, n. idem. Neque tamen per *æquamentum*, ſed per *parem vicem* exponit Nonius 2, 9; ubi Varro: *Quantum popoſciſſem, dediſſes equimenti.*

¶ Æquābilis, *e*, gleichförmig; ut, *Æquabile genus orationis*, id eſt, ubique ſui ſimile. Cic. Off. 1, 1. conf. Id. de Orat. 2, 13 & 25. Sic *Vir fama æquabili*, Sall. Iug. c. 43; *Cunctis vitæ officiis æquabilis*, Tac. Hiſt. 4, 4, 5. Compar. Sen. ep. 74 *Virium illis major eſt & æquabilior firmitas.* ¶ 2. Nonnunquam idem quod æqualis; ut, *Æquabilis præda partitio.* Cic. Off. 2, 11.

¶ Æquābiliter, adv. idem. Cic. Off. 2, 11 *Niſi æquabiliter prædam diſpertiat.* Alias idem quod *æqualiter*, ut Cic. pro Mil. c. 28 pr. *Æquabiliter in remp. in privatos, in longinquos, in propinquos, in alienos, in ſuos irruebat.* conf. Id. de Orat. 2, 54; & Varro R. R. 1, 6. Comp. Salluſt. Cat. c. 2 *Æquabilius atque conſtantius ſeſe habere.*

¶ Æquābilitas, *atis*, f. ἰσονομία, die gleichformigkeit; ut, *Æquabilitatem juris exercere*, Cic. Off. 1, 25. Ibid. c. 26 *Præclara eſt æquabilitas in omni vita, & idem ſemper vultus, eadem frons.* conf. c. 31. Lactantio 5, 14 auctore, *æquitatem ſe cum cæteris coæquandi*, *Cicero æquabilitatem vocat.*

¶ Æquālis, *e*, perſimilis, par, gleich. Cic. de Orat. 1, 18 *Virtutes inter ſe ſunt æquales & pares.* Idem Paradoxo 3 *Æqualia eſſe peccata.* Compar. Liv. 24, 46 *Strepitus lentior æqualiorque.* Et Plin. 19, 1 *Nerviſitas ſilo æqualior.* Superl. Tertull. de Anima c. 17 *Æqualiſſima porticus.* ¶ 2. *Æqualis* eſt ejusdem ætatis & temporis; ſive *Æquales*, qui eodem rempore vivunt, gleich von jahren, zeit und alter. Nepos 25, 8, 2 *Sic M. Bruto uſus eſt, ut nullo ille adoleſcens æquali familiarius, quam hoc ſene.* Cic. in Orat. c. 30 *Demoſthenes maximos oratores habuit æquales.* ¶ 3. Etiam ad tempus ita referitur, ut *æquales* ſint, qui ſimul intercidunt, eben ſo dauerhafft. Liv. 28, 28 *Ne iſtuc Iupiter O. M. ſierit, urbem fragili huic & mortali corpori æqualem eſſe.* Ceterum *æqualis*, *ſimilis*, & *par* ita differunt, ut *ſimilis* ad figuram ac ſpeciem pertineat, aut quum quid alteri vel par, vel æquale eſſe videtur: *æqualis* ad magnitudinem & quantitatem, ut *anni, umbræ, pondera æqualia*: *par* ad rei naturam & qualitatem, ut *pares animo, par doctrina* &c. v. Reitzius in Miſc. Obſerv. X, 142.

¶ Æqualiter, adverb. idem. Cic. Verr. 5, 70 *Frumentum civitatibus æqualiter diſtributum.* Id. pro Mil. c. 29 *In communi odio pæne æqualiter verſatur odium meum.* conf. Salluſt. Cat. c. 56; & Iug. c. 91; Ovid. Heroid. 7, 49; & Amor. 3, 10, 33. Comp. Colum. de Arboribus c. 4 *Altius fructum fert, & æqualius concoquit.* conf. Tac. An. 15, 21, 3: & Hiſt. 2, 27, 1.

¶ Æqualitas, *ātis*, f. die gleichheit; ut, *Similitudo æqualitasque verborum*, Cic. Partit. c. 6. *Æqualitas fraterna*, Id. pro Ligar. c. 12. *Ad æqualitatem aliquid redigere*, gleich machen, Plin. 30, 13. *Exuere æqualitatem*, Tac. An. 1, 4, 1; & 3, 26, 2. Seneca Epiſt. XXX *Prima pars æquitatis eſt æqualitas.* Epiſt. XXXI *Æqualitas vitæ per omnia conſonans ſibi. Æqualitas non parit bellum*, Solonis apophthegma, auctore Plutarcho, τὸ ἴσον πόλεμον οὐ ποιεῖ.

I. Compoſita cum Nominibus & Verbis.

¶ Æquævus, *a*, *um*, ejusdem ætatis, gleichen alters. Virg. Æn. 2, 561 *Vt regem æquævum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem.* Plin. 16, 44 *Lotos* (arbor) *æquæva Vrbi.* Sen. Agam. v. 639 *Æquævi gregis Aſtyanax ducit turmas*, id eſt, puerorum æqualium, ejusdem ætatis.

¶ Æquanĭmus, *a*, *um*, qui æqui animi eſt, billig, ſanftmüthig. Auſon. Ludi Sapient. prine. v. 3 *Æquanimus ſiamte judice.* Id. Edyll. 3 v. 9 *Nulla fuit res parva unquam æquanimis*, &c.

¶ Æquanimis, *e*, idem. Vetus Onomaſt. *Æquanimis*, ἐυγνώμων.

¶ Æquanimiter, id eſt, æquo animo, mit gedult. Sulp. Severus Dialogo 1, 14 (Vorſtio 21) *Pauca hæc tua verba ſi æquanimiter acceperint.* Macrob. Sat. 2, 4 *Auguſtus æquanimiter aliqua etium jocis mordaciora pertulit.* Ammian. 19, 21 *Æquanimiter venturam operiens ſortem.* Habet & Tertull. de Patientia c. 8 & 9.

¶ Æquanimĭtas, *ātis*, f. animi æquitas, perpetua quædam tolerantia & liberalitas, qua libenter ignoſcimus, & omnia æqui bonique facimus, gütigkeit. Ter. prologo Phorm. v. 25 *Bonitas veſtra adjutans atque æquanimitas*, id eſt, benevolentia, favor. Et Prol. Adelph. extr. *Facite, æquanimitas Veſtra poëtæ ad ſcribendum augeat induſtriam.* Contrario vitio laborant, de quibus ipſo initio Prologi loquitur, quos *iniquos* vocat, & *adverſarios*, v. 2. Tertull. de Patientia c. 2 *Camina æquanimitas*, i. e. Cynica tolerantia ſeu patientia.

¶ Æquĭcrūrius, *a*, *um*, ἰσοσκελής, æquis cruribus inſiſtens; ut, *Angulus æquicrurius*, Mart. Capell. 6 p. 230.

¶ Æquĭdĭcus, *a*, *um*, gleichlautend; ut, *Æquidici verſus*, quos ſcribit Diomedes p. 498.

¶ Æquidies, *ei*, m. ut, *æquinoctium*, tag und nacht gleich. In I. Neuſtrii Archithrenio lib. 9 c. 9 *Æquator ſolem ſtatione veſtecit Æquidiemque facit*, hoc eſt, æquinoctium, quod a die etiam Græci ἰσημερίαν dicunt. Vet. Gloſſ. ἰσημερία, *Æqua dies.*

¶ Æquidialis, *e*, adject. Feſtus: *Æquidiale apud antiquos dictum eſt, quod nunc dicimus Æquinoctiale.* Gloſſ. Vet. *Æquidialis*, ἰσήμερος.

¶ Æquidiſtans, *antis*, gleich weit von einander; ut, *Ordines æquidiſtantes*, Aggen. Vrb. p. 53. *Circuli paralleli, æquidiſtantes latine*, Mart. Capell. 8 p. 276.

¶ Æquiformis, *e*, gleichförmig; ut, *Verſus æquiformes*, Diomedes p. 498.

¶ Æquilanx, *ancis*, æquas lances habens. Fulgent. de Cont. Virg. *Tunc demum trutina æquilance ponderatur ac diſponitur.*

¶ Æquilatatio, *onis*, f. æquabilis diductio. Vitruv. 9, 8 *Diductio circino ad lineam planitiæ æquilatatio ſignetur.*

¶ Æquilatus, *eris*, c. ἰσόπλευρος, gleichſeitig; ut, *Species trigoni æquilatus*, Auſon. Edyll. 11, 51.

¶ Æquilaterus, *a, um*, idem; ut, *Æquilateri trianguli figura*, Firmic. 2, 11. *Species æquilatera*, Mart. Capell. 6 p. 230.

¶ Æquilaterālis, *e*, idem. Cenſorin. de Die nat. c. 8 *Hexagoni æquilateralis forma.*

¶ Æquilāvium, *i*, n. *A lavatione lana dicitur æquilavio redire, cum dimidium decidit ſordibus*, Feſtus.

¶ Æquilōtium, *i*, n. idem in Gloſſ. Iſidori.

¶ Æquilībris, *e*, wagrecht; ut, *Margines æquilibres*, Vitruv. 5, 12. Vet. Gl. ἰσόζυγος, *æquilibris.*

¶ Æquilibratus, *a, um*, idem. Tertull. adv. Hermogen. c. 41 *Æquilibrato impetu ferebatur.*

¶ Æquilibrium, *i*, n. exacta æqualitas, cum neutra pars libræ præponderat, das inſtehende gewicht. Vet. Gl. *Æquilibrium*, ἰσοζυγία. Seneca Quæſt. Nat. 3, 25, & Gell. 20, 1 uſi ſunt.

¶ Æquilibritas, *atis*, f. idem. Cic. de Nat. Deor. 1, 39 *Ad æquilibritatem confugere.*

¶ Æquimanus, *i*, m. qui utraque manu æque bene utitur, & *Ambidexter* a nonnullis dicitur; ut, *Æquimanus Thrax*, Auſon. Edyll. 12. conf. Iſidor. 10 lit. A. & Beda de Orthogr. p. 2330.

¶ Æquimelium, *i*, n. locus Romæ ſic dictus, *quod æquata Melii domus publice, qui regnum occupare voluit*, Varr. L. L. 4, 32. conf. Liv. 4, 16. Aur. Vict. Vir ill. c. 17.

¶ Æquinoctium, *i*, n. tempus æquinoctiale, die zeit, da tag und nacht gleich iſt. Cæſ. Bell. Gall. 4, 36 *Propinqua die æquinoctii*: & 5, 23 *Æquinoctium ſuberat.* Liv. 31, 47 pr. *Iam autumnale æquinoctium inſtabat.* Nam æquinoctia duo ſunt, vernum & autumnale. Cic. in Arateis v. 287

In quo autumnali, atque iterum ſol lumine verno,
Exæquat ſpatium lucis cum tempore noctis.

¶ Æquinoctiālis, *e*, quod ad æquinoctium pertinet, Plin. 17, 9 *Ab occaſu æquinoctiali.* Sen. Qu. Nat. 3, 28 *Æſtus* (maris) *æquinoctialis*, hoc eſt, circa æquinoctium. Etiam deſcriptioni locorum & plagarum infervit. Plin. 2, 47 *Ab oriente æquinoctiali Subſolanus: ab occaſu æquinoctiali Favonius*, h. e. ab ipſo cardine orientis vel occidentis. ¶ 2. Aſtronomis *Æquinoctialis linea* vel *circulus* eſt Æquator, mundum in æquales partes dividens. v. Ampelius de Mundo.

¶ Æquīpar, *āris*, gleichmäßig, gerade. Sidon. 8 epiſt. 6 *Certare gloria æquipari.* Auſon. in Monoſyll. v. 113 *Biſſenas partes quis continet æquipares?* AS.

¶ Æquipāro, *avi, atum, are*, (quod & *Æquiperare* ſcribunt, vocali ſecunda) neutraliter idem quod *æquare*, gleich ſeyn, gleich kommen, gleichen. Ennius ap. Cic. Tuſc. 5, 17 *Nemo eſt, qui factis me æquiparare queat.* Nepos 7, 11, 3 *Vt nemo cum labore corporisque viribus poſſet æquiparare.* conf. 2, 6, 1. Virg. ecl. 5, 48 *Nec calamis ſolum æquiparas, ſed voce magiſtrum.* Vet. Gl. *Æquiparas*, ἐξισοῖς. Suet. Aug. c. 94 *Adeo adolevit, ut æquipararet matricem.* conf. Idem Ner. c. 53. Et Vlpian. ff. 50 t. 17 l. 104 *Vbi æquiparant famoſa judicia.* ¶ 2. Comparare, æque parem facere, gleich ſchätzen, vergleichen. Ita active Plaut. Mil. 1, 1, 11 *Mars haud auſit dicere: Neque æquiparare virtutes ſuas ad tuas.* Sic Liv. 5, 23 de Camilli triumpho: *Iovis Solisque equis æquiparari dictatorem, in religionem etiam trahebant.*

¶ Æquiparabilis, *e*, gleichſchätzig. Plaut. Curc. 1, 3, 12 *Quid videbis diis magis æquiparabile?* Prudent. Hamart. v. 79 *Non conferre Deo, velut æquiparabile quidquam Auſim*, hoc eſt, quod Deo æquari poſſit.

¶ Æquiparatio, *ōnis*, f. vergleichung. Gellius 5, 5 *Rex de numero exercitus ſui, ac de æquiparatione aſtimanda quæſierat.*

¶ Æquiparantia, *æ*, f. idem. Tertull. adv. Valent. c. 16 *Pervenire in ſimulas æquiparantias.*

¶ Æquīpedus, *a, um*, ἰσοσκελὲς, idem quod æquicrurius; ut, *Æquipedum trigonum*, Apul. de Dogm. Plat. p. 5.

¶ Æquipolleo, *ui, ēre*, æquivalere, frequens & tritum philoſophis verbum, nec vero novum, gleich viel gelten. Vſus enim & Apulejus eſt 3 Doctr. Plat. p. 39 *Si iisdem manentibus æquipollentem ejus inſerat bis.*

¶ Æquipollens, *tis*, gleichgiltig; ut, *Propoſitiones æquipollentes*, Apul. de Syllog. Cat. p. 36 *Æquipollentes autem dicuntur, quæ alia enunciatione tantundem poſſunt*, ibid.

¶ Æquipollentia, *æ*, f. ἰσοδυναμία, vox dialectica.

¶ Æquipondium, *i*, n. σφαίρωμα, σάκωμα, quod æquat pondera. Legitur apud Vitruvium 10, 8.

¶ Æquiternus, *a, um*, vox eccleſiaſtica; ut, *Tria ſimul æquiterna*, Claud. Mamert. 2, 4. *Vna, ſumma, æquiterna, indiviſa majeſtas*, Id. 2, 8.

¶ Æquivāleo, *ui, ēre*, gleich thun. Auctor carminis de Philomela v. 5

Nam quamvis aliæ volucres modulamina tentent:
Nulla poteſt numeris æquivalere ſuis.

¶ Æquivŏcus, *a, um*, ὁμώνυμος, ſignificans res plures diverſas, zweydeutig, vieldeutig; ut, *Æquivoca nomina*, i. e. ambigua; e. g.

Quis neget Æneæ magna de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrem, ſuſtulit ille patrem.

Vbi in ultimo verſu primum SVSTVLIT, *peremit, occidit*, quod Nero commiſit in matre: alterum SVSTVLIT, *exceptum humeris tulit* ſive *geſſit*, quod fecit Æneas, ſignificat. Citatur hoc epigramma Suetonio in Nerone c. 39. conf. Iſidor. 2, 26.

¶ Æquivoce, adverb. ὁμωνύμως, idem in Scholis.

¶ Æquivocatio, *ōnis*, f. ὁμωνυμία, diverſa unius vocis ſignificatio apud Dialecticos.

II. Compoſita cum Præpoſitionibus.

¶ Adæquo, *avi, atum, are*, gleich machen; ut, *Adæquare ſolo tecta*, Liv. 1, 29, idem quod *æquare ſolo.* Sic, *Vrbem flammis adæquare*, Flor. 3, 10, 23; *Alicujus famam*, Id. 2, 2, 14. *Libertos ſibi & legibus adæquare*, Tac. A. 12, 60, 5. Sic & *Deorum vitam adæquare*, i. e. aſſequi, Cic. de univerſo c. 11. *Sagittarum jactu adæquari*, Tac. A. 15, 9, 1.

¶ Adæquatus, *a, um*, gleich gemacht, ut, *Amicus cum familiariſſimis adæquatus*, Cic. pro Balbo c. 28.

¶ Adæquatio, *ōnis*, f. actio adæquandi, Tertull. ad Nation. 1, 1 *Deficit adæquatio comparationis iſtius.* Add. eod. lib. cap. 15.

¶ Adæque, adv. eben ſo. Liv. 4, 43 *Quemadmodum tribunis conſulari poteſtate creandis uſi ſunt, adæque in quæſtoribus liberum eſſet arbitrium populi.* Plaut. Caſin. 3, 5, 45 *Amator adæque miſer*; & 5, 1, 3 *Nunquam ullo die riſi adæque.*

¶ Coæquo, *are*, ſchlichten, gleich machen. Sall. Cat. c. 20 *Coæquare montes.* Colum. 1, 3 *Coæquare ſulcos.* Cic. Verr. 3, 41 *Ad injurias libidinesque tuas omnia coæquaſti*, du haſt ſie alle über einen kamm geſtrieglet. *Coæquare leges*, Liv. 13, 36; *gratiam civilium*, Sal. de rep. ord. c. 2.

¶ Coæquatus, *a, um*, einander gleich, ut, *Coæquati dignitate, pecunia*, &c. Sall. de Rep. Ord. 2, 16.

¶ Coæquālis, *e*, gleich, gleiches alters, ut, *Coæquale natalium ſinciput*, Petron. cap. 136 pr. v. Burm. p. 649. Et Manil. 3, 330 *Vna coæquali luſtratur linea Phœbo.* ¶ 2. Subſt. ein geſell. Juſtin. 23, 4, 9 *In ludo inter coæquales diſcens.* Colum. 8, 14 *In gregem coæqualium compellitur.* conf. Inſcript. apud Fabrett. p. 417. Vorſt. ad Sulp. Sev. 1, 26, 6.

¶ Coæqualitas, *atis*, f. die gleichheit, ut, *Coæqualitas honoris*, Modeſt. ICt. D. lib. 27 t. 1 leg. 8 pr.

¶ Coæquus, *a, um*, gleich. Plin. 6, 29 *Pars coæqua in commerciis.*

¶ Exæquo, *are*, durchaus gleich machen. Cic. 4 Att. 15 *Pecuniæ omnium dignitatem exæquat.* Id. de Amic. c. 20 *Superiores exæquare ſe cum inferioribus debent.* Id. Verr. 2, 50 *Ius pretio exæquare.* Id. ad Quir. poſt red. c. 9 *Bonis exæquari.* Cæſ. B. C. 1, 4 *Neminem ſecum exæquari dignitate volebat.* conf. Lucret. 1, 70; & Ovid. Amor. 3, 8, 61.

¶ Exæquatus, *a, um*, coæquatus; ut, *Exæquata certamina belli*, Lucret. 5, 1295. *Cortex cum cortice exæquatus*, Varr. R. R. 1, 40.

¶ Exæquatio, *ōnis*, f. die gleichmachung, Vitruv. 5, 12. Liv. 34, 4 *Hanc ipſam exæquationem non fero*; antea dixerat *æquatum omnium cultum.*

¶ Exæquamentum, *i*, n. idem, apud Tertullianum.

¶ Exæqualiter, adv. ſchnurgleich, Apul. Met. 2 *Cetera corporis exæqualiter ad regulam.* Ita Beroald. ſed Elmenh. p. 115 *inexplicabiliter.*

¶ Inæquo, *are*, idem quod æquare, gleich machen. Cæſ. C. B. 1, 27 *Hæc levibus cratibus terræque inæquat.*

¶ Inæquatus, *a, um*, eſt eriani non æquatus, inæqualis, ungleich, uneben, ut, apud Tibullum Panegyrico Meſſalæ v. 43 *Inæquatum omus libræ*, quando lanx altera depreſſior eſt, & libra inſtabilis fertur.

¶ Inæquābilis, *e*, idem; ut, *Inæquabilis varietas*, Cic. Partit. c. 4.

¶ Inæquabiliter, adv. idem. Vatro R. R. 3, 9 *Ova inæquabiliter maturescunt.*

¶ Inæquabilitas, *atis*, f. die ungleichheit, Arnob. lib. 2 p. 81 *Elementorum inæquabilitas.*

¶ Inæquālis, *e*, ungleich, ut, *Inæquales autumni*, Ovid. Met. 1, 117. *Inæquales menſæ*, Martial. 1 epigr. 56. *Inæqualiſſimarum rerum ſortes*, Suet. Aug. c. 75. *Nihil eſt ipſa æqualitate inæqualius*, Plin. 9 epiſt. 5. puta, ſi diſcrimen dignitatum, ut omnes æquales ſint, auferatur.

¶ Inæqualiter, adverb. idem. Liv. 37, 53 *Inæqualiter alios deprimere, alios præter modum extollere.* Vſus eſt etiam Celſ. 2, 6 & Sen. epiſt. 28.

¶ Inæqualitas, *atis*, f. die ungleichheit, Colum. 3, 12 *Opus eſt inter haſtam diverſas inæqualitates magno temperamento.* De *inæqualitate in veſtitu*, & quæ *dominetur in ſermone quoque*, v. Varr. de L. L. 7, 13 & 15. Ibid. 8, 1 *Chryſippus de inæqualitate ſcribit ſermones.*

¶ Inīquus, *a, um*, ἀνώμαλος, non planus, uneben, ſchlimm, ut, *Locus iniquus*, i. e. editus arduusque, Liv. 2, 31; ubi, uti collato cap. 30 apparet, *iniquus locus* eſt, qui attollitur in montes & juga, & itaque adſcenſu difficilis eſt; quare & *adſcenſum iniquum*, pro laborioſo ac difficili Idem 28, 16 dixit. *Iniquiorem locum*, Id. 22, 28; & Cæſ. B. G. 2, 10 *Iniquiſſimum locum*, ibid. c. 27 extr. ¶ 2. Impar, ungleich. Virg. Æn. 10, 889 *Pugna congreſſus iniqua*, i. e. impari. Salluſt. Iug. 54 *Præterea iniquum ſibi certamen cum hoſtibus*; ita legendum ibi eſſe, non *inimicum*, ut edirur vulgo, illa ſatis evincunt, quæ ſequuntur. ¶ 3. *Iniquum* & dicitur, quicquid laborem magnum ac difficultatem habet, unbequem. Sic *Paludem iniquam* Tacitus, quæ eſuctaru difficilis, Ann. 1, 63, 3: *Iniquum defenſantibus agmen*, quod difficulter tueri licet, Ann. 2, 5, 4 dixit. ¶ 4. *Iniquus*, ἄδικος eſt, unbillig, unrecht. Horat. 1 Sat. 3 v. 67 *Legem ſancimus iniquam.* Sic *Iudex iniquus*, Ovid. Met. 13, 190. ¶ 5. Et quia injuſti & iniqui homines nunquam id ſunt, quod ſunt, ſine aliorum injuria ac noxa: ideirco, *iniquus*, etiam pro infeſto, noxio, inimico, acerbo, duro ponitur, feindſelig, zornig, unwillig. Virg. Æn. 10, 7 *Animis certatis iniquis.* Horat. 2 Sat. 7, 14 *Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.* Qui ſimiliter & *iniquos penates, iniquum littus, iniqua caſtra* pro inimicis alibi dixit. *Iniquos ſermones*, pro obtrectationibus ſive malevolis ſermonibus Cicero dixit fam. 1, 9. Subſtantive Cic. 11 fam. 27 ſect. 18 *Me a te contra iniquos meos ſolere defendi.* In de Senect. c. 23 *Movi animo iniquiſſimo*, ungern. ¶ 6. *Iniquum* etiam dicitur, quod aut juſtum modum non habet, & brevius arctiusque eſt, quam par erat: aut eum excedit, & nimium eſt, zu groß oder zu klein. Virg. Georg. 4, 147 *Verum hæc ipſe equidem ſpatiis exclusus iniquis*

Prætereo, id eſt, juſto anguſtioribus. Vide ibi Servium. Idem Georg. 1, 164 *Iniquo pondere raſtri*, i. e. nimium magno; quaratione etiam *injuſto ſub faſce* dixit Georg. 3, 347, quod Servius *ſub magno onere* interpretatur. Val. Flaccus 3, 486 *Iteret Hylas lateri, greſſuſque moretur iniquos.* Idem 3, 65 *Iniquum merum* dixit, nimirum, plus juſto hauſtum. Q. Serenus Sam. Carm. 38 v. 713

Emmus ipſe pater dum pocula ſiccat iniqua;

id eſt, majora, quam per quam ſobrio eſſe licet, quæque ægre educas. V. Burm. ad utrumque locum.

¶ Per-

¶ Periniquus, *a, um*, ut, *Periniquo pati animo*, Cic. 12 fam. 18, i. e. valde iniquo, ſehr übel zufrieden ſeyn.

¶ Inīque, adverb. ungleich, unbillig. Ter. Hec. Prol. v. 54 *Ne eum circumventum iniqui irrideant.* Id. Adelph. 2, 2, 3 *Nunquam vidi iniquius concertationem comparatam.* conf. Gell. 20, 1. Cic. pro Cluent. c. 21 pr. *Hoc prope iniquiſſime comparatum eſt, quod* &c.

¶ Inīquĭtas, *ātis*, f. ut, *Loci iniquitas*, die unebene und ungelegenheit des orts. Liv. 21, 33; & Cæſ. Gall. 3, 2. ¶ 2. Et *Iniquitas* improbitas, injuria, die ungerechtigkeit. Cic. Verr. 3, 16, 1 *Omnesque eas iniquitates* (de improbis judiciis ſermo eſt) *ſui quæſtus cauſa conſtituiſſe.* Plin. 12, 19 *Ob iniquitatem præpotentium.* ¶ 3. *Temporum iniquitas*, difficultas, Cic. pro Roſc. Am. c. 1, die böſe zeit.

¶ Inīquo, *are*, iniquum reddere, böſe machen. Laberius apud Nonium 2, 444 *Æquum animum indignanti iniquat contumelia.*

¶ Peræquo, *are*, gleichmachen, Colum. 3, 9 *Denas amphoras peræquarent.* conf. 3, 3.

¶ Peræquatus, *a, um*, gleich gemacht; ut, *Contractura peræquata*, Vitruv, 5, 1. conf. ibid. c. 4; & 9 c. 4 & 7; & 10 c. 14 & 79.

¶ Peræquator, *ōris*, m. ἐξισωτής, fuerit ex noſtra conſuetudine ein ſteuer-Commiſſarius, qui modum conferendi cenſus æquat, ut inter tributarios æqualitas ſervetur. Vid. Gothofredus ad l. 13 tit. 11 Cod. Theod. *de cenſitoribus, peræquatoribus & inſpectoribus*; it. Geſner. ad Philopatrin Luciani p. 161 ſq. & infra in *Cenſitor*. Vetus inſcriptio ap. Gruterum p. 361 n. 1 PERÆQVATORI CENSVS PROVINCIÆ GALLECIÆ.

¶ Peræquatio, *onis*, f. die gegeneinanderhaltung, ut, *Temporum peræquatio*, Solin. c. 1 (al. 3) ut quidem Salmaſius legit: nam vulgatum eſt *adæquatio*. Tertull. adv. Marc. 4, 29 *Similitudinum peræquatio.* Adde eund. adv. Valentin. c. 12; de Monog. c. 12; & de Reſurr. carn. c. 52.

¶ Peræquus, *a, um*, ſehr gleich; ut, *Peræqua proportione*, Cic. Verr. 4, 21.

¶ Peræque, gleich durch. Nep. 25, 13, 6 *Non amplius quam terna millia æris, peræque in ſingulos menſes.* Cic. fam. 10, 33 *Legiones Antonii peræque cæſæ.* Conf. ad Att. 2, 8 & 19.

¶ Superæquatio, *ōnis*, f. idem quod *exæquatio*. Impp. Cod. 11 t. 58 l. 15 *Si quis deſerta prædia &c. ſuperæquationis jure perceperit.*

ĀĒR, *ĕris*, m. ἀήρ, ab ἄημι, *ſpiro*, medium ſpatium inter cælum & terram & unum ex quatuor elementis, Plin. 2, 5 die luft, Cic. de Nat. D. 2, 36 *Animabilis ſpirabilisque natura, cui nomen eſt aër.* Vbi periphraſin adhibet, quaſi fugiens vocem græcam, cui non haberet latinam reſpondentem. Ita Quintilianus 12, 2 *Circumfuſum nobis ſpiritum* pro aëre dixit. Rurſum Cic. Acad. Qv. 1, 7 *Aër, (utimur enim pro latino) ignis, & aqua, & terra prima ſunt.* Id. Nat. D. 2, 16 *Aër purus tenuis*; Id. Acad. Qv. 4, 25 *craſſus*; Plin. 2, 25 *Liquidus.* Virg. Æn. 5, 839 *Aëra dimovit tenebroſum.* Accuſativum græcum *aëra* retinet Cicero de Nat. D. 1, 10, & quilibet poëtarum. *Color aëris* cæruleus, vid. Burm. ad Ovid. A. A. 3, 173. ¶ 2. *In aëre piſcari*, eſt ſtulta conari & præpoſtera. Plaut. Aſin. 1, 1, 86 *Vna opera in aëre piſcari, & in mari venari rete jaculo.* ¶ 3. *Aër* pro aëris qualitate, conſtitutione, flatu & ſono; ut, *Temperatus aër*, gelinde wetter, Cic. de Nat. D. 2, 45. *Purus & tenuis aër*, ibid. c. 16. Et Ovid. 2 Art. am. v. 315, 318

Sæpe ſub autumno, cum formoſiſſimus annus,
Aere non certo corpora languor habet.

Sic *Auribus aëra captare*, horchen wo der wind hergeht, Virg. Æn. 3, 514. *Veſica arcte ligata ſi perculeris, aëra reddet.* Varro apud Nonium 4, 18. ¶ 4. *Aër*, pro nebula, der nebel. Val. Flaccus 5, 399 *Vrget*

Aëre ſeptus iter: patitur nec regia cerni Iuno virum.

Virgilius & Horatius paullo clarius cum epitheto uſi. Vt Æn. 1, 411 *At Venus obſcuro gradientes aëre ſepſit.* Horat. 2 od. 7, 13

Sed me per hoſtes Mercurius celer Denſo paventem ſuſtulit aëre.

Nebula enim vulgo definitur obſcurus & condenſatus aër. ¶ 5. *Aër* eſt altitudo ap. Non. 4, 18. Virg. Georg. 2, 123

Vbi aëra vincere ſummum
Arboris haud ullæ jactu potuere ſagittæ.

Vbi Iun. Philargyrus: *Aëra arboris* nunc pro cacumine: aut eum aërem dicit, qui circa cacumen eſt. Iul. Cæſ. Scal. Poët. 5, 16, cum hunc ipſum locum tractat, *plebejus*, inquit, *poëta dixiſſet, arboris cacumen.* ¶ 6. *Aër* etiam dicitur tuborum cavitas, qua aëra trahunt fiſtulæ, *lumen* alias dicitur. Sen. Qu. Nat. 3, 24 *Facere ſolemus formas, in quibus aëre tenui fiſtulas ſtruimus.* ¶ 7. In plurali numero dixit Vitruvius 1, 1 *Aëres locorum, qui ſunt ſalutares, aut peſtilentes.* conf. Lucret. 4, 291; & 5, 644. ¶ 8. *Aër* & *æther* in MSS. confunduntur obſervante Drakenb. ad Sil. 13, 527.

¶ Āĕrĕus, vel āĕrĭus, *a, um*, in der luft, ut, *Aërei volatus avium atque cantus*, Cic. Top. c. 20. Tritum magis *aërius*; ut, *Aëriæ volucres*, Lucret. 1, 12. ¶ 2. Poëtis idem eſt ac celſus & perquam altus, ſehr hoch. *Aëria ulmus*, Virg. ecl. 1, 59. *Aëriæ Alpes*, Georg. 3, 474. *Aërii muri*, Val. Flacc. 6, 553. Nam & Græci alta, & ſublimi loco poſita, *Aëria* vocant, quod Strabo docere poteſt lib. 4 p. 128, ubi Galliæ Narbonenſis oppidum *Aëriam* appellari tradit διὰ τὸ ἐφ᾽ ὕψους ἱδρῦσθαι μεγάλου, *quod ſitum ſit loco celſiſſimo.* At *aërias palumbes* pro vagis Virgilius Eclog. 3, 69 dixit, ut Scaliger interpretatur ad 1 Ariſt. de Hiſt. animal. Apot. 19. v. Taubm. ad Virg. p. 11. ¶ 3. *Aërium mel*, Virg. Georg. 4, 1, & eum imitatus Samonicus, dixit c. 16; honigthau. Neque enim apes mel faciunt, ſed contrahunt ex rore matutino. v. Buchner. ad Venantii Eleg. de Reſurrect. Chriſti v. 26. ¶ 4. *Spes aëria*, eſt apud Arnobium 2 p. 86. caſſa, inanis, incerta, ut exponit Meurſ. Part. 2 exerc. Crit. 1, 5 p. 17.

¶ Aëria, *æ*, f. Dea Iuno, ab aëris regno nuncupata, Matt. Capellæ 2 p. 38.

¶ Aërīnus, *a, um*, cæruleus, vergens in aërium colorem, luftfarbicht, ut, *Oves aërinæ*, Tertull. de Habitu mul. c. 8. v. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 399 & 770.

¶ Aërĭpes, *ĕdis*, aërios habens pedes, ſchnell, leicht auf den füſſen, Sic *Æripĕdem cervam* per Synæreſin (ſeu contractionem quinque ſyllabarum in quatuor,) dixit Virg. Æn. 6, 802 pro expedita & celere. Alii tamen, quaſi compoſitum eſſet non ab *aër*, ſed ab *æs*, χαλκόποδα interpretantur, id eſt, ſolidos, indefatigabiles pedes habentem. Ita Homero χαλκόποδες ἵπποι, Iliad. Θ. v. 41; & N. v. 23. v. Scalig. in Auſon. 1, 16 p. 48, qui ab *æs, æris*, derivat.

¶ Aërizūſa, *æ*, f. ἀερίζουσα, i. e. *aërem imitans*, genus jaſpidis. Plin. 37, 8; Dioſcor. 5, 160.

¶ Aëroīdes, f. pl. gemmæ, ſmaragdi ſpecies, Plin. 37, 5.

¶ Aëromantia, *æ*, f. ἀερομαντία, ſpecies magiæ, ars nempe per aërem divinandi. Iſidor. 8, 9.

¶ Aërŏmĕli, n. ἀερόμελι, idem quod ſupra *aërium mel*, manna. vid. Ruell. & Reuch. ad Samon. p. 147 & Salmaſ. Exerc. Plin. p. 719.

¶ Aërŏpĕtes, *æ*, m. ἀεροπετής, *volatilis*; ſic vocatur liber ſextus Apicii de condimentis volatilium.

¶ Aërophagia, *æ*, f. ab ἀήρ, *aër*, & φάγομαι, *edo*. *Per contumeliam aërophagiæ*, Petron. c. 56; intelligo edulia avicularum. Sed Critici in alia omnia abeunt. vid. Burman. p. 278.

¶ Aërŏphŏbus, *i*, m. ἀερόφοβος, i. e. *aërem timens*, luftſcheu. Cæl. Aurel. Acut. 3, 12 *Aërophobos ajunt ſimiles eſſe phreneticis.*

ÆRA, *æ*, f. αἶρα, lolium, herba eſt inimica ſegetibus, treſpen. Plin. 18, 17 *Necat triticum æra.* ¶ 2. Alia notio in *Æs*.

¶ Ærinus, *a, um*, adj. ut, *Farina ærina*, i. e. loliacea, Plin. 22, 25.

Æra, (computus annorum) æramen, æramentum, æraria, ærarius, ærarium, æratus, ærelavina, æreus, vide in *Æs*.

AĔRIAS, *æ*, m. Cypri rex, conditor & dedicator religionis Veneris Paphiæ. v. Tac. Annal. 3, 62, & Hiſt. 2, 3.

ÆRICA, *æ*, f. piſcis, ab æris colore, alio nomine *Chalcis*. Sed *chalcidem*, qui & *Celerinus* & *Sardinia* appellatur, non ſat recte *Æricam* converſum Geſnerus judicat. Eſt autem *chalcis* ex harengorum genere, eine art häringe. Et *chalcidibus* cognati ſunt piſces, qui a Germanis Oceani accolis, ſtincks, vel ſtinckfiſch, appellantur. Adducunt ex Ariſtotele, *æricam* diro infeſtari malo, pediculis ſcilicet ſub branchiis innatis (Albertus in ventre vermiculis infeſtari ſcripſit.) Quod accidere piſciculis notis, quos *gobiones fluviatiles* dicunt, (gründlinge oder kreſſen) menſe Julio certum eſt.

Æriſer, ærifex, &c. Aëripes, aërius, &c. vide *Æs*, *Aër*.

ÆRO, *ōnis*, m. ſporta, fiſcella, ein geflochtener korb. Vulgo *eronem* dicebant, ea conſuetudine, qua diphthongos ſolebant negligere, & in ſimplicia elementa convertere. Donatus in Ter. Phorm. 1, 2 *Phormio non a formula; ſed* phormione *dicitur* ſparteo, *quem nos* Eronem *dicimus trivialiter & pro conſuetudine.* In Argumento ejuſdem fabulæ *Fiſcum ſparteum* appellat. Vſus hac voce & Plinius eſt 36, 14 *Æronibus arena plenis*, ut cum locum primus reſtituit Cujacius; Salmaſius autem in Exerc. Plin. p. 574 confirmavit. Nominis ratio inde eſt, quod aliquid eo tollitur & fertur, ἄρασθαι φορτίον, *onus tollere*. Inde αἴρων, Græcum eſt; & ex eo *Æro* Latinum. Vet. Gloſſ. *Æro*, κοῖξ.

Āëroides, aëromantia, aëromeli, vide *Aër*.

ĀĔRŎPE, *es*, f. Atrei uxor, a Thyeſte fratre corrupta, Hyginus Fab. 86, & Ovid. Triſt. 2, 391 *Si non Aeropen frater ſceleratus amaſſet, Averſos ſolis non legeremus equos.*

Aëropetes, aërophagia, aërophobus, Ærosus, vide *Aër*, *Æs*.

ÆRŪCA, *æ*, f. ab ære *ærugo*, de qua ſequitur, appellatur, quam ex lamellis æreis aceto ſuffuſo efficiunt, docente Vitruvio 7, 12.

ÆRŪGO, *ĭnis*, f. æris rubigo, kupfferroſt, grünſpan; ſicut ferri *ferrugo eſt*. Hinc eſt, quod *æris* vocem interdum apponant optimi ſcriptores, ut vis vocabuli magis eluceat. Colum. 7, 5 *Subluvies & intertrigo* (ſanatur) *ſuperfuſo aceto vel æris ærugine infriata.* Prudent. Pſychom. v. 602 *Virides obducta ærugine nummos* dixit. Sedul. 4, 21 de theſauris in cœlo condendis: *Non mordax ærugo vorat, non tinea ſulcat.* Plin. 33, 5 *Cypria ærugine temperare.* ¶ 2. Figurate pro invidia, maledicentia ſumitur. Martial. 2 epigr. 10 *Nimiaque ærugine captus Allatras nomen quod tibi cunque datum.* Horat. 1 Sat. 4, 101 *Hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt ærugo mera.* ¶ 3. Pro *avaritia* apud Horat. legitur in Arte Poët. v. 330 *Animos ærugo & cura peculi Cum ſemel imbuerit.* Sic Apul. 1 Met. ſub fin. *Æruginī intentum* pro avaro dixit.

¶ Ærugĭno, *avi, atum, are*, roſten, verroſten. Vulg. Interp. Iac. 5 v. 3 *Aurum & argentum veſtrum æruginavit.* Habet & Fulgent. ep. ad Venant. & Salvian. de Avar. 1 p. 31.

¶ Ærugĭnōſus, *a, um*, roſtig, Sen. de Brev. vitæ c. 12 *Majorem dierum partem æruginoſis lamellis conſumit.*

ÆRVMNA, *æ*, f. labor oneroſus, mühe, jammer, trübſal, ut, *Herculis perpeti ærumnas*, Cic. 2 Fin. extr. Idem Paradoxo 2 *Ærumnæ omnes te premunt.* Id. Tuſc. 4, 8 *Ærumnam ægritudinem laborioſam* definit. *Suis peccatis in ærumnam incidere*, ſich in angſt und noth ſtecken, Id. Att. 3, 14. *Animus æquus optimum ærumnæ condimentum*, Plaut. Rud. 2, 3, 71. Add. Ovid. Triſt. 4, 6, 26; & in Ibin v. 119. Fruſtra ergo nil opus eſſe hac voce putat Quintil. 8, 3 p. 687. conf. Voſſ. Inſtit. or. 2, 4, 7; & quid proprie notet Scheffer. de Re vehic. 2, 2. Aliqui dici putant ab *ære*, quod æris cauſſa maximi ſint labores. Iſidorus lib. 10 in A derivat a *rumine*. Chariſius ait Ennium per e ſimplex ſcripitaſſe, *quod mentem eruat.* Rectius ab αἴρω, *gero, tollo*, quaſi αἰρομένη; unde &

¶ Ærumnula, *æ*, f. dimin. ein reff, proprie; Sic enim Plautus apud Feſtum *refert furcillas, quibus religatas ſarcinas viatores gerebant, quarum uſum quia C. Marius retulit, MVLI MARIANI poſtea appellabantur.* Apud Plautum hodie non exſtat, niſi in Sticho 3, 1, 19 pro *miſerias* cum Douſa leges *ærumnulas*.

¶ Ærumno, *are*, miſerum reddere, Cathol. Hinc

¶ Ærumnātus, *a, um*, ærumnis affectus, geplagt, beſchwert. Plaut. Capt. 3, 4, 108 *Ego ærumnatus, deartuatus ſum miſer.* al. *deruncinatus*.

¶ Ærumnābĭlis, *e*, idem ac *ærumnoſus*, beſchwerlich. Lucret. 6, 1228 *Miſerandum & magnopere ærumnabile.* Apulej. 8 p. 205 *Ærumnabilis vita.*

¶ Ærumnālis, *e*, idem; ut, *Ærumnalis labor*, Apul. 1 Met. p. 102.

¶ Ærumnō-

¶ Ærumnōſus, *a, um,* mühſelig. Plaut. Epid. 4, 1, 32 *Aerumnoſam & miſeriarum compotem mulierem retines.* & Rud. 1, 4 extr. *Inopes, ærumnoſas, ut aliquo auxilio adjuvet.* Sen. de Ira 2, 7 *Nihil eſſe ærumnoſius.* Cic. Tuſc. 3, 28 ex Euripide vertit *Ærumnoſo navigaſſem ſalo:* & pro Cluent. c. ult. *ærumnoſiſſimus* dixit; & 3 Att. ep. 23 *Terentiam unam omnium ærumnoſiſſimam.*

Ærufcaror, Æruſco, vide *Æs.*

Æs, *æris,* quodvis metallum, erz, metall. *Æs Cyprium,* Plin. 33, 5, kupffer. *Æs fuſum in panibus,* id eſt, maſſæ æreæ. Vide *Panis* n. 2. *Leges in æs incidere,* Cic. Phil. 3, 12. Quod factum ob pernitratem, ut obſervat Rupert. ad Enchirid. Pomponii p. 80 itemque ad Flor. p. 290. Ita vult Senatus apud Plin. ep. 8, 6, 13 *ut SCta de his rebus in æs inciderentur, idque æs figeretur ad ſtatuam loricatam Divi Iulii. Edixit Alexander, ne quis ipſum alius, quam Lyſippus ex ære duceret,* i. e. ære fuſo exprimeret, Plin. 7, 37. conf. Horat. 2 epiſt. 1, 240. *Illi æs triplex circa pectus eſt,* er iſt ſtahl und eiſen feſt, Id. 1 od. 3, 9. *Æs Corinthium* mixtura quædam fuit olim æris, argenti, auri, Plin. 34, 2. Muretus 3 Var. Lect. 5 hujus temperaturæ tres affert cauſſas; & primam quidem ex Plinio; ſecundam vero & tertiam haud dubie e libello Plutarchi, *cur nunc Pythia non reddat oracula carmine.* Plura de Corinthio ære ſuggerent Interpr. ad Flor. 2, 16, 6; Meller. Palmer. ſpicileg. p. 183 edit. Francof. 1580 (Tom. 4 Lamp. Grut. p. 804;) Pancirol. 1 memorab. p. 230 Biſciol. Tom. 1 ſubſeciv. 15, 20. ¶ 2. *Æs* & *æra* figurate, poëtis cum maxime, quamquam & aliis auctoribus ſignificant multa, quæ ex ære fiunt; ut *ſtatuæ.* Virg. Æn. 6, 847 *Excudere ſpirantia æra,* i. e. vultus, qui vivi videntur. Nec non *galea.* Ovid. Met. 8, 32 *Facies dempto nudaverat ære.* Item *tubæ.* Virg. Georg. 4, 71 *Rauci æra canor.* conf. Æn. 6, 165. Item *arma.* Id. Æn. 2, 734 *Ardentes clypeos atque æra micantia cerno.* Lucret. 2, 636 *Armati pulſant æribus æra.* Adde, quæ de caſu ablativo plur. notat Chariſius 1 p. 97. Ideo autem arma ærea leguntur paſſim, quod æris uſus, quam ferri, antiquior. v. Cæl. Rhodig. 10, 50. Apud agrimenſores *æs* eſt tabula ænea, in qua forma agrorum deſcripta, ad quam in tabulario publico repoſitam recurritur, ubi orta eſt controverſia. Vid. Rigalt. gloſſ. agrim. ubi plura. ¶ 3. *Æs,* pecunia, geld, münze; cujus antiquiſſimum genus ex ære, quo primum rudi uſi Romani. Nam Servius rex primus ſignavit, ut auctor eſt Plin. 18, 3; & 33, 3. Ter. Phorm. 3, 2, 26 *Ancillam ære emtam ſuo.* Vepos 25, 13, 6 *Terna millia æris expendere.* Iuvenal. 2, 152 *Pueri, quibus mundum ære lavantur,* i. e. infantes, a quibus in balneis nihil exigitur. Horat. 1 epiſt. 7, 23 *Non ignorat, quid diſtent æra lupinis.* vide *Lupinus* n. 2. Cic. Att. 2, 1 *Æs circumforaneum,* currant-geld. Hinc *Æs alienum,* χρέος, pecunia aliunde accepta, entlehnetes geld, ſchuld. P. Syrus: *Alienum æs hominis ingenuo acerba eſt ſervitus. In ære alieno eſſe,* ſchuldig ſeyn, Cic. Verr. 4, 6. Sic, *Æs alienum habere,* Ibid. & Fam. 5, 6. *Æs alienum habere,* Id. Cat. 2, 9. *Æs alienum facere, contrahere, cogere, conflare,* ſchuld machen. Cic. Att. 13, 46; Id. ad Qu. Frat. 1, 1, 8; Salluſt. Cat. 2, 9 & 14; Plaut. Stich. 1, 3, 4. *Suſcipere æs alienum amicorum cauſſa,* bürge werden. Cic. Off. 2, 16. Et *Amicos ære alieno obſtringere,* freunde in die büraſchafft ſtecken, ni fam. 10. *Ex ære alieno laborare,* Cæſ. B. C. 3, 22. *Æs alienum diſſolvere, ære alieno exire, levare ſe, liberare ſe,* die ſchuld abtragen. Cic. pro Sylla c. 20; Phil. 2, 18 & 11; ad Att. 6, 2; & 11, 6. Plin. 7, 32 inter oſtenta Chilonis Lacedæmonii recitat & illud, *Comes æris alieni atque litis eſt miſeria.* Salluſt. Catil. XXXIII, 2 *Noviſſime memoria noſtra propter magnitudinem æris alieni - argentum ære ſolutum eſt.* Seſtertius ſcilicet argenteus, non minus quam denarius, as ex ære eſt. v. I. Fr. Gronov. de pec. vet. IV, 5 p. 287. ¶ 4. *Æs grave,* nummi ærei ſive pecuniæ veteris genus, ubi aſſes ærei librales erant, quorum decem uno denario argenteo permutabantur. Nam ſumma erat argenti raritas & major æris copia. Sed poſtea ſubinde minutum argenti pretium, æris autem auctum eſt. v. Scriptores de Pecunia vet. e. g. Gronov. 3, 15 p. 242; Eiſenſchmid; & lac. Perizonius peculiari adv. Lud. Kuſterum diſſertatione. Liv. 4, 60 *Indicibus decem millia æris gravis, quæ tum divitiæ habebantur, data.* Et 5, 12 *Denis millibus æris gravis reos condemnavit.* Aliquando *æs grave* non nummi genus, ſed ſummam ex *ære gravi* ſignificat indeterminatam minusque grandem pro conditione opum tum tenuium, cum *ære gravi* uterentur. Sen. ad Helv. c. 12 *Scipionis liberi a ſenatu tutore ſuo in dotem æs grave acceperunt,* vid. ibi Lipſ. ¶ 5. Pro pecunia, quæ ex quæſtu vel artificio redit. Horat. ad Piſones v. 345 *Hic meret æra liber Suſſis.* ¶ 6. Sic ſtipendium quoque ſeu mercedem annuam *æs* & *æra* deſignant, ſold. Liv. 5, 4 *Annua æra habes, annuam operam dde.* Sic Varro L. L. 4, 36 *Æs militare* vocat ſtipendium. Hinc *ære dirutus miles,* cui ſtipendium ademtum ignominiæ cauſſa, ap. Nonium 12, 53. Hoc ad elegantem jocum tranſtulit Cic. Verr. 5, 13 *Alkatorii Placentini caſtra commemorabuntur: in quibus cum frequens fuiſſet, tamen ære dirutus eſt.* Exſtat hæc forma & apud Auſon. ep. ad Paulum, quæ centoni præfixa. ¶ 7. *In ære meo,* id eſt, inter meos eſt, ſive meus eſt, quaſi res & pecunia mea, apud Cic. 13 fam. 62; & 15 ep. 14. Niſi malis debitorem intelligi ſimpliciter, non pecuniæ tantum, ſed etiam beneficii. ¶ 8. Proprie autem *Æra* ſunt vilioris pretii nummi, quos Græci χαλκοῦς appellitant, ut Caſaubonus ad Theophraſtum περὶ ἀποφάσεως obſervat, heller, pfennige. Martial. 11 epigr. 28 v. 12 de amica avara: *Centum aureolos, ſic velut æra, rogat,* i. e. aſſi eſſent nummi exigui, qui mendico dantur, ein bettel-geld. *Stipis æra* vide etiam apud Ovid. Faſt. 1, 219 &c. ¶ 9. Porro & *Æra* dicebantur nummi, quibus calculatores, ad ſubducendas rationes utebantur, rechen-pfennige, zahl-pfennige. Vnde & data ſingula, ſeu rationum capita & ipſæ ſummæ, quæ inde conficiuntur, *Æra* παράδοσις appellantur, die poſten im rechnen. Lucil. ap. Nonium 2, 42 *Hæc eſt ratio: perverſa æra, ſumma eſt ſubducta improbe.* Cic. ap. Nonium 3, 18 *Quid tu ſoles, cum rationem a diſpenſatore accipis, ſi æra ſingula probaſti, ſummam, quæ ex his confecta ſit, non probare?* ¶ 10. *Æra* item ſunt, ac *tabulæ quibus leges inſcriptæ ſunt. Cujus æra refigere debemus, ejus etiam chirographa defendimus.* Cic. Epiſt. XII, 1. *Si æra legum vetuſtate delapſa reficerent, figerentque.* Tacit. Hiſt. IV.

¶ Æra, *æ,* f. plur. *ære,* rechen-pfennige. Nam poſteriores Latinorum ut plura alia neutra, ſic iſtud quoque, in fœmininum converterunt, & *æras* appellarunt, quæ Cicero & Lucilius *æra* dixerant. Rufus Feſtus, ſive Sextus Rufus Præfat. Breviarii: *Morem ſecutus calculonum, qui ingentes ſummas æris brevioribus exprimunt, res geſtas ſignabo, non eloquar.* Nonius 2, 42 *Æra, numeri nota.* Hinc *adærare* verbum, de quo infra dicetur. ¶ 2. Nec alia de cauſſa annorum computus, ſive numerus, *Æra* appellatus, die jahr-zahl. Quæ vox Iæpe in antiquis codicibus, & monumentis veteribus invenitur. Quare audiendus Sepulveda Hiſpanus non eſt, quem ramen nonnulli ſecuti ſunt, qui putat, ex iſtis notis A. ER. A. quas *Annus Erat Auguſti* interpretatur, male interpunctis barbarum *Ære* nomen fuiſſe conflatum. Vide Scalig. 5 de Emend. Temp. eo loco, quo de *Hiſpanica,* quam vocarunt, *Æra* diſputat. *Æram* præterea pro numero dato dixiſſe veteres, non uno exemplo Salmaſius Exercit. Plin. p. 483 erudite oſtendit, & ad Vopiſci Aurel. pr. ab hac ſignificatione numeri etiam derivat, quod hodie Gallis Italisque *æra, aire, aria,* numeros ſive rythmum cantici ſignificat. Voſſius tamen in Etymol. fol. 11 minime puerilem judicat Sepulvedæ opinionem, verum ingenioſam plane, & non veriſimilem minus, quam eorum eſt, qui ab *ære* deducunt. Interim & ipſe in hanc (de *ære*) magis inclinat, quam illam Chriſtmanni, cui Arabicum eſſe placet ab ארח arach, *ſupputare, numerare,* a quo מספר tarich, *æra, ſupputatio.* Nam ſeculis aliquot ante Arabum in Hiſpaniam adventum vox *æra* recepta ibidem erat. Scaligeri ſententiam approbant etiam Reineſ. de ling. Punic. in epilogo; Baron. martyrolog. ad 22 Octob. p. 655.

¶ Æro, *are,* a nomine natum verbum ap. Priſcian. 8 p. 828. Hinc

¶ Ærātus, *a, um,* ære obductus vel munitus, mit erz belegt oder beſchlagen; ut, *Lecti ærati & candelabra ænea,* Cic. Verr. 4, 26. *Claſſes ærata,* hoc eſt, ære munitæ, Virg. Æn. 8, 675. *Ærate nuves,* Cæſ. 2 Civ. 3; & Horat. 2 Od. 16, 21; de quibus Scheferus Mil. Nav. 2, 5 legatur. ¶ 2. *Æratos* pro obæratis, id eſt, alieno ære obſtrictis dixiſſe volunt Cic. ad Att. 1, 16 *Tribuni non tam ærarii quam ærati,* ſed *nummatos* alii interpretantur, vel ære corruptos. Vide quæ J. G. Grævius ex Turnebo 9, 1, aliisque annotavit.

¶ Ærāmen, *inis,* n. idem quod *æs* vel *æramentum,* erz, erzwerck. Commodianus Inſtruct. 20 *Et Deos audetis æramine dicere fuſos.* Sic *flos æramins,* apud Theod. Priſcian. 1, 22. Conf. Octav. Horatian. 1, 9; ſi potius eund. Priſcian. ficto illo nomine editum; & leg. 12 C. de oper. publ.

¶ Æramentum, *i,* n. idem. Sic pro opere aut inſtrumento ex ære, Plin. 15, 8 *Decocta amurca ungi æramenta contra rubiginem;* & 35, 15 *Bitumen æramentis illinitur.* Vet. Gloſſ. *Æramentum* χάλκωμα.

¶ Ærārius, *a, um,* adject. ehrnen, von erz; ut, *Ærarius lapis,* Plin. 34, 13 ex quo æs excoquitur, erzſtein. *Æraria officina,* ibidem, erz-hütte, kupffer-hammer. *Ærarius faber,* ibid. c. 8 der kupfferſchmied. conf. Vitruv. 2, 7. *Æraria fabrica,* Plin. 7, 56. *Æraria metalla,* kupffer-bergwerck, quemadmodum *metalla* ſæpe pro fodinis ipſis ponuntur, ut trita forma, *in metalla damnari.* Plin. 33, 5 pr. *Chryſocollam laudatiorem in ærariis metallis, & proximam in argentariis fieri compertum eſt.* ¶ 2. Sed *Tribuni ærarii,* quibus pecunia attributa erat, ut militi reddant, interprete Varrone de L. L. 4, 36, krieges-zahlmeiſter. Adde Cic. ad Att. 1, 16; & conf. ibi Græv. ex Turneb. 9, 1, qui *ærarium* ut *nummarium* vult eſſe corruptum ære.

¶ Ærārius, *i,* m. ſubſt. χαλκεύς, ein rothgieſſer, kupffer-ſchmied. Plin. 16, 6 *Carbo latifoliæ in ærariorum tantum officinis &c.* conf. Martial. 12 ep. 57. ¶ 2. *Ærarii* etiam Romæ dicebantur, qui nullum aliud habebant in curia & tribu ſua jus, quam ut pro capite ſuo tributi nomine æra penderent. Nam neque ſuffragium ferre in urbe poterant, nec foris ſtipendia facere, ut Aſconius Pedianus docet: videnturque iidem atque *Capite cenſi* fuiſſe, de quibus infra. Hinc *Facere ærarium,* Liv. 24, 18. (conf. Varr. ap. Nonium 3, 4) *Referri in ærarios,* Cic. pro Cluent. c. 43. *Referre inter ærarios,* Val. Max. 2, 9, 7 erat aliquem, qui civis eſſet, per notam cenſoriam tribu ſua movere, ſive jure tribus privare. Et contra *ex ærariis eximere,* eſt recipere in civitatis locum, quo exciderat, ap. Cic. de Orat. 2, 66 extr.

¶ Æraria, *æ,* f. ſubſt. locus, in quo æs effodicur, die erzgrube. Plin. 34, 13 *Etiamnum in ærariis reperiuntur.* Et Varro L. L. 7, 33 docet, *ubi lavetur æs, ærarias, non ærelavinas nominari.*

¶ Ærarium, *i.* n. δημόσιον, ταμεῖον, die ſchatz-kammer, rentkammer, gemeine caſſe. Cic. de Ar. reſp. c. 8 de ſua domo: *quam ſenatus unam poſt hanc urbem conſlitutam, ex ærario ædificandam putaret,* id quod paulo ante (extr. c. 7) dixerat *ædificari ex auctoritate ſenatus pecunia publica.* Ejusdem ſunt, *referre in ærarium pecuniam,* Agrar 2, 27; & *in ærario ſuſtiliore condere,* Verrin. 4, 63; hoc eſt, intacto, & ex quo promere, niſi ultima neceſſitas urgeat, non eſt licitum. Liv. 27, 10 interpres eſt: *Aurum* inquit, *vice ſimarium, quod in ſanctiore ærario ad ultimus caſus ſervabatur, promi placuit.* Sic Cæſ. B. C. 1, 14 *Apertum ſanctius ærarium.* vid. de ærario Romanorum triplici Manut. ad Cic. Att. 7, 15 p. 201. Ap. Nepot. 3, 3, 3 & 25, 8, 3 *Ærarium commune & privatum.* Ap. Suet. Aug. 49, 6; & Tac. An. 1, 78, 2 *Ærarium militare,* die kriegs-caſſe. De *Præfectis ærarii,* vide Rupert ad Pompon. Enchirid. p. 216 ſeq. ubi hos præfectos ultimis temporibus *Curatores* appellatos dicit. Neque vero pecunia tantum, ſed & ſigna militaria in ærario a quæſtoribus aſſervata, & ad belli uſum inde depromta. v. Liv. 3, 69, & ibi Henr. Valeſ. in ed. Gron. p. 324. *Ærarium* & *Fiſcus* quid differant, v. infra in *Fiſcus.*

¶ Æreus, *a, um,* adj. ehrnen, von erz; ut, *Ærea galea,* Virg. Æn. 5, 490, & *Clavus æreus,* Plin. 16, 10 extr. Rurſus Virg. 5, 198 *Tremit ictibus ærea puppis,* ubi Servius *fortis* interpretatur, quia prora, non puppis, ſit ærea. Sed annon *navis ærea* συνεκδοχικῶς intelligi poteſt? i. e. ferro munita. Ferrum autem *æris* quoque nomine notari, vel ſolus Virgilii *æreus enſis* Æn. 7, 743 argumento eſt. Subſt. *Ærei ſignari,* kupffer-geld. Vitruv. 3, 1.

¶ Ærīneus, *a, um,* prius fuiſſe ab *ære,* ut a *muceo muccinium,* putat Voſſius Etym. p. 12; unde per Syncopen *Æneus.*

¶ Æneus, *a, um,* idem; *Vaſa ænea,* Colum. 12, 20. *Candelabra ænea,* Cic. Verr. 4, 26. Et Horat. ſat. 2, 3, 183 *Æneus ut ſtes,* i. e. ut ænea ſtatua tibi erigatur. Voſſio *Æneus* ex *Ærineus:* Priſciano lib. 1 converſione litteræ ex *Æreus.* Contra diæreſi ex *æneus* videtur *aëneus* eſſe, ut *murrus aeneus eſto,* Horat. 1 epiſt. 1, 60, pro quo vulgo *Aheneus* ſcribunt, quod vide in *Abenum.*

¶ Æneŏlus, *a, um,* diminut. apud Feſtum. Sic *Æneoli piſcatores* apud Petronium c. 73 ex Fragm. Trag. ſunt icunculi ex ære ſupra lucernas forma piſcatorum efficti.

¶ Æneātor, *ōris,* m. tubicen eſt, ab ænea ita tuba dictus, ein trompe-ter,

ter, Suet. Cæſ. c. 32 *Inter æneatores rapta tuba proſiluit ad flumen.* Vide Feſt. & ibi Scal. itemque Torrentium ad Horatium lib. 2 od. 1.

¶ Aënus, *a, um*, triſyllabum, idem quod *Æneus*, vel quod *Ahenus*, de quo in *Ahenum*. Sic *Luce coruſcus aëna*, Virg. Æn. 2, 470. Ita in archetypo Virgilii ſe vidiſſe teſtatur Gellius 2, 3.

¶ Aënum, ſive Ænum, *i*, n. ſubſt. idem quod *Ahenum*, ſive vas ſuper focum pendens, ut aqua in eo caleſiat, ein keſſel. vid. Paul. ICt. D. 33 t. 7 l. 18 § 3. Vbi Torrentinus & Haloander *aheneum*; ſed Gothofredus, ut diximus. Add. Id. ad L. 38 § 2 ff. de Action. emti & vend.

¶ Ænulum, *i*, n. dimin. *vas ex ære parvum*, Feſt.

¶ Ænobarbus, *i*, m. vel *Ahenobarbus* (quæ lectio eſt in nummis gentis Domitiæ & lapidibus Capitol.) ob rutilam ærique aſſimilem barbam dictus, ein rothbart. *De familia Ænobarborum ex gente Domitia* v. Suet. Ner. c. 1. Vbi c. 2 in *Cn. Domitium*, cognomine *Ænobarbum*, Neronis atavum, dixit Licinius Craſſus: *Non eſſe mirandum, quod æneam barbam haberet, cui eſſet os ferreum, cor plumbeum.*

¶ Æroſus, *a, um*, æs admixtum habens, ertz haltend. *Æroſus lapis*, Plin. 34, 1, quam *cadmiam* vocant, lapis, ex quo æs fit. *Æroſum ferrum*, quod fragile, ibidem c. 14. ¶ 2. *Æroſa* etiam *pecunia* dicitur, cui plus juſto æris commixtum eſt, l. 102 ff. pr. de ſolut. & liberat. explicante poſt alios Bynckershœckio Obſerv. Iur. 3, 4 p. 232. Ita argentum æroſum vocat Schol. Iuvenal. 9, 31, quod auctori eſt *tenue venæque ſecundæ*. ¶ 3. *Æroſam* appellaverunt antiqui inſulam Cyprum, quod in ea plurimum æris naſcatur. V. Feſtum.

¶ Æruſco, *are*, verbum vetus, ſignificat æra ſ. nummos mendicandi artibus aucupari, petere ac colligere, betteln. Sen. de Clement. 2, 6 *Vultum quidem non dejiciet, nec animum, ob æruſcantis civis aut pannoſi aridam faciem, & innixam baculo ſenectutem.* Vſus & Gellius 9, 2 de mendicabulo: *Muſonius æruſcanti cuipiam id genus, & Philoſophum ſe oſtentanti, dari juſſit mille nummûm.* Loquitur id ex perſona Herodis Attici, viri Conſularis: *ad quem adiiſſe palliatum quempiam, & crinitum, barbaque prope ad pubem usque porrecta, ac petiiſſe æs ſibi dari* εἰς ἄρτους, in principio capitis refert. Ergo *Æruſcare*, eſt petere, & ſic colligere æs: & *Æruſcans*, ſive, quod æquipollet, *Æruſcator*, mendicabulum vagum.

¶ Æruſcator, *oris*, m. ein landbetrieger, bettler. Proprie de præſtigiarum artificibus dicebatur. Ii enim cum experimenta facturi artificii ſui quæſtus cauſſa, & ut feriatos ac otioſos delectarent, cum contraxiſſent cœtum, & jam ſe ſpectatores ſeſſum recepiſſent, ordines obambulare ſolebant, & lucar, ſive mercedem exigere. Hodie id genus hominum ad fores ædium, ubi ludicra ſua edituri ſunt, conſtituunt certos homines, qui neminem intromittant ſpectatum, niſi exſolutis nummis. A colligendis itaque æribus, ſive nummis æreis, quos pro mercede accipiebant, *æruſcatores* dicebantur. Gellius 14, 1 *Æruſcatores* interpretatur, *cibum quæſtumque ex mendaciis captantes*: atque id nominis de *Chaldæis* uſurpat. Locum ejus de *mendicabulo* in *Æruſco* invenies. conf. Vulcat. in Caſſio c. 9.

¶ Æruſcatio, *onis*, f. nefas hominum æra adulterantium, die kipperey.

¶ Æſcŭlor, *ari*, idem eſt ac *æruſcare*. Vet. Gloſſ. χαλκολογῶ, *æſculor*.

¶ Æſculātor, *oris*, m. qui æra colligit. Vet. Gloſſ. χαλκολόγος, *nummularius, æſculator*.

¶ Æſculānus, *i*, m. Deus æris, apud Budæum 5 de Aſſe, & Auguſtin. de C. D. 4, 21.

¶ Ærelavina, *æ*, f. ex Varrone vide in *Æraria*.

¶ Ærefcriptura, *æ*, f. forma agri in tabula æris deſcripta. Poſſit forte ita vocari ein kupfferſtich. Bis occurrit in Aggeno Vrbico p. 54 Goeſii.

¶ Æricanus, *a, um*, idem ac *Æriſonus*. Cathol.

¶ Ærifer, *a, um*. Sic, *Æriferæ manus*, hoc eſt, crepitacula ærea ferentes, apud Ovid. Faſt. 3, 740.

¶ Ærĭfex, *ĭcis*, m. ein kupfferſchmied. Gloſſ. gr. lat. χαλκότυπος, *ærifex*.

¶ Ærifice, adverb. Varro apud Nonium 4, 30 (ſi proba eſt lectio) *Nihil ſunt Muſæ pollicis veſtri, quas ærifice duxti.* Quem locum varie tentarunt viri docti. Impenſe placet Iani Rutgerſii conjectura, legentis: *Nihil ſunt Muſæ pollicis veſtri, quam cerifice duxti.* Vide ipſum Var. Lect. 1, 2. Sed & Lipſ. Crit. p. 875.

¶ Ærificium, *i*, n. quod fit ex ære, kupffer-arbeit. Sic ipſe Nonius 2, 10 eundem Varronis locum, de quo modo diximus in *Ærifice*, expoſuit. Conf. ibi not. Gothoſredi.

¶ Ærĭfŏdina, *æ*, f. eine ertzgrube. Varro L. L. 4, 1.

¶ Ærĭpes, *ĕdis*, pedes æreos habens. Hac voce poëtæ celeritatem notant. v. Drakenborch. ad Sil. 3, 39. Poteſt etiam ad robur referri. Ovid. Heroid. 6, 32 *Narrat & æripedes Martis araſſe boves*, id eſt, pedes ære munitos habentes. Heinſius tamen hic & epiſt. 12, 93 legit *aënipedes*. Plura vide in *aëripes* ex *Aer*.

¶ Ærĭſŏnus, *a, um*, Silius 2, 93 *Æriſona antra*, in quibus Curetes æra pulſabant.

Compoſita cum Præpoſitione.

¶ Adæro, *are*, eſt per æra & calculos ſummam colligere, ſummiren, ausrechnen. Frontinus in Fragmento Agrario apud Rigaltium: *Subjectas deinde extremitatium partes, ad rectum angulum, noſtra poſtulatione, podiſmis ſuis adæramus.* Ita hunc locum peſſime habitum vulgo, partim ex Arceriano Codice, partim ab ingenio Salmaſius reſtituit Exercit. Plin. p. 483. Vbi *podiſmis adærare*, nihil aliud eſt, quam agri modum podismis, ſive ad menſuram pedum exigere, ſeu quot pedes ager faciat, computare: *Podiſmum colligere* id vocat alius Vetus Auctor Gromaticus apud Rigaltium p. 23. De *Podiſmo* v. infra in *Podes*. ¶ 2. Deinde eſt rem *ære taxare* ſive *æſtimare*, quod verbum ab *ære* ducitur. *Ad æs revocare* Aggenus dixit apud Rigalt. p. 70, zu geld anſchlagen. Apud Treb. Pollionem in Claudio c. 14 legitur epiſt. Val. Imper. ad Zoſimionem Procuratorem Syriæ, qua præcipit, quas ſpecies Claudio adhuc tribuno legionis Martiæ annui ſalarii nomine de privato ærario principis erogari velit. Ibi tandem ſubjicit: *Iam cætera pro moderatione præſtabis; ſed ita ut nihil adæretur. Et ſi alicubi aliquid defuerit, non præſtetur, nec in nummo exigatur:* Vult, ne quid earum rerum Zoſimio, quæ exhibendæ Claudio, ad æs revocet, & pretium potius, quam rem ipſam præſtet; Et ſi rei cujusdam, quæ in ſalarium

aſſignata, copia nulla fuerit, ne tum quidem præſtetur, aut quanti æſtimari queat, exſolvatur in nummo: quod neque poſtulare Claudio integrum relinquit. Et ita L. 15 Cod. de erog. mil. annon.: *Annonas omnes ad ſimilitudinem militum, quibus erariæ præbentur annonæ, adærari præcipimus.* Et L. 28 Cod. Theod. ejusdem Tituli: *Species non aliter adærentur, niſi ut in foro rerum venalium diſtrahantur.* Ammianus quoque 31, 40 (Valeſ. c. 14.) *in adærandis*, inquit, *reliquorum debitis non moleſtus*: Reliquorum, id eſt, equi militaris &c. quorum pretia ſolvenda erant. V. H. Valeſio notata. Adde Caſaub. & Salmaſ. ad laudati Pollionis locum. ¶ 3. In rationes referre: ita *adæratum ſalarium* dixit Eumenius pro reſtaur. ſchol. c. 11; quemadmodum eum locum emendat & interpretatur Scaliger 5 de Emend. Temp. p. 420. Quamquam vulgara lectio *adoratum* forte non ſollicitanda, firmata Livineio atque Grutero.

¶ Adæratio, *onis*, f. der anſchlag zu geld. L. ult. Cod. de militari veſte: *Militaris adæratio veſtis a collatoribus exigatur.* Et Cod. Theod. l. 30 de erog. mil. annon. *Si quis adærationes ſtatutas auſus fuerit immutare.*

¶ Obæratus, *a, um*, qui ſolvendo non eſt, & pro debito operas præſtare tenetur, mit ſchulden behafft, verhafft. Liv. 26, 40 *Quatuor millia hominum, exules obærati.* Cæſ. Gall. 1, 4 *Omnes clientes obæratosque ſuos.* conf. Varr. de R. R. 1, 17. Comp. Tac. An. 6, 17, 4 *Quanto quis obæratior, ægrius diſtrahebant.*

¶ Subæratus, *a, um*, mit kupffer vermiſcht; ut, *Aurum ſubæratum*, falſch gold, darunter viel zuſatz, apud Perſ. Sat. 5, 106.

ÆSĂCVS, *i*, m. filius Priami, Ovid. Met. 11, 762.

ÆSĂLON, *onis*, Αἰσάλων, & Æſalus, *i*, m. genus accipitris, qui ſolus omni tempore apparet, cum cæteri avolent, Plin. 10, 8 & 74, ein ahrn, oder ſmirlin.

ÆSAR, *āris*, m. Etruſca lingua *Deus*, unde apud Sueton. Aug. c. 97 illud omen, quod CÆSAR, ſublata ictu fulminis littera C. poſt centum dies inter Deos referendus ſit. ¶ 2. *Æſar* ſive *Æſarus* magnæ Græciæ fluvius, de quo Ovid. Met. 15, 22. ¶ 3. Etruriæ fluvius, quem *Auſar* vel *Auſer* alii vocant. vid. Intt. ad Rutil. itin. 1, 566. Et Scipion. Maffæi obſervat. Liter. T. VI.

¶ Æſareus, *a, um*, Ovid. Met. 35, 54.

ÆSCHĪNES, *is*, m. Αἰσχίνης. Diogenes Laërtius octo numerat Æſchines: quorum celeberrimus fuit Athenienſis orator, Demoſthenis æmulus, cujus exſtant orationes aliquot & epiſtolæ. De ſtylo judicat Quintil. 10, 1 p. 90, 1. Burm. Primus autem philoſophus fuit Athenienſis, auditor Socratis, de quo & dicere conſuevit Socrates; *Solus nos colere novit Æſchines*, cum ab eo nunquam diſcederet. Idem, cum cæteri præceptori communi Socrati offerrent munera, ſemetipſum ei donavit, quod aliud munus, quod pauper erat, non ſuppeteret. Lege Senecam de Benef. 1, 8. De eodem v. Fabric. Biblioth. Gr. 2, 23, 31, & de aliis hujus nominis 2, 26, 9.

ÆSCHRIO, & Æſchrion, *ōnis*, m. Verſificator Mitylenæus, Ariſtotelis diſcipulus, inter comites Alexandri M. v. Diod. Sic. lib. 20; & Voſſ. de Poët. Gr. c. 8. ¶ 2. Samius, cujus Iambos citat Athenæus 7, 12; & 8, 3. Ab eo *tribus Æſchnonia* in Samo appellationem ſortita. v. Herod. 3, 26. ¶ 3. Medicus & agriculturæ ſcriptor ap. Galen. & Varr. R. R. 1, 1. ¶ 4. Syracuſanus Verri addictus cum uxore Pippa. v. Cic. Verr. 2, 14; 3, 33; 5, 31; &c.

¶ Æſchrŏdōra, *æ*, f. nomen meretriculæ apud Plaut. Pſeud. 1, 2, 62.

ÆSCHȲLVS, *i*, m. Αἰσχύλος, & Αἴσχυλος, poëta Athenienſis, tragœdiarum pater: de quo Horat. in Arte Poët. v. 278

Poſt hunc perſonæ pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.

Quintil. 10, 1 *Tragœdias primum in lucem Æſchylus protulit, & ſublimis & gravis, & grandiloquus ſæpe usque ad vitium*, &c. Scripſit tragœdias 90, de quibus 6 tantum ſuperſunt. Eas magnarum cœnarum Homeri fruſtra eſſe dicebat ipſe, τεμάχη τῶν Ὁμήρου μεγάλων δείπνων. Et injuſte aliquando devictus, *tempori* dixit *ſe tragœdias ſuas deponere*; ut qui intelligeret, meritum honorem ſe aliquando eſſe relaturum, quod refert Athenæus lib. 6. Primus etiam Æſchylus ebriorum aſpectum in tragœdiam induxit, *Cabiros* ſcilicet ſuos: quam tragœdiam ebrius quoque ſcripſit; Idem lib. 10. Mortuus eſt ictu teſtudinis capiti calvo illiſæ ab aquila, cum ſub dio ſemper maneret, metuens fatalem quandam prædictionem, fore, ut ex ictu ſuperne proveniente exſtingueretur: Valer. Max. 9, 12; & Plin. 10, 3. Ejus pugillares cur emerit Dionyſius v. apud Lucian. adv. Indoct. p. 387. ¶ 2. *Æſchylus* Cnidius, rhetor, Ciceronis præceptor. v. Cic. Brut. c. 91 & 95.

¶ Æſchyleus, *a, um*, adj. ad Æſchylum pertinens. Propert. 2, 34, 41

Æſchyleo componere verba cothurno.

ÆSCHȲNVS, vulgo Æſchinus, *i*, m. Verecundus, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης, nomen adoleſcentis in Terentii Adelph.

¶ Æſchȳnŏmĕne, *es*, f. αἰσχυνομένη, i. e. *erubeſcens*, planta ita dicta, quod appropinquante manu folia contrahat, Plin. 24, 17.

ÆSCVLĀPIVS, *i*, m. Ἀσκληπιός, Apollinis filius, quem ſic dictum volunt grammatici, παρὰ τὸν τὰ ἀσκελῆ τῶν νοσημάτων ἤπια ποιεῖν, h. e. *quod morbos vehementes & difficiles ſanaret*: Reineſ. Var. Lect. 3, 17 p. 645; Id. Inſcript. cl. 1 n. 114 p. 152. Medicinam a Chirone didicit, cujus poſtea inventor & Deus celebratus eſt. v. Celſ. præf. lib. 1; & Lactant. 1, 10. Idem & *Epidaurius* dicitur. Epidauri enim ſi non natus, certe cultus fuit, & templum habuit. Vide *Epidaurus*. Cultus & Triccæ in Theſſalia fuit, ut Avienus indicat Arateis v. 206; ubi & fabulam habes de Hippolyto ab Æſculapio revocato in vitam. Ideo fulmine a Iove percuſſus traditur. v. Virg. Æn. 7, 765 ſqq. ibique de la Cerda; nec non Pindar. Pyth. 3 v. 10 ad 103; & Plin. 29, 1. Vates etiam fuit Æſculapius. v. Lucian. T. 2 p. 716. Incubantibus in ejus templo per quietem ſignificabat medicinam. Qua de re Cic. Divin. 2, 59; & interpretes ad Plauti Curc. 1, 1, 62; & ad Ariſtophanis Plutum. Huc pertinet etiam Luciani libellus de Alexandro Pſeudomanti; & Gruter. Inſcript. p. 70. Gallum ipſi mactabant. v. Tertull. Apolog. c. 46, & de Anima c. 1. Hymnos ei ſcripſere Aliſodemus Trœzenius & Sophocles. v. Lucian. T. 2 p. 696; & Apul. Flor. 4 p. 361. Sed & Romam traducta ejus religio, ipſique templum exſtructum in inſula Tiberis, quæ ea de cauſſa *Æſculapii inſula*. Suet. Claud. c. 25. v. Livii Epit. lib. 11; & Lactant. 2, 7. ¶ 2. Cicero plures

res recenset *Æsculapios* de Nat. D. 3, 22. ¶ 3. Cum in convivio, cui Alexander interesset, ingens patera circumferretur, *nolo*, inquit, *Callisthenes, bibendo committere, ut mihi Æsculapio sit opus*, οὐ βούλομαι πιὼν Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Qua voce Alexandrum offendit. v. Plutarch. de cohibenda ira. *Æsculapius* ibi pro *Medico* ponitur per metonymiam. ¶ 4. *Æsculapium templum* in lap. vetere apud Allium hac v.

¶ Æsculapium, *i*, n. lucus inter Berytum & Sidonem, Strab. l. 16 p. 520. Alius lucus in Coo insula, cujus meminit Lactant. 2, 7.

Æsculanus, æsculari, æsculator, vide *Æs*.

ÆSCŬLUS, *i*, f. πλατύφυλλος, hoc est, *latifolia*, arbor glandifera, dicta ab *esu* vel *esca*, Servio teste, eine eiche, hageiche, mespelbaum. Nomen inde accepit, quod ex ejus fructu prisci escam sumerent. Quare rectius scribitur *Esculus* E simplici, cum diphthongum usu tueatur Servius ad illud Virg. Georg. 2, 29,

Æsculus inprimis, quæ quantum vertice ad auras
Æthereas, tantum radice in Tartara tendit.

¶ Æsculeus, *a, um*, denominativum, von eichen; ut, *Æsculea frons*, id est, corona, Ovid. Met. 1, 449; sed & hoc rectius *Esculeus* scribitur. conf. Pallad. R. R. 1, 9.

¶ Æsculinus, *a, um*, idem; ut, *Axes æsculini*, Vitruv. 7, 1.

¶ Æsculētum, *i*, n. nomen comprehensivum, apud Horatium 1 oda 22, 14.; Silva hujus arboris, ein eich-wald.

ÆSERNIA, *æ*, f. Samnitum urbs in Italia. Hinc

¶ Æsernīnus, *a, um*, gentile; ut, *Æserninus Samnis*, Cic. ad Q. frat. 7, 4. ¶ 2. Fuit hoc nomine appellatus & gladiator quidam nobilis, qui cum altero non minoris famæ gladiatore Pacidiano commissus, locum proverbio fecit: *Æserninus cum Pacidiano*, quo solemus uti, cum duos in eodem genere artifices optimos, quorum alter ambiguam alteri palmam reddat, comparamus. Videndi Cic. l. c. & de opt. gen. Orat. c. 6. Non. Marcell. 4, 425: e recentioribus Erasm. adag. (ubi *Esernium* pro Æsernio scribit,) Ian. Parrhas. de reb. per epist. quæs. ep. 60 Tom. 1 Lamp. Grut. p. 812.

ÆSIS, *is*, f. civitas Vmbriæ Ptolemæo, quam Strabo *Æsium* vocat; unde Plinio 3, 14 oppidani sunt *Æsinates*. ¶ 2. *Æsis* est & fluvii nomen ap. Sil. 8, 445 & 449 in mare Adriaticum se exonerantis, ad cujus sinistram ripam oppidum, quod modo diximus, situm est, nunc *Iesi* appellatum.

¶ Æsius, *i*, m. amnis in ora Bithyniæ, Plin. 5, 32.

ÆSON, *ŏnis*, m. Αἴσων, Cretei filius, frater Peliæ, regis Thessaliæ, Iasonis pater, ex sene in juvenem a Medea conversus. v. Ovid. Met. 7, 285 sqq. Et hinc

¶ Æsŏnĭdes, *æ*, m. ejus filius Iason apud Ovid. Met. 7, 60 & 77 &c.

¶ Æsŏnĭus, *a, um*, gentile, ut, *Ausus es, Æsonia, dicere, cede domo*, Ovid. Her. 12, 134. *Heros Æsonius*, Idem Met. 7, 156.

ÆSŌPUS, *i*, m. Αἴσωπος, e Phrygia fabulator nobilis, festivos apologos commentus. v. Gell. 2, 29. Floruit circa Olymp. 52 ante C. N. annis circiter 572, æqualis Solonis, Periandri, Chilonis &c. Vita ejus a Maximo Planude scripta, fide indigna est & variis commentis repleta. Certiora peti possunt ex Fabricii Bibl. Gr. 2, 9; qui & alios Æsopos novem commemorat. Cæterum quia fabularum genus ab Æsopo celebratum maxime est, ad eum referuntur omnes, ejusque nomine insigniuntur cumprimis, quod Fabius 5, 11 observat; ad quem locum v. Not. p. 440 sq. ed. Burm. Priscianus sophista Præexercitamentis: *Nominantur ab inventoribus fabularum aliæ Æsopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ Libycæ, aliæ Sybariticæ. Omnes autem communiter Æsopiæ: quoniam in conventibus frequenter solebat Æsopus fabulis uti.* Sic Phædrus fabulas suas *Æsopias* inscripsit: quod ad exemplum Æsopi, non ab ipso Æsopo, inventæ atque confictæ essent. Quare ad Particulonem scribit præf. l. 5 v. 10 *Quoniam caperis fabulis, Quas Æsopias, non Æsopi nomino*, &c. Et in sequenti Carmine, *Æsopi* nomine auctoritatis tantum caussa se usum fuisse in fabulis; exemplo artificum sui temporis, qui operibus ab se effectis veterum artificum nomina solerent inscribere, quo majus pretium ipsis invenirent, tradit. Proprie autem illæ *Æsopeæ fabulæ* dicuntur, ubi res rationis expertes, ut arbores, feræ &c. introducuntur loquentes: quo nomine ab aliis eas non tantum distinguit Philostratus, sed cæteris omnibus etiam præfert. Vide eum de vita Apollonii Thyanei 5, 5 & in Iconibus. Quo etiam pertinent, quæ Avienus Præf. Fabularum extrema ponit. Duxisse ex Thracibus genus & tempestate Pythagoræ vixisse *Æsopum* Heraclides in Politiis tradit p. 989. ¶ 2. *Ne Æsopum quidem trivisti*, locutio est proverbialis in vehementer stupidos & imperitos. Qui enim Æsopi fabellas non cognovissent, nihil scire videbantur. Exstat in Aristophanis Avibus. v. Chiliad. ¶ 3. *Æsopus* quidam libertus Demosthenis memoratur a Macrob. Sat. 1, 2. ¶ 4. *Æsopus* alius tragicus histrio Romæ fuit, Ciceroni coævus & Roscio, de quo ipse Cic. 7 fam. 1; & Plin. 10, 51; & Val. Max. 8, 10, 2. Ejusdem filius luxu celebris ap. Horat. Sat. 2, 2, 239; Val. Max. 9, 1, 2; Plin. 9, 35; Tertull. de Pallio c. 5. conf. Cic. Att. 11, 15. ¶ 5. *Æsopus* est quoque anagnostes Mithridatis eruditissimus, qui & de Mithridatis laudibus scripsit; necnon de Helena, ut testatur Suidas. Porro alius orator clarissimus est Laërtio Vita Chilonis.

¶ Æsopēus & Æsopĭus, *a, um*, Αἰσώπειος, adject. Æsopi more & imitatione scriptus. Vid. quæ modo dicta sunt in *Æsopus*; ut, *Æsopei legi*, Sen. Consol. ad Polyb. c. 27. At Auson. 5 ep. 16 *Æsopiam dimetriam* dixit, pro *Æsopicam*. Sic & Phædrus prooemio lib. 5 & Priscianus principio libelli de Præexercitamentis Rhetoricæ *Æsopias fabulas* dixerunt. Sed quando corripitur tertia, ut in Ausonii versu, quem adduximus; tum derivatio est Latina, vel alterum elementum diphthongi Græcæ abjici existimandum est.

¶ Æsōpĭcus, *a, um*, idem; ut, *Fabulæ Æsopicæ*, Isidor. 1, 29.

Æsquiliæ, Æsquilinus, vide *Exquiliæ*.

ÆSTAS, *ātis*, f. θέρος, altera ex quatuor anni partibus, dicta ab æstu, secundum Varronem L. L. 5, 2, der sommer. *Æstate incunte*, Cic. 4 Att. 2. *Æstate jam adulta*, Tac. An. 2, 23, 1. Servius ad illud Virg. Georg. 1, 43 *Vere novo, gelidus canis cum montibus humor Liquitur*: VERE NOVO, *& anni initio & prima parte veris accipiamus. Nam anni quatuor sunt tempora, divisa in ternos menses, qui ipsorum temporum talem faciunt discretionem, ut priore mense* VER NOVUM *dicatur*; secundo ADULTUM; *tertio* PRÆCEPS. *Sicut etiam Sallustius dicit ubique*, nova æstas, adulta, præceps. *Sic* Autumnus novus, adultus, præceps. *Item* hiems nova, adulta, præceps. *Vnde est, extremæ sub casum hiemis.* Hæc Servius. Eleganter etiam Gell. 2, 21 *Nox fuit, & clemens mare, & anni æstas.* Et 19, 5 *In Tiburte rus concesseramus, æstate anni flagrantissima.* Proverbium, *Penulam æstate deterere*, est, res necessarias ante tempus prodigere. De observanda occasione discendi, rerumque gerendarum omnium utiliter Hesiodus præcipit l. 2 Oper. & D. v. 121 Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς, *Æstas non semper fuerit, componite nidos.* Plur. *Æstates decolorem faciunt cutem*, Plin. 28, 12. Quoties *Æstas* & *Ætas* confundatur a librariis, notat Drakenborch. ad Sil. 3, 383.

¶ Æstatula, *æ*, f. dimin. parva æstas, Cathol.

¶ Æstīvus, *a, um*, adject. im sommer. Cic. Att. 5, 14 *Æstivos menses rei militari dare, hibernos jurisdictioni.* Verr. 5, 31 *Temporibus æstivis*: & mox eod. *dies æstivi*, sommer-zeit, sommer-tage. Horat. od. 1, 22, 18 *Aura æstiva.* Ovid. de re admodum grata, Met. 13, 793

Solibus hibernis, æstiva gratior umbra.

¶ Æstīva, *orum*, n. plur. subst. θερινά, sommer-lager. Cic. 7 fam. 14 *Sin æstivorum timor te debilitat.* Vell. Pat. 2, 105, 4 *Anni ejus æstiva usque in mensem Decembrem perducta.* Vt plurimum *castra* subaudiuntur, si de militia sermo est, quemadmodum expresse Tacitus An. 1, 16, 2 *Castris æstivis tres simul legiones habebantur.* Hibernis enim opposita sunt. ¶ 2. Licet autem aliud quoque subaudire. Curt. 5, 8 pr. *ea* (urbs, Ecbatana, Parthicis regibus) *æstiva agentibus sedes est*, ubi habitacula simpliciter, aut tempora potius intelligas. ¶ 3. Virgilio stabula aut pascua sunt, aut loca, quibus pecora æstate continentur. Nam Georg. 3, 471 ait, *Nec singula morbi Corpora corripiunt, sed tota æstiva repente*, &c. ubi Servius: *Loca posuit pro animalibus*, ut metonymiam simul intelligas. conf. Varr. R. R. 2, 2.

¶ Æstive, adverb. Plaut. Menæch. 2, 1, 29 *Cum inspicio marsupium, viaticati admodum æstive sumus.* Vbi *æstive viaticari*, pro tenuiter admodum & parce, dicitur: joculari tralatione ab iis, qui per æstatem leviter ac expedite ornati; quamquam aliter eum locum interpretatur Turnebus Advers. 18, 15.

¶ Æstivālis, *e*, idem quod *æstivus*. Hygin. Astr. 3, 24 *Virgo dextra manu circulum æstivalem tangit*, id est, Tropicum Cancri.

¶ Æstīvo, *avi, atum, are*, est per æstatem manere alicubi ad vitandum æstum, den sommer halten, die sommerzeit zubringen. Plin. 12, 5 *Intra sepem eam æstivant pastores.* Varr. R. R. 2, 2 *Greges in montibus æstivabant.* Et, *Abiguntur in Samnium æstivatum*, ibid. c. 1. Sic, *Latiis æstivat in oris*, Stat. Silv. 4, 22. conf. Theb. 5, 16. ¶ 2 *Æstivare* est voluptatis vel valetudinis caussa per æstatem in secessu vivere: Suet. Galba c. 4 *Tusculum, ubi æstivare consueverat, avexit.* Idem Vesp. c. 24 *Cutylias, ac Reatina rura, ubi æstivare quotannis solebat, petiit.* Habebant enim Romani proceres, qui prædia multa possidebant, villas suas, quo per æstatem, & alias, quo per hibernum tempus secederent, ibique pro anni sidere quam commodissime agerent. Varro R. R. 2, 1 castrensi vocabulo *hiberna* & *æstiva* vocat, ut ad Plinii epist. 36 lib. 9 Buchnerus observat.

¶ Æstivatio, *onis*, f. æstatis traductio, die zubringung des sommers.

Æstifer, æstimabilis, æstimatio, &c. vide *Æstus*, *Æstimo*.

ÆSTĬMO, *avi, atum, are*, censere, &, ut exponit Gronov. ad Gell. 1, 3, taxare, indicare pretium, componere, utrum altero sit præstantius, schätzen, achten. Cum idem sit quod τιμῶ, inde, & ex *Æs*, conflatum videtur Vossio, quia primo ænea pecunia usi Romani. *Aliquid æstimare pecunia*, an geld anschlagen, Cic. in Verr. 5, 9. *Care, carius æstimare*, theuer halten, Plancus Cic. 10 epist. 4. Sicut *æstimare magni, magno & permagno*, hochachten. *Gloriosam virtutem non magno æstimare*, Cic. Fin. 3, 3. Id. Fin. 2, 17 *Pecuniam magni æstimat.* Nepos 24, 1, 4 *Quod non minoris æstimamus, quam quemlibet amplissimum triumphum.* Rursus Cic. Paradox. extr. *Sic callidi rerum æstimatores prata & areas quasdam magno æstimant.* & mox: *quanti est æstimanda virtus?* ¶ 2. *Æstimare aliquem ex artificio*, est judicium de aliquo facere, beurtheilen, Cic. pro Q. Rosc. c. 10. Ibid. *Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat.* Curt. 10, 5, 26 *Juste æstimantibus regem, liquet bona naturæ ejus fuisse, vitia vel fortunæ, vel ætatis.* Sed *Æstimare litem*, est decernere & pronunciare, quantum in lite, qui reus convictus sit, solvere victori teneatur. v. infra in *Lis*. ¶ 3. Pro perpendere, considerare, & dein statuere, Trajanus apud Plin. 10 ep. 78 *Æstimabo, an debeas cognoscere*, ich wills überlegen, bedencken, ermessen. Aur. Vict. Epit. c. 60 *Vltra quam æstimari potest*, unermeßlich, conf. Cæs. B. G. 3, 20. ¶ 4. Interdum, ut Phæd. 3, 4, 5; 4, 17, 15; Curt. 9, 6, 19 simpliciter puto vel existimo significat.

¶ Æstimens, *tis*, Cæs. B. C. 3, 1 *Perinde æstimans, ac si usus esset.* conf. in *Æstimo* n. 2; & Ter. Hec. 1, 2, 88.

¶ Æstimātus, *a, um*, geschätzt, geachtet; ut, *Ex litibus æstimatis pecunia*, Cic. Verr. 5, 49. conf. *Lis*. Sic, *Magni ejus opera æstimata*, Nep. 24, 1, 2.

¶ Æstimātus, *us*, m. der werth, die schätzung. Plin. 11, 15 *In æstimatu est mel.* Macrob. Sat. 1, 16 *Æstimatu ætatis.*

¶ Æstĭmātio, *ōnis*, f. idem. Liv. 43, 2 *Æstimationem frumenti magistratus habet*, sie stellt den preis. Cic. 13 fam. 8 *Albinus prædia in æstimationem accepit*, hoc est, in solutionem secundum æstimationem, an der schuld annehmen. conf. 9 epist. 16 & 18; it. 5 epist. 20 & adde Manut. & Cæs. B. C. 1, 87; & 3, 1. ¶ 2. Consideratio, die erwegung, betrachtung. Plin. 7, 1 *Quid? quod æstimatione nocturnæ quietis, dimidio quisque spatio vitæ suæ vivit.* conf. 36, 15. Curt. 3, 6, 5 *Aliquid secreta æstimatione pensare*, bey sich bedencken. Id. 4, 12, 21 *Consilium sera æstimatione perpendere.* ¶ 3. *Æstimationes* pro possessionibus æstimatis, Cic. 9 fam. 18 *Æstimationes tuas vendere non potes.* conf. ibid. 5, 20; & 9, 16. Adde Parci Lex. Plaut. p. 55. ¶ 4. Iudicium, die beurtheilung. Liv. 4, 41 *Non est militis de imperatore æstimatio.* Gronovius mallet *existimatio*.

¶ Æstimator, *ōris*, m. qui æstimat, der nach dem werth schätzet; ut, *Æquissimus æstimator & judex*, Cic. Fin. 3, 2. Et in Orat. c. 41 *Iustus rerum æstimator.* Sic, *æstimator frumenti*, ein kornschätzer, Id. in Pison. c. 35. *Impius æstimator muneris*, Val. Max. 2, 6, 6, id est, ingratus. *Immodicus æstimator sui*, der allzuviel von sich selbst hält, Curt. 8, 1, 22. *Incautior fidei æstimator*, Liv. 34, 25.

¶. Æsti-

¶ Æſtimatōrius, *a, um*; ut, *Æſtimatoria actio*, quæ de æſtimato proponitur, quoties de nomine contractus alicujus ambigitur. v. Tit. Pandect. *de Æſtimatoria*; & 19 t. 3 l. 1. Sic *Exceptio æſtimatoria*, ff. 21. t. 1, 48 §. 2.

¶ Æſtimābilis, *e*, ſchätzbar. Cic. Fin. 3, 6 *Æſtimabile eſſe dicitur id, quod aliquod pondus habeat dignum æſtimatione.*

¶ Æſtimia, *æ*, f. der werth, die ſchätzung, der tax. Sic *Æſtimias* Feſtus exponit *æſtimationes*. Et in XII Tabb. *Æris æſtimiam judicati prædicato.*

¶ Æſtimium, *i*, n. idem. Hygin. de Limit. p. 152 edit. Gœſ. *Poſſeſſiones pro æſtimio ubertatis aſſignatæ.* Sæpius etiam apud Frontinum de Colon. occurrit: e. g. p. 113, 116, 127 &c.

Compoſita:

¶ Coæſtīmo, *are*, ſimul æſtimare, mitſchätzen. Celſ. ICt. l. 67 §. 1 ff. de furtis: *Furti actione hoc coæſtimabitur.*

¶ Exiſtīmo, *avi, atum, are*, (legas etiam *exiſtumo*) ab *ex* & *æſtimo*, æ in i tranſeunte, quod decernere aut ſtatuere ſignificat poſt æſtimationem, Valla auctore 5, 20, vel ſimpliciter judicare, ut docet Gron. ad Liv. 34, 2 p. 197, dafür halten, erachten, ermeſſen, urtheilen. Vetuſta tabula apud Gruterum p. 500 EX ÆSTVMAVERIT. Ter. Heaut. 2, 3, 41 *Ea res tum dedit exiſtumandi copiam quotidianæ vitæ conſuetudinem.* Cic. Verr. 4, 7 *Certiſſimum accipite argumentum, quo facilius de ſingulari ejus impudentia exiſtimare poſſitis.* Id. de Leg. 1, 2 *De ſcriptoribus, qui nondum ediderunt, exiſtimare non poſſumus.* conf. fam. 1, 5; & Liv. 9, 26. Nazarius Paneg. Conſtantini c. 5 *Exiſtimare de principibus nemini fas eſt*, id eſt, cenſuram facere. ¶ 2. Hinc *male exiſtimare de aliquo*, non raro auctoribus eſt, male de aliquo ſentire non tantum, verum & loqui, λοιδορεῖν: einem übel nachreden. Nepos 10, 7, 3 *Non æquo animo ferebat, de ſe ab iis male exiſtimari.* Sen. de Ira 3, 22 *Homines & periculoſiſſime, & libentiſſime faciunt, ut de rege ſuo male exiſtiment.* Sic Idem ep. 31; Auct. de cauſſ. corr. eloqv. 1, 3; Macrob. Sat. 2, 4. Sed & Cic. Verr. 2, 3 *Vsque adeo de omnibus bonis male (Verres) exiſtimat.* Plin. 6, 13 *Exiſtimatur in probro.* Contra, *bene exiſtimare de aliquo*, dixit Cic. fam. 15, 21; & 16, 4, von einem wohl ſprechen.

¶ Exīmo, *as*, contractum a poſteriore ætate (an forte a librariis?) in Taciti & Macrobii ſcriptis occurrit. v. g. Tac. A. 13, 17 pr. *Inſociabile regnum extimantes* (Gron. *exiſtim.*) Macr. Sat. 7, 2 med. *Mercedem ſibi laboris extimant perſolutam.* Et 7, 6 pr. *Et in medium profero, quibus ad hoc extimandum trabor.* Sed utroque loco Ponta. *exiſti.* Idem de Sall. Catil. 2, 8; 10, 5 &c. judicium. Nempe nihil prope dubito, quin librariis ſolis vox ea debeatur. Quod autem ad *timendi* notionem referri videas hanc vocem, illud plane abſurdum.

¶ Exiſtimans, *tis*. Sall. Cat. c. 52 *Falſa exiſtimans ea, quæ de inferis memorantur.* conf. c. 40. Nep. 5, 3, 3 *Satius exiſtimans.*

¶ Exiſtimātus, *a, um*, geachtet, dafür gehalten. Cic. de Aruſp. Reſp. c. 13 *Regali nomine dignus exiſtimatus.*

¶ Exiſtimatio, *ōnis*, f. das erachten, die meynung, das ermeſſen. Ter. Heaut. Prol. v. 25 *Arbitrium veſtrum, veſtra exiſtimatio valebit.* Tac. Hiſt. 4, , 3 *Suffragia & exiſtimatio ſenatus reperta, ut in cujusque vitam famamque penetrarent:* Vbi *exiſtimatio*, idem fere quod *æſtimatio* live *judicium* eſt, quemadmodum paullo ante vocaverat. Liv. 4, 20 *Communis exiſtimatio eſt*, es kan ein ieder ſelbſt urtheilen. conf. Id. 34, 2. ¶ 2. Hinc & *exiſtimatio* de ſermone, quo quis laudatur vel reprehenditur, uſurpatur. Suet. Tib. c. 53 *Capitale erat, dictum ullum factumve ejus exiſtimatione aliqua læſiſſe:* Vbi *exiſtimatione lædere*, idem, *ac male exiſtimare*, de quo ſupra. ¶ 3. Fama, ehre u. reputation. Nepos 17, 4, 3 *Opulentiſſimo regno præpoſuit bonam exiſtimationem.* Cic. 3 fam. 4 *Tua nihi exiſtimatio & dignitas cariſſima eſt.* Et 5 epiſt. 20 *Nihil fecit ſciens, quod eſſet contra exiſtimationem tuam.* Id. de Orat. 2, 40 *Bona exiſtimatio pecuniis præſtat.* Et pro Quintio c. 15 *Dum exiſtimatio eſt integra, facile conſolatur bonaſtas egeſtatem.* conf. Plaut. Moſt. 1, 3, 70; & Vulg. Int. Prov. 22, 1. Sic, *Exiſtimationem alicujus oppugnare*, Cic. Verr. 3, 10; *violare*, Id. fam. 13, 73; *offendere*, Id. pro Planc. c. 2; *defendere ab inimicis*, Cæſ. B. C. 1, 7. *Inopes exiſtimatione*, Cic. Att. 1, 1. v. Græv. p. 22.

¶ Exiſtimator, *ōris*, m. qui exiſtimat, ein kenner, richter, der ſein bedencken giebt; ut, *Non ſtultus alieni artificii exiſtimator*, Cic. de Orat. 3, 22. Id. in Orat. c. 31 *Meminerimus, nihil nos præcipiendi cauſſa eſſe dicturos, ut exiſtimatores videamur loqui, non magiſtri. Doctus & intelligens exiſtimator*, Id. de Cl. Or. c. 93.

¶ Exiſtimabilis, *e*, vermuthlich. Cæl. Aurel. Acut. 2, 5 *Exiſtimabile, non certum aut probatum eſt.* Idem 3, 17 *Exiſtimabiles ſuſpiciones conſtituere.*

¶ Extimatio, *onis*. De hoc nomine obſervandum, quod paullo ante de verbo *extimo* diximus. Occurrit v. g. Macrob. Sat. 7, 6 pr.

¶ Inæſtimābilis, *e*. Diverſimode accipitur. Nam Cic. de Fin. 3, 6 *Inæſtimabile* dicitur, *quod eſt æſtimationi contrarium*, geringſchätzig. Contra *Inæſtimabile gaudium*, apud Livium 29, 32. i. e. immenſum, unermeßliche freude.

¶ Inæſtimatus, *a, um*, non æſtimatus, unaeſchätzt, nicht in anſchlag gebracht; ut, *Inæſtimata prædia*, Lege 10 §. 1 Dig. de Iure dotium: *Inæſtimatus fundus*, ibidem lege 75.

Æſtiva, æſtivalis, æſtivc, æſtivo, æſtivus, vide *Æſtas.*

Æſtuo, *are*, cum derivatis vide mox in *Æſtus.*

ÆSTVS, *us*, m. 4, motus & agitatio, fervorem gignens, vel in igne, vel aqua, vel animo, hitze, brunſt. De igne videtur proprie intelligendum, unde *Æſtas* etiam nomen habet tanquam ab calore vehementiſſimo. Nonius etiam 4, 40 *Æſtus*, inquit, *ſolis & æſtivi temporis flagrantia*, die ſommer-hitze. Sic Virg. Georg. 3, 331

Æſtibus at mediis umbroſam exquirere vallem.

Id. Æn. 2, 759 de incendio Trojano, *Furit æſtus ad auras*, id eſt, vapor & flamma exſuperans. Sed in fragm. Plauti, quod Ciſtell. 4, 2, 87 ſubjiciunt, pro odore ex fermento accipitur, *Ita muſtulentus æſt is nares attigit.* ¶ 2. Etiam de febrili ardore Cic. Cat. 1, 13 *Homines ægri morbo gravi, cum æſtu febrique jactantur*, in der gröſten hitze. Et Virg. Ge. 3, 459 *Profuit incenſos æſtus averters.* Sic & *Æſtus ulceris*, Cic. Tuſc. 2, 7, das wüten. ¶ 3. De maris impetu & commotione, das wallen und brauſen. Id. de Orat. 3, 39 ex veteri Poëta: *Fervit æſtu pelagus.* Virg. Æn. 1, 112 *Furit æſtus arenis.* Speciatim reciprocationem maris, hoc eſt, acceſſum & receſſum, ebbe und fluth, *æſtus & marinos æſtus*, ſcriptores vocant, Cic. Div. 2, 14. Id. Nat. D. 2, 53 *Æſtus maritimi multum accedentes & recedentes.* Plin. 2, 97 *Æſtus maris accedere & reciprocare maxime mirum.* Adde Vegetium de Milit. 4, 42. Veterum de cauſſa æſtus hujus ſententias recenſent Conimbric. lib. Meteor. Tract. 10, 5. ¶ 4. Hoc verbum transfertur ad animum (1) iratum & tumidum: ut, Virg. Æn. 4, 532 *Magnoque irarum fluctuat æſtu*, id eſt, impetu, das geblüt wallet vor zorn; (2) cupiditate aliqua accenſum: Cic. de Clar. Orat. c. 81 *Hunc quoque abſorbuit æſtus quidam gloriæ*, die ehrbegierde; (3) amore correptum: Ovid. Met. 14, 352 *Vt primum validomentem collegit ab æſtu.* (4) confuſum atque ſolicitum: Virg. Æn. 8, 19 *Magno curarum fluctuat æſtu*, er hat angſt und unruhe des gemüthe. Gallus Eleg. 4 v. 25 *Certe difficile eſt abſcondere pectoris æſtus.* Plin. 9 ep. 34 *Explica æſtum meum*, id eſt, ſolicitudinem meam. (5) timidum: Silius 2, 360 *Ponat formidinis æſtus.* Sic *æſtum frontis*, pro confuſione ſive pudore, eleganter dixit Paulinus Iambo ad Cytherium v. 340.

¶ Æſtuo, *are*, æſtu fervere, brauſen, brennen, ſchwitzen, ungeſtüm ſeyn, toben. Virg. Georg. 4, 263

Æſtuat ut clauſis rapidus fornacibus ignis.

Horat. 2 od. 6, 3 *Maura ſemper æſtuat unda.* Colum. 2, 3 *Boves ſi æſtuaverint.* Stat. Theb. l. 3, 5 *Piſacumque domus non æſtuat annum*, de quo loco v. Miſc. Obſerv. II, 234. ¶ 2. Hinc tralationes elegantes, & a mari quidem; ut, *æſtuare dubitatione*, Cic. Verr. 4, 30, ängſtlich, ungewiß ſeyn, quod Curtio *fluctuari* eſt 4, 12, 21; & abigne; ut, *Æſtuare deſiderio alicujus*, nach einem ſehr verlangen. Cic. 7 fam. 18 *Æſtuare invidia*, id eſt, flagrare, neidiſch ſeyn. Salluſt. Catil. c. 23. *Æſtuat ingens in corde pudor*, &c. Virg. Æn. 10, 870; & 12, 666.

¶ Æſtuans, *tis*, heiß, erhitzt, brünſtig, brauſend; ut, *Sol æſtuans*, Colum. 11, 2. Curt. 8, 9, 19 de gemmis & margaritis: *Æſtimantur purgamenta æſtuantis freti pretio, quod libido conſtituit.* Pallad. 11 tit. 14 *Æſtuantia vina.* Catull. 64, 48 *Animo æſtuante*, i. e. anxio. conf. Iuſtin. 1, 10, 15. Salluſt. Iug. c. 93 de Mario: *Quæ cum multos dies noctesque æſtuans agitaret.*

¶ Æſtuabundus, *a, um*, idem. Pallad. 11, 17 de œnomelli: *Mundo linteo tegas, per quod facile conſectio æſtuabunda ſuſpiret.*

¶ Æſtuatio, *onis*, f. æſtus. De gravioribus animi perturbationibus: Plin. 18, 1 *Reliquiis æſtuationi ſuæ iſtis hominum turbis.* Vbi vero tres MSS. libri *exuſtioni* habent, Harduino teſtante.

¶ Æſtuārium, *i*, n. per quod vapores exhalant, quod & *vaporarium* dici poteſt, itemque ſpiraculum, ein lufftloch, dadurch die dünſte ausgehen; ap. Vitruv. 8, 7, ubi de puteorum foſſionibus agit. Tertull. de Spectac. c. 26 *In illo ſuffragiorum impiorum æſtuario*, theatrum intelligit, & fluctus quaſi populi faventis in eo commotos. Nam ¶ 2. *Æſtuaria* porro loca ſunt marinis aquis referta ex æſtuantis maris inundationibus, ſümpffe und lachen, vom ausgetretenen meer. Cæſ. B. Gall. 2, 28 *Majores natu, quos una cum pueris mulieribus que in æſtuaria ac paludes collectos dixeramus.* Plin. 5, 1 *Effunditur huc æſtuarium e mari flexuoſo meatu.* Optime res ex Plinii verbis 9 ep. 33 cognoſci poteſt. *Eſt*, inquit, *Africa Hipponenſis colonia, mari proxima: adjacet & navigabile ſtagnum, ex quo in modum fluminis æſtuarium emergit, quod vice alterna, prout æſtus aut repreſſit aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur ſtagno.*

¶ Æſtuōſus, *a, um*, hitzig, brauſend, ungeſtüm. Cic. Att. 5, 14 *Æſtuoſa & pulverulenta via iter conficiebam.* Sic, *Æſtuoſiſſimi dies circa canis ortum*, Plin. 34, 12. *Munus inarſit æſtuoſius*, Horat. Epod. 3, 18, hoc eſt, veſtis Deianiræ ardentior uſſit Herculis humeros. V. Acronem. Sunt, qui pro adverbio *æſtuoſius* habent. Id. 2 oda 7, 16 *Freta æſtuoſa*; & 1 od. 22, 5 *Syrtes æſtuoſas*, dixit, & Colum. 7, 10 *Flumen aut ſtagnum per ortum caniculæ æſtuoſiſſimum.*

¶ Æſtuoſe, adverb. idem. Plaut. Bacch. 3, 3, 67 *Acerrime atque æſtuoſe abſorbet, ubi quemque attigit.* Meretricem comparat cum charybdi quadam.

¶ Æſtifer, *a, um*, hitzend, das hitze bringt; ut, *Æſtifer canis*, Virg. Georg. 2, 353: & *Æſtifer cancer.* Sil. 1, 194, v. ibi Drakenb. *Æſtifer ignis*, Lucret. 1, 663. & Stat. 3 Silv. 3, 91 *Æſtiferi quidquid terit area Nili.*

Compoſita ab *Æſtuo.*

¶ Abæſtuo, *are*, überflüßig ſeyn. Tertull. ſive Cyprian. de Iud. Domini c. 1. *Quid faciat, lætis ut vitis abæſtuet uvis.*

¶ Adæſtuo, *are*, ſtrommeis herzuſtieſſen. Stat. Theb. 5, 517 *Squamisque inciſus adæſtuat amnis.*

¶ Exæſtuo, *are*, herausſchwitzen, aufwallen, ungeſtüm ſeyn. Iuſtin. 1, 2, 7 *Bitumen paſſim e terra exæſtuat.* Curt. 4, 2, 16 *Exæſtuare ſemper fretum.* Ovid. Met. 13, 867 *Læſus exæſtuat acrius ignis.* Id. Met. 6, 623 *Tacita exæſtuat ira*, er ergrimmet innerlich.

¶ Exæſtuans, *tis*: ut, *Oceanus exæſtuans*, Mela 3, 2; & Curt. 9, 9, 9. *Mare exæſtuans*, Curt. 6, 4, 19.

¶ Exæſtuatio, *onis*, f. die aufwallung, ausſchäumung. Solin. c. 11 *Herbeſus in medio flumine ſubita exæſtuatione ferveſcit.* Tralate Nonius 6, 91 *Exæſtuatio animi*, der grimm.

¶ Inæſtuo, *are*, hitzig werden. Horat. Epod. 11, 15 *Si meis inæſtuat præcordiis libera bilis*, eſt deſcriptio iracundiæ. conf. Prudent. in Symm. præf. 1, 55.

¶ Interæſtuo, *are*, unruhig ſeyn. Plin. 6 epiſt. 16 n. 19 de avunculo: *Stomachus illi natura invalidus, & anguſtus, & frequenter interæſtuans erat*, id eſt, per intervalla ex cruditate æſtuans.

ÆTAS, *ātis*, f. contract. ex *ævitas* ab *avo* ἡλικία, das alter, die lebenszeit. Nomen eſt commune omnibus partibus ætatis, ut *infantiæ, pueritiæ, adoleſcentiæ, juventæ, ſenectæ.* In has enim partes ætatem Varro diviſit. Nam alii aliter deſcripſerunt, de quibus Cenſorinus de die Natali c. 14. De ætate aurea, argentea, cæteris, Heſiodus, & Ovid. Metam. lib. 1, & cæteri poëtæ paſſim. Vid. & Serv. ad ecl. 4 Virg. & Broukhuiſ. ad Tibull. 1, 3, 35. *Flos ætatis*, Cic. Phil. 2, 2, die blühende jugend. *Temeritas eſt florentis ætatis*, Idem de Senect. 6 extr. Ter. Adelph. 5, 3, 46 *Ad omnia ætate ſapimus rectius.* &

mox v. 49 *Illos sat ætas acuet*, die zeit wird es ſie wohl lehren. *Homo id ætatis*, pro ejus, Cic. Verr. 4, 14 cxrr. *Ita viximus, & id ætatis jam ſumus*, Id. 6 fam. 20. *Adoleſcens ætate adulta*, im männlichen alter. Id. Verr. 5, 58. *Ætas media* eſt firma inter vigoris ætatem & ſenectutis. Plaut. Aul. 2, 1, 37. *Ætas integra*, Ter. And. 1, 1, 4, id eſt florida. *Ætas firmata*, Cic. pro Cælio c. 18; & Virg. ecl. 4, 37; *Conſulans*, Cic. de Sen. c. 10; *militaris*, Liv. 25, 5; & Tac. An. 2, 60, 4. *Heroicæ ætates*, Cic. Tuſc. 5, 3. Pro vita etiam ponitur in formula execrandi. Ter. Hec. 3, 1, 54 *Cepiti atque etati illorum! Gerere, agere* vel *degere ætatem*, ſicut *agere vitam*, leben; v. Serv. Sulp. ad Cic. fam. 4, 5, 5. Cic. in Bruto c. 46 *Cum ætatem ageret Athenis*: perinde ac Plaut. Trin. 2, 2, 38 *Mihi quidem ætas acta ferme eſt*, ich habe meine zeit faſt gelebet. Cic. de Sen. c. 1 *Philoſophiæ qui paret, omne tempus ætatis ſine moleſtia poteſt degere. Ætas quieta, pure & eleganter acta*, Ibid. c. 4. Item: *Conſumere ætatem multo ſtudio ac labore*, Quint. 2, 20, ſein leben zubringen. *Ætatem totam in aliquo ſtudio conterere*, Cic. de Orat. 1, 51. *In litteris agere*, Id. de Leg. 2, 1. Ita Verr. act. 1, 12 *Dignum, in quo nervos ætatis induſtriæque meæ contenderem. Mea ætas* pro omni vitæ tempore apud Propert. IV, 41, 45. *Ætas laſciva*, Hor. epiſt. 2, 2, 216; *bona, mala*, Cic. de Sen. c. 14; Plaut. Men. 5, 2, 6; *Senecta*, Id. Trin. 1, 2, 5, *ingraveſcens, provecta, decrepita*, ſunt gradus ſenectutis, Cic. de Fin. 2, 1; Amic. c. 10; & Tuſc. 1, 39: *præcipitata*, Martius Cic. 11 epiſt. 28, eadem fere quæ *extrema*, Cic. de Sen. c. 17. *Ab ineunte ætate*, Cic. de Orat. 1, 21, von jugend auf. Ovid. Met. 10, 519

Labitur occulte fallitque volatilis ætas.

Et Metam. 6, 28

Non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet; feris venit uſus ab annis.

¶ 2. *Ætas* pro tempore & opportunitate temporis, zeit und gelegenheit. Virg. Æn. 8, 200

Attulit & nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium adventumque Dei. conf. Catull. 63, 237.

Florus 2, 18, 16 de Numantinorum civitate: *Populum orbis terrarum viribus fuitum, ſua manu, ætate tam longa ſuſtinuit*: id eſt, tam longo tempore, totis ſcilicet 14 annis; tot enim obſeſſa vel oppugnata fuit, ut idem Florus principio capitis refert. Ita *in ætate*, i. e. rempore, ſeu aliquando, Plaut. Trin. 1, 2 & 2, 4, 16. Quintil. 1, 5 (al. 4) *Vt Valeſii & Fuſii in Valerios Furioſque venerunt: ita arbos, labos, vapos, etiam & clemos & laſes ætatis fuerunt*, h. e. ſeculi, moris. Plin. 12, 1 *Hoc actum circa urbis captæ ætatem.* ¶ 3. *Ætas* pro 30 annis. Horat. Epod. 16, 1 *Altera jam teritur bellis civilibus ætas*; γενεὰ eſt, quæ appellatur Græcis, hoc eſt, tempus 30 annorum, ut Lambinus Torrentiusque demonſtrant. ¶ 4. *Ætas* pro ſeculo, ſive C annis, hundert jahr. Ovid. 12 Met. in perſona Neſtoris, v. 187 *Vixi Annos bis centum; jam tertia vivitur ætas.* Curt. 8, 1, 13 *Quatuor continuis ætatibus intactum ſaltum fuiſſe conſtat.* Plur. *totas ætates* etiam Cicero dixit de Orat. 1, 51; & *ſempiternas ſeculorum ætates* de Nat. D. 2, 20. ¶ 5. Idem quod Græcis γενεά. Mela c. 9 *Supra tredecim millium annorum ætates.* v. Perizonio ad h. l. notata in Miſcell. obſerv. VIII, 135. ¶ 6. Apud Virg. annuum ſpatium eo nomine deſignatur; ut Georg. 3, 190. *At tribus exactis ubi quarta acceſſerit ætas.* Loquitur de equis, quos quarto anno ad uſus belli condoceſieri præcipit. ¶ 7. Statius etiam pro die poſuit Theb. 3, 562 *Quid craſtina volveret ætas, Scire nefas homini.* ¶ 8. *Ætas* pro ipſis hominibus ea ætate five ſeculo natis, uſus Horatius Epod. 16, 9 *Impia perdemus devoti ſanguinis ætas?* Et 1 od. 35 v. 34 *Quid nos dura refugimus ætas?* Ovid. Met. 2, 424 *Nemus quod nulla cecideral ætas.* Cic. pro Arch. c. 3 *Artibus puerilis ætas ad humanitatem informari ſolet.* Ita Liv. 24, 26 *Puellis ut ſaltem parcerent, a qua ætate etiam hoſtes irati abſtinerent*; non *a quarum ætate.* conf. Iuſtin. 18, 6, 12; & Burm. ad Quint. 5, 10 p. 426. ¶ 9. Speciatim florentem ætatem vox notat, die jugend, decl. in Sall. c. 3 ſ. 11 *quod in ætatem inerepuiſti, tantum me abeſſe puto ab impudicitia* &c. vid. Cort. ad h. l. ¶ 10. In plurativo numero hac voce uſus eſt Virg. ecl. 7, 4 *Ambo florentes ætatibus.* Vitruv. Præf. lib. 9 *Qui a teneris ætatibus doctrinarum abundantia ſatiantur.* Cic. fam. 3, 4, 5 *Duo duarum ætatum plurimi facio, Pompejum* (lenem) *& Brutum* (juvenem). Plura ex Tacito n. 1; & ex Cic. & Curtio n. 4 jam produximus. conf. Quintil. 1, 1 p. 23 *In iis ætatibus, quæ nihil dum ipſæ ex ſe generare poſſunt.* ¶ 11. *Ætas* & *æſtas* confund. v. *æſtas.*

¶ Ætatem, adverbialiter, quaſi pro *perpetuo, ſemper, per omnem ætatem*, allezeit, lebenslang. Plaut. Amph. 4, 2, 3 *Vt vivas ætatem miſer*, dein lebtag. Et ita aliis locis plurimis. Quomodo & uſus Lucil. ap. Nonium 2, 809 & alii veterum, atque in iis & Terentius Plauti exemplo; ut Heaut 4, 2, 38 *Quid, malum, me ætatem ceniſſe velle id aſſimulariev?* ¶ 2. Sed in Eunucho 4, 5, 8 uſus eſt pro *jamdiu, jamdudum*, quicum, tanquam συνωνύμῳ, etiam conjunxit. PYTHIAS: *An abiit jam a milite?* CHREMES: *Iamdudum ætatem.* v. ibi Donatum & Voſſ. Inſt. Orat. 5, 2 p. 269.

¶ Ætătŭla, *æ*, f. diminut. pro teneriore ætate, das junge alter; ut, *Facile eſt hoc cernere in primis puerorum ætatulis*, Cic. de Fin. 5, 20. Et pro Sext. c. 8 *Vexatores ætatulæ ſuæ.* Plaut. Ciſt. 1, 1, 51 *Semper iſtam, quam nunc habes, ætatulam obtinebis.* conf. Id. Pſeud. 1, 2, 40; & Rud. 4, 1, 3. Suet. Claudio c. 16 *Monuit, ut aut parcius, aut cautius ætatulæ indulgeret.* Apul. Met. 1 p. 107 *Illuſit ætatulam meam.*

¶ Cœtaneus, *a, um*, ejusdem ætatis, gleichjährig, zu gleicher zeit lebend. Apul. 8 Miles. p. 204 *Illum amicum, cœtaneum, contubernalem, fratrem denique, ciere.* Tertull. adv. Hermog. c. 6 *Quemodo primus, cui materia cœtanea eſt? Inter cœtaneos & contemporales ordo non eſt.* Id. adv. Valent. c. 16 *Cœtanei angeli.* Id. de Præſcr. c. 35 *Hæreſes cœtaneæ Apoſtolorum.* Adde Borrichii Cogitat. in Voſſium p. 62 ex Porc. Latr.

¶ Cœtaneo, *are*, eſſe ejusdem ætatis, gleich alt ſeyn, zu einer zeit leben. Tertull. de Reſurr. carn. c. 45 *Cœtanean natu.*

Æternalis, æternitas, &c. vide mox *Æternus.*

ÆTERNVS, *a, um*, ἀΐδιος, per ſyncopen ex *æviternus*, teſte Varrone L. L. 5, 2, perpetuus, ſine carens, ſempiternus, ewig, immerwährend. Liv. 28, 28 *Vrbs condita in æternum. Ilias opus æternum*, Ovid. de Arte am. 3, 83. ¶ 2. Ponitur & pro eo, quod ægre deſtrui poteſt ac ſolvi, & ſic quam diutiſſime durat, dauerhaft. Phædrus 2, 10, 1 *Æſopo ingentem ſtatuam poſuere Attici, Servumque collocarunt æterna in baſi*, &c. Statius ſimiliter de baſi ſtatuæ Coloſſeæ Domitiani 1 Silv. 1, 58 *Tuneat quamvis æterna crepido, Quæ ſuperingeſti portaret culmina montis.* Et 5 Silv. 1, 189 de ſtatua aurea Cæſari in Capitolio dedicanda: *Da Capitolinis æternum ſedibus aurum, Quo niteat ſacri centeno pondere vultus Cæſaris.* Plinius ita ligni naturam *æternam* dixit, hoc eſt durabilem. Nam 14, 1 de vite tradit: *Nec eſt ligno ulli æternior natura.* Vbi famul comparationis gradum, haud paſſim obvium, notare licet. Sic Idem 35, 14 *Æternos parietes* dixit. ¶ 3. Hyperbole eſt etiam in illis & eorum ſimilibus. Curt. 4, 1, 22 *Ablue corpus illi vie æternisque ſordibus ſqualidum.* Flor. 4, 12, 59 *Certa mox fides & æterna pax.* Ita dixit Virg. Æn. 8, 394 *æternum amorem* pro magno, quod etiam Turnebus obſervat, Adverſ. 13, 8. Sic, *Æternum fœdus* Virg. Æn. 11, 336. Ter. Eun. 5, 2, 32 *At nunc dolme ſpero æternum inter nos gratiam fore.* Plaut. Capt. 2, 1 *Spero me ob hunc nuncium æternum adepturum cibum.* ¶ 4. *Æternus* & *Alternus* confunduntur in MSS. v. Drakenb. ad Sil. 15, 229. Burm. ad Ovid. met. 4, 662.

¶ Æterno, adverb. ewig. Plinius 2, 107 *Viret æterno fraxinus.*

¶ Æternum, idem. Virg. Æn. 6, 617 *Sedet æternumque ſedebit.* Idem Georgic. 1, 398 ſeq. *Namque omne quotannis Terque quaterque ſolum ſcindendum: glebaque verſis Æternum frangenda bidentibus.* Vbi *Servius*: ÆTERNVM, *ſemper, perpetuo*; *& abſolute locutus eſt.*

¶ Æternālis, *e*, idem quod *Æternus.* Tertull. adv. Iudæos c. 6 *Lex æternalis.* Venant. Fortunatus 10 carm. 10 *Æternalis ſalus.* Inſcriptio apud Grut. p. 752 n. 3 SOMNO ÆTERNALI SACRVM, & apud Reineſ. p. 649 SOMNO ÆTERNAL. Nec tamen alteri *Æternus*, vox *Æternalis* vel ætate vel elegantia æquiparatur.

¶ Æternabĭlis, *e*, idem; ut L. 3 C. Th. de collatione donat. poſſeſſ. *Excepta æternabili urbe.* Add. Accius ap. Non. 7, 64.

¶ Æternĭtas, *ātis*, f. ewige zeit, ewigkeit. Cic. de Nat. D. c. 9 *Fuit quædam ab inpoito tempore æternitas, quam nulla temporum circumſcriptio metiebatur.* Id. Divin. 1, 14 *Ab omni æternitate repetitum.* Id. Phil. 14, 13 *Ad memoriam æternitatis.* Vtrumque dicitur: *Donare alicui æternitatem*, & *aliquem æternitate*, Cic. in Piſ. c. 3; Plin. 2, 7. ¶ 2. *Æternitatem* tribuebant & Imperatoribus, ut reliquos honores divinos. v. Buchner. ad illud Plinii ad Trajanum 10 epiſt. 50 *Opera, non minus æternitate tua, quam gloria digna.* ¶ 3. *Æternitas* Dea a veteribus cultra, cujus imaginem ſedemque elegantiſſime Claudianus de Laudibus Stiliconis 2, 424 deſcripſit.

¶ Æterno, *are*, verbum antiquum, pro *æternum & immortale facere*, verewigen, unſterblich machen. Apud Nonium 2, 57 Varro: *Literis ac laudibus æternare.* Horat. 4 oda 14, 1 *Quæ cura patrum, quæve Quiritium, tuas, Auguſte, virtutes in ævum Per titulos memoresque faſtos Æternet?*

¶ Cœæternus, *a, um*, adject. gleichewig. Tertull. adv. Hermog. c. 11 *Non æternum alii cœæterno inferius deputetur.* De divinis perſonis Hieronymus ad Damaſum epiſt. 57 *Sufficiat nobis dicere unam ſubſtantiam, tres perſonas ſubſiſtentes, perfectas, æquales, cœæternas.* De eodem myſterio Prudentius Apoth. v. 271 *coperpetuus* uſurpavit.

¶ Cœæternĭtas, *ātis*, f. die gleichewigkeit, apud Theologos.

¶ Sempiternus, &c. vide in *Semper.*

ÆTHĂLIA, *æ*, f. ab αἴθαλος, i. e. *fuligine*, quam diffat Vulcani officina; Eſt inſula Tyrrhenorum, Latinis *Ilva* dicta, hodie *Elva*, inter Etruriam & Corſicam, ferri fodinis dives. v. Plin. 3, 6. Steph. Byzant. & Apollon. Argon. 4, 654. Hoc nomine etiam inſulam Lemnum vocat Polybius, reſte eodem Stephano. *Athalia* poſtea *Chios*, Plin. 5, 31.

¶ Æthalides, *æ*, m. id eſt, *fuliginoſus*, præco, Mercurii filius, inter vivos modo, modo inter mortuos exiſtens. Apollon. Argon. 1, 641. Eum ſe fuiſſe gloriabatur Pythagoras, ut refert Diogenes Laert. Vita Pythagoræ. Adde Val. Flacc. 1, 437.

¶ Æthălus, *i*, m. uvarum genus fuliginoſum in Ægypto, Plin. 14, 7.

¶ Æthaliōnes, *um*, f. αἰθαλίωνες, cicadæ dictæ, quod a ſole adurantur, v. Cæl. Rhodig. 9, 31.

ÆTHER, *ĕris*, m. αἰθήρ, cœlum, der himmel, ſic dictum a perpetuo motu, ἀπὸ τοῦ αἰὲι θέειν. Apul. de mundo p. 57 *Cælum ipſum, ſtellæque cæligenæ, omnisque ſiderea compago Æther vocatur; non, ut quidam putant, quod ignitus ſit* (ἀπὸ τοῦ αἴθειν, id eſt, *ardere*;) *& jaculatus; ſed quod rapidis curſibus ſemper rotetur.* Cic. N. D. 2, 40 *Cæli complexus, qui idem æther vocatur*, &c. Legitur in Acc. *Ætheta.* v. Virg. Æn. 1, 383; &c. ¶ 2. Etiam pro *Ioue*, & pro *cæli incolis*, ut cælum, aliquando ponitur. Claudianus de 6 Conſ. Hon. v. 352

Tum providus Æther
Noluit humano titulos auferre laborī.

Lactant. 1, 5 *Cleanthes & Anaximenes æthera dicunt eſſe ſummum Deum.* Cic. Nat. 1, 15 *Chryſippus diſputat, æthera eſſe eum, quem homines Iovem appellarunt.* Hinc *Æther pater*, & *pater omnipotens*, Lucret. 1, 250; & Virg. Georg. 2, 325. *Nobis infenſior æther*, Claud. de raptu Prof. 3, 208. ¶ 3. Item pro *Aëre*, die luft; ut, *Altus, arduus, clarus, liquidus, apertus, æther*, apud poëtas. V. Virg. Georg. 4, 78. Æn. 1, 591; 7, 655 10, 102 &c. Ita λεπτότατος αἰθήρ, pro tenuiſſimo aëre Philoni ponitur de mundi incorruptibilitate.

¶ Æthra, *æ*, f. per contractionem ex *Ætherea* a poëtis uſurpatur pro Æthere, der himmel, die luft; ut, *Liquida æthra*, id eſt, aër purus, Sil. 4, 103 reine luft. Contra, *ſqualens æthra*, Prudent. Cathem. 9, 78 eſt aër impurus. Virg. Æn. 3, 585 *Æthra ſiderea.* Id. 12, 247 *Namque volans rubra fulvus Iovis alis in æthra*: Vbi Servius obſervat, & æthera ipſum, & ejus ſplendorem eo vocabulo deſignari. Sed & Cic. de N. D. 2, 45 *Pars cæli quæ æthra dicitur.* ¶ 2. *Æthera*, v. ſeorſum.

¶ Ætherĕus, *a, um*, & Ætherius, ex Gr. αἰθέριος, (quam alteram lectionem Manutius probat ex veruſtiſſimo Virgilii codice) himmliſch, göttlich; ut, *Aſtra ætherea*, Virg. Æn. 5, 833; *Domus ætherea*, Horat. 1 oda 3, 29. Ovid. de Art. 3, 549

Eſt Deus in nobis, ſunt & commercia cæli,
Sedibus ætherei ſpiritus ille venit.

¶ Hy-

¶ Hypæthrus, *a, um,* ὑπαίθριος, i.e. subdialis; & subst. *Hypæthrum,* ὕπαιθρον, locus seu ædificium sub æthere, ein gebäu ohne dach, altan. Vitruv. 1, 2 *Iovi, Fulgari, & Cælo, & Soli, & Lunæ ædificia sub divo, hypæthraque constituuntur. Idem* 5, 9 exrr. *Hypæthræ ambulationes,* & paullo ante eodem cap. *In apertis hypæthrisque locis.*

ÆTHIOPS, *ŏpis,* m. αἰθίοψ, ein mohr; quod utrumque a Μαυρὸς, *Maurus* est, niger. v. Virg. ecl. 10, 68; Lucan. 3, 253; & 9, 651. Iuvenal. 2, 23 *Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus,* id est, vide, ne vitiis illis, quæ in aliis reprehendis, ipse sis obnoxius. *Æthiopem lavas, æthiopem dealbas, æthiops non albescet,* paræmiæ sunt, in frustra conantes, die arbeit ist vergeblich. v. Chil. Diogenes improbum monens, cum interrogaretur, quid ageret, respondit: Αἰθίοπα σμήχω, ἵνα λευκὸν ποιήσω, id est, *Æthiopem abstergo, ut candidum faciam. Æthiops* porro ab αἴθω est & ὤψ, ab adusta vel cremata facie; quod Solis vicinitate torreantur Æthiopes. Præter faciem nigram auctores Æthiopibus labra tumida, capillitium crispum, crura in orbem panda tribuunt. V. Petron. c. 34 & 102, & ibi interpretes. *Æthiopas vicini sideris vapore torveri, adustiusque similes gigni,* ait Plinius 2, 78. Sed lf. Vossius ad Melam p. 305 statuit, non omnino atros fuscis & unguentis nigricantibus fuscum colorem atro permutasse; & sic transisse artem in naturam. *Æthiopis occursum* malum præbuisse omen, ex Plutarcho in Bruto, Florо 4, 7, 7, Spartiano in Severo c. 22 & Obsequ. c. 130 discimus. Vide & Brodæum Misc. 4, 1. Iovis apud Æthiopas epulæ annuæ poëtis celebratæ. v. Drakenb. ad Sil. 12, 605. ¶ 2. Christianos scriptores haud raro *Æthiopas* pro diabolis dixisse C. Barthius Adversr. 3, 2; & 22, 5 observat. Victor. Vticens. de Persecut. Vandal. lib. 3 *Exstinctus est fulgor, ac tenebris succedentibus adversarius naribus natus est fœtor, omnisque illa beatorum turba expellentibus quibusdam Æthiopibus minata est foras; Minata,* id est, acta, expulsa. *Minare* enim ante se pellere est. Auctor hymni, cujus initium: *Laudes Christo Redemptori,* feria secunda & quarta Paschæ cantari quondam soliti: *Hæc est dies, quæ illuxit post turbida regni Æthiopum tempora:* Vbi recte Torrentius monet significari dæmones.

¶ Æthiopissa, *æ,* f. eine mohrin. Hieron. epist. 22 ad Eustoch. de custod. virg. *Non est sponsus tuus arrogans, non superbus, æthiopissam duxit uxorem.* Visus est & interpres Bibliorum Num. 12 v. 1.

¶ Æthiŏpia, *æ,* f. Αἰθιοπία, pars Africæ sub Zona torrida, sic dicta ab incolis, vel ut alii, *Æthiope* Vulcani filio, Mohrenland. Duplex est: altera ad orientem sita, altera ad occasum. Æthiopia etiam est vel *superior,* quam constituit regnum Abyssinorum, vel *inferior,* quæ plura regna continet. v. Geogr. & Homer. Odyss. A. v. 23; Plin. 5, 8; & 6, 30; & Mela 3, 9.

¶ Æthiŏpicus, *a, um,* Æthiopiam spectans, mohrenländisch: ut, *Oceanus Æthiopicus,* Plin. 6, 30; *Æthiopicæ naves,* Id. 5, 9.

¶ Æthiŏpis, *idis,* f. Αἰθιοπὶς, herba magica verbasco similis, foliis hirsutis & densis, nascitur in Æthiopia & Ida Troadis, & in Messenia. Plin. 27, 4 mohren-kraut.

ÆTHON, *ŏnis,* m. Αἴθων, i. e. *ardens,* nomen est equi *Hectoris* ap. Homerum. ¶ 2. Et *Pallantis* ap. Virg. Æn. 11, 89. ¶ 3. *Plutonis* vero ap. Claud. Rapt. Prof. 1 extr. ¶ 4. Inter *Solis* equos *Æthon* est, Ovid. Met. 2, 154 *Interea volucres, Pyroeis, Eous, & Æthon, &c.* ¶ 5. Claudianus Lucifero tribuit de 4 Conf. Honorii v. 560.

Æthra, der himmel, vide in *Æther.*

ÆTHRA, *æ,* f. Αἴθρα, Thesei mater. v. Ovid. Heroid. 10, 131. Diod. Sic. 4, 61. Hinc *Nepos Æthræ,* Hippolytus, ap. Ovid. in Ibin v. 577.

ÆTHRIA, *æ,* f. urbs quæ postea *Atria*: a qua mare *Atriaticum,* quod nunc *Adriaticum. Hinc & Etruscos dictos crediderim,* inquit Hermolaus in Plin. 3, 16.

ÆTIA, *orum,* n. pl. Callimachi poëtæ liber de ritibus & caussis sacrorum; ab Αἴτιον *caussa.* Argumentum cum fastis Romanorum convenit. Fuit Poëma illud obscurissimum, quod & Martialis indicat hoc disticho 10 epigr. 4 *Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores;*
Nec tescire; legas Ætia Callimachi.

¶ Ætiologia, *æ,* f. αἰτιολογία, figura sententiæ est, ratio scilicet dictorum caussaque subjecta, die anführung der ursachen. Sen. epist. 95 *Caussarum inquisitionem cur ætiologiam dicere non audeamus?* &c. Exemplum hujus figuræ est in Ter. Eun. 1, 1, 34 *Sed ipsa egreditur fundi nostri calamitas. Nam quod nos capere oportet, hæc intercipit.* conf. Quintil. 1, 15; 9, 3; Isidor. 2, 21.

ÆTION, *ŏnis,* m. inter celebres pictores Cic. in Bruto c. 18.

ÆTITES, *æ,* m. Αετίτης, lapis, qui in nidis reperitur aquilarum: quem & *Gagatem* aliqui dicunt, auctore Plin. 5, 3, ein adlerstein. Sine hoc lapide parere non potest aquila. vid. Plin. 10, 3; 30, 14; 36, 21; & 37, 11; Solin. c. 40; Dioscor. 5, 161.

AETIVS, *i,* m. Αέτιος, quatuor syllabis, medicus Antiochenus fuit, orthodoxus primum, sed qui postea se cum Eunomianis Arianisque conjunxit: quamobrem & *Atheos,* non *Aëtius,* dictus est. Exstant ejus de re medica lib. 16 cum epistolis aliquot. v. Volaterran. ¶ 2. Petro tamen Castellano in vitis Illustr. Medicorum p. 131 & Marsilio Cognato Var. Observ. c. ult. similior vero videtur eorum sententia, qui medicum Aëtium ab hæretico distinguunt, patriamque dant illi Amidam, Mesopotamiæ oppidum; cum hæreticus fuerit Antiochenus. Accedit, quod Oribasio longe posteriorem fuisse medicum ostendi potest, cum hæreticus ille, qui Constantini principatu floruit, Iulianique tempora attigit, fuerit Oribasio æqualis: Amidenum Aëtium Iustiniani ætate celebrem ab Antiocheno distinguit etiam Ionsius lib. 4 de Script. Hist. Phil. p. 319. Sed utrumque medicum facit, ut adeo simul medicus, simul hæreticus fuerit ille prior. v. Fabr. B. G. 5, 23, 9. ¶. 3. *Aëtius* Labeo quibusdam vocatur poëta Persii tempore vivens. Iliada Homeri adeo obscure transtulit, ut nec sua ipse cognosceret, Gyrald. Dial. 8 Hist. Poët. Sed hic est Accius seu Attius, de quo Schol. Persii 1, 50. ¶ 4. Alius *Aëtius* Magister militum, victor Attilæ, Hunnorum regis, & servator occidentis clarissimus. Vid. Iornand. Get. c. 40. Procop. Vandal. 1, 4.

¶ Aëtiani, *orum,* m. pl. hæretici, ab Aëtio dicti.

ÆTNA, *æ,* f. Αἴτνα, vel Αἶτνη, mons Siciliæ, nocturnis mirus incendiis, quemadmodum Plin. inquit 3, 7 & poëtarum atque historicorum literis celeberrimus. Præter descriptiones Lucret. 6, 639; Virg. Æn. 3, 570; Ovid. Met. 15, 340; Sili 14, 59; Val. Flacc. 2, 29; Claud. rapt. Prof. 1, 161. vide elegans Corn. Severi Poëma de Ætna, quod vulgo Virgilio, sed male, adscribitur. Pars Ætnæ superior, qua flammas & cineres ejicit, ambitu stadiorum viginti *Crater* appellatur, cavernæ videlicet spiramentum. v. *Crater.* ¶ 2. *Ætnæ* & *Athonos* montes molestissima & gravissima proverbialiter dicuntur onera. Vnde & Cicero in Cat. maj. c. 2 *Senectutem unus Ætna gravius* dixit. v. Chil. De Catanæis fratribus, qui ex Ætnæ incendio parentes suis humeris extulerunt, vide infra in *Catana.* ¶ 3. *Ætna* oppidum Siciliæ, monti cognomini appositum. Strab. d. l. unde

¶ Ætnensis, *e,* ut, *ager Ætnensis,* Cic. Verr. 3, 44. At a monte est

¶ Ætnæus, *a, um,* adj. ut *Ætnæi Cyclopes, fratres,* Virg. Æn. 8, 440: & 3, 678. *Ætnæum fulmen,* Ovid. de Arte 3, 490. *Eruptio Ætnæorum ignium,* Cic. Nat. D. 2, 38. ¶ 2. *Ætnæus* simpliciter ponitur pro *Siculo.* v. Drakenb. ad Sil. 2, 304.

ÆTŌLIA, *æ,* f. Αἰτωλία, Græciæ regio, *Græciæ contenta gremio,* quemadmodum Cicero scripsit in Pisonem, c. 37; & Livius 35, 18, qui *Ætolos umbilicum Græciæ incolere* dixit.

¶ Ætōlus, *i,* m. Martis, vel secundum Homeri interpretem, Endymionis filius, a quo regio, in quam patria pulsus concessit, Ætoliæ nomen accepit. v. Xenoph. ¶ 2. *Ætoli* populi ejus regiunculæ apud Livium lib. 26 &c. Florum 2, 9; & alios. Improbum & petacem nomen significat, adeo ut qui tales sint, proverbio *Ætoli* dicantur. v. Strab. 8 & 10; Plin. 4, 2; Cæl. Rhodig. 11, 21. ¶ 3. *Ætoli* etiam dicuntur *Apuli,* horum coloni, apud Siliun passim. v. Drakenb. ad 9, 495. ¶ 4. *Ætolus, a, um,* adject. ap. Ovid. Rem. am. v. 159 *Vt semel Ætola Venus est a cuspide læsa,* i. e. Diomedis regis Ætoliæ hasta.

¶ Ætōlius, & Ætōlicus, *a, um,* adject. ut *Bellum Ætolicum,* Liv. l. 38; & Flor. 2, 9. *Ætolius heros,* hoc est, Diomedes, Tydei, Ætoliæ regis, filius, Ovid. Metam. 14, 461.

¶ Panætolicus, *a, um,* totius Ætoliæ quod est. Liv. 35, 32 *Vt legatos ad Panætolicum concilium mitterent.*

ÆTŌPON, *i,* n. herba, al. *Leontopodion.* Apul. de Herb. c. 7.

Ævitas, æviternus, quære mox in *Ævum.*

ÆVVM, *i,* n. perpetuitas temporis, *tempus immensum, sine origine, sine fine: quod eodem modo semper fuit, & semper futurum est,* ut de eo Censorinus scribit de die Natali c. 16, die ewigkeit. Vet. Gloss. *Ævum,* αἰώνιον, αἰών. *Ævum ab ætate omnium annorum,* Varr. L. L. 5, 2. Ex Philosophorum ramen loquendi consuetudine differt *ævum* ab æternitate, ut *æternitas* duratio sit principii pariter & finis expers; *ævum* careat fine quidem, non perinde principio. Cic. Somn. Sc. c. 3 *Ævo sempiterno frui.* ¶ 2. Vsurpatur & pro tempore, vel ætate ac spatio vivendi, die lebenszeit. Horat. 2 sat. 6, 97 *Vive memor, quam sis ævi brevis.* Aur. Victor in Tito: *Veneno interiit anno ævi quadragesimo.* Et ita Idem sæpius. Etiam Epit. Victoris in Constantio: *Interiit anno ævi quarto & quadragesimo.* Apul. Apol. 2 p. 336 *Puer hoc ævi convivium agitat:* pro *id ætatis.* Lucret. 2, 15

Qualibus in tenebris vitæ, quantisque periclis
Degitur hoc ævi, quodcunque est!

Horat. 1 epist. 20, 26 *Forte meum si quis te percontabitur ævum,* id est, ætatem. Sequitur enim: *Me scire undenos quater impleviss decembres.* Id. Od. 2, 2, 5 *Extento ævo vivere.* Et, *Ævum cum diis agere.* Cic. Tusc. 1, 12. ¶ 3. *Ævi* nomine appellantur & gradus ætatis humanæ. Sic *primum ævum* adolescentia est, Val. Flaccus 7 v. 338 *Occidis heu primo potes hoc durare sub ævo?* v. *Primævus.* ¶ 4. Sumitur & pro longissima hominis ætate, quæ ferme annis centum definitur, & *Seculum* appellatur, Plin. 36, 6; & 10, 6 *In nostro ævo peritissimus,* hoc est, seculo vel ætate. Ovid. Pont. 1, 3, 83 *Nulli datus omnibus ævis Tam procul a patria est, borridiorve locus.* Horat. 2 od. 9, 13 *At non ter ævo functus senex &c.* Loquitur de Nestore, qui trecentos annos sive tria secula vixisse traditur: unde & *trisecliscnex* a veteri Poëta apud Gellium 19, 7 appellatus. *Ævis* in plurali Ovidius l. e. dixit non tantum, verum etiam Plin. 14, 1 *Simulacrum in urbe Populonia ex uva conspicimus tot ævis incorruptum.* Idem 16, 36 *Durantque ævis tecta alia.*

¶ Ævus, *i,* m. Idem apud veteres. Plaur. Pœn. 5, 4, 14 *Per quem vivimus vitalem ævum.* Et Lucret. 2, 561; & 3, 605 *Ævum per omnem.*

¶ Ævitas, *ātis,* f. pro *ætate,* das alter. Cic. de LL. 3, 3 *Ævitatem annali lege servanto.* Ita apud Gell. 20, 1 in antiqua lege est *ævitas.* Vsus & Arnobius 5 p. 161; & Apul. de Philos. Nat. p. 8. Adde Nonium 3, 17.

¶ Æviternus, *a, um,* idem quod *æternus,* ewig, apud Varr. L. L. 5, 2. Vsus eo Apul. de Deo Socratis p. 43 *Prorsus & retro æviterni Dii.* Et Varro ap. Priscian. 2 p. 595 *Per æviternam hominum domum tellurem propero gradum.*

¶ Coævus, *a, um,* idem quod *Coætaneus,* σύγχρονος, gleiches alters. Tribuitur Cic. in Vatin. c. 13 *Puer aut adolescens inter coævos.* Sed Gro. *coquos.* Prudent. Cath. 2 v. 137 de laniena Bethlehemitica:

Inter coævi sanguinis fluenta solus integer (Christus).

¶ Æquævus, Grandævus, grandævitas, Longævus, Primævus, vide in *Ævum, Grandis, Longus, Prior.*

ÆXŌNES, *um,* sive Æxonenses, *ium,* incolæ in Attica, maledica virulentia infames; unde αἰξωνέυεσθαι idem est ac maledictis infectari, & *Æxonensis* idem ac maledicus, ein lästerer. Suid. & Eustath.

Afer, vide in *Africa.*

Affabilis, &c. Affabre, Affamen, Affaniæ, Affatim, Affatus, vide *Fari, Faber, Fari, Aphanus, Fatim, Fari.*

Affecto, affectus, &c. Affero, vide *Facio, Fero.*

Afficio, Affictus, Affinis, &c. Affirmo, &c. Affixus, vide *Facio, Fingo, Finis, Firmus, Figo.*

Affragrans, Affiatus, Affleo, Afflictus, affligo, &c. Afflo, Affluo, &c. vide *Flagro, Flo, Fleo, Fligo, Flo, Fluo.*

Affodio, Affore, Afformido, vide *Fodio, Forem, Formido.*

Affrictus, Affringo, Affrio, vide *Frico, Frango, Friu.*

Affulgeo, Affurdo, affusus, vide *Fulgeo, Fundo.*

AFRANIVS, *i,* m. poëta Latinus comicus, scripsit comœdias togatas, in quibus eum excellusse Quintilianus censet 10, 1. v. Burm. p. 915. Veteres Critici Menandro compararunt, ex quorum mente Horatius 2 ep. 1, 57, *Ducitur Afrani toga convenisse Menandro.* conf. Cic. Fin. 1, 3. Vell. 1, 17, 1 *Dulces Latini leporis facetiæ per Terentiumque & Afranium fuppari ætate nituerunt.* Gellius hos ejus celebrat versus 13, 3

Usus me genuit, mater peperit memoria,
Σοφίαν vocant me Graji, vos sapientiam.

¶ Afrania, æ, f. Licinii Buccionis senatoris uxor, *prompta ad lites contrahendas, per se semper apud prætorem verba fecit: non quod advocatis deficiebatur, sed quod impudentia abundabat*, &c. Val. Max. 8, 3, 2. Hinc quævis fœmina improbis moribus dici cœpit *Afrania. Afraniam fabulam refricari* dixit Cic. pro Cælio c. 30.

AFRĪCA, æ, f. Scribitur per f, non ph, in nummis & lapidibus, utut Græcis posterioribus (nam veteres λιβύαν vocant) est ἀφρική. Solinus c. 37 ab *Afro* Libyci Herculis filio dictam *Africam* putavit: Iosephus autem Antiquit. 1, 23 a nepote Abrahæ ex filio Madian, *Afro* etiam appellato, hoc nomen terram eam accepisse scripsit. ¶ 2. *Africa semper aliquid novi*, Plin. 8, 16, *vulgare dictum Græcæ* ob *multiformes animalium partus.* Terra frumenti admodum ferax, quod & Romanæ urbi submini strabat: ut fames metueretur ibi istac clausa, quod Tacitus non obscure innuit Hist. 1, 73, 2. Et inde *Provinciarum area* appellata Tullio pro Ligario c. 7. Id. pro Lege Manil. c. 12 *Africam, Siciliam, Sardiniam, tria subsidia frumentaria reip.* vocat. v. & Varr. R. R. lib. 2 præf. qui caussam aperit, eccur Italia aliunde supportato frumento pascenda esset. Veterem Strabo & alii; hodiernam Thuanus describit initio 7 Hist. ¶ 3. *Africa* etiam pro numine viderur habita. Hinc Plin. 28, 2 *In Africa nemo destinat aliquid, nisi prætatus Africam* &c. Et alter Plin. 7 epist. de Curtio Rufo: *Offertur ei mulieris figura humana grandior pulchriorque, futurorum prænuntia.* ¶ 4. *Africæ*, plur. ut Galliæ &c. Vid. Rittershus. ad Salvia. p. 561.

¶ Afer, *Afri*, m. ein Africaner. *Afri discincti.* Virg. Æn. 8, 724; *sitientes*, Id. ecl. 1, 65. Horat. 4 oda 4, 42 *Dirus per urbes Afer ut Italas equitavit.*

¶ Afer, *Afra, Afrum*, adj. africanisch; ut, *Afra avis*, id est, Libyca, gallina Numidica, eine welsche henne. Horat. Epod. 2, 53.

Non Afra avis descendat in ventrem meum.

Idem 2 od. 16, 35 *Te bis Afro murice tinctæ vestiunt lanæ.* Et *Afra pisa* ap. Pallad. Octobr. Tit. 14.

¶ Africānus, *a, um*, idem; ut *Scipio Africanus, Africanum bellum, Africani rumores*, omnia ap. Cic. pro Dejotaro c. 7 & 9. Per antonomasiam *Africanus* usurpatur, quia non celebratur alius inter Romanos virtute præstantior Scipione, eoque vel majore, qui Hannibalem acie vicit: vel minore, majoris adoptivo nepote, qui Carthaginem delevit. Vid. Cic. passim, in Lælio præsertim & Somnio Scip. ¶ 2. *Gallina Africana.* Varro R. R. 3, 9 *Gallinæ Africanæ sunt grandes, variæ, gibberæ, quas μελεαγρίδας appellant Græci.* Ad quem locum disputatur, sintne Meleagrides eædem quæ Africanæ, & quo hodie nomine veniant. Summa est. nihil certi. Adde Columell. 8, 2. Hanc *Numidicam guttatam*, ab albis guttulis, inter plumas nigrantes, Martialis dixit 3 epigr. 58. ¶ 3. *Africanæ*, (scil. feræ) absolute etiam Pantheræ dicebantur. Ita accipienda hæc vox ap. Plin. 6 epist. ult. & ap. Plin. majorem N. H. 8, 17.

¶ Afrĭcus, *a, um*, idem; ut, *Africa bella*, Sil. 17, 11. *Procellæ Africæ*, Horat. 3 od. 29, 57. ¶ 2. Cum subst antive ponitur vox *Africus*, ventus subauditur; *celer* Horat. 1 od. 14, 5; *creber procellis* Virg. Æn. 1, 90; *pestilens* Horat. rursus; carm. 23, 5, qui inter Austrum & Zephyrum ab Africa spirat: *Notum* & *Liba*, νότου καὶ λίβα, a λὶψ, Græci dicunt, sudwest-wind.

AFRĪCIA, æ, f. genus liborum, quo veteres usi sunt in sacrificiis, apud Arnob. lib. 7 p. 230.

AGĂGA, æ, m. servus nequam, consummatæ malitiæ mancipium, ein loser bube. Petron. c. 69. conf. Reines. ad Fragm. Petron. p. 100. conf. ed. Burm. p. 341. Heinsius etiam pro *Geuge* c. 58 legit *Agaga*, ibid. p. 296.

Agagŭla, sive Agagula, æ, m. dimin. lenocinator, pantomimus, in Isidori Gloss. Sweertio Analect. 1, 8 placuit hinc esse Germanicum gaukler. Sed vide Reines. l. c.

ĂGALLŎCHVM, *i*, n. ἀγάλλοχον, & ξυλαλόη, *Xylaloe*, id est, lignum aloes arboris, ex India & Arabia defertur, aloes-holtz, creutz-holtz. vid. Dioscor. 1, 21.

ĂGALMA, *ătis*, n. ἄγαλμα, simulacrum, statua, eine ehrensäule. Matt. Capella 6 p. 188 *Qui agalmata firmant.*

ĂGĂMĒDES, æ, m. Αγαμήδης, Trophonii frater; de quibus Plutarchus oratione consolatoria ad Apollonium p. 109 hæc scripsit: Τροφώνιος καὶ Ἀγαμήδης, ποιήσαντες ἐν Δελφοῖς ναὸν ἥτουν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν μισθόν. ὁ δὲ ἔφη, δώσειν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, καὶ ταύτην ἀπέδωκεν. Hoc est, *Trophonius & Agamedes, cum Delphicum templum construxissent, mercedem ab Apolline petebant, quam ille se daturum ipsis cum promisisset septimo post die, eodem mortui sunt.* Addit ibi Plutarchus: Pindaro simile quiddam accidisse. Conf. Cic. Tusc. 1, 47. & quæ de Bitone atque Cleobi f. l.

ĂGĂMEMNON, *ŏnis*, m. Αγαμέμνων, *Atrides*, ab Atreo patre, Ovidio Met. 13, 655; *Myceneus ductor* Virg. Æn. 11, 266; *Rex regum* Ciceroni loco mox indicando: rex fuit Mycenarum, imperator exercituum Græcorum ad Trojam, frater Menelai, maritus Clytemnestræ, pater Iphigeniæ. Cic. 9 famil. 14 ad Dolabellam, quæ epistola etiam inter eas legitur, quas ad Articum scripsit lib. 14 *Non alienum est dignitate tua, quod ipsi Agamemnoni regum regi fuit bonestum, habere aliquem in consiliis capiendis Nestorem.* Agamemnon exhaustis plurimis laboribus in Troja pro Græciæ dignitate expugnanda, domum reversus, veste inexplicabili involutus, interfectus est a Clytemnestra, auxiliante Ægistho adultero.

¶ Agămemnŏnĭus, *a, um*, adject. ap. Cic. Off. 3, 25. Et Virg. Æn. 6, 838

Eruet ille Argos, Agamemnoniasque Mycenas.

& Æn. 3, 54 *Res Agamemnonias victriciaque arma secutus.*

Sic Φεῖσατε Ἀγαμεμνόνιαι, sive *Putei Agamemnonii*, i. e. celebres & admirandi operis, quales Agamemnon passim in Græcia essodisse dicitur, ne per æstum aquarum esset inopia. v. Erasm. Adag.

Agamus, vide in *Gamus.*

ĂGĂNIPPE, *es*, f. Ἀγανίππη, fons in Bœotia, Apollini & Musis, quæ inde *Aganippides* dicuntur, facer Nam & hunc in sacris Musarum fontibus præter poëtas Plinius 4, 7 & Solinus c. 7 (al. 12) recensent. conf. Virg. ecl. 10, 12. Claudian. Paneg. Mall. Theodori v. 272

Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe Largior.

¶ Aganippæus, *a, um*, adject. Propert. 2 eleg. 3 v. 20

Par Aganippææ ludere docta lyræ.

¶ Aganippis, *ĭdis*, f. parronym. Ovid. Fast. 5, 7

Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
Grata Medusæi signa tenetis equi.

Vbi Hippocrene *Aganippis* cognominatur, non quod idem fons & Aganippe sit (nam manifeste distinguit Solinus c. 1. & ibi Salmasius) sed quia vicini sunt; deinde ejusdem naturæ, *quod poti inspirationem facerent literarum*, ut Solinus ibidem locutus est.

ĂGĂPE, *es*, f. ἀγάπη, i. e. *dilectio, caritas.* ¶ 2. *Agapæ* sunt convivia Christianorum, olim cum eleemosynis post sacram synaxin exhibita, ad confirmandam caritatem mutuam, die liebes-mahle. vid. Tertull. Apolog. c. 39, & ad Matyr. c. 2. Cyprian. ad Quirinum 3, 3.

¶ Agapētæ, *arum*, f. pl. ἀγαπηταὶ, virgines & viduæ cum clericis cœlibatum professis cohabitantes, uti ἀγαπητοὶ cum Diaconissis, quasi sorores spirituali amore conjunctæ, bet-schwestern. Cujusmodi contubernia a Patribus improbata, a conciliis damnata. v. Hieron. ep. 2 & 22 it. I. A. Schmid. Lex. Eccl. p. 26.

¶ Agapētus, *i*, m. Αγαπητὸς, Diaconus Constantinop. notus ille autor Schedæ Regiæ, qua admonuit Iustinianum Imp. quomodo gerendum sit imperium. ¶ 2. *Agapeti*, de quibus in *Agapetæ.*

ĂGĂRĒNI, *orum*, m. plur. populi Arabiæ: ab Agare ancilla Saræ forsan dicti, postea, ut videtur, Saraceni appellari. In Agarenos Trajani expeditionem scripsit Dion Cassius sub fin. lib. 68.

AGĂRĬCVM, *i*, n. fungus nascens in arboribus colore candido, Plin. 25, 9. Germanis lerchen-schwamm, quia est proprie fungus in larice, Ἀγαρικὸν, ab *Agaria* Sarmatiæ regione dictus Dioscoridi 3, 1.

ĂGĀSO, *ōnis*, m. ex Græco, ἀγάζων, qui jumenta curat aut agit, quod & minare dicebant, ein stallknecht. Festus: *Agasones, equos agentes, id est, minantes.* Livius 43, 5 *Duo equi phalerati cum agasonibus.* Adde Plaut. Merc. 5, 2, 11; Plin. 35, 11; Curt. 8, 6, 4; Front. Strat. 2, 4, 1. ¶ 2. Apud Horat. 2 Sat. 8, 72; & Pers. Sat. 5, 76 communiter pro servo ponitur. Vet. Gloss. *Agasō, δοῦλος, κτηνίατρος.*

AGASYLLIS, *ĭdis*, f. ἀγασυλλὶς, frutex, ex qua ammoniacus succus stillat. v. Dioscor. 3, 89. Falso Plinius 12, 23 *Metopon* vocat. v. Salmas. in Solin. p. 249.

AGĂTHA, æ, & Agathe, *es*, f. urbs Massilienssium in provincia Narbonensi, Plin. 3, 4. ¶ 2. Virgo martyrio coronata. Fortunat. lib. 8

Illic Euphemia & pariter quoque plaudit Agathe:

Licentius secunda in εὐφημίᾳ corripitur, media in *Agathe* producitur.

¶ Agathopolis, *eos*, f. urbs eadem, quæ postea *Mons pessulanus*, sive *puellarum*, Montpelliers. v. Ptolem. 2, 9.

AGATHARCHVS, *i*, m. pictor. Plutarch. in Pericle: *Ferunt, Agatharcho pictori jactanti se, quod facile & celeriter sua animalia pingeret, Zeuxin dixisse, sua se multo tempore elaborare. Facilitas enim & celeritas in efficiendo neque diuturnitatem, neque perfectam pulchritudinem affert.*

AGATHARCHĬDES, æ, m. Cnidius, historicus, Diodoro Siculo celebratus, de quo Vossium consule de Hist. Græc. 1, 20, ubi & eundem esse suadet, quem Plutarchus Samium citat, cum insolens non sit, ut gemino a loco nomen geminum indatur. Vide & Ionf. 2 de Script. Histor. Philos. 12.

AGATHIAS, æ, m. Scholasticus Smyrnæus; scripsit post Procopium tes gestas Iustiniani principis, ejusque ducum Belisarii & Narsetis: collegit in volumen diversa epigrammata Græca nobilium poëtarum.

ĂGĂTHION, *onis*, m. juvenis fuit monstrosæ fortitudinis & castissimus, sub Hadriano principe: de quo Philostratus lib. 2 Sophist. in Herode. Minus bene *Agathonem* hunc vocat Volaterr. lib. 13 f. 286 & ex eo alii.

AGATHO, vel Agathon, *ōnis*, m. Plures hoc nomine memorantur. Primo unus, filiorum Priami apud Homerum Iliad. ω. v. 249. ¶ 2. Poëta tragicus & comicus, Platonis æqualis, Aristoteli citatus Nicom. 6, 4, quemadmodum & alibi Agathonis testimoniis usus est, ut Eudem. 5, 2 & Rheror. 2, 19. Quos versus cum aliis collegit H. Grotius Excerpt. Tragic. p. 437. Alios ab Athenæo servatos emendat Is. Voss. ad Melam p. 102. In Tragœdiis antitheta solitum frequentasse, volentique ea tollere consilio emendandi, restitisse, quod sic in Agathone deleri Agathonem diceret, auctor est Ælianus 14 Hist. Var. 13. Qui & 2, 21 amores in hunc Agathonem Pausaniæ & Euripidis memorat. Giraldus & Vossius de Poëtis, cum *Agathones* duos, comicum alterum, alterum tragicum fecerint, minus accurate egerunt. Rectius Perizonius ad Ælian. 2, 21, & quos ille laudat; itemque Fabricius Bibl. Gr. 2, 19 p. 664; ubi etiam de aliis homonymis; & in his ¶ 3. *Agatho*, quem Plato adamavit, junior eo, de quo modo diximus. vid. Diog. Laërt. 3, 32; Gell. 19, 11; & Macrob. Sat. 2, 2. ¶ 4. Fuit & *Agatho* tibicen, a quo proverbium: *Agathonia cantio*, ἀγαθώνιος ἀὐλησις; apud Zenobium, Diogenianum, Suidam, Apostolium, de oratione blanda magis, quam frugifera; ut Erasmus in Adag. interpretatur, ubi haud scire se ait, an hic sit idem ille *Agathon*, in tragicorum certamine victor, in cujus epiniciis Plato celebrat illud nobile convivium.

AGĂTHŎBŪLVS, *i*, m. Philosophus, cujus mentio apud Lucianum in Demonacte, Tom. 2 oper. p. 561.

AGĂTHOCLES, *is*, m. Ἀγαθοκλῆς, Siciliæ tyrannus fuit, ad regni majestatem sublatus ex humili & sordida patris figuli fortuna, quamvis apud figulum educatum tantum, non natum, Plutarchus scripserit lib. de sua ipsius laude. Multa de eo Iustinus lib. 22. Laudi inter cætera Agathocli hoc datur, quod, ne oblivione originis suæ ab insolentiam induceretur, ex fictilibus quotidie mensæ suæ impositis cibum ceperit biberitque: quod commemorat Plutarchus in apophthegmatis Imperatorum, & Ausonius epigr. 8

Fama est, fictilibus cœnasse Agathoclea regem,
Atque abacum Samio sæpe oneresse luto, &c.

De Agathocle isto, ejusque ingenio ac solertia lege & Polybium lib. 15 sub finem. ¶ 2. *Agathocles* quidam Peripateticus fuit, cui cum arroganter se Dialecticorum & primum esse jactaret, & summum; Demonax respondit: *Atqui, o Agathocles, si primus, non solus; si vero solus, non primus.* v. Lucian. in Demonacte. ¶ 3. *Agathoclis* historici meminit Cic. de Divin. 1, 24.

AGATHODÆMON, ŏnis, m. bonus genius. Lamerid. Heliog. c. 23 *Draunculos Ægyptii Agathodæmona vocant.* Vbi Casaubonus notat, Phœnices divini aliquid attribuisse draconum & serpentum naturæ. Sed

¶ Agathosdæmon nomen est fluvii in inferiori Ægypto, Ptolemæo 4, 5 ποταμὸς καλούμενος Ἀγαθὸς δαίμων. ¶ 2. Est & nomen insulæ in Indico mari, Steph. ἀγαθὸς δαίμονος νῆσος. ¶ 3. Item nomen Alexandrini cujusdam, qui de mundo scripsit, referente Vossio H. Gr. lib. 4 & de Math. Sc. c. 42. ¶ 4. Denique nomen herbæ, Apul. de Herb. c. 94 p. 348.

AGATHYRNA, æ, f. Siciliæ oppidum, Sil. 14, 260, v. ibi Drakenb.

AGATHYRSI, orum, m. pl. Ἀγάθυρσοι. Scythiæ populi, quos *pictos* appellavit Virgil. Æn. 4, 146 *Pictique Agathyrsi.* Et Avienus in Periegesi v. 447

Præcinctique fagis semper pictis Agathyrsi.

Qui versus ex hac Melæ descriptione 2, 1 intelligi possunt. *Agathyrsi*, inquit, *ora artusque pingunt: ut quisque majoribus præstat, ita magis vel minus: ceteram iisdem omnes notis, & sic, ut ablui nequeant.* Ab Agathyrso Herculis filio dictos putavit Herodotus 4, 10 conf. Plin. 4, 12.

Age, agedum, agesis, vide *Ago.*

AGĔA, æ, *via in navi*, secundum Festum, dicta, quod in ea maxima quæque res agi solet, cum schiffgang. Adde Isidor. 19, 2, ubi Ennius, ut vult Scaliger: *Multa forum, pontes &, ageaque longa repletur.*

AGĔLADES, æ, m. statuarius olymp. 78 apud Plin. 24, 8, de quo & Colum. 10 v. 29 *Nec tibi Dædalea quærantur munera dextra, Nec Polycletea, nec Pbragmonis, aut Agelade Arte laboretur.*

AGĔLASTVS, i, m. ἀγέλαστος, expers risus, der nicht lacht. Crassi fuit cognomen, qui semel tantum in vita risisset, ut Lucilius scripsit: vid. Cic. de Fin. 5, 30, & Solin. c. 4. Plinius nunquam eum risisse prodidit 7, 19. conf. infra *Agelastus* n. 2.

Agellius, agellus, agellulus, vide *Gellius, Agr.*

AGĔMA, ătis, n. τὸ ἄγημα, certum agmen delectorum militum, equitum aut peditum, maxime vero equitum; in Macedonico pleturnque exercitu, aut eorum, qui a Macedonibus orti erant, cum truppe, regiment. Curt. 4, 13, 26 *In dextro cornu locati sunt equites, quos agema appellant.* Liv. 37, 40 *Additabis ala mille fermè equitum: agema eam vocabant.* Id. 42, 51 *Delecta deinde & viribus & robore ætatis ex omni cetratorum numero duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant.* Vbi pedites significari, non est quod dubitemus. Numerus militum in agemate incertus erat. Major millenorum vidimus: minora nunc lustremus agemata. Diod. Siculus 19, 27 ἄγημα τῶν ἱππέων, ὄντων ἑκατὸν πεντήκοντα. *agema equitum CL numero.* Et cap. sequente: ἄγημα τριακοσίους ἔχον ἱππεῖς *agema trecentos habent equites.*

AGENDICVM, i, n. Senonum metropolis ad Icaunum fluv. hodie *Sens.* v. Cæs. B. G. 6, 43; 7, 10 &c.

Agenealogitus, vide *Genealogia.*

AGĒNOR, ŏris, m. Ἀγήνωρ, rex Phœnicum, Neptuni & Libyæ filius, Beli frater. Virg. 1 Æn. 338

Punica regna vides, Tyrios, & Agenoris urbem,

id est, Carthaginem a Phœnicibus conditam, qui &

¶ Agēnŏrĭdæ dicuntur de regis sui nomine, s. Carthaginenses.

¶ Agēnŏrides, æ, m. Ἀγηνορίδης, Agenoris filius Cadmus. Ovid. Met. 3, 7 *Profugus patriamque iramque parentis Vitat Agenorides.*

¶ Agēnŏrĕus, a, um, adject. Ovid. Met. 3, 308 *Domus Agenorea.* Sil. 1, 15 *Agenoreæ arces,* Carthago; & 17, 58 *Agenorea terra.*

AGĒNORIA, æ, f. Dea industriæ, sic appellata, quod ad agendum excitet. Vocatur & *Agerona*, fanum habens in monte Aventino. Augustin. 4, 11 de Civ. Dei. Hermolaus in Plin. 1, 29: *Marcia*, ait, *Dea socordiæ est, ut Strenua, Agerona, Stimula, industriæ.*

AGER, *agri*, m. ἀγρός, a qua voce Latinum nomen factum est, quanquam Varro de L. L. 4, 4 dictum voluit, *quod in eo agatur aliquid*, id quod reprehendit Quintil. 1, 6. Significat autem territorium urbi circumjectum, das gebiete, die gegend um die stadt. Et complectitur omnia, ut nemora, saltus, pascua, montes, flumina, lacus &c. Sic *Ager Campanus*, Cic. in Pison. c. 2. *Ager Troes*, Nepos 4, 3, 3. *Ager Falernus*, Id. 23, 5, 1. ¶ 2. Locum deinde in rure, qui colitur, & fructum facit, *Agrum* appellamus, das feld-gut, der acker. *Iustissima hominibus possessio*, quemadmodum Euripides dixit apud Stob. Serm. 222 δικαιότατον κτῆμ' ἐστ' ἀνθρώπῳ ἀγρός. Cic. pro S. Rosc. c. 18 *Majores nostri suos agros studiose colebant, non alienos cupide appetebant.* Ovid. 5 Trist. 12, 23 *Fertilis assiduo si non renovetur aratro, Nil nisi cum spinis gramen habebit ager. Arvus ager*, qui aratur serendis segetibus, aut antea laud, *ager pascuus*, trifft, *novalis*, qui cessat, brachsfeld. *Siccatus ager* ap. Suet. Claud. c. 20, unde emissus lacus est. *Ager silvestris*, Colum. præf. 1; *rudis*, Id. 3, 11; *effœtus*, Virg. Ge. 1, 81. *Agri bonitas*, Cic. de L. agr. 2, 35. *Agrum proscindere*, den acker wenden: *iterare*, zwiebrachen; *tertiare*, zur saat pflügen: *exercere agrum*, die huf treiben: *conserere agrum*, besäen: obvia sunt apud rusticæ rei scriptores. ¶ 3. Neque tantum eam terræ partem notat, quæ frumentis, sed & quæ arboribus vitibusque gignendis excolitur. Gell. 19, 12 *Cur tantam ligni atque frondium cædem faceret, percontatus est. Et vicinus ita respondit: ut ager, inquit, mundus purusque fiat, ejusque arbor ac vitis fœcundior.* ¶ 4. *Agrum* & *Arvum* confundi notat Drakenb. ad Sil. 5, 260.

¶ Agellus, *i*, m. diminutivum, Ter. Adelph. 5, 8, 26 *Agelli hic sub urbe est paullum.* ¶ 2. Vsurpatur de tenui possessione, vel prædiolo. Nepos 19, 1, 4 *Idem hic agelli illos alet.* conf. Petron. c. 48; Virg. Ecl. 9, 3: Hor. Art. P. v. 117; Cic. N. D. 3, 35.

¶ Agellulus, *i*, m. plus diminutum, apud Symmach. 2 epist. 30, & Arnob. lib. 1 p. 12. Sed & Catull. Priapus carm. 20 v. 3

Agellulum hunc, finitimi tute quem vides, Theor.

¶ Agerculus, *i*, m. aliud diminut. Cathol.

¶ Agrālis, *e*, den acker betreffend; ut, *Testimonia sive vocabula agralia*, Frontin de Colon. p. 146.

¶ Agrārius, *a, um*, idem; ut, *Lex agraria*, id est, de agris dividendis. Cic. 1 ad Att. 14 & passim alibi. Vid. Sigon. de antiq. Iure Ital. 2, 2. De Pertinace Imp. scrib. Capitolinus c. 9 *Cum oppressis fœnore possessoribus latius suos teneret fines, ex versu Luciliano agrarius merito est appellatus.* v. ibi interpr. ¶ 2. *Agrariæ* etiam absolute dicuntur stationes agrariæ, de quibus Turnebus Advers. 4, 7, & Stewech. ad Veget. 3, 8. ¶ 3. *Agrarii*, subst. qui vel leges agrarias rogant, vel promovent, vel agros possident, vel de agris litigant. v. Cic. contra Rulli legem agrariam. Id. Phil. 7, 6 *Non solicitabat rursus agrarios?*

¶ Agraticum, *i*, n. hufen-geld, acker-geld. Cod. Theod. l. 7 tit. 20 *Nihil illis agratici nomine detraetur.*

¶ Agredula, vide *Acredula* in *Acer, acris.*

¶ Agrestis, *e*, rusticus, & in agris natcens, bäurisch, item, was auf dem felde wächst; ut, *Ludere calamo agresti*, Virg. ecl. 1, 10. *Poma agrestia*, Id. Æneid. 7 v. 111. *Falx agrestis*, Tibull. 2, 5, 28. *Vita hæc rustica, quam ta agrestem vocas, parsimoniæ, diligentiæ, justitiæ magistra est.* Cic. pro Rosc. c. 27. ¶ 2. Metaphorice, inhumanus & asper, grob, unfreundlich, wild. Cic. pro Arch. c. 7 *Animus agrestis ac duras.* Id. de Orat. 1, 8 *Fera agrestisque vita.* Compar. Cic. Tusc. 5, 27 *Quæ barbaria India vastior aut agrestior?* Adde in Orat. c. 3.

¶ Agrestis, *is*, m. substantive vlurpatur de homine rustico, ein bauer. Cic. pro Murena c. 29 *Non est nobis hæc oratio habenda aut cum imperita multitudine, aut in aliquo conventu agrestium.* Virg. Æn. 9, 11 *Collectos armat agrestes.* Ita sæpe apud Liv. occurrit: loca Drakenborch. ad 3, 6 collegit. ¶ 2. *Agrestis* herba Colum. 6, 31: sed forsan ibi legendum *Agrostis.*

¶ Agrestius, adverb. ut rusticius. Spartian. Hadr. c. 3 *Orationem in senatu agrestius pronuncians risus est.*

¶ Agrestinus, *a, um*, in agro natcens, ut, *Agrestina lilia*, feld-lilien. Commodian. Instruct. 67 v. 7.

¶ Agrōlus, *a, um*, agris abundans, der viel äcker hat. Varro L. L. 4, 1 *Si ab agro ad agrosum & agricolam pervenero.*

¶ Agricŏla, *æ*, m. qui agrum colit, γεωργός, ein bauersmann, ackermann. Cato de re rust. c. 1 *Virum bonum cum laudabant, ita laudabant, bonum agricolam, bonumque colonum: amplissimeque laudari existimabatur, qui ita laudabatur. Agricola solers*, qui tenet artem agriculturæ, Nepos 24, 3, 1. *Arbores sevet diligens agricola, quarum adspiciet baccam ipse nunquam.* Cic. Tusc. 1, 14. Virg. Georg. 2, 458 *O fortunatos nimium, sua si bona norint, Agricolas.* ¶ 2. *Agricolæ* Deus, Vertumnus scil. apud Tibull. 1, 1, 14, ubi v. Broekhus. & ad 1, 5, 27; it. 2, 1, 36.

¶ Agricŏlor, *ari*, deponens, agrum colere, das feld bauen. Salvianus 2 contra Avarit. p. 73 *Qui agricolantur, id sibi fructuosum esse existimant.* Capitolin. in Albino c. 1 *Agricolandi peritissimus.*

¶ Agricolatio, *ōnis*, s. pro *agricultura*, læpe Columella dixit, der feldbau; ut in Præfat. & lib. 1 c. 1 & 2 c. 2 & 11 c. 1. Etiam Ciceroni Senect. c. 16 hæc vox tribuitur, sed male. Cruterus *agricultione* ibi: Grævius *agri cultione*, divite, quem consulas in Not.

¶ Agricolator, *ōris*, m. pro *agricola*, Plin. lib. 1 pr. ubi summatim ineste dicitur libro 18 *natura frugum & cerealium, ac studia agricolatoris.*

¶ Agricolatim, adverb. Ciceroni tribuitur a Barthio ad Stat. Theb. 6, 261 p. 443.

¶ Agricŏlāris, *e*, ad agricolas pertinens. Pallad. de Insitionibus pr. *Bis septem parvos, opus agricolare, libellos scripsit.*

¶ Agricultor, *ōris*, m. idem qui *agricola.* Liv. 26, 35 *Servos agricultores rempublicam abduxisse.* add. Curt. 8, 12, 12.

¶ Agricultio, *ōnis*, s. γεωργία, der ackerbau, feldbau; apud Cic. de Senect. c. 16; & Verr. 3, 97. vide dicta in *Agricolatio.*

¶ Agricultūra, *æ*, s. idem. Cic. Off. 1, 42 *Omnium rerum, ex quibus aliquid adquiritur, nihil est agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil libero homine dignius.* conf. de Fin. 3, 2. Sed vere duæ voces sunt *agri cultura*: unde etiam transponi possunt, & numero mutari. Cic. de Senect. c. 16 *Hominum generi universo cultura agrorum est saluturis.* Frequenti autem usu factum est, ut sæpius conjungerentur, & tanquam una vox *agricultura* efferretur.

¶ Agrifolium, *i*, n. rusteus silvestris, die wälddistel. Ita Bryoniam vocat Apul. de Herb. c. 66. Adde *Acrifolium* in *Acer.*

¶ Agrimensor, *ōris*, m. γεωμέτρης, ein feldmesser; conjuncte & divise scribitur. Ammianus 19, 24 *Cum Innocentio quodam agrimensore.* Cassiod. Var. 3, 52 *Agrimensori finium lis orta committitur.* Conf. W. Goesii Antiquit. Agrar. c. 4.

¶ Agrimensorius, *a, um*, zum feldmessen gehörig; ut, *Glossæ agrimensoriæ*, quas edidit Nic. Rigaltius.

¶ Agrimensūra, *æ*, s. das feldmessen. Innocent. de Cas. p. 223 *Secundum artificium agrimensuræ.*

¶ Agrīpĕta, *æ*, m. ab *Ager* & *Peto*, idem est ac petens in agrorum divisione aliquam portionem; item, qui alienas possessiones affectat & invadit, der nach einem landgut trachtet. Cic. de N. D. 1, 26 *In Samum pater Epicuri Neocles agripeta venerat.* Id. Att. 15, 29 ext. Ibid. 16, 1 *Agripetas Butbroti concisos audio.*

¶ Peragro, *avi, atum, are*, i. e. obire, & quasi multos agros pererrare, durchwandern, durchziehen; ut, *Agros & nemora peragrare*, Cic. Aruspic. resp. c. 11. *Provincias omnes peragrare*, de Orat. 2, 64. *Regiones mente peragrare*, de Fin. 2, 31. Pass. *Ame Asia tota peragrata est*, de Clar. Orat. c. 91. *Nec disjunctissimas terras citius cujusquam pedibus potuisse peragrari*, Id. pro Marc. c. 2. ¶ 2. *Peragrare* etiam dicitur de navigatione, Iustin. 12, 10, 1 *Ipse cum tectissima manu navibus conscensis oceani littora peragrat.* ¶ 3. Transfertur etiam ad alia: c. 9 *Fama peragravit ultra fines imperii*, Cic. pro Mil. c. 35. *Latebres suspicionum peragrare dicendo*, Id. pro Cæl. c. 22. ¶ 4. Idem esse videtur ac perlustrare, consectari, beschauen, besichen, ubi Plinius 25, 2 *magos peragrates* dixit a *Pythagora & Democrite.* Hoc ipse Plin. 24, 17 ita extulerat: *Pythagoras atque Democritus, consectati Magos.* Hieronymus Plinium videtur imitari voluisse, cum ad Paulinum epist. 103 c. 1 ita scriberet: *Sic Pythagoras Memphiticos vates, sic Plato Ægyptum & Architam Tarentinum, eamque oram Italiæ, quæ quondam magna Græcia dicebatur, laboriosissime peragravit.*

¶ Peragror, *āri*, deponens. idem. Vellej. 2, 97, 4 *Peragratasque victor omnes partes Germaniæ perdomuit eam.*

¶ Peragrans, *tis*, Lucret. 2, 355 *Mater virides saltus peragrans.* Ibid. v. 675 *Cetera mentis ratione peragrans.* Cic. Divin. 1, 42 *Campos & montes peragrantes.* Id. Off. 3, 1 *Ripa peragrantes.*

¶ Peragran-

¶ Peragranter, adv. Ammian. 14, 1 (al. 3) *Peragranter & dissimulanter adsistere*, h. e. obiter, perfunctorie.

¶ Peragratus, *a, um*, durchwandert, durchzogen. Aur. Vict. Orig. G. Rom. c. 6 *Vicinis regionibus peragratis.* Sen. Theb. v. 13 *Peragrato per saxa monte.*

¶ Peragratio, *onis*, f. die durchwanderung. Cic. Phil. 2, 23 *Quæ fuit ejus peragratio itinerum?*

¶ Peragrator, *oris*, m. ein wanderemann, landstreicher. Hinc

¶ Peragratrix, *īcis*, f. eine landstreicherin. Mart. Capella 6 p. 192 *Squalentior peragratrix.*

¶ Perĕger, & Peregris, dicitur quasi *per agrum*, über feld, auf der reise; unde postea *peregrinus*; quemadmodum a *pauper*, *paupertinus*, &c. Auson. epist. 17, quæ ad Symmachum est, soluta oratione: *in comitatu tibi vetus fui: nedum peregrem me existimes composita fabulari.* Vlpian. Tit. 17 qui de Caducis est: *Si ante tabulas apertas decesserit, vel pereger factus sit.* Tertull. ad Vxor. 2, 4 extr. *Si pereger frater adveniat.* Ita Rigaltius: Froben. *peregre.*

¶ Peregre, adv. idem; ut, *Peregre abire* vel *exire*, Horat. 1 sat. 6, 102 über land reisen; conf. Charis. 2 p. 189. *Peregre redire*, Ter. Phorm. 2, 1, 13. *Epistola peregre allata*, Plaut. Asin. 4, 1, 16. *Peregre accire*, Liv. 2, 6. Et Horat. 1 epist. 12, 13 *Dum peregre est animus*, nicht zu hause.

¶ Peregri, etiam adverb. auswerts, in der fremde. Differt a *peregre*, ut Charisius 2 pag. 198 docet; cum *peregri in loco*, *peregre ad locum* significet. Dictum est ut *humi*, *belli*, *domi*. Sic Plaut. Amph. prol. v. 5 *peregrique & domi.* conf. ibid. 1, 1, 196 cum not. Taubm. & Colvii not. ad Apul. p. 35 n. 17. Ipse Plaut. in Persa, ut citat Charisius l. c. *Quia herus peregri est.*

¶ Pĕregrīnus, *a, um*, ausländisch, fremd. Varro quidem de L. L. 4, 4 *Peregrinum agrum a pergendo, id est, progrediendo* dictum scribit. Sed vide Vossii, qui id improbat, Etymol. p. 383. Sic, *Aves peregrinæ*, Plin. 10, 26. *Divitiæ peregrinæ*, Horat. 2 epist. 1, 204. *Cælum peregrinum*, Ovid. 4 Trist. 8, 25. *Exornari in peregrinum modum*, Plaut. Trin. 3, 3, 18. *Græci exultant, quod peregrinis judicibus utuntur*; h. e. non Romanis, sed Græcis, Cic. Att. 6, 1. Nam Romani peregrinos eos vocabant, qui non essent cives Romani, sed suis legibus uterentur. In terra peregrina mori, detestabile. v. Drakenb. ad Sil. 3, 77.

¶ Peregrinus, *i*, m. substantive significat advenam, qui non civis est, ein fremdling, ausländer. V. Vallam 4, 2. Cic. Off. 1, 34 *Peregrini officium est, nihil præter suum negotium agere, minimeque esse in aliena republica curiosum.* Et de Orat. 1, 50 *Peregrinus atque hospes in agendo*, unerfahren. Id. de Orat. 1, 58 *Ne in nostra patria peregrini atque advenæ esse videamur.* ¶ 2. Sed & *Peregrina*, substantive, eine fremde frau, ap. Ter. And. 1, 1, 119. ¶ 3. *Peregrinus* cognomento Proteus, philosophus: qui cum vita statuisset digredi, sibi construxit rogum, eoque quinquennali Olympiæ certamine conscenso in ore totius Græciæ se flammis immisit conficiendum. Lege Lucianum in Peregrino & Demonacte itemque Ammian. 29, 1. Meminit & Tertull. ad Martyres c. 3. Hunc se vidisse Athenis Gellius 12, 11 diversantem in quodam tugurio extra urbem, prodidit; ubi hoc dictum ejus refert: *Virum sapientem non peccaturum, etiamsi peccasse eum Dii hominesque ignoraturi forent.*

¶ Peregrinĭtas, *ātis*, f. sermonis & vitæ aliena ratio, fremde sprache, ausländische art. Cic. 9 fam. 15 *Infusa est in urbem nostram peregrinitas.* Quint. 11, 3 *Os urbanum, in quo nulla rusticitas, nulla peregrinitas adsit.* ¶ 2. Apud Suet. Claud. c. 15 & 26 *Peregrinitas*, peregrini status est. V. ibi Torrent. Et sic Vlp. 2 Dig. 4 l. 10 § 9 *Ad peregrinitatem redactus*, i. e. pro peregrino habitus.

¶ Peregrīnor, *atus, sum, ari*, reisen, wandern, fremd seyn. *In aliena civitate peregrinari*, Cic. pro Rab. Perduell. c. 10. *Longe lateque peregrinari*, Id. de Nat. D. 1, 20. Et, *Aures vestræ peregrinantur, neque in hoc pervagato civitatis sermone versantur*, pro Mil. c. 12. conf. Id. Tusc. 5, 39.

¶ Peregrino, *are*, idem. Gloss. ξενιτεύει, *peregrinat.*

¶ Peregrinans, *tis.* Cic. ad Att. 2, 10 *Non solum delicate, sed etiam inepte peregrinans.* Id. Acad. 1, 3 *Nos in nostra urbe peregrinantes errantesque tamquam hospites.*

¶ Peregrinatus, *a, um*, verreiset. Cic. Acad. 4, 1 *Tanta vis virtutis atque ingenii peregrinata abfuit ab oculis.*

¶ Peregrinatio, *onis*, f. actus peregrinandi, das reisen, die wanderschafft; ut, *Peregrinatio transmarina*, Quintil. 7, 3. Et Sen. epist. 104 *Peregrinatio non facit medicum, non oratorem: Nulla ars loco discitur.* Cic. Tusc. 5, 37 *Exilium quantum a perpetua peregrinatione differt?* Plur. *Peregrinationes*, Id. de Amic. 27. ¶ 2. Commoratio in locis peregrinis, der aufenthalt in der fremde. Cass. ad Cic. fam. 15, 19 *In sua peregrinatione scribere*, conf. Id. Att. 6, 2 pr. Plato in Axiocho: κοινὸν τοῦτο καὶ πρὸς πάντων θρυλλούμενον παρεπιδημία τίς ἐστιν ὁ βίος, *Vita nostra peregrinatio est.*

¶ Peregrinātor, *ōris*, m. ein wanderer, der gerne reiset. Cic. 6 fam. ep. 18 (al. 19.) *Non sum tam peregrinator jam, quam solebam.*

¶ Peregrinabundus, *a, um*, herumwandernd, reisefertig. Liv. 28, 18 *Non peregrinabundum, neque circa amœnas oras vagantem ducem Romanum in Africam trajecisse.*

¶ Comperegrinus, *i*, m. ein mitfremdling, Sidon. 7 epist. 17.

¶ Semiagrestis, *e*, halb bäurisch. Aur. Vict. in Diocletiano de Cæs. c. 39 *Maximianum, quamquam semiagrestem, militiæ tamen atque ingenio bonum, imperatorem jubet.*

¶ Subagrestis, *e*, non nihil agrestis, etwas bäurisch. Cic. de clar. Orat. c. 74 *Cotta sonabat subagreste quiddam planeque subrusticum.* Et Ammian. 14, 36 *Subagreste ingenium.*

AGĔRĀTON, *i*, n. ἀγήρατον, herba Plin. 27, 4, & Dioscoridi 4, 57 fruticosa, foliis origano proximis, floribus aureis, *Gratiam Dei* Itali vocant. Sed *ageraton* dicta, quod non facile marcescat.

Agerona, vide in *Agenoria.*

AGĔSARCHUS, *i*, m. pater Epimenidis secundum quosdam, Laërtio teste. Ἀγιάσαρχον Suidas nominat. Sed recta opinor scriptio, quæ est apud Laërtium, Ἀγήσαρχος, ut sit ab eodem composita vox, a quo Ἀγησίλαος.

ĀGĔSĪLĀUS, *i*, m. Ἀγησίλαος, Archidami filius, magnus ille Spartanorum rex fuit, & juvenis quidem admodum creatus. Brevi fuit statura corporis, & altero pede claudus: unde illud de *regno claudicante* objectum ipsi a Leotychide Agidis filio, de regno secum contendente. Excelluit Agesilaus eximiis virtutibus, optimo imperatore dignis, animi nimirum magnitudine, prudentia, fide, modestia, (qua in summo constitutus imperio nullo unquam usus dicitur asperiori verbo, quemadmodum ad Q. Frat. Cicero scripsit 1 epist. 2 c. 2) continentia præterea in cibo & potu. V. Xenoph. peculiari libro de Agesilao, & Corn. Nep. in Vita. Apophthegmata Agesilai collegit Plutarchus lib. Apophthegm. & maxime in Laconicis. ¶ 2 *Agesilaus* etiam Plutonis cognomen est. Lactant. 1, 11 *Regnum orbis ita partiti sortitique sunt, ut orientis imperium Iovi cederet, Plutoni (cui cognomen Agesilao fuit) pars occidentis obtingeret.* Agesilaus autem Pluto cognominatus παρὰ τὸ ἄγειν τοὺς λαοὺς, quod scilicet populos agat: verba sunt Gyraldi Syntagm. 6 hist. Deor. ubi addit, esse tamen, qui ap. Lactant. pro *Agesilao Agelastum* legant, quod sine risu Deus sit, luctuosus, nam & *Agelastum* Plutonem vocari, & *Agathalyum*, quod mortalium bona solvat. Sed nihil in Lactantio hic mutandum docet Cæl. Rhod. 10, 18, quem sequitur & Isæus notis in Lactant.

Agesis, Aggarrio, Aggemo, vide *Ago*, *Garrio*, *Gemo.*

AGGER, *ĕris*, m. σωρός, χῶμα, ab *aggerendo* dicitur. Fit enim ex aggesta terra. Vnde & Græci recentiores γέσα, item ἄγεσα appellarunt, quod Casaub. ad Polybium observat, p. 165, ein wall, damm, schantze, bollwerck, batterie; ut apud Cic. 15 fam. 4 *Aggere, vineis, turribus oppugnavi*, de obsidione Pindenissi. Similiter Cæsar B. G. 2, 12 *Vineis ad oppidum actis, aggere jacto turribusque constitutis permoti*: Vbi nota, *aggerem jacere*, einen wall aufführen, qua forma & B. C. 1, 25 usus est. Alibi, ut B. Gall. 2, 30 *exstruere aggerem* dixit. *Aggerem promovere ad urbem*, nahe an die stadt schantzen, approchiren. Liv. 5, 7. Atque in istis quidem exemplis *agger* est moles aggesticia, exstructa oppugnandis urbium mœnibus. Hinc metaph. Cic. Phil. 10, 4 *Agger oppugnandæ Italiæ Græcia.* ¶ 2. Aliquando & *Agger* est murus & munimentum, eine mauer, vormauer. Exempla passim occurrunt. Quo Virgilius respexit, cum Alpes, altissimos montes, *aggeres Alpinos*, hoc est, munimenta Italiæ dixit Æn. 6, 831: Vbi Servius: *A munimentis Alpium. Hæc enim Italiæ murorum exhibent vicem.* Loquitur autem de Cæsare, contra Pompejum ex Gallia per Alpes exercitum ducente. Et Virg. Æn. 10, 23 *Ipsis prælia miscent aggeribus murorum.* Id. 11, 381 *Distinet hostem agger murorum.* ¶ 3. *Agger* etiam dicitur ipsa materia, ex qua exstruitur agger: glebæ puta cespitesque ac rudus, schutt. Sic Cæs. B. G. 2, 20 *Paullo longius aggeris petendi caussa processerant.* Idem 7, 58 *Cratibus ac aggere paludem explere.* Et, *Aggere vestire* 7, 23. conf. Tac. Ann. 1, 65, 7. Sic & Virg. Æn. 9, 567 *Fossas aggere complent.* Aggerum autem materia non terra tantum & rudus erat; sed & ligna ac stipites; unde & cremari poterant, ut ex Cæsare B. G. 2, 14 & 15 constat. Sed de aggeribus qui plura velit, is legat Lips. 2 de Milit. Rom. Dial. 3. ¶ 4. *Agger*, pro via publica; quod hæ exaggerarentur, ut imber deflueret. Virg. Æn. 5, 273 *Qualis sæpe viæ, deprensus in aggere serpens.* Vbi Servius: *AGGER est media viæ eminentia, coaggeratis lapidibus strata.* Rutil. itin. 1, 39 *Aurelius agger.* Sidon. 1 epist. 5 *Agger silice crustatus*: der steinweg. Onomasticon vetus Petri Daniel. ap. Turneb. 28 Adverf. 5 *AGGER strata via publica.* V. eundem 11, 6 pr. & Burm. ad Quint. 12, 4 p. 1104. ¶ 5. De aliis etiam rebus aggestis & cumulatis. Virg. Ge. 3, 354 *Aggeribus niveis informis terra.* Ita Grat. cyneg. 63 *aggeres superbi Semideorum*, de Ossa Pelio imposito. Quamquam hic etiam ad oppugnandi consilium referri videtur.

¶ Aggereus, *a, um*, von schutt. Catalect. Poët. *Dum transeat axem Aggerei velox tumuli.*

¶ Aggĕro, *avi, atum, are*, accumulare, coacervare, ad aggeris instar attollere, hoch aufschütten, aufwerffen, aufhäuffen. Curt. 6, 6, 29 *Ergo aggerari alias arbores jubet, &c.* id est, alias super alias cumulari sic, ut quasi agger evadat. conf. Curt. 4, 2, 16. ¶ 2. Hinc pro *augere*, usus Virg. Æn. 4, 197 *Incenditque animum dictis, atque aggerat iras.* Id. Ge. 3, 556 *Tisiphone ipsis in stabulis aggerat cadavera.* Adde Æn. 11, 79. Et Phædr. fab. 77, 8 *Quadrantes aggeras.* ¶ 3. Aliter *Aggerare arbores* dixit Columella 11, 2. Est enim id, terram circa arborem effossam, cum stercorata fuerit, aggerare ad arbores, erde aufwerffen. Verba ejus sunt: *Omnes arbores circumfossæ aggerari debent.* Idem de arb. 28 *Si semen non habueris, cacumina cytisorum vere disponito, stercoratam terram circa aggerato.*

¶ Aggeratus, *a, um*, aufgeworffen, von schutt erhöhet; ut, *Trames inter paludes aggeratus*, Tac. A. 1, 63, 5. *Aggerata interire vastitate*, Arnob. lib. 1 p. 4.

¶ Aggeratim, adverb. mit hauffen, hauffenweise. Apul. 4 Metam. p. 146 *Estur ac potatur incondite, pulmentis acervatim, panibus aggeratim, poculis agminatim ingestis.*

¶ Aggeratio, *onis*, f. die dämmung, beschüttung. Vitruv. 10, 22 *Naves super aggerationem, quæ fuerat sub aqua, sederunt.* Iustin. 2, 1, 20 *Ægyptus aggerationibus regum, sive Nili trahentis limum, recentissima.* Ita Gronov. ad Sen. Herc. Oet. v. 1260, ex MSS. libris emendat, ubi alii legunt *exaggerationibus*: quidam divise *ex aggerationibus.*

¶ Adaggero, *are*, pro cumulare, hinanschütten. Cato R. R. c. 94 *Terram adaggerato bene.* Colum. 5, 11 *Terram circa arborem adaggerare.*

¶ Adaggeratus, *a, um*, angeschüttet, angeschlämmt. Plin. 13, 11 *Ægyptus adaggerata Nilo.*

¶ Circumaggero, *are*, id est, in circuitu aggerare, rings um aufhäuffen, beschütten. Colum. 5, 11 *Stercoratam terram circumaggerato.* Plin. 19, 5 *Terra minuta fimoque circumaggerare radices.*

¶ Coaggero, *are*, über einander legen. Columella 8, 6 *Ova fresa faba coaggerant.*

¶ Coaggeratus, *a, um*, zu hauffe gelegt; ut *Coaggerati lapides*, apud Servium, cujus verba adduximus in *Agger* n. 4.

¶ Exag-

¶ Exaggero, *are*, aliquid altius reddere, erhöhen, höher machen; ut, *Exaggerare locum operibus*, Vitruv. 10, 22; *planitiem aggesta humo*, Curt. 6, 5, 20. Et Plin. 19, 8 *Exaggerando aliam terram accumules*. ¶ 2. Per metaphoram est amplificare, grösser machen, hoch heben; ut, *Beneficium verbis exaggerare*, Cic. pro Plancio c. 29. *Exaggerare injuriam*, id est, majorem & atrociorem verbis facere, den schaden hoch aufmutzen. Quint. 6, 2. Phædr. 3, 1 *Exaggerare divitias*, i. e. augere, vermehren. Vellej. 2, 129, 2 *Iuventam Germanici exaggeravit honoribus*.

¶ Exaggerans, *tis*. Cic. Off. 1, 26 *Rem suam familiarem omni ratione exaggerantes*.

¶ Exaggeranter, adv. häuffig, nachdrücklich. Tertull. de Carne Christi c. 19 *Quid tam exaggeranter inculcavit*.

¶ Exaggeratus, *a, um*, cumulatus, überhäufft, aufgethürmt, vergrössert; ut, *Exaggerata altius oratio*, Cic. de Clar. Orat. c. 7. *Animus excelsus & altus & virtutibus exaggeratus*, Id. Paradox. 5. *Auctæ exaggerataque fortunæ*, Id. Cat. 4, 9. Compar. Gell. 13, 24 *Neque ornatius sit neque exaggeratius*.

¶ Exaggeratio, *ōnis*, f. proprie coacervatio & sublatio terræ in fastigium; translate vero amplificatio oratoria, erhebung, vergrösserung. Gell. 13, 23 *Num onerandi criminis caussa exaggerationem aliquam speciosam facit?* & paullo post: *Ejusdem rei atque sententiæ exaggeratio*. Cic. Tusc. 2, 26 *Amplitudo & quasi quædam exaggeratio quam altissima animi*, &c. i. e. magnanimitas.

¶ Exaggerator, *ōris*, m. ein vermehrer. Hieronym. epist. 22 c. 12, (de cust. virgin. ad Eustoch.) *Exaggerator famæ*.

¶ Inaggeratus, *a, um*, unaufgehäufft. Sidon. 3, 12 *Tellurem terere inaggeratam*.

¶ Superaggero, *are*, oben aufschütten. Columella 12, 44 *Scrobs ea humo, quæ fuerat egesta, superaggeratur*.

Aggero, *ere*, aggestus, Agglomero, Agglutino, Aggravo, &c. Aggredior, &c. Aggrego, &c. Aggressio, &c. Vide *Gero, Glomus, Gluten, Gravis, Gradus, Grex, Gradus*.

Agilis, agilitas, agiliter, vide in *Ago*.

ĂGĪNA, *æ*, f. pars superior libræ, in quo agitur sive vertitur æquilibrium seu trutina, der wag-kloben, darinn das zünglein gehet. Apud Festum ita describitur: *Agina est, qua inseritur scapus trutinæ, id est, in quo foramine trutina se vertit*. Tertull. adv. Hermog. c. 41 *In neutram partem pronus & præceps, mediæ, quod ajunt, aginæ æquilibrato impetu ferebatur*, er wich weder zur rechten, noch zur lincken.

¶ Agino, *are*, i. e. vilia negotiari, parvo lucro moveri; aginæ instar, quæ levi pondere huc & illuc impellitur, ein sonnen-krämgen haben, geringen handel treiben. Gloss. lat. gr. *Aginat*, διαπραγάσσεται, σρέφει, μηχανᾶται, vid. Petron. c. 61 extr. Sed omnia incerta. ¶ 2. *Aginari* huc trahere & legere licet ex Isidori Glossis pro *Acinari*; ubi Casaubonus fecit *Apinari*. vid. infra *Apinæ*. Hinc

¶ Aginator, *ōris*, m. ein sonnen-krämer, apud Festum in *Agina*.

ĂGĪNVM, *i*, n. urbs Aquitaniæ præclara ad Garumnam fl. Plin. 4, 19. Auson. epist. 24, 79. Patria est Ios. Scaligeri, de qua ipse Lect. Auson. 2, 10. vocaturque Ptolemæo & Antonino *Aginnum*: aliis *Agennum*: hodie *Agen*. Scripsit de *Antiquit. urbis & agri Aginnensis* integrum librum Ioh. Darnoultius.

ĂGIS, *ĭdis*, m. Ἄγις, Lacedæmoniorum rex ante Agesilaum, qui bella cruenta cum Atheniensibus gessit. Occisus a suis civibus in carcere est, eo quod Lycurgi leges reducere, & bona civium publicare conaretur, ut in Vita Plutarchus retulit, & Cicero indicat Off. 2, 23. ¶ 2. Alius eodem nomine Lacedæmoniorum rex fuit, Archidami filius, qui in bello contra Macedonas strenue pugnans occubuit. De quo Diodorus, & Iustinus, itemque Curtius 4, 1, 39, & Supplem. lib. 6 pr. Plures *Agides*, Spartanorum reges, numerant alii, eo quod commune hoc succedentibus in regia dignitate nomen esset. v. Pausan. libr. 3. ¶ 3. Alius *Agis* poëta Argivus & Alexandri adulator. v. Curt. 8, 5, 8. ¶ 4. Alius *Lycius Agis*, Virg. Æn. 10, 751.

Agitabilis, agitatio, agitator, agitatrix, agito, &c. quære in *Ago*.

AGLĂĬA, *æ*, f. & Aglāja, tribus syllabis, Ἀγλαΐα, i. e. *lætitia*, sic dicta una Gratiarum, quod lætos in dandis beneficiis esse deceat. vide *Charites*. Virg. in Catalect. v. 186 *Cynthius, & Musæ, Bacchus & Aglaia*.

AGLĂŎNĪCE, *es*, f. Ἀγλαονίκη, Hegemonis filia; ex astrologia eclipses lunæ prævidens, illamque se cælo deducere jactans, magna sibi attraxit mala. Vnde Proverb. τὴν σελήνην καταςπᾷ, *lunam detrahit*, si quis jactabundus in calamitatem incidit. V. ex Apollonii lib. 4. Erasmi Adag. *Aganicen* vocat Plut. de Def. Orac. c. 22.

AGLAŎPHĒMVS, *i*, m. Ἀγλαόφημος, præceptor Pythagoræ. Aug. Steuch. 2 de perenni Philos. 9 e Proclo, Mut. Pansa c. 66 de osc.

AGLAŎPHON, *tis*, m. primus cum Polignoto pictor nobilis, de quo Plin. 35, 9; Cic. de Orat. 3, 7; Quintil. 12, 10 pr. Ælian. de Animal. 17, 46.

AGLAŎPHŌTIS, *idis*, f. ἀγλαοφῶτις, ex re sic dicta, herba noctu lucens, conatosque carpere fugiens, dum locum ex loco mutat; Ælianus de Animal. 14, 27; Plin. 24, 17; Diodorus Episc. contra fatum ap. Photium Cod. 223 p. 682. ¶ 2. Apud Apul. de Herb. c. 64 & Diosc. 3, 148 inter pæoniæ nomenclaturas idem vocabulum invenitur. Et sane ea pulcherrima herba est, nec tam pulchro nomine indigna, nullo tamen nocturno lumine nobilis, die pfingst-rose.

AGLASPIS, *ĭdis*, m. ἀγλάσπις, splendidum clypeum gestans. Liv. 44, 41 *Clypeati aglaspides appellabantur*.

AGLAVROS, *i*, f. Ἄγλαυρος, Cecropis filia, a Mercurio in saxum mutata. v. Ovid. Met. 2, 560 sqq.

AGLAVS, *i*, m. Psophidius, pauper, oraculo Apollinis judicatus ditior Gyge rege tunc amplissimo. Senior hic in angustissimo Arcadiæ angulo parvum quidem, sed annuo victui large sufficiens, prædium colebat, nunquam ex eo egressus: atque ut e vitæ genere manifestum est, minima cupidine minimum in vita mali expertus. v. Plin 7, 46, & Val. Max. 7, 1 ext. 2. *Aglas Areas* nominatur Iuven. Scholiastæ ad Sat. 14, 120. Simile quid de Veronensi Sene Claudianus prædicat epigr. 2.

AGMEN, *ĭnis*, n. ein heer, armee, tropp. Servius in Æneid. 1, 186 *AGMEN proprie dicitur ordinata multitudo, ut est ambulantis exercitus: neque enim in uno loco stans agmen vocamus*. Et rursus: *AGMEN est proprie exercitus ambulans: quicquid fuerit aliud, abusive dicitur*. Sane *Agmen* est quasi *agimen*: quod agitur sive ducitur. Non a Græca voce ἀκμή, ut inepte Allio in Lex. Crit. Quare de stante aut considente exercitu hæc vox proprie usurpari haud potest. Vet. Gloss. *Agmen*, τάγμα. Cæs. B. C 1, 24 *Nonnullæ cohortes in agmen Cæsaris, alæ in equites incidunt*. Qui locus suadet vocem *agminis* de pedite maxime dici. Virg. Æn. 9, 47 *Turnus, ut antevolans tardum præcesserat agmen*; Vbi Servius: *Tardum agmen*, inquit, *peditum dixit: qui equitum comparatione tardi sunt*. Cic. Phil. 2, 42 *Agmen quadratum*. Tac. H 3, 82, 3 *Tripartito agmine*. Curt. 3, 3, 27 *Agmen stare paratum & sequi; nec turba nec sarcinis prægrave*. Stat. Silv. I, 207 *Arma Philippeos impleránt agmine campos*, ubi Markland. rescribit: *Sanguine*. ¶ 2. Sed ipse actus etiam seu ductus exercitus aliquando *Agmen* vocatur, der zug, marsch. Suet. Cæs. c. 57 *In agmine nonnunquam equo, sæpius pedibus anteibat*. Sallust. Iug. c. 45 *Ne miles gregarius in castris, neve in agmine, servum aut jumentum haberet*. Et ita quoque Tac. Agric 20, 2. Sed *Agmen quadratum*, quod dispositum in formam aciei. Curt. 5, 1, 19 *Quadrato agmine, velut in aciem irent, ingredi suos jubet*. Liv. 2, 6 *Valerius quadrato agmine peditem ducit*. Sic & *Agmen ducere*, voran gehen, & *cogere*, den tropp schliessen. Plin. 8, 5; item *claudere*, Cæs. B G. 1, 25. ¶ 3. A militia ad alia transfertur, multitudinem significans, die menge, der hauffen; ut, *Agmen aquarum*, Virg. Georg. 1, 322; & *Agmen aligerum*, id est, aves, Æn. 12, 249. Sic Liv. 2, 40 *Nunciatum est, adesse ingens mulierum agmen*. Plin. 3 epist 9 *Numerosum agmen reorum*. De amicis Ovid. Trist. 1, 4, 30 *Agminibus comitum qui modo cinctus erat*. Plin. 2 epist. 8 *Indies agmen occupationum extenditur*. ¶ 4. Quemadmodum autem *Agmen* & motum seu incessum ipsum exercitus aliquando denotat; ita similiter ad alia quoque hæc vox transfertur; ut ad decursum actumque fluminis, der gang, lauff. Virg. 2 Æn. 783 *Leni fluit agmine Tibris*: *Leni impetu*, interpretatur Servius, vel *fluore*. Item ad serpentum tortus, sive volumina; Idem Virg. de jam deficiente hujusmodi bestia Georg. 3, 423 *Cum medii nexus extremæque agmina caudæ Solvuntur, tardosque trahit sinus ultimus orbes*.

¶ Agmĭnālis, *e*, qui agmen sequitur, zum heer gehörig; ut, *Agminales equi*, qui agmen exercitus sequuntur, ad convehenda impedimenta. L. 18 Dig. de muner. & hon. § 21, & l. 6 Cod. Theod. de Curs. publ.

¶ Agminātim, adv. troppenweis, zu hauffen. Solinus c. 38 de elephantis Mauritaniæ: *Oberrant agminatim*. Apul. 4 Milesf. p. 146 *Poculis agminatim ingestis*. Vide *Aggeratim* in *Agger*.

¶ Coagmentum, *i*, n. secundum Nonium 1, 202 est a *Cogo* f. *Coago*: *Coagmenta*, inquit, *dictæ sunt conjunctiones arctæ & compares, a cogendo, id est, stringendo*, die fugen. Plaut. Most. 3, 2, 142 *Coagmenta in foribus*. Vitruv. 7, 1 *Coagmentorum compositio*. Id. 5, 10 *Coagmentum cameræ*; Et 8, 7 *tubulorum*; Cæs. B. C. 3, 105 *lapidum*, conf. Val. Max. 1, 6, 12. Ammian. 20, 14 *Acumen arietis* (machinæ) *coagmenta fodiens lapidum recens structorum*. Gell. 17, 9 eleganter ad literarum compositionem transfert: *Literæ*, inquit, *singulariæ, sine coagmentis syllabarum*.

¶ Coagmento, *avi, atum, are*, conjungere, zusammen fügen. Cic. de Senect. c. 20 *Opus ipsa suum eadem quæ coagmentavit natura dissolvit*. Id. in Orat. c. 23 *Verba verbis quasi coagmentare*. conf. Vitruv. 8, 7.

¶ Coagmentātus, *a, um*, compactus, compositus, an einander gesetzt. Cic. Tusc. 1, 29 *Nihil animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex*. Id. de Orat. 3, 43 *Neve asper verborum concursus, neve hiulcus sit, sed quodammodo coagmentatus & lævis*. Curt. 4, 7, 23 *Habitus gemmis coagmentatus*.

¶ Coagmentatio, *onis*, f. die zusammenfügung. Cic. N. D. 2, 46 *Copulatio rerum, & quasi consentiens ad mundi incolumitatem coagmentatio naturæ*. Et 1, 7 *Coagmentatio non dissolubilis*. conf. Vitruv. 2, 9.

¶ Coagmentārius, *i*, m. der zusammen treibet. Gloss. lat. ἁρμολόγος.

¶ Examen, quasi *Exagmen*, vide in E.

Agna, &c. Agnatio, agnatus, vide *Agnus*, *Nascor*.

Agnellus, agniculus, agninus, vide *Agnus*.

Agnitio, Agnomen, Agnomones, vide *Nosco*, *Nomen*, *Gnoma*.

AGNON, *ōnis*, m. scriptor quidam, Quintiliano 2, 17, ubi disputat, Rhetoricam esse artem, nominatus, qui calamum adversus hanc disciplinam strinxerat: *Agnon quidem detraxit sibi inscriptione ipsa fidem, qua Rhetorices accusationem professus est*. ¶ 2. Citat *Agnonem* quendam etiam Plutarchus de Solert. animal. f. 908 de elephante in Syria, qui magistri sui fraudem, a quo dimidium hordei demensum quotidie ipsi detractum fuerat, ingeniose prodidit.

AGNOS, *i*, m. ἄγνος, i. e. *castus*, vitex non multum a salice distans, *Græci lygon vocant, alii Agnon, quia matronæ castitatem custodientes his foliis cubitus sibi sternunt*, Plin. 24, 9. schaffmüllen, Matthiolo p. 59.

Agnosco, vide *Nosco*.

AGNVS, *i*, m. gr. ἀγνός vel ἀμνός, ein lamm. Colum. 7, 3 *E septo emittendi agni, ut condiscant foris pasci*. Varroni R. R. 2, 1 *Agni subrumi* sunt lactentes, säuglinge: *ruma* enim mammam significat. Est apud eundem 2, 2 *Depellere agnos a matribus*, absetzen; quod Virgilius dixit *a lacte depellere*, eclog. 7, 15. *Agnum immolare*, Cic. Div. 2, 17. Plaut. Pœn. 3, 5, 31 *Lupo agnum eripere postulant: nugas agunt*.

¶ Agna, *æ*, f. fœmineus ovis fœtus, ein lamm. Horat. Epod 2, 59 *Agna festis cæsa terminalibus*. Ovid. Trist. 1, 1, 77 *Non procul a stabulis audet discedere, si qua Excussa est avidi dentibus agna lupi*. ¶ 2. *Agna* etiam genus mensuræ, in agrorum dimensione; *Provinciæ Bæticæ rustici agnam vocant*, apud Colum. 5, 1. Alii legunt *acnuam*, ubi vid. ¶ 3. Spicam significare vult Paulus ad Festum sub *Pennas*. *Pennatas impennatasque agnas* h. e. spicas cum vel sine aristis. Etiam Theophr. hist. plant. 8, 7 οἱ σάχυες μικροὶ καὶ τούτους οὓς καλοῦσιν ἄγνας. Add. Dacer. ex Fruter. 2, 8.

¶ Agnĭcŭlus, *i*, m. diminutivum. Arnobius lib. 7 p. 217 *Centum cædat boves, totidemque cum agniculis suis matres*.

¶ Agnellus, *i*, m. idem, apud Plautum Asinar. 3, 3, 77.

¶ Agnīnus, *a, um*, lämmern, vom lamm; ut, *Agnina pellis*, lammfell. *Agnina caro*, lammfleisch. Horat. epist. 1, 15, 35 *Agnina*, absolute Plaut. Aul. 2, 8, 4. *Coagulum agninum*, Varr R. R. 2, 11; & Plin. 30, 13. *Agninis lactibus cunem alligare*, est geminam eadem re vel officio facere jacturam, Plaut. Pseud. 1, 3, 85.

¶ Agnīle, *is*, n. ein schafstall. Gloss. gr. lat. ἄγνων τόπος, agnile.

¶ Agnālia, *um*, n. pl. festum apud Romanos in honorem Iani; alias *Agonalia*, Ovid. Fast. 1, 325.

¶ Ambegnus, *a*, *um*, ex *Am* vel *Ambe* & *Agnus*. Ambegni *hos & vervex appellabantur, cum ad eorum utraque latera agni in sacrificium ducebantur*. v. Fest. Apud Varr. de L. L. 6, 3 *Ambiegna bos* legitur. v. Voss. Etym. in *Agnus* p. 14.

AGO, *egi*, *actum*, *agere*, ex ἄγω Græcorum, varia significat, sed primario proprieque, impellere, ante se pellere, treiben, führen; quemadmodum *turbinem agere* Tibullus dixit 1, 5, 3. Sic *agi animus* dicitur, cum turbatur & inquietatur: Nepos 25, 9, 1 *Naturalis bonitas, quæ nullis casibus neque agitur neque minuitur*. Maxime vero & quasi proprie de pecoribus armentisque dicitur, unde & *Agaso* est, & baculus pastoralis, *Agolum* appellatum, ut Festus docet. Virg. ecl. 1, 12 *En ipse capellas Protenus æger ago: hanc etiam vix Tityre duco:* Ago, inquit Servius, *proprie: nam* agi *dicuntur pecora*. Idem ecl. 9, 24 de capellis: *Et potam pastas age, Tityre, & inter agendum Occurfare capro (cornu ferit ille) caveto*. Ergo pastorum primo *agere* est, perinde ac *cogere*, *exigere*, *inigere*, de quibus infra. *Agitur pecus pastum, qua vix agi potest*, Varr. L. L. 5, 5. ¶ 2. Aurigarum est, qui jumenta ante se agunt gubernantque, regiren. Horat. 1 epist. 18, 36 *Aut olitoris ages mercede caballum*. Liv. 1, 48 *Inhibuit frenos is, qui jumenta agebat*. Qui *jumenta agit*, auriga ipse est, etiam apud Curtium 5, 12 extremo, quem idem simpliciter *Agentem* dixit 3, 13, 10 *vehicula agentibus suis destituta*. Ita enim legendum est, quemadmodum emendavit Ianus Rutgerf. Var. Lect. 3, 4. Sic *agere currus* Ovidius dixit Met. 2, 62. ¶ 3. Porro sicut a curribus & re equestri multa alia ad rem nauticam transferuntur alias, ita in hoc verbo factum est. Horat. 2 epist. 1, 114 *Navem agere ignarus navis timet*. Plaut. Pseud. 5, 2, 12 *Vade onustam celocem agere te prædicem*. Et, *Naves agere in amnem*, Tac. Hist. 4, 22, 3. ¶ 4. Vturpatur & in bellis ac venationibus, cum instamus hostibus aut feris: denique in quovis tumultu, verfolgen, nachjagen. Virg. Æn. 5, 265 *Demoleus cursu palantes Troas agebat*. Idem 8, 479 de canibus: *Vt cervum ardentes agerent*. Terent. Adelph. 3, 2, 21 *Ceteros ruerem, agerem, raperem, tunderem, & prosternerem*. Vbi Donatus, *perseguerer*, *premerem*, interpretatur. *Agere ac vertere cuncta*, Tacitus dixit 1 Hist. 2, 5. Livius autem 3, 37 *Hi furere, agere plebem plebisque res* &c. nempe agere plebem, ferre res plebis per χιασμον. Nisi fallor etiam Gr. ἄγειν γῆν φέρειν. Sic, *Prædas agere*, plündern, beute machen, Plaut. Aul. 4, 2, 3 & Liv. 1, 5. ¶ 5. De quibusvis aliis usurpatur, qui quid ante se pellunt. Nepos Datame c. 3, 1 *Vinctam ante se Thymi agebat, ut si feram bestiam duceret*, er trieb ihn vor sich her. Tac. Germ. 19, 2 de adulterarum pœnis narrans: *Accisis crinibus nudatam coram propinquis expellit domo maritus, ac per omnem vicum verbere agit*, er peitschet sie durch alle gassen. Sic, *Agere in exilium*, Idem A. 16, 20, 1; *ad mortem*, Idem A. 6, 10, 2. *Spumas agere*, Cic. in Verr. 4, 66; *scintillas*, Lucret. 2, 674, vtrumque est emittere, & quasi foras propellere. Quintil. Decl. 2, 10 *Cupiditas juvenem egit in facinus*, vor begierde hat er sich hineingeführt. ¶ 6. Neque alios tantum *agere* dicimur; sed & nosmet ipsos, quando videlicet ex loco in locum movendo concedimus, aut animum huc illuc impellimus. Plaut. Most. 1, 4, 28 *Vnde agis te?* wo kommst du her? Idem 3, 1, 35 *Quo tu te agis?* wo gedenckest du hin? Ter. Andr. 4, 2, 25 *Quo hinc te agis?* Sallust. Iug. 56, 5 *Tanta mobilitate se se Numidæ agunt*, de moribus & perfidia. Grat. Cyn. 103 *Haud illo quisquam se justior egit*. Virg. Æn. 8, 465 *Nec minus Æneas se matutinus agebat*, hoc est, mane incedebat egressurus. ¶ 7. Ac ista vis nos incitandi impellendique cum ipsam vitam constituat, (hæc enim defecti morimur) idcirco *Agere* pro *esse*, *vivere*, usurpatur, seyn, leben. Tac. Ann. 3, 19, 2 *Apud illos homines, qui tum agebant*. Sic 15, 74, 5 *Desinere inter homines agere*, est mori. Virg. Æn. 5, 51 *Getulis agerem si Syrtibus exul*, id est, essem, ut Servius interpretatur. *Hostium more agit*, i. e. hostem se gerit, Tac. An. 3, 73, 2. *Pari in omnes studio agit*, er ist gegen sie gleich gesinnet, ibid 11, 16, 4. *Totos dies juxta focum atque ignem agunt*, sie liegen hinterm ofen, Idem Germ. 17, 1. *Peregre agere studiorum caussa*, sich aufhalten, Vlp. lege Quæ Pater filio, (lege 50 Dig. famil. herciſc.) Sic *In malis agere*, Quintil. proœm. l. 6. Paullinus de obitu Celsi ipso princ. *Ante puer patribus claris & nomine avito Celsus erat, sed nunc Celsus agit merito*. id est, nunc merito Celsus est & audit, quia in cœlum translatus. Sic eodem carm. v. 57 de Christo: *Factus enim servi forma est, qui summus agebat*, i. e. qui supra omnes erat, universi dominus & moderator. Vitiatiora illa sunt: *vitam agere, ætatem agere*, pro vivere, leben, das leben zubringen, v. g. Liv. 7, 39 *Ruri agere vitam, procul ambitione ac foro, constituit*. Cic. de Leg. 2, 1 *Hic fere* (in villa) *ætatem egit in literis*. Sed *Agere animam* est, in letzten zügen liegen. Sen. epist. 101 *Est tanti habere animam, ut agam*. Quem ad locum Lipsius: *non alio fine vivere, quam ut moriens vivam: habeam animam, ut semper emittam*. ¶ 8. Porro cum nihil fieri sine motu possit: primo animi, cum cogitamus deliberamusque rem; deinde vocis & oris, cum cogitata enunciamus; demum & corporis, cum elaboramus atque efficimus, quæ apud animum commenti sumus; idcirco & *agere* est, quod Græci πράττειν dicunt, thun, verrichten, handeln. Quæ vulgatissima verbi notio est, atque tam late patet, quam ipsa negotia hominum operaque diversa. vide Manut. ad Cic. fam. 7, 12 p. 736, ubi notat, per *agere & facere non idem significari: illud quasi genus esse: hoc tanquam speciem*. &c. Sic dicimus *agere ſicum aliquid*, Cic. Off. 1, 2, pro cogitare ac deliberare, auf etwas sinnen, einer sache nachdencken, quod ad animum pertinet: *agere gratias*, Id. fam. 1, 10, einem dancke sagen, quod in dicto consistit: *judicium, conventum agere*, Plin 9, 35; Cic. Verr. 5, 11, gericht, versammlung anstellen, halten, quod in ipso facto positum est. Conf. Varr. L. L. 5, 6; Tac. An. 16, 34, 2 *Cœtus frequentes egerat*, i. e instituerat. Plin. Epist. 1, 9 *Satius est, otiosum esse, quam nihil agere*, seu multis inanibus rebus implicari. Sic Martial. 1, 80 *Est, non est, quod agas, Attale semper agis*. Colum. 11, 1 *Verum est M. Catonis oraculum: nihil agendo homines male agere discunt*. Plato epist. ad Archytam Tarentinum, ἡδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, τὸ τὰ ἀντῆ πράττειν: *Iucundissimum vitæ genus est, sua agere*. Matius Cic. fam. 11, 28, 10 *Nihil agunt*, sie bemühen sich umsonst, richten nichts aus. Quamquam autem infinitum sit monere omnia, in quibus verbum hoc locum habet, præcipuos tamen & observandos maxime, nec plane vulgares ejus usus ostendemus. ¶ Ac (1) igitur locum habebat in sacris: *Agere* enim (unde & AGONALIA appellata volunt,) dicebantur, qui mactabant hostiam, seu jugulabant: non quod antiquis ἄγειν fuerit *mactare*, (ut sentit Laurenbergius Antiquar. voce *Agonalia* p. 18) sed quia latissime patet agendi vocabulum generale. Popæ enim seu victimarii, sive ministri, non nisi jussi seriebant victimas. Itaque cum jam accincti quærerent, utrumne *agere* deberent *partes*, & suo defungi munere, AGON? dicebant, ex quo dici & factum nomen, qua de re Ovid. Fast. 1, 317, ubi v. 321 de ministro: *Qui calido strictos tincturus sanguine cultros, Semper AGATNE rogat, nec nisi jussus AGIT*. Vide & Varron. L. L. 5, 5 & e recentioribus Politianum c. 60 Miscell.; Alex. Neapol. 4 gendier. 17 p. 225; Brisson. 1 form. p. 12; Rosin. 4 Antiq. 10. Porro cum Magistratus rem divinam faceret præiente populo, præco admoniturus, ut adverterent mentes ac in præsentem rem omnes animi cogitationes intenderent, clamabat, HOC AGE. Qua formula postea ad alias quoque res, quibus attentionem volebant parare, utrebantur: cujusmodi exempla plura apud Brissonium habes lib. 1 Formul. Solen. Pop. Rom. p. 11, 12. Quo loco observa, pluralem etiam fuisse adhibitum numerum. Ter. Eunuch. 1, 2, 50 *Hoc agite amabo*. Vbi Donatus: *Pro adverbio*, inquit, *corripientis est positum, aut certe pro adhortatione audientiæ præbendæ. Sic Plautus: Hoc agite, fultis, spectatores*. De AGE, & AGITE, cum adverbialiter usurpantur, mox seorsum dicetur. ¶ (2) AGERE CVM POPVLO, est rogare aliquid populum, quod aut jubeat, aut vetet; sed *agere ad populum* est concionem habere. v. Gell. 13, 15 extr. conf. Manut. ad Kalend. Rom. p. 102. Similiter Cic. fam. 5, 2, 22 *Metellus cum agere cœpisset*. Et apud Nepotem 7, 8, 2 *Alcibiades præsente vulgo agere cœpit*, &c. i. e. hoc proposuit. ¶ (3) Iuris ac judiciorum verbum est. Nam *Ari res* dicitur, de quo in foro ac judicio disceptatur: & alius quidem jus suum persequitur, alius judicat. Hinc AGI dicebantur RES, die sache wird vorgenommen, cum judicia celebrarentur, qui dies ἀγοραῖοι dicebantur Græcis, ut Casaubonus ad Theophrasti Characteres observat. Plin. 4 epist. 29 *Eja cum proxime res agentur, quoquo modo ad judicandum veni*. Idem 9 epist. 40 *Si agendi necessitas instat*, ubi *agere* pro *caussas agere* absolute ponitur. Hinc illud Horatii 1 epist. 18, 84 *Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet*. Item Ter. Heaut. 3, 1, 67 *Non nunc pecunia agitur*, es ist jetzt nicht ums geld zu thun. Idem Phorm. 4, 3, 26 *Non capitis res agitur, sed pecuniæ*, es trifft nicht leib und leben an. Sen. epist. 9 *Non agitur hoc, an &c.* es kommt nicht darauf an, es ist nicht die frage. Cic. pro lege Man. c. 2 *Genus belli est ejusmodi, in quo agitur populi Rom. gloria: agitur salus sociorum atque amicorum: aguntur certissima populi R. vectigalia, & maxima:* AGITVR, i. e. disceptatur, & in contentionem atque discrimen adducitur. Quæ omnia a foro translata sunt: in quo cum quis agit, incertum est, utrumne vincat jure, an vincatur. Ita Liv. 3, 12 pr. *In damnatione Cesonis libertatem agi credebant*. Vnde & illa desperatorum formula: ACTVM EST; ACTA RES est, de qua infra. *Agere causſam &c.* die sache führen, rechten. Nepos 19, 3, 1; Vatro R. R. 1, 7 extr. Cic. fam. 5, 10, 11; & 8, 9, 3. Hanc & simul plures locutiones habet Martialis 1, 80. Et Ovid. de Arte 3, 532 *Facundus causſam sæpe clientis agit*. Apud Suetonium tamen est *tractare causſam*. Neque enim de actore sive litigante id dicitur; sed judice ipso. Locus est Claudio c. 15, ubi vox ista notanda. *Agere aliquem reum*, Vellej. 2, 45, 1, einen beschuldigen, verklagen. Plin. 2, 77 de Fortuna: *Vna accusatur, una agitur rea*. *Agere lege*, vel *legibus*, proceß führen, Ter. Phorm. 5, 7, 91, qua de formula consulendus Brisson. 5 form. p. 387 & 482. Id. Adelph. 1, 1, 26 *Non necesse habeo, omnia pro meo jure agere. Adversus aliquem pecuniariam litem*, Quintil. 6, 1. Sed *agere furti* s. *agere injuriarum*, id est, actionem furti sive injuriæ alicui intendere, einen diebstals, oder injurien wegen belangen. Cic. fam. 7, 22; Quintil. 3, 6 p. 210. ¶ (4) In civilibus negotiis eum usurpatur, & quibus quisque muneribus præsit, idem est, quod *gerere, administrare*, vel *tractare*. Ita *Censuram agere*, Ovid. Fast. 6, 647, est exsequi ea, quæ ad censorum partes pertinent: *Rempublicam agere*, id est, administrare, dem regiment fürstehen, dasſelbe verwalten. Paul. 1 Ct. lege, Qui mitteretur D. § 8; & Vopiscus Probo c. 12. *Fiscum agere*, Suet. Domit. c. 12. *Agere regnum: agere potestatem*, Flor. 1, 6, 2, & 1, 7, 2. ac *Forum agere*, hoc est, jus dicere, gericht halten. Cic. 3 fam. 6; & 5 Att. 17. Etiam *bellum agere* vid. Burm. ad Grat. 334. Sic *Agere judicem, patronum, medicum*; id est, profiteri talem, & ejus partibus fungi, ein richter, advocat, arzt seyn, oder abgeben. *Amicum agere* similiter Tac. 1 Hist. 30, 1, & Plin. paneg. c. 85. Neque enim potest quisquam officium suum, nisi agendo, præstare. Est etiam, cum pro accusativo ablativus ponitur cum præpositione *Pro*. Ita Suet. Claud. c. 25 *Pro equite se agere* dixit. *Agere principem*, ibidem c. 29; *consulem*, Plin. paneg. c. 56. *Nobilem agens*, Cœlius Cic. fam. 8, 2, 6. Sic addito *se* Capitol. M. Ant. Philos. c. 8 *Civiliter se agere*, sich bürgerlich aufführen. Id. Pertin. c. 8 *Parcius se agere*; & c. 9 *Sordide se egisse*. Et Spartian. Pescenn. c. 11 *Non aliter esse acturum se quam militem*. Sic *Agere fabulam*, est repræsentare & exhibere negotium fictum, eine comödie spielen. Ter. Hec. Prol. v. 18, 30 & 33. Interdum *agere* absolute idem significat. vid. Ter. l. c. v. 44 & Adelph. Prol. v. 24. & in ipsa fabula, *partes agere*, die person seyn. Id. Phorm. Prol. v. 28. Sen. de ira 2, 165. *Histriones in pronunciando non irati populum monent, sed iratum bene agentes*. Id. epist. 77 extr. *Quomodo fabula, sic & vita, non quamdiu, sed quam bene sit acta, refert*. ¶ (5) *Agere limites, mensuram*, vide mox in *Agens* n. 3. ¶ 9. *Id agere, ut* &c. elegans formula, qua studium, consilium & conatus significatur, præsertim clandestinus. Cic. Cat. 4, 6 *Qui id egerunt, ut gentem Allobrogum in vestigiis hujus urbis collocarent*. Nepos 2, 5, 1 *Certiorem cum fecit, id agi, ut pons dissolveretur*, man gehe damit um, sey vorhabens &c. ¶ 10. *Agere cum aliquo*, aut *inter se*, est colloqui, vel etiam

etiam tractare super re, atque transigere, handeln. Plaut. Rud. 3, 1, 13; Nepos 5, 1, 3 &c. Vlp. L. 1. §. Conventionis 3 Dig. de Pactis: *Conventionis verbum generale est, ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique caussa consentiunt, qui inter se agunt.* Plaut. Asin. 1, 3, 19 *Dedi, quod mecum egisti.* Hinc *bene, male cum aliquo agere*, wohl, übel mit einem umgehen. Val. Max. 5, 3 ext. 3 *Bene egissent Athenienses cum Miltiade, si* &c. Sic *Mecum agitur præclare, optime, non pessime*, ap. Cic. fam. 9, 24, 9; 5, 18, 4; 4, 5, 4. Hinc & in contractuum aut istiusmodi constitutionum privatarum tabulis subscribi solebat, ACTVM EST: quæ forma & hodieque durat: exempla infra adducemus. ¶ 11. *Agere* etiam, pro *congredi* dicitur de viro & muliere, sich ehelich zuthun. Vlpian. l. 8 ff. de his qui sui vel al. jur. *Si agente marito uxor concipiat.* Et paullo post: *Si ambo agant.*

¶ Age, hortandi adverbium, ex imperativo verbi *Ago*: ἄγε, wolan. Virg. Georg. 3, 43 *En age rumpe moras.* Ter. Adelph. 2, 2, 7 *Age, scis quid loquar.* ¶ 2. Cum molestia quadam concedentis est. Ter. Andr. 2, 1, 12 *Age, age, ut lubet.* Et Heaut. 4, 3 extr. *Age, age, traducatur Bacchis.* ¶ 3. Transitioni cum servit, fere assumit alias atque alias particulas, jungiturque plurali numero: Cic. pro Mil. c. 21 *Age nunc, iter expediti latronis cum Milonis impedimentis comparate.* Id. pro leg. Manil. c. 14 *Age vero, ceteris in rebus qualis sit temperantia, considerate.* Virg. Cir. *nunc age Divæ Præcipue nostro nunc adspirate labori.* Ita & Statius, & alii. Vide & Serv. in Virg. Æn. 2, 707. Et cum prima persona pluralis itidem numeri, Cic. pro Rosc. Am. c. 37 *Age nunc, ex ipsius Chrysogoni judicio Roscii factum consideremus.* *Age sane*, affirmandi vim habet ut *ilicet*: Liv 1, 57 *Incaluerant vino, age sane; omnes citatis equis advolant Romam.* v. Gronov. ad h. l.

¶ Agĭte, idem; secundis personis imperativi fere additur: Virg. Æn. 1, 627

Quare agite, o juvenes, tectis succedite nostris.

¶ Agĕdum, dicente Festo, *significat age modo; est enim adhortantis sermo*, nun, wolan. Plaut. Asin. 4, 1, 1 *Agedum, istum ostende syngraphum.* Ter. Eun. 4, 4, 27 *Agedum, hoc mihi expedi primum.* Horat. Sat. 1, 4, 38 *Agedum, pauca accipe contra.* conf. 2, 3, 155. Cum verbo tertiæ personæ Liv. 7, 9 *Procedat agedum ad pugnam.* Etiam cum verbo plurali non modo Propert. 1, 1, 21 *En agedum convertite* &c. Sed & Cic. pro Sulla c. 26 *Agedum conferte nunc cum illius vita vitam P. Sullæ.* Hic alias est

¶ Agitedum, eadem excitandi vi. Sic enim Liv. 3, 62 *Agitedum clamorem tollite.* Et sic idem 3, 68; 5, 52; 6, 35; 7, 33, 34 & 35.

¶ Agesis, pro *age si vis*, ey wolan. Plaut. Bacch. 4, 9, 72 *Hoc agesis jam nunc.* Cic. Tusc. 2, 18 *Agesis nunc de ratione videamus.* conf. Part. Orat. c. 11 & divise infra in *Sis.*

¶ Agens, *tis.* Eutrop. 6, 9 *Negligenter & avare agentes.* Sen. epist. 1 *Magna vitæ pars elabitur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus.* Tac. An. 16, 34, 1 *Agens in hortis.* Suet. Vesp. 24 *Annum agens ætatis sexagesimum.* ¶ 2. Agens, ein agent, mittelsperson, sachwalter. Cæs. B. C. 1, 26 *Illo auctore atque agente ab armis discessum.* Sic *Gaudentius agens in rebus*, Ammian. 15, 3. v. ibi not. Vales. & adde 16, 5. *Agentes rerum*, Aur. Vict. de Cæs. c. 39. Nimirum *Agentes in rebus*, quorum in Codice sæpius & alibi etiam mentio fit, officii erat genus sub imperatoribus, qui mittebantur per provincias, ut cursui publico & vehiculariæ rei, importandisque frumentis, quæ vel ex canone, vel indictione præstabantur, præessent: rimarique secreta domorum, & speculantes omnia ad principes, quæ reperiant, referrent: *frumentarii* dicti ante. v. Salmas. ad Spartiani Hadrianum f. 28, & Casaubon. f. 22; itemque Turneb. Adv. 13, 10; Cujacium ad Tit. Cod. *de agentibus in rebus*: & Panciroll. in Notit. Imper. Orient. c. 64. E veteribus Hieronymus in Obad. v. 18 *Eos*, ait, *quos nunc agentes in rebus vel veredarios appellant; veteres frumentarios nominabant.* Hosce *Curiosos* appellat Lex Cod. 13 de cursu publ. de quo infra suo loco. Augustin. Confess. 8, 6 *Erat autem ex eis, quos dicunt agentes in rebus.* Sic & 9, 8. Vsus eorum & in exsequendis rescriptis imperatoriis. v. Ambros. de Off. 2, 29. Vulgo dicuntur, die commissarien. ¶ 3. *Agere* & absolute Agrimensores sive Gromatici dicuntur; qui exinde AGENTES appellati, feldmesser. Vetus Fragmentum de Limitibus in Collectaneis Rigaltii p. 340 *Si fuerit ergo vallis, quæ conspectum agentis exsuperet.* Hygenus de Limitibus ap. eundem p. 188 *Plurimum agentibus præstat acti limitis perpetua rectura.* Sane *limitem agere, mensuram agere*, apud illos scriptores sæpius legas. Ovid. de Arte am. 3, 557 *Nec stabiles animos annis viridemque juventam Vt capias, idem limes agendus erit.* Tac. de Germ. c. 29 extr. *Mos limite acto promotisque præsidiis.* ¶ 4. *Agentes* sunt aurigæ, fuhrleute. v. in *Ago* n. 2 ex Curtio.

¶ Actus, *a, um*, geschehen, gethan, vollbracht; ut, *Conscientia bene actæ vitæ*, Cic. de Senect. c. 3 *Acti labores jucundi.* Id. de Fin. 2, 32. ¶ 2. *Actus* pro appulsus, getrieben. Horat. od. 3, 7, 5 *Gyges notis actus ad Oricum.* Id. Epod. 9, 7 *Actus freto.* Adde Virg. Æn. 1, 36 &c. Vellej. 1, 4, 4; & Nonium 4, 27. ¶ 3. ACTVM EST, formula in desperata re. Plaut. Pseud. 1, 1, 63 *Actum hodie est de me*, es ist um mich geschehen. Liv. 1, 47 *Etiam de Servio actum rati.* Suet. Ner. c. 42 *Veste discissa, capite converberato, actum de se pronunciavit.* Donatus ad illud Ter. Andr. 3, 1, 7 *Actum est, siquidem hæc vera prædicat*, monet, hoc secundum jus civile dictum esse, quo cavetur, ne quis rem actam apud judicem repetat. Paullo clarius eo allusit idem Comicus Heaut. 3, 3, 3 *Acta est res: perii.* ¶ 4. ACTVM AGERE, id est, frustra laborare, unnöthige händel anfangen, proverbialis sermo est, ex eodem deductus fonte, ut ibidem Donatus observat. Sim. Bosius ad 9 Cic. ad Att. 13 p. 123 *Actum agere*, inquit, apud hunc auctorem est, ea de re facienda cogitare, quam ante factam oportuit, & cujus gerendæ tempus jam præteriit. Ter. Phorm. 2, 2, 72 *Actum, ajunt, ne agas.* Et Cic. in Lælio c. 22 *Præposteris utimur consiliis, & acta agimus, quod vetamur vetere proverbio.* ¶ 5. ACTVM EST, solet hodieque subscribi tabulis, quibus, quæ super re aliqua tractata constitutave sunt, comprehenduntur. In Testamento Galli Favonii Iucundi sculpto in lapide: ACTVM VI K. QVINTILES SERV. GALBA L. AVRELIO COSS. In alio lapide: ACTVM P. ROMVLIO CIT. HISPAN. PROC. ET DOMITIANO VESPAS. F. ORBI IMPERANTE.

¶ Actum, *i*, n. opus, handel, that, verrichtung. Cic Phil. 1 c. 7 *Ecquid est, quod tam proprie dici possit actum ejus, qui togatus in republ. cum potestate imperioque versatus sit, quam lex?* ¶ 2. Acta, *orum*, n. pl. subst. res gestæ, πράξεις, geschichte, händel. Ovid. Heroid. 2, 85 *Exitus acta probat*, &c. Vellej. 2, 44, 2 *Acta alicujus, quibus multi obtrectant, confirmare.* Tac. de Germ. c. 34, 4 *Sanctius & reverentius visum, de actis Deorum credere quam scire.* ¶ 3. Tabulæ seu commentarii imperatorum, senatus, populi, quibus perscribebantur, quæ singulis diebus acta, gesta, judicata essent, acten. item nativitates, matrimonia, mortes &c. seges atque materia eorum, qui condituri historias; qui horum ACTORVM non raro mentionem faciunt. His conficiendis qui erant præpositi, ABACTIS, & ACTVARII appellati. De illis plura Lips. ad 5 Tac. Annal. Idem erant quodammodo, quod hodie novellæ, die zeitungen. Hanc publicam diligentiam privatim quoque æmulati viri industrii ac frugi habere solebant commentarios, in quibus, quidquid per dies singulos dicerent facerentve, annotabant. Quo respicit Seneca de Benef. 2, 9 *Beneficium in acta non mitto.* Suetonius *diurnos commentarios* Aug. c. 64; *Diurna* Tacitus 13 Ann. 31, & 16; 22, 6. *Quotidiana* Vopiscus vocat in Aurel. c. 1: puta *Acta*, quod hic subaudiendum est. Vellej. 2, 60, 4 *Actorum commentaria*; Appianus ὑπομνήματα. Vid. Lips. Excursu A. ad Tacit. 5 Annal; Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 20, 1; Bœcler. *de Actis civitatis.* Cic. fam. 12, 8 *Scelus Lepidi ex actis, quæ ad te mitti certo scio, cognosse te arbitror.*

¶ Actus, *us, ui*, m. ubi pecus agitur; (*via* enim vehiculorum est, *iter* hominum) trift, triftweg. Vocabulum juris, ut Servius monet. vide Tit. Dig. & Instit. de Servitutibus prædiorum rusticorum; & quæ Bynckershœck in Observ. Iur. Rom. 4, 7 annotat. ¶ 2. *Actus* etiam est certum agri spatium seu modus. Fragmentum Gromat. de Mensuris agrorum apud Rigalt. p. 297. ACTVS *minimus est latitudine pedum quatuor, longitudine CXX. Actus quadratus undique finitur pedibus CXX.* Qui & Fragmentum aliud habet p. 330 & Varr. de R. R. 1, 1; & Colum. 5, 1. ¶ 3. Idem quod actio, πρᾶξις, die that, handlung. Lucan. 8, 807 *Adde actus tantos monumentaque maxima rerum.* Quintil. 11, 1 *Etiam in ceteris actibus vitæ non idem in foro, curia, campo, theatro, domi facere convenit.* Ammian. 21, 28 *Ferunt theologi, in lucem editis hominibus cunctis, salva firmitate fatali, hujusmodi quædam velut actus rectura numina* (Genios intelligit) *sociari.* Hieron. Apol. adv. Rufin. (Tom. 3 f. 95) *Tantam habes curiositatem meorum actuum, ut quid dormiens fecerim, dixerimve discutias.* Hinc illum divinum librum Lucæ, quem *acta Apostolorum* alii, idem Hieronymus, Salvianus, Sulpitius, alii, *Actus Apostolorum* appellitant. vid. Isidor. 6, 2. ¶ 4. Interdum πραγματεία est, quemadmodum Gloss. Vet. interpretatur, id est, negotii gestio, sive administratio, das amt, die amtsverrichtung, verwaltung. Plin. 10 epist. 37 *Quum ad pristinum actum reversus fuerit:* Actum vocat, quod modo *munus* dixerat. Atque vox hæc vel ipsum actoris munus, sive administrationem census ac rationum domini significat. Scævola L. Thais 41 §. Ab heredibus, 13 D. de fideicom. libert. *Quæro an servum testator in diem usque pubertatis filii sui actum agere voluerit*, &c. Et Vlp. L. Notionem 99 §. Instrument. 2 de V. S. *Quæ proprie sint instrumenta, propter quæ dilatio danda sit, inde dignoscimus, si in præsentiam personæ, quæ instruere possit, dilatio petatur, puta, qui actum gessit licet in servitute; vel qui actor fuit constitutus*, &c. Inde *Removeri ab actu*, abgesetzt werden. Paul. ICt. L. 51 Dig. de Solutionib. Et Tertull. adv. Marc. 4, 47 *Suffragia nobis prospicere amicitiarum, secundum servi illius exemplum, qui ab actu summotus dominicos debitores deminuit*, &c. Parabolam villici respicit, de qua Lucas c. 16. Ejus administrationem *actum* vocat; quamquam & de alia quavis usurpari potest. Sen. epist. 8 *Vbi illa præcepta vestra, quæ jubent in actu mori?* Et de Otio Sap. c. 28 *Certe Stoici vestri dicunt: usque ad ultimum vitæ finem in actu erimus.* Probus Imp. ap. Vopisc. in Caro c. 6 *Felix esset nostra resp. si plures haberem in actibus collocatos.* ¶ 5. Suetonio Aug c. 32; Claud. c. 15, & c. 22; itemque Ner. c. 17: & Plin. 9 epist. 25 *Actus rerum* sunt actiones caussarum, gerichtshaltung; & ipsi judiciarii dies, gerichtstage, sive cum habentur judicia, sive aguntur res: qui Græcis ἀγόραιοι: de quibus Casaub. ad Theophrasti characteres, & Torrent. ad Suet. Aug. c. 92. Sic, *Actus forensis*, Quintil. 10, 1, ein gerichtshandel. ¶ 6. Est & *Actus* impulsio, motus, der trieb, die bewegung. Vet. Gloss. ἔλασις, *Actus.* Lucan. 9, 30 *Quas ne per littora fusas Colligeret rapido victoria Cæsaris actu, &c.* Et iterum eod. libro v. 471 *Galeas & scuta virorum Pilaque contorsit violento spiritus actu, &c.* Adde Virg. Æn. 12, 687. Et Ovid. Halieut. v. 72 *Equus spectabilis actu*, i. e. gressu. Hinc pro persecutione posuit Prudentius Hymno post cibum v. 77 *Mundi impotentis actu conclusos regis, & feram repellis.* ¶ 7. *Actus* actionis pars in comœdiis, quam & nostri vocant, eine handlung. Quævis fabula quinque actibus constabat, de qua Horat. Poët. 189 *Neve minor quinto neu sit productior actu.* Ad hos fabularum actus eleganter Cicero alludit 5 fam. 12 *Fabula rerum eventorumque nostrorum habet varios actus multasque actiones.* Et ad Quint. Fr. 1, 1 in fine: *Hortor, ut tamquam poëtæ boni & actores industrii solent; sic tu in extrema parte & conclusione muneris ac negotii tui diligentissimus sis, ut hic tertius annus imperii tui, tamquam tertius actus, perfectissimus atque ornatissimus fuisse videatur.* Id. pro Marcello ad Cæl. c. 9 *Hæc tibi reliqua pars est: hic restat actus.* Similiter & Varro partes doctrinæ & expositionis de Re rustica *Actus* vocavit 1, 26; & 2, 8; & 3, 11.

¶ Actio, *ōnis*, f. opus, studium, πρᾶξις, die that, handlung, verrichtung; ut, Gratiarum actio, die danksagung. Cic. Brut. c. 3. Id. Off. 1, 5 *Rebus parandis tuendisque actio vitæ continetur.* Ibid. 1, 29 *Pueris non omnem ludendi licentiam damus, sed eam, quæ ab honestis actionibus non sit aliena.* ¶ 2. *Actio*, omnis corporis motus. Cic. de Fin. 5, 12 *Est etiam actio quædam corporis, quæ motus & status naturæ congruentes tenet.* ¶ 3. Est & *Actio comica, tragica, scenica*, die geber-

geberdung, ſtellung. Cic. in Orat. c. 25 *Accedit actio non tragica, nec ſcenæ; ſed modica jactatione corporis, vultu tamen multa conficiens &c.* conf. Quint. 11, 3 extr. ¶ 4. Et *Actio Oratoris* pronunciatio ac geſtus, & ipſa adeo adminiſtratio cauſſæ. Cic. in Orat. c. 17 *Eſt actio quaſi corporis quædam eloquentia, cum conſtet e voce atque motu.* conf. Quintil. 11, 3. Suet. Cal. c. 53 *Solebat & proſperis oratorum actionibus reſcribere.* ¶ 5. *Actio injuriarum*, *actio furti*, ICtorum ſunt: apud quos vide plures actionum ſpecies, i. e. accuſationum, proceß=klagen. Sic *Actionem alicui intendere*, einen verklagen. Cic. pro Mil. c. 14 *Mihi actionem perduellionis intenderat.* Pro R. Dejot. c. 2 *Quæ quoniam anguſtiora parietes faciunt, actioque cauſſæ maxime debilitatur loco.* Vellej. 2, 64, 3 *Continuis actionibus alicui notas inurere.* ¶ 6. Rogationes quoque conſulum & tribunorum plebis hoc nomine veniunt. v. Liv. 4, 43 m. & c. 48 f. & c. 55 pr. &c.

Actiuncula, *æ*, f. diminut. Plin. 9 epiſt. 15 *Retracto actiunculas quasdam.*

¶ Actor, *ōris*, m. πράκτωρ, qui agit ſive adminiſtrat rem aliquam, ein thäter, der die ſache tractiret, treibet; it. ſchaffner, verwalter. Cic. pro Sextio c. 28 *Dux & auctor & actor illarum rerum fuit.* Nepos 25, 3, 2 *Hunc in omni procuratione reipubl. actorem auctoremque habebant.* AVCTOR, qui ſuadet præcipitve rem, & rationem gerendi monſtrat: ACTOR, qui adminiſtrat ac curat. Quam ob cauſſam & Columella villicum, *actorem* videtur vocaſſe 1, 7, 7, 1, 8, 5 & 12, 3, 6, quod is rem domini ſcilicet in villa agat ac curet. Scævola tamen in Lege Seiæ ex parte, 20 §. prædia 3. D. de fundo inſtructo ACTOREM a villicis ſeparat, quem & Pignorius ſequitur de Servis p. 270, quod Columella ipſemet quoque, præf. 1, 8, 5 ſi attente inſpiciamus, facit. Ovid. Her. 1, 95 *pecoris Melanthius actor edendi* eſt paſtor. Sic Faſtor. 1, 547. Fuere & in urbana familia ſervi hoc nomine, de quibus idem Pignorius p. 154; itemque Lipſ. Tac. An. 2, 30, 5: ubi & docet, quis *Publicus Actor* l. c. quidque diſſerant *Procurator* & *actor* Plin. Paneg. c. 36; & 3 epiſt. 19. v. & Torrent. ad Suet. Domit. c. 11. ¶ 2. Eſt & *Actor cauſſarum* δικολόγος, qui cauſſam agit, orator nempe, ein ſachwalter, advocat, wortſprecher. Horat. de arte v. 369 *Conſultus juris, & actor cauſſarum mediocris.* Cic. de Cl. Orat. c. 89 *Moloni Rhodio Romæ dedimus operam, & auctori ſummo cauſſarum, & magiſtro.* ¶ 3. Eſt ipſe etiam *actor* accuſator, ein kläger. Plin. 9 epiſt. 13, 18 *Actoris conſtantia.* Conf. Dig. 5 t. 1 l. 13. ¶ 4. Itemque *fabularum actor*, ὑποκριτής, ein comödiant. Cic. ad Quint. Fr. 1 epiſt. 1 *Tanquam poëtæ boni & actores induſtrii ſolent, &c.* Horat. Poët. 193 *Actoris partes &c.*

¶ Actrix, *īcis*, f. quæ agit, actionem inſtituit, die klägerin. Lege 41 Cod. de liberali cauſſa: *Iubemus omnes epiſtolas actricis inanes ac vacuas eſſe:* Forenſis vox, ſicut *Actor*, qui cauſſam intendit, accuſat.

¶ Actīto, *avi, atum, are*, frequent. öfters thun, mit fleiß treiben; ſæpe etiam ſimpliciter *agere*. Cic. de Clar. Orat. c. 70 *Poticius municeps noſter multas privatas cauſſas actitavit.* Et Paul. l. 3 D. de fide Inſtrument. *Cum inter præſentes & convenientes res actitata ſit.* Plura de hoc verbo, ejusque vi ac pronuntiatione, lege apud Gellium 9, 6.

¶ Actiōſus, *a, um*, idem quod *factioſus*, haderhafftig, zänckiſch, unruhig. Varr. L. L. 6, 3 de mulieribus: *Actioſæ annonam caram e vili concinnant viris.* Et mox: *Actioſas demonſtrari ſuſpicatrices.* v. Not. Gothofr.

¶ Actīvus, *a, um*, thätig, im thun beſtehend; ut, *Activa Philoſophia*, Sen. ep. 95. Sic Quintil. 3, 5 *activum* opponit *ſpectativo* ſive theoretico. ¶ 2. Grammatici *Activa verba* quæ actum ſignificant, opponunt *Paſſivis*. v. Chariſ. 2 p. 138. Iſidor. 1, 8.

¶ Actōrius, *a, um*, idem quod *activus*, πρακτικός; ut, *Ingenium actorium*, Tertull. de Anima c. 14.

¶ Actuālis, *e*, wircklich thätig; ut, *Actualium vigor virtutum*, Macrob. Somn. Sc. 2, 17. *Philoſophia actualis*, Iſidor. 2, 24.

¶ Actuārius, *a, um*, idem quod *agile*, ſive quod agi impelliveque poteſt, das getrieben wird; ut, *Limites actuarii*, qui acti ſunt, Hygin. de Limit. p. 151 & 200. Sic *Actuaria navigia*, quæ aguntur remis, galeeren, jagt=ſchiffe. Cæſ. B. C. 1, 27. Idem & *actuarias naves* dixit B. G. 5, 1. Liv. 25, 30 *In hoc tumultu actuariæ naves inſtructæ.*

¶ Actuaria, *æ*, f. abſolute, ein ruderſchif. *Actuariæ*, inquit Nonius 13, 9 *Naviculæ celeres, dictæ quod cito agi poſſint &c.* Cic. Att. 5, 9 *Actuariis minutis Patras accedere, non ſatis decorum.* Apud quem &

¶ Actuariŏlum, *i*, n. ὑποκοριστικόν legas, ein jagtſchiflein; nempe Att. 10, 11 *Quid duro tempore anni actuariolo fore cenſes?* navigio ſubaudi, ut, quæ præcedunt verba, oſtendunt. Diſerte Idem Att. 16, 6 *Corbitane an actuariolis.*

¶ Actuarius, *i*, m. ſubſt. ein gerichts=ſchreiber. Nam *Actuarii* ſunt ſcribæ publici, a conficiendis actis ſic appellati; qui & *Cenſuales*, de quibus Lipſius ad 5 Taciti Annalem. Meminit & Suetonius & partem officii illius attingit Cæſare c. 55. Vide L. 5 Cod. de erogat. militaris annonæ; Eutrop. 9, 7; Aurel. Vict. de Cæſ. c. 33; Heinſ. & Burm. ad Petron. c. 53 p. 257. Antiquum autem nomen & notionem eſſe, ex Senecæ epiſt. 33 manifeſtum eſt, ejusque verbis: *Vox actuarii vice fungitur.* ¶ 2. Qui in agendis rebus & adminiſtrandis negotiis occupari, *actuarii* etiam dicti ſunt, ſchaffner. Vet. Gloſſ. πρακτικός *Actuarius, efficax, agilis.*

¶ Actuoſus, *a, um*, quod in actu & motu eſt, & quieſcenti nihilque agenti opponitur, thätig, geſchäfftig. Feſtus: ACTVS *modo motum corporis ſignificat, ut hiſtrionum & ſaltatorum, qui etiam ex hoc ipſo actuoſi dicuntur.* Sen. epiſt. 39 *Animus in motu eſt: eo mobilior, & actuoſior, quo vehementior fuerit.* Idem de Tranquill. an. c. 2; & Val. Max. 2, 1, 10 & 8, 8, 1 *Actuoſam vitam* dixerunt, quæ inter negotia & rerum actus ducitur: *virtutem actuoſam* Cic. Nat. D. 1, 40, quod opere gaudet. Atque ita quieti opponit Lactantius 6, 17 *Vita actuoſa eſt: mors quieta.* Rurſus Cic. in Orat. c. 36 *Actuoſæ partes orationis*, in quibus actioni plurimus locus.

¶ Actuoſe, adverb. thätig, geſchäfftig. Cic. de Orat. 3, 26 *Quam leniter? quam remiſſe? quam non-actuoſe?* id eſt, quam ſine vehementiori motu corporis ac geſtu. Ergo *non-actuoſe*, Ciceroni *ſedate* eſt.

¶ Actūtum, adverbium temporis, alsbald, behend. Comicis maxime uſitatum. Ter. Adelph. 4, 4, 24 *Aperite aliquis actutum oſtium.* Et Phorm. 5, 6, 13 *Congredere actutum.* Habent tamen etiam alii. Virg. Æn. 9, v. 255 *Actutum pius Æneas* &c. ubi Servius: *Actutum, confeſtim, ſine dilatione.* Liv. 29, 14 *Matrem Idæam actutum in Italia fore nuntiaverat.* Et Cic. Phil. 12, 11 *Ego mortem actutum futuram puto.*

¶ Agenoria, Dea induſtriæ, v. ſupra ſeorſum.

¶ Ăgilis, *e*, qui vel quod facile agitur ſeu movetur, rege, gelenck, hurtig, ſchnell. Vet. Gloſſ. *Agilis*, γοργός, εὐτραφής. Seneca Medea v. 787 *Video Triviæ currus agiles.* Sic *dextram agilem*, *curſus agiles* Statius dixit, illud 5 Silv. 1 v. 10, hoc 4 Silv. 3, 32. *Agilis claſſis*, Liv. 30, 10. *Remus agilis* Ovid. in ep. Sapphus v. 65. ¶ 2. De homine quando dicitur, acrem, celerem, & actuoſum denotat, & tardo ac remiſſo opponitur, fertig, friſch, munter, der immer etwas zu thun haben will. Horat. 1 ep. 19 v. 89

Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi;
Sedatum celeres, agilem gnavumque remiſſi.

Columella ex Xenophonte 11, 1 *Malo unius agilem atque induſtriam, quam decem hominum tardam ac negligentem operam.* Horat. 1 ep. 1, 16 *Nunc agilis fio, & merſor civilibus undis.* Sen. de Tranquill. an. c. 2 *Natura humanus animus agilis eſt & pronus ad motus:* i. e. agendi cupidus. Ita enim paullo ante ipſe Seneca: *Secreta ſtudia pati non poteſt animus ad civilia erectus, agendique cupidus & natura inquietus.* Vet. Gloſſ. πρακτικός, *Actuarius, efficax, agilis.* Compar. Sen. ep. 74 *Senſus agiliores.* Id. epiſt. 108 *Agilior animus.* Colum. 6, 37 *Principia agiliora.* Id. 9, 15 *Apes agiliores fiunt.* Suet. Tib. c. 68 *Siniſtra manu agiliore ac validiore.* Superl. *Agillimus* format Priſcian. lib. 3 p. 606.

¶ Agilĭter, adv. expedite, celeriter, geſchwind. Ammian. 14, 8 (Valeſ. c. 2) *Agiliter præterito Calycadni fluminis ponte.* Frontin. Strat. 2, 5, 47 *Minus agiliter moveri.* Compar. Colum. 2, 2 *Vt totum ſpatium bos agilius enitatur.*

¶ Agilĭtas, *ātis*, f. εὐκινησία, mobilitas, celeritas, die hurtigkeit, fertigkeit, geſchwindigkeit. *Agilitas aquæ*, i. e. natura mobilis, Pallad. 1, 17. *Agilitas navium*, Liv. 26, 51 *Agilitas naturæ*, cum faciles motus capit, Cic. Att. 1, 17. conf. Plin. 35, 11. Pallad. Præfat. de Inſitione: *Segnities figuram bonitatis imitatur & tantum recedit ab agilitate, quantum receſſit a ſcelere.*

¶ Agĭpes, *ĕdis*, idem ac pedarius ſenator, ein jaherr; quaſi pedibus agens, non ore & lingua. Lucil. *Agipes vocem mittere cœpit. Ita appellatur*, inquit Feſtus in *Pedarius*, *quia tacitus tranſeundo ad eam, cujus ſententiam probat, quid ſentiat, indicat.*

¶ Agĭto, *avi, atum, are*, frequentativum aliud, easdem ferme, quas ipſum AGO, ſignificationes recipit. ¶ 1. Nam & impellere ſeu incitare eſt, tummeln, regen, bewegen, treiben; ut, Virg. Æn. 11, 770 *Spumantemque agitabat equum:* Et, *calcaribus agitare*, Plaut. Aſin. 3, 3, 118. *Agitantur quadrigæ*, Varro de L. L. 5, 5. Cic. pro Cluent. c. 49 *Mare ventorum vi agitari atque turbari.* ¶ 2. Vexare, perſequi, quälen, verfolgen. Cic. pro Roſc. c. 24 *Sua quemque fraus, & ſuus terror maxime vexat, ſuum quemque ſcelus agitat:* id eſt, infeſtat & terret. Plaut. Capt. 3, 4, 64 *Atra bilis agitat hominem.* Cic. Div. 2, 70 *Agitare aves*; Id. Off. 3, 17 *feras*; Flor. 4, 8, 2 *piratas navales.* Adde Drakenb. ad Sil. 16, 683. ¶ 3. Vivere, verſari, ſeyn, oder ſich aufhalten. Salluſt. Iug. c. 19 *Super Numidiam Getulos accepimus partim in tuguriis, partim incultius vagos agitare.* Tac. An. 11, 21, 2 *Dum vacuis per medium diei porticibus ſecretus agitat, oblata ei ſpecies muliebris.* Sic *Ævum agitare*, pro vivere, Virg. Georg. 4, 154 & *vitam agitare*, Sall. Catil. c. 2. ¶ 4. Cogitare, reputare apud animum; nunc abſolute, nunc cum adjecto. *Agitare ſecum, agitare animo, cum animo*, bey ſich bedencken auf etwas ſinnen, darauf umgehen. Ter. Phorm. 4, 3, 10 *Ego quoque id agitans mecum ſedulo, inveni remedium huic rei.* Cic. pro Fontejo c. 6 *Vos eandem rem animis agitare & diutius cogitare poteſtis.* Salluſt. de Rep. ord. 2 pr. *Mihi multa cum animo agitanti conſilium fuit.* conf. Id. Catil. c. 27. Liv. 7, 35 *Nunc, quæ mente agitem, audite.* Cic. Epiſt. ad div. 6, 1 *De te autem ipſo, Torquate, eſt tuum, ſic agitare animo.* Nec aliter, quam de cogitatu, capiendæ formulæ: *Agitare mœnia novæ urbis, agitare orbis terrarum imperium*, quas apud Florum 1, 1, 5 & 2, 2, 3 legas. Sic *fugam agitare*, Virg. Æn. 2, 646. *De ſupremis agitare*, ſterbens=gedancken haben, Tac. 4 Hiſt. 59, 1. Id. 1 Hiſt. 78, 2 *Creditus etiam eſt de memoria celebranda Neronis agitaviſſe.* ¶ 5. Tractare, handeln, unter händen haben. Celſus Præfat. *Non contenti febres & ulcera agitare*, (id eſt, de febribus atque ulceribus commentari) *rerum quoque naturam ex parte aliqua ſcrutati ſunt.* Tac. 3 Hiſt. 1, 2 *Illic agitavere, placeretne obſtrui alpes.* Sic *Agitare conſilia*, rathſchlagen, Liv. 28, 10. ¶ 6. Laborare, ut res, aut ſententia aliqua locum inveniat. Cic. Acad. Q. q. 4, 32 *Illa certe debemus effugere, quæ a te vel maxime agitata ſunt.* v. Cl. Menckenii Obſerv. L. L. hac voce. ¶ 7. Celebrare, begehen, halten; ut, *Agitare convivium*, Ter. Hec. 1, 2, 18: *dionyſia*, Idem Heaut. 4, 4, 11, *dies feſtos*, Cic. Verr. 4, 46. ¶ 8. Eſt etiam gubernare, moderari, regieren; ſenſu Maroniano, id eſt, quo Georg. 3, 287 poëta dixit *Lanigeros agitare greges.* Sic Salluſt. Iug. c. 60 *Agitare ſela*, quod *temperare* dixit Apulejus. vid. Barth. Adverſ. 122, 3, & ad Stat Theb. 4 p. 935. Sed & Id. Sall. Cat. c. 9 *Beneficiis magis quam metu imperium agitare.* Propert. 13, 27 *Agitare veſtigia* dixit, pro imprimere, facere. v. Miſcell. Obſerv. 5, 121.

¶ Agitans, *tis*; ut, *Agitans diſcordia fratres*, Virg. Æn. 2, 496. *Agitans in retia cervos*, Ovid. Met. 3, 368. conf. Ovid. in *Caleſco*; Ter. & Salluſt. in *Agito*.

¶ Ăgĭtātus, *a, um*, getrieben, bewegt, erregt; ut, *Res agitata in concionibus*, Cic. pro Cluent. c. 2 *Multis injuriis jactata atque agitata æquitas*, Id. pro Quinctio c. 2 *Curis agitatus & exercitatus animus*, Id.

Somn. Scip. c. 9. *Saxis agitatus humor*, Horat. 1 od. 12, 29. *Zephyris agitata tempe*, Id. 3 od. 1, 24 *Agitatior animus*, Sen. epist. 108. conf. Quintil. 11, 3.

¶ Agitatus, *ūs*, m. die regung, bewegung. Macrob. 2, 14 *Spontaneo ferri agitatu.* Idem Sat. 7, 8 *Aër liquidior se factus agitatu flatus efficitur.* conf. 1, 20; & 2, 16. Varro de L. L. 5, 5 *Actio ab agitatu facta.*

¶ Agitātio, *ōnis*, f. bewegung. Cic. Divin. 2, 62 *Nunquam animus agitatione & motu vacuus esse potest.* Sen. epist. 109 *Opus est sapienti agitatione virtutum.* Cic. Off. 1, 6 & Quint. 1, 1 *Agitatio mentis*, das nachsinnen. Colum. 2, 2 *Agitatio terræ*, feldbau. Cic. de Senect. c. 7 *Agitatio studiorum*, das studiren.

¶ Agitator, *ōris*, m. gubernator, sive equorum curruumque rector, ein treiber, fuhrmann. Cic. Acad. 4, 29 *Ego ut agitator callidus, priusquam ad finem veniam, equos sustinebo*; quod intelligendum de aurigatore Circensi. conf. Suet. Calig. c. 55; & Sen. epist. 30. vid. infra *Auriga*. Et Virg. Æn. 2, 476 *Agitator equorum.* ¶ 2. Sed *Agitator aselli*, ein eseltreiber. Id. Georg. 1, 273.

¶ Agitatrix, *īcis*, f. gubernatrix, die antreibt. Apul. de Dogm. Plat. 1 p. 6 *Anima agitatrix aliorum, quæ natura sua immota sunt atque pigra.* Arnobius 4 p. 141 *Silvarum agitatrix Diana.*

¶ Agitābilis, *e*, beweglich; ut, *Aër agitabilis*, Ovid. Met. 1, 75.

¶ Agumentum, *i*, n. ab *Ago*, ut a *Tego Tegumentum*; Farciminis genus ap. Varr. L. L. 4, 22. Sed ap. Arnob. 7 p. 230 est *Augmen.*

Composita cum Præpositionibus &c.

¶ Ābigo, *ēgi*, *actum*, *ĭgĕre*, fortreiben, hinweg treiben. *Abigere ab ædibus*, Plaut. prologo extr. Amph. *Abigere pecus in pascua.* Varro R. R. 2, 1 *Abigam hinc rus*, Ter. Adelph. 3, 3, 47. *Abigere partum*, die leibes-frucht abtreiben. Cic. pro Cluent. c. 11; *fœtum*, Colum. 6, 27. *Abigere pecus*, vieh stehlen, Cic. in Pis. c. 34 *Abigere fastidium*, vertreiben, Plin. 12, 17; & 23, 9; *lassitudinem*, Plaut. Merc. 1, 2, 3.

¶ Abactus, *a*, *um*, weggetrieben, vertrieben, entführet; ut *Greges equarum abacti*, Cic. Verr. 2, 7. conf. Plin. 8, 51. *Abacta pauperies*, Horat. Sat. 2, 2, 44. *Abactus nocte asellus*, Apul. 8 p. 215. *Abacti magistratu*, qui coacti deposuerunt imperium, abgesetzt, Festus. *Abacta nocte*, nachdem die nacht vorbey, Virg. Æn. 8, 407. *Abactus partus*, Tac. A. 14, 63, 1.

¶ Abactus, *ūs*, m. expulsio, abductio, die vertreibung, wegführung. Plin. Paneg. c. 20 *Cum abactus hospitum exerceret.*

¶ Abactor, *ōris*, m. entführer, vieh-dieb, pferd-dieb. Vide Pauli sent. l. 5 tit. 18 *de Abactoribus.* Firmicus Matth. 6, 31 vocat *pecorum abactores.* Apul. 7 Met. p. 199 *Abactorem indubitatum cruentumque percussorem criminantes.*

¶ Abigeus, *i*, m. idem. vide Dig. lib. 47 tit. 14 *de Abigeis*: & lib. 48 tit. 19 leg. 16 § 7. Vet. Gl. *Abigo*, *Abigeus*, ἀπελαύνω, ἀπελάτης.

¶ Abigeator, vel Abigator, *ōris*, idem. Vet. Glossæ: Ἀπελάτης, *Abigeus*, *Abigator*, *Abactor*. Ita Labbeus edidit: vulgo *Abigeator*, quod etiam in Iulii Pauli sententiis lib. 5 tit. 18, secundum quosdam adjicitur; *Qui bovem vel equum errantem abduxerit*; *furem magis*, *quam abigeatorem constitui placuit.* Sed hæc verba absunt editione Leewii.

¶ Abigeātus, *ūs*, m. ipsum crimen in Digest. lege 2 de Abigeis: & lege 5 de Re milit. die entführung, der vieh-diebstahl.

¶ Abiga, *æ*, f. herba, ab abigendo partu dicta, Græcis *Chamæpitys*, feldcypreß, je länger je lieber. v. Plin. 24, 6; Apul. de Herb. c. 26. Aliis *Ajuga* dicitur, de qua infra.

¶ Abagmentum, *i*, n. remedium ἀμυντικὸν, i. e. abigendi facultatem habens, ein vertreibungs-mittel. Priscian. Med. 2, 34 *Adjutoriis abagmentis aliquid prohibere.* v. Reines. Var. 3, 12.

¶ Ădĭgo, *ēgi*, *actum*, *ĭgĕre*, impellere, concitare, mit gewalt treiben, nöthigen, zwingen. Ter. Adelph. 1, 2, 31 *Tu homo adigis me ad insaniam*, du machest mich toll. Id. Eun. 2, 1, 13 *Noctu te adigent horsum insomnia.* Tac. An. 12, 22, 4 *Ab aliquo ad mortem adigi.* Id. An. 11, 18, 3 *Naves per fossas adigere.* ¶ 2. Est adstringere, cogere, verbinden, anstrengen. Id. Tac. Hist. 2, 80, 3 *Militem in verba alicujus adigere*, schweren lassen. Id. An. 1, 37, 4 *Legiones adigere sacramento*, *jurejurando*, vel *ad jusjurandum*, in pflicht nehmen, Liv. 24, 16; & Cæs. B. C. 1, 46. Iidem autores etiam forma elliptica delectantur. Cæsar enim B. Civ. 1, 76 *Ipse*, inquit, *idem jusjurandum adigit Afranium*: & 2, 18 *Provinciam omnem in sua & Pompeji verba jusjurandum adigebat.* Et Liv. 43, 15 *Censores cujus nondum justa missio visa esset, ita jusjurandum adigebant* &c. in quibus singulis *Ad* subaudiendum est. Sed hæc metaphorice. ¶ 3. Proprie autem Plin. 16, 10 *In ipsam arborem clavus æreus adigatur*, man muß einen nagel einschlagen. Et *Telum in pectus adigere*, in leib stossen, Ovid. Met. 5, 70. ¶ 4. Sed *adigere arbitrum*, est agere quasi ad arbitrum, hoc est, ad eum adducere, qui litem ex æquo & bono dirimat; vel est adhibere arbitrum, sive adducere ad dirimendam litem, quæ intervenit: Vid. Cicero cum alibi, tum Top. c. 10; it. Off. 3, 16; & hic interpr. Sen. epist. 65 *Eam partem ad te perferam, quæ in lite est*: *te arbitrum adegimus.* Vbi non audiendos putaverim, qui mutant.

¶ Adigens, *tis*. Tac. H. 4, 31, 3 *Adigente Hordeonio Flacco dixit sacramentum.*

¶ Adactus, *a*, *um*, hineingetrieben, genöthiget, gezwungen; ut, *Cuneus a pastoribus arbori adactus*, i. e. infixus, Plin. 25, 2. *Iugo Rhenus*, *legibus adactus Ister*, i. e. subjugatus, Stat. Theb. 1, 19. *Vulnus adactum alte*, Virg. Æn. 10, 850. *Ensis adactus*, Id. Æn. 9, 431.

¶ Adactus, *ūs*, m. actus adigendi, der zwang, die nöthigung. Lucret. 5, 1329 *Feros exibant dentis adactus.*

¶ Adactio, *ōnis*, f. idem. Livius 22, 38 *Adactio jurisjurandi.*

¶ Transĭdĭgo, *ere*, decompositum, hindurchstossen. Apul. Met. 4 p. 147 *Gladium per medium pectus ictu fortissimo transadigit*: conf. 8 p. 203; & 9 p. 234. Virg. Æn. 12, 508 *Transadigit costas & crates pectoris ensem.* Add. Drakenb. ad Sil. 10, 141.

¶ Transadactus, *a*, *um*, hindurchgestossen. Apul. Met. 8 p. 207 *Ferro sub papillam dexteram transadacto.*

¶ Ambigo, *ĕre*, ex *Ambe* vel *Am* & *Ago*, proprie est circumagere, vel in ambas partes agere, hin und her treiben. Vnde & *Ambactus*. ¶ 2. Significat *dubitare* & *disceptare de aliqua re*, über etwas zweifeln, streiten, zanck haben. Sic *Ambigere cum aliquo* pro controvertere, Cic. de Invent. 2, 42 *Ambigere de hereditate*, Id. Verr. 3, 45. *Ambigere de vero*, Id. in Orat. c. 36. Ter. Heaut. 3, 1, 93 *Vicini nostri hic ambigunt de finibus.* Liv. 40, 15 & Iustin. 1, 10, 1 *De regno ambigere.* Liv. 21, 31 *Regni certamine ambigebant fratres.* Cic. de Orat. 2, 24 *Nihil est quod inter homines ambigatur.*

¶ Ambigens, *tis*, zweifelnd, nicht wissend; item, streitend. Tac. A. 16, 20, 1 *Ambigens Nero, quonam modo ingenia notescerent.* Id. A. 1, 16, 5 *Animi, quænam militiæ conditio, ambigentes.* Id. H. 1, 24, 3 *De parte finium cum vicino ambigens*, i. e. litigans.

¶ Ambactus, *i*, m. servus mercenarius, qui quocunque domino placet, circumagi solet, ein diener, umläuffer, aufwärter. Ab *Ambigo* descendit, ut observat Salmasius ad Vopisci Carinum c. 16; licet apud Festum legas: *AMBACTVS apud Ennium lingua gallica servus dicitur.* Atqui non Gallis tantum, sed & Germanis in usu fuisse hoc vocabulum, Cluverius ostendit German. Ant. 1, 8. Ennium hac voce usum & Vetus Glossator auctor est; indicans pariter conductitium fuisse hoc servorum genus *Ambactus*, δοῦλος, μισθωτὸς, ὡς Ἔννιος. Cæs. B. G. 6, 14 *Equitum* (Galliæ puta) *ut quisque est genere copiisque amplissimus*: *ita ambactos clientesque habet.* Recte Vetus Glossator μισθωτὸς interpretatus est; fuerunt enim conditionis liberæ, & ministri clientesque magis isti *Ambacti*, quam servi, ut idem Cluverius 1, 41 docet. Ios. Scalig. ad Festum alios esse censet *Ambactos* apud Cæsarem, qui non servi erant, alium *Abactum* Ennii, quum servum significet; illud Gallicum esse vocabulum, hoc plane Latinum. Nec alia mens Vossio de Vit. serm. 1, 2 p. 9 & Etym. f. 22. Huic *ambactus* Ennii ab *ambigendo* ita dictus est ex eo, quia mercedis gratia hac illac circumageretur. Cæsari autem negat hanc vocem pro servis conductitiis usurpari, sed pro viris dignitate præstantibus, municipii alicujus aut agri præfectis: esse autem vocem Gallicam, & vero veteri lingua Belgica ambacht signare jurisdictionem. Ac sunt, qui ex eodem fonte *Ambasiatoris* quoque seu *Ambasciatoris* vocabulum (sequioris ævi scriptoribus usurpatum) derivent, quo legatus significatur: quamquam & hic aliud aliis placet. Vid. Voss. 2 de Vit. serm. 2 p. 175; Besold. de Legat. c. 2 p. 9. Berger. de pulchr. Orat. p. 389 sq. it. p. 397 sq. Diecm. Spec. gloss. p. 84 sq.

¶ Ambāges, f. 3. ex *Ambe* vel *Ambi*, gr. ἀμφὶ & *Ago*, per contractionem penultima producitur. Apud veteres tantum est in Abl. Sing. *Ambage*, & in Plur. *Ambages* & *Ambagibus*. Proprie & primario notat viarum circuitum, umweg, umschweif der wege; uti & *Ambago*, de quo sequitur. ¶ 2. Per translationem περιαγωγὴν verborum & captiosam perplexitatem notat, umschweif in worten, weitläufftigkeit, ausschweiffige, betriegliche reden. Ter. Heaut. 2, 3, 77 *Quas ambages mihi narrare occipit?* Ovid. Heroid. 7, 149

Hos potius populos in dotem, ambage remissa, Accipe.

Virg. Æn. 1, 345

Longa est injuria, longæ Ambages

Quem ad locum Iac. Pontanus f. 134 *Ambages*, inquit, *verbum poëticum esse arbitror*, *licet eo utantur Livius & Tacitus.* Sed Historici amant, ut scimus, verba poëtica. Cicero *circuitionem* vocat de Divin. 2, 61. Tac. A. 6, 46, 4 *Non abdita ambage.* Sic *Fatigare discentem per ambages*, Quint. 3, 11 umführen, aufhalten. *Multiformi ambage torquere ingenia*, Plin. 2, 9. *Positis ambagibus vera loqui*, eleganter dixit Ovid. Met. 10, 19. Et Met. 7, 520

Ordine nunc repetam, neu longa ambage morer vos.

Virg. Georg. 2, 45

Non hic te carmine ficto,
Atque per ambages & longa exorsa tenebo.

Liv. 9, 11 extr. *Ambages fallendæ fidei exquirere*, ausflucht suchen. Contrarium *recta via* apud Ter. Heaut. 4, 3, 28.

¶ Ambāgo, *ĭnis*, f. idem quod *Ambages*. Veteres Glossæ: *Ambages* πλάνη, περίοδοι. Aliæ: περιοδεύσιμος τόπος, *Amfragosus locus*, *amfractus*, *ambago*. Item: περίοδος *Amfractus*, *circuitus*, *ambago*. Manilius 4, 304

Et verum in cæco est multaque ambagine rerum:

In cæco, id est, in obscuro, in abdito.

¶ Ambagio, *ōnis*, f. idem apud Varronem de L. L. 6, 3.

¶ Ambagiōsus, *a*, *um*, plenus ambagibus, umschweiffig. Gellius 14, 1 *Lubrica atque ambagiosa conjectatio.*

¶ Ambiguus, *a*, *um*, dubius, incertus, zweiffelhafftig, zweydeutig, ungewiß. Ter. Hec. 4, 4, 26 *Iamdudum fuerat ambiguum id mihi.* Brutus ad Cic. 11 epist. 11 *Ego tamen non habui ambiguum*, id est, non dubitavi. Virg. Æn. 2, 98 *Spargere voces ambiguas.* conf. ibid. 1, 665. *Fides ambigua*, Liv. 6, 2. *Ingenium ambiguum*, Plin. 4 ep. 2 *Aquæ ambiguæ*, Ovid. Met. 15, 333. Cum Genitivo Tac. A. 2, 40, 2 *Ambiguus pudoris ac metus*; Id. H. 2, 83, 2 *consilii.* ¶ 2. *Ambiguum* substantive quandoque ponitur. Cic. de Orat. 2, 61 *Ex ambiguo dicta.* conf. ibid. c. 24. Tac. Agr. 5, 4 *In ambiguo esse*, in zweiffel stehen. Id. H. 2, 45, 4 *In ambiguo spes.*

¶ Ambigue, adv. idem. Cic. de Invent. 2, 48 *Ambigue aliquid scriptum ostendere.* Id. in Orat. c. 32 extr. *Ambigue multa dicuntur.* Tac. An. 2, 21, 5 *Ambigue certare*, i. e. impari fortuna. Aur. Vict. Vir. illustr. c. 35 *Apollo ambigue respondit*: *Ajo te Æacida* &c.

¶ Ambiguĭtas, *ātis*, f. ἀμφιβολία, die zweifelhafftigkeit, ungewißheit. Cic. de Invent. 1, 40 *Ambiguitate nominis errare.* Sen. epist. 9 *In ambiguitatem incidere.* Quintil. 7, 2 *Ambiguitatem explicare.* Plur. *Ambiguitates* dixit Idem 1, 10, & Sen. epist. 108.

¶ Anteago, *ere*, vorher treiben. Silius 4, 30 *Anteagitur conjux.* nisi forte melius vox illa sejungitur.

¶ Anteactus, *a*, *um*, vollbracht, vorig; ut, *Vita anteacta*, Cic. pro Marcello c. 1. *Anteactæ res*, Nep. 8, 3, 2. conf. Iustin. 5, 10, 11. Et Lucret. 1, 234; ubi e elidirur. Potest etiam separari.

¶ Super-

¶ Superantereactus, *a, um,* vorher zugebracht; ut, *Superanteacta ætas,* Lucret. 3, 673. Sed & voces distingui solent.

¶ Circumago, *egi, actum, agere,* idem quod circumducere, herum drehen, treiben, lencken, schwencken; ut, Liv. 9, 18. *Annus circumactus est,* 6, 37, das jahr ist um. *Circumagere frenis equos,* Id. 1, 24. *Nil opus est te circumagi,* Horat. sat. 1, 9, 18. ¶ 2. *Circumagere* pro mutare & coërcere sive compescere eleganti translatione, ändern, umwenden, zu rechte bringen. Sen. Controv. 2 *Ad hæc nova & diversa imperia subito me circumagi posse putas.* Suet. Cæs. c. 70 *Decumanos cum ingentibus minis, missionem & præmia flagitantes, una voce circumegit & flexit,* &c. ¶ 3. Manumittere, freylassen, in illo Sen. epist. 8 *Philosophiæ qui se subjecit ac tradidit, statim circumagitur,* id est, manumittitur atque in libertatem vindicatur. Antecedens pro consequente. Nam qui manumittendus erat, is prendebatur dextra a domino, inque orbem circumagebatur, deinde liber erat. Quod *vertiginem* Persius vocat 5, 76. Vbi v. Vet. Scholiasten & Lipsi. ad Sen. l. c.

¶ Circumactus, *a, um,* umgetrieben, umgewandt; ut, *Circumacto tempore,* Liv. 27, 30. *Anno circumacto,* nach jahres frist. Id. 6, 1 *Circumactus in vulnus,* Plin. 28, 4.

¶ Circumactus, *ûs,* m. die herumwendung, umdrehung; ut, *Circumactus rotarum,* Plin. 28, 9. Ac 5, 22 *Brevi circumactu corporis.* Et 8, 31 *Collum flecti, nisi circumactu totius corporis, nequit.* Apul. 2 Florid. p. 348 *Fulgoris circumactu.*

¶ Circumactio, *onis,* f. idem. Gell. 17, 20 *Enthymema brevibus & rotundis numeris cum quadam æquabili circumactione devinctum.* Apud Vitruv. 9, 9 *Circumactio* idem quod *versatio,* die wendung. conf. Mart. Capell. lib. 8 p. 299 de stella Iovis, quæ *duodecim annis longitudinem propriæ circumactionis excurrit.*

¶ Cōgo, *coëgi, coactum, cogĕre,* (ex coagere) compellere, συνάγειν, zusammen treiben. Virg. ecl. 3, 98 *Cogite oves pueri.* Et iterum ecl. 6, 89 *Cogere oves stabulis.* Ter. Heaut. 1, 1, 94 *Quasi ad talenta quindecim coëgi.* Cic. Verr. 5, 75 *Cogere pecuniam a civitatibus,* eintreiben. *Cogere agmen,* den troupp schliessen. v. *Agmen.* Tralate: *Nec duces sumus, nec agmen cogamus,* laßt uns weder die ersten noch die letzten seyn, Id. Att. 15, 13. *Sic ordinandus est dies omnis, tanquam cogat agmen* &c. Sen. epist. 12. *Cogere copias in unum locum,* Cæs. B. G. 6, 9. Eodem modo Virg. Æn. 8, 7 *Undique cogere auxilia. Cogere senatum,* Cic. Fam. 5, 2 den rath versammlen. Id. de fin. 3, 2 *Cato in ipsa curia solebat legere, dum senatus cogeretur.* Sed *Cogere in ordinem,* Liv. 43, 16, & Plin. 1 epist. 23, i. e. eo redigere, ut officium faciat, & velut in ordine suo se contineat, einem den kopf zu rechte setzen, zu paaren treiben. ¶ 2. Ἀναγκάζειν, βιάζεσθαι significat, bringen, zwingen, nöthigen. Virg. Æn. 3, 56 *Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?* Cic. Off. 3, 13 *Num te emere coëgit, qui ne hortatus quidem est?* Ovid. Art. am. 2, 367 *Cogis adulterium dando tempus* &c. Liv. 4, 26 *Cogi aliquid ab tribuno consules possint.* v. ibi Gronov. & de usu hujus verbi & Græci ἀναγκάζειν Grot. ad Lucam 14, 23. ¶ 3. Est & differentium verbum & aliquid ex propositis rationibus concludentium, den schluß machen. Cic. Nat. D. 3, 13 *Innumerabilia sunt, ex quibus effici cogique possit, nihil esse, quod sensum habet, quin id intereat.* ¶ 4. Est & σῆπειν, seu, quod liquidius, spissum facere, solidare, verdicken. Virg. Georg. 4, 35 *Nam frigore mella Cogit hiems, eademque calor liquefacta remittit.* Plin. 11, 32 *Ros spissatus, sole in magnitudinem milii cogitur.* Et *Cogere lac,* id est, ut coëat facere, sive redigere ad crassitudinem, idem dixit 23, 7, gerinnen lassen; Ac inde *Coagulum* est, de quo postea. Huc pertinet *Coactus* n. 2 it. *Coactilis.*

¶ Cogens, *tis.* Virg. Georg. 2, 10 *Nullis hominum cogentibus.* conf. Æn. 12, 423.

¶ Coactus, *a, um,* gedrungen, zusammen getrieben, gezwungen, genöthigt, aufgebracht; ut, *Mulier inopia coacta,* Ter. Andr. 1, 1, 44. *Coactus vi,* Id. Phorm. 1, 4, 37. *Necessitate coactus,* Nepos 2, 8, 6. *Lactis massa coacta,* i. e. caseus, Ovid. Met. 8, 666. *Thalamus coactus,* i. e. Venus violenta, die nothzüchtigung. Stat. Theb. 5, 463. *Coacti armatique homines,* Cic. pro Cæc. c. 9. *Coactus in unum locum exercitus,* Id. fam. 15, 4. *Coactis lacrymis,* i. e. arte expressis, Virg. Æn. 2, 196, ut Servius legit; alii *lacrymisque coacti.* ¶ 2. De opere coactili Plin. 8, 48 *Lanæ per se coactæ vestem faciunt.* Ita Coacta, *orum,* n. pl. subst. gewalckte tücher, filtze. Cæs. B. C. 3, 44 *Ex coactis tunicas aut tegmenta facere.* conf. mox *Coactile.*

¶ Coactim, adv. enge beysammen. Sidonius 9 epist. 16 *Raptim coactimque exscribere.*

¶ Coacte, adverb. gezwungener weise. Tertull. de Baptismo c. 12 *Alii plane satis coacte injiciunt,* id est, dicunt, objiciunt coacte. Comp. Gellius 10, 11 *Cum significandum est, coactius quid & festinatius factum.* conf. 19, 2. Et rursus Tertull. de Anima c. 42 *Multo coactius Seneca, post mortem, ait, omnia finiuntur.*

¶ Coactus, *ûs,* m. der zwang, die nöthigung. Cæs. B. Gall. 5, 27 *Neque voluntate sua, sed coacta Civitatis.* conf. Cic. Verr. ult. c. 29 & ad Brut. ep. 17 pr. & Lucret. 2, 273.

¶ Coactio, *ōnis,* f. idem. Norat & munus cogendi pecunias, unde *Coactiones argentarias facitare,* geld eintreiben. Suet. Vesp. c. 1. *Causse in breve coactio,* die zusammenziehung. Ascon. Ped. in Verr. p. 76.

¶ Coactor, *ōris,* m. qui cogit. Sic, *Coactores agminis,* Tac. 2 Hist. 68, 4. ¶ 2. Qui rei cujusdam nobis necessitatem imponit, ein zwinger, anreger. Sen. epist. 52 *Quibus non duce tantum opus est, sed adjutore, atque, ut ita dicam, coactore.* Sed cum *ut ita dicam,* ait, non admodum invulgatam hanc vocis notionem significat. ¶ 3. *Coactores* dicebantur publicanorum & argentariorum ministri, quibus ad exigendas pecunias utebantur, schuldeneinmahner, geldeintreiber. Et istiusmodi *argentarius coactor* Horatii Flacci pater fuit, ut ipse auctor est 1 Sat. 6, 86, ubi vide Interpretes; itemque Torrent. ad Suet. Vesp. c. 1, nec non Alciatum Parerg. 1, 24, qui tamen non optime *Argentarium* & *Coactorem* sejungit. conf. Cic. pro Cluent. c. 64; & pro Rab. Post. c. 11; & Parei Lex. Citt. p. 216. Talis *Coactor* etiam est, cujus Cato meminit de R. R. c. 150. ¶ 4. *Coactor lenarius* ex vet. Iap. placet Rhodio ad Scribo. Larg. p. 306 pro *coactiliario.*

¶ Coactura, *æ,* f. die zwingung, auspressung. Colum. 12, 50 de oleo exprimendo: *Seorsum reponatur uniuscujusque diei coactura.*

¶ Coactitius, *a, um,* idem quod *coactus.* Beda Hist. Angl. 1, 26 *Servitium Christi voluntarium, non coactitium debet esse.*

¶ Coactile, plur. *Coactilia, ium,* n. regumenti genus ex lanis pilisve paullo densius strictiusque compacti, sive coacti, filtz. Ver. Gloss. πιλωτὸν *Coactile.* Mentio *Coactilium* in lege 25 § 1 *D. de auro & arg. leg.* Cæs. B. Civ. 3, 44 *Subcoacta* appellat. Vbi tamen Cujacius *Coacta* potius legendum putavit: quod non modo in Semestribus probavit Faber, sed Scaliger etiam in ipsum textum recepit. Cujacii emendatio est Observat. 5, 11. De *Coactilibus* vide & Lipsi. 3 de Militia, dialogo 6.

¶ Coactiliarius, *a, um,* zum filtzwerck gehörig; ut, *Tabernam coactiliariam exercere,* Capitol. Pertinace c. 3. Salmasius legit *Coactilitiam.*

¶ Coactiliarius, *i,* m. subst. qui conficit ejusmodi regumenta, quo ex genere & pilei sunt, filtzmacher, hüter. Vet. Gloss. *Coactiliarius* πιλοποιός. Lapis Vetus: *M. L. Lariscus Lanarius Coactiliarius.* vid. Coact. n. 4.

¶ Coacto, *are,* frequentativum, zusammen treiben. Lucretius 6, 1120.

Qua graditur conturbat, & immutare coactat.

Ibid. v. 1159

Singultus nervos & membra coactans.

¶ Coagito, *are,* aliud frequentat. rütteln, herumrühren. Apic. 2, 1 *Tessellas coagitabis.* conf. Idem 4, 3. In Apul. de Mundo in nonnullis MSS. legitur: *Aër nubili conditionibus coagitatur.* v. Elmenh. p. 77 ad p. 61.

¶ Coagitatus, *a, um,* gerüttelt durch einander. ap. Marcell. Emp. c. 8.

¶ Coagitatio, *ōnis,* f. die regemachung, rüttelung. Vulgo ex Cic. Nat. D. 2, 55 adferunt *coagitatione pulmonum:* sed Victorius & Gruterus, fidem MSStorum secuti, legunt *contagione.*

Cogito, *are,* cum derivatis vide suo loco infra in C.

Coagmento, *are,* cum derivatis vide in *Agmen.*

¶ Coāgulum, *i,* n. itidem a *Cogo, f. Coago,* secundum Nonium 1, 202 lac densatum, zusammen gelauffene milch, lab, käse-lab; ut, *Coagulum leporinum, hœdinum, agninum,* Varr. de R. R. 2, 11. *Coagulum hinnuli, leporis, hœdi,* Plin. 11, 41; 28, 10; & 30, 13. *Miscere coagula novo lacte,* Tibull. 2, 3, 17. conf. Ovid. Fast. 4, 545; & Galli eleg. 5, 37. Etiam hinnulo in utero matris occiso *coagulum* tribuit Plinius 8, 32 f. 50. ¶ 2. De semine humano, Gell. 3, 16 *Conceptum in utero coagulum.* conf. Tertull. de Carne Christi c. 4. ¶ 3. Tralate pro vinculo vel copula, das band, die verbindung. Varro ap. Nonium 1, 115 de vino: *Hoc continet coagulum convivia.* P. Syrus in Mimis: *Amicitiæ coagulum unicum est fides.* Gell. 12, 1 *Coagulum animi atque amoris lac maternum,* & Amnian. 29, 2 pr. *Palladius ille coagulum omnium ærumnarum.*

¶ Coāgulo, *are,* constringere, zusammen gerinnen, läben. Plin. 12, 25 de baliamo: *Summa probatio est, ut lac coagulet.* Th. Prisc. an. 1, 21 *Cum vero coagulaverit, repones.*

¶ Coagulātus, *a, um,* zusammen geronnen; ut, *Coagulata pix,* Plin. 16, 11, *Humo in utero coagulatus,* Tertull. de Carne Christi c. 4.

¶ Coagulatio, *ōnis,* f. die zusammenrinnung. Plin. 28, 10 *Prima lactis coagulatio.*

¶ Excōgo, *ere,* pro *cogere,* habet Innocentius agrimensor edit. Gœs. p. 227 & 232.

¶ Incoactus, *a, um,* frey, ungezwungen; ut, *Voluntas incoacta,* Val. Max. 4, 7 pr. *Omne honestum, injussum incoactumque est,* Sen. epist. 66.

¶ Subcoactum, *i,* n. filtz. Cæs. B. C. 3, 44 *Ex subcoactis tunicæ.* Alii legunt *Excoactis.* v. in *Coactile.*

¶ Dĕgo, *ĕre,* ex *de* & *ago,* idem est quod *agere, consumere,* fuhren, zubringen. Lucret. 2, 16 *Qualibus in tenebris degitur hoc ævi quodcunque est.* add. 3, 323 & 510; it. Cic. pro Sex. Rosc. c. 49 & 52; Iustin. 1, 7, 7. Et Plaut. Most. 3, 1, 3 *A mane ad noctem usque in foro dego diem.* Matius Cic. fam. 11, 28, 20 *Quod reliquum est vitæ, in otio degere. Bellum degere,* pro gerere Lucret. dixit 4, 965, ubi Gif. & Pareus *Degerere,* verbo ex *Gerere* compositio legunt. ¶ 2. Si fides Nonio 4, 117 etiam est *detrahere, minuere,* mindern, benehmen. Laudat Plaut. Epid. 1, 1, 63 *Degetur corium de tergore meo,* die haut wird mir über die ohren gezogen werden: Sed editur *detegetur.* v. ibi Taubm. Id. Aul. 2, 1, 43 *Ego istum laborem degam & diminuam tibi,* sed ibi vulgo *Demam.* Totum igitur nititur adhuc auctoritate Nonii nescio quam firma. Nam quod ex Cato. R. R. 37 laudatur, incertius etiam esse docet Gesneri editio: fallsum autem quod adferebatur ex Gell. 17, 16. ¶ 3. Symmachus præteritum format *degui* 1 epist. 32 *In comitate deguimus ambo ævo dispari.*

¶ Deactio, *ōnis,* f. idem quod *peractio,* die zubringung, apud Festum; ut fuerit a *Dego, deactum.* sicut a *Cogo, coactum.*

¶ Exĭgo, *ĕgi, actum, igĕre,* expellere, ἐξάγειν, austreiben; item vertreiben, verjagen. Sic, *Sues pastum exigere,* Varro R. R. 2, 4. Virg. Æn. 2, 357 de lupis, *quos ventris exegit rabies.* Plaut. Capt. 5, 4, 4 *Lassitudo est exigunda ex corpore.* Horat. 4 od. ult. v. 17 *Non furor civilis aut vis exiget otium:* id est, depellet, avertet, exturbabit, quamquam alii *eximet* legunt. *Exigere fabulas,* Ter. Prol. Andr. v. 27, & Hec. v. 12. *Exigere aliquem ex civitate,* Cic. de Orat. 2, 48; *exercitum e campo,* Liv. 3, 61; *ferrum e corpore cantu,* Sil. 5, 353; *uxores,* Ter. Hec. 2, 1, 45, quod repudiare & non admittere est. Col. 10, 317 *Mercibus exactis,* h. e. venditis, ut *extrudere* merces. ¶ 2. Perficere, absolvere, ad finem adducere, zubringen, vollenden; ut *Exigere ætatem,* Plaut. Caf. 2, 5, 12; *ævum,* Virg. Æn. 7, 777; *vitam,* Ter. Heaut. 2, 3, 39; & Hec. 2, 1, 19. Plin. 3 ep. 1 *Nullum exegi tempus jucundius.* Ovid. 3 Trist. 4, 43

Vive sine invidia mollesque inglorius annos
Exige, amicitias & tibi junge pares.

Horat.

Horat. od. 3, 30, 1 *Exegi monumentum ære perennius.* Quod imitatus Ovid. Met. 15, 871 dixit: *Jamque opus exegi* &c. Sic *exigere ſtylo* eſt exacte ſcribere, Quintil. 1, 15. Inde *Exactor* n. 2. ¶ 3. Significat & flagitare, fordern, einmahnen: ut, *Exigere aurum*, Plaut. Bacch. 2, 2, 45; *mercedem*, Cic. de Fin. 2, 22; *operam*, Id. Off. 1, 13. Colum. 7, 12 *Exigit neceſſitas.* Plaut. Aſin. 2, 2, 33 *Prius quæ credidi, vix anno poſt exegi.* *Precario exigere*, Suet. Claud. c. 12, i. e. petere, rogare, bitten, verlangen. Sic Quintil. 2, 13 *Nemo a me exigat id præceptorum genus.* Catull. 101, 5 *Tua nobis exigitur unica amicitia.* Flor. 3, 19, 12 *Ab aliquo ſupplicium exigere*, einen ſtrafen. Nec raro eſt, flagitatum impetrare, eintreiben, eincaßiren. Cic. Divin. in Q. Cæcil. 10 *Mancipes a civitatibus pro frumento pecuniam exegerunt.* Item redigere ex re vendita pecuniam. Cic. 1 in Verr. c. 31 *Reliqua vendidit, pecuniam exegit.* v. cl. Menckenii Obſerv. L. Ling. p. 363 ſqq. ¶ 4. Virgilii verba ſunt 10 Æn. 815 *Validum namque exigit enſem Per medium Æneas juvenem, totumque recondit:* Quod idem eſt, ac ſi dixiſſet, *tranſadigit*, quo alibi uſus. *Exigit*, inquit Servius, *eſt egit per corpus*, er jagt ihm die klinge durch den leib. Sen. Medea v. 1006, Lucan. 4, 565, itemque Florus 4, 2, 68, ſimiliter uſi hoc verbo. In quibus exemplis τὸ *Ex* αὐξητικὴ eſt, & auget, quemadmodum & *De* in *decerto*, *deprælior*, *deſervio*, &c. *e* in *Egelidus.* Itaque *Exigo*, eſt, *valde ago*, *adigo*, v. Barth. ad Stat. Theb. 6, 718; Gron. ad Sen. Conſ. ad Marc. c. 16. ¶ 5. Vſus & hujus verbi tum alibi, tum in penſationibus & æſtimationibus, ſignificans examinare, explorare, ſeu æſtimare: ſive id pondere, ſive regula fiat; ut, *ad libram*, *ad ſtateram exigere*, aufziehen, abwägen. *Exigere ad perpendiculum columnas*, Cic. Verr. 3, 51. Hinc *Opus ad vires ſuas exigere*, das werck gegen ſeine kräffte meſſen, prüfen, abwägen. Ovid. Art. Am. 2, 502. Et Liv. 6, 4 *Ædilibus velut publicum exigentibus opus.* Id. 34, 31 *Nolite ad veſtras leges & inſtituta exigere, quæ Lacedæmone fiunt.* *Exigere pondus margaritarum*, Suet. Cæſ. c. 47. Col. 3, 13, 11 *Huic operi* (paſtinationis) *exigendo quaſi quandam machinam fabricaverunt.* Ex hac notione dictum *examen.* Et Plin. 9 epiſt. 26 extr. *Deſtines diem, quo & de illis & de his coram exigere poſſimus:* i. e. deliberare, examinare, ac ponderare ſingula. V. Gronov. ad Senec. Agamemn. v. 934. ¶ 6. Eſt enim *exigere* etiam accurate obſervare, dijudicare. Quintil. 1, 5 *An cujuslibet auris eſt exigere literarum ſonos? non hercle magis, quam nervorum.* Et Virg. Æn. 4, 475 *Tempus ſecum ipſa modumque exigit:* conf. Nonius 4, 152. ¶ 7. Peculiariter Plancus ad Cic. fam. 10, 24 *Vt exigeret cum eo*, h. e. ut ageret, tranſigeret cum eo. Add. not. Gronov. ut & Ed. Sturg. p. 436. ¶ 8. *Exigere* atque *erigere* confunduntur, v. Sil. 7, 282.

¶ Ex-agente in rebus dicitur, qui jam munere *Agentis in rebus*, de quo in *Agens* n. 2, functus eſt. v. Ammian. 22, 3.

¶ Exactus, *a*, *um*, id eſt, expulſus, verjagt, vertrieben; ut, *Exacti reges*, Cic. de Orat. 1, 9; & Pompon. l. 2 § 3 D. de Orig. juris. *Exacti liberi regis*, Liv. 1, 60. ¶ 2. *Exactus*, id eſt, finitus, prope finem adductus, vollbracht, Cic. 1 Tuſc. 39 *Exacta ætate moriuntur*, i. e. in ſenectute. conf. Id. pro Dejot. c. 10. Sic *Exactus annus*, *menſis*, *dies.* v. Horat. 3 od. 22, 6. Virg. Georg. 1, 435; Tac. Orat. 42, 1. Et Cic. Catil. 3, 2 *Tertia fere vigilia exacta*, da die dritte nachtwache faſt vorbey, faſt verfloſſen. Lucan. 2, 577 *Ante bis exactum quam Cynthia conderet orbem.* ¶ 3. Vndique abſolutus & perfectus, conſummatus, fürtreflich, vollkommen. Horat. 2 epiſt. 1, 172 *Pulchra & exactis minimum diſtantia.* Grat. Cyn. 259 *exacta voluntas*, h. e. prompta & parata, nihil jam dubitans, conſiſtente libra. vid. Burm. ad. Ovid. Ep. 17, 177. Cum genitivo Ovid. Faſt. 3 v. 383 *Mamurius exactior artis*, i. e. in arte. Martial. 4 ep. 42 *Nil exactius eruditiusque.* Apud Plin. 8 epiſt. 23 Servianus *vir exactiſſimus* dicitur: id eſt, in quo nihil deſiderari poſſit. Adde Borrich. Cogitat. de L. L. p. 98. ¶ 4. Subſt. Virg. Æn. 1, 313 *Quærere conſtituit, ſociisque exacta referre*, i. e. explorata.

¶ Exacte, accurate, ἀκριβῶς, ſtattlich, eigentlich; ut, *Exacte perorare*, Sidon. 7 epiſt. 9. Compar. Gell. 1, 3 *Theophraſtus ſuper hac re exactius, quam Cicero, diſſerit.* Mela 1, 4 de Africa: *Nunc exactius oras ſitusque dicturo inde eſt commodiſſimum incipere.* Superl. Sidon. 5 epiſt. 11 *Paſcis ut qui exactiſſime.*

¶ Exactus, *us*, m. ſubſt. pro venditione. Quintil. Decl. 1, 2 *Mercator opportunum invenit mercis exactum*, vertreibung der waare. vid. Burm. p. 261. Sic, *In pecuniæ exactu*, legit Grævius in Cic. fam. 5, 20; al. *in pecunia exacta.*

¶ Exactio, *onis*, f. expulſio, die austreibung, verjagung. Cic. de Orat. 1, 9 *Ipſa regum exactio mente perfecta L. Bruti.* ¶ 2. Efflagitatio, die forderung; ut, *Publicæ exactiones*, die anlagen. Aſin. Pollio Cic. fam. 10, 32. *Exactio nominum*, eintreibung der ſchulden, Cic. Att. 5, 1 *Exactio operis*, Colum. 1, 7. vid. *Exigo*, n. 5.

¶ Exactor, *ōris*, m. expulſor, ein austreiber, verjager; ut, *Exactor regum*, Liv. 9, 17. ¶ 2. Qui aliquid explorat, der etwas unterſucht, ausmiſſet. Suet. de Illuſtr. Gramm. c. 22 *Sermonis Latini exactor moleſtiſſimus*, i. e. obſervator. Colum. 3, 13 *Opus eſt autem petito ac vigilante exactore.* Ibid. extr. *Nec patitur exactorem operis decipi.* ¶ 3. Qui rem peragit, ein vollbringer. Sic *Exactor ſupplicii*, qui exſequitur & ſumit, Liv. 2, 5. ¶ 4. Qui pecunias aut alia exigit, ein antreiber, einmahner, tribulirer. Cæſ. B. C. 3, 32 *Erat provincia conferta præfectis atque exactoribus.* Similiter *Exactor ſtudiorum*, Quintil. 1, 3, qui inſtat, & penſum ſtudiorum exigit: inſpector quaſi & monitor: διώκτης. *M. Tullius in filio recte loquendi aſper exactor*, Idem 1, 7. *Diſciplinæ exactor*, Suet. Cæſ. c. 65.

¶ Exactrix, *īcis*, f. Auguſtinus epiſt. 135 *Epiſtola, nova reſcriptorum exactrix fuit.*

¶ Exigĭum, *i*, n. idem, quod *examen*, ſive examinatio libræ per pondera, die abwägung. v. vetus Inſcriptio Romæ Gruter. p. 647 n. 6, ubi *ſub exagio pecora vendere*, eſt, appenſa ad libram pecora vendere, das fleiſch nach dem gewichte verkauffen. Gloſſ. gr. lat. ἐξάγιον, *penſitatio.*

¶ Exagmen, *ĭnis*, n. idem, ex Avieno apud Pithœum l. 4 obſervante Daumio. Sed *Examen*, quod etiam quaſi *Exagimen* dicitur; vide in E.

¶ Exagĭto, *avi*, *atum*, *are*, expellere, inſtandoque perſequi, vertreiben, verfolgen, plagen. Ovid. Faſt. 5, 141 *Exagitare fures.* Horat. 2 Sat. 6, 54 *Dii exagitent me*, i. e. perſequantur me, ut perdant male. De iis enim dicitur, qui infeſtis animis premunt. Propert. 2, 8, 19 *Exagitet noſtros manes, ſectetur & umbras, Inſultetque rogis, calcet & oſſa mea.* Sic *Exagitare aliquem diſputationibus, concionibus* ap. Cic. in Orat. c. 3 eſt inſectari ac redarguere vehementer, hefftig durchziehen, herum nehmen. ¶ 2. Exſtimulare, concitare, commovere, rege machen, erregen; ut, Sall. Cat. 28, 1 *Senatum criminando plebem exagitare*, aufwiegeln. *Exagitare odium, conſcientiam*, Tac. An. 4, 12, 5. Catull. 65, 94 *Exagitans immiti corde furores.* Lucan. 2, 688 *Litora clamor nauticus exagitat.* Stat. Theb. 3, 515 *Volucres alis exagitant Zephyros:* qui idem & *urbem clamoribus exagitare*, 5, 97 dixit. ¶ 3. Eſt & movendo crebrius vel gravius facere, ſive exacerbare, erbittern, ärger machen. Salluſt. Cat. c. 48 *Tanta vis hominis magis leniunda quam exagitanda.*

¶ Exagitatus, *a*, *um*, ausgetrieben, geplagt. Cic. Verr. 3, 18 *Sedes ſuas patrias iſtius injuriis exagitati reliquerunt.* Nepos 2, 9, 4 *Ad te confugi exagitatus a cuncta Græcia*, verfolgt. Ovid. de Arte am. 3, 662 *Lepus hic aliis exagitandus erit*, proverbialiter, h. e. amator ab alia puella capietur. ¶ 2. Graviter commotus. Salluſt. Cat. c. 29 *Res vulgo rumoribus exagitata.* Cic. pro Sylla c. 21 *Diſſenſio multos jam annos exagitata.* Id. ad Lentulum 1 epiſt. 3 *Res exagitatæ & in ſummam invidiam adductæ.*

¶ Exagitator, *ŏris*, m. inſectator, ein verfolger, hechler. Cic. in Orat. c. 13 *Exagitator omnium rhetorum.*

¶ Exagitatio, *onis*, f. commotio, die erregung. Tacito a nonnullis fruſtra tribuitur.

¶ Exĭgentia, *æ*, f. exactio, die erforderung. Prudentius Iunior in vita Mauræ apud Barthium Adverſ. 44, 9 extr. *Pro temporis exigentia ſermonem facere.*

¶ Exĭguus, *a*, *um*, ab *exigendo*, quod facile exigitur, & opponitur nimio, allzu klein, ſchlecht. Liv. Præf. *Ab exiguis initiis proficiſci.* Planc. Cic. fam. 10, 24, 9 *Exercitus numero ampliſſimus, firmitate exiguus.* Virg. Georg. 2, 412 *Laudato ingentia rura, Exiguum colito.* Idem Georg. 1, 181 *Exiguus mus.* ¶ 2. Pro *magis exiguus*, *maxime exiguus*, legas & *exiguior*, *exiguiſſimus.* Vlp. l. 1 Dig. de Fluminib. § 15 *Si derivetur aqua, ut exiguior facta minus ſit navigabilis.* Id. l. 75 D. de Legatis 3 *Exiguiores nummi.* Ovid. Heroid. 14, 115

De fratrum populo pars exiguiſſima reſtas.

Et Plin. 7 epiſt. 24 *Exiguiſſima legata.* Ita exiguus ¶ 3. Vilis, gering. Ita *Exiguæ veſtes*, Spartian. Severo c. 19. *Exigui torques*, Horat. 3 od. 6, 11 & *Pulvis exiguus*, Id. 1, 28, 1. *togæ*, Id. 1 ep. 19, 13. Add. Bynckerſh. Obſerv. Iur. Rom. 2, 13 p. 156 ſ.

¶ Exiguum, *i*, n. etiam ſubſtantivo more poſitum eſt, ein bißgen; ut, *Exiguum campi*, Liv. 27, 27; *aquæ*, Ovid. 5 Triſt. 2, 20; *ſalutis*, Sil. 4, 248. ¶ 2. Pro adverbio Ovid. Heroid. 18, 173 *Exiguum miſero contingis amanti*, i. e. raro. v. Heinſ. Sic, *Dormire exiguum*, Plin. 10, 75.

¶ Exigue, adv. ſchlecht, kärglich, ſparſam. Ter. Heaut. 1, 2, 33 *Præbere exigue ſumtum*, hoc eſt, parce, tenuiter. *Epiſtolæ exigue ſcriptæ*, Cic. 11 Att. 16 *Nimis exigue & exiliter*, Id. de Amic. c. 16. Cæſ. B. Gall. 7, 71 *Ratione inita, frumentum ſe exigue dierum XXX habere demonſtrat.*

¶ Exiguitas, *atis*, f. die wenigkeit; ut, *Exiguitas copiarum*, wenig volcks, Cœl. Cic. 8 epiſt. 10; *marmoris*, Vitr. 5, 7; *lactis*, Varr. R. R. 2, 4, *cibi*, Colum. 7, 4. Sic Pallad. 1, 6 *Culta exiguitas fœcundior, quam magnitudo neglecta.* Et *Exiguitas temporis*, die kürtze der zeit, Liv. 24, 17; & Cæſ. B. G. 2, 21; & 3, 33. *Caſtrorum exiguitas*, Id. B. G. 4, 30 die kleinigkeit, geringſchätzigkeit. conf. Bynckerſh. l. c.

¶ Perexiguus, *a*, *um*, ſehr klein; ut, *Perexiguum ſemen*, Cic. N. D. 2, 32. *Perexiguos ignes reddere*, Nep. 18, 9, 3.

¶ Perexigue, adv. ſehr wenig. Cic. Att. 16, 1 *Perexigue & γλισχρῶς præbere, id eſt, minutatim.*

¶ Superexigo, *ere*, plus juſto exigere, mehr fordern als recht iſt. Impp. C. 1 t. 55 l. 4 *Superexigere damna.*

¶ Superexactio, *onis*, f. exactio ultra debitum, ungebührliche forderung. v. Cod. l. 10 t. 20 *de Superexactionibus.* Hinc

¶ Superexactor, *oris*, m. qui ultra quam debetur, nomine tributi a provincialibus exigit. v. Calvini Lex. Iur.

¶ Inăgo, *ere*, impellere, hinein treiben. Apul. Met. 4 p. 148 *Inagere in præceps*, herunter ſtürtzen. Sed Indāgo, *are*, vide in I.

¶ Inĭgo, *egi*, *actum*, *igere*, hinein treiben; ut, *Inigere pecus*, Feſt. Et ſic Varro R. R. 2, 2 *Oves inigunt in ſtabula.* Id. 1, 2 *Capras dicunt Athenis in arcem non inigi.* Id. 3, 10 *Anſeres ſi eo inegerint.* &c.

¶ Inactus, *a*, *um*, hinein getrieben. Varro R. R. 1, 22 *Semen exteritur grege jumentorum inacto, & ibi agitato perticis*, &c.

¶ Inactuōſus, *a*, *um*, non actuoſus, faul, träge. Auguſt. de C. D. 4, 16 *Homo marcidus, id eſt, deſidioſus, inactuoſus.*

¶ Inagitātus, *a*, *um*, unbewegt. Sen. epiſt. 45 *Inagitati terroribus, incorrupti voluptatibus.*

¶ Inăgitabĭlis, *e*, unbeweglich. Sen. Qu. Nat. 5, 5 *An exiſtimas, aërem inertem inagitabilem relictum eſſe.*

¶ Obagito, *are*, entgegen treiben, widerſtehen. Ennius apud Nonium 2, 605 *Obſtant, obſtrigillant, obagitant.* Apud Feſtum eſt *Obigitat* pro *anteagitat.*

¶ Perăgo, *egi*, *actum*, *ĕre*, idem fere quod *agere*, vel *ad finem agere*, ſive *adducere*, halten, verrichten, vollenden, vollbringen. Cæſ. B. Gall. 6, 4 *Peragit concilium Cæſar.* Virg. Æn. 4, 653 *Curſum peregi.* Claud. de Conſ. Mall. Theod. v. 239 *Peragit tranquilla poteſtas, Quod violenta nequit*, i. e. conficit ſive perficit. *Domum*, Suet. Oth. c. 7; *paginam*, Martial. 11 epigr. 25; *imperium*, Horat. 4 od. 14, 39. *Regnumque ævumque peregit*, Ovid. Met. 15, 485. *Volumina peragere*, Plin. 3 epiſt. 5; *carmina*, Boethius 1 de Conſol. Metro 1; *poſtulata*, Liv. 1, 32; *ſententiam*, Id. 3, 40. In quibus exemplis *Peragere*, conficere, ſive abſolvere ac finire eſt. Quin Calpurn. ecl. 7, 49 *ubi finis arenæ Proxima marmoreo peragit ſpectacula muro* videtur finire ſignificare, h. e. terminum conſtituere. Nihil enim aliud quam locus contiguus exprimitur. ¶ 2. Hinc & pro interficere ponitur, tödten. Silius 11, 363 *Nec tantum fata dederunt Externa peragi dextra.* Martial. 5 epigr. 38

Quam peſſimorum lex avara fatorum
Sexta peregit hieme, nec tamen tota.

Et 7 epigr. 46 *Iamque peractus erat*, id eſt, finitus ſive mortuus. conf. Burm. ad Quinr. Decl. 8, 16 p. 182. ¶ 3. *Reum peragere*, eſt accuſationem illius abſolvere, ſive deinde damnetur, ſive minus, verklagen. Plin. 3 epiſt. 9 *Marium una civitas publice, multique privati reum peregerunt.* Sæpius in hac epiſtola occurrit. Ovid. 1 Triſt. 1, 24 *Et peragar populi publicus ore reus.*

¶ Peractus, *a, um*, vollbracht, vollendet, gehalten; ut, *Conſulatus peractus*, Cic. in Piſ. c. 3 *Conventibus Galliæ peractis*, Cæſ. B. G. 5, 1. *Sacra quotannis peracta*, Ovid. Faſt. 5, 630. *Vita ſine labe peracta*, Id. ex Ponto 2, 7, 49. *Opus peractum*, Stat. Silv. 1, 1, 2. *Res tenues tenui ſermone peractæ*, i. e. diſputaræ, Horat. Sat. 2, 4, 9. *Votum peractum*, i. e. impetratum confectumque, Juvenal. 10, 6.

¶ Peractio, *ōnis*, f. die vollbringung, vollendung. Cic. de Senect. c. 23 *Senectus peractio ætatis eſt, tanquam fabulæ.*

¶ Peractor, *ōris*, m. qui perficit, ein vollbringer, apud Senecam.

¶ Peragito, *avi, atum, are*, frequentat. umtreiben, herum rütteln. Metaph. Seneca de Ira 1, 7 *Hic ſtimulus peragitavit miſtique in pericula audaces.* Sed proprie Columella 12, 19 *fœniculo peragitet.*

¶ Peragitatus, *a, um*, herum getrieben. Cæſar B. Civ. 1, 80 *Vehementius peragitati ab equitatu.*

¶ Præterago, *ere*, vorbeytreiben. Horat. 1 epiſt. 15, 10 *Diverſoria nota præteragendus equus.*

¶ Semiperactus, *a, um*, halb vollbracht. Paulinus Nolan. 7 Natal. v. 305 *Semiperactum hominem* dixit aliqua ſui parte mutilum, ſeu non integris membris natum.

¶ Prödigo, *ere*, conſumere, verthun, durchbringen, verſchwenden. Salluſt. Fragm. 1, 5 *Niſi aliena bene parta prodegerint.* Plaut. Aul. 2, 9, 10 *Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto die egere licebat.* Paſſive Lactantius 6, 11 *Leviſſimorum hominum patrimonia in res ſupervacuas prodiguntur.* ¶ 2. In meliorem partem, aufwenden. Claud. Mamertus Sidonio (inter Sidon. epiſtolas 4, 2) *Tuas opes in uſus inopum prodigis.* & Modeſtinus l. 18 D. de Off. præſid. *Ejeulentum poculentumve, quod in proximos dies prodigatur.* ¶ 3. Proprie abigere, forttreiben. Varro R. R. 2, 4 de ſuibus: *Admiſſuras cum faciunt, prodigunt in luteſos limites.* conf. Id. 3, 9.

¶ Prodigens, *tis*, verthulich, verſchwenderiſch. Aur. Vict. de Cæſ. c. 40 *Pecuniam conferre prodigenti.*

¶ Prodigentia, *æ*, f. die verthulichkeit, verſchwendung. Tac. A. 6, 14, 1 *Prodigentia opum ac mollitia vitæ.* conf. 13, 1, 4; & 15, 37, 1.

¶ Prodactus, *a, um*, fortgetrieben; item verthan. Tertull. de Anima c. 48 *Emergente animarum vigore prodactus ſupor.* Id. de Pudic. c. 8 *Judæus prodacta ſubſtantia Dei mendicat.*

¶ Prodigus, *a, um*, profuſus, verthulich; & ſubſt. ein verſchwender, durchbringer. Cic. Off. 2, 16 *Duo genera ſunt largorum, quorum alteri prodigi dicuntur, alteri liberales.* Sic, *Homo largitor & prodigus*, Id. Cat. 4, 5. *Prodigus æris*, der viel geld verthut, Horat. Arte Poët. v. 164. Tac. de Germ. c. 32 de Gallis: *Prodigi alieni, contemtores ſui.* Et, *Prodigus nocendi*, Stat. Theb. 6, 767, begierig zu ſchaden. *Suæ alienæque & fortunæ & pudicitiæ prodigus*, der ſich und andere um gut und ehre bringt, Vell. 2, 48, 3. *Prodiga rerum luxuries*, Lucan. 4, 473. *Prodigos animæ* paſſim poëtæ dicunt fortes, vid. Horat. 1 Od. 12, 38. Ovid. am. 3, 10, 64. add. Drakenb. ad Sil. 1, 225.

¶ Prodige, adv. idem; ut, *Prodige vivere*, praſſen, ſchlemmen. Cic. Phil. 11, 6. *Homini homine non eſt prodige utendum*, man muß der leute nicht mißbrauchen, Sen. ep. 88.

¶ Prodigitas, *atis*, f. die verthulichkeit. Lucilii eſt ap. Nonium 2, 695.

¶ Prodigalitas, *atis*, f. die verſchwendung. Ejus comes paupertas eſt. Ita Philoſophi loqui amant. Sed & Porc. Latro Declam. in Catil. *Summum pecuniæ deſiderium, ſumma ſimul prodigalitas.*

¶ Prodigalis, *e*, pro *Prodigus*; & Prodigaliter pro *Prodige*: nondum probantur; & fruſtra citatur Columella 3, 3; Nam ibi eſt *Prodigialiter.* Sed *Prodigium* cum hoc & aliis derivatis vide infra in P.

¶ Prodiguus, *a, um*, qui totus conſumitur, da nichts übrig bleibt; ut, *Prodiguæ boſtiæ* apud Feſtum. Vnde, eodem monente, ſic quoque vocari *homines luxurioſi, prodigi.*

¶ Rĕdigo, *ēgi, actum, igere*, wiederbringen, zurück treiben. Liv. 21, 9 *Hoſtem fuſum fugatumque in caſtra redigunt.* Id. 26, 1. *Tranſfugæ comprehenſi Capuam rediguntur.* Aur. Vict. Vir. Ill. c. 23 *Vinctum in urbem redigere.* ¶ 2. Multas alias parit formulas. Ter. Phorm. 5, 7, 73 *Ego redigam vos in gratiam*, ich will euch verſöhnen. Id. Eun. 4, 4, 23 *Eo redigis me, ut, quid egerim, egomet neſciam*, du bringeſt mich dahin ꝛc. *Redigere ſub alicujus poteſtatem*, Nepos 1, 1, 4; *ſub imperium*, Id. 13, 2, 1; *in ditionem*, Cic. pro Balbo c. 10, unter die gewalt bringen. Vetus inſcriptio ap. Grut. p. 226 n. 7 GENTES SVB IMPERIVM P. R. REDACTÆ SVNT. *In memoriam redigere*, i. e. revocare, erinnern, Ter. Phorm. 2, 3, 36. Id. Heaut. 5, 1, 56 *Redigere ad inopiam*, an den bettelſtab bringen. Quint. 4, 1 *In ordinem redigere*; Item, *ad ultimam maciem*, Colum. 4, 3: *Penes aliquem omnem frumenti copiam*, Cic. Verr. 3, 73. *Quæ facilia ex difficillimis animi magnitudo redegerat*, Cæſ. de B. G. II, 27 & IV, 3, ubi idem eſt ac *efficere* aut *reddere. Redigere pecuniam*, Cic. pro Rabir. c. 11 & plurimis locis. v. Menckenii Obſerv. Lat. L. p. 837.

¶ Redactus, *a, um*, gebracht, getrieben; ut, *Armenia in poteſtatem redacta*, Vellej. 2, 94, 4 *Eo vel in id redactus loci*, mit dem es ſo weit gekommen, Ter. Eun. 2, 2, 7; & Phorm. 5, 7, 86. *Ad vanum & irritum victoria redacta*, der zu waſſer gemachte ſieg, Liv. 26, 37. *Familia ad paucos redacta*, Cic. pro Marc. c. 4.

¶ Redactus, *us*, m. proprie actus redigendi, qui varius eſt. Deinde reditus ex rei venditione, die einkunfft. Lege 58 § 2 Dig. de Vſufructu, & quemadm. *Sempronio delego ex redacta fructuum oleris, & porrinæ, partem ſextam.* In MSS. Palladii bis obſervavit Gronov. Obſ. 1, 20; & hoc nomine ICtos tuetur Bynckersh. Obſ. Iur. R. 1, 25 p. 105.

¶ Retroago, *ere*, zurück halten, hinterwerts treiben. Plin. 7, 44 *Quos non honores violentia ſua fortuna retrogerit?* Quintil. 11, 3 *Capillos retroagere.* Id. 12, 2 *Ordinem retroagere*, conf. Mela 3, 1.

¶ Retroactus, *a, um*, inverſus, umgekehrt. Quintil. 9, 4 *Dactylus retroactus appellatur Anapæſtus.*

¶ Sătigo, *ſatigare*, quaſi ſat habere, quod agas: ſignificat anxium eſſe, & diſtorqueri difficulrare rei alicujus conficiendæ, genug zu thun haben, geſchäfftig ſeyn. Ter. Heaut. 2, 1, 13. Dac. 1, 4, 11 *Hic Clinia, etſi is ſuarum rerum ſatagit.* Græca hæc ratio eſt: Latini ablativum cum præpoſitione jungunt. Gell. 9, 11 *Conſulibus de vi ac multitudine boſtium ſatagentibus*, hoc eſt, ſollicitis. Vet. Gloſſ. *Satagit* ἀγωνιᾷ. Aliæ ἀγωνιῶ *Trepido, ſatago.* Huic contrarium *negligere.* Tertull. de Pœnit. c. 7 *Ille ſatagit, hic negligit.* Quintil. 6, 4 *Aſer venuſte Manlium Suram multum in agendo diſcurſantem, ſalientem, manus jactantem, togam dejicientem & reponentem, non AGERE dixit, ſed SATAGERE*, &c. Terentius hoc *ſedulo facere* dixit Heaut. 1, 1, 72. Plaut. Aſin. 2, 4, 34 *Nunc ſatagit*, i. e. facit, quod debet.

¶ Satagens, *tis*. Hirt. B. Afric. c. 78 *Cæſar mittit, qui ſatagentibus celeriter occurreret.* Petron. c. 137 *Interea hæc ſatagens.* conf. Gell. in *Satago.* ¶ 2. *Satisagens* eſt apud Tertull. ad Vxor. 1, 1, ubi ait: *Secularibus ſatisagentes ſumus.*

¶ Satăgeus, *i*, ſatagens. Sic *Satageos* Seneca epiſt. 98 dixit, qui operoſe ſatagunt, & cupide laborant, *Iſtos*, inquit, *ſatageos ac ſibi moleſtos deſcribam tibi.*

¶ Satagito, *are*, frequentat. ſehr geſchäfftig ſeyn. Per tmeſin Plaut. Bacch. 4, 3, 23 *Nunc agitas ſat tute tuarum rerum.*

¶ Subigo, *ēgi, actum, igĕre*, unter ſich bringen, überwältigen; ut, *Vrbes atque nationes ſubigere*, Sall. Cat. c. 1. *Armis ſubigere*, Cic. pro Balbo c. 10. Virg. Georg. 1, 125 *Ante Jovem nulli ſubigebant arva coloni*, id eſt, colebant vel colendo exercebant. *Subigere glebas*, Cic. Orat. c. Rull. 31. de Nat. D. L. II c. 65. *Subigere farinam*, Cato c. 74, kneten. *Ad deditionem ſubigere*, Liv. 6, 2, ubi idem ac cogere, zwingen. conf. Tac. An. 1, 39, 3; & Drakenb. ad Sil. 1, 635. ¶ 2. Propellere, adigere, forttreiben. Virg. Georg. 1, 201 *Lembum remigiis ſubigit.* Et Æn. 6, 302 *Ipſe ratem cento ſubigit.* Ita, *Subigere ad mœnia claſſem*, anländen. Sil. 15, 213; *Saxum contra ardua montis*, hinaufwältzen, Id. 13, 610. Similis notio τῆς *ſubeſt* in *ſubire, ſuccedere.* ¶ 3. Aliquando & nequius aliquid ac impudicum denotat; Ideo hoc verbo *Subigere* ad ipſam libidinem exprobrandam, uſi fuerunt milites triumphalibus in Cæſarem jocis, ap. Suet. Cæſ. c. 49. Item Auſonius epigr. 142.

¶ Subactus, *a, um*, domitus, überwältiget, bezwungen; ut, *Homines ab imperatoribus ſubacti*, Cic. pro Font. c. 1. *Mundus ſubactus*, Lucan. 1, 160. *Vi amoris ſubactus*, Tac. An. 13, 13, 1. *Subacto ingenio opus eſt, ut agro non ſemel arato*, i. e. culto & exercitato, ein wohlgeübter kopf. Cic. de Orat. 2, 30. Apud Feſtum *Subactus* etiam eſt *mollitus*, Tac. An. 11, 20, 4 *Quis ſubactus miles*, mürbe gemacht.

¶ Subactus, *us*, m. ſubſt. actio ſubigendi. Plinius 18, 7 *Optimum frumentum eſt, quod in ſubactu congium aquæ capiat*, dum ſubigitur in panificio, im kneten.

¶ Subactio, *onis*, f. idem. Cic. de Orat. 2, 30 *Subactio eſt uſus, auditio, lectio, literæ.* Præceſſit, *ſubactio mihi ingenio opus eſt. Subactio* igitut hic eſt eadem fere quæ exercitatio. Vitruv. 7, 3 *Baculorum ſubactionibus fundatæ ſoliditates*, durch das ſtampffen. Arnob. lib. 3 p. 107 *Subactionibus ciborum dentes trini generis habere*, zum kauen.

¶ Subactor, *ōris*, m. qui ſubigit, obſceno ſenſu, apud Lampridium Elagabalo c. 5 extr. & in Commodo c. 3.

¶ Subactārius, *i*, m. coriarius, qui coria ſubigit, ein gerber, lohgerber, in veteri inſcript. v. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 270.

¶ Subigus, *i*, m. Deus adeſſe creditus, ut virgo viro ſubigatur, de quo Auguſt. de C. D. 6, 9.

¶ Subagito, vel Subigito, *are*, frequentat. ex ſignificatione cogendi. Apul. Apol. 2 p. 329 *Tabernariis blanditiis ſubagitare*, betäuben. ¶ 2. Verbum nequam & ad turpitudinem, Plaut. Merc. 1, 2 *Sed ſceleſtus ſubagitare occœpit illam.* Ter. Heaut. 3, 3, 6 *Contumelia eſt, hominem amicum ad te recipere, atque ejus amicam ſubagitare.* Vbi Schol. Eugraph. SVBAGITARE *ad perfectionem ipſam libidinis intelligimus.* Quod ſi non eſt, per ζεῦγμα graviore vocabulo uſus eſt, quam res erat. Neque enim Clitipho, de quo ſermo eſt, quicquam hactenus fecerat, quam manum in ſinum meretricis inſerucrat, hoc eſt, nequius ipſam attrectarat. Quemadmodum & Plaurus hoc verbo uſus eſt Mil. Glor. 3, 1, 57 & 5, 1, 9.

¶ Subagitatio & (in multis codd.) Subigitatio, *ōnis*, f. Plaut. Capt. epilogo v. 2, itidem obſcena notione.

¶ Subagitator, *ōris*, m. idem qui *Subactor*; ex quo

¶ Subagitatrix, *ĭcis*, f. ejusdem Plauti eſt in Perſa 2, 2, 45 pro ejus generis nequiſſima muliere, quam Græci τριβάδα appellant. Conf. Cœl. Aurel. Chron. 4, 9.

¶ Prōsubigo, *ere*, decompoſitum, arbeiten. Val. Flaccus 4, 288 & *fulmina Cyclops Proſubigit.* Virg. Georg. 3, 25 *Ipſe ruit dentesque Sabellicus exacuit ſus, Et pede proſubigit terram.* Adde Prudentii Eulaliam v. 130, ubi Maronem eleganter imitatus eſt.

¶ Subteractus, *a, um*, unterwerts getrieben. Celſ. 5, 28, 1 *Vitium ſubteractis quaſi qubusdam radicibus ſerpit.*

¶ Superago, *ere*, drüber führen. Tibull. 4, 1, 158 *Vbi non unquam Titan ſuperegerit ortus.* Ita ex MSS. Ioſ. Scaliger; al. *ſuperingerit.*

¶ Transĭgo, *ēgi, actum, igere*, transfigere, durchſtechen, durchbohren. Tac. An. 14, 37, 5 *Gladio ſeipſum transegit.* Sil. 4, 396 *Viris transegit pectora muero.* ¶ 2. Eſt perficere, abſolvere, finire, vollziehen, ausrichten; ut, *Tranſigere negotium*, Cic. fam. 12, 14. *inchoatam comœdiam*, Plaut. Amph. 3, 1, 8. *Prima actio a nobis tranſacta eſt*, Cic. Verr. 3, 60. *Tranſigetur intus, ſi quid eſt, quod reſtet*, Ter. And. 5, 6, 17. ¶ 3. Convenire, paciſci, accordiren, ſich vergleichen, vertragen. Cic. pro Q. Roſc. c. 13 *Roſcius pro ſua parte cum Flavio transegit.* Id. pro P. Quint. c. 31 *Tolerabili conditione tranſigere.* Id. Att. 1, 4 *Tranſigere controverſiam*, die ſtreitſache ſchlichten, beylegen. ¶ 4. Conſumere, zubringen. Suet. Tib. c. 7 *Adoleſcentiam omnem per hæc fere tranſegit.* Sic, *Tranſigere vitam*, Salluſt. Cat. 1 c. 2, ut vulgati codices habent. Vera lectio eſt,

est, *transire* vitam. *Æstas ei transigitur*, Tac. An. 2, 62, 1. *Transigere cum expeditionibus*, eleganti metaphora ex significatione 3 petita. Idem dixit Agric. 34, 5, zu ende bringen.

¶ Transactus, *a, um*, vollzogen, verrichtet, beygelegt, vollbracht. Cic. Tusc. 4, 25 *Iam rebus transactis & præteritis.* Ter. Andr. 1, 5, 14 *Facta transacta omnia:* Conf. Adelph. 2, 4, 22. *Annus transactus*, Nepos 2, 9, 4.

¶ Transactio, *ōnis*, f. consummatio, die vollbringung, vollziehung. Tertull. de Anima c. 55 *Cum transactione mundi reserabuntur regna cœlorum.* conf. Id de Resurr. carn. c. 33. ¶ 2. Apud ICtos est conventio sive compositio eorum, quæ in controversia sunt, ein vertrag, vergleich. Vide *de Transactionibus*, 2 Dig. t. 15; & 2 Cod. t. 4. Sic Arnob. 7 p. 227 *Transactionis alicujus pactione convenit.* conf. Symmach. 6 ep. 74.

¶ Transactor, *ōris*, m. ein vollender. Cic. Verr. 4, 28 *Rerum omnium transactor & administer.*

AGO, ἄγω, Græcum varia habet derivata, latina civitate donata, quæ huc referemus.

Ăgōga, *æ*, f. ἀγωγὴ, fossa in metallis ærariis, per quam aqua ducitur, eine wasserfurche, ein stollen. Plin. 33, 4. ¶ 2. *Agoge* in modulando est, *cum per ordinem sonus sequitur*, Mart. Cap. 9 p. 323. ¶ 3. *Agoge* urbs Æthiopiæ, Plin. 6, 29.

¶ Anagōge, *es*, f. ἀναγωγὴ, interpretatio erat scripturarum allegorica, qua res ad cælestia transferebatur. ¶ 2. Inde *Anagogicus sensus* sacrarum literarum: ut si dicas, *Hierusalem* anagogice significare *vitam æternam* seu *cælestem*. Vide in præceptis Rhetorices Philippi locum de quatuor sensibus sacrarum literarum.

¶ Ĕpăgōge, *es*, f. ἐπαγωγὴ. figura quæ fit rerum similium collatione, vel argumentorum, salva tamen similitudine rerum: Rerum, ut Virgil. Æn. 2, 379 *Improvisum aspris veluti qui sentibus anguem Pressit humi nitens, &c. Haud secus Androgeos visu tremefactus abibat.* Argumentorum autem, Iulius Rufinianus, de Figur. Sentent. libro, ex Lucretio, ut ipse refert, hos versus allegat: *Nam si tu fluctus undas e gurgite salso Tollere decresti, ventum pius Hæmatium tu Ventum, inquam, tollas.*

¶ Exăgōga, *æ*, f. exportatio mercium, die ausfuhre; ut, *Exagoga salva & sospes eventura*, Plaut. Rud. 3, 2, 17 *Facere exagogam*, Id. Truc. 4, 2, 6. Ap. Festum est *Exagoge* evectio.

¶ Exagōgicus, *a, um*, ad evectionem pertinens; ut, *Vectigalia exagogica*, quæ sunt ex mercibus exportatis. v. Cæl. Rhodig. 10, 2.

¶ Hamaxagoga, vide in *Hamaxa*.

¶ Isagoge. *es*, f. gr. εἰσαγωγὴ, introductio prima ad artis alicujus elementa vel rudimenta, eine anweisung, anleitung. Gell. 1, 2 *Pueriles isagogæ.* Id. 16, 8 pr. *Cum in disciplinas dialecticas induci atque imbui vellemus, necessum fuit, adire atque cognoscere, quas Græci vocant εἰσαγωγάς.*

¶ Isagogĭcus, *a, um*, εἰσαγωγικὸς *introductorius*, zur einleitung dienlich. Græce Gell. 14, 7 *Commentarium facere εἰσαγωγικόν.* Sic Strabo lib. 17 in Alexandria vectigalia alia *exagogica*, alia *isagogica* facit pro mercibus vel exportatis vel importatis. conf. Rhodig. l. c.

¶ Antisagoge, *es*, f. contraria inductio. v. Mart. Cap. 5 p. 172.

¶ Metagontes, μετάγοντες, canum nomen apud Grat. 209, cui interpretando advocat Burm. Hesychium, μετάγει, μεταδιώκει.

¶ Paragōge, *es*, παραγωγὴ, figura dictionis, quæ & προπαράληψις, *Proparalepsis*, dicitur, appositio scilicet ad dictionis finem; ut, *At pulchrum est digito monstrari, & dicier, hic est.* vid. Cic. Top. c. 31; Mart. Capell. p. 166.

¶ Paragōgion, *i*, παραγώγιον, aquæ ductus, die wasser-leitung, der wasser-gang. Zeno Cod. lib. 11 t. 42 l. 10 *De iisdem paragogiis vel fontibus aquam traducere.*

¶ Proăgōgĭon, *i*, n. προαγωγεῖον, lenocinium, prostitutio, schändung, kuppeley; a προαγωγεῦειν, i. e. *perducere, lenocinari.* Suet. Ner. c. 28 *Super ingenuorum proagogia & nuptarum concubinatus* &c. ¶ 2. *Proagogia* aquarum sunt deductiones, pori, meatusque, wassergänge. Vid. Cæl. Rhodig. 7, 6.

¶ Synăgōga, *æ*, f. συναγωγὴ, generale vocabulum est, quamvis congregationem denotat, die versammlung. ¶ 2. Absolute pro Iudæis & ecclesia Israelitica accipitur, die Juden-schule. v. Tertull. adv. Iudæos c. 8 & 13; & adv. Marc. 3, 22. ¶ 3. Etiam de ecclesia Christianorum dicitur: uti observavit Casaubon. Exercit. 16 § 42 &c. Ignatius ep. 1 χωρὶς πρεσβυτέρων ἐκκλησία οὐκ ἔστιν οὐ συνάθροισμα ἅγιον, οὐ συναγωγὴ ὁσίων. v. Sixt. ab Amama Antibarb. p. 809. ¶ 4. Imo hæreticos conventus suos *Synagogas* nuncupasse, præpositosque *Archi-Synagogos* ab iisdem dictos fuisse Epiphanius auctor est. Vide *Proseucha*.

¶ Archisynagōgus, *i*, m. ἀρχισυναγωγὸς, ein schul-obrister. Lamprid. Alex. Sev. c. 28 *Convitiolis Syrum archisynagogum eum vocantes.* Et Vopisc. in Saturnino c. 1 *Nemo illic archisynagogus Iudæorum.*

ĂGŎLVM, *i*, n. pastoralis baculus, ein hirtenstab. Festus: *Agolum, pastorale baculum, quo pecudes aguntur.*

ĂGON, *ōnis*, m. (sic enim in Latinam abiit literaturam ἀγὼν) *studium contentionis*, quemadmodum Cicero Att. 1, 16 vertit, vel ipsum certamen sive contentio, streit, kampf. Tertull adv. Gnost. c. 6 *Agonas istos, contentiosa solennia, & superstitiosa certamina Græcarum & religionum & voluptatum, quanta gratia seculum celebret, etiam Africa liquit.* Mentio quoque ejus, *qui in agone contendit*, 1 Cor. 9, 25; & 2 Tim. 2, 5. Frequentissime hoc nomine appellantur certamina ludicra, ut erant apud Græcos, Pythia, Olympia, Isthmia; apud Romanos, Capitolinum Albanumque certamen, quæ Domitianus instituit, committendis varii generis artificibus; de quibus Suet. ejus vita c. 4, quales erant *agones* quoque *musici*, quos idem in Nerone c. 22 & seq. commemorat. conf. Auson. epigr. 91. Lamprid. in Alex. Sev. c. 35 *Agoni (Hercules) præsedit.* ¶ 2. *Agon* in orationibus dicebatur contentio & pugna, sive disceptatio rerum controversarum. v. Buchner. ad Plinii 5 epist. 8 n. 1:4. ¶ 3. *Nunc agon est*, proverbium Græcum de necessitate ingruente, wenn die noth an mann geht Suet. Ner. c. 45 & ibi Casaub. ¶ 4. *Agones* dicebantur etiam, qui victimam percutiebant. (Alio nomine *victimarii, popæ*, ut est apud Alex. Neapol. 4 Gen. Dier. 17 p. 225). *Agones* autem dicti, quia prius ex more interrogabant: *agon?* (vide supra in *Ago* n. 8.) Proinde & in cunctatores (zauderer) hæc vox quadrat, qui semper interrogant & deliberant. v. Chil. Erasmi. ¶ 5. *Agones* etiam, item

¶ Agoniæ, victimæ olim erant vel hostiæ, opfer-vieh. Fides sit penes Grammaticos veteres. Isidorus in Glossis: *Agones, victimæ. Agonia, hostia.* Pro *Agones* (quomodo Scaliger ad Festum p. 12 & Meurs. Part. 1 Exerc. Crit. ad Pœnul. c. 4 p. 205 citant) legitur quidem (in edit. Dion. Gothof.) *Agonei.* Sed *Agones* rescribit Voss. Etymol. fol. 15. Vnde autem hoc nominis ad victimas hostiasque pervenit? *Agonias*, inquit Festus, *hostias putabant ab agendo dictas.* Aliter Meursius d. l. *Casci*, inquit, *illi, cum a Græcis accepissent hanc vocem, latius ejus notionem extenderant, quam ipsi Græci, qui tantum ea ita vocabant, quæ pro mortuis sacrificarentur.* Suidas: ἐπὶ τοῖς νεκροῖς τὰ ἔντομα ἔθυον τῶν τετραπόδων, ὡς ἄγονα. Τὰ δὲ ἔνορχα τοῖς θεοῖς. *In sacris literis quoque LXX interpretes verterunt ἀγόνους χοάς, quæ mortuis libarentur.* Approbarunt hæc se & Vossio. Atqui nec Suidæ locus (eum quære in Ἐντομίδας,) quidquam hic habet momenti; & de ἀγόνοις χοαῖς deliberandum amplius. Suidas non *agones* aut *agonias*, habet in calamo, sed neutro genere *agŏna.* Non hoc vult ille, victimas istas vulgari nomine fuisse appellatas ἄγονα, sed caussam reddit, cur mortuis sacrificarentur ἔντομα: nempe quia, quæ animalia sunt ἔντομα (*castrata*,) eadem sint & ἄγονα (*sine prole:*) quod quidem sacrificii genus maxime conveniat mortuis, ut qui & ipsi gignere nil queant amplius. Porro quod apud Suidam est, sacrificari eas victimas ἐπὶ τοῖς νεκροῖς, *pro mortuis*, id rectius est apud Scholiasten Apollonii ad α. Argonaut. p. 42 (a quo hæc alia videntur ad Lexicographos transiisse,) omissa præpositione τοῖς νεκροῖς. Ac videtur etiam in hoc Varinus fol. 664 emendare Suidam voluisse. Νεκροὺς autem hac in re alias vocant τεθνεῶτας, κατοιχομένους, ἥρωας, χθονίους, ut significentur, qui ex hominibus post mortem numerum Deorum auxerint; quibus opponunt τοὺς οὐρανίους, vel τοὺς ἄνω. Vide præterea Scholiastas ad Homeri Iliad. α. v. 459, αὖ ἔρυσαν, & Lexicographos, & in his Æmil. Porti Dictionarium Ionicum voce ἔντομα. Venio ad ἀγόνους χοάς, sed credo citius Meursius dabit nobis e Cælio Rhodigino, quam e 70 interpretibus. Verba Cælii (Meursio quidem non citati,) hæc sunt lib. 18 (al. 10) c. 3 *In sanctis quandoque literis observasse videmur ἀγόνους χοάς, pro iis, quæ vita functis prolibantur.* Quod de sanctis literis dixerat Cælius, id ad Interpretes 70 pertinere vir doctiss. credidit. At ista scribenti Cælio credibile est hæc Suidæ fuisse præ oculis: Ἀγόνων χοῶν θεολόγος (an θεοῦ λόγος legit Cælius?) φησὶ τουτέστι τῶν ἐπὶ τοῖς νεκροῖς χεομένων. Designatur, puto, locus aliquis Gregorii Nazianzeni, (huic enim Theologi cognomen datum novimus,) quem nisi & ipsum videamus, præcipitare sententiam cavebimus. Iudicent interim eruditiores, rectene Meursius *Agones*, quando victimas ea vox notat, ἀπὸ τῶν ἀγόνων derivaverit, cum ne quidem id liquido constet, brevem habeat an longam penultimam. Quid enim si *Agoniam* hostiam dictam putemus τὴν ἀγώνιον θυσίαν, cui locus esset in certaminibus publicis? Nihil tamen affirmo. Hoc certum, ab Ovidio Fast. 1, 318 antepenultimam in *Agonalis*, quæ vox, ut mox patebit, judicio Festi huic est cognata, produxisse.

¶ Agōnia, *æ*, f. extrema conturbationis species sive trepidatio, die todes-angst. Vulg. Luc. 22, 44 *Factus in agonia prolixius orabat.* ¶ 2. *Agoniam* antiqui vocabant hostiam, uti constat ex Festo, & ex iis, quæ in *Agon* n. 5 præcesserunt.

¶ Agōnium, *i*, n. dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat, nempe arietem, qui dies postea *Agonalis* dictus, ut e Festo, & Varr. de L. L. 5, 3 discimus. Adde Ovid. Fast. 1, 331.

¶ Agōnius, *i*, m. Deus præses agonum, de quo Festus: *Agonium putabant Deum dici præsidentem rebus agendis.*

¶ Agōnālis, *e*, adj. ad agonas pertinens; ut, *Agonales dies* apud Varr. l. c. Et Ovid. Fast. 1, 318

Sanus agonali luce piandus erit.

¶ Agonalia, *ium*, n. pl. subst. ipsa festivitas apud Festum; sic dicta vel a ludis & certaminibus tum celebrari solitis; vel ab *Agonio* Deo, vel quod sacerdos immolaturus rogaret: *Agon?* de quo supra in *Ago* n. 8 (1).

¶ Agonensis, *e*, aliud adj. ut, *Porta Agonensis*, i. e. Collina, apud Festum. *Saliorum cognomen Agonensium*, apud Varr. l. c.

¶ Agōnīzo, *are*, ἀγωνίζειν, *certare*, kämpfen, streiten. Vulg. Sirac. 4, 27 *Pro justitia agonizare.*

¶ Agonista, *æ*, m. gr. ἀγωνιστὴς, *concertator, peritus certandi*, ein streiter, kämpfer. Hinc

¶ Agonisticus, *a, um*, ἀγωνιστικὸς, ad agonas pertinens, zum kampf gehörig. Tertull. de Corona Mil. c. 13 *Numquid & agonisticæ caussæ disputabuntur?* Et Cyprian. Exhort. Mart. *Agonistica corona.*

¶ Agōnŏthĕta, *æ*, m. ἀγωνοθέτης, certaminis præses & judex, musici scilicet & scenici, Gymnicorum enim certaminum qui præsides essent, *Athlothetæ* dicebantur, ἀθλοθέται, ut volunt nonnulli: nam Pet. Faber Agonistici 1, 18 nihil separandos docet. Spartianus in Hadriano c. 13 *Pro agonotheta resedit.* Tertull. de fuga in persec. c. 1 *Ad eundem agonothetam pertinet certaminis arbitrium qui invitat ad præmium.* Adversus Gnostic. c. 6 eadem voce usus est: Hos agonothetas *Magistros certaminum* vocat Suet. Ner. c. 12.

¶ Agonothesia, *æ*, f. ἀγωνοθεσία, munus agonothetæ. Theod. Cod. l. 12 tit. 1 *Nec cogi ad agonothesiam volumus invitos.*

¶ Agōnŏthĕtĭcus, *a, um*, ἀγωνοθετικὸς, ut, *Fundi agonothetici juris*, i. e. qui sumptibus certaminum deputati erant, l. 14 Cod. de fund. patrim. *Agonotheticæ possessiones*, l. 5 C. de div. prædiis urbanis.

¶ Antagōnista, *æ*, m. ἀνταγωνιστὴς, adversarius, ein gegner, widerpart.

¶ Ĕpagon, *ontis*, m. ἐπάγων, artemon navis sive trochlea, die winde, ap. Vitruv. 10, 5. vide Baldi Lex. p. 46.

AGŎRÆVS, *a, um*, ab ἀγορὰ factum, ἀγοραῖος, *forensis. Agoræus* Iupiter dicebatur, & Mercurius, quod eorum statuæ in medio locarentur foro. ¶ 2. Ἀγοραίους dici etiam male literatos, auctor est Gellius 17, 3, inde, ut videtur, quod ἀγοραῖον Græci vile dicant, & circumforaneum; quemadmodum Erasmus reddidit. ¶ 3. *Panis agoræus*, venalitius seu forensis, Ruellio.

¶ Agŏrănŏmus, *i*, m. præfectus annonæ & fori, ἀγορανόμος, itidem ab ἀγορὰ ein marckt-meister. Plaut. Curc. 2, 3, 5 *Nec quisquam sit tam opulentus, qui mihi obsistat in via, nec agoranomus, nec demarchus, nec comarchus.* Conf. Capt. 4, 2, 44.

¶ Cătegŏrēma, *atis*, n. gr. κατηγόρημα, prædicabile, a κατηγορεῖν, *prædicare*. Cic. Tusc. 4, 9 *Res, quæ dicuntur de quodam, aut quibusdam, κατηγορήματα Dialectici appellant.*

¶ Catēgŏria, *æ*, f. κατηγορία, accusatio, crimen, quod reo imputatur, die anklage: a κατὰ & ἀγορά. Macrob. Sat. 7, 3 *Categoria ψόγος est.* ¶ 2. Item prædicamentum, quod & *Categorema* dicebatur, κατηγόρημα a κατηγορεῖν, *prædicare*: ut *Aristotelicæ categoriæ*, Sidon. epist. 4, 1.

¶ Catĕgorĭcus, *a*, *um*, κατηγορικὸς, *affirmativus*. Apuleji liber περὶ ἑρμηνείας p. 29 est *de Syllogismo Categorico*. Sidon. epist. 9, 9 *Spiris categoricis lubricas quæstiones tu potius innodas.*

¶ Anticategoria, *æ*, f. ἀντικατηγορία, *mutua accusatio*, ut Quintil. reddit 7, 2, quasi recriminatio. Conf. Idem 3, 10; & Mart. Capell. 5 p. 152.

¶ Syncategorēma, *atis*, n. συγκατηγόρημα, consignificans est. Linacer lib. 3 *Voco generatim* Syncategoremata, *quæ nec solidum quippiam significant, nec in oratione, nisi cum aliis juncta, consistunt, &c.*

¶ Proăgŏrus, *i*, m. qui princeps est & ante alios verba facit. Latine fit Dorica ratione a πρὸ & ἀγορεύω *loquor, concionor*; græce προήγορος, in gloss. Cyr. *prædicator*, ein redner, sprecher. Cic. Verr. 4, 23 *Catinam cum venisset, Dionysiarchum ad se proagorum, h. e. summum magistratum vocari jubet*, &c. Et c. 39 *Discedens, mandat proagoro Sopatro.* Ibid. *Proagorus refert rem ad senatum.* Mox & c. 42 *Proagori Sopatri jussu.* Ille Sopater apud Tyndaritanes summo magistratu præditus fuisse dicitur c. 40. conf. Turneb. Adv. 8, 10.

AGRÆ, *arum*, f. pl. locus Athenis extra urbem, sacer Ceteri & Dianæ, ubi mysteria minora, sicut Eleusine majora habebantur. ¶ 2. Oppidum Arcadiæ, Plin. 4, 6. ¶ 3. Ab *Agra* populi Arabiæ *Agræi* Plin. 6, 28.

¶ Agrŏtĕra, *æ*, f. ἀγροτέρα, Diana Agris culta, v. Pausan. in Att. p. 17; & Cæl. Rhodig. 20, 7.

AGRĂGAS, *antis*, m. ἀκράγας, (nam & *Acragas* scribitur) Agrigentum, mons & urbs Siciliæ. Vide supra in *Acragas*, & Sil. 14, 211.

¶ Agragantinus, *a*, *um*, adj. ut, *Agragantinum bitumen*, Plin. 35, 15.

Agrammatus, Agrarius, vide *Gramma*, *Ager*.

AGRE, *es*, f. ἄγρα, inter canes Actæonis, Ovid. Met. 3, 212.

Agredula, Agrestis, Agria, vide *Acredula*, in *Acer*, *Ager*, *Agrius*.

Agricola, agricolor, agricolatio, agricultura, &c. quære in *Ager*.

Agrifolium, vide *Acrifolium* in *Acer*.

AGRIGENTVM, *i*, n. oppidum Siciliæ. Vide *Acragas*. Hinc

¶ Agrigentīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Agrigentina civitas*, Val. Max. 4, 8 ext. 3; Lucret. 1, 717 *Quorum Agrigentinus cumprimis Empedocles est.*

AGRĬMŌNIA, *æ*, f. hoc nomine Itali *eupatorium* dicunt, odermennig, ap. Celsum 5, 27, 10. A qua planta *Argemone* diversissima est. Vide Matthiol. & infra *Argemone*.

Agriocardamum, Agriodos, Agrionia &c. vide *Agrius*.

AGRIŎPE, *es*, f. uxor Orphei. Alii constanter *Eurydicen* vocant, sed *Agriopen* Hermesianax Poëta, versibus, quibus Orphei descensum ad inferos describit apud Athenæum l. 13 f. 597. *Scripsisse hoc idem Mimnermus citatur*, inquit Cerda ad 4 Georg. Virg. fol 516. Sane Mimnermum hic nominant Car. Steph. dictionario voce *Agriope*, & Ios. Scalig. ad Virg. Culicem p. 27. Sed natus error est ex male inspecto Athenæo, qui proxime ante Hermesianactem & Mimnermi mentionem injicit, sed de re alia.

AGRIPPA, *æ*, m. ἀγρίππας, Plutarcho; infans pedibus primum, non capite editus. Plin. 7, 8 *In pedes procedere nascentem contra naturam est, quo argumento eos appellavere Agrippas, ut ægre partos*, die mit den füssen erst gebohren werden. *Sic editum M. Agrippam* idem scripsit *augurio præpostero.* Etiam Gellius 16, 16 *ab ægritudine partus* (ita enim legendum, non *ab ægritudine & pedibus*, & titulus ipse, sive index capitis arguit, & Plinii adductus locus confirmat) *Agrippas dictos* observat. At Salmasius & usu & origine Græcum esse nomen, ἀπὸ τοῦ ἀγρεῖν καὶ ἵππος, Exercitat. Plin. f. 23 ostendit. Agrippæ multi fuerunt. ¶ 2. *Agrippa Menenius*, cognomento *Lanatus*, triumphavit de Sabinis. Ejus est Apologus de ventre & artubus humanis dissidentibus, notus ex Livio 2, 32; & Aur. Vict. de Viris ill. c. 18. ¶ 3. *Agrippa Silvius* duodecimus Latinorum sive Albanorum rex; cui post 11 imperii annos successit filius Romulus Silvius, Liv. 1, 3. ¶ 4. Multo nobilissimus in Romana Historia est *M. Vipsanius Agrippa*, (de quo ille ipse Plinii locus, quem paullo ante adduximus, agit) cujus consiliis & ductu Augustus Cæsar bellis plurimis magnifice usus est; quemque cum Mæcenate amicum intimum ob patientiam modestiamque habuit & summis honoribus affecit, quod ex Suetonio, Vellejo, Victore Iuniore cognoscitur. Adde Nepotem Attici vita c. 12. ¶ 5. Duo insuper *Agrippæ*, reges Iudæorum; primus etiam *Herodes* dictus, de quo in Act. c. 12; & apud Iuvenal. 6, 158. Sub altero Hierosolyma excisa. De eo loquitur Tacitus H. 2, 81, 2; & 5, 1, 4.

¶ Agrippīna, *æ*, f. duæ hujus nominis fuerunt: altera filia Agrippæ & Iuliæ, Augusti neptis, Cæsaris Germanici uxor, C. Caligulæ mater: altera ex illa ipsa, neptis Agrippæ, Claudii Imp. tertiis nuptiis uxor, Cl. Neronis mater, cujus auspiciis in Vbios ducta Romanorum Colonia est, & ejus nomine *Colonia Agrippina* appellata, Coln am Rhein. De ista Tacitus annali 1 c. 33 & alibi: de hac Idem 12 c. 27; de utraque Plinius 7, 8 *Agrippinæ Cajum & Domitium Neronem principes genuere totidem faces generis humani.*

¶ Agrippinensis, *e*, adj. ut, *Colonia Agrippinensis*, eadem quæ *Agrippina*, Coln am Rhein, Tac. Hist. 1, 56, 4 &c. Et *Agrippinenses*, incolæ, olim Vbii, Tac. Germ. 28, 8.

AGRIVS, *a*, *um*, ἄγριος, adj. ferus, agrestis, wild. Sic *Agrium nitrum*, species nitri, Plin. 31, 10.

¶ Agrius, *i*, m. subst. Porthei vel Parthaonis Martis filii filius, qui fratrem Oenea regno expulit; de quo Hyginus fab. 175; & Ovid. Heroid. 9, 153. Idem pater fuit Thersitæ Græcorum turpissimi. v. Ovid. ex Pont. 3, 9, 9. ¶ 2. *Agrius* puer, de quo Stat. Theb. 9, 266.

¶ Agria, *æ*, f. subst. scabiei species, vide in *Scabies*, die räude. Adjectivum autem est muliebris generis, ἀγρία, *agrestis*, *fera*. vide Celsum 5, 28, 16. ¶ 2 Est & *Agria*, oppidum Hungariæ superioris, valide munitum, fame A. 1687 ad deditionem ab Cæsareis redactum, Erla. ¶ 3. Est etiam arbor *Agria* sempiternæ frondis, Theophrasto.

¶ Agrion f. Agrium, *i*, n. subst. raphani genus silvestre, al. *armoraciæ* Plin. 19, 5.

¶ Agriōnia, *orum*, n. ἀγριώνια, festa apud Bœotios in honorem Bacchi quotannis celebrata. Plut.

¶ Agriăcantha, *æ*, f. ἀγριάκανθα, walddorn, Diosc. 3, 17 seq.

¶ Agriŏcardămum, *i*, n. ἀγριοκάρδαμον, nasturcium silvestre, waldkresse. Diosc. 2, 144.

¶ Agriŏdos, *ontis*, m. ἀγριόδους, i. e. *ferox dentibus*, nomen canis, Ovid. Met. 3, 224.

¶ Agrionardum, *i*, n. ἀγρία νάρδος, baldrian.

¶ Agriŏphăgi, *orum*, populi ferarum carnibus vescentes, maxime pantherarum & leonum, Plin. 6, 30.

¶ Agriophyllum, *i*, n. ἀγριόφυλλον, haarstrang. Apul. de Herb. c. 66.

¶ Agriŏrīgănos, *i*, m. ἀγριορίγανος, *silvestre origanum*, wald-dosten. Diosc. 3, 34.

¶ Agriŏsĕlinon, *i*, ἀγριοσέλινον, wilde petersilge. Diosc. 3, 78.

AGROSTES, *æ*, m. ἀγρώστης, phalangii species, eine erdspinne, apud Nicandrum. Sed

¶ Agrostis, *is*, f. ἄγρωστις, herba, gras. Apul. de Herb. c. 77. Diosc. 4, 30, 31 & 32. Forsan sic legendum apud Colum. 6, 31 pro *agrestis*.

Agrosus, Agrotera, vide *Ager*, *Agræ*.

AGRYPNIA, *æ*, f. ἀγρυπνία, pervigilium, insomnia, die schlaflosigkeit. Mart. Capella lib. 2 p. 27.

Agumentum, quære in *Ago*.

ĂGVNCVLA, *æ*, f. parva imago sive puppa, ein püppichen; ut, *Aguncula puellaris*, Suet. Ner. c. 56, ut vult Pareus Lex. Crit. p. 66 pro *Icuncula*; ubi & Cic. ad Att. 6, 1 vindicantur *quinque agunculæ*, ab aliis *plagunculæ* &c. Casaub. ad Suet. l. c. vult *acuculæ*.

ĂGYLLA, *æ*, f. urbs Tusciæ, *Cære* postea, ab eventu Lydii vel Thessali respondentis χαῖρε, nuncupata. Hodie vestigia vix urbis servat: sed clara sunt vicina balnea Cæretana. v. Strab. & Plin. 3, 5.

¶ Ăgyllīnus, *a*, *um*, adject. Virgil. Æneid. 8, 479 *Vrbis Agyllinæ sedes: ubi Lydia quondam Gens*, &c.

¶ Agylleus, *ei*, m. Herculis filius, luctator prægrandis staturæ, de quo Statius Theb. 6, 837; & 10, 249.

ĂGȲRIVM vel Agurium, *i*, n. urbs Siciliæ. Hinc

¶ Agyrinus, *a*, *um*, adj. ut, *Agyrina manus*, Sil. 14, 208.

ĂGYRTA, vel Agyrtes, *æ*, m. ἀγύρτης, circulator, præstigiator, ab ἀγείρω, *congrego*, ein gauckler, taschen-spieler. Suid. ¶ 2. *Cæso genitore infamis Agyrtes*, Ovid. Met. 5, 148. Adde Stat. Theb. 9, 281.

AH, interjectio, ach! (pro qua libri manu exarati interdum exhibent A. vid. Scalig. in Catull. Epithalam. Iuliæ & Manl. v. 46; & Achill. Stat. in Tibulli 1 eleg. 9 & 10.) ab Aha per Apocopen, teste Prisciano. Diversis servit affectibus exprimendis; dolori, Virg. eclog. 1, 15 *Capella gemellos Ah silice in nuda connixa reliquit.* ¶ 2. Suspirationi. Plaut. Mil. 4, 8, 48 *Ah, ah, cum venit in mentem, mores ut mihi mutandi sient.* ¶ 3. Indignationi, & reprehensioni, & increpationi: Ter. And. 3, 1, 12 *Ah vix tandem sensi stolidus.* Et ibid. 1, 5, 17 *Nam quid ego dicam de patre? Ah tantamne rem tam negligenter agere?* Id. Eun. 2, 1, 3 *Ah, rogitare? quasi difficile siet.* ¶ 4. Contradictioni: Id. Hec. 5, 1, 17 *Meum receptas filium ad te Pamphilum.* B. *ah.* Cic. de Orat. 2, 70 *Ah patres conscripti, non ego mihi illam iniquum ejero, verum omnibus.* ¶ 5. Desiderio: Plaut. Asin. 3, 3, 2 *Ah, quanto amplius valerem, si hic maneres.* Quamvis alii hic legunt *aliquanto* pro *ah quanto*. ¶ 6. Placationi: Ter. And. 5, 2, 27 *Ah ne sævi tantopere!* Ex his exemplis perspicitur, pro sensus & affectus conditione particulam hanc semper esse accipiendam.

¶ Aha, interjectio ridentis & renuentis, Plaut. Bacch. 1, 1, 54; & 4, 7, 11.

ĀHĀLA, *æ*, m. non *Hala*, Serviliorum cognomen, teste nummo vetere, suffragantibus etiam fastis Capitolinis & antiquis Inscriptionibus, Cicerone etiam & Liv. in editionibus accuratioribus.

ĂHĒNVM, *i*, n. χαλκεῖον, caldarium, ein kessel. Virg. Æn. 1, 217 *Litore ahena locant alii.* Aspiratio inter *a*, & *e*, inseritur propter sonum vegetiorem, Gellio teste 2, 3. *Lignis calefactat ahenum*, Horat. 2, 2, 169. *Ahena tria componenda*, Vitruv. 5, 10. conf. Ovid. Fast. 3, 822; & Rem. am. v. 707; & Martial. 10 ep. 16, de majoribus ahenis, quæ velleribus tingendis apta sunt, ut Ovid. Med. fac. 9 *Vellera Tyria medicantur aheno.*

¶ Ăhēnĕus & Ahēnus, *a*, *um*, poëtica sunt, pro *Æreus*, *Æneus*, de quibus supra in *Æs*, küpfern, rothfarbicht; ut, *Ahenea turris*, Horat. 3 oda 16, 1. *Crateres aheni*, Virg. Æn. 9, 165. *Fores ahenæ*, Æn. 1, 453. *Corda ahena*, Stat. Theb. 3, 280. Rursus Horat. 1, 60 *Hic murus aheneus esto* i. e. æreus &c.

¶ Ăhēnipes, sive Aënipes, *ĕdis*, c. duras ungulas habens; ut, *Ahenipedes boves.* Ovid. epist. 6, 32; *Tauri*, ep. 12, 93. Vide Heinsium ad utrumque locum. Nam vulgo *æripedes* legunt. vid. in *Æs*.

¶ Ahenobarbus, *i*, m. ein rothbart; in nummis gentis Domitiæ & lapidibus Capitolinis; alias *Ænobarbus*, vide in Æs.

¶ Ahenotympanum, *i*, n. id est, ahenum corio tenso personans, eine kessel-paucke.

AHORVS, *i*, m. ἄωρος, præcoci morte præventus, Tertull. de Anima c. 57.

AIAX, *ācis*, m. Αἴας. *Ajāces* poëtæ duos celebrant. Primus *Telamonius*: seu *Telamoniades* (*Telamone creatus* Ovid. 12 Met. fin.) ex Hesione filia Laomedontis, Græcorum post Achillem fortissimus, cui cum Vlysses prælatus Achillis arma obtinuisset, ipse in furorem actus in gladium suum incubuit, cujus cruorem in hyacinthum conversum fingit Ovid. Met. 13 pr. ¶ 2. Alter Oilei filius, fuit rex Locrensium, a Pallade exustus fulmine cum sua navi, quod Troja capta Cassandram vatem in suo templo viriasset. v. Virg. Æn. 1, 43. ¶ 3. *Ajax* Augusti tragœdia, quam non succedente stylo abolevit; quærentibusque, quid Ajax ageret, respondit, *Ajacem suum in spongiam incubuisse*; respiciens ad mortis genus, quo prior Ajax periit. vid. Suet. Aug. c. 85. ¶ 4. *Ajax* unus e regis Antiochi elephantis, de quo Plin. 8, 5.

AĪGLEVCES, n. abgesottener most, ex ἀεὶ *semper* & γλυκὺς *dulcis*. Plin. 14, 9 *Medium inter dulcia vinumque est, quod Græci Aigleuces vocant, hoc est, semper mustum.*

AĪNVS, *i*, m. *ἀένους*, æon Valentini apud Tertull. adv. Valent. c. 8.

AIO, *ēre*, anomalum verbum & defectivum, dicere, affirmare, ſagen, bejahen. Ter. Eun. 2, 2, 21 *Negat quis, nego: ait, ajo:* &c. Id. Phorm. 2, 3, 72 *Aiſtam, ajant, ne agas;* Vbi Donatus: *AIVNT dicimus, quum proverbium ſignificamus.* Cic. de Orat. 2, 57 *Docebo ſus, ut ajunt, oratorem eum* &c. conf. Id. Att. 9, 18. Sed *Ita ajunt*, Ter. And. 1, 2, 21. *Ain* pro aisne, Terentio familiare: ut, *Ain tu tibi hoc incommodum eveniſſe iter?* Hec. 3, 4 pr. *Ain tandem?* Cic. fam. 9, 21 pr. ¶ 2. Hoc verbo vereres philoſophi affirmationes ſignificant. Cic. Off. 3, 23 *Diogenes ait, Antipater negat.* Auguſtinus de Trinit. 9, 10 infinitivo, alias inuſitato, ita uſus eſt: *ſicut ajere & negare: eſſe & non eſſe.* Imperfecto, quod integrum eſt, *ajebam, as, at*, ſæpe Terentius; & Quintil. 6, 4 *Sieuli ajebant in Delphico ſediſſe.* Perfecto, Tertull. de fuga in Perſecut. c. 6 *Atque ita omnes ajerunt.* Imperativo Nævius apud Priſcian. lib. 10 pr. *Vel ai vel nega.* Conjunct. Plaut. Rud. 2, 4, 14 *Vel tu mihi ajas vel neges.* Apul. Flor. 2 p. 351 *Sunt qui ajant*, &c. conf. Cic. Acad. Qu. 4, 31; & Gell. 16, 2.

¶ Aiens, *tis*. Cic. Topic. c. 11 de propoſitionibus: *Negantia contraria ſunt ajentibus*, i. e. affirmativis.

¶ Ajentia, *æ*, f. die bejahung. Mart. Capella lib. 4 p. 115 *Opponitur ajentia negationi.* Et p. 119 *De ajentia & negatione quæſtio naſcitur.*

¶ Ajus Locutius Deus Romanorum fatidicus. Varro ap. Gell. 16, 17 *Ajus Deus appellatus, quod in eo loco divinitus vox edita fuerat.* Cic. Divin. 2, 32 *Ava Ajo loquenti conſecrata.* conf. ibid. 1, 45. Liv. 5, 50 *Templum Ajo Locutio fieri.* Sed ibi *Ajo locuto* legendum Sigonius ſuſpicatur ad epit. Livii 5. Meminerunt & SS. Patres.

AĪTHĂLES, n. *ἀιθαλὲς*, herba, alias *Aizoon* ſ. *Semperflorium*, wintergrün. v. Apul. de Herb. c. 123.

AIVGA, *æ*, f. herba, quæ & Chamæpitys. Hadrian. feldcypreß, ie länger ie lieber. Voſſius Etym. p. 15 corruptum putat ex *Abiga*, de qua ſupra in *Ago*. Legitur *Ajuga* apud Plin. 24, 6 MS. Vatican. & apud Scrib. Largum Compoſ. 167.

AĪZOON, *i*, n. *ἀείζωον*, planta; *ſedum* videlicet majus & minus, *ſempervivum*: quod nomen Græcam *ἀειζῶα* vocem interpretatur, hanswurz. Vide Plin. 25, 13 & Apul. de Herb. c. 123.

ĂLA, *æ*, f. *πτέρυξ*, proprie qua aves volant, ein fittig, flügel. Cic. Divin. 2, 26 ex Ennio: *Galli cantu plauſuque premunt alas.* Ovid. de Arte am. 1, 391 *Non avis utiliter viſcatis effugit alis.* Idem *Madidis Notus evolat alis*, Met. 1, 264. Sed *Alas addere*, *affigere*, Ariſtophanis formula, eſt in ſpem bonam erigere. v. Eraſm. adag. ¶ 2. *Ala*, *μασχάλη*, quæ & axilla, concavitas illa eſt ſub brachiis, die achſel. Horat. 1 epiſt. 13, 12 *Ne forte ſub ala Falciculum portes librorum.* Plaut. Pœn. 4, 2, 49 *Meæ alæ pennas non habent.* Sen. ep. 114 de duobus extremis, *Ille & crura, hic ne alas quidem vellit.* Ranis etiam alas tribuit Plin. 9, 51. Hinc *Vitia alarum*, Plin. 21, 20 & alibi, fœtor ex ſudore ſub brachiis, der geſtanck unter den armen. Et, *Negligens alarum ſudor*, Petron. c. 128. Horat. Epod. 12, 5 *Gravis cubat hircus in alis.* ¶ 3. Translate Virg. Æn. 3, 520 *Alæ velorum*, i. e. velocia vela. Sic Id. 9, 678 *Alæ ſagittarum.* Et 5, 319 *Ventis & fulminis ocyor alis.* Sic *Alæ* dicuntur columnarum ordines ad latera ædis ap. Vitruv. 6, 4. conf. Salmaſ. in Solin. p. 857. Et de *Ala & umbone* ſcuti, Liv. 30, 34. ¶ 4. *Alas* denique per translationem uſitate equitum dicimus ordines, (quanquam & de pedeſtribus copiis aliquando, ſociorum videlicet, uſurpatum inveniatur) ein ſquadron reuter. Erat uni legioni ala una: in una ala, turmæ decem. In acie inſtructa alæ equitum ab latere utroque regebant agmen, alarum inſtar, unde *ala dextra* & *ſiniſtra*, der rechte und lincke flügel. Cic. Off. 2, 13 *Quo in bello cum te Pompejus alæ alteri præfeciſſet* &c. Nepos 18, 1, 6 *Cum uni alæ equitum præfuiſſet.* Videndus & Gell. 16, 4 ac Lipſ. 2 de Militia Rom. Dial 6 & 7. Græci *ἴλας* vocant. Vnde Latinum eſt. Virg. Æn. 4, 121 *Dum trepidant alæ, ſaltusque indagine cingunt.* Vbi Servius: *Alæ, equites, ob hoc Alæ dicti, quia tegunt pedites, alarum vice.* v. H. Rab. Schelius ad Hygini Gromat. de caſtramerat. Rom. p. 66 ſq. quem laudat etiam Græv. ad Cic. fam. 2, 17 p. 114.

¶ Alāris, *e*, quod in ala eſt, zum flügel gehörig; ut ap. Livium 10, 40 & 43 *Cum cohortibus alaribus.* conf. Cæſ. B. C. 1, 73.

¶ Alārius, *a, um*, idem. Liv. 35, 5, ac 40 c. 40 *Alarii equites.* Item *Alariæ cohortes*, Cæſ. Civ. 1, 73, quæ ſociorum erant, & legionariis oppoſitæ. conf. Græv. ad Cic. fam. 2, 17. Subſtantive occurrere videtur ap. Cæſ. de B. G. 1, 51 & Cic. Epiſt. ad div. 11, 17. v. Menckenii Obſerv. hac voce.

¶ Ālāceus, *a, um*, alis inſtructus, geflügelt. Virg. Æn. 4, 259 de Mercurio: *Alatis tetigit magalia plantis.* Ovid. Faſt. 5, 666 de eodem: *Alato qui pede carpis iter.* Et Faſt. 3, 416 de Sole: *Alatis æthera carpit equis.* ¶ 2. ALATA CASTRA, regia Scotiæ, Edenburg. Ptolemæo 2, 3 *πτερωτὸν στρατόπεδον.*

¶ Āles, *ĭtis*, c. ab ala, adject. idem ac *alatus, volucris*, geflügelt. Sic *Equus ales* Pegaſus Ovidio dicitur 3 Amor. 11, 24. *Ales avis*, Cic. Nat. D. 2, 44 ex carmine Aratæo. Et *Deus ales* pro Mercurio Ovid. Met. 2, 714. ¶ 2. Eſt & *ὠκὺς* ſive celer, ad illorum inſtar, quæ alas habent, geſchwind, ſchnell. Virg. Æn. 8, 430 *Ales auſter*, & *currus ales.* Sen. Medea extrema. *Paſſu volat alite virgo*, Ovid. Met. 10, 587. *Ales arundo nervo pulſa*, ein pfeil. Prudent. Pſychom. v. 324. *Plumbum ales*, eine abgeſchoſſene bleyerne kugel, Sil. 3, 365. ¶ 3. *Ales* ſubſtantive avis eſt, *ὄρνις*, ein vogel. Ac Poëtis quidem *alites*, utroque genere, maſculino juxta ac fœminino, omnis generis aves appellantur. Sic *Daulias ales* luſcinia eſt, Sen. Herc. Oet. v. 192. *Pandionis ales* pro hirundine in Paneg. ad Piſonem v. 255. *Lucis prænuncius ales*, i. e. gallus, Ovid. Faſt. 2, 767. *Niveis argentea pennis ales*, hoc eſt, alba, Id. Met. 2, 536. ¶ 4. Augures majores, quæ volatu faciebant augurium, *alites* appellabant: minores *Oſcines*, quod oris cantu præberent omen. Plin. 10, 19 *Secundus ordo in duas dividitur ſpecies, OSCINES & ALITES: illarum generi cantus oris, his magnitudo differentiam dedit.* Et Cic. Nat. D. 2, 64 *Aves quasdam, & alites & oſcines, ut noſtri augures appellant, rerum aurandarum cauſſa eſſe natas putamus.*

¶ Alicula, *æ*, f. veſtis brevior, quæ alis humerisque ſolet injici, ein mantl, überrocklein. Ita docet manifeſte Velius Longus: *Aliculam exiſtimant dictam, quod alas nubis injecta contineat.* Petron. c. 40 ſ. Fragm. Trag. p. 12 *Alicula ſubornatus.* v. Schefferi not. p. 83; Burm. p. 179; & Turneb. Adv. 18, 23; & 28, 5. Vlpianus in 34 ff. t. 2 l. 23 § 2 inter veſtes pueriles refert *aliculas*; ubi Hotomann. legit *Alliculas.* ¶ 2. Alia eſt *Alicula* in *Alica*.

¶ Alifer, *a, um*, alatus, geflügelt. Ovid. Faſt. 4, 562 *Alifero tollitur axe Ceres.*

¶ Āliger, *a, um*, idem. Virgil. Æneid. 1, 663 *Ergo his aligerum dictis affatur Amorem.* Idem *Agmen aligerum*, *περιφραστικῶς* pro avibus Æn. 12, 249. *Serpentes aligeri* Plin. 12, 19. *Ferrum aligerum* de ſagittis, Sil. Ital. 2, 92. ¶ 2. Idem ac aquilifer, Inſcript. ap. Reineſ. 8, 30. *Aligero XII Leg. Fretenſis.*

¶ Ālipes, *ĕdis*, mit flügeln an füſſen; ut Ovid. Faſt. 5, 100 *Alipedisque Dei*, id eſt, Mercurii. *Alipedes equi*, Virg. Æn. 12, 484: *Cervi*, Lucret. 6, 765; *turmæ*, Sil. 15, 554. Et quaſi ſubſtantive cum epitheto Statius Theb. 11, 198 *Alipedemque citum, fataliaque arma.*

¶ Ālĭpilus, *i*, m. qui pilos ſub alis in balneis vellit. Vtitur hoc nomine Seneca epiſt. 56 add. locum ex ep. 114 in *Ala* n. 2. Meminit & Cælius 16, 46. In Gloſſis eſt *Alipilarius*, *ὁρωπακιστής*, qui dropace i. e. unguento e pice aut vollellis pilos evellit.

¶ Axilla, *æ*, f. diminut. eſſe videtur; ſed hinc contracte *ala*, die achſel. Tantummodo ut nomen proprium ap. Cic. in Orat. c. 45 *Quomodo veſter Axilla Ala factus eſt, niſi fuga literæ vaſtioris?* Lambino eſt *Ahala.* Sed addit Cicero: *Quam literam etiam a maxillis, & taxillis, & vexillo, & paxillo, conjuetudo elegans Latini ſermonis evellit.* ¶ 2. *Aſcellam* etiam dixerunt ævi ſequioris Auctores, ut Odo Abbas Cluniac. ap. Vincent. Bellovacenſ. Spec. hiſt. 24, 54. *Duo paralytici - - aptatis baculis ſub aſcellas repere magis, quam fugere tentabant.* conf. Vulg. Interpr. Lev. 1, 17; Prov. 19, 24.

¶ Alabrum, *i*, n. quod radios quaſi alas habeat, eine weife. *In alabrum deducere*, aufweifen. Cathol.

¶ Subālāris, *e*, quod ſub alis ſive axillis eſt, unter die achſel gehörig; ut, *Cuſcita ſubalaris*, ein ſchulterküſſen, Lamprid. Elagab. c. 19. Varie hunc locum interpungunt, ut æque *ſubalares plumas*, quam *cuſcitas*, poſſis intelligere. Et haud obſcure probat plumas Caſaubonus, quippe omni avium generi molliores, quæ ſub alis naſcuntur, pflaumfedern. *Telum ſubalare*, ein ſeitengewehr, Nepos 7, 10, 5.

ĂLĂBANDA, *æ*, f. & Alabandæ, *arum*, f. pl. Cariæ urbs opulentiſſima, & florentiſſima, quam ea de cauſſa Juvenalis inter urbes barbaricis deliciis & luxu perditas Sat. 3, 70 recenſet. Nomen ſortita ab *Alabando* conditore, Caris, qui gentem condidit, filio, quem Deum etiam habuere, & religioſius, quam alium quemvis Deorum nobiliorum, venerati ſunt, v. Cic. de Nat. 3, 15 & 19. Optimum cannabum, & retibus aptiſſimum illic naſci Gratius Cynegetico ſignificat v. 46. Videndus & Eraſmus adagio *Alabanda fortunatiſſima* p. 188.

¶ Alabandĭcus, *a, um*, adj. ut, *Alabandicus carbunculus*, qui Alabandis petitus, Plin. 37, 7. *Roſa Alabandica*, Id. 21, 4. *Alabandicum opus* vel *ſcriptum*, pro inepto & barbaro dicitur. v. Chil. p. 372.

¶ Alabandenſes, *ium*, gentile; ut & *Alabandi*, & *Alabandes*, apud Cic. de N. D. 3, 15 & 19; & fam. ep. 13, 56 & 64.

¶ Alabandĭna, *æ*, f. gemma apud Iſidor. 16, 13.

Alabarches, vide infra in *Arabarches.*

ĂLĂBASTER, *ri*, m. & Alabaſtrum, *i*, n. *ἀλάβαστρος*, *ἀλάβαστρον*, vaſis unguentarii genus ſic appellatum, vel quod ſine anſa ſit, *μὴ ἔχων λαβάς*, ut Suidas indicio eſt; vel a gerendo, ſeu ſuſtinendo. Nam quod in commune Græci *ἀνάβαστρον*, id Attici *ἀλάβαστρον* dixerunt, balſam-büchſe. Vſus maxime erat in aſſervandis unguentis, Plin. 13, 2. Vnde Pollux 6, 19 recenſiturus vaſa unguentaria, hæc duo, *Lecythum* & *Alabaſtrum* ponit. Cic. ap. Nonium 15, 17 *Quibus etiam Alabaſter plenus unguenti putere videtur.* Sic *ἀλάβαστρον μύρου* in Evangelio Matth. 26, 7 nominatur. Martialis abſolute dixit 11 epigr. 9 *Quod Coſmi redolent alabaſtra focique Deorum.* Plinii de unionibus 9, 35 verba ſunt: *Elenchos appellant faſtigiata longitudine, alabaſtrorum figura in pleniorem orbem deſinentes.* Quæ figuram alabaſtrorum depingunt, quæ turbinata fuit, h. e. ex pleniore orbe in acumen deſinens, qualis pyrorum eſt; unde & *alabaſtri* vocabulum ad primum roſæ fructum, unde flos editur, Plinius 21, 4 tranſtulit, quia eandem figuram habet *cortex in virides alabaſtros faſtigiatus.* Vide *Roſa.* Materia non una. Apud Theocritum Idyll. 15 v. 114 *χρύσεα ἀλάβαστρα* legimus, quare & ex auro facta. Vulgatiſſime ex eo marmoris genere fiebant, quod *onychites*, vel *onyx* appellabatur: quod eam ipſam ob cauſſam

¶ Alabaſtrītes, *æ*, m. *ἐπιθετικῶς* nominatum, alabaſterſtein. Plinius cum 36, 7 de onyche marmore egiſſet, ſequens caput 8 his verbis inchoat: *Hunc aliqui lapidem* (Onychen puta marmor, non gemmam,) *Alabaſtriten vocant, quem cavant ad vaſa unguentaria.* Dioſc. 5, 100 *ἀλαβαστρίτης, ὁ καλούμενος ὄνυξ.* Hinc ubicunque *Onyx* apud Poëtas pro vaſe unguentario ponitur, *Alabaſter* accipiendus, ut Salmaſius præclare docet Exerc. Plin. p. 394 ſq. Adde Plin. 37, 22. Lapis ipſe magna copia naſcitur in Hercynia prope Stolbergam.

¶ Alabaſtron ſ. Alabaſtrorum ſcilicet oppidum (*Ἀλαβάστρων*, in cod. Ptolemæi Palatino) in Ægypto, cujus Plinius 5, 9 meminit, ab alabaſtris, quæ ibi magna copia ex lapide, qui vicinis montibus cædebatur, tornarentur, appellatam idem ſummus vir Exerc. Plin. demonſtrat p. 169 & 394.

ĂLĂBES, *ētis*, m. piſcis Nili Straboni eſt lib. 17 p. 566, *ἀλαβής*. Plinius *Alabetam* dixit 5, 9 *Reperiuntur (in Nilo) piſces alabetæ, coracini, ſiluri*, &c. *Muſtela* hic piſcis *fluvialis* forte eſt, eine ahlruppe: niſi *Lampreta* eſt. v. Geſner.

ĂLĂCER, & alăcris, *e*, in quo omnes ſenſus vigent, ut Aſconius interpretatur, lætus, & geſtiens, friſch, murhig, freudig. Servius ex *acer, acris* naſci vult: ut *alacris* ſit quaſi *adacer.* Sed profodia repugnat. Donato ad Ter. Eun. 2 ſc. 3. *Alacris* quaſi *ἄθακτος* (*ſine lacrymis, non triſtis,*) dicitur. Antiqui autem & *alacer* & *alacris*, licut *acer* & *acris* utroque genere promiſcue dicebant. Nunc *acer* & *alacer* non niſi in maſculino; *alacris* autem utroque genere dicimus: quod idem Servius obſervat. Phædr. 1, 5, 22 *Alacer gaudio.* Cæſ. 3 B. Gall. 19 *Gallorum ad bella ſuſcipienda alacer & promtus animus.* Cic. Fam. 5, 12 *Alacres animo ſumus* &c. Id. de Orat. 1, 40 *Vir alacri & promto ore ac vultu.* Auct. ad Herenn. 2, 19 *Beſtiæ alacres & erectæ, ut alteri*

bestiæ noceant. Sanno. 192 *Alacres visus* legitur: sed melius Burm. *acres.* Comp. Id. 2, 30 *Alacriores ad maleficia futuri.* Sic, *Alacrior ad tuendam remp.* Cic. Somn. Sc. c. 3. *Alacriores milites,* Cæs. 3 Gall. 24. Vet. Gl. *Alacer* γενναῖος, δυνατός, σφοδρός, πεοθυμος. conf. Val. Flacc. 3, 462. ¶ 2. Tralate *alacres silvas* dixit, die lustigen wälder, Virg. ecl. 5, 68.

¶ Alacre, adverbialiter idem; ut, *Compellemus alacre,* Plaut. Amph. fc. Di vostram fidem v. 41.

¶ Alacriter, φαιδρῶς, adv. idem. Vulgo citatur Plin. 20, 12 *Alacriter defendit,* sed libri habent *acriter.* At Amm. Marcell. 14, 8 *In certamen alacriter consurgere.* Comp. Justinus 1, 6, 10 *Repetito alacrius certamine.*

¶ Alacritas, *ātis,* f. Φαιδρότης, hurtigkeit, freudigkeit. Cæs. Civ. 3, 92 *Est quædam animi incitatio atque alacritas naturaliter inmota,* die natürliche freymüthigkeit. Cic. 2 ad Att. 7 *Mira fuit alacritate ad litigandum,* ich habe lust zu haderu. Id. Nat. D. 2, 63 *Cœnum alacritas in nocendo.* Plur. Gell. 19, 12 *Sensus motusque animi, innexi implicatique vigoribus quibusdam mentium & alacritatibus.* ¶ 2. *Alacritatem* etiam in malis haberi, v. ap. Nonium 6, 49.

¶ Alacrimonia, *æ,* f. i. e. alacritas, lætitia, velocitas, Cathol.

ĂLÆSA, *æ,* f. Ἄλαισα, Straboni ac Ptolemæo; *Alesa,* Ἄλεσα, Antonino ac Diodoro; urbs est Siciliæ celebris: Ciceroni Verr. 2, 7 &c. dicta *Halesa,* unde oppidanos Plinius 3, 8 vocat *Halesinos.* Memoratur & *Alsini* vel *Halesini agri fons intumescens & quasi exaltabundus ad cantus,* apud Solinum c. 11, & Priscianum in versione Dionysii Periegetæ. v. infra *Halesus.*

Alamanni, Alamannia, vide *Alemanni.*

ALĀNA, *æ,* f. urbs Æthiopiæ, Plin. 6, 29.

ĂLĀNI, *orum,* m. pl. Ptolemæo populi sunt Scythiæ: sic appellati a fluvio *Alano,* vel monte ejusdem nominis, ut Eustathio Dionysii Scholiastæ ad v. 305 placet. Ap. Plin. 4, 12 *Alani Roxalanis finitimi.* Eorum nomen late extensum postea est, quippe quo finitimæ gentes Geloni, Massagetæ, Hunni, Gothi &c. etiam appellati. Vide Ammian. 31, 6, ubi etiam de eorum moribus tradit. Memorat & Suet. Domit. c. 2, ubi *Asiatici* procul dubio intelliguntur, ut Massagetæ, aut horum vicini. At Martialis 7 epigr. 29 *Europæos* notat. *Nec te Sarmatico transit Alanus equo.* Lucan. 8, 223 *Et sequer ver duros æterni Martis Alanos,* hoc est, temper pugnantes. Vid. de his Barth. ad Briton. Aremor. p. 29, 30, 31. ¶ 2. Extant parabolæ versibus indoctis scriptæ verusti cujusdam auctoris *Alani,* qui cognominari solet *Insulensis,* ab Insulis, oppido Flandriæ, quod ipsi natale fuit. Etiam titulum *Doctoris Universalis* ipsi tribuunt, ob omnigenam eruditionem. De eo vide Henr. Gandav. de Script. Eccles. & ibi Miræum f. 166. Trithem. de Script. Eccles. p. 99; Voss. de Poët. Latin. p. 75.

ĂLĂPA, *æ,* f. Latinum nomen, idem, quod κόλαφος, *colaphus* Græcum, ein backenstreich, maulschelle, ohrfeige. Martial. 5 epigr. 62 *O quam dignus eras alapis.* Et Iuvenal. 8, 192 *Ridere alicujus alapas.* Phædr. 2, 5, 25 *Multo majoris alapæ veniunt,* i. e. libertas carius emitur. De hac alapa manumissionis v. Barth. ad Briton. Arem. p. 406; & Burm. ad Petron. c. 38 p. 164.

¶ Alăpo, *are,* backenstreiche geben, gr. lat. ῥαπίζω, *expalmo, alapo.* Etiam pro eo, quod dicimus *Alapam impingere,* Glossatori veteri *Alapari* est, vox scriptoribus probis ignota. Sic autem ille: *Alapatur,* ἀλαπάζει. Vbi putes ad græcam originem hanc vocem referri. *Alapare* aliquem non dixero, inquit Vossius de Vit. serm. p. 633. sed *colaphum alicui ducere* vel *infringere.* Vsus est sequioris ævi scriptor Bonaventura voce passiva, Part. 1 stim. div. amor. c. 13 de Salvatore: *Sustinet alapari, qui mundum plasmaverat.*

¶ Alapātor, *ōris,* m. qui colaphos aliis gaudet incutere, der maulschellen austheilet. Gloss. lat. gr. *Alapator,* καυχητής.

¶ Alăpus, *i,* m. parasitus propter mercedem alapas ferens, in Gloss. Isidori, der die backen aufbläset zu maulschellen. v. Barth. Advers. 19, 22.

¶ Alapista, *æ,* m. idem. Hinc *alapistarum strepitus* apud Arnob. 7 p. 230 pro minis & ludionibus, qui finito spectaculo, ut loquitur Tertull. de Spectac. c. 23 *Fecisse suam contumeliis alaparum objiciant.* His enim alapis sibi invicem inflictis spectatores ad risum commovebant. Locum Arnobii ita restituit Scaliger pro *Salapittarum strepitu.*

ALĂPĀTHVS, *i,* m. ἀλάπαθος, herba purgatoria Theocrito, quam *Lapathum* Dioscorides appellat.

ĂLĂRĪCVS, *i,* m. Ἀλάριχος, Claudian. de bello Getico v. 546 *Rumpe omnes, Alarice, moras: hoc impiger anno Alpibus Italiæ ruptis, penetrabis ad urbem.* Nomen id fuit duobus regibus Gothicis: quorum alter Romam cepit Honorii temporibus, vide Zosimum 5, 38, & 6, 7: alter in eadem Vesigothorum gente, gener Theodorici Ostrogothi, Italiæ regis, a Chlodovæo cæsus. Vide Aimonium 1, 20 seq.

Alaris, alarius, vide in *Ala.*

ALARVM, *i,* n. herba floribus cassiæ similibus, Isidor. 17, 9.

ĂLĀSTOR, *ōris,* m. Ἀλάστωρ, nomen equi Plutonis apud Claudian. de Raptu 1, 286 *Armenti Ditisque nota signatus Alastor.* ¶ 2. Fuit *Alastor* & socius Sarpedonis, regis Lyciæ, interfectus ad Trojam ab Ulysse, Ovid. Met. 13, 257. ¶ 3. Ἀλάστορας Græci dicunt dæmones infestos, tortores, die bösen geister, plagteufel, gespenster. Flutarchus Vita Ciceronis p. 885, de eodem refert, quod cogitaverit domum Cæsaris Octaviani, a quo proditus Antonio esset, clam intrare, γνῶ σφᾶξας ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς ἑστίας, ἀλάστορα προσφαλῆν, *apud focum ejus se interficere, quo ultricem furiam in eum concitaret.* ¶ 4. Homines item malignos & sceleratos, ac pestes, schädliche leute wie teufel. Sic ab Athenæo 12, 10 Dionysius vocatur ἀπάσης Σικελίας ἀλάστωρ, *totius Siciliæ pestis.*

Alara castra, alatus, vide *Ala.*

ĂLĀTERNVS, *i,* f. ἐλαιόπρινος, frutex gratus captis, quemadmodum Columella scribit 7, 6. Plinius 16, 26 nullum semen aut fructum ferre fruticem eum tradidit, & folia esse ei mediæ cujusdam inter ilicem & olivam formæ.

ĂLAVDA, f. κορύδαλος, eine lerche. Ante Cæsarem Latinis hoc vocabulum fuit incognitum, (Plinius enim hanc avem *galeritam* 11, 37, & 30, 7. Gellius 2, 29 *cassitam* appellat:) sed postea admissum. v. Bernegg. ad Cæs. Suet. c. 24, 2. ¶ 2. Fuit & legionis Romanæ nomen *Alauda,* vel potius *Alaudarum,* a crista, quam hujus aviculæ instar in capite haberent. Cic. Att. 16, 8 *Antonius cum, legione alaudarum ad urbem pergit.* Hanc ex Gallis Cæsar conscripserat. Meminit & Suet. Cæs. c. 24, ex cujus loco constat, vocabulum ipsum Gallicum esse, quod & Plinius de ave exposens auctor est, cujus verba nunc integra ex 11, 37 apponimus: *Parvæ avi,* (ita Harduinus emendat) *quæ ab illo* [apice] *galerita appellata quondam, postea Gallico vocabulo etiam legioni nomen dederat alaudæ.* Adde Torrent. Bernegg. & Casaub. ad Suet. l. c.

ĂLAVSA, *æ,* f. vile piscis genus, ein schneiderfisch. Auson. Mosella v. 127. vide infra *Alosa.*

ĂLĀZON, *ōnis,* m. gr. ἀλαζών, insolens, jactabundus, ein großsprecher. ¶ 2. Fluvius ex Caucasei montibus profluens inter Albaniam & Iberiam. Val. Flacc. 6, 102 *Tota non audit Alazona ripa.*

¶ Alazŏnia, *æ,* f. ἀλαζονεία, jactantia, ostentatio, prælerey. Vlpian. Interpr. Demosth. ait: *Alazoniam eorum esse, qui plura promittunt, quam possint præstare.*

ALBA, *æ,* f. & Alba Longa, urbs in Latio, condita ab Ascanio Æneæ filio, ab alba sue dicta, Virgilio teste Æn. 8, 43. Liv. 1, 3 *Ascanius florentem jam atque opulentam urbem matri seu novercæ reliquit: novam ipsa aliam sub Albano monte condidit, quæ a situ porrectæ in dorso urbis Longa Alba appellata est.* ¶ 2. Sunt præterea & aliæ *Albæ* civitates in Italia; ut, *Alba Fucentis,* in Marsis ad Fucinum lacum, Plin. 3, 13; & *Alba Pompeja,* in Liguria, Id. 3, 5. Quæ quidem urbs hodieque *Albæ* nomen servat. ¶ 3. Extra Italiam, in Hispania, *Alba Virgæo,* Plin. 3, 1; In Pannonia, *Alba regalis,* Stulweissenburg; & ad Mœsiæ fines *Alba Græca,* Taurunum olim, Griechischweissenburg, barbare *Belgrad:* in Transilvania, *Alba Iulia,* Weissenburg. Conf. infra *Alba* in *Albus.*

¶ Albānus, *a, um,* adject. ut, *Albana pax,* Liv. 1, 27. *Exercitus Albanus,* ibid. *mons,* Liv. 1, 3. *Albani tumuli,* Cic. pro Mil. c. 31. ¶ 2. *Albani* dicuntur Albæ longæ incolæ; ut, *Multitudo Albanorum,* Liv. 1, 6.

¶ Albensis, *e,* aliud adject. Sic *Albenses Pompejani* incolæ Albæ Pompejæ, apud Liv. 17, 4.

¶ Albesia, *orum,* n. pl. *scuta, quibus* Albenses, *qui sunt Marsi genere, usi sunt: hæc eadem* decumana *vocabantur, quod essent amplissima,* Fest.

ALBĀNIA, *æ,* f. Ἀλβανία, regio ab occidente post mare Caspium in septemtrionem inter Iberiam & Mediam adfurgens. Nomen accepisse videtur vel a colonis inde ab *Albano* Italiæ monte deductis, ut Justinus existimat 42, 3; vel ab *Albano* civitate Macedoniæ, cujus partem & hodie adhuc Albani tenent: vel denique quod albo crine Albani nascantur, & canities, ut Solinus c. 25 scripsit, auspicium habeant capillorum. In hac regione fortissimi & ferocissimi canes: adeo ut leones & elephantos dejiciant. Quales duos dono accepit ab Albaniæ rege Alexander M. de quibus Plin. 8, 40. ¶ 2. *Albania* hodie Macedoniæ pars occidentalis, in Illyricum & Epirum excurrens, cujus incolæ dicuntur *Albani,* Albaneser. Vid. Geograph.

Albarium, albarius, albatus, albedo, &c. quære in *Albus.*

Albensis, Albesia, vide supra in *Alba.*

Albicasso, albicerata, &c. vide *Albus.*

ALBĪCI, *orum,* m. pl. Massilienses vicini populi fuerunt, de quibus Cæsar bell. civ. 1, 34 *Albicos barbaros homines, qui in Massiliensium fide antiquitus erant, ad se vocaverant.* Hi videntur esse Strabonis Ἀλβιοικοί, lib. 4 p. 140, a quibus distinguit, ut proximos tamen, Ἀλβίους, *Albienses:* utrosque locat μετὰ τοὺς Σάλυας, *post Salyes.*

Albico, albicolor, albidulus, albidus, quære in *Albus.*

ALBINGAVNVM, *i,* n. urbs Liguriæ litoralis sub archiepiscopo Genuensi. Elisio vel omisso priori *n* apud Melam & Ptolemæum vocatur *Albigaunum.* Plene & divise *Albium Ingaunum* vocat Plinius 3, 5.

ALBĪNŎVĀNVS, *i,* m. Romanum nomen. *C. Pedo Albinovanus, Poëta heroicus,* ut ex Quintiliano 10, 5 & ex Senecæ Suas. 1 cognoscimus. Martialis *epigrammatum lasciviorum scriptoribus* accenset in epist. l. 1 epigr. præfixa: conf. lib. 2 epigr. 77 & 5 epigr. 5. Seneca Philosophus epist. 122 *fabulatorem elegantissimum* vocat. Altioris & magni spiritus fuisse, Ovidius innuit, qui eum *fidereum* appellavit, id est, *sublimem,* ex Ponto 4, 16, 6. Vixit enim ejus ætate, hoc est, Augusto imperante: nec alius est, ad quem elegia 10 ejusdem libri directa est. Ex qua cognoscimus, & Thesei gesta Albinovanum præter alia scripsisse. Condidit & de navigatione Cæs. Germanici carmen: ex quo poëmate versus aliquot Seneca Pater Suasoria 1 adducit. Huic & illas elegias duas, quæ vulgo cum Ovidio edi solent; quarum altera in obitum Mæcenatis; altera de morte Drusi ad Liviam scripta est, Scaliger tribuit: repugnante tamen (de ultima inprimis) & multum contradicente Passeratio. Quæ lis discernenda nobis non est. vid. I. H. Meibomii Mæcenas cum notis in Pedonis carmen. ¶ 2. Alius ab isto *Celsus Albinovanus* Tiberii Neronis scriba, quem Horatius familiarem habuit, ut ex epist. 8 lib. 1 cognoscitur. Vbi operæ pretium erit Torrentium videre.

ALBĪNVS, *i,* m. quo nomine apud Romanos multi fuere; v. g. *Sp. Albinus* orator, cujus Cicero meminit in Bruto c. 25. ¶ 2. Et *A. Posthumius Albinus,* qui res Romanas Græco sermone scripsit; cujus Cicero in Bruto c. 21, Corn. Nep. Fr. c. 7, Gellius 11, 8 & Suidas meminerunt. Sed vid. Fabric. B. G. 3, 2 p. 43. ¶ 3. *Albinus* denique Imperator pessimus ex tribus, qui uno tempore de principatu contenderunt, Pythiæ oraculo judicatus; quod sic habuit: *Optimus est fuscus* (Pescennius Niger) *bonus Afer,* (Severus) *pessimus Albus* (Albinus). Hujus vitam nobis Capitolinus reliquit, vel secundum alios Spartianus. ¶ 4. Est & appellativum nomen. Vide infra in *Albus.*

ALBION, *ii,* n. magna Britanniæ insula, Angliæ & Scotiæ nunc regna complectens; sic dicta *ab albis rupibus,* quas mare alluit, vel ob *rofas albas,* quibus abundat. Al. quasi ὄλβιον, quia summe felix & fertilis. Al. ab *Albione* gigante, filio Neptuni, qui ibi regnasse dicitur. Vide Plin. 4, 16.

ALBIS, *is,* m. fluvius notissimus & celeberrimus Germaniæ, die Elbe, in confinio Bohemiæ atque Silesiæ, prope oppidum Schmidebergam, ex Gigantum jugis (riesen-gebirge) oriens, Bohemiæ Misnæque illatus per multas tortas disfunditur, & in oceanum denique Germanicum vasto ore prope Hamburgum evolvitur. Itaque manifeste falsus est Tacitus, qui in Hermunduris (in quibus post Marcomanos, sive Bohemos, Misnenses nostri fuerunt primi) oriri scribit de Ger-

Germania c. 41. Quem recte Vellejus 2, 106, 2 *Senonum Hermundorumque fines prætexisse* notat. Lucanus 2, 51

Fundat ab extremo flavos Aquilone Suevos
Albis, & indomitum Rheni caput.

ALBIVM, *i*, n. oppidorum nomen, ut *Albii Ingauni*, quod vide in *Albigaunum*: & *Albii Intemelii*, itidem in Liguria. Plin. 3, 5.

ALBIVS, *a, um*, genris Ro. nomen, e qua nobilis Tibullus poëta: de qu. Horat. 1 epist. 4, 1 *Albi nostrorum sermonum candide judex*. Vide *Tibullus*. ¶ 2. Alius *Albius* est, de quo Horatius 1 Sat. 4, 28.

¶ Albianus, *a, um*, adject. ut, *Albianum judicium*, Cic. pro Cæc. c. 10 *Albianum negotium*, Id. ad Att. 14, 18 & 20.

Albo, albogalerus, albor, vide *Albus*.

ALBVCVM, *i*, n. planta, quæ & ἀσφόδελος, hastula regia est, goldwurtz. Plin. 21, 17. *Asphodelus* autem bulbus ipse, quem numerosissimum habet, proprie est: nam caulem *anthericum* vocant. Vide *Asphodelus*.

ALBVCILLA, *æ*, f. mulier multorum amoribus & adulteriis infamis Tac. An. 6 c. 47 & 48.

ALBVĒLIS, *is*, f. vitis genus, a colore albo. Plin. 14, 2 *Albuelis summis arboribus fortilior est*. Colum. 3, 2 *Albuelis utilior in colle quam in campo*.

Albugo, vide in *Albus*.

ALBVLA, *æ*, f. fluvius Italiæ, qui postea Tiberis, a Tiberino ibi extincto appellatus. Vid. Liv. 1, 3. Virgil. Æn. 8, 331

A quo post Itali fluvium cognomine Tibrim
Diximus: amisit verum vetus Albula nomen.

Vide Tiberis. ¶ 2. *Albula*, vel *Albulæ, arum*, aquæ sulphureæ & præglidæ in Tiburtina planicie juxta Anienem, de quibus Plin. 31, 2; item Strabo, & Pausan. in Messenicis. Martialis 4 epigr. 9 *Crudarum nebulæ quod Albularum*. Stat. 1 Silv. 3, 75

Illic sulphureos cupit Albula mergere crines.

¶ 3. Videtur *Albus & Albulus* epitheton generale fuisse aquarum, earum præsertim, quibus vel spuma vel sulphur album colorem adderet. vid. Cerda ad Virg. Æn. 7, 83 & 517. Ita forte capiendus locus Martialis 12 epigr. 100 de Bæti fluvio: *Cui rector aquarum Albula navigeram per freta pandit iter*. i. e. albicantia ob spumam freta.

Albulus, albumen, albumentum, vide *Albus*.

ALBVNA, vel Albūnea, *æ*, f. Dea quæ in nemore quodam Tiburtino colebatur, & cui facer *Albunæ* fons. Hanc nonnulli Sibyllam Tiburtinam faciunt. Lactant. Div. Inst. 1, 6 *Decimam Sibyllam* (fuisse scriptitant) *Tiburtem, nomine Albuneam, quæ Tiburi colitur, ut dent, juxta ripas amnis Anienis*. Tibull. 2 eleg. 5 v. 69 *Quodque Albunæ sacras Tiberis per flumine sortes Portarit, sicco perluerit que sinu*. Adde Turneb. Adv. 11, 26.

¶ Albūnea, *æ*, f. fons & silva in Tiburtinis altissimis montibus. Fonti nomen est a qualitate aquæ. Virg. Æn. 7, 82 *Lucosque sub alta Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat*, &c. Vide ibi Servium, qui & observat ipsam *Leucothean* nonnullis sic appellatam. Glossæ Cyrilli: *Albunea mater*, λευκοθέα: Ergo *Albunea, Albunea, Leucothea*, quæ & *Matuta*, eadem Dea. quod confirmant aliæ Glossæ Philoxeni: λευκοθέα, *Albunea Mater, Matuta*. vid. Taubm. ad Virgil. p. 764.

ALBVRNVM, *i*, n. Plinio 16, 38 est mollis ac pessima pars ligni, etiam in robore facile putrescens, teredini obnoxia, das weisse am holtz, zunächst der rinden.

¶ Exalburno, *are*, alburnum detrahere. Vtitur hoc verbo Plinius 16, 40 *robur exalburnatum*, hoc est, cui alburnum ademtum.

ALBVRNVS, *i*, m. piscis a colore dictus. Auson. in Mosella v. 126

Quis non & viridis vulgi salutia Tincas
Norit? & alburnos prædam puerilibus hamis?

Generalius voce sumta, weißfische, schneiderfische, λευκίσκοι Græcis. ¶ 2. *Alburnus*, Lucaniæ mons, Virg. Georg. 3, 146. ¶ 3. Similiter loci hujus Deus appellatus fuit *Alburnus*: Tertull. contra Marcion. 1, 18.

ALBVS, *a, um*, λευκὸς, ἀλφὸς, ex quo *albus* est: quod *album* Sabini appellarunt, Festo auctore, weiß. Differt a candido, quo minus est: *album* enim ad pallorem quendam accedit: *candidum* vero multum lucis habet. Virg. Georg. 3, 81 de equis docens: *Honesti Spadices, glaucique, color deterrimus albis Et gilvo*. Ad quem locum Servius: *Atqui*, inquit, *alibi ait*: Qui candore nives anteirent. *Sed aliud est CANDIDVM esse: id est, quadam nitenti luce perfusum: aliud, ALBVM, quod paluori constat esse vicinum*. Cujus necessariæ observationis oblitus I. C. Scaliger improvide scripsit, *equos candidos* a Virgilio immerito damnari, quod optimos viderit & bellatores. Locus est in commentariis ad Aristotel. 2 de anim. Apotel. 130, ubi historiam equorum persequitur; ad quem locum vide, quæ Phil. Iac. Maussacus animadvertit. ¶ 2. *Albus* pro pallido, blaß, bleich). Sulpicia in Satyra Domitianum perstringens:

Non trabe, sed tergo prolapsus & inguvie albus.

Ad quem locum vide docto viro notata in Misc. Observ. VI, 369. Ovid. Amor. 1, 7, 51 *Albo, & sine sanguine vultu*. v. plura ap. Mencken. in Observ. Lat. Ling. h. v. Huc refertur illud Martialis 1 epigr. 56 *Vrbanis albus in officiis*, i. e. anxius & solicitus; vel potius, ut vult Lipsius Elect. 1, 13 *Albu toga indutus: cretatus & candidatus in comitiis*. Sic & pro cano, grau: ut, *Alba senectæ*, Propert. 3, 3, 46. *Vellere albos capillos*, Id. 3, 22, 33; & Tibull. 1, 9, 47. Quin & pro cinericio, h. e. qui ex nigro albet colore, qualis in asinis est, album Persius dixit Sat. 1, 59

Nec manus auriculas imitata est mobilis albas.

De asini enim auribus loquitur. ¶ 3. Cic. Tusc. 5, 39 *Democritus luminibus amissis alba & atra discernere non puterat*. Hinc *Albus ea ater sis nescio*, proverbiale de vehementer ignoto, Cic. Phil. 2, 16; & Catullus carm. 94 in Cæsarem. conf. Quint. 11, 1 p. 969. *Alba avis: Corvus albo varior*: hoc Juvenalis 7, 202; illud Ciceronis est fam. 7, 28, de re admodum rara & inusitata. *Albo vetc aliena bona oppugnare*, Plaut. Pers. 1, 2, 22, nihil aliud est, quam fraudibus suis leges, jura, & maxime *album prætoris* (de quo mox n. 3) prætexere; five attripere aliquid ex edicto prætoris, atque inde periculum per calumniam creare alteri. Ita post Guielmi interpretatur I. F. Gronov. p. 922; & quidem melius quam ibid. Scaliger, & Voss. 4 hist. Orat p. 194. Alias *color albus* usitatus in vestitu Romanis; qua de re Lipsius Elect. 1, 13. *Albas virgines*, sacerdotes Apollinis Delphici Tullius L. 1 de Divin. c. 37 dixit. *Calculum album adjicere*, i. e. approbare. vide *Calculus* n. 6. ¶ 4. *Albus* pro felici, læto, ac prospero, glücklich; ut contra *atrum* pro tristi & noxio ponitur. Nam alterum ad superos cælestesque pertinet; alterum inferorum naturam refert. Sic *Alba stella* felix ap. Horat. 1 od. 12, 27. Silius 15, 53

Sed current albusque dies horaque serena.

Suidas Tom. 2 f. 29 λευκὴ ἡμέρα, ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐπ' εὐφροσύνῃ, *alba* vel *candida dies, bona & ad lætitiam*. *Albæ gallinæ filius*, vide ex Iuvenali in *Gallina*. ¶ 5. Pro sicco & fervido, & velut candenti Martialis posuit 10 ep. 62 *Albæ leone flammeo calent faces*: Pro claro & sereno Horat. Od. 1, 7, 15 *Albus notus obscuro deterget nubila cælo*. Superl. *Albissimus* Celso 5, 26, 20 tribuitur; sed ibi exstat *albidissimus*. Gradus tamen format Varro de L. L. 7, 9 *Album, albius, albissimum*.

¶ Alba, *æ*, f. absolute videatur supra seorsum. ¶ 2. *Albas* pro unionibus Lampridius, & Venantius, & alii mediæ Latinitatis scriptores absolute dixerunt: v. Lamprid. Elagabalo c. 21, & ibi Salmas., qui etiam Venantii de hoc versum adjunxit. ¶ 3. Item pro vestimentis talibus. Vnde & in veteri ecclesia *septimanam in albis* appellarunt, quæ proxime paschalem sequitur. Nam baptisandis Catechumenis Pascha olim destinatum fuit: & baptisati veste candida induebantur. De Diaconorum *alba* in administratione cœnæ vid. Pignorius de Servis p. 50 sq.

¶ Album, *i*, n. absolute pro albo, weisse farbe. Virg. ecl. 2, 41 *Sparsis etiamnum pellibus albo*. Item Georg. 3, 56 *Maculis insignis & albo*: i. e. maculis albis. Liv. 4, 25 *Ne cui album in vestimentum addere petitionis cassus liceret*. Vt locum illum Lipsius aliique emendant. ¶ 2. Item pro albumine, sive albugine oculi vel ovi, das weisse im auge oder ey; quod & Græcis λευκὸν est. Ita Celsus non semel, Columella & Plinius usi. v. g. Cels. 7, 7, 13 *Gutta humoris, ovi albo similis*. Vet. Gloss. *Album*, λευκὸν, λέυκωμα. conf. Id. 20, 11; & Plin. 7, 7; Colum. 6, 17. ¶ 3. *Album* etiam substantive dicebatur de albata tabula, in qua prætores edicta, actiones, interdictaque proponebant, quo omnibus innotescerent, quæ & ipsa Græcis λέυκωμα appellatur. Mentio fæpius fit in Ictorum libris. Hinc *Album corrumpere*, Lege 9 Dig. de Iurisdictione. Transfertur eadem vox hac ratione ad quamvis matriculam. Sic *Album judicum*, ap. Suet. Domit. c. 8; *Album senatorium*, ap. Tac. An. 4, 42, 65; λέυκωμα πολιτῶν, *album civium*, ap. Iul. Pollucem 8, 8 tmem. 23. *Albo evadere*, aus der matricul leschen, apud Tac. & Suet. cc. ll. Contra *Albo adscribi*, idem Suet. Tib. c. 54, in matriculiret oder eingeschrieben werden. conf. Id. Net. c. 21. Sic de Pontifice Max. *Efferre in album & proponere tabulam*, Cic. de Orat. 2, 12; *referre*, Liv. 1, 32. *Ad album sedentes*, Senecæ epist. 58 interprete Lipsio, Leguleji sunt, circa album prætoris & formulas occupati.

¶ Albŭlus, *a, um*, diminutivum, weißlicht. Catullus epigr. 30 *Vt albulus columbus aut Dioneus*. *Albula* v. seorsum, inprimis n. 3.

¶ Albor, *ōris*, m. albedo, die weisse. Vet. Gloss. λευκότης, *Albor, Candor*. ¶ 2. Pro ovi albumine. Scribon. Largus Compos. 24 *Vicus dilutur ovi albore*. Apicius de re culin. 1, 1 *Ovorum trium aborem in lagenam mittas, & diutissime agitabis*. conf. Palad. Oct. t. 14.

¶ Albēdo, *ĭnis*, f. idem. Sev. Sulpicius Hist. S. 1, 16 de Manna: *Glaciali albedine erat*. Onomast. Vet. *Albedo*, λευκότης, λευκόν.

¶ Albĭtūdo, *inis*, f. idem. Plautus Trin. 4, 2, 32 *Ad ipsam capitis albitudinem*, id est, canos capillos.

¶ Albities, *ēi*, vel Albitio, *ōnis*, f. idem. Apul. de Herb. c. 20 *Albitiem* (al. *albitionem*) *farfaris de capite ejiciet*. v. Barthii Adversf. 37 c. ult.

¶ Albūmen, *ĭnis*, n. idem. Apicius 2, 5 *Cum albumine porri simul elixare*. conf. 3, 2; & 4, 3.

¶ Albāmentum, *i*, n. idem. Apicius 5, 3; & 6, 9 *Albamentum ovi*.

¶ Albo, *āre*, album reddere, weiß machen. Prisian. in Periegesi: *Hoc fuscat niveas, hoc albat gargite nigras*. Hinc

¶ Albatus, *a, um*, albis vestimentis indutus, weiß gekleidet. Cic. in Varin. c. 13 *Cum ipse epuli dominus, Q. Arius, albatus esset*. Plin. 8, 42 *Albati equi paluum occupavere*, h. e. factionis albatæ, v. ibi Harduin. Horat. 2 Sat. 2, 60 *Ille vepotia, natales aliosque dierum albatus celebret*.

¶ Albārius, *a, um*; ut, *Albarius tector*, ein tüncher. Tertull. de Idoiol. c. 8. *Albārium opus* dicebatur, cum calce mera inducebantur & nitori dabantur, quæ ornata, lita, politaque forent, quæ *tectoria* appellabantur: Itaque, *Albarii operis nitore decorare*, ap. Pallad. 1 t. 40 est dealbare, weissen. *Albaria opera*, quomodo fiant, Vitruvius docet 7, 2 & Palladius 1, 14.

¶ Albarium, *i*, n. subst. die weisse. Plin. 35, 16 *Terra famia lacte diluta tectoriorum albaria interpolantur*. conf. Id. 36, 23.

¶ Albarius, *i*, m. subst. qui albarium facit, ein weisser. Lege 2 Cod. Theod. de excus. artif. *Architecti, laquearii, albarii, tignarii*, &c.

¶ Albīnus, *i*, m. idem. Vet. Gloss. κονιατὴς, *Dealbator, Albinus, Tector*, Constant. Imp. L. 1 Cod. de excus. artif. *Albini quos Græci κονιατὰς appellant*. Fit ibidem post & *Dealbatorum* mentio: neque ab his aliquis eos distinguendos puret; aut leve discrimen interfuisse censeat.

¶ Albincus, *a, um*, weißlicht; ut, *Color albineus*, Pallad. Mart. t. 13.

¶ Albeo, *ēre*, album esse, weiß seyn. Plin. 19, 19 *Damnatur Cinnamomum cui albet cortex*. Virg. Æn. 12, 36 *Campi ingentes ossibus albent*.

¶ Albens, *tis*, weiß, weißlicht. Cæs. B. Civ. 1, 68 *Albente cælo*. Ovid. Arte Am. 3, 182 *Albentesque rosa*, &c. Plin. Paneg. c. 22 *albentes equi*.

¶ Albesco, *ĕre*, weiß werden. Cic. Acad. Qv. 4, 33 *Mare, quia æstu colluet, albescit & vibrat*. Virg. Georg. 1, 367

Flammarum longos a tergo albescere tractus.

Prudentius Hymno maturino v. 3 *Lux intrat, albescit polus*. ¶ 2. Pallere. Tull. in fragm. Hortensii ap. Prisicianum L. VI *Refugiat timido sanguen atque albescat metu*.

¶ Albescens, *tis*. Horat. od. 3, 14, 25 *Lenit albescens animos capillus*. Sil 8, 452 *Nar albescentibus undis*.

¶ Albegmĭna, *um*, n. pl. apud Festum errore scriptum pro *ablegmina*: sunt enim *partes extorum, quæ Diis immolabantur*.

¶ Albelio, *ōnis*, f. tegumentum capitis, eine weisse schlafmütze; apud Iuvenalis Schol. ut visum Rutgersio Var. Lect. 6, 18 & Vossio de Vit. Serm. 1, 16.

¶ Albeliunculus, *i*, m. diminut. idem apud eundem Iuven. Schol.

¶ Albĭco, *are*, weiß aussehen, weiß scheinen. Horat. 1 od. 4, 4 *Nunc prata canis albicant pruinis*. Plin. 27, 5 *Ex nigro albicat*.

Varro apud Nonium 2, 58 *Rivus offensus a scopulo lapidoso albicatur*, i. e. exalbescit.

¶ Albĭcans, *tis*, weißlicht, blaß. Plin. 37, 10 *Beli (gemmæ) oculus albicans pupillam cingit nigram.* Colum 8, 2 *Pateæ ex rutilo albicantes.* Et Catull. 64 v. 84 *Albicantis loca Istoris.*

¶ Albicanter, adverb. idem; unde Compar. Solinus c. 43 de Hyacintho: *Aut nubilo obducitur, aut albicantius in aquaticum eliquescit.*

¶ Albicasso, *ĕre*, antique pro *Albicare.* Matius apud Gell. 15, 25 *Iamjam albicassit Phœbus.* Alii *albicascit* legunt.

¶ Albĭdus, *a, um*, aliquantulum albus, weißlicht; ut, *Albida spuma*, Ovid. Met. 3, 74. *Albidum ulcus*, Colum. 5, 31. Comp. Plin. 8 epist. 20 *Color cæruleo albidior.* Superl. Cels. 5, 26, 20 *Pus albidissimum.*

¶ Albĭdŭlus, *a, um*, diminut. idem. Pallad. 3, 25 de liquamine ex piris: *Liquorem dimittunt saporis jucundi, sed coloris albiduli.*

¶ Albūgo, *inis*, f. das weiſſe im ey. Gloss. Vet. λεύκωμα, *Album, Albumen, Albugo.* ¶ 2. At Plinio *oculorum albugines* sunt vitium in oculis, vel macula aut cicatrix: v. 7, 20, 5 *Cicatrices oculorum & albugines*, ein weiß fell auf dem auge. Et 24, 5 *Cedri fucco oculorum albugines caliginesque innuxere.*

¶ Albumen, *inis*, n. das weiſſe im ey. Plin. 28, 6 *Ovorum albumine.*

¶ Albumentum, *i*, idem. Veget. de Re Veter. 2, 57 *Ovi albumentum.*

¶ Albĭcĕrāta, *æ*, f. *ficus pediculo minimo latissima*, Plin. 15, 18 eine groſſe feige, quaſi ab alba cera.

¶ Albicēra oliva, inter ſpecies olivarum, Plin. 15, 5.

¶ Albicēris olea, inter olearum ſpecies, Cato R. R. c. 6; & Varro R. R. 1, 124.

¶ Albĭcŏlor, *ōris*, weißfarbicht; ut, *Albicolor campus*, Corippus 17, 329.

¶ Albĭcŏmus, *a, um*, weißharicht; ut, *Albicomi flores*, apud Fortunatum.

¶ Albŏgalērus, *i*, m. *Pileum capitis, quo flamines diales utebantur*, eine weiſſe mütze. *Fiebat ex hostia alba Iovi cæsa, cui affigebatur apex virgula oleagina*, Festus. conf. Rubenius Elect. 2, 25.

Composita cum Præposit.

¶ Dealbo, *are*, album efficere, albo colore perducere, weiß machen, übermeiſſen. Curius ad Cic. 7, 29 *De eadem fidelia duos dealbare parietes* vide in *Fidelia.* Vide & *Calx*, & *Tectorium* in *Tego.*

¶ Dealbatus, *a, um*, weiß gemacht. Cic. in Verrem 1, 55 *Omnes illæ columnæ, quas dealbatas videtis.* Suet. Galba c. 9 *Dealbatam statui crucem jussit.* Pallad. 1, 24 *Dealbatis parietibus.* Comp. Auguſt. Confeſſ. 7, 6 *Dealbatiores vias seculi cursitabant.*

¶ Dealbator, *ōris*, m. ein weiſſer. Vet. Gloss. λευκαντής, *Dealbator*: Lege i God. de excus. artif. *sculptores, dealbatores, cusores &c.*

¶ Subdealbo, *are*, weißlicht machen. Varro ap. Nonium 2, 28 *Nejacentem subdealbet.* Aliter legit Scaliger.

¶ Exalbesco, *ere*, weiß werden, erblaſſen. Cic. de Orat. 1, 26 *Meipso sæpe experior, ut exalbescam in principiis dicendi.* Idem de Fin. 5, 11 ex veteri poëta: *Exalbescere metu.*

¶ Exalbo, *are*, weiß machen. Tertull. adv. Marc. 4, 10 *Etsi fuerint delicta vestra tanquam roseum, velut nivem exalbabo.*

¶ Exalbatus, *a, um*, weiß gemacht; ut, *Exalbati super nivem*, Tertull. ibid. 4, 8.

¶ Exalbĭdus, *a, um*, bleich, blaß; ut, *Folia urticæ exalbida*, Plin. 24, 19. *Vina admodum exalbida*, Id. 23, 1.

¶ Inalbeo, *ere*, weiß werden. Apul. Met. 7 p. 187 *Dies inalbebat.*

¶ Inalbesco, *ere*, Celsus 2, 7 sub fin. *Venæ sub lingua inalbescunt.* Et 5, 28 de ulcere carbunculi: *Supra quoque procedens inalbescit.*

¶ Inalbo, *are*, weiß machen. Apul. Met. 10 p. 248 *Cerei præclara micantes luce nocturnas notis tenebras inalbabant.*

¶ Interalbico, *are*, weißlicht ſeyn. Plin. 37, 10 *Sicut crystallus interalbicat.* Harduinus monet in MSS. legi *albicat.*

¶ Peralbus, *a, um*, ſehr weiß. Apul. Met. 1 p. 103 *Equus peralbus.* Ibid. 5 p. 171 *Avis peralba.*

¶ Subalbeo, *ēre*, parum aut aliquantum albere, weißlicht ſcheinen. Cassiod. epist. 5, 34.

¶ Subalbĭco, *are*, idem. Varro R. R. 3, 9 *Palea rubra subalbicanti.*

¶ Subalbidus, *a, um*, ein wenig weiß. Plin. 21, 25 *Folia subalbida.* Celsus 5, 28, 15 *Pustula subalbida.* Conf. Id. 5, 26, 20.

ALBVTIVS, *i*, m. Canidiæ veneficæ pater, admodum avarus, & fœtus in ſervos conviviorum apparator, de quo Horat. Sat. 2, 1, 48; & 2, 2, 67. ¶ 2. *Albutius Silus* Novarienſis orator, voluntaria inedia mortuus, de quo Suet. Clar. Rhet. n. 6. ¶ 3. *T. Albutius*, philoſophus, diſcipulus Epicuri, de quo Cic. Tusc. 5, 37; & de Fin. 1, 3.

ALCÆA, *æ*, f. cauda leonis dicta ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, i. e. a *fortitudine*, cujus cauda ceu quodam incitamento ejus terga flagellantur, ut Plin. 8, 16 ſcribit. Sed non in leone modo *Alcæa*, ſed & in equo, bove, cane. Vid. Cæl. Rhodig. 7, 29. ¶ 2 *Alcæa*, etiam ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, ob inſignem vim herba, ſigmarswurtz. Vulgus *bismalvam* vocat, & *malvam silvaticam*: malvæ hortenſi ſimilis eſt; v. Plin. 27, 4.

ALCÆVS, *i*, m. Ἀλκαῖος, poëta lyricus fuit, patria Mitylenæus, *bello ferox, minax, aureo sonans plectro* dictus Horatio 2 oda 13, 26. De eo Quint. 10, 1 p. 896 *Alcæus in parte operis aureo plectro merito donatur, quia tyrannos insectatur: multum etiam moribus confert: in eloquendo quoque brevis & magnificus, & diligens: Homero similis: sed in lusu, & in amores descendit; majoribus tamen aptior.* Cicero eum de juvenum amore ſcripſiſſe teſtatur Tusc. 4, 33. Pauca fragmenta ejus ab Athenæo; unum a Stobæo Serm. 94 ſervatum. v. Fabric. Bibl. Gr. 2, 15, 9 p. 563. ¶ 2. *Alcæus* alius avus fuit Herculis, pater Amphitryonis: a quo *Alcides* ipſe Hercules ¶ 3. Tertius denique filius Herculis ex Omphale, apud Herodot. 1, 7.

¶ Alcaicus, *a, um*, adj. ut, *Alcaicum carmen*, ab Alcæo ſic dictum, conſtat ex epitrito ſecundo, choriambis duobus, & Bacchio: ut,

Oderit campum patiens pulveris, atque solis,

Horat. 1 oda 8, quæ incipit, *Lidia die per omnes.* Eſt & aliud Tricolon genus, quod vulgo *Alcaicum* appellamus, v. g. illud Horatii 2 oda 3

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli.

ALCĂMĔNES, *is*, m. ſtatuarius, Phidiæ æmulus, Plin. 34, 8; & 36, 5; & Quintil. 12, 10.

ALCATHOE, *es*, f. arx urbis Megarorum in Achaja, Ovid. Met. 7, 443; quæ de Arte am. 2, 421 *Alcathoi urbs* vocatur. Nam ¶ Alcathous, *i*, m. Pelopis filius, Megarei regis ſucceſſor. Pauſan. in Attic. ¶ 2. Alius Trojanus, qui Anchiſæ filiam, Hippodamiam, uxorem habuit, occiſus ab Idomeneo. Homer. Iliad. N. conf. Virg. Æn. 10, 747.

ALCE, *es*, & Alces, *is*, f. ἄλκη, animal, quod noſtri vocant ein elend, vid. Plin. 8, 15. Cæſari B. G. 6, 27 *medium* eſt *inter equum & cervum.* Adde C. Schotti Phyſ. Curioſ. 8, 1; & infra *Bison.* De alce in nummis v. Ez. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 4 p. 196. ¶ 2. *Alce* canis nomen apud Xenophont. de Venat. & Ovid. Met. 3, 217 & Colum. 8, 12. ¶ 3. *Alce* nomen meretricis, Gell. 4, 11. ¶ 4. *Alce*, urbs Hiſpaniæ, Liv. 40, 48.

ALCĔDO, *ōnis*, f. Ἀλκυών, avis maritima, quaſi *algedo*, quod mediæ ſere hyemis tempore in arena maris parit, der eis-vogel. Plaut. Pœn. 1, 2, 142 *Nisi illam mihi tam tranquillam facis, quam mare est olim, cum ibi alcedo pullos educit suos.* vid. ibi Taubm. Feſtus: *Alcedo dicebatur antiquis pro Halcyone.* conf. Varr. de L. L. 4, 13 & infra *Halcyon.*

¶ Alcedonia, *orum*, n. pl. tranquilli dies illi in mari, quibus incubant alcedines, die meerſtille. Plaut. Caſ. prolog. v. 26 *Tranquillum est: alcedonia sunt circum forum.* Vide & *Halcyon*, & *Halcedonia* in H.

ALCESTE, *es*, vel Alceſtis, *is*, f. uxor Admeti regis Theſſaliæ: qui cum ægrotaret, & oraculum brevi eum moriturum reſpondiſſet, niſi quis amicorum morti ſe pro ipſo devoviſſet; Alceſtis, cum uterque parens, cum amici omnes recuſaſſent, promtiſſimam ſeſe obtulit. Alluſit eo Juvenal. Sat. 6, 651 *Spectant subeuntem fata mariti Alcestim, & similis si permutatio detur, Morte viri cupiant animam servare catellæ.* Hujus nomine inſcripta tragœdia eſt apud Euripidem.

ALCHIMILLA, *æ*, f. herba, ſinau. Tabern. p. 248.

Alchymia, alchymiſta, vide infra *Chymia.*

ALCIBĬĂDES, *is*, m. Ἀλκιβιάδης, imperator Athenienſis fuit, ſummo loco natus, naturæque & ingenii donis excellentibus exornatus: rurſus vero omni vitiorum genere deformatus, niſi quantum eum ab illis extraxit diſciplina Socratis, cui ſe eruditendum tradidit. Vitam ejus copioſe deſcripſit Plutarchus Græce; Latine pertquam eleganter Corn. Nepos. Hic Alcibiades in ludum quendam ingreſſus, cum apud magiſtrum Iliada Homeri poſtulatam non inveniſſet, alapam ei impegit ſatis duram: atque eum imperitum eſſe, & ſimiles ſui pueros efficere, dixit. v. Ælian. Var. Hiſt. 13, 38 & Plutarch. in apophtheg. p. 186.

ALCĬBION, *i*, n. ἀλκίβιον, herba adverſus ſerpentium morſus, quaſi *subsidium vitæ.* Plin. 27, 5.

¶ Alcibiadion, *i*, n. ἀλκιβιάδιον, ſpecies anchuſæ, wildochſenzung. Dioſc. 4, 24 & 27.

ALCĬDĂMAS, *antis*, vel Alcidamus, *i*, m. Suidæ philoſophus eſt Eleates, diſcipulus Gorgiæ Leontini. Quintilianus vero 3, 1 inter oratores eum numerat. Atque exſtant ejus aliquot orationes in volumine orationum Rhetorum Aldino. Scripſit laudationem mortis, quæ conſtabat ex enumeratione malorum humanorum, ut e Cic. Tusc. 1, 48 diſcimus. Mentionem hujus Rhetoris facit & Laërtius in Protagora. ¶ 2. Apud Stat. Theb. 10, 500 luctatoris nomen eſt. Vide & Ovid. Met. 7, 369.

ALCĪDES, *æ*, m. Hercules, ab avo Alcæo; quemadmodum ſupra dictum eſt in voce *Alcæus.* v. Horat. od. 1, 12, 26. Virg. Æn. 6, 801

Nec vero Alcides tantum telluris obivit.

Et ecloga 7 v. 61

Populus Alcidæ gratissima, vitis Iaccho.

ALCĪMĂCHVS, *i*, m. pictor nobilis, de quo Plin. 35, 11.

ALCĪMĔDE, *es*, f. Æſonis uxor, Jaſonis mater. v. Val. Flacc. 1, 317; & Stat. Theb. 5, 235.

ALCĪMĔDON, *ontis*, m. artifex cælator Virgilio eſt ecloga 3, 37

Cælatum divini opus Alcimedontis.

ALCĪMVS, *i*, m. Æaci filius, memoratur a Theocriti ſcholiaſte. ¶ 2. *Alcimus* rhetor, Sidonio Apollinari nominatus 5 ep. 10, & 8 ep. 11. Integrum illi nomen *Latino Alcimo Alethio* fuit, qui, Voſſio teſte, c. 5 de Poët. Lat. p. 63, inter Profeſſores Burdigalenſes memoratur Auſonio carm. 2 & B. Hieronymo in Chronico Euſebiano laudatur ad ann. Chriſti CCCLX. ¶ 3. Junior eo *Alcimus* fuit *Ecdicius Avitus*, Archiepiſcopus Viennenſis, qui Zenonis & Anaſtaſii temporibus claruit, poëta Chriſtianus. Vr adeo inter Alcimum Rhetorices profeſſorem & Alcimum Epiſcopum ac poëtam totius fit ſeculi intervallum. Hujus poëmata quære in Georgii Fabricii Poëtis Chriſtianis. Seorſum edidit Joach. Zehnerus, & emendatiſſime una cum epiſtolis ejus lac. Sirmondus. ¶ 4. Antiquiores *Alcimi* fuerunt, rhetor alius, de quo Laërtius Stilponis Vita: & *Alcimus* hiſtoricus, Siculus genere, qui, ut Athenæus auctor eſt lib. 10, ſcripſit Ἰταλικὴν, *Historiam Italicam*, cujus etiam Feſtus Pompejus meminit in *Roma.* Conf. Martial. 1 epigr. 89.

ALCĪNŎVS, *i*, m. Ἀλκίνοος, rex Phæacum juſtiſſimus, auctore Orpheo & Homero Odyſſ. 7 ſq. diligens horrorum cultor. Virg. Georg. 2, 87 *Pomaque & Alcinoi silvæ.* Stat. 1 Silv. 3, 81 *Quid bifera Alcinoi laudem pomaria?* ¶ 2. *Alcinous*, philoſophus Platonicus, cujus nomine circumfertur inſtitutio ad doctrinam Platonis. Sed hujus libelli verum parentem eſſe Arium Didymum, non, ut ſuſpicabatur præfatione in Alcinoum lac. Carpentarius, Didymum Alexandrinum docet Theoph. Raynaud Theol. nat. diſt. 1 n. 42 p. 61.

ALCĪNVS, *i*, m. poëta fuit ſcenicus, ſcriptor fabulæ, quæ Penelopes defenſionem complectebatur: obque verbolas & pleniſſimas tædii nugas locum dedit proverbio: Ἀπόλογος Ἀλκίνου, *Apologus Alcini*, apud Iul. Pollucem 2, 4 n. 26 & 6 c. 26; Suid. in ἀπόλογος. Pro Ἀλκίνου Etalmus cum ſcriptum reperiſſet Ἀλκινόου, ſumptum initio proverbium putavit ex Homeri Odyſſea, ubi Vlyſſes in convivio Alcinoi Phæacum regis prodigioſas ac dericiculas fabulas commemorat de Lotophagis, Læſtry-

Læstrygonibus, Circe, Cyclopibus, atque id genus aliis, fretus videlicet Phæacum inscitia barbarieque. Ipsum vide adag. 1332. Sed idem postea adag. 4082 agnovit, eo in proverbio *Alcinoum* (retinet enim τετρασύλλαβον) esse nomen scriptoris. Quod tribus tamen syllabis cum Polluce & Suida scribendum est. conf. Martial. 5 epigr. 66.

ALCIPPE, *es*, f. mulier rustica Theocrito & Virgilio ecloga 7, 14 *Quid facerem? neque ego Alcippen, nec Phyllida habebam.* ¶ 2. Plin. 7, 3 *Alcippe elephantum peperit*: id est, puerum cum capite elephantino; ut forte portentum illud sit, quod Livius 27, 11 & Val. Max. 1, 6, 5 narrant. ¶ 3. Est & *Alcippe* Martis filia, de qua Pausanias consulatur in Atticis f. 19 Gr.

¶ Alcippus, *i*, m. Ἄλκιππος, civis Lacedæmonius ob virtutem exilio mulctatus, de quo, & ejus uxore *Democrita*, Plutarchus in Amatoriis Narrationibus.

ALCIS, *is*, m. Numen Naharvalis, Germanicæ genti cultum: quod Castorem ac Pollucem Romana interpretatione memorabant. v. Tac. de Germ. c. 43.

ALCISTHĒNE, *es*, f. pictricis nomen apud Plin. 35, 11.

ALCĬTHOE, *es*, f. mulier Thebana, ob lanificii assiduitatem Bacchi sacra aspernata, cum sororibus in vespertiliones, earumque telæ in hederam & vitem transformatæ sunt. v. Ovid. Met. 4 fab. 1.

ALCMÆON, *ŏnis*, m. Amphiarai & Eriphyles filius, matris, quod ea patrem prodidisset, interfector. De quo Hyginus fab. 73; Ovid. Met. 9 fab. 10, & Plaut. Capt. 3, 4, 30. ¶ 2. *Alcmæon* sophista, quem Crœsus tanto auro donavit, quantum ille corpore suo efferre posset, quam lepidam historiam Herodotus scripsit 6, 125. ¶ 3. *Alcmæon* Crotoniates; (Theodoreto lib. 1 de cur. Græc. affect. f. 547 *Alcman*,) Pythagoræ auditor, qui primus de naturæ ratione scripsisse videtur: Laërt. in Vita ejus. Docuit animam immortalem esse, testibus Laërtio d. l & Aristot. 1 de Anim. 2. Alia ejus dogmata refert Aristoteles l. c. & 1 Metaph. 5, ipsi alias partim consentiens, cum, ut est apud Laërt. lib. 5 adversus Alcmæonis dicta librum scripserit.

¶ Alcmæonius, *a*, *um*, adj. ut, *Alcmæoniæ furiæ*, Propert. 3 eleg. 4, 41; quia Alcmæon matricida furiis agitatus dicitur.

ALCMAN, *ānis*, m. Ἀλκμάν, poëta lyricus fuit, amatorii carminis inventor; Suidas. Plutarchus in libro de fuga hoc Alcmani tribuit: Καὶ Μέσσας ἐδάην ἑλληνίδας, ἅ με τυράννων Θῆκεν Δασκυλέω κρέσσονα καὶ Γύγεω, hoc est, *Et literas didici Græcas, quæ me regibus Fecerunt Dascyla clariorem & Gyge.* ¶ 2. Sed observa e Vossio c. 3 de Poët. Græc. p. 13 duos hoc eodem nomine poëtas fuisse lyricos, unum Lacedæmonium, qui lingua scripsit Dorica, Messenium alterum. ¶ 3. *Alcman philosophus*, qui tamen frequentius scribitur *Alcmæon*; de quo supra n. 3. Confundit eum cum *Alcmane* poëta Dictionarium Car. Stephani, cum prodit eum pediculari morbo periisse. De poëta enim diserte hoc affirmant Aristot. 5 Hist. anim. 31 & Plin. 11, 33. ¶ 4. *Alcman tibicen* apud Ælian. Var. hist. 12, 50.

ALCMĒNA, *æ*, f. Ἀλκμήνη, Archaice *Alcumena*, filia Electryonis, Amphitryonis uxor, Herculis mater ex Iove, Laonomes autem (teste Pindari Scholiaste) ex Amphitryone. vid. Ovid. Met. 9 fab. 5 & 6; Diod. Sic. 4, 9. Imago ejus a Zeuxide picta, Plin. 35, 9.

ALCON, *ŏnis*, m. sagittarius Cretensis, quem Virgil. nominat eclog. 5, 11; Nisi hoc nomine ϑετικῶς usus est, ut quem pastorem eo designaret. Sed ille *Alcon* Herculis comes fuit, tam peritus sagittandi, ut positos in capitibus annulos trajiceret; sagittas sine ferro gladiis lanceisve contra positis intorqueret sic, ut in eorum mucronibus finderentur. Vide Servium ad illum Virgilii locum cæterosque interpretes.

ALCORĀNVS, *i*, m. vox Arabica notans lectionem, sive collectionem, scilicet scripturæ, qua Muhamedes cum Sergio monacho & quibusdam Iudæis, ex gentilismo, judaismo & christianismo mixtas leges & summa religionis Turcicæ capita concinnavit.

ALCVĪNVS, *i*, m. Caroli M. præceptor, qui apud Parisios primus literarum ludum aperuit. v. Voss. de Hist. Lat. 2, 30.

ALCVMENA, *æ*, f. tragœdia Euripidis, Plaut. Rud. 1, 1, 4. v. *Alcmena*.

Alcyon, Alcyonium &c. vide *Halcyon*.

Alduasdubis, vide infra *Dubis*.

ĀLEA, *æ*, f. urbs Arcadiæ, Thessaliæ & Carpetanorum apud Stephanum. ¶ 2. Cognomen Minervæ, quæ *Alea* dicta ab *Aleo* rege Arcadiæ, qui templum ei condidit, de quo Pausan. in Arcadicis. Hinc Stat. Theb. 4, 288 *Cyllene, templumque Aleæ nemorale Minervæ.*

ĀLEA, *æ*, f. κυβεία, lusus tesserarum, würffelspiel, bretspiel. Cic. pro Archia c. 6 *Quantum alii tribuunt tempestivis conviviis, quantum denique aleæ, quantum pilæ; tantum mihi egomet ad hæc studia recolenda sumo.* Plaut. Curc. 2, 3, 76 *Provocat me in aleam, ut ego ludam &c.* Sic dicimus *Alea ludere*, cum Horatio 3 oda 24, 58; & *aleam ludere*, cum Suet. Aug. c. 70 auf dem brete spielen, würffeln. Plutarchus de Tranqu. an. p. 467 Κυβείᾳ ὁ Πλάτων τὸν βίον ἀπείκασε, *Plato vitam humanam similem* dixit *esse alearum ludo.* Ad quod respexisse videtur Ter. Adelph. 4, 7, 21 *Vitam hominum perinde* dicens *esse, quasi cum ludas tesseris, ut quod jacta non cecidit, id arte ut corrigas.* Vnde simul de ratione ludi constat. Add. illud Ovid. Art. 2, 203 *Tu male jactato, tu male jacta dato.* ¶ 2. *Aleam* pro fortuna etiam & periculo Latini auctores usurpant, wagstück auf glück und unglück. Liv. 1, 23 *In dubiam imperii servitiique aleam ire.* Id. 42, 59 *Ne summam rerum temere in non necessariam aleam daret*, in unnöthige gefahr. Colum. Præf. operis sui: *An bellum perosis, maris & negotiationis alea optabilior sit.* Et Varro R. R. 1, 4 *Vbi salubritas* (agri) *non est, cultura non aliud est, atque alea domini vitæ, ac rei familiaris.* Plinius itidem Præf. Op. scripsit, *Ciceronem extra omnem ingenii aleam positum*, hoc est, extra dubitationem, utrum aliquis ei videatur præferendus. Sen. de Benef. 3, 11 *Æquiore animo adire aleam.* Horat. 2 od. 1, 6 *Periculosæ plenum opus aleæ tractas.* Ovid A. A. 1, 376 *Talibus admissis alea grandis inest.* Sic *Aleam jacere*, hoc est, periclitari, sein heil versuchen, es wagen Cæsar ap. Suet. c. 32 *Iacta esto alea*, es sey gewagt. ¶ 3. De *Alea* & universa ejus ratione plura collegit & observavit Salmasius ad Vopisci Proculum c. 13 p. 737 sqq. Hack. it. Gron. P. V. 3, 15 p. 233 sq. & Gonsal. ad Petron. c. 33, Romanis legibus vetitam fuisse Horat. 3 od. 24, 58 & Dig. de aleatoribus Titulus ostendit. Sed festis diebus tamen, qui ludo & otio destinati, probro caruisse aleæ lusum, videtur suadere Suetonii locus Domit. c. 21. Christianis primum in commune, dein seorsum Clericis interdictam, Canon Apost. 43 & Can. 50 Syn. 6 itemque Novella Iustiniani 123 docere possunt.

¶ Aleŏla, *æ*, f. diminut. parva alea. Cathol.

¶ Aleātor, *ōris*, m. ein spieler, spitzbube. *Domus aleatoribus referta*, Cic. Phil. 2, 27. *Aleatoris castra*, Id. Verr. 5, 13. Trochaicus vetus ex illis, qui P. Syri mimis subjungi solent: *Aleator quanto in arte est melior, tanto nequior*; Quem vulgo notum & tritum fuisse Io. Saresberiensis significat de Nugis Curial. 8, 11.

¶ Aleo, *ōnis*, m. idem. Sallust. Cat. c. 14 *Quicunque impudicus, adulter, ganeo, aleo, manu, ventre, pene bona patria laceraverat*: sed in editis libris *alea* est non *aleo*. Nihilominus *Aleonem* Festus Pomp. ex Nævio dixit. Et Tertull. de Fuga c. 13 *Fures, aleones, lenones.*

¶ Āleātōrius, *a*, *um*; ut, *Forum aleatorium*, spiel-platz. Suet. Aug. c. 71 *Ritus aleatorius*, Gell. 18, 13 *Damna aleatoria*, Cic. Phil. 2, 23.

¶ Aleatorium, *i*, n. subst. Sidonio Apollinari 2 epist. 2 est locus in villis aut hortis, ubi commode alea ludi potest, ein spielplatz.

¶ Aleārius, *a*, *um*, idem quod *Aleatorius.* Ammian. 28, 4 *Amicitiæ Romæ aleariæ solæ, quasi gloriosis quæsitæ sudoribus, sociales sunt*, spiel-freundschafft.

¶ Alearium, *i*, n. etiam locus, ubi luditur. Cathol.

ĀLĒBAS, *æ*, m. Tyrannus Larissæ in Thessalia a tyrannidis suæ satellitibus interfectus, de quo Ovid. in Ibin v. 323 & 511.

Alebria, vide in *Alo.*

ĀLEC, *ēcis*, effertur fœm. & neutro genere in libris vetustissimis *allec*; per aspirationem *halec* ap. Nonium 2, 395 scribitur. Non certi alicujus piscis nomen: sed genus potius, sub quo minimi quique & vilissimi pisciculi continentur; quos in universum *alecareos* Theodorus Gaza appellat; quod Torrentius ad Horatium loco mox citando notat, heringe und dergleichen fische *rc.* Qui aspirationem præponunt, ab ἅλς vel ἁλιὸς derivant, quod marinus piscis est. Vide Dausquejum. Contra membranæ, ut Torrentius testis fuit, aspirationem posthabent. ¶ 2. Est & liquaminis genus, sed crassius, quod ex intestinis piscium conficiebatur, fischbrühe. Plin. 9, 17 *M. Apicius ex jecore mullorum alecem excogitare provocavit.* Horat. 2 Sat. 4, 73 *Ego fæcem primus & alec* (scilicet *inveni*) conf. ibid. 2, 8, 9. Plura vide in *Halec.*

¶ Alex vel Allex, *ēcis*, f. idem liquaminis genus, fisch-lacke. Plin. 31, 8 *Vitium hujus est alex imperfecta, nec colata fæx.* conf. Lister. ad Apic. 7, 2 p. 188; & 7, 6 p. 196. ¶ 2. Apud Plaut. Pœn. 5, 5, 31 *Allex viri* dicitur non vir, sed viri muria, ut nonnulli sentiunt. Sed rectius refertur ad *Allicio* in *Lacio.*

¶ Alēcŭla, vel Allecula, *æ*, f. diminut. Colum. 6, 8; & 8, 15 & 17.

¶ Alecātus, *a*, *um*, aus heringen oder sardellen bereitet; ut, *Ius alecatum*, sardellen-brühe. Apic. 7, 6.

ĀLECTŌ, *us*, f. Ἀλληκτώ, una est trium Furiarum, eine plage-teuffelin. *Atra, sata nocte, Cocytia, sæva, luctifica*, ap. Virg. Æn. 7, 324 &c. *Cincta facibus atris*, ap. Claudian. adv. Rufin. 1, 49. Nomen notat *irrequietam* ab α & λήγω *quiesco*, *desino*; quod nullum scelus prætereat inultum; quod a suppliciis sumendis de improbis nunquam cesset. Vide *Furia.*

ĂLECTŎRIA, *æ*, f. ἀλεκτορία, lapis in ventriculo galli, ein capaunenstein. Ἀλέκτωρ enim *gallus* est. Plin. 37, 10 *Alectorias vocant in ventriculis gallinaceorum* (ut Albertus indicat, castratorum) *lapides inventos, crystallina specie, magnitudine fabæ: quibus Milonem Crotoniensem usum in certaminibus, invictum fuisse videri volunt.*

¶ Alectorius, *i*, m. idem quod *Alectoria.* Nam sic Solinus c. 4 *Sane alectorius traditur lapis, aptus, ut dicunt, prœliantibus.*

¶ Alectŏrŏlŏphus, *i*, m. ἀλεκτορόλοφος, genus herbæ, foliis galli gallinacei cristæ similibus, Latinis *Crista*, scharlach. Plin. 27, 5.

¶ Alectryŏnes, *um*, m. pl. cristati Carum milites dicti a Persis, ut ex Plutarcho referunt Casaub. & Bernegg. ad Suet. Cæs. 24, 2. Ἀλεκτρυὼν enim etiam *gallus* est.

ĂLĒMANNI, sive Alamanni, *orum*, m. pl. (nam Græcis perpetuo ἀλαμανοὶ dicuntur) gentis nomen in Germania, quod postea universæ illi nationi hæsit, die Teutschen. Nec hodie Galli, Itali, Hispani aliter Germanos, quam *Alemannos* appellant. Alium ac diversum a Germanis populum, inde constat: quod iis victis Antoninus Caracalla *Alemannicus* appellatus est, cum jam tum se *Germanicum* ante dixisset. v. Spartian. in Carac. c. 10; & Aur. Vict. Cæs. c. 21. Et Stephanus, non Germanos, sed finitimos iis diserte tradit: Ἀλαμανοὶ, inquit, ἔθνος Γερμανοῖς πρόχωρον. Fuit collectitia multitudo, ut ex Agathia Scholastico 1 p. 17 ed. Paris. constat; atque Gallorum quidem, si Phil. Cluverium sequimur; qui nullos alios fuisse censet Germ. Antiquæ 3, 4, quam quos *decumates agros exercuisse, & dubiæ possessionis solum occupasse*, Tacitus in Germ. 29, 5 tradit. Rhenanus vero Germanorum, & maxime Suevorum, miscellaneam turbam fuisse putat lib. 1 Rerum Germ. Sed quoquo modo se res habet, in maximum & potentissimum nomen rebus maximis gestis excreverunt, unde universa Germanorum natio *Alemanni*, & terra ipsa *Alemannia* tandem appellata. Quando id factum primitus, haud constat. Sed Flavii Vopisci ætate, qui sub Constantino fuit, eam appellationem jam tum cœpisse indicat ipse in Proculi vita c. 13. De *Alemannorum* autem sede veteri nulla discordia est: quam inter Rhenum Danubiumque ac Mœnum fuisse consentiunt. Nomen quibusdam videtur inde esse, quod non unius generis, sed ex nominibus variis initio congregati in unum corpus coaluerint: quasi dicas allerley mann; vel quod *omnes viri* essent & bellatores fortissimi, alle männer. Consule Mich. Beuther. c. 2 Animadvers. ac Limn. Tom. 1 Iur. Publ. c. 6 n. 21; & Cellar. Programm. 46 p. 329. In sing. *Trux Alamannus*, Sidon. Carm. 5, 375; *ferox*, 7, 373.

¶ Alemannia, *æ*, f. regio Alemannorum, Teutschland. Ita occurrit in pluribus nummis, quod ideo præfert Spanhemius; Et sic apud Claudian. Auson. & alios. Sed *Alamannia* in uno nummo aureo, quem Nic. Heinsius exponit ad Claud. Cons. Honorii 4, 449. conf. Inscript.

scripr. Gruteri p. 160 & 159. Claudianus l. c. *Imploratque tuum supplex Alemannia nomen.* conf. Id. de Stil. 1, 234.

¶ Alemannicus, *a, um*, adj. ut, *Tentoria Alemannica*, Amm. Marcell. 27, 3.

ALEMBĬCVM, *i*, n. vel Alembicus, *i*, m. vas distillatorium, eine brenn-kolbe, distillir-helm. v. Reinef. Var. Lect. 3, 18 p. 668.

ALĒMON, *ōnis*, m. pater Myscelli, qui Crotonem condidit. Hinc

¶ Alemonides, *æ*, m. ipse Myscellus. v. Ovid. Met. 15, 19 & 26.

Alemona, Aleo, alcola, vide *Alo, Alea.*

Ales, Alesa, &c. Alesco, vide *Ala, Halesus, Alo.*

ALESIA, *æ*, f. urbs ab Hercule condita in Gallia Celtica, hodie *Alise.* Certamen, quod ibi habuit Iul. Cæsar, narrat ipse B. G. 8, 68, & *oppidum Mandubiorum* vocat. Conf. Plut. in Cæs. Vellej. 2, 47, 1; Tac. An. 11, 23, 3. *Alesiam* nominat Florus 3, 10, 23 ut & Strabo lib. 4.

ĀLĒTHES, *æ*, m. ἀληθής, i. e. *verax, fidus*; primus rex Corinthiorum, de quo Pausan. lib. 2. ¶ 2. Vnus ex Æneæ sociis, Virg. Æn. 1, 125; & 9, 246.

¶ Alethia, *æ*, f. ἀλήθεια, i. e. *veritas*, æon hæreticorum, apud Tertull. adv. Valent. c. 12.

ALETRIVM, *i*, n. Latii oppidum; hinc

¶ Aletrinas, *ātis*, incola. Plur. *Aletrinates* Cic. pro Cluentio c. 20 & Plin. 3, 5. Adjective etiam Cic. l. c. c. 16 *Ex Aletrinate municipio.*

¶ Aletrinenſis, *e*, adject. ut, *Aletrinenſis fœderatus*, Cic. pro C. Balbo c. 22.

Aletudo, Alex, vide *Alo, Alec.*

ALEXANDER, *dri*, m. Priami filius, qui postea appellatus *Paris* fuit, de quo vide infra in P. ¶ 2. *Alexander Macedo*, Philippi Macedonum regis, & Olympiæ filius, natus duabus in Græcia præstantissimis familiis, videlicet, ex Herculis & Æaci posteritate, forma fuit humana pene auguſtiore: cervice celsa; lætis oculis & illustribus; malis ad gratiam rubescentibus; reliquis vero corporis lineamentis, non sine majestate quadam, decorus: juventutis rectoribus Aristotele & Callisthene usus. Subegit Asiam, non citeriorem modo, aut quæ Persici juris fuerat; sed Indiæ quoque magnam partem; quas ob res maximas gestas, *Magni* cognomen fortitus est, & haud sufficere ei unus orbis existimatus. Iuvenalis Sat. 10, 168 *Vnus Pellæo juveni non sufficit orbis.* Nec aliam ob causam Græci ἀλεξανδρῶδες pro θαυμαστὸν *admirabile*, dixerunt, quod ad lib. 13 Silii Heinsius observat. Victor omnium, inter voluptates, quas vincere non potuit, perit morbo ex vinolentia contracto, apud Babylonem, ut post Athenæum, & Senecam ep. 83, Solinus c. 14 prodit. Quamquam plures sint, qui veneno extinctum sentiant. Lege Plutarch. ejus vita, & Curt. lib. 10 extr. Cic. ad Att. 13, 28 *Quid tu non vides ipsum illum Aristotelis discipulum? summo ingenio, summa modestia; posteaquam rex appellatus sit, superbum, crudelem, immoderatum fuisse?* Interrogatus Alexander, num patrem Philippum, an Aristotelem pluris faceret? *Magistrum*, inquit: *Ille enim ut essem, hic autem, ut præclare institutus essem, auctor fuit*, ὁ μὲν γὰρ τῷ γενέσθαι, ὁ δὲ τῷ καλῶς γενέσθαι αἴτιος: Recitat Stob. lib. 2. Serm. 2. Idem artifices obsoniorum aliquando dimittens, *se longe* dixit *commodiores posse secum ducere: nempe vocturnam profectionem ad prandium conducendum; ad cœnam vero prandii tenuitatem*, πρὸς μὲν ἄριστον τὴν νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον τὴν ὀλιγαρκίαν: Plutarch. lib. de tuenda valetudine. Memorabile est, quod refert Polyænus 4, 3, 1 *eum decrevisse, homines omnes non homines aut mortales, sed Alexandros appellare.* ¶ 3. *Alexander* alius, *Pheræus* cognominatus, tyrannidem exercuit apud Pheræos in Thessalia. Adversus hunc cum bellum Pelopidas gereret, incautius ex ira in eum invectus peremtus est: Plutarch. & Nepos ejus vita c. 5. Sed tyrannus interfectus tandem a conjuge est. Ovid. in Ibin v. 321 *Inque tuo thalamo ritu jugulere Pheræi, Quî datus est lecto conjugis ense suæ.* ¶ 4. *Alexander Epirotes*, seu Rex Epiri. De hoc aliquid in *Acheron* n. 4. dictum. ¶ 5. *Alexander Severus*, Romanorum Imperator, qui id accepit nominis, quod Alcenæ in templo Alexandro Magno dicato natus esset, ut Lampridius ejus vita scribit c. 5. ¶ 6. *Alexander* Philosophus, *Aphrodiseus* a patria cognominatus, interpres Aristotelis fuit, non raro & reprehensor: Philolophiam professus est sub Severo & Antonino imperatoribus: ex cujus schola & alii prodierunt Aristotelis commentatores: ut Themistius, Ammonius, Simplicius, Olympiodorus. ¶ 7. Eo prior fuit *Alexander Ægeus*, interpres & ipse Aristotelis, præceptor Neronis: Franc. Patric. Tom. 1 Disc. Perip. l. 3 f. 32. ¶ 8. Plures passim laudantur *Alexandri*; ut *Epicureus*, apud Plutarchum 2 Sympos. Q. 3; *Myndius*, scriptor ὀνειροκριτικῶν, ap. Artemidorum, 2, 71, & Ælian. de Animal. 3, 23; *Polyhistor*, apud Hieronym. Quæst. Ebr. in Genes. c. 25 de Ketura Abrahami. *Alexander Ætolus*, poëta, cujus mentionem facit Gellius 15, 20.

¶ Alexandra, *æ*, f. Priami filia, quæ & *Cassandra* est, vide in litera C.

¶ Alexandrīa, & Alexandrēa, *æ*, f. (utraque enim ratione scribi reperitur non in codicibus modo, sed marmoribus etiam ac nummis) aliquot urbium nomen est, quod maximam partem ab Alexandro Magno acceperunt, quarum apud Strabonem, Plinioumque mentio sit. Nobilissima omnium Ægypti fuit ad Nilum; schola literarum, *Origenis Clementique*, qui inde *Alexandrinus* appellatus, natalibus celebris. Græce Ἀλεξάνδρεια. Vnde patet, penultimam vulgo male corripi, propter Græcam diphthongum: qui error & in *Antiochia* pronunciatione committitur. Æque enim ibi penultima eandem ob rationem producenda. Propertius 3 eleg. 10, 33 *Noxia Alexandrea, dolis aptissima tellus.* Horat. 4 od. 14, 35 *Portus Alexandrea supplex Et vacuum patefecit aulam. Alexandria* etiam in antiquissimis Tullii libris scribitur. Hujus urbis descriptionem v. ap. Egesippum 4, 27. Conser, qui in laudem ejusdem plura collegit, Barth. not. ad Zachariam Mitylenæum p. 285 seqq.

¶ Alexandrīnus, *a, um*, adject. quicquid eo pertinet; ut, *Alexandrinum bellum*, Cic. fam. 15, 15. *Alexandrinæ naves*, Suet. Aug. c. 98, & Sen. ep. 77 pr. quæ supportando frumento maxime, quanquam & aliis mercibus in Italiam ab Augusto instituta classis fuit, de qua Lipf. in Electis 1, 8. *Niliacum cataplum* Martialis vocat 12 epigr. 74. Eo interpretanda & *Pharia puppis* ap. Stat 5 Silv. 5, 66, de quo infra in *Vernilitus* tractabimus. v. *Verna.* Lasciva autem & corruptissima voluptatibus ea natio fuit. Vnde *Alexandrina vita atque licentia*, ap. Cæs. B. Civ. 3, 110. Non ad mollitiem tamen interpretanda *Alexandrinæ deliciæ* ap. Quintil. 1, 2 sunt. Intelligendi enim ibi pueri sunt, qui dicacitate dominis in deliciis erant. v. ibi Burm. p. 27; & ad Petron. c. 31 p. 119. Adde infra *Delicium* in *Lucio*, & Barth. ad Stat. Silv. p. 107 sqq. *Alexandrinum*, scil. *emplastrum*, ap. Celsum 5, 19.

¶ Alexandrides, *æ*, m. historicus, qui res Delphicas descripsit. Confunditur quandoque cum *Anaxandride*, nisi hoc unicum diversorum virorum nomen est. v. Küster. ad Aristoph. Plut. Schol. 926, Casaub. in Athenæum 6, 18.

¶ Alexandrŏpŏlis, *is*, f. Parthorum civitas, sic dicta ab Alexandro M. conditore, Plin. 6, 25.

ĂLEXĒTĒRIVS, *a, um*, ἀλεξατήριος, depulsorius, vertreibend; ab ἀλέξω, *arceo, opitulor*; ut, *Alexeteria arma*, Plin. 32, 8.

¶ Alexeterium, *i*, n. subst. ἀλεξητήριον, remedium, amuletum, ein präservativ, hülfsmittel, apud Medicos. v. Cæl. Rhod. 6, 12.

Alexia, vide paullo ante *Alesia.*

ALEXĪCĂCVS, *i*, m. ἀλεξίκακος, malorum depulsor, epitheton est Apollinis & Herculis. Vide de *Apolline* ἀλεξικάκῳ Pausaniam in Atticis. *Herculis Alexicaci* meminit Lactant. 5, 3; & Varro de L. L. 6, 5. Apud Cæl. Rhodig. 16, 19 &c. *Dæmones alexicaci*, qui noxas & diras amoliri existimabantur: iidemque & *apopompæi* & *aportropæi*: *Lysii quoque* & *Phryxii* appellabantur. vid. Idem 1, 31; & Pollux 5, 26.

ALEXĪO, *ōnis*, m. medicus, Ciceroni familiaris, de quo ad Att. 7, 2; 13, 25; & 15, 1 sq.

ĂLEXĪPHARMĂCVM, *i*, n. ἀλεξιφάρμακον, antidotus, remedium contra venena, theriac, artney wider gifft. Plin. 21, 20 de polio: *Nec magis alia herba convenit medicamento, quod alexipharmacon vocant.*

ĂLEXĪRHŎE, *es*, f. nympha, quæ peperit Æsacon, Priami filium, Ovid. Met. 11, 763. al. *Alyxothoe.*

ĂLEXIS, *is*, & *idis*, m. Asinii Pollionis servus. v. Servii expositionem in Virgilii illud ecl. 2, 1 *Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.* ¶ 2. *Alexis* Attici amanuensis, quemadmodum ex Ciceronis lib. 7 epist. 2 ad eundem apparet: *Alexidis manum*, inquit, *amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem tuæ literæ.* ¶ 3. *Alexis* poëta Græcus, ex quo multa Stobæus annotavit: Adde Vossium de Poëtis Græcis c. 8. ¶ 4. Fuit & *Alexis* statuarius Plin. 34, 8.

ALFĒNVS, & Alfinius, *i*, m. ex tonsore Iure consultus. v. Horat. 1 Sat. 3, 130, & ibi veterem Interpretem; qui integre *Alfinium Varum Cremonensem* vocat. Laudat etiam Gellius 6, 5 ut *discipulum Ser. Sulpicii, rerumque antiquarum non incuriosum.* Adde L. 2 Dig. de Orig. Iuris § 44 & Ever. Otto lib. singulari.

Alfius, vide *Alphius.*

ALGA, *æ*, f. herba marina nullius usus, *quam*, dicente Festo, *mare ad littus projicit*, meer-gras, meer-kraut. *Alga* dicta ab algore aquæ, vel quod sua crassitie pedes alliget. v. Virg. Æn. 7, 456. Idem ecl. 7, 42 *Projecta vilior alga.* Sic & *inutilis* epitheton ei Horatius tribuit 3 od. 17, 10. Idem 2 Sat. 5, 8 *Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est.*

¶ Algōsus, *a, um*, voll meer-gras; ut, *Locus algosus*, id est, alga abundans: Plin. 32, 9 *Vivunt in algosis myaces:* ubi *locis* subaudias. Auson. epist. 7 v. 42 *Algosum litus.*

¶ Algensis, *e*, quod in alga nascitur vel nutritur, aus dem meer-gras. Plin. 9, 37 *Purpurarum genus algense enutritum alga.*

¶ Algīnus, *a, um*, idem; ut, *Olea alginea*, Colum. 5, 8.

ALGĒBRA, *æ*, f. Arabica numerorum scientia. vid. Casp. Schotti Curs. Mathem. p. 526.

ALGEO, *alsi, alsum, ēre*, frigere, frieren, ab ἀλγέω, *doleo.* Cic. fam. 8, 17 *Nostri facile algere & esurire consuerunt.* Plin. 14, 9 *Donec bruma transeat, & consuetudo fiat algendi.* Et 17, 23 *Talia ulcera difficile sanescunt, algendo nimis æstuandove.* Horat. de Arte poët. v. 413 *Multa tulit fecitque puer, sudavit & alsit.* ¶ 2. Per metaphoram significat *negligi.* Iuvenalis 1, 74 *Probitas laudatur & alget*, id est, negligitur, non expetitur, pauci eam exercent, etiamsi laudetur nec vituperari possit.

¶ Algens, *tis*, kalt, frostig; ut, *Algentibus locis*, Plin. 14, 2. *Algentes pruinæ*, Stat. Theb. 3, 469.

¶ Algesco, *ĕre*, gefrieren, kalt werden. Prudentius Apotheos. v. 142 *Babiem flammarum algescere cogit.*

¶ Inalgesco, *ere*, idem. Corn. Celsus 3, 3 *Vbi extremæ partes membrorum inalgescant.*

¶ Algĭdus, *a, um*, frigidus, kalt: ut, *Nix algida*, Catull. epist. 64. Et *Saxa algida*, Prudent. Cathem. 11, 35. ¶ 2. *Algidus* mons, v. *Algidum.*

¶ Algĭfĭcus, *a. um*, algorem faciens, kältend. Gellius 19 4 *Quod timor sit omnibus algificus.*

¶ Algor, *ōris*, m. vehemens frigus, die kälte. Plaut. Rud. 1, 3, 33 *Algor, error, pavor membra omnia tenent.* Sallust. Cat. c. 5 *Corpus patiens inediæ, algoris, vigiliæ.* Plin. 14, 2 *Magis æstu, quam algore* (Nomentanæ vites) *vexantur.* Plur. Id. 15, 4 pr. *Oleo corpus contra algores munire.*

¶ Algus, *i*, m. idem. Lucret. 3 v. 733 *Algoque fameque*; ita Nonius legit 2, 23. Forte rectius *algaque.* v. Lex. Lucret. Parei. Nam & *Algus, us*, apud Plaut. Rud. 2, 7, 23 *Tu vel fuda, vel peri algu.* Quod imitatur Paulinus Nolanus ad Cytherium v. 303 *Ne fœviori fluctibus terræ dati Algu perirent & fame.*

¶ Alĭōsus, *a, um*, quod & naturæ frigidioris est, & facile læditur frigore, frostig. Plinius 21, 10 de Abrotono & Adonio: *Alsiosa admodum sunt*, sie erfrieren leichtlich. Sic *Alsiosum pecus* Varro dixit R. R. 2, 3.

¶ Alsius, *a, um*, idem, quamquam minus frequens. Lucret. 5, 1014 *Ignis enim curavit ut alsia corpora frigus Non ita jampossent cæli sub tegmine ferre.*

¶ Alsus, *a, um*, frigidus, kühle. Comparativo aliquoties usus est Cicero. e. g. 4 ad Att. 8 de Antio: *Nihil quietius, nihil alsius, nihil amœnius.* Idem ad Q. frat. 3, 1, 2 *Apodyterio nihil alsius, nihil muscosius.*

ALGĬDVM, *i*, n. oppidum Latii veteris inter Tusculum & Albanum montem, aëris algori expositum. Strabo lib. 5.

¶ Algidus, *i*, m. mons eadem regione 12 millibus passuum urbe distans. v. Eutrop. 1, 15. Horat. 1 od. 21, 6 *gelidum*; & 3 od. 23, 9 *nivalem* vocat: rationem nominis quasi explicans, quia ab *algendo* dictus est.

¶ Algiden-

¶ Algidenſis, *e*, adject. Plin. 19, 5 *Algidenſe raphani genus.*

Algificus, algor, Algoſus, Algus, vide *Algeo*, *Alga*, *Algeo*.

Alias, alibi, Alibilis, vide *Alius*, *alo*.

ĂLĬCA, (Halica) *æ*, f. Feſto *corpus alere* dicitur; fit ex zea, tritico & hordeo, grütze, graupen, weiſen-graupen, gerſten-graupen; cibus ſtomacho utiliſſimus, *ptiſanam* etiam vocant. Boni ſucci eſſe teſtatur Celſus 2, 18 & 20; & 3, 6. Adde Plin. 18, 11; & 20, 25; & Plin. epiſt. 1, 15; & Pallad. Iun. t. 12. *Alica nativa* tritici genus eſt, quod χόνδρον Græci dicunt, *Alica factitia* ptiſana eſt tritticea. ¶ 2. Pro potione inde facta & pro pulte in ſanitatis uſu & medicina locum habet. Sic, *Alicæ cremor*, *Alicæ forbitio*, gerſten-ſafft, gerſten-tranck. Celſ. 3, 7; & 4, 7; Plin. 26, 7. *Alica elixata*, Apic. 2, 1. conf. 5, 5 tot. & Martial. 13 ep. 6.

¶ Alicula, ſeu Halicula, *æ*, f. diminut. Martial. 12 epigr. 83 *Mittebat Vmber alicula mihi pauper*, &c. ¶ 2. *Alicula* pro veſte, v. in *Ala*.

¶ Alicārius, *i*, m. ein grützmann. Lucil. Sat. 15 apud Chariſ. lib. 1 p. 75 *Nemo eſt alicarius poſterior te.*

¶ Alicaria, *æ*, f. Feſtus: *Alicariæ meretrices appellabantur in Campania, ſolitæ ante piſtrina alicariorum verſari quæſtus gratia* &c. conf. Plaut. Pœn. 1, 2, 54.

¶ Alicaſtrum, *i*, n. ſpecies eſt farris adorei. Columella 2, 26 *Semen trimeſtre, quod dicitur halicaſtrum, &c.*

Alicubi, alicunde, Alienario, alieno &c. vide *Alius*, *Alienus*.

ĂLĬĒNVS, *a*, *um*, ἀλλότριος, ab *alius*, qui vel quod alterius eſt, fremde, das eines andern iſt. Ter. Eun. 2, 2, 34 *Viden' otium, & cibus quid faciat alienus?* Id. Andr. 1, 1, 115 *Alieno more vivere.* Cic. Off. 1, 9 *Difficilis eſt cura rerum alienarum.* Plin. 29, 1 *Alienis pedibus ambulamus, alienis oculis agnoſcimus*, id eſt, per lecticarios & anagnoſten & nomenclatorem. Cic. fam. 3, 10 *Alienum tempus*, ungelegene zeit. ¶ 2. Conſtructio hujus nominis, non una. Nam & cum genitivo jungitur Græcomore: Lucret. 6, 1063 *Nec tamen hæc ita ſunt aliarum rerum aliena.* Sall. Cat. 40, 5 *Domus non aliena conſilii*, (conjurationis). Cic. de fin. 1, 4 *Quis alienum putet ejus eſſe dignitatis.* Rutilius Lupus lib. 2 de Figuris Sentent. *Sed nimirum inopinans incidi in cauſſam temporis hujus alienam.* Sic *Alienum veritatis* dixit Cyprianus Tractatu contra Demetrianum. Non raro & dativus apponitur: Cic. pro Cæc. c. 9 *Hoc illi cauſſæ maxime alienum eſt*: dieſes reimet ſich zur ſache nicht. Sen. Præfat. 4 Nat. Qu. *Scio quam ſis ambitioni alienus, familiaris otio ac literis.* Tac. 2 Hiſt. 74, 2 *Muciani animus nec Veſpaſiano alienus, & in Titum prior*, jenem nicht ungeneigt, dieſem aber mehr zugethan. Sed frequentiſſime cum ablativo & præpoſitione conſtruitur: ut, *Homo alienus a literis*, Cic. in Verr. 4, 26 der keine luſt zum ſtudiren hat. *Eſſe ab aliquo alieno animo*, Id. pro Dejot. c. 8. Sic, *Hoc alienum eſt ab officio, dignitate mea*, Id. fam. 4, 7, & *alienior eſt a me*, 2 epiſt. 17, ubi ſimul Comparativum notes: quemadmodum excellentiam gradus in Nepot. 2, 4, 5 *Alieniſſimo ſibi loco conflixit*, cum tertio caſu: & cum præpoſitione, Cic. pro Domo c. 27 *Homines alieniſſimi a P. Clodio.* Eſt &, ubi ſubauditur præpoſitio; ut, *Alieniora uſu*, Gell. 19, 7. *Alienum exiſtimatione mea*, Cic. Att. 6, 1; *dignitate tua*, Id. fam. 9, 14, 4; *loco, tempore*, Quintil. 6, 3. v. ibi Burm. p. 537. Cic. de Fin. 1, 6 *In phyſicis primum totus eſt alienus.* Conf. Cl. Menckenii Obſerv. L. Lat. h. v. ¶ 3. Opponitur etiam generis conjunctioni & conſanguinitati. Cic. pro Mil. c. 28 *In alienos, in ſuos irruebat.* Cæſ. B. G. 1, 31 *Se ſuaque omnia alieniſſimis crediderunt.* Plin. Paneg. c. 37 *Niſi ſimul cognationis jura impetraſſent, alieniſſimi habebantur, quibus conjunctiſſimi fuerant*, die einem gar nichts verwandt ſeyn. Ter. Adelph. 3, 2, 28 *Alienus eſt a noſtra familia.* Liv. 29, 29 *Non alienus ſanguine a regibus.* Ita *alieniores* Cic. fam. 1, 9, 4, 9 vocat, qui amici non ſunt. v. Manut. l. c. & conf. fam. 2, 17, 14; & *alieniſſimus* 8, 12, 3; & 15, 4, 39. ¶ 4. De Epicuro, qui a Democrito ſua omnia hauſit, Cic. de fin. 1, 6 ait: *In phyſicis totus eſt alienus.*

¶ Alienum, *i*, n. ſubſtantive, res aliena, fremd gut, fremde ſache. Liv. 3, 1 *Principem civitatis, largiendo de alieno, popularem fieri, quærentis.* Sic 15, 60. Juſtin. 36, 3, 9 *Facile Romani de alieno largiebantur.* Ter. Heaut. 1, 1, 23 *Tantumne ab re tua eſt otii tibi, aliena ut cures.* Proverbialiter Liv. 30, 30 *Ita aliena appetimus, ut de noſtris dimicemus.* ¶ 2. *Alienum* pro abſurdo, ungereimt; e. g. *Non alienum videtur*, Cæſ. B. G. 6, 10 & Nep. 1, 6, 1. conf. Ter. Adelph. 5, 8, 22. *Aliena loqui*, phantaſiren, Ovid. Triſt. 3, 3, 19. ¶ 3. *Alienum* pro inſalubri & noxio, ſchädlich, ungeſund. Celſ. 4, 24 *Equitare podagricis alienum eſt.* conf. Sall. B. Cat. c. 56.

¶ Aliēnĭtas, *ātis*, f. aliena rerum conſtitutio, unrath; ut, *Alienitatis obtruſio*, Cæl. Aurel. Tard. 5, 4. Idem de excrementis Acut. 3, 3 *Manens alienitas gravat, atque acerrimas facit corporis exhalationes* &c. Id. Acut. 2, 39 *Ad mentis alienitatem detrahendam*, die verirrung der gedancken.

¶ Aliēno, *avi*, *atum*, *are*, alienum facere, & primum quidem ejicere, & extra familiam ponere, verſtoſſen. Ter. Heaut. 5, 2, 26 *Ita nos alienavit*; Ita de patre filius loquitur: deinde jocoſe. Plaut. Amph. 1, 1, 243 *Certe edepol, tu me alienabis nunquam, quin noſter ſiem.* Negat Soſias perfecturum illum Pſeudo-Soſiam, ut ipſe non ſit verus & verna. ¶ 2. Diſſenſionem, diſciidiumque aut defectionem excitare, abwendig machen. Cic. fam. 5, 8 *Quædam peſtes hominum te nonnunquam a me alienavunt.* Idem 3, 6 *Malevoli, ignari conſtantiæ meæ, conabantur alienare a te voluntatem meam.* Nepos 7, 6, 1 *Timore ab eo alienati ſunt.* Cæſ. B. G. 7, 10 *Omnium ſuorum voluntates alienare.* ¶ 3. De venditione, veräuſſern, verkauffen. Cic. in Verr. 4, 60 *Pretio parvo ea, quæ acceperiſſent a majoribus, vendidiſſe atque alienaſſe.* Id. Agrar. 2, 21 pr. *Venire veſtras res proprias, & in perpetuum a vobis alienari.* Varr. R. R. 2, 1 *Rejicule ſunt alienandæ.* ¶ 4. De ſubita mutatione & corruptione. Liv. 42, 28 *Vulgo, Iunonis Lucinæ iram ob ſpoliatum templum alienaſſe mentem, ferebant.* Sen. Qu. Nat. 2, 53 *Odor ſulphuris ſæpius hauſtus alienat*, intell. mentem: paullo ante dixit, *dementes facit.* Celſ. 7, 16 de inteſtinis vulneratis: *Cum magna ſtinatione ſuccurrendum eſt; momento enim alienantur*, h. e. corrumpuntur. vid. locus Quintil. in *ubalienatus.*

¶ Alienatus, *a*, *um*, rejectus, verworffen. Salluſt. Cat. c. 35 *Me falſa ſuſpicione alienatum eſſe ſentiebam.* ¶ 2. Infenſus, ungeneigt, abwendig, abſpänſtig. Salluſt. Iug. c. 66 *Voluntate alienati principes inter ſe conjurant.* Sic *alienatæ inſulæ*, quæ defecerant, Nepos 5, 2, 4. *Oppida alienata*, Id. 22, 2, 4. ¶ 3. Perturbatus, verwirrt. Liv. 3, 48 *Alienatus ad libidinem animus*; Id. 2, 12 *ab ſenſu*; Id. 7, 15 *a periculi memoria.* Id. 25, 39 *Alienati ſenſibus.* Salluſt. de Ord. rep. 11, 12; & Cæſ. B. G. 6, 41 *Alienata mente.* Suet. Aug. c. 99 *Signum alienatæ mentis.* Plin. 28, 8 *Homines mente alienati*, wahnwitzige, unſinnige. Sic *Corpus alienatum*, i. e. corruptum, Sen. epiſt. 89.

¶ Alienatio, *ōnis*, f. disjunctio, die trennung, abſonderung. Cic. de Amic. c. 21 *Statim alienatio disjunctioque facienda eſt*, i. e. amicitia diſſolvenda. Phil. 2 c. 1 *Tuamque a me alienationem ad cives impios tibi gloriæ fore, putaſti. Exercitus alienatio*, Cæl. B. C. 2, 31. ¶ 2. Metaphorice *Alienatio mentis*, wahnwitz. Plin. 21, 21; & Celſ. 4, 2. *Dolor in alienationem ſuperemque convertitur*, eine erſtarrung der ſinne wird daraus, Sen. epiſt. 78. v. Rhodii Lexic. Scribon. h. v. ¶ 3. *Alienationis* nomine comprehenditur omnis actus, quo dominium transfertur, die veräuſſerung, verwendung an andere, verhandelung. Cic. in Orat. c. 42 *Sacrorum alienatio.* Sen. de Benef. 5, 10 *Venditio alienatio eſt, & rei ſuæ jurisque ſui in alium translatio.* conf. l. 1 ff. de fundo dot. & l. ſi quis § certum C. de ſec. nupt.

¶ Alienator, *oris*, m. ein verkäuffer, der etwas veräuſſert. Imp. Cod. 1 t. 5 l. 10 *Orthodoxæ fidei venditor vel quocumque modo alienator.*

¶ Aliēnĭgĕna, *æ*, m. (communis vel potius omnis generis) peregrinus, externus, fremd, ausländiſch, & ſubſt. ein ausländer, fremdling. *Alienigenæ hoſtes*, Cic. Cat. 4, 10. Et Liv. 26, 13 *Cum hoſtis alienigena in Italia eſſet.* Ruſus Cic. pro Dejot. c. 3 *Homo longinquus & alienigena.* Nepos 18, 7, 1 *Eumenes alienigena invidiam effugere non potuit.* Gell. 2, 24 *Vino non alienigena ſed patrio uti.*

¶ Alienigenus, *a*, *um*, idem; ut, *Studia alienigena*, Val. Max. 2, 1 prope fin. Et *Mulier alienigeni ſanguinis*, Idem 6, 2, ext. 1.

¶ Alienigĕno, *are*, fremden zuwenden. Legitur in veteri Inſcript. ap. Fabrettum p. 69 *Cum monumentum vendere aut alienigenare voluerit.*

¶ Abaliēno, *avi*, *atum*, *are*, alienum facere, vendere, verwenden, verkauffen; ut, *Agros abalienare*, Cic. L. Agrar. 2, 24. *Noſtramne vis nutricem, quæ nos educat, abalienare* a nobis, h. e. agellum, qui nos alit, vendere, Plaut. Trin. 2, 4, 112. ¶ 2. Disjungere, offenſam reddere, abhold-abgünſtig-abwendig machen. Cic. Phil. 2, 15 *Abalienare voluntatem alicujus a ſe.* Nepos 17, 2, 5 *Homines ſuis rebus abalienare.* Id. 22, 2, 2 *Hi totam abalienarunt Africam.* Et Liv. 26, 38 *Abalienantur animi.* ¶ 3. Sejungere, von einander ſcheiden. Plaut. Curc. 1, 3, 18 *Sola mors animum meum a te abalienabit.*

¶ Abalienātus, *a*, *um*, disjunctus, remotus, abgetrennet, abwendig, abſpänſtig. Feſtus: *Abalienatus dicitur, quem quis a ſe removerit.* Cic. Att. 1, 3 *Mirandum in modum eſt animo abalienato.* Id. Verr. 4, 27 *Abalienati ſcelere iſtius a nobis omnes reges amiciſſimi.* ¶ 2. Quinril. 8, 3 *Medici abalienata morbis membra præcidunt*, i. e. emortua, die verdorbene, abgeſtorbene glieder. Vid. *alieno* n. 4. it. *inalienatus.*

¶ Abalienatio, *onis*, f. die veräuſſerung, verzichtleiſtung. Cic. Top. c. 5 definit, quod ſit *rei, quæ mancipi eſt, traditio alteri nexu, aut in jure ceſſio.* ¶ 2. Hac voce contineri uſucapionem, ſtatuit Paul. ICt. in l. *abalienationis* 28 ff. de V. S.

¶ Inalienatus, *a*, *um*, i. e. non alienatus, unverdorben. Scrib. Largus Compoſ. 214 *Adjicitur propolis inalienatæ, ſinceræ, bonæ ſelibra.*

Aliter, aliger, vide *Ala.*

Alimentum, alimonia, alimonium, quære in *Alo.*

ĂLĬMVS, *i*, m. item Alimon & Halimus, ἄλιμος, frutex naſcens in ſepibus & maritimis, ſimilis rhamno ſine ſpinis, foliis oleæ, ein meergewächs. *Aureonem* Plinius vocat 17, 24. conf. 22, 22; & Dioſc. 1, 105.

¶ Alimontia myſteria apud Arnob. lib. 5 p. 176, quæ ſint, incertum eſt, cum & lectio ſit incerta.

Alio, alioqui, aliorſum, alioverſum, vide *Alius.*

ĂLĬPANTA, *orum*, n. pl. ἀλίπαντα, emplaſtra, quibus adeps oleoſaque admiſta non ſunt, trockene pflaſter, Celſ. 5, 19. His contraria ſunt *Lipara* infra in L.

Alipes, alipilus, vide *Ala.*

ĂLĬPHÆ, *arum*, f. pl. oppidum Samnii, memoratum Liv. 8, 25 & 9, 38; Et Sil. 8, 536.

¶ Aliphānus, *a*, *um*, adject. apud Sil. 12, 526; & Horat. Sat. 2, 8, 39.

ĂLĬPTES, *æ*, m. græcum eſt, ἀλείπτης, unctor, ein ſalber. Vtitur eo Cic. fam. 1, 9: Celſus 1, 1; Iuvenalis 2, 76; & 6, 421; Sen. epiſt. 56. *Aliptæ* autem vocabantur, qui palæſtritas certaturos ungebant. v. Mercurialem de Gymnaſtica & Petr. Fabr. Agoniſtico. Erant *aliptæ* & interbalnearios ſervos, de quibus Pignorius. Victor in Commodo, *miniſtrum ungendi* vocat. Virium & boni coloris cauſſa *aliptas* adhibitos, Cicero ſignificat. Ejus enim verbal. c. hæc ſunt: *Sed vellem, non ſolum ſalutis meæ, quemadmodum medici: ſed, ut aliptæ, virium & coloris rationem habere voluiſſent.*

¶ Aliptērium, *i*, n. ἀλειπτήριον, locus ubi athletæ, vel alii in balneo, ungebantur. v. Cæl. Rhodig. 16, 48.

¶ Iatraliptes, & Iatraliptice vide in *Iatrus.*

Aliqua, aliquamdiu, aliquammultus, aliquando, aliquantus, &c. aliquatenus, aliquis, aliquo, aliquot, aliquoties, alis, aliter, vide in *Alius.*

ĂLĬSMA, *ātis*, n. planta, *quam alii Damniſſonion, alii lyron appellant*, Plin. 26, 10; Dioſc. 3, 160; waſſer-wegrich.

ĂLĬSONTIA, *æ*, m. amnis, qui in Moſellam delabitur; hodie contractius die Elß, ap. Auſon. Edyll. 10 v. 371: v. Frecherus ad h. l. qui negat eſſe die Alb, uti ſtatuerat Scaliger Auſ. Lect. 1, 2.

Aliter, Alitudo, alitura, alitus, Aliubi, aliunde, vide *Alius*, *Alo*, *Alius.*

ĂLĬVS, *a*, *ud*, ex ἄλλος, de multis dicitur; ſicut *Alter* de duobus tantum, ein anderer. Ter. Andr. 4, 5, 39 *Fallacia alia aliam trudit*, eine tücke folgt der andern. Tac. Hiſt. 2, 95, 5 *Succeſſere magis alii homines, quam alii mores.* Quintil. 1, 1 *Præſtat ingenio alius alium*, es thut es einer dem andern zuvor. Cic. Fin. 4, 19 *Si in cæteris rebus eſſet quidquam, quod aliud alio melius eſſet.* Juſtin. 2, 4, 7 *Feliciores aliæ aliis videntur.* Cic. fam. 9, 19 *Me aliud ex alio impedit.* Ter. Eun. 4, 2, 3 *Aliam rem ex alia cogitare*, eines nach dem andern. Id. 5, 6, 17 *Aliud ex alio malum*, ein unglück über das ander. Livius *aliud ſuper aliud ſcelus* dixit 30, 26. Id. 23, 36 *Prodigia alia ſuper alia.* Ita Plin. 7 epiſt. 8 *Saturninus noſter ſummas tibi apud me gratias aliis ſuper alias epiſtolis agit.* Salluſtio *alius poſt alium* placuit, Iug. c. 63. ¶ 2. Conſtruitur cum *Quam*, *Ac*, *Atque*, anders als ꝛc. Plin 7 epiſt. 15 *Alia omnia, quam quæ velis, age-*

re. Cic. de Orat. 3, 53 *Alia dicentis, ac significantis, dissimulatio.* Ter. Phorm. 4, 4, 3 *Aliud mihi respondes ac rogo.* Cæs. Civ. B. 3, 51 *Aliæ sunt legati partes atque imperatoris.* Cic. de Leg. 2, 7 *In aliis rebus aliisque sententiis versaris, atque ille.* Nep. 23, 2, 2 *Alia atque antea sentire.* Nec aliter cum negatione, nicht anders, als. Plin. Paneg. c. 55 *Non alius erga te novus honor superest, quam si aliquando de te tacere audeamus.* Varro de R. R. 1, 4 de insalubri agro: *Ibi cultura non aliud est, atque alea domini vitæ.* Potest etiam *Nisi* subjungi, vel sine *ut*, Cic. pro Sulla c. 12 *Nihil aliud agerem, nisi eum qui accusatus esset defenderem,* vel sequente *ut*, Cic. pro S. Roscio c. 52 *Non intelligitis, nihil aliud agi, nisi ut proscriptorum liberi tollantur?* confer Burmanni observationem ad Petron. c. 86 p. 421, & quem ille laudat Gron. ad Liv. 31, 24. Nimirum *nihil aliud* interdum videtur absolutum a reliqua sententia quantum ad constructionem, e. g. Liv. 35, 49 *videritis regem -- exclusam,* nihil aliud *quam Aulide & Euripo spectatis, in Ætoliam redeuntem,* h. e. postquam nihil aliud egerit. add. Liv. 2, 63, 1. Cic. pro Cluent. 61 *Quid ei tandem aliud mors eripuit, præter sensum doloris.* ¶ 3. *Alius* pro altero vel secundo, Cic. in Bruto c. 95 *Genera Asiaticæ dictionis duo sunt, unum sententiosum & argutum -- aliud genus est non tam sententiis frequentatum, quam verbis volucre* &c. Suet. Tit. 7 *Propalam alium Neronem prædicabant.* Curt. 9, 8, 5 *Alium Liberum patrem adventare.* Et Apul. 5 Milesf. p. 163 de duarum sororum colloquio; *Suscipit alia.* Plautum quoque non semel ita usum hac voce Casaubonus alibi observat. v. Taubm. ad Plaut. p. 234. Cæs. B. G. 1, 1 *Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum* unam *incolunt Belgæ,* aliam *Aquitani,* tertiam *qui ipsorum lingua Celtæ, nostra Galli appellantur.* Sic Ambros. c. 3 de Paradiso (Tom. 4 oper. f. 95) *Quæ sunt quatuor initia virtutum, nisi* unum *prudentiæ,* aliud *temperantiæ,* tertium *fortitudinis,* quartum *justitiæ?* Hieron. ad Damasum ep. 146 *Dominus tres parabolas proposuit: e quibus* una *est nonaginta novem ovium;* alia *drachmæ;* tertia *vero duorum filiorum.* Id. ad Evagrium epist. 85 *Presbyter & episcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis est nomen,* pro alterum, alterum. ¶ 4. Per copulam geminatum varietatem notat. Cic. in Orat. c. 22 *Eadem res sæpe aut probatur aut rejicitur alio atque alio elata verbo,* i. e. alio identidem verbo, mit diesem oder mit einem andern wort, mit unterschiedenen worten. Liv. 1, 8 *Alia atque alia appetere loca.* Id. 2, 2 *Milites trans flumen aliis atque aliis locis trajiciebat.* Plin. Paneg. c. 7 *Itaque adoptatus es, non ut prius alius atque alius,* &c. id est, unus ac alter. Sic & Cels. 3, 3 *Febres aliæ aliæque subinde oriuntur.* Id. 5, 26 *Cancer aliis aliisque signis discernitur.* ¶ 5. Vox hæc iterata distributioni inservit, der eine, der andere. Cæs. B. G. 6, 37 *Alius jam capta castra pronunciat, alius victores barbaros venisse contendit,* &c. Sen. epist. 9 *Alii metu relinquunt, alii metu produnt.* Cic. de Fin. 4, 11 *Chrysippus ait, alias animantium corpore excellere, alias autem animo, nonnullas valere utraque re.* Id. Verr. 5, 56 *Proferebant alii purpuram Tyriam, thus alii, gemmas alii, vina nonnulli græca.* Adde Liv. 42, 61, & 45, 23. Plin. 31, 2 &c. ¶ 6. *Aliud* pro reliquo, das übrige. Liv. 7, 19 *Trecenti delecti, qui Romam mitterentur, vulgus aliud trucidatum.* Id. 7, 26 *Inter primos atrox prælium fuit; alia multitudo terga vertit.* Cæs. B. G. 1, 41 *Divitiaco ex aliis Gallis maximam fidem habebat.* ¶ 7. *Aliud* pro diverso aut dissimili. Ter. Andr. 1, 2, 18 *Nunc hæc dies aliam vitam adfert, alios mores postulat.* Singularis etiam elegantia est, accedente adverbio *Longe.* Sallust. Cat. c. 52 *Longe alia mihi mens est,* ich habe viel einen andern sinn. *In alia omnia ire, discedere,* quid sit, v. Brisson. form. p. 183. Ita *alium facere* est, animum alicujus immutare, persuadere aliud, & animum inducere. Plaut. Trin. 1, 1, 123 *Verbis paucis quam cito Alium fecisti me, alius ad te veneram.* Sic histriones *alii fieri* dicebantur, cum mutabant personas. Idem Comicus Prologo Pœni extr. *Valete; adeste: ibo: alius nunc fieri volo.* Hinc & *Homines alii facti sunt,* sie haben sich geändert, Cic. fam. 11, 12. *Alia longe nomina,* ungleiche nahmen, Gell. 27, 5. *Alius vir erat,* Liv. 41, 18. *Alias res agere,* ap. Ter. Eun. 2, 3, 56 nugari est, ut Donatus interpretatur. Itaque *hoc age,* dicunt, qui serio attendere jubent alium. Stat. Theb. 7, 80[?] *Ensesque recondit Mors alia,* naufragii metus a tempestate, sedat pugnam navalem. Propter senatusconsultum discessionis formula hæc erat: *Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia, in hanc partem,* i. e. qui contraria vel qui non censetis. Fest. ¶ 8. Eleganter hoc nomen cum ablativo jungitur. Horat. 1 ep. 16, 20 *Neve putes alium sapiente bonoque beatum,* i. e. quam sapiens bonusque. Idem 1 epist. 2, 240 *Ne quis sese alius Lysippo duceret ære.* Sallust. Iug. c. 81 *Aliud bello mallet,* ex Iani Melleri Palmerii emendatione, quam adfert Spicileg. in Sallust. in Face Crit. Gruteri Tom. 4 p. 649, (quanquam excusi libri *quam bellum* habeant.) Ac ita Liv. 5, 54 *Expertis alia experiri.* Et Phædrus 3, 1, 41 *Si accusator alius Sejano foret.* conf. Curt. 5, 4, 9. Agnoscas autem in his locutionibus absorptionem electivæ particulæ, illi similem, quæ in comparativis est locutionibus. Ea nimirum vis est ablativi, ut absorbeat particulas *quam, ac, atque.* Minus ergo bene in illo Sallustii *aliud bello mallet,* laudatus Palmerius c. l. dandi casum agnovit: auferendi debebat. ¶ 9. Ordinarie in genitivo dicimus *alius* penultima producta, in dativo *alii* media correpta ut in *ei* ab *is,* per quævis genera. Sed Plautus Mil. 3, 1, 204 dixit: *Studiosus rei nullæ aliæ est.* Sic & Cic. Div. 2, 13 *Aliæ pecudis jecur* &c. Id. Nat. D. 2, 48 *Alii generis bestiæ,* v. ibi not. Gruteri. Liv. 24, 27 *Aliæ partis.* Cato in fragm. quod laudamus in *perinjurias, Alii modi.* Harum veterum terminationum meminit quoque Priscian. 6 p. 717.

¶ Aliusvis. Cic. ad Attic. 8, 4 *Ciceronesque nostros meo potius labore subdoceri, quam me aliunvis magistrum quærere.*

¶ Alis, & Alid, veteres aliquando extrito u, solebant dicere, pro *Alius, Aliud.* Catullus eleg. 66 de coma Berenices, v. 27 *Anne bonum oblita es facinus, quod regium adepta es Conjugium? quod non fortior aut sit alis?* Lucretius 1, 263 *Quando alid ex alio reficit natura:* Et rursus 3, 9[?]4 *Sic alid ex alio nunquam desistet oriri.* & aliis locis pluribus. In quibus miror Gifanium *aliud* semper reposuisse. Nam quod ait, contra libros veteres alios *alid* substituisse, verum omnino haud est. *Alid* enim membranæ Vossii agnoverunt, ut ipsemet testis est de Arte Grammat. 2, 29. Nam qua ratione antiqui *alis* pro *alius;* eadem & *alid* pro *aliud* dixerunt. Dissyllabum tamen statuit, quemadmodum alibi Poëta τὸ *potius* facit. Vel exteri, inquit, debet D. quod novum non est. Lib. 6 v. 762 ait: *Ianua ne potius his orci regionibus esse Credatur.* Vbi fateor dissyllabum esse, prima alteraque correpta: vel quia primam natura brevem habet, a *potis* enim est, quemadmodum primam in *occultus* eadem de caussa corripuit Plautus: (quo respectu non eo inficias, Lucretium primum potuisse corripere, quamvis contractio positionem faceret:) vel quia S veterum more elidenda. De D extrito quod adjicit, vereor an satis possit probare. Hoc scio, veteres D adjecisse vocibus, quæ in vocali desinerent, ut elisionem impedirent; abjecisse, ut ei facerent locum, nescio. Nam quæ exempla alibi producit, nihil firmitet adstruunt. Scribit Lucretius 4, 642

Vt quod aliis cibus est, aliis fuat acre venenum.

& rursus 6, 1225 *Nam quod aliis dederat vitales aëris auras.*

in iis respondeo D non elidi, sed *aliis* per contractionem duarum vocalium *ii,* dissyllabum esse. Nec aliter de Plauti, atque Terentii locis existimandum. Adversatur etiam Gifanio lectio Creechii: *Ianua ne bis orci potius* &c.

¶ Alia, adv. intellecta nimirum via. Lucr. 6, 986 *Nam penetrare alia sonitus, aliaque saporem Cernimus e succis, alia nidoris odores.* Ita Lamb. Faber, Creechius. Male Gipha. *alio.*

¶ Ălias, adverb. tam præteriti, quam futuri temporis: etiam sæpe indefiniti, sonsten, ein ander mahl, auf eine andere zeit. Cic. Acad. 4, 3 *Quibus de rebus & alias sæpe nobis multa quæsita & disputata sunt.* Id. Divin. 2, 2 extr. *Sed hæc alias pluribus.* Id. de Orat. 3, 7 *Illi alias aliud iisdem de rebus & sentiunt, & judicant.* Liv. 7, 33 *Non alias militi familiarior dux fuit.* Nep. 23, 11, 6 *Sæpe alias.* ¶ 2. Significat & *alioqui,* vel *aliter,* vel *alibi.* Curt. 8, 1, 24 *Illum debilitatum vulnere jacuisse, non alias,* (id est, non aliter,) *quam simulatione mortis tutiorem:* ander gestalt wäre er nicht sicher gewesen. Tac. An. 16, 1, 4 *Reges Numidarum & alias infensi,* i. e. alioqui vel jamtum, ohne dem. Plin. 25, 2 *Homerus multus alias in admiratione Circes.* Iustin. 4, 1, 9 *Nusquam alias* (i. e. alibi, anderswo) *tam torrens fretum.* Vlpian. l. 43 ff. de ritu nuptiarum *O si qua in taberna cauponaria, vel alias, pudori suo non parcat.* ¶ 3. Item *interdum,* quando geminatur, ein mahl so, das ander mahl so, bald so, bald so. Cæs. B. G. 5, 55 *Sub castris ejus vagabatur, alias ut situm castrorum cognosceret, alias colloquendi aut territandi caussa.* Id. B. Civ. 1, 59 *Minus libere, minus audacter vagabantur, alias non longo ab castris progressi spatio, alias longiore circuitu, &c.* Sen. epist. 12 *Nox alias contractior, alias productior.* Cic. de Fin. 2, 27 *Alias beatus, alias miser.* Cic. Cat. c. 15 *Nec unquam sine usura reddit, quod accepit, sed alias minore, plerumque majore cum fœnore.* Triplicari quoque ita potest, aut sæpius repeti. Plin. 7, 55 *Alias immortalitatem animæ, alias transfigurationem, alias sensum inferis dando.* Quater repetiit Cic. de Invent. 1, 52 *Atque hic licebit alias singillatim transire omnes argumentationes: alias ad partitiones singula genera referre: alias ab auditore, quid desideret, quærere: alias hæc facere per comparationem &c.*

¶ Ăliter, adv. alio modo, anders. Ter. Adelph. 5, 8, 13 *Fieri aliter non potest.* Nep. præf. 7 *Multo fit aliter.* ¶ 2. Construitur ut *Alius.* Liv. 21, 63 *Profectum clam, furtim, haud aliter, quam si exilii caussa solum vertisset.* Cic. Att. 16, 13 *Ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio.* Ter. Adel. 4, 3, 6 *Nunquam te aliter atque es, in animum induxi.* Nep. 22, 2, 1 *Multo aliter ac sperabat.* Cic. in Verr. 1, 46 *Quod iste aliter, atque ut edixerat, decrevisset.* Conf. Cl. Menckenii Observ. L. L. hac v. ¶ 3. Et geminatum *aliter atque aliter,* id est, variis modis. Plin. 2, 93 *Diffusæ per omne naturæ subinde aliter atque aliter numen erumpens.* ¶ 4. *Aliter* pro *alias* vel *alioqui,* sonst, andergestalt. Cic. de Amic. c. 20 *Aliter amicitiæ stabiles esse non possunt.* Id. Off. 1, 39 *Aliter ampla domus dedecori domino sæpe fit.* ¶ 5. *Aliter* est etiam *contra.* Virg. Æn. 2, 428 *Dîs aliter visum.* ¶ 6. Pro *aliter* vetustissimos *Aliuta* dixisse, probat Festus Pompejus ex Numæ Pompilii lege. conf. Plaut. Rud. Prol. v. 10.

¶ Ălio, adv. in alium locum, anderswohin. Cic. fam. 14, 1 extr. *Alio me conferam.* Id. Att. 9, 17 *Arpinumne mihi eundum, an quo alio?* Ter. Eun. 2, 2, 49 *Fortasse tu profecturus alio fueras.* conf. Id. Heaut. 2, 4, 10. ¶ 2. In aliam rem, zu oder auf etwas anders. Cic. Orat. 1, 29 *Sermonem alio transferamus.* Nepos 2, 6, 3 *Hoc longe alio spectabat, atque videri volebant.* Suet. Aug. c. 98 *Non alio datam summam, quam in emptionem Alexandrinarum mercium absumturos.* Liv. 7, 18 *Plebs nusquam alio, quam ad serviendum nata,* sonst zu nichts als. Sed Lucret. 6, 986 legendum *alia,* i. e. per aliam viam, ubi vid.

¶ Aliōqui & aliōquin, id est, præter hoc, sonst, ausser dem. Liv. 30, 29 extr. *Tumulum commodum alioqui, nisi quod longinquæ aquationis erat, cepit.* Quod vero vulgo dicitur, *Alioqui* ante consonas: *Alioquin* ante vocales poni, perpetuum non est. Sic Curt. 4, 2, 5 *Alioquin potens:* & 7, 4, 8 *Alioquin moderatus.* Et Cic. de Leg. 2, 25 *Alioquin multa exempla.* Id. in Orat. c. 25 *Cæteroquin recte;* nam eadem ratio τοῦ *Cæteroquin* & *Alioquin* est. Et *alioqui* ante vocalem Plin. 8 epist. 11 n. 2 *Alioqui in summo discrimine.* Horat. Sat. 1, 6, 66 *Mendosa est natura, alioqui recta,* i. e. de cætero, im übrigen. v. Burm. ad Quint. Præf. p. 1.

¶ Ăliorsum, vel Aliorsus, pro alio versum, in aliam partem, in aliam sententiam, anders wohin, ungleich. Plaut. Truc. 2, 4, 49 *Aliam aliorsum ire.* Ter. Eun. 1, 2, 1 *Vereor, ne illud gravius Phædria tulerit, neve aliorsum, atque ego feci, acceperit.* Ammian. 22, 10 *Impetus suos aliorsus tendentes frenare.*

¶ Aliovorsum, Alioversus, idem. Plaut. Aul. 2, 4, 8 *Atqui ego istuc aliovorsum dixeram.* Lactant. 1, 17 *Stoici alioversus Deos interpretantur.*

¶ Ălibi, id est, alio in loco, am andern ort, anderswo. Ter. Hec. 3, 1, 14 *Habebam alibi animum amori deditum.* Construitur cum Quam & æquivalentibus. Suet. Aug. c. 23 *Duas omnino clades, nec alibi, quam in Germania accepit.* Geminatur & triplicatur etiam. Liv. 3, 28 *Miles alibi pavorem, alibi gaudium ingens facit.* Id. 8, 32 *Alibi preces, alibi minæ audiebantur.* Conf. Tac. H. 3, 82, 3. Liv. 38, 46 *Exercitus trifariam dissipatus, alibi primum, alibi postremum agmen, alibi impedimenta.* Conf. Plin. 5, 27. ¶ 2. *Alibi atque alibi,* da und dort. v. Plin. 13, 1 & 34, 14. ¶ 3. *Alibi* pro alia in re, in irgend einer sache. Liv. 7, 41 *Nolo alibi quam in innocentia spem habere.* Id. 30, 35 *Nec spes salutis alibi quam in pace impetranda est.*

¶ Ălĭcubi, uspiam, aliquo in loco, irgendwo. Cic. pro Flacc. c. 29 *Omnino mallem, hic alicubi in Crustumino, aut in Capenati,* (agros) *paravisses.* Ter. Adelph. 3, 4, 7 *Vtinam hic prope adesset alicubi.*

¶ Ălĭŭbi

¶ Aliubi pro *alibi*, apud Plin. 10, 30 & 34, 14 anderswo. Nep. Fragm. 6, 7 *Nec usquam alibi nasci.* Solet & repeti: Plin. 9, 54 *Aquatilia genera alibi & alibi meliora*, bald an diesem bald an jenem ort. Conf. Id. 11, 14. Sic & geminavit Seneca epist. 35 *Alibi & alibi apparere*, bald da, bald dort seyn.

¶ Aliunde, ex alio loco, vel ex alia re, vel ex alio homine, anderswoher, von etwas oder iemand anders. Cic. de Orat. 2, 10 *Aliunde assumto bono uti, non proprio nec suo.* Idem in Orat. c. 24 *Aliunde factum verbum.* Et fam. 5, 13 *Laudem sapientiæ statuo maximam non aliunde pendere.* Id. Att. 11, 13 *Aliunde mutuati sumus.* Id. pro Lig. c. 1 *Cum id neque per te scires, neque aliunde audire potuisses.* Bis repetit Liv. 24, 45 *Aliunde stat semper, aliunde sentit.* Ter repetit Plin. 37, 12.

¶ Alicunde, ex aliquo loco vel homine, irgend woher. Ter. Andr. 2, 4, 3 *Venit meditatus alicunde ex solo loco.* Id. Adelph. 2, 2, 35 *Minas decem corradet alicunde.* Id. Phorm. 1, 5, 75 *Sumeret alicunde, si nullo alio pacto vel fœnore.* Et Plaut. Perf. 1, 1, 44 *Alicunde exora mutuum*, von irgend iemand. Quemadmodum vero *Ali* post *Si* eleganter in *Aliquis* & similibus abjicitur; ita idem quoque usu venit in *Sicunde*, pro *Sialicunde*; de quo vide infra in *unde*.

¶ Aliquis, *aliqua, aliquid & aliquod*, quispiam, significat personam & rem incertam, iemand, etwa einer, etwas. Ter. Andr. 4, 6, 18 *Arbitror jam esse aliquem amicum & defensorem ei.* Ibid. 5, 3, 13 *Aliquo pacto*, durch einige mittel und wege. Cic. de Leg. 3, 7 *Aliquis de tribus nobis.* Id. pro Cæc. c. 19 *Aliquis de familia.* Id. Att. 13, 15 *Aliquis meorum.* Id. Off. 2, 12 *Ad unum aliquem virtute præstantem confugere.* Id. de Amic. c. 23 *Aliqua ex parte*, zum theil. Id. Att. 1, 16 *Ego tibi aliquid de meis scriptis mittam.* Id. Pet. Conf. c. 1 *Aliquid novi*, etwas neues. Ter. And. 2, 3, 24 *Interea aliquid acciderit boni.* Ibid. 1, 5, 15 *Aliquid monstri*, i. e. aliquod monstrum. Plur. *Aliqui* idem ac *nonnulli*, etliche. Vid. Plin. 15, 30; 22, 21; 24, 15. *Aliquis, quid*, bis & crebrius repetitum vide in Liv. 42, 39: Quintil. 1, 12; & 4, 2. Plin. 10, 53; & 19, 7. ¶ 2. *Esse aliquem*, in aliquo significat esse numero. Cic. Att. 3, 15 extr. *Me, ut facis, velis esse aliquem: quoniam qui fui, esse non possum*, laß mich nur noch etwas seyn. Iuvenalis Sat. 1, 73 *Aude aliquid brevibus Gyaris & carcere dignum, Si vis esse aliquis.* Avianus Fab. 17, 17, 18

Sed cruor & validis in nos directa lacertis
Ostendant aliquem tela fuisse virum.

Vide tamen Miscell. Observ. 7, 220. Et ita etiam Græci. S. Lucas Act. 5, 36 λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, *dicens se aliquem esse*: qua forma & c. 8 v. 9 usus est. Cleomedes lib. 1 κυκλικῆς θεωρίας μετεώρων c. 1 οὕτω καὶ ἐπίκουρος, ὡς δή τις ὤν, ἀλαζονεύεται. Cic. in Div. Verr. c. 15 non *aliquem esse*, sed *aliquid esse* dicit: *Aliquid remittat, ut tu aliquid esse videare.* Et mox: *Cæcilius tum denique se aliquid futurum putet.* In Iuvenale quoque manuscripti quidam Codices non *aliquis* legunt, sed *Si vis esse aliquid*: quomodo & nos loquimur: S. Paulus ad Gal. 6, 3 εἰ γάρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ: *Nam si quis sibi videtur esse aliquid, cum nihil sit, semet ipsum seducit.* In his de uno sermo est. Usurpavit etiam de pluribus Cic. Tusc. 5, 36 *An quicquam stultius, quam quos singulos sicut operarios barbarosque contemnas, eos aliquid putare esse universos?* ¶ 3. *Est aliquid*, alia formula, cum aliquid non plane rejiciendum ac contemnendum significamus. Cic. de Senect. c. 3 *Est istud quidem aliquid, sed nequaquam in isto sunt omnia.* Ovid. Fast. 6, 27 *Est aliquid nupsisse Iovi, Iovis esse sororem.* Catull. 1, 4 *Solebat meas esse aliquid putare nugas.* Sic *aliquid dicere* perhibentur, qui non absurda penitus in medium proferunt. Cic. Tusc. 1, 11 *Hic ab artificio suo non recessit: & tamen dixit aliquid.* Lactantius, perpetuus æmulator Ciceronianæ orationis, 3, 7 *Sive aliquid dicunt, nihil prosunt; seu delirant, nihil nocent.* Ejusdem Lactantii sunt 3, 8 eodem sensu, *nonnihil dicere, aliquid loqui.* *Si* (Zeno) *aliam mutorum, aliam hominis dicit esse naturam, quod homo ad virtutem sit genitus, nonnihil dicit.* Etc. 24 *Quid illi, qui esse contrarios vestigiis nostris Antipodas putant, num aliquid loquuntur?* Observa obiter, quæ de Antipodibus dicuntur, somnia fuisse Lactantio habita. Cæterum huic formulæ contraria est, *nihil dicere.* Lactant. idem de Opificio Dei c. 17 *Nec tamen in tantum falsos esse dicendum est, qui hæc senserunt, ut omnino nihil dixerint.* Ter. Adelph. 1, 2, 61 *Nec nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit.* Etiam apud Græcos eadem notione opposita sunt, λέγειν τι & μηδὲν λέγειν. Plato Hipp. Maj. f. 1256 λήρων καὶ προσποιούμενός τι λέγειν, μηδὲν λέγων. Idem Phædone fol. 48 δοκεῖ τί μοι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης. Et Theæteto: ἴσως δὲ οὐδὲν λέγω. Aristoteli λέγειν τι & μηδὲν λέγειν ita opponuntur 3 (al. 4) Metaph. 4 satis ut ex ipso textu appareat, illud esse, proferre quid addita ratione; hoc, absque omni ratione dicere. Ibid. lib. 1 c. 2 λέγειν τι sic effert, ut paullo post ei opponatur τὸ ψεύδεσθαι. Vicissim Platoni Lachete fol. 491 λέγειν τι est, non verum quidem, veri tamen quid simile dicere. Ait enim: λέγει γέ τι, οὐ μέντοι ἀληθές γε. ¶ 4. *Aliquid* pro *aliud quid.* Tac. An. 1, 4, 4 *Ne iis quidem annis aliquid quam iram & simulationem meditatum.* Sic & Cic. fam. 1, 7, 13 *Ptolemaide aut aliquo propinquo loco*, i. e. alio quodam tam propinquo loco. Ibid. 16, 9, 9 *Cum Mescinio, si minus cum honesto aliquo homine.* ¶ 5 *Aliqui* pro *aliquis.* Cic. fam. 7, 1 *Si te dolor aliqui corporis tenuit.* Id. Off. 1, 32 *Quam personam casus aliqui aut tempus imponit.* Gell. 11, 13 *Dicat mihi quæso aliqui*, &c. conf. 13, 23 & 15, 2. ¶ 6. Hæc particula interdum omissa subintelligitur Cic. Off. 2, 7 *Alexander Pheræus præmittebat de stipatoribus suis*, subaudi aliquos.

¶ Aliqui, adv. pro alioqui, aliqua re, aliquo modo, mit sonst etwas. Plaut. Aul. prol. v. 24 *Aut ture, aut vino, aut aliqui semper supplicat.* Id. Most. 1, 3, 18 *Te donabo ego profecto hodie aliqui.* Et Truc. 5, 30, 31 *Gaudere aliqui me volo*, &c.

¶ Aliquispiam, *quæpiam, quodpiam*, etwa einer, eines. Cic. pro Sextio c. 29 *Atque ille si aliquapiam vi expelleretur.* Id. Tusc. 3, 9 *Num aliquodpiam membrum tumidum ac turgidum non vitiose se habet.* Sic Gronovius ad Liv. 41, 7.

¶ Aliquisquam, *quæquam, quidquam*, idem. Liv. 41, 7 *Alicuiquam in servitutem dari.* Addit Gronovius ex Cic. de Divin. 2, 50 *Epicurusne, qui negat aliquidquam Deos nec alieni curare nec sui.*

¶ Aliquilibet, *quælibet, quodlibet*, idem. Cæl. Aurel. Chron. 1, 4, 70 *Ætatis aut aliqualibet caussa.*

¶ Aliqua, per se ablativus pronominis: vulgo habetur pro adverbio, quod *per locum* significet, etwa wodurch; ut, *Si qui evasissent aliqua*, Liv. 26, 27, ubi *via* commode subauditur. *Aliqua evolare*, Cic. Verr 3, 26 extr. conf. Plaut. Epid. 2, 1, 48. ¶ 2. Et, pro *aliquo modo, aliqua re*, einiger massen. Ter. Phorm. 4, 1, 19 *Vereor, ne uxor aliqua hoc resciscat mea*, ubi ratione subintelligas. Virgil. ecl. 3, 15 *Et si non aliqua nocuisses, mortuus esses.* Et Ovid. Pont. 3, 4, 28 *Iuvissent aliqua forsitan illud opus.*

¶ Aliquatenus, adv. aliqua ex parte, quodammodo, zum theil, gewisser massen, in etwas. Quintil. 10, 1 *Philistius, ut multo infirmior Thucydide, ita aliquatenus lucidior.* Petron. c. 102 *Apertis aliquatenus labris.* Sen. epist. 116 *Aliquatenus dolere.* Pomp. Mela 1, 2 *Aliquatenus processit.* Plin. 27, 12 *Aliquatenus pubens.*

¶ Aliquamdiu, per tempus aliquod, eine zeitlang, eine weile. Cic. de Amic. c. 19 *Qui aliquamdiu in famulatu fuerunt.* Et Acad. Qu. 1, 3 *Brutus Aristum Athenis audivit aliquamdiu.* Conf. Liv. 3, 70; Cæs. B. G. 1, 40; Nep. 9, 5, 3; 10, 3, 1.

¶ Aliquammultus, *a, um*, aliquanto multus, fein viel. Cic. Verr. 4, 25 *Sunt vestrum aliquammulti.* Apul. 1 Met. p. 113 *Post aliquammultum temporis.* Et Apol. p. 320 *Aliquammultis diebus.*

¶ Aliquammultum, adv. etwas weit. Apul. Apol. 1 p. 276 *Hæc defensio aliquammultum a me remota est.* Aldus legit *Aliquomultum.*

¶ Aliquamplures, *ium*, pl. fein viel, mehrere. Tertull. Apol. c. 12 *Senecam, aliquampluribus & amarioribus de vestra superstitione perorantem, probatis.*

¶ Aliquo, in aliquem locum, etwa wohin. Ter. Adel. 3, 3, 32 *Profugiet aliquo militatum.* Ibid 5, 2, 11 *In angulum aliquo abire.* conf. Heaut. 3, 3, 11. Brutus in Cic. fam. 11, 1, 7 *Migrandum Rhodum aut aliquo terrarum.*

¶ Aliquomultum, vide *Aliquammultum.*

¶ Aliquosecus, etwas anders. Vlpian. l. 1 de Off. Proconf.

¶ Aliquoversum, auf einige seite. Plaut. Cas. 2, 4, 8 *Istam jam aliquoversum tragulam decidero.*

¶ Aliqualis, *e*, & Aliqualiter Latina non sunt; sed *Aliquantus, Aliquantum*; vide Vallam.

¶ Aliquantus, *a, um*, ein wenig, ein ziemliches, etwas groß; ut, *Timor aliquantus, sed spes amplior*, &c. Sallust. Jug. c. 105. *Aliquantus cinis*, Pallad. 4, 10. ¶ 2. Sed plerumque neutro genere, substantivi modo, construitur. Vt, *aliquantum laudis*, Cic. fam. 1, 7: *animi*, Id. 7 Att. 13; *noctis*, 7 fam. 25; *temporis*, Ibid. 10, 8, 5. ¶ 3. *Aliquanti* plur. pro aliquot, nonnulli, etliche; ævi inferioris notio, ut Barthius quoque Adverf. 25, 12 observavit. Eutrop. 4, 11, 6 *Aliquanta oppida.* Oros. 3, 13 pr. *Per aliquantas civitates.* Sed & his antiquior Palladius 1, 19 dixit *aliquantis diebus*, id est, aliquot diebus. Vide sis Cur. Poster. Cellarii p. 201.

¶ Aliquanto, adverb. nonnihil, in etwas, ein wenig; ut, *Epulamur intra legem & quidem aliquanto*, Cic. fam. 9, 26, 7. *Amplius aliquanto, quam ferre possent*, Id. Verr. 4, 34. *Aliquanto ante*, Id. Off. 1, 23. *Aliquanto post*, eine weile hernach, Id. pro Cæc. c. 4. *Aliquanto crudelior*, Nep. 10, 3, 3. *Aliquanto iniquior*, Ter. Heaut. 1, 2, 27.

¶ Aliquantum, adverbii instar, etlicher massen. Cic. 5 fam. 13 *Cogitatio aliquantum labefactata & convulsa.* Ter. Eun. 1, 2, 51 *Aliquantum avidior.* Nep. 25, 9, 2 *Aliquantum retardari.*

¶ Aliquantulus, *a, um*, dimin. ein klein wenig. Neutrum substantive usurpatur. Liv. 21, 12 *Arietibus aliquantulum muri discussit.* Ib. c. 30 *Amnes agri aliquantulum amplexi.* Cic. pro P. Quint. c. 4 *Æris alieni aliquantulum.*

¶ Aliquantulum, more adverbii, idem. Cic. in Orat. c. 40 *Vt a proposito declinet aliquantulum.* Ter. Andr. 2, 6, 16 *Subtristis visus est esse aliquantulum mihi*, in etwas.

¶ Aliquantulo, adverb. idem. Vopisc. Aurel. c. 34 *Etsi aliquantulo tristior.*

¶ Aliquantillus, *a, um*, aliud dimin. sehr wenig, nur ein bißgen. Plaut. Capt. 1, 2, 28 *Foris etiam aliquantillum quod gusto, id beat.*

¶ Aliquantisper, adv. in etwas, auf eine kleine zeit. Ter. Heaut. 3, 3, 11 *At certe concedas hinc aliquo, ab ore eorum aliquantisper.* Conf. Nonius 11, 20; Iustin. 1, 8, 3; Plaut. Pseud. 1, 5, 158.

¶ Aliquando idem est, quod nonnunquam, bisweilen, dann und wann. Cic. Off. 3, 3 *Honestas aliquando cum utilitate pugnat.* Id. fam. 5, 8 *Quædam pestes hominum & me aliquando immutarunt tibi.* ¶ 2. Pro unquam, aliquo tempore, ehemals, hiebevor. Cic. Off. 1, 39 *Domus aliquando solita frequentari.* Id. fam. 6, 6 *Ille aliquando non defuit meæ saluti.* Id. pro Cælio c. 6 pr. *Quis civis meliorum partium aliquando?* ¶ 3. *Tandem* valet, vereinst. Cic. in Orat. c. 48 *Aliquando idque sero usum loquendi populo concessi.* Id. Verr. 3, 28 *Aliquando miseremini sociorum.* Nep. 7, 5, 1 *Aliquando desciscere.* Vetus declamator apud Suet. de claris Rhet. c. 1 *Di expectaverunt, dum retia extraherentur; aliquando extractis piscis nullus infuit*, &c. Atque ita sæpe cum *tandem* componitur. Cic. Cat. 2 pr. *Tandem aliquando L. Catilinam ex urbe ejecimus.* Et inverso ordine, pro Quintio c. 30 *Spes est, hunc miserum atque infelicem aliquando tandem posse consistere*, dermahleins, endlich einmahl.

¶ Aliquot, nomen numeri indefiniti plurale tantum, generis omnis, einige, etliche. Ter. And. 3, 3, 2 *Aliquot me adiere.* Cic. ad Cæs. sub ep. ad Att. 9, 11 *Aliquot sunt anni, cum vos duo* (vulgo duos) *delegi, quos præcipue colerem.* Liv. 21, 11 *Post dies aliquot.* Virg. ecl. 1, 10 *Post aliquot aristas*, i. e. annos, ut vulgo exponitur. v. annotata Ruæi.

¶ Aliquoties, adv. etliche mahl. Cic. de Leg. 2, 4 *Aliquoties jam iste locus a te tactus est.* Liv. 7, 18 *Aliquoties frustra in campum descensum.*

¶ Aliquotfariam, unterschiedliche mahl. Varro de R. R. 1, 2 *In eo agro aliquotfariam in singula jugera dena cullea vini fiunt.*

¶ Aliusmodi, duo genitivi coalescentes in unam vocem, & quasi in adjectivum indeclinabile, einer anderen art. Cic. Inv. 2, 6 *Res aliusmodi est, ac putatur.* ¶ 2 *Alimodi* pro aliusmodi apud Festum.

¶ Allabor, Allaboro, Allecto, Allævo, vide *Labor, Labor, Lac, Levis.*

ALLAGE, es, f. ἀλλαγή, mutatio: Hinc

¶ Diallage, es, f. Διαλλαγή, conciliatio, a διαλλάττω, ſchema, cum argumenta plura ad effectum unum deducuntur, ac inter ſe quaſi conciliantur. Quintil. 9, 2 ſub fin.

¶ Enallage, es, f. ἐναλλαγή, permutatio, qua pars pro parte ponitur, vel accidentia partium permutantur; ut, dicere pro dicebat, &c.

¶ Hypallage, es, f. ὑπαλλαγή, figura poëtica, inverſio ſententiæ eſt, quæ verborum ordinem & ſtructuram ita invertit, ut contrario plane modo referri aliquid videatur, quam res ſe habet, ut, Dare claſſibus Auſtros. Virg. Æn. 3, 61.

¶ Synallagma, ătis, n. συνάλλαγμα, contractus, unde naſcitur civilis obligatio, ein vergleich. Vlpian. l. 7 ff. § 2 de pactis.

Allambo, Allapſus, vide Lambo, Labor.

ALLASSON, ontis, c. ἀλλάσσων, colores varians, verſicolor, pro diverſo aſpectu, vel ad quamvis commotionem, ſchillernd; ut, Calices alaſſontes, Vopiſc. Saturn. c. 8. v. Salmaſ. adh. l.

Allatro, Allatus, Allaudo, Allec, Allectatio, allecto &c. Allegatio, allego, are, &c. Alligo, ere, vide Latro, Fero, Laudo, Alec, Lacio, Lego, are, Lego, ere.

ALLEGORIA, æ, f. ἀλληγορία, figura eſt, quoties ſub aliis verbis aliud intelligitur, eine verblümte rede; cujusmodi eſt Terentii Phorm. 2, 1, 16 Non vete accipitri tenditur neque milvio. Cic. Att. 2, 20 Si erunt mihi pura ad te ſcribenda, allegoriis obſcurabo. At vero in melioribus libris Cic. Græce ἀλληγορίας, ſcriptum eſt: Latine vero Quintil. 8, 6. Allegoria obſcurior anigma dicitur. Et Arnob. 5 p. 186 Allegoriarum explanationes. An ſit communis Troporum affectio, diſputat Corvinus Dubior. Rhet. faſciculo 7 dub. 2.

¶ Allegoricus, a, um, adject. ἀλληγορικός, quod per allegoriam ſignificatum eſt, verblümt. Arnob. 5 p. 183 Lex allegorica tenebroſis ambiguitatibus explicata. & p. 186 Hiſtoriæ ambagibus allegoricis ſcriptæ. Sidonius 7, 6 In hoc allegorica verſamur Ægypto.

¶ Allegorice, adverb. idem. Tertull. adv. Marc. 3, 5 extr. Duo argumenta allegorice eucurriſſe. Arnob. 5 p. 183 Allegorice ſcripta. Auguſtinus de Geneſi ad lit. 4, 28 pr. Figurate atque allegorice.

¶ Allegorizo, are, per allegoriam dicere, gleichniß-weiſe vorbringen. Tertull. adv. Marc. 4, 7 Quæ Chriſtus in homines allegorizavit. Conf. de Reſurr. Carn. c. 27 & 30.

ALLELUIA, vox biblica, quæ apud Hebræos ſignificat laudate Dominum; vid. Iſidor. 6, 19. Rectius Hallelujah. Prudent. Cathem. 4, 72 Amen reddidit, Alleluja dixit. Sidon. 2 epiſt. 10 v. 26 Reſponſantibus Alleluja ripis. v. ibi Sirmond. p. 33.

Allavamentum, allevo, &c. Allex, vide Levis, Alec & Lacio.

ALLIA, æ, m. ἀλλίας, fluvius Italiæ, qui a Cruſtuminis montibus defluens Tiberino miſcetur amni. Ad cum magna ſtrage affecti Romani a Gallis ſunt duce Brenno. Vnde Allia fluvialis, gravis, Ovid. Arte am. 1, 413; & in Ibin v. 219. Adde Liv. 5, 37 ſeq. & 6, 1; & Virg. 7, 717.

¶ Allienſis, e, adject. ut, Allienſis pugna, Cic. Att. 9, 5 Allienſis dies, ex clade funeſtus & inter neſaſtos relatus, 15 Kal. Sext. ſive Auguſti, ap. Liv. 6, 1: & Aur. Vict. Vir. Illuſtr. c. 23. Malo ergo omine Vitellius Allienſi die pontificatum maximum cepit, Suetonio obſervante in Vita c. 11. ¶ 2. Deinde ad alios dies lugubres & infauſtos transfertur. Cenotaphio Caji Cæſaris Piſano v. 26 DIEM EVM QVO DIE C. CÆSAR OBIT, QVI DIES EST A. D. VIII K. MARTIAS, PRO ALLIENSI LVGVEREM MEMORIÆ PRODI.

Alliaris, alliatus, Allicio, Allicula, Allido, Allienſis, Alligatio, alligo, &c. Allinio, Allino, Alliphæ, Alliſio, vide Allium, Lacio, Allicula in Ala, Lædo, Allia, Ligo, Lenis, Linio, Aliphæ, Lædo.

ALLIVM, i, n. σκόροδον, knoblauch, olus, utilius coctum quam crudum, ab ἄλλε-σθαι dictum videtur, quod exiliendo crepitat. Plin. 19, 6 Allium ad multa medicamina prodeſſe creditur, &c. Varro apud Nonium 3, 67 Avi & atavi noſtri, cum allium ac cepe eorum verba olerent; tamen optime animati erant. Virg. ecl. 2, 11 Allia ſerpyllumque herbæ olentes. ¶ 2. Avari etiam ſunt & præparci, qui allium ſervo obſignant cum ſale, Plaut. Perſ. 2, 3, 15. Nam is pauperum fervoremque cibus erat. v. Taubm. ¶ 3. Allia ne comedas, & fabas, id eſt, a militia & foro ſeu judiciis abhorre, v. Fabe. Ne allii quidem caput, ſubaudiendum, mihi apposuit; οὐδὲ σκορόδου κεφαλὴν δέδωκεν. Ariſtoph. in Veſpis; Locutio eſt proverbialis de homine ſupra modum parco & tenaci. v. Eraſm. Adag. Ter guſtare caput alii, ſuperſtitioſe creditur noxas avertere. v. Perſ. Sat. 5, 188. Allium olet, in ruſticum dicitur, cui theriaca allium eſt. v. Taubm. ad Plaut. Moſt. 1, 1, 38 p. 612. conf. Suet. Veſp. c. 8.

¶ Alliāris, ſive Alliaria, æ, f. herba notiſſima, knoblauchs-kraut.

¶ Alliātus, a, um, qui ex comeſo allio olet, nach knoblauch riechend; ut quidem Lambinus Plautinum locum Moſtell. 1, 1, 45 legendum & interpretandum putat. vid. Senec. epiſt. 84 de Scordalo, quem talem facit. Sed nihil mutanda eſt lectio. Nam alliatum ibi cibi genus, cui intritum allium eſt; unde & intritum propric appellatur, ſicut Donatus ad Terentium obſervat, qui muretarium alliatum nominavit. v. Turneb. Adv. 16, 17; & 19, 13; Gronov. ad Plaut. p. 494; & Taubm. p. 517 & ad Virgil. p. 19.

ALLOBRŌGES, um, m. plur. Galliæ populi, hodie ſunt Sabaudienſes & Delphinates, die in Savoyen und Dauphiné. Cic. de his paſſim in 3 Catil. Et de Divinat. 1, 12 extr.

Et clades patriæ, flamma ferroque parata,
Vocibus Allobrogum patribus populoque patebat.

Ptolemæo *Allobryges* dicuntur. Horatius ſingulariter extulit Epod. 16, 6 *Novisque rebus infidelis Allobrox.* conf. Iuvenal. 7, 214. Geneva, Genf, dici ſoler *Colonia Allobrogum.*

¶ Allobrogicus, a, um, adject. Savoniſch; ut, *Allobrogicus & civis & imperator*, Val. Max. 3, 5, 2. conf. 6, 9, 4. Et Iuvenal. 8, 13 *Cur Allobrogicis gaudeat*, i. e. titulis & honoribus ob devictos Allobroges.

Allocutio, vide infra *Loquor.*

ALLODIVM, i, n. vocabulum barbarum, a Gothis introductum, quo ſignificatur poſſeſſio libera, ab omni clientela ſoluta, eigen gut, das nicht lehen iſt; contrarium *Feudum.* Hinc

¶ Allodiālis, e, adj. ut, *Allodialia bona*, freye erbgüter.

ALLOEOTĪCVS, a, um, ἀλλοιωτικός, immutandi vim habens, verändernd. Sic *Virtus in nobis alloeotica vocatur, quæ cibum in aliud ex alio mutat*, apud Macrob. Sat. 7, 4.

ALLŌPHȳLVS, i, ἀλλόφυλος, alienigena, alterius tribus, diverſæ nationis, ein fremdling. Ita LXX interpp. & Vulg. & Sulpitius Sev. vocant Philiſtæos, Palæſtinos, die Philiſter. Sic, *Hoſtes allophyli*, Tertull. adv. Iudæos c. 4. conf. adv. Marc. 4, 13 & 37. Etiam Prudentius Latine Græcam vocem aliquoties ſcripſit, Hamartig. v. 500 & in Diptych. de Samſone. Vtrobique contra naturam Græcæ vocis corripuit penultimam, quod etiam a Paullino factum eſt Natali 8, 71.

Alloquium, alloquor, vide *Loquor.*

ALLOSCŎRŎDON, i, n. ἀλλοσκόροδον, herba, capern, Dioſc. 2, 141.

Allubentia, allubeſco, Alluceo, Allucinor, Allucitæ, Alluctor, Alludo, &c. Alleo, alluvies &c. Allus, vide *Libet, Lux, Hallucinor* in *Hallus, Lux, Luctor, Ludus, Luo, Hallus.*

Almitas, almities, vide *Almus.*

ALMO, ōnis, m. fluvius urbi Romæ vicinus, ubi ſacra Cybeles celebrata. Ovid. Faſt. 4, 337 *Eſt locus in Tiberim qua lubricus influit Almo, Et nomen magno perdit ab amne minor. Illic purpurea canus cum veſte ſacerdos Almonis Dominam ſacraque lavit aquis.* Adde Sil. 8, 364; & Lucan. 1, 600. Prudent. in Romano v. 160 *rivulum* vocat, quod arguit, parvum & exiguum amnem eſſe. Adde Fr. Lindenbr. ad Marcell. p. 127; Auguſt. de C. D. 2, 4. Weitzium ad Prud. p. 609. ¶ 2. *Almo* etiam deus illius fluminis, pater Laræ nymphæ, ex qua Mercurius Lares genuit. Ovid. Faſt. 2, 599 fabulam narravit.

ALMON, ōnis, m. Theſſaliæ oppidum, Plin. 4, 8. ¶ 2. Eſt & Bœotiæ civitas, Stephano. ¶ 3. Et paſtoris nomen, Virg. Æn. 7, 532.

ALMVS, a, um, ζάθεος, ab *alendo*, ſecundum Feſtum, qui non modo *alens* interpretatur, ſed etiam *ſanctus, pulcher*, ernährend, fruchtbar, Plaut. Curc. 2, 3, 79 *Alma nutrix.* Virg. Georg. 1, 7 *Alma Ceres.* Ibid. 2, 330 *Almus ager.* Colum. 3, 21 *Tellus alma.* ¶ 2. Clarus, inclytus, herrlich, heilig, werth, fürtrefflich. Cic. Off. 3, 29 ex Ennio: *Oſides alma.* Virg. Æn. 1, 622 *Alma Venus.* Sil. 13, 11 *Alma Carthago.* Tibull. 1, 11, 67 *Pax alma*, der liebe friede. Sic *alma lux*, Virg. Æn. 1, 306. *Almæ Muſæ*, Horat. 3 od. 4, 42. *Dies almus*, Virg. eclog. 8, 37. Vet. Gloſſ. *Almus*, κλυτός, ἔνδοξος. Item *Alma*, κλυτή, ἁγνή, ἱέρεια, θεσπέσεια.

¶ Almĭtas, ātis, f. die erziehung. Gloſſ. lat. gr. *Almitas*, ἀνατροφή.

¶ Almities, ei, f. idem; & ſecundum Feſtum *habitus almarum rerum.* Gloſſ. gr. lat. αὔξησις ἀεχῆς, *Almities*, die höhe. Apud Chariſium lib. 1 p. 25 *Almities* eſt ὑπερέπτασις.

ALNVS, i, f. ἄγγειος, arbor paluſtris, eine erle. v. Plin. 16, 18 & 31 *Alnus alta, procera, viridis. Alni* apud poëtas epitheta ſunt; ut, Virg. eclog. 6, 63 *ſolo proceras erigit alnos.* Loquitur de Phaëthontis ſororibus in alnos mutatis. Vitruv. 2, 9 *Alnus proxima fluminum ripis procreatur.* Vbi de uſu ejus arboris, quem in paluſtribus locis infra fundamenta ædificiorum habet, & de ejus immortalitate una legi poteſt. ¶ 2. Pro navigio, ein ſchiff; quia *fluctibus aptior alnus*, Lucan. 3, 441. Virg. Ge. 1, 136 *Tunc alnos primum fluvii ſenſere cavatas*, i. e. naves. Claudianus præfat. lib. 1 de Raptu Proſerp. v. 3 *Qui dubiis auſus committere flatibus alnum.* Reſtitutam ſemel iterumque poëtis *alnum* vid. Burm. ad Ovid. Met. 1, 133.

¶ Alneus, a, um, ex alno quod eſt, von ellern. Vitruvius 3, 3 *Locus palis alneis conſigatur.*

¶ Alnētum, i, n. locus alnis conſitus, ein ellern wald. Gv. Brito 8, 303 *Difficiles ubi denſa vias alneta tenebant.*

ĀLO, ui, altum, (alitum) ĕre, τρέφειν, unterhalten, nehren, ernehren, hegen, halten, mehren. Cic. Off. 8 *Suis fructibus exercitum alere.* Phocion ap. Nep. c. 1, 4 *Idem hic agellus illos alet*, puta liberos. *Artem quævis alit terra, τὸ τέχνων γε πᾶσα γαῖα τρέφει*, Suet. Ner. c. 40. Germani non diſſimile habent, ein handwerck hat einen güldenen boden. In eamdem fere ſententiam Cicero *Studia adoleſcentiam alunt*, pro Arch. c. 7. ¶ 2. Tranſfertur eleganter ad alias res. Nepos 25, 21, 6 *Mihi ſtat, alere morbum deſinere.* Virg. Æn. 4, 1 *At regina gravi jamdudum ſaucia cura Vulnus alit venis.* Id. Georg. 3, 454 *Alitur vitium, vivitque tegendo.* Cic. de Invent. 1, 3 *Dicendi aſſiduitas alunt audaciam.* Id. Cat. 1, 12 *Spem Catilinæ mollibus ſententiis aluerunt.* Et de Clar. Orat. c. 8 *Iſocrates intra parietes alunt eam gloriam.* Id. Cat. 3, 11 *Memoria veſtra noſtræ res alentur, ſermonibus creſcent* &c. Id. Off. 1, 30 *Hominis mens diſcendo alitur*, id eſt, inſtruitur. Id. Tuſc. Qu. 1, 2 *Honos alit artes.* Vellej. 1, 17, 6 *Alit æmulatio ingenia.* Sic, *Alere bellum*, Liv. 31, 15 extr.; *luxuriam*, Nepos 19, 1, 4.

Altus & Ālĭtus, a, um, ernehrt, erzogen, geſtärckt. Varro ap. Nonium 3, 8 *Altus alieno ſumtu*, frey gehalten in der koſt. Cic. de Clar. Orat. c. 10 pr. *Vrbs, in qua nata & alta eſt eloquentia*, id eſt, Athenæ, de qua etiam fam. 6, 1 *Vbi nata & alta eſt ratio ac moderatio vitæ.* Sed contractum hoc eſt ex *alitus*, quo uſus eſt Liv. 30, 28 *Alito atque educato inter arma* Hannibale. Val. Max. 7, 2, 7 in Ariſtophanis ſententia: *Non oportere in urbe nutriri leonem: ſin autem ſit alitus, obſequi ei convenire.* Et Curt. 8, 10, 8 *Flamma igni alita.* Diverſitas lectionis eſt Cic. pro Planc. c. 33 *Locus ille matus, ubi ipſe alitus aut doctus eſt*, al. *altus.* Quemadmodum in l. c. fam. alii habent *alita.*

¶ Ālitellus, i, m. diminut. idem ac *Alumnus*, ein ziehe-kind, findling. Sic apud Feſtum *altellus Romulus dictus, quaſi altus in tellure*, &c.

¶ Altus, un, m. nutricatio, unterhalt, nahrung. Macrob. Sat. 1, 2 *Rerum naturæ altu nutritur univerſitas.*

¶ Altus, us, m. idem. ſed æque rariſſimum. Donatus in Vira Virgilii: *Parentibus quotannis aurum ed abundantem alitum mittebat.*

¶ Alitūra, æ, f. idem. Gellius 12, 1 de verſu Virgiliano differens (Æn. 4, 367) *Non*, inquit, *portionem ſolam, ſed alituram quoque feram & ſævam criminatus eſt.*

¶ Altĭlis, e, quod alitur fagina; ſeu quod altum & faginarum eſt, ſecundum Vallam, das zur maſt iſt, gemäſtet; ut, *Gallina altilis*, Plin.

Plin. 10, 50. *Anseribus par altilis* scil. avis. Iuvenal. Sat. 5, 115. *Altiles boves, ad sacrificia publica saginati*, Varro R. R. 2, 1. *Satur altilium*, Horat. 1 epist. 7, 35, ubi *Altilia*, subst. pro avibus aut aliis animantibus, quæ inclusa aluntur.

¶ Altiliārius, *i*, m. qui altilia curat, der allerley vögel und thiere mästet. Gloss. lat. gr. *Altiliarius*, ὀρνιοτρόφος.

¶ Altor, *ōris*, m. qui alit, ein ernehrer, vater. Cic. Nat. D. 2, 34 *Omnium rerum seminator & sator, & parens, ut ita dicam, atque educator & altor est mundus.* Sen. Herc. Fur. v. 1247 *Sive me altorem vocas, seu tu parentem.* Lactant. 1, 21 disputans, *cur altores Iovis dicantur Curetes fuisse*, ex Sallustio refert: *vetustatem altores Iovi celebravisse.* Ovid. Met. 11, 101 *Gaudens altore recepto.* Grat. Cyn. 100 *Mænalus altor* de monte, in quo nutritus Dercylus. v. Burm. Vt *altrix*. Nemes. Cyn. 297 *Succos altores* vocat, qui nutricii alias dicuntur.

¶ Altrix, *īcis*, f. die ernehrerin, mutter; ut, *Romani nominis altrix*, i. e. lupa, quæ Romulum & Remum aluit, Cic. Divin. 1, 12. *Altrix terra*, Id. pro Flacc. c. 26. *Altrix bellorum Numidia*, Sil. 1, 218. *Patriam ut altricem amare*, Plin. Paneg. c. 28. conf. Ovid. Met. 11, 683; Apul. de Mundo c. 57. Burm. ad l. c. Gratii in *altor*.

¶ Ălĭmentum, *i*, nutrimentum, speise, kost, nahrungs-mittel; ut, *Alimenta corporis*, Cic. Vnivers. c. 6. *Alimenta reponere in hyemem*, Quintil. 2, 16. *Miseris alimenta negare*, Ovid. Trist. 5, 8, 13. ¶ 2. Item quicquid alit & sustentat & auget; ut, *Alimentum ignis, flammæ*, das feuer hält, Ovid. Met. 14, 532. Adde Plin. 14, 20 extr. Sic Ovid. 2 Met. 769 *Alimenta vitiorum*, was laster mehret und stärcket; ut *otium*, &c. Et Val. Max. 2, 6, 5 *Alimentum virtutis bonos.*

¶ Alimentārius, *a, um*, ad alimenta pertinens, zur kost gehörig; ut, *Alimentaria res*, Ammian. 20, 8. *Alimentaria lex*, qua ædiles frumentum populo metiri solebant; Ejus meminit Cælius ad Cic. 8 fam. 6. Et *Alimentaria invectio*, Symmach. 4 epist. 54 die zufuhre. ¶ 2. In Iure *Alimentarii* appellantur, quibus legata alimenta sunt, die freye kost kriegen. Vide Leg. 8 §9 & 24 Dig. de Transaction. Capitol. in Pio c. 8 *Puellæ alimentariæ*. Gruter. Inscript. p. 1022 n. 6 PVERI ET PVELLÆ ALIMENTAR.

¶ Alĭmōnia, *æ*, f. nutricatio, speise, unterhalt, ernehrung, verköstigung. Plaut. Pers. 1, 2, 1 *Quæstus alimoniæ.* Gell. 17, 15 *Naturalis alimoniæ fundamentum.* Suet. Calig. c. 42 *Collationes in alimoniam puellæ recepit.* Macrob. Sat. 7, 4 *Alimonia ventris dispersa per universos membrorum artus.* Prudent. Cathem. 5, 19 *Picea alimonia*, facis puta ardenris. Plurativo numero usus est Apulejus 2 Met. pr. *Non modo sanguinis, verum etiam alimoniarum socia.*

¶ Alimonium, *i*, n. Varro R. R. 3, 16 *Hæc omnia vocant a mellis alimonio alvos.* Et l. 4 ff. de agnosc. & al. lib. *Necare videtur, qui alimonia denegat*, die lebens-mittel.

¶ Ălumnus, *i*, m. vel potius Alumnus, *a, um*, non solum significat, qui alitur, vel altus est, ein säugling, sohn; quamquam hunc præcipue; sed & qui alit, ein ernehrer; ut docent Nonius, 4, 25; Servius ad Virg. Æn. 4, 72. Caper de Orthographia, Isidorus 10 in Apr. Priori & obvio sensu Horat. 1 epist. 4, 8 *Quid voveat dulci matricula majus alumno?* & translate Cic. fam. 9, 14 *Alumnus disciplinæ meæ*, hoc est, meus discipulus, mein schüler, quemadmodum Stat. Theb. 6, 378 *Pius artis alumnus Ætheræ.* Qui loci alicujus *alumnus* vocatur, ibi natus esse intelligitur. Mela 2, 3 bis v. Burm. præf. ad Val. Flacc. pr. Altero sensu pro nutritore & domino positum videtur, ubi Alexander se vocat *Alumnum commilitonemque suorum*, ap. Curt. 9, 2, 28. Sic Stat. Silv. 1, 3, 6 *Nemees frondentis alumnus*, i. e. Hercules. Conf. Taubm. ad illud Virg. Æn. 11, 33 *Comes earo datus ibat alumno.*

¶ Alumna, *æ*, f. pari ratione die pflege-tochter; nec non die ernehrerin, pflegerin. Passive Varro ap. Nonium 2, 138 *Cana veritas Atticæ philosophiæ alumna.* Et Cic. de Clar. Or. c. 12 *Eloquentia bene constitutæ civitatis quasi alumna quædam.* Active usurpatum in Creticis versibus, quos Hyginus Fab. 177 citat, *suæ alumnæ*, id est, altricis. Et Plin. 3, 5 Italiam vocat *terram, omnium terrarum alumnam, eandem & parentem.* Licet tamen hic etiam passive capere. Provinciæ enim, Africæ præsertim & Ægyptus, alebant Italiam. Sed active *Alumna urbis Ostia*, apud Flor. 3, 21, 12, h. e. quæ alit Romam, commeatibus ex aliis regionibus eo convectis. conf. Id. 1, 4, 3.

¶ *Alumnum numen* Inûs vocatur Bacchus Ovid. Met. 4, 421, ubi confert Heinsius Stat. Theb. 8, 223 &c. it. Mar. Capella 1 *Cygnus stagna alumna* petierat.

¶ Alumnor, *ari*, pro educare; usus est Apulejus Met. 8, p. 209 *quos canes ad tutelæ præsidia curiose fuerant alumnati.*

¶ Alumno, *are*, etiam active ernehren, erziehen. Vnde Apul. Met. 10 p. 281 *Alumnandam dare alicui puellam.* Hinc &

¶ Alumnātus, *a, um*, ernehrt, erzogen. Mart. Capella lib. 9 p. 302 *Puellæ in penetralibus virginis alumnatæ.*

¶ Alĭbĭlis, *e*, quod bene alit & nutrit, gedeylich, nehrhafft. Varro R. R. 2, 11 *Lac omnium rerum, quas cibi caussa capimus, liquentium maxime alibile.* Et ibid. *Casei alibiles.* Passive Id. 3, 9 *Pulli alibiliores.*

¶ Alebrius, *a, um*, idem. Sic, *Alebria, bene alentia*, apud Festum. Et Gloss. lat. gr. *Alebrius*, εὔτροφος, θρεπτὸς, τροφεύς.

¶ Altūdo, & Alitūdo, *ĭnis*, f. die nehrhafftigkeit, fettwerdung. Festo enim est *corporis pinguedo.* Et Gloss. gr. lat. τροφὴ, *cibus, altudo.*

¶ Altĕmōna, *æ*, f. Dea, de qua Tertull. de Anima c. 37 *Superstitio Romana Deam finxit Alemonam, alendi in utero fœtus.*

¶ Ălesco, *ere*, ab *Alo*, idem ac crescere, wachsen, zunehmen. Lucret. 2, 1128 *Alescendi summum tangere cacumen.* Varro R. R. 2, 4 *Neque mater sola potest sufferre lac, neque congenerati alescendo roborari.* Et 1, 44 *Quæ nata sunt, in fundo alescunt.*

¶ Coaleo, *ui, ĭtum, ēre*, zusammenwachsen; & translate eins werden, sich vereinigen. Sallust. Iug. c. 93 *Grandis ilex coaluerat inter saxa.* Id. Cat. c. 6 *Hi incredibile memoratu est, quam facile coaluerint.* Liv. 23, 35 *Tanta concordia coaluerant omnium animi.* Adde Gell. 7, 7.

¶ Coalesco, *ere*, idem. Arborum proprium: Colum. de Arbor. c. 27 *Interposito triennio coalescat ficus olivæ.* Item de vulneribus; Plin. 9, 51 extr. *A partu coalescit vulnus.* ¶ 2. Improprie conjungi, sich vereinigen. Liv. 1, 8 *Multitudo coalescere in populi unius corpus nulla re præterquam legibus poterat.* Id. 1, 11 *Res coalescere concordia potest.*

¶ Coalescens, *tis.* Vellej. 2, 48, 5 *Coalescentis conditiones pacis.* Id. 2, 90 *Coalescentia reip. membra.* Liv. 1, 2 *Coalescentes populi.* Gell. 17, 9 *Literæ coalescentes.*

¶ Coalitus, *a, um*, idem quod concretus, confirmatus, zusammen gewachsen, befestiget. Gellius 12, 1 *Interest, cujus ex sanguine concretus homo & coalitus sit.* Tac. An. 14, 1, 1 *Vetustate imperii coalita audacia:* Et Hist. 4, 55, 7 *Coalita libertate.*

¶ Coalitus, *um*, m. der zusammenhang. Arnob. lib. 4 p. 150 *Quod penitus oportebat ex humani generis coalitu tolli.*

¶ Coalitio, *onis*, & Coalescentia, *æ*, f. pro unione & conjunctione absque auctoritate veteri usurpantur a Medicis, die zusammenwachsung, vereinbarung.

ĂLŌE, *es*, f. ἀλόη, Indica herba amarissima, vulgo bittere aloe. vide Plin. 27, 4. ¶ 2. Hinc ad rem ingratam & molestam transtulit Iuvenalis 6, 180 de forma loquens superba: *Plus aloes, quam mellis habet*, mehr unlust, als lust. ¶ 3. Est & *Americana Aloë* in principum hortis conspicua, quæ raro quidem, sed caule insigniter porrecto efflorescit, cujus figuram ex Cizensi horto, & descriptionem præbent Acta Eruditorum a Lipsiensibus collecta 1688 mense Martio.

ĂLOEVS, *ei*, m. Ἀλωεύς, ex Titane Terræ filius: Æetæ frater, qui Medeam genuit. Hujus uxor Iphimedia a Neptuno compressa Otum & Ephialtem Gigantes edidit: qui cum cælum parassent exscindere, Apollinis ac Dianæ sagittis confixi perierunt. Lucanus 6, 410

Impius hinc prolem superis immisit Aloeus, &c.

¶ Ăloīdes, *æ*, m. patronym. Virg. 6, 582 de illo ipso Oto & Ephialte:

Hic & Aloidas geminos immania vidi Corpora.

Et Ovid. Met. 6, 116 *Tu visus Enipeus Gignis Aloidas.*

Alogia, alogista, alogus, vide in *Logus.*

ALOIRE, *es*, f. herba, quæ & *Gentiana*, entzian. Apul. de Herb. c. 16.

ALŌPE, *es*, f. Ἀλόπη, Thessaliæ civitas ap. Plin. 4, 7. conf. Steph.

ĂLŌPĔCIA, *æ*, f. ἀλωπεκία, profluvium capillorum capitis, quod morbos interdum sequitur, das haar-ausfallen. Differt a calvicie. Alopecia laborant frequenter vulpes, ἀλώπεκες: unde & nomen mali id accepit. Vel quia infructuosus sit locus, arescentibus herbis, nec succrescentibus novis, ubi lotium vulpis fuerit effusum. vid. Cæl. Rhodig. 19, 8. Plinius semper in plurativo numero *Alopecias* dixit. v. g. 25, 2 *Spongiolæ cinere cum melle alopecias capitis expleri.* Id. 23, 6 *Cotonea cocta in vino, & illita cum cera alopeciis capillum reddunt.*

¶ Alopeciōsus, *a, um*, defluvio capilli laborans, dem das haar ausfällt. Octav. Horatian. 1, 6.

¶ Alopecias, *æ*, m. piscis marini species, Plin. 32, 11.

¶ Alopēcis, *is*, f. vitis caudam vulpis imitata, Plin. 14, 3 & 7.

¶ Alopeconnēsus, *i*, m. Asiæ insula, ubi tubera plura proveniunt, Plin. 19, 3.

¶ Ălōpēcūrus, *i*, m. ἀλωπέκουρος, herba apud Theophrastum 7, 20, & Plinium 21, 17 non dissimilis vulpinæ caudæ, fuchsschwantz. *Polygonon* esse putant. v. Gesner.

ĂLŌSA, & Alausa, *æ*, f. piscis marinus est, qui in flumina tamen & fontes exspatiari solet in vere & æstate; *clupea* & *thrissa* etiam dicitur, θρίσσα, ein alsen, elsen. Habet lucentes squamas argenteo fulgore, assus gratior est, capitur in Albi. Hinc Ausonius Mosella v. 127

Stridentesque focis, obsonia plebis, alosas.

ĂLŎSANTHVS, *i*, m. ἀλόσανθος, rectius Halosanthus, flos salis vel maris, qui & *ambra* nonnullis dicitur; colligitur in mari, sperma ceti seu balænæ vulgo vocant, wallrat, quasi balderath; a præsenti effectu in quibusdam morbis. Sed vide Matthioli commentarium in Diosc. 5, 83.

¶ Alosanthĭnus, *a, um*, ἀλοσάνθινος, flore salis conditus; ut, *Vinum alosanthinum*, Diosc. 5, 41.

ALPES, *ium*, f. τὰ ἄλπεινὰ ὄρη, montes illi sunt excelsi Italiam a Gallia & Germania separantes, das alpen-gebirge, die alpen. Quamquam non isti montes tantum *Alpes* dicti; sed alii etiam alti cum maxime: unde & Vet. Gloss. ὄρη ὑψηλὰ interpretatur, hohes gebirge. Sidonius quoque de quovis monte usurpavit, v. g. de Atho, quem Xerxes perfodit, Carm. 2, 510

Turgida silvosam currebant vela per Alpem.

Et Carm. 9, 44 de eodem:

Iuxta frondiferæ cacumen Alpis.

Vbi simul singularem numerum notes, de quo mox plura dicemus. Prudentius Pass. Laurentii v. 438 etiam Pyrenæos montes *Alpes* appellavit, quas *binas* ideirco statuit, sicut Silius 2, 333 *geminas Alpes.* v. Scalig. Lect. Auson. 2, 16 p. 133. Cluverius Celticum vocabulum existimat die Alben: deinde, die Alpen: unde postea *Alpes.* Lege cum lib. 1 Germaniæ Veteris, item in peculiari libro de Vindelicia & Norico. *Sabini*, Festo teste, *pro Album dixerunt Alpum; unde credi posse*, idem ait, *nomen Alpium a candore nivium vocitatum.* ¶ 2. Sed quæ Italiam *Alpes* sejungunt a Gallia, has cum exercitu primus Hercules Grajus transiit, unde & *Grajus saltus* appellatæ: deinde Hannibal Pœnus; qua de caussa *Pœninas* vocatas, nonnullis visum, quos redarguit Liv. 21, 38, qui potius a summo montis jugo, quod *Penninum* incolæ vocabant, sic dictas asserit. A tertio Cæsaris transitu *Iulias Alpes* appellatas vult Gonsal. ad Petron. c. 121 p. 204. De Alpium altitudine Rupert. ad Florum p. 344; Barth. ad 2 Theb. Stat. p. 269. de nivibus Alpinis ipsisque Alpibus Polyb. 3, 55; Herodian. 8, 1. & ibi Bœclerus p. 402, sive ad lib. 2 c. 11. Plin. 3, 4 *Alpium saluberrima Romano imperio juga.* ¶ 3. Singularis *Alpis* invenitur apud poëtas: ut, Ovid. de Arte am. 3, 150 *quot in Alpe feræ:* Lucan. 1, 688 *Alpis nubiferæ colles:* & 3, 299 *Nubiferam superevolat Alpem.* Claudian. B. Gild. v. 82 *Ruptaque emissus ab Alpe Pœnus.* Adde Iuvenal. 10, 152, & Sidon. locis modo indicatis, qui etiam Carmine 16, 95 dixit:

Præruptis porrectæ in rupibus Alpis.

¶ Alpĭcus, *a, um*, qui in Alpibus colit seu habitat, gebirgig. Nepos Hannibale 3, 4 *Alpicos conantes prohibere transitum, concidit.* Lambinus tamen

tamen ibi mallet legere *Alpinos*. Tamen etiam Infcr. vet. apud Spon. Miſcell. p. 84 PER MONTES ALPICOS.

¶ Alpīnus, *a, um*, idem; ut, *Alpinæ gentes*, Liv. 21, 43. *Alpina arbor*, Plin. 16, 18. *Alpina juga*, pro ipſis Alpibus, Claudian. de IV Conſ. Honorii v. 105. *Mures Alpini*, Plin. 8, 37, qui ſpectaculi cauſſa ad nos ferunt, vocant murmelthiere. ¶ 2. *Alpinus*, ſubſt. poëta ineptus, qui Memnonis, Auroræ filii, ab Achille jugulati bella ſcripſit. Horat. ſat. 1, 10, 36 *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona*.

¶ Ciſalpīnus, *a, um*, diſſeit der Alpen; ut, *Ciſalpina Gallia*, Cæſ. B. G. 6, 1, & Cic. pro Leg. Manil. c. 12: pars Italiæ, a Gallis colonis habitata, de cujus limite geographi conſulantur. Apud Plinium 17, 2 *Ciſalpina Italia* legitur. Sic *Galli Ciſalpini*, Liv. 27, 38.

¶ Inalpīnus, *a, um*, in Alpibus habitans. Plin. 3, 5 *Populi inalpini*. Suet. Aug. c. 21 *Domuit Salaſſos, gentes inalpinas*. Abſolute Brut. Cic. fam. 11, 4, 2 *Progreſſis ſum ad Inalpinos cum exercitu*. v. Græv.

¶ Subalpīnus, *a, um*, nächſt an Alpen: ut, *Italia ſubalpina*, Plin. 16, 11; & *Subalpini montes*, Id. 25, 7.

¶ Transalpīnus, *a, um*, über den Alpen: ut, *Gallia transalpina*, Cæſ. B. G. 7, 1 Frankreich, Gallia propria, Alpibus ſeparata ab Italia.

ALPHA, indecl. ἄλφα, prima Græcorum litera. v. Tertull. de Præſcript. c. 50. Vnde pro principio, capite & anteſignano ponitur; ut, *Codrus alpha pennatorum*, hoc eſt, primus pauperum ſeu plebejorum, ap. Martial. 5 epigr. 27.

¶ Alphabetum, *i*, n. ἀλφάβητον, dictum ab *α*, *β*, primis duabus literis, das alphabet, a b c. Sic *Græcorum Alphabetum*, i. e. græca literarum elementa ſive rudimenta, Tertull. de Præſcript. c. 50. conf. Hieron. 1 epiſt. 32. Plin. 37, 10 titulus eſt *de gemmis per alphabeti ordinem*.

¶ Alphabetārius, *i*, m. tiro abecedarius, ein a b c ſchüler.

¶ Alphabeticus, *a, um*, alphabetiſch, nach dem alphabet.

¶ Analphabētus, *i*, m. ἀνάλφαβητος, Græcis eſt rudis literarum, qui ne prima quidem elementa novit, der gar nichts gelernet hat.

Alpheias, Alphenus, vide *Alpheus, Alfenus*.

ALPHĒSĪBOEVS, *i*, m. paſtoris nomen ap. Virgil. eclog 8.

¶ Alphēsiboea, *æ*, f. mulier, Phegei filia; de qua Pauſan. in Arcad. & Propert. 1, 15, 15

Alphesiboea ſuos ulta eſt pro conjuge fratres.

Ad quem Propertii locum, non inficians proprium ibi nomen eſſe Muretus p. 152 etiam hoc notat, vocatas ita fuiſſe omnes elegantioris formæ puellas, quaſi quæ *reperirent* procos, qui ipſis *boves* darent dotis nomine. Obſervat idem & Gilb. Cognat. adag. 327. Nam λαβεῖν *reperire* eſt, βῶς *bos*. Vid. & Varin. in Ἀλφεσίβοια. Suidas: Ἀλφεσίβοια εὑρετικὴ βοῶν.

ALPHĒVS, *i*, m. tribus ſyllab. ἀλφειός, Elidis eſt & Arcadiæ fluvius; de quo Virg. Æn. 3, 694

Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur undis.

Longo enim curſu Alpheus in mare Peloponneſiacum infuſus, atque ſubter mare defluens, ex Græcia in fontem Arethuſam apud Syracuſas Siciliæ ſe attollere credebatur. Vide, quibus hunc Virgilii locum Servius expoſuerit, & Plin. 2, 103; itemque Sen. Nat. Qu. 3, 26; Barth. ad 2 Theb. Statii p. 575; Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 14, 54. ¶ 2. Rem naturalem fabula tali obumbrarunt poëtæ: *Alpheus* venator fuit in Græcia, Arethuſa nympha venandi ſtudioſa. Recuſavit hæc illius nuptias. Cum diu inſequentem effugere non poſſet, converſa a Diana in fontem eſt, ac ne ſic pollueretur, per ſubterraneos meatus ſubtus mare in Siciliam emerſit. Alpheus eliquatus amore in fluvium quoque verſus eſt, & ſuæ Arethuſæ obtinendæ ſtudioſus ſubtus mare eriam illam quæſivit, eodemque fonte erupit. Hæc ex Pauſaniæ l 1 Eliacor. p. 153. ¶ 3. *Alphei* fluminis aqua gratiſſima Jovi exiſtimata eſt: qua de cauſſa & Jovis Olympii ſtatua ea adſpergebatur, & ſacrificiorum abluebantur cineres, unde *Sacer Alpheus* dicitur Senecæ Medea v. 121. Secundum Strabonem *Alpheus* dictus eſt, qui alphos i. e. vitiligines ſanat. conf. Plin. 31, 2.

¶ Alphēus, *a, um*, adject. Virg. 10, 179 *Alphæa ab origine Piſæ*.

¶ Alphēas, *ădis*, f. cognomen Arethuſæ ab Alpheo fluvio, cum quo miſceatur in Sicilia, v. Arethuſa. Ovid. Met. 5, 487

Cum caput Eleis Alpheias extulit undis.

Alphito, vide *Aceo*.

ALPHIVS, *i*, m. vel ut in vetuſtis membranis eſt, teſte Torrentio, *Alfius*, fœneratoris nomen apud Horat. Epod. 2 extr. Qui procul dubio ille ipſe eſt, qui, ut Columella de Re ruſt. 1, 7 auctor eſt, dixiſſe fertur: *Vel optima nomina non appellando fieri mala. Etavi* cujusdam *Alfii* mentio fit apud Plinium 9, 8: Qui ſi vel maxime alius ſit; tamen quia id nominis & ibi per F non PH ſcribitur; veritas ſcripturæ, quam Torrentii membranæ præferunt, oſtenditur & ſtabilitur.

ALPHVS, *i*, m. ἀλφός, ſpecies vitiliginis albæ, ein weiſſer ſchwindſleck. Priſcian. de Diæta c. 15 *Alphos ſanare*. Adde Celſum 5, 28, 19.

Alpicus, alpinus, alpis, vide paullo ante *Alpes*.

ALSĪDĒNA, *æ*, f. inter cepæ genera, Plin. 19, 6.

ALSĪNE, *es*, f. λαπὰς, herba, ſic dicta, quod in locis, quos ἄλσεα Græci dicunt, id eſt, *nemora* & *lucos* naſci gaudeat. v. Plin. 27, 4. Apul. de Herb. c. 81. *Anthyllion* etiam, ἀνθύλλιον, dici & ὥρα μυός, id eſt, *Auriculas muris*, Dioſcorides 4, 87 indicat. Germanis eſt hüſnerdarm, vogelkraut, zeiſekraut.

Alſioſus, vide *Algeo*.

ALSIVM, *i*, n. ἄλσιον, Tuſciæ oppidum ad mare; ab Aleſo conditore ſic appellatum. Sil. 8, 475 *Nec non Argolico dilectum littus Alefo Alſium*. In villam poſtea redactum.

¶ Alſius, *a, um*, & Alſienſis, *e*, adject. Rutilius Itiner. v. 223

Alſia prælegitur tellus, Pyrgique recedunt, &c.

Alſius, alſus, vide ſupra in *Algeo*.

ALTĀNVS, *i*, m. venti appellatio e terra conſurgentis Plinio 2, 43, & Vitruv. 1, 6. ¶ 2. Servius flatum ripæ & pelagi quemcunque *Altanum* vocat, in illud Virg. Æn. 7, 27 *Omnisque repente reſedit Flatus*.

ALTĀRE, *is*, n. βωμὸς, ab altitudine ſic appellatur, ein altar. *Altaria* ſuperis tantum ponebantur Diis: *Aræ* ſuperis juxta & inferis. v. Servium ad illud Virg. ecl. 5, 66 *Duoque altaria Phœbo*: & Feſtum, itemque Weitz. ad Prudent. p. 453. Quare καταχρηστικῶς ſive improprie ea voce uſus Virgilius ecl. 8, 64 *Molli cinge hæc altaria vitta*. Nam ſacra magica deſcribit, quæ inferis, non ſuperis Diis fiebant. Cic. de Aruſp. reſp. c. 5 *Ab altaribus religioſiſſimis fugatus*. Liv. 21, 1 *Annibal, novem annorum puer, admotus altaribus, ſacris tactis jurejurando adactus fuit*, &c. ¶ 2. Aliquando *Altare* eſt, quod aræ imponitur, hoc eſt, pars aræ ſumma, in qua exta cremantur; unde ἐπίξυλον Græci vocarunt. Solinus c. 9 ed. Salmaſ. *Ara eſt in cacumine, Iovi dicata, cujus altaribus ſi quæ extis inferuntur*, &c. Etiam Prudentius *Altare* cum ara conjungit Hymno jejunantium v. 203, *Altaris aram* dicens *placabilem*: & in Romano v. 49 *Altaris aram funditus peſſundare*. Vbi liſo *aram* planiciem interpretatur. v. Gloſſ. *Altarium*, ἐπίβωμις. Itaque *Altare* auguſtius quiddam & ſanctius, quam *Ara* eſt. ¶ 3. Metonymice videtur poni ap. Plin. 15, 40 *Ne propitiandis quidem numinibus accendi ex lauro altaria arævе debent*. conf. Virg. Æn. 8, 285.

Altar, pro *Altare*, Prudentius poſuit, (quod & Barthius obſervat 8 Adverſ. 12) ut Hymno περὶ στεφάνων, qui B. Vincentio dicatus eſt, v. 515 *Altar quictem debitam Præſtat beatis oſſibus*. Et Hymn. 9 (3 Heinſ.) v. 211 de S. Eulalia: *Sic venerarier oſſa libet, Oſſibus altar & impoſitum*. Quo loco tamen ultimæ *ar* in ea voce male corripitur. Eſt enim natura longa, quod factis indicant obliqui caſus; & rectus ipſe adeo in nomine *altare*. Prudentium imitatus Alcuinus Poëm. 241 f. 1735

Bartholomæus habet præſens hoc Apoſtolus altar.

¶ Altarium, *i*, n. pro *Altare*. Sulp. Sev. Hiſt. Sac. 1, 19 *Moſes altarium ex duodecim lapidibus ſub monte conſtituit*. Sed & Hieron. ad Oceanum epiſt. 83 ſub fin. *Veſpere in circo, mane in altario*. Anonymus, cujus homiliam Gennadio de Eccleſiaſt. dogm. adjecit Elmenhorſt. p. 52 *Oblationes quoque, quæ in altario conſecrentur, offerte*. Paul. Warnefred. 2 de geſt. Longob. 13 *Altarium in honorem B. Martini confeſſoris conſtructum*. Adde Gloſſ. Vet. modo in *Altare* citatum. Inſcr. Murat. adj. 344 *altarium cum columella*.

¶ Altariŏlum, *i*, n. parvum altare. Cathol.

Altatus, alte, vide *Altus*, Altellus in *Alo* & *Altus*.

ALTER, *ĕra, ĕrum*, ἕτερος, tam de aliis, quam de duobus dici, Latinorum eruditorum exempla teſtantur, der ander, einer von beyden. Vet. Gloſſ. ἕτερος & ἄλλος. Quidam apud Feſtum compoſitum eſſe ajunt ex ἄλλος & ἕτερος. Sed de duobus uſitatiſſime dicitur, quemadmodum *Alius* de multis. Eutrop. 1, 8 *Conſules cœpere pro uno rege duo creari, ut, ſi unus malus eſſe voluiſſet, alter eum, habens poteſtatem ſimilem, coërceret*, der ander aus beyden. *Alterum pedem in cymba Charontis, vel tumulo habere*, ſchon auf der gruben gehen, Luciani eſt formula. vid. Erafm. Chil. Quod ſi *alter* bis ponitur, prius a noſtris der oder das eine, poſterius, der oder das andere, exponi ſolet. Cic. 1 fam. 7 pr. *Quorum alterum mihi facere neceſſe eſt: alterum facio libenter*. Liv. 41, 15 *Duo ordinarii conſules, alter morbo, alter ferro periit*. Sic & plur. Cic. fam. 6, 3 *Alteri dimicant, alteri victorem timent*. Adde Off. 1, 21 & fam. 4, 14. Auct. ad Herenn. 3, 20 *Duplices ſunt ſimilitudines, unæ ſunt rerum, alteræ verborum*. Proverbii inſtar eſt ap. Plaut. Aul. 1, 4, 18 *Altera manu fert lapidem, panem oſtentat altera*, vorn leckt er, hinten kraßt er. Fit & repetitio diverſo caſu. Cic. N. D. 2, 49 de milvo & corvo: *Alter alterius ubicunque nactus eſt ova, frangit*. Id. in Brut. c. 1 *Alter ab altero adjutus*. Liv. 5, 11 *Noxii ambo alter in alterum cauſſam conferunt*, ſie geben einer dem andern die ſchuld. Nam hac ratione *alter* bis poſitum idem etiam valet ac *invicem, mutuo*, einander, unter einander. Ira Sen. epiſt. 7 *Satis magnum alter alteri theatrum ſumus*. ¶ 2. Sed *alter* de duobus quando dicitur, de iis maxime dicitur, qui ſunt pares. *Secundus* enim is eſt, qui impar atque inferior. Nepos Pelopida c. 4, 3 *Hæc fuit altera perſona Thebis: ſed tamen ſecunda, ita ut proxima eſſet Epaminondæ*. Eumenius Paneg. Conſtantii c. 14 *Itaque Fronto Romanæ eloquentiæ, non ſecundum, ſed alterum decus*. ¶ 3. Nunc & exempla obſerventur, quibus *Alter* pro *quovis alio* ponitur, fonatque adeo idem quod *alius*. Plaut. Truc. 1, 2, 58 *Qui alterum incuſat probri, eum ipſum ſe intueri oportet*, wer einem andern etwas ſchuld giebt, ꝛc. Cic. Tuſc. 2, 17 *Qui alteri exitium parat, eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, ut participet parem*. Horat. 1 epiſt. 14, 11 *Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors*. Idem 2 ep. ult. v. 174 *Permutet dominos, & cedat in altera jura*. Juvenal. Sat. 3, 254 *Modo longa coruſcet Sarraco veniente abies: atque altera pinum Plauſtra vehant*. Claud. de Conſ. Honorii 4, 218 *Altera Romanæ longe rectoribus aulæ Conditio*. Sen epiſt. 66 *Alter adoleſcens deceſſit, alter ſenex: alius inter cœnandum ſalutus eſt, alterius continuata mors ſomno eſt, aliquem concubitus extinxit*. ¶ 4. *Vnus & alter*, venuſte pro duobus. Cic. pro Cluent. c. 26 *Vnus & alter dies interceſſerat*. Ter. Andr. 1, 1, 50 *Vnus & item alter*, einer und wieder einer: ſeu einer nach dem andern: de numero incerto. *Alter & viceſimus dies*, Cic. 12 fam. 25 pr. quod de viceſimo primo alii, alii de viceſimo ſecundo interpretantur. v. ibi Manutium. Auctor tamen Dialogi de Oratoribus c. 34 *alterum & unum* opponit in hac formula: *Vno & viceſimo anno Cæſar Dolabellam; altero & viceſimo Aſinius C. Catonem iis orationibus inſequuti ſunt* &c. Virg. ecl. 8, 39 *Alter ab undecimo jam tum me ceperat annus*. Super quo pariter ſunt diverſæ eruditorum ſententiæ. Alii *duodecimum* intelligendum contendunt; ut Sigonius 1 Emend. 16, & Perizonius Animadv. c. 7 p. 283, qui & Græcos ita loqui docet ἕτερος δεύτερος. Et Burmannus ad Petron. c. 108 p. 497 ſq. ap. Suet. Tit. c. 11 *altero & quadrageſimo anno* interpretatur quadrageſimo primo, &c. Alii *tertiumdecimum* ſignari volunt: Quæ ſententia non tantum Manutii atque Scaligeri ad Manil. 1 v. 548; ſed ex veteribus Servii etiam eſt. *Alter enim*, inquit, *de duobus dicimus*. Et ita quoque Donatus, qui illud Ter. Andr. 1, 1, 50 *Vnus & item alter*, de tribus interpretatur. *Poſt unum*, inquit, *duo; ex quibus alter, ut ſint tres. Inquit enim poſt* (Terentius puta) NAM HI TRES TVM SIMVL AMABANT. *Vt*, ALTER AB VNDECIMO. *Ergo*, ALTER *non eſt ſecundus, ſed tertius*. Sed ut iſtoc Terentii incertus numerus deſignatur; ita extra controverſiam eſt, dari alia, ubi ſecundum

notet, den zweyten; Cic. pro Mil. c. 35 *Centesima lux est hæc ab interitu Clodii, &, ut opinor, altera.* Sic & *primus, alter, tertius:* Cic. de Part. Orat. c. 9 *In primo conjectura valet: in altero definitio: in tertio ratio.* Adde eundem Verr. 3, 7; & 4, 76; Phil. 1, 13; & Off. 2, 23. Sic & Horat. od. 4, 5, 30 *Alteras mensas* pro secundis dixit. ¶ 5. *Alter ego, alter ipse,* de amico conjunctissimo. Cic. fam. 7, 5 ad Cæsarem: *Vide, quam mihi persuaserim, te me esse alterum,* du seyest mein ander ich. Id. in Lælio c. 21 *Est is amicus quidem, qui est tanquam alter idem:* Plin. 2 epist. 9 pr. *Sollicitudinem quasi pro me altero patior.* Conf. Cic. Att. 3, 1 & 15; Fam. 2, 15, 5; & ad Brut. ep. 15 pr. ¶ 6. *Alter* bis positum, si ad præcedentia duo referatur, capi plerumque sic debet, ut eodem servato ordine prius priori, posterius respondeat posteriori. Vt Cic. Off. 1, 26 *Philippum quidem Macedonum regem rebus gestis & gloria superatum a filio* (Alexandro) *facilitate & humanitate video superiorem fuisse. Itaque alter* (Philippus) *semper magnus, alter* (Alexander) *sæpe turpissimus fuit.* Plura id genus exempla passim prostant, ut ea necesse non sit cumulari. conf. Vellej. 2, 61, 4. At enimvero si quis putet, ubique hoc observari, facile is poterit interpretandis auctoribus errare. Id quod Ausonio Popmæ evenit lib. 3 de diff. verb. voce *Interrogare.* Scripserat Quintil. 9, 2 *Quid enim tam commune, quam interrogare vel percontari? Nam utroque utimur indifferenter, cum alterum* (percontari, quod quidem posteriore loco positum vides) *noscendi, alterum* (interrogare, quod loco priore nominatum) *arguendi gratia videatur adhiberi.* Certum est, interpretationem, quam hic apposuimus, esse latine loquentium usui congruam, docebuntque hoc exempla ipsi Popmæ notata. Sed in eo lapsus est, quod credidit Quintiliani doctrinam huic usui repugnare. Quod non est. Popmam illud fugerat, in hac geminandi τὸ *Alterum* ratione præcedentium duorum ordinem aliquando inverti. Similem errorem putes contigisse in historia Damonis & Pythiæ (seu potius Phintiæ) quam Cicero his verbis narrat Off. 3, 10 *Damonem & Pythiam Pythagoreos ferunt hoc animo inter se fuisse, ut cum eorum alteri* (Pythiæ) *Dionysius tyrannus diem necis destinavisset, & is, qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum caussa postulavisset, vas factus sit alter* (Damon) *ejus sistendi, ut si ille non revertisset ad diem, moriendum esset ipsi.* Sic, ut fecimus, atque adeo mutata personarum serie, interpretandum esse, clare doceri potest e Diodoro Siculo, cujus locum vide apud Vrsin. Analect. Rhet. p. 171 seq. ubi & Val. Maximi & Ambrosii de eadem re locos habebis, sed Ciceroniano haud minus ambiguos. Ac fecit, opinor, hæc ambiguitas, ut quidam Pythiam proderent vadem Damonis, quod contra oportebat Damonem Pythiæ. Nec enim perpetuum esse, ut in hac geminatione continuetur ordo præcedens, evinci non paucis potest exemplis. Cic. Off. 1, 12 *Civiliter contendimus aliter si est inimicus, aliter si competitor. Cum altero* (competitore) *certamen honoris & dignitatis est, cum altero* (inimico) *capitis & famæ.* Ac Off. 3, 18 *M. Crassum & Q. Hortensium, alterum* (Hortensium) *amavi vivum, alterum* (Crassum) *non odi mortuum.* Et Orat. pro Quint. c. 1 *Quæ res in civitate duæ plurimum possunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore: summa gratia & eloquentia. Quarum alterum* (eloquentiam) *C. Aquili, vereor; alterum* (gratiam) *metuo.* Clara interpretatio e sequentibus. Sic enim pergit Cicero: *Eloquentia Q. Hortensii ne me dicendo impediat, nonnihil commoveor; Gratia Sex. Nevii ne P. Quintio noceat, id vero non mediocriter pertimesco.* Sic pro Rosc. Com. c. 6 *Pecuniam petis Fanni a Roscio. Quam? dic audacter & aperte: utrum quæ tibi ex societate debeatur? an quæ ex liberalitate hujus promissa sit & ostentata? quorum alterum* (petere rem liberalitatis) *est gravius & odiosius; alterum* (petere rem debiti) *levius & facilius.* Varro de re Rust. 2, 9 *Videndum, ne a venatoribus aut laniis canes emas: alteri* (laniorum) *quod ad pecus sequendum inertes; alteri* (venatorum) *si viderint leporem aut cervum, quod eum potius, quam oves sequentur.* Plin. 5 epist. 8 *Plurimum refert, ut Thucydides ait,* κτῆμα *sit, an* ἀγώνισμα, *quorum alterum* (ἀγώνισμα) *oratio; alterum* (κτῆμα) *historia est.* v. Buchner. Lactant. 5, 13 *Eant Romani, & Matio glorientur aut Regulo: quorum alter* (Regulus) *necandum se hostibus tradidit, quod captivum puduit vivere: alter* (Mutius) *ab hostibus deprehensus, quum videret mortem se vitare non posse, manum foco injecit.* Secundum hæc dicam & expenendum esse Livii locum 22, 57 *Duæ vestales eo anno, Opimia & Floronia, stupri compertæ: & altera* (Floronia) *sub terram, ut mos est, ad portam Collinam necata fuerat, altera* (Opimia) *sibimet ipsa mortem consciverat.* Equidem Glandorpius in Onomastico Floroniam sibi mortem conscivisse asserit fol. 347, Opimiam vero defossam fol. 643, non alium auctorem laudans quam Livium. Sed inversa ratio probabilior mihi ex eo, quia solum Floroniæ stupratorem memorat Livius; quis Opimiæ illuserit, tacet. Nempe quia hoc rescisci non potuit, quum Opimia & defossionis illud supplicium, & consitendi stupratoris necessitatem voluntaria morte occupavisset. Cæterum similem loquendi consuetudinem apud Græcos notes in ὁ μὲν, ὁ δέ. Nec enim semper ὁ μὲν remittit legentem ad illud, quod priore loco positum erat, sed ad illud interdum, quod posteriore. Isocr. ad Nicocl. Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός. Τὸ μὲν γὰρ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἁρμόττει. *Vrbanus esse stude & gravis. Nam alterum* (gravitas) *imperio dignum est, alterum* (urbanitas) *familiaribus congressibus accommodatum.* ¶ 7. Interdum hoc casu *alter* non nisi semel ponitur, nempe cum illi narratio adjungitur prolixa; alterius autem loco vox ipsa, quæ præcesserat, repetitur. Cic. de Fin. 2, 30 *Non ego jam Epaminondæ, non Leonidæ mortem hujus morti antepono. Quorum alter* (Epaminondas) *cum vicisset Lacedæmonios apud Mantineam, simulq. e ipse gravi vulnere exanimari se videret, ut primum dispexit, quæsivit: salvusne esset clypeus?* &c. *Leonidas autem* (pro: alter autem) *se in Thermopylis opposuit hostibus.* ¶ 8. *Alter* pro alteruter, occurrit ap. Cic. Acad. 2, 43 *Non potest uterque sapiens esse, quoniam tantopere dissentiunt, sed alter.* Et Liv. 11, 20 *Hos tanquam medios, nec in alterius favorem inclinatos miserat rex Philippus.* conf. Justin. 16, 5, 11. ¶ 9. *Alter,* comparandi vim habens eleganter laudi vel vituperio inservit. Cic. fam. 5, 8 *Me sic t alterum parentem observat.* Id. de Senect. c. 11 *Alterum ille extitit lumen civitatis.* Id. Verr. 7, 53 *Alter Verres cum luxuria atque nequitia, tum imperio.* Liv. 5, 49 *Conditor alter urbis.* Sic *altera patria, altera Roma,* Flor. 2, 6, 42 & 3, 5, 15. ¶ 10. Alter & *pro non bono ponitur,* dicente Festo: *ut in auguriis* altera *cum appellatur avis, quæ utique prospera non est. Sic* alter *nonnunquam pro adverso dicitur & malo.* Hinc P. Syrus: *Ames parentem, si æquus est: Si alter, feras.* ¶ 11. *Alterum tantum,* id est, idem duplicatum, noch einmahl so viel, doppelt oder zweymahl so viel. Plaut. Bacch. 5, 2, 65 *Alterum tantum auri non meream.* Id. Epid. 3, 4, 8 *Etiamsi alterum tantum perdendum est.* Nepos 18, 8, 5 *Altero tanto longior anfractus.* Cic. Orat. 5, 5 *Altero tanto aut sesqui esse majorem.* Adde Liv. 8, 8; & 10, 46. ¶ 12. Est tandem & Pluralis ab *Alter* in eleganti usu positus, non modo cum iis nominibus, quæ carent singulari numero, verum etiam cum aliis. Curt. 3, 7, 5 *Alteris castris pervenit ad oppidum.* Cic. Att. 13, 22 *Alteris jam literis nihil ad me de Attica.* Id. Tusc. Qu. 5 extr. *Ad Brutum nostrum hos libros alteros quinque mittemus.* ¶ 13. Pro *Alteri* in Dat. masc. *Altero* in usu fuisse apparet ex Cic. de Nat. Deor. 11, 26 *alteræ,* ex Ter. Heaut. 2, 3, 30; Plaut. Rud. 3, 4, 4; & Nep. 18, 1, 6 in MSS.

¶ Altellus, *a, um,* diminutive. Fest. *Sicut fit a macer macellus, a vafer vafellus, ita ab alter* vel *alternus altellus,* i. e. gemellus, ein zwilling; quod uterque alter esse videatur. v. Dacer. p. 20.

¶ Alteras, adverb. antiqui ponebant pro *alias.* Festus.

¶ Alternus, *a, um,* adject. quod cum quadam fit vicissitudine, seu alternis vicibus, wechsels-weise, eines um das ander. Liv. 7, 2 *Versum rudem alternis jaciebant,* sc. vicibus. Virg. ecl. 7, 18 *Alternis igitur contendere versibus ambo Cæpere.* Idem ecl. 3, 59 *Alternis dicetis, amant alterna Camœnæ:* Subintellige vel vicibus, vel versibus. Virg. Georg. 1, 79 *Alternis facilis labor,* hoc est, agris intermissis. Et eod. lib. v. 71 *Alternis cessare novales,* scilicet annis, sicut plene Cato c. 59 dixit *Alternis annis,* ein jahr um das ander. Cels. 3, 21 *Alterno quoque die.* Ovid. Heroid. 4, 89 *Quod caret alterna requie, durabile non est;* Sed cum *vicis* vocabulo etiam recte ponitur. Sen. epist. 12 *Lux & nox, alternæ mundi vices.* Plin. 9 epist. 33 n. 22 *Æstuarium vice alterna nunc infertur mari, nunc redditur stagno.* Et Sen. Hippol. v. 1028 *Vicibus alternis.* ¶ 2. *Alternas ripas* Statius dixit pro *ambas,* 1 Silv. 3, 25. Quem ad locum Gevartius 1 Lect. Papin. 24 p. 78 hanc interpretationem aliis exemplis adstruit. Vid. & Barth. ad Claudian. p. 64.

¶ Alterna, adverbialiter vel ex neutro plurali, vel subintellecta *vice,* i. e. alternatim, Apul. Met. 10 p. 524 *Ciliis alterna connivens.*

¶ Alterne, adv. idem. Plin. 11, 37 (sect. 51) *Supercilia homini, & pariter & alterne mobilia.* Adde Sen. Qu. N. 7, 12; & Scrib. Larg. Comp. 181.

¶ Alterno, *are,* alternis vicibus agere, abwechseln. Plin. 16, 38 *Arbores quædam alternant fructus,* sie tragen ein Jahr um das ander. Quod Columella 5, 9 ita circumscribit: *alternis annis fructu induuntur.* Rursus Plin. 7, 13 *Alii aliæque fœminas tantum generant aut mares; plerumque & alternant.* Sic, *Alternare cibum,* Plin. 10, 33; *vices,* umwechseln, Ovid. Met. 15, 409. *Alternant spesque metusque fidem,* Idem Heroid. 6, 38.

¶ Alternans, *tis.* Solin. c. 36 *Variant se alternantes recursus.* Virg. Georg. 3, 220 *Alternantes prælia miscent.* Et Æn. 4, 287 *Hæc alternanti potior sententia visa est,* h. e. alia atque alia apud animum tractanti, indem er sich hin und her bedachte.

¶ Alternatus, *a, um,* umgewechselt; ut, *Nervi cervorum & dorcadum alternati,* Plin. 29, 4. *Ex splendidis sordidisque* (parentibus) *alternata series,* Sen. ep. 44.

¶ Alternatim, alterne, ἀμοιβαίως, id est, alternis vicibus, wechsels-weise. Quadrigar. ap. Nonium 2, 64 *Gaudium atque ægritudinem alternatim sequi.* Ammian. 29, 2 f. *Admovere digitos alternatim.*

¶ Alternatio, *ōnis,* f. die abwechselung. Festus Pomp. habet, exponitque *per vices, successio.* Apul. Met. 10 p. 243 *Pedes incertis alternationibus commovere.* Id. in Trismegisto p. 95 *Ordo & tempus innovationem omnium rerum, quæ in mundo sunt, per alternationem faciunt.* Conf. Vlp. D. 47 t. 1 l. 7 § 4; & Macrob. Sat. 7, 5.

¶ Alternamentum, *i,* n. idem. Claud. Mamert. de Statu an. 3, 8 *Sine alternamento reciproci aëris.*

¶ Altĕro, *are,* pro variare, verändern, affertur ex Ovid. Fast. 1, 373 *Ille suam faciem transformat & alterat arte,* sed Heinsio *Alterare* Latinum vix est, qui ex melioribus libris reponit *transformis adulterat arte.* In Glossis tamen seu Onomastico veteri: *Altero,* ἑτερόω, quod etiam in Ovidii loco, quamquam dubius, tueri mavult Pincier in Otio 2, 50, sed parum proficit contra Codices.

¶ Altĕrātio, *ōnis,* f. philosophis est progressio ab una qualitate in aliam, eine veränderung. Exemplum, quod ex Quintil. 10, 1 adfertur, oppido falsum est. Verba sunt p. 731 *Lectio non cruda, sed multa alteratione mollita, &c.* Sed libri *iteratione* habent.

¶ Alterorsus, vel Altrorsus, adv. in alterum locum, anderwerts. Apul. Met. 9 p. 230 *Pudicissima uxore alterorsus disclusa.* Alii legunt *altrorsus.*

¶ Alterplex, *ĭcis,* Festo idem est ac *duplex,* doppelt; vel idem ac *dolosus,* schalckhafft; sicuti Horatio Vlysses *duplex* dicitur od. 1, 6, 7.

¶ Altĕrŭter, genitivo *alterutrius* & *alterius utrius,* alter e duobus, einer von beyden. vid. Cic. Att. 10, 1 cum not. Gronovii. Nepos 10, 4, 1 *Ne alteruter alterum præoccuparet,* & 25, 2, 2 *alterutra pars.* Cn. Pompejus sub 8 ad Att. 12 *Duellio mandaveram, ut alteruter vestrum ad me veniret,* einer von euch. Cic. Nat. D. 1, 25 *Alterutrum fieret necessarium.* Id. pro Marcello c. 7 *Si in alterutro peccandum sit.* Et Horat. 1 epist. 18, 64 *Alterutrum victoria coronet.* Sed & Cic. fam. 6, 3, 4 *Cum sit necesse alterutrum vincere,* conf. Id. 6, 1, 16; & Parei Lex. Crit. p. 78. ¶ 2. *Altertra* docente Festo pro *Alterutra* veteres posuerunt.

¶ Alteruterque, idem. Plinius 20, 7 *Nec ulla res in cibis aviditatem incitat, inhibetque eadem: in caussa alterutraque modus est.* Vbi male quidam legunt *alterutrinque.*

¶ Altrinsecus, adverb. ex altera parte, anderseits. Plaut. Merc. 5, 4, 16 *Ego assistam hinc altrinsecus.* Prudent. Hymno S. Vincentii v. 53 *Respondit ille altrinsecus.* Adde Ammian. 20, 11 Apul. Met. 1. p. 111.

¶ Altrovorsum, adverb. idem. Plaut. Casin. 3, 2, 25 *Altrovorsum cum eam mecum rationem puto.*

¶ Inaltĕro,

¶ Inaltero, *are*, i. e. alterum in altero vel cum altero complecti, uti Iunius explicat in illo Tertulliani de vel. virg. c. 4 *Quas non divisit, tacendo inalteravit.*

¶ Sesquialter, *a*, *um*, gr. ἡμιόλιος, (vid. *Hemiolius*) i. e. totum cum dimidio, quod & *sesquiplum* vel *sescuplum* dicitur, anderthalb. Cic. de Vniverl. c. 7 *Sesquialteris intervallis.* Vſus eſt & Vitruvius 3, 1; & Apul. Apol. p. 330. v. in S.

ALTERCOR, *atus*, *ſum*, *ari*, & Alterco, *are*, antique, pertinacius aliquid contra alterum defendere, ſich zancken, in wortſtreit gerathen. Ter. And. 4, 1, 29 *Scio, cum patre altercaſti dudum.* Cæſ. B. C. 3, 19 *Altercari cum Vatinio incipit.* Liv. 3, 68 *Altercantur inter ſe mulierum ritu*, ſie haderu mit einander. Vet. Gloſſ. *Altercatur*, ἀνταποκρίνεται, φιλονικεῖ, διαλέγεται. Apul. Met. 2 p. 181 *Dum hunc & hujusmodi ſermonem altercamur*, i. e. alternamus.

¶ Altercatio, *onis*, f. gezänck, wortwechſel. Cic. Nat. D. 1, 7 *Oritur mihi magna de re altercatio cum Vellejo.* Liv. *Res a perpetuis orationibus in altercationem vertit.* Id. 35, 17 *E diſceptatione altercationem fecerunt.* Quint. 2, 4 *Altercationibus velociter occurrere.*

¶ Altercator, *oris*, m. qui altercatur, diſputator. Quintil. 6, 4 *Bonus altercator vitio iracundiæ careat.*

¶ Altercabilis, *e*, zänckiſch; ut, *Altercabilem ſermonem conſerere*, mit einander zancken, Arnob. lib. 5 p. 156.

¶ Altercum, *i*, n. vel Altercangenon, *i*, herba Græcis ὑοσκύαμος, i. e. *faba porcina*, Latinis *Apollinaris* dicta, quam qui bibunt mente alienantur cum quadam altercatione, bilſen-kraut. Plin. 25, 4.

¶ Altercŭlum, *i*, n. diminut. Idem ap. Apul. de Herb. c. 4.

Alternatio, alterno, altero, alterplex, alteruter &c. vide *Alter.*

ALTHÆA, *æ*, f. malva eſt ſilveſtris, ibiſch, eibiſch; alio nomine *hibiſcus*, nominata a quibusdam a præſtanti efficacia *Ariſtalthæa*, Plin. 20, 21. Dicta eſt ab ἀλθαίνειν, quod eſt *curare*. Galen. ἀναδενδρομαλάχην vocat, hoc eſt, *malvam arboreſcentem.* ¶ 2. *Althæa* etiam appellata Theſtii filia, Oenei Calydonii regis uxor, Meleagri mater, Ovid. Met. 8, 447.

Alticinctus, alticomus, altigradus, Altiliarius, altilis, Altiloquus, vide *Altus*, *Alo*, *Altus.*

ALTĪNVM, *i*, n. Italiæ oppidum ſupra Venetias, Aquilejam verſus. v. Plin. 3, 18. Maritimum fuit, juxta Silis fluvii oſtium, ut ex ruinis apparet; etiam ex Tac. Hiſt. 3, 6, 3 & Martiali 4 epigr. 25, ubi *Altini littora* memorat. Iuxta hoc oppidum L. Verus Imperator apoplexia periit, Eutrop. 8, 5.

¶ Altinus, *a*, *um*, adject. ut, *Altinæ vaccæ*, Colum. 6, 24.

¶ Altīnātes, *ium*, m. pl. Altini incolæ. Plinius 3 epiſt. 2 *Altinatium princeps*, id eſt, optimus, ſummis virtutibus ornatus, ut ipſe ſe explicat. Adjective Columella 7, 2 *Oves Altinates* dixit.

Altipeta, altipotens, altiſonus, altitonans, altitudo, altivolans, altivolus, altiuſculus, Altor, altrix, Altrinſecus, altrorſus, altrovorſum, Altus, *us*, vide *Altus*, *Alo*, *Alter*, *Alo.*

ALTVS, *a*, *um*, ὑψηλός, ſublimis, excelſus, hoch, erhaben. Virg. Georg. 3, 412 *Monteſque per altos.* Cic. Nat. D. 2, 40 pr. *Vltimus & a domiciliis noſtris altiſſimus omnia cingens & coërcens cæli complexus.* ¶ 2. Excellens, glorioſus, fürnehm. Cic. de Fin. 3, 8 *Iſte vir altus & excellens, magno animo, vere fortis*, &c. Id. pro Cluent. c. 55 *Altiorem gradum dignitatis aſſequi*, zu höhern ehren kommen. Id. pro Domo c. 37 *Ex altiſſimo dignitatis gradu præcipitari.* Id. pro Mil. c. 8 *Homo ſapiens, & alta mente præditus.* Quint. 1, 4 p. 39 *Multa rerum* (grammaticarum) *ſubtilitas exercere altiſſimam quoque eruditionem ac ſcientiam poteſt.* Abſolute Sen. in Agam. v. 100 *Quicquid in altum Fortuna tulit, ruitura levat.* Plaut. Pſeud. prolog. v. 22 *Qui quærit alta, is malum videtur quærere.* Sed conf. Taubm. p. 952. ¶ 3. Significat & profundus, tief; ut, Plaut. Men. 4, 4, 14 *Altus puteus.* Curt. 7, 4, 13 *Altiſſima flumina minimo ſono labuntur*, ſtille waſſer ſind gerne tief. Cic. Tuſc. 3, 6 *Altæ ſtirpes ſtultitiæ.* Sic *Altior pavor*, qui penitus invaſit, Tac. An. 16, 29, 1 *Altior iracundia*, Idem 2 Hiſt. 91, 4. *Altus ſomnus*, Horat. Sat. 2, 1, 8. Et Sen. ad Marc. c. 5 *De quo altum ſilentium eſt.* Ovid. am. 2, 4, 16 *Ex alto diſſimulare.* ¶ 4. *Alta voce* idem eſt ac canora, pleniore, laut, mit vollem halſe. Sen. Troad. 194 *Hæc fatus alta voce dimiſit diem.* Et Catull. 43, 18 *Conclamate iterum altiore voce.* ¶ 5. *Altus* & *artus* confunduntur in MSS. v. Drakenb. ad Sil. 6, 194. Item *altus* & *amplus*, ut ap. Virgil. 1 Æn. 725 *vocemque per ampla volutant Atria*, ubi alia exemplaria *alta.*

¶ Altum, *i*, n. ſubſtantive, profundior maris pars, die tieffe des meers. Virg. Æn. 1, 34 *In altum Vela dabant læti.* Sil. 6, 665 de Duillii victoria, *Alto merſa Pœnorum claſſe*, id eſt, in mari Siculo. Cic. Fin. 4, 23 *Emergere ex alto.* Id. de Invent. 2, 32 *Cum magno in alto tempeſtas eſſet.* Lactant. 6, 8 *Eadem ratione hanc vitæ viam quæri oportet, qua in alto via navibus quæritur.* ¶ 2. Superior pars cæli, die hohe des himmels. Virg. Æn. 1, 301 *Maja genitum* (i. e. Mercurium) *dimittit ab alto.* ¶ 3. Tralate Cic. Tuſc. 4, 18 *Ipſa ſibi imbecillitas indulget, in altumque provehitur*, i. e. in graviſſimum malum. Sic *alta*, hohe dinge, v. in *Altus* n. 2.

¶ Alte, adverb. hoch, tief. Curt. 7, 11, 10 *Nihil tam alte natura conſtituit, quo virtus non poſſit eniti.* Cic. pro Cluent. c. 21 *Procemium alte petere*, weit her holen. Et, *Altius aliquid perſequi*, Plin. 2, 23; quod Virgilius dixit Georg. 4, 285 *Altius omnem*

Expediam, prima repetens ab origine, famam.

Cic. Div. 2, 23 *Sulcus altius impreſſus.* Plin. 8 epiſt. 4 *Ingenium altiſſime aſſurgit.* Apul. Met. 2 p. 129 *Colluctantem altiſſime demergo.*

¶ Altiuſculus, *a*, *um*, diminut. etwas hoch; ut, *Altiuſcula calceamenta*, Svet. Aug. c. 73.

¶ Altiuſcule, adv. idem. Apul. lib. 2 Met. p. 117 *Faſciola præniten te altiuſcule.*

¶ Altellus, *i*, m. cognomen Romuli, a rerum geſtarum gloria *altus*, quaſi excelſus, dicti. Alii alias norunt etymologias. vid. ſupra in *Alo.*

¶ Altitūdo, *inis*, f. ſublimitas, die höhe; ut, *Omnes anguſtias, omnes altitudines perfregit.* Cic. de Ar. Reſp. c. 23. Valer. Max. 7, 6, 5. *Altitudo ædium*, Cic. Off. 3, 16. *Altitudine montium defendi*, Id. Agrar. 2, 19. ¶ 2. Profunditatis notione *Altitudo fluminis*, ſæpe apud Cæſarem, die tieffe; vide B. Gall. 4, 17 &c. Apud Lactantium 6, 4, ubi *Ex altitudine in profundum cadere*, habet Iſæus fol. 345. Thom. Sparkius teſtatur in omnibus ſuis codicibus eſſe *in altitudinem profundam.* Sic etiam *Altitudo maris*, Cæſ. B. Gall. 4, 25, & epiſt. ad Pedium, quam Cicero 9 Att. 14 citat. Dixit etiam Cic. in Verr. 6, 48 *Speluncam infinita altitudine*: & Nat. D. 2, 39 *Concavas altitudines ſpeluncarum.* Nam *Altum*, ut ait Servius ad Æn. 1, 3 *& ſuperiorem & inferiorem altitudinem ſignificat.* ¶ 2. Metaphorice *Altitudo animi*, idem fere, quod animi magnitudo, großmuth. Cic. fam. 3, 10, & 4, 13, & de Partit. c. 22. Sed Sall. 95, 3 *altitudo ingenii* eſt diſſimulatio profunda. vid. Cort. *altitudo orationis*, verba ſublimia & ſplendida. Cic. in Bruto c. 17.

¶ Alto, *are*, verbum inuſitatum quidem, ſed inde

¶ Altatus, *a*, *um*, erhöht. Sidon. 2 epiſt. 2 *Sol per lineas altatus extremas, in axem Scythicum porrigitur.*

¶ Alticinctus, *a*, *um*, hoch gegürtet, aufgeſchürtzt. Phædrus 2, 6, 11 *Ex alticinctis unus atrienſibus.*

¶ Alticŏmus, *a*, *um.* Tertull. de judic. Dom. c. 8 *Alticoma umbra criſpata cupreſſus.*

¶ Altigrădus, vel Altegradius, *a*, *um*, alte gradiens, hochtrabend. Tertull. de vel. virg. c. 17 *Beſtia quædam magis quam avis altegradia.*

¶ Altiloquus, *a*, *um*, qui alta loquitur, Cathol.

¶ Altiloquium, *i*, n. Meſſala Corv. ad Auguſtum p. 7 *Te perſæpe altiloquio tuo differentem dubitare animadverti.*

¶ Altipĕta, *æ*, Paulinus ep. 20 *Levitas altipeta.*

¶ Altipĕtax, *acis*, hochſteigend. Strabo Gallus *Altipetax cucurbita.*

¶ Altipŏtens, *tis*, hochmüthig; ut, *Altipotens Mercurius*, Mart. Capella lib. 2 p. 32.

¶ Altiſŏnus, *a*, *um*, hochſchallend. Cic. de Div. 1, 47 ex poëta: *Hic Iovis altiſoni ſatelles.* Id. Tuſc. 3, 19 *Septum altiſono cardine templum.* Iuvenal. Sat. 11, 179 *Maronis altiſoni carmina.*

¶ Altithrŏnus, *a*, *um*, hoch ſitzend, hoch erhaben; regale epitheton apud Fortunatum. Et Iuvencus procemio opuſculi v. 24

Iudex, altithroni genitoris gloria, Chriſtus.

¶ Altitŏnans, *tis*, hochdonnernd. Cic. Divin. 1, 12 *Pater altitonans.*

¶ Altitŏnus, *a*, *um*, hochthönend. Varro ap. Probum in Virg. ecl. 6, 31 *Mundus domus eſt maxima homuli, quam quinque altitonæ flammeæ* (Scalig. *fragmine*) *zonæ cingunt.*

¶ Altivolans, *tis*, hochfliegend. Cic. Divin. 1, 48 *Genus altivolantum*, i. e. avium. Auſon. Technop. de Hiſt. v. 12 *Altivolans grus.*

¶ Altivŏlus, *a*, *um*, idem; ut, *Aves altivolæ*, Plin. 10, 19.

¶ Exalto, *avi*, *atum*, *are*, erhöhen, erheben. Colum. 3, 13 *Sulcum paullatim exaltare.* Et ſic ſæpe Vulg. interpres bibl.

¶ Exaltatus, *a*, *um*, erhaben. Vulg. int. 1 Reg. 2, 1 *Exaltatum eſt cornu meum in Deo meo.*

¶ Exaltatio, *onis*, f. die erhöhung. Tertull. de Cultu fœm. c. 3 *Exaltatio non congruit profeſſoribus humilitatis.* conf. Cyprian. 1 epiſt. 3.

¶ Superexalto, *are*, hoch erheben. Auguſtinus Confeſſ. 3, 2 *Deo ſuperexaltato in omnia ſæcula.*

¶ Inalto, *are*, erheben, Paulinus Iambo ad Cytherium v. 738

Quia, qui ſuperbos deprimit, humiles inaltat.

¶ Inaltatus, *a*, *um*, erhöhet. Apul. in Triſmegiſto p. 85 *Inaltata eſt cava mundi rotunditas in modum ſphæræ.*

¶ Præaltus, *a*, *um*, valde altus, ſehr hoch, ſehr tief. Curt. 6, 4, 3 *Præalta arbor.* Id. 4, 2, 9 *Præaltum mare.* Liv. 10, 2 *Oſtium fluminis præalti.* Apulej. Met. 8 p. 211 *Præaltiſſimus puteus.*

¶ Præalte, adv. idem. Veget. de Re Milit. 4, 21 *Trabes in terram præalte defigitur.*

Alucinor, Alucita, alucus, vide *Hallucinor*, *Lux.*

Alveare, alveatus, alveo, alveolatus, alveolus, vide *Alveus.*

ALVĔVS, *i*, m. continens eſt fluminis inter utramque ripam, der ſtrom; forte quod ſit fluvii quaſi *alvus*, vel ab *alluvie* dictus, quia alluit ripas. *Fluere pleno alveo*, ſtrömen, Quint. 2, 1. Virg. Georg. 1, 203

Lembum in præceps prono rapit alveus amni.

¶ 2. Vtuntur & pro navi hoc nomine poëtæ, ſeu pro fundo navis, das ſchiff. Virg. Æn. 6, 412 *Simul accipit alveo Ingentem Æneam, gemuit ſub pondere cymba.* Sed & Salluſt. Bell. Iug. c. 18 de Perſis: *Hi alveos navium inverſos pro tuguriis habuere*, die ſchiffboden. Et Vellej. 2, 107, 1 Per *cavatum ex materia alveum* lintrem intelligit, einen kahn. ¶ 3. Eſt etiam vas ligneum concavum *alveus*, die mulde, der waſſertrog. Liv. 1, 4 *Quum fluitantem alveum, quo expoſiti erant pueri, tenuis in ſicco aqua deſtituiſſet.* ¶ 4. Item folium vel labrum balneare, eine bade-wanne; apud Capitol. in Albino c. 5, quod & *deſcenſio* dicebatur. Græcis: ἔμβασις Aut. ad Herenn. 4, 10 *In alveum deſcendere.* conf. Cic. pro Cæl. c. 28; & Sen. epiſt. 123. ¶ 5. Item vas, in quo apes mellificant, ein bienenſtock, bienenkorb. Plin. 11, 16 *Apes alveo ſe continent.* conf. Id. 21, 14. ¶ 6. *Alveus luſorius*, Plin. 37, 2, ein bretſpiel. ¶ 7. *Alveus* & *alvus* ſæpe confunduntur, vid. *alvus* n. 3.

¶ Alveŏlus, *i*, m. diminut. quod & ipſum πολύσημον eſt. Nam 1 Fluvii *alveolus*, Curt. 6, 4, 4. ¶ 2. Vaſa minora lignea, Colum. 8, 5. ¶ 3. Tabula aleatoria, Cic. Fin. 5, 20: quod neutro genere *Alveolum* eſt Feſto.

¶ Alveāre, *is*, n. ein bienen-haus, bienenſtock. Colum. 9, 11 *Vetus alveare.* Varro R. R. 3, 16 *Alvearia collocare.* conf. Plin. 21, 14. Virg. Georg. 4, 34 *Alvearia vimine texta*, geflochtene. Multi antiqui codices *Alvearia* habent; ſed prius tuetur Fl. Soſipater p. 82.

¶ Alvearium, *i*, n. idem. Cicero ap. Chariſium p. 82 *Apes in alvearium conceſſerant.* Varro R. R. 3, 16 *Circum villam totam alvearium fecerunt.* Et ibid. *Dic ubi & cujusmodi facere oporteat alvearium.*

¶ Alveātus, *a*, *um*, in alvei modum excavatus, ausgehöhlt. Cato de R. R. c. 43 *Sulcos, ſi locus aquoſus eſt, alveatos eſſe oportet.*

¶ Alveŏlātus, *a*, *um*, idem. Vitruv. 3, 3 de ſtylobata: *Alveolatus oculo videbitur.*

ALVM, *i*, n. *Græcis ſymphyton petræum, ſimile cunilæ bubulæ* &c. ſteinwünſel, Plin. 27, 6 toto. ¶ 2. Allium *in arvis ſponte naſcens*

Alum

Alum vocant, *quod adversus improbitatem alium depascentium femina, coctum objicitur*, Plin. 19, 6. conf. Largi Compos. 83 cum not. Rhodii.

ALVMEN, *ĭnis*, n. alaun, *fit ex salsugine terræ*, quemadmodum Plinius ait, 5, 15. Nativum est & factitium: Fossile aliud rotundum est, aliud scissile, candidum & nigrum, quo in Cypro purgatur aurum. Græce στυπτηρία, ob vim adstringendi. Latina dictio est ab ἅλμη sc. ab ἅλς, ἁλός, *sal*. Isidorus 16, 2 derivat a *lumine*, quia lumen coloribus tingendis præstat. Vossio Etym. p. 21 videtur esse ἅλειμμα ab ἀλείφω, *inungo*.

¶ Aluminōsus, *a, um*, alaunicht; ut, *Aluminosi fontes*, Vitruv. 8, 3. *Locus aluminosus*, ibidem c. 2 sub fin.

¶ Aluminārius, *i*, m. aluminis fossor, ein Alaungräber, in Gruteri Inscript. p. 642 n. 9.

¶ Aluminātus, *a, um*, alumine tinctus, mit alaun zugerichtet. Plin. 31, 6 *Utilis aqua aluminata paralyticis*. Marc. Empir. c. 25 *Aluminata pellis lupi*.

¶ Exaluminatus, *a, um*, idem. Plin. 9, 35 *Vniones exaluminati*, hoc est, præstantissimi candoris, alumen referentes.

Alumna, alumnus, &c. vide *Alo*.

ALVNS, monstrum vocis, ex vitiosa lectione Cato. R. R. c. 157 in quædam lexica irrepsit; editt. meliores & ratio postulant *alvus*.

ĀLVTA, *æ*, f. pellis mollior ad calceos & alias res concinnata, weich leder, semisch. Vtitur hoc vocabulo Lucilius ap. Nonium 2, 635. Ita Cæs. B. Gall. 3, 13 *Pelles pro velis, alutaque tenuiter confectæ*. Auson. Edyll. 4, 30 *Fallax scuticam prætexit aluta*. Nomen ex *alumine* est, quo subigebantur pelles & perficiebantur, ut & tenuiores fierent, & candorem clariorem acciperent. Vetus Gloss. στυπτηριακὸν δέρμα, *Aluta*. Ibidem & ipsum *alumen*, aluta est. στυπτηρία, *alumen*, *aluta*. Fuit autem coloris varii. Ovid. A. A. 3, 202 *Parvaque finceras velat aluta genas* de fuco? Martialis 2 epigr. 29 *Coccina non læsum cingit aluta pedem*. Idem epigr. 34 *Succinctus nigra tibi servus aluta*. ¶ 2. Obscenum est illud Mart. 11, 61 *Vleus habet, Priami quod tendere posset alutam*, h. e. nervum languentem.

¶ Aluta, *orum*, n. pl. Plinius 34, 16 de metallis & fodinis usurpat; vel secundum alios libros *Alutia*, pro eo quod vulgo legebatur *elutia*. Vide Harduinum. Verba sunt: *Invenitur plumbum & in aurariis metallis, quæ aluta vocant*.

¶ Alutācius, *a, um*, semisch zugerichtet, gegerbet. Marc. Empir. c. 23 *Alutacia pellis*. Et c. 26 *Alutacia pellicula*. ¶ 2. *Alutacium gummi*, itidem in aurariis metallis, Plin. 33, 4, ubi vulgo legunt *alutationem*.

¶ Alutārius, *a, um*, ledern, oder aus weichem leder; ut, *Alutarium emplastrum*, Marc. Empir. c. 15.

¶ Ālutārius, *i*, m. subst. ein gerber, weißgerber; vel, *Alutarius cerdo*. At *Coriarius* crassiorum coriorum est.

ALVVS, *i*, f. κοιλία, venter non tantum inferior, der bauch; sed & ventriculus, der magen. Cic. de N. D. 2, 54 *Alvus subjecta stomacho, cibi & potionis est receptaculum*. Et 3, 22 *Æsculapius primas purgationem alvi, dentisque evulsionem invenit*. Plin. 23, 7 *Dolores alvi. Alvus cita, fusior, soluta, liquida*, ap. Cels. passim & Plin. der durchfall: v. illum 1, 3; 2, 3 & 7 & 12; hunc 23, 7 extr. Contrarium, *Alvus adstricta*, ein harter leib, verstopfung, Cels. c. 1. quæ *dura* Horatio 2 Sat. 4, 27. *Alvum solvit uva*, Plin. 14, 18. *Alvum movet capparis*, Id. 13, 23. *Raphanus medicamenti instar ad eliciendas alvos*, Id. 19, 5. *Alvum molliunt pepones*, Id. 20, 2, sie lockren, machen offenen leib. Cognata dictio est, *Alvum ducere*, Cels. 6, 14 pr. laxativ brauchen. Hinc *Alvi ductio*, Id. 3, 18. *Alvi resolutio*, Id. 2, 6. *Inanire alvum* & *exinanire*, Plin. 20, 3; & 33, 9; & *Alvum purgare*, 21, 19, quæ singula medicamentis adscribit. Contra *Alvum sistere*, Id. 32, 9; *fusam firmare*, Cels. 1, 3; & *solutam firmare*, Plin. 14, 18: *adstringere*, Cels. 2, 30, stopffen, den durchfall stillen. *Alvus*, Servio 3 Æn. & Isidoro 13, 1 est, *qua desiliunt fordes*, ut Sallust. *Simulans sibi alvum purgari*. Itaque & Vossio est ex *Abluus* sive *abluendo*. Sed Festo *alvus est venter fœminæ ab alendo dicta*. Sic Cic. pro A. Cluent. cap. 12 *Spem illam, quam in alvo commendatam a viro habebat*. Plura Menck. in Observ. L. L. hac voce congessit. ¶ 2. Pro excrementis ipsis, quæ per alvum emittuntur, Celsus dixit, cum 2, 3 scribere: *Pejor ita alvus est: sed ne hæc quidem terrere protinus debet, si matutinis temporibus coacta magis est, aut si procedente tempore contrahitur, & rufa est*. Cum *rufam* dicit, excrementa designat. Sic & *Alvus nigra*, Id. 2, 9 extr. Huc pertinet *Alvum dejicere*, sich leichter machen, Cat. R. R. c. 156; quod simpliciter *dejicere* est Cello 1, 3 de *dejectionibus*. ¶ 3. *Alvearia apum a mellis alimonio, alvos* vocari dicit Varro R. R. 3, 16; & ibi aliquoties sic usurpat, bienenstöcke. Promiscue dici *alvum* & *alveum* notat Gron. ad Plin. 21, 12; & Gud. ad Phædr. 3, 13. ¶ 4. In utroque genere tam fœminino quam masculino hoc nomen posuisse veteres testatur Solipater p. 61; Priscian. p. 654; & Nonius 3, 21. Ita Colum. de horto 10, 146

Florida quum soboles materno pullulat alvo.

¶ Alvīnus, *i*, m. apud Plinium 21, 27; & 25, 7, qui morbo aliquo alvi laborat.

¶ Alvŭlus, *i*, m. dimin. parva alvus. Cathol.

ĀLYATTES, *æ*, m. Lydorum rex, qui & Halyattes, Cræsi pater. Herodotus 1, 16 & 26; Strabo lib. 13 p. 431.

¶ Alyattĭcus, *a, um*, adject. Horatius tamen substantive 3 ode 16, 41 vel pro Alyatte ipso, vel filio ejus Cræso dixit: *si Mygdoniis regnum Alyattici Campis continuem*. Possit & aliquis legere *Alyattei*, ut Ulyssei, Achillei. Et sic receperunt Bentlejus & Cuningamus.

ALYPIA, *æ*, f. & Alypum, *i*, n. ἄλυπον, herba est triticosa, ramulis foliisque tenuibus: officinæ *alsum turpetum* vocant, weiß turbit. vid. Plin. 27, 4.

ALYSSVM, *i*, n. ἄλυσσον, herba Dioscoridi est 3, 89. Plinius 24, 11 *rubiam* ita videtur appellare, Aetius *sideritim*. Dicta *alyssum*, quod morsui canis rabidi medeatur: λύσσαν enim rabiem Græci vocant.

ĀLYTARCHA, *æ*, m. ἀλυτάρχης, præfidens ad spectacula, sive qui ludis in honorem Deorum celebrari solitis τοῖς ἀγῶσι, h. e. magistratus, præesset. Occurrit vox l. 2 C. de cupressis. & Theod. Cod. l. 15 t. 9.

¶ Alytarchia, *æ*, f. ipsum munus ad editionem ludorum pertinens, l. 1 C. off. Com. Or.

ALYTIS, *is*, f. herba perdicalis Apul. de Herb. c. 81.

Alyxothoe, vide *Alexirhoe*.

AM, præpositio ex illis, quæ in compositione semper inveniuntur, (inseparabiles vocamus,) ut Prisicianus ait, lib. 14 p. 1002 ed Putsch. qui & postea docet περὶ Græcæ præpositionis (hoc est *circum*) significandæ vim ei inesse. Sed de eo, num hæ inseparabilis, dubitare nos Macrobius facit Saturn. 14, qui ex originibus Catonis, *ami terminum*, citat, pro *circumterminum*. Rursum Scaliger ad Festum, voce *Amtermini* errare ait Macrobium, qui divulsi legat, cum *Amtermini* (quam vocem differre exponit Festus,) vel *Amtermines*, dicti olim fuerint, qui non essent in agro Romano, sed in vicinia. Et Scaligeri sententiam probat Vossius Etymol. fol. 21 & 516; qui tamen de Analog. 2, 24 p. 536 separabilem hanc olim præpositionem fuisse non ex Macrobio cantum, sed & aliis assertum iverat. Quid si dicamus, ne Macrobium quidem divulsisse, sed librarium ejus? Sane si conjunctis vocibus apud eum legas: *Oratorum* (vel Oratorem) *amterminum, id est, circumterminum*, nihil admiseris, quod caussa, quam ibi agit, non admittat. Tantum enim hoc docere volebat, *am* (unde annus) esse *circum*: & mox alio exemplo id probat, *ambire*, pro *circumire*: ubi nemo ipsum divulsisse hanc præpositionem statuet. Veteres autem, ut *amterminum* vel *amterminem* (nam & *termen* nota illis vox erat) sic *circumterminum* quoque & *circumterminem* dixisse consentaneum est. Confer notas Io. M. Pontani ad Macrob. p. 598. Sine dubio autem ista præpositio originem suam Græciæ debet. Nam Græcum ἀμφὶ dedit Latinis *ambi* vel *ambe*, quod non nisi in compositis apparet: ut in *ambedo, ambages, ambitus, ambarvalia*, &c. Et dicitur *ambi κατὰ τὸ ἀντίστοιχον*: quomodo *ambo* ex ἄμφω. Ex *ambi* contractum est *am*: iterum in compositis: *amputo, amtermini, amplector*, &c. Postea familiari mutatiuncula ex *am* obtigit *an* æque in compositis, ut, *anquiro, anfractus, ancæps*. v. Becman. de orig. lat. ling p. 215.

AMA, *æ*, ut in antiquis libris interdum scribitur, quære in *Hama*.

Amabilis &c. amabo, quære in *Amo*.

AMAFANIVS, *i*, m. philosophus; Hunc & Rabirium nulla arte adhibita, de rebus ante oculos positis vulgari sermone disputasse refert Cicero Acad. 1, 2. Idem Tusc. 4, 3 *Amafinium* nominat.

AMALOCIA, & Amalusta, *æ*, f. herba Chamæmelon, camille; apud Apul. de Herb. c. 23.

ĀMALTHĒA, *æ*, f. Ἀμάλθεια, Melissi regis Cretensis fuit filia, Jovis nutrix. ¶ 2. Vel capella Olenia illa, quæ Jovem lacte suo nutriit. Ovid. Fast. 5, 113 *Nascitur Oleniæ signum pluviale capellæ*. &c. v. Hygin. Fab. 139; Lactant. 1, 2; Germanic. Arat. v. 165; & Manil. 5, 129. Hujus detracta pellis scuto Jovis inducta, quod inde αἰγὶς (ἀπὸ τῆς αἰγὸς) dicitur, & ipse hinc Jupiter αἰγίοχος. Item Erasm. Chil. κέρας Ἀμαλθέας, hoc est, *Copiæ cornu*, de abundantia locuplete. Quare fuerunt, qui libros suos, *quibus variam & mistellam*, ut loquitur Gellius c. ult. vel potius præfat. Noct. Attic. *& quasi confusaneam doctrinam essent complexi*, inscriberent κέρας Ἀμαλθέας, quod volebant intelligi *Copiæ cornu, ut vel lactis gallinacei sperare possis in volumine hausto*, quæ hic in re verba sunt Plinii præf. operis. Fecit hoc e veteribus Phocion Peripateticus, cujus κέρας Ἀμαλθέας memorat Gellius 1, 8. Quem imitatus e junioribus Nic. Perottus libro suo Commentariorum linguæ latinæ nomen indidit *Cornu copiæ*. Κέρας Ἀμαλθέας etiam vice nominis proprii adhibuerunt LXX Interpretes Hiobi c. ult. v. 14, pro quo in fontibus est *Keren hapuch*. Sic autem unam ex filiabus fortuna in melius mutata genitis nominavit Hiobus. ¶ 3. Est & Sibyllæ cujusdam nomen, de qua Lactant. 1, 6. Tibull. 2 eleg. 5, 67

Quicquid Amalthea, quicquid Marpessa dixit, &c.

¶ 4. *Amalthea* item & *Amaltheum*, bibliotheæ Attici & Ciceronis nomen fuit: Attici Amaltheæ meminit ad Att. 1, 13 *Velim*, inquit, *ad me scribas, cujusmodi sit ἀμαλθεῖον tuum, quo ornatu, qua τοποθεσίᾳ, & quæ poëmata, quasque historias de ἀμαλθείᾳ habes, ad me mittas*: Suæ vero ad Att. 2, 1 *Amaltheæ meæ te exspectat, & indiget tui*.

Amandatio, Amans, amanter, amantia, Amanienſis, Amanuenſis, vide *Mando, Amo, Amanus, Manus*.

ĀMĀNVS, *i*, m. mons, qui & *Amāna*, *æ*, Syriam, quemadmodum ad Att. Cic. scripsit 5, 20, a Cilicia aquarum divortio dividens; ad quem magnum se hostium numerum cecidisse ibidem indicavit. Ad ejusdem etiam angustias se contra Parthorum copias excubuisse cum exercitu, Cœlio significat, 2 fam. 10. Porrecta syllaba penultima est, quod etiam ex poëtis liquet. Lucan. 3, 244 *Duri populus nunc cultor Amani*.

¶ Amanienſis, *e*, adject. & subst. incola Amani. Cic. fam. 2, 10 *Vexavi Amanienses, hostes sempiternos*.

ĀMĀRĀCVS, *i*, m. σάμψυχον, sampſuchum, vulgo *majorana*, majoran. Plin. 21, 7 *Amaracus acres habet odores*. v. ibid. c. 11. Virg. Æn. 1, 696 *In altos Idaliæ lucos, ubi mollis amaracus*, &c. Catull. 62, 7 *Svavelentis amaraci flores*.

¶ Amārācum, *i*, n. idem. Plin. 21, 22 *Sampſuchum sive amaracum, in Cypro laudatissimum & odoratissimum scorpionibus adversatur*, &c.

¶ Āmārācinus, *a, um*, von majoran; ut, *Vnguentum* f. *oleum amaracinum*, sampſuchinum, Plin. 13, 1; 21, 22. Gell. in fine Noctium suarum: *Vetus adagium est: Nihil graculo cum fidibus, nihil cum amaracino sui*: Sic exagitat Gellius homines pinguioris ingenii, qui elegantiores literas, quas non assequuntur, miro supercilio contemnunt. Nos dicimus: was soll der fuhe muscaten? Lucret. 6, 973 *Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne unguentum*, &c. *Vnguenta* autem *amaracina* dicuntur pro optimis.

ĀMĀRANTVS, *i*, m. ἀμάραντος, ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, quod non marcescat. Palingenio est *Longum vivens marantus in ævum, Puniceis foliis*, imo floribus, quemadmodum & *Amarantus purpureus*, dicitur flos amoris, blume der liebe, tausendschön. Color ejus purpureus, flores gaudentes decerpi, & lætiores postea renascentes, nunquam etiam marcescentes & immortales, ac postquam flores cæteri descere omnes, immersi in aquam revivisentes; quod eleganter Plinius descripsit 21, 8. De mirifico colore etiam Tibullus 3, 4, 33 *Contexunt amarantis alba puellæ Lilia*.

AMARDVS, *i*, m. Mediæ fluvius, in mare Caspium se exonerans, apud Caduſios. Ptolem. 6, 2.

¶ Amardi, *orum*, m. pl. populi ejusdem regionis juxta Caspium mare. Plin. 6, 13 & 17. Strabo lib. 11 p. 350.

Amareſco, amaritas, amarities &c. vide in *Amarus*.

ĂMĀRVS, *a*, *um*, dulci contrarium. Nam vel πικρὸν auſterum & triſte (herb, bitter) vel & ſalſum ἁλυκὸν (geſalzen) ſignificat. Nam & de mari Virgilius uſus ecl. 10, 5 *Doris amara ſuam non intermiſceat undam.* Idem de terra, Georg. 2, 238

Salſa autem tellus, & quæ perhibetur amara, Frugibus infelix.

Terram amaram & Plin. 17, 5; & *Calices amariores*, Catullus dixit 27, 2. ¶ 2. Cæterum ut *triſte* ſæpius pro *amaro* ſumitur: ita *amarum* contra pro *triſti*, *ingrato*; *duro* item & quod exercitum quem habet, ſtreng, widrig, erbittert. Sic *Amarus hoſtis*, Virg. Æn. 10, 900, qui defatigat ſemper ac premit; *Amara ponti pericula*, Ovid. 5 Triſt. 2, 29. Id. 5, 4, 15

Fert tamen, ut debet, caſus patienter amaros.

Prudentius περὶ ϛεφάνων, de Caſſiano Martyre hymno 9, 27 *Doctor amarus enim diſcenti ſemper ephebo, Nec dulcis ulla diſciplina infantiæ eſt.* *Amara riſu temperare*, Horat. 2 od. 16, 16, i. e. triſtia lætis remittere & velut miſcere. ¶ 3. Pro incommodo atque hoſtili ponitur, imitatione Græcorum, beſchwerlich, quod pluribus exemplis docet Barthius ad Script. Venat. p. 132 ſeq. Sic, *Amariſſimæ leges*, Val. Max. 7, 6 pr. id eſt, neceſſitate contra voluntatem inductæ: & Tertull. ad uxor. 1, 5 *Liberorum amariſſima voluptas.* ¶ 4. Pro moroſo, ingrato, quem irrites facile atque offendas, Cicero *amarum* dixit, mürriſch, verdrieſslich. Nam 14 ad Att. 21 *Amariorem*, inquit, *me ſenectus facit, ſtomachor omnia.* ¶ 5. Senecæ *amari* ſunt, qui occultius & diuturnius iraſcuntur. de Ira 1, 4: quos & ipſos πικροὺς appellat & deſcribit Ariſtoteles Ethic. Nicom. 4, 5 grollicht, bitterböſe. Sic Ter. Hec. 4, 4, 88 *Amaræ mulieres ſunt, non facile hæc ferunt.*

¶ Amarum, adv. grämiſch, ſauertöpfiſch. Apul. Met. 6 p. 178 *Contortis ſuperciliis ſubridens amarum.* conf. Ammian. 21, 9.

¶ Amarŭlus, *a*, *um*, etwas bitter. Apul. Flor. 4 *Crateram bibi dialecticæ amarulam.* Elmenhorſt. legit *auſterulam* p. 363.

¶ Amāre, adverb. herbe, bitterlich. Plaut. Truc. 1, 2, 78 *Corde amarè facitis amantes.* Sen. Benef. 5, 23 *Admonebo non amarè.* Vulg. Int. Eſa. 33 v. 7 *Angeli pacis amare flebant.* Compar. Tertull. adv. Marc. 2, 10 *Diabolus amarius punitur.* conf. Macrob. Somn. Scip. 1, 2; & Saturn. 7, 5. Superlativo uſus Suet. Aug. c. 70 & Tib. c. 54. Et Lactant. 1, 21 *Sibi amariſſime conviciantem cum riſu & cachinnis audivit.*

¶ Amarĭter, idem. Hieronym. ad Marcellam epiſt. 23 ſub initium, *Petrus amariter flens*, &c.

Ămārities, *ei*, f. die bitterkeit; pro quo in veteri Gloſſ. eſt alia forma *Amaritia*, ut mox in *Amaritudo* citabitur. Catullus 69, 17 de Venere loquens: *Non eſt dea neſcia noſtri, Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.*

¶ Ămārĭtūdo, *ĭnis*, f. idem. Vet. Gloſſ. πικρία, *Amaritia*, *Amaritudo*, *acrimonium.* Varr. R. R. 1, 66 *Propter amaritudinem illas* (oleas) *reſpuit palatum.* Plin. 21, 21 *Amaritudo abſinthii.* Id. 22, 25 *Lupini ſilveſtres omni modo minores ſativis, præterquam amaritudine.* ¶ 2. Per translationem quandam *Amaritudo* ad animum & alia refertur, & conviciandi acerbitas ac petulantia eſt, bitterkeit. Plin. 6 epiſt. 8 *Attendas, ne in bilem aut amaritudinem vertat injuria.* Tertull. de Patientia c. 8 *Si linguæ amaritudo maledicto ſive convicio eruperit.* Ibidem: *Si parum æquanimiter audiam dictum aliquod in me protervum, reddam & ipſe amaritudinis vicem.* Eodem modo πικρία apud S. Paulum accipitur ad Rom. 3, 13. Sic Lamprid. Alex. Sev. c. 20 *Sine amaritudine animi.* Ammian. 21, 16 *Amaritudo temporum.* Quintil. 2, 1 p. 19 *Amaritudinem* (ſc. ſtudiorum) *ſemel præceptam etiam ultra rudes annos reformidat puer.* Sic *Amaritudo carminum*, Plin. 36, 5; *iamborum*, Auct. de cauſſis corruptæ eloqu. c. 10. conf. Buchner. ad Plin. 5 epiſt. 11.

¶ Amarĭtas, *ātis*, f. idem. Reperitur, quamquam loco minus ſano, apud Vitruvium 2, 9, ubi *ſucci amaritate* legitur. Philoxeni Gloſſæ: *Amaritas*, πικρία γεύσεως.

¶ Amāror, *ōris*, m. idem. Lucret. 4 v. 224 *Dilutaque contra Cum tuimur, miſceri abſinthia, tangit amaror.* Adde lib. 6, 930. & Virg. Georg. 2, 247 *Et ora Triſtia tentantum ſenſu torquebit amaror.* conf. Gell. 1, 21.

¶ Amaro, *are*, amarum facere, verbittern, bitter machen. Rufus Feſtus Avienus epiſt. ad Flavianum Myrmecium, apud Pithæum lib. 4 Collect. Epigramm. & Poëmatum veterum:

Hæc ut, amice, petam, cogunt faſtidia longis
Nata malis, & quod penitus fellitus amarans
Ora ſapor nil dulce meo ſinit eſſe palato.

¶ Ămārĭco, *avi*, *atum*, *are*, idem. Vetus Interpres Apoc. 10, 10 *Faciet amaricari ventrem tuum.* Adde Plin. Valer. 1, 17; & Auguſt. Tom. 8 p. 30 & 696 &c.

¶ Amareſco, *ere*, bitter werden. Palladius Ianuar. c. 15 *Amygdali, arbores a pecore ſi rodantur, amareſcunt.*

¶ Inămāreſco, *ere*, idem, apud Horat. 2 Satyr. 7, 107

Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ.

¶ Amaroticus, *a*, *um*, verbittert, apud Theod. Priſc. de Diæta c. 9.

¶ Amarŭlentus, *a*, *um*, valde amarus, erbittert. Translate Gellius 3, 17 *Timon amarulentus librum maledicentiſſimum conſcripſit.* Macrob. 1 Saturn. ſub initium c. 7 *Erat amarulenta dicacitate.*

¶ Amarulentia, *æ*, f. die verbitterung; vox vulgaris, ſed nova.

¶ Amareſacio, *ĕre*, bitter machen; nonnullis eſt compoſitum apud Plautum. v. *Amarè*.

¶ Subamarus, *a*, *um*, aliquantum amarus, etwas bitter. Cic. de Fato c. 4 *Alios dulcia, alios ſubamara delectant.*

¶ Subamarum, adverbialiter idem. Ammian. 27, 11 *Subamarum arridens.*

¶ Subamare, adv. idem apud Sidonium.

¶ Subamaro, *are*, idem quod *amarare* apud Serenum.

ĂMĂRYLLIS, *idis*, f. *O Amarylli*, amica ruſtica, *formoſa*, Virg. ecl. 1, 37. *Tenera*, Ovid. Triſt. 2, 537, licet Heinſius ibi *tenerosque Amaryllidis ignes*, quam *teneræque*, malit, libris melioribus ſubnixus. ¶ 2. Politian. lib. 1 ep. 2 auctor eſt, Romam triplici nomine inſignitam fuiſſe: vulgato, *Romam*: arcano, *Amaryllida*: ſacro vel rituali, *Anthuſam*, ſive *Florentiam*.

ĂMĂRYNTHVS, *i*, Eubœæ inſulæ oppidum, in quo colebatur Diana, *Amaryſia* exinde cognominata, Pauſan. in Attic. p. 30.

Amaſco, amaſcus vide *Amo*.

ĂMĂSĒNVS, *i*, m. Siciliæ fluvius, Virg. Æn. 11, 542. Ovid. Met. 15, 280.

Amaſia, &c. vide *Amo*.

AMASIA, *æ*, f. Ponti metropolis, de qua patria ſua Strabo lib. 12; it. Plin. 6, 3. v. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 9 p. 600.

AMASIAS, *æ*, m. ſive *Amaſius*, *i*, Ptolem. 2, 11; qui & *Amiſius* Melæ 3, 3 & Plinio 4, 14; Germaniæ fluvius navigabilis inter Rhenum & Albim. Illabitur in oceanum Germ. per Friſiam orientalem, die Ems.

ĂMĀSIS, *is*, m. Ἄμασις, Rex fuit Ægyptiorum, cujus tumulus una fuit Pyramidum illarum Ægypti celebrium, Lucan. 9 v. 155

Non mihi Pyramidum tumulis evulſus Amaſis.

Hic legem condidit, ut quisque quotannis apud præſidem rationem vitæ redderet, demonſtraretque, unde viveret, aut quo quæſtu ſuſtentaretur: quod ſi præſtare quis non poſſet, morte afficeretur. Hanc legem Solon ab Ægyptiis ad Athenienſes tranſtulit. Exſtat una hodie *Amaſis epiſtola* elegantiſſima ad Polycratem, de expetenda fortuna non usquequaque ſecunda, ſed laboribus & moleſtiis temperata, in qua inter alia ſcribit Amaſis, ὐδένα τῷ λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος ὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόῤῥιζος εὐτυχέων τὰ πάντα. id eſt: *De nemine audire memini, qui per omnia proſpera uſus fortuna non funditus tandem male perierit.* Hæc & reliqua Herodot. 3, 40.

Amaſiunculus, *a*, amaſius, *a*, vide *Amo*.

ĂMASTER vel Amaſtrus, *i*, m. Hippotæ filius, Æneæ ſocius, Virg. Æn. 11, 673. Idem nomen apud Val. Flacc. 6, 554.

AMASTRIS, *idis*, f. Ἄμηστρις & Ἄμαστρις, ιδος, ιος, vel εως, quæ omnes terminationes occurrunt, Xerxis, Perſarum regis, uxor, de qua multa Herodotus lib. 9. ¶ 2. Darii ſecundi Perſarum regis filia, Artaxerxis Memnonis ſoror. ¶ 3. Oxatris, qui Darii Codomanni frater fuit, filia. Ponti aliquandiu, cum Dionyſio Heracleæ tyranno nupta eſſet, poſt etiam in matrimonio Lyſimachi, Thraciæ regina. v. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 8 p. 494 ſq. Ab hac etiam dicta ¶ 4. Amaſtris, *is*, f. urbs Paphlagoniæ, Sil. 14, 268; & Catull. 4, 13.

¶ Amaſtriăcus, *a*, *um*, adject. ut, *Amaſtriacæ oræ*, Ovid. in Ibin v. 329.

ĂMĀTA, *æ*, f. uxor Latini regis vide in *Amo*.

ĂMĂTHVS, *untis*, f. Ἀμαθοῦς, urbs Cypri, a qua inſula tota *Amathuſia* dicitur. Virgil. Æn. 10, 51 in oratione Veneris:

Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos, atque Cithera.

Ovid. Met. 10, 220

At ſi forte roges fœcundam Amathunta metalli.

¶ Ămăthūſia, *æ*, f. Venus dicta. Tac. An. 3, 62, 4 *Delubra Paphiæ Veneri auctor Aërias; poſt filius ejus Amathus Amathuſiæ Veneri, & Iovi Salaminio Teucer, poſuerant.* Ex quo loco cognoſcere eſt, & unde nomen urbi ſit, & unde religionis hujus origo. Adde Catull. 61, 51 & Ovid. Amor. 3, 15, 15, a quibus Venus abſolute *Amathuſia* vocatur.

Ămăthūſiăcus, *a*, *um*, adject. Ovidius Metam. 10, 227

Lactantes vitulos Amathuſiacasve bidentes.

Aut *Amathunteas*, aut *Amathuſiadas* ex MS. lege; Singulari *Amathuſias*, *ădis*, quod Heinſio perplacuit.

Amatio, amator, amatorculus, amatorius, &c. quære in *Amo*.

AMAVRŌSIS, *is*, f. ἀμαύρωσις, i. e. *obfuſcatio*, lucis in oculis impedimentum, dunkelheit der augen. Dioſcor. 7, 17.

AMAXĪTIS, *is*, f. herba eadem quæ *Agroſtis*, Apul de Herb. c. 77.

ĂMAZŌNES, *um*, f. pl. *Mavortiæ*, Val. Flacco 5, 89; *Peltiferæ*, Stat. Theb. 12, 761; *Sævæ*, Claudian. Feſcen. v. 32. Ἀμάζονες, fœminæ Scythicæ, ad Thermodoonta fluvium conſederunt, bello & imperio celebres: de quibus multi multa retulere. Extinctas eas ab Hercule & Achille Servius ſcripſit in Virg. Æn. 1, 490. Et ita ante eum Diodorus Sic. lib. 2 Bibl. Sic appellatæ fuerunt, quod altera mamma carerent, quaſi ἄνευ μαζοῦ, unde & *unimammæ* dictæ fuerunt; eoque Virg. alluſiſſe videtur de Pentheſilea, Æn. 1, 492 *Aurea ſubnectens exſectæ cingula mammæ.* Euſtathius a victu ſic dictas cum aliis probat, quod ſine pane, qui μᾶζα dicitur, lacertis, teſtudinibus atque id genus feris alerentur. Duplices, atque adeo triplices fuiſſe Amazonas oſtendi poteſt; *Libycas* nimirum, cæteris antiquiores multis ſeculis, & *Scythicas*, quas *Sauromatidas* cognominatas Mela teſtatur 3, 5; præter eas, quæ ad Thermodoontem conſediſſe memorantur. Cæterum Sauromatidas dexteram mammam non habere, bellisque ſtrenuas eſſe, Hippocrates prodit. V. infra *in Sauromata.* Reginæ earum præ ceteris celebrantur *Themiſcyra*, quæ & oppidum in Aſia ſuo de nomine condidit *Themiſcyram*; & *Pentheſilea*: item *Thaleſtris*, quæ ad Alexandrum M. liberorum cauſſa profecta fuit. De ea præter alios Curtius 6, 5, ubi & de habitu ac cultu Amazonum habes. Sine viris cum eſſent, cum finitimis tamen congreſſæ ſunt, ſobolis conſervandæ gratia. Si qui autem mares ab iis naſcerentur, ſtatim interficiebant; puellis vero dextram inurebant mammam, quo expeditius armis uterentur. vid. plura ap. Dionyſ. lib. 4. Iuſtin. 2, 4, 11, Plin. 6, 7; 14, 8; & 36, 5. Maſculos liberorum, ſi quos genuiſſent, claudos feciſſe ac debiles, ne ullum facinus forti dignum edere poſſent, Sextus Empiricus auctor eſt lib. 3 Pyrrhon. Hypoth. p. 155. Porro de Amazonibus fabuloſa eſſe omnia, contra tot claros etiam ſcriptores, Strabo indicavit lib. 11, cujus verba adſcribimus: *Quis credat*, inquit, *ut vel exercitus, vel civitas, vel genus unquam ex ſolis conſtiterit mulieribus, & non ſolum conſtiterit, verum etiam invaſerit aliena? & non modo vicinis fuerit dominata, adeo ut usque in Ioniam proceſſerit, ſed etiam exercitum trans Pontum miſerit usque in Atticam? Hoc proinde eſt, ac ſi quis dicat, viros tunc mulieres fuiſſe, & mulieres viros &c.* Non omnino tamen nullas fuiſſe Amazonas, quamvis involuta fabulis eorum fuerit hiſtoria, contendit Goropius Becanus libro, qui *Amazonica* inſcribitur, & Petrus Petitus erudita diſſertatione de *Amazonibus.* Add. Gundlingiana 3, 3 & 7, 2.

¶ Amazon, *ŏnis*, f. in ſingulari, Virgilius Æn. 11, 648

At medias inter cædes exultat Amazon.

Et Seneca Agamemn. v. 217 *Securigera manu peltata Amazon.*

¶ Amā-

¶ Amāzŏnĭdes, *um*, f. idem quod *Amazones*, derivativum pro primitivo. Virg. Æn. 1, 490 *Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis &c.*

¶ Ămāzŏnĭcus, *a, um*, adject. ut, *Amazonica parma*, Plin. 3, 5. *Securespelt æque Amazonicæ*, Suet. Ner. c. 44. *Amazonicus* scil. mons, pars montis Tauri, Plinio 5, 27 & Melæ 1, 19.

¶ Ămāzŏnius, *a, um*, adject. ut, *Amazonia securis*, Horat. od. 4, 4, 20 quo significat, hoc reli genere Amazonas usas fuisse, quas ideo *puellas jecurigeras* vocat Ovid. Heroid. 4, 117. *Genus Amazonium*, Sen. Hippol. v. 232. *Amazonio auro cælatus balteus*, Ovid. Heroid. ult. v. 119. *Amazonio ritu*, Claud. in Eutrop. 1, 499.

¶ Amazonium, *i*, n. subst. *Amazonum castra*, Melæ 1, 19.

Ambactus, Ambadedo, vide sub *Ambigo* in *Ago, Edo.*

Ambages, ambagio, ambagiosus, vide ibidem in *Ago.*

AMBARRI, *orum*, m. populi Galliæ Celticæ, Cæs. B. G. 1, 11.

Ambarvalis, vide *Arvum.*

AMBASCIĀTOR, *oris*, m. vel Ambasiator, i. e. legatus, barbara vox. De qua tamen dictum aliquid in *Ambactus.*

Ambaxioqui, quære in *Axis.*

AMBE, vel Ambi, ex ἀμφί, præpositio, quam vulgo ignorant. Varro de L. L. 6, 3 Lucilii hoc adducit: *Quid tibi ego ambages, Ambivi, scribere coner? Profectum a verbo* Ambe, *quod est in ambitu & ambitioso.* Est inde truncatum *Am*, de quo supra. v. Voss. de Arte Gramm. 2, 18.

Ambedo, ambens, ambestrix, ambesus, vide *Edo.*

AMBIĀNI, *orum*, m. pl. vel Ambianenses, Galliæ Belgicæ populi sunt Plinio 4, 16; Ptolemæo, & Cæsari B. G. 2, 4 &c. quorum urbem etiam *Ambianum*, vulgo *Amiens* vocant.

Ambidens, Ambidexter, Ambiegnus, Ambienter, Ambifariam, ambifarius, Ambiformis, ambiformiter, vide *Dens, Dexter, Agnus, Eo, Fari, Forma.*

AMBĪGA, æ, f. ἄμβιξ, vasculi species, ein gefäß, geschirr, topf. Apic. 6, 7 *Aves in ambigas sublatæ.* v. ibi Humelb. Cæl. Aurel. Tard. 4, 7 *Vascula, quæ ambigas vocant, & sunt materia testea & vitrea confecta.* v. Athenæi Dipnos. 9, 8.

Ambigenus, Ambigo, ambiguitas, ambiguus, &c. Ambimanus, Ambio, ambitio, ambitus, vide *Gigno, Ago, Manus, Eo.*

AMBIVIVS, *i*, m. nomen Romanum. Vt: *L. Ambivius Turpio*, actor comicus, qui plerasque Terentianas fabulas egit, ut ex illarum titulis constat. Meminit ejus Autor Dialogi, qui Tacito inscribitur, c. 20, 3 & Symmachus 10 epist. 2. ¶ 2. *Ambivium* vide in *Via.*

AMBLADA, æ, f. Pisidiæ urbs, Steph. & Strab. lib. 12. Hinc *Ambladense vinum* Strabonī l. d. p. 392.

AMBO, *ambæ, ambo*, (ἄμφω) nomen est numeri pluralis tantum, beyde, alle beyde. Ter. Heaut. 1, 1, 67 *Ambo accusandi estis.* Horat. 1 Sat. 1, 21 *Ambas buccas iratus inflat.* Virg. Æn. 2, 710 *Una salus ambobus erit.* Differt ab *uterque*; ut, *Ambo fecerunt domum*, scilicet operis conjunctis in unius domus ædificationem. Sed *Uterque fecit domum*, significat, a duobus duas domos factas. Sic & *Eteocles & Polynices ambo perierunt*, scilicet una, vel eodem conflictu. Sed non sic, *Romulus & Africanus ambo triumpharunt*, sed *uterque*, quia diverso tempore, quod recte Sosip. Charisius lib. 1 p. 49 observavit. Vbi etiam Accusativum masc. *ambo* pro *ambos* defendit, nec injuria, cum ipsum ita Tullium locutum esse ex emendatissimis libris constet. Gebhardus & Græv. ius 5 sam. 8 ediderunt, *Quos quidem ego ambo unice diligo.* Et 9 epist. 13 *Hosce ambo tibi sic commende.* Exempla Plautina adducit Parei Lexicon p. 83. add. Drakenborch. ad Sil. 17, 427. Vide de his in *Duo* plura.

¶ Ambidens, Ambidexter, &c. ubi quæras, vide paullo ante.

AMBO, *ōnis*, m. ὁ Ἄμβων, suggestus aut cathedra, unde verba fiunt, ut Bebelius interpretatur, de cauf. ling. lat. p. 50, ein predigstuhl, cantzel, item, lesepult. Non ab *ambiendo, quod intrantem ambit*, (quæ origo Meursium movit, ut vocem inter Græco-barbara rejiceret). Sed ἀπὸ τοῦ ἀμβαίνειν, seu ἀναβαίνειν, h. e. ab *ascendendo* nomen accepit, v. Spelmanni Gloss. hac voce, & Voss. Etym. fol. 22. Hinc & illud Varini: Ἄμβωνες αἱ προσαναβάσεις τῶν οἰκιῶν, Lex. f. 137. Vtuntur hac voce scriptores Ecclesiastici. Prisci Latinis ignota est. Ideo culpant eam Bebel. d. l. & alii. Iubent autem subsituere vocem cathedræ, suggestus, pulpiti. Bebel. in facet. de sacerdote: *Cathedra illa concionatoria, (quam indocti ambonem vocant).* Platina in Xysto 3 *Ornavit & ambonem Ecclesiæ porphyreticis lapidibus, quem nos suggestum appellamus, ubi evangelium & epistola canitur.*

AMBRA. Hanc vocem tum pro succino tum pro grisco illo odore antiquissimam putat esse Eccardus præf. ad Leibnitii etymol. p. 7. add. quos laudat Hafæus de Leviath. p. 18 sq.

AMBRĂCIA, æ, f. Ἀμβρακία, civitas nobilis Thesprotiæ Epiri, a qua *Ambracius sinus* cognominatus est. Quo nihil in Epiro nobilius esse Pomponius scripsit 2, 3. conf. Liv. 38, 4.

¶ Ambraciores, æ, & Ambracienfis, *e*, qui ibi natus; ut, *Ambraciotes vinum*, Græca forma: Plin. 14, 7 extr. *Apollodorus medicus in volumine, quo suasit Ptolemæo regi, quæ vina biberet, laudavit Leucadium, Ambracioten, & Peparethium* &c. Liv. 38, 43 *Legatos Ambracienses in senatum introduxit.* De faro *Cleombroti* nobilis Ambraciotæ, vid. in C.

¶ Ambracius, *a, um*, adject. Stat. 2 Silv. 2, 8

Pulvis, ad Ambracias conversa gymnade frondes.

¶ Ambracias, *adis*, f. Græca terminatione, Ovid. Her. 15, 164 *Ambraciasterra petenda tibi*, ubi multa ejus generis Heinf. & Burm.

AMBRĪCES, *um*, f. Festo sunt *tegulæ, quæ transversæ asseribus & tegulis interponuntur*, dach-spähne. Forte pro *Imbrices* ab Imbrex.

AMBRŌNES, *um*, m. pl. vulgo dicebantur, qui rapto malisque artibus viverent; cujusmodi gens quædam in Galliis fuit *Ambronum nomine*, v. Chil. & Festum voce *Ambrones*, ibique Scalig. In Glossis Isidori *Ambro* devorator, decoctor, luxuriosus, profusus, ein fresser.

¶ Ambrōnīnus, *a, um*, leckerhafft. Quidam apud Autorem Catholici: *Tu habes lurconinam buccam & ambronina labia.*

AMBRŌSIA, æ, f. ἀμβροσία, i. e. *immortalitas*, cibus Deorum poëticus, sicut *nectar* eorum potus, himmel-brod. Ovid. 1 ex Ponto 10, 11 *Nectar & Ambrosiam latices epulasque Deorum.* Cic. Tusc. 1, 26 *Non Ambrosia aut nectare Deos letari arbitror.* Catull. 100, 2 *Suaviolum dulci dulcius Ambrosia.* Etiam *Ambrosia alendus*, proverbialiter Cic. de Orat. 2, 57 pro eo, qui vel immortalitate dignus, vel Diis ipsis æquandus esse videatur ¶ 2. *Ambrosia*, herba, *quam alii botrym, alii Artemisiam vocant*, Plin. 27, 4 botrys, traten-kraut. Sed Dioscor. 3, 112 aliam describit *Ambrosiam: Querculum* officinæ vocant, tabenkraut. ¶ 3. *Ambrosia*, antidotum, quod Zopyrus Ptolemæo regi compofuit, Cels. 5, 23.

¶ Ambrosiacus, *a, um*, ut ambrosia dulcis, zuckersüß; ut, *Ambrosiaca uva*, apud Plinium 14, 3.

¶ Ambrōsius, *a, um*, idem; ut, *Ambrosius succus*, süsser safft, Colum. 10, 408. *Ambrosiæ dapes*, Martial. 4 epigr. 8 himmelesspeise. ¶ 2. Transfertur etiam ad alia. Nam & *Ambrosios pedes*, pro pulchris eximie (quales eorum sunt, qui pascuntur Ambrosia) Apulejus dixit Milef. 11 p. 258; & *Ambrosium corpus*, 8 p. 205. Item *Ambrosium colorem*, 10 p. 254. Sane & ap. Virg. Æn. 1, 403 *Ambrosias comas* legimus: quas Servius *aut Ambrosia, unguento Deorum*, (nam cibum non tantum, sed & unguentum Deorum *Ambrosiam* dici ad Æn. 12, 419 idem obtervat) *oblitas; aut abusive divinas* interpretatur. Claud. de nupt. Honorii ac Mariæ v. 110

Ambrosioque sinu puerum complexa ferocem.

Vbi similiter *ambrosius sinus*, divinus est (de Venere enim loquitur) & quasi Ambrosia difluens. Alia observat Barthius Adversar. 24, 22.

¶ Ambrosius, *i*, m. nomen episcopi Mediolanensis, qui floruit seculo Christiano 4 temporibus Valentiniani, Gratiani, Theodosii & Honorii imperatorum. Pueri os dormientis adhuc in cunis apes ambire sunt visæ, non sine prælagio eximiarum virturum. Numeratur inter quatuor Patres Latinos, quos, quia cæreros antecellunt, Cardinales vocamus. Tres reliqui sunt Hieronymus, Augustinus, Gregorius. Cum Ambrosius ab Iustina imperatrice persecutionem paterertur, instituit hymnos & psalmos secundum morem orientalium decantari, ne populus mœroris tædio contabesceret: Durand. lib. 5 Rational. p. 82, ex Augustin. quem vide 9 confess. 7. Ipse quoque Ambrosius, (versa Cassandri epist. dedic. in hymn. eccles.) haud paucos hymnos venustissime conscripsit: quorum hæc fere ratio est, ut quarto quoque versu sententiam absolvant, ut alternis vicibus decantari possint. Qui canendi mos mire Ecclesiis placuit. Hinc factum est, ut hymni omnes hac ratione compositi, quorum in ecclesiis usus est,

¶ *Ambrosiani* dicantur, quemcunque tandem auctorem habeant. Tales multi sunt, qui ab nonnullis Ambrosio tribuuntur, nec vero ab illo compositi sunt, sed ab aliis ad illius modulum. v. g. qui incipit *Magnæ Deus potentiæ* &c. item *Conditor alme siderum* &c. In primis *Te Deum laudamus* &c. Ambrosianus hymnus dicitur.

AMBŬBĀIÆ, *arum*, f. pl. ἀμβυβαῖαι, mulieres Syriæ, tibicinæ impudicæ, quæ Romæ in circo & aliis locis ad lascivam factis habitabant, & duplici quæstu se sustentabant. Nam & corpus prostituebant, & organa quædam pulsare norant, quæ secum ex patria attulerant. Dictæ ab *ambub*, quo vocabulo Syri ἀυλὸν significant: inde *Ambubaja* ἡ ἀυλητρὶς, ut docet Scalig. Conject. ad Varron. p. 54, & Comment. in Copam Virg. p. 256; huic enim Priscianus hoc poëmation adscribit. Aliud visum Hadr. Turnebo 11 Adverf. 23, & Læv. Torrentio comm. in Suet. qui malunt *Ambubajas* dictas ab *ambu* pro *am* circum, & *Bajis*, quod circum Bajas, quarum lavacra calida delicatis hominibus studio & voluptati erant, versarentur, quæ Romam usque tandem permanarint. Sed Turnebo, licet nomen ejus dissimulet, Scaliger ad Copam, Torrentio Casaubonus ad Suetonium respondent. Horat. 1 Sat. 2, 1

Ambubajarum collegia, pharmacopolæ, &c.

Meminit earundem & Suet. Ner. c. 27, ubi v. Casaub. qui Scaligeri & Caninii, qui puram putam Syram tradidere hanc vocem, opinionem laudat ac confirmat. Conf. Stephan. le Moyne in notis ad Varia Sacra p. 471.

AMBVBEIA, vel Ambugia, æ, f. cichorium vel intybus erraticus, κιχόριον, wegwart, wegweis. Plinio lib. 1 tit. 20 n. 30. Rectius autem *ambubeja* est Celso 2, 30, quam *dentem leonis* vulgo nominant, löwenzwirbel. Harduinus apud Plinium 20, 8 legit *Ambula.*

AMBŬLO, *avi, atum, are*, proprie est *ire*, proficisci, gehen, wandern, marschiren. Cic. pro Quintio c. 25 *Nemo est, qui possit biduo ad summum triduo, septingenta millia passuum ambulare.* Id. ad Att. 8, 14 *Eo modo ambulabat Cæsar, ut timeam, ne citius accesserit.* Plaut. Capt. 2, 3, 92 *Bene ambulato!* Et ibid. 4, 2, 119 *Bene ambula & redambula*; formulæ sunt bene precandi abituris, viel glücks zur reise. Conf. Truc. 2, 4, 18. *In jus ambulare*, vor gerichte gehen, Plaut. Curc. 5, 2, 23; & Ter. Phorm. 5, 7, 73; ubi Donatus explicat, *adire judicem.* Quomodo *equites & pedites educantur ambulatum*, docet Vegetius 1, 27. ¶ 2. *Ambulare* est, discurrere, otiose vagari & spatia conficere; unde Germani: spatzieren, auf und niedergehen. Cato R. R. c. 5 *Si hoc facies* (villicus) *minus libebit ambulare.* Cic. de Clar. Or. c. 53 *Adolescens delicatus in lectore ambulans.* Nam de otiosis terme usurpatur. v. Plaut. Pseud. 4, 1, 14. Cæl. Cic. fam. 8, 15, 2 *Milites bellum ambulando confecerunt.* Ter. Adelph. 4, 6 pr. *Defessus sum ambulando*, ich habe mich müde gegangen. *Socrati pro foribus deambulanti contentius usque ad vesperam, cum prætereuntium quispiam diceret, quid agis, Socrates? respondit ipse, quo melius cœnem, obsono ambulando famem:* Cic. Tusc. 5, 33. ¶ 3. Id. 2 de Fin. 34 *Cum Xerxes tantis classibus tantisque equestribus & pedestribus copiis, Hellesponto junctο Athoque perfosso, maria ambulavisset, terram navigasset:* Vbi nota ambulare, ἐνεργητικῶς (active) usurpari. Hinc & παθητικῶς (passive) Plin. 23, 1 *Si flatim bina stadia ambulentur* Et imperfonaliter Varr. L. L. 5, 1 *Sedetur, ambulatur.* conf. Gell. 2, 2. ¶ 4. *Ambulare* etiam præter homines de aliis dicitur. Sic, *Aves aliquæ ambulant, aliquæ saliunt*, Plin. 10, 38. *Naves ambulant*, Cato R. R. c. 1. De fluminibus Plinius 5, 9 hoc verbo utitur: *Nilus*, inquit, *incertis ortus fontibus, it per deserta & ardentia, & immenso longitudinis spatio ambulans*, &c. ¶ 5. Dionysii Catonis præceptum est: *Cum bonis ambula*, i. e. converfare, ut Boxhornius in Quæst. Rom. interpretatur. Quæ ratio loquendi veteri Bibliorum interpreti frequenter usurpata. Plane ita nos: mit einem umgehen. Similiter Seneca *cum aliquo morari* dixit, de quo suo loco.

¶ Ambŭlācrum, *i*, n. διάσημα, περίπατος, ein spatiergang, gallerie. Gellius 1, 2 *Propulsabamus caloris incommoda lucorum umbra ingentium, longis ambulacris, & mollibus ædium posticum refrigerantibus lavacris nitidis.* Adde Plaut. Most. 3, 2, 69 & 130, & Fest.

¶ Ambŭlātio, *onis*, f. & ipse ambulandi actus, & locus deambulandi, ein spatziergang. Cic. de Fin. 5 *Constituimus inter nos, ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia.* Id. Att. 2, 3 *Hæc ambulationibus reservemus.* Celſ. 1, 2 *Ambulatio plana, non utique commodior est:* &c. Ibidem, *Ambulatio recta melior, quam flexuosa.* Hic ipse actus declaratur. ¶ 2. Pro loco sumitur ap. Vitruv. 5, 9 *Circa theatra sunt porticus & ambulationes;* & Cic. ad Quint. Fratr. 3, 17 *Nihil ei restabat præter balnearia, & ambulationem, & aviarium.* conf. Catull. 56, 6. Eadem figura *gestatio* appellabatur locus gestationi destinatus, & *cœnatio* ubi cœnatur; similiter *lavatio*, vas aquarium, quod lotioni servit. v. Buchn. ad Plin. epist. n. 513.

¶ Ambulatiuncula, *æ*, f. diminut. utroque significatu apud Ciceronem reperitur: fam. 2, 12 *Cum una mehercle ambulatiuncula atque uno sermone nostro omnes fructus provinciæ non confero.* Et 13 ad Att. 29 *Tecta ambulatiuncula addenda est.*

¶ Ambulatūra, *æ*, f. das gehen, der gang. Veget. de re vet. 2, 5 *Ambulaturæ gratiam perdere.*

¶ Ambŭlātus, *ûs*, m. idem. Arnob. lib. 1 p. 28 *Christus fertur ambulatum dedisse contractis.*

¶ Ambulator, *oris*, m. ein pflastertreter, müßiggänger. Colum. 1, 8 *Villicus (quod ait Cato c. 5) ambulator esse non debet.* Hinc *ambulatoris* nomen ad circulatores, & circumforaneos translatum, ein landstreicher. Martial. 1 epigr. 42 *Hoc quod Transtiberinus ambulator Qui pallentia sulphurata fractis Permutat vitreis.*

¶ Ambulātrix, *īcis*, f. eine umläufferin. Cato de officio villicæ, c. 143 *Ad cœnam ne quo eat, neve ambulatrix siet.*

¶ Ambulatorius, *a, um*, mobilis, beweglich, hin und her gehend; ut, *Turres ambulatoriæ*, Hirt. B. Alex. c. 2; Vitruv. 10, 19; & Veget. 4, 17, quæ rotis impositæ promoveri possunt. Vsus illarum in oppugnationibus. De aliis etiam rebus dicitur. Plin. 21, 14 *Operculum* (alvearis) *a tergo esse ambulatorium, ut proferatur intus, si magna sit alvus, aut sterilis operatio*, hoc est, mobile sit, ut intus proferri, si opus est, ad angustandam alvum possit. Sic *Ambulatoria hominis est voluntas*, i. e. mutabilis, veränderlich, l. 4 ff. de Adim. Leg.

¶ Ambulatorium, *i*, n. subst. locus aptus ad ambulandum, ein gang, spatziergang. Cathol. Sic *Deambulatorium.*

¶ Ambulātĭlis, *e*, idem ac *ambulatorius*. De loco Vitruvii 10, 13 vide infra *Fundulus* in *Fundus*.

Composita:

¶ Abambulo, *are*, weggehen. Festus: *abambulantes, abscedentes.* Ovid. Metam. 2, 852 *Mistusque juvencis Mugit & a teneris formosus abambulat herbis.* Vbi tamen alii *obambulat* legunt.

¶ Adambulo, *are*, darbey hergehen. Apul. Met. 8 p. 213 *Choraula, qui foris quidem circumgestantibus Deam cornu canens adambulabat.* Et lib. 11 p. 261 *Vidi asinum adambulantem cuidam seni debili.* Et Plaut. Bacch. 4, 5, 8 *Adambulabo ad ostium.*

¶ Anteambŭlo, *onis*, m. qui honoris caussa aliquem præcedens comitatur, ein vorgänger, trabant. Martialis 2 epigr. 18 *Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis.* Nam qui obsequia præstabant dominis, vel amici erant sive comites, vel servi. Cæterum procedente domino amici, ut honoratiores, præibant; servi sequebantur: quod & in nostris aulis hodie obtinet. Vide Suet. Vesp. c. 2; & Senecam epist. 13.

¶ Circumambulo, *are*, herumgehen. Paul. l. 1 § 1 ff. de acquir. poss. *Omnes glebas fundi circumambulare.*

¶ Deambulo, *are*, spatzieren. Cic. de Leg. 2, 1 *Satis jam deambulatum est.* Adde Cat. R. R. c. 127; Suet. Aug. c. 83 & 96; & Domit. c. 21; Celſ. 1, 3; Vlp. l. 12 § 1 ff. de usu & habit.

¶ Deambulatio, *onis*, f. der spatziergang. Terent. Heaut. 4, 6, 2 *Me hæc deambulatio, quanquam non laboriosa, ad languorem dedit.* ¶ 2. De loco Vlp. lib. 7 ff. t. 1 l. 13 § 4 *Deambulationes arboribus opacæ atque amœnæ*, lustige spatzier-wege.

¶ Deambulācrum, *i*, n. der spatzier-weg. Mamertinus Paneg. Iuliani c. 9 *Fora, deambulacra, gymnasia.*

¶ Deambulatorium, *i*, n. itidem locus, in quo deambulamus, apud Capitol. in Gord. c. 32.

¶ Funambulus, vide in *Funis.*

¶ Inambulo, *are*, einhergehen. Asin. Pollio Cic. 10 epist. 32 *Cum nudis pedibus inambularet.* Liv. 23, 43 *Per muros inambulare.*

¶ Inambulatio, *onis*, f. actus inambulandi, der gang. Cic. in Bruto c. 43 *Nulla inambulatio, non crebra supplosio pedis.* conf. Auct. ad Herenn. 3, 15. ¶ 2. Deinde locum, ubi inambulatur, significat, ein spatziergang. Plin. 14, 1 *Vna vitis Romæ in Liviæ porticibus subdiales inambulationes umbrosis pergulis opacat.*

¶ Obambulo, *are*, herumspatzieren. Liv. 25, 39 *Milites obambulantes ante vallum portasque.* Ovid. Met. 14, 188 *Fremebundus obambulat Ætnam.* Idem Trist. 2, 459 *Cum solus obambulat ipse.*

¶ Obambulatio, *onis*, f. das herumgehen. Auct. ad Herenn. 3, 19 *Frequentia & obambulatio hominum.*

¶ Perambulo, *are*, durchwandern, durchgehen. Plaut. Most. 3, 2, 122 *Perambula ædes tanquam tuas.* Horat. Epod. 17, 41 *Perambulabis astra sidus aureum.* Id. od. 4, 5, 17 *Os rura perambulat.* Ovid. Heroid. 9 v. 135 *Frigusque perambulat artus.*

¶ Perambulātus, *a, um*, durchstrichen; ut, *Perambulatus Romanis legionibus Niphates*, Sidon. Carm. 23, 93.

¶ Præambŭlo, *are*, præire, vorhergehen. Mart. Capell. lib. 9 p. 306 *Tanti comitatus præambulare visuntur.*

¶ Præambŭlus, *i*, m. ein vorgänger; ut, *Divis præambulis*, Mart. Cap. lib. 9 p. 335. *Dux præambulus*, Sarisb. 2, 27. *Præambulus gratiæ Baptista*, Id. 3, 11. Etiam in fœm. *Mater præambula* dixit Capella lib. 2 p. 46.

¶ Prodeambulo, *are*, hinausspatzieren. Ter. Adelph. 5, 1, 4 *Prodeambulare huc libitum est.*

¶ Redambulo, *are*, redire, zurückgehen, wiederkommen. Plautus Capt. 4, 2 extr. *Bene ambula & redambula.*

Amburbialis, amburbium, quære infra *Vrbs.*

Amburo, Amburvo, Ambustio, &c. vide *Vro, Vrbo, Vro.*

AMĔCVS, *i*, m. & Ameca, *æ*, f. antique pro *Amicus* & *Amica*. Nam Festus in Amicitia, *ab antiquis*, inquit, *ameci & amecæ per E litteram efferebantur.* Tribuitur sic Plauto, & *Amicus* sive *Amecus* videtur per Syncopem esse pro *Animæcus*, quasi qui erga alium animo æquo est, ap. Voss. Etym. in *Amo* p. 25. Nam & in Gloss. Philoxeni *Animecus*, ἰσόψυχος. Mulierem autem amantem Laberius non *amecabundam*, ut nonnulli existimant, sed *amorabundam* dixit ap. Gellium 11, 15.

AMĔLĒTĪDES, exstat in Ovid. de Arte am. 3, 275. v. Voss. Etym. p. 23. Alii præferunt *Analectides*, de quibus infra.

AMELIVS, *i*, m. philosophus Platonicus; Discipulum Plotini præceptorem Porphyrii, æqualem Origenis prodit Suidas. Verba ejus, quibus Ioannem evangelistam barbarum vocat, describunt Theodoretus 2 de cur. græc. affect. Lud. Viv. ad 10 Aug. de Civ. D. 29, alii.

AMELLVS, *i*, m. flos, quem inter eas herbas, ex quibus remedia adversus apum morbos paranda sint, Virgilius numerat, & describit eleganter Georg. 4, 271 *Est etiam flos in pratis, cui nomen amello, &c. tonsis in vallibus illum Pastores, & curva legunt prope flumina Mellæ;* qui fluvius est Galliæ Cisalpinæ prope Brixiam. Vide Catull. 67, 33. Matthiolus *Astera Atticum* significari a Virgilio existimat, ἀστέρα ἀττικὸν, sternkraut, megerkraut. *Sed reclamat*, inquit Hadrianus, *foliorum paucitas, quorum tamen in amello copiosam silvam prodit Virgilius, & stellatus vertex, cujus ille nullum facit indicium, non omissurus tam celebrem notam in tam accurata floris præter morem descriptione.*

AMEN, indecl. Hebræis אמן est πεπιστωμένως, ἀληθῶς, ut Suidas exponit, id est, *certe, vere*, amen, warlich; gr. ἀμὴν in N. T. Septuaginta reddunt γένοιτο, *fiat*. Particula est asseverandi, approbandi & optandi. Fortun. de P. V. ult. primam corripit; eandem producit Auson. Ephem. Orat. v. 85.

AMEN, *inis*, n. ein riemen; ab ἅμμα, *vinculum, nexus*, extrito altero m. a verbo ἅπτω, necto. Tribuitur Arnobio lib. 7 p. 230. Sed lectio variat. v. Heraldi Animadv. p. 271. Hinc *Amentum*, de quo mox dicetur.

AMĔNĀNVS, *i*, m. fluvius Siciliæ, Ætnæ monti propinquus, Strabo l. 5 p. 166. Eumdem rescribendum esse apud Ovidium pro *Amasenus* & *Amisenus*, evicere dudum Fulv. Vrsinus, & Phil. Cluverius. Versus est Met. 15, 279 *Nec non Sicanias volvens Amenanus arenas* &c. Vbi vulgo *Amasenus* legitur, cujus nominis in Sicilia nullus fluvius est. Sic ergo Strabo c. l. instar interpretis: καθάπερ περὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασὶ, τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος· ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ πάλιν ῥεῖ: *De Amenano, fluente per Catanam, tradunt, per aliquot annos destitui aquis, & iterum fluere.*

Amens, amentia, vide *Mens.*

AMENTVM, *i*, n. loramentum est, quo telum regitur & emittitur, der riemen am wurfspieß, ihn damit zu schwingen. Cujus generis tela nobis in usu non sunt, præter fundam. Liv. 37, 41 *Humor jaculorum amenta emollierat.* Silius 9, 509 *Flatus Pœnorum tela secundat, Et, velut amento contorta hastilia, turbo Adjuvat.* Virg. Æn. 9, 665 *Amentaque torquent.* conf. Plin. 7, 56; & Ovid. Met. 12, 321. Lorum, quo soleæ restringuntur, der schuhriemen. V. Festum & Servium. *Amentum* autem quasi *apimentum* ab *apere* quod est *ligare, jungere*; vel ex Græco ἅμματα, vel, ut ap. Fest. putido commento additur, *quia aptantes amenta, ea ad mentum trahunt.* v. Dacer.

¶ Amento, *are*, mit riemen versehen, fiedern; ut, *Amentare jaculum*, id est, amento relegare & jactui parare, Lucanus 6, 221. Eleganter quoque Silius, ut in membranis Colon. est, ad ventum accommodat in incendii descriptione l. 14 v 423 *Pastosque bitumine torquet Amentante Noto Pœnorum aplustribus ignes.*

¶ Amentatus, *a, um*. Cic. in Bruto c. 78 *Hastæ velitibus amentatæ traduntur.* Hinc metaphorice Idem argumenta ab alio petita, intelligens, de Orat. 1, 57 *Ab auctore aliquo*, inquit, *amentatas hastas acceptas oratoriis lacertis viribusque torquere*, nos respectu ad sagittas pennatas habito: die bolzen, die ein ander gefiedert, verschiessen.

¶ Amentatio sive Admentatio, *onis*, f. actus amentandi, item actus jaculandi: deinde jacula ipsa, sive tela. Tertull. ad Nation. 1, 10 *Quo machæris vestris admentationibusque cadatis.*

AMĔRIA, *æ*, f. oppidum Vmbriæ, patria Roscii Amerini, quem Cicero defendit.

¶ Amerinus, *a, um*, adject. ut, *Amerina salix*, Plin. 24, 9. Virgil. Georg. 1, 265 *Atque Amerina parant lentæ retinacula viti*, hoc est, vimina, quibus vites religantur ad palos, weiden, damit man den wein heftet. *Amerinus municeps*, Cic. pro Rosc. Am. c. 6.

¶ Amerina, *orum*, n. pl. subst. genus pyrorum. Stat. 1 Silv. ult. v 18 *Et massis Amerina non perustis.* Plinius inter serissima pyrorum genera numerat, quem vide lib. 15, 15.

AMERIAS, *æ*, m. grammaticus fuit antiquissimus, Athenæo & Sophocli, veteri Apollonii scholiastæ laudatus non raro. v. Casaub. c. 1 Lect. Theocr. p. 9.

AMERICA, *æ*, f. terra illa nova, ab inventore secundario *Americo Vesputio* dicta, non sine injuria *Christophori Coloni*, quem alii corrupta voce *Columbum* vocant. Quandoquidem is A. C. 1492 primo insulas Americæ Hispaniolam, Cubam, & Iamaicam detexit: quinquennio demum post, videlicet A. 1497 *Americus Vespuțius Florentinus* ulterius est progressus, quippe janua per illum priorem patefacta, viaque monstrata. An veteribus fuerit cognita? disquirit Bernegg. quæst. ad Tacit. qu. 188. Barlæus in Brasilia p. 40, 41. Rupertus ad Val. Max. 4, 6 dissert. 2 p. 296 seqq. alii, qui de origine gentium Americanarum scripserunt, v. g. Grotius, Laetius, Hornius, Ziglerus, Dapper.

AMĔRIMNON, *i*, n. ἀμέριμνον, herba semper vivens & virens, immergrün, hauswurtz, Plin. 25, 13.

Amerina, amerinus, quære in *Ameria.*

AMES, *itis*, m. plur. *amites*, furculæ sunt, quibus in venatione retia suspenduntur, stützen, gabeln, stecke, damit man das garn aufspannet; auctore Porphyrione in illud Horatii Epod. 2, 33

Aut amite levi rara tendit retia, turdis edacibus dolos.

Sane & Festus *perticam*, seu *furcam aucupalem* interpretatur, eine leimstange. Et Pallad. Sept. t. 12 *In amitibus apparetur aucupium* &c. conf. ejus Iun. t. 2. Vet. Gloss. *Amites*, ἰξευτικοὶ κάλαμοι: item *Amites* στάλικες. Quæ in Græco-Latino Glossario στάσις δικτύων interpretantur. *Varos* Lucanus appellat, de quo infra. Quanta prima sit, dubitatur; plerisque tamen placet, brevem esse.

ĂMĔTHYSTVS, *i*, m. ἀμέθυϛος, i. e. *ebrietatem arcens*, gemma coloris violacei, ein amethyſt. Optima eſt Orientalis vel Indica. Sunt enim & Miſnicæ hoc tempore. Eſt autem *Amethyſtus* ſic dicta, quod ebrietati repugnet. Ariſtoteles enim auctor eſt, amethyſtum umbilico admotum vini vaporem primum ad ſe trahere, deinde eum diſcutere; proinde a crapula & ebrietate ferentem vindicare: v. Ruellius lib. 2 de gemmis. Quam opinionem tamen Plutarch. reprehendit. Varro apud Nonium 3, 138 *Imperito nunnunquam concha videtur margarita, ut amethyſtus ſmaragdus.* Adde Ovid. de Arte am. 3, 181. ¶ 2. Eſt & vitis vel uva, virium tam infirmarum, ut nullam faciat temulentiam, *quam quidam Græci amethyſton appellant*, Colum. 3, 2. *Inerticula* dicta eſt Plin. 14, 2.

¶ Ămĕthyſtinus, *a, um*, adject. quod ex amethyſto conſtat, aut amethyſti colorem refert, violbraun; ut veſtimenta violacea, quæ ea de re *Amethyſtina* dicta. Iuvenalis 7, 135 *Purpura vendit Cauſſidicum, vendunt amethyſtina.* Hic enim color maximo pretio, qui miſtus ex purpura, Plin. 9, 41 & 21, 8; Martial. Apophoret. ep. 152. Inde cum Tyrio prohibitus Neroni, Suet. c. 32. De pretio violaceæ purpuræ, ſive amethyſtini coloris Nepos apud Plin. 9, 39.

¶ Amethyſtinātus, *a, um*, id eſt, amethyſtinis indutus. Martial. 2 epigr. 57 *Amethyſtinatus media qui ſecat ſepta.*

¶ Amethyſtizontes, ſcil. carbunculi, quorum extremus igniculus in Amethyſti violam exit, rubine. Plin. 37, 7.

ĂMĒTOR, *ŏris*, m. ἀμήτωρ, matrem non habens, apud Tertull. de Præſcript. c. 53.

Amfractus, amfragoſus, vide *Frango*.

ĂMĬA, *æ*, f. Ἀμία, piſcis marinus *pelamidi* vel *ſcombro* corporis ſpecie, pinnis & cauda ſimilis, roſtro acuto, ventre craſſo, cauda tenui, in figuram lunæ in cornua curvatæ pinnis ejus conformatis, dorſo cœruleo, eoque ſplendente dum vivit, ventre argenteo, &c. Dictus ab α & μία, quod nunquam ſolus conſpiciatur. Eberus & Peucerus interpretantur germanice, ein welſ. Quod ſi *Velſus* piſcis eſt, ut puto, quem recentiores aliqui *barbatum* nominant, maximus in muſtelarum genere, non erit *amia*, ſed *ſilurus* forte. Oppianus Halieut. 2, 553, de Delphinis:

Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσιν ἀνάρσιοι ἀντιφέρονται
Ἰχθύες, οὓς ἀμίας κικλήσκομεν, οὐδὲ ἀλέγουσι
Δελφίνων, μοῦναι δὲ κατάντια δηριόωνται.

Hoc eſt: *His hoſtes ſunt piſces, quos Amias vocamus. Neque enim delphinos timent: ſed ſoli contra eos feruntur* &c. Vide reliqua quibus pugnam eorum deſcribit. conf. Plin. 5, 15.

ĂMIANTVS, *i*, m. lapis naſcens in Creta, ſciſſili alumini ſimilis, imo alumen noſtrum plumoſum, federweiß, erdflachs, pliant, ſalamanderhaar, glimmer, katzenſilber. G. Agr. Encelius. Ἀμίαντος dictus, quod in ignem injectus οὐ μιαίνεται, *non inquinatur, nec abſumitur, ſed ſplendidior evadit*, Plin. 36, 19.

Amica, amicabilis, amicatius, Amicimen, vide *Amicus*, *Amicio*.

ĂMĬCĪNVS, *i*, m. apud Feſtum *utris pediculus, ex quo vinum diffunditur.* Forte ab *amicio*, quod limbo amiciatur.

ĂMĬCIO, *ixi*, & *icivi*, *ictum*, *icīre*, ἀμπέχεσθαι, ἐπαναβάλλειν, veſtire, operire, ab *am* & *jacio*, kleiden, bekleiden, umhüllen, einwickeln. Suet. Veſp. c. 21 *Dum ſalutabatur, & calceabat ipſe ſe & amiciebat*, er zohe ſich an. Per metaphoram Ovid. 3 de Ponto 8, 13 *Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus.* Conf. Horat. 1 epiſt. 16, 3. Id. 2 epiſt. 1, 270 *Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.* Plaut. Perſ. 2, 5, 6 *Amicibor* (pro amiciar) *glorioſe.* Conf. Diomed. p. 364.

¶ Amictus, *a, um*, bekleidet, angethan, verhüllet. Cic. Phil. 2, 34 *Amictus toga purpurea.* Id. de Orat. 3, 32 *Hippias gloriatus eſt, pallium, quo amictus, ſoccos, quibus indutus eſſet, ſe manu ſua confeciſſe.* Horat. Epod. 17, 22 *Oſſa pelle amicta.* Improprie Id. od. 1, 2, 31 *Nube amictus Apollo.* Catull. 64, 71 *Nive amicta loca*, beſchneyete örter. Flor. 1, 16, 5 *Amicti vitibus montes*, weinberge.

Amictus, *us*, m. ἐπίβλημα, veſtitus, die tracht, kleidung. Dicitur quaſi *Amjectus*, i. e. *circumjectus*, &c. Varr. de L. L. 4, 30 Quintil. 11, 3 *Eſt aliquid in amictu, quod ipſum aliquatenus temporum conditione mutatum eſt.* Et ibid. *Amictus negligentior, decentior* &c. Cic. Att. 6, 1 *Status, amictus, annulus, imago ipſa declarat.* Horat. 1 epiſt. 17, 27

Alter purpureum non expectabit amictum.

Obſervat Brouckh. ad Tib. 1, 9, 3 *veſtes* eſſe indumenta interiora, *amictum*, quidquid veſtibus ſuperinjicitur. ¶ 2. De cælo, quod undique circumjectum tegit terram, uſurpavit Lucretius 6, 1131

Nec refert, utrum nos in loca deveniamus
Nobis adverſa, & cæli mutemus amictum.

Quod imitatus Virgilius *nebulæ amictum* dixit Æn. 1, 412. Simile eſt, cum *cæli tegmen* Lucretius 1, 986 & Cicero N. D. 2, 44 dixerunt.

¶ Amictorium, *i*, n. amictus, pro veſte quæ papillas mulierum tegat, ponitur. Martial. tit. epigr. 149 lib. 14. Gloſſ. gr. lat. ἐπιβόλαιον, *amictorium, opertorium.*

¶ Amĭcīmen, *iminis*, n. idem quod *Amictus*. Apul. Metam. p. 261 *Mulieres candido ſplendentes amicimine.* Et eodem libro p. 268 *Linteo & rudi contectus amicimine.*

¶ Amĭcŭlum, *i*, n. genus veſtimenti, ἀναβόλαιον, περιβόλαιον, ein oberrock, oberkleid, mantel. Cic. Nat. D. 3, 34 *Dionyſius aureum Iovi Olympio detraxit amiculum grandi pondere, in eo etiam cavillatus, æſtate grave eſſe aureum amiculum: hieme frigidum; eique laneum pallium injecit.* Curt. 3, 12, 5 *Amiculum Darius, ne cultu proderetur, abjecerat.* Apul. Met. 10 p. 244 *Feralibus amiculis inſtrictus atque obditus*, ſterbe-küttel.

¶ Amiculātus, *a, um*, amictus, veſtitus, bekleidet. Solinus c. 65 (al. 52) de India: *Pars nudi: pars, obſcena tantum amiculati.*

¶ Circumamictus, *a, um*, velatus, bedecket, umkleidet. Petron. c. 100 *Ego quaſi ſomnio quodam turbulento circumamictus.* v. Interpr. ad h. l. & conf. Vulg. Interpr. Apoc. 4, 4.

¶ Semiamictus, *a, um*, halb bekleidet. Apul. 1 Met. p. 104 *Humi ſedebat ſciſſili palliaſtro ſemiamictus.* Et lib. 7 p. 193 *Centunculis diſparibus & male conſarcinatis ſemiamictus.*

ĂMĪCVS, *a, um*, adject. ab amando, vel ex *Am* & *æquus*, i. e. utrinque æquus vel quaſi *Animæcus*, (v. ſupra *Amæcus*) freundlich, lieb, angenehm, günſtig; ut, *Amicæ civitates*, Cæſ. B. C. 2, 8, 5. *Amici pavones & columbæ*, Plin. 10, 74. *Amica luto ſus*, Horat. 1 epiſt. 2, 26. *Quies amica*, Claudian. præf. 6 Conſ. Hon. *Domus amica, domus optima:* οἶκος φίλος, οἶκος ἄριϛος. *Aurora Muſis amica*, Prov. *Pompejus tibi valde amicus eſt*, Cic. fam. 1, 8, 10. *Quid inter diſſimiles amicum eſſe poteſt?* Vellej. 2, 45, 1. *Homo amicus non magis tyranno quam tyrannidi*, Nepos 17, 3, 2. Comp. Idem 1, 3, 7 *Amicior omnium libertati quam ſuæ dominationi.* Cic. Planco ſub 16 ad Att. 16 *Mihi nemo eſt amicior, nec jucundior, nec carior Attico.* Plaut. Epid. 3, 3, 44 *Nihil homini amico eſt opportuno amicius.* Superl. Cic. 3 Fam. 3 *Succeſſor conjunctiſſimus & amiciſſimus.* Nepos 23, 10, 2 *Eumenes Romanis amiciſſimus.* Cum genit. Cic. Ep. ad Div. 15, 1 *amiciſſimus populi Romani.* Hor. 2 Sat. 6, 12 *Dives amico Hercule* h. e. favente ac theſaurum monſtrante. Ita *dextrum* vocat Perſ. 2, 11. Ovid. Faſt. 3, 833 de Pallade: *Dea carminis illa eſt; Si mereor, ſtudiis adſit amica meis.* Id. Art. am. 1, 585 *Tuta frequensque via eſt per amicum fallere nomen.* Conf. Manil. 2, 634. *Nec Diis amicum eſt, nec mihi*, Horat. 2 od. 17 dixit, Græcorum more. ¶ 2. In Apul. Apol. p. 289 eſt *Vir auſteræ ſectæ amicitior.* Sed & ſic aliqui legunt in Cic. fam. 3, 2; & 7, 21. Sic & infra *Inimicitior.*

¶ Amicus, *i*, m. ſubſt. φίλος, ein freund, gönner. *Amicus ex animo*, Cic. Phil. 11, 13 ein herzensfreund. *Amicus usque in extremas res*, Tac. Hiſt. 1, 45, 3. Cic. de Amic. c. 21 *Is amicus eſt, qui eſt tanquam alter idem.* Horat. 1 ode 35, 26 *Diffugiunt cadis Cum fæce ſiccatis amici Ferre jugum pariter doloſi.* Rurſus Cic. de Amic. c. 4 *Ex omnibus ſeculis vix tria aut quatuor nominantur amicorum paria.* Adagium vetus: *Vnus Deus & plures amici:* εἷς θεὸς καὶ πολλοὶ φίλοι. v. Chil. Diverſi generis amicos lepide deſcribunt Ennius ap. Gell. 12, 4; & Horat. Sat. 2, 6, 41. Eleganter Cicero de Dionyſio, inconſtanti Græculo Att. 10, 16, 1 *Velim ut tibi amicus ſit, hoc cum tibi opto, opto ut beatus ſis. Erit enim tamdiu.* ¶ 2. *Amicum ſibi eſſe*, eſt bene curare cutem ſuam, non defraudare genium, ſich wohl warten. Contra Horat. 1 Sat. 2, 20 *Vix credere poſſis, quam ſibi non ſit amicus.* ¶ 3. Interdum *amicus* is, qui inhoneſte amat, dicitur. Antiquus poëta ap. Cic. de N. D. 1, 6 *ab amico amante argentum accipere meretrix non vult.* ¶ 4. *Amici principum*, dicebantur conſiliarii & proceres principum, eorumque domeſtici & familiares, geheime Räthe, und hohe Miniſtri am hof; qui aſſidui circa principem vel regem. Vide exempla in Nepote 1, 3, 2; & 21, 3, 1; Curt. 4, 1, 19 &c. & in Notis Io. G. Grævii ad Iuſtin. 1, 4 & ad Cic. fam. 15, 2. Hi & *Comites* appellati, a *comitando*. Quod cum faciebant, hoc eſt, procedenti principi aderant officii cauſſa, præcedere ſolebant; nam ſervi & minus honorata miniſteria ſequebantur: unde & *pediſſequi* dicti: Illi enim *anteambulones* (de quibus ſupra) item *Antepedes* appellari, ut notat obſervatque Salmaſius ad Treb. Poll. f. 336. Et erant *Amici iſti* ſeu *Comites* principum in diverſas claſſes diſtincti, pro ratione honorum, quos ſuſtinebant: qua de re Lipſ. ad Ann. 6 Tac. not. 29; & Comm. ad Sen. de Benef. 6, 3 n. 229; Salmaſ. ad Spartianum f. 307; Marcilius ad Horat. 1 epiſt. 9 videndi. Ita *amicos Cæſarum* ſe vocabant reges minores. v. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 8 p. 525. Sed & *potentes & magni amici* principum ſunt, qui gratia apud eos florent aulici, & primæ admiſſionis purpurati, lieblinge. v. Burm. ad Quint. 5, 12, p. 454. ¶ 5. Sic & ipſi patroni, & quibus præſtamus obſequia, *Amici* dicuntur. Ita enim & Horatius Mæcenatem, patronum ſuum, & cui omnes fortunas debebat, blandiſſima appellatione ſalutat Epod. 1, 1 *Ibis Liburnis inter alta navium, Amice, propugnacula.* Alibi adjunxit aliquid, diſcriminis cauſſa. Vt de eodem 2 eod. 18, 12 *Nec potentem amicum Largiora flagito.* Sic & 1 epiſt. 18, 44 *Tu cede potentis amici Lenibus imperiis.* Sen. de Brev. vitæ c. 7 *Quot* (dies abſtulit) *ille potentior amicus? Magnos amicos* Iuvenalis ſimiliter dixit Sat. 3, 57; & 6, 312. ¶ 6. *Amicum* Herculem cognominatum volunt, quod theſauris recludendis præeſſe crederetur. Horat. 2 Sat. 6, 12 *Dives amico Hercule*, i. e. qui theſaurum invenit ope & favore Herculis. Sed non minus ratio illos fugit, quam illos, qui eo, quod Perſius *dextrum* vocat ſat. 2, 11 in ſimili re, *dextrum* nobis Herculem comminiſcuntur, quos refellit Caſaubonus ad h. l.

¶ Ămĭculus, *i*, m. diminutiv. Horat. 1 epiſt. 17, 3 *Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus.* Conf. Catull. 31, 2; & ipſe Cic. Verr. 3, 34.

¶ Ămīca, *æ*, f. amaſia, præſertim quæ amatur inhoneſte, ἑταίρα, eine hure. Nam comitatis cauſſa meretrices honeſtiore nomine *amicæ* appellabantur. Horat. 1 epiſt. 1, 20 *Vt nox longa, quibus mentitur amica.* Ter. And. 1, 3, 10 *Hæc Andria, ſive iſta uxor, ſive amica eſt, &c.* Plaut. Bacch. 2, 2, 16 *Anima eſt amica amanti.* Eædem & *Lupæ* antiquitus & *Pellices* appellatæ: de quo vide in ſuis locis. Argute Cic. pro Cæl. 13 extr. *Neque enim muliebres unquam inimicitias mihi gerendas putavi, præſertim cum ea, quam omnes ſemper amicam omnium potius, quam cujusquam inimicam putaverunt.* ¶ 2. Sed cum relatione ad mulieres tamen *amicæ* honeſte dicuntur. Ovid. Am. 2, 2, 21 *Ibit ad adfectam, quæ non languebit, amicam.*

¶ Amicula, *æ*, f. dimin. Plin. 3 epiſt. 9 *Miſerat epiſtolas Romam ad amiculam quandam.* Suet. Calig. c. 33 *Quoties amiculæ collum exoſcularetur.* Arnob. 4 p. 141 de Iove: *Vxore contentus haud una, concubinis, pellicibus, atque amiculis delectatus.*

¶ Ămīce, adv. amici more, gut, liebreich, als ein freund; ut, *Amice facere*, Cic. de Amic. c. 2. *Amice de quo cogitare*, Nepos 22, 2, 6. Et cum dativo Cic. Off. 1, 26 *Hæc præſcripta ſervantem licet magnifice, graviter, animoſeque vivere, atque etiam ſimpliciter, fideliter, vitæque hominum amice*, hoc eſt, ut nullius hominis inimicitiam ſuſcipias. Superl. Cic. Div. in Verr. c. 9 *Familiariſſime & amiciſſime cum aliquo vivere.*

¶ Amicĭter, idem. Plaut. Perſ. 2, 3, 3 *Amico amiciter commoditatis copiam dare.* Et Pacuv. ap. Nonium 11, 12 *Amico amiciter facere.*

¶ Ămīcĭtia, *æ*, f. die freundſchafft. Cic. Nat. D. 11, 44 *Carum ipſum verbum eſt amoris, ex quo amicitiæ nomen eſt ductum.* Id. in Lælio extr. *Vos hortor, ut, virtute excepta, nihil amicitia præſtabilius eſſe putetis. Amicitias comparare, conglutinare.* Cic. ibid. c. 9 *Iungere cum quo conſuetudines & amicitias*, Id. pro Dejot. c. 9. *Amicitiam parere ſibi cum quo*, Nepos 7, 7, 5. *Amicitiam gerere*, Id. 14, 10, 4; qua forma & Cicero uſus fam. 3, 8. *Aliquem in amicitiam accipere*, Liv. 24, 12; *recipere*, Cic. Att. 2, 20. *Adſcribere ad amicitiam*, Id. Off. 3, 10; *ſe conferre*, Id. de Cl. Orat. c. 81; *ſe applicare*, Id. Verr. 2, 1. Ejusdem ſunt: *Colere, tueri, ſervare amicitiam*, freundſchafft pflegen, halten; Sic, *appetere*,

petere, Id. pro Rosc. Am. c. 13; *conciliare*, ibid. c. 27; *comparare sibi*, Id. de Fin. 1, 20; *consequi*, pro Rosc. Am. c. 22. Huc refer: *In alicujus amicitia esse*: *amicitia alicujus uti*, eines freund ſeyn: *Intercedit mihi cum eo amicitia*: *Spectata*, *Pyladea*, *officiosa amicitia*: *Simulata*, *falsa &c.* Ejusdem sunt etiam *dissolvere amicitiam*, in Lælio c. 9; *Dissuere*, *discindere*, *depecere*, ibidem c. 21, *dissociare*, *disrumpere*, Id. pro Rosc. Am. c. 20 & 22; quod Nepoti 9, 2, 2 *Ab amicitia alicujus deficere*; &, *se removere*, Cic. pro Amer. c. 21. *Amicitias immortales*, *inimicitias mortales debere esse*, vulgi dictum, & proverbii loco fuisse, Livius 40, 46 docet. Eo pertinet illud Quintiliani Decl. 257: *Non oportet immortales esse inimicitias: & ita demum tutum perpetuumque est genus humanum, si amor ac fides nullam habuerint oblivionem.* Cic. in Læl. c. 22 *Ornamentum amicitiæ verecundia.* Idem ibidem, *In amicitia pestis nulla major*, *quam adulatio*, *blanditiæ*, &c. Sed totus hic libellus edisscendus est. Id. Off. 1, 17 *Iucundissima ea est amicitia*, *quam similitudo conjugavit.* Sallust. Iug. c. 31 *Potestne in diversis mentibus pax aut amicitia sperari?* Sed morum similitudine conciliari præcipue amicitias, pulchre ostendit Quint. Decl. 307. conf. Curt. 7, 8, 27. Quint. 1, 2 p. 30 *Amicitiæ* (ex condisscipulatu) *ad senectutem firmissime durant*, &c. Iucundam amicitiæ inter Cic. & Atticum descriptionem v. in illius ad hunc ep. 1, 17 p. 131 Græv. it. 1, 18 pr. Id. ibid. p. 138 de *ambitiosis fucosisque amicitiis.* Hieron. epist. 41 ad Rufinum in fine: *Amicitia*, *quæ desinere potest*, *vera nunquam fuit.* ¶ 2. *Amicitia principis*, Plin. 1 epist. 17, gunſt bey groſſen herren. ¶ 3. *Amicitia*, cum ad plantas ac similia transfertur, συμπάθεια est, die vereinigung. Plin. 19, 8 de ruta: *Amicitia est ei cum fico in tantum*, *ut nusquam lætior proveniat*, *quam sub hac arbore.* ¶ 4. *Amicitiæ*, in Plur. quoque dicuntur pro ipsis amicis: ut in Lælio c. 13 *Fugiendas esse nimias amicitias.* Et eod. c. *Mulierculæ magis amicitiarum præsidia quærunt*, *quam viri*, conf. Suet. Tib. c. 51. ¶ 5. *Amicitia*, nomine proprio, fuit gentium Dea. v. Lil. Gyrald. de Diis Gent.

¶ Amicities, *ei*, f. antiquum, idem, apud Lucretium 5, 1018.

¶ Ămĭco, *are*, φιλόω, amicum reddere, zum freunde machen, verſöhnen. Stat. Theb. 3, 470 *Occlides solita prece numen amicat.*

¶ Amicābilis, *e*, freundlich, gütlich. Plaut. Mil. 4, 4, 8 *Vos modo date operam amicabilem.* Sed alii legunt *adjutabilem.* Sidon. 1 ep. 3 *Scamnis amicabilibus deputari.* Ita Savaro: Sirmondus autem, *amicalibus.* Neutrum ergo satis certum exemplum. Vruntur tamen Iurisconsulti. Lege ult. § ult. Cod. de legit. hæred. *Per amicabilem transactionem sopire casum* vel *controversiam.* Gloss. Vet. φιλικὸς, *amicabilis.* Et Vulg. Interp. Prov. 18, 24 *Vir amicabilis ad societatem.*

¶ Amicālis, *e*, idem. Vlpianus Lege 10 Dig. Mandati vel contra, §. Si quis ea, *Qui adfectionem amicalem promisit.* Apul. de Mundo p. 75 in divinis nominibus etiam *Hospitalis*, *Amicalis* recensetur. Adde Sidonium 1 epist. 3, ex qua in *Amicabilis* modo dictum est.

¶ Amicārius, *i*, m. *qui amicas præbet*, Diomed. 1 p. 313, ein kuppler.

¶ Amicōsus, *i*, m. *qui multas amicas habet*, ibid. ein buhler.

Compositæ:

¶ Coămīcus, *i*, m. ein gemeinſchafftlicher freund. Adferunt ex Cic. de Amic. c. 26 *Inter coamicos senes.* Sed legendum *comicos.* v. Victor. Var. Lect. 8, 12.

¶ Ĭnīmīcus, *a*, *um*, adject. feindſelig, entgegen, ſchädlich; ut, *Inimica patriæ consilia*, i. e. seditiosæ & exitiabiles moliriones, Nep. 4, 3, 3. *Inimica est multorum conversatio*, umgang mit vielen iſt verdrießlich, Sen. epist. 7. *Mihi inimicior*, Cic. Att. 9, 15. *Nemo inimicior Sthenio quam hic C. Claudius fuit*, Id. in Verr. 4, 43. conf. Id. in Piton. c. 31. *Mihi nihil potest esse inimicius*, (in nonnullis MSS. est *inimicitius*) Id. fam. 3, 8. *Inimicissimum quem habere*, Nep. 14, 5, 4. conf. 23, 7, 3. *Inimicissima oleo amurca*, Col. 12, 50.

¶ Ĭnīmīcus, *i*, m. subſt. ein feind, wiederſacher; ut, *Capere inimicos omnes homines*, Ter. And. 4, 2, 12. *Inimicissimus*, pro inimico maximo subſtantive, ut *Intimus*, pro conjunctissimo amico, Nep. 23, 12, 2; & Cic. pro Mil. c. 9. Vtroque loco est *inimicissimum suum* cum pronomine. ¶ 2. Gentilis Parerg. 1, 21 monet, ICtos virum post divortium appellasse *inimicum*, v. Taubm. in Plaut. p. 74.

¶ Inimice, adverb. feindſelig, feindlich. Cic. pro Quint. c. 21 *Inimicissime atque infestissime contendere perseveret.* Id. de Nat. D. 1, 3 *Qui admonent amice*, *decendi sunt*: *qui inimice infestantur*, *repellendi.*

¶ Inimiciter, adverb. idem. Accius ap. Nonium 11, 4: *Placare hostem ferocem inimiciterque accensum.* Et Quadrig. ap. Gell. 3, 8 *Commoti inimiciter tecum bellare studemus.* Charisius quoque p. 181 Tuberoni, & Priscian. p. 1010 Ennio tribuit.

¶ Inimicitia, æ, f. sing. Cic. Tusc. 4, 9; & usitatius Inimicitiæ, *arum*, plur. feindſchafft. *Capere inimicitias in familiam alienam*, Ter. Phorm. 2, 3, 23. *Suscipere inimicitias*, Cic. 2 fam. 18; & *suscipere cum quo* &c. Nepos 14, 10, 2, feindſchafft auf ſich laden *Gerere inimicitias*, Id. 25, 11, 5 *Intercedant mihi inimicitiæ cum eo*, Cic. pro Cælio c. 13. *Erant ei veteres inimicitiæ cum Roscio*, Id. pro Rosc. Am. c. 6. At, *Deponere inimicitias*, pro Flacco c. 1. Conf. *de Amicitia* dicta.

¶ Inimīco, *are*, inimicos reddere, feinde machen, verunreinigen. Horat. 4 od. 15, 19 *Non ira*, *quæ procudit enses*, *Et miseras inimicat urbes.* Vet. Gloss. ἐχθεύω, *Inimico.* Item, ἐχθρὸν ποιῶ, *Inimico.* Stat. Theb. 2, 41 *Hostiles inimicant classica turmas.* Vsus & Sidon. 5 epist. 19.

¶ Inimicālis, *e*, adverſarius, feindſelig. Sidonius Apoll. 1 epist. 3 *Stimulis inimicalibus* (in quem) *excitari.*

ĂMĪDA, æ, f. Meſopotamiæ oppidum, cujus mentio apud Ammianum iæpe fit, qui lib. 18, 14 vocat *civitatem* Romanorum *cladibus inclytam*, puta, sub Constantio. Vide Sex. Rufum c. 27. Vnde

¶ Amidēnus, *i*, gentile, Amida oriundus.

ĂMĬLCAR, ſ. Hamilcar, *ăris*, m. Ἀμίλκας, dux Carthaginienſis fuit, facundia & solertia insignis; qui ingressus in castra Alexandri Magni, consilia ejus de Athenienſibus astute exploravit, exulem se simulans, & militem offerens, ut ex Trogo Iustinus scripsit 21, 6. Penultimam Gen. *Amilcaris* longam fuisse ostendit Gellius 4, 7. Brevem vide apud Silium 13, 732. ¶ 2. *Amilcar* alter, *Barcas* cognominatus, pater fuit Annibalis, notissimus ex vita, quam Nepos scripsit. ¶ 3. Plures hujus nominis in bellis Punicis occurrunt apud Livium & Polybium.

ĂMĪNEA, æ, f. regio vitifera Campaniæ. Macrob. Sat. 2, 16 *Vvarum ista sunt genera*, *Aminea scilicet a regione. Nam Aminei fuerunt*, *ubi nunc Falernum est.* MS. liber *Salernum* habet, pro *Falernum*, quod multis inde probabilius est, quia Virgilius Georg. 2, 96, 97 videtur Amineas uvas a Falernis separasse.

¶ Ămīnēus, *a*, *um*, adj. Virgil. Georg. 2, 97

Sunt & Aminææ vites, *fortissima vina.*

Vbi libri quidam repræsentant: *Sunt etiam Ammīnēæ vites.* v. Car. Ruæi not. Galenus & Hesychius ἄμπελον scribunt. Alciatus dictum putat quasi ἄμεινον *melius.* Servio *vinum amineum* vinum est *fine minio*, i. e. sine rubore. Sed hoc etymon refutat Pierius ad h. l. & Th. Gatakerus in Adversi. Misc. posth. c. 5. *v.* ibi plura. Apud Serenum v. 704 est *Amineum Lyæum.* Apud Cat. R. R. c. 5; & Lege fin. Dig. de tritico, vino, oleo, *vinum Aminæum* in dulcioribus numeratur. Egregius locus est Plinii 14, 2 *Principatus datur Aminnicis* (vitibus) *propter firmitatem*, *senioque proficientem vini ejus ubique vitam.*

AMIPSIAS, vel Amepsias, æ, m. (utrumque scribitur, cum græcum sit Ἀμψίας,) poëta fuit comicus, in quem & similes, ut ineptos, Aristophanes (initio Ranarum) est invectus. Meminit & Laërtius Diogenes, illumque ait in Socratem scripsisse, palliatumque ipsum in fabula induxisse. v. Voss. de Poët. Gr. p. 35 seqq.

Amisius, Germaniæ fluvius, vide in *Amasias.*

Amissio, amissus, &c. vide *Mitto.*

ĂMĬTA, æ, f. patris mei soror, πατρικὴ ἀδελφή, die baſe, vaters ſchweſter. Nepos 14, 2, 4 *Erat mater cum Datame*, *amita Paphlagonis.* Et Persius Sat. 6, 52 *Si mihi nulla iam reliqua ex amitis*, *patruelis nulla.* Videtur tamen apud veteres secundam habuisse productam. *Amita* enim dicetur, quæ ab antiquioribus *Avita* dicebatur, quia tertia a me & avia. Vel *amita*, quod a patre meo amata, ut docent Festus & ad ipsum Scaliger. Hinc apud Propert. 2, 6 in illo: *Me lædit*, *si multa tibi dedit oscula mater*, *Me soror*, *& cum quo dormit amica simul*: pro *amica*, quidam legunt *amita*, quod est MS. Palat. ¶ 2. *Amita magna*, avi soror, Lege 10 Dig. § 15 de Grad.

¶ Amitīni, & Amitinæ, fratrum diversi sexus liberi, geſchwiſterkinder, ibidem.

¶ Abamita, æ, f. soror est abavi, des großvaters vatern ſchweſter. Gaj. D. 38 t. 10 l. 3 & Paul. ibid. l. 10 & 14.

¶ Proamita, æ, f. amita magna, avi paterni soror, des großvaters ſchweſter. De hisce omnibus consulas Tit. Institut. de Gradibus: & leg. 10 Dig. de Grad.

ĂMĪTERNVM, *i*, n. oppidum Italiæ, natalibus Sallustii inclytum, Plin. 3, 5.

¶ Amiternus, & Amiternīnus, *a*, *um*, adject. ut, *Amiterna cohors*, Virg. Æn. 7, 710. *Amiternus ager*, Martial. 13, 20. *Amiternina arva*, Colum. 10 v. 422. *Amiternina uva*, Plin. 14, 2.

ĂMȳTHAON, *ŏnis*, m. Melampi medici pater; ideo ille *Amithaone cretus* dicitur Stat. Theb. 3, 452.

¶ Amithaonius, *a*, *um*, adj. Virg. Georg. 3, 550.

Phillyrides Chiron, *Amithaoniusque Melampus.*

AMMI, *ammios*, n. ἄμμι, *Ammium*, *i*, Plinio lib. 20 extremo, cuminum Æthiopicum est, semen habet cumino exilius, quemadmodum Dioscorides inquit 3, 63. Germani ammey vocant. v. Matthiol.

Amminea, Ammineus, vide *Aminea.*

AMMIĀNVS MARCELLĪNVS, Historicus Latinus, Antiochia oriundus, sub Imperatoribus Gratiano & Valentiniano scripsit Historiam, a principatu Cæsaris Nervæ exorsus usque ad Valentis interitum libris 31, ex quibus posteriores 18 supersunt. v. Voss. de Hist. Græc. 2, 18 & de Hist. Lat. 2, 9.

Ammium, vide in *Ammi.*

AMMOCHRȳSVS, *i*, m. ἀμμόχρυσος, gemmæ genus, Plin. 37, 11; Solin c. 50. alias gold-ſand, katzen-gold.

AMMŎDȳTES, æ, m. Ἀμμοδύτης, animal viperæ simile, magnitudine cubitali, Aëtio est Serm. 13, 25, eine ſchlange. conf. Solin. c. 40; & Lucan. 8, 715, ubi *concolor atque indiscretus arenis* dicitur.

AMMON, *ōnis*, m. vel *Hammon*, gr. ἄμμων, Jovis cognomen, cujus simulacrum cum capite arietino pingebatur, de quo apud Tertullianum, Minuc. Felicem, & Arnobium legere est, & inde *Corniger* poëtis appellatur. Cauſſam vide apud Festum & Servium in illud Virgilii Æn. 4, 198 *Hic Ammone satus.* ἄμμος Græce *fabulum* sive *arenam* significat. Vnde appellatus hic Iupiter, quia in arena sedens inventus fuit, eique cornua affinguntur arietis, a genere pecudis, inter quod repertus est. Additur & hæc nominis ratio, quia in desertis & arenosis Libyæ locis colebatur. Quo illud Propertii videtur spectare l. 4 eleg. 1, 103

Hoc neque arenosum Libyci Iovis explicat antrum.

Locum ipsum & templum & oraculum Lucanus 9, 511 seqq. & Curtius 4, 7 describunt. Et quia Græce ἄμμος juxta & ἄμμος scribitur; itaque ex æquo apud Latinos & *Ammon* & *Hammon* invenitur. Alii non ab arenis nominis rationem petunt; sed ἀμᾶν per apharesin proprio ab Ægyptiis vocabulo pro θεμῶν appellatum volunt: id autem *occultum* sive *occultationem* significat: Plat. in Phædro. Conf. Voss. de Idolol. 1, 27 & 32; lib. 2, 11. Kircher. in Obeliſc. Pamphil. 4 p. 270 & Oedip. Ægypt. Tom. 1 Syntagm. 3. At Bochartus in Phaleg 1, 1 a *Cham*, seu *Ham*, Noæ filio, deducit. ¶ 2. *Ammonis cornu* inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas aureo colore, Plin. 37, 10 & Solin. c. 40.

¶ Ammōnia, æ, f. ita cognominata fuit & Iuno, culta in Græcia ab Eleis. *v.* Pausan. in Eliac. p. 163. Eodem nomine appellata olim fuit Libyæ pars mediterranea: quin etiam tota Libya, auctore Stephano.

¶ Ammonii, *orum*, m. pl. populi Libyæ, colentes Iovem Ammonem. Pausanias in Lacon. p. 100 *Aphytei colunt Ammonem non minus, quam Ammonii Libyæ*, τιμῶσιν Ἄμμωνα, ὅθεν ἥκασιν, ἢ οἱ Ἀμμώνιοι Λιβύων.

¶ Ammonium, *i*, n. nomen coloris fuscus, apud Varronem R. R. 3, 2 sed ubi fortassis rectius legitur *Armenium.*

AMMONĬĂCVM, *i*, n. Ἀμμωνιακόν, succus est, destillans ex arbore ferulacea in Africa juxta Ammonis oraculum, ut habet Dioscorides 3, 98. Officinæ vulgo *Armoniacum* vocant armoniac; sed legitimum nec habere possunt, nec exhibent. vid. Cels. 5, 5 & 6, 6; Plin. 12, 23 & 20, 18; & 24, 6; & 31, 7. Solin. c. 40.

¶ Ammoniacus, *a*, *um*, adject. ut, *Ammoniacus sal*, qui sub arenis in laminas concretus invenitur in Cyrenaica regione, ab ἄμμος, *arena*: quod

quod & Plin. ostendit, sic habens 31, 7 de salis generibus, *Cyrenaici tractus nobilitantur Ammoniaco, & ipso, quia sub arenis inveniatur, appellato.* Vulgo *Sal Ammoniacum*, salmiac. v. Colum. 6, 17; & Matthiol. Ovid. de Medicam. faciei v. 94 *Cumque Ammoniaco mascula thura salis.*

AMMONIANUS, *i*, m. Grammaticus: fuit ille, cui asinus fuit sapientiæ auditor. Suidas f. 206.

AMMONITRUM, *i*, n. massa est ex arena alba trita, & nitro mixta, ex qua deinde fit massa vitri puri & candidi, glasstein. Plin. 36, 26.

AMMONIUS, *i*, m. Ἀμμώνιος. Tres hoc nomine philosophi celebrantur. Quorum primus Ægyptius, præceptor Plutarchi Chæronei, sub Nerone, cujus ipse sæpe meminit. Stoica se imbuerat; sed Platonicæ magis addictus fuit. ¶ 2. Secundus *Ammonius* nobilis ille philosophus fuit Alexandrinus, memoratus etiam Ammiano 22, 42, quem inter alios Origenes & Plotinus audiere, quod in Plotini præceptoris sui vita Porphyrius scripsit. Commodo imperante relictis saccis, in quibus frumenta circumferebat, philosophicæ vitæ se tradidisse, auctor est Theodoretus lib. 6 de cur. Græc. aff. Hinc videlicet cognomen ipsi factum est *Saccas*, Σακκᾶς, quomodo scribit hanc vocem & Suidas. Retulit eum inter ecclesiasticos scriptores Hieronymus, additque, falso accusatum a Porphyrio, quod ex Christiano ethnicus fuerit, cum constet, eum usque ad extremam vitam Christianum perseverasse. ¶ 3. Tertius *Ammonius*, Hermiæ filius fuit, Procli discipulus, præceptor Simplicii. *Ammonios* alios suggerent Martyrologia. De *Ammoniis* populis vide in *Ammon*.

AMMUDATES, *is*, m. Deus olim apud Romanos, cujus mentio apud alios non est præter Commodianum Instruct. 18 *Ammudatemque suum cultores more colebant, Magnus erat illis, quando fuit aurum in æde* &c.

AMNACUM, *i*, n. mutterkraut. Plin. 21, 30 *Parthenium alii leucanthen, alii amnacum vocant.*

AMNEMONES, *um*, pl. m. ἀμνήμονες, i. e. *immemores*: ita dicti in Gnido sexaginta ex optimatibus, qui præerant, ad quos de rebus maximis referebant, Alex. ab Alex. 4, 11. Plutarch. Probl. c. 110.

AMNESTIA, *æ*, f. die vergessung des vorigen unrechts, ex ἀμνηστίας Græco vocabulo: quo usus videtur Cicero in oratione quadam ad Senatum in æde Telluris habita de pace cum Antonio facienda, quæ hodie non exstat. Ita enim Philipp. 1 initio scribit: *in quo templo, quantum in me fuit, jeci fundamenta pacis: Atheniensiumque renovavi exemplum: Græcum etiam verbum usurpavi, quo tum in sedandis discordiis erat usa illa civitas, atque omnem memoriam discordiarum oblivione sempiterna delendam censui.* Nam per Græcum verbum ἀμνηστίας vocem intelligendam plerique interpretes consentiunt: solo dissentiente Mureto Var. Lect. 2, 15. Nepos 8, 3, 2 *Legem oblivionis* vocat; Plutarchus Præcept. Politicis ἀμνηστίας ψήφισμα. Vellej. 2, 58, 4 *Decretum oblivionis*. Val. Max. 4, 1 ext. 4 *Plebiscitum ne qua præteritarum rerum mentio fieret.* Suet. Tib. c. 4 *Abolitionem facti*: Quamquam Torrentius verbum *facti* adulterinum suspicetur, in Claudio tamen c. 11 *Dictorum factorumque veniam & oblivionem* appellat. Plura in hanc rem Bœclerus in Dissert. de *Amnestia*, olim cum Vellejo edita; Boxhornius dissert. peculiari; Forstnerus in not. ad Tac. Annal. 12, 19; Bosius ad Nepot. Thrasyb. c. 3.

Amnicola, amniculus, amnicus, &c. vide sequens *Amnis*.

AMNIS, *is*, m. flumen dictum ab *ambitu*, *quod circumeat aliquid*, secundum Varr. de L. L. 4, 5, vel ab *am* ex ἀμφὶ, & *nare*, secundum Festum, ein fluß, bach. *Cæruleus, liquidus, lubricus, placidus*, Ovidio. *Purus*, Horat. 2 epist. 2, 120. *Rapidus*, Sen. Medea v. 411. *Vadosus*, Virg. Æn. 7, 728. Cic. in orat. c. 12 de Herodoto & Thucydide: *Alter sine ullis*, inquit, *salebris quasi sedatus amnis fluit, alter incitatior fertur.* Rursus Sen. Hippol. v. 16 *Meander steriles amne maligno radit arenas.* Liv. 21, 5 *Vorticoso amni delati in hostes*; & c. 27 ejusd. libri, *Trajecto amni*. Nam utroque more sexus casus formatur. *Amnes sonantes* & *sonoros* dicere amant poëtæ Græci & Latini. v. de la Cerda ad Virg. Ge. 3, 269. ¶ 2. Apud Virg. Georg. 4, 233 *Oceani amnes* sunt aquæ ex oceano terram ambientes. Et in Æn. 4, 164 *amnes* sunt torrentes, qui dicuntur *ruere de montibus*. Quin *mulsos amnes* pro aqua mulsa dixit Samon. 747. *Amnem Falerni* 773 *nimios reserati vel vis amnes* 809. ¶ 3. Veteres etiam fœm. genere usurparunt. Plaut. Merc. 5, 2, 18 *Nec ulla mihi obstabit amnis.* conf. Fest. & Nonius 3, 11.

¶ Amniculus, *i*, m. diminut. Livius 36, 22 *Ab altero amniculo Appium Claudium opposuit.*

¶ Amnicus, *a*, *um*, adj. in oder aus dem bach; ut, *Amnica insula*, Plin. 3, 25. Auson. Mosella v. 205 *Impubemque manum, super amnica terga vagantem Dum spectat* &c. *Amnicæ herbæ*, Solin. c. 20. *Amnicus liquor*, Prudent. Peristeph. hymn. 11 prope fin.

¶ Amnensis, *e*, ad amnem situs, περιποτάμιος, am fluß liegend. Festus: *Amnenses dictæ urbes prope amnem sitæ.*

¶ Amnicola, *æ*, c. amnem accolens, am fluß wohnend, wachsend. Ovid. Met. 10, 96 *Amnicolæque simul salices, & aquatica lotos.*

¶ Amnigenus, *a*, *um*, in amne genitus, im wasser herfür kommend. Auson. Mosella v. 116 *Amnigenos inter pisces* &c. Et Val. Flacc. 5, 584 *Amnigenam mirere Choaspen.*

¶ Interamnus f. Interamnanus, *a*, *um*, quod inter duos amnes jacet, zwischen 2 flüssen gelegen. Lamprid. Alex. Sev. c. 56 *Terras interamnas* f. *interamnanas* vocat regionem, quæ Græcis est Mesopotamia. v. Curt. 5, 1, 15 cum Not. Freinshemii. *Spatia amplecti interamna* Solinus dixit c. 32. v. Salmas. ad h. l. t. 295 & 492. Fuit & *Interamna* Civitas Italiæ, inter amnes constituta. v. Vellej. 1, 14, 4 & Varr. L. L. 5, 4.

AMNISUS, *i*, m. fluvius Cretæ insulæ, ut Callimachi scholiastes tradit ad Hymn. Dianæ v. 15, & Stephanus ex Holstenii emendatione; inprimis Spanh. ad Call. l. c.

¶ Amnisiades, nymphæ eidem Stephano: sive *Amnisides*, ut Callimachus c. l. brevius vocem formavit, — Ἀμνισίδας ἔικοσι νύμφας.

AMO, *avi*, *atum*, *are*, ex μάω per metathesin, vel ex contracto μῶ i. e. *vehementer cupio* & a epitat. factum videtur, & significat eatum habere, lieben, liebhaben; ut, *Amare ex animo*, Cic. ad Qu. Frat. 1, 1, 5: *medullitus*, Plaut. Most. 1, 3, 27: *ardentius*, Plin. epist. 3, 9. *Aliquem plus oculis suis amare*, Catull. 3, 4; & Ter. Adelph. 5, 7, 5. *Mutuis animis amant, amantur*, sie lieben einander, rursus Cat. 46, 20. *Amare nihil aliud est, nisi eum ipsum diligere, quem amas, nulla indigentia, nulla utilitate quæsita*, Cic. Læl. c. 27. ¶ 2. *Aliquam amare in matrimonium*, Quintil. 11, 1 p. 980 ed. Burm. eheliche affection zu ihr haben. Cic. ad Qu. Frat. 3, 8 de Pompejo: *Quam ineptus! quam se ipsum amans sine rivali.* Id. ad Att. 4, 16 *Dices tu ergo, quomodo hæc fers? belle mehercle, & in eo me valde amo*, bar! ber gefälle ich mir selbst. Ita Sen. Thyest. v. 92 *Amate pœnas*, i. e. æquo animo illas ferte. ¶ 3. Significat & absolute *amare*, amore captum esse, verliebt seyn, in buhlschafft liegen. Ter. And. 1, 2, 20 *Omnes qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt. Misere amare.* Ter. Heaut. 2, 1, 16 & *Efflictim amare*, est supra modum amare, ita, ut te effligas, Plaut. Amph. 1, 3, 19; & Apul. Met. 5 p. 161. *Perdite amare*, Ter. ead. fab. 1, 1, 45. Uno verbo in Plauto *Perire*, item *deperire* est. *Extrema linea amare* quid sit, vide in *Linea*. ¶ 4. Majus est quam *diligere*. Cic. ad Brutum epist. 1 *Clodius Trib. pl. designatus valde me diligit, vel ut ἐμφατικώτερον dicam, me amat.* Id. 9 fam. 14 *Quis erat, qui putaret, ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere? tantum accessit, ut mihi nunc denique amare videar, antea dilexisse.* cont. Nonius 5, 3. Factum hinc, ut *amicitia* quoque plus esse, quam *benevolentia* censeatur. Illa est amantis, hæc diligentis, inquit Ammon. Popm. 1 de diff. verb. p. 31. Catullo tamen minus est *amare*, quam *bene velle*, epigr. 72 ad Lesbiam, ubi Muretum vide p. 228 hoc explicantem, inter alia ex illo Aristotelis: *cum bestias, tum etiam res inanimatas, ut cibum potumque, ut signa tabulasque egregii operis amare dicimur, quibus tamen nemo sanus bene velle nos dixerit.* Nimirum hac in comparatione *amandi* verbum latius patet, & in omnia funditur, quæ cara sunt nobis, sive nostra, sive ipsorum causa; *bene velle* autem iis tantum dicimur, quæ propter ipsa diligimus. Huc refer, quæ de discrimine inter amorem *amicitiæ* & *benevolentiæ* disserunt Ethici. ¶ 5. Cum autem Afranius dixit apud Nonium 5, 1 *Amabit sapiens, cupient cæteri*, amare ad rectæ rationis, cupere ad appetitus sensitivi, ut cum philosophis loquamur, vim referendum est. ¶ 6. Obtestandi formulæ sunt, *Si me amas*, Cic. ad Qu. Frat. 2, 10. *Si quicquam me amas*, Id. ad Att. 5, 17. Iurandi autem, *Ita me Dii ament*, Ter. Eun. 3, 2, 21. *Sic me Deus amet*, als mir Gott helffe. ¶ 7. Græca ratio est, cum verbo *amare* pro *solere*, pflegen, utimur; quod non semel Horatius fecit, ut, 2 od. 3, 9 *Qua pinus ingens albaque populus Umbram hospitalem consociare amant.* Et 3 od. 16, 9 *Aurum per medios ire satellites & perrumpere amat saxa* &c. Similiter & Catullus & alii locuti. Sallust. Iug. c. 34 *Quæ ira fieri amat*, ut videtur pro *amant*, Gr. φιλεῖ. v. Quintil. 9, 3. Ammian. 16, 12. m; & Tac. An. 4, 9, 3. Ita etiam loca, ubi frequenter versantur homines vel bestiæ, dicuntur ab iis *amari*. Vid. Bur. ad Grat. 390. ¶ 8. Est & alia forma, *amo te*, qua uti solent auctores, cum & gratiæ agendæ sunt, quod impetravimus optatum, & ostendendum est, id multo gratissimum & jucundissimum nobis esse, eaque de re ad omnia amoris & benevolentiæ officia nos esse obstrictos, ich bin dafür verbunden, ich nehme es zu danck an. Ter. Eun. 1, 2, 106 THAIS: *Hoc modo sine te exorem.* PHÆD. *Scilicet faciundum est, quod vis.* TH. *merito amo te: bene facis.* Similiter & Heaut. 2, 2, 119, & Adelph. 5, 8, 23 locutus est; ut & Plaut. Merc. 4, 8, 52 *O factum bene! merito amo te.* Id. Pœn. 1, 2, 41 AD. *Soror parce amabo*, &c. AN. *Quiesco.* AD. *Ergo amo te.* Cic. 1 ad Att. 3 *Te multum amamus, quod ea abs te diligenter parvoque curata sunt.* Sic & 5 epist. 21 *Multum te amo, quod respondéris M. Octavio.* v. Casaub. ad Cic. 1, 1 f. Apud Quintil. 6, 3 jocus Domitii Afri legitur, qui & ipse huc pertinet. Nam cum is, quem Domitius defenderat, conspectum ejus vitasset, ubi postea convenit, *Amas*, inquit, *me, quod te non vidi*, id est, gratum mihi fecisti. Sic & in præterito Cic. 13, 62 pr. *Et in Atilii negotio te amavi.* Hinc ¶ 9. Futurum hujus verbi *amabo* blande rogantis est, & gratum animum promittentis, en lieber. Plaut. Menæch. 2, 3, 71 *Sed scin' quid te amabo, ut facias*, & ibid. 3, 3, 1 *Menæchme, amare ait te multum Erotium, ut hoc una opera ad aurificem deferas.* Ter. Eun. 3, 3, 30 *Amabo te, ut illuc transeas, ubi illa est.* Id Eun. 1, 2, 50 *Hoc agite, amabo.* Et v. 70 *Id, amabo, adjuta me.* Heaut. 1, 1, 13 *Hiscine tu, amabo, non contra insidiabere?* Etiam Cic. fam. 7, 32 *Urbanitatis possessionem, amabo, quibusvis interdictis defendamus.* Et Catull. 33, 1 *Amabo, mea dulcis Ipsithilla.* Sed & sæpe casus additur, e. g. *Amabo te, advola*, Cic. ad Qu. Frat. 2, 10. *Cura, amabo te, Ciceronem nostrum*, Id. ad Att. 2, 2. conf. ibid. 5, 17; 9, 18 &c. Adde Plaut. & Ter. ex *Amo* n. 8. & Voss. de Analogia 4, 18. ¶ 10. *Amasso, sis, sit* pro amavero Plaut. Cas. 5, 4, 22. Curc. 4, 4, 22 &c.

¶ Amans, *tis*, adject. liebreich, gewogen; ut, *Amans uxoris*, Plaut. Asinar. 5, 2, 7. *Homines amantes tui*, Cic. fam. 9, 6. *Boni cives, amantes patriæ*, ad Att. 9 ep. ult. *Si quem tui cognovisti amantiorem, quam temporis*, ad Q. frat. 1, 1, 5. *Nihil potest illo fieri nostri amantius.* Id. fam. 16, 5. *Ad nos, amantissimos tui, veni*, Id. fam. 16, 2. *Amantissimis verbis uti*, ibid. 5, 15. *Amantissima uxor*, Tac. Agr. 45, 8. Quod autem *Amantissimus* quandoque idem sit ac *intime amatus*, contra Vossium ostendit Ol. Borrich. Cogit. de L. L. p. 45. ¶ 2. Substantive *Amans* amator est, ein buhler, verliebter mensch. Ovid. Amor. 1, 9, 1 *Militat omnis amans & habet sua castra Cupido* &c. Ter. And. 3, 3, 23 *Amantium iræ amoris integratio est.* Propert. 2, 17, 9 *Durius in terris nihil est, quod vivat, amante.*

¶ Amanter, adverb. freundlich, willig. Cic. Attico 2, 4 *Velim amanter hoc diligenterque conficias.* Et fam. 3, 6 *Nihil potuit fieri amantius.* (adde ad Att. 2, 9; Tac. An. 1, 43, 1). Et de Amic. c. 1 *Conjunctissime & amantissime cum aliquo vivere.*

¶ Amantia, *æ*, f. amor, die liebe. Plaut. Truc. 4, 2, 4 *Prome venustatem, amantiam, gaudia, copes amores*; ita fere Lambinus cum Scaligero; alii aliter. ed. Gron. *Prome venustatem amanti tuam, ut gaudia compares.* ¶ 2. *Amantia* urbs Brutiorum in Calabria, Cæs. B. C. 3, 40. Unde *Amantiani* incolæ, ibid. c. 12. conf. Cic. Phil. 11, 11; quibus locis omnibus cum Bullide vel Byllide conjungitur.

¶ Amandus, *a*, *um*, liebenswerth. Ter. Adelph. 4, 5, 75 *Hic non amandus? non gestandus in sinu?* Ovid. Art. am. 1, 613 *Sibi quæque videtur amanda.*

¶ Amatus, *a*, *um*, geliebt, beliebt. Horat. od. 3, 27, 47 *Modo multum amati Cornua tauri.* Id. Epod. 17, 20 de Canidia: *Amata nautis multum & institoribus.* Tac. Germ. 40, 6 *Pax & quies tunc tantum amata.* conf. Virg. Æn. 10, 189.

¶ Ama-

¶ Amātus, *i*, m. subſt. ein galan, liebſter; ut *Amatus Veneris*, i. e. Adonis, apud Ammianum 22, 9.

¶ Amāta, *æ*, f subſt. die liebſte, der eheſchatz. Ammian. 15, 4 *Alpheus adusque amatæ* (Arethuſæ) *confinia progreditur*. ¶ 2. *Amata*, Latini uxor, mater Laviniæ, apud Virg. Æn. 7, 343, 401 &c. ¶ 3. *Amata*, virgo Veſtalis a Pont. Max. capta, Gell. 1, 12.

¶ Amatum, *i*, n. ſubſt. etwas liebes; ut, *Amata relinquere pernix*, Horat. Art. poët. v. 165.

¶ Amātio, *ōnis*, f. amor Venereus, liebeshandel, buhlſchafft; ut, *Amatio odioſa*, Plaut. Cal. 2, 5, 20; *acerba*, Pœn. 5, 2, 136; *nimis inepta*, Rud. 4, 5, 14. conf. Capt. epilogo v. 2; & plur. *amationes*, Merc. 4, 4, 54.

¶ Amātor, *ōris*, m. ein liebhaber, buhler. Curt. 6, 7, 11 *Proditor amatoris*. Horat. 1 epiſt. 10 pr. *Urbis amator*, & *Ruris amatores*. *Veneris amator* i. e. Mars, Ovid. Rem. Am. 160. Sic, *Amator fluminis*, Flor. 1, 1, 5; *pacis*, Cic. Att. 14, 10. Donatus ad Ter. And. 1, 1, 49 *Amator fingere poteſt: Amans vere amat*. Adde Cic. fam. 9, 15; & Tuſc. 4, 12; Plaut. Men. 2, 1, 43; &c.

¶ Amatorculus, *i*, m. diminut. Plaut. Pœn. 1, 2, 27 *Vix ægreque amatorculos invenimus*.

¶ Amatrix, *īcis*, f. eine liebhaberin, buhlerin. Plaut. Aſin. 3, 1, 8 *Dicacula amatrix*, Martialis 7, 68 *Carmina fingentem Sappho laudarit amatrix*. Adject. Id. 7, 14 *Amatrices aquæ*, quæ ad amandum locum alliciunt.

¶ Amatrīcula, *æ*, f. parva amatrix, Cathol.

¶ Amātōrius, *a, um*, verliebt, buhleriſch. Cic. Tuſc. 4, 33 *Anacreontis tota poëſis eſt amatoria*. Id. Fin. 1, 18 *Amatoriis levitatibus dediti*. Sic *poculum amatorium* Iulio Paullo eſt Recept. Sent. tit. 23 n. 8, quod vulgo *philtrum* appellamus, ein liebestranck: Plin. 8, 22 & 13, 25 *Amatorium virus*.

¶ Amatorium, *i*, n. abſolute etiam poculum, quod nominavimus, ſignificat. Sen. ep. 9 *Ego tibi monſtrabo amatorium ſine medicamento, ſine herba, ſine ullius veneficæ carmine*: SI VIS AMARI, AMA. Vet. Gl. *Amatorium*, φίλτρον. Conf. Quintil. 7, 9.

¶ Amatorie, adv. liebreich; ut, *Epiſtola amatorie ſcripta*, Cic. Phil. 2, 31. *Loquere amatorie*, Plaut. Merc. 3, 3, 20.

¶ Amābilis, *e*, holdſelig, beliebt, liebenswerth. Cic. 5 ad Att. 19 *Filiolam tuam, quam nunquam vidi, tamen & amo, & amabilem eſſe certo ſcio*. Ovid. Art. am. 2, 107 *Ut ameris, amabilis eſto*. Sen. epiſt. 36 *Ariſton ajebat, malle ſe adoleſcentem triſtem, quam hilarem & amabilem turbe*. Comp. Cic. 7 fam. 20 pr. *Amabilior mihi Velia fuit*. Et 9 ep. 14 *Nihil amabilius virtute*. Superl. *Amabiliſſimum nodum amicitiæ tollere*, Cic. de Amic. c. 14. ¶ 2. *Amabilis*, cognomen in lap. ap. Murat. 1, 16.

¶ Amābiliter, adv. idem. Antonius Ciceroni Att. 15, 13 *Si amabiliter in me cogitare vis*. Horat. 2 ep. 1, 148 *Luſit amabiliter*. Comp. Sidon. 5 epiſt. 20 *Libentius atque amabilius legi*. Et Ovid. Art. am. 3, 675 *Spectat amabilius juvenem*.

¶ Amabilitas, *ātis*, f. die holdſeligkeit. Plaut. Pœnul. 5, 4, 1 pro amore: *Qui amabilitati animam adjiceret*. Conf. Stich. 5, 4, 58.

¶ Amaturio, *īre*, amare cupere, lieben wollen. Cathol.

¶ Amaſco, *are*, idem in Gloſſis Iſidori. Et Diomedes p. 334 *Ab amo veteres incohativo modo dixerunt amaſco*. Vnde &

¶ Amaſcus, *i*, m. amator; ut Plaut. Truc. 3, 1, 13 *Iſtos mundulos amaſcos*. Ab *Amaſcus* vero eſt

¶ Amaſius, *i*, m. ein buhler liebhaber. Gell. 19, 9 *Poëtas amaſios ac Venerios fuiſſe*. Idem 7, 8 *Delphinos Venerios eſſe & amaſios*. Et Plaut. Caſ. 3, 27 *Miſerrimum hodie ego hunc habeo amaſium*.

¶ Amaſio, *ōnis*, m. idem. Apulej. 7 Met. p. 197 *Feſtivus hic amaſio*. & Prudent. Peristeph. in Romano v. 182 *Amaſionum comprimantur fraudibus*, icil. puellæ.

¶ Amaſiuncŭlus, *i*, m. dimin. Petron. Fragm. Trag. p. 25 Burm. c. 45.

¶ Amaſia, *æ*, f. die liebſte; analogia ex virili deducitur. ¶ 2. *Amaſia*, urbs Haſſiæ ut volunt, Marpurg, Steph. Et oppidum Cappadociæ, Plin. 6, 3.

¶ Amaſiuncŭla, *æ*, f. dimin. Fragm. eodem Petronii p. 70 Burm. c. 75.

¶ Amor, *ōris*, m. die liebe. Hic putatur a caritate differre, ut genus a ſpecie, ut in homines tantum ſit caritas; *pictus & amor in patriam*, Cic. pro Flacco c. 38. Verum id perpetuum non eſt. Cicero enim fam. 10, 5 *Eſt omnino patriæ caritas, meo quidem judicio, maxima*: ubi non ſoli homines intelligi poſſunt. Et de Univerſ. c. 5 *Mundus ipſe ſe concordi quadam amicitia & caritate complectitur*, ubi itidem quasvis porius res, quam ſolos homines, liceat comprehendere. *Amor ardens*, Cic. Tuſc. 2, 16. *In amore hærere apud aliquam*, in eine verliebt ſeyn, Plaut. Epid. 2, 2, 7. *Meus in te amor incredibilis*, Cic. 2 fam. 1. *Amore prolapſi, complecti*, lieb haben, tritum eſt. v. Id. fam. 15, 21, 15 & Claudian. laude Serenæ v. 112. Similiter Cic. Att. 7, 1 *Per amorem, quo me es amplexus, confer te ad eam curam*. Iterum fam. 15, 21, 8 *Amori amore reſpondere*. Virg. Æn. 1, 353 *Auri cæcus amore*. Iuvenal. 14, 138 *Amor nummi*. Et Horat. epiſt. 1, 7, 85 *Amor habendi*, geldgeitz. *Amor ſui*, ſelbſt-liebe, Id. Od. 1, 18, 14; *gloriæ*, Cic. pro Arch. c. 11, *flagitii*, Id. Tuſc. 4, 32. ¶ 2. Eſt autem vehemens affectus amor, & quædam furoris ſpecies: Chryſoſtomus φύσεως μανίαν appellat. v. Barth. ad Script. Venat. p. 112, 113. Huc pertinet illud Hieronymi epiſt. 43 extr. *Amor ordinem neſcit*. Et Virg. ecl. 2, 68 *Quis enim modus adſit amori?* Item illud Publii: *Amare & ſapere vix Deo conceditur*. Quocum Propertii quoque convenit 2, 14, 18 *Scilicet infano nemo in amore ſapit*; quod de improbo potiſſimum & illo impuro atque illicito intelligendum eſt. ¶ 3. *Amores*, *um*, plurali numero, ut Servius etiam ad Æn. 1, 350 obſervat, ad voluptates pertinent, buhlſchafft, liebeshändel. Virg. 10, 326 *Securus amorum*. Etiam ad amicitiam conjunctiorem refertur. Cic. Phil. 6, 5 quamvis ironice: *Sed redeo ad amores deliciasque noſtras L. Antonium*. Et de quovis honeſtiore affectu: Cic. Att. 16, 6 *Pilia ſalutem dices & Atticæ, deliciæ atque amoribus meis*, meinen herzlich-geliebten. Eſt autem metonymiæ tropus, *amorem* vel *amores* dicere eos, quos impenſe amamus. Sic Titus Veſpaſianus fuit *amor ac deliciæ generis humani*; v. Suet in ejus vita c. 1. Sic, *Curio eſt mihi in amoribus*, ait Cic. fam. 7, 32. ¶ 4. *Amor* pro Cupidine, Veneris filio, der liebes-gott. Propert. 2, 12, 1

Quicunque ille fuit primus, qui pinxit Amorem.

Et auctor Pervigilii Veneris v. 29

Nec tamen credi poteſt,
Eſſe Amorem feriatum, ſi ſagittas vexerit.
Ite nymphæ, poſuit arma, feriatus eſt Amor.

Ovid. Met. 10, 516 *Nudi Amores cum pharetris* ſunt Cupidines. Triumphum amoris deſcribit Idem Amor. 1, 2, 24. ¶ 5. *Amor ſanguinis* crudelitas eſt Silio 1, 148.

¶ Amōrābundus, *a, um*, beliebt. Laberii verbum, ſed, ut Gellius 11, 15 cenſet, *inuſitatius factum*. Propius uſui dixiſſet *Amabundus*, ut *Tentabundus*, *Populabundus*, & ſimilia, de quibus in locis ſuis dicemus.

¶ Amōrifer, *a, um*, amorem concilians, liebreitzend. Ven. Fortunatus Epithal. Sigiberti regis 6, 2

Torſit amoriferas arcu ſtridente ſagittas Forte Cupido volans.

¶ Amorifĭcus, *a, um*, idem; ut, *Herba amorifica*, Apul. de Herb. c. 123.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Ădămo, *avi, atum, are*, ſehr lieben. Cic. fam. 2, 4 *Laudum gloriam adamare*. Nepos 10, 2, 3 *Dion Platonem adamavit*. Senecæ epiſt. 71 plus eſt, quam amare: *Si virtutem*, inquit, *adamaveris, (amare enim parum eſt,) quicquid illa contigerit, id tibi fauſtum felixque erit*.

¶ Adamātus, *a, um*, beliebt; ut *Veſpaſianus adamatus*, Suet. in ejus vita c. 22. *Pauper adamatus*, Sidon. 7, 2.

¶ Adamātor, *ōris*, m. ein liebhaber. Tertull. de Hab. mul. c. 2 *Nihil ad caſtitatem adamatores potuerunt præſtare*. Gloſſ. gr. lat. ἐρωτικὸς, *adamator*.

¶ Adamatrix, *īcis*, f. die liebhaberin. Plaut. Pœn. 5, 5, 25 *Adire certum eſt hanc adamatricem*. Sed alii dividunt.

¶ Adamabilis, *e*, liebenswerth. Gloſſ. gr. lat. ἐράσμιος.

¶ Coamator, *ōris*, m. ein mitbuhler. Cæcil. apud Nonium 2, 447 *Si habuiſſem ingenioſos coamatores mihi*.

¶ Deamo, *are*, id eſt, valde amare, ſehr lieben; ut, *Deamo te, Syre*, Ter. Heaut. 4, 6, 21. Et Plaut. Pœn. 4, 2, 72 *Quam herus deamat tuas, ingenua eſt*. v. ibid. 5, 4, 3.

¶ Deamātus, *a, um*, wohlgefällig, beliebt. Plaut. Truc. 4, 1, 5 *Mea dona deamata acceptaque habita apud Phroneſium*.

¶ Exămo, *are*, idem quod *deamare*. Ex Plaut. Truc. 2, 2, 22 in Foro Rom. affertur *examaverim* pro *hamaxari mavelim*.

¶ Inamātus, *a, um*, non amatus, unbeliebig. Theodulfus 1, 543 *Inamati tegmina baſti*. Et Silius 12, 527 *Haud inamatus ager*.

¶ Inămābilis, *e*, idem; ut, *Locus inamabilis*, Ovid. 5 Triſt. 7, 43. Idem 1 ex Ponto, 6, 5 *Non cadit in mores feritas inamabilis iſtos*. Sen. Controv. 20 *Nihil eſt inamabilius quam diligens ſtultitia*.

¶ Peramo, *are*, ſehr lieben. Cic. de Leg. 1 c. 18 *Amicus peramatur toto pectore*: Ita Nizolius; alii *per ſe amatur*, rectius.

¶ Peramans, *tis*. Cic. Att. 4, 8 *Homo peramans noſtri*.

¶ Peramanter, idem. Cic. 9 fam. 20 *Qui me perofficioſe & peramanter obſervant*.

¶ Redamo, *are*, wieder liebhaben. Cic. Amic. c. 14 *Quid tam abſurdum, quam animo virtute prædito, eo, qui vel amare, vel, ut ita dicam, redamare poſſit, non admodum delectari?*

ĂMOEBÆVS, *a, um*, græcum eſt, ἀμοιβαῖος, i. e. *mutuus, alternus, reciprocus*, ἀπὸ τῆ ἀμείβεσθαι, a *reſpondendo, retribuendo*. Inde *amœbeum carmen* eſt duorum quaſi certantium, perque vices pari verſuum numero reſpondentium. v. Feſtum. Exemplum e Virgilio debit ecloga 3. De ipſo autem genere carminis Scaligerum lege Poët. 1, 6. Servius ad dictam Virgilii eclogam id etiam in hoc certamine requirit, ut qui reſpondet, aut majus, aut contrarium dicat. Quod ejus præſcriptum multas & ipſius & aliorum ad Virgilianum poema ineptas peperit interpretationes, ut merito ſpernendum ſit nobis, cum præſertim nec id natura poſtulet certaminis, & reclamet uſus optimorum Poëtarum, Theocriti manifeſte, Virgilii non obſcure. Sed hæc alium locum poſtulant. ¶ 2. *Amœbæus*, & ¶ 3. *Antamœbeus*, pedes ſunt pentaſyllabi. Prioris exemplum eſt *--vv-incredibiles*; poſterioris *vv--v manifeſtavet*. Explicabit Diomedes lib. 3 c. de pedibus.

¶ Amœbeus, *ei*, m. ἀμοιβεύς, eſt nomen proprium citharœdi Athenienſis celeberrimi, apud Polyæn. 4, 6, 1; Athen. lib. 14. Hinc Ovid. Arte am. 3, 399 *Tu licet & Thamyran ſuperes & Amœbea cantu*. v. Gron. obſ. 4, 15.

ĂMOENVS, *a, um*, aſpectu jucundus, & naturali quidem delectatione, lieblich, luſtig, annehmlich. De locis præcipue dicitur: iisque opacis & umbroſis. Vet. Gloſſ. *Amœnus*, εὔκαιρος τόπος, συνηφὴς, τερπνός. Ita *Amœnum rus*, Horat. 1 epiſt. 10, 6. *Amœnus fons*, Lucret. 4, 1018; *fluvius*, Virg. Æn. 8, 31. *Prædiola noſtra ſatis amœna*, Cic. ad Att. 16, 3. Virg. Æn. 6, 638 *Devenere locos lætos, & amœna virecta Fortunatorum nemorum. Amœnior villa*, Plin. Paneg. c. 50. *Amœniſſimum ſuburbanum*, ſubaudi prædium, Id. 1 epiſt. 3. Et Plin. H. N. 35, 10 *Amœniſſima parietum pictura*. Cic. in Fragm. Hortenſii ap. Auguſt. de V. B. *Orator homini ditiſſimo, amœniſſimo, delicatiſſimoque* Conf. Menck. Obſ. L. L. p. 49.

¶ Amœna, n. pl. ſubſtantive luſt-örter, annuthige gegend; ut, *Per amœna Aſiæ atque Achaiæ*, Tac. 3 An. 7, 1. *Et amœna litorum*, Id. Hiſt. 3, 76, 3. Ad Virg. Æn. 6, 734 *Amœna piorum Concilia, Elyſiumque* &c. Servius: *AMOENA*, inquit, *ſunt loca ſolius voluptatis plena: quaſi* AMVNIA: *unde nullus fructus exſolvitur: unde etiam nihil præſtantes IMMVNES vocamus*. Itaque & Varronem & Catininium docere, Idem ad 6 Æneid. obſervat. Sic in vet. Gl. repetimus: *Amœnia, οἱ ἀκτοί*. Sed puto ibi *Amœna*, non *Amœnia* legendum. Quod & Io. Iſacio Pontano videtur placuiſſe ad Macrob. 2 Sat. 12. Voſſius tamen f. 25 Etym. retinet *Amœnia*, & hanc vocem etiam Apulejo it aſſertum. Feſtus: *AMOENA dicta ſunt loca, quæ*

quæ ad se amanda alliciant, id est, trahant. Aliis dicta videntur ab ἀμένων, *melior, jucundior.*

¶ Amœne, adv. idem. Plaut. Mil. 2, 5, 2 *Ut Arabico fumificem odore amœne.* Apul. 10 Met. p. 254 *Consistere amœne.* Comp. Gell. 14, 1 *Favorinus ea & amœnius & splendidius & profluentius exequebatur.* Superl. Plin. 4 epist. 23 *Habitare amœnissime.*

¶ Amœniter, adv. pro *amœne.* Gell. 20, 7 *Agitare vindemiam hilare atque amœniter.*

¶ Amœnitas, *ātis*, f. jucunditas & delectatio illa, quæ ex locis amœnis percipitur, lust, lieblichkeit, anmuth. Cic. de leg. 2, 1 *Hoc tempore anni & amœnitatem & salubritatem hanc sequor.* conf. Id. de N. D. 2, 39. Nepos 25, 13, 2 *Cujus* (domus) *amœnitas, non ædificio, sed silva constabat.* Sic *Amœnitas gelidi fontis*, Plin. 12, 1. Et apud eundem in præfat. *Magna pars studiorum amœnitates quærimus*, (hoc est, consectamur in studiis ea, quæ delectant & jucunda sunt). Sic & Plin. jun. 1, 2 *Non intempestivis amœnitatibus admonebamur.* ¶ 2. Pro munditie ac elegantia usus est Plautus Menæch. 2, 3, 6 *Munditia illecebra animo amantium. Amanti amœnitas malo, nobis lucro est.* ¶ 3. *Amœnitas* in blanditiis amantum. Plaut. Cas. 2, 3, 13 *Uxor mea, meaque amœnitas.* Conf. Pœn. 1, 2, 152 & 176. ¶ 4. *Amœnitas* pro locis amœnis ap. Cic. Parad. 1, 3 & Epist. ad Div. 7, 1. v. Menck. Observ. L. L. hac voce.

¶ Amœno, *are*, exhilarare est, frolich, annehmlich machen. Cassiod. 2, 40 de Musæo: *Per Elysios campos, felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat.* Cyprian. epist. 2 c. 1 *Oculos amœnamus.* Sidonius 1 epist. 9 *Si tetrica sunt amœnanda jocularibus.* Et *Amœnare convivium*, Io. Saresb. 8. Policr. 8.

¶ Amœnatus, *a, um*, anmuthig, gefällig, erquickt. Salvianus lib. 7 p. 219 *Regio amœnata lucis aut irrigata fontibus.*

¶ Inamœnus, *a, um*, unlustig, verdrießlich. Ovid. Met. 10, 15 *Persephonen adiit, inamœnaque regna tenentem.* Statius 2 Silv. 2, 33 *Feritas inamœna viæ*, id est, via aspera: & Theb. 1, 89 *Inamœnum forte sedebat Cocyton juxta.*

¶ Peramœnus, *a, um*, sehr lieblich. Tac. An 4, 67, 3 *Æstas in Favonium obversa & aperto circum pelago peramœna.*

¶ Amolior, amolitio, vide *Molior.*

AMOMUM, *i*, n. ἄμωμον, frutex est odoratus, folia habens albæ vitis, & semen uvarum racemis simile. v. Plin. 12, 13. Virg. ecl. 4, 25 *Assyrium vulgo nascetur amomum.* Et Claud. de Nupt. Hon. v. 93 *Hic mitis amomi, Hic casiæ matura seges.* Nequaquam autem *amomum* planta illa est, quam *Hiericuntham* seu *Hiericunthida*, vel rosam Hierosolymitanam seu beatæ Mariæ nominant, rosen von Hiericho, oder unser lieben frauen rosen, quam *aspalathum* judicavit esse Gesn. cui tamen reclamare videtur Matthiol. Est igitur *amomum* vel notum, vel explicatum nemini. Gesnerus piper hortense putat esse, ab olitorum sic dictum gente. Salmasius ad Solin. p. 284 observat, videri veteres omne aroma sincerum & inculpatum ἄμωμον appellasse, (quod ἄμωμον Græce sit καθαρὸν καὶ ἀκηράσιον), ut in Evangelio νάρδος πιστική, quæ sine dolo & minime adulterata. Sic ἄμωμον λιβάνιον, *thus sincerum*: & ἄμωμον simpliciter: Sic κιννάμωμον quasi κίνναμον ἄμωμον appellitavere: unde & *amomum* pro *cinnamomo* Avienus & alii posuerunt: similiter & *cardamomum* dicitur, de quo infra. ¶ 2. In descriptione summæ felicitatis Virg. ecl. , 89 *Rubus feret asper amomum.* ¶ 3. Quia succus emissus magni pretii est, *Amomum* pro unguento quolibet ponitur apud Ovid. Pont. 1, 9, 52 öl, balsam. Stat. Silv. 3, 3, 133 *Funera maternasque rogos unxistis amomo.* Martial. 5, 65 *Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo.* Et Persius Sat. 3, 104 *Tandemque beatulus alto Compositus lecto, crassisque lutatus amomis.* Deabus & inprimis Veneri amomum tribuunt poëtæ. v. Broukhuis. ad Tib. 1, 8, 51.

¶ Amomia, *æ*, f. ita recentiores vocaverunt illud omne, quo defunctorum corpora medicabantur & condiebantur. Quod vulgo derruncato vocabulo *momiam* vel *mumiam* appellant. Vide *Mumia* & Salmas. ad Solin. p. 285.

¶ Amomis, *idis*, f. herba sine odore & fructu, qua amomum adulterari scripsit Dioscorides 1, 14. conf. Plin. 12, 13.

¶ Cardamomum, Cinnamomum, vide suis locis.

AMORGĪNE, *es*, f. ἀμοργίνη, herba notiore nomine *Helxine* dicta, winde. Dioscor. 4, 37.

Amorifer, amorificus, Amotio, Amoveo, vide *Amo, Moveo.*

Ampedices, vide *Appendix* in *Pendeo.*

AMPĔLĪTIS, *idis*, f. ἀμπελῖτις, bituminosa est terra, a gagate lapide non admodum differens, weinstock-salbe, steinkohle. vid. Plin. 35, 16.

AMPĔLIUS, *i*, m. inter viros ingenio, doctrina & eloquentia celebres apud Sidonium Apollin. Carm. 9 v. 305. Idem ille esse putatur, cujus *Librum memorialem* Min-ellius adjecit Floro edito 1664.

AMPĔLOS, *i*, f. gr. ἡ ἄμπελος, i. e. *vitis, vinea.* Sic *Ampelos agria*, unde Latinis labrusca, Plin. 23, 1, & 27, 7 ein wilder weinstock. *Ampelos Chironia*, Id. 25, 4. ¶ 2. *Ampelos* Macedoniæ oppidum, Plin. 4, 10. ¶ 3. *Ampelos* Bacchi amasius, Ovid. Fast. 3, 409.

¶ Ampĕlŏcarpum, *i*, n. ἀμπελόκαρπον herba *Aparine.* Diosc. 3, 95.

¶ Ampelodesmos, *i*, m. ἀμπελόδεσμος, vimen sive vinculum mollius, quo vitis suspenditur, wieden, den wein zu binden, Plin. 17, 23.

¶ Ampeloleuce, *es*, f. ἄμπελος λευκή, vitis alba, uva Taminia, Plin. 23, 1 teufelskirbs, schwartzwurtz, stickwurtz. vide *Bryonia.*

¶ Ampĕlŏprasum, *i*, n. ἀμπελόπρασον, porrum agreste, wildlauch, hundsknoblauch, Plin. 24, 15.

¶ Hypampĕlus, *i*, f. trichila s. pergula ex vitibus, eine weinlaube. Vet. Inscript. ap. Gruter. p. 711 n. 3 *Hypampelus huic cedat in rigorem maceriæ & furcarum.*

¶ Orthampĕlos, *i*, f. ὀρθάμπελος, vitis, quæ non indiget arbore aut palis, ipsa se sustinens, Plin. 14, 3.

Amphemerinus, vide *Hemeresius.*

AMPHĬĀNACTES, m. pl. poëtæ Dithyrambici, frequentissime hoc carminum prooemio usi: ἀμφί μοι ἄναξ, i. e. *adsis mihi rex Musarum Apollo.* Quin & ἀμφιανακτίζειν idem ac προοιμιάζεσθαι. vide Suidam in hac voce & Cæl. Rhodig. 4, 5.

AMPHĬĀRĀUS, *i*, m. ἀμφιάραος, Argivus vates, & augur: in tanto honore habitus Græcis, Deus ut haberetur, ut Cicero auctor est de Divin. 1, 40. Prævidens se cum Adrasto Argivorum rege ad expeditionem Thebanam proficiscentem periturum, sese occultaverat; sed uxor Eriphyle ab Adrasto corrupta aureo monili, eum prodidit. Itaque proficisci coactus primo die, quo ad Thebas venit, in abyssum cum equis & curru demersus est. v. Diod. Sicul. 4, 67; Pausan. in Attic. & Stat. 7 Theb. Cicero de Leg. 2, 13 & fam. 6, 6 *Ut in fabulis Amphiaraus, sic ego prudens & sciens ad pestem ante oculos positam sum profectus.* De Amphiarai fano & loco, ubi periit, qui ἅρμα i. e. *currus* dictus v. Salmas. in Solin. p. 103 sq.

¶ Amphiaraides, *æ*, m. Amphiarai hujus filius Alcmæon dicitur Ovidio Fast. 2, 43 *Amphiaraides Naupactæo Acheloo.*

AMPHĬBĀLUS, *i*, m. sive *Amphibalum, i*, n. vestis genus, quo exterius amiciebantur, apud Sulp. Severum Dial. 2 de virtut. B. Martini c. 1 & Fortunatum de vita ejus 3, 1. Ἀμφίβαλος corruptum ex Ἀμφίβολος, ab ἀμφιβάλλω.

AMPHĬBĬUM, *i*, n. ἀμφίβιον, *anceps bestia & in utraque sede vivens.* Cic. Nat. D. 1, 37, h. e. in terra & aqua. Floro 3, 6 *Animal, cui aquam terramque incolendi gemina natura est.* conf. Plin. 9, 57; Varr. L. L. 4, 13, & R. R. 3, 10; Colum. 8, 13, ein im wasser und zu lande lebendes thier.

Amphibolia, amphibolon, Amphibologia, vide *Bole, Logus.*

AMPHĬBRĀCHYS, m. ἀμφίβραχυς, pes trisyllabus, prima constans brevi, media longa, tertia brevi, ut *v - v relictus.* v. Quintil. 9, 4.

AMPHĬCRĀTES, *is*, m. historicus de viris illustribus scripsit, teste Laërtio in Aristippo. Idem rhetor vitam voluntaria inedia finiit, de quo Plutarchus in Lucullo.

AMPHICTYŎNES, *um*, m. pl. ἀμφικτύονες, ex urbibus & populis selecti judices, die Land-Richter, Land-Stände, oder General-Staaten der Griechen. Cic. de Invent. 2, 23 *Accusantur apud Amphictyonas, id est, apud commune Græciæ concilium.* Commune enim judicium erat, ab Amphictyone, Deucalionis filio, in Thermopylis institutum: unde σύνοδος Πυλαία a Strabone lib. 9 p. 289, & in Marmore Arundeliensi vers. 9, & ab Livio 33, 35 *conventus Pylaicus* appellatur. Deinde etiam Delphis nonnunquam congregatum, ut Strabo c. l. & Pausanias in Achaicis p. 231 observant. Idem Pausanias pluribus in locis de hoc Amphictyonum concilio agit. Iudicatum fuit δὶς κατ' ἔτος, *bis in anno*, verno & autumnali tempore, & quidem de publicis rebus ac controversiis, ὅσαι πόλεσι πρὸς πόλεις εἰσιν, *quæ inter civitates agitatæ fuerunt*, eodem Strabone auctore, qui etiam c. l. addit, initio duodecim tantum civitates sive populos hujus concilii participes fuisse, quos nominatim Suidas recenset; postea plures accessisse in societatem. Idem etiam *Acrisio* cuidam defert initium, quod alii omnes transcribunt *Amphictyoni*, forte quod post primum hunc auctorem Acrisius amplificator singularis & propagator concilii fuit.

¶ Amphictyŏnicus, *a, um*, adject. ut, *Amphictyonicum concilium*, σύνοδος Ἀμφικτυονική, Dionys. Halicarn. lib. 4 p. 229 de frequenti gravium virorum conventu, Erasm. in Adag. ein Parlement. *Lites Amphictyonicæ*, Ἀμφικτυονικαὶ δίκαι, Strab. c. l.

Amphicypellum, vide *Cypellum.*

AMPHICYRTOS, *i*, c. ἀμφίκυρτος, utrinque declivis & gibbosus, zu beyden seiten gebogen und bucklicht. *Amphicyrtos* est luna, *cum supra diametrum dichotomi est*, i. e. semiplena, aut dimidiata major, Macrob. Somn. Scip. 1, 6. *Sinuata in orbem* dicitur Plinio 2, 9.

AMPHĬDĂMAS, *antis*, m. Busiridis filius cum patre hospites immolante interfectus ab Hercule. v. *Busiris.* ¶ 2. *Amphidamas* Argonautarum in Colchica expeditione comes. Val. Flacc. 1, 376.

Amphidromia, vide in *Dromas.*

AMPHĬGĔNĪA, *æ*, f. ἀμφιγένεια, urbs Messeniæ in Peloponneso, Hom. Iliad. 2; Stat. Theb. 4, 178.

AMPHĬLŎCHUS, *i*, m. filius Amphiarai, patria relicta *Argos Amphilochium* condidit, de quo Plin. 4, 1; Liv. 38, 10. Idem vates pro Deo cultus, Liv. 45, 27: & Lucian. T. 1 p. 266 & T. 2 p. 713 Græv. *Amphilochi frater* Ovid. R. A. 455 est Alcmæon. ¶ 2. *Amphilochus* philosophus Atheniensis, agriculturæ scriptor, Varr. de R. R. 1, 1.

AMPHĬMĂCER, & Amphimacrus, *i*, m. ἀμφίμακρος, pes oppositus amphibrachi, constans tribus syllabis, prima longa, media brevi, tertia longa, ut *- v - Palladi*: Quintiliano 9, 4 *creticus* est.

AMPHIMALLUM, *i*, n. ἀμφίμαλλον, ex ἀμφὶ, *utrinque* & μαλλὸς, *vellus, lana*, vestis utrinque villosa & hirsuta, qualis & *Amphitapa*, eine zottichte matratze. Plin. 8, 48 *Patris mei memoria cœpere amphimalla nostra.* Hieron. ep. 28. v. Ferrar. de Re vest. 1, 18 & 2, 14.

AMPHĬMASCHĂLA, *æ*, f. ἀμφιμάσχαλος χιτὼν, tunica liberorum manicis ab utraque axilla, quæ Græcis μασχάλη, dependentibus, ein kinder-rock mit flügel-ermeln. v. Pollux 7, 13; Alex. ab Alex 5, 18.

AMPHĬMĔDON, *ontis*, m. Procus Penelopes a Telemacho occisus, Homer. Odyss. 22. ¶ 2. *Amphimedon* Libycus pro Cepheo adversus Perseum pugnans a Phorbante occisus, Ovid. Met. 5, 75.

AMPHĬNŎMUS, *i*, m. alter ex Catanæis fratribus, qui parentes suos ex incendio Ætnæ ipsis flammis parcentibus eduxerunt: de quibus Claudian. epigr. 35, 41. v. infra in *Catana.* ¶ 2. *Amphinomus* unus procorum Penelopes, ab Ulyssis filio occisus, Hom. Odyss. 22. ¶ 3. *Amphinomus* scriptor geometricus. vid. Voss. de Mathemat. c. 57 n. 17.

¶ Amphĭnŏme, *es*, f. nympha ap. Hom. Iliad. Σ. ¶ 2. *Amphinome* alia mater Iasonis, quæ se ipsam gladio transfixit. vid. Natal. Com. 6, 7.

AMPHĪON, *ŏnis*, m. Ἀμφίων, filius Iovis ex Antiope, ad cujus cantum dulcissimum lapides in muros Thebanos ultro coiisse poëtæ fabulantur, eadem, qua de Orpheo, significatione, quod eloquii nimirum suavitate homines agrestes ad mores revocarit mitiores. v. Virg. ecl. 2, 24. Nat. Com. 9, 15. Solin c. 12. Horat. in Arte P. v. 394 *Dictus & Amphion, Thebanæ conditor urbis, Saxa movere sono testudinis, & prece blanda Ducere quo vellet: fuit hæc sapientia quondam* &c. Add. Idem 3 od. 11, 2; & Clem. Alexandr protrept. pr. Ab Ovid. de Art. am. 3, 323 *Vindex justissimus matris* vocatur, quia Lycum Thebarum Ægyptiarum regem, qui eam ob adulterii suspicionem repudiaverat, interfecit. v. Bocat. Geneal. Deor. 5, 30. ¶ 2. *Amphion* unus ex Argonautis, Val. Flacc. 1, 367. ¶ 3. Pictor insignis, Plin. 36, 10.

¶ Amphĭŏnius, *a, um*, adject. ut, *Amphionia lyra*, Propert. 1, 9, 10. *Amphionii cantus*, i. e. Thebani, Sen. Oedipo v. 178.

AMPHIPHŌNES, *um*, f. pl. ἀμφιφῶντες vel ἀμφιφῶτες, molæ sive placentæ sacræ, Dianæ offerri solitæ, continuis circumstipatæ faculis, ut sunt noſtrorum jahrkuchen mit lichtern, v. Suid. (add. ibi ἀνάσατοι) Poll. 6, 11; Athen. lib. 14.

Amphipolis, vide *Polis*.

AMPHIPPI, *orum*, m. pl. ἄμφιπποι, qui ex equo in equum facile desiliunt, alias *desultores* vel desultorii, de quibus infra in *Salto*. v. Cælius Rhod. 11, 64.

Amphiprostylos, vide infra in *Stylus*.

AMPHĬRĔE, *es*, f. nympha ab undecunque fluendo dicta Hesiodo.

AMPHIRREVSIS, *is*, f. ἀμφίρρευσις, tympanum sive rota in machina tractoria, quæ vertatur, das rad am floben. Vitruv. 10, 4.

AMPHIS, *ĭdis*, m. Ἄμφις, poëta Græcus, cujus est illud apud Stobæum Serm. 33 ὃν ἔστι κρεῖττον τῶ σιωπᾶν δὲ ἕν, id est: *Nihil est quicquam præstantius, quam tacere*.

AMPHISBÆNA, *æ*, f. ἀμφισβαῖνα, serpentis genus, quod terrestrium lumbricorum modo utrisque extremitatibus, capite scilicet & cauda, acuminatis gignitur, adeo ut difficillime possit caput a cauda discerni; quæ causa fuit, ut serpentem bicipitem amphisbænam esse multi scripserint, eine ſchlange mit zwey köpfen. v. Plin. 20, 20 & Solin. c. 40. Lucan. 9, 719 *Et gravis in gemmum surgens caput Amphisbæna*. Dicta *Amphisbæna* est, quod ex utraque parte progrediatur. v. Matthiol. & Dioscor. 6, 48.

Amphiscii vide infra *Scia*. v. Geograph.

AMPHISSA, *æ*, f. urbs Phocidis, Lucan. 3, 172.

¶ Amphissus, *a, um*, adj. ut, *Amphissia saxa*, Ovid. Met. 15, 703.

AMPHISTRĀTVS, *i*, m. auriga Castoris & Pollucis, dux Laconum, Justin. 42, 3, 3 al. *Amphitus*. ¶ 2. Statuarius, Plin. 36, 5.

AMPHITĀNE, *es*, f. ἀμφιτανή, gemma alio nomine *Chrysocolla*, Plin. 37, 10.

AMPHĬTĂPA, *æ*, f. ἀμφιτάπης, i. e. *utrinque tapes*: Græcis etiam ἀμφίμαλλον, vestis utrinque villosa, gausape seu gausapina tunica, qua utrebantur servi; v. Nonium 14, 24 ex Varrone afferentem, *Dormire super amphitapa bene molli*: & ex Lucilio, *Amphitapæ villis ingentibus molles*. Adde Legem 23 § 2 D. de auro & arg. Hesychius: ἀμφιτάπης χιτὼν ἐκατέρωθεν μάλλος, *Amphitapa tunica utrinque villos habens*, eine zottichte decke, kotze, matratze.

Amphithalamus, Amphitheatrum, &c. Amphitheton, vide *Thalamus, Theatrum, Thesis*.

AMPHĬTRĪTE, *es*, f. ἀμφιτρίτη, Oceani filia, Neptuni uxor. Poëtis ponitur pro mari. Ovid. Meram. 1, 13 *Nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite*.

AMPHĬTRŸO, *onis*, m. ἀμφιτρύων, Plauto, cujus prima hoc nomine fabula est, *Amphitruo*, (peregrinas enim literas in scripturam suam Romani venustissimi non admittebant) Herculis fuit pater, Alcmenæ conjunx, princeps Thebanorum, Ovid. Heroid. 9, 46.

¶ Amphĭtrўōniades, *æ*, m. Hercules Ovid. Met. 15, 49; Flacc. 1, 371, &c. Catull. 69, 112 *Ardet falsiparens Amphitryoniades: Falsiparens* propter fabulam Iovis Amphitryonem simulantis dicitur. Lucanus 5, 644 *Amphitryoniades vidit, cum vinceret, Hydram*.

AMPHĬTVS, *i*, m. & *Telchius* aurigæ Castoris & Pollucis, autores gentis feræ Heniochorum, h. e. ἡνίοχων, aurigarum. v. Plin. 6, 5. Straboni lib. 11 *Amphistratus & Rhecas* dicuntur.

AMPHŌRA, *æ*, f. nomen est certæ mensuræ. Continet autem tres modios: & modius 16 est sextariorum. Budæus lib. 5 de asse, *Ego*, inquit, *amphoram unam ternos modios capere dico, & duo de quinquaginta sextarios*: Et aliquanto post: *Tranquillus*, inquit, *vini amphoram, id est, octo congios, seu duodequinquaginta sextarios, uno convivio ab homine uno haustos dixit*. Sed in amphoræ mensura explicanda inter Scriptores paucos convenit. Nomen ipsum Græcum est, ex ἀμφὶ & φέρω; quod utrinque ferretur duabus ansis. Latine *Quadrantal* appellabatur, ut Festus & Volusius Mæcianus JCtus docent. Vino condendo eum maxime inserviisse ex Ciceronę, Horatio, & JCtis constare potest: Vide istum pro Fonteio c. 5, ubi *Titurium Tolosæ quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse* scribit; hunc 3 oda 21, ubi *natam secum consule Manlio amphoram* laudat &c. Quanquam & ad alios usus transferri, & aliud quid in his abdi potuisse, non solum Iulianus L. 206 D. de V. S. significat, sed Cicero etiam Verr. 4, 74 *amphoras mellis* expresse nominat. Ita Hannibal *amphoris plumbo impletis*, quas pro auro asservandas dabat, fucum fecit Gortyniis ap. Nepot. 23, 9, 3. Fictiles etiam fuisse amphoras, Horatii illud docere potest in Arte v. 21 *Amphora cœpit Institui, currente rota cur urceus exit?* *Amphoræ vitreæ diligenter gypsatæ*, Petronio c 34. *Amphora ex onyche*, Corn. Nep. Fragm. 25 ex Plin. 36, 7. Vet. Gl. κεράμιον *Orcium*, *Amphora*.

¶ Amphoralis, *e*; ut, *Vas amphorale*, quod amphoram capit, apud Plinium 37, 2.

¶ Amphorarius, *a, um*, idem; ut, *Vinum amphorarium*, quod in amphoras diffusum e dolio, L. ult. § 1 D. de tritic. vino oleoque leg.

¶ Amphorites, certamen fuit in Ægina Æaci, quo laudes Dionysii canebant, describitum Natal. Com. 5, 4.

AMPHŌTIS, *ĭdis*, f. ἀμφωτίς, pl. *Amphotides*, aurium ornamenta & munimenta, ohren-ſpangen, ohren-bänder. Plutarch. de auditu, & Pollux 2, 17, cui & 10, 45 *Amphotis* ansa est. Conf. Cæl. Rhod. 2, 29 & Turneb. Advers. 7, 10 f.

AMPHRўSVS, *i*, m. Ἄμφρυσος, Thessaliæ fluvius, juxta quem Apollo regis Admeti pavit armenta. Virgil. 3 Georg. incunte:

Et te memorande canemus Pastor ab Amphryso, &c.

¶ Amphrўsius, *a, um*, adject. Virg. Æn. 6, 398 *Quæ contra breviter fata est Amphrysia vates*, id est: Sibylla Apollinea.

¶ Amphrўsĭcus, *a, um*, adject. aliud apud Statium 1 Sil. 4, 105 *Aut Amphrysiaco pastor de gramine carpsi*.

AMPIVS, *i*, m. nomen Romanum. Cic. fam. 6, 12 *Ampii* familiaris fui, cujus studium in virorum fortium factis memoriæ prodendis commemorat, uxorem *Ampiam* etiam vocat.

Amplector, amplexus, Amplifico, ampliusculus, &c. vide *Plecto, Amplus*.

AMPLVS, *a, um*, μεγαλῶος, ἐυρώεις, proprie quod late patet, weit, geraum; ut, *Ample ædes*, Claudian. 6 conf. Hon. v. 3. Cic. Invent. 2, 56 *Ampla atque potens civitas*, eine groſſe und mächtige ſtadt. Virg. Æn. 3, 353 *Illos porticibus rex accipiebat in amplis*. ¶ 2. Idem ac honoratus, magnus vel magnificus, ſtattlich, vornehm, anſehnlich, groß-achtbar. Ovid. 3 Trist. 8, 21 *Instar mihi muneris ampli* (scil. erit. Horat. 1 Sat. 6, 11 *Amplis & honoribus auctus*. Cic. pro Arch. c. 10 *Ipsis populis hæc ampla sunt*. Idem fam. 3, 10 *Cujus mihi amicitia non solum ampla, sed etiam jucunda est*. Idem 10 fam. 10 *Mihi crede, amplissimis honoribus abundabis*. Sic *Amplissimas fortunas* amittere, Id. Verr. 7, 8 *Amplissimus ordo*, videlicet *senatorius*, Suet. Vesp. c. 2 & Cic. pro Mil. c. 2. *Cui sua non videntur amplissima, miser est*, &c. Sen. epist. 9. ¶ 3. *Amplior* idem ac major, gravior, vehementior, gröſſer, ſchwerer, heftiger; ut, *Iræ factæ multo ampliores*, Ter. Hec. 3, 1, 9. Et *Morbus amplior factus*, ibid. v. 50. Sall Cat. 40 extr. *Quo legatis animus amplior esset*, h. e. spes major atque orta inde audacia. add. c. 59, 1 *amplius nefas*, Flor. 4, 1, 4. *Pecunia illi ampliore opus erat*, Plin. 3 ep. 11. ¶ 4. *Amplos*, pro divitibus Horatius posuit 1 ep. 3, 28 *Parvi properamus, & ampli*. Pauperes *parvos* appellat, uti Paulinus *contractos*, vide in *Trabo*.

¶ Ample, amplius, amplissime, adverbia. *Ample*, copiose, magnifice, reichlich, prächtig, herrlich. Cic. Tusc. 5, 8 *Elate & ample loqui*. Id. de opt. gen. or. c. 4 *Dicere integre, ample, ornate*, &c. Id. Verr. 4, 27 *Ample & magnifice domum exornare*. Flor. 4, 2, 65 *Satis ample sonat*. ¶ 2. Comp. *Amplius*, plus, magis, mehr, weiter. Ter. Heaut. 4, 3, 39 *Pax, nihil amplius*. Cic. Verr. 4, 29 *Facite quod vobis libet, daturus non sum amplius*. Id. Verr. 2, 13 *Ego ædilis, hoc est, paullo amplius quam privatus*. Cum genitivo Cæs. B. G. 6, 8 *Si amplius obsidum velit*. Reddi etiam potest *diutius*, länger. Sallust. Iug. c. 25 *Ne amplius morando Scaurum incenderet*. Et sic cum ablativo Cic. pro Rosc. Com. c. 3 *Amplius triennio*, länger als 3 jahre. Aliquando idem est ac *insuper, præterea*, über das, noch darzu. Cic. pro Mil. cap. 13 *Quid vultis amplius?* Quintil. 1, 1 *De Pædagogis hoc amplius dicturus sit*. Idem c. 5 ejusd. libri: *Hoc amplius, ut institutum ordinem sequar*, noch eins. ¶ 3. Construitur sæpe in numeris exprimendis ἑλλειπτικῶς, suppressa comparationis particula *Quam*. Vt, *Amplius sunt sex menses*, Cic. pro Rosc. Com. c. 3 über ſechs monat. Id. pro Flacc. c. 26 *Lacedæmonii septingentos jam annos amplius unis moribus & nunquam mutatis legibus vivunt*. Cæsar B. Civ. 3, 99 *In deditionem venerunt amplius millia* 24. Virg. Æn. 1, 687

Noctem non amplius unam Falle dolo.

Rursus Cæsar c. 1. *Non amplius CC cives desideravit*. In quibus *non amplius* interpretari possumus *tantum* vel *ad summum*, nur, aufs höchſte. Et sic Liv. 28, 2 *Duo haud amplius millia peditum effugerunt*. Adde 28, 40. Sed interdum additur electiva particula *quam*. Cic. de Leg. 2, 26 *De sepulcris nihil est apud Solonem amplius, quam ne quis ea deleat*, &c. Adde Flor. 1, 14, 1 & 1, 18, 8. Sueton. Claud. c. 16; Ner. 39; Galba 19 &c. Tac. A. 13, 40, 6. Lactant. c. 8 de opif. Dei. *Deus oculos neque minus, neque amplius quam duos esse voluit*: i. e. nec pauciores, nec plures, tantummodo duos. ¶ 4. Aliquando non tempus aut numerum notat, sed qualitatem. Stat. 1 Silv. 1, 18 *Exhaustis Martem non amplius armis Bistonius portat soripes*, i. e. non majore dignitate & amplitudine. Vbi tamen quidam *amplior* legunt. Ter. Heaut. 1, 2, 11 *Quam vellem Menedemum invitatum, ut nobiscum hodie esset amplius*, i. e. lautius, & magis opipare, quam domi solet. ¶ 5. NON AMPLIVS SE PETITVRVM, stipulationum formula, de qua Brisson. lib. 5. Alia judiciorum formula est, cum Iudices AMPLIVS *pronunciabant*: significantes amplius deliberandum ea de re esse, Cic. in Brut. 22. vide & aliam similem NON LIQVET, in verbo *Liquet*. ¶ 6. Superl. Cic. fam. 3, 10 *Ornatissimus amplissime*, aufs herrlichſte. Et, *Omnes honores amplissime ac magnificentissime gessit*, Id. Verr. 4, 46. *Amplissime supremo die suo efferri*, Id. Phil. 9 c. ult. anſehnlich begraben werden. conf. Cæs. B. C. 3, 53 f.

¶ Ampliusculus, *a, um*, diminutivum, etwas groß. Apulejus Apolog. p. 322 *Amplisculæ fortunæ devolutus*.

¶ Ampliuscule, adverb. etwas weit. Sidon. Apoll. 8 epist. 16 *Si aliquid insuper ampliuscule scribit depoposcisses*.

¶ Ampliter, adverb. pro *ample*, aliquoties ap. Plautum: ut, *Accepti hilare atque ampliter*, Prolog. Mercat. v. 98; *Ampliter occupatus*, pro eo, quod est, *maxime*, mit vieler geſchäfften beladen, Cist. 2, 3, 54; *Ampliter mentiri*, Merc. 4, 2, 12; *Facere sumptum ampliter*, wacker darauf gehen laſſen, Stich. 5, 4, 10; *Ampliter testis*, Amph. sc. Di vostr. v. 58. Et Gell. 2, 6 *Homerus non virtutibus appellandis, sed vitiis detrahendis laudave ampliter solet*. Adde Nonium 11, 19.

¶ Amplĭtūdo, *ĭnis*, f. μέγεθος: quæ est spatii aut locorum, die weite, groſſe; ut, *Amplitudo urbis*, Plin. 6, 16. Id. 12, 1 *Platanos non potuisse in amplitudinem adolescere, apud auctores invenio. Amplitudine stadiorum sexaginta*, Id. 6, 26. *Simulacrum modica amplitudine*, einer mäßigen höhe, Cic. Verr. 4, 49. ¶ 2. Item animi & dignitatis seu honorum, die fürtrefflichkeit, groſſachtbarkeit. Cic. in Bruto c. 81 *Ad summam amplitudinem pervenire*, zu den höchſten ehren kommen. Id. Fam 3, 10 *Tibi amplitudo ipsa solicitudo futura est*. Id. Fam. 4, 1 *Amplitudinem suam retinere*. Id. pro Mur. c. 7 *Posteris amplitudinem nominis tradere*. Tusc. Disp. 2, 26 *Amplitudo animi, & quasi quædam exaggeratio quam altissima animi*. Fam. 1, 6 *Illustrabit tuam amplitudinem hominum injuria*. Est vero *Amplitudo potentiæ aut majestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia*, ut idem Cicero de Invent. 2, 55 describit. vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 20.

¶ Amplio, *avi, atum, are*, augere, weiter machen, erweitern, vergröſſern. Vt, *Rem ampliare*, Horat. 1 Sat. 3, 2: *servitia*, id est, numerum servorum augere, Tac. Hist. 2, 78, 5; *plagam*, id est, ampliorem facere, die wunde erweitern, Cels. 7, 5 n. 1; *imperium*, Suet. Cæs. c. 44; *templum*, Id. Aug. c. 18; *vires*, Plin. 23, 2; *ætatem*, Scæv. Dig. 24 t. 1 l. 16; *spatium ætatis*, das leben verlängern, Martial. 10 epigr. 23. *Tarquinius senatus majestatem numero ampliavit*, Flor. 1, 5, 2. Vet. Gloss. *Ampliari*, Διανυξήσαι. ¶ 2. Iudiciorum verbum est, & nihil aliud, quam *amplius pronunciare*: h. e. differre, rejicere in aliud tempus, aufſchieben,

aufſchieben, verweilen, friſten. Cic. Verr. 1, 9 *Etiamſi lex ampliandi faciat poteſtatem.* Sic *Hominem nefarium ampliare*, eſt ejus damnationem differre, Aut. ad Herenn. 4, 36. Sic *Ampliare cauſſam*, Val. Max. 8, 1, 16; *reum*, Liv. 43, 2. *Ampliatur a judicibus in pœnam*, Sen. Controv. 1, 3.

¶ Amplo, *are*, pro *Ampliare*: Pacuvius de Poëtis apud Nonium 10, 14 *Cauſſam humilem dictis amplant.*

¶ Ampliatus, *a*, *um*, erweitert, vergröſſert; ut, *Ampliatum magis vultus*, Cell. 7, 5, 6. *Ampliatus honor*, Hirt. B. Hiſp. c. 42. *Amplieto ejus ſolo*, Marm. Ancyran. p. 81. Vet. Gloſſ. *Ampliatus*, ἠυξημένος. ¶ 2. Dilatus, verſchoben, geſtiſtet. Liv. 43, 2 *Bis ampliatus, tertio abſolutus eſt reus.* De *Veſtali ampliata*, Id. 4, 44. Et Auſonius epiſt. 11 *Senſit hoc Venus, de pulchritudinis palma diu ambiguo ampliata judicio.* ¶ 3. Cognomen in vet. Inſ. Murat. 1, 1.

¶ Ampliatio, *onis*, f. forenſis vox, friſtung, aufſchub. Aſconius in de Præt. Vrb. p. 76 *Ampliandi ſignum* NL *dabant, quo ſignificabant Non liquere: unde ampliatio naſcebatur.* Sen. Controv. 1, 3 *Ipſa ampliatio, quæ apud judices fieri ſolet, non eſt damnantis, ſed dubitantis.* ¶ 2. Apud Philoſophos *Amplitatio*, tanquam extenſio termini, opponitur reſtrictioni. Sicut & alias *Ampliatio*, der zuſatz, die erweiterung; apud Tertull. de Bapt. c. 13; & de Reſurr. Carn. c. 58.

¶ Amplifico, *avi*, *atum*, *are*, augere, dilatare, erweitern, groß machen; ut, *Amplificare urbem*, Liv. 1, 44; *rempublicam*, Cic. N. D. 2, 3; *alicujus dignitatem*, Id. 2 fam. 18; *gloriam*, Id. Acad. 4, 2; *auctoritatem apud omnes*, Cæſ. B. G. 2, 14 *Amplificare aliquid dicendo*, eſt exaggerare, Cic. de Orat. 1, 51. *Aliquem ornare & amplificare*, Id. fam. 15, 11. *Amplificatur ſonus*, Id. N. D. 2, 57; *pretium*, Id. pro Domo c. 9.

¶ Amplificātus, *a*, *um*, erweitert, vermehret; ut, *Ius populi amplificatum*, Salluſt. de Rep. ord. 2, 13. *Gratia dignitasque amplificata*, Cæſ. B. G. 6, 11. *Pauci honoré & gloria amplificati*, Cic. de Leg. 3, 14.

¶ Amplificatio, *ōnis*, f. accumulatio, die vermehrung, vergröſſerung; ut, *Amplificatio honoris & gloriæ*, Cic. Off. 2, 12; *pecuniæ*, Id. Divin. 2, 13; *rei familiaris nemini nocens*, Id. Off. 1, 8. ¶ 2. Apud rhetores eſt ſchema, cum argumenta tum verbis, tum rebus dilatantur; v. Auct. ad Herenn. 2, 30: Cic. Partit. Orat. c. 15. Et Quintil. 8, 4; cui interdum eſt αὔξησις, troporum affectio, lib. 2, 5, die erweiterung.

¶ Amplificator, *ōris*, m. ein vermehrer. Cic. 2 fam. *Amplificator dignitatis*, ein beförderer. Conf. Tuſc. 5, 4.

¶ Amplificatrix, *īcis*, f. Pacat. paneg. Theodoſii c. 8 *Amplificatrix veri vetuſtas.*

¶ Amplifice, adverb. ut, *Veſtis amplifice decorata*, apud Catull. Carm. 65, ſed ibi Cl. Grævius *amplificæ* legit.

¶ Ampliſluus, *a*, *um*, weitläufftig. Strab. Gallus Hort. præf. *Bruma eſt ampliſtui conſumptrix ſæva laboris.*

¶ Amplivagus, *a*, *um*, idem. Aut. ad Herenn. 3, 19 *Amplivagas imagines reddere.*

Compoſita cum Præpoſit.

¶ Adamplio, *are*, idem quod *ampliare*, ſeu auctius facere. Vetus inſcriptio apud Gruter. p. 128 num. 5, ÆDICVLAM VETVSTATE CORRVPTAM ADAMPLIAVIT. Adde p. 323 n. 1.

¶ Adampliatus, *a*, *um*, vermehrt, gehäuft; ut, *Pœna adampliata*, Vet. Interpr. Irenæi 4, 47.

¶ Exemplum, exemplar, &c. vide ſuo loco in E.

¶ Peramplus, *a*, *um*, ſehr weit; ut, *Simulacra peramplа & præclara*; & mox: *Signa pulcherrima & peramplа*, Cic. Verr 4, 49

Ampluſtre, Amptruo, *are*, vide *Apluſtre, Amtruo, are.*

AMPVLLA, *æ*, f. λήκυθος, vas oleo acetove recipiendo, quaſi *amplа bulla*, vel quod amplo ventre eſſet, eine bulle, bouteille, flaſche, öl-oder eßig-krug; quamquam potorium quoque fuiſſe Suetonius auctor ſit Domit. c. 21. conf. Martial. 14 ep. 110, ubi tit: *Ampulla potoria. Coſmianæ ampullæ*, Id. 3, 81. *Nec ſi ille ſapiens ad torſoris oculeum ire cogatur, ſimilem habet vultum ac ſi ampullam perdidiſſet*, Cic. Fin. 4, 12. Materia non una fuit: cornu, lignum, corium, argentum, æs, vitrum, terra. Sed videntur vitreæ fictilesque frequentiſſimi uſus fuiſſe. v. Caſaub. ad Theophraſti Characteres p. 169. Plin. 20, 14 *Ampullæ vitreæ aceti.* Martial. 14 epigr. 110 tit. *Ampulla potoria.* Formam ita deſcribit Apulejus Floridis p. 346 *Fabricata ampulla olearia, lenticulari forma, tereti ambitu, preſſula rotunditate.* Oblongula, inſtar lentis, viſitur apud Hier. Mercurial. in Gymnaſt. & Laur. Pignorium Comment. de Servis. ¶ 2. Cæterum quia *ampulla*, ventricoſum vas atque inflatum quaſi, ac vento plenum, idcirco verborum inanes tumores, ſive inflatum illud dicendi genus, *ampullas* vocarunt, quemadmodum τὸς λήκυθος vocabulum ſimili ratione uſurparunt Græci, hochtrabende aufgeblaſene reden. Horat. in Arte v. 96 *Telephus & Peleus, cum pauper & exul uterque, Projicit ampullas & ſeſquipedalia verba*: id eſt, removet illas, abſtinet a verbis magnificis ſeu grandiloquentia, & orationis genus ad habitum fortunæ accommodat. vid. Lambinus, qui reſellit Victorium, cui *projicere ampullas* eſt magnifice loqui. v. *Veſica* n. 2.

¶ Ampullor, *ari*, idem eſt, ac verborum ampullis uti; ſive loqui magnifice, hochtrabende worte brauchen. Val. Flaccus 1 ep. 3, 14

An tragica deſævit & ampullatur in arte?

¶ Ampullāceus, *a*, *um*, dick-bauchicht: ut, *Pyra ampullacea*, i. e. ampullarum figura, Plin. 15, 15. *Corium ampullaceum*, Colum. 8, 2.

¶ Ampullārius, *a*, *um*, idem. Plaut. Stich. 1, 3, 75 *Ampullariæ cavillationes*, ſi lectio placet. v. Taubm. p. 1269

¶ Ampullarius, *i*, m. ſubſt. ampullarum artifex, ap. Plautum Rud. 3, 5, 51; Et Inſcript. Grut. p. 643 n. 10 C. LVCIVS PHILOMVSVS AMPVLLARIVS, ein beutelleus oder flaſchen-macher.

¶ Ampullagium, *i*, n. flos mali punici cum parvulo fructu, a ſimilitudine ampullæ, granatäpfel-blühte. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3.

¶ Ampulliger, ampullam ferens; ut, *Ampulligeri ſervi*, de quibus Turnebus Advers. 4, 1

Amputatio, amputo, quære in *Puto*

AMPŸCVS, *i*, m. Mopſi auguris pater, Titanoris filius. Ovidio Met. 5, 185 *Ampyx* dicitur. Idem Met. 12, 450 *Ampyca quid referam?*

¶ Ampycĭdes, *æ*, m i e Mopſus Ampyci filius, Idem Met. 8, 316 *Ampycidesque ſagax.* Et 12, 455 *Nec tu crediderís tantum cecinisſe futura Ampyciden Mopſum.*

Amſanctus, Amſegetes, vide *Sancio, Seges.*

Amtermini, Amteſtor, vide *Terminus, Teſtor.*

AMTRVO, vel interpoſito p *Amptruo, are*, ab *am* circum, & *truo* moveo, idem eſt ac motus edere; qualiter factum in Saliorum exultationibus, ubi præſul *amtruare* dicitur, vortantzen. Vnde Lucilius apud Feſtum, uti Scaliger reſtituit: *Præſul ut amtruat, inde & volgu' redamtruat olli*; vel uti P. Merula: *Præſul ut amptruat hinc & vulgu' clamptruet inde.* v. And. Dacerii Emendat. in Feſt. p. 427. Aliis placet *Ampiruo ex ἀμπί* Æol. pro ἀμφί & *ruo*. v. Turneb. Adverſ. 17, 8; & 25, 18; & Voſſ. Etym. in *Trua* p. 533. conf. *Andruare* apud Feſtum pro *Antruare.*

¶ Redamtruo, *are*, i. e. ſaltu eosdem referre motus, nachtantzen; vide Feſtum in hac voce, & Nonium 2, 739, & in *Amtruo* dicta.

ĂMŬLA, *æ*, f. quaſi *amola*, ab amoliendis periculis, eſt vas luſtrale ad aquam geſtandam, religionis & expiandorum malorum gratia, ein weyhgefäſſel. Sipont. Vel ab *Hama* pro *Hamula.*

¶ Amulētum, *i*, n. ab *Amula*, vel etiam ab amoliendo, unde & *Amoletum* nonnulli ſcribunt, medicamentum eſt, quod de collo ſuſpenditur, aut alia quacunque ratione adhibetur, & vel circum manus extremum, vel digitos, ad amoliendum faſcinum præcipue & morbos, angehencke artzney. Vet. Gl. *Amoletum*, φυλακτήριον. Plin. 25, 9 *Cyclamini radicem amuletum* vocat. Et 37, 3 *Infantibus ſuccinum alligari amuleti ratione poteſt.* Hujusmodi *amuleta* veterum, ac hæreticorum imprimis ex antiquis ſigillis ac gemmis exhibuit Pignorius in Characteribus Ægyptiis. Monfaucon in antiquit. explic. v. etiam infra *Phylacteria*; & Barth. ad Script. Venat. p. 135 ſeq.

Amulum, vide mox *Amylum.*

ĂMŬLIVS, *i*, m. frater Numitoris, Procæ filius, qui regnum fratri vi & fraude etipuit. Vide Livium 1, 3; & Ovid. Faſt. 3, 67

Romuleoque cadit trajectus Amulius enſe.

ĂMVRCA, *æ*, f. ἀμολγή, vel ἀμοργή, differt a fæce, hæc enim in olei expreſſione ſequitur, illa præcedit, öldrüſen, ſchaum, unflath vom öl. Ita Servius ad illud Georg. 1, 194, *Nigra profundere amurca.* De fæce nomen accepit. Vet. Gloſſ. *Amurca* ἀμολγή. ἔστι δὲ τὸ ἐλαίου. Scabiei medetur fecundum Catonem R. R. c. 96. De *amurca condenda*, Varr. R. R. 1, 61. In Palladii cod. mſ. paſſim legitur *Amurga.* Adde Plin. 15, 8; Colum. 12, 50. Auguſt. de C. D. 1, 8.

¶ Amurcārius, *a*, *um*, zu öldrüſen gehörig; ut, *Dolia amurcaria*, apud Catonem de Re ruſt. c. 10, in quæ amurca infunditur.

¶ Examurco, *are*, oleum ab amurca purgare, abſchäumen, ſaubern. Ad alia transfert Apulejus Met. 4 p. 149 de corio urſæ detracto: *Soli ſiccandum tradimus. Ac dum cœleſtis vaporis flammis examurcatur*, &c.

Amuſia, Amuſium, vide *Muſa, Amuſſis.*

AMVSSIS, f. 3. Feſto *regula, ad quam aliquid exæquatur*: Nonio 1, 28 *regula fabrorum, quam architecti, quum opus probant, rubrica illinunt*, eine richtſchnur. Et Varroni ibid. *æquamentum lævigatum, & tabula quædam, qua utuntur fabri ad ſaxa coæquanda*, ein richtſcheid, bleywage, lineal. Videtur eſſe ex *Am* & antiquo *Aſſis* vel *Aſſer*: Auſon. Idyll. 8 v. 11 *Nihil ut deliret amuſſis.* In quarto caſu fere ſolo invenitur, neque hoc nudo, ſed præpoſitione *Ad* vel *Ex* communito, ut pro adverbio habere poſſis; quemadmodum Feſtus *Amuſſim* interpretatur *regulariter*, ſchnurgleich, richtig, ſubintellecta ſcilicet præpoſitione. Hinc proverbii vice, *Adamuſſim, Examuſſim factum*: Gell. 1, 4 *Vt judicium eſſe factum adamuſſim diceres*: i. e. accurate, eigentlich, mit beſonderm fleiß. Græci: λευκὴ πάλαι, *alba amuſſi*, vel ut Gellius epilogo libri ſui vertit, *linea*, i. e. nullo delectu, ſine diſcrimine, ebenbild, untereinander.

¶ Amuſſium, vel *Amuſium*, *i*, n. Vitruvio 1, 6 (*circinatum tympanum* Plinio 18, 34) tabula eſt, ex qua ad libellam collocata deprehenduntur plagæ, unde ventorum certi flatus ſpirent, ein compaß, ſchiff-compaß, wind-tafel. Nomen ab *Amuſſi*, quoniam ad libellam amuſſimve exigitur, quod placet Voſſio f. 27 Etymol. qui & *amuſſum* ſcribi teſtatur in Florentina Vitruvii editione; quod etiam expreſſum ex Jo. Læti emendatiore editione his integris verbis: *Collocetur ad libellam marmoreum amuſſium mediis mœnibus: aut loeus ita expoliatur ad regulam & libellum, ut amuſſium non deſideretur, &c.*

¶ Amuſſitatus, *a*, *um*, exactiſſimus, abentheſſen, ſchnuraleich. Plaut. Mil. 3, 1, 38 *Inuſt in hoc amuſſitata ſua ſibi ingenua indoles.*

¶ Adamuſſim, adverbialiter, exactiſſime, examinate ad regulam, gerade, nach der richtſchnur. Varr. ap. Nonium 1, 28 *Si diu gens eſt adamuſſim.* Idem de R. R. 2, 1 *Numerus ut ſit adamuſſim.* Gell. 20, 1 *Adamuſſim æquiparare*, gleich abmeſſen. Adde Macrob. Sat. 1, 1. Sed in bonis libris diviſe ſcribitur *ad amuſſim.*

¶ Examuſſim, idem. Plaut. Amph. 2, 2, 213 *Si hæc vera loquitur, examuſſim eſt optima.* Adde ibi Sc. Quis tam v. 42; Men. Prol. v. 50 & Moſt. 1, 2, 19; & Nonium 1, 28. Apul. Met. 11 p. 271. item 4 p. 151.

¶ Emuſſitatus, *a*, *um*, pro *examuſſitatus*, i. e. *adamuſſim factus*, Feſt. conf. ex Plauto Non. l. c. Sed Dacerius credit, utrobique erratum fuiſſe, & *emuſſitata* pro *amuſſitata* operas potuiſſe.

Amŭſus, vide infra *Muſa.*

ĂMŸCLÆ, *arum*, f. ἀμύκλαι, duæ ſunt urbes: una Peloponneſi, Tyndari regia, & Caſtoris ac Pollucis patria, quas *Ledæas* Statius appellavit Theb. 7, 163 *Parrhaſiumque nemus, Ledæasque ibis Amyclas.* v. Meurſ. Miſcell. Lacon. 4, 2, 2, T. 10 Theſ. Gronov. ¶ 2. Altera in Italia eſt inter Cajetam & Tarracinam, a Laconibus, Caſtoris & Pollucis comitibus, qui ex Amyclis Laconicis nomen ibi indiderunt, condita.

Has Virgilius *tacitas* dixit Æn. 10, 563. Silentio enim perierunt, lata de non nunciando hostium adventu lege. Quamquam & aliæ asseruntur caussæ, quas apud Servium legere licet ad modo productum Virgilii locum. Vide & Chiliad. proverb. *Amyclas silentium perdidit*, de iis, qui silendo damnum aliquod sibi accersunt. Vetus poëta in Pervigilio Veneris v. 90 *Perdidi Musam tacendo, nec me Phœbus respicit: Sic Amyclas, cum tacerent, perdidit silentium.* Vnde proverbiales locutiones: *Amyclis taciturnior*, apud Sidonium 8 epist. 6; & *Amyclas vivere*, pro Amyclarum more silere: Ausonius Professi. carm. 25 *Taciturne, Amyclas qui silendo vixeris.*

¶ Ămyclæus, *a, um*, adject. Ita Apollo dictus, ob fanum ei dicatum Amyclis in Laconia. Strabo lib. 8 p. 250 ὑποτέτμηκε τῷ Ἰκαγέτῳ ἡ Σπάρτη ἐν μεσογάίᾳ, καὶ ἡ Ἀμύκλαι, ἃ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, h. e. *Subjacet Taygeto monti Sparta in mediterraneis, & Amyclæ, ubi delubrum est Apollinis.* Hinc *Apollineæ* illæ cognominatæ. Statius Theb. 4, 223

Hujus Apollineæ currum comitantur Amyclæ.

Idem 7, 413 alumnos hujus oppidi, Castorem & Polluccm, *Amyclæos fratres* appellat. Virg. Georg. 3, 345 *Amycleum canem* laudat, quia Laconia æque, ac Molossis, canes præstantes gignit, uti ex ejusd. libri v. 405, & Horatio Epod. 6, 5 est manifestum. Ovid. Rem. am. v. 707

Confer Amycleis medicatum vellus abenis
Murice cum Tyrio, turpius illud erit:

i. e. Purpura Tyria præferenda est Laconicæ. Silius 15, 5; 6 Claud. Neronem vocat *Amycleum nepotem*, ortum scil. ex Sabinis Lacedæmoniorum colonis. v. ibi Cellar. & Drakenb. ad Sil. 2, 8.

ĂMŸCVS, *i*, m. Neptuni filius, rex Bebryciorum. Virg. Æneid. 5, 373

Bebrycia veniens Amyci de gente. conf. 9, 7 2.

AMYCTĔRVS, *a, um*, ἀμυκτικός, exulcerans, vellicandi vim habens, aufftræbend; ut, *Amyctica malagmata*, Oct. Horat. 2, 5. Sic & Cæl. Aurelianus Tard. 2, 6 *Arteriaca medicamina a Græcis amyctica appellata* docet.

ĂMŸDON, *ōnis*, f. urbs Macedonica in Pæonia. Iuvenal. 3, 69 *Hic alta Sicyone, asi hic Amydone relicta.* v. Eustath. ad Hom. Il. B. 836. Π. 288 & Hesychium.

ĂMYGDĂLA, *æ*, f. Plinio & Columellæ; *Amygdalus, i*, Palladio 2, 15; Græcis ἀμυγδαλῆ, arbor, ein mandelbaum. Sed & *Amygdala*, fœm. & Palladio *Amygdalum*, n. sive pluraliter *Amygdala*, Græce ἀμυγδάλη, fructus, mandeln, mandelkerne. v. Pallad. Ianuario tit. 15; Columell. 5, 10 extr. Plin. passim. Ac fructus præter illam appellationem *Nux Græca* & *Thasia*, Macrobio Sat. 2, 14; *Nucleus amygdalæ* Plinio 15, 13 dicitur. Idem 16, 25 *Floret prima omnium amygdala, mense Ianuario*, der mandelbaum ꝛc. *Amygdalæ amaræ*, bittere mandeln. Absumunt & exsiccant amaritudine sua humiditates, cujus rei exemplum ejusmodi Athenæus rerulit 2, 12 *Plutarchus apud Drusum Tiberii Cæsaris filium medicum quendam fuisse scribit, qui, cum omnes bibendo superaret, priusquam biberet, quinque aut sex amygdalas amaras visus est comedisse, quibus si quando destitutus fuisset, ne minimum quidem certare potando potuit. Color Amygdalorum* in vestibus placuit quibusdam, Ovid. A. A. 3, 183. ¶ 2. Dicuntur & glandulæ in faucibus *amygdalæ* a chirurgorum vulgo, die mandeln, a similitudine nucis amygdalinæ: vide *Tonsillæ.*

¶ Amygdălĭceus, *a, um*, von mandelbaum, von mandeln. Plin. 26, 11 *Amygdalaceum folium.*

¶ Amygdăleus, *a, um*, idem. Pallad. lib. 14 de Pistaciis:

Quin & amygdaleos subeunt pistacia ramos.

¶ Ămygdălĭnus, *a, um*, idem; ut, *Oleum amygdalinum*, Plin. 15, 7; & 23, 4 mandelöl. Serenus Samonicus Carm. 26

Fertur, amygdalinæ succus nucis esse bibendus.

¶ Amygdaloïdes, *is*, m. ἀμυγδαλοειδής, herba amygdalæ speciem referens, wolfsmilch. Tithymalum masculum ita vocat Apulejus de Herb. c. 108 & Dioscor. 4, 109.

¶ Amygdălītes, *æ*, m. idem; ita Plinius habet 26, 8 *Inter Tithymalorum genera, ubi fœtum genus Platiphyllon vocant, alii corymbiten, alii amygdaliten a similitudine.*

ĂMŸLVM, f. Amȳlum, *i*, n. ἄμυλον, quod sine mola, quæ μύλη Græcis est, fiat, staffmehl, stärcke. Conficiendi ejus rationem Cato docet de R. R. c. 87.

¶ Amȳlo, *are*, idem est ac *amylum infundere, amylo obligare*, uti Apicius 2, 2 & 8, 2 loquitur, staffmehl darein thun. Sic verbo usus Idem 7, 5 *Fervefactum amylas.* Et 7, 6 *Amyla jus.* conf. 7, 7; & 8, 3. Hinc

¶ Amylātus, *a, um*, amylo confectus, mit staffmehl zugerichtet; ut, *Isicia amylata*, Apic. 2, 2. *Lac amylatum*, Cæl. Aurel. Tard. 2, 13.

¶ Amylātum, *i*, n. subst. ein essen von mehl, staffsuppe; ut, *Sorbendum feres amylatum*; Item, *Lento igne fervere facias amylatum*, Apic. 2, 2.

ĂMŸMŌNE, *es*, f. Ἀμυμώνη, Danai filia, quæ aquam quærens, in cervum misso telo, Satyrum dormientem vulneravit. Qui excitatus cum in puellam ferretur ardens, a superveniente Neptuno fugatus quidem, puella tamen, ab eo, indicato fonte, compressa est, quæ Nauplium deinde, Palamedis patrem, enixa. Pausan. sub finem Corinth. & Strabo lib. 8; Ovid. Am. 1, 515; item Propert. 2, 26, 46

Teslis Amymone latice cum ferret in arvis
Compressit, & Lernæ pulsa tridente palus.

ĂMYNTAS, *æ*, m. Ἀμύντας, pater Philippi Macedonis. Nep. 21, 2, 1. Fuit & plurium Macedoniæ regum & ducum Alexandri M. nomen, quod passim legitur apud Diodorum, Iustinum, ac Curtium. ¶ 2. Et Pastor Virgilianus eclog. 3, 28 *Dulce* &c.

Lenta salix fœto pecori, mihi solus Amyntas.

ĂMYNTĬCVS, *a, um*, ἀμυντικός, i. e. depulsorius, vertreibend, abwehrend; ab ἀμύνω, *depello, abigo, defendo*: ut, *Emplastra amynticæ*, defensivpflaster. Th. Prisc. 2, 26 &c. v. Reinesi. Var. L. 3, 12 p. 555.

ĂMYNTOR, *ŏris*, m. pater Phœnicis apud Homer. Iliad. 9. Hinc Ovid. Met. 8, 307 *Hippothoumque Dryaque & cretus Amyntore Phœnix.* Id. Heroid. 3, 27 *Venerunt ad te Telamone & Amyntore nati.* ¶ 2. Item Dolopum rector apud Ovid. Met. 12, 364.

¶ Amyntŏrĭdes, *æ*, m. Phœnix, præceptor Achillis. Ovid. in Ibin v. 259.

ĂMŸRIS, *is*, f. ἄμυρις, arbor, *quam*, Hieronymo teste, *Latini putantes myrrham dici, unguentum interpretati sunt.* ¶ 2. *Amyris* Syborita, quem collectis subito rebus fugientem, alii velut insanum rissent, clade vero domi a Crotoniatis accepta, unum prudentiæ nomine commendarunt. Inde dici cœptum: *Amyris insanit*, ubi quis periculum prospiciens, in tempore sibi cavet, & desipere vulgo creditus, solus sapuisse cognoscitur. v. Erasm. Adag.

ĂMŸRVS, *i*, m. Thessaliæ fluvius, Val. Flacc. 2, 11.

ĂMYSTIS, *ĭdis*, f. potionis genus, quæ sine interspiratione uno haustu sive impetu, ut Plinius loquitur, fiebat; quod ἀμυσὶ πίνειν & ἀμυσίζειν Græci dicebant, ein jählinger seff. Barbaris & Thracibus maxime usitatum hoc bibendi genus Pollux significat, qui Θρακίαν πρόποσιν dixit lib. 6 c. 3. Et inde Horatius 1 od. 36, 14 *Bassum Threicia vincat amystide.* Vbi vel ipsa potandi ratio, vel poculi genus ad eam aptum designatur. Nam ita & accipitur & usurpatur hæc vox, testibus Suida & Polluce. Verus Schol. Horatii: *Amystis poculi genus apud Thracas instar phialæ, quod clausis oculis chibebatur uno ductu.* Ratio nominis est παρὰ τὸ μὴ μύειν, quod non fugendo seu forbillando, ut solet, fieret, sed rictu patente & simul rorum ingurgitante, wenn man auf einen schluck ausseuffet. Videndus & Pairhasius de rebus perepistolam quæsitis, epist. 26. (Tom. 1 Lamp. Crit. Grut. p. 754). Tangit & Petr. Crinitus in Epistolis Politiani lib. 12 p. 501.

ĂMŸTHĀON, *ōnis*, m. Crethei filius, Æsonis frater, Melampi genitor; qui Pyli habitavit, ut Apollodorus auctor lib. 1 Bibliothecæ. Stat. Theb. 3, 452

juxtaque Amythaone cretus
Iam senior, sed mente virens, Phxboque Melampus, &c.

¶ Ămythāŏnius, *a, um*, adject. Virg. Georg. 3 extr.

Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus.

Tibull. 4, 1, 120

Quis eis Amythaonius nequeat certare Melampus.

AN, adverb. alias interrogandi, alias dubitandi. Interrogandi, ut; Ter. Eun. 4, 5, 7 *An abiit jam a milite?* ist sie denn schon weggegangen, Ovid. Heroid. 17, 166 *An nescis longas regibus esse manus?* weist du nicht, ꝛc. *Intellextin? an nondum etiam?* Ter. Andr. 1, 2, 30. conf. Cic. Phil 1, 6, in Pis. c. 5 &c. Liv. 41, 24. In minis elegantiam habet, Ovid met. 4, 276 *Desinis? an fugio.* Similia hic Burm. ¶ 2. Dubitandi, ut: *Hæc uni contigit, quod nescio an ulli, ut &c.* vielleicht niemanden, Nepos 20, 1, 1. In dubitatione de duobus est *an, an*, ob oder ob. Sen. Suas. 7 *Dubium est, an satius sit cum illis jacere, an cum his vivere.* Cic. in Bruto c. 23 *Retulit paucis antequam mortuus est, an diebus, an mensibus.* Id Att. 2, 6 med. *Dubitem, an hic, an Antii consistam.* Sed alii posterius *an* omittunt. Conf. Cels. 3, 6; Curt. 8, 6, 25; Catull. 29, 16: Tibull. 3, 1, 19: Horat. Sat. 2, 4, 16. ¶ 3. Eleganter præcedens *an*, mutatur in adverbium sibi cognatum *utrum.* Ter. Adelph. 2, 1, 41 *Vide, utrum vis argentum accipere, an caussam meditari tuam.* Cic. 7 fam. 16 *Id utrum more Romano locutus sit, an quomodo Stoici dicunt, postea videro*, ob oder ꝛc. Conf. infra *Utrum* in *Uter.* Sic & ubi dubitatio est de pluribus. Cic. in Pis. c. 10 *Nemo potest dicere, utrum iste plus biberit, an vomuerit, an effuderit.* Cic. Verr. 3, 36 *Utrum impudentius - - an turpius - - an improbius - - an audacius* &c. conf. Liv. 21, 10. Alicubi loco *utrum* præcedit *ne.* Cic. in Orat. c. 61 *Quæsitum est, in totone circuitu orationis, an in principiis solum, an in extremis, an in utraque parte numerus tenendus sit? - - tum, in omnibus ne numeris æqualiter particulas decent incidere, an facere alias brevivores, alias longiores?* conf. pro Rosc. Am. c. 41, Phil. 2, 11: Virg. Æn. 8, 814. ¶ 4. Reperias hic & *utrum* vel *ne* omitti, sive de duobus sit sermo, ut: *Aurum, dolo an scelere Cæpionis partum, ad emtionem agrorum convertit*, Vict. de Vir. illustr. c. 73; sive de pluribus, ut: *Postulo, mihi respondeas, quis sit iste Verrutius: mercator, an orator, an pecuarius? in Sicilia sit, an decesserit?* Cic. 4 Verr. 77. conf. Liv. 6, 7. Plin. 2 epist. 8. Ovid. R A. 797 *Daunius, an Libycis veniat tibi bulbus ab oris, An veniat Megaris, noxius omnis erit.* Vbi triplex disjunctio. De ejusmodi locutionibus ellipticis vide infra in *nec ne*; & quos laudat Drakenb. ad Sil. 4, 78; & Burm. ad Quint. 5, 13 p. 462. ¶ 5. Sive autem dubites, sive interroges, ubi de multis sermo est, cave pro *an* ponas *aut.* Germani quidem & Græci sic loquuntur, Latini non facile item. Ac vetuit Quintilianus diserte 1, 9 (al. 5) *Male interroges*, inquiens, *hic aut ille sit?* Vid Laurent. Vall. Elegant. 2, 17. Sed quid faciemus isti loco Senecæ epist. 52 *Quem, inquis, invocabo, hunc, aut illum?* Accusabit hic aliquis forte culpam librarii, *aut* scribentis pro *an*: ut in illo Gellii 16, 2 *Postulo, uti respondeat, desciviseve facere adulterium, an non?* pro quo in edit. Basil. A. 1565 legimus, *aut non.* Sed rectius dicemus, apud Senecam *aut* esse disjungentem particulam, non interrogantem. Sensus enim est: invocabone aliquem viventium? qualis est hic aut ille. Ad quod respondens Seneca priore loco mortuos commendat magistros: *adjuvare nos possunt*, inquiens, *non tantum qui sunt, sed & qui fuerunt.* Non absimile exemplum Ciceronis est de Orat. 1, 9 *An vero tibi Romulus ille aut pastores & convenas congregasse, aut Sabinorum connubia conjunxisse, aut finitimorum vim repressisse eloquentia videtur?* Cic. pro Rosc. Am. 21, *Quæsisse, num ille aut ille defensurus esset.* Diversa tamen ratio in illo Plin. Paneg. c. 84 *Dubitare, utrum sit efficacius bene institui, aut feliciter nasci.* ¶ 6. Cicero de Orat. 1, 38 *an* usurpavit pro *aut: Volitare in foro - - cum omnino quid suum, quid alienum, quare denique civis, an peregrinus, servus an liber quispiam sit ignoret, insignis est impudentia.* Adde Nep. 25, 4, 4; & c. 15, 1; Tac. An. 2, 22, 1; & 2, 42, 6. ¶ 7. *An* pro *an non*, commode redditur *forte*, vielleicht, Ter. An. 4, 5, 33 *Qui haud scio an illam misere nunc amat.* Cic. 9 fam. 15 *Est id quidem magnum, at pse haud scio an maximum*: pro, an non maximum. Id. Off. c. 3, 2 *Quod cum omnibus est faciendum, tum haud scio, an nemini potius quam tibi.* Nepos 8, 1, 1 *Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc primum omnium ponam*: pro, an non ponam. conf. Liv. 3, 60. ¶ 8. *An*, præpositio inseparabilis apparet supra in *Am.*

¶ Anne, idem quod *an*, sive interroget, ut: *Anne est intus Pamphilus?* Ter. And. 5, 2, 10. conf. Cic. pro Balbo c. 23; sive dubitet: ut,

Etiam haud scio, anne uxorem ducat, Ter. Heaut. 5, 2, 46 (ubi Xylander p. 142 ad Suet. Horat. πατέλλου agnoscit). Sic locutus & Cicero Orat. c. 61 *Quaerendum, utrum una species & longitudo sit earum, anne plures.* Idem 12 ad Att. 15 *Scire velim, quando dicar spopondisse? & pro patre, anne pro filio.*

¶ Annon, est interrogantis, arguentis & reprehendentis. Ter. Andr. 2, 5, 15 *Annon hoc dixi esse futurum?* In dubiis idem est ac *necne*, oder nicht: Plaut. Mil. 4, 8, 26 *Tentabam spiraret, annon.* Ter. Pherm. 1, 2, 97 *Pater ejus rediit, annon?* Ib. 5, 6, 13 *Isne est quem quaero, annon?* Varr. L. L. 8, 61 *Quod sit, annon, nihil commovet analogiam.* Alias *sive sit, sive minus.* Adde Liv. 8, 13.

¶ An vero, idem in principio periodi cum quadam vehementia. Cic. Verr. 3, 48 *An vero dubitamus* &c. Id. pro Mil. c. 12 *An vero Iudices, vos soli ignoratis*, &c. conf. ibid. c. 23, & pro Cluent. c. 22; & de Orat. 1, 9.

ANA, vide *Anas.* ¶ 2. *Ana*, ἀνὰ, vox medica & pharmaceutica, *omnium parem modum*; ut Celsus 3, 27 loqui amat, indicans. vid. Rhodii Lex. Scrib. voce *Singulorum* p. 442.

Anabaptista, vide *Baptisma.*

Anabasis, anabasius, anabathrum, anaboladium, anabolicus, Anacacabea, Anacalypteria, vide *Basis, Bole, Cacabus, Calyptra.*

Anacampseros, Anacardium, Anacephalaeosis, Anaces, vide *Cambio, Cardiacus, Cephalus, Anactes.*

ĂNĂCHARSIS, *ĭdis*, m. Ἀνάχαρσις, philosophus Scytha fuit Solonis temporibus, *sapientiae admirandae*, quemadmodum scripsit Cicero Tusc. 5, 32 *sobrius, continens, abstinens, & temperans.* Dixit, *leges telis araneorum esse similes, & vitem tres ferre botros*, quae alibi retulimus. Item, *Corpus instrumentum esse animae, Dei vero animam*: ψυχῆς ὄργανον τὸ σῶμα, θεῦ δὲ ψυχὴ, Plutarch. in convivio Sept. sapient. Item, ἐμοὶ περίβλημα χλαῖνα, δεῖπνον γάλα καὶ τυρὸς, hoc est, *Mihi indumentum est lana: coena, lac & caseus*; Clemens Alex. Strom. 1 p. 308. Conf. Laërtius in *Anacharsi*; Sidon. Carm. 2, 165. A quibusdam pro rotae figulinae inventore habitus. v. Fabric. Bibl. Gr. 2, 8 p. 371, qui plura memorat 2, 23, 6 p. 812.

ĂNĂCHĪTES, *ae*, m. ἀναχίτης, notiore nomine *adamas*, ein demant, *quem sic vocavere quidam, quod venena irrita faciat, & lymphationes abigat, metusque vanos expellat a mente*, Plin. 37, 4 extr. Salm. in Solin. ἀναγκίτην suspicatur, Hard. ἐυνακοίτην.

Anachoresis, anachoreta, vide *Chora.*

ANACHȲLIS, *is*, f. herba, latine consolida, wallwurtz, günsel, Apul. de Herb. c. 59.

Anaclinterium, Anacoeliasmus, vide *Clinice, Coeliacus.*

Anacollema, Anacoluthon, vide *Colla, Acoluthon.*

ĂNACRĔON, *ontis*, m. Ἀνακρέων, Teius poëta fuit, ut eum Horatius appellat Epod. 14, 10 ex Teo Ionum urbe. Horat. 4 od. 9, 9

Nec si quid olim lusit Anacreon, Delevit aetas.

Tota ejus *poësis amatoria* fuit, *& suavis*: quod post Cic. Tusc. 4, 33, testantur odae illius paucae, ab Henrico Stephano primum cum observationibus vulgatae. v. Plin. 7, 7; Aelian. Hist. Var. 9, 4; Voss. de Poët. Gr. c. 4; Fabric. Bibl. Gr. 2, 15, 12 p. 567.

¶ Anacreonticus, *a, um*, adject. ut, *Anacreonticum carmen*; Cujus quidem varia memorantur a veteribus Grammaticis, de metro qui scripserunt, genera. Vulgatissimum, cuique adeo soli per excellentiam hoc nomen haesit, illud est, quod primo loco jambum, spondeum vel anapaestum recipit, secundo & tertio jambum, cum syllaba remanente, ut:

Nisi Deus benigne
Fortunet acta nostra,
Labor omnis est inanis.

¶ Anacreontius, vel Anacreontēus, *a, um*, aliud adj. ut, *Anacreontium colon*, Quintil. 9, 4. Diomedes quoque & Servius, cum carmina Anacreontis recensent, *Anacreontium* sive *Anacreontēum* dicunt sine C. vide illum lib. 3 p. 512; hunc in Centimetro. Gell. 19, 9 Ἀνακρεόντεια ἐλεγεῖα.

Anacrisis, vide *Crisis.*

ĂNACTES, ἄνακτες, m. pl. reges & regii filii, Könige und Königs kinder; ab ἄκος, i. e. *medela*, quod ipsis subditorum cura incumbat, ut ex Plutarcho & Eustathio tradit Cael. Rhodig. 5, 1; hoc addito, *Dioscuros*, i. e. *Castorem & Pollucem ab navigantium cura primos ita nuncupatos.* Sic apud Cic. de N. D. 3, 21 *Dioscuri, Iove rege antiquissimo nati, appellantur anaces*, vel *anactes.* Vtraque ibi lectio suscipitur. Hinc

¶ Anactŏria, *ae*, f. urbs in Epiro, quae postea Miletus, Plinius 5, 29; 4, 1.

¶ Anactorium, *i*, n. oppidum Acarnaniae, Straboni, Plutarcho & Plauto Poen. prol. v. 87. ¶ 2. *Anactorium* herba, quae & *artemisia*, beyfuß. Apul. de Herb. c. 10, vel *gladiolus*, schwertel, ibid. c. 78.

¶ Anactŏrius, *a, um*, idem quod *Acarnanius*; ut, *Anactoria ora*, Sil. 15, 299.

ĂNĂDĒMA, *ătis*, n. ἀνάδημα, ornamentum capitis, ein krantz, hauptbinde. Hesychio στέμμα, ᾧ τοὺς ἱερονίκας ἀναδεσμοῦσιν, *corona, quo sacrorum certaminum victores revinciebant.* Lucretius 4, 1122 *Et bene parta patrum fiunt anademata mitrae.* Corruptum ergo oportet esse Philoxeni Glossarium, quo legitur: Ἀναδέματα, *redimicula*, quod ἀναδήματα cum Hesychio & Lucretio scribendum erat. Suidas p. 228 Ἀναδέσμη ὅμοιόν τι διαδήματι, ἢ μίτρα κεφαλῆς. Paulus Lege 26 Dig. de auro, argento, mundo &c. *Mitrae & anademata, quamvis corpus tegant, tamen ornamentorum, non vestis esse.* Agitur autem ibi de ornamentis muliebribus.

ANADENDROMALĂCHE, *es*, f. ἀναδενδρομαλάχη, herba quae & *Hibiscus*, ibisch, winterrosen. Apul. de Herb. c. 38.

ĂNĂDIPLŌSIS, *is*, f. ἀναδίπλωσις, repetitio est, cum ultima prioris versus dictio in principio sequentis iteratur, v. Mart. Cap. 5 p. 175, ut Virg. ecl. 6, 20 *Addit se sociam, timidisque supervenit. Aegle, Aegle Naiadum pulcherrima*, &c. Et Aen. 10, 180 *Sequitur pulcherrimus Astur, Astur equo fidens* &c. Ovid. Metam. 2, 216 *Silvae cum montibus ardent: Ardet Athos, Taurusque, Cilix, & Tmolus, & Oete.*

¶ Epanadiplōsis, *is*, f. ἐπαναδίπλωσις, repetitionis est figura, qua verbum, quod versus fuit initium, ejusdem etiam finis est, quam *Epanalepsin* Donatus facit: ut, Iuvenal. 14, 138 *Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit*; & Virg. Aen. 1, 754 *Multa super Priamo rogitans super Hectore multa.*

ĂNĂDYŎMENE, *es*, f. ἀναδυομένη, i. e. *emergens*, scil. Venus, quam e mari exeuntem pinxit Apelles, & Augustus in delubro Caesaris dicavit; cujus inferiorem partem corruptam qui reficeret, nemo repertus est. v. Plin. 35, 10.

ANAETIA, *ae*, f. oppidum majoris Armeniae ad Euphratem, Plin. 5, 24.

ĂNĂGALLIS, *ĭdis*, f. ἀναγαλλὶς, herba, quam Plinius *Corchorum* dixit, gauchheil, hünerdarm, grundheil: quod de limine vestibuli suspensa veneficia pellere credita sit. v. Dioscorid. 2, 170. ¶ 2. *Anagallis*, Grammatica Corcyraea apud Suidam, quae *Agallis* est Athenaeo, cognominis fuit herbae huic, ut Cicero ciceri.

Anaglypha, anaglyptes &c. vide *Glyphice.*

ANAGNIA, *ae*, f. urbs Hernicorum in Latio. Virgil. Aen. 7, 684

Hernica saxa colunt, quos, dives Anagnia, pascis.

Conf. Sil. Ital. 8, 393; & lib. 2, 533; Plin. 34, 6; Cic. Att. 16, 8.

¶ Anagnīnus, *a, um*, adject. ut, *Anagnini municipes*, Cic. pro domo c. 30; & absolute Plin. 3, 5; & Cic. Att. 12, 1; & 15, 26.

Anagnostes, Anagoge, Anagramma, Anagraphe, vide *Gnostes, Agoga, Gramma, Graphe.*

ĂNĂGȲRIS, *is*, f. ἀνάγυρις, frutex duorum generum: *Majus* & *minus*; de utroque vid. Mathiol. in Dioscorid. 3, 149. Germani vocant stinckend-baum. Et vel ob odoris gravioris molestiam, si manu teratur, vel ob vehementem, quem gustatus ciet, vomitum, *Anagyrim commoves*, ἀνάγυριν κινεῖς· locutio proverbialis est, de iis, qui sibi ipsis malorum sunt auctores. Similis illi, κινεῖν τὴν καμαρίνην, *movere camarinam.*

ANAĪTIS, *ĭdis*, f. Armeniorum numen, quod Graecorum Latinorumque Veneri haud male comparatur. In illius templo primam statuam ex auro solidam fuisse positam, refert Plin. 33, 4 f. 24. v. Cael. Rhod. 18, 21. Hinc

¶ *Anaitica*, scil. regio, Armeniae quaedam pars Plin. 5, 24, f. 20.

ĂNĂLECTA, *ōrum*, n. pl. ἀνάλεκτα, reliquiae sub mensa, a colligendo dictae, aufgelesene brocken. Martial. 14 epigr. 82 *In pretio scopas testatur palma fuisse: Sed pretium scopis nunc analecta dabunt.* Posteriorem versum Vossius in Etymol. p. 27, cum Scriverio ita legit: *Otia sed scopis nunc analecta dabit*; Vt ita masculinum sit *analecta*, pro *analectes*, i. e. reliquiarum collector. Similis ambiguitas est 7, 19 *Colligere longa turpe nec pudet dextra Analecta, quicquid & canes reliquerunt.* ¶ 2. Translate hinc inde excerpta, & in unum consarcinata librum, *Analecta* dicunt, quae *Collectanea* sunt aliis Latino vocabulo. Interim cum sit

¶ Ănălectes, *ae*, m. ἀναλέκτης, qui reliquias colligit, quod modo vidimus, ex eo vocabulo elegantem irrisionem ac jocum Satellius Quadratus in Calvisium divitem captavit, quem Seneca ep. 27 refert. Calvisius enim Sabinus opinionem eruditionis affectabat, nullius tamen ingenii, nullius memoriae homo. Itaque subsidio sibi pararat servos, qui, cum Homerum, Hesiodum, Lyricos edidicissent, quaerenti versus ex tempore subministrarent. Sed hos ipsos versus male cum redderet, inque medio versu saepe excideret, illudens illi Satellius Quadratus, suasit, *ut Grammaticos haberet analectas*, h. e. ut Grammaticos haberet ab hoc officio, qui verba ipsi excidentia, quasi ab ore aut ab orbe delapsa frusta, colligerent atque reponerent. Ita Lipsius ad eum locum, qui *Sublegulos* latine reddit, ita Turnebus Adversf. 24, 33 interpretantur. Wowerius tamen c. 13 Polymath. prope fin. *Analectas* eosdem & *Eclogarios* facit, de quibus suo loco. conf. Cael. Rhod. 7, 53.

¶ Ănalectĭdes, *um*, f. pl. ἀναλεκτίδες, dicuntur, quibus ex xylino lino aut alia quavis materia puellae tanquam pulvillis, constipant scapulas prominentes, ut videri habitiores possint, stopf-läppgen. Ovid. de Arte am. 3, 273 *Conveniunt tenues scapulis analectides altis.* Vid. Cael. Rhodig. 13, 31. Heinsius autem *Analectrides* legit, quem consulas. Scaliger legit *Omaletides* ab aequandis & complanandis humeris. Turnebus Adv. 4, 23 *Ometides* &c.

ANALEPTĬCE, *es*, f. ἀναληπτικὴ, instauratio virium, *qua e morbis sese recreant & reficiunt aegri & affecti*, die ersetzung der verlohrnen kräffte. v. Turneb. Adverf. 16, 15.

ĂNĂLĪMŌTĬCVS, *a, um*, ἀναλιμωτικὸς, famem pellens, sattmachend; ut, *Cibi analimotici*, Th. Prisc. 2, 24.

Analogia, &c. Analphabetus, Analysis, vide *Logus, Alpha, Lysis.*

ANAMNĒSIS, *is*, f. ἀνάμνησις, est commemoratio ejus rei, quam oblitos fuisse nos fingimus, v. Isidor. 2, 21; Quintil. 9, 2.

ANANCAEVM, *i*, n. ἀναγκαῖον, poculum urnale & magnum, in potandi certamine necessario eluendum, eine grosse humpe, ein paßglas. Plaut. Rud. 2, 3, 33 *Credo hercle ananceo datum quod biberet.* Varro apud Nonium 15, 36 *Tripodes, crateras, ananceaa pocula* conjungit. v. Taubmann. ad Plaut. l. c. & Turneb. Adv. 21, 12.

ANANCHĪTIS, *ĭdis*, f. gemma Plinio 37, 11, *qua in hydromantia dicunt evocari imagines deorum.*

Anantapodoton, vide infra *Dosis.*

ĂNĂPAESTVS, *i*, m. ἀνάπαιστος, pes comicus ex duabus brevibus & tertia longa: ut, *vv-Sapiens, miseri.* v. Sidon. epist. 9, 15. Cicero etiam *Heroum* hunc *pedem* dixit de Orat. 3, 47. conf. Tusc. 2, 16. Vocant & *Antidactylum*, ἀντιδάκτυλον, eadem ratione, qua Anapaestum, quod Dactylum contrarius reverberet. ¶ 2. *Anapaestus*, substantive, genus carminis est: ut: *Anapaestus Aristophaneus* ap. Cic. in Orat. c 56, qui versus est octo regionum: ut,

Axena ponti per freta Colchos denique delatus adesti:

Qui & *Anapaestus octonarius* dicitur: ut,

Ore beato lumine volitans, qui per caelum candidus equitas?

v. Auctor fragmenti, quod cum Censorino editum, c. ult.

¶ Anapaestĭcus, *a, um*, adject. Cic. in Orat. c. 56 *Elegit ex multis Isocratis libris triginta fortasse versus Hieronymus, peripateticus inprimis nobilis, plerosque senarios, sed etiam anapaesticos, quo quid potest esse turpius?*

turpius? puta, in proſa oratione. Et quaſi ſubſtantive Id. Tuſc. 3, 24 *Nec ſiletur illud potentiſſimi regis Anapæſticum* &c. ſub quo *carmen* intelligas. Sic utroque loco Lambinus legit, cum optimi codd. in illo *anapæſta*, in hoc *anapæſtum*, habeant.

Anapauomene, anapauomenos, vide *Pauſa.*

ĂNĂPHE, *es*, f. Inſula Cretici pelagi ſponte enata, Plin. 2, 87. Et Ammianus 17, 7 *Emerſerunt Delos & Hiera & Anaphe &c.* Mentionem ejus facit Ovid. Met. 7, 461 &c.

Anaphora, anaphoricus, Anaphyſema, vide *Phora, Phyſema.*

ANĀPIS, *is*, m. Ἄναπις, Catanæus Amphinomi frater. Claudianus Epigr. 35 de fratribus piis, v. 41 *Cur non Amphinomo, cur non tibi fortis Anapi Æternum Siculus templa dicavit honos?* Apud Solinum *Anapius*, Valerio Maximo 5, 4 ext. 4 *Anapus* vocatur. Sed utrumque corruptum Salmaſius, & *Anapis* ex Græco reſtituendum cenſet, ad Solin. c. 5, f. 78. Hiſtoriam vide in *Catana.*

¶ Ănāpus, *i*, m. fluvius Siciliæ, de quo Ovid. Met. 5, 417; ubi *Anapis* probat Heinſ. qui ejusdem meminit Pont. 2, 10, 26, & Faſt. 4, 469. Conf. Sil. Ital. 14, 516.

Anaplerosis, anapleroticus, Anaporicus, vide *Pleroma, Porus.*

Anarchia, anarchus, vide *Archon.*

Anarrhinum, vide in *Antirrhinum.*

ANARTES, *ium*, m. pl. Ptolemæo *Anarti*, populi Dacis vicini, & haud dubie *Walachi, Servii, Bulgari.* v. Cæſ. B. G. 6, 25.

ĂNAS, ſive Ana, *æ*, m. fluvius, qui provinciam Hiſpaniæ Eſtremaduram ſecat, medio ſpatio quaſi abſorbetur, & poſt ſex Leucas ſub terris actus rurſus emergit. Vnde cum toto iſto ſpatio lætiſſima ſint paſcua, inter miribilia Hiſpaniæ cenſetur, pontem ibi eſſe, ſuper quo decem millia ovium paſcantur. v. Plin. 3, 1 & 6; 4, 22; 8, 8, Prudent. Periſt. 9, 188.

ĂNAS, *ătis*, f. avis amphibia nota, a natando appellata, ut νῆσσα vel νῆττα Græcis a νήχεσθαι, quod eſt natare, eine ente. v. Varro de L. L. 4, 14. Petron. c. 93 *Et pictis anas renovata pennis.* Cic. Nat. D. 2, 48 *Anatum ova gallinis ſæpe ſupponimus*, &c. Varr. de R. R. 3, 5 *Anatium ſtabula.* Martialis 13 epigr. 52 *Tota quidem ponatur anas, ſed pectore tantum Et cervice ſapit, cætera redde coco.* Auſon. epiſt. 10, 12 *Anates maritas junximus, Remipedes, lato populantes cærula roſtro.* Cicures ſunt aliæ anates vel domeſticæ, & aliæ feræ ſeu ſilveſtres, νῆσσαι ἀγριάδες. V. Deſcriptio Varroniana ap. Non. 6, 65. *Fluvialis anas*, Ovid. Met. 11, 774.

¶ Anaticula, *æ*, f. anas parva, aut avis aquatica quæcunque anate minor, Cic. Fin. 5, 15. Et apud Plautum Aſin. 3, 3, 103 in blanditiis amantium.

¶ Ănatīnus, *a*, *um*, von oder an enten. Plaut. Rud. 2, 6, 49 *Vtinam fortuna nunc ego anatina uterer; Vt poſtquam exiviſſem ex aqua, arerem tamen.* Subſtantive Petronius c. 56 *Mihi jubent ſæpe anatinam parari*, i. e. carnem anatinam. v. ibi not. Burmanni p. 275, ubi etiam de illius uſu in re medica.

¶ Ănătārius, *i*, m. ſubſt. præfectus anatum, ſeu cuſtos, ein entenwärter. Vet. Gloſſ. *Anatarius*, νηττοφύλαξ. Deinde adjective, ut, *aquila anataria*, Plin. 10, 3, quæ & *Clanga* ſeu *Planga* & *Morphnus*, anates circa lacus perſequens, ein entenſtoſſer. v. Geſner.

ĂNASARCA, *æ*, f. ἀνασάρκα, hydrops toto corpore diffuſus, die waſſerſucht im gantzen leibe, apud Medicos.

ANASCĒVE, *es*, f. ἀνασκευή, deſtructio rei propoſitæ, cui opponitur *Cataſceve.* vid. Iſidor. 2, 12; & Quintil. 2, 4.

Anaſtaſis, vide infra *Staſis.*

ANASTŎMŌSIS, *is*, f. ἀναστόμωσις, ſanguinis rejectio, ore alicujus venarum patefacto, das bluten. Celſ. 4, & Cœl. Rhodig. 3, 14.

¶ Anaſtŏmōtĭcus, *a*, *um*, ἀναστομωτικὸς, aperiendi vim habens, das da öffnet; ut, *Malagmata anaſtomotica*, Celſ. 5, 18, 25.

Anaſtrophe, Anatarius, vide *Stropha, Anas.*

ĂNATHĒMA, *ătis*, n. ἀνάθημα, penult. longa, Diis dicatum donum. Quamquam hæc vox non de omni conſecrata re Græcis uſurpatur; ſed illis tantum, quæ ſuſpendi aut collocari in excelſo & in conſpectu ſtatui poterant, ut templo ornamento eſſent. Vt ſunt, phialæ, tripodes, acerræ, corollæ & his ſimilia. Qua de cauſſa & Heſychius ἀνάθημα, κόσμημα, interpretatur, kirchen-ſchmuck. Iulius Pollux enim lib. 1, 1 n. 25 ita explicat ἀναθήματα, ut ſint στέφανοι, φιάλαι, ἐκπώματα, θυμιατήρια, χρυσίδες, ἀργυρίδες, οἰνοχόαι, ἀμφορίσκοι, *coronæ, phialæ, pocula, thuribula, aureæ argenteæque*, (ſubaudi vaſorum aliquod genus) *cyathi, amphoræ.* Exemplum habes Græcæ hujus vocis Lucæ 21, 5: Et Latine ſcriptæ apud Prudentium Pſychom. v. 540 *Inſigne legens anathema favillis.*

ĂNĂTHĔMA, *ătis*, n. ἀνάθεμα, penult. correpta, ein bann, ein fluch. Rom. 9, 3 ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, *optarim enim ego ipſe anathema eſſe a Chriſto pro fratribus meis*, verbannet zu ſeyn. Ad quem locum evincere conatur Beza, inter ἀνάθημα & ἀνάθεμα nihil eſſe diſcriminis; ſed contra diſputat Salmaſius Exercit. Plin. p. 767, & utriusque vocis notionem & vim explicavit. *Anathema* autem ipſa exſecratio eſt ſeu maledictio, non tantum homo maledictus aut excluſus ab eccleſia: ut in formula, *anathematis ſententia ferire*, apud Auguſtinum epiſt. 75 poſt princ. Et ſic alii Patres Latini ἀναθεματίζειν *anathematum vinculis innodare* ſæpe vertunt.

¶ Anathematizo, *are*, inde formant etiam Eccleſiaſtici ſcriptores, bannisiren. Hieronymus epiſt. 75 *Si hæc quotidie non anathematizarem*, id eſt, deteſtarer. Auguſtinus dicta epiſtola 75 *Tota domus anathematizata eſt.* Salmaſius in Tertull. de Pallio p. 225 teſtatur, in priſcis libris etiam *Anathemare* & *anathematus* reperiri, pro *anathematizare* &c. quod ex Gloſſis & exemplis Carolus du Freſne confirmat.

Anathymiaſis, Anaticula, anatinus, vide *Thymiama, Anas.*

ĂNĂTOCISMVS, *i*, m. ἀνατοκισμὸς, eſt uſuræ anniverſaria renovatio, ut uſuræ uſurarum debeantur, quod lege veritum, zins vom zinſe. Exſtat in Cic. ad Att. 5, 21 *Clamare omnes qui aderant, nihil impudentius Scaptio, qui centeſimis cum anatociſmo contentus non eſſet.*

ANATŎLE, *es*, f. ἀνατολή, oriens, der aufgang. Vna horarum, quarum diverſa nomina apud Hyginum fab. c. 183.

Anatome, anatomicus, Anatonus, vide *Tome, Tonus.*

ĂNAVSIS, *is*, m. rex Alanorum Heniochorum, procus Medeæ, a Styro rivali interfectus. v. Val. Flacc. 6, 44.

ANAX, *acis* vel *actis*, m. cœli & terræ filius; horum tres recenſet Cic. N. D. 3, 21. vid. ſupra pl. *Anactes.*

ĂNAXĂGŎRAS, *æ*, m. Ἀναξαγόρας, philoſophus fuit Clazomenius, philoſophiæ phyſicæ cultor adeo aſſiduus, ut rei tum privatæ tum publicæ curam prorſus omnem abjiceret, ac interroganti cuidam, nullane ſibi patriæ ſaltem cura eſſet? reſponderit: *Mihi vero patriæ cura & quidem ſumma eſt*, digitum in cœlum intendens, ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος, δείξας τὸν οὐρανόν: ut Laërtius refert. Idemque rogatus, cujus cauſa natus eſſet, *inſpiciendi*, inquit, *cœli, & ſolis, & lunæ*: εἰς θεωρίαν ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ οὐρανοῦ. Idem primus *Homeri poëma de virtute & juſtitia compoſitum eſſe* dixit, ποίησιν ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης, v. Laërt. Lucret. 1, 830

Nunc & Anaxagoræ ſcrutemur ὁμοιομέρειαν,

hoc eſt, ſimilares particulas, eandem cum toto rationem obtinentes, quas principia eſſe rerum Anaxagoras docuit. Cum e diutina peregrinatione patriam repetiſſet, poſſeſſionesque deſertas vidiſſet, *Non eſſem*, inquit, *ego ſalvus, niſi iſtæ periſſent*: v. Val. Max. 8, 7 ext. 6. Lampſaci diem ſuum obiit, ubi rogantibus eum principibus, numquid fieri mandaret, *juſſiſſe* ferunt, *ut pueris quotannis eo, quo defeciſſet, menſe ludere permitteretur*; quæ conſuetudo Lampſaci ſervata diu eſt; vid. Laërt. Hic Anaxagoras ille eſt, qui nivem nigram probare voluit hoc argumento: *Nix aqua eſt: aqua autem nigra eſt: ergo & nix nigra:* Sextus Empiricus 1 Pyrrhon. Hypotyp. c. 13; & Lactant. 3, 23 & 5, 3. In hoc etiam laudatur ab Lactantio 1, 5, quod *Deum eſſe dixit infinitam mentem, quæ per ſe ipſam moveatur.* Periclis præceptor fuit; itaque pluſcula de eo habet Plut. in illius vita p. 295; it. p. 308. Add. Fabric. Bibl. Gr. 2, 23, 7.

ANAXANDRĪDES, *æ*, m. Ἀναξανδρίδης, poëta Græcus, ex quo quædam Stobæus retulit. v. Voſſ. de Poët. Græc. c. 7 p. 48; & Kuſter. ad Ariſtoph. Plut. p. 926. ¶ 2. Hiſtoricus, qui retuliſſe fertur, unde ſit proverbium: ἄκρον λάβε, καὶ μέσον ἕξεις, *Dimidium facti, qui cœpit, habet*, verbis Horatii epiſt. 1, 2, 40.

ĂNAXARCHVS, *i*, m. Ἀνάξαρχος, philoſophus Abderita fuit, Democriti ſectator, Alexandro familiaris. v. Iuſtin. 12, 13, 4. Nicocreon eum ſuſtulit. Cic. 2 Tuſc. 22 *De Anaxarcho Democritio cogitetur, qui cum in manus Cyprii Nicocreontis regis incidiſſet, nullum genus ſupplicii deprecatus eſt, neque recuſavit.* Ab eo enim conjectus in pilum ptiſanarium, ſive mortarium ſaxeum, quod ὅλμον Heſiodus vocat, ibique ferreis malleis contuſus, adeo toleranter pertulit aſperrimos illos cruciatus, ut verbum illud memorabile conduplicaverit: πτίσσε (al. πτίσσε) τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πλήττεις: *Tunde, tunde Anaxarchi follem, Anaxarchum enim non tundis.* v. Diog. Laërt. in ejus vita. Poſtremo amputationem linguæ minitante tyranno, *protinus dentibus abſciſſam, & commanducatam linguam in os ejus ira patens exſpuit:* Val. Max. 3, 3, 4 ext. Ovid. in Ibin v. 571 *Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta.*

ĂNAXĂRĔTE, *es*, f. puella ſuperba, in ſaxum converſa, cum Iphis ob humilem ſtirpem ab ea repudiatus ſeſe ad fores ejus ſuſpendiſſet, & ipſa hujus funus ſiccis immotisque oculis intueretur. v. Ovid. Met. 14, 699.

ANAXILAVS, *i*, m. hiſtoricus non ſecus ac Theopompus hiſtoriam a vituperio aliorum orſus, quos ſe non imitaturum ait Dion. Halic. Ant. Rom. pr. ¶ 2. Comicus, cujus fabulas ſæpe citat Athenæus; qui *Anaxilas* Suidæ. v. Voſſ. de Poët. Gr. p. 49. ¶ 3. Medicus laudatus Plin. 19, 1; 25, 13; & 30, 8. ¶ 4. Tyrannus Siculus Rheginorum & Meſſeniorum admodum juſtus. v. Iuſtin. 4, 2, 4; & Macrob. Sat. 1, 11. Add. Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 8 p. 553.

ĂNAXĬMANDER, *dri*, m. Ἀναξίμανδρος, philoſophus Mileſius, Thaletis ſodalis, ſphæræ inventor. v. Laërt. & Fabric. Bibl. G. 2, 23, 8.

ĂNAXĬMĔNES, *is*, m. Ἀναξιμένης, philoſophus fuit, Anaximandri diſcipulus & ſucceſſor. Primum rerum omnium principium poſuit aërem. v. Cic. de N. D. 1, 10. Itaque ad eum pertinet illud Claudiani de Conſ. Mall. Theod. v. 70

Aliis princeps rerum diſponitur aër.

Vbi Barthium vide p. 93. Auguſtinus 10 Confeſſ. 6 *Interrogavi auras ſtabiles, & inquit univerſus aër cum incolis ſuis: Fallitur Anaximenes, non ſum Deus tuus.* Lactantius 1, 5 *Anaximenes æthera dicit eſſe ſummum Deum.* Patria Mileſium fuiſſe, teſtis eſt Laërtius. v. Fabric. Bibl. Gr. 2, 23, 9. ¶ 2. Idem alios ejusdem nominis duos memorat, ſed Lampſacenos, oratorem unum, hiſtoricum alterum, prioris e ſorore nepotem: quamquam dubium eſt, annon prior ſimul hiſtoricus fuerit; qui quidem, ut e Suida intelliges, diſcipulus fuit Diogenis Cynici, præceptor Alexandri Magni. Videndus Voſſius 1 de Hiſt. Græc. 10 p. 75.

Anaxyris & pl. Anaxyrides vide *Xyris.*

ANAZARBVS, *i*, f. Ciliciæ poſt Tarſum metropolis, Oppiani & Dioſcoridis patria; populi *Anazarbeni.* Plin. 5, 27; Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 9 p. 595.

ANAZETĔSIS, *is*, f. herba eadem quæ *conſolida*, Apul. de Herb. c. 59.

Ancæſa vide inter compoſita a *Cædo.*

ANCÆVS, *i*, m. Ἀγκαῖος, Samiorum rex, agriculturæ ſtudioſiſſimus, de quo hujusmodi narratur fabula. Cum vitem ſereret, graviterque miniſtris inſtaret, urgeretque; quidam, operis tædio commotus in herum, negavit futurum, ut ex ea vite herus unquam vinum guſtaret. Poſt ubi vitis proveniſſet feliciter, atque uvæ maturuiſſent, herus exultans ac geſtiens, ſervum eumdem accerſit, atque, ut ſibi vinum infundat, jubet. Deinde jam calicem admoturus ori, ſervo, quæ dixiſſet, redegit in memoriam, quaſi vanam exprobrans divinationem. At ille ſententiam hanc hero reſpondit: πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου, vel ut Cato ap. Gellium 13, 16 vertit: *Inter os & offam multa intervenire poſſe.* vulgo: *Multa cadunt inter calicem ſupremaque labra.* Servili ſententiæ favit eventus. Nam inter loquendum, priusquam vinum hauriret, alter quidam miniſter ingreſſus nunciat, vinetum ab apro quodam immani vaſtari. Quibus auditis, Ancæus depoſito poculo protinus in aprum fertur, a quo inter venandum percuſſus interiit. v. Chiliad. & Scholiaſten Lycophronis ad v. 489, qui eadem narrat, divinatorem

natorem autem non ſervum, ſed *μάντιν*, *vatem* appellat. Add. Intt. ad Grat. Cyneg. 67.

ANCĀLE, *es*, f. ἀγκάλη, *populus*, die Knieſcheibe. Cæl. Aurel. Tard. 5, 1 *Ad ancalen perveniens atque ſuram.* Et mox: *Ex talo atque ancala ſanguinem detraxerunt.*

ANCĀRIVS ſive Ancharius, *i*, m. aſinum videtur ſignificare Lucilio apud Nonium 1, 78 ein eſel. (conf. Turneb. Adverſ. 17, 24). Verba ſunt:

Hæc, inquam, rudet e voſtris, atque ejulitabit,
Concurſans velut ancarius clareque quiritans.

Adde Voſſium in Pomp. Melam p. 48, qui hanc vocem etiam Martiali 11, 95 vult reſtitui, de quo poſt paullo in *Anchialus* dicemus. ¶ 2. De *Ancaria* vel *Ancharia* urbe, Dea, familia, vid. Rurm. ad Quint. 4, 1 p. 315.

Anceps, Ancharius, vide *Caput*, *Ancarius*.

ANCHĔMŎLVS, *i*, m. Rhœti Marrubiorum regis filius: qui cum Caſperiæ novercæ intuliſſet ſtuprum, petitus ad ſupplicium a patre, ad Turnum in militiam profugit. v. Virg. Æn. 10, 389 & ibi Servius.

ANCHIĂLE, *es*, f. Ἀγχιάλη, urbs Ciliciæ, paullulum ſupra mare ſita, quam credebant a Sardanapalo fuiſſe conditam, uti Strabo 14 p. 462 refert. Ἄγχιαλος, *Anchialus*, eaden. Arriano 2 Exped. Alex. p. 91.

¶. Anchialos, *i*, f. Thraciæ urbs Pomponio Melæ 2, 2, ad Pontum Euxinum ſita. *Anchialos* vel *Anchialus* eſt etiam Ovidio Triſt. 1, 9, 36; Ammiano 22, 19, & Pollioni in Claudio Gothico c. 12; at Strabo lib. 7 p. 221 Ἀγχιάλη, *Anchiale*. ¶ 2. *Anchialus* etiam nomen divinum Iudæorum putatur eſſe apud Martialem 11 epigr. 94

Exce negas jurasque mihi per templa Tonantis.
Non credo: jura, verpe, per Anchialum.

Scaligero Prolegom. Emend. Temp. videtur eſſe ex *Chai* & *Alab*, hoc eſt, per Deum viventem: Salmaſio de Helleniſt. p. 205, ex *Ha-Chai Alam*, ſive per eum, qui vivit in æternum: conf. Sam. Petitus Var. Lect. 1, 16 p. 73. at Iſaaco Voſſio ad Melam p. 48 hæc nihil minus, quam Hebraica eſt, cujus linguæ imperitiſſimum fuiſſe Martialem oporteat. Quod ergo in antiquiſſimo codice *Anchalium* invenit; unius litteræ mutatione legit *Ancharium*, quo nomine aſinum Lucilius ſignavit, ut ſupra in *Ancarius* oſtenſum fuit. Ex Petronio autem non ignotum eſt, male Iudæos audiiſſe, quaſi *porcinum numen* & *cilli* (aſini) *auriculas* adorent. Vnde & Deum *Onochoten*, id eſt, *aſininis auribus*, *altero pede ungulatum*, ut Tertullianus Apolog. c. 16 interpretatur, gentiles Chriſtianis adſinxerunt: ubi idem Voſſius mavult ὀνοχοείτης; legi, id eſt, ex aſino & porco compoſitum monſtrum, ut Petroniano figmento reſpondeat propius. Verba enim Satyrici hæc ſunt p. 211

Iudæus licet & porcinum numen adoret,
Et cilli ſummas advocet auriculas.

ANCHŸLOPS, *ōpis*, f. ἀγχίλωψ, tumens abſceſſus, qui in angulo oculi ſuppurat, ein gerſtenkorn im auge. Dicitur etiam *Ægilops*, de quo ſupra. v. Interpr. Dioſcor. 1, 133.

ANCHĪSES, *æ*, m. Ἀγχίσης, *Dardanius*, *magnanimus*, *pius*, Æneæ pater, Capyos filius. Ante bellum Trojanum, nemorum latebras & ſolitudines coluiſſe fertur, gregibus & armentis intentus. His ergo quum vacaret, adamari cœpit a Venere, quæ & cum eo concubuit, exque eo concubitu gravida Æneam tandem ad Simoenta Trojæ fluvium enixa eſt. v. Virg. Æn. 1, 621.

¶ Anchiſæus, *a*, *um*, adject. Ἀγχισιάδης. Virgil. Æn. 5, 761 *Et lucus late ſacer additur Anchiſæo.*

¶ Anchīſĭades, *æ*, m. id eſt, Æneas. Idem Æn. 6, 348 *Dux Anchiſiade, nec me Deus æquore merſit.*

ANCHISTRVM, *i*, n. ein Haefen, Gloſſ. gr. lat. ἄγκιστρον, *hamus*, *uncus*. Iſidorus 4, 11 inter inſtrumenta medica refert & *angiſtrum* vocat. Cæl. Aurel. Tard. 5, 1 *Anchiſtris ex utraque parte cutem prætendunt.*

ANCHOMANES, *is*, f. herba, quæ & Dracontea, drachenwurz, Apul. de Herb. c. 14.

Anchora cum derivatis vide *Ancora*.

ANCHŪRVS, *i*, m. Ἄγχουρος, Midæ regis filius, de quo Plutarchus commemorat in Parallelis p. 306 *Circa Celænon Phrygiæ oppidum terræ hiatus cum aqua domos complures ipſis cum hominibus abſorpſit in profundum. Midas rex oraculo monitus, ut res eo pretioſiſſimas conjiceret, ita enim futurum, ut terra coiret, auro & argento injecto nihil opis attulit. Anchurus igitur regis filius, cum nihil in vita humana pretioſius eſſe anima ſecum ipſe verſaſſet, datis genitori complexibus & Timotheæ uxori, equum aſcendit, inque hiantem locum concitatus eſt. Ac ſic terra rurſus coiit, & aureum eo in loco Iovis Idæi aram Midas dedicavit. Hujus rei teſtis eſt Callifthenes lib. 2 Metamorphoſeon.* Conjungit ibidem cum hoc, & comparat M. Curtii, equitis Romani, exemplum, ex Romanis hiſtoriis notiſſimum.

ANCHŪSA, *æ*, f. ἄγχουσα, herba trium eſt generum Dioſcoridi 4, 65, quæ omnia ſilveſtres ſunt bugloſſæ, radices habentes ad interiorem usque medullam rubentes, ochſenzung. Primum genus *Onoclea* etiam & ſecundum *Onocholes*, & *Alcibiadon*. Porro anchuſæ omne genus purpureos explicat flores, vulgari bugloſſæ non multum diſſimiles. Plinius 22, 20 quartum quoque adjecit genus *Pſeudanchuſam*.

ANCĪLE, *is*, n. ἀγκύλιον, apud Plutarchum in Numa c. 25, unde nonnulli *Ancyle* ſcribunt cum Nonio 18, 11 & cum Mureto Var. Lect. 13, 17 a græco ἀγκύλος, *incurvus*. Sed *Ancile* ſcutum brevius, dictum quaſi *amciſum*: i. e. undique circumcirca acciſum, ut Servius docet, ut ab *incidendo incile*. conf. Varr. de L. L. 6, 3. Ovid. Faſt. 3, 376 *Idque ancile vocat, quod ab omni parte reciſum.* Plutarchus citato loco planius totam rem explicat. Virg. Æn. 7, 188 *Succinctus trabea, lævaque ancile gerebat.* Idem 8, 664 *Et lapſa ancilia cœlo. Anciliorum* pro *Ancilium* habet Horat. Od. 3, 5, 10. Hiſtoriam autem ſive fabulam de lapſis cœlo ancilibus, quæ eam ob cauſſam *cœleſtia arma* Livius 1, 20 vocat, habes apud Dionyſ. Halicarn. 2 Antiq. Rom. Ovid. Faſt. 3, 372 ſeqq. Plutarch. d. l. Lactant. 1, 21 extr. & Servium ad 7 Æneid. p. 474 & lib. 8 p. 547. Vet. Gloſſ. *Ancilia*, Διοπετῆ. Et Gloſſ. Græco-Lat. Διοπετὲς, ὅπλον βασιλικάριον, *Ancile*. Hæc ancilia autem Romæ in Templo Martis aſſervabantur repoſita, & annis ſingulis circumferebantur menſe Martio per ſacerdotes aliosque primores per urbem: dieque trigeſimo denum recondebantur. Quod antequam fieret, nihil publice feliciter fieri, ſuperſtitio tenebat. Hinc Suetonius Othonem contra religionem, nondum conditis ancilibus, inauſpicato profectum ſcribit ejus vita c. 8. Vide ad eum locum Caſaubonum, qui ſimilem ſuperſtitionem Athenis, cum Plynteria celebrarentur, obtinuiſſe erudite obſervat. Aliter de iſthoc ſuperſtitionis genere Turnebus, quem Torrentius ſequitur in explicando Suetonii loco. Male, ut oſtendit Lipſius antiq. Lect. 5, 16. Figuram eorum habes in antiquo nummo apud Guther. de Iure Pontificio 1, 11. Conf. Camerar. cent. 1 H. S. c. 60 & Cent. 2 p. 41.

ANCILLA, *æ*, f. παιδίσκη, δέλη, eine magd. Ter. Andr. 3, 1, 3 *Ab Andria eſt ancilla hæc.* Cic. pro Mil. c. 10 *Cum muliebri & delicato ancillarum puerorumque comitatu.* Metaphorice Plinius 2, 63 de beneficiis terræ; *Terra*, inquit, *benigna, mitis, indolgens ſuſque mortalium ſemper ancilla*, ſic ſtehet den menſchen zu dienſt. De luxu mulierum circa alendam ancillarum multitudinem v. Lindebrog. ad Ter. Heaut. 2, 2. Feſtus geminum etymon ponit: vel *ab Anco Martio*, *quod is bello magnum fœminarum numerum ceperit*; vel *ab Anculare*, *quod antiqui dicebant pro miniſtrare. Ex quo Dii quoque ac Deæ feruntur coli, quibus nomina ſunt Anculi & Anculæ.* Vbi Scaliger & Dacerius conſentiunt, diminutive eſſe *ancillas*, quia primum dictæ *anculæ*; ſcil. a græco ἄγγελος, *miniſter*, unde *anculus* pro *angulus*. conf. Voſſ. Etym. p. 28. Munera bonæ ancillæ tribus verſibus complexus eſt Plautus Merc. 2, 3, 79. De *feſto ancillarum* vid. Macrob. 1, 11. Eædem ſunt *Nonæ Caprotinæ*, ubi vid. ¶ 2. *Ancillæ* etiam viri vocati. Sane Fufidius apud Salluſt. Fragm. c. 5, 21, acerrimo convicio *ancilla turpis* a M. Æm. Lepido appellatur, & *bonorum omnium deboneſtamentum*. Quæ verba confirmant lectionem veterum Codicum Treb. Pollionis Claud. c. 5 *Gallus Antipater, ancilla bonorum, & hiſtoricorum deboneſtamentum*, &c. Nemo enim non videt hæc Pollionis verba ex Salluſtiano loco expreſſa eſſe. Similia in viros convicia fœminina dat ad Sall. l. c. Cortius.

¶ Ancillula, *æ*, f. diminut. Ter. Eun. 1, 2, 85 *Dixti cupere te ex Æthiopia ancillulam*, &c. Et Cic. de Orat. 1, 55 *Iuris ſcientiam eloquentiæ tanquam ancillulam pediſſequamque adjungere.* Adde Sen. Controv. 21; Plaut. Rud. Prol. v. 73; & Ovid. Rem. Am. v. 639.

¶ Ancillor, *atus*, *ſum*, *ari*, humiliter famulari, miniſtrare, magd ſeyn, dienen, aufwarten. Titinnius ap. Nonium 2, 26 *Dotibus deliniti* (viri) *ultro etiam uxoribus ancillantur*, & Accius ibid. *invita ancillans.* Apul. Dogm. Platonis p. 9 *Cætera membra ancillari & ſubſervire capiti.* ¶ 2. Alicui ſe addicere, & cum ambitione quadam merendæ aut retinendæ gratiæ ſervire præter dignitatem, ut ancillæ ſcilicet, aut adulatores ſolent, ganz ergeben ſeyn. Vet. Gloſſ. *Ancillor*, κολακεύω. Porcius Latro, vel quisquis eſt, in Salluſtium ſub Ciceronis perſona c. 4 f. 16 *Non uni privatim ancillatus ſum, neque me addixi*, &c. ¶ 3. Aliam etiam notionem Veteres Gloſſæ ſuggerunt, cum *Ancillare* (ita enim legendum, non *Antillare*, ut excuditur) ϑηλεύεϑαι, παλλακεύεϑαι, interpretantur. Itaque *ancillari*, pro *pellicem* eſſe etiam, & libidinis cauſſa ſe viro addicere ſignificat. Nempe quia has vices ancillæ & famulæ ſuſtinere ſolent haud raro. Sed quid ϑηλεύεϑαι eſt? Vtrumne ϑῆλυ aut ϑῆλυς non fœminam tantum quamlibet; ſed & aliquando *ancillam* notat? An pro ϑηλεύεϑαι, δουλεύεϑαι, reſcribendum?

¶ Ancillāris, *e*, id eſt, illiberalis, ſervilis, mägdehafft. Cic. Tuſc. 5, 20 *Sordido ancillarique officio, regiæ virgines, ut tonſtriculæ, tondebant barbam & capillum patris.* Salluſt. in Cicer. c. ult. *Cui in civitate feciſti inſidias, ancillaris*, i. e. ancillarum more ſerviens. Sic *ancillaris adulatio* Ammiano dicitur 26, 17, cum de Procopio tyranno narrat.

¶ Ancillarius, *a*, *um*, idem. Vet. Gloſſ. *Ancillarius*, δουλοπρεπής, i. e. ad ſerviendum idoneus, fordidus. ¶ 2. Subſtantive Treb. Pollio in Claudio c. 5 *Gallus Antipater ancillariorum & hiſtoricorum deboneſtamentum*; ubi melius ex MSS. *ancillæ bonorum*, i. e. aſſentator ſummarum poteſtatum. vid. in *Ancilla* n. 2.

¶ Ancillāriŏlus, *i*, m. qui ancillas ſectatur, & neglecta uxore cum iis conſueſcit, ein mägdehengſt, mägde-treſter. Martialis 12 epigr. 58 *Ancillariolum tua te vocat uxor, & ipſa Lecticariola eſt: eſtis Alauda pares.* Significat nempe Alaudam juxta & uxorem ejus eorumdem criminum reos: ipſum in ancillis libidinari; uxorem in lecticariis ſervis. ¶ 2. Qui ancillatur uxori, h. e. nimio ejus amore captus, tam promptus obſequii atque officii eſt, ut non tam vir ejus, quam ſervus ac miniſter videri queat, ein weibermann, weibernarr. Ita videtur accipienda hæc vox apud Senecam de Benef. 1, 9 *Si quis ſe nullæ amicæ fecit inſigneæ, nec alienæ uxori æmulum præſtat, hunc matronæ humilem, & ſordidæ libidinis, & ancillariolum vocant.* Nempe ſignificat, matronas Romanas ſpreviſſe viros tanquam humilis animi, atque ſervilis, qui ita adſtringi paterentur ſe ſuarum amplexibus, ut non & alias amarent, ſeque profiterentur illis rivales. Alias *uxorios* appellabant. Qua tamen voce hic abſtinuit Seneca, ut mulierum in viros contemtum magis oſtenderet. Quo pertinet etiam, quod ὑποκοριστικῶς *ancillariolum* potius, quam *ancillarium* dixit.

¶ Ancillatrum, *i*, n. humilis ſubmiſſio. Arnob. 7 p. 221 *Salutet acclinis, ancillatrum ſervuli pavibundis trepidationibus imitatus*, die knechtiſche reverentz. conf. Salm. ad Solin. p. 804. Sed quid ſi ſcripſit Arnobius *ancillatum*, ut *famulatum*?

¶ Exancillor, *ari*, dienſtbar ſeyn, ausdienen. Tertull. Apolog. c. 17 *Anima licet falſis Diis exancillata*: Iunius *exanculata* maluit.

Anciſus, quære in *Cædo*.

Ancla, anclabris, anclo, &c. vide *Anculo*.

ANCŌN, *ōnis*, m. plur. *Ancones*, Vitruvio 3, 3 partes normæ, quæ ad inſtar literæ L ex duabus regulis, quaſi brachiis jungitur, die ſtücken zum winckelmaß; quemadmodum & balliſtarum & catapultarum brachia *ancones* appellantur. Eſt Græcum origine, quippe ἀγκών, ῶνος, *cubiti flexum*, ſignificat, der ellenbogen. vid. *Umbo* n. 6. ¶ 2. Ab iſto normæ angulo, & ſinum maris *Ancona* Lucanus dixit 1, 421 *Quem littore curvo Molliter admiſſum claudit Tarbellicus Ancon*: i. e. ſinus maris, der meerbuſen, qui ad Tarbellam Aquitaniæ civitatem, Aturrum Galliæ fluvium recipit, ut docet Scal. Anſon. Lect. 1, 5, quamquam alii malunt *æquor* pro *Ancon* legere. ¶ 3. *Anconæs* apud Vitruvium

truvium 4, 6 & menſulæ quædam ſunt, volutarum inſtar leniter infractæ ad ſpeciem literæ S ante oſtium: Græcis προθυρίδες, prothyrides, die ſchnerckel an dem geſimſe, kragſteine. Vide ibi Philandri interpretationem. ¶ 4. Sunt & *Ancones* ferramenta, ex quibus retia & alia ſuſpenduntur, krumme hacken, rincken. Gratius Cyneg. v. 87 *Lineaque ex tritiis lucent anconibus arma.* Nam *linea arma* retia ſunt. Ita *ferrei ancones* apud Vitruv. 10, 13. Sed Vlitius furcillas intelligit ligneas, *amites*, qui plurima diſputat de tota voce ad Gratii l. c. ¶ 5. *Anco* Martiali concha Neptuni eſt Spectac. epigr. 26 *Fuſcina dente minax, nexu fluit anco recurvo.* Sic enim eſt qui emendet verſum, cum legatur vulgo: *ancora curvo.* Vide ibi Raderum f. 63, qui & hoc obſervat, inter vaſa tabernæ cauponariæ cenſeri dolia, ancones, calices, trullas; *anconem* item in modum cubiti ſeu ἀγκῶνος (unde nomen habeat,) inflecti, ein gebogener becher. Adde Turneb. Adverſ. 18, 23 & l. 13 pr. ff. de inſtrum. leg. ¶ 6. *Dulcis Ancon*, γλυκὺς ἄγκων, abominantis eſt ſermo. v. Eraſmi Adag. p. 164 ex Platone, Suida & Athenæo, ex cujus lib. 12 oſtenditur *Anconem locum Sardis fuiſſe voluptatum miniſteriis paratum, ſeu in eo complures naufragium feciſſe*, &c.

¶ Ancōna, *æ*, f. urbs Italiæ ad ſuperum mare, a littorali ſitu ita appellata. v. Mela 2, 4. Græca quoque forma *Ancon* aliquoties Plinio dicta, 2, 71 & 14, 6.

ANCŎRA, *æ*, f. potius quam *Anchora*, quia græce ἄγκυρα, ein ancker. v. Cellar. orthogr p. 87. Dens ferreus ingenti mole, quo ſiſtuntur ac retinentur naves; naviumque adeo fundamentum eſt. Hinc Virg. Æn. 6, 3 *Tum dente tenaci Ancora fundabat naves.* Sic *jacere ancoram*, anckern. ibid. v. ult. *Figere ancoram*, Ovid. Met. 1, 257. Item *pangere*, Heroid. 2, 4 *Littoribus noſtris ancora pacta tua eſt.* Valer. Flacc. 5, 72 *Et jam Puppe ſedens placidas demiſerat ancora terras:* ubi Burmannus reſcribere mavult *Funæ hærens*, cum ancoræ ſemper de prora jaciantur, quod refellit Vir eruditus in Miſcell. Obſerv. 4, 171. Huic opponitur *tollere ancoras:* Cæſ. B. G. 4, 23 *Et ventum & æſtum nactus ſecundum, dato ſigno & ſublatis ancoris progreſſus.* Conf. B. C. 1, 31 ext. *Solvere ancoras* dixit Cic. Att. 1, 10 pr.; *moliri*, Liv. 28, 17; *tollere*, i. e. remiſtituram relinquere, quaſi proverbio dixit Varro R. R. 3, 17. Quod ſi arripienda fuga eſſet ex inſtanti periculo, vel *præcidi* ſolebant, de quo eſt locus Ciceronis Verrina 5, 34. *Ancora ſidere* dicitur, wenn er grund foſſet, Plin. 6, 22; *ſubſiſtere*, Cæſ. B. G. 5, 10. Sed *in ancoris commorari*, Hirt. B. Afric. c. 63, vor ancker liegen; quod Cæſar *naves in ancoris conſiſtere* dixit B. C. 3, 28: *Navem in ancoris tenere*, Nepos 2, 8, 7; *In ancoris expectare*, Cæſ. B. G. 4, 13; *ſtare*, Flor. 2, 2, 7. De ancora in nummis regum Seleucidarum v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 7 p. 404 ſq. Origo breviter diſci poteſt ex Juſtin. 15, 4, 4 ſq. ¶ 2. *Ancora* metaphorice ponitur pro refugio, præſidio, munimento, zuflucht, ſchutz. Ita Hecuba apud Euripidem filium ſuum *ſuæ domus ancoram* vocat. Ita non ſemel *ancora* pro fundamento apud Plinium, Apulejum, Solinum. Ita pro patrocinio amici Ovid. Triſt. 5, 2, 41 *Quo ferar? unde petam lapſis ſolatia rebus? Ancora jam noſtram non tenet ulla ratem. Ancoræ jactum prævertit Deus* proverbiale eſt de eventu præter ſpem; ut & illud: *Bonum eſt, duabus ancoris niti*, quod eſt duplici præſidio munitum eſſe, eine zwiefache ſtütze haben. v. Chil. *Sacra ancora*, der letzte troſt, Græcorum proverbio, quod vide apud Eraſmum ex Luciano aliisque. Solent nim. nautæ validiſſimam ancoram, quam *ſacram* vocant, poſtremo mittere. Hinc eſt, *ad ſacram ancoram confugere*, ſein äuſſerſtes verſuchen.

¶ Ancŏrālis, *e*, zum ancker gehörig. Liv. 37, 30 *Tractus ancoralis*, ſi Sigonio credimus. Sed conf. ibi Gronovium.

¶ Ancorale, *is*, n. ſubſt. funis, cui ancora alligatur, das ancker ſeil. Liv. 22, 19 *Ancoralia incidunt.*

¶ Ancorarius, *a, um*, zum ancker gehörig; ut, *Ancorarii funes*, Cæſ. B. C. 2, 9. ¶ 2. *Ancorarius mons vocatur citerioris Mauritaniæ, qui laudatiſſimam dedit cedrum, jam exhauſtus*, inquit Plinius 13, 15.

¶ Anchorāgo, vel Ancorago, *inis*, f. nomen piſcis Caſſiodoro 12 epiſt. 4. Vide in *Salmo*. Idem enim eſſe creditur Voſſ. de Orig. Idol. 4, 29.

ANCŬLO, contracte *Anclo, are*, ſecundum Feſtum in *Ancilla*, antiqui dicebant pro *miniſtrare*, handreichung thun, darreichen. Sic Livius Andr. apud Feſtum: *Florem anclabant Liberi ex carchefiis*; Scaliger legit metri cauſſa *anculabant*. Sed vid. ibi Dacerius. Cumque ἀγκύλη ſit flexura cubiti ſ. brachii ſ. manus, quibus membris urimur in miniſteriis ac operibus peragendis, *Anculare* inde deduxit Voſſius Etym. p. 28. ¶ 2. Quia idem, qui haurit, miniſtrat, *Anclare* etiam Feſtus exponit per *haurire*, ſchöpfen. Sed hoc ſenſu eſt *Antlo, are*, de quo in *Antlia*. v. Voſſ. l. c. & Turn. Adverſ. 2, 10.

¶ Ancŭlus, *i*, m. ein handlanger. Feſtus: *Ex anculare Dii quoque ac Deæ dicuntur coli, quibus nomina ſunt anculi & ancalæ*, nimirum tanquam aliorum Deorum miniſtri, vel ſervorum & ancillarum Dii.

¶ Ancula, *æ*, f. eine handlangerin. vide verba Feſti in *Anculus*. Diminutive hinc *ancillæ* nomen eſſe creditur.

¶ Ancla, *æ*, f. contracte pro *Ancula*, inſtrumentum, quo aqua miniſtratur, eine ſchorfgelte; alias antlia f. haufrum. Vetus de *Ancla* epigramma producitur a Salmaſio in Vopiſci Bonoſum p. 478. In Suet. Tib. c. 61 *Ancliam* legit Pareus Lex. Crit. p. 445.

¶ Anclabris, *is*, f. apud Feſtum *menſa miniſteriis divinis apta*; vel ut Idem in *Iſcariis* deſcribit, *ea quæ in ſacrificando diis anclatur*, i. e. miniſtratur, ein opfer-tiſch.

¶ Anclabria, *orum*, n. apud eumdem Feſtum vaſa ænea, quibus ſacerdotes utuntur, opfer-gefäſſe.

¶ Anclītor, *oris*, m. idem ac *anculus*, ein handlanger. Gloſſ. vet. *Anclator*, ὑπηρέτης.

¶ Anclēna, *æ*, f. *inſtrumentum ferreum forte*, in Gloſſ. Iſidori.

¶ Exanclo, *avi, atum, are*, perperi, patiendo ſuperare, ausſtehen, überſtehen. Ita Nonius legit 2, 303, & exemplum profert Cic. Tuſc. 1, 40 *Cum exanclaviſſet omnes labores.* Id. Divin. 2, 3 ex Homero convertit: *Tot nos ad Trojam belli exanclavimus annos.* Non refugit Cicero *verbum*, Quintiliano 1, 6 extr. judice, *obſoletum*, quia ex Homero transferebat, cujus ex antiquitate auctoritatem propius aſſequi videntur verba a communi uſu remotiora. Sic & Ennius ap. Nonium 4, 155 *Cum ærumnis illum exancluvi diem*, v. plura ibi ex Accio & Lucilio.

¶ 2. De exhauriendi ſignificatione, quam Feſtus & Nonius huc referunt, vide *Exantlo* in *Antlia*.

¶ Exanclātus, *a, um*, überſtanden. Cic. Acad. 4, 34 *Herculis quendam laborem exanclatum a Carneade.*

Ancunulenta, vide infra *Cunæ*.

ANCVS, *i*, m. adunco brachio homo, & exportectu difficili, Feſt. der den arm nicht kan von ſich ſtrecken, ab ἀγκών, *cubitus*. Vet. Gloſſ. *Ancus, mancus*, κυλλὸς, λοξὸς. ¶ 2. *Ancus Martius*, quartus rex Romanorum, Numæ Pompilii ex filia nepos, inde nomen habuit. Virg. Æn. 6, 815 *Quem juxta ſequitur jactantior Ancus.* Horat. 4 ode 7, 15 *Quo pius Æneas, quo Tullus dives, & Ancus?*

ANCŸLA, *æ*, f. ἀγκύλη, contractio articulorum, die krümmung oder lähmung der glieder. Celſ. 5, 18, 28. ¶ 2. Amentum, ein riemen. v. Suid. & Cæſ. Rhodig. 11, 52.

¶ Ancylŏblĕpharon, *i*, n. ἀγκυλοβλέφαρον, vitium in oculis, dum palpebræ coaleſcunt, die zuſchwehrung der augen, Celſ. 7, 7, 6.

¶ Ancyloglōſſus, *i*, m. ἀγκυλόγλωσσος, cui lingua breviore membranula adſtricta eſt, ut minus expedite verba facere poſſit, dem die zunge nicht gelöſt. ¶ 2. Vitium ipſum ἀγκυλόγλωσσον, Paulus Ægineta dixit, das zungenband.

Ancyle, *is*, plur. Ancylia. vide *Ancile*.

ANCȳRA, *æ*, f. ἄγκυρα, Galatiæ metropolis; a qua Synodus dicitur Ancyrana, cujus frequens in ſcriptoribus eccleſiaſticis mentio eſt. Vrbem memoratam vides a Curtio 3, 1, 22 & Plinio 5 c. ult. ¶ 2. Ancȳra alia Phrygiæ eſt, ſed minus celebris, ab eodem Plinio deſcripta l. c. ubi vid. Hard.

¶ Ancȳrānus, *a, um*, adjectivum gentile. Claudianus in Eutrop. 2, 416 *Ancyranique triumphi.*

ANDĂBĂTA, *æ*, m. ἀνδαβάτης, gladiatorum genus, qui ex equis, galea frontem oculosque tecti, ut videre non poſſent, pugnabant. v. Lipſ. Saturn. 2, 12. Hinc proverb. *Andabatarum more agere* vel *pugnare*, id eſt, in tenebris & temere nullaque arte tela jaculari, de quo plura Eraſmus, luffſtreiche thun, blindlings fechten. Cic. *Fam.* 10 *Quem antea ne Andabata quidem defraudare poteramus.* conf. Turneb. Adv. 19, 8.

ANDALVSIA, *æ*, f. regio Hiſpaniæ, regno Caſtellæ annexa, olim *Vandalitia* dicta, cujus primaria urbs *Hiſpalis*. In hac provincia propter rerum ubertatem Poëtæ quidam conſtituerunt campos Elyſios.

ANDEGĂVI, *orum*, m. Galliæ populi, qui & *Andes* dicuntur Cæſ. B. G. 2, 35, inter Celtas Carnutibus & Turonibus finitimi. vid. Plin. 4, 18.

¶ Andegavum, *i*, n. Andegavorum urbs præcipua, olim Iuliomagus, hodie *Angers*.

¶ Andegavenſis tractus tota dicitur provincia, ſive Ducatus ille, a quo unus ex regiæ familiæ filiis eſt appellatus *Dux Andium*, ſive *Dux Andegavenſis*, der Hertzog von Anjou.

ANDES, *ium*, m. pop. ex Cæſare in *Andegavis* modo expoſiti. ¶ 2. *Andes* vicus non procul a Mantua, Virgilii patria, ut Donatus in Vita Virgilii refert.

¶ Andīnus, *a, um*, adject. Silius 8, 594 *Mantua Muſarum domus, atque ad ſidera cantu Evecta Andino*, id eſt, Virgiliano.

ANDŌCĪDES, *æ*, m. unus ex rhetoribus ſive oratoribus Græciæ, in quos Harpocration Lexicon ſcripſit. Ejus & cæterorum vitas apud Plutarchum legas. Meminit v. g. Quinct. 12, 10. Add. Fabric. Bibl. Gr. 2, 26, 3.

ANDRACHNE, *es*, f. ἀνδράχνη, herba, Latinis *portulaca*, burtzelkraut. Plin. 13, 22; Colum. 10 v. 376; Apul. de Herb. c. 103. ¶ 2. *Andrachne agria* Lat. *illecebra*, wilder portulac. Plin. 25, 13.

¶ Andremas, eadem herba Apulejo l. c.

Andria, Androclas, Androclus, vide *Andros, Androdas, Androdus.*

ANDRŌDĂMAS, *antis*, m. ἀνδροδάμας, gemma a domandis viris dicta, quod impetus hominum & iracundias domet, ut magi putant. v. Plin. 36, 20, & 37, 10; Solin. c. 36.

ANDRŌDAS, f. Androclas, *æ*, & *ădis*, f. ſexageſimus tertius annus vitæ humanæ appellatus Ægyptiis, ut Iul. Firmicus Math. 4, 14 auctor eſt. Vide infra in *Climacter*. Et *Androdam* quidem, prolatis Firmici verbis, ſcribit etiam Gyraldus de annis & menſibus f. 602. Sed *Androclam* Rigaltius obſerv. repert. lect. ad Tertull. de Idol. f. 203, ubi & in Regia Bibliotheca Firmici locum emendatiorem ita legi ait: *Sane extra ceteros climacteras etiam ſeptimi anni & noni, per omne vitæ tempus multiplicata ratione currentes naturali quadam & latenti ratione variis hominem periculorum diſcriminibus ſemper afficiunt. Unde & LXIII annus, quia utrius numeri ſummam pariter accipit, Androclas appellatus eſt.* Et paullo poſt: *Hac ex cauſſa ab Ægyptiis Androclas dictus eſt, quod omnem viri ſubſtantiam frangat ac debilitet* Quæ ſane lectio perſuadeat, non aliter ipſum ſcripſiſſe Firmicum, atque adeo nomen feciſſe originis Græcæ. *Virum* enim ἄνδρα vocant Græci, *frangere* κλᾶν. Latine *Virifragum* reddit Rigaltius, annum etiam ἀνδροκλάσην vocat Antonius Meniorius defenſ. adv. Hadr. Scaurum p. 18. *Androclada* etiam defendit & explicat Salmaſ. de annis climacter. p. 92 ſq.

ANDRŌDVS, *i*, m. ſervus ille hoſpes leonis, cujus pro beneficio memoriam leo diu retinuit, & Romæ agnovit hoſpitem illum ſuum poſt longum tempus. v. hiſtoriam ap. Gell. 5, 14. Et forte ad hunc ipſum narratio ſimilis pertinet apud Senec. de Benef. 2, 19. Cæterum rectius *Androclus* vocatur hic ſervus in melioribus Gellii editionibus; & apud Ælianum Hiſt. an. 7, 48 Ἀνδρόκλῳ.

ANDRŌGEOS, *i*, m. ἀνδρόγεως, Minois Cretenſium regis filius, ab Athenienſibus & Megarenſibus occiſus, ob cujus vindictam necis pueri Athenienſes Minotauro objici cœpti ſunt. Virg. Æn. 2, 370 *Primus ſe Danaûm, magna comitante caterva Androgeos offert nobis &c.* Idem Æn. 6, 20 *In foribus lethum Androgeo*; Genitivus Atticus eſt. Latino idem uſus ſic eſt Æn. 2, 392 *Androgei galeam, clypeique inſigne decorum Induitur.*

¶ Androgeōn, *ōnis*, m. idem. Hinc accuſativum Propertius fecit 2 eleg. 1, 63 *Et Deus exſtinctum Cruſſis Epidaurius herbis Reſtituit patriis Androgeona focis.*

¶ Andrō-

¶ Andrŏgĕōnēus, *a, um*, adjeƈt. Catull. in Argonaut. v. 77
Androgeoneæ pœnas exſolvere cædis.

ANDRŎGȲNVS, *i*, m. ἀνδρόγυνος, ambigui ſexus homo, quem *Hermaphroditum* vulgo vocant, Liv. 27, 11 *ambiguo inter marem & fœminam ſexu hominem*, ein zwitter; quia utroque membro genitali præditus. Gell. 9, 4 *Gignuntur homines utriusque ſexus, quos Hermaphroditos vocamus, olim Androgynos vocatos, & in prodigiis habitos* &c. conf. Plin. 7, 2, & Auſon. epigr. 69 v. 12. Lucret. 5, 837 *Androgynum inter utrum, nec utrumque, & utrinque remotum.* Quem verſum tamen Lambinus juxta atque Giphanius Creechiusque pro ſpurio habent. Sane cum priore jungi non poteſt. Si Lucretii eſt, trajeƈtum putarim, & v. 841 ſubjiciendum. Cæterum *Androgyni* pro malo omine apud Romanos olim habiti & in mare projeƈti ſunt. v. Liv. l. c; & 27, 37; & 31, 12. Sed Plin. 7, 3 ſua ætate in deliciis haberi ſtomachatur.

¶ Androgyne, *es*, f. virago, eine heldin, männin. Valer. Max. 3, 1 *Amæſiam Sentiam, quia ſub ſpecie fœminæ virilem animum gerebat, Androgynem appellabant.*

ANDRŎMĂCHE, *es*, f. Ἀνδρομάχη, & Andromacha, *æ*, Heƈtoris uxor, Virg. Æn. 3, 486 *Longum Andromachæ teſtentur amorem.* ¶ 2. *Andromacha Ennii* tragœdia ab Ennio ſcripta, Cic. Divin. 1, 13. conf. Varr. de L. L. 6, 5. Hinc proverbialis locutio: *Nihil ad Andromacham*, Tertull. de Pudicitia c. 8 das thut nichts zur ſache. ¶ 3. Pro quavis fœmina juniore Martial. 3, 75 *Cum poſſis Hecubam, non potes Andromachen.*

ANDRŎMĔDE, *es*, & Andromeda, *æ*, f. Cephei & Caſſiopes poëtis filia eſt, Perſei uxor; a quo a ceto, cui devoranda a Nymphis propter matris ſuperbiam fuerat propoſita, liberata fuit; relata inter ſidera a Minerva. v. Cic. N. D. 2, 43; Manil. 5, 533 ſqq; Hygin. fab. 64, & Aſtr. 2, 11; Plin. 5, 31; & Salmaſ. in Solin. p. 401 ſq. Hinc Propert. 3, 21, 29
Non hic Andromedæ reſonant pro matre catenæ.

ANDRON, *ōnis*, m. ἄνδρων, ſpatium inter duos parietes, in quo pluviæ deſcendunt, Græce ideo dictum μεσοτοίχιον, die trauffe oder ſchlippe, ap. Plin. 2 epiſt. 17. add. Vitruv. 6, 10. *Vbicunque inter domos duas anguſtior patet via, qua velut anfractu breviore, liceat ex transverſo in patentiorem viam transcurrere, vocant* Andronem, *vel etiam forma deminuta*, Andronellam, Cæl. Rhod. 14, 57. ¶ 2. Sed & *Andron*, locus in domo, in quo viri ſoli verſantur ſine mulierum acceſſu, das manns-zimmer, münchs-kloſter. Vitruv. 6, 10 *Andronas Græci vocant domos conviviorum virilium.* Conf. Feſtum & Cælii l. c. ¶ 3. *Andron* etiam nomen eſt proprium, idque viri non unius. Multos enim ſic appellatos docebunt Voſſ. 3 de Hiſt. Græc. p. 321, & Ionſius 1 de ſcript. Hiſt. philoſ. p. 40 ſeqq. E quibus *Andron Alexandrinus* Chronica condidit. Alius ab eo eſt *Andron Epheſius*, qui ſcripſit inter alia de ſeptem ſapientibus. Alius quoque eſt *Andron Halicarnaſſenſis*, qui laudatur Plutarcho in Theſeo. Fuit & *Andron Tejus*, cujus περίπλους citatur a Scholiaſte Apollonii. *Andronem medicum* memorant Galenus, Athenæus, & Celſus 5, 20, 4; 6, 18, 2. *Andronem muſicum & geometram*, M. Antonini Phil. magiſtrum, novimus ex Capitolino c. 2. *Androna Catanæum* ſcribit Theophraſtus eminentem tibiis primum omnium motiones corporis & rhythmos excogitaſſe. v. Cæl. Rhodig 5, 4.

¶ Andrōnītis, *idis*, f. ἀνδρωνῖτις, receptaculum itidem virorum, ut *Gynæconitis* mulierum. Vitruv. 6, 10 *Andronitides dicuntur, quod in his viri ſine interpellationibus mulierum verſentur.*

ANDRŎNĪCVS, *i*, m. etiam hoc nomine appellati multi fuerunt. Quorum primus hic nobis eſto *Rhodius*, quem ab Ariſtotele undecimum ſcholæ Peripateticæ Philoſophum Athenis præfuiſſe, ex Ammonio docet Herm. Conringius c. 1 Introd. in Polit. Ariſt. p. 565, ubi mox & illud oſtendit, graviſſimas eſſe dubitandi cauſſas, ſitne hujus viri Nicomacheorum Ariſtotelis illa paraphraſis, quam ejus nomine primus & edidit & vertit Dan. Heinſius. ¶ 2. Apud *Andronicum*, *Hypocriten* cognominatum, ſtuduiſſe Demoſthenem, docet Quintilianus 11, 3. ¶ 3. *Andronicus*, cognomento *Alypius*, Syriæ regum, atque aliarum gentium, ut B. Hieronymus auƈtor eſt, hiſtorias eſt literis perſecutus. v. Voſſ. 3 de Hiſt. Græc. p. 322 & 4 p. 503. ¶ 4. *Livius Andronicus* (de quo & infra in *Livius*) apud Romanos primus fabulam docuit, Q. Claudio Cethego, Appii Cæci filio, & M. Sempronio Tuditano COSS. anno ipſo antequam natus eſt Ennius. v Gyraldus Dial. 8 de Poët. Hiſt. f. 297. ¶ 5. Fuit & *alter Andronicus Poëta* tempore Iuliani Cæſaris Imperatoris. v. Idem f. 298. ¶ 6. Fuit & Grammaticus *Pompilius Andronicus*, qui Syrus cum eſſet, Romæ docuit, dein Cumis agens in otio vixit. Ejus vitam Suetonius eſt exſecutus c. 8 de Illuſtr. Grammat. Vid. & Voſſ. 1 de Hiſt. Lat. 10 p. 47. ¶ 7. Etiam inter Græcos orientis imperatores *Andronici* memorantur, & quidem ſeculo Chriſtianorum 12, *Andronicus Comnenus*, Alexii pueri pro tutore percuſſor, cujus vitam ſcripſit Nicetas Choniates. Tres alii ſeculo 14 ex Palæologórum gente: *Andronicus* Michaelis Palæologi filius, & hujus *nepos*, avo imperium eripiens, de quorum certaminibus Nicephorus Gregoras ſcripſit lib. 8 & 9 & Cantacuz. l. 10; & tertius, minoris hujus Andronici *nepos*, Ioannis Palæologi, apud Venetos captivi, filius, patri infidus, de quo Chalcocondyles lib. 1 & 2; & Ducas c. 11 ſq. ¶ 8. *Andronicus Theſſalonicenſis*, inter Græcarum literarum reſtitutores facile primus, Beſſarioni amicus; de quo Raphael Volaterr. lib. 21 Anthrop. f. 491.

ANDRONIVM, *i*, n. medicamentum adverſus uvæ inflammationem, Celſ. 6, 14.

ANDROS, *i*, f. Ἄνδρος, inſula, cum oppido ejuſdem nominis, in Ægæo mari, Eubœæ & Atticæ litoribus oppoſita. Plinius 4, 12 de Cycladibus: *Prima earum Andrus cum oppido, abeſt a Geræſto* (Eubœæ urbe) 10 *mill. paſſuum.* Ovid. Met. 13, 661
Et totidem natis Andros fraterna petita eſt.
¶ 2. Eſt & alia *Andros* inſula prope Britanniam, de qua Plinius 4, 16.

¶ Andrius, *a, um*, adj. ut, *Andria* ſcil. mulier, apud Terent. ſæpe: *Crito Andrius*, ibidem Andr. 5, 4, 3.

¶ Andria, *æ*, f. Terentii fabula, cui ab occaſione Andriæ cujuſpiam mulierculæ nomen eſt. Exemplum eſt honeſtæ educationis & obedientiæ liberorum. Habet exempla pulcherrimarum narrationum, conſultationum, objurgationum, querelarum: quæ omnia mira conſtant eloquentia, ut verba & figuras Latini ſermonis ſuppeditare, atque ad dicendi rationem facere plurimum poſſint.

¶ Antandros, *i*, f. ἄντανδρος, mons Phrygiæ Idæ pars, & urbs in eo ſita. Cauſſam nominis reddit Mela 1, 18. Virg. Æn. 3, 5 *Claſſemque ſub ipſa Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.*

ANDRŎSĂCES, *is*, f. Ἀνδρόσακες, herba Syriaca amara, tenues ſpargens juncos ſine foliis. Dioſcorid. 3, 133; & Plin. 27, 4.

ANDRŎSÆMON, *i*, n. Ἀνδρόσαιμον, planta, congeneris hyperico, quemadmodum Dioſcorides teſtatur, foliorum tantum & caulis ratione ab eo differens, Connadé-kraut, v. Plin. 27, 4.

Andruo, *are*, Aneclogiſtus, Anellus, vide *Amtruo*, *Logus*, *Annulus*.

ANECDŎTOS, *i*, m. gr ἀνέκδοτος, ineditus, unausgegeben. Cic. Att. 14, 17 *Librum meum anecdoton nondum perpolivi.* Idem Att. 2, 6 abſolute *anecdota ſua* dixit. Ita etiam appellantur libri, quos auƈtores premunt ad mortem uſque ſuam, ne editi periculum ſibi creent. Quo titulo habemus *Procopii* ἀνέκδοτα plena acerbitatis & contumeliæ in Iuſtinianum.

ĂNĔMŌNE, *es*, f. Ἀνεμώνη, herba ſylveſtris & culta, folia habens Coriandro ſimilia, caulem lanuginoſum & tenuem, floremque, ut papaveris: Dioſcorid. 2, 167. fuchenſchell, hackelkraut, feldröslein. Vocant & herbam venti, windkraut: quia flos ejus nunquam ſe aperit, niſi vento ſpirante, v. Plin. 21, 11 & 16 & 23; Apul. de Herb. c. 53. Poëtæ fabulam pro more admiſcent ex Adonidis caſu. Bion Smyrnæus Idyllio 1, quod Adonidis Epitaphium vocatur: Δάκρυον ἡ Παφίη τόσον ἐκχέει, ὅσσον Ἄδωνις Αἷμα χέει· τὰ δὲ πάντα ποτὶ χθονὶ γίγνεται ἄνθη· Αἷμα ῥόδον τίκτει, τὰ δὲ δάκρυα τὰν ἀνεμώναν. Hoc eſt: *Lacrymarum tantum Venus effundit, quantum Adonis ſanguinis fundit. Hæc vero omnia in terra fiunt flores: Sanguis roſam gignit; ſed lacrymæ anemonen.*

ANENNOETOS, æon hæreticórum, Tertull. adv. Valent. c. 35.

Aneo, aneſco, quære in *Anus*.

ĂNĒTHVM, *i*, n. ἄνηθον, herba hortis omnibus frequentiſſima, dille. v. Plin. 20, 18; Colum. 11, 3; & 10, 120; Pallad. Febr. t. 24; Apul. de Herb. c. 121. Virgil. ecl. 2, 48 *Bene olentem* dixit. ¶ 2. *Anethum* ſilveſtre tortuoſum, bärwurtz. Hadrian.

Anethĭnus, *a, um*, ἀνήθινος, von dille; ut, *Vnguentum anethinum*, Dioſc. 1, 52. *Vinum anethinum*, Id. 5, 41.

¶ Anethātus, *a, um*, anetho conditus, mit dille gemacht; ut, *Anethatus pullus*, Apic. 6, 9. *Anethatum jus*, Id. 7, 6.

ANĔTĬCVS, *a, um*, ἀνετικὸς, nachlaſſend, ἀπὸ τῆς ἀνέσεως, i. e. remiſſione; ut, *Aneticis temporibus*; item *per intervalla anetica*, ubi ſe morbus remittit, Th. Priſcian. 3, 3 & 2, 25. v. Reineſ. Var. Leƈt. 3, 11.

Anfraƈtum, anfraƈtus, Angaria, &c. vide *Frango*, *Angarus*.

ANGĂRVS, *i*, m. ἄγγαρος, curſor regius apud Perſas, ein poſtilion, poſt-reuter; aut potius ordonnantz-reuter. Erant *Angari*, qui & *Aſtandæ* diƈti, certis ſtationibus diſpoſiti, ut alter alteri traderet mandata regia, quo celerius perferrentur, eoque munere Darium Codomannum funƈtum eſſe, Plutarchus ſcribit. v. Suid. & Briſſon. de Regno Perſ. p. 147.

¶ Angăria, *æ*, f. ἀγγαρεία, coaƈtio, ſervitus præſtandorum angaris equorum aut commeatuum; Perſica vox, der frohn-dienſt, item munus angari, die poſt. Vet. Gloſſ. *Angaria*, περιεργασία, ἀκουσία, ἐργασία. L. 18 ff. § de Muneribus: *Angariarum præbitio.* Budæus: *Apud Perſas erat* ἀγγαρήϊον δρόμημα, *curſus perniciſſimus equitum, ut ſcribit Herodotus in* 8, *unde nomen Angariæ & Parangariæ in libris juris leƈtitatum manavit. Eſt enim nomen Perſicum: noſtrates Poſtas, quaſi poſitos collocatosque certis in locis & ſemper in procinƈtu excubantes, appellant.* V. & ICt. & Salmaſ. ad Capitol. in Pio c. 12, nec non Stevvech. ad Veget. 1, 3; & 2, 8. Vſus ea voce eſt etiam Nigidius, Ciceroni æqualis, ap. Gell. 19, 14. Scribitur & *Engaria*. v. Scheffer. de Re vehic. c. 29.

¶ Angărio, *are*, ἀγγαρεύειν, i. e. cogere, adigere, vel ad iter præſtandum, vel ad onus ferendum, vel ad quodvis miniſterium obeundum, preſſen, nöthigen zum dienſt. Nam angaris id juris erat, ut poſſent cujusvis equos, aut naves, hominesque ipſos rapere ad curſum. Hoc verbo uſus Vlpianus l. 4 ff. de Veteranis, ubi *naves angariari* dicuntur, die man in beſchlag nimmt. Clarius Paullinus epiſt. 37 n. 1 ad Viƈtricium: *jumentum angariavit in vias duras.* v. Arator 2, 903. Beza ad Matth. 5, 41.

¶ Angariālis, *e*, zur poſt gehörig. Theod. Cod. l. 8 tit. 5 *Angarialem habere cupiam.*

¶ Parangarius, *a, um*, idem; ut, *Parangaria præſtatio*, Conſtant. lib. 1 Cod. tit. 3 l. 2 § 3.

¶ Parangaria, *æ*, f. ſubſt. curſus publicus, die poſt. Cod. lib. 12 tit. 51. Item ſumtus vel labor agendi aliquid extra viam, ein frohn-dienſt; ut, *Parangariam præſumere*, Theod. Cod. l. 8 t. 5.

Angelica, angelicus, Angellus, vide *Angelus*, *Angulus*.

ANGĔLVS, *i*, m. ἄγγελος, officii vel miniſterii nomen eſt, non naturæ ſive ſubſtantiæ, ſignificans nuncium ſive legatum, ein bote, geſandter. Latine uſus eſt voce hac Seneca epiſt. 20 *Ego angelus Epicuri*, ſi ſalva ſcriptura. v. Lipſium. Græcis autem non infrequens verbum eſt; v. g. Zoſimus 2, 22 de Licinio, διέπεμπεν ἀγγέλους κατὰ τὰ ἔθνη, *miſit ad ſingulas gentes nuncios.* Et 3, 35 κακῶν ἄγγελος, *malorum nuncius.* ¶ 2. Inde transfertur ad Spiritus illos bonos, interpretes voluntatis divinæ, datosque cuſtodes humano generi; ein engel. Exempla apud eccleſiaſticos ſcriptores ſunt obvia. v. Arnob. 1 p. 25; Iſidor. 7, 5.

¶ Angĕlĭcus, *a, um*, adjeƈt. engliſch; ut, *Angelicæ excubiæ*, Paullinus epiſt. 28 n. 1, der engel ſchutz. *Carmen angelicum*, Alcimus Avitus 1, 190. Et Prudent. Tetraſt. 11 de Manna:
Panibus angelicis albent tentoria patrum.

¶ Angelica, *æ*, f. herba officinarum, angelicke, heiligengeiſts-wurtzel.

¶ Angelificatus, *a, um*, den engeln gleichgemacht. Tertull. de Reſurr. carn. c. 26 *Caro in regno Dei reformata & angelificata.*

¶ Archangelus, *i*, m. ἀρχάγγελος, ein ertz-engel. Tertull. adv Valent. c. 19 & adv. Marc. 5, 18. Orient. Commonit. lib. 2 p. 94.

¶ Archangelicus, *a, um*, adject. apud Hieron. 1 epist. 6.

¶ Evangelium cum derivatis vide in E.

ANGĔRONA, *æ*, f. Ἀγγερόνη, etiam *Angeronia* dicta, silentii dea, cujus simulacrum os obsignatum obligatumque habebat; ad significandum, quod qui suos dolores anxietatesque dissimulant, perveniant patientiæ beneficio ad maximam voluptatem. v. Plin. 3, 5; Macrob. Sat. 1, 10; & 3, 9; Solin. c. 1. Vet. Gloss. *Angeronia*, ἡ Θεὸς τῆς βουλῆς καὶ καιρῶν. Nominis origo, quod *angeret* os & cohiberet vulgaturis commissa. Quare & Scalig. in Conjectaneis p. 78 *Angenoram* dictam maluit.

¶ Angeronalia, *ium*, n. pl. Angeronæ sacra a Romanis instituta, cum angina omne genus animalium consumeretur, Fest. & Varr. L. L. 5, 3.

Angina, angiportus, Angitia, vide *Ango*, *Angvitia* in *Angvis*.

ANGLIA, *æ*, f. recentius nomen insulæ, quæ Britannicarum maxima & nobilissima fuerat, & itaque κατ' ἐξοχὴν *Britannia*, sed suo proprioque nomine *Albion* appellata, ab albis petris scilicet, quas in litore subeuntibus ostentat, Engelland. *Angliæ* nomen unde sit, diversa traditio est. Sunt qui ab *Angla*, seu *Angela* quadam regina & duce Saxonum, qui potiti insula sunt, & *Anglo-Saxones* ab ea appellati, caussam nominis ducunt. Quod Saxo Grammaticus lib. 1 Hist. *Angulo*, Dani fratri, tribuit: quem gentis Anglicæ, ut Danicæ alterum, principem ac conditorem pronunciat. Simplicissima verissimaque illorum est ratio, qui ab *Anglis* Saxoniæ populis, quos subegisse insulam constat, appellationis originem petunt. Vt sicut Franci victores Galliæ; ita Britanniæ Angli Saxones mutarint nomen, vocabulo alio ab se transscripto. Quam ob caussam & Vunnefridus Anglus *Angliam*, *Transmarinam Saxoniam*, epistola ad Zachariam Pontificem, vocat, quod Rhenanus lib. 1 Rerum Germ. observat. Nec Angli ipsi diffitentur, Saxonibus se & patrii sermonis originem, & suos ipsorum debere natales. ¶ 2. *Anglia nova*, vulgo neu Engelland, hodie dicitur regio Americæ septentrionalis inter novam Franciam & novum Belgium, a Richardo Grenvilio Anglo detecta An. 1585, quam & in honorem reginæ Elisabethæ dixerunt *Virginiam*.

¶ Angli, *ōrum*, m. pl. Engelländer. Anglicus & Anglicanus, *a, um*, Engelländisch. Geographis usitatæ voces. *Anglorum*, Germaniæ populorum, Tacitus Germ. 40, 2 meminit; quos habitasse ad Albim ea parte, qua Luneburgensis ducatus pars dextræ ripæ prætenditur & Mechelburgensis pars occidentalis, Ph. Cluverius Germaniæ Veteris 3, 27 scribit. Cætera vide in *Britannia*.

ANGO, *xi*, *ctum*, *ĕre*, ängstigen, drängen, quälen; item suffocare, strangulare, würgen. Nam ab ἄγχω, *suffoco*, recte deducitur: tametsi quibusdam conflatum videatur ex *am* & *ago*, i. e. in diversum ago. Diomedes, vetus Grammaticus, lib. 1 p. 361 *PRAEFOCO, præfocavi, Probus quasi novam vocem miratur. ANGIT enim veteres dicebant.* Virg. Georg. 3, 497 *ac faucibus angit obesis.* Lucan. 6, 107.

Aëre non pigro, nec inertibus angitur undis.

¶ 2. Metaphorice *angi* est curis premi & cruciari. Liv. 29, 1 *Parentes cognatosque eorum ea cura angebat.* Cic. ad Qu. Frat. 3, 3 *Me illa cura solicitat angitque vehementer*, kräncket mich sehr. Id. Fam. 16, 14. *Audio te animo angi.* Id. 5 ad Att. 10 *Angi intimis sensibus.* *Angi de aliqua re*, ibidem 7, 22. Priscianus lib. 10 supinum facit *Anctum*: Diomedes lib. 1 in pass. *anxus sum* ab *angor*, unde *Anxius*.

¶ Anctus, *a, um*, excruciatus, geängstiget. Ita Scaliger legit, ubi apud Festum *Antios*.

¶ Angor, *ōris*, m. Festo *& corporis & animi cruciatus* a συνάγχη, i. e. strangulatione dictus, angst, qual. Cic. Tusc. 4, 8 *Angor est ægritudo premens.* Liv. 5, 48 *Æstu & angore vexari*, de aere crasso & quasi strangulante. Plin. 8, 27 *Angor occupat fauces.* Sæpius de animi molestia; ut, *Angorem capere pro amicis*, Cic. in Læl. c. 13. Id. *Angoribus confici*, Phil. 2, 15.

¶ Angīna, *æ*, f. Vet. Gloss. συνάγχη, & κυνάγχη & λυκάγχη, quod canes & lupi hoc malum frequenter patiantur, genus est morbi acutissimi, quo fauces anguntur & strangulantur, alio nomine tonsillæ, die Fählsucht, bräune, geschwulst am halse. Plaut. Trin. 2, 4, 13 *Sues moriuntur angina hic acerrima.* Conf. Most. 1, 3, 60. *Strangulari angina*, Cels. 2, 10. Conf. 4, 4 & Plin. 21, 19 &c. Festo *Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino suffocantur.* *Mentis angina* scite dicitur Tertulliano de Anima c. 48. Quantitatem mediæ Serenus Samonicus perdoceat ex Carm. 16 *Verum angina sibi mistum sale poscit acetum.* Cum Demosthenes, a legatis Milenorum pecunia corruptus, dicere contra eos, quod pridie fecerat, postridie recusasset, anginam se pati caussatus, objectum ipsi a quodam est, non συνάγχην eum, sed ἀργυράγχην, hoc est, non *anginam*, sed *argentanginam* pati. v. Gell. 11, 9.

¶ Angiportus, *ūs*, m. & Angiportum, *i*, neutro genere, quod bis apud Terentium legitur: Vt in Adelph. 4, 2, 39 *Id quidem angiportum non est pervium.* conf. Phorm. 5, 7, 8. Sed & Id. Eun. 5, 2, 6; Plaut. Pseud. 4, 2, 6 & 4, 7, 134; & Catull. 59, 4. Ab *angusto portu* dictum, Varro L. L. 4, 32 ostendit. Significat enim vicum angustum & flexuosum, vel pervium, vel non pervium, ein enges gäßlein. Horat. 1 od. 25, 10 *Flebis in solo levis angiportu.* Vitruv. 1, 6 extr. *Ita dirigantur plateæ & angiportorum divisiones.* Auct. ad Herenn. 4, 51 *Angiporto toto deerrasse.*

¶ Angustus, *a, um*, στενός, enge, gedrängt. Cic. Leg. 1, 5 *In parvum & angustum locum concludi.* Absolute Virg. Æn. 2, 332, & Tac. Hist. 3, 82, 6 *Angusta viarum.* Sen. Thyeste 45 *Tutusque mensa capitur angusta cibus*, h. e. parva. Sed potest etiam ad alteram significationem referri. Nimirum ¶ 2. Sumitur pro egeno, periculoso, abjecto: Iuvenal. 1, 165 *Res angusta domi*, das armuth. Ter. Heaut. 4, 2, 2 *In angustum oppido nunc meæ coguntur copiæ*, Translatio a re militari est. Germani, die ochsen stehen am berge, vel das wasser will über die körbe gehen. *In angusto spes est*, es ist schlechte hoffnung, Cels. 8, 4. *In angustum adduci*, Cic. de Amic. c. 5. Id. Off. 1, 20 *Nihil est tam angusti animi tamque parvi, quam amare divitias.* Id. Fin. 1, 18 *Homines minuti & angusti, omnia semper desperantes*, niederträchtig, kleinmüthig. *Angusta fides*, schlechter credit. v. Fides. Horat. 2 ode 10, 21

Rebus angustis animosus atque Fortis appare.

Comp. Cic. 3 fam. ep. 8 *Liberalitas angustior.* Superl. Curt. 7, 4, 4 *Angustissimæ fauces.* Hirt. B. Alex. c. 39 *Angustissimum intervallum.*

¶ Anguste, adv. enge, knapp. Cic. in Orat. c. 33 *Presse & anguste rem definire.* Id. apud Macrob. Sat 2, 3 *Anguste sedere*; *habitare*, Front. Strat. 4, 1, 10. Comp. Cæs. B. Civ. 1, 59 *Angustius pabulabantur.* Cic. Nat. D. 2, 7 *Quæ brevius angustiusque concluduntur, apertiora sunt.* Rursus Cæsar exsuperante gradu B. Civ. 3, 45 *Vt quam angustissime Pompejum contineret.*

¶ Angustia, *æ*, f. & *Angustiæ* plur. die enge; ut, *Loci angustia*, Plin. 14, 6. *Angustia conclusæ orationis*, Cic. Nat. D. 2, 7. Plural. Id. Agrar. 2, 32 *Corinthus erat posita in angustiis atque in faucibus Græciæ.* conf. Nep. 2, 3, 2. Cæs. Gall. B. 1, 39 *Angustias itineris vereri.* Cic. de Orat. 3, 61 *Vt me temporis angustiæ coegerunt*, die kürtze der zeit. ¶ 2. Translate Id. pro Balbo, c. 27 *Senatus in angustiis ærarii victorem exercitum stipendio affecit.* Id. 12 fam. ep. ult. *Incredibiles angustiæ pecuniæ publicæ*, das geld ist klemm bey der rentkammer. *In angustias adduci*, Id. pro Quint. c. 5, in angst und noth gerathen. Sic &, *Angustiis urgeri*, Id. de Fato c. 15. *In angustiis versari*, Id. Fin. 2, 9. *Non capiunt angustiæ pectoris tui*, Id. in Pis. c. 11 h. e. animus humilis & abjectus.

¶ Angustĭtas, *ātis*, f. idem. Accius apud Nonium 2, 38 *Angustitas inclusa ac saxis squalida.* Item: *Saxum id facit angustitatem.*

¶ Angusto, *avi, atum, are*, enge machen, enge einziehen. Catull. 65, 357 *Iter cæsis angustans corporum acervis.* Sen. de Tranqu. c. 8 *Angustanda patrimonia sunt.* Id. ad Helviam c. 6 *Angustare videor vim ejus.* Id. ad Polyb. c. 29 *Nimis angustat gaudia sua.* Alcimus Avitus 5, 521 *Angustavit humum latam stipata juventus.* conf. Lucan. 5, 233.

¶ Angustātus, *a, um*, enge, eingepreßt, schmal. Plin. 17, 8 *Puteis ore angustatis.* Sidon. epist. 2, 2 *Angustatis gradibus adscendere.*

¶ Angusticlāvius, *i*, m. equestris dignitatis, ein gemeiner edelmann. Svet. Oth. c. 10 *Angusticlavius tribunus.* Nam *Laticlavii* altiorem gradum obtinebant. v. *Clavus*.

¶ Anxius, *a, um*, ἀνιώμενος, ἀχθόμενος, λεπτομέριμνος, ut in Vet. Gloss. exponitur, *solicitus*, ängstlich, bekümmert, sorgfältig. Cic. Fin. 2, 17 *Anxio & solicito animo esse.* Id. de Sen. c. 18 *Sunt morosi & anxii, & iracundi, & difficiles senes.* Id. Tusc. 4, 12 *Non omnes anxii, qui anguntur aliquando, nec qui anxii, semper anguntur.* Construitur cum genit. & ablat. ut, *Securitatis anxius*, Plin. 15, 18. Ovid Her. 20, 198 *Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ.* *Anxia furti*, Ovid Met 1, 623. Et, *Longis anxia curis*, ibid. 9, 275. Sed & *Anxius de instantibus curis*, Curt. 3, 3, 2. *Anxia oratio* est anxie elaborata, Gell. 15, 7.

Anxie, adverb. mit sorge und angst. Plin. 11, 52 *Anxie quærere.* Sallust. Iug. c. 82 *Neque tam anxie laturum fuisse.* conf. Iustin. 1, 4, 11.

¶ Anxietas, *ātis*, f. schwermuth, bangigkeit. Cic. Tusc. 4, 12 *In aliis anxietas: unde anxii.* & Plin. 7, 53 *Anxietate mortuus.* Iuvenal. 13, 211

Perpetua anxietas nec mensæ tempore cessat.

¶ Anxitūdo, *inis*, f. idem. Accius ap. Nonium 2, 32 *Vbi cura est, ibi anxitudo.* Cic. 2 de Rep. apud eundem: *Anxitudo prona ad luctum.* Scribitur & quinque syllabis *Anxietudo*. Paullinus Nolanus epist. 14 ed. Paris. n. 3 *Vt gravissimæ anxietudinis pœnam luciaremur.*

¶ Anxio, *are*, pro angere, anxietatem adferre, ängstigen. Apul. 4 Met. p. 155 ed. Elmenh. *Tristitia animi, languore corporis, damnisque ceteris anxiatum iri.* conf. Vulg. Ps. 60, 3; & 142, 4.

¶ Anxiōsus, *a, um*, bange, beschwerlich. Cæl. Aurel. Tard. 3, 7 *Quod est dormituris anxiosum.*

¶ Anxĭfer, *a, um*, idem. Cic. Divinat. 1, 13

Tu tamen anxiferas curas requiete relaxas.

¶ Coangusto, *are*, einpressen, enge einschräncken; ut, *Aditum aedium coangustare*, Vlpian. l. 19 § 5 Dig. Locati cond. Ipse Cic. de Leg. 3, 14 *Lex dilatata in ordinem cunctam coangustari etiam potest.* Autor B. Hisp. c. 5 *Propter pontem coangustabantur.* Celsus 7, 27 extr. *Fistula coangustetur.*

¶ Coangustatus, *a, um*, undiquaque angustus, eingepreßt. v. Festus in *Conauditum*.

¶ Perangustus, *a, um*, sehr eng. Sallust. Jug. c. 92 *Perangusto aditu relicto.* Liv 22, 4 *Via perangusta.*

¶ Peranguste, adv. idem. Cic. de Orat. 1, 35 *Coarctavit & peranguste refersit in oratione sua.*

Angueus, anguicomus, anguifer, anguigena, vid. *Anguis*.

ANGVILLA, *æ*, f. ἔγχελυς, sic dicta ab anguis forma, ut Varro putat de L. L. 4, 121 ein aal. Iuvenal. Satyr. 5, 103

Vos anguilla manet longæ cognata colubræ.

Gigni ex limo algarumque putredine in lacubus & fluviis, nullo coitu, nulla fœtura, ait Aristoteles. Plin. 9, 51 *Anguillæ atterunt se scopulis, ea strigmenta vivifcunt, nec alia est earum procreatio.* Nicander tamen serpentem & anguillam commisceri scribit. conf. Id. 9, 8 & 21: &c. Plautus proverbialiter dixit Pseud. 2, 4, 57 *Anguilla est, elabitur*: er ist schlüpfrig, entwischet leicht. Qua figura etiam dicunt, *Anguillam cauda tenere*, in eos scilicet, qui lubrica sunt fide. v. Chiliad. ¶ 2. *Anguillis crassius tergus, eoque verberari soliti prætextati.* v. Plin. 9, 23: ubi Harduinus laudat Isidor. in Gloss. *Anguilla, qua coërcentur in scholis pueri, quæ vulgo scutica dicitur.*

¶ Anguillarius, *a, um*, anguillis plenus, aal-reich; ut, *Lacus anguillarius*, ICt. 18 Dig. t. 1 l. 69. al. *angularius*.

¶ Anguillarium, *i*, n. locus ubi anguillæ abundant, ein aal-nest. Cathol.

ANGVIS, *is*, m. & f. ὄφις, eine schlange; secundum Servii in Æn. 2 v. 204 differentiam, aquarum est, sicut terræ serpens, & draco templorum: sed, ut ipse addit ibidem, plerumque significationis hoc discrimen confunditur. Virg. quidem c. l. *Immensis orbibus angues Incumbunt pelago, pariterque ad littora tendunt*: Contra idem

Ecloga

Ecloga 2 v. 93 *Frigidus latet anguis in herba.* Cic. Divin. 1, 33 *Ab infima ara subito anguis emersit. Odisse æque atque angues,* Plaut. Merc. 4, 4, 21 *Vitare cane pejus & angue,* Horat. 1 epist. 17 v. 30, ſpinnenfeind ſeyn. Proverbiale & illud eſt natum ex apologo quodam, *Anguem in ſinu fovere,* quod eſt, alere & fovere eum, ex quo certum aliquando imminear tibi periculum & pernicies. Etiam noſtri, eine ſchlange im buſen ernähren. In fœminino genere Cic. de Nat. D. 1, 36 *Volucres angues vento Africo invectæ.* Ovid. de Medicam. fac. v. 39 *Mediæ angues fudumtur*; & ita Varro, Tacitus, alii; ſed plerumque eſt virilis generis. v. Heinſ. ad Ovid. Metam. 4, 495. ¶ 2. *Anguis,* ſidus cœleſte, Vitruv. 9, 7; Manil. 1, 404. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 193.

¶ Anguĭculus, *i,* m. diminut. ὄφιδιον. Cic. de Fin. 5, 15 *Serpere anguiculos, nare anaticulas videmus.*

¶ Anguĭneus, *a, um,* adject. von ſchlangen; ut, *Anguineæ comæ Meduſæ,* Ovid. 4 Triſt. 7, 11. *Anguineus capillus Eumenidum,* Catull. 65, 193.

¶ Anguĭnus, *a, um,* adject. aliud; ut, *Anguina cervix,* Cic. Div. 2, 64. *Anguinæ vernatio,* pro pelle ſerpentis exuta, ein ſchlangenbalg. Plin. 30, 3, & alibi. Prudent. Ptychom. v. 560 *Pietas tegmine crines Obtegit anguinos.*

¶ Anguĭnum, *i,* n. ſubſt. angues innumeri æſtate convoluti, ein ſchlangen-geheckt. Plin. 29, 3.

¶ Angueus, *a, um,* rurſus aliud adjectivum, ſed rarioris uſus. Solinus c. 24 (vulg. 37) de Libya: *Flexuoſo meatu æſtuarium e mari fertur, adeo ſinuoſis lateribus tortuoſum, ut viſentibus procul lapſus angueos fracta vertigine mentiatur.* Ita etiam Salmaſ.

¶ Angueſco, *ere,* i e. anguium ritu juveneſcere, ſich verjüngen. Tertull. de Pallio c. 3 de cervo: *Serpente paſtus, veneno angueſcit in juventutem.* Ita Scaliger legit pro *langueſcit.*

¶ Anguĭcŏmus, *a, um,* angues loco crinis habens, mit ſchlangen in haaren. Ovid. Met. 4, 698 *Gorgonis anguicomæ Perſeus ſuperator.*

¶ Anguifer, *a, um,* adject. anguem ferens, voll ſchlangen. Prudent. Hamartig. v. 131 *Anguiferum caput.* Sen. Herc. fur. v. 812 *Cauda anguifera.* Adde Propert. 2, 2, 8; Stat. Silv. 2, 1, 181; & 3, 2, 119. ¶ 2. *Anguifer,* ſubſt. ſidus, ὀφιοῦχος. Columell. 11 de Re ruſt. 2 *XI Cal. Jun. Anguifer, qui a Græcis dicitur ὀφιοῦχος, mane occidit.*

¶ Anguigĕna, *æ,* c. angue natus, ein ſchlangen-kind. Thebanorum epitheton, ex fabula Cadmi ſerpentis dentes ferentis, Ovid. Met. 3, 513.

Quis furor, anguigenæ, proles Mavortia, veſtras Attonuit mentes?

¶ Anguĭmănus, *i,* m. Elephas dicitur propter proboſcidis (hæc enim ipſi pro manu,) agilitatem in quamvis partem. Lucret. 2, 536 *Sicuti quadrupedum cumprimis eſſe videmus In genere anguimanos elefantos.* Et lib. 5, 1302 *Inde boves Lucas turrito corpore, tetros Anguimanos, belli docuerunt vulnera Pœni Sufferre.* Adde Lactant. de Opificio Dei c. 5.

¶ Anguĭpĕdes, *um,* krummfüßig; ita dicti Gigantes Ovid. 1 Met. v. 184, quod anguinos pedes habere dicerentur: ſeu, ut cum Macrobio 1 Saturn. 20 loquamur, quod *horum pedes in draconum volumina deſinebant: quod ſignificat, nihil eos rectum, nihil ſuperum cogitaſſe, totius vitæ eorum greſſu atque proceſſu in inferna mergente.*

¶ Anguitĕnens, *tis,* idem qui *Anguifer,* Ciceroni de Nat. D. 2, 42 *Quem claro perhibent Ophiuchum nomine Graji.*

¶ Anguĭtia, *æ,* f. vel ut in nonnullis legitur *Angitia,* Æetæ regis filia, Medeæ & Circes ſoror; & Servio autore ad Virg. Æn. 7 v. 759, ipſa Medea ſic dicta & iſto in nomine pro dea Marſis ac Marrubiis culta. v. Solinus c. 8. Silius 8, 499 *Æetæ prolem Anguitiam mala gramina primum Monſtraviſſe ferunt, &c.* v. Heinſ. & Drakenb. *Anguitia* autem eſt ἡ ἐχῖτις, ἡ Ἐχιδνάκα: a poreſtate, quam in ſerpentes venefica haberet. Utrumque & *Agnitia* & *Agnuitia* agnoſcit Donatus ad Ter. Adelph. 4, 2. Gloſſ. Cyrilli: *Anguicia,* Μυθέα.

ANGŬLUS, *i,* m. ein eck, ein winckel. Aut *rectus* eſt, ex duabus perpendicularibus lineis ortus, ein gerader, aut *obliquus,* ein ſchiefer; isque vel *acutus,* ſpitzig, recto minor; vel *obtuſus,* ſtumpf, major recto. Vet. Gl. *Angulus,* γωνία, κάνθος; ὀφθαλμός. Plin. 6, 32 *Anguli oculorum bini ſunt.* Sen. epiſt. 95 *Ceſſat omne ſtudium: & liberalia profeſſi, ſine ulla frequentia, deſeriis angulis præſident.* ¶ 2. Translate in *angulo,* id eſt, in occulto, ut Plato in Gorgia dixit, βίον βιῶναι ἐν γωνίᾳ, *vitam in angulo degere.* Cic. de Orat. 1, 13 *Vt de his rebus omnibus in angulis, conſumendi otii cauſſa, diſſerant,* id eſt, in umbra ſcholarum & gymnaſiorum, non in foro ac luce reipublicæ. ¶ 3. Pro receſſu uſurpavit Horatius, de Tarenti amœnis intelligens, 2 od. 6, 14 *Ille terrarum mihi præter omnes Angulus ridet.* Et 1 epiſt. 14, 23 *Angulus iſte feret piper.* Et Sidonius Nenia S. Abrahæ: quæ eſt epiſt. 17 lib. 7 *Angulus iſte placet pauperinusque receſſus.* Etiam Florus 3, 20, 13 *Bruttium angulum* vocat; quem paullo ante *extremæ Italiæ* appellarat. conf. & 2, 6, 51.

¶ Angellus, *i,* diminut. Lucret. 2, 428 *Sed magis angellis proſtantibus,* alii legunt *Angululis.*

¶ Angulāris, *e,* eckicht; ut, *Lapis angularis,* i. e. quadratus, angulos rectos habens, & angulis parietum conveniens. Cato R. R. c. 14 ein werckſtück, quadratſtein. *Aſſes angulares,* id eſt, extremorum ordinum in vitibus aliisque ſeminibus ponendis qui ſint, docet Colum. 5, 3. ¶ 2. *Angularis,* ſubſt. vaſis coquinarii genus, a forma angulati indito nomine, apud Apicium 5, 3, 6; & 7, 4.

¶ Angularius, *a, um,* idem. Lege 69 Dig. de contrah. emtione: *Emit lacum angularium.* Vet. Gloſſ. γωνιαῖος, *Angularius.*

¶ Angulōſus, *a, um,* das viel ecken und winckel hat. Plin. 57, 12 *Figura angulosa.*

¶ Angulo, *are,* eckicht machen; apud Fortunat. lib. 4 Carm. Paſſive Ambroſius epiſt. 42 (Tom. 3 Op. f. 144) de ſerpente: *Tortuoſis angulatur anfractibus.* Hinc

¶ Angulatus, *a, um,* habens angulos, eckicht. Cic. de Nat. D. 1, 24 de atomis Democriti: *Corpuſcula quædam levia, alia aſpera; rotunda alia, partim angulata.* conf. Lactant. de Ira Dei 10, 8.

¶ Angulatim, adverb. überecke. Apul. 3 Met. p. 130 *Circumductus angulatim, forum ejusque tribunal adſtituor.* Idem 9 p. 237 *Angulatim cuncta ſedulo perluſtrari jubent,* durch alle winckel, von ecke zu ecke. Sidonius 7 ep. 9 *Paucis angulatim fringultientibus.*

¶ Angulārĭlis, *e,* eckicht. Hæc certe ſimplex poſitio compoſiti apud Aur. de Limit. Gœſ. p. 303 *Fons quatuorangulatilis,* i. e. quatuor angulos habens.

¶ Triangulum, *i,* n. ſubſt. ein triangel. Cic. Nat. D. 2, 49 *Grues cum maria transmittunt, trianguli efficiunt formam.* conf. Menckenii Obſerv. L. L. h. v.

¶ Triangulus, *a, um,* dreyeckicht. Celſ. 7, 25, 2 *Triangula forma cutis excidenda.* Colum. 5, 2 *Triangulus diſparibus lateribus ager.* Plin. 2, 16 *Triangulus ſolis radius,* noſtris der gedritte ſchein.

¶ Triangularis, *e,* idem. Colum. 5, 2 *Triangularis agri forma.*

¶ Quadrangulus, & Quadriangulus, *a, um,* viereckicht. Plin. 13, 22 *Quadrangula figura.* Auſon. epigr. 128 (al. 120) v. 3 *Muliebre membrum quadriangulum.*

¶ Quadrangulum, *i,* n. ſubſtantive, ein viereck. Gloſſ. Vet. *Quadrangulum,* τετράγωνον.

¶ Quadrangulatus, *a, um,* viereckicht. Tertullianus de Anima c. 17 *Turris quadrangulata.*

¶ Quatuorangulatilis vid. modo *Angulatilis.*

¶ Sexangulus, *a, um,* ſechseckicht. Plin. 11, 11 *Apum ſexangulæ omnes cellæ.* Conſ. 37, 2. Solin. c. 25 *Cryſtallus ſexangulus.* Ovid. Met. 15, 382 *Cera ſexangula.*

¶ Sexangulatus, *a, um,* idem. Solin. c. 46 *Iris ſicut cryſtallus ſexangulata.*

¶ Octangulus, *a, um,* achteckicht. Apul. 1 de Doctrina Plat. p. 5 *Sphæram & pyramidem figuram ignis in ſe habere: octangulam vero Aëris.*

¶ Multangulus, *a, um,* vieleckicht, vide *Multus.*

¶ Vigintiangulus, *a, um,* mit 20 ecken. Apul. de doctr. Plat. p. 5 *Terræ tres ſpecies exiſtere pyramidem, octangulam & vigintiangulam.*

ANGURIA, *æ,* f. cucumis Hetruſcorum, cucumeris ſcilicet ſativi ſpecies, Germani vocant gurcken, Matthiol.

Anguſtia, anguſtus, &c. vide in *Ango.*

Anhelatio, anhelitus, anhelo, &c. Anhydros, vide *Halo, are, Hydra.*

Aniatrologicus, Anicella, Anicetum, vide *Iatrus, Anus, Niceteria.*

ANICIVS, *i,* m. ædilis curulis, Plin. 33, 1. Hujus nominis plures Romæ claruiſſe, ex Cicerone & aliis conſtat.

¶ Anicianus, *a, um,* adject. ut. *Aniciana lectica,* Cic. ad Q. fr. 2, 10 *Aniciana pyra,* Colum. 5, 10. *Aniciane lapicidinæ,* Plin. 36, 22.

Anicla, anicula, vide *Anus.*

ANIEN, *ēnis,* m. in Tiburtino agro fluvius. Vnde duplex aqua Romam perducta, vetus & nova: utriusque paſſim Frontinus meminit de aquæ ductibus. Oritur ex Trebanorum, ſive, ut alii legunt, Trebulanorum monte, ex alto ſcopulo magna mole præcipitans, ut Plinius 3, 12, Strabo lib. 5, & Dionyſius Halic. Rom. Antiqu. 5, 37 docent. Stat. 1 Silv. 5, 25 *Quas præceps Anien,* &c. Ovid. Met. 14, 334 *Quas Anienis aquæ curſuque breviſſimus Almo,* &c. Conf. Virg. Æn. 7, 682 ſqq. Sed quod aſſertur ex Plinio 3, 5 *Anien magnarum navium capax,* &c. eſt ex prava interpunctione. Pertinet enim ad Tiberim, quamquam proxime de Aniene præceſſit.

¶ Anio, idem fluvius eſt (Ἄνιων) Plin. 8 ep. 17. Horat. 1 od. 7, 13 *Et præceps Anio, & Tiburni lucus.* Propert. item 3 eleg. 21, 22 *Hic Anio Tyburte fluit.*

¶ Anienſis, *e,* adject. ut, *Anienſis tribus,* Cic. pro Planc. 22 & fam. 8, 8.

¶ Aniēnus, *i,* m. apud Statium legitur ſubſtantive, ut ſit, interprete Holſtenio ad Ortelium, deus fluminis, ut Tiberinus Tiberis. Verba ſunt 1 Silv. 3, 70 *Illis ipſe antris Anienus fonte relicto Huc illuc fragili proſternit pectora muſco.* Sunt, qui lectionem ſolicitant, invitis interpretibus, Barthio, Bernartio, Beraldo; quam vero Propertius etiam confirmat 4 eleg. 7, 86 *Acceſſit ripæ laus, Aniene, tuæ.*

¶ Anienus, *a, um,* etiam adject. Nam *Aniena fluenta* Virg. Georg. 4, 369; *Anienam lympham* Propertius 3, 15, 4 dixit.

¶ Ănĭēnĭcŏla, *æ,* c. habitans ad Anienem, apud Silium 4, 225

Pomifera arva creant Anienicolæque Catilli.

Anilis, anilitas, aniliter, vide *Anus.*

ĂNĪMA, *æ,* f. ab ănĭmus, (quamquam contra velit Cicero Tuſc. 1, 8) ut a *Dominus Domina, Herus Hera. Animus* vero ex Græco ἄνεμος. Vtrumque primario ſpiritum, halitum, flatum ſignificat, der hauch, athem. Varr. L. L. 5, 2 *Anima, quæ flatur, apparet* ſc. in hyeme. Plaut. Aſin. 5, 2, 44 *An fœtet anima uxoris?* Pro quo Petronius *acere ſpiritum* dixit. Sic *Anima fœtida,* Plaut. Merc. 3, 3, 13: Quæ eidem & *tabida* eſt, ſi audimus Rutgerſ. Var. Lect. 5, 17. Varro ap. Nonium 4, 2 *Phrygio per oſſa cornu liquida canit anima.* Ter. Phorm. 5, 6, 28 *Animani comprimere,* den athem an ſich halten; *tenere,* Ovid. Faſt. 1, 425. Idem Met. 8, 643 de Baucide: *Nutrit, & ad flammas anima perducit anili,* ſie bläſet das feuer auf. Val. Max. 9, 12 ext. 1 de Coma: *Intra pectus incluſa anima finem ſui reperit,* ſie hat ſich ſelbſt erſtickt. Sen. de provid. extr. *Hauſtus ignis curſum animæ remeantis interſcidit.* Cic. in Verrem 5, 58 *Ne animum eum quidem integrum, ſed ne animam quidem puram conſervare potuiſſe,* propterea quod anhelitus ejus fœtuiſſet. Huc pertinet illud Phædri 3, 1, 5 *O ſuavis anima,* &c. de odore vini. ¶ 2. *Anima* aër eſt, die luft. Idem Cic. Nat. D. 2, 54 *Quæ ſpiritu in pulmones anima ducitur.* Quemadmodum & Virgilius hac voce uſus ecl. 6, 31, cum de elementis agit, *Ille canebat, uti magnum per inane coacta Semina terrarumque animæque marisque fuiſſent* &c. Ante Virgilium manifeſte Lucretius 1, 715 *Et qui quatuor ex rebus poſſe omnia rentur, Et igni, terra, atque anima procreſcere, & imbri.* Quod hic animam, paullo ante aëra dixerat. Nec proſæ ſcriptores refugere hunc ſenſum. M. Meſſala apud Macrob. Sat. 1, 9 *Aquæ terræque vim ac naturam gravem atque*

pronam, in profundum dilabentem, ignis atque animæ levum, immensum in sublime fugientem, copulavit. Cic. Tusc. 1, 11 *Si cor, aut sanguis, aut cerebrum est animus, certe, quoniam est corpus, interibit cum reliquo corpore: si anima* (id est, aër) *est, fortasse dissipabitur; si ignis, exstinguetur.* Quem ad locum P. Victorius in Castig. p. 502, 503 observat, alibi quoque Ciceronem ita loquutum non semel, si antiqua exemplaria inspiciantur, licet in vulgaribus pro *anima* legatur *aër.* Nempe aëris vocabulum, quia Græcum esset, non Latinum, de industria vitaverunt, (vide *aër:*) quamquam postea, quod non male suspicatur Victorius, vario multiplicique *animæ* significatu offensi, Græca voce maluerunt uti, cum de elemento loquendum esset. Cæterum quod pro aëre *animam* dixerunt, imitatione Græcorum putes factum. Nam & hi ψυχὴν alicubi usurpabant pro aëre: ut Heraclitus in illo apud Clem. Alexandr. 6 Strom. f. 624 ψυχῆσι θάνατος, ὕδωρ γενέσθαι; quo significat, aëris exitium esse generationem aquæ, quemadmodum recte exponit Philo lib. de Incorrupt. mund. Fallitur enim Cerda, qui ad Æn. 1, 97, ab Heraclito dictum hoc putat, animam (hominis) aquis interire. Totus Heracliti locus de transelementatione est. ¶ 3. Etiam *animam* pro vento dixere. Sen. Hippol. v. 11 *Qua rorifera mulcens anima Zephyrus vernas evocat herbas,* (ubi tamen alii *aura* pro *anima* legunt). Sic Horatius etiam ventos *animas Thracias* vocat 4 od. 12, 2. Quemadmodum & voce *animus* Virgil. usus Æn. 1, 61 de Æolo ventorum rege loquens: *nullisque animos & temperat iras.* Quamquam hic etiam θυμὸν sive iram ἐπεξηγητικῶς notare queat. conf. Nonius 4, 2. Sic quibus suffocatur respirandi illa vis, (die in ohnmacht fallen,) *linqui animo* dicuntur. Vbi *animus* nihil aliud est quam aër, quem trahimus reddimusque, & illa respirandi vis, quæ est in nobis: de quo infra erit dicendum. Vitruvius 10, 13 de vento etiam in fistulis & organis musicis: *Cum recipit arcula animam* &c. Et Plaut. Aul. 2, 4, 26 de flatu ventris. ¶ 4. Deinde *Anima* dicitur ψυχὴ, sive id, quod naturaliter movet vivum corpus, seu principium quo vivimus, sentimus, movemur & intelligimus, secundum Aristotelis definitiones, die seele. Verius autem *Anima* substantia est incorporea, separabilis a corpore, & incorruptibilis. Virgil. Georg. 4, 83 *Ingentes animos angusto in corpore versant.* v. Miscell. observ. 6, 559. Ovid. Met. 15, 158 *Morte carent animæ, &c. Denis affibus animam & corpus æstimare,* Tac. An. 1, 17, 4. *Animam efflare,* den geist aufgeben, sterben. Cic. pro Mil. c. 18; & Nep. 4, 5, 4; *deponere,* Id. Nep. 23, 1, 3; *amittere,* Plaut. Amph. 1, 1, 85; & Cic. fam. 14, 4, 16, *edere,* Cic. pro Sext. c. 38; *effundere,* Virg. Æn. 1, 102; *exhalare,* Ovid. Met. 7, 867; *exspirare,* Id. Met. 5, 106 pro *mori. Animam agere,* in todes-nöthen liegen. Cic. Fin. 8, 13; Liv. 26, 14. Lepidum hic est illud Senecæ, Ludo de morte Claudii Cæsaris: *Claudius animam agere cœpit, nec invenire exitum poterat.* Vbi Rhenani scholia vide. Recte alludit ad morem Claudii, qui crebro solebat crepitum ventris edere, quod interdum conantem alvus adstricta frustrabatur. *Anima* igitur hic simul tacite *ventus* est, de qua significatione paullo ante. Quamvis autem *Anima* sæpius totam illam alteram & meliorem nostri partem, quæ extra casus omnes & pereundi necessitatem posita, denoret; proprie tamen illa tantum vis facultasque hac voce designatur, qua sentit corpus ac vivit, quæque nobis communis cum bruris est, quæ ex eo æque ac nos *animalia* appellantur; nihilque aliud, quam vita ipsa est, quæ adimi nobis & exstingui potest; non autem qua sapimus, intelligimus, æterni sumus. Illa enim pars *animus* proprie & *mens* appellatur. Quamquam & *Animus* totam animam notet, non partem. Ita Cic. Tusc. 1, 9 duas partes, ex quibus conflari sumus, memorat, *animum & corpus;* Et alibi Virgilius *animum* pro vita dixit, ut mox in *Animus* n. 7 monebimus. Quamvis itaque contingat, ut confundantur hæc duo vocabula, pro differentia tamen illa, quam notabamus, manifeste illud Lucretii est 3, 94 *Primum* animum, *dico* mentem, *quem sæpe vocamus, In quo consilium vitæ regimenque locatum est.* Et v. 137 *Nunc* animum *atque* animam *dico conjuncta teneri, Inter se atque unam naturam conficere ex se.* Vide & Macrobium in Somn. Scip. 1, 14. Iuvenalis 15, 146 *Sensum a cœlesti demissum traximus arce, Cujus egent prona & terram spectantia; mundi Principiis indulsit communis conditor illis Tantum* animas; *nobis* animum *quoque.* Sen. epist. 58 (al. 59) *Animantia quemadmodum divido? ut dicam, quædam* animum *habent, quædam tantum* animam. Macrob. l. c. Animus *proprie mens est, quam divinioren* anima *nemo dubitavit.* Et Accius ap. Non. 5, 20 *Sapimus animo, fruimur anima; Sine animo anima est debilis.* De anima a corpore separata quid senserint poëtæ, collegit Broukhuis. ad Tib. 1, 6, 15. ¶ 5. Hinc *Anima* passim pro *vita,* quæ nobis cum bestiis communis, scriptoribus usurpatur. Vt Virg. Æn. 6, 436 *Projicere animam,* sein leben dahin geben; *Objectare periculis,* in die schanze schlagen. Id. Æn. 12, 230. *Alicui animam adimere,* Plaut. Mil. 3, 1, 137; *auferre,* Virg. Æn. 9, 443; *eripere,* Ovid. Met. 6, 540; *exstinguere alicui,* einem das leben nehmen, Ter. Adelph. 3, 2, 16. *Animam relinquam potius, quam illas deseram,* ibid. 3, 4, 52. Et in Phorm. 4, 3, 56 *Animam debere,* proverb. dixit, pro *immenso ære alieno teneri,* mehr schuldig seyn, als man im leben hat. ¶ 6. *Anima* etiam haud raro pro homine ponitur; præcipua pars pro toto. Horat. 1 Sat. 5, 39 *Plotius & Varius Sinuessæ Virgiliusque Occurrunt, animæ, quales neque candidiores Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.* Nimirum ad blanditias plerumque pertinet Sic Cic. fam 14, 14 Terentiam uxorem & Tulliolam filiam vocat *duas animas suas.* Sic qui amant amasias *animas suas* appellant. Sic & *Animæ meæ pars,* Horat. 2 od. 17, 5; *dimidium,* Id. 1 od. 3, 8, i. e. amicus meus. Tamen extra blanditias etiam huic appellationi locus est. Tac. Hist. 4, 32, 5 *Vos autem Treveri & cæteræ servientium animæ.* Adde Virg. Æn. 11, 24; & Nonium 6, 107. Amat ita loqui & scriptura sacra, ut Genes. 46, 26 *Cunctæ animæ, quæ ingressæ sunt cum Iacob in Ægyptum, sexaginta sex.* Et alibi. ¶ 7. Lactantius 3, 8 *Animam* etiam pro animali quovis usurpavit, *Ab hisne igitur præcepta vivendi petemus, qui hoc idem sentiunt, quod animæ rationis expertes?* De Aristippo loquitur, & similibus, qui summum hominis bonum ponebant in voluptate corporis. ¶ 8. Servilis, ut arbitror, jocus est, cum Sosia ap. Plaut. Amph. 2, 2, 41 *Ni ego,* inquit, *illi puteo animam omnem intertraxero,* i. e. aquam, quæ est quasi anima putei. Sed non sine gravitate *anima avari pecunia* dicitur. v. Barth. ad Claud. Mamert. p. 249. ¶ 9. Hic addo, quod Goclenius lib. 3 Controv. & Schol. Grammat. p. 55 darivum & ablat. plur. *animabus* Ciceronianum esse neget; Ita enim Cicero fam. 14, 14 *Tullius Terentiæ & pater Tulliolæ, duabus animis suis.*

¶ Ănĭmŭla, æ, f. dimin. Cic. Att. 9, 7 *Alicui quiddam quasi animulæ restillare,* ein wenig stärcken, aufrichten, lebendig machen. Sulpicius Cic. 4 fam. 5 *In unius mulierculæ animula si jactura facta est, tantopere commoveris?* Hadriani Imp. carmen est, quod morientem pronunciasse, Spartianus scribit in Vita c. 25 *Animula vagula, blandula, Hospes comesque corporis, Quæ nunc abibis in loca, Pallidula, rigida, nudula? Nec, ut soles, dabis jocos.*

¶ Ănĭmābĭlis, e, ἔμψυχος, quod animam habet ac spirat, lebhaft, belebt, was sich reget und lebt. Sic *aëra* Cicero *animabilem spirabilemque naturam* de Nat. D. 2, 36 appellat.

¶ Ănĭmālis, e, idem, quo Lucretius 1, 127 & sæpe usus legitur. Cic. Tusc. 1, 17 *Reliquæ duæ partes* (mundi) *una ignea, altera animalis:* (*Pars animalis* aër est.) Idem paullo post: *Quæ cum consient, perspicuum debet esse, animos cum a corpore excesserint, sive illi sint animales, id est, spirabiles, sive ignei, in sublime ferri.* Id. Acad. Qu. 2, 37 *Animalis intelligentia.* ¶ 2. *Animales Dii,* de quibus libros scripsit Labeo; in quibus ajebat (Servii verba sunt in lib. 3 Æneid.) esse quædam sacra, quibus animæ vertantur in Deos, qui appellantur *Animales,* quod *de animis fiant.* Conf. Herald. ad Arneb. p. 154; Salmas. Exercit. Plin. p. 64; Kirchman. de Fun. Rom 4, 13.

¶ Animaliter, adverb. idem. Augustinus 1 Retract. c. ult. n. 67 *Quod dixi spiritaliter summos angelos vivere, infimos vero animaliter; audacius dictum est de infimis, &c.*

¶ Ănĭmal, ālis, n. nam ut a *penetrabilis, penetrale & penetral;* ita ab *animalis, animale & animal,* quod usu receptum est. Est igitur *animal* substantia animata sensibilis, ein lebendiges thier. Ovid. Met. 1, 84 *Pronaque cum spectent animalia cætera terras, Os homini sublime dedit, cœlumque videre Iussit.* Animalium aliud est *quadrupes, terrestre, aquaticum, amphibium seu anceps, volatile, reptile.* Et usurparat adeo hæc vox de minutissimis etiam & contemtissimis insectis. Q. Serenus Samonicus c. 13 *Si vero incautas animal penetraverit aures.* Et ita Plin. 28, 4 *Credimus, si quod animal aurem intraverit, & inspuatur, exire.* ¶ 2. Pro bruto usurpavit Lactantius 3, 6, dum ab homine distinguit: *Nobis & cum Deo, & cum animalibus est aliqua communitas,* mit dem vieh. Sen. epist. 76 *Ea, quæ timentur tamquam mala, injiciunt formidinem mentibus, & illas non aliter, quam animalia species periculi, agitant.* Gennad. de dogmat. eccles. c. 17 *Animalium animæ non sunt substantivæ, sed cum carne ipsa carnis in nativitate nascuntur, & cum carnis morte finiuntur & moriuntur.* Sic locutus & Auctor operis de spiritu & anima, quod Augustino tribui solet vulgo, cujus verba recitat Elmenhorstius notis ad Gennadium.

¶ Animalculum, i, n. Vossius de Vitiis L. S. 3, 1 mavult cum classicis scriptoribus *bestiola,* vel in ratione præditis *homullus.* Ipse tamen sæpe voce hac usus est, ut de Idolol. 4, 72, nec semel lib. 6 c. 4. Vturpant & alii recentiorum: inque iis Cl. Salmas. in Solin. f. 177; Freinshem. Supplem. Liv. 90, 1.

¶ Animus, i, m. idem proprie quod *anima,* die menschliche seele, das gemüth; hoc est, totum illud in homine, quod corpus non est: quemadmodum & Ciceronem usurpasse hanc vocem supra n. 4 observavimus, ubi de *Anima* dictum; ubi & alia plura habentur hic omittenda. ¶ 2. Deinde pro diversis partibus seu facultatibus animæ ponitur, verstand, sinn, herz und muth. Vet. Gloss. *Animus* λογισμὸς, θυμὸς, ψυχὴ, νοῦς. Est λογισμὸς in mente, quæ νοῦς appellatur; qua divinæ naturæ imaginem repræsentamus. Quo pertinent illæ, quas supra adduximus, auctoritates n. 4, in quibus ab *anima, animus* distinguitur; quod diserimen & Servius notat. Breviter Nonius 5, 20 *Animus est quo sapimus; Anima qua vivimus.* Item: *Animus ad intelligentiam tributus.* Ira Sallust. Cat. c. 51 *Qui de rebus dubiis consultant, ab odio, amicitia, ira atque misericordia vacuos esse decet. Haud facile animus verum providet, ubi ista officiant.* Nam ibi animus est, quod supra affectus est, τὸ ἡγεμονικὸν videlicet, in quo vis consulendi & inveniendæ veritatis inest. ¶ 3. Hinc sæpe *Animus* pro cogitationibus; item pro voluntate nostra ponitur. Cic. in Orat. c. 18 *Imago animi vultus est, indices oculi,* es steht an der stirn geschrieben. Plaut. Prol. Amph. v. 58 *Teneo quid animi vestri super hac re sit,* ich verstehe wohl, was eure meinung sey. Id. Asin. 1, 1, 99 *Tu tua oratione omnem animum ostendisti tuum.* Ter. Phorm. 3, 1, 1 *Multis modis cum ist-hoc animo ea vitaperandus?* ubi *animus* consilium, propositum, institutum notat. *Ex animo id fit,* fürsätzlich, von herzens-grund. Cic. de N. D. 2. extr. *Animo isto esse,* id consilii habere Nepos 18, 11, 4. Sic, *Animum inducere,* & *in animum inducere,* est persuadere sibi vel persuaderi sibi pari, auf die gedancken kommen. Ter. Hec. 2, 3, 4 *Ita animum induxerunt, socrus omnes esse iniquas.* Plaut. Asin. 5, 1, 5 *Possum equidem inducere animum, ne agre patiar.* Et Sticho 2, 2, 22 *Animum inducam, ut istuc verum te elocutum esse arbitrer,* ich will mich so bereden lassen. Iterum Ter. Andr. 5, 2, 15 *Per ego te deos oro, ut ne illis animum inducas credere.* Est autem proprie locus huic phrasi, cum cogitur quasi animus, ut assentiatur vel invitus liceat: quod ut præcedens Plauti locus, sic insequens ejusdem clare ostendit Cist. 3, 1, 3 *Quamquam invita te carebo, animum ego inducam, tamen, ut* &c. Absolute verbo *inducere* idem similiter usus est: Vide *Induco.* Sic *Cogitare aliquid cum animo suo,* erwegen, bey sich bedencken. Cic. Agrar. 2, 24. Et Ter. Adelph. 3, 4, 55. *Hoc tu facito: cum animo cogites,* &c. Et eadem fabula 1, 1, 5 *Que in te uxor dicit, & quæ in animo cogitat irata.* Quemadmodum idem paullo post v. 13 *in animum* (vel *animo,* ut alii legunt) *instituere* dixit. Quod Minucius Felix c. 1 dixit *cum animo suo recensere.* Sic *apud animum statuere, utrum* &c. Liv. 34, 2. Brevius atque concisius Cic. fam. 14, 11 *Nobis erat in animo,* &c. wir hatten das abssehen. Nepos 17, 4, 1 *Hic cum animo meditaretur proficisci in Persas.* Ter. Eun. 4 extr. *Animus est in patinis,* die gedancken sind in der schüssel. Similiter Plaut. Pers. 4, 6, 27 *Animus in navi est meus.* conf. Pseud. 4, 5, 1.

Eidem

Eidem & *τὸ mens* ibi uſurpatur in illo Menæch. 4, 1, 15 *Mens eſt in querelis.* Sed & Cic. *Animus eſt in hortis*, ad Att. 12, 12; *circa campos*, Horat. Od. 2, 5, 5. Plaut. Epid. 1, 1, 43 *Quod illic homo animos habet?* i. e. cogitationes & libidines. Id. Merc. 2, 3, 11 *Animi decem in pectore incerti certant.* Id. Men. 2, 1, 1 *Nulla eſt voluptas navitis major, meo animo*, id eſt, meines erachtens, quantum ego judicare poſſum: *mea ſententia*, ut Terentius loquitur Adelph. 1, 1, 40. ¶ 4. Pro memoria, ponitur in illo Virgil. ecl. 9, 51 (ubi notas v. Iac. Pontani ſ. 200) *Omnia fert ætas, animum quoque*, id eſt, aufert. Dolet ibi Mæris ſuper ſenectutis incommodis; præcipue quod reminiſcendi vim deleat in nobis ac tollat: quod ex ſequentibus facile patet. Huc referre licet illas vulgaras rationes loquendi, *Ex animo delere, ejicere*, aus dem ſinn ſchlagen, vergeſſen. Cui contrarium eſt, quod apud Ter. legimus Andr. 1, 5, 49 *Etiamnum mihi ſcripta illa dicta ſunt in animo Chryſidis de Glycerio.* Similiter & Græcos locutos Franc. Fabricius oſtendit. ¶ 5. Θυμὸς eſt illa animæ pars, quæ impetus habet & motus (τὸ παθητικὸν) & itaque opus habet, ut regatur & imperetur a ratione, die gemüthsneigung, begierde, der eifer, wille, affect; in quo ſignificatu uſus τῷ *animus* latiſſimus & vulgatiſſimus eſt. Horat. 1 epiſt. 2, 62 *Ira furor brevis eſt, animum rege: qui niſi paret, Imperat: hunc frenis, hunc tu compeſce catena.* Plaut. Trin. 2, 2, 24 *Qui homo* &c. & mox: *Si animus hominem perpulit, actum eſt: animo ſervivit, non ſibi. Si ipſe animum perpulit, dum vivit, victor victorum cluet*, &c. *Qui animum vincunt, quam quos animus, ii ſemper probiores.* Id. Caſ. 2, 3, 34 *Iam domuiſti animum?* haſt du dich überwunden? Cic. Att. 12, 44 *Contudi animum & fortaſſe vici.* Idem 12, 46 *Vincam opinor animum.* Sic *Animum alicui dare*, vel *credere*, quorum alterum Plauti eſt Aſin. 1, 3, 15, alterum vero Ter. Andr. 1, 5, 38 *amare* eſt. Idem Ter. altero verſu poſt: *Quam ego animo egregie caram pro uxore habuerim. Caram animo* dixit, quia in animo eſt ille affectus. Et notum eſt illud Homeri ἐμῷ πολυφίλτατε θυμῷ. Similiter Ter. Eun. 1, 2, 119 *Hoc certo ſcio, neque meo cordi eſſe quemquam cariorem hoc Phædria.* Ex quibus intelligere licet, *cor* & *animum* hic eſſe ſynonyma. *Animi cauſſa* Plaut. Trin. 3, 2, 52, i. e. animi recreandi cauſſa, per voluptatem, zur luſt, vor die lange weile. Sen. de Benef. 4, 17 *Nec quisquam tantum a naturali lege deſcivit & hominem exuit, ut animi cauſſa malus ſit. Appellere animum ad ſcribendum*, anfangen zu ſchreiben, Ter. Andr. prol. 1. *Applicare animum egrotum ad partem deteriorem*, ibid. 1, 2, 22 & *ad frugem animum applicare*, Plaut. Trin. 2, 1, 34. Et rurſus Ter. Andr. 1, 1, 29 *Vt animum ad aliquod ſtudium adjungant.* Id. Eun. 1, 2, 63 *Ad Virginem animum adjecit.* Nepos 7, 5, 2 *Animum attendere ad cavendum.* Sic & *Animum explere ſuum*, Ter. Andr. 1, 2, 17 ſein müthlein kühlen, die luſt büſſen. *Fideli & benigno animo in aliquem eſſe*, Id. Hec. 3, 5, 22. Quemadmodum Quintilianus 2, 2 dixit: *Sumat præceptor ante omnia parentis erga diſcipulos ſuos animum. Animo morem gerere*, Ter. And. 4, 1, 17; *obſequi*, Id. Adelph. 1, 1, 8 ſeinen freyen willen haben, ſeinen begierden nachhängen. *Ex animo facere*, id eſt, non coacte atque per vim; nec de compoſito ac per ſimulationem, aus freyem willen, ungezwungen: Quare & ei opponitur, *de induſtria facere*, Ter. Andr. 4, 5 extr. *Paullum intereſſe cenſes, ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de induſtria?* im ernſt. Id. Adelph. 1, 1, 47 *Quem beneficio adjungas, ille ex animo facit*, er meinet es herzlich. Sic *ex animo dicere*, Id. Eun. 1, 2, 95. *Æquo animo ferre*, gedultig tragen, zufrieden ſeyn, in Andria 5, 4, 18 & alibi. *Bonus animus in re mala dimidium eſt mali*, ein guter muth im unglück iſt halb unglück, Plaut. Pſeud. 1, 5, 37. Id. Capt. 2, 1, 8 *In re mala animo ſi bono utare, adjuvat.* Cic. fam. 10, 5 *Omni animi impetu in aliquid incumbere*, mit gantzem ernſt. *Acer & præſens animus*, Id. de Orat. 2, 20 ein ſtarcker unerſchrockener muth. Ruſus fam. 6, 14 *Tu fac animo magno fortique ſis*, hab einen muth, ſey unverzagt. *Cedere animis*, 6 fam. epiſt. 1 kleinmüthig werden. *Hoſtes concidunt animis*, Hirt. B. Gall. 8, 19; id quod Quintilianus 3, 10 *Animum abjicere* dixit. Hinc *Animus abjectus*, Cic. Att. 3 epiſt. 2; qui Cæſari B. C. 1, 32 *Tenuis & infirmus animus*, ein weich hertz. *Animum addere*, einen muth machen. Ter. Heaut. 3, 2, 31, & Cic. Att. 7, 2; *augere*, h. e. virtutem & ſpiritus generoſiores. Quint. 1, 8 p. 95. Et Liv. 1, 34. *Divitiæ animos faciunt*, muth macht muth. Sic Ovid. 5 Triſt. 8, 3 *Quæ tibi res animos in me facit*, h. e. quid te inimicum mihi reddit, & ita inſolentem &c. Liv. 29, 36 *Cum conſuli duplicatæ vires, Pœno recens victoria animo eſſet*, i. e. illum excitaret. Ita Gron. ex MSS. vulgo etiam *animos faceret.* Sic *Animum reddere*, Ter. Andr. 2, 1, 35. *Sumere animum*, Ovid. 1 Faſt. 147, einen muth faſſen. Hinc *Animi altitudo*, Cic. fam. 3, 10; *amplitudo*, Id. Tuſc. 2, 26; *magnitudo*, ibid. 2, 22; *ſublimitas*, Plin. 7, 25, die großmüthigkeit. *Animi firmitas*, Cic. Att. 12, 38, die ſtandhaftigkeit. ¶ 6. Plur. *Tollere animos*, i. e. ſuperbire, Plaut. Truc. 2, 8, 10, übermüthig, ſtolz, frech werden. Tranſitive Virg. Æn. 9, 127 *Vltro animos tollit dictis*, er macht ſie muthig. Cui ſimile illud Ciceronis pro Domo c. 55 *Inſolentia dominatus extulerat animos*, ſed in aliam & pejorem partem accipitur. Nam *animos* plurali numero de uno homine ſi dicimus, temeritatem ſæpe, ferociam, & ſuperbiam ſignificamus. Sic Iuſtin. 1, 4, 4 *Nobilitas animos extollit.* Cui Flor. 2, 5, 3 *Flatus animis ingentibus.* Interdum notat magnitudinem animi ſublimem. Ita Sen. Troade v. 505 *Spiritus magnos fuge, animosque veteres.* Sic Livius non uno loco. v. Drakenb. ad 2, 27. ¶ 7. Ψυχὴ & ſpiritus ille eſt, quo vivimus & ſpiramus; qua notione Virg. Æn. 10, 486 *Vna eademque via ſanguis animusque ſequuntur*, mit dem blute entgehet ihm zugleich athem und leben. Sic *animo linqui* dicuntur, quibus repentino nuncio percuſſis ſuffocatur ſpiritus, & intra ſe abit quaſi deſtituens corpus; quod ea de cauſſa velut tibicine ſuo deſtitutum, labitur atque concidit, wann einer in ohnmacht fällt. v. Curt. 4, 6, 20; & 9, 5, 28. Quod ſymptoma egregie Plautus depingit Amph. 5, 1, 6; & Curt. 2, 3, 30 & 33. Græci λειποθυμίαν vocant. *Abeſſe animam* in eo affectu, iisdem locis idem dixit poëta. Hinc *Recipere animum* Terentio dicitur Adelph. 3, 2, 26 wieder athem ſchöpffen und zu ſich kommen. Iis autem, qui λειποθυμίᾳ tentantur, *animo male eſſe* Plauto dicitur modo adductis locis. ¶ 8. Ad beſtias quoque translatum legas animi vocabulum, *quarum animi ſunt rationis expertes* Ciceroni Tuſc. 1, 33. Apul. de Deo Socr. p. 54 *Equum ipſum nudum, & ſolum corpus ejus & animum contemplamur, ut ſit ad ſpeciem honeſtus, ad curſuram vegetus, & ad vecturam validus.* ¶ 9. *Anime mi*, blandientis forma in alloquendo, apud Plautum ſæpe: itemque Ter. Andr. 4, 2, 2; Eun. 1, 2, 15; Heaut. 2, 3, 23. ¶ 10. Tandem *Animus* & *Mens* ſæpe conjunguntur, non tantum pro λογισμῷ, verum etiam pro voluntate. Cæſ. B. Gall. c. 5 pr. *Et mente & animo bellum inſiſtit.* Et B. Civ. 1, 21 fin. *Vt in aliam partem mente atque animo traheretur.* Adde 3, 19 fin. & ibi Manut. Virg. Æn. 1, 304 *Accipit in Teucros animum mentemque benignam.* ¶ 11. *Animus proſcriptor, contemtor, cenſor*, vid. ſuis locis.

¶ Anĭmŭlus, *i*, m. diminut. in blanditiis amantum, ein hertzgen. Plaut. Caſina 1, 1, 46 & Menæch. 2, 3, 11 *Mi animule.*

¶ Animĭtus, adverb. herzlich; hodie vulgare eſt, pro quo apud Ciceronem legitur *ex animo*, *impenſe*, *ſincere.* e. g. fanil. 12, 17 *Ex animo commendare.* Item 5, 11 *Ab optimo ſit animo.* Nonius tamen 2, 608 ut Plautinum *oculitus* explicet, adducit *animitus*, *medullitus.* Sic onomaſticum vetus: ψυχόθεν *animitus.*

¶ Animōſus, *a*, *um*, θυμοειδὴς, qui plenus animi, & magnos impetus habet, muthig, kühn, beherzt, verwegen. Nam & in malam partem uſurpatur. Sic *Animoſus corruptor* Otho vocatur Tac. Hiſt. 1, 24, 3; conf. Horat. od. 1, 19, 11. In bonam partem ſatis ſit illud Cic. pro Mil. c. 34 *Fortes & animoſos, & ſe acriter ipſos morti offerentes ſervare cupimus.* conf. Horat. 2 od. 10, 21. Comp. Liv. 3, 20 *Comes animoſior, quam auctor.* Sen. Quæſt. Nat. pr. *Altior & animoſior pars.* ¶ 2. Magnificus eſt, & munificus, ut Salmaſius ad Capitolini Marcum c. 17 docet, v. gr. Prudentius Pſychom. v. 874 *Margaritum animoſa Fides mercata paravat.* Quo etiam Suetonii *animoſiſſime*, quod mox daturi ſumus, referendum eſſe judicat. ¶ 3. Iracundus & furioſus ex mente Nonii 4, 2; ut, *Animoſa Theſſalia, frenis indomita*, Lucil. *Animoſi curi*, Virg. Georg. 2, 441.

¶ Animoſe, adverb. friſch, herzhafft. Cic. Off. 1, 26 *Magnifice, graviter, animoſeque vivere.* Comp. Arnob. 4 p. 150 *Vt animoſius conſurgat audacia.* Adde Sen. epiſt. 71 & 73; de Benef. 6, 37; & de Tranqv. an. c. 8; Val. Max. 5, 4, 9; & 8, 2, 3; Macrob. Sat. 7, 13. Superl. Suet. Cæſ. c. 47 *Gemmas, toreumata, ſigna, tabulas operis antiqui ſemper animoſiſſime compareſſe.* Sic *Animoſe licere*, i. e. nimis cupide, allzu hitzig bieten, Paulus ICt. l. 29 D. Famil. herciſc. *Nimis animoſe ferox*, Cic. de Rep. ap. Nonium 4, 2.

¶ Animoſitas, *ātis*, f. die hertzhafftigkeit. Macrobio in ſomn. Scip. 1, 6 illa pars animæ eſt, quam *τὸ θυμικὸν* vocant Græci. Sic Auguſtinus Civ. Dei 14, 2 locum Gal. 5 v. 20 latine reddens *animoſitates* vocat, quæ Apoſtolo ſunt θυμοὶ, interpreti vulgato *iræ.* Amnianus 16, 30 *Abjecta reſiſtendi animoſitate.* Ruſus Auguſt. Retract. 2, 33 *Hæreticus pertinaciſſima animoſitate defendit.* Qui & epiſtola 162 *Inſaniſſimus animoſitatibus ſuis.* Etiam Macrob. Somn. 2, 12 pluraliter *animoſitates* dixit. *Equi animoſitas*, Sidon. 4, 3. conf. 7, 1; & Arnob. 3 p. 100.

¶ Animo, *avi*, *atum*, *are*, animam inſpirare, das leben geben, beſeelen. Pacuv. ap. Cic. Divin. 1, 57 *Quicquid eſt hoc, omnia animat, format, alit, auget, creat.* Ovid. Met. 4, 619 *Quas humus exceptas varios animavit in angues.* Colum. 8, 5 *Ova æqualiter calore concepto animantur.* Claud. de Nupt. Hon. v. 188 *Subitis animantur frondibus haſtæ*, ſie kriegen blätter. ¶ 2. Addere animum, einen muth machen; ut, *Animave ad crimina*, Claud. Rapt. 3, 386. *Cibo potuque animare quem*, Hyginus Fab. 126.

¶ Animans, *antis*, gen. fœm. & neutro idem quod animal, ein thier. Cic. N. D. 2, 47 *Animantium aliæ coriis tectæ ſunt: aliæ villis veſtitæ: aliæ ſpinis hirſutæ* &c. Vbi *beſtias* ſubaudire licet, quemadmodum *animal*, neutro ſi genere ponitur. Id. de Vniverſ. c. 9 *Colligatis corporibus vinculis animalibus; tum animantia orta ſunt.* Maſculino tamen etiam genere extulit Lactantius 2, 11 (al. 12) *Terram ipſam humore quodam, qui eſſet lacti ſimilis, exuberaſſe* (ajunt) *eoque alimento animantes eſſe nutritos.* ¶ 2. Quodlibet corpus vivum ſeu animatum, was ein leben hat. Cic. N. D. 2, 61 *Soli ex animantibus nos cognovimus.* Et mox: *Hominis natura omnes anteit animantes.* Stat. Theb. 11, 465 *Sævi animantum animi*, i. e. hominum, animas habentium. conf. Horat. Sat. 2, 1, 40. Sen. epiſt. 58 *Sunt quædam, quæ animam habent, nec ſunt animalia: placet enim ſatis & arbuſtis animam ineſſe. Itaque & vivere illa & mori dicimus. Ergo animantia ſuperiorem tenebunt locum, qui animalia in hac forma ſunt, & ſata.* Paullo poſt: *Corpus quomodo divido? Vt dicam, aut animantia ſunt, aut inanimantia.*

¶ Animātus, *a*, *um*, ἔμψυχος, anima præditus, lebendig, belebt, beſeelt. Cic. Tuſc. 1, 23 *Animatum quod eſt, id motu cietur interiore ac ſuo.* ¶ 2. Διακεκινημένος, motu aliquo animi aut voluntatis affectus, des ſinnes, des willens, ſo beſchaffen. Cic. 11 fam. 28 *Quod ſi aliter eſſem animatus, nunquam, quod facerem, negarem*, wenn ich anders geſinnet wäre, ꝛc. Id. 6 fam. 6 *Pompejus animatus melius, quam paratus:* Macrob. 1 Sat. 11 *Cepionem, qui in Auguſti necem fuerat animatus.* Nepos 5, 2, 4 *Bene animatas* (inſulas) *confirmavit*; id eſt, quæ bono adhuc & benevolo animo erga Athenienſes eſſent. ¶ 3. In ſpecie iracundus, furioſus, erzürnt, ethitzt. De tali Cic. ap. Nonium 4, 2 *Nihil ita animato homine miſerius.* Et Accius: *Temere hoſti me animato offeram?* &c.

¶ Animatus, *ûs*, m. ſubſt. die beſeelung. Plin. 11, 3 *Animatu carere.*

¶ Animatio, *ōnis*, f. die lebendigmachung. Cic. de Vniverſ. c. 10 *Divinæ animationis ſpeciem faciebat ex igne.* Tertull. de anima c. 19 *Animatio arboris.*

¶ Animator, *ōris*, m. qui vitam dat. Tertull. adv. Hermogenem c. 32 *Spiritus adflator & animator univerſitatis.* Prudentius in Romano v. 788 *Novit animator ſolus & factor tui.*

¶ Animatrix, *icis*, f. Tertull. adv. Gnoſtic. c. 12 *Dilectio fugatrix timoris & animatrix confeſſionis.*

¶ Animatorius, *a*, *um*, ſchallend, klirrend. Gloſſ. gr. lat. κύτρα τετρημένη, *olla animatoria*, i. e. pertuſa.

¶ Animeſco, *ĕre*, zornig oder hitzig werden. Gloſſ. gr. lat. θυμῶμαι, *animeſco*, *iraſcor.*

¶ Animadverto, *ti, sum, ere*, gewahr werden, aufmercken. Ter. Prol. Eun. v. 44 *Date operam, & cum silentio animadvertite.* Cic. Cat. 1, 8 *Quid est, Catilina, ecquid attendis? ecquid animadvertis horum silentium?* Nep. 17, 6, 2 *Si animadversum esset.* ¶ 2. Vnde in officio lictoris hoc proprium verbum erat, qui obvios ad honorem consuli, vel majori magistratui, exhibendum admonebat. Liv. 24, 44 *Consul animadvertere proximum lictorem jussit, & is inclamavit,* &c. Suet. Cæs. c. 80 *Quum lictor animadverti ex more jussisset.* Jubet itaque lictor *animadvertere* alios, ipsum lictorem *animadvertere* jubet magistratus. v. Lipsii Elect. 1, 23 & quæ ad Plinii Paneg. c. 61 n. 7 de hac re noravit Cellarius. ¶ 3. Sed *Animadvertere in aliquem*, est supplicium de aliquo sumere, strafen, ein einsehen haben. Cic. Cat. 1, 12. Id. pro Rosc. Am. c. 40 *Ea sunt animadvertenda peccata maxime, quæ difficillime præcaventur.* Sallust. Cat. c. 51 *Verberibus animadvertebant in cives.* Vlpian. 48 ff. t. 8 l. 4 § 2 *Animadvertere in aliquem supplicio.* Ter. And. 1, 1, 129 *Hæc primum ab illo animadvertenda est injuria.*

¶ Animadversus, *a, um*, gemerckt, in acht genommen. Nep. 13, 4, 1 *Fortunæ varietas animadversa.* Virg. Georg. 2, 259, & 3, 123 *His animadversis.* Cic. de Orat. 1, 23 *Animadversa a peritis.* ¶ 2. Idem ac punitus, gestraft. Suet. Ner. c. 16 *Multa sub eo & animadversa severe & coërcita.* Paul. ICt. l. 5 Dig. de Cadav. pun. *Corpora animadversorum* (i. e. supplicio affectorum) *ad sepulturam danda.*

¶ Animadversus, *ûs*, m. subst. die strafe. Lamprid. in Severo c. 75 *In animadversibus asper.* v. Salmas. in H. A. p. 205.

¶ Animadversio, *ônis*, f. attentio, notatio, die an- und aufmerckung. Cic. de Orat. 2, 34 *Atque hoc totum est sive artis, sive animadversionis, sive consuetudinis.* Id. Off. 1, 29 *Excitanda est animadversio & diligentia, ut ne quid temere agamus.* ¶ 2. Reprehensio, punitio, die bestrafung, züchtigung. Cic. Acad. 1, 2 *Animadversio in sceleratos.* Id. Off. 1, 25 *Omnis animadversio & castigatio contumelia vacare debet.* Id. fam. 9, 14 *Summa severitas animadversionis.*

¶ Animadversor, *ôris*, m. qui animadvertit; ut, *Animadversores vitiorum*, Cic. Off. 1, 41.

¶ Animæquus, *a, um*, patiens animo in Gloss. Isidori, gleich gesinnt, gedultig, getrost. Gloss. lat. gr. *Animæquus, ἰσόψυχος.* Vulg. Interpr. Marc. 10, 49 *Animæquior esto.*

¶ Animicīda, *æ*, m. ein seelen-mörder. Ita Iustinianus Cod. 1 t. 1 l. 5 § 2 & l. 6 § 4 Apollinarem vocat *animicidam* f. *ψυχοφθόρον.*

I. Composita cum aliis nominibus ab initio.

¶ Æquanimus, &c. Flexanimus, Longanimus, &c. Magnanimus, &c. Pusillanimis, &c. vide *Æquus, Flecto, Longus, Magnus, Pusa.*

¶ Sēmianimus, *a, um*, & Semianimis, *e*, halb-lebend. Cic. de Divin. 1, 47 de aquila ex poëta veteri: *Transfigens unguibus anguem Semianimum*, quasi *semanimum, I* absorpto. Sic etiam Stat. Theb. 10, 447 *Semianimumque cruorem.* Liv. 28, 23 *In succensum rogum semianima injicerent corpora.* Forma altera est apud Nepotem 4, 5, 2 *Hic cum semianimis de templo elatus esset.* Gloss. Vet. *Semianimis ἡμίπνους, ἡμίψυχος.*

¶ Vnanimis, *e*, & Vnanimus, *a, um*, qui ejusdem est cum altero animi & sententiæ, gleich gesinnet, einmüthig. Liv. 7, 21 *Consules rem, quæ distinere unanimos videbatur, levare aggressi.* Catull. epigr. 9, 4 *Fratres unanimes.* Et *Vnanimi fratres*, Stat. Theb. 8, 669. Val. Flacc. 4, 161 *Nomenque secutus Otreos unanimi. Vnianimi* pro *unanimi*, ap. Plaut. Stich. 5, 4, 49.

¶ Vnanimĭtas, *ātis*, f. die einmüthigkeit. Liv. 40, 8 *Nulla re magis quam fraterna unanimitate regnum æquare.* Symmachus 1 ep. 28 *Visurem tuæ unanimitatis exspectio*, ubi luretus plura eidem auctori exempla ex vetusto codice vindicavit. conf. Pacuv. apud Nonium 2, 256.

¶ Vnanĭmiter, adv. einmüthiglich. Vopisc. in Tacito c. 4 *Quod me unanimiter delegistis*; ususque est S. Scripturæ interpres Act. 2, 14; & Tertull. de Patientia c. 1. Cum Ter. Hec. 2, 1, 4 dicemus, *uno animo:* cum Cic. pro Rabir. c. 5 *concordissime*: cum Plauto Curc. 2, 2, 14 *concorditer:* cum aliis, *una mente*, &c.

¶ Vnanimans, *tis*, Plautinum est, idem quod *unanimis*, Truc. 2, 4, 81 *Sociæ unanimantis fuit officium facere.*

II. Composita cum Præpositione.

¶ Exanĭmis, *e*, & Exanimus, *a, um, ἄψυχος*, todt, leblos. Liv. 25, 16 *Exanimem eum ad Annibalem misit.* Virg. Æn. 11, 30 *Corpus ubi exanimi positum Pallantis*, der entseelte leichnam; conf. Idem 1, 488; & 6, 149; & 11, 51; Liv. 25, 26; 26, 13; Curt. 10, 10, 12. Colum. 12, 43 *Mel examinum corpus hominis per annos plurimos innoxium conservat.* ¶ 2. Consternatus, exterritus valde, erschrocken, halb todt für schrecken. Virg. Æn. 4, 672 *Audiit exanimis trepidoque exterrita cursu.* conf. Horat. sat. 1, 1, 46; Lucan. 2, 25.

¶ Exanimālis, *e*, id est, exanimans, tödtend. Plaut. Rud. 1, 4, 2 *Mihi multæ in pectore sunt curæ exanimales.* ¶ 2. Exanimis, todt. Idem Bacch. 4, 8, 7 *Ni illum exanimalem faxo, si convenero.*

¶ Exanīmo, *avi, atum, are*, vita privare, tödten, ums leben bringen. Cic. Fin. 2, 30 *Gravi vulnere exanimari.* conf. Suet. Oth. c. 11. Curt. 7, 3, 13 *Multos exanimavit rigor nivis.* Nepos 15, 9, 4 *Ferro extracto, confestim exanimatus est*, er ist verschieden. Gell. 3, 15 *Anus repente viso filio exanimata est.* ¶ 2. Spiritum intercipere, den athem benehmen, entkräfften. Quod illis solet accidere, qui se currendo affixerunt & fatigarunt. Cæs. B. C. 3, 92 *Pompejus suis prædixerat, fore, ut duplicato cursu Cæsaris milites exanimarentur, & lassitudine conficerentur.* ¶ 3. Valde percellere, consternare, confundere, perturbare, sehr erschrecken, furchtsam oder verwirrt machen. Cic. Att. 11, 6 *Tullia meæ morbus me exanimat.* Cælius ad Cic. fam. 8, 16 *Exanimatus sum tuis ex literis*, conf. Cic. pro Mil. c. 34; Ter. Andr. 1, 5, 17.

¶ Exanimatus, *a, um*, mortuus, erstorben, entseelt, leblos. Liv. 22, 7 *Fœmina ad conspectum filii gaudio nimio exanimata.* Suet. Cæs. c. 39 *Elisi exanimatique.* Lucret. 6, 1254 *Exanimata parentum corpora. Exanimati fulminis ictu, afflatu*, Obseqv. c. 103 & 110. conf. Curt. 4, 15, 17. ¶ 2. Impotens, languidus, ohnmächtig, krafftlos. Cæs. B. Gall. 2, 23 *Cursu ac lassitudine exanimati.* Ter. Andr. 2, 2, 5 *Quem ego nunc credo toto me oppido exanimatum quærere.* Cic. de Orat. 3, 11 *Verba exiliter exanimata*, quæ spiritu deficiente pronunciata. ¶ 3. Perterrefactus, perculsus, erschrocken, erstarrt, fleinmüthig. Virg. Æn. 5, 805 *Exanimata agmina* Ter. Andr. 1, 1, 104 *Vbi tum exanimatus Pamphilus bene dissimulatum amorem & celatum indicat.* conf. sc. 4, 7; Vbi quod Donatus inter *exanimatus* & *exanimus* distinguit; & prius perturbatum, alterum mortuum notare observat, frustra est. Adde Plaut. Aul. 2, 2, 31, & Bacch. 2, 3, 64. ¶ 4. *Exanimatus*, corpore quidem præsens, animo vero absens, der entzückt und ausser sich selbst ist. ap. Plaut. Cas. 3, 3, 10.

¶ Exanimatio, *ônis*, f. die entsetzung, erstarrung, ohnmacht. Sic, *In perturbationes atque exanimationes incidere*, Cic. Off. 1, 36. *Exanimatio est metus subsequens & quasi comes pavoris*, Id. Tusc. 4, 8.

¶ Exanimabiliter, adv. halbtodt, habet Nævius ap. Nonium 4, 384.

¶ Inanīmus, *a, um*, & Inanimis, *e*, leblos, unbelebt. Cic. Acad. 4, 12 *Inter inanimum & animal hoc maxime interfit, quod inanimum nihil agit: animal agit aliquid.* Sic *Curo inanima*, todtes fleisch. Plin. 7, 15. Vetus Gloss. *ἄψυχος, exanimatus, inanimis. Inanima cæstimonia*, Apul. Met. 11 p. 272, ubi nihil animati edimus. Id. Met. 1 p. 108 *Inanimis nudus.* conf. Idem 2 p. 125 f.

¶ Inanimalis, *e*, idem. contrarium est *τῷ Animalis.* Apul. in Trismeg. p. 88 *Animalia omnia & inanimalia.* Macrob. Sat. 4, 6 *Sermo dirigitur ad inanimalia.* Tertull. Apol. c. 48 *Universitatem ex diversitate compositi, ex vacuo & solido; ex animali & inanimali.* Adde eundem adv. Hermog. c. 36 & 44.

¶ Inanimo, *are*, lebhafft machen, beseelen. Gruter. Inscript. Sp. & Supp. p. 27 *Vrinantem inanimat.*

¶ Inanimans, *tis*, idem, quod *inanimus*, das kein leben oder seele hat, leblos. Vsus hac voce Seneca ep. 58. Verba sunt: *Corpora omnia aut animantia esse, aut inanimantia.*

¶ Inanimatus, *a, um*, idem, exosa vox Lambino, dubia Vossio; defensa autem Manutio & Borrichio. Vide hujus in Vossium cogitationes p. 127. Libri sane meliores Ciceronis, etiam castigatissimus Gruteri hoc verbum referunt de Nat. D. 2, 16 *Stellas beluarum nomine appellas, ut Caprani, ut Lupam, ut Taurum, ut Leunem: aut rerum inanimatarum, ut Argon, ut Aram, ut Coronam.* Et Top. c. 18 *Animata inanimatis anteponantur.*

¶ Redanimo, *are*, wieder lebendig machen. Tertull. de Resurr. carn. c. 13 *Nec redanimari, sed reformari existimentur.* Conf. ibidem c. 31.

¶ Redanimatus, *a, um*, auferweckt. Tertull. l. c. c. 19 *Redanimatus & revivificatus.*

¶ Redanimatio, *onis*, f. die auferweckung. Tertull. l. d. c. 38 *Ad præsentem gratiam redanimationis.*

Anio, vide *Anien.*

ĂNĪSVM, *i*, n. *ἄνισον*, i. e. *inæquale*, ob inæqualem foliorum magnitudinem, herba, anis. Plin. 20, 17 *Anisum ipsum ovis balitum jucundiorem facit, fœtoremque tollis manducatum.* Conf. Cels. 2, 71; Colum. 12, 15; Pallad. Febr. t. 14.

¶ Anīsus, *i*, m. idem apud Th. Prisc. de Diæta c. 10. ¶ 2. *Anisus*, fluvius & urbs ejusdem nominis in Austria, die Ennß.

¶ Anisocycla, *orum*, n. pl. *ἀνισόκυκλα*, organa ex multis inæqualibus circulis, Vitruv. 10, 1. v. Bald. Lex. p. 8.

Anitas, Anitergium, vide *Anus, ûs*, & *Anus, i.*

ĂNĪVS, *i*, m. Apollinis filius ex Rhea; regem eum Delo imperasse, Dionysius Halic. narrat lib. 1 Rom. Ant. Virgil. Æn. 3, 80

Rex Anius, rex idem hominum Phœbique sacerdos.

Veterum more rex simul & sacerdos. Plura de eo Diod. Sicul. l. 5 p. 229. Filiæ ejus ex Dorippe fuere tres, de quibus Ovid. Met. 13 fab. 4.

ANNA, *æ*, f. Beli fuit filia, soror Didonis, cujus mentio apud Virg. Æn. 4, 9 &c. Hæc exacta patria per imporentiam Hiarbæ, mox fratrem etiam fugiens Italiam ad Æneam venit, & liberaliter ab eo excepta fuit. Mox cum in odium Lavinæ conjugis adducta esset, somnoque ut cederet monita, fenestra exsiliens ad amnem Numicium pervenit, inque eum se dedit præcipitem. Ex quo in Deam consecrata est, & *Anna perenna* nominata Romanis. Lege Ovid. Fast. 3, 146 & 523 seqq & Silium 8, 85. Meminit & Macrob. Sat. 1, 12.

Annacus, Annales, annarius, annatæ, Annascor, Annavigo, vide *Nannacus, Annus, Nascor, Navis.*

Anne, Annellus, Annexus, Annibal, Anno, vide *An, Annulus, Neco, Hannibal, Hanno.*

ANNICĔRIS, *ĭdis*, m. *Ἀννικέρις*, qui & *Aniceris* Lactantio 3, 25 philosophus fuit Cyrenaicus, qui Platonem, cum Æginæ venderetur, redemit: Fusius hoc narrat Laërtius in vita Platonis. Ab hoc dicti

¶ Annicerii Philosophi. Nam quod ab Aristippo sic nominatos scribit Cicero, excusari ex eo possit, quod inter successores Aristippi Cyrenaici & Anniceris fuit, ut ex Diogene Laërtio intelligimus in Aristippi vita. Hæc enim succedentium series fuit: Aristippus, Antipater Epitimedes, Paræbates, Anniceris. Ciceronis autem verba hæc sunt Offic. 3, 33 *Atqui ab Aristippo Cyrenaici atque Annicerii Philosophi nominati omne bonum in voluptate posuerunt.*

Anniculus, annifer, Annihilator, Annisus, Anniversarius, vide *Annus, Nihil, Nitor, Annus.*

ANNIVS, *i*, m. nomen gentile Romanum: cujus nominis multi in Historia Romana & apud Ciceronem occurrunt: v. g. *T. Annius Milo*, qui Clodio interfecto a Cicerone defensus est.

Anno, Annominatio, Annon, Annona, annonarius, annonor, annosus, &c. Annotamentum, annotare, &c. Annuarim, Annularis, &c. Annullo, vide *Annus, Nomen, An, Annus, Nota, Annus, Annulus, Vllus.*

ANNŬLVS, *i*, m. *δακτύλιος*, finger-reif, ring. Est ab *annus*, quod circulum notat. Multi *Anulus* scribunt *N* simplici, idque Manutius in Orthographia, & Scaliger ad Varron. de L. L. 5, 2 ex antiqua consuetudine defendunt: etiam ex alia origine, ab *Anus* nempe

masculino

maſculino nomine, de quo infra. Lambinus, quem in *Annellus* citabimus, paullo aliter, ab *Anus* nempe, hoc eſt *Annus*, veteri ſcriptura. Ovid. de Arte am. 1, 473 *Ferreus aſſiduo conſumitur annulus uſu.* Romæ *annulus aureus*, inſigne erat ordinis equeſtris; Horat. 2 Sat. 7, 53 *Projectis inſignibus, annulo equeſtri, Romanoque habitu.* Adde Flor. 2, 6, 18, aut Livium potius 23, 12. *Annulus ſignatorius*, ein pitſchierring. Val. Max. 8, 14, 4, quem Vopiſcus Aureliano c. 50 *Sigillaritium* vocat. *Annulo ſigilla imprimere*, Cic. Acad. 4, 26 verſiegeln, zupitſchieren; *tabulas obſignare* Plaut. Curc. 2, 3, 67. *Tabulis teſtamenti annulum imprimere*, ſein petſchafft aufdrücken, Sen. epiſt. 8. *Annulus pronubus*, ein trauring; l. 38 ff. pr. de ritu nupt. & l. 3 Cod. de Sponſal. Et Tertull. Apol. c. 6 *Annulum induere*, Cic. Off. 3, 9; *e digitis detrahere*, Suet. Cæſ. c. 33. De annulis magicis, quos φυσικὲς Græci dicunt, v. Kuſter. ad Ariſtoph. Plut. p. 884. ¶ 2. *Annuli* etiam ſunt criſpati in orbem crines & ſpiratim torti, die locken, friſur. Martialis 2 epigr. 66

Vnus de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, incerta non bene fixus acu.

Vide infra *Crinis.* ¶ 3. Sumitur & pro vinculis ſive compedibus, quibus noxiorum pedes vincti, feſſeln, ſchellen. Martialis 3 Ep. 29 *Has cum gemina compede dedicat catenas, Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.* Id. 11 Ep. 38 *Annulus iſte tuis fuerat modo cruribus aptus.* conf. Colvii not. in Apul. p. 130 & Kirchm. de Annulis c. 1.

¶ Annellus, vel Anellus, *i*, m. diminut. δακτυλίδιον. Horat. 2 Sat. 7, 9 *Cum tribus annellis.* Vbi Lambinus p. 217 Quod *annellus*, inquit, impreſſum eſt, in eo conſuetudinem vulgi ſecutus ſum. Nam ſi libros veteres ſequi, & rationem audire volumus, *anulus* & *anellus* ſcribi debet uno n. *Anus*, *ani*, enim, ex quo anellus, dicebant veteres pro *annus, anni.* Nizolius Theſ. Cicer. & Laurenb. p. 28 Antiquar. diminutivum hoc etiam e Cicerone proferunt, de Fin. 5, 1, ubi de Epicuro loquitur, *cujus imaginem non modo in tabulis noſtri familiares, ſed etiam in poculis & in annellis habent.* Sed ibi, *in annulis*, alii legunt. De *catenæ annellis pendentibus* v. Lucret. 6, 911. conf. ibid. v. 1022, 1037, 1085.

¶ Annulāris, vel Anularis, *e*, ad annulos pertinens, Gloſſ. Vet. *Anulare*, δακτυλικόν. Hinc digitum ſiniſtræ manus, qui minimo eſt proximus, *annularem* vulgo dicunt, der gold-finger; cujus rei rationem explicatam vides ap. Gell. 10, 10, & Macrob. 7, 13. ¶ 2. *Anulare* coloris genus candidum ex creta, &c. v. Plin. 35, 6 fin.

¶ Annularius, *a, um*, idem; ut, *Creta annularia.* Vitruv. 7, 14 *Annulariæ ſcalæ.* Suet. Aug. 72, ubi aurifabri annulos vendunt. Seu quæ in formam annuli erant, ut Allio in Lex. Crit. exponit.

¶ Annŭlārius, *i*, m. ſubſt. annulorum artifex, ein ringmacher, apud Cic. Acad. 4, 26. Gloſſ. Vet. *Anularius*, δακτυλιοποιός.

¶ Annulātus, *a*, *um*, annulo vinctus, compeditus, das ringe hat. Plaut. Pœn. 5, 2, 21 *Incedunt cum annulatis auribus.* Apul. Met. 9 p. 222 *frontes litterati, & capillum ſemiraſi, & pedes annulati*, ubi compedes ſervorum intelliguntur, an füſſen gefeſſelt, conf. p. 234.

¶ Subannulatus, *a*, *um*, in annulos poſitus, criſpus, gekräuſelt; ut, *Capillus ſubannulatus*, ap. Autorem antiquum. Alius eſt *Subanellatus.* v. Salmaſii Not. in Hiſt. Aug. p. 131.

Annumero, Annuncio, &c. Annuo, vide *Numerus*, *Nuncius*, *Nuo.*

ANNVS, *i*, m. ein jahr; ab innovatione dictus eſt, ἀπὸ ἀνανεοῦσθαι; vel potius, quod *in ſe ſua per veſtigia volvitur*, ut Virgilius Georg. 2, 402 ait, & orbem veluti facit. *Anus* enim ſive *annus*, circulus: unde diminutiva *annulus, anellus.* Varro de L. L. 5, 2 *Tempus a bruma ad brumam dum ſol redit, vocatur annus: quod, ut parvuli circuli, annuli: ſic magni dicebantur anni, unde annus.* *Annus magnus tum efficitur*, (Ciceronis verba legis de N. D. 2, 20) *cum ſolis & lunæ & quinque errantium ad eandem inter ſe comparationem, confectis omnium ſpatiis eſt facta converſio.* De illo etiam agit Somn. Scip. c. 7; Macrob. ad h. l. Leſcalop. ad l. c. de N. D. Plut. de plac. philoſ. L. 2 c. 32. Ælian. H. V. 10, 7 & ibi Perizon. Voſſ. Inſtit. Orat. L. 4 p. 196 & generatim Aſtronomi vett. & recentt. v. g. Achill. Tat. Iſag. c. 18. Ricciol. Almag. 3, 13. *Scanſilis annus* ſeu *Climactericus*, ein ſtuffen-jahr, ubi v. g. ſenibus fatalis habitus ſexageſimus tertius annus. v. Cenſorin. de die natali c. 14; & Gell. 15, 7, & qui omnia complexus eſt Salmaſius Libro de annis climactericis. *Anno ineunte*, im anfang des jahrs, Suet. Tib. c. 51. *Anno exeunte*, Cic. Divin. 1, 25, im ausgang des jahrs. *Anno ſuperiore*, vorm jahr, Id. pro Arch. c. 8. *Nati melioribus annis*, Virg. Æn. 6, 649, zu einer guten zeit. *Natus eſt annos decem, viginti, ſexaginta*, er iſt zehen, &c. jahr alt. Cic. de Clar. Or. c. 64 *Vndeviginti annos natus erat eo tempore.* Ibid. c. 43 *Defendit Licinium, cum annos XXVII natus eſſet.* In quibus formulis præpoſitio *ante* ſubauditur. Dicimur hac in re etiam *aliquot annos habere.* Cic. l. d. c. 43 *Craſſus quatuor & triginta tum habebat annos*; qui aliam quoque non minus elegantem formam adjungit: *totidemque annis mihi ætate præſtabat*, er war ſo viel jahr älter als ich. Nepos 25, 7, 1 *Cum haberet annos circiter ſexaginta.* v. infra in *Habeo* n. 7. Idem 25, 21, 1 *Tali modo cum VII & LXX annos compleſſet &c.* zurück geleget. De formula *annos ferre* vel *gerere* Græv. ad Cic. fam. 4, 5. add. Val. Flacc. 6, 795 & Bur. ad Petron. c. 43. Novum nec ita ſolens eſt illud Taciti Hiſt. 1, 49, 3 *Hunc exitum habuit Galba tribus & ſeptuaginta annis:* pro trium & 70 annorum. *Anno vertente*, id eſt, integro: dum in ſe convertitur ſcil. atque abſolvitur, Svet. Cal. c. 37. Cenſorin. de die natali c. 19 ANNVS VERTENS *eſt natura, dum ſol percurrens duodecim ſigna eodem, unde profectus eſt, redit.* Nepos 17, 4, 4 *Iter Xerxes anno vertente confecerat*, er hatte darüber ein gantzes jahr zugebracht. Phraſi hac etiam aliquoties uſus Cicero; ut Nat. D. 2, 20: pro Quinctio c. 12; & Phil. 13, 10, *Bonus annus*, ein gut und reich jahr. Egregie Sidonius 3 epiſt. 6 dixit: *Annum bonum de magnis non tam fructibus, quam poteſtatibus exiſtimandum, &c.* Sed, ut eveniret bonus annus, publice atque ſolenni ritu apud Græcos optabatur: Apul. Mileſ. 11 p. 265 *Fauſta vota præfatus, principi magno, ſenatuique & equiti, totique Pop. Rom renunciat ſermone rituque Græcienſi, λαοῖς ἐνετία*: i. e. bonus annus populis; (al. ἄφεσις). Sed hunc locum MSStorum ope feliciſſime reſtituit Salmaſius Exercit. Plin. f. 177; vulgo enim mendoſus eſt. Eſt autem ἐνετία, *bonus annus.* Porro *annus intercalaris*, ein ſchalt-jahr, Plin. 2, 47; *luctifer*, Val. Flacc. 3, 454, ein trauer-jahr; *ſitiens*, Plin. 13, 4 dürr-jahr. Quintil. 1, 1 *Tenaciſſimi ſumus eorum, quæ rudibus annis percepimus*, in der jugend. Manilius 3 v. 526 *Non annis anni, non menſes menſibus usque Conveniunt, ſeque ipſe dies, aliumque relinquit, &c.* Horat. Art. P. v. 175 *Multa ferunt anni venientes commoda ſecum, Multa recedentes adimunt.* Idem 2 od. 14, 1 *Eheu fugaces, Poſthume, Poſthume, Labuntur anni.* Elegans loquendi forma eſt etiam *In annum*, auf ein jahr: Cic. pro Seſtio c. 8 *Habebit ſenatus in hunc annum, quem ſequatur.* Idem de Divin. 2, 6 *Solis defectiones, itemque lunæ, prædicuntur in multos annos ab his, qui ſiderum curſus & motus numeris perſequuntur.* ¶ 2. *Annus* aliquando, poëtis cumprimis, pro certa anni parte ponitur: ut, *Formoſiſſimus annus* pro vere Virg. ecl. 3, 57. *Annus hibernus*, pro hieme, ſive hiberno anni tempore Horat. Epod. 2, 29. *Pruinoſum annum* Avienus vocavit Arateis v. 57. v. Broukh. ad Tib. 1, 1, 17; qui etiam obſervat, ſimpliciter pro viciſſitudine quatuor temporum nonnunquam accipi. Add. 1, 4, 15. ¶ 3. Sed & *Annus* proventum anni, ſive annonam ſignificat, jährlich gewächs. Stat. 3 Silv. 2, 22 de frumentaria nave intelligens, quæ Ægypto venerat, --*Pharium gravis intulit annum.* Nam *annus Pharius* Ægyptiacum frumentum eſt. Lucanus 3, 450 *Curvoque ſoli ceſſantis aratro Agricolæ raptis annum flevere juvencis.* conf. v. 70. Tac. de Germ. 14, 7 *Nec arare terram, & expectare annum, tam facile perſuaſeris, quam provocare hoſtem.* conf. Dempſter. ad Roſin. 7, 38 p. 734. ¶ 4. *Anni* & *arma* in caſibus ſimiliter cadentibus miſcentur a librariis, v. *Arma.*

¶ Anno, adverb. ante annum, vorm jahr; cui opponitur *horno*, heuer. Plaut. prol. Amph. v. 91 *Hiſtriones anno cum in proſcenio Iovem invocarunt.* Et Truc. 2, 4, 38 *Quaſi uxorem me habebat anno, dum hic fuit.* conf. Id. Men. 1, 3, 22, & vid. Gronov. p. 9; Taubm. p. 15, 701 & 1415. Parei Lex. Crit. p. 95. ¶ 2. *Annum* itidem adverbialiter, annuo ſpatio, auf ein jahr, in jahres friſt. Cic. fam. 13, 19, 2 *Cum Romæ annum prope fuiſſet.* Et Cæl. Cic. 3, 14, 5 *Scripſi, me annum pacem non videre.*

¶ Annuus, *a*, *um*, per annum, jährlich: ut, *Annuo ſpatio*, Plin. 9, 10 & Horat. 4 od. 5, 11. *Annuus curſus*, Cic. leg. 2, 8. *Annuum tempus conficere*, Id. Att. 15, 15, ein jahr ausmachen. Et ibid. 29 *Annuus ſumptus*, jahr-geld. *Dies annua* ſ. *annuus* dicitur, cum debitum aut pecunia accepta poſt annum elapſum ſolvenda eſt, Cic. fam. 7, 23; Id. Att. 12, 3. Suet. Aug. c. 101. *Annui magiſtratus*, Cæſ. B. G. 1, 16. Et Cic. Att. 5, 13 *Vt ſimus annui*, h. e. ne provincia nobis ultra annum prorogetur. ¶ 2. Anniverſarius, ſtato tempore quotannis recurrens, alljährlich. Cic. de Nat. D. 2, 39 *Aër annuas frigorum & calorum facit varietates.* Virg. Georg. 1, 338 *Annua magnæ Sacra refer Cereri*, ſacrificium anniverſarium. Lucan. 1, 180 *Annua certamina.* Plin. 10, 20 *Annuis vicibus.* ¶ 3. Veteri Gloſſario nova quadam ratione accipi videtur pro eo, quod *Annoſus* eſt. Ita enim ibi legas: *Annos, annua*, πολυετής: Lege *Annoſa, annua*, (ut ſi ſynonyma ſint). Item *Annua*, γραῦς πολυετής. An utrobique pro *annua*, legendum *Anus* pro vetula ſcilicet? Nam & hoc quoque ab *annis* eſt.

¶ Annuum, *i*, & Annua, pl. ſubſtantiva quaſi ſunt, quæ alimentorum cauſſa in ſingulos annos præſtantur, jährlicher unterhalt. V. Leg. 10 & 14 de Annuis legatis. Suet. Tib. c. 50 *Iuliam peculio conceſſo a patre præbitisque annuis fraudavit.* Id. Veſp. c. 18 *Rhetoribus annua centena conſtituit*, jährliche beſoldung. Plin. 10 epiſt. 40 *Vt publici ſervi, annua accipiunt.*

¶ Annuātim, adverb. jährlich. In Onomaſt. veteri κατ' ἔτος exponitur: ſed elegantius eſt *Quotannis*, de quo infra.

¶ Annuālis, *e*, ad annum ſpectans; ut, *Annualibus cauſſis*, Arnob. 1 p. 22. *Operarius annualis*, Vulg. Interpr. Sir. 37, 14.

¶ Annalis, *e*, adject. jährlich, jahre betreffend; ut, *Tempus annale*: &, *Solis curſus annalis*, Varro R. R. 1, 27. Sic *Annalis lex* ſæpe Ciceroni memoratur, quæ legitimam ad petendos magiſtratus deſcribebat ætatem, de qua Liv. 40, 43 conſulatur. Ipſe Cic. Phil. 5, 17 *Majores noſtri, veteres illi admodum antiqui leges annales non habebant.* conf. Lipſ. de Magiſtr. vet. Pop. Rom. c. 4, 5, 6; & Iac. Cujacii Obſerv. 34, 17.

¶ Annālis, *is*, m. ſubſt. & pl. Annales, *ium*, rudiores commentarii rerum annalium, hoc eſt ſingulis annis geſtarum, chronicken, geſchicht-regiſter, jahr-bücher. Quos initio pontifices contexere ſoliti annales maximos vocatos; poſt & alii cœperunt, ut Cicero de Orat. 2, 12 docet. V. & Sempronii Aſellionis de *Annalibus*, & quomodo ab *hiſtoriis* differant, locum ap. Gell. 5, 18, quæque ad Gellium notat Phil. Carol. Animadv. p. 317, quamquam non ſemper hæc duo diſtincta fuiſſe, alio *annales* vocante, quod alius *hiſtorias* nominat, e Voſſio intelliges 1 de Hiſt. Lat. 5 p. 21. & Buchner. ad Prudent. Hymn. de Natal. Chriſti p. 54, 55. Gronov. Obſerv. ad Script. Eccleſ. c. 9 p. 95 laxa ſignificatione *Annales* pro quavis hiſtoria poni docet. conf. omnino Servius ad Virg. Æn. 1, 373. Subaudire autem in his oportet aliquid; *Annalis*, ſcilicet *liber: annales*, nempe *libri.* Quare in allegandis Taciti libris, quos ab Auguſti fine cœpit, rectius hunc vel illum Annalem, quam hunc vel illum librum Annalium citamus; idque ad exemplum veterum. Gell. 2, 1 *Poſuimus verba ipſa Quadrigarii ex Annali ejus ſexto tranſcripta.* Idem 15, 1 *Si Annalem undevicesimum Q. Claudii legiſſes.* Et alibi ſæpius. Plin. 7, 28 *Q. Ennius T. Cæcilium Teucrum fratremque ejus præcipue miratus, propter eos annalem ſextum adjecit.* Nepos 23, 13, 1 *Atticus in annali ſuo ſcriptum reliquit.* Sed hæc de uſu vocis ſingularis numeri: Pluraliter *Annales & monumenta vetuſtatis*, Cic. pro Domo c. 32 dixit: & Virg. Æn. 1, 373 *Si vacet annales noſtrorum audire laborum:* Et Iuvenal. 2, 102 *Res memoranda novis annalibus atque recenti Hiſtoria.* ¶ 2. De cognomine familiæ Villiæ, ut *Annales* appellarentur, vid. Liv. 40, 43, & ibi Gronov. it. Burm. ad Quint. 6, 3 p. 557.

¶ Annalia, n. plur. puta vota ſolennia. Grut. p. 116 n. 2 AVGVSTORVM ANNALIA FELICITER. Sic Decennalia, Vicennalia dicimus.

¶ Annarius, *a*, *um*, ut *Annalis* adject. Feſtus: *Annaria lex dicebatur* ab

ab antiquis, qua finiuntur anni magistratus capiendi. Eadem lex, quæ & supra *Annalis* dicta, *Annaria* est Lampridio in Commodo c. 2. De ejus autore Liv. 40, 43 agit.

¶ Annĭcŭlus, *a, um*, eines jahrs alt, jährig, adject. nec vero diminutivum. *Anniculus filius*, l. 6 Dig. de his, qui sui vel alieni juris. Nep. 25, 19, 4 *Hanc Cæsar vix anniculam Tib. Claudio despondit.* Varro R. R. 2, 5 de Tauris: *Unus sit anniculus, alter bimus.* Colum. 7, 9 *Quam salacissimos oportet esse mares, qui & ab annicula ætate commode progenerant.* Plin. 28, 24 *Semen optimum anniculum, bimum deterius, trimum pessimum, ultra sterile.*

¶ Anno, *are*, jähren, viel jahre währen. Macrob. Sat. 1, 12 *Annare perennareque commode.*

¶ Annatæ, *arum*, f. fructus annui ex episcopatibus vacantibus ad Pontificem Rom. redeuntes. v. Ius Canon. & Interpretes.

¶ Annōna, *æ*, f. fructus annuus, fruges in primis sive frumenta, eorumque pretium, εὐθηνία, σιτηρέσιον, getrayde, jährliche früchte. Cæs. B. C. 1, 52 *Annona crevit, quæ fere res inopia non solum præsentis, sed etiam futuri temporis timore ingravescere solet. Iamque ad denarios in singulos modios annona pervenerat.* *Annonæ vilitas*, Cic. pro Domo c. 6, wohlfeile zeit. Contra, *Annonæ difficultas*, Cic. c. l. c. 5; *sævitia*, Tac. 2 Ann. 87, 1, theure zeit. *Annonam flagellare*, Plin. 33 extr; *Incendere*, & *excandefacere*, eadem sunt Varroni de R. R. 3, 2, theurung machen. *Urit populum gravis annona*, Vellej. 2, 77, 1: Contra *Levare annonam*, Liv. 26, 40; *temperare*, Suet. Tib. c. 34. wohlfeil machen. Liv. 26, 20 *Annona haud multum laxaverat*, es war nicht viel wohlfeiler worden. Quod eleganter 2, 52 pr. reddiderat: *Urbi cum pace laxior etiam annona rediit.* *Annona militaris*, proviant, quæ frumento, oleo, vino, carne & aliis istiusmodi speciebus censetur: ut discere licet ex Tit. Codicis Theodosiani *de erogatione militaris annonæ.* ¶ 2. In plurali numero *Annonæ* de panibus, & ICtis & Historicis Augustorum passim dicuntur, quod Salmasius p. 194 notavit, mund-portien. ¶ 3. *Annonam macelli* Suetonius dixit, pro eo omni, quod in macello venit, Tib. c 34 *Censuit*, inquit, *annonam macelli senatus arbitrio quotannis temperandam.* ¶ 4. *Annona* est etiam salarium, merces annua. Veget. de Re mil. 1, 13 *Duplas consequi annonas*, doppelten sold. vid. Meurs. auct. Philol. c. 29 p. 161. ¶ 5. Est etiam Inscr. DIVÆ ANNONÆ, quam cum *Pomona* confert Elmenh. ad Arnob. p. 121. Add. Grut. MLXV, 10. it. LXXXI, 10.

¶ Annōnārius, *a, um*, quod ad annonam pertinet, zum proviant gehörig. Veget. 3, 3 *Pabula, frumentum, ceteræque annonariæ species.* Trebell. Pollio de 30 tyrann. c. 18 *Annonaria provisio*: & c. 24 *Annonaria regio.* Sic *Annonarius magister*, ein proviant-meister. *Annonariæ naves*, proviant schiffe.

¶ Annonor, *ari*, fouragiren, speise suchen. Capitol. Gordian. c. 29 *Loca, in quibus milites annonari non possunt.* v. Salmas. p. 266.

¶ Annōsus, *a, um*, πολυετής, viel jahr alt; ut, *Annosa cornix*, Horat. 3 od. 17 v. 13 *Anus annosa*, Ovid. 2 Fast. v. 571. *Annosum Falernum*, Martial. 6 epigr. 27, alter wein. *Annosa quercu durior*, Ovid. Met. 13, 799. *Annosa volumina vatum*, Horat. 2 epist. 1, 26. Compar. *In aliquo annosiore*, August. Confess. 1, 7, id est, majoris ætatis. Superl. *Annosissimus vigor*, Ambros. de Vocatione Gent. 2, 8.

¶ Annosĭtas, *ātis*, f. antiquitas, das alterthum. Cathol.

¶ Annōtinus, *a, um*, eines jahres. Columell. R. rust. 4, 24 *Ungues custodum annotinos resecato de vitibus.* conf. Plin. 16, 26, quem laudamus in *annifer.* Ita *Annotinæ naves* Cæs. Gall. 5, 8 non sunt, quæ annonam vehunt, ut ibi Rhellicanus, & Glareanus, & Goduinus interpretantur, quos ridet Dionys. Vossius: sed ut bene Græcus Cæsaris interpres, αἱ τῷ πρόσθεν ἔτους, quæ in superioris anni expeditione adhibitæ fuerant.

¶ Annĭfer, *a, um*, per totum annum fructus ferens, das jahr hindurch tragend. Plin. 16, 26 *Citreæ, & juniperus, & ilex anniferæ habentur, novusque fructus in his cum annotino pendet.*

¶ Anniversārius, *a, um*, singulis annis recurrens, alljährlich; ut, *Anniversaria sacra*, Cic. 1 Att. 18 *Anniversaria vicissitudo*, Idem Nat. D. 2, 38. *Anniversarii hostes*, qui singulis annis eruptionem faciunt & infestant, Flor. 1, 12, 1. Sic, *Anniversariis armis assuescere*, Liv. 4, 45; *Anniversaria solennitate celebrare festos dies*, Augustin. epist. 118 c. 1.

¶ Anniversarie, adverb. vertente quovis anno, alle jahre. Idem Augustinus dicta epistola extrema: *Dies, quo cœna dominica anniversarie celebratur.* Et de Doctrina Christi 2, 29 *Lunæ cursus ad passionem Domini anniversarie celebrandam solenniter adhibetur.*

I. Composita cum numeralibus.

¶ Biennis, *e*, zweyjährig. Plin. 2, 82 extr. *Bienni spatio.*

¶ Biennālis, *e*, idem; ut, *Biennalis pensio*, Theod. Cod. lib. 11 t. 20. *Biennale tempus*, Cod. Iustin. lib. 4 t. 29 l. 22. Et *Metæ biennales*, lib. 12 t. 7 l. 2.

¶ Biennium, *i*, n. tempus 2 annorum, zwey jahre. Cic. pro Cæcina c. 19 *Lex usum & auctoritatem fundi jubet esse biennium.* Id. Phil. 5, 3 *Tribuni pl. tulerant de provinciis contra acta Cæsaris, ille biennii, iste sexennii*, id est, de provinciis biennium vel sexennium retinendis. Quintil. 1, 20 de pueris: *Intra biennium omnia fere loquuntur.*

¶ Triennis, *e*, dreyjährig. Hinc

¶ Triennium, *i*, n. drey jahre. Cic. in Bruto c. 43 *Triennio minor, quam Antonius.*

¶ Quadriennis, *e*, vierjährig. Flor. 2, 6, 1 *Vix quadriennis requies.* al. *quadriennii.*

¶ Quadriennālis, *e*, idem. ICt. Dig. 50 t. 12 l. 10 *Dedico agonem quadriennalem.*

¶ Quadriennium, *i*, n. Cic. Senect. 2, 4 *Quadriennio post factus sum prætor.*

¶ Quinquennis, *e*, fünffjährig. Horat. 2 Sat. 8 v. 47 *Vino quinquenni.* Colum. 7, 6 *Quinquennis caper.*

¶ Quinquennalis, *e*, idem. Cic. de Orat. 3, 32 *Quinquennalis celebritas ludorum.* Liv. 4, 24 *Magistratus quinquennalis*, & 31, 9 *Quinquennalia vota.* Florus 2, 7, 14 *Quinquennales ludi.* Quintil. 7, 4 extr. *Quinquennali exilio multari.*

¶ Quinquennalia, *ium*, n. pl. absolute, ut certamina, vel spectacula, vel simile subaudiatur. Ammianus Marcell. 21, 1 de Iuliano: *Quinquennalia Augustus jam edidit.* Vetus inscriptio apud Gruter. p. 116 n. 3 NERONIS QVINQVENNALIB. Conf. Suet. c. 12.

¶ Quinquennium, *i*, n. Cic. 7 ad Att. 6 *Quinquennium prorogabamus*, puta Cæsari in provincia. Id. de Leg. 3, 3 de Censoribus ex veteri lege: *Bini sunto, magistratum quinquennium habento.* Liv. 3, 30 *Quoniam ipsi quinquennium clusi essent.* Ovid. Met. 4, 292 *Is tria cum primum fecit quinquennia*, hoc est, cum 15 annos explevit.

¶ Sexennis, *e*, sechsjährig. Plaut. Pœn. 4, 2, 80 *Gnatus inde surreptus fere sexennis.* Add. ibid. 5, 2, 27; & Plin. 8, 32.

¶ Sexennium, *i*, n. tempus sex annorum. Plaut. prol. Pœnuli v. 67 *Sexennio prius, quam moritur pater.* Add. Cic. in *Biennium.*

¶ Septennis, *e*, siebenjährig. Plaut. Pœn. prol. v. 66 *Puer septennis surripitur Carthagine.* In multis Plauti libris scribitur *septuennis*, antique. Conf. Plaut. Menæchm. Prol. v. 24; & 5, 9, 57.

¶ Septennium, *i*, n. tempus 7 annorum. Prudentius Tetrast. Vet. Test. 6 de Pharaonis somnio: *Uberis atque famis duo per septennia tempus instare.*

¶ Octennis, *e*, achtjährig. Ammianus 18, 6 *Liberali forma puerum, ut conjectabamus, octennem in aggeris medio vidimus ejulantem.*

¶ Octennium, *i*, n. octo annorum spatium.

¶ Novennis, *e*, neunjährig. Lactant. de Mort. Persec. c. 20 *Filius, qui tunc erat novennis.*

¶ Novennium, *i*, n. novem annorum spatium.

¶ Decennis, *e*, zehenjährig. Quintil. 8, 4 *Decenni bello* (Priamus) *exhaustus.* Flor. 1, 12, 8 *Decennis obsidio.* Plin. 8, 5 *Fœmina decennis.*

¶ Decennālis, *e*, idem. Ammianus 15, 12 *Decennale bellum.* Vet. Gloss. *decennalis*, δεκαετής. Hinc absolute Treb. Pollio in Salonino c. 3 *Decennalia Romæ ab eodem* (Gallieno) *celebrata, & post decennalia Gothi ab eo victi*, i. e. annus decimus imperii festus & sacer. Et VOTA DECENNALIA in nummo Treboniani Galli apud Vaillant. P. 2 p. 158, de Numism. Impp.

¶ Decennium, *i*, n. die zeit von zehn jahren. Apul. de Deo Socrat. p. 52 *Calchas decennium* (belli Trojani) *prædixit.* conf. Pallad. Mart. t. 11.

¶ Duodecennis & Duodennis, *e*, zwölffjährig. Sulp. Severus Dialogo 3, 2 *Paterfamilias duodecennem ab utero mutam puellam Martino cœpit offerre.* Id. Dialogo 1, 10 *Puer duodennis*, contracto vocabulo, atque ita etiam in MS. reperiri, Io. Vorstius adnotavit.

¶ Sedecennis, *e*, sechzehnjährig. Auson. Epitaph. 32 tit. *In tumulum sedecennis matronæ.*

¶ Vicennalis, *e*, zwantzigjährig; unde *Vicennalia*, ludi vicesimo imperii anno celebrati. Lactant. Mort. Persec. c. 17 *Diocletianus perrexit Romam, ut illic vicennalium diem celebraret.* conf. c. 20. In nummo Constantini: VOTA VICENNALIORVM, apud Car. du Fresne Famil. Byz. p. 27.

¶ Vicennis, *e*, idem. Optatianus Porphyrius Panegyr. col. 10 *Vicennia vota.*

¶ Vicennium, *i*, n. zwantzig jahr. L. 8 ff. de Administr. rerum: *Post decennii aut vicennii tempora.*

¶ Tricennium, *i*, n. spatium triginta annorum, dreyßig jahr. Lib. 7 C. 4, 31 l. 1 *Possessio connumeretur in viginti annorum spatium vel tricennium.*

¶ Tricennalia, *ium*, n. pl. solennitas anni tricesimi. Orosius 7, 28 extr. *Tricennalibus suis* (Constantinus) *Delmatium Cæsarem legit.*

II. Composita alia.

¶ Perennis, *e*, perpetuus, quasi per annos durans, stetswährend, ewig; ut, *Aquæ perennes*, Cic. Verr. 4, 48, quæ æstate non exsiccantur. *Fama & laus perennis*, Cic. Div. 2, 30; & Ovid. Am. 1, 10, 62. *Fons perennis*, Hirt. Gall. B. 8, 43. *Perennis loquacitas*, Cic. de Orat. 3, 48. *Monumentum perennius ære*, dauerhaffter als ertzt, Horat. 3 od. 30, 1. Thalamum Danaes, quam ferunt aheneæ turri inclusam, *saxo ferroque perennem* vocat Ovidius 3 Amor. 4, 21, id est, firmum, durabilem.

¶ Perennia, *ium*, n. pl. subst. ceremoniæ in auspiciis servari solitæ. Cic. de N. D. 2, 3 *Nulla perennia servantur.* Quæ essent *perennia auspicia*, Festus docet in *Perenne* & *Petronia*, ubi vid.

¶ Perenne, adverbialiter, per annos, beständig. Colum. 12, 18 *Perenne fabricandæ decimodiæ & trimodiæ.* Paulin. Nol. Carm. ad Auson. p. 503 *Perenne vivax & memor.*

¶ Perenniter, adv. perpetuo, semper, allezeit. August. de Doctrina Christ. 2, 16 *Novimus arborem ipsam* (oleam) *frondere perenniter.* Sidon. 7, 9 conc. *Amicitias perenniter servat.*

¶ Perennitas, *ātis*, f. duratio, die daure, dauerhafftigkeit; ut, *Fontium perennitas*, die nicht versiegende quellen. Cic. N. D. 2, 39. conf. Colum. 11, 3. Vim vocabuli non male exposuit Augustin. Serm. 186 de Tempore; *Perennitas fluminis dicitur, quia non siccatur æstate, sed per totum annum fluit*, &c. ¶ 2. *Perennitas* fuit etiam in titulis principum. Sext. Rufus c. 2 *Ab urbe condita in ortum perennitatis vestræ*, Valentis Augusti puta. Symmach. 10 epist. 45 (al. 52,) *Perennitas vestra.* Sed hoc est posterioris ævi.

¶ Perenna, *æ*, f. Anna dea dicta. v. Ovid. & Macrob. in *Anna.*

¶ Perenno, vel Peranno, *are*, in multos annos durare, immerwähren. Macrob. Sat. 1, 12 *Ad Annam Perennam sacrificatum itur; ut annare perennareque commode liceat.* Ovid. 3 Art. 42 *Arte perennat amor.* ¶ 2. Suet. Vesp. c. 5 *Perennare* est in annum tantum vivere: *Puella nata non perannavit.* Vide ibi Casaub. Sic & Colum 12, 20 *Etiamsi non in totum perennat*, &c. Id. de Arb. c. 16 *Fructus diutius perennat.*

¶ Peren-

¶ Perennans, *tis*. Solin. 65 Salm. 52 *Gens ultra ævi noſtri terminos perennans.*

¶ Perenniſervus, *i*, m. ein ewiger ſclave. Plaut. Perſ. 3, 3, 16.

¶ Quotannis, adv. in ſingulis annis, ut Cicero loquitur de Nat. D. 2, 40 jährlich, alle jahr. Id. in Orat. c. 44 *Mos eſt Athenis, laudari in concione eos populari oratione, qui ſint in prœliis interfecti, quæ* (Platonis oratio) *ſic probata eſt, ut eam quotannis illo die recitari neceſſe ſit.* Et Verr. 4, 53 *Siculi ex cenſu quotannis tributa conferunt.* Stat. Theb. 1, 666 *Hæc ſtata ſacra quotannis Solennes recolunt epulæ.* Et Vlpian. l. 8 § 24 Dig. de Transact. *Si tamen ita transegerit, ut nummum quotannis vel quotmenſibus acciperet*, &c. Nam & *quot menſibus, quot diebus, quot calendis*, i. e. ſingulis, dicimus. vide infra *Quot.* Similiter *quotquot annis*, vide in *Quotquot.*

¶ Semiannuus, *a, um*, halbjährig; ut, *Semiannua nox*, Mart. Capella 6 p. 194.

¶ Solennis vel Solemnis, vide infra ſuo loco.

Anonomaſtos, vide *Onoma.*

ĂNŌDȲNA, *orum*, n pl. ἀνώδυνα, medicamenta, quæ ſomno conciliato dolorem levant, ſchlaff-träncke. Celſ. 2, 25 pr.

ANŎMALIA, *æ*, f. ἀνωμαλία, inæqualitas, irregularitas, die ungleichheit; ab α priv. & ὁμαλὸς, *æqualis.* vid. Gell. 2, 25.

¶ Anomălus, *a, um*, ἀνώμαλος, inæqualis, irregularis, ungleich. Mart. Cap. 1 p. 13 *Paullulum ſimulare anomalum.* Conſ. lib. 3 p. 71.

ANŌNIS, *ĭdis*, f. Ἄνωνις, planta, *Remora aratri*, & *Areſta bovis* appellata vulgo, quod aratra, bubulcis invitis, in mediis ſæpe ſulcis remoretur ſpinis acutis ſuis, ſtall-kraut, heu-hechel. Vid. Plin. 27, 4.

Anonymus, vide *Onoma.*

ANQVĪNA, *æ*, f. qua ad malum antenna conſtringitur, ut Iſidorus interpretatur 19, 4 ein ſeegel-ſeil. Vetus poëta Helvius Cinna c. l. Iſidori: *Atque anquina regit ſtabilem fortiſſima curſum.*

Anquiro, anquiſite, vide in *Quæro.*

ANSA, *æ*, f. λαβὴ, illud eſt, quo vas aut aliud quidvis manu apprehendi ac teneri ſolet, der henckel, angriff, die handhabe, das öhr. Virg. eclog. 6, 17 *Et gravis attrita pendebat cantharus anſa.* *Aras* primum *Anſas* dictas, ex Varrone notat Macrob. Sat. 3, 2. ¶ 2. Vſitata metaphora pro occaſione ponitur, & Latinas efficit formulas, quas in Chiliad. Eraſmus recenſet, anlaß. Cic. pro Sext. c. 10: *Sermonis anſas dabat, quibus reconditos ejus ſenſus tenere poſſemus.* Id. in Lælio c. 16 *Optare, ut quam ſæpiſſime peccet amicus, quo plures det ſibi tamquam anſas ad reprehendendum.* Id. pro Planc. c. 34 *Anſam reprehenſionis habere.* Sic *Anſam præbere, Anſam quærere*, locutiones a Græcis ſumptæ ſunt, qui illis frequentius utuntur; παρέχειν λαβὴν, λαβὴν ζητεῖν, urſach geben, ſuchen. v. Plaut. Pœn. 4, 4, 120. *Anſam arripere*, gelegenheit ergreiffen, ꝛc. V. Eraſm. in Adagio, *Anſam quærere.* ¶ 3. *Anſæ ferreæ*, quibus ſaxa inplumbata, die eiſerne klammern, Vitruv. 2, 8. ¶ 4. Item in calceo die ohren an ſchuhen, die qvartiere, ſchuhriemen. Tibull. 1, 8, 14

Anſaque compreſſos colligat arcta pedes.

¶ Ansŭla, *æ*, f. diminut. De corrigiis Val. Max. 8, 12 ext. 3 *Artifex moneri ſe a ſutore de crepida & anſulis paſſus.* Auguſtin. de Doctr. Chriſtiana 2, 20 *De ſtruthionum oſſibus anſulæ in digitis*, quod ut ſuperſtitionis genus ibi annotatur.

¶ Anſatus, *a, um*, anſam habens, gehenckelt; ut, *Vas anſatum*, Colum. 9, 15. Iocoſe Plautus *anſatum* vocat, qui brachia utrique lateri ſic applicavit, ut quaſi anſatus appareat, in Perſa 2, 5, 7 *Sed quis hic anſatus ambulat?* der die arme unterſtämmet.

¶ Anſata, *æ*, f. ſubſt. jaculamentum cum anſa, ſecundum Nonium 18, 30; ubi Ennius: *Anſatas mittant e turribus.*

¶ Anſarium, *i*, n. vectigal ex vaſis anſatis, ubi venter exonerabatur. Inſcr. Murat. 573 *Vectigal foricularii & Anſarii promercalium.* conſ. Not. Editor. & Allio in Lex. Crit.

ANSER, *ĕris*, m. eine gans, χὴν, *domeſticus* alius, *agreſtis* alius ſeu *ferus*, eine zahme, wilde oder ſchnee-gans. Virg. proverb. ecl. 9, 35

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna, ſed argutos inter ſtrepere anſer olores.

Plin. 10, 22 *Eſt & anſeri vigil cura, Capitolio teſtata defenſo*, &c. Anſeres ex Cilicia migrantes Taurum montem aquilis refertum ita tranſmittunt, ut ori lapidem ingentem inferant, & quaſi frenum & retinaculum voci adhibentes, noctu ſilentes ex inſidiis illis aquilarum evadant. Plutarch. lib. de garrulitate; Ælian. Hiſt. Anim. 5, 29. Eos anſeres *Onocrotalos* vocant. De Anſeris in cibis præſtantia Lotich. not. ad Petron. p. 271. Ejus jecur præfert Martialis 13 epigr. 58. Conſ. Iuven. Sat. 5, 113. Ex Athenæo 9, 8 anſeribus ipſis ſaginandis χηνοβοσκοὺς adhibitos diſcimus. Anſerinum jecur & ſacrificiis adhibitum, teſtis Ovid. Faſt. 1, 453. Anſerem inter aves eroticas refert Gruterus ad Plaut. Bacch. 1, 1, 35; ut turtur, paſſer &c. ſcorta hoc animali ſignificari docet ex Artemidoro. v. Taubm. ad Plaut. l. c. conſ. Petron. c. 137 p. 652. ¶ 2. *Anſer* & poëtæ Latini nomen Ovid. Triſt. 2, 435; & Propert. 2, 34, 84. Virgilius laceſſitus ab hoc æmulo non reſpondit. Cic. Phil. 13, 5 *De Falerno Anſeres depellantur*, id eſt, inquit Servius, *Anſer Poëta, cui M. Antonius agrum Falernum donaverat.*

¶ Anſercŭlus, *i*, m. diminut. Colum. 8, 14 *Excuſſos anſerculos enecant urticæ, ſi teneros pupugerint.*

¶ Ansĕrīnus, *a, um*, adject. von gänſen; ut, *Adeps anſerinus*, gänſe-ſchmaltz. Plin. 20, 6. *Sanguis anſerinus*, Idem 29, 5.

¶ Ansĕrārius, *i*, m. ein gänſehüter. Colum. 8, 14 *De anſeribus educandis & anſerario conſtituendo.* Gloſſ. lat. gr. *Anſerarius*, χηνοβοσκός.

ANSIBARII, *orum*, m. populi Germaniæ inf. Tac. An. 13, 55, 1 & 56, 4; quos Ammianus 20, 10 *Anſuarios* vocat. v. ibi Lindenbr.

Anſula, vide *Anſa.*

ANTACÆVS, *i*, m. ἀντακαῖος, genus piſcis, hauſſen, Caſſiod. Strab. lib 7; Ælian. de Animal. 14, 26.

Antachates, vide *Achates.*

ANTÆ, *arum*, f. Græce παραστάδες, ſunt columnæ ſtructiles quadratæ, quæ in fronte ædium ad latera oſtiorum utrinque ponuntur, thürpfoſten, ſäulen an den thüren. Si vox Græca eſt, (nam ἄνται legitur in veteribus Gloſſis) oritur ab ἀντάω *occurro*, quia *antæ* ædeuntibus veluti occurrunt. Feſtus *antas* dicit latera oſtiorum, earumque nomen ab *antibus* ducit. Nonius cap. 1 n. 124 indidem derivat, appellatque columnas quadras. vid. infra *Antes.* Videntur autem proprie locum habere in ædibus ſacris, quamvis & in aliis conſtrui poſſint. Vitruvius lib. 3 c. 1 *Ædium principia ſunt, e quibus conſtat figurarum aſpectus; & primum in antis, quod Græce ναὸς ἐν παραστάσι dicitur.* Adde huc lib. 4 c. 4 & 7, ubi de *antarum* proportione cum columnis diſſerit. Hinc *in antis eſſe* ædes dicitur, quæ hujusmodi pilas in fronte habet. Vitruvius eodem cap. 1 lib. 3 *In antis erit ædes, cum habebit in fronte antas parietum, qui cellam circumcludunt, & inter antas in medio columnas duas, ſupraque faſtigium*, &c. Inſcriptio apud Gruterum ſuperius allata pag. 207 *In eo pariete medio oſtii limen aperito; ex eo pariete antas duas ad mare verſum projicito; inſuper id limen robuſtum imponito; inſuper id & antas mutulos robuſtos projicito extra parietem.* Porro autem *projicere antas* eſt eas ita conſtruere, ut ex pariete promineant. Fiunt enim *antæ* non ſolum ad ornandam, ſed etiam ad muniendam ædem; & idcirco longius a pariete projiciuntur, ut validius ſuſtineant. Verum cum ita fiunt, aptius appellantur *Anterides.*

ANTÆA, *æ*, f. Dea quæ Antii colebatur, eadem quæ fortuna, de qua Horat. 1 Od. 35, 1. v. *Antium* infra, & Dan. Heinſ. ad Heſiodi Op. & D. p. 236.

ANTÆVS, *i*, m. Ἀνταῖος, luctator ille & athleta fuit maximo corpore, ac robore inſuperabilis in Libya, quem Hercules vicit. Sen. Herc. Oet. v. 24 *Nullus Antæus Libys animam reſumit.* De ejus longitudine, quam fabuloſam Strabo cenſet lib. 17, Plutarchus in Sertorio narrat pag. 572. v. & Lucan. 4, 590 ſeqq. & Sil. 3, 40. ¶ 2. Alium *Antæum* memorat, & a præcedente diſtinguit Pindari Scholiaſtes ad Pyth. 9 ſtroph. 5, qui Libyæ civitatem Iraſſam incolens filiam Alciden præmii loco propoſuerit illi, qui vinceret curſu: quo pacto illa ceſſerit Alexidamo victori.

Antagoniſta, Antamœbæus, vide *Agon*, *Amœbæus.*

ANTANACLĀSIS, *is*, f. ἀντανάκλασις, i. e. *ex adverſo refractio*, eſt ejusdem verbi contraria ſignificatio; aut cum verbum idem ſignificatione mutata repetitur: Vt Euclio Plautinus Aul. 1, 2, 9 anui, quæ dixerat v. 6, ædes *inaniis ſunt oppletæ atque araneis*: *Araneas*, inquit, *mihi ego illas ſervari volo*, intelligens theſaurum, qui anum latebat. ¶ 2. Fit & in talibus Antanaclaſis: *Amari jucundum eſt, ſi curetur, ne quid inſit amari*, Auctor ad Herenn. 4, 14. Et ibid. *Veniam ad vos, ſi mihi ſenatus det veniam.* conſ. Quintil. 9, 3.

Antandros, Antapocha, Antapodoſis, Antarcticus, vide *Andros*, *Apocha*, *Doſis*, *Arctos.*

ANTARIVS, *a, um*, vel ab *ante*, vel ab ἀνταίρω, i. e. *contra attollo*: ut, *Antarii funes*, religati ſcil. in ſumma trochlea ducendi & reducendi oneris gratia, Vitruv. 10, 3. *Antarium bellum* veteres appellabant, auctore Feſto, quod ante urbem geritur. v. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 1, 2.

ANTE, πρὸ, πρόσθε, præpoſitio temporis, loci & dignitatis deſcriptioni ſerviens, vor, für. Serv. Sulp. Cic. 4 epiſt. 12 *Paullo ante lucem Marcellum diem ſuum obiiſſe*; noch vor tage. Ter. Eun. 4, 7, 24 *Quæ mi ante oculos coram amatorem adduxiſti tuum*, vor die augen. Conſ. Nep. 12, 3, 2 *Videre, quod ante pedes modo eſt.* Ter. Adelph. 3, 3, 33. Sic etiam cum additur perſonæ, tempus connotat: *Omnes ante Socratem philoſophi*, Cic. Academ. 1, 4. *Is honos habitus ante me eſt nemini*, vor meiner zeit, Id. Cat. 4, 3. conſ. ad Att. 12, 15. Nep. 11, 1, 3; & 15, 10, 4. ¶ 2. Interdum comparationem inducit reddique poteſt, *præ, præter, magis quam*, über, mehr, als. e. g. *Is quem ante me diligo*, Balbus ad Att. 8, 24. *Virgo una longe ante alias ſpecie ac pulchritudine inſignis*, Liv. 1, 9. conſ. 35, 14. *Ei unus ante alios fuit cariſſimus*, Nep. 25, 3, 3. Sic *Gloria belli ante Romanos fuiſſe*, Salluſt. Cat. c. 53 übertreffen, vorgehen. *Ante alios omnes pulcherrimus*, Virg. Æn. 4, 141. conſ. 1, 351. *Neceſſitas ante rationem eſt*, noth bricht eiſen, Curt. 7, 7, 10. *Ante Iovem haberi*, Id. 8, 7, 13 id eſt, præferri. Tac. An. 13, 54, 5 *Nullos mortalium armis aut fide ante Germanos eſſe exclamant.* Virg. 2 Georg. 475 *Me vero primum dulces ante omnia Muſæ Accipiant*, zuförderſt. Celſ. 7, 30 *Alvus ante omnia ducitur.* Conſ. Id. 8, 2. Liv. 2, 7 & 7, 4. ¶ 3. In iſtis adverbii vim habet: *Aliquanto ante*, Cic. Off. 1, 23. *Paullo ante*, kurtz zuvor, Liv. 27, 28. *Multo ante*, Ter. Eun. 4, 5, 7; Suet. Tib. 67. Et *Longe ante*, lang vorher: e. gr. Cic. Tuſc. 3, 14 *Longe ante videre mala venientia*: Sic & alias ſæpe. Cic. fam. 15, 14 *Et feci ante, & facio nunc.* Celſ. 8, 10 *Et ante & poſt eadem facienda.* conſ. 6, 15 & 7, 26 &c. Sed Cic. de Fin. 5, 12 *Non ante ſed retro*, vorwerts. Conſ. Liv. 22, 3; Colum. 6, 2. Virg. Æn. 1, 202 *Neque ignari ſumus antè malorum*, i. e. præteritorum, quæ antea fuerunt. ¶ 4. In certo denotando tempore nunc cum accuſativo jungitur hæc particula maxime præcedens tanquam præpoſitio; nunc cum ablativo quaſi adverbium, & vel interponitur vel poſtponitur; quod & in τῷ *poſt* fieri ſolet. Nepos 14, 11, 2 *Huc Mithridates ante aliquot dies venit*, er kommt etliche tage eher. Cæſ. B. G. 1, 31 *Paucis menſibus ante*, vorher. Tac. Agric. 23, 6 *Anno ante natum filium amiſit.* Cic. Att. 14, 19 *Quatriduo ante.* Id. Tuſc. 1, 2 *Themiſtocles aliquot ante annis* &c. Nep. 1, 8, 1 *Tyrannis paucis annis ante fuerat.* Plin. 4, 16 *Repertus multis ante ſeculis.* ¶ 5. *Ante diem* peculiari ratione ponitur. Cæſ. B. Civ. 1, 11 *Neque ante quem diem iturus ſit, definiebat*: ibi *ante diem* eſt, quo die. Cic. fam. 16, 3 *Ante D. VIII Id. Novembr. has literas dedimus*, id eſt, octavo iduum, ſive ipſis idibus. Conſ. Liv. 40, 59; 41, 16; 43, 11 &c. Plin. 15, 18 de ficorum generibus: *Cum inter omnes recentem eſſe conſtaret, atqui tertium, inquit, ante diem ſcitote decerptum Carthagine*, id eſt, tertio die ante, vel nudius tertius. Sen. ad Helviam c. 15 *Quod te ante tertium demum diem, quam percuſſus ſum, ſecuram nec quicquam tale metuentem regredi voluit.* Videtur autem correpta locutio eſſe, pro *ante diem tertium finitum.* Cic. 6 ad Att. 2 *Itaque ſtatim dedi literas, ut ex Cypro equites ante diem certam decederent*, id eſt, antequam dies data exiiſſet. ¶ 6. In definiendis diebus ſæpe hæc præpoſitio omittitur; ut cum dico: *ter-*

tio Calendas Ianuarias, vel tertio Nonas, aut Idus. Idem enim eſt ac ſi dixiſſem, tertio ante Calendas, ante Nonas aut Idus. v. Priſcian. lib. 18 & Manut. 2 epiſt. 8. ¶ 7. Sed & alia notio hujus formulæ *ante diem*, nempe ante legitimum tempus, contra naturæ ordinem, vor der zeit. Ovid. Met. 1, 148 *Filius ante diem patrios inquirit in annos.* Stat. 2 Silv. 1, 108 *Si tener ante diem, vultu greſſuque ſuperbo Vixerat æquales, multumque reliquerat annos.* Perſ. Sat. 4, 4 *Rerum prudentia velox Ante diem venit.* Prov. *Ante barbam doces ſenes.* Eodem modo *ante tempus* dixit Cic. de Amic. c. 3; Liv. 31, 36; Suet. Aug. c. 26. ¶ 8. *Ante* adverbialiter numerandi vim habens ſignificat *primum*, erſtlich, zuvor, zuerſt. Celſ. 7, 29 *Id agendum eſt, ut ante caput, deinde reliqua pars auferatur.* Id. 5, 26 *Ante dicam de his*, &c. *tum de his* &c. conf. 6, 6 & 18; & Plin. 34, 13. ¶ 9. Abundat poſt verba compoſita cum *præ*. Ter. Andr. 1, 5, 4 *Nonne oportuit præſciſſe me ante?* Liv. 40, 4 *Multo ante præcogitatum facinus.* Conf. Cic. Phil. 2, 33.

¶ Anterior, anterius, der vördere, vorige. Cæſ. B. C. 3, 63 *Militibus in anteriorem vallum tela jaciebant.* Juſtin. 8 Cod. t. 18 l. 1 *Anterius tempus.* Sulp. Severus 1, 12 de Joſia rege loquens: *Vaſa omnia anteriorum regum ſuperſtitionibus idoli conſecrata cremavit.* Sæpe eo uſus Sidonius eſt. V. Cellar. Antibarb. p. 101 & Cur. poſt. p. 174. Sic *Anteriores pedes*, Ammian. 30, 5. *Anterior chlamydis pars*, Id. 16, 8. *Ad ſpeculanda anteriora*, Id. 25, 3. In MSS. lib. Plinii ter reperit Harduinus.

¶ Anterius, adverbialiter, weiter vorher. Breviar. Fidei adv. Arianos, quod Sirmondus edidit, p. 82 *Ceſſit quæſtio de Patre anterius nominato*, id eſt, priore loco ſeu priore ordine nominato. Onomaſticon vetus, *Anterius*, ἐμπροσθεν.

¶ Anticus, *a, um*, vorwertig. Cic. de Vniv. c. 10 *Antica pars.* Feſtus in Poſticum: *Quæ ante nos ſunt, antica, & quæ poſt nos ſunt, poſtica dicuntur*, &c. Idem Feſtus: *Anticum etiam veteres pro janua poſuerunt.* ¶ 2. *Antica*, fœm. ſubſt. ein vördertheil. Sic dicta eſt pars prior in templo augurali, hoc eſt, cœli ſpatio ab auguribus deſcripti, ſicut poſterior dicebatur *poſtica*, præter dextram & ſiniſtram partem. Varro Lat. L. 6, 2 pr. *Cœlum, qua tuemur, dictum templum. -- -- Ejus templi partes quatuor: ſiniſtra ab oriente, dextra ab occaſu: antica ad meridiem, poſtica ad ſeptentrionem.* Eadem fere Servius in eclog. Virg. 9, 15: & Frontin de Limit. pr. *Antica excluſum poſtica recipere*, vorn abweiſen, hinten einlaſſen, prov. v. Eraſm.

¶ Antea, Antehač, vide in *Is, ea, id*, & *Hic, hæc, hoc.*

¶ Antequam, adv. ehe denn. Quod a verbo indicativo fere aut conjunctivo excipi ſolet: ut, *Antequam pro Muræna dicere inſtituo*, Cic. pro illo c. 1. *Antequam de repub. dicam*, Id. Phil. 1, 1 Et disjunctum: *Ante pudor quam te violo*, Virg. Æn. 4, 27. Et 4 Georg. 306 *Ante novis rubeant quam prata coloribus.* Cic. pro Rab. c. 9 *Quæ cauſſa ante mortua eſt, quam tu natus eſſes.* Lucretius etiam anaſtrophen adhibuit 3, 906 -- *quam naſcimur ante*, pro, antequam naſcimur. *Non ante* &c. *quam* &c. vide in Liv 39, 10; 41, 2; 42, 52. ¶ 2. Sed & quam ſequitur, cum præcedens *ante* fuerit præpoſitio. Suet. Aug. 94 *Ante paucos, quam naſceretur menſes.* Id. Net. c. 6 *Natus eſt ante novem menſes, quam Tiberius exceſſit.* Adde c. 56 & Domit. c. 23. Colum. 5, 5 *Sulci ante annum fiant, quam vineta conſtrantur.* ¶ 3. Quin etiam poſtponitur *ante.* Prop. 3, 19, 7 *Quam multæ ante meis cedant ſermonibus horæ.* Tib. 1, 3, 8 *Deſita non usquam, quæ me quam mitteret urbe, Dicitur ante omnes conſuluiſſe Deos.* Martial. 9, 36 *Victricem laurum quam venit, ante vides.*

¶ Abante, anvor. In antiqua Inſcript. apud Scip. Gentilem Parerg. 1, 14 ABANTE OCVLIS. conf. Gruteri Inſcr. p. 717 n. 11.

¶ Exante &

¶ Inante laudantur ut præpoſitiones compoſitæ idem ſignificantes, quod ſimplex *ante*. Sed inſpectis & conſideratis quæ diſputant Muret. V. L. 11, 17. Rœvardus Var. 3, 3. Giſa. collect. Lucret. Bernartius ad Stat. Silv. 1, 6. Gebh. Crep. 2, 5. Scip. Gent. Parerg. 1, 14. A. Popma de uſu ant. lect. c. 14, & qui reliquis contradicit, Gron. Obſ. 1, 15, illud tandem videtur pronunciandum. Vbi conſentiunt libri, in his poni *ante diem* pro abſoluto, *die*, ut modo vidimus ſub *ante* n. 5. *In ante diem* enim ſignificat *In diem: ex ante diem* terminum, ut loquimur, a quo notat. Liv. 41, 16 *Comitia in ante diem tertium Nonas Sextiles, Latinas* (terias) *in ante diem tertium Idus Sextiles edixit.* ut Cic. Att. 3, 17 pr. *Comitia in ante diem XV Kal. Nov. diſtulit.* Liv. 43, 16 *In ante dies VIII & VII Cal. Octobr. comitiis perduellionis dicta dies.* Ita 8, 45, 3. Ita Cic. Cat. 1, 3 *Dixi ego -- eadem te optimatum contuliſſe in ante diem V Calendas Novembris.* Sed eod. cap. paullo ante *Meminiſſime, me ante diem XII Cal. Novembres dicere in Senatu -- qui dies futurus eſſet ante diem* VI &c. Vbi male quidam *in* inculcant. Lucret. 5, 173 recte legitur, *Tempore in anteævo* h. e. *in tempore anteacto.* Prop. 2, 2, 52 legit Broukh. ex MSS. *Hic dominam exemplo ponat in arte meam*, ubi olim *inante.* Supereſt ut de *ex ante idem* oſtendamus. Cic. Att. 3, 17 pr. *De Quinto fratre nunci nobis triſtes, nec varii venerant ex ante diem Non. Jun. usque ad prid. Cal. Sep.* qui ad vocem *varii* & ad illud *usque ad* attenderit, intelliget verum nos ſupra diviſſe. Ita Liv. 45, 2 *Sapplicationes in quinque dies decrevit* Senatus. Deinde *ſupplicatio indicta eſt ex ante diem V Idus Oſtob. cum eo die in quinque dies.* Similis eſt ratio Varro. R. R. 1, 28, ubi aliquoties occurrit. Non melius, quin abſurdius eſt

¶ Poſt ante, quod ex Varr. de L. L. 5, 9 laudatum video. Locus eſt p. 62, 12 ed. Dutdr. *Poſt autem conventionem habet.*

Anteactus, Anteambulo, vide *Ago, Ambulo.*

Antebaſis, Antebello, vide *Baſis, Bellum.*

Antecanis, Antecantamentum, Antecapio, Antecedo, Antecello, Antecellio &c. Antecæna, Antecurſor, Antedico, Antecco, vide *Canis, Cano, Capio, Cedo, Cello, Cœlo, Cæna, Curro, Dico, Eo.*

Antefactum, Antefero, Antefixus, vide *Facio, Fero, Figo.*

Antegenitalis, Antegeſtum, Antegredior, vide *Gigno, Gero, Gradus.*

Antehabeo, Antehac, Antelatus, vide *Habeo, Hic, Fero.*

ANTĒLIVS, rectius *Anthelius, i*, m. ἀνθήλιος, idolum Athenis ad ædium fores erectum *verſus Solem.* Heſych. Plur. *Antelii dæmones oſtiorum præſides*, Tertull. de Idolol. c. 15; & de Corona Mil. c. 13.

ANTELLA, *æ*, f quaſi *anteſella*, der vorſtß. Iſidor. 20, 16.

Antelogium, Anteloquium, Antelucanus, &c. Anteludium, Antemalum, Antemeridianus, Antemitto, vide *Logus, Loquor, Lux, Ludus, Malus, Meridies, Mitto.*

ANTEMNÆ, *arum*, f. Sabinorum oppidum in Italia. Virg. Æn. 7, 631

Ardea, Cruſtumerique & turrigeræ Antemnæ,

hoc eſt, munitæ & ad amnem poſitæ, Setvius.

Antemoneo, Antemurale, antemuranus, vide *Moneo, Murus.*

ANTENNA, *æ*, f. κεραία, lignum per transverſum in malo poſitum, in quo velum alligatur, die ſegel-ſtange, Vet. Gloſſ. *Antenna* κέρας πλοίου. Ovid. Met. 11, 483 *Antennis ſubnectere velum.* Idem Triſt. 3, 4, 9 *Effugit hibernas demiſſa antenna procellas.* Virg. Æn. 3, 549 *Cornua velatarum obvertimus antennarum.* Vbi *cornua* extremitates dixit.

ANTĒNOR, *ŏris*, Ἀντήνωρ, Trojanus fuit præcipua auctoritate princeps, hoſpes legatorum Græcorum, qui ad Helenam repetendam venerant; qui & Trojam Græcis dedidit. Virg. Æn. 1, 242 *Antenor potuit, mediis elapſus Achivis*, &c. Ovid. Faſt. 4, 75 *Adjice Trojanum ſuaſorem Antenora pacis.* Conditor fuit urbis *Antenoreæ* in Venetia, cui poſtea nomen *Patavii* inditum. Virg. 1, 247 *Hic tamen ille urbem Patavi ſedesque locavit.*

¶ Antenčtĭus, *a, um*, adjectivum, idem ac *Patavinus.* Martialis 1 epigr. 77 ad Val. Flaccum, Patavinum poëtam:

Flacce, Antenorei ſpes & alumne Laris. conf. Lucan. 7, 194.

¶ Antenoridæ, *arum*, m. filii Antenoris, Virg. Æn. 6, 484. ¶ 2. Incolæ urbis Antenoreæ, Paduaner. Meſſala Corv. p. 7 utramque gentem Italicos & Phrygios *Antenoridas* cognominari ſtatuit.

Anteoccupo, Antepagmenta, Anteparo, Antepartus, Antepedes, Antependulus, Antependultimus, Antepilanus, Antepolleo, Antepono, Antequam, vide *Capio, Pango, Paro, Pario, Pes, Pendeo, Vltra, Pilus, Polleo, Pono, Ante.*

ANTERIDES, *um*, f. pl. Græce ἀντερίδες, columnæ ſtructiles in imo latiores, & paullatim ad ſummum usque decreſcentes, quæ exterius adſtruuntur parietibus ad eos fulciendos, pfeiler, ſtreben. Vox Græca eſt ab ἀντὶ *contra*, & ἐρείδω *fulcio*, eandemque ſignificationem habet ac *eriſma.* Vitruvius lib. 6 c. 11 *In frontibus anterides, ſive eriſmæ ſint: una ſtruantur, eæque inter ſe diſſent tanto ſpatio, quanto altitudo ſubſtructionis eſt futura, craſſitudine eadem, qua ſubſtructio. Procurrant autem ab imo, deinde contrahantur gradatim &c.* Etiam lignea fulcimenta ex trabibus conſtata, quæ ſtructuram ſuſtinent, *anterides* dicuntur, ſtützen. Heſychius: ἀντερίδες τὰ ἀντεχόμενα ξύλα, ἢ λίθινα παρασκευάσματα.

¶ Anteridion, *i*, n. dimin. fulcimentum. Vitr. 10, 17.

Anterior, Antermini, Anteros, vide *Ante, Terminus, Eros.*

ANTES, *ium*, m. pl. ſunt areolæ hortorum, quæ quadratam lineam, ſeu regulam imitantur, beeten oder rabatten in den gärten. Columella de cultu hort. lib. 10 prope finem: *Humidaque undrachne ſtitientes protegit antes.* Hinc recte Nonius cap. 1 n. 124 ait, *Antes eſſe quadraturas, unde & antas dictas eſſe quadras columnas.* ¶ 2. Ob ſimilitudinem autem omnes arvorum porcæ, & ipſi etiam ordines vinearum ad lineam ducti *Antes* dicuntur, furchen, reihen. Sidonius lib. 8 ep. 8 *Quousque pondus liguis obtuſi nec perfoſſis antibus ponis?* Virgilius 2 Georg. v. 412 *Iam cunit extremos effœtus vinitor antes.* Quem locum procul dubio reſpexit Feſtus, cum ſcripſit, *Antes eſſe extremos ordines vinearum.* Vet. Gloſſ. *Antes* ἔσχοι ἀμπέλων, & rurſus, *Antes* οἱ τῶν ἀμπέλων ἔσχοι. Ceterum hæc vox multo latius patet. ¶ 3. Translate uſurpatur a Catone in fragmento, quod afferunt Servius, & Philargyrius ad ſuperius Virgilii carmen, ex lib. 1 rei milit. *Pedites quatuor agminibus, equites duobus antibus ducas.* h. e. Pedites quadrato agmine ducas, cujus agminis latera equites tegant, veluti duæ lineæ, quæ etiam alæ dicuntur. V. Gloſſ. Antium τάξεων, ὄρχατον, quorum prius cujuslibet rei eſt; alterum vitium. Add. Salm. ex Plin. f. 1218. ¶ 4. Advertendum autem, nonnullos ex vetcribus Grammaticis *Antes* confundere cum *Antis* & *Anteridibus:* nam Iſidorus lib. 15 c. 7 ſcribit, *Antes* eſſe partes anticas januatum, quibus opponantur *poſtes.* Servius vero ad Virgilii carmen ſuperius allatum ait, *antes* a quibusdam dici macerias, quibus vineta clauduntur, & ita appellari a lapidibus eminentioribus, qui interponuntur ad materiam ſuſtentandam; ſed proprie *antes* eſſe eminentes lapides, vel columnas ultimas, quibus fabrica ſuſtinetur, & appellari *antes* ἀπὸ τῆ ἀντισήκειν, ad quam etymologiam etiam extremos ordines vinearum trahi poſſe, qui *anteſtant.* Sunt qui putent etiam a Vitruvio *antes* uſurpari eodem ſenſu, quo *antæ*; ſed falſio opinor.

Anteſcholanus, Anteſignanus, Anteſto, Anteſtor, Antevenio, anteventulus, Anteverto, &c. Antevolo, Anteurbanus, vide *Schola, Signum, Sto, Teſtor, Venio, Verto, Volo, arc, Vrbs.*

ANTHALIVM, *i*, n. ἄνθάλιον, flos in flumine naſcens meſpili magnitudine & rotunditate, ſine nucleo, ſine cortice. Plin. 21, 15 & 29.

ANTHĒDON, *ŏnis*, f. urbs Bœotiæ, Ovid. Met. 7, 232; & 13, 905. ¶ 2. Portus Peloponneſi, Plin. 4, 5. ¶ 3. Meſpilorum genus, Plin. 15, 20.

¶ Anthedonius, *a, um*, adject. Stat. Theb. 9, 291.

ANTHĒMIS, *ĭdis*, f. ἀνθεμίς, Chamæmelon, vulgo *Camomilla*, kamillen-blumen, kammer-blumen, hermelin. Plin. 22, 21.

ANTHĔMVM, *i*, n. ἄνθεμον, herba, raden. Plin. 26, 8 *Anthemum calculos ejicit*, &c. ¶ 2. *Anthema*, n. pl. plebejæ ſaltationis genus cum hac cantilena: *Vbi mihi roſæ? ubi mihi viole? ubi mihi pulchra apia?* Athen. Dipnoſ. 14, 7; Cæl. Rhod. 3, 4.

ANTHĒRA, *æ*, f. ἀνθήρα, ſcil. βοτάνη, i. e. *herba florida*, blůt. Ita dicitur ſemen croceum & rubrum in quibusdam floribus, ut roſis, croco, liliis. v. Reineſ. Var. Lect. 3, 12 p. 541. Medicamenta etiam arida & compoſitionis certæ *Antheras* vocant, de quibus Plin. 24, 9; Celſ. 6, 11. Sic *dicendi genus floridum* ἀνθηρὸν appellat Quintilianus 12, 10.

ANTHĒRĪCVS, *i*, m. ἀνθέρικος, caulis aſphodeli, Plin. 21, 17 ein goldwurtz-ſtengel, ab ἀνθέρις, *ariſta*, ſive ſummum ſpicæ faſtigium. Hinc Prov. *Antherieum metere*, i. e. laborem inanem ac ſterilem capere. v. Eraſm.

ANTHĔSPHŌRIA, *orum*, n. pl. ἀνθεσφόρια, feſta Proſerpinæ, ſic dicta, quod Pluto eam flores legentem rapuiſſet; qua de re Ovid. Met. 5, 391 ſeq. & Claud. de Raptu Prof. 2, 137 ſeq. conf. Cæl. Rhod. 14, 21. Latine *Floriſortum*, de quo in *Flos.*

ANTHESTĒRIA, *orum*, n. pl. ἀνθεστήρια, feſta floralia, ſive eadem Græcis,

Græcis, quæ Latinis Saturnalia, quibus domini fervis miniſtrarunt. v. Heſych. Hinc prov ὰκ ἐπ' ἀνθεστήρια, *non amplius antheſteria*, die kirchmeß währet nicht immer. v. Chil. Macrob. Sat. 1, 12 ſcribit, Athenienſes *Aprilem* ab antheſteriis vocaſſe, *quod hoc tempore cuncta floreſcant.*

ANTHEVS, *i*, m. diſſyllab. filius fuit Antenoris, unus e ducibus Æneæ. Virg. Æn. 1, 510

Anthea, Sergeſtumque vidit, fortemque Cleanthum.

¶ 2. *Antheus* ſtatuarius, Plin. 34, 3. ¶ 3. Medicus, Id. 38, 1.

ANTHIAS, *æ*, m. piſcis nomen apud Ovid. hal. 45 & Plinium 9, 59. Ἀνθίας dicitur a Græcis ἰερὸς ἰχθύς, *ſacer piſcis*, κάλλιχθυς, *pulcher piſci*, & καλλώνυμος, *pulchri nominis.* Ægyptiis piſcis hic hieroglyphicon eſt ſecuritatis a periculorum omnium timore liberæ. Ajunt enim, quo loco *Anthias* eſt, nullam ibi belluam eſſe: Conſt. Land. in numiſm. p. 130. Plura Caſp. Schott. Phyſ. cur. 10, 6.

ANTHÍNVS, *a, um*, ἄνθινος, i. e. *floreus*, von blumen. Plin. 11, 14 *Mel vernum ex floribus conſtructo favo vocatur anthinum.*

ANTHOLÓGÍCA, *orum*, n. pl. ἀνθολογικὰ, libri de floribus, kräuterbücher. Plin. 21, 3, ἀνθολογία, *colle&tio florum.*

ANTHORA, *æ*, f. herba giftheil, Tabernæm. p. 321. v. *Antura.*

ANTHRAX, *ácis*, m. ἄνθραξ, Latine, *carbo*, die kohle. ¶ 2. Medicis eſt abſceſſus quidam ex atra bile, rubore ſublivido; quo ulcere non aliud pejus eſt: & ſimplex quidem ſi eſt, *carbunculum* vocant, ein carfunckel, blutſchwär: malignum, eine peſtilenz-drüſe. vide *Carbunculus* in *Carbo.* ¶ 3. Vitruvio 7, 8 etiam *Anthrax* minii gleba eſt, berg-zinnober.

¶ Anthracínus, *a, um*, ἀνθράκινος, idem qui ater, ſchwartz, kohlſchwartz; ut, *Anthracina veſtes*, Varro ap. Nonium 16, 14.

¶ Anthracítes, *æ*, m. ἀνθρακίτης, gemma ſcintillans, Plinio 37, 11. Eadem *Anthracias* Solino c. 37 extr. ed. Salmaſii, qui in Plinio mavult legi: *In anthracide ſcintillæ diſcurrere aliquando videntur*, pro vulgato *anthracitide*, ut ſit ab ἀνθρακὶς, in recto caſu, quod ἴδος in gignente formet. ¶ 2. Eſt & alius lapis *Anthracites* in Theſprotia foſſilis, Plin. 37, 7 inter carbunculorum genera referendus. ¶ 3. Et rurſus alius hæmatites lapis *Anthracites* dictus, eodem Plinio auctore 36, 20, queckſilber-ertz. Vid. Salmaſ. in d. l. Solini p. 541.

ANTHRISCVS, *i*, m. & Anthriſcum, *i*, n. ἄνθρισκος, herba ſandici ſimilis, körbel-kraut. Plin. 21, 15; & 22, 22.

ANTHRŌPOS, *i*, m. ἄνθρωπος, i. e. *homo*, Æon hæreticorum apud Irenæum 1, 1.

¶ Anthropográphus, *i*, m. ἀνθρωπογράφος, ita Dionyſius nihil aliud quam homines pingens cognominatus eſt. Plin. 35, 10.

¶ Anthrōpŏmorphon, *i*, n. ἀνθρωπόμορφον, herba ſpeciem humanam referens, al. mandragora, alraun.

¶ Anthropomorphítæ, *arum*, m. hæretici hominis formam Deo attribuentes, Iſidor. 8, 5.

¶ Anthrōpŏphági, *orum*, m. ἀνθρωποφάγοι, Scythiæ populi humanis carnibus veſcentes, Plin. 4, 12; 6, 17 & 30; 7, 2; Gell. 9, 4, menſchenfreſſer. *Apud quasdam gentes a propinquis conſumi defunctos*, eſt apud Petron. c. 141. conf. not. p. 664 ſq. in ed. Burm. ¶ 2. Piſces etiam magni & pretioſi *Anthropophagi*, Athenæo & Euſtathio dicti ſunt, quod lurconum & prodigorum opes abſumant: quemadmodum de linguis carpionum, oſculis mullorum (furpen-zünglein, und barben-mäulgen) Germani ludere conſueverunt.

¶ Anthropophagía, *æ*, f. ἀνθρωποφαγία, barbara & inhumana conſuetudo carnes humanas in cibum ſuum vertendi.

¶ Anthropothyſia, *æ*, f. ἀνθρωποθυσία, crudelitas pro hoſtia mactandi homines, de qua v. Plut. de Superſtit. p. 297 ſq. it. qui laudantur a Drakenb. ad Sil. 4, 767. & a Marshamo pluribus locis Can. chron.

ANTHVS, *i*, m. ἄνθος, avis, quæ equorum hinnicus herbæ pabulo adventu eorum pulſa imitatur, Plin. 10, 42. conf. 10, 74.

ANTHYLLIS, *ídis*, f. ἀνθύλλις, herba lenti ſimillima, iven-oder ganſſer-kraut. Plin. 26, 8 & 15; Dioſc. 3, 153.

¶ Anthyllion, *i*, n. ἀνθύλλιον, eadem herba. Plin. 21, 19; & 26, 8. Anthypophora, vide infra *Phora.*

ANTIÄDES, *um*, f. pl. gr. ἀντιάδες, tonſillæ induratæ, verſchwollene mandeln am halſe, Cels. 7, 12; & l. 14 § 8 ff. de Ædil. edict. ubi definiuntur *inveteruti & qui jam diſcuti non poſſunt faucium tumores*, & eædem vocantur *tonſillæ.*

ANTIÆ, *arum*, f. pl. πρόκομιον, muliebres capilli in frontem demiſſi, quod nos *contra* Græci ἀντὶ dicunt, Feſtus: haarlocken vorn an der ſtirn. Apul. in Floridis de Apolline p. 342 *Iam primum crines ejus pramulſis antiis & promulſis caproneis anteventuli & prependuli.* Vet. Gl. *Antiæ*, κόμαι διὰ τῶν κροτάφων κρεμάμεναι γυναικῶν.

Antibacchíus, Antibaſis, Antiboreum, vide *Bacchius, Baſis, Boreas.* Anticategoria, Anticatones, Antica, vide *Categoria, Cato, Ante.* Antichreſis, Antichriſtus, vide *Chreſis, Chriſtus.*

ANTICHTHON, *ónis*, f. ἀντίχθων, orbis terræ, toti globo noſtro oppoſitus in cœlo. Figmentum fuit Pythagoræorum; qui cum ob denarii numeri perfectionem crederent decem quoque hujus univerſi orbes numerari oportere, neque notos tamen plures haberent, quam novem, (qui ſunt videlicet ſeptem planetarum, in quibus ſolem putabant mundi centrum obtinere immobilem; octavus ſtellarum, quas fixas vocant; nonus terræ, ſeu adeo elementaris naturæ) decimum ab ingenio finxerunt, nomenque illi dederunt ἀντίχθονος, quæ terræ ſit noſtræ plane poſita ex adverſo, ſicut illam viſui noſtro ſol interpoſitus ſemper adimat. Intelligi hæc poſſunt ex Ariſtot. de Cœl. 2, 13; & 1 Metaph. 5. Fallitur Cæl Rhodig. qui 22 Lect. antiq. 14 per *Antichthonem* eos ait intellexiſſe lunarem ſphæram: tameſſi hanc illi opinionem Simplicius præiverat (de quo vide Philoſ. Altorfin. p. 470). Quod autem Clemens Alexandrinus 5 Strom. f. 447 ed. Heinſ. *antichthonem* hanc de cœlo heatorum interpretatur, in eo mori ſuo eſt obſecutus; gentilium doctrinas flectendi ad ſenſum religionis Chriſtianæ. Meminerunt ἀντίχθονος alias Plutarchus 3 de plac. Philoſ. 9 & 11; item Porphyr. in vita Pythag.

¶ Antichthónes, *um*, pl. m. ἀντίχθονες, iidem qui *Antipodes*, de quibus infra. Sic *Antichthones* ſunt Hiſpani & Indi. Sed notandum ex If. Voſſio obſerv. ad Melam p. 2, *Antichthones* non ita a veteribus accipi, ut vulgo pro antipodibus, ſed pro omnibus illis, qui oppoſitam terram auſtralem inhabitare credebantur, etiamſi in ſuperiori noſtro degerent hemiſphærio. Ita ſemper ab Antœcis & Antipodibus diſtinguuntur. v. & Schoran. Bibl. H. S. de Secunda mund. æt. fol. 144. Pomp. Mela 1, 1 *Terra Zonis quinque diſtinguitur. Mediam æſtus infeſtat, frigus ultimas: reliquæ habitabiles paria agunt anni tempora, verum non pariter. Antichthones alteram: nos alteram incolimus.* Plin. 6, 22 *Taprobanem alterum orbem terrarum eſſe diu exiſtimatum eſt, Antichthonum appellatione.* vid. Apul. Met. 1 p. 106; & infra *Antipodes.*

Anticipo, anticipatio &c. Anticus, vide *Capio, Ante.*

ANTÍCYRA, *æ*, f. duplex eſt, altera in Phocide, altera in Bœotia ad ſinum Maliacum, helleboro clara, Gell. 17, 15; de quarum utraque adagium intelligitur: *Naviget Anticyram*, apud Horat. 2 Sat. 3, 166, de homine parum integræ mentis. Et ibidem v. 82 *Danda eſt hellebori multo pars maxima avaris, Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.* Et in Arte Poët. v. 300 *Tribus Anticyris caput inſanabile*, &c.

¶ Anticyricon, *i*, n. herba, ſeſamoidis genus, Anticyræ naſcens. Plin. 22, 25.

Antidea, Antideo, Antidorum, vide *Is, ea, id, Eo, Doron.*

Antidotus, *um*, vide infra *Doſis.*

ANTÍGĔNES, *is*, m. paſtoris incertum an choraulæ nomen, quem amavit Virgilius. Ipſe Ecl. 5, 89 *Non tulit Antigenes, & erat tum dignus amari*, & ibi Servius.

ANTÍGĔNÍDAS, *æ*, m. Ἀντιγενίδης, muſicus Thebanus, de quo Suidas; Gell. 15, 17; & Val. Max. 3, 7 ext. 2 *Is diſcipulo Ismeniæ, cum ſcite canens populo minus probaretur, Mihi*, inquit, *cane & Muſis; admonens, prorſus eſſe contemnendum imperitæ multitudinis judicium*, &c. Idem, *cum eſſet tibicinio apprime nobilis, nihil æque ſe laborare & animo angi ac mente, dicebat, quam quod monumentarii ceraulæ tibicines dicerentur*, ut Apulejus Floridis lib. 1 p. 342 refert: quod tamen de Iſmeno Dio Chryſoſtomus prodidit, ut lac. Nicol. Loenſis 6 Epiphyll. c. 8 obſervat. Antigenidæ & apud Athenæum mentio ſit. Plutarch. in apophth. ſub Epaminonda Thebano: *Nunciante quodam, Athenienſes exercitum novis armis ornatum in Peloponneſum miſiſſe*: quid tum poſtea, *inquit*, an gemit Antigenidas, novas fiſtulas Telline nacto? *Erant autem tibicines; Antigenidas optimus, Tellis peſſimus.*

Antigerio, vide in *Gero.*

ANTÍGÓNE, *es*, f. filia Oedipi, regis Thebanorum, quæ patri cæco in exilium acto viæ dux fuit: occiſa a Creonte tyranno, cum pro more fratrum ſuorum, Eteoclis & Polynicis, corpora inſepulto ipſius imperio cremaſſet ad mortuæ tumulum amator Hæmon, Creontis filius, ſeipſum interfecit. Propert 2, 8, 21 *Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon Evertit ipſe ſuo ſaucius enſe latus?* Conf. Hyginus fab. 73, Statius in Theb. 12, 350 ſqq. Nemeſia Cyneg. 45, & Sophocles Tragœdia cognomine. ¶ 2. Fuit & *Antigone*, Laomedontis filia, ſoror Priami, cujus in ciconiam verſæ fabulam require apud Ovid. Met. 6, 93.

ANTÍGŎNVS, *i*, m. Ἀντίγονος, dux Alexandri M. poſtea rex Aſiæ, de quo multa in Eumene Nepotis. Is, pecunias acriter exigenti ſibi cum quidam objeciſſet, talem minime fuiſſe Alexandrum: *Et merito*, reſpondit, *is enim Aſiam demetebat, ego vero ſpicas colligo: ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγω δὲ καλαμῶμαι*: Plutarch. in Apophth. Imperatorum. ¶ 2. Fuit & *Antigonus* alter, cognomento *Gonatas*, huic nepos ex filio Demetrio Poliorcete, rex Macedoniæ. ¶ 3. *Antigonus* hoc nomine tertius, Macedoniæ rex, ſecundi nepos, cognomento *Doſon*, (quaſi cunctatorem in repræſentando promiſſo dicas, quod ſubinde petentibus quippiam δώσω reſponderet,) tutor fuit Philippi ejus, quem Romani debellaverunt, poſt etiam victus & in regno anteceſſor. Hunc Antigonum *Servatorem* Græci & *Benefactorem* vocabant, multaque de eo ſunt in Arato & Cleomene Plutarchi, & apud Polybium. ¶ 4. *Antigonus* Caryſtius, ſcriptor Græcus, cujus opera Voſſius de Hiſt. Græc. recenſet 1, 13 p. 63.

¶ Antigŏnia, *æ*, f. nomen urbium ab Antigono, vel in ejus honorem conditarum, ut in Macedonia, Plin. 4, 10; in Arcadia, ibidem 4, 6; in Troade 5, 30.

Antigrapharius, antigrapheus, antigraphum, vide *Graphe.*

ANTÍLĔGŎMĔNA, *orum*, n. Ἀντιλεγόμενα, contradictiones. Plin. 20, 8 *Petronius Diodorus, qui antilegomena ſcripſit*, &c.

ANTILĒNA, *æ*, f. ab ante, cingulum quo pectus cingitur, der bruſtriemen, das vorderzeug. Sipont. & Gloſſ. Iſid.

ANTÍLŎCHVS, *i*, m. Ἀντίλοχος, Neſtoris filius, cæſus in bello Trojano, ut Homerus retulit & Ovid. Heroid. 1, 15. Iuven. Sat. 10, 252 *Cum videt acris Antilochi barbam ardentem.* Horat. 2 od. 9, 13 *At non ter ævo functus amabilem ploravit omnes Antilochum ſenex annos.* ¶ 2 *Antilochus*, Amphiarai filius, celebris in Cilicia præſtigiator, de quo Lucian. Pſeudom p. 727.

ANTÍMĂCHVS, *i*, m. Colophonius, poëta Græcus, Ἀντίμαχος, qui auditoribus ſuis, cum poëma obſcurum quoddam recitaret, ſe deſerentibus, ſolo vero Platone manente, dixit: *Plato unus inſtar mihi omnium eſt*, ſeu *Plato mihi pro omnibus.* Catull. epigr. 96 v. 10

At populus tumido gaudeat Antimacho.

Antimetabole, vide *Bole.*

ANTIMONIVM, *i*, n. ita ſtibium appellant officinæ, ſpießglas. Vide *Stibium.*

Antinomia, antinomi, vide *Nomus.*

ANTÍNŎVS, *i*, m. princeps inter Penelopes procos: de quo multa Homerus Odyſſea. ¶ 2. Alius adoleſcens inſigni forma, & ideo Hadriano Imp. in deliciis, amatusque usque adeo, ut mortuum divinis honoribus affici juſſerit, & urbem Ægypti de novo conditam ejus nomine *Antinopolin* appellarit. v. Spartian. in ejus vita c. 14, quæque Caſaub. Salmaſiusque annotarunt. It. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 11 p. 329 ſq.

ANTIŎCHVS, *i*, m. Ἀντίοχος, nomen fuit regum Syriæ, qui fuere: *Antiochus Soter, Antiochus Deus, Antiochus Magnus, Antiochus Epi-*

phanes, aliorum cognomina *Philopator, Grypus, Sidetes, Cyzicenus, Pius, Asiaticus* &c. Tredecim enim hujus nominis in Syriæ partibus regnaverunt. Vide Vaillantii Historiam regum Syriæ ex numismatis expressam. Horat. 3 od. 6, 35 *Ingentem cecidit Antiochum, Annibalemque dirum.* ¶ 2. Fuit præter hos *Antiochus Ascalonita*, ex Academia vetere dicendi peritissimus, Luculli, Ciceronis & Bruti præceptor. v. Plutarch. in Lucullo. ¶ 3. *Antiochus Syracusanus*, Xenophanis filius, historicus, librum de Italia edidit, qui sæpe allegatur Straboni, ac Diodoro lib. 12. Vide Voss. de H. Gr. p. 456 & 504. ¶ 4. *Antiochus literatus* T. Pomponii Attici servus, de quo Cicero fam. 13, 33.

¶ Antiochia, *æ*, f. sive Antiochēa, Ἀντιόχεια, penultima porrecta, ut in *Alexandrēa*, de qua supra diximus. Plures hujus nominis sunt urbes, ab Antiochis regibus nomen ducentes. Celeberrima omnium & metropolis, *Antiochia ad Orontem* fluvium, quam Cicero quoque laudavit pro Archia c. 3. In hac Christi sectatores primum *Christiani* appellati sunt, ut ex actibus Apostolorum c. 11 v. 26 manifestum est. Ausonius de Vrbibus n. 3 *Tertia Phœbeæ lauri domus Antiochia.* ¶ 2. Alia *Antiochia* Pisidiæ fuit, itidem in Apostolorum actibus memorata: rursus alia πρὸς Ταύρῳ cognominata, in Syria Commagene: & alia super Mæandrum fluvium ad Cariæ fines, ut taceamus, quas Cilicia, Assyria & aliæ partes Orientis habuisse e Geographis dicuntur, quos consulas.

¶ Antiochensis, *e*, & Antiochēnus, *a, um*, gentilia. Tac. Hist. 2, 82, 1 *Apud Antiochenses aurum argentumque signatur.* Conf. Cæs. B. C. 3, 102. Gell. 7, 19 *Antiochena pecunia*, quamquam hæc ab rege potius, quam urbe ibidem denominatur.

¶ Antiŏchis, *idis*, fœmineum gentile, ἀντιοχίς, Stephano Byzantio: etiam proprium reginarum nomen.

ANTĬŎPA, *æ*, f. Ἀντιόπη, Nyctei filia, Lyci Thebanorum regis uxor, ex qua Iupiter in Satyrum versus Zethum & Amphionem genuit; qua de re fuit Euripidis, Ennii item ac Pacuvii Tragœdia. Pers. Sat. 1, 77 *Sunt quos Pacuviusque & verrucosa moretur Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.* De fabula ipsa vid. quos laudat Bur. ad Ovid. Met. 6, 110.

Antipagmenta, Antiparastasis, Antipater, Antipathes, antipathia, Antiperistasis, vide *Pango, Stasis, Pater, Pathos, Stasis.*

ANTĬPHĂNES, *is*, m. Ἀντιφάνης, Græcus medicinæ professor, ex quo dictum illud Clemens Alexand. lib. 2 pædagogi retulit, μία τῶν νόσων αἰτιῶν, τῶν ἐδεσμάτων ἡ πολυειδία, hoc est, *Vna morborum caussa est ciborum varietas.* ¶ 2. Alius *Antiphanes*, Olymp. 93 mediæ Comœdiæ Poëta: Voss. de Poët. Græc. p. 41. ¶ 3. Alius scriba equitum Alexandri Magni, Curt. 7, 1.

ANTĬPHĀTES, *æ*, m. Ἀντιφάτης, nothus Sarpedonis filius, de quo Virg. Æn. 9, 696 *Et primum Antiphaten, (is enim se primus agebat,)*
Thebana de gente nothum Sarpedonis alti.

¶ 2. Fuit & Læstrygonum rex *Antiphates*, e posteris Lami. Vide Silium 8, 531, & quæ ibi adnotavit Cellarius. Ovid. Met. 14, 234. Rutil. itin. 1, 382.

Antipherna, vide *Pherne.*

ANTĬPHĔRON, *ontis*, m. ἀντιφέρων, i. e. *obviam se ferens*; qualem ex Aristotele describit Seneca Nat. Qu. 1, 3 *Qui hoc genere valetudinis laborat, ut ipse sibi videatur occurrere, ut ubique imaginem suam cernat.*

ANTĬPHĬLVS, *i*, m. pictor, Apellis æmulus, de cujus operibus Plin. 35, 10.

ANTĬPHON, *ontis*, m. Ἀντιφῶν, orator fuit Atheniensis, cujus exstant orationes aliquot Græcæ. Sciendum vero ex Hermogene de form. Orat. 2, 2 p. 496, cum plures fuerint *Antiphontes*, rhetores ex his eosdemque Athenienses duos fuisse, quamquam confundi passim eos videas: quos Suidas distinguit, qui & tertium videtur adjicere. Ab utroque, opinor, distinguendus & ille est *Antiphon*, qui Philippi Magni sive Platonis ætate, (ut habet Vossius c. 54 de Scient. Mathem. p. 327) quadraturam circuli invenire studuit. Mentio ejus apud Aristotelem 1 Soph. elench. 2; & 1 Phys. 2; forte & 2 Phys. 1. Conf. de illo & de novem aliis Fabric. Bibl. Gr. 2, 26, 2.

ANTĬPHŌNA, *æ*, f. scil. *cantio*, ab ἀντίφωνος ex ἀντὶ & φωνή, *vox reciproca, duobus choris alternatim psallentibus*, interprete Isidoro 6, 19. De antiphonarum origine & propagatione v. Spelmanni Gloss. Forte ita voces ein concert.

Antiphrasis, Antipodes, Antipolis, Antiptosis, vide *Phrasis, Podes, Polis, Ptosis.*

ANTĪQVVS, *a, um*, vetus, alt. Videtur autem *antiquum* majus; *vetus* minus esse. Nempe *veteres* sunt, qui paullo ante nos fuerunt; *antiqui*, qui & ante veteres vixerunt. Quare & Plautus Trin. 2, 2, 99, cum conjungit hæc duo, quando ait, *Historiam veterem atque antiquam hæc mea senectus sustinet:* τὸ *vetus*, ut minus priore loco; *antiquum* ut majus, postremo ponit. Cic. Att. 9, 9 *Antiquissimæ literæ.* Gell. 1, 10 *Curius, & Fabricius, & Coruncanus, antiquissimi viri nostri; & his antiquiores Horatii illi trigemini.* Curt. 8, 8, 3 *Antiquissimi Macedoniæ reges.* Refertur inter Periandri apophthegmata: *Legibus utere antiquis, obsoniis autem recentibus*; alte gesetz und frische kost die besten, τοῖς μὲν νόμοις παλαιοῖς χρῶν, τοῖς δ᾽ ὄψοις προσφάτοις. ¶ 2. *Homines antiqui*, i. e. optimi & probi. Ennius apud Ciceronem fragm. lib. 5 de Rep. *Moribus antiquis res stat Romana virisque.* Ter. Adelph. 3, 3, 89 *Homo antiqua virtute & fide*, vom alten schrot und korn, ein redlicher bidermann. Cic. pro Rosc. Am. c. 10 *Mulier, in qua vestigia antiqui officii remanent.* Hinc *antiqui*, qui moribus antiquis præditi sunt, graves, sinceri, boni, candidi, probi, sine fallaciis, & fuco, & utiles magis, quam blandi ac jucundi. Vellej. 2, 49, 4 *Vir antiquus & gravis Pompeji partes laudaret magis, prudens sequeretur Cæsaris.* Cic. 9 ad Att. 15 *Quod scribis, asperius me, quam mei patiantur mores, scripsisse, vide quam sim antiquorum hominum.* Ita Senecæ *antiqua* appellatur fœmina pudicitiæ & honestatis studiosior, quam ornatus ac cultus, de Benef. 3, 16. Eadem notione Græci usurparunt vocem παλαιός. Suidas in Αἰδεσία: ὁ δὲ ἁπλούστερος, καὶ ἔτι παλαιότερος, *ille vero simplicior & antiquior*; i. e. minus fucatus & callidus. ¶ 3. Græci quoque ἀρχαίους vocabant homines simplices, rudes & minus fictos ac fucatos, quod Maussacus ad Harpocrationem observat p. 97 & sæpe est apud Aristophanem. Sed & Aristoteles Polit. 2, 6 ἀρχαίους simplices stolidosque notat. Et ita *Antiquum* & *Prudentem* opposuit Vellejus loco adducto n. 2. Aliter tamen Cicero de antiquitate, ut videtur, existimavit, cujus verba Tusc. 1, 12 hæc sunt: *Et primo quidem utemur omni antiquitate, quæ quo propius aberat ab ortu & divina progenie, eo melius ea fortasse, quæ erant vera, cernebat.* Ac ea de caussa Cæcilius apud Minucium 2, 5 *majorum disciplinam*, ANTISTITEM VERITATIS appellat. Socrati etiam apud Platonem Theæteto verisimile videtur, qui nos ætate præcesserunt, sapientiores fuisse. Simili ratione & *Veteres* iidem dicebantur, de quo suo loco. ¶ 4. *Antiqui*, item senes sunt, cani & magno natu, alte von jahren, eißgraue. Sic absolute Catull. 67 v. 64. Et, *Antiquus avus*, Tibull. 1, 1, 42. *Antiquus Iupiter*, Propert. 2, 30, 28; & 4, 4, 2. Vet. Interpr. Iobi c. 33 v. 6 *Iunior sum tempore, vos autem antiquiores.* Vlpianus L. 1 D. de albo scribendo: *Inter Duumvirales antiquissimus quisquis prior.* Item *Senectus antiquior*, i. e. grandior, provectior D. Hieronymo dicta epist. ad Paulum Concord. *Eumenidum antiquissima*, Stat. Theb. 7, 477. v. Barth. ibid. & Advers. 50, 12. ¶ 5. *Antiquum* etiam dicebant, quod in antiquum morem fiebat. Plin. 2 epist. 11 *Iam hoc ipsum pulchrum & antiquum, senatum nocte dimitti, triduo vocari, triduo contineri.* Buchneri notas ibi vide. Ter. And. 4, 6, 22 *Antiquum obtines.* conf. Adelph. 5, 3, 26; & Plaut. Most. 3, 2, 102. ¶ 6. *Antiquius* pro priori dictum. Cic. ad Qu. Fr. 3, 1 *Dies antiquior erat adscripta.* Gell. 5, 13 *Masurius Sabinus in libro Iuris civilis III antiquiorem locum hospiti tribuit, quam clienti.* Videtur imitatus illud Cic. in Verr. 5, 14 ubi pro ædilitatis laboribus sibi datum ait *antiquiorem sententiæ in senatu dicendæ locum.* ¶ 7. *Antiquam patriam* apud Virgilium Servius caram interpretatur Æn. 2, 137 & *Antiquam terram* Æn. 1, 531 nobilem. v. *antiquitas* n. 3. Cic. ad Att. 2, 22 *Nihil sibi antiquius amicitia nostra esse*, id est, nihil prius, potius aut præstantius, er achtet nichts mehr oder hoher. Et ad fam. 10, 35 *Nihil antiquius communi salute judicavi.* Et Phil. 13, 3 *Nihil antiquius vita existimare*, ihm nichts mehr lassen angelegen seyn, als sein leben. Id. Att. 10, 8 *Navalis apparatus ei* (Pompejo) *semper antiquissima cura fuit.* Auct. ad Her. 3, 3 *Oportet antiquiorem mortem turpitudine haberi.* Liv. 1, 32 *Longe antiquissimum ratus sacra publica facere.* conf. ad h. l. Drakenb. ubi vocis usum plurimis Livii & Columellæ exemplis adstruxit. Ita *prius* & *primum.*

¶ Perantiquus, *a, um*, sehr alt. Cic. Verr. 4, 2 *Sacrarium perantiquum.* Idem in Bruto c. 10 *Themistocles, ut apud nos perantiquus; ut apud Athenienses, non ita sane vetus.*

¶ Antique, adverb. alt, altvåterisch. Horat. 2 epist. 1, 66 *Nimis antique dicere.* Compar. Tac. Germ. 5, 6 *Simplicius & antiquius permutatione mercium utuntur.* Superl. Solin. c. 17 *Titanas in ea antiquissime regnasse* &c. vor alters. Sic

¶ Antīquĭtus, adverb. von alters her. Cæs. B. G. 2, 4 *Belgas esse ortos a Germanis, Rhenumque antiquitus transductos.* Idem 6, 4 *Æduorum antiquitus erat in fide civitas.* Plin. Paneg. c. 31 *Percrebuerat antiquitus.* Sil. 11, 280 *Pondera fulgent antiquitus auri.*

¶ Antiquitas, *ātis*, f. das alterthum; ut, *Antiquitas generis*, Cic. pro Font. c. 14, & Nep. 1, 1, 1, das alte herkommen. *De antiquitate aliquid ab aliquo requirere*, Nepos 25, 20, 2, id est, consulere aliquem, quomodo res antiquæ se habuerint. Gell. 5, 12 *Multæ antiquitatis peritus.* Sic Varro scripsit libros *Humanarum antiquitatum*, quos Plinius citat 13, 13. ¶ 2. Pro ipsis antiquis. Plin. 12, 19 *Fabulose narravit antiquitas* &c. conf. locum Ciceronis in *Antiquus* n. 3 & Curt. 7, 3, 22. Item antiqui mores. Cic. Divin. 2, 33 *Errabat multis in rebus antiquitas, quam vel usu jam, vel doctrina, vel vetustate immutatam videmus.* Minuc. Fel. c. 6 *quippe antiquitas cerimoniis atque fanis tantum sanctitatis tribuere consuevit, quantum adstruxerit vetustatis.* ¶ 3. Caritas, sanctitas. Hoc sensu antiquitatis nomen Sallustio in Fragm. vindicat I. F. Gronov. ad Liv. 1, 32 pr. ubi & Græcos ita πρεσβύτερον dixisse confirmat.

¶ Antiquo, *avi, atum, are*, rejicere, verwerfen, nicht annehmen. v. Festum cum not. Dacerii. Cic. Leg. 3, 17 *Vos legem antiquastis sine tabella.* Et Off. 2, 21 *Philippus legem Agrariam tulit, quam tamen antiquari passus est*, conf. Id. Att. 1, 13. Liv. 5, 30 *Legem una plures tribus antiquarunt.* *Antiquatur* nimirum lex non solum, quæ nimis vetustate consenescit; vel quæ recens & nuper nata non observatur: sed etiam Romæ moris erat, cum rogatam legem improbarent & repudiarent, in tabula scribere A literam, qua notula significabatur *Antiquo*, i. e. antiqua probo, nec quidquam novari volo. Festo *Antiquare* est in morem pristinum reducere. v. Popma de Differ. voc. p. 3 & Duker. ad Flor. 1, 9, 3.

¶ Antiquātus, *a, um*, abgeschafft, abgestellt; ut, *Antiquata lex*, Liv. 5, 55. *Antiquorum antiquata dilectio*, Sidon. 5, 9.

¶ Antiquatio, *onis*, f. die abschaffung, caßirung. Gellius: *Facta mox est antiquatio legis.* Et Cod. 6 t. 56 l. 4 *Infamiæ abolitio & pœnarum antiquatio.*

¶ Antiquārius, *a, um*, in Gloss. ἀρχαιογράφος, καλλιγράφος, φιλαρχαῖος, auf alte dinge beflissen. Hieronymus ad Florent. epist. 6, ubi loquitur de codicibus bibliothecæ describendis: *Habeo*, inquit, *alumnos, qui antiquariæ arti serviunt.* De fœmina etiam Iuvenalis Sat. 6, 454 *Ignotosque mihi tenet antiquaria versus.*

¶ Antiquarius, *i*, m. subst. antiquitatis studiosus, maxime in verbis & sermone. Dial. de Orat. 21, 9 *Nec quemquam adeo antiquarium puto, ut Cælium ex ea parte laudet, qua antiquus est.* Add. Suet. Aug. c. 86. ¶ 2. *Antiquarius* est librarius, qui codices vetustos describit. Laudavimus modo Gl. ἀρχαιογράφος, καλλιγράφος. Sidon. 9 epist. ult. *Licet antiquarium moraretur insiccabilis gelu pagina, & calamo durior gutta.* Et clarius Cod. Theod. l. 2 de stud. liberal. urbis Romæ & Const. *Antiquarios ad bibliothecæ codices componendos, vel pro vetustate reparandos, quatuor Græcos & tres Latinos, scribendi peritos, legi jubemus.* v. Auson. ep. 16 pr. & Scalig Lect. Auson. 2, 11 & 13.

ANTIRRHĪNVM, *i*, n. ἀντίρρινον, vel *Anarrhinum*, ἀνάρρινον, Bucranion, βουκράνιον, quod semen hæc herba habeat vitulini capitis formam referens; Galeno, *Cynocephalea* & *Anagallis silvestris*, synonyma sunt herbæ, de qua majores nostri, orant, den alten weibern wohl bekandt. Ad veneficia enim illa uti credebantur, stårckkraut, streichkraut. Plin. 25, 10. conf. Apul. de Herb. c. 86.

Antiscius, Antiscorodon, Antisophistes, Antispastus, Antispodon, vide *Scia, Scorodon, Sophia, Spasmus, Spodium.*

Antistasis, Antistes & Antistita &c. vide *Stasis, Sto.*

ANTISTĔ-

ANTISTHĔNES, *is*, m. Ἀντισθένης, philoſophus fuit Socraticus, Diogenis præceptor, qui adoleſcenti, cum ei ſe in diſciplinam tradere veller, rogaretque, quibusnam rebus ſibi opus eſſet, reſpondit, *libro novo, ſtilo nuvo, novaque tabella* (animum in his omnibus una ſignificans) βιβλαρίῳ καινῷ, καὶ γραφίδι καινῇ καὶ πινακιδίῳ καινῷ, τὸν νοῦν παρεμφαίνων. (Dum καινῷ dicebat, intelligi ſimul volebat divulſis ſyllabis καὶ νοῦ.) Interrogatus idem, quid omnium eſſet apud homines beatiſſimum? ἐντυχεῖν τινα, ἔφη, ἀποθανόντι, *felicem mori*. Rurſus interrogatus, quænam eſſet diſciplina maxime neceſſaria? *mala*, inquit, *dediſcere*; τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον τὰ κακὰ ἐπιμαθεῖν. Diogen. Laërt.

ANTISTOECHON, vel Antiſtichon, *i*, n. ἀντίστοιχον, figura dictionis, quæ & *Antitheſis* Moſellano eſt, qua litera pro litera ponitur, ut, *magalia* pro *magaria*, *Olli* pro illi, *Venit & upilio* pro *opilio*, apud Virg.

ANTISTRĔPHON, *ontis*, n. ἀντιστρέφον, quoddam argumentationis genus, quod *reciprocum* Latine dicitur, auctore Gellio 5, 10 & 11, ubi id committi docet, *cum argumentum propoſitum referri contra convertique in eum poteſt, a quo dictum eſt*. & exempla ejus profert. Aliud ex Cic. Verr 3 c. 98 obſervavit Geſner. Chreſtom. Cic. p. 77.

Antiſtrophe, Antitheſis, antitheton, vide *Strophe*, *Theſis*.

ANTITHEVS, *i*, ein böſer geiſt, falſcher gott. Arnobius 4 p. 134 memorat, *Antitheos eſſe ſpiritus, qui Deos ſe fingant, neſciosque mendaciis & ſimulationibus ludant*. Lactantius 2, 9 *Noſtrum pravo illi antitheo dicimus attributam*.

Anticypus, vide *Typus*.

ANTIVM, *i*, n. oppidum vetus in Latio juxta mare, in quo templum erat Fortunæ. Horat. 1 od. 35, 1 *O diva, gratum quæ regis Antium*. Hujus oppidi navium roſtris ſuggeſtus in foro Romano adornatus, templumque *Roſtra* appellatum; Livius 8, 14.

¶ Antias, *ātis*, m. plur. *Antiātes* incolæ Antii. Liv. c. l. *Interdictum mari Antiati populo eſt*. Id. 6, 33 *Antiates victi malis, ſubactique bello*.

¶ Antiarīnus, *a, um*, adject. ut, *Sortes Antiatinæ*, i. e. oraculum Apollinis in oppido Antio, Svet. Calig. c. 57.

ANTIVS Reſtio, legem tulit, ne quispiam foris cœnaret; quam ne contemnere videretur, nunquam ipſe foris cœnare voluit; Macrob. 3 Sat. 17. conf. de *Antia lege* Gell. 2, 24.

Antizeugmenon, vide *Zeugma*.

ANTLIA, *æ*, f. ἀντλία, vel ἀντλίᾱ, proprie eſt ſentina; deinde inſtrumentum, quo hauritur aqua, ein zieh-eymer, it eine pumpe oder plumpe. Martial. 9 ep. 19 *Curta laboratas antlia tollit aquas*; *In Antliam condemnari*, Suet. Tib. c. 51 eſt ad exhauriendam ſentinam, vel aliam aquam, damnari. de quo ſupplicii genere locus apud Artemidorum eſt Oniroc. 1, 50, Caſaub. etiam ad Suet. obſervatus. De re ipſa conſulendus Lipſius Elect. 2, 15, itemque Pithœus Adverſ. ſubſec. 2, 16. Hodie a phyſicis Guerickiana exhauriendo aëri machina vocatur *Antlia pneumatica*, eine lufftpumpe. De *Aucla* vide ſupra *Anculo*.

¶ Antlo, *are*, Græcum eſt ἀντλῶ, ſignificat idem quod *haurio*. Vſus hoc ſimplici Livius eſt apud Feſtum. Vet. Gloſſ. *Antlare*, ἀντλῆσαι.

¶ Exantlo, *avi, atum, are*, ἐξαντλῶ, pro quo & *Exanclare* legitur, eſtque proprie, exhaurire, auſſchöpffen; ut, *Vinum poculo exantlare*, Plaut. Sticho 1, 3, 116. Apud Nonium 4, 155 ſcribitur *exanclavit*. Sed *Exanclare* eſt ab *Anculo*, *are*, de quo ſupra ſeortum agitur ex locis Ciceronis, in quibus diverſa eſt ſignificatio. Cæterum inter obſolera refertur a Quintiliano 1, 6. Vid. Muretus Var. Lect. 13, 17.

¶ Exantlatus, *a, um*, exhauſtus, ausgeſchöpfft. Plautus apud Nonium l. c. *Sæpe exantlatum merum ſcitiſſime*.

Antœci, vide infra in *Oecos*.

ANTONĪNVS, *i*, m. cognomen aliquot Rom. Imperatorum. Inter quos tamen duo maxime illuſtres *Titus Aurelius Fulvius Bojonius Antoninus*, a clementia & lenitate *Pius* appellatus; quique illi ſucceſſit *M. Antoninus Philoſophus*, qui *ſanctitate vitæ omnibus principibus antecelluit*, ut de eo Capitolinus ſcribit, qui utriusque vitam exſequutus eſt. Poſterior & ipſe de ſe libros 12 Græce ſcripſit magna refertos ſapientia, qui hodieque ſuperſunt. v. Voſſ. de Hiſt. Gr. p. 226. Cæterum Commodo, Baſſiano ſeu Caracallæ, Diadumeno, & Elagabalo, quin & L. Vero & Getæ tributum eſt hoc nomen. v. Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 12 p. 506.

¶ Antoniniānus, *a, um*, adject. ut, *Thermæ Antonianæ*: Eutrop. 8, 20 *Opus egregium fecit lavacri, quæ Antoninianæ appellantur*. Sic *Antoniniani ſodales* apud Capitolin. in Marco c. 15.

¶ Antoninopŏlis, *is*, f. urbs in Meſopotamia, Ammian. 18, 9.

ANTŌNIVS, *i*, m. antepenultima producta. Ovid. Pont. 1, 1, 23 *Antonĭ ſcripta leguntur*. *M. Antonius* orator, cujus familiariſſimam ubique mentionem facit Cicero. conf. Quintil. 2, 15. Filios & nepotem habuit, *Marcum, Cajum, & Lucium Antonios*. Inter quos *M. Antonius* Triumvir, Ciceronis hoſtis & parricida, homo in otio luxurioſiſſimus, in negotio laborioſiſſimus, quemadmodum de ipſo dictum fuit. Captus amore Cleopatræ, poſt repudiatam Octaviam Auguſti ſororem, ad Actium navali prælio ſuperatus ab eodem, Alexandriæ, quo confugerat, obſeſſus rurſus ab Auguſto, gladio ſponte incubuit, annum agens ſuæ vitæ 56. Ex Plutarcho & Vellejo reliqua de hoc homine petantur. *Cajus Antonius*, Ciceronis in conſulatu collega: *Lucius*, Marci frater, bello Perſuino notus, de quo Florus videatur 4, 5, 2. ¶ 2. *Antonii Iuliani* rhetoris Romani Gellius 9, 15 meminit. ¶ 3. De *Antonio Gniphone*, grammatico juxta ac rhetore, cujus ſcholam & Cicero ipſe frequentavit, v. Suet. de Illuſtr. Grammat. c. 7. ¶ 4. *Antonii Muſæ*, Auguſti principis medici, meminit Horat. 1 ep. 15, 3 Ei ſtatuam æream poſuiſſe Rom. Pop. quod opera ipſius ex ancipiti morbo convaluiſſet Auguſtus, Sueton. auctor eſt in vita Aug. c. 59. ¶ 5. *Antonius Eremita*, ſeculo tertio natus vitam ultra centeſimum annum extendit. Moriens juſſit corpus componi loco occulto, qui ab Ægyptiis ignoraretur, ne proni ad ſuperſtitionem ejus reliquias colerent. Ejus vita deſcripta tribuitur Athanaſio. vid. Barth. Adverſ. 57, 1; & Voſſ. de Hiſt. Gr. 3, 18.

¶ Antoniaſter, *tri*, m. diminutivum ex *Antonio*, ut Priſcianus p. 617 ex Cic. oratione pro Vareno lib. 3 ſub finem refert.

¶ Antonianus, *a, um*, adject. ut, *Antonianæ partes*, Vellej. 2, 74, 3.

Antonomaſia, Antra, vide *Onoma*, *Antrum*.

ANTRVM, *i*, n. ἄντρον, caverna, latibulum, vox poëtis, quam aliis, uſitatior, eine grube oder hohle, ein loch. Martialis 13 epig. 60 *Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris*. Et Virgil. eclog. 1, 76 *Viridi projectus in antro*. Silius 6, 161 de ſerpente: *Vaſtatis gregibus nigro ructabat in antro*. Sidonius 9 epiſt. 13 *Antra palatii*. Id. 1, 2 *Narium antra*.

¶ Antræ, *arum*, convalles vel arborum intervalla, Feſt.

¶ Antruo, *are*, in Gloſſ. vet. redditur per σπηλεύσω, i. e. in antro ſive ſpelunca verſari. Sed v. Feſtum, ubi Dacerius pro σπηλεῦσαι legit σπεῦσαι, i. e. citato gradu ferri, motus edere, ita ut cum *Antruo* conveniat.

ANTŪRA, *æ*, f. herba forte eadem, quæ ſupra *Anthora*. Marcell. Emp. c. 8 *Tura & antura herbæ*.

ĂNŪBIS, *Anubis* & *Anubidis*, m. ἄνυβις, Ægyptiorum Deus capite canino, Mercurius. Prudentio Apoth. v. 195 eſt *Caniformis Anubis*, Propert. 3, 11, 41

Auſa Iovi noſtro latrantem opponere Anubin.
Ovid. 2 Amor. 13, 11

Per tua ſacra precor, per Anubidis ora verendi.

Anularis, anulus, vide *Annulus*.

ĂNVS, *ūs*, f. γραῦς, vetula, ein alt weib; dicta ab annis ſecundum Feſtum. Cic. Divin. 2, 68 *An tu cenſes ullam anum tam deliram futuram fuiſſe, ut ſomniis crederet?* Menander: *Multo deterius eſt irritare unum, quam canem*; πολὺ χεῖρόν ἐστιν ἐρεθίσαι γραῦν ἢ κύνα. Ovid. Faſt. 3, 668 *Multæ ſedulitatis anus*. Propert. 2, 3, 43 *Appia cur toties te via ducit anum?* ubi *anus* legit vir doctus in Miſcell. Obſerv. 2, 105 ut *via anus* idem ſit, ac via annoſa, ſeu antiqua. conf. tamen 5, 18. Priſcis genitivus fuit *Anuis*. Sic Ter. Heaut. 2, 3, 46 *Ejus anuis cauſſa*. Conf. Gell. 4, 16. Plural. *Anus* Horat. Epod. 17, 60 & Sat. 1, 4, 38. ¶ 2. Sumitur & adjective. Sic *Chartam anum*, per catachreſin quamdam dixit Catullus 69, 45; *famam anum*, Id. 79, 10. *Amphoram anum* Martialis 6 epigr. 27; *Anum ficum* Plin. 15, 19. *Anum terram* Id. 17, 5. ¶ 3. Eſt & *Anus* eadem declinatione cutis ſuperans umbilicum, cujus rugæ ſenii indicium faciunt. ¶ 4. Tralate emaſculatum, inutilem, deformem, ominoſum & honore indignum notare ex illo Claudiani in Eutrop. 1, 9 *Trabeata per urbes Oſtentatur anus, titulumque effœminat annis*; in commentariis Barthius obſervat. Et recte *anus* vocatur, quia eunuchus Eutropius erat, cujus conſularum poëta rider.

¶ Ănĭcula, *æ*, f. dimin. ein alte nüttergen, Ter. Phorm. 1, 2, 48 *Extra unam aniculam*. conf. Id. And. 1, 4, 4. Cic. pro Flacco c. 36 *Anicula minime ſuſpicioſe ſe purgat*. Id. Nat. D. 1, 20 *Aniculis fato fieri omnia videntur*. conf. Sen. epiſt. 97.

¶ Anicla, *æ*, f. pro *Anicula* Prudentius Periſt. 10, 149.

¶ Anicella, *æ*, f. aliud diminut. ap. Varr. de L. L. 8, 45 & Sen. ep. 77.

¶ Ănĭlis, *e*, adject. altvetteliſch. Cic. Nat. D. 28 *Aniles ſuperſtitiones, ineptiæ*, Id. Tuſc. 1, 39; *fabulæ*, Quintil. 1, 8 & Horat. Sat. 2, 6, 77; *rugæ*, Ovid. Met. 14, 96.

¶ Anĭliter, adv. idem. Cic. Nat. D. 3, 39 *Superſtitioſe atque aniliter*.

¶ Anilitas, *ātis*, f. feneſtus, das alter. Catull. 62, 102 *Cana anilitas*. In Gloſſ. Iſidori *Anilia* eſt *amentia, fatuitas*; malim & ibi *Anilitatem* eſſe anuum delirium.

¶ Anĭtas, *atis*, f. idem, Gloſſ. gr. lat. γεραότης, *anitas*.

¶ Anas, *ātis*, f. contr. ex *Anitas* eſt *morbus anuum, id eſt, vetularum; ſicut ſenium morbus ſenum*. Feſt.

¶ Aneo, *ēre*, vetulam fieri, ejus mores imitari, zum alten weibe werden. Phiſoxeni Gloſſæ γηρᾷ, *anet*. Et Flavius Caper libello de Orthogr. poſt princ. *Sordet, acet, anet, floret*, cetera.

¶ Aneſco, *ĕre*, idem. Caper, vetus grammaticus, ibidem: *Inceptiva ſunt, Sordeſcit, aceſcit, aneſcit, floreſcit*.

¶ Anilitor, *ari*, idem, apud Apulej. de mundo p. 67 Elmenh.

¶ Anĭculōſus, *a, um*, i. e. *anilis*, in Cathol. Io. de Ianua.

ĀNVS, *i*, m. podex a figura circulari ſic dictus, der arſch. Cic. fam. 9, 22 de inverecundis vocabulis: *Anum appellas alieno nomine: cur non ſuo potius?* Celſus 7, 30 pr. *Ani vitia manus auxilium deſiderant*, & poſt paullo: *ne anus ipſe ſuppuret*.

¶ Anitergium, *i*, n. ein arſchwiſch. Sic *Ad requiſita naturæ neceſſarie fratribus anitergia ſubminiſtrare*, P. Damian. 1 epiſt. 9.

Anxietas, anxius, &c. vide *Ango*.

ANXVR, *ūris*, n. & m. oppidum eſt, de quo Feſtus: *Anxur vocabatur, quæ nunc Tarracina dicitur Volſcæ gentis*, Plin. 3, 5 *Tarracina oppidum, lingua Volſcorum Anxur dictum*. Reperias autem & maſculino genere uſurpatum: eſt enim *candidus*, item *ſplendidus Anxur* Martiali 5 epigr. 11 & 10 epigr. 51; & neutro Horat. 1 Sat. 5, 26

Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.

Scaliger ad Feſtum monet, in veteri editione eſſe *Axur*, pro *Anxur*, quæ quidem lectio ipſi placet. *Nam*, inquit, *certiſſimum eſt ex Servio, veteres ita dixiſſe ob Iovem imberbem, ſive ἄξυρον, qui ibi colebatur. Et in nummo argenteo Panſæ, ab uno latere*: IOVIS AXVR. VIBIVS C. F. C. N. *ab altero Panſa*. Quare & pro

¶ Anxūrus, *i*, m. quod Iovis eſt epitheton, Æneid. Virg. 3, 799 in illo:

Circæumque jugum, queis Iuppiter Anxurus arvis Præſidet;

Axurus dicere jubet ad illum locum Cerda f. 140. Faverque etymologia, quam ſuppeditat ibi Servius, cum ait: *Circa hunc tractum Campaniæ colebatur puer Iupiter, qui Anxurus dicebatur, quaſi ἄνευ ξυρῆς*, i. e. *ſine novacula, quia barbam nunquam raſiſſet*. Sane citius ἄξυρον dicant Græci, quam ἄγξυρον. Notum tamen illud etiam, ſolere ſæpe vocabulis contra primam originem literam N interponi. Sic *anſa, frango, tango* dixerunt, quod olim fuerat *aſa, frago, tago*. Qualis autem ille Iupiter fuit habitus, nondum id quidem conſtat liquido. Tametſi enim puerum vocat Servius, unde ſequitur, imberbem fuiſſe: barbatum tamen Iovem repræſentat numiſma quoddam, cui inſcriptum: IOVIS AXVR. Vnde Conſtantinus Landus p. 83 numiſm. Servium hic deceptum ſuſpicatur. Ac neſcio, an non intonſum, (hæc enim vis in græco ἄξυρος,) rectius dicamus eum, qui cum comam habeat aut barbam, non utatur tonſore, (quo ſenſu & Apollinem vocant intonſum,) quam glabrum, in quo nihil, quod radat, novacula reperiat. Cerda conciliatorem hic agit, puratque, *Iovem Axurum* fumi modo pro puero, modo pro intonſo, (h. e. grandi & barbato). Sed merito dubites, an, qui cognomen hoc indiderunt Iovi, contrariis ſenſibus modo imberbem, modo barbatum ſignificare voluerint. De varietate MSStorum circa has voces v. Drakenb. ad Sil. 8, 391.

ĀNȲPARXIA, *æ*, f. ἀνυπαρξία, i. e. facultatum absentia, opum defectus, die unvermögenheit. Ita ex MSS. elicit Opsopæus apud Senecam epist. 87 pro ἀπορία.

ANYSTIS, *is*, cursor Lacedæmonius apud Plin. 7, 20.

ĀNȲTVS, *i*, m. rhetor Atheniensis, qui una cum Melito & Lycone Socratem accusavit & occidi curavit, postea cum sociis morte mulctatus ab Atheniensibus. Horat. 2 Sat. 4, 3 *Qualia vincant Pythagoran, Anytique ream, doctumque Platona.* Conf. Laert. in Socrate, Ælian. var. Hist. 2, 13.

ĀŎN, *onis*, m. Neptuni filius ex Apulia pulsus montana Bœotiæ incoluit, unde populi *Aones* dicti; & *Aones montes*, Virg. ecl 6, 65.

¶ Aŏnia, *æ*, f. Ἀονία, pars montana Bœotiæ, in illa est *Aganippe* fons Musis sacer, qui & *fons Aonius* dicitur. Vniversam Bœotiam *Aoniam* dictam antiquitus, Servius in Virg. eclog. 10, 12 auctor est.

¶ Āŏnius, *a, um*, adject. Virg. Georg. 3, 11

Aonio rediens deducam vertice Musas.

Et Ovid. Met. 3, 339 *Aonias urbes* dixit Bœotias. *Aonius Deus* ap. eundem Art. am. 1, 312 est Bacchus; ita & 2, 380. Sed Ovid. de nuce 110 *Aonius vir* est Amphiaraus. Apul. Met. 2 p. 126, 21, Elm. *Superbus Aonius juvenis* est Pentheus.

Āŏnides, *um*, f. Musæ in Aonia. Iuvenal. Satyr. 7, 58

Cupidus silvarum aptusque bibendis Fontibus Aonidum, &c.

ĀŎRĀTOS, *i*, m. ἀόρατος, i. e. *invisibilis*, *Æon hæreticorum*, Tertull. contra Valentin. c. 35.

AORISTVS, *i*, m. ἀόριστος, *indefinitus*, scil. χρόνος, tempus incertum aut continuum indefinitumque adeo significans, apud Græcos.

ĀORNVS, *i*, m. ἄορνος, petra stupendæ altitudinis in Sogdiana, de qua Curtius 8, 11 legatur. ¶ 2. Lacus Campaniæ, quem Latini *Avernum* dixerunt. vide *Avernus*. Vtriusque appellatio quasi ἄορνις, quod aves illa propter altitudinem; hic propter pestiferum vaporem non ferat. v. Virg. Æn. 6, 242.

AORTA, *æ*, f. ἀορτή, arteria magna. v. Med.

AŌVS, *i*, m. Epiri fluvius, quem *Aeantem* alii vocant. v. Plin. 3, 23. Liv. 32, 5.

ĂPĀGE, ἄπαγε, formula aliquid respuentis & abigentis, weg damit, packe dich. Comicis frequens, qui ea nonnunquam absolute, ut interjectione, aliquando ut verbo utuntur; ut, *Apage*, *Apagete*, *Apage te a me*, apud Plautum sæpenumero: e. g. Amph. 1, 1, 154; Most. 3, 2, 8; Trin. 4, 1, 19; Cas. 2, 8, 23; Bacch. 1, 1, 40. Terentius quoque Eun. 5, 2, 65 *Apage te*, hebe dich weg von mir. Vsus & Vatinius ad Cic. fam. 5, 10. *Apage a me illum.* Plaut. Epid. 5, 2, 8; *istum salutem*, Id. Merc. 1, 2, 33. *Apagete* plurali etiam numero auctori ad Herenn. 4, 51 dici: *Apagete, inquit, ædes commodavi*, cl. Menckenius observat, sed ibi potius disjunctis vocibus, *apage te* legendum videtur.

¶ Apagesis, idem, Plaut. Pœn. 1, 2, 15; & Ter. Eun. 4, 6, 19.

APALA OVA, weiche eyer; apud Apic. 7, 17; & Scrib. Larg. c. 104. ἁπαλός, *mollis*. Marc. Empiricus: *Statim dare debes lentem & betam coctam, vel alicam, vel ova apala.*

¶ Ăpălar, Apalare, *is*, n. idem fere quod cochlear, vel patina, in qua ova aliaque obsonia apponuntur, ein löffel, eyerschälgen. Isidor. Gloss. *Apalare* cochlear. Auson. epist. 21 ad Paulinum: *Majorum mensis apalaria succus inundet.* Sic Salmasius legit, quem vide in Hist. Aug. p. 340; contracte Scaliger *applaria* Lect. Auson. 2, 28.

Apalæstri, Apanagium, apanare, vide *Palæstra*, *Panis*.

APARCTIAS, *æ*, m. Ἀπαρκτίας ventus idem, qui Septemtrio, quia a polo per meridianum spirat, der nordwind. Plin. 2, 47; Gell. 2, 22; Apul. de Mundo p. 241.

APAMĒA, *æ*, f. Plures hujus nominis urbes in Syria, Bithynia, Osroene & alibi. v. Geograph. Plin. 6, 27; 5, 29 & 32. Sed omnium clarissima, quæ in Syria erat, nomen ab *Apama* regina trahens, quod etiam de illa, quæ in Phrygia est, diserte Strabo lib. 12 p. 397 adnotavit, v. Cic. ad Att. 5, 20 ibique interpr.

¶ Apamæi, *orum*, m. pl. incolæ ejus urbis, Plin. 10 epist. 57.

¶ Apamēnus, *a, um*, gentile nomen. *Apamenum vinum*, Plin. 14, 7. Et Avienus Periegeta v. 1093 de Oronte:

Præstringitque undis Apamenæ ubera glebæ;

hoc versu prima syllaba producitur. Sed Dionysius: ἄντας ἐνὶ μέσσῃσιν Ἀπαμήης πτολίεθρον.

APARĪNE, *es*, f. ἀπαρίνη, kleebkraut. Plin. 27, 5; Diosc. 3, 95.

Apathes, apathia, Apator, vide *Pathos*, *Pater*.

APATVRIA, *æ*, f. cognomen fuit Veneris, apud Strabonem lib. 11 p. 341 τῆς Ἀφροδίτης, ἱερὸν τῆς Ἀπατούρου. ¶ 2. *Apaturia*, *orum*, n. pl. festum Atheniensium, in Bacchi honorem, quasi *Deceptionis* appellatum, eo quod Xanthius Bœotus in duello decretorio, ob fines susceptro, astu circumventus occubuerit.

¶ Apaturum, *i*, n. a Veneris templo urbs dicta in Ponto, vicina Phanagoriæ, Plin. 6, 6.

APE, apud antiquos idem ac *compesce*, *prohibe*, Fest. *Ape*, κώλυσον, Gloss.

ĂPĒLIŌTES, & Apheliotes, *æ*, m. Ἀπηλιώτης, ventus orientalis, qui & Subsolanus, contrarius Favonio, der ostwind, Gell. 2, 22; Plin. 2, 47; Sen. N. Qu. 5, 16. Catull. 26, 3 *Nec sævi Boreæ, aut Apeliotæ* scil. flatus.

ĂPELLA, *æ*, m. fictum (ut volunt interpretes quidam, & in his Acro) Horatio nomen, quo Iudæum velut per sannam atque convicium appellaret: *Credat Iudæus Apella, Non ego*, 1 Sat. 5, 100 ein jüde. Vt Iudæus *Apella* diceretur, quasi *sine pelle*, h. e. *Verpus*, uti Catullo; seu *recutitus*, ut Martiali, ad irridendum compositis vocibus, nominatur. Secutus hanc interpretationem est & Alcimus Avitus 5, 360, 361 *Iam prope centenum compleverat advena lustrum In regnis, Ægypte, tuis, Iudæus Apella.* ut de recentioribus taceam. Etiam in onomastica res migravit, e quorum uno Becmanus de orig. p. 976 citat: *Apella*, λιπόδερμος. Sed nomen peregrinum Ἀπελλῆς, idque servile Romanis fuit. Hinc Cic. fam. 7, 25, 4 *Ne Apellæ quidem liberto tuo dixeris.* conf. Id. 10, 17, 5; & ad Att. 12, 19. Videtur ergo rectius *Apella* nomen proprium statui, quo notus Horatii tempore Iudæus quidam Romæ fuerit. Nam Græcis etiam nominibus tunc nuncupatos Iudæos, vel novi fœderis tabulæ infinitis exemplis demonstrant. Vide Salmasium Ossilegio Linguæ Hellenisticæ p. 384 & ex interpretibus Horatii Lambinum & Xylandrum.

ĂPELLES, *is*, m. Ἀπελλῆς, pictor ille præstantissimus & nobilissimus, qui pictores omnes prius genitos, futurosque postea (quemadmodum Plin. 35, 10 pronunciavit) ingenio, arte, & industria superavit. Vixit atque excelluit hoc modo omnes Olympiade centesima duodecima. Perpetua ipsi consuetudo fuit nunquam tam occupatam agendi diem, ut non lineam ducendo exerceret artem, quod ab eo in proverbium venit, *Nulla dies sine linea*; & cum gemitu ac dolore illud, quod si quando occupationibus impeditus a lineis ducendis abstraheretur, *Hodie nullam lineam duxi*; rursus & illa: *Manum de tabula nescit tollere Protogenes, alioqui cum eo omnia mihi paria, aut illi meliora: Ne sutor ultra crepidam: Rideri possis a pueris, qui colores terunt:* quo Alexandrum Magnum in officinam sæpius ventitantem, quod & nullo pictorum alio pingi vellet, (sicuti a Pyrgotele solo in gemma sculpi, & fingi a Lysippo voluit) cum de picturis multa non sat scite differere cœpisset, notavit. Pinxit, quæ pingi non possunt, fulgetra fulguraque, &c. quin & animum & ἦθη. Post Venerem vero artificiosissime a se pictam aliam inchoaverat, superaturus priorem illam. Sed invidit mors parte ejus absoluta: nec qui succederet operi ad præscripta lineamenta inventus est. Meminit Cic. 1 fam. 9; Plin. 35, 10; Horat. 2 epist. 1, 238. Ovid. de Art. 3, 401 *Si nunquam Venerem Cous pinxisset Apelles, Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.* Idem cum equum pinxisset, & spumam in ore ejus exprimere voluit. Quod cum præstare ars non posset, casus præstitit. Nam forte quamdam picturæ suæ spongiam admovens, qua infelicis penicilli colores abstergeret ac deleret; felicissime spumam assimilavit. Sextus Empiricus 1 Pyrrhon. Hypoth. c 12.

¶ Ăpellēus, *a, um*, adject. Stat. 5 Silv. 1, 5 *Vt vel Apelleo vultus signata colore.*

Apenarius, vide *Apinarius*, in *Apinæ*.

ĂPENNĪNVS, *i*, m. Ἀπέννινον ὄρος, mons continuus, diversus ab Alpibus, & universam Italiam dividens. Ovid. Met. 2, 226 *Aeriæque Alpes, & nubifer Apenninus.* Adde Livium, Melam & cæteros hujus Musæ, inprimis Plin. 3, 5 & Lucanum 2, 396 & seqq. plurimis, qui satis accurate describit. Plin. 5 epist. 6 *Montium saluberrimum* vocat.

¶ Ăpennīnĭcŏla, *æ*, c. inhabitans illum montem. Virg. Æn. 11, 700 *Apenninicolæ bellator filius Auni.* Adde Silium 5, 627 & Prudent. contra Symm. 2, 540.

¶ Apennīnigĕna, *æ*, c. idem. apud Ovidium Met. 12, 432 *Apenninigenæ quæ proxima Tibridis undis.* Claud. Conf. Hon. 6, 505 *Apenninigenis cultas pastoribus aras.*

¶ Cisapennina, &

¶ Transapennina Italia, apud Catonem in antiquitatibus.

ĂPER, *apri*, m. κάπρος, ein wild schwein. Ovid. R. A. 422 *A cane non magno sæpe tenetur aper.* Horat. 2 Sat. 2, 89 *Rancidum aprum antiqui laudabant* &c. Iuvenal. Sat. 1, 141 *Quanta est gula, quæ sibi totos Ponit apros, animal propter convivia natum.* *Sectari apros*, Virg. ecl. 3, 75. *Dum juga montis aper amat*, ibid. 5, 76. *Apros duos uno in saltu capere*, proverbialiter dixit Plaut. Cas. 2, 8, 40 Germ. zwey hasen aus einem busch jagen. *Aper frendens, spumans, indomitus*, epitheta sunt poëtis familiaria. *Cornutos apros* commemorat Calpurn. ecl. 7, 58. ubi vid. Tilius. Occurrit etiam de sue fœmina, ut ap. Phæd. 11, 4, 9. Val. Max. 1, 7, 4. Petronium in Fragm. Tragur. observante Menckenio. ¶ 2. *Aper* piscis apud Ennium. vid. Hesselii not. p. 147. ¶ 3. *Aper* etiam nomen proprium Romanis. v. g. *M. Aper*, *celeberrimum fori ingenium*, ut auctor Dialogi de Oratorib. c. 2 laudat, qui non infimam personam inter collocutores illos tenet. Et *Apri* consulis Romani in Commodo Lampridii iterum iterumque mentio facta, c. 2 c. 12 &c.

¶ Apriculus, i. Aperculus, *i*, m. parvus aper. Cathol. ¶ 2. *Apriculus* piscis, ex Ennio ap. Apul. Apol. 1 p. 158 & 162.

¶ Aprarius, *a, um*, zum wilden schwein gehörig; ut, *Retia apraria & cætera venationis instrumenta*: l. 2 ff. de Instr. leg.

¶ Aprugnus, *a, um*, adject. vom wilden schweine; ut, *Aprugna* scil. *caro*, schwein= oder schwarz=wildpret. Capitol. in Maxim. jun. c. 2 *Sumina aprugna*, Lamprid. in Eleog. c. 21. *Aprugnum callum*, Plaut. Pers. 2, 5, 4; Pœn. 3, 2, 2; & Plin. 8, 51 *Catonis censoris orationes aprugnum exprobrant callum.* Vide *Callus*.

¶ Aprīnus, *a, um*, idem. Lucil. ap. Charis. 1 p. 63 *Viscus aprinum.* Plin. 28, 15 *Vesica aprina.* Et Mart. Capella lib. 2 sub fin. *Ipsi præsuli nunc draconis facies, nunc rictus leonis, nunc cristæ cum aprinis dentibus videbantur.*

¶ Aprineus, *a, um*, idem. Hyginus fab. 69 *Vnus aprinea pelle opertus, alter leonina.*

Aperimetros, Aperio, apertus, &c. Apes, vide *Metrum*, *Pario*, *Apis*.

ĂPEX, *ĭcis*, m. cujusque rei summitas seu eminentia, die spitze, höhe, der gipfel, das obertheil; ut, *Apex montis*, Sil. 12, 709. Vnde & Cicero Senect. c. 17 per metaphoram, *Apicem senectutis*, auctoritatem appellavit; quod nihil in senectute æque excellens atque eximium, quam auctoritas sit, quam ea ætas conferre solet. De summo vertice in homine Virg. Æn. 2, 682 *Ecce levis summo de vertice visus Iuli Fundere lumen apex*, der scheitel. Et Æn. 10, 270 *Ardet apex capiti, cristisque a vertice flamma Funditur:* Vbi Servius *apicem* coni altitudinem interpretatur. *Conum* autem galeæ eminentiam vocat, ut ipse exponit ad illud lib. 12 v. 492 *Apicem tamen incita summum Hasta tulit.* *Apicem falcis*, qui mucro, Columella 5, 25: *Apices volucrum*, de avium cristis Plinius 11, 37 dixit, büschlein. ¶ 2. *Apex* Quint. 1, 7 est nota syllabæ longæ. Verba ejus sunt: *Vt longis syllabis omnibus apponere apicem ineptissimum est: quia plurimæ natura ipsa verbi, quod scribitur, patent: sed interim necessarium, cum eadem litera alium atque alium intellectum, prout correpta vel producta est, facit. Vt malus utrum arborem significet, an hominem non bonum, apice distinguitur.* ¶ 3. Hinc *apices* ipsæ aliquando literæ sunt, die buchstaben. Prudent. Perist. 3 v. 136 *Scriberis, ecce, mihi Domino; Quam juvat hos apices legere, Qui tua Christe tropæa notant!* conf. 9 v. 53. Sic, *de apicibus juris disputare*, l. 29 § 4 ff. mand. ¶ 4. *Apices* quoque dicuntur imperatorum evocatoriæ, rescripta & mandata, befehle, ordre. Quo tamen cave referas illud Horat. od. 3, 21, 19 *Iratos trementis regum apices*, quod simplicius de majestate fastigioque intelliges. Sequioris ævi est illa ratio, de qua loquimur. Sidon. ep. 1, 5 *Mihi publicus cursus usui fuit, ut pote sacris apicibus accito.* Etiam pro quavis epistola Sidon. 6 ep. 8 *Apicum oblator*, qui adfert literas. ¶ 5. *Apex* est pileus, quo sacerdotes utebantur, ein baret, priester=mütze.

Nam

Nam in pileo sacerdotali *apex* virgula est, in summo pileo sursum erecta: a qua & pileus ipse, qui proprie alias *flammeum* dicebatur, *Apex* appellatus; a parte totum; ut recte in Varronem Scaliger docuit p. 124. Liv. 6, 41 *Cuique apicem dialem, modo homo sit, imponamus.* Erant hi pilei ex pelle ovilla hostiæ cæsæ, in coni formam coëuntes, ut ex Dionysio, Isidoro, & aliis constat. De iis & Servius non uno loco, itemque Festus: *Sacerdotum insigne apex dictus est ex eo, quod comprehendere vinculo antiqui apere dicebant, unde aptus* &c. Summum fastigium dicebant *tutulum*; *Offendices* amenta, quibus retinebatur pileus: quod se mutuo offenderent. Plura de iis Phil. Rubenius Elect. 2, 25 & Jac. Gutherius de Vet. Iure Pontificio 1, 30, qui & formam ex nummis & aliis monumentis antiquis depingunt. Hinc *apex* pro episcopatu & episcopo, Sidon. Apoll. 4 *pro sui status apice*, hoc est, episcopatu Tholosano. Vet. Gloss. *Apex*, κεραία. Γράμματος ἄκρον, προσῳδία, καὶ τὸ ἐπὶ πιλίῳ παράσημον. Item: *Apices*, κεραῖαι, ἀκραι, συλλαβαὶ, τιάραι. Et: *Montis apex*, ἡ κορυφή.

¶ Apĭcŭlum, *i*, n. diminut. ein spitzgen. Festus: *Apiculum filum, quo flamines velatum apicem gerunt.*

¶ Apĭcātus, *a*, *um*, apice i. e. pileo tectus, gespitzt; item mit hoher mütze. Ovid. Fast. 3, 369 *His etiam conjux apicati sancta Dialis Lucibus impexas debet habere comas.*

APEXĀBO, *ōnis*, m. farciminis genus, schweiß= oder blutwurst, intestinum sanguine & arvina fartum. Ab *apex*: quod in eo summo quiddam eminebat, ut in capite apex, Varrone auctore de L. L. 4, 22.

ĂPHĂCA, *æ*, vel Aphace, *es*, f. ἀφάκη, legumen, ervum silvestre, wilde wicken, vogel=wicken. Plinio 27, 5 *Tenuia admodum folia habet, pusillo altior lenticulo est: siliquas majores fert*, &c. ¶ 2. *Aphace* vel *Aphaca*, *orum*, n. pl. Ἄφακα, locus inter Heliopolin & Byblum, urbes Ægypti. Hinc

¶ Aphacitis, *idis*, f. Ἀφακῖτις, Venus ibi templum habens. v. Zosim. 1, 58 cum not. Cellar. & Cassiod. in Tripart. 2, 20. Add. Selden. de Dis Syris 2, 3; ubi etiam ap. Macrob. Sat. 1, 21 pro *Architide* legi vult *Aphacitida*, & huc refert *Phacetin* filiam Veneris.

APHÆA, *æ*, f. nomen Dianæ, sub quo apud Æginetas culta fuit. Virgilius, vel quisquis auctor est, in Ciri v. 303 ad Dianam: *Nomen Aphæa Virginis adsignant* &c. Consule, quæ Scaliger adnotavit, cui etiam hujus nominis, perperam in libris depravati, restitutionem debemus.

Aphærema & Aphæresis, vide *Hæresis*.

APHANNÆ, *arum*, f. obscurum Siciliæ oppidum, χωρίον ἄσημον, unde proverbium, ἡ εἰς Ἀφάννας, *vel in Aphannas*, de obscuris & remotis usurpatum, auctore Stephano Byzantio. Hesychius quoque hunc locum πόῤῥωθεν, hoc est, in remotissimis ponit, unde Stephani proverbium illustratur, qui ἐπὶ ἐκτετοπισμένων, *de elongatis & remotis* id dici confessus est. Hinc

¶ Affaniæ, *arum*, f. id est, ineptiæ, res futiles ac nugatoriæ, eruditis viris derivantur perinde, atque *Apinæ* & *Tricæ*, hujusmodi nugæ, ab oppidis, teste Plinio 3, 11, appellantur, unnütze reden, narrentheidung. Apul. Met. 9 p. 221 ed. Elmenh. *Has & alias similes affanias frustra adblaterantes.* Et lib. 10 p. 243 *Tunc ore semiclauso balbutiens nescio quas affanias effutire* (cœpit). Sunt qui a *fando* deducunt *Affanias*, sed nos Vossium maxime in Etymologico sequuti sumus. Adde plura in *Apinæ* mox dicenda.

ĂPHĂREUS, *ei*, m. ἀφαρεύς, pinnula sub ventre thynni fœminæ, Hesych. & Aristot. 5 Hist. Anim. ¶ 2. Rex Messeniorum, Pauf. & Ovid. Met. 12, 341.

¶ Aphareius, *a*, *um*, adject. Ovid. Met. 8, 304 *Proles Aphareia Lynceus.*

Aphe, potius *Haphe*, vide in H. Apheliotes in *Apeliotes*.

ĂPHĔTĒRIA, *orum*, n. ἀφετήρια, & Apheteriæ, *arum*, f. ἀφετηρίαι, carceres cursorum, & loca unde naves solvuntur, die schrancken zum auslauff, die abfahrt. Strab. lib. 5 & Suid. apud Salmasium ad Solinum f. 648. ¶ 2. Machinæ obsidendis urbibus accommodæ. vid. Cæl. Rhod. 21, 5; & Lipf. Poliorc. 3, 3.

¶ Aphĕtes, *æ*, m. ἀφέτης, signum dans in circo emittendis quadrigis. v. Salmas. in Solin. f. 516 b. ¶ 2. *Aphetæ* astrologis sunt annorum distributores, procursum in vitam elargientes, &c. v. Cæl. l. c.

¶ Aphetĭcus, *a*, *um*, ἀφετικός, adj. ut, *Loca aphetica in cœlesti templo, unde vitalem auspicamur decursum*, geburts=häuser, ibid.

ĂPHĪDAS, *æ*, m. ἀφείδας, nomen somniculosi viri, Ovid. Met. 12, 317.

ĂPHIDNÆ, *arum*, f. Atheniensium vicus, ab Aphidna, Thesei socio, sic appellatus. Vide Strab. Pausan. & Plutarchum in Theseo. Seneca Hippolyto v. 29 *Parvas alius Calcet Aphidnas.* ¶ 2. Est & hoc nomine Lacedæmoniorum vicus: *Lacedæmonias Aphidnas* Avienus vocat Arat. v. 372. Adde Stephanum de Urbibus.

APHORISMUS, *i*, m. ἀφορισμός, brevis definitio, quæ paucis verbis omnes rei proprietates complectitur. Vocant etiam, Canonem, sive Axioma, & noti sunt *Aphorismi Hippocratis.*

APHRACTUM, *i*, n. ἄφρακτον, navigium undique apertum; quod genus Rhodiis in usu fuisse, Cicero aliquoties indicat in Epistolis ad Atticum: Ut 5, 13 *Navigabamus tardius propter aphractorum Rhodiorum imbecillitatem.* Adde 6, 8 ubi etiam *aphractus* memoratur.

APHRATUM, *i*, n. lat. Spumeum, genus edulii, Isidor. 20, 2.

APHRISSA, *æ*, f. al. Dracontea, drachen=kraut. Apul. de Herb. c. 14.

APHRŎDES, *æ*, m. ἀφρώδης scil. μήκων, i. e. papaver spumeum sive silvaticum, wilder mohn, Apul. de Herb. c. 53; Diosc. 4, 65; Plin. 27, 12.

APHRŎDĪTA, *æ*, f. ἀφροδίτη, cognomen Veneris ex ἀφρός, *spuma.* Nam a spuma maris nata dicitur. vid. Plin. 36, 5 *Marti Aphrodita comes*, Auson. Eclog. 9, 8. ¶ 2. *Aphrodites Stephanos* i. e. Veneris corona vocatur *Sisymbrium*, brunnkresse. Diosc. 2, 117.

¶ Aphrŏdīsia, *ōrum*, n. Ἀφροδίσια, sacra & usus Veneris, Plaut. Pœn. 1, 1, 63 *Aphrodisia hodie sunt.* conf. 1, 2, 45, &c.

¶ Aphrodisius, *a*, *um*, adject. ut, *juramentum aphrodisium* pro vano, & nullius momenti: *Aphrodisia opera* pro lascivis, amatoriisque. Videatur Taubm. ad Plaut. p. 1050; Scip. Gentil. ad Apolog. Apuleji p. 400; Cæl. Rhod. 16, 18.

¶ Aphrodisium, *i*, n. Urbs Africæ in Numidia, & Hispaniæ promontorium, nec non Cypri, ubi Venus colebatur. Vide Geograph.

¶ Aphrodisias, *ădis*, f. multarum urbium nomen, ut in Cilicia, Laconica, Caria, &c. quas Stephanus Byzantius recenset, quem videas. ¶ 2. *Aphrodisias* dicitur acorum, kalmus, Apul. de Herb. c. 6.

¶ Aphrodisĭace, *es*, f. gemma ex candida rufa, Plin. 37, 10.

¶ Aphrodisiacum, *i*, n. medicamentum Veneris œstrum excitans, ein liebes=tranck.

¶ Antaphrodisiacum, *i*, n. remedium Veneris.

APHRŎGĂLA, *æ*, f. ἀφρόγαλα, spuma vel flos lactis, milchraum, milchfern.

APHRON, *ōnis*, m. idem quod *Aphrodes*, magsamenkraut, Plin. 21, 19 vel ex ἀφρός, *spuma*, vel ex α *sine* & φρὴν *mens*, quod inebriat.

ĂPHRŎNITRUM, *i*, nitri spuma, salpeter=schaum. vide *Nitrum.* Exstat vocabulum apud Plin. 24, 9 & Martial. epigr. 58 lib. 14 *Spuma vocor nitri, dicor & aphronitrum.* Et Stat. Silv. 4, 9, 37 *Panes viridantis aphronitri.*

APHROSCŎRŎDON, *i*, n. ἀφροσκόροδον, allii genus, knoblauch. Plin. 19, 6; Colum. 13, 3.

APHRŎSĔLĒNUS, *i*, m. lapis, ἀφροσέληνος, qui & Arabicus, speerglas, frießglas, spiegelstein. *Lapis specularis*, Plin. σπεκλάριος Græcis.

APHTHÆ, *arum*, f. ἄφθαι, exulcerationes sunt in summo ore, infantibus peculiares vitio lactis calido humore corrupti, mundgeschwäre, schwämmen, quamquam & adultis id mali accidit. v. Celsus , 11.

¶ Aphthiphus, *i*, m. ἄφθιφος, volunt esse, quem oris vexat affectio, dem der mund ausgeschlagen, v. Cæl. Rhod. 20, 9 ex l. 10 § 5 ff. de Ædil. edict. Sed ibi editur *atypus*.

APHTHŎNIUS, *i*, m. ἀφθόνιος, sophista, scripsit progymnasmata in artem Hermogenis, quæ & græce & latinitate donata exstant.

APHYA, *æ*, f. ἀφύη, piscis genus minimum & inutile. Latini *Apuam* dicunt, vide paullo post *Apua.* Aristoteles ἀφρὸν vocat, Athenæus ἀφρίτιδα, nonnulli ἀφρύην, a spuma maris, e qua nascitur, meerfengle, gründling, stichling. *Aphya ad ignem*, ἀφύα ἐς πῦρ, proverbium est in ea, quæ celeriter vel intereunt, vel conficiuntur. Aphya enim admota igni protinus decoquitur, quum primum oleum fervens contigerit. Est & aliud proverbium: ἀφύων τιμὴ ἔλαιον *Aphyarum honor oleum*; Nam nisi oleo affuso non sunt esui. ¶ 2. Etiam meretriculæ quædam *Aphyæ*, i. e. Apuæ cognominatæ, Cæl. Rhod. 5, 19.

APHYSĒMON, *ōnis*, m. ἀφυσήμων, casiæ genus, Diosc. 1, 12.

APHYTĂCORA, *æ*, f. arbor Indiæ electrum ferens, Plin. 37, 2, Harduinus legit *Siptachora.*

Apiacus, apianus, apiarius, apiastrum, &c. vide *Apium*, *Apis.*

APĪCA, *æ*, f. nudo ventre ovis. Varro R. R. 2, 2; Plin. 8, 48. Hujusmodi oves *minas* appellatas, idem Varro ibidem docet. *Apica* ex Græco ἄπεικος est: id est, *glabra.* Nam πῆκος & πέκος, & πόκος idem, ut in Varronianis Conjectaneis Scaliger observat p. 217. conf. Festus.

ĂPĪCIUS, *i*, m. quo nomine tres fuerunt Romæ, omnes gulæ studio infames. Primus circa illa tempora vixit, quibus Cæsar natus est; alter sub Tiberio: ultimus sub Trajano fuit, ut Casaub. ad Athenæum 1, 6 observat. Iuvenalis Sat. 5 initio inter parasitos Gabbam quemdam nominat; quem Vetus Scholiastes, *Apicium Gabbam* interpretatur, & sub Tiberio scurram nobilem fuisse tradit. Quod nescio, an ad secundum illum pertineat: cujus maxime gula celebrata est, quemque ob id *nepotum omnium altissimum gurgitem* Plinius 10, 48 vocat. Idem 9, 17 *eum ad omne luxus ingenium mirum fuisse* testatur. Hic ille est, qui cum HS millies (duos milliones & semis) in culinam congessisset, neque plus centies HS (250000 Coronat.) de patrimonio sibi superesse intelligeret, veneno vitam finiit, metuens ne sibi esuriendum deinceps esset, v. Dio Cassius lib. 57. Sen. ad Helv. c. 10 & Martial. 3 epigr. 22. *Scientiam popinæ professum infecisse seculum disciplina sua*, Seneca ibidem prodit. Quæ eum aliquid de *Coquinaria* scripsisse non obscure arguunt. Vetus Schol. Iuvenalis de jusculis scripsisse ad Sat. 4 diserte notat. Extat de re *culinaria* liber ipsius nomine, dignus lectione ob singularia, quæ habet; sed qui vel alterius Apicii est; vel alienis accessionibus interpolatus. v. Lampridii Heliog. c. 18 & 20 & ibi Casaub. f. 150; Casp. Barth. Adverf. 34, 18; & 26, 16; Voss. de Analogia 1, 14; & editores Humelbergium ac Listerum. ¶ 2. *Apicius* pro quovis guloso, ein schlemmer, apud Iuvenal. Sat. 11, 3; & Martial. 10 epigr. 73.

¶ Apicius, *a*, *um*, adject. köstlich, schmackhafft; ut, *Uvæ Apiciæ*, Cat. R. R. c. 24; *Vinum Apicium*, Idem c. 6, & Varr. R. R. 1, 25.

¶ Apicianus, *a*, *um*, idem; ut, *Apiciana coctura*, Plin. 19, 8 & *Apiciana condimenta*, Tertullianus de Anima c. 33.

Apicula, Apiculum, vide *Apis*, *Apex.*

ĀPĬDĂNUS, *i*, m. Thessaliæ fluvius, Ovid. Met. 7, 229; Val. Flacc. 1, 357; Lucan. 6, 373.

APILASCUS, *ūdis*, f. *Aurum quod ad pilas cudunt*, *apilascudem vocant*, Plin. 33, 4.

ĂPĬNÆ, *arum*, f. *Tricas* & *Apinas* vulgo res futiles & nugatorias dicebant, faule fische, narrentheidung, possen. Martialis Apophoretis sive 14 ep. 1 *Sunt Apinæ Tricæque, & si quid vilius istis.* Vet. Gloss. *Apinæ*, ἀμαλογίαι, *argutiæ*, *ineptiæ*, *garrulitates.* Item: *Apinæ*, σάνναι, ut Salmasius emendavit ad Pollionis Gallienos c. 8, quamquam non invitus postea alteri sententiæ, quæ, quod in Glossis φάνναι scriptum est, ἀφάνναι substituit, nonnihil concedat. Hæc Scaligeri est in Festum p. 35 in voce *Buttubata*, qui *Apinarum* vocabulum ex ipso Græco ἀφάνναι detortum censet, in quo summo viro adsentiri non possumus. Ut enim *Aphannæ* obscurus locus Siciliæ fuit, qui in proverbium abiit: ita *Apina*, obscurum oppidum Apuliæ, adagio persimili locum dedit. Plinii 3, 11, ubi de Apulia Dauniorum agit, hæc verba sunt: *Diomedes ibi delevit gentes Monadorum Dardorumque, & urbes duas, quæ in proverbii ludicrum vertêre, Apinam & Tricam.*

¶ Apinarii, pl. m. ab Apinis γελωτοποιοί; Scurræ mimarii, qui divitum mensas sectabantur, Treb. Pollioni in Gallienis c. 8 possenreisser; quamquam alii *Apenarii* malint. Vide ibi Salmasium f. 282.

¶ Apinor, *ari*, pro nugari, Casaubonus in Isidori Glossis emendat, ubi scriptum erat: *acinari, tricari, in parvo morari.* conf. Barth. Adversar. 26, 15; & supra *Aginare*, in *Agina.*

APIO, *ire*, est ligare, binden, apud Isidorum 19, 30, ubi *Apex* ab *apiendo* esse dicitur. Et Festus in Apex: *Comprehendere antiqui vinculo* apere *dicebant, unde* Aptus *is, qui convenienter alicui junctus est*; de quo in *Apiscor*, quod ejusdem est originis. v. Voss. Etym. p. 35.

APION, *ionis*, m. sic enim recte scribitur, cum ab Ægyptiorum Deo *Apide* nomen, perinde ut *Hermapion*, cujus apud Ammianum 17, 9 mentio, invenerit. *Appionem* scribunt vulgo geminata litera, sed male. Fuit grammaticus, Posidonii cujusdam filius, cognomine πλειστονίκης, quasi sæpe victorem dicas, item Μόχθος, ab assiduo labore. Patria Ægyptium alii prodiderunt, alii Cretensem. Docuit Romæ sub Tiberio & Claudio Imperatoribus, Dionysii Halicarnassei æqualis. Multarum rerum notitia celebris & Polyhistor appellatus inde, inque nomen Homeri, quod Seneca testatur epist. 88, ab omnibus civitatibus adoptatus, h. e. ut explicat ibi Lipsius, cognominatus passim alter Homerus. Sed loquax valde, & venditator sui usque adeo vanus, ut immortalitate a se donari scripserit, ad quos aliqua compositisset, ut Plinius auctor est, Hist. Nat. præf. Qui eumdem & a Tiberio *cymbalum mundi* vocitatum prodit, *cum publicæ famæ tympanum potius videri posset.* Contra hunc Iosephus libros duos edidit. Vide & Suidam atque inprimis Vossium de Hist. Gr. 2, 6 p. 190, & in addendis p. 530, 531 Dalechamp. ad Plin. p. 7 & 1577. ¶ 2. *Apion* alius rex Cyrenaicæ, & Libyæ Aridæ, hoc est, Marmaricæ, Ptolemæi etiam communi nomine usus, qui Romanos testamento hæredes scripsit. v. Epitoma Livii 70 *Ptolemæus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apioni fuit, moritur, hæredem populum Rom. reliquit.* Adde Eutropium 6, 9. Duos ex uno *Apiones*, alterum Cyrenaicæ, Libyæ alterum Siculæ regem, Sex. Rufus facit c. 13, & hunc forsan sequentes, Ammianus lib. 22 extr. ac Hieronymus in Chronico, inque Notis ad hoc Ios. Scaliger; sed Valesius ad Ammianum, non modo ex Livio & Eutropio, verum etiam ex Appiano & Iustino probat, unum fuisse, qui utramque regionem possederit, & eumdem utramque etiam Romanis testamento reliquisse.

APIOS, *i*, m. ἄπιος, herba, quæ & chamæbalanus, erdäpfel, erdnüsse. Pallad. 5, 3 *Apios majores ita facies*, &c. ¶ 2. *Apios ischas*, ἄπιος ἰσχάς, raphanus agrestis, Plin. 26, 8. Dioscor. 4, 170.

APIRIA, *æ*, f. ἀπειρία, inexperientia, die unerfahrenheit; a πᾶρα *experientia.* Sed ¶ 2. Ἀπειρία, quam Cicero de Fin. 1, 6 interpretatur *infinitio*, est a πέρας *terminus, finis.*

¶ Apirocalus, *i*, m. ἀπιρόκαλος, i. e. *decori expers, ineptus*, der nicht weiß was gut und schön ist. Gell. 11, 7.

APIS, vel Apes, *is*, f. μέλισσα, insectum notum, eine biene, imme. *Apis parca, sedula*, φιλόπονος. v. Virg. Geo. 4, 4; Ovid. Met. 13, 928. *Florilegæ apes*, ibid. 15, 366. Et *mellifera*, v. 384. Ab his dictæ, si Dis placet, quod sine pedibus nascantur. Sunt certe *animalia trunca pedum primo*, Virg. Geo. 4, 310. conf. Priscian. 6 p. 703. *Quanto grandior apis atque rotundior, tanto pejor*, Colum. 9, 3. *Attica apis*, Ovid. Trist. 5, 4, 30. *Apes inficientes*, quæ opus non faciunt, vide *Facio.* Plin. 11, 6 de apibus: *Exeunt ad opera & labores, nullusque (cum per cœlum ibant) otio perit dies.* Sen. epist. 84 *Apes debemus imitari, quæ vagantur, & flores ad mel conficiendum idoneos carpunt: deinde quicquid attulere, disponunt, ac per favos digerunt.* Nominativum *apes* in usu fuisse, testatur Priscian. 6 p. 703. conf. Burm. ad Quint. Decl. 13, 16 p. 291. In Genitivo plur. Columella lib. 9 frequentius dixit *Apum*: Varro de R. R. 3, 16 *Apium.* Sic *Examen apium*, der bienenschwarm; Iuvenal. 13, 68. *Apium rex*, der weiser, Colum. 9, 11 & 13. *Rex apum solus aculeum non habet, aut certe non utitur: ita principem oportet esse clementissimum.* v. Erasmi similia ex Plin. 11, 17. Vide & Sen. de Clem. 1, 19. Estque *in apibus* imago perfectæ reipubl. Plin. 11, 5. Vide de *earum generatione* Virg. Georg. 4, 281 &c. Ovid. Fast. 1, 376. Quæ ex apibus omina ceperint, v. ap. Interpretes Sil. 8, 637.

¶ Apicula, *æ*, f. diminut. Plin. 7, 21 *A Myrmecide fabricatam navem, quam apicula pinnis abscondaret.* Plaut. Curc. 1, 3, 10 *Apicularum opera congestum.*

¶ Apiarium, *i*, n. Glossæ Vet. μελισσών & μελισσῶνες interpretantur, ein bienenhaus. Gell. 2, 20 *Apiaria vulgus dicit loca, in quibus siti sunt alvei apum.* Colum. 8, 1 *Nos appellamus apum cubilia avioria.* conf. Id. 9, 5 & 7 & 12. ¶ 2. Idem Columella 9, 3 pro apum grege & examine videtur posuisse *totum apiarium.*

¶ Apiarius, *i*, m. apibus curandis præfectus, ein bienen-wärter. Plin. 21, 7 *Proventum mellis sperant apiarii, large florescente thymo.* Gloss. Vet. *Apiarius*, μελιτηγός, quem Varro R. R. 3, 16 *mellarium* appellat.

¶ Apicularius, *i*, m. idem. Murat. Inscr. 909.

¶ Apiānus, *a, um*, adject. apibus gratus, den bienen lieb; ut, *Vitis sylva apiana*, muskateller-beer. Plin. 14, 2; & 9, 1; Colum. 3, 2. ¶ 2. *Apiana*, subst. herba chamæmalum dicta, Apul. de Herb. c. 23.

¶ Apiaster, *tri*, m. seu potius Apiastra, *æ*, f. avis apum avida, ein specht, bienen-wolff. Gaza virili genere usurpavit: fœmineo alii, ut Servius ad verba: *Meropesque aliaque volucres.* Æn. 4 v. 14 *Meropes*, inquit, *aves sunt virides, & vocantur apiastræ, quia apes comedunt.* Onomast. Vet. *Apiastra* μελισσοδόνος.

¶ Apiastrum, *i*, n. herba apibus gratissima, melissen-kraut. Varro R. R. 3, 16 *Heram habuisse, ac reliquum thymo & cytiso obsevisse, & apiastro, quod alii* μελίφυλλον, *alii* μελισσόφυλλον; *quidam* μέλιναν *appellant.* Videri tamen poterat, non tam ab *Apis*, quam ab *Apium* hanc herbam nominari, quia Glossæ veteres non solum μελισσόφυλλον interpretantur, verum etiam ἰπποσέλινον & ψευδοσέλινον, nisi forsan diversa sunt genera. Sed negant Scaliger de Caus. L. L. c. 95 & Vossius in Etymologico, quidquam apiastro commune cum apio esse, idque unice ab apibus denominari contendunt.

¶ Apiastellum, *i*, n. dimin. herba & scelerata & Brionia, Apul. de Herb. c. 8 & 66.

¶ Apiatus, quod nonnulli huc referunt, vide in *Apium.*

ĀPIS, *Apidis* vel *Apis*, m. idem qui Serapis & Osiris. Maximus Ægyptiorum Deus, & bos pro numine cultus. Lucan. 9, 160 *Et super in Magni cinere mactabitur Apis.* Vide *Serapis*, & Iustin. 1, 9, 2; Plin. 8, 46: Augustin. de Civ. D. 18, 5 & Florid. Sabin. Subcis. 3, 1. Iosephi symbolum Ægyptiis Apin fuisse, multis contendit Vossius de Idolol. 1, 29; 3, 74. Qui & c. 14 ab hoc Api Ægyptio distinguit ¶ 2. *Apin* Sicyonium, Argivorum tertium regem, a multis etiam veterum confusos.

ĂPISCOR, *aptus, sum, apisci*, ab *Apio, ere*, de quo supra, vetus verbum, quo Silenna & Lucil. ap. Nonium 2, 2; & 4, 3 usi sunt, eadem notione, quæ compositi *Adipisci* est, hoc est assequendi, consequendi, erlangen. Lucret. 1, 448 *Nec ratione animi quam quisquam possit apisci.* Neque vero puduit ejus cultioris ætatis scriptores. Catull. de nupt. Pelei & Thet. v. 145 *Animus pregestit apisci.* Tac. A. 4, 1, 5 *Intus summa apiscendi libido.* conf. 6, 3, 1 & 20, 4 &c. Ipsi etiam Ciceroni vindicant, ejusque æquali Ser. Sulpicio Victorius, Gruterus, Grævius. Ille enim Attico 8 ep. 14 *Occultandi sui caussa, an maris apiscendi.* v. not. Victorii. Servius autem 4 ep. 5 Ciceroni: *Vidimus magnam ex ea re te laudem apisci.* Sed Manutius ad h. l. notavit, omnes fuos veteres libros, nullo discrepante, *adipisci* habere. Liv. 4, 3 *Spes apiscendi summi honoris*, quod & hic & c. 6 volunt Modius & Gronov. Plaut. Capt. 4, 1, 8 *Hæreditatem sum aptus effertissimam.* Ira in epitaphio Plauti ap. Gellium 1, 24 *Postquam est mortem aptus Plautus, Comœdia luget*, &c. Quamquam alii aliter legant. Ita Pacuv. ap. Nonium 4, 3 *Objectans vitam bellando aptus sum.*

¶ Apiscendus, *a, um*, consequendus. Man. 3, 144 *Rebus apiscendis labor est.*

¶ Aptus, *a, um*, ab *Apere* est colligatus, connexus: & μεταφορικῶς deinde pro eo, quem Græci ἁρμόδιον dicunt, nempe is, qui convenienter alicui junctus, ligatus, gebunden, zusammen gefügt. Cic. Off. 1, 35 *Iis hæc apta, nobis dissoluta.* Id. Partit. Orat. fub fin. *Inter se plerasque connexa & apta.* Id. de Univerſo c. 5 *Quæ ex conjunctione cœlum ita aptum est*: id est, compactum connexumque. Id. Tusc. 5, 21 *Fulgentem gladium e taenuari ſcta equina aptum demitti jussit.* Id. Fin. 3, 22 *Natura nihil aptius.* Amm. Marcell. 29, 7 ed. Grut. inter alia artificia magica noscendis futuris ab Hilario Patricioque usurpata & *pensilem annulum arcano ex Carpathio filo perquam levi* commemorat. Sed pro *arcano, aptum* i. e. colligatum legendum esse inibi, Ciceronis verba satis evincunt, quæ hic respexit Marcellinus. (v. & Nonium 4, 3). Valesius tamen reponit *fartam.* Add. Burm. ad Petron. c. 34 p. 142 ſq. it, Broukh. ad Tib. 1, 10, 70 *Tyrio prodeat apta sinu.* Cic. parad. 2 *Nemo non potest non beatissimus esse, qui totus aptus est ex se.* conf. Id. fam. 5, 13, 1 ex Platonis epitaphio: Ὅτῳ ἀνδρὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἅπαντα πάντα, h. e. qui felicitatem non in rebus extra se positis, sed in animo tantum suo quærit. ¶ 2. Idem est ac idoneus, habilis, accommodatus, geſchickt, bequem, fügſam, tüchtig. Catull. 28, 2 *Aptis sarcinulis & expeditis.* Horat. 1 od. 12, 45 *Avibus apto cum lare fundus.* Cic. de Senect. c. 3 *Aptissima arma senectutis sunt artes exercitationesque virtutum.* ¶ 3. Construitur sic frequenter cum dativo. Liv. 3, 27 *Agmen aptum viæ.* Cels. 2, 24 *Cibus aptus stomacho.* Cic. de Clar. Or. c. 62 *Aptior auribus imperitorum.* Ibid. c. 95 *Asiatica genera dicendi aptiora sunt adolescentibus.* Ovid. 3 Art. am. 121 *Ego me nunc denique natum Gratulor: hæc ætas moribus apta meis.* Et Horat. 2 od. 19, 25 *Choreis aptior & jocis.* ¶ 4. Frequentior tamen usus est cum *Ad* & accusativo. Cic. de Orat. 1, 54 *Calcei apti ad pedum.* Id. de opt. gen. Orat. c. 5 *Verba ad nostrum consuetudinem apta.* Id. Tusc. 1, 3 *Homo aptus ad dicendum.* Id. de Amic. c. 5 *Nihil tam est aptum, tam conveniens, ad res vel secundas vel adversas, quam amicitia.* Cæs. B. Civ. 2, 37 *Castra erant ad bellum ducendum aptissima.*

¶ Apte, adverb. convenienter, apposite, fügſich. Cic. Part. c. 8 *Dicamus aliquid ad tempus apte.* conf. Id. Fin. 3, 14; & Tusc. 4, 16. Item arcte: Cic. de Vniveri. c. 5 *Cœlum ita apte cohæret, ut dissolvi nullo modo queat.* Martialis 13 epigr. 26 *Aptius hæc puero, quam tibi, dona dabis.* Rursus Cic. in Orat. c. 44 *Aptissime cohærent extrema cum primis.*

¶ Aptitūdo, *inis*, f. die fügſichkeit. Improbat Vossius de Vit. L. L. 3, 1. Hinc tamen *Ineptitudo* infra.

¶ Apto, *avi, atum, are*, accommodare, fügen, ſchicken, zurechte machen. Syntaxis verbi eadem, quæ nominis *Aptus*, fuit; ut, *Aptare ad commoditatem*, Liv. 33, 5; *in fascillos*, Front. Strat. 4, 1, 7. *Aptare se pugnæ*, Virg. Æn. 10, 588; *animos armis*, ibid. v. 259; *navem remigio*, Id. 8, 80; *annulum digito*, Suet. Tib. c. 73. Nemesia. Cyn. 90 *Candida puniceis aptentur crura cothurnis:* ubi vid. Burm. de usu hujus verbi in re vestiaria, nimir. de iis tantum poni, quæ partem corporis ambiunt, non quæ totum tegunt. *Ut quisque se aptaverat armis*, Liv. 9, 31 ubi v. Gronov. qui mavult: *ut quisque aptaverat arma.* & Drakenb. Sen. epist. 5 *Non ad præsentia aptamur*, wir ſind nicht darauf gerichtet. Ponponius ap. Nonium 11, 19 *Heus aptate puerî mundæ utque ampliter convivium.* Horat. 2 Sat. 2, 111 *In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello.* ¶ 2. *Aptare* & *optare* sæpe in codicibus commutari, docet Drakenb. ad Liv. 3, 64.

¶ Aptatus, *a, um*, eingerichtet, geſchickt. Cic. de Orat. 3, 40 *Hoc verbum est ad id aptatum, quod ante dixerat.* Quintil. 2, 10 *Aptatus ad delectationem.* Plin. 28, 13 *Sanguis hircino cibo aptatus.*

¶ Aptatus, *ûs*, m. die fügung. Theodulfus Aurelianensis Carm. 2, 184 *Multitudo aptatu sic datur una suis.*

¶ Aptatio, *ōnis*, f. idem. Cyrilli Gloss. *Aptatio*, ἁρμογή, ἅρμοσις.

¶ Aptator, *ōris*, der einrichter. Eædem Glossæ: *Aptator*, ἁρμοστής.

¶ Aptābilis, *e*, füglich, geſchicklich. Hinc

¶ Aptābiliter, adverb. Idem. Interpr. Irenæi 1, 13 *Aptabiliter compositus.*

¶ Aptabilitas, *atis*, f. die füglichkeit. Idem Interpres 1, 1 *Aptabilitatem & naturam fecisse.*

Composita:

¶ Adapto, *are*, apte adjungere, anfügen. Onomastic. vet. *Adapto*, προσάπτω. Modest. Dig. l. 1 § 6 de Excusat. *Constitutionem recte adaptans omnibus capitulis.* conf. ibid. l. 13 § 12.

¶ Adaptatus, *a, um*, angefügt; ut, *Galriculus capiti adaptatus*, eine peruque, Suet. Oth. c. 12.

¶ Ădipiscor, *adeptus sum, isci*, usitatius est quam *apisci*, erlangen, überkommen. Cic. pro Cluent. c. 42 *Summos honores a populo Rom. adeptus est. Iudicium adipisci*, i. e. jus obtinere, recht erhalten, Ter. Phorm. 2, 2, 59 *Nuptias adipisci*, Id. Andr. 2, 1, 34. *Adipisci aliquem,*

aliquem, i. e. in curſu aſſequi, einholen, Plaut. Epid. 1, 1, 13. Et Liv. 2, 30 *Vigentes corporibus facile adepti feſſos*, add. 44, 28. ¶ 2. Plautus & paſſive utitur pro acquiri Trin. 2, 2, 86 *Non ætate, verum ingenio adipiſcitur ſapientia.* Et Cic. Off. 1, 21 *Iis, qui habent a natura adjumenta rerum gerendarum, adipiſcendi magiſtratus ſunt.* conf. Priſcian. p. 791.

¶ Adeptus, *a, um*, der erlanget hat. Gell. 19, 12 *Diſcedit tanquam adeptus rei ruſticæ diſciplinam.* Sen. epiſt. 95 *Non contingit tranquillitas niſi immutabile certumque judicium adeptis.* Tac. A 11, 14, 1 *Adeptus gloriam*: Id. A. 1, 53, 5 *imperium* &c. Plin. 35, 10 *palmam*, i. e. victoriæ præmium conſecutus, der den ruhm davon getragen. Hodie vulgo *Adepti*, die goldmacher, qui ſcil. ſibi aliisve videntur adepti artem in aurum transmutandi metalla alia. ¶ 2. *Adeptus* ſignificatione paſſiva, erlangt. Cic. de Sen. c. 2 *Senectutem ut adipiſcantur, omnes optant, eam accuſant adeptam.* Tac. A. 1, 7, 5 *Literas ad exercitum, tamquam adepto principatu miſit.* Ovid. Triſt. 4, 8, 19 *Palmas inbuneſtat adeptas.* Salluſt. B. Cat. c. 7 *Adepta libertate*, ubi plura Cort. Nazar. Paneg. ad Conſt. Aug. c. 8 *Incrementum adeptæ felicitatis.* Ita uſus & Venantius eſt, El. de Reſurrect. Chriſti extr. ubi plura notavit Buchnerus.

¶ Adeptio, *ōnis*, f. conſecutio, die erlangung. Cic. de Fin. 2, 13 *Nos beatam vitam non depulſione, ſed adeptione boni judicemus.* Idem Partit. Orat. c. 32 *Vtilitas ex adeptione alicujus commodi.* Quint. 5, 10 p. 406 *Bonorum adeptio* &c.

¶ Adeptus, *ūs*, m. idem. Paulinus Nolanus epiſt. 32 ad Severum. ed. Pariſ. (al. 12) ſect. 18 *Ex adeptu fidei.*

¶ Coapto, *are*, apte conjungere, parare, accommodare, beyfügen. Prudent. Pſychom. v. 559 *Hujus ſe ſpecie mendax Bellona coaptat.* Hieronymus epiſt. 116 ad Paullam & Euſtoch. *Maxime LXX interpretum conjuctudini me coaptavi.* conf. Mart. Capell. 1 p. 3.

¶ Coaptatio, *ōnis*, f. apta conjunctio, zuſammenfügung. Auguſtinus Civ. Dei 22, 24 *Coaptatio, quæ ἁρμονία Græce dicitur.* Idem de Trinitate 4, 2 *Hanc coaptationem dicere volui, quam Græci ἁρμονίαν vocant.*

¶ Coaptus, *a, um*, Superl. Mart. Capella 2 p. 35 *Niſi hæc quibus plenum pectus geris, coaptiſſima egeſtione vomueris*; al. coactiſſima, armſeldick.

¶ Exaptus, *a, um*, ex aliquo pendens & ligatus, ut Turnebus Adv. 29, 20 exponit, angehencket. Lucret. 4 v. 827 *Bracchia validis exapta lacertis.* Lucil. ap. Nonium 4, 3 *Pellicula extrema exaptum pendere vnus.*

¶ Exapto, *are*, anſchicken. Apul. 11 Met. p. 271 *Deo exaptare coronas.*

¶ Indipiſcor, *iſci*, idem ac adipiſci, erlangen, überkommen. Plaut. Trin. 2, 1, 2 *Multum in cogitando dolorem indipiſcor.* Id. Rud. 5, 2, 28 *Largiter mercedis indipiſcar.* Gell. 12, 1 extr. *Copias ubertatesque verborum indipiſci.* Id. 27, 2 *Indipiſci animo*, verſtehen, begreifen. Liv. 26, 39 *Quam quis indeptus navem erat.* Lucret. 3, 212 *Hominem quies eſt indepta.* Feſto eſt *Indepiſci.*

¶ Indipiſco, *ĕre*, idem apud Plautum Aſin. 2, 2, 13 *Nunquam quadrigis albis indipiſcet poſtea.* conf. Idem in Aul. apud Nonium 2, 460.

¶ Indeptus, *a, um*, paſſ. ut *adeptus*, erlangt. Plin. præfat. ad Veſpaſ. *Cato repulſis tanquam honoribus indeptis gaudens.* Et Imp. Theod. C. 12 t. 24 l. 14 *Indepta dignitatis honore petiri.*

¶ Indepto, *are*, frequent. *conſequi* apud Feſtum, erlangen. Varro: *Nec partem aliquam indeptavit hæreditatis.*

¶ Ineptus, *a, um*, contrarium ei, quod aptum eſt, ungeſchickt, albern, läppiſch. Ter. Adel. 1, 1, 38 *Veſtitu nimium indulges, nimium ineptus es.* Id. Adelph. 3, 3, 36 *Lenitas inepta*, unzeitig. Catull. 40, 21 *Riſu inepto res ineptior nulla eſt.* Quintil. 11, 3 de oratoris geſtu: *Diſcurſare ineptiſſimum.* Perlate patet vocabuli hujus vis & ſignificatio, ut oſtendit Cicero de Orat. 2, 4 & 5; & Scaliger peculiari Oratione ſuper nomine *Ineptí*, quam operæ pretium videre, & Schottum Tullian. quæſt. 4, 20. Horat. 1 epiſt. 17, 32 *Sine vivat ineptus*, id eſt, *ſtolidus*, laß dem narren ſeine weiſe. Ita *minus ineptus*, Ter. Eun. 2, 1 extr. Donatus ad illud ejusdem Comici Andr. 1, 5, 23 *cauſam, ineptam ſaltem, falſam, iniquam*: INEPTVM interpretatur, quod a quovis reprehendi poteſt. Et ſane ita *ineptus* Ter. Heaut. 3, 3, 17 dicitur, qui decori ignarus eſt, & neſcit adeo, quid apud quemque deceat. Vet. Gloſſ. *ἀνόητος, ineptus, mente captus, μωρός, ineptus*, vid. Priſcian. 13, 6 & Nonium 1, 300.

¶ Inepte, adv. unvernünft, närriſcher weiſe. Plaut. Moſt. 2, 2, 74 *Interdum inepte ſtultus es.* Cic. Acad. 2, 4 extr. *Inepte quisque Minervam docet.* Id. Clar. Or. c. 82 *Non inepte dicere*, id eſt bene. *Ineptius delirare*, Lactant. 3, 17. *Ineptiſſime fieri*, Quintil. 11, 3. *Fabula ineptiſſime ficta*, Lactant. 1, 12.

¶ Ineptia, *æ*, f. ſing. uſus Plautus eſt Merc. Prolog. v. 26. *Ineptiæ* untatius eſt, narrenpoſſen. Ter. Phorm. 4, 3, 43 *Vt ad pauca redeam ac mittam illius ineptias.* Cic. Tuſc. 1, 37 *Ineptiæ pene aniles.* conf. Catull. 6, 14.

¶ Ineptiola, *æ*, f. lapperey, diminutivum. Auſonius epiſtola Gryphi ſive idyllio XI præmiſſa: *Fuit ineptiolæ hujus iſta materia.*

¶ Ineptitudo, *inis*, f. die untüchtigkeit. Cæcilius apud Nonium 2, 455 pro *ineptia*, ut ipſe Nonius explicat.

¶ Ineptio, *ire*, ſich albern aufführen. Ter. Phorm. 2, 3, 73, *ineptis*, ſc. talia loquendo. Eadem reſpondendi eſt forma Adelph. 5, 8, 11.

¶ Redipiſcor, *iſci*, pro recuperare, wieder erlangen. Plaut. Trin. 4, 3, 15.

APISION, *i*, n. herba, alias Iſatis, wend, Apul. de Herb. c. 69.

ĂPIVM, *i*, n. *σέλινον*, herba, eppich, veterſilien. *Apium vivax*, Horat. 1 od. 36, 16. *Virides apio ripæ*, Virg. Georg. 4, 121, quod vulgare eſt, & ſponte naſcens. Plura ejus genera Plinius recenſet 19, 8 pr. Et ſativum quoddam genus *defunctorum epulis feralibus dicatum*, Idem 20, 11 ſcribit. Sepulcrales coronas inde fieri ſolitas, Suidas ex Duride narrat Inde Proverbium *Apio indigere*, de iis, qui deſperate decumbebant: de quo idem Suid. v. & Plutarch. Sympoſ. & vita Timoleontis. Horatius tamen & ad conviviorum coronas apium adhibet 4 od. 11, 3, ubi vide interpretes. Plin. 19, 8, 48 *Honos apio in Achaja coronare victores ſacri certaminis Nemeæ.*

¶ Apiácus vel Apiánus, *a, um*, adject. quaſi ſimilis apio, wie eppich. Plin. 19, 8 *Braſſica aptana*, ut Harduinus ex MS. regio legit: alii codices itidem vetuſti *braſſica apiaca*, quod Catonis quoque libri habent c. 157, ad quem Plinius provocat. *Aptanus* vid. in *Apis.*

¶ Apiacius, *a, um*, ex apio confectus, aus eppich; ut, *Apiacia corona*, Hyginus fab. 79.

¶ Apiatus, *a, um*, idem; ut, *Menſæ apiatæ*, Plin. 13, 15, quæ apii ſemen & grana denſe congeſta in ligni venis videbantur referre. Alii hoc adjectivum ſub *Apes* ſcribunt: ſed propius Plinio eſt, ad *apium* referre, quod etiam Harduinus in notis probavit.

APLĂNES, *is*, *ἀπλανής*, i. e. *non diſcurrens*, ita vocatur ſphæra cœli firma & immobilis, quæ opponitur vagis ſtellarum ſphæris, Macrob. Somn. c. 6, 9, 11 &c.

Apluda, vide *Appluda.*

APLVSTRE & Apluſtrum, plural. apluſtria & apluſtra, *navium ornamenta*, ſchiffzierde. *Quæ quia erant amplius, quam eſſent neceſſaria uſu, etiam ampluſtria dicebantur*, ut tradit Feſtus. Ergo ab *amplius*, ampluſtre dictum grammatici volunt. Sed verius ex Græco *ἄφλαστον, apluſtre* & *apluſtrum*: pro quo veteſtiſſimi *ampluſtrum* dixerunt. Erat tabula affixa ad ſummitatem puppis ornamenti cauſa, interdum in ſcuti aut clypei modum, de cujus apice pinnæ ac etiſtæ eminebant. Addebantur aliquando & tæniæ, aut vela parva. Vetus Scholiaſtes Juvenalis ad Sat. 10, 136, ubi *victæ triremis apluſtre* memoratur, *Tubulatum* exponit, *ad decorandam ſuperficiem navis appoſitum.* Veteres Gloſſæ: *apluſtra, πτερὸν πλοίου.* Plura Salmaſius Exercitat. Plin. p. 404. Rutil. Itinerar. 1, 513 *Inconcuſſa vehit tranquillus apluſtria ſtatus.* Add. Dan. Heinſ. & Drakenb. ad illud Silii 10, 325 *Laceroque apluſtria velo.* conf. Lucan. 3, 586.

APLYSIA, *æ*, f. *ἄπλυσία*, peſſimum ſpongiarum genus, Plin. 9, 45. Apocalo, vide *Calo.*

ĂPŎCĂLYPSIS, *is*, f. *ἀποκάλυψις*, revelatio occultorum, ſive liber revelationum divinarum de ſtatu eccleſiæ novi teſtamenti, quas Johannes Theologus accepit in inſula Pathmo, die offenbarung. Auguſtin. de S. Trinit. c. 49 *Apocalypſis eos laudat, in quorum ore non ſit inventum mendacium.* conf. Idem de C. D. 20, 17. Tertull. adv. Marc. 4, 5 *Apocalypſin Iohannis Marcion reſpuit.* conf. Iſidor. 6, 2.

¶ Apocalypticus, *a, um*, *ἀποκαλυπτικός*, adject. ut, *Apocalypticus liber.*

APOCARTĔRĒSIS, *is*, f. *ἀποκαρτέρησις*, propoſitum & electio mortis per inediam & famem, die verhungerung. Tertull. Apol. c. 46 *Lycurgus apocarteresin optavit, quod leges ejus Lacones emendaſſent.* Quintil. 8, 5 *Luxurioſus ἀποκαρτέρησιν ſimulaſſe dicitur.*

Apocataſtaſis, apocataſtaticus, Apocauſis, vide *Staſis, Cauſticus.*

ĂPŎCHA, *æ*, f. *ἀποχή*, qua creditor teſtatur, ſatisfactum ſibi a debitore, eine quittung, ſchein. Scævola Lege ult. § Titius, Dig. de condict. indebiti: *cum poſtea reperiantur apochæ partim ſolutæ pecuniæ.*

¶ Apocho, *are*, beſcheinigen; in Cod. Theodoſ. Lege 1 & 3 de Tribut. in ipſis ſpec. inferendis; ibi *apochandi licentia* notatur: hic *præſumptio apochandi* damnata eſt. Videtur autem idem eſſe quod ſpecies adærare, pecuniam pro ſpeciebus dare.

¶ Antapocha, *æ*, eſt, quam creditori dat debitor, eine handſchrift. Lege 19 Cod. de fide inſtrumentor. *antapocham ſuſcipere*: & mox *antapocham non recepit.*

APOCHŪMA, *ātis*, n. *ἀπόχυμα*, idem quod *Zopiſſa*, de quo infra, pech vom ſchiff, Dioſcor. 1, 83.

APOCLĒTI, *orum*, m. pl. *ἀπόκλητοι*, apud Ætolos ſanctius conſtituebant concilium. v. Liv. 35, 34 & 45: & 36, 28. conf. *Apolectus.*

Apocope, apocopus, Apocriſiarius, vide *Cope, Criſis.*

APOCRŌTVS, *a, um*, *ἀπόκροτος*, durus, aſper, rigidus, ſtarr, ex *ἀπὸ* & *κροτέω, pulſo, crepo.* Firmic. Math. 7 *Miſeri, apocroti, oligochronii, infelices.*

Apocruſticus, Apocryphus, vide *Cruſma, Crypta.*

Apoculo, apoculanius, Apocynon, vide *Oculus, Cynicus.*

APODĒMĪCA, *æ*, f. *ἀποδημική*, prudentia bene peregrinandi in ſcholis dicitur, die kunſt zu reiſen.

APODERMVS, *a, um*, *ἀπόδερμος*, i. e. ex nucibus decorticatis confectus; ut, *Apodermum iſicium*, Apic. 2, 1.

Apodes, Apodicticus, vide *Podes, Apodixis.*

APODIOXIS, *is*, f. *ἀποδίωξις, rejectio* eſt, cum eludimus ab adverſario propoſita, hac vel ſimili aliqua formula: *Quid attinet de his rebus dicere, cum ad præſentem cauſſam nihil faciant?*

ĂPŎDIXIS, *is*, f. *ἀπόδειξις, evidens probatio*, Quintiliano 5, 10 ein augenſcheinlicher beweis. Conf. Cic. Acad. 2, 8; & Gell. 17, 5. Latine Petronius ſcripſit c. 132 *Rogo te, mihi apodixin defunctoriam redde*, quod Cujacio eſt remiſſio ſenilis ætatis, ſeu liberatio: Pithœo apocha: Wouverio libellus, quo oſtendit quispiam, ſe defunctum eſſe, ein todtenſchein: oppido ridicule, ut quidem forte aliud agens protulit Wouverius, quaſi vero mortuus bona ſe fide mortuum eſſe ſcripto teſtari cavereque poſſit. Luculenter oſtendit Gronov. Obſerv. 4, 13 ſignificati hoc loco leve tantum ſpecimen, velut cerimoniæ cauſſa editum. Vt adeo formula in re nequiſſima a Petronio adhibita ad alia multa honeſte transferri poſſit. Germ. laß einen kleinen verſuch, eine geringe probe ſehen.

¶ Apodicticus, *a, um*, *ἀποδεικτικός*, i. e. *demonſtrativus*, erweislich. v. Gell. 17, 5: & Mart. Capella lib. 5 p. 152.

Apodoſis, vide infra *Doſis.*

ĂPŎDYTĒRIVM, *i*, n. *ἀποδυτήριον*, locus erat ante balnei ingreſſum, ubi ſoluti ſe exuebant, auskleidſtube; ex *ἀποδύειν, exuere.* Vtitur Cic. ad Quint. Fr 3, 1, 2 & 3, & Plin. 5 epiſt. 6.

APOGĒVS, *i*, m. a terra veniens, *ἀπόγειος.* Plin. 2, 43 extr. *Venti cum e mari redeunt, Tropici vocantur: ſi pergunt, Apogei.* Apogei ergo, e terra qui oriuntur. Vide Harduin. ¶ 2. Aſtronomis *Apogeum* locus planetæ altiſſimus & a terra quam maxime diſjunctus.

Apographum, vide *Graphe:*

APOLACTĪZO, *are*, ex græco ἀπολακτίζειν, i. e. *calcibus repellere*, von ſich wegſtoſſen: rranslate *parvi facere, contemnere*, verachten. Plaut. Epid. 5, 2, 13 *Apolactizo inimicos omnes.*

ĀPŎLAVSTVS, *i*, m. ἀπολαυςὸς, voluptati ſerviens, ein vielfelheriug. Capitol. in Vero c. 8 *Habuit & Agrippam hiſtrionem, quem apolauſtum nominavit.* Conf. Lamprid. in Commodo c. 7.

ĀPŎLECTVS, *i*, m. ἀπόλεκτος, delectus vel ſelectus. Liv. 36, 28 *In concilio delectorum, quos apolectos vocant* &c. Gronov. habet *Apocletos.* ¶ 2. Eſt & *Apolectus* piſcis idem, qui Athenæo *Synodontis* eſt, *major* ſcilicet *pelamis*, ein mittelmäßiger thunin. Plin. 9, 15 & 32, 11 *Thynnus* enim primum eſt *Cordyla*, deinde *Pelamis*, tertio *Thunus*, quarro *Orcinus*, poſtremo *cetus*, ein walthunin. Geſn.

APOLINVM, *i*, n. herba alias *Thymelæa*, kellerhals. Dioſc. 4, 167.

Apolis, Apollinaris, &c. vide *Polis, Apollo.*

ĀPOLLO, *ĭnis*, m. Ἀπόλλων, *Iove tertio natus & Latona*, Dianæ frater. v Cic. Nat. D. 3, 23. Eum *ſolem* eſſe volunt, ubi ſororem ejus, Dianam *lunam.* v. l. c. 2, 27. Dicitur *Phœbus, Delius, Thymbræus, Gryneus, Pythius, formoſus, imberbis*, &c. Variæ ejus fuerunt poteſtates. Fuit enim Muſarum præſes & carminis auctor; inventor Medicinæ; præſes vaticinii: peritus ſagittandi: atque hoc nomine *Apollo* dictus ἀπὸ τῦ ἀπολλυῦαι, quod jaculis perderet. Euſebius de præparar. Evangelica ab ἀπαλλάττειν Apollinem nuncupatum indicar, quod ab ægrotationibus homines liberer. Alii, quod ſolus luceat, ab α & πολλοί. v. Macrob. Sat. 1, 17, ubi inter alia nomina ἀπέλλων; quaſi *apellens mala*, Arhenienſibus ἀλεξίκακος dictus. Adde & Servium in Ecl. 5 Virg. qui veteres obſervat rriplicem tribuiſſe poteſtatem Apollini: eundemque & *Solem* ereditum apud ſuperos; & *Liberum patrem* in terris; & *Apollinem* apud inferos, peſtilentiæ juxta & ſalutis auctorem. Sidus *Apollinis*, quod alias *Mercurii*, ubi vid. Vid. Gallæus ad Lactant. p. 38, 40. Vates qua ratione factus ſit, ex veterum fabulis Lucanus 5, 79 ſeqq. docet: in quo tamen reprehenditur a Brouckhuiſ. ad Tib. 3, 4, 47. Labores ſuos lepide enarrat Apollo ap. Lucian. bis accuſ. p. 212. *Apolline dextro, ſiniſtro* (i. e. bene vel male) *canere, ſcribere*, nora locutio eſt. Virg. Æn. 3, 395 *Fata viam invenient, aderitque vocatus Apollo. Tripus Apollinis* vas fuit aureum, tribus inſiſtens pedibus, a Vulcano ſtructum. v. Cic. de N. D. 3, 19. Ter. And. 4, 2, 15 *Non Apollinis magis verum atque hoc reſponſum eſt*, es iſt die lautere wahrheit. De veritate oraculorum Apollinis v. Spanh. ad Callimach. H. in Apoll. v. 68 p. 88. ¶ 2. Pro perito conjectore & viro perquam docto uſurpat Virg. ecl. 3, 184 *Eris mihi magnus Apollo.*

¶ Apollĭnĕus, *a, um*, adject. ut, *Ars Apollinea*, pro vel medendi, vel vaticinandi arre, apud Ovid. 3 Triſt. 3, 10 *Prolis Apollineæ medicamine*, i. e. Æſculapii, Idem Met. 15, 533. Er Met. 13, 631 *Intrat Apollineam ſociis comitantibus urbem*, i. e. Delum 9, 454 *Byblis Apollinei correpta cupidine fratris*, ubi *Apollineum* idem valere, ac gemellum, Dreſigius cenſet, quod ſupra poëta dixerat: *Byblida cum Cauno prolem eſt enixa gemellam.* Sed errat, Apollineus enim Caunus dicitur ab Apolline, cujus filius ex Acacalide Miletus erat, Cauni pater. v. Anton. Liberal. c. 30.

¶ Ăpollĭnāris, *e*, aliud adject. ut, *Ludi Apollinares*, Cic. Att 2, 19, qui in cultum Apollinis celebrabantur. Conf. Feſt. & Macrob. Sat. 1, 17: Et Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 123. *Apollinaris laurea*, Horat. 4 od. 2, 9. ¶ 2. *Apollinaris* etiam, & *Apollinarius*, propria ſunt: tum aliquot celebrium doctorum & epiſcoporum; rum hæreticorum, in hiſtoriis eccleſiaſticis. Inter quos Apollinarius, *Sarcolatra* dictus. ¶ 3. *C. Sulpicius Apollinaris*, qui argumenta fabularum Terentii pauciſſimis verbis expoſuit, Pertinacis imperatoris præceptor fuit.

¶ Apollĭnar, *aris*, n. ſubſt. pro fano vel luco Apollinis. Ita Gronovio legi placet ap. Liv. 3, 63 *Ubi nunc ædes Apollinis eſt* (*jam tum Apollinar appellabant*;) vulgo *circum Apollinarem. Apollinar* ut *lupanar* & ſimilia.

¶ Apollinaria, *æ*, f. herba, quæ & Strychnos, nachtſchatte. Apul. de Herb. c. 74 *Apollinaris* dicitur Plin. 10, 26, 14.

¶ Apollinariſtæ, *arum*, m. ab Apollinari Alexandrino ejusque filio homonymo dicti, horum heterodoxian amplexi. v. Iſidor. 8, 5. Reineſ. Var. Lect. 2, 17 p. 278; quo ipſo loco, quem Ἀπολλινάριον Græce laudaverat, Latine *Apollinarem* vocat.

¶ Apollŏnos, *i*, n. mentaſtrum, wilde krauſemünze. Apul. de Herb. c. 90.

APOLLŎDŌRVS, *i*, m. Ἀπολλόδωρος, Athenienſis poëta Comicus, eodem quo & Menander fuit tempore: fabulas ipſius aliquot Suidas commemorat; ut & *Apollodori Tarſenſis* tragœdias. Ex Apollodoro, quod didaſcaliæ teſtantur, tranſtulit Phormionem ſuam & Hecyran Terentius. ¶ 2. Fuit & alius *Apollodorus Athenienſis* grammaticus: cujus libri bibliothecæ, ſive de Origine Deorum exſtant, de quibus multa Salmaſius Exercit. Plinian. ¶ 3. *Apollodori tyranni* mentio apud Senecam de Beneſ. 7, 19, & de Ira 2, 4. Vtrobique jungitur Phalaridi, par videlicer pari. Conſule & Muret. 16 Var. Lect. 7. ¶ 4. *Apollodorus* quoque *Epicuri* diſcipulus celebris, κηποτύραννος dictus, quaſi ſuo regnator in horto. Laërt. lib. 10. ¶ 5. *Apollodorus Pergamenus* rhetor, Cæſaris Auguſti præceptor. v. Strabo lib. 13; Quinril. 3, 1. De his & pluribus vid. Fabric. Bibl. Gr. 2, 19; 3, 15; it. 3, 27 § 7.

APOLLONIA, *æ*, f. Ἀπολλωνία, nomen eſt celebrium aliquot civitatum in *Epiro*, in *Creta*, in *Syria*, & in *Thracia*, Plinio teſte lib. 4 & 5. Stephanus Byzant. de Vrbibus, *Apollonias* 25 percenſet. Epiri civitatem optimis legibus inſtitutam Srrabo lib. 7 prodir. Et inde eo Auguſtus ſtudiorum cauſſa ſeceſſit, ut ex Dione & Suetonio conſtat.

¶ Apolloniātæ, *arum*, m. pl. cives Apolloniæ, qui varii ſunt, prout urbes hujus nominis diverſæ. Plin. 5, 30 & alibi. *Apolloniatûm oppidum*, Idem 3, 11 de Epiro.

¶ Apolloniatĭcus, *a, um*, adj. ut, *Bitumen Apolloniaticum*, Plin. 35, 15.

¶ Apollonienſis, *e*, adject. aliud; ut, *Apollonienſis civitas*, Cic. Verr. 3, 43. conf. Tac. An 2, 47, 4.

¶ Apollōnis, *idis*, f. urbs Aſiæ minoris Straboni lib. 13 prope Pergamum & Sardes. Vnde

¶ Apollonidenſes, *ium*, Ciceroni pro Flacco c. 29, & 32; ſive *Apollonidienſes*, ut Plinius vocar 5, 30, dictos ab *Apollonidea* Lydiæ.

¶ APOLLŌNIVS, *i*, m. Ἀπολλώνιος. Sic dicti plurimi magni & erudiri homines. ¶ 1. Inter eos *Apollonius Molonis Rhodius*, apud quem Cicero adoleſcens Rhodi cum admiratione & ſtupore ipſius declamavit, quem perperam nonnulli *Molonem* appellanr, cum potius *Molonis* appellandus ſit, ut Suetonius vocat Cæſ. c. 4, ubi omnino videndus Caſaubonus eſt. p. 13 ſq. conf. Quintil. 12, 6: & Cic. in Bruto c. 91. Is Apollonius Romæ poſtea docuit. ¶ 2. *Apollonius* alius *Alabandenſis* fuit, (eſt autem Alabanda, Cariæ oppidum in Aſia) dicendi magiſter, ſummus doctor, ut eum Cicero appellat de Orat. 1, 28: qui cum mercede doceret, non pariebatur tamen eos, quos oratores evadere non poſſe judicaret, operam apud ſe perdere, dimittebatque unumquemque ad quamcunque arrem, cui aptus ipſi videretur, atque ad eam impellere talem & hortari ſolebat. *Nam qui non poteſt* (inquit cap. ſeq. Cicero) *qui vitioſe facit, quem denique non decet, hunc* (*ut ait Apollonius*) *ad id, quod facere poſſit, detrudendum puto.* ¶ 2. *Apollonius* Alexandriæ natus, & *Rhodius*, quod Rhodi degeret, appellatus; diſcipulus Callimachi, Eratoſthenis Grammatici æqualis, & mox ſucceſſor in præfectura Bibliothecæ apud Ptolemæum Evergeten: ſcripſit *Argonautica*, quæ exſtant. ¶ 4. *Apollonius Tyanæus*, maximus magus & præſtigiator ſuo tempore fuit: isque in tanta admiratione, ut vel Chriſto ipſi præferrent. Hujus vitam ita ſcripſit Philoſtratus, ut Eunapius dixerit, rectius inſcripturum fuiſſe ἐπιδημίαν εἰς ἀνθρώπους Θεῦ. v. prolegom. & paſſim notas Olearii. Add. Vopiſc. in Aureliano c. 24; Lactant. 5, 3; & Cæl. Rhod. 17, 13. Sermonis animalium peritus erat. Stans ante Domitianum repente non comparuit. Vid. Voſſ. de Hiſt. Græc. 2, 14 p. 185, qui eo in opere plures *Apollonios* ſuppeditabit.

Apologatio, Apologia, apologus &c. vide *Logus.*

ĀPŎNVS, *i*, m. fons calidis & medicatis aquis, non procul a Patavio. Sic dictus videtur, quod ſine dolore remedium afferat. Vnde Claudian. idyllio 6, quod rotum de hoc fonte agit: *Amiſſam lymphis reparant impune vigorem, Placaturque ægro luxuriante dolor.* Vid. Caſſiodor. 2. Var. epiſt. 39. Ejus aqua non modo ſalubris, ſed & fatidica credita. Idem Claudianus principio carminis: *Fons Antenoreæ vitam qui porrigis urbi*, & v. 4 *Quum tibi* (o fons) *Phœbeus carmina dictet bonus.* Adde Silium 12, 219. Vnde conſulrans Tiberius ſortes in eum fontem conjecit. Lege Suet. Tib. c. 14. Videturque huc reſpexiſſe Lucanus 7, 192, eum neſcio quem augurem de Pompeji clade ad Aponi fontem prædicere facit.

¶ Aponīnus, *a, um*, adject. ut, *Aponinæ ſortes*, quod Caſaubonus & Grurerus legunt in Vopiſci Firmo c. 3, ubi vulgo legitur *Apenninis*; id quod idem Caſaubonus etiam in Claudio Pollionis c. 10 ad hunc modum correxit, *Quum in Aponino de ſe conſuleret*, non Apennino; & interprerarur *in Aponi fonte.*

ĂPŎPHĂSIS, *is*, f. ἀπόφασις, negatio; ab ἀπόφημι, quam figuram tropum eſſe negavit Quintilianus 9, 2, exemplum ejus ponens ejusmodi: *Non agam tecum jure ſummo, non dicam, quod forſitan obtinerem.* ¶ 2. Dicirur *Apophaſis* ab ἀποφαίνω, *in lucem profero, rerum* ſeu *bonorum annotatio*, quam *Inventarium* vulgo dicunt, ſed ἀπογραφὴ proprie eſt, ein inventarium.

Apophlegmatiſmus, Apophoreta, vide *Phlegma, Phora.*

APOPHTHEGMA, *ătis*, n. ἀπόφθεγμα, Cic. de Amic. c. 1 *breviter & commode dictum*; & Offic. 1, 29 interpretatur *facete dictum*: non cujuslibet tamen, ſed oratorum, ducum, legatorum &c. ut Eraſmus monet, ein nachdencklicher ſpruch. Vt Cato dixit: *Homines nihil agendo diſcunt male agere.* Epicharmus dixit: *Sobrius eſto, & memento diffidere.* Pericles orator dixit: *Se amicum eſſe, ſed usque ad aram*, h. e. citra violationem religionis. Auguſtus in ore ſubinde habuit, σπεῦδε βραδέως, *Feſtina lente.* Apophthegmata a ſene Catone collecta, & Cæſarem *volumina confeciſſe* ἀποφθεγμάτων teſtatur Cic. Off. 1, 29 & fam. 9, 16. Exemplum Cæſaris vide in *Abſum* n. 2. Collegit Apophthegmatum ingens & utiliſſimum volumen Eraſmus, quod ſtudioſis literarum ſedulo cognoſcendum eſt.

¶ Apophthegmatĭcus, *a, um*, ἀποφθεγματικὸς, nachdencklich; ut, *Genus dicendi apophthegmaticum*, Quintil. 6, 3.

APOPHȲGIS, *is*, f. ex ἀποφυγὴ, eſt effugium ſive remedium columnæ, annulus ſcil. ferreus affixus, ne ad pondus findatur, Vitruv. 4, 7. conf. Bald. Lex. p. 11. Hodie fere eo nomine venir mollis & cava membrorum in columnis commiſſura ſuperior vel inferior.

Apoplaneſis, vide *Plănus* priori brevi.

APOPLEXIA, *æ*, f. ἀποπληξία ex ἀποπλήσσω. *percutio*, morbus ex reſolutione nervorum, der ſchlag; cui morbo, ut cæteris morbis frigidis, *materiam præparant immediate aſſiduæ crapulæ, curæque coctionem impedientes, & coacervantes in cerebro crudos & viſcoſos humores*; Peucer. *Ictum ſanguinis* Græce ἀπόπληξιν vocar Victor Iunior c. 16 in L. Annio Vero. Hunc enim tali morbo periiſſe conſentiunt hiſtoriarum conditores. Corn. Celſus 3, 26 & 27 Græce ἀποπληξίαν appellat.

¶ Apoplexis, *is*, f. Græce ἀπόπληξις, idem ſonat. Capitolinus de illo L. Vero c. 9 *Morbo, quem apoplexin vocant, correptus Lucius.* Et in vita Marci c. 14 *Lucius apoplexi arreptus periit*, ut Palatinus habet, quamvis Regius *apopleſia*, quod ex *apoplexia* eſt. De eodem Eutropius 8, 5 *Subito ſanguine ictus, caſu morbi, quem Græci ἀπόπληξιν vocant.* conf. Tertull. de Anima c. 53.

¶ Apoplectĭcus, *i*, m. ἀποπληκτικὸς, den der ſchlag gerühret hat.

APOR, antiqui dixerunt pro *Apud*, Feſt.

ĂPŎRIA, *æ*, f. ἀπορία, *dubitatio, inopia*: vel quod via πόρος non eſt, vel quod electio difficilis, die zweifelhaftigkeit, dürftigkeit; ut, *Mira me aporia torquet*, Cic. Att. 7, 21. conf. ibid. 15, 4; & 16, 8. Sirac. 27 v. 5 & ita vulgo apud Senecam epiſt. 87.

¶ Aporior, *ari*, ita vulgatus Interpres vertit ἀπορεῖσθαι, *dubitare, hæſitare*, im zweifel ſtehen, ungewiß ſeyn. Vid. 2 Cor. 4, 8; Eſ. 59, 16. Vſus & Ambroſius Serm. 85 p. 384.

¶ Aporiatio, *onis*, f. idem quod *Aporia.* Tertull. de præſcript. c. 49 *De aporiatione conceptus atque prolatus.*

¶ Aporon, *i*, n. ἄπορον, controverſiæ genus inexplicabile, ein zweifels knoten. Gell. 9, 15.

Apoſcopon, vide infra *Scopus.*

APOSIOPĒSIS, *is*, f. ἀποσιώπησις, Latine *Reticentia*, figura, qua præ affectu & indignatione pars aliqua orationis ad ſententiam neceſſaria reticetur. v. Quintil. 8, 3; & 9, 2. Sic Virg. Æneid. 1, 139

Quos ego: Sed motos præſtat componere fluctus.

Apospasmaria, Aposphragisma, Aposplenos, Apostasia, apostata, &c. vide *Spasmus*, *Sphragis*, *Splen*, *Stasis*.

APOSTĒMA, *ătis*, n. ἀπόστημα, suppuratio, ein geschwär, fit ex concursu mali humoris in certam aliquam corporis partem. Plinius 20, 3 de quodam cucurbitarum genere: *Medetur caro ejus suppurationibus, quæ Græci vocant apostemata.* Et lib. 25 c. ult. *Semen planteginis apostemata sanat.* Celsus 2, 1 *abscessus* vocat. *Abscessus*, inquit, *corporis, quæ ἀποστήματα Græci nominant.*

ĂPOSTŎLUS, *i*, m. ἀπόστολος, legatus, ein gesandter, ab ἀποστέλλω, *mitto.* ¶ 2. κατ' ἐξοχὴν vocamus ita illos duodecim, quos Evangelii per orbem universum prædicandi caussa Christus ablegavit, ein apostel, in vetustis canticis, ein zwölffboth. Tertull. de Præscript. c. 20 *Apostolos hæc appellatio missos interpretatur.* ¶ 3. Quin & alii sic vocati, qui ad prædicandum adhiberentur, quomodo Epaphroditum Paullus *Apostolum* vocat ad Philipp. 2 v. 25. Unde & *Apostola*, de qua postea. ¶ 4. *Apostoli* dicuntur vulgo, quos *dimissorias literas, dimissorios libellos* alios vocant; de quibus exstat Titulus lib. 49 D. Modestinus ICt. Lege *Dimissoriæ* D. de verb. sign. *Dimissoriæ*, inquit, *literæ dicuntur, quæ vulgo Apostoli dicuntur: Dimissoriæ autem dictæ, quod caussa ad eum, qui appellatus est, dimittitur.*

¶ Apostola, *æ*, f. fœmina Christum prædicans. Radulphus Ardens homil. in die S. Paschæ p. 367 de fœminis, quæ Christi resurrectionem discipulis annunciare jubebantur: *istæ ipsos doctores docuerunt, unde & Apostolæ Apostolorum nuncupari possunt.* Et in veteri Chronico, quod describit Silvester de Prier. in aur. ros. fer. 5 infra oct. Paschæ, Magdalena sic loquens inducitur: *Ego prædicatrix & apostola fui.*

¶ Apostolĭcus, *a*, *um*, adject. apostolisch; ut *Symbolum Apostolicum.* Et Tertullianus ita eodem loco, ex quo mox verba proferemus, *Ecclesiam Apostolicam & doctrinam Apostolicam* dixit. Prudentius Hamartig. v. 522 *Oris Apostolici testis sententia prodit.* ¶ 2. *Apostolici viri*, & interdum simpliciter, quasique substantive *Apostolici* vocabantur Apostolorum fideles & constantes in Evangelio prædicando discipuli, atque adjutores. Tertull. de præscr. adv. hær. c. 32 *Evolvant ordinem episcoporum suorum, ita ut primus ille episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverit, habuerit auctorem & antecessorem.* Paullo post: *Licet nullum ex Apostolis, vel Apostolicis auctorem suum proferant.* ¶ 3. *Apostolici* etiam hæreticorum nomen est, quod ipsi sibi indiderunt. Sed hi duorum fuere generum. Quos enim Augustinus memorat c. 40 de Hæres. vetustiores sunt. Hi *in suam communionem non recipiebant utentes conjugibus & res proprias possidentes, similes Encratitis*, quorum & propaginem eos fuisse, ad eum Augustini locum non male censet Danæus p. 109. Alii erant, in quos sua viventes ætate invehitur Bernhardus serm. 66 in Cantic. rusticanos homines & idiotas appellans, Manichæorumque dogmata quædam in iis notans. Vid. Isidor. 8, 5; & Usser. c. 8 de Christ. Eccl. success. n. 23. ¶ 4. In veterum monumentis *Apostolicus* sæpe idem est, quod Papa. Crebro ita loquitur Scriptor appendicis ad Eutropium, apud Flacium Catal. test. verit. ut inter alia p. 163 (ed. Bas. 1556.) *misso Imperatoris & Apostolici.* Rad. Ardens hom. dom. 3 post Pasch. *Hoc sequens dominus Apostolicus vocat se servum servorum Dei.* ¶ 5. Et sicut Papæ nomen cuilibet Episcopo fuit quondam commune; ita videas & *Apostolicum* usurpari pro Episcopo, ut in Epitaphio Trophimi primi Arelatensium Episcopi:

Trophimus hic colitur, Arelatis præsul avitus,
Gallia quem primum sensit Apostolicum.

in itinerario Stunicæ, quod inseritur Biblioth. Hispan. p. 632. Sic Autor vitæ Lamberti Episcopi Tungrensis, apud Grets. lib. 2 de Cruce c. 20 f. 416 *Ipse dominus Apostolicus* (de hoc Lamberto sermo est) *capite & humeris, & toto corpore nive est tectus.*

¶ Apostolatus, *ûs*, m. officium apostoli, das apostel-amt. Tertull. adv. Marc. 1, 20 *Petrum cæterosque, columnas Apostolatus, a Paulo reprehensos opponunt.* Et contra eumdem 5, 1 *Ordinato officio apostolatus.* Et Sidon. 7 ep. 4 *Apostolatus vestri patrocinio.* Et pro officio summi Romanorum pontificis. Paulus Warnefr. 4 Longob. c. 30 *Gregorii in locum ad Apostolatus officium Sabinianus est ordinatus.*

¶ Pseudapostolus, *i*, m. ψευδαπόστολος, ein falscher lehrer. Tertull. de præscript. adv. hæret. c. 4 *Qui Pseudapostoli, nisi adulteri evangelizatores.* v. Idem de Resurrect. c. 24, & contra Marcion. 4, 3.

Apostrophe, apostrophus, vide *Stropha.*

Apotelesma, apotelestus, Apotheca, vide *Telos*, *Theca.*

APOTHEŌSIS, *is*, f. ἀποθέωσις, *consecratio*, sive relatio inter divos; ut in Imperatoribus olim demortuis fiebat, quod Augustus apud Romanos instituit: cujus ritum Herodianus 4, 2 accurate exponit, die vergötterung. Conf. Demster. ad Rosin. Antiq. Rom. 3, 18. Barth. ad Æn. Gazæum p. 125 seqq. Alex. Neap. 6, 4. Voss. de Idolol. 3, 4, 17. Vocem hanc Græcam habet Cic. ad Att. 1, 16; & 12; 12 & 36; Tertull. Apol. adv. Gentes c. 34. Latini vocant *consecrari*, Plin. Paneg. c. 10, *dicari cœlo*, ibidem c. 11, & inter *divos referri*, Eutrop. passim; vide in Tito, Nerva, Trajano &c. Idem *divum appellari*, ut in Augusto idem dixit. Conjungit interdum Eutropius plures appellationes, ut in Claudio: *Post mortem consecratus est, divusque appellatus*; & in Antonino Pio: *Inter divos relatus est, & merito consecratus.* Quæ caussa aut ratio subfuerit huic ritui, ostendit Plin. Paneg. c. 11: & Lactant. 1, 15.

Apothermus, Apothesis, Apozema, Apocimo, vide *Thermæ*, *Thesis*, *Zema*, *Zyma.*

Apparatio, apparo, &c. Appareo, apparitio, apparitor &c. Appellatio, appello, *are*, &c. Appello, *ere*, Appendeo, Appendicula, appendix, appendo, Appetitus, appeto, &c. vide *Paro*, *Pareo*, *Pello*, *are*, *Pello*, *ere*, *Pendeo*, *Pendo*, *Peto.*

Appianus, &c. Appingo, Appion, vide *Appius*, *Pingo*, *Apion.*

APPIŌSUS, *a*, *um*, taubschwindlicht; forte ab *apium*, cujus herbæ semen utile in sanando hoc equorum morbo. Veget. 2, 2 *Animal appiosum*; & c. 10 *Iumentum appiosum.*

APPIUS, *i*, m. prænomen Romanum, ab apii corona, quam primus ejus nominis meruit. Cæterum in familiare & quasi gentilitium Claudiæ gentis nomen abiit. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 29. ¶ 2 *Appius Claudius Cæcus*, in veteri Romana historia nobilis, disturbata maxime cum Pyrrho pace. De quo Ovidii illud est Fast. 6, 203, cum de Bellona hoc dedicata auctore verba faceret: *Appius est auctor: Pyrrho qui pace negata Multum animo vidit, lumine captus erat.* Inter priscos oratores eum Cicero commemorat in Bruto c. 14: qui & alibi ejus mentionem fecit. vid. infra *Claudius.* ¶ 3. Fuerunt & alii plures in gente Claudia hoc prænomine, de quibus Sueton. Tiberii vita prioribus capitibus 4. Nam duxit Tiberius ex hac stirpe paternum juxta atque maternum genus. ¶ 4. *Appii os habere*, Vatinius ad Cic. 5 epist. 10 dixit, id est *impudentem esse.* Sed incertum, de quo ibi Appio loquatur. ¶ 5. Ad *Appium Pulchrum* exaratus est liber tertius epist. fam. Cic. qui *Cæci* fuit trinepos.

¶ Appia, *æ*, f. absolute, & *Appia via*, lapidibus strata, a Roma ferens Capuam, & inde Brundusium usque, opus Appii Claudii Cæci. v. Liv. 9, 29. Horat. 1 Serm. 5, 6 *Minus est gravis Appia tardis*, subaudito *viæ* vocabulo. conf. Cic. ad Att. 8, 16 &c. Stat. 2 Silv. 2, 12

Appia longarum teritur regina viarum.

¶ Appias, *ădis*, f. Patronym. Variis applicari potest. Ovidius de Arte am. 1, 83 *Appias expressis aëra pulsat aquis*, ubi Aqua Appia i. Claudia (quo nomine potior est) intelligitur. Et de Remed. Am. v. 660 *Non illas lites Appias ipsa probat*, id est Venus, cujus templum in foro C. Cæsaris fuit, juxta aquam Appiam. Ovidius de Arte 3, 451

Has, Venus, e templis multo radiantibus auro
Lenta vides lites, Appiadesque Deæ.

Ubi Cæl. Rhodiginus Antiq. Lect. 12, 1 per *Appiadas Deas* Pacem, Pallada, Concordiam, Venerem, Vestam intelligendas putat. Sed Heinsius *Appiades tuæ* legit & meretriculas intelligit. Rectius Bentl. ad Hor. 1 O. 22, 14 & Burm. ad l. c. Ovidii statuas nympharum intelligunt, aquas ore, papillis &c. ejaculantes. Ad Deas hasce allusit Cic. fam. 3, 1 ad Appium: *Minervam non solum Pallada, sed etiam Appiada nominabo.* vid. Corrad. ad h. l.

¶ Appiānus, *a*, *um*, adject. ut, *Appiani legati*, Cic. fam. 3, 7. Sic *Appiana mala* refert in aliis pomorum generibus Plinius 15, 14, ab Appio insitore nominata.

¶ Appianus, *i*, m. subst. Alexandrinus, scriptor historiæ Romanæ de bellis civilibus, de quibus exstant libri quinque, præter libros Illyricum, Celticum, Libycum, Syriacum, Parthicum, & Mithridaticum bellum complectentes. Vixit temporibus Hadriani principis, quod ipse in Syriac. p. 83 ed. Car. Steph. prodidit. v. Voss. de Hist. Gr. 2, 13. ¶ 2. *Appiani* populi Plin. 5, 29; Cic. fam. 3, 9.

¶ Appianum, *i*, n. pigmenti sive coloris viridis genus Plin. 35, 6.

¶ Appiĕtas, *ātis*, f. Hoc nomine Tullius fam. 3, 7 lepide utitur pro nobilitate Appiorum, qua gloriabantur, quam negat apud se multum valere.

Applaria, Applaudo, applausus, &c. Applicatio, applico, &c. Applodo, Apploro, vide *Apalar*, *Plaudo*, *Plico*, *Plaudo*, *Ploro.*

APPLŪDA, *æ*, f. (sunt &, qui *Apludam* scribant) milii est & panici, & sesami purgamentum, quemadmodum Plinius scripsit 18, 10, die hülsen vom hirsen und dergleichen gewächs. ¶ 2. Nonius 2, 11 itemque Gellius 11, 7 auctores sunt, frumenti furfures rusticos veteres *apludam* dixisse, kleyen. Nævius apud Festum: *Non hercle appluda est hodie, quam tu, nequior.* vide Burman. ad Phædr. 4, 17, 4. ¶ 3. Sunt quoque apud Festum, *qui appludam sorbitionis liquidissimum putent genus, quod flatu dejiciatur & quasi applodatur*, ein supplein.

Applumbo &c. Appluo, Apporrectus, Apposco, Appositus, Appotus, vide *Plumbum*, *Pluo*, *Rego*, *Posco*, *Pono*, *Poto.*

Apprecor, Apprehendo, &c. Appretio, Apprimo, Apprimis, e, Approbo, &c. Approbro, Appromitto, Approno, Appropero, Appropinquo, approximo, &c. vide *Precis*, *Prehendo*, *Pretium*, *Premo*, *Prior*, *Probus*, *Probrum*, *Mitto*, *Pronus*, *Properus*, *Prope.*

Appulejus, Appulsus, Appulus, vide *Apulejus*, *Pello*, *ere*, *Apulia.*

Aprarius, Apricatio, &c. Apriculus, vide *Aper*, *Apricus*, *Aper.*

APRĪCUS, *a*, *um*, soli expositus, an der sonnen gelegen, quasi ἄνευ φρίκης, h. e. horroris expers; vel ab *aperiendo*, quasi *apericus*, id est, soli apertus, quod Salmasio placet ad Solin. f. 990, ubi simul docet, apricum vocari non omnem soli expositum locum, sed eum demum, qui soli tepido, leni, temperato, non torrentissimo patet. *Apricus campus*, Horat. de Arte v. 162. *Terra aprica*, Virg. Æn. 6, 312. *Colles aprici*, Id. Ecl. 9, 49. Tibull. 1, 4, 15. *Annus in apricis maturat collibus uvas.* Horat. 1 epist. 6, 24 *Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas*, es ist nichts so klein gesponnen, es kommt doch endlich an die sonnen. *Aprici flores*, Id. Od. 1, 26, 7: *flatus*, warme winde, Colum. 1, 5. *Aprici senes*, Pers. Sat. 5, 179, die nach dem warmen kriechen: Amant enim senes apricari deficiente calore nativo: & eo fine in ædibus habebant *solaria* sive *heliocaminos* veteres. Erantque hæ ἡλιώσεις sive *insolationes* (ita enim vocabant) inter præsidia valetudinis: de quo Mercurialis in arte Gymnast. itemque Torrent. ad illud Horatii 1 Ep. 20, 24 *Corporis exigui, præcanum, solibus aptum.* Graduum quoque patiens hoc adjectivum est. Columella 11, 3 *Locis apricioribus.* Idem 9, 14 *Apricissimo die.*

¶ Ăprīcor, *ari*, in aprico esse, an der sonnen liegen. Cic. Tusc. 5, 32 *Alexander officerat Diogeni apricanti.* Varro ap. Nonium 2, 65 *Quotidie hyeme in sole apricari.* Colum. 8, 4 *Habere clausam* (gallinam) *oportet amplum vestibulum, quo prodeat, & ubi apricetur.* ¶ 2. Paulinus Iambo ad Cytherum activa forma posuit v. 311

Martinianum suscipit fraternitas, Tectoque apricat & cibo.

Ubi nota *Apricare* pro *fovere*, *refocillare* dictum esse, quamvis duriuscule, ut nobis videtur. Active etiam Palladius dixit 1, 38 *Ventis frigidioribus altus paries resistat, qui locum possit defensis sedibus apricare.*

¶ Apricatio, *ōnis*, f. die wärmung an der sonnen. Cic. 7 Att. 11 *Unam tecum apricationem in illo Lucretino tuo sole malim, quam regna.* Id. de Senect. c. 16 *Apricatione calere.* Colum. 8, 8 *Ad apricationem egredi.* Sic dicere possumus: *Apricatione candefacere*, bleichen.

¶ Aprĭcĭtas, *ātis*, f. die wärme, sommer-wetter. Iustin. 36, 3 de balsameto Hierochuntino: *Non minor loci ejus apricitatis, quam ubertatis admiratio est: quippe cum toto orbe regionis ejus ardentissimus sol sit, ibi tepidi aëris naturalis quædam, ac perpetua apricitas inest.* Minus bene codices quidam vulgati *opacitatis*, & *opacitas* hic habent. *Apricitas diei*, Colum. 7, 4 pro calore, ein warmer tag. *Regio apricitatis inclytæ*, Plin. 6, 16.

ĂPRILIS, *is*, m. der april, mensis, quem ab *aperiendo*, quasi *Aperilem*, quod ver tum omnia aperiat; sive ut Varronis apud Censorinum c. 21 verba sunt, *quod tunc fere cuncta gignantur, & nascendi claustra natura aperiat*, veteres dictum voluerunt. Quod minus verisimile tamen Iof. Scaligero duabus caussis videbatur. Primum, cum annus initio 10 tantum mensium fuerit, non possunt mentes fixas stationes temporum habuisse, sed eos semper vagos fuisse necesse est. Quo factum, ut Aprilis semel tantum in tempus vernum incideret, & post duodecim annos Romuleos, hoc est, Lunares decem in orbem demum rediret. Deinde, ea nomina, quæ a verbis desendunt, penultimam corripiunt; ut *probabilis, utibilis* & ex eo *utilis*; *faciòlis* sive *facilis*: quam producunt, quæ a nomine derivantur; ut *equus equilis*: *ovis ovilis*: *caper caprilis*: exceptis tamen paucis, ut *humus humilis*, & si quæ alia sunt. His ita constitutis existimabat *Aprilem* potius ab *Apro*, hoc est, *porco* dictum fuisse. Ve enim Athenis erat ἑλαφηβολιών, hoc est, *cervilis mensis*: ita *Aprilis* καπρηβολιών, sive καπροβολιών Romanis fuit. Hæc a Scaligero se accepisse Janus Rutgersius ad Horatii 4 od. 11 refert, eaque valde probata fuisse præceptori suo Gerardo Vossio, ibidem commemorat. Etiam Ovidius cum Fast. 4, 61 sqq. de nomine hujus mensis disputat, illam eorum rationem, qui ab aperiendo deducunt, non obscure rejicit; sed illos tamen sequitur, qui a Græco ἀφρὸς, *spuma*, dictum tradiderunt: quod scilicet mensis ille Veneri, quæ de spuma maris nata, sacer esset. Et est Horatius quoque in ea opinione in illa ipsa od. 11 l. 4 v. 15, cum ait:

Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem.

Nam *Venus marina* Aphrodite est, sive de spuma nata. Carolo magno dictus hic mensis, der oster-monat: quam appellationem adhuc Saxones quidam retinent. ¶ 2. Adjective Cic. fam. 1, 9 *Nonis aprilibus mihi est senatus assensus*. Et 3, 11 *Dies erat adscripta nonarum aprilium*. conf. Ovid. Fast. 4, 621.

Aprinus, vide *Aper*.

APRONIVS, *i*, m. nomen Romanum. v. Cic. Tac. &c.

¶ Apronianus, *i*, m. idem, Tac. A. 1, 76, 6. v. Burm. ad Quint. 7, 2 p. 702. ¶ 2. Adject. *Apronianum Senatus consultum*, apud ICtos. Et apud Plin. 15, 25 *Ceraforum Aproniana maxime rubent*.

¶ Apronia, *æ*, f. Plautii Silvani conjux. Tac. An. 4, 22, 1. ¶ 2. *Apronia* herba, *quam proprie Bryonium vocant*, ſtickwurtz. Plin. 23, 1.

APROXIS, *is*, f. herba, *cujus radix e longinquo concipit ignes*, Plin. 24, 17.

APŬVCO, *onis*, f. alias faxifraga, ſteinbrech. Apul. de Herb. c. 97.

Aprugnus, vide in *Aper*.

APSIS, vel Absis, *ĭdis*, f. ἄψις, Homero est ligneus circulus rotæ, in quo figuntur radii, der bogen am rad, die felgen; *rotæ curvatura*, ut Ovidius Met. 2, f. 108 appellat in descriptione solaris currus. ¶ 2. Et curvatura fornicis ita appellatur, der gewölbe-bogen. Plin. 2 epist. 17 *Annectitur angulo cubiculum in apsida curvatum*. Invenies & apud Paullinum sæpius epist. 12, ubi ecclesiarum structuras describit, ex quo Salmasius ad Solin. p. 853 docet, apsidem esse cameram, intra quam reliquias martyrum veteres sacraverint. Augustin. epist. 203 *In futuro Christi judicio, nec apsides quadratæ; nec cathedræ velatæ*. ¶ 3. Anastasio Bibliothecario *Aspida, aspidæ*, dicitur: qui infinitis locis eo vocabulo usus est, quod ad Spartianum Salmasius observat p. 148. ¶ 4. Plinius in stellis *absides* vocat punctum circumferentiæ summum; quem flexa ex Arabica voce astrologi *augem* appellant: ut lib. 2 c. 15 *Prima circulorum, quos Græci absidas in stellis vocant*. Et mox: *Ergo ab alio cuique centro absides suæ exsurgunt*. v. Voss. 2 de Vit. serm. p. 177. ¶ 5. *Apsides* etiam sunt lances rotundæ escariæ, schälgen, ſchüſſelgen. Vlpian. l. 19 § 6 ff. de aur. arg. leg. *Aurea emblemata, quæ in absidibus argenteis sunt*. Conf. l. 32 § 1 ff. eod.

APSYCTVS, *i*, m. ἄψυκτος, ex *a sine* & ψύξις, *frigus*; gemmæ species Plin. 37, 10.

APTĔRA, *æ*, f. Cretæ oppidum, *Apteria* Ptolemæo, *Apteron* Plinio 4, 12. Nomen Stephanus dicit esse a Sirenibus, quæ exutæ pennis, cum victæ ibi essent a Musis cantu, in mare deiluerunt.

Aptitudo &c. Aptoton, Aptus, vide *Apiscor, Prosis, Apiscor*.

ĂPVA, *æ*, f. pisciculi minimi genus, ein meergrundel, grundling. Gesner. Vide *Aphya*. *Apua cobitis*, ἄπυα κωβιτις, ſtinckt, ſtinckling. *Apua Phalerica*, ἄπυα φαληρικη, weiſſiſch. Hadrian. *Patina de apua*, Apic. 4, 2. ¶ 2. *Apuæ* meerseelen dicuntur, etiam nostrates pisciculos a parvitate dictos, meerseelen, vocant meerlueßaen. *E pluvia nasci* air Plin. 31, 8. ¶ 3. Est & *Apua* oppidum Liguriæ, in Thusciæ confinio, quæ hodie *Pontremoli*; Vnde

¶ Apuani, *orum*, m. pl. Ligures apud Livium 40, 41.

ĂPVD, præpos. bey, an, neben, ex *wori*: subservit nominibus localibus & personis. Localibus addita habet quamdam cum *ad* vel *prope* vel *juxta* vel *in* cognationem; ut Cic. fam. 15, 3 *Apud oppidum Cybistra castra feci*, &, *ad Cybistra quinque dies commoratus sum*. Id. apud Nonium 2, 1 *Cato apud focum sedens*. Ibid. Sisenna: *Apud ignem*, am feuer. *Apud forum* pro *in foro*, Ter. And. 1, 5, 20; & 3, 1, 3, am marckt. *Apud me domi*, pro *domi meæ*, bey mir. Id. Heaut. 3, 1, 21. Sic *Apud seculum prius*, Id. Eun. 2, 2, 15, bey unſern vorfahren. ¶ 2. Personis addita particula interdum idem esse videtur quod *cum*: ut Cic. fam. 1, 2. *Eo die casu apud Pompejum cœnavi*. Interdum idem quod *a*: ut Cic. Off. 2, 24 *Hæc apud majores nostros facilitata*. Interdum idem quod *coram*: ut Nepos 19, 3, 3 *Causam apud regem dicere*. In his omnibus Germani bey. ¶ 3. Peculiare est in veteri Inscriptione Romæ: VT ET EGO POSSIM DVLCIVS ET CELERIVS APVD EVM PERVENIRE. Vbi manifeste *apud* pro *ad* ponitur. conf. Borrich. Cogitat. de L. L. p. 48. ¶ 4. Terentio frequens & illud est, *Apud se esse*, i. e. *animo præsenti & minime turbato*; quod & Germanice dicitur, bey ſich ſelbſt ſeyn, c. gr. And. 2, 4, 5 *Proin tu face, apud te ut sies*; Vbi Donatus: *Præparatus sis, cui contrarium: Non sum apud me*. Nempe *apud se non esse* perhibentur, quibus confusus & interceptus quodammodo animus metu ac formidine aut ira etiam est: ut contra *esse apud se*, qui recte constant sibi & fiduciam habent & quieti sunt. Idem Comicus And. 5, 4, 35 *Vix sum apud me: ita animus commotus est metu*. Et Heaut. 5, 1, 48 *Præ iracundia non sum apud me*. Conf. Photin. 1, 4, 27; & Hec. 4, 4, 85. Sic *redire* dicuntur *ad se*, qui colligunt animum atque recipiunt. Idem iterum Andr. 3, 5, 15 *Sed paullulum sine ad me ut redeam: jam aliquid dispiciam*. Elegans & illud est, *Apud animum cogitare, statuere, instituere*, pro *in animo*, vel *secum*. vid. Salluſt. de Rep. ord. 2, 14; Liv. 6, 3. ¶ 5. *Apud* ita urbium & regionum nominibus addi consuevit, ut nostratium *in*, vel genitivum Latinorum exprimat. Eutropius 5, 4, 1 *Sylla Archelaum apud Piræum obsedit*, id est in Piræeo, cujus muris inclusus erat Archelaus. Id. 6, 17 *Pharnaces Pompejo in auxilium apud Thessaliam fugrat*: sed Pharsalici campi in ipsa Thessalia. Et 7, 13 pr. *Vespasianus factus apud Palæstinam imperator*. Sic Tac. An. 4, 13, 2 *Apud Asiam*. Id. 3, 71, 2 *Apud Antium* pro Antii. Suet. Fl. Vesp. 5, 9 *Apud Judæam*. Plaut. Epid. 2, 2, 67 *Apud Thebas*. ¶ 6. In lapidibus interdum *aput* scribitur per t. vid. Cellar. Orthogr. p. 88. ¶ 7. *Ad* pro *apud* passim optimis auctoribus usurpatur, ut Liv. 2, 10 *Rem ausus, plus famæ habituram ad posteros quam fidei*; 3, 10 *jactata per aliquot dies tum in Senatu res, tum ad populum est*. v. Drakenb. ad Sil. 13, 606; ad Liv. 7, 7. Heinſ. ad Ovid. 4 Fast. 310.

APVLEIVS, seu Apulejus, *i*, m. Multi hoc nomine fuerunt, quod Onomasticon Glandorpii docebit. Sed in his maxime celebris *L. Apulejus Madaurensis*, qui & scriptis latine libris inclaruit, in quos notas habemus Beroaldi, Stewechii, Colvii, Elmenhorstii, Woverii, Pricæi, aliorum. Floruit sub Antoninis imperatoribus. ¶ 2. Fuit & quidam alius Tiberii ævo, *Apulejus Celsus*, Centuripinus Siculus, medicus celebris, quem Scribonius Largus præceptorem suum & Valentis vocat: Marcellus vero Empiricus, qui sub Theodosio Gratianoque vixit, inter medicinæ artis auctores Latinos recenset. v. Colvius in vit. Ap. Madaur.

¶ Apulejus, *a, um*, adject. ut, *Apulcja lex*, Cic. de Orat. 2, 25 & 49.

APŬLIA, *æ*, f. Ἀπουλία; regio Italiæ Hadriatico finitima, abundans ovibus, quarum lanæ Martialis palmam tribuit Apophoretis epigr. 155 ita scribens:

Velleribus primis Apulia, Parma secundis
Nobilis; Altinum tertia laudat ovis.

Cic. de Divin. 1, 43 *Apulia maximis terræ motibus conquassata*. Descriptionem vide ap. Plin. 3, 11. ¶ 2. Tertull. de Spect. c. 20 *Deus etiam extra cameras, gradus & apulias oculos habet*, i. e. sine foribus, ab *a* & πύλη. v. ibi not. Fr. Junii & Iac. Pamelii.

¶ Apŭlus & Appulus, *i*, m. ein Apulier. Lucan. 5, 380

Apulus Hadriacas exit Garganus in undas.

¶ Apulum, *i*, n. Daciæ urbs, Ptolemæo 3, 8, quæ pluribus videtur esse *Alba Iulia*, Weiſſenburg in Siebenbürgen.

Apus, *odis*, vide *Podes*.

ĂPŬRĔTVS, *i*, m. febri carens, der kein fieber hat. Th. Prisc. lib. 2 *Si apyreti fuerint*.

ĂPŸRĪNVS, *a, um*, Ἀπύρινος vel ἀπύρηνος, carens nucleo, ohne kern, ab *a* & πυρήν, i. e. nucleus sive illud ligneum osseumque in pomo. Colum. de Arbor. c. 23 *Ea res dulcem & apyrinum fructum facit*. Sen. epist. 85 *Apyrina dicuntur; non quibus nulla inest duritia granorum, sed quibus minor*. Adde notas Lipsii. Martial. 13 epig. 42 *Non tibi de Libycis tuberes & apyrina remis*: sc. mala.

APŸRON, *i*, n. sulphuris præstantioris genus, Plinio 35, 15. Celsus 5, 18 n. 13 in malagmate ad strumas: *Sulphuris ignem non experti, quod ἄπυρον vocatur, pares portiones*.

APYRŌTOS, *i*, m. Ἀπύρωτος, gemma carbunculus, ein carfunckel. Plin. 37, 7 *Principatum habent carbunculi, a similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id a quibusdam apyreti vocati*.

ĂQVA, *æ*, f. ὕδωρ, wasser. Varro L. L. 4, 26 deducit ab *æquitate*, h. e. planitie in his verbis: *Aqua, quod æqua fumma*. Ludit Festus, *Aqua, a qua juvamur*: & addit: *Aquam & ignem accipere nuptas, quia hæ duæ res humanam vitam maxime contineant*. conf. l. pen. § 1 ff. de donat. inter vir. & ux. Optime Vossius Etym. p. 37 cum Caninio fentit originem esse a *fysione* quasi ἀ χοά. *Aqua viva*, Varro R. R. 1, 11; *flavialis*, flieſſend oder bach-waſſer. Colum. 6, 22 *nivalis*, ſchnee-waſſer. Gell. 9, 5; *pluvia*, Plin. 16, 11; *pluvialis*, Ovid. Met. 8, 335; *cœlestis*, regen-waſſer. Colum. 12, 11; Liv. 44, 38. Sed *Aqua canalibus immissa*, Colum. 9, 5, röhr-waſſer. *Aqua candens*, ſiedheiß waſſer. vide *Candeo*. *Aqua manualis*, Tertull. Apol. c. 39. Petron. c. 27 *Aquam poposcit ad manus*. Fabius pictor: *Aquam manibus pedibusque dato*. Ver. Gloss. *Aqua manibus*: ὕδωρ πρὸς χεῖρας, hand-waſſer. Ita nullo adjecto verbo dicere solebant veteres. v. Turneb. Advers. 1, 14. *Aqua intercus*, die waſſerſucht, Cic. Off. 3, 24; & Plaut. Men. 5, 4, 3; *Aqua inter cutem*, Cell. 2, 8; *subter cutem fusa*, Plin. 7, 18. *Aqua & igni interdicere alicui*, i. e. rebus ad vitam humanam pertinentibus, in die acht thun, verbannen. Cæs. B. G. 6, 43. conf. Cic. fam. 11, 1; & Iudor. 5, 27. Claudian. de Cons. Hon. 4, 479 *Sitiens inclusaque vallo Ereptas sibi quærit aquas*: De obsessis, quibus adempta aquandi copia est. ¶ 2. *Valentissimum elementum* aquam Thales dixit, ut Seneca refert Nat. Qu. 3, 13. vid. & Plin. 37, 5. Ipse Seneca sub finem dicti libri; *Nihil est tam violentum & incontinens sui, tam contumax infestumque retinentibus, quam magnæ vis undæ, &c.* Idem Thales rerum omnium principium, aquam statuit. Hinc Oceanus Deorum & hominum parens poëtis. vid. Coquejus ad Aug. de C. D. 8, 2 p. 717; & Barth. ad Claud. Conf. Hon. 4, 23, & ad scriptores venaticos p. 187. ¶ 3. *Aquis pervie* summum & ultimum exitium existimatum vereribus: quippe quod non tantum vitam adimere, sed animam ipsam extinguere crederetur. Serv. ad Æn. 1, 96

Extemplo Æneæ solvuntur frigore membra, Ingemit.

INGEMIT, inquit, *non propter mortem, sed propter mortis genus. Grave est enim secundum Homerum, perire naufragio: quia anima ignea est, & exstinguividetur in mari, id est, elemento contrario*. Add. de la Cerda ad h. l. & Synesius epist. 4 circa medium & quos laudat Burmannus ad Petron. c. 103; Drakenb. ad Sil. 17, 262; it. Observat. Halens. 7, 5. ¶ 4. *In aqua scribere* Catull. 71, 4 prov. ut *in vento scribere*. *Aquam perdere*, ap. Quintil. 11, 3 pro perdere tempus; sumtum a *clepsydris*, de quibus f. l. Ab iisdem Cic. de Off. 3, 33 de Epicuro: *Dicit ille quidem multis locis, sed aqua hæret, ut ajunt*, es haftet, will nicht fort. Iterum 2 ad Quint. Fr. 7 *In hac caussa mihi aqua hæret*, i. e. netzio quid statuam,

probem,

probem, sequar. Ad judiciarias clepsydras pertinet quoque. Apulej. Apol. p. 298 Elm. *Tu interea dum legit, aquam festine.* Ibid. p. 292 *Pro accusationis longitudine largiter aquæ superesl.* Sic & p. 333 *At tu licebit, aquam finas fluere.* Cum itaque necesse esset hærere aquam, cum testimoniis firmanda & demonstranda res esset; inde quibusdam nata hæc locutio, ut *aqua hærere* diceretur, quoties res expedita & clara non esset. Salmasius ad Solin. f. 717 metaphoram ductam existimat ab aqua, quæ in fulcis & colliciis hærebat, nec educebatur. Male enim habet, ubi aqua hæret in illis locis, unde debebat educi. Sunt autem colliciæ fulci ampliores, qui interponebantur ad educendam aquam in fossas. Atque hinc corrigere jubet & explicare locum ex Cælii ad Cic. 8 epist. 5 *Sane tamquam aqua in colliciâ omnia jam adhæserunt:* Editus alias: *Sane tamquam in quodam filice jam omnia adhæserunt:* quamquam & hic mira est lectionum varietas. Non multum ab hac correctione abfuerat Manutius, cum illi placeret scribi: *in quodam incili i. o. a.* Non autem audiendus Herm. Neuwaldus, qui in exegesi exam. Sagar. originem proverbii refert ad morem examinandi per aquam. ¶ 5. *Aquam a pumice postulare*, proverbialiter etiam Plautus dixit Perf. 1, 1, 42. Significat autem frustra petere vel ab egente, vel tenace & avaro. Sed *Aquam & terram poscere, γῆν καὶ ὕδωρ αἰτᾶν*, apud Græcos idem est ac bellum alicui inferre, ut ex Æschine apparet. Hinc Livius 35, 17 *Persæ aquam terramque a Lacedæmoniis petierunt, &c.* vid. Chil. Cæterum *Aquam petere*, itemque *fumere* verecundus & honestus sermo est; pro *ventrem aut veficam exonerare.* Nam id qui fecissent, lavabant manus. Petron. c. 27 *Exonerata vesica aquam poposcit ad manus.* Vide Scalig. ad illud Propertii 4, 3, 36 *Quot sine aqua Parthas millia currat eques.* Itemque Gruterum ad illud Martialis 1 epigr. 109 *Deponi monet & rogat lavari.* Vbi etiam nonnihil observat de aquæ in lupanaribus usu: nam & post nequam opus lavabantur; de quo Casaubonus ad Lampridium. Hinc capiendum illud Ciceronis pro M. Cælio c. 14, cum Appius Claud. Cæcus Clodiam impudicam post alia ita quoque alloquitur: *Ideo aquam adduxi, ut ea tu inceste uterere?* Adduxit enim Anienen aquam in urbem Claudius, qua illa abutebatur ad abluendum corpus impura Venere inquinatum. Quamquam & matronas a concubitu cum viris purificasse se Suetonii locus suadere videtur Aug. c. 49. De fumendi *aquam* ritu videndus & Mercurialis 6 Var. Lect. 6, ubi quod Scaligerum ait a vero scopo aberrasse, ad Ovidii locum referendum est de Arte am. 3, 620

Sumendæ detur cum tibi tempus aquæ.

quem Scaliger de exoneratione vesicæ, Mercurialis rectius de aquæ post initam Venerem usu exponit. Conf. & T. Fab. ad prima Scal. p. 9. Neque dissimulandum illud hoc loco, falli Scaligerum & in eo, quod scribit, ipsam *aquam* veteres ibi pro *urina* posuisse, tametsi hoc illi accedant Wowerius observat. ad Petron. p. 132. Georg. Erhardus (seu Lundorpius) Symb. ad eund. p. 665; & Alb. Gentil. c. 13 lect. Virg. p. 119, qui & *aquam per pedes fluentem*, de qua Plinius 30, 7 extr. huc trahit. Certe loci, quos viri docti hic afferunt, illud minime evincunt. Nam *petere aquam* apud Petronium, cum veficæ exoneratio intelligitur, vim habet synecdoches, qua ponitur consequens pro antecedente, ubi aqua elementum notat, quo se abluebant ab opere illo redeuntes. Apud Plinium vero *aquam per pedes fluentem*, nihil obstat, quo minus cum Dalechampio interpretemur aquam, qua fordidi pedes abluuntur. Fatebimur interim, aquam pro urina usurpari Germanis, ut cum dicimus, das wasser abschlagen, das wasser besehen. conf. Burm. ad Petron. 94 p. 452. *Aquam fumere* sensu obsceno ap. Ovid. de Arte Am. 3, 96, ubi vid. Heins. ¶ 6. *Aquæ κατ' ἐξοχήν* de thermis. Vt *Aquæ Sextiæ*, ap. Vellej. 2, 12, 4, & Plin. 3, 4: *quas Bajas Sextias* Sidonius dixit in Narbonensi Carm. 23, 131, nam quælibet thermæ & *Bajæ* appellabantur; *Aquæ Sinuessinæ* ap. Tac. Hist. 1, 72, 7. Sed *Aqua Marcia, Claudia* &c. sunt aquæ ductus. De Marcia speciatim v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 195 sq. ¶ 7. *Aquai* genitivus antiquus, frequens apud Lucretium 1, 283, 284, 307, &c.

¶ Aquula, *æ*, f. diminutivum, ein wenig wasser. Plaut. Curcul. 1, 3, 3 *Suffundam aquulam.* Cic. de Orat. 2, 39 *Vbi non secluſa aliqua aquula tenetur, sed unde universum flumen erumpat.* Add. ibid. 1, 7.

¶ Aquālis, *e*, adject. idem ac *aquaticus.* Laudatur Sidon. 8 ep. 6 *Mos est piratis per aquales & cruciarias pœnas necare.* Sed melius al. *equales.*

¶ Aquāle, *is*, m. subst. vas, ex quo aqua datur manibus, confessuris ad mensam, ein wasserfaß, handfaß. Plaut. Cure. 2, 3, 33 *Datin' illi sellam, ubi adsideat cito, & aqualim cum aqua?* conf. Id. Mil. 3, 2, 38; Varr. L. L. 4, 25.

¶ Aquānus, *a, um*, idem ac aqualis, wässericht. Tertull. de carne Christi c. 9 *Origo carne terrena, sanguine aquana.*

¶ Aquārius, *a, um*, ad aquam pertinens, zum wasser gehörig; ut, *Aquarius sulcus*, Colum. 2, 8, die wasser-furche; quia in agro fit ad aquas educendas. Græci hos sulcos ἔλικας vocant. Cicero in Varin. c. 5 *Aquariam provinciam* dixit officium aut onus aquæ ducendæ. Plin. 18, 28 *Aquariæ cotes.*

¶ Aquārius, *i*, m. subst. ὑδροχόος, signum Zodiaci, der wassermann. Cic. Nat. D. 2, 44 *Aquarii dextra totusque Aquarius.* Horat. Serm. 1, 1, 36 *Inversum contristat Aquarius annum.* conf. Manil. 4, 257 & 789. ¶ 2. *Aquarii* in ICtorum libris etiam custodes aquarum ὑδροφύλακες denotant, qui alias *Castellarii:* Lipf. ad lib. 15 Ann. Tac. p. 230, & *Curatores aquarum.* Aringh. T. 1 Rom. Subterr. 2, 1 § 29 p. 129. ¶ 3. Item qui aquam important domum, wasserträger, Iuvenal. 6, 331 *Veniet conductus aquarius.* ¶ 4. *Aquarii* sunt aquileges, artifices, wasser-künstler, wasser-leiter. Cælius Cic. 8 epist. 6 *Nisi ego cum tabernariis & aquariis pugnarem*, quia ædilis erat Cælius, cui cum opificibus semper est negotium. Adde Frontin. de Aquæduct. lib. 1 p. 224. ¶ 5. *Aquarii* dicti hæretici nonnulli, quod solum aquam in sacræ cœnæ calice distribuebant. Cæl. Rhod. 18, 40. Cypr. ep. 63. Epiph. Hær. 46. ¶ 6. Præcipue hoc nomine appellabantur, qui in lupanaribus impuris mulieribus aquam ministrabant, qui & *Bucariones* dicti; ut in glossario veteri: *Bucario, πορνοδιάκονος*: quamquam ibi Barthius p. 1293 ad Claud. scribendum putat *Acario*, hoc est, *Aquario.*

¶ Aquarium & Aquariolum, *i*, n. Græce ὑδρεῖον, locus in culina, in quem fordida aqua jactatur, die gosse, pos-stein, spülgelte, ¶ 2. Dicitur & hoc nomine locus in flumine, aut aqua alia, in quem pecudes potum aguntur, die tränke, schwemme. Cato de R. R. c. 1 *Aquarium bonum.*

¶ Aquariŏlus, *i*, m. meretriculæ ministrator per diminutionem ad contemtum, sic dictus, ein huren-knecht, schwamm-drucker, kuppler, πορνοδιάκονος. Festus: *AQVARIOLI dicebantur meretricum impudicarum sordidi officiales.* Talem designat Lampridius Commodo scribens c. 2 *Aquari gessit, ut lenonum minister.* v. ibi Casaub. itemque Salmas. ad Vopiscum p. 515. Iidem & lenonum vices fungebantur, & conditiones meretricibus conciliabant. Tertull. Apol. c. 43 *Lenones, perductores, aquarioli*, &c. Hinc vetus Lexicon: *Aquaculat*, i. e. lenocinatur, vid. Taubm. ad Plaut. p. 1049; Turneb. Adv. 14, 12. ¶ 2. Alii *Aquarioli*, qui in stupro uxorum connivent, βαλλάδες, wilde hörnerträger. Qua ratione & Apul. Apol. p. 323 *Ruffinum uxoris suæ aquariolum* videtur vocare. vid. Scip. Gentil. ad Apul. Apol. p. 378, ubi lenones, aquariolos & perductores distinguit.

¶ Aquor, *atus sum, ari*, nach wasser gehen. Virg. Georg. 4, 193 *Sub mœnibus urbis aquantur.* Cæs. Civ. 1, 78 *Aquebantur agre*, sie hatten die tränke weit. Liv. 44, 40 & Front. Strat. 3, 7, 1 *Aquabantur ex eo flumine.* Sallust. Iug. c. 93 *Miles castris aquatum egressus.*

¶ Aquātus, *a, um*, aqua dilutus, gewässert; ut, *Potio aquata: vinum aquatissimum*, Augustin. Confess. 6, 2. Pro quo Petrus Culmiacensis 2 Mirac. 28 *adæquatum vinum* dixit. *Lac aquatum*, Cæl. Aurel. chron. 4, 3; *aquatius*, Plin. 28, 9. *Aquatius medicamentum*, Sen. Q. Nat. 1, 3. Ita *aquatius & dilutius* sensu metaphorico conjungit Hier. ad Phil. v. 20. *Collyrium aquatissimum*, Scrib. Larg. Compos. 26. ¶ 2. *Fructus olearum aquati*, i. e. humore nimio laborantes olivæ, wässericht, Pall. 1, 6, 9. Et 4, 1, 1 *Cum vites non aquato, sed spisso humore lacrimabunt.*

¶ Aquate, adv. idem. Superl. Cæl. Aurel. chron. 1, 4 *Vinum aquatissime temperatum.*

¶ Aquario, *ōnis*, f. aquandi actus, die wasserholung, tränke, wässerung. Cæs. Gall. 4, 11 *Aquationis caussa longius procedere.* Et Hirtius B. Afric. c. 51 *Aquationis longa & angusta utebantur.* Græce. ὑδρεῖαι, quod docte ab ὕδρευσις, loco aquationis, distinguit Salmas. Exercit. Plin. p. 833. ¶ 2. Aquarum copia apud Cic. Off. 3, 14; & Plin. 32, 7. Et Pallad. Febr. 4, 17 *Salices aquationibus adjungendæ.*

¶ Aquator, *ōris*, m. der wasserführer, tränker. Cæs. Civ. 1, 73 *Aquatores ab equitatu premi nostro.* Liv. 41, 1 *Vt idem aquatoribus ad fluvium effet præsidium*, die wasserholer zu bedecken.

¶ Aquāticus, *a, um*, im wasser, wässericht; ut, *Aves aquaticæ*, wasser-vögel, Plin. 10, 3. *Ova pallida aquaticis*, ibidem c. 52. Etiam de plantis & arboribus in aquis, aut juxta eas nascentibus: ut, *Aquatica lotus*, Ovid. Met. 9, 341. *Frigidissima* (arbor) *quæcunque aquatica*, Plin. 16, 40.

¶ Aquātĭlis, *e*, idem; ut, *Cochleæ aquatiles*, Plin. 9, 32. Et absolute *Aquatilia*, animalia, subaudi; ut Plin. 9, 8 *Contra naturam aquatilium.* conf. Veget. 2, 49; Cic. N. D. 1, 73 & 2, 48; Varro R. R. 1, 64.

¶ Aquĭlentus, *a, um*, plenus humoris, wässericht, feucht. Varro ap. Nonium 4, 318 de Luna: *Tum contremula aquilenta apud alta litoræ oriris.*

¶ Aquōsus, *a, um*, voll wasser; ut, *Aquosæ nubes*, Virg. Æn. 8, 429. *Aquosus campus*, Liv. 9, 2. *Aquosior ager*, Plin. 18, 17. *Aquosissimus locus*, Cato R. R. c. 34. Rurius Plinius 18, 26 *Aquosissima postremo arato.*

¶ Aquitānus, *a, um*, zum wasser bestimmt. Plin. 33, 6 *Aquitani stantes diebus noctibusque egerunt aquas*, scil. in metallifodinis.

¶ Aquæductio, *onis*, f. i. e. aquæ deductio, die wasserleitung. Perrara vox l. 10 Dig. de aqua & aq. pluv. arc. quamquam & hic divise scripta inveniatur in melioribus libris.

¶ Aquæductus, *us*, m. ein wassergang, wasserlauff. Vox *Aquæductus*, cujus augusta descriptio est Rutil. itin. 1, 97 *Quid loquar ærio pendentes fornice rivos Qua vix imbriferas tolleret Iris aquas*, Frontino usitatissima, qui de *aquæductibus urbis Romæ* duos libros reliquit, quos 1722 egregio commentario illustravit Io. Polenus. Conf. de his Lipf. de Magnit. Rom. c. 11; Aringh. T. I. Rom. subterr. 2, 1 § 25 sq. Sed & *aquarum ductus* habet Frontinus de Colon. p. 127 ed. Cæs. & incertus auct. de Limit. p. 257. Conf. Cic. Att. 13, 6; Vitruv. 8, 7. Dedita opera de his magnificentiæ Romanæ operibus egit Raph. Fabrettus, cujus librum Tomo IV Antiquitatum inseruit Grævius.

¶ Aquæhaustus, *us*, m. vel divisim *haustus aquæ* Servitus rustica, wasserrecht. Vlp. 8 ff. t. 3 l. 1 & 2.

¶ Aquælibrator, *ōris*, m. ein röhrmeister, wasserkünstler. Cod. Theod. l. 13 t. 4 *Aquælibratores, vitriarii, eborarii.* Adde l. 1 C. de Exc. artif.

¶ Aquælicium, & Aquæmanile, vide *Aquilicium, Aquimanile.*

¶ Aquagium, *i*, n. *quasi aquæ agium, i. e. aquæductus*, interprete Festo, ein wassergraben, stollen. Pomponius Lege 3 § penult. Dig. de aqua quotid. *Dummodo ne aquagium rivalibus deterius faciat* Gloss. Cyrilli: *Aquagium, ὑδραγωγεῖον.*

¶ Aquālicus, *i*, m. ex *aqua* & *lego* i. e. *colligo*, ventriculus, quo fordes defluunt, der wanst. Item genus quoddam lati intestini, ex quo farcimina fieri solent, der sauwagen. Apic. 7, 7 *Reples aqualicum sic, ut laxamentum habeat, ne diffiliat in coctura.*

¶ Aquĭlĭcŭlus, *i*, m. dimin. alveum significare apud, id est, vas, ex quo porci sorbent, ein saufübel, sautrog, & ¶ 2. Metaphorice inferiorem ventris partem, in quam fordes confluunt, der sauwanst. Pers. Sat. 1, 57

Cum tibi, Calve, Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.

Seneca stomachi ventriculum, *aqualiculum* dixit epist. 90 *Cum pervenit*

(cibus) *in ventrem, aqualiculi fervore concoquitur.* Sic & Tertull. adv. Pſych. c. 16. v. Caſaub. ad dictum Perſii locum, & Mercurial. Var. lect. 1, 1. Qui & 6, 1 monſtrabit, nonnunquam pro toto ventre accipi *aqualiculum*, der bauch.

¶ Aquatinium, *i*, n. quaſi *aquam tenens*, ein waſſerkrug, *poculi fictilis genus in ſacrificiis.* Vbi apud Feſtum eſt *Atanuvium*, Ita corrigit Barthius Adverſ. 40, 11.

¶ Aquidūcus, *a*, *um*, waſſerziehend. Cæl. Aurel. Tard 3, 8 *Aquiduca medicamenta, quæ Græci hydragoga vocant.*

¶ Aquifūga, *æ*, c. hydrophobus, waſſer-ſcheu. Cæl. Aurel. Acut. 3, 15.

¶ Aquigĕnus, *a*, *um*, natus in aquis, aus dem waſſer. Tertull. adv. Marc. 2, 12 *Separatio inter aquigena & terrigena animalia.*

¶ Ăquĭlex, *aquĭlĕgis*, m. ab aquis legendis, id eſt, inquirendis dictus, architectus eſt fontium & aquæductuum, ein brunnenmeiſter, röhrmeiſter. Plin. 10 epiſt. 46 *Inprimis neceſſarium eſt, mitti a te vel aquilegem, vel architectum*, &c. Plin. alter 20, 6 de *becbio*, id eſt, *tuſſilagine*, vom huff- oder brandlattich: *Ejus duo genera; ſilveſtris ubi naſcitur, ſubeſſe aquas credunt, & hoc habent ſignum aquileges.* Hi Colum. 2, 2 dicuntur *indagatores aquarum:* & ICtis *aquæ libratores*, quanquam hi ab alia arte nomen habent. Conf. Nonius 2, 8.

¶ Aquilĕgus, *a*, *um*, waſſerſchöpffend; ut, *Aquilegæ rotæ*, Tertull. de Anima c. 31. *Aquilegus* ſubſt. apud Caſſiod. Var. 3, 53.

¶ Aquilegium, *i*, n. aquæ collectio. Onomaſtic. Vet. *Aquilegium* κρουνός.

¶ Aquilĭces in Vet. Gloſſ. dicuntur οἱ τὰ ὑδραγώγια ἐργαζόμενοι, ποταμῖται, ὑδροσκόποι, ut ſint iidem, qui *Aquileges*, & ſicut hæc vox a *legendo* ſecundum Nonium; ita illa ab *eliciendo* aquas, ſuam originem habeat. ¶ 2. *Aquilices*, qui aquilicia curabant ſacrificia, de quibus jam dicendum erit. Vide quoque Voſſ. Etymolog. p. 38.

¶ Aquilicium, *i*, n. Feſto Pompejo, *Aquælicium* dicitur, *cum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur:* aut ſacrificium pro impetrandis imbribus. Tertull. Apol. c. 40 *Aquilicia Iovi immolatis, nudipedalia populo denuntiatis, cælum apud Capitolium quæritis*, &c.

¶ Aquiminale, *is*, n. Plur. *Aquiminalia*, Lege 3 Digeſt. de ſupellectile legata recenſentur, quæ vaſa ſunt aquatica, waſſergefäſſe; vel quod aqua inde manat, vel quod manibus inſervit. Gloſſæ Veteres: *Trulleum, Guttum, & Aquiminale*, χέρνιβον, ξεστὸν & quia eædem, *Aquiminale* χέρνιβον, quod corruptum ex χέρνιβον; *Aquiminale* & *Aquimanile* idem videntur eſſe. Scribitur etiam *Aquæmanile*, & probat C. du Freſne in Gloſſ. med. Latinit.

¶ Aquiminatium, *i*, n. ein kühlfaß, handfaß. Vlp. l. 19 Dig. de auro, argento, &c. legat. § 12 Si cui, in eſcariis vaſis numerat. Cujacius mavult *aquimanarium*, ut ſit, unde aqua manat, qualia lavandis manibus vaſa habemus. Vide eum 10 Obſerv. c. 13 & 17.

¶ Aquivergium, *i*, n. vox agrariæ rei ſcriptorum, notans lacunam, vel depreſſiorem in vallibus locum, quo aqua ex editioribus locis vergit & defluit, eine waſſer-lücke, ſchlippe. Innocentius de Caſ. liter. lib. extrem. *Habet ſub ſe juncina & foris aquivergium.* Alius ejus materiei, p. 244 ed. Gœſ. *terminum rariorem oſtendes, & foris aquivergium.*

¶ Adaquo, *are*, eſt irrigare, wäſſern, träncken. Gen. 24, 46. Plin. 17, 10 de amygdalis ſerendis: *Denis diebus adaquari, donec grandeſcant.*

¶ Adaquor, *ari*, idem quod *Aquari.* Suet. Galba c. 7 *Ad lacum, ubi jumentum adaquari ſolebat.* Et Hirt. Bell. G. 8, 41 *Nec ſine periculo poſſent adaquari oppidani.*

¶ Adaquatus, *a*, *um*, gewäſſert, geträncket; ut, *Adaquatum vinum*, de quo paullo ante in *aquatus. Adaquato grege*, Gen. 29, 11.

¶ Exaqueſco, *ĕre*, wäſſericht werden. Cenſorin. de Die nat. c. 18 *Hyeme mundus exaqueſcere videtur.*

¶ Inaquo, *are*, bewäſſern, erſäuffen. Cæl. Aurel. Acut. 14 *Solita corporis nutrimenta inaquare.* Gruterus ad Treb. Poll. 30 Tyrannos c. 9 de Ingenuo pro *intraſſe* opinatur legendum eſſe *inaquaſſe ſe*, i. e. ſemet ſubmerſiſſe.

¶ Inaquoſus, *a*, *um*, ſiccus, aridus, waſſerleer, trocken. Tertull. de Baptiſmo c. 1 *Serpentes arida & inaquoſa ſectantur.* Gyr. Gloſſ. *inaquoſus*, ἄνυδρος. Adde Cyprian. epiſt. 63, 5.

¶ Subaquaneus, *a*, *um*, unter dem waſſer. Tertull. de anima c. 32 *Subterraneum & Subaquaneum viventia carent hauſtu aëris.*

AQVICELVS, *i*, m. vocem hanc ſuggerit Plinius 15, 10, ubi ait: *In melle decoctos nucleos Taurini aquicelos vocant.*

AQVIFOLIA, *æ*, f. & Aquifolium *i*, n. arbor ſilveſtris aculeatis foliis, ſtech-palmen. Plin. 16, 6 & 18; 24, 13 item 27, 8. vide *Acrifolium*, & mox, *Aquilenta.* Ab acumine dicitur quaſi *acuifolium.* Vide Voſſ. Etymol.

¶ Aquifolius, *a*, *um*, adject. Plin. 16, 43 *Cato vectes aquifolios, laureos, ulmeos fieri jubet.* v. Cat. R. R. c. 31.

Aquifuga, aquigenus, vide *Aqua.*

ĀQVĬLA, *æ*, f. ἀετὸς, ein adler; quaſi adelar, id eſt, *aquila nobilis*, nam majoribus noſtris etiam Ar aquilam ſignificabat. Nomen habet ab aquæ colore: vide paullo poſt *Aquilus*; in quo verbo Dacerius ab ἀγὸρ deducit ap. Feſtum. Sex earum genera faciunt Ariſtoteles Hiſt. Animal. 9, 32 & Plinius 10, 3, e quibus ſunt, quæ pullos cogant adverſus ſolis radios intueri, & ſi conniventem humectantemque animadvertant, præcipitent e nido, velut adulterinum & degenerem. Et hoc genus *Haliæeton* ſive *marinam* aquilam Plinius c. l. appellat, ex alto ſe in piſces marinos, prædæ cauſſa, librantem. Aliud genus, cujus ingenium eſt, teſtudines raptas frangere e ſublimi jaciendo, quo caſu Æſchylus poëta interemtus eſt. Vide præter Plinium, etiam Ælian. Var. Hiſt. 7, 16; & Val. Max. 9, 12 ext. 2. *Morphnon* hoc genus, ſeu *anatariam* aquilam ibi Plinius vocat, circa ſtagna aquaticis avibus inſidiantem. *Aquila* vero avis eſt omnium generoſiſſima, inde Pindaro Pyth. 1 Antiſtr. 1 ἀρχὸς οἰωνῶν, *dux avium:* Plinio c. l. *armigera Iovis* dicta. Horat. 4 od. 4, 31 *Nec imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam.* Virg. Æn. 11, 751 *Alte volans fulva aquila.* Acerrimam viſui vim præter illos, qui animalium naturas executi, aquilæ tribuunt, Hiob. c. 39 v. 32; Horat. 1 Sat. 3, 27; itemque Apul. in Floridis p. 340. Erat & aquila auſpiciis veteribus accommodatiſſima: de quo Gallæus ad Lactant. p. 70, 71. ¶ 2. *Aquilæ Senectus*, de cruda & viridi, ut Virgilius appellat Æn. 6, 304. Ter. Heaut. 3, 2, 10 *Viſa eſt, quod dici ſolet, aquilæ ſenectus.* Eſt & aliis celebrata aquilarum vivacitas. Vnde & Phile, poëta Græcus, cum de avis hujus natura diſſeruiſſet, hujusmodi votum ad imperatorem Michaelem c. 1 extr. ſubnectit: Τοῦτο σὺ, βασιλεῦ, τὸν πολὺν ζῴοις βίον Ἀεὶ νεουργῶν καὶ κρατύνων τὴν φύσιν. *Vt exigas, Rex, hujus oro ſecula Semper vireſcens integerque viribus.* De ratione autem, qua Aquilæ in juventutem ſe reparent, mira tradit Arator, poëta Chriſtianus in Acta Apoſtol. 2, 529 & ſqq. Scribit enim, aquilam debilitatam ſenio proſternere, atque in ſole feſſum fovere corpus: ſic recentato calore, ter ſeſe mergere in fonte, & ita in juvenilem vigorem refingere ætatem. Vnde narrationem iſtam hauſerit, non conſtat quidem. Sed ſimile quidpiam etiam olim apud orientales fuiſſe creditum, 103 Pſalmus videtur ſuadere: qui renovationis aquilæ in juventutem diſerte meminit. Vnde & hæc avis in priſca eccleſia regenerationis ſymbolum geſſit. Quod Scaliger in nummo vetere Conſtantini obſervat, atque id auctoritate Ambroſii confirmat. Alia adagia, ut *Aquila non captat muſcam*, h. e. generoſus animus res humiles ſpernit: item *Aquilam teſtudo vincit*, h. e. celerem interdum tardus aſſequitur; in vulgus nota ſunt, etiam in Chiliad. Eraſmi, una cum aliis, abunde explicata. ¶ 3. *Aquila* ex genere planorum piſcis apud Plin. 9, 24. ¶ 4. *Aquila* eſt ſidus cœleſte, ad borealem plagam intra Galaxiam, ſtellas habens ſecundum Ptolemæum & antiquiores 9, at Keplero teſte 11. De ejus ortu v. Plin. 18, 27 & 29. Cœlo locavit Iupiter, quia nectare ſe puerum nutriverat, uti tradidit Mæro apud Nat. Com. Mythol. 2, 1. Hinc *Iovis ales* dicitur Manil. 1, 342. conf. Id. 5, 489. ¶ 5. Sunt & in ædificiis, templis in primis, *Aquilæ*, ſummæ videlicet partes, quæ faſtigium conſtituunt, & trianguli æquicruri obtuſanguli formam includunt, quod aquilarum alas referant: quas & Ariſtophanes ἀετοὺς appellavit: alias & ἀετώματα vocabantur; Suidas & vetus Scholiaſtes Ariſtophanis in Avibus v. 1110. Tac. Hiſt. 3, 71, 7 *Inde lapſus ignis in porticus appoſitas ædibus: mox ſuſtinentes faſtigium aquilæ vetere ligno traxere flammam aluerunt que.* Paſſim meminit Pauſanias, præſertim in deſcriptione templi Iovis Olympii Eliac. 1 c. 9. Add. Spanh. de uſu & pr. num. diſſ. 13 p. 646. Philand. ad Vitr. 4, 7. ¶ 6. *Aquila* eſt etiam ſigni militaris nomen apud Romanos, quia hanc alitem repræſentabat, ex argento facta & perticæ præfixa. Vid. Plin. 10, 4; Cic. Catil. 1, 9; Lucan. 1, 7 & 244; & Lipſ. de Mil. Rom. &c. Hæc inſtar numinis colebatur. Silius 6, 38

Clauſamque aquilæ infelicis adorans Effigiem.

Qua de cauſſa etiam ſacellum ipſi conſtitutum erat, uti ex dicto Ciceronis loco apparet. Herodianus 4, 4 illuſtrat, νεὼς, inquit, ἔνθα τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου προσκυνεῖται, *ædicula, intra quam ſigna & ſimulacra exercitus adorantur.* Singulis legionibus una aquila erat, ut Salmaſius ad Vopiſci Aurelianum c. 31 oſtendit. Cum tutela hujus aquilæ Primopilo in primis commendata eſſet, interdum pro ipſo illo honore ponitur, Plin. 14, 1 *Centurionum in manu vitis, & opimo præmio tardos ordines ad lentas* (*lætas* malit Lipſius) *perducit aquilas*, vid. *Primipilus* in *Primus* ex *Prior* & Lipſ. de mil. Ro. 2, 8. ¶ 7. Triumphantes quoque aquilam geſtabant, ſcil. *volucrem, ſceptro quæ ſurgit eburno*, ut loquitur Iuvenal. 10, 43. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 216.

¶ Aquilĭfer, *ĕri*, m. ſignifer legionis Romanæ, ein Römiſcher Fähndrich. Cæſ. B. G. 5, 36 *Aquilifer aquilam intra vallum projecit.* & B. Civ. 3, 64 *Gravi vulnere affectus aquilifer*, &c.

¶ Aquilinus, *a*, *um*, adleriſch; ut *Aquilinus naſus*, id eſt, aduncus; *aquilinæ ungulæ*, i. e. rapaces, Plaut. Pſeud. 3, 2, 63. *Oculi aquilino aſpectu micantes*, Apul. 2 Met. p. 115 id eſt, acuto.

¶ Aquilina, & Aquilegia, *æ*, f. notiſſimus flos, akeley.

¶ Aquilius, *i*, m. Aquilia, *æ*, f. gentis Romanæ nomen, quam Car. Patinus de Famil. R. p. 36 recenſet. Conf. Feſt. & ibi Dacer. Hinc *Aquilia lex*, & *Aquiliana ſtipulatio*, de quibus juriſperiti conſulantur, & Cic. Off. 3, 14. v. ſupra *Acilius.*

Aquilegium, Aquilegus, vide *Aqua.*

ĂQVĬLEIA, *æ*, f. urbs Carnorum in extrema Italia, Iſtriam & Illyricum verſus, quondam perampla & nobiliſſima, bellis autem barbarorum ita devaſtata, ut pauca hodie in illa ſuperſint ædificia. v. Liv. 39, 55. Sil. 8, 605

Nec non cum Venetis Aquileia perfurit armis.

Martial. 4 epigr. 26

Et tu Ledæo felix Aquileja Timavo.

Adde Auſonium de Clar. urb. num. 7 & Phil. a Turre, Epiſcopi Adrienſis, opera, quibus urbis ejus monumenta illuſtravit.

¶ Aquileienſis, *e*, adject. Liv. 39, 45 *Aquileienſis ager.* Plin. 2, 103 *In Aquileienſi campo Timavus.*

AQVĬLENTA, *æ*, f. a lentore Varroni eſt, quum *Aquifoliam* Plinius, & Barbari *agrifolium* dicunt, ὀξυάκανθος, Theophraſti voce, ſtech-palmen, walddiſteln. Hadrian.

Aquilentus, aquilex, aquilices, aquilicium, vide *Aqua.*

Aquilifer, aquilinus, aquilius, vide *Aquila.*

ĂQVĬLO, *ōnis*, m. Βορέας, Boreas, ventus ſeptentrionalis, der nordwind. Vitruv. 8, 2 *A frigidiſſimis partibus venit procreatus aquilo*, &c. Cic. Verr 4, 4 *Spelunca converſa ad aquilonem.* Plin. 2, 18 *Saluberrimus omnium ventorum Aquilo eſt.* Cæl. Rhodig. 15, 7 dictum putat a vehementiſſimo & præcipiti volatu aquilæ; ab aliquo autem colore cum Feſto Huet. Dem. Evang. 4, 8, 14; docens ſimul, quæ ſeptentrionalia eſſent, iis vulgo nigrum colorem tributum eſſe. Nepos 1, 1, 5 *Cum vento aquilone veniſſet Lemnum. Hic enim ventus a ſeptentrionibus oriens adverſum tenet Athenis proficiſcentibus.* ¶ 2. *Aquilones* tempus anni, quo crebrior hic ventus eſt & vehementior, ſignificant: e. gr. *mediis aquilonibus*, mitten im winter, im gröſten ſturm-wetter. Virg. 4 Æn. 310

Et mediis properas aquilonibus ire per altum?

conf. Horat Od. 3, 10, 4.

¶ Aquilōnālis, *e*, Boreālis, mitternächtig, nordiſch. Cic. Nat. Deor. 2, 19 *Regio aquilonalis.*

¶ Aqui-

¶ Aquilonāris, *e*, idem. Vitruv. 9, 6 *Piscis Aquilonaris*, de sidere.

¶ Aquilonius, *a, um*, idem. Plin. 28, 13 *Omnes herbæ vehementiores effectu viribusque sunt in frigidis locis, ut in Aquiloniis.* Et 18, 26 *Aquilonii piscis exortu.* Id. 17, 2 *Aquilonia hyems.* Et 15, 19 *Solum aquilonium*, i. e. aquiloni objectum.

¶ Aquilonia, *æ*, f. oppidum Hirpinorum in Italia, Liv. 10, 38 seq.

¶ Aquilonĭgena, *æ*, c. poëtica septentrionalium cognominatio, aus norden. Auson. Mosella v. 407

Aut Italum populos, aquilonigenasque Britannos.

ĂQVĬLVS, *a, um*, adject. schwärtzlich, braun. Ver. Gloss. *Aquilum*, μέλαν ὡς Ἀκύλλιος. Festus: *Aquilus color est fuscus & subniger, a quo* aquila *dicta esse videtur, quamvis eam ab acute volando dictam volunt.* Aquilus *autem* color *ab* aqua *est nominatus: nam quum antiqui duos tantum naturales nossent colores, inter album & nigrum autem intervenerit is, qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroque proprietatem trahat, potissimum ab aqua denominarunt, cujus incertus est color.* Sed v. not. Dacerii. Suet. Aug. c. 79 *Nasum* (habuit) *& a summo eminentiorem, & ab imo deductiorem: colorem inter aquilum candidumque.* Quem quidem Casaubonus eum putat, qui est in iis, quos solis æstus torruit. Plaut. Pœn. 5, 2, 152 *Statura haud magna, corpore aquilo est.* Varr. apud Nonium 10, 2 *Atque Ægeus fluctu quam lavit ante aquilo.* Hinc ¶ 2. *Aquili*, Dii quidam dicti quasi *nigri*, de quibus Arnobius 3 p. 108.

¶ Subaquilus, *a, um*, aliquantum aquilus. Trebell. Pollio in Zenobia: *Fuit vultu subaquilo, fusci coloris.* Vsus & Plautus hoc verbo Rud. 2, 4, 9, sed videtur ludere, & ad aquilæ alacritatem potius, quam colorem detorquere. Vide interpretes.

Aquimanile, aquiminale, aquiminarium, vide sub *Aqua*.

ĂQVĪNVM, *i*, n. oppidum Latii. Cic. Phil. 2, 41 *Cum Romam proficiscens ad Aquinum accederet*, &c.

¶ Aquīnas, *ātis*, o. gentile, quod Aquini est. Sil. 12, 528 *Mox & vicinus Aquinas.* Tac. Hist. 1, 88, 1 *Dolabella in coloniam Aquinatem sepositus.* Sic *Aquinatem fucum* vocat Horat. 1 ep. 10, 27.

AQVIPENSER, *ĕris*, m. *genus piscis*, apud Festum, ein stör; idem quod *Acipenser*.

ĂQVISGRĀNVM, *i*, n. Germaniæ nobilissima civitas, in finibus Brabantiæ sita, sic dicta secundum Sylburgium ab *aquis Gratiani*, Caroli Magni sepulchro, & coronatione Imperatorum, thermisque extra & intra mœnia scaturientibus celebris, Aach, Aken.

ĂQVĪTĀNIA, *æ*, f. Ἀκυιτανία, tertia Galliæ pars, ad fluvium Garumnam, cujus homines lingua, quemadmodum & corporum staturis ac formis, a Gallis cæteris differunt; *Gasconia* hodie dicitur, pars illa sc. Galliæ inter montes Pyrenæos, flumen Ligerim, mare, & Provinciam. v. Cæs. B. G. 1, 1. Nomen regio habet ab salubribus aquis, quibus ea scatet. Vid. Harduin. ad Plin. 4, 19.

¶ Aquitānus, *a, um*, adject. Tibull. 1 eleg. 7, 3

Hunc fore, Aquitanas posset qui vincere gentes.

Auson. de Clar. Vrb. in *Tolosa: Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum.*

¶ Aquitanĭcus, *a, um*, idem; ut, *Gallia Aquitanica*, Plin. 6 extr. *Sinus Aquitanicus*, Idem 6, 19 extr. conf. 4, 19.

Aquivergium, vide *Aqua*.

AR pro *ad* vetus est, unde *Arcesco*, quod vide. Plaut. Truc. 2, 2, 17 *Ar me advenias.*

ĀRA, *æ*, f. βωμὸς, ein altar, dicta est nonnullis quasi *ardea* ab ardendo, vel quasi *ura* ab *urendo*, propter ignes videlicet sacrificiorum, apud Gonsal. ad Petron. p. 416. Vulgo tamen a precibus, quas ἀρὰς Græci dicunt, Servio teste; qui inter *aram* & *altare* hoc facit discriminis: ut *Ara* superis juxta & inferis; *Altare* superis tantum poneretur, quem vide ad Ecl. 5. Ac dedicabantur *aræ* non in templis tantum, sed & plateis ac vicis, de quo Gruterus ad Plauti Aul. 4, 1, 20; nec principibus solum, sed privatis etiam, teste Bernegg. ad Suet. Cæs. 1, 1. *De aris gramineis* v. Fabrettus ad Col. Traj. c. 6 p. 159; & Drakenb. ad Sil. 4, 703. *Pro aris focisque certamen*, Cic. Nat. D. 3, 40, id est pro sacris, seu religione, & pro patria, pro lege & pro grege. Sic Sallust. Cat. c. 59 *Pro aris atque focis suis cernere.* Idem Cat. c. 59 *Pro aris atque focis suis bellum parare*; Per *aras* templa, per *focos* domos privatas intelligit. Δεῖ με συμπράττειν τοῖς φίλοις, ἀλλὰ μέχρι βωμῶν, (legunt & θεῶν,) hoc est, *Oportet me opitulari amicis, sed usque ad aram*, id est, *religionem* vel *conscientiam*, so we t als das gewissen leidet, Periclis est apophthegma apud Gell. 1, 3. ¶ 2. Præbebant *Aræ* delinquentibus perfugium ac tutelam: non quidem omnibus, sed qui præter voluntatem peccassent, si Thucydidem audimus, cujus ista verba sunt: *Τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγή ἐστιν οἱ βωμοὶ*, id est, *Delictis non voluntariis refugium sunt aræ.* De servis passim exempla apud Comicos; & apud Nepot. 4, 4, 4 & 5 *Argilius in aram confugit, & in ara consedit.* Ex eo illud Tibulli 4, 12, 23

Sed Veneris sanctæ considam vinctus ad aras.

Hæc notat injustos, supplicibusque favet

Scaliger præclare interpretatus est. Et hanc ob caussam *ara* sæpe persugium quodque atque præsidium notat, die zuflucht, ut apud Ovid. 5 Trist. El. 6, 14 *Quæ patuit dextræ firma sit ara meæ.* Florus 3, 20, 4 *Prima velut ara viris mons Vesuvius placuit.* Vbi Berneggerus tamen *harena* pro *ara* malit substituere, eleganti conjectura. Cæterum ut avelli aris possent, qui eo confugerant, ignis admovebatur. Sic enim eos non ab hominibus, sed Deo divelli existimabant: qua de re consulendi Plautini Interpretes ad Mostell. 5, 1, 64. *Nec ara illis, nec fides*, Proverbium in insigniter perfidos: Vide Erasm. ¶ 3. *Aræ* dicuntur & omnes crepidines ac eminentiæ, ut docet Scaliger Auson. Lect. 2, 22; ut saxa in mari. Virg Æn. 1, 108

Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet,

Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus, aras &c.

Possis ἀπὸ τοῦ αἴρειν dictas putare. Add. *arula* n. 2 Dan. Heins. & Drakenb. ad Sil. 15, 387 ipsum rogum & sepulcrale monumentum ita dici ostendunt. Ac sane ¶ 4. *Ara* interdum idem est ac urna, basis seu cippus funebris, das grabmahl. Martial. 1, 94 *Ara duplex primi testatur munera pili*, h. e. eum, cui posita est, primipilum fuisse. Fabrett. Inscript. p. 76 QVI HANC ARAM LÆSERIT. Et p. 107 SI QVIS EI ARÆ SIVE SEPVLTVRÆ MANVS INFERRE VOLVERIT.

¶ 6 *Ara* denique sidus cœleste est Arato, sub aculeo Scorpii prope Austrum: sic enim habet Aratus. v. Cic de N. D. 2, 44; Manil. 1, 410; 5, 332.

¶ Ārŭla, *æ*, f. ὑποκοριστικῶς, *pro ara parva.* Cic. Vert. 4, 3 *Ante Deos erant arulæ.* Tertull. ad Natio. 1, 6 *Ad arulam quamdam confugere.* Arnob. 3 p. 114 *Nisi pecorum sanguine delibutas suas conspexerint arulas.* Prudent. Romano v. 259 *Appone porris religiosas arulas.* ¶ 2. Qui *circa arbores pedes terni e solido adaggerantur, arulas vocant.* &c. v. Plin. 17, 11.

¶ Ariolor, ariolus, Aruspex, vide *Hariolus* & *Haruspex*, etsi Isidorus ab aris deducere velit.

ĂRĂBARCHES, *æ*, m. Ἀραβάρχης, præfectus exigendo vectigali de pecuariis, quæ ex Arabia in Ægyptum devehebantur. Sic Cicero ad Att. 2, 17 Antonium *Arabarchen* appellat, quasi Ægyptium publicanum. Extorquebat enim ab Ægyptiis ingentia vectigalia, quæ postea prodigebat, ut est ap. Plutarch. v. Panciroll. Thes. Var. Lect. 2, 204, ex Alciato. Lilius tamen Gyraldus dialog. 29 (ap. Grut. Tom. 2 Lamp. p. 450) non Antonium notari vult eo Ciceronis loco, sed Pompejum. Vsus ea voce est & Iuvenalis Sat. 1, 129, 130

Atque triumphales (statuæ scil.) *inter quas ausus habere*

Nescio quis titulos Ægyptius, aut Arabarches.

Sed utrobique tam ap. Cic. quam Iuvenal. pro *Arabarches*, *Alabarches* legendum censet Cujacius Observat. 8, 37 applaudentibus eruditis, inprimis Lambino & Bosio ad l. c. Ἄλαβα enim scriptura est, sive atramentum, quo scribimus. Sic Latine vectigalium ratio *Scriptura* dicta est: & vectigalibus præfectus, *magister scripturæ* sive *Alabarches*. Est & tertia vocabuli hujus scriptio *Halabarches*, ἁλαβάρχης, ap. Euseb. in hist. Eccles. quam vertens Latine Ruffinus *salis præfectum* interpretatus est. Verum hoc sensu ἁλιάρχης potius, quam ἁλαβάρχης dicendum fuerat. Itaque Ruffinum minus hic probant eruditi, & in his Fullerus 4 Miscell sacr. 16. Qui cum copiose Cujacii quoque de *Alabarcha* expositionem rejecisset, originem vocis ab Arabibus denique, Iudæis ac Syris repetit: tritum quippe Syris vulgari sermone esse vocabulum חלף idemque Arabibus commune ab Hebræis ortum, quo significetur ἀντὶ, hoc est, *pro*, sive *loco* aut *vice*: a quo celebratissimum, apud Arabes præsertim, vocabulum *Calipha* sit derivatum, quo designatur summi eorum prophetæ Mahomeri vicarius & successor in imperio. Porro familiare quoque Syris esse ארכין, & in compositione ארכא, utrumque Græcorum ἄρχων, & in compositione ἄρχης respondens. Ex duabus igitur conflatum nomen חלפארכא eum notare, *qui vice principis fungitur, qui vicarium principatum tenet.* Idem Græce alibi, ἀλαβάρχης, alibi ἀλαβάρχης scribi: solere enim Græcos Hebræorum ח partim aspirate, partim leniter proferre, nec non novum esse, ut פ in β transeat, v. Iac. Rhenferd. diss. de Arabarchis & Ethnarchis Iudæorum, 1702. 4to.

ĂRĂBIA, *æ*, f. Ἀραβία, Asiæ regio ultra Pelusiacum ostium, ad rubrum mare pertinens, ut Plinius 5, 10 describit, Arabien. Triplex ea est. Prima *Petræa* dicitur, a Petra oppido, quod *Petram deserti* Scriptura nominat. Altera *Deserta*, a magnis, quæ in ea sunt solitudinibus, cum alioqui non paucis oppidis, & numerosa bellicosaque gente habitetur. Tertia *Felix*, seu *beata*, εὐδαίμων Græcis, glücklich oder reich Arabien; quæ pluribus in locis maxime fertilis est, alicubi etiam bifera, si Plinio credimus; sola præterea terrarum omnium thus gignens. *Arabiam* id est *sacram* appellatam Solinus scribit c. 33. In quo falsum ipsum fuisse Salmasius ibid. animadvertit. ¶ 2. Est & *Arabia* oppidum ad sinum Arabicum Pomponio, Vadian. Quamvis autem prima in *Arabs* semper corripitur, in *Arabia* tamen eam produxit Propertius 2, 10, 16

Et tremit intactæ te domus Arabiæ.

Ita & 2, 3, 15, uti paullo post apparebit

¶ Ărabs, *ăbis*, m. Arabiæ incola, Ἄραψ, ein Araber. Virg. Æn. 8, 706.

Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.

Horat. epist. 1, 7, 35 *Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec*

Otia divitiis Arabum liberrima muto.

¶ Ărăbus, *i*, m. idem. Virgil. Æn. 7, 604

Sive Getis inferre manu lacrymabile bellum.

Hyrcanisve Arabisve parant. vid. Serv. & Pierius. Ita Ovid. Her. 15, 76. vid. Heins. ¶ 2. *Arabus* Babylonis & Apollinis filius *herbariam & medicamentariam artem reperit*, Plin. 7, 56. ¶ 3. *Arabus* lapis *ebori similis, dentifriciis accommodatur crematus*, Plin. 36, 21.

¶ Arabĭcus, *a, um*, Arabisch; ut *Sinus Arabicus*, Plin. 2, 67 & seqq. Plaut. Mil. 2, 5, 2 *Vt Arabico fumificem odore.*

¶ Arabius, *a, um*, idem. Plaut. Pœn. 5, 4, 6 *Arabius murrhinusque omnia odor complebat.* Et Propert. 2, 3, 15

Nec si qua Arabio lucet bombyce puella.

hoc est serico, quod in Arabia bombyces texunt.

¶ Arabice, adverb. idem; ut, *Arabice olet*, id est, *ex odoribus Arabicis*, Festus Pomp. Quod nisi ipsum est, persimile tamen illi Plautino fragmento, quod Diomedes, vetus grammaticus, servavit lib. 1 p. 378 *Facite olant ædes Arabice*, id est, Arabicis odoribus.

¶ Arabis, *idis*, vel Arbis juxta Plinium 6, 24 fluvius Indiæ, cujus accolæ Arabitæ dicuntur. Steph. ¶ 2 *Arabis* Æthiopiæ vicus commemoratur Ptolemæo. ¶ 3. *Arabis* herba, Dioscor. 2, 146.

Arabilis, vide *Aro*

ĂRACHNE, *es*, f. ἀράχνη, Lydia puella lanificii peritissima, mutata a Pallade in araneam. Ovid. 6 Met. Fab. 1. Sed Plinius 7, 56 refert, *linum & retia Arachnen, fusos in lanificio Closterem filium ejus invenisse.* ¶ 2. Hinc *Arachne* idem ac aranea, eine spinne. Et Serenus Sammon. v. 966 *Vestem Arachnes* venuste dixit telam, die spinnwebe, de cujus usu apud veteres medico videndus ibi Keuchen. ¶ 3. Apud Vitruv. 9, 9 *Arachne* est horologii species forma araneæ.

¶ Arachnŏīdes, *æ* f. ἀραχνοειδής, tenuissima oculi tunica, quæ continet humorem crystallinum, Cels. 7, 7.

ARACIA, *æ*, f. fici genus, Plin. 15, 18.

ARACIDNA, *æ*, f. genus plantæ, Plin. 21, 15; Harduinus legit *Arachidna*.

ARACVS, *i*, m. ervilia sive ochrus silvestris, vogel-wicken. Plin. 21, 15.

ĂRĂCYNTHVS, *i*, m. Ἀράκυνθος, mons in diversis regionibus, ut videtur, situs, eodem semper nomine: nimirum in *Attica*, *Bœotica*, *Arcadia*, & *Acarnania*. Virgil. Ecl. 2, 24

Canto quæ solitus si quando armenta vocabat
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho:

Vbi memineris, O in Actæo non pati synalœpham, nec versum esse spondaicum. conf. Stat. Theb. 2, 239.

ĂRĂDVS *i*. f. Ἄραδος, oppidum Phœniciæ: situm in insula, haud procul a continente. Curt. 4, 1, 6 *Aradus quoque insula deditur regi.* v. Drakenb. ad Sil. 1, 380.

ARÆOSTȲLOS, scil. ædes, ἀραιόστυλος, laxas habens columnas, Vitruv. 3, & 2 & 3.

ARAGONIA, *æ*, f. regnum est unum ex tribus præcipuis Hispaniæ, pars ampla regionis Tarraconensis, vel a Tarracone civitate sic dicta, vel ab Aragone fluvio. Hinc

¶ Aragonii populi, hujus regni incolæ.

ARAMÆI, *orum*, m. Scytharum populi, alias *Sacæ*, Plin. 6, 17.

ĂRĀNEA, *æ*, f. ἀράχνη, insectum, ein kancker, eine spinne. Virg. 4 Georg. 247

In foribus laxos suspendit aranea casses.

Ovid. Met. 6, 145

Stamen & antiquos exercet aranea casses.

Ejusdem elegantem descriptionem vide apud Drexel. in Rogo Damnator. p. 270, 271. Anacharsis philosophus *leges araneorum telis comparabat*. Val. Max. 7, 2, 11. ¶ 2. Tela seu *rete insecti* hujus, die spinnewebe. Ovid. Met. 4, 179 *Summo quæ pendet aranea tigno.* Catull. 13, 8 *Plenus sacculus est aranearum.* Plaut. Aul. 1, 2, 6 *Ædes inaniis sunt oppletæ atque araneis.* ¶ 3. *Aranea* crustacea, eine meerspinnen-art. Gesf. Matthiol.

¶ Araneus, *i*, m. idem. Catull. 23, 2; Plin. 11, 24 & 48; Prov. *Ex se fingere ut araneus*, aus den fingern saugen. ¶ 2. *Araneus* piscis Plin. 32, 11, qui & *Draco Marinus* vel *Dracunculus* dicitur, ein petermanche. ¶ 3. *Araneus mus*, μυγάλη, genus mustelarum, eine zißmaus. Plin. 8, 58 *In Italia muribus araneis venenatus est morsus.* Idem 20, 13 pr. *Venenis muris aranei medetur.* conf. Colum. 6, 17; & Ælian. 8, 39.

¶ Araneum, *i*, n. tela aranearum, die spinneweb. Phædrus 2, 9, 23 *Tollere hæc aranea quantum est laboris?* ¶ 2. Vitium est peculiare olivis & vitibus, cum telæ veluti involvunt fructum & absumunt, Plin. 17, 24.

¶ Ărāneŏla, *æ*, f. Araneolus, *i*, m. diminut, ein spinnlein Cic. Nat. D. 2, 48 *Data est quibusdam etiam bestiis machinatio quædam atque solertia, ut in araneolis aliæ quasi rete texunt, aliæ* &c. Virg. sive quisquis auctor Culicis, v. 2 *Atque ut araneoli tenuem formavimus orsum.*

¶ Araneōsus, *a*, *um*, voll gespinst; ut, *Caulis araneosus*, Plin. 21, 15, hoc est, filis minutis, cum coctus est, cujusmodi aranea sunt. Sic, *Fila araneosa*, Idem 11, 19; & *Cera araneosa*, c. 21, vesparum scilicet & crabronum, ex araneosa materia. conf. Catull. 25, 3.

¶ Araneo, *are*, voll spinneweben seyn, unde participium, *araneantes fauces*, Apul. 4 Met. p. 152, id est, in quas cibus jam dudum non intraverat, atque obid incipientes obduci aranearum telis, ut Iulianus Floridus interpretatur.

ARAPENNIS, *is* & Arapennus, *i*, m. & Arapenne, n. agri mensura; quæ & *Actus major*, itemque *quadratus* appellata finitaque undique pedibus 120 fuit; ut Gromatici veteres describunt; qui ab *arando* deducunt & Bœticam vocem pronunciant; sed Columella 5, 1 Gallicam agnoscit, *Semijugerum quoque*, inquit, *Arapennem vocant*, de Gallis loquens. Scaliger in Diras Catonis Comment. Latinum putat vocabulum, sed Gallis receptum. Cum veteres *pennere* pro *pendere* dixerint. Vetus Gloss. *Arpendia*, πλέθρα. Conf. Dalechamp. ad Plin. 18, 3.

ĂRAR, vel Arăris, *ris*, m. fluvius Galliæ Celticæ, in Rhodanum apud Lugdunum se infundens; hodie *Saone*, die Arr. Virg. Ecl. 1, 63

Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.

Cæs. Bell. G. 1, 12 *Flumen est Arar, quod per fines Æduorum & Sequanorum in Rhodanum influit incredibili lenitate, ita ut oculis, in utram partem fluat, judicari non possit.* conf. Tibull. 1, 7, 11. Claudian. in Ruffin. 2, 111.

Quos Rhodanus velox, Araris quos tardior ambit.

¶ Araricus, *a*, *um*, adj. ut, *Araricus nauta*, Gruter. Inscript. p. 375 n. 3. Aratio, arator, &c. aratrum, vide *Aro*.

ĂRĀTVS, *i*, m. Ἄρατος, poëta Solensis. Scripsit, quæ extant, Φαινόμενα, id est, *Apparentia*, in quibus situm, motum, ortum, occasum, numerum explicat stellarum apparentium. Quo libro adeo fuere delectati Claudius & Germanicus Cæsares, ut Latinum fecerit uterque. Vertit eum Latine & Cicero adolescens. v. Id Nat. D. 2, 41. Post hunc & Ovidius, Scaligero teste p. 25 ad Sphær. Manilii; & tandem Rufus Festus Avienus. Meminit ejus Ovid. Amor. 1, 15, 16; Stat. 5, 3, 23; Plin. epist. 5, 6. Mediam contra aliorum morem corripit Sidonius carm. 23, 113. ¶ 2. *Aratus* alius fuit Sicyonius, qui Nicocle superato, oppressam a tyrannis patriam liberavit, de quo multa Cic. Off. 2, 23 & Liv. 27, 31.

¶ Arateus, *a*, *um*, adject. Cinna apud Isidorum 6, 12

Hæc tibi Arateis multum invigilata lucernis Carmina.

Absolute Cic. Div. 2, 5

Nostra quædam Aratea.

¶ Aratius, *a*, *um*, idem; ut, *Aratium carmen*, Cic. de Leg. 2, 3.

ARAVSIO, *onis*, f. oppidum Galliæ ad Rhodanum, Secundanorum colonia, aliquot synodis ibi congregatis nobile: nunc *Orange* dictum, Plin. 3, 4.

¶ Arausiensis, *e*, adject. Sponius Misc. ex antiq. p. 156 ex veteri lapide, *Geminia Titulla Arausiensis.* Etiam *Arausensis*: ibidem p. 98, XV. VIR. ARAVSENS.

ĂRAXES, *is*, m. Ἀράξης, fluvius Armeniæ, unde *Armenius* Lucano 7 v. 188 appellatur: qui lib. 1, 19 eum & *barbarum* dixit. Propert. 3 eleg. 11, 8 *Potabis galea fessus Araxis aquam.*

Oritur ex iisdem, quibus Euphrates, locis: sed deflectens ad Orientem in mare Caspium effunditur. Herodotus lib. 6 & Plutarchus in Pompejo. ¶ 2. *Araxes* alius Persidis, haud longo spatio a Persepoli, primaria urbe, quem Strabo 15 p. 501 & Curtius 5, 4, 7 describunt. Quomodo ab aliis nominetur, *Aroses*, an *Roganis*, disquirit Salmasius Exerc. Plin. p. 495. ¶ 3. *Araxes* est quoque Thessaliæ fluvius, idem qui *Peneus*. Steph.

¶ Araxēus, *a*, *um*, adjectivum. Avienus Periegesi v. 30 de Tanai:

Scissus Araxeo prius æquore, jam suus unda
Effluit in Scythiam.

Sed heic aliud vel flumen vel mare Hyperboreum significari videtur.

¶ Araxæ, & Araxi, populi Illyrici memorantur Stephano.

ARBA, *æ*, vel Arbe, *es*, f. insula & civitas est in Dalmatia seu Illyrico, Plin. 3, 21.

ARBĂCES, *is*, m. Medorum primus rex, Iustino 1, 3 dictus *Arbactus*, sine dubio corrupte. Vide interpretes.

ARBĒLA, *æ*, f. Græcis ἡ Ἀρβέλη & αἱ Ἀρβέλαι, urbs Siciliæ, auctore Stephano, cujus cives tam stupidi fuerunt, ut illis facile imponeretur. Apud hos igitur, contemtus alibi, magnum aliquid esse poterat. Vnde proverbium: *Quid non fies Arbelas profectus?* Erasm. in Adag. Sed ¶ 2. Arbēla, Græcis Ἄρβηλα, plur. neut. gen. Vrbs quondam Assyriæ, nobilis clade Darii, Persarum regis, ab Alexandro devicti. vid. Curt. 4, 9, 9; & 5, 1, 2.

Arbina, Arbilla, vide *Arvina*.

ARBITER, *tri*, m. διαιτητής, judex, qui a contendentibus deligitur, vel datur a magistratu extra ordinem, ut ex æquo bonoque caussam disceptet, ein mittler, schiedsmann, Ter. Heaut. 3, 1, 92 *Simus & Crito, vicini nostri, hic ambigunt de finibus: me cepere arbitrum.* Cic. pro Rosc. Com. c. 4 *Quis in hanc rem arbiter fuit?* Id. Tusc. 5, 41 *Quorum controversiam solebat tamquam honorarius arbiter judicare*, als ein willkührlicher richter. *Arbitrum statuere*, Idem Att. 15, 1. Cæs. Bell. C. 3, 1 *Cum fides tota Italia esset angustior, neque creditæ pecuniæ solverentur, constituit, ut arbitri darentur: per eos fierent æstimationes possessionum & rerum.* *Arbiter* distinguitur a disceptatore apud Cic. fam. 13, 26. Differebant etiam a judicibus *arbitri*: horum enim munus, non ut illorum, legitimum, sed honorarium erat. Deinde non pronunciabant ex juris formula, sed pro arbitrio suo, ex bono & æquo lites discernebant. Sen 3 de Benef. 7 *Melior videtur conditio caussæ bonæ, si ad judicem, quam si ad arbitrum mittitur: quia illam formula includit, & certos, quos non excedat, terminos ponit; hujus libera & nullis adstricta vinculis religio: & detrahere aliquid potest, & adjicere; & sententiam suam, non prout lex aut justitia suadet, sed prout humanitas & misericordia impulit, regere.* De hoc discrimine *judicis* atque *arbitri* vide & Cic. pro Rosc. Com. c. 4 & 5. *Datus arbiter inter aliquos*, Id. Leg. 1, 20; *de finibus*, Id. Off 1, 10. Sed & *Medii* appellabantur hi arbitri, ut hodie *Mediatores*, de quo infra. Vulgo etiam *Commissarii* dicuntur. *Adigere arbitrum*, vid. *Adigo* in *Ago*. ¶ 2. In comœdiis spectatores dicti *arbitri*. v. Taubm. ad Plaut. p. 216, 797. ¶ 3. *Arbiter* & inspectorem sive speculatorem significat, ein aufseher, zuschauer, behorcher; qui venatu'ram auribus facit. Plaut. Mil. Glor. 2, 2, 3 *Mihi quidem jam arbitri vicini sunt, meæ quid fiat domi.* Horat. 1 ep. 11, 26. *Non locus effusi late maris arbiter aufert*: i. e. qui mare late prospectat. Id. Epod. 5, 49 *O rebus meis Non infideles arbitræ, Nox & Diana.* Vbi simul fœmininum hujus vocabuli nota, quod est *Arbitra*. Sic *sine arbitris*, i. e. consciis sive testibus, Plaut. Cas. 1, 1, 1; & Cist. 1, 1, 66; Liv. 1, 21, ohne iemands beyseyn. Sic, *Remotis arbitris*, Liv. 2, 4. *Loca ab arbitris remota*, einsame örter, Cic. Verr. 5, 31. v. *Arbitrari* n. 2. ¶ 4. Iam quia nullum imperium sine judicio est, & gubernatio ipsa, ut Salvianus ait, judicium, & qui judicat, inspicere sive cognoscere debet; idcirco *Arbiter* & regem seu principem notat, der oberherr. Sic DEVS ipse *arbiter orbis* appellatur. Sen. in Herc. Fur. v. 582 de Plutone, inferorum rege: *Tandem noctis, ait, vincimur, arbiter.* Et eleganter Horatius 1 od. 3, 15 Notum, ventum, *arbitrum Adriæ*, quasi dominum maris Adriatici appellavit.

¶ Arbitra, *æ*, fœmineum, die aufseherin. Vide in *Arbiter* num. 3.

¶ Arbitrarius, *a*, *um*, quod arbitrio judicis relictum est, willkührlich. Plaut. Amph. 1, 1, 216 *Hoc quidem profecto certu'st, non est arbitrarium.* Gell. 18, 10 *Remissio naturalis, non arbitraria.*

¶ Arbitrarium, *i*, n. subst. die taxirung, schätzung. Festus: *Arbitrarium dicitur, cum adhuc res apud arbitrum geritur.* Sic, *arbitraria communium parietum sumere*, die brandmauren taxiren, Vitruv. 2, 8.

¶ Arbitrario, adverb. vermeyntlich. Plaut. Pœn. 3, 5, 42 *Non pol ego perii certo, haud arbitrario*, hoc est, non dubitanter: sive, non arbitror, sed certo scio, me periisse.

¶ Arbitralis, *e*, idem quod *arbitrarius*. *Arbitrali dijudicatione aliquid componere*, Macrob. Saturn. 7, 1.

¶ Arbitrio, *onis*, m. idem quod *arbiter*. Laudatur Apul. Met. 2 p. 121 *Vt arbitrio ablegaretur.* Sed Elmenh. *ablegarentur*. Ita *arbitrio* est casus tertius. Claud. Mam. 3, 9 *Quid negas arbitrio super bis responsa redhibere.*

¶ Arbitrium, *i*, n. sententia arbitri, seu judicis, das urtheil, die entscheidung. Horat. 4 od. 7, 22.

Quum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria.

Nepos 3, 3, 1 *Arbitrio ejus*, auf sein erkäntniß, seinen ausspruch. Cic. fam. 11, 20 *Conferre omnia ad arbitrium alicujus.* ¶ 2 Deinde cujusvis voluntas, der willkühr, das gutachten. Sic *Ad arbitrium alicujus vivere*, Cic. pro Muræn. c. 9 *Ad arbitrium suum quem movere*, Idem de Orat. 2, 2, 16 nach seinem willen. Pallad. Ian. t. 15 *Arbitrium habebit*, i. e. pro arbitrio poterit. Suet. Tito c. 18 *Homo sui arbitrii*, der sein eigen herr ist. Liv. 6, 34 *Fabiam sui ipsam malo arbitrio, quo a proximis quisque minime anteiri vult, pœnituit.* ¶ 3. Imperium significat & gubernationem, die regierung. Cic. pro Roscio Am. c. 45 *Nutu atque arbitrio Dei omnia reguntur.* Ovid. Heroid. 21, 27 *Te penes arbitrium vitæ.* Suet. Cæs. c. 7 *Visus erat per quietem matri stuprum intulisse, conjectores ad amplissimam spem incitaverant, arbitrium orbis terrarum portendi interpretantes.* Sen. Theb. v. 595 *Conjugi donum datus Arbitria thalami dura felicis feram.* Ita Grat. Cyneg. 135 *natalibus arbitriis haurire decorum* est nascendi lege pulchrum esse absque cultura. ¶ 4. Electionem notat, die wahl. Nep. 9, 4, 1 *Id arbitrium Conon negavit sui esse consilii.* Et tunc libertatis epitheton

theton quoque ferre poreſt, dixeruntque *liberum arbitrium* non ſolum Seneca de Clem. 2, 7; ſed Livius etiam non ſemel, lib. 32, 37 *Quinto liberum arbitrium pacis ac belli permiſſum*; lib. 37, 1 *Senatui liberum arbitrium de ſe permitterent*: & c. 7 *Permiſſo libero arbitrio*. Conf. Id. 44, 15. ¶ 5. *Arbitrium* eſt pecunia vectigalis, quam publicani ſolvunt reipublicæ ob jus monopolii, vel vendendi per ipſos ſolos, obſervante Græv. ad Cic. poſt red. in S. c. 7 *Nondum palam factum erat, concidiſſe remp. cum tibi arbitria funeris ſolvebantur*. In quo loco Hotom. recte intelligere videtur mercedem veſpillonibus & aliis funera juvantibus datam. Pro ſua opinione laudat Græv. Gronovium ad Liv. 2, 9 *Salis vendendi arbitrium, in publicum omne ſumtum, ademtum privatis*.

¶ Arbitror, *atus ſum, ari*, exiſtimare, meynen, halten. Cic. ad Brutum 1 *Quod tibi notum eſſe arbitror*. Ter. Eun. 5, 6, 9 *Primum te arbitrari, quod res eſt, velim*. ¶ 2. Item proſpicere. Plaut. Aul. 4, 1 extr. *Hinc ego & huc, & illuc potero, quid agant, arbitrarier*, i. e. tanquam arbiter intereſſe. v. Taubm. ad Plaut. p. 216, 797, & *Arbiter* n. 3. ¶ 3. *Fidem arbitrari alicui*, id eſt, habere, dixit Plaut. Bacch. 3, 6, 14; & Apul. Apol. p. 306. v. Briſſon. de form. p. 477. Eſt enim verbum ſolenne in teſtimonio dicendo. ¶ 4. Paſſive poſuit Cæcilius ap. Priſcian. p. 792 *Ex ſcriptis eorum, qui veri arbitrantur*, i. e. ὑπολαμβάνονται. Frontin. Strateg. 4, 2, 2 *Qui certioris diſciplinæ arbitrabatur*. Gell. 1, 13 *Anceps quæſtio & in utramque partem a prudentibus arbitrata eſt*. Quin Cic. pro Mure. c. 16, ubi conjectura Lambini *arbitremur* & a MSS. & ab impreſſis omnibus deſeritur teſte Grutero. Sed legitur, *Cujus vita tanti æſtimata eſt, ut morte ejus nunciata, tum denique bellum confectum arbitraretur*. Simili figura & Plautus alibi exſtitit: e. g. Stich. 1, 2, 87 *Probiores credo arbitrabunt*. conf. Moſt. 1, 2, 38; Pſeud. 4, 2, 57. Et futuro tempore Vlpian. l. 8 § 10 Dig. de Transaction. *Modus pro ætate ejus, qui tranſigit, arbitrandus eſt*. Sen. Controv. 3 præf. *Hoc ita ſemper arbitratum eſt*. v. loca ICtorum his auctoritatibus deſenſa a Bynkersh. Obſerv. Iur. R. 1, 25 p. 102.

¶ Arbitrans, *tis*. Iuſtin. 1, 7, 2 *Conditionem ſuam mutatam arbitrantes*. Id. 1, 9, 10 *Nemine arbitrante*. conf. Nep. 7, 9, 1.

¶ Arbitratus, *a, um*, idem. Salluſt. Iug. c. 69 *Iugurtham eſſe arbitrati procedunt*. Cæſ. B. G. 3, 28 *Arbitratus id bellum celeriter confici poſſe*. Nep. 13, 3, 3 *Vtile arbitrati*.

¶ Arbitratus, *ûs*, m. arbitrium; ut, *Meo arbitratu*, meines gefallens. Cic. de Amic. c. 1. Id. fam. 6, 1 *Quæro cauſſas omnes aliquando vivendi arbitratu meo*, ich trachte mein eigen herr zu ſeyn. conf. Cato R. R. c. 144. Et Plaut. Amph. 1, 1, 103 *In ditionem & arbitratum alteri ſe dedere*.

¶ Arbitratio, *ônis*, f. idem. Habet Gellius 13, 19, ubi ait: *Arbitratum pro arbitratione dici*.

¶ Arbitramentum, *i*, n. idem. Perrottus in Cornu Cop. ait p. 596 *Quidam pro arbitrio h. e. arbitri ſententia uſurpant*.

¶ Arbitrator, *oris*, m. ein regierer. Ita Iovem appellat Publ. Victor in 10 regione urbis Romæ. v. Reineſ. epiſt. 559.

¶ Arbitratrix, *tcis*, f. arbitra, eine regiererin. Tertull. adv. Marc. 2, 12 *Bonitas in Domino inventa eſt arbitratrix operum ejus*.

ARBOR, *ôris*, f. δένδρος, καὶ δένδρον, ein baum. *Arbor, novella, vetula*, Cic. fin. 5, 14. *Arborem ſerere*, einen baum pflantzen. Id. de Sen. c. 17 *Multæ iſtarum arborum mea manu ſunt ſatæ*. Id. de Orat. 2, 69 *Da mihi ex iſta arbore, quos feram ſurculos. Inſtituere arborem*, einen baum zeugen: Fit illud aut *ſemine*, aut *plantis radicis*, aut *propagine*, aut *ſurculo*, aut *inſito ac confecto arboris trunco*. v. Plin. 17, 10, & Colum. peculiari de arboribus libro. *Langueſcit arbor*, der baum verrocknet. Vide *Langueo*. Plin. 17, 2 *mori* dixit: *Areſcere arborem*, Suet. Veſp. c. 5. *Infelix arbor*, e qua quis ſuſpendio ſtrangulatus carmine veteris legis dicitur, ap. Cic. pro Rabir. perd. c. 4. *Arbor felix*, Gell. 10, 15, h. e. fertilis. *De arborum honore*, Plin. 12, 1. *De umbroſis, & ſtupendæ amplitudinis arboribus* Barth. ad 4 Theb. Statii p. 1002 ſeq. *Everſa arbor*, ein umgeriſſener baum, Suet. Domit. c. 15. *Arbores teneras intorto ſtramento veſtire*, junge bäume mit ſtroh verbinden, Plin. 17, 2. Eidem *arbor educare poma* dicitur, cum poſt germinationem & florem fructus formari cœpti ſunt. Prov. Liv. 10, 24 *Quam quis arborem conſevit, ſub ea legere alium fructum, indignum eſt*. ¶ 2. De malo navis (maſt-baum) uſurparunt ICti. Papinianus l. 3 D de L. Rhodia: *Cum arbor aut aliud navis inſtrumentum, removendi communis periculi cauſſa, dejectum eſt*. Paullus lib. 2 Sent. 7 § 3 *Nave, vel arbore vi tempeſtatis amiſſa, vectores ad contributionem non tenentur, niſi ipſis arborem ſalutis cauſſa ementibus navis ſalva ſit. Arbor ea mali* Virg. Æn. 5, 504 dixit: ad quem vide Erythræi Indicem in voce *mali*. Adde Iuvenal. 12, 32. ¶ 3. De remo, das ruder, Virg. Æn. 10, 207 *Centena arbore*, id eſt, centum remis. Plin. 12, 1 *Arbore ſulcamus maria*. ¶ 4. *Arbor* piſcis in Gaditano oceano nimirum vaſtis diſpanſus ramis &c. Plin. 9, 4. ¶ 5. Proverbiale eſt: *Arbore dejecta ligna quivis colligit*: ὀρυὸς πεσόσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύετω: wenn einer liegt, will iederman auf ihn mit füſſen gehen. Eleganti etiam metaphora de malis poſt Cæſaris necem reliquis Cic. Att. 15, 4 *Exciſa eſt arbor, non evulſa* &c. ¶ 6. *Arbor conſanguinitatis* ICtis eſt deformatio, quæ ſeriem & diſtantias cognatarum perſonarum oſtendit, der ſippſchaft-baum.

¶ Arbos pro *Arbor* apud veteres. v. Quintil. 1, 4. Et ſic ſæpe Virgil. e. g. ecl. 3, 56 &c. Hinc *Arboſem* pro *Arborem* ap. Feſtum.

¶ Arbuſcula, *æ*, f. diminut. ein bäumlein. Plin. 19, 10 *Inſeſtant culices hortos, riguos præcipue, ſi ſint arbuſculæ aliquæ*. Colum. 9, 5 *Conſeri circa apiarium debent arbuſculæ incrementi pari*. ¶ 2. *Arbuſcula* eſt machinula, quæ græce ἀμαξόπους dicitur, ap. Vitruv. 10, 20. v. Baldi Lex. p. 11. ¶ 3. Eſt & nomen mulierculæ mimæ ap. Horat. 1 Sat. 10, 77.

¶ Arbŏreus, *a, um*, adject. vom baum; ut, *Arborei fœtus*, baumfrüchte, Virg. Georg. 1, 55. *Arborea umbra*, baum-ſchatten, Ovid. Met. 10, 129. *Cornua arborea cervorum*, i. e. quæ ſunt velut arbores, Virg. Æn. 1, 194. *Arundini Indicæ arborea amplitudo*, Plin. 16, 36.

¶ Arborarius, *a, um*, idem; ut, *Proventus arborarius*, Solin. c. 16 & 36. *Picus arborarius*, qui in arboribus nidificat. Plin. 30, 16. *Falx arboraria*, Cato R. R. c. 10 & 11; Varro R. R. 1, 32.

¶ Arboraria, *æ*, f. hedera nigra, Apul. de Herb. c. 98.

¶ Arborator, *ôris*, m. ein baum-gärtner. Colum. 11, 1 *Bonus arator, optimus foſſor, nec minus arborator & vinitor*. Plin. 18, 33 *Frondem media die, arborator, ne cædito*.

¶ Arbŏreſco, *ere*, hoch aufwachſen, zum baum werden. Plin. 19, 4 *Tradunt in Arabia malvas ſeptimo menſe arboreſcere*.

¶ Arbŏrētum, *i*, n. *arbuſtum* eſt, de quo mox dicetur. Vſus eo Cl Quadrigar. ap. Gell. 17, 2 addit vero Gellius: *Arboreta ignobilius verbum eſt, arbuſta celebratius*.

¶ Arbuſculōſus, *a, um*, voll bäumlein. Gloſſ. gr. lat. σύνδενδρος, *arbuſculoſus*.

¶ Arbuſtus, *a, um*, plenus arbuſtis, voll bäume; item robuſtus, ſtarck wie ein baum. Plin. 10, 29 *Arbuſtus ager*; ubi alias *arbuſtatus*. Compar. Tertull. cont. Marc. 2, 29 *Res arbuſtiores*, i. e. feraciores.

¶ Arbuſtum, *i*, n. complectitur arbores multas, ad fructus conſitas; ut in oliveto, avellaneto &c. eine baumſchule, geſträuch. Liv. 22, 15 *Arbuſta vineæque, & conſita omnia magis amœnis, quam neceſſariis fructibus*. conf. Cato R. R. c. 7; Colum. 2, 18, & 5, 6; Gell. 17, 2. & de *arbuſto Gallico*, Colum. 5, 7. Alb. Gentil. in lect. Virg. c. 10; Taubm. ad Virg. p. 10. ¶ 2. Ita etiam apti ciantur arbores vitibus maritatæ, ſive loca arboribus conſita, ad quas apponantur vites, quæ & *arbuſtivæ* appellatæ ſunt. v. Colum. de Arbor. c. 1, & 16; Pallad. Oct. t. 4. Virg. Georg. 2, 416.

¶ Arbuſtivus, *a, um*, an bäumen, voll bäume. Colum. de Arb. c. 16 *Arbuſtivam vitem quam putare tam alligare diligenter oportet*. Idem 3, 13 *Ex omni ſive arbuſtivo, ſive ſilveſtri loco*. conf. de R. R. 4, 1.

¶ Arbuſto, *are*, eſt arbuſto agrum conſerere, mit bäumen beſetzen. Plin. 17, 23 *Transpadana Italia, præter ſupra dictas, cornu, populo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbuſtat agros*.

ARBŬTUS, *i*, f. κόμαρος, arbor quæ poma inſtar ceraſorum aut prunorum fert. Valla in Raud. Itali hanc arborem vocant *Albatro*, Germani, ein hag-dorn, hag-apfel-baum; ut Hadrianus quidem indicavit. Feſtus: *Arbutus genus arboris frondibus raris*. conf Plin. 15, 24; Virg. Georg. 2, 69; Id. ecl. 3, 82; & 7, 46; Horat. 1 od. 1, 21 *Viridi membra ſub arbuto ſtratus*. Id. 1 od. 17, 5 *Arbutos quærere latentes*.

¶ Arbutum, *i*, n. ipſum pomum arboris, hahnebutte, ſchleben vom hagdorn. Virg. Georg. 1, 148 *Glandes atque arbuta ſacræ ſylvæ*. conf. ibid. 2, 520 &c. *Vnedo* etiam dicitur, quod unum tantum eſſe expediat. v. Plin. 15, 24.

¶ Arbuteus, *a, um*, adject. vom hagdorn; ut, *Arbuteæ crates*, Virg. Georg. 5, 166. *Arbutea fronde*, Ovid. Faſt. 6, 155. *Arbutei fœtus*, id eſt fructus, Id. Met. 13, 820.

ARCA, *æ*, f. λάρναξ, ab arcendo, receptaculum variarum rerum eſt, ein faſten, kiſte oder lade; unde & ad mortuorum loculos ſive ſarcophagos refertur, ſarg. Quemadmodum hac voce non ſemel ICti fuerunt uſi, quod & Cujacius notat Obſervat. 21. Plin 13, 13 *Caſſius Hemina prodidit, Cn. Terentium ſcribam agrum ſuum in Ianiculo repaſtinantem offendiſſe arcam, in qua Numa, qui Romæ regnavit, ſitus fuiſſet*. Ruffin. 10 Hiſt. Eccleſ. 35 *Trahebant lungo agmine arcam martyris*, Babylæ puta, de quo ſermo eſt. Sed *Arca veſtiaria*, ein kleider-ſchranck. Cat. R. R. c. 11. ¶ 2. Vulgariſſime de receptaculo nummorum ſive pecuniæ uſurpatur: unde *domini arcam exhaurire* dicitur *res*, quæ ejus pecunias conſumit, ap. Colum. 3, 3. Cic. Att. 1, 9 *Arcæ noſtræ confidito*, i. e. fideliter ſolvam. Iuvenal. 3, 143 *Quantum quisque ſua nummorum poſſidet arca, Tantum habet & fidei*. ¶ 3. Hinc *Arca* ſæpe idem, quod ærarium, ſeu fiſcus eſt, die caſſe. B. Ambroſ. epiſt. 1 ad Valentin. Imp. *Quod jamdudum vel fiſco vel arcæ eſt vindicatum, de tuo magis conſervare videbere*. Sic Eccleſiarum, Collegiorum, ac Etæriarum ταμῖα, arcæ paſſim appellantur. *Arcam Numinis*, de arca eccleſiæ Prudentius in Laurentio v. 122 dixit, plane ut nos den gottes-kaſten, appellamus. De arcis collegiorum paſſim ICti; quæ *communes* vocantur ferme; quod communes pecuniæ ibi ſerventur: ut nobis quoque gemeine caſſa, appellantur. Apul. Mileſ. 7 p. 189 *Expromptis mille aureis, quos variis viatoribus detractos, communi conferebat arcæ*. ¶ 4. Dicuntur & *Arcæ* fiſci pecuniarum, quæ ex certis ſpeciebus rediguntur. Sic *frumentariam & olearium arcam* in libris Iuris Civilis legimus: *arcam vinariam* ap. Symmach. 10 epiſt. 42 & 47. In quibus arca nihil aliud eſt, quam quod ab Italis accepto vocabulo hodie, eine caſſe, appellamus. Sic *theatralis arca, arca quæſtoria, arca pontificialis* apud veteres invenitur. ¶ 5. Invenias etiam, *Arcam* arctiorem eſſe locum in carcere, cepen. Cic. pro Mil. c. 22 *Separantur a cæteris & in arcas conjiciuntur*. ¶ 6. *Arca* Gromaticis ſcriptoribus eſt ſignum limitaneum & finale, in modum arcæ conſtructum. Innocentius lib. 1. p. 221 ed. Gœſ. *Arca in quadriſinio conſtituta*: & p. 224 *Arca conſtituta in triſinium*. Et auctores de Limitibus, ibid. p. 271 *Arca finalis*: item *Arca marmorea*. Frontinus aliquoties cum *ripis* conjunxit, ut de Coloniis p. 119 *Adrianus ager finitur per rationem arcarum, riparum, canabularum* &c. ¶ 6. *Arcam* Latini ſcriptores pro præſenti pecunia ponunt, unde *ſolvere ex arca*, cui opponitur *ſolvere e menſa*. Eſt autem arca locupletiorum, facculus pauperiorum. Iuvenalis 11, 26 *Ignorat quantum ferrata diſtatab arca Sacculus*.

¶ Arcula, *æ*, f. diminutiv. Cic. Off. 2, 7 *Perſcrutari arculas muliebres*. Varr. R. R. 3, 17 *Pictores loculatas magnas habent arculas*. Vitruv. 10, 13 *Coagmentata arcula ſuſtinet caput machinæ*. conf. Plaut. Moſt. 1, 3, 90; Colum. 12, 45. ¶ 2. *Arcula* in organo muſico receptaculum æëris, die windlade. Vitruvio 10, 3. ¶ 3. *Arcula avis, quæ in auſpiciis vetabat aliquid fieri*, Feſt. ab *arcendo* adeo dicta. v. *Arcivus* in *Arceo*.

¶ Arculus, *i*, m. *putabatur Deus, qui tutelam gereret arcarum*, Feſt. ¶ 2. *Arculus*, diminut. ab *Arcus* vide in *Arcus*.

¶ Arcella,

¶ Arcella, *æ*, f. diminut. aliud ut *Arcula* apud Festum in *Arca*. Frontin. de Colon. Gœs. p. 118 *Ager terminis Claudianis in modum arcellæ est demetitus.* Et de Limit. p. 260 *Invenies arcellam in trifinio positam.*

¶ Arcellātus, *a, um*, arcella circumdatus, vult aliquis ita interpretari *Arcellatas vites* Colum. 3, 2. Sed editur *Arælacæ*.

¶ Arcārius, *i*, m. œconomus reipublicæ, qui accepta & expensa arcarum tractat, ein kaſten-herr, caſtirer; ut, *Pontificialis arcarius*, Symmach. 1 epiſt. 62 qui *arcæ Pontificum præest.* In familia etiam servorum *arcarii* dicuntur, qui domini pecunias tractant: Scævola L. 41 D. de fideicom. Libert. *Stichus arcarius probante domino nomina fecit, & rationes a domino ſcriptas exhibuit.* V. Pignorius de Servis p. 165, & Savaro ad 5 epiſt. 7 Sidonii.

¶ Arcularius, *i*, m. qui arculas conficit & vendit, apud Plautum Aul 3, 5, 45, ein ſchreiner, tiſchler, ſchachtelmann.

¶ Arcatura, *æ*, f. Gromaticis eadem fere, quæ *Arca* n. 6. Caſſiodorus Variar. 3 ep. 52 *Miramur fuiſſe litigatum, quod aut terminis ceſſibus, aut jugis montium, aut fluminum ripis, aut arcaturis conſtructis, aliisque ſignis evidentibus conſtat eſſe definitum.*

¶ Arciſinius, & Arciſinalis, vide in *Arceo*.

ARCĀDIA, *æ*, f. Ἀρκαδία, regio Peloponneſi interior, a mari remota; ſic appellata ab Arcade, Iovis filio, *Parrhaſia* & *Pelaſgia* quondam dicta, nec non *Lycaonia*, ut Euſtathius tradit ad Dionyſii Periegeſin v. 415. Liv. 1, 5 *Solemne allatum ex Arcadia, ut nudi juvenes Lyceum Pana venerantes per luſum atque laſciviam currerent.* Proverbii vicem fuſtinere poteſt illud Luciani bis accuſ. p. 218 Græv. πόθεν ἐν Ἀρκαδίᾳ σοφιστὴς ἢ φιλόσοφος; *Vnde in Arcadia orator aut philoſophus?*

¶ Arcadĭcus, & Arcadius, *a, um*, adject. Liv. 1, 5 *Ferunt, a Pallanteo, urbe Arcadica, Palatium, deinde Palatinum montem appellatum.* Sic *Arcadici mures, Arcadicum* vel *Arcadium germen*, Ἀρκάδιον βλάστημα, *de grandibus & ignavis ſolitum dici*, groß und faul. Vid. Chil. Sed *Arcadia nemora*, apud Sen. Herc. Fur. v. 229.

¶ Arcas, *ădis*, natus Arcadia. *Arcades* autem vetuſtate gentis adeo gloriari ſoliti, ut ante ſolem & lunam natos ſe dicerent. Stat. Theb. 4, 275 *Arcades huic veteres, aſtris lunaque priores, Agmina ſida ducis.* Ovid. Faſt. 2, 289

Ante Iovem genitum terras habuiſſe feruntur
Arcades, & Luna gens prior illa fuit.

Scholiaſtes Dionyſii Periegetæ ad v. 415 ex Lycophrone refert, ὅτι καὶ προσέληνοι λέγονται οἱ Ἀρκάδες, διὰ τὴν πάνυ τῆ ἕθνους ἀρχαιότητα, *Antelunares quoque vocari Arcades propter nimiam antiquitatem.* v. ad Lycophr. 482 Tzetz. ac Meurſ. Adde Ovid. Faſt. 1, 469, nec non Scholiaſten Ariſtophanis ad illud in Nebulis: Καὶ πῶς, ὦ μωρὲ σὺ, καὶ κρονίων ἔζων καὶ βεκκεσέληνε, (cujus locum, varias e variis auctoribus rationes congerentis, Rutgerſ. Var. Lect. 4, 18 emendat,) ut & Plutarch. de Placitis Philoſoph. 1, 7. Fabulæ hujus cauſam & occaſionem Cenſorinus de Die Natali c. 19 ita refert: *Arcades trimeſtrem annum primo habuiſſe dicuntur: & ob id proſeleni appellati, non, ut quidam putant, quod ante ſint nati, quam lunæ aſtrum cælo eſſet; ſed quod prius habuerint annum, quam is in Græcia ad lunæ curſum conſtitueretur.* Conf. Voſſ. de Arte Hiſt. p. 33. Aliter Mauſſacus ad Plutarch. de fluv. c. *Eurotas* p. 302 ſeq. his verbis: *Græcos fere omnes actiones ſuas ad lunam dirigere ſolitos, vulgare eſt omnibus dictis. - - - Certe Lacones religioni duxere aliquid incipere ante plenilunium & novilunium. - - Arcades e contra quia ante plenilunium & novilunium ut plurimum bella, aut alia negotia ſua ſeria aggrediebantur, nec huic ſuperſtitioni dediti erant, προσέληνοι dicti ſunt proverbiali convicio. Quam convicii cauſam ipſi Arcades jucunda interpretatione eluſere, & probrum in laudem converſum fuit. Nam antiquiorem illo fidere gentem ſuam eſſe poſtea gloriati ſunt, & ad originis ſuæ vetuſtatem ſubſannationem illam retulerunt.* Vetuſtatis cauſſa iidem & βαλανηφάγοι, id eſt, glande veſcentes appellati videntur, quia *primo victum mortalium glandiferæ arbores aluerunt*, ut Plinius teſtatus loquitur lib. 16 initio. Arcades glande ſolitos veſci Artemidorus etiam obſervat ὀνειροκριτικῶν 2, 25, ubi & Rigaltium videre licebit. A Muſices ſtudio Arcades Polybius laudat lib. 4 p. 289. Inde illud Virg. Ecl. 10, 30 *Soli cantare periti Arcades.* Inde etiam poëtarum nobile per Italiam collegium *Arcadum* nomen aſſumſit.

ARCADIVS, *i*, m. Theodoſii imp. filius & conſors imperii cum fratre Honorio, v. Pomp. Lætus & Aur. Vict. Epit. c. 48. ¶ 2. Aliis Grammaticus Antiochenus apud Suidam.

ARCANVM, *i*, & ARCE, nomen villæ fratris Ciceronis, paullum a Minturnis diſtans. Meminit ejus Cicero ad Att. 7, 4 & 10.

ARCĀNVS, *a, um*, adject. ab *Arceo*: tam qui tacet audita & commiſſa, verſchwiegen: quam quod occultum celatumque eſt, & a conſpectu hominum arcetur, heimlich, verborgen. Plaut Trin. 2, 4, 154 STASIMVS: *cave, ſi dixeris, me tibi dixiſſe hoc.* PHILTO: *dixiſti arcano ſatis*, der reinen mund hält. Sic *tabulas arcanas ſignare*, Ovid. 2 Amor. 15, 16, i. e. quæ ſub ſigillo cuſtodiunt & tegunt inſcripta. *Arcana raptus e popina*, Martial. 5 epigr ult. eſt, ex ſecreto voluptatis loco. *Arcanum & occultum ſcelus*, Curt. 6, 10, 28. *Arcana cubilia*, Plin. Paneg. c. 49. *Arcana taberna*, Propert. 4, 8, 19; *nox*, Ovid. Her. 9, 40. Apud Fund. Am. 1, 7, 10 de Oreſte *Auſus in arcanas poſcere tela Deas*, h. e. in furias, quas ſolus ipſe videre ſibi videbatur.

¶ Arcanum, *i*, n. ſubſtantive, res ſecreta, heimlichkeit. *Arcanum prodere*, Juvenal. Sat. 9, 115; cui contrarium eſt, quod Curtius ait, 4, 6, 5 *More Perſarum, arcana regum mira celantium fide.* Id. 6, 8, 11 *Omnium arcanorum regis arbiter.* Horat. 1 epiſt. 18, 37

Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam,
Commiſſumque tege & vino tortus & ira.

¶ Arcane & Arcano, adverbia, in geheim. Cæſ. B. Civ. 1, 19 *Ipſe arcano cum paucis familiaribus ſuis colloquitur.* Plaut. Trin. 2, 4, 117 *Arcano tibi ego hoc dico, ne ille ex te ſciat.* Comp. Colum. 3, 2 extr. *Quid arcanius judicem, ſuo loco mox dicam.*

Arcarius, Arcas, vide *Arca*, *Arcadia*.

ARCEBIOS, *i*, herba, *proprio nomine onochiles, quam aliqui anchuſam vocant, alii arcebion*, Plin. 22, 23.

Arcella, Arcellatus, vide *Arca*.

ARCEO, *ui, ēre*, ab ἀρκέω, vel ἄρχω, vel εἴργω. v. Voſſ. Etym. p. 40. Proprie eſt prohibere eos, qui veniunt, ne accedant, ſecundum Vallam lib. 6, abhalten, abtreiben; ut, *Arcere aliquem regione, & a regione*, Virg. Æn. 9, 319; Liv. 44, 24; *aditu*, Id. Liv. 31, 17; *progreſſu*, Cic. Att. 11, 2. Idem Cat. 1, 13 *Tum tu, Iupiter, hunc & hujus ſocios a tuis aris, ceterisque templis, & tectis urbis ac mœnibus arcebis.* Ovid. Met. 4, 647 *Arcebatque ſuis externos finibus omnes*, conf. Id. Met. 15 v. 72 ſq. Et, *Arcere incendium*, Inſcr. Gruter. p. 61 n. 3 INCENDIORVM ARCENDORVM CAVSA. Cic. Off. 1, 34 *Adoleſcentia a libidinibus arcenda eſt.* Id. Leg. 1, 14 *Homines ab injuria pœna arcet. Arcere aliquem veterno*, nicht ſchlafen laſſen. Horat. 1 ep. 8, 10. Sic & cum infinitivo: Ovid. Met. 15, 72 de Pythagora: *Animalia menſis arcuit imponi*, i. e. vetuit; ita cum Bernegg. Heinſius. al. male *arguit.* Id. Pont. 3, 3, 56 *Quam lex furtivos arcet habere viros.* conf. Id. Pont. 1, 6, 42; & Sen. Troade v. 277. ¶ 2. *Arcere* interdum eſt coërcere, hemmen; ut in Cic. Tuſc. 2, 21 *Hos quidem ut famulos vinclis & cuſtodia arcemus.* Id. N. D. 2, 54 *Alvi natura arcet & continet quod recipit.* Id. Som. Scip. 4 *Extimus orbis arcens & continens cæteros.* Feſtus: *arcere eſt continere. Unde & arcus in ædificiis dictus eſt, quia ſeipſum continet.* Poſt: *unde coërcere continere dicimus.*

¶ Arcto, *avi, atum, are*, frequentativum, quod & *Arto, are*, ſcribitur, & ſignificat conſtringere, zuſammen zwingen, klemmen, preſſen. Plaut. Capt. 2, 2, 54 *Fortuna humana fugit, arctatque ut lubet.* Columm. 12, 43 *Perticas arctare.* Lucan. 4, 370 *Arctavit clauſitque animam.* conf. Idem 9, 35; & Martial. 2, 90. Stat. Theb. 11, 39

Arctatur denſo fugientum examine vallum.

¶ Arctans, *tis*. Plin. 3, 6 *Auguſtias eas arctantibus inſulis parvis.*

¶ Arctatus, & Arctatus, *a, um*, exiguus, anguſtus, knapp, enge. Cic. pro Rab. poſt. c. 14 *Navis parva & arctata.* Vellej. 1, 16, 2 *Artati temporis ſpatium.* Id. 2, 10, 3 *Ut clariſſima, ita numero artata felicitas.*

¶ Arctus, vel, ut alii ſcribunt, Artus, *a, um*, id eſt, adſtrictus, maxime conjunctus, feſt, enge in einander geſchoben. Cic. Att. 6, 2 *Arctiſſima vincula amoris*, id eſt, amor vel amicitia conjunctiſſima. Et Off. 3, 6 *Arctiſſimum vinculum ſocietatis*, unzertrennliche freundſchaft. Id. Somn. Scip. c. 1 *Arctior me ſomnus, quam ſolebat, complexus eſt*, ein feſter ſchlaf. *Convivium arctum*, da man enge eingepreſſet ſitzet. Horat. 1 epiſt. 5. extr. ¶ 2. *Arcte res*, quæ & anguſtæ dictæ Horatio, miſeræ, & in magnum diſcrimen adductæ, noth. Tac. Hiſt. 3, 69, 7 *Miſſo nuntio, qui circumſideri ipſos, &, niſi ſubveniretur, res arctas nunciaret. Arctum animum* pro trepido & metu dejecto, Horat. 2 Sat. 6, 82. Idem *in arctum deſilire*, Poëtica v. 134 dixit. *Se cogere in arctum*, Lucan. 2, 613 Formulas id genus plures congeſſit Burm. ad illud Nemeſ. ecl. 4, 32 *Vſus in arcto eſt*, brevis eſt occaſio. ¶ 3. *Artum* habere optimæ quoſque notæ MStos teſtantur Brouckh. ad Tib. 1, 5, 53 & Drakenb. ad Sil. 7, 250.

¶ Arcte, adverb. hart, feſt. Cic. Parad. 1, 4 *Illud arcte tenent, accurateque defendunt, voluptatem eſſe ſummum bonum*, das laſſen ſie ſich nicht nehmen. Id. Divin. 1, 28 *Arcte & graviter dormire. Arctius adſtringi*, Id. de Fato c. 14 & Horat. Epod. 15, 5. *Arctiſſime diligere*, Plin. 6 epiſt. 8. *Arctiſſime conſtringi*, Val. Max. 2, 2, 8. *Arte* pro *arcte* ſæpe Plaut. Aſin. 1, 1, 64; Mil. 5, 8, 25 &c. Sall. Jug. c. 68 *Quam artiſſime ire*, ſehr gedränge.

¶ Arctatio, vel Artatio, *onis*, f. die einpreſſung, apud Diomedem, Varro de L. L. 4, 1 *Propter literarum artationem aut commutationem. Tractationem* legit Turnebus 24, 29.

¶ Artio, *ivi, itum, ire*, pro *Arctare*, quetſchen, einpreſſen, veteres uſurpabant. Cat. R. R. c. 40 *Surculum aridum præcutum inter librum & ſtirpem artito.* Et mox: *Surculum quem artiveras, eximito &c.* Conf. ex Novio Nonium 10, 10.

¶ Artĭtus, *a, um*, gepreßt, eingedrückt; ut, *Artita colla*, id eſt, conſtricta apud Prudent. περὶ στεφ. Hymn. 1, 72 & præfat. ψυχομαχίας v. 33, ut. Io. Weitzius, MSS. libris non vulgaribus uſus, in lucem edidit; ſed Heinſius & Chamillard *attrita* legunt. ¶ 2. Alia notio vid. in *Ars*.

¶ Arcīvus, *a, um*, abwehrend; ut, *Avis arciva*, quæ in auſpiciis aliquid vetabat fieri. Ita legit Scaliger apud Feſtum. Vulgo legitur *Arcula*. Gloſſ. gr. lat. ἐρκτικός, κωλυτικός, *arcivus*.

¶ Arca, Arcanus, Arcus, Arx, etiam ab *arceo* derivantur; ſed de his ſeorſum agitur.

¶ Arciſinalis, *e*, das natürliche grentzen hat. Nempe ita vocatur ager, qui finibus naturalibus, montis jugo puta, flumine &c. continetur, ubi proinde non ad numerum centuriarum jugerumve, ſed ſimpliciter ad illum terminum naturalem reſpicitur, adeo quidem ut mutato fluminis alveo vel amplificetur territorium vel minuatur. Sicul. Flaccus de Condit. agr. p. 3 *Occupatorii dicuntur agri, quos quidam arciſinales vocant. - - Vt quisque virtute colendi occupavit, arcendo vicinum, arciſinalem dixit.* Adde Rigaltii Obſerv. & Gloſſas agrimenſ. & Gœſium p. 127. it. Grot. de I. B. & P. 2, 3, 16 & 2, 8, 12.

¶ Arciſinius, *a, um*, idem. Varro apud Frontinum de re agraria: Gœſ. p. 38 *Ager arciſinius ab arcendis hoſtibus eſt appellatus.* Frontinus ipſe l. c. *Ager arciſinius nulla menſura continetur.* Conf. Iſidor. 15, 13; Aggenus Gœſ. p. 45 & 48; & Hyginus p. 160.

Compoſita cum Præpoſitione.

¶ Abarceo, vel Aberceo, *ēre*, zurück halten, abhalten, abtreiben. Feſtus: *Abarcet, prohibet.* Plautus: *Atque eam abarcet domo.*

¶ Coërceo, *ui, itum, ēre*, ambire, complecti, claudere, umfangen, ſchlieſſen, wehren, einhalten. Cic. N. D. 2, 22 *Mundus omnia complexu ſuo coërcet & continet.* Id. de Cl. Orat. c. 91 *Fluvium extra ripas effluentem coërcere.* Lucret. 4, 552 *Extima membrorum circum textura coërcet.* Et 6, 954 *Undique qua circum corpus lorica coërcet.* Virg. Æn. 9, 28 *Poſtrema coërcent Tyrrhidæ juvenes*, id eſt, claudunt agmen, ut Livius loquitur. ¶ 2. *Coërcere* eſt vi manuque aut ſtudio cohibere ſeu cogere, bändigen, zwingen, im zaum halten. Stat. Theb. 11, 669 *Promptamque coërcuit*

coërcuit iram. Cic. 1 Att. 18 *Ego nactus locum resecandæ libidinis & coërcendæ juventutis, vehemens fui* &c. Id. Off. 3, 5 *Coërcere damno, exilio, vinculis, morte* &c. Nep. 20, 5, 2 *Coërcere manibus procacitatem alicujus*, punire pariter ac inhibere. ¶ 3. Pro removere, abschaffen. Quint. 8, 3 p. 681 Burm: *Surgentia in altum oleæ cacumina ferro coërcebo.* Id. 12, 1 p. 1049 *Cicero se multa ex juvenili abundantia coërcuisse testatur.*

¶ Coërcens, *tis*, verfassend, zäumend. Cic. N. D. 2, 40 *Omnia cingens & coërcens cœli complexus.* Lucret. 3, 396 *Animus vitai claustra coërcens.*

¶ Coërcitus, *a, um*, angehalten, eingeschränckt. Plin. 12, 1 *Alpibus coërcitæ Galliæ.* Ovid. Heroid. 14, 3 *Clausa gravibusque coërcita vinclis.*

¶ Coërtio, & Coërctio, *ōnis*, f. zwang, strenge. Suet. Claudio c. 38 *Coërtionem popinarum ædilibus ademit:* Vbi Torrentius observat in MS. libris *coërcitionem*, non *coertionem* legi: itaque hanc vocem & in Pandectis Florentinis ferme scriptam inveniri. Et vero *coërcitio* integrum ac plenum est; *coërtio*, contractum: ut *puertia*, ex *pueritia* ap. Horatium: & Salmas. codex expresse *coërtionem* refert. Sic Quintil. 9, 2 *Interpellantis coërtio.* Gell. 3, 18 *Onerare coërtionibus asperioribus.* Paulus l. fin. ff. de Off. ejus cui mand. jurisd. *Jurisdictio sine modica coërctione nulla est.*

¶ Coërcitio, *onis*, f. integre, animadversio seu castigatio est, züchtigung, bestrafung. Sic *coërcitio servorum*, Sen. Brev. Vit. c. 3; *Errantium*, Id. de Ira c. 15. *Coërcitio capitalis*, l. 200 Digest. de Verb. significatione; *pecuniaria*, l. 2 Dig. de public. judiciis; *morum*, l. 15 § 1 Dig. solut. matrim. *delictorum*, l. 131 Dig. de V. S.

¶ Coërcitor, *oris*, m. qui coërcet, der zuchtmeister. Eutropius 7, 13 de Vespasiano: *Diligens coërcitor disciplinæ militaris.*

¶ Coarcto, & Coarto, *avi, atum, are*, idem quod *Arctare*, contrarium verbo *Dilatare*, einziehen, einspannen, verkürtzen, enge machen. Cic. de Orat. 1, 35 *Quæ coarctavit, & peranguste refersit in oratione sua, dilatet nobis atque explicet.* Ovid. Fast. 5, 546 *Nox coarctat iter.* Sic Liv. 28, 5 *Angustæ fauces coarctant iter.* Plin. 1 epist. 20 *Dicta in unum librum coarctasse.* Petron. c. 58 *Vulnus araneis oleo madentibus coarctat.* Col. 2, 19, 2 *Coarctare fœnum in struem*, heuschober machen. ¶ 2. Est cogere, anhalten. Paul. l. 57 pr. de contrah. emt. *Coartandus est emtor venditionem adimplere.*

¶ Coarctatus, *a, um*, eingeschlossen, eingesperrt. Cic. ad Att. 7, 10 *Adhuc in oppidis coarctatus.*

¶ Coarcte, adv. unde compar. *Coarctius*, genauer. Gell. 19, 2 *Si interpretari coarctius velis.* vulgo legitur *coactius.*

¶ Coarctatio, & Coartatio, *ōnis*, f. die einschliessung. Hirt. Bell. Alex. c. 74 *Cæsar ridebat inanem ostentationem, & eo loco militum coarctationem.* Vitruv. 9, 9 *laxationi opponit.* conf. Liv. 27, 46.

¶ Exerceo, *ui, itum, ēre*, üben, treiben. Cic. de Orat. 1, 33 *Vehementissime exercere se in aliqua re; & aliqua re.* Id. in Bruto c. 15; *in studio alicujus rei*, Id. pro Cluent. c. 64; *se ad aliquid*, Id. Catil. 1, 10. Conf. Id. fam. 1, 7, 29. *Latine apud Brutium exerceri volo*, Id. fam. 16, 21. Id. 6 Att. 1 *Pueri amant inter se, discunt, exercentur.* Et de Senect. c. 7 *Memoria minuitur, nisi exerceas eam.* Plin. 8 epist. 14 *Difficile est tenere, quæ acceperis, nisi exerceas.* Cic. Tusc. 1, 18 *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat;* quod Græci dicunt: ἔρδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. *Exercere medicinam*, Plin. 22, 25; *commercium alicujus rei*, Id. 12, 14; *crudelitatem in aliquo*, Cic. Att. 11, 3; *simultates cum aliquo*, Sallust. Cat. c. 9; *odia*, Ovid. Her. 7, 74; *inimicitias*, Vellej. 2, 41, 1 & Cic. Divin. in Verr. c. 4; *iracundiam*, Id. ad Brut. 2, 74, hassen, zorn und feindschafft halten. ¶ 2. Est angere, vexare, quälen, plagen. Sallust. Cat. c. 24 *Avaritia hominum animos exercet.* Virg. Æn. 4, 622 *Genus omne exercete odiis.* Plin. 7 epist. 9 *Optimum virum pertinacissime exercet.* Cic. Tusc. 5, 1 *Fortuna me multis variisque casibus exercuit.* Id. Att. 13, 22 *Te de prædio aviæ exerceri, molestum est.* Ter. Adelph. 4, 2, 48 *Isane, ego te exercebo hodie, ut dignus es*, id est, fatigabo, exagitabo, ich will dirs sauer genug machen. Non adeo dissimiliter Plautus, *Exercere scortum*, dixit Amph. 1, 1, 132. *Exercere* enim est non temere quiescere sinere: quemadmodum Terentius, *servos exercere*, pro, in opere faciendo perpetuo tenere, Heaut. 1, 1, 22 dixit. *Exercere remiges*, Nep. 10, 9, 1, *jumentum*, Id. 18, 5, 4. ¶ 3. *Principem exercere*, est principem agere; principis vi ac potestate uti. Suet. Tib. c. 33, de qua loquendi ratione consulendus ibi Casaubonus est. Sic Petronius ap. Saresber. de Nugis Cur. 3, 8 *Fere totus mundus exercet histrionem.* ¶ 4. *Exercere* absolute Tullius dicit, pro *exercere se in armis.* Lib. 2 de Orat. c. 71 *cum ceteris in campo exercentibus, in herba ipse recubuisset.* Lib. 10, 11. ¶ 5. Sed *exerceri* etiam dicuntur res inanimæ: cum occupamur in iis, ut inde quæstus nobis & fructus exstet. Sic, *Exercere tellurem*, Virg. Georg. 1, 99; *agros*, Tac. Germ. 29, 5; *bobus rura*, Hor. Epod. 2, 3. Conf. Sil. 8, 566 & ibi Heins. ac Drakenb. *Navem, cauponam, stabulum exercere*, apud ICtos veteres invenitur. v. Dig. 44 t. 7 l. 5 § 9. *Vectigalia exercere*, ap. Cic. pro L. Manil. c. 2, idem est, quod *exigere.* v. Menck. obs. L. Lat. Et ita *Officinas promercalium vestium exercere*, Suet. de Illustr. Gramm. c. 22. Eleganter Stat. Epithal. Stellæ v. 166

Exerce formam, & fugientibus utere donis;

in quo posterius prius interpretatur: nam *exercere formam* est, uti forma, ut fructum ex illa capias. Samon. 268 *Decocta hæc clauso simul exercentur in ore*, h. e. volvuntur, ut alias Serenus, agitantur colluendo. Vid. *Volvere.* Eod. sensu dixit Samo. 283 *Clauso versatum agitare palato.* ¶ 6. Figurate Virg. Æn. 10, 808 *Exercere diem* dixit, pro, se per diem faciendo opere exercere: ut Scaliger recte interpretatur, Poët. 4, 16. Et ita Seneca Medea v. 77 *Exercere oppidum* dixit, pro, se in oppido exercere. Neque enim ab editorum juxta & MSS. Codd. lectione recedendum est: quod voluerunt nonnulli. ¶ 7. Apud Terent. Heaut. 1, 1, 91 *Servi opere rustico faciendo victum exercere*, i. e. lucrari dicuntur hero, unde victum parare, sive familiam alere possit. Antecedens enim pro consequenti ponitur; nam exercitionem quæstus seu lucrum sequitur. Ambros. epist. 18 ex alterius persona: *Quid*, inquit, *mihi, prodest in claro manere, subire injurias, labores perpeti, quasi non possit ager meus me pascere; aut si ager desit, quasi aliter sumtum exercere nequeam?*

¶ Exercens, *tis.* Sallust. Fragm. c. 33 *Piraticam exercentes.* Petron. c. 29 *Grex cursorum cum magistro se exercens.* Ovid. Heroid. 15, 9 *Ignem exercens Eurus*, i. e. huc illuc jactans.

¶ Exercĭtus, *a, um*, getrieben, geübt, versucht, erfahren. Sallust. Iug. c. 40 *Quæstio exercita aspere.* Ovid. Trist. 5, 5, 49

Scilicet adversis probitas exercita rebus,

Etiam in comparandi gradu Tertull. adv. Valentin. c. 18 *Agendis rebus exercitior.* Festus in *Exercitio*: *Dicebant antiqui exercitiorem & exercitissimum*, &c. Sic Plin. 9, 15 *Melandria in alio pisce circa caudam exercitissima.* ¶ 2. Miseriis & calamitatibus agitatus, geplagt, mürbe gemacht. Sall. Iug. c. 70 *Exercito corpore fessus.* Vide Plaut. Merc. 2, 1, 4. Trin. 4, 3, 83; itemque Casaub. ad Suet. p. 137. Ita *exercitam militiam*, Tac. Ann. 1, 35, 3 dixit asperam & diuturnis laboribus atque miseriis gravem. *Iliacis exercite fatis*, Virg. Æn. 3, 182.

¶ Exercite, adv. ämsig, fleissig. Compar. Apul. Met. 11 p. 272 *Mecum ipse cogitationes exercitius cogitabam.*

¶ Exercĭtus, *us*, m. copiæ militum, στρατιά, eine armee, kriegesheer, ut, *Equitum exercitus*, die cavalerie, Virg. Æn. 11. 598. *Exercitus pedestris*, die infanterie, Nep. 18, 4, 3. Sic & absolute: *Exercitum equitatumque castris continuit*, Cæs. B. G. 2, 11. *Exercitum recensere*, mustern, Suet. Cal. c. 44; *ductare*, Sall. Cat. c. 17; *Ducere*, Cic. pro Mur. c. 9 eine armee führen; *Conscribere & comparare*, Id. Phil. 5, 13, werben. *Facere, conficere*, eine armee richten, complet machen, ibid. c. 8; pro L. Man. c. 21; & Att. 5, 8 & 16; *conflare*, ibid. 4, 6; *colligere*, Id. Cat. 2, 3; *cogere*, Sall. Iug. c. 54. Sic autem dicitur, quia expellit hostes & profligat; vel, quod exercitando fit melior, ut docet Varro de L. L. 4, 16. Cum quo & concinit Vegetius 2, 1 *Exercitus ex re ipsa atque opere exercitii nomen accepit*, &c. ¶ 2. Etiam *Exercitus*, pro quolibet exercitio ponitur Plauto; ut Rud. 2, 1, 7 *Pro exercitu gymnastico & palæstrico hoc hab mus.* ¶ 3. Item pro angore & cruciatu, qui nos exercet, ut *Exercitum habere*, Plaut. Cist. 1, 1, 60. conf. Epid. 4, 1, 3. Afran. ap. Non. 1, 16 *Qui mei est animi exercitus*, meine plage. ¶ 4. Genitivum *Exerciti* pro *Exercitûs*, ex Accio & Varr. adducit Nonius 8, 14.

¶ Exercitium, *i*, n. die übung. Sallust. Fragm. c. 32 in Veget. 1, 9 *Milites frequentibus exercitiis præparare ad prælia.* Sic *Exercitia ludicra*, Gell. 6, 15. *Exercitium dicendi*, Idem 20, 5.

¶ Exercitio, *onis*, f. idem quod *exercitium*: sicut *contagio*, & *contagium*; *obsidio* & *obsidium.* Cato apud Gellium 11, 1 *Si nihil exerceas, inertia atque torpedo plus detrimenti facit, quam exercitio.* Paulus l. 15 Dig. ut legator. seu fid. *exercitio judicii nonnullas moras habet.* Et Vlpianus Dig. l. 1 § 20 de exercitor. act. *Ad summam remp. navium exercitio pertinet*, das gewerb mit schiffahrten. conf. Festus.

¶ Exercĭtor, *ōris*, m. qui exercet quæstus caussa navem, cauponam &c. der gewisse handthierung treibt. Vlp. l. 1 § 15 Dig. de exercitoria actione: *Exercitorem eum dicimus, ad quem obventiones & reditus omnes perveniunt, sive is dominus navis sit*, &c. Atque ita quoque de aliis rebus in quæstuaria notione. ¶ 2. Aliter Plautus Trin. 2, 1, 3 *Magister mihi exercitor animus hinc est.* Græce dicitur παιδοτρίβης. Id. Trin. 4, 3, 9 *Gurgulio est exercitor, is hunc hominem cursuram docet*, er ist sein exercitien-meister. Macrob. Somn. Sc. 2, 14 *Exercitor corporum.*

¶ Exercitōrius, *a, um*, ad exercitorem pertinens; ut, *Exercitoria jacula*, id est lusoria, apud Tertull. de Pœnitentia c. ult. Sed *actio exercitoria*, contra exercitorem instituta, ut in Glossis Græcis est, ἡ κατὰ τοῦ ἐξερκίτορος ἀγωγή. v. Vlpian. in *Exercitor.*

¶ Exercĭbĭlis, *e*, thulich, practicabel; ut, *Regula exercibilis*, Cæl. Aurel. Tard. 5, 1.

¶ Exercipes, *ĕdis*, m. qui currendo pedes exercet, ein laquay, läuffer. Gloss. gr. lat. ταχυδρόμος, δρομεύς, *exercipes.*

¶ Exercituālis, *e*, ad exercitum pertinens, vor die armee; posterior ætas formavit. Cassiod. præf. epist. Regiar. *Ab hac* (præfectura prætoriana) *exercituales flagitantur expensæ*, die kriegs-kosten. Adde lib. 3 c. 40 & 41, ubi pariter *exercituales expensæ* memorantur.

¶ Exercĭto, *avi, atum, are*, frequent. offt üben. Mela 2, 1 *Achilles se ac suos cursu exercitavisse memoratur.* Sallust. de Rep. ord. 2, 18 *Corpus atque ingenium exercitabat patriæ.* conf. ibid. 1, 7.

¶ Exercitātus, *a, um*, versucht, geübt. Cic. ad Qu. frat. 1 pr. *Animus maximis in rebus gerendis & sustinendis exercitatus.* Idem pro Quint. c. 1 *Homo exercitatus & versatus in caussis.* Nepos 15, 5, 4 *Exercitatus bello*; & n. 2 *in dicendo*: ubi promta facultas utrobique notatur. Cels. præf. fin *Famem facilius fert inexercitatus quam exercitatus homo*, h. e. qui corpus movet. *Exercitatiores copiæ*, Idem 11, 2, 1. *Exercitatiores ad bene promerendum*, Cic. Off. 2, 15. *Peritissimi atque exercitatissimi duces*, Cæs. Bell. Civ. 3, 73. *Exercitatissimus scripturarum*, Tertull. præscr. adv. hæret. c. 17, in heiliger schrifft wohl beschlagen. ¶ 2. Petron. c. 83 p. 412 *Senex exercitati vultus*, i. e. ob vigilias in studiis pallidi, macilenti, austeri. Talis a Suet. Ner. c. 37 dicitur *tristis & pædagogi vultus.* Ita Burm.

¶ Exercitate, adv. fertig. Compar. ap. Senecam epist. 90 *Multa facit aut peritius, aut exercitatius.* Superl. Arnob. lib. 3 p. 113 *Præcepta habeat cognita, & rationem teneat exercitatissime comprehensam.*

¶ Exercĭtātio, *ōnis*, die übung. Periander: *Exercitatio potest omnia*; μελέτη τὸ πᾶν. Cic. de clar. Orat. c. ult. *Exercitatio dicendi linguam acuit.* Id. de Orat. 3, 49 *Cum exercitatione, tum stilo formanda nobis oratio est.* conf. Id. de Sen. c. 11; & Off. 1, 36. Nep. 17, 3, 3 *Exercitationum genera.* ¶ 2. Observat Muretus ad 1 Nicom. Arist. 7 p. 103, exercitationem non semper ἄσκησιν aut μελέτην significare, sed interdum etiam ἐνέργειαν, die ausübung. Cic. Off. 1, 34 *Senibus labores corporis sunt minuendi, exercitationes animi etiam augendæ videntur.* Id. Senect. c. 3 *Aptissima sunt omnino arma senectutis, artes exercitationesque virtutum.*

¶ Exercitamentum, *i*, n. idem ac exercitatio. Apul. Florid. 2 p. 351 *Mentium documenta, corporum exercitamenta.*

¶ Exercitator, *ōris*, m. qui exercet alios in aliqua re: ut Athletas &c. ein lehrmeister. Sic Pythagoram *Exercitatorem* Plinius dixit 23, 7. conf 35, 11, ubi *Licythion agilitatis exercitator.*

¶ Exercitatrix, *icis*, f. Quintil. 2, 15. Plato (ex Socratis persona) *duas partes civilitatis corpori adsignat, medicinam & quam interpretantur exercitatricem.* Gymnasticen intelligit. Sed in edit. Burm. legitur *exercitationem.*

¶ Coexercitatus, *a, um*, mitgeübt; ut, *Præceptiones consentientes & coexercitatæ*, Quintil. 2, 17.

¶ Inexercitus, *a, um*, non exercitatus, ungeübt. Macrob. 7, 8 *Ego quoque pro virili portione Disarium nostrum inexercitum non relinquo.* Membranæ Frontini Strateg. 2, 1, 9 *Miles inexercitus* habent, ubi editum *inexercitatus.* V. Keuchen. ibi. Et (si lectio placet) Cic. Tusc. 5, 38 *Non ignobilis nec inexercitus philosophus.* conf. Tert. Apol. c. 47.

¶ Inexercitatus, *a, um*, idem, ut, *Inexercitatus miles*, Cic. Tusc. 2, 16. *Inexercitati histriones*, Id. de Senect. c. 18. *Novitas rei inexercitatos movet*, Seneca epist. 11. conf. Nep. 18, 3, 3. Vid. locus Celsi in *Exercitatus.*

¶ Inexercitabilis, *e*, unbrauchbar. Vet. Interp. Irenæi 4, 75 *Infirmum adhuc & inexercitabilem sensum conversationis habere.*

¶ Præexercitamen, *inis*, n. die vorübung. Saresb. Metalog. 1, 24 *Præexercitamina puerorum.*

¶ Præexercitamentum, *i*, n. die vorbereitung. Priscianus προγυμνάσματα vertit *præexercitamenta*, in titulo libri sui, quem scripsit *De Præexercitamentis Rhetoricæ ex Hermogene.*

ARCĔRA, *æ*. f. plaustrum tectum undique & munitum, quasi arca quædam magna vestimentis instrata, eine sänffte; *qua nimis ægri aut senes portari cubantes solebant*, ut Gellius 20, 1 describit. Varro etiam de L. L. 4, 31 hoc genus vehiculi sic dictum censet, *quod, sicut arca, ex tabulis factum esset.* Procul dubio ante lecticas in usu fuit, & his inventis postea desiit. Plura vide apud Nonium 1, 270.

¶ Arceraneus, *a, um*, verdeckt; ut, *Fulmina arceranea*, quæ in occulto fiunt, Sen. Qu. Nat. 2, 49. Al. *atteranea* vid. in *Terra.*

ARCĔSĪLAS, *æ*, m. Laërtio vitam ejus lib. 4 describenti *Arcesilaus, i*, Ἀρκεσίλαος, philosophus fuit, Crantoris Solensis discipulus, secundæ sive mediæ Academiæ conditor, quæ ἀκαταληψίαν, ut Vossius loquitur c. 13 de sect. Philos. p. 74, induxit, docens videlicet, nihil scientia comprehendi, seu sciri posse. Quam ob caussam Cicero in Lucullo sive Acad. 4, 6 judicat, eum *constitutam philosophiam evertisse*, & paullo post, *conatum esse clarissimis rebus tenebras obducere.* Lactantio 3, 6 audit *ignorantiæ magister*: ut qui *constituerit novam non philosophandi philosophiam*, ibid. c. 4. vid. Pers. sat. 3, 79. Sidon. Carm. 2, 177.

ARCĒSIVS, *i*, m. filius Iovis, pater Laërtis, avus Vlyssis. Ita enim hic Ovid. Met. 13, 144 *Nam mihi Laertes pater est, Arcesius illi.*

ARCESSO, *ivi, itum, ĕre*, quod vulgo *Accerso* scribitur, sed minus bene, ut jam dicemus, & *vocandi* notionem habet, & *accusandi*, quarum altera ex priore manat, quia, qui accusat, *vocat* in judicium. Itaque *Arcessĕre* est accire, advocare, herzuruffen, herhohlen; item vorfordern. Nepos 10, 2, 2 *Dionysius adolescenti negare non potuit, quin Platonem arcesseret.* Idem 20, 3, 1 *Corintho arcessivit colonos.* Cic. pro Rosc. Am. c. 18 *Cum ab aratro arcessebantur consules.* Id. pro Domo c. 3 *Cum me arcesserent in senatum, non venirem?* Id. Paradox. 4 *Arcessitus in civitatem sum, cum esset in republ. consul.* ¶ 2. Accusandi vim habet, cum dicitur Cic. Off. 2, 14 *Ne quem unquam innocentem judicio capitis arcessas.* Id. pro Dejotaro c. 11 *Non ficto crimine insectari, non vitam expetere, non capitis arcessere.* Et pro Rabir. c. 9 *Quot ex iis eodem crimine in summum capitis periculum arcessas?* Id. Verr. 2, 46 *Cum magis invidioso crimine quam vero arcesseretur.* ¶ 3. Transfertur etiam ad inanima. Cic. Top. c. 9 *Argumentum usque a capite arcessere.* Id. Att. 16, 11 *Ejus librum arcessivi.* Petro. c. 37 *Longe arcessere fabulas*, ut nostri, weit herholen. Ita c. 139 *Arcessito sermone.* Curt. 8, 13, 25 *Ex periculo gloriam arcessens*, i. e. quærens. Id. 10, 5, 33 *Cælestes honores arcessere*, i. e. postulare. Id. 3, 3, 2 *Species imminentium rerum ægritudo arcessit*, i. e. efficit. Lucan. 7, 252 *Iam fatum arcessite ferro.* Tibull. 1, 11, 33 *Atram bellis arcessere mortem.* Sic *stilum arcessere* Lib. 1 Metam. Apul. comparare sibi, acquirere, vir doctus in Miscell. Observ. 2, 296 exponit. ¶ 4. Sunt qui *probibendi* significationem adjiciunt, quasi ab *Arceo* sit frequentativum; sed perperam, & exemplis plane destituuntur. Non enim ab *Arceo* est, sed ab *Ar* antiquo, id est *Ad*, & *Cio* sive *Cieo*, ut idem sit quod *accio, accire*: ut Priscianus lib. 1 p. 559 ostendit. Velius Longus, vetus Grammaticus, de Orthographia (ed. Putsch. p. 2232) erudite; *In eo, quod est*, ARCESSO, ACCERSO, *putaverunt quamdam differentiam esse, ut* Accerso *sit voco, tractum ab acciendo*: Arcesso, *summoveo, ab arcendo tractum. Sed erraverunt.* ARCESSO *enim pro eo, quod est arceo, nunquam positum est.* Immo Vossius Etym. p. 40 *Multis*, inquit, *argumentis evincere possumus*, ACCERSO *per C non esse Latinum, sed posterioribus seculis corruptum ex* ARCESSO. Quo correctiores enim libri sunt & antiquiores, *Arcesso* habent, non *Accerso.* Nec novus hic error, sed a Charisio, Diomede & Agrætio inculcatus, sicut etiam Glossæ veteres utrumque habent *Accerso* & *Arcesso*, in hoc autem meliores, quam grammatici, quia utrumque eodem sensu μετακαλεῖσθαι, μεταπέμπεσθαι exponunt, quem grammatici quidam perperam distinguunt.

¶ Arcessio, *ire*, dicebatur olim, cujus infinitus modus apud Cæsarem B. Gall. 5, 11 superest: *Alios arcessiri jubet*: & apud Hyginum Fab. 98; pro quo Cicero 15 ad Att. 13 *arcessi* dicit: *Bassum*, inquit, *arcessi narrat: Cassium exspectari.* conf. Nep. 25, 21, 4. At Præteritum & Supinum in *ivi, itum*, tamquam ex quarta forma, sunt etiam pro reliquo verbo *Arcesso, ĕre*, ut notum est, usitatissima.

¶ Arcessītus, *a, um*, invitatus, conquisitus, eingeladen, herzugesucht. Horat. 2 Serm. 3, 261 *Quo rediturus erat non arcessitus.* Iustin. 11, 17, 14 *Arcessitis mox auxiliis.* Petron. c. 139 *Quum me arcessito sermone lassasset.* vid. omnino Burm. ad c. 37 p. 155 sq. Sic *Frigidi & arcessiti joci*, Suet. Claud. c. 21. *Bacchi donis arcessitus somnus*, Propert. 3, 15, 13.

¶ Arcessītus, *ûs*, m. geheiß, forderung, herholung. Plaut. Stich. 2, 2, 3 *Tuo arcessitu venio huc* Cic. de N. D. 1, 6 *Ad eum ipsius rogatu arcessituque veni.* Ammian. 31, 10 *Arcessitu Valentis patrui.* Ita Gronovius.

¶ Arcessitio, *onis*, f. idem. Gloss. Cyrilli vulgari scriptura: *Accersitio*, μετάπεμψις.

¶ Accersio, *onis*, f. μετάκλησις, eadem Glossæ habent.

¶ Arcessītor, *ōris*, m. qui arcessit, ein aufwärter. Plin. 5 epist. 6 extr. *Nemo arcessitor ex proximo.* Apul. 8 p. 211 *Mittunt e suis arcessitorem unum, qui requisitum comitem tempestivæ viæ commonefactum reduceret.* Ammianus quoque 29, 10 (Vales. c. 1 extr.) *verba placentia arcessitori loqui*, ubi accusatorem, actoremque forensem significat.

ARCEVTHIS, *idis*, f. ἀρκευθὶς, juniperus, wachholder, Diosc. 1, 88.

¶ Arceuthĭdītes, *æ*, m. ἀρκευθιδίτης, wachholder-wein, Diosc. 5, 34.

¶ Arceuthīnus, *a, um*, ex junipero, von wachholder, ut, *vinum arceuthinum*, Diosc. l. c. *Ligna arceuthina*, wachholder-holtz, 2 Paral. 2, 8.

ARCHAICVS, *a, um*, ex Græco ἀρχαϊκὸς, quicquid ad antiquorum simplicitatem factum est, altväterisch; ut, *Lecti archaici*, Horat. 1 ep. 5, 1. Vetus quidem interpres, *Archaici*, inquit, *lecti humiles, ab Archaico fabro, qui non magnæ staturæ dicitur esse*: & Turnebus Advers. 1, 18 *Archiacos* legit, *ab Archia artifice sic vocatos*: sed Torrentius præfert vulgarem interpretationem de antiqua, hoc est humili brevique forma, ex ἀρχαϊκὸς, quod antiquum est; qui etiam lectionem *archaicus* ex tribus optimis codicibus confirmat. Et tamen Bentl. & Cuning. *Archaicus*, ubi vid. in *Archias.* Hinc

¶ Archaismus, *i*, m. ἀρχαϊσμὸς, figura seu forma loquendi archaica, h. e. secundum antiquorum rationem, de qua Rhetores docent.

Archangelus, vide *Angelus.*

ARCHE, *es*, f. ἀρχὴ, i. e. *principium, imperium*, Æon hæreticorum, Tertull. adv. Valentin. c. 7 & 35. ¶ 2. *Arche* inter Musas quatuor natas ex Iove altero, Cic. de N. D. 3, 21.

¶ Archon, *ontis*, m. ἄρχων, i. e. *imperans, princeps*, ein Fürst. *Medon primus Archon Athenis fuit; insequentesque Archontes fuerunt perpetui: postea decennales & tandem annui.* v. Vellej. 1, 2, 4; & 1, 8, 3. Erat autem *Archon* magistratus Atheniensis, præses eorum qui jus dicerent, quemadmodum apud Romanos erat prætor, seu quæstionis judex & quæsitor, der oberste richter, Cic. de Fato c. 9 *Archonte Pitharato.* ¶ 2. *Archon* fuit & nomen proprium ducis, cui Babylonia post Alexandri M. obitum cessit. Diod. lib. 18.

¶ Ănarchus, *i*, m. ἄναρχος, *principio carens*, ut Ambrosius lib. Hexaem. interpretatur. Sed & *Anarchus* dicitur, qui sine imperio est.

¶ Anarchia, *æ*, f. ἀναρχία, status sine rectore, sine principe, ubi nulli paretur; item subversio imperii ordinumque confusio, da kein regent und kein regiment ist.

¶ Dĕcarchus, *i*, m. δέκαρχος, idem ac decurio (de quo in *Curia*) decem militibus præfectus, ein rottmeister, corporal, Vall.

¶ Eparchia, *æ*, ἐπαρχία, provincia, præfectura, landschafft, vogtey.

¶ Exarchus, *i*, m. ἔξαρχος, princeps eximius, ein Fürst, aufseher. Novell. Constit. 133 c. 4 *Monasteriorum exarchi*, id est, inspectores & gubernatores, distincti vero ab Abbatibus. ¶ 2. Cum Italiam barbari occupassent, quæ Constantinopolitanis ibi relinquebantur, per *Exarchum* administrabantur, cujus sedes Ravennæ erat. v. Rubei Hist. Rav. Possit nostra lingua vocari ein stathalter.

¶ Monarcha, *æ*, m. μονάρχης, μόναρχος, qui solus cum summa potestate imperat, neque alium se superiorem agnoscit, ein Monarch, Souverain.

¶ Monarchia, *æ*, f. μοναρχία, cum unus & solus imperat, *Singularis potestas* C. Nepoti in Regibus c. 2 appellata. Et Tertull. adv. Praxean c. 3 *Monarchiam nihil aliud significare scio, quam singulare & unicum imperium*, &c. ¶ 2. Speciali notione *Monarchia* est unum grande & vastum pæne totius orbis imperium, quorum vulgo quatuor statuuntur, Assyriacum, Persicum, Græcum, Romanum.

¶ Monarchicus, *a, um*, adj. monarchisch; ut, *Status monarchicus.*

¶ Oligarchia, *æ*, f. ὀλιγαρχία, status reipublicæ paucorum constans imperio; unde *Oligarchici*, qui tali statu gaudent.

¶ Patriarcha, vide infra *Pater.*

¶ Proarche, *es*, f. προαρχὴ, æon hæreticorum. v. Tertull. adv. Valentin. c. 7, 35 & 37. conf. vet. Interpr. Irenæi 1, 1.

¶ Tetrarcha, *æ*, m. & Tetrarches, Græca πτωσει (ex τετράρχης) ut Hirtius de B. Alex. c. 67 scripsit, est qui quartam regni alicujus portionem tenet, (ein vierfürst) quemadmodum vetus Scholiastes Horatii interpretatur. Atque id verum quoque est, si primam institutionem & rationem nominis respicias. Vide Harpocrationem in τετραρχία. Postea vero id nominis mansit in illis quoque, qui post tetrarchas imperarunt, licet vel plures, vel pauciores essent. Quemadmodum Gallogræciam initio XII administrarunt tetrarchæ, postea III, & demum II, antequam in regnum converteretur, ut Strabo docet. Fuit igitur Tetrarcharum dignitas regum proxima. Vnde *Reges & Tetrarchæ* passim conjunguntur. Horat. 1 Sat. 3, 12 *Modo reges atque tetrarchas, Omnia magna loquens.* Lucan. 7, 226 *Sicci sed plurima campi, Tetrarchæ regesque tenent, magnique Tyranni.* Conf. Sallust. Cat. c. 20; & Fragm. Hist. c. 29; & Hirt. B. Alex. c. 27 sqq. De Nerva quodam tetrarcha v. Scalig. Auson. Lect. 2, 23.

¶ Tetrarchia, *æ*, f. τετραρχία, ejusmodi vel præfectura, vel principatus dicitur, Cic. pro Dejot. c. ult. *Negat unquam se a te in Dejotari tetrarchia pedem discessisse.* Et Hirtius de B. A. c. 78 *Eidem* (Mithridati Pergameno) *tetrarchiam Gallogræcorum* (Cæsar) *adjudicavit.* conf. Sallust. Fragm. Hist. c. 27.

ARCHELĀVS, *i*, m. Ἀρχέλαος, Milesius fuit, Anaxagoræ discipulus, & Socratis præceptor, quemadmodum Cicero scripsit Tusc. 5, 4. Physici habuit cognomen, quod philosophiam physicam primus Athenas invexisset. ¶ 2. *Archelaus* Herodis etiam filius, & regni successor in Iudæa, Matth. c. 2, 22. ¶ 3. *Archelaus* dux Mithridatis, a Sylla victus, Eutrop. 5, 4. ¶ 4. *Archelaus* rex Cappadociæ, a Tiberio dejectus, Id. 7, 6. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 8 p. 474.

ARCHEŌTA, *æ*, m. ἀρχειώτης, archivorum custos, ein archivarius, archiven verwahrer, l. 18 § 10 ff. de mun. & hon.

Archetȳpus, vide *Typus.*

ARCHEZOSTIS, *is*, f. ἀρχέζωστις, hunds-kürbis. Plinius 23, 1 hujus herbæ virtutes exponit, ut & 36, 15.

ARCHIAS, *æ*, m. *A. Licinius Archias* poëta fuit Antiochenus, Ciceroni inprimis familiaris, qui eum, cum jus civitatis Heracliensium, sua

sua virtute & Luculli amicitia impetratum, Gracchus quidam ipsi intervertisset, defendit pulcherrima oratione, in qua de studiis multa festivissime dicuntur, & historia vitæ Archiæ continetur. ¶ 2. Artifex lectulorum tenuium. Vnde

¶ Archiacus, *a, um*, ab hoc artifice factus. Horat. epist. 1, 5, 1 *Si potes Archiacis conviva recumbere lectis.* Quidam *Archaicis*.

Archiatria, archiatrus, Archierceus, archierofyna, Archidiaconus, Archigallus, vide *Iatrus, Hierarchia, Diaconus, Gallia.*

ARCHIGĔNES, *is*, m. nomen medici Romani sub Trajano, in quem Galenus sæpe invectus est. Iuvenal. Sat. 6, 235 *Corpore sano advocare Archigenem.*

Archigeron, Archigrammateus, Archigubernus, vide *Geron, Gramma, Guberno.*

ARCHĬLŎCHVS, *i*, m. Ἀρχίλοχος, poëta ex insula Paro, primus inter eos, quemadmodum Quintilianus testatur 10, 1, qui Iambos scripsere. Horat. in Art. v. 79

Archilochum proprio rabies armavit Iambo.

Lycamben enim socerum, cum filiam sponsam sibi locare recusasset, cum ipsa una filia, jambis petulantibus & acerbis in eos scriptis, ad laqueum compulit. Hæc Acron. in Horat. Epod. 6, 13. Vixit sub Romulo, ut Cic. Tusc. 1, 1 monuit. Theophilus lib. 2 contra gentes hoc Archilocho tribuit: ἓν ἐπίσταμαι μέγα, τὸν κακῶς δρῶντα δεινοῖς ἀνταμείβεσθαι κακοῖς, h. e. *Vnum novi, & illud quidem magnum, malefacta auctori gravissimis compensare malis.* Archilochum poëtam Lacones eadem hora, qua eum accepissent, expulere, ideo quod in carminibus suis scripsisset, melius esse abjicere arma, quam mori, ὡς κρεῖττόν ἐστι ἀποβαλεῖν τὰ ὅπλα, ἢ ἀποθανεῖν, *At caruisse armis, quam morte occumbere præstat:* Plutarch. de Lacon. Institutis p. 239. Doctrinæ laudem ei Terentianus tribuit, & epicorum versuum inventionem, lib. de metris p. 86. *Archilochi cantio*, dicebatur hymnus, qui ad multos poterat accommodari, &c. v. Erasmi Adag. Cic. Att. 16, 11 *Archilochi jambus quisque longissimus optimus videbatur.*

¶ Archilochius, *a, um*, adject. ut, *Carmen, metrum Archilochium*, apud Diomed. l. 3, & alios grammaticos: Deinde scripti amarulentiam significat, quod modo Tullius Att. 2, 21 *Archilochia in Cæsarem edicta Bibuli* vocat conviciorum plena, qualia carmina scripsit Archilochus.

Archimagirus, Archimandrita, vide *Magirus, Mandra.*

ARCHIMĒDES, *is*, m. Hieronis Syracusanorum regis propinquus, *unicus spectator cœli & siderum*, ut Livii de eo 24, 34 verba sunt, *mirabilium inventor ac machinator bellicorum tormentorum fuit.* De ejus solertia in tuenda urbe Syracusarum contra Romanos, ejusque variis machinis, morte item seu exitu Plutarchus in Marcello, Polybius lib. 7, Zonaras 2 Annal. Quintil. 1, 10 legendi. *Hic est*, inquit Iul. Firmicus Math. 6, 31 *Syracusanus Archimedes, qui Romanos exercitus mechanicis artibus sæpe prostravit. Hunc Marcellus in triumpho victoriæ constitutus, ac inter ovantes militum strepitus laureasque collocatus lugubri mœrore deflevit.* Quam subtili ratione, quomodo argenti auro admisti per fraudem mensura deprehendi possit, invenerit, narrat Vitruvius 9, 3. & Fannius poëta vetus de ponderibus c. 4. De sphæra, quam admirabilem confecit, in qua omnes motus siderum cœlique conversiones spectabantur. Cic. Tusc. 1, 26, & Nat. D. 2, 35: nec non Lactanc. 2, 5, & Claudian. Epigr. 18. De simili Posidonii sphæra apud dictum Lactantium 2, 34 habes. De Archimede autem ejusque inventis agit quoque Fabric. Bibl. Gr. 3, 22. & Mazzuchellus in vita ejus.

¶ Archimedēus, *a, um*, adj. apud Cic. Att. 12, 4 Ἀρχιμήδειον πρόβλημα est res difficilis. *Archimedius loculus* quale fuerit inventum, & qualis structura, quantumque pueris ad confirmandam memoriam profuerit, ostendit Atilius Fortunatianus in arte metrica p. 2684 Putsch. Meminit etiam Marius Victorinus p. 2547. Convenit ex parte cum σοματίοις Græcorum sive *oscillis*, de quibus suo loco.

Archimimus, Archipelagus, Archipirata, vide *Mimus, Pelagus, Pirata.*

ARCHIPPVS ac Lysis Pythagoræ auditores fuerunt, de quibus Hieron. apol. adv. Ruffin 3, 10, *Archippus ac Lysis* (minus bene impressum est Lysides,) *in Græcia, id est, Thebis scholas habuere: qui memoriter tenentes præcepta doctoris, ingenio pro libris utebantur. A quibus illud est:* φευκτέον πανταπασι καὶ τῆς ἐκκοπτέον, ἀσθένειαν μὲν τοῦ σώματος, ἀπαιδευσίαν δὲ τῆς ψυχῆς, ἀκολασίαν δὲ τῆς γαστρὸς, στάσιν δὲ τῆς πόλεως, τὴν δὲ διαφωνίαν ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ κοινῇ ἀπὸ πάντων τὸ ἀκρατές. Quod in latinum ita possumus vertere: *Fugienda sunt omnibus modis & abscindenda languor a corpore, imperitia ab animo, luxuria a ventre, a civitate seditio, a domo discordia, & in commune a cunctis rebus intemperantia.* Hactenus Hieronymus. v. Fabric. Bibl. Gr. 2, 13. ¶ 2. Alius *Archippus* poëta comicus, de quo Voss. p. 39 de Poëtis Græcis.

Archistrategus, Archisynagogus, Architas, vide *Strategus, Agoga, Archytas.*

Architectonice, architector, architectus, &c. vide *Tectonice.*

ARCHĪVVM, *i*, n. ex græco ἀρχεῖον, *Archium*, quod magistratuum ædes (ex ἀρχὴ, videlicet, quod est *magistratus*,) & regiam & palatium, & judiciale forum significat, v. gr. Pausanias in Lacon. f. 92 Gr. Ἔστιν ἀγορᾶς θέας ἀξία, καὶ τῆς τε γερουσίας βουλευτήριον, καὶ τῶν ἐφόρων καὶ νομοφυλάκων, καὶ καλουμένων Βιδιαίων ἀρχεῖά ἐστιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς: hoc est: *Forum dignum spectatu est, in eoque curia, & ephororum, ac quibus legum tutela commissa est, & eorum qui Bidiæi appellantur, basilicæ.* Sylburgius in notis: οἰκήματων ἀρχῶν, *basilicæ & prætoria magistratuum, quæ Latini quoque Archiva nominant.* Ex quo factum, ut *Archium*, & interposito v *Archivum* significet chartophylacium: quia ἀρχεῖα vicina sunt chartophylaciis, quæ eadem sunt cum grammatophylaciis, vel chartophylacia potius eorum membra, in quibus hodie actuarii & scribæ acta publica condunt, das archiv, briefbehältniß, ein ort zu den urkunden. Vid. Budæus Annot. poster. in Pandect. p. 104. Plerumque ergo vox hæc idem notat, quod *grammatophylacium* sive *tabularium publicum*, atque sic usus Vlpianus l. 9 § 6 Dig. de pœnis: *Ne eo loci sedeant, quo in publico instrumenta deponantur, archio forte, vel grammatophylacio.* Tertullianus v interponit, etiam optima Rigaltii editione, Apolog. c. 19 *Referenda antiquissimarum gentium archiva, Ægyptiorum, Chaldæorum, Phœnicum.* Et adv. Marc. 4, 7 *Censum Augusti*, testem fidelissimum dominicæ nativitatis, *Romana archiva custodiunt.* Treb. quoque Pollio in Regilliano tyranno: *Epistola reperta in archivis.* Sed variant hic libri, & quidam aliud verbum substituunt. v. Gruter. & Salmasium. v. And. Schottus itiner. Ital. p. 441 sq. ¶ 2. Pro templo, vel potius pro adyto templi, ubi congregabatur magistratus sacerdotum, usurpavit Pomp. Mela (siquidem emendationem Isaaci Vossii sequimur) 3, 8 de Phœnice loquens: *Cum adolevit, ossa pristini corporis inclusa myrrha in Ægyptum exportat, atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus archio* (vulgo legunt, *nardo*) *bustis inferens sese memorando funere consecrat.* Hoc ergo Melam dicere vult clarissimus Interpres p. 297, Phœnicem ossa parentis sui, vel potius sua ipsius inclusa myrrha in Ægyptum deportare, atque in archio, seu adyto templi Heliopolitani bustis ea fragrantibus inferre. Nescio tamen, an satis sit caussæ, cur hic a recepta lectione discedamus.

Archon, pl. Archontes, vide *Arche.*

ARCHȲTAS, *æ*, m. Ἀρχύτας, (vulgo minus bene *Architas*,) philosophus Tarentinus, professionis Pythagoricæ, astrologus & geometra; quemadmodum cum *Maris & terræ, numeroque carentis arenæ mensorem* Horatius appellat od. 1, 28, 1. Meminit ejusdem Cic. de Orat. 3, 34; & Tusc. 5, 22 *doctum hominem & plane sapientem* vocat. Periit naufragio, sicut locum ipse indicat apud Horatium l. c. v. 21:

Me quoque devexi rapidus comes Orionis Illyricis Notus obruit undis.

Archytæ crepitaculum, proverbio dicebatur homo supra modum garrulus. Vide Chiliad. & ibidem de operibus mechanicis Archytæ. Hic enim ille Archytas est, qui ligneam columbam volantem fecit: de quo Gellius 10, 12. Inter rei rusticæ scriptores Archytam istum Tarentinum & Varro & Columella nominavit. Vtrumque vide de Re rust. 1, 1. Distinguit tamen Laërtius lib. 8, ubi quatuor Archytas numerat. Siquidem *primus* illi est Tarentinus Pythagoricus; *secundus* Mitylenæus musicus; *tertius* qui de agricultura scripsit; *quartus* poëta Epigrammatum. Imo & *quintum* ait addi a plerisque architectum. Franc. Patricius Discuss. Perip. Tom. 2 lib. 1 f. 182 duos etiam facit Archytas Tarentinos, eosque ambos de Pythagoreorum familia: quorum senior ipsum Pythagoram; junior, itemque Platoni contemporaneus, discipulos Pythagoræ audiverit. v. Fabric. Bibl. Gr. 2, 13.

Arcifinalis, arcifinius, arcio, vide in *Arceo.*

ARCION, *i*, n. ἄρκιον, herba, quæ & persolata, grandes lappas ferens, groß klettenkraut. Plin 25, 9.

Arcipotens, Arcirma, Arcitenens, Arcivus, arctatus, Arcticus, vide *Arcus, Arcuma, Arcus, Arceo, Arctos.*

ARCTINVS, *i*, m. Milesius, poëta & discipulus Homeri, de quo Dion. Halic. lib. 1; Cl. Alex. lib. 6 Strom. & Suidas.

Arction, Arcto, are, Arctophylax, arctophyllon, vide *Arctos, Arceo, Arctos.*

ARCTOS, vel Arctus, *i*, f. Græcum est nomen sideris, ἄρκτος, der bär, (quæ & ἅμαξα, der heer-wagen). Arcti duæ sunt: major, quæ & *Helice*, & minor, quæ *Cynosura* dicitur. v. Ovid. Trist. 1, 2, 29. Ibid. 4, 3, 1 *Magna minorque feræ, quarum regis altera Grajas, Altera Sidonias, utraque sicca, rates.* conf. Manil. 1, 282 & 313. Cic. de Nat. D. 2, 41 *Circum polum arcti duæ feruntur, numquam occidentes*, &c. ¶ 2. *Geminas arctos*, pro noctibus duabus dixit Propert. 2, 22, 25

Iuppiter Alcmenæ geminas requieverat Arctos,
Et cœlum noctu bis sine rege fuit.

Vbi notas Livineji vide. ¶ 3. Pro populis septemtrionalibus Claudian. Cons. Hon. 6, 336

Atque indignantes in jura redegerat Arctos.

Cæterum a duabus Arctis duplex quoque *Polus* denominatur apud Astronomos:

¶ Arcticus nempe, ἀρκτικός, septemtrionalis, mitternächtig.

¶ Antarcticus, ἀνταρκτικός, oppositus illi meridionalis sive australis, qui terræ objectu cerni a nobis non potest, mittägig, südwärtig. v. Varro L. L. 8, 18; & Hygin. Poët. Astr. 1, 6. Ampel. lib. memor. de Mundo: *Circuli arcticus & antarcticus ob nimium vim frigoris inhabitabiles sunt.* Apul. de Mundo p. 57 *Vertex antarcticus humo tegitur.* Mart. Capella 6 p. 193 *Antarcticæ terræ.*

¶ Aparctias. Venti nomen Apulej. de Mundo: *Hos quatuor ventos alii plures interstant. Nam quamvis Eurus sit ventus orientis, idem tamen Aparctias incipit nominari, cum cum oriens æstivus efflat.* Veget. 5, 8 *Septentrionalem cardinem sortitus est aparctias sive septentrio.*

¶ Arction, *i*, n. ἄρκτιον, herba, quam alii *Arcturum* vocant, grosse kletten. Plin. 27, 5. & Diosc. 4, 101.

¶ Arctous, *a, um*, septemtrionalis, nordisch, mitternächtig; ut, *Orbis arctous*, Lucan. 1, 53; *polus*, Sen. Herc. Oet. v. 1106. *Arctoæ provinciæ*, Ammian. 17, 12. *Sidera arctoa*, Prudent. hym. Epiphan. v. 13.

¶ Arctūrus, *i*, m. ἀρκτοῦρος, der fuhrmanns-stern; stella insignis magnitudinis inter pedes Bootæ. Nomen est ab ἄρκτος *ursa* & οὐρὰ *cauda*, ob ursinæ caudæ similitudinem. Frequens ejus mentio in temporum descriptionibus. Plin. 11, 16 *Ab Arcturi exortu ad æquinoctium vernum*, & paullo ante: *a bruma ad Arcturi exortum diebus sexaginta.* Caussa etiam procellarum & sævæ tempestatis creditus. Idem Plin. 2, 39 *Arcturi sidus non ferme sine procellosa grandine emergit.* Et Horat. 3 od. 1, 27 *Sævus Arcturi cadentis impetus.* Adde Manil. 1, 317; & 5, 350; Virg. Ge. 1, 204. ¶ 2. Suida teste etiam totum Bootæ sidus Arcturus nominatur. ¶ 3. *Arcturus* herba, quæ & *Arction* Plin. 27, 5; & Diosc. l. c.

¶ Arctŏphylax, *ăcis*, m. ἀρκτοφύλαξ, idem, quasi custos Erymanthidos ursæ, ut Ovidio dicitur, der bärenhüter, it. fuhrmann. Est boreale sidus juxta majorem ursam, quod etiam *Bootes* & *Bubulcus* dicitur. Cic. Nat. D. 2, 42 *Arctophylax, vulgo qui dicitur esse Bootes.* conf. Manil. 1, 315; & quos laudant viri docti ad Germanici Aratea v. 90 & 138.

¶ Arctophyllon, *i*, n. cerefolium, körbel, Apul de Herb. c. 104.

Arctus, Arcuarius, arcuatus, &c. Arcubiæ, Arcula, arcularius, Arculum, Arculus, vide *Arceo, Arcus, Arx, Arca, Arcus, Arca.*

ARCŬMA, *æ*, f. *genus plaustri modici, quo homo gestari possit*, Festus, eine sänffte, kinderwagen. Vel ab *arca* nomen habet, vel ab *arcuata* figura. Petronio *Chiromaxium*. Alii legunt *Arcirma*.

ARCVS, *ūs*, m. a quo sagittæ emittuntur, ein bogen, armbrust. Ab *arcendo* dictus, quod hostes arceat: quasi *arcitus* contracte, ut *incessus*, *volatus*, a Supino. v. Voss. Etym. p. 41. *Arcum tendere*, den bogen spannen, Horat. 2 od. 10, 19. Id. Arte Poët. v. 350

Non semper feriet, quodcunque minabitur arcus.

Conf. Virg. Æn. 11, 575. Cic. de Senect. c. 11 *Intentum animum, tanquam arcum, habebat.* Hinc adagium: *Arcum intenso frangit, animum remisso*: quia ingenium, ubi intenderis, valet, qui Publii Mimus est. Id vulgare dictum fuisse, Plutarchi ista suadent: Τόξον μὲν ὡς ϕάσιν, ἐπιτεινόμενον ῥηγνυσθαι, ψυχὴν δὲ ἀνιεμένην, Id est, *Arcus quemadmodum ajunt, cum intenditur, rumpi solet, animus vero cum remittitur*: Sic Plutarch. in libr. Vtrum seni gerenda respubl. ita respondisse scribit Dionysium seniorem interroganti cuidam, num aliquando otiosus esset? ¶ 2. Ab forma instrumenti militaris transfertur ad structuram & ædificii fornicem, ein gewölbe, schwibbogen. Ovid. Met. 3, 30

Efficiens humilem lapidum compagibus arcum.

Inprimis victoriæ monumenta hujus formæ exstruebantur, triumphbogen. Tac. Ann. 2, 64, 2 *Structi & arcus circum latera templi Martis Victoris.* Et ibid. c. 83 de Germanici morte: *Arcus additi Romæ, & apud ripam Rheni, & in monte Syriæ Amano, cum inscriptione rerum gestarum.* conf. 2, 41, 1. Cæterum Tullii ævo fornicem dicere maluerunt. Spanhem. de usu & præst. num. diss. 13 p. 663 e veteri Grammatico inedito ad Cic. Verr. 1, 7: *Arcus Latinum non est*: Dixerat nempe Tullius ad ipsum fornicem Fabianum. ¶ 3. De serpentum incessu altiore curvamine elevato, die krümmung. Ovid. Met. 3, 42 *Immensos saltu sinuatur in arcus.* ¶ 4. *Radians arcus* apud Statium Thebaid. 1, 27, est corona radiata, quam Sol circa caput gestat, licet aliter exponat Lutatius seu Lactant. v. Misc Observ. 1, 158. ¶ 5. *Arcus μετέωρος*, illud est, quod *Iris* etiam appellatur, der regenbogen. Vellej. 2, 59, 6 *Solis orbis rotundatus in colorem arcus*: vide notas Bœcleri ib. Virg. Georg. 1, 380 *& bibit ingens Arcus. Arcum* autem inter pluviæ signa poëta refert: quo & Plauti illud Curc. 1, 2, 41 de anu bibaciissima spectat: *Ecce autem bibit arcus: pluet credo hercle hodie.* Hinc *imbrifer arcus* Tibullo 1, 4, 44; *pluvius* Horat. de Arte v. 18 appellatur, v. Cic. N. D. 3, 20; Sen. Qu. Nat. 1, 3 sqq. ¶ 6. *Arcus* etiam propagines vitium & aliarum arborum appellantur in terram deflexæ depressæque, bogen. Virg. Georg. 2, 26

Aliæ pressos propaginis arcus
Exspectant & viva sua plantaria terra.

De qua ratione rei rusticæ scriptores, & Plin. 17, 13. ¶ 7. In obscenis est, ut *nervus.* Apul. Met. 2 p. 98 *Arcum meum & ipse vigor intendit* &c. Vid. Lauremb. antiquar. ¶ 8. Veteres etiam *Arquus* scribebant: & Nonius 5, 14 differentiam dat, ut *arquus* in cœlo sit; *arcus* fornix suspensus. Sed Vossius in Etymol. judicavit, id discrimen in antiquis libris minime observari.

¶ Arculum, *i*, n. diminut. *circulus, quem capiti imponebant ad sustinenda commodius vasa, quæ ad sacra publica capite portabant*, Festus ein kopfreifen. Add. mox *Inarculum.* Hinc

¶ Arculata, *orum*, n. pl. *circuli, qui ex farina in sacrificiis fiebant*, Festus: Martinshörner.

¶ Arcuarius, *a, um*, zum bogen gehörig. Veget. de Re Mil. 2, 11 *Habebant etiam fabricas arcuarias.*

¶ Arcuārius, *i*, m. arcuum opifex, ein werckmeister der gewölbe oder bögen, l. 6 ff. de Iure immun.

¶ Arcuo, *are*, curvare, krümmen, biegen. Plin. 29, prope fin. *Illam, quæ non arcuatur, sepa Græci vocant, alii scolopendram.* Agit de vermibus, quorum alii arcuatim repant.

¶ Arcuātus, *a, um*, curvatus, gekrümmet, gebogen, gewölbet; ut, *Arcuatus currus*, Liv. 1, 21, ein wagen mit sprügeln. *Arcuatum opus*, structura fornicata, ein schwibbogen. Frontin. 1 de Aquæduct. p. 222 & 227; Plin 10 epist. 46, ubi vide Buchnerum. ¶ 2. *Arcuatus morbus*, dictus a colore, arcus cœlestis æmulo: *Ictterus est*, seu *morbus regius*, die gelbsucht. Vide mox in *Arquatus.* Item, qui eo morbo laborat, gelbsüchtig. Columell. 7, 5 *Bilis æstivo tempore non minima pernicies potione depellitur humanæ veteris urinæ, quæ ipsa remedio est etiam pecori arcuato.*

¶ Arquatus, *a, um*, idem. Ovid. Met. 11, 590

Iris & arquato cælum curvamine signans.

Ita Heinf. ex Medic. & Palat. cod. Alii *arcato* & *arcuato.* ¶ 2. Etiam de morbo ita Nonius 5, 14 *Arquatus morbus dictus, qui regius dicitur, quod arcus sit concolor de virore, vel quod ita stringat corpora, ut in arcum ducat.* De quo jam in *Arcuatus* diximus. Celsus 3, 24 pr. *Notus est morbus, quem interdum arquatum, interdum regium nominant.*

¶ Arcuatim, in modum arcus, bogenweise. Plin. 29, 6 *Millipeda animal est e vermibus terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim repens.*

¶ Arcuatio, *ōnis*, f. die wölbung. Frontin. 1 de Aquæduct. Rom. p. 228 *Sicubi vallium submissarumque regionum conditio exigit substructionibus arcuationibusque veteres* (ductus) *exigentur.* Ita idem & alibi.

¶ Arcuatura, *æ*, idem. Front. de aquæd. *Substructio & arcuatura.* Sic in opt. codd. Allio invenit.

¶ Arcuātilis, *e*, idem quod *arcuatus.* Sidonius 2 epist. 2 *Trichinium arcuatili camino sæpe ignis animatus pulla fuligine infecit.*

¶ Arcubālista, *æ*, f. eine bogenrüstung, armbrust. Veget. 2, 15 *Ad arcubalistas dirigere sagittas*, die pfeile auflegen.

¶ Arcubalistārius, *i*, m. ein bogen-schütze. Veget. 4, 21 *Arcubalistarii sagittis submovent hostes.*

¶ Arcĭpŏtens, *tis*, der einen bogen führet; ut, *Arcipotens Apollo*, Val. Flacc. 5, 17.

¶ Arcisellium, *i*, n. sella in arcus similitudinem, ein geboגener stuhl, ap. Petron. c. 75. Ita legit Reinesius in Petr. Fragm. p. 113 sq. quia & *arquata sella* est in Arnob. lib. 2 p. 59. Sed M. Nodot habet *Artisellium*, quasi sit vox græco-latina ab ἄρτος *panis* & *sella.* v. Edit. Burm. p. 374.

¶ Arcĭtĕnens, *ti-*, vel Arquitenens, sagittarius, der schütze. Cic. in Arat. v. 181 de cœlesti sidere: *Subeunt vestigia magni Arcitenentis & obscura sine nomine cedunt.* Accius ap. Nonium 4, 291 *Arquitenens Dea*, i. e. Diana. Add. 8, 29. Sic & Arnob. lib. 1 p. 20 *Arquitenentes Diana & Apollo.* Nam & Apollo Arcirenens. Virg. Æn. 3, 75

Quam pius Arcitenens &c.

¶ Arquītes, *ium*, m. i. e. *arcu præliantes, qui nunc dicuntur sagittarii*, schützen. Festus. Sed Reines. Var. Lect. 2, 14 p. 237 mavult legere *Arcitenentes.*

¶ Inarcŭlum, *i*, n. *virgula crat ex malo punica* (i. e. e ramis ejus inflexis) *incurvata, quam regina sacrificans in capite gestabat*, Festus. conf. Reines. l. c. p. 238.

ARDĂLUS, *i*, m. Trœzenius, qui dedicavit Musas, *Ardalidas* appellatas, ut Plutarchus in Convivio septem sapientum tradit, fuit Vulcani filius, in cujus ara Musis & somno rem divinam peragebant Trœzenii. v. Cæl. Rhodig. lect. ant. 14, 49. Fuit & alius tibicen & earundem Musarum sacerdos eodem nomine, de quo idem Plutarchus eodem & alio libro de Musica.

ARDĔA, *æ*, f. avis, ein reiger, sive reiher, ab ἐρωδιὸς ita dicta Salmasio ad Solin. f. 92. Virg. Georg. 1, 364 *Altam supra volat ardea nubem.* Varia ejus genera: *pulla* sive *cinerea, alba, stellaris*, quæ punctis tamquam stellis eleganter picta distinctaque est, *palustris*, quam nostri a tubæ & bovis sonitu, ein rohrreiger, rohrdummel, moorhuhn, appellant.

¶ Ardeŏla, *æ*, f. diminut. ein kleiner reiger; ut, *Ardeolæ rostrum*, Plin. 30, 15. *Ardeolarum genus*, Idem 10, 60.

ARDĔA, *æ*, f. oppidum Latii, Liv. 1, 57; Plin. 3, 5; dictum quasi *Ardua* a situ, Servio teste in Virg. Æn. 7, 411

Locus Arduæ quondam
Dictus avis, & nunc magnum tenet Ardea nomen.

Aliud tamen Xenagoræ placuit historico, nomen urbi factum scribit ab *Ardea*, Ulyssis & Circes filio. Retulit enim, teste Dionys. Halic. 1 Antiqu. 73, Ulysses & Circes tres fuisse filios, Romum, Antiam, Ardeam, eosque conditis tribus oppidis, a se indidisse illis nomen. v. Cluverii Ital. ant. 3, 5 p. 974. Hinc

¶ Ardeas, *ātis*, & plur. *Ardeātes*, gentile, Cic. Nat. D. 3, 18 *In agro Ardeati.* Liv. 5, 44 *Ardeates veteres amici*, &c.

¶ Ardeatīnus, *a, um*, adject. ut, *Ardeatinus ager*, Colum. 3, 9. Absolute Sen. epist. 105 *Si tibi præciperem, qua ratione bonam valetudinem in Ardeatino tuereris*, scil. in tractu illo Latii minus salubri.

ARDĔLIO, *ōnis*, m. πολυπεράγμων, homo inquietus & curiosus, alienis negotiis se immiscens, &c. ein vorwitz, hans in allen gassen. Martial. 4 epigr. 79 *Deformius, Afer,*
Omnino nihil est ardelione sene.

Idem 2 epigr. 7

Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

Mores ardelionum ex Plauto congestis exemplis describit Emundus Richer. c. 4 de art. Rhet. p. 143, ubi & schemati dianœas græcum *polypragmosynes*, latinum *ardelionatus* nomen indit, quin & p. 169 *ergasylian* & *satagentiam* recte vocari posse ait, ab Ergasilo videlicet Plauti no servo, cujus nomen satagentem & ardelionem significet. Pulchre hæc natio describitur a Phædro 2 fab. 6.

ARDEO, *arsi, arsum, ardēre*, conflagrare, brennen. Horat. 1 ep. 18, 84

Res tua tunc agitur, paries cum proximus ardet.

Justin. 2, 1, 6 *Nimio fervore solis ardere*, viel zu heiß seyn. Cic. fam. 4, 1 *Orbis terrarum ardet bello*, überall ist krieg. Liv. 2, 29 *Iambice, quo nunc omnia ardent, conticescet furor.* Cic. Verr. 4, 66 *Cum spumas ageret in ore, arderent oculi*, &c. Hæc iracundiæ signa. ¶ 2. *Ardere* accensum esse, hitzig, brünstig seyn. Vsitatæ metaphoræ sunt *Ardere amore*, Ter. Eun. 1, 1, 27; *cupiditate*, Cic. fam. 5, 12 pr.; *iracundia*, Ter. Adelph. 3, 2, 12; *ira & dolore*, Cic. Att. 2, 19; *flagitio*, Plaut. Cas. 5, 3, 1. Sallust. 1 de ord. Rep. sub fin. *Ad reprehendenda aliena dicta & facta ardet omnibus animus.* Cæs. B. G. 6, 33 *Omnium animi ad ulciscendum ardebant.* Virg. Æn. 12, 71 de Turno: *Ardet in arma magis.* ¶ 3. *Ardere* etiam dicuntur, quæ polita sunt & splendida, glänzen. Virg. Æn 4, 262 *Tyrioque ardebat murice lana.* Ibid. 11, 602 *Campi armis sublimibus ardent*, i. e. resplendent. ¶ 4. Vsurpatur hoc verbum eleganter in vehementi & impotenti amore declarando. Virg. ecl 2, 1 *Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.* Horat. 4 od. 9, 13 *Non sola comtos arsit adulteri Crines*, nisi tamen *crines* ad *mirata*, quod sequitur, referendum. Idem etiam ablativo usus est Epod. 14, 9 *Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anacreonta Teium.* Add. Ovid. Heroid. 4, 99; & Met. 8, 50; & 9, 724; & Nonium 4, 16. conf. & Broeckh. ad Propert. 1, 4, 12; & Drakenb. ad Sil. 5, 15.

¶ Ardens, *tis*, inflammatus, & vehemens, hitzig, feurig. Sic *Ardens oratio*, eine heffrige rede, Cic. in Orat. c. 38. Sic *Ardens precatio*, ein ernstes gebet. Virg. Æn. 6, 130

Pauci quos æquus amavit
Iuppiter, atque ardens evexit ad æthera virtus.

Ardens febris, ὁ πυρετὸς, das hitzige fieber. Plin. 20, 20. Comp. *Ardentiore studio petere*, Cic. de Fin. 2, 19. Sup. *Ardentissimis diei horis*, Plin 31, 3. *Ardentissimus color*, scil. rosæ feuerroth, Id. 21, 4. *Ardentes in Quintum fil. literæ*, i. e. iracundæ, Cic. Att. 14, 10, *Ardentes oculi*, i. e. fulgentes, funckelnd, Virg. Ge. 3, 505. Sic *Apes ardentes auro*, Ibid. 4, 99; & Colum. 9, 3. *Ardens odio, hostili animo*, gehäßig, feindselig. Cic. Phil. 5, 16. *Ardentes & erecti*, frisch, muthig. Cic. Phil. 4, 5. Tales *equi* Virg. Æn. 1, 476.

¶ Ardenter, adverb. brünstig; ut, *Ardenter cupere*, id est, vehementer, Cic. Tusc. 4, 17. *Ardentius sitire*, Id. Tusc. 5, 6. conf. Plin. 8 ep. 10. *Ardentissime diligere*, Id. 6 epist. 4. conf. Plin. Hist. 12, 19.

¶ Ardor, *ōris*, m. incendium, æstus, brunst, hitze. Stoici apud Cic Acad. 4, 37 *Fore aliquando, ut omnis hic mundus ardore deflagret*, die welt wird im feuer vergehen. Lucan. 9, 402 *Serpens, sitis, ardor, arenæ, Dulcia virtuti*, &c. id est, laboribus & periculis virtus gaudet, quia

Lætius est magno quoties sibi constat honestum.

uti ibidem sequitur. *Ardore terra dehiscit*, die erde spaltet vor hitze. Virg. Georg. 3, 432. ¶ 2. De vehementia Metaphora usitatissima; ut, *Ardore quodam amoris*, Cic. Off. 1, 15. *Ardor animi non semper adest, isque cum consedit*, &c. Idem de Clar. Orat. c. 24. *Ardorem cupiditatum restinguere*, de Fin. 1, 13, die heffrigkeit der lust und begierde dämpffen. v. Miscell. Observ. 8, 197. ¶ 3. Metonymice Ovid. Fast. 2, 308 *Hæc meus ardor erit*, i. e. hanc amabo.

¶ Ardesco, *ere*, inchoat. anheben zu brennen. Plin. 37, 3 *Succinum celerrime ardescens.* ¶ 2. Item, immer hitziger und brünstiger werden. Virg. Æn. 1, 717 Dido

Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo.

Mucro etiam *ardescere* dicitur, qui in acumen summum exasperatur. Tac. An. 15, 54, 2 *Pugionem vetustate obtusam increpans asperari saxo, & mucronem ardescere jussit* Sed Florent. Mss. *in mucronem* habet, quod

sane

ſane prætulerim, quemadmodum etiam Bernegger, Ryckius, Pichon & Gronovii expreſſerunt. Id. Tac. An. 11, 25, 7 *Ardeſcere in nuptias*, heyrathen wollen. Ovid. Met. 5, 41 *Indomitas ardeſcit vulgus in iras.*

¶ Ardeſia ſ. Ardoſia, *æ*, f. lapis fiſſilis, quo ædium tecta operiuntur, ſchieferſtein. Philander ad Vitruv. 2, 1 *Androſiam*, inquit, *vocamus, credo ab ardendo, quod e tectis ad ſolis radios velati flammas ejaculetur.*

¶ Ardifer, *a, um*, brennend, heißmachend. Varr. apud Nonium 4, 27 *Vnus parvulus Amor ardifera lampade aride agit amantes.*

¶ Arſus, *a, um*, toſtus, geröſtet, apud Plin. Valer. 2, 9.

¶ Arſurus, *a, um*, der da brennen wird; ut, *Arſuræ comæ*, Virg. Æn. 11, 77. *Arſuri ſupremis ignibus artus*, Ovid. Met. 2, 620.

¶ Arſūra, *æ*, f. ſubſt. die entzündung. Apul. de Herb. c. 118 *Ad Arſuram ſtomachi*, vor das ſootbrennen.

¶ Arſĭbilis, *e* das leicht brennt oder feuer fängt. Gloſſ. gr. lat καύσιμος, *arſibilis, cremabilis.*

¶ Exardeo, *arſi, arſum, dēre*, entbrennen. Cic. de Orat. 3, 1 *Quaſi quasdam verborum faces admoviſſet, non tulit ille & graviter exarſit.* Virg. Æn. 5, 172 *Exarſit dolor oſſibus ingens.*

¶ Exardeſco, *ēre*, flammam concipere, anbrennen. Cic. de Orat. 2, 45 *Nulla materies tam facilis ad exardeſcendum eſt, ut niſi admoto igni, ignem concipere poſſit.* conf. Plin. 17, 28. ¶ 2. Translate eſt excandeſcere, hitzig oder brünſtig werden; ut, *Exardeſcere ad aliquid, contra aliquid*, Cic. Verr. 1, 25; & Tuſc. 5, 29; *in rabiem*, Front. Strat. 2, 1, 10; *indignatione*, Liv. 4, 6; *ira*, Id. 35, 31; *iracundia*, Cic. 1 fam 9. v. Manut. ad h. l. *Exardeſcere ad ſpem libertatis*, Id. Phil. 4, 6 *Exardeſcere adverſus delictum.* Valer. Max. 4, 1, 2. *Belli civilis exarſerunt initia*, Vellej. 2, 48, 1, i. e. exorta ſunt, der krieg iſt ausgebrochen. conf. Nep. 22, 2, 1; Tac. 2, 38, 2; Cic. pro Rab. Poſth. c. 6. ¶ 3 *Exardeſcere pretia* dicuntur, quæ creſcunt & intenduntur, wenn alles theuer wird. Suet. Tib. c. 34 *Corinthiorum vaſorum pretia in immenſum exarſiſſe, tresque mullos XXX millibus nummûm veniſſe, graviter conqueſtus.*

¶ Exarſus, *a, um*, angebrannt, ut, *Res veſtræ incendio exarſæ*, l. 11 Cod. de his qui accuſ non poſſ.

¶ Inardeo, *ere*, erhitzen; Cic. de Orat. 2, 54 extr. *Dicere ajunt Ennium, Flammam a ſapiente facilius ore inardente opprimi, quam bona dicta.* Horat. epod. 3, 18 *Inardere æſtuoſius*, i. e. inflammare.

¶ Inardeſco, *ere*, ſich entzünden. Virgil. Æn. 8, 623 *Cærula nubes Solis inardeſcit radiis, longeque refulget.* Quintil. 11, 3 pr. *Adfectus omnes langueſcant neceſſe eſt, niſi voce, vultu, totius prope habitu corporis inardeſcant.* conf. Tac. A. 6, 32, 2.

¶ Obardeo, vel Obardeſco, *ere*, entbrennen. Stat. Theb. 9, 856 *Torva clypei metuendus obarſit Luce Dryas.*

¶ Perardeo, *ere*, durchbrennen. Paulinus VIII Natali Fel. v. 404 *In tuguri vicina ſtrage perarſit*, ſcil. flamma.

¶ Redardeſco, *ere*, wieder anbrennen. Ovid. de Remedio amoris v. 734 *Flamma redardeſcet, quæ modo nulla fuit.*

ARDIÆVS, *i*, m. nomen Tyranni in quadam Pamphyliæ civitate, qui ſenem patrem & majorem natu fratrem occidit, aliaque plura impia ſcelera perpetravit. Auctor Plato 10 de Rep. f. 762.

Ardor, vide *Ardeo.*

ARDVENNA, *æ*, f. *Galliæ totius maxima ſilva, quæque ab ripis Rheni finibusque Trevirorum ad Nervios pertinet, millibusque amplius quingentis in longitudinem patet*, ut deſcribit & æſtimat Cæſar B. Gall. 6, 29. conf. 5, 3 &c. Diverſa hodie nomina habet, prout alias aliasque regiones percurrit vel attingit, der Lützelburger wald, Lütticher wald &c. Nam a Campaniæ finibus per Lutzenburgenſem ducatum ad Leodicenſem epiſcopatum & Hannoniam pertingit.

ARDVVS, *a, um*, excelſus, ab aëre; unde & *Ardeam* ſunt, qui appellatam eſſe credant, hoch, groß. Cic. Verr. 4, 23 *Ipſe in oppidum accedere noluit, quod erat difficili adſcenſu atque arduo.* Ovid. Met. 2, 17 *Ardua prima via eſt, & qua vix mane recentes Enitantur equi.* Idem 4 Triſt. eleg. 3, 74 *Ardua per præceps gloria vadit iter.* Avienus Deſcr. orb. Terrar. 20. *Terrarumque cavis inlabitur arduus Atlas. Atlas* pro freto ſeu mari Atlantico. Aliter tamen exponit vir eruditus in Miſc. obſerv. 5, 65. Abſolute Virg. Æn. 5, 695 *Ardua terrarum*, die höhen der berge. Liv. 2, 65 *In ardua evadere*, i. e. in clivos. Gradibus, *arduior, arduiſſimus*, Cato uſus eſt apud Priſcianum lib. 3 poſt principium. ¶ 2. Deinde quia excelſa non niſi cum ſummo labore atque moleſtia ſuperantur, ideo omnia difficilia, & quæ cum aliquo incommodo tractantur, *ardua*, appellantur, was ſchwere, ſauere mühe hat. Sen. Nat. Quæſt. 3, 28 *Nec id aquis arduum eſt.* Salluſt. Catil. c. 3 *Arduum res geſtas ſcribere:* id eſt, δυσχερὲς, χαλεπὸν, ut Gellius 9, 15 interpretatur. Vetus Gloſſ. *Arduum*, Δυσχερὲς, δύσχυνες, σκληρὸν, ὑψηλὸν. Cic. in Orat. c. 10 *Magnum opus omnino & arduum, Brute, conamur; ſed nihil difficile amanti.* Ovid. de Arte 2, 537 *Ardua molimur, ſed nulla niſi ardua vincunt.* Silius 2, 578 *Ardua virtutem profert via*, ſicut Heſiodus dixit: *Virtus ſudore paratur.* Martialis 11 epigr. 5 *Ardua res hæc eſt, opibus non tradere mores.* ¶ 3. *Res arduæ* apud Horatium pro adverſis, unglück, 2 od. 3, 1 *Æquam memento rebus in arduis Servare mentem*, &c.

¶ Arduĭtas, *ātis*, f. die höhe; ut, *Montium arduitas & aſperitas*, Varro de Re ruſt. 2, 10.

¶ Perarduus, *a, um*, ſehr hoch. ſchwer. Cic. Verr. 3, 71 *Mihi hoc perarduum eſt demonſtrare*

ĀREA, *æ*, f. ἅλω, ſolum, ſeu locus vacuus in urbe, ubi inædificari poteſt, ein lediger platz, dictus, ut Feſtus notat: unde & *locum in urbe purum* Varro de L. L. 4, 4 interpretatur. Horat. 1 epiſt. 10 v. 13 *Ponendæque domo quærenda eſt area primum.* Florentinus ICtus l. 215 Dig. de Verborum ſignif. *Locus ſine ædificio in urbe AREA; ruri autem AGER appellatur.* Columella tamen 5, 1 *areæ* appellationem ad urbis juxta & agri vacua loca generaliter transfert; ubi *arearum* alias *urbanas*; alias *agreſtes* facit. ¶ 2. In hortis *Areæ* appellantur, foſſæ ſubactæque humi partes, quæ ſeminibus implentur, *Pulvini* alias dicti, beete, oder ſtücke die man beſäet; in agris appellantur *Porcæ*. Colum. 11, 3 *Humus refoſſa, in areas dividitur.* Plin. 19, 4 *Iuſtum eſt; fimum tres pedes alte cum terra miſceri, areis diſtingui* &c. ¶ 3. In prædiis ruſticis *Area* dicitur *locus frumentis & cæteris leguminibus exprimendis factus*, ut Vlpianus deſcribit 14 § 3 extr. D. de alim. vel cib. legatis, die tenne, ſcheun- und dreſch-ebene. Horat. 1 od. 1, 9 *Si proprio condidit horreo, Quicquid de Libycis verritur areis.* Id. 1 Sat. 1, 45 *Millia frumenti tua triverit area centum.* Tibull. 1, 5, 22 *Area dum meſſes ſole calente teret.* Subdivales fuiſſe apparet in Sicilia. Cic. Verr. 3, 14, 1 *Imbri frumentum corrumpi In area patiebantur.* ¶ 4 In prædiis urbanis *area* dicitur locus, in quem ſtillicidium cadit, der hof. Ita *Ius avertendi ſtillicidium in tectum vel aream vicini*, Cajus l. 2 D. de ſervit. prædiorum urb. Vide & l. 20 D. eodem. ¶ 5. *Area*, ein vogel-herd. Plaut. Aſin. 1, 3, 64 *Auceps quando concinnavit aream, offundit cibum.* ¶ 6. *Area* capitis vitium eſt, ubi pili excidunt, die haar-blöſſe, glatze, *Arearum duo genera ſunt.* v. Celſ. 6, 4. ¶ 7. *Area ſalinaria* Vitruvio 8, 3 eſt locus in litore maris ad ſalem ſolaris ignis ope excoquendum paratus. ¶ 8. Quem Græci ἅλων dicunt, varii coloris circulum aut coronam, ſive fulgorem illum, qui ſidera circumnectit, etiam *aream* Latine dixit Seneca Qv. nat. 1, 2, *quia fere*, uti addit, *terendis frugibus loca deſtinata ſunt rotunda*, der hof um ſonne, mond &c. ¶ 9. Translate Ciceronem Att. 9, 18 dixiſſe volunt nonnulli *Aream ſcelerum* pro homine nequiſſimo. Sed Gronovius ἀγρώστη, *leti* & alii aliter legunt. Grævii editio præfert *Eros ſceleris* p. 101. Quodammodo huc referas potius Ovid. Heroid. 1, 72. ¶ 10. *Area* denique in circo ſpatium curriculi. Viginti quinque miſſuum eſt unius diei area. Hinc explicat Scriverius illud Martialis 10, 24 *Sed vitæ tribus areis peractis*, i. e. annis quinque & ſeptuaginta. v. illum p. 229 & conf. Farnab. ad h. l. p. 310 & Turnebi Adverſ. 30, 30. ¶ 11, Vt *campum* pro occaſione poſuit Ovid. Her. 1, 72 *Et patet in curas area lata meas.*

¶ Areŏla, diminut. ein höfgen, klein beet. Onomaſt. Vet. *Areola* αὐλών. Plin. 5 epiſt. 6 in deſcriptione villæ ſuæ: *Diætarum alia areolæ illi, in qua platani quatuor, alia prato, alia vineis imminet.* Colum. 10 v. 362 *Areolæ horti.*

¶ Areator, *ōris*, m. qui aream purgat, ein dreſcher, tennen-beſitzer, ita ex Columella 2, 21 extr. pro *arator* aliqui legunt.

¶ Arealis, *e*, in area ſerviens, auf der tenne dienlich; ut, *Cribrum areale*, quo in area frumenta purgantur, ein tennen-ſieb. Serv. ad Virg. Ge. 1, 166.

Arefacio, areſio, vide *Areo.*

ĀRĔLAS, *ātis*, & Arelāte, *æ*, f. & Arelatum, *i*, n. Galliæ civitas juxta Rhodanum ampliſſimo emporio inſignis Straboni lib. 3 p 125 vulgo Arles. v. Cæſ. B. C. 1, 36. Auſonius de claris urb. c. 8 *Pande, duplex Arelate, tuos, blanda hoſpita, portus, Gallula Roma Arelas: quam Narbo Martius, & quam Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis*, &c. v. ibi interpr. Theodulfus Carm. 1, 147 *Vrbs Arelas, aliis quæ pluribus urbibus exſtat Prima, gradu tamen eſt, Narbo, ſecunda tibi.*

¶ Arelatenſis, *e*, qui ibi natus, aut civitatis jus conſecutus eſt, aut ad eam pertinet; ut, *Arelatenſis ager*, Plin. 10, 42. *Reſpublica Arelatenſis*, l. 34 pr. ff. de uſufr. legat.

ARELLIVS, *i*, m. cujusdam avari nomen apud Horat. 2 Serm. 6, 78.

AREMORȲCA, & Armorica, *æ*, f. Galliæ regio, nunc Britannia minor, & Nortmanniæ maritima. Vid. Valeſii Notit. Galliar. Antiquum autem nomen eſt. Hinc

¶ Aremōricus & Armoricus, *a, um*, adject. Cæſar. B. G. 5, 51; & 7, 75; & 8, 31 *Civitates, quæ Armoricæ appellantur.* conf. Plin. 4, 17. *Gentis Aremoricæ* etiam ~~meminit~~ Auſonius Prof. 10, 15, & *Aremorici ponti* Id. ep. 9, 35. conf. Sidon. Carm. 7, 548. *Guil. Brito Aremoricus* ſcripſit Philippidos libros 12.

ĀRĒNA, *æ*, f. quæ & *harena* ſcribitur, ſand, grieß. Genus eſt iſtarum appellationum, *Saburra* & *Sabulum*, de quibus vide ſuo loco. *Harena dicitur, quod hæreat, & arena quod areat*, ut obſervat Chariſius p. 80 & ex Varrone Servius ad Virg. Æn. 1, 176. *Numero carens arena*, Hor. 1 oda 28, 1. *Bibula arena*, Virg. Georg. 1, 114, quæ humorem ſorbet. *Siccus humus aret arenis*, Ovid. Met. 15, 268. *Arena ſcriptoria*, ſtreuſand. *Adverti arenæ*, ſtranden. Virg. Æn. 5, 34. ¶ 2. Κατ' ἐξοχὴν ita appellatur Amphitheatri cavea, in qua cum beſtiis depugnabatur, & gladiatores decertabant, eo, quod ſtrata arena eſſet in uſum pugnæ, v. Lipſ. de Amphitheatro c. 3. Tertull. Apol. c. 38 *Nihil nobis eſt cum inſania circi, cum impudicitia theatri, cum atrocitate arenæ.* ¶ 3. Et quia gladiatores in arena amphitheatri decertabant, factum, ut *Arena* etiam alias pugnæ & præliorum ſedes per metaphoram ſignaret, ein kampfplatz. Florus 4, 2, 18 *Prima civilis belli arena Italia fuit, cujus arces levibus præſidiis Pompejus inſederat.* Et 4, 7, 6 de Caſſio & Bruto: *Eamdem illam, quæ fatalis Cn. Pompejo fuerat, arenam inſederant:* eamdem puta, ex illo errore, quem præfatione Geographiæ notavit Cellarius. In his autem ad amphitheatralem arenam hiſtoricum reſpexiſſe, ex ejusdem lib. 3 c. 20 paret, ubi de Spartacio bello, quod a gladiatoribus ſi non geſtum, ſaltem inceptum fuerat, *Prima*, inquit, *velut arena viris mons Veſuvius placuit.* Idem Flor. 3, 21, 1 dixit: *in urbe media & foro, quaſi arena, gladiatorio more concurrere.* Ovid. Met. 9, 61 *Arenas ore momordi*, dicit Achelous ab Hercule victus, das maul iſt mir auf den erdboden geſtoſſen worden. Sed Germani *herbam mordere* dicunt cadentes in prælio, ins graß beiſſen. Notetur hic ſimul pluralis, uti etiam Virg Georg. 2, 106; cujus uſum negat Cæſar apud Gellium 19, 8. ¶ 4. Denique etiam officii locus, aut ubicunque acriter contendendum eſt, *arena* appellatur. Sic Plinius 6 epiſt. 12 *Vectio Priſco, quantum plurimum potuero, præſtabo, præſertim in arena mea, hoc eſt, apud centumviros.* Singulis his notionibus, quæ tralatitiæ ſunt, verti poteſt, ein platz, revier. ¶ 5. Cognomen in Inſcr. apud Murat. p. 47.

¶ Arenula, *æ*, f. diminut. ein ſandkörnlein. Plin. 30, 3 *Arenulæ, quæ inveniuntur in cornibus cochlearum.*

Arenāceus, *a, um*, ſandicht; ut, *Arenacea marga*, Plin 17, 7; *duritia*, Id. 30, 15. *Arenaceum ſemen*, Idem 21, 16.

¶ Arenārius, *a, um*, quod in arena eſt, auf den ſand oder kampfplatz gehörig; ut, *Arenaria fera*, id eſt, amphitheatralis, in

ludis

ludis venationum interficienda, apud Ammian. Marc. 29, 7. Sic *Arenaria theca*, eine ſandbüchſa.

¶ Arenarius, *i*, m. ſubſt. qui arenam effodit, ein ſandgräber. Capitol. M. Anton. c. 19. ¶ 2. Qui in arena ſeu amphitheatro pugnat, ein klopf-fechter. v. Lipſ. l. c. Horum mentio fit l. 21 § 2 D. de Teſtibus: & l. 38 de operis libert. Tertull. de Spectac. c. 22 *ſcenicos, xyſticos, arenarios* conjungit. Iul. Capitolino in Anton. Philoſ. c. 19 *Harenarius* eſt beſtiarius, in amphitheatro cum beſtiis ſolitus colluctari. conf. Alex. ab Alex. 3, 5. ¶ 3. *Arenarius* eſt etiam, qui pueros elementa numerorum docet, minor, quam Arithmeticus, ſic dictus, quod numeros in abaco, pulvere ſive arena conſperſo ſcriberet, palimpſeſti chartæve deletitiæ loco. Tertull. de Pallio ſub finem: *& primus informator literarum, & primus edomator vocis, & primus numerorum arenarius, & grammaticus.* Vbi Salmaſium audias, qui & calculos ad ſupputeandum, *arenas* appellatas fuiſſe oſtendit p. 469.

¶ Arenariæ, *arum*, f. ſubſt. plur. fodinæ ſunt, in quibus arena foditur, ſandgruben. Cic. pro Cluentio c. 13 *In arenariis quasdam extra portam Eſquilinam perductus, occiditur.* Varro de R. R. 1, 2 *Neque lapicidinæ, neque arenariæ ad agriculturam pertinent.*

¶ Arenarium, *i*, n. idem. Vitruv. 2, 6 *Prope omnibus locis non deſunt foſſitia arenaria.* conf. 2, 4.

¶ Arenoſus, *a, um*, ſandicht; ut, *Litus arenoſum Libyæ*, Virg. Æn. 4, 257 *Regio arenoſa*, Plin. 36, 16. *Arenoſa urina*, Celſ. 2, 7. Comp. Plin. 33, 6 *Mas* (ſtibii, mineralis lapidis) *minus radians & arenoſior.* Superl. Plin. 27, 4 *Lavatur, ut, quod ſit arenoſiſſimum, ſubſidat.*

¶ Arenātus, *a, um*, arena mixtus, mit ſand gemengt; ut, *Calce arenata ſtruere*, Cato c. 18, mauer-kalck brauchen.

¶ Arenatum, *i*, n. ſubſt. calx arena permiſta, abgeſetzter kalck, kalck mit ſande zugerichter, mauer-kalck. Vitruvio 7, 3 & 4.

¶ Arenatio, *onis*, f. calcis & arenæ mixtura, die vermiſchung mit ſande, Vitruv. 7, 3.

¶ Arēnĭcŏla, *æ*, c. im ſande lebend; ut, *Arenicolæ colubri*, apud Mantuanum.

¶ Arenĭfŏdina, *æ*, f. die ſandgrube, l. 13 § 5 ff. de uſufr.

¶ Arenĭvăgus, *a, um*, per arenoſa loca errans, der im ſande herum ſchweifft. Lucan. 9, 941 *Vidit arenivagum Catonem.*

¶ Exarēno, *are*, arenis purgare, vom ſande reinigen. Plin. 33, 3 extr. *Æs accenſum reſtinguitur ſalo, aceto, alumine: poſtea exarenatur.*

ĀREO, *ui, ēre, ξηραίνομαι*, aridum & ſiccum eſſe, trocken und dürre ſeyn. Plaut. Rud. 2, 6, 50 *Vt cum exiviſſem ex aqua, arerem.* Cato R. R. c. 69 *Vbi arebit amurca.* Ovid. Met. 6, 355 *Fauces arent, vixque eſt via vocis in illis*, der hals ſchmachtet. Id. de Arte 2, 606

Tantalus in media garrulus aret aqua.

¶ Arens, *tis*, dürre, trocken, ausgetrocknet; ut, *Arens fluvius*, Virg. Æn. 3, 350. *Arentes arenæ*, Horat. 3 Od. 4, 31. *Beneficium eſt arentibus ſiti monſtrare fontem*, denen vor durſt ſchmachtenden, Sen. Benef. 3, 8. *Culmi arentes*, Colum. 2, 21.

¶ Āreſco, *ĕre*, vertrocknen. Cic. Partit. c. 17 *Cito areſcit lacrima, præſertim in alienis malis.* Conf. de Invent. 1, 56; Colum. 12, 14.

¶ Areſcens, *tis*, verdorrend; ut, *Areſcens auri nemus*, Aur. Vict. Cæſ. c. 5.

¶ Areſacio, *feci, factum, ĕre*, trocknen, dürre machen. Macrob. 5 Sat. 9 *Cum Siciliam ſterilis annus acreſciſſit.* Gell. 12, 1 *Mammarum ubera areſacere & exſtinguere.* Cato R. R. c. 69 habet *arfacere.* Conf. Lucret. 6, 962, ubi vocis tranſpoſitio.

¶ Areſaciens, *tis*, trocknend. Vitruv. 2, 1 *Alii lutias glebas areſacientes ſtruebant parietes.*

¶ Areſio, *ĕri*, trocken, dürre werden. Apul. de Herb. c. 87 n. 6 *Etruſci herbæ folia areſiant in umbra.*

¶ Areſactus, *a, um*, gedörret; ut, *Areſactis caulis.* Plin. 13, 22.

¶ Āridus, *a, um*, ξηρός, *proprie*, ut ait Feſtus, *quod naturalem humorem amiſit*: item, *quod irrigari deſiit*, trocken, trenge. Sic *Aridæ frondes*, vertrocknete zweige. Horat. od. 1, 25, 19. *Aridus viator*, ein durſtiger wanderesmann. Virg. Georg. 4, 98. *Cornu magis aridum*, Catull. 23, 13. *Aridior minusque ſuccoſus.* Plin. 12, 25 ſub fin. *Cibus aridior*, Gell. 16, 11. *In arbore quod aridiſſimum eſt*, Sen. Nat. qu. 2, 52. *Aridiſſimi libri*, Dialog. de Orat. c. 19 metaphorice: i. e. nullius fucci vel uſus. ¶ 2. Dicuntur & homines *aridi*, quorum defluxerunt carnes, qui male habiti flaccidique ſunt, quales ferme ſenes videmus, dürre, hagere, magere leute. Plaut. Aul. 2, 4, 18 *Pumex non ita æque eſt aridus, atque hic eſt ſenex.* Vetus poëta in Phallicis Carm. 32 *Vxis aridior puella paſſis.* Terentius tales *junceas* appellat; illisque opponit, quæ *corpore ſolido & ſucciplene ſunt*, Eun. 2, 3, 25. Hinc *arida oratio*, jejuna & tenuis; cui *plena & ampla, & copioſa* opponitur: Cic. de Orat. 2, 38 *Genus ſermonis, non liquidum, non fuſum, ac profluens; ſed exile, aridum, conciſum ac minutum*, eine ſeichte rede, die weder kraft noch ſafft hat. ¶ 3. *Aridi* etiam vocantur famelici homines, qui arido victu, vel per inopiam, vel ſordide parci uti ſolent, karg. Quomodo illud Terentii accipiendum videtur Heaut. 3, 2, 15 *Habet patrem quendam aridum, miſerum atque aridum*, i. e. einen hungerleider. Nam ſequitur paullo poſt: *at quaſi is non divitiis abundet? Siccos* appellavit Horatius 1 epiſt. 17, 12 & *unctis* oppoſuit. Eos ſcilicet, qui ſale & ſicco pane vivunt: *poſt quod prandium manus lavandæ non ſunt*, ut eleganter Seneca deſcribit epiſt. 83. Græci ξηροφαγίας appellant. Salvianus lib. 1 & 2 *Ariditates* vocat, & cum jejuniis & abſtinentia, qua ratione Chriſtiani ſe exercebant, conjungit. ¶ 4. *Aridus victus*, vilis, tenuis, horridus, Cic. pro Roſc. Am. c. 27 geringe bauerkoſt. Id. pro P. Quintio c. 30 *Vitam ſemper horridam atque aridam* oppoſuit *profuſis ſumtibus.* ¶ 5. *Aridum ſonum.* Lucretius 6, 118 tonitrui tribuit: quem acutum atque horrificum Nonius 4, 31 recte interpretatur, wenn alles knuſtert. Virg. Georg. 1, 357 Lucretius imitatus *fragorem aridum* ſimiliter dixit de eo, qui defractarum arborum eſt.

¶ Arida, *æ* f. ſubſt. vetus interpres Gen. 1, 9 pro *terra* vertit, das erdreich. ¶ 2. *Arida*, herba eadem, quæ *Echion* dicitur, wilde ochſen zunge. Dioſc. 4, 28.

¶ Aridum, *i*, n. ſubſt. etiam pro ſicca terra ponitur, das trockene land. Cæſ. B. Gall. 4, 26 *Noſtri ſimul in arido conſtiterunt.* Ibid. c. 29 *Naves in aridum ſubduxerat.* Et c. 24 *Ex arido tela conjicere.*

¶ Ardus, *a, um*, pro *aridus.* Lucil. apud Nonium 2, 48 *Ardum atque infelix lignum.*

¶ Arĭdŭlus, *a, um*, dimin. etwas dürre. Catull. 65, 316

Lanceaque avidulis herebant morſa labellis.

¶ Aride, adv. trocken, ausgedorrt. Varro apud Nonium 4, 27 *Amor aride agit amantes eſtuantes.*

¶ Ariditas, *ātis*, f. die trockne, dürre. Plin. 11, 35 *Araneus humorem abſorbens, ariditatem ampliat.* Pluraliter Arnobius lib. 2 p. 69 *Imbres ariditatibus temperamenta laturi.*

¶ Aritūdo, *ĭnis*, idem. Varro R. R. 1, 12 *Boſſiolæ aritudine cito pereunt.* conf. Plaut. Rud. 2, 6, 40.

¶ Arĭſcus, *a, um*, vertrocknend; ut, *Arifica carnis phlebotomia*, i. e. talis venæ ſectio, quæ carnem reddit ſiccam, macram, aridam, Cæl. Aurel. Tard. 4, 1, 9.

Compoſita cum Præpoſitione.

¶ Adareo, *ui, ere*, vel Adareſco, *ĕre*, eintreugen. Cato c. 98 *Vbi adaruerit*, ſcil. unguentum.

¶ Circumareo, *ēre*, umher verdorren; ut, *Circumarentia loca*, Ammian. 20, 14.

¶ Coareo, *ere*, vel Coareſco, *ere*, zugleich austrocknen. Vitruv. 7, 11 *Ab ignis vehementia conferveſcendo cum coaruerint.*

¶ Exareo, *ui, ere*, vel Exareſco, *ere*, ausdorren, eintreugen; ut, *Amnis exareſcit*, Cic. in Piſ. c. 33 das waſſer trocknet aus. *Flos exaruit*, die blume iſt verwelcket, Id. in Bruto c. 4. *Sole ac vento penitus ficcari atque exareſcere*, Colum. 3, 12. ¶ 2. Translate eſt deficere, aufhören, vergehen. Cic. Tuſc. 3, 31 *Exaruit vetuſtate hæc opinio*, Id. fam. 7, 31 *Vetus urbanitas exaruit.* Ibid. 9, 18 *Ipſa illa, ſi qua fuit in me facultas orationis, niſi me ad has exercitationes retuliſſem, exaruiſſet*, ſie hätte ſich in mir verlohren. conf. Plaut. Mil. 3, 1, 46.

¶ Exareſio, *eri*, idem. Plin. 26, 10 de herba quadam: *priusquam exareſiat.*

¶ Exaridus, *a, um*, gantz dürre; ut, *Status emortuus & exaridus*, Tertull. de Reſurr. carnis c. 30.

¶ Inareo, *ere*, eintrocknen. Celſ. 3, 19 *Bulbi contriti ubi inaruerunt.* Id. 6, 6, 3 *Collyria diu fatta inaruerunt.* Colum. 2, 14 *Si radices inaruerint.*

¶ Inareſco, *ere*, vertrocknen; ut, *Lacrimæ inareſcunt*, Quint. 6, 1. Et Plin. 27, 8 *Aquam inſpergere, quoties inareſcit.* conf. Vitruv. 7, 3 & 11; Celſ. 5, 17, 23; & 5, 26, 23; & Curt. 5, 5, 11.

¶ Inareſcens, *tis*, verdorrend; ut, *Fructus inareſcens*, Plin 17, 28.

¶ Inarefactus, *a, um*, ausgedörrt, ab *Inareſio*, apud Plinium legitur 32, 10 *Cinis inarefactus.*

¶ Interareſco, *ere*, vertrocknen. Cic. 5 Tuſc. 14 *Nihil interareſcere, nihil extingui, nihil cadere debet eorum, in quibus vita beata conſiſtit.* Vius & Vitruvius eſt 7, 8 & procemio lib. 8.

¶ Obareſco, *ere*, trocken werden. Lactant. c. 10 de opif. Dei: *Membrana illa perlucens* (oculi,) *quam ficcari & obareſcere non oportet, niſi humore aſſiduo terſa pure niteat, obſoleſcit.* Sic quidem edd. veteres, Roman. & Ald. & Parrhaſ. legunt: at MSS. Lipſ. & Goth. *areſcere.*

¶ Perareſco, *ere*, idem. Colum. 1, 3 *Vt perareſcat aut totum decidat.* Varro R. R. 1, 49 *Herba quoad perareſcat, furcillis verſari debet, cum peraruit* &c. conf. Colum. 12, 15.

¶ Perarefacio, *ere*, austrocknen, dürre machen. Theod. Priſc. 1, 21.

¶ Peraridus, *a, um*, valde aridus, gantz dürre; ut, *Fœnum peraridum*, Colum. 2, 19. *Solum ſiticuloſum & peraridum*, Id. 3, 11.

¶ Subareſco, *ere*, ein wenig trocken werden. Vitruv. 7, 3 *Trullifatione ſubareſcente.*

Areola, vide *Area.*

ĀRĔŌPAGVS & Ariopagus, *i*, m. ἄρειος πάγος, item ἄρεως πάγος, (ap. Cic. ad Att. 1, 14.) Athenis locus in arce, ubi de rebus capitalibus judicia exercebantur: ſic quaſi *Martis pagus* ſeu *vicus* appellatus, der richterplatz zu Athen. Quam ob cauſſam & productam totent efferre penultimam; talis enim & prima ſyllaba latinis eſt in voce *pāgus.* Martinus tamen Ant. Delrio Comm. in Senec. Herc. fur p. 299 *Areopāgum* pronunciare jubet brevi penultima, nempe quod eamdem ſyllabam in voce πάγος corripere ſoleant poëtæ Græci. Add. Leſcalop. ad Cic. N. D. 2, 29 p. 353. Eſt autem πάγος Græcis *collis, locus eminens, rupes, ſaxum.* Vnde Voſſius f. 42 Etym. *Areopagum* interpretari mavult *Martis collem*, vel *ſaxum*, quam *vicum* aut *pagum.* Quam ad rem verſus inprimis Ennii facit a Varrone de L. L. 6, 2 adductus, & a Ioſ. Scaligero ingenioſiſſime reſtitutus. vid. Conjectanea ſummi Viri p. 110. A Marte autem ideo nomen acceptiſſe fertur, quia Mars, qui Græce ἄρης dicitur, accuſatus homicidii, cum in ſtupro filiæ Alcippes, Neptuni filium deprehenſum occidiſſet, judicantibus ibi duodecim Diis, ſententiis ſex abſolutus fuit. In pari enim numero ſententiarum obtinebat, contra damnationem abſolutio. Hæc celebratiſſima opinio eſt: quamquam aliam ſecutus ſit Varro; ut ſcilicet honori Deorum conſuleret, a quibus litigia atque judicia hujus generis aliena ducebat. Vide Pauſan. in Atticis, & Auguſt. de C. D. 18, 10. *Areum judicium* Tacitus Ann. 2, 55, 2 dixit. Apud Sen. de Tranquill. c. 3 *Ariopagus religioſiſſimum judicium.* Iuvenalis Latine interpretatus, *Curiam Martis* vocat Sat. 9, 101, ubi & veterem Scholiaſten vide. Adde quos laudat Bur. ad Ovid. Met. 6, 70. S. Paullum in Areopago prædicaſſe B. Lucas in Actis c. 17 auctor eſt v. 19 & 22.

¶ Areopagita, *æ*, m. (Areopagites, *æ*. Cic. Phil. 5, 5) curialis & judex

in

in Areopago. Cic. Off. 1, 22 *Solon primum constituit Areopagitas.* Et fam. 13, 1 extr. *Decretum Areopagitarum.* conf. Gell. 12, 7; & Quintil. 5, 9. Horum incorrupta severitas in proverbium abiit. Cic. 1 ad Att. 14 *Romanæ res sic se habent: Senatus* ἄρειος πάγος. *Nihil constantius, nihil severius, nihil fortius.* Simile adagium: *Areopagita taciturnior*, i. e. talis, qui commissum arcanum optime continet: de quo Erasmus in Chiliad. conf. Macrob. Sat. 7, 1.

¶ Areopagiticus, *a, um*, adject. Sidon. Apollinaris 9 epist. 9 *Gymnasia Areopagitica.*

AREPENNIS, *is*, f. anderthalb morgen landes. Colum 5, 1 *Galli semijugerum Arepennem vocant.* vide *Arvipendium*, unde vocem Gallicam corruptam autumat Scaliger.

Aresco, vide *Areo.*

ĀRĔTĀLŎGVS, *i*, m. de virtute, sive etiam placita loquens ad sui ostentationem & aliorum oblectationem, ein raisonneur, it. possenreisser, schwätzer. Juven. Sat. 15, 15 *Risum fortasse quibusdam moverat ut mendax aretalogus.* Suet. Aug. c. 74 *Aut acroamata & histriones, aut etiam triviales ex circo ludios interponebat: ac frequentius aretalogos.* Ad quem locum Casaubonus: *Aretalogos censeo*, inquit, *appellatos miseros philosophos, mera hominum mendicabula, sectæ fere Cynicæ, aut Stoicæ, qui quum scholam & sectatores non haberent, convivia beatorum frequentabant, & Romulidas saturos variis de virtute & vitio disputationibus oblectabant. Vox est Romæ nata, & nisi fallor, Crispino illi primum attributa, de quo Horat. Sat. 1. Post illa in usu remansit & res & nomen; sed apud Romanos tantum, quod sciam, etsi vocis origo Græca est & forma* &c. Turnebo 10 Advers. 12 *Aretalogus* non tam videtur a *virtute* dici, quæ ἀρετὴ vocatur, quam ab ἀρετός, i. e. *gratus & placens*, qui narrationes & fabellas acroamataque auribus auditorum grata loquitur. Addit, in Ausonio ἀρεταλόγον ita se legisse, (locus Ausonii est epist. 13) ut hoc verbum ab Arete uxore Alcinoi (de qua paullo post dicemus,) deduci videatur. Nempe quia scriptum repererat ἀρηταλόγων, prioribus duabus syllabis productis. Verum ipse lectionem hanc de menda suspectam habet versumque Ausonii sic reformat, ut ea vox syllabas primas corripiat. Quare minime censendus est hanc ab uxore Alcinoi etymologiam approbavisse, aut suam fecisse. Id quod non animadverterunt reprehensores ejus, Scaliger Auson. lect. 2, 5 p. 100 & Bisciola T. 1 subsec. 6, 16 f. 457. Quorum ille de cætero disputariunculam super hac voce suam ita concludit: *Proprie circulatores illos Italiæ, qui in compitis mira de suis pharmacis promittunt, ita vocare potes*, die marcktschreyer; hic etiam Aretalogorum numero censendos suspicatur fabulosorum scriptores voluminum, ut Amadisii ac similium, die fabel-und romainenschreiber. Sed nominavit Ausonius Axium Paulum epist. 13 ἀρεταλόγον, non quod rhetor, (quæ Scaligeri opinio est) sed quod poëta, & mimorum quidam scriptor esset. Nam inter mimorum species & ἀρεταλόγυς ad Vopisci Aurelianum c. 42 observavit Salmasius. *Delirum* sane, quem scripserat Paulus iste, ut ex ejusdem Ausonii ad eum epistola, quæ prosa oratione scripta est, constat, *Mimum* fuisse, nihil profecto dubito. Nomen sane, & argumentum, quod ex nomine colligitur, suadent mirifice; Facit huc quoque, quod insequenti epist. 14 ad eumdem Paullum scribit: *Historiam, mimos, carmina, linque domi.* Nec alio, opinor, pertinet, quod in epist. 11 se *in cavillando natura invenustum* ait: *neque de mimo planipedem, nec de Comœdiis histrionem esse.* Significat enim, poetam se plane imparem esse collatum Paullo, nec tam felicem in scriptandis mimis, atque comœdiis, ut esset ille. Nam & comœdias, quin & tragœdias scripsisse Paullum, ex fine epistolæ 10 constare potest. Aliquoties Crispinum quemdam nominat, & poëtam ineptum perstringit Horatius. Hunc, cum loquacissimus esset, ἀρεταλόγον appellatum ad 1 Satyr. 1 extremam, vetus Scholiastes observat. Et cum Suetonius *aretalogos* inter *Ludios* nominet, videtur non alios intellexisse. *Ludii* enim histriones, seu mimi.

ĀRĒTE, *es*, f. Ἀρήτη, Phæacum regis Alcinoi uxor, Nausicaæ mater, a qua Vlysses naufragus humaniter & honorifice susceptus est. v. Homeri Odysseam. ¶ 2. Alia *Arēte*, Aristippi Cyrenaici philosophi filia; quæ a patre edocta successit ipsi in schola, successorem relinquens filium ejusdem cum avo nominis, qui quod a matre doctus esset, μητροδίδακτος appellari meruit. Laërtium vide in Aristippi vita. Meminit & Clem. Alexand. 4 Stromat. f. 381. ¶ 3. *Arete*, Dionysii senioris filia, & uxor Dionis. v. Nepos 10, 1, 1.

ĀRĔTHVSA, *æ*, f. virgo venatrix, Dianæ comes. Virg. Georg. 4, 344 *Et tandem positis velox Arethusa sagittis.* ¶ 2. Est & urbium trium in Græcia Eubœa, & Syria, nomen *Arethusa.* ¶ 3. Tum vero fontis Syracusani nomen, de quo hæc in Verr. 4, 53 Cicero: *In hac insula* (Syracusanam intelligens) *est fons aquæ dulcis, cui nomen Arethusa est, incredibili magnitudine, plenissimus piscium, qui fluctu aquæ totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum a mari disjunctus esset.* Oritur ex Alpheo &c. Vide *Alpheus:* & Sen. Consol. ad Marciam c. 17; item Nat. Quæst. 3, 26 & 6, 8. Fabula est apud Ovid. Met. 5, 487 sq. add. 573 f. & quos laudat Bur. ad 5 6.

¶ Arĕthūsis, *idis*, f. adject. ut, *Syracusæ Arethusides* apud Ovid. Fast. 4, 873 a fonte illo nominatæ.

¶ Arĕthusæus, *a, um*, adj. ut, *Latices Arethusæi*, apud Claudian. Rapt. 2, 60 ex eodem fonte.

¶ Arethusius, *a, um*, idem; ut, *Arethusia proles*, id est, Syracusani, Silius 14, 357

ĀRĒTIVM, *i*, n. (in antiquis inscriptionibus est *Arretium*, R. geminato, ut Cluver. lib 2 Ital. ant. c. 3 p. 571 monuit) oppidum Tusciæ CIↃ stadiorum intervallo a Roma distans, v. Strabo & Liv. 28, 46. Vulgo *Arezzo* ab Italis dictum Vasorum fictilium nobilitatem ei Plinius tribuit 15, 12. Laudat & Mart 1 ep. 53 & 14, 96.

¶ Ārētīnus, *a, um*, i. e. fictilis, argillaceus, quia ibi terra testis apta, von thon, irden; ut, *Vasa Aretina*, Isid. 20, 4. *Testæ Aretinæ*, Mart. 1 epigr. 54.

Areus, vide *Arius.*

ARFERIA, *æ*, f. aqua, quæ inferis libabatur, sive vas vini, quod sacris adhibebatur, apud *Festum* ab *afferendo.*

ARGANTHONIVS, *i*, m. Tartessiorum in Hispania rex, quem centum quinquaginta annis vixisse, Herodotus atque Anacreon perhibuere. v. Interpr. Sil 3, 396 sq. ¶ 2 Fuit etiam mons Mysiæ ad Cium urbem Schol. Apollon. 1, 1180, aut Phrygiæ ad Prusam, ut describit Strabo lib. 12. Idem mons etiam vocatur

¶ Arganthus, *i*, m. Propert. 1, 20, 33 *Hic erat Arganthi Pege sub vertice montis*, ut emendavit Turn. Adv. 11, 15, & probavit Broeckh. ad h. l.

ARGAS, *æ*, m. ita dictus Demosthenes, vel ex morum feritate & acerbitate, (anguem enim appellant quidam poetæ *Argam*) vel ex oratione offendente aures, quod hoc nomine poëta fuerit malorum & molestorum modorum. v. Plutarch. in Demosth.

ARGĀTĪLIS, *is*, f. avis, de cujus in nidificando solertia Plin. 10, 33.

Argei, vide *Argos.*

ARGĒMA, *ătis*, n. ἄργεμα, augenschwär. röthe in augen, exulceratio quædam est oculorum, cum iridis (des weisses um den augapfel) exteriora rubicunda, interiora alba apparent. Plin. 20, 5 *Cæparum succo & cicatrices oculorum, & albugines, & argema inunxere*; Et 20, 19 *Papaveris silvestris folia trita cum oleo argema jumentorum sanant.* conf. 36, 50.

ARGĔMŌNE, *es*, f. ἀργεμώνη herba, cujus species est portentilla, wilder garben, wilder greusing. Prior species silvestri papaveri similis est, sed exilior, flore puniceo, herba nota, *Anserinam* vocant, *Inguinaria* Plinio 26, 9. Adde 21, 23; Diosc. 2, 168, 169.

¶ Argemonia, *æ*, f. eadem herba Plinio 25, 9; & 26, 4 &c.

¶ Argemon, *ōnis*, herba, *quam Minerva reperit, suibus remedium, qui de illa gustaverint*, Plin 24, 19.

ARGENNON, *i*, n. ἄργεννον, argenteum, percandidum, weiß wie silber. Festus.

ARGENON, *i*, n. genus Iaspidis apud Plinium 37, 9.

Argentaria, argentarius, argenteus &c. vide *Argentum.*

ARGENTORATVM, *i*, n. Galliæ olim Belgicæ (cui Ptolemæus 2, 9 abnumerat) postea Germaniæ oppidum, cum Rhenus non amplius Galliæ atque Germaniæ limes esset; Alsatiæ sive Tribocum metropolis, olim *Toratum* & *Toratsburgum*; hinc *Argentoratum*, sive ut nonnulli vocant, *Argentina*, ab argento & censu, a Romanis ibi collecto, & Germanicum nomen Straßburg. ¶ 2 Ammiano Marc. 15, 27 *Argentoratus* est, fœmineo genere: *Prima Germania*, inquit, *ubi præter alia municipia Magontiacus est, & Vangiones, & Nemetes, & Argentoratus, barbaricis cladibus nota.* Prima Germania, scilicet provincia Cisrhenana Romanis, in Galliæ ripa Rhenana. v. Geograph.

¶ Argentoratensis, *e*, (& Argentinensis) adj. Straßburgisch. Ammianus princ. lib. 17 *post Argentoratensem pugnam*, hoc est, apud Argentoratum factum, Iuliano Cæsare victore.

ARGENTVM, *i*, n. ἄργυρος, metalli ab auro secundum genus, silber. *Argenti vena*, silbergang, Lucret. 6, 808. *Argenti spuma*, silberschaum, alette, Plin. 33, 6. Apud auctores sæpe occurrit *argenti infecti, facti, signati* mentio. v. Cic. Verr. 5, 25. Sciendum igitur est, *signatum* dici concisum confectumque in nummos, impressis imaginibus, ac signis, geprägt silber, silber-münze; hoc est, pecuniam, quam Iuven. Sat. 14, 291 *Concisum argentum in titulos facies que minutas* eleganter appellavit. *Factum*, quod in vasa & alias res, ut paropsides, trullas, tabulas, pelves &c. elaboratum est, silber-geschirr. Vellej. 2, 56, 2 *Argentum rasile*, i. e. politum vocat. *Infectum*, dicitur excoctum quidem, sed quod in rudibus massis servatur: silber-kuchen, silber-stangen, roh silber. Liv. 34, 6 *Cautum erat, quo ne plus auri & argenti facti; quo ne plus signati argenti & æris domi haberemus.* Idem 37, 46 *Prælata sunt in triumpho argenti infecti tria millia pondo: signati tetradrachmum Atticum centum tredecim millia.* His tanquam commentarium verba Isidori addo 16, 17 *Tria sunt genera argenti, & auri, & æris; signatum, factum, infectum.* SIGNATVM *est, quod in nummis est:* FACTVM, *quod in vasis & signis:* INFECTVM, *quod in massis est, quod &* GRAVE *dicitur, id est, massa.* Invenimus & *pustulatum*, sive *pusulatum argentum*, quod & ipsum infectum, sed purgatissimum. Ratio appellationis inde est, quod argentum merum, dum coquitur, in pusulas sive pustulas assurgere solet. Ita Turnebus explicat Adversar. 24, 2 itemque Cujacius 7 Observ. 39. vide & post in *Aurum.* *Argentum escarium, potorium*, tafel-silber, silbern service, l. 20 § 13 & 71 D. de auro & argento leg. ¶ 2. *Argentum* pro pecunia absolute sæpius ponitur: Vt cum *argentum mutuum*, Plaut. Pseud. 1, 1, 78. item *conficere argentum*, Ter. Phorm. 5, 5, 11 & alia hujus generis dicimus. *Argentum numeratum*, baar geld, Ter. Adelph. 3, 3, 53; *probatum*, gut geld, Plaut. Perf. 4, 6, 1. *Argentum absumere*, geld verthun, Id. Most. 5, 2, 19. Nep. 15, 4, 3 *Argentum huic redde.* *Argentum perscribere & rescribere* quid sit, vide infra in *Scribo.* ¶ 3. *Argentum vivum*, ὑδράργυρος, queck-silber. Plin. 33, 6 *Est & lapis in argenti venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur, venenum rerum omnium.* conf. Vitruv. 7, 8. Isidoro 16, 18 & *liquidum* dicitur, *quia percurrit.* Plinius tamen non modo paullo post l. c sed & 33, 3 extr. argentum vivum ab hydrargyro distinguit, & inprimis de factitio hoc agit 33, 8. ¶ 4. *Argenti purgamenta*, λιθάργυρος, *quam nos*, inquit Isidorus c. l. *spumam argenti appellamus*, silber-schlacken.

¶ Argenteus, *a, um*, ganz silbern; ut, *Vasum argenteum*, Plaut. Truc. 1, 1, 33. *Argenteus denarius*, Plin. 19, 3. *Pelves argenteæ*, l. 3 Dig. de supell. legata. *Argentea aquila*, Cic. Catil. 1, 9. ¶ 2. Deinde *albus* significat, sive colorem argenti referens, weiß wie silber; ut, *Argenteus crinis*, Plin. 2, 25. Item *Fons nitidis argenteus undis*, ein silber-klarer brunn. Ovid. Met. 3, 407. ¶ 3. *Flumen argenteum* nomen proprium est fluminis in Gallia Narbonensi, cui pons, itidem *argenteus* dictus, impositus erat. vid. Lepid. ad Cic. fam. 10, 34. ¶ 4. *Amica facta argentea*, i. e. argento vendita: Plaut. Pseud. 1, 3, 113. *Argenteis hastis pugnare*, proverb. & oraculum, ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι, mit silbern büchsen schiessen.

¶ Argenteŏlus, *a, um*, diminut. etwas silbern; ut, *Sicilicula argenteola*, Plaut. Rud. 4, 4, 125.

¶ Argentāceus, *a, um*, silberreich; ut, *Creta argentacea*, Apic. 2, 2, al. *argentaria.* Plin. 35, 17.

¶ Argentārius, *a, um*, zum silber gehörig; ut, *Argentarium auxilium*,

lium, Plaut. Pſeud. 1, 1, 103, geld-hülſe, geld-mittel. *In argentarium commeatum proficiſci*, ibid. ſc. 5 v. 9, geld holen wollen. *Argentaria inopia*, ibid. 1, 3, 65, geld-mangel. Idem *Argentarias elecebras* ab eliciendo, argento *meretrices* dixit Menæch. 2, 3, 25; & *Argentariam curam*, Ter. Phorm. 5, 6, 46: & *Argentarias coactiones* facilitare, Suet. Veſp. c. 1; Vbi Salmaſius de Trapezitico fœnore, *argentarium trapezitam eſſe* interpretatur: malim tamen *coactorem argentarium* interpretari cum Torrentio, qui ad eum locum Suetonii videri poteſt.

¶ Argentaria, *æ*, f. ſubſt. ſubaudi *menſa*, ſive *taberna*, die wechſelbanck, börſe; ita enim vocarunt, qui plene voluerunt loqui. Nam *tabernas argentarias* habet Liv. 26, 11. *Menſam tabernariam* Vlpian. l. Prætor. 4 D. de edend. dixit. Eſt autem *argentaria*, ſive *argentaria menſa*, ſeu *taberna*, ubi æra uſuraria ſolebant perſcribi: τραπεζῶν ἐργαστήριον. Plaut. Epid. 2, 2, 15 *Per myropolia & lanienas circumque argentarias*. Sic *Argentarias novas* Livius dixit 26, 27; meminit & 40, 51, ad veterum ſcilicet diſcrimen, quas in foro Tarquinius Priſcus exſtruxerat, ut Livius 1, 36 & Dionyſius lib. 3 docent. Cic. pro Cæc. c. 4 *Romæ argentariam non ignobilem fecit*. Sed & ibid. *Argentariam diſſolvere*, banqverotiren. ¶ 2. *Argentaria* ſcil. fodina, eine ſilber-grube. Liv. 34, 21 *Vectigalia inſtituit ex ferrariis argentariisque*.

¶ Argentarius, *i*, m. ſubſt. ein wechsler. Nam *Argentarii* iidem Romæ, qui & menſarii, nempe tractabant ſeu fœneratores publici erant; neque pecuniæ fœnebri tantum, ſed & vendendis quibusdam rebus, ut auri argentique ſpeciebus, nummis veteribus, vaſis cælatis genuinisque operam dabant. Plura de iis Sigonius de antiquo Iur. Rom. 2, 11; item Salmaſius de Trapezitico fœnore; quibus adde Torrentium ad Suet. Ner. c. 5; & Taubm. ad Plaut. Aſin. 1, 1, 103. Negat Allio in Lex. Crit. argentarios eosdem, ac menſarios, eſſe, ſed menſarios argentariis præfuiſſe, ex hoc Livii loco conjicit: *Triumviri menſarii creati, qui nummulariis præerant*.

¶ Argentarium, *i*, n. ſubſt. argenteæ ſupellectilis inſtrumentum, der ſilberſchranck. Vlpian. l. 2 § 8 ff. de auro, argento &c. *Quod in argentario paterfamilias reponebat*.

¶ Argentarius, *a*, *um*, überſilbert. Liv. 9, 40 *Argentati milites*, id eſt, ſcutis argento cælatis inſtructi. *Argentata querimonia*, Plaut. Pſeud. 1, 3, 78, quæ argentum una affert ſecum, ut penetrantior ſit.

¶ Argentinus, *i*, m. Deus pecuniæ, der geldgott, Auguſt. C. D. 4, 21.

¶ Argentōſus, *a*, *um*, cui argentum immiſtum eſt, ſilberhaft; ut, *Aurum argentoſum*, Plin. 33, 5.

¶ Argentangīna, *æ*, f. ἀργυεάγχη, cupiditas habendi pecuniam, die geldſucht. Sed ſpeciatim *argentangina laborare* dicuntur, qui pecunia corrupti reticent ea, quæ ad reipublicæ commoda pertinent, ut Demoſthenes fecit, qui corruptus pecunia ne contra Rhodios diceret, angina ſe laborare dixit. De hac re etiam dictum: βᾶς ἐπὶ γλώττης. Add. Gell. 11, 9; & *Angina* in *Ango*.

¶ Argentiexterebrōnides, *um*, m. pl. ficta vox ab exterebrando i. e. exrorquendo argento, geld-tribuliren. Plaut. Perſ. 4, 6, 21.

¶ Argentifex, *ĭcis*, m. ein ſilber-arbeiter. Varro de L. L. 7, 33.

¶ Argentifōdīna, *æ*, f. ubi argentum foditur, ſilber-bergwerck, ſilber-grube. Plin. 33, 6 *Odor ex argentifodinis inimicus omnibus animalibus, ſed maxime canibus*. Idem 33, 7 *Argentaria metalla* vocat. *Argenti metalla* paullo ante c. 6 dixerat. Diviſe ſcribitur *Argenti fodinæ*, etiam apud Vitruv. 7, 7; tamen etiam conjunctе, ut fere apud Iurisconſultos. Vide l. 1 Dig. Quod cujusque univerſ. & l. 3 § ult. D. de rebus eorum &c. ſicut *cretifodina* in eadem lege extrema compoſitum conjunctumque ſit neceſſe eſt.

¶ Deargentratus, *a*, *um*, verſilbert. Oroſius 3, 22 pr. *deargentatis armis ac veſtibus*: & c. ſeq. *Argyraſpides ob arma deargentata ſic dicti*. Et Auguſt. epiſt. 23 ad Bonifacium, *Columna deargentata*. conf. Vulg. Pſ. 67, 14.

¶ Deargentaſſo, *ere*, idem eſt ac argento emungere velle, um das geld bringen. Lucil apud Nonium 2, 218 *Depeculaſſere aliqua ſperans me ac deargentaſſere*.

¶ Inargentatus, *a*, *um*, argento tectus, überſilbert. Plin. 21, 2 *Lamina ærea inaurata aut inargentata*. Et Lege 3 Dig. de ſupellect. leg. *Lecti inargentati*.

ARGESTES, *æ*, m. ventus occidentalis, ἀργέστης, Vitruv. 1, 6 *Circa Favonium Argeſtes, & certis temporibus Eteſiæ* &c. Plin. 2, 47 ab occaſu ſolſtitiali flare ſcribit.

Argi, Argivus, vide *Argos*.

ARGILĒTVM, *i*, n. locus in urbe Roma prope Palatium, ubi tabernæ opificum erant, atque inprimis bibliopolarum. vid. Varro de L. L. 4, 32 itemque Servius ad illud Virg. 8, 345

Nec non & ſacri monſtrat locus Argileti, &c.

ubi hanc rationem appellationis cognoſces, quod hæc urbis pars ſic dicta a cæde Argi, quaſi *Argilethum*; vel ab argilla, quod ibi id genus terræ.

¶ Argiletānus, *a*, *um*, adj. ut, *Argiletanæ tabernæ*, buchläden. Martial. epigr. 4.

ARGILLA, *æ*, f. ἄργιλος, terra tenax, ex qua fiunt vaſa fictilia, terra figularis, töpfer-erde, thon, quæ Græca eſt appellatio χϑών, id eſt, *terra*. Plin. 35, 12 de plaſtices origine agens: *Lineis* (in pariete ſcriptis) *impreſſa argilla typum fecit*. Cæſ. B. Gall. 5, 43 *ferventes fuſili ex argilla glandes*. Cic. in Piſ. c. 25 *Homullus ex argilla & luto fictus*. conf. Pallad. 1, 34.

¶ Argillōſus, *a*, *um*, klebricht, thonicht; ut, *Terra argilloſa*, Varr. R. R. 1, 9; & Plin. 31, 3. Item *Colles ſicci & argilloſi*, Colum. de Arbor. c. 17.

¶ Argillaceus, *a*, *um*, aliud adject. ut, *Marga* vel *terra argillacea*, Plin. 17, 7.

ARGIPHONTES, *æ*, m. ἀργιφόντης, cognomen Mercurii, vel quod Argum occiderit, vel quod fuerit necator ſerpentis, quem ἄργον vocant, vel quaſi ἀεργὸς ἀπο φονεύειν, *purus ab occidendo*, cum oratione potius mitiget animos. Arnob. 6 p. 709 *Mercurius pinnatus argiphontes*. Conf. Heſych. & Macrob. Sat. 1, 19.

ARGĪTIS, *ĭdis*, f. genus vitis. Colum. 3, 2 *Viſulæ & minor argitis terræ mediocritate lætantur*.

ARGO, *us*, f. Ἀργώ, navis appellata eſt, qua Iaſon cum 54 ſociis, lectiſſimis Græcæ juventutis, in Colchos navigavit ad vellus aureum avehendum. Vide Servium ad eclog. 4 Virg. itemque Hyginum fab. 14 & Poët. 2, 37. Ex Poëtis Græcis hanc fabulam tractarunt & execuri ſunt præter plures deperditos, Orpheus & Apollonius; ex Latinis Val. Flaccus. Nomen vel a ſtructore, qui *Argus* appellatus traditur, vel a velocitate accepit, ἀργὸς enim apud Græcos *velocem* notat. Bochartus neutrum probat, & potius a longitudine dictam oſtendit de Colonis Phœnicum p. 819, 820. Apud Cic. Tuſc. 1, 20 *Eſt nominata Argo, quia Argivi in ea vecti* &c. Poëtæ plerique tradunt, *hanc primam navem fuiſſe, quæ*, ut Catullus loquitur, *curſu ſuo mare rude imbuerit*: five, *quæ inhoſpitalis hactenus ponti patefecerit vias*; ut Phædri verba ſunt, quod non in univerſum intelligendum, ſed de navi longa tantum accipiendum eſt. Nam ante quoque navigatum mare fuit, ſed non navibus longis. v. Plin. 7, 54. ¶ 2. *Argo* pro qualibet nobiliore navi ſumitur. vid. Taubm. ad Culicem Virg. p. 114. ¶ 3. *Argo navis*, ſidus cœleſte, Col. 11, 2. Manil. 1, 405; & 5, 34 ſqq.

¶ Argŏnautæ, *arum*, m. pl. ἀργοναῦται, qui cum Iaſone in Argo navi Colchon profecti, quorum præcipui Caſtor, Pollux, Hercules fuere, qui & *Minyæ* appellati, de quo ſuo loco. Horat. Epod 3, 9

Vt Argonautas præter omnes candidum Medea mirata eſt ducem.

Argonauta in ſingulari eſt apud Plinium 34, 8.

¶ Argonautĭca, *orum*, n. pl. Sic vocantur ſcripta eorum, qui de Argonautis ſcripſerunt; ut Val. Flacci, quæ ſuperſunt, & Varronis, quæ; quod dolendum, perierunt. v. Borrich. Cogit. de L. L. p. 293.

Argolis, Argolicus, vide ſequens *Argos*.

ARGOS, *eos*, n. τὸ ἄργος Græce, Latinis ſæpius *Argi* plurale, mutato genere. e. g. Virg. Æn. 1, 24 *Prima quod ad Trojam pro caris geſſerat Argis*. Vetus & nobilis fuit urbs Achajæ, fortiſſimis viris, quos edidit, celebris: quo nomine & Pindarus celebrat Nemeon ode 10. Argos πολυδίψιον olim fuit, ut ab Homero vocatur Ια. δ. 171. Sicut etiam alius Poëta ap. Strab. l. 8 θεοὶ δ' αὖ θεσαν Ἄργος ἀνυδρον. Sed poſt Danai tempora, qui puteos invenire dicitur Plinio 7, 56, puteiibi frequentes. Strabo l. c. Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναοὶ θέσαν ἔνυδρον. v. Hard. ad Plin. l. c. ¶ 2. Fuit & Theſſaliæ urbs. ¶ 3. Sumitur aliquando & pro tota Græcia, ut apud Lucanum 10, 60 *Quantum impulit Argos Iliacasque domus facie Spartana nocenti*.

¶ Argei, *orum*, m. pl. loca erant in urbe Roma, ubi ſacra fiebant, a Numa conſecrata. Liv. 1, 21 *Locaque ſacris faciendis, quæ Argeos pontifices vocant, dedicavit*; qualia viginti ſeptem per quatuor primas urbis partes diſperſas fuiſſe, ex Varrone diſcimus, qui de L. L. 4, 8 ſcribit: *Reliqua urbis loca olim diſerta, ut Argeorum ſacraria in 27 partes urbis ſunt diſpoſita*. Argeos *dictos putant, a principibus, qui cum Hercule Argivo venerunt Romam* &c. Feſtus: *Argei* (quamvis in vulgaris ſit *Argea*) *loca Romæ appellantur, quod in his ſepulti eſſent quidam Argivorum illuſtres viri*. v. Gell. 10, 15. Roſin. Ant. Rom. 4, 5 p. 362. ¶ 2. *Argei*, e ſcirpeis virgultis ſimulacra ſunt hominum triginta, quotannis a ponte ſublicio a ſacerdotibus publice jaci ſolita in Tiberim, Varr. de L. L. 6, 3. Per virgines Veſtales id factum eſſe, refert Feſtus. Olim enim L. L. 6, 3. Per virgines Veſtales id factum eſſe, refert Feſtus. Olim enim Argivos ſ. Græcos eo modo ſuſtulerunt. v. Plut. in Quæſt. Rom.

¶ Argēus, Argīvus, Argēlicus Argōus, *a*, *um*, gr. ἀργῖος, adjectiva ſunt. Horat. od. 11, 6, 5 *Tibur Argeo poſitum colono*: ubi Schol. *Argeo pro Argivo dicitur*. Virg. Æn. 2, 254 *Et jam Argiva phalanx inſtructis navibus ibat*, i. e. Græca. Et v. 118 *Sanguine quærendi reditus, animaque litandum Argolica* &c. Et v. 78 *Argolica de gente*. Et *Sinus argolicus*, Plin. 4, 5 Hor. Epod. 16, 57 *Non huc Argoo contendit remige pinus*. Adde Val. Flacc. 6, 731.

¶ Argēlis, *ĭdis*, f. i. e. Argiva. Ovid. Met. 9, 276

At longis anxia curis Argolis Alcmene &c.

¶ 2. *Argōlis*, regio Argivorum, Pomp. Melæ 2, 3, & Plinio lib. 4 inſunte, in qua Argi erant & Mycenæ.

Argumentum cum derivatis, vide mox in *Arguo*.

ARGVMŸNOS, *i*, herba quæ & Mercurialis, bingelkraut. Ap. de Herb. c. 82.

ARGVO, *ui*, *utum*, *uĕre*, eſt producere, inſimulare, criminari dare, convincere, reprehendere, überführen, beſchuldigen, tadeln. Virg. Æn. 4, 13 *Degeneres animos timor arguit* &c. Horatius Epod. 11, 13 *Languor arguit amantem*. Cic. pro S. Roſcio c. 41 *Servos ipſos neque arguo, neque purgo*. conf. mox n. 4. ¶ 2. Eſt oſtendere, indicare, anzeigen, weiſen, beweiſen. Horat. od. 1, 13, 7 *Humor in genas furtim labitur, arguens, quam lentis penitus macerer ignibus*, i. e. demonſtrans. Gratius Cyneget. v. 236 *Vt ſciat occultos & ſignis arguat hoſtes*. Suet. Gr. 22, 1 *Arguere ſolœciſmum ab alio factum*. Iac. An. 1, 12, 4 *Vt ſua confeſſione argueretur* &c. ¶ 3. Notandum eſt, *Arguere* aliquando non ſimpliciter reprehendere eſſe aut inſimulare, verum punire etiam, wircklich ſtrafen. Suet. Calig. c. 38 *Arguebat & perperam editi cenſus, quibus poſtea quacunque de cauſſa quicquam incrementi acceſſiſſet*: Qui in edendo cenſu fefelliſſent, aut ærarii fiebant, aut referebantur in Cæritum tabulas, aut ipſi cum bonis ſuis venibant. Hujusmodi quid ſtatuiſſe in eos, & exegiſſe pœnam Caligulam, qui poſt editos cenſus auxiſſent rem, quaſi perperam edidiſſent cenſus, Suetonius ſignificat. ¶ 4. Ad conſtructionem quod attinet, frequentiſſime quidem cum genitivo jungitur; ut, *Arguere ſceleris, facinoris* &c. Cic. pro C. Rabir. c. 9; & pro Cælio c. 1. Sed aliquando & ablativus, nunc ſolus, nunc cum præpoſitione additur. Nepos 4, 3, 7 *Harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui poſſit*, id eſt, convinci. Cic. Verr. 5, 18 *Nunc non modo te hoc crimine arguo* &c. Id. pro Roſcio Am. c. 29 *De quibus quoniam verbo arguit*. Sic, *de crimine arguere*, de Invent. 2, 11; &, *ex crimine*, pro Sulla c. 25. Aliquando eſt accuſativus: Vellej. 2, 68, 4 *Arguunt in eo regni voluntatem*. Sic in paſſivo nominativus: Idem Vell. 2, 45, 5 *Inſolentia pœne argui poteſt*. Ovid. Faſt. 2, 397 *Vultu genus arguitur*. Etiam infinitivo junctum reperias: Liv. 30, 23 *M. Valerius Lævinus ſpeculatores, non legatos, veniſſe arguebat*. ¶ 5. *Arguit* nonnullis idem eſt ac *probibuit* in Ovid. Met. 15, 73; & Pont. 1, 6, 42; Sed utroque loco rectius legitur *arcuit*. v. *Arceo*. ¶ 6. *Falſum filium arguiturі*, ex Salluſtio ap. Priſcianum p. 882, pro *arguturi*: *Argutum iri* pro *in diſcrimen vocari*, apud Feſtum.

¶ Argūtus,

¶ Argūtus, *a, um*, insimulatus, accusatus, beschuldiget, angeklagt, Plaut. Amph. 3, 2, 2 *Alcumena stupri, dedecoris arguta.* Id. Pseud. 2, 4, 56 *Argutus malorum facinorum*: ubi etiam convictum notare videtur. ¶ 2. *Argūtus*, ὀξύς, quasi acute arguens & vestigans, ut exponit Valla lib. 1, spitzfündig, nachdencklich, artig. Plaut. Truc. 2, 6, 13 *Facunditas arguta*: *argutus civis*, &c. Cic. fam. 8, 1 *Arguta nimium sedulitas.* Id. in Pis. c. 29 *Poëma facit ita festivum, concinnum, elegans, ut nihil fieri possit argutius*, i. e. ingeniosius, venustius. Ita ad Att. 6, 5 *Literas argutissimas* dixit. Et de Orat. 2, 61 *Ex ambiguo dicta, vel argutissima putantur.* Gell. 15, 30 *Argutissimæ nugæ.* Est autem hoc a celeritate ingenii: unde & nonnulli *argutos* dici voluerunt. Servius ad Ecl. 4 Virg. *Quidam*, inquit, ARGO *a celeritate dictam volunt, unde verso in Latinum verbo* argutos *celeres dici.* Hinc *argutam Thaliam* Horatius dixit 4 od. 6, 25; quemadmodum *Musam callidam* Lucret. 6, 92. Quamquam & ad carmina seu cantus respicere potuit: ut *arguta Thalia* simul ingeniosa sit & canora. Sic *Virtus arguta* ingeniosa & diserta Plauto dicitur Truc. 2, 6, 13. ¶ 3. Stridulus, streperus, schwirrend, klingend, zwitschernd, rauschend. Propert. 1, 18, 30 *Cogor ad argutas dicere solus aves.* Sic quoque *Arguta hirundo*, Virg. Georg. 1, 377; *Nemus argutum*, Id. eclog. 8, 22; *Æs argutum*, id est tinnulum, Silius 17, 18. *Argutæ lamina serræ*, knarrend, Virg. Georg. 1, 143. Id. eclog. 7, 1

Forte sub arguta consederat ilice Daphnis.

Similiter loquaces & garruli homines *arguti* dicuntur, plauderhafft. Vet. Gloss. *Argutus*, λάλος. Item *Argutus*, ἀδόλεσχος, φλύαρος. Plaut. Trin. 1, 2, 162 de scurris: *Nihil est profecto stultius neque stolidius, neque mendaciloquius atque argutum magis.* ¶ 4. *Argutum* vocatur quicquid συμμετρίαν τινὰ ac elegantiam habet, ut ad Virgilii Cirin Scaliger docet. Et ita eidem poëtarum principi in boni & pulchri equi laudibus Georg. 3, 80 *argutum* esse *caput* commemoratur: h. e. concinna & modulata brevitate spectandum, ein artig köpfgen. Cic. in Bruto c. 12 *Datur etiam venia concinnitati sententiarum: & arguti, certique & circumscripti verborum ambitus conceduntur.* Quomodo differat ab *acuto* vid. h. v.

¶ Argūtulus, *a, um*, diminut. etwas scharffsinnig, artig. Cic. 13 ad Att. 18 *Perfeci sane argutulos libros ad Varronem.* Apul. Met. 2 p. 117 *Fotis prorsus argutula est.* ¶ 2. Subst. ein naseweiser kerl, klügling.

¶ Argute, adv. spitzig, künstlich, ut, *Acute arguteque respondere*, Cic. pro Cæl. c. 8. Id. Clar. Orat. c. 93 *Breviter arguteque*, kurtz und gut. Comp. Cic. de Clar. Orat. c. 11 *Ut aliquid dicere possint argutius.* Et Arnob. 5 p. 181 *Potest alius aliud argutius fingere.* Superl. Cic. de Orat. 2, 4 extr. *De rebus difficillimis argutissime disputare.* Ex Nepote Lactant. 3, 15 *Argutissime in scholis præcipere*, de subtilitatibus philosophicis.

¶ Argūtiæ, *arum*, f. plur. acute & subtiliter dicta, nachdenckliche reden. Cic. de clar. Orat. c. 45 *Hujus orationes multum argutiarum & urbanitatis habebant.* ¶ 2. Et in malam partem spitzfündigkeit. Cic. de Amic. c. 13 *Nihil est, quod illi non persequantur suis argutiis.* Plaut. Most. 1, 1, 1 *Exi e culina, sis foras mastigia, qui mihi inter patinas exhibes argutias*: i. e. interprete Lambino, audaces & malitiosos sermones, stachlichte spitzige reden. ¶ 3. *Argutiæ digitorum* ap. Cic. in Orat. c. 18 sunt motus & lusus indecori cum digitis in dicendo. ¶ 4. *Argutia* in sing. apud Gellium 3, 1 *Tam importuna tamque audaci argutia fuit Probus.* Et Pallad. lib. 14 de Insit. *Scio quo frequenter inclinet argutia famulorum.*

¶ Argutiŏla, *æ*, f. diminut. eine verschmitzte rede. Gell. 2, 7 *Argutiola hæc, frivola & inanis est sententia.* Idem 18, 1 *Est argutiola hæc exposita in libris.* Et 9, 14 *Non puto argutiolam istam recipiendam.*

¶ Arguto, *are*, loquaciter proloqui, plaudern, klügeln. Propert. 1, 6, 7 *Illa mihi totis argutat noctibus ignes*, i. e. argute objicit.

¶ Argutor, *ari*, dep. idem. Nevius ap. Nonium 4, 34 *Totum diem argutatur, quasi cicada.* Titinn. ibid. *Argutari pedibus*, i. e. subsilire, mit den füssen stampffen, Plaut. Amph. 1, 1, 193 *Pergin' argutarier?* raisonnirest du noch? hältest du noch nicht das maul? Vid. de usu hujus verbi Passerat. ad Propert. 1 Eleg. 6, & Barth. ad Stat. Silv. p. 170.

¶ Argūtatio, *ōnis*, f. apud Catullum epig. 6, 11 pro strepitu, ein getös, geknarr. *Tremulique cassa lecti argutatio.*

¶ Argūtator, *ōris*, m. ein schwätzer; apud Gellium 17, 5 de sophista rhetorico, acutulo illo & minuto, atque in disserendo tamen haud impigro, ut ante descripserat, invenitur.

¶ Argūmentum, *i*, n. omnia, quæ Græci ἐνθυμήματα, ἐπιχειρήματα, ἀποδείξεις vocant, significat, ut Quintilianus docet 5, 10 pr. Primum, *Inventum probabile ad faciendam fidem*, ut ait Cic. Partit. c. 2, ein beweis, schluß, grund, ursach. Cic. Nat. D. 3, 4 *Multis & gravibus argumentis Deum esse doces.* Id. pro Rosc. Com. c. 12 *Gravissimum & firmissimum argumentum*, contra, *frigidum*, Quintil. 5, 10. *Argumentis agere*, Cic. pro Cæl. c. 9; *refellere*, Id. de Orat. 1, 19. Et *Argumentum rei dicere*, beweis führen, Plaut. Trin. 2, 4, 121. ¶ 2. Deinde signum, indicium, ein zeichen, anzeigung. Cic. Cat. 3, 5 *Certissima argumenta & indicia sceleris.* Vellej. 2, 38, 3 *Bellicæ civitatis argumentum; certæ pacis argumentum.* Hinc *Maximo argumento esse*, klärlich anzeigen, Cic. Divin. 1, 52. *Mari supero inferoque quantum potuerint, nomina sunt argumento*, Liv. 5, 33. *Argumento sit clades Romana*, 44. *Argumentum est ipsa magnitudo tam novæ urbis*, 54. ¶ 3. Item occasionem & materiam scribendi, anlaß, inhalt. Cic. Att. 10, 13 *Servius mihi dabit argumentum ad te epistolæ.* Et ibid. *Argumentum ad scribendum mihi jam deest*, ich weiß ietzt nichts zu schreiben. Ovid. Trist. 5, 1, 10 *Sumque argumenti conditor ipse mei. Argumentum universam & sententia concionis*, Cic. de Arusp. c. 4. Sic *argumentum libri, epistolæ, fabulæ*, &c. Ter. prolog. And. v. 11 *Non ita dissimili sunt argumento.* conf. v. 6. ¶ 4. *Argumentum* pro *Documento* citat ex Ennio Gell. 2, 29 *Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm, Ne quid expectes amicos, quod tute agere possis.* ¶ 5. *Argumenta* eadem, quæ signa, emblemata, bilder, historiæ vel fabulæ depictæ. Cic. Verr. 4, 56 *Ex ebore diligentissime perfecta argumenta erant in valvis.* Propert. 3, 8, 13 *Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ.* Ovid. Met. 6, 69 *Et vetus in tela deducitur argumentum.* conf. Virg. 7, 791 & ibi Serv. & Cerda. ¶ 6. De fabulis usurpat Phædrus: e. g. 4, 7, 2 *Hoc argumento describi.* conf. 2, 7, 13; 4, 15, 7; 4, 10, 14; 5, 3, 11. Quintil. Inst. orat. 5, 10 *Fabulæ ad actus scenarum compositæ argumenta dicuntur.* Liv. 7, 2 *Livius qui ab saturis ausus est primus argumento fabulam serere*; ubi v. Interpp. ¶ 7. Speciatim inter narrationes auctore Quintiliano 2, 4 pr. *Argumentum* est, quod falsum, sed verosimile comœdiæ fingunt.

¶ Argumentor, *atus sum, ari*, est argumentis uti ad rem probandam, schliessen, beweis führen. Cic. Nat. D. 3, 4 *Neque in caussis, si quid est evidens, de quo inter omnes conveniat, argumentari soleo.* Id. Att. 3, 12 *Tu quidem sedulo argumentaris, quid sit sperandum.* Id. de Invent. 2, 44 *Non oportet de ejus voluntate nos argumentari.*

¶ Argumentatus, *a, um*, passive beglaubiget. Aufustius ap. Priscian. 792 *Omnia argumentata nomina*, i. e. πιστωθέντα.

¶ Argumentatio, *ōnis*, f. probatio per argumenta, die schluß-rede, beweis-führung. Cic. Nat. D. 3, 4 *Perspicuitas argumentatione elevatur.* Id. de Fin. 5, 4 Aliquid *non modo probabili argumentatione, sed etiam necessaria mathematicorum ratione concludere.*

¶ Argumentator, *ōris*, m. der schluß-redner, beweisführer. Tertull. de Anima c. 38 *Auferenda est argumentatoris occasio.* Id. de Carne Christi c. 24 *Multiformes argumentatores quatit.*

¶ Argumentatrix, *icis*, f. die schluß-rednerin. Tertull. de Spectac. c. 2 *Quam sapiens argumentatrix sibi videtur ignorantia humana.*

¶ Argumentālis, *e*, adj. gründlich, beweislich, ut, *Argumentalis narratio*, quæ aliquid probat, apud Asconium Pedian. ad Divinat. in Verr. sub initium.

¶ Argumentalĭter, adv. idem. Aggen. Vrb. Gœs. p. 64 *Quædam argumentaliter metiri.*

¶ Argumentōsus, *a, um*, argumentis abundans, reich von beweis. Cumque vox *argumenti* varia significet, hujus quoque adjectivi non una est significatio. Ac Fabius quidem Quintil. 5, 10, cum argumentum inter alia significet omnem ad scribendum destinatam materiam, inde *paullo numerosius opus* dici ait *argumentosum*, ein weitläufftiges werck. ¶ 2. Ioanni vero Pico Mirandulæ epist. 4 ad Hermol. Barbarum, *argumentosi homines* vocantur scholastici, quales fuere Thomas, Scotus, Albertus, qui, ubi probandum est aliquid, magnam argumentorum copiam educere solent. Sic etiam Sidonius 9 epist. 9, *Scripseras plurima ardenter, argumentosa disputatorie*, &c.

Composita:

¶ Coarguo, *ere*, überzeugen, überführen. Auct. ad Herenn. 2, 5 *Res coarguitur certioribus argumentis.* Ciceronis sunt: *Alicujus coarguere errorem*, Acad. Quæst. 1, 4; *perfidiam*, 3, 8. *mendacium*, pro Ligar. c. 5. Id. in Verr. 4, 47 *Coarguere reum testibus*, mit zeugen überweisen.

¶ Deargumentor, *ari*, i. e. concludere, einen schluß machen. Claud. Mamert. 2, 7 *Super his deargumentabor.*

¶ Inargutus, *a, um*, unverschmitzt, ungeschickt; ut, *Sententia non inarguta*, Vlpian. l. 5 de usufr. ear. rer. quæ usu consum.

¶ Inargute, adv. non astute, non subtiliter. Gell. 12, 13 *Non mehercule inargute, nec incallide opposuisti hoc Iulianum.*

¶ Perargutus, *a, um*, listig. Cic. de Clar. Or. c. 45 *Homo perargutus.* Seu *Titinnabula perarguta* sunt sonora & obstrepera, hellklingend, Apul. lib. 10 Met. p. 243.

¶ Redarguo, *ere*, cum reprehensione accusare, confutare, widerlegen, eintreiben. Cic. pro domo c. 9 *In hac inconstantiam redarguo tuam.* Id. pro Cluent. c. 23 *Redargue me, si mentior.* ¶ 2. *Redarguo* vide apud Festum.

¶ Redargutio, *onis*, f. confutatio, die widerlegung, ita Boethius transfert græcum ἔλεγχος. v. Voss. de Vit. L. L. 3, 41; & Etym. f. 43.

¶ Subargūtus, *a, um*, aliquantum argutus, etwas subtil; unde

¶ Subargutulus, *i*, m. ein spitzfündiger. Gell. 15, 30 *Forte iidem sunt garruli natura & subargutuli*, &c.

¶ Superargumentor, *ari*, darauf fussen, sich darauf gründen. Tertull. adv. Hermog. c. 37 *Nunc video te ad aliam rursus rationem reverti, & proinde superargumentans*, &c.

ARGVS, *i*, m. Ἄργος, *Oculeus, oculis plenus* Festo; pastor centum oculis, unde *stellatus* Ovidio Met. 1, 664, & Stat. Theb. 6, 277 vocatur, & a Nemesiano cyn. 31 *Stellatus oculis custos virginis Ius.* Nimirum ei Iuno Io in vaccam mutatam servandam tradidit. Plaut. Aul. 3, 6, 19 *Quos si Argus servet, qui oculeus totus fuit, quem quondam Ioni Iuno custodem addidit, is nunquam servet.* ¶ 2. *Argus* ille, qui Argo navem exstruxit, distinguendus a præcedente, filio Argenoris, cum ipsi pater fuerit Arestor. Quamobrem Ovidium reprehendit Scaliger Castig. in Catull. p. 70, quod πανόπτην Argum vocaverit *Arestoriden*, quod in alterum illum potius fabrum Argus competebat. De *Argorum* forte trium confusione quantum ad genealogiam Bur. ad Ovid. Met. 1, 624.

Argutus cum derivatis, Argyranche, &c. vide *Arguo, Argyros.*

ARGYROS, *i*, m. gr. ἄργυρος, *argentum.* ¶ 2. Herba, quæ & *Mercurialis*, dicitur, bingelkraut. Apul. de Herb. c. 82.

¶ Argyrītis, *idis*, f. ἀργυρῖτις, Plinio 33, 6 secunda species Lithargyri est, silberglett. ¶ 2. Eadem herba, quæ *Argyros*, Apul. l. c.

¶ Argyranche, *es*, f. ἀργυράγχη, *argentangina*, de qua supra in *Argentum*, die geldsucht. *Argyranchen se pati* dixit Demosthenes, Gell. 11, 9. Confer *Angina* in *Ango.*

¶ Argyraspĭdes, *um*, pl. m. ἀργυράσπιδες, qui scuta argentea ferunt, soldaten mit silbern schilden, phalanx veteranorum Alexandri Magni, v. Curt. 4, 13, 27; & 8, 5, 4; Iustin. 12, 7, 6; & adde sis, quæ ad hæc loca notaverunt interpretes. Item Liv. 37, 40.

¶ Argyrŏcŏpus, *i*, m. ἀργυροκόπος, ein silberstecher.

¶ Argyrodámas, *antis*, m. ἀργυροδάμας, lapis argenti nitorem habens, uti adamas, Plin. 37, 10.

¶ Argyrognómon, *ónis*, m. ἀργυρογνώμων, pecuniæ ſpectator & explorator, Budæo, ein probirer, münz-probirer, gardin.

¶ Argyrólógus, *i*, m. ἀργυρολόγος, *quæſtor, exactor*, ein ſeckelmeiſter.

¶ Argypractes, *æ*, m. ἀργυροπράκτης, qui pecuniæ cauſſa negotiantibus operam præbet, ein mackler, marckthelffer.

¶ Argyróthéca, *æ*, f. ἀργυροθήκη, repoſitorium argenteorum vaſculorum, ein ſilber-ſchranck.

¶ Argyruntum, *i*, n. Illyrici urbs ab argento nomen habens. Plin. 3, 21.

ĂRĬADNE, Ariadna, *es*, vel *æ*, f. Ἀριάδνη, filia Minois regis Cretæ, quæ Theſea labyrinthum ingreſſurum filo ſuo adjuvit, eumque in patriam redeuntem ſecuta eſt. Sed ab eo derelictam Bacchus adamavit, eique coronam a Venere acceptam & ſeptem ſtellis illuminatam dedit, quam poſt mortem ejus in aſtra retulit, ut Aratus finxit v. 71

αὐτὸ κἀκεῖνος στέφανος, τὸν ἄγαυον Διόνυσος
σῆμ' ἔμεναι Διονύσου ἀποιχομένης Ἀριάδνης.

h. e. *Ibidem*, (non procul a cauda Helicis ſeu Vrſæ) *& illa corona, quam lucidam poſuit ſignum eſſe Bacchus morientis Ariadnæ.* Propert. 3, 16, 7

Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris,
Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis:

Alloquitur Bacchum. Gnoſiam coronam illam vocat Virgilius Georg. 1, 222

Gnoſiaque ardentis decedat ſtella coronæ:

quia Gnoſius Cretæ urbs, in qua ſepulcrum Iovis fuit. Lactant. 1, 11.

¶ Ariadnæus, *a, um*, adject. Ovid. Faſt. 5, 345

Bacchus amat flores, Baccho placuiſſe coronam,
Ex Ariadnæo ſidere noſſe potes.

ARIANIS, *ĭdis*, f. herba ignea colore, collecta cum ſol in leone eſt. *Hujus tactu perunctæ oleo ligna accendi* tradunt, Plin. 24, 17.

ARIARĀTHES, *is*, m. rex Cappadocum, a Perdicca victus urbem incendit, ſibique & ſuis omnibus mortem conſcivit. v. Iuſtin. 13, 6. Idem autor plures ejus nominis recenſet, quorum unus in amicitiam populi Romani receptus. v. Liv. 38, 39 & lib. 42, 19. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 8 p. 468 ſq.

ĂRĪCIA, *æ*, f. oppidum quondam, hodie caſtellum, diſtans ab urbe Roma ad decimum lapidem, Lucan. 6, 74

Parva Mycenææ quantum ſacrata Dianæ
Diſtat ab excelſa nemoralis Aricia Roma.

Conf. Horat. 1 Sat. 5, 1. Ovid. Faſt. 6, 59. Silio 4, 369 vocatur *immitis Aricia*, propter Dianæ Tauricæ nefanda ſacra, quibus homines immolari fama erat. v. quæ ad Sil. ex Strabone notat Cellarius. Sacerdotium ejus fani quærebatur victoria gladiatoria fervorum. Hæc ſunt apud Ovid. A. A. 1, 260 *Parta per gladios regna nocente manu* coll. Pauſania Corinth. p. 69, 38. Add. Cluver. Ital. Ant. 3, 4 p. 920. ¶ 2. Eſt & *Aricia* mater Hippolyti Virbii ſecundi apud Virg. Æn. 7, 762, quæ Ariciæ urbi nomen dediſſe dicitur.

¶ Aricinus, *a, um*, adj. ut, *Vallis Aricina*, Ovid. Met. 15, 488. Et *Arvum Aricinum*, Horat. 2 epiſt. 2, 167.

¶ Aricinum, *i*, n. ſubſt. caulis genus, Plin. 19, 8.

ARIDÆVS, *i*, m. Datamis filius: qui contra Piſidas eum exercitu miſſus a patre, in prælio cecidit. Nepos 14, 6, 1. ¶ 2. Alius *Aridæus*, Alexandri M. frater, ſed ex ignobili matre, quæ Philinna fuit ſaltatricula. v. Muret. Var. Lect. 16, 7. Mentio ejus apud Curtium 10, 11. Plutarch. Orat. 1 de fort. Alex. f. 337, &, an ſeni gerenda ſit reſp. f. 791. De hoc Senecæ verba ſunt de Benef. 4, 31 *Quid ſibi voluit providentia, quæ Aridæum regno impoſuit?* &c. Nempe rex quidem fuit Aridæus, ſed ob ignaviam atque imperitiam regendi nomen absque re tenuit; ὀδὲ νητὶς διαφέδοντα, & κωφὸν ὄνομα Plutarchus vocat.

Ariditas, aridulus, aridus, vide *Areo*.

ARIĒNA, *æ*, f. palæ arboris pomum, Plin. 12, 16.

ĂRIES, *ĕtis*, m. πολύσημον eſt, ein widder, ſchaafbock. In eo enim differt a *Vervece*, quod huic exſecti teſticuli ſunt: Aries mas & vir gregis. v. Varr. L. L. 4, 19. Virg. ecl. 3, 95 *Aries nunc vellera ſiccat.* ¶ 2. *Aries*, machina bellica, ein mauerbrecher. *Ariete pulſare muros*, Virg. Æn. 12, 706. Plin. 7, 56 *Equum, qui nunc aries appellatur, in muralibus machinis, Epeum ad Trojam ferunt inveniſſe.* Adde ſcriptores poliorceticos. Quanta moles eorum fuerit, docet ex Appiano Barth. ad Briton. Aremor. p. 125, 126. In *Arietibus* medias vocales propter metrum contrahit & producit Statius Theb. 2, 492. ¶ 3. *Aries* videtur idem eſſe qui capreolus, lignum obliquum obnitens alii vel obliquo vel erecto, ne cedere verſus illam partem poſſit: exprimit illum brevior linea literæ minuſculæ λ. Hoc intellectu poſſuiſſe videtur Cæſar de B. G. 4, 17 & Cic. Top. 17, quem utrumque locum explicat, illum etiam ab emendatione intentata vindicat Geſn. ad Varr. R. R. 3, 5, 13. ¶ 4. *Aries*, ſignum Zodiaci; cur in ſidera receptus v. Ampel. c. de 12 ſignis. Cic. in Arat. v. 10 *Inferior paullo eſt Aries, & flamen ad Auſtri* &c. Vitruv. 9, 5 *Cum Sol arietis ſignum init. Lanigerum* vocat Manilius 4, 735. ¶ 5. Piſcis Plinio 9, 44 ein meer-widder. Graſſatur ut latro, nomine tantum cognitus. Rondel.

¶ Arietinus, *a, um*, quod ex ariete eſt, vom widder; ut, *Teſticuli arietini*, ad Herenn. 3, 20, & Plin. 30, 10. *Cornua arietina*, Hygin. Aſtron. 2, 20.

¶ Ariēto, *avi, atum, are*, ſtoſſen, ſchmeiſſen. Cic. Div. 1, 22 de ariete viſo *in me arietare, eoque ictu me ad caſum dari.* Plaut. Truc. 2, 2, 1 *Quis illic eſt, qui tam proterve noſtras ædes arietat?* ¶ 2. Item in currendo impellere atque dejicere, metaphora ab arietibus ſumta, niederſchlagen. Curt. 9, 7, 22 *Occupatum complexu pedibus repente ſubductis Dioxippus arietavit in terram.* Sic *Arietare in portas* Virg. Æn. 11, 892. *Aciem arietare*, Nazarius Paneg. Conſtantini c. 23. Sæpe uſus eſt Seneca, non una tamen ratione: Aliquando pro colliſione, concutere, zuſammenſtoſſen. Sic *Arietare inter ſe acies*, de Ira 2, 3 dixit. ¶ 3. Pro impingere poſuit Idem Conſol. ad Marciam c. 10 *Quid eſt homo? quodlibet quaſſam vas, & quodlibet fragile: jactatu, non tempeſtate magna, ut diſſideris, opus eſt. Vbicunque arietaveris, ſolveris.* Id. de Vita B. c. 8 *Nihil pravi, nihil lubrici ſupereſt: nihil in quo arietet, aut labet:* i. e. impingendo fluctuet, vel, ut vulgo loqui ſolent, ceſpitet, da er ſtrauchſele, anſtoſſe.

¶ Arietatus, *a, um*, angeſchlagen. Sic idem Seneca epiſt. 54 *Arietata inter ſe arma*; & de Ira 3, 4 *Arietatos inter ſe dentes* dixit.

¶ Arietatio, *ónis*, f. concuſſio, die zuſammenſtoſſung, erſchütterung. Sen. Quæſt. Nat. 5, 13 *Nonnunquam calor, quem modo ſol fecit, modo ipſa arietatio magnorum inter ſe corporum conglobationem nobis rumpit.*

¶ Arietarius, *a, um*, zum ſtoſſen; ut, *Teſtudo arietaria*, das ſturmdach, & *Machina arietaria*, ein mauerbrecher, Vitruv. 10, 19.

ARIĒTHUS, *i*, m. Tegeates, hiſtoriarum ſcriptor laudatur Hygino in Poët. aſtron. ſed *Areithoum* potius vocandum probat Voſſius 3 de Hiſt. Græc. p. 253.

Ariſicus, Arilator, vide *Areo*, *Arrilator* in *Arrha*.

ARĪMASPI, *orum*, m. pl. populi monoculi Scythiæ, μόνωπες, Plin. 7, 2. Sed fabula hæc eſt, inde, ut eruditi putant, orta, quod cum ea gens, ut erat artis jaculatoriæ ſtudioſa, alterum, ut ſit, oculum, quoties dirigendus foret arcus, clauderet, uno tantum oculo diceretur uti. Muretum adi 12 Var. Lect. 8, & Rader. ad Curt. 6, 3 f. 409.

¶ Ārimaſpēa, *orum*, n. pl. ἀριμάσπεια, de hac gente libri fuerunt, ſcripti carmine ab Ariſtea, de quo infra dicemus.

ARĪMĪNUM, *i*, n. Ἀρίμινον, urbs Flaminiæ in Italia, ſeu veteris Vmbriæ, ad mare ſuperum, quæ initium dedit bello civili, *Colonia Vmbrorum* Straboni. v. Cæſ. B. C. 1, 8. Lucanus 1, 231

Vicinumque minax invadit Ariminum, ut ignes, &c.

¶ Ārĭminenſis, *e*, adj. Horat. Epod. 5, 42.

ARINCA, *æ*, f. vetuſta frumenti appellatio, rocken, ſpelten. Plin. 12, 7, 8, 10 & lib. 22, 25; nunc *Olyra* Dioſcor. 2, 82.

ARIOBARZANES, *is*, m. Ἀριοβαρζάνης, rex fuit Cappadociæ afflictus & pauper, cujus in epiſtolis ad Articum ſubinde Cicero meminit, & his quidem verbis 5, 20 *Ariobarzanes opera mea vivit; regem regnumque ſervavi.* Item fam. 2, 17 *Ariobarzanem, quem ſenatus per me regem appellavit, mihique commendavit, iſte* (Bibulus) *in literis non regem, ſed regis Ariobarzanis filium appellat.* Vbi vides, eodem nomine duos fuiſſe reges patrem & filium. Vide & Val. Max. 5, 5. Iuſt. lib. 38. Flor. 3, 5. Quater rex regno expulſus, totiesque reſtitutus. *Nihil ergo illo regno ſpoliatius, nihil rege egentius* &c. Cic. ad Att. 6, 1. Vnde & Horat. 1 epiſt. 6, 39 *Liget avis Cappadocum rex.* v. Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 3 p. 475 ſq. ¶ 2. Alius *Ariobarzanes*, Lydiæ, Ioniæ, Phrygiæ præfectus ap. Nep. 14, 2, 4. ¶ 3. Alius militiæ præfectus in Darii exercitu ap. Curt. 4, 12 & 5, 3 & ſeqq.

Ariolor, Ariolus, &c. vide *Hariolus*.

ĂRĬON, *ŏnis*, m. Ἀρίων, Methymnæus, ſeu Lesbius fuit citharœdus, & poëta Lyricus, qui cum Tarento Corinthum peteret, ac videret ſibi a nautis inſidias ſtrui, petiit ab iisdem, ut cithara paullum canere liceret. Ad cujus ſonum cum Delphini conveniſſent, exceſſit ſe ſupra unum, atque ita imminens periculum effugit. Hæc Servius in Virgilii illud eclog. 8, 56

Orpheus in ſilvis, inter Delphinas Arion.

V. Plin. 9, 8. Gell. 16, 19. Herodot. 1, 24. Ovid. Faſt. 2, 83 & ſeq. Legatur & Hyginus Fabula 194 & Plutarchus Convivio ſeptem ſapientum. Martial. 8 epigr. 51

Sic Methymnæo graviſus Arione delphin.

Veram hiſtoriam, non fabulam eſſe, Ioſ. Scaliger aſſerit Animadv. in Euſeb. p. 79. Add. Ælian. hiſt. an. 2, 6; & 12, 45; Clem. Alexandr. protrept. init. ¶ 2. *Arion* Pythagoræus, inter præceptores Platonis memoratur a Val. Max. 8, 7 ext. 3. *Aerionem* Cicero vocat de Fin. 5, 29. Sed alterum putem ex altero emendandum. ¶ 3. *Arion* equi etiam nomen, quem princeps Oenus quidam, ſecundus Hercules, ab eo Adraſtus Argorum imperator habuiſſe traditur. Hic equus ille eſt, quem primum omnium ejus generis Neptunus percuſſa terra tridente produxiſſe fingitur: quo Claudianus reſpiciens Conſ. Honorii 4, 553 canit

Si dominus legveretur equis, tua puſceret ultro
Verbera Nereidum ſtabulis nutritus Arion.

Plura de eo vetus ſcholiaſtes Statii ad Theb. 4, 43 itemque Pauſanias Veteris Græciæ lib. 8 ſive in Arcadicis p. 257 Gr. ¶ 4. *Arion* herba, qui & gladiolus, ſchwertel, Apul. de Herb. c. 78.

¶ Ārĭŏnius, *a, um*, adj. de ſuperiore Arione formatum. Ovid. de Arte 3, 326 *Piſcis Arioniæ fabula nota lyræ.* conf. Propert. 2, 26, 18.

Ariopagus, vide *Areopagus*.

ARIOVISTUS, *i*, m. Germanorum rex, bello clarus ac porens. De quo multa Cæſar lib. 1 de Bello Gallico; itemque Dio Caſſius lib. 38. Meminit & Tacitus Hiſt. 4, 73.

ARIPHRĀDES, *is*, m. mollitie atque impuritate nobilis ap. Lucian. T. 2 p. 434 Græv.; ubi eum Miſthone & Baſta conjungitur. De illo vid. etiam Ariſtophanes.

ARIS, genus herbæ Ægyptiacæ apud Plin. 24, 16.

ARISARUM, *i*, n. ἄρισαρον, exigua herbula, klein Aron, Dioſc. 2, 158.

ĂRISBA, *æ*, f. oppidum Troadis, Mitylenæorum colonia, quam Achilles everrit. v. Virg. Æn. 9, 264; & Lucan. 3, 204. ¶ 2. *Arisba* alia civitas Bœotiæ, Suidas. ¶ 3. Alia civitas Lesbi. Steph.

¶ Arisbus, *i*, m. Troadis fluvius apud Strabonem.

ĂRISTA, *æ*, f. apex ſpicæ, *dicta quod prima areſcat*, ſecundum Varronem R. R. 1, 48. *Spica*, die gantze ähr. *Gluma*, theca grani, der balg. *Ariſta, quæ ut acus tenuis longa eminet e gluma*: die ſpitze an der ähr. v. Varro l. c. Cic. de Senect. c. 15 de fruge ſpicæ: *Contra avium minorum morſus munitur vallo ariſtarum. Ariſta gracilis, gravida, mollis, matura*, apud Virg. epitheta: Geo. 1, 11 & 348 &c. Id. ecl. 1, 70

Poſt aliquot mea regna videns mirabor ariſtas,

h. e. poſt aliquot meſſes, æſtates vel annos, Metalepſis eſt. Id. Georg. 1, 8

Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta,

i. e. uſu frumenti. *Summæ pondus ariſtæ*, i. e. res leviſſima, Ovid. Heroid. 5, 111. *Æſtu numerare ariſtas*, i. e. operam inanem fumere, Id. Triſt. 4, 1, 57. *Super ariſtas gradi*, i. e. leviter rem tractare, drüber hin fahren, Hieron. epiſt. 62. ¶ 2. *Ariſtas* Perſius pro pilis poſuit, qui cum inhorreſcimus, eriguntur inſtar ariſtarum, da die haare zu berge ſtehen. Sic enim ait Sat. 3, 115

Alges cum excuſſit membris timor albus ariſtas.

¶ Ariſtella, *æ*, f. dimin. parva ariſta, ein ährlein, Cath.

¶ Ariſti-

¶ Aristifer, *a, um*, aristas ferens, voll ähren; ut, *Ager dives aristiferæ segetis*, Prudent. καθημ. hymno 3 v. 52. *Ceres aristifera* in lap. Murat. T. I.

¶ Aristida, *æ*, f. herba ab aristis dicta, alias *Holcus*. V. Plin. 27, 10.

¶ Aristōsus, *a, um*, ſpelzicht. Fortunat. in epiſt. *Hordeaceæ frugis aristoſa vibaria.*

ARISTÆVS, *i*, m. de quo Virg. Georg. 4, 317

Pastor Aristæus fugiens Pencia tempe, &c.

Rex fuit Arcadiæ, qui primus apum & mellis uſum oſtendit, atque apes ex putrefacto cadavere bovis reparari docuit. Idem inventor fuit olivæ aliarumque rerum. v. Cic. N. D. 3, 18; Luſtin. 13, 8, 10; Ovid. Faſt. 1, 363 ſqq. conf. Huetii Demonſtr. Evang. 4, 8, 17. Confunditur non-nunquam cum *Ariſtæa*, de quo mox.

ARISTÆGŌRAS, *æ*, m. ſcripſit Ægyptiaca. v. Ælian. de Anim. 11, 10 & Plin. 36, 12. Conf. Voſſ. 3 de Hiſt. Græc. p. 253. ¶ 2. *Ariſtagoras* præfectus Darii contra Græcos, de quo Herod. 1. 5. ¶ 3. *Ariſtagoras* etiam quidam fuiſu Hiſtiæi deſecit. v. Polyæn. 1, 24.

ARISTALTHÆA, *æ*, f. malvæ genus ab excellentia effectus, quaſi optima althæa; dicitur etiam *omnimorbia*, Plin. 20, 21.

ARISTANDER, *dri*, m. *peritiſſimus vatum*, Curt. 4, 2, 14. Sæpius ejus meminit Curtius & Plutarch. in Alexandro. Eum oſtenta ſcriptis conſignaſſe docet Plinius 17, 25.

ARISTARCHVS, *i*, m. grammaticus fuit Alexandrinus, Olympiade 156 ſub Ptolemæo Philometore, acerrimi judicii homo, adeo ut Homeri verſum non putaret, niſi quem ipſe probaſſet. v. Cic. fam. 3, 11; & Suidas. Quintil. 10, 1 *Ariſtarchus atque Ariſtophanes poëtarum judices.* Ovid. 3 Pont. 9, 23

Corrigere ut res eſt tanto magis ardua, quanto
Magnus Ariſtarcho major Homerus erat.

¶ 2. Hinc per antonomaſian *Ariſtarchus* uſurpatur pro critico & ſevero cenſore, ein ſcharfer tadler. Horat. in Art. Poët. v. 449

Arguet ambique dictum: mutanda notabit; Fiet Ariſtarchus.

Cic. 1 ad Att. 14 *Locum ego varie meis orationibus, quarum tu Ariſtarchus es, ſoleo pingere.* conf. Henr. Stephani Diſſert. de Crit. p. 21 & Voſſ. Ariſtarch. 1, 6 p. 23. ¶ 3. 4. *Ariſtarchos* præterea duos memorat Suidas, alterum Tegeatem, tragœdiarum ſcriptorem; alterum Epheſi monarcham. ¶ 5. *Ariſtarchus* Berenices, Ptolemæi regis filiæ, quæ Antiocho nupſit, medicus, apud Polyæn. 8, 50.

ARISTARĒTAS, *æ*, m. *Ἀριστάρετος*, (Plinium corrige 7, 52, ubi *Ariſteus* legitur) Proconneſius, Arimaſpeorum falſo habitus ſcriptor, claruit temporibus Cræſi & Cyri. Accurate de hoc agit Voſſ. 1 de Hiſt. Græc. 1 p. 6 & lib. 4, 2 p. 347 ſqq. Hic ille eſt, cujus animam fabulantur corpore, quoties vellet, exiſſe, atque idem poſtea ingreſſam; quod præter ſcriptores Voſſio memoratos tradit & Heſychius Illuſtrius περὶ σοφῶν. Maximus Tyrius Diſſert. 22 ipſum hujus fabulæ inventorem narrat fuiſſe. Apollonius vero Hiſt. mirab. 2 *Ariſteas*, inquit, *Proconneſius, cum eſſet in fullonis cujusdam officina in Proconneſo mortuus, eadem die atque hora multis in Sicilia viſus eſt literas dicere. Quod cum eis ſæpius eveniſſet, & per multos annos innotuiſſet, ac crebrius in Sicilia ſe ejus imago offerret, Siculi aram ipſi poſuerunt, atque ut Heroi ſacrificarunt.* v. Maxim. Tyr. diſſ. 22 & ibi Heinſ.; Origen. contra Celſ. 1. 3; Herodian. 4, 14; ex quibus & pluribus aliis ſua hauſit Huet. Demonſtr. Ev. 9, 142. ¶ 2. *Ariſteas*, qui & *Ariſtæus* vulgo ſcribitur, legatus a Ptolemæo Philadelpho ad Eleazarum Judæorum pontificem, ut impetraret viros doctos, qui ſacrum codicem ex Hebræo ſermone transferrent in græcum, quod & ita factum eſt poſtea. Quæ de re ipſius *Ariſteæ* nomine inſcripta legitur hiſtoria: quam germanum Ariſteæ opus eſſe, merito ambigunt eruditi; imo vero reperti, (in his Voſſius 3 de Idol. 54 f. 510) qui plane negarent. Wowerium vide ſyntagm. de Bibl. interp. c. 2 p. 31.

ARISTEREON, *ōnis*, *ἀριστερεών*, herba *verbenaca* latine dicta, eiſenkraut. Apul. de herb. c. 3 & 72.

Aristias Chius, vide *Ariſto Chius.*

ARISTIDES, *is*, m. *Ἀριστίδης*, adminiſtrator reipublicæ Athenienſis cum Themiſtocle fuit, moribus Catoni ſimilis, *ὃς οὐ δοκῶν ἄριστος, ἀλλ' ὢν ἠθέλησε*, hoc eſt, *Qui non videri, ſed eſſe voluit optimus*; quemadmodum Æſchyli hunc verſiculum populus Athenienſis accommodavit, atque adeo *δικαίως*, id eſt, *Juſti* cognomen ei tribuit. Corn. Nepos vitam ejus Latine, Plutarchus Græce deſcripſit. ¶ 2. *Ariſtides* alter Sophiſta fuit Adrianæus, cujus extant orationes 56 græce editæ Florentiæ, & cum verſione Pariſiis. ¶ 3. *Ariſtides* tertius, pictor fuit Thebanus Apellis tempore, qui omnium primus animum pinxit, & ſenſus expreſſit, item perturbationes, Plin. 35, 10, item ſtatuarius, Plin. 34, 8. ¶ 4. Meminit frequenter & *Ariſtidis* cujusdam Mileſii Plutarchus in Parallelis, eumque res Perſicas & Italicas ſcripſiſſe indicat. Idem & Mileſiaca ſcripſit: quorum Ovidius 2 Triſt. v. 413, Plutarchus in vita Craſſi, Lucianus in Amoribus, & Harpocration in Lexico in voce *Δεμωνίδης* menûnerunt. Illud autem opus non geſtas Mileſiorum res, ſed amatorias quasdam atque laſcivas narrationes continebat. Vide infra in *Miletum.* ¶ 5. Fuit & alius *Ariſtides* Samius, Varroni in Hebdomadibus citatus, ut Gellius 3, 10 indicat. ¶ 6. *Ariſtides* Athenienſis, philoſophus Chriſtianus Hadriani imperatoris ævo, ſcripſit Apologeticum pro Chriſtianis. v. Hieron. de Script. Eccleſ. c. 20 & epiſt. 84 ad Magnum, & Niceph. 3, 21.

ARISTIPPVS, *i*, m. *Ἀρίστιππος*, philoſophus fuit Cyrenæus, Socratis auditor; cum Epicuro de voluptate ſenſit. Exſtat ejus vita apud Laërt. lib. 2. Eum commodum & facilem, & quod dicere ſolemus, *omnium horarum hominem* fuiſſe, h. e. cuique tempori, perſonæ, loco, ſcite ſe accommodare potuiſſe, Horatius 1 epiſt. 17, 17 ſignificat, eamque ob cauſſam Diogeni Cynico præferendum ſtatuit, cum ait:

Omnis Ariſtippum decuit color & ſtatus & res.

Meruit nomen regii canis, quod ſaginandi ventris cauſſa Dionyſium ſequeretur, quaqua verſum iret. conf. Horat. epiſt. 1, 1, 18. ¶ 2. Nepotem ex Arete filia cognominem habuit ſibi, qui *Μητροδίδακτος* cognominatus eſt. v. ſupra in *Arete.* ¶ 3. De eodem vel alio *Ariſtippo* Socratico egregia plane ſunt, quæ Vitruvius proœmio 1. 6 narrat, naufragio ejectum, in Rhodienſium litore geometrica ſchemata deſcripta cum animadvertiſſet, exclamaſſe, *Bene ſperemus: hominum veſtigia video*; & in urbem ingreſſum, de philoſophia diſputantem tantis donis ornatum fuiſſe, ut & ſibi, & comitibus, quæ neceſſaria erant, præſtaret; qui cum domum reverſuri eſſent, civibus ſuis mandare juſſiſſe, *eas poſſeſſiones & viatica liberis parari oportere, quæ etiam e naufragio poſſent una enatare.*

¶ Ariſtippeus, *a, um*, adj. ut, *Illud Ariſtippeum*, &c. Cic. de Fin. 2, 6. Et *Ariſtippeum genus voluptatis*, ibid. c. 7.

ARISTO, *ōnis*, m. *Ἀρίστων*, Stoicus philoſophus, patria Chius, Zenonis auditor & Lyſiæ. Scepticus fuit de omnibus dubitans, rerumque differentiam tollens ab omnibus rejectus eſt. Cicero ſæpe ejus meminit: Acad. Qu. 4, 39; de Fin. 3, 3 & 15; de Leg. 1, 21; de Off. 1, 2. &c. Perperam is *Ariſtias* vocatur Scholiaſtæ Ariſtophanis, ut Rutgerſius docet 4 Var. Lect. 18 p. 435. ¶ 2. Ab hoc, utpote Stoico, diſtinguendi ſunt *Ariſtones*, quotquot Peripatetici celebrantur. Plures enim fuere. Quorum primus *Ariſto Ceus*, (qui ob cognominis a patria ſimilitudinem confundi ſolet interdum cum Ariſtone Chio Stoico, vid. Voſſ. de Hiſt. Græc. 2, 4 p. 179, 180) in Peripatetica ſchola ſucceſſor Lyconis; qui ab Ariſtotele quartus fuit. Idem hic eſt atque *Ariſto Iulieter*, ut Laërtius vocat in Zenone prope finem. Iulis enim civitas eſt in inſula Ceo. Vid. Voſſ. d. l. & Caſaub. notis ad Laërt. Minus autem bene pro *Iulieſe* Laërtii codices legunt Ilieten. Quo factum, ut Patricius *Ariſtonem ab Ilio*, (ſic enim vocat) ab *Ariſtone Chio*, diſtingueret. ¶ 3. Secundus inter Peripateticos *Ariſto* ille, quem *Critolai* diſcipulum fuiſſe ſcimus e Quintil. 2, 16 (al. 15) qui Rhetoricen definiebat *ſcientiam videndi & agendi in quæſtionibus civilibus per orationem popularis perſuaſionis.* ¶ 4. Tertius Peripateticorum *Ariſto Cous* eſt, quem Strabo lib. 14 ſua ætate (hoc eſt, ævo Auguſti) vixiſſe indicans, auditorem atque hæredem vocat Peripatetici, h. e. ut Patricius fol. 135 demonſtrat, Andronici Rhodii. Atque hunc Ariſtonem compoſuiſſe librum de Nilo, idem docet Strabo lib. 17, ut neceſſe ſit falli Voſſium, quando de Hiſt. Græc. 2, 4 librum iſtum tribuit illi Ariſtoni, qui Laërtio eſt Alexandrinus. ¶ 5. Fuit & *Ariſto Pellæus*, ſed qui Hadriani demum tempore, aut poſt vixerit, ex quo de poſtrema Judæorum rebellione, quæ ſub Hadriano contigit, referunt Euſebius & Nicephorus. Sed hi ſufficiant; plures enim inveniuntur, ſed minus nobiles.

¶ Ariſtōnēus, *a, um*, adj. ut, *In Ariſtonea vitia & peccata incidere*, Cic. de Finibus 4, 15.

ARISTŌBVLVS, *i*, m. *Ἀριστόβουλος*, Judæus fuit ex Paneade, Interpretum 72 ſub Ptolemæo unus, ſecundum Euſeb. ¶ 2. *Ariſtobulus Caſſandreus* ſcriptor hiſtoriæ Alexandri M. de quo Voſſ. de Hiſt. Græc. 1, 10 p. 44. ¶ 3. *Ariſtobulus* rex Judæorum primus ex Maccabæis ducibus. Ioſeph. Antiq. Iud. 13, 19. ¶ 4. *Ariſtobulus* junior, illius fratre genitus, cum fratre ſuo Hyrcano de regno litigans, a Pompejo captus & in triumpho ductus. Ioſeph. 14, 8; Flor. 3, 5, 30; Eutrop. 6, 13.

ARISTŌCLES, *is*, m. nomen hoc initio Platonis fuit, antequam ex humerorum latitudine Plato vocaretur. v. *Plato.* ¶ 2. *Ariſtocles Meſſenius*, philoſophus Peripateticus, teſte Suida, e quo fragmenta ſervavit Euſebius, quamquam librariorum culpa nomen ejus interdum tranſiit in *Ariſtotelem.* Voſſ. de Hiſt. Græc. 2, 1 p. 131 & 1. 3 p. 254.

ARISTŌCRĀTES, *is*, m. Athenienſium dux, Zacynthiis exulibus auxilio miſſus, Diod. lib. 15. Polyæn. lib. 5, 40. ¶ 2. *Ariſtocrates* alius Spartanorum rex, hoſtes corrumpere ſolitus, apud Pauſaniam l. 8. ¶ 3. Alius Hyparchi filius, hiſtoricus Græcus, apud Athenæum lib. 3 & Plutarchum in Lycurgo.

ARISTOCRĀTIA, *æ*, f. *ἀριστοκρατία*, forma reipubl. in qua optimates præſunt, cujusmodi Venetiis eſt, da die edlen und vornehmſten zugleich das regiment führen. Vid. Politicos.

¶ Ariſtocraticus, *a, um*, adj. zu ſolchem regiment gehörig.

¶ Ariſtocratice, adv. gr. *ἀριστοκρατικῶς*, i. e. accommodate ad ſtatum optimatum, Cic. ad Att. 1, 14.

ARISTŌCRĪTVS, *i*, m. hiſtoricus, ſcripſit Archæologiam Deorum. Schol. in Ariſtoph. Crabron. ¶ 2. *Ariſtocritus* alius commentarium edidit de Mileto, e quo Plinius 5, 31 quædam tradit.

ARISTŌDĒMVS, *i*, m. hoc nomine aliquos memorant onomaſticorum ſcriptores; nempe præter Meſſeniorum regem, & præter Cumarum tyrannum, *Ariſtodemum* ſtatuarium ex Plin. 34, 8. Quibus omnino addendus *Ariſtodemus* Spartanus, quem ſeptem Græciæ Sapientibus annumerarunt. v. Schol. Pind. ad Iſthm. od. 2 & Suid. in *χρήματ' ἀνήρ.* Laërtius in Thalete refert, Ariſtodemum hunc, cum ipſi ut ſapientiſſimo tripus delatus fuiſſet, eumdem Chiloni conceſſiſſe.

ARISTŌGĒNES, *is*, m. Thaſius, medicus Antigoni Macedoniæ regis, ad quem complures de arte medica libros ſcripſit. v. Suidas & Voſſ. de Philoſ. c. 11 § 35. Ex hujus ſcriptis Plinius nonnulla hiſtoriæ ſuæ naturali inſeruiſſe dicitur.

ARISTOGĪTON, *ōnis*, m. *Ἀριστογείτων* orator, quem ob linguæ impudentiam *Canem* dixere Athenienſes. Suid. ¶ 2. *Ariſtogiton* alius cum ſocio Harmodio Piſiſtrati tyrannidem evertit, ſtatua ob id publica & prope divinis honoribus ornatus. Thucyd. lib. 6 f. 446. Meminit & Cic. Tuſc. Qu. 1, 49, eoque haud dubie reſpexit pro Mil. c. 29 *Graeci homines deorum honores tribuunt iis viris, qui tyrannos necaverunt. Quæ ego vidi Athenis?* Conf. Plin. 7, 23; & 34, 4 &c.

ARISTŌLAVS, *i*, m. pictor, cujus opera commemorat Plin. 35, 11.

ARISTŌLŌCHIA, *æ*, f. *ἀριστολοχία*, herba, holzwurz, oſterluceyj, longa eſt & rotunda, de qua Plin. 25, 8 & Cic. Divin. 1, 10 *Quid Ariſtolochia ad morſus ſerpentum poſſit*, &c.

ARISTŌMACHVS, *i*, m. Athenis de vini apparatu ſcriptor. v. Plin. 13, 24 & 14, 19. ¶ 2. Alius Solenſis, qui de *Melliturgia* ſcripſit, amore apum captus duo de ſexaginta annis nihil aliud egit. Plin. 11, 9.

¶ Ariſtomache, *es*, f. ſoror Dionis, uxor fuit Dionyſii tyranni Syracuſani. v. Plut. & Nepos 10, 1, 1; Cic. Tuſc. qu. 5, 20.

ARISTŌMĒNES, *is*, m. comicus Athenienſis, qui Olymp. 88 floruit. Suid. ¶ 2. *Ariſtomenes*, Meſſenius, dux Athenienſium, qui Spartam calliditate mira bis ingreſſus, cum tertia id vice tentaret, pœnas tandem audaciæ luit. Pectore diſſecto hirſutum cor repertum eſt. v. Plin. 11, 37; Diod. l. 15. Add. Clem. Alexandr. protrept. p. 26 & quos ibi laudat

Potter. ¶ 3. *Aristomenes* & Darii dux legitur ap. Curt. 4, 1, 36, qui forte idem cum Aristomede ibid. 3, 9, 3.

ĂRISTŌNĪCVS, *i*, m. Eumenis regis filius Asiam ab Attalo Romanis hæreditate relictam occupare conatus & a Perperna domitus. Flor. 2, 20; Vellej. 2, 4; Justin. 36, 4. ¶ 2. *Aristonicus* Methymnæorum tyrannus. v. Curt. 4, 5 & 8. ¶ 3. Grammaticus Alexandrinus. v. Strabo & Suidas. ¶ 4. Historicus Tarentinus, v. Voss. de Hist. Gr. 4 p. 408.

ARISTONĪDAS & ARISTONIDES, ille statuarius, hic pictor, celebrantur Plinio 34, 14, & 35, 11.

ĂRISTŌNȳMVS, *i*, m. comicus sub rege Philadelpho, cujus & bibliothecæ præfectus est post Apollonium. Suid. ¶ 2. *Aristonymus* citharœdus insignis Alexandri M. v. Plutarch. de fortit. Alex.

ĂRISTŌPHĂNES, *is*, m. Ἀριστοφάνης, poëta comicus, Rhodius sive Lydius genere, lege vero Atheniensis, ingenio ad omnia facili ac prompto: per excellentiam *Comœdiæ poëta* ab ipso etiam magno Persarum rege cognominatus. In eo sunt omnia linguæ Atticæ ornamenta. Acutus est, copiosus, doctus & merus Atticus. Comœdias scripsit 54, de quibus undecim adhuc exstant. Hic veteris comœdiæ, quæ magna libertate insectata vitia est, princeps longe, sicut novæ Menander fuit; ita tamen, ut illis alii adjungantur. Vellej. 1, 16, 3 *Vna ætas priscam illam & veterem sub Cratino, Aristophane, Eupolide, comœdiam: ac novam comicam Menandrus æqualesque ejus ætatis magis quam operis, Philemon ac Diphilus & invenere intra pauciſſimos annos, neque imitanda reliquere.* Quintil. 10, 1 *Plures ejus* (antiquæ comœdiæ) *auctores: Aristophanes tamen, & Eupolis Cratinusque præcipui.* Huc igitur & illud Horatii 1 Sat. 4, 1 spectat: *Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poëtæ, Atque alii, quorum comœdia prisca virorum est.* Inter alios libros Plutarchi, habetur & Aristophanis atque Menandri σύγκρισις, in qua Menandrum longe præfert, & multa in Aristophane reprehendit, iniquius quam debebat, quod visum Nicodemo Frischlino, qui peculiarem librum defendendi Aristophanis caussa adornavit, ejus comœdiis a se conversis præfixum. Male profecto Aristophanem, auctorem comœdiæ vereris, ex Menandro æstimavit. Nam quæ in veteri summam laudem habent, in nova ne locum quidem habent. Aliæ igitur & diversæ plane comœdiæ vereris, & novæ (quam Menander docuit) virrutes ac vitia sunt: quod cum minus attenderet Plutarchus, in ἀκρισίαν quandam necesse habuit incidere? quam & Heinsius in Aristarcho Sacro perstringit. ¶ 2. *Aristophanes* Byzantinus grammaticus, auditor Callimachi, Zenodoti, &c. teste Suida. Scripta ejus laudat Athenæus lib. 9 & Diog. Laërt. in Platone & Epicuro. ¶ 3. *Aristophanes* Bœotus, Græcus historicus apud Plutarchum lib. de Herodoti malign. accensendus Græcis Historicis Vossii.

¶ Aristophanēus, *a, um*, adject. ut *Aristophanēus anapæstus*, apud Cic. in Orat. c. 56 extr.

ARISTŌPHON, *ōnis*, m. Archon quidam Athenensis, vixit Olymp. 112. De alio archonte ejusdem nominis, eodemque forte rhetore Burm. ad Quintil. 5, 12 p. 452. ¶ 2. *Aristophon* alius celebris pictor, Plin. 55, 11. ¶ 2. *Aristophon* comicus, cujus fragmenta quædam leges apud Athenæum 6, 9 & 13, 2.

ARISTŌPHŌRVM, *i*, n. ἀριστοφόρον, eine Hebschüssel. Festus: *Aristophorum vas, in quo prandium fertur.*

ARISTOR, *ōris*, m. Crotopi filius, pater Argi centoculi; unde Argus *Aristorides* dicitur. Ovid. Metam. 1, 624 *Donec Aristoridæ servandam tradidit Argo.*

ĂRISTŌTĔLES, *is*, m. Ἀριστοτέλης, summus methodi artifex: nervosus, admirabili scientia & copia in dicendo, & aureum ædeo orationis flumen fundens, quod ipsi elogium Cicero dedit, Acad. Qu. 4, 38. Add. Quint. 10, 1 p. 903 Burm. Platonis fuit auditor per annos 20, a quo cum vivente adhuc recessisset, sudumque proprium instituisset, dicere in eum, ut ingratum, Plato confuevit: Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε, καθάπερ τὰ πωλάρια γεννήσαντ' τὴν μητέρα: hoc est: *Aristotles in nos recalcitravit, non secus atque in matrem pulli geniti.* Meminerunt Laërtius, & Ælianus Var. Hist. 4, 9. Patrem habuit Nicomachum medicum illustri natum loco, matrem Phæstiaden. Statura fuit non magnus, deformis præterea, gibbosus, & balbutiens, quod ejus vitium amici tamen, seu adulatores potius, imitari sunt: quemadmodum & humeros Platonis contractos discipuli & amici ejus exprimere didicerunt. Narrat utrumque Plutarchus in lib. de discrimine adulatoris & amici. Alexandri non familiaris tantum, verum etiam præceptor per decennium fuit; cum prima quoque literarum elementa eum docuisset. v. Quint. 1, 1 p. 20. Ex quo magnas divitias consecutus est, earumque nomine male audit, ut ex Luciano cognosci potest. Videantur hac de re epistolæ & patris Alexandri Philippi & Aristotelis ipsius, denique & Alexandri de benevolentia in eum, ut præceptorem, cum apud alios, tum ap. Gell. 20, 4: Qui & Stagiram, Aristotelis patriam, a qua *Stagirites* eum vocant, dirutam ipsius caussa restituit. Diversas auctorum hac de re narrationes, & in quantum conciliari inter se queant, v. in Gesneri Chrestom. Plin. n. 17 no. 6. Athenas, ex quibus a Philippo Macedone evocatus erat ad officium præceptoris, decennio exacto, rediit, cum in Asiam ad res gerendas Alexander sese recepisset, ibidemque annis totis 13 in Lyceo philosophiam professus est; de qua libri ejus multi, magni, eruditi, diserti & graves exstant. Ad descriptionem historiæ animalium contulerat ei Alexander octingenta talenta, quemadmodum Athenæus indicavit lib. 9. *Eum, quid DEVS sit, ignorasse, & in hac re secum non convenisse, imo repugnantia sibi dixisse & sensisse*, ait Lactant. 1, 5. Libri illius ab imminenti interitu quomodo servati, & tandem a Sylla victore translati Romam, Strabo lib. 13 Geograph. & Plutarchus in vita Syllæ exponunt. Vixit annos 63, ut anno suo climacterico videatur, sicut magni plerumque solent viri, decessisse. Sed de mortis genere incertæ circumferuntur quorundam narrationes; inter quas vero illud de ænigmare a piscatoribus ipsi proposito, nugamentum est & somnium. Pudore & dolore, quod naturam Euripi Chalcidensis explorare haud posset, mortuum, Justinus Martyr Parænesi ad Gentes scribit. Et profectum in Chalciden, postquam ab Eurymedonte arcessitus impietatis esset, clam, ibique obiisse diem, Diog. Laërtius, & Dionysius Halicarnass. consentiunt; sed Dionysius morbo obiisse diserte scribit, nihil de dolore commemorans: quem tamen morbo cauffam dare potuisse nemo negat. Judicium de Aristotele v. in Grotii Proleg. de jure B. & P. Plura v. apud Cic. de Orat. 3, 35; de fin. 5, 4; in Brut. c. 31, Tusc. q. 1, 4; & 3, 28; Plin. 8, 16: August. de C. D. 8, 12 cum not. Lud. Vivis. Arnob. lib. 3 p. 118; Gell. 20, 4; & inprimis ap. Fabric. Bibl. Gr. 3, 6.

¶ Aristotelicus, *a, um*, adject. ut, *Aristotelica argumentatio*, Macrob. in Somn. Scip. 2, 14. Semper Cicero, quantum constat, posuit

¶ Aristotelius, vel Aristoteleus, *a, um*, ut, *Vis Aristotelia*, Cic. de Orat. 3, 19; *Aristotelia pugna*, ad Art. 2, 1; *Commentarii Aristotelii*, de Finib. 3, 3. Ita in optimis quibusque libris. Sic *Aristotelea Topica*, fam. 7, 19. *Aristoteleus scribendi mos*, &c. fam. 19.

ĂRISTOXĒNVS, *i*, m. musicus idemque philosophus Tarentinus addictus Pythagoræ, cujus & vitam condidit, quam Clemens Alexandrinus citat: Musicam docuisse Cicero de Orat. 3, 33 significat; & laudat ejus de Musica libros Plutarchus ejusdem argumenti libro. Hic statuit, animam humanam ex harmonia constare, de quo Cic. Tusc. Qu. 1, 10. ¶ 2. *Aristoxenus* alius fuit patria non minus, quam philosophia *Cyrenæus*, de quo Athenæus 1, 7 & Suidas. De utroque hoc & aliis Aristoxenis, v. Fabric. Bibl Gr. 3, 10 § 1, 2.

ARISTVS, *i*, m. Salaminius, scripsit res gestas Alexandri: Voss. de Hist. Græc. 10 p. 62. ¶ 2. *Aristus* Antiochi Ascalonitæ frater, is est, quem Vossius d. l. Ciceronis æqualem ac Bruti Magistrum vocat. De hoc aliquid diximus in *Aristone* sub fin.

ARITHMĒTĪCA, *æ*, f. & Arithmetice, *es*, f. ἀριθμητική, die rechenkunst. Est prima inter disciplinas mathematicas, quæ versatur circa quantitatem discretam sive numeros. De ejus inventione v. Polyd. Virgil. 1, 18; & Cæl. Rhodig. 18, 34 *Numerare docet me Arithmetica*, Sen. ep. 88. Vitruv. 1, 1 *Per arithmeticen sumptus ædificiorum consummantur*, &c. ¶ 2. Sequiore ætate *Arithmeticæ* vocabulum ad Astrologiam Genethliacam tractum, observat Savaro ad Sidon. 8 ep. 12.

¶ Arithmeticus, *a, um*, ἀριθμητικός, zur rechenkunst gehörig; ut, *Arithmeticæ rationes*, Vitruv. 10, 16. Neutro plur. Cic. ad Att. 14, 12 *Homo in arithmeticis satis exercitatus*, der im rechnen wohl beschlagen.

¶ Arithmeticus, *i*, m. subst. ein rechenmeister. v. Mathemat.

¶ Arithmetice, adverb. nach der rechenkunst.

¶ Arithmus, *i*, m. gr. ἀριθμός, *numerus*, die zahl. Apud Tertull. adv. Marc. 4, 23 & 28 *In Arithmis* dicitur im 4 buch Mosis.

ARITHRILLIS, *idis*, f. herba, bingelkraut. Apul. de Herb. c. 82.

Aritudo, vide *Areo*.

ARĪVS, sive Arĕus, *a, um*, gr. Ἄρειος, i. e. *Martius*, ab Ἄρης, *Mars*. Sic *Areum judicium*, i. e. Areopagus, Tac. A. 2, 55, 2.

¶ Arĭus, s. Arĕus, *i*, m. subst. Alexandrinus philosophus, ita amatus Augusto, ut perpetuum sibi comitem, & secretorum omnium conscium haberet. Qui Alexandriæ urbi, cum aliis rebus pertinsus, tum quod Arii patria eriam esset, ignovit atque pepercit. v. Plutarch. in Antonio: qui & in Politicis & Apophthegmatis illius honorificam mentionem fecit. v & Dion. lib. 51, & Suet. Aug. c. 89. Quibus adde Sen. Consol. ad Marciam c. 4; ubi præter interpretes Lipsium & Pincianum, adeundus & A. Schott. 5 Observ. 14, & I. H. Meibom. in Mæcenat. c. 18 p. 109. ¶ 2. *Areus rhetor* Quintiliano memoratur 2, 15 (al. 16) *Bene Areus, dicere secundum virtutem orationis, finem sc. rhetoricæ, constituit.* Recurrit huius memoria & lib. 3 c. 1. ¶ 3. *Arius hæresiarcha* notissimus, seculo Christiano IV, quem minus bene *Arrium* vulgo scribunt. Tamen error ille non novus est. Arator poëta in act. Apost. c. 5 *fusa ruit Arrius alvo.* conf. Prudent. Psychom. v. 794. Græci vero constanter Ἄρειος.

¶ Arianus, *a, um*, adject. Arii infectus hæresi. Hieronymus adv. Luciferianos c. 7 *Ingemuit totus orbis, & Arianum se esse miratus est.*

¶ Ariani, *orum*, hæretici, de quibus Augustin. c. 49 de Hæres. *Ariani ab Ario eo sunt notissimi errore, quod Patrem & Filium & Spiritum S. nolunt esse unius & ejusdem naturæ atque substantiæ, aut, ut expressius dicatur, essentiæ, quæ οὐσία græce appellatur, sed esse filium creaturam, Spiritum vero sanctum creaturam creaturæ.*

Ariutum, vide *Arvisium*.

ARMA, *orum*, n. plur. ὅπλα, waffen, gewehr, harnisch, dicta apud Varr. de L. L. 4, 24 *ab arcendo, quod his arcemus hostem*; apud Festum vero *ab armis, id est, humeris*, (vide infra *Armus*) quibus applicantur. Iraque gladii & tela proprie hac voce non continentur: sed designantur ea tantum, quibus tegimur: ut ad Germanicum Taciti c. 29 notavit Pichena. Adde Cuperum Observat. 1, 7 p. 42, ubi ostendit, arma κατ' ἐξοχὴν apud Græcos & Latinos pro scutis sumi. Liv. 1, 42 *Arma his imperata galea, clypeus, ocreæ, lorica, omnia ex ære: ipsa ut tegumenta corporis essent: tela in hostem, hastaque & clypeus.* Sed Cic. pro Cæcina c. 21 *Arma alia ad tegendum, alia ad nocendum.* Quin ¶ 2. Latiori notione Gajus lege 52 de V. S. *Armorum appellatio non utique scuta, & gladios, & galeas significat; sed & fustes, & lapides.* Hinc Virg. Æn. 1, 154 *Iamque faces & saxa volant, furor arma ministrat.* Vulgari significatione Cic. pro Rab. c. 7 *Pro salute communi arma capere*, i. e. bellum movere, ita Sallust. Catil. c. 33 *Deos hominesque testamur, Imperator, nos arma neque contra patriam cepisse, neque quo periculum homini faceremus.* Ovid. Art. am. 3, 492 *Armaque in armatos sumere jura sinunt.* Liv. 11, 43 *Ab Æquis arma sumta*, pro quo *bellum sumere*, Silius dixit 1, 272. Idem, *Esse in armis*, Cic. Pompejo sub 8, 11 ad Att. *Venire ad arma*, Idem Phil. 6, 4; *in arma*, Stat. Achill. 2, 326. Sic, *ad arma ire*, Cic. fam. 8, 15. *Vocare ad arma*, aufbieten, pro Rabir. c. 1. *in arma*, Virg. Æn. 9, 22. *Ferre arma adversus* vel *contra aliquem*, Vell. Pat. 2, 56, 1, & 87, 2. *Arma aptare*, Liv. 5, 49. *Aptare corpori, pugnæ*, Id. 22, 5. conf. Interpp. ad 9, 31. *Ludere armis*, sich in waffen exerciren. Vulcat. Gall. in Avidio c. 6, cujus verba mox in *Armilustrium*, afferemus. Ad illa Cafaubonus: *Ludere armis dicebantur, qui se armis exercerent: & dies ille Armiludium, ut Armilustrium, quo arma lustrabant.* Sed *perdere arma*, pro, honestatis rationem deserere, Horat. dixit 1 epist. 16, 67. Flagitiosissimum enim habebatur, abjicere arma, vel amittere, de quo infra in *Clypeus*: Romanæ autem militiæ legibus plane habebatur capitale. v. legem Defertorum 3 § Miles 13 C. De re militari, & Freinsh. ad Curt. 4, 13, 13. Corn. Nep. 12, 4, 3. *Arma Græcia*, potentiam, & robur belli notant apud eund. 2, 4, 5. *Arma pedestria*, quibus utuntur pedites, ibid. 11, 1, 3. Ter. Eun. 4, 7, 19 *Omnia prius experiri verbis, quam armis, sapientem decet.* Cic. ad Att. 7, 6 *Sentio omnia facienda, ne armis decertetur.* ¶ 3. Pro ipso bello *arma* interdum dicuntur. Virg. Æn. 1, 5 *Arma virumque cano*, quæ verba in proverbium abiisse, in Misc. Obs. 6, 525 ostenditur. Id. 8, 114 *Pacemne huc fertis an arma?* Ovid. Amor. 1, 2, 16

Frena minus sentit, quisquis ad arma facit, h. e. equus strenuus in exercitatione armorum & obsequiosus. Liv. 45, 3 *Denuntiatione armorum terrere.* Cic. Off. 1, 22 *Cedant arma togæ*, &c. i. e. bellum paci. Id. pro Mil. c. 4 *Silent leges inter arma.* conf. Plut. Apophth. p. 356 H. Steph. Idem Att. 8, 11 *Discedere ab armis.* Virg. Æn. 7, 235 *Armis expertus*; 6, 479 *inclytus*; Quintil. 2, 12 *Armorum inscius*; Stat. Theb. 4, 247 *rudis.* ¶ 4. *Ad arma*, vox concurrentium in repentino & graviore tumultu, & adhortantium invicem, ut arma capiant. Liv. 3, 15 *Alii inter tumultum præcipites pavore in forum devolant: alternæ voces* AD ARMA, & HOSTES IN VRBE SVNT. Sed & in militia, cum hostis ingrueret, ad vocem istam sumebantur arma: quod *ad arma conclamare* dicebant. Cæs. Bell. Civ. 1, 69 *Conclamatur ad arma, atque omnes copiæ paucis exceptis præsidio exeunt.* Liv. 6, 28 *Ingens in urbe trepidatio fuit, conclamatumque ad arma.* ¶ 5. Neque vero instrumenta bellorum, sed omnium artium aliarum etiam, *arma* vocantur, geräthe, geschirr. Ita Virg. Georg. 1, 160 rastra & ligones agrestium *arma*: pistoria instrumenta Æn. 1, 177 *Cerealia arma* vocat. Supellex quoque nautica *arma* sunt Æn. 5, 15. Ita Cic. de Sen. c. 3 *Aptissima omnino sunt arma senectutis, artes exercitationesque virtutum.* Quin omne illud, quo nitimur, aut in quo freti conficimus aliquid, *armorum* nomine venit: Virg. Æn. 2, 98

Hinc spargere voces
In vulgum ambiguas & quærere conscius arma.

i. e. præsidia, auxilia, opes. Servius ad illum locum: ARMA; *modo fraudes vel dolos. Nam* ARMA *sunt instrumenta cujuslibet rei.* Sic: *Contra boream ovis arma ministrat*, i. e. vestem, Ovid Met. 15, 471. *Tunc movet arma leo*, i. e. vires, Virg. Æn. 12, 6. Add. Erhard & Burm. ad illud Petron. c. 5 p. 23 sq. *Quatiat Demosthenis arma.* ¶ 6. Arma Diis dedicant & in templis suspendunt emeriti. v. Burm. ad Calpurnii Flacci Decl. 15 p. 811. conf. Horat. 1 epist. 1, 4, & Serv. ad Virg. Æn. 1, 252. ¶ 7. *Armorum* nomine veniunt etiam insignia gentilitia, quia plerumque hæc armis insculpi & antiquis & nostris solebant temporibus. v. Bart. in l. de Insign. Andr. Tiraqu. de Nobil. c. 6. ¶ 8 *Arma* & *annos* confundunt librarii, vid. Drakenb. ad Sil. 2, 94. *Arma* & *ora* Id. ad 14, 166 & Brouckh. ad Prop. 1, 3, 16. *Arma* & *arva* Drakenb. ad Sil. 9, 383.

¶ Armo, *avi, atum, are*, armis munire, instruere, rüsten, wapnen. Sic *Armari milites Cæsar jubet, ne quam rei gerendæ facultatem dimittat*, Cæs. B. C. 1, 28. *Aliquem facibus armare*, entzünden, Flor. 3, 12, 13. *Sagittas veneno armare*, vergiften. Iust. 12, 10, 2. Conf. Virg. Æn. 9, 774. Cic. Fam. 10, 23 *Manus in alicujus perniciem armare.* Id. pro Mil. c. 25 *Iuventus contra Milonis imperium armata est.* Cæs. B. G. 3, 13 *Naves factæ armatæque erant.* ¶ 2. Sæpe idem est ac animare, stimulare, reitzen, beherzt machen; ut, *Pompejum senatus auctoritas, Cæsarem militum armavit fiducia*, Vellej. 2, 49, 3 *Europam ad funestum armare bellum*, Liv. 35, 32. *Regem armare & exercere adversus Romanos*, in harnisch bringen. Nepos 23, 10, 1. ¶ 3. *Instruere, præparare*, unterrichten, geschickt machen. Cic. pro Cluent. c. 67 *Cogitavit, quibus accusatorem rebus armaret.* Id. de Invent. 1, 1 *Sese armare eloquentia.* Id fam. 6, 7 *Ad omnia summum te armavit ingenium.* Id. pro domo c. 1 *Amentes ac perditos religione armare*, i. e. religionis obtentu animum & vires illis addere. Nepos 10, 8, 3 *Armare se imprudentia alterius*, i. e. suis consiliis ab imprudentia alterius robur mutuari.

¶ Armatus, *a, um*, gewafnet, gerüstet, wehrhaft; ut, *Armata facibus mater*, Virg. Æn. 4, 472. *Armatæ classes*, Id. Georg. 1, 255. Liv. 9, 39. *Instructos deinde armatosque nox oppressit.* Id. 26, 48. *Advenit peditum omnium copiis ad conserendum extemplo prælium instructis armatisque.* Id. 7, 10 *Armatum adornatumque adversus Gallum producunt.* conf. Drakenb. ad Liv. 9, 40. Metaphorice Sil. 11, 6 *Armatum fide pectus.* Et Cic. pro Domo c. 55 *Incredibili armatus audacia.* Id. pro Marcell. c. 10 *Animum armatum retinere*, noch immer krieg im sinn haben. ¶ 2. *Armata Venus*: Sub hoc titulo Lacedæmonii & ædem & simulacrum Veneri posuerunt, cujus cultus originem narrat Lactantius 1, 20. Adde de eadem Ausonii epigr. 42. ¶ 3. *Armatæ preces* quæ dicantur, explicat ipse Cicero verbis Platonis ad Att. 9, 13 αἱ τῶν τυράννων δεήσεις, *inquit Plato*, ἅς οἶσθ' ὅτι μεμιγμέναι ἀνάγκαις, i. e. *Principum preces scis nec ssitati admixtas esse.* Namque his addi minas Ovidius ostendit Met. 2, 397. v. Chil.

¶ Armati, *orum*, subst. pro militibus, soldaten. Cic. pro Cæcin. c. 21 *Armatos, si latine loqui volumus, quos appellare vere possumus? opinor eos, qui scutis telisque parati ornatique sunt.* Nepos 10, 9, 2 *Navem triremem armatis ornat*, id est, *instruit.* Liv. 37, 40 *Quaterni armati.* Suet. Claudio c. 10 *Armatos pro concione jurare in nomen suum passus est.* Superl. Sen. benef. 5, 4 *Tam par tibi sum, quam multis armatissimis nudi, aut leviter armati.* Ciceroni quoque idem verbum exsuperante gradu tribuitur pro Cæcina c. 21, ubi Gruterus *ornatissimus* legit.

¶ Armata, *æ*, f. subst. *virgo vestalis sacrificans, cui lacinia togæ in humerum erat rejecta*, Festus.

¶ Armatus, *ûs*, m. die rüstung. Liv. 33, 3 *Haud dispari armatu.* Et 37, 40 *Eodem armatu Cares & Cilices.* Et c. 41 *Toto fere gravi armatu.*

¶ Armatūra, *æ*, f. idem. Cic. 7 fam. 1 *Armatura varia peditatus & equitatus.* Et ad Att. 6, 1 *Habet Dejotarus cohortes quadrigenarias nostra armatura XXX.* ¶ 2. Nomen hoc pro militibus armatis interdum usurpatur; ut, *Armaturæ simplices*, *Armaturæ duplices*, einfach- doppel-soldener. Veget. de Re Mil. 2, 7 *Instituta majorum artis armaturæ.* Id. 2, 7 ARMATVRÆ DVPLARES, *quæ binas consequuntur annonas*, SIMPLARES, *quæ singulas.* Sic *Armatura levis*, die leichte rüstung führen. Nep. 14, 8, 2. Curt. 6, 4, 15 &c. 6, 21. Etiam Cic. Phil. 10, 6 *Nostræ sunt legiones: nostra levis armatura, nostri equitatus.* Conf. Id. fam. 10, 3. ¶ 3. Est & *Armatura militaris* exercitii genus, de quo Veget. 1, 13.

¶ Armator, *oris*, m. ein zeugwärter. Gloss. Cyrilli, *Armator*, ὁπλιστής.

¶ Armāmenta, *orum*, n. ἐργαλεῖα, σκευάσματα, instrumenta, quibus ad exercendam tuendamque rem opus est, allerley gewehr, geschirr,

rüst-zeug. Sic *Armamenta vinearum*, Plin. 17, 21 pr. perticas scilicet, palos, vincula, & alia hujusmodi intelligens, quæ ad colendas vineas necessaria sunt. *Armamenta navium* similiter dixit 19, 1 extr. & Vlpian. l. 1 § 3 de exercitor. actione, remos, funes, & alia hujus generis nautica designantes. Suet Aug c. 17 *Navis ejus, in qua vehebatur, fusis armamentis, & gubernaculo diffracto.* Conf. Cæl. B. H. 3, 14; & Plaut. Merc. 1, 2, 62.

¶ Armamentarius, *a, um*, spectans ad armamenta. Murat. Inscr. p. 783 *Decuria armamentaria.*

¶ Armamentarium, *i*, n. ὁπλοθήκη, ein zeug-haus, rüst-kammer, magazin. Cic. pro Rab. perd. c. 7 *Ex ædificiis armamentariisque publicis arma populo Romano dantur.* Curt. 6, 7, 22 *Super armamentarium positus*, ein zeugwärter. Sen. de Tranq. an. c. 11 *Qui armamentario præest*, ein zeugmeister. Conf. Liv. 26, 51; Cic. de Orat. 1, 14; & de Arusp. R. c. 14. Iuvenal. sat. 13, 83 *Quicquid habent telorum armamentaria cœli*

¶ Armamentariŏlum, *i*, n. parvum armamentarium, ein zeughäuslein. Cathol.

¶ Armārium, *i*, n. aliud est, ubi conduntur asservanturque pecuniæ, libri, alia, eine lade, schranck, behältniß. Plaut. Epid. 2, 3, 3 *Quin ex occluso obsignatoque armario decutio argenti tantum, quantum mihi lubet.* Conf. Id. Men. 3, 3, 8. Cic. pro Cælio c. 21 *Tune aurum ex armario tuo promere ausa es?* Vopiscus in Tacito c. 8 *Habet Bibliotheca Vlpia in armario sexto librum Elephantinum, &c.* Pro *Promptuario* posuit Plautus Capt. 4, 4, 10 *Cellas refregit omnes intus, reclusitque armarium.* Hieron. ad. Eustach. epist. 22 c. 14 *At nunc plerosque videas armaria stipare vestibus.* conf. l. 3 § 2 Dig. de off. præf. vigilum.

¶ Armariŏlum, *i*, n. dimin. ein schräncklein. Plaut. Truc. 1, 1, 35 *Armariola Græca.* Sidon. 8 epist. 17 *Per armariola & zothecalas nostras.*

¶ Armītes, *um*, m. pl. i. e. armati milites, kriegs-knechte. Philoxenus in Gloss. ὁπλῖται, οἱ ἐν ἐσχάτῃ τάξει, *armites.* Et Gloss. lat. gr. *Armites*, παραταξις ἔνοπλος. v. Gis. Cuperi Observat. 1, 7.

¶ Armidoctor, *oris*, m. ein fechtmeister, idem qui *Campidoctor*, quo vocabulo Vegetius 1, 13, & Lamprid. in Alexandro c. 53 usi sunt. Vet. Gloss. *Armiductor*, ὁπλοδιδάσκαλος; lege *Armidoctor*, quemadmodum Vegetius d. l. *doctores armorum* memorat, qui milites tirones armaturam docent. Salmasius ad Lamprid. d. l. semper *Campidoctores, non ductores*, ut vulgo fit, scribendum esse probavit, quamvis contrarium Vegetius sentiat, *ductorem* ἀρχιχίκῶς *doctorem* dici.

¶ Armifactor, *oris*, m. ein waffenschmid. In Novella 85 c. 1 legitur, ibi etiam *armifacturæ*, τῆς ὁπλοποιΐας, & *armifactoriorum publicorum*, i. e. fabricarum mentio fit.

¶ Armifer, *a, um*, arma ferens, gewaffnet, gerüstet; ut, *Armifera dea*, Ovid ad Liviam v. 22. *Armiferæ gentes*, Silius 4, 45. *Armiferi gens sacra Quirini*, Id 16, 76. *Armiferi labores*, id est, bello exhausti, Stat. 1 Silv. 2, 96. *Arvum armiferum* Sen Medea v. 470.

¶ Armĭger, *a, um*, idem. Silius 7, 87 *Armiger Deus*: & 10, 97 *Armigera cohors.* Et Cic. 7 fam. 33 ex veteri poëta, *Armigerum corpus* Et Propert. 3, 3, 8 *Armigeri munus equi.*

¶ Armiger, *ĕri*, m. subst. arma domini sui gerens, ein waffen-träger, schild-knecht. Cic. pro domo c. 5 *Sergius armiger Catilinæ, stipator corporis.* Curt. 5, 4, 21 *Ipse cum armigeris & ala &c.* ¶ 2. Quandoque est gregarius miles, ein kriegsknecht, soldat; ut, *Deni armigeri*, Curt. 6, 8, 19. *Inter armigeros circa se habere*, Suet. Aug. c. 49.

¶ Armĭgerus, *i*, m. idem. Murat. Inscr. p. 825 *armigerus, Delmatinus.*

¶ Armigera, *æ*, f. subst. die waffen-trägerin; ut, *Dianæ armigera, una Nympharum*, Ovid. Met. 3, 165. *Armigera Iovis, aquila*, Plin. 10, 3.

¶ Armilustrium vel Armilustrum, *i*, n. (nam utroque modo in vetustis glossis scribitur,) lustratio armorum, die musterung. Officium boni ducis, ut Vulcatius Gallicanus de Avidio Cassio c. 6 tradit: *Arma militum septima die semper respexit: vestimenta etiam, & calceamenta, & ocreas.* Et post paullo: *Exercitium septimi diei fuit omnium militum, ita, ut & sagittas mitterent, & armis luderent.* ¶ 2. Deinde ad religionem tractum fuit, ut *lustrare* esset *expiare.* Festus: *Armilustrium erat festum apud Romanos, quo res divinas armati faciebant: ac dum sacrificarent, tubis canebant.* Vetus Glossa: *Armilustrium*, ὁπλοκαθάρσιον. Alia: *Armilustrum*, ὅπλων κάθαρσις, ὁπλοκαθαρσία. Varro de L. L. 5, 3 quodammodo distinguit dicens: *Armilustrium esse ab eo, quod in armilustro armati sacra faciunt. -- quod circumibant ludentes ancilibus armati.* Idem 4, 32 *Armilustrum ab ambitu lustri locus dictus.* v. Fam. Nardin. de Roma vetere 7, 7. Liv. 27, 37 *In armilustro visum lapidibus pluere.*

¶ Armĭpŏtens, *tis*, streitbar, tapfer in waffen; ut, *Ausoniæ armipotentis alumnus*, Stat. 3 Silv. 2, 20. *Diva armipotens*, i. e. Pallas, Virg. Æn. 2, 425; & Cic. anteq. iret. c. 10. *Mars armipotens*, Ovid. Fast. 2, 481.

¶ Armipotentia, *æ*, f. die kriegs-macht; ut, *Armipotentia fretus*, Ammian. 18, 20.

¶ Armisŏnus, *a, um*, von oder mit waffen klingend; ut *Pallas armisona*, Virg. Æn. 3, 544. conf. Claud. Rapt. Pros. 3, 67.

¶ Armistitium, *i*, n. pro induciis, der waffenstillstand. Ficta vox ad formam *solstitium, interstitium.* v. Cellarii Antibarb. p. 8.

Composita ab initio

¶ Coarmio, *onis*, m. qui iisdem armis utitur vel instructus est, ein camerad, spießgesell. Inscript. in Reines. epist. 44 ad Daum. p. 125 DELICATVS COARMIO MERENTI FECIT.

¶ Dearmo, *are*, idem quod *exarmare*, entwafnen. Apul. Met. 5 p. 172 *Sagittas dearmare.*

¶ Dearmatus, *a, um*, wehrlos, entwafnet. Liv. 4, 10 extr. *Spoliis, quibus dearmatum exercitum hostium sub jugum miserat.*

¶ Exarmo, *are*, armis exuere vel spoliare, wehrlos machen. Tac. 1 Hist. 31, 5 *Milites Longinum manibus coercent exarmantque.* Sen. epist. 30 *Exarmare navigium*, abtackeln. ¶ 2. Plin 3 epist. 9 *Exarmare accusationem*, id est, infirmare & debilitare, die anklage schwach und kraftlos machen. *Exarmantur serpentes veneno*, quibus usus veneni ademtus est, Silius 1, 411.

¶ Exarmatus, *a, um*, entwafnet; ut, *Exarmata navis*, est armamentis spoliata,

ſpoliata ap. Sen. Conſol. ad Helv. extr. abgetackelt. ¶ 2. *Exarmati* leones ſunt armis ſuis, h. e. unguibus ac dentibus exuti, ut nocere nemini queant, entrüſtet. Lamprid. Heliogab. c. 21 *Habuit leones & leopardos exarmatos in deliciis, quos eductos per manſuetarios ſubito ad ſecundam & tertiam menſam jubebat accumbere, ignorantibus cunctis, quod exarmati eſſent, ad pavorem & ridiculum excitandum.* Quem ad locum Ioh. Bapt. Egnatius *exarmatos* interpretatur *cicures.*

¶ Exermis, *e*, ohne waffen. Sarisb. in Carm. Sit *licet exermis conterit arma tamen.* Vſitatius eſt

¶ Inermis, *e*, & Inermus, *a*, *um*, armato contrarium, wehrlos, ungerüſt; ut, *Adoleſcentes inermes*, Nep. 10, 9, 3 & 6. *Hoſtis inermis*, Propert. 4, extr. &, *Carmen inerme*, idem 6, 32. *Vulgus inermum*, Virg. 12, 131. Cic. 11 fam. 12 *Nantiatum, cum paucis inermis fugiſſe Antonium.* Sic pro Cæc. c. 22, ubi vulgo legitur: *Quod inermes armati judicarentur*, Palatinus quidam codex *inermi* habet, veteri declinatione, ut Gruterus ibi aſteram illam formam vocavit. Sic Tac. H. 3, 6, 4 *Inermos plerosque oppreſſere.*

¶ Inermo, *are*, entwaffnen. Feſtus: *Inermat, armis ſpoliat.*

¶ Obarmo, *are*, contra quem armare, ausrüſten. Horat. 4 oda 4 20 *Amazonia ſecuri dextras obarmet.* Apul. Met. 8 p. 208 *In ſpeciem prælii manus obarmaverant.*

¶ Obarmatus, *a*, *um*, gewafnet. Apul. Met. p. 125 *Oculi ad vigilias obarmati*, wachſame augen.

¶ Perarmo, *are*, wohl rüſten. Prudent. καθημ. 6, 85

Hujus manum potentem Gladius perarmat anceps.

¶ Perarmatus, *a*, *um*, wohlausgerüſtet. Curtius 4, 9, 66 *Hoc modo inſtructo exercitu, ac perarmato.* conf. & § 23.

¶ Redarmatus, *a*, *um*, iterum armatus, wieder gewaffnet. Dict. Cret. B. Troi. lib. 2 *Novis jaculis manus utriuſque redarmatæ ſunt.*

¶ Semiermis, & Semermis, *e*, nur halb bewehrt, halb gewafnet. Liv. 30, 28 *Tumultuariis exercitibus ex agreſtium ſemiermi turba ſubito collectis.* Idem 22, 50 *Binis in caſtris cum multitudo ſemiermis ſine ducibus eſſet.* Et 25, 19 *Novus miles & magna ex parte tumultuarius ac ſemiermis.* Et Tac. An. 3, 39, 3 *Semermes ac palantes trucidati ſunt.*

¶ Semermus, *a*, *um*, idem. Tac. An. 1, 68, 4 *Hoſtes paucos ac ſemermos cogitanti* Et An. 3, 45, 3 *Statuerat in cornibus cohortes, a tergo ſemermos.*

ARMAMAXA, f. Harmamaxa, *æ*, f. lectícæ genus apud Perſas mulis jungi ſolitum, eine ſenfte. v. Athenæus 5, 9 & Curtius 3, 3, 23. V. Burton. Lipſ. ling. Perſ.

Armamenta, armarium, armatus &c. vide *Arma.*

ARMĔNĬA, *æ*, f. Ἀρμενία, ſic ab Armenio Theſſalo Iaſonis comite appellata regio eſt Aſiæ, eaque duplex, major & minor, inter *Taurum* & *Caucaſum* montes ſita. v. Plin. 6, 8 cl. 9. Lucan. 2, 638

Populos utraque vagantes Armenia.

¶ Armenii, *orum*, m. pl. ſubſt. die Armenier. Martial. 5 epigr. 59

Numquid apud Parthos Armeniosque latet.

Et ſing. pro plur. Horat. 1, 12, 27

Armenius cecidit.

¶ Armĕnĭăcus & Armĕnĭus, *a*, *um*, adjectiva. Virg. Ecl. 5, 29

Daphnis & Armeniæ curru ſubjungere tigres Inſtituit.

Altera forma eſt in veteri inſcript. ap. Gruter. p. 253 n. 2 IMP. CÆSARI L. AVRELIO VERO AVG. ARMENIAC. MED. PARTHIC. Et in ejusdem nummo (apud Angelon. p. 163) L. AVREL. VERVS AVG. ARMENIACVS. ¶ 2. *Mala Armeniaca*, quæ & *præcocia* dicuntur, Et. Johannis-pferſig, morellen, apricoſen. Matrhiol. & Colum. 5, 10. ¶ 3. *Lapis Armenius*, colore viridi eſt ad cæruleum inclinante, berg-blau. Foditur in argenti fodinis in compluribus Germaniæ locis; Marthiol. · Idem vocatur

¶ Armenium, *i*, n. ſubſt. pigmentum cæruleum, blaue farbe, ſchiefer-grün. Vitruv. 7, 5 *Vbi hic vides citrum aut aurum? num minium aut Armenium?* conf. Varr. R. R. 3, 2; Plin. 35, 6; Dioſc. 5, 59. ¶ 2. *Armenium*, idem quod *Armeniacum.* Colum. 10, 404 *Armeniis ſtipantur calathi.* Et Pallad. Nov. tit. 7 *Armenia vel præcoqua prunis melius adhærescunt.*

ARMENTVM, *i*, n. grex majoris pecoris, heerde groß vieh; ut cameli, boves, muli, equi; item cervi apud Virgil. Æn. 1, 185. Differt *agrege*, qui fere eſt ovium, caprarum, porcorum. Virg. Georg. 3, 286

Hoc ſatis armentis: ſuperat pars altera curæ,
Lanigeros agitare greges, hirtasque capellas.

Ovid. Met. 4, 634

Mille greges illi, totidemque armenta per herbas Errabant.

Conf. Cic. Att. 7, 7. *Grex* tamen etiam de majori pecude dicitur. v. *Grex.* Varro de L. L. 4, 19 *Armenta* dicta putat quaſi *aramenta*, *quod boves maxime eligerent ad arandum.* Sed Feſtus id genus pecoris *armentum* appellari ait, *quod eſt idoneum ad opus armorum.* ¶ 2. De ſingularibus bobus *armenti* vocabulo uſus Hyginus fab. 118, cum *centum armenta* in hecatombes ſacrificio *occidi* ſcripſit.

¶ Armenta, *æ*, f. idem. Obſervat Nonius 3, 3 ab Ennio plerumque fœnuninо genere uſurpari *Armenta*, loca ejus vide ibidem Et Feſtus: *invenies*, inquit, *fœminine Armentas* apud Ennium poſitum.

¶ Armentālis, *e*, de armento, von der heerde; ut, *Armentalis equa*, Virg. Æn. 11, 571. *Lac armentale*, Symmach. 6 epiſt. 17. *Armentales viri*, Prudent. hymn. jejunant. v. 166. *Armentale culmen*, Idem Tetraſt. 4, id eſt, caſa. *Armentalis Camœna*, Sidon. 2 ep. 2, ein hirten-lied. Calp. ecl. 1, 29 de carmine laudabili, *Nihil armentale reſultat.*

¶ Armentārius, *a*, *um*, bey der heerde; ut, *Armentarii morbi*, viehſeuchen, Solin. c. 11.

¶ Armentarius, *i*, m. der mit vieh umgehet, ein hirte. Virg. Georg. 3, 344

Omnia ſecum Armentarius Afer agit, tectumque Laremque.

Varro R. R. 2, 5 extr. *Armentarium meum crebro, ut aliquid legat* (in libris de re pecuaria) *curo.* ¶ 2. *Armentarius* etiam cognomen fuit Maximiani Galerii, Romani imperatoris, quia, ut Epitoma Aurelii Victoris c. 57 refertur, *ortus parentibus agrariis, paſtor armentorum fuerat.*

¶ Armentivus, *a*, *um*, adject. ut *Armentalis.* Vſus Plinius 28, 17 *Bos armentivus.* Vbi Harduinum conſulas, qui vulgarem lectionem *armentinus*, ut inepram, repudiat.

¶ Armenritius, *a*, *um*, idem; ut, *Armentitii greges*, Varro R. R. 2, 10. *Armentitium pecus*, ibidem c. 5.

¶ Armentoſus, *a*, *um*, armentis abundans, viehreich. Superl. *Armentoſiſſima Italia*, Gell. 11, 1.

Armidoctor, armifactor, atmifer, armiger, vide *Arma.*

Armilauſa, armile, armilla, &c. vide *Armus* & ibi *armillum.*

Armiluſtrium, armiluſtrum, vide *Arma.*

ARMINIVS, *i*, m. qui & Harminius; putatur enim hoc nomen idem eſſe, quod Herman, quaſi Heermann: Germanorum dux fortiſſimus, qui Varum delevit. Dio Caſſ. lib. 56. Plura de eo Tacitus 1 & 2 Annali, cujus fine hoc ei elogium tribuit: *Liberator haud dubie Germaniæ, qui non primordia Rom. P. ſed florentiſſimum imperium laceſſierit: prœliis ambiguis, bello non victus.* Ævo ſuperiore hiſtoriam ejus e Plinio, Strabone, Tacito, Vellejo, Floro, Oroſio, Tetmaro, Cranzio, diligenter congeſſit Georg. Spalatinus, & in Romanenſi fabula eleganter & graviter ſcripta Dan. Caſp. a Lohenſtein.

Armipotens, armiſonus, armiſtitium, quære *Arma.*

Armo, *are*, Armoge, vide *Arma*, *Harmoge.*

ARMON, lingua pontica, idem quod *Armoracia*, Plin. 19, 5.

ARMORACIA, *æ*, f. ſecundum Plin. 19, 5; & 20, 4: vel *Armoracea*, *æ*, f. apud Colum. 6, 17. & Pallad. Oct. t. 11; & *Armoracium*, *i*, n. Colum. 12, 19, raphani ſilveſtris genus, hüderich, wild oder heiden-rettich, naſcitur in ſegetibus. Prima hujus dictionis ſyllaba metathetiſin admittere videtur, ut & *Armoracia*, & *Romoracia* dicatur.

Armorica, vide *Armoricæ.*

ARMVS, *i*, m. in quadrupedibus idem eſt, quod in hominibus humerus, die ſchulter am vieh, vorder-bug vom wild. Vt, Plin. 8, 45 de bubus: *Tubere ſuper armos a cervicibus eminente.* Ibid. c. 16 de leone: *Colla armosque veſtiunt jubæ.* Horat. 2 Sat. 4 v. 44 *Leporis ſ. ſtabitur armos*, ſcilicet gulæ peritus. Virg. Æn. 6, 881 *Cum ſpumantis equi fodervet calcaribus armos.* ¶ 2. Nec ita tamen propria hæc vox quadrupedibus eſt, ut non liceat & de hominibus uſurpare, quod ab Ovidio quidem nunquam factum obſervat Heinſ. ad Met. 13, 137. Viderur enim initio generalis appellatio fuiſſe, quod vel Etymon ſuadeat. Ab ἁρμὸς enim, quod *compagem* notat ſeu *commiſſuram*, dictus eſt *armus*. v. Voſſ. f. 44 Etymol. in *Armilla*, ubi patere hinc ait, nec humeros quidem κυρίως noraſſe, ſed humerorum cum brachiis commiſſuram. Quo factum ſimul dixerim, ut ad ipſa quoque hominum brachia & ulnas ſignificandas adhibita vox fuerit. Cujus rei nec leve hoc indicium eſt, tum quod Larini *arma*, quibus videlicet ea, quam diximus, corporis noſtri pars inſtruitur, hinc appellavere, ut ſuo loco dictum eſt, tum quod Germanis quoque nobis *brachia* ſunt, die arme. Nec deſtituimur exemplis auctorum. Virg. de Herminio Æn. 11, 644 *Latus haſtæ per armos Acta tremit.* Manil. 1, 795 *Matriſque ſub armis Miles Agrippa ſuæ*; Plane enim eo modo dictum hoc, quo a Calpurnio: *Maternis cauſam qui lęſit in ulnis*, ut obſervat Scalig. Caſtig. in 3 Propert. p. 250, emendans illud, quod in notis ad Manil. p. 89 manus erat aſſecutus, cum *arma* non *armos* dictum a Manilio putaviſſet. Ita etiam Grat. Cyneg. 2 *prius omnis in armis Spes fuit, & NVDA ſilvas VIRTVTE movebant* ubi vid. Barth. & Burm. qui laudat etiam Luca. 9, 831. Veteres imitatus ævi ſuperioris poëta clarus Euricius Cordus ſimiliter *armos* de homine enunciavit, lib 9 epigr. ad Ioann. Ficinum: *Suppoſtis columen reſiſtit armis*, i. e. humeris.

¶ Armilla, *æ*, f. ψέλιον, brachii ornamentum, ein ſtirnband am arm, ein armband. Quod ornamentum *Spinther* ſeu *Spinther* potius (Græcum eſt enim σπινθὴρ) dici poſſe Budæus putat. v. Plaut. Men. 3, 3, 13. *Armillæ aureæ*, inter regia inſignia ap. Nepot. 14, 3, 1. His aureis juxta atque argenteis donari milites ſoliti ob præclara facinora edita: ſicut L. Siccium Dentatum 80 armillis donatum Plinius 7, 28 ſcribit Et Liv. 10, 44 *Papirius centuriones, manipulumque haſtatorum, armillis aureisque coronis donavit* &c. Et paullo poſt: *Equites omnes ob inſignem multis locis operam, corniculis armillisque argenteis donat.* Plin. 33, 2 *Auxiliares & externos torquibus aureis donavere, at cives non niſi argenteis: præterque armillas civibus dedere, quas non habent externi.* Vbi ſimul differtiam inter torquem & armillam notes. v. Heinſ. ad Petron. c. 32 p. 127. Scripſit de *Armillis* Th. Bartholinus Danus. ¶ 2. Annulus ferreus, ein eiſerner ring, cundes beſchlage. Vitruv. 10, 6 *Armillas in materia infixit* &c. *Cnodaces in armillis incluſi liberam habuerunt verſationem* &c. conf. Lex. Vitr. p. 27. ¶ 3. Collare, ein halsband, ut mox probatur in *Armillatus.*

¶ Armillātus, *a*, *um*, armillis ornatus, der ein armband trägt. Suet. Calig. c. 52 *Monileatus & armillatus in publicum prociſſit.* Sen. de eodem Conſt. Sap. c. 18 *Hæc ipſe pellacidus, crepidatus, armillatus.* Vbi nota hæc exprobrandæ molitiei & parum virili cultui dici. Propert. 4, 8, 24 *Armillatos colla canes* etiam dixit, i. e. collaribus revinctos, die ein halsband anhaben. Itaque *armilla* & *collare* eſt, ein halsband.

¶ Armillāris, *e*, armillis ſive circulis conſtans; ut, *Sphæra armillaris*, de qua Caſp. Schottus Curſ. Mathem. p. 283.

¶ Armillārius, *i*, m. der armbänder machet. Gloſſ. lat. gr. *Armillarius*, ψελλοποιός.

¶ Armillum, *i*, n. & Armile, *is*, n. urceoli vinarii genus, ein weinkrug, ut Nonius 15, 33 ex Varrone interpretatur, ſic appellatum, *quod armo*, i. e. *humero deportetur*, ut Feſtus auctor eſt. *Anus ad armillum*, ſcilicet redit vel revolvirur, ut Apulejus mox ſupplebit, proverbiale in illos, qui ad conſuera & ſolita revertuntur. Cui ſimile, *Canis ad vomitum ſuum redit.* Vſus Lucilius ap. Non. 2, 45 itemque Apul. utraque forma, Met. 6 p. 182 *ad armile redit*: & lib. 9 p. 230 *ad armillum revertit.* Ad priorem locum lud. Floridus p. 192 AD ARMILE REDIT, *ad ingenium, ad notas artes. Proverbium eſt, ab anuum bibacitate tractum, quæ, ſicunde vini odor nares adlatus eſt, eo ſtatim currunt.*

¶ Armōſus, *a*, *um*, validis humeris præditus, ſtarck von ſchultern. Mantuanus: *Reddit, & armoſo dividit arva bove.*

¶ Armigātus, *a*, *um*, ad armum vel humerum ligatus, am arm hängend. Vulg. 2 Sam. 6, 14 *Percutiebat in armigatis organis.*

¶ Armilauſa, *æ*, f. veſtimenti genus, ſagum forte militare, rubrī coloris;

coloris ſive veſtis *in armos tantum clauſa, quaſi armiclauſa*, ut ait Iſidor. 19, 22. ein leibſtück, überkleid. Paulin. Nolan. epiſt. 17 ad Severum (al. 13) c. 1 *Quem quidem primo minime monachali caliga & veſte mirati, cum præterea facie non minus quam armilauſa ruberet.* Et epiſt. 22 poſt init. *Sibi ille habeat armilauſam ſuam, & ſuas caligas, & ſuas baccas.* Memorat & Iuvenalis Scholiaſtes ad Sat. 5, 143.

¶ Subarmālis, *e*, ſub armo geſtabilis, unter dem arm zu tragen. De veſtimenti genere, quod ſub armum rejici aptum erat, plerumque uſurpatur. Spartianus Severo c. 6 *Prætorianos cum ſubarmalibus inermes ſibi juſſit occurrere.* Treb. Pollio vita Claudii c. 14 *Subarmale unum cum purpura Maura.* Vopiſcus Aurel. c. 13 *Togam picſtam, ſubarmalem* &c. Adde Caſaubon. ad Spartian. c. l. & Salmaſ. ad Hiſt. Aug. f. 335.

ARNA, *æ*, f. Lyciæ civitas, dicta dein *Xanthus*, auctore Byzantio Stephano. ¶ 2. *Arna* alia Vmbrorum in Italia civitas, apud Silium 8, 457. ¶ 3. *Arna* Feſto eſt *agna*, ex Græco ἄρις, ἀρνὸς, *agnus*.

¶ Arnicis, *idis*, f. gr. ἀρνακὶς, i. e. *agnina pellis*, genus veſtium puellarum, ein belzgen. v. Varro ap. Nonium 14, 38 ubi male *Parnacis*.

¶ Arnion, *i*, n. ἄρνιον, i. e. *agnus*; ſed idem quod *Arnogloſſum* apud Apulejum de Herb. c. 1 & Dioſc. noth.

¶ Arnogloſſum, *i*, n. & Arnogloſſa, *æ*, f. ἀρνόγλωσσον, i. e. *agnina lingua*, plantago minor, ſpitzwegerich. Apulej. l. c. vide *Plantago*.

Arnarium, vide ſupra *Ænaria*.

ARNOBIVS, *i*, m. Afer, inſignis rhetor, philoſophus & ſcriptor ſeculi tertii Chriſtianus, tempore Diocletiani, cujus extant libri VII adverſus gentes.

Arnogloſſa, *um*, vide in *Arna*.

ARNVS, *i*, m. Tuſciæ fluvius, ex Apennino oriens, Florentiam & Piſas præterfluit; Plin. 3, 5. De Piſana urbe Rutilius Itin. 1, 566

Quam cingunt geminis Arnus & Auſur aquis.

ĂRO, *avi, atum, are*, ἀρόω, pflügen, ackern. Cic. Div. 1, 9 *Tempora arandi.* Virg. Georg. 2, 244 *Talem dives arat Capua*, puta *terram.* Plaut. Merc. 2, 3, 21 *Arare mavelim, quam ſic amare.* Inde natum proverbium eſt, *arare litus*, pro eo, quod eſt operam ludere, laborem inanem ſumere. Ovid. Heroid. 5, 116 *Non profecturis litora bubus aras.* ¶ 2. Transfertur ad varia, ut *ad navigationem.* Ovid. 3 Triſt. 12, 36 *Arare aquas*, ſchiffen. Virg. Æn. 3, 495 *Vobis parta quies, nullum maris æquor arandum.* Atque ita ſæpe apud poëtas. Aut *ad rugas ſeniles*, ut apud Ovidium de Arte 2, 118 *Iam veniunt rugæ, quæ tibi corpus arent*, hoc eſt, deforment, rugis tamquam ſulcis notent. ¶ 3. Eleganter quoque de lucro, quod ex agricolatione habemus, uſurpatur. Cic. Verr. 3, 47 *Fieri non poterat, ut plus quam decem medimna ex jugero ararent*, id eſt, perciperent, erpflügen, genieſſen, quod germanice quibusdam dicitur, ernaren. ¶ 4. Denique Venereum eſt verbum. Sic Plautus Aſin. 5, 2, 24 de marito qui ſcortabatur: *Fundum alienum arat, incultum familiarem deſerit.* Conf. Id. Truc. 1, 2, 47.

¶ Arans, *tis*. Cic. de Senect. c. 16 *Aranti L. Quintio Cincinnato nunciatum eſt, eum dictatorem eſſe factum.*

¶ Arātus, *a, um*, umgeackert, gepflügt; ut *Terræ aratæ*, Ovid. Faſt. 1, 703. *Aratos ſpargere in agros*, Idem Met. 7, 122.

¶ Aratūrus, *a, um*, der pflügen ſoll. Tibull. 1 eleg. 11, 46 *Ducere araturos ſub juga curva boves.*

¶ Arātus, *us*, m. ſubſt. ackerwerck. Dictys Cret. de B. Trojano 2, 41 *Aratui inſiſtere, frumenta parare.*

¶ Arātio, *ōnis*, acker-arbeit, feld-bau, ἄρωσις; ut, *Arationes grandi fœnore & fructuoſæ*, Cic. Phil. 2, 39. *Aratione iterata*, Plin. 18, 20 *Segetum arationumque percipere uſum*, Colum. præf. p. 8. conf. Plaur. Truc. 1, 2, 47. *Citra arationem, citra ſementem*, i. e. citra ſtudium & operam, ohne alle ſorge, mühe und arbeit, Luciani eſt, ἀσπαρτα καὶ ἀνήροτα, & proverbii habet ſpeciem. ¶ 2. Eſt *Aratio*, gepflügt land; apud Cic. Verr. 3, 53, ager ſcilicet ad arandum idoneus, *Defertas*, inquit, *arationes, inanes agros offendi*, vid. Turnebi Adv. 1, 6.

¶ Aratiuncula, *æ*, f. diminut. Plaut. Truc. 1, 2, 44.

¶ Arātor, *ōris*, m. ein pflüger, ackermann. Hirt. B. Afr. c. 20 *Stipendiarii aratores.* Cic. de leg. agr. 2, 32 *Capua receptaculum aratorum.* Etiam *bos arator*, Suet. Veſp. c. 5; Et *Taurus arator*, Ovid. Faſt. 1, 658 ein pflug-ochſe. *Multi ſunt boum ſtimulatores, pauci vero terræ aratores:* Πολλοὶ βοκέντραι, παῦροι δέτε γῆς ἀρόηρες, Prov. viel antreuer, wenig arbeiter. Tibull. 2, 1, 5 *Luce ſacra requieſcat aratrum, requieſcat arator.* ¶ 2. Cæterum *Aratores* dicebantur non illi magis, qui arabant ſuum rus, coloni pauperculi; quam opulenti homines, & fere equeſtris ordinis, qui maximas arationes habebant, publico & decumano agro conducto. De iis intelligendus Suetonius Aug. c. 42 extr. cum ait: *Temperavit, ut non minorem aratorum ac negotiantium, quam populi rationem deduceret.* Sæpe Cicero in Verrinis meminit, ubi hoc hominum genus *optimum & honeſtiſſimum, & a quo ſumma reſpublica continetur*, vocat. Conf. Verr. 3, 51; de leg. agr. 2, 31. ¶ 3. Signum cœleſte, quod *Orona* Ægyptii vocant, Nigrid. ap. Serv. ad Virg. Georg. 1, 61.

¶ Aratorcŭlus, *i*, m. parvus arator. Cathol.

¶ Aratōrius, *a, um*, adj. ad arationem pertinens, zum pflügen dienlich. L. 1 Cod. Theod. de Pignor. *Non ſervos aratores, aut boves aratorios pignoris cauſſa de poſſeſſionibus abſtrahant.* conf. Cod. Juſtin. 8, 17, 7.

¶ Arābilis, *e*, idem; ut, *Campus arabilis.* Plin. 17, 5.

¶ Aratro, & Artro, *are*, idem, quod iterum arare, zwiebrachen. Plin. 18, 20 *Quod nunc vocant artrare, id eſt aratrare.*

¶ Arātrum, *i*, n. ἄροτρον, der pflug. Cic. pro Roſc. Am. c. 18 *Ab aratro arceſſebantur, qui Conſules fierent.* Et, *Incumbere aratro*, Virg. Georg. 1, 213 *Terram vertere aratro*, Hor. ſat. 1, 1, 28.

¶ Arater, antique pro *aratro*. Hyginus de limit. conſtit. p. 204 *Menſura territorii usque fieri debet, ſecundum legem D. Auguſti: QVA FALX ET ARATER IERIT.* Ita & p. 192 & alibi.

¶ Aratrifrangis, vel Aratriſragi, vermiculus ſive ricinus canibus infeſtus, Plin. Valer. 1, 22 & 54. v. Reinef. Lect. Var. 1, 16; & 3, 4.

Compoſita:

¶ Adăro, *are*, i. e. arando comparare, durchackern, zuwege bringen. Ita Harduinus legit in Plin. proœm. lib. 23, ubi Pomona ait: *Ex me parata omnia, nec curvo adaranda aratro, nec cura laboranda* &c. Sed alii legunt *adoranda*, alii *exoranda*, i. e. impetranda.

¶ Circumaro, *are*, umpflügen; ubi extremæ circumductiones quaſi circulum faciunt. Plin. 18, 3 *Iugerum dicebant, quantum quis uno die plurimum circumaraviſſet.* Liv. 2, 10 *Agri quantum uno die circumaravit.*

¶ Coaro, *are*, mitackern. Sarisb. epiſt. 192 *Qui coarat vulpi, ſulcos variare neceſſe eſt.*

¶ Exaro, *are*, arando eruere, effodere, herausackern. Plin. 17, 18 *Is radices exarabit.* Cic. de L. L. 2, 23 *Sed cum multa in eo loco ſepulcra fuiſſent, exarata ſunt.* Aur. Vict. Vir. illuſtr. c. 3 de Numa: *Sepultus eſt, ubi poſt multos annos arcula cum libris a Terentio quodam exarata.* Hoc apud Auguſtinum, ubi rem eamdem narrat, eſt *aratro eruta*, de Civ. Dei, 8, 5. Adde *Exarutus.* ¶ 2. Arando, metendoque, colligere, erpflügen, einernden. Cic. Verr. 3, 18 *Hoc, quantum eſt, ex Sicilia frumenti hornotini exaraverunt.* conf. Verr. 5, 38. ¶ 3. Arationem perficere, auspflügen; unde metaphora: *Quum rugis vetus frontem ſenectus exaret*, Horat. Epod. 8, 3. ¶ 4. *Exarare epiſtolam, carmen*, eſt *ſcribere*, ausfertigen. Nam ut arando in agro ſulci, ita in charta ſcribendo verſus ſeu lineæ fiunt. Cic. Att. 13, 38 *Ante lucem, cum ſcriberem contra Epicureos, de eodem oleo & opera exaravi neſcio quid ad te.* Ibid. 12, 1 *Hoc literulam exaravi.*

¶ Exărātus, *a, um*, ausgeſchartt, ausgefertiget, geſchrieben. Cic. de Div. 2, 23 de Tagete repente, cum terra araretur, exiſtente: *Eſtne quisquam ita deſipiens, qui credat exaratum eſſe?* conf. Idem c. 38 ac de Leg. 2, 23.

¶ Exaratio, *ōnis*, f. das ausackern, die ſchrift. Mart. Capella lib. 9 p. 204 *Ipſius Tagetis exaratio.* Siden. Carm. 9, 335 *Iſti exarationi applicari theta.*

¶ Inaro, *are*, idem, quod arando ingerere, einpflügen, unterpflügen. Sic, *Stercus inarare*, Colum. 2, 16. conf. Id. 2, 2 *Lupinum aut fabam pro ſtercore inarare*, Varro de R. R. 1, 23. Sed

¶ Inaratus, *a, um*, ungeackert, ungebaut. Sic *Terra inarata* eſt non arata, brach-feld. Virg. Georg. 1, 83. Et Stat. Theb. 10, 512 *Panchæa inarata* i. e. inculta. Horat. Epod. 16, 43 *Tellus inarata.*

¶ Obaro, *are*, umher-überpflügen. Livius 23, 19 *Cum hoſtes obaraſſent, quidquid herbidi terreni extra murum erat.*

¶ Obarator, *oris*, m. ein pflüger. Servius 1 Georg. 21 ex Fabio Pictore adducit, *Flaminem Cerealem invocaſſe Deum obaratorem.* v. *Redarator.*

¶ Peraro, *are*, ſimplicis verbi ſignificationes habet, & metaphoricas: e. g. *Verbis peraratur litera blandis*, id eſt, exaratur, ſcribitur, Ovid. de Arte am. 1, 455. *Peraranſ*, i. e. ſcribens, Id. Met. p. 563. ¶ 2. Ad navigationes hoc verbum Seneca tranſtulit Medea v. 650 *Ite nunc fortes, perarate pontum Sorte timenda.* Nam ſicut ager vomere: ita mare, ſeu unda, remis proſcinditur, ut ſupra in *Arare* dictum. ¶ 3. Ovid. Met. 14, 96 *Rugis peraravit anilibus* i. e. ſignavit.

¶ Perarātus, *a, um*, durchackert, it. geſchrieben; ut, *Cerebrum crebra vibice peraratum*, Sidon. 3, 13 *Peravata litera*, Ovid. Triſt. 3, 7, 1.

¶ Redarator forte Dei ruſtici nomen ap. Serv. ad Geor. 1, 21 ex Fabio Pictore, vulgo leg. *Reparator.* Cum *redaratore* convenit *Oberator.*

¶ Subaro, *are*, einſcharren. Plinio 16, 27 eſt ſubrus arando terram movere, idem fere quod *ablaqueare.* De arboribus enim ibi Plinius.

¶ Subarātus, *a, um*, eingeſcharrt. Plin. 16, 28 *Subarata ocyus ſenescunt.*

¶ Subaratio, *onis*, f. die unterpflügung. Plin.

¶ Subarator, *oris*, m. qui ſubarat, der unteracker. Plinius 17, 25 *Subarator imprudens laxavit radices.*

ĂRŌMA, *ătis*, n. ἄρωμα, rarum ſingulari numero Latinis. Prudentius paſſ. Agnetis v. 72 *Tinctus aromate.* Conf. Id. Apoth. v. 826. Vſitatius plurale *Aromata* allerley gewürtz und ſpecerey. Columella 12, 20 *Aromata contuſa & cribrata paullatim inſperges.* Apul. 4 Florid. p. 362 *Membra omnia aromatis perſpersa.*

¶ Arōmaticus, *a, um*, gewürtzt, wohlriechend; ut, *Odor aromaticus*, Plin. 14, 13. *Calamus aromaticus*, kalmus. Sedulius 5, 323 *Cum munere matres Meſſis aromaticæ.* ¶ 2. Subſtantive quaſi, aut ſubaudito *muneris* vocabulo, *Aromaticum* in congiarii generibus erat. Spartianus in Hadriano c. 19 *In honorem ſocrus ſuæ aromatica populo donavit.* Sic *Aromaticis delectari*, Plin. 14, 13, ubi al. *Aromatice.*

¶ Aromātārius, *i*, m. ein materialiſt, würtzkrämer. Bud. Murat. Inſcr. 511. *Negot. Coll. Aromatariorum.*

¶ Aromatites, *æ*, m. ἀρωματίτης, gemma Arabica, odore myrrhaceo. Plin. 37, 10. ¶ 2. *Aromatites*, puta vinum, kräuter-wein, wein von würtz, claret. Plin. 14, 13 de lauriſſimis vinis: *Quidnam aromatite priſcos delectatos maxime credunt.* Vſus & hac voce eſt c. 16 & 17 ejusdem libri.

¶ Aromatĭzo, *are*, ἀρωματίζειν, würtzen. Interpr. vulg. Sirac. c. 24, 20.

¶ Aromātopōla, *æ*, m. ἀρωματοπώλης, idem quod *Aromatarius.*

¶ Aromatopōlium, *i*, n. ἀρωματοπώλιον, ein würtzladen.

ĂRŌN, *i*, n. vel Aros, *ari*, ἄρον, bulbus, quem *Argon* dicimus, natter-wurtz, zehr-wurtz. *Serpentaria minor*, Matthiol. v. Plin. 19, 5 & 24, 16. Dioſc. 2, 157. ¶ 2. *Aron* vir quidam apud Val. Flacc. 6, 536.

ARŌNIA, *æ*, f. ἀρώνια, arbor meſpilus, ein miſpelbaum. Dioſc. 1, 138.

ARPĪNVM, *i*, n. ἀρπῖνον, civitas Italiæ, Ciceronis & Caji Marii patria, de quo poſtremo Val. Max. 6, 9, 14; de utroque Juvenal. 8, 237 & 245.

¶ Arpinus, *a, um*, adject. ut, *Arpinæ chartæ*, i. e. Scripta Tulliana, Martial. 10 epigr. 19. conf. Plin. 3 epiſt. 21.

¶ Arpinas,

¶ Arpinas, *ātis*, qui Arpini natus est; ut, *Cicero Arpinas*, & sicut idem loquitur 3, 2 de Lege Agraria: *Meus paternus avitusque fundus Arpinas.* Idem 1 ad Att. 16 *Arpinates aquæ.* Symmach. 1 epist. 1 *Contra Arpinatem* (i. e. Ciceronem) *qui steterit eloquio.*

Arquatus, arquites, arquus, arquitenens, vide *Arcus.*

Arra, arrabo, Arrectus &c. Arreptus &c. vide *Arrha, Rego, Rapio.*

ARRESTUM, vel potius Arestum; & Arresto, *are*, voces ab Anglis & Gallis profectæ, pro quibus l. 9 ff. de servis export. *manus injectio, manum injicere*, arrest, verkümmerung, verbot legen.

Arretium, vide supra *Aretium.*

ARRHA, vel Arra, *æ*, f. per apocopen ab *Arrhabo*, etsi Isidorus 5, 25 dictam putet a re, pro qua traditur. Est autem pignus vel sponsionis signum, ein pfandschilling, mahlschatz, auf- oder angeld. *Rectius videri arram, & arram veteres sæpe dixisse*, testatur Gellius 17, 2. *Quo tempore ad sponsiones nondum erat arrha velocior* &c. Plin. 33, 1. *Quod sæpe arrhæ nomine pro emptione datur, non eo pertinet, quasi sine arrha conventio nihil proficiat* &c. l. 35 ff. de contrah. empt. *Dare arram*, scil. nuptialem, Pet. Chrysol. serm. 140.

¶ Arrhăbo, vel Arrăbo, *onis*, m. ἀῤῥαβὼν, idem quod Arrha, handgeld, unterpfand. Plaut. Mil. 4, 1, 11 *Hunc arrabonem amoris a me accipe.* Ter. Heaut. 3, 3, 42 *Ea relicta huic arrhaboni est pro illo argento.* Arrha, & pignus quomodo differant, tradit Isidorus 5, 25, Philoxenus in Glossario, & Barth. ad Briton., Aremor. p. 132. ¶ 2. Claudius annalium scriptor *arrhabonem* pro obsidibus posuit. Cujus locum Gellius 17, 2 adducit: simulque admonet, *arrabonis* vocabulum in sordidis verbis haberi cœptum. ¶ 3. Est & urbis nomen *Arrabo* vel *Arrabona*, Ptolemæo *Narabo*, vulgo Rab, a fluvio cognomine, qui prope urbem miscetur Danubio in Hungaria.

¶ Arrālis, *e*, sub arra conveniens, ad arram pertinens, unterpfändlich. Diocletianus l. 3 Cod. de action. emti & venditi, *Ex arrali pacto.*

¶ Arrilator, *ōris*, m. Pompejo Festo is est, qui emturiens data arrha sibi postulat credi. Adde Scaligeri ad Festum observationes p. 23, ubi hanc scripturam laudat præ vulgata *arulator*, vel *arilator.* Invenitur etiam apud Gellium 16, 7 ex Laberio. Vid. omnino Gron. ad Plauti Asin. 1, 3, 51. Nimirum idem est, qui *cocio*, ubi vid.

¶ Inarrho, *are*, in arrham dare, versetzen, verpfänden. Cathol.

¶ Subarro, sive subarrho, *are*, est arrha obligare, arrham sponsalitiam dare, durch einen mahlschatz verbinden. Ambros. Serm. 90 p. 39 ed. Basil. usus est, & frequens vox in Canonibus, ut Salmasius ostendit ad Capitolini Maximinum jun. c. 1. v. gr. Innocentius 3, 14 de despons. impub. *Quidam filiam suam circiter XII annos habentem cuidam nobili desponsavit, qui subarravit eandem consensu mutuo accedente.*

ARRHĔNĬCUM, *i*, n. ἀῤῥενικὸν, i. e. *masculum*, das männliche. Occurrit apud Plinium 28, 15.

¶ Arrhĕnŏgŏnon, *i*, n. ἀῤῥενογόνον, sc. Φύλλον, herba sic dicta ab ἀῤῥενοτοκεῖν sive a masculini sexus conceptu & partu, quem faciat. v. Dioscor. 3, 131. Plinius 26, 15 vocat *Arsenogonon.* Nam utrumque ἄῤῥην & ἄρσην *mas* est.

ARRHĒTOS, *i*, m. ἄῤῥητος, i. e. *arcanus*; æon hæreticorum, Tertull. adv. Valentin. c. 35.

Arria, vide *Arrius.*

ARRIANUS, *i*, m. Ἀῤῥιανὸς, Nicomediensis philosophus, Epicteti discipulus fuit; scripsit de Epicteti dissertationibus, qui extant, libros quatuor. Nam plures scripsisse, ex Gellio 19, 1 potest constare, ubi quintum laudat. Scripsit & alia, præcipue quæ ad Historiam pertinent: de quibus Vossius de Hist. Gr. 2, 11 p. 174; & imprimis Fabric. Bibl. Gr. 4, 8. ¶ 2. *Arrianus* poëta, quem in deliciis habuit Tiberius Cæsar; Rhianum vocat Suetonius c. 70. v. Voss. de Poët. Lat. p. 83. De octo aliis Arrianis v. Fabric. l. c.

Arrideo, Arrigo, Arrilator, Arripio, vide *Rideo, Rego, Arrha, Rapio.*

ARRIUS, *i*, m. gentis Romanæ nomen. conf. supra *Arius.*

¶ Arria, *æ*, f. nobilis Cæcinæ Pæti uxor, quæ viro in periculum capitis conjecto, non modo auctor fuit, ut se subtraheret carnifici, sed exemplo præivit fodiens pectus, extractumque de vulnere pugionem porrigens viro, *Pæte*, inquit, *non dolet:* quod facinus ejus Martialis epigrammate celebravit, quod lib. 1, 14 est. Vide Dion. Cass. lib. 60, præcipue Plinium 3 epist. 16, qui & alia ejus refert. ¶ 2. *Arria* item fœmina fuit erudita, philosophiæ Platonicæ amans, Galeno laudata. Hanc eandem esse, in cujus gratiam Diogenes Laërtius φιλόσοφον ἱστορίαν conscripserit, licet nomen ejus obticeat, Reinesius animadvertit 2 Var. Lect. 12 p. 224; ex eoque jam certe aliquid statuit de tempore, quo Laërtium vixisse, quod non nisi παχυλῶς terminatum hactenus erat, h. e. sub Marco & Lucio Antoninis, horum ævo & Arriam hanc & Galenum vixisse, planum est.

ARRŪGIA, *æ*, f. ab ὀρυγὴ, *fossio*, cuniculus subterraneus, quo extrahitur aurum, ein stollen im bergwerck, gold-grube. Plin. 33, 4 *Cuniculis per magna spatia actis cavantur montes ad lucernarum lumina. Arrugias id genus vocant.* Et interjectis nonnullis: *Aurum arrugia quæsitum non coquitur.* Quid si cognatum sic *arvigæ*, ubi vid.

ARS, *artis*, f. τέχνη, kunst, handwerck. Diomed. 2, p. 414 *Ars est rei cujusdam scientia usu vel traditione, vel ratione percepta, tendens ad usum aliquem vitæ necessarium.* C. Nep. 24, 12, 4 *Optimis artibus eruditus.* Et Sen. epist. 90 *Non dat natura virtutem: ars est bonum fieri.* Terentii interpres Donatus ad And. 1, 1, 4 *artem* ab ἀρετὴ per syncopen ducit. conf. Diomed. l. c. Recte. Sed initio robur tantum & fortitudinem significavit, sicut ipsum *virtutis* vocabulum: quippe quæ a *viribus*, unde & *vir*, sic appellata, ut nos Scaliger docuit Poëtices 1, 22. Postea ad alias etiam virtutes translata est vox: quemadmodum *virtus* quoque non solam fortitudinem designare cœpit. Terentii verba laudato loco hæc sunt: *Quid est, quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? Ars*, i. e. studium sive industria, sed cum prudentia agendi sive efficiendi aliquid conjuncta: quæ alias *solertia* appellatur, geschicklichkeit. Sic idem Comicus mox fidem ac taciturnitatem *artes* vocat. Ubi Muretus & alia aliorum auctorum exempla hujus observationis notavit. Certe Hor. 3 od. 3, 9 *artes* vocat justitiam & constantiam. ¶ 2. Non *virtutes* tantum, sed *vitia* quoque (cum vis humani animi in utrumque valeat æque ac efficax sit) *artium* nomine venire solent, cum fere aliquid additur, ex quo discrimen constare possit: ut illæ, *bonæ, egregiæ, honestæ*; istæ, *malæ, pravæ, indecoræ artes* appellentur. Germani suo kunst, plur. künste eadem ratione utuntur. Tac. Hist. 1, 30, 3 *Nemo unquam imperium flagitio quæsitum bonis artibus exercuit.* Ibid. 4, 1, 6 *In turbas atque discordias pessimo cuique plurima vis; pax & quies bonis artibus indigent.* Idem Ann. 14, 57, 2 *Tigellinus malas artes, quibus solis pollebat, gratiores ratus, si societate scelerum Principem obstringeret.* In quibus vides & *bonas artes* opponi improbitati atque flagitiis; & *malas* ac *scelera* synonyma esse. Sic, *Ars parasitica*, Plaut. Capt. 3, 1, 9. Est ergo vocabulum *artis* unum ex communibus, ancipitibus seu mediis, quorum plura vide apud Gell. 12, 9. Cæterum Aristoteles artem ita definit ad Nicomach. 6, 4 ἡ μὲν οὖν τέχνη ἕξις ἐστὶ μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητικὴ περὶ τὰ ἐνδεχόμενα, ὧν ἡ αἰτία ἐν τῷ ποιοῦντι. *Est ergo ars cum vera ratione efficiendi habitus in contingentibus, quorum caussa in efficiente est.* Auct. ad Herenn. 1, 2 *Artem præceptionem* dicit, *quæ dat certam viam rationemque faciendi.* Similes definitiones habet Quint. 2, 17 extr. ¶ 3. Sic alii quoque *Artes* pro ipsis libellis, quibus breviter, citra omnem orationis ornatum, præcepta artium vel alicujus disciplinæ traduntur, dixerunt. Quintil. 2, 15 *Hæc opinor, originem ab Isocrate (si tamen revera* ARS, *quæ circumfertur, ejus est) duxit.* Ita τέχνη & τεχνικοὶ apud Græcos dicuntur. Ita & libri grammaticæ Cledonii, Augustini, Consentii &c. ARTES inscribuntur. Sic Cicero *Artes oratorias* dixit Topicis c. 8. Sic Ovidius *artis amatoriæ* tres libros scripsit. Quin & Horat. od. 4, 8, 5 pro rebus aliis artificiose effictis: *Divite me scilicet artium, quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas.* ¶ 4. Sunt autem aliæ artes ad necessitatem vitæ, aliæ ad suavitatem sive jucunditatem inventæ, quod Isocrates in Panegyrico monet. Cic. Nat. D. 2, 59 *partim ad usum vitæ, partim ad oblectationem necessarias* interpretatur. Et aliæ quidem *ingenuæ* ac *liberales*: aliæ *sordidæ*; Græci λογικὰς & βαναύσους appellant: de quibus Cic. Off. 1, 42. Galenus Protreptico ad artes: Εἰσὶ μὲν γὰρ τῶν τεχνῶν λογικαί τ' εἰσὶ καὶ σεμναὶ, τινὲς δὲ εὐκαταφρόνητοι, καὶ διὰ τῶν τοῦ σώματος πόνων, ἃς δὴ βαναύσους ὀνομάζουσιν &c. *Nonnullæ ex artibus ratione utuntur, & sunt honestæ: aliæ vero contemtæ & abjectæ, quæ corporis laboribus perficiuntur, quas sedentarias appellant.* Vide & Aristotelem Polit. 4, 4. Aliud discrimen idem Galenus, & ante eum Plato prodidit; cum alias per se finem suum consequi, (ut sunt *fabrica, sutrina* & aliæ tales) alias non semper fine suo compotiri (ut sunt *oratoria, medicina, navigatoria*) diceret: quas στοχαστικὰς, quod conjectura, non certa ratione niterentur, appellavit. De quibus tamen Scaliger aliter censet, quem Poëtices 1, 1 licebit videre. ¶ 5 Aristophanis versus est: ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. Quem Cicero Tusc. 1, 18 proverbialem fuisse significat ita interpretans: *Quam quisque novit artem, in hac se exerceat.* Crœsus apud Xenophontem: *Artes sunt fontes bonorum*, τέχναι πηγαὶ τῶν καλῶν. Hinc sunt: *Adipisci aliquid studio & artibus*, Cic. ad Q. fratr. 1, 1. *Artibus & virtutibus instructus & ornatus*, Id. de Fin. 2, 34. *Exercere artem*, Horat. 1 epist. 14 extr. *factitare*, Cic. in Orat. c. 43, *proferre*, Plin. 2 ep. 11; *tradere*, id est docere, Id. de Orat. 2, 38. *Artes magicæ*, zauberey, Virg. Æn. 4, 493. *Artes ludicræ*, Colum. Præf. lib. 1. *Artes civiles*, Vellej. 2, 47, 2, quæ ibi opponuntur bellicis operibus, staats-klugheit. Liv. 9, 17 *Disciplina militaris in artis perpetuis præceptis ordinatæ modum venit*, man hat eine ordentliche kriegs-wissenschaft. ¶ 6. *Ars, artes*, de astu, consilio, item dolis, fraudibus sæpe dicuntur: tücke, list, räncke, behende griffe. Liv. 3, 53 *Ars hæc erat*, (i. e. sapiens cogitatum decemvirorum) Appius *ne seipsum creare posset.* Ter. Heaut. 2, 3, 125 *Hac arte tractabant virum*, id est astu, dolo, fictis blanditiis. Tac. Hist. 4, 86, 1 *Intelligebantur artes; sed pars obsequii erat, ne deprehenderentur.* Id. Agric. c. 27, 3 *Britanni non virtutem, sed occasionem & artem ducis rati, nihil ex arrogantia remittere.* Ita enim legendum est: quod & Freinshemius existimavit. Sensus est: Britannos, quod victi hactenus essent, non ad virtutem seu fortitudinem Romanorum: sed ad opportunitatem temporis & ducis astutiam referendum putasse. Veget. 3 Præf. *Xanthippus Attilium Regulum Romanumque exercitum sæpe victorem, cum Carthaginensibus non virtute, sed arte ferret auxilium, prostratis exercitibus cepit & domuit.* Et *Ars nova*, id est, consilium novum, seu singulare quoddam ad rem gerendam εὕρημα, Nep. 1, 5, 3. ¶ 7. Casus obliquos *artis* & *arcis* confundunt sæpe librarii. v. Drakenb. ad Sil. 13, 770. item *artem* & *partem.* v. Walkerus ad Cic. L. 2 de Nat. Deor. c. 30 & Liv. Interp. ad L. 2 c. 47.

¶ Artĭcŭla, *æ*, f. parva ars. Cathol.

¶ Artitus, *a, um*, *bonis artibus instructus*, uti Festus explicat, kunst-erfahren. Gloss. lat. gr. *Artitus*, πάντεχνος, δαίδαλος. Videtur eo usus Plautus Asin. 3, 2, 19 *ubi sæpe causas dixeris, pendens adversus octo artitos, audaces viros.* Sic quidem ibi Turneb. 24, 25. Sed vide Vossii Etymol. p. 46, & aliam notionem in *Arceo.*

¶ Artista, *æ*, m. pro artifice sive artium liberalium doctore, barbarum est. v. Voss. de Vit. L. L. 3, 1 p. 374 & Borrich. Cogit. p. 25.

¶ Artĭfex, *ĭcis*, m. τεχνίτης, qui artem aliquam exercet, qui arte quidpiam facit, ein meister, künstler. Secundum Festum *Artifices* dicti, quod scientiam suam per artus exerceant, sive quod apte opera inter se artent; qua ex caussa etiam *artes* appellatas censet. Cic. 1 fam. 7 *Egregius artifex præclaris operibus suis lætatur.* Id. in Orat. c. 48 *Consuetudo artifex suavitatis*, gewohnheit macht, daß man etwas gerne thut. Plin. 1 epist. 10 *Ut de pictore, sculptore, fictore nisi artifex judicare; ita nisi sapiens non potest perspicere sapientem.* Sen. epist. 9 *Artifex faciendarum amicitiarum.* Ibidem *Artifex* pro pictore ponitur. *Morbi artificem* pro medico Propertius 2, 1, 58 dixit. Sic, *Artifex saltationis*, ein tantzmeister, Suet. Tit. c. 7; *voluptatis*, Cic. Fin. 2, 35: *negotii*, Sallust. B. Jug. c. 35. ¶ 2. In illo Senecæ Agamem. v. 983 *sceleris infandi artifex*, *Artifex*, Auctor est. Cicero ipsum Deum, *artificem mundi*, i. e. auctorem appellavit, de Universo c. 2. ¶ 3. Virgilius Æn. 2, 125 *Artificem* absolute pro homine vafro, mendaciorum dolorumque architecto dixit: quemadmodum & nos ejusmodi homines, tausend-künstler, appellare solemus. Et notabamus supra *Artem* pro dolo

etiam atque fallacia poni n. 6. Cic. Verr. 5, 71 *Artifex ad judicium corrumpendum.* ¶ 4. Invenitur & παζητικῶς pro eo positum, quod arte elaboratum & factum est, geſchickt, artig. Quemadmodum: Perſius Sat. 5, 40 *Artificem vultum:* Macrob. 1 Sat. 13 *artificem nudum:* Quintil. 9, 4 *artifices motus* dixerunt. Plin. 16, 29 *Sed ea tanta tamque artifices argutiæ a 15 diebus paullatim deſinunt.* Cic. N. D. 2, 22 *Natura artifex.* Et de equo arte inſtituto Ovid. Art. am. 3, 555 *Sed neque vectus equum, qui super ſenſit habenas, Comparibus frenis, artificemque regat,* ein ſchul-pferd. Sic Propert. 23, 8 *Quatuor artifices, vivida ſigna, boves.* Plin. H. N. 3, 41 *Artifex dimicatio*; 12, 25 *Artifex temperamentum.*

¶ Artifícium, *i*, n. artis exercitium, vel opus arte perfectum, ein kunſtſtück, meiſterſtück. Cic. Verr. 4, 33 *Simulacrum ſingulari opera artificioque perfectum.* Ibid. c. 59 *Hæc opera, atque artificia, ſigna, tabulæ pictæ nimiopere delectant.* Cæſ. B. G. 7, 29 *Vincere artificio quodam & ſcientia oppugnationis.* ¶ 2. Calliditas, liſt, ſtreich. Cic. 9 fam. 16 *Non jam ſatis eſt conſilio pugnare: artificium quoddam excogitandum eſt.* Id. pro Planco c. 9 *Artificio ſimulationis eruditus.* ¶ 3. Fraus, betrug. Cæſ. in Cic. ad Att. 9, 8 *Quorum artificiis effectum eſt, ut reſpublica in hunc ſtatum perveniret.*

¶ Artificina, *æ*, f. idem ac officina, die werckſtat. Gloſſ. Iſid. *Artificina, in qua artes exercentur.*

¶ Artificiósus, *a, um*, künſtlich; ut, *Artificioſum opus divinumque*, Cic. de Nat. D. 2, 55. Ibid. c. 22 *Ignis artificioſus*, ein kunſt-feuer. Aut. ad Herenn. 4, 4 *Si artificioſum eſt intelligere, quæ ſint ex arte ſcripta, multo eſt artificioſius*, &c. Cic. de Invent. 1, 35 *Rhetores, qui elegantiſſimi atque artificioſiſſimi putati ſint.*

¶ Artificióſe, adverb. idem; ut, *Artificioſe digeſta*, Cic. de Orat. 1, 41. conf. Id. Fin. 3, 9. *Artificioſius aliquid efficere*, Idem Nat. D. 2, 22. Et Aut. ad Herenn. l. c. *Artificioſiſſime te feciſſe putes.*

¶ Artificiális, *e*, arte factum, ſeu ad artem pertinens, ἔντεχνος, künſtlich; ut, *Probationes artificiales*, Quintil. 5, 1.

¶ Artificiáliter, adv. nach der kunſt; ut, *Se artificialiter gerere*, Quintil. 2, 17.

¶ Inartificiális, *e*, ἄτεχνος, nicht nach kunſt; ut, *Probationes inartificiales*, Quintil. 5, 1. conf. c. 5 & 7 extr.

¶ Inartificiáliter, adv. idem, ut, *Inartificialiter ſe gerere*, Quintil. 2, 17.

¶ Iners, *tis*, qui nullam artem aut novit, aut exercet: hoc eſt, indoctus & imperitus; vel ignavus & vacuus, ungeſchickt, ungelehrt. item träg, faul, müſſig. Cic. Fin. 2, 34 *Artibus qui carebant*, INERTES *a majoribus appellabantur.* Feſtus INERS *ignavus, vel ſine arte.* Ita Horat. ad Piſones v. 445 *verſus inertes* rudes & impoliti. Ter. Andr. 3, 5, 2 *Inertem & nullius conſilii* conjungit: *Inertem*, qui ſine arte, hoc eſt, prudentia ſive ſolertia eſt; nullarum vecordem & inconſultum voluit. Id. Heaut. 5, 4, 10 *Gerro, iners, fraus, beluo:* Vbi INERS, vel improbum & frugis nullius (*iners* quippe qui arte ſeu virtute caret) vel ἀδρανῆ, id eſt, ignavum, focordem, segnem notat. A tali *nihil ſperes boni reip. quia non vult, nihil mutuas mali, quia non audet*, uti de Piſone Cos. ſentit Cic. ad Att. 1, 13; de quo etiam epiſt. 14 *Vno vitio minus vitioſus, quod iners, quod ſomniculoſus, quod imperitus, quod ἀπρακτότατος.* Id. de Senect. c. 11 *Iners, ignava, ſomnicoloſa ſenectus.* Virg. Æn. 9, 55 *Corda inertia.* ¶ 2. Quietus, ruhig, gemächlich. Tibullus 1, 1 pr. canit: *Me mea paupertas vitæ traducat inerti:* Vbi *iners* vita non ἀδρανὴς, hoc eſt, ignava ac deſes; ſed ἄπρακτος eſt, quæ caret negotiis ittiusmodi, quibus occupari ſolent, qui ad divitias atque potentiam aſpirant: nihil contra animam & aliena ſponte agit aut facit. Qualis eorum eſt, qui in receſſu aut privato Lare ibi vivunt ſine inunere & cura. Quod Plinius *nihil agere, nihil eſſe* alibi in epiſt. & vocat & oprat. Nemoe *vitam inertem* Poëta militiæ oj ponit. Sic *Somnus iners*, Claud. Hon. Com. 3, 41. ¶ 3 Inutilis, untauglich, unnütz; ut, *Glebæ inertes*, Virg. Ge. 1, 94. *Iners in Venerem*, Colum. 6, 27; *ad repagnandum*, Plin. 9, 6. Comp. *Inertior* dixit Cic. 2 Verr. extr. Ovid. Triſt. 4, 8, 32 &, *Inertiſſimus* Cic. Fin. 1, 2; Hirt. B. Afr. c. 57.

¶ Inertia, *æ*, f. fegnities, träghеit, unfleiß, faulheit. Cic. Catil. 1, 2 *Miſeram inertiæ condemno.* Id. pro Roſc. Com. § *Inertia laboris.* Ovid. Pont. 3, 4, 57 *Nec fecit inertia ſervum.* ¶ 2. Imperitia, ruditas, ungeſchicklichkeit. Cic. Partit. c. 10 *Quemadmodum aſſecti ſint, artibus, inertiis*, &c. Idem fam. 12, 20 *Ignavia etiam inertiam affert.*

¶ Inertículus, *a, um*, dimin. untauglich. Plin. 14, 2 illam vitem videtur *inerticulam* vocaſſe, cujus vino quis non inebriatur. conf. Colum. 3, 2.

¶ Quinquertium, *i*, n. quaſi quinque artium luſus ſive exercitium. Et Quinquertius, *i*, m. quem, ut Feſtus & Paullus reſtantur, *Græci πένταθλον vocabant, quo die quinque genera artium ludo exercebantur*, conf. *Pentathlum* in *Athlos*. Hinc

¶ Quinquertio, *ōnis*, m. πένταθλος, quinque certaminibus clarus victor, nimirum lucta, pugilatu, curſu, ſaltu & diſco. Apud Feſtum Livius Andronicus athletas ſic nominat: *Quinquertiones præco in medium vocat.* v. Scalig. de Re Poët. 1, 22, & Voſſ. de 4 Art. popul. c. 3 § 36 & 78. Sic apud Voſſ. de Philol c. 1 § 3 ex Laërtio Democritus Abderita πένταθλος ſ. *quinquertio* eſt nuncupatus, quia quinque diſciplinas calluit, der 5 künſte gelernet.

¶ Sólers, *tis*, ingenioſus, ſagax, induſtrius, prudens, witzig, ſcharffſinnig, behend, thätig, voller künſte. Ter. Eun. 3, 2, 25 *Solertem dabo*: Vbi Donatus: *Solers*, inquit, *quaſi totus ex arte conſiſtens:* ut ὅλος; ἀφετή, *quod Latinis verbis, quaſi ſolas in arte ſit.* (Sed cum & *totus* vel *ſolus* Oſce ſit *ſollus*, alii *ſollers* ſcribunt). *Huic* INERS *contrarium.* Vet. Gloſſ. *Solers, συνετὸς πρόσοχος. Ingenium ſolers*, Ovid. Faſt. 3, 840 ein guter kopf. *Manus ſolers*, eine geſchickte hand. Tibull. 1, 8, 29. Et, *Animo ſolerti rem novam excogitare*, Liv. 7, 14. *Provida ſolersque nutrix*, Cic. Nat. D. 1, 51. Sic, *Solertia ducum facta*, de ſtrategematis dixit Frontinus Præf. Nepos 18, 5, 4 vocat *Callida inventa.* Sil. 6, 126 *Cunctandi ſolers Fabius.* Comp. Cic. pro Q. Roſc. c. 11 *Quo quisque eſt ſolertior & ingenioſior, hoc docet iracundius & laborioſius.* Superl. *Sylla ſolertiſſimus omnium factus eſt*, Salluſt. Iug. c. 96. conf. Cat. R. R. c. 8. Et Lactant. 2, 8 ſub init. *Deus ad excogitandum prudentiſſimus, ad faciendum ſolertiſſimus.*

¶ Sólertia, *æ*, f. induſtria, ingenii celeritas, acumen, & dexteritas ad rem aliquam agendam, witz, behendigkeit, geſchicklichkeit. Quam Græci ἀγχίνοιαν dicunt, eam *Solertiam* Latinis dici Cataub. putat ad Theophraſtum p. 266. Accipitur in bonam & malam partem: in bonam Cic. de Sen. c. 17 *Dixit mirari ſe non modo diligentiam, ſed etiam ſolertiam ejus.* Et Claud. de Rapt. Proſerp. 3, 30 *Rerumque remotas Ingenioſa vias paullatim explorat egeſtas, Vtque artes pariat ſolertia, nutriat uſus.* In malam Cic. Off. 1, 10 *Decipere hoc quidem eſt, non judicare. Quocirca in omni re fugienda eſt talis ſolertia*, i. e. calliditas, aſtutia. Illa enim ingenii vis in utramque partem valet. Itaque & alibi cum calliditate conjunxit. v. Brouckh. ad Tibull. 1, 4, 3. Plur. Vitruv. præf. lib. 7 *Omnibus ſcriptoribus infinitas ago gratias, quod egregiis ingeniorum ſolertiis ex ævo collatis, abundantes aliis alio genere copias præparaverunt:* SOLERTIIS, i. e. inventis. Vet. Gloſſ. *Solertia*, Σπεδὴ, ἐντρέχεια.

¶ Solerter, adverb. künſtlich, klüglich. Cic. de Leg. 1, 9 *Ratio naturam imitata res ad vitam neceſſarias ſolerter conſecuta eſt.* Curt. 8, 6, 9 *Solerter legerunt, quos in ſocietatem ſceleris adſciſcerent.* Rurſus Cic. Nat. D. 2, 35 *Cum multis partibus ſint illa perfecta, quam hæc ſimulata ſolertius.* Et Verr. 4, 44 *Solertiſſime perſpicere.* Tac. Ann. 5, 10, 5 *Solertius interrogatus.* Apul. Apol. pr. *Cum tu ſolertiſſime animadvertiſſes.*

ARSÁCES, *is*, m. qui primus Parthorum imperium condidit, & Perſis ſucceſſit, fuit incertæ originis, ſed virtutis expertæ; ſolitus primo ex latrociniis vivere. Memoriæ mortui hunc tribuerunt honorem Parthi, ut omnes exinde reges ſuos *Arſacis* nomine appellarent. v. Strabo lib. 15 itemque Juſtinus 41, 5, quem & c. 4 vide. Add Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 8 p. 459. ¶ 2. Alius *Arſaces* Pharnacis Ponti & Armeniæ regis filius Straboni memoratur lib. 12.

¶ Arsácides, *æ*, m. plur. Arſacidæ, Arſacis, Parthorum regis, poſteri ſeu ſucceſſores: unde *Arſacidarum ſolium*, Tac. Hiſt. 1, 40, 3 pro regno Parthorum, Servius ad Æn. 6, 760 *Albani omnes reges dicti* SYLVII *ſunt ab hujus* (Sylvii nimirum, Æneæ filii) *nomine: ſicut hodieque Romani Imperatores* AVGVSTI *vocantur; Ægyptii* PTOLEMÆI: *Perſæ*, ARSACIDÆ: *Latini* MVRRANI, &c. Solet enim plerumque fieri, ut primi regis nomen, reliqui poſſideant, ut idem Grammaticus ad Æn. 12, 529 obſervat. Notandum autem hic *Perſas* Servium, pro *Parthis* dixiſſe, vel ſolenni quodam auctorum more, confundentium populorum nomina; vel quia retinuit imperii nomen, quod invaſerant Parthi, ante quos Perſæ regnaverant. Ita Horatius cum 3 od. 5 v. 4 Auguſtum *graves Perſas*, ut ipſe appellat, adjeciſſe imperio ſcribit, de Parthis intelligendus eſt. Nec aliter *Perſarum* capiendum vocabulum in Aur. Victore eſt, cum de Auguſto prodit: *Huic Perſæ obſides obtulerunt, creandique regis arbitrium permiſerunt.* ¶ 2. Gloſſarum veterum auctor *Arſacidarum* vocabulum de univerſa Parthorum gente interpretatus in illo legitur: *Arſacide*, πάρθοι. ¶ 3. *Arſacidæ* etiam a quibusdam appellati *Aſſiſſini*, de quibus infra.

¶ Arsácius, *a, um*, adject. Martialis 9 ep. 35 *Scis quid in Arſacia Pacorus deliberat aula.* Claud. Conſ. Hon. 4, 215 *Barbarus Arſacio conjungeret ore tiaras.*

ARSAMES, *is*, m. ſub Dario ultimo Satrapa Ciliciæ, quem deinde ab Alexandro Cariæ præfectum colligunt ex Curtii 3, 12 & 8, 19.

ARSANIA, *æ*, f. Armeniæ fluvius, cujus meminit Plin. 5, 24. Plut. in Lucullo, & Tac. Ann. 15, 15, 1. ¶ 2. *Arſaniæ*, oppidi meminit etiam Plin. 6, 27.

ARSELLA, *æ*, f. ἄρσελλα, herba Latinis *Argemonia*, Apul. de Herb. c. 31.

ARSĔNĪCUM, *i*, n. Ἀρσενικὸν. idem quod auripigmentum, vulgo operment, eſtque duplex, *luteum* vel *citrinum*, gelbgelb operment, & *rubrum*, roth operment, rother ſchwefel, Hadrian. vid. Vitruv. 7, 7. Celſ. 5, 5. Plin. 30, 13 & 34, 18. ¶ 2. *Arſenicum* vulgo vocant, ratten-pulver, mäuſe-gifft. ¶ 3. *Arſenicum* ratione originis idem eſt ac *Arrhenicum*, de quo ſupra. Hinc

¶ Arsenógonon, *i*, n. ἀρσενογόνον, herba, *hujus potu mares generari perhibentur*, Plin. 26, 15.

ARSES, i. e. mandragora mas, alraun. Plin. 25, 13. ¶ 2. *Arſes*, Perſarum rex penultimus, Ochi filius, tertio anno a Bagoa eunucho oppreſſus. Diod. Sicul. 17, 5.

Arſeverſe, arſibilis, vide in *Arrideo.*

ARSINEVM, *i*, n. *ornamentum capitis muliebris*, Feſt

ARSINŎE, *es*, f. Ἀρσινόη, aliquot reginarum nomen, præſertim ex Ægyptia gente. Ex his famoſiſſima Ptolemæi Lagidæ filia, uxor Lyſimachi Thraciæ regis & Macedoniæ. v. Juſtin. lib. 17 & 24. ¶ 2. Alia regina Cyrenarum, ap. eumdem 26, 3. ¶ 3. Alia etiam ſoror Cleopatræ, a Iul. Cæſare in triumpho ducta, de qua Dio Caſſius lib. 42 & 43, & Lucan. 10, 519 ſeqq. ¶ 4. *Arſinoë* etiam urbium nomen in Cyrenaica, Ægypto, Cilicia, Cypro, quæ in reginarum gratiam ita appellatæ fuerunt. Adi Geographos.

ARSIS, *is*, f. ἄρσις, grammaticis vocatur elevatio ſyllabæ, unde incipit carminis pes, ut *Theſis*, θέσις *depoſitio*, f. *remiſſio*, qua finitur, ut, *Arma virumque canó.* Diomedes lib. 3. Mar. Victorin. 1 Artis Grammat. p. 2482, & Mart. Capella lib. 9 p. 328.

ART, ſyllaba ab initio nominum Perſicorum ſæpe obvia, quam Seldenus de Dis Syris 1, 6 p. 185 derivat ab ארת *prævalidus.* Forte ex eadem origine eſt Græcum ἀρχὴ, & German. erſt.

ARTĂBA, *æ*, f. ἀρτάβη, *genus menſuræ capientis Atticum medimnum & chœnices tres*, Fannius.

ARTĂBĀNUS, *i*, m. Ἀρταβανὸς, expræfectis Xerxis, de quo Diod. Siculus, Juſtinus, alii. Ariſtoteli Polit. 5, 10 *Artapanes*; Cteſiæ in Perſicis *Artipanus* appellatus. ¶ 2. *Artabanus* etiam nomen eſt quatuor regum Parthicorum, quorum in Romana hiſtoria mentio eſt, & *primi* quidem ap. Juſtin. 42, 2; *ſecundi* ap. Tacitum ſæpe, ut An. 1, 3: & 6, 31 & 36: *tertii* apud eumdem Hiſt. 1, 2; *quartus*, in quo deſiit Parthorum regnum, notabilior, a Perſa Artaxerxe vel Ardſchir interfectus. Vid. Herodian. 6, 2.

ARTABASDES, *æ*, m. qui & *Artavasdes*, *Artuasdes*, *Artabazes*, filius Tigranis, Armeniæ rex, ſtylo clarus & ſceptro. Scripſit enim tragœdias & orationes, quas una cum cæde ejus vide ap. Appian. in Parth.; Strab. lib. 11; Plutarch. in Craſſo & Ant.; Val. Max. 9, 11 ext. 3, cui *Saviaſter* vocatur. Mithridatis filium facit Robertus Steph. in Elucid. Sed eum, credo, decepit locus Strabonis obiter inſpectus, ubi paullo ante Tigranem, cujus filius Artabasdes, memoratur & Mithridates.

ARTABAZUS, *i*, m unus ex ducibus Xerxis ap. Herod. lib. 9; Nep. 4, 2, 5. ¶ 2. Alius prætor Artaxerxis ap. Diodor. lib. 15. ¶ 3. Alius amicus Darii, qui poſt ejus interitum cum 9 filiis Alexandro ſe tradidit. v. Curt. 5, 9 & 6, 5 &c.

ARTĂCA, *æ*, ſeu Artace, *es*, f. mons inſulæ Cyzicenorum, arboribus conſitus. Strabo lib. 12 p. 396. ¶ 2. *Artace* Bithyniæ caſtellum apud Ptolem.

ARTĂGIA, *æ*, fons apud Læſtrygonas, de quo Tibullus ad Meſſalam 4, 60

Nobilis Artaciæ gelidos quos irrigat unda.

Artatus, Artavasdes, vide *Arceo*, *Artabasdes*.

ARTAXĂTA, *orum*, n. pl. Vrbs Armeniæ ad Araxem, & caput gentis. Condita a rege *Artaxa*, (unde & nomen acceipit) auctore Hannibale Pœno, qui & operi præfuit. Strabo lib. 6, & Plutarch. in vita Luculli. Iuvenal. 2, 170 *Sic prætextatos referunt Artaxata mores.* Ab urbe iſta Zenoni, Polemonis regis Pontici filio, cum ſibi feciſſent regem, Armenii impoſuerunt nomen, *Artaxiam* conſalutantes, ut Tacitus Auctor eſt Annal. 2, 57.

ARTAXERXES, *is*, m. Ἀρταξέρξης, quo nomine duo reges in primo Perſarum imperio celebrantur. v. Nepos 21, 1. Prior *Longimani* cognomine, Xerxis fil. alter *Mnemon* appellatus, Darii filius. Hic cujusmodi fuerit ingenio, matris ſuæ, cui Paryſatis fuit nomen, oratio indicat, quam Plutarchus ſcribit, allocutûros ipſum juſſiſſe byſſinis ac mollibus uti verbis, βυσσίνοις χτενισμάσιν Plutarch. in Apophthegm. Imperat. Qui & hoc de Artaxerxe retulit in lib. de valetudine tuenda, quod, cum in fuga, rebus omnibus ubi bello infelici ereptis, ficubus ficcis & pane hordeaceo veſci coactus fuiſſet, exclamarit, οἵας ἡδονὰς ἄπιμεν ἡμῖν: *Qualis fui voluptatis inexpertus.* De aqua a pauperе illi oblata v. Plut. præf. Apophth. reg. ¶ 2. Tertius *Artaxerxes*, Perſarum rex, Græcis Latinisque hiſtoricis eſt, quem *Ardſchir* Arabes in Tarich vocant, qui Parthos imperio dejecit, de quo paullo ante in *Artabanus*.

ARTĔMĒDION, *i*, n. dictamnus, poley, Apul. de Herb. c. 62.

ARTĔMĬDŌRVS, *i*, m. Ἀρτεμίδωρος, Gnidius, Romæ vero linguæ Græcæ profeſſor, & Bruto familiaris. Libellum de conjuratione obtulit Cæſari extremo die in ſenatum ingredienti, monens, ut, quantum poſſet, ſtatim legeret, quod ille vero minime fecit. ¶ 2. Alius *Artemidorus* Hadriani & Antonini Pii temporibus fuit, cujus *Oneiroeritica* hodieque habemus, a Nic. Rigaltio edita & notis illuſtrata, de ejus laude v. Plin. 3 epiſt. 11; & Fabric. Bibl. Gr. 4, 13, 6; & de pluribus ibid. § 9. ¶ 3. *Artemidorus* pugil apud Pauſan. Eliac. 2. de quo Iac. Nic. Loemis 5 Epiphyll. 10 interpretatur illud Martialis 6 epigr. 7

Cum ſis tam pauper, quam nec miſerabilis Irus;
Tam juvenis, quam nec Parthenopæus eras;
Tam fortis, quam nec cum vinceret Artemidorus:
Quid te Cappadocum ſex onus eſſe juvat?

ARTĔMIS, *idis*, f. Ἄρτεμις, Græcis eadem, quæ Luna, Lucina, Diana, Illithyia, Strabo lib. 14 etymon facit, quia *ἀρτεμέας* reddat, i. e. *ſanos & integros partus*. Macrobius vero vult, lunam ſic nuncupari, quaſi *ἀερτόρμον*, *quod aërem ſecet*. v. Saturn. 1, 15 & 7, 16. Macer de Herb. 3, 1 eandem inveniſſe ait opem herbæ artemiſiæ.

¶ Artĕmiſia, *æ*, f. *ἀρτεμισία*, benfuß, St. Johannisgürtel. Herbarum matrem vocat Macer l. c. vel quia fœminarum ac matrum malis medetur, vel quia ipſa *Artemis* Dea iisdem auxiliari creditur. Hæc etiam herba dæmonia fugat, & incantationibus medetur. v. Apul. de Herb. c. 10; Dioſc. 3, 118 & 119; Plin. 25, 9; Barth. ad Script. Venat. p. 138. ¶ 2. *Artemiſia* eſt maximum apud Cyrenæos feſtum Dianæ ſacrum. v. Athen. lib. 12 & Pollux 1, 32. ¶ 3. *Artemiſia* regina Halicarnaſſi, audacia & fortitudine ex bello Xerxis contra Græcos celebris. ¶ 4. Alia eſt Mauſoli uxor, cui ſepulcrum illud, inter miracula mundi connumeratum, conſtituit, de quo Gellius 10, 18 & Plinius. Vide *Mauſoleum*. Aliam eſſe, quæ Xerxem adjuvit, Mauſoli uxorem aliam, docet Baeſius Diction. h. v.

¶ Artemiſium, *i*, n. promontorium Eubœæ, C. Nep. 2, 3, 2.

ARTĔMON, *ŏnis*, m. *ἀρτέμων*, *ονος*, velum addititium, navis dirigendæ cauſſa, ein beyſegel; *velum majus* aliis, das groſſe ſegel im ſchiffe, *Acatium*, Luth. vertit den ſegelbaum. Act. 27, 40 ab *ἀρτάω ſuſpendo*. Lege 242 Dig de Verb. Signif. *Malum navis eſſe partim: artemonem autem non eſſe, Labeo ait.* conf. Iſidor. 19, 3. ¶ 2. *Artemon* apud Vitruv. 10, 5 trochleæ genus tractorium eſt, quo funе ductorio per orbiculos trajecto, & acto in gyrum, facili ductu imporrantur onera vel exportantur, ter globen am aufzug, die winde. v. Alex. ab Alex. 1, 25. Sed

¶ Artemon, *ŏnis*, Ἀρτέμων, *ωνος*, nomen mechanici cujusdam, qui, quod claudus eſſet, lectica uteretur, inde dictus *Peripboretus*, Περιφόρητος: Plut. in Pericl. f. 167; Plin. 34, 8. ¶ 2. *Artemon* alius, qui Ariſtotelis epiſtolas collegit: Demetr. Phaler. *περὶ ἑρμ.* ¶ 3. *Artemon* quidam e plebe Antiocho regi Syriæ in tantum ſimilis, ut Laodice conjux regia necato jam Antiocho mimum per eum commendationis, regnique ſucceſſionis peregerit. Plin. 7, 12.

ARTĔNA, *æ*, f. urbs una Volſcorum, altera Vejentium; hæc a regibus Romanis, a tribunis illa delera. v. Liv. 4, 61.

ARTEPHIVS, *i*, m. ſcriptor Arabs, quem ſuis annumerant Chymici, vivaciſſimus omnium, ſi ipſi credimus, aſſerenti ſe mille & viginti quinque annis vixiſſe. Adi Ioh. Franc. Pic. 2 de rer. præn. 5, & 3, 4. Kircher. Oedip. Tom. 2 part. att. claſſ. 10 c. 6 f. 417.

ARTĒRIA, *æ*, f. *ἀρτηρία*, ſubſt. ſpiritus ſemita, vel conceptaculum, die luft-röhre, quo ſenſu dictam putant *ἀπὸ τῆ τὸν ἀέρα τηρεῖν*, a ſervando aëre. *Semita ſpiritus* Plinii eſt 11, 37 extr. Hac ſignificatione fere adjicitur *τραχεῖα*, ſive *aſpera*; unde recentioribus nonnunquam abſolute *Trachea* vocatur. Cic. de Nat. 2, 54; & Plin. l. c. Gell. 17, 11. Lactantius de opificio Dei c. 11 ſatis eleganter arteriam aſperam *fiſtulam ſpiritalem* appellat, itemque *gurgulionem*, de quo ſuo loco. Plurali numero *arteriæ* & ipſam arteriam aſperam, & ſparſos illius per pulmones ramos, ſignificant. Sæpe illarum mentio fit, ubi de voce ſermo eſt. v. g. Auct. ad Herenn. 3, 12 *Læduntur arteriæ, ſi ante, quam leni voce permulſæ ſunt, acri clamore compleantur* &c. Suet. Ner. c. 25 *Neque quidquam ſerio jocove egit, niſi adſtante Phonaſco, qui moneret, parceret arteriis.* Eadem fere ratione *latus* & *latera* nominant. ¶ 2. *Arteriæ* etiam ſunt vaſa illa ſanguifera, & canales in corpore animalium, qui ſanguinem a corde expulſum ad corporis partes omnes micante quodam motu deferunt, & minimis venarum orificiis, *ἀναστομώσεις* vocant anatomici, infundunt, die pulsadern. Veteres, nondum cognito ſcilicet ſanguinis perpetuo in orbem fluxu, quem *circulationem* dicimus, varie hic errarunt. Quod facile apparebit illi, qui, ut nihil de Lactantio dicam, rudi in phyſicis viro, Senecam legerit nat. quæſt. 3, 15: Plin. 11, 36; it. Gell. 18, 10. Cujus verba in *vena* producemus. Vbi etiam illud obſervabimus, promiſcue hæc vocabula ſæpe adhiberi. v. Marſil. Cognatus obſerv. 1, 16. Sed ipſe quoque Cicero de N. D. 2, 55 parum vidit hac in re, ubi *pars animæ*, ait, *concipitur cordis parte quadam, quam ventriculam cordis appellant: cui ſimilis alter adjunctus eſt, in quam ſanguis a jecore per venam cavam influit. Eoque modo ex his partibus & ſanguis per venas in omne corpus diffunditur, & ſpiritus per arterias* &c. vid. Geſn. Chreſtom. Cic. p. 464. ¶ 3. Lucretius 4, 530 neutro plur. uſus *aſperiora arteria* vocavit: Quemadmodum Latini *aulæum* etiam dixerunt, quod Græci *αὐλαῖον* vocant. citat Gell. 10, 25.

¶ Arteriace, *es*, f. *ἀρτηριακή*, remedium arteriæ, artzney zur lufft-röhre. Celſus 5, 25, 17; Plin. 20, 19 & 23, 7.

¶ Arteriacus, *i*, m. *ἀρτηριακός*, cui fauces rheumatizant, der einen fluß im halſe hat. Cathol. Sed adjective *arteriaca medicamina* dixit Cæl. Aurel. Tard. 2, 6.

¶ Arteriotomia, *æ*, f. *ἀρτηριοτομία*, i. e. *arteriæ ſectio*, die ſchlagung der pulsader. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1.

ARTHRĪTIS, *idis*, f. *ἀρθρῖτις*, morbus articularis, tumor ſcilicet articuli cum dolore, die gicht, das zipperle. *Dolor articulorum* Ciceroni 1 Att. 5. *Morbus nervis ceſſans*, Horatio 1 epiſt. 15, 6. Vitruvio 1, 6 *Arthritis* inter *vitia, quæ difficulter curantur.* conf. Scrib. Larg. 101.

¶ Arthriticus, *i*, m. *ἀρθριτικός*, qui ejusmodi malo laborat, ein gichtbrüchiger. Cic. fam. 9, 23 *Non arbitror, coquum etiam te arthriticum habere.* Plin. 8 ep. 18 *Extortum membris fractumque* videtur vocare, der contract iſt.

¶ Arthrĭſis, *is*, f. idem quod *Arthritis*. Prudentius Romani paſſione v. 495

Nodoſa torquet quos podagra & arthriſis.

Articulus, cum derivatis, Artifex, artificium &c. Artio, artitus, vide *Artus*, *Ars*, *Arceo*.

ARTŌCŎPVS, *i*, m. *ἀρτοκόπος*, ex *ἄρτος*, *panis* & *κόπτω*, *ſcindo*, portſchneider des brots. Nimirum apud Iuvenal. 5, 72 veteres quædam editiones habent: *Salva ſit artocopi reverentia* &c. Per illum ex familia interpretes intelligunt, qui ſpeciatim panario præfectus eſt, ut erant, qui carnarium, qui apothecam &c. curarent. Sed alii hac lectione rejecta *Artoptæ* legunt. Vide mox *Artopta*.

ARTŌCRĔAS, *ātis*, n. *ἀρτόκρεας*, ab *ἄρτος* & *κρέας*, cibus eſt pane & carne conſtans, eine fleiſch-paſtete. Perſ. Satyr. 6, 50

Væ niſi convives, oleum artocreasque popello
Largior.

Veteres Gloſſæ Stephani *Viſceration em* interpretantur, de qua ſuo loco.

ARTŎLĂGĂNVS, *i*, m. *ἀρτολάγανος*, ex *ἄρτος* & *λάγανον*, *placenta*; plur. *Artolagani*, arme ritter, brotfuchen. Athenæus 3, 29 ſcribit in artolagano poni parum vini cum pipere, lacte & oleo ſeu adipe modico. Cic. fam. 9, 20 *Dediſcendæ ſunt tibi ſportellæ & artolagani tui.* conf. Plin. 18, 11.

ARTOPTA, *æ*, f. *ἀρτόπτη*, ex *ἄρτος* & *ὀπτάω coquo*: quid proprie ſit, a multis dubitatur. Iuvenal. 5, 72 *Salva ſit artoptæ reverentia.* Collectis omnibus ſententiis Henninio ibi *artopta panis* eſt *nonnihil aſſatus*; quæ & opinio fuit Octav. Ferrarii Elect. 2, 10. Sed ex Plaut. Aul. 2, 9, 4 conſtat, non panem ipſum, ſed utenſile ſeu vas eſſe aſſandis torrendisve panibus, aut placentis accommodum, ein fuchen-eiſen: *Ego hinc artoptam ex proximo utendam peto.* v. Plin. 18, 11, ubi verſus hujus Plautini meminit, & Turneb. Adverſ. 14, 5. *Ἀρτόπτην*, inquit Pollux 10, 25 *τὸ σκεῦος, ἐν ᾧ τὰς ἄρτας ἐνοπτῶσι, vas in quo panes coquunt.* Hinc Facciolatus epiſt. 2 annexa Oratt. p. 272 refellit Lubinum, qui *Artoptam* panis diſpenſatorem & cuſtodem eſſe putat, nec non eos, qui piſtorem aut mulierem paneficam dixerunt. Idem p. 273 rejicit, ubi pro *artopta* invenitur *Artocopus*.

¶ Artoptĭtius, *a, um*, adj. ut, *Artoptitius panis*, toſtus in artopta vaſe, apud eundem Plinium 18, 9 & 11, ein pfannkuchen.

ARTŌRIVS, *i*, m. Auguſti Imp. celebris medicus, naufragio periit, de quo lege Valer. Max. 1, 7, 1; Lactant. 2, 8; & Euſeb. in Chron.

ARTOTRŌGVS, *i*, m. gr. *ἀρτοτρώξ* vel *Ἀρτοτρώκτης*, ein brotfreſſer, brotwurm; qua voce Plautus Mil. 1, 1, 9 parafitum cum muribus, quorum eſt rodere, comparare videtur. Nam *τρώγειν* eſt *rodere, edere*.

ARTŌTŸRA, *æ*, f. ex *ἄρτος panis* & *τυρὸς caſeus*, ein käſe-kuchen. Hinc

¶ Artotyritæ, *arum*, m. hæretici in cœna dominica caſeum & panem offerentes apud Epiphan. & Auguſtin.

Artro, artuatus, artuo, quære in *Aro*, *Artus*.

ARTŬRIVS, *i*, m. nomen divitis & nequiſſimi publicani, Iuvenal. Sat. 3, 29 (conf. v. 212) *Cedamus patria; Vivant Arturius iſtic, &c.*

ARTVS, *uum*, *ūbus*, m. pl. die glieder, gliedmaſſen, gelencke. Singularis numerus an reperiatur, incertum eſt. Feſtus: *Artus ex Græco appellantur, quos illi ἄρθρα dicunt; ſive Artus dicti, quod membra membris artentur.* Significant autem tam membra, quam membrorum juncturas. Cic. Tuſc. 2, 25 *Cum audiviſſet, eum graviter eſſe ægrum, quod vehementer ejus artus laborarent.* Id. de Clar. Or. c. 60 *Multis medicamentis propter dolorem artuum delibutus.* Id. de Orat. 1, 26 *Tota mente atque omnibus artubus contremiſcere.* Tac. Hiſt. 4, 81, 5 *Elapſos in pravum artus integrare*, i. e. luxatos reſtituere. Virg. Æn. 2, 254 *Sopor feſſos complectitur artus.* Apul. Met. 2 p. 122 *Marcidis artubus defatigati.* ¶ 2. Metaphorice robur, ſtärcke.

Cic.

Cic. Pet. Conf. c. 10 Ἐπιχάρμειον illud teneto; *nervos atque artus esse sapientiæ, non temere credere.*

¶ Artu, n. pro Artus, plur. *Artua*, Plaut. Men. 5, 2, 102 *Hujus membra atque ossa atque artua comminuam hoc scipione.* conf. Nonius 3, 8.

¶ Artĭcŭlus, *i*, m. ἄρθρον. *Articuli* partes minores sunt corporum, quibus connectuntur moventurque membra, gelencke, knochel. *Nodos* appellat Plinius 11, 37 sub f. Cic. Nat. D. 1, 28 *Nævus in articulo pueri delectat Alcæum.* Id. 1 ad Att. 1, 5 extr. *Terentia magnos articulorum dolores habet*, sie liegt an der gicht. conf. Liv. 27, 49; & Sen. de Provid. c. 6. Quintil. 11, 3 p. 1034 inter gestus oratorem dedecentes refert *infringere articulos*, mit den fingern knacken. Hinc ad plura alia transfertur vox. ¶ 2. In segete ist knotgen, genicula. Colum. 2, 12 *Antequam seges in articulum eat*, id est, nodum mittat, atque ex herba assurgat in culmum. Ita *Sarmentorum articuli*, Cic. de Senect. c. 15. ¶ 3. Plinius 37, 13 *montium articulos*, colles dixit, ex quibus levantur clementer & distinguuntur montium edita, quo ascensus facilior sit, absätze an bergen. Add. Is. Voss. ad Mel. 2, 4. ¶ 4. Est & *articulus temporis & rerum*, momentum illud scilicet rei conficiendæ opportunum inprimis. Cic. pro Quint. c. 5 *Ut eum suis conditionibus in ipso articulo temporis adstringeret*, eben zu rechter zeit. Ter. Adelph. 2, 2, 21 *Illud vide, ut in ipso articulo oppressit.* Plaut. Men. 1, 2, 31 *Commoditatis omnes articulos scio*, ich weiß die gelegene zeit zu treffen, abzupassen. Curt. 3, 5, 11 *In quo me articulo rerum mearum fortuna deprehenderit, cernitis*, in was vor bedencklichen umständen, conjuncturen. Arnob. 7 p. 243 *Ventum est ad ipsum articulum causæ, ventum rei ad cardinem*, zum hauptwerck, worauf alles ankömmt. ¶ 5. Grammaticis *articuli* dicuntur pronomina, *hic, hæc, hoc.* v. Varr. L. L. 7, 23. Sed *orationis* sunt *articuli*, sine quibus illa arida est & exsanguis, & dissoluta, *eo quod sine nervis & articulis fluctuat huc & illuc*, uti ait Autor ad Her. 4, 11. Ibidem etiam c. 19 *Articulus dicitur, cum singula verba intervallis distinguuntur*, &c. ¶ 6. In rationibus *articulos* appellari, quos Græci ἐλλόγια, hoc est, titulos vocant, quibus caussa expensæ pecuniæ breviter perscribebatur, Casaubonus ad Suet. Cæs. c. 47 observat. Sed de auctoritate Ciceronis frustra est. Videtur enim versiculos potius ita appellasse. Designat enim locum ad Fam. 9, 10, ut ex Comment. ad Theophrastum περὶ ἀλαζονείας constare potest. Vulgo tamen *articulos* dici, ibidem notat. Illud Ovid. Pont. 2, 3, 18 *Solicitis supputare articulis*, an den fingern ausrechnen, recte Heinsius exponit de digitis, quibus computatio & *micatio* fieri solet. ¶ 7. *Articulum fidei* pro *capite fidei* male dici, Vossius de vitiis L. L. 1, 32 ostendit. Sed & *articuli* particulas & certas positiones notant in l. 142 ff. de Verb. Sign. *Non possunt omnes articuli sigillatim legibus comprehendi*, man kan nicht alle stücke und theile berühren. Et Gajus l. 1 ff. de divis. rer. *Summa rerum divisio in duos articulos deducitur*, i. e. partes, species. Vide Borrich. Cogit. p. 49.

¶ Articulāris, *e*, das die glieder angehet. Plin. 20, 17 *Lenit anisum articulares morbos.* Et Suet. Galba c. 21 *Manibus pedibusque articulari morbo distortissimis*, am zipperle. Conf. Apul. Met. 5 p. 163.

¶ Articulārius, *a, um*, idem; ut *Morbus articularius* apud Plinium 23 procem. & 25, 5; & 32, 4.

¶ Articularius, *i*, m. substantive qui ex arthritide laborat, in Plauti suppositis ad Mercat. v. 17.

¶ Articulo, *are*, probe distinguere, theilen, unterscheiden. Apul. Florid. 2 p. 348 *Eo facilius verba hominis articulantur potentiore plectro & palato.* Arnob. lib. 3 p. 111 *Labia habere cum dentibus, quorum inflicta & mobilitate lingua sonos articulet.* conf. Lucret. 4, 550.

¶ Articulatus, *a, um*, explanatus, distinctus, deutlich, vernehmlich; ut, *Articulata vox*, differt a sono, Prisc. 1 p. 537 & Isid. 1, 14. *Articulatas exprimere voces*, Arnob. 7 p. 217. *Articulata verba*, Solin. c. 65.

¶ Articulātim, adverb. per articulos, glied-weise. Cic. de Nat. D. 3, 26 *Puerum obtruncat, membraque articulatim dividit.* Plaut. Epid. 3, 4, 50 *Istic homo articulatim se concidit.* ¶ 2. Cic. de Leg. 1, 13 *Articulatim & distincte dicere*, vernehmlich, unterschiedlich. conf. Lucret. 4, 557. Idem quod

¶ Articulate, adverb. clare, aperte, distincte, deutlich; ut, *Articulate loqui*, Gell. 5, 9. *Articulate dices*, Cic. Att. 6, 5 f. Sed lectio ea dubia.

¶ Articulatio, *ōnis*, f. in arboribus est, cum veluti per nodos excrescunt, wenn sie treiben und ansetzen. Plin. 16, 25 *Tunc cernitur excrescentium cacuminum articulatio.* Et 17, 21 *Nasci surculos, quibus non sit articulatio arboris.* ¶ 2. Morbus etiam arborum ita dicitur; de quo Plinius 17, 24.

¶ Articulātor, *oris*, m. der da zergliedert. Gloss. lat. gr. *Articulator*, μελοκόπος.

¶ Articulamentum, *i*, n. das gelenck an gliedern. Scrib. Larg. Comp. 206 *Articulamentum luxatum, repositum.* conf. 214; 263; & Plin. Val. 2, 14.

¶ Articulōsus, *a, um*, voll glieder; ut, *Partitio articulosa*, Quintil. 4, 5, quæ orationem nimium multis distinctionibus afficit. Sic & *Radix articulosa*, Plin. 24, 16.

¶ Artītus, *a, um*, starck von gliedern. Nam ab *artus* censet esse Vossius Etym. p. 46 & huc refert Plaut. Asin. 3, 2, 19 *Adversus octo artitos viros.* conf. *Artitus* in *Ars* & *Arceo.*

¶ Artuo, *are*, ab *artus* verbum, id est, membratim dividere seu concidere, zergliedern. Unde

¶ Artuatus, *a, um*, in articulos resolutus, laniatus, zertheilt, zerstückt, Jul. Firmic. 6, 30 *Artuatis visceris partibus.*

¶ Artuatim, adverb. stückweise. Firmicus 7, 1 *Artuatim concisus*, zergliedert.

¶ Artuōsus, *a, um*, robustus, nervosus, stammhafft, untersetzt; apud Apulejum, si Ridero fides.

Composita:

¶ Abarticulamentum, *i*, n. & Abarticulatio, *onis*, f. die verrenckung, apud Medicos.

¶ Coarticulo, *are*, einrichten. Arnob. lib. 1 p. 31 *Ora coarticulare mutorum ad officium sermonis*, die stummen redend machen.

Deartuo, *avi, atum, are*, zerstümmeln, verrencken. Plaut. Capt. 3, 4, 109 *Deartuatus sum miser hujus scelesti technis*, id est, perditus plane. Et rursus sc. 5 v. 14 *Dilaceravisti deartuastique opes.*

¶ Deartuatus, *a, um*, zergliedert. Sic Nonius 1, 314 *Deartuatum* exponit *per artus discissum.*

¶ Exartuo, *are*, dissecare, zerlegen, zergliedern, apud Ciceronem observavit Bosius Notis in ejus ad 7 Att. epist. 2.

¶ Exarticulo, *are*, luxare, ausrencken, verrencken. Cels.

¶ Exarticulatio, *onis*, f. die verrenckung. Gloss. lat. gr. ἐξάρθρημα.

¶ Inarticulatus, *a, um*, non articulatus, undeutlich; ut, *Vox inarticulata*, l. 7 extr. Dig. de supellect. legata. Sic Arnob. lib. 2 p. 59 *Inarticulatum nescio quid ore biante clamabit.*

Arvectus, arveho, vide in *Veho* post *Advecto.*

ARVERNI, *orum*, m. pl. Plinio 4, 19 Ἀρβερνοὶ Straboni & Ptolemæo, populi Galliæ Celticæ. Eorum nomen valde celebre apud Cæsarem cumprimis in de bello Gall. e. g. 1, 31. Hi a Trojanis oriundi fraternitatis nomen cum populo Romano usurpare voluerunt. Lucan. 1, 427

Arvernique quasi Latio se fingere fratres
Sanguine ab Iliaco populi. - -

¶ Arvernia, *æ*, f. regio Arvernorum, *Auvergne.* v. Geogr.

ARVIGA, *æ*, f. hostiæ genus, extorum inspiciendorum caussa oblatum. v. Rutgers. Var. Lect. 3, 9 & Vossii Etym. p. 43. Ap. Varronem L. L. 4, 19 *Arviga* & *Arviges* idem est ac *Aries*, ubi Accius: *Videmus in hostiis eam arvigem, quæ cornua habet.* *Harviga* dicitur ap. Festum, & *Arigua* ap. Velium. Vid. Donatus ad Ter. Phorm. 4, 4 & conf. arrugia, infra *Haruga.*

¶ Arvignus, *a, um*, ab *arviga* adject. arietinus, ap. Varr. l. c.

ARVĪNA, *æ*, f. λῖπος, schmeer, fett, speck. Suetonio libro de vitiis corporalibus: ARVINA est *pingue durum inter cutem & viscus*, ut Servius ad illud Virgil. Æn. 7, 627 *& spicula lucida tergunt Arvina pingui:* annotat. Alii *laridum* exposuerunt, ut idem ibidem observat. Veteri Glossatori λῖπος ἄνευ σαρκὸς *arvina est:* quod *Sevum* scilicet est. ¶ 2. Initio autem videtur *arietinum sevum*, notasse, ab hac specie postea usu vocabuli ad genus ipsum migrante per synecdochen. Aries enim olim dictus *arvis*, unde *arvinus, a, um*, quemadmodum ab *ovis, ovinus, a, um.* Pro *arvina* etiam *arbina* dictum, argumento est diminutivum *arbilla*, quod agnoscit Festus: *Arbilla, arvina, i. e. pinguedo corporis.* Quo facit & illud Hesychii: ἀρβίνη, κρέας σικελοί. Nempe vult esse Siculum verbum. Sed pro κρέας Scaliger ad Festum, & Meursius Glossar. p. 59 recte jubent scribi σόαρ, quod & Vossius probat l. 43 Etymol. voce *Aries*, e quo hæc hausimus. ¶ 3. Eleganter Prudent. Hymno 7 Καθημερ. laudes jejuniorum perstringens

Arvina putrem ne resudans crapulam
Obstrangulatæ mentis ingenium premat,

ein schmeerbauch, fetter wanst. Nimirum hoc nobis præstare jejunia significat, ne in inutilem molem gliscat corpus, & distendatur arvina, quæ mentis vigorem deinceps opprimat, ut fieri in iis solet, qui sequuntur crapulam. Vere enim Heraclitus dicebat, animam siccam sapientissimam esse. Ambrosius de Noa & arca c 25 *Utantur igitur, qui utuntur carne, tanquam oleribus: non ad distentionem, nec ad* ARVINAM CORPORIS, *quam epula carnis consueverunt facere.*

¶ Arvinula, *æ*, f. parva arvina, ein speckseitlein. Cathol.

Arvipendium, vide *Arvum.*

ARVĪSIUM, *i*, n. promontorium in Chio insula generosissimo vino clarum, per Metathesin pro *Ariusium.* Hinc

¶ Arvisius, *a, um*, adject. ut, *Arvisia pocula*, Sil. 7, 210. *Vina Arvisia*, Virg. ecl. 5, 30, ubi Victorius 15, 23 mavult *Ariusia*, ab *Ariusio* agro Chii insulæ, ubi id vinum proveniebat, omnium Græcanicorum optimum, ut Strabo lib. 13 observat. Athenæus quoque 1 Deipnos. Ἀριούσιον vocat: & cum præcipuam gratiam in Græcis Chio vino tribuat, eam gloriam tamen tueri maxime, *Ari. sium* quod appelletur, diserte scribit. Et ideo Virgilius l. c. *novum nectar* appellat.

Arula, Arulator, Arum, vide *Ara, Arrilator* in *Arrha, Aron.*

ĀRUNCUS, *i*, m. ein ziegenbart, ἤρυγγος Aristoteli. Plin. 8, 50 de capris: *Dependet omnium mento villus, quem aruncum vocant.* ¶ 2. *Arunci* etiam populi Latii veteris, Rutulis vicini: meminit Virg. Æn. 7, 206 & alibi, & Plin. 3, 1 & 5, quos autem rectius *Auruncos* scribunt, ut suo loco dicemus.

ĂRUNDO, *inis*, f. δόναξ, frutex aquaticus, canna, calamus, rohr, schilff. v. Plin. 16, 36 & ibi Dalech. Ab ariditate sic dicitur, Isid. 17, 5. *Arundo fluvialis*, Virg. Georg. 2, 414; *procera*, Ovid. Met. 13, 891. Horat. 2 Sat. 3, 248 *Ludere par impar, equitare in arundine longa.* Liv. 27, 3 *Tecta arundine texta.* ¶ 2. *Arundo*, virga oblonga, unde hamus nexus pendet, quo pisces capiuntur, eine angelstange, angelruthe. Tibull. 2, 7, 23 *Hæc captat arundine pisces.* ¶ 3. Calamus aucupatorius visco oblitus, eine leimruthe. Propert. 4, 2, 33 *Arundine sumpta Faunus plumoso sum Deus aucupio.* Hinc proverb. querentis, ut avem prope se captum, ap. Plaut. Bacch. 1, 1, 7 *Arundo alas verberat.* conf. Martial. 14 ep. 218; Apul. Met. 11 p. 260. ¶ 4. Fistula ex arundine, eine pfeiffe. Virg. ecl. 6, 8 *Agrestem tenui meditabor arundine Musam.* Sil. 14, 472 *Ille ubi septena modulatus arundine carmen*, &c. ¶ 5. Calamus scriptorius ex arundine, die schreibfeder. Pers. Sat. 3, 10 *Inque manus chartæ nodosaque venit arundo.* conf. Auson. ep. 7, 50. ¶ 6. Virga, qua ferimus, baculus, sustentaculum vitis, ein stecken, prügel, weinpfahl. Petron. c. 134 *Arundinem ab ostio rapuit*, &c. conf. Propert 4, 7, 25, & de arundinum subsidio in vineis Varr. R. R. 1, 8. ¶ 7. Aliquando pertica mensuræ, ein meßstab; qualis ap. Vulg. Ezech. 40, 3 & Apoc. 21, 15. ¶ 8. Telum, ein pfeil. Virg. Æn. 7, 499 *Perque ilia venit arundo.* Sil. 5, 448 *Gortynia arundo*; & 10, 261 *Cydonea arundo:* Utrobique Cretensis sagitta intelligitur, quæ ibi præstantissime ex arundine. In quibusdam libris vel semper vel interdum scribitur *Harundo.* ¶ 9.

Cymba ex arundine seu canna facta. Prop. 2, 20, 71 *Iam licet & flygia sedeas sub arundine remex.* Conf. tamen Misc. Observ. Vol. 5 T. 3 p. 4.

¶ Ārundīneus, *a, um*, quod ex arundine est, von ſchilff, von rohr; ut, *Arundinea frons*, Plin. 10, 29. *Arundinei canales*, Virg. 4 Georg. 265. *Silva arundinea*, Id. Æn. 10, 709.

¶ Arundināceus, *a, um*, idem. Plin. 18, 7 *Frumenti folium arundinaceum* &c. arundinis foliis simile, καλαμοειδές, dem rohr gleichend.

¶ Arundinētum, *i*, n. locus arundinibus consitus, καλαμών, ein rohrbuſch, rohrwachs. Cato R. R. c. 6 *Sicubi locus humectus erit, ibi cacumina populorum scrito, & arundinetum.* Suet. Ner. c. 48 *Inter fruticeta ac vepres per arundineti semitam egre ad adversum villæ parietem evasit.* Adde Varr. R. R. 1, 8; Colum. 11, 2.

¶ Arundinōsus, *a, um*, arundinibus abundans, ſchilffreich. Ita *Cnidum arundinosam* Catullus dixit epigr. 17 v. 13.

¶ Arundulatio, *onis*, f. arundinis usus ad jugandas vineas vel suppositio arundinum ad fulciendos ramos, apud Varr. R. R. 1, 8, die anbindung mit rohr. Forte possis etiam transferre ad illum usum, ubi tectorio gypsato inducendo arundo subjicitur, die berohrung.

¶ Arundinarius, *ii*, m. qui sagittas vel fistulas ex arundine conficit. Reines. 11, 27 *A. Æmilius arundinarius.*

¶ Arundifer, *a, um*, das viel rohr trägt. Ovid. Fast. 5, 637

Tibris arundiferum medio caput extulit alvo.

¶ Arundino, *are*, verbum, unde est.

¶ Subarundino, *are*, unterſtützen. Dracontius Hexaemero v. 56

Vinea pampineos subarundinat ebria campos.

ARVNGVS, *i*, m. Deus, in Gell. 5, 12. Rectius *Averruncus* in *Runco.*

ĀRVNS, *untis*, m. unus Latinorum, qui Camillam occidit, apud Virgil. Æn. 11, 759 sqq. ¶ 2. Vares Tuscus apud Lucanum 1, 585. ¶ 3. Filius Tarquinii Superbi, ultimi regis Romanorum, apud Livium lib. 1 & 2.

ARVNTIVS, *i*, m. Augusti Cæsaris temporibus scripsit de bello Punico ttylo Sallustiano, qua de re Seneca ep. 114; & præf. in lib. 7 Controv. Crebra ejus mentio apud Tac. An. 1, 8 &c. & 6, 7 &c. ¶ 2. *T. Arruntius* diversus ab illo, cujus itidem meminit Tac. An. 3, 11, 2. ¶ 3. *Aruntius Stella*, poëta celebris, inter alia Domitiani Imp. victoriam de Sarmatis carmine celebravit. In ejus & Violantillæ nuptias extat Epithalamion Statii 1 Sylv. 2.

ĀRŪPĪNVM, *i*, n. oppidum lapidarum, unde

¶ Arupīnas, *ātis*, gentile, ejus oppidi civis pauper, apud Tibull. 4, 1, 110 Ex sententia Scaligeri in not. p. 170.

ĀRŪRA, *æ*, f. ἄρουρα, ager satus & seges ipsa in Gloss. lat. gr. beſäet feld, saat. Marcell. Emp. c. 8 *Segetes græci aruras vocant.* Vesius de Orthogr. p. 2246 *Filix minus felix aruræ.*

Aruſpex, &c. vide *Haruſpex.*

ARVTÆNA, *æ*, f. vel potius *Arytæna*, ἀρύτινα ab ἀρύειν *haurire*, lat. *trulla*, eine ſchöpffkelle; apud Charisium lib. 1 p. 95 & Festum. conf. Reines. Var. Lect. 2, 14 p. 239.

ARVVM, *i*, n. quod aratum, non satum est, ut Varro R. R. 1, 29 definir, unbeſäet feld; ut, *Domosa arva*, vornicht feld, Lucan. 6, 13. Nec aliter vetus Scholiastes Horatii 1 epist. 16, 2 ARVVM, inquit, *ab arando dictum est. Ager fœtis ferax & præparatus frumento seminando. Arvum pingue*, feiſter acker. Virg. ecl. 5, 33. *Optima putri arva solo*, Id. Georg. 2, 262. *Arva leta*, ſchöne auen. Id. Æn. 6, 744. *Numidæ pabulo pecoris magis, quam arvo student*, Sallust. Iug. c. 90, 1. *Arva* regna Nestoris Ovid. vocat, Epist. 1, 63; 7, 16, ex consuetudine antiquorum, quorum regna ex arvis, pratis & similibus constabant. ¶ 2. Tralate Lucretius & verecunde *Arva muliebria* pro natura muliebri posuit 4 v. 1105

Atque in eo est Venus, ut muliebria conferat arva.

Virgil. imitatus Lucretium, Georg. 3, 136 *Genitale arvum* dixit.

¶ Arvus, *a, um*, i. e. gepflügt. Nam revera adjectivum est. Fœminino genus Nonius 3, 15 exemplis probat. Plaut. Truc. 1, 2, 47 *Non arvus hic, sed pascuus est ager.* Isidor. 15, 13 *Omnis ager, ut Varro docet, quadrifarius dividitur. Aut enim arvus est ager, id est sationalis*, &c.

¶ Arvālis, *e*, vor das feld gehörig; ut, *Arvales fratres*, qui Romuli erant facerdotes 12 pro arvorum fertilitate facientes: v. Gell. 6, 7; Plin. 18, 2; Cujac. Observ. 11, 5; Reines. ad Inscript. vet. 1, 177 p. 180; Turneb. Adv. 21, 1.

¶ Arvīcŏla, *æ*, m. ein ackermann; apud Metell. Quirin. Vol. 2.

¶ Arvipendium, *i*, n. pertica ab arvis pendendis dicta, eine meßruthe. Glossarium vetus: *Arvipendium*, χοῖνος γεωμετρικός. Vide & Meurs. Exerc. Crit. 2, 4.

ARX, *arcis*, f. eine höhe, ab *arcendo*, ut Varro de L. L. 4, 32 derivat: verius ab ἄκρος: proprie enim & primaria notione omnia ἄκρα seu summa atque excelsa *arces* vocantur. Vnde sæpe hoc nominis montibus tribuitur, berge. Virg. Georg. 1, 240 *Mundus ut ad Scythiam Ripheasque arduus arces Assurgit.* Nam quæ ῥιπάϊα ὄρη Græci, *Riphæos montes* Latini appellant, Poëta *Riphæas arces* vocat. Idem Georg. 2, 534 *Rerum facta est pulcherrima Roma Septemque una sibi muro circumdedit arces. Arces* dixit, quæ Propertius *juga* appellat in illo 3 eleg. 11, 57

Septem Vrbs alta jugis, toto quæ præsidet orbi.

Septem enim montibus superstructa Roma est, unde & *Septicollis* Fabio Pictori appellata. Silius 3, 496

Primus inexpertas adiit Tirynthius arces.

id est, Alpes transcendit. Statius Theb. 1, 114

Vt stetit abrupta qua plurimus arce Cytheron.

Val. Flacc. 4, 261 *Continuo Bebrycs Malcæ velut arce fragosa Turbo rapax.* Lucanus 3, 231 *Qualis Caucasea decurrens arduus arce, &c.* Petron. c. 116 *In montem fudantes conscendimus, ex quo haud procul impositum arci sublimi oppidum cernimus.* vide quos laudat Drakenb. ad Sil. 15, 305. ¶ 2. Pro cœlo passim poëtæ Ovid. Met. 1, 167 *Quæ pater ut summa vidit Saturnius arce.* vid. Bur. ad Am. 3, 10, 21 & ad Albinov. 61. Nimir. etiam *Olympus* cœlum significat. ¶ 3. Hinc quicquid in quaque re summum esset, & velut apicem sive fastigium teneret, *arcis* nomine appellabatur, das oberthell, der gipfel. Sic *Capitis arcem* pro vertice Claudianus dixit Conf. Hon. 4, 235; *Celsam corporis arcem* pro ipso capite Serenus pr. v. Keuchen. p. 82. *Mentis arcem*, Stat. Silv. 2, 131; *Arcem veri* Petron. c. 132. Plin. 35, 10 f. 36 *A parvulis initiis ad arcem ostentationis opera pervenerunt Ialysi.* Sidon. Paneg. Anthemii v. 172 *Quodcunque Platonis Ingenium, quod in arce fuit*, id est, quod in summum philosophiæ fastigium ascendit. Sic Prisician. Præs. Gramm. *Virgilium & Homerum arcem Musicæ possedisse* scribit, cum summum poeticæ fastigium renuisse, h. e. principes summosque poëtas fuisse significare vellet. v. Barth. ad Claud. p. 71, 602, 617; & Drakenb. ad Sil. 13, 270. ¶ 4. Iam quia castella & munimenta arcendis hostibus, itemque regiæ sedes, tutelæ caussa in arcibus, hoc est, editioribus locis exstruebantur plerumque; idcirco illæ ipsæ structuræ *arces* appellatæ fuerunt: quæ eadem de caussa ἀκροπόλεις Græcis dicuntur; die feſtung, die burg, das ſchloß. Isidor. 15, 2 ARCES *sunt partes urbis excelsæ atque munitæ.* Sic Cic. de Orat. 2, 67 *Tarento amisso arcem tamen retinuit.* Virg. Æn. 8, 652 *Arx Tarpeja*, id est, Capitolium seu templum Iovis Romæ in monte Tarpejo exstructum. Ascon. Ped. in Divin. Cic. p. 22 ARX *vel sedes tyranni dicitur, vel editus in civitate & munitior ad salutem civium locus; ut* Virg. Æn. 2, 322 *Quo res summa loco Panthu, quam prendimus arcem, Ergo prima spes in muris est; secunda in arce, si muros hostis irruperit.* Cæs. B. C. 3, 66 *Minora castra inclusa majoribus castelli atque arcis locum obtinebant.* Arx propugnaculum tyrannidis; *imposita cervicibus urbis*, ut loquitur Curtius 7, 7, 1 & *Claustrum perdomitorum*, uti urbs simili de caussa condita vocatur 7, 6, 13. Etiam *Arx* ita usurpatur ap. Nep. 20, 3, 3 eine citadelle. Tac. Agric. 15, 1 *Sedem servitutis* memorat. ¶ 5. Id omne, in quo maxime nitimur, & in quo fiducia nostra atque præsidium inprimis positum est, *arx* etiam appellatur, das haupt-werck. Cic. fam. 1, 9 *Non potui magis in arcem illius caussæ invadere.* Id. Divin. 1, 6 *Arcem tu quidem Stoicorum defendis.* Id. pro Cluent. c. 57 *In arce legis præsidia constituere defensionis.* Et ita classem, *arcem commeatuum*, quod ab ea omnis commeatuum spes tamquam ab arce dependeat, dixit Tac. Hist. 3, 13, 2. Nec aliter Cicero Divin. in Verr. c. 5 legem repertundarum, *arcem sociorum*: Corylam *arcem amicorum Antonii*; Africam, pro Lig. c. 7 *Provinciarum arcem* dixit. Demades dixit, *Pudorem pulchritudinis arcem esse*, τὴν αἰδῶ τῆς κάλλους ἀκρόπολιν εἶναι, *id est*, hoc ipsum quod pulchritudinem commendet & muniat. v. Barth. ad Claudian. p. 71. ¶ 6. *Arx* pro regno Stat. Thebaid. 1, 77 *Quin arce superbi Proh dolor & nostro jam dudum sanguine reges*, uti vetus cod. exhibet. v. Comm. ad Phædr. 1, 2, 83. ¶ 7. Prudentius 1 contra Symm. pr. Romam ἁπλῶς *Arcem* dixit: *Postquam*, inquit, *medicina Principis immodicos sedarat in arce dolores.* Eadem & a Cic. Cat. 4, 6 vocatur *arx provinciarum omnium, arx terrarum*; a Nazario paneg. Constantini c. 35 *arx gentium omnium.* Sic Arx Athenarum simpliciter *arx* dicitur Corn. Nep. 2, 11, 8, de qua Meursius integro libro, quem *Cecropiam* inscripsit. ¶ 8. *Arx* & *urbs* sæpe a librariis permutantur. v. Drackenb. ad Liv. 6, 11 & quos ibi citat.

¶ Arcicula, *æ*, f. parva arx, Cathol.

¶ Arcubiæ, *arum*, f. qui excubabant in arce, ſchloßwächter. Festus.

AS, *assis*, m. ἄσσάριον, nummi ænei genus, dictus ab *æs* secundum Varronem L. L. 4, 36. Erat enim usque ad Servii Tullii tempora ex ære rudi, & deinde ex signato; & decem asses faciebant denarium. Alii AS factum dicunt ex Græcorum ἓξ *unus*, pro quo Dores & Sículi dixerunt ὡς & Tarentini ἅς. Hinc & Latinis *AS* est *unitas. Adjecto asse* Vitruvio 3, 1 est *adjecta unitate.* Apud Colum. 5, 3 *as* etiam simpliciter id notat, quod vulgo *unitatem* dicimus. Sic & apud Germanos in chartularum lusu aß vel eß *unum* significat. v. Salmas. de Vsuris c. 6 p. 275 & Gronov. de Pec. Vet. 3, 2. ¶ 2. In pondere *As libralis* initio fuit; *grave æs* ab auctoribus appellatus eo tempore, cum pondus illius imminutum fuisset, ein pfund von 12 unſen. Nam cum Romanus populus ære alieno premeretur, ex singulis libris five assibus libralibus *sextantarii*, id est, sexta parte seu duabus unciis valentes; deinde *unciales*, & demum Lege Papiria *Semiunciales* facti, ut Plinius docet 33, 3 f. 13 & Festus. Hujusmodi deinde nummi exigui in stipem dari solebant: unde, quod Suetonius Aug. c. 53 *Stipem elephanto porrigere*: id Quintilianus atque Macrobius *ASSEM dare* dixerunt. Idem Suet. Aug. c. 91 *Stipem quotannis die certo emendicabat a populo; cavam manum assis porrigentibus præbens.* Et eo pertinet illud Catulli 5, 2 *Rumoresque senum severiorum Omnes unius æstimemus assis*, id est, non pluris æstimemus, quam nummum admodum vilem. Plin. 1 epist. 15 *ad assem impendium reddes*, bey heller und pfennig. Hor. 2 epist. 2, 27 *Perdere omnia ad assem.* Cato ap. Scn. epist. 94 *Quod non opus est, asse carum est*, iſt auch vor einen groſchen zu theuer. Et hinc Prov. *Nec assis facere*, pro nihili facere. Apud Srat. Sylv. 4, 9, 22 *As Cajanus* a Barthio p. 418 explicatur vilissimus ab avarissimo Principe Cajo Caligula imminutus. ¶ 3. *Assis* divisionem & partes Vlpianus Lege 50 de hæredibus instituendis 3 § 2 explicavit: *Hæreditas*, inquit, *plerumque dividitur in duodecim uncias, quæ ASSIS appellatione continentur. Habent autem & hæ partes propria nomina ab uncia usque ad assem, puta hæc: sextans, quadrans, triens, quincunx, semis, septunx, bes, dodrans, dextans, deunx, as.* Vide singula suis locis & in *Uncia.* Est enim *As* mensura & nomen uniuscujusque solidi, quod partibus duodenis absolvi intelligitur. Partes illas etiam enumerat Fannius de Ponderibus v. 41

Nunc dicam solidæ quæ sit divisio libræ
Sive assis; nam sic legum dixere periti.
Ex quo, quod soli capimus, pervibemur habere &c.

Ex quo; id est, *ex asse. Habere* enim *ex asse quid* dicimur, quod totum in nostra jura transit; quodque soli tenemus. Ita *ex asse hæres* dicitur, ἐξ ὅλης κλήρου, ad quem tota hæreditas transit, auf den das gantze erbe fällt. Martial. 3 epigr. 10

Idem te moriens hæredem ex asse reliquit.

Huic tanquam minima pars assis opponi potest, cum Cicero *hæredem ex libella* dixit ad Attic. 7, 2. Exempla integrorum ad assis rationes divisorum in Plinio, Columella, & Livio extant. e. g. de integro jugero apud Colum. 5, 1 fin. *Iugerum efficit pedes* 28800 *hoc est As, in quo sunt scrupula* 288. Sed de asse totaque adeo re pecuniaria & computandi ratione inde orta, videndum inredibilis industriæ opus Io. Frid. Gronovii ante jam laudatum de pecunia vetere. Illud unum adjiciemus, cum Schol. Persii 2, 59 Synonyma videtur facere assem *libralem* & *dupondium*, hoc ita videri intelligendum, ut qui modus æris ante efficeret unum assem, cum illi essent unciales, idem paullo post asse ad se-

mun-

munciam reducto, duos contineret, atque adeo nunc *dupondius* dici posset modus æris, qui paullo ante unum modo assem valeret. vid. Gronov. p. 339.

¶ Assis, *is*, m. idem quod *As*; unde in compositis *Decussis*, *Centussis*, &c. *Assis* pro *as* nominandi casu correxisse dicitur Gronovius ad Plin. 23, 3. Sed nihil ejus apparet.

¶ Assirius, *i*, m. τὸ ἀσσάριον, ein gewicht, zwey quentlein schwer. *Assarii nummi* mentio Matth. 10, 29. Luc. 12, 6. Quin ipsius Varronis est de L. L. 7, 38 *Ab uno assario multi assarii, ab eo assariorum* &c. mille. add. Charis. 1 p. 58.

¶ Assiduus, *a, um*, veteribus quibusdam est ab asse, quasi *qui asses duit*, sed vide infra in *Sedeo*.

¶ Assipondium, *i*, n. unum pondus, ἡ λίτρα, ein pfündig gewicht. Varro 4 de L. L. n. 36.

¶ Tremissis, *is*, m. tertia pars assis vel solidi aurei, ein drittel, dritter theil des ganzen. Cod. 12 t. 38 l. 16 *Minus quidem uno tremisse*. Conf. Lamprid. in Alex. Sev. c. 39, ibique Salmas. & Gron. de Pec. Vet. p. 436.

¶ Bessis, vide infra seorsum in *Bes*.

¶ Tressis, *is*, m. dicitur a tribus assibus, drey pfund. vid. Varro l. c. Adjective Persius Sat. 5, 76 *Hic Dama est non tressis agaso*, i. e. infimæ conditionis servus, nichts würdig.

¶ Quinquessis, *is*, m. quinque asses. Ant. August. ad Festum: *Quinquessis quinarius sive victoriatus dictus est, quod initio quinque assibus æstimaretur*, &c. conf. Plin. 33, 3; & Apulei Epit. in Prisc. lib. 6 p. 708.

¶ Octussis, *is*, m. octo assibus valens, acht pfund. Hor. 2 Sat. 3, 156.

¶ Nonussis, *is*, m. a novem assibus. Varro de L. L. 4, 36.

¶ Decussis, *is*, m. decem asses, zehn pfund. Hujus nota X & ipsa *decussis* dicitur. Plin. 18, 34 *Ducantur duæ lineæ in decussis obliquæ*, creutzweis. Vitruv. 10, 11 *In primo decussis puncto*: & mox, *circuitiones decussum*. Id. 3, 1 *Decussem* pro denario accipit. conf. Varr. L. L. 4, 36.

¶ Decusso, *are*, per medium secare, vel in formam litteræ X deducere, etwas creutzweis oder überzwerch theilen. Cic. de Vniversi. c. 7 *Longitudinem mediam decussare*. Colum. 3, 13 *Latitudinem in speciem Græcæ literæ decussare*. conf. Id. 4, 17.

¶ Decussatus, *a, um*, creutzweis getheilt; ut, *Decussati jugi partes*, Colum. 1, 24 *Parallela decussate*, Mart. Capell. lib. 1 p. 14.

¶ Decussarim, adverb. creutzweise. Colum. 12, 54 *Decussatim ferro lumen incidito*. Vitruv. 1, 6 *Circino decussatim describatur*. Augustin. de Doctr. Christ. 2, 24 *Una figura literæ, quæ decussatim notatur, aliud apud Græcos, aliud apud Latinos valet, non natura, sed placito & consensione significandi*. Intellige literam X.

¶ Decussatio, *onis*, f. actus decussandi, wenn man was über creutz ziehet. Vitruv. 1, 6 *Per decussationem perducatur linea ad extremum*. Adde 10, 11.

¶ Bicessis, a duobus decussibus, 20 pfündig, &

¶ Tricessis, a tribus decussibus, 30 pfündig, format Varro l. c.

¶ Vigessis, *is*, m. viginti assium adject. *Amphora vigessis*, quæ assibus viginti venditur apud Martialem 12 epigr. 76.

¶ Centussis, *is*, m. centum asses. Persius Sat. 5 extr.

Et centum Græcos curto centusse licetur.

Per *Græcos* philosophos intelligit, quos in tantum contemnit & viles habet, ut centum eorum vix centussis æstimet, h. e. singulos assis unius, faum eines hellers werth.

¶ Semissis, *is*, m. dimidium assis, sex unciæ. Sic *Semissibus magna copia est*, Cic. fam. 5, 6; Ibid. ep. 10 *Homo semissis* est, ein nichtswürdiger mensch. conf. pro Sext. c. 25. Sic *Usura semissis*, quoties de centum nummis senus usuræ nomine percipitur, von 100 jährlich 6 zins. Nimirum cum usuræ essent menstruæ, qui in singulos menses de centum integris semissem solvit, toto anno dederit senos.

¶ Semissalis, *e*, adject. i. e. semisse constans. Frontin. de Colon. p. 355 *Recipere semissile*. Modest. IC. D. 50 t. 12 l. 20 *Usuræ semissales*, 6 von 100.

¶ Semisso, *are*, halb theilen. Veget. de Re Vet. 1, 28 *Semissare animal*. conf. c. 38.

¶ Semisarius, *a, um*, ex semisse institutus; ut, *Hæres semissarius*, der zur helffte erbet, l. 116 ff. de leg. & fideic.

ASA, *æ*, f. apud antiquos *Ara* dicta, v. Gell. 4, 3 & Macrob. Sat. 3, 2. ¶ 2. *Asa fœtida* vulgo laser medicum, teuffelsdreck.

ASANDER, *dri*, m. Ponti Bosporani rex. v. Spanh. de usu num. Diss. 8 p. 488.

ĂSĂRŌTVM, *i*, n. ἀσάρωτον, pavimenti genus, in quo parvis e testulis tinctisque in varios colores cœnarum reliquiæ & alia, quæ everri solent, velut relicta essent, affabre erant expressa, ein zierlicher fussboden. Dictum ab *a* privativo, & tertia pers. præteriti τοῦ σαρῶμαι (*purgor, everror*,) σαρόω. Quod videlicet ramquam minus purgatum versumque apparet. v. Plin. 36, 25. Stat. 1 Silv. 3, 56 *Gaudet humus superatque novis asarota figuris*. vid. Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 46, 4 & Barth. ad Stat. Silv. p. 103.

¶ Ăsărōticus, *a, um*, buntgemahlt. Sidonius Carm. 23, 57

Aureaque portas Lixornas asaroticis lapillis.

id est, quales in tessellatis operibus, & asarotis adhibentur.

ASĂRVM, *i*, n. ἄσαρον, herba quæ & baccara dicitur, haselwurtz; nardus rustica, *Vulgago* Macro, νάρδος ἀγρία, id est, *nardus sylvestris* v. Plin. 21, 6 & 19 item 12, 13. Dioscor. 1, 9.

¶ Asarites, *æ*, m. ἀσαρίτης, vinum ex asaro, Dioscor. 5, 40.

ASBESTĪNVM, *i*, n. ἀσβέστινον, lini genus, quod igne non absumitur, unde & nomen habet. Plin. 19, 1.

ASBESTOS, *i*, m. ἄσβεστος, *inextinguibilis*, gemmæ genus, Plinius 37, 10.

ASBŎLVS, *i*, m. nomen canis. Ovid. Met. 3, 218 *Villis Asbolus atris.*

ASBȳTÆ, vel Asbystæ, *arum*, m. pl. Africæ populi. Inde nomen habet ¶ 2. *Asbyta* virago apud Sil. 2, 58, ubi v. Drakenb.

ASCALĂBOTES, *æ*, m. ἀσκαλαβώτης, stellionis genus; Plinius 29, 40.

ASCĂLĂPHVS, *i*, m. Acherontis filius in bubonem mutatus, quod prodidisset Cererem. v. Ovid. Met. 5, 539.

ASCĂLIA, *æ*, f. tenerum illud & molle in cinara vel cacto, der käs in der artischocke, Plin. 21, 16. vid. Nonnius de re Cibar. 1, 13

ASCĂLON, *ōnis*, m. ἄσκαλων, Idumeæ sive Philistææ civitas, patria Antipatri, Herodis patris. Ioseph. fub init. lib. 3 de Bell. Iud.

¶ Ascalonita, *æ*, ab Ascalone. Ibidem lib. 2 c. 34 οἱ Ἀσκαλωνῖται.

¶ Ascalonius, *a, um*, adj. ut, *Ascalonia cæpa*, Plin. 19, 6 chalotte, in Ascalone agro plurimum nascens.

ASCĂNIVS, *i*, m. Æneæ filius ex Creusa, Priami regis filia, ab Ascanio Phrygiæ fluvio. Virg. Æn. 1, 646.

Omnis in Ascanio cari stat cura parentis.

Ibid. v. 267 *At puer Ascanius, cui nunc cognomen Iulo*, &c.

¶ 2. *De Ascanio* fluvio Idem Georg. 3, 269

Illas ducit amor trans Gargara transque sonantem Ascanium.

In hoc amne Hylas periit. v. Broeckh. ad Propert. 1, 20, 4.

¶ Ascanius, *a, um*, adject. ut, *Ascania terra* super Phrygiam minorem in Bithynia fuit Bosphorum versus & in ea *fluvius Ascanius* & *lacus Ascanius*: Plin. 5 c. ult. ¶ 2. *Ascaniagens* hodieque familia Principum Anhaltinorum in Germania illustrissima, Anhalt. ¶ 3. *Ascania urbs*, vulgo Aschersleben.

ASCĂRĬDES, *um*, f. pl. ἀσκαρίδες, vermiculi sive parvi lumbrici sunt, quibusdam etiam, ut Hermolao, tineæ, kleine würmlein oder schaben. v. Galenus in Lex. Hippocr.

ASCAVLES, *æ*, m. ἀσκαύλης, utricularius, ein sackpfeiffer, Martiali 10, 3, 8, quem *Pithaulem* nominat Seneca & Vopiscus, ut suo loco dicemus.

Ascella, vide *Axilla* in *Ala*.

Ascendo, Ascensio, &c. vide *Scando*.

ASCĒTĒRIA, *orum*, n. plur. ἀσκητήρια, dicuntur monasteria (klöster,) & ipsi monachi *Ascetæ*, & moniales *Ascetriæ* (münche und nonnen,) ab exercitiis mentis in contemplatione rerum divinarum D. Basilio, qui & *Ascetica*, ἀσκητικά, id est, regulas & rationes ejusmodi exercitiorum scripsit. v. Iust. 1 Cod. t. 3 l. 35. Porro in Ægypto *asceteria* primum cœpisse Socrates tradidit Eccles. Hist. 4, 23. Dicta ab ἀσκεῖν, quod *exercere* est. Sed ante monasteria *Ascetas* & *Ascetrias* fuisse, inque ipsis urbibus vixisse, docet Salmasius de Cœtarie & Coma p. 499 & 504 & Cataub. Exerc. 11 ad Baron. n. 13 p. 171.

ASCIA, *æ*, f. quasi *asscia*, & fabri lignarii instrumentum est, & murarii: illius, quo ligna dolantur & lævigantur, eine axt, beil; hujus, quo calx maceratur, eine kelle, schauffel. Priori notione in Legibus XII Tabb. apud Cic. de Leg. 2, 23 *Rogum ascia ne polito*: & in Plinii 16, 40 *Tilia citissime ascias retundit*. Ideo in Glossis veteribus est, *Ascia*, σκέπαρνον, ἀξίνη. Alterius significationis, aut utriusque potius exemplum præbet Vitruvius 7, 2 *Sumatur ascia, & quemadmodum materiæ dolatur*, (en asciam ad ligna polienda!) *sic calx in lacu macerata asciatur. Si ad asciam offenderint calculi, non erit temperata: cumque siccum & purum ferrum educetur, indicabit eam evanidam & sticulosam: cum vero pinguis fuerit & recte macerata circa id ferramentum, uti glutinum hærens, omni ratione probabit se esse temperatam*. Adi Phil. a Turre in Monumentis Antiat. p. 22. ¶ 2. *Sub ascia dedicasse*, antiqua formula, sæpe in sepulcris observata, interpretibus autem vexata admodum. v. Gruteri Inscript. p. 418, 5, p. 424, 5, p. 428, 10, p. 464, 9, p. 482, 1, p. 539, 2 &c. Optime Raphael Fabrettus Inscript. p. 205 interpretatur, esse in hac formula *asciam* murarii instrumentum ad calcem macerandam; eaque significasse in moderationis suæ testimonium, *sub ascia*, hoc est, ope ac ministerio solius asciæ, non alterius λαξευτικῶ ὀργάνῳ, opus consummatum esse. Figura fere eadem utrisque asciæ; at hujus hasta quodammodo longior. Mazochius in titulum amphith. Campani & inde A. E. L. A. 728 p. 270 interpretatur, sepulcrum recens, dum fervet adhuc fabror. opus, cadavere illato encæniare. (lac. Martini) in hist. relig. vet. Gall. & inde A. E. L. A. 728 p. 245 simpliciter *asciam* illam vult rastrum peculiariter confectatum egerendæ e sepulcris terræ. Variorum de hac formula sententias Mazochius libro singulari recenset. Conf Muratorii Dissert. in Saggi del l' Acad. di Cortona. ¶ 3. Proverb. *Sponte asciam cruribus suis illidere*, i. e. sibimetipsi malum conscisere, Apul. Met. 3 p. 139.

¶ Asciŏla, *æ*, f. parva ascia, ein handbeil. Cathol.

¶ Asciculus, *i*, m. aliud diminutivum, quod ab *ascia* deducit Phil. a Turre Monum. Antiat. p. 22, quæ vox, etiam figura, in nummis gentis Valeriæ conspicitur, cujus cognomen est, (vide eundem p. 6 in Tabula,) ut sit quasi *asciculus*, seu parva ascia, qua lapicidæ uruntur. Vnde in veteri glossa *Asciculus* λατόμος. v Spanh de usu & præst. num. Diss 10 p. 76; it. 170. Gloss. vet. *Asciculum* σκάφιον ὄρυξ, ein beil. v. Meurs. P. 2 Exercit. Crit. 1, 10. Hinc

¶ Asciscularius, *i*, m. in iisdem Glossis lat. λατόμος vertitur, ein steinmetz.

¶ Ascio, *are*, dolare, purgare, zimmern, behauen, schauffeln. Vitruvius d. l 7, 2 non solum *ascia materiam dolare*, dixit, verum etiam *calcem* in lacu maceratam *asciare*, id est, a suis calculis & scabritie purgare.

¶ Deascio, *are*, hobeln, zurechte bringen. Plaut. Mil. 3, 3, 11 *Miles quemadmodum potis esset deasciari*.

¶ Deasciarus, *a, um*, gehobelt. Prudentius Romano v. 381

Deasciato supplicare stipiti.

¶ Exascio, *are*, i. e. ascia & rudiore opera præparare, aus dem gröbsten bringen, ausarbeiten, auszimmern; unde

¶ Exasciatus, *a, um*, zugehauen, zugeschnitten. Plaut. Asin. 2, 2, 90; *Iam hoc opus est exasciatum*, id est: hoc negotium jam inceptum est, quamvis nondum effectum.

¶ Exacisdo, Idem. Murat. Inscr. p 1304 *Si quis hanc arcam aperuerit, aut exacisdaverit*.

Asciscо &c. vide Adsciscо in *Scio*.

ASCĪTES, *æ*, m. ἀσκίτης, hydropis genus, sive tumor, quo in uterum multa aqua contrahitur, tanquam in utrem, ab ἀσκὸς uter, die wassersucht. v. Celsus 3, 21.

¶ Asci-

¶ Asciticus, *a*, *um*, adject. wassersüchtig.

Ascitus, Ascius, vide *Adscisco* in *Scio* & *Scia*.

ASCLĒPIA, *orum*, n. pl. festum Æsculapii, qui Ἀσκληπιὸς Græce dicitur. Pollux 1. 1 n.3 Ἀσκληπιῶ, ἀσκληπιεῖα καὶ ἀσκλήπια, *Æsculapii sunt Asclepiea & Asclepia*. ¶ 2. Ἀσκλήπια agones sunt in antiquis inscriptionibus Smetii p. 304 & 415.

¶ Asclēpiădes, *æ*, m. Ἀσκληπιάδης, Prusiensis genere, (fuit autem *Prusia* vel *Prusa* urbs Bithyniæ) medicorum eloquentissimus, qui sanitatem dixit constare & servari cibi potusque abstinentia, gestatione præterea, ambulatione, frictione. v. *Medicina*. Vide porro, quæ de eo prodiderit Plin. 7, 37; & 26, 3. Hic vomitiones damnavit, primus vino curavit morbos in tempore dando. Apul. 4 Florid. p. 362 ASCLEPIADES *ille, inter præcipuos Medicorum, si unum Hippocratem excipias, ceteris princeps; primus etiam vino opitulari ægris reperit; sed dando scilicet in tempore, cujus rei observationem probe callebat: ut qui diligentissime animadverteret venarum pulsus inconditos vel præclaros.* ¶ 2. Plures *Asclepiadas* dat Vossius 4 Hist. Græc. p. 409, quibus illum addo, quem Lactantius laudat 7, 4, quod de providentia scripserat ad Lactantium, cui hic vicissim alios dedicavit, teste Hieronymo de Script. Eccles.

¶ Asclepiadeum carmen (quisquis fuerit etiam Asclepiades ejus inventor seu celebrator) *Choriambicum* dicitur; v. Diomed. 3 p. 508. Hujus exempla multa in Horatii Odis: e. g. 1, 1

Mæcenas atavis edite regibus &c.

¶ Asclepias, *ădis*, f. ἀσκληπιὰς, herba est a Plinio 27, 5 descripta, schwalbenwurtz.

¶ Asclepion, *i*, n. genus quoddam panaceæ Æsculapio adscriptum, Plin. 25, 4.

¶ Asclepiadŏton, f. Asclepiodoton, *i*, n. id est, singulare donum Æsculapii; scilicet pharmacum, quo gratiosos suos beat, de quo Tertull. adv. Gent. Apolog. c. 23.

ASCLĒPIODORUS, *i*, m. sculptor Plin. 34, 8; & pictor 35, 10.

ASCLĒPIODŎTUS, *i*. m. historicus sub Diocletiano. v. Vopiscus in Aurel. c. 44. Voss. de Hist. Lat. 2, 5.

ASCLĔTĀRIO, *ōnis*, m. mathematicus. Hunc Domitianus imperator *sciscitatus est, quis ipsum maneret exitus? & affirmantem fore, ut brevi laceraretur a canibus, interfici quidem sine mora, sed ad coarguendam temeritatem artis sepeliri quoque accuratissime imperavit. Quod cum fieret, evenit, ut repentina tempestate dejecto funere semiustum cadaver discerperent canes.* Auctor Suet. Domit. c. 15. Ascletarionem vivum comburi jussum prodit P. Ærodius 8 Rer. judic. tit. 7 c. 7. Conf. Glycam P. 3 Annal. p. 335, qui tamen mathematici nomen non exprimit.

ASCŌLIA, *orum*, n. pl. festa Atheniensium rusticorum in Bacchi honorem celebrata; dicta ἀπὸ τοῦ ἀσκοῦ, ab *utre* seu *pelle*, quam capro (tamquam vitibus noxio) detractam in morem utris fistula inflarunt, ceu Virgilius Georg. 2, 384 canit: *Inter pocula læti*

Mollibus in pratis unctos saliere per utres.

Vnde verbum ἀσκωλιάζειν, quod Polluci 9, 7 non modo est altero pede elevato saltare, ut jam dicturi sumus: verum etiam τὸ ἐπιπηδᾷν ἀσκῷ, κενῷ, ὑποπλέῳ πνεύματος, ἠλειμμένῳ, *utri vacuo, sed spiritu inflato, & inuncto insilire.* conf. Suidas.

¶ Ascōliasmus, *i*, m. ἀσκωλιασμὸς, ludus Empusæ, qui perficiebatur altero pede subsiliendo, & altero in aëre librato, das hincken oder tantzen auf einem bein; apud Pollucem 2, 4, 40 & jam citato lib. 9 c. 7.

ASCONIUS, Pedianus, nobilissimus grammaticus, cujus Commentationes in quasdam Ciceronis orationes, quas in filiorum gratiam scripsit, egregiæ exstant. Eusebius in Chronicis sub Vespasiano floruisse, historicumque tradit. Sed Lipsius Elect. 1, 17 extremo Claudii imperatoris tempore scripsisse asserit. Ac omnino majorem fuisse Neronis imperio illud arguit, quod Iulius Phylargyrius ad eclog. 3 Virgilii notat: *Asconius ait, se audisse Virgilium dicentem, in hoc loco* (designat v 105 Eclogæ tertiæ, *Tres pateat cæli spatium* &c.) *se Grammaticis crucem fixisse.* Quod Servius etiam ad illum ipsum locum Virgilii refert. Sane inter Virgilii obitum & Vespasiani imperium anni amplius centum sunt. Bene igitur Scaliger atque præclare *duos Asconios* fuisse conjecit, alterum grammaticum criticum, alterum historicum, quorum ille vel Augusti ævo floruerit, hic sub Vespasiano. v. Animadvers. ejus in Euseb. & Voss. de Hist. Lat. 1, 27. Sed *Pediani* vocabulum, non per *æ*, ut vulgo fit; sed per simplex *e* exarandum est. Quamvis enim apud Suidam παιδιανὸς (quasi a παιδίον vel παιδεία foret) appelletur; potior tamen nobilis Silii poëtæ Romani auctoritas est: qui in hoc ipso nomine primam corripuit, & ita quoque elemento simplice scripsit: *Pedianus* enim a gente *Pedia* est. Atque in *Pedius* etiam Persius primam corripuit: ex quo de scripturæ ratione facile potest constare.

ASCŎPĒRA, *æ*, f. ἀσκοπήρα, ab ἀσκὸς *uter* & πήρα, *pera*, Mantica est seu pera viatoria, ein felleisen, rantzen, watsack, satteltasche. Vsus est a Græcis voce hac assumta Suet. Ner. c. 45. Vide Ramirez Pentec. c. 7 p. 49.

ASCRA, *æ*, f. Ἄσκρα, Bœotiæ vicus ad radices montis Heliconis, Hesiodi patria. Qui eam ob caussam & *senex Ascræus* Virgilio vocatur ecloga 6, 71. Et Ovid. de Pont. 4, 14, 31

Esset perpetuo sua quam vitabilis Ascra,

Ausa est agricolæ Musa docere senis.

Vide in Chiliad. Erasmi: *Ascra cum hieme, tum æstate mala.*

¶ Ascræus, *a*, *um*, adject. Ammian. 14, 6 *Vates Ascræus.* Virg. Georg. 2, 176 *Ascræumque cano Romana per oppida carmen.*

Ascribo &c vide *Adscribo* in *Scribo*.

ASCŬLUM, *i*, n. Apuliæ oppidum, ubi contra Pyrrhum regem feliciter dimicatum est. v. Florus 1, 18, 9. ¶ 2. Ab hoc distinctum est *Asculum Picenum* apud eundem 1, 19, 2, de ejus autem situ Strabo lib. 5 legatur & Plin. 13, 13.

¶ Asculānus, *a*, *um*, gentile. Paterculus 2, 15, 2 *Malum ab Asculanis ortum.* Cic. pro Sulla c. 8 *Asculanum genus.*

¶ Asculanensis, *e*, idem. Vellej. 2, 16, 2 *Multum Minatii Magii, atavi mei, Asculanensis, tribuendum est memoriæ.*

ASCŸRUM, *i*, n. ἀσκυρον, hart heu, St. Johannis-kraut. Plin. 27, 4 & 5.

¶ Ascyroīdes, *is*, n. ἀσκυροειδὲς, eadem herba, Plin. 27, 5; Diosc. 3, 163.

ASDRŬBAL, *ālis*, m. Hujus nominis multi ab auctoribus celebrantur. Quorum unus Amilcaris, Annibalis patris gener fuit. Liv. 21. ¶ 2. Alter Annibalis frater, ad Metaurum a Cl. Nerone & Livio Salinatore cæsus. Liv. 27, 48: Nep. 24, 1, 2. Horat. Od. 4, 4, 37. ¶ 3. Tertius dux fuit, victus a Scipione Æmiliano: cujus uxor, cum ad victorem transfugiendi potestatem ipse nullam daret, abjecit in medias sese cum filiis urbis flammas. Vide Plutarch. Liv. 30, 6. Ovid. Fast. 6, 770 *Et cecidit telis Asdrubal ipse suis.* ¶ 4. Quartus philosophus, auditor Carneadis, domo Carthaginiensis, Clitomachi, quod adeptus est postea, nomine notior. Quem Asdrubalem prius vocatum testis Plutarch. est Orat. 1 de fortuna Alex.

¶ Asdrubalianus, *a*, *um*, adj. ut, *Asdrubalianum funus*, Sidon. ep. 1, 5.

Asella, asellus, asellius, vide *Asinus*.

ASGĂRUS, *parvus*, lingua Arabum, nomen quasi proprium, quod filiis Abgarorum Edessæ regulorum dabatur. v. *Abgarus*.

ĂSIA, *æ*, f. Ἀσία, tertia terrarum orbis veteris pars, magnitudine Africam æquans & Europam, sic ab Asia Iapeti aut Promethei secundum Herodotum appellata conjuge. Isidorus etiam 14, 3 a quadam muliere, sed alii ab *Asio* viro Asiam nomen habere cum Eustathio tradunt. v. Varr. L. L. 4, 3; & Plin. 5, 9 sqq. Duplex est: major & minor. Romanis scriptoribus sæpissime citerior pars, sive Asia cis Taurum celebratur, cujus tanta ubertas rerum omnium atque fertilitas fuit, ut omnibus terris antecellere videretur. Cic. pro L. Manil. c. 6 *Asia tam opima est & fertilis, ut & ubertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine pastionis, & multitudine earum rerum, quæ exportantur, facile omnibus terris antecellat.* Eadem Mithridates apud Iustinum 38, 7, 6, concitaturus ad Asianum contra Romanos bellum milites, affirmat. Ait enim, *neque cælo Asiæ esse temperatius aliud, nec solo fertilius, nec urbium multitudine amœnius: magnamque temporis partem, non ut militiam, sed festum diem acturos.* Atque de opulentia provinciæ hujus inde etiam conjectura fieri potest, quod Sulla mulctæ nomine 20000 talentum imposuerit: Antonius totidem uno anno abstulerit; ut Plutarchus in Lucullo & in Antonio auctor est. Hinc Tacitus vita Agricolæ c. 6 *provinciam divitem & paratam peccantibus* vocat. Quod scilicet magnam & facilem peccandi materiam habeat, rerum optimatum instructa copiis, quæ & aviditatem incendere, & ad improbarum voluptatum usum invitare queant. C. Nepos 2, 5, 3 *Asia* (Asiatica vis Persarum) *succubuit Europæ* (Europæis Græcorum viribus). ¶ 2. *Asia* interdum stricte sumitur, ut solum tractum circa Ephesum notet, & a Phrygia, Caria, Lydia distinguatur. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 9 p. 621. *Asia* etiam olim, quæ postea *Mæonia* appellata, ad Caystrum flumen; cujus incolæ & *Asii* dicti, ut Strabo observat lib. 13 Geographiæ: ubi & *Asia Palus* est: de qua Virg. Æn. 7, 701

Sonat amnis, & Asia longe Pulsa palus.

Huc pertinet illud ejusdem Georg. 1, 383 *& quæ Asia circum*

Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.

Notandum, hic primam produci, quæ in provinciæ nomine corripitur: ut in illo Virg. Æn. 1, 385 *Europa atque Asia pulsus.* Item Propert. 1, 6, 14 *Atque Asiæ veteres cernere divitias.* Itaque hæc notatio Servii ad illum Georg. Virg locum: *De Palude* ASIA longa est: *nam in provincia corripitur.* Sane & Homerus Iliad. β. v. 461 Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι Καΰστρου ἀμφὶ ῥέεθρα. Apud Catullum quoque adjectivo nomine *Asia myrtus* Epithalam. Iul. v. 22 prima producta legitur. Et eam interpretatur Turnebus Adv. 28, 22 de ea, quæ ad Asiam paludem nata est. Et sic *Asia Deiopeja* inter Nymphas Virg. Georg. 4, 343. Sed cum apud Ovidium, *Asida terram*, item *Asiacas arces* prima producta, de quibus infra legere liceat, eaque non ad Mæoniam sive Mysiam, aut paludem Asiam pertineant; prope est, ut observationem, & hoc discrimen, quod fecit Servius, & approbat Turnebus, verum haud putemus, & utrobique primam indifferentem cum Mureto statuendam existimemus. ¶ 4. *Asiam* denique *fœnum græcum secale Taurini sub Alpibus vocant*, Plin. 18, 16.

¶ Asiānus, *a um*, qui ex Asia est; aut quod ad eam pertinet, Liv. 31, 2 *Curæ Asianam rem senatui fore.* Cic. ad Att. 1, 17 *Asiani questi sunt in senatu.* Quintil. Præf. lib. 8 *Neque enim Asiani, aut quocunque alio genere corrupti, &c.* Vbi *Asianos* vocat, qui genus dicendi Asiaticum sequuntur, de quo mox perstringemus; Ἀσιανὸς χαρακτὴρ Straboni vocatur lib. 13. conf. Quintil. 12, 10; Iuvenal. 7, 14.

¶ Asiane, adverb. Quintil. 12, 10 *Rhodii neque Attice pressi, neque Asiane sunt abundantes.*

¶ Asiăcus, *a*, *um*, aliud adject. Ovid. Metam. 12, 588

Ecquid ubi Asiacas casuras adspicit arces.

Qui versus tamen in aliis Codd. ita legitur:

Ecquid ubi has jamjam casuras adspicit arces:

Quod probat Gifanius, & Farnabius in textum recipit: quod alterum claudicare videretur, cum prima in *Asiacus* correpta sit. Atqui oblitus erat in *Asidis* quoque voce primam poëtam produxisse.

¶ Asiatĭcus, *a*, *um*, aliud adject. & usitatissimum illud quidem. Vt, *Pecunia Asiatica*, Cic. pro L. Man. c. 7; *Asiatica hæreditas*, Flor. 3, 12, 3 & 7. *Genus dicendi Asiaticum*, & *Oratores Asiatici*, hoc est, & qui Asiatico genere utuntur: quod erat copiosum, tumidum & redundans, & Attico oppositum e diametro, unde Petronius c. 2 *ventosam & enormem loquacitatem* appellavit: De eo Cic. in Bruto c. 13 & 95. item in Orat. c. 8. vid. quos laudat Burm ad Quintil. 12, 10, init. & ipsum auctorem p. 1089 sq. Caussa Asiatici tumoris in sermone, ab ingenio & natura gentis petenda videtur: quæ ex opibus superba & vana. Legatus Rhodiorum apud Liv. 45, 13 *Non negaverim & totam Asiæ regionem inaniora parere ingenia & nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod excellere inter finitimas civitates videamus.* Sane *Asiaticum* dicendi genus ad Rhodios atque Ionas maxime pertinet; quibus tamen tertium quoddam genus, & inter Atticos Asianosque medium tribuit Quintil. p. 1089 sq. ¶ 2. Est & *Asiaticus* proprium liberti Vitelliani nomen, qui plurimum apud eum principem potuit, de quo Tac. Hist. 2, 95. ¶ 3. Alius *Asiaticus* Gallorum dux eidem nominatur eadem Historia c. 94.

¶ Asis, *ĭdis*, f. adjective Ovid. Met. 5, 648 *Iam super Europen sublimis & Asida terram.* Et rursus Met. 9, 447 de Mileto pro-

fecto in Aſiam, & ſui nominis urbem ibi conſtituente, verba faciens; *Ægæas metiris aquas, & in Aſiæ terra Mœnia conſtituis poſitoris habentia nomen.*

¶ Aſiagènes, *is*, m. cognomen L. Scipionis, qui frater fuit majoris Africani, Antiochi M. debellator, quod tamen poſtea in *Aſiaticum* tranſiit. v. Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 10 p. 64.

¶ Aſiarcha, *æ*, m. præſes ſacrorum, ludorum & certaminum in Aſia. Plures memorantur Act. c. 19, 31. vid. Strab. lib. 14; Salmaſ. in Solin. f. 566; & inprimis Spanh. l. c. diſſ. 12 p. 417.

Aſibida, vide *Aſivida* in *Aſinus*.

ĂSĬLVS, *i*, m. *οἶστρος*, Virg. Geotg. 3, 147 *Cui nomen aſilo Romanum eſt, œſtron Graji vertere vocantes.*

Servius & *Tabanum* ait vulgo vocari, eine breuſe, brene, roßbrene, horniß; pungit & infeſtat equos in æſtu. Vide infra *Oeſtrum*. ¶ 2. Eſt etiam piſciculus *Aſilus*. v. Burm. ad Petron. c. 35 p. 148.

Aſina, aſinalis, aſinarius, vide *Aſinus*.

ĂSĬNIVS, *i*, m. Plures ejus nominis occurrunt in hiſtoria Romana & inprimis apud Tacitum. *Aſinius Pollio*, orator fuit celebris Romæ, amicus Auguſti, cui etiamſi ſummam diligentiam, ſatisque eum conſtdii tum animi Quintilianus 10, 1 tribuat, tamen longiſſime eum a nitore & jucunditate Ciceronis abeſſe cenſet. Scripſit & Hiſtorias, itemque carmina. Plura de eo vide apud Voſſ. de Hiſt. Lat. 1, 17. Fovit poëtas Horatium atque Virgilium, & hunc inprimis, quorum carminibus etiam celebratus eſt. ¶ 2. *Aſinius Gallus* ejus filius, cujus Seneca epiſt. 55 meminit, qui editis libris patrem Ciceroni præferre non dubitavit. ¶ 3. *Aſinius Quadratus* alius Hiſtoricus, de quo ibidem Voſſius mentionem fecit. ¶ 4. Alius *Aſinius* eruditione clarus docuit Romæ Pompeji Magni tempore, v. Suidas. Cæterum *Aſinios* ex Marrucinis, Italiæ populo, fuiſſe oriundos, conjicit Bernardin. Rutil. c. 7 Decuriæ ſuæ.

¶ Aſinianus, *a*, *um*, adj. ut, *Crimen Aſinianum*, Cic. pro Cluent. c. 13.

ĂSĬNVS, *i*, m. *ὄνος*, ein eſel. Vid. Plin. 8, 43 &c. Tacito Hiſt. 5, 3, 4 *Aſinus agreſtis*, qui alias onager, *ὄναγρος*, ein wilder eſel. Varr. R. R. 2, 8 *Ex equa & aſino fit mulus.* ¶ 2. *Aſinus ad lyram*, *ὄνος λύρας*, proverb. in ſtupidos & imperitos, ein eſel zum pſalter, ein ungeſchickter. Varro ſatyræ ſuæ cuidam hoc nomen indidit, & ex Varronis alia ſatyra, cui Teſtamenti nomen eſt, proverbium hoc Gellius 3, 16 produxit, *filii ſi erunt ὄνοι λύρας, exhæredes ſunto.* Subauditur, *ἀκροατὰι, auditores*, quod, cum animantia quædam muſices concentu afficiantur, ut de equis, avibus, ſerpentibus produnt: nihil prorſus aſinus illo moveatur. Suidas etiam ex ſenario veteri ſupplet *ὄνος λύρας ἤκουε, aſinus audivit*: apud quem plura de *Aſino* proverbia invenies. Ita apud Plautum Pœn. 3, 3, 71 Lenone dicente, *It ad me lucrum*, reſpondet alius, *illud quidem, quorſum aſinus cædit calcibus*, h. e. retrorſum abit. Germanorum quidam, hinter ſich, wie die bauren die ſpieſſe tragen. ¶ 3. Vnde & convicium, & *aſini* vox in *ἀναίσθητον*, qui nullo lepore, nulla elegantia capitur, ſtupidusque ac ſtultus eſt. Ter. Eun. 3, 5, 50 *Quis eſſet ſtatus, flabellum tenere te aſinum tantum?* Quamquam hic potius ad molem hominis & ſtaturam ancillari miniſterio minus aptam, Æſopique adeo aſinum reſpici videtur, hero catelli in morem aſſultantem. Cæterum ad *τὸ ἄμεσον* hujus animalis & ſtuporem reſpexiſſe etiam videntur, *qui aſinorum hecatombas* Apollini inſtituerunt, de quibus Pindar. Pyth. 10, 51, ibique Schol. & Bentlejus ad Callim. fragm. 188. Meminit etiam Clem. Alexandr. Protr. p. 25 Potter. Ad literarum certe ignorantiam retulit Cic. in Piſonem c. 30 *Quid nunc te, aſine, literas doceam?* add. Cic. ad Att. 4, 5 p. 378 Gr. Plaut. Pſeud. 1, 2, 4 *Neque homines magis aſinos unquam vidi.* Ter. Heaut. 5, 1, 3 *Quæ ſunt dicta in ſtultum: caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus &c.* ein toipel, ſeplingel. Conf. Barth. Adverſ. 8, 14; & 34, 6; & ad Claudian. p. 1265; Turneb. Adv. 28, 35; Muret. Var. L. 14, 9. Caſaub. ad Perſ. p. 114; Ioach. Camerar. de nominibus equeſtribus p. 112. *Iulius Baſſus* dictus *Aſinus albus* propter notabile vitium: id enim prodigioſum eſt. ¶ 4. Mira de *Ammonii grammatici aſino* Damaſcius apud Photium in Iſidori vita Codice 242 tradit: qui eſurire maluit, & domi appoſitum pabulum relinquere, quam non ſectari herum poëticas diſciplinas tradentem: quaſi hoc genere ſtudii tantopere teneretur. ¶ 5. *Aſino vehi*, humilitatis aliquando, & ignominiæ fuiſſe, notat Caſaubonus ad Lampridii Anton. Diad. f. 145. ¶ 6. *Aſinus machinarius* ap. ICtos L. 12 *Cum aurum* § 10 D. *de Inſtructo & Inſtrumento legato*, dicitur, qui molam ſeu machinam frumentariam rotat, ein eſel der die mühle treibt, ein mahleſel. v. Turneb. Adv. 8, 9. *Aſini* dicti etiam, qui olim in piſtrino laborabant, quod idem illis incumberet labor ad truſatiles molas, qui aſinis ad verſatiles. v. Taubm. ad Plaut. p. 1. ¶ 7. Verſus 10 Catulli epigr. in Æmil. 98 *Et non piſtrino traditur atque aſino?* exercet eruditos. Cujus quidem fatis clarus eſt ſenſus: ſolebant enim aſini molas verſare. Sed dictio impedita: clarior alioqui, ſi legas, ut in nonnullis eſſe codicibus Muretus in comment. p. 251 teſtatur, *atque aſinus*, quod eſt, ita ut aſinus. Sed ſi dativum retinemus, operoſum ſit exponere. Scaliger ad eum locum p. 114 putat, joculariter eos, qui truſarent molas, Aſinos vocatos; *tradere* autem *aſino* interpretatur, facere, ut quis ſit aſinus piſtrinarius, quo modo Iuvenali *Eunucho committere* ſeu tradere ſit *εὐνουχίζειν*. Vult autem hoc genus locutionis, quia mirum, non tamen penitus inſolens eſt, obſervari a ſtudioſis. Mureto vero Var. Lect. 8, 15, *aſinum* hic videtur Catullus dixiſſe non animal, ſed lapidem molarem: videlicet imitatione Græcorum, qui & beſtiam illam & molam eodem nomine appellent: itaque Heſychius *ὄνον* ait eſſe ſuperiorem in priſtino lapidem. Quam in ſententiam ibi leges plura. Probat & illuſtrat hanc interpretationem Is. Voſſius ad Catull. p. 326.

¶ Aſina, *æ*, f. eine eſelin. Varro de R. R. 2, 8 *Ex equo & aſina fit hinnus.* Conf. Colum. 6, 37; Plin. 8, 44. Id. 11, 41 *Aſinæ pregnantes continuo lacteſcunt.* Et 11, 40 dativo plur. non *aſinabus*, uti grammatici volunt, ſed *aſinis* poſuit: *Aſinis a fœtu dolent mammæ; ideo a ſexto menſe arcent partus.* ¶ 2. *Aſina* nomen Romanum, Corneliorum cognomen a Cn. Corn. Scipione, aſinam pecunia onuſtam loco ſponſorum producente ad poſteros propagatum. v. Macrob. Sat. 1, 6.

Ăſellus, *i*, m. diminut. ut, *Aſellus onuſtus auro*, Cic. Att. 11, 15. *Agitatur aſelli*, Virg. Georg. 1, 273 & Ovid. 2 Amor. 7, 15

Aſpice, ut auritus miſerandæ ſortis aſellus
Aſſiduo domitus verbere lentus eat.

Aſellus quare a Lampſacenis Priapo mactatus, apud Romanos vero Veſtalibus ſacris panibus coronatus, exponit Lactantius 1, 21. ¶ 2. Eſt & *Aſellus* piſcis nomen Plinio 32, 10, & 9, 16, ſic dicti a colore cinericio, Germanis zant; quibus olim præcipua auctoritas in cibis, juxta Nep. Fr. 10, 2. ¶ 3. Sed Geſnero, *Aſellus* piſcis eſt ſuſtuarius, (ſic enim Eraſmus vocat) ſtockfiſch, rothfiſcher. Vide Salpa. *Aſellus arefactus*, ſtockfiſch. *Aſellus albus*, lachs, Hadrian. Ovid. hal. 131 *Tam deformi non dignus nomine aſellus.* ¶ 4. *Aſelli* ſunt & duæ ſtellæ in ſigno cancri, Plin. 18, 35. ¶ 5. Eſt & genus vaſis ſeu amphoræ auritæ, id eſt, utrimque anſatæ, ein henckel-topf. Petron. c. 31 *Aſellus Corinthius in promuſſidari poſitus.* v. Burm. p. 123 ſq. Sic etiam *ὄνος* apud Athenæum 4, 23 extr. fumitur, ubi *ὄνας γέμοντας ὄινῳ* dixit, id eſt *vini plenos.* ¶ 6. Eſt denique *Aſellus* nomen viri, de quo Cic. de Orat. 2, 64 *Proverbium illud Scipionis, cum Aſellus omnes provincias ſtipendia merentem ſe peragraſſe gloriaretur:* AGAS ASELLVM.

¶ Aſella, *æ*, f. idem quod aſina. Ovid. de arte am. 3, 290

Vt rudit ad ſcabram turpis aſella molam.

¶ Aſellulus, *i*, m. novum diminutivum, ab *aſellus* derivatum. Arnobius 3 p. 109 *Si aſelluli, canes, porci humanum aliquid ſaperent.*

¶ Aſellio Sempronius, hiſtoricus ac tribunus militum ſub Scipione Æmiliano, Gell. 2, 13 & 13, 3; & Cic. de leg. 1, 2. ¶ 2. Alius *M. Aſellio* ſummus vir, occiſus ab Imp. Severo. v. Spartian. Sev. c. 13.

¶ Aſellius, *i*, aliud nomen Romanum: ut, *M. Aſellius* apud Cic. pro Cluent. c. 61. *Aſellius Claudianus* apud Spartianum l. c. *Aſellius Sabinus*, qui Tiberio facetum dialogum obtulit, apud Suet. Tib. c. 42.

¶ Aſinārius, *a*, *um*, adject. ut, *Aſinaria mola*, Cato R. R. c. 10, id eſt, quam aſinus trudit, die ein eſel treibt. *Mulier aſinaria*, die eſeltreiberin, Apul. Met. 7, 191. Sic Plauti Comœdia *Aſinaria* dicta, quod de venditione aſinorum ibi agitur. v. Prol. v. 12.

¶ Aſinarius, *i*, m. ſubſtantive, qui aſinos curat, agaſo, ein eſeltreiber, ap. Suet. Aug. c. 96; Cat. c. 10; Varr. R. R. 1, 18; & Apul. Met. 6 p. 181. ¶ 2. Chriſtiani etiam per convicium atque contemtum *Aſinarii* a paganis dicebantur, quod caput aſininum colere crederentur, de quo Tertull. Apol. c. 16, & ad Nationes 1, 11 & 14. itemque Min. Felix 28, 8. Iudæis idem a gentilibus objectum. v. Tac. Hiſt. 5, 4, 2. Plut. Symp. quæſt. 4, 5. Et ab his calumnia in Chriſtianos derivata. conf. infra *Cillus*.

¶ Aſinīnus, *a*, *um*, vom eſel; ut, *Aſininus pullus*, ein junger eſel. Varr. R. R. 2, 8. *Aſinina pruna*, roßpflaumen, Plin. 15, 13. *Aſininum ſtercus*, Varro R. R. 1, 38. *Lac aſininum*, quod candori cutis conferre docet Plin. 11, 41: & de eſu carnis aſininæ Meibom. in Mæcen. p. 164 ſeqq.

¶ Aſinālis, *e*, idem. Apul. 4 Met. p. 153 *Aſinali verecundia ductus.* Fulgent. Mythol. 4 *Aſinales aures habere.*

¶ Aſinuſca, vel Aſinuſca, *æ*, f. genus vitis, quod damnatur Plin. 14, 3.

¶ Aſibida, vel Aſivida, *æ*, m. quaſi *Aſinivebida*, qui aſino vehitur, ein eſelreuter. Plaut. ſupp. Bacch. prol. v. 31.

ASIO, *ōnis*, m. ex noctuarum genere maximum eſt, cui pluma aurium inſtar eminet. *Otus* dicitur etiam, & *noctua aurita*, ein ohrkauz, ohr-eule, Plin. 10, 23; & 29, 6.

Aſis, quære in *Aſia*.

ĂSIVS, *i*, m. lapis pumicis inſtar levis, fungoſus &c. Plin. 28, 8; & 36, 17; Celſ. 6, 6; Dioſc. 5, 95. ¶ 2. *Aſius* Hectoris ſocius apud Homer. Iliad 12, 59; & Virg. Æn. 10, 123. ¶ 3. *Aſii*, incolæ *Aſiæ*. v. in *Aſia* n. 2.

ASMĂTOGRĂPHVS, *i*, m. *ᾀσματογράφος*, qui ad muſicum inſtrumentum conſcribit cantica, ein componiſt. Ex *ᾆσμα canticum*, & *γράφω, ſcribo*. v. Cæl. Rhod. 7, 4.

ASMODÆVS, *i*, m. *ἀσμοδαῖος*, malum dæmonium conjugibus infeſtum, ein eheteufel; Tob. c. 3 v. 8. a נשׂם *perdidit*. conf. Selden. de Diis Syris 2, 6.

ASMONIVS, *i*, m. grammaticus in arte, quam ad Conſtantinum imperatorem ſcripſit, citatur a Priſciano lib. 10 p. 890. Nominatur & ab eod. lib de verſ. comp.

ĂSŌMĂTOS, *i*, m. *ἀσώματος, incorporeus*, ohne leib. Cic. de N. D. 1, 12 de Platone: *Sine corpore ullo Deum vult eſſe, ut Græci dicunt ἀσώματον.* Sed Mart. Capella lib 3 p. 49, 31 *Aſomato in profatu.*

ASOPODŌRVS, *i*, m. ſtatuarius, Polycleti diſcipulus, Plin. 34, 8.

ĀSOPVS, *i*, m. fluvius Bœotiæ, quem poëtæ dicunt filium Oceani, inſuperque fingunt a Iove exuſtum, ut ſic ingens æſtus deſignetur, cujus violentia fluvius exſiccatus. Stat. lib. 8. Pauſan. lib. 2, qui etiam regis cognominis meminit.

¶ Aſōpis, *idis*, f. adjective. Stat. Theb. 4, 370 *Errare Aſopide ripa.* Ita Ægina Æſopi F. *Aſopis* vocatur Ovid. Met. 7, 616. & ſimpliciter, Met. 5, 113.

¶ Aſopiades, *æ*, Æacus filius Æginæ, cujus pater erat Aſopus. Ovid. Met. 7, 484. *Huic Aſopiades, petis irrita, dixit.*

ĂSŌTVS, *i*, m. *ἄσωτος*, prodigus, decoctor, nepos, heluo, ein verſchwender, ſchlemmer. Cic. de Fin. 2, 7 *Nolim mihi fingere aſotos, qui in menſam vomant, & de conviviis auferantur, crudique poſtridie ſe rurſus ingurgitent, qui ſolem, ut ajunt, nec occidentem unquam viderint, nec orientem: qui conſumtis patrimoniis egeant. Nemo noſtrum iſtius generis aſotos jucunde putat vivere.* conf. de Fin. 1, 10.

¶ Ăsōtos, adv. *ἀσώτως*, incontinenter, unmäßig. Martial. 4, 9.

¶ Aſotia, *æ*, f. *ἀσωτία*, ſchwelgerey. Gell 10, 17 *Sumtum plurium Aſotiamque adoleſcentis viri deplorans.* Conf. Id. 19, 9.

ASPĂLĂTHVS, *i*, m. *ἀσπάλαθος*, ſpina candida; hodie lignum Rhodium appellant, rhodiſ-holtz. Plin. 12, 24; 15, 7; & 24, 13.

ASPĂLAX, inter herbas ſponte naſcentes, Plin. 19, 6.

ASPĂRĂGVS, *i*, m. *ἀσπάραγος*, herba, ſpargel. Ejus conſideratio apud Plin. 19, 8; *ſilveſtris* ibid. 15, 37; & *Gallici* 21, 15. Iuve-

nal. 11, 69 *Asparagi posito quos legit villica fuso.* Martial. 13 ep. 21. ¶ 2. *Asparagi* etiam in genere dicuntur prima germina vel stirpes fruticum & herbarum, tàumlein; ut teneri illi surculi in lupulo, asparago &c. *Citius quam asparagi coquuntur*, locutio est proverbialis, de re, quæ fit celeriter: Frequenter ea usus Augustus est, Suet. c. 87. v. Chiliad. ¶ 2. *Asphâragos* etiam dicitur Apul. de Herb. c. 84.

Aſpargo, vide in *Spargo.*

ASPASIA, *æ*, f. Hermotimi filia, Phocensis, omnium sui temporis formosissima habita, & *Milto* a coloris præstantia appellata. (μίλτος enim minium est.) Ideoque a Cyro minore primum, deinde ab ejus fratre Artaxerxe impense amata. *Sapientem* vocatam & *elegantem* Xenophon lib. 1 de Expedit. Cyri sub finem scribit: atque id nominis a Cyro ipso accepisse Plutarchus in Artaxerxe significat; quem ejus consiliis feliciter usum in rebus arduis Ælianus scribit Var. Hist. 12, 1, ubi copiose de illius virtute & fortuna. Meminit & Justinus 10, 2. ¶ 2. Alia est, cujus Athenæus lib. 5 meminit; Milesia, qua Socrates in eloquentiæ studio magistra est usus, sapiens & reipublicæ etiam tractandæ callens, unde & a Pericle culta. v. Voss. J Inst. Rhet. p. 177: Burm. ad Quint. 5, 11 p. 444; & quos laudat Fabric. Bibl. Gr. 2, 23 p. 829. ¶ 3. Alia hoc nomine Critobuli conjux fuit, de qua Xenophon lib. 5 Hypomn. Socrat. de re domestica administranda. ¶ 4. *Aspasia* Xenophontis uxor apud Cic. de Invent. 1, 31; & Quintil. 5, 11.

Aſpecto, aſpectus &c. Aſpello, vide *Specio, Pello.*

ASPENDVS, *i*, f. Pamphyliæ urbs ad Eurymedontem fluvium. Situm ejus describit Arrianus lib. 1 Exped. Alex. p. 74 ed. Blancard.

¶ Aſpendius, *a, um*, gentile; ut, *Aspendii populi*, Nep. 14, 8, 2. *Aspendius citharœdus*, de quo ita Asconius Ped. in Cic. 1 Verr. de Præt. urbana: *Difficile, quod Aspendius citharista faciebat, ut non uteretur utraque manu, sed omnia,* i. e. *universam cantionem, intus & sinistra tantum manu complecteretur. Unde omnes, quotquot fures erant, a Græcis* ASPENDII CITHARISTÆ *proverbio dicebantur; quod ut ille carminis, ita isti furtorum occultatores erant. Valet hoc proverbium & in eos, qui multum intestinis commodis suis consulunt præter honestatem.* ¶ 2. *Aspendios damnata navis; ferunt eam nec ab ulite ulla attingi*, Plin. 14, 18.

ASPER, *a, um*, quod vel visu, vel gustu, vel alio sensu ingratum & insuave est, rauh, scharf, herb, stachlicht, sauer; ut, *Asperi sentes*, Virg. Æn. 2, 379. *Rubus asper*, Id. ecl. 3, 89. *Sapor asper*, Id. Georg. 4, 277. *Vinum asperum*, Ter. Heaut. 3, 1, 49, cui ibidem *lenius* opponitur; ut apud Cic. de Fin. 2, 12. *Piper asperum*, Plin. 12, 7. *Asperrima hyems*, Vell. Paterc. 2, 113, 3. *Asper nummus* quis sit, vide in NVMMVS. ¶ 2. *Aspera* etiam dicuntur apud poëtas opera cælata, & eminentibus figuris vel signis distincta, erhabene, it. getriebene arbeit. Virg. Æn. 5, 167 *Cimbiaque argento perfecta & aspera signis.* conf. Drakenb. ad Sil. 11, 279. ¶ 3. Transfertur hæc vox ad omnia, quæ parum voluptatis, leporis ac gratiæ habent, & gravi itaque atque injucunda molestaque sunt, unangenehm, verdrüßlich. Sic *Victus asper*, Plaut. Capt. 1, 2, 85. *Cœna aspera*, Id. Capt. 3, 1, 37. *Asperior vox*, Curt. 7, 1, 23, schelt- und schmäh-rede. *Asperioribus facetiis quem perstringere*, auf eine empfindliche art vexiren, Cic. pro Plane. c. 14 *Militia horridior asperiorque*, Liv. 45, 36. *Bellum asperrimum*, Sallust. Iug. c. 48. Sic *Terra tractatu aspera*, die schwer zu gewinnen ist Plin. 17, 7. *Aspera & rudia*, id est, inculta, impolita de scriptis dixit Vellejus 1, 17, 1. *Aspera loca*, Cæs. Civ. B. 3, 42, quæ difficulter, nec sine magno labore superes atque pervadas. Quo respectu *levia & aspera* opponuntur. *Spes aspera mortis*, Stat. 11, 715. ut ibi optimi Codd. vulgo *anxia.* ¶ 4. De homine quando dicitur, durum, immitem ac intractabilem significat, ungütig, streng. Ita Virg. Æn. 1, 283 *Aspera Iuno.* Horat. in Arte v. 163 *Monitoribus asper*, id est, dicto non audiens, immorigerus, widerspenstig, unbändig. Lamprid. in Diadumeno fub finem: *Ex quo apparet, quam asper futurus juvenis, si vixisset.* Claudian. in Eutrop. 1, 181 *Asperius nihil est humili, cum surgit in altum*, hoc est, nihil superbius, intolerabilius. Horat. Epod. 6, 11 *In malos asperrimus parata tollo cornua.* Sic apud Senecam Medea v. 87 Diana, *aspera virgo* dicitur, propter genus vitæ asperum & durum, quæ procul omni amœniore ac lepidiore cultu, in silvis & lustris venandi labore vitam traduceret. Quemadmodum Virg. etiam Æn. 11, 664 Camillam *Virginem asperam*, propter armorum & belli studium vocat. Ita enim & de Carthagine ait Æn. 1, 14 *Dives opum studiisque asperrima belli.* ¶ 5. *Asperi* etiam dicuntur, rustici & incultis moribus homines, & sic incommodi ac molesti, grobe, unhöfliche. Cic. de Fin. 4, 28 *Homo asper & durus oratione & moribus.* Item pro Plancio c. 16 *Asper natura & omnibus iniquus*, ein unfreundlicher mann, conf. Liv. 3, 65.

¶ Aſper, *i*, m. inter nomina est propria. *Asperi in Virgilium & Sallustium commentarios* memorat Hieronymus apol. adv. Ruffin. ep. 67, 4.

¶ Aſpere, adv. streng, hart, heftig. Cic. de Orat. 1, 53 *M. Cato apud pop. Rom. aspere & vehementer est locutus.* Idem ad Q. fratr. 2, 8 *Nimis aspere tractare aliquem.* Comp. *Asperius* Ciceronis est de Orat. 2, 9; & ad Att. 9, 15. Superl. *Asperrime*, Sen. de Ira 3, 37; & Vellej. 2, 7, 4 *Asperrime sævire.* Sallust. de Rep. ord. 1, 1 *Pessimus quisque asperrume rectorem patitur.*

¶ Aſperiter, pro *Aspere* Nævius dixit apud Nonium 11, 32.

¶ Aſpĕrĭtas, *ātis*, f. acritudo, die schärfe, unannehmlichkeit; ut, *Asperitas aceti*, Plin. 9, 35. *Asperitas vocis*, rauhe stimme, Lucret. 4, 552. ¶ 2. Difficultas, die rauhigkeit, schwierigkeit; ut, *Asperitas locorum*, Liv. 44, 7 & Curt. 7, 3, 6. *viæ, montis*, Cic. Att. 9, 1; Liv. 28, 1. Plin. 22, 24 *In lassitudine proniores sumus ad iracundiam, & in sitim. Ergo & hæc asperitas animi, seu potius animæ, dulciore succo mitigatur.* Ex lassitudine & siti arescunt fauces, & spiritus, & exasperantur veluti: quæ res difficilem meatum spiritui, h. e. difficultatem respirandi producit. Quam *asperitatem animæ* vocat: anima enim spiritus est. Plur. Sallust. Iug. c. 75 *Omnes asperitates superavere.* ¶ 3. Est & *Asperitas*, unfreundlichkeit, widerwärtigkeit, sauerköpfisch wesen, gravitatis sive severitatis excessus, hoc est, vitium illud, cui ἀπιθάνεια, item φιλία, quam Aristoteles vocat, contraria est; quo qui laborant, δύσκολοι, ἀυθάδεις, &c. appellantur: Latine *truculenti, morosi, difficiles* &c. qui contra ea se habent, *benigni, faciles* &c. dicuntur. v. Casaub. ad Polyb. p. 131 & seqq. item ad Theophr. Charact. c. *περὶ ἀυθαδείας.* Cic. fin. 4, 28 *Tristitia atque asperitas Stoicorum.* Vellej. 2, 89, 4 *Senatus sine asperitate, non sine severitate lectus.* Nepos 25, 5, 1 *Habebat avunculum, difficillima natura, cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione retinuerit benevolentiam.* Ovid. Art. 2, 146 *Asperitas odium sævaque verba movent.* Horat. 1 ep. 18, 5 placendi studio, & τῇ ἀρεσκείᾳ, seu assentationi opponit:

Est, inquit, *huic diversum vitium prope majus,*
Asperitas agrestis & inconcinna gravisque, &c.

Addit, *agrestis*, quia hoc vitium indoctis & rusticis, sive agrestibus, familiare est. Vide Plato τὸν ἀυθάδη, ἀμαθῆ appellat. Ovid. de Ponto 1, 6, 7 *Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,*
Pectora mollescunt asperitasque fugit.

¶ Aſpĕrĭtūdo, *inis*, f. idem quod *Asperitas.* Tertull. de Pœnit. c. 11 *Asperitudine facci.* Apul. Met. 1 pr. *Asperitudo fabularum.* Elmenh. p. 103 est *aspritudo.* Marc. Empir. c. 8 *Nullam in se asperitudinem habet.*

¶ Aſprĭtūdo, *inis*, idem. Celsus 6, 6, 26 *Ex aspritudine lippitudo fit.* Scrib. Largus Comp. 35 *Caligo & aspritudo oculorum* &c.

¶ Aſpredo, *inis*, f. idem. Cell. 5, 28, 2 *Aspredine quadam cutis*; ubi tamen etiam Codices MSS. *Aspritudo* tuentur.

¶ Aſprētum, *i*, n. locus asper, aut asperis fruticibus consitus, ein rauher ort. Liv. 35, 28 *Tabernacula statuere in aspretis, & inæquabili solo, difficile erat.* Et Gratius in Cynegetico v. 241 *Asperis medius qua claditur orbis.*

¶ Aſperūgo, *inis*, f. lappago asperioribus foliis, klette. Plin. 26, 10.

¶ Aſpĕro, *avi, atum, are*, rauh machen. Colum. 8, 3 *Asseruli formatis gradibus asperantur, ne sint advolantibus* (gallinis) *lubrici.* Virg. Æn. 3, 285 *Et glacialis hiems Aquilonibus asperat undas.* ¶ 2. Metaphorice, ärger machen, erbittern. Tac. Hist. 2, 48 *Irent propere, ne remanendo iram victoris asperarent.* Id. An. 1, 72, 6 *Hunc asperavere carmina incertis auctoribus vulgata.* Et An. 2, 29, 3 *Ita moderans, ne lenire, neve asperare crimina videretur.* Varro R. R. 3, 16 *Apes asperantur.* conf. Stat. Theb. 1, 138.

¶ Aſperatus, *a, um*, gekraußt, schäbicht; ut, *Alopeciæ asperatæ*, Plin. 29, 6. *Asperata passionis magnitudo*, Cæl. Aurel. Acut. 2, 37. *Tabula ferro asperata*, Varr. R. R. 1, 52.

¶ Aſprātus, *a, um*, holpricht. Sidon. 4 ep. 8 *Asprata lima poliri.* Et Carm. 2, 419 *Baccarum præfert læves asprata lapillos.*

¶ Aſprātilis, *e*, idem; ut, *Aspratilis petra, aspratilis terminus*, i. e. non perdolatus, apud Autores rei agrar. Gœs. p. 228, 305 &c.

¶ Exaſpero, *avi, atum, are*, asperius reddere, schärfen, schartticht oder scharrend machen. Silius 4, 19 *Saxoque exasperat ensem.* Cels. 4, 2, 4 *Pituita fauces exasperat.* conf. Id 1, 3 de vomitu; & Plin. 23, 8. ¶ 2. Metaphorice irritare est & exacerbare. Quintil. 4, 2 *Rem verbis exasperavit*, er hat die sache noch mehr verderbt. Curt. 8, 1, 32 *Alexander magis exasperabatur*, er wurde hitziger, mehr erbittert. Liv. 40, 20 *Exasperari animum sentiebat*, daß er bitter und böse werde. Ovid. Met. 5, 7 *Fretum ventorum rabies exasperat.*

¶ Exaſperatus, *a, um*, uneben, höckericht; ut, *Moles exasperata saxis*, Sen. Controv. 1, 3. conf. Cels. 5, 13 *Mare fluctibus exasperatum*, ungestüm, Liv 37, 12. ¶ 2. Irem erbittert; ut, *Exasperati animi*, Liv. 28, 25; & 36, 29. *Neque convenit æstu medio exasperatas apes lacessiri*, Colum. 9, 15.

¶ Exaſperatio, *ōnis*, f. die erbitterung. Tertull. adv. Marc. 2, 16 *Exasperationis species.*

¶ Exaſperātor, *ōris*, m. der einen erzürnet, ap. Marc. Emp.

¶ Exaſperatrix, *īcis*, f. Vulg. Ezech. 2, 8.

¶ Inaſperātus, *a, um*, geschärft; ut, *Inasperatæ voces*, Ammian. 29, 5 al. *insperatæ.*

¶ Peraſper, *a, um*, sehr rauh. Cels. 5, 28, 14 *Subdurum & in summo peraſperum.*

¶ Subaſper, *a, um*, adject. ein wenig rauh, ibid. n. 19.

Aſpergo &c. Aſpernor &c. Aſpero &c. vide *Spargo, Sperno, Asper.*

ASPHALTION, *i*, n. ἀσφάλτιον, trifolium majore folio, klee. Plin. 21, 17.

ASPHALTĪTES, *æ*, m. Ἀσφαλτίτης, lacus ille Palæstinæ bituminosus pestilenti fœtore, de quo multa Plinius, Solinus, Justinus, & Tacitus. Natus est ex ruinis urbium excifarum divinitus, Sodomæ, Gomorrhæ, & ceterarum, in aquam demersis, manetque hodie in testimonium illustre iræ Dei: das todte meer; ἄσφαλτον bitumen Græci dicunt. Honterus lib. 3 Cosm.

Iordanisque facer, geminis e fontibus ortus,
Tandem Asphaltite diris immergitur undis.

ASPHÖDĔLVS, *i*, m. ἀσφόδελος, herba, quam albucum alias nominant, & hastulam regiam, goldwurz, affodillen. Non est *lilium agreste*, quod *hemerocallis* dicitur sponte nascens in memoribus. Vide *Albucum*, & Plin. 21, 17 & 22, 22. *Asphodilus* dicitur Pallad. 1, 37. *Asphodelus* cur mortuorum cibus apud inferos fingatur a poëtis, vid. Heinf. ad Hesiodi O. & D. p. 266.

Aſpicio, vide *Adspicio* in *Specio.*

ASPIDELON, *i*, n. lactuca silvatica, Apul. de Herb. c. 30.

ASPILATES, *æ*, m. ἀσπιλάτης, gemma Arabica, Plin. 37, 10.

Aſpiro, &c. vide *Adspiro* in *Spiro.*

ASPIS, *ĭdis*, f. ἀσπὶς, serpens parvus venenosissimus, cujus morsus immedicabilis est, & mortem certissimam infert, quemadmodum Ælianus de Animal. 1, 54 prodidit, eine otter, natter, schlange. Hinc *aspidis morsus, aspidis telum*, pro malo immedicabili. Vide Chiliades. Cic. pro Rab. Posth. c. 9 *Aspide ad corpus admota vita est privatus.* Plinius tamen 8, 23 auctor est, remedium ictui fore, si confestim partes contactæ amputentur. Idem prodit, hoc genus non nisi cum compare vagari, ac vivere: itaque alterutra interemta incredibilem alteri ultionis manere curam. In eodem & affectus indicia inesse tradit 10, 74 extr.

Veniſſe ſcilicet aſpidem ad menſam cujusdam in Ægypto, ut aleretur aſſidue, enixam catulos, quorum ab uno filium hoſpitis interemtum: Illam reverſam ad conſuetudinem cibi, intellexiſſe culpam, & necem intuliſſe catulo, nec poſtea in tectum id reverſam. Morſu aſpidis periiſſe Cleopatram, præter hiſtoricos etiam Tertullianus ad Marciam c. 4 & Galenus de theriaca ad Piſonem teſtantur. Ac iſte quidem inibi tres aſpidum ſpecies recenſet, *Ptyadem*, *Terreſtrem* ſive *Cherſeam*, & *Chelidoniam*. Solinus c. 40 plures memorat; cæterum Cleopatram ex ea petiiſſe, quæ *Hypnale* appelletur, quod ſomno necet. Quod etiam apud Iſidorum legere eſt 12, 4. Sed tota res illa de Cleopatræ morte in incertis relinquenda, ut Hiſt. Antiq. p. 104 oſtendit Cellarius. De aſpide in nummis v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 4 p. 222. ¶ 2. *Aſpis*, nom. propr. viri, qui Cataoniæ fuit dynaſtes apud Nep. 14, 4, 1. ¶ 3. *Aſpis* oppidum Africæ, quod Latini *Clupeam* vocant, ſitum inter Carthaginem & Adrumetum. v. ad Eutropium notata 2, 12; & Drakenb. ad Sil. 3, 244. ¶ 4. Eſt & Inſula Lyciæ, & alia prope Cycladas. Steph.

Aſplenon, Aſporto, &c. Aſpratus, aſpredo, vide *Splen*, *Porto*, *Aſper*.

ASPRĒNAS, *ātis*, m. Africæ proconſul ſub Tiberio. De Aſprenatum vero familia & claritate legatur Plin. 30, 7; Suet. Aug. c 43; Burm. ad Quint. 10, 1 p. 833. *De Aſprenate Calpurnio* Tac. Hiſt. 2, 9, 1.

Aſpretum, Aſſa, Aſſamentum, vide *Aſper*, *Aſſus*, *Aſſer*.

ASSĂRĂCVS, *i*, m. Trojanus, avus Anchiſæ, Trois filius, Ili frater. Vide de ſtirpe illa Ovid. Faſt. 4, 33 ſeq. & Servius in Æneid. 1, 284

Cum domus Aſſaraci &c.

Virg. Æn. 12, 127 *Et genus Aſſaraci Mneſtheus & fortis Aſilas.*

Aſſarium, Aſſarius, vide *As*, *Aſſis*.

ASSASSĪNI, *orum*, m. pl. genus hominum in oriente fuiſſe memorant, quos plerique hiſtoricorum *Aſſaſſinos*, Pius Papa & Nic. Gillius *Arſacidas*, Nicetas *Chaſios* nominarunt. Hi Mahumetanæ diſciplinæ addicti novam ſibi ſectam inſtituerunt: Goldaſt. Replic. pro S. Cæſ. Maj. adverſ. Gretſ. c. 1 ab init. Sectam hanc Mahumetanorum quintam numerat Rein. Reinecc. Meth. leg. hiſt. p. 46 conditore quodam *Aloadino*, qui regnum in ea Perſidis parte obtinebat, quæ Indo fl. proxima eſt. Eratque veluti equeſtris ordo, cujus principes Aloadini, ſucceſſores *ſeniores* & *ſexmontii* nominabantur. Duravit hæc usque ad Tartarorum irruptiones. Tum enim arce Aſſaſſinorum primaria, Tigado, poſt viginti ſeptem annorum obſidionem, (nam ita Haythoni hiſtoria traditum eſt,) capta, prorſus deleti fuere. Adi & Barth. Adverſ. 51, 2 & Renaudot. hiſt. Patriarch. Alex. p. 470. Cæterum cum ea in gente delecti juvenes, religionis quadam perſuaſione inducti, & neſcio cujus Paradiſiacæ voluptatis promiſſo ineſcati, principi ſuo fidem ſic obſtrinxiſſent, ut ad imperium ejus quoscunque principes occiſos ipſe vellet, eos vi, fraude, dolo, pro re nata, etiam cum præſente capitis ſui periculo, trucidarent; factum inde, ut ¶ 2. *Aſſaſſini* vocentur *conductitii ad alios interimendos*, *præcipue viros principes*, ut Voſſii verbis loquamur de vit. ſerm. 2, 2 p. 176, nomine ad ipſos etiam conductores transeunte, banditen, meuchelmörder.

¶ Aſſaſſinium, *i*, n. *homicidium eſt ex pactione de danda & accepta ndamercede commiſſum*, quemadmodum definit Ioh. a Felde Part. 2 Elem. Iur. univ. p. 235, ein meuchelmord. De crimine ipſo conſulendi Iuris interpretes.

ASSĔCLA, *æ*, m. ſignificat vel comitem, vel aſſiſtentem, vel aſſectatorem, ein anhänger, nachtreter. Aſſecla quaſi *Aſſecula* ab *aſſequendo*, i. e. *buccellarius homo*, uti legitur in Gloſſ. Iſidori. Cic. in Salluſt. c. 8 *Omnium menſarum aſſecla*, ein ſchmarutzer. Vet. Gloſſ. *Aſſecla* παράσιτος. ¶ 2. *Aſſeclam* pro comite dixit Nepos 25, 6, 4; *Non decere ſe arbitrabatur, cum præturam gerere noluiſſet*, ASSECLAM *eſſe Prætoris*. Sic *Aſſeclæ legatorum*, Cic. Verr. 1, 25. Nonius ſcribit 1, 280 Aſſeclas *ab eo, quod aſſint, & omnibus juſſis dominorum præſto ſint, eſſe vocitatos.*

Aſſectari, aſſectatio, &c. Aſſedo, Aſſefolium, Aſſello, Aſſentari, aſſentatio, &c. aſſentio, &c. Aſſequor, vide *Sequor*, *Sedeo*, *Folium*, *Sella*, *Sentio*, *Sequor*.

ASSER, *ĕris*, maſc. & Aſſis, *is*, fœm. *Aſſeres*, plur. tabulæ ſunt ſectiles, thielen oder breter. Dicti *aſſeres*, veluti Feſtus vult, quod parietibus trabibusque *aſſideant*. Plaut. Aul. 2, 6, 8 *Ligna apud nos nulla ſunt.* CO. *ſunt aſſeres?* STA: *ſunt pol*, &c. *Aſſeres pedum duodecim*, Cæſ. B. Civ. 2, 2. *Roboreis aſſibus ſolum compingere*, den boden mit eichenen bretern belegen, Colum. 6, 19, ubi & *axibus* legunt, quemadmodum & Budæus *aſſes* vel *axes* dicit. v. infra *Axis* n. 5. *Quernis aſſibus contabulare*, Plin. 36, 25. conf. Varr. R. R. 1, 52. ¶. 2. Sed revera *aſſeres* & *aſſes*, idem non ſunt; neque ſunt *aſſeres* tabulæ (breter) ſed *aſſes*: a quibus *aſſare* & *coaſſare*, & *coaſſatio* etiam eſt. *Aſſeres* autem trabeculæ ſunt, quibus tegulæ in tectis imponuntur, latten, darauf die ziegel auf den dächern ruhen; quod illa Vitruvii verba 4, 2 diſerte docent: *Deinde inſuper ſub tegulas aſſeres* (ſcilicet ponuntur) *ita prominentes uti parietes eorum projecturis tegantur.* v. Baldi Lex. p. 13. ¶ 3. Eaque de cauſſa *aſſeres* de fudibus, contis, longuriis etiam dicuntur, quod Hotomannus ad Cæſ. B. Civ. 2, 2 obſervat. Sic *aſſeres lecticariorum*, ſtangen, daran die ſenfften getragen werden, Suet. Calig. c. 58. Vet. Gloſſ. *Aſſeres* Κόντοι, δοκοὶ, ϛρωτῆρες.

¶ Aſſerculus, *i*, m. diminut. Columel. 8, 3 *Iunctis parieti modicis aſſerculis.* conf. Cato R. R. c. 152, ubi baculi ſunt, quibus ſcopæ alligantur. Sed idem c. 12 *Aſſercula* neutro plurali dixit.

¶ Aſsĭcŭlus, vel Axiculus, *i*, m. idem ex antiquo Aſſis; v. *Axis*.

¶ Aſsula, *æ*, f. diminut. pl *Aſſulæ*, quas Græci σχίδια *ſchidia*, vocant, partes ſunt materiæ aſcia abraſæ aut ſecuri truncatæ, ſpäne, ſchindeln. Plaut. Merc. 1, 2, 20 *At etiam ceſſo foribus hiſce facere aſſulas*, id eſt, in minutos aſſeres diſcindere. Plin. 29, 2 *Aſſulis tedæ ſubjectis.* Feſt. in *Fomites*: *Aſſulæ ſecuribus excuſſæ.* De *aſſulis, quas marmorarii ex operibus dejiciunt*, v. Vitruv. 7, 6; & Baldi Lex. p. 14.

¶ Aſſulatim, adverb minutatim, in kleine ſtücklein. Plaut. Capt. 4, 2, 53 *Pultando vel aſſulatim foribus exitium afferre*, zerſplittern. Id. Menæch. 5, 2, 106 *Dedolare aſſulatim viſcera alicujus.* conf. Nonius 2, 31.

¶ Aſſuloſe, idem. Plin. 12, 22 *Calamus aſſuloſe frangitur.*

¶ Aſſo, *are*, ab *aſſibus* verbum, h. e. contabulare, täfeln, ſpinden. Vitruv. 7, 1 *Cum aſſatum fuerit.* ¶ 2. *Aſſare*, coquere, vide *Aſſus*.

¶ Aſſamentum, *i*, n. täfelwerck. Plin. 16, 40 *Rigorem fortiſſime ſervat ulmus, ob id cardinibus aſſamentisque portarum utiliſſima.* Sed Harduinus ad hunc locum notavit, omnes MSS. libros *craſſamentis* habere.

¶ Coaſſo, vel coaxo, *are*, aſſeribus f. axibus ſternere, contabulare, zuſammen ſpinden, täfeln, mit bretern verſchlagen. Vitruv. 7, 1 *Cum coaſſatum fuerit.*

¶ Coaſſatio, f. Coaxatio, *ōnis*, f. die zuſammenſpindung, täfelwerck. Vitruv. 7, 1 *Coaſſatio transverſa ſternatur.* Idem 5, 1 *Coaxationes* habet. Plin. 36, 25 *Binas coaſſationes ſubſternere.*

¶ Inaſſero, *are*, betäfeln. Vet. Inſcript. ap. Gruter. 207 *Ferroque figito, inaſſerato aſſeribus abiegnis ſectilibus.*

Aſſero, aſſertio, &c. Aſſeveratio, aſſevero, Aſſideo, &c. Aſſido, Aſſiduus, aſſiduitas, &c. Aſſigno, Aſſilio, Aſſimilis, aſſimilo, Aſſipondium, vide *Sero*, *Severus*, *Sedeo*, *Sido*, *Sedeo*, *Signum*, *Salio*, *Similis*, *As*.

ASSĪR, antique *Sanguis* apud Feſtum. Gloſſ. lat. gr. *Aſſir* αἷμα. Hinc

¶ Aſſiratum, *i*, n. *genus quoddam potionis ex vino & ſanguine temperatum*, Feſt. Hinc fœdera cruenta vocat Mela 2, 1.

Aſſis, Aſſitus, Aſſius, Aſſo, *are*, Aſſocio, Aſſono, vide *As* & *Aſſer*, *Sero*, *Aſſos*, *Aſſer* & *Aſſus*, *Socius*, *Soleo*, *Sonus*.

ASSOS Græca, & *Aſſus*, *i*, Latina terminatione, proprium nomen aliquot urbium, quarum una Troadis fuit, altera Myſiæ, Lyciæ tertia, quarta Epiri. De *Aſſo Troadis orbe* celebris fuit Stratonici citharœdi ſententia apud Strabonem lib. 13 p. 420

ἄσσον ἴθ'· ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι·

Vade Aſſum, ut citius leti confinia tangas.

Erat enim *Aſſus* natura & arte urbs munita, & ab ea parte, quæ mare ſpectat, arduum & difficilem habebat adſcenſum. Vid. Hadr. Iun. adag. 109, qui obſervat eſſe, qui hic *Aſſon* Lyciæ oppidum, & pro Stratonico nominet Nicoſtratum.

¶ Aſſius, *i*, m. lapis, qui & ſarcophagus, σαρκοφάγος appellatur, quem Plinius ſcribit 36, 17 in Aſſo Troadis naſci; fiſſili vena ſciſſum, qui corpora defunctorum in eo condita intra quadrageſimum diem abſumat, exceptis dentibus; & quæ alia ibi de hoc lapide ſequuntur. De quo præterea vide Plin. 2, 96. Dioſc. 5, 99.

Aſſudo, Aſſueſco, aſſuetudo, Aſſula, Aſſultim, aſſulto, aſſultus, Aſſum, Aſſumo, &c. Aſſuo, Aſſura, Aſſurgo, vide *Sudo*, *Sueſco*, *Aſſer*, *Salio*, *Sum*, *Sumo*, *Suo*, *Aſſus*, *Surgo*.

ASSVS, *a*, *um*, quaſi *arſus*, ab ardeo, idem quod *aſſatus*, gebraten. *Dictum* aſſum, *quod ab igne* aſſudeſcit, Varr. de L. L. 4, 22. conf. Iſidor. 20, 2. Sic *Caro aſſa*, quam *aſſaturam* cum Vopiſco nonnulli dicunt, ein braten. Plaut. Curc. 2, 3, 88 *Hæc ſunt ventri ſtabilimenta, panis & aſſa bubula.* Horat. Sat. 2, 2, 73 *Aſſis miſcueris elixa.* Et Celſ. 1, 3 de Variet. temp. *Transeundum ab elixis ad aſſa.* Sic *Vulpis pulmo recentiſſimus aſſus*, Id. 4, 7, 2. Cic. fam. 9, 20 *integram famem ad ovum affero, ita usque ad aſſum vitulinum opera perducitur*, al. *vitellinum*. Sed ſignificat carnem vitulinam, quæ inter fercula poſtrema in cœnis apponebatur, der kälber-braten. ¶ 2. Significat ſolum, merum, ut, *aſſa voce canere*, i. e. ſola voce, nullis admiſtis muſicis inſtrumentis, mit bloſſer vocal-muſic. v. Pedian. in Divin. Verr. p. 37; & ex Catone & Varrone Nonius 2, 70 & Feſtus. Viciſſim *aſſæ tibiæ* dicuntur, quibus canitur ſine chori voce, Servio, cujus locum quære in *Antes*, bloſſe inſtrumental-muſic von pfeiffen. Vnde & *aſſare* dicuntur tibicines, cum ſolis tibiis canunt. v. Ioſ. Scalig. Conject. ad Varr. p. 121. *Aſſam autem*, inquit Nonius l. c. *æſtimandum eſt, ut in obſoniis ſine pigmento ſaporis alieni, quemadmodum merum dicitur ſolum.* Hoc vult: Sicuti *merum*, cum initio vinum notaret, ſignificare poſtea cœpit quodlibet purum, quomodo vinum (puta ſibi relictum,) purum eſt ab aqua: ſic *aſſa*, quod nomen primo carnis fuit ad ignem toſtæ, translata eſt poſtea ad deſignandam eam cantilenam, quæ *ſola* voce conſtaret absque organorum veluti condimento; nam & caro talis, ſecus atque elixa, nihil habet additum ſaporis alieni. Verum huic ſimilitudini obſtat, quod *merum* alii volunt, (& rectius, opinor) prima ſignificatione purum, ſecunda demum vinum ſignificare nulla dilutum aqua, quod Græci ἀκρατὲς vocant, cum id olim duabus vocibus *vinum merum*, ein lauterer wein, fuiſſet dictum. Sepoſita vero iſta ſimilitudine plauſibiliorem dixerim Nonii etymologiam, quam illam aliorum ap. Voſſium f. 51 Etym. *aſſi* notionem iſtam derivantium ab ἄσαι, quod eſt *canere*. Non enim ideo *aſſa* vox, *aſſa* tibia vocabantur, quia *caneret*, ſed quia hoc faceret *ſola*, & absque ſocietate modulaminis alieni. Quo fere modo ¶ 3. *Aſſi* etiam *lapides* dicebantur ſicci, i. e. qui nullo arenario conglutinati ſunt; ſed alius ſuper alium poſitus, ut in maceriis vinearum fieri conſuevit. Vide Servii locum ſupra a nobis allegatum in voce *Antes*. ¶ 4. *Aſſas* vero *nutrices* ob eam proprietatem officii nuncupari cenſet Nonius 1, 280, *quod aſſint iis, quos nutriant, nec vel exiguo divellantur.* Rectius Vetus Interpres Iuvenalis ad Sat. 14, 207 (ubi pro *aſſem* legendum *aſſæ*) notat, *Aſſam eſſe ſiccam nutricem, quæ lac non præſtat infantibus, ſed ſolum diligentiam & munditiam adhibet.* Et Ioſ. Scaliger l. c. p. 122 probat, *Aſſam* potius eſſe aſſiſtricem mulierem, ſive obſtetricem, quod Varro ap. Nonium 2, 80 dicat: *Aſſa nos multos, quod parere ea non poterat mulier, foras betere juſſit*, die beyfrau, wehmutter. Vid. & Muret. V. L. 15, 5. ¶ 5. *Aſſus Sol* eſt apricatio ſine unctione, *nitidus unctusque* contrarium, ubi Cic. ad Att. 6, 12 ſcribit: *Pro iſto aſſo Sole, quo tu abuſus es in noſtro pratulo, a te nitidum Solem unctumque repetemus.* v. Græv. p. 301. ¶ 6. *Aſſus* oppidum, vid. *Aſſos*.

¶ Aſſa, *orum*, n. pl. in balneis ſudaria ſunt (ſic enim Seneca vocat) die ſchwitz-ſtube, ſchwitz-banck. Cic. ad Q. Frat. 3, 1 *In balneariis aſſa in alterum apodyterii angulum promovi.* Ideo ſic dicta, quod tantum ibi ſudent, non etiam lavent. v. ſupra *Apodyterium*.

¶ Aſſo, *are*, coquere eſt, & torrefacere ad ignem, braten; ut, *Aſſare jecur*, Apic. 2, 1. ¶ 2. *Aſſare* dicuntur tibicines, cum ſolis

tibiis canunt; quod paullo ante monebamus in *Assus* n. 2. ¶ 3. *Assare* item contabulare est. vide *Asser* n. 2.

¶ Assatus, *a, um*, gebraten. Pro quo & *Inassatus*.

¶ Assārius, *a, um*, idem; ut, *Daps assaria*, Cato c. 132.

¶ Assatūra, *æ*, f. gebratens. Vopisc. in Aureliano c. ult. *Convivium de assaturis maxime fuit.* Conf. Apic. 7, 5.

¶ Assator, *ōris*, m. Glossis est ὀπτανεὺς & ὀπτανάριος, ein koch.

¶ Inasso, *are*, pro *assare*, abbraten. Hinc

¶ Inassatus, *a, um*, abgebraten. Plin. 30, 10 *In ligneis verubus inassatum.*

¶ Semiassus, *a, um*, halb gebraten. Cic. Tusc. 1, 44 *Reliquias semiassi regis* ex veteri poëta dixit.

¶ Subasso, *are*, modice aut lente assare, sachte braten. Apicius 4, 2 *Pisces curatos subassabis.* Conf. 7, 2 & 14; It. 8, 8.

¶ Subassatus, *a, um*, etwas gebraten; ut, *Caro elixa subassata*, Apic. 7, 5.

ASSȲRIA, *æ*, f. Ἀσσυρία, Asiæ regio, dicta ab *Assur* filio *Sem*: veluti Augustinus testatur de Civ. Dei 16, 3. Adde Cic. Fin. 2, 32.

¶ Assyrius, *a, um*, adject. Lucan. 4, 298 *Assyrii scrutator pallidus auri.* conf. Virg. ecl. 4, 25; & Georg. 2, 465; Et Cic. Divin. 1, 1. ¶ 2. *Assyrii* nomen pro Judæo, seu Ebræo apud Græcos interdum usurpari, Seldenus adnotavit 1 de Iur. nat. & gent. juxt. Ebr. 2 p. 18. ¶ 3. *Assyrius* enim cum *Syrus* non raro confunditur. vid. *Syria*. Quorsum etiam referenda forte sunt, quæ de *Assyria purpura* interdum habent auctores. v. Drakenb. ad Sil. 11, 40.

Ast, vide *At*.

ASTA, *æ*, f. civitas Hispaniæ Bæticæ, quæ Plinio *Regia* cognominatur 3, 1. ¶ 2. *Asta* alia in Liguria est, cujus ager vulgo *comitatus Astensis* audit inter Pedemontium & Montferratum, Plin. 35, 13.

ASTĂCES, *is*, m. vel Astacenos, fluvius in Ponto, irrigans campos, in quibus pastæ nigro lacte equæ gentem alunt. Plin. 2, 103. ¶ 2. *Astaces* prætor Darii apud Curt. 4, 7, 4. Sed consule Freinshem. ad 4, 1, 28.

¶ Astăcus, *i*, m. ἄστακος, ein meer-krebs, see-krebs, (vide *Gammarus* & *Locusta*.) Plin. 9, 31. ¶ 2. *Astacus* seu *Astacum*, oppidum Bithyniæ apud Strab. l. 12 & Plin. 5, 32.

¶ Astacēnus, *a, um*, adj. ut, *Sinus Astacenus*, Plinio c. l. *Campi Astaceni*, Idem 2, 103.

ASTANDÆ, *arum*, m. Angari, grammatophori in Perside, sive tabellarii, qui certis itinerum spatiis permutabantur, Postilions. Suidas & Cæl. Rhod. 10, 8.

ASTĂPHIS, *idis*, Ἀσταφὶς, uva passa, rosin, weintraublein. Plin. 23, 1 *Vva passa, quam Astaphida vocant*, &c. ¶ 2. *Astaphis agria*, sive *Staphis agria*, ἀσταφὶς ἀγρία & σταφὶς ἀγρία, herba, quæ & *uva silvestris*, & *herba pedicularis*, quod pediculos necet, & *pituitaria*, dicitur, bißmintz, pipsmüntze, Matth. speichel-kraut, läuse-kraut. Hadrian. v. *Staphis*.

¶ Astaphium, *i*, nomen ancillæ apud Plautum, quæ blande dicitur *Astaphilitium*, Truc. 5, 5.

ASTARTE, *es*, f. Dea Syrorum: de qua vide Ioh. Seldenum de Dis Syris: & infra in SYRIA: Tertull. Apolog. c. 24, & adv. Gnost. c. 3. Minut. Fel. p. 6; P. Fabri Semestr. 3, 1. Taubm. in Plaut suppos. p. 1505. Apud Cic. N. D. 3, 23 *Astarte*, est *quarta Venus Syria*. Lunam putavit etiam Lucianus de Dea Syr. p. 657.

ASTEISMVS, *i*, m. ἀστεϊσμὸς, tropus est orationis scilicet urbana festivitas, aut, secundum Diomeden, quicquid simplicitate rustica caret, & faceta satis urbanitate expolitum est, ut Virgilii illud ecl. 3, 90

Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi, &c.

Item, cum decrevisset Philippus, Persas in suam redigere potestatem, & in hoc exercitum misisset, scripsit, *milites ideo a se missos, quod comperisset, Persas seditione vexari, & bonorum esse, tali tempore subvenire.*

ASTER, *ĕris*, m. ATTICVS, ἀστὴρ ἀττικὸς, herba, quam Amellum Virgilii putat esse Matthiolus, sed negat Hadrianus, sternkraut, bruchkraut, schartenkraut. Plin. 27, 5. ¶ 2. *Aster Samius*, genus terræ candidissimæ. Plin. 35, 16. ¶ 3. *Aster Amphipolites*, is qui Philippum Macedonem inscripta suo nomine sagitta oculo privavit. v. Palmer Exercitat. p. 557 sq. sive ad Lucian. de Hist. scrib. p. 628 Græv.

ASTĔRIĂCE, *es*, f. ἀστεριακὴ, inter medicinas, quæ carnem nutriant & ulcus impleant, Cels. 5, 14.

ASTĔRIAS, *æ*, m. Ἀστερίας, piscis est ex rajarum genere: raja nimirum stellaris, ein sternroche. ¶ 2. Quod tamen nomen etiam Galeis piscibus, den bunten see-hunden. ¶ 3. Et inter aves accipitribus, aquilis, & ardeis tribuitur; a punctorum & macularum varietate. Gesn. ein reiger. v. Plin. 10, 60. ¶ 4. Est & gemma *Asterias* seu *Asteria*, quæ & *Astrios* & *Astroites* & *Astriobolus* dicitur. Ea conjecta in acetum vertitur in orbem. Germani nomen ei a victoria fecerunt, siegstein. Agricol. Gesner. Nomen inde indepta est, quod sole contraria candicantes radios regerit, ut Plinius auctor est 37, 9.

ASTĔRĪCVM, *i*, n. ἀστερικὸν, herba folio similis ocymo, nascens in tegulis parietinisque, Plin. 22, 17. tag und nacht, St. Peters-kraut.

ASTERIE, *es*, f. vel *Asteria*, olim nomen insularum Deli & Rhodi, Plin. 4, 12; & 5, 31. ¶ 2. *Asterie* Titanis filia, Latone soror, rapta a Iove in aquilam verso. Vid. quos copiose laudat Bur. ad Ovid. Met. 6, 108. ¶ 3. Mulieris nomen Horatio 3 od. 7.

ASTĔRION, *ŏnis*, m. Cometæ fil. unus ex Argonautis, de quo Apollon. Argon. 1, 35 & Flaccus Argon. 1, 356. ¶ 2. *Asterion*, *i*, n. est fluvius Argolidis, apud Statium Theb. 4 v. 122 & 714. ¶ 3. Porro est & Thessaliæ civitas hujus nominis, apud Homerum Iliad. B. ¶ 4. *Asterion* denique araneus, cujus morsu genua labefactantur, Plin. 29, 4.

ASTERISCVS, *i*, m. ein sternlein, ἀστερίσκος ab ἀστὴρ, inter notas Criticorum, quas in lectione auctorum locis certis ad distinctionem scripturarum, ut Isidorus loquitur, cera miniatula varias appingebant, fuit stellæ figura, qua non eodem modo idem usi. Aristarchum asterisco cum obelo, seu virgula jacente (✳-) usum proprie in iis versibus, qui non suo loco positi essent, Isidorus tradit 1, 20

S. Hieronymus ad August. epist. 89 c. 6 *Vbicunque virgulæ, id est, obeli sunt, significatur, quod septuaginta plus dixerint, quam habetur in Ebræo; ubi autem asterisci, id est, stellulæ prælucentes, ex Theodotionis editione ab Origene additum est.* Et Augustinus epist. 10 ad Hieron. c. 2 *Asteriscis notasti; quæ in Ebræo sunt & in Græco desunt: obeliscis autem, quæ in Græco inveniuntur, & in Ebræo non sunt.*

ASTĔRĪTES, *æ*, m. ἀστερίτης, i. e. *stellatus*; basiliscus, *qui quod viderit, arescit & occidit.* Apul. de Herb. c. 128. ¶ 2. *Asterites* gemma candida est, inclusam lucem continens, veluti stellam intus ambulantem, Isidor. 16, 10 Eadem *Astrites* dicitur Mart. Capellæ 1 p. 19.

ASTHMA, *ătis*, n. ἆσθμα, anhelatio seu difficultas spirandi, das keuchen, der schwere athem, δύσπνοια. v. Cels. 4, 42. *Suspirium* videtur Seneca vocasse, de quo suo loco.

¶ Asthmătĭcus, *i*, m. ἀσθματικὸς, qui id mali patitur, der einen kurtzen athem hat, engbrüstig. Plinius *suspiriosum & anhelatorem* vocat 23, 7; illis utilia proponit 20, 21; & 26, 7.

Asticus, Astipulor, Astituo, Asto, vide *Astu*, *Stipula*, *Statuo*, *Sto*.

ASTŎMI, *orum*, m. pl. ἄστομοι, i. e. *sine ore*, populi Indiæ ore carentes, de quibus Plinius 7, 2.

ASTRĂBA, *æ*, f. ἀστράβη, *tabella ubi pedes requiescunt*, Gloss. Isidori, ein fuß-schemel, steigbügel. Item *clitellæ*, *sella equestris*, ein sattel. Vnde comœdia Plautina *Astraba* latine *Clitellaria* inscripta. vid. ejus Fragm. & Gell. 11, 7; & Nonius 2, 11. Sed Probus Grammaticus in vita Virgilii, *Astraba*, inquit, *vehiculum est* παρὰ τὸ μὴ στρέφεσθαι, *quo titulo & Plautus fabulam inscripsit, in qua mulieres in ejusmodi vehiculis inductæ.* Hæc copiosius declarat Io. Schefferus de re vehic. 2, 2 p. 17 sq.

ASTRÆA, *æ*, f. Ἀστραῖα, dea justitiæ, quæ vitiis hominum crescentibus in cœlum subvolasse a poëtis fingitur. Vide pulcherrimum locum in Arati Phenomenis v. 98 sq. Ovid. Met. 1, 149

Et virgo cæde madentes
Vltima cœlestum terras Astræa reliquit.

Quod de Pudore & Nemesi Hesiodus etiam finxit. v. Octaviam Senecæ.

ASTRĂGĂLVS, *i*, m. ἀστράγαλος, talus est, ein knöchel, knorren, würfel. Sed in homine esse ἀστραγάλους negavit Aristoteles; vide infra *Talus*. ¶ 2. Et *Astragala* inter torulos sunt columnarum, die ringe oder reiffen um die seulen. Qua voce in fœminino juxta & neutro usus Vitruvius est. v. interpretes ejus, & Bald. in Lexico Vitr. qui rem ipsam pluribus explicant. ¶ 3. *Astragalus* & frutex parvus est, ciceri similis, flore purpureo, radice rotunda, Diosc. 4, 47 erdmolten. v. Plin. 26, 8, 12 & 14. ¶ 4. Verticillum, ein spinn-wirtel. v. Vitruv. 3, 3.

¶ Astragalismus, *i*, m. ἀστραγαλισμὸς, & Astragalisis, f. ἀστραγάλισις, ludus, talorum jactus, das würffel-spiel. v. Cæl. Rhod. 11, 27.

¶ Astragalizo, *are*, würffeln, ἀστραγαλίζειν. *Astragalizontes ex ære*, Polycleti opus apud Plin. 34, 8.

ASTRAMPSYCHVS, *i*, m. auctor vetus. Scripsit, Suida teste, librum medicum de cura canum, itemque Onirocriticon, h. e. de somniorum interpretatione. Ac posterius hoc quidem scriptum ad nos utcumque pervenit, versibus metris jambicis exaratum. Ediderunt Ios. Scaliger, Hadr. Iunius (Animad. 1, 18) Vinc. Opsopœus (cum oraculis veteribus,) Ioh. Meursius (fine Mantissæ suæ ad librum de luxu Romanorum). v. & Casaub. ad Suet. Cæs. c. 7 p. 20 itemque Io. Henr. Vrsin. de Zoroastr. p. 62, qui *Astrampsychum* & *Zoroastrem* eumdem esse putat, inductus videlicet augurio nominis, cum utrumque nomen idem sonet, *astrum* nempe *animatum*. Sed hæc ratio parum videtur habere ponderis.

ASTRĂPE, *es*, f. ἀστραπὴ, fulgur, der blitz. Plinius 35, 10 *Apelles pinxit & Astrapen.*

¶ Astrapias, *æ*, m. gemma, in qua fulminis discurrunt radii, Plin. 37, 11.

¶ Astraplecta, *orum*, n. pl. ἀστραπόπληκτα, ex ἀστραπὴ & πλήσσω *percutio*, loca fulgure percussa, vom blitz gerührt. Sen. Nat. Qu. 1, 15.

Astreans, Astrictus, &c. Astricus, astrifer, &c. astriobolos, astrios, astroites, Astrites, Astrolabium, astrologia, &c. astronomia, &c. astrosus, vide *Astrum*, *Stringo*, *Astrum*, *Asterias*, *Asterites*, *Astrum*.

ASTRVM, *i*, n. ἄστρον, signum stellis coactum, quod nos sidus vocamus: Macrob. in Somn. Scip. 1, 14 ein gestirn. Nam & Zodiaci signa *astra* dixit Virgil. Georg. 1, 231

Idcirco certis dimensum partibus orbem
Per duodena regit mundi sol aureus astra.

Differunt igitur a *Stella*, quæ solitaria est, *Astrum*, *sidus*, *signum*, tametsi & stellis appellationem illam Cicero alicubi tribuat. v. Vallam 6, 22. Censorin. de Die Nat. c. 23 *Babylonii a solis exortu, ad exortum ejusdem astri, diem statuerunt.* Dicitur inde *Cognitio astrorum*, die sternkunst. Cic. Divin. 1, 41 *Chaldæi in Syria cognitione astrorum antecellunt*, sie sind berühmte sternseher. *Astra humentia*, Stat. Thebaid. 3, 2. *Tollere* aut *ferre ad astra*, bis an den himmel heben, hoch loben. Virg. eclog. 5, 51 *Daphnin tollemus ad astra.* Sic *astris sese efferre*; Silius 13, 773 de Alexandro respondente apud inferos Scipioni, quibus artibus tantam sibi gloriam peperisset:

Audendo bella expedias; pigra extulit astris
Haud unquam sese virtus; &c. Sed

¶ 2. *Malo astro natus*, id est, infeliciter natus, sive homo infelix. Petron. c. 134, ubi ad genethliacam vanitatem respicitur. Vnde & Germanorum quorundam formulæ videntur ortæ, er hat weder glück noch stern. It. unstern pro infelicitate. ¶ 3. *Astra* pro Diis ponere aliquando, & iis maxime, qui ex hominibus consecrati ab obitu, & in Deorum numerum relati essent, ut imperatores seu principes, poëtæ solent. Eorum enim animas in astra abire, opinio tenebat. Vnde cum Iulio Cæsari patri Augustus ludos funebres celebraret, & medio die stella appareret, creditum fuit, animam Cæsaris esse cœlo recepti, ut Sueton. refert Cæs. c. 88. v. & Serv. ad illud Virg. ecl. 9, 47

Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum:

Eo enim in illo carmine respexit poëta. Vide & infra in SIDVS. Hine declarandus etiam locus Statii Silv. 1, 1, 97

Ibit in amplexus natus, fraterque paterque
Et soror: una locum cervix dabit omnibus astris.

Signi-

Significat enim filium Domitiani, & patrem Vespasianum, cum Tito fratre ac sorore Domitilla, lapsuros cœlo, quod tamquam Dii habitent, per noctem, & omni affectu prosequutturos Domitiani statuam omnes. Nam cum dicit, *Una locum cervix dabit omnibus astris*, intelligit unam Domitiani cervicem in statua omnium Deorum Flaviæ gentis, quos paullo ante recensuit, amplexibus concessuram locum, sive patere. Huc refer illud Senecæ epist. 73 *Hac itur ad astra*. Nam statim sequitur: *Non sunt Dii fastidiosi*, &c.

¶ Astrālis, *e*, himmlisch, zum gestirn gehörig. August.

¶ Astreans, *tis*, idem. Mart. Capella lib. 8 p. 273 *Astreantem Vranien apparuisse rati.*

¶ Astrĭcus, *a, um*, idem. Varro apud Nonium 6, 16 *Cum pictus aër fervidis late ignibus Cœli choreas astricas ostenderet.*

¶ Astrōsus, *i*, m. lunaticus, quasi malo sidere natus, ein mondsüchtiger. Isidor. Gloss. & Orig. 10. A. v. Barth. Adversar. 19, 22.

¶ Astriser, *a, um*, gestirnt, poëticum. Statius Theb. 8, 83 *Astriferos inclinat Iupiter axes.* conf. Martial. 8, 28.

¶ Astrĭfĭcus, *a, um*, idem. Mart. Capella lib. 1 pr. p. 24 *Astrificis cælum scandebat habenis.*

¶ Astrĭfico, *are*, sterne bilden. Idem Capella lib. 6 p. 191 *Archimedæa astrificante manu.*

¶ Astriger, *a, um*, gestirnt. Stat. Theb. 10, 828 *Cominus astrigeros Capaneus tollendus in axes.* Claud. B. Get. v. 245 *Qua micat astrigera senior cum conjuge Cepheus.*

¶ Astrĭlŏquus, *a, um*, von sternen redend; ut, *Astriloquæ commenta puellæ*, Mart. Capell. 8 p. 273.

¶ Astrĭlūcus, *a, um*, lucens ut astra, hell-leuchtend. Mart. Capella lib. 9 p. 322 *Astriluci divi.*

¶ Astrĭsŏnus, *a, um*, himmlisch klingend; ut, *Astrisonus Iupiter*, Mart. Capella lib. 9 p. 328.

¶ Astrolābium, *i*, n. ἀστρολάβιον, Mathematicorum instrumentum, quo ad vestigandos stellarum aut siderum motus utuntur; quin & ad angulos quosvis dimetiendos, ein winckel-messer.

¶ Astrŏlŏgia, *æ*, f. ἀστρολογία, die sternkunst; præclara illa scientia, quæ motus cœlestes sub demonstratas rationes redigit. Cicero Divin. 2, 42 ita ample vocabulo usus est, ut Archelaum & Cassandrum *summos astrologos* laudet, qui *cum in ceteris astrologiæ partibus excellerent, hoc prædictionis genere usi non fuerint.* Ibidem de Scylace Halicarnassæo: *excellens in astrologia totum hoc Chaldaicum prædicendi genus repudiavit.* Omnem ergo astrorum scientiam & motuum rationes Astrologia significabat, nondum, ut hodie fit, ad vanam & incertam prædicendi ex astris opinionem redacta, stern-deuterey. Nam id vanitati suæ plerumque prærexerunt, qui ex certo siderum positu fata hominibus pandere præsumunt, qui & honestissimum *Mathematicorum* vocabulum sibi olim vindicarunt. Hinc factum est, ut male audirent astrologi, & ipsius artis vocabulum in contemtionibus poneretur. Quamquam non vana tantum; sed perniciosa etiam reipubl. & impia sapientissimis quibusvis omnis ævi visa est: quippe quæ homines, dum addit spes animis, aut facit merum, in cupiditates improbas nefariaque consilia impellere valeat; tum ab religione & cultu abducere Numinis. Quare non modo hoc Astrologiæ genus & improbatum & vetitum semper Romanorum legibus; sed patribus quoque ecclesiæ vereris conciliisque damnatum fuit: adeo, ut tamquam Idololatricam artem, & ipsis a Dæmonibus inventam alienam penitus Christiano, nec cœlum sibi promittere posse existimarent, *cujus radius*, ut Tertullianus loquitur, *cælo abutere-tur. Cælo* autem *abuti* credebatur, qui inde futura prædiceret. v. Tertull. de Idolol. c. 9. Hinc Augustinus, quod aliquando huic arti attendisset, se commissse in eo peccatum grande, & cujus nomine Dei exoranda sibi venia esset, Confess. 4, 3, & 7, 6 agnoscit. GENETHLIOLOGIAM Vitruvius vocat 9, 7, ubi de origine & progressu ejus etiam breviter docet. Conf. de inventore Astrologiæ Plin. 6, 26; & 7, 56; deque ejus excellentia atque utilitate eumdem 7, 37; & 18, 28. Origines artis etiam prosecutus est Lucianus de Astrologia libello eleganti.

¶ Astrŏlŏgus, *i*, m. ἀστρολόγος, ein sternkündiger, sterndenter. Cic. Divinat. 1, 39, & paullo ante citato loco hac voce usus est. Ennius vocat *de circo astrologus*, vid. ibid. Cic. 1, 58 & infra *Circus.* Iuvenalis 6, 552 *Chaldæis sed major erit fiducia, quicquid Dixerit astrologus, credent a fonte relatum Ammonis, quoniam Delphis oracula cessant.*

¶ Astrŏnŏmia, *æ*, f. ἀστρονομία, die sternsehe-kunst. Scientia, quæ ex ratione motus siderum aliquid colligit, & ad vitæ usum transfert: puta ad rationem temporis, dierum, mensium, anni, constituendam; item ad navigationem &c. quatenus huic scientiæ dandam operam existimabat Socrates: quamquam Xenophon *Astronomiæ* vocabulum ad accuratiorem illam & subtiliorem stellarum cognitionem transtulerit lib. 4 Memorabilium. Videturque *Astronomia* Veteribus utramque partem fuisse complexa, & ab *Astrologia* nihil fuisse diversa. Nam & Aristoteles Analyt. Post. 1, 1 *Astrologiæ* nomine utrumque comprehendit. In Isidori Orig. 1, 2 inter septem liberales disciplinas *septima* est *Astronomia, quæ continet legem astrorum.* Conf. lib. 2, 23 seqq. Vsi sunt hac voce etiam Petron. c. 88; & Sen. epist. 95.

¶ Astrŏnŏmus, *i*, m. ἀστρονόμος, ein sternseher; astrorum mensor, qui stellas stellarumque cursus & distantias contemplatur. vide Ger. Io. Voss. de Artibus Mathemat. & Salmas. ad Solinum p. 461.

¶ Astronomĭcus, *a, um*, adjectiv. ut, *Astronomica præcepta, Astronomici libri*, quibus de Astris agitur, quales sunt Manilii & Hygini.

ASTV, vel Asty, n. ἄστυ, *urbem* significat, eine stadt: quo nomine urbem suam peculiariter, & ἐξοχήν; ritu Athenienses appellabant, Donato auctore. Ter. Eun. 5, 6, 17 *An in Astu venit?* Nepos 2, 4, 1 *Protinus accessit ASTV, idque nullis defendentibus incendio delevit.* Id. 7, 6, 4 *Postquam asty venit.* Conf. Cic. de Leg. 2, 2. Cæterum eo nomine Piræum non continetur: in quo velut nova & peculiaris urbs a Themistocle instituta fuit. Quare & Athenarum nomine non comprehendit idem Nepos 9, 4, 5 ubi *Athenarum* nomine *Astu* seu veterem illam urbem intelligit. Et inde Donatus ad supra citatum Terentii locum; IN ASTV, inquit, *de Piræo in urbem.* Vide & infra Stephani Byzant. locum, in *Urbe*; itemque Savaron. ad Sidon. 1 epist. 6.

¶ Astȳcus, sive Astĭcus, *a, um*, ἀστυικός, i. e. *urbanus*, städtisch; ut, *Astyci ludi*, Suet. Cal. c 20, quasi urbani, quia sunt etiam rustici, stadtspiele; vel quasi Attici sive Athenienses, qui a Græcis instituti fuere, qualia Athenis Dionysia. v. Scalig. de Emend. Temp. 5 p. 449. Quamvis Torrentii quoque conjectura elegans satis videatur, *Asticos ludos* legentis, quorum Suetonius Tib. c. 6 exer. meminerat.

¶ Astus, *ūs*, m. πανουργία, list, behendigkeit, schalckheit. Festus: *Origo ex græco ab oppido ἄστυ deducitur, in quo qui conversati assidue sunt, cauti atque acuti esse videntur.* Ter. Eun. 5, 4, 2 *Quod si astu rem tractavit*, &c. im fall er listig verfahren. Plaut. Capr. 2, 1, 26 *Doli non doli sunt, nisi astu coles*; i. e. fallendi & decipiendi animo. Et recto casu Silius 16, 32 *Non ars, aut astus belli, vel dextera decrat.* Conf. Cic. Off. 3, 16; & Virg. Æn. 10, 522. Prudent. in Symm. 1, 74 *Astus multiplices variosque dolos texere.*

¶ Astūtus, *a, um*, plenus astu, schlau, verschlagen, witzig; itidem ab *astu*, quod urbem significat. Sunt enim urbani homines callidiores & ad fallendum magis docti: at rustici contra simpliciores & procul dolis. Asconius in Procem. Act. in Verrem: *ASTVTI, i. e. urbana: etenim urbs ἄστυ dicitur.* Horat. 2 Sat. 3, 186 *Astuta ingenuum vulpes imitata leonem*; in quo stultitiam eorum accusat, qui, cum a natura ad fraudem dolosque nati sint, magnitudinem quamdam animi affectent, leonesque videri velint, cum sint astutæ vulpes. Itaque *Astutus* est, qui fingendo & simulando aliud, quam est, aut gerit, aut loquitur, decipit alios & circumscribit, ut sibi consulat. Vnde idem Horatius 1 Sat. 3, 62 *Fidum astutumque*, Cic. 3 ad Fam. 10 *astutum & occultum* (qui idem & *fictus* dicitur) conjungit. Idem ead. Ep. *Quod si id est maxime astuti hominis, omnia ad suam utilitatem referre*, &c. Sic *non astutus* est apertus, Tac. Germ. 22, 5; *Gens*, inquit, *non astuta, nec callida, aperit secreta petlovis licentius loci.* Compar. Cic. fam. 3, 8 *Quod si quis me astutiorem fingit.* Superl. *Astutissimus adversarius*, Augustin. Serm. 17 de Sanctis c. 3; & *Astutissima calliditas*, Idem de Civ. Dei 21, 6.

¶ Astūtulus, *a, um*, diminut. etwas listig; ut *Astutula anus*, Apul. Met. 6 p. 184.

¶ Astute, adverb. callide, listig. Cic. ad Quint. fr. 1, 2 *Astute reticere*, hinter dem berge halten. Varro L. L. 9, 1 *Sed ne astutius videar posuisse, duo genera esse similitudinum &c.* Gell. 18, 4 *Levia inaniaque pro gravibus & veris astutissime componentes.* Et Lactant. 1, 22 *Quod ille astutissime excogitavit.* Etiam Augustin. de Civ. Dei 19, 5 *Astutissime fingitur.*

¶ Astūtia, *æ*, f. ab astu differt, ut ab ira, iracundia, die listigkeit. Ipse habitus scilicet, sive perversa & nequam illa ingeniositas, quæ in inveniendis dolis atque fallaciis posita est, betrügerey, arglistigkeit. Vnde & *Sapientiæ* opponitur. Cic. fam. 3, 8 *Quæ ego omnia in expetenda amicitia tua, non ASTVTIA quadam, sed aliqua potius SAPIENTIA secutus sum.* Plaut. Capt. 3, 4, 4 *Astutiam atrocem sibi reperire.* Ter. And. 3, 4, 25 *Hem astutias!*

¶ Perastutus, *a, um*, cum intendendi particula, sehr listig. Hinc

¶ Perastūtŭlus, *a, um*, sehr listig, durchtrieben. Apul. Met. 9 p. 219 *Mulier callida & ad hujusmodi flagitia perastutula.*

¶ Perastute, adv. idem. Plaut. Truc. 2, 2, 43 *Vt perastute cum injiciatis in malam fraudem.* Sic Aldus & alii: recentiores quidem aliter.

ASTŬLA, *æ*, f. a tollendo nuncupata *quasi abstula*, ein span. Isidor. 17, 6 al. *Astula* & *Hastula*; in Gloss. κάρφος. ¶ 2. *Astula regia* radix, quæ & *Asphodelus.* Plin. 21, 17. conf. Salmas. in Solin. p. 356.

Astulōsus, *a, um*, voll spänen. Marc. Empir. c. 35 *Astulosa resina*, fienharz.

ASTVR, *ŭris*, m. qui est ex Asturia, Sil. 16, 347. Ita enim *Exercitus Astur*, ubi τὸ ἁπλοῦν ἀντὶ τοῦ κτητικοῦ, simplex pro possessivo ponitur, Sil. 1, 252 cum not. Drak. & Cell. *Astur equus*, i. e. *Asturco*, ein gelter-pferd; de quo Martial. 14, 199 *Venit ab auriferis gentibus Astur equus.*

¶ Astŭres, *um*, m. pl. Hispaniæ populi, proximi Gallæcis. vid. Sil. 1, 231.

¶ Asturia, *æ*, f. horum regio, Plin. 33, 4 *Plurimum auri signit.*

¶ Astura, *æ*, fluvius ejus regionis, unde procul dubio & genti nomen: cujus, ut & gentis mentio apud Florum 4, 12, 54. ¶ 2. *Astura* urbis quoque nomen est, ubi Cicero villam habuit maritimam. vid. fam. ep. 6, 19 & Victor. Schol. in 2 ad fam. 16.

¶ Asturicus, *a, um*, adj. ut, *Asturica gens*, Sil. 16, 583.

¶ Asturco, *ōnis*, m. plur. *Asturcones*, ab Asturum gente Hispanica, equi sunt, quos Latini alias a molli & glomerato incessu, *Tolutarios* vocant: ipsi Hispani *Thieldones* dixerunt, unde nostrum gelter. Seneca epist. 87 *Non omnibus obesis mennis, & asturconibus, & tolutariis præferret unicum illum equum, ab ipso Catone defritum?* Adde Aut. ad Herenn. 5, 50; & Plin. 8, 42 extr. qui Asturcones in eo distinguit, quod minori forma sint. Sic *Asturco Macedonicus* dicitur, pari habitu gressuque præditus, apud Petronium c. 87 p. 420. vid. Burm. & Gron. ad h. l. & quos laudat Drak. ad Sil. 3, 336 & intt. ad Grat. Cyneg. 514.

¶ Asturio, pisces, vide *Acipenser.*

Astus, astutia, astutus, vide in *Astu.*

ASTŸĂGES, *is*, m. Ἀστυάγης, Cyaxaris Medorum Regis filius, ultimus Assyriorum & Medorum rex, quem Cyrus regno spoliavit, de quo Herodotus & Iustinus 1, 4 seqq.

ASTŸĂNAX, *actis*, m. Ἀστυάναξ, quasi urbis rex: proprio enim nomine *Scamandrius* dicebatur, Hectoris fuit filius, quem in direptione Trojæ ex turri præcipitem dedit Ulysses. Vide Ovid. Met. 13, 415. Virg. Æn. 3, 489 *O mihi sola mei super Astyanactis imago.* ¶ 2. Alius *Astyanax* Milesius, miri homo roboris & edacitatis, ut qui solus (uno prandio) posset octoginta placentas absumere, ut est apud Scholiasten Theocriti ad Idyll. 6. quamquam hoc Ægoni cuidam Theocritus tribuit.

Astycus, vide in *Astu.*

ASTŸDĂMAS, *antis*, m. nomen tragicorum duorum Athenien-sium, patris & filii, de quibus Voss. p. 45 & 50, de Poët. Græc. Pater

Isocratis auditor fuit, sed ab eloquentiæ studio se ad scribendam tragœdiam convertit. ¶ 2. *Astydamas* histrio, Morsini filius, cui statua in theatro ponenda decreta fuit, quod in agendo Parthenopæum sese gnaviter ac scite gessisset. Itaque titulum conscripsit, quo suas ipse laudes complectebatur. Vnde natum proverb. *Laudas teipsum Astydamæ in modum.* vid. Erasm. in adag.

ASTŸLIS, *idis*, f. lactucæ genus, minima radice, latis foliis, breiter lattich. vid. Plin. 19, 8.

ASTYLVS, *i*, m. unus e Centauris, qui futura prænoscens, fratribus dissuasit bellum adversus Lapithas. vid. Ovid. Met. 12, 307. ¶ 2. *Astylus* vel *Astyllus*, Crotoniata, cursu & perpetua virginitate clarus apud Pausan. lib. 6 & Plat. in legg. conf. Plin. 34, 8.

ASTŸNŎMI, *orum*, m. pl. curatores viarum & ædificiorum & ut in urbe munda essent omnia. Tales Athenis decem fuisse traduntur. Ædiles vocantur l. unica ff. de via publ. &c. baumeister.

ASTŸPĂLÆA, *æ*, f. Phœnicis filia fuisse dicitur, a qua nomen accepit ¶ 2. *Astypalæa*, insula una Cycladum, unam habens urbem ejusdem nominis. Plin. 4, 12. Ovid. de Arte 2, 82

Cinctaque piscosis Astypalæa vadis.

¶ Astypaleius, *a*, *um*, adject. Idem Met. 7, 461 *Regna Astypaleia.*

¶ Astypalæicus, *a*, *um*, idem; ut *Cochleæ Astypalæicæ*, Plin. 30, 4. conf. c. 6 & 14.

ASVLA, *æ*, f. oppidum in agro Brixiano; unde

¶ Asulāni, *orum*, m. populi apud Plin. 3, 5.

ĂSȲLA, *æ*, f. herba, hünerdarm, vogelkraut, Plin. 25, 13.

¶ Asylas, *æ*, m. vates in Virg. Æn. 10, 175; & 11, 615.

ĂSȲLVM, *i*, n. ἄσυλον, locus refugii, eine freystadt; ut, *In asylum confugere*, Cic. Verr. 1, 33. *Asyli jus firmare*, Tac. An. 4, 14, 1. Servius dictum putat quasi ἄσυρον, quod ex eo neminem, qui in id confugisset, liceret per vim extrahere; ab α στερητικῷ & σύρω, *trabo.* Rectius a συλάω, quod non tantum *spoliare* notat, sed in genere quoque *lædere* vel *violare.* Vnde & homines ἄσυλοι Græcis iidem, qui Latinis *inviolabiles* & *sacrosancti.* Est ergo *Asylum* proprie locus, in quo neminem lædere liceret, aut violare, eine freyheit, freystadt, sichere zuflucht. Cui rei quidem olim præcipue sanciebantur templa. Liv. 35, 51 *Et in fano lucoque, ea religione & eo jure sancto, quo sunt templa (asyla Græci appellant) Menippus palatos cecidit.* Ac tale templum libertatis primum Athenis institutum ferunt ab Hercule, deinde & Ephesi, ut Strabo notat, & Romæ: Quod Romulus aperuit, *veteri consilio*, ut Livius 1, 8 scribit, *condentium urbes, qui obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem, natam e terra sibi prolem ementiebantur.* Quibus verbis putet aliquis forte Asylorum originem a Cadmo usque repeti: quasi is non ex Draconis dentibus humi sparsis, ut Poëtæ fabulantur, sed asylo acceperit cives, cum condidisset Thebarum urbem: præsertim cum non desint, qui Romulum Cadmi exemplo condidisse suum asylum prodant: ut Alex. ab Alex. 3 gen. dier. 20. Godelev. ad hunc Livii locum; Franc. Patric. 8 de Regn. & reg. inst. 16: Covartuv. 2 Var. resol. 20 n. 2; Cerda in Æn. Virg. 8, 342. Verum, recte rem exputanti facile apparebit, ista scribentem Livium nihil de Cadmo cogitasse, (cujus quidem asylum nescio, an ullius auctoris antiqui firmari testimonio queat,) sed hoc voluisse; qui olim aperto asylo hominum obscurorum colluviem undecunque collectam ordinavissent in civitatem, eos, ut ista tegeretur ignobilitas, e terra sibi natum populum finxisse. Quæ quidem an mens ipsorum fuerit, qui primam suæ gentis originem repetebant a terrigenis, (γηγενεῖς illi sunt Græcis) ipse viderit Livius. ¶ 2. Fuerunt & alia post Romulum in Italia instituta *Asyla*: quæ omnia tamen, & totum adeo Asylorum morem & jus Tiberius sustulit, cum intelligeret, eo homines ad occasiones pessimorum facinorum ferme abuti: de quo Suet. ejus vita c. 37. Atqui antiquitus eo instituta non erant, ut sontibus quibusvis, & noxiis, sed qui non sua sponte ac quodam casu rei facti, prodessent, ut Grotius docet de jure Pacis ac Belli 2, 21 n. 5 & 6. Apud Christianos quoque loco antiquorum templa & basilicæ Apostolorum erant, quorsum gentiles etiam confugiebant, auctore Coquejo ad August. de C. D. 1, 1. Sed eadem hodieque improbitatem tutam præstant, juxta Forstn. not. ad Tacit. p. 293. ¶ 3. Est autem natura adjectivum, ὁ καὶ ἡ ἄσυλος. Vnde in urbium nummis titulus frequens est ἱερὰ καὶ ἄσυλος. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 9 p. 659 sq. qui hunc ipsum titulum a jure asylorum derivat, ac de eo etiam more suo agit p. 667 sq.

¶ Asylæus Deus, cui Asylum illud suum sacrum esse dictitabat Romulus. Plutarch. in eo.

Asymbolus, Asyndetus, *on*, vide *Bolc*, *Syndetus.*

AT, Conjunct. adversat. quæ multiplici servit elegantiæ, aber doch, jedoch, gleichwol, hingegen. Ter. Andr. 4, 1, 55 *Parum succedit, quod ago, at facio sedulo.* Cic. Off. 1, 11 *Majores nostri Tusculanos, &c. in civitatem acceperunt: at Carthaginem & Numantiam funditus sustulerunt.* Idem pro Mil. c. 17 *Itaque antevertit: at quo die?* ¶ 2. Ab initio ulterioris sermonis præbet materiam: Cic. pro Dom. c. 44 *At videte hominis intolerabilem audaciam.* Id. Verr. 1, 46 *At per Deos immortales, quid est* &c. ¶ 3. Ante occupantis commodissima vox est. Cic. fam. 9, 6 *At in perturbata republica vivimus, quis negat?* ja möchte man sprechen 2c. Id. Parad. 5, 2 *At sumus, inquiunt, principes civitatis* &c. conf. Phil. 2, 9. Fam. 6, 6 & 24 &c. ¶ 4. Pro *saltem* vel *attamen*, frequenter legitur; Cic. pro Mil. c. 34 *Si mihi republica bona frui non licuerit: at carebo mala*, dennoch, zum wenigsten. Id. pro Dom. c. 50 *Esses omnia si minus re, at verbis legitimis consecutus.* conf. Verr. 5, 27. Liv. 9, 1 *Quod si nihil cum potentiori juris humani relinquitur inopi, at ego ad Deos vindices intolerandæ superbiæ confugiam.* v. Jac. Perizonii not. ad Melam in observ. miscell. 7, 425. Etiam alias apodosi inservit. vid. in *Ast* ex Liv. 10, 19. ¶ 5. Non raro execrantis est. Ter. Eun. 3, 1, 41 *At te Dii perdant.* Id. Andr. 4, 1, 42 *At tibi Dii dignum factis exitum duint.* Vbi Donatus: AT, *principium increpationi aptum:* ut Virg. Æn. 2, 534 *At tibi pro scelere* &c. Et Horat. Epod. 5, 1 *At o Deorum quisquis in cœlo regis Terras & humanum genus.* Servius etiam non uno loco, non tam conjunctionem, quam inceptivam, ut vocat, particulam, & ad ornatum solum pertinentem agnoscit. ¶ 6. Interdum eleganter repetitur Cic. Att. 9, 12 *At Sulla, at Marius, at Cinna recte: imo jure fortasse arma contra patriam tulerunt.* Ibid 10, 14 *Sine dubio errasse nos confitendum est: At semel? at una in re?* &c. conf. Verr. 2, 78; & de N. D. 1, 41. ¶ 7. Conjungitur & eleganter cum aliis particulis. Ter. Heaut. 4, 3, 21 *At enim istoc nihil est magis, Syre, meis nuptiis adversum.* Id. Adelph. 2, 1, 7 *At ita, ut usquam fuit fide quisquam optima.* Cic. Phil. 2, 34 *At etiam inscribi jussit in fastis*, conf. Ter. Andr. 5, 4, 37. Cic. fam. 4, 5 *At vero malum est liberos amittere.* Id. Off. 2, 20 *At vero ille tenuis* &c. conf. pro Rosc. Am. c. 40. pro Marc. c. 4, &c. Liv. 5, 9 *At enimvero Sergius* &c. Tac. An. 5, 28, 4 *At contra reus nihil infracto animo.* conf. Ovid. Art. 2, 604.

¶ Ast, idem quod *At*. Hac particula pro *At* utuntur poëtæ inprimis, brevem illam syllabam epenthesi commutantes. Virg. Æn. 1, 46 *Ast ego, quæ divum incedo regina* &c. Tamen Cicero quoque ea usus est, ad Att. 6, 5 *Hoc tu indaga, ut soles: ast hoc magis.* conf. ibid. 1, 16. Et Liv. 10, 19 antiqua formula: *Bellona, si hodie nobis victoriam duis, ast ego templum tibi voveo.*

¶ Atat, geminatum, interjectio est diversæ significationis. Ter. Andr. 1, 1, 98 *Atat hoc illud est*, &c. Vbi ex improviso deprehensum aliquid significatur, ach siehe da, bist du da zerrissen, 2c. ¶ 2. Vel interjectio paullatim percepti & intellecti mali, ut Donatus ad illud Ter. Eun. 4, 5, 1 interpretatur: *Atat hercle verba mihi data sunt*, ey ich bin betrogen. ¶ 3. In illo ejusdem Comici ead. fab. 2, 1, 22 *atat! hic quidem est parasitus Gnato militis*; admirantis juxta atque conterriti. Hic nostri familiarem aliquam execrationem interponere solent, der hencker! 2c. ¶ 4. Sed alibi conterriti tantum seu formidantis. Id. Eun. 4, 6, 18 *C. Militem secum ad te quantas copias adducere? Atat! T. num formidolosus obsecro es, mi homo?*

¶ Atque, copula est, nec elegantia tamen sua caret, und. De vi hujus particulæ v. Gell. 10, 29. Ter. Andr. 4, 5, 5 *Reliquit me homo atque abiit.* Ornate sæpe Cicero *Atque adeo*, und zwar, ja so gar. e. g. pro S. Rosc. c. 23 & 35; pro Cluent. c. 29; pro Planc. c. 19; adv. Catil. 1, 2; ad Att. 1, 14; &c. Fere ante vocales hac vocula utuntur Latini. Principio orationis pro Flacco ita Tullius: *Cum in maximis periculis hujus urbis atque imperii, gravissimo atque acerbissimo reip. casu, socio atque adjutore consiliorum periculorumque meorum L. Flacco* &c. Sic *Atque etiam* valde usitatum Cic. Off. 1, 26 & 30; Off. 2, 14 & 17; Nep. 18, 8, 7; Liv. 44, 22 & 28 &c. Invenitur tamen etiam ante consonantes. Cic. Off. 3, 6 *Atque si etiam hoc natura præscribit.* Id. pro Cæl. c. 19 *Atque scitote judices*, &c. ¶ 2. Sed post *alius*, *secus*, *aliter*, *contra*, *contrarius* &c. significationem habet particulæ, *Quam*, als. Ter. Andr. 3, 3, 13 *Alium censes nunc me, atque olim, cum dabam?* Nep. 23, 2, 2 *Alia atque antea sentire.* Cic. de Orat. 3, 30 *Paullo secus a me atque ab illo perfecta sunt.* Id. Verr. 1, 46 *Quod iste aliter, atque ut edixerat, decrevit.* Sic Nep. 14, 3, 5 *Pari eum atque illos imperio esse jussit* Sic & præcedente comparativo Horat. Epod. 15, 5 *Arctius atque hederæ adstringitur.* ¶ 3. Aliquando idem quod statim, confestim, simul atque, alsobald. Virg. Georg. 1, 203

Atque illum in præceps prono rapit alveus amni.

Ennius ap. Gell. 10, 29

Atque atque ascendit muros Romana juventus.

Plaut. Amph. 1, 1, 58 *Ocius occurro, ut scirem quid velit. Atque illam geminas peperisse conspicor.* Silius 5, 593 *Atque dato gemitu lacrymæ adsensere ferentum.* Sæpe ita particula ista usus etiam Tacitus: ut Hist. 1, 82, 6 *Tum Otho ingredi castra ausus. Atque illum tribuni centurionesque circumsistunt.* Et 2, 2, 3 *Inde Syriam audentioribus spatiis petebat. Atque illum cupido incessit.* Et aliis pluribus locis. Hinc lex vetus: *Si in jus vocet, atque eat*, i. e. statim eat, Cic. de leg. 2, 4. Conf. Colvium ad Apul. 1 p. 18. Scioppii Susp. Lect. 3, 8. ¶ 4. Non raro idem est, ac *æque ac*, vel *sicut*. C. Nepos 1, 7, 4 *Cum totidem navibus, atque erat profectus.* In Priapeis carmine 32 *Quæ succo caret, atque petra pumex.* ¶ 5. Interdum non tantum copulat, sed majus etiam ponit, & idem est, quod *præcipue*, *inprimis*. Cic. Cat. 1, 5 *Magna diis immortalibus habenda est gratia: atque huic ipsi Statori Iovi.* Id. 5 Att. 12 *Negotium magnum est navigare, atque id mense Quintili.* ¶ 6. Pro *atque* vel *tamen*, usus Ter. Andr. 1, 3, 20 *Mihi quidem non fit verisimile: atque ipsis commentum placet.* Ita enim ibi interpretatur Donatus. Bentleius legit *at*. Sed idem retinet illud eadem Fab. 4, 2, 16 *Multa mala ingeram: atque aliquis dicat, nihil promoveris.* ¶ 7. Est & asseverantis, Plaut. Pers. 5, 2, 48 *Iam taceo hercle, atque tu Persa es.* Ennius ap. Varr. L. L. 6, 3 *Atque prius pariet locusta lucam bovem.* ¶ 8. Inservit & eleganter transitionibus, & in principio periodi ponitur. Sallust. orat. 1, 6 *Atque ego scio, quam aspera hæc res in principio futura sit.* v. Gifanium Indice Lucretiano. Et sic particula hæc Ciceroni multum frequentata. ¶ 9. Poëtæ eamdem aliquoties repetunt. Virg. ecl 5, 23 *Atque Deos atque astra vocat.* Id. Georg. 4, 468 *Atque Geta atque Hebrus atque Actias.* ¶ 10. *Adque* per literam molliorem ab origine non esse alienum, & Augusti ævo non minus quam *atque* in usu fuisse, testatur Cellar. Orthogr. Lat. p. 90, & confirmant lapides Gruteri 179, 2, 337, 412, 3, 4. Conf. Thomas Hearne ad acta Apost. bibl. Bodlej. c. 1, 6.

¶ Atqui, Conjunctio adversativa, serviens illationi & instantiis, ut loquuntur; idem quod *Attamen*, *Veruntamen*, nun aber, aber doch. Ter. Eun. 4, 6, 2 *Atqui si illam digito attigerit uno.* Sic sæpe utitur hac voce Horatius. v. od. 1, 23, 9; Sat. 1, 1, 19; epist. 1, 2, 33 &c. Adde Cic. ad Att. 7, 7 & 8, 3; pro Arch. c. 8; pro Mil. c. 4; de Senect. c. 17 & 22 &c.

¶ Atquin, pro *Atqui*, vocali vel adspiratione sequente scribitur. e g. *Atquin homo impius misertus est illis*, Lactant. de Mort. persec. c. 23. Sed & l. 3 ff. de Off. præt. *Atquin verum est, prætura eum functum.* Et Plaut. Rud. 3, 4, 55 *Atquin, quia vetas, utramque jam mecum abducam simul.*

¶ Attamen, sed tamen, aber doch. Ter. Andr. 4, 1, 12 *Attamen ubi fides est, si roges, nihil pudet.* Adde Cic. ad Att. 2, 18; & 3, 6; de Fin. 3, 15. ¶ 2. Et interpositis aliquot dictionibus eleganter admodum divellitur per tmesin. Ter. Eun. 5, 2, 26 *Si ego digna hac contumelia sum maxime, at tu indignus, qui faceres tamen.* Cic. de Sen. c. 18 *At morositas tamen, & ea, quæ dixi, vitia habent aliquid excusationis.* conf. de Orat. 3, 4.

ĂTĀBŬLVS, *i*, m. ἀτάβυλος, ab ἄτη *damnum*, & βάλλω *immitto*, ventus

ventus Apuliæ frigidissimus, plantas frigore adurens, qui & *Apulus* dicitur. vid. Plin. 17, 24. Horat. 1 Sat. 5, 77 *Quos torret Atabulus.* Ideo ventum hunc *Horatianum* vocat Gellius 2, 22. Meminit ejusdem Quinc. 8, 2 p. 674.

ĀTĀBȳRIS, *is*, m. mons Rhodi insulæ altissimus, in quo templum Iovis fuit, inde *Atabyrii* cognominati. Strab. lib. 14 p. 430. Lactantius quoque 1, 22 *Iovis Atabyrii* mentionem fecit. Insula etiam Rhodus *Atabyria* dicta, ut Hesychium emendat Bochartus in Chanaan 1, 7, quod nomen etiam apud Plinium legas 5, 31, licet hic ab rege *Atabyrio* potius, quam a monte, illud derivet.

ĀTĀLANTA, *æ*, f. Ἀταλάντη, Schœneï regis in Scyro filia, cursu nobilis, & poëtis cantatissima, de qua Ovid. Met. 10, 565. ¶ 2. Alia fuit Arcadia Iasonis filia, quam Ovid. de Arte 1, 185 *Atalantam Nonacrinam* vocat, & Met. 8, 317 sq. *Nonacriam* & *Tegeæam*. Hanc *Minacion* (aliis Melanion) duxit. Vide Propert. 1, 1. De ea & Ælianus Hist. var. 13, 1; & Periz. ad h. l. conf. Hygin. fab. 99. ¶ 3. *Atalanta* insula Archipelagi tota submersa Olympiade 88, auctore Thucydide, adeoque non avulsa tantum Eubœa, quod post Diod. Siculum Plinius & Strabo dixerant, male intellecto Thucydide. Docet hoc Hard. ad Plin. 2, 88 nota maj. 76.

¶ Atalantæus, *a, um*, adj. Stat. Theb. 4, 309

Iamque Atalantæas implerat nuncius aures.

ATANVVIVM, *i*, n. poculi fictilis genus, *quo in sacrificiis Rom. utebantur sacerdotes Potitii*, Festus. vid. Reinel. lect. var. 6, 14 p. 238.

ATARGATIS, *is*, f. Syrorum seu Assyriorum Dea, cujus nomen varie scribitur, *Adagartis* apud Petr. Crinit. de hon. discipl. 14, 8, ac præterea *Atergatis*, *Adergatis*, *Adargatis*, *Atargata*, *Adargidis*, quin & *Derceto*, seu *Derce*. Quæ omnia vocabula corrupta esse ab *Adirdaga* (Ebraice אדיר דג est piscis magnificus seu potens) pronunciat Selden. de Diis Syr. 2, 3, inque hanc Deam Dagonem Deum demigrasse ostendit, simul Macrobium arguens, qui figuram hujus Deæ pingens 1 Sat. 23 ipsissimam *Astartem* Matrem Deum, sive Deam illam Luciani Hieropolitanam delineaverit.

ĀTARNA, *æ*, f. urbs Mysiæ in Asia; unde

¶ Atarnides, *æ*, m. Hermias, eunuchus, Atarnæ tyrannus in potestatem regis Persarum redactus, de quo Turnebus Adversi. 9, 26 intelligit illud Ovidii in Ibin v. 319

Aut ut Atarnides infatus pelle iuvenci.

Atat, Atavia, atavus, vide *At*, *Avus*.

ĀTAX, *ācis*, m. Galliæ Narbonensis fluvius, *Aude* hodie. Tibull. 1, 7 v. 4

Quem tremeret forti milite victus Atax.

Vbi Scaliger *Atur* omnino legendum statuit, qui Aquitaniæ est. *Atacis* tamen & apud Plinium mentio est, qui 3, 4), *Atax*, inquit, *e Pyrenæo Rubrensem permeans lacum.* Lucanus 1, 403

Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Et Sidonius carm. epist. 9, 15 *Atacem tonare cum suis oloribus.*

ATE, *es*, f. ἄτη, noxia, dæmon, humano generi infensus & omnes lædens, quemadmodum Homerus scribit, qui & propterea, quod Iovem offendisset, e cœlo eum deturbatum, sive naturæ suæ excellentis beneficio, sive quod verisimilius est, ex Motis scriptis, prodidit, vide locum lib. 19 Iliad. 91, ein plage-teufel.

Atechnia, atechnos, vide infra *Techna*.

ĀTELLA, *æ*, f. Oscorum urbs in Campania: ab ea dictæ

¶ Atellānæ, *arum*, f. pl. Latini Dramatis genus, omnium maxime jocosum & dicax, ein possen-spiel. v. Scalig. Poët. 1, 7; Turneb. Adverss. 3, 17; & 10, 27. Ceterum Atellanæ extra argumentum fere exodii loco adhibebantur, ut apud Græcos Satyræ, quod Turnebus observat; & suadet Iuvenal. 6, 71

Verbicus exodio risum movet Atellanæ Gestibus Autonoes.

¶ Atellānus, *a, um*, adject. kurtzweilig, Liv. 7, 2 *Iuventus histrionibus fabellarum acturelictio, ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus iactitare cœpit: quæ inde exodia postea appellata, consertaque fabellis potissimum Atellanis sunt: quod genus ludorum ab Oscis accepium tenuit iuventus.* Mox recenset privilegia, quibus *actores Atellanarum*, sic vocat, usi sint. Manutius ad Cic. fam. 9, 16, quid a mimis differrent, docuit.

¶ Atellanus, *i*, m. subst. auctor vel actor fabularum Atellanarum. Suet. Galba c. 13 *Atellanis notissimum canticum exorsis.*

¶ Arellanicus, *a, um*, adject. aliud, schertzhaft jut, *Atellanicus versus*, Cic. de Divin. 2, 10. *Atellanicum exodium*, Suet. Tib. c. 45.

ĀTER, *atra, trum*, schwartz, finster. *Nox atra*, Virg. Æn. 1, 89. *Atra tempestas*, Æn 5, 693. *ater imber* Val. Flacc. 1, 82. *atri imbres* Stat. Theb. 3, 122. pro lacrymis. *Ex jure panis ater*, Ter. Eunuch. 5, 4, 17, i. e. furfuraceus, vel vetustate mucidus, schimmlicht; ut quidam apud Donatum volunt. Melancholia dicitur, ubi *atra bili mens movetur*, Cic. Fusc. 3, 5. Poëtis varie usurpatur: Vt ¶ 1. pro fœdo, turpi & odioso; quemadmodum *atrum timorem* Virg. dixit Æn. 9, 719. Et Horat. Arte Poët. v. 3

Turpiter atrum Desinat in piscem, mulier formosa superne.

Idem Virgilius & *atrum odorem* similiter potuit dixisse Æn. 12, 591 pro gravi & inimico: quamquam Servius aliter interpretatur. Sed ita apud Horatium & *atras curas* legimus 3 od. 1, 40, nisi quis infelices aut læras interpretari malit. ¶ 2. Nanque & ita τὸ *ater* usurpatur. *Atri dies*, unglückselige tage; nefasti, funesti, Gell. 5, 17 ex Verrio Flacco. Virg. Æn. 3, 64 *Cæruleis mœsta vittis atraque cupressi*: i. e. funesta & infelici. Erat enim Diti cupressus sacra, & ideo funebri signo ad domus posita, ut Plinius 16, 33 docet. ¶ 3. Idem Virg. Georg. 4, 407

Fiet enim subito sus horridus atraque virris:

Atra, id est, læva, ut Servius interpretatur: vel infesta, noxia & metuenda. Ita enim & *viperes atras*, Horat. dixit 3 ode 4, 17. ¶ 4. *Ater*, dunckel, etiam de scriptoribus dicitur, qui obscuri & intellectu difficiles. Statius 5 Silv. 3, 157 *Tu pandere doctus*

Carmina Battiadæ latebrasque Lycophronis atri.

Nam & *atra species*, Virg. Æn. 8, 258 pro tenebricosa, sive umbrosa: *atra nubes*, Æn. 10, 664: ut & *atrum nemus*, Æn. 1, 169 dicitur. ¶ 5. *Albus an ater sis, nescio*: Proverbiale Cic. Phil 2, 16 & aliis, de homine prorsus ignoto. Catull 94, 1 *Nil nimium studeo Cæsar tibi velle placere, Nec scire, utrum sis albus an ater homo.* Etiam Apulejus Apolog. p. 284 *Libenter te nuper usque albus an ater esses, ignoravi.* ¶ 6. Comparativus *atrior* apud Plautum Pœn. 5, 5, 11 Vide mox *Atritas*. Et Lactant. 5, 3 *Oceanum*, inquit, *pectus Iovimentem Cimmerios, ut ajunt, tenebris atriorem!*

¶ Atrātus, *a, um*, atri coloris, geschwärzt; ut, *Fluvius atratus sanguine*, Cic. Divin. 1, 43. conf. Varr. de L. L. 7, 7. ¶ 2. Item atras, sive lugubres vestes indutus, der die trauer anlegt, leid trägt. Cic. in Vatin. c. 13 *Quem atratum accumbere videras*, nempe cum toga pulla. conf. c. 12. Macrob. 3, 15 de Hortensio: *Muræna in piscina domus suæ mortuam atratus, tanquam filium, luxit.*

¶ Atrāmentum, *i*, n. μελάντριξ, schwärtze, dinte. Horat. 2 epist. 1, 235 *Trædata notam labemque relinquunt atramenta*, schwartz macht schwartz; womit man umgeht, das bleibet kleben. Aliud autem *atramentum scriptorium* sive *literarium*, quo utimur ad scribendum in charta; aliud *atramentum tinctorium* est, quo tectores parietes inducunt. Illius Cicero meminit ad Qu. fratr. 2, 15, & Celsus infra in *Scribo*; hujus Vitruvius 7, 10. Est & *Atramentum sutorium*, schuster-schwärtze. Cic. fam. 9, 21; & Plin. 20, 12. Idem 35, 5 ex instituto de atramenti generibus agens *librarii* præsertim & *tectorii* mentionem facit. ¶ 2. *Atramentum* etiam *Sanguis sepiæ* a colore videlicet dicitur. Cic. Nat. D. 2, 50 & Plin. 9, 19. Et eo Afri pro atramento ad scribendum fuerunt usi: nam ceteri ex fuligine conficiebant; de qua ratione Vitruvius laudato loco. Vetus Scholiastes Persii ad Sat. 3, 13 *Nigra quod infusa vanescat sepia lympha*: SEPIAM, inquit, *pro atramento a colore posuit: quamvis non ex ea, ut Afri; sed ex fuligine ceteri conficiunt atramentum.* Exstat Pet. Mariæ Caneparii de atramentis cujuscunque generis opus, quo tamen facile carebit, qui Mabillonii & Montfauconii de re diplomatica & palæographia Græca libros inspiciendi facultatem habebit.

ĀTRāmentārium, *i*, n. vasculum, in quo reponitur atramentum, ein dinten-faß, schreib-zeug. Vulg. Interpr. Ezech. 9, 2. Gloss. lat. gr. *Atramentarium*, καλαμάριον. v. Valla 1, 6.

¶ Atrītas, *atis*, f. nigredo, die schwärtze. Plaut. Pœn. 5, 5, 11 *Replebo atritate, atrior multo ut fiet quam Ægyptii.*

¶ Atrītūdo, *inis*, f. idem in Gloss. gr. lat. μελανία.

¶ Ator, *ōris*, m. idem. Gellius 2, 26 *Rubidus est rufus, atrore & nigrore multo mixtus.* Sed Gronov. legit *atrior*.

¶ Atricapillus, *a, um*, schwartzhäricht. Gloss. lat. gr. *Atricapillus*, μελανόκομος μελάνθριξ.

¶ Atricapilla, *æ*, f. avis est magnitudine curruncæ, colori cinericio, vertice nigerrimo, ein münch oder münchlein, ein schwartzkopff. A *Ficedula* tempore tantum Aristoteli differt. Gesner.

¶ Atricŏlor, *oris*, adj. atro colore qui est, schwärtzlicht. Auson. epist. 7, 52 *Pingens aridulæ subdita paginæ Cadmi filiolis, atricoloribus*, hoc est, literis atramento scriptis, conf. Ovid. Met. 11, 611; Plin. 7, 2.

¶ Obāter, *tra, trum*, schwärtzlicht, dunckel. Plin. 13, 35 *Luna si cornu superiore obatro surget.*

¶ Obatresco, *ĕre*, schwartz werden. Iul. Firmicus præfat. Astrol. *Lacus liventibus spumis obatrescit.*

¶ Semiatrātus, *a, um*, in halber trauer. Varr. ap. Nonium 2, 298 *Ipsum liberti semiatrati exsequantur.* vid. Turneb. Adv. 28, 12.

¶ Subater, *a, um*, idem ac subniger schwärtzlicht, apud Plautum.

ATERAMNA, *orum*, n. plur. ἀτέραμνα, i. e. *indomita*. Ita Theophrastus cibaria vocat, quæ concoqui nequeunt, was sich nicht erkochen läst.

¶ Ateramnos, *i*, ἀτέραμνος, scil. herba in pingui solo, qua faba necatur, Plin. 18, 17.

Atergatis, vide *Atargatis*.

ATERIVS, *i*, m. Labeo prætorianus inter pictores Romanos, Plin. 35, 4. ¶ 2. *Aul. Aterius* Consul anno ab V. C. 298. *Aternius* corrupte dicitur Plin. 7, 28. Hinc

¶ Aterinus, *a, um*, adj. ut, *Lex Aterina*, de æstimatione multæ, de qua Gellius 11, 1. ubi tamen meliores editiones *Ateria* præferunt, & Gronov. probat. *Iuris Ateriani* meminit Cic. fam. 9, 18.

ĀTESTE, *es*, f. civitas Venetorum. Plin. 17, 27 *Corellius Ateste genitus.* Idem 3, 18 Coloniam Romanorum fuisse docet. Hinc

¶ Atestinus, *a, um*, adject. ut, *Atestina Sabina*, Martial. 10, 93.

ĀTHA, *æ*, m. apud Martialem 4, 19 boni cursoris aut fictum aut verum nomen: *Sive levem cursu vincere queris Athan.* Forte repexit *Athanatum*, de quo Plin. 7, 20. Aliud est *Atta*, de quo f. l.

ĀTHĂMAS, *antis*, m. filius Æoli, rex Thessaliæ, in furias actus ab Iunone, Hygin. fab. 1 & 5. Ovid. Met. 4, 467 sq. Idem Fast. 6, 489

Hinc agitur furiis Athamas, & imagine falsa.

¶ 2. *Athamas* læpe scribitur in libris, ubi debebat *Acamas*, ubi vid.

¶ Athamantēus, *a, um*, adject. ab Athamante. Ovid. Met. 4, 496 *Sinus Athamanteos pererrant.*

¶ Athāmantĭades, *æ*, m. Palæmon, antea *Melicerta* dictus, filius Athamantis, deus marinus. Idem Ovid. Met. 13, 919.

¶ Athamantis, *idis*, f. Helles cognomen patronymicum ex patre Athamante. Ovid. Fast. 4, 903

Et frustra pecudem quæres Athamantidos Helles;

h. e. Arietem, Phrixi & Helles vectorem. conf. Ovid. Met. 4, 120.

ĀTHĀNASIA, *æ*, f. ἀθανασία, i. e. *immortalitas*, die unsterblichkeit. Vt virginem, *Deorum omnium mundique custodem*, sistit Mart. Capella lib. 2 p. 34. ¶ 2. Herba officinis eadem, quæ *Tanacetum* iisdem est, *Parthenium mas*, putatur esse, rainfahren. Hadrianus.

ATHANASIVS, *i*, m. Alexandrinus episcopus celeberrimi nominis, seculo Christiano quarto vixit, imperantibus Constantino filiisque ejus, item Iuliano ac Valente. Acerrimus veræ doctrinæ propugnator adversus Arianos; ab his vicissim gravissimas persecutiones passus est. Distinguendus autem ab hoc est ¶ 2. *Athanasius* episcopus in Syria, auctor historiæ de imagine Christi mitanda, sanguinem & aquam fundente Beryti, v. Baron. Martyrol. ad 9 Nov. Lambec. Bibl. Cæs. f. 125, 126.

Athara, Atheismus, vide *Athera*, *Atheus*.

ĀTHĒNÆ, *arum*, f. plur. Ἀθῆναι, Græciæ civitas nobilissima inter Achajam & Macedoniam, a Cecrope Ægyptio condita juxta annem Ilissum,

Idiſſum, de qua ſatius eſſe videtur ſilere, quam pauca dicere, quemadmodum de Carthagine Salluſtius dixit. Nomen ſuum Athenæ acceperunt a Pallade, quam Ἀθήνην Græci dicunt. Fruges primum ibi inventas, aut invectas Diod. Siculus auctor eſt: inde *frugum parentem* Florus vocat 3, 5, 10. v. & Lucret. 6, 1 ſqq. Sed major laus, omnis generis liberas atque doctrinas inventas ibi, & toto orbe præcipue cultas; ut ea urbs communis quaſi magiſtra & haberetur ab omnibus & celebraretur. Unde *antiquitate* non tantum, ſed *humanitate atque doctrina omnes alias urbes præſtare*, C. Nepos tradit 25, 3, 3. Cic. de Orat. 1, 4 *Vt omittam Græciam, quæ ſemper eloquentiæ princeps eſſe voluit, atque illos* OMNIVM DOCTRINARVM INVENTRICES ATHENAS, *in quibus ſumma dicendi vis & inventa eſt & perfecta; in hac ipſa civitate profecto nulla unquam vehementius, quam eloquentiæ ſtudia viguerunt.* v. Barth. ad Æn. Gazæum p. 89; Meurſii Attica; Auguſtin. C. D. 18, 9 & ibi comment. Quamquam & in ea nati homines vitiis teterrimis, v. Barth. ad Theb. Statii 2, 159 & recepti, v. Nep. Epam. 6. De Athenarum urbe apud Dicæarchum Lyſippi Græci Comici verſus exſtant, quos ita paullo liberius convertimus: *Si nunquam Athenas videris, nec ſtipes es: Si viſa te urbs haud traxerit, aſinus merus: Si viſa abire poteris, es cantherius; Hæc namque vere urbs Græca.* conf. Cic. pro Flacco c. 26. ¶ 2. Translatum urbis nomen ad alias quoque doctrinæ ſedes. Hinc Iuvenalis 15, 110 *Nunc totus Grajas noſtrasque habet orbis Athenas*, id eſt, *Romanas literas & Græcas*, ut recte Scholiaſtes verus interpretatur. Hinc eſt, quod vetus inſcriptio Mediolanenſis habet ap. Gruter. p. 177 AQVÆ DVCTVM IN NOVIS ATHENIS COEPTVM A DIVO HADRIANO PATRE SVO CONSVMMAVIT DEDICAVITQVE. De Mediolanenſium ſtudiis Plinius 4 ep. 13 conſulatur. Adde quæ ibi n. 3 commentatus eſt Cellarius. ¶ 3. Varro de L. L. 7, 18 *Cum trinæ fuerint Athenæ, ab una dicti Athenæi, ab altera Athenienſes, a tertia Athenæopolitæ.*

¶ Athenienſis, e, adj. & ſubſt. Cic. pro Flacco c. 26 *Adſunt Athenienſes, unde humanitas, doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ atque in omnes terras diſtributæ putantur.* Hos *humanos natura & miſericordes*, Plutarchus Pelopida p. 280, eosdem *iracundos, ſuſpicaces, facetos, ſuarum laudum cupidos*, Præcepris Politicis idem tradit: *celeres & ſupra vires ad conandum audaces*, legati Rhodiorum ap. Livium arguunt 45, 23. v. & Dicæarchum de moribus atque ingenio Athenienſium. Vanitas quoque ipſis & loquacitas objiciebatur, unde proverbium ap. Sidon. 8 epiſt. 6 *Athenis loquacior: Amyclis taciturnior.* Vt ſe ἀυλόκωφους eſſe declararent, capillum habebant congeſtum in conum, cui cicadas (ex auro fere) innectebant. Cicadas enim e terra procreari volunt. v. Taubm. ad Plaut. p. 17 § κἀλεπὸν Ἀθηναίοις ἐν Ἀθήναις ἐπανεῖν, *Athenienſes Athenis laudare haudquaquam difficile*, Ariſt. lib. Rhet. 1. v. in Chiliad. adagii occaſionem & ſententiam.

¶ Athenæum, *i*, n. locus erat Athenis, Minervæ dicatus, ubi ſtudia ſua profeſſores exercebant. Hinc omnes ludi literarii ſive gymnaſia hoc nomine appellara. Capitol. Pertinace c. 11 *Proceſſionem ad Athenæum paraverat, ut audiret poëtam.* Lamprid. in Alexandro Sev. c. 35 *At* ATHENÆVM *audiendorum & Græcorum & Latinorum poëtarum vel rhetorum cauſſa, frequenter proceſſit.* Aur. Victor de Hadriano: *Gymnaſia doctoresque curare occepit: adeo quidem ut etiam ludum ingenuarum artium, quod* ATHENÆVM *vocant, conſtituerit.*

¶ Athenæus, *a, um*, adject. ut, *Athenæis in mœnibus*, Lucret. 6, 749. Conf. Varronis locum in *Athenæ* n. 3.

¶ Athenica, *orum*, n. pl. ſunt bibliothecæ, quaſi loca Athenæ, hoc eſt, Minervæ, dicata, in quibus cuſtodiuntur literaria monumenta. Ideo Treb. Pollio in XXX tyrannis c. 10 epiſtolam Claudii *repertam in Athenicis, inſerendam putavit.* Alii legunt *in archivis.* v. ibi Salmaſium.

¶ Panathenæa, *orum*, n. pl. πανἀθήναια, ludi ab Athenienſium communione nuncupati, qui prius Athenæa dicebantur, & apparatius facti ſunt, cum Theſeus populum antea vicatim habitantem in unam civitatem coëgiſſet. v. Pauſan. in Arcad. Singulis luſtris fiebant, in quibus ſolenni carmine per tibicinem & præconem ludicrum indicebatur, &c. v. Alex. ab Alex. 6, 19. Cælius ant. lect. 11, 27.

¶ Panathenaicus, *i*, m. liber Iſocratis, continens Athenarum & Athenienſium encomium in Panathenæis recitandum. v. Cic. in Bruto c. 12 & de ſenect. c. 5 & 7.

¶ Panathenaicon, *i*, n. unguentum, *quod Athenæ perſeveranter obtinuerunt.* Plin. 13, 1.

ATHENÆVS, *i*, m. grammaticus Naucratita fuit M. Aurelii Antonini temporibus, ſi a Suida ſtare volumus. Sed usque ad Pertinacem, imo Severum extendiſſe vitam, ex ipſo Voſſius docet. Scripſit vere philologicum opus librorum 15, quos DEIPNOSOPHISTARVM appellavit, admirabili ſcitu dignitſimarum rerum & vocabulorum, tum hiſtoriarum ex omnium gentium ſcriptoribus excerptarum varietate, magni merito æſtimandos, & in primis ab Is. Caſaubono docte illuſtratos. Scripſit idem de *Regibus Syriæ* librum: cujus lib. 5 meminit. Nam liber ipſe non exſtat. ¶ 2. Fuerunt & alii hoc nomine; unus philoſophus Peripateticus; alter medicus, & tertius hiſtoricus. v. Voſſ. de hiſt. Gr. 2, 15; & Fabric. Bibl. Gr. 4, 20, ubi & de Deipnoſophiſtarum auctore & de novem aliis agit.

ATHENAGORAS, *æ*, m. Græcus Perſico bello Darii partes amplexus & tandem proditus. v. Curt. 4, 5, 15 & 8, 5, 17. ¶ 2. Alius ſcripſit librum de Agricultura, teſte Varrone 1, 1. ¶ 3. Alius philoſophus Chriſtianus inſignem Apologiam pro Chriſtianis M. Aurelio Antonino & Aurelio Commodo obtulit.

ATHENION, *ōnis*, m. pictor inſignis, Glaucionis diſcipulus, Plin. 35, 11. ¶ 2. *Athenio* alius Siculus, fugitivorum dux. Vnde Cicero Att. 2, 12 p. 234 Gr. ſigniferum Athenionem vel Clodium vocat, vel Vatinium. v. Commentt.

ATHENIS, *idis*, & Bupalus, ſtatuarii fuerunt, qui, cum Hipponactis imaginem cum ludibrio effinxiſſent, ſtilum ejus in ſe acuerunt, ut e Suida diſcimus verbo ἱππώναξ. Hinc Ovidium emendat Andr. Alciatus V Pareg. 18, apud quem in Ibin v. 523 ſic vulgo legitur: *Vique parum ſtabili qui carmine læſit Athenas, Inviſus pereas deficiente cibo. Parum ſtabile carmen* Scazon eſt, tale enim ſcripſerat Hipponax; pro *Athenas* autem legendum *Athenin*, quod & Turnebo venit in mentem 9 Adverſ. 25, quamquam is receptam lectionem delere non audet: certius autem de emendatione hac ſtatuit Dionyſ. Salvagn. Boeſſius commentario in Ibin Ovidii. Statuarii hujus nomen etiam Plinio 36, 5 pr. reddit Alciatus, cum vulgo *Anthermus* vel *Anthemus* legatur. E quo alias diſcimus, & *Bupalum* & *Athenin* fuiſſe filios *Antherini.*

ATHENOCLES, *is*, m. hiſtoricus, qui una cum Beroſo & Simaco antiquiſſimas Aſſyriorum Medorumque res conſcripſit, teſte Agathia lib. 2 Hiſt. ¶ 2. *Athenocles* alius dux machinarum contra oppugnantes adhibendarum peritiſſimus, memoratur Polyæno 6, 3.

ATHENODŌRVS, *i*, m. Philoſophus cum Cæſare aliquamdiu fuit, ſed copiam domum redeundi ab eo nactus, eique valedicens, hoc præceptum reliquit: *Cum iratus fueris, nihil neque dixeris, neque feceris, priusquam XXIV literas tecum ipſe percurreris:* ὅταν ὀργισθῇς, Καῖσαρ, μηδὲν ποιήσῃς, μηδὲ φωνήσῃς πρότερον, ἢ τὰ ἑικοσιν καὶ τέτταρα γράμματα διελθεῖν πρὸς ἑαυτόν. Plutarch. in Apophth. De quo Strabo lib. 14, ubi & alios *Athenodoros* commemorat. ¶ 2. Meminit & *Athenodori* cujusdam philoſophi Plinius 7 ep. 27, qui contra ſpectrum, a quo domus infeſtabatur, animum mitabiliter obfirmavit. ¶ 3. *Athenodori Rhodii*, qui contra Oratoriam dixerit, mentionem facit Quintil. 2, 17. v. Burm. p. 193.

ĀTHĒRA, vel Athāra, *æ*, f. ἄθήρα & ἄθάρα, puls ex olyra vel ſiligine, ein brey, semmel-mus. *Medicamentum infantibus utiliſſimum* vocat Plin. 22, 25. conf. Dioſc. 2, 83.

¶ Athērōma, *atis*, n. Ἀθήρωμα, tumor ſine dolore, Celſo 7, 6, ein geſchwür, ſchwär; ab *athera*, ἄθήρα, quod tenuem pulticulam ſignificat, *cujus ſimilem humorem atheroma continet*, Idem.

ĀTHĒSIS, *is*, m. Ἄθεσις, fluvius, qui ex Tridentinis Alpibus Tridentum alluit & per Veronam in Adriaticum labitur, die Etſch. Virg. Æn. 9, 681 *Sive Padi ripis, Atheſim ſeu propter amœnum Conſurgunt geminæ quercus*, &c.

ATHEVS, i, m. ὁ ἄθεος, qui ſine Deo & irreligioſus eſt, ein atheiſt, gottloſer, der keinen Gott gläubet; quales Callaicos, gentem Hiſpanam, fuiſſe memorat Strabo lib. 3; qualis etiam fuit Diagoras Melius, cognomento ἄθεος, apud Cic. de N. D. 1, 23. Epiphan. in hæreſi Maſſilianorum. Cicero c. l. de Diagora, Latine ſcripſit *atheos*, Græca quamvis terminatione: & Arnobius lib. 5 p. 178 caſu Latino: *Solitus ſum mirari, audere vos dicere, quemquam ex bis* (Chriſtianis) *atheum, irreligioſum, ſacrilegum, qui deos eſſe omnino aut negent, aut dubitent.* ¶ 2. Idem Arnob. lib. 1 p. 16 de ſe & aliis Chriſtianis: *Infauſti & athei nuncupamur.* Hoc convicium inde ortum, quod paganorum Deos deſtruerent. Hinc ſolennis exclamatio in amphitheatris: ἄιρε τὸς ἀθέους, *tolle atheos*: quod & Polycarpus pronunciare juſſus, exclamavit quidem, ſed ſententia plane contraria. v. Herald. Animadv. ad l. c. p. 31.

¶ Atheiſmus, *i*, m. frivolus religionis omnis contemtus & neglectus, die atheiſterey, gottloſigkeit. *Theoreticus* alius, alius *practicus*; uti Theologorum ſcholæ docent. Vide mutuas Spizelii & Reiſeri de Atheiſmo Epiſtolas.

Athleta, Athletica, vide in *Athlos.*

ATHLOS, *i*, m. ἆθλος, certamen, ein kampf. Latine Hyginus ſcripſit fab. 91 *In athlo funebri.*

¶ Athlon, *i*, n. ἆθλον, proprie præmium certaminis, der preis oder gewinſt im wettſpiel. Sed Manilius aliquoties lib. 3, 160, 172, 193, 201 *Athla* vocat opera, ſtudia & artes, & XII domicilia horoſcopi, v. ibi Scalig p. 193 ſeqq.

¶ Athlēta, *æ*, m. ἀθλητής, gladiator, ein fechter, ringer. Cic. de Sen. c. 9 *Cum Milo jam ſenex eſſet, athletasque ſe in curriculo exercentes videret, adſpexiſſe lacertos ſuos dicitur, illachrymansque dixiſſe: At hi quidem jam mortui ſunt.* C. Nepos 15, 2, 4 *Magnitudo virium ad athletarum uſum pertinet.* conf. Horat. epiſt. 2, 1, 96.

¶ Athlēticus, *a, um*, ἀθλητικός, fechteriſch; ut, *Athleticus victus*, Celſ. 4, 6 extr. pro ſagina gladiatoria, fechter-diät; cum viribus firmandis ſervitur, evitatis omnibus, quæ robur corporis debilitant. v. Lipſ. Saturn. 1, 14. De athletarum voracitate explicat eiam P. Faber Agoniſt. 3, 1 & ex eo Taubm. in Plaut. p. 476. *Athletico certamine*, Rein. Inſc. 27, 44.

¶ Athletica, *æ*, f. ſubſt. ars pugilum & gladiatorum, ſeu ipſum certamen atque ludi, die fecht-kunſt, fecht-ſchule. Plin. 7, 56 *Hercules Olympiæ athleticam inſtituit.*

¶ Athletice, adv. nach fechter-art. *Sic Athletice valere*, i. e. optime, firmiſſime, baum-ſtarck ſeyn. Plaut. Bacch. 2, 3, 14; & Epid. 1, 1, 19.

¶ Athlŏthĕta, *æ*, m. ſubſt. ἀθλοθέτης, curator erat gymnicorum certaminum, qui præmia certantibus proponebat, der kampff-richter. Idem & *Agonotheta*; *Brabeuta* Suet. Ner. c. 53. v. P. Fabri Agnoſticon 1, 18 & 23.

¶ Pentathlum, *i*, n. πένταθλον, ita *antiqui quinquertium dixerunt: id autem genus exercitationis, ex his quinque artibus conſtat, jactu diſci, curſu, ſaltu, jaculatione, luctatione.* Feſtus.

¶ Pentathlus, *i*, m. πένταθλος, quinquertio, quinque artium ſive certaminum profeſſor. Sic *Delphici pentathli* ex ære per artifices facti, apud Plinium 34, 8. conf. *Quinquertio* in *Ars.*

ĀTHOS, m. Ἄθως, *glacialis, præruptus, nivibus profundus, vaſtus*, Claudiano & Senecæ; mons Thraciæ, Lemno Inſulæ oppoſitus. Virg. Æn. 12, 701 *Quantus Athos, aut quantus Eryx*, &c. Idem 1 Georg. 332 *Aut Athos, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia*, &c. Sic & Val. Flacc. 1, 664. Eſt accuſativus Græcus Atticus. v. Erythr. Ind. Virg. Hunc perforaſſe montem Xerxes, & mare feciſſe pervium, Herodoto ſcribitur lib. 7 & ap. Melam 2, 2. Quod inter celebriorum ſophiſtarum materias aſſumtum, ex Hermogene, & Luciani dialogo ῥητόρων διδασκάλῳ, licet colligere. Pro falſo habuit Iuvenalis, cum Sat. 10, 174 ſcriberet: *Creditur olim Velificatus Athos, & quicquid Græcia mendax Audet in hiſtoria.* Cum Staſicrates architectus, (ut Plutarchus refert Orat. 2 de fortun. Alex.) eum ſe montem artificio ſic tractaturum promitteret, ut imago Alexandri & eſſet & diceretur, audaciam artificis admiratus Alexander laudavit: *Tu tamen*, dixit, *Atho montem intactum relinque. Satis eſt eum eſſe monumentum petulantiæ, quam unus in eum rex exercuit.*

ĀTȲLIA, fuit apud Romanos plebeja quidem, ſed eadem antiqua tamen gens, & præſtantiſſimorum quorundam virorum ferax; etiam patricia ejusdem nominis, ex plebeja origine, ut fit, enata. De *Atiliis* multa Cicero. Vide Patin. Famil. Rom. p. 42.

¶ Alii

¶ Atiliānus, *a*, *um*, adj. ut, *Atiliana prædia*, Cic. Att. 5, 1. *Atilianus tutor*, ex lege scil. Atilia, l. 2 ff. de orig. Iur.

ATĪNA, *æ*, f. oppidum Volscorum in extremo Latii Novi sub Apennino. Virg. Æn. 7, 630 *Tela novant Atina potens Tiburque superbum*. Sil. 8, 398 *Nec monte nivoso Descendens Atina aberat*.

¶ Atīnas, *ātis*, m. plur. *Atinātes*, incolæ hujus oppidi apud Ciceronem pro Plancio c. 8; de Div. 1, 28; & Plin. 3, 5. Sed

ATĪNVM, *i*, n. Lucaniæ oppidum in dextra Tanagri ripa, hodie Atĕno, correpta media, unde pariter

¶ Atīnas, *atis*, adj. & plur. *Atinates*, incolæ. Plin. 2, 103 *In Atinate campo fluvius mersus post* XX M. *passuum erit*: Tanagrum intelligit.

¶ Atinia gens plebeja Romanorum. C. Atinii meminit Cicero pro domo c. 47. ¶ 2. *Atinia lex* ab *Atinio*, Trib. pl. lata. v. Gell. 12 c. ult. & 17 c. 7 & Cic. Verr. 1, 47. ¶ 3. *Atinia* ulmi genus Colum. 5, 6; & rustica appellatione *Atinea*, Id. de Arborib. c. 16 & Plin. 16, 17.

ATIZOES, ἀτιζώης, gemma odoris jucundi. v. Plin. 37, 10.

ATLAS, *antis*, m. Ἄτλας, Vrani filius, rex Mauritaniæ, astronomiæ inventor; quæ occasio fuisse videtur fabulæ de Atlante, cœli totius machinam humeris sustentante: ut Diod. Siculus 3, 5; Cic. Tusc. 5, 3 & Vitruv. 6, 10 prodiderunt. add. quos laudat Elmenh. ad Arnob. 2 p. 64. Hinc Virgilius cum Æn. 1, 741 Iopam de sole, luna & stellis canentem inducit, *docuit*, inquit, *quæ maximus Atlas*. Et hanc ob caussam astrologiæ inventionem Æthiopibus Lucianus tribuit de Astrologia. Hunc nonnulli eundem cum Enocho crediderunt. v. Drusium peculiari lib. de eo Patriarcha c. 17. ¶ 2. Servius ad 7 Æn. annorat, *tres Atlantes* fuisse: unum Mauritaniæ, alterum Italiæ, tertium Arcadiæ regem, patrem Majæ, ex qua Mercurius natus est (cujus & Dionys. Halicarnass. mentionem fecit) qui tamen sæpe a poëtis confunduntur. ¶ 3. *Atlas* nanus quidam, & in quem lusit Martialis 6, 77

Non aliter ridetur Atlas cum compare mulo:

ubi Farnab. & Raderi notas vide f. 474 ex Politian. c. 23 miscell. ¶ 4. *Atlas mons* primo est Mauritaniæ Tingitanæ, haud procul a mari, quod inde Atlanticum appellatur: & hic est *Atlas minor*, majoris pars sive excursus. Secundo in interiore Libya, a cujus cacumine nubes nunquam recedunt: eum incolæ *columnam cœli* vocant, autor Herodotus 4, 184. Hinc Cic. pro Sext. c. 8 *Illo supercilio resp. tanquam Atlante cœlum niti videtur*; Sed conf. Turneb. Adv. 20, 3. ¶ 5. *Pro mari Atlantico* apud Avienum Descr. Orb. v. 19 *Terrarumque cavis inlabitur arduus Atlas*: ad quem loc. v. Not. in Misc. Obs. 5, 64.

¶ Atlantes, *um*, m. Libyæ populi, degeneres humani ritus, quibus nec nominum inter se appellatio: & mos præterea est, solem orientem & occidentem diris imprecationibus, ut exitialem ipsis agrisque, devovere. v. Plin. 5, 8. Adde de somniorum defectu Ammianum 15, 4 extr. & Scholiasten Dionysii Periegetæ ad v. 66. Iidem neque insomnia visere, ut reliqui mortales, perhibentur: sed de insomniis quod traditur, id vero Tertullianus de anima c. 49 irridet. ¶ 2. Sunt & *Atlantes*, quos *Telamones* dixit Vitruvius 6, 10, signa scilicet virili forma, quæ in ædificiis mutulos seu proceres, aut coronas, aut aliud quid sustinent, die riesen auswendig an den häusern, träger und seulen wie mannsbilder. ¶ 3. Item signa vel statuæ puteorum, ex quibus aqua prosilire solet, bilder an den springbrunnen. v. Comment. ad Petron. c. 36 p. 151 Burm.

¶ Atlantiădes, *æ*, m. *Mercurii* cognomen est, Atlantis nepotis ex Maja filia. Ovid. Met. 1, 682 *Sedit Atlantiades* &c. Idem 8, 627

Venit Atlantiades positis caducifer alis.

¶ Atlantis, *ădis*, adjective; ut, *Sorores Atlantiades*, Sil. 16, 137.

¶ Atlantis, *idis*, fœm. patronymicum aliud. Tibull. 4, 1, 77

Fœcunda Atlantidos arva Calypsus,

duo sunt genitivi *Atlantidos Calypsus*. ¶ 2. *Atlantis* insula, vide paullo post, *Atlantica insula*. ¶ 3. *Atlantīdes*, Vergiliæ seu Plejades, vel Atlantis, vel fratris ejus Hesperi, filiæ. Virg. Georg. 1, 221

Ante tibi eoæ Atlantides abscondantur,

hoc est, cosmice occidant seu matutino occasu.

¶ Atlantēus, *a*, *um*, adject. ut, *Plejades Atlanteæ*, Ovid. Fast. 3, 105. Horat. 1 od. 34, 11 *Horrida Tænari Sedes Atlanteusque finis Concutitur*.

¶ Atlantius, *a*, *um*, idem. Silius 15, 37 *Atlantia regna*. Plin. 28, 8 *Atlantius nodus*, primus spinæ articulus, forte sic dictus, quia reliquam spinam quasi sustinet. Dicimus &

¶ Atlantiacus, *a*, *um*, eodem sensu. Ausonius Mosella v. 144

Talis Atlantiaco quondam balæna profundo.

¶ Atlanticus, *a*, *um*, usitatius; ut, *Mare Atlanticum*, das Atlantische oder Abendländische meer. Cic. somn. Scip. c. 7 *Omnis terra, quæ colitur a nobis, parva quædam insula est circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quod oceanum appellatis in terris*. Horat. 1 od. 31, 14 *Revisens æquor Atlanticum*. Add. Drakenb. ad Sil. 15, 37. ¶ 2. *Atlantica insula*, quæ & *Atlantis*, Libya simul & Asia major, sed quam ingens terræ motus, jugisque diei unius & noctis illuvio absorpsit, si Platoni credimus, cujus Timæum & Critiam, (qui Dialogus & *Atlanticus* vocatur) vide. Meminit & Philo prope finem libri, quod mundus sit incorruptibilis. Adde Plin. 2, 90. Sed hæc narratio fabulam sapit, licet veri fortasse aliquid subsit. Plura quære apud Keckerm. contempl. de Terræ mot. probl. 4; Petr. Opmeer. Chronogr. p. 13; Paul. Ben. lib. 7 in Tim. Plat. p. 498 sqq: Læl. Bisciol. Tom. 1 subsec. 19, 13 f. 1465; Gonsal. de duplici viventium terra p. 95 sqq. Malincr. Paralip. histor. p. 95. ¶ 3. *Atlanticæ* etiam *insulæ* septem dicuntur, angusto freto divulsæ in Atlantico sitæ, ubi & cœlum clementissimum, & terra adeo fertilis, ut sponte omnia gignat; unde eædem & *Fortunatæ* appellatæ: creditumque ibi Elysios campos esse, & beatarum animarum sedes, ut Plutarchus in Sertorio auctor est p. 571. Vide & infra *fortunatæ insulæ* in *Fortuna*.

Atmosphæra, vide *Sphæra*.

ĂTŎCIVM, *i*, n. Ἀτόκιον, medicamentum, fœtum conceptum pellens: abtreiben, so die frucht abtreibet. Plin. 29, 4.

ĂTŎMVS, *i*, f. ἡ ἄτομος, subintelligitur οὐσία sive ἰδέα: per se adjectivum est, & *indivisum* significat, quod nimirum ob exiguitatem dividi non potest, à τέμνω, *seco* & α privativo, ein stäubllein, so untheilbar ist. Lactantius & Laërtius usi hoc nomine in genere masculino: Cicero & Plutarchus in fœminino: Epiphanius, Suidas & Aristoteles in neutro, quasi τὰ σώματα intelligerent. Sunt autem Atomi *corpora individua propter soliditatem*, Cic. Fin. 1, 6; sive *insecabilia & solida corpora*, ut Lactantius de Opificio DEI c. 2 extr. appellat; *minutissimæ partes, quæ τομήν, hoc est, sectionem non recipiunt*, Servio in Ecl. 6. Idem Lactantius ibid. c. 4 *minuta semina* vocat. Ac semina quidem, quod ex iis omnia, juxta Epicurum, orta. Quo illud Virgilii pertinet Ecloga 6, 31

Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina (atomi scilicet) *terrarumque animæque marisque fuissent,*
Et liquidi simul ignis, & his exordia primis
Omnia, & ipse tener mundi concreverit orbis.

Vbi cum *His primis* ait, has ipsas atomos intelligit, in quibus Epicurus rerum principia statuebat. *Prima* enim τὰ πρῶτα sive *principia* sunt. Quo nomine *atomos*, ex Epicuri mente, & ipse Lactantius insignit, ejusdem libri c. 6 sub finem. Atomorum doctrinam primus Democritus invenisse Ciceroni traditur de Fato c. 10. Lactantius tamen 3, 17 & lib. de Ira DEI c. 10 Leucippum atomorum auctorem facit, cujus auditor Democritus fuit. Singulari numero vox occurrit Cic. de fat. c. 11 & 20. ¶ 2. Ad temporis momentum transtulit Tertullianus 3 contra Marc. c. ult. *Demutatio in atomo in angelicam substantiam*. ¶ 3. *Atomus* species thuris. Diosc. 1, 72.

Atque, atqui, Atracis, atracius, quære in *At*, *Atrax*.

ATRACTȲLIS, *ĭdis*, f. ἀτρακτυλίς, spina est cnico similis, veluti Dioscorides 3, 98 indicavit. Theodorus in Theophrasti versione *Fusum agreste* interpretatus est, eine spindel; quod genus instrumenti fœminæ priscæ fuere inde conficere solitæ, quod & Dioscorides l. c. admonuit. conf. Plin. 21, 15 & 16. Matthiolus sibi nondum cognitam hanc plantam affirmat, & aliorum opiniones, qui vel *cnicum silvestrem*, vel *carduum benedictum* (cardobenedicten) *atractylida* esse putant, refutat.

Atramentarium, atramentum, atratus, vide *Ater*.

ATRAPHAXIS, *is*, f. ἀτράφαξις, i. e. atriplex, Colum. 11, 3.

ATRATĪNVS, *i*, m. Semproniorum cognomen. vid. Burm. ad Quintil. 11, 1 p. 976.

ATRAX, *ăcis*, m. princeps Thessaliæ, Ætoli filius, Hippodamiæ pater, inventor artis magicæ. Ab eo cognominatus ¶ 2. *Atrax* fluvius Ætoliæ f. Thessaliæ. ¶ 3. Item urbs Thessaliæ. v. Geograph.

¶ Atrăcius, *a*, *um*, adj. ut *Atracia ars*, id est magica, quæ in Thessalia valde viguit, Stat. Theb. 1, 106. v. ibi Barth. *Atracium venenum*, Val. Flacc. 6, 447. *Atraciæ oræ*, Propert. 1, 8, 25.

¶ Atrăcis, *ĭdis*, f. patronym. Ovid. 1 Amor. 4 de Hippodamia v. 8

Atracis ambiguos traxit in arma viros.

conf. Heroid. 17, 248. *Atrăcides* vocatur Cæneus Thessalus Ovid. Met. 12, 209.

ATRĔBĂTES, *um*, m. Galliæ Belgicæ populi, apud Cæs. B. G. 2, 4 & 23 Ambianis & Morinis finitimi, in loco fere, ubi nunc est Artesia, *Vrbs Atrebatum* hodie. Sidon. carm. 5, 212

Francus qua Cloio patentes Atrebatum terras pervaserat.

Atrebas in sing. invenitur apud Cæs. B. G. 4, 27.

¶ Atrebatĭcus, *a*, *um*, adject. ut, *Atrebaticæ vestes*, Vopisc. in Carino c. 20. v. ibi Salmas. & Cæl. Rhodig. 9, 10.

ATREVS, duabus syllab. *ei*, *ea*, m. Ἀτρεύς, *nefarius*, *truculentus*, Horatio Art. P. v. 186 & Senecæ Thy. v. 545, quod fratri Thyestæ filios epulandos apposuit. Pelopis fuit filius, & rex Mycenarum totiusque Peloponnesi. v. *Thyestes*.

¶ Atrēus, *a*, *um*, tribus syllabis adject. Stat. Theb. 8, 743

I, precor, Atrei si quid tibi sanguinis unquam.

¶ Atrīdes, *æ*, m. *Agamemnon*, Atrei filius; *Trojæ populator Atrides*, Ovid. Met. 13, 655. *Atrida* etiam pro *Atrides* dici ut *Anchisa*, docet Burm. ad Quint. 1, 5 p. 68. ¶ 2. Plur. Atrīdæ, *arum*, *Agamemnon* & *Menelaus*, quos *superbos* dixit Horat. 1 od. 10, 13. Virg. Æn. 1, 458

Atridas, Priamumque & sævum ambobus Achillem.

Atriarius, atriensis &c. Atricapillus, atricolor, Atrides, vide *Atrium*, *Ater*, *Atreus*.

ĀTRĬPLEX, *plĭcis*, f. herba est silvestris & sativa, seu olus potius atrum, vulgo melden. Neutro genere Plin. 20, 20 *Atriplex accusatum est a Pythagora, tamquam faceret hydropicos, morbosque regios & pallorem*. Fœminino autem genere ab aliis sæpius effertur; ut, *Atriplex sativa*, *maritima* &c. χρυσολάχανος a Græcis dicitur, à colore viridi in luteum languescente, & auri æmulo. Sed & ἀτράφαξις, ἀπὸ τοῦ ἀδρῶς αὔξειν, quod in altum celeriter adolescat. Vid. Macer 1, c. 24; Colum. 10, 377; item 11, 3; Pallad. Apr. t. 3. ¶ 2. *Atriplici* cognatum est olus alterum, quod *Spinachiam* dicunt, & *atriplicem viridem*, spinat, binet. Vide suo loco. *Atriplex silvestris*, mistmelden, schweinsmelden, quod in fimo & stercorum acervis nascatur.

¶ Atriplexum, *i*, n. *eadem herba, quæ nunc atriplex dicitur*, Festus.

Atritas &c. vide *Ater*.

ĀTRIVM, *i*, n. quod proximum januæ, interiori puta; nam extra, viam versus, vestibulum est, diversum ab atrio, ut Gellius docet 16, 5 & Vitruv. 6, 8, der saal, das vorgemach. Virg. Æn. 2, 483

Apparet domus intus, & atria longa patescunt.

Vnde & *primum locum ædium* Nepos vocat Præfat. n. 6, quem *materfamilias tenet*; Quod eo dicit, quod Romanæ mulieres in atrio, in lecto ab adverso sedere & lanam facere solerent, ut ex Laberio, Asconio, Arnobio & aliis Lipsius Electorum 1, 17 docuit. In his atriis ponebant veteres imagines majorum suorum, de quibus Iuvenalis 8, 19. ¶ 2. *Atrium* est, quod *impluvium* sive *compluvium* alias dicebatur. Hoc est area subdivalis, *genus ædificii ante ædem, continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluvia descendit*, ut Festus exponit: der hof, vorhof. Conf. Varro de L. L. 4, 33. Vetus Glossator: μέσαυλον *Atrium*, *Compluvium*: Item: αὐλὴ *Atrium*. Sane & αὐλὴ Græcis proprie locus sub dio & vento apertus undique, sive διαπνεόμενος dicitur, ut Athenæus auctor est lib. 5. Quare & Ho-

& Horatius *Aulam* pro *atrio* dixit 1 epiſt. 1, 87 *lectus genialis in aula eſt*. Nam *lectus genialis* in atrio ſternebatur. Hinc patet, *atrium*, non ab *Atriatibus Tuſcis*, unde petita hæc ratio, quod Varro cenſuit: neque ab *atro*, quod ibi culina eſſet, ut Servio videbatur; ſed ab ἄιϑειον Græco dici, quia ſub *æthere*, ſeu *dio*, eſſet: Vnde Tertulliano etiam *Subdival* vocatur: quod præclare Caſaubono in mentem venit. Erat igitur *atrium* area columnis atque porticibus cincta, ubi tablina & pinacothecæ, atque triclinia erant; Sive ſpatioſiſſima planities intra ædes, ubi congregabantur Romanorum moribus optimates mane ſalutaturi clientes, ita artificioſe porticibus incluſa, ut nunquam ſole careret. v. Barth. ad 1 Theb. Statii p. 44. ¶ 3. Alia etiam conclavia ſive domus membra non raro *atrii* nomine appellantur. Sane Virg. Æn. 1, 725 cum ait: *Fit ſtrepitus tectis vocemque per alta volutant Atria*. Per *atria* triclinium intelligit, quod ad atrium erat. Vnde Servius; *Morem*, inquit, *tangit Romanum. Nam ut ait Cato, & in atrio & duobus ferculis epulabantur antiqui*. Sic, *Atria auctionaria*, der platz zur auction, Cic. Agr. 1, 3. ¶ 4. Quin & pro toto ædificio ac tecto ſumitur. Plane ut apud Græcos αὐλαὶ pro ipſis palatiis etiam regum & procerum dicebantur, quod Athenæus ſupra citato loco obſervat. Ita *Atria marmore tecta*, Ovid. Met. 14, 260. v. & Caſaub. ad Suet. Aug. p. 68, & Laurent. Pignor. de Servis p. 228.

¶ Atriolum, *i*, n. minus atrium, ut Vitruvius vocat 6, 4. Cic. 3, 1 ad Qu. Fratr. *In porticu te ſcribere ajunt, ut atriolum fiat, mihi, ut eſt, magis placebat; neque enim ſatis loci eſſe videbatur atriolo: neque fere ſolet, niſi in his ædificiis fieri, in quibus eſt atrium majus*.

¶ Atrienſis, *is*, m. ſervus cui cura & tutela atrii commiſſa erat, qui & ATRIARIVS; item AB ATRIO CVRANDO; vel AB ATRII CVRA dicebatur; eratque honeſtiore loco, & ſupra cæteros potens, ein aufſeher im hauſe, ſchloß-vogt. v. Plaut. Aſin. 2, 2, 85 & 101; item 2, 1, 16; Pſeud. 2, 2, 15; Colum. 12, 3; Inprimis Cic. Parad. 5, 2; & in Piſon. c. 28. Adde Interpr. præſertim Gonſal. ad Petron. c. 29 p. 108; & l. 15 § 1 ff. de uſufr. & quemadm item l. 103 ff. de verb. ſignif. Vet. Gloſſ. *Atrienſis* Διαιτάριος Διαιτάρχης. Phædrus 2, 6, 11 *Ex alticinctis unus atrienſibus*. Plin 3 epiſt. 19 *Sumtus atrienſium*. Vide Pignorium ſupralaudato loco, & Ant. Welſeri epiſt. ad Hieronym. fratrem medicum de *Zeta* & *Zetario* ſive *Diæta* & *Diætario*.

¶ Atriārius, *i*, m. idem, ſed minoris dignitatis, ein hausknecht, pförtner. *Atriarios & focarios* conjungit Vlpian. l. 1 § 5 ff. naut. caup. ſtab.

¶ Atrilicium, *i*, n. ea atrii pars, in qua olim licia texebantur, apud Aſcon. Pedianum.

Atrocitas, atrociter, Atrophia, atrophus, vide *Atrox*, *Trophetes*.

ATRŎPOS, *i*, f. ἄτροπος, *ignara moveri*, Stat. Theb. 3, 67, hoc eſt, inexorabilis, una ex Parcis, deabus fatalibus, quæ finem vitæ in poteſtate habere putabantur. Idem Stat. 4 Silv. 8, 18

His ſenium longæque decus virtutis, & alba
Atropos, & patrius lauros promiſit Apollo. conf. ib. 4, 56.

Martial. 10, 44 *Gaudia tu differs, at non & ſtamina differt*
Atropos, atque omnis ſcribitur hora tibi.

ATROX, *ōcis*, o. ἄτρωξ, ῶγος, proprie quod crudum & nondum maturum eſui, roh, friſch. Nævius ap. Nonium 2, 62 *Simul exta porricerent atrocia miniſtratores*. Feſtus: *Atroces appellantur ex Græco, quia illi atrocia appellant, quæ cruda ſunt*. Plauto Capt. 3, 4, 7 *Atrox aſtutia*, quæ, niſi fallor, nova ac recens, & ita plena vigoris ac ſucci veluti; atque ſic cruda quaſi & viridis eſt. *Crudum* enim eſt, quod maturitate ac vetuſtate nondum exaruit: de quo infra ſuo loco. ¶ 2. Deinde *atrox* crudelis, immitis, grauſam; ut, *Incredibilis res atque atrox*, Ter. Hec. 3, 3, 17. *Inimicus atrox*, Virg. Georg. 1, 407. *Atrocior cædes*, Liv. 24, 16. *Atrocior rabies*, Tac. Hiſt. 5, 25, 5. *Atrociſſimæ literæ*, Cic. fam. 9, 25, ſchreckliche briefe, böſe zeitung. *Atrociſſima peſtis*, Celſ. præf. *Atrociſſimum bellum*, Sall. Iug. c. 5; *certamen*, Liv. 2, 6. ¶ 3. *Atrox* etiam conſtans eſt & inflexibilis, atque in bonam partem ſumitur, ſteif, unbeweglich. Horat. 2 oda 1, 24 *Præter atrocem animum Catonis*. Sil. 6, 378 de M. Atilio Regulo: *Atrox illa fides*. Et in malam, Tac. An. 12, 22, 1 *Atrox odii fœmina*.

¶ Atrocĭter, adverb. greulich, ſcharf; ut, *Atrociter minitari*, Cic. Verr. 5, 62. conf. Salluſt. Iug. c. 37. *Atrocius accipi*, Tac. Hiſt. 1, 23, 3 *Atrociſſime leges exercere*, Suet. Tib. c. 58. Et Cic. ad Qu. Fr. 2, 16 *De ambitu cum atrociſſime ageretur in ſenatu*.

¶ Atrōcĭtas, *ātis*, f. crudelitas, die grauſamkeit. Cic. Catil. 4, 6 *Non atrocitate animi moveor*. Salluſt. Cat. c. 22 *Atrocitas ſceleris*. Quintil. 6, 1 *Atrocitas creſcit ex his* &c. Suet. Tib. c. 48 *Ad mitigandam temporum atrocitatem*.

ATTA, m. cognomen Claudiæ gentis principi; item Quintio poëtæ, cujus Horatius meminit 2 epiſt 1, 79, ex pedum vitio inditum hæſit. ATTÆ enim, ut Feſtus ſcribit apud Sigon L. de Nom. Rom. *appellantur, qui propter vitium crurum aut pedum plantis primis inſiſtunt, & attingunt magis terram, quam ambulant*. Vetus Sabina vox eſt; ex Græco ἄττειν: quod *ſubſilire* ſignificat, & nusquam ferme pedem figere: ut Caſaubonus nos ad Suet. Tib. c. 1 docet. ¶ 2. In lingua Gothica veteri *Atta* ſignificat patrem. Et ſane Feſtus, *Attam*, ait, *pro reverentia ſeni cuilibet dicimus, quaſi eum avi cognomine appellemus*. Conf. ſupra *Atb*, infra *Tata* & Reineſ. in Petron. Fragm. p. 68.

ATTABAS & Numenius, latrones ſamoſiſſimi, adagio locum fecerunt, quoties improbus aggregatur improbo: *Convenerunt Attabas & Numenius*, ein paar ſchelmen. v. Eraſm. Chil.

ATTACHVS, *i*, m. nomen inſecti, Vulg. Int. Lev. 11, 22, rectius *Attacus*, ex gr. ἀττακὸς, i. e. bombyx, ein ſeidenwurm.

ATTACĪNVS, *i*, m. cognomen Varronis; unde tractum ſit, diſputant viri docti ad Quintil. 10, 1: v. Burm. 905.

Attactus, vide in *Tango*.

ATTĂGEN, *ēnis*, m. ἀτταγὴν, ein haſelhun, birckhun. Horat. Epod. 2, 53 *Non Afra avis deſcendat in ventrem meum, Non Attagen Ionicus*. Apud Ariſtophanem ἀτταγᾶς, apud Athenæum ἀτταγηνὸς, vulgo *gallina corylorum*, Alberto *Bonoſa*.

¶ Attagēna, *æ*, f. idem. Martialis 13 epigr. 61 *Inter ſapores fertur alitum primus Ionicarum guſtus attagenarum*.

¶ Attagēnus, *i*, m. ἀτταγενὸς, piſcis etiam nomen eſt lautioris apud Athenæum, qui & *Scepinus* Σκεπινὸς dicitur. Geſnerus.

¶ Attagus, *i*, m. hircus in Phrygia, Arnob. lib. 5 p. 159.

ATTĂLVS, *i*, m. Ἄτταλος. Tres hujus nominis celebrantur reges Aſiæ Pergamenæ; pater, & filius, Eumenis frater, tutor pupilli ſive Attali nepotis, Eumene geniti: & ipſe nepos Attali majoris, ſive Eumenis filius: omnes amici Romanorum adeo, ut ultimus ſive nepos, quia liberos non haberet, in teſtamento ſcriptum reliquerit: POP. ROMANVS BONORVM MEORVM HERES ESTO: quod larga & liberali interpretatione Romani a privato inſtrumento regis, ad regnum ipſum extenderunt: quod alias ſine conſenſu populi tranſire valide haud poſſit. Ideoque cum ait Horatius 2 od. 18, 5 *Neque Attali Ignotus hæres regiam occupavi*: notaſſe poëtam Romanos, non jure factos hæredes Attali, vetus Scholiaſtes obſervat. ¶ 2. Alius, de quo Ariſtot. Polit. 10, 5, *Philippum* (regem Macedoniæ, Alexandri M. patrem) *Pauſanias idcirco interemit, quod illum contumeliis Attali vexari ſineret*. ¶ 3. Alius *Attalus* philoſophus de Stoicorum familia, præceptor Senecæ: uti docere ipſe videtur epiſt. 108, qui & aliis pluribus locis ejus meminit. Seneca pater Suaſoria 2 *Virum magnæ eloquentiæ, ex philoſophis, quos ſua ætas vidit, longe & ſubtiliſſimum & facundiſſimum* vocat; *Solum vertit a Sejano circumſcriptus*.

¶ Attălĭcus, *a*, *um*, adject. ſplendidus, herrlich, prächtig; ut, *Attalica aulæa*, *Attalicæ veſtes*, Propert. 2, 32 & 3, 17, quibus aurum intextum eſt, güldenſtück, brocad. Plin. 8, 48 *Aurum intexere in eadem Aſia invenit Attalus rex: unde nomen Attalicis*. Et 33, 3 *Attalicis aurum jam pridem intexitur, invento regum Aſiæ*. Sic *Attalicæ conditiones* pro ampliſſimis & opulentiſſimis, Horat. 1 od. 1, 12; & *Attalicæ urbes*, Idem 1 ep. 11, 5.

Attamen, Attamino, vide *At*, *Tamino*.

ATTĂTE, *interj.* in re ſubita & timida, Plaut. Epid. 3, 4, 21; & 2, 3, 31. & Merc. 2, 3, 31. Taubmanno vox increpantis eſt in Caſina 3, 1, 14.

ATTĔGER, *a*, *um*, ſ. Adteger, i. e. attactus & diminutus, ab antiquo *attigere*, pro *attingere*; ut contra *Integer* intactus. *Attegrum* eſt minus factum. Hinc

¶ Attegro, ſ. Adtegro, *are*, eſt *vinum in ſacrificiis augere*, ut Feſtus docet. Nam *adtegratur*, cum libatur, adeoque minuitur, cum ſacrificium augetur; *integratur* vero, cum in ſtatum redigitur.

Attegiæ, vide in *Tego*.

ATTĔLĂBVS, *i*, m. ὁ ἀττέλαβος, eine kleine heuſchrecke. Plin. 29, 4.

Attella & Attellanus, vide ſupra *Atella*.

Attempero, Attendo, attentio, attento, &c. Attenuatio, attenuo &c. Attero, Attes, Atteſtor, Attexo, Atthin, vide *Tempero*, *Tendo*, *Tenuis*, *Tero*, *Attii*, *Teſtis*, *Texo*, *Attin*.

ATTHIS, vel Attis, *ĭdis*, f. quaſi Attica avis, Martiali luſcinia eſſe videtur aut hirundo, in quam Progne, Pandionis regis Atticæ filia, converſa, 1 epiſt. 54 *Sic ubi multiſona fervet ſacer Atthide lucus*. conf. 5, 69. ¶ 2. Et *Atthis* tragœdiæ Philochori de Philomela nomen fuit. ¶ 3. *Atthis* regio Græciæ (quæ & *Attica*) Pomponio Melæ 2, 3.

ATTĬCA, *æ*, f. Ἀττικὴ, regio Græciæ inter Achajam & Macedoniam, in qua Athenæ ſitæ erant: Olim *Acte*, ſeu *Actica* dicta; das Athenienſiſche gebiete. Plin. 4, 7. Vnde

¶ Atticus, *a*, *um*, adj. ut, *Attica dialectus*, apud grammaticos. *Atticus lepos*, Hieronym. de Opt. gen. interp. ſive epiſt. 101 ſub fin. Sic *Attico ſtilo ſcriptæ orationes*, Cic. de Clar. Or. c. 45. Ibidem c. 17 *Ea ſubtilitas, quam Atticam appellant*. conf. c. 83 & 91; Quintil. 12, 10 p. 1089. *Attica eloquentia*, eſt ſumma. v. Burm. ad Quint. Procem. lib. 6 p. 497. *In eo eſt Attica elegantia*, Ter. Eun. 5, 8, 63. Et, *Attica fides*, id eſt ſincera, auctore Vellejo 2, 23, 4. *Attica Muſa* dictus fuit Xenophon a ſuavitate ſui ſermonis. *Atticus moriens porrigit manum*, er hat nimmer genug, de inexplebili avaritia. *Atticus in portu*, der hahn auf ſeinem miſt. Item *Atticus aſpectus*, Ἀττικὸν βλέπος, perinde eſt quaſi dicas *os impudens*, ein unverſchämter. v. Chiliad. ¶ 2. Fuit & Tito Pomponio, equiti Romano, cognomen *Attici*, ad quem 17 epiſtolarum libros Cicero ſcripſit. Datum id ei, quod & diu Athenis vixit, & Græce peritiſſimus fuit, ut Athenis natus videretur, quod Nepos de eo in vita ipſius c. 4 prodidit. ¶ 3. Alium ſui temporis *Atticum* Martialis celebrat 7 epigr. 32, quem etiam Græce doctiſſimum, & ejusdem gentis ſtudiis deditum fuiſſe, carmen ipſum arguit. Atticus Platonicus (quem tamen mixtæ philoſophiæ ſtudiis adnumerat Patricius Tom. 1 Diſcuſſ. Perip. lib. 10 f. 139.) fuit ſub Nerva: Plutarcho Chæronenſi æqualis. Egregia ejus fragmenta adfert Euſebius: Ionſ. 3 de Script. Hiſt. Philoſ. 6 p. 240. Conſule & Barth. notis ad Æneam Gaz. p. 138.

¶ Attici, m. pl. oratorum genus, qui Attico dicendi genere utebantur, hoc eſt, quod Athenis florebat: in quo nihil ineptum, abſurdum, alienum, redundans: nihil ſubinſulſum, abjectum, inquinatum, aut durum inerat, *credantque Attice dicere eſſe optime dicere*, ap. Quintil. 12, 10. Cic. in Orat. c. 7 *Qui dici ſe deſiderant Atticos, aut ipſi Attice volunt dicere* &c. Et c. 9 *Ad Atticorum aures teretes & religioſas qui ſe accommodant, ii ſunt exiſtimandi Attice dicere*. Ac id omnino exiſtimandum, cum non tam Lyſiæ atque Hyperidis, qui polite quidem ac eleganter, cæterum ſubmiſſe atque ſubtiliter tantum dixerunt; quam Demoſthenis exprimitur oratio ac forma; qui non facete atque tenuiter tantum, ut illi; verum elate quoque ac ſplendide dixit, quod illis defuit. Itaque oratores illi quidem & Attici, non optimi oratores tamen, ſicut Demoſthenes, fuerunt. Id enim optimum eſt, quod omnes laudes habet. Interim propria velut hujus characteris laus, preſſe & ſubtiliter dicere, unde etiam qui ſicce ac humiliter dicebant, *Attice* dicere volebant videri. Itaque opponebantur Aſiaticis oratoribus, quorum dicendi genus pingue, tumidum atque redundans. v. Cic. de Claris Orat. c. 82, item in Orat. c. 26, denique de opt. genere Orat. c. 3 & 4. Quint. 12, 10 *Attici limati & emuncti, nihil inane aut redundans ferebant: Aſiana gens tumidior alioqui & jactantior, vaniore etiam dicendi gloria inflata eſt* &c. Lege plura ibidem & vide ſupra in *Aſiaticus*.

¶ Attice, *es*, f. ſubſt. i. e. Ochra, berggelb. Celſ. 5, 18, 19.

¶ Attice, adverb. id eſt, more Attico. Cic. de Opt. gen. Or. c. 4 *Attice dicere*. Adde dicta in *Attici*.

¶ Attĭciſmus, *i*, m. ἀττικισμὸς, *phraſis* vel *locutio Attica*. Cic. Att. 4, 17 *Ille Latinus* ἀττικισμὸς *ex intervallo reguſtandus*. Quintil. 6, 3 al. 4 *Atticiſmus ille, redolens Athenarum proprium ſaporem*. conf. Idem 1, 5.

¶ Atti-

¶ Atticiſſo, *are*, pro curioſius & Attice eloqui, imitari Atticos; apud Plaut. Menæchm. prolog. v. 12.

¶ Atticurges, *is*, ἀττικουργής, i. e. Attico opere & more factus, Vitruvius 3, 3; & 4, 6.

¶ Attigo, attiguus, ab antiquo *Tago* in *Tango*.

ATTĬLA, Attyla, *æ*, m. Ἀττύλας, flagellum illud Dei, rex fuit Hunnorum, vaſtator violentiſſimus *Pannoniæ*, *Italiæ* atque *Galliæ*; imo & eccleſiæ perſecutor immaniſſimus. Cum puellam duxiſſet, hauſto largius mero vomitu ſanguinis periit A. C. 454. De quo Iornandes & Marcellin. Chron.

Attilanus, *a*, *um*, adject. Novella 11 *Attilanis temporibus*.

Attilia, Attilianus, v. *Atilia*.

ATTĬLVS, *i*, m. piſcis, Padi ſolius alumnus, inter porcos fluviatiles numerari poteſt; *Ladano* vulgus Italicum vocat, it. *Adilo* vel *Adello*. Vide deſcriptionem Caſcagnini apud Geſner. & Plinium 9, 15.

ATTIN, vel Atthin, *inis*, m. qui & Attis, *is*, vel *idos*, Atys, Attys, *yos*, item Attes, *æ*, ſcribi flectique ſolet, quod apud Catullum carm. de Berecynthia & Aty (ſic enim in pleriſque eſt vulgatis) notis ad eum Scalig. (ubi & Hiſpanam inſcriptionem vide) Natal. Com. 2 Mythol. 1, & Voſſ. de Orig. Idolol. 1, 20 deprehendes. Cum Cybele cultus fuit a Phrygibus. Hiſtoria non uno a veteribus modo narratur, ita quidem, ut Mureti judicio (ad Catull. p. 158) infiniti, legentibusque non nimium jucundi laboris foret, quæ a Diodoro, Pauſania, Euſebio, Arnobio, Auguſtino, Ovidio, aliiſque de Atti varie ſcripta ſunt, congerere. Summa tamen, in quam & plerique fere conſentiunt, hæc eſt: Adoleſcentem fuiſſe Phrygium, cujus amore exarſerit Cybele, quam magnam Deûm matrem eſſe voluerunt gentiles. Cæterum eviratum eum poſtea mortuumque graviſſimi luctus cauſſam Cybelæ fuiſſe, & factum inde, ut in honorem ejus nec locus eſſet cuiquam inter magnæ matris ſacerdotes, niſi qui ejus inſtar fuerit eviratus, & in ſacris Cybeles lugentem eam hi ſacerdotes, (Galli vocabantur) ejulando pectusque palmis cædendo imitarentur. Reineſ. ad Inſcriptt. Cl. 1, 40 p. 74 probat, etiam mares, itemque fœminas inter ſacerdotes matris Deum fuiſſe. Conf. Pignorii Magnæ Deum matris Idalæ & Attidis initia. Macrobius Sat. 1, 21 matrem Deum terram interpretatur, Attinem ſolem. Mentio ejus & in oraculo quodam, quod recitat Socrates 3 Hiſt. Eccl. 19. *Cybeleius*, *Atys*, Ovid. Met. 10, 104. ¶ 2. *Atys* ex India in Andromedæ nuptiis occiſus a Perſeo, Idem Ovid. Met. 5, 7. ¶ 3. *Atys* Iſmenes ſponſus ante nuptias occiſus, Stat. Theb. 8, 598. ¶ 4. Scribit in Bithyniacis Arrianus, (citatus Rhodigino Lect. antiq. 11, 21 f. 594.) conſueviſſe Bithynos montium cacumina conſcendere, ac Iovem *Pappam* conſalutare, atque item *Attin*. Huic ſimile, quod Diodorus Siculus 3, 5 *Attin* poſtea *Papam* dictum fuiſſe refert. *Atta* & *Pappa* notum eſt, puerorum eſſe balbutientium vocabula, cum patrem nominare volunt.

ATTĬNÆ, *arum*, f. pl. grentz-ſteine. Sic Flaccus Gœſ. p. 4 inter terminos numerat, dicens, *Alios in ſpecie maceriarum congerere lapides & Attinas appellare*; nempe quia ſe *attingant*, vel quod *attineant*.

Attineo, Attingo, Attitulo, Attis, Attius, vide *Teneo*, *Tango*, *Titulus*, *Attin*, *Accius*.

Attollo, Attondeo, &c. Attonitus, attono, Attorreo, vide *Tollo*, *Tondeo*, *Tono*, *Torreo*.

Attractio, attraho, attrecto, &c. Attremo, Attrepido, Attribuo, &c. Attritio, &c. vide *Traho*, *Tremo*, *Trepidus*, *Tribuo*, *Tero*.

Attubus, Attumulo, vide *Atypus*, *Tumulus*.

ATVACV̄TVM, *i*, n. Ἀτουάκουτον, Ptolemæo urbs eſt Galliæ Belgicæ, caput Tungrorum. vide ſupra *Aduatici*.

ATȲPVS, *i*, m. ἄτυπος, ex quo Latini primo *atubus*, mox *attubus* fecere. Eſt autem impeditæ homo linguæ, ein ſtammeler, dem die zunge nicht wohl gelöſet iſt. Sic enim vetus Gloſſarium: *Attubus*, μογιλάλος, μογγός, ἄτυπος, apud Ioſ. Scal. 2 Lect. Auſ. 9, qui inde hanc vocem Auſonio reddit epiſt. 22 *Canus, comoſus, biſpidus, trux, attubus*. cum alias perperam legeretur, *artubus*. *Atypus* autem eſt apud Gellium & Vlpianum. Gellius 4, 2 hæc profert Cæcilii Sabini: *Balbus & atypus vitioſi magis, quam morboſi ſunt*. Vlp. l. 10 § ult. D. de ædil. ed. ita loquitur: *Quæſitum eſt, an balbus & blæſus, & atypus, isque qui tardius loquitur, & varus, ſanus ſit?* Vbi quidem dictu mirum, quam ea vox exercuerit eruditos, præſertim codicum accedente depravatione. Itaque *aphthiphum* alius ab aphtha, alius *alphicum* (ab alpho cutis vitio) alius *tripheron*, vel τρυφερόν, (ut ſignificetur mollitie quadam blæſus,) alius *athyrophonum*, vel *athyrotum* (quod feſtinatam nimis in loquendo celeritatem notet,) ſubſtituendum putavere. Vid. Phil. Carol. Animadv. in Gell. p. 245; Gyrald. Dialogiſm. 22; Alciat. 2 prætermiſſ. ad l. de æd. ed. Cœl. Rhodig. 16 Lect. ant. 20 Rectius Budæus Annotat. prior. in Pand. p. 492 e Piſanis Pandectis τὸ *atypus* retinens, ab etymologia vocabuli eos eſſe dictos atypos cenſet, *qui non ſatis expedito plectro linguæ uterentur, quaſi aerem non ferientes, vel quaſi non ſatis verba exprimentes, conformantesve*, nempe reſpexit ad græcum τύπτω *ferio* & τύπος *forma*. Camerario Comm. utr. linguæ f. 210, ἄτυπος eſt *ſonos confundens*. Petri vero Moſellani expoſitio, cui (ad Gellii locum) *atypus* eſt, *qui decenti & juſta membrorum forma carens velut monſtroſus eſt*; minime audienda. Planum enim, & Gellio, & Vlpiano de vitio linguæ ſermonem eſſe.

ATYR, fluvius Galliæ, *l'Ador*. v. Scalig. Lect. Auſon. 1, 5.

¶ Atyrenſium civitas indicata ab eodem 2, 7. Add. Brœckh. ad Tibull. 1, 8, 4.

ATYS, *yos*, m. rex Lydorum, pater Lydi & Tyrrheni, quorum ab altero Lydi, ab altero Tyrrheni appellati. v. Strabo lib. 5; Herodot. 1, 7 & 94. De diverſis hujus nominis regibus v. Spanh. de uſu num. diſſ. 1 p. 17. ¶ 2. Alius hoc nomine Crœſi filius, non mutus ille, (ut eſt in Dictionario Caroli Stephani) ſed frater muti, qui dum aprum inſectatur, Adraſti jaculo per imprudentiam letaliter ictus, ſomnii paterni fidem implevit: Idem Herod. ibid. c. 34, 43. ¶ 3. *Atys*, Phrygius puer, a Cybele adamatus. Conf. ſupra in *Attin*.

AV, interjectio apud Terent. And. 4, 5, 12 conſternatæ mulieris, ſive dolentis; auweh! *Eſurio hercle, atque adeo au ſitio*, Plaut. Caſ. 4, 3, 4. *Au, au!* Petron c. 67. ¶ 2. Deinde & ſilentium injungentis, Ter. Eun. 4, 4, 14 *Au, ne comparandus hic quidem ad illum eſt*, ach ſchweig ſtill. Eſt etiam Eun. 4, 3, 5 *Au obſecro*: & 5, 2, 60 *Au, tace, obſecro*, quod a Calepino, Stephano in Foro R. & eorum exſcriptoribus *Ahu* citatur. Sic & Plautus in metu & perturbatione: *Au tergo meo!* Men. 2, 2, 3; Mil. 2, 2, 62 &c. ¶ 3. *Præpoſitio* (au) *præter hæc duo verba* (Aufugio, Aufero) *nullo alio in verbo reperitur*, Cic. Orat. c. 47. conf. Gell. 15, 3. ¶ 4. Syllabam *au* in *o* tranſiiſſe librariorum conſuetudine, vid. Burm. ad Calpurn. 2, 48.

ĀVAR, plur. Āvares, Scythiæ populus, Romanum imperium Iuſtiniani temporibus & proximis infeſtans. Corippus de laudibus Iuſtini 3, 8, 170

Crudus & aſper Avar dictis ſic cœpit acerbis:
Rex Avarum Cagan, debellans intima mundi, &c.

¶ Avaricum, *i*, n. oppidum in finibus Biturigum, Cæſ. B. G. 7, 13. Oroſio *Biturigа*.

ĀVARVS, *i*, m. (ita dictus, quaſi *avens æris* vel *auri*,) φιλάργυρος; ein geitzhals. v. Gell. 10, 5. Et adjective Avarus, *a*, *um*, geitzig. Hor. 1 epiſt. 2, 56 *Semper avarus eget*. Id. Epod. 1, 33 *Haud paravero, Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam*. Quintil. 8, 5 *Tam deeſt avaro quod habet, quam quod non habet*. ¶ 2. Transfertur a divitiis ad alias quascunque res; ut, *Avarus laudis*. Idem Horat. 2 epiſt. 1, 179. *Avarus cædis miles*, Claudian. B. Get. v. 606. *Avaræ adulationes*, intereßirte ſchmeichelеyen. Plin. Paneg. c. 41. Compar. Horat. 2 epiſt. 2, 157 *Viveret in terris te ſi quis avarior uno*: Superl. Gell. 5, 5 *Satis eſſe credo Romanis hæc omnia, etiamſi avariſſimi ſunt*. Etiam Cic. Verr. 3, 37 *Homo avariſſime, redde bona ſodalis filio*.

¶ Avare, adverb. geitzig. Cic. Off. 3, 8 *Nihil avare, nihil injuſte, nihil incontinenter eſt faciendum*. Ter. Heaut. prol. v. 48 *Avare pretium ſtatuere arti ſuæ*, die arbeit theuer anſchlagen. Comp. Col. 1, 7 *Avarius opus exigat, quam penſiones*. Superl. Seneca de Otio Sap. c. 32 *Horas ſuas avariſſime ſervat*, er läſt keine ſtunde vergeblich hinſtreichen.

¶ Avariter, idem. Plaut. Curc. 1, 2, 35 *Ingurgitat impura in ſe merum avariter faucibus plenis*. Add. Non. 11, 11.

¶ Avārĭtia, *æ*, f. ſtudium pecuniæ, φιλαργυρία, πλεονεξία, geitz. Cic. Fin. 3, 11 *Ardere avaritia*, ſehr geitzig ſeyn. Id. Off. 2, 22 *Nullum vitium eſt tetrius quam avaritia, præſertim in principibus & remp. gubernantibus*. Id. Tuſc. 4, 11 *Illi morbo qui permanat in venas, & inhæret in viſceribus, nec inveteratus evelli poteſt, nomen eſt avaritia*. Salluſt. B. Cat. c. 10 *Avaritia fidem, probitatem, ceterasque artes bonas ſubvertit*. Apoſtolus *malorum radicem* vocat 1 Timoth. 6, 10. conf. Coquej. ad Auguſtin. de C. D. 1, 10. ¶ 2. Pro affectu Lactantius uſurpavit c. 16 de Opif. Dei: *Quia ſunt aliqui affectus, qui non cadunt in Deum, ut libido, timor, avaritia, mœror, invidia*. Sic, *Avaritia gloriæ*, ehrbegierde. Curt. 9, 2, 9.

¶ Avarities, *ēi*, f. idem quod *Avaritia*. Lucretius 3, 59

Denique avarities & honorum cæca libido.

AVCEPS, *aucupis*, m. (quaſi *aviceps*, ab avibus capiendis) ὁ ὀρνιθοθήρας, ein vogler, vogelſteller. Colum. 8, 10 *Tardi ab aucupibus nutriti, quaſi allectores ſint captivorum*. Adde Plaut. Aſin. 1, 3, 64; Ter. Eun. 2, 2, 26; Ovid. de Arte 1, 47. ¶ 2. Tranſlate uſus eſt Plautus Mil. Glor. 4, 1, 9 *Circumſpicito dum, ne quis noſtro hic auceps ſermoni ſit*, i. e. inſidiator, lauſcher, ſpion. Idem Stich. 1, 2, 45 *Numquis hic eſt alienus noſtris dictis auceps auribus*. Cic. de Orat. 1, 55 *Auceps ſyllabarum*, qui quærit & captat ſyllabas.

¶ Aucupium, *i*, n. der vogelfang. Cic. de Fin. 2, 8 *Piſcatu, aucupio, venatione*. conf. ibid. 5, 11; Sen. de Provid. c. 3; Propert. 4, 2, 32. ¶ 2. Pro ipſis avibus captis Seneca poſuit de Provid. c. 3 *Felicior eſſet, ſi in ventrem ſuum longinqui litoris piſces, & peregrina aucupia congereret?* feder-wildpret. Conf. Cic. fin. 5, 11. Similiter *Venatio*, pro feris, ſive ferina, quæ in cibum apponitur, dicitur de quo infra ſuo loco. ¶ 3. Metaphorice apud Ter. Eun. 2, 2, 16 paraſitus dixit: *Hoc novum eſt aucupium*, dieſes iſt eine neue handthierung. Plaut. Mil. 4, 1, 43 *Aucupium auribus facere*, die ohren ſpitzen, horchen. Cic. in Orat. c. 58 *Delectationis aucupium*. Id. pro Cæcin. c. 23 *Aucupia verborum*.

¶ Aucupor, *atus ſum*, *ari*, vogel fangen. vid. Varr. de R. R. 1, 23. Sic Colum. 9, 8 *Spes aucupandi examina apum*. ¶ 2. *Aucupari* præter nativam ſignificationem eſt, ſolertia quadam quærere & captare; quæ metaphora in verbo etiam *Venari* frequens eſt, nach etwas trachten, es ſuchen und erjagen wollen. Cic. fam. 5, 12 *Aſſentatiuncula quadam aucupari gratiam*. Id. in Piſ. c. 24 *Levitati eſt inanem aucupari rumorem, & omnes umbras etiam falſæ gloriæ conſectari*. Et de Orat. 2, 14 *Aucupari utilitatem*, ſeinen vortheil ſuchen; *delectationem dicendo*, Idem in Orat. c. 19; Plin. 34, 2 *famam*. Plaut. Rud. 4, 4, 49 *Vidua' ſcel. ſius ut aucupatur*, wie er forſchet.

¶ Aucupo, *avi*, *atum*, *are*, activa forma Plautus ſæpe dixit; ut, *Aucupare ſermonem*, Aſin. 5, 2, 32. *Lepide aucupavi, atque ex mea ſententia*, Truc. 5, 1, 73. conf. Moſt. 2, 2, 42; Mil. Gl. 4, 2, 5; &c.

¶ Aucupātus, *a*, *um*, paſſive, aufgefangen, erſchnappet; ut, *Aucupata per rumorem*, Lactant. Inſtit. 5, 23.

¶ Aucupatus, *us*, m. der vogelfang. Capitol. Anton. Philoſ. c. 4 *Amavit pugilatum, luctamina, & curſum, & aucupatus*.

¶ Aucupatio, *ōnis*, f. ipſe actus aucupandi, das vogelſtellen, die nachſtellung. Quintil. Decl. 13 *Multa, quæ libera fuerant, tranſeunt in jus occupantium, ſicut venatio & aucupatio*: Ita Burm. p. 281 pro præda aucupii parta. al. male *occupatio*.

¶ Aucupātōrius, *a*, *um*, ad aucupationem pertinens, zum vogelſtellen dienlich. Plin. 16, 36 de calamis aquaticis: *Proficiunt in aucupatoriam amplitudinem*, id eſt, craſſi adeo fiunt, ut uſu poſſint aucupio eſſe. conf. tit. Martial. 14 ep. 218.

¶ Aucupabundus, *a*, *um*. Tertull. de Anima c. 39 *Spiritus nequam, ab ipſa janua nativitatis animas aucupabundus*.

AVCHATÆ, *arum*, m. Scythæ ad os Boſpori, ubi Hypanis oritur. Val. Flacc. 6, 132 in fing.

Doctus & Auchates patulo vaga vincula gyro Spargere.

Aucilla, Auctarium, auctio, auctiro, aucte, &c. Auctolyeus, quære *Avis, Augeo, Autolycus.*

AVCTOR, *ōris*, m. ein urheber, vermehrer. Sic pptius dicendum, scribendumque est, quam *Autor*, ut Valla scripsit, vel cum aspiratione *Author*, ut alii. Vide, quæ Nic. Heinsius ad Vell. Paterc. 1, 13 notavit. Nam qui ex Græco ἀυτος, vel ἀυθέντης deducunt, paucis rationes suas probant. Vossius quidem de Analogia 1, 27 ab *aveo* & ejus inusitato supino *avitum* & per contractionem *autum*, τὸ *autor*, deduci posse existimat: sicut a *faveo, favitum* & *fautum, fautor*, derivatur. *Nam qui fieri*, inquit, *quid avet, fuadendo ejus sit* AVTOR. Sed ea conjectura acutior quam verior est: quare nec ipsa pro ea quidquam pertendit: imo vero postea in Etymol. f. 53 eam non obscure deseruit. Ab *Augeo, auctorem*, quomodocunque accipiatur vox, appellari & testantur grammatici veteres, & ipsa scribendi ratio ostendit. Neque enim aliter remere, quam per CT, in libris antiquis vetustisque Inscriptionibus exaratum invenitur. Quid? quod & Dio Cassius, cum lib. 55 explicaret, quid AVCTORITAS SENATVS diceretur, atque id una voce Græca haud posse exprimi significasset; eamque ob caussam Latino vocabulo ipso uteretur: non ἀυτωϊτας aut ἀυθωϊτας, sed ἀυκτωϊτας dixit: certissimo documento, hanc vocem sic a Romanis scribi solitam, etiam cum nullam augendi vim manifeste præferret. *Mihi vero placet, ut in latino s. remove antiquitatis religio servetur*, quæ Velii Longi in simili plane negotio verba sunt. Cæterum *Auctor* ¶ 1. dicitur, qui reperit aliquid atque instituit primus: quod qui facit, utique auget, ein urheber, erfinder, anfänger. Sospater lib. 1 AVCTOR, inquit, *propterea dicitur, quod augeret & generaret.* Sic *Auctor generis* Veneris Martemque fatemur. Virg. 6 Æn. 650 *Iliaque Assaracusque & Trojæ Dardanus auctor*; id est, conditor, der stifter, erbauer. Ilium enim Dardanus condidit. Vnde Idem Æn. 8, 134 *Dardanus Iliacæ primus pater urbis & auctor:* Lucanus 9, 661 Mercurium, *Auctorem* citharæ, id est, repertorem appellat. Perinde librorum conditores, *Auctores* vocamus. Sall. Cat. 3, 2 *Scriptor & auctor rerum*, h. e. historicus. Iuvenalis Sat. 7, 231

Vt legat historias, auctores noverit omnes
Tanquam ungues digitosque suos, &c.

Cic. in Orat. c. 57 *Aristoteles auctor optimus.* Et Off. 3, 26 *Apud Homerum, optimum auctorem.* Liv. 2, 8 *Apud quosdam veteres auctores non invento.* Id. 29, 25 *Inter auctores disseprat*, die schreiben sind nicht eins. Quint. 1, 6, p. 81 *Etymologiæ auctor.* Adeoque non est, quod Manutius *auctoris* vocem pro *scriptore* usurpatam improbet. vid. Morhof. Polyh. 1 præf. & Cellar. Cur. post. p. 80. ¶ 2. *Auctor*, cujus auctoritate atque imperio, item consilio, opera, impulsu, & suasu, vel & periculo atque exemplo aliquid suscipitur, geriturque; ein anführer, vorgänger, rathgeber. Tac. Agric. c. 8 *Nec Agricola unquam in suam famam gestis exsultavit: ad auctorem & ducem, ut minister fortunam referebat.* Suet. 3, 27 Tiberium aversatum adulationes significans: *Alium*, inquit, *dicentem, sacras ejus occupationes: & rursus alium, auctore eo senatum se adisse, verba mutare, & pro auctore suasorem: pro sacris laboriosas dicere coegit.* Vbi nota AVCTOREM, plus esse quam SVASOREM. Nam auctor est, qui non suader tantum, sed imperare etiam potest, cujusque consilia quasi jussa sunt. Ita ap. Liv. 2, 56 *Auctor legis & inventor* distinguuntur. v. ibi Gronov. Sed 6, 36 *Auctor legis* est inventor, & qui alias auctor, hic *suasor.* Adde Græv. ad Cic. Att. 1, 19 p. 149. Eadem fere ratione ap. Plin. 36, 15 f. 24 *artifex* & *auctor* distinguuntur. Hic nimirum jubet sumptu suo fieri, quod ille invenit. Tac. Hist. 3, 71, 1 *Aderat furens miles nullo duce, sibi quisque auctor.* Ter. Prol. Andr. v. 19 *Accusant, quos hic noster auctores habet*, id est, quorum exemplum sequutus est, idem sibi jus fore ratus, quod ipsis fuit Cic. Acad. 3, 2 *Nec literarum Græcarum nec philosophiæ jam ullum auctorem requiro*, ich habe nicht nöthig, mich auf ein ander exempel zu beruffen. Cic. de finib. 4, 17 *Cum Catone omnium virtutum auctore disputare*; ubi v. Davis. Vellej. 13, 3 *Omnis doctrinæ & auctor & admirator fuit.* Liv. 1, 17 *Id sic ratum est, si patres auctores sint*, wenn es der Rath ratificirt. Sic, *Auctor pacis*, der zum friede, *auctor belli*, der zum kriege rathet, Liv. 44, 16. Et Cic. Att. 15, 11 *Auctor non sum, ut te urbi committas*, ich rathe dirs nicht. Id. ad Cæs. fub 9 Att. 11 *Pompejo semper & senatui pacis auctor fui*: & paucis interjectis: *non modo ipse suorum dignitatis tuæ fui, verum etiam ceteris auctor adte adjuvandum.* Id. Off. 3, 30 *Hujus deditionis ipse suasor & auctor fuit.* Id. fam. 10, 6 *Præbere se auctorem, principem & ducem senatui.* Sic, *Auctor legis*, Id. pro Cluent. c. 27; *consilii*, Id. de Orat. 1, 43; *societatis*, pro Planc. c. 13; *profectionis*, Cæs. B. G. 5, 33; *audendi*, Virg. Æn. 12, 159. ¶ 3. Non soli primo fundatori, sed & instauratori & innovatori attribuitur. v. Freinsh. ad Curt. 5, 1, 24; & Barth. ad Claudian. p. 702, 1309. ¶ 4. Nuncii sæpe auctores vocantur, quibus creditur vel fides negatur, Liv. 10, 14 *Ab Sutrio — auctores, concilia — de pace haberi.* Iustin. 11, 2 *Producto in concionem auctore.* Liv. 16, 5 *Gravis, ut traditur, quamvis magnæ rei, auctor*; 28, 25 *Cum alius nuncios expectarent, neque supervenire quisquam, tunc primi auctores requiri cœpti.* Plin. H. N. L. 5 c. 1 *Haud alio fidei promovere lapsu, quam ubi falsæ rei gravis auctor exsistit.* Liv. L. 5 c. 15 *Auctorem levium nec satis sidum sæpe tanta res patres rati.* Hinc apud poetas quivis etiam inter bruta index aut nuncius, ein anzeiger, ankündiger, *auctoris* nomen accipit. Propert. 4, 3, 32 de gallis gallinaceis: *Lucis & auctores non dare carmen, aves.* Ita Ovid. Amor. 2, 6, 34 *Plaviæ graculus auctor aquæ.* ¶ 5. Franc. Hotomannus Comment. Verb. Iuris: AVCTOR, inquit, *is dicitur, a quo quis auctoritatem*, id est, *jus dominii in rem quampiam accepit. Declinatum autem videtur verbum ab* AVCTIONARIVS, *in quibus ei, qui plurimum auget, res addicitur: & ex ea auctione atque adjectione sua auctoritatem sibi in rem emtam comparat.* Cic. Verr. 5, 21 *Tum illi intellexerunt, se id, quod a malo auctore emissent, diutius obtinere non posse.* Paullus ICtus l. 81 fundo 53 D. de evict. *Si, cum posset emtor auctorem denunciare, denunciasset, ideoque victus fuisset* &c. Auctor is est vel qui rem suo periculo vendit, der im verkauf die gewähre thun soll. Sic Cicero *auctorem fundi* pro Cecina dixit c. 10. Plaut. Curc. 4, 2, 12 *Nec vobis auctor ullus est, nec vosmet estis ulli.* v. Parei Lex. Crit. p. 126. ¶ 6. Antiqui in utroque genere *Auctoris* nomen efferebant: quippe quibus & reliqua verbalia in TOR communis generis erant. Quod cum durius & insolentius quibusdam videretur, fœminina in TRIX terminarunt. Iuno apud Virg. Æn. 12, 159 *Auctor ego audendi.* Ovid. Fast. 5, 192 *Optimæ tu proprii nominis auctor eris.* Et Her. 15, 3 *Auctoris nomine Sapphûs.* Seneca Medea v. 979 *Ipsam scelveris auctorem horvidi Capiæmus.* conf. Festus; & illud Cic. de Divin. 1, 15 *Eas aves, quibus auctoribus officium secutus effi, bene consuluisse.* ¶ 7. Auctorem etiam dici, qui agit aliena, Corradinus de Allio in Lex. Crit. p. 9 ex Festo concluditur, qui, *Procurator*, inquit, *absentis nomine, auctor est.* Sed ibi *actor* eruditi legere malunt.

¶ Auctrix, *icis*, f. Tertull. de Corona mil. c. 3 *Traditio tibi prætendetur auctrix.* Id. adv. Hermog. c. 5 *Materia auctrix omnium.* Et c. 7 *Quomodo audebis Hermogenes subjicere Deo materiam, æternam æterno, innatam innato, auctricem auctori?* Id. adv. Marc. 2, 12 *Auctrice omnium bonitate:* & 5, 10 *Anima auctrix operum carnis.* Nec dubito, eruditissimum Patrem alios auctores ejus terminationis habuisse. Vt male Servius Æn. 12, 159, itemque Sospater lib. 1 p. 30, nec non Val. Probus lib. 2 p. 1452 negarint *auctricem* dici, quando videlicet principem significat, ut Valerius loquitur, seu ad auctoritatem refertur, ut Sospater. Sic enim distinguunt hi grammatici, quæ nomina in *tor* desinentia descendunt a verbis, horum fœminina in *trix* formant: quæ a verbis non descendunt, sub eadem terminatione genus utrumque complecti. Itaque concedunt, recte *auctricem* dici, cum ab *augendo* trahitur, ut si dicas, quod est apud Servium: *auctrix patrimonii.* Quod ergo illi dant, accipiamus, & in rem nostram vertamus: confirmatum enim supra est, quocunque hanc vocem sensu exaudias, ab augendo duci: licet illi hoc negent. Quod autem Servius ait, eo sensu, quo Virgilius usurpat, *ab auctoritate descendere*, si hoc vult, quod Sospatro erat *ad auctoritatem referri*, jam responsum est ipsi: sin illud, ipsum auctoris vocabulum ab auctoritate duci, manifeste fallitur. Quasi vero *auctor* & *auctrix* ab *auctoritate* potius, quam *auctoritas* ab *auctore* descendat. *Auctrix* etiam lege 16 Cod. de evictionibus legitur: *auctricem convenire consequens est.*

¶ Auctoritas, *ātis*, f. factum aliquod aut dictum, quod aliis deinceps pro consilio, exemplo, jure, aut testimonio est, alles worauf man sich berufft oder andere verweiset. Sic Vitruvius Præf. ad August. *Ædificiorum publicorum auctoritates egregias*, id est, exempla dixit, die muster. Cic. pro Cluent. c. 50 *Illa oratio potius temporis mei, quam judicii & auctoritatis fuit:* id est, ita comparata fuit, ut tempori meo inserviret potius, quam ulli ut præjudicium faceret, sive exemplum ad judicandum daret. Sic *Auctoritatem alicujus sequi*, Id. Fin. 2, 13; Cæl. B. Civ. 1, 35; & Curt. 7, 6, 14. *Aliquem ad suam auctoritatem addocere*, est hæc sententiæ, suarum partium facere, einen auf seine seite und meynung bringen. Cic. pro Dejot. c. 10. Conjunxit etiam eum *exempli* vocabulo, pro Balbo c. 13 *Cujus auctoritate & exemplo nunquam intermissa est largitio.* ¶ 2. Sic testimonia, item sententiæ ac dicta, quibus firmamus rem, *auctoritates* passim appellantur, zeugnisse. Vide Franc. Flor. Sabin. Lect. subsec. 1, 3 p. 1026 Tom. 1 Lamp. Grut. ubi disputat adversus Steph. Doletum, qui præfat. in librum suum de re navali barbariem vocaverat, cum *auctoritates* pro exemplis vel locis appellantur. Quo nomine & literæ publicæ seu instrumenta sæpius veniunt. Cic. Verr. 2, 3 *Legationes cum publicis auctoritatibus ac testimoniis convenisse* dicit. Sen. 4 Controv. 22 AVCTORITATIS TABELLAS appellat, quas *emtionis* paullo ante dixerat; ICti *Instrumenta auctoritatis* vocant, quibus origo rerum & probatio juris nostri continet, (Nam qui vendit rem; auctor appellatur) kaufbriefe. Ad testimonia & probationes quoque refert Cicero Verr. 5, 39 *Testibus, auctoritatibus convincere.* Plaut. Trin. 1, 2, 180 *Quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas*, wenn man solte nach ersten beweis fragen. De quo ita Alciatus Parerg. Iuris 6, 6 *Plautus*, inquit, *hic* AVCTORITATEM *appellat sententiam, quam quis primus est commentus, tametsi deinde per traduces in quamplurimos dimanaverit.* Nimirum fontem ipsum & originem, unde manavit rumor, *auctoritatem* appellat, den ursprung. Sic Cic. Divinat. 1, 1 *Assyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam*, &c. ¶ 3. Decreta etiam Senatus Romani dicebantur *auctoritates*, gutachten, bedencken, it. befehl, anordnung. Nam cum senatum penes tantum primæ sententiæ dictio esset, ac fuadendi jus; jubendi & statuendi potestas penes populum: idcirco decreta senatus, quæ intercedentibus tribunis plebis non approbabat Populus, AVCTORITATES tantum SENATVS, non SENATVS CONSVLTA appellabantur: v. Cæl. ad Cic. Fam. 8; item Dio Cass. lib. 55; & Manut. ad Cic. fam. 1, 2 p. 27 sq. Græv. Magistratuum etiam edicta, quæ promulgantur seu proponuntur publice, non raro *auctoritates* appellantur apud ICtos veteres. Sic idem Cic. fam. 6, 1 *Pilis & gladiis, non consiliis neque auctoritatibus nostris de jure publico disceptatur.* Id. pro domo c. 19 *Me non ementitum esse auctoritatem ejus ordinis.* Ipsa quoque nomina senatorum, qui adfuissent scribendo SCto, *auctoritates* dicebantur. v. Manut. ad Cic. fam. 5, 2 p. 208 Gr. Sic apud Ter. Eun. 2, 3, 96 Parmenio servus Chæreæ adolescenti efflictim amanti Pamphilam, consilium dat, ut pro eunucho ad eam se patiatur deduci: ita occasionem fore, ut puella potiatur. Approbat Chærea, & ut ornetur pro eunucho & deducatur, vehementer instat. Servus perpendens secum, quid futurum de se, si id flagitii resciscat pater, se per jocum dixisse, ut dissuaderet scilicet, & plenum periculosæ aleæ opus esse, subjicit. Sed cum pertenderet Chærea, & hanc omnino instructam vellet machinam, ait servus: *Si certum est facere, facias, verum ne pisi conferas culpam in me.* Respondit Chærea: *Non faciam*, tum rursus servus, *Iubesne?* Respondet Chærea: *jubeo, cogo, atque impero. Nunquam defugiam auctoritatem.* In quo significat, quomodocunque ceciderit, aut quemcunque res fortitura ei eventum sit, nullam Parmenioni præstandam culpam luendamve fore, quin omne periculum illud se recepturum in se, neque iturum unquam inficias, id suo jussu, suo imperio factum esse. Itaque *auctoritatem defugere*, est inficiari sive negare, se auctore ac impulsore quid factum esse, den kopf aus der schlingen ziehen, sich zur gegebenen ordre nicht bekennen; quemadmodum & Cic. pro Sulla c. 11, & Plautus Pœn. 1, 1, 19 locuti sunt, quorum exempla Muretus & Daceria h. l. producunt. ¶ 4. Est & *Auctoritas* amplitudo quædam ac vis, quæ alicui per eminentiam aliquam ex genere, ætate, meritis, opibus item, & dignitate ineft, ad movendum

respectum, obsequium & reverentiam apud alios nonnunquam cum metu aliquo conjunctam, würde, respect, ansehen, achtung. Nepos 9, 2, 1. *Valere auctoritate apud aliquem*, wohl gesehen seyn. Id. 13, 3, 2 *Auctoritas est in illo*. Cic. de Orat. 1, 39 *In auctoritatibus versari*. Quocirca quod in regnantibus *Majestas* est, illud in cæteris *Auctoritas* appellatur. Cic. Phil. 3, 5 *Omnes ad* AVCTORITATEM *hujus ordinis*, MAIESTATEMQVE *pop. Romani defendendam conspirasse videntur*. Tac. de Germ. 11, 6 *Rex vel princeps audiuntur auctoritate suadendi magis, quam jubendi potestate*. Interdum tamen pro *majestate* etiam ponitur. Id. Hist. 1, 29, 3 *Auctoritas principis majoribus remediis integra servanda*. Cic. de Sen. c. 18 *Non cani, non rugæ repente auctoritatem afferre solent*. Idem Divin. 2, 67 *Dicere majori auctoritate*. Et in Orat. 34 *Hoc & auctoritatem orationi affert & fidem*, es macht die rede nachdrücklich und glaubhafftig. Idem contra Rullum 2, 17 *Homines auctoritate tenui*. Quinctil. 3, 8 *Plurimum valet in consiliis auctoritas*. Sic, *Auctoritatem alicui dare*, Cic Nat. D. 3, 38; *attribuere*, Id. Div. 1, 3; & Cæs. B. Civ. 1, 32; *detrahere*, Quinctil. 1, 7; *alicujus imminuere*, Cic. de Orat. 2, 37. *Ejus mihi vivit auctoritas*, Id. Att. 10, 1. Apud Liv. 4, 56 *Primores patrum nequicquam conquesti, non esse in auctoritate senatus tribunos militum*, daß sie den Rath nicht respectirten. ¶ 5. Neque vero personis tantum, verum & rebus tribuitur *Auctoritas*, nachdruck, krafft. Cic. pro Flacco c. 4 *Totius hujusce rei quæ sit vis, quæ auctoritas, quod pondus, ignorant*: Vbi nota Synonyma, *vim, pondus*. Plin. 12, 4 *Tanta arbori auctoritas erat*, id est, tanti fiebat. Sic *in auctoritate esse*, de rebus, quæ in honore habentur ac pretio, hoch und werth seyn, Idem 34, 6. Suetonius etiam de formæ specie ac dignitate in Claudio c. 30 *Auctoritas*, inquit, *dignitasque formæ non defuit vel stanti, vel sedenti*. Quod Eginhartum in Caroli M. Radevicum in Friderici I vita imitatum Casaubonus ibi observat. Sic Vitruvio quandoque idem est ac decus, elegantia, zierlichkeit; e. g. 3, 2 *Vt aspectus habeat auctoritatem*. Et 5, 4 *Cantio harmoniæ maxime gravem habet auctoritatem*. conf. 6, 11. Et Quintil. 11, 13 p. 1013 *Non auctoritas modo verbis, sed etiam fides desit*. ¶ 6. In Iure AVCTORITAS etiam dicitur jus vindicandæ rei suæ adversus eos, qui in præsenti possident, eigenthums-recht. Lex Attinia apud Gell. 17, 7 *Quod subreptum erit, ejus rei æterna auctoritas esto*: Qua significatur, legitimum dominum rem sibi subreptam nunquam non vindicare & usucapere posse. In Lege XII Tabularum apud Cic. Top. c. 3 & pro Cæc. c. 19 *Vsus, auctoritas fundi biennium; cæterarum rerum annuus esto*. Vbi *auctoritas* nihil aliud, quam *Ius legitimi dominii* est. Cicero de Ar. resp. c. 7 *Ius auctoritatis* appellat.

¶ Auctoro, *avi, atum, are*, est accepta mercede operam suam vendere: dicebaturque præcipue de gladiatoribus: qui liberi cum essent, pretio tamen in ludum gladiatorium se addicebant, verbindlich machen, verbinden, verpflichten. Tertull. ad Nation. 1, 18 *Non vitæ amore gladio vos ad lanistas auctoratis, sed mortis nomen militiæ datis*. Quint. Decl. 302 *Auctorare se gula*, h. e. vendere vitam suam lanistæ explendæ ad tempus gulæ caussa. Multa de hoc verbo præter Lipsium Saturn. 2, 5, Turnebus Adv. 2, 20, itemque Torrentius ad Horatii Sat. 2, 7, 59. ¶ 2. A gladiatoribus ad alios quoque translatum hoc verbum, qui se ad flagitiosas præcipue res conduci patiebantur: ut *proditores, sicarii* seu *percussores*. Exempla apud laudatos auctores invenies. Liv. 37, 10 *Eo pignore velut auctoratum sibi esse proditorem ratus*. conf. Tertull. ad Martyr. c. 5. De militibus quoque stipendio conductis (die sich haben werben lassen) usurpatum, compositum *Exauctorare* arguit, de quo infra. ¶ 3. *Auctorare aliquem* etiam est auctoritatem commodare, bevollmächtigen, bestätigen, autorisiren. Pompon. ICt. l. 4 ff. de auctor. tut. *Si tutor auctoretur* &c. Sed Vellej. 2, 30, 1 *Partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore*, simpliciter est conciliavit.

¶ Auctoror, *ari*, deponentis forma Apul. Met. 9 p. 353 *Mulier exsecrando metallo pudicitiam suam protinus auctorata est*, i. e. mancipavit, oppigneravit, vendidit.

¶ Auctoratus, *a, um*, verbunden, gedungen, bestellt. Horat. 2 Sat. 7, 59 *Auctoratus eas*, ubi vetus Interpres; *addictus, condemnatus*; *Qui se venundant ludo, auctorati vocantur*. Sen. de morte Claudii: *Novi auctorati*, neuangeworbene. Plin. 14, 1 *Vindemiator auctoratus*. Apul. 2 Met. p. 125 *Hic auctoratus ad custodiam mariti sui fidenter accessit*. ¶ 2. Tertull. de Corona c. 2 *Observatio suo jam vindicanda nomine, & satis auctorata consensus patrocinio*, id est, probata, confirmata.

¶ Auctoramentum, *i*, n. & ipse actus paciscendi, & inde nata obligatio; tum merces & commodum, quod sequitur, verbindung, bestallung, besoldung, lohn, trinckgeld, genieß. Sen. epist. 69 *Nullum sine auctoramento malum est*: (kein laster ist ohne interesse) &c. *mercede te vitia sollicitant*, hoc est, nullum est vitium, quod non aliquid utilitatis ac commodi promittat. Id Benef. 4, 37 *Philippus rex hominem venalis animæ crebris auctoramentis accendebat*. Vbi *auctoramenta*, dona, præmia sunt. Eodem modo Vellejus 2, 66, 3 *Auctoramento funebri ad necem irritare*. conf. 2, 28, 3; & Suet. Tib. c. 7. Ipse Cic. Off. 1, 42 *In mercenariis ipsa merces auctoramentum servitutis*. Eleganter itaque Erasmus in loco Pauli ad Rom. 6 extr. τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, vertit: *Auctoramenta peccati mors*, der sünden sold.

¶ Auctoratio, *onis*, f. *Venditio*, ut Isidorus in Glossis exponit. Veteri Horatiano Interpreti dicitur *venditio gladiatorum cum conditione emtoris*, ad lib. 2 Sat. 7, 59.

¶ Auctoratitius, *a, um*, Gloss. gr. lat. αὐθεντικὸν *auctoraticium*.

Composita:

¶ Adauctor, *oris*, m. der vermehrer, Tertull. de Testim. Animæ c. 2 *Anima datorem suum novit, & tandem postremo adauctorem*.

¶ Exauctor, *oris*, m. laudatur ex Lucil. ap. Nonium 2, 324 *Luporum exauctor*. Sed Lipsius *Exactor*. conf. Turneb. Adv. 29, 23.

¶ Exauctoro, *are*, contrarium τῷ *auctorare*, abdancken, ausmustern. Est enim *a militia removere, & castris ejicere*: ut Arrius Menander ICtus l. 29 Dig. de liberali caussa exponit. Vlpianus l. 2 §. 2 Dig. de his, qui notantur infamia: EXAVCTORARE, *militaria insignia detrahere*, & ad ignominiosam missionem interpretatur. Nec aliter Arrius laudata Lege & l. 4 § 8 Dig. de re militari accipit: ubi tamen speciem aliquam excipit, quæ infamiam haud afferat. Sed & Livii loca, quæ hic afferuntur, ad ignominiosam missionem respiciunt. Nec aliter Lampridius c. 12 Alexandrum Severum *tumultuantes legiones exauctorasse*, dixit: conf. & c. 52. Quemadmodum etiam Trajanus adulterii reum centurionem *exauctoravit atque etiam relegavit*, apud Plin. 6 epist. 31. conf. Suet. Aug. 24, 4. ¶ 2. Lipsius tamen 5 de Mil. Rom. Dial. 19 EXAVCTORATIONEM illam missionem dicit, cum expletis stipendiis solverentur militantes onere omni militiæ. v. Liv. 8, 34; Front. Strat. 4, 6, 4 Videturque Suetonius hoc verbo ea notione usus Tib. c. 30. *de legendo vel exauctorando milite*, &c. Nec aliter, quam de honesta missione Tac. An. 1, 36, 4 ubi eundem Lipsium vide, ehrlichen abschied geben. Sic Alexander M. *bello inutiles exauctoravit magnificentissimeque donatos dimisit*, ap. Curt. 10, 4, 7. Vid. statim

¶ Exauctoratus, *a, um*, abgedanckt. Sic *Exauctorati tribuni*, Tac. Hist. 1, 20, 5. Exempla Livii sunt de honesta missione 25, 20 *Volonum exercitus, qui vivo Graccho summa fide stipendia fecerat, velut exauctoratus morte ducis, ab signis recessit*. Idem 36, 40 extr. *Postero die concione advocata de rebus ab se gestis quum disseruisset, milites exauctoratos dimisit*. conf. Quintil. Decl. 3. & Sen. epist. 32 f.

¶ Exauctoratio, *onis*, f. actus exauctorandi, vulgare est: pro quo

¶ Exauctoritas, *atis*, f. l. 35 Cod. Theodos. de Cursu publico: *Militans exauctoritatem subibit*.

¶ Proauctor, *oris*, m. plus quam auctor, aut antiquior; ut, *Generis proauctor*, sic dictus, uti *proavum* dicimus, ein stammvater. Suet. Claud. c. 24.

Auctumnus, Auctus, Aucupor, &c. Audacia, audax, &c. vide *Autumnus, Augeo, Auceps, Audeo*.

AVDĒNA, *æ*, Italiæ amnis, memoratus Livio 41, 19, in sinistram Macræ ripam defluens. Ad Etruriam itaque pertinet, aut Liguriam.

AVDEO, *ausus sum, audēre*, kühn seyn, sich unterstehen, wagen. Quod licet absolute sæpius ponatur, tamen activum existimandum: semper enim aliquid intelligitur. Tac. Hist. 2, 25, 5 *Modica silva adhærebat; unde rursus ausi* &c. subaudi, prorumpere & integrare pugnam. ibidem c. 71, 4 *Ingratus principi, ut adversus Neronem ausus*, subaudi, nos as res. Ita Virg. Æn. 2, 347 *Audere in prælia*, scilicet progredi. Integre Id. ecl. 3, 16 *Quid domini faciant, audent cum talia fures?* Sic *Audere aliquid*, Liv. 3, 2; Virg. ecl. 3, 16. Sic *pugnam, aciem, scelus*, &c. *audere* Tacitus dixit. Ter. Eun. 5, 5 v. 16 *Quæ audacia tantum facinus audet?* Horat. Art. Poët. v. 9 *Pictoribus atque poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas*. Liv. 3, 2 *Audere ultima*, das äusserste dran setzen. Cic. epist. 16 ad Brut. *Audes negare*, bist du kühn, so leugne es. Nep. 2, 3, 3 *Non sunt ausi manere*, sie haben sich nicht getrauet. conf. 1, 2, 5 & 17, 6, 3. ¶ 2. Idem etiam *audere* ac *posse*, velle. Plaut. Truc. 4, 3, 44 *Lapideus sum, commovere me miser non audeo*. conf. Men. 1, 2, 40 & 4, 3, 23. ¶ 3. *Auderi* passive & impersonaliter legitur in Nep. 1, 4, 5; Vellejo 2, 56, 4; & Livio 21, 4; & 35, 35. ¶ 4. *Ausim* pro *auserim* vide post *Audacter*.

¶ Audendus, *a, um*, participium passivum, das man wagen muß. Vellej. 2, 56, 4 *Omnibus audendis paratissimus*. Liv. 35, 35 *Res est agenda audendaque*. Conf. 21, 4, ubi tamen alii *videnda* pro *audenda* legunt.

¶ Audens, *tis*, kühn, wagend. Ovid. Met. 10, 586 *Audentes Deus ipse juvat*. A. A. 1, 608 *Audentes forsque Venusque juvant*; al. *audaces*. Sed ostendit Burm. *audentes* in laude esse, in vitio *audaces*. Virg. Æn. 10, 283 *Audentes fortuna juvat*. Idem Æn. 6, 95 comparative: *Tu ne cede malis, sed contra audentior ito*. Sic oratio *audentior* Dial. de Orat. c. 14 dicitur, quæ poëtarum, quam oratorum, similior est. Superl. Tac. Agric. 33, 2 *Audentissimi cujusque procursu*. Et Gell. 7, 2 *Annibal ille audentissimus*.

¶ Audenter, adv. kühnlich, ut, *Audenter dicere*, l. 29 §. 14 de lib. & posthum. Compar. Tac. Ann. 4, 47, 1 *Quidam audentius apertis in collibus visebantur*: & Hist. 2, 78, 1 *Audentius circumsistere*. Stat. Theb. 11, 668 in melioribus codicibus: *cæcumque audentius hostem increpitans*.

¶ Audentia, *æ*, f. kühnheit. Plin. 8 epist. 4 *Cur tibi similis audentia, præsertim non delicata, sed necessaria negetur?* Add. Tac. An. 15, 53, 3 & de Germ. 34, 4 & Quint. Trib. Mar. c. 3 p. 77 Burm. conf. Non. 5, 84.

¶ Audācia, *æ*, f. μέσον est; significat enim in bonam partem fiduciam seu animum intrepidum, ein unverzagter, beherzter muth. Propert. 2, 10, 5 *Quod si deficiant vires, audacia certe Laus erit: in magnis & voluisse sat est*. Sed plerumque significat in malam partem, eique cognata sunt confidentia & temeritas, verwegenheit, vermessenheit; ut, *Armari audacia*, Cic. c. 55 pro domo. *Audaciæ expertæ homo*, ein waghals; Liv. 38, 25. *Audaciam* quidam ab *audentia* ita distinguunt, ut, *audacia* temeritas sit: *audentia* fortitudo. v. Non. 5, 84 & quæ dicta sunt modo in *Audens*. *Audacias* plur. dixit Cic. 9 Att. 7. conf. Festus.

¶ Audax, *ācis*, kühn, verwegen. Cic. de Invent. 1, 3 *Cum ad gubernacula reip. temerarii atque audaces homines accesserant*. Id. Cat. 2, 5 *In ludo gladiatorio paullo ad facinus audacior*. Et pro S. Rosc. c. 1 *Audacissimus ego ex omnibus?* Claud. Rapt. 2, 4 *Audax animi*; Stat. Sylv. 2, 64 *ingenii*. Virg. Æn. 5, 67 *Viribus audax*, der sich auf stärcke verläßt. In vitio est *audax*, sed *audens* laudatur, ubi vide.

¶ Audāculus, *i*, diminut. Gell. 5, 21 *Reprehensor audaculus verborum*: & 15, 5 *Rabula audaculus*.

¶ Audaciter, & per Syncopen

¶ Audacter, adv. kühnlich, getrost. Quintilianus quidem 1, 6 reprehendit *Audaciter*: Gronovius autem Livio 22, 25 & 40, 45 non solum restituit ex vetustis libris: sed auctoritate etiam utriusque Senecæ, Controv. 20 & de Provid. c. 4 comprobavit. Quid? quod Priscianus lib. 15 ex Cic. pro Rosc. c. 36 *Audaciter* profert, ubi vulgo *Audacter* legunt, sed Gruterus etiam *Audaciter* edidit, non secus ac pro Font. c. 1. ¶ 2. Audacter tamen usitatius est; vt, *Audacter quem monere*, Ter. Heaut. 1, 1, 6 *Iurare audacter*, Plaut. Amph. 2, 2, 206. Comp. *Audacius instare hosti*, Nepos 15, 7, 1. *Audacius exsultavit*, Cic. in Orat. c. 8. *Audacius subsistere*, Cæs. B. Gall. 1, 15. *Dicit liberius atque audacius*, ibidem c. 18. Summus gradus est apud Cæs. B. Gall. 2, 10 *Audacissime*

me transire conantes. Et 5, 15 *per medios audacissime proruperunt.* Et Liv. 30, 30 *Omnia audacissime incipere.*

¶ Ausim, *sis, sit, sint,* defectivum pro *auserim*: uti Vossius monet de Analog. 3, 41 p. 144. Livius Præf. lib. 1 *Nec si sciam, dicere ausim.* Virg. ecl. 3, 32 *De grege non ausim quicquam deponere tecum.* Festus etiam *Ausis* exponit *Audeas.*

¶ Ausus, *a, um,* participium activæ significationis, der sich getrauet, erkühnet. Virg. Æn. 1, 456 *Sperare salutem ausus.* Horat. Arte v. 287 *Vestigia Græca ausi deserere.* Liv. 26, 4 *Ausus capitalia.* Plin. præf. ad Vesp. *Nihil auso promittere, hoc ipsum tu præstas* &c.

¶ Ausum, *i,* n. passive, factum, quod quis audet, seu sustinet aggredi, das fürnehmen, wagniß. Virg. Æn. 9, 281 *Ausa fortia.* Id. Æn. 6, 624 *Ausi omnes immane nefas, ausoque potiti.* Ovid. Met. 2, 328 *Quæ si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.* Id. Heroid. 14 v. 49 *Crudelia ausa.* Apul. Flor. 1 p. 10 *Alexandri vel belli ausa vel domi provisa.* Aur. Vict. de Cæs. c. 3 *Ausum comprimere.*

¶ Ausus, *us,* m. die unternehmung. Cod. lib. 1 t. 2 l. 14 *Qui protervo ausu ecclesiastica prædia acquirere tentarit* & C. lib. 8 t. 17 l. 8 auth. *Statutum ausu temerario violare.*

¶ Inaudax, *acis,* id est, timidus, feig. Horat. od. 3, 20, 3 *Dura post paullo fugiens inaudax Prælia raptor.*

¶ Inausus, *a, um,* quod quis non audet, ungewagt, unversucht. Sen. ep. 92 *Nihil esse fortunæ inausum.* Virg. Æn. 8, 205 *Ne quid inausum Aut intentatum scelerisque dolique fuisset.* Martial. 2 epigr. 14 *Nil intentatum Selius, nil linquit inausum.* Absolute Sen. Thyest. v. 20 *Inausa audeat.*

Audiens, audientia, quære mox in *Audio.*

AVDIO, *ivi, itum, ire,* quasi *auribus dare,* hören. Valla 3, 66 *Audivi a patre meo, & audivi ex patre meo, & audivi de patre meo, idem significare inveniet, qui bonos libros evolvet: Cicero tamen sic præcipue locutus est:* fam. 3, 11 *cum de te ex ipso audiebam.* Et Att. 5, 17 *Hoc te ex aliis audire malo.* Ter. Eun. 1, 2, 34 *Mercator hoc addebat, e prædonibus, unde emerat, se audisse.* Cic. de Senect. c. 13 *Sæpe audivi a majoribus natu, qui se porro pueros a senibus audisse dicebant.* Id. de Orat. 3, 33 *Sæpe hoc audivi de patre & de socero meo,* hoc est, *a patre* &c. Rursus Ter. And. 2, 1, 2 *Apud forum modo de Davo audivi.* Plin. 10, 70 *Audire clarissime;* & 10, 69 *liquidius.* Tac. An. 4, 23, 3 *Copiæ ex longinquo in majus audiebantur.* Liv. l. 8 c. 5 *Audi, Iupiter, hæc scelera, inquit, audite jus fasque;* 3, 25 *Hæc sacrata quercus & quicquid Deorum est, audiant foedus a vobis ruptum.* De formula *Audire aliquem aliquid,* scilicet, *dicere,* vid. Periz. Animadv. 1, 7 p. 173; Burm. ad Petron. c. 33 p. 132. ¶ 2. *Audire* malle homines *mala* quam videre, Cicero etiam docet fam. 4, 4 extr. & 6, 4. Nam & huc pertinet Horatianum illud Art. P. v. 180 *Segnius irritant animos demissa per aures* &c. ¶ 3. *Audire* etiam discentium est, cum præcipienti magistro operas navant, aufmercken, zuhören, anhoren, discipel seyn. Cic. Nat. D. 1, 14 *Cleanthes Zenonem audivit.* Idem Acad. Qu. 1, 9 *Iam Polemonem audiverat assidue Zeno & Arcesilas.* Nep. 15, 3, 2 *Audiendi studiosus, ex hoc enim facillime disci arbitrabatur.* Et inde *Auditor* pro *Discipulo* ponitur. ¶ 4. *Audire* etiam assentire est, beystimmen. Cic. pro Marcello c. 8 *Sæpe venit ad aures meas, te illud nimis crebro dicere,* SATIS TE TIBI VIXISSE. *Credo: sed tum id audirem, si tibi soli viveres,* &c. Ter. Eun. 2, 3, 79. PAR. *Pro illo te ducam.* CH. *Audio.* PAR. *Te esse illum dicam.* CH. *Intelligo:* Vbi Donatus: Audio, *id est, libenter hoc admitto & consentio, ut in Phormione* 1, 5, 6. Audio & fateor, *& contra;* Non audio. AVDIO & INTELLIGO *vim modo non usitatam exprimunt, scilicet consentientis immodicum affectum.* Ita nos in illis, quæ vehementer probamus: es läst sich wohl hören. Cic. Tusc. 1, 26 *Nec Homerum audio, qui Ganymedem a Diis raptum ait.* ¶ 5. Hinc *audire* ponitur pro exaudire, locum admonitioni vel precibus dare, erhoren, folgen. Virg. Æn. 9, 631 *Audiit, & cœli genitor de parte serena Intonuit.* Cic. in Pis. c. 19 *In quo Dii immortales preces audierunt.* Horat. od. 4, 13, 1 *Audivere, Lyce, Di mea vota: Di Audivere, Lyce.* Liv. 4, 30 *Cum eorum, qui res repeterent, verba non essent audita, de bello deliberatur.* ¶ 6. *Audire* etiam est obsequi, parere, quod ipsum ab *audio* est, gehorchen. Cic. Fam. 2, 7 *Tecum loquere: te adhibe in consilium: te audi: tibi obtempera.* Id. fam. 2, 18 *Si me audies, vitabis inimicitias.* Ter. Phorm. 3, 2 pr. *Non audio,* ich thue es nicht. Sic *audiens dicto, audiens edicto,* qui obedit dicto atque edicto; vide mox *Audiens.* Et ad formam hujus participii verbo etiam cum dativo usus est Pacuv. ap. Cic. de Divin. l. 57 *Nam istis -- magis audiendum, quam auscultandum censeo.* & Apul Apol. 2 p. 208 *Falsum facere tentanti ne auscultarent, sibi potius audirent.* Nonnulli huc trahunt & Plaut. Capt. 2, 2, 53 *Dicto haud audiebat,* &c. Sed est aperte *audebat.* ¶ 7. Obsequendi notione vox hæc etiam ad res transfertur inanimatas. Claudian. de Cons. Mal. Theod. v. 184 *Desidis aurigæ non audit verbera currus,* giebt nichts drauf. Quo loco Barthius p. 156 alia scriptorum loca similia advocat, ut illud Virg. Georg. 1, 514 *Fertur equis auriga, nec audit currus habenas,* quod præ oculis habuit Claudianus. Alterum idem Ovidii Met. 5, 380 *De mille sagittis Vnam seposuit: sed qua nec acutior ulla, Nec minus incerta est, nec quæ magis audiat arcum* &c. ¶ 8. *Audio* tamen videtur etiam contemnentis, nec ad animum dicta revocantis. vid. Stolberg. ad Sophocl. Ajac. p. 125 ex Heinsio, qui videri inprimis jubet Ter. Phorm. 1, 3, 8, & ibi Donatum. Nostri, ich höre es wohl. ¶ 9. *Audire, bene, male,* i. e. laudari, vituperari, im guten oder bösen ruf seyn. Ter. prol. Phorm. v. 21 *Benedictis si certasset, audisset bene.* Cic. Leg. 1, 19 *Vt bene audiant, ut rumorem bonum colligant, erubescunt.* Id. Fin. 3, 17 *Est hominis ingenui velle bene audire ab omnibus,* einen guten namen bey iederman haben. Id. 6 Att. 1 *Me idcirco putant bene audire velle, ut ille male audiat.* Ter. Phorm. 2, 3, 12 *Si herum insimulabis avaritiæ, male audies,* man wird dich schelten. Nep. 10, 7, 3 *Insuetus male audiendi,* übel von sich reden zu lassen. conf. Cic. Tusc. 5, 40 pr. Horat. 1 epist. 16, 17 adverbiis omissis dicit: *Tu recte vivis, si curas esse, quod audis,* hoc est, *diceris, perhiberis.* Idem 1 epist. 7, 37 *Rexque paterque Audisti,* id est, appellatus es. ¶ 10. *Audiri* nonnunquam idem est, quod intelligi, seu, ut vulgo amant loqui, subaudiri. Quintil. 8, 5 *In eum quem sæpius a ludo* (lanistarum puta, seu gladiatorum) *redemerat soror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti recidisset:* Eras dignus, ut haberes integram manum. *Sic enim auditur:* ut depugnares. *Auditur,* es wird drunter verstanden, intelligitur. Ponit Quintilianus hoc exemplum νοημάτος, *quo nomine donarunt ea, quæ non dicunt, verum intelligi volunt,* ut ipse loquitur. Rem totam ut recte capias, sciendum, si quos pugnæ vellent olim inhabiles reddere, iis consuevisse pollicem recidere. Id ergo fratri soror fecerat optimo consilio, ne ad lanistas denuo recurreret, a quibus ipsum toties redemisset. ¶ 11. *Audire* dicitur alterum, qui legit illius epistolam. Cic. fam. 3, 11 pr. *Magis tibi videbar gratulari cum de te ex te ipso audiebam.* Ita Cælius ad Cic. 8, 11 extr. *malo in hanc partem errare, ut quæ non desideras, audias.* Sermo est de legendo commentario; præcesserat, *multa transi.* ¶ 12. *Audibo, bis, bit,* antique pro *Audiam, es, et,* Plaut. Capt. 3, 4, 86 & Pœn. 1, 2, 97.

¶ Audiens, *tis,* aufmercksam. Horat. od. 1, 2, 27 *Fatigare minus audientem carmina Vestam.* Apud Tertull. de Pœnit. c. 6 & 7 *Audientes* sunt *catechumeni,* catechismus-schüler. Substantive Plaut. Truc. 1, 2, 25 *Tibi servio atque audiens sum imperii.* ¶ 2. *Audiens dicto,* gehorsam. Plaut. Amph. 3, 4, 6 & 8; Asin. 3, 1, 4; Men. 2, 3, 89; Trin. 4, 3, 55. Sed hic notandum, cum persona addenda est, cui obeditur, eam ipsam tertio casu exprimendam. Ita enim optimi quique auctores consueverunt loqui. Cic. Verr. 4, 12 *Respondit id, quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse prætori.* conf. Verr. 1, 44. Nepos 6, 1, 2 *qui quod dicto audientes imperatoribus non erant.* Idem 11, 2, 1 *Vt nullæ unquam in Græcia copiæ magis dicto audientes fuerint duci.* In Datame quidem c. 2, 2 legimus: *Is regis dicto audiens non erat.* Sed ibi Schottus ex Vltrajectino: *Is regi* &c. malit legere. Optime. Nam *dicto-audiens* per ὑφὲν dicitur, ut ex τῷ *vitilitigare* cognoscitur: id enim est *vitio-litigare.* Vt itaque *vitio - litigare;* ita & *dicto - audire* potuerunt dicere, unde *dicto-audiens* est. Id plane astruit alius Nepotis locus 17, 4, 2 *Tanta modestia dicto audiens fuit jussis absentium magistratuum.* Vid. Gronov. ad Liv. 29, 20.

¶ Audientia, *æ,* f. vulgo die audientz, gehöre. Cic. Verr. 1, 13 *Quantam audientiam orationi meæ Verris improbitas factura est?* Conf. Id. in Cat. Majore c. 9; & Plaut. Pœn. Prol. v. 11. Sic Liv. 43, 16 *Audientiam facere præconem jussit.* Auct. ad Herenn. 4, 54 *Illi præco faciebat audientiam.* Quint. Trib. Mar. c. 9 Burm. p. 82 *Ad audientiam admittere.* Vsus & Sulp. Severus 2 Hist. S. c. 49; & Hilarius lib. ad Constantinum, quem ipse Constantio tradidit pr.

¶ Auditus, *a, um,* gehort, erhört. Nep. 2, 4, 5 *Hac re audita.* Id. 25, 13, 7 *Hoc non auditum sed cognitum prædicamus.* Horat. 3 od. 1, 3 *Carmina non prius audita canto.* Vellej. 2, 25, 3 *Audito crudelior,* unerhort grausam. Plautina *de audito, ex audito,* quibus neutrum substantive ponitur, v. in *Auditus.* Subst. De adjectivo participii usu notetur, non solum dici *re audita* vel *eo audito:* sed & simpliciter *audito.* Sallust. fragm. hist. lib. 5 *Audito regem in Ciliciam tendere;* i. e. postquam auditum est vel audito regis itinere in Ciliciam. Liv. 27, 7 *Audito, Machanidam fama adventus sui territam refugisse;* id est, audito Mechanidæ refugio. Conf. 34, 9. Sic Tac. An. 2, 7, 1 *Audito castellum Luppiæ obsideri:* Conf. An. 14, 7, 6. De ejusmodi participiis absolute positis v. Voss. de Construct. c. 49 & And. Borrichii Vind. Lat. p. 182.

¶ Audītus, *us,* m. subst. audiendi sensus, das gehör. Cic. N. D. 2, 57 *Auditus semper patet,* &c. Plin. 8, 28 *Animal solerti auditu.* Id. 23, 4 *Oleum amygdalinum gravitatem auditus discutit.* Id. 10, 69 *Auditus cui hominum primo negatus est, huic & sermonis usus ablatus; nec sunt naturaliter surdi, ut non iidem sint & muti,* wer von natur taub ist, der kan auch nicht reden. Hinc Græci κωφὸν eodem vocabulo *surdum & mutum dicunt.* Plaut. Merc. 5, 2, 62 *De auditu nuncias,* du hast es vom horensagen. Ita Sambucus, Lambinus, Taubmannus: sed Iacobus Operarius Parisiensi editione, *de audito,* quod in simili loco Bacch. 3, 3, 65 (*non ex auditu arguo*) præter Operarium etiam Pareus Lex. Crit. & Gronovii editio probat, & quidem ex consensu omnium MSS. librorum.

¶ Auditio, *ōnis,* f. actus audiendi, das anhören. Cic. de Fin. 5, 15 *fabellarumque auditione ducuntur.* ¶ 2. Rumor, fama, ein gerücht. Cæl. Cic. fam. 8, 1 *Ne tenuissimam quidem auditionem de ea re accepi.* Id. Nat. D. 2, 38 *Fama & auditione aliquid accipere.* Cæs. B. G. 7, 42 *Levem auditionem habet pro re comperta.* Id. B. G. 4, 5 *Rumoribus atque auditionibus permoti.* Sic, *Auditiones fictæ,* Cic. pro Planc. c. 23; *falsæ,* Tac. An. 4, 11, 6. ¶ 3. Schola, diatribe, dissertatio, seu acroasis, die lection, anhörung, das collegium. Quintil. 2, 2 *Continget auditione judicium.* Id. 10, 1 *Multa lectione atque auditione assequi.* Gell. 14, 1 *Egressus ibi ex auditione propere annotavi.* Sen. Suas. 3 sub f. *Meminimus ab auditione Nicetis ad Messalam venisse.* Et mox: *Ipse Messala nunquam aliter eum ab hominis auditione venientem interrogabat,* &c. Vbi *auditio* recitatio est. Gell. rursus 18, 2 *Qui Romani easdem auditiones, eosdemque doctores colebamus.* Et 19, 8 *Quando erat a magistris auditionibusque obeundis otium.* v. & supra *Acroasis* in *Acroama.*

¶ Auditiuncula, *æ,* f. diminut. idem, ut, *Auditiuncula quadam de re aliqua aspersum esse,* etwas weniges gehöret haben, Gell. 13, 18.

¶ Auditor, *ōris,* m. ein zuhorer, schüler, Cic. N. D. 3, 1 *Præbebo me tibi attentum auditorem,* ich will dir fleißig zuhören. Id. Divin. 2, 42 *Eudoxus Platonis auditor.* Sen. Controv. 25 *Initio contumeliæ caussa a deridentibus discipuli Latronis* AVDITORES *vocabantur: deinde in usu verbum esse cœpit, & promiscue poni pro discipulo Auditor.* Ait *contumeliæ caussa,* quasi tantummodo audiant præceptorem: nunquam autem ipsi audiantur, & se declamando exerceant. Ovid. Pont. 4, 2, 35 *Excitat auditor studium.* ¶ 2. Varro de L. L. 5, 1 pr. *Potius cognationi verborum quam auditori calumnianti geremus morem:* ubi quidam putant *auditorem* pro *lectore* accipi.

¶ Audīto, *are,* frequenter audire, offt hören. Festus: *Auditavi, sæpe audivi,* male scribitur *audivitavi.*

¶ Auditōrius, *a, um,* zum gehör dienlich; ut, *Auditoriæ cavernæ,* die ohren-winckel, Cæl. Aurel. Tard. 2, 3.

¶ Audi-

¶ Auditorium, *i*, n. subſt. locus eſt, ubi audimus præceptorem aut orantem, die vor-lehr-oder ſchul-ſtube. Quintil. 2, 11 *Plenum ſit auditorium.* Idem 10, 1 *Iſocrates auditoriis ſe, non judiciis compararat.* Et Dial. de Orat. 9, 6 *Et domum mutuatur & auditorium exſtruit, & ſubſellia conducit.* vide & 10, 7 &c. & Suet. de Clar. Rhet. c. 6. ¶ 2. Ipſe cœtus auditorum, die zuhörer. Plin. 4 epiſt. 7 *Ipſe nuper, adhibito ingenti auditorio, librum de vita filii recitavit.* Apul. Apol. p. 310 *Mox auditorio miſſo, Pontianus me adortus* &c.

Compoſita:

¶ Conauditus, Coauditus, *a*, *um*, i. e. undiquaque auditus, erſchollen, ſuppeditat Feſtus.

¶ Exaudio, *ivi*, *itum*, *ire*, hören, vernehmen. Cæſ. B. Gall. 5, 30 *Vincite, inquit, & id clariore voce, ut magna pars militum exaudiret:* ubi ſimpliciter audire eſt; quemadmodum Cic. ad Att. 4, 8 *Dic, oro te, clarius. Vix enim mihi exaudiſſe videor.* conf. Catil. 4, 7 pr. ¶ 2. Contra eſt etiam aliquando adnuere precibus, erhören. Ovid. Met. 13, 856 *Preceſque Supplicis exaudi.* Adde ſis Virg. Æn. 11, 156; & Cellarii Curas Poſt. in fine: & Diſcuſſ. Append. ad eas p. 57 ed. prim. Item Ol. Borrich. Anal. p. 35 ſq.

¶ Exauditus, *a*, *um*, erhört, erſchollen. Cic. ad Att. 1, 14 *Sonitus usque iſtinc exauditos putem.* Ovid Met. 11, 18 *Tum denique ſaxa Non exauditi rubuerunt ſanguine vatis.* conf. Stat. Theb. 11, 616.

¶ Exauditio, *ōnis*, f. die erhörung. Auguſtinus de Civ. Dei 21, 24 pr. *Oratio exauditione Dei dignior.*

¶ Exaudibĭlis, *e*, erhörlich. Idem Auguſtinus Soliloq. 1, 1 *Qui nos* (Deus) *exaudibiles facis.*

¶ Inaudio, *ire*, idem quod audire, vernehmen, erfahren; niſi quod non niſi de rebus occultis uſurpetur hoc verbum; quam obſervationem debemus Manutio Comm. in Cic. ad Att. 6, 1 p. 234. Cic. ap. Nonium 2, 442 *Illa vox, de qua ego ex te primum inaudieram.* Plaut. Moſt. 3, 1, 11 *Metuo, ne de hac re quidpiam inaudierit.*

¶ Inaudītus, *a*, *um*, non auditus, novus, unerhört; ut, *Inaudita crudelitas verborum*, Cic. pro Rab. c. 4 nie erhörte grauſame worte. *Pompejus incredibili quadam, atque inaudita gravitate, virtute, conſtantia, præditus*, Cic. pro Corn. Balbo c. 5. *Frater optimus, incredibili pietate, amore inaudito*, pro P. Sext. c. 69. ¶ 2. Indicta cauſſa, unverhörter ſache; ut, *Statuere aliquid parte inaudita altera*, Sen. Medea v. 199. *Inauditus & indefenſus*, Tac. An. 2, 77, 3. *Claros viros, ſuſpicione minima, inauditos condemnavit*, Suet. Galb. c. 14. ¶ 3. *Inauditum* idem ac *inauritum*; active certe ſumitur pro eo, quod non audiat, taub. Nonius 2, 463 *Quædam animalium gignuntur aut inodora, aut inaudita:* rectius *inaurita*, ut eſt ap. Gell. 7, 6.

¶ Inauditatus, *a*, *um*, idem. Tertull. adv. Marc. 4, 24 *Regnum Dei neque novum neque inauditatum.*

¶ Inaudientia, *æ*, f. inobedientia, ungehorſam. Cyprian. epiſt. 28 *Perniciem ſibi provocare per inaudientiam.*

¶ Inauditiuncula, *æ*, f. Sic *Inauditiunculas diſciplinæ grammaticæ*, Gell. 5, 21 ſchul-fratzen, ſchul-poſſen: ubi de audaculo quodam reprehenſore loquitur, qui *nonnullas* ejusmodi *inauditiunculas, quaſi pulverem ob oculos, cum adortus quemque fuerat, adſpergebat.* Gr. παραχούσματα, ut Porphyr. in vita Plotini v. Fabric. Bibl. Gr. 4, 26 p. 1, 4. no. 1.

¶ Inaudibĭlis, *e*, qui nequit audiri, den man nicht höret. Cenſorinus c. 13 pr. *Septem ſtellæ dulciſſimam quidem concinunt melodiam, ſed nobis inaudibilem.* Quod vero ex Cic. Att. 15, 26 pr. profertur: *An fidem infirmet filio inaudibili*, mendoſum eſt. Recte Boſius: *An fidem infirmet Silio. Inaudivi* &c.

¶ Obaudio, *ire*, gehorchen. Ita veteres aliquando pro *Obedio*, quod ex illo eſt, dixerunt. Tertull. adv. Marc. 2, 2 extr. *Adam non obaudiit.* Et 5, 18 *Obaudiant parentibus filii.* Apul. 3 Met. p. 136 *Secreta quibus obaudiunt Manes.* Sed uſitatius eſt

¶ Ŏbēdio, *ivi*, *itum*, *ire*, ab *ob* & *audio*, parere, obtemperare, gehorchen, folgen. *Obedire & parere voluntati Dei*, Cic. N. D. 1, 8; *tempori*, Id. pro Cluent. c. 69. *Obedit rex illis maxime*, i. e. horum conſilio potiſſimum utitur, Nepos 14, 5, 4. Paſſ. Liv. 4, 26 *Enixe obeditum dictatori eſt.*

¶ Obediens, *tis*, adject. gehorſam, folgſam. Cic. Off. 2, 5 *Homo naturæ obediens, homini nocere non poteſt.* Liv. 8, 8 *Fecit atrocitas pœnæ obedientiorem duci militem.* Id. 7, 13 *Imperiis obedientiſſimus miles.* ¶ 2. Tralate Plin. 16, 43 *Obedientiſſima quocunque in opere fraxinus*, das holtz läſſet ſich wohl arbeiten. ¶ 3. Dicitur etiam ſecundum originem ſuam *Obaudiens*; v. g. Ambroſius orat. quæ epiſtolæ 32 ſubnexa eſt: *Quid obaudientius poteſt eſſe, quam ut Chriſti ſequamur exemplum?*

¶ Obedītūrus, *a*, *um*, idem fere. Plin. 17, 19 *Ramus oleæ quam maxime ſequax atque obediturus.*

¶ Obedienter, adv. obſequenter, willig, gehorſamlich; ut, *Obedienter imperata facere*, Liv. 21, 34. *Obedienter venire*, Id. 3, 39. Compar. Id. 38, 34 *Nihil obedientius fecerunt.* Et Superl. Auguſt. Civ. Dei 22, 8 *Obedientiſſime paruit.*

¶ Obedientia, *æ*, f. gehorſam; quam matrem felicitatis dixit eſſe Æſchylus, Πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας μήτηρ. Cic. Parad. 5, 1 *Si ſervitus ſit, ſicut eſt, obedientia fracti animi, & abjecti, & arbitrio carentis ſuo.* Id. Off. 1, 29 *Obedientiam relinquere & abjicere*, ungehorſam werden.

¶ Obaudientia, *æ*, f. idem. Tertull. Exhort. Caſt. 2 *Voluntas Dei in obaudientiam venerat.*

¶ Obeditio, *ōnis*, f. idem. Ambroſius epiſt. 19 media, interpretatur Bethaniam *locum obeditionis.* Vſus eſt & vetus Interpres ad Rom. 5, 19.

¶ Inobedio, *ire*, non obedire, ungehorſam ſeyn. Ambroſius Serm. 1 Epiphaniæ: *A paradiſo receſſiſtis ſuperbiendo, inobediendo, & cibum prohibitum comedendo.*

¶ Inobaudio, *ire*, idem. Tertull. adv. Marc. 3, 16 *Exaudi eum, ne inobaudieris eum.*

¶ Inobediens, *tis*, ungehorſam. Vulg. Interp. Deut. 8, 20 *Peribitis, Si inobedientes fueritis voci Domini.* Idem Tit. 1, 10 *Sunt multi inobedientes.*

¶ Inobedus, *a*, *um*, idem; ut, *Inobeda ceſſatio*, Arnob. lib. 7 p. 248. conf. Salmaſ. in Solin. f. 24.

¶ Inobedienter, adv. idem. Auguſt. Civ. Dei 14, 17 *Adverſus damnatam culpam inobedientiæ, voluntatem libido inobedienter movebat.*

¶ Inobedientia, *æ*, f. der ungehorſam. Hieronymus Quæſt. Ebr. in 2 Reg 1 *Saulum per inobedientiam ſuam periiſſe* dicit. Salvian. de Gubern. Dei 1 p. 20 *Pharaonis inobedientia verberatur.* conf. Idem adv. Avarit. 4 p. 299.

¶ Inobaudientia, *æ*, f. idem. Tertull. adv. Marc. 4, 17 *Qui & inobaudientiam illis exprobrare poteſt.*

¶ Peraudiendus, *a*, *um*, das anzuhören iſt. Plaut. Mil. Glor. 1, 1, 34 *Auribus peraudienda ſunt.* v. Gronov.

¶ Præauditus, *a*, *um*, vorher verhört. Vlpian. l. 6 pr. Dig. de off. Proconſ. & Legati: *Solent* (Proconſ.) *cuſtodiarum cognitionem mandare legatis, ſcilicet ut præauditas cuſtodias ad ſe remittant.*

¶ Subaudio, *ire*, ſub quo intelligere, drunter verſtehen. Aſconius in Verrinam, quam Prooemium vocant: *Ad ſingula ſubaudiendum eſt* &c. Idem in Verr. de Prætura urb. *Subauditur* ACCESSI ἀπὸ κοινοῦ.

¶ Subauditus, *a*, *um*, ſubintellectus, drunter verſtanden. Vlpian. fine Legis 1 Dig. de Hæred. inſtituend. *Non putavit valere, quoniam deeſt aliquid: ſed & ipſa valebit, ſubaudito* IVBEO. Hinc

¶ Subauditio, *ōnis*, f. Hieron. Quæſt. Ebr. in 2 Reg. c. 3 *Eſt hic defectus, & neceſſaria ſubauditio*, h. e. ſubaudiendum eſt aliquid.

ĀVE, (Have,) *avēto*, *avēte*, *avēre*, grüſſen, verbum eſt defectivum, idem quod χαῖρε & χαίρειν, Græcorum, & quod *ſalve*, *ſalvere*, de quo infra in *Salus.* Vtebantur his verbis in matutinis ſalutationibus; ut verbo *Valere*, ὑγιαίνειν, in veſpertinis. v. Suet. Galba c. 4. Martialis 1 ep. 56 *Et matutinum portat ineptus ave*, den morgen-gruß. Conſ. 1 epigr. 109, & 9 epigr. 8. Sall. Cat. c. 35 *Aveto*, in fine epiſtolæ eſt ut *vale.* In MSS. eſt *habeto* ex *haveto* Cæl. Cic. fam. 8, 16 *Simul atque have mihi dixit.* V. Quintil. 1, 6 Burm. p. 76. Lege Luciani Apologiam pro eo, qui inter ſalutandum verbo lapſus fuerat: item Artemidorum 1 Onirocrit. c. ult. ¶ 2. Quamquam autem hoc verbum defectivum ſit; & præter imperativum *ave*, *aveto*, *avete*: & infinitivum *avere*, de eo in uſu nihil manſerit: tamen omnino apud veteres *Aveo* etiam, pro *ſalvus ſum*, in uſu fuiſſe neceſſe eſt, & ſatis indicat Mamertini locus Paneg. Iuliani c. 29. Ibi enim iſta legere licet: AVEO *plane Imperator &* AVEBO: *neque enim eventus eſſe poteſt hujus optati ambiguus: cum hic* AVERE *jubeat, qui jam facit, ut* AVEREM &c. Reſpicit Panegyriſtes ſalutationem Imperatoris, qui dixerat, AVE CONSVL AMPLISSIME. ¶ 3. Aliter comparatum verbum AVEO, pro *cupio* ſive *expeto*, de quo vide paullo poſt.

AVEIA, *æ*, Veſtinorum oppidum, v. Drakenb. ad Sil. 8, 520.

ĂVELLANA, *æ*, f. nux eſt colurna, pontica, eine haſelnuß, ab oppido Campaniæ *Avella*, olim *Abella*, de qua ſupra. Silius 8, 45 *Et pauper ſulci Cerealis Avella.* Eſt itaque *Avellanus* vere adjectivum; ut, cum *Avellana* abſolute dicimus, *nux* intelligatur; & integrum ſit *nux Avellana*: perinde ut in *Caſtanea.* Plin. 37, 4 *Avellanæ nucleo ſimilis.* conf. 15, 22.

AVĒNA, *æ*, f. βρόμος, frumentum, haber, hafer; ut, *Avena ſterilis*, αἰγίλωψ, *ægilops*, toller oder tauber haber, windhaber, vitium avenæ. v. Voſſ. de Analogia 1, 38. Virg. Georg. 1, 153 *Interque nitentia culta Infelix lolium & ſteriles dominantur avenæ.* conf. Cic. Fin. 5, 30. ¶ 2. *Avena* pro culmo & fiſtula. Virg. ecl. 1, 2 *Silveſtrem tenui Muſam meditaris avena.* ¶ 3 *Avena* & *habena* confunduntur a librariis, Drakenb. ad Sil. 16, 209.

¶ Avenaceus, *a*, *um*, vom haber; ut, *Farina avenacea*, habermehl, habergrütze; apud Plin. 29, 6.

¶ Avenarius, *a*, *um*, das im haber iſt. Plin. 11, 26 *Avenaria cicada.*

ĂVENTĪNVS, *i*, m. Ἀβεντῖνον ὄρος, mons Romæ, appellatus vel ab *avibus*, vel ab *Avente* fluvio, vel ab *Aventino* rege, vel ab *adventu* hominum, v. Varr. L. L. 4, 7. Subſtantivum eſt Horat. epiſt. 2, 2, 69 *Extremo in Aventino.* ¶ 2. *Aventinus* Aboriginum rex, Romuli Silvii filius, qui in monte Aventino ſepultus fuit, quæ opinio Livii eſt 2, 3. Idemque ab Iul. Cæſare proditum, Aur. Victor auctor eſt de Orig. gentis Rom. c. 18. ¶ 3. Ab hoc monte nomen accepit Herculis filius, de quo Virg. Æn. 7, 656 *Satus Hercule pulchro Pulcher Aventinus, clypeoque inſigne paternum*, &c.

¶ Ăventīnus, *a*, *um*, adject. ut, *Aventina arx*, Ovid. in Faſtis 6, 728. *Silva Aventina*, ibid. 3, 329.

¶ Aventinienſis, *e*, idem. Val. Max. 7, 3, 1 *Aventinienſis Diana.*

ĂVEO, *ēre*, veteribus placuit pro *cupere* ſeu *expetere*, verlangen, begierig ſeyn. Horat. 1 Sat. 4, 87 *E quibus unus avet quavis adſpergere cunctos.* Id. Sat. 1, 1, 93 *Parto quod avebas.* Cic. Off. 1, 4 *Cum ſumus negotiis curisque vacui, tum avemus aliquid audire & diſcere.* Id. ad Att. 2, 1 *Intellexi, quam ſuſpenſo animo ſcire averes, quid eſſet novi:* & ep. 15 *Valde aveo ſcire, quid agas.* ¶ 2. *Aveo* pro *ſalvus ſum* vid. Ave n. 2. ¶ 3. *Haveo* interdum pro *Aveo*; e. g. Cic. Att. 1, 15 extr. v. ibi Lambin.

¶ Avens, *tis*, pro libens, willig. Nævius apud Gellium 19, 7 dixit. Horat. ſat. 2, 4, 1 *Avens ponere ſigna novis præceptis*, i. e. deſiderans. Aur. Vict. de Cæſ. c. 3 *Caligula aventibus cunctis deligitur.*

¶ Aventer, id eſt, cupide, gern. Ammianus 18, 5 & 29, 13 ed. Grut. & Sidon. 2 epiſt. 2.

¶ Ăvidus, *a*, *um*, appetens, avarus, begierig; ut, abſolute pro avaro, apud Terent. Heaut. 3, 2, 15. Cic. pro Roſcio c. 7 & Phil. 5, c. 8. *Aures avidæ*, Tac. An. 13, 6, 2. Sic, *Avidus cibi*, Ter. Eun. 5, 4, 16, freſſig, hungerig. Id. Eun. 1, 2, 51 *Ejus frater aliquanto ad rem eſt avidior.* Liv. 22, 21 *Avida in novas res ingenia.* Cic. Leg. Man. c. 3 *Avidus laudis*; & pro Marcell. c. 8 *Avidiſſimus gloriæ.* Liv. 4, 54 *avidiſſimus ad ea populus*, vulgo *a. adeo pop.* Plin. 12, 1 *Vt eſt natura hominum novitatis avida*, neugierig. *Avidior pœnæ*, Liv. 39, 50. *Avidus cædis*, blutgierig, Ovid. Met. 1, 161. *Avidus voluptatis*, wohl-

wohllüstig, Cic. de Senect. c. 12. *Sermonum avidus*, glatschhafftig, Tac. An. 13, 6, 2. *Manus subitis avidæ*, i. e. ad res subito rapiendas, Id. H. 1, 7, 4. Nam *avidum* ut *cupidum* quocunque affectu concitatum & quasi excæcatum dicimus. v. Burm. ad Quint Decl. 1 p. 3. ¶ 2. Lucretius nova & insigni tralatione videtur aliquoties vocabulo *avidus*, pro vasto & ingenti usus, quod avidi & avari parvis & paucis rebus non acquiescant: Vt lib. 5, 202

Inde avidam partem montes, silvæque ferarum
Possedere.

Et eodem l. de cœlo v. 471

Omnia sic avido complexu cætera sepsit.

¶ Avide, adverb. begierig, mit lust, mit verlangen; ut, *Avide aliquid arripere*, Cic. Senect. c. 8. *Avide exspecto literas tuas*, Id. Att. 5, 6 & 16, 10. Gradus quoque admittit. Curt. 3, 6, 17 *Avidius quem intueri*. Cic. Phil. 14, 1 *Avidissime exspectare*. Plin. 5, 1 *Avidissime credere*. Lactant. 6, 23 *In affectus avidissime ruere*.

¶ Aviditer, idem quod *Avide*, Arnobio lib. 5 sub init. *Invasisse aviditer dulcedine potionis captos*.

¶ Aviditas, *atis*, f. die begierde; ut, *Aviditas pecuniæ*, geldgierigkeit. Cic. Parad. 6, 1. Id. Fin. 3, 2 *Erat in M. Catone inexhausta aviditas legendi, nec satiari poterat*. Id. de Sen. c. 14 *Senectus aviditatem sermonis auxit*.

ĂVERNVS, *i*, m. plural. neut. *Averna*, lacus Campaniæ Plutoni dicatus, gravissimi & exitialis fœtoris, quo & aves supervolantes exstinguebantur, quem Augustus silvis, quæ circum eum essent, dejectis sustulit, Servio teste, e. g. *Graveolens Avernus*, Virg. Æn. 6, 201 & *Averna sonantia silvis*, Æn. 8, 442. Vnde nomen acceperit, nempe ab α & ὄρνις, quod aves impune transvolare non possint; docet Lucretius 6, 740. & Virg. Æn. 6, 242. ¶ 2. Hinc pro lacu infernali a poëtis frequenter usurpatur, der höllenschlund. v. g. Statio Theb. 11, 588

Pigri sulcator Averni, id est Charon.

¶ Avernus, *a, um*, adjective, höllisch. Ovid. Met. 10, 51 *Avernas exire valles*. Sil. 13, 601 *Coniux Iunonis Averna*, i. e. Pluto: *Iuno Averna* est quam Virgilius Iunonem *infernam* vocat Æn. 6, 138; Claudianus *profundam*, de Rapt. 1, 2, i. e. Proserpina. Idem Sil. 15, 76

Degeneres tenebris animas damnavit Avernis.

Lucretius generaliter *Averna loca*, vocat pestilentia odore, quæ Græci χαρώνεια dixerunt. Vide ipsum lib. 6, 738 seqq.

¶ Ăvernalis, *e*, aliud adjectiv. idem; ut, *Aquæ avernales*, Horat. Epod. 5, 26 *Avernalis cortina*, Propert. 4, 1, 49.

Averruncare, averruncus, Aversatio, aversio, averto, &c. Aufero, vide *Runco*, *Verto*, *Fero*.

AVFĬDVS, *i*, m. fluvius Apuliæ in prœlii Cannensis descriptione sæpe memoratus. Horat. 3 od. 30, 10 *Qua violens obstrepit Aufidus*. *Amnis Aufidus* Virg. Æneid. 11, 405. ubi male *Appulus* Tanaq. Faber reponit.

¶ Aufidus, *a, um*, etiam adjective; ut, *Aufida stagna*, Sil. 10, 171.

¶ Aufidius, *i*, m. nomen Romanum. ¶ 1. *Aufidius Bassus*, historicus tempore Quintiliani scripsit de rebus Germanicis. vide illum 10, 1 p. 914. Vbi hic desiit, continuavit historiam Plinius major, quod de avunculo suo testatur junior 3, 5. Is forte est, quem Plinius signat 6, 9, & forte eumdem, vel filium Seneca ep. 30. ¶ 2. *Aufidius Chius*, matronarum corruptor, de quo Iuvenal. Sat. 9, 25 & Martial. 5 epigr. 62. ¶ 3. *Aufidius Cnejus*, cœcus egregia opera edidit: v. Plin. 6, 9; & Cic. Tusc. 5, 39. ¶ 4. *Aufidius Lurco*, primus pavones saginare aggressus, Plin. 10, 20. Ejus meminit Horat. 2 Sat. 4, 24. ¶ 5. *Aufidius Luscus*, prætor. v. Horat. 1 Sat. 5, 34. ¶ 6. *Aufidius Modestus*, grammaticus, Maronem interpretatus. v. Philargyr. 2 Georg. &c.

¶ Aufidia, *æ*, f. uxor Cervini, apud Martial. 3 epigr. 69.

¶ Aufidianus, *a, um*, adj. ut, *Aufidianum nomen*, Cic. 16 fam. 19.

¶ Aufidena, *æ*, f. urbs Italiæ Caracenorum, Liv. 10, 12.

¶ Aufidenates, *um*, populi Italiæ inter Samnites, Plin. 3, 12.

¶ Aufidienus Rufus, infelix castrorum præfectus, Tac. An. 1, 20, 3.

Aufugio, vide *Fugio*.

AVGEAS, vel Augias, *æ*, m. rex Eleorum ab Hercule interfectus, cujus stabulum uno die repurgavit flumine Alpheo superinducto, ut Servius in Æn. 8, 300 tradit: Pausanias autem non Alphei, sed Minyeji flumine peractam purgationem scribit lib. 1 Eliacor. post initium: Hyginus fab. 30 simpliciter *immisso flumine*, nomine illius haud expresso. *Augiæ bubile*, Αὐγέου βουστάσια, Proverb. in hominem aut rem maxime inquinatam, Lucianus. *Augiæ stabulum repurgare*, recensetur inter labores Herculis, den alten unflat ausfegen. v. Chil. Adde, quæ ad P. Cunæi Satyram Menipp. commentatus est Cellarius p. 611.

AVGEO, *auxi*, *auctum*, *ēre*, ab αὔξω, amplificare, vermehren, bessern; ut, *Augere quem divitiis*, reich machen. Cic. Agr. 2, 26 *Augere remp. agris & urbibus*, Id. pro S. Rosc. c. 18. *munus verbis*, Id. Off. 2, 20; *animum alicujus*, Id. Att. 10, 16; *dignitatem*, Id. fam. 11, 6; *suspicionem*, Id. Verr. 4, 15; *alicui spem*, Cæs. B. C. 2, 31; *terrorem*, Id. B. C. 3, 64; Sall. Iug. c. 20. Sic Ter. Heaut. 4, 1, 15 *Herus damno auctus est*, der herr hat den grösten schaden. *Auctus damno, ut mactus infortunio*, apud Plautum. Mactus est valde auctus. *Augeri liberis*, kinder bekommen, Cic. 1 Att. 1 extr. vel potius 2 pt. *Honoribus augere quem*, Plin. 3 epist. 8 n. 2 befördern. Qua ratione & absolute hoc verbo utimur, quod Barthius ad Claudianum observavit. Plaut. Men. 5, 3, 27 *Dii me equidem adjuvant, augent, amant*. Nepos 19, 2, 3 *Augeri adjuvarique ab aliquo*, i. e. promoveri ad majora, ope consilioque alicujus. Cic. fam. 7, 17, 5 *Semper te non modo tuendum mihi, sed etiam augendum atque ornandum putavi*. Suet. Claud. c. 12 *In semet augendo parcus atque civilis, nomine Imperatoris abstinuit*, i. e. in semet ornando, evehendo, amplificando &c. ¶ 2. Est & AVGERE sacrorum verbum. Nam cum mola salsa respergebatur hostia & sacrabatur; tum dicebatur, *augeri*; item *mactari*, de quo suo loco. Suet. Aug. c. 96 *Circa Perusiam sacrificio non litantes, cum AVGERI hostias jussisset*. Sed hoc ambigui sensus est; & potius hic numerum hostiarum multiplicari voluit. Vetus Inscriptio: SI QVIS HVIC ARÆ DONVM DARE AVGEREQVE VOLET, LICETO. Nec aliunde AVGVSTI nomen, de quo infra dicemus. ¶ 3. Rem dicendo exaggerare. Auctor ad Herenn. 1, 6 *Deinde cum diu rem auxerimus, nihil simile a nobis factum ostendemus*. Id. lib. 1 de orat. c. 21 *Eloquentem vero* (statuebam,) *qui mirabilius, &* *magnificentius augere posset, atque ornare, quæ vellet*. v. Cl. Menckenii obs. L. Lat. p. 81. ¶ 4. Neutro-passive usus est Cato ap. Gellium 18, 12 *Conventæ complures accessitavere; eo res eorum auxit*, i. e. aucta est. Et Sallust. in Fragm. c. 8 *Ignoscendo populi Romani magnitudinem auxisse*, i. e. crevisse, auctam esse. ¶ 5. *Bonis auctibus auxitis*, pro *augeatis*, apud Livium 29, 27.

¶ Augens, *tis*, Cic. de Fato c. 1 *Augens linguam Latinam*. Idem in Arat. v. 116 *Augens anima*.

¶ Augenter, adv. idem. Frontin. de Limit. 2 p. 308 *Quod augenter ipsa subjacet*.

¶ Auctus, *a, um*, cumulatus, præditus, vermehrt, begabt Cic. Catil. 4, 9 *Deorum benignitate auctas exaggeratasque fortunas nox una pæne delevit*. Nepos 19, 2, 3 *Auctus adjutusque a Demosthene cum gradum adscenderat*. Ter. Heaut. 4, 6, 50 *Bene aucti*, i. e. justis rationibus ditati. Sic *Amplis honoribus auctus*, Horat. 1 Sat. 6, 11 *Liberis auctus*, Plaut. Truc. 2, 6, 35. *Tædis felicibus auctus*, Catull. 65, 25. conf. 67, 11. Comp. Apul. Apol. p. 283 *In tumidis & globosis speculis omnia defectiora: at contra in cavis auctiora*, vergrössert. Lucret. 3, 451 *Auctior est animi vis*. Et Liv. 4, 2 *Majestatem auctiorem amplioremque esse*.

¶ Aucte, adverb. häuffig; cujus comparativo usus Apulejus 4 p. 153 *Puella auctius ejulans sese*, &c. Quin & Horat. 2 Sat. 6, 3 *Auctius atque melius Dii fecere*.

¶ Auctus, *us*, m. subst. & Auctum, *i*, n. pro incremento, die vermehrung, der anwachs. Varro L. L. 4, 16 *Auxilium appellatur ab auctu*, &c. Gell. 20, 8 (al. 7) *Solum cepe olerum omnium contra lunæ* AVCTA *&* DAMNA *vices minuendi & augendi habet contrarias*. Quamquam ibi Goldasto non displicet, si *lucra* pro *aucta* legas ad Valer. Cimel. de bon. Discipl. p. 58. Plin. 4, 12 *Auctu immenso aquarum*. Lucret. 2, 480

Sursum jam semina quædam Esse infinito debebant corporis auctu.

Liv. 4, 2 *Maximis auctibus crescere*. conf. Id. 29, 27. Vellej. 2, 40, 4 *Hujus fastigium fortuna tantis auctibus extulit*. Sen. epist. 38 *Exminimo in maximos auctus diffundi*.

¶ Auctio, *ōnis*, f. augmentum, die vermehrung, das zunehmen. Græce αὔξησις, *rerum crescentium auctio*, apud Festum in *Auxiliares*. Macrob. Sat. 1, 14 *Modo auctio modo retractio dierum proveniebat*. ¶ 2. Est venditionis species, inde appellata, quod res vendenda illi, qui ultimo auxit pretium, vel plus obtulit, addicitur, eine auction. Plaut. Men. 5, 9, 91 *Auctionem hic faciam, & vendam, quidquid est*, ich will alles losschlagen. conf. v. 95. Suet. Cæs. c. 50 *Auctio hastæ*, i. e. venditio, quæ hasta posita (quamquam etiam non posita) per præconem fiebat; etiam, qua damnatorum bona veniebant, quæ tamen proprie SECTIO appellata. Ejus ratio hæc erat. Præco proclamabat diem auctionis & res venales, designato pretio; (Plaut. Sticho 1, 3, 48 & 56 *auctionem prædicare* dixit: nos ausruffen.) Tum licebantur emtores, (h. e. dicebant pretium, quo sibi vellent redimere: sie boten darauf;) qui plus offerebat, ei addicebatur. v. Plaut. dictis locis, & Suet. Cal. c. 38. Item Brisson. 6 Formul. solemn. p. 510. *Auctionem facere*, Cic. 12 Att. 3; *proscribere*, ibid. 13, 5; *constituere*, Id. Agr. 1, 3. Sic Id. pro Quintio c. 4 *Auctionem in Gallia se facturum esse proscribit*. Et pro S. Rosc. c. 8 *Bona, constituta auctione, vendebat*.

¶ Auctiōnor, *atus sum*, *ari*, est auctionem facere vel vendere per præconem, hastæ subjicere, vendere sub corona, in propatulo vendere, öffentlich ausruffen lassen. Cic. pro Quint. c. 3 *Hominem multis verbis deterret, ne auctionetur*. conf. pro Dejot. c. 9; & Phil. 2, 29.

¶ Auctionans, *tis*. Cic. cont. Rullum 2, 20 *Ponite ante oculos vobis Rullum, hasta posita, auctionantem*.

¶ Auctiōnārius, *a, um*, quod ad auctiones pertinet, zur auction gehörig; ut, *Auctionariæ tabulæ*, der anschlag. Cic. Catil. 2, 8, quas Agrar. 2, 25 *Auctionis tabulas* appellat. Nam & propositis publice tabulis indicebantur auctiones: quod *auctiones proscribere* idem Cicero ad Att. 13, 5 dixit, anschlagen. Idem Agrar. 1, 3 *In atriis auctionariis potius auctionentur*, ubi auctio fiebat.

¶ Auctiōnālis, *e*, idem; ut, *Auctionalia* Vlpianus vocavit tabulas & instrumenta auctionis, l. 1 § Officio, Dig. de Tutel. & Rat. distr.

¶ Aucto, *are*, frequent. sehr mehren. Plaut. Amph. Prol. v. 6 *Res suas bono atque amplo auctare lucro*, i. e. locupletare, bereichern. Catull. 68, 2 *Te bona Iupiter auctet ope*. Lucret. 1, 51 *Res auctet alatque*.

¶ Auctito, *are*, idem; ut, *Auctitare pecunias fœnore*, Tac. An. 6, 16, 1. *Potentias auctitare*, Arnob. 7 p. 218.

¶ Auctarium, *i*, n. ἐπίμετρον, quidquid supra mensuram, aut pondus justum adjicitur, die zugabe. Plaut. Merc. 2, 4, 22 *Auctarium adjicito*.

¶ Auctor, &c. vide suo loco: Auctumnus in *Autumnus*.

¶ Augesco, *ēre*, wachsen, grösser werden. Ter. Heaut. 3, 1 *Mihi quidem quotidie augescit magis de filio ægritudo*. Cic. Nat. D. 2, 10 *Temperatione caloris oriri & augescere*. Sall. Iug. c. 37 *Illis animi augescunt*. Liv. 27, 17 *Res hostium tacitis augescunt incrementis*.

¶ Augmen, *ĭnis*, n. die vermehrung. Lucret. 3, 269

Omnibus est unum perfectum corporis augmen.

Id. 2, 188 *Augmina sumere*, wachsen. Arnob. 7 p. 249 *Æsculapius magni augminis coluber*. ¶ 2. *Augmina*, farciminum species, ibid. p. 230.

¶ Augmentum, *i*, n. zusatz, wachsthum, vermehrung. Prudent. in Vincentio v. 550 *Honoris augmentum tui*. Symmach. 7 epist. 112 *Hic propriis bonis etiam meæ preces in augmentum commendationis accedunt*. Et ep. 123 *Vt illi honor testimonii mei conciliet apud vos amoris augmentum*. Apul. 1 Dogm. Plat. p. 6 *Multiplicatis augmentis incrementisque*. Lege 31 § 1 ult. Dig. solut. matrim. *dotis augmentum*. Et l. 40 § 1 Dig. de Hæredit. petit. *Augmenta hæreditatis* Vetus Gloss. *Augmentum*, προσθήκη, ἐποθεματισμός, πρόσοδος. ¶ 2. Sicut *Augere* sacrorum verbum erat, ut modo diximus: ita etiam nomina *Augmen* & *Augmentum*. Vtraque hac notione usus est Arnobius 7 p. 230, 331; & Varro de L. L. 4, 22 *Augmentum vocat, quod ex immolata hostia desectum*, quod Scaliger in Conjectan. p. 48 legit *Augumentum*.

¶ Augmen-

¶ Augmento, *are*, idem quod augere, mehren. Iul. Firm. 5, 6.

¶ Augmentarius, *a*, *um*, vermehrend. Gloſſ. gr. lat. αὐξητικός.

¶ Auguſtus, *a*, *um*, vide mox ſeorſum.

¶ Augĭfĭco, *are*, idem quod *augere*, apud Nonium 2, 61, ubi Ennius: *Tabesne an numeros augificat ſuos.*

¶ Auctĭfĭco, *are*, idem apud Arnob. ſæpius, v.g. 7 p. 224 *Cibis novis auctificatis.* Et p. 233 *Auctificat dignitates.*

¶ Auctĭfĭcus, *a*, *um*, vermehrend; ut, *Genitales auctificique motus*, Lucret. 2, 571.

¶ Auctĭfer, *a*, *um*, fruchtbar. Auguſtin. de C. D. 5, 8 & Nizolius ex Cic. *Iupiter auctiferas luſtravit lampade terras.* Forte legendum *auctifera*, ut ſoli auctus plantarum tribuatur.

Compoſita:

¶ Adaugeo, *ēre*, idem quod ſimplex *Augere*, vermehren, vergröſſern. Cic. pro Roſc. Am. c. 11 *Hæc maleficia aliis nefariis cumulant atque adaugent.* Auctor ad Herenn. 2, 25 *Hujusmodi ſigna adaugent ſuſpicionem.* Ter. Heaut. 3, 1, 26 *Ne tua duritia adaucta ſit.*

¶ Adauctus, *us*, m. das zunehmen. Lucret. 2 v. 1123 *Hilari grandeſcere adauctu.* Solin. c. 36 (Salm. c. 23) *Reſpicere adauctus lunæ vel defectiones.*

¶ Adaucto, *are*, frequent. ſehr vermehren. Accius apud Nonium 2, 52 *Adauctare patriam re aliqua.*

¶ Adauctor, *oris*, vide paullo ante *Auctor.*

¶ Adaugeſco, *ere*, wachſen, zunehmen. Lucretius 2, 296

Nam neque adaugeſcit quidquam, nec deperit inde.

Cic. de Divin. 1, 7

Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu.

¶ Coaugeo, *ēre*, häuffen. Hinc

¶ Coauctio, *ōnis*, f. die häuffung. Cic. Verrina Frumentaria c. 81 fin. *Ex coauctione annonæ atque æſtimationis.*

¶ Coaugmentatus, *a*, *um*, zuſammen gehäufft; ut, *Conſtructio coaugmentata*, Mart. Capella lib. 5 p. 167. Sed alii *coagmentati.*

¶ Exaugeo, *ēre*, valde augere, ſehr vermehren. Plaut. Sticho 2, 1, 9 *Benefacta majorum tuorum exaugeo.* Ter. Heaut. 2, 2, 2 *Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant*, die mich in meinen gedancken verſtärcken.

¶ Inaugeo, *ēre*, idem. L. 27 § 2 ff. de liber. cauſſa: *Melius erit inaugeri cauſſam ejus ſententiamque proferri.*

¶ Exauctor, &c. Proauctor, vide ſupra *Auctor.*

Augias, Augifico, vide *Augeas*, *Augeo.*

AVGĪNOS, *i*, m. alias hyoſciamos, bilſen-kraut. Apul. de Herb c. 4.

AVGĪTES, *æ*, m. αὐγίτης ab αὐγὴ *ſplendor*, gemma, Plin. 37, 10.

Augmen, augmento &c. vide *Augeo.*

AVGVR, *ŭris*, m. divinator, qui futura prævidet, ein weiſſager, wahrſager. Ita autem dicebantur, qui ex volatu, cantu & guſtatu vel cibatu avium de futuris pronunciabant: quamquam nomen ab garritu tantum avium petitum videatur. Hos proximos pontificibus, itaque ſecundæ dignitatis inter ſacerdotes fuiſſe, Gutherius oſtendit de jure Pontificio 1, 3. Summa auctoritate & poteſtate, Cic. de L L. 2, 12; quam iis ab Accii prædictionibus acceſſiſſe Livius 1, 36 indicat. Nam cum recenſuiſſet de diſſecta a Tarquinio cote, itaque augurii ab Accio facti ſtetiſſe fidem, non modo ſtatuam poſitam Accio, memorat; verum hoc quoque ſubjicit: *Auguriis certe ſacerdotioque augurum tantus honos acceſſit, ut nihil belli domique poſtea, niſi AVSPICATO gereretur, conſilia populi, exercitus vocati, ſumma rerum, ubi AVES NON ADMISISSENT, dirimerentur.* Breviter Florus in eadem narratione 1, 5, 4 *Inde*, inquit, *Romanis ſacer auguratus.* Hinc & cum ſummis magiſtratibus conjungit Serv. Sulpicius ad Cic. 4 epiſt. 5 *Tulliolam te patrem ſuum, prætorem, conſulem, augurem vidiſſe.* Idem autem AVGVRES & AVSPICES: AVGVRIVM & AVSPICIA ERANT. Vetus Gloſſar. Οἰωνοσκοπία, *Augurium*, *Auſpicium.* Item: Οἰωνοσκόπος, *Auſpex*, *Augur.* v. mox *Augurium*, & infra AVSPEX. Cic. Phil. 1, 10 *Dicere de futuris eſt augurum.* Id. fam. 3, 10 *Augures* appellat *ampliſſimi ſacerdotii collegium.* ¶ 2. De fœmina auguratrice Stat. Theb. 9, 629 *Simque augur caſſa futuri.* Sic Horat. Od. 3, 17, 12 *Aquæ* (i. e. pluviæ) *augur annoſa cornix.*

¶ Augurālis, *e*, zum weiſſagen gehörig; ut, *Ius augurale*, quod continet formulas & obſervationes augurum: Cic. de Clar. Or. c. 77 *Appius Claudius tum auguralis, tum omnis publici juris antiquitatisque peritus.* Et *Auguralis cœna*, quam dabant augures in ſacerdotii introitu, Varr. Re ruſt. 3, 6, quæ & *adjicialis* dicebatur: quamquam id nominis omnibus ſacerdotalibus cœnis commune erat. Vide infra in IACIO. *Augurales libri*, quibus auguriorum diſciplina continebatur, Cic. Divin. 1, 33.

¶ Augurale, *is*, n. ſubſt. idem quod *Auguraculum* ſ. *Auguratorium*, locus in caſtris, ubi auguria capiebantur ſive auſpicia, meminit Tacitus Ann. 2, 13, 1 & 15, 30, 1. v. ibi Lipſ. & 5 de Militia Rom. Dial 5, ſimulque ad illum locum animadverſionem Rutgerſii Var. Lect. 3, 20. Adde Scalig. ad Varron. de L L. p. 24. Ille locus augurii ſive auſpicii etiam *Templum* vocabatur, de quo ſuo loco. ¶ 2. Tabernaculum ducis *Augurale* dictum docet Quintil. 8, 2, das hauptquartier. v. Burm. p. 671 ſq. ubi copioſe de hoc vocabulo diſputat. ¶ 3. Aliud AVGVRALE apud Senecam de Tranqu. an c. 12 *Quæ dignitas cujus non prætextam & augurale & loca patricia & ſordes comitentur?* Ibi AVGVRALE inſigne augurum eſt, ut *Lituus.* Niſi *auguralem* legere debeamus, ut veſtis ac purpura ſacerdotum intelligatur; quod Lipſio in mentem veniebat.

¶ Augŭrācŭlum, *i*, n locus augurii, der weiſſagungs-platz. Feſtus: *Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus: quod ibi augures publice auſpicarentur.*

¶ Augurius, *a*, *um*, idem quod *auguralis*; ut, *Cognitio juris augurii*, Cic. fam. 3, 9. *Scientia juris augurii*, Id. de Sen. c. 4. conf. Gell. 6, 6, & præf.

¶ Augŭrium, *i*, n ſubſt. divinatio, oraculum, wahrſagung, zeichendeutung. Virg. Æn. 3, 89

Da Pater augurium, atque animis illabere noſtris:

Thu uns ein zeichen. Cic. Tuſc. 1, 15 *Augurium quoddam futurorum in mentibus hæret.* Homerus Iliad. μ. v. 243

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης,

Augurium unum optimum pro patria pugnare:

Quemadmodum & apud Cic. de Senect. c. 4 Q. Fabius Maximus ait: *Optimis auſpiciis ea geri, quæ pro reipublicæ ſalute fiant.* Varro de L. Lat. 5 *Augures augurium agere dicuntur, cum in eo plura dicant, quam faciant.* v. de formula, *augurium agere*, Menck. Obſerv. L. L. v. *Augurium.* Fuerunt eadem & apud Græcos, Barbaroſque in pretio. ¶ 2. *Augurium capere* dicebantur novi magiſtratus, cum nocte, ante quam magiſtratum inirent, ſub dio extra urbem cubantes; dein ſolida ſella ſedentes, in loco ei rei deſtinato, expectarent, dum ipſis Deus aliquod bonum ſignum mitteret. Caſaubonum, qui illud Suet. Aug. c. 95 *Primo conſulatu ei augurium capienti, duodecim ſe vultures, ut Romulo, oſtenderunt*, de Candidatis explicaverat, refellit H. Valeſius ad Dionem, cujus verba ſuæ etiam editioni adjecit Grævius. Captabantur autem auguria, ex *involatu avium, cantu oſcinum*, & *tripudiis ſoliſtimis*, ut breviter complexus Cicero eſt fam. 6, 6. Quid *Oſcines*, item *Tripudia ſoliſtima* ſint, vide ſuis locis. Cæterum inter *auguria auſpiciaque* hoc eſt diſcriminis, quod *Auſpicia* in agris: in urbe *Auguria* fierent, ſi Gutherium audimus de Vet Iure Pontificio 3, 3. Quidam ita diſtinguunt: ut *auſpicium* ſit avium conſpectio, & quod ex volatu avium, & vocibus ſignificatur: *augurium* vero, quod rerum omnium conjecturas prudenter ac diligenter complectitur: & tamen *augurium* quoque ab *avibus*, ac *gerendo* dicitur, quaſi *avigerium*, ſive ab *avium garritu* ſecundum Feſtum. Quibus avibus ad quas res uterentur, vid. præſertim Cuper. ad Cic. fam. 6, 6. ed. Verb.

¶ Augŭro, *avi*, *atum*, *are*, i. e. divinare, prophezeyen, weiſſagen. Plaut. Ciſt. 4, 2, 26 *Oculis inveſtigans aſtute augura.* Cic. de Rep. apud Nonium 7, 7 *Vtinam vere, fideliter, abunde ante auguraverim.* Virg. Æn. 7, 273 *Si quid veri mens augurat.*

¶ Auguror, *atus ſum*, *ari*, idem. Cic. Divin. 1, 33 *Calchas ex paſſerum numero belli Trojani annos auguratus eſt.* conf. Id. fam. 6, 6. Curt. 10, 5, 13 *Bella, quæ ſecuta ſunt, mentibus augurabantur*, ſie ſahen ſie im geiſt vorher. ¶ 2. *Augurari* idem ac exiſtimare, judicare, urtheilen, dafür halten. Hinc utitur Cicero his formulis, *Augurari opinione*, pro Muræn. c. 31; *conjectura*, de Orat. 1, 21; *ex nomine*, Verr. 2, 6. Ovid 3 Pont. 4, 80 *Contentos auguror eſſe DEOS.*

¶ Augurandus, *a*, *um*, das man weiſſagen kan. Cic. Nat. D. 2, 64 *Aves quaſdam rerum augurandarum cauſſa eſſe natas putamus.*

¶ Auguratus, *a*, *um*, paſſive, geweihet. Cic. in Vatin. c. 10 *In illo augurato templo ac loco.* Et hinc abſolute

¶ Augurato, ſicut auſpicato, adverbii ſignificatione, zur guten ſtunde, mit glückſeligen zeichen. Liv. 1, 18 *Augurato regnum adeptus eſt.* Id. 5, 54 extr. *Cum augurato liberaretur Capitolium*, (i. e. reliquorum Deorum religionibus, quibus inauguratum fuerat) *Iuventus Terminusque moveri ſe non paſſi.*

¶ Auguratus, *us*, m. ſubſt. munus auguris, das wahrſager-amt; ut *Auguratu præditus.* Tac. An. 1, 62 extr. Et Plin. 4 epiſt. 8 *Ob hoc maxime delectat auguratus meus, quod Marcus Tullius augur fuit.* Et ipſe Cic. Divin. 1, 17 *Lituus clariſſimum eſt inſigne auguratus.* Conf. fam. 2, 17; & Flor. 1, 5, 4.

¶ Augŭratio, *ōnis*, f. vaticinium, die wahrſagung. Cic. Divin. 2, 30 *Quæ iſta auguratio eſt ex paſſeribus?*

¶ Augurator, *ōris*, m. ein weiſſager. Hinc

¶ Auguratrix, *īcis*, f. eine weiſſagerin; ut, *Mulier auguratrix*, Feſt. in *Lingulaca.* conf. Vulg. Int. Eſ. 57, 3.

Compoſita:

¶ Exauguro, *are*, τῷ *inaugurare* contrarium eſt: ex ſacro facere prophanum, entweihen, ſecülariſiren. Liv. 1, 55 *Exaugurare fana ſacellaque ſtatuit.* Capitol. in Marco c. 4 *Multos inauguravit & exauguravit.*

¶ Exauguratio, *ōnis*, f. actus exaugurandi, die entweihung, ſecülariſation. Liv. 1, 55 *Quum omnium ſacellorum exaugurationes admitterent aves.*

¶ Inauguro, *are*, idem quod *augurare*, vel *augurari*, weiſſagen. Plaut. Aſin. 2, 1, 11 *Impetritum, inauguratum eſt: quovis admittunt aves.* Quod Plautus *inauguratum*, id Accius, ſimplici uſus, *auguratum* dixit in eo, quem Cicero Divin. 1, 22 allegat, verſ. 11

Auguratum eſt, rem Romanam publice ſummam fore.

Liv. 1, 7 *Palatinum Romulus, Aventinum Remus, ad inaugurandum capiunt*, id eſt, ad capiendum augurium. ¶ 2. *Inaugurare locum* eſt capto augurio locum rei gerendæ auſpicatum deligere, einweihen, einſegnen. Liv. 3, 20 *Augures juſſi adeſſe ad Regillum lacum locumque inaugurari, ubi auſpicato cum populo agi poſſet.* Florus 1, 7, 8 *Templum erexit: quod cum inauguraretur, cedentibus ceteris diis reſtitere Iuventas & Terminus.* Cum deſtinaſſet Tarquinius in monte Tarpejo Iovi ædem condere, locus ſtructuræ augurio capiendus erat. Non enim ædes ſacra, niſi in *templo*, hoc eſt, loco augurato capto & ita conſecrato, extrui poterat. Hic cum in area futuri templi aliorum jam ante Deorum eſſent ſacella, perque augurium conſulerentur dii illi, vellentne Iovi concedere; in reliquis addixerunt aves, ſive ſignificarunt ceſſuros deos; in Termini vero & Iuventæ ſano non admiſerunt aves, ut Livius in hac ipſa re loquitur 5, 54. ¶ 3. Hinc ſimpliciter pro *conſecrare, dedicare* ſumitur: transferturque ad homines ipſos etiam, cum in provinciam aliquam ac munus ſolenniter immittuntur, in ein amt anweiſen, inveſtiren. Cic. Phil. 2, 43 *Quid igitur ceſſas? cur non inauguraris? ſume diem: vide qui te inauguret.* Suet. Cal. c. 22 *Augur in locum fratris ſui deſtinatus, prius quam inauguraretur, ad pontificatum traductus eſt.* Cæterum reges etiam antiquiſſimos inauguratos eſſe, teſtis Numa Liv. 1, 18. Et, *Inaugurare in locum alterius aliquem*, Idem dixit 30, 26.

¶ Inaugŭratus, *a*, *um*, eingeweihet, eingewieſen. Cic. de Claris Orat. pr. *Cooptatum me ab eo in collegium recordabar, &* INAVGVRATVM *ab eodem* &c. Liv. 1, 43 *Centuriæ inauguratæ.* Tralate Apul. Met. 7 p. 191 *Cœna poculisque magnis inauguratus.* ¶ 2. *Inauguratus* contraria notione idem eſt ac inauſpicatus, & mali ominis Vet. Gloſſ. *Inauguratus* ἀπoιώνιστος.

¶ Inaugurato, pro auſpicato, i. e. capto & impetrato augurio: ſive feliciter, mit heiligem gebrauch. Liv. 1, 44 *Inaugurato conſecrabant.* Et 1, 36 *Id inaugurato Romulus fecerat.* conf. 5, 52.

¶ Inauguratio, *onis*, f. die einweihung, einſegnung. Tertull. adv. Valent. 11 *Inauguratio quædam dividendæ doctrinæ.*

¶ Inaugurālis, *e*, adj. uſu receptum, zur einführung gehörig.

AVGVSTVS, *a*, *um*, majeſtätiſch, herrlich, heilig, geweiht. Non ab *avium* geſtu guſtuve, ut volunt grammatici, ſed ab AVGEO, *Auguſtus* eſt. Neque enim ultima terminalis TVS magis aliquid ſignificat, aut aliunde habet originem, quam in *Venuſtus*, *Robuſtus* ſit: quorum alterum a *Venere*, alterum ab *robore* venit. AVGERE, verbum ſacrorum fuiſſe; ut *immolare*, *mactare*, *adolere*; cumque iis eamdem habuiſſe vim, ſupra annotatum nobis eſt. Quoniam itaque hoſtiæ cum reſpergerentur mola ſalſa, quod *augeri* dicebant, conſecrabantur, ſeu ſacræ fiebant; hinc *Auguſtus*, ſacer ſanctusque & conſecratus quaſi eſt. Vet. Gloſſ. *Auguſtus* Σεβαστὸς, ἱερὸς, σεβάσμιος. Vnde Livio Præfat. *Auguſtiora primordia urbium facere*, & *conſecrare origines*, idem eſt. Ovid. Faſt. 1, 609

Sancta vocant Auguſta patres: Auguſta vocantur
Templa ſacerdotum rite dicata manu.

Suet. Aug. c. 7 *Loca quoque religioſa, & in quibus augurato quid conſecratur*, AVGVSTA *dicuntur, ab* AVCTV: addit ſtatim: *vel ab avium geſtu, guſtuve: ſicut etiam Ennius docet ſcribens:*

Auguſto augurio poſtquam inclyta condita Roma eſt.

ut adeo dubitaverit ipſe Suetonius, utra ſit verior etymologia *Auguſti*, illane ab *augendo*, an hæc ab *augurio*, *aviumve geſtu*, *guſtuve*. Ac ſane poſterior Voſſio ſe magis hic probat Etym. f. 55, 56, niſi quod ſimpliciſſime ab *augurio* deducit illudque *uſtus* non niſi pro terminatione haber, perinde ut ii, quibus ab *augendo* dictus videtur Auguſtus. *Nam erit*, inquit, *ab augurio Auguſtus, quomodo (ut in conjectaneis ſcripſit Scaliger,) ab unco eſt unguſtus, a fide fideſtus, a vera verbuſtum, ut caro verbuſta apud Plautum, & ſi Varronem ſequimur, a corio coruſta, & per συγκοπὴν cruſta.* Vtracunque vero ſententia placeat, eo tandem res abit, ut *Auguſtus* proprie ſit (ſive augurio, ſive in modum hoſtiæ, mola ſalſa) conſecratus. v. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 7, 5. Vir doctus in Miſc. Obſ. 6, 598 verba illa non Suetonii, ſed grammatici Gloſſema eſſe, conjicit. Denique ſi ad analogiam aliquam res omnino revocanda eſt, ut a *robur robuſtus*, ita ab *augur auguſtus* commodiſſime derivabitur. ¶ 2. Adjective autem *Auguſta* dicebantur, non ſancta ac religioſa tantum conſecrataque; ſed omnia, quæ ſpecie magnifica venerabilia erant & excellebant. Virg. Æn. 7, 170

Tectum auguſtum, ingens, ſeptem ſublime columnis.

Sic *Auguſtiore forma vir*, Flor. 1, 1, 18, von majeſtätiſchem anſehen. *Gravitas auguſta*, Ovid. Met. 6, 73. Catull. 65, 80 *Auguſta mœnia* dixit ex eo, quia auguſto augurio (ut ex Ennii verſu ſupra citato intelligimus) ponebantur mœnia, quomodo Scaliger ad Catull. p. 73 interpretatur. Gradibus etiam attollitur hoc adjectivum. Liv. Præf. *Auguſtiora primordia.* Id. 1, 8 *Cetero habitu ſe auguſtiorem fecit.* Sic *Auguſtiores aræ*, Plin. Paneg. c. 52. Id. 2 epiſt. 11 *Dilata res in proximum ſenatum, cujus ipſe conſpectus auguſtiſſimus fuit.* Vopiſc. Tacito c. 7 *Vir auguſtiſſimus.* Pacatus Theodoſ. c. 6 *Auguſtiſſima quæque ſpecies plurimum creditur trahere de cœlo.* Stat. 4 Silv. 8, 20 *Auſoniæ pater auguſtiſſimus urbis.* conf. Liv. 57, 41

¶ Auguſtus, *i*, m. ſubſtantive & olim & hodie imperatoris titulus, der Kayſer. vid. Tac. Hiſt. 1, 47, 2; 2, 80, 2; 2, 90, 2; &c. Primus *C. Cæſar Octavianus*, qui Iulio Cæſari ſucceſſit, & principatum imperii Romani inſtituit, appellatus AVGVSTVS eſt, id eſt, ſanctus, &, ſupra communem naturam, Diis ipſis proximus æſtimandus. Dio Caſſius lib. 53 cum de hac ipſa appellatione Cæſaris agit, ἀλλὰ, inquit, Αὔγουστος, ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὢν, ἐπεκλήθη. πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ τὰ ἱερώτατα, αὔγουστα προσαγορεύεται: *AVGVSTVS, quaſi hominis natura amplior ipſe. cognominatus eſt: AVGVSTA enim ea, quæ honore digniſſima & ſanctiſſima ſunt, dicuntur.* Optime totam rem explicat Florus 4, 12, 66 *Tractatum etiam in ſenatu; an quia condidiſſet imperium, ROMVLVS vocaretur. Sed ſanctius ac venerabilius viſum eſt nomen AVGVSTI; ut ſcilicet jam tum, dum colit terras, ipſo nomine & titulo conſecraretur.* Patet hinc eorum error, qui ab augendo, ſeu amplificando imperio, id principi maximo inditum primo, & poſtea ſucceſſoribus commune factum, exiſtimarunt. Ex quo & hodieque imperatores, zu allen zeiten mehrer des Reichs, appellantur. Circa quod & illud notandum eſt, falſos eſſe & hos, qui illud SEMPER AVGVSTVS, ab Accurſio demum inventum factumque putaverunt. Longe enim vetuſtius eſt: quippe quod apud Symmachum 2 epiſt. 30 & lib. 10 in plurimarum epiſtolarum præſcriptionibus, nec non apud Auctorem Panegyrici Maximo & Conſtant. Augg. inque plurimis inſcriptionibus antiquis legitur. Vbi & AETERNI PRINCIPES AETERNI IMPERATORES appellantur. Nos hanc unam nunc adduxiſſe erimus contenti: AETERNO PRINCIPI D. N. FLAVIO CLAVDIO IVLIANO VBIQVE VENERANDO: SEMPER-AVG. BONO REIPVBL. NATO. Ita enim *Saturnus*, *Iupiter*, *Mars*, *Auguſti* occurrunt in Inſcriptionibus adulationis cauſſa, ut ſupplicantes Diis etiam ſuorum temporum Auguſtos adorarent. vid. Reineſ. Inſcriptt. 1, 44 p. 83. De titulo autem Auguſtorum more ſuo agit Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 12 p. 371-385. ¶ 2. Cæterum de ipſo *C. Iulio Cæſare Auguſto*, qui primus hoc nomen familiæ ſuæ & ſucceſſoribus intulit, præſtat nihil quam pauca dicere, ex Suetonio præſertim & Dione Caſſio haurienda. Fragmenta operum AVGVSTI collegit ac notis illuſtravit Rutgerſ. Var. Lect. 2, 14 repetiitque & auxit I. A. Fabricius. ¶ 3. *Auguſtus* appellatus mons Cælius, Tac. An. 4, 64, 4. ¶ 4. *Auguſti* nomen & menſi datum, qui antea *Sextilis* appellatus fuerat; quod ſextus eſſet a Martio, qui ſub Romulo principium anno dedit, der auguſtmonat. Datum id fuit Auguſti honori, qui conſulatum primo hoc menſe inierat, & tres triumphos intulerat in urbem, finemque fecerat civilibus bellis, ut Macrobius auctor eſt Sat. 1, 12.

¶ Auguſta, *æ*, f. ſubſt. die Kayſerin. Nam *Auguſtæ* etiam conjuges imperatorum appellatæ, Tac. An 1, 8, 2; 12, 26, 1; leg. 31 ff. de legibus &c. Item, matres, aviæ, filiæ, neptes, ſorores, licet nunquam auguſti conjugii conſortes. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 11 p. 263. ¶ 2. Eſt & *Auguſta* civitatum nomen, ut *Auguſta Cæſarea* (Saragoſſa), *Auguſta Emerita*, (Merida) civitates ſunt Hiſpaniæ: *Auguſta* vero *Trevirorum*, Trier; *Auguſta Vindelicorum*, Augſpurg; *Auguſta Rauracorum*, Augſt bey Baſel; *Auguſta Taurinorum*, Turin in Piemont; (Tac. H. 2, 66, 3.) *Auguſta Sueſſonum*, v. infra *Sueſſa*. De ſingulis & aliis pluribus, conſule geographos. Ejusdem dignitatis erant, quæ *Sebaſtæ*, Græco nomine, in oriente maxime, itidem in Auguſti imperatoris honorem fuerunt appellatæ. v. g. in Ponto, Samaritide &c. Auguſtus enim σεβαστὸς vertitur, ut ſupra dictum fuit.

¶ Auguſte, adverb. heilig. Cic. Nat. D. 3, 21 *Auguſte & ſancte venerari Deos.* Id. de clar. Orat. c. 21 *Dicere de religione auguſtius.*

¶ Auguſtālis, *e*, adj. kayſerlich, herrſchaftlich; ut, *Ludi Auguſtales*, honori memoriæque Auguſti dicati, Faſtisque additi, de quibus Tac. An. 1, 15, 3 & c. 54, 2. Erat & ſacerdotum collegium inſtitutum honori cultuique Auguſti, qui *Sacerdotes*, item *Sodales Auguſtales* appellabantur, quorum Suetonius & Tacitus non ſemel meminerunt; qui abſolute ita vocabantur. Tac. Hiſt. 2, 95, 2 *Faces* AVGVSTALES *ſubdiderunt: quod Sacerdotium, ut Romulus Tatio regi, ita Cæſar Tiberius Iuliæ genti ſacravit.* Appellati *Auguſtales* & milites fuerunt; quos ordinariis junxit Auguſtus, de quibus Vegetius de Re mil. 2, 7. Sic in Inſcript. ap. Fabrettum p. 90 M. NOMEICIVS. M. F. PAL. NOMESIANVS. MAGISTER. AVGVSTALIS. COLONIAE. & p. 118 DECVRIONES. AVGVSTALES.

¶ Auguſtale, *is*, n. ſubſtantive, tabernaculum imperatoris appellatur, das hauptqvartier. Quintil. 8, 2 de abuſione, ſeu catachreſi agens; *Carmen funebre proprie* NENIA: *& tabernaculum ducis* AVGVSTALE. Quod apud Tacitum Ann. 2, 13 Muretus quoque agnoſcit; ſed ibi *Augurale* legendum eſt.

¶ Auguſtalĭtas, *ātis*, f. dignitas militum Auguſtalium. Inſcriptio vetus apud Gruterum p. 215 n. 2 QVI AD MVNVS AVGVSTALITATIS COMPELLENTVR. Et p. 354 n. 7 HVIC ORDO DECVRIONVM OB MERITA EIVS HONOREM AVGVSTALITATIS GRATVITVM DECREVIT. conf. Cod. Theod. l. 13 t. 11.

¶ Auguſtalicus, *a*, *um*, ad Auguſtales pertinens. Vetus inſcriptio apud Fabrettum p. 486 EX TESTAMENTO EIVS DECVRIONIBVS SING. IIII. AVGVSTALICIS III. PLEBEI INTRA MVRVM HABITANTIBVS DEDERVNT.

¶ Auguſtalianus, *a*, *um*, idem ac *Auguſtalis*; ut, *Auguſtalianum officium*, Cod. lib. 11 t. 5.

¶ Auguſtanus, *a*, *um*, kayſerlich, vom Kayſer oder König her; ut, *Auguſtani equites*, Tac. An. 14, 15, 5. *Auguſtana lex*, Frontin. de Col. ed. Gœſ. p. 106 & 139. *Auguſtana colonia*, l. 1 ff. de Cenſib.

¶ Auguſtaneus, *a*, *um*, aliud adject. ut, *Auguſtaneæ foveæ*, Auct. de Limit. Gœſ. p. 265.

¶ Auguſtiānus, & Auguſteānus, *a*, *um*, idem. Suet. Ner. c. 25 *Sequentibus currum ovantium ritu plauſoribus, Auguſtianos, militesque ſe triumphi ejus clamantibus.* Sic *Auguſtianum bellum*, Front. de Col. p. 106 & 139 Et *Auguſteani limites*, ibid. p. 139.

¶ Auguſtīnus, *a*, *um*, etiam ab *Auguſtus* eſt, ut a *Criſpus*, *Criſpinus*. Agg. Vibicus Gœſ. p. 72 *Silvæ & paſcua publica Auguſtinorum*, i. e. colonorum in colonia Auguſta. Vſus & Suet. Claud. c. 11 *Circenſi pompa currum elephantorum Auguſtino ſimilem decernendum curavit.* Pro quo in Codd. quibusdam *Auguſteo* legi, Heroaldus obſervat. Nam &

¶ Auguſtīnus, *i*, m. Hipponenſis epiſcopus, maximæ inter patres Latinos auctoritatis. Medio fere ſeculo Chriſtiano quarto parentibus Patricio & Monica natus eſt, tenuioris fortunæ hominibus, recens ad fidem converſis. Patria ipſi Tagaſte fuit, Africæ oppidum. Annum ætatis vigeſimum prætervectus in Manichæos incidit, quorum erroribus per integrum fere decennium implicitus hæſit, non ſine maximo Monicæ matris dolore. Quæ lacrymari ad Deum non deſiit, donec filium videret reverſum ad orthodoxos; non leve converſioni ejus momentum addente Ambroſio Mediolanenſium epiſcopo, quamquam huic non ex propoſito hauriendæ veritatis, ſed ex admiratione eloquentiæ aures accommodaviſſet. Reverſus ad Chriſtianam religionem profeſſione rhetorices, qua Mediolani functus erat, abiit, factus tandem præſul Hipponæ: qua in urbe & vivendi finem fecit anno Chriſti, ſi Baronium ſequimur, 430. Inter quatuor Latinos eccleſiæ patres, ut vocantur, cardinales, (cæteri ſunt Hieronymus, Ambroſius, Gregorius,) magnum imprimis nomen ejus reddidit ingenii ſubtilitas, & in diſputando robur ac ſolertia. Quibus quidem dotibus in gloriam Dei uſus eſt adverſum ſui ſeculi hæreticos, Manichæos inprimis, Donatiſtas & Pelagianos, cum quibus acerrimæ ipſi contentiones fuere.

¶ Auguſteus, *a*, *um*, adj. in uſu eſt apud Frontin. de Colon. p. 119, 121, 122. ubi *limites & terminos*, rotundos in effigiem columnæ, *Auguſteos* vocat.

¶ Auguſto, *are*, anſehnlich und herrlich machen. Arnob. lib. 6 p. 201 *Dii, quos exterior levitas lenocinio fulgoris auguſtat.*

¶ Auguſtodūnum, *i*, n. Æduorum urbs in Gallia, quam Auguſtus reſtauravit; vulgo *Autun*, vel melius *Auſtun*. Meminit ejus Mela 3, 2; Tac. A. 3, 43, 2; &c.

¶ Auguſtodunenſis, *e*, gentile; ut, *Auguſtodunenſium oppidum*, Eumenii Paneg. pro reſtaur. Schol. c. 14.

¶ Exauguſtus, *i*, m. ab imperio depoſitus; ut, *Fridericus exauguſtus*, Sariſb. 2, 18.

Avia, Aviarium, avicula, Aviditas, avidus, vide *Avus*, *Avis*, *Aveo*.

AVIENVS Feſtus, poëta ſub Gratiani ac Theodoſii tempore vixit, de quo Servius in 10 Æn. Virg. Vertit Latine Arati Phænomena & Dionyſii Periegeſin.

AVILLA, *æ*, f. quaſi ovilla, *agna recentis partus*, Feſt.

ĂVIS, *is*, f. ein vogel; cujus varia apud poëtas epitheta; ut *Aëria*, Ovid. de Arte 1, 26; *Vaga*, Horat. 4 od. 4, 2. *Varia plumæ verſicoloris*, Propert. 3, 12, 31. Avium aliæ *oſcines* ſunt, quarum e voce auguria captabantur, aliæ *præpetes*, e quarum volatu, in quantum ille felix eſt: ſi enim adverſus, vocantur *inhibræ*. vid. Serv. ad Æn. 3, 246, add.

Cic.

Cic. N. D. 2, 64. Aliæ *altiles*: quæ & *cortales* vel *cohortales* sunt Columellæ, Plinio etiam *fartiles*, quæ faginantur. Aliæ *Palmipedes* Plinio, quæ & *solidipedes*, ut anseres, anates. Aliæ *fissipedes*. *Inferæ* vocantur, quæ in vicinia terræ manent, ut passeres, hirundines, auctor laudatur Servius. Varro de Re rust. 3, 5 *Intra vetem aves sunt omne genus: maxime cantrices, ut luscinioles, ac merulæ*, &c. Ovid. de Arte 1, 627 de pavone

Laudatas ostendit avis Junonia pennas &c.

¶ 2. De avaris, literas laudantibus quidem, sed nullis officiis juvantibus, Iuvenalis Satyr. 7, 30

Didicit laudator avarus
Tantum admirari, tantum laudare difertos,
Vt pueri Junonis avem. &c.

Avis alba de re rara & inusitata, quod de corvo extulit Iuvenalis Sat. 7, 202 *Corvo quoque rarior albo*. Cic. fam. 7, 28 *Quasi album avem videntur bene sentientem civem videre.* ¶ 3. *Bonis avibus, secundis avibus*, notæ locutiones sunt pro auspicio & omine secundo, mit guten zeichen, zur glückseligen stunde. Liv. 6, 12 *Dii, qui secundis avibus in præsium miserint.* Ovid. Fast. 1, 513 *Esse bonis avibus visi natoque mihique.* Huic contrarium *mala avis*. Horat. 1 od. 15, 5 *Mala ducere avi domum*, mit allem unstern. Id. Epod. 10, 1 *Malâ soluta navis exit alite*, &c. id est, *malo auspicio*. ¶ 4. Sermocinari aves nonnulli veterum crediderunt: earumque voces atque sermones Melampum, Tiresiam, Apollonium Tyaneum aliosque intellexisse, Porphyrius auctor est lib. 3 περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. Peritiam istam cujusdam anguium generis esu parari, ex Democrito tradit Plinius 10, 49; & 29, 4; quo referenda etiam Philostrati lib. 3 de Vita Apollonii de incolis Pacuræ Indorum urbis narratio. Sed ista omnia merito fabularum loco Pisides habuit. Vide, quæ super ista re ad Venantii Fortunati Elegiam, de Resurrectione Christi observavit Buchnerus, itemque Vossius de Idololatr. p. 961. Certum quidem est, aves loquaces, psittacos & picas, vel singula verba, vel paullo plura edoctas. Sed id arte factum, docet Greg. Nazianzenus pulcherrimis versibus, quos habes apud Casaubonum ad Persii prologum p. 22. De Psittacis vid. Athenæus l. 9, de Sturno & luscinius Cæsarum Plin. 10, 42, de perdice Plutarch. in Sympos. de corvis Augustum salutantibus Macrob. Sat. 2, 10. Avium volatu literas quaqua versum delatas memorat Lipsius Saturn. 2, 5. Adde Plin. 10, 37.

¶ Avicula, æ, f. minor avis, dimin. ex Gellio 2, 29.

¶ Avicella, vel Aucella, æ, f. idem; ut, *Avicellas coquere*, Apic. 4, 5. Alii legunt *Aucellas*. conf. ibid. 5, 3; & 8, 7; & Varr. L. L. 7, 40.

¶ Aucilla, æ, f. aliud diminut. Apul. 9 Met. p. 232 *Bona & satis fœcunda aucilla*. v. Meurs. part. 2 Exerc. Crit. l. 4 c. 8. Reinesi. 2 V. L. 8.

¶ Aviarium, i, n. ὀρνιθοτροφεῖον, ein vogel-haus, vogelbauer. Colum. 8, 1; & Cic. ad Q. Frat. 3, 1. ¶ 2. *Aviaria* in plurali dixit Virgilius Georg. 2, 430 de silvestribus arboribus, avium domicilibus, loquens:

Sanguineis inculta rubent aviaria bacis.

¶ Avitium, i, n. geflügel, federvieh. Pro multitudine avium dixit Apul. in Floridis extremis p. 366 *Tam pulchra ales, quæ ex omni avitio longe præcellit.*

¶ Aviārius, i, m. qui aviario præest, ein vogler, vogelwärter; apud Colum. 8, 3. In Ver. Gloss. & ὀρνεοπώλης, *Aviarius*. Murat. Inscr. 971.

¶ Avicŭlārius, i, m. idem; ut, *Fistula avicularii*, Apic. 8, 7.

¶ Avigerulus, i, m. idem; vel qui vendit aves. Cathol.

Avite, avitus, Avius, vide *Avus, Via.*

AVLA, æ, f. αὐλή, proprie *atrium*, & locus subdialis, quo significatu sæpissime Homerus usus voce ἀυλῆς, vide supra, *Atrium*, der saal, hof. Romana simplicitas ad ovile transtulit; ut, *Vacuam pastoris in aulam reducere oves*, Propert. 3, 12, 38. Virg. Ge. 4, 202 apum cellulas vocat *aulas & cerea regna*. conf. Ibid. v. 90. Adde Petron. Burm. p. 679. ubi *aurata aula* tigridis est cavea portatilis. Ita alia consepta animalium *aulæ* passim dicuntur. vid. Vlit. & Burm. ad Grat. Cyneg. 169. ¶ 2. Deinde regia, ein fürsten-hof, herren-hof. Vet. Gloss. *Aula*, οἶκος βασιλικός Curt. 5, 8, 2 *Haudquaquam aulæ & affectantium accommodatus ingenio*, der sich nicht nach hofe schickt. Lucanus 8, 494

Exeat aula,
Qui volet esse pius; virtus & summa potestas Non coëunt.

Seneca in Hippol. v. 981 *Fraus sublimi regnat in aula.* ¶ 3. Veteres pro *ullo & aulam* dicebant, quod apud Plautum non semel legitur. Inde etiam *Aulularia* Plauti fabula nomen habet, de qua statim. add. Curc. 2, 3, 89; Rud. 1, 2, 47. vid. etiam Fest. & Nonius 15, 1; & Cato R. R. c. 85. Hinc &

¶ Aular, vel Ollar, operculum aulæ vel ollæ, ein stürtze. Varro de Re rust. 3, 15 *Aular impositum.*

¶ Aulŭla, æ, f. dimin. ein töpflein. Hinc

¶ Aululāria, fabula Plauti, ab olla plena auri, quam Euclio reperit in domo patris sui. v. argumentum fabulæ.

¶ Auxilla, æ, f. aliud dimin. ab aula vel olla, ein töpflein. *Auxilla parvula olla*, Festus.

¶ Aulion, i, n. ἀυλιον, aliud diminut. ein behältniß. Cato apud Varr. de R. R. 2, 4 de magnitudine succidiarum: *In Italia in scrobes, terna atque quaterna millia aulia, succidia.*

¶ Aulĭcus, a, um, adject. zur hofhaltung gehörig; ut, *Apparatus aulicus*, hofgeräthe. Suet. Domit. c. 4. *Luctatores aulici*, idem Nerone c. 45. *Reverentia domus aulicæ*, Spartian. Hadriano c. 11. *Aulici, ministri*, Capitolin. Pio c. 10. *Aulica convivia*, Sedulius lib. 1, 193

Aulica depasto mutans convivia fœno:

Nebucadnezarem mente captum intelligens. ¶ 2. *Aulica suavitas*, vide *Auleticus* in *Auletes*.

¶ Aulĭcus, i, m. subst. ein hofmann, hof diener. Nepos 14, 5, 2 *Datames non minorem invidiam aulicorum excepit*, i. e. purpuratorum. Suet. Cal. c. 19 *Causa ab interioribus aulicis prodita*. Et Aur. Vict. Cæs. c. 5 *Aulicis canentibus*. Add. Mamertin. Grat. act. ad Iul. c. 11 & 19.

¶ Aulārius, i, m. in Gloss. Isid. redditur *Aulicus, palatinus*, ein hof-cavalier.

¶ Aulæum, i, n. & *Aulæa* pluraliter, tapeten, fürhänge, αὐλαῖα, sic dicta, quod aularum essent ornamenta. Virg. Georg. 3, 25 *Purpurea intexti tollant aulæa Britanni.* Propert. 2, 32, 12 *Porticus aulæis nobilis Attulicis.* Martialis 8 epigr. 28 sunt *Babylonica picta superbe Texta Semiramia quæ variantur acu*, de quibus eleganter Hadrianus: *Picta est Pectine Flandriaco jam Babylonis acus*, &c. tapeten, gewürckte oder peschickte decken; *Vela picta* interpretatur Servius *Aulæa* in Virg. Æn. 1, 701, & nomen inde factum scribit, quod in regis Attali aula primum inventa fuerint. Quod & ad illum supra e 3 Georg. adductum a nobis versum notat. Nisi potius sic a Romanis dicta hæc vela: quod primum in urbem ex aula Attali, cum ejus hæreditate crevisset populus, allata fuerunt. *Suspensa aulæa*, Horat. Sat. 2, 8, 54. ¶ 2. Donatus de Tragœdia atque Comœdia sub finem: *Aulæa quoque*, inquit, *in scena intexta sternuntur: quæ picturas ornatus erant, ex Attalica regia Romam usque perlatus: pro quibus* SIPARIA *ætas posterior accepit. Est autem minimum velum, quod populo objicitur, dum fabularum actus commutantur.* De *Aulæo* theatrali seu mimico Cicero pro Cælio c. 27 ita meminit: *Mimi ergo est jam exitus, non fabulæ; in quo cum clausula non invenitur, fugit aliquis e manibus: deinde fabella concrepat, aulæum tollitur.* Vbi singulari orator usus est. Ex Ovid. Met. 3, 111 sq. apparet jaculisse humi vel in canali quodam involuta aulæa, quæ deinde sublata primum capita signorum ostenderent spectatoribus, deinde humeros &c. v. Nic. Loëni. misc. epiphyll. 2, 21. Adde Non. 14, 4.

¶ Aulæātus, a, um, aulæis exornatus. Mantuanus:

Aulæata domus, stratis asparota superbis.

¶ Aulicŏquus, a, um, i. e. elixus, gesotten im topf. Festus: *Aulicoqua (aulicocia) exta, quæ in aulis coquebantur, dicebant, id est, elixa.* conf. Turnebi Adv. 22, 2.

¶ Diaulus, i, m. δίαυλος, spatium duorum stadiorum, Vitruv. 5, 2. ¶ 2. Vir quidam ex medico factus vespillo apud Martial. 1 epigr. 31 & 48. ¶ 3. *Diaulus* vocat Apulej. de Herb. c. 93 neperam montanam, die bergnüßge.

AVLAX, ācis, c. ὖλαξ, sulcus sive longa illa fossa, quæ aratro fit per terram tracto, die furche. Auson. epist. 10, 10 *Phœbus nunquam ipse torquet aslaca.*

¶ Aulix, icis, idem esse videtur in Veget. de Re Veter. 1, 57 *In aulices offendere.*

AVLERCI, orum, m. pl. populi Galliæ, quorum alii *Brannovii*, alii *Cenomani*, alii *Ebarones*, Cæs. B. G. 7, 75 &c.

AVLETES, æ, m. αὐλητὴς, idem est ac tibicen, ein pfeiffer, schalmeyer, hautboist; ab ἀυλος, *tibia*. ¶ 2. *Auletes* est & proprium cognomen regis Ægyptii, patris Cleopatræ, apud Strabonem lib. ult. De alio v. Virg. Æn. 10, 207.

¶ Auletris, idis, f. eine pfeifferin, Gr. αὐλητρὶς.

¶ Aulētĭcus, a, um, αὐλητικὸς; ut, *Auleticus calamus*, Plin. 16, 36. Quam vocem non peccabit fortasse, si quis Martiano etiam Capellæ reddat lib. 9 p. 314 *Ichiadas quis nesciat expelli auletica suavitate.* Vbi edit. Basil. a. 1577 f. 209 habet *aulica*. Sed tamen hoc ipsum, *aulica*, in sua quoque retinet Hugo Grotius p. 314 possisque defendere ex usu Græcorum, qui ut ab αὐλητὴς dicunt αὐλητικὸς, ita ab ἀυλὸς, tibia, ἀυλικὸς. ¶ 2. Mendose etiam scribitur *Aulticus*: unde

¶ Aulitica, æ, f. herba, quæ *Chamæmelum* dicitur, die camillen-blumen. Apul. de Herb. c. 23.

¶ Aulocrēne, es, f. αὐλοκρήνη, regio minoris Asiæ, ubi plaranus ostenditur, qua pependit Marsyas tibiarum cantu victus ab Apolline Plin. 5, 29 & 16, 44.

¶ Aulœdus, i, ἀυλῳδὸς, qui tibias inflanti alteri accinit. Cic. pro Mure. c. 23 *Ajunt in Græcis artificibus eos aulœdos esse* (ita legendum, non *auletas*) *qui citharœdi fieri non potuerint. Sic nonnullos videmus, qui oratores evadere non potuerunt, eos ad juris studium devenire. Aulœdos* legendum non *auletas*. Qui simul canere & citharam tractare, quod citharœdorum est, non possunt, accinunt alii ribicini vel auletæ. Auleras ab aulœdis ita differre, discere licet ex Pausa. Phoc. p. 322.

¶ Choraules, vide in *Chorus*; *Monaules* in *M.*

Aulicoquus, aulicus, vide *Aula.*

AVLIS, idis, f. Αὐλὶς, portus ingens navium quinquaginta capax in fulæ Eubœæ, Agamemnoniæ Grajorumque classis in Trojam conjurantium statio, quemadmodum Pomponius inquit. Virg. Æn. 4, 426

Non ego cum Danais, Trojanam exscindere gentem
Aulide juravi, &c.

Difficilem navibus inde egressum fuisse, note flante cumprimis, Strabo lib. 9 Geographiæ annotat. Hinc *iniquam classibus* Lucanus dixit 5, 236. conf. Propert. 4, 1, 109.

Aulix, Aulocrene, aulœdus, vide *Aulax, Auletes.*

AVLON, ōnis, m. urbs & portus Græciæ ad Adriaticum mare, e regione Safonis insulæ. Ptolem. hodie *Valona* appellatur. Vide Iac. Palmerii Græc. Antiq. 1, 32. ¶ 2. *Aulon* alia urbs Laconica est Strephano. ¶ 3. *Aulon*, qui & Caulon, oppidum vel mons est Calabriæ, *Nobilis & lanis & felix vitibus Aulon*, ut Martialis describit 13 epigr. 125. ¶ 4. *Aulon* Cilicius, maris pars, Plin. 5, 31.

AVLVS, i, m. pronomen erat Romanis familiare, quod prima tantum scribebatur litera, ut *A. Gellius*, &c. vide supra A. *Auli* dicti, *qui Diis alentibus nascuntur*, ait Probus & Sigon. de Nom. Rom. ¶ 2. *Aulos* piscis genus Plin. 32, 9 & 11.

AVMĀRIVM, i, n. occurrit in Petronii Fragm. Burm. p. 673 *In aumarium memet conjeci.* De lectione certant critici. Fulgentio est *locus secretus publicus, sicut in theatris aut circo.* Hinc prorsus Laurenbergio in Antiqu. est *latrina publica*, ein gemeiner abtritt. Quid si dictantis balbi vitio ita scriptum est pro *armarium*? Legunt etiam *aumatium.*

Avocatio, avoco, &c. Avolo, vide *Vox, Volo.*

AVRA, æ, f. ἄυρα, flatus levis vel spiratio, ventulus matutinus, gelinde und liebliche lufft. Quam alii παρὰ τὸ ἄω ὑγὶ ξέω, dictam volunt, quod sit spiritus fluens, alii a Dorico, Ἀὼς, i. e. *Aurora*. Nam ab aurora maxime furgit: ut paullo post in *Aurora* dicemus. Suet. Aug. c. 97 *De nocte ad occasionem aurœ evellus*; id est, furgentis aurœ occasione usus. Virg. Æn. 4, 176, &c. *Attollere se in auras*, sich in die höhe schwingen. Horat. Sat. 2, 2, 79 *Divinæ particulam aurœ* vocat

animum. Provento tamen magno etiam ponitur. v. Sil. 9, 501 & 522. Curt. 9, 4 *Perflare ad ipsos auram maris.* ¶ 2. *Aura secunda*, pro successu, a navigatione petita metaphora, das glück. Ovid. 2 de Ponto 3, 25

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura secunda meis &c.

Cicero paullo dixit diversius in Verrem 1, 13 *Sperat sibi auram aliquam posse affluri in hoc crimine*, id est, ostendi ipsem aliquam, er könne noch etwa gnade erlangen. Cujusmodi & illud est pro Sextio c. 47 *Quem neque periculi tempestas, nec honoris aura potuit unquam de suo cursu dimovere.* Apud Livium 42, 39 pr. est *spei aura*, id est spes instar venti adspirans: *Perseus*, inquit, *in interiora regni recepit se, levi aura spei objecta.* Idem 3, 37 pr. *Libertatis captare auram*, i. e. ipsem affulgentem. ¶ 3. Format hæc vox nonnullas phrases poëticas: ut, *Carpere vitales auras, Vesci aura ætherea*, pro esse superstitem, leben. Virg. Æn. 1, 392 & 550; & 3, 335. Sic & *Auram communem haurire*, Quintil. Procem. lib. 6. ¶ 4. *Aura popularis*, significat applausum vel favorem vulgi, die gunst bey dem pöbel; ut, *Homo popularis auræ*, pro eo, qui populo placere studet, der dem gemeinen volcke schmeichelt. Liv. 42, 30. Id. 3, 33 *Adeo novum sibi ingenium induerat, ut plebicola repente omnisque auræ popularis captator evadaret, pro truce sævoque insectatore plebis.* Id. 6, 11 *Iam aura non consilio ferri.* Id. 22, 26 *Auram favoris popularis ex invidia petiit.* Conf. Drakenb. ad Sil. v. 618, & Liv. 6, 11. Virg. Æn. 6, 815

Sequitur jactantior Ancus,
Nunc quoque jam nimium gaudens popularibus auris:

Vbi Servius; *AVRIS*, i. e. *favoribus. Vnde & AVRARII dicuntur Favitores.* Tacitus *Rumorem plebis* vocat Hist. 2, 91, 2. ¶ 5. Idem Virgilius Æn. 6 de ramo aureo agens v. 204

Discolor unde auri per ramos aura refulsit:

Vbi Servius: *AVRA AVRI splendor auri.* vide *Aurum.* Horat. 2 od. 8, 23 *Tua ne retardet Aura maritos*, i. e. tua venustas. Sed possumus hic etiam *auram* pro rumore & celebratione accipere, qua Barine per urbem ferebatur. Ita enim & Virgilius *auram famæ* dixit Æn. 7, 646

Ad nos vix tenuis famæ perlabitur aura.

¶ 6. *Aura* & *umbra* a librariis permutantur. v. R. Bentl. ad Hor. L. 1 od. 22.

¶ Aurula, æ, f. dimin. Hieronym. epist. 141 ad Marcellam: *Græcarum literarum quamdam aurulam ceperat*, er war im Griechischen nicht weit gekommen. Et Tertull. de Anima c. 28 *Quid si superstites aliquas famæ aurulas hausit?*

¶ Aurarius, i, m. auræ captator, vide ex Servio in *Aura* n. 4.

¶ Aurivolus, a, um, per auras volitans, in der luft fliegend. Gu. Brito Phil. 10 v. 380 *Aurivolis replicantes æëra signis.*

Auramentum, aurarius, a, vide *Aurum.*

AVRATA, æ, f. Græce χρυσοφρυς, variolus piscis, die forelle, quem omnium piscium gustus suavissimi esse scripsit Athenæus. Appellatio Germanica, forellen, videtur esse facta ex Latina *variolus.* Sed *variolum* esse *auratam*, multis certe ex rationibus dubitari possit, cum piscis ille, quem *auratam* dicunt, in capite tantum & ore aurei quiddam coloris habeat; *Variolus* autem *tructa* sit vel *tructa.* Vide suo loco. *Aurata* igitur, ein güldenbrachsme oder seebrachsme; *Aurata fluviatilis*, ein monsisch, goldfore. Gesner. De hac Martialis 13 epigr. 90

Non omnis laudem pretiumque aurata meretur,
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Eleganter Hieronymus epist. 28 ad Lucinum: *Piscator hominum, misso rete apostolico, te quoque quasi pulcherrimam auratam inter innumera piscium genera traxit ad littus.* ¶ 2. Ab hoc pisce, quod ei carissimus fuisset, cognomen invenit Sergius quidam, ut *Aurata* vel *Orata* (solebant enim veteres passim *o* & *au* promiscue usurpare; quod mox & in *auricbalcum* apparebit,) diceretur, de quo Macrobius 3 Sat. 15 atque alii, quos in Onomastico citat Glandorpius f. 789.

Auratilis, aurator, auratura, auratus, Aurea, aureax, vide *Aurum, Auris.*

AVRELIA, æ, f. civitas Galliæ; & *Aurelianensis urbs*, Orleans, Sidon. ep. 8, 15.

AVRĒLIVS, a, familiæ nomen, e. gr. *M. Aurelius Cotta, Aurelia Orestilla*, Catilinæ uxor. ¶ 2. *Aurelia via*, maritima, Roma Pisas ferens. Cic. Catil. 2, 4 *Demonstrabo iter: Aurelia via profectus est.* Rutil. Itiner. 1, 39 *Postquam Tuscus ager, postquamque Aurelius agger &c.*

¶ *Aurelii gradus* Romæ, turba ludæorum aliusque colluviei locus refertus, quod apparet ex Cic. pro Flacco c. 28 pr.

¶ Aurelii plures fuerunt. *Sext. Aurelius Victor*, qui sub Constantio floruit, Afer vulgo, & auctor creditur libri de Viris illustribus urbis Romæ & de Cæsaribus, nec non libelli, de origine gentis Romanæ. Sed alius junior ejusdem nominis Epitomen vitæ Imperatorum scripsisse dicitur. v. Voss. de Hist. Lat. 2, 8 & 15, & Hankius de Rom. Rer. script. I. 1 p. 151. ¶ 2. Multorum etiam Imperatorum hoc nomen fuit, postquam ab Hadriano *T. Aurelius Antoninus*, cui *Pii* postea cognomen hæsit, adoptatus esset. Inde enim tum Divi fratres, quos ipse adoptavit, *Antoninus Philosophus* & *L. Verus*, tum *Commodus, Caracalla, Hagabalus*, multique alii, *Aurelii* sunt appellati. vid. qui de familiis Romanis scripsere: v. gr. Ant. Augustinus, &c.

¶ Aurelianus, i, Imperatoris Romani & aliorum etiam nomen.

Aureolus, aureleo, aureus, vide *Aurum.*

AVRICHALCVM, & Orichalcum, i, n. *æs cyprium* est, luteo infectum & mutatum colore, messing, ὀρείχαλκον: *æs coronarium* dicunt etiam. Horat. Arte v. 202 *Tibia non ut nunc orichalco vincta* &c. ubi Vet. Schol. ὄρος, inquit, *græce mons est latine*, χαλκὸς *es:* ὀρείχαλκον, *æs montanum, quod in montibus colligitur, vel Aurichalcum quasi æs auri.* conf. Servius in Virg. Æn. 12, 87. Factum itaque nomen creditur ex *auro*, & Græca voce χαλκός, quæ æs significat: quod vulgo opinio teneret, id genus metalli ex *auro* & *ære* conflari terra Cadmia addita: quemadmodum electrum ex auro atque argento componebatur. Sed *Aurichalcum* ejusmodi in rerum natura inveniri negat ad Festum Scaliger, auctoritate Aristotelis maxime fretus. Nec probabile, ex Græco & Latino verbum unum conflari, ut similius vero sit, ex ὄρος *mons*, esse priores syllabas, unde eriam correpta prima Horatio. Interim tamen fictitium istud *aurichalcum*, quamvis nusquam esset, quasi esset tamen, pluris, quam aurum ipsum, veteres æstimarunt. Plaut. Curc. 1, 3, 45. PH. *Auro contra cedo modestum amatorem: a me aurum accipe.* P. *Cedo mihi contra aurichalco, cui ego sane serviam.* Add. Mil. gl. 3, 1, 64. Et Pseud. 2, 3, 22 tamquam de re tunmi pretii, *aurichalco*, inquit, *contra carum non fuit.* Ipsum vero aurichalcum vel orichalcum, quod initio descripsimus, satis vili erat pretio. Cic. Off. 3, 23 *Si quis aurum vendens orichalcum se putet vendere.* conf. Lactant. Epit. c. 1. Et Suet. Vit. c. 5 *Pro auro & argento stannum & orichalcum supposuisse.* Sed potest *aurichalcum* non ab auro quidem, sed ideo dici, quod apud Veteres o & AV mutuas operas præstarent, & alterum pro altero poneretur. Ita enim *plostrum* & *plaustrum*, *olla* & *aula*, *orea* & *aurea* dicebant. Vnde & *Orichalcum.* Nec tamen damnanda est scriptura *aurichalcum*, si eruditis *orichalcum* magis forte placuerit. Nam & istam reperire licet in Pandectis Florentinis Lege 45 de contrah. emt. & alibi. v. Torrent. ad c. 1. Suetonii.

Auricilla, Auricoctor, auricolor, auricomus, Auricula, &c. Aurifer, aurifex, aurifluus, auritodina, vide *Auris, Aurum, Auris, Aurum.*

AVRĪGA, æ, m. ἡνίοχος, gubernator currus, ein fuhrmann, kutscher, quasi *Aureiga*, qui aurea, i. e. freno, (de quo mox in *Auris*) equos regit vel agit. Vel ab *ἀείρω*, quod est pensile vectabulum: Latini extulerunt *aura*, indeque qui curriculum hoc ageret, *aurigam* dixisse videntur. Ovid. de Phaethonte Met. 2, 327 *Currus auriga paterni.* Claudian. de Mall. Theod. conf. v. 187

Defidis aurigæ non audit verbera currus, &c.

¶ 2. Strictius sumitur pro iis, qui in Circensibus ludis trigis, quadrigisve decertabant, unde *bigarii, trigarii, quadrigarii* dicti: qui alias *agitatores* appellabantur reuner. Suet. Cal. c. 54 *Sed aliorum generum artes studiosissime & diversissimas exercuit, Thrax & Auriga, idem cantor & saltator.* Propertius 4, 2, 35

Est etiam auriga, species Vertumnus, & ejus
Trajicit alterno qui leve pondus equo:

In quo significat, agitatorum genus quoddam *Vertumnos* appellari: de quo alibi neque Scaligero neque Passeratio quicquam est lectum. Vet. Gloss. *Auriga, Agitor* (Lege *Agitator*) ἡνίοχος, ἐλάτης. Aliæ Glossæ Græco-Latinæ, ἐλάτης ἵππων *Agitator.* Erant autem Aurigæ isti in quatuor factiones, diverforum colorum pannis, viridis puta, russi, veneti seu cineririi, & albi pro quatuor anni temporibus, distincti. Singulis autem factionibus sui *præfecti* seu *præsides* erant: quos *Dominos* appellatos, ex Suetonii Nerone c. 5 & veteri inscriptione, quam ad eum locum Torrentius produxit, abunde potest constare. ¶ 3. Pro gubernatore navis, exstat ap. Ovid. Trist. 1, 3, 118 *Aurigam video vela dedisse rati.* ¶ 4. *Auriga*, signum cœleste, Cic. Nat. D. 2, 43; & Vitruv. 9, 6; alias *Erichthonius.* ¶ 5. Adjective *aurigis coloribus*, Tertull. de Spectacul. c. 9; *aurigamque sororem*, Virg. Æn. 12, 918, ad quem locum vide, quæ de la Cerda notavit.

¶ Aurīgo, *are*, ἡνιοχᾶν, kutschen, mit dem wagen oder karren fahren. Suet. Cal. c. 54 *Aurigabat exstructo pluriformi circo.* Loquitur de aurigatione Circensi. Habes idem verbum & in Nerone c. 22 & 24.

¶ Aurīgor, *ari*, deponentis forma, idem. Varro apud Nonium 2, 14 *Asse vinum, asse pulmentarium: sed eo, quo natura æurigatur non necessitudo.* Vbi Nonius *aurigari*, pro *moderari, regere*, honeste positum interpretatur.

¶ Aurigans, *tis.* Suet. Cal. c. 18 *Nec ullis, nisi ex senatorio ordine aurigantibus.* Gell. 14, 1 *Ducentibus & aurigantibus stellis.*

¶ Aurigātio, *onis*, f. ἡνιοχία, das fahren, fuhrwerck. Gell. 7, 8 *Delphini conjuctudines, lusus, gestationes, aurigationes refert.* Suet. Ner. c. 35 *Ex aurigatione sero reversus.*

¶ Aurigātor, *oris*, m. auriga, der fuhrmann. Gloss. lat. gr. *Aurigator*, ἱπποκόμος. Avienus Phænomen. v. 405 de signo cœlesti:

Aurigatorem par sit quoque cura videre.

Reinef. Infer. 10, 12 *Collog. Aurigatorum.*

¶ Aurigarius, *i*, m. qui aurigatur in Circo; item, qui aurigas seu agitatores instruit: ut Torrentius interpretatur ad Suet. Ner. c. 5 ein fuhrmann, wagenmeister, geschirmeister.

Aurigena, auriger, aurigineus, vide *Aurum.*

AVRINIA, æ, f. veterum Germanorum fatidica olim ac sacerdos fœmina, eoque summa ipsis in veneratione habita. Consule Tacitum Germ. 8, 5. Vbi Lipsius *Aluriniam* substituit, Iornandemque citat, qui commune omnium sagarum nomen fuisse *Aliorunas*, auctor est; Quod quidem nomen, Alraun, & superstitio nec hodie plane exolevit. Sed contradicit Lipsio Cluverius Germ. antiq. 1, 24 f. 202, atque ex hoc ipso, quia commune id olim fuerit omnium sagarum nomen, cum *Aurinia* permutandum negat, quod videlicet non minus proprium sit quam alterum *Velleda*, de qua præcesserat apud Tacitum.

Auripigmentum, vide *Aurum.*

AVRIS, *is*, f. æ, ein ohr. Latinum ab aura est, per quam sonos recipimus. Sed e Lactantii sententia de Opificio Dei c. 8 auribus *est inditum nomen a vocibus hauriendis, unde Virgilius: vocemque his auribus hausi, aut quia vocem ipsam Græci* αὐδὴν *vocant, ab auditu per immutationem literæ aures velut audes sint nominatæ.* Scaliger ex Græco derivat in conjectaneis ad Varronem. Nimirum Gretice & Tarentine est ἄους: hinc primum *ausis*, (cujus vestigium in *ausculto*,) deinde *auris.* vid. quæ de permutatione literarum r & s dicemus ad R. n. 4. Ter. Andr. 5, 4, 31 *Arrige aures Pamphile*, spitze die ohren. Plaut. Bacch. 4, 9, 72 *Aurium operam dicare*, einen zuhörer abgeben. Seneca Hippol. v. 413 *Dare aures faciles.* Quintilian. 6, 6 *habere.* Sic, *Hebere aures teretes*, Cic. de opt. gen. or. c. 4; *hebetes*, Id. pro Planc. c. 27; *surdas*, Gell. 1, 7. Auct. ad Herenn. 4, 23 *Aurium sensus fastidiosissimus.* Cic. in Orat. c. 44 *Aurium judicium superbissimum.* Id. de Orat. 1, 50 *Esi boni oratoris, multa auribus accepisse*, h. e. audisse. Et ad Q. Frat. 1, 1 *Regum aures patere debent querelis omnium.* Plutarchus lib. de audiendo, τὴν φυσιν ἡμῶν ἑκάτερα λεγῆσαι, δύο μὲν ὦτα ὄντων, μίαν δὲ γλῶτταν, ὡς ἐλαττονα λεγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλοντα, id est, *Naturam tradunt cuilibet geminas præbuisse aures,*

aures, & linguam unam, quod plura expediat hominem audire, quam loqui. Nazar. in Constant. c. 32 *Ad animum languidius accedunt, quæ aurium via manant, quam quæ oculis hauriuntur.* Quod est ipsum illud Horat. Art. P. 180 *Segnius irritant animos demissa per aurem, Quam quæ sunt oculis commissa* &c. Herod. *τὰ μὲν ὦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα ἐόντα ἐτύγχανε.* Adde locum Plauti mox in *Auritus.* Ter. Heaut. 2, 3, 101 *Dormire otiose in utramvis aurem,* ohne alle sorge schlafen. Cic. pro Cluent. c. 24 *Dicere aliquid auribus dignum;* Et, *Efficere dignum aliquid auribus hominum,* de orat. 1, 26, *aures capere,* delectare, auribus jucunda perferre. Ovid. Metam. 4, 271. Phædr. l. 2 prol. 5, 6. Cic. Orat. c. 51. Ibid. 2, 84 *Ferire aures,* den ohren weh thun. Nepos 1, 3, 6 *Ad aures regis perventura consilia.* Cic. fam. 12, 16 *Dare auribus,* nach dem maul, oder zu gefallen reden. Pro quo Cæsar Bell. C. 2, 28 *Servire auribus,* dixit, i. e. adulari. *Aures obstruere,* Virg. Æn. 4, 440 nicht hören wollen, Prov. *Aures scalpere,* de maxime occupatis. Catull. 63, 14 *Alio mentes, alio dividere aures,* die gedancken nicht beysammen haben. Cels. 6, 7, 8 *Cum aures intra se ipsæ sonant,* das ohren-brausen. Apulejo apol. p. 294 sunt *Aures sonoræ.* ¶ 2. *Aurem vellere,* erinnern, vermahnen, warnen. Virg. ecl. 6, 3 *Cynthius aurem Vellit & admonuit* &c. Sen. 4 de Benef. 36 *Aurem mihi pervellam,* ich will mirs hinter ein ohr schreiben. Tractum ab antestantibus, qui antestanti imam auriculam tangebant, cum hoc verbo, *Memento.* Proptereа, quod auris memoriæ sacra sit, ut ad Virg. l. c. Servius annotat. Plin. 11, 45 *Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes attestamur.* Ac vidisse se Muretus 1 Var. Lect. 12, 5 testatur veteres nummos æreos, in quibus viri duo insculpti erant, quorum unus alteri aurem vellebat; in orbem autem scriptum erat: MNHMONEYE. ¶ 3. *Aures* quoque notant judicium, ab recitatione consueta. Tot enim judices ibi, quot auditores. Horat. Arte Poët. v. 386

Si quid tamen olim Scripseris, in Metii descendat judicis aures:

hoc est, ab eo probabitur. Martiali 6 epigr. 1 *Libellum aure diligenti tergere,* est penicilate examinare. *Ductæ aures,* subactum judicium, Sulp. Severo, Dial. 3. Plura vide apud Barth. in Claud. cujus hæc est observatio p. 63. ¶ 4. Egregios ministros, significantes Imperatoribus, quod sciru erat opus, *Aures ac Oculos* vocitatos fuisse, ex eleganti loco Apuleji de Mund. aperit Corn. Tollius not. ad Palæph. p. 232. ¶ 5. *Aures* inter Deas antiquis habitas fuisse, vult Boxhornius Embl. 9. Sed deceptum inscriptione Patavina, quam apud Gruterum p. 89 legisset, indicat Reinesius Epistola quadam ad Gronovium Anno 1648 scripta, hactenus, quod sciam, nondum edita. Pro AVRIBVS enim legendum MATRIBVS. ¶ 6. *Lupum auribus tenere.* v. *Lupus* n. 8.

¶ Auricula, æ, f. diminut. Horat. 1 Sat. 9, 20 *Demittere auriculas.* Et sic sæpe alibi. *Auriculas asini quis non habet?* Pers. 1, 121. De *cæli* vel *cilli summis auriculis,* quas adorari a Iudæis dicit epigramma Petronianum, vid. præter cæteros interpretes Th. Wybinga p. 683 ed. Burm. & Hasæus de Ὀνολατρείᾳ Iudæor. *Auricula infima mollior,* de homine lenissimo ingenio prædito. Cic. ad Qu. frat. 2, 14. 3, 4. Vsurpavit & Ammianus, ut Eraſmus eo in proverbio, quod est Cent. 7, 36 observat. Quin & Catullus, sed jubente versu, pro *ima auricula,* dixit, *imulam oricillam.* Nam *Oricilla,* sive

¶ Auricilla, æ, f. est alterum ὑποκορισμὸν, seu diminutivi diminutivum. Sic autem emendavit Scaliger ad Catull. p. 25. Nam, vulgo legitur, *hinnula tencella.* locus est epigr. 25, 1

Cinæde Thalle, mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla.

Oricilla pro *auricilla* dictum, ut Celso 6, 7, 3 *oricularius clyster,* h. e. ὠτεγχύτης, ut ibidem Scaligero adnotatum.

¶ Auricŭlāris, e, zum ohr gehörig; ut, *Digitus auricularis,* der ohrfinger, oder der kleine finger.

¶ Auricularius, a, um, idem; pro quo Celsus 6, 7, 3 etiam *Oricularius* scribit, ut jam dictum fuit. Sic *Auricularius medicus,* l. 1 § 3 ff. de extraord. cogn. *Auricularii* vel *oricularii servi,* qui domino semper in aurem garriunt, Petron. c. 43. vide infra *Os, oris.* ¶ 2. Substantive Gloss. gr. lat. ὠτακουστὴς, *auricularius,* ein laurer, horcher. Item, secretus consiliator, ein geheimder Rath. Vulg. Int. 2 Sam. 23 v. 23 *Fecitque eum David sibi auricularium.*

¶ Auriculosus, a, um, das ohren hat. Gloss. gr. lat. ὠταρὸς, *auriculosus.*

¶ Aurītus, a, um, aures habens magnas & arrigens, langöhricht. Virg. Georg. 1, 308 *Auriti lepores.* Nam & Afranius ex persona Priapi ap. Macrob. Sat. 6, 5 *Prædicant aurito me parente natum,* i. e. lepore. ¶ 2. Auribus utens, zuhörend, Plaut. Ann. prol. 4 *Facere auritum populum,* i. e. auribus attentum. Id. True. 2, 6, 8 *Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem; Qui audiunt, audita dicunt, qui vident, plane sciunt.*

¶ Aurītus, i, m. substantive pro lepore. Avienus dixit Arateorum v. 788 *Auritum primis emittit gurges ab undis.*

¶ Auritulum pro *Asino* Phædrum Fab. 11 dixisse Rigaltius existimabat; cum quo Pet. Burmannus comment. ad h. l. & Allio in Lexico Crit. consentiunt. Sed nihil mutandum, & illud vulgatum, *Nec auriculas,* retinendum, Gebhardus statuit Crepund. Crit. 3, 10.

¶ Aurea, æ, f. ein ohrenband. Festus: AVREA *dicebatur frenum, quod ad aures equorum religabatur: Orea, quo ora coërcebantur.* Sed ineptit Grammaticus: neque enim aliud frenum ad aures equi religatur, aliud ad coërcendum imponitur ori. Sicut igitur σαμὶς, quod frenum Græcis est, ἀπὸ τῶ σάματος, ab ore dicitur; Ita Latinis ab ore, *Orea.* Et quia iisdem o sæpe in AV commutatur, ut paullo ante monebamus, ideo *orea* & *aurea* dici cœptum est, ut ad Vopiscum in Carino c. 19 recte observavit Salmasius. Hinc

¶ Aureax, *auriga* apud eundem Festum; & in Gloss. Isid. *equus solitarius.*

¶ Auremtēnus, id est, usque ad aurem, zu ohren. Claud. Mamert. 1, 26 *Dum loqueris, obsequium vocis auremtenus meat.* Sed scribendum erat divisim.

¶ Auriscalpium, i, n. ein ohrlöffel. Martial. 14 epigr. 23 in tit. Et Scrib. Largus Compos. 41 *Medicamentum ad ulcus per lunam & auriscalpium injicitur.* Id. Compos. 56 *Auriscalpium lana molli involvitur* &c.

¶ Inauris, is, f. ornamentum quod ab aure dependet, ein ohrring, ohren-gehäng. Plaut. Men. 3, 3, 17. Et Paulus Dig. l. 32 § 8 de Auro, argento, mundo &c. *Quum in aures, in quibus duæ margaritæ, elenchi, & smaragdi duo, legasset: & postea elenchos eisdem detraxisset: & quæreretur, an nihilominus, detractis elenchis, inaures deberentur* &c. Margaritis usas esse mulieres ad inaures docet Drakenb. ad Sil. 12, 231; & interpres ad Petron. c. 55 p. 271.

¶ Inauritus, a, um, ἄωτος, taub, ohne ohren. Gell. 7, 6 *Quædam animalia cæca natura gignuntur, aut inodora, inaurituve.* conf. Non. 2, 463.

AVRO, ōnis, m. abrotonum, stabwurtz. Plin. 17, 24 *Nec auro prodest, quod alimon vocant Græci.* ¶ 2. *Auro, are,* vid. *Aurum.*

AVRŌRA, æ, f. ἠώς: diluculum, die morgenröthe. Iul. Cæs. Scaliger Exercit. 78 AVRORA, inquit, *est tota Græca vox. Cujus postrema pars adhuc in usu est Græcis ipsis ὦρα. Prior autem nobis tantum,* AVRVM. Idem de Lingua Lat. c. 91 *Metallo,* inquit, (*auro*, puta) *& præviæ diei parti fulgoris nomen inditum est, Græca voce, ἀυρὸν* &c. Nec aliter Veteres: ut Varro de L. L. 6, 5. Sed poterit aurora non magis ab aureo illo fulgore, quo tum *aurescit æer,* ut Varro loquitur; quam ab auris illis, quæ sub autora maxime furgunt, appellata videri. Quo Prudentius respicere potuit, cum Hymno 1, 21 scriberet: *Ut cum coruscis flatibus Aurora cælum sparserit,* &c. Ut intelligat Auroram simul & cœlum spargere lumine, & flatus istos aperire, quos *Antelucanos* Seneca vocat Qu. Nat. 5, 7. Idem paullo ante c. 3 *Nullum tempus magis, quam nebulosum, vento caret. Adjice nunc, quod e contrario venit, ut sol matutinum æra spissum & humidum ortu suo tenuet. Tunc surgit aura, cum datum est laxamentum corporibus, & stipatio illorum ac turba resoluta est.* Hæc Seneca. In quibus caussa ipsa auramm hujusmodi redditur. *Aurora lutea, purpurea, roscida,* poëtis appellata. Virg. Æn. 3, 521

Iamque rubescebat stellis aurora fugatis. conf. 5, 584 sq.

Plaut. Pœn. 1, 2, 8 *Nos usque ab aurora ad hoc, quod diei est, ex industria ambæ nunquam concessavimus.* ¶ 2. *Aurora* poëtis Dea, Tithoni conjux, amica Cephali.

¶ Aurōrans, *tis,* in Gloss. Isid. idem ac *illuminans,* erleuchtend.

¶ Aurōresco, *ere,* recentior vox, anbrechen wie der morgen. Adelhelm. de Virg. c. 30 *Cum Evangelii splendor aurorescere.*

AVRVM, i, n. gold, quod χρυσὸς Græce dicitur, a splendore nomen habet, a quo poëtis etiam, *fulvum, nitidum, rutilum* appellatur: ἀυρὸς enim fulgor est; ex quo & *Aura* appellata. Qua voce doctissimus Poëta in Æn. 6, 204 de auro usus est, cum ait:

Discolor unde auri per ramos aura refulsit.

Vbi Servius: AVRI AVRA, *splendor auri. Hinc & aurum dicitur a splendore, qui est in eo metallo:* Et vere ἀυρὸς ex Chaldaico OR *Lux, Lumen, Sol,* Vossius deducit de Idololatria 2, 27 & 64. Vide & Reinesi. 3 Var. 13 p. 557. *Aurum coronarium* sunt coronæ aureæ, *quæ imperatoribus ob honorem triumphi mittuntur,* ut Gellius describit 5, 6. Meminit jam Cicero in Pisonem c. 37. Sed mutata republica ad alia munera diversis temporibus offerenda, hæc appellatio traducta est. Est in Codicis tum Theod. 12, 13, tum Justin. 10, 75, *de auro coronario* titulus, ubi vide quæ uterque Gothofredus, Iacobus inprimis ad Theodosianum notavere. Hic quicquid dici potest, ad l. 1 rituli laudati congessit. Sic, *Aurum coronatum,* Stat. Sylv. 3, 4, 23 *gemmatum,* Ibid. v. 94; *textile,* gold-drat, Plin. 8, 33; *obryzum,* ibid. ubi Harduinum consule, qui quidem *obryssum* legit, alterum tamen ex Thucydidis Scholiaste simul probat, fein, rein gold. *Auri scnies,* hoc est, *Chrysocolla,* apud Plin. procem. lib. 33. Sed Virg. Æn. 3, 57

Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?

Propert. 3, 12, 48 *Aurum omnes victa jam pietate colunt; &c.*

Auro pulsa fides, auro venalia jura, Aurum lex sequitur, &c. *Aurum rude,* in massas conflatum, *Aurum factum,* in opera fusum dicitur, verarbeitet gold. *Aurum signatum,* in nummorum formas conflatum, vermünzten oder geprägtes gold. Hujus primis reip. Rom. temporibus tenuem fuisse copiam, constat v. g. ex Liv. 5, 25, *ubi pecunia aurea coëmitur, & cum ejus copia haberi non posset, matronæ ornatum suum conferunt.* Id. Liv. 34, 6 *Cautum erat, quo ne plus auri & argenti facti, quo ne plus signati argenti, & æris domi haberemus.* Idem 34, 52 *Aurum infectum.* Vide & Virg Æn. 10, 527 sq. & supra in *Argentum.* Aurum passim detestantur scriptores, cum levere philosophari volunt videri. v. g. Plin. 33, 1; Tibull. 1, 11, 7 seqq. & quos magno numero laudat Cerda ad Virg. Æn. 3, 56.

¶ Aurārius, a, um, aus gold bestehend; ut *Metallum aurarium,* gold-ertzt; Plin. 34, 18 & 37, 12. *Negotium aurarium,* ein goldhandel, Plaut. Bacch. 2, 2, 51. *Statera auraria pondere,* Varr. ap. Nonium 6, 41. *Aurarius canon, auraria pensitatio* &c. in Legibus occurrunt. Vide Brisson. de V. S. ¶ 2. Alia *Aurarii* significatio supra in *Aura* n. 3.

¶ Auraria, æ, f. subst. die goldgrube, v. Isidor. 16, 17. Quas Tacitus Ann. 6, 19, 1 *Aurarias* vocat, intellige fodinas. Sed quæ Justinus 8, 3, 12 *Auraria* dicit, intellige metalla.

¶ Aureus, a, um, χρυσοῦς χρυσέος, non tantum quod ex auro est, güldin, verum etiam auratum notat, vergüldet; ut, *aurea sella,* Cic. Phil. 2, 34 i. e. multo auro obducta. Sed *Aureus nummus,* Id. Phil. 12, 8. ¶ 2. Per translationem omnia eximie pulchra ac splendida *aurea* vocantur. Nam & *aurea forma* apud poëtas invenitur, schöne gestalt, & *Venerem auream* Virgilius dixit Æn. 1, 16. Sed Manilius 5, 379 de Isidere, *olore aureo,* loquens non tam ad mignem & exspiendescentem candorem, quam ad niderum colorem respexit. *Aurea* autem sidera perpetuo vocant poëtæ, v. g. Virg. Æn. 2, 488. Cæterum in laude pulchritudinis olim erat *aurea cæsaries,* ut apud nostros majores, goldgelb haar, Id. Æn. 8, 659. ¶ 3. *Aurea* etiam dicuntur, quibus nihil melius, præstantius potiusque est, herrlich, fürtrefflich. Quemadmodum Horatius od. 2, 10, 5 *Auream mediocritatem:* & 4, 2, 22 *aureos mores:* Lucretius 3, 12 *Aurea dicta;* Catullus 64, 39 *Aureas horas* appellare dicitur. Sed meliores libri (vid. Græv. & Is. Voss.) habent *oris aurei sol* pro *horis aureis sol* &c. quod in vulgaribus est. Sic etiam *libertas aurea, pax aurea,* sæpe legitur. Etiam

Virgilius Æn. 6, 792 *Secula aurea* de optimis & felicissimis dixit. Nec alio nomine Pythagoræ *carmina aurea* appellantur: de quo & Hieroclis monuit. Sic *ætas aurea*, Ovid. Met. 1, 89, ubi omnia fuere communia; cujus descriptores enumerat Winsemius in Sirio not. p. 3; Barth. ad Stat. Silv. p. 151; Salmas. de Vsuris p. 658; Brouckh. ad Tibull. 1, 3, 35. Hæc ætas carne abstinuisse dicitur Ovid. Met. 15, 96 seqq. Lepide Idem Art. am. 2, 277 *Aurea nunc vere sunt secula, plurimus auro Venit honos* &c. ¶ 4. *Aurea bulla*, singulare ornamentum, Plaut. Rud. 4, 4, 127. v. *Bulla* n. 3. Sic *aurea bulla*, solennis & firma lex, a Carolo IV Imper. lata, cujus celebris apud Germanos memoria, qua Electorum potissimum dignitas, falsusque in solido locata est. v. Jac. Gothofr. diss. histor. ad L. Quisquis C. ad L. Majest. c. 2 p. 6. ¶ 5. *Aureum vellus*, das güldene vließ, nobilitatum poëtarum fabulis, per quod magnam auri vim apud Colchos a Iasone repetitam intelligunt. Nam regio Colchorum propter vicinitatem Caucasi montis abundat auro, teste Strabone l. 10, qui scribit, multos fontes ex Caucaso manare scaturientes aurea arena, eamque ab accolis colligi lanosis pellibus in aquam positis; quæ pelles subsidente in iis arena, præse ferunt speciem aurei velleris. Atque ea est occasio fabulæ. v. Val. Flacc. in Argonaut. Suidæ in Hist. col. 218 *aureum vellus* est liber, scriptus in pelle ovina, & tradens artem Chymiæ, i. e. conficiendi auri, vel transelementationis, seu transmetallationis, quando unum metallum in aliud, v. g. cuprum in aurum, transmutatur. Vt simpliciilima est, ita maxime probabilis videtur Is. Vossii sententia, qui ad Catull. p. 190 inde fabulam derivat, *quod ut nunc, ita quoque olim & omnibus seculis, non præcipuæ tantum, sed & solæ Colchorum opes in pretiosarum pellium, & præcipue Zebellinarum, ut vulgo vocantur, sitæ fuerint commercio* &c. Longior est locus, sed cognitu dignissimus.

¶ Aureus, *i*, m. substantive nummum aureum significat, Plin. 35, 10 *Tabulæ pretium accepit aureos mensura, non numero*, h. e. tot aureos, quibus juxta se positis regi pictura posset. Ex rationibus Eisenschmidianis aureus consularis pondere valet Ducatos $2\frac{3}{8}$, imperatorius Ducatos $2\frac{1}{8}$.

¶ Aureŏlus, *a*, *um*, diminutivum, goldfarbicht, dem golde gleich. Varro R. rust. 3, 9 gallum gallinaceum describens, *rostro*, inquit, *brevi, acuto, oculis ravis aut nigris, palea rubra, subalbicanti, collo vario aut aureolo*, i. e. quod colorem auri refert. Sic Catull. 2, 12 *Aureolum malum*, eine pomeranße. ¶ 2. *Aureolum libellum*; *aureolam orationculam*, pro eximia & eleganti Cicero dixit, illud Acad. 4, 44, hoc de Nat. D. 3, 17. Sic & Hieronym. adv. Iovinian. 1, 28 *Fertur aureolus Theophrasti liber de nuptiis, in quo quærit, an vir sapiens ducat uxorem?* & post interposita quædam: *Pauperem alere difficile est, divitem ferre tormentum*. Atque sic plane legitur in edit. Erasmi Tom. 3 f. 23 Colon. p. 135. Nec aliter citant Vincent. Bellovac. lib. 5 Spec. Hist. c. 3 & Io. Saresb. 8 de nug. cur. 11 p. 501. Sed pro *Aureolus Theophrasti liber*, fuisse quondam qui legerent *Aurelii T. l.* argumento est, quod apud Petr. Blesensem invenio epist. 79 f. 36 ed Paris. a. 1519. *Teste Hieronymo Aureolus Theophrastus in libro de nuptiis quærit* &c. Atque hinc natus est nobis ¶ 3. *Aureolus philosophus*, qui Theophrastus vocari debebat potius; natum simul apophthegma, quod L. Domitius Brusonius lib. 7 Facet. (sane enim faceta est res) & exempl. rit. 22 p. 475, ex eoque Conr. Lycosth. apophth. tit. de uxore elig. p. 1070 ita referunt: *Aureolus philosophus rogatus: num pauper an dives esset uxor ducenda* &c. Vtque magis rideas, etiam repertus est, qui a Theophrasto, Aristotelis auditore, traheret hoc ad seculi superioris chymicum, qui pro Phil. Bombasto Hohenheimio *Aureolum* se *Theophrastum Paracelsum* nominavit. ¶ 4. Ac fuit quidem *Aureolus* proprium olim nomen, non tamen philosophi Theophrasti, sed ejus, quem inter triginta *Tyrannor* decimum numerat Trebellius Pollio. ¶ 5. *Petrus* quoque *Aureolus* unus ex antiquioribus scholasticis fuit. ¶ 6. In illo Martialis 5 epigr. 19 (al. 20) *Qui crepat aureolos, foristan unus erit*; *Aureoli* nummi sunt, aut substantive verbo accepto, aut quod verius, subintellecto *nummi* vocabulo, sicut in *Aureus* etiam fieri solet. ¶ 7. *Aureola* (subaudi corona,) Pontificiorum theologis accidentale præmium est, essentiale hominum certorum aliquando in æterna vita constitutorum beatitudini, (quam *Aureum* vocant,) superaddendum.

¶ Aureſco, *ŭre*, goldfarbig werden. Vatro L. L. 6, 5 *Aurora dicitur ante solis ortum ab eo, quod ab igne solis tum aureo aër aureſcit*.

¶ Auro, *are*, idem quod *deaurare*, *inaurare*, vergülden. Ver. Gloss. *Auro, as*, χρυσόω. Tertull. de Corona mil. c. 12 *Hinc auratur lamnulis*; uti pro *inauratur* ex MSS. legit Fr. Iunius in not. p. 132.

¶ Aurantia mala, vulgo pomeranßen, quæ sunt *mala aurea* Virg. ecl. 3, 71. vid. Tabernæm. p. 1366.

¶ Aurātus, *a*, *um*, auro tectus aut ornatus, vergüldet. Cic. Parad. 6, 3 *Aurata tecta in villis*. Id. post red. in Sen. c. 11 *Equis insignibus & curru aurato reportati*, Liv. 9, 40 *Tunicæ auratis militibus* (i. e. scuta aurata vel auro cælata gerentibus) *versicolores*. Catull. 65, 5 *Auratam pellem* vocat aureum vellus. Sic *aurate trabes* veterum non tenuibus bracteis illitæ, sed solido auro convestitæ intelligendæ sunt. vid. Brouckh. ad Tib. 3, 3, 16. Compar. Tertull. de Idolol. c. 6 *Sagittatorem & auratorem & majorem bestiam cædere*.

¶ Aureus, *a*, *um*, idem. Sidon. Carm. 9, 296

In castris hedera ter aurea tus.

¶ Aurātilis, *e*, adject. goldfarbigt; ut, *Auratilis pulvisculus*, Sokn. c. 25 (Salm. 15) de Borysthene & Scythicis gemmis.

¶ Auratūra, *æ*, f. die übergüldung, das vergülden. Quintil. 8, 6 de tectis auratis, quorum modo ex Cicerone mentionem fecimus, *pusillum*, ait, *a vero discedo, quia non est nisi pars auraturæ*. Sed recentius ediri libri exhibent *pars aurata*. vid. Burman. p. 738.

¶ Aurātor, *ōris*, m. qui inaurat, χρυσωτής, in Gloss. vet. reperitur, ein goldmahler.

¶ Auramentum, *i*, n. χρύσωμα in Gloss. Hoc autem interpretantur vas aureum.

¶ Aurosus, *a*, *um*, ut, *Auroso pulveris lapidosa species*, adfertur ex Pallad. 1, 5. Lamprid. Heliogab. c. 31 extr. nihil huc facit, ubi *scobis auri* mentio fit. Et apud ipsum Palladium præstat ex Crescentio legere *arenosi*. Relinquuntur ergo Gloss. vet. *Aurosus*, πολύχρυσος.

¶ Aurūgo, vel Aurigo, *inis*, f. ictérus, ab auri colore, die gelbsucht. Ver. Gl. ἴκτερος, *Aurugo*. Scr. Larg. comp. 109 *Auruginem quidam regium, quidam arquatum morbum vocant*. Conf. Cels. 3, 24; Cæl. Aurel. Tard. 3, 5; Isidor. 4, 8; & Reinesi. Var. Lect. 2, 14 p. 237. Apul. de Herb. c. 85 *Subina auriginem discutit*. Vulg. interp. Amos 4, 9 *Percussi vos aurugine*, ubi 70 Græci ἐν ἰκτέρῳ; & Hieronymus ibidem: *Auruginem omnes* (Græci interpretes) ἴκτερον *similiter transtulerunt absque Theodotione*. ¶ 2. Apud vulgarum Interpr. Hag. 2, 18 accipitur pro vitio segetum: *Percussi vos vento urente, & aurugine & grandine omnia opera manuum vestrarum*. Græci LXX pro aurugine habent ἄνεμοφθορίαν, belg. *Honigdauw*.

¶ Aurugino, *are*, ictero laborare, die gelbe sucht haben. Tertull. de Anima c. 17 *Qui redundantia fellis auruginant*.

¶ Auruginōsus, *a*, *um*, laborans aurugine, gelbsüchtig, Gloss. ἰκτερικός, *Auruginosus*.

¶ Aurugineus, *a*, *um*, idem; ut, *Color auriginеus*, Cæl. Aur. Tard. 2, 11.

¶ Aurulentus, *a*, *um*, goldfarbigt. Prudent. Peristeph. 12, 49 *Aurulenta lux ceu jubar sub ortu*.

¶ Aurichalcum, vide supra seorsum.

¶ Auricoctor, *oris*, m. ein goldscheider, in Gloss. gr. lat. χρυσοψηκτής. Murat. Inscr. 975.

¶ Auricŏlor, *ōris*, adject. goldfarbig. Iuvencus in Matth. v. 357 *Scinditur auricolor cœli septemplicis æthra*.

¶ Auricŏmans, *tis*, idem. Auson. Edyll. 6, 11 *Crocus auricomans*.

¶ Auricŏmus, *a*, *um*, aureum comam habens, mit goldgelben haar. Sil. 3, 608 *Iam puer auricomo performidate Batavo*, hoc est, flavis crinibus prædito, Val. Flacc. 4, 92 *Sol auricomus cingentibus Horis*, ut Weitzius cum Barthio legit. conf. Virg. Æn. 6, 141.

¶ Aurifăber, *bri*, m. vulgo *faber aurarius*, ein goldschmid.

¶ Aurifer, *a*, *um*, ferens aurum, goldreich, poëticum est; ut, *Auriferi Tagus*, Catull. 30, 20 *Fons Pactoli aurifer*, Claud. Cons. Scil. 2, 61. Vsus & Plinius 5, 1 tamen in poëtica causa de Hesperidum hortis: *Nec præter oleastros aliud exstat ex narrato illo aurifero nemore*. Sil. 4, 639 *Fulvos aurifera servantes arbore ramos*. conf. Cic. Tusc. 2, 9. Et Flor. 4, 12, 60 *Natura regionis aurifera est*.

¶ Aurifex, *fĭcis*, m. ein goldschmid, goldschläger. Cic. Verr. 4, 25 *Aurificem jussit vocari in foro*. Conf. Plaut. Aul. 3, 5, 34 &c. & Varr. L. L. 7, 33. ¶ 2. *Aurificem* vero non esse carpentarium, ut quidam volunt in Leg. Salica t. 11 § 6, docet Du Fresne Gloss. p. 394.

¶ Aurifĭcina, *æ*, f. goldschmids-werckstäte, Gloss. Cyrilli: *Aurificina*, χρυσοχοεῖον.

¶ Aurificium, *i*, n. opus quod fit in auro, goldarbeit. Cathol.

¶ Aurifŭlgur, *ŭris*, m. ein goldscheider. vide *Flatur* in *Flo*.

¶ Aurifluus, *a*, *um*, flonis Gloss. in Prud.

¶ Aurifŏdīna, *æ*, f. unde aurum effoditur, gold-grube, gold-bergwerck. Plin. 33, 4. Tacito *Aurariam* dici, supra notavimus.

¶ Aurifur, *ŭris*, m. ein gold-dieb. Plaut. Pœn. 5, 5, 55 al. distincte.

¶ Aurĭgĕna, *æ*, ex auro genitus, ein gold-sohn. Talis Ovid. Met. 5, 250 Perseus, Iovis per imbrem aureum in Danaës gremium delapsi filius. Sid. Carm. 6, 14 *Filius aurigena*.

¶ Auriger, *a*, *um*, idem quod *aurifer* vel *auratus*, goldtragend, vergüldet; ut, *Aurigeræ caput arboris*, Val. Flacc. 8, 110. Et in poëmate Cic. de Divin. 2, 30 *Aurigeris divûm placantes munina tauris*: i. e. aurata cornua habentibus, quod solenne in victimis.

¶ Aurilĕgium, *i*, n. locus ubi colligitur aurum, die gold-wäsche, Cathol.

¶ Aurilĕgŭlus, *i*, m. qui auri grana ex arena colligit, ein gold-wäscher, lib. 11 Cod. t. 6 de metallariis l. 5 & Gloss. lat. gr. *Aurilegulus*, χρυσελέκτης; item χρυσοξύκτης. Paulin. poëm. 30 *Callidos aurilegulos in aurum vertis*.

¶ Auripigmentum, *i*, n. auri colore pigmentum, ex quo Arsenicum conficitur, de quo supra, operment, arsenick. Plin. 33, 4 *Aurum faciendi est etiam una ratio ex auripigmento, quod in Syria foditur pictoribus*. Conf. Vitruv. 7, 7; & Isidori Orig. 19, 17.

¶ Auroclavatus, *a*, *um*, aureis clavis distinctus, vertremt, chamarirt mit golde. Vopiscus in Tacito c. 11 *Auroclavatis vestibus idem interdixit*.

Composita ab *Aurare*:

¶ Deauro, *are*, vergulden. Gloss. gr. lat. χρυσόω, *auro*, *inauro*, *deauro*. Cod. Theodos. Lege 1 de fabricens. *Bucculas tegerent argento & deaurarent*. Tertull. de Idolol. c. 8. *Soccus & baxa quotidie deaurantur*.

¶ Deauratus, *a*, *um*, vergüldet. Sen. epist. 76 *Cui deauratus est balteus*. Sic Pl. 45, 10 *In vestitu deaurato*, ap. Interpretem Vulg.

¶ Deaurator, *ōris*, m. ein vergülder. Lege 1 Cod. de excus. artif. *deauratores* memorantur. Gloss. vet. χρυσωτοί *Deauratores*.

¶ Exauratus, *a*, *um*, vergüldet; ut, *Crateres exaurati*, in Censorini Fragm. c. 15.

¶ Inauro, *are*, idem quod deaurare, sed usitatius, vergülden, übergülden, mit Gold belegen. Nam vel lamina fit, vel liquefacto auro, id quod Suetonio est *liquere auro*, Nerone c. 31. Plinius 33, 3 *Sua ætas de Catulo existimavit, quod tegulas aureas Capitolii inauraſſet primus*. ¶ 2. *Inaurare* est denis proscui. mit gold beschencken. Cic. fam. 7, 13 *Puto te malle a Cæsare consuli quam inaurari*.

¶ Inaurātus, *a*, *um*, vergüldet, übergüldet; ut, *Inaurata statuæ*, Cic. de Orat. 3, 32; & Verr. 2, 21 & 46. *Columna extrinsecus inaurata*, Id. Divin. 1, 27. *Inaurati lecti*, l. 3 § 3 Dig. de Supell. legata. Ovid. de Arte am. 2, 494 de Apolline: *Movit inauratæ pollice fila lyræ*. Comparative Tertull. de Pallio c. 3 pr. *Omni patagio inauratior*.

¶ Inaurator, *tris*, m. ein goldschmid, Iul. Firmicus 3, 3 *Subtili artificio gaudentes, aut aurifices, aut ex auro vestes pingentes, aut inaurator.*

ratores. Vetus inscriptio apud Grut. p. 1074 n. 12 CONCORDIA COLLEGII BRACTEARIORVM ET INAVRATORVM.

¶ Obauratus, *a, um*, starck vergüldet. Apul. Met. 11 p. 260 *Alius soccis obauratis, indutus serica veste.*

¶ Subauratus, *a, um*, etwas vergüldet. Petron. c. 32 *Habebat in minimo digito annulum grandem subauratum:* cui opponitur *totus aureus.*

¶ Superauratus, *a, um*, übergüldet. Auctor in Fragm. Halieut. v. 106
Et superaurata sparulus cervice refulgens.

AVRVNCA, *æ*, f. Latii civitas: a qua *Aurunci*, veteres Latii populi appellati; quorum non semel Virgilius meminit. Habes de iis & ap. Plin. 3, 5. Auruncam patriam habuit Turnus, satyrarum poeta, cujus Rutilius sub finem lib. 1 Itinerarii meminit: quo & Iuvenalis illud pertinet 1, 19

Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus.

Quamquam ibi & Livius, itemque Silius, & ipsi poetæ satyrici intelligi possunt: qui æque ex Aurunca fuerunt, ut vetus Scholiastes observat. Lucilium designari vult Scalig. Lect. Auson. 2, 11 p. 115.

AVSCARIFĒDA, *æ*, f. idem ac scrupeda, *vermiculus pilosus, qui solet esse in fronde cum multis pedibus*, eine raupe. Varr. de L. L. 6, 3.

AVSCI, *orum*, m. pl. gens Aquitaniæ, & quidem partis ejus tertiæ, (in tot enim Augustus divisit,) Novempopulaniæ scil. seu Vasconiæ, cujus caput *Augusta Auscorum*, hodie *Aux*, urbs archiepiscopalis. Plin. 4, 19.

AVSCŬLOR, *ari*, hertzen. Festus: *Ausculari dicebant antiqui pro osculari, quod est os cum ore conferre.* conf. Plaut. Merc. 3, 3, 10 & 14; & 4, 4, 5.

AVSCVLTO, *avi, atum, are*, i. e. audire, quasi *aure occultare*, aufmercken, zuhören. Veteres enim & *Ades* (unde audio) & *Auses* & *Aures* dicebant. *Auscultamus* igitur, quæ in auribus velut defigimus ac condimus: h. e. quæ sedulo atque atrente audimus. Quare & majus est, quam *audire*: nam & quæ leviter ad aures admittimus, *audire* dicimur. Cato ap. Gell. 1, 15 *Itaque auditis, non auscultatis, tamquam pharmacopolam.* ¶ 2. Quid? quod *auscultare* dicimur iis, quibus obtemperamus, gehorchen. Varro L. L. 5, 8 *Hi auscultare dicuntur, qui auditis parent. A quo dictum poëtæ: Audio, haud ausculto.* Suffragatur Cæcilius ap. Nonium 4, 36 *Audire ignoti quod imperant, soleo, non auscultare.* ¶ 3. Vtrumque autem dicimus, *auscultare aliquem* & *alicui*: sed *alicui*, cum obedimus. *Auscultare aliquem*, Plaut. Trin. 3, 2, 36; & Pœn. 4, 2, 19. *Auscultare crimina*, Id. Aul. 3, 5, 22; & Pseud. 1, 5, 12. Contra Idem Curc. 2, 1, 8 *Auscultes mihi.* Ter. Andr. 1, 3, 4 *Nec quid agam, certum est: Pamphilumne adjutem, an auscultem seni?* Pacuv. ap. Cic. Divin. 1, 57

Nam istis, qui linguam avium intelligunt,
Plusque ex alieno jecore sapiunt, quam ex suo,
Magis audiendum, quam auscultandum censeo.

Imperf. pass. Plaut. Merc. 2, 3, 127 *Auscultabitur.* ¶ 4. Est & *Auscultare*, clam & ex insidiis audire, atque captare aliorum sermones, behorchen. Sic *Auscultare ab ostio*; *ad fores*, Plaut. Merc. 2, 4, 9 & Truc. 1, 2 pr.

¶ Auscultatio, *ōnis*, f. auditio, die aufmerckung. Plaut. Rud. 2, 6, 18 *Quid mihi scelesto tibi erat auscultatio?* warum habe ich dir denn gehör gegeben? Gloss. Cyrilli: *Auscultatio*, ἀκρόασις. ¶ 2. Seneca ad vitium transtulit vocem, de quo paullo ante, de Tranq. an. c. 12 *Ex hoc malo dependet teterrimum vitium AVSCVLTATIO, & publicorum secretorumque inquisitio, & multarum rerum scientia, quæ nec tuto narrantur, nec tuto audiuntur.*

¶ Auscultatus, *ūs*, m. idem. Apul. Met. 6 p. 178 *Nec auscultatu pœnitendo diligenter instructa illa, cessavit.* Fulgent. de Contin. Virg. p. 142 *Quæ grammatici distrahunt puerilibus auscultatibus.*

¶ Auscultator, *ōris*, m. auditor, ein zuhörer. Cic. Partit. c. 3 *Auscultator est modo, qui audit.* Apul. Met. 7 p. 195 *Serius mandati auscultator.*

¶ Subausculto, *are*, heimlich achtung geben. Cic. Att. 10, 18 *omnes κωφυκαῖο videntur subauscultare, quæ loquor*, auffangen. conf. Plaut. Asin. 5, 2, 40 & Mil. glor. 4, 2, 3.

Auser, vid. *Aesar* n. 3.

Ausim, auso, vide *Audeo.*

AVSŌNIA, *æ*, f. omnis Italia dicta est, quæ Apennino finitur, ab *Ausone* duce, Vlyssis filio & Calypsus, v. Fest. & Stat. 3 Sylv. 2, 20.

¶ Ausonius, *a, um*, adject. ut, *Terra Ausonia*, Virg. 4 Æn. 349 *Mare Ausonium*, quod pars maris est Tyrrheni. Plin. 3, 10. Virg. Æn. 5, 83

Non licuit fines Italos fataliaque arva,
Nec tecum Ausonium, quicunque est, quærere Tibrim.

¶ 2. *Ausonii*, subst. Itali populi, qui & *Ausones*. Virg. Æn. 12, 834
Sermonem Ausonii patrium moresque tenebunt.

¶ 3 Ausonius, seu *Decius Magnus Ausonius*; medicus & poëta, sub *Valente & Valentiniano* vixit *Augustis*, Græce & Latine fuit peritissimus. Scripsit eleganter, ingeniose & acute, stilo vero duriusculo, multa & varia, partim probanda, partim improbanda, quæ quia exstant, videantur. Conf. Barth. ad 4 Theb. Stat. p. 921, ubi eum Atheismi arguit: item Crinit. lib. 5 & Voss. de Poët. Lat. c. 4.

¶ Ausŏnidæ, *arum*, m. pl. iidem qui *Ausonii*. Virg. Æn. 10, 563
Ditissimus agri Qui fuit Ausonidûm. Et alibi.

Pro Romanis posuit Lucanus 9, 999.

¶ Ausŏnis, *idis*, fœm. tam de rebus, quam personis. Silius 9, 187
Pater ipse superbus aquarum Ausonidum Eridanus.

Avienus Perieg. 308 *Ausonis hæc duro vastavit dextera bello, Ausonis invicti gens roboris.* Adde Ovid. Fast. 2, 94

AVSPEX, *icis*, m. a speciendis sive inspiciendis avibus dicitur; quasi *avium spex*, sive spectator: quemadmodum & *Haruspex* quasi *Haruga spex* appellatus, ein vogelseher, weissager. Etiam Germani divinatores, hoc est, qui futura prævident atque prædicunt, vocant, seher. *Auspices* itaque dicebantur Romanis, quos Græci (ad quos hoc divinationis genus translatum a barbaris est) οἰωνοσκόπους appellabant, qui ex inspectione & observatione avium, earum nempe volatu & cantu, de futurarum rerum eventu consulentibus respondebant. Persuasum enim vulgo erat paganis, notitiam quamdam futurorum inesse ideo avibus, quod propiores superis essent, eoque mentem illorum intelligerent. Quam superstitionem Ovidius Fast 1, 444 tangit. Prudentiores vero ad benignitatem Deorum referebant; qua erga humanum genus affecti voces pennasque avium ita dirigerent, ut eventura quæ essent mortalibus, possent significare. De quo legendus Xenophon est initio lib. 1 de Memorabilibus Socratis; item Sen. Qu. Nat. 2, 32, & Amm. Marcell. 21. 2. Et cum auspiciis istis sæpe eventus responderet, tanto facilius credebant homines, divini aliquid intervenisse. Prudentius contra Symmachum 2 v. 891 Dæmoni hæc & reliqua divinationum genera adscribit:

Illicit & volucrum linguis & aruspice fallit;
Instigat bacchantis anus ambage Sibyllæ;
Involvit Mathesi, magicas impellit ad artes;
Omine sollicitat, capit augure, territat extis.

Per Mathesin enim astrologiam, quam dicebamus, intelligit. Porro iidem *auspices* & *augures* erant. Qua de caussa Cicero de N. D. 1, 44 *augures auspiciis præsuisse* scribit. Quorum tanta auctoritas, ut nihil majoris rei, nisi iis adhibitis, ne privatim quidem gereretur, ut Cicero de Divinat. 1, 16; itemque Val. Maximus 2, 1, 1 & Servius ad Æn. 1, 349 indicant. ¶ 2. Quoniam itaque pro responsis augurum sive auspicum vel suscipiebantur ac gerebantur, vel omittebantur res; ideo *Auspicum* nomen ad omnes eos transferri est cœptum, quorum auctoritate, instinctu ac monitu aliquid inciperetur, anführer, rathgeber. Horat. od. 1, 7, 27 *Teucro duce & auspice Teucro.* Ad quem locum videndus Bentlejus, qui negat, auspicem umquam de homine usurpari, nisi de eo, qui proprie eo verbo signabatur. Idem 1 ep. 3, 13
Thebanos aptare modos studet auspice Musa.

Virg. Æn. 4, 45

Diis equidem auspicibus reor & Iunone secunda
Hunc cursum Iliacas vento tenuisse carinas.

Cic. Att. 2, 7 *Latores & auspices legis*, gesetzgeber. Vetus Gloss. *Auspice, auctore, auctrice.* ¶ 3. *Auspices* etiam dicebantur, qui nubentibus aderant conciliatores atque interpretes: qui & *proxenetæ* appellabantur & *paranymphi*, freywerber, braut und bräutigams beystände. Quippe qui præsentiam suam commodabant sponsis, cum consignaretur dos, & nuptiales tabulæ præscriberentur. Cic. pro Cluent. c. 5 *Nubit genero socrus nullis auspicibus, nullis auctoribus.* Plaut. Cas. prol. v. 86 *Vltro ibit nuptum, non manebit auspices.* Vet. Gloss. *Auspex: Pronubus*, παράνυμφος. Sed *auspices*, tantum viri dicebantur. Nam fœminæ, quæ conciliandis adhibebantur nuptiis, *Pronubæ* appellatæ; ut Hotomannus de ritu Nuptiarum c. 2 observat. Vide & Nic. Mercerii Animadv. in Alex. ab Alexandro 2, 5.

¶ Auspicium, *i*, n. ipsa actio & observatio auspicum, die weissagung; itemque signum seu omen, quod observanti auspici offerebatur; οἰωνοσκοπία, οἰωνισμός, οἰωνός. Sic *bonum, lætum, secundum, felix, egregium*; & contra *malum, triste, infelix auspicium* dicebatur, ein gutes, ein böses zeichen. Cic. de Senect. c. 4 *Optimus auspiciis ea geri, quæ pro reip. salute fierent? quæ contra remp. fierent, contra auspicia fieri.* Ex illo Græco εἷς οἰωνὸς ἄριστος ὑπὲρ πατρίδος ἀμύνασθαι. Tac. An. 2, 14, 2 *Audientibus auspiciis.* Plauto Pseud. 2, 4, 72 est *Liquidum auspicium*, quod sereno puroque cœlo fiebat, ita, ut nihil obscuritatis inesset: Ciceroni *certum, promptum, facile* est. *Sinistra* & *dextra auspicia* aliter apud Græcos, aliter apud Romanos accipiuntur. Illis *dextra*, auspicata; *sinistra*, tristia & infelicia habebantur: quæ apud Romanos contra obtinebant, de quo vide infra in SINISTER. Plura de *Auspiciis* eorumque *sex generibus* Hotomannus observat 6, 11; & Polyd. Virgil. lib. 1 de Prodig. p. 103; deque eorundem vanitate Freinshem. ad Curt. 7, 7, 10; & 9, 4, 29; atque Rupert. ad Flor. p. 319. ¶ 2. Cæterum *auspicia* non tantum de avibus, (quamquam proprie) sed & aliis rebus petita καταχρηστικῶς dicebantur, de quovis omine. Namque & diadema alligandi vulneris caussa impositum *auspicium primum regalis majestatis Lysimacho fuit*, Iustin. 15, 3, 14. Et fulminum signa, & quæ a quadrupedibus animantibus capiebantur, sic appellari exemplis constat. Ita Darii equus hinnitu suo *felix auspicium domino primus emisit*, Iustin. 1, 10, 8. conf. Turnebi Adversf. 30, 29. Ita Suetonius hanc vocem ad speciem monumento insculptam, quam in itinere annotarat Nero, refert, ejus principis vita c. 41. Servii ad 3 Æn verba sunt: AVSPICIA *omnium rerum sunt; auguria certarum. Auspicari enim cuivis, etiam peregre licet; augurium agere, nisi in patriis sedibus, non licet.* Ex quibus discrimen *auguriorum auspiciorumque* patere potest. Quo pertinent, quæ Iac. Gutherius de Vet. Iure Pontificio 3, 3 ad Varronis locum de Tuscis observat. Quamquam autem Cicero, quod supra notatum a nobis est, augures præfuisse auspiciis dixerit: eadem tamen & ad magistratus pertinuisse certum est: Quin latius potuisse horum in auspicando potestatem, quam ipsorum augurum: quorum auspicia diversa & minora etiam erant; de quo legendus Aldus Manutius est in per epist. Quæsitis 1, 9. Penes patricios certe fuere auspicia antiquis temporibus, & hoc ipso argumento a Consulatu exclusi plebeji. v. Liv. 6, 41 & 48; item 4, 6 pr. Et hanc ob caussam ¶ 3. AVSPICII vox frequenter pro imperio ac potestate, quam magistratus habebant, usurpata Romanis auctoribus legitur, & post deinceps ad imperatores ipsos ac principes singulari quadam & profundiore ratione translata, quam omnium optime Bœclerus peculiari libro, quem *de auspicio regio* inscripsit, explicavit; das commando, die regierung, der befehl. Hinc Glossæ veteres *auspicium* per ἀρχὴν quoque interpretantur. Quamquam Græca vox, non *imperium* tantum; sed & *principium* significet: qua notione & *auspicii* vox Latinis venit, ut paullo post docebimus. Virg. Æn. 4, 102

Communem hunc ergo populum paribusque regamus Auspiciis,

id est *æquali potestate*, ut Servius interpretatur. Præcipue vero de militari imperio usurpatur vox. Plaut. Amph. 1, 1, 36 *Expugnatum est oppidum imperio atque auspiciis heri mei.* Et aliquanto post: *Vt gesserit remp. ductu, imperio, auspicio suo.* Liv. 41 extr. *Tiberii Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque Pop. Rom. Sardiniam subegit.* Quamvis autem in his & infinitis exemplis DVCTVS, IMPERIVM, AVSPICIVM, tamquam synonyma conjungantur: *auspicium* tamen quoddam majus & augustius notat, atque non raro a cæteris distinguendum est. Nam possunt imperium habere ac ductum, qui non habent auspicium; & possunt auspicio suo rem gerere, cum ductus imperiumque

riumque penes alios eſt. Nempe ducendi belli & imperandi exercitibus poteſtatem legari ducesque, quos in expeditionem aliquam princeps mittit, obtinent: at ipſum *auſpicium*, hoc eſt, ſumma rerum gerendarum poteſtas ac diſpoſitio (die anſtalt, anordnung, das ober-commando,) penes principem abſentem etiam manet. Tum itaque res legatorum quidem ductu imperioque; cæterum auſpicio principis geri dicitur, qui belli gerendi auctoritatem legato dedit. Quod ſi ipſe ad exercitum eſt, & adminiſtrat bellum princeps, rum ductu, imperio, auſpicio ſuo rem dicitur gerere. c. g. Liv. 41,17 *Ob res ductu auſpicioque Tib. Sempronii proſpere geſtas.* Quod *per ſe bellum gerere*, Suetonius dixit Aug. c. 20. & Vellej. 2, 115, 3 *Aliquid propriis gerere auſpiciis.* Clara res ex verbis Taciti An. 2, 41, 1 *recepta ſigna cum Varo amiſſi, ductu Germanici, auſpiciis Tiberii* &c. Nam Germanicus legatus imperatoris bellum duxerat, (exprimit ſatis feliciter hanc rem Gallorum illud *General-Lieutenant*) cæterum Tiberii auctoritate conſilioque ſuſcepta res; ad quem & ſumma ipſa rerum pertinebat. Sic *ductu Antonii confectum bellum*, Id. Hiſt. 4,80, 3 dixit: quia tantum dux erat, non ipſe imperator ſummus. Contra *bellum auſpiciis conſiliisque Tiberii ſepultum eſſe* dicit Vellej. 2, 129, 5. Ita Nabarzanes monet, ut Darius *auſpicium & imperium alii tradat*, v. Curt. 5, 9, 4. Ita *Alexandri auſpicium atque imperium ſecuti amici ejus:* Id. 9, 6, 9 *Ipſe Alexander alia ductu ſuo, alia imperio auſpicioque perdomuit:* Id. 6, 3, 2. conf. Freinſh. Comm. ad h. l. & Lipſ. de Milit. Rom. 2, 12. Tribui tamen nonnunquam *Auſpicium* iis, quorum ductu tantum res geſtæ, monet Perizon. Animadv. c. 7 p. 262 ſq. ¶ 4. Ad privatum cujusque ſtatum & conſtituendi de rebus ſuis poteſtatem Virgilius hanc vocem tranſtulit, cum ſub Æneæ perſona Æn. 4, 340 ſcriberet:

Meſi fata meis paterentur ducere vitam
Auſpiciis, & ſponte mea componere curas:

hoc eſt, ſi mei arbitrii res eſſet, & pro libertina animi voluntate agere mihi integrum foret, &c. ſo ich mein eigener herr wäre ꝛc. ¶ 5. Ac quoniam neque privatæ nec quicquam publicæ rei incipere tur olim, niſi abhibitis auſpiciis: idcirco *auſpicii* vox pro rei cujusque initio primordiove etiam uſurpari eſt cœpta, der anfang, antritt. Claud. Conſ. Honorii 4, 1

Auſpiciis iterum ſeſe regalibus annus
Induit, & nota fruitur jactantior aula:

id eſt, annus iterum auſpicium ſive initium a conſulatu imperatoris ducit, &c. Conſules enim ineunte anno, h. e. Kalendis Ianuariis magiſtratum inibant: Sic *Caſtrorum auſpicium*, Stat. 5 Silv. 2, 9. Sic *a parricidio incipere auſpicia belli, auſpicia regni*, Juſtin. 26, 2, 2; & 27, 1, 1. In quibus tamen omnibus ad boni ſimul malive eventus prænoſticationem reſpicitur. ¶ 5. *Malum auſpicium* Ciceroni in Vatin. c. 16 uſurpatur ut ἀποφράς Luciano pro homine deteſtando, cujus etiam conſpectum homines fugiunt.

¶ Auſpicor, *atus ſum, ari*, id eſt, auſpicia captare, σημοσκοπεῖν, auf die vögel acht haben. Cic. Divin. 2, 34 *Cum ita imperavit is, qui auſpicatur, dicito, ſi ſilentium eſſe videbitur*, &c. Liv. 27, 16 *Fabio auſpicanti, prius quam egrederetur ab Tarento, aves ſemel atque iterum non addixerunt* Add. Suet. Ner. c. 46. ¶ 2. Incipere, inchoare, anfangen. Plin. Procem. lib. 7 de miſeria hominis conquerens: *Iacet flens, animal cæteris imperaturum: & a ſuppliciis vitam auſpicatur, manu tantum ob culpam, quia natum eſt.* Ita *Militiam auſpicari*, Suet. Aug. 38 *Culturarum officia auſpicari*, Colum. 11, 2. Et, *auſpicari principia carminis*, Id. 3, 1. ¶ 3. Porro tenebat ſuperſtitio apud veteres, quicquid inchoarent operis anni initio, Kalendis pura Ianuariis, id ſibi per totum annum feliciter proceſſurum eſſe. Quare quisque artem ſuam eo die leviter & tantum boni ominis cauſſa tractare ſolebat. Ovid. Faſt. 1, 164

Poſt ea mirabar, cur non ſine litibus eſſet
Prima dies. Cauſſam percipe, Ianus ait,
Tempora commiſſi naſcentia rebus agendis,
Totus ab auſpicio ne foret annus iners, &c.

Cum igitur omnes ſolitum opus facerent, *auſpicari* dicebantur. Colum. 11, 2 *Per hos quoque dies abſtinent terrenis operibus religioſiores agricolæ: ita tamen ut ipſe Kalendis Ianuariis AVSPICANDI cauſſa omne genus operis inſtauret.* Sen. epiſt. 83 *Ille tantus Pſychrolutes, qui Kal. Ianuariis in Euripum ſaltabam, qui anno novo, quemadmodum legere, ſcribere, dicere aliquid, ſic* AVSPICABAR *in virginem deſilire*, &c. Neque vero Kal. Ianuariis tantum leviter aliquid delibabant de ſuis operibus, auſpicii cauſſa: ſed & primis diebus, quibus magiſtratus aut munera capiebant. Ita Druſus, prætectus urbis, *auſpicandi gratia tribunal ingreſſus*, Tacito ſcribitur An. 4, 36, 1; ad quem locum, quæ annotavit Lipſius, operæ pretium erit videre. Sic Vulcanalibus, quæ mente Auguſto peragebantur, cum lucubrationes nocturnæ inciperent, leviter ſaltem & tantum auſpicii cauſſa tractari ſtudia ſolita. Quamquam contrarium rationem avunculum ſuum tenuiſſe, & ferium operam tum dare literis ſolitum Plinius Secundus 3 epiſt. 5 prodiderit: *Lucubrare*, inquit, *a Vulcanalibus incipiebat: non auſpicandi cauſſa, ſed ſtudendi.*

¶ Auſpico, *avi, atum, are*, activa forma quoque inventur. Gell. 3, 2 *auſpicaverunt:* & 13, 14 *auſpicaverint.* Sen. et iterumque Plautus ita uſus eſt, ut Perſ. 4, 6, 7. Stich. 2, 3, 46; & Rud. 3, 4, 12. conf. Non. 7, 5.

¶ Auſpicātus, *a, um*, active eſt ſuſcipiens, aggrediens. Vellej. 2, 101, 3 *Quem militiæ gradum ſub patre tuo auſpicatus in Thracia &c. perfunctus.* ¶ 2. Paſſive ex activo verbo *auſpicare*, idem eſt ac proſper, felix, conſecratus. Cic. pro Rabir. c. 4 *auſpicato in loco*, an einem geheiligten, privilegirten ort. Juſtin. 4, 5, 3 *In bello male auſpicato amplius perſeverare*, unglücklich angefangen. ¶ 3. Id. 18, 5, 16 *Auſpicata fides*, ein glücklich ausersehener platz. Cum enim feliciter geri putentur, quæ ſecundum auſpicia fiunt, *auſpicatum* pro felici ſæpe ponitur. Per gradus etiam movetur. Catullus 46, 25 *Quis illos homines beatiores Vidit? quis Venerem auſpicatiorem?* Quintil. 10, 1 *Vt apud illos Homerus, ſic apud nos Virgilius auſpicatiſſimum dederit exordium.* Et Tac. Germ 11, 2 *Agendis rebus hoc auſpicatiſſimum initium credunt.* Et Juſtin. 18, 5, 7 *Vrbs toto orbe auſpicatiſſima.*

¶ Auſpicato, adv. bono auſpicio, avibus addicentibus, mit guten zeichen. Cic. Divin. 1, 2 *Romulus auſpicato urbem condidit.* Liv. 1, 36 *Nihil belli domique niſi auſpicato gerebatur.* Cic. pro Muræna c. 1 *Illo die, quo auſpicato, comitiis centuriatis, L. Murænam conſulem renuntiavi.* ¶ 2. Idem ac feliciter, glücklich, zu gutem glück. Ter. Andr. 4, 5, 12 *Haud auſpicato huc me appuli*, ich bin zur unglückſeligen ſtunde hergekommen. Plin. 7, 9 *Auſpicatius enecta parente gignuntur.*

¶ Auſpicābĭlis, *e*, idem quod *auſpicatus*, glückſelig. Arnobius 4 p. 129 Et *auſpicabile ducitis, & optatis.*

¶ Auſpicālis, *e*, quod ad auſpicia pertinet; ſic *Auſpicalem piſciculum*, pro ominoſo, & qui portendit aliquid, Plinius dixit 32, 1. Panegyriſtes vetus Maximiano Aug. c. 6 *Illum tamen primum conſulatus tui auſpicalem diem tacitus præterire nullo modo poſſim* &c.

¶ Auſpicaliter, idem quod *Auſpicato*. Hyginus de Limitibus p. 135 *Poſita auſpicaliter groma*, id eſt, auſpicio habito.

¶ Exauſpico, *are*, id eſt, malo auſpicio agere. Plaut. Capt. 3, 5, 108 *Exauſpicavi ex vinclis*, &c. v. *Redauſpico.*

¶ Inauſpicatus, *a, um*, unglücklich, von böſer bedeutung; ut, *Inauſpicatum ſanguinis pignus mei*, Sen. Oedip. v. 1023. *Inauſpicatum nomen*, Plin. 3, 23. *Res inauſpicati exempli*, Id. 7, 16. *Cornix ales inauſpicatæ garrulitatis*, Id. 10, 12. Superl. Idem 28, 2 *Bibente conviva menſam vel repoſitorium tolli, inauſpicatiſſimum habetur.*

¶ Inauſpicato, ſine auſpiciis. Cic. de Divin. 1, 17 *Quod inauſpicato pomœrium transgreſſus eſſet.*

¶ Redauſpico, *avi, atum, are*, hoc eſt, de novo auſpicari, item es von neuem anfangen. Plaut. Capt. 3, 5, 108 *Nunc intelligo, Redauſpicandum eſſe in catenas denuo. Redauſpicari* autem dicebantur duces, cum male geſta re, revertercntur ad nova petenda auſpicia: quod *auſpicia repetere* Livius & Tacitus dixerunt: *omina repetere*, Virg. Æn. 2, 178, ubi vide Servium; item Lipſium ad Tac. An. 3, 19.

AVSTER, *auſtri*, m. νότος, ventus meridialis, der ſüdwind. Varia epitheta habet, ut Ovid. Met. 1, 66 *plavius*, Horat. 2 epiſt. 2, 202 *Adverſis auſtris.* Cic. Att. 7, 2 *Ita belle nobis flavit ab Epiro leniſſimus Auſter & mitis.* Virg. Georg. 4, 261 *Frigidus ſilvis immurmurat.* Id. Æn. 1, 540 *Procacibus auſtris.* Plaut. Merc. 5, 2, 35 *Hic Favonius ſerenus, illic Auſter imbricus*; quia imbres movet: unde & *Imbricitor*, quod imbres cieat, Ennio appellatus. Hunc Ariſtoteles, 2 Meteor. a mundi parte, quæ antarctico polo ſubjecta eſt, flare negat, quod ram procul ad nos usque flatus pervenire non poſſit: cum in Problem. & lib. de Mundo ad Alex. illinc flare tradat. Ovidius certe Pont. 4, 10, 43 *ab ortu ſuo procul digreſſum, languidum accedere* ſcribit.

¶ Auſtellus, *i*, m. dimin. Lucil. ap. Nonium 2, 229 *Ex nimbo auſtellos nec noſſe nec eſſe putare.*

¶ Auſtrālis, *e*, meridialis, mittägig, gegen mittag, ſüdwerts. Ovid. Met. 2, 132 *Polumque effugit auſtralem.* Et de Ponto 4, 4, 1 *Dies auſtralibus humida nimbis.* Cic. Tuſc. 1, 28 *Auſtralis ora.* conf. Somn. Sc. c. 6.

¶ Auſtrīnus, *a, um*, idem; ut, *Auſtrinus dies*, Columell. 11, 2. *Auſtrinus flatus*, Plin. 17, 2. *Auſtrini colores*, Virg. Georg. 2, 271. *Auſtrinus vertex*, Plin. 2, 68, hoc eſt, *Polus antarcticus.* Idem 16, 26 *Etiamſi non pluat, ſed ſiat auſtrinum cœlum aut nubilum.*

¶ Auſtrātus, *a, um*, i. e. humectatus, befeuchtet. Tribuitur Plauto: *Auſtrati ad ignem ſedent.*

¶ Auſtrifer, *a, um*, auſtrinos flatus ciens: poëtarum verbum, windig. Silius 12, 2

Auſtrifero nebuloſam vertice frontem
Immitis condebat hiems.

¶ Auſtroafricus, *i*, m. ventus junctus hinc inde Auſtro & Africo, ſud-ſud-weſt; Iſidor. 13, 11.

¶ Auſtronotus, *i*. m. ſphæræ cœleſtis motus & polus auſtralis, qui nunquam videtur. Iſidor. 3, 32 & 36.

¶ Transauſtrinus, *a, um*, Mart. Capella lib. 6 c. de Zonis: *Alteræ regio transauſtrini habitus deſertione contrahitur.*

AVSTĒRVS, *a, um*, totum Græcum eſt ex αὐστηρός, quod Vet. Gloſſ. *auſterum, ſeverum* interpretatur; itaque ſuavi & comi opponitur, ſtreng, unlieblich, herbe; ut, *Vinum auſterum.* Cell. 3, 6 extr. *Guſtus auſterior*, Colum. 12, 12 & 39. *Auſterrimo regi*, Meſſala Corv. p. 4. Sed *Vinum auſteriſſimum*, Scrib. Largus Compoſ. 142; & Apul. de Herb. c. 39, 2. *Labor auſterus*, id eſt, gravis ac moleſtus, Hor. 2 Sat. 2, 12 *Auſterus homo*, id eſt, *ſeverus & acerbus*, Cic. de Orat. 3, 25. Id. pro Cælio c. 14 *More auſtero cum aliquo agere*, unfreundlich und ſtorriſch mit einem umgehen. ¶ 2. *Auſteri colores*, etiam dicebantur lucentes obſcurius: βαφὴς Græci appellant, dunckle farben, quibus opponuntur *floridi*, eximie fulgentes, hohe und lichte farben, ὀξεῖς vocari Græcis. vid. Plin. 35, 6 & quæ ad eum locum animadvertit Salmaſius Exercit. Plin. p. 199 ſq.

¶ Auſtērŭlus, *a, um*, dimin. etwas herbe. Apul. 4 Florid. Elmenh. p. 363 *Crateras bibi: muſicæ dulcem, dialecticæ auſterulum.*

¶ Auſtēre, adverb. ernſthafft. Cic. pro Muræna c. 35 *At enim agit mecum auſtere & ſtoice Cato.*

¶ Auſtēritas, *ātis*, f. severitas, das ſauerſehen, die unfreundlichkeit. Quintil. 2, 2 de præceptore differens: *Non auſteritas ejus triſtis, non ſolute ſit comitas.* conf. Plin. 2 epiſt. 5. ¶ 2. Alter Plinius etiam ad colores tranſtulit vocem non ſemel: e. g. 35, 10 *Dare coloribus auſteritatem.*

¶ Auſterālis, *e*, idem ac *auſterus*; ut, *Auſteralis herba*, ſiſymbrion, brunnkreſſe. Apul. de Herb. c. 105.

¶ Subauſtērus, *a, um*, nonnihil auſterus, ſäuerlich. Celſus 3, 6 extr. *Vinum auſterum, vel certe ſubauſterum.* Et 6, 6 n. 8 *Vinum bibere lene ſubauſterum, modice vetus.*

Auſtralis, vide *Auſter.*,

AVSTRASIA, *æ*, f. regio Germaniæ ſuperioris, ubi Lotharingia cum parte Alſatiæ & Palatinatus, &c. Vaſtum regnum Francorum fuiſſe dicitur, quod olim Auſtraliæ regibus pariit; quo abolito Lotharii regnum ortum. Vnde Lothringia adhuc Latine Auſtraſia nominatur; Weſtrich, Lothringen.

AVSTRIA, *æ*, f. Oeſterreich, provincia Germaniæ nobiliſſima, cum parte Pannoniæ ſuperioris, ſic dicta a mundi cardine orientali, qui Germanis oſt dicitur.

¶ Auſtriăcus, *a*, *um*, adject. öſterreichiſch; ut, *Domus Auſtriaca*, quæ dedit Imperatores & Reges Hiſpaniæ.

Auſtrifer, auſtrinus, Auſus, um, vide *Auſter*, *Audeo*.

AVT, ἢ, conjunctio disjunctiva, entweder, oder. Horat. Arte v. 333

Aut prodeſſe volunt, aut delectare poëtæ.

Sæpius repetitur in diſtributione. Sic Cic. 1, 9 *Deſerendi officii plures ſolent eſſe cauſſæ. Nam aut inimicitias, aut laborem, aut ſumtus ſuſcipere nolunt, aut etiam &c.* conf. Partit. c. 14. Ad *aut* reſpondet *vel* apud Martial. epigr. 4, 63 *Aut appone dapes, Varre, vel aufer opes.* Sed habet iſta Conjunctio & plures alias qualitates, quas Diomedes lib. 1 ſub finem fuſius perſequitur. nos in compendio perſtringemus ejus filum ſecuti. ¶ 1. Si geminatur, *dubitativa* eſt. Virg. Æn. 2, 36

Aut pelago Danaûm inſidias ſuſpectaque dona
Præcipitare jubent, ſubjectisve urere flammis:
Aut terebrare cavas uteri & tentare latebras.

¶ 2. Si ſemel pronunciatur, *diminutiva* eſt, & gradum habet ad inferiora tendentem, & redditur oder. Idem Æn. 1, 69

Incute vim ventis, ſubmerſasque obrue puppes:
Aut age diverſas, & disjice corpora ponto.

¶ 3. Eſt & *comminativa*; ut in illo Virg. eclog. 7, 21

Nymphæ noſter amor Libethrides, aut mihi carmen,
Quale meo Codro, concedite (proxima Phœbi
Verſibus ille facit) aut (ſi non poſſumus omnes)
Hîc arguta ſacra pendebit fiſtula pinu.

¶ 4. *Hortativa:* Vt Æn. 9, 495 *Aut tu, magne Pater Divum miſerere.* Ita quidem interpretatur Diomedes 1 p. 412; Sed ſi locum ipſum inſpicimus, apparet, disjungendi vim retinere. ¶ 5. *Conjunctiva:* Vt Æn. 1, 414 *Molirive moram, aut veniendi poſcere cauſſas. Copulativam* etiam Priſcianus agnoſcit, cum lib. 18 p. 1170 ſcribit: *γε conjunctionem illi* (Græci) *& pro γὰρ, & pro γȣ̃ν ponunt: quomodo & apud nos,* AT, *&* VEL, *&* AVT *pro* ET, *& pro* SALTEM, *vel* AVTEM *etiam pro* VALDE *invenitur.* ¶ 6. Conjungitur aliquando cum particulis *vero*, *etiam*, non tam ſenſus, quam elegantiæ cauſſa. Neque enim addere neceſſe eſt. Lucretius 4, 937

Proptereaque fere res omnes, aut corio ſunt,
Aut etiam conchis, aut callo, aut cortice factæ.

Cic. de Orat. 1, 17 *Sed ſi quis eſſet, aut etiam fuiſſet, aut vero ſi poſſet; tu eſſes unus profecto* &c. Eleganter Id. Acad. qu. 4, 32 *Aut etiam aut non reſpondere*, ja oder nein. ¶ 7. *Aut*, duas partes disjungens, etiam priori parti inverſo ordine additur a Cic. Att. 10, 13; & fam. 8, 17, 1. ¶ 8. *Aut* & *haud* a librariis commutari, notant Pier. in Æneid. 3, 43; Rutgerſ. Lection. Venuſin. Brouckh. ad Propert. 4, 1, 7; Burm. ad Valer. Flacc. 1, 187. *Aut* & *ac*, Bentlej. ad Hor. 1 Sat. 6, 68; Suetonii interpr. Aug. 10, & Calig. 12; Drakenb. ad Liv. 21, 53.

AVTEM, adverſativa Conjunctio, quæ ſemper poſtponitur, aber. Ter. Eun. 5, 2, 10 *Quid meâ autem?* ubi indignationem ſignificat. Ibidem ſc. 5 v. 22 *Atque adeo autem, cur non egomet intro eo?* und warum gehe ich denn nicht ſelbſt hinein? Id. Heaut. 2, 3, 10 *Quæ res te ſolicitat autem?* ¶ 2. *Ecce autem, Porro autem, Tum autem*, id eſt, *præterea*, zudem. Vid. Ter. Phorm. 1, 5, 34; Adelph. 3, 3, 66; & Eun. 5, 9, 7. ¶ 3. Iungitur eleganter particulæ *Et*, ac tertio vel quarto loco poſitum. Lucret. 1, 1077

Et quod inane autem eſt, finiri corpore cogit.

Quint. 4, 1 *Et Demoſthenis autem ad Æſchinem orationem in procemio convertit.* Suet. Aug. c. 73 *Et forenſia autem & calceos nunquam intra cubiculum habuit.* ¶ 4. *Neque autem* habet Cic. fam. 5, 12 *Neque autem ego ita ſum demens.* Et Apul. 1 Florid. prope fin. *Sententia ſemel lecta neque augeri litera una, neque autem minui poteſt.* ¶ 5. Inſervit ſæpe connexioni. Nep. 25, 17, 1 *De pietate autem Attici quid plura commemorem.* Dixerat de aliis ejus virtutibus; de pietate autem ſic incipit. ¶ 6. Poſt negativam omittitur; licet Germani dicant nicht aber. Cic. de Sen. c. 18 *Hæc morum vitia ſunt, non ſenectutis.* Quint. Decl. 17 *Pro patre mori poſſum, coram patre non poſſum.*

AVTHENTA, *æ*, m. αὐθέντης, ein Fürſt. Fulgent. de contin. Virg. *Ovatum Latiaris authenta.*

¶ Authentĭcus, *a*, *um*, αὐθεντικὸς, quod ab auctoritate conſpicuis & valentibus profectum & comprobatum eſt, glaubwürdig, gültig; ut, *Authenticæ literæ*, Tertull. de Præſcr. adv. Hæret. c. 36. ¶ 2. *Authenticum*, primigenia ſcriptura, quæ exemplo opponitur. Vlpianus l. 4 Dig. Famil. erciſcund. *Labeo ſcribit, vendita hæreditate tabulas teſtamenti deſcriptas deponi oportere: hæredem enim exemplum debere dare, tabulas vero authenticas ipſum retinere, aut in æde deponere.* Igitur *Tabulæ authenticæ*, das original; *Exemplum* vero die abſchrift, copey. Sic & ibid. l. 8 *Authenticæ rationes.* Subſtantive etiam Tertull. de Monog c. 11 *Sciamus non ſic eſſe in Græco authentico*, in dem grundtext.

¶ Adverbium hinc Græcum αὐθεντικῶς, in uſum quoque Latinorum venit. Nam *αὐθεντικῶς loqui*, id eſt, cum auctoritate, Cic. ad Att. 9, 14 & *αὐθεντικῶς nunciare*, 10, 9, zuverläßige nachricht bringen.

AVTHEPSA, *æ*, f. αὐθέψα. olla per ſe elixans, pauciſſimo & fere nullo igne ſuppoſito, unde ipſi nomen videtur eſſe factum; ἕψω, enim *elixo* eſt; ein künſtlicher koch-topf. Tale vas nunc quoque adhibetur ad ſorbitionum delicias, cum in ſuperiore parte contineat eas coquendas, in inferiore ignem, eine caffee-oder thee-küche. Legerunt alii *Anthepſa*, ſed *Authepſæ* lectio probabilior eſſe videtur. Cic. pro Roſc. Amer. c. 46 *Domus referta vaſis Corinthiis & Deliacis, in quibus eſt authepſa illa, quam tanto pretio nuper mercatus eſt* &c. Lamprid. in Heliogab. c. 19 *Primus authepſas argenteas habuit, primus etiam cacabos.*

Author, authoritas, perperam ſcribitur, vide *Auctor*.

AVTŎCHIR, ἀυτόχειρ, ein ſelbſtmörder.

¶ Autochiria, ἀυτοχειρία, der ſelbſt-mord. Græca ſunt, quibus vulgo cædes voluntaria & propria manu facta deſcribitur. Licitam hanc putabant ethnici: e. g. Plin. 28, 1 extr. *Id in morte optimum, quod eam ſibi quisque præſtare poterit.* conf. Sen. epiſt. 70. Legibus Rom. non prohibitum, niſi quis pœnæ ſe ſubduceret, oſtendit Bynkersh. Obſerv. Cur. Rom. 4, 4.

AVTOCHTHŎNES, *um*, m. pl. Ἀυτόχθονες, *indigenæ, minimeque aliarum gentium adventibus & hoſpitibus mixti*, ut Tacitus Germ. 2, 1 deſcribit: velut nati ex ipſa terra. Cum enim perſuaſum eſſet gentilibus, homines initio paſſim terrarum ex ipſa tellure, licet alios aliis ſerius, fungorum inſtar erupiſſe, ἀυτόχθονες appellati ſunt *primo* hi ipſi, quos ita crederent in quavis regione primos ex utero terræ proſiluiſſe. Cenſorin. c. 4 *terrigenas*, itemque *indigenas* vocat. Γηγενεῖς nominant Græci & ἰθαγενεῖς. Iis *advectos* opponit Tacitus Agric. 11, 1 *Britanniam qui mortales initio coluerint*, indigenæ *an advecti, ut inter Barbaros, parum compertum.* Porro ἀυτόχθονες etiam *Aborigines* dicti. Gloſſ. Vet. Ἀυτόχθων, *Aborigo, Indigena. Gaji* quoque Latinorum (qui poſtea Caji,) & *Opici* ad Græcorum ἀυτόχθονας alludunt. Γῆ enim & *Ops*, terra eſt. Vide Scal. c. 38 de cauſ. Lat. ling. Voſſ. de vit. ſerm. p. 166. ¶ 2. *Poſtea* terrigenarum talium poſteri etiam ἀυτόχθονες appellati, ſed ii tantum, qui a primis illis oriundi, nec mutaſſent patriam terram, nec alienas gentes ſuæ miſcuiſſent. Et huc reſpicit locus ille Taciti deſcriptus initio. Nec alio ſenſu *indigenitalis* dici videtur apud Cic. de Orat. 3, 38 Pet. Fabro in Comm. ad eum loc p. 80. (Sed optimi libri, etiam Pearc. *Dii genitales* legunt.) Tales autem cenſeri ſe inter Græcos inprimis cupiebant Athenienſes, ea ex re nobilitatem ſuam metientes. Vid. Auſon. de claris urbibus, tit. de Athenis, & Iuſtin. 2, 6. Atque hujus rei velut inſigne volebant ipſi quondam eſſe Cicadas aureas, quas implexas capillis gerebant: nam e terra ajunt cicadas procreari. Vid. Ioſ. Scalig. in Cir. Virg. p. 56 & Ian. Parrhaſ. apud Grut. Tom. 1 Lamp. p. 836. ¶ 3. Per metaphoram 70 Interpretes ἀυτόχθονας vocant Iudæos nativos, & opponunt τοῖς γειώραις, qui alias & *proſelyti* vocantur, quomodo Græcis alias oppoſita ſunt ἀυτόχθονες & ἐπήλυδες, Latinis *indigenæ* & *advenæ*, landeskinder, einheimiſche. Locus eſt Exod. 12, 19 *Qui comederit fermentatum, peribit anima ejus de cœtu Iſrael.* ἔντε τοῖς γειώραις, καὶ ἀυτόχθοσι τῆς γῆς: Latin. *tam de advenis, quam de indigenis terræ:* Lutherus: es ſey ein fremdlinger, oder einheimiſcher im lande. De Iudæorum hac diſtinctione v. Hotting. Theſaur. philol. p. 12 & 17. ¶ 4. Adjective Cic. ad Att. 7, 2 *urbanitas* ἀυτόχθων, i. e. nativa, angebohren, natürlich, unaffectirt.

AVTŎDĬDACTVS, *i*, m. ἀυτοδίδακτος, per ſe doctus, citra doctoris inſtitutionem, ſelbſtgelehrig. Talis Heraclitus Epheſius, & in Homeri Odyſſ. χ. v. 347 citharœdus quidam.

AVTOGRĂPHVS, *a*, *um*, ἀυτόγραφος, manu propria ſcriptus, eigenhändig. Suet. Aug. c. 71 *Nec id dubium eſt autographa quadam epiſtola.* Et mox c. 87 *Literæ ipſius autographæ oſtentant.* ¶ 2. *Autographum* ſubſtantive eſt exemplar auctoris manu ſcriptum, das original, die eigene handſchrift. Symmach. 3 epiſt. 11 *Me juvat vetuſtatis exemplar de autographo tuo ſumere. Idiographum librum* vocat Gellius 9, 14, de quo ſuo loco.

AVTŎLŎLÆ, ſive Autololes, m. pl. populi Mauritaniæ, curſus celeritate celebres, quos vagos vocat Lucanus 4, 677. Silius 3, 306

Nec non Autololes levibus gens ignea plantis &c.

Quia Getulis oriundi, *Getulos* eos vocat Plin. 5, 1 & 2

AVTŎLȲCVS, *i*, m. ἀυτόλυκος, Mercurii filius, & avus maternus Vlyſſis, artificiis furtorum clarus. Ovid. Met. 11, 313

Alipedis de ſtirpe Dei verſuta propago
Naſcitur Autolycus, furtum ingenioſus in omne: &c.

Martialis 8 epigr. 59 quod inſcribitur, in Luſcum furem:

Non fuit Autolyci tam piceata manus.

conf. Colum. 1, 3. Corrigendus ea in voce Servius ad Æn. Virg. 2, 79 *Auctolicus* (lege Autolycus) *quidam fur fuit, qui ſe varias formabat in ſpecies: Hic habuit liberos, Siſyphum, unde natus eſt Sinon; & Auctoliam, unde Vlyſſes.* Neque *Auctoliam* hanc, opinor, peccabit, qui reformabit in *Anticleam.* Sic enim Homerus vocat Odyſ. λ. v. 85

ἀυτολύκȣ θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀντίκλεια.

AVTŎMĂTON, *i*, n. ἀυτόματον, proprie adjectivum, intell. ὄργανον, opus mechanicum, ita elaboratum ſubtiliter, ut ſua ſponte nulla apparente cauſſa, moveatur, ut ſunt horologia automata, uhrwercke; itemque verſatiles machinæ, ut, *Veru automaton*, ein bratenwender ꝛc. *Automati* vox Latinis literis exſtat in Suet. Claudio c. 44. Vitruv. 9, 9 *Aquarum expreſſiones* ἀυτόματοι.

¶ Automatia, *æ*, f. Ἀυτοματίας nomine Timoleon coluit *Fortunam*, ad quam omnia ſua referebat bene geſta, ut Plutarchus περὶ εἱμαρμένης & Nepos 20, 4, 4 prodiderunt. v. Torrent. ad Horatii 1 Sat. 7, 82 & Gyrald. in Hiſt. Deor. ſyntagm. 16. Per ἀυτοματίαν illam Lambinus intelligit *caſum fortuitum*; ſed melius Xylander *fortem fortunam*, quæ omnium actionum laborumque humanorum domina & moderatrix credita eſt, cui multa Græci Romanique monumenta conſecrarunt. Conf. Selden. de Diis Syr. Synt. 1 c. 3.

¶ Autŏmătārius, *a*, *um*, adject. Ita Vlpianus D. l. 41 § 11 de Legatis & fideic. *automataria* dixit, ſubintellige *opera*, was ſich ſelbſt bewegt. *Automatarius faber*, in veteri lapide Romæ (cujus inſcriptionem Torrentius ad ſupra citatum locum Suetonii produxit, etiam p. 642 Gruterus) reperitur. *Automatarius klepſydrarius* in lap. ap. Murat. p. 935. Hodie ita vocetur ein uhrmacher.

AVTŎMĔDON, *ontis*, m. ἀυτομέδων, auriga Achillis. Virg. Æn. 2, 477 *Equorum agitator Achillis, Armiger, Automedon.* Ad hunc alluditur apud Iuvenal. 1, 61; & Cic. pro Roſc. Am. c. 35. Ovid. A A. 1, 5 *Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis.* ¶ 2. *Automedon* fuit etiam Græcus auctor, cui hoc tribuitur epigramma:

Εὐδαίμων πρῶτον μὲν, ὁ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλων,
Εἶτα δ' ὁ μὴ γήμας· τὸ τρίτον, ὅςις ἄπαις.
Qui nulli debet, fortunatiſſimus hic eſt,
Proximus huic cælebs, tertius orbus erit.

Vid. in Chiliad. Eraſ. *Felix qui nihil debet.* Vide etiam Plutarch. lib. περὶ τȣ̃ μὴ δεῖν δανείζεσθαι.

AVTŎMŎLÆ, vel Automoli, m. pl. ἀυτόμολοι, i. e. *profugi*, Æthiopes, qui ex Ægypto venere, Mela 3, 9.

AVTŎNŎE, *es*, f. Cadmi filia, Ariſtæi conjux, Actæonis mater. v. Iuvenal. Sat. 6, 72.

¶ Autonoëius, *a, um*, adject. Sic, *Autonoeius heros* venator Actæon apud Ovid. Met. 3, 198.

AVTŌNŌMVS, *i*, m. *αὐτόνομος*, qui est sui juris, qui nullius imperio subest, der sein eigen herr ist.

¶ Autonomia, *æ*, f. *αὐτονομία*, libertas suis utendi legibus, Cic. ad Att. 6, 1 & 2.

AVTŌPHŌRVS, *i*, m. *αὐτόφωρος*, i. e. *fur manifestus*, ein öffentlicher dieb, ex *αὐτὸς* & *φώρ*, qui in ipso furto, aut cum re furtiva deprehenditur. v. Vlpian. l. 3 pr. ff. de Furt.

AVTOPHYES, n. *τὸ αὐτοφυὲς*, sponte natum, non adscititium, item proprietas naturæ, etwas natürliches, l. 70 ff. de Leg. & fideic. 3. Sed incerta lectio. ¶ 2. Æon hæreticorum, Tertull. adv. Valent. c. 8.

AVTOPSIA, *æ* f. *αὐτοψία*, occulta fides, experientia per inspectionem, der augenschein.

AVTŌPŸROS, *i*, m. *αὐτόπυρος*, vel *αὐτοπυρίτης*, panis ex tritici farina a furfuribus non expurgata, grob weißen-brodt. Cicero Tusc. 5, 34 *Cibarium panem* vocat, gesiebe-brodt; dictus quasi *ὅλος αὐτὸς ὁ πυρός*, hoc est, totum ipsum triticum nulla sui parte adempta, ut Galenus vult lib. 1 de Alimentis. conf. Cels. 2, 18; Plin. 22, 25.

Autor, autoritas &c. Autumnalis, vide *Auctor, Autumnus.*

AVTVMNVS, seu potius *Auctumnus*, *i*, m. quarta pars anni ab accessione vel *augmento* frugum dicta, der herbst. Festus: *Auctumnum quidam dictum existimant, quod tunc maxime augeantur hominum opes coactis agrorum fructibus.* Quod etiam Vossius Etymol. probat, quamvis usitatior literæ *C* elisio sit. Horat. 4 oda 7, 11 *Autumnum pomiferum* vocat; *pampineum* Virg. Georg. 2, 5; *gravem*, id est, noxium, morbiferum Cæsar B. Civ. 3, 2; & Horat. 2 Sat. 6, 19; ubi & *Libitinæ quæstum* appellat ex funerum frequentia, quæ infamare hanc partem anni plerumque solet. Nam ex temporibus anni autumnus periculosissimus est; caussa rempestatum inæqualitas. Celsus 2, 1 *Ex tempestatibus optimæ æquales sunt, sive frigidæ, sive calidæ: pessimæ quæ variant maxime: quo fit, ut autumnus plures opprimat* &c. Ovid. Art. am. 2, 315, 318 *Sæpe sub autumno, cum formosissimus annus &c.*

Aere non certo corpora languor habet. Hinc descriptio multitudinis est Iuven. 10, 221 *Quot Themisonæ ægros autumno occiderit uno.* De *Autumno nuvo, adulto, præcipiti*, v. Servium supra in *Æglas. Pulcherrimum etiam autumnus bonas est, τῶν γὰρ καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλὸν*, de Agathone & Euripide Plutarch. v. Chil. ¶ 2. *Autumnus* pro autumni fructibus quandoque occurrit. Martialis 3 epigr. 57 *Et multa fragrat tesla senibus autumnis:* i. e. autumnali vini veteris copia.

¶ Autumnum, *i*, n. idem quod *Autumnus*. Varr. ap. Nonium, 2, 22 *Autumnum ventosum fuerat*. Cyprian. in epist. *Arboreis fœtibus autumna fœcunda.* Subintellige *tempora* vel *tempus*. Nam

¶ Autumnus, *a, um*, usurpatur & adjective. Sic *Autumnum frigus*, Ovid. Met. 3, 738: *Autumnam tempestatem*, herbstwetter, Gell. 19, 7. *Autumnos dies*, Theodos. & Arcad. Impp. L. 7 C. de feriis: *Autumnas pruinas*, Ausonius Eidyll. 8 v. 10; *Autumnam temperiem*, Cyprianus lib. 1 contra Demetrianum dixerunt. *Autumnus imber* vid. Gronov. Observ. 3, 24; Gesner. ad Caton. R. R. 5, 8. Miscell. Observ. 7, 281; 8, 318.

¶ Autumnalis, *e*, herbstlich, zur herbst-zeit; ut, *Æquinoctium autumnale*, Varr. R. R. 1, 28; & Liv. 31, 47. *Autumnalia pyra*, Plin. 2, 41; *cornu*, Ovid. Met. 13, 817. *Putatio autumnalis*, Columella 4, 9 extr.

¶ Autumnal, *e*, idem; Sic *Æquinoctium autumnal* dediffe putatur ex Varrone Sofipater lib. 1 p. 94 & 95.

¶ Autumnitas, *ātis*, f. i. e. proventus autumni, die herbst-erndte, weinlese. Arnobius 1 p. 12 *Ex olivis vestris atque vinctis plenam facient autumnitatem fundi.* Sic & Symmachus 3 epist. 23 *Nos hic in otio rusticamur, & nuhimodis autumnitate defruimur:* Vindemiam intelligit & vini proventum, ut, quæ sequuntur, verba ostendunt. ¶ 2. Pro ipso autumno sive tempore autumnali, die herbstzeit, herbstwetter. Cato R. R. c. 155 *Prima autumnitate cum pluvia est.* Idem c. 5 *Circum oleas autumnitate ablaqueato.* conf. Varr. ap. Nonium 2, 22.

¶ Autumno, *are*, ut hiemare, vernare, dicimus, herbst machen. Plin. 2, 50 *Qua ratione crebra & in Italia fulmina: quia nobilior aër mitiore hyeme & æstate nimbosa semper quodammodo vernat vel autumnat.* Idem 2, 47 *Cœrus autumnat*, er bringt den herbst mit sich.

¶ Autumnesco, *ĕre*, sich zum herbst anlassen. Mart. Capella l. 6.

AVTŬMO, *avi, atum, are*, meynen, dafür halten. Non est ex *ab* & *æstimo*; sed idem est ac *autor sum*. Priorem derivationem Nigidii rejicit Gellius 15, 3 additque: *AVTVMO non solum significat* totum æstimo, *sed & dico, & opinor, & censeo* &c. Cic. in Orat. c. 49 *Bene quam meritam esse autumas.* Catull. 45, 2 *Te esse Tiburtem autumant.* Ter. Prol. Heaut. v. 19 *Neque se id pigere, & deinde factorum autumat*, er saget auch, es gereue ihn nicht ꝛc. Plaut. Capt. 4, 2, 104 *Quia enim item æsperæ sunt, Vt tuum victum autumabas.* Et v. 110 *Si vero autumas*, i. e. dicis, prædicas. Et sic alibi sæpius. Apul. Apol. p. 276 *Eam quoque Zenonem longe decorissimum fuisse, ut Plato autumat*, id est, dicit, scribens, seu prodit. Vet. Gloss. *Autumat*, λέγει. ¶ 2. Æstimandi autem vel ponderandi significatio videtur esse in illo Plauti Menæch. 5, 2, 7 *Res plurimas pessimas, cum advenit, adfert, Quas si autumem omnes, nimis longus sermo sit.* Id. Pœn. 1, 2, 32 in passivo: *Quasi salsa muriatica esse autumantur.* Sed in his ipsis etiam dicendi significatio locum habere videtur. ¶ 3. Nonius 4, 7 etiam explicat per *sperare* ex isto Pacuvii: *Aut hic est, aut hic adfore adtutum autumo.*

Avullio, Avunculus, quære in *Vello, Avus.*

ĀVVS, *i*, m. patris matrisve pater, der großvater, auherr. Sic *Avus paternus, maternus*, der auherr vom vater, mutter. Horat. 1 Sat. 6, 3. Cic. pro Mur. c. 7 *Et proavus & avus prætores fuerunt.* Virg. Georg. 4, 209 *Avi numerantur avorum.* Per catachresin ponitur pro abavo. v. Rupert. ad Pomp. Enchirid. p. 436 seq. De origine v. Festum.

¶ Avia, *æ*, f. die großmutter. Cic. de Arusp. resp. c. 11 *Illa mater dea te, Cn. Lentule, cujus ab avia manibus esset accepta, spectatorem esse voluit.* ¶ 2. Metonymice Persius Sat. 5, 92 *veteres avias* aniles fabulas & deliramenta appellat.

¶ Āvītus, *a, um*, quod ab avo aliisque majoribus venit, vom großvater her, großväterlich, ererbt von voreltern. Cic. in Verr. 2, 5 *Avita & patria res.* Et pro Cæl. c. 14 *Bona avita.* Liv. 1, 6 *Avitum malum, regni cupido*, hoc est, non aliter certamen inter Romulum & Remum fuit de regno, quam fuerat avo horum cum fratre Amulio. Virg. Æn. 7, 169 *Solio medius consedit avito.* Etiam de jumentis habet Columella 6, 37 *Celeritatem avitam multus refert.*

¶ Avīte, adverb. idem. Tertull. adv. Valent. c. 39 *Filium hominis avite pronunciatum* dixit. Ita Frobenius, Fr. Junius & Pamelius; at Rigaltius *ajunt* pro *avite.*

¶ Āvunculus, *i*, m. *μητρόδελφος*, matris frater, der mutter bruder, oheim. Cic. Fin. 3, 2 *Eam controversiam dijudicabis, quæ mihi fuit cum avunculo tuo.* Plin. 5 epist. 8 *Avunculus meus, idemque per adoptionem pater*, Plinius scil. Veronensis, historiæ naturalis conditor, cujus soror erat mater Plinii junioris. v. lib. 6 epist. 20 n. 10. Festus clarissime: *Avunculus, matris meæ frater, traxit appellationem ab eo, quod æque tertius a me, ut avus est, sed non ejusdem juris, idoque vocabuli facta diminutio est: sive avunculus appellatur, quod avi locum obtineat, & proximitate tueatur sororis filium.* Adde Stat. Sylv. 4, 8, 12. Aliquando maritus sororis matris ita appellatur: ut ap. Senecam Conf. ad Helviam c. 17 *Sic fratris* vocabulum ad patrueles etiam transfertur. ¶ 2. *Avunculus magnus*, aviæ frater est, der großmutter bruder. Cic. de Clar. c. 62. Item *Avunculus major*, Vellejo 2, 3, 59 & Suet. Aug. c. 7 Iulius Cæsar vocatur, ex cujus sorore, Iulia, nata fuit Atia, Augusti mater. ¶ 3. Apud ICtos *Avunculus major* proaviæ frater; qui & *Proavunculus*; *Avunculus maximus* frater abaviæ, v. Paulum ICt. l. 10 § 15, 16, 17 D. de gradibus.

¶ Abavus, *i*, m. des großvaters oder großmutter großvater, der urältvater, oder voreltervater. Cic. de Clar. c. 58 *Abavorum illustre nomen.* conf. Plaut. Mil. 2, 4, 20; Plin. 18, 6; Sen. de Clem. 4, 10; Sidon. carm. 15, 153.

¶ Abavia, *æ*, f. die uralt-mutter, großmutter des großvaters oder der großmutter. Instit. Iur. lib. 3 t. 6. conf. Dig. lib. 38 t. 10 l. 3 & 10.

¶ Abavunculus, *i*, m. der großmutter mutter bruder. Cajus in Dig. lib. 38 t. 10 l. 3 & 10 § 17. conf. Isidor. 9, 7.

¶ Ātavus, *i*, m. abavi pater, der vater im fünften grad, groß-eltervater. Cic. pro Cæl. c. 14: vide *Proavus.* Ter. Phorm. 2, 3, 48 *Progeniem vostram usque ab avo atque atavo proferens.* Adde Hor. od. 1, 1, 1.

¶ Prŏāvus, *i*, m. avi pater, der großvaters oder großmutter vater, der alt-vater, elter-vater, ur-großvater. Cic. pro Cæl. c. 14 *Non avum, proavum, atavum audieras consules fuisse?* conf. Id. pro Mur. c. 7; Virg. Æn. 3, 129.

¶ Proavus, *a, um.* Ovid. Her. 4, 158 *Quod veniunt proava fulmina missa manu*, elegantissime scriptum ait in Francofurtensi cod. Burm. & confert *proava tropæa*, quæ Propertio 4, 11, 29 asserebat Barthius, invito licet Brouckhusio.

¶ Proavia, *æ*, f. avi vel aviæ mater, die elter-mutter. Suet. Calig. c. 10 *In Liviæ Augustæ proaviæ fuæ, contubernio mansit.*

¶ Prŏāvītus, *a, um*, quod a proavo est, von voreltern geerbt; ut, *Rura proavita*, Statio Silv. 4, 4, 83. *Proavita regna*, Ovid. Met. 13, 416. Et Sil. 5, 79 *Proavitæ insignia pugnæ*, de Corvini alite. Idem 16, 253 *Proavita potentia.*

¶ Proavunculus, *i*, m. der großmutter bruder. Caj. ICt. D. l. 38 t. 10 l. 1.

¶ Trītāvus, *i*, m. abavi avus, der vater im sechsten glied, ureltervater; postea dicuntur *majores*, die vorfahren, v. Plaut. Perf. 1, 2, 53 & Paul. ff. l. ult. de grad. & affinit.

¶ Tritavia, *æ*, f. die urelter-mutter.

AVXESIS, *is*, f. *αὔξησις*, auctio, amplificatio, die erweiterung; est pars orationis. v. Cic. Orat. c. 36. conf. Voss. 2 Rhet. p. 336.

AVXĬLIVM, *i*, n. militaris vox, qua denotabantur sociorum copiæ, ac opes, quæ belligerantibus subsidio sunt, hülffs-völcker, succurs, auxiliar-truppen. Varro L. L. 4, 16 AVXILIVM, inquit, *appellatur ab* AVCTV, *cum accesserant, qui adjumento essent, alienigenæ.* Et recte dixit *Alienigenæ*, nam in Romana militia discrimen erat inter *Socios* atque *Auxilia*: *Socii* dicebantur Itálici, *Auxilia* de gentibus externis. v. Lipsi. 1 de Militia Rom. Dial. 7; Veget. de Re mil. 2, 2. Atque in hac significatione frequentius in plurali numero usurpatur. Sallust. Iug. c. 8 *Dimittere auxilia.* Cæs. B. G. 3, 10 *Auxilia ex Britannia accersunt.* Iustin. 1, 7, 9 *Auxilia confluebant.* Sic servi dicuntur *Servitia*; legati *legationes. Auxilium* pro auxiliaribus ap. Ovid. Metam. 11, 381 occurrit. ¶ 2. Hinc igitur ad quamvis opem aliam, quæ nobis præstatur, translata vox: frequenter eam, quam ægrotantibus medici ferunt: beystand, hülfe. Stat. Silv. 4, 111 *Adjuvat ipse DEVS, morboque valentior omni Occupat auxilium*, er kommt mit hülfe zuvor. conf. Propert. 1, 1, 26. Cato, melior auctor, quam quibusdam videtur, lib. 2 Disticho 23

Corporis auxilium medico committe fideli.

Et lib. 4 Dist. 14 *Auxilium a notis petito, si forte laboras:*

Nec quisquam est melior medicus quam fidus amicus.

De valetudine enim poëta loquitur: & *utiliorem medicum amicum esse, quam extraneum*, Celsus etiam docet Præfat. extrema, apud quem ea ipsa Præfat. *auxilia vulnerum morborumque* in principio legas, nec non *auxilium adversæ valetudinis.* Sic & *Auxilium viæ*, Virg. Æn. 1, 362. *Auxilia nautæ, cum mare tumet*, Ovid. Art. 3, 260. *Auxilii copiam non habeo*, Ter. Andr. 2, 7, 20. Et Cic. Cat. 2, 9 *Auxilium cui ferre contra quem*: Nepos 25, 11, 1 *Auxilio cui esse*, helfen, behülflich seyn. Id. 8, 3, 1 *Auxilio venire*, beyspringen. Cic. pro Rosc. Am. c. 40 *Auxilium sibi adjungere*, sich hülfe schaffen. Et pro Rab. c. 2 *Ope & auxilio deorum gubernantur respublicæ.* Virg. Æn. 4, 617 *Auxilium alicujus implorare.* Sall. L. 6 Hist. in Orat. Cottæ: *Quorum alia toleravi, partim repuli Deorum auxiliis & virtute mea.*

¶ Auxĭlior, *atus sum, ari*, adjuvare, opem & auxilium ferre, helfen. Ter. Adelph. 2, 4, 9 *Si omnes cuperent, nihil tibi possent auxiliarier.* Ovid. 1 de Pont. 3, 23 *Tollere nodosam nescit medicina podagram, Nec formidatis auxiliatur aquis.* Plin. 24, 12 *Spinæ albæ semen contra scorpiones auxiliatur.*

¶ Auxilio, *are*, idem apud antiquos. Gracchus apud Diomedem lib. 1 p. 395 *Quibus ego primus quomodo auxilium?* conf. Prisc. lib. 8 p. 797. Et apud eundem Lucilius p. 791 *A me auxiliatus si est.* Hinc

¶ Auxi-

¶ Auxiliatus, *a*, *um*, pass. geholffen, gefördert. Vitruv. 5, 8 *Vox ab imis auxiliata cum incremento scandens.* ¶ 2. Active, der hilfft. Stat. 5 Silv. 1, 168 *Nil ors operosa medentum Auxiliata malis.* Sidon. 9 epist. 16 *Quos probavi anxio duros mihi per labores auxiliatos.*

¶ Auxiliatus, *us*, m. vel Auxiliatum, *i*, n. subst. hülffe, beyhülffe. Lucret. 5, 1038 *Alituum porro genus alis omne videmus*
Fidere & a pennis tremulum petere auxiliatum.

¶ Auxiliatio, *onis*, f. idem apud Nonium 4, 403, ubi quid sit *rumor* explicat. Et Liv. 2, 33 *Quibus auxiliatio adversus consules esset*; sed al. *auxilii latio.*

¶ Auxiliator, *öris*, m. ein helffer, beystand, artzt. Quintil. 12, 3 *Litigantium auxiliator egebit auxilio.* Tac. An 6, 37, 4 *Haud inglorius auxiliator.* De Æsculapio medicinæ Deo Statius 3 Silv. 4, 23 *Ubi maximus ægris auxiliator adest.*

¶ Auxiliatrix, *īcis*, f. eine helfferin; & adjective hülffreich. Cassiodorus 2 ep. 40 *Musica perniciosa odia convertit ad auxiliatricem gratiam.*

¶ Auxiliabundus, *a*, *um*, idem. Apul. de Deo Socrat. p. 48 ed. Elmenh. *Virgiliana Juturna in mediis millibus auxiliabunda fratri conversatur.*

¶ Auxiliaris, *e*, idem. *Dea sum auxiliaris*, inquit Lucina Ovid. Met. 9, 698. Apud eumdem *auxiliaria arma* sunt 6, 424, hülffsvolcker, *Auxiliares legiones* a Romanis distinguit Vellejus 2, 112, 4. ¶ 2. *Auxiliares* etiam absolute milites sunt auxilio ferundo a sociis missi, Cæs. B. Gall. 3, 25; & Liv. 1, 78; & Justin. 2, 9, 9. Festus optime: *Auxiliares dicuntur in bello socii Romanorum exterarum nationum: dicti ex Græco vocabulo αὔξησις, quod nos dicimus rerum crescentium auctionem.*

¶ Auxiliarius, *a*, *um*, idem; ut, *Auxiliariæ cohortes*, Cic. de Prov. cons. c. 7; & Hirt. de Alex. c. 62. *Equites auxiliarii*, Sallust. Jug. c. 46. *Milites auxiliarii*, Liv. 40, 40. *Auxiliarius amicus*, Plaut. Truc. 2, 1, 6.

¶ Auxiliatorius, *a*, *um*, idem in Ioh. a Janua Cathol.

¶ Inauxiliatus, *a*, *um*, hülfflos; ut, *Animæ inauxiliatæ*, Vulg. Int. Sap. 12, 10.

Auxilla, vide *Aula.*

AVXIMVM, *i*, n. urbs Piceni in Italia; quæ olim colonia facta Romanorum. v. Vellej. 1, 15, 3. Vitiose *Oximum* dicitur apud Liv. lib. 41 & 42. *Auximon* metri caussa est apud Lucan. 2, 466.

AVXO, nomen unius e Gratiis apud Pausaniam & Clementem Alexandrinum. v. Theoph. Raynaud. Theol. nat. dist. 7 n. 31.

Axamenta, axare, vide *Axis.*

AXANTOS, insula in oceano septemtrionali post Hiberniam, Plin. 4, 16.

Axedo, Axenus, Axiculus, Axilla, quære *Axis*, *Xenium*, *Axis*, *ala.*

AXIM, *is*, *it*, pro *egerim*, *is*, *it.* Nam antique *Ago*, *axi.* Pacuv. ap. Nonium 10, 7 *Ut quæ egi, ago, vel axim, verruncent bene.* Festus: *Axit antiquos dixisse pro egerit, manifestum est.* Hinc

¶ Axies, pl. *mulieres sive dii dicebantur una agentes*, Fest. alii legunt *axites.* conf. Turneb. Adv. 23, 18.

¶ Axitiōsus, *a*, *um*, geschäfftig; ut, *Axitiosa mulier*, quæ curiose omnia satagit. Varr. de L. L. 6, 3 ex Plauto: *Axitiosæ annonam caram e vili concinnant viris.* v. Taubm. p. 1464. Festus: *Axitiosi factiosi dicebantur, cum plures una quid agerent facerentque.*

¶ Adaxim pro *adegerim*, Fest. & Non. 2, 53 ex *adaxint* Plauti Aul. 1, 1, 11.

AXINOMANTIA, *æ*, f. magiæ sive divinationis species fuit, quæ per secures fiebat. Græce ἀξινομαντεία ab ἀξίνη, *securis.* Plin. 36, 19 vocabulo Latino usus est. Id. 30, 2 ineunte dicit, *Securibus divina promittere.*

AXIŌMA, *atis*, n. ein spruch, ausspruch, lehre, regel, ἀξίωμα, Dialecticorum vox. Est autem ἀξίωμα, ut Donatus in Ter. Andr. 1, 1, 18 describit, *Sententia vel enunciatio uno verbo nexam continens & perfectam intelligentiam. Constat enim ex nomine & verbo.* Hinc & *Verbum* a veteribus appellatum. Idem ad Eun. 1, 2 observat. Cic. Tusc. 1, 7 *Pronunciatum*: in Acad. 4, 29 *Effatum* dixit: Varro *Profatum*; item *Proloquium*: v. Gell. 16, 8, & Apul. de Syll. Cat. p. 29. ¶ 2. Recentiores etiam *Axioma* vocant dignationem & prærogativam honoratiorum, die würde, cum & Budæus ἀξίωμα explicet, quod proprie sit *dignitas & amplitudo propter honores gestos & magistratum, existimatio, majestas, commendatio.* Hinc

¶ Axiomatici, ἀξιωματικοί, proceres, magnates, qui sunt in dignitate aliqua & publica functione.

AXIOTHEA, *æ*, f. Phliasia, Platonis discipula, quam & Speusippus audiisse fertur: Laërt. init. lib. 4.

AXIS, *is*, m. ἄξων, die achs, ab ἄγω, *ago.* *Plures*, ut Festus notat, *habet significationes: Nam & pars cœli septemtrionalis: & stipes teres, circa quem rota vertitur: & tabula sectilis AXIS appellatur.* Media, quæ propria notio, usu probatissima. Plin. 8, 2 *Axes amurca ungi.* Virg. Georg. 3, 172 *Nitens sub pondere Axis.* Ovid. Met. 2, 317 *Temone revulsus axis*, Martial. 2 epigr. 77 *Utilis ungendis axibus esse potes.* Hinc sæpe *Axis* pro toto curru: ut, *sinuare axem*, *propellere axem*, Sil. 16, 360 & 407. *Phœbeus axis*, der sonnen-wagen. Sen. Herc. Oed. v. 1442, item *Purpureus axis*, Ovid. Heroid. 4, 160. Ita *Axis*, qui tympanum versat, die welle, der wellbaum an mühl- oder andern rädern. Vitruv. 9, 9: & 10, 9. Sic & *axes volutarum*, die spindeln, Idem 3, 3. ¶ 2. Prima Festi superius adducti significatio, sive ad cœlum translata, satis etiam recepta, ut ex illo Manilii 4, 589 constat:

Asper ab axe ruit Boreas, venit Eurus ab ortu.

¶ 3. Atqui non pars septemtrionalis tantum, sed & antarctica ad axem pertinet. Nam *axis cœli* totus ille trajectus dicitur, qui polis duobus terminatur, die himmels-achs. Cic. de Univers. c. 10 *Iam vero terram altricem nostram, quæ trajecto axi sustinetur.* Proclus de Sphæra pr. ἄξων τοῦ κόσμου, ἡ διάμετρος αὐτοῦ, περὶ ἣν στρέφεται. conf. Manil. 1, 78 sqq. Vitruv. 6, 1 & 9, 4. Sic *Æthereus axis*, der himmel. Ovid. Met. 6, 175. conf. ibid. 2, 297. Sic *Fulgidus axis*, Claud. de Raptu 1, 116. Et plur. *Astriferi axes*, Lucan. 9, 5. Prudent. de mundi interitu Hymno 11 Cathem. v. 107. *Quam fessas axis cardinem Mundi ruentis solverit.* ¶ 4. Improprie vero pro quavis mundi plaga seu climate, auctoribus ac poëtis maxime, usurpatur. Lucanus 3, 259

Quo vocat Hesperium mundi properemus ad axem.

Et ita ante eum Silius 1, 130 *Hesperio tellus porrecta sub axe.* Immo & Ovid. Met. 4, 214 *Axe sub Hesperio sunt pascua solis equorum.* ¶ 5. Sed & pro monte seu clivo *Axis* dicitur. Claudianus Præfat. in Paneg de Cons. Mallii: *Contulit alternas Pythius axis aves.* *Pythius axis*, Parnassus dicitur, Apollini Pythio & Musis sacer. Propert. 4, 1, 125 *Scandentisque axis consurgit vertice murus.* Ubi *vertex axis*, collis seu clivus est, ut Scaliger interpretatur, & multis defendit Donnola de patria Propertii & hujus editor Schurzfleischius. Sed Passeratius *arcis* pro *axis*, ex veteri libro restituit. ARX enim mons est, ut supra docuimus. In illo autem Iuvenalis Sat. 4, 117 *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.* non opus est cum vetere scholiaste clivum intelligere. Proximus enim versus satis ostendit *axem* synecdochice pro curru poni vel rheda. ¶ 6. *Axes* pro asseribus seu tabulis sectilibus legimus ap. Vitruv. 4, 2, bolen, breter, tafeln. Et Gell. 2, 12 *Solonis leges axibus ligneis incisæ.* Colum. R. R. 2, 19 *Roboreis axibus solum compingere*; & c. 30 *Stabula roboreis axibus constrata.* *Axes æsculini, quernini*, apud eumdem Vitruv. 7, 1. In fœminino genere *axes quernas* Palladius dixit 1 Tit. 9. v. supra in *Asser.* ¶ 7. *Axes adglomerati*, universi stantes, i. e. cohortibus aut legionibus. Fest. ¶ 8. *Axis* quoque fera est in India, Plin. 8, 21. ¶ 9. *Asses* pro *axibus* frequens est. vid. Scheff. de re vehic. 2, 7 p. 108 & Bald. Lex. Vitruv.

¶ Axĭculus, *i*, m. diminut. der pflock, zapffe, daran etwas herum lauft. Vitruv. 10, 21 *Axiculi e quibus funes alligati, retinebant arietem.* Adde ibidem c. 14; & Colum. 6, 19.

¶ Axedo, *ōnis*, f. Marc. Empir. c. 33 *Axedonem figere super lotium.*

¶ Axo, sive Asso, *are*, Festo est *nominare*, ut proprie signet, ad axem, sive asserem, sive tabellam, decretum aliquod adscribere, ut publicitus innotescat. Unde

¶ Axamenta, sive Assamenta, *orum*, n. pl. ab ipsa *axium* seu *assium* voce n. 7, dicebantur carmina saliaria, a saliis sacerdotibus in universos homines & in Deos singulos composita, in axibus vel tabulis descripta. v. Fest. & Voss. Etymol. p. 59; & Rosini Ant. Rom. 3, 20.

¶ Axungia, *æ*, f. adeps suillus inveteratus, schmeer, wagenschmiere. Plin. 28, 9 sect. 37 *Adipi laus est, maxime suillo*; qui tanto utilior, quanto vetustior. *Axungiam Græci etiam appellavere in voluminibus suis*; quamvis Latinum origine vocabulum. Et hinc ipse autor pergit, paullo post: *Antiqui axibus vehiculorum perungendis ad faciliorem circumactum rotarum utebantur, unde nomen.* Usum in medicina ibidem ostendit. Isidoro 20, 2 *Axungia ab unctione vocata.* conf. Plin. 23, 33.

¶ Axungiarius, *i*, m. axungiam vendens, Cathol.

¶ Ambaxioqui, pl. Festo sunt *circumeuntes catervatim.* Scaliger putat legendum *Ambexi, qui* &c. Vossius *Ambaxitiosi* vel *Ambaxies.*

¶ Coaxo, Coaxatio, vide *Coasso*, *Coassatio*, in *Asser.*

¶ Semaxii, Christiani olim dicti, quod ad stipitem dimidii axis revincti exurerentur. v. Tertull. Apol. c. 50.

Axitiosus, vide in *Axim.*

AXĪVS, *i*, m. fluvius ex Scardo monte ortus, per Mygdoniam fluit, & in Sinum Thermaicum labitur. Plin 4, 10. & Herodot. 7, 123.

AXON, *ōnis*, m. ἄξων, *axis*, linea in delineandis horologiis occurrens ap. Vitruv. 9, 8. Item membrum balistæ, ibid. 10, 17. ¶ 2. *Axones* Suidæ leges Solonis, quod inscriptæ essent ligneis axibus. conf. Gell. 2, 12. v. Lindebrog. ad Ammianum 16, 5; Is enim latine usus voce est. conf. Bochart. Geogr. p. 494. ¶ 3. *Axon* Cariæ flumen, Plin. 5, 12.

AXŌNA, *æ*, m. Galliæ Belgicæ flumen, der Aine-fluß. Cæs. B. G. 2, 5. Hinc *Axones* dicti accolæ illius fluminis ap. Lucan. 1, 423; ubi tamen alii substituunt *Suessones.*

Axungia, Axur, Axurus, vide *Axis*, *Anxur.*

ĀZAN, *ānis*, m. mons Arcadiæ, Cybelæ Deorum matri sacer. De eo Statius Theb. 4, 292 *Idæis ululatibus Azan.* v. Barth. & Bur. ad Ovid. Met. 2, 599.

¶ Azania, *æ*, f. pars Arcadiæ, cujus incolæ *Azanes.* v. Steph. Byz.

AZONAX, *acis*, Zoroastris præceptor in magicis; Plin. 30, 1.

Azoni, Azymus, azymitæ, vide *Zona*, *Zyma.*

AZZALVM, *i*, n. ferri genus, quod *Sericum* appellatur. Plin. 34, 14; & *Indicum* l. ult. § species ff. de publ. & vectig. v. Panciroll. Rer. memor. P. 1 t. 13. vid. *Ferrum* Indicum.

B LITERA muta, quam, ut Capella dicit 3 p. 58, *labris per spiritus impetum reclusis edicimus*, potestatem mediam quamdam habet inter *p* & *ph.* π & φ; unde quædam commutatio vocum Græcarum apud Latinos: ut, πύξος, *Buxus*: ἀμφω, *Ambo*, θρίαμβος, θριαμβεύω, *Triumphus*, *Triumpho*, *nubo*, *scribo*, *nupsi*, *scripsi*, &c. Quintilianus etiam 1, 4, *Byrrhum*, pro Pyrrho, & *Belenam* pro Helena, antiquos scripsisse monuit. vid. *Burrus*, *Brages.* Quin & quod βασκάνιον Græci, Latini *Fascinum* scribunt. ¶ 2. In compositione verborum in *V* interdum mutatur, ut *ab* in *aufero*, *aufugio.* ¶ 3. Sequente vero litera *f*, in eandem quoque transit, ut ab *ob Officio*, a *sub Sufficio*, *Suffio.* Mutatur & in *c*, ut *occurro.* In *g*, ut *Suggero.* In *m*, ut *Summitto.* In *r*, ut *Surripio.* In *s*, ut *Iubeo*, *jussi.* ¶ 4. In literis antiquis B. *Brutum* vel *Balbum* indicat. Item *Bonum*: ut B. AV. *bonis auspiciis*, seu *bonis avibus*, B. I. I. *Bonum judicis judicium*, B. F. *Bonum factum*, qua formula in edictis proprie usi. v. Turneb. Adv. 3, 22; & Brisson. de form. p. 175. Græce ἀγαθῇ τυχῃ. v. Lucian. Deor. conc. p. 715 Gr. ¶ 5. In antiquis & manuscriptis codicibus & monumentis B pro V sæpe invenitur positum: ut, *Albei*, *Atabi*, *Probincia*, *Serbus*, *Viba*, &c. pro *Alvei*, *Atavi*, *Provincia*, *Servus*, *Viva*, &c. v. Lipsium Var. lect. 2, 28, ubi inter alia vidisse se affirmat Adamantii Martyris (Martyrii legit Ludov. Carrio Antiq. Lect. p. 32) libellum de Affinitate V & B. vid. etiam Lambin. ad Cic. Att. 1, 15 extr. Spanh. de usu & præst. num. diss. 2 p. 120, & Alios in Lex. Crit. p. 9. In Pandectis Florentinis hoc præsertim observarunt viri docti; unde perpetua fere in verborum quorundam præteritis & futuris confusio. ¶ 6. Elegans exstat epigramma apud Martial. de hac litera 5, 27

Quod Alpha dixi, Codre, pænulatorum
Te nuper, aliqua cum jocarer in charta:
Si forte bilem movit hic tibi versus,
Dicas licebit beta me togatorum.

Non minus etiam elegans est epigramma ænigmaticum de hac litera in Symposio Lactantiano n. 42:

Tota vocor Græce, sed non sum tota Latine:
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam:
In terris nascor: lympha lavor, ungor olivo.

Breviter

Breviter expoſuit Geſnerus p. 186 ed. Heum.: Verſu primo innuitur βῆτα, *be*; altero B litera, quæ notat *bonum*, teſtibus, qui de notis ſcripſere; tertio *beta* olus.

BA! item BAT! Interjectio eſt avertentis, ſive ejus, qui alterius interpellationem inhibere cupit apud Plautum Pſeud. 1, 3, 6; & Aſin. 1, 1, 24 Chariſius lib. 2 p. 213 Edit. Putſch. laudans priorem locum, ex ſententia Cæſellii Vindicis ait, *fonum eſſe cornicis ex ore lituum eximentis.* vide mox BABAS.

BAAL, βαάλ, nomen fuit idoli gentium, quo Tyrii Iovem coluere, ut tradit Auguſtinus Tom. 4 ſuper Iudicum lib. 7 quæſt. 16. Idem Βαλαιος in Chron. Alexandrino appellatur, de quo v. Miſcell. Obſ. Vol. 2 p. 172 ſq. ¶ 2. Vocabulum Punicum eſt, *Dominum* vel *dominantem* ſignificans; unde etiam duces eorum id cognomenti loco ſibi aſſumſere, ut, *Hannibal, Hasdrubal* &c. Chaldæis ſive Aſſyriis *Bel* dicebatur: Vnde Græcorum Βῆλος, & Latinorum *Belus*. v. Selden. de Diis Syris 2, 1; Voſſ. de Idolol. pluribus locis. Adde propter uſum poëticum Sedul. 4, 147; & Prudent. Apoth. v. 393.

BABAE, interjectio hominis cum admiratione approbantis, vel negligentis, aut etiam læte alterius dicta ferentis, apud Plautum Pſeud. 1, 3, 131; Stich. 5, 5, 30; Perſ. 5, 2, 25; & Petron. c. 37.

BABAS, homo fuiſſe videtur notiſſimæ fatuitatis, a βα vel *bat* voce inarticulata, infantibus, & blæſis familiari, unde βαβίζειν, *inarticulate loqui*.

¶ Babiger, *a, um*, & Baburrus, *a, um*, id eſt, *fatuus, ſtultus, ineptus*. Gloſſæ Iſidori: *Baburrus, babiger, a, ſtultus, a.* conf. Iſidor. Orig. 10 Lit. B.

BABECALVS vel Babæculus, *i*, m. dicaculum videtur ſignare, ein ſchwätzer. Arnobius 4 p. 141 *ut babecali adoleſcentes ſolent.* Fragm. Trag. Petronii p. 14 *quemvis ex iſtis babæculis.* conf. ibi Burman. c. 3.

BABEL, *ēlis*, f. nomen civitatis Aſſyriæ, quod a confuſione linguarum accepit. Ioſeph. Ant Iud. 1, 5 Ἐρμῶν γὰρ τὴν σύγχυσιν Βαβὲλ καλοῦσι. Latine *confuſio* ſeu *commutio*. In ſacris transfertur vox myſtice ad eccleſiam corruptam. v. Hieron. c. 26 in Matth. Auguſt. de C. D. 16, 3 & 11. Clemens 1 Strom. & Epiph. 1 Hæret. 39. Græcis & Latinis vocatur

¶ Bābȳlon, *ōnis*, f. Βαβυλών, urbs maxima fuit & potentiſſima, *Chaldaicarum gentium caput*, quemadmodum Plinius vocat 6, 26, quamquam Ariſtocles *gentis ſive provinciæ potius, quam civitatis ambitum habuiſſe* cenſet Polit. 3, 2. *Superba Babylon*, Lucan. 1, 10. Ejus conditores traduntur varii. Nec mirum: quippe quæ a multis regibus aucta & amplificata. Initium a Nohæ poſteris Nimrodoque eſt, qui nonnullis idem Græcorum Belus eſt, quem Babylonis conditorem Sidonius antiquus poëta Græcus, celebravit, ut Voſſius de Idololatria 1, 24 obſervat, quem vide. Sed quia magnum cultum atque ornatum Semiramis addidiſſe creditur, idcirco & ejus auctor celebrata Propertio eſt, 3 eleg. 11. Nec aliter Strabo, Diodorus, Curtius, Iuſtinus ſentiunt. v. & Auguſtin. de C. D. 16, 4 & 18, 2; & Conring. Adverſ. Chronol. c. 8 p. 41. Ambitus ejus *trecentorum & ſexaginta quinque ſtadiorum* fuit; muri vero alti 50 *cubitos*, lati *pedes* 32, in iisque via tam ſpatioſa, ut quadrigæ mutuo ſibi occurrentes pertranſire facile poſſent, ut Curtius 5, 1 auctor eſt. Plinius 6, 26 altitudinem ducenis pedibus, latitudinem quinquagenis definit, Herodotum ſecutus. Vide ſupra nominatos auctores, itemque Philoſtratum de Vita Apollonii 1, 18; & Cic. Div. 2, 67. Florentiſſimum in ea fuit regnum ſub Nabuchedonoſore illo, qui Syriam maximo exercitu ingreſſus Iudæam ſæviſſima captivitate exhauſit. Capta tandem a Cyro eſt & Dario, regno ad Medos prius, mox ad Perſas translato. Pars, quæ Euphrati adjacet, admodum fertilis eſt; v. Plin. 18, 17. Scripſit alicubi D. Hieronymus, ſua ætate, hoc eſt, Honorio imperante, vix e ruderibus loci deſerti inculti que veſtigia exſtitiſſe, quæ urbis ſitum indicarent. Idem tamen in c. 13 Eſaiæ, quo Vates divinus excidium urbis prædicit, ex relatione quadam alterius refert, venationes regias haberi in Babylone, & omnis generis beſtias murorum ejus tantum ambitu coërceri. Adde ſis Cellarii programma de ruinis illuſtrium rerump. quod in Faſciculo XLIX eſt. *Nihil urbis ejus moribus corruptius, nec ad irritandas, illiciendasque voluptates inſtructius* Alexandri ætate *fuiſſe* Curtius ſcribit 5, 1. De hac urbe videndus omnino Humfredus Prideaux Hiſt. Iud. ad A. 670 ante C. N. it. ad A. 293, ubi de recentiore ejus ſtatu & urbibus aliis, quæ hoc nomen habuerunt. ¶ 2. *Babylon* alia Ægypti fuit ad Nilum, e regione Memphis, cujus rudera haud longe abſunt a magna urbe Cairo. Strabo, Ptolemæus, & Byz. Stephanus memorarunt.

¶ Babylōnia, *æ*, f. regio circa Babylonem, Arabiæ, Meſopotamiæ & Aſſyriæ terminis circumſcripta: alias *Chaldæa* vocitata. ¶ 2. Interdum *Babylonia* pro *Babylone* ponitur, e. g. apud Iuſtin. 1, 2, 7 &c. vide Salmaſ. in Solin. p. 1225.

¶ Babylonius, *a, um*, gentile nomen ſubſtantive & adjective uſurpatur, ſubſt. Cic. Div. 2, 46. *Babylonii*, Curt. 5, 1, 37 *Babylonii maxime in vinum, & quæ ebrietatem ſequuntur, effuſi ſunt.* Adject. Ibid. 11. 6 *Babylonii muri.* Lucan. 6, 50

Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.

¶ 2. *Babylonius*, idem, qui Tertulliano *genethliacus* eſt ſeu *Mathematicus*, ein nativität-ſteller, ſternſeher. Chaldæos enim ſeu Babylonios magna cura aſtrologiam coluiſſe, plures auctores referunt. Quin *ibi inventam ſideralem ſcientiam* Plinius tradit 6, 26. Claud. de Conſ. Hon. 4, 146 *Inſpectis Babylonius borruit aſtris.* Eidem de ejusdem Conſul. 6, 18

Namque velut ſtellas Babyloxia cura ſalubres
Optima tum ſpondet mortalibus edere fata, &c.

Babylonia cura, id eſt, aſtrologorum curioſitas, ſive curioſa genethliacorum ars Hinc Horat. od. 1, 11, 1

Tu ne quæſieris ſcire (nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dii dederint, Leuconoë, nec Babylonios Tentaris numeros.

Numeros Babylonios, aſtrologorum rationes ſeu ſupputationes dixit. *Contemnamus* (inquit Cic. Divin. 1, 19) *Babylonios, & eos, qui e Caucaſo cœli ſigna ſervantes numeris & motibus ſtellarum curſus perſequuntur.*

¶ Babylōnicus, *a, um*, adject. aliud: ut, *Babylonica doctrina*, i. e. aſtrologia, Lucret. 5, 726. *Babylonica triclinaria*, Plin. 8, 48. *Babylonica periſtromata conſutaque tapetia advexit*, Plaut. Stich. 2, 2, 54. *Babylonica picta ſuperbe texta*, Martial. 8, 28.

¶ Babylonicum, *i*, n. ſubſt. veſtis babylonica, tapezerey, koſtbar tuch. Lucret. 4, 1023 *Babylonica magnifico ſplendore.* Laberius ap. Petron. c. 55 *Plumato amictus aureo Babylonico.* Vet. Gl. *Babylonicum, ψιλὴ πολύμιτος.* Vlpianus l. 25 § 3 de auro arg. *Stragulas & babylonica, quæ equis inſterni ſolent, non puto veſtes eſſe.* conf. Feſtus in *Solla*; & de pretioſis pellibus Babylonicis Busbeq. Legat. Turc. ep. 3 p. 156.

¶ Babyloniăcus, *a, um*, aliud adject. Manil. 4, 573 de Cytherea: *Babyloniacas ſummerſa profugit in undas.*

¶ Babylonienſis, *e*, gentile, quo Plautus aliquoties uſus eſt. Truc. 1, 1, 66; & ſc. 2 v. 100 *Babylonienſis miles.*

BABYS, frater Marſyæ fabulis eſt. Vide Proverb. in Chiliad. κάκιον Βάβυς ἄυλᾶ, *pejus Babys cantat*: quod in eos dicitur, quorum exercitatio ſemper in pejus vergit, ut quidam oratores, quo longius dicunt, eo dicunt indoctius.

Baca, vide *Bacca* n. 6.

BACAEVSIA, *æ*, f. vox inſolita, a viris eruditis varie tentata apud Petron. c. 41 *Omnes bacalufias conſumpſi.* Sed M. Nodot p. m. 200 legit *batologias.* v. infra *Bettologia.*

BACAR, *āris*, n. vas vinarium, ſimile bacrioni. Feſtus a Baccho deducit, quaſi *bacchar*. Notat & vas aquarium. v. Gloſſ. Iſid.

¶ Bacario, *ōnis*, m. urceoli genus. ¶ 2. Πορνοβάκχους, qui æquam meretricibus miniſtrat, ex Gloſſ. lat. gr.

BACCA, *æ*, f. (ſcribitur etiam *baca*. v. n. 6.) parvus fructus eſt lauri, olivæ, corni, eine beer; ut, *Baccæ lauri*, Virg. Georg. 1, 306, lorbeern. *Baccæ juniperi*, Plin. 12, 7, wachholder-beer. *Baccæ myrti*, ibid. c. 17. *Baccæ platani*, Idem 15, 7. Differunt *baccæ* ab *acinis*, quod iſti proprie uvarum grana; quamquam & *acinus* pro baccis, ut ſambuci & hederæ, uſurpetur. Cic. Divin. 2, 6 *Agricola cum florem olcæ videt, baccam quoque ſe videre putat.* Sed *Mora* ipſius ſunt mori &c. ¶ 2. Etiam aliarum arborum fructus *baccæ* dicuntur. Cic. Div. 1, 51 *Nec fruges terræ baccaſve arborum cum utilitate ulla generi humano dediſſet natura.* Id. de N. D. 2, 51 *Semen inclusum eſt in intima parte earum baccarum, quæ ex quaque ſtirpe funduntur.* Vitruv. 8, 3 *Baccæ piperis*, pfeffer-körner. Ovid. Met. 10, 98

Et bicolor myrtus, & baccis cærula tinus, (al. *ſcus.*)

Conf. Virg. Georg. 2, 183 & Cic. de Leg. 1, 8. ¶ 3. Margaritæ ſeu uniones *baccæ* dicuntur a ſimilitudine. Virg. in Culice v. 67 *Concheæ bacca maris pretio eſt.* conf. Horat. Sat. 2, 3, 241. *Bacca Indica*, Petron. c. 55, eine perle. v. Interpr. p. 271 Burm. ¶ 4. Transfertur vox ad pecudum ſtercus, ovium puta, caprarumque. Pallad. 2 tit. 14 *Si caprini ſtercoris ſtercus ſubula ſubtiliter excavaveris*, &c. Ita nos ſchaafs-lorbeern, ziegen-lorbeern, dicimus. ¶ 5. *Baccæ* funt etiam quilibet nodi, globuli, orbiculi, annuli; ut catenarum, &c. Prudentius περὶ στεφ. hymn. 1, 46 *Carcer illigata duris colla baccis impedit.* Et præf. Pſychomachiæ v. 33 *Attrita baccis colla liber erigit*, ad quem locum Nic. Heinſium conſulas. ¶ 6. Idem Heinſius *Bacas* ubique ſcribi vult, non *baccas*. 8, 134. v. Drakenb. ad Sil. 8, 134.

¶ Baccula, *æ*, f. diminut. Plin. 25, 8 de ariſtolochiæ generibus: *Ferunt bacculas parvas, ut capparis.*

¶ Baccalia, *æ*, f. eine art des lorbeer-baums. Plin. 15, 30.

¶ Baccans, *tis*, fuglicht, rund; ut, *Baccantia ubera*, Ovid. Met. 6, 342. Sed *lactantia* plerique omnes legunt.

¶ Baccatus, *a, um*, voll beere. Virg. Æn. 1, 654 *Colloque monile Baccatum*, id eſt, baccis ſeu gemmis diſtinctum, ein kragen mit perlen geſtickt. Imitatus eſt Silius 8, 134.

¶ Baccĭna, *æ*, f. herba Apollinaris. Apul. de Herb. c. 22.

¶ Baccĭfer, *a, um*, das beere trägt; ut, *Hedera bacciferæ*, Sen. Oedipo v. 414; *Pallas*, Ovid. Amor. 2, 16, 8. Et Sil. 3, 596 *Baccifer Sabinus*, quod olivæ ferax ager Sabinorum. *Bacifer* ibi legit Heinſius Plin. 16, 10 *Taxus bacciferæ.*

¶ Baccalaureus, *i*, m. item Baccalarius & Baclarius, eruditæ militiæ tiro in Academiis, qui primum ſtudii ſui teſtimonium conſecutus eſt, & ad doctoratum adſpirare poteſt. A *bacca laurea* hoc nomen eſſe, Alciatus ad l. 57 de verb. ſignif. & alii contendunt, quia olim hujus gradus candidatis, tanquam victoriæ inſigne, frondes laureæ bacciferæ, auro & argento decoratæ, ſive coronæ baccis lauri nexæ, ſolebant offerri: qui ritus, ſolo nomine relicto, hodie deſiit. vid. Eraſmi dial. de pronunciat. p. 34 ſq. Lud. Vives, & qui ejus ſententiæ ſuffragatur, Pontanus, *Baccalaureum* a militia profectum eſſe ſtatuunt. Quemadmodum enim, qui caſtra ſequi ac velitari cœpiſſent, femelque cum hoſte conflixiſſent, a veteri Gallorum vocabulo *Battala*, prælium ſignificante, appellati ſint *Battalarii*; ita ſucceſſu temporis contigiſſe, ut in pervetuſta Pariſiorum univerſitate *Battalariorum* nomen imponeretur & illis, qui in diſciplinis humanioribus rudimenta & quaſi tirocinium potuiſſent, & diſputatione publica eruditionis ſuæ dediſſent ſpecimen. Ignorantia vero vel conſuetudine eveniſſe, ut voce *Battalarii* depravata, pro eo primum quidem *Baccalarius*, dein *Baccalaureus* latinum in ſermonem induceretur. Aſt huic derivationi contrariatur cum aliis B. Rhenanus in Tertull. Schol. p. 119, dum ſcribit, ſe in veteſtioribus Pariſienſis Academiæ codicibus legiſſe *Bacillarios*, a *Bacillo* ſcil. deducto vocabulo, qui quoddam mancipationis ſignum fuiſſet, quo ab aliis diſtinguerentur. Vnde & Wendelinus L. 2 Inſt. Polit. p. 259 inquit: *Baccalarium a baculis alii derivant, quia olim porrecto baculo, tanquam mancipationis in ſtudium ſigno, primam ſtudii auctoritatem judicabantur conſecuti.* Hujus ſententiæ etiam eſt Conr. Mutius in epiſtola quadam apud Sagittarium in Hiſtoria Gothana. Claud. Falchetus in Antiquitatibus Gallicis prodit, apud Gallos olim *Baccalarios*, inferiores dignitate militibus *Bannerettis*, dictos fuiſſe *Bacheliers* quaſi *bas Chevaliers*. Vnde, ut verſimile eſt, in Academiis *Baccalarei*, ſeu *Baccalaurei* dicti ſunt, qui in ea dignitate erant, ut ad doctoris munus adſpirare poſſent, ſicut in militia *Baccalarei* ad *Banneretorum* gradum. Sic Theologi Pariſienſes in quatuor olim ordines, *Magiſtrorum, Licentiatorum, Baccalariorum formatorum & curſorum* divili erant, de quibus Balæus de Acad. Pariſ. T. 4 p. 391. vid. Seldenus de titulis honorariis P. 2 c. 3 n. 24.

¶ Tri-

¶ Tribacca, *æ*, f. de margarita tribus baccis constante Petron. c. 55 *Margarita cara tribacca Indica.*

BACCAR, *ăris*, n. sive Baccharis, f. βάκχαρις, radix odorata est odore proxima cinnamomo, coronaria, reperta in Italia, quemadmodum scripsit Matthiolus haselwurz. Conf. Plin. 21, 6 & 19. Virg. Ecl. 4, 19

Errantes hederas passim cum baccare tellus, Fundet &c.

Vbi Servius: BACCAR, inquit, *herba est, quæ fascinum depellit.* Virg. Ecl. 7, 27 *Baccare frontem*

Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Baccatus, vide *Bacca.*

Bacchabundus, Bacchæ, Bacchanal, Bacchanalia, Bacchatio, Baccheus, Bacchiadæ, Bacchius, Bacchor &c. vide *Bacchus.*

BACCHVS, *i*, m. Διόνυσος Græcis, Iovis & Semeles filius, vini non modo, verum & zythi, ut Diod. Siculus auctor est, inventor. Vnde multa cognomina habuisse testatur Ovidius Met. 4, 11 seqq.

Thuraque dant, Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæumque,
Ignigenamque, Satumque iterumque, solumque Bimatrem.
Additur his Nyseus indetonsusque Thyoneus,
Et cum Lenæo genialis consitor uvæ,
Nycteleusque Eleleusque parens, & Iacchus & Evan &c.

De Bacchi nominibus, vestitu, imitatoribus, vid. quos laudat Burm. ad Petron. c. 4 p. 182 sq. χοιροψάλας, h. e. *Contrectator naturæ muliebris*, vocatur ap. Clem. Alexandr. Protrept. p. 33. Fingebatur juvenili specie, corpore tenero & delicato, vt virginem referret. Vnde Poëta Phallicus carmine 36

Trahitque Bacchus virginis tener formam.

Quam ob caussam inter Deos famosos eidem connumeratur carmine alio: *Forma*, inquit, *Mercurius potest placere,*
Forma conspiciendus est Apollo.
Formosus quoque pingitur Lyæus (hic Bacchus est)
Formosissimus omnium Cupido.

Quæ ad hodiernam Bacchi picturam male respondent: nisi abdomen & ventrem in pulchritudinis partibus velimus censere. Reprehendit eum errorem copiose Brouckh. ad Tib. 2, 3, 35. Diod. Sic. lib. 4 Biblioth. ubi totam Bacchi historiam habes. Ejus hostiæ *taurus & hircus*: colebatur capite taurino, ratione reddita vel a ferocia ebriorum, vel a vetusto more ex cornibus bibendi. vid. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 575; Voss. de Hist. Græc. p 383; Camerar. cent. 1 Hor. Subc. c. 93 p. 436. *Bacche! io Bacche!* vox bacchantium in Plaut. Cas. 5, 2, 10. ¶ 2. *Bacchus* per metonymiam pro vino poëtis passim ponitur. Tibull. 1, 8, 41

Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.

Virg. Georg. 2, 143 *Ferax Bacchi tellus*, ein weinland. Sen. Herc. fur. v. 697 *Pervigili Baccho noctem ducere.* ¶ 3. Pro insano ac furente. *Bacchus* enim, *Luna* & *Ceres* furoris præsides credebantur: unde *Bacchi* Lunatici Cereitique dicti. Plaut. *Tu Bacchus es*, du rasest; quæ verba sunt ex Amphitr. act. 4, sed ejusmodi scena, quæ suspecta eruditis est.

¶ Bacchæ, *arum*, f. quæ & *Mænades*, & *Thyades*, & *Mimallonides*, mulieres Bacchum in expeditione Indica comitantes, & ejus sacra portantes, Orgia tertio quoque anno magno ululatu celebrantes, volle und tolle weiber. Horat. 3 od. 25, 15 *Bacchæ valentes proceras manibus vertere fraxinos.* Plaut. Mil. Glor. 4, 2, 25 proverbialiter dixit: *Cedo signum, si harum Baccharum es.* Quarum habitum ita describit Ovid. Met. 6, 592.

Vite caput tegitur, lateri cervina sinistro
Vellera dependent, humero levis incubat hasta.

Liv. 39, 13 *Baccharum habitu decurrere.* conf. Cic. fam. 7, 23; & Propert. 3, 21, 28. ¶ 2. In singulari etiam *Baccha* est insana & furiosa mulier. Plaut. Amph. 2, 2, 71 *Bacchæ bacchanti si velis adversari, ex insana insaniorem facies.*

¶ Bacchānal, *ālis*, n. locus, in quo Bacchæ bacchari, i. e. orgia sive festa Bacchi celebrare solebant. Gloss. Isid. *Bacchanal sacrarium Liberi patris.* conf. Plaut. Aul. 3, 1, 6. ¶ 2. Festum ipsum in Bacchi honorem fieri solitum. Vnde *Bacchanal facere, Bacchanal exercere*, Plautus dixit pro furere, schwärmen. Mil. Glor. 3, 2, 43 *Vos in cella vinaria Bacchanal facitis.* Adde Amph. sc. *Tun' me* v. 12. ¶ 3. Plautus etiam pro ganeo usurpat sæpius, ut Bacch. 1, 1, 19 &c.

¶ Bacchanalia, *ium*, & *orum*, n pl. Bacchi festa, quæ & *Dionysia*, das Bacchus-fest. Cum his magnam cognationem habent illi dies inter bonam partem Christianorum, qui anniversariam dominicæ passionem præcedunt, das carneval, die fastnacht. Eorum pompam & festivitatem breviter describit Plutarchus περὶ φιλοπλούτ. p. 707. Conf. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 294. De fœditate eorum Livius 39, 8. Et Iuvenal. Sat. 2, 3. *Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt*, h. e. qui continentiam simulantes aliorum vitam censent, cum nihil sit ipsis luxuriosius.

¶ Bacchanālis, *e*, adject. schwärmerisch; ut, *Chorus bacchanalis*, Aur. Vict. de Cæs. c. 3. conf. epit. c. 3.

¶ Bacchēius, *a, um*, adject quatuor syllabis, ut, *Baccheia dona*, Virg. Georg. 2, 454. Et Auson. Mosella v. 153 *Baccheia munera.*

¶ Baccheus, vel Bacchæus, *a, um*, trisyll. idem. Ovid. Fast. 2, 313 *Bacchea vineta.* Et Statius 12 Theb. v. 791 *Bacchea ad bella vocatæ Thyades amentes.* Calpurn. ecl. 4, 56 *Modo te Baccheis musa corymbis munerat* h. e. hedera Baccho sacra. Sed *Bacchæa cornua*, Stat. Theb. 9, 435. *Bacchei ululatus*, Ovid. Met. 11, 17.

¶ Bacchĭcus, *a, um*, idem. Ovid. 1 Trist. 6, 2

Denic meis hederas Bacchica serta comis.

¶ Bacchius, *a, um*, idem. Vid. Heins. & Bur. ad Ovid. Met. 3, 517.

¶ Bacchēis, *ĭdos*, f. Stat. 2 Silv. 2, 34

Qualis si subeas Ephyres Baccheidos altum Culmen &c.

Vbi Corinthus *Ephyres* nomine notatur, cujus epitheton *Baccheis* est, a Bacchiadibus sumtum, quos jam explicabimus.

¶ Bacchiadæ, *arum*, gens vel familia Corinthiaca, quæ per CC fere annos tyrannidem in patria exercuit, a Cypselo tandem expulsa. Strab. lib. 8 p. 260. Ovid. Met. 5, 407

Et qua Bacchiadæ, bimari gens orta Corintho,
Inter inæquales posuerunt mœnia portus:

hoc est Syracusas condiderunt. vid. Burm.

¶ Bacchor, *atus sum, ari*, βακχεύειν, debacchari, furere, schwärmen, unsinnig seyn, wüten. Cic. de Clar. Or. c. 80 *Nec erat, quod eos, quorum altior oratio, actioque esset ardentior, furere & bacchari arbitraretur.* Virg. Æn. 4, 300 *Per urbem bacchatur* &c. ibidem v. 666 *fama bacchari* dicitur, cum tumultum movet. Quibus tamen in locis *bacchari* non furere, sed *clamitare* esse, & a βία vis, & ἰαχῶ *vociferor*, descendere, Allio contendit in Lex. Crit. ¶ 2. Statius de poëtis usus est, cum moto ingenio, & velut furoris correpti genere, fundunt carmina, 1 Silv. 2, 257

Tecum similes junctæque Camenæ,
Stella, mihi, multumque pares bacchamur ad aras.

Vid. Herald. ad Arnob. p. 5. Elmenh ibid p. 1, 2. conf. de Vate Virg. Æn. 6, 78. ¶ 3. Horat. od. 2, 7, 25 pro impotenter ac immodice lætari posuit: *Non ego sanius bacchabor Edonis.* Nam cum excedit modum affectus, quodammodo in furorem transit. Vnde & hoc eodem loco addit: *recepto Dulce mihi furere est amico.* Cic. Catil. 1, 10 *Quanta in voluptate bacchabere?* Colum. 10 v. 195 *Bacchari Veneri.*

¶ Bacchans, *tis*, ut, *Baccha bacchans*, Plaut. Amph. 2, 2, 71. *Bacchantum ritu*, Ovid. Met. 7, 258. Et *Bacchantium lusus*, Curt. 9, 10, 24. conf. 8, 10, 15. Sic *Bacchans ventus*, Horat. od. 1, 25, 11, i. e. sæviens, tobend. Et Cic. Cat. 4, 6 *Furor in cæde bacchans.*

¶ Bacchatus, *a, um*, passive usurpavit Virg. Georg. 2, 487

Virginibus bacchata Lacænis Taygeta.

Conf. Æn. 3, 125. Bacchata tamen non esse a bacchantibus usurpata, sed clamore virginum conclusa, Allio censet.

¶ Bacchatim, adverb. βακχικῶς, more bacchantium, schwärmerisch. Apul. lib. 1 Mil. p. 108 *Quin igitur hunc bacchatim discerpimus?*

¶ Bacchatio, *ōnis*, f. Cic. Verr. de Præt. urb. 3, 12 *Nocturnæ bacchationes*, das nacht-schwärmen.

¶ Bacchabundus, *a, um*, schwärmend; ut, *Bacchabundum agmen incessit*, Curt. 9, 10, 27. Et Apul. Apol. p. 326 *In medio foro bacchabundus.*

¶ Bacchia, *æ*, f. poculi genus, primum a Baccho nominata, Isidor. 20, 5.

¶ Bacchius, *i*, m. βακχεῖος, pes metricus, qui & *Periambus* dicitur, constat syllabis tribus, priore brevi & duabus posterioribus longis, ut *Athēnē.* v. Quint. 9, 4. Nomen accepit, quod hymnis in Bacchum frequentaretur, vel quod Baccharum saltationi conveniret. Sed ¶ 2. *Bacchius* penult. correpta, & *Bithus* gladiatorum nomina, celebrata sub Augusto. vid. in Chil. Erasmi, *Bithus contra Bacchium*; & Interpretes Horatii 1 Sat. 7, 20 *Compositus melius cum Bitho Bacchius.*

¶ Antibacchius, *i*, m. qui & *Palimbacchius*, pes Bacchio contrarius, constans duabus longis prioribus & brevi ultima; ut *nātūră.* v. Quintil. l. c. & Isidor. 1, 16 *Antibacchum* vocat Ausonius epist. 4, 91.

¶ Debacchor, *atus sum, ari*, valde bacchari vel furere, es sehr treiben; it. desinere bacchari, ausschwärmen. Ter. Adelph. 2, 1, 30 *Si satis jam debacchatus es leno, audi, si vis, nunc jam.* SA. *Egon' debacchatus sum autem; an tu in me?* ubi vehementiorem increpationem notat, habe ich geraset oder du? ¶ 2 Ad inanima Horatius traxit 3 od. 3, 55 *Qua parte debacchentur ignes*, id est regio australis, sive torrida Zona.

¶ Debacchatio, *ōnis*, f. immanis bacchatio, raserey. Salvian lib. 7 de Gubern. Dei post princ. *Fervidæ libidinis debacchatione grassantes.*

¶ Ebacchor, *ari*, toll seyn, rasen. Lampr. Heliog. c. 7 *Adeo ebacchatus est, ut typum eriperet*; Sed in MSS. *taurobolíatus est.*

¶ Perbacchor, *ari*, idem quod debacchari. Cic. Phil. 2, 41 *At quam multos dies in ea villa turpissime es perbacchatus?*

BACCHYLĬDES, *is*, m. poëta Græcus, lyrico carmine præcipuus; cujus pater Milo; patria Iulis Ceæ insulæ oppidum fuit. Scripsit hymnos Apopempticos, sive Apodemicos, qui Dei cujuspiam peregrinationem continent. Iulianus imperator ejus carminibus adeo delectatus est, ut inde vivendi præcepta petierit. Pindaricis ea prætulit Hiero Syracusanus. Floruisse dicitur circa Olympiadem 81, vid. Alex. ab Alex. 5, 5; Lil. Gyraldus de Poëtarum Hist. Dial. 9; & imprimis Fabric. Bibl. Gr. 2, 15 § 21.

Baccifer, baccina, baccula, vide *Bacca.*

BACEŎLVS, *i*, m. pro stulto, thöricht, ficta ab Augusto procul dubio vox, & forte ex Græco βάκηλος: v. Suet. ejus vita c. 87 & ibi Casaub. nec non proverbium *Baceli similis* in Erasmi Adag. & comment. Petron. c. 37 extr. p. 160 sq. ed. Burm.

Bacillum, vide *Baculus.*

BACIS, *ĭdis*, m. unus ex iis, quos χρησμῳδοὺς velut fatidicos Græci nominant: ut in Theage ostendit Plato. χρησμολόγον oraculorum concentorem appellat Suidas. Hinc inter proverbia ἀληθέστερα τῶν σιβύλλης ἢ βάκιδος, *Veriora Sibyllinis aut Bacidis oraculis.* v. Chil.

BACRIO, *ōnis*, m. genus vasis longioris manubrii; hoc alii *trullam* appellant; Festus.

BACTRA, *orum*, n. Βάκτρα, provinciæ Bactrianæ, ultra Parthiam & mare Caspium sitæ, caput, a flumine *Bactro* sic appellata: Plin. 6, 16. Virg. Georg. 2, 138 *Laudibus Italiæ certent, non Bactra, neque Indi.* Curtius 7, 4, 31 postquam terræ Bactrianæ naturam descripsisset, *Ipsa Bactra*, inquit, *regionis caput, sita sunt sub monte Parapamiso. Bactrus amnis præterit. Is urbi, & regioni dedit nomen.*

¶ Bactri, *orum*, m. incolæ, Scythis proximi, divites omnium rerum copia, & smaragdi cum primis nobilitate. Lucanus 3, 267

Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros
Includit gelido, vastisque Hyrcania silvis.

¶ Bactrianus, *a, um*, adject. ut, *Bactriana arx*, Curt. 9, 7, 21; *regio*, 6, 6, 18. Hinc incolæ *Bactriani*, quos describit Curtius 4, 6, 3. Hinc

¶ Bactrianum, *i*, n. pro regno Bactrianorum, sive provincia, Tacitus dixit Annal. 2, 60, 4.

BACTRŎPĒRITA, *æ*, m. plur. *Bactroperitæ* philosophi per jocum, quod præter baculum Gr. βάκτρον & peram nihil haberent, appellati. B. Hieron. in Matth. 11, 10 *Ex hoc præcepto arguit philosophos, quod vulgo BACTROPERITÆ appellantur, qui contemtores seculi & omnia pro nihilo ducentes, cellarium secum ferant.* Huc pertinet Luciani illa parodia Homerica Καὶ πήρη πεφόρητο ἀεργὴ, βάκτρα δὲ βάκτροις.

BĂCVLVS, *i*, m. βάκτρον, βακτηρία, ein stab, stecken, stock. Effertur duobus generibus *baculus & baculum*: Ovid. Met. 15, 655

Baculumque tenens agreste sinistra. Id. Met. 2, 789 in MSS.
Baculumque capit, quod spinea totum Vincula cingebant,
ubi vulgo, *quem spinea tortum* legunt. Ibid. v. 681 ex omnibus MSS. *Onusque fuit baculum silvestre sinistræ.* Adi Heinsium & Io. Fr. Gronov. ad Plin. 30, 14. Silius quoque 13, 334 *Pastorale deo baculum*, Pani scilicet. Florus 4, 11, 3 *Aureum in manu baculum, ad latus acinaces.* Vbi *baculum*, sceptrum est. conf. Curt. 9, 1, 30. Apul. 1 Milef. p. 104 *Diceres dei medici baculo, quod ramulis semiamputatis nodosum gerit, serpentem generosum lubricis amplexibus inhærere.* ¶ 2. Nec tamen deferenda est altera & vulgaris terminatio *Baculus.* In Glossis enim antiquis non solum *Baculum* est, sed etiam *Hic baculus*, ἡ βακτηρία. Quam virilem formam etiam Isidorus 20, 13 tuetur. Et Apul. Apol. p. 288 Elmenh. *Hoc Diogeni & Antisthenei pera & baculus, quod regibus diadema, quod imperatoribus paludamentum.* Ita & Iulian. Floridus legit. Cæterum hodiernus iste gestandi baculos mos, receptus ab omnis fere ordinis viris, non novitius, sed vetus admodum est: quippe Babyloniis etiam celebratus, ut ex Herodoti lib. 1 constat. Græcis quoque usurpatum, iis quidem, qui supra vulgus eximium aliquid habere videri vellent, Theophrastus in Character. Ethicis περὶ ἀρεσκείας arguit, ubi operæ pretium erit Casaubonum videre. *Baculos* etiam olim gestabant cantores & histriones, de quo in *Rhapsodus.*

¶ Bacillum, *i*, n. dimin. Cic. de Fin. 2, 11 *Bacillum aliud est inflexum & incurvatum de industria, aliud ita natum.* Id. de Divin. 1, 17 *Qui quidem Romuli lituus, id est incurvum & leviter a summo inflexum bacillum, inventus est integer.* Id. Verr. 5, 54 *Converso bacillo oculos misero tundere cœpit.* ¶ 2 De altera & virili forma *Bacillus* ita Isidorus 20, 13 *A Baculo bacillus per diminutionem.*

¶ Bacularius, sive Baccalaureus, *i*, quod nomen Rhenanus a *Bacillo* deducit, vide paullo ante in *Bacca.*

¶ Imbecillis, *e*, & imbecillus, *a*, *um*, 3 & 2 declin. infirmus, debilis, ut qui bacillo indigeat, schwach, matt, kraftlos; ut, *Rebus docere imbecillibus*, Cic. de Amic. c. 13. *Ingenium imbecille*, Plin. paneg. c. 79. Sed & *Animus, homo, filius imbecillus*, Cic. fam. 5, 16; & 7, 1; de Senect. c. 11. *Ætas imbecilla*, Horat. sat. 2, 2, 85. *Vox imbecilla*, Quint. 11, 3. ¶ 2. De ægroto, usus Paterculus 2, 114, 1 *Nemo e nobis imbecillus fuit, cujus salus ac valetudo non ita sustentaretur Cæsaris cura.* ¶ 3. Dicitur a *baculo imbecillis*, i. e. sine baculo: ut *inermis*, sine armis. Senes enim opera scipionis destituti labascunt, & infirmi sunt. Hinc natura sua secundam corripit. Et ita Prudentius Hymno post cibum v. 2 *Quem lex corporis imbecilla poscit.* Et Cathem. 11, 99 *Et imbecilla infantia.* Horatius tamen posthabita origine produxit 2 Sat. 7, 39 *Imbecillus, iners, si quid vis adde*, &c. Quem secutus Paulinus de Celsi obitu v. 114 *Imbecilla quidem, sed naturalia carnis.* Et ita Lucretius primam in *Vacillo* produxit, quod ipsum tamen a baculo sive bacillo est. Forte in his τὸ C. geminandum. ¶ 4. Compar. Cic. ad Qu. Fr. 2, 9 *Marius & valetudine est & natura imbecillior.* Id. de Senect. c. 9 *Cyrus negat se unquam sensisse senectutem suam imbecilliorem factam.* Superl. geminus reperitur: Celsus 2, 18 *Imbecillissima materia.* Et Sen de Benef. 4, 18 *Quid sumus? præda animalium & victima, ac imbecillissimus ac facillimus sanguis.* Idem tamen epist. 85 *Quantum autem sapienti damus, si imbecillimis fortior est?*

¶ Imbecillĭtas, *atis*, f. infirmitas, schwachheit, unpäßlichkeit. Cic. Att. 11, 6 *Tulliæ meæ morbus & imbecillitas corporis me exanimat.* Sic *Imbecillitas valetudinis*, Id. fam. 7, 1. *Humani generis imbecillitatem fragilitatemque extimescere*, Id. Tusc. 5, 1. Sen. epist. 7 *Ægri, quos longa imbecillitas affecit, non sine offensa proferuntur.* Vet. Gloss. *Imbecillitas*, ἀσθένεια, νόσος. Vsurpatur autem non tantum de corpore, sed etiam de animo, atque idem est, quod *infirmitas*, die kleinmüthigkeit. Cicero quoque molle & effœminatum vivendi genus imbecillitatem, vocat, Lib. 12 ad Attic. Ep. 26. Idem Lib. 5 Ep. 13 navibus imbecillitatem tribuit. v. Mencken. Obs. L. Lat. p. 453.

¶ Imbecilliter, adverb. languide, remisse, schwächlich, aus schwachheit. *Imbecillius dolorem horrere & reformidare*, Cic. Tusc. 5, 30. Et, *Imbecilliter assentiri*, h. e. non plene, cum metu oppositi. Id. Acad. Q. 4, 17, quamquam & hic *imbecillius*, comparativus, legitur.

¶ Perimbecillus, *a*, *um*, sehr schwach. Cic. Att. 10, 18 *Quod quidem est natum, perimbecillum est.* Varro R. R. 3, 10 *Anseribus collum perimbecillum est.*

Bacaudæ, vide infra *Bagaudæ.*

BĀDIVS, *a*, *um*, coloris nomen est, quem spadiceum vel phœnicium alias dicimus: braun, braunroth, castanien-braun. Varro ap. Non. 2, 87 *Equi colore dispares; hic badius, iste gilvus, ille murinus.* Pallad. Mart. t. 13 *Colores equorum hi præcipui, badius, aureus, albineus*, &c. Gl. lat. gr. *Badius*, χελιδόνιαιος.

BADIZO, *are*, pure Græcum, βαδίζειν, id est, *gradi*, *incedere*, uti solent gradarii & tolutarii equi, den paß gehen. Latine scriptum ap. Plaut. Asin. 3, 3, 116 *Demum hercle jam hordeo, tolutim ni badizas.* Veteres glossæ restantur βαδίζειν & βαδιστὴς de molli equorum incessu adhiberi.

BÆTA, *æ*, f. vestimenti genus, vide infra in *Beta* n. 3.

BÆTERRA, *æ*, f. urbs Galliæ Narbonensis, Mela 2, 5. conf. Voss. observ. p. 171.

BÆTIS, *is*, m. fluvius Hispaniæ, qui nomen dedit regioni, quam percurrit. v. Plin. 3, 1. Sen. Medea v. 725

Nomenque terris qui dedit Bætis suis
Hesperiæ pulsans maria languenti vado.

Martialis 12 epigr. 100

Bætis olivifera crinem redimite corona, &c.

Quarto casu format Bætim & Bætin. Livius 28, 30 *Ad Bætim fluvium*, Stat. Genethliaco Lucani 2 Silv. 7, 35 *Bætin Mantua provocare noli*, hoc est, Virgilius Lucanum. Et Claudianus Fescenn. v. 72

Decorent virecta Bætin, Tagus intumescat auro.

Atque hi omnes constanter per diphthongum, etiam Græci βαῖτις, ut intoleranda Paulini Nolani licentia sit, qua syllabam priorem corripuit. Nam epist. ad Ausonium sive carm. 10, 236 canit:

Qua Betis Oceanum, Tyrrhenumque auget Iberus.

¶ Bæticus, *a*, *um*, adject. ut *Bæticus aër*, Iuvenal. 12, 42. ¶ 2. *Bætici*, quasi substantive, provinciales sunt Plin. 3 ep. 9, 3 *Dictum Bæticorum non illepidum ferebatur.* Item: *Aderam Bæticis*, h. e caussam illorum agebam tamquam patronus. ¶ 3. Fusci coloris genus, quem nativum lana ovium circa Bætim fluvium habet, significatur; ut, *Lacerna Bætica*, in titulo Martial. 14 epigr. 133.

¶ Bætica, *æ*, f. subst. provincia Hispaniæ australis, ab Ana fluvio ad fretum Herculeum, per Bætim amnem dissecta. Plin. 3 epist. 9 pr. *in publica provinciæ Bæticæ caussa.* It. *Erat Priscus ex Bætica.*

¶ Bæticātus, *a*, *um*, id est, indutus veste coloris subfusci vel pulli, qualis non tinctus sed nativus est ovium in Hispania Bætica. Martial. 1 epigr. 97 *Amator tristium lacernarum & bæticatus.* Vid. *Bæticus* n. 3.

¶ Bætĭcŏla, *æ*, Bætis accola apud Silium 1, 146

Bæticolasque viros spatiis agitabat iniquis.

¶ Bætigena, *æ*, idem. Silius 9, 234 *Bætigenæque viri.*

BÆTȲLVS, *i*, m. saxum istud fasciis involutum fuit, quod Rhea loco Iovis suppositum Saturno dedit devorandum, docente Hesychio. Varinus Phavorinus in Lexico suo inquit: Βαίτυλος λίθος γενόμενος κατὰ τὸν λίβανον τὸ ὄρος τῆς Ἡλίου πόλεως· οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ δοθεὶς λίθος τῷ Κρόνῳ ἀντὶ Διός. Vocem hanc deducit Etymologus a βαίτη, quæ idem sit, quod διφθέρα *pellis, corium*; quoniam Rhea lapidem pelle caprina fasciatum ac involutum dedisset Saturno. Vossius vero Etym. p. 60 & de Idololatria Gentili 6, 39 originem ejus ad Iacobi Patriarchæ dormitorium & pulvinar (de quo Genes. 28, 18) referri debere existimat, cum ait: *Hic lapis* (Patriarchæ) *magna in veneratione Israelitis fuit, usque dum divino coli honore a cultus nesciis cœpit. Ab hoc lapide locoque* Βαιθὴλ *dicto* Βαιτύλους *&* Βαιτύλια *vocarunt lapides rudes, quos sive symbola Numinis crederent divini, sive etiam animatos & vere Deos.* De cujusmodi cultu vide sis, quæ Photii Bibliotheca Codice 242 suggeret &c. Iul. Cæs. Scaliger Exercit. 271 *Bætylum* hunc in veteribus Barbarorum mysteriis *Abdir* nuncupatum esse dicit, cujus vocis ἔτυμον laudato loco Vossius æque in Βαιθὴλ quærit. A Bætylo hoc natum est proverbium, καὶ βαίτυλον ἂν κατέπιες. Quod ἐπὶ τῶν ἄγαν λαιμάργων, *de vehementer voracibus* dici, Michael Apostolius centuria 16 Prov. 71 auctor est.

BAGAS, *æ*, m. stupidus quispiam & insulsus, similisque attonito, apud Plutarch. in Collectaneis. Vnde proverbium: βάγας ἕστηκας, *ut Bagas constitisti*, wie ein stock oder tölpel. vid. Chil.

BAGAVDA, sive Bagoda, *æ*, m. (quamquam & *Bacauda* invenias,) vox Gallica, procul dubio: qua notabatur rebellium rusticorum factio, qui omnia latrocinio infestabant. Cœpit in Gallia temporibus Diocletiani, ut ex Victore, Eutropio, Hieronymoque constat. v. Scalig. Animadv. Euseb. p. 222 & seq. itemque Voss. de Vitiis serm. 2, 3. Caussas seditionis & inde natæ factionis Salvianus lib. 5 de Gubern. Dei explicat: De *Bagaudis*, inquit, *nunc mihi sermo est, qui per malos judices & cruentos spoliati, afflicti, necati, postquam jus Romani nominis perdiderunt* &c. Et paullo post: *Quibus aliis rebus Bagaudæ facti sunt, nisi iniquitatibus nostris, nisi improbitatibus judicum, nisi eorum proscriptionibus & rapinis, qui exactionis publicæ nomen in quæstus proprii emolumenta verterant*, &c. Plura ibi sequuntur, quæ rem declarant.

¶ Bagaudicus, *a*, *um*, adject. ut, *Bagaudica rebellio*, apud Eumenium Orat. pro restaur. schol. c. 4.

BĂGŌAS, *æ*, & Bagous, *i*, m. Persicum est vocabulum, & significat *spadonem.* Plin. 13, 4 *Clarissimæ omnium* (palmæ) *quas regias appellant ab honore, quoniam regibus tantum Persidis servabantur. Babylone natæ, uno in horto Bagoi. Ita enim vocant spadones, qui apud eos etiam regnavere.* Et datur id nomen spadonibus regiis, apud Curtium, Ælianum, Heliodorum, Achillem Tatium, & Sulp. Severum lib. 2 Hist. S. cum Iudith exponit: qui tamen non *Bagoam*, ut Græci; sed *Baguam* dixit. Viderint etiam qui possunt, an huc pertineat etymon vocis Magus apud Brouckh. Spec. hist. Arab. p. 146, & ex illo Prideaux hist. Iud. ad A. C. 522. Suidas: Βαγώας ὄνομα κύριον, ὃς ἦν εὐνοῦχος. Ovid. Amor. 2, 2, 1 ad Bagoum:

Quem penes est dominam servandi cura Bagoë?

Conf. Freinsh. Ind. Curtiano, & Hornius ad Sulpic. p. 323. ¶ 2. *Bagoam aliquem* pro molli & spadone dixit Quintilianus 5, 12. Pro *Bagoas Bagas* substitui videtur, de quo supra.

BĀIÆ, *arum*, f. pl. Βαΐαι, oppidum Campaniæ juxta Lucrinum sinum, inter *Puteolos* & *Misenum* montem: a *Baja* Vlyssis socio appellatum, Strabone auctore. Celebres Bajæ fuerunt amœnissimo situ, & aquarum calidarum tum ad voluptatem, tum ad morbos sanandos accommodatissimarum præstantia. Horat. 1 epist. 1, 83

Nullus in orbe sinus Bajis prælucet amœnis.

Seneca epist. 51 *diversorium vitiorum* vocat. Statius Silv. 4, 7, 19 *desides.* vid. Cic. pro Cæl. c. 11 & 14; Martial. 11, 81; Passerat. ad Propert. 1 eleg. 11; ubi adjective usurpari Allio in Lex. Crit. contendit. Barth. ad Stat. Silv. p. 408; Rupert. ad Florum p. 357. ¶ 2. Qua de caussa & pro locis amœnis & voluptuariis nomen id a Cicerone usurpatum est. Sic enim videntur verba pro Cælio c. 16 interpretanda: *Quæ* (mulier) *haberet palam decretum semper aliquem, cujus in hortum, domum, Bajas, jure suo libidines omnes commearent.* Fr. Hottomannus ibi commentatus est, Romanos in hortis suis habuisse delicatos lacus, ex aquæductibus derivatos, in quibus animi & deliciarum caussa natarent, easque *Bajas* appellasse. ¶ 3. *Bajæ* porro dicuntur omnes aquæ calidæ, warme bäder. Tibul. 3, 5, 3 *Sacris Bajarum maxima lymphis*; ad quem loc. v. Scalig. & Brouckh. conf. Martial. 10 ep. 13. ¶ 4. Adjective posuit Propert. 1, 11, 30 *Ah pereant Bajæ crimen amoris, aquæ.* Similia habet ad h. l. Brouckh.

¶ Bajānus, *a*, *um*, ad Bajas pertinens; ut, *Sinus Bajanus*, mare Bajis vicinum, Plin. 2, 103. *Murex Bajanus*, Horat. 2 Sat. 4, 32. Sic Martial. 1 epigr. 60 *Dat Bajana mihi quadrantes sportula centum.*

BAIŌCA, *æ*, f. urbs Normanniæ in Gallia, vulgo *Bayeux*, *Belocasses* vel *Velocasses* Cæsari B. G. 7, 75 & Plinio 4, 18.

Bajonula, quære in *Bajulo.*

BAIŬLO, *avi*, *atum*, *are*, portare, tragen, trecken. Proprie dicitur de iis, qui onera humeris subeunt, die etwas aufhucken. Gajus ICtus l 235 Dig. de V. S. *Ferri proprie dicimus, quæ quis suo corpore bajulat: portari ea, quæ quis jumento secum ducit.* Plaut. Asin. 3, 3, 70 *Ego bajulabo* (scil. onus) *tu, ut decet dominum, ante me ito inanis.* Id. Merc 3, 1, 10 *Non didici bajulare.* Vsus eo verbo etiam Quintil. est 6, 1 *Ego te bajulare non possum.*

¶ Bajulatio, *ōnis*, f die tragung. Gloss. vet. *Hæc bajulatio*, βασταγμός.

¶ Bajulator,

¶ Bajulator, *vris*, m. idem qui *bajulus*. Glossæ Cyrilli: *Bajulator*, βαστακτής, ἐχθοφόρος. Laudatur etiam Ulpianus l. 15 § 1 Dig. de usufructu & quemadm. *Si bistrionem bajulatorem faciat.* Sed Gothofredus aliique habent *balneatorem.*

¶ Bajulatōrius, *a, um*, zum tragen dienlich; ut, *Bajulatoria sella.* Cæl. Aurel. Acut. 1, 11 ein tragsessel, tragstuhl.

¶ Bajŭlus, *i*, m. operarius, ein träger, tagelöhner, handlanger. Cic. de Clar. Or. c. 73 *Operarii aut bajuli deesse non possunt*, conf. Id. de Orat. 2, 10. Gell. 5, 3 *Protagoram ajunt adolescentem vecturas onerum corpore suo facilitatisse, quod genus Græci* βαστάζοντας *vocant: Latine* BAIVLOS *appellamus.* Horat. 2 epist. 2, 72 *Geralum* dixit, de quo infra in *Gero.* Symm. 5 epist. 7 *Literarum bajulus*, ein briefträger. ¶ 2. *Bajuli* etiam dicti, qui mortuos efferunt, leichenträger. Sic ap. Ammianum 14, 7 *Bajulorum præcentor* ille dicitur, qui vespillonibus præcinebat. Chrysol. Serm. 121 *Pauperem* (mortuum) *duorum portat miserabo bajulorum.* ¶ 3. *Bajulus* prætorem notabat sequiori ævo. Inde enim Gallicum *Ballivi, Baillis.* Hinc Plinio eam vocem restituere conatus est Harduinus 20 f. 76, ubi *Bavili* ante legebatur. Vt adeo *Hispaniæ bajulus* dicatur, qui mox *princeps* vocatur. vid. not. maj. 29.

¶ Bajonŭla, *æ*, f. est lectus portatilis, ein trag- oder reise-bette. Isid. 20, 11 sive, ut ipse loquitur, *qui in itinere portatur.*

¶ Subbajŭlo, *are*, sufferre, ertragen. Vet. Interp. Irenæi 5, 11 *Altera ungula subbajulat aliam.*

BĂLÆNA, *æ*, f. φάλαινα, bellua marina, quæ & cetus, ein wallfisch, v. Fest. & Plin. 9, 3 & 6. Iuvenal. 10, 12

Delphinis balæna Britannica major.

Auson. Mosella v. 144

Talis Atlantiaco quondam balæna profundo &c.

¶ Balænatus, *a, um*, vom wallfisch. Petron. c. 21 *Balænatam virgam gerens.* Alii legunt *balenatiam.* Putant viri docti, fuisse e cartilagine balænæ confectam, cujus generis virgis athletarum ac gladiatorum certamina dirimerentur; vel quibus cymbala aut sistra quaterentur.

Balanatus, balaninus, vide *Balanus.*

BALANĬCVS, *i*, m. βαλανικός, i. e. *balneator*, ein bader; ita legit Reinesius ad Petronii Fragm. p. 62, & retinuit M. Nodot. p. 204, ubi fuit: *Balisius fullo est.* conf. Burm. p. 188, qui proprium nomen putat.

BĂLĂNVS, *i*, fœm. βάλανος, significat vel *glandem* vel *palmulam* seu *dactylum*, vel *nucem castaneam*, eine eicht, eichel, dattel, castanie. Est enim vox, quæ multarum fructibus arborum accommodatur, quos epithetis Dioscorides discernit, & palmarum fructus appellat φοινικοβάλανους, *i*, 129, castaneas σαρδιανὰς βαλάνους vel διὸς βαλάνους 1, 126, & βάλανον μυρεψικήν, *hoc est glandem unguentariam* 4, 154, de qua & Plin. 12, 21 Conf. Id. 13, 4; & 15, 23; & Spanh. de usu & præst. num. diss. 6 p. 348. ¶ 2. Myrobalanus, sive glans unguentaria, de qua postea. De ea Horatius 3 od. 29, 4 *Pressa tuis balanus capillis.* conf. Dioscor. 4, 154. ¶ 3. Et a glandis similitudine *Balanum* id vocant, quod ad subducendam alvum in podicem manu inditur. Vulgus *Suppositorium* vocat, ein zäpflein zum stuhlgang. ¶ 4. Denique piscis marinus *Balanus*, Plinio est 32, 11, sic appellatus a similitudine fructuum quercus seu glandis quernæ, auctore Athenæo. Est autem ex concharum genere, muscheln. Gesner.

¶ Bălănīnus, *a, um*, adject. aus eicheln. Plin. 23, 4 *Balaninum oleum*, id est, ex balanis expressum.

¶ Bălănātus, *a, um*, oleo balanino unctus, gesalbt. Pers. Sat. 4, 37.

¶ Balanītes, *æ* m. βαλανίτης, gemma. Plin. 37, 10 *Balanitæ genera duo habent*, &c.

¶ Balanītis, *ĭdis*, f. βαλανῖτις, castaneæ genus in forma balani, eine runde castanie. Plin. 15, 23.

¶ Myrobalănus, *i*, f. μυροβάλανος, *glans unguentaria*, & glans Ægyptia, Indis tantum nota: fructus est arboris cujusdam myricæ similis, magnitudine nucis avellanæ, Plin. 12, 21. Dioscor. 1, 129 *Eam* officinis dicitur. Cels. 4, 12 *Fit ex unguentariis glandibus, quas* μυροβαλάνους Græci *vocant.* ¶ 2. Est & *Myrobalanum*, unguentum odorarum, quo tingebantur capilli, de quo sic lusit in Apophoretis suis Martialis epigr. 57

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento conflat & ex balano.

Vox enim *myrobalanum* versum heroicum ingredi non potest.

¶ Phœnicobalanus, vide in *Phœnice.*

BĂLĂRVS, *i*, m. nomen strategi apud Silium 3, 378.

BĂLĂTRO, *ōnis*, m. a *balando* dictus homo nihili, ein nichtswürdiger. Varro R. R. 2, 5 *Videbo jam vos balatrones, & huc afferam meum eorum & flagra.* Nomen a *blateis* & *balatronibus*: quibus vocibus designabantur buliæ luti ex itineribus, aut quod de calceamentorum soleis deraditur, ut Festus auctor est. vid. Scal. ad l. c. Tribuitur hominibus nihili, ut sunt fœtræ, parasiti, & alii hujus generis, unnütze schwätzer, plauderer, κοπροδόγοι, σπερμολόγοι. Horat. 2 Sat. 8, 64 *Balatro suspendens omnia naso.* Et 1 Sat. 2, 2 *Mendici, mimæ, balatrones.* Vbi Porphyrion a *balatu* seu vaniloquentia eos dictos autumat. Acron vero a *Servilio Balatrone*, homine luxuria perdito & profusore, nuncupatos rectius sentit. conf. Horat. 2 Sat. 7, 21 sqq. Vid. Franc. Iusini parerg. 1, 6. & Miscell. Observ. Vol. 6 p. 581. ubi a *balando* & *latrando* componi dicitur. Nonnullis *Balatro* idem est qui *Barathro*, de quo infra in *Barathrum.*

Balatus, vide in *Balo.*

BĂLAVSTIVM, *i*, n. βαλαύστιον, flos est mali Punici, Plin. 13, 19 die blüt des granat-apffels. Est in *cytino*, qui primus pomi hujus partus, florete incipientis: id Plin. 23, 6 prodidit. Dioscor. 1, 132 distinguit *balaustium* a *cytino*, ut illud sit Punicæ silvestris flos, hoc sativæ Punicæ. De balaustio in nummis Rhodiorum copiose Spanh. de usu & præst. num. diss. p. 315.

¶ Balaustum, *i*, idem esse videtur: de quo Colum. 10, 297

Carpite narcissique comas florisque balausti.

Potest tamen esse genitivus contractus.

¶ Balaustīnus, *a, um*, adject. ut, *Color balaustinus*, similis flori mali Punici, Plin. 13, 19.

BALAX, *ăcis*, & Balux, *ăcis*, Plinio dicuntur minutaramenta auri. Vid. Salmas. Exerc. Plin. p. 277. Plinii verba exstant 33, 4 *Hispani aurum, quod minutum est, balucem vocant.* Salmasius scribit *balluca*, & a βάλλειν deducit p. 239 fin. ed. poster. v. *Balluca.*

BALBVS, *a, um*, βλαισός, qui difficulter loquitur, lispelnd, stammelnd. De Demosthene Cic. de Orat. 1, 61 *Cum ita balbus esset, ut ejus ipsius artis, cui fluderet, primam literam non posset dicere, perfecit meditando, ut nemo planius eo loquitur videretur.* Horat. 2 Sat. 3, 274 *Balba feriæ annoso verba palato.* Erasmus ex D. Hieronymo parœmiam citat: *Balbus balbum rectius intelligit*, h. e. ineruditis magis tum nota sunt, tum placent inerudita. Puerilis præsertim ætatis vitium hoc est. Tibull. 2, 5, 94

Nec tædebit avum parvo advigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba senem. v. ibi Brouckh.

¶ 2 Hinc quidam Romani cognomina acceperunt; ut *Cornelius Balbus*, Cic. fam. 8, 5 & 11; *C. Valerius Flaccus Setinus Balbus*, qui Argonautica scripsit; *Balbillus*, ad Att. 15, 13: *Balbinus*, ibid 13, 21; *Balbatius* pro Cluent. c. 60, *Cæcilia Balbilla* in vet. marm. Murat. T. 1 p. 29.

¶ Balbe, adverb. idem. Nonius 2, 89 ex Varrone: *Scriptum balbe*, i. e. obscure. conf. Lucret. 5, 1021.

¶ Balbūtio, *ivi*, *itum*, *ire*, est cum quadam linguæ hæsitatione & confusione trepidare, secundum Nonium 2, 91 lallen, stottern, stammeln. Horat. 1 Sat. 3, 48 *Balbutit Scaurus*, i. e. balbutiendo appellat. *Balbutit & avis*, Plin. 10, 29, ubi *canere* opponitur. ¶ 2. Transfertur & ad imperitiam & vix qualescunque de rebus explicationes. Cic. Tusc. Qu. 5, 26 extr. *Me quidem auctore etiam peripatetici, veteresque Academici balbutire aliquando desinant.*

¶ Balbutiens, *tis*, inepte loquens. Cic. Acad. qu. 4, 45 *Stoicus perpauca balbutiens.* Id. de Divin. 1, 3 *Epicurus balbutiens de natura deorum.*

¶ Balbūties, *ei*, f. pro *hæsitantia linguæ*, quam Cicero vocat Phil. 3, 6, etsi pervulgatum, tamen barbarum est. v. Voss. de vit. L. L. 3, 2 & Cellar. Antibarb. p. 10.

¶ Subbalbus, *a, um*, paullulum balbus, unde

¶ Subbalbe, adv. idem. Spartian. Geta c. 5 *Subbalbe canorus.*

BĂLĔĂRES, *ium*, m. pl. insulæ duæ Hispaniæ in mari mediterraneo, *Cyrnæ fiæ γυμνασίαι* a Græcis dictæ, quod in iis incolæ nudi ætatis tempore fundarum jactu se exercent. *Balearium* autem nomen ἀπὸ τοῦ βάλλειν, a *jaciendo*: optimi enim funditores Baleares erant. v. Plin. 3, 5 f. & Polyb. lib. 3. Narrant Historici, talem in hisce insulis observatam fuisse consuetudinem, ut esurientibus filiis, a matribus jentaculum in sublimi trabe proponeretur, quod illi contingere non poterant, nisi prius fundis dejecissent. v. Interpretes Silii 3, 365. Nonnulli tamen a Baleo, Herculis comite, nomen deducunt. v. Liv. 28, 37; & Liviana Epitome lib. 60. De summa gentis in lapidibus jaciendis peritia, & quomodo eam comparare sibi soliti, lege Strab. lib. 14; Flor. 3, 8. Veget. 1, 16. Hodie insulæ *Majorica* & *Minorica*, a quantitate dispari appellantur, *Balearis major*, & *minor.*

¶ Balearis, *e*, adject. gentile, de incolis & de rebus usurpatum. Cæs. B. G. 2, 7 *Sagittarios, & funditores Baleares subsidio oppidanis mittit.* Sil. 9, 23; *Ac torto missens Balearis prælia plumbo.* Virg. Georg. 1, 309 *Balearis verbera fundæ.* Sil. 7, 297 *Telum Balearе.* Est enim vere adjectivum, & quando de insulis absolute dicitur, *insularum* vocabulum subauditur. ¶ 2. Scribitur *Baliaris.* v. Drakenb. ad Sil. 3, 365.

¶ Balearicus, *a, um*, idem; ut, *Balearica funda* apud Ovid. Met. 2, 727. *Mare Balearicum*, quod & Ibericum & Hispanum est, Plin. 3, 5. *Balearica vasa*, ibid. 14, 6. *Balearica regna*, Manil. 4, 638. *In bello Balearico*, Merellus *Balearicus* vocatus, Flor. 3, 8, 1.

Baleatus, Balena, balenatius, Baleuca, Balneum &c. vide *Balteatus* in *Balteus, Balæna, Balleus, Balneæ.*

BĂLIŎLVS, Balliŏlus, *i*, m. id est Afer, sic dictus peculiariter a colore balio, qui est color tritici, Plaut. Pœn. 5, 5, 22. v. *Balius.*

BALIS, *is*, f. herba salutifera Plin. 25, 2.

BĂLISTA, *æ*, f. seu rectius fortasse Ballista, (est enim a βάλλω, *jacio*) militaris machina, qua muri concutiuntur, ingentibus inde emissis saxis, ein geschütz, oder maurbrecher. Cæsar 2 Civ. 2 *assores pedum 12 cuspidibus præfixi, atque bi maximis ballistis missi.* v. Vitruv. 10, 16 *De balistarum rationibus variis.* Lipsius 3 Poliorceticon Dial. 3, duplex instrumentum eo nomine significari notat: unum quo tela, & grandiores sagittas: alterum, quo lapides & saxa in hostes jaculantur; prius *catapultam*; posterius *Ballistam* dixere. Vnde *Ballistæ lapidum* Cic. Tusc. 2, 24. Silius 1, 335 *Phocais effundit vastos ballista molares.* ¶ 2. Metaphorice *Ballista infortunii*, Plaut. Pœn. 1, 1, 73; & Capt. 4, 2, 16. Ergasilus parasitus inquit: *Meus est ballista pugnus, cubitus catapulta est mihi; humerus aries.* Sic & allegorice Idem Bacch. 4, 4, 58 *Ballistam intendere in aliquem: ballista pervertere turrim & propugnacula.* Vim earum Lucan. 3 v. 465 sqq. declarat. vide & *Catapulta* & *Manganum.*

¶ Balistārium, *i*, n. apud Plautum Pœn. 1, 1, 74 vel pro loco balistarum, vel pro ipso tormento.

¶ Balistārius, *i*, m. der mit geschütz umgehet. Possis forte ita dicere, qui hodie artillerie-bedienter, constabel. Gloss. Vet. *Ballistrarii*, σφενδονήται, lege *Ballistarii*, sicut in iisdem Glossis *ballistra* & *ballista* scribitur. *Collegium ballistariorum* in lapide vetere apud Reines. 10, 6. Hos idcirco pro funditoribus habet Lipsius 3 Poliorc. Dial. 3 extr. quos & Vegetius 2, 2 in levis armaturæ militibus scribit, & cum funditoribus ac ferentariis conjungit. ¶ 2. *Balistarii* numerus & ordo militaris sunt in Notitia Imperii utriusque, quo Valesius Ammianum 16, 2 refert, qui *catophractarios* & *ballistarios* conjungit.

¶ Balistea, sive Ballistea, *orum*, n. pl. (a βάλλειν) carmina ludicra inter saltandum cantari solita, tanzlieder. Vopisc. in Aurel. c. 6 *Istiam balistea pueri & saltatiunculas in Aureliarum componebant.*

¶ Catapŏlista, *æ*, vide *Carrus.*

¶ Exbalisto.

¶ Exballisto, *are*, i. e. ballista expugnare, prosternere, bresche schiessen. Tralate Plaut. Pseud. 2, 1, 10 *Inimicum lepide exballistare*, i. e. decipere.

Balito, *are*, vide *Balo*, *are*.

BALIVS, *i*, m. idem quod *Badius*, de quo supra, castanien-braun. ¶ 2. Vnus ex equis Achillis apud Homer. Il. 16 v. 149 a balio colore, unde & *Baliolus*, de quo paullo ante. Claudian. epigr. 21, 9 *Frenaque quæ volucrem Xanthum Baliumque decerent.*

BALLÄNÖTI, Scythiæ populi apud Val. Flaccum 6, 161.

BALLIO, *ōnis*, m. prodigiosæ nequitiæ & perfidiæ lenonis nomen in Pseudolo Plautino, v. 1, 2, 59; deditque locum proverbio, ein huren-wirth. Cic. pro Rosc. Com. c. 7 C. Fannium Chæream hoc nomine suggillat: *Ballionem illum, improbissimum & perjurissimum lenonem cum agit, agit Chæream.* Et Phil. 2, 6 *Antonius dat natalitia in hortis. Cui? Neminem nominabo. Putatote eum Phormioni alicui, tum Gnathoni, tum Ballioni.*

¶ Subballio, *ōnis*, m. vicarius Ballionis, jocose Plaut. Pseud. 2, 2, 13 HA. *Tune es Ballio?* PS. *Imo vero ego ejus sum Subballio.*

BALLISTA, *æ*, m. latro fuit: cui lapidato Virgilius hoc condidisse fertur Epitaphium:

Monte sub hoc lapidum tegitur Balliſta ſepultus:
Nocte, die tutum carpe viator iter.

v. Phocam in vita Virgilii. ¶ 2. *Balliſta*, machina bellica, v. *Baliſta*. Balliſtea, Ballonymus, vide *Baliſta*, *Abdalonimus*.

BALLÖTE, *es*, f. βάλλωτή, herba est, quæ & *marrubium cantherinum*, & *marrubiaſtrum*, & *marrubium nigrum*, & *ulceraria*, in officinis vulgo *praſſium fœtidum* dicitur, ſchwartzer andorn. Plin. 27, 8.

BALLŪCA, *æ*, f. apud ICtos aurum est ex aurifodinis modo extractum, nondum purgatum, quod distinguitur ab *obryza*, id est, auro excocto & purgatissimo l. 11 C. r. 6 l. 1 de Metallariis. Scribitur & *Baluca*; geldſand. Plinio 33, 4 *Balux*, *ūcis*, dicitur. vide supra *Balux*. Itaque Turnebus 30, 26 apud Martialem 12 epigr. 57 corrigendum putat: *Illinc balucis malleator Hiſpanæ.*
Vbi in vulgatis est *paludis*. Græce χρυσαμμος appellatur.

BALNEÆ, *arum*, f. pl. magis publicæ quam privatæ, gemeine bäder, badſtuben, badhäuſer. Hoc notatur discrimen inter *Balneum* & *Balneas*, quod *balneum* esset privatum, *balneæ* publicæ. v. Cic. pro Cæl. c. 26, & Vitruv. 5, 10, ubi agit *de Balnearum diſpoſitionibus & partibus. Non ſingulari ſpecie dicitur Balnea*, ait Varro de L. L. 7, 25. Sic *Balneæ palatinæ*, Cic. pro S. Rosc. Am. c. 7; *Senieæ*, an *Xenieæ*? pro Cælio c. 25; *viriles*, Gell. 10, 3; *fœminarum*, Lamprid. Alex. Sev. c. 23. conf. Nonium 3, 24; Cic. de Orat. 2, 55; Aur. Vict. Epit. c. 60: & l. 91 § 4 ff. de legat. 3.

¶ Balneum, *i*, n. locus, in quo quisque domi suæ lavatur, die eigene badſtube; & actus lavandi, das bad; βαλανεῖον Græcis dictum, quod anxietatem ex animo pellat, ut Eustathius ad Homeri Iliados K. observat: quo & Augustinus Confess. 9, 12. Alii παρὰ τὸ τὰς βαλάνους ζυειν ita dictum volunt. Suidas enim glandibus veteres vesci solitos fuisse, earumque putamina succendisse docet. vid. Cæl. Rhodig. Lect. Antiq. 16, 45. Cic. Att. 13, 52 de Cæsare: *Ambulavit in litore: poſt horam VIII in balneum.* Et pro Dejot. c. 6 *Huc te e balneo, priusquam accumberes, ducere volebat.* Cels. 3, 15 *Balneum experiri, tentare.* Tac. An. 14, 64, 3 de Octavia: *Præfervidi balnei vapore enecatur.* Hæc ex Grut. Gronov. Ryckii emendatissimis libris; quod addo, quia alibi Cicero etiam *balineum*, de quo mox dicturi sumus, scripsit. *Quid cani & balneo?* vel, *Quid cani commune cum balneo?* was ist ein hund mit im bade? proverbium est in eos, quid ad rem quampiam sunt inutiles; citat ex Luciano Erasmus, & Cælius 16, 43. *Senecta hominum balnea balida*, wer viel badet, wird alt, Philostrati est, γῆρας ἀνθρώπων τὰ βαλανεῖα. Cæterum promiscua olim virorum & mulierum balnea erant, quorum turpitudo tandem legibus interdicta, mulcta in transgressores constituta. v. Camerar. Cent. 1 Hor. subs. c. 33; Casaubon. ad Spartiani Hadrianum p. 34. De balneis veterum præter cæteros commendanda Oct. Ferrarii dissertatio. Reliquos laudat Fabric. Bibliogr. antiqu. 22, 14. ¶ 2. In multitudinis numero *balnea dici* negat Varro. Verba ejus de L. L. 7, 25 ista sunt: *Neque ab eo, quod dicunt balneum, habet multitudinem conſuetudo* &c. Sed contrarium auctorum usus arguit: & *balnea* etiam in multitudinis numero grammatici veteres Sosipater & Diomedes agnoscunt. Sic *Mutare balnea*, Horat. 1 epist. 1, 92; *laudare*, epist. 11; *optare*, 18 p. 14; *vitare*, Idem Art. Poët. v. 298. *Balnea tuta*, Ovid. Art. am. 3, 640. Ita sæpe Martialis. ¶ 3. Observent tirones, θερμολουσίας, sive balnea & lotiones calidas, Græcos pariter atque Romanos ad voluptates luxuriamque interpretari solitos; de quo aliquid Casaubonus ad Suet. Aug. c. 82 observat. Et eo nomine Cajum quoque Philo perstringit Legat. ad Cajum p. 770 & Romanos milites Alexander Severus ap. Lamprid. c. 53. Quæ causa, ut in luctu atque justitio publico claudere rentur balneæ, atque lavare nefas esset: de quo Plutarch. Consol. ad uxorem p. 610; Tertull. adv. Psychicos c. 17; Suet. Calig. c. 23 &c. Idque apud Judæos, quibus frequens lavandi usus, fieri solitum ex Nehemiæ c. 4 constare potest. Pœnitentes quoque abstinuisse balneis, illotosque fuisse, ex Tertulliano, Sozomeno & Cyprian obſervat Heraldus Digress. 2, 14.

¶ Bälineum, *i*, n. idem quod *Balneum*. De penultima ambigitur: sed pronius est longam esse quam corripi. Varro enim de L. L. 8, 41 *balineum novum & Græcum introit in urbem.* Quod si a Græcis adsumtum, illi autem βαλανεῖον scribunt; utique *balineum*, Latinum ex Græco factum, accentum Græcorum sequitur. Cic. fam. 14, 20 *Labrum si in balineo non eſt; ut ſit.* Et Att. 2, 3. *Balineum calefieri jubeo.* Sic Græv. & Gron. Et Plin. 2 epist. 17 *Balinei cella frigidaria*: & 5 epist. 6 *Apodyterium balinei*: ac 7 epist. 1 *Cum balineo præpararer*: & mox *ſpe balinei, cui jam videbar inferri, dimiſſa* &c. conf. 1 epist. 3 & 4; & 3 epist. 5; & Suet. Aug. c. 76. Vet. Gloss. *Balineum*, βαλανεῖον.

¶ Balineæ, *arum*, f. & Balinea, *orum*, n. pl. inveniuntur non secus ac *Balneæ*. Sed Varro de L. L. 8, 42 *dicantur multitudinis nomine* publicæ balineæ, *non*, balinea. *Contra quod privati dicunt*, unum balineum, *quod plura*, balineas, *dicant*. conf. Charisium p. 76. edit. Putschii. Ne autem putes *balinea* plur. neutro non dici, ipse mox Varro: *& quod non erant duo*, (scil. conjuncta ædificia) *balinea dicere, non conſueverunt.* Sic Plin. 2 epist. 8 *Si concupiſco, ut agri vinum, balinea, fontes.* Et 2 ep. 17 *Balinea meritoria*, ubi pretium pro lotione solvendum, gemeine badstuben. Sed quod de publicis plurativo numero, de privato balneo singulari uterentur, hanc ibidem rationem affert Varro, *quod publice bina eſſent conjuncta ædificia lavandi cauſſa: unum ubi viri, alterum ubi mulieres lavarentur: ab eadem ratione domi ſua*, inquit, *quisque ibi lavatur*, balineum *dixerit: &c.* Plaut. Rud. 2, 3, 52 *Ire lavatum in balineas*, ins bad gehen. conf. Asin. 2, 2, 90; & Merc. 1, 2, 17. Sic & Sven. Ner. c. 31 *Balineæ marinis & albulis fluentes aquis.* De partibus balinearum seu membris vide infra in *Cella*.

¶ Balneölum, *i*, n. diminutivum. Iuvenalis Sat. 7, 4

Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos.

Cic. ap. Nonium 3, 24 *Primus balneola ſuſpendit: incluſi piſces.* In Nizolii & Gruteri opere *balneolas* fœminco genere legimus.

¶ Balneāris, *e*, zum bad gehörig; ut, *Veſtis balnearis*, ein bade-tuch, bade-mantel. Absolute *Balnearia*, bade-zeug. Apul. Met. 3 *Milonem juſſit cum balnearibus aſſequi.* Et l. 32 § 7 Dig. de aur. arg. mund. *argentum balneare.* Sic *Vrceus balnearis*, *ſolium balneare*, ut Charisius observat l. 1 p. 59.

¶ Balneārius, *a*, *um*, idem: ut, *Fur balnearius*, Catull. 34, 1; Vlpian. l. 1 ff. de *Furibus balneariis*, *Furtum balnearium*, Paullus ibid. l. 3. Et *Inſtrumentum balnearium*, l. 17 ff. de instruct. vel instrum. legat.

¶ Balneārium, *i*, n. pars villæ, hoc est balneum, die bade-ſtube, das bad-haus. Cic. Att. 13, 29 *Balnearia majora*: & ad Quint. fratr. 3, 1 c. 1 *In balneariis aſſa in alterum apodyterii angulum promovi.* Colum. 1, 6 *Balnearia occidenti æſtivo advertantur.* Sen. Q. N. 3, 24 *Quem non falli credent ii, quibus balnearia ſine igne caleſiunt.* Ex quibus apparet, pluraliter maxime hoc nomen in usu fuisse: singularem vel ratum, vel inauditum prorsus.

¶ Balneo, *are*, baden, tauffen, barbarum: quo usus Scribanius de Pass. Christi c. 23 *Aqua & igni balneandi.* Sed inde quædam derivata sequuntur.

¶ Balneātĭcum, *i*, n. pretium, quod pro lotione in balneis solvitur, bade-geld. Vet. Gl. *Balneaticum*, βαλανικόν. Vetus Scholiastes Iuvenalis ad illud Sat. 2, 52 NISI QVI NONDVM ÆRE LAVANTVR, id est, infantes: *Qui pueri non dant balneaticum.*

¶ Balneātor, *ōris*, m. ein bader, Græce βαλανεύς. Cic. Phil. 13, 12 *Temperantem fuiſſe ferunt Iſauri balneatorem.* Plin. 18, 17 *Ajunt in Aſia & Græcia balneatores, cum velint turbam pellere, carbonibus id ſemen* (æræ vel lolii) *injicere.* Lamprid. Commodo c. 1 *Cum tepidius forte lotus eſſet, balneatorem in fornacem conjici juſſit.* Adde Plaut. Pœn. 3, 3, 90; Petron. c. 52. Inscr. ap. Spon. p. 220 *C. Aſinio Fabro Balneatori.*

¶ Balneātrix, *ĭcis*, f. eine baderin, bade-magd. Petronius in fragm. p. 670 dixit apud Servium Æn. 12, 159. Ipse ibi Servius etiam communi genere *hic & hæc balneator* dici posse autumat.

¶ Balneatorius, *a*, *um*, idem quod *Balnearis*. Sic Martianus ICtus l. 17 § 2 D. de Instruct. & Instrumento leg. æque *balneatorium* & *balnearium inſtrumentum* dixit.

¶ Imbalnities, *ēi*, f. wuſt, unflätigkeit. Lucil. 26 reliqu. ex Sat. v. 69 *Hic cruciatur fame, frigore, illuvie, imbalnitie* &c. conf. Voss. Etym. p. 61.

BĀLO, *avi*, *atum*, *are*, hoc verbo proprie ovium vox denotatur, blöcken. Ovid. Fast. 4, 740 *Tactaque fumanti ſulphure balet ovis.* Spartian. Geta c. 5 *Agni balant.* v. Quintil. 1, 5 ext. Vart. R. R. 2, 3 *Satis balaſti*, i. e. de ovibus locutus es. ¶ 2. *Belare* etiam in usu veteribus, a *bee*, quod sonare ovium vox videtur, Varrone de R. R. 2, 1 auctore.

¶ Balans, *tis*, ut, *agnus balans*, Phædr. 3, 16, 1. *Balantes* absolute pro ovibus ponit Virg. Georg. 3, 1, 272

Balantumque gregem fluvio merſare ſalubri.

¶ Bālātus, *us*, m. ovium vox est, das geblöcke. Plin. 20, 14. Sic, *Balatu pecorum*, Virg. Georg. 3, 554. Et Ovid. Met. 7, 541

Lanigeris gregibus balatus dantibus agros.

¶ Balito, *are*, frequent. ut, *Oves balitantes.* Plaut. Bacch. 5, 2, 20.

¶ Dibālo, *are*, deblaterare, effutire, ausplaudern. Cæcil. ap. Varr. de L. L. 6, 5 *Tantam rem dibalare*, &c. conf. Scalig. Conject. p. 155, qui eo propendet, ut potius credat significare abligurire, dilapidare, verschwenden.

BALSĂMVM, *i*, n. βάλσαμον, arbuscula odoratissima, in Iudæa sola nascens, quemadmodum Plinius testatur 12, 25 *Omnibus odoribus*, inquit, *præfertur balſamum, uni terrarum Indææ conceſſum.* v. Solin. c. 38; Tac. Hist. 5, 6, 2. Ampliorem descriptionem habet Humfr. Prideaux Hist. Iud. ad A. 263 ante C. N. Add. Spanh. de usu & præst. num. diss. 6 p. 358 seq. Ex Iudæa in Ægyptum translatum, & ibi adhuc perseverare, Lipsius ad Tac. & Barth. ad Claudian. observat. ¶ 2. *Balſamum* quidem proprie de arbore, sed sæpius de lacryma sive succo arboris dicitur, balsam. Sic Claudianus in Epithal. Palladii v. 121

Gemmatis alii per totum balſama tectum
Effudere cadis, duro quæ ſaucius ungue
Niliacus pingui defudat vulnere cortex.

Eodem modo Iustinus 36, 3, 4 *Arbores opobalſami certo anni tempore balſamum ſudant. Balſamum* idem quod *Baat ſchemen*, quasi *dominus olei*, seu oleum præcipuum, aut dominus aromatum. v. D. Geier. de Luctu Ebræorum p. 387.

¶ Balsameus, *a*, *um*, von balsam. Auctor Carm. Phœnicis, quod Lactantio a quibusdam tributum fuit, *unguine balſameo condit*, &c.

¶ Balsămĭnus, *a*, *um*, idem; ut, *Oleum balſaminum*, balsam-öl. Plin. 23, 4.

¶ Balsamina, *æ*, f. herba quæ & *viticella*; cujus egregia descriptio apud Matthiolum in c. 177 de vite nigra lib. 4 Dioic. balsam-kraut.

¶ Balsamōdes, *æ*, f. βαλσαμώδης, casiæ genus ab odore simili sic appellatum apud Plinium 12, 19.

¶ Car-

¶ Carpobalſámum, *i*, n. καρποβάλσαμον, fructus balſami aut ſemen dicitur Dioſcor. 1, 18. Nam καρπὸς fructus eſt.

¶ Opobalſámum, *i*, n. ὀπὸβάλσαμον, liquor, qui manat ex arbore, quaſi ὀπὸς τῦ βαλσάμυ, ſuccus balſami, balſam-öl. v. Plin. 12, 25. Dioſc. l. c. & Juſtin. 36, 3, 1. Servius in Georg. 2, 219. BALSAMVM *eſt arbor ipſa:* OPOBALSAMVM *ſuccus colle&us ex arbore.* Statius 3 Sylv. 2, 141 *Candida felices ſudent opobalſama virgæ.*

¶ Opobalſametum, *i*, n. locus balſamiferis arboribus conſitus, balſam-wald. Juſtin. 36, 3, 3.

¶ Xylobalſámum, *i*, n. ξυλοβάλσαμον, balſami materia vel lignum, balſam-holz. vide late Plinium laudato loco, & Columell. 12, 51.

BALTEVS, *i*, m. & Balteum, *i*, n. ein gürtel, wehrgehenck, riemen. Scribunt etiam *Baltheus* & *Balheum*, ſed neſcio an ſatis recte, quod originem ejus ex Græcia, cujus eſt litera *TH* ſive Θ, non facile aliquis aſſeruerit. Conſule Voſſ. Etym. qui ſimplici *T* ſcribit; de *TH* nihil habet. Virg. Æn. 5, 312 de pharetra:

Lato quam circumamplectitur auro
Balteus, & tereti ſubnectit fibula gemma.

Sutilis balteus, Id. 12, 274. conf. v. 942. Liv. ap. Nonium 3, 25 *auratæ vaginæ, aurata baltea illis erant.* Ibid. Varro: *Tragica vincula baltea ſunt.* Propert 4, 11, 22 *Præbebant eſſi baltea lenta boves.* Apul. Met. 11 p. 260 *Incinctus balteo militem gerebat.* Adde Vat. L. L. 4, 24. Vet. Gl. ζωστὴρ, *Cingula, Balteum, Cingulum, Balteus.* Chariſius ex Plinio diſcrimen adfert, quod *balteus* vinculum ſeu cingulum; *balteum* lora ad ligandum apta ſignificet. Sed id non attenderunt auctores, ut Voſſius de Analogia 1, 36 obſervat Recte igitur Servius in 5 Æn. BALTEVS *dicitur non tantum, quo cingimur; ſed etiam a quo arma dependent.* Ordinis equeſtris ornamentum & geſtamen erat. Et quia plurimi dignitatis titulo & potentiæ umbraculo vitiorum ulcera velant, eo nomine principem enormi vitiorum ſcabie laborantem perſtringit Perſius 4, 44 *Illa ſubter Cæcum vulnus habes, ſed lato balteus auro Prætegit.* ¶ 2. Sumitur pro quavis cinctura: ut, *Balteus placentæ*, der rand am kuchen. Cato R. R. c. 75. Conf. Barth. ad Nemeſ. Cyneget. p. 260, 273, 383. Manil. 1, 679 de Zodiaco: *Sed nitet ingenti fle&ſus balteus orbe.* Tertull. de Spectaculis c. 3

Vias vocant cardines balteorum per ambitum.

Ibi baltei ſ. baltea ſunt altiores gradus, ubi honoratiores ſedent. vid. Cerda ad h. l. Cujusmodi balteus in amphitheatro *præcinctio* eſt apud Vitruv. 5, 3. v. Lipſ. de Amphit. c. 13 Hunc etiam intelligo apud Calpurn. ecl. 7, 47. *Baltei* etiam a Vitruv. 3, 3 vocantur cinguli in capitulis columnarum. v. Baldi Lex. p. 15.

¶ Balteŏlus, *i*, m. diminut. Capitolinus in Maximinis c. 2 *Severus militares dabat ludos, propoſitis præmiis argenteis, id eſt armillis, torquillis, balteolis.*

¶ Bálteo, *are*, gürten. Iſidori Gloſſ. *Balteat, cingit.*

¶ Balteātus, *a, um*, cinctus, umgürtet. Mart. Capella lib. 5 p. 137 *Pectus exquiſitiſſimis gemmarum coloribus balteatum:* ita Grotius in Not. pro *baleatum.* Alii codices: *Subbalteatum.*

BALTIA, *æ*, f. inſula in mari Germanico. Volaterranus lib. 8 Geograph. ex Plin. 4, 13 & 37, 4.

¶ Balticus, *a, um*, adject. ut, *Mare Balticum*, der belt, die oſt-ſee. Melæ *ſinus Codanus* dicitur.

Baluca, & Balux, vide *Balluca* & *Balax.*

BAMBACION, *i*, n. & Bambagia, *æ*, f. βαμβάκιον καὶ βαμβακὶς, καὶ βάμβαξ, lana illa eſt candidiſſima in goſſipio ſeu xylo fructice nalcens, baumwolle. Forte a *Bombyx.* v. Plin. 19. 1; Ruell. 2, 150. *Bambaginem* dixit M. Statilius in reſponſ. de Fragm. Petronii Traguriono p. 332 ed. Burm.

¶ Bambacínus, *a, um*, adject. baumwöllen.

BAMBALIO, *ōnis*, m. vocabulum eſt ignominioſæ appellationis, uſurparum his verbis a Cicerone Phil. 3, 6 *Tuæ conjugis, bonæ fœminæ, locupletis quidem certe, Bambalio quidam pater, homo nullo numero, nihil illo contentius, qui propter heſitantiam linguæ ſtuporemque cordis cognomen ex contumelia traxerit*, ein tölpel, einfältiger tropf. Caſſiodorus de Orthographia in Eclogis Adamantii Martyris; *Bambum ὀξυτόνως; atque Bambulo ψελλισῆ, quæ per B mutam ſcribuntur.* Vti forteſſe ſcribendum *Bambatio*; quod Græce ſit βαμβάλιον, ex βαμβάλων, ut, Turnebus Adverſ. 17, 19 contendit: quia βαμβάλειν, nihil aliud eſt, quam *tremere, & dentibus crepitare, & labiis balbutire:* quod & algentibus uſu venit, & ſtupentibus, & ore tumultuantibus, & in loquendo colluctantibus; præſertim tamen commiſſione labiorum balbum elidentibus ſonum: quod & βαμβαλύζειν & παμπαλίζειν dicitur. Quæ omnia per Onomatopœiam effi&a, ut ſtrepitum declarent, non ſecus ac βομβαλοβομβὰξ apud Ariſtophanem, & βόμβος. Vet. Gloſſ. ψελλισῆς, *Vambal.* V pro B poſitum: & ſcribendum procul dubio *Bambalo* vel *Bambalio.* De *Pſelliſmo* hoc videatur Cæl. Rhodig. 7, 23, ubi itidem nomen Bambalioni factum opinatur ex illo Ariſtophanico βομβαλοβομβὰξ. ¶ 2. *Bambalio* etiam avis nomen eſt, gr. βάμβαλος, eadem, quæ ἀεδικλος, ardalio vel atdelio dicitur. Ita Salmaſius docet ad Vopiſci Saturn. c. 8 p. 724.

BAMMA, *ătis*, n. idem quod *Embamma*, a βάπτω, *tingo*, unde Germanorum bantme. Apulej. Metamorph. 2 *Viſcus fartim conciſum & bamma compaſcue jurulentum.* Sic Salmaſ. ad Solin. p. 265 emendat. Hinc

¶ Bambatus, *a, um*, (pro bammatus) eingetaucht, eingeweicht; volunt quidam apud Colum. 12, 34, ſed locus eſt corruptus. vid. Geſneri editio.

¶ Embamma, *ătis*, n. ἔμβαμμα, condimentum ex aceto, quod ad condienda ſit obſonia, eine brühe, tunck, tütſche. Dictum ab ἐμβάπτειν, intingere. Columell. 12, 55 *Sinapi ad embammata non ſolum idoneum, ſed etiam ſpeciſum.*

BAMPLVS, *i*, m. ein jagdſchiff. Fulgent. *Celocem dicunt genus navicellæ modiciſſimum, quod bamplum dicimus.* v. Barth. Adverſ. 13, 11.

BANAVSVS, *i*, m. βάναυσος, a βαῦνος, *caminus*, & ἄνω, *incendo.* Denotat hæc vox proprie artificem, qui circa caminos & fornaces exercetur; deinde latius ad quasvis viliores & ſordidiores operas, quæ manuum opificio vi&um quærunt, extenditur, ein hand-arbeiter, handwercks-mann. Vid. Cæl. Rhodig. 8, 38; & 13, 48.

¶ Banavſus, *a, um*, adject. mechanicus, kunſtgemäß. Vitruv. 10, 1 *Machinarum genus tra&orium Græci* βάναυσον *vocant.* Hieron. lib. 1 adv. Pelag. f. 182 *Artes, quas Græci* βαναυσος *vocant, nos ad opera munum pertinentes poſſumus dicere.*

BANCA, & *bancam ruptam facere*, quid ſit vide in *Cedo.*

BANCHVS, *i*, m. ſed rectius torteſſe *Bacchus*, quemadmodum Geſnerus cenſuit, piſcis eſt ex ſelellorum genere, eine art ſtockfiſches. *Banchi* piſcis meminit Plinius 32, 7 & 11; ac *Myxona* etiam appellari ſcripſit, μύξωνα vel μυξῖνον a μυξα, quæ vox mucoſum, & pituitoſum humorem ſignificat. Geſn.

BANCVS, *i*, m. tribunal eſt apud ſcriptores Anglicos; ut, *Bancus regius*, i. e. ſummum regni tribunal, die königsbanck. *Bancus communis*, i. e. ſedes judicum, qui lites civiles judicant. Ita bancorum adhuc uſus eſt in comitiis imperii Rom. Germanici, ubi die fürſtenbanck ꝛc.

BANDVM, *i*, n. vexillum, ein fähnlein. Gloſſ. lat. gr. *Bandum*, σίγνον. v Suidam in βάνδον. Procop. de Bello Vand. 2, 1. Hinc

¶ Bandŏphŏri, vel Banderenſii, qui vexillis in bello utebantur, banerherren.

BANIENES, pl. Populi municipales Luſitaniæ, quorum mentio fit in vet. lapide a Pancirollo T. III Græevii allato.

BANNANĬCA, *æ*, f. genus uvæ, de qua Plin. 14, 3 *Bannanica fallax eſt, amant tamen eam.*

BANNVS, *i*, m. & Bannum, *i*, n. exilii ſpecies, quæ antiquis dicitur proſcriptio; Germ. der bann, die acht. Et

¶ Bannire, id eſt, proſcribere, aqua & igne interdicere; Et

¶ Banniti, id eſt excommunicati, bannſirte, neoterica ſunt vocabula. v. Voſſ. de vit. L. L. 1, 1, & 2, 3. Apud Græcos olim, qui homicidium per imprudentiam commiſiſſent, ἀπενταυτισμὸν h. e. annui exilii pœnam ſubibant, quæ latine *abannatio* dicenda eſſet. Ab hac voce *Bannitos* dici putat Alciatus Parerg. 2, 2. Rectius Zaſius & Gailius deducunt a Germanico vocabulo ban five bahn, quod ſignificat viam tritam, publicam & regiam, quam Banniti amittunt cum libero rerum communium uſu. Longobardi vocem cum multis aliis in Italiam invexere. ¶ 2. *Bannus* Hungaris officii nomen eſt, præſidem vel gubernatorem regni denotans. v. Leuucl. Onomaſt. Turcico-Arab.

BANTIA, *æ*, f. oppidum Apuliæ paſcuis abundans; Liv. 27, 25.

¶ Bantinus, *a, um*, adj. ut, *Saltus Bantini*, Hor. 3 od. 4, 15.

BAPHIA, *æ*, f. βαφὶη, officina rinctorum, ein färb-haus. Lamprid. in Alex. c. 40 *Iſdicto quod Aurelius Probus præfectus baphiis id genus muricis reperiſſet.* Sic in notitia Imperii utriusque ſub diſpoſitione Comitis ſacrarum largitionum, ſunt *Procuratores baphiorum*, iique varii, ut, *Procurator baphii Tarentini, Salonitani, Syracuſani* &c. Nam neutro genere

¶ Baphium, *i*, & plur. Baphia, *orum*, non ſemel in Cod ſcriptum legitur. l. ult. de Veſt. holoſer. & l. 18 Theodoſiani de Murilegulis hæc exſtant, *Ad baphia Phœnices per certum tempus mitti præcipimus.*

¶ Baphius, *i*, m. tinctor, ein färber; in lib. 11 C. t. 7 de Murileg. l. 2.

¶ Baphicus, *a, um*, adject. ut, *Coccos baphica*, κόκκος βαφικὴ, i. e. granum inſectorium, ſcharlach-beer, apud Dioſcoridem.

¶ Dibáphus, *a, um*, διβαφὴς, adject. *bis tinctus*, a βάπτω, ut: *Purpura Tyria dibapha*, Plin. 9, 39, ubi etiam ſubjicit: *Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta eſſet, veluti magnifico impendio, qualis nunc omnes pænæ commodiores purpura tinguntur*, id eſt, bis tincta vel infecta purpura, zweymal durch die farbe gezogen. Subſtantive pro purpura legitur hæc vox ap. Cic. fam. 2, 16, & Attic. 2, 9 *Stramam Vatinii dibapho ſacerdotii veſtiant.* vid. Salmaſ. in not. ad Tertull. de Pallio c. 3, & Oct. Ferrar. de re Veſtiar. lib. 2 c. 7.

BAPTES, *æ*, m. βάπτης, gemma mollis, odore excellens, ſic dicta a tingendo. Eſt enim ſuccinum anchuſa tinctum. Plin. 37, 10.

¶ Baptæ, *arum*, m. pl. molles & effœminati Athenis ſacerdotes deæ Cotyttus, in quorum prodigioſam petulantiam Eupolis ſcripſit comœdiam *Baptas* dictam. Sic appellabantur, quod tincti fucatique ſacris intereſſent, inſtar mulierum. Omnem rem exponit Iuvenalis 2, 91 ſeqq.

Talia ſecreta colaerunt orgia tæda
Cecropiam ſoliti Baptæ laſſare Cotytto &c.

BAPTĬZO, *avi, atum, are*, βαπτίζειν, (a βάπτω, *mergo, tingo*,) taufen. Tertull. cont. Marc. 5, 10 *Quid facient, qui pro mortuis baptizantur?* &c. ¶ 2. Pro lavare, waſchen, eſt in illo Priſciani 1, 21 *Vulnus ex aceto baptizare.*

¶ Baptizatus, *a, um*, getauft. Bernhard. ep. 322 de Chriſtiano uſuram exercente: *Baptizatus Indæus.*

¶ Baptizario, *ōnis*, f. die taufe. Ambroſius Serm. 17 de Tempore p. 22 *Baptizatio Chriſti conſecratio eſt elementi.*

¶ Baptizator, *ōris*, m. qui baptizandi munere fungitur, der taufer; ut, *Ioannes baptizator*, Tertull. adv. Iudæos c. 8; & de Baptiſmo c. 12; & de Anima c. 50. Auguſtin. epiſt. 23 *Ad horum, quæ baptizatur, baptizator interrogat.* Adde epiſtol. 165.

¶ Baptiſta, *æ*, m. βαπτιστὴς, ein täufer. Arator in Act. Apoſt. c. 13

Clamavit virtute potens baptiſta Ioannes.

¶ Baptiſtĕrium, *i*, n. βαπτιστήριον, eccleſiaſtice, ein taufſtein. v. Prudent. Periſt. 8 tit. *Sic Baptiſterium fabricare, conſecrare*, Sidon. 4 epiſt. 15. ¶ 2. Etiam profanis uſitata vox Plin. 5 epiſt. 6, & 2 epiſt. 17 eſt labrum ſive vas ad lavandum, eine bad-wanne, bad-kübel. Sed & Sidonio 2 epiſt. 2 eſt piſcina, ein teich, fiſchhalter.

¶ Baptiſma, *ătis*, n. βάπτισμα, lat. *immerſio, lotio*, die taufe. Tertull. de Reſurrect. carnis c. 48 *Vicarium baptiſma profuturum exiſtimant ad ſpem reſurrectionis, quæ niſi corporalis, non alias ſic baptiſmate corporali obligaretur.* Conf. Id. de Corona mil. c. 3. Prudent. Pſychom. v. 103 *Abolens baptiſmate labem.*

¶ Baptiſmus, *i*, m. βαπτισμὸς, idem. vid. Tertull. de Baptiſmo, ubi ſtatim c. 1 vocat *felix ſacramentum aquæ, quia ablutis delictis in vitam æternam liberamur.* conf. Hieron. epiſt. 83. Et Ambroſius de Spir. ſ. 2, 2 dicit *Baptiſmum conſilium Dei eſſe.*

¶ Baptiſmā-

¶ Baptiſmālis, *e*, zur taufe gehörig; ut, *Baptiſmalis aqua*, taufwaſſer. Scriban. de Paſſ. Chr. c. 10.

Abaptiſtus, *a*, *um*, ἀβάπτιστος, mergi neſcius, ſo ſich nicht läſt niedertauchen. A Celſo 8, 3 deſcribitur, *terebra*, qua chirurgi in excidendis vitioſis oſſibus utuntur, & hæc *Abaptiſta terebella*, vocatur ab interprete Galeni l. 6 de Morb. cur. ein trepan. v. Gl. Io. Bapt. Morgagni epiſt. 3 in Celſum p. 595.

¶ Anabaptiſta, *æ*, m. ἀναβαπτιστής, ein Anabaptiſt, Wiedertäufer.

¶ Rebaptizo, *are*, wiedertaufen. Lege 2 Cod. Ne ſanct. bapt. *Si quis rebaptizare quempiam de miniſtris catholicæ ſectæ fuerit detectus.* Auguſt. epiſt. 166 ad Donatiſtas: *Quicunque illis acceverunt baptiſmo Chriſti, eos rebaptizaverunt.*

¶ Rebaptizator, *oris*, ein wiedertäufer. Auguſt. epiſt. 165 *Extra Primianum baptizatores: poſt Primianum rebaptizatores damnavent.*

BĂRĂTHRVM, *i*, n. βάραθρον, abyſſus, vorago, eine grund- oder bodenloſe tiefe, ein abgrund. Feſto *locus præceps, unde emergi non poſſit, a græco βαθυς.* Vox deſperabundi apud Plaut. Bacch. 1, 2, 41 *O barathrum ubi nunc es? ut ego te uſurpem lubens.* Virg. Æn. 3, 420 *Dextrum Scylla latus &c. Obſidet, atque imo barathri ter gurgite vaſtos Sorbet in abruptum fluctus.* Vbi Servius: BARATHRVM *immenſæ altitudinis nomen. Vnde ſequitur* SORBET IN ABRVPTVM. Silius de Aetnæ cratere 9, 498 *Poſtquam Aetnæ merſit candente barathro.* ¶ 2. Ita vocabatur profundiſſima foſſa in agro Attico, in quam fontes & condemnati præcipitabantur; v. Suidas: & huc reſpexit Plaut. Rud. 2, 7, 12. conf. Cæl. Rhodig. 17, 17. Hinc pro inferno Val. Flacc. 2, 86 *Pœna barathri*, höllen-pein. Id. 2, 192 *Inferni ſub nocte barathri.* Claud. in Rufin. 1, 379 *Imus barathri receſſus.* Ita non ſemel Prudentius poſuit, ut Hymno in Natali Chriſti v. 40 *Fumido vitam barathro immerſerant.* De manufactis profundiſſimis foſſis uſus eſt Vitruvius 10, 22. ¶ 3. Hoc nomen Horatius 1 epiſt. 15, 31 ad hominem majorem in modum edacem ac voracem detorſit, quem *barathrum macelli* vocavit. Pro ima voragine ventris uſurpat etiam Plaut. Curc. 1, 2, 29; & Martial. 1 ep. 88; apud quem eſt etiam *fœmineum barathrum*, 3 epigr. 80.

¶ Baráthro, *ōnis*, m. gurges & vorago patrimonii, ein ſchlemmer, praſſer. Sic dictus, quod ventri, tamquam barathro, omnia donet. Vel, quod dignus ſit, qui in barathrum conjiciatur, ex Athenienſium conſuetudine. Quæ Scaligeri opinio eſt. Acron, vetus Grammaticus, ad Horatil *balathrones*, 1 Sat. 2, 2, *Legitur*, inquit, & *Bavathrones, qui bona ſua lacerant, id eſt, in barathrum mittunt.* Conf. Rappolti Comm. p. 65 & Lambin. in Lucret. 3, 968.

BARBA, *æ*, f. *hominum* eſt & *quadrupedum*, Valla auctore 6, 14 ein bart. *Prima barba* dicitur renuis illa, & prima naſcens in adoleſcentibus lanugo a Suetonio Ner. c. 12, quam conſecrare Apollini, Iovi & Veneri ſolebant. v. Barth. ad Theb. Statii 8, 492 p. 896. *Barba promiſſa.* Nep. 14, ,, 1. *Barba prolixa*, Virg. ecl. 8, 34 ein langer bart. Silius 13, 310 *Propexis in pectora barbis Verrere humum*, quæ luctus ibi deſcriptio eſt. *Barbam tondere*, Cic. Tuſc. 5, 20; *demere*, Id. Nat. D. 3, 34; *abradere*, Plin. 6, 28; *ponere*, Horat. Art. Poët. v. 297; *metere* Iuvenal. 3, 186, den bart abnehmen. Idem 1, 25 *Quo tondente gravis juveni mihi barba ſonabat.* Ovid. Art. am. 1, 518. *Sic coma, ſit docta barba reſecta manu.* Contra *Barbam paſcere*, Horat. 2 Sat. 3, 35: *promittere*, Tac. An. 2, 59, 3. Petron. c. 102 *Barbam peregrina ratione figurare.* Id. c. 58 *Licet barbam auream habeas*, i. e. licet Deus ſis, cujus ſimulacro barba aurea additur. De *barbis* multa Camerar. Hor. ſubcif. 1, 36 p. 165. Heroes antiqui easdem ſubnectebant, auctore Ruperto ad Enchir. Pomponii p. 285. ¶ 2. *Barba hirquina*, ein bocks-bart, pro convicio olim eſt objecta. Plaut. Pſeud. 4, 2, 12 *Heus tu, qui cum hirquina barba ſtas, reſpondo.* ¶ 3. *Barbam alicui vellere*, proverbialiter ex Horat. 1 Sat. 3, 133 dicimus, quem per contemtum ludo jocoque habemus, einen ſchimpfen, höhnen; quod Græci, τὸν πώγωνα τίλλειν τινί, vel ὑβρίζειν εἰς τὰς ἐπὶ τῷ γενειῳ τρίχας dicunt, de quo præter Eraſm. Caſaubonus ad Perſii Sat. 1, 2, 133, & 28. Fuit aliud proverbium forte, *Leoni barbam vellere*, hoc eſt, illum afficere contumelia atque laceſſere, qui id inultum haud ſinat. Quod Martialis lepide invertit, ſed in obſcœnum ſenſum intorſit l. 10 epigr. 90, quod ita claudit: *Quare, ſi pudor eſt, Ligella, noli Barbam vellere mortuo leoni.* Nimirum vetulam ridet τὸ αἰδῆσιον ſibi puellariter vellentem. Maximo quondam ad orientem ubique probro habebatur, vel unum barbæ pilum per vim evelli. Imo non ignominioſa tantum, ſed & pro pœna fuit maximorum flagitiorum, barbæ detonſio: cujus rei exempla aliquot in medium protulit Ioach. Camerarius in Chronologia Nicephori. ¶ 4. Lacon quidam interrogatus, cur barbam perquam longam haberet, reſpondit, ἵνα βλέπων τὰς πολιὰς, μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν ἐπράττω, hoc eſt, *Vt canos videns nihil indignum ipſis committam*, Plutarch. in Apophth. Iuvenal. 8, 166 *Quodcunque prima reſecentur crimina barba. Barba tenus philoſophus* dicitur, qui philoſophi nihil habet præter barbam. πωγωνοτορία φιλοσοφου ἡ ποιη, *alere barbam philoſophum non facit*, dixit Plutarchus de Iſide & Oſiride ſub initium. Exſtat in hanc ſententiam Græcum epigramma, quod hoc modo tranſtulit Morus:

Si promiſſa facit ſapientem barba, quid obſtat,
Barbatus poſſit quin caper eſſe Plato?

Ante barbam doces ſenes, Proverb. cujus non ita diſſimile Germani habent, das ey will klüger ſeyn, denn die henne. v. Chiliad. ¶ 5. *Barbam* ſingulariter de homine, *barbas* de animalibus dici, quidam putant. v. quos laudat Burmannus ad Petron. c. 99 p. 467, qui & ipſe ita ſentire videtur. Sed nullam eſſe hanc differentiam docet Drakenb. ad Sil. 13, 310.

¶ Barbula, *æ*, f. Hoc diminutivo Cic. uſus eſt pro Cælio c. 14. ¶ 2. *Barbulæ florum*, die faſern mitten in den blumen, Plin. 27, 11. ¶ 3. *Barbula hirci*, planta eſt, τραγόπωγον & τραγοπώγων, bocks-bart, gauchbrodt. v. Tabernæm.

¶ Barbus & Barbulus, vide mox in *Barbo*.

¶ Barbātus, *a*, *um*, bärtig. Cic. N. D. 1, 30 *Iupiter ſemper barbatus, Apollo ſemper imberbis.* Petron. c. 75 *Roſtrum barbatum habere.* Subſt. Idem c. 40 *Barbatus ingens*, ein alter geſell. Iuvenal. 13, 54

Credebant hoc grande nefas & morte piandum,
Si juvenis vetulo non aſſurrexerat, & ſi
Barbato cuicunque puer: licet ipſe videret
Plura domi farra & majores glandis acervos &c.

Pro hirco apud Phædr. 4, 8, 10 *Immiſit ſe barbatus. Fortuna barbata* in vetere lapide ap. Murat. T. 1 novi Theſ. ¶ 2. *Barbatos* pro antiquis. Cic. pro Muræna c. 12, item pro Cælio c. 14 dixit: nam illi vetuſtiſſimi Romani intonſi erant: unde *intonſos avos* Ovidius Faſt. 2, 30 vocat. Poſtea vero cum radi cœpiſſent, aut plane ponebant barbam, aut aliquam partem ſervabant & *ſubmittebant*, quod delicatuli ſolebant facere, ut ex Seneca epiſt. 114 colligere licet. Hanc *barbulam* vocat Cicero pro Cælio, laudato loco: & inde *barbatulos juvenes* loco mox producendo.

¶ Barbata, *æ*, ſic dicta aquila apud Plinium 10, 3.

¶ Barbātŭlus, *i*, m. diminut. der einen kleinen bart hat. Cic. 1 ad Att. 14 *Concurſabant barbatuli juvenes*, id eſt delicati. Id. Parad. 5, 2 *Barbatulos mullos exceptantem de piſcina*, barben.

¶ Barbāmentum, *i*, n gena, das kinn, in Gloſſ. vet. γένειον.

¶ Barbātōria, *æ*, f. barbæ raſura, das bartſchereen; ut, *Barbatoriam facere*, Petron. c. 73.

¶ Barbātōrium, *i*, n. i. e. tonſtrina; ſive officina tonſoris, die barbier-ſtube. Gloſſ. Latino-gr. & G. Lat. *Barbatoria*, πωγωνοκειρεια.

¶ Barbeſco, *ere*, bärtig werden. Cyrilli Gloſſæ: *Barbeſco*, γενειάζω

¶ Barbītium, *i*, n. idem quod *barba*. Apul. Met. 5 p. 162 *Iuvenis ſpecioſus lanoſo barbitio genas inumbrans.* Id. Met. 11 p. 260 *Hircino barbitio philoſophum fingere.*

¶ Barbiger, *a*, *um*, barbatus, bärtig. Lucret. 5, 898 capras vocat *Barbigeras pecudes.*

¶ Barbaroſſa, *æ*, id eſt, ænobarbus, rothbart; propter barbam rufam ab Italis cognominatus Fridericus I Imp.

¶ Ænobarbus, vide ſupra in *Æs.*

¶ Imberbis, *e*, ohne bart. Cic. pro domo c. 14 *Adoleſcentulus imberbis*, der noch gar glatt um den ſchnabel iſt. Horat. de Arte v. 161

Imberbis juvenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis &c.

¶ Imberbus, *a*, *um*, idem. v. Nonium 8, 84 ex Lucil. 30, 19. Sic ap. Chariſ. p. 74 ex Varr. *Imberbi juvenes*; & Cic. *Imberba juventus.*

¶ Imbarbeſco, *ere*, barbatum fieri, einen bart bekommen. Feſtus. Barbare, Barbaria &c. quære in *Barbarus.*

BARBĂRIVS, Philippus, ſervus fugitivus, qui tamen Romæ præturam petiit, & Prætor deſignatus eſt: Vlpianus l. 3 *ff. de off. Prætor.* & Turnebus Adverſ. 7, 7.

BARBĂRVS, *a*, *um*, adject. βάρβαρος, barbariſch; & Barbarus, *i*, ſubſt. ein barbar. *Barbaros* vocatos a Græcis initio, qui craſſo atque difficili ore loquerentur, & nova præcipue ac facta recens aſpere duriterque pronunciarent, Strabonis in lib. 14 de Caria exponentis ſententia eſt. Ac ita nonnunquam acceptum vocabulum iſtud, arguere Ciceronis in Verrin. 3, 9 videtur locus, in quo *diſertus & barbarum* opponit. *Diſertus* etenim eſt, qui facile, prompte & expedite verba facit. *Tantam*, inquit, *habebat morum ſimilitudo conjunctionem atque concordiam, ut Apronius, qui aliis inhumanus ac barbarus, iſti uni commodus ac diſertus videretur.* Ita Vellej. 2, 73, 1 *Sermone barbarus. Barbara lexis* quid ſit vid. in *Barbarismus.* ¶ 2. Hoc oris itaque vitium, cum alienigenarum extrancorum commune ac proprium videretur, factum eſt, (ita ibidem cenſet Strabo,) ut illud nominis denique ad omnes eos, qui Græci non eſſent, transferretur, & quodam communi vocabulo in diviſione Gentium, *Barbari, Græcis* opponerentur. Hinc Medea apud Senecam in ſibi cognomine tragœdia v. 127 *Si quod Pelaſga*, inquit, *ſi quod urbes barbaræ Novere facinus* &c. Simili ratione Romani, cum rerum eſſent potiti, omnes, qui Romani juris ac ditionis non eſſent, neque loquerentur Latine vel Græce, & habuerunt & vocarunt *Barbaros*, quod paſſim apud auctores obſervare licet. Feſtus: *Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes exceptis Græcis* &c. ubi Epitomator Feſti addit: *Fortaſſe & hinc noſter Apoſtolus* (ad Rom. 1, 14) *Græcis ac Barbaris ſe debitorem eſſe fatetur.* Sic Ovidius Triſt. 5, 10, 28 *Graiis barbarum turbam*, ſcilicet Getarum, opponit. Ipſe Cicero *Græciam & Italiam* diſtinguit a *Barbaria*, locum vide mox in *Barbaria* n. 2. ¶ 3. Per contemptum etiam & conviciandi cauſſa *Barbarus* dictus eſt peregrinus atque extraneus, qui nec intelligat nec intelligatur. Noſtri interdum ita utuntur vocabulo welſch. Ovidius ſe, qui Romanus eſſet, & Getice non neſſet, Tomitanis, Latine loquentem non intelligentibus, *Barbarum* haberi Triſt. 5, 10, 37 queritur:

Barbarus, inquit: hic ego ſum, quia non intelligor ulli,
Et rident ſtolidi verba Latina Getæ.

¶ 4. Neque vero ad ſermonem & linguam tantum, ſed ad vivendi etiam rationes, & morum compoſitionem iſtud vocabulum referebatur. Nam cum Romani ac Græci præ cæteris plerisque gentibus ad omnem humanitatis cultum ac elegantiam morum eruditi eſſent, accidit, ut æque vocarentur *Barbari*, qui alia inſtituta vitæ ſequerentur, quam qui Latine aut Græce non intelligerent. Inde ergo inculti omnes atque agreſtes, indoctique ac inhumani *Barbari* dici cœperunt, groß. Sic apud Cic. pro Mil. c. 9 *Agreſtes & barbaros ſervos*: Et in Verr. 4, 51 *Tam barbari lingua & natione illi, quam tu natura & moribus.* conf. c. 50. Et plura hujusmodi alia apud illum & alios legimus. Plaut. Bacch. 1, 2, 13 *Nimium quam, o Lyde, es barbarus*: (id eſt, imperitus & ſtultus) *Quem ego ſapere nimio conſul plus quam Thalem.* Similiter apud Ariſtophanem in Nubibus 1, 6 ἀμαθὴς & βάρβαρος conjunguntur. Vtrum autem hæc vox ficta a Græcis (unde acceperunt Latini) joculariter ſit; an peregrinam originem habeat, haud temere dixerim. Voſſius de Vitiis ſerm. 1, 1 ex Chaldaico *Bar*, quod *extra, foras*, ſignificat, deducit. Iul. Cæſ. Scaligeri Exercitat. 51 iſta verba ſunt: *Soli Numidæ legitima voce Arabica*, Elbarbar, *quod apud eos* murmur *ſignificat, nominantur. Quippe hoc eſt eis objectum ab Arabibus, propterea, quod utantur inculto ſono. Quamquam equidem a deſertis ita dictos reor.* Bar *enim Arabice*

DESERTVM. Itaque Afros Numidas Scaliger non tam respectu vocis, quam pro conditione loci proprio quasi nomine *Barbaros* appellatos, videtur velle. Nam & in Theophrastum de Plantis ita scribit: *Solum in Africa subest udum, qua arvum est. Sola nempe ora maritima fertilis: cetera vasta est. Vnde &* BARBARIA. *Quia* BAR *eorum lingua* DESERTVM *significat, more Ebræo* BARBAR, *valde desertum.* Sed si a sono incondito inculroque ab Arabibus Numidæ appellati *Barbari* sunt, & Græcis primitus ab oris & pronunciationis vitio *Barbari* dicti, ut Strabo fequit, non est absurdum credere, hanc vocem Græcos ab Arabibus per commerciorum consuetudinem accepisse. Vid Hotoman. de Ritu nupt. C. V. p. 469; Coquejus ad Auguſt. de C. D. 1, 1 p. 6; & Bernegg. ad Suet. Aug. c. 21, 3. ¶ 5. Cæterum καθ' ἐξοχὴν & proprie veluti, *Barbari* a Latinis vocati *Phryges & Persæ*: unde *tibia Barbara* pro Phrygia Catull. 65, 264. v. Meurſ. ad Lycophr. p. 143. Et Curtius Perſas ſæpe *Barbaros* vocat: 3, 11, 16; 5, 12, 2 &c. Ei etiam Amazones sunt *Barbaræ* 6, 5, 29. ¶ 6. *Barbarior, us*, comparativus Ovidii est 5 Trist. 1, 72 *Non sunt illa suo barbariora loco.* conf. ex Ponto 3, 2, 78. ¶ 7. Barbarus. Nomen Cæcilii Nigri apud Hirt. de Bel. Hiſp.

¶ Barbare, adverb. grob, unlieblich; ut, *Barbare loqui*, id est aspere & crasse, Cic. Tusc. 2, 4. ¶ 2. Latine, in oppositione ad Græcam linguam. Plaut. Asin. prol. v. 11 *Fabulam Marcus vertit barbare.* Id. Trin. prol. v. 19 *Philemo scripsit* (græce,) *Plautus vertit barbare.* conf. Festi verba in *Barbarus* n. 2. ¶ 3. Rustice, bäuriſch. Horat. 1 oda 13, 14 *Dulcia barbare laedentem oscula.*

¶ Barbaria, æ, f. Barbatorum regio, vel ipsi Barbari, Barbarey. Cic. Catil 3, 10 *Quale bellum nulla unquam barbaria cum sua gente gessit.* conf. Iustin. 1, 1, 31 & 12, 1, 3. Curt. 6, 3, 3 *Barbaria impotens*, i. e. Barbari asperiores. Nazarius Paneg. Constantini c. 18 *Bellicum strepunt nomina; & immanitas barbariæ in ipsis vocabulis adhibet horrorem.* Et mox. *O vere cæca barbaria, quæ in illo vultu signa principis non videris.* ¶ 2. *Barbariæ* opponitur Græcia & Italia. Cic. de Fin. 2, 15 *A quo non solum Græcia & Italia, sed etiam omnis Barbaria commota est.* ¶ 3 Phrygia & Trojanum regnum. Horat. 1 ep. 2, 7 *Græcia Barbariæ lento collisa duello.* ¶ 4. Pro Africana ora, quæ hodie *Barbaria* vulgo dicitur, accepisse videri potest. Cic. de Nat. D. 2, 50 pr. ubi de Panthera. conf. Plin. 8, 27 med. ¶ 5. Significat & agrestem ruſticitatem vel ruditatem, grobheit. Iustin. 43, 4, 1 *Galli depositæ & manjuefactæ barbariæ.* conf. 2, 2, 14, & 42, 1, 10. Ovid. 3 Amor. 8, 3 *Ingenium quondam fuerat pretiosius auro, At nunc barbaria est grandis, habere nihil.* Quint. 2, 3 p. 103 *Barbaria quædam mentis præduro ac vigente capite ostenditur.*

¶ Barbaries, *ei*, f. de ipsis Barbaris. Cic. Nat. D. 1, 29 *Non Ægyptii, nec Syri, nec ferecuncta barbaries.* Ira Sturmius & Lambinus: at vero *barbaria* Gruterus. Id. Nat. D. 2, 34 *Quod si in Scythiam, aut in Britanniam ſphæram aliquis tulerit hanc, - - - quis in illa barbarie dubitet, quin ea ſphera ſit perfecta ratione?* Val. Max. 5, 5, 3 *Tiberius per modo devictam barbariem, Antabagio duce ſolo comite contentus*, evalit. conf. Iust. 9, 5, 7; & Lucan. 8, 812. ¶ 2. De moribus barbaris & imperitia, tummheit, unverſtand. Flor. 4, 12, 20 *Tanta barbaries eſt, ut pacem non intelligant.* Claudian. in Ruſin. 2, 78 *Ne qua in parte relinquat*

Barbariem, revocat fulvas in pectora pelles, &c.

hoc est, ne aliquatenus omittat morem barbarorum, septemtrionalium maxime & pellitorum. ¶ 3. De vitioso & barbaro sermone Cic. de Clar. Or. c. 74 *Omnes, qui nec extra urbem hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domestica infuscaverat, recte loquebantur.* conf. Perron. c. 68.

¶ Barbaricus, *a, um*, idem quod *Barbarus*, fremd, außländiſch, item rauh, wild. e. gr. *Barbaricus ornatus*, Vitruv. 1, 1. *Barbarico ritu esse*, Plaut. Cas. 3, 6, 19. *Vestes barbaricæ*, i. e. Phrygiæ, Persicæ, Babyloniæ, acu pictæ & auro distinctæ, Lucret. 2, 499. *Aurum barbaricum*, h. e. Phrygium, Virg. Æn. 2, 504. *Barbaricæ alæ*, i. e. Gallicæ, Lucan. 1, 476. *Nomina barbarica*, Suet. Cal. c. 47. *Barbarica silva*, Col. 11, 2, 83 est conseminea.

¶ Barbaricum, *i*, n. quasi substantive positum, quamcunque regionem seu terram, quæ ditionis Romanæ haud fuerit, aliquando significat. Amm. Marcell. 23, 4 *Visus in barbarico miles, per Hortarii regna transfinat intacta.* Similiter locuti Imperatores in Codice etiam, itemque Eutropius 7, 5 *Albis ſluvius in barbarico longe ultra Rhenum est.* Et 9, 4 Decius & filius ejus, *uterque in barbarico inter fecti sunt.* Id integrum est: *Barbaricum solum.* Isidorus: RHEVBARBARVM, inquit, *sive* RHEVPONTICVM: *illud, quod in solo Barbarico: Istud quod circa Ponticum colligitur, nominatum est.* ¶ 2. *Barbaricum* appellatur *clamor exercitus, quod eo genere Barbari utantur*, ein feld-geſchrey. Festus. ¶ 3. Barbaricum est barbare, barbarice; adverbialiter. Silius 12, 418 *Barbaricum atque immane gemens.*

¶ Barbarica, æ, f. subst. i. e. baccar s. baccharis, haſelwurtz. Plin. 21, 6 *Quidam errore falso barbaricam eam appellabant.*

¶ Barbaricè, adverb. auf barbariſche art. Capitolinus in L. Vero c. 10 *Barba prope barbaricè demissa.*

¶ Barbaricarius, *i*, m. qui & Phrygio, ein ſeiden-ſticker. Cod. Theod. I. 1 de Fabricenſ. & l. 2 de excuſation. artific. invenitur. *Minister barbaricarius*, Murat. Inſcr. p. 971. Donatus in Æneid. 11, 777 *Barbaricarii dicuntur, exprimentes ex auro & coloratis filis hominum formas, & diversorum animalium, ſpecierum imitatam ſubtilitate veritatem.* Ita autem dicuntur, quia a barbaris, hoc est, Phrygibus, illa ars pingendi & inventa & exercita maxime fuit.

¶ Barbarissimus, *i*, m. βαρβαρισμὸς, vitium dictionis est, legem ac puritatem sermonis corrumpens. Communiter *Barbarismus* est in singulis vocibus, *Solœcismus* in conjunctis, ein unförmlich wort. Suidæ dicitur λέξις παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων: *vox præter consuetudinem probatorum ſcriptorum usurpata:* De eo Auctor ad Herenn. 4, 12, & Quintil 1, 5 &c., tum veteres grammatici Sosipater, Diomedes, Donatus & Isidor. 9, 1, quibus jungendus & Vossius est de Vitiis Serm 1, 1 & 2, ubi etiam habes, quid *Barbarismus* & *Solœcismus*: item *Barbarismus*, & *Barbara lexis* differant. Ille enim in voce Latina aut Græca fit, male figurara prolatave: ilta, tota peregrina est, & *Gloſſa* etiam appellatur, de quo infra suo loco. Martialis 6 epigr. 17 in Cinnamum hic ludit: *Cinnam, Cinname, te jubes vocari. Non est hic, rogo, Cinna, Barbarismus? Tu si Furius ante dictus esses, Fur ista ratione diceretis.* Illud hoc loco monere non fuerit fortean præter rem, in notandis Barbarismis scriptorum temperamento & cautione valde esse opus. Neque enim ut barbara deculpanda statim est vox, quæ apud Ciceronem, Terentium aut similes non exstet. Potest enim apud Vitruvium aut Columellam, aut Plinium, aut Senecam, aut alios inveniri. Hanc ipsam *Barbarismi* vocem genuinam esse, quondam dubitavit Gellius 13, 6: *Itaque id vocabulum*, inquit, *quod vulgo Barbarismus dicitur, qui ante Divi Augusti ætatem pure atque integre locuti sunt, an dixerint, nondum equidem inveni.* (conf. Id. 5, 20.) Eo tamen ante Augustum usus est Cornificius, purissimæ Latinitatis auctor, ad Herenn. loco modo citato.

¶ Semibarbatus, *a, um*, halb wild, faſt wild. Suet. Cæſ. c. 76 *Quosdam e semibarbaris Gallorum recepit in curiam.* Eutrop. 1, 2 de Numa: *Leges Romanis moresque constituit, qui consuetudine prædiorum jam latrones ac semibarbari putabantur.* Pæanii metaphrasis ibidem: μιξοβάρβαροι.

Barbatus, Barbesco, Barbiger, &c. vide *Barba.*

BARBITOS, *i*, masc. & fœm. *Barbiton*, neut. perinde ut apud Græcos: ὁ καὶ ἡ βάρβιτος, καὶ τὸ βάρβιτον: citharæ genus, graviorem sonum edens; Theocritus πολυχορδον vocat. Virili genere usus est Horatius 1 od. 1, 34 *Lesboum refugit tendere barbiton.* Et 3 oda 26, 3 *Defunctumque bello Barbiton hic paries habebit.* Non enim neutro genere loqui, vocandi casus 1 oda 32, 4 ostendit: *Age dic Latinum Barbite carmen.* Fœminea forma dixit Ovidius epist. Sapphus 15, 8 *Non facit ad lacrymas barbitos ulla meas*; i. e. carmen lyricum. Neutro Ausonius epigr. 44 dixit: *Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde.* Vulgo vertunt hackbret; aut aliud lyræ quodammodo simile, eine leyer. Dionys. Halicarnass. lib. 7 p. 476 *Lyram chordarum ſeptem* interpretatur ex quorumdam mente: sed interposita conjunctio καὶ videtur aliud instrumentum indicare. Κιθαρίσαι, inquit, λύρας ἑπταχόρδους ἐλεφαντίνας καὶ τὰ λεγόμενα βάρβιτα κρέκοντες, *Citharisse pulsantes eburneas ſeptem fidium lyras, & quæ vocantur barbita.* Etymologus scribit vocari, quasi βαρύτονον, a βαρὺς *gravis*, & μίτος *filum.* Μίτης enim dictas fuisse τὰς νευρὰς, quod ante nervorum usum staminibus uterentur lineis. Neanthes apud Athenæum 4, 23 βάρβιτον Ἀνακρέοντος ἐυφυμα esse tradit. Adde Cæl. Rhodig. 9, 4.

BARBO, *ônis*, & Barbius, *i*, m. piscis, qui & mulus seu mullus, Græce τρύγλη dicitur, eine barbe, barbel, barme, quem *mullum barbatum & barbatulum* epitheto dixit Cicero ad Att. 2, 1 & Parad. 5, 2. Ausonius Mosella v. 134 *Propexique jubas imitatus gobio barbi.*

¶ Barbulus, *i*, m. piscis genus. Gloss. Vet. *Barbulus*, φάγρος, ἰχθύς. Diminutum a Barbus: nec aliud genus videtur esse.

BARCA, *æ*, f. navigii species, quæ & *phaselus* & *scapha*, quæ onerariis intervit, die bärcke. Græcis ἐφόλκιον, eo quod navis eam asseclam trahat, v. Isidor. 19, 1. Recentius vocabulum est. Paul. Nolanus ad Cyrherium 21, 95

Vt mox ſalubri parca perfugio foret.

In passione S. Hilariæ &c. apud Wesserum: *Quæ rogaverunt descendentes de barca, ut ſe transferrent.* Gloss. vet. *Barca* σκάφος.

BARCE, *es*, f. βάρκη, nutrix Sichæi. Virgil. Æneid. 4, 632

Tum breviter Barcen nutricem affata Sichæi.

¶ 2. Est & *Barce* Ptolemais urbs in Cyrenaica regione. Plinius 5, 5 *Ptolemais antiquo nomine Barce.* Idem Strabo lib. 17 tradit. Sed Scylaci & Ptolemæo diversæ sunt urbes. Harduinus ad Plinium ita conciliat, Ptolemaidem non in loco Barcæ mediterraneæ, sed, quo Barcæorum portus fuit, conditam fuisse.

¶ Barcæus, *a, um*, adject. quo etiam populus notatur Barcæorum, Virgilio Æn. 4, 43 memoratus, ubi nunc est regnum *Barca.*

BARCINO, *onis*, f. *Barcelona* vulgo, civitas Hispaniæ Tarraconensis, sive Cataloniæ, v. Plin. 3, 3. Auson. epist. 24, 89

Tarraco & oſtrifero ſuperaddita Barcino ponto.

Adde epist. 24, 69, & Plin. 2, 3. Prudent. Perist. 4, 33 est *Barcinon*

BARDÆI, *orum*, m. pl. Græce apud Ptolemæum in Codd. Palat. Οὐαρδαῖοι, fuerunt populi Illyrici, de quibus etiam Glossæ vet. Ἰλλυριοὶ δᾶλοι, οἱ δὲ ἀγωνιάμενοι ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας κατὰ Κίννα καὶ Μαρίου, &c. Plutarcho in Mario p. 787 H. Steph. Βαρδιαῖοι, Plinio 3, 2 & Cic. fam. 5, 9 *Vardei*, Straboni & Appiano (corrupte vel omisso digamma) Ἀρδιαῖοι. De quibus aliquid dicendum fuit, ut intelligatur, quid sibi velit vox ab hac gente deducta.

¶ Bardaïcus, *a, um*, adj. ut, *Cuculli Bardaici*, Capitolinus in Pertinace c. 8; ubi pedum quoque tegumentum significari posse, ostendit Salmasius, cui debenrur fere, quæ hic dicimus. Huc referendus etiam Martial. 4 ep. 4 *Lassi Bardaicus quod evocati*, scil. olet: i. e. calceus militis barbari & victi, qui longo itinere confecto sudat. Neque enim opus conjectura Turnebi a Scriverio adoptata *Bardaicios.* Denique hinc lucem accipit Iuvenal. 16, 13 *Bardaicus judex datur hæc punire volenti Calceus*, h. e. miles alius Bardaico calceo indutus, per metonymiam haud insolitam, ubi crediderim Henninio, simul respici ad fœvitiam Bardæorum Marianæ crudelitatis fatellitum. vide viros doctos ad ll. cc. it. Turneb. Adv. 23, 25; & 25, 24. Qui *Bardaicus* legunt, ad Bardos, de quibus statim dicetur, referunt, non minus ac *Barducucullum*, quem tamen & ipsum haud absurde fortassis a Bardæis derivaveris.

BARDI, *orum*, m. Strabo lib. 4 *Apud Gallos eximio in honore sunt Bardi, Vates, Druidæ. Bardi* laudationibus rebusque poeticis student. *Vates* autem studiis sacrificiorum naturaliumque caussarum dediti sunt. *Druidæ* præter caussarum naturalium studia, morum disciplinam exercent. Meminit & Ammianus 15, 24 (Vales. c. 9) qui, *Bardi*, inquit, *fortia virorum illustrium facta heroicis composita versibus cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt.* Adde quæ ibi Valesius commentatus est. Idem confirmat Festus: *Bardus*, inquit, *gallice cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit, ita dictus a gente Bardorum.* Vnde quicunque virorum fortium egregia facinora canerent, dicti sunt *Bardi.* Lucanus 1, 449 *Phœbus ſecuri fudiſſe carmina Bardi*, marckſchreyer. ¶ 2. *Bardi* etiam dicuntur stupidi, heberes & tardi, tölpel, die nichts faſſen; ex Græco βραδὺς, per metathesin, eodem Festo interprete, Plaut. Bach. 5, 1, 2 *Quicunque ubi sunt, qui fuere, quique futuri sunt posthac, stulti, stolidi, fatui, fungi, lurdi,*

bardi, blenni, buccones. Cic. de Fato c. 5 *Zopyrus stupidum Socratem dixit esse & bardum*, &c. Compar. Tertull. adv. Hermog. c. 36 *Pictor te bardior non est.*

¶ Barditus, *us*, m. a Bardorum cantu, vide *Barritus* in *Barrus.*

¶ Bardiacus, vid. Bardaicus in *Bardæi.*

¶ Bardŏcucullus, *i*, m. vestimentum Gallicum est, quod e Santonibus & Lingonibus Romam mittebatur. Dictum ita a *Bardis*, Galliæ gente, quod hæc eo genere vestis præcipue uteretur; de quo Martial. 14 epig. 128

Gallia Santonico vestit te bardocucullo.

Ex nonnullorum sententia *Cucullus Bardaicus* vocatur Capitolino in Pertinace c. 8. v. paullo ante *Bardaicus* in *Bardæi.* Obtinuit in vilibus servis, ut docet Lips. Elect. 1, 25.

¶ Bardocucullatus, *a, um*, hinc Mantuanus fecit. conf. Ferrar. patt. 2 de Re vest. p. 42.

BĂREAS, *æ*, m. proconsul Asiæ, de quo Tac. An. 16, 23, 1; Iuvenal. 3, 116, & 7, 91.

BARGINNA, *æ*, m. homo vitiosæ gentis, uti grammatici exponunt. Vespillones appellarunt etiam *Barginnas*, todtengräber. Sic enim distincte legendum in Glossario veteri: *Barginna*, νεκροφόρος, βάρβαρος, προσφώνησις βαρβάρου. Vt adeo Vespillo sit *Barginna*, Barbarus *Barginna*, atque insuper Barbarorum acclamatio sit *Barginna.* v. Kirchmann. de fun. Rom. 2, 8 p. 110.

BĂRIA, *æ*, f. Sabinorum oppidum, Horat. 1 epist. 14, 3.

BĀRĪNE, *es*, f. meretrix perjurii rea apud Horat. 2 od. 8, 2.

Barippe, vide mox *Baroptenus.*

BĀRIS, *ĭdis*, f. βᾶρις, ιος & ιδος, navis. Est vox Ionica teste Corintho. Ægyptii cymbam ita nominabant, qua ad sepulcra cadavera vehebantur. Ejus descriptionem habes apud Herod. 2, 96. Vsus eo est Propertius 3, 10, 44

Baridos & contis rostra Liburna sequi.

Sed de significationibus diversis hujus vocis consule Suidam & Lexica Græco-Latina.

BĀRIVM, *i*, n. urbs Apuliæ, de qua Horat. 1 Sat. 5, 97. *Barium*, inquit Festus, *appellaverunt conditores ejus expulsi ex insula Baro, quæ non longe est a Brundisio.* conf. Tac. An. 16, 9, 2.

BĀRO, *ōnis*, m. olim erat contumeliæ verbum in quosvis ineptos. Nam *Barones* veterum nihil aliud sunt, quam homines stolidi & bardi, qua in significatione usus hoc vocabulo Cicero Fin. 2, 23 *Hæc cum loqueris, nos barones stupemus.* Adde Att. 5, 11 & Fam. 9, 26, 6; & Manut. atque Victor. ad ll. cc. Et Petron. c. 53 *Baro insulsissimus.* Eadem vox bis occurrit c. 63. Gc. Fabric. ap. Manut. 13 ep. 57. ¶ 2. Item servi militum, & est Gallica vox. Vetus Schol. ad illud Persii 5, 138

Baro regustatum digito terebrare salinum

Contentus perages, &c.

Lingua Gallorum, inquit, *barones vel varrones dicuntur servi militum, qui utique stultissimi sunt, servi videlicet stultorum.* Veteres Glossæ Stephani: *Baro*, βάκηλος, id est, interpretibus Suida & Hesychio, fatuus simul & effœminatus. Vide & Petr. Pithœum Advers. 1, 8, & Isidor. 9, 4, cui *Barones* iidem sunt, qui *mercenarii, quod sint fortes in laboribus*, a Græco nomine βαρὺς, quod gravem & corporis robore valentem denotat. Tales autem vulgo censentur debiles judicio. Quidam etiam codices *Berones* in Hirtii B. Alex. c. 55 mutant in *Barones.* vid. ibi not. Davisii. ¶ 3. Tandem vox traducta ad viros nobiles, magnates & proceres. Itaque *barones*, Bannerherren, Freyherren, magnates inferiores comitibus, dignitas usitata. Sed in hac significatione non invenitur apud probatos auctores. Est originis Francicæ, sive Germanicæ, ex vocabulo BER, vel VAR, quod virum, & hominem liberum, item satellitem; tum Vasallum capitalem sive majorem, itemque magnatem significabat. De quo Henrici Spelmanni, equitis Anglo-Britanni, Diatribe in Archæologo, sive Glossario ejus, videnda est. Barthius honoris nomen esse, & heroëm notare dicit ad Briton. Arem. p. 204. ¶ 4. *Baronem* mulierem philosophiæ studiosam quidam intelligunt Manutium secuti ad Cic. Att. 5, 11 p. 504 Græv.

BAROPTĔNVS, *i*, vel Baroptis, vel Barippe, *gemma nigri coloris, sanguineis & albis notis distincta*, Plin. 37, 10.

BĀRŌSVS, *a, um*, stolz, närrisch. Gloss. gr. l. 60 βαρὸς, βάκηλος.

Barrinus, barrio, barritus, quære mox in *Barrus.*

BARRVS, *i*, m. elephas dicitur, ein elephant, atque ita plerique interpretes Horatii verba epod. 12, 1 *Nigris dignissima barris*, exponunt. Gloss. Cyrilli: *Barrus*, ἐλέφας. ¶ 2. Est & viri nomen apud eumdem 1 Sat. 6, 31, & Cic. Brut.

¶ Barrio, *ire*, schreyen wie ein elephant. Festus: *Barrire elephanti dicuntur, sicut oves dicimus balare, utique a sono ipso vocis.* Gloss. Vet. *Barrit*, τρίζει, ελεφας βοᾷ. Spartian. in Geta c. 5 *Leopardi rictant, elephanti barriunt*, &c.

¶ Barrīnus, *a, um*, pro elephantinus, vom elephant; ut, *Aures barrinæ*, Sidon. Apoll. 3 epist. 13.

¶ Barrītus, *us*, m das brummen, elephant-geschrey. Apul. 3 Florin. p. 357 *Est taurorum gravis mugitus, luporum acutus ululatus, elephantorum tristis barritus, equorum hilaris hinnitus.* ¶ 2. Quod nominis tamen & militari clamori, qui a Romanis inituris prælia tolli solitus, hæsit, ein feld-geschrey. Veget. de Re mil. 3, 18 *Clamor, quem* barritum *vocant, prius non debet tolli, quam acies utraque se junxerit.* Et nomen & ipsam rem, hoc est, quomodo solitus hic clamor fieri, Ammianus 16, 30 ostendit; qui & alibi meminit. Tac. de Germ. 3, 1 *Sunt illis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem* Barditum *vocant, accendunt animos, futuræque pugnæ fortunam ipso cantu augurantur.* Vbi Lipsio *Baritum* legere placuit, a verbo Germanico *Beren* aut *Baeren*, i. e. clamare, vocem tollere: quod probat Cluverius, & ex hac disciplina Germanorum, & rem & ipsum vocabulum mutuatos Romanos Antiq. Germ. 1, 51 censet. Sane non Romanum nomen *Barritum*; sed barbarum esse supra laudatus Ammianus arguit 26, 22.

BARYCA, *æ*, f. plur. *Barycæ* apud Vitruvium 3, 2 sunt ædes latæ quidem, sed ob raritatem columnarum humiles, ut pondus superimpositum facilius sustineant columnæ.

¶ Barycephălæ, f. pl. apud eundem ibidem dicuntur ædes, quod pro columnarum paucitate satis grave onus sustineant. A βαρὺς & κεφαλὴ, quasi dicas *gravicipites.* vide Baldi Lex. Vitruv. p. 16.

BĂRȲPICRON, *i*, n. βαρύπικρον, i. e. *nimis amarum*; ita Græcos absinthium cognominare ait Apul. de Herb. c. 100.

BĂRȲTHON, *ōnis*, m. βαρυθων, alias *sabina*, seben-baum. Apul. de Herb. c. 85.

BĂSALTES, *æ*, m. βασάλτης, marmor durissimum, Plin. 36, 7.

BĂSĂNĪTES, *æ*, m. βασανίτης, coticula, lapis Lydius, ein wetzstein, probierstein. Plin. 36, 20 & 22.

BASCANIA, *orum*, n. pl. βασκάνια, ridicula sunt. Solebant veteres ferrarii fabri ante fornaculam ridicularia quæpiam appendere, invidiæ avertendæ gratia; Ea dicebantur *Bascania*, vid. Cæl. Rhodig. 11, 30.

¶ Ăbascantos, *i*, m. est Æon hæreticorum, ab α privat. & βασκαίνειν, *invidere*, i. e. invidia vacuus, non invidus, nicht neidisch, von abgunst frey. Tertullian. cont. Gnost. c. 10.

BASCAVDA, *æ*, f. vas escarium apud Britannos. Martial. 14 epigr. 99

Barbara de pictis veni Bascauda Britannis.

Conf. Iuvenal. Sat. 12, 46; & Voss. Lex. Etym. p. 65.

BASCVLVS, *i*, m *non idoneus ad pecuariam* apud Varr. de R. R. 2, 10. *Basculi* autem videntur iidem, qui *Basculi* vel *Basclones*, latrociniis infames in Basclonia vel Viscaia Hispanica. v. Geogr.

Basiatio, basiator, Basella, basiballum, vide *Basium, Basis.*

BĂSĬLĒA, *æ*, f. penult. producta. Græce enim Βασιλεία. Galliæ Belgicæ urbs, in Rauracis, quorum caput hodie est, Basel, quam nonnulli a Basiliana Iuliani imperatoris matre sic appellatam volunt, ut Iosias Simlerus lib. 1 de Rep. Helvetiorum observat. ¶ 2. *Basilia*, eadem urbs Ammiano 30, 3. Sed *Basilias* etiam libros regum vocat Tertullianus adv. Marc. 4, 14, die bücher der Könige.

¶ Pambasilea, *æ*, f. παμβασιλεία, die Monarchie. Arist. Polit. 3, 11 & 12.

BĂSĬLĬCA, *æ*, f. ex Græco βασιλικὴ, Latinitate donata vox: qua appellabantur ædes publicæ ad judicia & negociationes porticibus & ambulationibus magnifice exstructæ, de quarum ratione Vitruvius 5, 1 ein pallast, Fürsten-haus. v. Cic. Verr. 5, 58. Att. 2, 14, & 4, 16. *Basilicis* veterum comparandæ apud nos sunt, quæ in emporiis illustrioribus mercatorum publicæ habentur ædes, quas *Byrsas* appellant, tum quas Itali *Salas* vocant, die borsen, kauffhäuser. Stat. 1 Silv. 1, 29 Latina voce usus *Regiam*, quasi interpretem agens, appellat:

Hinc Iulia templa tuentur,
Illinc belligeri sublimis regia Paulli.

Nam de Basilica Paulli loquitur, quam inter magnifica urbis opera Plinius memorat 36, 13. Solebant enim Basilicæ istæ a conditoribus suis nomina sortiri. Sic *Iuliam, Porciam, Æmiliam Basilicas* legimus. Livius 26, 27 de temporibus Macedonici belli: *Neque enim tum basilicæ* (Romæ) *erant.* Idem 39, 44 de Catonis censura: *Cato atria duo & quatuor tabernas in publicum emit, basilicamque ibi fecit, quæ Porcia appellata est.* De *basilica Iulia* Plinius 5 epist. 21 pr. & Suet. Calig. c. 37. De *judiciorum basilicis*, Sen. de Ira 3, 33 consulantur. De Basilica Æmilia copiose Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 186 sqq. ¶ 2. Christiani postea hoc nomen ædibus sacris, quas *Ecclesias* etiam vocabant, tribuerunt, kirchen. Sulp. Sev. lib. 2 de Helena Constantini matre exponens: *Mox usa regni viribus*, Basilicam *in loco Dominicæ passionis, & resurrectionis & adscensionis constituit.* Ad quem locum Sigonius notat, *Basilicas* appellatas majores Ecclesias, quæ aut Deo dicatæ, nominatæ *Dominicæ*, (unde Germanicum dom, dom-kirche, stift-kirche) aut martyribus, unde appellatæ *Martyria* essent. Minores autem *Titulos* & *Parochias* vocatas. Vide & Onuphrii Panvinii Interpretationem Ecclesiasticarum vocum, & Coquejum ad August. de C. D. 1, 1. ¶ 3. In *Basilicis* habebantur etiam olim orationes. Vid. Sen. procem. controv. 9; Quint. 9, 5; Plin. 6 epist. 33, & Apulejus, cujus hæc in Apolog. verba sunt: *Dissero aliquid postulantibus amicis publice, omnes, qui aderant, ingenti celebritate basilicam, qui locus auditorii erat, complentes* &c. Vbi puto, qui *locus auditorii erat*, esse glossam & interpretationem.

¶ Basilicula, *æ*, f. dimin. Paulinus Nolanus epist. 32 n. 17 (ed. Paris.) *Hanc quoque basiliculam, de benedictis apostolorum & martyrum reliquiis sacri cineres consecrabunt.*

¶ Basilicus, *a, um*, regius, splendidus, stattlich, königlich. Plauto frequens, ut Persa 1, 1, 32 *Basilico accipere victu.* Et Pseud. 1, 5, 43 *Statum vide hominis quasi basilicum.* Sed *Basilicus jactus* eidem Plauto Curc. 2, 3, 80 idem est, qui *Venereus*, der beste wurff im spiele. v. Lips. Lect. Antiq. lib. 3 p. 106. *Basilicæ edictiones & imperiosæ*, herren-gebot, Plaut. Capt. 4, 2, 21. Idem usurpat hanc vocem pro superbo & fastuoso; Talis enim ferme, qui circa regem: Rud. 2, 4, 15 *At ego Basilicus sum; quem nisi oras, guttam non feres.* *Basilica nux*, Plinio 15, 22 *juglans* est, die welsche nuß. *Basilicum vitium genus*, Colum. 3, 9. *Basilica uva*, Isidor. 17, 5.

¶ Basilicum, *i*, n. vestimenti genus, haud dubie ex splendidioribus & rege dignis, ein Königs-habit. Plaut. Epid. 2, 2, 48 *Tunicam rallam, tunicam spicam, -- -- basilicum, aut exoticum*, &c. v. interpretes.

¶ Basilice, adverb. herrlich. Plautus aliquoties usus est pro magnifice: ut Pœn. 3, 1, 74; & Pers. 4, 2, 1 *Basilice exornatus incedit.* ¶ 2. Pro vehementer, Epid. 1, 1, 54 *Interii basilice.*

¶ Basilicarius, vel Basiliciarius, *i*, m. qui in basilica ministrat, ein aufwärter. Gloss. lat. gr. *Basiliciarius*, μαλακὸς, ἀγοραῖος. v. Casaub. ad Theophr. Charact. p. 176.

¶ Subbasilicānus, *i*, m. idem. Nam *Subbasilicanos* dixit Plautus sub basilicis inambulantes in Capt. 4, 2, 35; quos *Subrostranos* dixit Cælius Ciceroni 8 epist. 1, pflastertreter, müßiggänger. ¶ 2. Ita dici possunt operarii, qui sub basilicis conductores expectant, taglöhner, die aufwarten, bis man sie dinget.

BASĬLIDES, *æ*, m. Alexandrinus hæreticus anno Chr. 130, de quo Euseb. 4, 8. Iren. 2, 23 de Hæret. & Epiphan. Hær. 23. Hinc gemmæ Basilidianæ, de quibus Macarius libro singulari & Capelli Museum. ¶ 2. *Basilidæ* populi Sarmatiæ, de quibus Mela 2, 1.

BASILINDA, æ, f. Βασιλίνδα, lusus, quo rex aliquis sorte lectus servis facienda præcipit, das König-spiel, apud Pollucem 9, 7.

BASILISCVS, i, m. Βασιλίσκος, ein basilisk. Latine *regulus*, serpens sic dictus vel a candida macula, quam in capite habet diadematis instar, vel ab eo, quod sibilo suo serpentes omnes fugat, ut Plin. indicat 8, 21. Paria S. Hieronymus in Esaiæ c. 14. Nasci eum ex ovo galli gallinacei novem annorum per rubetam vulgo creditur ac fertur. Negat tamen id Lev. Lemnius de occult. nat. miracul. 4, 12. conf. Voëtius P. 1 Disp. Theol. p. 732 sq. Adde Solin. c. 40; & de tribus Basilisci generibus Apul. de Herb. c. 128. Exstant Calcidii cujusdam de basilisco & fragilitate humana versus, sententiæ quam compositionis melioris:

Debilis heu nimium subtili pendula filo,
Mortalis vita est undique pressa malis.
Mille habet hæc hostes, quibus est sævitia leti,
Vsque adeo variis tradita plena modis.
Sibilo adest testis rauco terrenus basiliscus,
Virosa afflatu proxima quæque necans.

¶ 2. *Corium basiliſci* in Dianæ templo hirundines arcet, ne intro volent. Scal. Exerc. 146 dist. 3, basiliskenhaut.

¶ Basilisca, æ, f. latine *regula*, est herba illis locis nascens, ubi fuerit serpens basiliscus. Ejus virtutes describit Apulejus de Herb. c. ultim.

BASILIVS, i, m. pen. prod. Græce enim βασιλεύς. Episcopus Cæsariensis, ad summum omnis doctrinæ fastigium progressus, cognomento *Magnus*. Suidas. ¶ 2. Seleuciæ Isauriæ episcopus, magni illius Chrysostomi amicus & contubernalis. Photius in Biblioth. ¶ 3. *Basilius* Imperator Græcus, qui κεφάλαια παραινετικὰ ad filium, principem futurum, scripsit. Libellus is probus, pius & dignus, quem principes legant. Lipsius ad Polit. 1, 9.

BASILVS, i, m. nomen Romanum occurrit de duce suppetias ferente Antonio ap. Cic. Att. 7, 9; & 10, 5; & Lucan. 4, 416; & de oratore quodam ap. Iuvenal. 7, 146; & de prætore ejus nominis ibid. 10, 222.

Basio, *are*, basiolum, vide *Basium*.

BASIS, is, f. βάσις, a βαίνω, eo, sustentaculum, inserior pars columnæ, fundamentum, cui quid innititur, der grund, darauf etwas stehet und ruhet, der fuß, das postament; e. g. Cic. Verr. 4, 34 *Hæc statua erat posita Segestæ sane excelsa in basi.* conf. Idem Tusc. 5, 23; de N. D. 2, 49. Ovid. ex Ponto 3, 2, 50 *Stat basis orba Deo.* Sen. epist. 76 *Quare magnus videtur? Cum basi illum sua metiris. Non est magnus pumilio, licet in monte constiterit:* & Suet. Vesp. c. 23 *Paratam basim dicens.*

¶ Basella, æ, f. diminut. parva basis. Palladius de Re rust. 1, 18 *Basellis altioribus impositas cupas collocare.*

¶ Basiballum, i, n. (vel *Basibolum* a βάσις *fulcimentum* & βάλλω *jacio*) vox Petroniana c. 61, quam retinet M. Nodot, & *pulcherrimum basiballum* accipit de eo, in quod insinuatur basis naturæ humanæ. Alii interpretes in alia abeunt. v. Burm. p. 308.

¶ Anabasis, is, f. ἀνάβασις, ab ἀναβαίνω *adscendo*, quod arbores scandat, alias *equisetum*, Katzenschwantz, Katzenkraut. Plin. 26, 13.

¶ Anabasius, i, m. Hieronymo contra Rufin. idem quod *emissarius, qui rumorem disseminat*, ein courrier. Sic dictus ab adscensu, curtuum scil. vel equotum.

¶ Anabathrum, i, n. ἀναβαθρον, gradus scansilis, subsellium, eine stusse, banck, oberbanck. Iuvenal. Sat. 7, 46

Et quæ conducto pendent anabathra tigillo.

¶ Antebasis, & Antibasis, is, f. ἀντίβασις, i. i quod basi opponitur, der gegenstand; apud Vitruv. 10, 15 & 17.

¶ Diabasis, is, f. διάβασις, transitus, transitio, trajectio, die überfahrt. Plin. 4, 12 *Appellatur insula Conopon diabasis.*

¶ Ecbasis, is, f. ἔκβασις, figura, quæ excursus seu egressio dicitur, ein ausschweiff. vid. *Parecbasis.*

¶ Hyperbasis, & Hyperbiton, ὑπέρβασις, ὑπέρβατον, transgressio seu confusio, id est, turbatus ordo syntaxeos, ut Virg. Æn. 1, 108 sqq. & Æn. 2, 348 seqq. occurrit, ubi ordo debitus evolvendus est. Plures habet species, ut *Anastrophen, Parenthesin, Tmesin, σύγχυσιν*, seu *Confusionem*, & *Hysterologiam* seu ὕστερον πρότερον, de quibus singulis vide suo loco. Ipsam vocem sistit Quintil. 8, 6 *Hyperbaton, verbi transgressio*, Plin. 8 epist. 7 *Non potui longius hyperbaton facere.* Tertull. de Resurr. C. c. 43 *Quasi turbate per hyperbaton struxit* &c. conf. Ascon. de Iur. & prætor. Sic. p. 114.

¶ Parecbasis, is, f. παρέκβασις, vel διέξοδος, digressio, cum ab oratione instituta excurritur ad alia, quod brevissime fieri Horatius præcipit in Arte poët. Reditus vero ad narrationem instituram ἐπάνοδος dicitur. v. *Digressio* in *Gradior*, & Quintil. 4, 3; & Auson. Edyll. 13.

BASIVM, i, n. φίλημα, ein kuß, a βάσις, quod sit amoris fundamentum, ut quidam nugantur. Donatus in Ter. Eun. 3, 2, 3 *Tria sunt osculandi genera*, Osculum *scilicet*, Basium & Suavium; Oscula *officiorum sunt*: Basia *pudicorum affectium*: Suavia *libidinum vel amorum.* Sed hæc discrimina non ubique custodiunt auctores. Martial. 2 epigr. 10

Basia dimidio quod das mihi Postume labro, Laudo.

Sic & Catullus 5, 7 *Da mihi basia mille.* Et Catm. 16, 12 *Millia multa basiorum legistis.* Sic, *Basia jactare*, Phædr. 5, 8, 28.

¶ Basiolum, i, n. diminut. Apul. 10 p. 248 *Qualia in lupanari solent basiola jactari.* Petron. c. 86 *Basiolis invadere.*

¶ Basio, *avi, atum, are*, osculari, küssen. Catull. 8, 18 *Quem basiabis? quæ labella mordebis?* Id. 7, 9 *Basia multa basiare.* Usus sæpe est Martialis, etiam passive, ut 1 epigr. 95 *Basiando non es.*

¶ Basiatus, *a, um*, geherzt, geküsst. Martialis 12 epigr. 59 *Sutor modo pelle basiata.*

¶ Basiatio, *ōnis*, f. actus basiandi, das küssen. Martial. 2 epigr. 23 *Offendere basiationes, quæ se bene vindicare possunt.* Catullus 7, 1 *Quæris quot mihi basiationes sint satis.*

¶ Basiator, *oris*, m. küß-narr. Martialis 11 epigr. 99

Effugere non est, Basse, basiatores, &c.

¶ Debasiator, *ōris*, m. idem apud Apulejum, esse dicitur.

¶ Debasiatus, *a, um*, abgeherzt, apud eumdem.

¶ Embasicœtas, æ, ἐμβασικοίτης. Gloss. vet. *Qui vel quæ frequenter das basia*, inepte. Est enim ἀπὸ τῦ ἐμβαίνειν εἰς τὰς κοίτας, adeoque incubi & libidinosi nomen ap. Petron. c. 24 & 26. Est vero etiam poculi genus, quod Embasicœtam nominant ap. Athenæum l. 2, quam inde amphiboliam observat Gonsalius de Salas ad Petron. l. c. p. 95 ed. Burm.

¶ Perbasio, *are*, Petron. c. 41: Fr. Tragur. p. 19 *Puerum perbasiamus.* v. Heinf. ad h. l. p. 184 ed. Burm. ubi simili compositione *Perosculari* ap. Martial. 8, 81 & *Percolophare* ap. Petronium esse docet.

BASSĂREVS, ei, m. Bacchus dicitur Horatio 1 od. 18, 11, a vestibus bacchantium, quas βασσαρας Thraces appellabant:

Non ego te, candide Bassareu, Invitum quatiam? &c.

Sed vid. Lambin. ad h. l. & 3, 25, 19; it. Brouckh. ad Tib. 1, 8, 46.

¶ Bassăricus, *a, um*, hoc est, Bacchicus. Propert. 3, 16, 30

Cinget Bassaricas Lydia nitra comas.

¶ Bassăris, *idis*, f. βάσσαρις, Bacchi sacerdos. Pers. Satyr. 1, 100

Et raptum vitulo caput ablatura superbo Bassaris.

BASSVS, *a, um*, a βάσσων, *profundior*, dickleibicht. Gloss. lat. gr. *Bassus*, παχὺς ἔγχυλος. Iid. Gloss. *Bassus, pinguis, obesus.*

¶ Bassus, *i*, m. subst. cognomen Romanum, quod multis tribuitur. ¶ 1. *Cesius Bassus*, poëta lyricus, ad quem Persius scribit Sat. 6; & sorte is, ad quem scribit Propert. 1, 4, quod Broukhusius in medio relinquit. ¶ 2. *Gabius Bassus*, ex cujus scriptis quædam affert Gellius 2, 4; & 3, 9 &c. conf. Voss. Hist. Lat. 1, 22. ¶ 3. *Iulius Bassus* orator, cujus meminit Seneca in præf. l. 5 Controv. ¶ 4. *Iunius Bassus*, homo dicax, idemque *Asinus albus* vocatus, teste Fabio 6, 3. conf. Turneb. 28, 35 & Voss. l. c. Burmannus etiam hunc *Iulium* esse putat. vide eum ad Quint. l. c. p. 545. ¶ 5. *Salejus Bassus*, sæpe memoratur Tacito. ¶ 6. *Antistius Bassus*. v. supra *Aquilius* n. 1. ¶ 7. *Bassus* Cinædotum σοφιστὴς memoratur Luciano Adv. indoct. p. 391 pr. Græv. ¶ 8. *Bassus* etiam inus sonus in musica, der baß.

¶ Bassa, æ, f. nomen mulierbre apud Martialem; e. g. 1, 38 & 91; &c.

¶ Bassŭlus, *a, um*, dimin. etwas dick. Gloss. lat. gr. *Bassulus*, παχὺς ὑποκοριστικῶς.

¶ Bassilitas, *atis*, f. die dicke. Gloss. gr. lat. παχύτης, *bassilitas.*

BASTĂGA, æ, f. βασταγὴ, a βαστάζω, *bajulo*, onus jumentis impositum vel munus ferendi res principis, frohn-dienste, l. 3 C. de cohortat.

¶ Bastagārius, *i*, m. qui vecturæ rerum servit, vel necessaria portat, ein lastträger, frohner, l. 4 & 8 C. de murileg.

BASTARNÆ, live Basternæ, *arum*, m. Germanica gens, *Peucini*, alias appellati. Tac. de Germ. c. 46. Meminit & An. 2, 65. Et Ovid. Trist. 2, 198 *Proxima Basternæ Sauromateque tenent.* Vide Cluver. Antiq. Germ. 3, 43; Cæl. Rhod. 16, 3; & 18, 23.

BASTAS, æ, m. Chius nequitiæ & impuritatis magister, citatur a Luciano T. 2. p. 434 ed. Græv.

BASTERNA, æ, f. genus vehiculi muliebris & tecti, forma nihil a lectica distans, quod a bardonibus, vel mannis vel mulabus portabatur, eine sänfte. Appellatio a βαστὸν, quo quidquid ferendo est, appellatur, ut docet Salmasius ad illud Lampridii Heliog. c. 21 *Dedit quadrigas, equos stratos, mulos, basternas & rhedas.* His similia esse pilenta dicit Servius in enarratione illius Maroniani Æn. 8, 666 *Pilentis matres in mollibus.* Meminit earum & Ammianus 14, 17 *Quo comitatu matronæ complures opertis capitibus & basternis per latera civitatis cuncta discurrunt.* Hieronymus ad Eustochium de custodia Virginitatis epist. 22 c. 6 *Præcedit caveas basternarum,* &c. Vid. Isidor. 20, 12; Beroaldus in Apuleji lib. 6 p. 465; Alex. ab Alex. Gen. dier. 2, 30. Scheff. de re vehic. ¶ 2. *Basternæ* sunt transennæ vel protecta, quæ habentur in ædibus transeundi vel spatiandi gratia. Gr. παστὰδι ἢτοι διαβάσεις. v. Cujac. Obs. 13, 30. ¶ 3. *Basternæ* populi, vid. *Bastarnæ.*

¶ Basternium, *i*, n. βαστέριον, spatium excurrendi cum vehiculis l. 12 § 4 C. de ædif. priv. Sed potest etiam ex altera significatione basternarum esse, ac idem quod *basternæ* denotare. Quin in Græco aperte βαστέρνια vocantur διαβάσεις πρὸς πάροδον μόνον χρήσιμοι.

¶ Basternārius, *i*, m. ein sänftenträger. Symmachus 6 epist. 15 *Basternarios præbere alicui.*

Bar, vide supra *Ba.*

BĂTĂLVS vel Battălus, *i*, m. Ephesius tibicen lascivus, qui adagio locum dedit, *Batalus es*, Βατταλος εἶ, de effœminatis dici solito ap. Lucian. Adv. indoct. p. 391 Græv. v. Cæl. Rhodig. 5, 13: & Wolff. T. 5 Operis Demosthenici, p. 335. Nimirum etiam Demosthenes ab inimicis ita dictus est, quod Libanius ac Plutarchus in ejus vita pr. testantur. ¶ 2. Inde & βατταλίζεσθαι, h. e. turpiter atque effœminate vivere apud Græcos factum est. v. Chil.

BĂTAVI, *orum*, m. Cattorum initio populus; post seditione domestica in eas sedes transgressi, in quibus pars Romani imperii fierent, Gallisque accederent, Rheni insulam occupaverunt: die Holländer, Niederländer. Tac. Germ. c. 29; & Hist. 4, 12. Media Sylaba dubii moduli est. Lucanus 1, 431 corripuit: *Vangionis, Batavique truces* &c. Produxit eum aliis Sil. 3, 608 *Iam puer auricomæ performidate Batavo.*

¶ Batavus, *a, um*, adj. holländisch. Martial. 6 epigr. 82 *Aurem qui modo non habet Batavam*, i. e. severam & abhorrentem a spuris & fœdis jocis. v. not. Scriverii. Id. 8 ep. 33 *Et mutat Latias spuma Batava comas.*

¶ Batavia, æ, f. Batavorum regio, Holland. Cæs. B. G. 4, 10.

¶ Batavodurum, *i*, n. urbs antiqua in provincia Vltrajectina, cujus meminit Tacitus Hist. 5, 20, 1 & 5. hodie *Duroſtad.*

BATERNÆ, *arum*, m. pro *Basternis* Val. Flaccus 6, 96.

BĂTHYCLES, *is*, m. dives quispiam sibi vivens sibique bibens, ein geitzhals; unde *Bathyclis poculum* de iis dicitur, qui nemini quicquam impertiunt. v. Chil.

BĂTHYLLVS, *i*, m. Samius puer, adamatus a Polycrate, Samiorum tyranno; itemque poëta Anacreontæ: cui & carminibus celebratus, & quidem integro Odario vigesimo nono. Horat. Epod. 14, 9

Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anacreonta Tejum.

Statuam Bathylli, a Polycrate Samio ante aram dicatam, vivis coloribus

expreſſit Apulejus Flor. 2 p. 350. ¶ 2. Fuit hoc nomine & Pantomimus quidam, quem in deliciis Auguſtus habuit, Mæcenati effuſo in ejus amorem obtemperans, ut Tacitus An. 1, 54 auctor eſt. Phædr. 5, 7, 5 *Princeps tibicen operam Bathyllo ſolitus in ſcena dare.* Hic perinde ut Pylades quamdam ſaltandi ſectam inſtituit, quam celebrantes *Bathylli* omnes ab auctore appellabantur. v. Scalig. Animadverſ. Euſeb. p. 155; itemque Salmaſ. in Vopiſci Carin. c. 19.

BATHYPICRON, *i*, n. βαθύπικρον, i. e. abſynthium, wermuth, Dioſc. 3, 24.

BATIA, *æ*, f. piſcis, cujus fel auribus utiliſſimum, Plin. 32, 7.

Batiaca, Baticula, vide *Batiola, Batis.*

BATILLVM, *i*, n. & Batillus, *i*, m. inſtrumentum ferreum, quo prunæ componuntur, alias *bama*, eine feuer-ſchauffel, feuer-zange. Plin. 33, 8 *Batillis ferreis candentibus ramento* (argenti) *impoſito, quod candidum permaneat, probatur.* ¶ 2. Deinde *Batillum* foculi geſtatilis & anſati genus, quod pruna plenum principibus viris præferebatur ad odores incendendos, eine feuer-pfanne. vid. Horat. 1 Sat. 5, 36. ¶ 3. Atque hi omnes *batilli* ferrei; illi vero, quorum Varro 1, 30 de R. R. meminit, e ligno erant, quibus utebanturad demetendas fruges. v. Cafaub. ad Treb. Poll. in Claudio c. 14. ¶ 4. Eidem Varroni 3, 6 *Batillum* eſt & aliud inſtrumentum ruſticum, eine ſchippe, ſchauffel. *Cum batillo circumire, ac ſtercus tollere.* ¶ 5. Cæterum *Batillus cubicularius* dici poteſt ignitabulum, in quod conjectis prunis candentibus excalefiunt lecti, eine bett-pfanne, wärm-pfanne, bett-wärmer. *Batillus menſarius*, die kohlpfanne, ſuffervefactorium. Bud.

BATINVS, *i*, fluvius Picenorum in Italia, Plin. 3, 13.

¶ Batinus, *a, um*, adj. ut, *Batini ſaltus*, Horat. 3 od. 4, 15.

BATIOLA, & Batiaca, *æ*, f. τὸ βάτιον, vas ex quo bibitur. Plaut. Sricb. 5, 4, 12 *Batiolis bibunt.* Nonius 15, 19 ex Plauti Colace refert *Batiolam auream* Gloſſ. gr. lat. ποτήριον *batiola.* Gloſſ. Iſid. *Batioca*, patera. Rectius Arnob. 2 p. 59 *Batiaca.* nam & inter pocula βατιάκην & βατιάκιον refert Athenæus lib. 2.

BATIS, vel Battis, *is*, f. herba κρίθμον, *crithmum* ſeu *crithamum*, fœniculum marinum, empetron, herba S. Petri, meer-fenchel. Plin. 21, 15 & 27, Colum. 12, 7. Id. 12, 13 *olus, cordum, batim ſativam*, appellatum nonnullis, auctor eſt. ¶ 2. Batis, *idis*, etiam inter pisces exſtat apud Plin. 32, 11. ¶ 3. Batin inter veſtimenta ſacerdotalia refert Iſidorus 19, 21.

¶ Batícula, *æ*, f. vulgo herba eadem quæ *Batis.*

Batos, Batrachites, &c. vide *Batus, Batrecbus.*

BATRACHVS, *i*, m. βάτραχος, rana, der froſch. Plin. 32, 11; Dioſc. 2, 25. Manruan. ecl. 10, 3. ¶ 2. Βατραχοι Comœdia Ariſtophanis, in qua ranæ colloquuntur.

¶ Batrachium, *i*, n. βατράχιον, coloris ſpecies. Pauſ. ¶ 2. Herba Plinio, quam *ranunculum* dici putat 25, 13, ideo, ut viderur, quod limitibus humidis marginibusque opacis ranarum more naſci gaudeat, hanenfuß, froſch-pfeffer, ſpiegel-blumen. *Flammula* ob acrimoniam. Apulejus de Herb. c. 8 & 9 *Sceleratam* dici putat, quod mendici flagitioſi ſibi crura & lacertos hac ipſa dilaniare ſoleant. Vide *Ranunculus in Rana.*

¶ Batrachites, *æ*, m. βατραχίτης, genus gemmæ, Plin. 37, 10.

¶ Batrachomyomachia, *æ*, f. βατραχομυομαχία, ranarum & murium pugna. Homeri ſcriptum elegans, ex βάτραχος, μῦς & μαχή. Statius Præf. ad Stellam: *Et Calicem leginus & Batrachomyomachiam etiam agnoſcimus.* Adde Martial. 14 ep. 183. v. Reinel. Var. Lect. 3, 1. Homeri eſſe, dubitari ait Barth. ad Stat. Silv. p. 5. v. Henr. Stephani Schediaſm. 6, 22. Nunneſ. ad Phrynichi dictiones Atticas. Germanicum carmen Rollenhagenii, der froſch-mäuſler, imitationem habet ludi Homerici.

Battala, battalarius, vide *Baccalaureus* in *Bacca*, Batris, in *Batis.*

BATTOLOGIA, *æ*, f. βαττολογία, *multiloquium*, unnützs geſchwätz, geſchwätze; opponitur *Laconiſmo*, h. e. breviloquentiæ. *Battologia* a Batro quodam inepto poëta, fœpius eadem repetente, dicta eſt. Suidas in verbo βατρολογία, ita: Βαττολογία ἡ πολυλογία, ἀπὸ Βάττου τινὸς μακρὰς καὶ πολυσίχους ὕμνους ποιήσαντος, ταυτολογίας ἐχόντας. v. Cæl. Rhodig. 7, 22: & Vulg. interp. Matth. 6, 7. ¶ 2. Vbi alii in Petronii c. 41 *Bacalufias* legunt, M. Nodot. habet *Batologias* & a βάτος derivat p. 200.

BATTVS, *i*, m. nomen proprium ejus, qui Cyrenas condidit, ut Strabo auctor eſt lib. 17 p. 576, qui κτίσμα Βαττου Cyrenas dixit, id eſt a Batto conditas. vid. Spanh. l. c. in *Silphium*, & ad Callimachum p. 93 ſq. ¶ 2. Paſtor a Mercurio in lapidem indicem mutatus, quod contra fidem datam furtum ejus proditurus erat. v. Ovid. Met. 2, 687. Add. Drakenb. ad Sil. 3, 253. ¶ 3. Alius poëta, de quo jam dictum in *Battologia.*

¶ Battiádæ, *arum*, m. qui a Batto oriundi, & ibi regnarunt. Silius 3, 252

Nec non Cyrene Pelopei ſtirpe nepotis
Battiadas pravos fidei ſtimulavit in arma.

¶ 2. *Battiadem* quoque Callimachum poëtam Ovidius Triſt. 5, 5, 38; & in Ibin v. 53; & Statius 5 Silv. 3, id eſt Epicedio patris v. 157 dixerunt, quod a *Batto* Cyrenes conditore ſe genus ducere ipſe ſcripſerit, Strabone auctore laudato loco; vel ſimpliciter quod Cyrenæus. v. Burm. ad Ovid. am. 1, 15, 12.

BATVLVM, *i*, n. caſtellum Campaniæ, de quo Virg. Æn. 7, 739; & Sil. 8, 565

BATVO, (al. Batruo) *ere*, ferulis ſeu rudibus velirari, fechten. Suet. Cal. c. 32 *Mirmillonem e ludo rudibus ſecum batuentem, & ſponte proſtratum confodit.* ¶ 2. Sed *ulcera batuere*, Plin. 31, 9 eſt comprimere, arcte ſtringere. ¶ 3. Percutere, abſchlagen, abblauen. *Vt iis batuatur tibi os*, Plaut. Caſ. 2, 8, 60. conf. Plin. 31, 9; & Apic. 4, 2. ¶ 4. De obſceno verbi uſu Cic. fam. 9, 22 *Batuit impudenter.* Nam Syracuſane βατεῦιν eſt cum fœmina coire.

¶ Batuator, *oris*, m. rudibus pugnans, ein klopf-fechter, marcks-bruder.

¶ Batualia, locus ubi ita pugnabant, id eſt, ludus vel Gymnaſium, eine fecht-ſchule. Gloſſ. *Batualia*, γυμνασίαι τῶν μονομάχων. Vide Scalig. Conjectan. ad Varron. p. 64, & Lipſ. Saturn. 1, 15; itemque Salmaſium in Hadrianum Spartiani c. 26. Inde hodieque Gallis pugna ſeu prælium *Batalia* dicitur. v. Voſſ. de Vit. ſermonis 4, 2, & P. Victorii Var. Lect. 11, 8.

¶ Battuarium, *i*, ein ſtämpfel. Gloſſ. lat. gr. κοπανιστήριον, *battuarium.*

¶ Debatuo, *ere*, abſchmieren; vel potius pugnando ſubigere, überwältigen. Petron. c. 69 (ex Fragm. Trag. p. 60) *Solebam ipſum Ammeam debatuere.*

BATVS, *i*, βάτος, genus menſuræ liquidorum, apud Hebræos, continens ſextarios 72, ein maaß oder ohme von neun ſtübichen. Joſeph. lib. 8 Antiq.; Budæus lib. 5. Æqualis amphoræ Atticæ. Camerar. ¶ 2. *Batus*, genus herbæ, rubus, ein dornſtrauch, apud Feſtum, Dioſc. 4, 37 & 38; Plin. 23, 14; & Macr. 4, 8.

BAVARIA, *æ*, f. hodie eſt provincia Germaniæ, quæ quondam fuit *Bojaria*, a Bojis dicta, ut & *Noricum*; Bayern, Bayerland. Vnde

¶ Bavari, die Bayern, & Bavaricus, *a, um*, Bayeriſch.

BAVBO, *are*; & *Baubor, ari*, βαύζειν, ὑλακτᾶν, factum verbum ex canum latratu, bellen, baffen. Vet. Gloſſ. *Baubantur*, ὑλακτοῦσιν: Item *Baubant, latrant*, ὑλακτοῦσιν. Lucret. 5, 1069

Longe alio pacto gannitu vocis adulant:
Et cum deſerti baubantur in ædibus.

BAVCA, *æ*, f. patera, eine ſchale, becher. Anaſtaſius: *Baucæ exaurate tres.* Et Gloſſ. vide Salmaſ. in Hiſt. Aug. p. 333.

BAVCALIVM, *i*, n. apud Alexand. Aphrodiſæum, vel ut alii, *Caucalium*, βαυκάλιον, vaſculum ſeu poculum anguſti oris. *Bocalium* Itali vocant. v. Alex. ab Alex. 3, 16; & Cæl. Rhodig. 15, 6.

BAVCIS, *idos*, f. nomen anus pauperculæ apud Ovid. Metam. 8, 631, 682 &c. Apud Perſium Sat. 4, 21 *Pannucea Baucis* pro quavis paupere muliercula ponitur, eine arme frau.

BAVLI, *orum*, m. villæ nomen inter Miſenum promontorium & Bajanum lacum. v. Tac. An. 14, 4, 2. Mentio ejus & apud Suet. Ner. c. 34. Servius in Æn. 6, 107 *Baulias* vocat: nomenque deducit a bubus Geryonis abactis ab Hercule & ibi habitis, quaſi *Boaulia.* Symmach. epiſt. 1, 1

Huc Deus Alcides ſtabulanda armenta coëgit,
Eruta Geryonis de lare tergemini.
Inde recens ætas corrupta Boaulia Baulos
Nuncupat, occulto nominis indicio.

BAVIVS, *i*, m. ineptiſſimus poëta, ut & *Mevius*, quorum uterque Virgilio ſuam invidit in carminibus ſcribendis felicitatem. De quibus ipſe ecl. 3, 90 *Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mevi.*

BAXEÆ, *arum*, f. calceamenta, ſchuh oder pantoffeln. Plaut. Menæch. 2, 3, 40 *Quis is penſculus, qui extergentur baxeæ?* Apul. 2 Florid. p. 346 *Veſtem de textrina emere, baxeas de ſutrina præſtinare.* Et 2 Miles. p. 127 *Iuvenem pedes palneis baxeis indutum*, dixit. Item 11 p. 260 *Pallio baculoque, & baxeis, & hircino barbitio philoſophum fingere.* Apud Tertullianum in ſing. & *Baxa* & *Baxea* occurrit, ut de Pallio c. 4 *Cur non & in baxia tyria calciare?* & de Idolol. c. 8 *Soccus & baxa quotidie deaurantur.*

BDELLÆ, *arum*, f. βδέλλαι, hirudines, eaelin. Dioſc. 6, 32.

BDELLIVM, *i*, n. βδέλλιον, arbor in Bactriana Plinio 12, 9, cujus gummi hodie *bdellium* vocant Aromatarii. Arbor eſt nigra, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Hanc arborem Dioſcorides 1, 71 *Bdolchon* & corrupte *Bolchon* appellat. conf. Plaut. Curc. 1, 2, 7 & Iſidor. 4, 12. ¶ 2. Nonnulli per *Bdellium* intelligunt lapidem pretioſum, & quidem vel *Onionem* cum Latinis patribus, vel cum LXX *Carbunculum*, vel cum Hebræis, R. Salomone in c. 11, 7 Numer. & Kimchio ad Iſ. c. 3, 19 *Cryſtallum.*

Beare cum derivatis, ut Beatus, Beatitas, &c. vide *Beo.*

BEBELO, *ōnis*, f. Harduinus legit *Bebulo*, argentifodinæ nomen apud Plinium 33, 6.

BEBRA, *æ*, f. pili genus, quo Barbari uſi in præliis, in quibus *binas ac ternas portabant bebras*, Veget. 1, 20.

Bebriacum, vide mox in *Bedriacum.*

BEBRYCES, *um*, m. alii, Aſiæ populus, in Bithynia, quæ *ante Bebrycia dicta*, Solino auctore c. 42: alii circa Pyrenæos montes in Galliæ finibus juxta Narbonem fuerunt Tzetzæ in Lycophron. v. 1305, vel apud Iberos Europæos, hoc eſt Hiſpanos, uti Stephanus Byzantinus locavit. Vide quæ de iis ad Silii 3, 420 notavit Cellarius. Singulare *Bebryx* apud Val. Flaccum legitur 4, 261, 290, cujus *y* in obliquo produxit Silius 3, 423 *Sæva Bebrycis in aula:* at in ſequenti genitili nomine corripitur: conf. Stat. Ach. 1, 190.

¶ Bebrýcius, *a, um*, gentile. Rurius Flaccus dicto lib. 4, 99 *Proxima Bebrycii panduntur litora regni*, id eſt Bithynia. Silius 3, 420 de Pyrenæis jugis: *Nomen Bebrycia duxere a virgine colles*, virgine Pyrenæ, ab Hercule compreſſa, & in montibus illis a feris direpta. Adde Virg. Æn. 3, 13.

¶ Bebrus, *i*, m. fiber ſive caſtor, quem *bebrum* dicit vetus Iuvenalis interpres ad ſat. 12, ein biber. A *Bebrycibus* Ponti accolis, quæ regio fibris nobilis, unde & *Bebrinæ pelles.* v. Salmaſ. ad Solin. f. 131, ubi vocem etiam in Claudiani epigr. legendam aſſerit.

BECABVNGA, *æ*, f. herbæ genus, bachbungen.

BECCĔSĒLĒNÆ, f. nugæ antiquæ, alte fratzen. Plutarch. 1 de Placitis Philoſ. c. 7. Inde apud Ariſtophanem in Nubibus Strepſiades βεκκεσέληνος appellatur; quod per vecordiam animi olida ranciadaque, neſcio quæ afferret, unde & *fatuus* ibidem vocatur. Nomen compoſitum ex *Beccus* & *Selene.* Σελήνη autem Græcis *Luna* dicitur. Ratio ex eo eſt: Hactenus Ægyptii fe antiquiſſimos mortalium jactaverant; Mox Pſammetichus rex rei explorandæ cauſſa, duos pueros recens natos in caſa deſerta haberi ſeorſim, & educari ita juſſit, ne cujusquam mortalium ullam audirent vocem. Biennio facto cum introiſſet paſtor, cui alendi pueros cura data erat, ambo infantes porrectis manibus occurrentes *beccos* clamarunt. Intellecta igitur ea voce panes vocari Phrygibus pronunciatum, Phryges veruſtiores Ægyptiis, & itaque primos hominum fuiſſe. Narrat Herodotus lib. 2 initio. Vide & Ariſtophanis Scholiaſten. Iam Arcades vel ante lunam ſe natos jactaſſe, ſupra notavi. Hujus itaque notæ fabulas & vetuſtate rancidas nugas, *Beccoſelenas*; & qui referrent, βεκκεσελήνους appellabant. Steph. Vinandus Pighius Hercule Prodicio p. 2 *Ne igitur a Saturniis lemis, aut a beccoſelenis Belgarum originibus incipiam.*

BECHION, *i*, n. βήχιον, herba, quæ *Tuſſilago* dicitur, quod adverſus tuſſim efficaciam habeat, *Plin.* 26, 6 roßhuf, huſlattich, vulgo *ungula caballina* & *farfaria.*

BĔDELLA, *æ*, f. eadem arbor, quæ *Bdellium* dicitur. Marc. Emp. *Balsama, Peucedanum, Spicam, crocum atque bedellam.*

BEDRIĀCUM, *i*, n. Tacito Hist. 2, 23, 5 *Vicus inter Cremonam Veronamque*, ubi victus est & vitam finiit Otho imperator. Juvenal. 2, 106, & Eutrop. 7, 11 *Bebriacum* scribunt: Plutarch. Othone Βητριακόν, *Betriacum.*

¶ Bedriacensis, *e*, adj. ut, *Campi Bedriacenses*, ap. eundem Tac. Hist. 2, 70, 1 & *Bebriacenses aves*, Plin. 10, 49.

BEE, vox ovium apud Varronem R. R. 2, 1. Hinc

¶ Beelo, *are*, & extrita litera *Belare*, & tandem *Balare*, ibid.

BEELPHĔGOR, *i*. *Baalpeor*, Moabitarum numen; proprie *Bel* adoratus in monte Phegor. v. Tertull. adv. Gnost. c. 3.

BEELZEBUB, seu *Baalsebub*, & *Beelzebul*, *ūlis*, m. Deaster Accronitarum in Palæstina 2 Reg. 1, 2 sic dictus, quod in muscas imperium haberet. Hinc Judæi principem dæmonum sic vocarunt, & per contemtum *Beelzebul*, quod in Chaldæa lingua est *Dominus sterculinus.* vide Isidor. 8, 11; & Tertull. adv. Marc. 4, 26 & Philologos sacros. Prudent. Perist. 5, 267 *Sed Beelzebulis callida Commenta Christus destruit.*

BELBA, *æ*, f. hoc nomen inter bestias refert Arnobius lib. 7 p. 223. Stewechio spurium videtur. Alii *Beluas*, tanquam nomen generale, substituunt; alii *hyænas*, quas *bennas* vocant. v. Elmenh. Observ. p. 184.

BĔLĒNUS, *i*, m. fuit Aquilejensium Numen tutelare olim, quod indigenæ summa cum veneratione coluerunt, & ipsum *Apollinem* esse crediderunt, uti copiose ex Herodiano, Jul. Capitolino, & Inscriptionibus antiquis id Pighius Hercule Prodicio p. 181 docet, & Philippus a Turre ad Monum. Antiat. Tertull. Apolog. adv. gent. c. 24 *Unicuique etiam provinciæ & civitati suus Deus est -- ut Norici Belenus.* v. Reines. Inscriptt. class. 1, 51 p. 98 sq. Add. Scalig. Auson. Lect. 1, 9 extr.

¶ Belenium, *i*, n. ita Galli herbam, qua inungebant sagittas, vocabant. v. Scalig. in not. Auson. p. 28.

BELGA, & belgæ, m. plur. de quibus Cæsar B. Gall. 1, 1, ubi *Galliam omnem divisam esse ait in partes tres, quarum unam incolant Belgæ, aliam Aquitani, tertiam Celtæ; horum omnium fortissimos esse Belgas*, populos nempe inter Sequanam & Rhenum late habitantes, die Niederländer. *Belgæ* dicti, quasi *bellorum gens*. In sing. Lucan. 1, 426 *Et docilis rector rostrati Belga covini.* Hinc

¶ Belgicus, *a*, *um*, adject. niederländisch. Virg. Georg. 3, 204 *Belgica vel molli melius feret esseda collo.* Plinius 4, 17 *Galliam comatam* non secus ac Cæsar dividit in *Belgicam*, *Celticam*, & *Aquitanicam*; & quoniam amnibus distinguit, *a Scalde ad Sequanam Belgica* esse dicitur, quamquam in Rheno plures limitem ponant ultra Scaldem. v. Geographos, & Dalechamp. ad Plin. l. c.

¶ Belgium, *i*, n. vulgariter dicitur, Belgarum regio, & ab aliquot seculis Germania inferior, Niederland. Sed *Belgium* Cæsari B. G. 5, 24. sqq. non universa Gallia Belgica; sed pars illius seu portio appellatur, ut docet Cluver. Antiq. Germ. 2, 2. Totum autem Belgium, ut hodie accipitur, complectitur 17 provincias, quarum septem, quas hodie unitas vocant, anno 1581 ab Hispanis defecerunt. Inde orta atrocia bella; & distinctio facta inter Belgium Hispanicum & Belgium Hollandicum seu fœderatum, cujus resp. toto orbe inclyta. v. Thuan. ad an. 1566; [illegible] Grot. &c.

BELIAL, nequam & malignus spiritus, 2 Cor. 6, 15. Isidor. 8, 11 *Belial, sine jugo. Beliul hebraice Bel dicitur, idolum Ninivitarum.* Tertullianus flectit, *Belias, Beliæ*; de Hab. mul. 2 *Quod est commercium damnaturis cum damnandis? Opinor, quod Christo & Beliæ.* Proverbium apud Novarin. T. 1 Adag. Eccl. p. 395 *In animo Belial recipere, in fronte Christum præferre*, den schalck im hertzen haben. De quantitate conf. Prudent. Hamart. v. 520, & Psych. v. 714.

¶ Beliădes, *æ*, m. pro diabolo idem Prudent. Hamart. v. 610.

¶ Beliālis, *e*, teuflisch; ut, *Belialia Tartara*, Mantuan.

Belias, Belion, vide *Belus*, *Belio* in *Bellis*.

BELISAMA, in inscriptione veteri apud Seldenum de DIs Syris 2, 2 p. 246 בעלת שמים *regina Cæli* f. Astoreth.

BELISĀRIUS, *i*, m. fortissimus & clarissimus fuit ducum Justiniani imperatoris qui bella Persica, & Vandalicum in Africa, feliciter gessit. Effossis oculis coactum mendicare in triviis, Petrus Crinitus & Volaterranus scripserunt; nulla auctoritate idonea; & contrarium ex Procopio constat, de quo ad ejus ἀνέκδοτα Alemannum vide c. 18.

Bellaria, Bellator, &c. quære in *Bellus*, *Bellum*.

BELLĔROPHON, *ontis*, vel Bellerophontes, *æ*, m. Βελλεροφόντης, Glauci regis filius, a *Bellero* Corinthiorum rege, quem interfecerat, ita appellatus, cum antea nomen ipsi esset *Hipponomo*. Fingitur Pegaso vectus, cum cœlo propior venisset, ab Jove percussus equo excidisse. v. Mythologos. Horat. 4 oda 11, 26 *Exemplum grave præbet ales Pegasus, terrenum equitem gravatus Bellerophontem.* Ad hoc proverbiale est: *Bellerophontis literæ*, de commendatitiis ejusmodi, quæ contra adferentem sunt scriptæ, quas ex sacra historia *literas Uriæ* vocant, Uriasbriefe, v. Chil. Erasmi.

¶ Bellĕrŏphontēus, *a*, *um*, sex syllabarum, Propert. 3, 3 pr.

Bellerophontei qua fluit humor equi,

h. e *Pegasi*: Intelligit autem Hippocrenem fontem, quem Pegasus ungula excitaverat. Sed & *Bellerophonteus morbus* pro animi morbo ponitur, schwermuth; quo scilicet morbo Bellerophontem laborasse ferunt. vid. Rutil. itin. 1, 450 sq. Scalig. not. ad Auson. p. 130.

Bellicus, bellifer, belligero, &c. quære in *Bellum*.

BELLIS, *ĭdis*, f. herbula cum flore coronario, trium & specierum & colorum, vulgo *consolidam minorem* vocant, flos ipse notissimus est, maßlieben, tausendschön, v. Plin. 26, 5.

¶ Bellio, *ōnis*, m. vel Bellion, *i*, n. idem flos apud Plin. 21, 8, ubi & commode redditur, die gänseblume. *Belion* legitur apud Apul. de Herb. c. 57, alias *Polium*.

BELLIUS, *i*, m. familiæ Rom. nomen. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 6.

BELLOCASSI vel Bellocasses, m. pl. populi Galliæ, qui & *Velocasses*, Cæs. B. G. 7, 75.

Bello, *are*, Bellona, dea belli, vide *Bellum*.

BELLŎVĂCUM, *i*, n. Civitas Galliæ Belgicæ: Episcopalis in provincia Rhemensi. Hodie *Beauvais*. Meminit Cæsar B. G. 7, 59 &c. etiam Cælius ad Cic. fam. 8, 1.

¶ Bellovaci, *orum*, m. plur ejusdem civitatis incolæ, quorum crebra mentio ap. Cæs. e. g. B. G. 2, 4 &c. Et *Duce Bellovaco*, adjective ibid. 8, 6.

BELLUA, *æ*, f. θηρίον, quæ & *Belua* scribitur, fera immanis, sic dicta quasi minime bella, vel quia bella gerit cum aliis, ein groß wild thier. Cic. de N. D. 1, 27 *Belua delectatur sui generis belua.* Id. Tusc. 4, 20 *Ut tetra & immanis belua, fugienda ægritudo.* Id. Off. 3, 6 *Feritas & immanitas beluæ.* Id. L. 3 de Nat. Deor. c. 16 *Singulas enim stellas numeras Deos, easque aut belluarum nomine appellas, ut capram, ut lupum.* De omnibus animantibus idem ib. 2, 47 de Offic. 1, 4 &c. Conf. Menckenii Observ. Ling. Lat. hac voce. ¶ 2. Pro *elephantis* usurpat belluas Florus 1, 18, 10 *Jam quippe belluarum terror exoleverat, & C. Minucius quartæ legionis hastatus, unius proboscide abscissa, mori posse belluas ostenderat.* conf. Curt. 8, 9, 29; 8, 14, 33 &c. Sic & pro *hyæna* κατ᾽ ἐξοχήν, aut *equo fero* accipitur, quod docet Rupert. ad l. c. Flor. p. 264 & Weitz. Indice in Dracont. p. 48. ¶ 3. Est & convicium in hominem, quem maxime detestamur. Ter. Eun. 4, 4, 37 *Age nunc, bellua.* Plaut. Most. 3, 1, 78 *Neque ego tetriorem belluam vidisse me unquam quemquam, quam te, censeo.* Sic Cicero Pisonem, itemque Antonium *belluas* vocat. Conf. Id. Att. 8, 4; & de Demosthene in Orat. c. 9. Horat. epist. 1, 1, 76 populum Romanum vocat *Belluam multorum capitum.*

¶ Belluīnus, *a*, *um*, quod simile belluis, viehisch; ut, *Voluptates belluinæ*, Gell. 19, 2. Et Prudentius Cathem. 7 sive Jejunantium hymno v. 115 de Jona: *Exceptus inde belluinis faucibus.*

¶ Bellualis, *e*, idem. Macrob. Sat. 5, 11 *Virgilius non partionem solam, sed educationem quoque nutricationis, tamquam bellualem & asperam, criminatur. Addit de suo; Hyrcanæque admorunt ubera tigres.*

¶ Belluīlis, *e*, Idem. Gloss. lat. gr. *Belluile*, θηριῶδες.

¶ Belluātus, *a*, *um*, belluis insignitum, pictum; ut, *Tapetia belluata*, apud Plautum Pseud. 1, 2, 14, de quibus consulas velim Isaaci Vossii in Catullum animadversiones p. 196.

¶ Belluōsus, *a*, *um*, belluis plenum; quemadmodum Horatius 4 ode 14, 47 *Belluosum oceanum* dixit: & Avienus ora maritima v. 203.

¶ Bellutus, *a*, *um*, bestiæ similis, viehisch. Festus.

¶ Belluus, *a*, *um*, idem. Gloss. lat. gr. *Belluus*, θηριώδης. Et Isid. Gloss. *Belluus, moribus bestiarum.*

Bellule, bellulus, vide *Bellus*.

BELLUM, *i*, n. πόλεμος, armorum sive hostilis disceptatio, krieg. *Bellum* autem ex *duellum* est: de quo infra in D. Festo *Bellum a belluis dicitur, quia belluarum sit perniciosa dissensio. Bellum intestinum ac domesticum*, Cic. Cat. 2, 13; it. Catil. 3, 8 *bellum civile ac domesticum*, ubi Catilinarium domesticum vocat, quod domi gerebatur, Pompejanum vero in Hispania, Africa & Græcia gestum, *civile*. *Bellum externum*, quod *hostile* Florus appellat, & *Civili* opponit 3, 22; *Navale*, Nep. 2, 2, 3, see-krieg; *finitimum, longinquum*. Justini 1, 1, 7; *acerbum*, Cic. Verr. 3, 18 *Belli immunis*, Virg. Æn. 12, 559; *rudis*, Hor. 2 epist. 2, 47; *expers*, Ovid. Met. 5, 91; *inexpertus*, Tac. Hist. 1, 8, 1. *Bello expertus*, Æn. 7, 235; *durus*, Id. Ge. 2, 170; *habilis*, Ovid. Amor. 1, 9, 3; *strenuus*, Nep. 14, 1, 3; *exercitatus*, Id. 15, 5, 4. Liv. 10, 12 pr. *Bellum Samnitibus patres censuerunt, populus jussit.* Virg. Georg. 1, 509 *Hinc movet Euphrates; illinc Germania bellum.* Sic, *bellum adornare*, Liv. 10, 38. Nota ex Cicerone & aliis optimis sunt: *Bellum parare, comparare, apparare*, sich zum krieg rüsten. *Bellum indicere, denunciare*, krieg ankündigen. *Bellum suscipere*, anfangen. *Bellum inferre*, Cic. Verr. 1, 31; pro quo etiam *bellum alicui facere*, Id. Mil. c. 23; & Catil. 3, 9; Nepos 10, 4, 3; & 17, 2, 1; & Liv. 1, 38; (licet dictio hæc displiceat Senecæ epist. 114) mit kriege überziehen: *Bellum gerere*, krieg führen; pro quo Nepos 23, 8, 3 *Bellum agere*, dixit, quod paullo insolentius visum Lambino. Sed & sic Ovid. Art. am. 1, 182; Grat. Cyneg. v. 334; Eutrop. 2, 5; & 6, 7. conf. Gronov. observ. 1, 3; & 4, 14; & not. ad Liv. 28, 46. Sed *gerere bellum cum aliquo*, duplici ratione dicitur: Primo enim est, adversus aliquem bellum gerere. Virg. Æn. 1, 47 *Una cum gente tot annos Bella gero.* Cic. fam. 12, 22 *Nos cum Antonio bellum gerimus.* Deinde est, in alicujus partibus esse, & contra communem hostem sociata opera viribusque gerere bellum. Nepos 12, 3, 1 *Legatos miserunt Athenas questum, quod Chabrias adversum regem bellum gereret cum Ægyptiis.* Chabriam enim, ut Nectanebum adjutaret, in Ægyptum profectum ex Græcia, paullo ante exposuerat. Vellej. 2, 104, 2 *Immensum exarserat bellum: erat & ab eo quibusdam in locis gestum, quibusdam in locis sustentatum feliciter.* Ubi *gerere bellum* est, wenn man offensive, ut loquimur: *sustentare bellum*, wenn man nur defensive gehet. Utrum alteri præstet, vide apud Rupert. ad Florum p. 377. *Bellis distringi, implicari, premi*, in kriege verwickelt seyn. Nep. 23, 13, 2 & 4, 4, 6; Cæs. B G. 4, 1. *Aliquem bello lacessere.* Cic. pro L. Manil. c. 9; *petere*, Virg. Æn. 3, 603; *absistere*, Liv. 21, 6; Hor. Sat. 1, 3, 104. *Bellum redintegrare*, Cic. fam. 11, 9; *renovare*, ibid. 12, 8; *alere*, ibid. 10, 23; *ducere*, ibid. 7, 3; *prorogare*, Att. 12, 6; *exstinguere*, fam. 10, 25; *conficere*, dem kriege ein ende machen. Cic. Somn. Sc. c. 2. Nepos 7, 8, 6, *delere*. *Bellum vertere.* Liv. 22, 22 *Cum fama repens alio vertit bellum.* 28, 43 *avertisse eo bellum unde venerat, refers*, 31, 7 *Totum in Hispaniam aversuri bellum fueramus.* *Belli sedes*, locus, quo geritur, das kriegs-theatrum. Liv. 22, & Tac. Hist. 1, 65, 4, & 3, 32, 4. Florus 2, 15, 2 de bello Punico tertio scribit: *Atque si quis trium temporum momenta consideret, primo commissum bellum, profligatum secundo, tertio vero confectum est.* Quod Livius 22, 38 *perficere bellum* dixit, ubi adde, quæ Jo. Fr. Gronovius adnotavit. Insolentius est *patrare bellum*, hoc est, finire: Sallust. Jug. c. 21 *Uno die inter duos reges cœptum atque patratum foret bellum.* Florus 2, 15 pr. de Punico III, *quadriennio patratum est.* Insolentiam dictionis hujus, saltem, desuetudinem, Quintilianus quoque notavit 8, 3 p. 589. At *sepelire bellum*: quod Vellejus 2, 75 & 89 dixit, ubi & *sopire arma* legis; & *componere bellum*, quod Nepotis est 7, 8, 3 & 22, 1, 5, est pactionibus aut intermissione finem bello imponere, non victoria, quod est *conficere* & *delere bellum*, licet Vellejus 2, 25, 1 etiam ad confectionem videatur, improprie tamen, adhibuisse. *Belli summam*, pro summo imperio gerendi belli Nepos 16, 5, 3 dixit. *Belli gerendi summa alacritas & cupiditas innata*, Cæs. B. G. 1, 41. *Belli vel domi remp. augere*, Cic. Off. 2, 24. ¶ 2. Aliquando vocabulum *belli* non totam actionem, sed partem ejus significat, & pro *pugna*, seu *prælio* sumitur.

Florus

Florus 1, 18, 8 *Actum erat, nisi elephanti conversi in spectaculum belli procurrissent.* Id. 4, 2, 47 *Nec minus admirabilior ille exitus belli:* Loquitur de prælio Pharsalico; quo victus a Cæsare Pompejus fuit. Cæsaris, Liviique exempla ad Polybium notavit Casaubonus p. 120. Iustini exempla videas in Bernegggeri aut Vorstii Indice, & addas, si placet, Gifanii Observationes p. 25 & quæ Keuchenius ad Frontini Strategg. 1, 1, 8 notavit. Quare hæc ratio loquendi non demum Hieronymi ætate recepta fuit, quod Scaliger ad Eusebii Chronicon animadvertit p. 94. Drackenborchius tamen, *bellum* pro prælio vix, aut rarissime Livii ævo in usu fuisse putat, licet utraque vox sæpe a librariis in membranis Livii ejus commutata sit, locaque a Casaubono ad Polybium allata, si diligentius examinentur, non probare, bellum ibi pro prælio poni, observat ad Liv. 3, 61. ¶ 3. *Bellum* interdum dicitur de inimicitiis & actione civili, v. Liv. 3, 24 pr. *Bello perfecto tribunitium bellum domi patres territat.* Et c. 25 pr. ubi *T. Quinctius Capitolinus falsum testem justo ac pio bello persequi se* dicit. ¶ 4. Egregiæ de bello sententiæ sunt: Sen. Theb. v. 629 *Fortuna belli semper ancipiti in loco est*, das kriegs-glück ist ungewiß, Liv. 30, 30 *Nusquam minus, quam in bello eventus respondet.* Apud Sallust. Iug. c. 83 Metellus per legatos Boccho Mauritaniæ regi indicat, *Omne bellum sumi facile, ceterum ægerrime desinere; non in ejusdem potestate initium & finem esse.* Liv. 31, 6 *Bella ex bellis seri,* ein krieg verursacht den andern. Contra bella, frivola maxime & injusta, præclare Seneca Controv. 9 *Neque feris inter se bella sunt, nec, si forent, eadem hominem decent, placidum proximumque divino genus.* Virg. Æn. 11, 362 *Nulla salus bello*, &c. Prov. *Dulce bellum inexpertis*, ex Vegetio de R. mil. 3, 12 & ex Pindaro, v. in Erasmi Adag. f. 295 cum longa digressione de pace belloque.

¶ Bellĭcus, *a, um*, ad bellum pertinens, zum krieg gehörig; ut, *Disciplina bellica*, Cic. Nat. D. 2, 64; *Virtus*, Id. pro Muræn. c. 10; *Inus*, Cæs. B. G. 6, 24; *navis*, Propert. 2, 15, 43. Horat. od. 4, 3, 6 *Quem res bellica clarat.* Plin 16, 4 *Bellica corona.* De *Columella bellica* vid. in *Bellona.*

¶ Bellĭcum, *i*, n. subst. kriegs-geschrey, alarm. Cic. pro Muræn c. 14 *Bellicum canere*, id est, ad prælium accendere, das zeichen zur schlacht geben; item dissidium excitare, ursache zu krieg und zwietracht geben, lärmen blasen. Conf. Id. Att. 7, 1; & in Orat. c. 12; Liv. 35, 18; Iustin. 12, 15, 11. Apul de Mundo p. 71 *Cum tuba bellicum cecinit, milites clangore incensi, alius accingitur gladio, alius clypeum capit* &c.

¶ Bellĭcōsus, *a, um*, streitbar, kriegerisch; ut, *Dalmatæ semper habiti sunt bellicosi*, Cic. fam. 5, 11. conf. Hor. od. 2, 11, 1. Compar. Liv. 9, 6 *Samnites cepisse non Romam, sed, quod multo bellicosius fuerit, Romanam virtutem ferociamque.* Et 10, 9 *Consulatum differre in bellicosiorem annum*, da es mehr zu kriegen giebt. vid. *Imbellis* n. 2. Superl. *Bellicosissimæ gentes*, Nep. 22, 4, 1 & Cæs. B. G. 4, 1; *Provinciæ*, Cæs. Civ. 1, 85; *nationes*, Cic. Leg. Manil c. 10.

¶ Bellōsus, *a, um*, pro *bellicosus.* Cæcil. ap. Nonium 2, 96 *Bellum concitare contra bellosum genus.*

Bello, *avi, atum, are*, kriegen, im kriege seyn, zu felde ziehen. Cic. pro lege Manil. c. 12 *Fuit proprium Pop. Rom. longe a domo bellare.* Nepos 2, 9, 2 *Mihi necesse fuit adversus patrem tuum bellare.* Et *aliquem bellatum mittere*, einen in krieg schicken. Id. 9, 2, 2 *Cum aliquo bellare*, Id. 20, 2, 3 & Cic. pro Arch. c. 11; *alicui*, Stat. Theb. 8, 506. Pass. Liv. 1, 38 extr. *Hoc bellum a Coss. bellatum quidam auctores sunt.*

¶ Bellor, *ari*, deponens, quod notat Nonius 7, 32 ex Virg. Æn. 11, 660

Pictis bellantur Amazones armis.

¶ Bellans, *tis.* Hirt. B Afric. c. 61 *Gaudium bellantibus fortuna tribuit.* Adde Horat. Carm. sæc. v. 51.

¶ Bellātor, *ōris*, m. ὁ πολεμιστής, ein krieger; ut, *Bellator Deus*, Mars, Virg. Æn 9, 722. *Nec Græci terra, nec Romanus mari bellator erat*, Liv. 7, 26 extr. die Griechen waren zu land, und die Römer zur see keine gute soldaten. *Bellator ensis*, ein schlacht-schwerdt, Sil. 13, 376 *Bellator equus*, ein reuter-pferd. Virg. Æn. 10, 891. Plura Burm. ad Quint. Decl. 306 p. 595; Brouckh. ad Tib. 1, 11, 46.

¶ Bellatrix, *īcis*, f. Virg. Æn. 1, 493 de Amazone. Prudent. Psychom. v. 133 *Barbara bellatrix.* Interdum additur instar adjectivi. Cic. Tusc. 4, 24 *Bellatrix iracundia*, der zum krieg geneigte zorn. Sil. 9, 577 *Bellatrix bellua*, id est, elephantus armatus.

¶ Bellātōrius, *a, um*, streitbar, kriegerisch. Plin. 7 epist. 9 *Non ideo pugnacem & quasi bellatorium stilum suaserim.* Ammian. 23, 5 *Bellatoria jumenta.*

¶ Bellax, *ācis*, idem; ut *Bellaci confisus gente*, Lucan. 4, 406.

¶ Bellarium, *i*, n. pl. Bellaria, res bellis aptæ, kriegs-geräthe. Festus. Aliam notionem vide in *Bellus.*

¶ Bellōna, *æ*, f. ἐνυώ, ἐρεννύς, Martis soror, bellorum Dea, unde & dicta; quare *hastata*, tradit Barth. ad 2 Theb. Statii p. 643. Varr. L. L. 4, 10 *Bellona a bello nunc, quæ Duellona a duello.* Virgilius ei *sanguineum flagellum* tribuit Æn. 8, 703. Horatius 2 Sat. 3, 223, *gaudentem cruentis*, vocat, quia sanguine ac cædibus (hæc enim bellorum negotia sunt) delectatur. v. Acron ad h. l. Vnde & sacerdotes ejus, qui *Bellonarii* dicebantur, strictis gladiis furibundi discurrebant, brachia & humeros sauciantes, ut suo sanguine placarent Deam: de qua fanatica ratione plures meminerunt; Tibull. 1, 7, 49 cum not. Brouckh. Lucan. 1, 565; Tertull. Apol. 9; Min Felix p. 298; Lamprid. Commodo c 9; & Lactant. 1, 21, qui etiam *Bellonam* & *Virtutem* eamdem habitam Romanis observat. Conf. Turneb. Advers. 8, 23. De æde ab Appio ei exstructa Ovid. Fast. 6, 201. Ante ejus templum erat *columella*, quæ *bellica* vocabatur, *super quam hastam jaciebant, cum bellum indicebatur.* Festus.

¶ Bellōnārii, *orum*, m. pl. sacerdotes Bellonæ; de quibus in *Bellona* dictum. Adde Casaub. ad Lamprid vita Commodi c. 9 & Misc. observ. Vol. 4 p. 224.

¶ Bellonaria, *æ*, f. herba Græci *Strychnon* vocant, nachtschatten. Apul. de Herb. c. 74.

¶ Bellicrĕpa, *æ*, f. saltatio cum armis, qualis a Romulo instituta est. v. Festus · ein schwerdt-tanz.

¶ Bellĭfer, *a, um*, poëtice idem quod *Bellicosus.* Claudian. in Eutrop 1, 429 *Quid belliferam communibus urunt Italiam maculis?*

¶ Bellĭger, *a, um*, idem. Ovid. Trist. 3, 11, 13 *Belligeræ gentes.* Stat. Theb 12, 717 *Acies belligeræ.* Sil. 1, 38 *Belliger induit iras Hannibal.*

¶ Bellĭgĕro, *are*, bellum gerere, zu felde liegen, kriegen. Cic. pro Font. c. 12 *Par alicui in belligerando.* Tac. An. 4, 46, 2 *Adversus accolas belligerare.* Plaut. Truc. 1, 2, 80 *Qui cum geniis suis belligerant parcipromi*, geizhälse, die ihnen nichts zu gute thun.

¶ Belligeror, *atus sum, ari*, idem deponentis forma. Hygin. fab. 274 *Belus Neptuni filius gladio belligeratus est, unde bellum est dictum.*

¶ Belligerator, *ōris*, m. ein kriegsmann. Gloss. Vet. *Belligerator*, πολεμάρχης. Venantius Vita Martini 3, 369

Belligeratori valeat ne femina jungi:

Avienus Periegesi v. 55 *Belligeratores nutrit tellus Arimaspas.* Id. v. 583 *Attica tellus Belligeratorum genetrix memoranda virorum.*

¶ Bellĭpŏtens, *tis*, mächtig im kriege, Martis epitheton, apud Virg. Æn. 11, 8. Ennius ap. Cic. Divin. 2, 56 *Æacidæ bellipotentes magis sunt quam sapientipotentes.* Adde Val. Flacc. 1, 529; Tertull. cont. Iudæos c. 9; Firmic. p. 27.

¶ Bellĭsŏnus, *a, um.* Paul. Nolanus 8 Natal. Felicis v. 423 *Bellisono venientes flumine pugnas De nostris averte locis.*

Composita cum præpositione.

¶ Adbello, *are*, bekriegen. Ammian. 16, 9 *Vt perduelles adbellaret assiduos.* Lindenbr. ex MS. habet *advolaret.*

¶ Antebello, *are*, vorher kriegen. Gloss. gr. lat. προπολεμῶ, *antebello.*

¶ Debello, *are*, expugnare, überwinden. Virg. Æn. 6, 852 *Parcere subjectis, & debellare superbos.* Apud Livium *debellare* idem est, quod bello finem imponere, den krieg endigen: e. g. 37, 38 *Vno memorabili prælio debellatum*, durch ein einiges haupt-treffen ist man fertig worden. Et 7, 28 *Prima acie debellatum est.* Item 8, 36 *Debellari eo die cum Samnitibus potuisse.* Conf. Vellej. 2, 84, 1.

¶ Debellātus, *a, um*, victus, superatus, überwältiget. Liv. 8, 10 *Vi hostis debellatus.* Id. 30, 8 *Velut jam debellato, quod ad Syphacem Carthaginiensesque attineret.* conf. & 26, 21. v. Voss. de Constr. c. 49.

¶ Debellātor, *ōris*, m. ein überwinder: ut, *Debellator ferarum*, Virg. Æn. 7, 651; *cruenti gurgitis.* Stat. Theb. 9, 545. Et Tertull. Apol. c. 5 *Debellator Christianorum.*

¶ Debellatrix, *īcis*, f. Tertull. adv. Marc. 3, 13 *Roma sanctorum Dei debellatrix.* Lactant. 1, 9 *Libido pudoris ac famæ debellatrix.* Tertull. Apol. c. 25 *Græcia Phrygiæ debellatrix*, ubi Rigaltius *debellator* veterum librorum auctoritate, & exemplis tuetur.

¶ Imbellis, *e*, inermis, bello minus idoneus, wehrlos, schwach, friedsam; ut, *Cervi imbelles*, Virg. Georg. 3, 265; *Columbæ*, Horat. 4 oda 4, 32. *Imbellis inermisque fœminarum turba*, Liv. 28, 23. *Carmen imbelle*, quod nihil bellicum sonat, Stat. Theb. 10, 874. Compar. Tac. Hist. 4, 33, 7 *Cæsorum major numerus & imbellior.* ¶ 2. *Annus imbellis* dicitur, quo nullum bellum geritur, ein jahr ohne krieg. Liv. 10, 1 *Prorsus imbellem agere annum.* Id. 9, 45 *Æqui suo nomine complures annos imbelles egere*, &c. Ita *bellicosum* dici, ante observatum est. ¶ 3. *Imbellis* etiam ad delicias & otium pertinet. Ita *imbelles lyræ*, Propert. 4, 3, 36; ubi plura Brouckh.

¶ Imbellia, *æ*, f. die wehrlosigkeit, zaghafftigkeit. Macrob. Sat. 2, 2 procul dubie ex vetere quodam auctore: *Pœnus illudens ignaviam imbelliamque militum, preciose armatorum*, id est, imperitiam armorum & belli. Ante Macrobium eadem allegavit Gellius 5, 5. v. Fest.

¶ Rebello, *are*, iterum bellum movere, von neuem krieg anfangen. Liv. 33, 12 *Si elapsus Philippus foret, mox gravius eum rebellaturum.* Idem 34, 60 *Carthaginienses ad rebellandum compellere.* ¶ 2. Deficere a fide & obsequio, abtrünnig werden, sich empören, rebelliren. Idem 7, 27 *Volsci ferocior ad rebellandum, quam ad bellandum gens.* conf. Ovid. Fast. 6, 243. ¶ 3. Translate de *vulneribus & vitiis rebellantibus*, cum curata redeunt, Plin. 21, 20; 25, 13. Sic, *Rebellat humor*, Idem 13, 12.

¶ Rebellans, *tis*, Liv. 19, 9 *Bellum adversus rebellantes Æquos gestum est.* Conf. Suet. Aug. c. 21.

¶ Rebellātio, *ōnis*, rebellio, empörung, aufruhr. Tac. An. 14, 13, 3 *Commoti ad rebellationem.* Vax. Max. 7, 3, 9 ext. & 7, 4, 1 *Crebræ rebellationes.*

¶ Rebellator, *ōris*, m. ein aufrührer, unde fœmininum

¶ Rebellatrix, *īcis*, ut, *Provincia rebellatrix*, Liv. 40, 35. *Germania rebellatrix*, Ovid. 3 Trist. 12, 47, so immer wieder krieg anfänget.

¶ Rebellis, *e*, widersetzlich; *Rebellis amor*, Ovid. Rem. am. v. 246. *Regio rebellis*, Curt. 8, 1, 35. conf. Stat. Theb. 1, 35.

¶ Rebellio, *ōnis*, f. widerstrebung, aufstand, aufruhr, rebellion. Cæs. B. G. 4, 38 *Rebellionem fecerant*, conf. 3, 10. Et Suet. Cal. c. 51 *Audita rebellione Germaniæ.*

¶ Rebellio, *ōnis*, m. pro *Rebellis*, *rebellator*, ein aufrührer. Treb. Poll. in Gallieno Salonino: *fuisse & alios rebelliones sub eodem.* Ita ex vet. lib. restituit Salmasius Sed & Vulcat. in Avid. Cassio c. 10 *Istos rebelliones acerrime prosequaris.* Glossæ: *Rebellio*, ἀποστάτης, ἀπόστασις.

¶ Rebellium, *i*, n. idem quod *Rebellio*, apud Liv. 42, 21. Verba sunt: *Qui pacatos ad rebellium incitasset.*

BELLVS, *a, um*, ὡραῖος, pulcher, præstans, fein, hübsch, artig, nett. Est diminutivum ab antiquo *benus*, unde adverbium superest, *benulus*, *bellus*, *ut vinulum*, a *vino villum*, a *vanno vannulus*, *vallus.* Nam & Cato *Pulchralia* dixit, quæ alias *bellaria* appellantur. Cic. ad Att. 4, 17 *Bella paullisper civitas.* Ovid. Amor. 1, 9, 6 *Bella puella.* Varro ap. Nonium 4, 45 *Bellum ita geris, ut bella omnia domum feras*, i. e. pulchra & elegantia. Ter. Adel. 4, 2, 51 *Vnumquodque bellissimum carpam.* ¶ 2. Transfertur etiam ad morum venustatem & gratiam, ut *belli* dicantur, qui urbani, lepidi ac jucundi sint; aut blandi etiam, qui ἄρεσκοι appellantur Græcis: qui nihil patiuntur in se, quod aliis molestum & odiosum sit, annehmlich, galant. Vet. Gloss. *Bellus*, Κομψός, Ἡδύς. Aliud Glossar. Græco-Lat. Κομψός, *scitus, bellus, facetus.* Cic. ad Att. 6, 4 *Cæciliæ bellissime salutem dicas.* Varro ap. Nonium l. c. *Quid enim est, quod homo masculus lubentius videre debeat, quam bellam uxorem?* Id. apud Non. 2, 74 *Venio nunc ad alterum genus testamenti, quod dicitur Physicon, in quo*

Græci belliores, quam Romani noſtri. Argute Martial. 1 epigr. 10 *Bellus homo & magnus vir idem Cotta videri: Sed qui bellus homo eſt, Cotta, puſillus homo eſt.* Nimirum bellus, ut vidimus, eſt diminutivum ex *benus*. Præterea τὸ ἀρεῖον & τὸ σεμνὸν vix in una ſede monrantur. Plura Caſaubonus ad Cic. ad Att. 1, 1.

¶ Belle, ſcite, eleganter, venuſte, ſuaviter: καλῶς, κομψῶς, wohl, lieblich. Cic. ad Att. 5, 11 *Cum ego me non belle haberem.* Idem ad Q. Fr. 3, 1 *Aquam non longe a villa belle ſane fluentem vidi.* Id. Att. 16, 3 *Belle ædificata prædiola.* Ibid. 4, 16 *Belle ferre aliquid.* Et 13, 33 *Belle cecidit.* Id. Att. 12, 37 *Ea res tibi tam belle in mentem venit.* Id. de Orat. 3, 26 *BENE & PRÆCLARE quamvis nobis ſæpe dicatur: BELLE & FESTIVE nimium ſæpe nolo.* Habet igitur *belle* ut *bellus* diminutionis aliquam adjunctam ſignificationem. Scrib. Largus Comp. Med. c. 39 *Ad calculoſos herba* σκολοπένδριον, *quam nos calcifragam appellamus, bellefacit contuſa* &c. i. e. prodeſt. Superl. *Belliſſime navigare*, guten wind haben. Cic. 1, 6 Fam. 9. *Belliſſime mecum eſſe potuiſtis*, ibid. 14, 14. Sen. præfat. lib. 3 Excerpt. Controv. *Id quod belliſſime Cenſorinus ajebat* &c.

¶ Bellulus, *a, um*, dimin. gar artig. Plaut. Caſin. 4, 4, 22 *Papilla bellula.* Adde Pœn. 1, 2, 134; & Mil. 4, 1, 42. Inſcr. Murat. 1514 *bellule puer.*

¶ Bellule, adverb. idem. Apul. Met. 10 p. 246 *Bellule ſuffarcinatur.* Id. Met. 5 p. 173 *Ætatem ponat bellule.* Feſtus etiam Plauto tribuit & ait a *bene* eſſe *belle & bellule.*

¶ Bellāria, *orum*, n. plur. ſignificant omne genus menſæ ſecundæ, Græci τραγήματα & πέμματα dixerunt, der nachtiſch, naſchwerck, zucker, kuchen, obſt ꝛc. quod Gellius 13, 11 ex Varrone probavit, quem omnino conſulas. Neque ſolum, ut ille docet, res eſculentæ, ſed & potulentæ ita dicebantur. Namque & *Liberi bellaria* pro vino dulciori dicebant, ſüſſer wein. v. Scalig. ad Feſtum p. 29. De variis bellariorum generibus multa etiam habet Macrobius Sat. 3, 18, 19 & 20. Allio in Lex. Crir. bellaria a cupediis diſtinguit, & cupedias eſculamenta & poculamenta, bellaria autem nuces, res mellitas & alia hujusmodi eſſe, ex Martiali probat.

¶ Bellātŭlus, *a, um*, Plauto Caſin. 4, 4, 28 idem quod *Bellulus.*

¶ Bellĭtūdo, *ĭnis*, f. ſchönheit. *Bellitudinem ſicut magnitudinem Verrius dixit*, Feſtus.

¶ Bellĭficor, *atus ſum, ari*, pro gratificari, willfahren. Cælius Cic. fam. 8, 10 *Ne bellificatus alicui dicaris.* Alii tamen præferunt *Velificatus.* v. Græv.

¶ Perbellus, *a, um*, ſehr fein. Hinc

¶ Perbelle, adv. Cic. ad Att. 4, 4 *Perbelle feceris, ſi veneris.*

BĔLŎNE, *es*, f. Βελόνη, piſcis alio nomine dictus *Acus*, a roſtro oblongo quod habet. Plinius 32, 7 *Belonæ quos aculeatos vocamus*, hornfiſche. Gefner. Adde Plin. 9, 51 & 2, 11.

Belua &c. vide ſupra *Bellua.*

BĔLUS, *i*, m. pater *Danai* & *Ægypti*, tempore Cecropis vixit. v. Apollodor. 2, 4. Dicitur Aſtrologica ſcripſiſſe, quæ Berofus poſtea interpretatus eſt. Vide *Berofus*, & de vocis origine vide *Baal.* ¶ 2. *Belus* alter pater fuit Didonis. Virg. Æn. 1, 621. ¶ 3. Aſſyriorum antiquus rex, aut Chaldæorum potius, quia Babylone ejus plura, quam apud Aſſyrios, veſtigia, templum, religio, ſepulcrum &c. fuerunt. Sed quæ de Belis dicuntur, incertitudinis & confuſionis plena. v. Perizon. Orig. Babyl. c. 5 & 7. ¶ 4. *Belus* eſt etiam amnis, qui ex palude Cendabea juxta montis Carmeli radices oritur, & in mare profluit prope Ptolemaidem. Quo appulſa mercatorum nitri nave, cum ſparſi per litus homines epulas pararent, nec eſſet ad tollendas cortinas occaſio lapidum, glebas nitri e nave ſubdiderunt: quibus accenſis permiſta arena litoris, transluentes nobiliſſimi liquoris rivi fluxere, quæ *origo vitri* fuit. Plin. 5, 19 & 36, 26. ¶ 2. *Belus* gemma, de qua Plin. 37, 10 *Oculus albicans pupillam cingit nigram.* Noſtri katzenaugen.

¶ Belias, *ădis*, f. Beli neptis, Danai filia. Seneca Hercule Oetæo v. 960 *Strictlo cruenta Belias ferro ſtetit.* v. *Belis.*

¶ Bēlĭdes, *æ*, Βηλίδης, patronymicum maſculum, Virg. Æn. 2, 81 *Si forte tuas pervenit ad aures Belidæ nomen Palamedis* &c. Vbi Palamedem *Belidem* vocat, quod ſeptimo gradu a Belo originem duceret, uti ex Apollonio Servius notat. conf. Sil. 1, 75.

¶ Bēlis, *ĭdis*, Βηλίς, patronym. fœm. Ovid. Met. 4, 462 *Aſſiduæ repetunt quas perdant Belides undas;*

De pœnis, quas apud inferos dare ſinguntur filiæ Danai quinquaginta, quæ maritos ſuos prima nocte nuptiarum interfecerunt, vid. *Danaus, Belias.*

¶ Beloculus, *i*, m. & *Belioculus*, gemma ita appellata, quod Belo regi ſacrata eſſet & oculi effigiem referret; Germanicum Agricolæ eſt, Belockel. v. Plin. 37, 10, & Ilidor. 16, 10, ubi etiam *Belocolus* dicitur.

¶ Beloücos, & Belotŏcos, herba. al. dictamnus, Poley. Apul. de Herb. c. 62.

BĔNĀCUS, *i*, m. lacus Galliæ Ciſalpinæ, ex quo Mincius fluvius excurrit in Padum, vulgo, *Lago de Garda.* Plin. 3, 19. Virg. Georg. 2, 160 *Fluctibus & fremitu aſſurgens, Benace, marino.*

BENDIS, *is*, f. Βένδις, ίδος, hoc nomine a Thracibus cultam Dianam ſive lunam, auctor eſt Heſychius. Add. Lucian. Iup. Trag. p. 221 Gr. & quos laudat Voſſius de Theol. Gent. 2, 57 extr. Hinc

¶ Bendidium, *i*, n. Βενδίδιον, templum hujus Deæ ap. Livium 38, 41 pr. Ita etiam Lucian. Icaromen. p. 310 τὸ Βενδίδιον ἐν τῇ θεάτῃ commemorat.

BENEARNUM, *i*, n. Galliæ civitas, unde hodieque Bearnenſis principatus nomen habet. v. Scalig. Lect. Auſon. 2, 7 p. 107.

Bene, benedico, benefacio, beneficium &c. vide *Bonus.*

BĔNĔVENTUM, *i*, n. urbs Samnitum in Italia aut Campania ſecundum Servium, boni ominis gratia ita vocata, cum *Maleventum* prius diceretur, v. Feſtus. Horat. 1 ſatyr. 5, 71 *Tendimus hinc recta Beneventum, ubi ſedulus hoſpes* &c.

¶ Beneventānus, *a, um*, adject. ut, *Beneventanus ſutor*, luven. 5, 46.

Benevolus, Benignus &c. vide *Bonus.*

BENNA, *æ*, f. genus vehiculi lingua Gallica apud Feſtum, ein karren. Cato de R. R. c. 23 *Bennæ emantur* Vid. omnino Scheff. de re vehic. 2, 21.

¶ Bennarius, *i*, m. ein kärner. Gloſſ. lat. gr. *Bennarius*, σκηνάρχης.

¶ Combennio, *ire*, zugleich fahren. Gloſſ. lat. gr. *Combennit*, συμπαβάζει.

¶ Combennōnes, *in eadem benna ſedentes*, Feſtus in *Benna.*

BEO, *avi, atum, are*, beatum facere, glücklich machen, beſeligen, Ter. And. 1, 1, 79 *O factum bene! beaſti:* Vbi nota elegantem formulam, in re læra jucundaque, quam impertitur alius. Das iſt eine erfreuliche poſt. Ita Eun. 2, 2, 48 *Ecquid beo te?* Num quid jucundum & gratum eſt, quod audis ex me & tale prorſus, ut ideo beatus & felix tibi videaris? *Munere aliquem beare*, einen beſchencken. Horat. 1 epiſt. 18, 75; *cælo*, Id. 4 Od. 8, 29.

¶ Beātus, *a, um*, μακάριος, εὐδαίμων, cui bene eſt, felix, conſummatus, perfectus, geſegnet, ſelig, glückſelig. Cic. de Somn. Scip. c. 3 *His eſt definitus in cælo locus, ubi beati ævo ſempiterno fruuntur.* Ovid. Met. 3, 135 ex Sophocle & Euripide *Ultima ſemper*

Expectanda dies homini eſt, dicique beatus
Ante obitum nemo ſupremaque funera debet.

Horat. 2 od. 16, 27 *Nihil eſt ab omni Parte beatum*, nichts iſt durchaus vollkommen. Cic. Tuſc. 1, 11 *Mors beatos nos efficit.* Ib. 5, 10 *Beati dicuntur, qui ſunt in bonis nullo adjuncto malo.* Et de Nat. D. 1, 18 *Beatus eſſe ſine virtute nemo poteſt.* Compar. Id. Tuſc. 5, 8 *Qui beatus eſt, non intelligo, quid requirat, ut ſit beatior.* Superl. Id. de N. D. 3, 33 *Civitas beatiſſima & opulentiſſima.* Et Sen. epiſt. 9 *Miſer eſt, qui ſe non beatiſſimum judicat.* ¶ 2. *Beatus* pro ſumme *locupletes*, accipitur Plauti Pœn. 1, 2, 90 *Bonam ego, quam beatam me eſſe nimio dici mavolo*, ich will lieber fromm als reich ſeyn. Ovid. Amor. 1, 8, 23

Scis here te, mea lux, juveni placuiſſe beato.

Statius epithalamio Stellæ ſive 1 Silv. 2, 121

Huic quamvis cenſus dederim largita beatos, Vincit opes animo: Cenſus beatos, id eſt, ſummas divitias, ut Barthius interpretatur. Nepos 17, 3, 2 *Homo non beatiſſimus*, i. e. non admodum inſtructus copiis rei familiaris. Conf. Petron. c. 57 cum not. ¶ 3. Eccleſia *beatos* dicit pie vita defunctos. Vnde formula apud Hieronymum epiſt. 15 pr. & epiſt. 32 *beatæ memoriæ*, qua adhuc frequenter utimur. ¶ 4. At profani de viventibus etiam hoc verbum efferunt, principibus maxime. Gruterus Inſcript. p. 283 n. 11. D. N. FL. CONSTANTINO MAXIMO BEATISSIMO &c. & pag. 284 n. 1 CONSTANTINI ET CONSTANTI BEATISSIMORVM AC ILORENTISSIMORVM PRINCIPVM. Ita in Eccleſia Romana Pontifex vulgo vocatur.

¶ Beatulus, *a, um*, dimin. Perſius Sat. 3, 103 *Tandemque beatulus alto Compoſitus lecto* &c. Molſam aliquem delicatumque, qui ea ipſa cauſa beatus ſibi videbatur, tangit.

¶ Beate, adverb. feliciter, wohl, glücklich; ut, *Bene beateque vivere*, Cic. Parad. 1 extr. *Tibi ſit bene ac beate*, Catull. 23, 15. Compar. Sen. epiſt. 92 *Vivere beatius.* Superl. Idem de Benef. 7, 3 *Res quas natura beatiſſime fundit.* Id. ad Helv. c. 9 *Beatiſſime vivere.*

¶ Beātĭtūdo, *ĭnis*, f. &

¶ Beātĭtas, *ātis*, f. utrumque felicitas eſt, glückſeligkeit, ſeligkeit. Conjunxit Cic. Nat. D. 1, 34 *At iſta ſive beatitas, ſive beatitudo dicenda ſit, (utrumque omnino durum, ſed uſu nobis verba mollienda ſunt)* &c. conf. Quintil. 8, 3. Apul. de Philoſ. Morali p. 17 *Beatitas virtutum fructus eſt.* Et Macrob. Somn. Scip. 1, 9 *Delphici vox hæc fertur oraculi conſulenti, ad beatitatem quo itinere perveniret.* Loquitur de celebri dicto, γνῶθι σεαυτόν. Altera forma ſæpius Apulejus uſus eſt, ut dicto loco: *Beatitudo eſt virtutum exoptatiſſimus fructus.* Plur. Auguſtinus C. D. 22, 12 extr. *Falſas beatitudines promittere* dixit. Inſcr. Murat. p. 580 *Beatitudo urbis Romæ.*

¶ Beatifico, *are*, glückſelig machen. Auguſtini verbum, de Trinit. 14, 14 & de Geneſi ad lit. 8, 12. At

¶ Beatificus, *a, um*, ſeligmachend, antiquius eſt. Apul. de Habit. Doctr. Plat. 1 p. 3 *Deus beatus & beatificus.*

¶ Perbeatus, *a, um*, ſehr glücklich. Cic. de Orat. *Perbeati fuiſſe illi videri ſolent.*

BERBEX, *ĭcis*, m. antrique pro Vervex, ein hammel. Gloſſæ πρόβατον, *berbex.* Hinc & pro homine ſtupido Petron. c. 57 *Quid rides, berbex?* vid. ibi Burman. & Salmaſ. ad Vopiſci Aurel. c. ult.

¶ Berbeculus, *i*, m. dimin. amplectitur Reineſius in Schol. ad Petron. Fragm. Trag. p. 57 & 97, ubi c. 37 & in Arnob. lib. 4 p. 141 *Babecali.*

BĔRĔCYNTHUS, *i*, m. Βερέκυνθος, mons Phrygiæ eſt, in quo mater deûm Cybele, quæ inde *Berecynthia* dicta fuit, priſcorum ritu colebatur. Plinius 5, 29 *Berecynthium tractum* vocat.

¶ Berecynthius, *a, um*, adject. apud Virg. Æn. 6, 742. Stat. Theb. 4, 782 *Berecynthia mater.* Horat. 1 ode 18, 13 *Sæva tene cum Berecynthio Cornu tympana*, id eſt, quo excitantur ad furorem Cybeles Berecynthiæ ſacerdotes. Et rurſum 3 od. 19, 18 *Cur Berecynthiæ Ceſſant flamina tibiæ?* hoc eſt, Phrygiæ, & quæ in ſacris Cybeles adhibebantur, vel forſan buxeæ; in Berecynthio enim tractu plurima eſt buxus, teſte Plin. 16, 16. ¶ 2. Scribunt & *Berecyntus, Berecyntius*, ſine adſpiratione βερέκυντος. Vide de hac re expoſitionem Servii in illud Virgil. Æn. 9, 82

Ipſa deûm fertur genitrix Berecynthia magnum
Vocibus his affata Iovem.

¶ Berecynthiacus, *a, um*, aliud adjectivum: ut, *Berecynthiacus ſacerdos*, Prudent. adv. Symmach. 2, 51.

¶ Berecynthiădes, *æ*, f. patronymica forma apud Ovidium in Ibin verſ. 508 *Venator Berecynthiades.*

BĔRĔNĪCE, *es*, f. Βερενίκη, quo nomine mulieres plures fuere. Prima Ptolemæi Lagi uxor, cujus Theocritus meminit. Quomodo hæc maritum, inter æleæ luſum ferentem ſententiam de capiribus hominum temere, corripuerit, Ælianus Hiſt. Var. 14, 43 refert. Super quo loco ejus (corruptus enim ex parte eſt) videndus Janus Rutgerſ. Var. Lect. 1, 6; aut potius lac. Perizonius ad l. c. ¶ 2. Altera Ptol. Philadelphi & Arſinoes reginæ filia, cujus capillum inter ſidera Cono Mathematicus, figmento gratiam regis Evergetæ mariti aucupatus, retulit, de quo elegia Callimachi & carm. 66 Catulli. ¶ 3. Tertia illius Herodis, qui & Agrippa major cognominatur, filia, uxor

patrui fui Herodis Chalcidici, & poſt illius mortem, Polemonis Ciliciæ regis. v. Ioſephus 20, 5. Hæc cum fratre, Agrippa minore, Romam venit, ubi in deliciis Tito Veſpaſiani filio fuit, v. Tac. Hiſt. 2, 81, 3 & Suet. ejus vita c. 7 itemque Aur. Victorem, præcipue Dionem lib. 66. De ea accipiendus luvenalis 6, 155 & 157 cum ait:

Inceſtæ dedit hanc Agrippa ſorori.

Vbi meras nugas Vetus Scholiaſtes affert. Hæc eſt, de qua Actor. 25, 13, ubi vid. Grotius, itemque in Herodiadum hiſtoria Harduinus. ¶ 4. Quarta Græcorum fuit *Berenice*, Callipatra, quemadmodum Pauſanias ſcripſit, cognominata, ſpectatrix certaminum Gymnicorum præ reliquis omnibus mulieribus ſola, quod & mater & ſoror & filia eſſet Olympionicarum, veluti Plin. 7, 41 retulit. *Pherenicen* eam dixere Græci. conf. Val. Max. 8, 15 exter. 4. ¶ 5. Porro *Berenices crines* (de quibus v. ¶ 2.) ſunt ſtellulæ ad caudam Leonis, veluti in triangulo collocatæ, numero undecim, ſecundum Keplerum.

¶ Bērĕnĭcēus, *a, um*, adject. apud Catullum Carm. 66 de Coma Berenice v. 8 *E Berenices vertice cæſariem.*

BĔRĔNĪCE, vel *Beronice, es*, vel *Berenicis, idis*, f. nomen eſt multarum civitatum, quarum una eſt in Libya Cyrenaica prope Syrtes, ex illis, quæ Pentapolin efficiunt. De hoc tractu Lucanus 9, 523

Nam quicquid pulvere ſicco
Separat ardentem tepida Berenicida Lepti
Ignorat frondes. Conf. Sil. 3, 249.

Alia hujus nominis oppida in Ægypto & Troglodytice ad Arabicum ſinum recenſet Plinius 6, 23 & 29.

BERGŌMVM, *i*, n. oppidum Italiæ Transpadanæ, Plin. 3, 17. ¶ 2. Bergomātes, incolæ, apud eumdem c. l.

BĔRȳNVS, *a, um*, a colore qui *berus* vel *birrus*, vel *burrus* dicitur, dunckelroth; ut, *Berinum veſtimentum*, Plaut. Epid. 2, 2, 49. Sed alii legunt *Melinum*.

BĔRO, *onis*, pl. *Berones* ſervi Caſſii in Hirtii B. Alex. c. 53. Hiſpaniæ Tarraconenſis populos eſſe dicit Ptolemæus 2, 6. Aliqui legunt *Barones*. v. ſupra *Baro* n. 3.

BĔRŌE, *es*, f. Semeles Bacchi matris nutrix, de qua Ovid. Met. 3, 278

Ipſaque erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.

¶ 2. *Beroe* alia, filiorum Priami nutrix, de qua Virg. Æn. 5, 620

Fit Beroe Iſmarii conjux longæva Doryclı.

BEROEA, *æ*, f. oppidum Macedoniæ, Plin. 4, 10. ¶ 2. Alia *Berœa* in Syria, quæ hodie *Aleppo*, Plin. 5, 26. utraque urbs etiam *Berrhœa* dicitur. Hinc

¶ Berœenſis, *e*, adj. pl. *Berœenſes incolæ*, Plin. 5, 26.

BĔRŌSVS, *i*, m. Βήρωσος, Chaldæus fuit Babylonicus, Aſtrologus celeberrimus, & rerum ſcriptor antiquiſſimarum, cui Athenienſes in Gymnaſio ſtatuam poſuerunt lingua inaurata, ut Plinius retulit 7, 37. Sen. Nat. Quæſt. 3, 29 *Belum interpretatum* tradit: hoc eſt, libros ejus de Aſtrologia, uti conjicio, vid. Voſſ. Hiſt. Græc. 1, 13. Viterbienſis Annii commenta Beroſo ſuppoſita nemo hodie moratur.

¶ 2. *Beroſus* Taurorum colliſs, Plin. 2, 103.

BĔRȳLLVS, *i*, m. Βήρυλλος, gemma eſt una ex virentibus lucidisque naſcens apud Indos, ein beryll, cujus ſpeciem Plin. 37, 5 facit *Chryſoberyllum*, pallidum quidem, ſed in aureum colorem exeuntem. Agricola *Choaſpidem* dici etiam Chryſoberillum ſcribit lib. 6 foſſilium. *Beryllus* paullo languidior, fulgore in aurum vergente. Curtius 9, 1, 30 *Baculum beryllis diſtinguebant*. Primam longam habet Propert. 4, 7, 9 & luvenalis 5 v. 38. Eandem corripit Prudent. Pſych. v. 855.

BERȳLA, *æ*, f. herba græce Cardamine dicta, Marc. Emp. c. 36 bachbungen.

BĔRȳTVS, *i*, antiqua Phœniciæ metropolis præter Tyrum. v. Plin. 5, 20; & Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 9 p. 594 ſq. Studiis jurisprudentiæ celebris fuit. v. Barth. ad Zachar. Mitylen. p. 244 ſq. & 250 & lac. Haſæus de Schola JCtor. Berytenſi. Hinc

¶ Berytius, *a, um*, ut, *Berytium vinum*, Plin. 14, 7. *Berytia uva*, Idem 15, 17.

BES, *beſſis*, (& Beſſis, *is*,) m. ſunt octo unciæ, zwey drittel des gantzen, oder 8 theile von zwölfen. Plutarchus Grach. p. 1544 H. Steph. ὀκτάμοιρον appellat. Feſtus: *Bes appellatum eſt, quod bis triens ſit, quamvis dura compoſitio ſiat beſſis ex triente. Beſſis uncia octo ſint.* conf. Varr. L. L. 4, 36; Cic. Att. 4, 15. Sic, *Beſſes uſuræ*, Iuſtin. 4 Cod. t. 32. l. 26. Adde Vitruv. 3, 1. ¶ 2. *Bes* quoque agrorum eſt in dimenſione, & ibidem complectitur partes octo jugeri in duodecim partes æquales diviſi. vid. Colum. 5, 1. ¶ 3. *Beſſem bibere*. Martial. 11 epigr. 37. Vide paullo poſt in *Bibo*.

¶ Beſſalis, *e*, adj. ut, *Beſſalis ſcutula*, Martial. 8 epigr. 71; & *Beſſales laterculi*, qui octo pollicum longitudinem habent, Vitruv. 5, 10, ziegelſteine acht zoll lang. *Comula beſſalis* Petron. c. 58. v. Heinſ. & Burm.

¶ Semibeſſis, *is*, m. dimidia beſſis pars, ein drittel.

BESSI, *orum*, m. Thraciæ gens, fera & latrociniis ſueta, Strabo 7. Hinc Hieronymo epiſt. 3 *Beſſorum feritas* memorata. conf. Ovid. Triſt. 3, 10, 5; & 4, 1, 67. Et de calliditate in agendis cuniculis Veget. R. mil. 2, 11 & 4, 24. Paulinus ad Nicetam Dacorum epiſcopum, qui Beſſos ad Chriſtianam fidem convertit, poëmate 17 v. 206 *Et ſua Beſſi nive duriores Nunc oves fatli.* Et paullo poſt: *Num tenent verſos monachi latrones Pacis alumnos.* Metallorum divites, & in effodiendis iis ſolertes admodum fuiſſe, Claudianus ſignificat de Conſul. Malli v. 41 *Quicquid luce procul venas rimata ſequaces Abdita pallentis fodit ſolertia Beſſi.* Idem Paulinus eodem carmine 17 v. 213 *Nunc magis dives pretio laboris Beſſus exſultat, quod humi manuque Ante quærebat, modo mente cœlo Colligit aurum.* Vbi habitaverint, vide apud Bernegg. ad Suet. Aug. c. 3, 3.

¶ Beſſicus, *a, um*, adj. ut, *Beſſica gens*, Cic. in Piſon. c. 34.

BESTIA, *æ*, f. animal rationis expers, plerumque crudele & noxium, qualis eſt *aper, lupus* &c. nam *Beſtiæ* magnitudinis & monſtroſitatis nomen eſt, *Fera* vero opponitur cicuri, G. θηρίον: ein wildes böſes thier. Cic ſam. 7, 1 *Homo imbecillus a valentiſſima beſtia laniatur.* Ibidem: *Venabulo beſtiam transverberare*, ein wild fällen, fangen. Ibid. 10, 32 *Beſtiis aliquem objicere.* ¶ 2. Eſt tamen etiam *Beſtiæ* nomen generale, θηρίον apud Græcos, ein thier. Nam Cicero etiam ad volucres ſerpentesque tranſtulit Tuſc. 5, 13 *Natura alias beſtias nantes, aquarum incolas eſſe voluit: alias volucres, cœlo frui liberos: ſerpentes quasdam, quasdam gradientes* &c. Sic Vetus Interpres *viperam*, a qua Apoſtolus ictus fuerat, *beſtiam* vocat Act. Apoſt. c. ult. v. 4 & hoc Gr. θηρίον. ¶ 3. Inter ſidera *ſimulacrum, quod beſtiam aſtrorum periti nominaverunt*, Vitruv. 9, 7. ¶ 4. Per convicium de mala fœmina uſurpatur; *Mala tu es beſtia.* Plaut. Bacch. 1, 1, 21. conf. Pœn. 5, 5, 14. A beſtiis nutritos, Gr. θηριοτρόφους, qui per divinam providentiam magnis imperiis deſtinati, plures docuerunt. vid. Zevecot. & Rupert. ad Florum; illum quidem p. 181, hunc vero p. 47; Camerar. Cent. 1 H. S. c. 75; it. quos laudat Geſnerus Chreſtom. Plin. n. 33 no. 9.

¶ Beſtiŏla, *æ*, f. diminut. quo nomine Plin. 11, 6 apes & ſimilia comprehendit. Cic. Nat. D. 2, 48 *His ſimillimis beſtiolis communiter cibus quæritur.* conf. Idem Tuſc. 1, 39. Scrib. Largus Comp. med. c. 39 *Audivi narrantes, naſci in lapidicinis beſtiolas adhærentes ſaxis, quaſi verrucas.*

¶ Beſtiālis, *e*, adject. viehiſch. Prudent. hymno jejunantium v. 153 *Impexa villis virgo beſtialibus.* Sidon. 8 epiſt. 14 *Beſtiale corpus.* Et 4 epiſt. 1 *Beſtiales rigidæque nationes.* Comp. Saresber. Policr. 1, 1 *Quid eo beſtialius?*

¶ Beſtiālitas, *ātis*, f. θηριότης, vitium, quod hominem prorſus ferinum reddit & beſtialem, Philoſophis vocatur, viehiſche unzucht. Sed vox veterum auctoritate deſtituitur.

¶ Beſtiārii, *ōrum*, m. olim ſic dicebantur, qui ludis publicis in amphitheatro cum beſtiis depugnabant, vel mercede conducti, vel in id damnati, quamquam nonnulli & ſua ſponte oſtentandæ virtutis cauſſa in arenam deſcenderint. Auctor eſt Vlpianus, eos, qui operas locaverunt, ut cum beſtiis depugnarent, notari infamia. Cic. in Vatin. c. 17 dicit, *Milonem gladiatoribus & beſtiariis obſediſſe rempublicam.* conf. Id. ad Q. Frat. 2, 6. Sen. Benef. 2, 19. *Leonem in amphitheatro ſpectavimus, qui unum e beſtiariis agnitum protexit ab impetu beſtiarum.* Græci θηριομάχας appellant. v. Torrent. in Suet. Claud. c. 34. Cælium ant. lect. 8, 8 & Alex. ab Alex. 3, 5.

¶ Beſtiārius, *a, um*, adject. ut, *Ludus beſtiarius*. Seneca epiſt. 70.

BĒTA, βῆτα, literæ nomen apud Græcos. Iuvenal. Sat. 14, 209

Hoc diſcunt omnes ante alpha & beta puellæ. conf. Martial. 5, 27.

¶ 2. *Beta, æ*, f. σεῦτλον, herba ſic dicta, auctore Columella 10 v. 251 & 254, quod figuram literæ B referat: *Ceu litera proxima primæ,*

Deprimitur folio viridis, pede candida Betæ.

Eſtque duplex: *beta nigra*, rothe rüben; ſeu beißkohl, mangolt, *beta alba*, weiß kohl. vid. Plin. 19, 8 & 30, 8. Adde & Cic. fam. 7, 26 & Petron. c. 66. *Fatuas betas*, dixit Martialis 13 epigr. 13, quia ſunt inſipidæ, unſchmackhafter kohl. *Teneræ betæ* languorem tribuit Catullus 68, 21. Hinc molles & effœminatos *betas* dixit Diogenes ap. Cæl. Rhodig. 8, 32. vid. Epigramma Sympoſianum quod laudavimus in Litera B. n. 6. ¶ 3. Sed *Beta, βώτη*, veſtimenti genus eſt apud Suidam & Pollucem. vide in Chil. *Bæta cum hieme, tum æſtate bona.*

¶ Betis, *is*, f. eadem herba, quæ *Beta* n. 2. Serenus v. 1013

Carica vel betis lento cum melle bibatur.

¶ 2. Sed *Betis* fluvius, potius *Bætis*, unde *Bætcola*, vide *Bætis*.

¶ Betăceus, *i*, m. aſparagus, junge ſproſſen; it. wurtzel von dem mangolt; ut, *Betaceorum faſces* &c. Plin. L. 1 epiſt. 16 *Olivæ, betacei, cucurbitæ, bulbi.* Sic eo loco optimi Codd. pro quo vulgati *Betice.* Apic. 3, 2. conf. Arnob. 4 p. 133 & Voſſ. Analog. 2, 29. Eſt proprie

¶ Betaceus, *a, um*, adject. ut, *Pedes betacei*, Varr. de Re ruſt. 1, 2. *Pedes* hic ſunt radices, rothe rüben. Ita Liſter. ad Apic. 32 p. 76; & quem is laudat Salmaſ. ad Solin. p. 583.

¶ Betālis, *e*, id eſt, mollis inſtar betæ; ut, *Comulæ betalis*, Petron. c. 58, alii legunt *beſſalis.*

¶ Betiſſo, vel Betīzo, *are*, verbum a *Beta* Auguſtus apud Sueton. c. 87 finxit, illud vulgare *lachaniſſare* veluti vertens; eſt enim id Græcæ originis. Nam λάχανον Græcis *Beta* eſt. Ille autem ſolebat uti pro languere, ſeu langueſcere more betarum, matt oder hinfällig ſeyn. Cauſſam Torrentius explicat. Vid. Cæl. Rhodig. 8, 32.

BĔTO, *ĕre*, & Bito, *ĕre*, antique idem quod *Eo, ire*, gehen. Pacuv. ap. Nonium 2, 73 *Vos hinc defenſum patriam in pugnam petite.* Varro apud eumdem: *Mulierem foras betere juſſit.* Plautinis libris *bitere* ſcriptum, ut Mere. 2, 3, 127 *Ad portum ne bitas.*

¶ Adbito, *ere*, hinzugehen. Plaut. Capt. 3, 4, 72 *Si adbites propius.*

¶ Compita hinc nomen habere putamus. Sed vid. ſ. l.

¶ Ebito, *ere*, exire, ausgehen. Plaut. Stich. 4, 2, 28.

¶ Imbito, *ere*, ingredi, hineingehen. Plaut. Epid. 1, 2, 42 *Domum meam ne imbitas.*

¶ Interbito, *ere*, interire, vergehen. Plautus Moſt. 5, 1, 47 *Ne interbitat quæſtio*, hoc eſt, ne vana ſit, ne intereat.

¶ Perbito, *ere*, perire, untergehen. Livius Andr. *Ne fame puer perbitat.* Hoc, & plura Pacuvii, Ennii, Titinnii exempla habet Nonius 2, 654. Et *cruciatu maximo perbitere*, Plaut. Pſeud. 3, 1, 12.

¶ Præbito, *ere*, eſt prævenire, vorkommen. Plaut. Pœn. 5, 3, 44. Sed Groñov. & alii *præterbitere.*

¶ Præterbito, *ere*, præterire, vorbey gehen. Plaut. Epid. 3, 4, 1. Add. quæ modo dicta ſunt in *Præbito.*

¶ Rebito, *ere*, vel mutata forma, Rebitare, eſt redire, wiederkommen. Plaut. Capt. 2, 3, 20 & 49 & ibid. 3, 5, 89.

BĔTŌNĪCA, *æ*, f. herba quam *Serratulam* Itali vocant, betonien; herba innumeris utilitatibus prædita, adeo ut Itali laude maxima aliquem extollentes, *Tu pluribus*, dicant, *virtutibus præditus es, quam Betonica.* Dicitur & *Vettonica*, a Vettonibus Hiſpaniæ populis, qui invenerunt, Plin. 25, 8 & 9. De hac herba exſtat peculiaris libellus, qui Antonii Muſæ, a quo ſervatus Cæſar Auguſtus fuit, nomen præſcriptum habet. vid. Macer 2, 14, 1. Serenus Sam. c. 46

Betonicam ex duro prodeſt aſſumere Bacco.

conf. Scrib. Largus Comp. Med. c. 39.

BĔTŬLA, *æ*, f. arbor illa eſt candida, *terribilis magiſtratuum virgis*, quemadmodum inquit Plinius 16, 18 & 27, eine meye, birckе, birken-baum. Harduinus ſcribit geminaro L *Betulla.* Dicitur vel quaſi πετάλη, i. e. *folium*; vel a *batuendo*, i. e. cædendo, vel a Celtica voce *Bedu.* v. Voſſ. Etym. p. 79.

¶ Betulus, *i*, m. ceraniæ ſpecies, ſimilis ſecuribus, Plin. 37, 9.

BEZOAR, lapis, cui adverſus venena & peſtem maxima vis eſt. Et hinc omne id, quod venenis adverſatur, *Bezoardicum* dicitur.

BIÆON, *i*, n. βίαιον, i. e. *violentum*; vinum ad plurimos valetudinum

num usus excogitatum, dicente Plinio 14, 8. vide ibi annot. Dalech. & Rhodig. 8, 26. *Abion* legit Turnebus 25, 26. ¶ 2. *Bion* vinum etiam occurrit apud Plin. 23, 1 & 14, 8 tot.

¶ Biæothănatus, *i*, m. βιαιοθάνατος, *violenta morte necatus*, utitur hac voce Tertull. de Anima c. 57. v. *Biothanatus*.

BIÂNOR, *ōris*, m. cognomento Ochus appellatus, fuit filius Mantûs fatidicæ, & Mantuæ conditor. Vt Servius in 9 Virgilii Eclogam auctor est. In qua extrema Lycidas ita est loquens:

Hinc adeo media est nobis via, namque sepulcrum
Incipit apparere Bianoris.

BIARCHVS, *i*, m. ὁ βιαρχος, ein proviantmeister, ab ἄρχειν *præesse* & βίος *victus*. Lege 3 Cod. de Agent. in reb. *Biarchorum nomen meritamque* memoratur. Et Hieron. ad Pammach. epist. 61 c. 5 *Ante primicerius, deinde senator, ducenarius, biarchus, circitor, eques.* Adde Legem 2 Cod. § 19 de officio Pr. Præt. per Afric. ubi pariter *biarchi* & *circitores* conjunguntur. Erant enim in numero agentium in rebus.

¶ Biarchia, *æ*, f. βιαρχία, officium biarchi, die proviantverwaltung. Leg. 1 Cod. de officio magistri offic. *Ad biarchiam nemo suffragio, sed labore unusquisque perveniet.*

BIAS, *Biantis*, Teutamidæ filius, patria Prienæus, de numero septem sapientum. Cum ex patria capta fugeret, nihilque, ut cæteri, exportaret, roganti causam, vulgatum illud apud Cicer. in Paradoxis respondit, *Omnia mea mecum porto*, eruditionem & sapientiam intelligens. Biantis ex Stobæo multa restant sapienter dicta, quæ revolvi possunt. v. Sidon. Carm. 2, 161. Ausonius in Sapientibus sic illa Latine reddidit:

Bias Prieneus dixit: οἱ πλῆσοι κακοί.
Latine dictum suspicor: plures mali.
Dixisse nollem, veritas odium parit: &c. Et:
Quenam summa boni? mens est sibi conscia recti &c.

Bibacitas, bibax, bibirio, &c. vide *Bibo*.

BIBLION, *i*, n. Gr. βιβλίον, a βίβλος, de quo infra, est liber vel codex, ein buch. Sed ecclesiasticis Græcis & Latinis usitatus inprimis est pluralis.

¶ Biblia, *orum*, n. κατ' ἐξοχήν, libri sacri, die bibel, die bücher heiliger schrifft. Chrysost. κτᾶσθε βιβλία, φασμακα τῆς ψυχῆς, τοῦτο γὰρ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν, τὸ μὴ ᾄδεσθαι τὰς γραφάς, *Biblia comparate, quæ medicina animæ sunt: hoc enim omnium malorum causa est, ignorare scripturas.*

¶ Bibliŏpĕgus, *i*, m. βιβλιοπηγός, librorum concinnator, ein buchbinder.

¶ Bibliŏpōla, *æ*, m. βιβλιοπώλης, ein buchhändler, buchführer. Plin. 9 epist. 11 *Bibliopolas Lugduni esse non putabam.* Et Mart. 14 epigr. 194

Sunt quidam, qui me dicunt non esse poëtam:
Sed qui me vendit bibliopola, putat.

¶ Bibliopolium, *i*, n. βιβλιοπώλιον, ein buchhandel, buchladen.

¶ Bibliothēca, *æ*, f. βιβλιοθήκη, ein bücher-behältniß und bücher-vorrath. Veteres scripserunt etiam *Bybliotheca*, ut vides in Inscriptionibus supra in *A* productis, cujus scripturæ rationem Dausquejus reddit Parte 2 Orthogr. p. 59, quod Græci antiqui βυβλος per *Y* scripserint. Vide ibi plura. Sed utridius, eodem censore, per *I* simplex, ut vulgo receptum est, scribitur. Significantur autem hoc nomine & *libri ipsi, & armaria & locus, ubi reponti libri asservantur*, ut ICtus scribit lib. 32 ff. t. 1 l. 52 § 7. conf. Gothofr. not. ibid. Festus quoque perspicue: *Bibliotheca & apud Græcos, & apud Latinos tam librorum magnus per se numerus, quam locus ipse, in quo libri collocati sunt, appellantur.* Gellius 5, 4 *Librariam* vertit, unde nostrum librarey. Quamquam magis est, ea voce tabernam capi, ubi libri prostant, ein buchladen. Ab *apotheca librorum* differt, de qua h. l. Cic. fam. 7, 28 *Abdo me in Bibliothecam.* Id. Divin. 2, 3 *Assidere in bibliotheca.* Id. Att. 4, 10 *Ego hic pascor bibliotheca Fausti.* Id. de Orat. 1, 44 & 57 XII. *Tabulas omnibus bibliothecis* anteponit. Adde Martial. 7 epigr. 16. Bibliothecam Athenis primus instruxit Pisistratus Tyrannus. In Ægypto autem singulari cura & diligentia libros bonos conquisiverunt reges Ptolemæi. Alexandriæ enim Bibliothecam instructam habuerunt millibus voluminum septingentis, sed ea in direptione civitatis a militibus incensa conflagravit. vid. Gell. 6, 17. Salmuth. ad Panciroll. Deperdit. Tit. 22 p. 66. Sed & Attalici reges instructam egregie habuerunt Bibliothecam. v. Vitruv. præf. lib. 7. Strabo lib. 13 auctor est, Aristotelem coactis libris primum Bibliothecam composuisse, idque Ægypti docuisse reges. Romæ Latinas, Græcasque Bibliothecas instituit Cæsar, perfecit Augustus, eisque præfectos sive custodes præfecit. Suet. Cæs. c. 44; & Aug. c. 29. Incendio absumtas impensissime reparare curavit Domitianus, Idem in ejus vita c. 20. Cæterum non in urbe solum, haud procul a porticibus, in quibus sapientum erant congressus, & in templis maxime, Bibliothecas habebant antiqui, juxta Thomasin. de Donariis p. 29; & Gellium 16, 7; & 19, 5. Sed in villis etiam & prædiis, teste Plinio 3 epist. 7 n. 8. Hinc Martialis 7 epigr. 16 *Ruris bibliotheca delicati, vicinam videt unde lector Vrbem.* Diod. Siculus 1, 49 refert de Osymanduæ, antiquissimi regis, Bibliotheca in Ægypto, fuisse ejus inscriptionem ψυχῆς ἰατρεῖον, *animæ medicatorium.* Est elegans Lipsii Syntagma de Bibliothecis; post quem Lomeierus egregium de Bibliothecis librum edidit. ¶ 2. Βιβλιοθήκης nomine historiam suam inscripsit Diodorus Sic. v. Gelhi Epil. operis & Plin. Præfat. ¶ 3. Βιβλιοθήκη ἔμψυχος καὶ περιπατοῦσα μουσεῖον, h. e. *Bibliotheca spirans & ambulans Museum*, a Græcis ob variæ eruditionis copiam Longinus appellatus est ille, cujus elegans περὶ ὕψους libellus adhuc superest, teste Eunapio in Porphyrio p. 12. Quo procul dubio Hieronymus respexit, cum de Nepotiano nostras, hoc est, Christianas literas egregie docto, Epitaphio ejus scriberet: *Lectione assidua, & meditatione diuturna pectus suum Bibliothecam fecerat Christi.* v. Io. Lohmeieri lib. de Bibliothecis.

¶ Bibliothecula, *æ*, f. diminut. Symmach. 4 epist. 18 *Sume ephemeridem C. Cæsaris, decerptam bibliotheculæ meæ, ut tibi muneri mitteretur.*

¶ Bibliothecālis, *e*, ad Bibliothecam pertinens. Sidon. 8 epist. 2 *Thesauris bibliothecalibus large refertus.* Mart. Capella lib. 4 *Bibliothecalis copia.*

¶ Bibliothecārius, *i*, m. qui Bibliothecæ præest. Quod munera Romani fere grammaticis tribuere solebant. Ita Hyginus Palatinæ; Melissus Octaviæ Porticus Bibliothecis præfuit, ut Suet. de Cl. Grammat. c. 20 & 21 prodidit. Cæsar quoque M. Varroni comparandi & digerendi Bibliothecas Græcas Latinasque negotium dedit, eodem auctore in Cæs. c. 44. Ipsum tamen *Bibliothecarii* vocabulum videtur recentius esse, & quantum constat, nulli veterum usurpatum, nisi quod in Gloss. Isidori *Bibliothecarius* sit, *qui codices fecat*: Scribe *servat*. Tales veteribus erant *a bibliotheca alicujus*, uti ex inscriptionibus patet. Vide supra in *A*. Possis etiam *præfectum bibliothecæ*, aut *custodem* interpretari.

¶ Monobiblion, *i*, n. & Monobiblos, *i*, m. μονοβίβλιον & μονόβιβλος, liber singularis, ein absonderliches buch. Justinian. Confirm. Dig. epist. 2 § 5 *Tribus monobiblis congregare.* Olim liber primus Propertii dictus *Monobiblos*. v. Scalig. not. ad Propert. p. 190.

Biblis, vide infra *Byblis*, Biblo, *ōnis*, *Cilbio*.

BIBLVS, *i*, f. βίβλος, planta Ægypti aquatica, quæ & *papyrus* vocatur, ex qua chartas facere instituere Ægyptii: unde postea contexti libri etiam appellari apud Græcos cœperunt. Lucan. 3, 222 *Nondum fluminea Memphis contexere biblos Noverat.* Explicationem hujus loci vide infra in *Charta*.

BIBO, *bibi, bibitum, ĕre*, πίνειν, vel πιᾶν, trincken. Cic. Tusc. 5, 34 *Darius cum aquam turbidam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundius, nunquam enim sitiens biberat.* Et c. 41 *Mihi quidem in vita servanda videtur illa lex, quæ in Græcorum conviviis obtinet: Aut bibat aut abeat*: ἢ πίθι ἢ ἄπιθι. Id. Verr. 1, 26 *Fit sermo inter eos & invitatio, ut Græco more biberetur.* Sen. epist. 122 *Videntur contra naturam vivere, qui jejuni bibunt.* Horat. 2 epist. 2, 214 *Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti.* Plaut. Stich. 5, 4, 28 *Bibe, si bibis*, trincke, wenn du trincken wilst. Sic dixit in Pœnulo: *Ite, si itis. Bibere in ossibus capitum*, i. e. ex craniis, Flor. 3, 4, 2; *in auro*, Sen. Thyc. v. 451; *gemma*, Virg. Ge. 2, 506. *Nulla aconita bibuntur Fictilibus*, luvenal. 10, 25. ¶ 2. Per allusionem a potione tumpram est pro *suscipere*, annehmen, bekommen; ut, *Longum bibere amorem*, Virg. Æn. 1, 753; *suavium*, Plaut. Bacch. 1, 1, 15; *mœrorem*, (Gronov. *Malum* mœrore,) Id. Aul. 2, 3, 12; *Mores maternos*, Claud. Nupt. Hon. v. 231. *Bibere fuliginem incubrationum*, bey tichtarbeit viel dampf in sich ziehen, Quint. 11, 3, 1002. *Bibere nutricem*, pro fugere, Venus est Apulejana 2 Mil. p. 115. ¶ 3. *Bibere nomen alicujus*, Martialis 8 epigr. 51; Nimirum in honorem & jucundam amici aut amicæ memoriam tot bibebant cyathos, quot literis constaret nomen amici. Clare id docet Martialis 11 epigr. 37

Quinconces & sex cyathos, bessemque bibamus
CAIVS ut fiat IVLIVS & PROCLVS.

Sed adhuc clarius 1 ep. 72.

Navia sex cyathis, septem Justina bibatur;
Octinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.

Conf. 9 epigr. 95; & Tibull. 2, 1, 31. ¶ 4. Per metaphoram *bibere* dicunt, *quæ haustus habent, & quibus haustus non est.* vid. Nonium 6, 28. Sic Plin. 8, 48 *Lanarum nigra nullum colorem bibunt.* Ovid. Pont. 1, 8, 60 *Hortas aquas bibit.* Virg. Ecl. 3, 111 *Sat prata biberunt*, die wiesen sind genug gewässert. vid. Cerda ad h. l. Id. Æn. 11, 804 *Hasta alte bibit acta cruorem.* Plaut. Perf. 2, 1, 3 *Mandata bibere*, den befehl wohl einnehmen. Hor. 2 oda 13, 32 *Aure bibere*, fleißig zuhören. Propert 3, 5, 8 *Suspensis auribus ista bibam.* Prudent. Symm. 1, 201 *Puerorum infantia primo Errorem cum lacte bibit.*

¶ Bibens, *tis*. Horat. 2 epist. 2, 9 *Canere dulce bibenti.* Martial. 11 epig. 7 *Possim nil ego sobrius; bibenti succurrent quindecim poëtæ.*

¶ Bibitus, *a, um*, getruncken. Macer 3, 6, 10 *Bibitum vinum.* Plin. Val. 2, 18 *E vino bibitus.*

¶ Biber, est infinitivus nominascens pro *bibere*; nisi malis subst. n. ad formam *Verber*, &c. Charisius lib. 1 p. 99 ex Fannio, Catone & Titinnio: *Date illi biber.*

¶ Bibax, *ācis*, verbale, verseffen, κυλίκων ἐρέτης, Gellius 3, 12 *Bibacem ego, ut edacem, a plerisque aliis dictum lego.*

¶ Bibăculus, *a, um*, dimin. Onomast. vetus: *Bibaculus*, φιλοπότης. Plin. præf. p. 5, 3 Hard. *ut qui Bibaculus erat, & vocabatur.* Nimirum ¶ 2. Proprium etiam cognomen est Bibaculus. De *L. Furio Bibaculo* Prætore v. Val. Max. 1, 1, 9. De Poëta Quintil. 10, 1. vid. Hard. ad Plinii l. c. ex præf.

¶ Biberius, *i*, m. joculare est. Ita enim propter nimiam vini aviditatem appellatus Tiberius est, ut Suetonius prodit ejus vita c. 42.

¶ Bibesia, *æ*, f. Festo in *Peredia*, est, *cupiditas bibendi.*

¶ Bibilis, *e*, das sich trincken läst. Cæl. Aurel. Acut. 2, 11 *Cibum dare varium & bibilem*, quem alias *forbilem* vocat.

¶ Bibĭbilis, *e*, adject. idem. Gloss. gr. lat. ποτίμον, *bibibile.* Nisi vitiosum est.

¶ Bibĭtor, *ōris*, m. ein trincker. Sidon. 1 epist. 8 *Bibitor Arausicus.*

¶ Bibo, *ōnis*, m. rarius verbum apud Iul. Firmicum 5, 4 sub fin. *epulones & bibones*, fresser und säuffer. ¶ 2. *Bibiones* vero, qui ex vino nascuntur, ex Afranio habet Isidorus 12, 8 weinmücken.

¶ Bibonius, *i*, m. Vetus Gloss. *Bibonius*, πολυπότης, ein schlemmer.

¶ Bibōsus, *a, um*, versoffen. Laberius apud Gellium 3, 12.

¶ Bibulus, *a, um*, durstig, üt, *Potores bibuli*, Horat. 1 epist. 18, 91. *Arena bibula*, quæ aquam facile forbet, trübsand. Virg. Georg. 1, 114; & Ovid. Met. 13, 901. *Aures bibulæ*, Pers. Sat. 4, 50, quæ sunt avidæ laudationis, ohren die sich gern loben hören. *Charta* seu *papyrus bibula*, löschpapier. Plin. 8 epist. 15; Lucan. 4, 136. *Bibula vestes unda trahit*, Val. Flacc. 1, 239. In Vet. Gloss. *Bibulus Ebriosus* exponitur. ¶ 2. De *M. Bibulo* Iulii Cæsaris collega in consulatu, vid. Suet. Cæs. c. 20.

Composita:

¶ Adbĭbo, *ere*, trincken. Ter. Heaut. 2, 1, 8 *Is mihi, ubi adhibit plus paullo, sua quæ narrat facinora?* wenn er ein wenig zu viel getruncken

truncken hat. Metaphorice Horat. 1 epiſt. 267 *Nunc adbibe puro Pectore verba puer.*

¶ Combibo, *ere*, idem. Horat. 1 od. 37, 28 *Vt atrum corpore combiberet venenum*, h. e. *veneno inficeretur & corrumperetur.* Ovid. Heroid. 11, 4 *Cogor lacrymas combibere meas*, einſchlucken. ¶ 2. *Combibere artes*, Cic. de Fin. 3, 2 metaphorice, faſſen und einnehmen. Ex re tinctoria ſumptum verbum. vid. *Perbibere:* & add. Sen. ep. 71; & Caſaub. ad Perſ. p. 224.

¶ Combībōnes, *um*, m. pl. compotores apud Cicer. fam. 9, 25 *Epicurei combibones:* & apud Nonium 1, 174 ex Lucilio, zechbrüder.

¶ Debibo, *ere*, ſchmecken, koſten. Solin. c. 12 *Quorum alterum ſi ovillum pecus debibat, pullum fieri coloris, quem induxerit.*

¶ Ebibo, *ere*, auszechen. Ter. Heaut. 2, 3, 14 *quid comedent? quid ebibent?* Plaut. Curc. 1, 2, 65 *Ebibere ſanguinem alicui.* ¶ 2. Improprie Id. Plaut. Amph. 2, 1, 84 *Non ego cum vino ſimitu ebibi imperium tuum.* Et *Fluvius ille ab alio ebibitur*, Plin. 5, 15, er ergeuſt ſich in einen andern, fällt in denſelben. ¶ 3. *Exbibere* etiam habet Plautus Mil. 3, 2, 19 *Calidum exbibit in prandium.*

¶ Ebibĭtus, *a*, *um*, ausgetruncken. Sidon. Carm. 9, 39 *Fluminibus confeſtim ebibitis adhuc ſitiſſe.*

¶ Imbĭbo, *ere*, eintrincken. Plin. 24, 15 *Is nidor per infundibulum imbibitur in vetere tuſſi.* ¶ 2. In animum inducere, annehmen. Cic. Verr. 2, 14 *Niſi de vobis malam opinionem animo imbibiſſet.* Et ſic Gell. 13, 4; Cic. pro P. Quint. c. 6; & Lucret. 3, 1012 *Qui petere a populo faſces, ſævasque ſecures Imbibit:* ubi Creechius etiam Ciceronem ita locutum docet. Huc refero Liv. 2, 47 extr. *Nec immemor ejus, quod initio conſulatus imbiberat*, &c. v. not. ed. Gronov. & Mureti Var. Lect. 1, 6.

¶ Coimbibo, *ere*, mit einſaugen. Translate Arnob. 5 p. 178 *Si aperte hoc facere confeſſis maledictionibus coimbibiſſetis.*

¶ Interbibo, *ere*, darzwiſchen trincken. ¶ 2. Ebibere, exſiccare, ſicut intercipere, intervertere tollendi & auferendi notionem habent, gar austrincken. Plaut. Aul. 3, 6, 22 de bibaciſſima tibicina: *Quæ mihi interbibere ſola, ſi vino ſcatet, Corinthienſem fontem Pirenem poteſt.*

¶ Multibibus, *a*, *um*, vide *Multus.*

¶ Obbibo, *ere*, huc refertur ex Cic. Tuſc. Quæſt. c. 1, 40 *Theramenes cum venenum, ut ſitiens, obbibiſſet;* ſed Victorius & Gruterus *obduxiſſet* ex MSS. poſuerunt. Vide hujus annotationem, qua ad conſenſum tam Palatinorum, quam Vatican. Codd. provocat.

¶ Perbibo, *ere*, ausſaugen. Plaut. Stich. 2, 2, 16 *Cui laſſitudo medullam perbibit.* ¶ 2. Illuſtriori metaphora Sen. epiſt. 36 *Perbibere liberalia ſtudia.* Et de Ira 1, 6 *Perbibiſti nequitiam, & ita viſceribus immiſcuiſti, ut niſi cum ipſis exire non poſſit.* Metaphora eſt a re tinctoria. Ita idem Sen. epiſt. 71 *Lana colores perbibit.*

¶ Perbibeſia, *æ*, f. ficta vox de provincia ubi ſtrenue potetur, ein ſauff-land. Plaut. Curc. 3, 1, 74 *Percdiam & Perbibeſiam ſubegit ſolus.* Germanus alliteratione ad Friſiam & Sabaudiam facta, dicere poſſet, Freßland und Sauffeien.

¶ Præbibo, *ere*, zutrincken. Apul. 10 p. 246 *Cantharum mulſo contempera, & offer paraſito meo, ſimul quod ei præbiberim, commoneto.*

¶ Rebibo, *ere*, wieder trincken, apud Theod. Priſc. de Diæt. c. 15.

¶ Subbibo, *ere*, aliquantulum bibere, koſten. Plaut. Truc. 4, 3, 58 *Qui improbus eſt, ſive ſubbibit, ſive adeo caret temeto, tamen ab ingenio eſt improbus.* Suet. Ner. c. 20 *Si paullum ſubbibiſſet.*

¶ Superbibo, *ere*, drauf trincken. Plin. 23, 1 *Aquæ potum interponere utiliſſimum, itemque jugi ſuperbibere.* conf. Tertull. adv. Gnoſt. c. 15.

¶ Transbĭbo, *ere*, verſchlingen. Cæl. Aurel. Tard. 4, 7, 105; & 4, 8, 128 *Dare quippiam transbibendum.*

BIBRAX, *ăcis*, f. Oppidum Rhemorum, Cæſ. B. G, 2, 6.

Bibrevis, vide *Brevis*, Bicenſus, *Cenſeo*, Biceps, *Caput.*

Bichordulus, vide *Chorda*, Bicirres, *Cirri*, Biclinium, *Clinice.*

Bicolor, vide *Color*, Bicomis, *Coma*, Bicornis, &c. *Cornu*, Bicorpor, *Corpus*, Bicoxus, *Coxa*, Bicubitalis, &c. *Cubo.*

Bidens, &c. vide *Dens*, Biduanus, biduum, *Dies*, Biennis, biennium, *Annus.*

Bifariam, &c. vide *Fari*, Bifax, *Facies*, Bifer, *Fero*, Biſeſtus, *Feſtus*, Bifidus &c. *Findo*, Biforis, &c. *Foris*, Biformis, &c. *Forma*, Bifrons, *Frons*, Bifurcus, *Furca.*

Bigæ, bigatus, &c. vide *Iugum*, Bigamus, &c. *Gamus*, Bigemmis, *Gemma*, Bigeneris, *Genus.*

BIGERRI, *orum*, vel Bigerrones, *um*, populi Galliæ Aquitanicæ ad montem Pyrenæum. *Bigerri* ſcribuntur in Paullini epiſt. 1 ad Auſon. v. 143; ubi v. Scal. Auſ. Lect. 2, 7 p. 106. *Bigerrones* vero apud Cæſ. Bell. Gall. 3, 27.

¶ Bigerricus, *a*, *um*, adject. ut, *Bigerricus turbo*, Sidon. 8 ep. 12. Et

¶ Bigerritanus, *a*, *um*, ut, *Patria Bigerritana*, Auſon. epiſt. 11 v. ult.

BIGERRIGA, *æ*, f. veſtis nigra & craſſior, ſicut exponunt. Quam nonnulli a *Bigerronibus* Aquitaniæ populo: alii, quaſi *bariegatam* ſive *variegatam*, ex Gallico *bigare*, dictam volunt. Sed *Bigerra* eſt quaſi *Bicirra*, hoc eſt, quæ ex utraque parte villoſa eſt: ἀμφίμαλλος; ut Salmaſius ad Capitol. p. 118; & ad Solin. p. 659 docuit. *Cirra* enim μαλλὸς ſeu *villus* eſt. Et inde *hirſuta bigerrica* Fortunatus dicit lib. 3; Sulp. Severus Dialogo 2 de virtutibus Martini *A proximis tabernis bigerrigam veſtem, brevemque atque hiſpidam, quinque comparatam argenteis rapit.*

Bignus, vide *Gigno*, Bigradum, *Gradus*, Bihorium, *Hora*, Bijugis, *Iugum*, Bilanx, *Lanx.*

BILBILIS, *is*, f. oppidum Hiſpaniæ Tarraconenſis, ad fluvium Salonem, patria Martialis, qui ejus ſæpe mentionem facit: Vt lib. 12 ep. 18 *Auro Bilbilis & ſuperba ferro.* Lib. 10 ep. 104 *altam* appellat. Lib. 1 epigr. 49 *equis & armis nobilem.* Lib. 10 ep. 103 *anguſtam.* Et lib. 4 epigr. 55 vocat *Sævo Bilbilin optimam metallo*, &c.

¶ Bilbilĭcus, ſive Bilbĭlĭtānus, *i*, m. a patria Martialis dicitur.

BILBIO, *ire*, verbum fictum a ſimilitudine ſonitus, qui fit in vaſe, gurreln. Nævius apud Feſtum: *Bilbit amphora.*

Bilibra, &c. vide *Libra*, Bilinguis, *Lingua*, Bilioſus, *Bilis.*

BĪLIS, *is*, f. χολή, cholera, quæ *flava* proprie *bilis* dicitur, galle, choleriſche feuchtigkeit. *Atra bilis*, melancholia eſt, melancholiſch ſchwartz geblüt, Plaut. Capt. 3, 4, 64. Id. Amph. 2, 2, 95 SOS. *Quid tibi eſt?* AM. *Delirat uxor.* SO. *Atra bili percita eſt. Nulla res tam delirantes homines concinnat cito.* Nempe ſignificat, nihil aliud magis deliros reddere, quam atram bilem. Cic. Tuſc. 4, 10 *Redundante bile morbi naſcuntur*, v. ibid. 1, 24. ¶ 2. *Bilis* appellatione pro indignatione ſæpius uſi poëtæ non tantum, ſed alii etiam auctores, unwillen, zorn, ungedult; ut *Bilis difficilis*, Horat. 1 od. 13, 4. *Mota fervet plebecula bile*, Perſ. ſat. 4, 6. *Calido ſub pectore bilis Intumuit*, Id. Sat. 5, 144 er iſt im harniſch, er iſt voll zorn. *Effundere bilem*, Iuvenal. 5, 159 ſeinen zorn auslaſſen. *Bilem alicui movere*, Horat. 1 ep. 19, 20; & Martial. 5 ep. 26, einen entrüſten. Cic. Att. 2, 7 *Si, ut ſcribis, bilem id commovet.* Plaut. Amph. Sc. Divoſtr. *Vetus eſt adagium, fames & mora bilem in naſum conciunt*, hungern und harren macht ungedultig. *Naſi* non fruſtra mentionem facit, quisquis autor eſt. v. *Naſus* n. 3.

¶ Bilioſus, *a*, *um*, gallſüchtig, zornig; ut, *Bilioſa alvus*, Celſ. 2, 8, id eſt, bile abundans. *Spatium bilioſum*, Id. 2, 6. Conf. 1, 3 de *vomitu utili bilioſis.* Scrib. Larg. c. 54 *Subinde rejiciunt ſpumoſa, interdum bilioſa aut ſanguilenta.*

Bilix, vide in *Licium.*

BILLIS, *apud Afros appellatur ſemen humanum humi profuſum.* Feſt.

Biluſtris, vide *Luſtrum*, Bilychnis, *Lychnus.*

Bimammia, vide *Mamma*, Bimanubriatus, *Manus*, Bimaris, *Mare*, Bimater, *Mater*, Bimatus, *Bis*, Bimembris, *Membrum*, Bimenſis, bimeſtris, *Menſis*, Bimeter, *Metrum*, Bimulus, bimus, *Bis.*

Binarius, binio, vide *Bis*, Binoctium, *Nox*, Binominis, &c, *Nomen*, Binus, *Bis.*

BION, *ōnis*, m. Βίων, Boryſthenites, philoſophus & ſophiſta fuit, cui hoc a Stobæo tribuitur, ἡ φιλαργυρία μητρόπολις πάσης κακίας, h. e. *Avaritia omnis improbitatis metropolis.* Diogenes Laërtius in Vita ejus hos inter alia multa apophthegmata verſus protulit:

Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὅν ἔφυσεν ἡ Σκυθὶς αἶα,
Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς ὡς οὐδέν εἰσιν ὄντως.

hoc eſt: *Bionem Boryſtheniten Scythica tellus genuit: quem dixiſſe audimus, Deos revera nihil eſſe.* ¶ 2. *Bion*, poëta Græcus Smyrnæus, ſcripſit Idyllia, quæ ſparſim una cum fragmentis extant apud Stobæum, ea omnia ſuo poëtarum Enchiridio inſeruit Ioh. Criſpinus, & ſolent cum Theocriteis conjungi communiter. ¶ 3. *Bion*, vini ſpecies, de quo Plin. 23, 1; item 14, 8.

¶ Bĭōnēus, *a*, *um*, adject. Bioni proprius, ad Bionem attinens. Hor. 2 epiſt. 2, 60 *Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro &c.* Bionei ſermones, amarulenti & ſatyrici ſunt, quia Boryſthenites ille neque hominibus pepercit, & in deos contumelioſus fuit.

BIŎTHĂNĂTOS, *i*, m. βιοθάνατος, qui mortem ſibi infert, vel qui vi illata moritur, der eines gewaltſamen todes ſtirbt; ex βία, *violentia* & θάνατος, *mors*, Lamprid. de Heliogab. c. 33 *Prædictum eidem erat, biothanatum ſe futurum.* Ita apud Firmicum paſſim, etiam adjective *Mors biothanata.* Sic præcipue Chriſtiani a gentilibus dicti, quod ultro morti ſe exponerent. v. Acta S. S. paſſim. ¶ 2. *Biæothanatos* eſt apud Tertullianum de Anima c. 57. ¶ 3. *Biothanatos* eſt bis mortuus Iſidoro 10 in B.

Bipalium, vide *Pala*, Bipalmis, *Palmus*, Bipartior, &c. *Pars*, Bipatens, *Pateo*, Bipedalis, &c. *Pes*, Bipennis, &c. *Penna*, Bipes, *Pes*, Bipinella, *Pimpinella.*

Biremis, vide *Remus*, Birota, birotum, *Rota.*

BIRRVS, *i*, m. veſtis genus, idem quod lacerna ſeu pænula; a colore ſic dictum; quod ruſſum eſſet, vel rufum: ex Græco πυῤῥός. Vnde & *byrrus* recte ſcribitur. v. Salmaſium & Caſaubonum in Hiſtoriam Auguſtam, & Dufrenii Gloſſarium, ubi Birrum antiquum epiſcoporum habitum fuiſſe, præter cætera obſervat. Mart. Capella lib. 4 de Vnivocis: *Et birrus, & tunica nomen veſtis habent.* v. infra *Byrrhus.*

¶ Birretum, *i*, n. magiſtrorum & doctorum in promotionibus inſigne, baret. vide Saubert. prodrom. Philolog. ſacræ p. 46.

BIS, adverb. numerale, zweymal. Ovid. Met. 5, 50 *Augebat, bis adhuc octonis integer annis.* Id. Met. 12, 188 *Vixi annos bis centum*, i. e. ducentos. Varr. ap. Probum in Eclog. 6 v. 31 *Bis ſex ſigna ſtellimicantia.* Cic. Att. 8, 4 *In eo bis falleris.* Virg. Æn. 1, 381 *Bis denis Phrygium conſcendi navibus æquor.* Lucan. 2, 577 *Ante bis exactum quam Cynthia conderet orbem*, i. e. antequam duo menſes effluerent. Ter. Hec. 3, 2, 8 *Bis ſtulte facere*, thun wie ein doppelter narr. *Bis naufragium facere*, Nep. 2, 7, 5. *Bis ter*, Hor. epod. 4, 8; *Bis quinque*, Id. 2 epiſt. 1, 24; *Bis ſex*, Virg. Æn. 11, 9; *Bis decies*, Martial. 1 ep. 12. Sic & *Bis quini dies*, Virg. Æn. 2, 126; *Bis ſeni*, Id. ecl. 1, 44; *Diebus bis ſeptenis*, Plin. 8, 36; *Bis denæ naves*, Virg. Æn. 1, 385. Prov. Δὶς καὶ τρὶς, τὸ καλὸν, *Bis ac ter, quod pulchrum eſt*, ein gut lied mag man wol zwey- oder dreymal ſingen. *Bis pueri ſenes*, Varro, Plato & alii: alte leute ſind zweymal kinder. *Bis dat, qui cito dat:* & *Bis eſt gratum, quod opus eſt, ultro ſi offeras*, Publius. *Bis tanto amici ſunt inter ſe, quam prius*, noch eins ſo gute freunde. Plaut. Amph. 3, 2, 62. ¶ 2. Et latine dicitur *bis conſul.* Cic. Acad. Qu. 4, 5 *Flaminius poſtea bis conſul factus.* Id. de Amic. c. 11 *Bis una conſules.* Et Suet. Ner. c. 35 *Meſſalina Tauri, bis conſulis, abneptis.* Gruterus Inſcr. p. 171 n. 8 CENSOREM FECERE BIS. Sed tamen aliquid diſcriminis intereſt, quia *bis* utrumque honorem complectitur: *iterum* ſecundum per ſe reſpicit. German. *bis* zweymal; *iterum* zum andernmal.

¶ Bimus, *a*, *um*, duorum annorum, zweyjährig; ut, *Taurus unus anniculus, alter bimus*, Varro R. R. 2, 5. *Merum bimum*, zweyjähriger wein, Hor. 1 ode 19, 15. Cic. fam. 3, 8 *De hac quoque ſententia bima decedat*, hoc eſt, qua cenſuit, ut per duos annos provinciam adminiſtrarem. Sic *Bima legio*, Id. fam. 10, 24; *penſio*, Martial. 12 ep. 31.

¶ Bimulus, *a*, *um*, diminut. idem. Catull. 17, 12 *Nec ſapit pueri inſtar bimuli.* Suet. Cal. c. 8 *Prope bimulus perductus ab urbe.*

¶ Bimātus, *us*, m. duorum annorum ſpatium, zwey jahr. Plin. 9, 30

Neque

Neque bis bimatu longior vita. Varro R. R. 2, 5 *Castrare non oportet ante bimatum.* Macrob. Sat. 2, 5 *Herodes rex Iudæorum, pueros intra bimatum jussit interfici.*

¶ Bini, æ, a, je zween, beyde; numerale distributivum, significans *duo* non separatim, sed conjunctim intellecta. Ter. Phorm. 5, 3, 6 *Ex his prædiis talenta argenti bina flatim capiebat*, hoc est, ex unoquoque prædio talenta duo. Singulis enim duorum vel plurium conjunctorum numerum eumdem distributiva adsignant, nisi quod poëtæ distributivis aliquando uruntur pro cardinalibus. Nonnunquam enim simpliciter accipitur pro *duobus*, & sic frequentius jungitur substantivis, singulari numero carentibus, ut, *Binas a te accepi literas eodem exemplo*, zween briefe gleiches lauts oder inhalts, Cic. fam. 10, 5. *Bina castra*, Val. Max. 1, 6, 2. *Binos codicillos*, Suet. Oth. c. 10. *Binæ hostium copiæ*, Cic. pro Lege Man. c. 4. Hoc elegans est: non autem perpetuum. Nam etiam *binas venationes, binos tabellarios, &c* Cicero dixit. v. fam. 7, 1; & Art. 6, 1. *Bini reges*, Nep. 23, 7, 4. *Binæ aures*, Virg. Georg. 1, 172. *Binis annis*, Plin. 2, 8. Ovid. AA. 3, 764 *Nec quæ sint singula, bina vide*, Præceptum, ne ad ebrietatem bibere velis. vid. *Thebæ.*

¶ Binus, *a, um*, sing. pro duplex, est poëtarum, doppelt, zweyfach; ut, *binus honor*, Ovid. 4 Pont. 9, 64. *Bina supellex*, Lucret. 4, 453.

¶ Binio, *onis*, m. (ut *Ternus, Ternio*,) gr. δύας, ein paar; in lusu chartularum, ein deuß, item genus monetæ apud Hegesippum lib. 3. Gloss. lat. gr. *Binio* δύημμος. *Biniones* δηνάρια. Sic apud nos doppelthaler, doppeldncaten.

¶ Binārius, *a, um*, gezweyfes, ut ternarius, denarius &c. Sic *Binariæ formæ*, i. e. nummi binis aureis valentes, Lamprid. Alex. Sev. c. 39.

¶ Biceps, Bicolor, Bidens, Biennis, Bifariam, Bigemmis, Bilanx, Bilinguis, Bimaris, & alia plura cum *bis* composita inter simplicia sua portiora relata invenies: e. g. *Caput, Color, Annus, Fari, &c.*

¶ Biplex, *icis*, zweyfältig. Gloss. gr. lat. διπλᾶς, *biplex, duplex.*

¶ Combino, *are*, binos conjungere, paaren, zusammenfügen. Augustinus Confess. 8, 6 *Forte combinati spaciabantur.* Sidon. 9 epist. 8 *Objequia combinans numeris æquata, non meritis.* Gloss. gr. lat. ζευγίζω *combino.* Gl. lat. gr. *Combinat* ζευγνύει συνάπτει.

¶ Combinatus, *a, um*, gepaart, apud Diomedem.

¶ Combinatio, *onis*, f. die zusammenpaarung. Gl. gr. lat. ζεῦξις κατὰ δύο *combinatio.* ¶ 2. Est & *combinatio* græce ἐπίζευξις, cum in oratione eadem dictio duplicatur; ut, *Me, me, adsum &c.* Virg. Æn. 9, 427.

¶ Subbini, æ, a, ut, *Subbina signa ecliptica*, i. e. alterna bina, Manil. Astron. 4, 839. v. Scalig. ad h. l. p. 329.

Bisaccium, vide *Saccus.*

BĪSALTÆ, *arum*, m. Macedoniæ gens fuerunt intra *Strymonem, & Edonicum* sinum, Plin. 4, 10. Servius verò in illud Virg. Georg. 3, 461

Bisaltæ quo more solent, acerque Gelonus.

Bisaltas Scytharum vult esse populos, qui sanguine equino lacte permisto victitent. Sed haud dubie errat, quia Bisaltæ latis accurate in Æmilii Pauli oratione apud Livium 45, 29 describuntur, ut non longe a Strymone absuisse appareat.

¶ Bisaltica, æ, f. illorum regio. Livius 45, 29 *Trans Strymonem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heraclea, quam Sinticen appellant.* ¶ 2. *Bisaltia* eadem dicitur; ut, *Proxima Bisaltæ regio*, Val. Flacc. 6, 49.

¶ Bisaltis, *idis*, f. ira Theophane vocatur Bisaltidis filia, Ovid. Met. 6, 117. vid. Bur. conf. Hygin. fab 183.

Bisellium, vide *Sella*, Biletus, *Seta.*

BĪSON, *ontis*, & *bisonis*, m. βισων, animal e boum silvestrium genere, jubarum prolixitate deforme, cervi figura, cornua habens inter aures media fronte, quod Sueci cleg sua lingua vocant, id est, ein waldeſel. Peucer. & Eber. *Bison minor*, ein vifter; major vero *bison urus* est, ein auerochſe. Sed *Bisontes* ab *Vris* distinguit Seneca Hippolyto v. 64

Tibi vitti si terga bisontes, Latisque feri cornibus Vri.

Vbi poëta *Vros* & *Bisontes* conjungit, ut unius generis animalia: nec aliter Martialis Spectac. libro, epigr. 23

Illi cessat atrox babalus atque bison.

Nam *Babalon* cum vulgo pro *Vro* dixit; de quo Plin. 8, 15, quod idoneis auctoritatibus Salmasius Exercit. Plin. p. 164 firmavit. Volunt nonnulli *Bisontem* apud Cæsarem de B. Gall. 6, 26 describi. Sed contra sunt allatæ Senecæ, Martialis, Plinii auctoritates; quibus Solinum quoque adjicere licebit c. 20. Et illa Cæsaris descriptio plane *Alci* convenit, quam *Equicervum* Albertus Magnus appellavit: nos vocamus ein elend. Perperam Oppianus 2 de Venatione, *bisontum* nomen a *Bistonide* regione Thraciæ ducit. Potius enim est ex Celtica voce *Weſent* vel *Wiſant*: *Visontes* (quod in antiquis MStis libris inveniri docti observarunt) & *Bisontes*, appellatos: quæ conjectura Cluverii est 1 Antiq. Germ. c. 8. vid. de hoc animali Spanh. de usu & præst. num. Diss. 4 p. 209 seq.

Bitpellio, vide *Pellis*, Bisseni, bissextus, *Sex* &c.

BISTON, *ōnis*, βίστων, Martis & Callirhoës filius, Bistoniæ urbis Thraciæ conditor, a qua *Thraces Bistones*, Plin. 4, 11; Lucan. 7, 569, ultimi scil. Thracum, auctore Seneca in Hercule Oet. v. 1042, & Thracia ipsa *Bistonia*, seu *Bistonis terra* dicta fuit. Sil. 2, 76 *Lunatis Bistones armis.*

¶ Bistōnius, *a, um*, gentile, a Bistonibus ductum. Idem Sil. 1, 433

Quantus Bistoniis late Gradivus in oris.

Ovid. Met. 12, 430

Est, ubi Troja fuit, Phrygiæ contraria tellus, Bistoniis habitata viris. conf. Sen. Herc. fur. 226.

¶ Bistōnis, *idis*, fœm inde formatur. Adjective Ovidius epist. Paridis ad Hel. v. 344 *Et tuta a bello Bistonis ora fuit.* Apud Horat. 2 od. 19, 20 Bacchus dicitur *nodo coërcere crines Bistonidum* (i. e. mulierum Thracicarum).

Bisulcus, &c. vide *Sulcus*, Bifultor, *Vlciscor*, Bithymum, *Thymus.*

BĪTHVS, *i*, m. nobilis gladiator, qui cum Bacchio congressus simul cum eo concidit. vide supra *Bacchius.*

BĪTHŸNIA, æ, f. Βιθυνία, regio minoris Asiæ, Thracum sua terra egressorum quondam sedes. Claud. in Eutrop. 2, 247

Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.

Plin. L. 4 epist. 109 *Iulius Bassus fortitus Bithyniam redit reus.*

¶ Bithȳnus, *a, um*, adject. ut, *Bithynæ civitates*, Plin. 10 epist. 109. *Bithyni equites*, luvenal. 7, 15. Absolute *Bithyni*, populus Bithyniæ. Tac. An. 12, 22 extr. *Accusantibus Bithynis.*

¶ Bithynicus, *a, um*, aliud adject. Vnde cognomen ejus, ad quem aliquot epigrammata Martialis scripsit; (Vide 2 epig. 26; 9 ep. 10 &c.) & Pompeji apud Festum & Sigonium.

BĪTIAS, *æ*, m. cum Pandaro frarre comes Æneæ in Italiam, a Rutulis cum fratre trucidatus. v. Virg. Æn 9, 672; & 11, 396. ¶ 2. *Bitias* inter proceres Didonis, Virg. Æn. 1, 742 &c. v. Drakenb ad Sil. 2, 409.

BITIENSES, *ium*, m. pl. sic dicuntur, *qui peregrinantur assidue*, apud Festum, a *Bito.*

Bito, idem est ac *Beto*, quod supra cum compositis vide.

BĪTON, *ontis*, m. Argiæ lacerdotis filius, cui frarer *Cleobis*; vide infra in C. *Cleobis*; & Martial. 2 epigr. 48.

Bituæ, vide infra *Tueor.*

BĬTŪMEN, *ĭnis*, n. ἄσφαλτος, a πίττα *pix*, limus pinguis & sulfureus, (qualis in lacu Asphaltite Syriæ) liquidus tamen, fetter schwefel, jüdenleim, jüdisch bergwachs, harz. Tac. Hist. 5, 6, 7. Vruntur pro calce Assyrii & Chaldæi: hinc & Semiramis Babylonis muros bitumine struxisse scribitur. v. Plin. 35, 15; Vitruv. 8, 3; Iustin. 1, 2, 7; Curt. 4, 3, 2; & Servium in Virg. Ecl. 8, 82, qui ignem divinum bituminis nomine a poëta vult intelligi, quod illud ex fulmine procreetur; & propter fulminum frequentiam lacus circa Babyloniam illo abundare putat. Verius forte invertas, & ex bitumine copioso fulmina nasci dixeris.

¶ Bitumĭnātus, *a, um*, geschweſelt; ut, *Aqua bituminata*, Plin. 31, 6.

¶ Bitumineus, *a, um*, schweſelicht. Ovid. Met. 15, 350 de Ætnæ incendio: *Sive bitumineæ rapiant incendia vires.*

¶ Bituminōsus, *a, um*, idem: ut, *Bituminosi fontes*, Vitruv. 8, 3. *Carbones bituminosi*, steinkohlen. Gesner.

BĪTŪRĪGES, *um*, m. Βιτυρίγες, Galliæ Aquitanicæ populi Plin. 4, 19. Hi uno die viginti urbes incenderunt, ut Cæsarem commeatu & pabulatione prohiberent. v. Cæs. B. Gall. 7, 5 & 15. Eorum oppidum *Avaricum* fuit, cujus ibidem Cæsar meminit. ¶ 2. Lucanus singulariter protulit 1, 4. 3 *Et Biturix longisque leves Axones in armis.*

¶ Biturīcus, *a, um*, adject. a Bituriges; ut, *Vincta Biturici generis*, Colum. 3, 9. *Vites Biturica fructibus opimæ*; & mox: *Gustus meri Biturici*, Id. 3, 21.

Bivertex, vide *Vertex*, Bivira, *Vir*, Bivius, *Via*, Biurus, *Vrus.*

BLACTĔRO, *are*, blocken, ἀπὸ τῆς βλαχῆς, a voce ovium vel camelorum. Verbum est auctoris carminis de Philomela Ovidianis vulgo annexi v. 56 *Blacterat hinc aries, & pia balat ovis.*

¶ Obblactĕro, *are*, respondare modo importuno, wiederbellern. Prudent. Periſt. 10, 913 *Nil in Deorum obblacteraret dedecus.* al. *Blateraret*, de quo verbo vide paullo post.

BLÆSVS, *a, um*, βλαισός, qui difficili & impedita loquitur lingua, der mit der zunge anstoße, lispelnd, vid. *Balbus.* Ovid. Art. am. 3, 294 *Blæsa lingua*, cujus vitium puellæ ibi dicuntur affectasse. Id. Amor. 2, 6, 24 *Reddere blæso verba sono.* Mart. 10 epigr. 65 *Os blæsum tibi debilisque lingua est.* Adde Iuvenal. 15, 48. Cæl. Rhodiginus 13, 1 ex Aristotele tria vitiosæ linguæ genera observat: ἰοχμόφωνον, τραυλόν, καὶ ψελλόν. Atque *Traulum* sive *blæsum* dici eum, qui literam aliquam, eamque non quamlibet, sed cerram decenter pronunciare nequeat; *Psellum*, sive *balbum*, qui in enunciando literam præterit, aut syllabam. *Ischnophonum* vero latine dici hæsitantem, qui syllabæ syllabam cito connectere non possit. Quod si autem, velut in recessu oris, vox audiatur, id *Cœlosfoniam* nuncupari. Redit Cælius c. 2 ad blæsum, & ait, a plerisque paralyticum dici: Alios *blæsum* accipere de eo, cui in exteriora sint obversa crura & prorsum assimilantia literam A. Quo ex vitio *Lamda* dicta sit Eerionis uxor, Cypseli Corinthii mater. Herodorus lib. 6 *Labda* scribit. ¶ 2. Est & *Blæsus* nomen viri apud Statium Silv. 2, 191 & de *Iunio Blæso* vide Tac. Hist. 1, 59 &c.

BLANDIOR, *itus, sum, iri*, schmeicheln, sich freundlich stellen. Vox lenæ ad puellam ap. Ovid. Amor. 1, 8, 103 *Blandire noceque.* Cic. ad Qu. Frat. 2, 12 *Per se & per alios mirifice mihi blanditur.* Idem Acad. 4, 45 *Voluptas suaviter sensibus blanditur*, thut sanfft und wohl. *Blandiri alicujus auribus*, Plin. 1 epist. 2 extr. zu gefallen reden. Nec dissimiliter Quintil. 10, 4 *Ne nobis scripta nostra, tamquam recentes fœtus blandiantur*, i. e. ne nimis placeant eo ipso, quod nostræ sunt. Tac. Hist. 2, 12, 1 *Blandiebatur cœptis fortuna*, das glück ließ sich anfangs sehr wohl an. De quo Publii mimus: *Fortuna cum blanditur, captatum venit.*

¶ Blandiens, *tis*. Iustin. 1, 4, 12 *In illo dulcis quidam blandientis risus apparuit.* Tac. Agric. 16, 4 *Blandientia vitia.* Eleganter Suet. Ner. c. 20 *Blandiente profectu*, prodire in scenam concupivit: id est, suaviter invitante. Nempe significat, Neronem ubi profectu, quem in canendi arte feciſſet, placuisse suaviter, atque sic gestiisse prodire in scenam & ostentare.

¶ Blanditus, *a, um*, adject. ἐπαγωγός, ut vereres Glossæ exponunt, schmeichelnd, liebreich, gefällig; ut, *Peregrinatio blandita*, Plin. 10, 23, i. e grata, jucunda, quæ principio abblanditur & arridet. Tibullus 1, 4, 71

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Propert. 4, 6, 72

Blanditæque fluant per mea colla rosæ.

Verrius apud Priscia 8

- - - *Blanditusque labor molli curabitur arte.*

¶ Blanditim, adverb. idem. Lucret. 2, 173

Vt per res Veneris blanditim sæcla propagent.

¶ Blanditus, *us*, m. subst. die freundlichkeit. De complexu Veneris Lucretius l. c. ubi pro *blanditia* aliqui *blanditus* legunt, id quod sensus permittit.

¶ Blanditiæ, *arum*, f. süsse, glatte schmeichel-worte, schmeicheley. *Blanditiis se in alicujus consuetudinem immergere*, Cic. pro Cluent.

c. 13; *nummulos extorquere*, Att. 1, 18; *flecti & capi*, Ovid. Heroid. 17, 91. *Blanditias alicui dicere*, Tibull. 1, 1, 72: *vendere*, Id. 1, 9, 77. Cic. de Amic. c. 17 *Benevolentiam civium blanditiis & assentationibus colligere turpe est.* Et c. 25 *Sic habendum est, nullam in amicitiis pestem esse majorem, quam adulationem, blanditias, assentationem.* Sic *Blanditiæ venales, tabernariæ*, vid. suis locis. Liv. 1, 9 *Blanditiæ maxime ad ingenium muliebre efficaces preces sunt.* Sen. 4 Qu. Nat. pr. *habent hoc in se naturale blanditiæ: etiam cum rejiciuntur, placent; sæpe exclusæ, nuvissime recipiuntur.* Tac. Hist. 1, 15, 6 *Blanditiæ pessimum veri affectus venenum.* ¶ 2. Sed in singulari reperitur *blanditia*, quæ ἀρέσκεια Græcorum est, die gefälligkeit, etiam apud Ciceronem de Pet. Consul. c. 11; & de Amic. c. 25, verbis modo citatis secundum Gruter. & Gronov. Id. pro Plancio c. 12 *Blanditia popularis.* conf. Propert. 1, 16, 16. Priscis Latinis etiam *Placentia* appellata & *Placor*, ut Casaubonus in Theophrastum περὶ ἀρεσκείας observat. Plaut. Bacch. 1, 1, 16 *Viscus merus vestra est blanditia.* conf. Truc. 2, 2, 63; Et Cic. de rep. l. 4 ap. Nonium 3, 27.

¶ Blandities, *ei*, f. idem. Apul. Met. 9 p. 230 *Sermonis blanditie cavillatum deducebat puerum.*

¶ Blandimentum, *i*, n. quicquid blanditur, was wohl thut und annehmlich ist. Cic. pro Cæl. c. 17 *Multa nobis blandimenta natura ipsa genuit.* Liv. 2, 9 *Multa blandimenta alicui dare*, viel zu liebe thun. Plin. 2 epist. 19 *Blandimentis capi.* conf. Ovid. Met. 2, 815; & Petron. c. 141; Plin. 17, 13.

¶ Blandus, *a, um*, schmeichelhafftig, gar zu freundlich. Vet. Gloss. *Blandus, ὑμνῳδὺς, ὑμνήτης, ἐπαγωγός.* Quare *blandus* est, qui flectendi habet vim, & deliniendi, quos velit. Sic apud Nepot. 7, 1, 3 *Alcibiades affabilis, blandus.* Cic. de Amic. c. 25 *Blandus amicus.* Horat. 1 Od. 12, 11 *Orpheo blandum & auritas fidibus canoris Ducere quercus.* Id. 2 epist. 1, 135 *Cœlestes implorat aquas docta prece blandus.* Nim. huic nomini etiam in precibus deorum locus est. vid. Burm. ad Ovid. Her. 5, 60. Plaut. Cas. 3, 3, 21 *Blanda es parum.* Mantuan. 1 Parthen. *Blanda patrum indulgentia*, das verzärtelu der eltern. ¶ 2. Aristoteles 8 Nicomach. scribit ἀρέσκους vulgo appellari, quos ipse φίλους πολιτικῶς nominare soleret, cos scilicet, qui benigne & comiter cum omnibus versantur, veram amicitiam cum nemine colunt. Nec alii sunt, quos Latini *Blandos*: & Galli *Courtisans* appellitant; Germani interdum, politisch. Cæterum nonnulli *blandi* sunt, non quidem ut grati sint, & placeant maxime; quam ut simplicitati aliorum illudant, qui *irrisores* appellati. Victorinus Iunior in Constantino; *Irrisor potius, quam blandus.* Ac tales veri parasiti sunt; exemplo Gnatho Terentianus est. Vid. infra in *Rideo, Irrisor.* Cic. ad Att. 12, 6 *Scis me minime esse blandum*, du weist, daß ich gar nicht heucheln kan. Comp. *Blandior solito*, Ovid. Artis 2, 311. Et Plin. 1 epist. 8 *Medici salubres, sed voluptate carentes, cibos blandioribus alloquiis prosequuntur.* Superl. Ovid. Heroid. ep. 15, 27 *Blandissima carmina.* Petron. c. 126 *Oratione blandissima plenus.* ¶ 3. Plin. 9, 8 l. 9 de delphinibus: *Saltu*, quod est *alias blandissimum bis, nullus conatur evadere*; ubi *blandissimum* est facillimum.

¶ Blandum, adverbialiter, liebreich. Petron. c. 127 *Delectata illa risit tam blandum.*

¶ Blande, adverb. id. schmeichelhafft; ut, *Amabo te, mi Attice (videsne quam blande?)* &c. Cic. Att. 16, 2. *Hominem blande alloqui*, Ter. Phorm. 1, 5, 22. *Fœmine blande tenteta*, Ovid. Art. 1, 273. *Blandius petere*, Cic. de Orat. 1, 24. Et *Blandissime quem appellare*, pro Cluent. c. 26.

¶ Blanditer, idem. Plaut. Asin. 1, 3, 69 *Compellare blanditer*; & Pseud. 5, 2, 3 *Magis cogito, faviter blanditerne alloquar.*

¶ Blandicŏlus, & Blandicellus, *a, um*, diminut. e. g. *Blandicella verba*, Festus.

¶ Blandŭlus, *a, um*, diminut. occurrit in illo Hadriani dicto: *Animula vagula, blandula*, apud Spartian. c. 25. *Blandula* cognomen Sedaciæ cujusdam in vet. lap. Murat. p. 51.

¶ Blandicule, adverb. Apul. Met. 10 p. 252 *Blandicule respondere.*

¶ Blandĭdicus, *a, um*, liebkosend. Plaut. Pœn. 1, 1, 10 *Nunc mihi blandidicus es.*

¶ Blandĭfĭcus, *a, um*, ergötzend; ut, *Fax blandifica*, Mart. Capella lib. 9 p. 301.

¶ Blandifluus, *a, um*, lieblich; ut, *Blandifluæ uvæ*, Fortunat. Carm.

¶ Blandĭlŏquens, *tis*, idem; ut, *Oratio blandiloquens*, Laberius apud Macrob. Saturn. 2, 7.

¶ Blandĭlŏquentia, *æ*, f. die liebkosung. Cic. Nat. D. 3, 25 ex veteri poëta: *Vt ego illis supplicarem tanta blandiloquentia.*

¶ Blandĭlŏquus, *a, um*, freundlich mit worten; ut, *Vox blandiloqua*, Sen. Agam. v. 289. Plaut. Bacch. 5, 2, 54 *Vt blandiloqua est*: wie kan sie so gute worte geben. Conf. Paullin. 5, 91.

¶ Blandiloquentulus, *a, um*, diminut. apud Plautum Trin. 2, 1, 13 *Ab re consulit blandiloquentulus.*

¶ Blandiloquium, *i*, n. die schmeichel-rede. Augustinus epist. 19, 4 *In literis quæcunque posui, non me existimes insidioso blandiloquio posuisse.*

Composita cum præposit.

¶ Adblandior, *iri*, anlächeln, beliebig seyn, vulgus hoc composito fæpe utitur absque auctoritate.

¶ Eblandior, *iri*, quod est blanditiis obtinere, erschmeicheln; ut, *Suffragia eblandiri.* Cic. pro Planc. c. 4. Et Capitoni suo ad Att. 12, 16 *Apud Plancam enitere, elabora, vel potius eblandire.*

¶ Eblanditus, *a, um*, erbettelt. Passive Cic. pro Planco c. 4 *Eblandita illa, non enucleata esse suffragia.* Paneg. Trajani c. 70 *Nec urbana conjuratione eblanditas preces, sed decreta alleget.*

¶ Interblandior, *iri*, darzu lächeln. Augustinus Confess. 9, 12 *Obsequiis meis interblandiens appellabat me pium.*

¶ Perblandus, *a, um*, valde blandus, überaus freundlich, höflich. Cic. ad Quint. Fr. 1, 2 *Successorem habes perblandum.* Liv. 23, 10 *Oratio perblanda ac benigna.*

¶ Perblande, adv. idem. Macrob. Sat. 1, 2 *Cum perblande salutavisset.*

¶ Præblandus, *a, um*, idem. *Tenuesque fovet præblanda vicissim Luna comas*, Strab. Gall. hort. præf.

¶ Subblandior, *iri*, sich anvettern. Plaut. Cas. 3, 3, 22 *Non matronarum officium est, sed meretricium, Viris alienis subblandirier.* Id. Asin. 1, 3, 32 *Catulo meo subblanditur.*

BLANDŪSIA, *æ*, f. locus in agro Sabino, cujus fontem celebrat Horatius 3 od. 13.

BLAPSIGONIA, *æ*, f. βλαψιγονία, apum est morbus, quo fœtus deficiunt, wenn die jungen bienen nicht fort kommen; a βλάπτειν *nocere* & γόνος *fœtus*. Plin. 11, 19 *Sunt & operis morbi, cum favos non explent*, cleron *vocant, item* blapsigoniam, *si fœtum non peragant.*

BLASPHĒMIA, *æ*, f. βλασφημία, convicium, vituperatio, lästerung, gotteslästerung; ut, *Capti blasphemia monstri*, Prudent. Psych. v. 716. *Blasphemiam & blasphemare* verbum in Græco etiam sermone proprie referri ad Domini injuriam, ex Menandro comico & Hierocle Pythagoreo ostendit Grotius ad Matth. 9 v. 3 & *blasphemare* sive βλασφημεῖν non semper esse, *maledicere DEO*: sed *arrogare sibi, quæ DEI sunt.* ¶ 2. Etiam contra homines *fieri blasphemiæ* dicuntur, Novell. auth. 77 c. 1 §. 1. conf. August. de Mor. Manich. 2, 11. Vulg. Interpres sæpe usus est. v. Apoc. 13, 1 &c. ¶ 3. Si ex πλάσμα *figmentum* & φήμη *fama* vox componatur, scribendum *Blasphemia*, uti M. Aug. Henning in clave Lingv. Hebr. in Indice vocum Græcarum inseruit πλασφήμεω. Sed rectius malunt alii a βλάπτω *lædo* deducere.

¶ Blasphemium, *i*, n. idem, apud Commodianum Instr. 31, 7.

¶ Blasphēmus, *a, um*, qui blasphemat, lästernd; ut, *Blasphemus satelles*, Prudent. Hymn. 1 Peristeph. v. 75. Substantive vide apud Tertull. de Resurr. c. 26. Hieronym. epist. 9 & Vulg. Interpr. Lev. 24, 14.

¶ Blasphēme, adverb. lästerlich, βλασφήμως.

¶ Blasphēmo, *avi, atum, are*, lästern. Hieronymus epist. 75 extr. *Diabolus nunquam plus, quam per os tuum deprehenditur blasphemasse.* Tertull. cont. Iudæos c. 13 *Nomen Domini blasphemant.* conf. Lev. 24, 16, &c.

¶ Blasphemans, *tis*. Hieron. in Ez. c. 37 *Scindunt vestes, qui audiunt blasphemantem.* Vulg. Iob. 15, 5 *Lingua blasphemantium.*

¶ Blasphematio, *ōnis*, f. die lästerung. Tertull. de cultu fœmin. c. 12 pr. *Optemus, ne justæ blasphemationis caussa simus*, h. e. ne Deus propter nos in gentibus blasphemetur, & propter vitam nostram.

¶ Blasphemābilis, *e*, lästerlich. Tertull. ibidem: *Quanto blasphemabile est, si, quæ sacerdotes pudicitiæ dicimini, impudicarum vitu procedatis cultæ aut expictæ?*

BLASTUS, *i*, m. casiæ genus Dioscor. 1, 12. ¶ 2. *Blastus* nomen cubicularii, Act. 12, 20.

BLĂTĔRO, *āre*, est stulte ac percupide loqui, a Græco βλάξ; quod & de camelis dici solet, cum vocem edunt, ut Festus auctor est, viel unnütze worte machen, plaudern, plappern. Nonio 2, 79 *Blaterare* est confingere per mendacia. v. ibi exempla Afranii & Cæcilii. Horat. 2 Sat. 7, 36 *Ecquis audit, cum magno blateras clamore fugisque?*

¶ Blaterans, *tis*, plaudernd. Apul. Met. 8 p. 213 *Hæc & hujusmodi mutuo blaterantes.*

¶ Blaterātus, *a, um*, geplaudert. Apul. Apol. 1 p. 275 *Quædam futiliter blaterata.* Idem Met. 4 p. 153 *His & his similibus blateratis.*

¶ Blateratus, *us*, m. subst. das geplauder. Sidonius 9 epist. 11 extr. *Cujus abundante blateratu.* Mart. Capella p. ult. *Canini blateratus.*

¶ Blateratio, *ōnis*, f. idem βατταλογία. Apul. Met. 4.

¶ Blatĕro, *ōnis*, m. vaniloquus, inaniter loquax, ein wäscher, plauderer. Gell. 1, 15 *Veteres quoque nostri, hoc genus homines in verba provectos, Locutulejos & BLATERONES, & Linguaces dixerunt*, v. Scholiasten Horat. 1 Sat. 2.

¶ Blato, *onis*, m. idem. Vet. Gloss. *Blato* ματαιολόγος. Sed posset ibi & *Blatero* legi. ¶ 2. In Gloss. Isidori *Blato* est *cubicularius.*

¶ Blatio, *ire*, eadem notione qua *blaterare*. Plaut. Amph. 2, 1, 79; & Curc. 3, 82 *Nugas blatis.* Idem Epid. 3, 1, 13 *Tu mihi aliquid, aliquo modo alicunde ab aliquibus blatis.* v. Nonius 1, 210.

¶ Blato, sive Blatto, *are*, in Veteri Glossario legitur & exponitur φλυαρῶ. In alio Græco-Latino φλυαρῶ: *Arguto, Garrio, Blatto, Effutio.* Fortean ibi pro *Blatto*, *Blatio* legendum est.

¶ Adblatero, *are*, herplappern; ut, *Affanias frustra adblaterantes*, Apul. Met. 9 p. 221 Elmenh. Aliter Pricæus & Iul. Floridus legunt. vide *Affaniæ* in *Aphamæ.*

¶ Obblatero, *are*, vorplaudern, vide supra in *Affaniæ* sub *Aphamæ.*

¶ Deblatero, *are*, herplaudern. Plaut. Aul. 2, 3, 1 *Deblaterasti jam vicinis omnibus.* Gell. 9, 15 *Deblaterat multis versuum millibus.* vid. Fest.

¶ Deblateratio, *onis*, f. das geplauder, apud Apulejum.

BLATHEA, sive Blatea, *æ*, f. koth von schuhen. v. Festus & supra in *Balatrones.*

BLATTA, *æ*, f. insectum est lucem fugiens, ex humida materia natum, heimen, grillen. Virg. *lucifugas* vocat Georg. 4, 243. Plinius 29, 6 aliquot earum fecit differentias: *Molles*, μυλοίκους *mylæcos*, quæ circa molas nascuntur: Alias *fatore invisas*: aliæ dicuntur *virides*, σίλφαι, mehlwürme, brotwürme. ¶ 2. Est & aliud genus libris & vestimentis inimicum, schaben, motten. Martial. 6 epigr. 60 *Quum multi tineas pascunt blattasque diserti, Et redimunt soli carmina docta coci?* Horat. 2 Sat. 3, 118 *Cui stragula vestis, Blattarum ac tinearum epulæ putrescat in arca.* ¶ 3. *Blatta* etiam purpura sequioris ævi scriptoribus, a Græca voce βλάττειον, quod os anterius nariumt purpuræ, teste Actuario, significat. e. g. Sidon. 9 epist. 13. *Rutilas ferte blattas*, i. e. purpuram. Et Alcimus Avitus 4 v. 386 de Ninivitarum rege: *Pallia blattarum spreto diffibulat auro.*

¶ Blattea, *æ*, f. pro *blatta*; ut, *Serica blattea*, Fortunat. 2 poëm. 3.

¶ Blat-

Blatteus, *a, um*, purpureus, aus purpur. Eutrop. 7, 9 de Nerone: *Blatteis funibus* (retia aurea) *extrahebat*. Lamprid. Heliog. c. 33 vocat *funes blatta & ſerico & cocco intortos*. Sic, *Tunicæ blattææ*, Vopiſc. Aurel. c. 46. conf. Sidon. 9 ep. 13; & 11 Cod. t. 7 l. 10.

¶ Blattiarii, *orum*, Cod. Theod. de Excuſ. artif. Lege 2 ſunt purpuram tractantes, purpurmacher. ¶ 2. Sed *Blattearius*, pro *bractearius*, ein goldſchlager, in Gl. gr. lat. πελαλαγγός.

¶ Blattăria, *æ*, f. herba genus eſt verbaſci. Plin. 25, 9 & Matthiolo, eine art des wulfrauts, ſchabenkraut. Vide *Verbaſcum*.

¶ Blattarius, *a, um*, voll heimen oder grillen. Sen. ep. 86 *Blattaria bahuca*, in quibus frequentes ſunt blattæ. Adde Lipſ. in Senec. qui *tenebroſa* interpretatur, quia blattarum genus lucem fugiat.

¶ Blattĭfer, *a, um*, der purpur trägt. Sidon. Apoll. 9 ep. 16 in ſubjuncto carmine Sapphico: *Blattifer ſenatus*.

¶ Blattoſericus, *a, um*, ſeiden; ut, *Pallium blattoſericum*, Vopiſc. Aurel. c. 45, ſicut ex prima editione legit Salmaſius, quem vide p. 388.

BLĂVIA, *æ*, f. urbs Galliæ, Blaye, Auſon. epiſt. 12, 6.

BLAX, *ăcis*, m. βλαξ, ſtolidus, qui ſe inaniter jactat, ein narr. v. Feſt. in *blateræ* & not. Dacerii. Gloſſ. gr. lat. *ενήθης, blax, ſimplex*.

BLECHNON, *i*, n. βλεχνον, herba, quæ alias *ſilix*, farrenkraut. Plin. 9. Dioſcor. 4, 178.

BLECHON, *ōnis*, f. βλεχων pro γλεχων, ſilveſtre pulegium, wilder poley. Plin. 20, 14; Apul. de Herb. c. 92.

BLEMYES, ſeu Blemmiæ, m. pl. βλέμμυες, populi fabuloſi in Æthiopia Plinio 5, 8, capitibus carentes, ore & oculis pectori affixis. Demtis fabulis de iisdem in confinio Æthiopiæ & Ægypti poſitis agunt Strabo lib. 17, Vopiſcus Probo c. 17, Zoſimus 1, 71. *Blemyas* vocat Claudianus in Nilo v. 19.

BLEMNĪTES, *æ*, m. lapis eſt metallicus *magnus & parvus*, coloris cinerei, ein groſſer und kleiner grauer alpſchoß. *Magnus* arenam, *parvus* terram in ſe continet, fœtentem & non fœtentem. *Candidus blemnites* lapidem in ſe continet nigrum & durum, optimique eſt odoris, non multum differentis ab odore albi ſuccini, gebraunter alpſchoß, der wohl reucht, quaſi uſtus eſſet, candet, Geſner. Reperiuntur hi *blemnitæ* omnes in foſſa Hildeshemii.

BLENNIVS, *i*, m. piſcis mugil. Plin. 32, 9 *Blenniorum cinis cum ruta*. Oppianus vocat *Belennos*.

BLENNVS, *i*, m. βλέννος, mucoſus, rotzig; βλέννα enim mucus eſt. ¶ 2. Metaphorice pro ſtulto uſurpatur a Plauto Bacch. 5, 1, 2 *Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones*. Feſtus quoque in Plauti verbis de ſtultitia interpretatur. Imitatur Lipſius ad Dom. Baudium epiſt. (Cent. ad Germ. & Gall. ep. 51) *Proh Iupiter*, inquit, *blenni aliquot & buccones ad cubnina bonorum veniunt: meliora & altiora ingenia arcentur*. Blennus itaque, ein narr, phantaſt. ¶ 3. *Dentes blenni*, ſtumpfe zähne, v. Taubm. ad Plaut. Curc. 2, 3, 39, ubi I. Gruterus pro plenis legit *blennos*; quos & I. Wowerius exponit jejunio fœtentes. vide eum ad Sidon. 3 epiſt. 13.

BLĔPHĂRA, *æ*, f. βλέφαρα, flos Nymphææ, Dioſc. 3, 40. ¶ 2. *Blepharæ* ſupercilia; Hinc

¶ Blephăro, *ōnis*, m. ſupercilioſus, ſeverus, ernſthafft, qualem judicem eſſe decet. Eſt nomen arbitri apud Plautum in Amph. Arg. v. 7 & ibi not. Gronovii, amtsgeſichť.

BLITVM, *i*, n. βλίτον, oleris genus inſipidi & fatui, maver, factum putatur a Græco βλαξ, quod *ſtupidum* ſignificat. Plin. 20, 22 *Blitum iners videtur, ac ſine ſapore aut acrimonia ulla. Vnde convicium fœminis apud Menanarum faciunt mariti*. Plaut. Pſeud. 3, 2, 26 *Apponunt rumicem, braſſicam, betam, blitum*.

¶ Bliteus, *a, um*, inſulſus, ſtupidus, tölpiſch, ungeſchickt. Plaut. Truc. 4, 4, 1 *Blitea & lutea eſt meretrix*. v. Eraſmi Chil. & Nonium 2, 53.

BOA, *æ*, f. ſerpentis genus, a bubulo lacte, quo alitur, ſic dictum, ut Plinius auctor eſt 8, 14, eine unce. Aliter D. Hieronymus in Vita Hilarionis: *Draco*, inquit, *miræ magnitudinis, quos gentili ſermone* BOAS *vocant, ab eo, quod tam grandes ſint, ut boves glutire ſoleant, omnem late veſtubat provinciam* &c. ¶ 2. *Boa & papularum morbus* dicitur Plinio 24, 28. Nomen inde eſt, quod ſimo bubulo roſlitur, ut idem 28, 18 ſcribit; die maſern, rothe hitzblätterleín. ¶ 3. Et tumor crurum viæ labore collectus *boa* dicitur, v. Feſt. & ibi Scalig. & Dacerium.

Boaritus, boatim, &c. quære *Bos*: & ibi Bobſequa in *Bubſequa*.

BŌCĂ, *æ*, f. piſcis *a boando, ideſt, vocem emittendo appellatus*, Feſt. Sed eſt gr. βοαξ & βαξ apud Athenæum. ¶ 2. *Boccas dicunt etiam boves marinos quaſi boacas*: ita Iſidor. 12, 6.

BOCCHŌRIS, *is*, m. Ægyptiorum rex, de quo Plutarchus de vitioſo pudore p. 940 ed. H. Steph. taciturnitate hanc teſtatur jactatam fuiſſe fabulam, cum eſſet natura gravis & auſterus, ab Iſide illi aſpidem immittere ſolitam, quæ capiti circumvoluta ſuperne hominem inumbraret, ut oſtenro territus non niſi de cauſa jam comperta & certis argumentis deprehenſa judicaret. Hinc exactum judicium vulgato proverbio βοκχόρεως κρίσις appellari cœpit, de quo idem Plutarchus in vita Demetrii & Suidas.

BOCCHVS, *i*, ſeu Bocchar, *āris*, m. nomen regum Mauritanorum, Liv. 29, 30; Salluſt. Iug. c. 19 &c. & Vellej. 2, 12; deque ejus ſævitia Plin. 8, 5. Tempore civilis Pompejani belli diviſum regnum erat, pars orientalis Bocchi; occidentalis Bogudis. v. Hiſt. Antiq. Cellarii p. 233. Claud. de Conſ. Honorii 4, 39 *Rabies Mauruſia ferro Cedit, & antiqui penetralia diruta Bocchi*.

BOCHO, *ōnis*, m. fatuus, Apul. Apol. 2 p. 206. Sed rectius legitur *Bucco*, de quo in *Bucca*.

BODO, *ōnis*, m. agri limes ſive terminus, quem convellere nefas, ein marck-ſtein, grentz-ſtein, vid. Pauli ſent. 5 t. 22. conf. *Botones*.

BOEBE, *es*, f. oppidum Theſſaliæ & palus Cretæ Strab. l. 9.

¶ Bœbēis, *ĭdis*, f. lacus Theſſaliæ ad radicem Oſſæ. Lucan. 7, 176 *Ireper Oſſeam rapidus Bœbeida ſanguis*. conf. Propert. 2 eleg. 2, 63; & Val. Flacc. 1, 449.

¶ Bœbēius & Bœbicius, *a, um*, gentil. Flacc. 3, 543; & Lucan. 6, 382.

BOEDROMIA, *orum*, n. pl. feſtum Athenis, ex eo inſtitutum, quod Xuthus Athenienſibus, quo tempore ſub Erechtheo rege ab Eumolpo Neptuni F. oppugnabantur, magno ſtudio tuliſſet opem. v. Suidas. At Plutarchus in Theſeo, ob victas a Theſeo Amazones menſe Boëdromeone *Boëdromia* celebrata ſcribit. Nomen eſt ἀπὸ τῆ βοηδρομεῖν, quod eſt *ſublato clamore, ut in pugna fieri ſolet, ſuccurrere*, teſte Heſychio.

BOEMIA, *æ*, f. Straboni *Bojæmum*, Tacito *Bojemum*, Vellejo *Bojohæmum*; vulgo hodie *Bohemia*, Böhmerland, das Königreich Böhmen. Fertiliſſima Germaniæ pars circa Hercyniam. Quam cum occupaſſent *Boii*, Gallica gens, ab novis incolis accepit nomen, atque retinuit etiam poſtquam pulſis Boiis, Marcomanni, deinde Slavicæ gentes occupaſſent, v. Cluver. Germ. Antiq. 3, 30. Quæ Coſmas in Bojemorum Chronicis de, neſcio quo *Boëmo*, ſeniore, unde terræ nomen, refert, fabulæ ſunt & meræ nugæ. Hinc

¶ Boëmi ſ. Bohemi, die Böhmen. Bohemicus, *a, um*, Böhmiſch.

I. BOĒTHI, m. βοηθοί, ab Imperatore adjutores ſcribarum dicuntur, gehülffen in ſchreiben, cancelliſten, copiſten; a βοηθᾶν, *juvare*, L. 4 Cod. de Tabulariis, ſcribis, &c. *Boëthos, logiſtas medographmateos, logographos* &c. *quæ vocabula publicis dicuntur ſubjacere neceſſitatibus*. ¶ 2. *Boëthus* ſculptor, Plin. 33, 12; & 34, 8. Inde &

¶ Boëthius, *ii*, m. non Boëtius, quemadmodum Alciatus admonet. *D. Severinus Boëthius*, vel, ut in multis vetuſtis ſcriptorum ejus haberur exemplatibus, *Anicius Manlius Severinus Boëthius*, Romanus ex nobiliſſima Torquatorum familia: Græce & Latine eruditus, qui philoſophiam cum oratoria profeſſione & poëſi conjunxit, atque honores ampliſſimos, Conſulatum etiam geſſit. Vixit ſub Zenone Imp. Sed a Theodorico Gothorum rege, ob neſcio quam ſuſpicionis & delationum cauſſam, Ticinum in exilium expulſus, libros ſuos *de Conſolatione Philoſophiæ*, qui ab aliis expoſiti hodie exſtant, in eo contexuit. Tandem vero creſcente Theodorici tyrannide ab eodem una cum ſocero ſuo Symmacho, ſupplicio ſupremo aſſectus eſt, anno Chriſti DXXIV. v. *Theodoricus*.

BOEŌTIA, *æ*, f. βοιωτία, Græcis regio inter Achaiam, Theſſaliam & Euripum, cujus metropolis Thebæ v. Cæſ. B. C. 3, 4. Dicta quondam fuit *Aonia* & *Meſapia* & *Cadmeis*: *Ogygia* etiam & *Hyantis*, a regibus *Ogyge* & *Hyante*. Nomen *Bœotiæ* habet a *Bove*, quo duce Cadmus in iſtum locum perveuit. Teſtis eſt Ovid. Met. 3, 10 *Bos tibi, Phœbus ait, ſolis occurret in arvis, Hoc duce carpe vias, & qua requieverit herba, Mœnia fac condas, Bœotiaque illa vocato*.

¶ Bœotii, & Bœoti, incolæ ejus regionis, *magis firmitati corporis, quam ingenii inſerviunt*, ut Nepos ait 7, 11, 3. Eosdem ab Atticis craſſos, ſtupidos, ſtolidos, maxime ob voracitatem vocatos Plutarchus, Bœotus ipſe, auctor eſt, orat. 1 de uſu carnium p. 995 E. Horat. 2 epiſt. 1, 244 *Bœotum in craſſo jurares aëre natum*.

¶ Bœōtĭcus, *a, um*, adject. ut, *Auris Bœotica*: *Sus Bœotica*: *Ingenium Bœoticum, Ænigmata Bœotica*, &c. Vide de his omnibus Chiliad.

¶ Bœotus, & Bœotius, *a, um*, adjectiva alia apud Ovid. loco jam citato; & Metam. 12, 8 *Niſi æquora ſævi Invia feciſſent venti Bœotaque tellus* &c. conf. Lucan. 3, 174.

BŌGVS, *i*, m. Mauruſiorum rex, Antonii partes ſecutus, de quo Strab. lib. 8; Sil. 4, 151; & 5, 402.

Bohemia, vide paullo ante *Boemia*.

BOIÆ, *arum*, f. pl. vinculi cujusdam genus, collare, a βόεια *bubula*, quod ex corio bubulo olim fierent, bande, fetten, halseiſen. v. Feſt. & ibi Scalig. Plaut. Aſin. 3, 2, 5 *Carceres, numellas, pedicas, bojas, tortoresque acerrimos*. Prudent. præfat. Pſychom. v. 33 *Attrita bojis colla liber erigit*. Idem Hymno martyrum Calagurritanorum v. 46 *Carcer illigata duris colla bojis impedit*. In ſing. ad collare quidem alludit Plautus Capt. 4, 2, 108 *Bojus eſt, Bojam terit*: ſed & ſignificat, Gallum cum Galla cubare; nam Boii ſunt Galli v. ibi Taubm. & Gronov. Hinc ¶ 2. *Boja* regio forte Bojorum eſt in Gallia ap. Cæſ. B. G. 7, 14. Ita &

¶ Bojātes, *um*, m. pl. incolæ Vaſconiæ in Gallia. Hinc promontorium oſtiorum Garumnæ vocatur *caput Bojatum*, & depravatione Vaſconica *cap de Buz*. Vrbs eſt *Bajona* quaſi *Bojona*: v. Scalig. Lect. Auſon. 2, 7 p. 108 & Tollii not. ad Auſon. p. 617. Nimirum

¶ Boii, *orum*, m. pl. Βόιοι, gens quondam Gallica, quæ Alpes transgreſſa in Ciſpadana regione Italiæ Gallicæ ſedem occupavit, Livio auctore 5, 35 infeſta Romanis, tandem ab eisdem ſubjugata. De origine gentis vid. Marcus Velſerus lib. 1 Rer. Boicar. Silius 4, 159 *Spiſſæque ruunt conferta per arma Vadæ Bojorum*. ¶ 3. Germanica in Norico gens *Boji*, hodie *Bavari*, die Bayern.

¶ Boĭcus, *a, um*, adject. Feſtus: *Boicus ager dicitur, qui fuit Bojorum Gallorum. Is autem eſt in Gallia circa Alpes*, &c.

Boo, *boare*, vide *Bos*.

BŌLA, *æ*, f. gemma, Plin. 37, 10. ¶ 2. Non ita nobile Italiæ oppidum, *Bola*, cujus mentio apud Virgilium fit Æn. 6, 775. Inde

¶ Bolānus, *a, um*, adject. apud Plin. 3, 5. vid. Sigon. ad Liv. 4, 49 pr. ubi *Bolani* ſ. *Volani Æquorum gentis populus* vocantur. vid. etiam *Bovillæ* in Bos. ¶ 2. Fuit & inter cognomina Romana. Namque Horatius cujusdam Bolani mentionem facit 1 Sat. 8, 10. Celebratus & Hiſtoricis eſt. ¶ 3. *M. Vettius Bolanus* 10 legionis legatus, qui ſub Corbulone militavit in Perſia, de quo Tac. An. 15, 3. Deinde præfuit Britanniæ, de quo idem Hiſt. 2, 65 & 97 it. in Agric. c. 8. Ejus laudes, ſed nimias, & ultra verum apud Statium habes lib. 5 Silv. 2, quam ad Criſpinum filium ejus ſcribit: ubi & Aſiæ præfuiſſe auctor eſt.

BOLBĬTVM, *i*, n. βόλβιτον, ſimus bubulus, fůſs-miſt, Plin. 28, 17.

BOLCHVM, *i*, n. βολχόν, idem ac *Bdellium* Dioſc. 1, 17.

BŎLE, *es*, f. gr. βολή *jactus*, a βάλλω *jacio*. Vnde Latine multa derivata & compoſita. ¶ 2. *Bola* vide *Bovillæ*.

¶ Bŏlis, *ĭdis*, f. βολις, *cataporates* Lucilio, *linea* Plauto, perpendiculum nauticum, id eſt, pondus funiculo adfixum: quo profunditatem maris perten-

pertentant nautæ & explorant, der bleywurf, das lot, seuckbley; dicta a βάλλειν, id est, *mittendo*. v. Math. 27, 18. ¶ 2. Sunt & *Bolides* βολίδες, hastæ missiles, & trajectionum genus, lampades videlicet non priore tantum ardentes parte, sed integræ, brennende stäbe oder stricke in der luft. Plin. 2, 26. vide Physicos de Meteoris. ¶ 3. Hodie *bolides pyriæ, ignitæ* vel *ardentes*, granaten, raqueten.

¶ Bŏlus, *i*, m. prima brevi, βόλος, *jactus*, scil. aleæ, tesserarum, talorum, retis piscatorii, ein wurff. Plaut. Curc. 5, 2, 13 *Si vis tribus bolis*, scil. *ludamus*. Id. Rud. 2, 3, 30 *Nimis lepide jecisti bolum*. Sic *Bolo aliquem tangere* est circumvenire, fallere, bevortheilen, betrügen. Plaut. Pœn. prol. v. 101 & Truc. arg. v. 3. Auson. Prof. 1, 26

Omnes, qui fuerant, enumerasse bolos.

¶ Bŏlēter, ēris, m. βολητήρ, rete sive instrumentum aliud, ein fischer-netz, si audimus Gruterum & Casaubonum ad illud Treb. Pollionis in Claud. c. 17 *Misi boletera balleuticum*. Sed vide mox *Boletar*.

¶ Abŏlus, *i*, m. ἄβολος, pullus, qui nondum illos dentes emisit, ex quibus, in equis præsertim, ætas dignoscitur, ein junges füllen. Bud.

¶ Amphibŏlia, æ, f. ἀμφιβολία, ἀμφίβολον, ambiguitas in scripto vel voluntate, eine zweifelhafte, zweydeutige rede; ut, *Testamento quidam jussit poni statuam auream hastam tenentem*: ubi vel de statua, vel hasta aurea dubitari potest. *Acuta amphibolia*, Cic. fam. 7, 32. Amphiboliæ fuerunt oracula pleraque; ut:

Ajo te Æacida Romanos vincere posse. Item:
Cræsus Halym penetrans magnam pervertet opum vim.

Ex his primum Pyrrho, alterum Cræso datum memorat Cicero Divinat. 2, 56. Adde Aur. Vict. de Vir. ill. c. 35; & Quintil. 7, 9. Latine dicitur *Æquivocatio*.

¶ Amphibŏlŏgia, æ, f. ἀμφιβολογία, per syncopen pro ἀμφιβολολογία, idem apud Hidorum 1, 33 & Mart. Capella 5 p. 149.

¶ Amphibŏlus, *a, um*, ἀμφίβολος, ambiguus, anceps, zweydeutig; ut, *nomen amphibolum*, Mart. Capella l. c.

¶ Anabŏle, es, f. ἀναβολή, amictus, pallium, ein kleid, mantel. v. Athen lib. 7; Synes. epist. 52. ¶ 2. Est dilatio s. rei gerendæ in aliud tempus rejectio. v. Suid.

¶ Anabolicus, *a, um*, ἀναβολικός, vestiarius, ad amictum pertinens; ut, *Anabolicæ species*, Vopisc. Aurel. c. 45. v. Salmas. p. 368. Turnebus Adverss. 18, 17 legit *Embolicas*, & interpretatur certum tributi genus ex Ægypto transvecti.

¶ Anaboladium, *i*, n. ἀναβολάδιον, *amictorium lineum fœminarum, quo humeri operiuntur, al. findon*, ein mäntelgen, ein groß halstuch. Isidor. 19, 25.

¶ Catăbŏlum, *i*, n. κατάβολον, Græcis, ut Suidas docet, est navale, sive emporium, eine niederlage, da man ausspacket. ¶ 2. In Actis Marcelli Papæ & Martyris, per Marcellum conscriptis, pro *Catabolum* vitiose ponitur *Catabulum*, & denotat stabulum, in quo feræ vel ad mansuetudinem vel ad crudelitatem in bestiarios erudiebantur. Vi originis a καταβάλλω, *dejicio, deorsum jacio*, est locus, ubi desuper aliquid jacitur. Hinc &

¶ Catabolensis, *is*, m. ein abläder. Ita accipi potest in loco Cassiodori 3 Epist. 10 *Marmora, quæ de domo Pinciana constat esse deposita, ad Ravennatem urbem per Catabolenses vestra ordinatione dirigantur*. Idem 4 epist. 47 *Quinquaginta solidorum mulctam jam non veredarius, sed catabolensis incurrat*. Nondum satis constat, quo sensu vox accipi debeat in rubr. C. Theod. de pist. & Catabol. l. 14 tit. 3. vid. ICtos & Voss. Etym. p. 117.

¶ Catabolicus, *a, um*, καταβολικός, der einen niederwirft. Tertull. de Anima c. 28 *Scimus Magos elicere explorandis occultis per catabolicos & paredros & pythonicos spiritus*; ubi Turnebus Adverss. 26, 21 per *catabolicos* intelligit infaustos genios, fæpe eum, in quo sunt, prosternentes ac dejicientes per furorem. Conf. Voss. l. c. & Salmas. in Aug. p. 40.

¶ Diăbŏlus, *i*, m. διάβολος, calumniator, criminator, ein verläumder; a διαβάλλεσθαι, *calumniari*. ¶ 2. In sacris literis ita dicitur, qui *Satan* Hebræis: unde & *Diabolum* Budæus *adversarium* exponit. Congruit enim utrumque nomen malitiæ pessimi Spiritus. *Operis nomen, non naturæ*, juxta Augustinum. Tertullianus Apol. c. 24 scripsit, in Norico Germaniæ cultum fuisse quondam idolum, cui *Tibileno* nomen fuerit, der teufel. Laudasse eum publice Witebergæ dicitur Io. Brunus, natione Italus. Quod tamen negat Chr. Aug. Heumannus Act. philos. T. 2 p. 390 sq. & alias. Chrysolog. Serm. 155 *Nemo cum diabolo jocatur impune*. ¶ 3. *Zabulus* pro *Diabolus* v. infra in Z.

¶ Diabolicus, *a, um*, teuflisch. Ambros. epist. 82 *Diabolico studio invident aliorum operibus bonis*. Paulin. Nol. epist. 29 (vet. ed. 10) c. 11 *Gravi seditione diabolicis facibus inflammata*.

¶ Ecbŏle, es, f. ἐκβολή, haud dubie jaculum est, ein wurfpfeil; ut, *Ecbolas quassant*, Pacuv. ap. Varr. L. L. 6, 6, i. e. ejiciunt.

¶ Ecbŏlia, *orum*, n. Ecbolinæ, *arum*, f. & Ecbolides, *um*, f. pl. ab ἐκβάλλω, *ejicio*, medicinæ ejectrices, quibus infantes in utero mortuos medici expellunt, quæ & *phthoria* dicuntur.

¶ Ecbolas, *ădis*, f. ἐκβλάς, vitis prodigiosa, de qua Plin. 14, 18 *Ægyptus & echolada habet abortus facientem*.

¶ Embola, æ, f. ἐμβολή, transvectio mercium, quæ in naves injiciuntur, die zufuhr; ut, *Felix embola*, l. 10 C. de SS. Eccles. *Sacra embola* solennis transvectio frumenti, quæ ex Ægypto Constantinopolin quotannis fiebat. Nov. 163 c. 2.

¶ Embolicus, *a, um*, transvectus, zugeführt. v. ex Vopisco *Anabolicus*.

¶ Embŏlum, *i*, n. ἔμβολον, & Embolus, *i*, m. ἔμβολος, paxillus, cuneus & omne id, quod inditur immittiturve in rem aliquam, ein pflock, zapfen, stämpfel oder stöpsel. Sic in machina hydraulica *Embolus* ultro citroque ductus aquam attollit, de quo Vitruv. 10, 12. conf. ibi Baldi Lex. p. 43. Sic *Embolum* rotæ præfigitur ne excidat, die lehne, oder löhn. v. Gloss. gr. lat. ¶ 2. *Embolum* pars aduncа & ærata in navi, Latinis alias *rostrum*, der schiffschnabel. Petron. c. 30 *Fasciam imam partem quasi embolum navis æneum finiebat*. Fr. Pithœi Collectanea ibidem: τὸ χάλκωμα τὸ περιτιθέμενον κατὰ τὴν πρῷραν.

¶ Embŏlium, *i*, n. ἐμβόλιον, quicquid in scenam ridiculi obiter immittitur, ut introductio saltatorum vel psaltriarum, furtzweil, narrenspiel, nachspiel. Cic. pro Sext. c. 54 *Omnia fororis embolia novit*, ihre lächerliche possen. Id. ad Q. fratr. 3, 1, 7 *Mirificum embolium cogito includere*, i. e. insertum quoddam jucundum, partem ab argumento proposito sejunctam.

¶ Embolārius vel Embolārius, *a, um*, ad ludicra intermiscenda paratus, possirlich; it. ein possenreisser; ut, *Emboliaria mulier*, i. e. scenica, Plin. 7, 48. v. Scalig. in Manil. 5, 27, & Salmas. in Hist. A. p. 384. ¶ 2. Nic. Alemannus ad Procopii anecdota c. 9 p. 53 putat dictam ab ἐμβόλοις, i. e. porticibus, a quarum fornicibus *fornicariæ mulieres* dictæ sint. Omnes autem scenicas fuisse etiam fornicarias. Sed probari nequit 1) ἔμβολον etiam Plinii ætate significasse porticum; 2) scenicas omnes fuisse fornicarias. v. Harduin. ad Plin. l. c. emend. 132; ubi etiam Scaligeri sententiam contra Salmasium tuetur.

¶ Embŏlimus, *a, um*, Embolimæus, *a, um*, & Embolismālis, *e*, ἐμβόλιμος, ἐμβολιμαῖος, intercalaris, inserus, eingeschoben; ut, *Mensis embolimus*, qui intercalatur. *Dies embolismalis*, qui quarto quoque anno Februario suppletur. *Annus embolismalis*, qui tredecim est lunationum, ut loquuntur, ein jahr das dreyzehen mondenschein hat. vid. Scalig. lib. 1 de Emend. temp. Ausonius Eclog. de rat. dier. v. 13

Mense Numæ extremo nomen capit embolimæi.

¶ Embŏlismus, *i*, m. ἐμβολισμός, *intercalatio*; quæ insertio est vel diei in mensem, vel aliquot dierum in annum, das einschieben oder miteinrechnen eines tages oder mondenscheins. Vide Solin. c. 1 & Macrob. Sat. 1, 13 & Meursium ibi ac Gronovium, qui Ἐμβολιμος, demto Sigma, malunt. conf. & Salmas. in Solin. p. 14.

¶ Eubŏlus, *i*, m. εὔβολος, jactus in alea felicissimus, der beste wurff im spiel; alias dictus *Venerens* Cic. de Divin. 1, 13. conf. Pollux 9, 7.

¶ Eubolion, *i*, n. dictamnus, poley. Apul. de Herb. c. 62.

¶ Hyperbŏle, es, & Hyperbŏla, æ, f. ὑπερβολή, Latine *excessus*, formula orationis est, veritatis fidem excedens, übermaß. vid. Cic. Top. 10. A Fabio 8, 6 p. 751 vocatur *ementiens superjectio*. Sen. Benef. 7, 23 *Nunquam tantum sperat hyperbola, quantum audet*. conf. Isidor. 1, 36. An sit communis Troporum affectio, disquirit Corvinus in Dub. Rhetor. fasc. 8 dub. 4. An mendacii species, Hackspan. Miscell. p. 202 seqq. qui hyperbolicas locutiones etiam in sacris occurrere ostendit. v. Voss. 4 Instit. Orat. p. 229 seqq. Quintil. 8, 6 *audaciorem* vocat *ornatum*; ut, *Fugit ilicet ocior Euro*, Virg. Æn. 8, 223. Et lib. 7, 808 de Camilla:

Illa vel intactæ segetis per summa volaret
Gramina, nec teneras cursu lasisset aristas &c.

¶ Hyperbŏlus, *i*, m. homo apud Athenienses improbissimus, & mirum in modum appetens litium. Meminit ejus Cic. in Bruto c. 62. Hinc adagium: *ultra Hyperbolum*. ¶ 2. *Hyperbolus* etiam apud eosdem lapis dictus, qui collis noxiorum aquis submergendorum suspendebatur, ut est apud Aristophanem. v. Cæl. Rhodig. 16, 21.

¶ Hyperbŏlicus, *a, um*, adject. übermäßig; ut, *Hyperbolica instrumenta*, Sidon. 7 epist. 2.

¶ Hyperbolice, adverb. ὑπερβολικῶς, id. Græce Cic. ad Att. 5 ep. ult. *Non* ὑπερβολικῶς, *sed verissime loquor*. Adde 6, 2.

¶ Metăbŏle, es, f. μεταβολή, mutatio, commutatio. Hinc

¶ Antimetabole, es, f. ἀντιμεταβολή, i. c. mutatio ex adverso, scil. sensus & verborum: e. g. *Esse oportet, ut vivas, non vivere, ut edas*, Aut. ad Herenn. 4, 28. v. Quintil. 9, 3. Isidor. 2, 21; & Voss. Rhet. P. 2 p. 404.

¶ Mŏnăbŏlon, *i*, n. μονάβολον, ludus, quo jactu se exercebant & certabant, Iustin. in Cod. l. 3 tit. 43 l. 3.

¶ Părăbŏla, æ, f. παραβολή, similitudo, comparatio, Cicero *collationem* vocat, ein gleichniß. De ejus usu Quintil. 5, 11. conf. 6, 3 & 8, 3. Eleganter Seneca epist. 59 *Parabolæ necessariæ, ut imbecillitatis nostræ admicula sint, & ut discentem & audientem in rem præsentem inducant*. Adde Tertull. de Orat. c. 6; & de Præscript. c. 31; Isidor. 1, 36 & 6, 8. Παραβολάς plurimas in Evangelio Christus attulit, quod tum vulgo essent usitatæ: inprimis Palæstinis, ut monuit Hieron. in Matthæi c. 18.

¶ Parabolicus, *a, um*, verblümt, apud Ecclesiasticos. Vnde

¶ Parabolice, adv. ut, *Parabolice & figurate dictare*, Sidon. 5 epist. 17 ext.

¶ Parabolus, *i*, m. παραβόλος, ad audendum projectus, ein wagehals. Hist. tripart. 11 *In amphitheatro cœpit clamare populus, crudeli bestiæ artifex parabolus pugnet*. v. Turneb. Adv. 13, 23.

¶ Parabolānus, *i*, m. *ad curanda debilium ægra corpora deputatus*, ut definit lex 17 C. de Episc. & Cler. ein krancken-wärter. Sic dictus olim, quod fuæ salutis immemor periculo sese ultro exponeret. Tales, qui in luc pestifera fe totos aliis curandis addicunt, pestverordnete.

¶ Periböle, es, f. περιβολή, ambitus, variegatus, & inflexus sermo apud Hermog. periodus, ein umschweif.

¶ Peribolus, *i*, m. περίβολος, septum, vallum, eine schantze, wall, bollwerck. Vulg. Interp. Ezech. 42, 7. Capitur etiam pro corona domus, quæ *Lorica* est Vitruvio 2, 8, das geländer um das flache dach eines hauses.

¶ Prŏbŏle, es, f. πρόβολή, prolatio, emissio, editio, die hervorbringung, schaffung. Tertull. Præscr. adv. Hæret. c. 46 *Infinitæ angelorum editiones & probolæ*. Id. adv. Praxean c. 8 *Cognosce probolen veritatis*; ubi ipse exponit *prolationem rei alterius ex altera*.

¶ Symbŏla, æ, f. & Symbolum, *i*, n. συμβολή & σύμβολον, a συμβάλλω, *confero*, vulgo male confunduntur, quum longe distincta sint. If. Casaubonus Animadv. in Athenæum 3, 31 συμβολή, inquit, *est collatio eranitiæ ad convivium: quisque enim quod ad menum erat, conferebat. Eæ partes dictæ* συμβολαὶ *& convivium hujusmodi* ἔρανος, *vel* ἄπνον ἀπὸ συμβόλων. *Mutato vero genere* σύμβολον *vocabant annulum, vel quidvis aliud arrhæ loco solitum dari ei sodalium, qui jubebatur*

cœnam parare. Ter. Eun. 3, 4, 1 Heri aliquot adolescentuli coiimus in Piræo. In hunc diem ut de symbolis essemus. Chæream ei rei præfecimus: dati annuli. Locus, tempus constitutum est. *De hoc annuli usu loquitur* Plin. 33, 1 Celebratior annuli usus &c. *Non solum autem annuli continentur appellatione συμβολῆς, sed generaliter quicquid arrhæ loco datur* &c. *Quin & tesseræ illæ, [illegible] olim in contractibus usus, loco præsentis pecuniæ, σύμβολα [illegible]. Sic apud Theophrastum in Charact. ab eo, qui locat, id est, [illegible] χρῆμα, quod ludis & histrionibus impendebatur, per[illegible] debuit, pro pecunia exhibetur σύμβολον. De his symbolis accipiendum Isidori locum* 5, 24. Veteres *quando* aliquid sibi promittebant, stipulam tenentes frangebant, quam iterum jungentes sponsiones suas agnoscebant. *Describit tesseram ligneam, qualis olim fuit, interdum qua utebantur, qui jus hospitalitatis colebant inter se. Plautus imaginem ceræ impressam & in similem usum relictam vocat* Symbolum; *sed genere masculino,* Pseud. 2, 2, 57. Hæc Casaub. v. & Henr. Stephanum de abusu Græcæ linguæ c. 1, ubi docet *Symbolas* Latinis dici, collectas seu pecunias, quæ ab iis, qui communi sumtu erant una cœnaturi, conjiciuntur, non *Symbola*, das gesammlete schmaus= und zech=geld, die collecte. Latine Cic. de Orat. 2,57 *Ego vero, inquit ille, quoniam collectam a conviva, Crasse, exigis* &c. Sic *Symbolam dare*, Ter. Andr. 1, 1, 61 das geld zum schmaus oder seine portion erlegen. *Symbolarum collator* qui colligit, der seckelmeister, Plaut. Curc. 4, 1, 13. ¶ 2. Tralate de plagis in dorsum conferendis a pluribus. Idem Epid. 1, 2, 22 *Peratæ jam sunt scapulis symbolæ.* conf. Stich. 3, 1, 28.

¶ Symbolum, *i*, n. σύμβολον, (ut nunc de eo seorsum agamus) quemadmodum ex jam dictis liquet, est annulus & omne id, quod in rei promissæ fidem pignoris vel signi loco confertur, ein pfand, unterpfand, merckzeichen. Plin. 33, 1 *Annulum prisci ungulum vocabant: Postea & Græci & nostri symbolum.* Hinc in ipsa ecclesiæ doctrina externa signa rerum occultarum & cœlestium *Symbola* dicuntur: ut *aqua* Baptismi, *panis* & *vinum* S. cœnæ. ¶ 2. *Symbola* dicuntur vulgo hodie vel apophthegmata, vel dicteria; vel adagia, vel dicta quæcunque simplicia, seu allegorica, quæ homines magni & eruditi semper habent in ore, leib=wahl=und denckspruche. Quemadmodum Cicero scribit ad Qu. frat. 3, 5 se a puero adamasse illud Homeri: αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, h. e. *Semper optime agere aliisque præstare.* Ejusmodi symbola sunt: σπεῦδε βραδέως, Augusti; *Pro lege & pro grege*, Alphonsi. *Symbola Pythagoræ* vide in initio Chil. Erasmi. ¶ 3. *Symbolum* porro Græcis proprie indicium ac tesseram notat, quo vel milites dignoscuntur ab hostibus, vel in pactis conventisque loco tabellarum ac syngrapharum utebantur, ipsæque adeo syngraphæ, die losung, das wort, wahrzeichen. Sic Plaut. Bacch. 2, 3, 29 *Homini extemplo ostendit symbolum, quod tute dederas.* Sic *Symbolum consignare, obsignare*, die handschrift machen. Id. Pseud. arg. v. 2: & 4, 6, 30. vid. Lucian. T. 1 p. 425 Græv. ubi recenset Æacus, mortuos sibi a Mercurio tradendos *ad symbolum* a Parca sibi præmissum. Possis igitur *symbolum* etiam dicere die post=charte, aut quemcumque indiculum, ad cujus præscriptum exiguntur ab aliquo res, quas perferendas accepit. ¶ 4. Denique *Symbolum* publica fidei confessio est, qua genuini cœlestis doctrinæ confessores & invicem agnoscuntur, & ab heterodoxis discernuntur, ein glaubens=bekenntniß. Varias vocis origines collegit & examinavit Vossius dissert. de Tribus Symb. c. 9 § 16 seqq.

¶ Symbŏlus, *i*, m. σύμβολος, etiam pro nota & libello chirographo, ein kennzeichen, handschrift. Plaut. Pseud. 1, 1, 55 *Qui ejus* (scil. expressæ ex annulo imaginis) *afferret similem symbolum.* Id. Bacch. 2, 3, 32 *Symbolus adulterinus.* conf. Pseud. 2, 4, 4 &c. item 2, 2, 57; & 4, 7, 15. Sic & Iustin. 2, 12, 2 *Symbolos proponi curat.*

¶ Symbolicus, *a, um*, συμβολικὸς, figuratus, figürlich.

¶ Symbolice, adverb. i. e. allegorice, bildweise. Gell. 4, 11 *Operte atque symbolice.*

¶ Symbolium, *i*, n. diminut. Hier. ep. 28.

¶ Asymbolus, *i*, m. ἀσύμβολος, qui a symbola immunis est & liber, qui nihil in medium confert, der nichts beyträgt, zechfrey. Ter. Phorm. 2, 2, 25 *Tene asymbolum venire atque lautum* &c. Dicitur *immunis* Horat. 4 od. 12, 23 & Gellio 6, 13.

Bolenia, vide *Bŏlus*, Bolear, boletarium, *Boletus*.

BOLĒTVS, *i*, m. βωλίτης, fungus ex optimis illis, qui esui sunt, ein bilz, schwamm, morcheln [illegible]. *Tiberius Cæsar Asellio Sabino HS. ducenta donavit pro dialogo, in quo boleti, & ficedulæ, & ostreæ, & turdi certamen induxerat*, Suet. Tib. c. 42 *Boleto medicato* Cæsar Claudius ab Agrippina conjuge interfectus est, Suet. c. 44 & Plin. 22, 22. Hinc est, quod Nero ap. Suet. c. 33 boletos *deorum cibum* vocavit, ad ἀποθέωσιν Claudii respiciens. Martialis 1 epigr. 21 *Dic mihi, quis furor est turba spectante vocata Solus boletos, Cæciliane, voras? Quid dignum tanto ventrique gulæque precabor? Boletum, qualem Claudius edit, edas.* conf. Iuven. 5, 147.

¶ Bolētar, *āris*, vel Boletarium, *i*, n. vasis genus, in quo boleti apponebantur, unde nomen. Post pro quolibet escario vase usurpari cœptum. Id quod ex Martialis 14 epigr. 101 liquet: *Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen, Prototomis, pudet heu! servio cauliculis.* Titulus epigrammatis, *Boletaria*, pluralis numerus est, secus ac quidam pro fœminino venditant. Apicius 2, 1 *Exinanies in boletari.* Sic ibi legendum, non *volutari*, quod nihil est. Treb. Pollio Claud. 17 *Boletar balieaticum argenteum librarum XX.* Halieuticum, cui cælo insculptus piscator erat, uti Salmasius interpretatur, quem videas.

¶ Bōlites, *æ*, m. ex Græco βωλίτης, idem ac *Boletus*. Plin. 21, 26 *Lychnidis radicem Asiani boliten vocant.*

Bolis, *ĭdis*, vide *Bole.*

BOLŌNA, *æ*, m. taberna cetaria: deinde redemtor tabernæ hujusmodi. Vide infra in *Cetarius*, sub *Cetus*, ex Donato & Papia. Gloss. lat. gr. *Bolonæ*, μεταπράται, ταλ[illegible]πωλοι, marcketender. In Gloss. Isid. *Bolonæ cetarii, qui diversa genera piscium emunt*, fischhändler.

BŎLVS, *i*, m. prima longa, βῶλος, i. e. *gleba*; item offa, buccella, & metaphorice præda, f. emolumentum, ein bissen, nutzen, vortheil; ut, *Bolum e faucibus eripere*, i. e. commoditatem aliquam intervertere & præripere, Ter. Heaut. 4, 2, 6, den bissen für dem maul wegnehmen, das brodt aus den zähnen reissen. *Dare alicui grandes bolos*, gute brocken mittheilen, Plaut Pers. 4, 4, 106. *Hoc ego te multabo bolo*, Id. Truc. 4, 3, 70. *Vt ad hunc bolum pervenias*, Varro R. R. 3, 2. *Magnum bolum deferunt æris*, ibid. 3, 14, grossen gewinn. ¶ 2. *Bolus*, prima brevi, cum compositis vide paulio ante in *Bole.*

¶ Bŏlĭnia, *æ*, f. gemma, quæ in nimbo invenitur glebæ similitudine, Plin. 37, 10.

Bombarda, vide *Bombus.*

BOMBAX, interjectio hominis cum admiratione approbantis, vel læte alterius dicta ferentis. Plaut. Pseud. 1, 3, 131.

Bombinator, bombio, bombito &c. vide *Bombus.*

BOMBVS, *i*, m. βόμβος, ficta vox, qua Homerus sonum remorum in aquas decidentium; Item ¶ 2. lapsæ de manibus galeæ expressit, das gerumple. ¶ 3. Frequentissime apium strepitus ea designatur, getöse. Varro R. R. 3, 16 *Ex apibus conjecturam faciunt, si intus faciant bombum*, das summen. Quamquam ¶ 4. tubarum etiam & instrumentorum soni, ein schall, geschwirre. Vnde *Organariorum bombos* apud Servium legas. Catullus de nuptiis Pelei v. 263 *Multi raucisonis efflabant cornua bombis*, conf. Pers. 1, 99. ¶ 5. Quin & tonitrui tribuitur, ut Eustathius ad Odyss. 6. observat, ein knall, schlag. ¶ 6. Plausuum quoque, seu laustæ acclamationis genus Nero *Bombos* vocavit, ut Suetonius auctor est ejus vita c. 20.

¶ Bombulus, *i*, m. diminut. pro crepitu, Io. de Ianua in Cath.

¶ Bombicus, *a, um*, schallend, plarend. Fortunat. lib. 4. de S. Mart. *Intolerabilium per inania bombica jactans.*

¶ Bombōsus, *a, um*, summend, knallend; ut, *Bombosæ vocis magitus*, Adhelm. de Virgin. c. 10.

¶ Bombĭno, *are*, conviciari interpretatur Papias. Hinc

¶ Bombinātor, *ōris*, der groß getöse macht; item apis epitheton, cui se comparans *bombinatorem* se vocat Marc. Capella 9 p. [illegible]

¶ Bombio, *īre*, βομβεῖν, summen. Vet. Gloss. βομβῶ, *Bombo.* Inde

¶ Bombĭto, *are*, idem. Auctor Carminis de Philomela v. 36

Bombitat ore legens munera mellis apis.

Ita enim legendum, non *Bombilat*, jamdudum Giphanius ad Lucretium in voce PERFICE monuit.

¶ Bombitatio, *ōnis*, f. das gesumme. Festus: *BOMBITATIO est sonus apum ab ipso sonitu dictus, sicut Magitus boum, Hinnitus equorum.*

¶ Bombarda, *æ*, f. a *Bombo* & *Ardeo*, quod cum sonitu & flamma plumbeos aut ferreos globos emittat, appellata est; neque inepte, cum bombardarum explosio tonitru sonum, quem *bombum* appellari supra monuimus, referat, ut Vossius censet Instit. Orat. c. 13, 7, ein feuer=rohr oder büchse. Lascaris τηλεβόλον vocat, id est, *procul jaculantem*, alii σφαιροβόλον. Non Lipsius tantum Poliorceticon prætat. sed Mariana etiam Hist. Hisp. 19, 14 observat, hoc genus tormenti in Annalibus *Lombardas* vocari, non *bombardas*. *Fortasse*, inquit Mariana, *quod in Longobardia id genus machinæ inventum primo esset.* Bene autem dicit *Fortasse*. Neque enim Italorum, sed nostræ gentis inventum *Bombarda* est; cui & Platina Italus tribuit in vita Vrbani VI. *Inventa*, inquit, *tum* (id est prœlio ad Clugiam a Genuensibus Venetisque A. C. 1380 commisso) *primum a quodam Teutonico* bombarda *fuit, a sono & tonitru sic dicta* &c. Nec aliter ceteri Itali, qui *bombardarum* meminerunt: quin Galli etiam atque Anglici scriptores, qui omnes Germanis concedunt hanc laudem. Neque Laonicus Chalcocondylas Græcus dissimulavit, cum lib 5 de rebus Turcicis earum mentionem faceret. Garcias de Silva Breviario Hist. Hisp. c. 59 inventionem hujus machinæ Hispaniensibus Arabibus tribuit, eosque, qui vel Germanis vel alii genti irent assertum, ex eo arguit, quod cum Alphonsus XI Castellæ rex post A. C. 1340 Algeziras obsidere cœpisset, jam tum bombardis Agareni, qui urbem tenebant, magnas Hispanis intulerint clades. Sed Hier Magius Miscell. 1, 1 observat, ab iis, qui res ab Alphonso XI gestas prodiderunt literis, (procul dubio Petrum Sublacensem, quem paullo post & nominat, designat) *ignivoma dolia*, non *bombardas* vocari, quibus tum Agareni usi sint. Iam Rodericus Sanctius quoque, qui circa A. C. 1468 floruit, P. 4 Hist. Hisp. c. 12 de Algezirana obsidione exponens hoc tantum refert, igne calliditate Maurorum conjecto incensa Hispanorum castra. Hæc licet arguant, Algeziranos πυροβόλοις quibusdam fuisse usos, minime omnium evincunt tamen, πυροβόλα ista *bombardas* fuisse. Neque enim cum *bombardis* demum πυροβολία primum cœpit, sed longe ante Græcis Romanisque ingeniis celebrata fuit; quamquam a bombardaria ista nostra (ut ita dicam) alia atque diversa esset. Satis id possunt testari, quæ de incendiariis telis atque tormentis, *malleolis* puta *falaricis*, & aliis hujus generis, apud Liv. Ammian. Veget. Heronem, ut alios taceam, legere licet. Manet igitur genti nostræ hæc gloria: quam neque illi corrumpunt aut adimunt, qui in vetustissimo usu Sinensibus Indis hoc genus tormenti fuisse, ex Maffeii Hist. Ind. oggannjunt. Nam neque Trigautius quicquam hujus ex Riccii Comment. de Expeditione Sinensi a Soc. Ies. suscepta meminit; & Alex. Valignandis in admirandis regni Chinensis, ut Lansius observat, diserte scribit sclopetorum usum Indos a Lusitanis accepisse. Ceterum ad Germanos ipsos quod attinet, incidit hic controversia non una. Neque enim apud scriptores cum de auctore inventæ rei, tum & de loco & tempore convenit satis. Chymistam quidem & monachum fuisse, plerique omnes consentiunt: sed in persona & nomine dissensio est. Vossius Inst. Orat. 4, 13, 7 *Constantinum Anclizen Friburgensem*, & *Bertholdum Saarzium* nominat, quorum alterutri commentum machinæ tribuendum sit. Sed de priore nihil inveni hactenus: in *Bertholdo* Aventinus Annal. itemque Münsterus Cosmographiæ 5, Fabriciusque Orig. Sax. 6 p. 677 consentiunt: cum quibus Speelmannus etiam in Archæologo facit. Cæterum Huldaricus Mutius inventas Norimbergæ *bombardas* lib. 19 Germ Chron. literis prodidit. Ad tempus quod est, id Polydorus Virg. lib. 2 de rerum inventoribus in A. C. 1380 ponit, cum ad Clodiam fossam a Venetis & Genuensibus pugnatum fuit. Procul dubio secutus Platinam, cujus locum supra produximus. Sed erravit Platina, si cum inventam putavit machinam demum, cum Veneti & Genuenses inter se armis disceptarent.

Nam ante notas fuisse, Petrarchæ auctoritate vincit Magius. Is enim meminit, quem tamen sex ante pugnam illam Clodianam annis diem obiisse constat. Accedit, quod Paulus Langius ex Chronica (ita tum loquebantur) Rudimenti in Chronico Citizensi notat A. C. 1360 Consistorium urbis Lubicensis per negligentiam illorum, qui pulveres pro bombardis conficiebant, combustum fuisse. Fabricius quoque supra laudato loco auctor est, hoc genus tormenti, non nisi ante his regionibus, habüisse Salzanos, cum à Friderico Strenuo Thuringiæ Landgravio obsiderentur, quod A. 1365 accidit. Recte itaque Machiavellus cum de bello isto inter Venetos & Genuenses commoto ob Tenedon insulam lib. 1 Hist. Florentinæ exponeret, non tum inventas *bombardas*; sed primum omnium conspectas in Italia refert: & *recens Germanorum inventum* vocat; quod superioribus seculis res ignota fuisset. Dono datum hoc a Germanis machinæ genus accepisse Venetos Volaterranus lib. 30 Comm. Vrb. c. de machinis bellicis, annotat. Ex Achillis Gassari Medici ad Seb. Münsterum epistola observat Speelmannus, primum ejus usum fuisse, ad mare Danicum A. C. 1350 (apud Münsterum 1354 legitur) non evasisse tamen celebrem, donec ad Clugiam a Venetis & Genuensibus pugnatum esset. Fabricius eodem, quem supra notavimus, loco ex annalibus refert, tormentum illud, quo usi fuerint Salzani, e plumbo fuisse conflatum; post ex compactis lignis, quibus circuli ferrei lati circumjecti erant, ipsi cœpta, quam simplicitatem sua demum mutaverit ætas, artificiose ex ære instituens fundere. Cæterum de ipsa re ita non pauci sentiunt, nihil tam execrabile & perniciosum in genus humanum excogitari ac reperiri potuisse; dignumque fuisse auctorem, qui suo ipsius artificio periret, quod tot malorum exstiterit caussa. Contra ea Huldaricus Mutius lib. 28 Germ. Chron. non contemnendum censet hoc Dei donum: nisi quis didudum canis os, & dentes ad mordendum factos, damnandos putet; nisique quis cornua in bove, non bonum Creatoris opus existimet. Ostenditque, necessarium esse usum bombardarum postremo hoc tempore, quod sine eo malorum turba coërceri legibus posse haud videretur. Conf. Salmuth. ad Panciroll. inoviter reperta c. 18; Guibert. in Polyhist. c. 9. Obs. Halens. 10, 12.

¶ Bombardārius, *i*, m. qui bombardas conficit, ein büchsenschmied, büchsenschäfter.

¶ Bomboma, hides, fictum imperatoris nomen, Plaut. Mil. 1, 1, 14.

BOMBYX, *ycis*, m. βόμβυξ, ex insectis, bombitans in opere, ein seidenwurm. Origo ex vermiculo, sive cruca. Fit deinde, quod vocatur *Bombylius*: ex eo *necydalus*, & ex hoc rursus sex mensibus *Bombyx*. Vide Plin. 11, 22 & 23; tum Aristotel. Hist. Animal. 5, 19. Isidor. 12, 5. Ex Plinii autem descriptione & Harduino manifestum est, nullum eorum bombycum cum nostris convenire; quæ ratio demum Procopii ætate (v Goth 4, 17) a monachis Indis ex Seribus advecta est. ¶ 2. *Bombyx* autem non modo vermiculum, qui illam lanuginem net; sed ipsam lanuginem, quæ netur ex eo, & vestem, quæ inde conficitur, notat. Sed tum in fœminino genere ponitur. Plinius 11, 23 *Assyria tum in bombyce adhuc femuinis cedimus*. Propertius tamen 4, 3, 13 illud migravit. Ait enim: *Nec si qua Arabio lucet bombyce puella*. Vbi *Bombycem* vocat ipsum ὕφασμα seu textum a bombycibus, quos & in Arabia collocat, cum constet, apud Indos ipsos nasci. Ortum, & texendi artificium quando & quomodo Græcis Romanisque innotuerit, tradit Vossius de Hist. Græc. c. 273; item de Idolol. 4, 90; quem sequitur Prideaux in Hist. Judaica ad annum ante N. C. 25 p. 136 ed. Gall. ¶ 3. Salmasius in Exercitat. Plinianis observat, omnem molliorem lanæ linique lanuginem *bombycem* appellatam, eaque voce Plinium 19, 1 *etiam Xili bombycem de Gossypio* (baumwolle) usum. vide p. 296.

¶ Bombȳcinus, *a, um*, βομβυκινός, aus seide; ut, *vestis Bombycina*, ein seiden-kleid. Iuvenalis 6, 260 *quarum Delicias & panniculus bombycinus urit*: id est, quarum teneris & delicatis corporibus tenuissimæ etiam levissimæque ex bombyce vestes oneri sunt. Perstringit enim Romanarum mulierum insignitam mollitiem.

¶ Bombȳcinum, *i*, n. seide, seiden-zeug, seiden-kleid. Nam sæpe adjectiva, tum alibi, tum in re vestiaria, cum in aliis generibus, tum frequenter in neutro substantive usurpantur per ellipsin scilicet vocis *vestimentum*. Martial. 8, 68 *Fœmineum lucet sic per bombycina corpus* &c. Vtrum vero *Bombycinum* a *Serico* differat, inter doctos controvertitur. In demonstrando discrimine multus est Lipsius in 2 Annal. Taciti: contra Salmasius est tum Plinianis Exercitation. tum notis in Vopisci Aurelianum. Vbi offendit, nihil differre *Bombycinum* a *Serico*, apud auctores respectu materiæ atque originis, quod utrumque nascereretur ex vermibus: sed nominis tantum gentisque, tum pretii etiam ratione. *Bombycina* enim vocata, quæ in Coo insula parabantur; quorum rationem Pamphilam quandam Coam mulierem reperisse, Aristoteles Plinusque tradunt; *Serica* vero, quæ a Seribus, gente Indica, asserebantur habebanturque præstantiora. Postea vero adeo obtinuisse *Sericorum* appellationem promiscue, ut ipsi vermiculi, qui dicti *Bombyces* hactenus, *Seres* appellarentur. Vide eum indicatis locis, itemque Tertull. de Pallio p. 226 sq. ubi etiam docet, quando primum in Græciam, & inde in Italiam hoc vermium genus, qui *Sericum* sive *Bombycinum* liquant, sit invectum.

¶ Bombycius, *a, um*, mit baumwolle bewachsen; ut, *Bombyciæ arundines*, Plin. 16, 36.

¶ Bombycīno, *are, purpuram facere*, Gloss. Isid. seide spinnen.

¶ Bombycinator, *ōris*, m. *purpuram faciens*, ibid. ein seidenspinner.

¶ Bombylius, sive Bombylius, *i*, m. βομβύλιος, papilio, ex quo fit bombyx, ein schmetterling, daraus ein seidenwurm wird. Plin. 11, 22. ¶ 2. *Bombylius* etiam angusti colli & oris vas, quod inter bibendum bilbir vel bombum edit, ein glas mit einem mundloch, Pollux 9, 9.

BOMŌLŎCHUS, *i*, m. βωμολοχος, proprie qui alteri insidiatur, facrilegus, ein kirchenrauber. ex βωμός, *aru*, & λοχάω, *insidior*; & in genere quivis scurra, ein possenreisser, lotterbube, v. Suid. & Poll. Gloss. gr lat. βωμολόχος, *fanaticus*.

Bona Dea, vide *Bona*.

BŌNĀSVS, *i*, m. ὁ βόνασος, animal, quod Plin 8, 15 ita describit: *Tradunt in Paonia ferum, quae Bonasus vocatur, equina juba, cetera tauro similem, cornibus ita in se flexis, ut non sint utilia pugnae* &c. Aristoteles βόνασσος scripsit, Sigma geminato. Vide Hist. Animal. 2, 1 & alibi. Sua enim Plinius de hac fera ex Aristotele hausit, de qua & Solin. c. 43 & Casp. Schott. Phys. cur. 8, 12. Cum bisonte confundi interdum observat Spanh. de usu & præst. num. Diss. 4 p. 209.

Bonatus, bonitas &c. vide *Bonus*.

BONNA, *æ*, f. urbs Germaniæ ad ripas Rheni, sedes hodie Electoris Colonensis, olim *Verona* & *Ara Vbiorum* dicta; meminit ejus Tac. Hist. 4, 19, 5.

¶ Bonnensis, *e*, adject. ut, *Castra Bonnensia*, Tac. Hist. 4, 20, 1. *Bonnenses*, ejus urbis incolæ.

BŌNŌNIA, *æ*, f. urbs Italiæ, vulgo *Bologne*. Coloniam fuisse Romanorum docent Mela 11, 4; Liv. 37, 57; Vellej. 1, 15, 2; conf. Plin. 3, 15; Cic. fam. 1, 1; & Sil. 8, 602.

¶ Bononiensis, *e*, adj. ut, *Ruscellas Bononiensis*, Cic. Bruto c. 46.

BŎNŌSVS, *i*, m. imperator, *non ut viveret natus, sed ut biberet*. Vitam laqueo finiens dictus est *amphora pendens*. v. Vopisc. Bonos. c. 14 & 15.

BŎNVS, *a, um*, ἀγαθός, antique *Benus*, unde adv. *Bene*, quod a *Beo*, frumm, gut, unsträflich, ehrlich, redlich. *Boni* enim appellantur, in quibus nihil mali, sive vitii; & ita consummata virtus inest, quæ in justitia maxime posita: quippe quæ ceteras virtutes omnes ideo continet, quod ad aliorum commoda refert; unde & ἀλλότριον ἀγαθὸν appellata. *Omnibus virtutibus instructos & ornatos, cum sapientes tum viros bonos dicimus*, scribit Cic. Tusc. 5, 10. *Boni* itaque sunt, qui vitæ integritatem tuentur perpetuo, nec cuiquam sponte ac de industria nocent; quin contra prodesse omnibus & cupiunt & student, benefici, finceri, & sine fraude. Cic. de Off. 3, 15 *Vir bonus est is, qui prodest, quibus potest, nocet nemini*. Ita Id. Att. 1, 19 extr. *Bonus homo*. Id. pro Quinct. c. 16 *Iugulare civem ne jure quidem quisquam bonus vult: mavult enim commemorare, se cum posset perdere, pepercisse; quam, cum parcere potuerit, perdidisse. Haec in homines alienissimos, denique inimicissimos viri boni faciunt & hominum existimationis, & humanitatis caussa* &c. Phocionem ab hac integritate vitæ BONVM appellatum, Nepos 19, 1, 1 auctor est. Quod Plutarchus in Vita p. 746 interpretatur de studio boni publici, cum cæterum vir σκυθρωπος καὶ τραχὺς exstiterit. Publius Syrus: *Boni est viri, etiam in morte nullum fallere*. Cic. Off. 1, 19 *Vir bonus & simplicis veritatis amicus, minimeque fallax*. Sen. de Provid. c. 1 *Bonum virum in deliciis Deus non habet: experitur, indurat, sibi illum praeparat*. Id. epist. 3 *Omnes candidatos* (in senatu productos) *bonos viros dicimus. Virum bonum a cive bono* distinguit Aristoteles Ethic. 5, 2; nec non Cic. fam. 1, 9, 28. ¶ 2. Sæpe *Boni* non tam virtutum omnium, quam unius atque alterius ratione tantum appellantur, ut facilitatis & mansuetudinis, aut beneficentiæ ac liberalitatis. Tibullus 2, 4, 45

At bona, quae nec avara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardenter flebitur ante rogum

Nam *bonam*, quam intelligat, mox ipse interpretatur, cum ait, *quae nec avara fuit*. Facilem enim amicam & quæ non avaritiæ ac commodi caussa amet, designat. Rutilius Lupus lib. 2 *Demosthenes, cum quidam ei objecisset, matre Scytha natum, respondit: non mirum igitur, quod Scytha matre barbara natus, tam bonus & clemens evaserit*. Sic *bonae fidei* homo vocatur, vel *bona fide*, cui res tuto creditur, vel qui rem sibi creditam fideliter servat. v. Ter. Heaut. 4, 5, 13. Sic, *Bonae fidei emptor*, Modest. 50 ff. t. 16 l. 109. Sic, *Bono animo esse*, Terent. Eun. 1, 2, 4; *in remp.* Cæs. B. G. 1, 6. *De aliquo bonum habere animum*, Sallust. Iug. c. 85, 45. *Alicui bonum animum facere*, Plin. ep. 7, 30. Ovid. Trist. 5, 14, 25 de pia & fideli fœmina:

Esse bonam facile est, ubi quod vetet esse, remotum est.

¶ 3. Beneficentiæ caussa DI etiam *boni* dicuntur, ἀγαθοὶ δαίμονες vel θεοὶ, *boni divi*. v. ad Horat. 4 od. 2, 5; & Spanh. de usu & præst. num. diss. 11 p. 336 sqq. Huc refer illud Virg. ecl. 3, 65 *Sis bonus o felixque tuis*. ¶ 4. *Bonus* etiam Græcorum more, doctum in aliqua re & præstantem significat, tüchtig, geschickt, erfahren. Virg. ecl. 5, 1

Cur non, Mopse, boni quoniam convenimus ambo,
Tu calamos inflare leves, ego dicere versus &c.

id est, inflandorum calamorum & dicendorum versuum periti. Sic nos: er ist gut auf der geigen, i. e. er kan wohl geigen. Liv. 4, 2 pr. *Sic pace bonos, sic bello fieri*. Tac. An. 1, 3, 1 *Agrippa militia bonus*. Martialis 1 epigr. 69 *Vera simplicitate bonus*. Construitur & cum genitivo, Græcorum more, apud poëtas. Claudian. de Conf. Hon. 4, 491 *Iudicibus notis regimur fruimurque quietis Militiaque bonis*. Vbi tamen *bonis* etiam substantive licet accipere pro commodis. ¶ 5. *Boni* etiam dicuntur *nobiles*; meliores enim isti videntur aliis, tum quod ex melioribus nati sunt, tum quia liberalius educantur, quos eam ob caussam veteres & *Optimates* appellarunt. v. Cic. Att. 1, 13 p. 75, ubi Grævius *bonos viros* ita interpretatur. Ita illud Flori 1, 7, 4 libenter & capio & interpretor: *Ipse*, puta Tarquinius Superbus, *in senatum eadibus, in omnes superbia, quae crudelitate gravior est bonis, grassatus*. Nimirum major nobilibus decoris, quam vitæ est cura: itaque & gravior superbia est. Sed non minus nobiles adeoque & boni censendi sunt, qui in republ. fenatus & libertatis caussam defendunt. Tales bis *bonos* nominat Cic. fam. 16, 12, 1 & 2. ¶ 6. Pro divitibus non raro *bonos* posüit Cicero: e. g. Att. 8, 1 *Bonorum, id est, tautorum & locupletum urbs referta*. Et 9, 11 p. 70 *Viri boni usuras perscribunt?* ubi Græv. laudat Gronovii Observ. 4, 9. Plautus autem *bonos* & *divites* conjunxit Curc. 4, 1, 14 *In foro infimo boni homines atque dites ambulant*. Vbi nota: *bonos homines* appellari, *quos viros bonos* frequentius dicimus, de quo infra in HOMO n. 2. Adde Capt. 3, 4, 31; & Trac. 2, 4, 45. ¶ 7. Ab hominibus transfertur vox ad eas omnes res, quæ gratiam & voluptatem, aut utilitatem etiam ac commoditatem insignem habent. Sic *bonam cervicem, bonam vocem, bonum portum, bonum diem* legimus; de quibus infra in *Cervix, vox, portus, dies*. *Bonus ager* ap. Sall. Iug. 17 *Ager bonus pecori, arbori infecundus*. Publ. Syrus: *Bona nemini bora est, ut non alicui sit mala. Bona bora*, id est læta & prospera, eine frölliche stunde. *Si gaudi bona salutis*, Cic. fam. 9, 7, 2. *Bona benevolentia hominum*, ibid. 13, 60, 2. Sic *vita bona*, jucunda ac delectabilis, & in qua nihil, quod urat, inest, Plaut. Persa 4, 8, 4; & Cæs. 4, 4, 17. *Bona aetas* Cic.

Cæ-

Cat c 14 pro juventute; cui opponitur *mala ætas*, hoc est senectus in versu Afranii: *Mala ætas nulla delinimenta invenit.* Alio sensu Cicero formula *a bonis temporibus*, pro *a longinquis* Offic. 11, 16 utitur: *Quanquam intelligo, in nostra civitate invetera sse jam a bonis temporibus, ut splendor ædilitatum ab optimis viris postuletur.* v. Menck. Observat. I. L. Varro R. R. 2, 6 *bona natura*, Ter. Eun. 2, 3, 25; *forma*, i. e. pulchra, Id. Heaut. 3, 2, 13; *memoria*, i. e. tenax, Cic. Att. 8, 4; *mors*, pro facili ac placida, Plin. 2 epist. ult. & Seneca L. 1 Controv. 3. Sic *bonæ aves*, felices sunt, quæ boni quid nunciant. vide *Avis* n. 3. Vetus Formula precandi: Quod BONVM, FELIX AC FAVSTVM SIT. Formula laudandi: BONVM FACTVM, wohlgethan. Suet. Cæs. c. 80 & Vit. c. 14; Plaut. Pœn. prol. v. 16 & 45. Ita *bona verba*, i. e. bene ominata, feliciter precantia & prædicentia. v. Broukh. ad Tib. 2, 2, 1. Ita *Res bonæ*, quæ alias secundæ, lætæ & prosperæ appellantur. Cic. Att. 12, 21 *Vnde etiam bonis meis rebus fugiebam.* Publius Syrus: *Bonarum rerum consuetudo pessima est.* Vbi *bonæ res* cæ omnes dicuntur, quæ vitam jucundam & delectabilem efficiunt: ut sunt divitiæ & voluptates. Quibus quo magis assuesces dabisque animum, eo magis dolebis & cruciabere, cum versa fortuna iis carendum erit. v. Hor. 1 epist. 10, 30. Sed Tac. An. 2, 14, 3 *Non campos militi Romano ad prælium bonos*, i. e. commodos. ¶ 8. *Bonus vir* etiam per ironiam dici solet. Ter. Andr. 3, 5, 10 *Ehodum bone vir.* Ibid. 5, 2, 5 ironica salutatio est: *O fatve, bone vir.* conf. Drakenb. ad Sil. 2, 240; & Planc. in Cic. fam. 10, 21, 9. ¶ 9. *Bonum* subst. vid. p. p. ¶ 10. *Bonus* & *unus* a librariis confusa. v. Schwartzius ad Plinii Paneg. c. 53.

¶ Melior, *us*, Comparativus ille irregularis, uti vocant; & hinc *Melioſculus*, &c. vid. ſeorſum infra in M.

¶ Optimus, *a, um*, ſuperlativus itidem irregularis; & hinc *Optimas*, &c. vid. in primitivo ſuo *Opto.* Sed *bonius*, *boniſſimum* deeſſe ait Varro de L. L. 7, 39. v. Barth. Adverſ. 36, 6.

¶ Bona dea, quæ & *Fatua* & *Fauna* dicebatur, cujus ſacris vivos intereſſe nefas erat. Vnde Clodius pollutorum ſacrorum accuſatus fuit, quod ad illas ſe ceremonias veſte muliebri penetraſſet. v. Suet. Cæſ. c. 6. Sæpe meminit Cicero, ut pro Mil. c. 5 & 31; Parad. c. 4; Fam. 1, 9; Ovid. Att. am. 3, 637 *Cum fuget e templis oculos bona Diva virorum*, &c. Nimirum in ſacrariis *Bonæ* hujus *Deæ*, quæ diſtinguenda ſunt ab annua in domo conſulis cerimonia, erat quidam quaſi mercatus ſtuprorum. v. Broukh. ad Tib. 1, 7, 22, & Interpr. Iuvenal. 6, 313 ſq. Adde Plutarch. in Cæſ. p. 711, & Quæſt. Rom. 19; Macrob. Sat. 1, 12. Lactant. 1, 22; Euſeb. præp. Evang. 2, 11; & Iunioribus Alexander Neap. 6, 8; Voſſ. de Hiſt. Græcis p. 511; Demſter. in Roſin. p. 390; & omnino Reinef. ad Inſcrippt. Claſſ. 1, 125 p. 161.

¶ Bönum, *i*, n. ſubſt. etwas gutes, glückſeligkeit, quod eum, qui poſſidet, felicem facit. De definitione *Boni* v. Cic. de Fin. bonorum & mal. c. 10. Eorum tria genera Peripatetici faciebant: de quibus ita Id. Tuſc. 5, 30 *Tria genera bonorum*, (inquit) MAXIMA *animi*: SECVNDA *corporis*: EXTERNA *tertia, ut Peripatetici, nec multum veteres Academici ſecus.* EXTERNA ſunt, quæ ὑπάρχοντα Græci appellant, fortunæ ſeu opes. Vet. Gloſſ. *Bonorum*: ἀγαθῶν ὑπαρχόντων. Vid. Auguſtin. de C. D. 1, 18 & ibi Interpp. Quæ MAXIMA Cicero appellat, frequenter SVMMA nominantur *bona*, quæ in virtute animi poſita ſunt: & *Sola* Stoicis habebantur *bona*: quod nunquam noceant; & per ſe ſemper proſint; quod contra in ſecundariis illis Peripateticorum, atque externis ſe habet: multis enim opes, forma, gloria, exitio fuerunt. Itaque nec bona per ſe, nec mala, ſed *media*, id eſt, prout quis iis utitur. Quo illud Comici pertinet Heaut. 1, 2, 19 *Habes, quæ quidem in homine dicuntur bona. Parentes, patriam incolumem, amicos, genus, cognatos, divitias*, &c. *Qui uti ſcit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala.* Petron. c. 75 *Suadeo, bonum tum concoquas*, i. e. felicitate tua utaris. v. ibi Burman. ex Cic. fam. 6, 5; Ceſ. 2, 2, Plin. 14, 14. &c. *Bonum ingenitum*, Quintil. 2, 8; *animi & corporis*, Cic. Acad. 1, 5. *Bonum naturale*, angeborne geſchicklichkeit. Nep. 8, 1, 3. ¶ 2. *Bonum*, quicquid utile eſt, der nutzen. Sen. epiſt. 8 *Dari bonum quod potuit, auferri poteſt.* Vnde & *Bono eſſe* dicuntur, quæ proſunt. Cic. Phil. 2, 14 *Cui bono fuerit?* wozu oder wem zu gut? wem dienet es? Ita ſeverus ille quæſitor Caſius ap. Cic. pro Roſc. c. 30 *in maleficiis quærere ſolebat, cui bono fuiſſet?* wer vortheil davon gehabt? Repetit pro Milo. c. 12 & Phil. 2, 14. conf. Verr. 2, 60. Sic Phædr. 3, 4, 12 *Paucis temeritas eſt bono, multis malo.* Pro beneficio etiam accipitur. Vetus Inſcriptio Gruteri f. 787 n. 5, BAEBIVS PARDVS OMNI BONO DE SE MERITAE FECIT. *Bona pacis*, i. e. utilitates & commoda, Tac. Hiſt. 3, 81, 1. *Bonum publicum*, das gemeine beſte. Salluſt. B. Cat. c. 38; *commune*, Lucret. 5, 956; *ſummum*, Ter. And. 4, 3, 2. *Bonum & æquum*, vid. *Æquum. Ut bono ceſſit*, es gereicht zu ſeinem vortheil, Suet. Tit. c. 7. Apud Patres nihil frequentius occurrit: ut, *Bonum pudicitiæ: Bonum mortis: Bonum diſciplinæ*, & alia hujus generis ſexcenta. ¶ 3. Quicquid jucundum eſt & delectat. Plaut. Caſin. 2, 8, 33 *Vt ego hodie Caſinam deoſculabar! ut mihi bona multa faciam!* id eſt, quam multas voluptates mihi procurabo! was will ich mir zu gute thun?

¶ Bona, *orum*, n. pl. id eſt, poſſeſſiones, güter und vermögen; ut, *Bona publicata*, Nep. 7, 4, 5. *Bona proſcriptorum vendebantur*, Id. 25, 12, 3. vid. Cic. Parad. 2, ubi *requirit prudentiam majorum, qui hæc imbecilla & commutabilia pecuniæ membra verbo bona putaverint appellanda, cum re & factis longe aliter judicaviſſent. Bona vacantia*, Iuſtin. Cod. 10 t. 10 § 4; *caduca*, Caſſiod. Var. 5, 24. *Bonorum poſſeſſio*, Vlp. 37 ſt. t. 4 l. 1.

¶ Bonuſcula, *orum*, n. diminut. Sidon. 9 epiſt. 6 *Quantum de bonuſculis avitis paternisque ſumptuoſitas domeſticæ charybdis abligurivit.*

¶ Bone pro *bene* adverb. eſt apud Lucretium 2, 7; 4, 573; 6, 996.

¶ Bonum per interjectionem, ut *malum*, Apul. Met. 10 p. 246 *Scilicet atus, quid bonum videret familia.* Niſi tamen ſubſtantive ut noſtri, was ſie gutes zu lachen hätten.

¶ Bönatus, *a, um*, idem eſſe videtur ac bonus, commodus, placidus, quietus, ſtill und friedſam. Petron. c. 74 *At ego, dum bonatus ago, & nolo videri levis.* Alii de loco corrupto queruntur.

¶ Bönitas, *ātis*, f. benignitas, gütigkeit, frömmigkeit, erbarkeit, glimpf; ut, *Bonitas ingenii*, hoc eſt, dexteritas, ſelicitas, ein guter kopf. Cic. Off. 3, 3; *naturæ*, ibid. 1, 2. Sic *bonitas ſoli*, id eſt, fœcunditas, Quint. 2, 19, die fruchtbarkeit des landes. *Bonitas cauſſæ*, gerechte ſache, Cic. Planco ſub 16 ep. 11 ad Att. Phædr. 3, 15, 17 *Facit parentes bonitas, non neceſſitas.* Cic pro Ligario c. 12 *Nihil eſt tam populare, quam bonitas*, id eſt, clementia, miſericordia, de qua mox ſequitur, liebe, güte, freundlichkeit; *populare*: id eſt, efficax ad promerendam benevolentiam & ſtudia populi. Nepos 1, 8, 3 *Poteſtatem bonitate retinuit*, i. e. æquitate civilis imperii; & 25, 21, 1 *Multas hereditates multa alia ve, quam bonitate eſt conſecutus*: id eſt, lenitate, modeſtia, obſequio, moderati cautique judicii conſtantia: iis enim maxime retinere hominum uſum ac benevolentiam licet: quibus & Q. Cæcilium avunculum, difficillima aſperaque natura hominem, ita definiit Atticus, ut adoptaret hæredemque ſcriberet; de quo c. 5 Nepos exponit. Germani dicerent, durch ſein gutes gemüth.

¶ Bĕnĕ, ab antiquo *benus* pro *bonus* adverb. καλῶς, ἀγαθῶς, wohl, gut, recht. Ter. Eun. prol. v. 7 *Qui bene vertendo, & eas deſcribendo male.* Id. Adelph. 2, 2, 2 *Bene cum eo actum eſt*, man hat noch gütig mit ihm verfahren. Cic. Off. 3, 15 *Inter bonos oportet bene agier*, mit ehrlichen leuten muß man ehrlich handeln. *Bene habitare*, Nep. 25, 13, 1; *emere*, wohlfeil, Cic. Att. 1, 10; *vendere*, theuer, Plaut. Curc. 4, 2, 34; *veſtire, paſcere*, Cic. Off. 2, 25. Id. de Fin. 3, 17 *Bene audire ab omnibus*, bey iedermann beliebt, in gutem credit ſeyn. v. ſupra in *Audire* n. 7. Sic *Bene mereri de aliquo*, Cic. Brut. c. 72; & fam. 10, 5; Virg. Æn. 4, 317. *Bene ſit tibi*, Plaut. & Terent. ſæpe. *Bene ambula & redambula*, Plaut. Capt. 4, 2, 129 glück auf den weg, komm geſund wieder. *Bene feliciterque vertat tibi*, id eſt, bene eveniat, viel glücks darzu. Plaut. Aul. 4, 10, 58; Contra *Non bene vertat*, imprecantis eſt Virg. ecl. 9, 6. Horat. 3 od. 27, 74 *Bene ferre magnam diſce fortunam*, id eſt, recte. Ibid. v. 57 *Potes hac ab orno Pendulam zona bene de ſecuta clidere collum*: Vbi *Bene* eſt opportune, den da zu allem glück mitgenommen. Prout *Bene aut ſecus ceſſit.* Plin. Paneg. c. 45. ubi vid. Schwartzius. ¶ 2. Eſt & *Bene* particula ἀξιωτικὴ, & pro vehementer, valde, ponitur, Lucret. 5, 706 *Donec eum contra plano bene lumine fuſſit.* Cic. fam. 5, 12 *Qui ſemel verecundiæ fines tranſilierit, eum bene & naviter oportet eſſe impudentem.* Id. Att. 14, 7 *Literæ bene longæ.* Id. contra Rull. 2, 22 *Bene nummatus*, ſehr reich. Div. in Cæc. 15 *In clamando bene robuſtus.* Id. Att. 4, 10 *Bene mane*, ſehr früh. Id. Lib. 2 in Verr. c. 70 *Bene penitus in iſtius familiaritatem ſeſe dedit.* Id. Tuſc. 2, 19 *Sed ſi eſt tantus dolor, quantus Philoctetæ, bene plane magnus mihi quidem videtur:* BENE PLANE, id eſt, prorſus, rechtſchaffen groß; ut Græci εὖ & μάλα ſimiliter conjungunt. Ita enim Molchus Epitaphio Bionis εὖ μάλα μακρὸν ὕπνον, *Bene valde magnum ſomnum* de morte dixit. Sic *bene potus: bene multus: bene doctus*, & alia dicimus. ¶ 3. *Bene* nota etiam approbationis, ut Græcis ſuum καλῶς. Nep. 8, 4, 2 *Bene ergo Pittacus ille.* Ter. Eun. 1, 2, 105 PH. *Faciundum eſt, quod vis.* TH. *merito amo te. Bene facis.* Et 3, 2, 9 *Ehem Parmeno: Bene feciſti.* Formula eſt laudandi & approbandi alterius ſtudium & operam. Sic & elegans formula cum acquieſcimus in aliorum reſponſis ad ea, quæ rogavimus, ap. Liv. 6, 35 BENE HABET, &c. Et Iuvenal. Sat. 10, 72 BENE HABET, *nil plus interrogo.* Contra BENE SIT, etiam blande aliquid abnuentium formula eſt: qua pro officio eorum, quo tamen uti nolint, gratias ſe debere ſignificant. Plaut. Pſeud. 2, 4, 23 CH. *Quin tu, quicquid opus eſt, audaciter imperas?* PS. *Tam gratia eſt*, BENE SIT *Charine: nolo tibi moleſtus eſſe nos.* Tale eſt illud in invitationibus: BENE VOCAS, *jam gratia eſt*, Plaut. Menæch. 2, 3, 30. Quaſi dicat: beneficii loco habeo, quod vocas: ſed in præſenti ago gratias. Similiter dicebant, BENIGNE: RECTE: de quibus ſuis locis. Græci in talibus: πάνυ καλῶς, item κάλλιστα ἐποίησ, dicere iolebant, quod ad Diogenem Laërtium Caſaubonus notat. ¶ 4. *Bene eſſe*, nec non *Bene habere, Bene vivere*, vitam hilarem & voluptariam complectitur, ſich wohl befinden, luſtig ſeyn. Plaut. Menæch. 4, 2, 39 *Hinc intro abeam, uti mihi ben. ſit.* Id. Truc. 4, 2, 28 *De eo* (ex argenti minis) *bene ſumus tua virtute*, wir machen uns davon luſtig. conf. Curc. 4, 2, 31; Caſ. 2, 3, 37, & 3, 4, 15; Ter. Adelph. 1, 1, 9; Catull. 23, 15; Horat. 1 epiſt. 10, 88. Plaut. Aul. 2, 8, 2 *Vt bene habeam filiæ nuptiis.* Id. Mil. 3, 1, 127 *Qui & rem ſervat & qui bene habet.* Ter. Hec. 3, 5, 11 *Vixit, dum vixit, bene.* conf. Cic. Tuſc. 5, 5. Petron. c. 34 *Ergo vivamus, dum licet eſſe bene.* ¶ 5. Etiam abſolute *Bene* cum tertio & quarto Caſu priſcis erat hilaritatis indicium, & ſolemnis inter pocula bene precandi formula. Tibull. 2, 1, 13 *Sed* BENE MESSALAM *ſua quisque ad pocula dicat.* Plaut. Stich. 4, 5, 27 *Bene vos, bene nos, bene te, bene me, bene noſtrum etiam Stephanium.* Id. Perſa 5, 1, 20 *Bene mihi, bene vobis, bene amicæ meæ!* &c. Ovid. de arte am. 1, 600 *Et* bene *die domine*: bene, *cum quo dormiat illa.* Et Faſt. 2, 637 *Et* bene *nos*, bene *te, patriæ pater optime Cæſar.* Ita autem conciſe loquebantur; pro eo eſſet: *Bene vos vivere precor: Bene valere.* Dixiſſe etiam *Bene vixis*, aut *vixeris*: ut Græcos ζήσαις monet Scaliger in Culicem Virgilii. vide *Biho.*

¶ Benignus, *a, um*, beneficus, liberalis, gütig, milde, günſtig; ut, *Terra benigna*, Tibull. 3, 3, 6. *Vena ingenii benigna*, Horat. 2 ode 18, 7, ein guter kopf, gute einfälle. *Vini ſomnique benignus*, der ſich mit wein und ſchlaf etwas zu gute thut. Hor. Sat. 2, 3, 3. Sic, *Benignus alicui*, Plaut. Trin. 3, 3, 12; *in aliquem*, Ter. Hec. 3, 5, 22. *Eo uſus ſum benigno*, ibid. 5, 3, 39. comp. *Benigniores quam res patitur*, Cic. Off. 1, 14. Summo gradu *Benigniſſimum inventum*, Plin. 35, 2. conf. Sen. Benef. 7, 14. ¶ 2. Item facilis, comis, humanus, leutſelig, freundlich. Cic. Off. 2, 14 *Benigna oratio.* Liv. 28, 26 *Benignus vultus.* Liv. 21, 19 *Benigniora verba.* Plaut. Trin 2, 4, 58 *Benigniorem te mihi quam nunc experior eſſe, confido fore.* ¶ 3. Copioſus, ut *malignus* parcus, avarus. Sen. de conſt. c. 18 pr. *Ipſe materia vitus benigniſſima.* ¶ 4. Secundus, ſertilis. Plin. major 18, 1 *Fruges & flores, quæque alia præter arbores aut frutices benigna tellure proveniunt.*

¶ Benigne, adv. idem; ut, *Benigne favere alicui*, Cic. fam. 13, 67 gutes thun. Catull. 74, 3 *Omnia ſunt ingrata, nihil feciſſe benigne eſt.* Sic *Benigne attenteque audire*, Cic. pro Cluent. c. 3. *Benigne dicis*, Plaut. Truc. 1, 2, 27, ich bin verbunden. Nam reſponſio eſt ad cœnam invitari. ¶ 2. Hoc adverbio eleganter uti licet, cum quid comiter atque urbane recuſamus. Horat. 1 epiſt. 7, cum Dialogiſmum Calabri cujusdam & hoſpitis ejus refert, ipſo principio ſtatim: *Veſcere ſodes: Iam ſatis eſt; at tu quantum vis tolle. Benigne.* Petit Calaber, ut appoſitis pyris veſcatur hoſpes; reſpondet hic, ſe ſatis guſtaſſe: quod ſi nil amplius libeat, porro Calaber, ut quid pyrorum ſecum ferat: reculans hoſpes, *Benigne* dicit, quaſi agat gratias. Idem ibi v. 61

Ad cœnam veniat. Non ſane credere Mœna:

Mirari secum tacitus: quid multa? BENIGNE, *Respondet. Negat ille mihi?*

Nempe cum Mena *Benigne*, dicit, negat se venire ad cœnam: unde Philippus, qui vocaverat, quali indignabundus, *Negat ille mihi?* Similiter in hac re dicebant, *Bene vocas, jam gratia est:* de qua formula diximus in *Bene* n. 3. v. Turneb. Adverſ. 5, 13; & Caſaub. Lect. Theocr. c. 16. Compar. Mela 3, 6 *Benignius alere.* Curt. 8, 6, 19 *Rex benignius, quam alias, allocutus.* Superl. *Benigniſſime promittere,* reichlich verheiſſen. Cic. Verr. 4, 4. *Benigniſſime fovere,* Val. Max. 1 prologo & c. 8 n. 2.

¶ Benigniter, pro *benigne.* Nonius 11, 9 ex Titinn. *Nimium te patrocinari cenſeo beniguiter.*

¶ Benignitas, *ātis,* f. liberalitas, clementia, güte, gutwilligkeit, willfährigkeit. Cic. Off. 1, 14 *Ne major benignitas ſit, quam facultates.* Sic, *Naturæ benignitas,* Id. de N. D. 2, 53 *Veſtra in me attente audiendo benignitas,* Id. pro Dom. c. 14. *Livor,* quia malignitas eſt, opponitur *benignitati* ap. Plin. 8 epiſt. 12. v. ibi Buchner. ¶ 2. Vſurpatur & de præſtito auxilio ap. Nepot. 20, 2, 2 *Cujus benignitatis memoriam volebat exſtare.* Horat. Epod. 1, 31 *Satis ſuperque me benignitas tua Ditavit.*

¶ Benignor, *ari,* gutes thun. Vulg. Interpres 2 Eſdr. 4, 39.

Compoſita:

¶ Bĕnēdīco, *xi, ctum, ĕre,* conſtruitur cum dativo, & in ſacris ſignificat, ſegnen, gutes wünſchen; ut Pſ. 112, 2 *Domui juſtorum benedicetur;* hoc eſt, Deus aderit & favebit domui juſtorum, & bonis omnibus eam cumulabit. ¶ 2. *Benedicere Deo,* celebrare eſt, Gott loben. Ita fere Cic. pro Sextio c. 52 *Cui benedixit unquam bono?* welchen ehrlichen mann hat er jemahls gelobet? Conf. Salluſt. B. Cat. c. 3; Ovid. Triſt. 5, 9, 9. Quint. Decl. 336 *Vt hoc fratri benediceretur.* Gell. 6, 11 *Eum indignuſſimum arbitror, cui a viris bonis benedicatur.* Sacri ſcriptores & cum accuſativo junxere, Tertull. de Orat. c. 3 *Plane benedici Deum omni loco ac tempore condecet, ob debitam ſemper memoriam beneficiorum ejus, ab omni homine.* conf. Lactant. 7, 14, 11. Sed & Apul. ad Aſclep. p. 101 *Benedicentes Deum orantesque.* ¶ 3. Iisdem non raro *benedicere* eſt factis precibus aliquid confecrare, ſanctificare, einweyhen. Quemadmodum Græci ſuo εὐλογεῖν pro ἁγιάζειν uti ſolent, de quo Caſaub. Exerc. 16 contra Baron. Theor. 33; & Grotius in Matth. c. 26, 25; Sulp. Severus 1, 7 *Cum filium benedicere pararet.* Id. de Virt. Martini 2, 2 *Cum jam altarium, ſicut eſt ſolenne, benediceret, globum ignis de capite ejus vidimus emicare. Benedicit altarium* ſacerdos, cum liturgiam ibi peragit. Sic *fontem benedicere,* eſt aquam Baptiſmi conſecrare ap. Victorem Vtic. 2 de Perſec. Vandalica.

¶ Benedictus, *a, um,* geſegnet, ſelig, frequens in ſacris vocabulum. Sic *Benedictus panis; benedictum oleum,* Hieron. vita Hilarionis. Sed & Tertull ad Martyr. c. 1 *Benedicti martyres.* conf. de Bapt. c. 8 & de Anima c. 27. *Herba benedicta* quæ vocetur, docet Apul. de Herb. c. 61.

¶ Benedictum, *i,* n. ſubſt. ein gut wort. Ter. Phorm. prol. v. 21 *Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene.* conf. Cic. Brut. c. 93; Plaut. Perſ. 4, 3, 24; & Curc. 4, 2, 28.

¶ Benedictio, *ōnis,* f. lob, ſegen. Apul. Trismeg. p. 92 pro *Laude* poſuit; *Deus,* inquit, *ab hominibus frequentibus laudium præconiis benedictionibusque celebretur.* At ſicut apud Græcos res dedicatæ & conſecratæ εὐλογίαι dicebantur: ita eædem Latinis *benedictiones* conſuevere vocari. Ita enim Paullinus Nolanus epiſt. 12 (ed. nov. ep. 32 n. 8) particulam ſanctæ crucis *benedictionem de cruce* appellat.

¶ Benedīcus, *a, um,* χρησολόγος, qui benedicit & laudat, wohllautend, lieblich; ut, *Blanda & benedica dicta.* Nam hinc

¶ Benedīce, adv. εὐφήμως, bonis & lenibus verbis, freundlich, lobend. Plaut. Aſin. 1, 3, 54 *Illiciebas me ad te blande & benedice.* conf. Aulul. 4, 10, 57.

¶ Bĕnĕfācio, *fēci, factum, facere,* wohlthun, gutes thun, zu gut thun; ita etiam in uſu eſt *bona facere.* Hinc illud hominum voluptariorum: *Multa bona mihi faciam.* v. Taubm. ad Plaut. p. 12, 263 *Benefacere erga aliquem,* Plaut. Trin. 5, 4, 4 einem liebe und dienſt erweiſen. Ter. Adel. 3, 7, 20 *Dii tibi benefaciant.* Cic. 1 Invent. extr. *Male tractari ab iis, quibus bene feceriuus.* Gell. 5, 3 *Ingenium benefaciendi habere,* i. e. ſolerter agendi, geſchickt ſeyn.

¶ Benefio, *īri,* paſſim. Plin. Paneg. c. 7 *Quicquid a quoque in provinciis beneficret, ſcire,* was gutes geſchehen.

¶ Benefactum, *i,* n. beneficium, gutthat, wohlthat. Ennius: *Benefacta male locata malefacta arbitror;* uſurpavit Cicero Offic. 2, 18. *Cumulare benefacta,* Plaut. Capt. 2, 3, 64. Salluſt. Iug. c. 85 *Benefacta mea reip. procedunt.* ¶ 2. Recte vel honeſte factum, redliche that Cic. Tuſc. 2, 26 *Benefacta in luce ſe collocari volunt.*

¶ Benefactor, *ōris,* m. evergeta, ein wohlthäter; vulgo in multorum ore eſt: apud veteres vox inaudita, proque ea eſt *bene merens, bene meritus.* Quidni tamen liceat ut a *malefacio malefactor* (ap. Plaut. Bacch. 3, 2, 11,) ita a *benefacio* dicere *benefactor?* vid. Scioppius in Voſſ. de Vit. ſerm. L. p. 9. Medio tandem ævo Corippus poëta de Laudibus Iuſtini Imp. 1, 12 *Communis benefactor alens,* &c.

¶ Benefactio, *ōnis,* f. die gutthätigkeit. Tertull. adv. Marc. 4, 12 *Benefactione ſua diem efficere ſanctiorem.*

¶ Bĕnĕficus, *a, um,* benigne faciens, wohlthätig, gutthätig, milde. Cic. de Amic. c. 9 *Benefici liberalesque ſumus, non ut exigamus gratiam.* Sic *Beneficus in amicum,* Id. Off. 1, 14. *Beneficus eſt oratione,* Plaut. Epid. 1, 2, 14. Gradus irregulares ſunt, tamquam ex participio in ENS. Sen. Benef. 1, 4 *Tu me aliquid eorum doce, per quæ beneficentior gratiorque adverſus bene merentes fiam.* Cic. de Amic. c. 14 *Virtute præditi liberaliſſimi ſint & beneficentiſſimi.* Id. Nat. D. 2, 25 *Iupiter optimus, id eſt, beneficentiſſimus.* Cato apud Gell. 17, 5 habet *beneficentiſſimus.*

¶ Benefice, adverb. idem. Gell. 17, 5 *Benefice liberaliterque facimus, non ut exigamus gratiam.*

¶ Beneficentia, *æ,* f. die gutthätigkeit. Cic. Nat. D. 1, 43 *Quidmelius & præſtantius eſt bonitate & beneficentia?* Id. Off. 1, 7 *Iuſtitiæ conjuncta eſt beneficentia.* conf. ibid. 2, 15. Plur. Id. fam. 1, 7 *Te emnec cum beneficentiis tuis tum amore concitatus meo.* Ita in melioribus libris pro *beneficiis* h. l. legi fatetur P. Victorius. Grævius in Ciceronis libris, quos cum variorum ſuisque notis edidit, pro beneficentia ſemper *beneficientia* dedit, hanc formam analogiæ accommodatiorem, nec aliam vocum *deſpicientia, proſpicientia,* & ſimilium, rationem eſſe arbitratus. Sed errat; non enim a *beneficio beneficentia,* ſed a *beneficus, ut magnificentia* a *magnificus* deducitur, obſervante Menckenio in Obſ. L. L.

¶ Bĕnĕfĭcium, *i,* n. εὐποΐα, εὐεργεσία, die wohlthat. Sen. Benef. 3, 18 *Sunt, qui ita diſtinguant: quædam* BENEFICIA *eſſe; quædam* OFFICIA; *quædam* MINISTERIA. BENEFICIVM *eſſe, quod alienus det. Alienus eſt, qui potuit ſine reprehenſione ceſſare.* OFFICIVM *eſſe filii, uxoris, & earum perſonarum, quas neceſſitudo ſuſcitat & ferre opem jubet.* MINISTERIVM *eſſe ſervi &c.* Sed in ſequentibus oſtendit, ſervos etiam *beneficium* dare poſſe. Rutilius Lupus lib. 2 in Hocolo ex quodam veteri Oratore: *Servorum eſt, beneficium dare libenter & injuriam facere nolle. Nam dando beneficium exemplo benevolentiam acquirimus: non faciendo injuriam duntaxat odium vitamus.* Idem lib. 1 de figuris ſententiarum in Proſapodoſi ex Demetrio Phalereo: *Quod beneficium tempori & cupienti datur, gratum eſt. Vitiatas enim & voluntas accipiendum honorem dantis facit ampliorem. At quod ſero & deſideranti datur, ingratum eſt. Amiſſo enim tempore utilitatis, cadit accipiendi cupiditas.* Cæterum BENEFICIVM *dare, collocare, deferre, ponere apud aliquem:* item *beneficio afficere, obligare, devincire, obſtringere, ornare, complecti aliquem: beneficium accipere, habere ab aliquo, debere, reddere,* Cicero & Terentius dixerunt. *Munerare alicui beneficium,* mit dancke vergelten, Plautus dixit Capt. 5, 1, 15. *Eripere alicui beneficium ab alio conceſſum,* Suet. in Galba c. 14. *Fœneratum tibi iſtud beneficium pulcre dices,* Ter. Phor. 3, 2, 8. *Beneficio illo legis nihil utor,* Cic. L. agr. 2, 23. ¶ 2. Eſt & caſtrenſis vox *Beneficium,* qua promotiones ad ſuperiores ordines ac gradus ſignificantur. Plura hujus generis exempla obſervat notatque Lipſius ad 4 Hiſt. Taciti c. 48. Hinc *beneficii ejus* dicuntur eſſe, a quo promoti qui ſunt. Suet. Tib. c. 12 *Venit in ſuſpicionem per quosdam beneficii ſui centuriones,* h. e. quos ipſe ad hunc gradum promoverat. Tales alias *Beneficiarii* appellantur, de quibus infra. Sic *aliquem ſui beneficii facere,* eſt beneficio collato obnoxium ſibi reddere, verbunden machen. Sen. de Benef. 3, 18 *Adeo dominis ſervi beneficia poſſunt dare, ut ipſos ſepe beneficii ſui fecerint.* Ovidius & Tacitus, *ſui muneris aliquem facere,* perinde dixerunt. v. Gruter. Suſpic. 1, 13. ¶ 3. Aliquando *Beneficium* de eo etiam dicitur, propter quod aliquid fit, ſive quod rei cauſſam præbet. Ter. Heaut. 2, 4, 14 *Hoc beneficio utrique ob utriſque devincimini:* hoc eſt, hac de cauſſa: nimirum qui ingenio, moribusque conſimilis, de quo præcedenti verſu dictum erat. Cic. fam. 13, 35 *Quem Cæſar, meo beneficio, in Novocomenſes retulit:* id eſt, propter me, me rogante, durch mich. Ibid. 11, 22 *B. neficio tuo.* Ita Quintil. 2, 11 *Beneficio ingenii præſtantes habiti.* Et rurſus 3, 1 *Is* (Gorgias) *beneficio longiſſimæ ætatis cum multis ſimul fuit.* conf. Val. Max. 4, 7, 5. Ita L. 40 § 1 ff. de damno infecto: *Damnum, quod beneficio* (i. e. opera) *ejus contigit, ipſum ſarcire debere.* Inſolens hoc videtur Eynckershœckio Obſ. 4, 10 adeo quidem, ut legere malit, *pene vitio.* Sed parum puto feliciter, nec pro reliquo viri acumine. ¶ 4. *In beneficiis ad ærarium deferre,* Cic. pro Arch. 5, erat merus honor & commendatio alio tempore profutura. Conf. fam. 5, 20 verſ. fin. v. Gron. de P. V. 3, 17. ¶ 5. *Beneficium* etiam dicitur, quod Longobardis *feudum,* ſive *feodum* appellatur.

¶ Beneficiarius, *i,* m. ſubſt. dem wohlthat erwieſen wird, ein ſtipendiat, lehnmann, vaſall. Olim *Beneficiarii* dicebantur *milites beneficio tribunorum promoti,* ut Vegetius interpretatur 2, 7; vel ducum apparitores, ſatellites, corporis cuſtodes. Cæſar B. Civ. 1, 75 *Cum hac coborte barbarisque equitibus paucis, beneficiariis ſuis, quos ſuæ cuſtodiæ cauſſa habere conſueverat, advolat.* Add. Plin. 10 epiſt. 32. Quamquam non tribunorum tantum, ſed aliorum etiam magiſtratuum reſpectu ita appellabantur. Nam in Lapidibus veteribus *Beneficiarius Conſulum, Prætorum, Præfecti prætorio* legere licet, ut Lipſius ad Tacitum obſervat. Hi tales autem a militaribus muneribus vacabant, idcirco *muuificibus* opponebantur, qui *a faciendo munere* ſic appellati, ut Feſtus docet. Gruter. Inſcript. p. 511 n. 4 BENEFICIARIVS LEGATI CONSVLAR. Vide & Cæſ. B. Civ. 3, 88; Tertull. de Fuga in Perſ. c. 13; Veget. 2, 7.

¶ Beneficiarius, *a, um,* adjective, ad beneficia attinens; ut, *Res beneficiaria.* Senec. epiſt. 90.

¶ Benemereor, *itus ſum, eri,* ſich wohlverdient machen. Cic. fam. 10, 17 *Omnes, qui benemeruntur.* Idem de Amic. c. 9 *Propenſior ad benemerendum.* conf. *Bene* n. 1.

¶ Benemerens, *tis,* qui beneficia nobis confert. Plaut. Rud. 5, 3, 36 *Benemerenti bene referre gratiam addecet.* Cic. pro Planc. c. 33 *Domi de patria benemerentes.* conf. Plin. 2, 7; Sen. Benef. 1, 4; & 5, 15: Hygin. fab. 25; Suet. Inſcript. ult. Gruter. & Reinef. in Inſcript. paſſim; ubi & ſuperl. *benemerentiſſimus.* v. *Merens* in *Mereor.*

¶ Benemeritus, *a, um,* wohlverdient. Cic. ant. iret in ex. c. 7 *Benemeritus de rep. civis.* Id. fam. 1, 9 *Memorem in benemeritos animum præſtare.* Adde Cæſ. B. C. 3, 13; Hirt. B. Alex. c. 65; Suet. Oth. c. 10; Val. Max. 5, 2, 3; Nepot. 18, 6, 5 & Lactanc. 1, 15, 4.

¶ Beneolens, *tis,* wohlriechend; ut. *Beneolens flumen,* Propert. 3, 16, 27.

¶ Beneplacitum, *i,* n. ein wohlgefallen. Aliquoties habet Vulg. Interpres. e. g. Pſ. 146 v. 11 *Beneplacitum eſt Deo ſuper timentes eum.*

¶ Benefuadus, *a, um,* der guten rath giebt; ut, *Benefuadu pauperias,* Apulej. Apol. p. 285.

¶ Benefuaſor, *oris,* m. id. Gloſſ. gr. lat. ἀγαθοσύμβουλος, *benefuaſor.*

¶ Benevalens, *tis,* friſch und geſund; ut, *Cajus lætus & benevalens,* Gell. 15, 7 ex Auguſti epiſt.

¶ Benevelle, wohl wollen. Hæc vox (ut & aliæ hujus generis,) magis divellitur. v. Plaut. Pœn. 1, 2, 160; Truc. 2, 4, 87 & 92 &c.

¶ Bĕnĕ-

¶ Bĕnĕvolens, *tis*, günſtig, geneigt, gutwillig. Plaut. Merc. 5, 2, 46 *Amicus advenio, multum benevolens.* Id. Mil 4, 8, 41 *Dii benevolentes.* Auguſtus ep. ad Cajum apud Gellium 15, 7 *Spero lætum & benevolentem celebraſſe quartum & ſexageſimum natalem meum.* ¶ 2 Aliquando ſubſtantive ponitur pro amico & bene cupiente, ein gönner. Plaut. Ciſt. 2, 3, 42 *Ajebat: mulierem quandam ſuam benevolentem convenire.* Item Trin. 1, 2, 7 CA. *Cujus vox prope me ſonat?* ME. *Tui benevolentis.*

¶ Bĕnĕvŏlus, *a, um*, idem; ut, *Animus benevolus*, Cic. Verr. 2, 8. *Iudices facere benevolos*, Id. de Orat. 2, 79. *Facere auditorem benevolum*, Id. de Invenr. 1, 15. Et Ter. Hec. 5, 1, 35 *Facilem benevolumque lingua tua jam tibi me reddidit.* Plaut. Capt. 2, 2, 100 *Me eſſe ſcit erga ſe benevolum.* Rurſus Cic. fam. 3, 12 ſub fin. *Benevolentior tibi, quam fui, nihil ſum factus.* Et 5, 16 extr. *Officio fungi benevolentiſſimi atque amiciſſimi.* Et Apul. 3 Florid. *benevolentiſſimi principes.* ¶ 2. *Benivolus* etiam ſcriptum invenitur, & ſic ſcribi vult Lipſius.

¶ Benevole, adverb idem Cic. Fin. 1, 16 *Quos erga nos amice & benevole collegiſti.* Superl. Auguſtinus epiſt. 28 ad Hieronymum: *mei commemorationem benevolentiſſime facere dignatus es.* Id. ep. 64 ad Aurelium, *Benevolentiſſime accipere.*

¶ Benevolentia, *æ*, f. gunſt, gutwilligkeit; ut, *Benevolentia aliquem complecti.* Cic. fam. 2, 6. Et, *Benevolentiam alicui præſtare*, Id. fam. 4, 11 guten willen erzeigen; *alicujus allicere*, Id. Off. 2, 14; *captare*, Agr. 1, 15; *colligere*, de Amic. c. 17; *ſibi adjungere*, pro Mur. c. 20. *Benevolentiæ gratia aliquid facere*, aus liebe, Id. Off. 2, 6. *Benevolentiam alicujus erga ſe perſpicere, experiri*, Id. fam. 1, 7, guten willen ſpüren. Et 9, 16 *Vt aurum igne, ſic benevolentia fidelis periculo aliquo perſpici ſolet.* Id. poſt red. ad Quir. c. 10 *Sempiterna benevolentia colere memoriam beneficii alicujus.* Et Off. 2, 6 *Malus cuſtos diuturnitatis metus, contraque benevolentia fidelis vel ad perpetuitatem.* Nepos 10, 5, 4 *Nullum imperium tutum, niſi benevolentia munitum.*

¶ Boniſacies, adject. ſchön. Gloſſ. gr. lat. εὐπρόσωπος, *Boniſacies.*

¶ Bonifātus, *a, um*, in Gloſſ. gr. lat. εὔμοιρος, der glücklich iſt.

¶ Bonimōris, adject. in Gloſſ. gr. lat. καλότροπος, ſittſam.

¶ Imbŏnĭtas, *ātis*, f. pro infelicitate apud Tertull. ad Martyr. c. 3 *Omnis duritia, imbonitas & inſuavitas.*

¶ Perbŏnus, *a, um*, valde bonus. Cic. Verr. 4, 18 *Perbona toreumata.* Id. Att. 6, 1 *Perbono res loco eſt.*

¶ Perbene, id eſt, optime, ſehr wohl. Cic. Brut. c. 28 *Perbene latine loqui* Et Liv. 45, 3 *Fortunam perbene feciſſe.*

¶ Perbenigne, idem quod benigniſſime, Ter. Adelph. 4, 5, 68.

¶ Perbenevŏlus, *a, um*, ſehr günſtig. Cic. fam. 14, 4 *Peſcennius eſt perbenevolus nobis.*

Boo, vide *Bos.*

BOŌPES, *ĕdis*, βοώπης, herba, cerefolium, körbel-kraut. Apul. de Herb. c. 104.

BOŌTES, *æ*, m. βοώτης, Arctophylax, ſidus ſeptemtrionale a βοῦς, *bos*, unde etiam *Bubulcus* vertitur. v. Cic. N. D. 2, 42. Ovid. Faſt. 3, 405

Sive eſt Arctophylax, ſive eſt piger ille Bootes.

Idem ſecundo caſu de Arte am. 2, 55 *Comesque Bootæ Enſiger Orion.* At Avienus Periegeſi *Bootis* format, ut v. 364 *Axe Bootis:* v. 456 *Plaga dura Bootis*; & v. 846 *Qua riget ora Bootis.*

BOPGȲRVS, *i*, m. nomen piſcis marini, Plin. 32, 11 eſſe dicitur. Sed emendante Harduino f. 54 legendum *Bovem, cercyrum.*

BOREA, vel Boria, *æ*, f. gemma cælo autumnali ſimilis, Jaſpen-ſtein, Plin. 37, 8.

BOREAS, *æ*, m. Βορέας, aquilo, der nordwind; dictus vel a boatu, vel ἀπὸ τῆς βοῆς, quod ſit ſonorus. v. Plin. 2, 47. Virg. Georg. 1, 93. *Boreæ penetrabile frigus:* quia vis frigoris a ſeptemtrione eſt. *Borea ceſſante navigandum eſſe*, proverbiale eſt, ut indicat Ariſtoteles, de obſervanda opportunitate in rebus gerendis; ſimile illi, *Cum pluit molendum eſt.* ¶ 2. Antiquæ elegantiæ eſt, cum Nepos 1, 2, 4 ait, *Cum vento Borea profectus eo perveniſſet*; Veteres enim non illibenter genus ad ſpeciem jungere ſolebant. Vt cum *hominem ſervum: hominem hiſtrionem: mulierem meretricem: lupum piſcem*, & alia hujus generis dicerent. Nepos eodem modo *Ventum aquilonem:* & *Iſtrum flumen, Nilum flumen*, dixit.

¶ Bŏrēus, *a, um*, ſeptemtrionalis, nordiſch, mitternächtig. Ovid. 4 Triſt. 8, 41 *Vita procul patria peragenda ſub axe Boreo.* vid. Hygin. Aſtr. 3, 29.

¶ Borealis, *e*, idem. Avienus Arat. v. 951 *Borealia flamina:* & v. 964 *Borealis tramite cæli.* Idem Periegeſi v. 84 *Boreali fuſus ab alto*; & v. 242 *Boreali rurſus in Arcto.* Iſidor. 3, 32 *Borealis motus.*

¶ Antiboreum, *i*, n. horologium, alias æquinoctiale dictum, quod in plano æquatoris boream reſpicit, Vitruv. 9, 9.

BORITH, herba ſaponaria, quod ſaponis vicem teneat, ſeiffen, ſeiffenkraut. Hac de herba Iſidor. 16, 2 ex propheta, nimirum Ier. 2, 22 & Mal. 3, 2. Sed non agnoſcunt ultimam partem illius capitis, editiones antiquæ v. g. Baſ. 1489. f. quæ in Gothoſredianis LL. autoribus ex MS. addita dicitur. Io. Mich. Langius 3 Diſſert. edidit, & ſaponem vel ſmegma eſſe contendit; Sed Ol. Rudbeckius purpuram vel coccum fuiſſe ſtatuit.

BORRĀGO, vel Borago, *ĭnis*, f. legitimum bugloſſum, burretſch, ochſenzungen. Matthiol. dicitur & *Corrago*, vide in C.

BORSYCITES, *æ*, m. gemmæ certa ſpecies, Plin. 37, 11.

BŎRVSSIA, *æ*, f. regio Germaniæ, quæ & *Pruſſia* & *Prutenia*, Preuſſen. v. Geogr.

¶ Boruſſi, *orum*, m. populi, qui & *Pruſſi*, die Preuſſen.

BŎRYPTES, *æ*, m. gemma nigra, ſanguineis & albis nodis, Plin. 37, 10.

BORYSTHĔNES, *is*, m. Βορυσθένης, Scythiæ fluvius maximus & uberrimus, de quo Herodot. 4, 53; Plin. 4, 12. ¶ 2. *Boryſthenes* equus Hadriani, cui mortuo ſepulcrum conſtituit cum epitaphio, v. Dio lib. 69; Rhodig. 21, 31; Caſaub. & Salmaſ. in Spart. Hadr. c. 20.

¶ Bŏryſthenius, *a, um*, adjectivum. Ovid. de Ponto 4, 10, 53

Cumque Boryſthenio liquidiſſimus amne Dryaſpes.

¶ Bŏryſthĕnĭdæ, *arum*, m. qui ad Boryſthenem habitant, quos *hibernos* Propertius dixit 2, 7, 18

Gloria ad hibernos lata Boryſthenidas.

¶ Bŏryſthĕnītes, *æ*, m. ita Græce gentile cognomen format Bionis, philoſophi & poëtæ, quem ſupra memoravimus, Diogenes Laërtius principio Vitæ ejus: Βίων, τὸ μὲν γένος ἦν Βορυσθενίτης &c.

BOS, *bŏvis*, c. βοῦς, taurum vaccamque comprehendit, ut indicat Valla 4, 42 ein rind, ochs oder kuh. Petron. c. 56 *beſtiæ laborioſiſſimæ boves*, &c. Horat. 1 epiſt. 7, 87 *Bos enectus arando.* Sed *Bos forda*, eine trächtige kuh. Ovid. Faſt. 4, 631. Colum. 6, 24, 3. Livius quoque in fœminino genere *Bovem* non raro pro *vacca* poſuit; ut 1, 7 *Inde cum actæ boves quædam:* & rurſus: *Ibi tum primum bove eximia capta de grege.* Item c. 45 *Bos in Sabinis nata cuidam patrifam. miranda magnitudine ac ſpecie.* Ita & Virg. ecl. 1, 9 *Ille meas errare boves* &c. Tacitus Germ. 40, 5 ἀρχαϊκῶς, *Boves fœminas* dixit. *Bos locuta*, Obſequ. c. 103; & *Bos locutus*, Idem c. 74. conf. Liv. 3, 10 pr. & 24, 10 extr. *Bos arator*, Suet Veſp. c. 5 ein ochſe, den man zum pflug braucht. Hunc lege Attica nefas fuit mactare, ut Ælianus auctor eſt Var. Hiſt. 5, 14. De *Bubus* Plin. 38, 45. Bovem, quem vix decem viri domarent, ſacerdos fœmina ſola aure prehenſum ad aram deduxit; 4 Ælian. Hiſt. Animal. 11, 4. De honore ei habito ab antiquis, vid. quos laudat Brouckh. ad Tib. 2, 1, 8. *Bos Camurus, patulus, lævus, Licinus*, qui diceretur, Iunius Philargyrus ad Virg. Georg. 3, 55 ita explicat: CAMVRI *boves ſunt, qui converſa introrſus cornua habent: quibus contrarii* PATVLI, (Plauto, PATALES) *qui cornua diverſa habent.* LÆVI, *quorum cornua terram ſpectant. His contrarii* LICINI, *qui cornua ſurſum verſum reflexa habent.* Bos auratus ſæpe donum erat bene de republica meritis, ut ad ſolenne ſacrificium adhiberetur, quem morem Liv. 4, 16, 25, 12 illuſtrat. v. Miſc. Obſerv. Vol. 5 p. 211. ¶ 2. Horat. 1 epiſt. 14, 44

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus:

hoc eſt, Nemo eſt, qui ſortem ſuam non faſtidiat, & admiretur alienam: Quod hoc modo breviter & ſimpliciter Terentius extulit Phorm. 5, 3, 20 *Noſtri noſmet pœnitet*, das unſrige iſt uns nie gut genug. Ovid. Heroid. 5, 116 *Littora bubus arare*, ut & *arenæ ſemina mandare*, de opera inani, nil profectura, ſich vergebens bemühen. *Si bovem non poſſis, aſinum agas:* vide Chiliad. *Multi ſunt boum ſtimulatores, pauci vero terræ aratores*, Πολλοὶ βουκένται, παῦροι δέ τε γῆς ἀροτῆρες, antreger genug, wenig arbeiter. Ibid. *Bos laſſus fortius figit pedem*, müde ochſen treten übel. *Bos mortuus*, Plautino joco eſt, taurea, ein ochſenziemer. Prov. *Bos in lingua:* de eo dicitur, qui pecunia corruptus loqui non audet. v. Chil. Aliud βοῦν ἐν γνάθοις φέρειν, *bovem in maxillis ferre*, de hominibus voracibus, qualis Hercules adeo edax, ut ſolidos boves uno devoraret convivio. Suidas. Dicitur etiam *Bos in civitate*, ubi quis ad novos honores evehitur præter meritum. Namque in vulgi jocum ceſſit, quod Lyſias bovis imaginem æream collocaret in arce Athenis, cum in agris boum uſus ſit, non in urbibus. v. Eraſm. *Bos ſeptimus* apud eumdem & Suidam in ſtoliditatis abiit proverbium, quod bovis ſimulacrum e farina fictum, quod pauperes pro ſex animalibus vivis immolabant, ſenſu vitaque careret. ¶ 3. In Dativo & Ablativo Plurali & *bubus*, & *bobus* per craſin ex *bovibus* invenitur. Itaque prima longa erit. Lucret. 6, 1129

Conſimili ratione venit bubus quoque ſæpe
Peſtilitas etiam pecubus balantibus ægror.

Horat. Epod. 2, 3

Paterna rura bobus exercet ſuis.

In *bobus* tamen primam Auſonius corripuit etiam epigr. 62

Æs veluti ſpirans cum bobus exagites:

Quaſi non craſis ibi, ſed ſyncope eſſet. v. Poëtica Giſſenſ. p. 47 & Cioſa ad Ovid. Her. 5, 116 *Non profecturis litora bubus aras.* Ita vult legi, non *bobus*, quod breve eſſe contendit. *Bubus* etiam v. ap. Plaut. Moſt. 1, 1, 59; Liv. 22, 10; Tac. Germ. 40, 5; &c. Cicero dicit *Bobus.* Genitivus Plur. *boum*, ejecto VI: ut, *ſata læta boumque labores*, Virg. Æn. 2, 306. Adde Priſcian. lib. 7 p. 773. ¶ 4. Homericis temporibus *boves* quaſi eminens pretium rerum fuiſſe videntur. vid. Ιλ. ψ. 703, 705: & Dan. Heinſ. ad Sil. 15, 259. ¶ 5. *Bos Luca* elephas dicitur, de quo infra in *Luca.* ¶ 6. *Bos*, piſcis, Ovid. Hal. 90 βοῦς ὁ θαλάττιος deſcribitur Ælia. H. A. 1, 19. add. S. *Bopgyrus.*

¶ Bŏvis, *ĕris*, antique pro *Bos* apud Varr. de L. L. 7, 38.

¶ Bŏvīnus, *a, um*, rindern; adject. Theodorus Medicus antiquus de diæta c. 15 *Vtilior*, inquit, *omnibus probatur medulla cervina, ſecunda bovina, & maxime de juvenibus.*

¶ Bŏvillus, *a, um*, idem; ut, *Caro bovilla*, rindfleiſch, Octav. Horat. 1, 6. Hinc *Bovillæ*, oppidi in Latio nomen, vid. infra ſeorſum. Et in Gloſſis, *Bovilla*, βοεικεῖα. Hoc alias dicitur

¶ Bŏvīle, *is*, n. ein kuhſtall. Varro quidem L. L. 7, 30 tantum *bubile* non *bovile* admittit. Sed & ipſi & Catoni tribuit Chariſius p. 81. Phædr. 2, 8, 4 *Cervus ſe bovili condidit.*

¶ Bovīnor, *ari*, proprie eſt bovis ſtrigantis in arando, non autem ſulcum uno ductu peragentis; per metaphoram de homine tergiverſante dicitur, ſich ſperren, halsſtarrig ſeyn, ſchmähen. Feſtus: *Bovinatur, conviciatur.*

¶ Bovinator, *ōris*, m. qui ſe gerit more hominum bovinorum, id eſt, bubulcorum, ein boshaftiger, widerwärtiger kopf, ein reckel. Nonio 2, 48 eſt idem, *qui malitioſus & tergiverſator dicitur.* Lucilius ibid. *Bovinator ore improbus duro.* v. & Gell. 11, 7. In Gloſſ. Iſid. eſt *inconſtans.*

¶ Bovinātio, *onis*, f. δυσκολία, die reckeley, ochſenhaftigkeit.

¶ Būbălus, *i*, m. græce βούβαλος & βούβαλις, bos ſilveſtris, animal & robore excellenti & velocitate, ein büffel. Martial. de Spectac. epigr. 23

Illi ceſſit atrox bubalus atque biſon.

conf. Plin. 8, 15 & Miſc. Obſerv. Vol. 5 p. 253.

¶ Bubalīnus, *a, um*, adject. vom büffel; ut, *Laridum bubalinum*, rindsfett, Vopiſcus in Probo c. 4. conf. Vlp. 34 ff. t. 2 l. 25 § 5.

¶ Bubālis, *e*, idem; ut, *Bubale fruſtum*, Petron. c. 35, id eſt, fruſtum carnis bubulæ.

¶ Bubalion, *i*, n. cucumis ſilvaticus, Apul. de Herb. c. 113.

¶ Buberii, *orum*, plur. dicti *ludos boum cauſſa celebrantes*, Plin. 13, 3.

¶ Bubile, *is*, n. idem quod *Bovile*, ein ochſen- ein vieh-ſtall. Vſi eo vocabulo ſunt ſcriptores de Re ruſtica, Cato c. 4 *Bubilia bona*; & Colum. 1, 6 *Domitis armentis duplicia bubilia ſint*. v. Varr. de L. L. 7, 30.

¶ 2. *In bubilem* pro *in bubile* dixit Plaut. Perſ. 2, 5, 18.

¶ Bubōna, *æ*, f. Dea boum apud antiquos, Cæl. Rhodig. 1, 34.

¶ Bubſequa, *æ*, m. bubulcus, ein ochſentreiber. Sidon. 1 epiſt. 6 *Inter bubſequas ruſticanos & ſubulcos*. Apul. 8 Met. p. 138 *Equiſones opilionesque, & bubſequæ*. Scribitur & *Bubſequa*. v. Indicem Elmenhorſtii.

¶ Bubulcus, *i*, m. ein kuh- oder ochſen-hirte, acker-knecht. v. Cic. Divin. 1, 27, Col. 1, 9. Virg. ecl. 10, 19 *Tardi venere bubulci*. Ovid. 3 Triſt. 12, 30

Stridula Sauromates plauſtra bubulcus agit.

conf. Plin. 18, 3; Colum. 1, 6, qui fere eum intelligit, qui bubus præeſt aratrum trahentibus.

¶ Bubulcārius, *i*, m. idem Gloſſ. gr. lat. *βοώτης, bubulcarius*.

¶ Bubulcītor, *ari*, kuh-hirte ſeyn. Plaut. Moſt. 1, 1, 50 *Decet me amare, & te bubulcitarier*. Nonius 2, 85 & hoc, & Varronis exemplum citat active *bubulcitare*, ſed paragoge Plautina *bubulcitarier* repugnat. Nihilominus Apulejus lib. 1 Florid. p. 343 *Iſt apud illos gens, qiæ nihil amplius, quam bubulcitare novere*, hoc eſt boves paſcere. Ita Elmenhorſtius & Iulian. Floridus legunt.

¶ Būbŭlus, *a, um, βοικὸς*, rindern; ut, *Bubulum pecus*, Varr. R. R. 2, 5 rindvieh. *Lac bubulum*, kühmilch, Plin. 28, 13. *Caſeus bubulus manu preſſus*, Suet. Aug. c. 76. *Caro bubula*, Plin. 23, 7, rindfleiſch. *Corium bubulum*, eine ochſen- oder kuh haut. Plaut. Pœn. 1, 1, 11. *Bubula* ſcil. caro, etiam abſolute Plaut. Aul. 2, 8, 43; & Apic. 8, 5. ¶ 2. *Ad capita bubula*, Suet. Aug. c. 5, locus urbis ſic appellatus, quod ea capita iſtic ſeu picta ſeu ſuſpenſa pro inſigni, zum ochſenkopf.

¶ Bubularius, *a, um*, idem. Grut. p. 621, 4 MAGISTER VICI BVBVLARII.

¶ Bubulārius, *i*, m. qui offam bubulam parabat. Hieron. in teſtam. Grunii Porcelli: *Bubulariis inteſtina*.

¶ Būcerus, *a, um*, aliud adject. rindern. Feſtus: *Bucerum pecus de bubus dicimus*. Lucret. 6, 1240 *Lanigeras tamquam pecudes & bucera ſecta*. Ovid. Met. 6, 395 *Armentaque bucera pavit*. Lucret. 2, 660 *Lanigeræ pecudes & equorum duellica proles Bucerieque greges*: Vbi videtur per Epentheſin i interſeruiſſe, ut *Bucerius* dixerit pro *Bucerus*: & quemadmodum alibi *alitaum* pro *alitum* dixerat: & alius Poëta vetus *Larvialis* pro *larvalis*: deinde *τὸ* Grex fœmineum feciſſe, de quo ſuo loco. Sed & forte *Buceriæ* ſubſtantive poſitum.

¶ Būcĕrum, *i*, n. vel plur. *Buceta*, ſunt boum paſcua, viehweide. Gell. 11, 1 *Buceta in ea terra* (Italia) *gigni, paſcique ſolita ſunt plurima*. Tuetur hanc lectionem Gronovius ex MSS. Quidam *bucera* legunt. Sidon. 2 epiſt. 2 *Tintinnabulati greges per depaſta buceta reboantes*. Et his antiquior Lucanus 9, 185 *Calidi lucent buceta Mutini*.

¶ Būcŏlĭcus, *a, um, βυκολικὸς*, paſtoralis, den hirten gehörig; ut, *Bucolicon poëma*, Colum. 7, 12. *Carmen bucolicum*, ein hirtenlied. Iſidor. 1, 38. v. Voſſ. 3 Poët. Inſt. p. 78. *Cæſura bucolica* vocatur, quæ in quintam regionem in carmine hexametro incidit. Ovid. Triſt. 2, 538 de Virgilio;

Bucolicis juvenis luſerat arte modis.

¶ Būcŏlĭca, *orum*, n. pl. hirten-geſpräch, qualia ſunt Theocriti Idyllia, & Virgilii Eclogæ. ¶ 2. *Bucolicon* etiam herbam vocat Plin. 25, 4.

¶ Būcŭlus, *i*, m. dimin. pro *boviculus*, ein ſtier, junger ochs. Colum. 6, 2 *Cum deinde buculos comprehenderis*, &c.

¶ Bucŭla, *æ*, f. vitula, juvenca, eine junge kuh, kalb. Cic. Verr. 4, 60; Virg. ecl. 8, 86; & Georg. 4, 11; Arnob. 7 p. 224; Serenus 7, 5.

¶ Boo, *boare, βοᾶν*, mugire ut bos, brüllen. Plaut. Amph. 1, 1, 77 *Boat cælum fremitu virûm*. Eleganter Apulejus lib. 3 Flor. *Tragœdi, ni cotidie proclament, claritudo arteriæ obſoleſcit: igitur identidem boando purgant ravim*, ſie ſchreyen die ſtimme aus. ¶ 2. Sed a *Boo, ere*, Nonius ex Pacuvio 2, 80 *Clamore & ſonitu colles reſonantes boant*. Et ex Varr. *Exeunt, ſirepunt, boant*.

¶ Boans, *tis*, ut, *Vox boans*, Ovid. Art. am. 3, 450. ¶ 2. Sed Varro L. L. 6, 5 ex Ennio: *Clamore bovantes*.

¶ Boātus, *us*, m. mugitus boum, das gebrülle. Apul. 3 Mileſ. p. 130 *Præconis amplo boatu citatus accuſator*.

¶ Boatim, vel bovatim adv. more bovis, wie ein ochs. Nigid. apud Nonium 1, 190.

¶ Boārius, *a, um*, vor die ochſen; ut, *forum boarium*, ein viehmarckt. Plin. 28, 2; & 34, 2. *Lappa boaria*, groſſe kletten. Id. 26, 11. v. Feſt. *Kt*, *Arvum boarium*, Propert. 4, 10, 19.

¶ Bootes, *æ*, vide ſupra ſuo loco.

¶ Bŏvo, *are*, blöcken wie ein ochs. vid. *Boans* n. 2.

¶ Bŏvĭcīdium, *i*, n. a *bos* & *cædo*, die ſchlachtung oder das opfer vom rindvieh. Solin. c. 2 *Inter ritus ſacrorum factis bovicidiis*.

¶ Bucæda, vel Bucīda, *æ*, c. non active qui boves cædit, ſed paſſive qui cæditur loris bubulis. Plaut. Moſt. 4, 2, 1 *Illi bucædæ erunt potius, quam ego ſim reſtio*.

¶ Bucīta, *orum*, n. pl. *paſcua, ubi boves cientur*, Iſidori Gloſſ.

Bucephalus, Buceras, Bugloſſus, &c. vide ſuis locis.

¶ Reboo, *are*, remugire, entgegen brüllen, wiederſchallen. *Reboant ſilvæ*, Virg. Georg. 3, 223. *Tympana reboant*, Catull. 64, 21. conf. & Hieron. Comment. II in epiſt. ad Gal. præf. *Ad ſimilitudinem cæleſtis tonitrui AMEN reboat*. Onomaſt. vet. *Reboo*, *ἀντιβοάω*. conf. Drakenb. ad Sil. 3, 439.

¶ Semibos, *ŏvis*, m. ein halber ochs. Ovid. de Art. am. 2, 24

Semibovemque virum, ſemivirumque bovem.

BOSCAS, *ădis*, f. *βοσκάς*, pix viſci modo lenteſcens, Dioſc. 1, 82. ¶ 2. *Boſcas* avis, vide *Boſchis*.

BOSCHIS, *ĭdis*, f. rectius *Boſchas*, *ădis*, aut *Boſcas*, *ădis*, *βοσκάς*, avis eſt aquatica anati ſimilis, ſed minor, eine mittel-ente, id eſt, mediæ magnitudinis anas. Apud Columell. 8, 15, *Boſchides* legitur, ante Cummel. qui *Buſcides* edidit.

BOSPŌRVS, *i*, m. *Βόσπορος*, marisanguſtia; ſic dicta a bovis meabili tranſitu, eine meer-enge. Duo autem memorantur hoc nomine: alter juxta Byzantium, qui *Thracius* dicitur; & alter in introitu Mæotidos paludis, qui *Bosporos Cimmerius* appellatur. Ovid. Triſt. 3, 4, 49

Boſporos & Tanais ſuperant, Scythicaque paludes,

qui eſt Cimmerius Boſporus. Plin. 4, 12 (ſect. 24) *anguſtiæ, Thracius Boſporus, latitudine* D *paſſuum*. conf. Curt. 6, 2, 13.

¶ Boſpŏrānus, *a, um*, adject. ut, *Mithridates Boſporanus*, Tac. An. 12, 15, 1; id eſt, imperitans gentibus juxta Cimmerium Boſporum.

¶ Boſpŏrāni, *orum*, m. plur. accolæ Cimmerii Boſpori. Sext. Ruſus c. 16 *Pompejus Boſporanis regem impoſuit*. Cic. pro L. Manil. c. 4 *Boſporanis, ſimitimis ſuis, bellum inferre*.

¶ Boſporius, *a, um*, idem quod Boſporanus, adject. Ovid. Triſt. 2, 298

Egerit Ionio Boſporioque mari.

BOSTRA, *æ*, f. Arabiæ colonia Rom. ab Alexandri Severi ætate nobilis, v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 13 p. 612.

BOSTRYCHVS, *i*, m. *βόστρυχος*, *cincinnus*, geflochten haar, haarlöcke. Firmic. 4, 12.

¶ Boſtrychītes, *æ*, m. *βοστρυχίτης*, gemma crinibus mulierum ſimilis, Plin. 37, 10. Marcell. Empir. c. 8.

BŎTĂNĬCVS, *i*, m. *ὁ βοτανικὸς*, ein kräutermann, a *βοτάνη*, *herba*.

¶ Botanĭce, *es*, f. *βοτανική*, ars herbaria, ſpecies Medicinæ.

¶ Botanĭcum, *i*, n. herbarium dicitur, quod ibi herbæ notentur, Iſidor. 4, 11, ein kräuter-buch.

¶ Botaniſmus, *i*, m. runcatio, evulſio herbarum. Plin. 8, 18 *Pauci runcant, quod botanismon vocant*.

Botellus, vide in *Botulus*.

BŎTHŸNVS, *i*, m. cometa figuram fovcæ habens, Apul. de Mundo p. 58 & 64.

BOTONES, *um*, & Botontini, *orum*, tumores aggeſta terra excitati, hügel, erdhübel. v. Auct. rei agrariæ p. 225; 306 &c. Conf. Rigaltii Gloſſ. agrim. p. 294; & ſupra *Bodo*.

BŎTRVS, *i*, m. *βότρυς*, eine weintraube. Vulg. Interp. Mich. 7, 1; &c. *Botrus oppoſitus botro matureſcit, βότρυς πρὸς βότρυν πεπαίνεται*, adagium eſt de contagio conſortii cum improbis. *Anacharſis Scytha* dixit: *Vitem ferre tres botros, primum voluptatis, alterum ebrietatis, tertium moleſtiæ*: v. Laërt. & Plutarch.

¶ Botruōſus, *a, um*, träublicht, voll trauben. Apul. de Herb. c. 67 *Botruoſum ſemen*.

¶ Botronatum, *i*, n. ornamentum delicatum contextum *βοτρυώδον*, cujus baccæ aliæ aliis adhærent, ut in botris, eine vorſteck-roſe, bampelotte, apud Tertull. de culcu fœm. c. 10.

¶ Botrȳon, *ŏnis*, diminut. *βοτρυών*, ein träublein. Martial. 11, 28

Nec dignam toto te botryone putat.

¶ 2. Plinio etiam medicamentum *Botryon* eſt 28, 4.

¶ Botrys, *βότρυς*, herba eſt, raben-kraut, kröten-kraut, Matthiol. traben-kraut; forſan rectius, trauben-kraut. Sic enim Plin. *Botryn* deſcripſit 27, 4 *In ramulis ſemen eſt uvis dependentibus, odore vinoſo*: *qua de cauſſa botrys a quibusdam vocatur*. Hæc herba in Phrygia tantæ eſt magnitudinis, ut currum medium disrumpat. v. Voſſ. de Hiſt. Græc. p. 390, niſi racemus Botri hic potius intelligendus.

¶ Botrytes, gemma eſt, incipienti uvæ ſimilis, Plinio 37, 10.

¶ Botryītis, *ĭdis*, f. *βοτρυῖτις*, cadmiæ ſpecies eſt in fornacibus metallicis, eine art kobald, galmey, eaque duplex, baccata ſeu racemoſa, & nigra, cui bracteæ colore æris puriſſimi adhærent, Geſn. lib. de Foſſilibus; Dioſc. 5, 84; Celſ. 6, 6, 6. *Cadmia Botryitis*, Scrib. Larg. Comp. 24 ubi v. Rhodium.

BŎTŬLVS, *i*, m. genus farciminis duplex. Alii enim ex ovis, nucleis, cepa & porro concifis, thure item ac pipere vino perfuſis: ut Apicius 2, 5 deſcribit; alii ex ſanguinis viſcerumque infarctis confíciebantur, quod ex Feſto & Tertulliano docemur. Feſtus: *Botulus, genus farciminis, propter connexionem a bolis ſic appellatur*. Tertull. Apol. c. 9 *Botuli cruore diſtenti*, würſte, blut-würſte. Adde de Jejun. c. 1, ubi *botuli* homines bene farti: & Martial. 14 epigr. 72. Græcis a diſtentione *φύσκος* appellatur. Vetus Gloſſarium: *Botulus, Φυσκος*. Geſſius 16, 7 inter ſordida, quibus Laberius uſus, hoc nomen refert.

¶ Botellus, *i*, m. diminut. parvus botulus, ein würſtlein. Martialis 5 epigr. 79

Et pultem niveam premens botellus.

Sidonius Apollinaris, carmine epiſtolæ 11 lib. 8 inſerto, *Olet*

Baccas per geminas ruber botellus.

¶ Botulārius, *i*, m. botulorum confector ſeu venditor, ein würſte bereiter, apud Senecam epiſt. 56.

BOVIĀNVM, *i*, n. vetus Samnii oppidum Plin. 3 c. 12. Memoratur Livio, Straboni & aliis. Hinc

¶ Bovianius, *a, um*, adject. ut, *Boviania luſtra*, id eſt, ſylvæ circa Bovianum, Sil. Ital. 8, 565.

Bovicidium, Bovile, vide *Bos*.

BŎVILLÆ, *arum*, f. plur. inde dictæ, quia aliquando in Albano monte ab ara fugiens taurus jam conſecratus, comprehenſus eſt in vico illo, uti ait interpres Perſii ad Sat. 6, 55. Hoc oppidum, quod non procul eſſet a Roma, *ſuburbanas Bovillas* vocant Ovid. Faſt. 3, 667; & Propert. 4, 1, 33. Conf. Plin. 3, 5; Suet. Aug. c. 100, & Cluver. Ital. ant. 3 p. 917. Sic & *Bula* pro *bovillis*. Sæpe enim hæc nomina confundi, obſervat Sigon. ad Liv. 4, 49 pr.

Bovillus, bovinātor, bovinor, bovo, vide *Bos*.

BOX, *ŏcis*, f. *βόαξ, βῶξ*, piſcis marinus. Plin. 32, 11. Feſto dicitur *Boca* & quidem a *boando*.

BRĂBĔVM, ſeu Brăbĕum, *i*, n. *Βραβεῖον*, præmium victoriæ, ein kleinod, gewinn. Tertull. ad Martyr. c. 3 *Corona æternitatis brabium*. conf. Vtlg. Interp. 1 Cor. 9, 24. Et Prudent. hymn. 5 Periſt. v. 538 *Brabei duplicis palmam ferre*.

¶ Brabeutes, *æ*, m. & Brabeuta, *βραβευτὴς, βραβεῦον* ſeu præmium victori decernens, ein kampf-richter, der die gewinſte austheilet, apud Suet. Ner. c. 53. Latini *Deſignatorem* appellabant, ut ex Vlpiano Lege *Athletas* 4 D. de his, qui notantur infamia, conſtare poteſt. Vide & Lipſium de Amphitheatro c. 29; & Petr. Fabrum Agoniſt. 1, 23.

BRABYLA, *æ*, f. herba fpiffandi vim habens, Plin. 27, 8. Aliis *Brabyla*, n. pl. pruna communia f. Damafcena, prunellen.

BRĂCA, & Bracca, *æ*, f. (quibusdam & *Bracha*, lenioris, ut videtur, foni caufla, Ifidoro 16, 22 quod fit brevis, βραχεῖα ἐσθής,) Græca vox a ῥάκος: qua Græci Afiatici ἀναξυρίδας Perfarum: deinde Maffilienfes Græci Gallorum vicinorum femoralia nominarunt, beinkleider, hofen. Diod. Siculus quidem & Hefychius Gallicam vocem exiftimarunt; & fane *breeches* Anglorum, quod *nates* fignificat, & veftem eas tegentem, tenere aliquid illius originis videtur. Interim pro Græca origine Cafaubonus eft, quem operæ pretium erit videre ad illud Suet. Aug. c. 82 *Hieme feminalibus & tibialibus muniebatur*. *Braccæ* enim veftimentum, quo femora tegebantur maxime. *Barbarum tegmen*, Tacitus vocat Hift. 2, 20, 2, quod Barbarorum proprium effet; earumque gentium, quæ in frigidioribus Arctoisque regionibus habitabant; ut Getæ, Sarmatæ, item Germani ac Galli. Perfæ quoque, ut originitus Scythæ erant, ita & *braccis* fuerunt ufi: unde *Perficam braccam* Ovidius dixit 5 Trift. 10, 34. Receptæ tandem & in Italia fuerunt; & Romæ quidem earum ufus fub Augufto cœpit: qui ita invaluit poftea, ut legibus compefcendus Honorio & Arcadio Impp. videretur, quod ex Theodofiano Codice conftat. Indignum quippe videbatur, populum principem Barbarorum more veftiri. v. duumviros literarum, Cafaub. atque Salmaf. ad Hift. Aug. Script. illum vero & ad Suet. l. c. Licebit Phil. Cluverium quoque iis addere de Ant. Germania; & Iuvenal. 2, 169 *Laxæ braccæ*, Lucian. 1, 430, pluder-hofen. v. Bernegg. ad Suet. Cæf. c. 80, 4 p. 202, 204. & Cel. Rhodig. 18, 21.

¶ Braccarius, *i*, m. qui braccas conficit, ein fchneider. Lamprid. in Alex. c. 24. *Vectigal pulcherrimum inftituit, braccariorum, linteonum*, &c.

¶ Brācātus, vel Braccatus, & Brachatus, *a, um*, braccis indutus, der hofen trägt. Cic. pro Font. c. 11 *Eos hic fagatos bracatosque verfari*. Sic Transalpina Gallia *braccata* appellata; & Cifalpinæ, quæ *Togata* nominabatur, oppofita eft: quod ibi Gallicæ *braccis*, non *togis* Romano more, ut cis alpes, veftirentur: v. Plin. 3, 3 & 4; & Melam 2, 5. Id. 2, 1 de Sarmatis: *Ob fæva hyemis admodum affidue, demerfis in humum fedibus, fpecus aut fuffoffa habitant, totum braccati corpus: & nifi qua vident, etiam ora vestiti*. Vbi videtur *braccæ* ejusmodi veftimenti genus notare, quod thoracem, feminalia & tibialia uno contextu contineat: quemadmodum Suevorum ruftici adhuc veftiri folent. Vifiturque hoc habitu Orpheus in monumentis veteribus, quæ Roma fubterranea exhibet. Propert. 3, 3, 17 *Braccati militis arcus*.

BRĂCĂRA, *æ*, f urbs Lufitaniæ olim *Augufta* cognominata. Aufon. de Vrb. 9, 5 *Quæque finu pelagi jactat fe Bracara dives*.

¶ Bracărus, *a, um*, adject. ut *Bracarus conventus*, unus fcil. e feptem illis, in quos Hifpania citerior divifa eft, Plin. 3, 3 Et *Bracari* incolæ ibid.

Bracca, bracha, &c. vide *Braca*, Brachialis, &c. *Brachium*.

BRĂCHIVM, *i*, n. proprie pars illa, quæ eft inter manum & cubitum, der untere arm bis an den elbogen: ab eo ad humerum usque *lacertus* eft, qua in re diverfa ratio eft Græci βραχίων, quod nomen alias *brachio* refpondet. vid. Gorræi definitt. h. v. Cæterum Ovidius a digitis incipiens ita enumerat partes Met. 1, 500 *Laudat digitosque manusque, Brachiaque & nudos media plus parte lacertos*. Tota itaque Daphnes brachia patent, fed medii tantum lacerti. A fuperioribus partibus incipit Lucretius 4, 827 *Brachia tum porro validis exapta lacertis Effe, manusque datas utraque a parte miniftras*. Cic. Tusc. 2, 16 *Scutum, gladium, galeam, in onere noftri milites non plus numerant, quam humeros, lacertos, manus*. Ovid. Art. am. 3, 307 *Pars humeri tamen ima tui, pars fumma lacerti Nuda fit*. Ita uterque humeris proxime lacertos fubjicit, & brachia lacerrorum appellatione comprehendere videtur. Nimirum, ¶ 2. *Brachium* pro eo omni accipitur, quod extenditur a fcapulis usque ad digitos. Feftus: *Brachium deducitur a* βραχύ, *i. e. breve, eo quod ab humeris ad manus breviora fint, quam a coxis plantæ*. *Evinctis attollat brachia palmis*, Virg. Æn. 5, 364 *Alterna brachia jactare*, die arme hin und wieder werffen. Ibid. v. 376. Et, *Exferere brachia*, die arme ausftrecken. Ovid. Met. 2, 270 *Brachii projectio, contractio*, Cic. in Orat. c. 18 *Dirigere brachia contra torrentem*, wider den ftrom fchwimmen. Iuvenal. 4, 89, *Molli brachio quem objurgare*, eft leniter objurgare, einen kleinen verweis geben. Cic. Att. 2, 1. Remittunt enim lacertorum vim & frangunt quafi, qui quem percutiunt leviter. Idem 4 epift. 16 *Aliquid levi brachio agere*, id eft, negligenter, nicht mit rechtem nachdruck, nur obenhin. Per metaphoram ad multa alia transfertur hæc vox. Nam ¶ 1. κέρατα quæ vocant Græci, Latini *cornua* maris & fluviorum, quæ *diverticula* etiam dicuntur, *brachia* appellantur: ausflüffe des meers und der ftröme. Ineditus Geographus, qui penes Salmafium fuit, de Nilo: *Ex hinc per diverfa camporum fpatia, per octo brachia exiens effluit, tota Ægyptiorum terra irrigata*. Nos Germani etiam vocabula, des arms, ita utimur. Liv. 44, 35 extr. *Velut per devexum in mare brachium, tranfitum tentaturus*. Idem 22, 52 *Brachio fluminis objecto*. ¶ 2. Eft & munitionum vocabulum. Nam projecti aggeres & foffæ, quibus junguntur caftrorum opera, *brachia* appellantur, communicationslinien. Græcis σκέλη, *crura*, ut Cafaubonus ad Polybium pag. 180 obfervat. Hirtius, five Oppius de B. Alex. c. 5 *Caftellum, quod rex in primo vico non longe a fuis munierat, brachiisque cum opere caftrorum conjunxerat*. Liv. 4, 9 *Muro brachium injunxerat*. Huc illud etiam munitionis genus, quod per foffam ftruunt hoftes ad urbis obfeffæ muros, die anlerie, brachium vocari poteft. Lucan. 3, 385 *Ftutesque & pabula campi Amplexus foffa, denfas tollentia pinnas Cefpitibus, crudaque exftruxit brachia terra*. Curt. 6, 4, 16 *Terræ brachia*. v. ibi not. & Burm. ad Rutil. itin. 1, 335. ¶ 3. Arborum rami *brachia* dicuntur, die äfte. Apul. lib. 11 p. 260 *Arbores clementi motu brachiorum dulces ftrepitus obfibilabant*. Virg. Georg. de Efculo 2. 296 *Tum fortes late ramos & brachia tendens*. Et rurfus de vitibus v. 368 *Tunc ftringe comas, tunc brachia tolle*, die ranken. conf. Colum. 5, 5. Prudentius quoque Hymno 3 Καθημ. v. 54 *Vitea brachia* de palmitibus dixit. ¶ 4. *Brachium* elephanti probofcis, ein elephanten-rüffel; ut, *Elephanto perfringere brachium*, Plaut. Mil. 1, 1, 25. Sed eft jocus parafiticus, nefcio an facile imitandus. ¶ 5 *Brachia in pifcibus*, floßfedern. Plin. 9, 29. Sic *brachia cancri*, krebsfcheren. ¶ 6. *Brachia* in machinis, henckel, handheben. Vitruv. 1, 1; & 10, 15. ¶ 7. Translate etiam notat facultatem & auxilium; ut, *Præbere fceleri alicujus brachia fua*, mächtiglich beyftehen. Ovid. Heroid. 7, 126. Sic *Brachium feculare*, vulgo dicitur poteftas magiftratus politici, potiffimum apud juris canonici fcriptores, ubi agitur de exfequendis pœnis a clero decretis.

¶ Brachiŏlum, *i*, n. βραχιόλιον, diminut. ein kleiner arm. Catull. 62, 181 *Brachiolum teres*.

¶ Brachiālis, *e*, adject. die arme betreffend; ut, *Brachialis craffitudo*, dick als ein arm, Plin. 13, 11; & 17, 17. *In nervum brachialem condere fe invicem*, einander umarmen. Plaut. Pœn. 5, 4, 99.

¶ Brachiāle, *is*, n. fubftantive pro ornamento brachii, ein armband. Plin. 28, 7 *Menftruo in lana arietis nigri argenteo brachiali inclufo*, Valerianus epift. ad Zofimionem ap. Treb. Poll. in Claudio c. 14 in mafculino *brachialem* dixit, per ellipfin: fubaudi *torquem*. Ita Vopifcus Aurel. c. 7 *Torquem brachialem & annulum apponat*. Quamquam Gruterus & Salmafius malint *torquem* a *brachiali* ibi diftinctum. In altero autem *ornamentum* fubintelligendum eft. conf. Plin. 25, 10; & 32, 1.

¶ Brachiātus, *a, um*, in brachia compofitus, das einen weiten umfang hat. Sic *Vinea brachiata*, quæ *capitatæ* opponitur, Colum. 5, 5. *Brachiata arbor*, mit viel äften. Plin. 16, 30.

¶ Brachiolāris, *e*, ad arm; item achenckelt; ut *Mufculi brachiolares*, quod laudant ex Veget. 2, 25. Sed editiones emendatæ Stewechii & Scriverii hanc vocem non agnofcunt.

¶ Brachiōnārium, *i*, n. ein armband. Gloff. gr. lat. ψέλλιον ἀνδρὸς, *brachionarium*.

BRACHMANES, *um*, & Brachmānæ, *arum*, m. pl. *Indorum* dicuntur fapientes præcipui, qui primum *Gymnofophiftæ* appellantur, tantumque ftudio & contemplationi rerum cæleftium dediti funt. Futuræ vitæ tantum tribuerunt, ut validi & quieto in corpore bene habentes, vitam tamen præfentem inviti tulerint, ac non raro nulla urgente cauffa ultro fibi mortem confciverint. Strab. lib. 15. Clem. Alex. Strom. 1, 7.

BRĂCHYCĂTĂLECTON, βραχυκατάληκτον, fcil. μέτρον ex βραχὺς *brevis* & καταλήγω *defino*, verfus, cujus fini pes vel fyllaba deeft.

BRĂCHYLŎGIA, *æ*, f βραχυλογία, *breviloquium*. v. Quintil. 8, 3. Idem 9, 3 *copulatam dictionem* vocat, cum quid celerius & inftantius dicitur; ut, *Qui indicabantur, eos vocari, cuftodiri, ad fenatum adduci juffi, in fenatu funt pofiti* &c. ex Cic. cont. 2 Metell.

BRACTEA, (invenias etiam in libris parum emendatis Brattea) *æ*, f. ἀπὸ τοῦ βρέχειν, quod eft *illinere*: vel a βραχεῖν *crepitare*: lamina tenuis eft aurea aut argentea &c. Differt fubtilitate a *lamina*, quæ craffior eft & armis apta. Vid. Valla 4, 74, ein dünnes blech, gefchlagen gold, filber, Plin. 37, 7 *Bracteæ argenteæ*. De *bractea Prænestina*, quæ omnium craffiffima, & *quæftoria*, proxima Plin. 33, 3 f. 19. Virg. Æn. 6, 209 *Leni crepitabat bractea vento*. Prudent. adv. Symmach. 1, 436 *Mollis fi bractea gypfum Texerat*. Martialis 9 epigr. 62 *Et linit Hefperium bractea viva pecus*, id eft, oves ibi tam nitidam lanam habere, quafi auro obducta fit. Solin. c. 1 *Bracteæ eloquentiæ*, i. e. ornatus, zierrath der rede.

¶ Bractĕŏla, five Bratteola, *æ*, f. diminutivum. Iuvenal. Sat. 13, 152 *Qui bracteolam de Caftore ducat*, id eft, tenuem laminam de Caftoris ftatua auferat. Arnobius lib. 6 p. 205 *Bracteolis fucatus* dixit, übergüldet, mit gold-blättgen überzogen. Et Prudent. Pfychom. v. 355 *Bracteolis crepitantia lora*.

¶ Bracteārius, *i*, m. ein plattner, goldfchläger. Vfus eft Iul. Firmicus 4, 15; & 8, 26 *Inauratores, bractearios, argentarios*. Add. Leg. 1 Cod. de excuf. artific.

¶ Bracteātor, *ōris*, m. idem, & pariter Firmici eft 8, 16 *Aurifices, bracteatores, inauratores*.

¶ Bracteātus, *a, um*, vergüldet. Sidon. 2 epift. 10 *Bracteatum lacunar*. Translate Sen. epift. 115 *Omnium iftorum, quos incedere altos vides, bracteata felicitas eft*. Et Aufonius in gratiarum actione: *O mentis aureæ dictum bracteatum*. ¶ 2. *Bracteati* fubft. dici folent nummi illi ex tenuibus bracteis apud Germanos præfertim medio ævo cufi, blechmünzen.

¶ Bracteālis, vel Bratteālis, *e*, quod ex bracteis eft, aus goldblättgen. Prudent. hymno Romani v. 1025 *Setasque fulgor bractealis inficit*.

¶ Bracteamentum, *i*, n. fubtile figmentum, ut vetus Gloffator interpretatur. Fulgentius Virg. Continentia p. 140 ed. Munkeri, *Afcræi fontis bracteamento fataricr*.

¶ Inbracteo, *are*, bracteis obducere, vergülden. Ammianus 14, 15 *Statuas auro curant imbracteari*. Et 17, 8 (Valef. c. 4) *Facis imitamentum æreum, itidem auro imbracteatum*.

BRANCA, *æ*, f. (& *Brancha*) idem quod brachium vel ungula, der arm, die klaue; ut, *Branca lupi*, *Branca urfi*, eine wolfs-bären-klaue Vet. auct. de Limit. Gœf. p. 310. ¶ 2. In officinis *Branca urfina*, bären-wurz.

BRANCE, *es*, f. genus farris, rocken, Plin. 18, 7.

BRANCHIÆ, *arum*, f. βράγχια, funt in pifcibus fecundum cervicem follium more hiantes partes; quibus anhelitum reddere ac per vices recipere exiftimantur, die fiven, fiemen oder fifchohren, vid. Plin. 9, 7 & 18. Vulg. Interpres etiam fingulari numero ufus eft Tob. 6, 4

BRANCHVS, *i*, m. Apollinis filius, futurorum fcientia nobilis, ideoque divinos honores confecutus. Non femel ejus Statius Thebaide meminit: pluraque de eo ex Varrone Lutatius, interpres Statii ad Theb. 3, 479. vid. etiam Lucian. de Domo p. 463; & Bocat. de Geneal. Deor. 5, 10 p. 125. ¶ 2. *Branchos* eft præfocatio faucium a frigido humore, heifcherkeit. Ifidor 4, 7

¶ Bra-

¶ Branchīdæ, *arum*, m. Apollinis Didymæi sacerdotes & oraculum, Plin. 5, 29; & Mela 1, 17; Lucian. Pseudoman. p. 719 & 734. De *Branchidis* populis Asiæ Curt. 7, 5, 28.

BRANNOVICES, *um*, vel Brannovii, *orum*, m. pl. populi Galliæ Narbonensis, Cæs. B. G. 7, 75.

BRASMA, ătis, βράσμα, ein blaͤßgen, a βράσσω *ebullio*; ita Græci vocant bullas aquæ scaturientis, vel etiam ferventis ac bullientis, pustulas item ab igne in pane torrido factas. Hinc *Brasma* piper atrophum & inane dixit Plinius 12, 7.

¶ Brasmatiæ, *arum*, f. pl. βρασματίαι, terræ motus, *qui humum molestius suscitantes, sursum propellunt immanissimas moles* &c. ita describit Ammianus 17, 7.

¶ Brastæ, *arum*, iidem motus terræ Apul. de Mundo p. 246 & Strab. lib. 5.

BRASSĬCA, *æ*, f. kohl, kraut. Varroni de L. L. 4, 21 & Festo quasi *præsica*, quod ex scapo præsecetur. Sic, *Brassica capitata*, ein kraut-haupt. Ejus genera tria recenset Cato: *levem* (λείαν Græci appellant a foliorum ratione, qua crispæ opponitur,) latis & extentis foliis, de caule magno exeuntibus: *crispam*, quam *Apianam* vocat; & *lenem*, *teneram*, minutis caulibus. Vide eum de Re rust. c. 156 & 157, ubi plura habes de miris virtutibus brassicæ: de quibus & Plin. 20, 9; qui tamen plura alia genera recenset, quæ apud ipsum vide 19, 8. conf. Cic. N. D. 2, 47. *Brassica Marina*, vulgo in pharmacopoliis *Soldanella*, exhibetur hydropicis, meer-kohl. *Brassica Cumana*, quam Plinius *sessili folio, capite patulo*, describit, breiter rother kohl.

BRATHYS, βράθυς, herba sabina, sevenbaum. Plin. 24, 11; Apul. de Herb. c. 85; Diosc. 1, 89.

Bratus, vide infra *Bruta*.

Bravium habet Vulg. Interpr. pro *Brabeum*.

BRAXEAE, *arum*, f. pl. calceamenta comœdorum & mulierum, tantzschuhe. Isidor. 19, 34; παρὰ τὸ βράξαι, quod crepent inter eundum.

BRECHMĂSIS, *is*, f. vox Indica significans *abortum*, cum piperis semina carbunculantur fiuntque cassa & inania, pfeffer brand, Plin. 12, 7.

BRENNVS, *i*, m. Βρέννος, dux Gallorum fuit, cujus plurimam facit mentionem Livius 5, 38 &c. Anam is diripiens cum Ephesum venisset, plebejam virginem adamavit, quæ proditionem Ephesi ei pollicita fuit, si mundum sibi muliebrem & manuum ornamenta traderet. Brennus igitur, ut in avarissimæ virginis sinum, aurum, quod gestarent, milites injicerent, jussit: ita factum est, ut sub magna vi auri viva obrueretur, sicuti primo rerum Gallicarum Clitophon scripsit. Plutarch. in Parall. ¶ 2. Sunt & *Brenni* Norici populi; Horatius 4 od. 14, 11 vocat *Brennos veloces*. ¶ 3. Est & mons in Germania, quem Philargyrus ad Virg. 4 Georg. *Brennum* vocat, quomodo etiamnum a Germanis appellatur Brenner, vel Brenner, ab *urendo*, ut putatur dictus. Nam urere in media æstate expertum se, cum in Comitatu Tyrolensi eum aliquando superasset, scribit Ortelius in Thes. Geogr. add. Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 25 p. 47.

BRĔPHOTRŎPHIVM, *i*, n. βρεφοτροφεῖον, locus, quo expositi & pauperes infantes publice aluntur, Lege 19 Cod. de Sacrosanct. Eccles. das findel-haus.

BRĔVIS, *e*, quod Festus ex Græco βραχύς deducit, kurtz. Cic. pro Arch. c. 11 *Exiguum & breve vitæ curriculum*, kurtze lebens-zeit. Absolute Id. Att. 11, 7 *Breve faciam*, ich will es kurtz machen. Sen. de Brevit. vitæ c. 1 *Illa maximi medicorum exclamatio est, vitam brevem esse, longam artem.* Virgil. Æn. 10, 467 *Stat sua cuique dies, breve & irreparabile tempus Omnibus est vitæ, sed famam extendere factis Hoc virtutis opus.* Sil. Ital. 4, 734 *Pelle moras, brevis est magni fortuna laboris.* Iuvenal. Sat. 8, 165 *Brevis sit, quod turpiter audes.* ¶ 2. Sed non de tempore tantum dicitur, & longo ac diuturno opponitur; verum ita usurpatur etiam, ut idem sit, quod parvum atque exiguum & magno ac amplo contrarium, klein. Quemadmodum *brevem censum*, parvas atque exiguas facultates Horatius 2 od. 15, 13; & *Breve pondus*, sat. 2, 2, 36; *Breves Gyaras*, id est, non magno spatio, Iuvenalis dixit Sat. 1, 37. Avienus Ora maritima de Tartesso v. 270

Multa & opulens civitas Ævo vetusto, nunc egena, nunc brevis:

Brevem opponit *multæ*, quam ante vocaverat. Multam autem frequentem, & multis incolis celebratam dicit. Ergo *brevis* est parva, & in qua pauci ac rari incolæ sunt. Nep. 18, 8, 5 *Brevior via*. Cic. Att. 1, 9 *epistola*. Virg. Æn. 3, 507 *Cursus brevissimus*. Claud de bello Gild. v. 107 ex persona Romæ *Brevior duxi securius ævum; Ipsa nocet moles.* Pallad. de R. R. 5 t. 8 *Aliqui mellis brevissimum circa aquam vasculum ponunt &c* id est, minimum. *Brevis cœna*, apud Horat. 1 epist. 14, 35 est, vel quæ raptim & celeriter sumitur: vel parca atque exigua. Trajanus apud Plin. 10 epist. 49 *Modo ne existimes, brevius esse ab Vrbe mitti*, näher. *Brevis* de homine pusillo. Cic. de Or. c. 60 *Sedebat judex L. Aurifex brevior etiam, quam ipse testis.* Ovid Ep. Heroid. 15, 33 *Sum brevis, at nomen quod terras impleat omnes, Est mihi.* Conf. Mencken. observ. L. L. . ¶ 3. *Ad breve*, subaudi *tempus*: nicht lange. Suet. Tib. c. 68 *Erat prægrandibus oculis, & qui, quod mirum esset, noctu etiam & tenebris viderent, sed ad breve.* ¶ 4. *Brevis* subst. v. mox *Breve*.

¶ Brevi, sine ablativo substantivi, quod subintelligitur, Latinis usitatum est, kurtz hernach, in kurtzen. Cic. Verr. 5, 54 *Brevi postea mortuus est.* Id. fam. 4, 5 *Decrevi brevi ad te scribere.* Nep. 2, 4, 4 *Brevi universos opprimere.* Liv. 1, 9 *Mirantur tam brevi rem Romanam crevisse.* Adde Cic fam. 5, 21 ablativum: *Sed hæc coram brevi tempore licebit.* ¶ 2. Est & aliquando *breviter, paucis*, mit wenigen. Cic. fam. 3, 8 *Cum tantam multis verbis ad me de improborum oratione scripsisses, faciendum mihi putavi, ut tuis literis brevi responderem.* Id. pro Cæcina c. 32 *Id tametsi extra causam est, percurram tamen brevi.* Phædrus præf. lib. 3, 31 *Nunc fabularum cur sit inventum genus, brevi docebo.*

¶ Breve, n. subst. libelli genus, in quo nomina militum, vel aliorum adscripta erant, ein zettel, register, liste, rolle. Vopisc. in Aurel. c. 36 *Breve nominum conscripsit.* Id. in Bonoso c. 15 *Dabis ei juxta breve infra scriptum omnium, quæ præcipimus.* ¶ 2. Sed & in masculino *Brevis* dicitur: subaudi *libellus*. Lamprid. Alex. Sev. c. 21 *Milites suos sic ubique scivit, ut in cubiculo haberet BREVES, & numerum, & tempora militantium.* Post paullo *Pittacia* appellat: de quibus suo loco. Hieronymus epist. 6 ad Florentium: *Eos libros, quos me non habere BREVIS SVBDITVS edocebit, librarii manu in charta scribi jubeas:* wie aus beygefügtem verzeichniß zu ersehen. ¶ 3. *Brevia* speciatim pontificum Rom dici barbaris seculis cœperunt epistolæ. Quin ipsum Germanicum brief ex hoc fonte derivandum videtur.

¶ Brevia, *um*, n. pl. sunt vadosa loca maris, navigantibus insidiosa, quod ibi undæ *breves* sint, nec in altum assurgant, seichte örter im meer, sandbäncke. Virg. Æn. 1, 110 *Tres Eurus ab alto In brevia ac Syrtes urget.* Tac. An. 1, 70, 2 *Neque discerni poterant incerta ab solidis, brevia a profundis.* Sen. ep. 22 *Cum viderit brevia, in quibus volutatur, incerta, ancipitia.*

¶ Brĕvĭcŭlus, *a*, *um*, dimin. idem quod *perbrevis*, sehr kurtz, sehr klein; ut, *Homo breviculus*, Plaut. Merc. 3, 4, 54. Apul 1 Milef. p. 107 *Grabatulus alioqui breviculus, & uno pede mutilus*, &c.

¶ Breviculum, *i*, n. subst. libellus brevis, ein denckzettel, memorial. Ita Budæus alique restituunt rubricam *C. de sententiis ex breviculo recitandis.*

¶ Brĕvĭter, adv. kürtzlich; ut, *Breviter res declarare*, Nep. 25, 18, 6. *Breviter & absolute exponere*, kurtz und rund beschreiben, Auct. ad Herenn. 1, 10. *Breviter & in transcursu aliquid dicere*, Plin. 3, 5. Vsurpatur & de tempore, & τῷ *diu* opponitur. Publ. Syrus: *Iratum breviter vites, inimicum diu.* Comp. Cic. Fin. 4, 10 *Quod ego pluribus verbis: illi brevius.* conf. Id. fam. 3, 8. Superl. Id. Nat. D. 2, 1 *Agam, quam brevissime potero.*

¶ Brĕvĭtas, ătis, f. die kürtze. Cic. Att. 1, 10 *Brevitate temporis tam pauca cogor scribere.* Nep. 15, 5, 1 *Brevitas respondendi.* Cic. in Orat. c. 57 *Brevitas syllabæ.* Quint. 4, 2 *Brevitas Sallustiana vitanda est.* ¶ 2. Pro parvitate, die kleinigkeit. Cæs. B. Gall. 2, 30 *Gallis præ magnitudine corporum suorum, brevitas nostra contemtui est.* Claud. epigr. 20

Augescit brevitas doni pietate Serenæ.

Palladius de Insitionibus v. 157

Quin & amygdaleos subeunt pistacia ramos,
Et meritum majus de brevitate petunt:

Significat, quo minora pistacia amygdalis sunt, eo præstantiora esse.

¶ Brĕvĭo, *are*, verbum, verkürtzen, kurtz anziehen. Quintil. 1, 9 *Qua* (paraphrasi, de qua ibi agit) *& breviare quædam & exornare, salvo poetæ sensu permittitur.* Manilius 3, 461. Scalig. p. 70)

Ex illa totidem per partes sic breviantur.

Vet Gloss. βραχύνω, *Brevio*. Lactant. Epit. 8, 6 *Tunc & annus & mensis & dies breviabitur.*

¶ Brĕvĭātus, *a*, *um*, abgekürtzt; ut, *Breviatis gradibus adscendere*, Sidon 2 epist. 2.

¶ Breviatio, ōnis, f. die verkürtzung. Augustinus epist. 80 ad Hesych. *Quod dictum est de dierum breviatione propter electos.*

¶ Breviātor, ōris, m. der etwas kurtz fasset. P. Orosius Hist. adversf. Pagan. 1, 8 *Pompejus historicus, ejusque breviator Justinus.*

¶ Brĕvĭārium, *i*, n. quod ἐπιτομὴν Græci dicunt, ein kurtzer auszug, begrif, inhalt. Suet. Aug. c. ult. *Fecit breviarium totius imperii*, er hat ein kurtz verzeichniß seines gantzen regiments gestellt. Id. Vesp. c. 21 *Deinde perlectis epistolis, officiorumque omnium breviariis, amicos admittebat.* conf. Id. Galba c. 12. v. de his plura ap. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 28. Bœcler. ad Tac. An. 1, 11 p. 236, 237. Rupert. ad Florum p. 114 seqq. Zevecot. ad eund. p. 197. Vulgare &, ut videtur, sordidum, nec satis Latinum Seneca habet epist. 4, 39 pr. *Vide*, inquit, *ne plus profectura sit oratio ordinaria, quam hæc, quæ nunc vulgo BREVIARIVM dicitur: olim cum Latine loqueremur, SVMMARIVM vocabatur.* Vet. Gloss. *Breviarium* ἐπιτομή. conf. Borrich. Cogit. p. 52.

¶ Breviārius, *a*, *um*, etiam adjective invenitur, ut, *Rationes breviariæ.* Lege ult. Dig. de Peculio legato.

¶ Brĕvĭgĕrŭlus, *i*, m. *qui breve gerit*, ein briefträger, Gloss. Isidor.

¶ Brĕvĭlŏquens, *tis*, qui breviter loquitur, der nicht viel worte macht. Cic. Att. 7, 20 pr. *Breviloquentem me tempus ipsum facit.*

Brĕvĭlŏquus, *a*, *um*, idem; Sed Glossarium Labbæi utrumque, Græco-latinum & Latinogræcum, vertunt βραχυλόγος, *Breviloquis*, quasi tertiæ esset inflexionis: nec aliter H. Stephani Glossarium p. 413. Ex Apollonio Stobæi s Serm. 133 οἱ κράτιστοι τῶν ἀνθρώπων βραχυλογώτατοι. *Optimi breviloquentissimi.*

¶ Brevilŏquentia, *æ*, f. die kürtze im reden. Cic. ap. Gell. 12, 2 *Breviloquentiam in dicendo colere.* Hujus quamobrem essent Lacedæmonii studiosi, interrogatus Lycurgus, respondit, *quia silentio finitima est.*

¶ Abbrevio, *are*, idem quod *breviare*, abkürtzen. Vegetius prologo lib. 3 *Per diversos auctores librosque dispersa, imperator invicte, mediocritatem meam abbreviare jussisti.* conf. Vulg. Interpr. Marc. 13, 20.

¶ Abbreviatus, *a*, *um*, verkürtzt; ut, *Consummatio abbreviata*, Vulg. Ies. 10, 22 *Hebdomades abbreviatæ*, Id. Dan. 9, 24.

¶ Abbreviatio, *onis*, f. die abkürtzung. Vulg. Ies. 10, 23 *Abbreviationem Dominus faciet.* conf. c. 28, 22.

¶ Abbreviatura, *æ*, f. scripturæ compendium, vox recentior.

¶ Bibrevis, *e*, zweymahl kurtz; ut, *Pes bibrevis*, *Pyrrhichius*, duas breves habens syllabas, Diomed. p. 471.

¶ Debreviatus, *a*, *um*, idem quod *Abbreviatus*, in Cod.

¶ Debreviatio, *onis*, f. idem quod *Abbreviatio*, in Cod.

¶ Perbrevis, *e*, sehr kurtz. Cic. Verr. 3, 9 *Istos inter se perbrevi tempore studiorum turpitudo similitudoque conjunxit.* Et eleganti tmesi, pro Cluentio c. 1 *Altera pars per mihi brevis videtur.* Liv. 28, 25 *Perbrevis ævi Carthago.*

¶ Perbrevi, absolute ut adv. nächstens. Cic. fam. 6, 12, 9 *Sed id erit perbrevi*, h. e. tempore.

¶ Perbreviter, adv. auf das kürzeste. Cic. pro Domo sua c. 15 *Quæ ego nunc perbreviter attingo.*

¶ Subbrevis, e, etwas kurtz, ziemlich kurtz. Plin. 21, 7 *Saliunca folio quidem subbrevi, & quod necti non possit.*

BRIA, æ, f. mensura, vas vinarium, ein weingefäß. Gloss. lat. gr. *Bria* ἄδος ἀγγεῖ. Arnob. 5 p. 235 *Scyphos, brias, pateras deprome.* Ab hoc nomine derivantur *Ebrius* & *Sobrius*, ut suis locis dicetur.

BRIAREVS, i, m. Βριαρεὺς, trisyllabum, Gigas est, Cœli & Terræ filius. Custos additus est Orci vestibulo, ne Titanes ruptis vinculis vim inferis faciant. v. Hesiod. in Theogon. & Homer. Iliad. 1, 403, ubi eum ἑκατόγχειρα facit, & ab Diis quidem *Briareum* dici, ab hominibus autem *Ægæonem*; cujus descriptionem vid. ap. Virg. Æn. 10, 565 *Ægæon qualis, centum cui brachia dicunt, Centenasque manus* &c. Id. Æn. 6, 287 *Et centumgeminus Briareus, ac bellua Lernæ.*

¶ Briareïus, a, um, adject. quinque syllabarum. Claud. Rapt. Proserp. 3, 188 *Appetiit centum Briareïa turba lacertis.*

BRIGANTES, um, m. pl. numerosissima Britanniæ civitas, ut Tacitus vocat Agric. c. 17. Meminit & in Annal. & Hist. libris: Et Iuvenal. Sat. 14, 196. ¶ 2. *Brigantes*, vermiculi, qui cilia arare & exulcerare solent, filzläuse. Marcell. Emp. c. 8.

BRIGANTIA, æ, f. oppidum Vindelicorum ad lacum Acronium, Bregentz. Strabo lib. 4 *Brigantium*, Βριγάντιον, vocat. ¶ 2. Ipse lacus, cui ista urbs apposita. Ammianus 15, 6. (Valef. c. 4) *Lacum (Rhenus) invadit rotundum & vastum, quem Brigantiam accola Rhætus appellat*, den Boden-see.

¶ Brigantii, orum, m. populi accolæ illius lacus, Strab. c. l. p. 142.

¶ Brigantinus, a, um, adject. ut, *Lacus Brigantinus*, Plinio 9, 17, qui alias *Acronius*; nostris, ut modo dictum, der Boden-see, appellatur.

BRIMO, ûs, f. Βριμώ, Hecates vel Proserpinæ cognomen, ἀπὸ τοῦ βριμᾶν, hoc est, a *terrendo* impositum, eo quod nocturna terriculamenta immitteret. v. Cæl. Rhodig. 11, 16; Stat. 2 Sylv. 3, 38; Propert. 2, 2, 64; Schol. Apollon. ad l. 3; & Micyll. ad Bocat. Geneal. p. 273.

BRISA, æ, f. ἡ βρίσα, eine getretene traube, die man keltern will. Columella 12, 39 *Subactam brisam prelo subjicere.*

¶ Brisæus, i, m. cognomen Bacchi, a *Brisa*, quod uvam invenerit & expresserit. Tribuit illud Persius Sat. 1, 76 poëtæ Accio, quia Bacchus tragœdiam scripsit; vel quod poetæ tragici in Liberi patris tutela essent.

BRISES, & Chryses fratres fuerunt, ille Pedasum, iste Chrysam incoluit. Ab hoc derivatur patronymicum *Chryseis*, alias *Astynome* vero & genuino nomine dicta: ab isto

¶ Briseis, idis, f. Βρισηΐς, alias *Hippodamia* appellata, uti ex Eustathio docet Cælius 13, 5. Ea fuit Phrygia puella præstanti forma, Achilli primum, deinde Agamemnoni in deliciis. Hom. Iliad. lib. 1. De hac Horat. 2 ode 4, 3 *Serva Briseis niveo colore Movit Achillem.* conf. Ovid. Heroid. 3, 1 seqq.

BRITANNIA, æ, f. insula in oceano septemtrionali, dicta sic a *Britone* rege. Sita est, sed maximis intervallis, adversus Germaniam, Galliam & Hispaniam. Porrigitur in longum millibus passuum octingentis, in latum trecentis, Plinio auctore 4, 16. *Vnde maximam insularum, quas Romana notitia complectitur*, Tacitus Agric. 10, 2 vocat. *Britanniæ* nomine plures insulæ continentur, ut *Anglia*, cum *Scotia*, *Hibernia*, *Orcades* &c. Κατ' ἐξοχὴν tamen *Britannia* appellata, quæ & *Albion*, nunc *Anglia* dicitur, quod Britannicarum insularum nobilissima maximaque est. v. Plin. & Tac. ll. cc. Ante Cæsarem, qui ejus sæpe meminit, ignota fuit. Igitur cum retexisset Iulius, *novus & alter orbis* existimata. Florus 3, 10, 16 de expeditione Cæsaris in Britanniam loquens: *Respexit Oceanum, &, quasi hic Romanus orbis non sufficeret, alterum cogitavit.* Similia ap. Vellej. 2, 46, 1, Plutarch. in Cæsare p. 719 & veterem Poëtam in Catalectis, Plin. 19, 1 itemque Tac. Agric. c. 30 & ibi Virdung. p. 184 seqq. Sed huc referri non vult Heumannus locum Virg. ecl. 1, 67, quem vid. in Britannus. Orbem intelligit insulæ peripherian. Vid. de Britannia quæ congessit Barth. ad Rutil. itin. 1, 500, ubi inter alia ex Xiphilino observat, Tito demum ætate compertum, Britanniam esse insulam. Sed prior Mela & Claudii Imp. victoriæ. ¶ 2. Alia *Britannia* est Frisiæ, de qua in *Britannica*. ¶ 3. De *Britannia minore* v. in *Brito*.

¶ Britannus, i, m. incola Britanniæ: de Britannis sæpe Cæsar & Horatius: & Virg. ecl. 1, 67 *Et penitus toto divisos orbe Britannos.* Ovid. Amor 2, 16, 39 *Virides Britannos* vocat. Lucretius producit 6, 1104. ¶ 2. Adjective Propert. 2, 1, 86 *Essěda Britanna.*

¶ Britannicus, a, um, adject. Cæs. B. G. 5, 4 *Britannicum bellum.* Iuvenal. 10, 14 *Quanto delphinis balæna Britannica major.*

¶ Britannica, æ, f. subst. βρεττανική, planta est Dioscoridi 4, 2; Plin. 25, 3 & Apul. de Herb. c. 29 löffelkraut. Aliis est *hydrolapathum*: Germ. roß- oder wasser-ampfer. Nomen videtur sortita a patria, Frisiæ regione circa Amisum, quæ Lipsio auctore ad Tac. An. p. 30 *Britannica* adhuc vocatur.

¶ Brito, onis, pl. *Britones* iidem, qui *Britanni*: item Galli ad Oceanum Britannicum siti: quorum regio nunc *Bretaigne*, *Britannia minor* nominatur. Gallos autem antiquissimis temporibus *Brit*, vel *Brith*, nominatos, eosque primum habuisse Britanniam, & insulæ ab se dedisse nomen, Camdenus in Descriptione Britanniæ idoneis rationibus & auctoritatibus approbat. Sane Ausonio *Brito* idem qui *Britannus*, epigr. 109 & 110 *Aut Brito hic non est Silvius, aut malus est.* Ex quibus cognoscere licet, *Britones* olim ob perversum pravumque ingenium male audisse. Vnde idem Poëta statim sequenti epigr. 112 *Nemo Brito bonus.* Adde Iuvenal. 15, 124.

BRITOMARTIS, is, f. Charmes ex Iove filia. Quæ, cum Dianæ perpetuam virginitatem vovisset, ac se venandi currendique studio claram ac nobilem reddidisset, Minois Cretensis regis amorem erga se movit. Quem ut effugeret se consectantem, de præcipitio montis se abjecit in mare, ipse mons *Dictes* & *Britomartis*, a Cretensibus *Dictynna*: ab Æginetis vero *Alphæa* est appellata. Narrant fabulam Callimachus hymno in Dianam, v. 190. Diod. Siculus, Pausanias, Strabo: attingit quoque Virg. in Ceiri, v. 285. Vbi vide Scalig. Solinus auctor est c. 11, ipsam Dianam *Britomarten* Cretensibus gentiliter appellatam.

BRIVAS, portus Galliæ, hodie Brest. v. Scalig. Auson. Lect. 2, 14 p. 126.

BRIXIA, æ, f. urbs Cenomanorum in Italia, *Brescia*, Liv. 32, 30.

BRIZA, æ, f. βρίζα, frumentum, quod *farraginem* & *secale* Plinius vocat; schwartzer rocken. Sed *Brisa* seu *Brissa*, uva quæ calcatur. v. supra.

BRIZO, us, f. Βριζώ, apud Delios vaticiniorum, quæ ex somniis sumuntur, dea habita, die traumgöttin. Athen. lib. 8; Rhodig. 7, 10.

BROCARDICVM, vox in scholis ICtorum hodie obvia. Originem refert Gravina de Orig. Iur. civ. 1, 149 ad Pyleum, ICtum Bononiensem, seculi XII scriptorem. Sunt autem, ut idem definit, *Brocardica enunciata illa, quæ usum habent ancipitem, & in utramque partem flectunt*, peculiari libro ab illo comprehensa.

BROCCVS, Brochus, & Broncus, i, m. dens eminulus, & in adversum de serie procurrens sive exertus. Varro R. R. 2, 8 de equis: *Cum dentes sint facti brocchi, & supercilia cana, & sub ea lacunæ, ex observatis dicunt, eum equum habere annos sedecim.* Idem 2, 9 probat canem *mento suppresso, & ex eo enatis duobus dentibus, paullo eminulis superioribus, directis potius, quam brocchis.* ¶ 2. Plinius *Brocchos* appellat homines ipsos ejusmodi dentibus, atque labratos improbius: unde iidem & *Labeones* dicti, 11, 37. *Broncos* Lucilius dixit ap. Nonium 1, 102, qui eos, *producto ore & dentibus prominentibus* interpretatur, ein blöck-zahn. conf. Plaut. Mil. 3, 1, 128.

¶ Brochitas, ātis, f. ipsum vitium dentium apud Plin. 11, 37.

BROCHON, i, n. arbor nigra, *ex qua bdellium manat*, Plin. 12, 9.

Brochus, vide *Broccus*.

BRŎMIVS, i, m. Βρόμιος, Bacchi nomen, a βρόμειν, *fremere*: a fragore tonitruum scilicet, quæ in nativitate ejus excitata fuerunt. Vt Diod. Siculus lib. 4 Bibliothecæ observat. Ovid. Met. 4, 11

Thuraque dant, Bacchumque vocant, Bromiumque, Lyeumque.

BRŌMOS, i, m. βρῶμος (al. βρόμος) avena, haber. Plin. 21, 25 *Bromos semen est spicam ferentis herbæ: nascitur inter segetes avenæ genere: folio & stipula triticum imitatur*; & 18, 11 *Bromos, siligo exceptitia, & tragos, externa omnia ab oriente invecta oryzæ similia.* ¶ 2. *Bromus*, Centaurorum unus a Cæneo interfectus, Ovid Met. 12, 459. ¶ 3. *Bromus*, odor gravis, fœtor, gestanck. Diosc. 1, 86. Hinc

¶ Bromōsus, a, um, i. e. graveolens, stinckend, unrein. Sic in Gloss. Isidori *Bromosa, immunda.* Zeno Veronensis: *Sacrificium ex bromosis pecudibus.* Cæl. Aurel. Acut. 2, 37 *Caro bromosa*, i. e. fœtens, putida. Id. Tard. 3, 2 *In bromosam transire qualitatem*, stinckend werden. ¶ 2. Legitur & *Brumosus*, in Gloss. Isid. & ex Theodoro Medico in Reinesii Var. Lect. 3, 12 p. 535 seqq. conf. Turnebi Adverf. 28, 5.

¶ Exbromo, are, emundare, purgare, depurare, reinigen, aussaubern. Apic. 6, 2 *Rapas, ut exbromari possint, levabis de olla.* v. Salmas. in Solini p. 255.

¶ Imbromido, are, in Gloss. *sordidare*, besudeln.

BRONCHŎCELE, es, βρογχοκήλη, morbus est, tumor nimirum gutturis & cervicis inter cutem & arteriam asperam, seu hernia gutturis, Celso 7, 13, ein kropf.

Broncus, vide *Broccus*.

BRONTES, æ, m. βρόντης, Cyclops, Vulcani minister. Virg. Æn. 8, 424

Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro,
Brontesque Steropesque & nudus membra Pyracmon.

Brontes tonitru, *Steropes* fulgor, *Pyracmon* incus ignea. Vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 14

¶ Bronteum, i, n. βροντεῖον, machina, in quam conjecti sub scena lapides veri tonitru similitudinem imitabantur. *Claudiana tonitrua* appellat Festus ab inventore. v. Cæl. Rhodig. 8, 8.

¶ Brontia, æ, f. gemma, de qua Plin 37, 10 *Brontia capitibus testudinum similis, & cum tonitruis cadens, fulmine icta restinguit*, ein donnerstein, wetterstein, krottenstein.

BRŎTEAS, æ, & Ammon fratres pugiles, cæstibus pugnantes. vid. Ovid. Met. 5, 107. ¶ 2. Alius *Broteas* vel *Broteus*, Vulcani & Minervæ filius, propter deformitatem vultus contemtus, se in rogum ardentem conjecit. v. Ovidii Ibis v. 517, & Gell. 22, 11.

BRVCHIVM, i, n. Gr. πυρουχεῖον, locus publicus Alexandriæ, in quo viri docti regum Ægyptiorum liberalitate nutriebantur. vid. Comment. ad Amm. Marcell. 22, 16, & qui de museo Alexandrino scripsere, de quo suo loco.

BRVCHVS, i, m. vermiculus herbas erodens locustæ similis, sed sine alis, Sipontino. *Populatorem bruchum* vocat Prudent. Hamart. v. 229. conf. Alcim. 5 v. 188. ¶ 2. *Bruchi* sunt kraut-würmer, raupen, ἀττέλαβοι, Hieronym. in Ioel. 1, 4.

BRVCTĒRI, orum, populi sub *Cheruscis* & *Longobardis* fuerunt in regione Brunsuicensi sub Goslaria, ubi adhuc reliqua est appellatio montis Bructeri, quem *Melibocum* dicunt appellatione veteri, den brocken, den brockeberg. Huic explicationi favet Claudianus de 4 Cons. Honor. 449

Venit accola silvæ Bructerus Hercyniæ.

Alii ad Amisiam ponunt & vicinis inferioris Germaniæ regionibus. v. Tac. An. 1, 60, 2 & 5. Id. Hist. 4, 21, 4 *Civilis universam Batavorum gentem in arma rapit. Iunguntur Bructeri Tencterique.* Sed pulsos ea sede, aut excisos, narrat Idem de German. 33, 1.

BRVGES, um, dixit Ennius pro Græco *Phryges*, teste Cic. Orat. c. 48. Ita *Burrum* pro *Pyrrho*.

BRŪMA, æ, f. solstitii hiemalis dies, der kürtzeste tag, quo sol ingreditur primum gradum Capricorni. Cic. N. D. 2, 7 *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci.* Sic *ante brumam*, Id. fam. 7, 20, 5; Et *post brumam*, 3, 7, 5. *Bruma* autem ex *brevima*: id est, *brevissima*: antiqui enim pro *brevissimo* & *brevimum* dicebant. Sic ab *imbecillis* & *imbecillissimum*, legimus. Ex *brevima* autem contracte *Bruma*: id est, *dies brevissima.* Hinc Varro L. L. 5, 2 BRVMA, inquit, *dicta, quod brevissimus dies.* Non itaque audiendus Festus est, qui ex Græco deducit: quod *Bruma* dicatur,

catur, quaſi βραχὺ ἦμαρ. Cæterum de tempore *Brumæ*, quo fieret ſive conficeretur, non conveniebat inter veteres. Hipparchus enim in primis ſignorum partibus; Eudoxus vero & Meton aliique in octavis ſolſtitia fieri exiſtimabant. v. Cellar. ad Prudent. de Natali Domini v. 2, & aſtronomos, ſpeciatim Ricciolum. ¶ 2. Poëtis *Bruma* pro hieme ponitur, die winters-zeit. Martial. 7 epigr. 94 *Bruma eſt, & riget horridus December.* Id. 1 epigr. 50 *At cum December canus, & bruma impotens Aquilone rauco mugiet.* Horat. 4 ode 7, 12 *Mox bruma recurrit iners*, der winter kommt wieder. Virg. Æn. 2, 472 *Frigida bruma.* Ter. Phorm. 4, 4, 29 *Ante brumam.* Sed & adde Cæſ. B. G. 5, 13; & Cic. Div. 2, 14. ¶ 3. Veteres ſibi perſuaſerant, a ſolſtitio brumali novum annum commodiſſime inchoari. Vnde eſt, quod *Bruma* pro novo accipiatur anno; ut obſervat Scaliger 5 de Emend. temp. f. 412. Hujus rei rationem quærit ex Iano Ovidius, a quo ſequens accepit reſponſum Faſt. 1, 163

Bruma novi prima eſt, veteriſque noviſſima ſolis:
Principium capiunt Phœbus & annus idem.

¶ Brumālis, *e*, adject. winter-; ut, *Brumale tempus*, Cic. in Arat. v. 61. *Brumale frigus*, Virg. Æn. 6, 205; Martial. 13 epigr. 16. *Sol accedens ad brumale ſignum*, Cic. de Orat. 3, 45. Id. Div. 2, 14 *Brumalis dies.* Varro L. L. *Brumalis polus*, der nord-pol.

¶ Brumalia, *ium*, n. pl. Feſtum Romanorum, ἑορτὴ τῶν βρουμων, in Geoponicis 1, 1 & 5 nominatur; (ita enim ibi legendum; non βρουμῶν, ut Cælius Rhod. putabat, recte monente Rutgerſio Var. Lect. 4, 8) quod bis in anno celebrabatur: quod tamen ad *Brumam* haud pertinebat, ſed ad Bacchum, quem *Brumi* nomine Romani appellabant, das Bacchus-feſt. v. tabulas ex Suida apud Cæl. Rhod. 28, 25. ¶ 2. *Brumalia, pluvia reſinoſa*, in Gloſſ. Iſid. ubi *reſinoſa* pro *reſes* dicitur, i. e. pro ea quæ non fluit.

¶ Brumāria, *æ*, f. herba, quæ & *Leontopodium*, Apul. de Herb. c. 7.

Brumoſus, vide *Bromoſus* in *Bromos*.

BRVNDVSIVM, & frequentius in MSS. & lapidibus, Brundiſium, *i*, n. Βρεντήσιον, portus & urbs Calabriæ, unde tuta olim Romanis in Græciam via fuit. v. Cæſ. B. C. 1, 24 &c. Cic. ad Att. 4, 1. Celebris locus Pompeji a Cæſare obſeſſi fuga, & fama Appiæ viæ eo usque ſtratæ. Cretenſes profugos ibi conſediſſe traditur: unde Lucanus 5, 406 *Minoia tecta* vocat. Idem 2, 608 *Profugusque per Appula rura*

Brundiſii tutas concedit Magnus in arces.

Sil. 8, 576 *Nec non Brundiſium, quo deſinit Itala tellus.* v. Drakenb.

¶ Brundiſīnus, *a, um*, adject. ut, *Brundiſinum fœdus*, Tac. An. 1, 10, 5, de quo Meibom. in Mæcenat. c. 9 n. 11 p. 63. *Brundiſini nuntii*, Cic. ad Att. 8, 13. *Brundiſinus portus*, 23, 33.

BRVSCVM, *i*, n. tuber in acere arbore Plinio 16, 16. ¶ 2. Plantam etiam illam, quæ *Ruſcus* dicitur, officinæ *Bruſcum* vocant. vid. *Ruſcus.*

BRVTA, *æ*, f. arbor cupreſſo ſimilis. Plin. 12, 17. Etiam *Brathus* ſcribitur: Et Salmaſius in Solin. p. 667 & 670 prorſus eandem eſſe vult *Brutam* cum Sabina, quæ *Brathys* eſt.

Bruteſco, vide *Brutum*, Brutius, *Bruttii*.

BRVTTII, vel Brutii, *orum*, m. Italiæ populi, tractum Siciliam verſus ultimum, quem nunc *Calabriam* vocant, occupant. Sing. *Brutius* vel *Bruttius* apud Silium 6, 15; & 11, 10. Ad priorem locum de orthographiæ hujus nomine diſputat Drakenborgius.

¶ Bruttius, (Brutius) *a, um*, adject. ut, *Ager Bruttius*, & *Tellus Bruttia*, Sil. 16, 1; Colum. 10, 139. *Pix Bruttia*, Plin. 24, 7. Rurſus Silius 17, 437 *Sævior his Latios vaſtabat Bruttia ſigna*

Lælius increpitans.

¶ Bruttium, *i*, n. promontorium eſt Italiæ, quod *Scyllæum* Ptolemæus nominat, occiduæ Italiæ extimum.

¶ Bruttiāni, vel Brutiani, *orum*, m. pl. lictorum genus ex Bruttiis, qui quod primi in Italia ad Annibalem deſciverant, deinde ignominiæ cauſſa magiſtratibus in provincias euntibus parere & ſervorum vice miniſtrare juſſi, ut, quos illi juberent, vincirent aut verberarent, häſcher, ſchergen. vide Gell. 10, 3 & Feſtum. Corrupta voce hodie apparitores & lictores in Italia *Bruti* & *Sbirri* dicuntur. v. Fulgoſ. 9, 10.

BRV̄TVS, *a, um*, ἄλογος, unvernünftig, tumm, ohne witz; quod nomen proprie terræ tribuitur, quaſi quæ ſine ſenſu immota jaceat. Horat. 1 ode 34, 9 *Quo bruta tellus & vaga flumina*, ad quem locum Scholiaſtes Vetus: BRVTI, inquit, *graves, & tardi dicuntur, quod terræ perpetuum eſt.* Similia Feſtus, & Nonius 2, 75 *Brutum dicitur hebes & obtuſum.* Ita Cicero voce *Stolidus* uſus eſt, Top. c. 15 *Hujus generis cauſſarum, ſine quo non efficitur, alia ſunt quieta, nihil agentia, ſtolida quodammodo, ut locus, tempus.* Pacuv. citatus ad Herenn. 2, 23 *Fortuna bruta*, das blinde glück. Plin. 11, 37 *Bruta exiſtimantur animalium quibus* (cor) *durum riget: audacia, quibus parvum eſt: pavida, quibus prægrande.* Iſidoro lib. 10 lit. B. *Brutus* eſt *quaſi obrutus, quia ſenſu caret. Eſt enim ſine ratione, ſine prudentia.* Sic *bruta fulmina* Plin. 2, 43 ſunt *vana, quæ nulla veniant ratione naturæ, omnesque irriti jactus. Illa vero fatidica ex alto* &c. *Brutum murmur* pro inani Avian. Fab. 24. *Brutum ſcitum Cæſaris*, Prudent. Periſt. 2, 66. Comp. Saresber. Polycrat. 1, 1

Quid eo brutius?

¶ Brūtum, *i*, n. ſubſtantive, pro animali rationis experte, hodie pervulgatum eſt, non autem ex uſu veterum, quamquam facile *animal* ſubaudiri poſſit. Fuere etiam ex Chriſtianis, qui brutis animalibus rationem attribuerunt. vid. Lactant. 2, 10 & Arnob. 2 p. 55.

¶ Brūteſco, *ĕre*, brutum fieri, tumm werden, zum vieh werden. Sidon. 4 epiſt. 1 *Secundum belluas ineptit, bruteſcit.* ¶ 2. Senſum perdere. Lactant. 2, 5, 40 *Animal, quia ſenſu præditum eſt, etiam membra ejus habent ſenſum; nec niſi a corpore avulſa bruteſcunt.* Sic Gronovius e MS. reſtituit: vulgo perperam *putreſcunt* legebatur.

¶ Obbruteſco, *ĕre*, idem. Lucret. 3, 546 *Anima obbruteſcit.* Prudent. Hamart. v. 651 *Claude meatus obbruteſcentis capitis.* Afran. ap. Feſtum: *Non poſſum verbum facere, obbrutui.* v. Turnebi Adv. 10, 8.

¶ Obbruteſcentia, *æ*, f. die verwilderung, apud Auguſtinum.

BRV̄TVS, *i*, m. ſubſt. familiæ Romanorum nomen. Brutorum primus fuit *L. Iunius*, ſororis Tarquinii filius, qui quod ſtultitiam ſimulaſſet, ne ab avunculo occideretur, *Bruti* nomen adeptus fuit. Ad quod Ovidius alluſit Faſt. 2, 717 *Brutus erat ſtulti ſapiens imitator, ut eſſet Tutus ab inſidiis, dire Superbe, tuis.* V. Liv. 1, 56 & Zevecot. ad Flor. p. 202. ¶ 2. Ex hoc qui deduxerunt genus alii quoque celebrantur *Bruti*; ſed nobiliſſimus omnium *Marcus* eſt: (cujus patrem 3 de Iure Civili ſcripſiſſe libros, Cicero 2 de Orat. auctor eſt) amiciſſimus Ciceroni, cujus nomine & librum de Claris Oratoribus Tullius inſcripſit, qui eidem & alium, *de perfecto Oratore*, conſecravit; habenturque ejus ad Ciceronem, & hujus ad illum non paucæ epiſtolæ: Plutarchus quoque peculiarem librum in parall. de vita ejus nobis reliquit. V. hiſtoriam civilis belli, & cædis Cæſarianæ. Hic enim præcipuus fuit ex percuſſoribus Cæſaris.

¶ Brūtīnus, *a, um*, adject. ut, *Conſilia Brutina*, id eſt, Bruti. Cicero ad Brut. epiſt. 15.

¶ Brutiānus, *a, um*, idem. Lactantius 2, 7 ſub fin. *Cæſar Auguſtus bello civili Brutiano implicitus gravi morbo:* hoc eſt, Caſſii & Bruti bello Philippenſi. Sic *Brutiana caſtra, Brutianæ partes*, Vellej. 2 c. 72 & 74. *Brutianæ parmæ* ſunt *ſexta, quibus Brutiani uſi*, Feſt. *Brutiani* caulis ſpecies, Plin. 19, 8. ¶ 2. De *Brutianis*, qui ex Bruttiis erant, vide paullo ante *Brutii*.

BRVXELLA, *æ*, f. Brüſſel; urbs Brabantiæ præcipua.

BRYA, *æ*, f. frutex gallæ ſimilem fructum ferens, Plin. 13, 21.

BRYON, *i*, n. βρύον, herba corallina, & muſcus in arboribus odoratus, in quercubus nimirum, piceis & populis albis, mooß. Plin. 27, 8.

¶ Bryōnia, *æ*, f. herba, quæ & *vitis alba* dicitur, ſtickwurtz, hunds-kürbis, gichtrüben. Colum. 10 v. 250. Græca terminatione Bryonias dicitur, conf. Apul. de Herb. c. 66. ¶ 2. Eſt & *Bryonia nigra*, βρυωνὶς μέλαινα, ſchwartze ſtickwurtz. v. Plin. 23, 1; & 24, 6. Proprie *viti nigræ* tribui nomen Bryoniæ vult Plin. 23, 1, f. 16 & 17.

BV, βοῦ, particula epitatica, a magnitudine bovis, ap. Feſtum in *Bulima.* conf. infra *Buthyſia.*

BVA, *æ*, f. potio parvulorum, kinder-geträncke, ex Varrone vel Catone de liberis educandis apud Nonium 2, 97.

Bubalus, bubalinus &c. vide *Bos.*

BV̄BASTIS, *is*, f. Herodoto; *Bubaſtus* (βούβαστος) Straboni, Ægypti civitas, ubi Diana eximio templo celebrabatur, quod & ipſum *Bubaſtis*, a Dea, (namque & illi hoc datum nominis fuit) appellatum. v. Herodotus 2, 137. Et Ovid. Met. 9, 692 *Cum qua latrator Anubis Sanctaque Bubaſtis, variiſque coloribus Apis.*

¶ Bubaſtia, *orum*, n. pl. Sacra, quæ in honorem Dianæ apud Bubaſtum celebrabantur quotannis, quorum Herodotus meminit. Gratius Cyneg. v. 42

Vix operata ſuo, ſacra ad Bubaſtia, lino
Veſtitur ſonipes æſtivi turba Canopi.

BV̄BĂSVS, *i*, Cariæ regio. v. Plinius 5, 18.

¶ Bubăſis, *ĭdis*, f. patronymicon. Ovid. Met. 9, 645

Byblida non aliter latos ululaſſe per agros
Bubaſides videre nurus: i. e. Cariæ nurus.

BVEBĀTIO, *ōnis*, lapis, Plin. 34, 14. Harduinus legit *Bullatio.*

Bubetii, bubile, vide *Bos.*

BV̄BĪNO, *are*, eſt *menſtruo mulierum ſanguine inquinare.* Feſt. βουβὼν, *inguen.* In Gloſſ. Iſid. eſt *Buvinare.*

¶ Imbubino, *are*, idem. Lucil. ap. Feſt. *Hæc te imbubinat* &c.

¶ Imbubinatus, *a, um*, in Vet. Fragm. poët.

BVBLEVM, vel Bublinum, *i*, n. genus quoddam vini. Feſt.

BV̄BO, *ōnis*, m. Βύας, eine uhu, nacht-eule, a bovis mugitu dicta, avis *monſtroſa, funebris, dira & abominata, funerea, Stygia, feralis, infanda*, (his enim a Poëtis ornatur epithetis) funeris aut alterius calamitatis, ut nugantur poëtæ, nuncia. v. Plin. 10, 12. Ovid. Met. 5, 550 *Ignavus bubo, dirum mortalibus omen.* conf. 6, 432. Hinc *Bubonem funereum* Ovid. Met. 10, 453 dixit; & *luctiferum* Sen. Herc. Fur. v. 687. Apulej. 3 Mileſ. p. 139 ſcribit, *iſtas nocturnas aves, cum penetraverint Larem quempiam, ſolicite prehenſas foribus affigi, ut, quod infauſtis volatibus familiæ minantur exitium, ſuis luant cruciatibus*, v. Plin. 13, 7. In citatis & aliis locis *Bubo* virilis generis eſt; Soli Virgilio Æn. 4, 462 eſt *ſola bubo*, ſexu ſequiore: ſed *avis* ſubauditur, ut Servius ibidem obſervat. ¶ 2. Dicuntur *Bubones* etiam & inguina ipſa, & ¶ 3. Inflammationes inguinum βουβῶνες, ſchlieren, beulen, geſchwür. v. Suid.

¶ Būbŭlo, *are*, βυάζειν, heulen. Auctor carminis de Philomela v. 37

Bubulat horrendum ferali carmine bubo.

¶ Bubo, *ĕre*, ſimile verbum pro Bubonis vel Butionis voce exprimenda. Idem Philomelæ auctor v. 42

Inque paludiferis butio bubit aquis: Alii *butit* legunt.

¶ Bubōnium, *i*, n. Plinio 27, 5 herba eſt ſic dicta, quod præſentaneum inguinum ſit remedium. Βουβώνιον, ἀστὴρ ἀττικὸς Græcis eſt, Aſter Atticus: ſternkraut, ſchartenkraut, wegſtroh. Iunio.

¶ Bubōnŏcēle, *es*, f. βουβωνοκήλη, ramex inguinum, cum inteſtinum vel omentum in inguina deſcendit & ſubſidit, ita tamen, ut in ſcrotum non perveniat. Herniæ ſpecies, ein bruch. Cornel. Celſ. 7, 18 extr.

Bubona, bubſequa, bubulcitor, bubulcus, bubulus, bucæda, vide *Bos.*

BVCARDIA, *æ*, f. gemma bubulo cordi ſimilis. Plin. 37, 10.

BVCCA, *æ*, f. γνάθος, proprie malarum pars, quæ inflatur, der backen. Plin. 11, 37 *Infra oculos malæ, homini tantum, quas priſci GENAS vocabant, XII Tabularum interdicto radi a fœminis vetantes. Infra ea hilaritatem riſumque indicantes BVCCÆ*, das weiche oder hohle im backen. *Buccæ purpuriſſatæ*, Plaut. Truc. 2, 2, 35, geſchminckte backen; *fluentes*, hangende. Cic. de Orat. 2, 66. Alibi *buccas fluentes* pro *ceruſſatis, fuco illitis*, Ciceronem dixiſſe, Cl. Menckenius notat, ut Orat. poſt red. in Sen. c. 8 *Vini, ſomni, ſtupri plenus, madenti coma compoſito capillo, gravibus oculis, fluentibus buccis, preſſa voce & temulenta.* Conf. or. in L. Piſon. c. 11. Quæ tamen loca, ſi diligentius perpenduntur, alteram quoque notionem admittunt. *Buccas inflare*, ſive, ut Græci loquebantur, φυσᾷν τὰς γνάθους, de ſuperbis, & faſtuoſis dici, Suidas notat: probaruntque id eruditi ex Demoſthene. Quo fere illud Perſii referri poteſt ex Sat. 5, 13 *Tumidas intendis rumpere buccas.* Idem tamen & ad iratos pertinet.

Horat.

Horat. 1 Sat. 1, 27 *Quid causſe eſt, merito quin illis Iupiter ambas Iratus buccas inflet?* Plaut. Stich. 5, 6, 7 *Age, jam inſta buccas*, blaſe auf. conf. 5, 4, 42. ¶ 2. *Bucca*, os, ex quo vox prodit, der mund. Cic. Att. 1, 12 extr. *Si rem nullam habebis, quod in buccam venerit, ſcribito*, was dir einfällt, oder ins maul kommt. conf. 7 epiſt. 10: & 14, 7 extr. Sic Martial. 12 epigr. 24 *Quicquid in buccam tibi venerit, loquaris.* Iib. 11 epigr. 7 dixerat in eamdem ſententiam: *Quicquid venerit obvium, loquamur Moroſa ſine cogitatione.* ¶ 3. Ipſi quoque, qui inflant buccas, ita vocantur poëtice. *Notaque per oppida buccæ*, Iuvenal. Sat. 3, 3. i. e. tibicines.

¶ Buccăla, æ, f. diminutivum. Suet. Galba c. 4 *Conſtat, Auguſtum puero adhuc ſaltanti ſe inter æquales approbaſſa buccula dixiſſe*, &c. Apul. 6 Met. p. 182 *Iupiter preſſa Cupidinis buccula mamque ad os ſuum relata conſuaviat.* Et lib. 3 p. 137 *Tuis iſtis micantibus oculis, & rubentibus buculis*, &c. Sic Arnob. 2 p. 73 *Buccolas inflandis tibiis diſtendere.* ¶ 2. De *Buccellis* in catapultis vide Vitruv. 10, 15, & Baldi Lex. p. 17. ¶ 3. *Buccula* etiam dicitur caſſidis pars, quæ buccas tegit, das viſier, der bart am helm. vid. Liv. 44, 34. Et Iuvenal. 10, 134

Lorica & fractla de caſſide buccula pendens.

¶ Buccĕa, æ, f. a bucca, fructuſum alicujus rei eſui aptæ, ein mundbiſſen; ut, *Panis buccea.* Vſus ea voce Auguſtus apud Suet. 2, 76 *Duas bucceas manducavi.*

¶ Buccella, æ, f. diminut. Onomaſt. Vet. *Buccella*, ψώμιον, Apic. 7, 6 *Buccellæ maceratæ*, panis puta. Ibid. c. 11 *Buccellæ majores.* conf. 8, 6; & 7, 9; & Martial. 6, 75.

¶ Buccellāris, e, adject. ut, *Buccellaris farina*, Plin. Valer. 1, 6.

¶ Buccellare ſubſtantive vas chymicorum eſſe videtur. Marcell. Emp. c. 23 *In buccellari decoquere.*

¶ Buccellārius, i, m. qui eſt in familia patroni, ejusque pane enutritur, ein tiſch-genoß, koſtgänger. Item paraſitus & aſſecla, qui aliena buccea vivit, ein ſchmarutzer. vid. Iſidori Gloſſ. in *Aſſecla & Aſſſecula*: & Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 238. ¶ 2. Sunt & *Buccellarii* domeſtici ſtipatores, & cuſtodes corporis, leibtrabanten, einſpänniger: qui ſuis dominis adhuc ſemper l. 10 C. ad leg. Iul. de vi publ. Suidæ *Buccellarii* ſunt Gallogræci, quod illi huic potiſſimum miniſterio adnoverentur. Adde Turneb. Adverſ. 24, 16; & 26, 15.

¶ Buccellatum, i, n. panem bis coctum dixit Ammianus 17, 17 (Valeſ. c. 8) zwiebäck. Verba Ammiani: *Frumentum ad uſus diuturnitatem excoctum, buccellatum, ut vulgo appellant, bumeris impoſuit libentium militum.* Spartianus in Nigro c. 10 *Piſtores ſequi expeditionem prohibuit, buccellato jubens milites & omnes contentos eſſe.* Seneca epiſt. 83 *Panem ſiccum* vocat.

¶ Bucco, ōnis, m. ein pausback. Buccones amplas buccas habent; quos Phyſiognomici fatuitatis arguere ſolent. Et vero Plautus inter ejus notæ homines commemorat Bacch. 5, 1 pr. Quo nomine Apuleius Apol. p. 325 *maccos & buccones* conjungit. vide *Maccus.* ¶ 2. Vetus Gloſſator & *Paraſitos* interpretatur. *Buccones*, παράσιτοι, βακκίωνες. Nec mirum: namque iidem & γναθῶνες, a γνάθοι; ſeu buccis appellari. Nam cum tria paraſitorum genera ſint: unum eorum, qui dictis factisque ridiculis victum quærunt: alterum eorum, quos Plautus feſtive, *plagipatidas* vocat; tertium adulatorum ſive aſſentatorum, quod primum inſtituiſſe Terentianus Gnatho gloriatur: *Buccones* ad alterum genus pertinent: in quibus Nicolaus apud Stobæum, γνάθον ἀκάματον ἐνθυς, δυνάμενον πλαγὰς φέρειν, *buccam indefeſſam, quæ continuo alapas ſuſtinere poſſit*, requirit: die aufblaſen. ¶ 3. *Bucco* Iſidoro lib. 10 in B. eſt *garrulus, qui cæteros oris loquacitate, non ſenſu exſuperat*, ein ſchwätzer.

¶ Buccŭlentus, a, um, cui rumidæ ſunt buccæ, großmäulig, pausbäckicht. Plaut. Merc. 3, 4, 54.

¶ Debuccellatus, a, um, abgebitzelt; ut, *Penicilli debuccellati*, Plin. Valer. 1, 6.

BVCCĪNA, æ, f. σαλπιγξ, a *buccis*, vel ſecundum Varr. L. L. 5, 7 a *ſono* βῦ & *cano*: Manurio *Bucina* quaſi *Vocina*, cum Iiſd. 18, 4: eſt inſtrumentum, *quo datur ſignum* in hoſtes ad pugnam, eine trompete. vid. Cic. Verr. 4, 44. Et Ovid. de Tritone Met. 1, 335 *Cava buccina ſumitur illi tortilis*, &c. Hujus ſono etiam vigiliæ olim committebantur, ſeu inchoabantur: quo reſpiciens Propertius dixit 4, 4, 63

Et jam quarta canit venturum buccina lucem.

Nam cum nox in quatuor vigilias eſſet diſtributa; ſingulæ autem vigiliæ trium horarum eſſent; idcirco quarta vigilia ſub 3 matutinam noſtram inibat, quod tempus Propertius *quarta buccina* deſignat. ¶ 2. Eſt & Paſtorum *buccina* Colum. 6, 23; & Varr. de R. R. 2, 4, ein hirten-horn. v. Brouckh. ad Propert. 4, 10, 23.

¶ Buccĭnum, i, n. Plinius dixit in eadem ſignificatione de apibus ad opus excitandis lib. 11, 10. ¶ 2. Quo in genere etiam conchæ minoris nomen eſt, ſic dictæ a ſimilitudine buccini, quo ſonus editur Plin. 9, 36, eine ausgeſpitzte meerſchnecke. ¶ 3. Hyacinthum Romani vocant *Buccinum*, Dioſc. 3, 77.

¶ Buccĭnus, i, m. ipſe clangor tubæ, der trompeten-ſchall. vid ex Iſidoro Barth. Adverſ. 39, 6; & Vel. Longus de Orthogr. p. 2243. ¶ 2. *Buccinus*, cantus & vox galli gallinacei ap. Petron. c. 74 *Hic buccinus ſignum dedit.*

¶ Buccĭno, āvi, ātum, āre, blaſen, trompeten. Varro R. R. 2, 4 *Cum buccinatum eſt.* Sen. Controv. 3 præf. *Ter buccinavit.*

¶ Buccĭnātor, ōris, m. ein trompeter, horn-bläſer. Cæſar B. Civ. 2, 35. ¶ 2. Item prædicator, laudator, ein austufer, lobſprecher, per Metaphor. Cic. filius ad Tironem 16 epiſt. 21 *Quod pollicetris, te buccinatorem fore exiſtimationis meæ, firmo id conſtantique animo facias licet.*

¶ Debuccĭno, āre, ausblaſen, ausposaunen. Tertull de Virg. vel. c. 13 *Nihil debuccinemus eorum*, &c. i. e promulgemus.

¶ Debuccĭnatus, a, um, ausgeblaſen, apud Mart. Capell.

¶ Debuccĭnator, ōris, m. der einen erhebet, apud Auguſtinum.

¶ Dibuccĭno, āre, divulgare, kundbar machen. Velius Longus de Orthogr. p. 2227, ubi *Dis* ante *B* in compoſitione, *Di* ſcribi, *S* abjecto, hoc exemplo probat, ut *bucinat.* nam etiam *Bucina* ſcribunt a βυκάνη. Papirianus, æque vetuſtus grammaticus, niſi prior, idem tradit de verbo *dibucinare*, p. 2294. Putſch. ed.

¶ Ebuccĭno, āre, eodem ſenſu recentiores formant, ſed absque auctoritate.

Bucco, quære in *Bucca.*

BVCCONIATIS, *idis*, f. genus uvæ, quæ *in Thurinis collibus non ante demetitur, quam gelaverit*, Plin. 14, 3.

Buccula, Bucentaurus, vide *Bucca, Centaurus.*

BVCĔPHĂLVS, *i*, m. βουκέφαλος, Alexandri magni equus, de quo hoc modo Plin. 8, 42 *Alexandri equi magna varitas contigit, Bucephalon eum vocarunt, ſive ab aſperta torvo, ſive ab inſigni taurini capitis arma impreſſi. Sedecim talentis fuiſſe Philonici Pharſalii grege emptum. Nominem hic alium quam Alexandrum regio inſtratus ornata recepit in ſedem*, &c. *Sine ornamentis vero & nudus cuilibet equiſoni ſe dedit conſcendendum*, ut Plutarchus ſcripſit. Fertur & Iulio Cæſari ejusmodi fuiſſe equus, qui feſſorem alium nullum paſſus ſit, præter Cæſarem ipſum. Gell. 5, 2 *Equus Alexandri regis & nomine & capite Bucephalus fuit.* v. & Curt. 6, 5, 18. ¶ 2. Neque vero Alexandri ille ſingularis equus *Bucephalus* appellatus tantum, ſed apud Theſſalos omnes illi id tulere nomen, quibus taurini capitis inſigne inuſtum eſſet, ut Scholiaſtes Ariſtophanis & Heſychius nos docent. Conf. Salmaſ. in Exercit. Plin. p. 893. Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 132. Gronov. ad Stat. Silv. p. 31, & Mich. Piccarti Pericul. Crit. lib. ſing. c. 1. ¶ 3. *Bucephalus* dicitur urbs, quam Alexander Bucephalo equo condidit: quæ *Bucephale*, & *Bucephala*, & *Bucephalea*, aliis appellata. vid. Plin. l. c. & Curt. 9, 1, 6.

BVCĔRAS, *ātis*, n. βύκερας, herba, quam fœnum Græcum vulgo vocant, auctore Plinio 24, 19 propter ſemen corniculis inclusum ita appellatum: bocksborn.

Bucĕrus, bucetum, bucida, vide *Bos.*

BVCŎLĒSIA, æ, f. βυκολησία, inanis & falſus conceptus, vana imaginatio, falſche einbildung. Ita in Petronii c. 41 pro *Bacalisia* legit *Bucoleſias* Reineſius ad Petr. Fragm. Trag. p. 60.

Bucolicus, &c. vide *Bos, Bucranium, Cranium*, Bucula, us, *Bos.*

BVDA, æ, f. forte Ptolemæi Κάστρα, *Curta*, Hungariæ metropolis, capta & direpta a Turcis anno Chriſti 1526, recuperata a Chriſtianis 1686, vulgo Ofen. ¶ 2. *Buda* vel *Puda* eſt papyrus, ut oſtendit Voſſius ad Melam 3, 9 p. 307 ſq.

BVFO, ōnis, m. rana rubera, veneni plena, eine kröte Virgil. Georg. 1, 184

Inventusque cavis bufo, &c.

Diſſidium bufonibus eſt cum araneis: ſed ab his icti bufones plantagine admorſa ſibi medentur. v. Eraſ. in Dialogo de Amicitia.

¶ Bufonītis, ĭdis, f. bufonius lapis, ein krotenſtein; de cujus virtute adverſus venenum Aldrov. de inſectis 4, 4; & 5, 12.

BVGILLO, *onis*, herba forte eadem quæ *Bugula.* Marcell. Emp. c. 3 *Bugillonis ſuccus.*

BVGLOSSA, æ, f. βούγλωσσος, & *Bugloſſum*, i, n. *lingua bubula* latine, herba eſt quam *borraginem* vocant, bürretſch. *Bugloſſum vulgare* anchuſa eſt, ochſenzung; Plin. 25, 8. *Capparis atque apium bugloſſaque*, &c. Seren. v. 421. Macer primam corripit lib. 2 c. 20 v. 1 & 10.

BVGŌNES, *um*, f. βυγενῆς, apes natæ ex putrefacto bove, unde & nomen illud acceperunt. Varro Re ruſt. 2, 5.

¶ Bugonia, æ, f. apum illa ex bove putrefacto generatio. Varro l. c.

BVGVLA, æ, f. officinis dicta a ſimilitudine Bugloſſæ, güldenzünſel.

Bulapathum, vide *Lapathum.*

BVLARCHVS, *i*, m. pictor antiquiſſimus, de cujus tabula aurea repenſa Plinius H. N. 35, 8.

Bulbaceus, bulbine, vide *Bulbus.*

BVLBĪTVM, *i*, n. βόλβιτον, fimus, miſt, koth. Plin. 28, 17. Hinc ex mente Feſti in *Bubinare* eſt

¶ Bulbīro, *āre*, vel potius compoſitum

¶ ſubulbito, *are*, ex Lucilio, puerili ſtercore inquinare. v. Feſt. l. c. & Douſa p. 7.

BVLBVS, *i*, m. βολβός, pro plantæ peculiari ſpecie ſumtus, quid ſit, ignorari hodie putat Matthiolus. Fuerunt autem varia *bulborum* genera, de quibus Plin. 19, 5. Excitandæ Veneri facere Ovidius de Remedio amoris 2, 797 ſignificat. Vnde *falaces bulbos*, Martialis dixit 3 epigr. 75. Præcipue autem de Megaricis id celebratur. Plin. 20, 9 *Venerem maxime Megarici ſtimulant.* Colum. 10 v. 106

Iam Megaris veniant genitalia ſemina bulbi.

Adde Martialis 13 epigr. 34, cui *Bulbi* titulus eſt. ¶ 2. Alioqui *Bulbi* & *bulbuli* apud auctores idoneos dicuntur radices omnes rotundæ & tunicis conſtantes pluribus, vel florum vel herbarum, vel olerum, ut lilii, croci, narciſſi, item arundinum, zwiebeln an blumen, kräutern. Plin. 2, 5 de lilio: *Nihil eſt fœcundius, una radice quinquagenos ſæpe emittente bulbos.* Eſt autem *Bulbus* alius *eſculentus*, βολβὸς ἐδώδιμος, eſchlauch; alius *vomitorius*, ἐμετικὸς, qui & narciſſus, narciſſen oder röslein; alius denique *agreſtis*, qui vulgo *Hermodactylus* eſt, zeitloſen, herbſt-blumen. Matth. Iun.

¶ Bulbulus, i, m. dimin. Pallad. Febr. t. 21 *Liliorum minoris bulbulos ſanciare.*

¶ Bulbāceus, a, um, kolbicht. Plin. 21, 26 *Radix bulbacea.*

¶ Bulbōſus, a, um, idem; ut, *Radix bulboſa*, ſo viel ſchalen hat, und den zwiebeln gleichet. Plin. 21, 17 & 21.

¶ Bulbīne, es, f. βολβίνη, etiam herba eſt ex bulborum genere. Plin. 19, 5 & 20, 9.

BVLCOLACCA, f. vel *Burculacca*, aut *Buthrolacca*, Græcis eſt cadaver excommunicati, quod alio nomine τυμπανιῶον vocant: de cujus vocis etymo vid. Leo Allatius lib. *de quorum. Græcorum opin.* § 12 p. 142, qui deinceps, quæ ipſe circa talem Burculaccam contigiſſe vidit, recenſet. Rem vero quod ſpectat, ſciendum eſt, exiſtimare Græcos, eorum, quos durante excommunicatione mors

corripuit, corpora non resolvi in pulverem, sed instar tympani intumescere, ac noctu potissimum a Satana ad terrendos homines indui, neque in cineres prius resolvi, quam a vinculo excommunicationis soluta sint. Conf. Anton Legerum apud Hotting. part. 3 Hist. Eccles. sect. 1 p. 178. Ex hoc fonte manasse videntur, quæ circa annum 1732 de *Vampyris* s. sanguisugis narrata ac disputata sunt.

BVLE, es, f. Græca vox, βουλή, qua decurionum collegium, seu senatum in Græcis civitatibus appellabant, der rath. Plin. 10 epist. 117 *Solent totam bulen, atque etiam e plebe non exiguum numerum vocare.* Idem 1 ep. 111 & 113 *In bulen legi*, in rath kommen. Hinc

¶ Bulæus, βουλαῖος, Iupiter, & *Bulæa*, Pallas, in nummis apud Spanhem. de usu & præst. num. diss. 3 p. 133.

¶ Bulcuta, æ, m. ὁ βουλευτής, quo designabatur consiliarius publicus civitatum in Græcia Asiaque, qui latine *Decurio* (nam Romæ *Senator* dicebatur) appellarus, ein rathsherr. Reperitur hæc vox in libris juris, & apud Plinium 10 ep. 48, 113 ac 115, & Spartian. Severo c. 17.

¶ Buleutērium, *i*, n. βουλευτήριον, ein rath-haus. Plin. 36, 15 *Cyzici & Buleuterion vocant ædificium amplum*, &c. Cic. 2 Verr. de Sicil. jurisd. c. 21 *In curia Syracusis, quem locum illi Buleuterium vocant.*

¶ Buleutīcum, *i*, n. erat locus in theatro, ubi senatores sedebant, spectandorum ludorum caussa; juvenes ex *Ephebico* spectabant. vid. Cæl. Rhodig. var. lect. 8, 8; Iul. Pollux 4 Onomast. c. 19; Dempster. Paral. ad Rosin. 5, 10 p. 480.

BVLGA, æ, f. apud Festum sacculus scorteus, pellaceus, crumena. v. Dacer. ein wadsack, ranzen, reit-tasche. Lucil. apud Nonium 2, 76

Cui neque iumentum est, nec servus, nec comes ullus,
Bulgam, & quicquid habet nummorum, secum habet ipse.
Cum bulga cœnat, dormit, lavat: omnis in una
Spes hominis bulga, hac devincta est cætera vita.

¶ 2. Pro loco muliebri, idem Lucil. ap. Non. l. c. *Quisque nostrum e bulga matris est in lucem editus.* conf. Elmenh. not. ad Arnob. p. 111.

BVLGĀRI, *orum*, m. pl. Scythica gens, quæ Mœsiam inferiorem occupavit ad Bulgam s. Volgam fluvium.

¶ Bulgaria, æ, f. regio inter Danubium fl. Serviam, Thraciam & Pontum Euxinum; Mœsia inferior ævo posteriori appellata.

BVLĪMA, vel Bulimia, æ, f. βούλιμος, vel βουλιμία, magna fames & vis ejus intolerabilis, die fress-krancheit. v. Festus ibique Scalig. & Dacer. Gellius, 16, 3; Rhodig. 13, 39 & 14, 1.

¶ Bulīmo, *are*, freßig oder unersättlich seyn. Theod. Prisc. c. 2, 29 *Edaces bulimantes.*

BVLLA, æ, f. a βολή, *jactus*, πομφόλυξ, eine wasser-blase. Ovid. Met. 10, 733 *Sic, ut pluvio perlucida cœlo, Surgere bullæ solet.* De fragilitate & fugacitate vitæ humanæ Petronius c. 42 *Nos non pluris sumus quam bullæ.* Varro Re rust. 1, 1 *Si est homo bulla, eo magis sen. ex.* Eobanus Eidyll. lib. 10 *Quam cito bulla perit, tam flos cadit ille juventæ.* ¶ 2. A similitudine *Bullæ* dicebantur globi illi, quos triumphantes Romæ, puerique ingenui de collo suspensos auro conflatos gestabant, güldene knöpffe. Nam libertinis *scortea* erant, ut Aconius in Cic. Verr. de Præt. Urbana observat, l. ad Verr. 1, 58, ubi *sine bulla* in judicium venit pupillus Iunius, quem spoliaverat Verres. Queritur itaque Cicero, *quod ornamentum pater dederat in judicium atque insigne fortunæ, hoc ei ereptum esse.* Festus: *Bulla aurea insigne erat puerorum prætextatorum, quæ dependebat eis a pectore, ut significaretur, eam ætatem alterius regendam consilio. Dicta autem est a Græco sermone βολή, quod consilium dicitur Latine; vel quia eam partem corporis bulla contingat, id est, pectus, in quo naturale manet consilium.* conf. ibi Dacer. & Coler. c. 4 Parerg. & Rupert. ad Flor. p. 361. Huc pertinet Iuvenalis 5, 164. Vbi *Etruscum aurum* bulla ista aurea est. *Etruscum* dicitur, quod iste mos ab Etruscis Romam derivatus. Vetus Scholiastes: *Antiquitus nobilium pueri bullas aureas bubebant: pauperum de loris, signum libertatis.* Vid. Plin. 33 epist. 1; Macrob. Sat. 1, 6. Bullas ejusmodi, & prætextas deponebant, Laribusque consecrabant, pueri ex ephebis egressi, decimo septimo ætatis anno, ut ostendit Persius Sat. 5, 30

Cum primum pavido custos mihi purpura cessit,
Bullaque succinctis Laribus donata pependit.

Videatur Hercules Prodicius Pighii p. 424 seqq. Editus est de hac bulla liber Iralicus Fr. Ticoroni Romæ 1732. ¶ 3. *Bullæ* etiam dicebantur olim ornamenta ad Bullæ similitudinem quodammodo facta, buckeln, spangen, ut cingulorum & valvarum. v. Sagittar. de Ianuis veterum p. 175. Apul. 6 Milet. p. 285 *Bullis auricis inoculatus, veluti stellis sideriis relucet.* conf. Plaut. Rud. 4, 4, 127; & Cic. Verr. 4, 56. Virg. Æn. 9, 359

Phaleras Rhamnetis, & aurea bullis Cingula.

Et 12, 942

Notis fulserunt cingula bullis Pallantis pueri.

vid. Erhard & Burm. ad Petron. c. 30 p. 113 sq. De *Bullis*, quibus exornatæ januarum fuerunt fores, v. Taubm. ad Plauti Asin. 2, 4, 20. De *bulla in horologio solis imaginem tenente*, Vitruv. 9, 9, & de *bulla in tabula dies distinguente, qui boni quique incommodi*, Petron. c. 30. ¶ 4. Sequioris ævi scriptores, sigilla, quæ lireris, principum maxime, appendebantur, *bullas* vocarunt. Quo nomine & ipsæ illæ literæ sive diplomata veniebant. Alexii Conneni Constitutione: *De monasteriorum beneficiis aureæ tres bullæ emissæ sunt.* Vnde & nobilissima illa Constitutio Caroli IV Imp. *Bulla aurea* vulgo vocatur. v. supra in *Aurum*, & de *bullis* istis copiose Kirchmann. de Annulis c. 8, ubi docet, χρυσόβουλον vel χρυσόβολλον imperatorum Constantinopoleos fuisse, & regum Siciliæ, μολιβδόβουλλον patriarcharum, interdum etiam imperatorum, κηρόβουλλιον omnium.

¶ Bullula, æ, f. dimin. Cels. 2, 5 *Si urina bullulas excitat.*

¶ Bullo, *are*, & Bullio, *ivi, itum, ire*, verba duo activa, idem significantia. Neque enim *bullire*, fervere tantum ita liquida, ut bullas mittant; sed & *bullare*: Nec *bullare* tantum, excitari in spumas bullasque, verum *bullire* etiam dicuntur, aufsieden, brudeln, wallen, blasen werffen. Plin. 38, 6 de urina: *Mala signa rubræ, pessima nigræ: mala bullantis & crassæ.* Et 18, 35 *Maris ipsius tranq[illus] sonitus, spumæve dispersæ, aut aquæ bullantes.* Calpur. ecl. 1, 11 *Bullantes ubi fagus aquas radice sub ipsa Protegit.* Cato R. rust. c. 105 *Vbi bullabit vinum, ignem subducito.* Cels. 5, 19 *Ex olei hemina & aquæ marinæ altera cocta donec bullire desinat.* Apic. 4, 4, 4 *Vbi probe bullierit:* & c. 5 *Bullire sinas.* Pers. Sat. 3, 34 *Demersus summa rursus non bullit in unda.* Vet. Gloss. *Bullit*, καχλάζ, ζεῖ. ¶ 2. Translate Apul. 10 Met. p. 250 *Indignatione bullire*, schnauben. Id. 1 Met. *Bullire spiritum*, röcheln.

¶ Bullatus, *a, um*, bulla insignitus, Iuvenal. Sat. 14, 4 *Si damnosa senem juvat alea, ludit & hæres Bullatus, parvoque eadem movet arma fritillo. Bullatus hæres*, id est, filius adhuc puer bullam & prætextam gestans. Germani dicunt: wie die alten sungen, so zwitscherten die jungen. Val. Max. 3, 1, 1 *statua* (pueri) *bullata.* Pers. Sat. 5, 19

Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis
Pagina turgescat:

Bullatæ nugæ sunt argumenta inania, in quibus nihil frugi inest: Vbi multum verborum, nihil solidæ rei, hochtrabendes gewäsche. *Nugas canoras* Horatius de arte poët. v. 322 dixit: groß geschrey, wenig wolle. In manuscriptis libris tamen non *bullatis*, sed *pullatis* legitur, ut Casaubonus observat.

¶ Bullītus, *a, um*, fervefactus, aufgesotten. Veget. 1, 45.

¶ Bullītus, *us*, m. subst. das gebrütel, der sott. Vitruv. 8, 3 *Aquæ bullitus.*

¶ Bullatio, *ōnis*, f. idem. Hoc substantivum Harduinus ex MSS. libris Plinio vindicavit 34, 14 sub fin. *Lapis hic & in Cantabria nascitur, non ille magnes verus, caute continua, sed sparsa bullatione, ita appellant:* hoc est, magneticos lapillos bullarum instar per agros sparsi, non e continua rupe excidi. Vulgo *bubbatione* legitur.

¶ Bulleſco, *ere*, brudeln. Ampelius de Miracul. mundi pr. *Pix alte attollitur, & quasi ab aqua bullescit*

Composita a *Bullare* & *Bullire.*

¶ Combullio, *ire*, zusammen aufsieden. Apicius 8, 8, 10 *Diutius combulliant, quoad spissitudo indicatur.*

¶ Debullio, *ire*, versieden. Hinc

¶ Debullitio, *onis*, f. die aufbrausung, apud Augustinum.

¶ Ebullo, *are*, herfürquellen, ex Persii Sat. 2, 10 probant, ubi malæ mentis votum,

O si Ebullat patrui præclarum funus!

id est erumpat, subito veniat. Alii vero legunt hoc loco *ebullit*, quasi contractum ex *ebullierit*, seu *ebulliat.* v. Casaub. Cæterum Terrull. de Pall. c. 2 *Pontium venæ ebullant.*

¶ Ebullio, *ire*, fervendo bullas emittere, aufwallen, heraus brudeln. Caro R. Rust. c. 105 *Vbi ebullibit vinum, ignem subducito.* Sic libri Basileæ & Coloniæ impressi: at Iunta, Gryph. & Commelin. *bullabit.* ¶ 2. Metaphorice jactare, crepare est, Cic. Tusc. 3, 18 *Qui si virtutes ebullire volent & sapientias*, wenn sie davon aufschneiden. Metaphora aliquidis, quæ spumam vel feces projiciunt. Ipse Cicero l. c. idem sic expresserat: *Si vellent voces inanes fundere.* Idem de Fin. 5, 27 *Dicavit Epicurus, Semper beatum esse sapientem: quod quidem solet ebullire nonnunquam.* ¶ 3. Alia translatione invenitur in Petronii c. 42 & 62 *Animam ebullire*, id est mori, den geist aufgeben.

¶ Ebullitio, *ōnis*, f. das aufwallen, das übersieden.

¶ Rebullio, *ire*. Apul. lib. 5 p. 170 (Elmenh. ed.) *Lucerna fervens oleum rebullivit in ejus humerum.*

¶ Subbullio, *ire*, sachte sieden. Plin. Val. 1, 11 *Levi calore subbullire.*

BVMAMMA, æ, f. βύμαμμα, Varroni de Re Rust. 2, 5, & Macrobio 2 Sat. c. ult. genus quoddam uvæ est grandioris, quod tumeat ad similitudinem mammarum bovis. Eadem &

¶ Bumastus, *i*, m. βύμαστος dicitur ex μαστός; quod uber sive mammam significat. v. Plin. 14, 3; Colum. 3, 2. Et Virg. Georg. 2, 101

Non ego te, mensis & diis accepta secundis
Transferim Rhodia, & tumidis Bumastie racemis.

BVMELIA, æ, f. βυμελία, fraxini Macedoniæ species Plinio 16, 14 eine art eines eschen-baums.

BVNIAS, *ădis*, f. βουνιάς, napi illud genus, quod rapo & raphano simile est, grosse rüben, rettig. Plin. 20, 4; Dioscor. 2, 103; Colum. 10, 422.

¶ Bunium, *i*, n. βούνιον, diversum napi genus, Plin. l. c. steck-rüben. v. Paul. Eberus. Napum silvestrem, *bunium* credit esse Matthiolus.

¶ Bunītes, æ, m. βουνίτης, scil. οἶνος, vinum ex napis, Dioscor. 5, 38. Meminit hujus vini Plinius 24, 16.

¶ Pseudobunium, *i*, n. ψευδοβούνιον, bunium mentiens, Dioscor. 4, 120.

BVPĂLVS, *i*, m. Anthremi, seu Antherini filius, Chius, marmorarius: vel ut alii volunt, plastes, aut etiam pictor: qui fratrem Anthermum seu Antherinum habuit ejus artis. Hos, cum imaginem Hipponactis poëtæ, fœditate vultus notabilis per lasciviam propositissent ridentium circulis, Hipponax indignatus tam amaro persecutus est carmine, ut ad laqueum compulerit. Quo Horat. Epod. 6, 13 respiciens canit:

Qualis Lycambæ spretus infido gener
Aut acer bistis Bupalo.

Ibi enim priori versu Archilochum, altero Hipponactem poëtam circumscribit. Sed hanc de Bupalo atque Anthermo historiam, vanam arguit Plinius 36, 5. Scribit Pausanias in Messenicis, Bupalum hunc omnium primum finxisse Forrunam, capite polum, altera manu Amalthææ cornu tenentem. Add. Lucian. T. 2, 1 p. 433.

BVPHĂGVS, *i*, m. βυφάγος, ein vielfraß. Herculis epitheton, integros boves comedentis. ¶ 2. Est & Arcadiæ fluvius, a Buphago Iapeti filio dictus, quem Diana permit. v. Rhodig. 14, 2.

BVPHŌNIA, *orum*, n. pl. βυφόνια, festum Athenienſium, quod post mysteria celebrabant per immolationem bovis, quo occiso, reliqua omnia a cæde libera pronunciabant. v. Pausan. lib. 1; Ælian. Var. Hist. 8, 3; & Rhodig. 7, 6.

BVPHŌNVM, *i*, n. herba sic dicta, quod boves necet ab iis comesta, ἀπὸ τῆ φόνος cædes, mors, & βοῦς bos. Alii *Chamæleontem* vocant, alii *Ixium* seu *Ixiam* potius. Est autem *Chamæleon niger*, Matthiolo eberwurtz.

BVPHTHALMVS, *i*, m. βούφθαλμος, planta caulibus tenuibus mollibusque, foliis fœniculi vel anethi, flore luteo, anthemide majore, oculi similitudine, unde nomen traxit, rinds-auge, kuhtill. vid. Plin. 25, 8.

BVPLEVRVS, *i*, βούπλευρος, seu βούπλευρον, herba Plin. 22, 22, seu olus potius sponte nascens, caule cubitali, foliis multis longisque capite anethi. Græcis notum & laudatum in cibis ab Hippocrate, wilder pastinack.

BVPRESTIS, *is*, f. βούπρηστις, species est cantharidum, similis scarabæo longipedi, fallit inter herbas boves devorataque ita inflammat, ut rumpat, unde & nomen accepit, παρὰ τοῦ πρῆσαι τοὺς βοῦς, hoc est, ab inflando & rumpendo boves, ein qvalster, Ebero, vel grüner stinkender käfer. v. Plin. 30, 4. ¶ 2. Est & *Buprestis* herba inter olera, lachani species, Theophrasto Hist. plant. 7, 8, & Galeno: quod vero Plinium fugit 22, 22. Quidam esse volunt auriculam leporis descriptam a Dodonæo nomine Bupleuri. Hesychio βούπρηστις, *olus*; sed βουπρηστὶς *insectum* notat. v. Dalechamp. ad Plin. loc. cit.

BV̄RA, *æ*, sive Buris, *is*, f. dicitur pars aratri posterior curvata, qua aratrum regitur, βοῦρα quasi βοὸς οὐρὰ, quod similitudinem habeat caudæ bovis, die handhabe des pflugs, pflugsterze. Ita vulgo quidem habetur & confunditur *buris* & *stivæ* significatio, cum pflugsterze, tamen potius sit *stiva*, non *buris*, sitque buris curvamen aratri illud, quod vomerem excipit. Varro de Re rust. 1, 19 *Sæpe fracta bura relinquunt vomeres in arvo.* Virg. Georg. 1, 169 *Continuo in silvis magna vi flexa domatur In burim, & curvi formam accipit ulmus aratri.* ¶ 2. *Bura*, etiam urbs Achaiæ mari haustа, Plin. 2, 92: Ovid. Met. 15, 293. Pausanias in Achaicis eam dictam a Bura, Iovis & Helices filia, tradit. *Buræ* vero ædes est Cereris, Veneris, Liberi Patris & Lucinæ ibid.

¶ Imbūrum, *i*, n. vide infra in *Vrbo, are.*

BVRDĔGĂLA, *æ*, f. & Burdigala, Βουρδίγαλα, Suidæ, *Burdigalla*, Straboni, Galliæ civitas, Aquitanorum nobilissimum emporium, vulgo *Bourdeaux*. Ausonii patria, quam in Claris Vrbibus c. 14 vocat *Insignem Baccho, fluviisque virisque, Moribus, ingeniisque hominum, procerumque senatu.* Et epist. 24, 79 *Santonus ut sibi Burdigalam, mox jungit Aginnum.*

¶ Burdĭgălus, *i*, m. pro Burdegalensi Martial. 9 epigr. 33.

¶ Burdegalensis, *e*, adj. Sidonius carmine sub epist. 13 lib. 9 *Coram discipulis Burdegalensibus.* Et Venantius Fortunatus lib. 1 carm. in Leontium episc. *Burdegalense præmium.*

BVRDO, *ōnis*, m. ein maulesel. Vlpianus l. 49 de legatis & fideicommissis lib. 3 *Item* (legato continentur) *jumenta, vel lectica, vel sella, vel burdones.* Et Eugenius Episcopus Toletanus carmine 22 *Burdonem sonipes generat commixtus asellæ.* Vsus & vulgatus interpres 2 Reg. 5, 17.

¶ Burdubasta, *æ*, m. id est, *asini stratum*, sive *asinus gibbosus*. Hæc equitis inepti appellatio est apud Petron. c. 45; ubi Schefferus legendum suspicatur *Buttubata*, & M. Nodot habet *gurdus atta*. vid. omnino Burmann.

¶ Burdunculus, *i*, m. herba, alias lingua bovis dicta, ochsenzung. Marcell. Emp. c. 5.

BVRGVS, *i*, m. id est, castrum, die burg; vox posterioris latinitatis. Veget. 4, 10 *Castellum parvulum, quem Burgum vocant.* Videtur a Græco πύργος esse, quod latine etiam scribi cœpit, ut infra dabimus. Inde haud dubie est nostrum burg, & bürger. Ex burgis enim sive arcibus limitaneis tractu temporis urbes factæ. Gloss. gr. lat. πύργος, *turris, burgus.* Adde l. 6 Cod. de fundis rei priv. & Sidonii Carm. 22 *in Burgum Pontii Leontii*; & Ios. Scalig. lect. Auson. 2, 9 p. 112.

¶ Burgarius, *i*, m. qui est ex castro. vid. hujus nominis titulus Cod. Theod. 7, 14. Hos *Burgarios* quondam subacta Germania Romani per castra disposuerunt. Vnde &

¶ Burgundiones, *um*, gentis nomen ex locis illis munitis sumtum, postquam præsidiarii in magnam creverunt multitudinem. v. Isidor. 9, 2 & 4. *Burgundio trux*, in sing. dicitur Sidon. carm. 7, 234. v. ibi not. Sirmondi.

BVRĬCVS, sive Burichus, *i*, m. mannus, mannulus, minor equus. Paulinus Nolanus epist. 29 c. 12 *macro illam & viliore asellis burico sedentem* &c. Vetus Horatii interpres ad Epod. 4, 14 *Manni equi sunt, quos vulgo burdones vel burichos nominamus.* Vetus Gloss. *Mannis*, βουρίχοις.

Buris, vide *Bura*, Burra, &c. *Burrus.*

BVRRÆ, *arum*, f. quisquiliæ, gewirre. Ausonius Præfat. ad Latinum Pacatum: *At nos illepidum rudem libellum, Burras, quisquilias, ineptiasque, Credemus gremio cui fovendum?* Ad quem locum Scaliger Aus. Lect. 2, 13 p. 123 *Vsus est vocabulo Aquitanico. Nam hodie major pars Aquitanicarum nationum quisquilias vocat burras*, narrenpossen.

¶ Burrio, *īre*, murmeln, wimmeln. Apul. lib. 8 p. 211 *Formicarum nidificia in carioso stipite burriebant.* Ita & Pricæus expressit p. 168. Ajunt autem fictam vocem esse, quæ susurros referret formicarum, qui quod inauditi sunt, mavult idem Pricæus in Notis p. 454, secutus vestigia Oxoniensis codicis, *oberrabant*, quod propius est, quam Beroaldi *bulliebant.*

BVRRHINON, *i*, n. herba, alias antirrhinum, orant. Apul. de Herb. c. 86.

BVRRVS, *i*, m. Festo auctore antiquis erat *rufus*, feuerroth. *Pari modo rubens cibo ac potione ex prandio Burrus appellatur*, Idem. Salmasius in Spartiani Hadrian. c. 3 quasi πυῤῥὸς dici vult, idemque esse quod *Byrrus* suppresso χιτῶνος nomine, de quo supra in *Birrus*. Vid. omnino Cic. Orat. c. 48 laudatus a nobis, ubi de litera *H* agimus. Hinc

¶ Burra, *æ*, f. *bucula, quæ rostrum habet rufum*, &

¶ Burrānĭca, *æ*, f. *potio, a rufo colore, lacte commixta*, &

¶ Burrānĭcum, *i*, n. *genus vasis*, apud eumdem Festum.

BV̄SĔLĪNVM, *i*, n. βουσέλινον, herba non multum differens ab apio sativo. v. Plin. 20, 12.

BV̄SĪRIS, *ĭdis*, m. Neptuni filius, Ægypti rex fuit. Qui quod Diis suis hospites immolare soleret, ab Hercule, quem ipsum quoque interficere parabat, superatus exstinctusque est. Virg. Georg. 3, 4 *Quis aut Eurysthea durum, Aut illaudati nescit Busiridis aras?* Ovidius 1 Art. Am. illaudatum hunc & Phalaridem *justi* titulo mactat. vid. a v. 649 usque ad v. 656. Integra oratione encomium contexuit Isocrates quoque Busiridis tyranni crudelissimi, consilio haud temerario, quia ingenia nobilia hunc habent morem, ut aliquando in argumento vili, ridiculo & παραδόξῳ vires suas periclitentur, & ludo quasi seria atque ordinaria fallant. conf. & Stat. Theb. 12, 155. ¶ 2. *Busiris* urbs Ægypti, ubi Osiris sepultus erat. Plut. de Is. & Osir. p. 34.

Busteus, bustum, &c. vide *Vro.*

BV̄SȲCON, *i*, n. βούσυκον, ficus insignis magnitudinis, sed sapore fatuo; alio nomine *Marisca*. Fest. in *Bulima*, & Varr. de Re rust. 2, 5.

BV̆TEO, *ōnis*, m. avis infausta, quæ, Festo auctore, vastitatis est caussa his locis, quæ intraverit, ut bubo. Plinio *Triorches* (τριόρχης, a testium numero) genus est accipitris, ein bussahren, maszwey; id est, *milvus palustris*, maszhu, id est, *bubo palustris*. Saxones ein mustelwey vocant, a milvi similitudine. v. Plin. 10, 8; & 11, 49. ¶ 2. *Buteo* est etiam familiæ Romanæ cognomen. Florus 2, 2, 30 *M. Fabio Buteone Consule.* Conf. Plin. 10, 8. Sed

¶ Botaurus, (*bos taurus* Plinio) Butorius, vel

¶ Butio, *ōnis*, f. ardea stellaris minor est, eine rohrdommel, wasserochs, de quo versum ex auctore Philomelæ vide in *Bubo, are.*

¶ Subbuteo, *ōnis*, ὑποτριόρχης, ein habicht. Eber.

BV̄TES, *æ*, m. (βούτης *bubulcus*) Amyci, Bebryciorum regis filius, pater Erycis ex Lycaste Sicula; de quo Virg. Æn. 5, 372. ¶ 2. Alius Trojanus a Camilla occisus, ibid. 11 v. 691.

Buthrotum, vide mox *Butrotum.*

BVTHYREVS, *i*, m. statuarius insignis, Plin. 34, 8.

BV̄THȲSIA, *æ*, βουθυσία, qu. *bovis immolatio*, maximum sacrificium, quale hecatombe etiam fuit, ein ochsen-opfer. Græci enim non raro particulam *Bu* præponere rerum vocabulis fuerunt soliti, quas magnas demonstrare volebant, a boum magnitudine scil. ita enim grandes pueros βούπαιδας: & ficum mariscam, quæ grandior, βούσυκον, appellarunt, quod modo ex Festo & Varrone observatum in *Busycon*. *Buthysiæ* Suetonius meminit in vita Neronis c. 12.

Butio, vide paullo ante sub *Buteo.*

BVTRŌTVM, vel Butrotus, *i*, βουθρωτόν, oppidum Thesprotiorum, potissimæ Epiri gentis; Plinio 4, 1 colonia Epiri, non longe ab Ambracio sinu. conf. Virg. Æn. 3, 293; & Ovid. Met. 13, 722.

¶ Buthrotii, *orum*, m. gentile. Cic. Att 16, 16 *Caussa Buthrotiorum.*

BVTTV̆BĀTA, *orum*, n. pl. *nugatoria*, h. e. *res nullius dignationis*, Festus ex Nævio vocat, unnütze zeug, lapperey. Ficta vox ex primis infantiæ vocibus *bu, ta, ba, ta*, conf. Charis. 2 p. 216, & Dacer. ad Fest.

BV̆TȲRVM, *i*, βούτυρον, butter. Dictum inde, quod ex lacte bubulo coaguletur, teste Plin. 28, 9. *Butyrum recens*, frische butter. Adde Plin. 11, 41; Colum. 6, 12; Tertull. adv. Iudæos c. 19; & adv. Marc. 3 c. 13. Secunda aliis corripitur, aliis producitur. Sidonius Carm. 12 Phalæcio v. 7 *Infundens acido comam butyro*, ubi porrecta syllaba est, quemadmodum in τυρὸς, *caseus*, Odyss. Iota, v. 232; unde & vocabulo βοῦς, *bos*, compositum videtur. Corripuit Macer, herbarius poëta, 1, 12 v. 48 *Cum Butyro, modicoque oleo decocta tumorem*, quod ætas Macri excusare potest, quæ multa Græca contra naturam corripuit, ut, *Idōla, Ecclēsia* apud Christianos poëtas. v. Pincieri Parerga 2, 20. Henr. Stephanus in Foro R. etiam Valgii, veteris poëtæ, versum allegat: *Lac niveum butyrumque novum cum melle comedit*, sed dubitatur, an vetusti illius Valgii sit, quippe in fragmentis ejus, ab eodem Stephano editis, nequaquam conspicitur. Τυρὸς quoque correptum affertur ex Homeri Batrachom. v. 38, sed Labbæo corruptus ille versus videtur. Vide Borrichii Prosod. in hac voce, ubi simul miratur, quare prima correpta sit, si a βοῦς originem ducat.

¶ Butyrāceus, *a, um*, adj. ut, *Vas butyraceum*, ein butter-fass.

BVXVS, *i*, f. & Buxum, *i*, n. Græce πύξος & πύξον, pro arbore & ligno, buchsbaum. Virg. Georg. 2, 449 *ex torno rasile buxum.* Martialis 1 epigr. 89 *Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras.* ¶ 2. Trochus e buxo, quo pueri ludunt, ein kreisel. Virg. Æn. 7, 382 *Volubile buxum.* Et Pers. 3, 51 *Callidior buxum torquere flagello.* ¶ 3. Poëtis vero *Buxus* pro tibia buxea frequens est. Claud. Rapt. Pros. 3, 130 *Buxos inflare*, auf der flöte spielen. Ovid. Met. 14, 542 *Inflati murmure buxi.* Conf. Virg. Æn. 9, 619; & Propert. 4, 9, 14.

¶ Buxeus, *a, um*, buchsbäumern, oder dem buchsbaum gleich. Petron. c. 74 *Mola buxea.* Plin. 8, 20 *Buxeus color.* Martialis 2 epigr. 41 *Dentes, plane piceique buxeique*: schwarze und gelbe zähne. ¶ 2. Substantive *buxeas* dixit, intellecto *crepidas*, Apul. Florid. 2. p. 336.

¶ Buxĭnus, *a, um*, vide *Byssinus* n. 3 in *Byssus.*

¶ Buxans, *tis*, idem. Apul. Met. 8 p. 211 *Buxanti pallore trepidus.*

¶ Buxōsus, *a, um*, idem. Plin. 12, 25 de ligno balsami; *buxosum est optimum*, id est buxo simile, so gelb wie buchs.

¶ Buxētum, *i*, n. locus buxis consitus, ein buchsbaum-wald. Martial. 3 ep. 58 *Viduaque platano tonsilique buxeto.*

¶ Buxĭfer, *a, um*, Catull. Carm. 4 de Phasello v. 13 *Amastri Pontica, & Cytore buxifer.*

BVZȲGES, *is*, m. Atheniensis quidam, ab ipsa re, ut apparet, dictus, quam ita narrat Plinius 7, 56 *Bovem & aratrum Buzyges Atheniensis, ut alii, Triptolemus* scil. invenit. v. Auson. epist. 22, 47; & Brouckh. ad Tib. 1, 8, 28.

BYBLIS, *ĭdis*, f. Βύβλις, insula parva & rotunda est cum oppido, Plinio 4, 12; quam & *Melon* & *Zephyrium* & *Mallida* & *Siphum* & *Acyton* dictam, ibidem indicat. ¶ 2. *Byblis* & filia Mileti dicta, quæ nefando & execrabili amore in fratrem, Caunum exarsit; quo cum potiri non posset, in fontem desiliit, ut Ovidius Met. 9, 662 narrat; quam tamen de Arte amandi 1, 283 laqueo sibi finisse vitam scribit. Quod & Eustathius Dionysii Scholiastes prodit.

BYBLVS, *i*, f. Βύβλος, urbs Syriæ Phœniciæ, Beryto vicina, in qua Adonidis templum fuit. Strabo lib. 16.

¶ Byblīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Byblinum vinum*, ſic dictum a montibus Byblinis ad Libanum. v. Athenæus 1, 24; & Hesych. v. 587.

BYNE, *es*, f. βύνη, hordeum, quod madefactum, poſteaquam germinavit, cum ligulis exatis torretur, malſ. v. Aetius Serm. 10, 29.

BYRRHVS, *i*, m. Latronis nomen apud Horat. 1 Sat. 4, 69.

BYRRVS, *i*, m. lacerna, veſtis genus. vide ſupra *Birrus* & *Burrus*.

BYRSA, *æ*, f. Βυρσα, arx fuit in media Carthagine, a corio bubulo ſic dicta, quod & Virgil. indicavit Æn. 1, 371

Mercatique ſolum, facti de nomine Byrſam
Taurino quantum poſſent circumdare tergo.

Vide in eumdem locum expoſitionem Servii. Florus 2, 15, 11, quo bellum Punicum tertium excidiumque Carthaginis perſtringit: *Operis*, inquit, *portus nudatus, & primus & ſequens, jam & tertias murus: cum tamen* BYRSA, *quod nomen arci fuit, quaſi altera civitas, reſiſtebat.*

BYRSAM a corio bubulo accepiſſe nomen, Strabo quoque lib. 17 & Juſtinus 15, 5 conſentiunt. Βυρσα enim Græcis *corium* ſive *pellis* eſt, leder. v. Drakenb. ad Sil. 1, 15. Sed aliam cauſſam Scaliger Animadv. Euſeb. aſſert n. 803 p. 48, qui *Byſſam* (unde poſtea *Byrſa*) a Phœnicibus conditoribus appellatam ſcribit: quod ἄκραν ſive *arcem*, quod erat, ſignificat. Vide eumdem Appendice Operis de Emendat. temp. ſive Notis in Fragmenta Selecta Græcorum p. 28, & Hiſt. Academ. regiæ Inſcript. T. I p. 182.

BYSSVS, *i*, f. βύσσος, genus lini ſubtiliſſimi, delicatiſſimi & pretioſiſſimi, ſubtile und köſtliche leinwand. Plinius 19, 1 *Byſſum* in deliciis fuiſſe mulierum memorat, & natam primum in Achaia circa Elim. Vid. Lud. Vives ad Auguſtin. de C. D. 1, 11 p. 40. Paſan. lib. 1 Eliacorum inter Elei agri miracula byſſum numerat, aitque in Achaicis, fœminas Patris e byſſo Eliaca texendis reticulis & alia veſte victum ſibi potiſſimum quærere. Fila byſſi, ſparteis funibus firmiora habita, Paullinus auctor Iambo ad Cythrium v. 779 *Contexta byſſo veſtis irruptam fidem Signat valente ſtamine. Nam fila byſſi fortiora & ſparteis Feruntur eſſe funibus.* De pretio eorum Plinius d. l. ſub finem capitis. Hinc

¶ Byſſinus, *a*, *um*, ex byſſo factus, aus zarter leinwand; ut, *Linum Byſſinum*, Plin. 19, 1 *Byſſina & floride depicta veſtis*, Apul. lib. 11 p. 269. Lipſius ad 2 Annal. Taciti obſervat: *Byſſina*, *ſerica* & *bombycina* non raro ab auctoribus profanis confundi: hoc autem intereſſe, quod *byſſina* e terra naſcantur, ut linum, *ſericum* de illorum ſententia, falſa quidem, lana ſit arborum, quam Seres in ſylvis depectant: *bombycina* denique telam eſſe, vermium: hæc ille p. 50. Sed rectius poſteriora duo conjunxiſſet. ¶ 2. *Verba byſſina*, mollicula & blanda ſunt, Germanis quibusdam etiam feidene oder jammrne wörtlein. v. Chil. Tertull. de Cultu fœm. c. 13 *Veſtite vos ſerico probitatis, byſſo ſanctitatis.* ¶ 3. Apud Paullum l. 3 tent. tit. 6, 6 ſupellectile 67 *Byſſina* Byneckershœckius interpretatur *buſſina* vel *buxina*, Gr. πυξινα, i. e. pyxidas, etiamſi non eſſent ex buxo, unde nomen, ſed ex argento.

¶ Byſſicus, *a*, *um*, idem; ut, *Opus byſſicum*, l. 16 § 7 ff. de Public.

BYTHOS, *i*, m. βυθὸς, *profundum*, æon Valentini hæretici, Tertull. de Præſcript. c. 49. Sed & *Bythios* Eidem adv. Valentin. c. 8.

BYTVRVS, *i*, m. animal vites rodens, Plin. 30, 15.

BŸZĀCIVM, *i*, n. Africæ regio centena & quinquagena fruge fertilis. v. Plin. 5, 4; 17, 5; 18, 10; & Varr. de R. R. 1, 44.

¶ Byzacius, *a*, *um*, adject. ut *Byzacia rura*, Sil. 9, 204.

¶ Byzacēnus, *a*, *um*, idem; ut *Byzacenus ager*, Solin. c. 40.

BŸZANTIVM, *i*, n. Βυζάντιον, Thraciæ longe clariſſima & maxime memorabilis urbs, contra Aſiam ſita, poſt a Conſtantino Imperatore magnifice exſtructa atque munita, & *Conſtantinopolis* appellata, quamquam ipſe *Novam* vocari *Romam* mallet. *Byzantium* liberæ conditionis oppidum, antea *Lygos* dictum, Plinius auctor eſt 4, 11. Nomen a *Byzante* conditore eſt, cujus & Claudianus meminit in Eutrop. 2, 83 *Hoc Byzas, Conſtantinusque vidabant.* Vide Euſtathium in Dionyſii περιηγησιν ſive orbis terræ deſcriptionem. De conditu ejusdem Tac. An. 12, 63. Ipſius urbis deſcriptionem habes apud Dionem in Severo, quam Zonaras in ſuam Hiſtoriam de Conſtantino M. tranſcripſit, quam Tomo 3 initio dedit. Celebre fuit Byzantium, non modo imperatoribus res in oriente gerentibus, (quorum & ſedes fuit) verum etiam eccleſia atque epiſcopis dignitate eminentibus & auctoritate præſtantibus, non in Thracia ſolum, ſed Aſia vicina & Græcia pæne omni. Quo quidem honore cum multis ſeculis excelluiſſet, demum A. C. 1453, cum Fridericus III imperare cœpiſſet, a Mahomete Turcarum principe Conſtantinopolis capta eſt, 3 Calend. Iunii (alii 4 Calend. Iulii) die obſidionis quinquageſima quarta. Hiſtoriam expoſuit Chalcocondylas lib. 8 Rerum Turcicarum. Exſtat & ab aliis recitata.

¶ Byzantius, *a*, *um*, gentile & adject. Cic. de provinc. conſ. c. 3 *Urbs Byzantiorum.* Id. pro domo c. 50 *Byzantii Exſules.* Ovid. 1 Triſt. 9, 31 *Quaque tenent ponti Byzantia litora fauces.*

¶ Byzantiăcus, *a*, *um*, idem Srat. 4 Silv. 9, 13 *Aut Byzantiacos colunt lacertos.*

¶ Byzantīnus, *a*, *um*, aliud gentile; ut, *Exitus Byzantinus*, Tertull. ad Scapul. c. 3. Et Auſonius de Conſtantinopoli & Carthagine v. 13

Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

BYZEA, *æ*, f. Scythiæ civitas Stephano; unde incolæ

¶ Byzēni, *orum*, quibus adeo peculiare fuit intrepide loqui, ut proverbio dicatur Βυζηνὸς παῤῥησία, *Byzeni libertas*, freye rede; ſi quis audacius liberiusque loquitur; qui mos etiam *Byzeno*, cuidam Neptuni filio, fuiſſe dicitur. v. Eraſm. Adag.

BŸZĒRES, *um*, m. pl. Ponti populi, quos *vagos* vocat Val. Flacc. 5, 153. *Buzeri* Plin. 10, 6, 4 & Mela 1, 9, 58.

BYZES & Byza, *æ*, m. lapicida Naxius, qui primus e lapidicinis Pentelicis ad tegulæ formam marmor fecuit; συγχρονος fuit Aliattæ Lydi & Medi Aſtyagis. Ejus ſtatuæ Naxi cum inſcriptione fuerunt: quam Frid. Sylburgius in hunc modum vertit:

Naxias Evergus me Latoidæ dedit, ortus
Byza, cui primum de ſaxo tegula fiſſa eſt.

Vid. Pauſanias in Eliacis

BYZIA, *æ*, f. caſtelli nomen apud Corn. Nep. 7, 7, 4. Sed ibi Ortelius, & Voſſius legunt *Byſanthea*. Meminit & Plin. 4, 11 & Ptolemæus *Byziæ*, urbis Thraciæ.

C quæ dicente Capella 3 p. 38 *molaribus ſuper linguæ extrema appulſis exprimitur*, ex inverſo hebraico ſemi-circulo כ *Kaph* vel græco Κ *Kappa*. Etiam ex Γ deduci poteſt, angulo recto in ſemi-cyclum transeunte, cui literæ in ordine alphabetico C reſpondet: *Prævaluit poſtquam Gammæ vice functa prius* C, ut Auſonius indicat Edyll. 12. Fuit enim, cum C Latini pro G ponerent; ut *Cabino* pro *Gabino*, *Lece* pro *Lege*, *Acna* pro *Agna* &c. teſte Mario Victorino de Orthogr. p. 2459. Nihilominus C vim ac poteſtatem τοῦ κ habet, & cum Latine *Cæſar*, *Cicero*, Græce Καῖσαρ, Κικέρων ſcribitur. ¶ 2. Litera ſic poſita prænominis nota eſt & ſignificat *Cajus*, & inverſum Ɔ *Caiam* ubi vid. Legitur autem Servio teſte etiam per *g*, ut *G. Iulius Cæſar*, Cajus Iulius &c. vide *Cajus*. Cn. *Cneum* notat & legitur eodem modo per *g*, ut *Gn. Pompejus Magnus*, Gneus Pomp. &c. Sed CÆS. Cæſar, COS. Conſul. CÆSS. Cæſares, COSS. Conſules. Sic COS. DES. Conſul Deſignatus. ¶ 3. *Triſtis* hæc litera appellabatur, quod nota condemnandi eſſet. Aſconius Pedianus in Divinat. Ciceron. *In divinationibus*, inquit, *& in aliis cauſſis majoribus univerſi judices in ciſtam tabulas ſimul conjiciebant ſuas, easque inſculptas litteras habentes: A abſolutionis: C. condemnationis, ſi de alicujus capite agebatur*: N. L. *Ampliationis: his enim literis ſignificabatur* NON LIQVERE. Sed CD. nota eſt contradictionis. Vide Ærodium ad Declamat. Quintil. 254. ¶ 4. In numeris C ex *Centum*, idem valet ac 100: CC. 200; CCC. 300; CCCC. 400; Ↄ vel D 500; ↀ 1000; ↀↀ 5000; ↀↀↀ 10000; ↀↀↀↀ 50000; CCCↀↀↀ 100000. ¶ 5. C. cum *g* τ aliquando commutatur, & propter cognationem quandam cum iisdem literis mutuas præſtat operas. Hinc dicimus e. g. *Viceſimus* & *Vigeſimus*: *amurca ab ἀμοργή*: *auctio* ac *augeo*; a *centum quadringenti, quingenti*, licet non item *duginti, treginti*: Sic *cum* & *quum*; *cotidie* & *quotidie*: *Cocus* & *Coquus*: *Secutus* & *ſector* a *ſequor*; *Percutio* a *Quatio*: ab *incolo*, *inquilinus*; Sic *Patricius* & *Patritius*, & plurima hujus formæ, ubi ſimilis pronunciatio, & ubi neſcias fere, utrum in ſcriptione ſit præferendum. Sæpe etiam *c*, & *t*, quæ in Scriptura Longobardica eandem fere formam habent, a librariis pertnutantur. Sic *cantus* & *tantus*, *concinentes* & *continentes*, *trux* & *crux*, atque alia, quæ Drakenb. ad Liv. 6, 34 notavit, confunduntur.

Cabæſus, vide *Cabus*, Cabala, *Cabbala*.

CĂBALLVS, *i*, m. Καβάλλης, equus, ein roß, pferd. Proprie de jumentis doſſuariis; ſeu illis equis dicitur, qui onera geſtant, aut alia cauſſa viles maxime eſſent. Et Græcis Grammaticis Καβάλλης dicitur ἀπὸ τῦ καβάλλειν, quo Dores pro καταβάλλειν uti ſoliti; ab *injiciendis oneribus* ſcilicet. Iſidorus 12, 1 a *cavando* deducit, quod gradiens ungula impreſſa terram concavet. v. Nonius 2, 134. Horat. 1 ep. 18, 36

Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum:

Caballum vocat, quo hortenſes copiæ vectabantur in forum. Auſonius de iis uſurpavit hoc nomen, qui molas verſant. Petronius c. 134 *Mollis, debilis, tamquam caballus in clivo.* Horat. 1 ep. 14, 43

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus:

h. e. nemo ſua ſorte contentus eſt. ¶ 2. *Caballus* cognomentum Romanum. Nam *Seſtium Caballum* ap. Martial. leginus 1 epig. 41.

¶ Caballīnus, *a*, *um*, adject. pferd, ut, *Caro caballina*, Plin. 28, 20. *Caballinum ſimum*, Id. 29, 5. Perſius *Agamippen*, ſeu *Hippocrenen*, *Caballinum fontem* dixit prologo Satyr. v. 1

Nec fonte labra prolui caballino.

Nimirum Pegaſus equus hunc Muſarum fontem pede exſculpſit.

¶ Caballārius, *i*, m. eques, ein reuter; Gloſſ. lat. gr. κέλης ἱππεύς. Gl. Iſid. *Caballarius alaris*, i. e. qui in ala ſive turma equitum eſt. Firmico etiam ſub equi cæleſtis ſidere nati *Caballarii* dicuntur. Item qui equos curat *Caballarius* in Gloſſ. vet. ἱππικόμος, ein ſtallknecht.

¶ Caballātio, *onis*, f. munus alendi caballos ſive equos publicos, die marſtallerey, l. 14 C. Iuſt. de erog. mil. annon & Cod. Theod. 7, 4.

¶ Caballico, *are*, caballo vehi, equitare, reuten, novum

¶ Caballĭon, *i*, n. herba, ſplenion, hirſchzunge. Apul. de Herb. c. 96.

CABATORES, *um*, m. pro *Cavatores* dici quidam opinantur, Inſcript. antiq. Gruteri p. 622 n. 1; vid. infra *Cavus*.

CABBĂLA, *æ*, f. vi vocis eſt doctrina orotenus tradita. In ſpecie eſt ſcientia abſtruſior rerum arcanarum, quas partes Synagogæ Iudaicæ in Moſis & Prophetarum ſcriptis inveſtigarunt, inprimis per literarum & ſyllabarum numerum, collationem & tranſpoſitionem. v. Io. Reuchlin. de arte Cabbaliſtica, & Pet. Galatinus de arcan. cath. verit. 1, 6.

¶ Cabbaliſta, *æ*, m. peritus Cabbalæ, ein cabbaliſt.

CABELLVM, *i*, n. legitur apud Aug. de muſ. 3, 1 *velut cum a Symphoniacis cabellu & cymbala pedibus feriuntur.* Sed leg. *ſcabella*, de quo in *ſcammum*.

CABĪRVS, *i*, m. numen, quod ſumma veneratione coluerunt Macedones. Lactant. de falſa rel. 1, 15, 8. Rhodig. 8, 52. Alii *Cabiri* Dii, de quibus idem Rhodig. 9, 20. Vid. de Dis Cabiris Commentat. ad Athenagoræ legationem pro Chriſtianis c. 5 p. 19 Dechair. inprimis Schol. Apollon. l. 1 p. 69 Rotmar. Pauſan. Bœot. p. 578 extr. Wech. Huet. Demonſtr. Evang. 4, 7, 1. Θεοι μεγαλοι διοσκοροι καβιροι per appoſitionem in Inſcript. ap. Sponium de aris ignotorum Deorum in Theſauro Antiq. Gronov. T. VII p. 265.

CABVRA, *æ*, f. *Venus in toto orbe traditur ſuns aquæ jucunde olentis in Meſopotamia Caburæ. Fabulæ rationem afferunt, quoniam eo Iuno pertuſa ſit*, Plin. 31, 3.

CABVS, *i*, m. menſura Hebræorum frumentaria. v. Rhodig. 9, 20.

CĂCA, *æ*, f. Dea culta, quia fratrem Cacum furem boum Herculi prodidit. v. Lactant. de fall. rel. 1, 20, 36. v. infra *Cacus*.

CĂCĂBO, *are*, ſonum edere perdicum, haſen wie ein huhn. Auctor Philom. v. 19 *Cacabat hinc perdix*, &c. conf. Nemeſ. de Aucup. v. 13.

CĂCĂBVS, & Caccabus, *i*, m. κάκκαβος & κακκάβη, olla, ein topf, trey-tiegel, keſſel. Leg. 18 § 2 ff. de inſtruct. & inſtr. leg. *In cacabis pimentarium coquitur.* Varro de L. L. 4, 27 *Vas, ubi cibum coqui-*

coquebant, CACABVM *appellarunt*. Vet. Gloss. *Cacabum*, χύτρεν. Laberius apud Petronium c. 55 de Ciconia:

Pictaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Nequitiæ nidum in cacabo feci tuo.

Perſtringit luxuriam Romanorum, qui Ciconiam quoque piam illam, & bene meritam avem (quam apud quasdam gentes, ut Plinius 10, 23 auctor eſt, capitale fuit occidere) in cibum conficiant. Hoc enim vult, nequitiam ſive luxuriam effeciſſe, ut Ciconia in cacabo nidum faciat, h. e. in cacabum commigret, quo in cibum coquatur. Fuerunt autem *cacabi* & *fictiles*, pitto & *anei*; quorum mentio apud Colum. 12, 46. Argenteorum mentio ſit apud Ictos. Apud Siracidem 13, 3, quod LXX χύτραν & λέβητα dixerunt, Vet. Interpres *Cacabum*, & *ollam* convertit. Nam & *ollæ* ahenæ erant. Adde Stat. 4 Silv. 9, 43.

¶ Cacabŭlus, *i*, m. vel Cacabulum, *i*, n. vaſis genus, ein klein gefäß. Tertull. Apol. c. 13 *Domeſticos Deos, quos Lares dicitis, domeſtica poteſtate tractatis, pignorando, venditando, demutando aliquando in cacabulum de Saturno, aliquando in trullam de Minerva, ut quisque contrivus & contuſus eſt.* Videri ſic poteſt diminuta forma a *Cacabus*: ſed Lacerda a *Cacando* derivat, ut ſit vas ſpurcitiarum, in quod venter exoneratur, quia Saturnus ex caudice ut plurimum exſculptus fuerit. De *Cacabulis* & *ollulis* ſimul agit Arnobius p. 200. De vaſe tamen coquinario habet Apicius 4, 1 & 5: item 6, 9.

¶ Cacabāceus, *a*, *um*, adject. raufchend. Tertull. adv. Hermog. c. 41 *Motus non turbulentus, nec cacabaceus*, (ad ollæ undique ebullientis ſimilitudinem) *ſed compoſitus & temperatus.*

¶ Anacacabea, *æ*, f. arbor quæ & *lotus* dicitur, ein zirbelbaum. Aetius.

CĂCĂLIA, *æ*, f. κακαλία, ſive *lcontice*, herba Dioſcoridi 4, 118 in montibus naſcens, foliis albis, oleaginis ſimilibus, reperitur in Alpibus Apennini, Matthiol. wild thümmich. v. Plin. 25, 9; & 26, 6.

Cacaturio, &c. vide *Caco*, Caccabus, *Cacabus*.

CACCABE, *es*, f. ita dicta Carthago. Significat autem hæc vox proprie *caput equinum*, quod omen fuit futuræ magnitudinis. v. Drakenb. ad Sil. 2, 410.

CĂCEMPHĂTON, κακέμφατον & κακόφατον, i. e. *male ſonans*: aut compoſitio eſt injucunda, ut: *Numerum cum navibus æquat.* Item:

Rem repetunt regnumque petunt, vadunt ſolida vi,

Ennius. ¶ 2. Aut detorſio ſermonis vel dictionis in ſenſum obſcenum, ut; *ſi qua latent, meliora putat*, Ovid. Met. 1, 502. v. Quintil. 8, 3; Iſidor. 1, 33. *Cacophaton* vocat Mart. Capella l. 5 p. 168, ubi plura exempla.

CACHECTES, ſeu Cachecta, *æ*, m. κακτής, qui cachexia laborat, ein ſchwindſüchtiger, ſieche. Plin. 28, 9 *Phthiſici & cachectæ.*

¶ Cachectĭcus, *i*, m. idem. Itidem Plinius 32, 10 *Cachectici, quorum corpus macie conficitur.*

¶ Cachexia, *æ*, f. καχεξία, Celſo 3, 22 *malus corporis habitus eſt, unde omnia alimenta corrumpuntur*: ſitque, cum cui longo morbo corpus non reficitur, aut malis medicamentis affectum eſt, aut maligno victu diutius uſum eſt, die leibes ſchwachheit, ſchwindſucht.

CĂCHINNVS, *i*, m. riſus ſolutus & immoderatus, ein groß gelächter. Suet. Octavio c. 98 *Cachinnum ſuſtulit, atque in jocos effuſus eſt*, er hat überlaut gelacht. Cic. de Clar. Orat. c. 60 *commovere cachinnos irredentium.* Iuvenal. Sat. 3, 100 *Cachinno concuti*, lachen, daß man ſchüttert. ¶ 2. Dicitur & de undarum ſono: Catull. 65, 272

Quæ tardè primum clementi flamine pulſæ
Procedant, leni reſonant plangore cachinni.

¶ Cachinno, *are*, neut. & Cachinnor, *ari*, deponens, καχχάζειν, effuſe ridere, überlaut lachen. Cic. Verr. 3 c. 25 *Ridere convivæ: cachinnari ipſe Apronius.* Apul. 3 Mileſ. p. 132 cum Accuſandi caſu extulit. *At ille non contentus, quod mihi nec adſit, nec ſolatium perhibuit, inſuper exitium meum cachinnat.* Lucret. 4, 1169 *Furtimque cachinnat.* Demari uſurpavit Accius apud Nonium 6, 86 *Simul & circum magna ſonantibus Excita ſaxis ſæva ſonando, Crepitu clangente cachinnant*, ſie brauſen.

¶ Cachinnans, *tis*, ut, *Petulantius cachinnans*, Aur. Vict. Epit. c. 28. *Cachinnantem ſævitiam*, quis dixerit, & quænam illa ſit, vide in *Sævus.*

Cachinnatio, *ōnis*, f. das grobe gelächter. Cic. Tuſc. 4, 31 *Si videre conceſſum ſit, vituperetur tamen cachinnatio.*

¶ Cachinno, *onis*, m. ein ſpott-vogel. Perſ. Sat. 1, 12

Quid faciam? Sed ſum petulanti ſplene cachinno.

¶ Cachinnābilis, *e*, lächerlich. Apul. 5 Mileſ. p. 132 *Populus riſui cachinnabili diffl.ens*, das ſich zu tode lachen will.

¶ Cachinnōſus, *a*, *um*. Cæl. Aurel. Acut. 1, 3 *Hilares natura & cachinnoſi*, die gern lachen.

¶ Decachinno, *are*, deridere, auslachen. Tertull. ad Nation. 1, 19 *Quo reſolutius decachinnetis.* Idem Apol. 47 *Gehennam ſi comminemur, decachinnamur.*

CACHLA, vel Calcha, *æ*, f. herba, alias *Buphthalmos*, Plin. 25, 8.

CACHRYS, *yos*, f. καχρύς, fructus roboris, abietis &c. hyeme durans, poſtquam folia cecidere, Plin. 16, 8. Eſt & talis fructus roſmarini &c. ibid. 24, 11.

CACIZOTECHNOS, *i*, m. κακιζότεχνος, a κακίζω *improbo*, & τέχνη *ars*, quaſi *improbans artificium*: ita appellatus Callimachus artifex, *ſemper calumniator ſui, nec finem habens diligentiæ, &c.* Plin. 34, 8.

CĂCO, *avi*, *atum*, *are*, alvum dejicere, ſich leichter machen, zu ſtuhle gehen. Pueri cacaturientis vox apud Ariſtoph. nub. 1387 κακκᾶν. Martialis in luxum fœminarum ſui temporis, quæ ſordibus ſuis aurea vaſa parabant, ſub Baſſæ perſona invehitur 1 epigr. 38 *Ventris onus miſero, nec te pudet, excipis auro, Baſſa; bibis vitro: carius ergo cacas.*

Cācātus, *a*, *um*, befleckt, beſchiſſen. Catull. carm. 37, 1 *Annales, Voluſi, cacata charta.*

¶ Cācaturio, *ire*, nothdurfft mercken. Martial. 11 epigr. 78 *Cænaturit Vacerra, non cacaturit.*

¶ Cacabulus, vide in *Cacabus.*

¶ Concăco, *are*, beſtuhlgängeln, apud Senecam de morte Claudii Iuſti c. 4 *Omnia certe concacavit.* Et paullo ante: *Vltima ejus vox, cum majorem ſonitum emiſiſſet illa parte, qua facilius loquebatur: Væ me: puto concacavi me.* conf. Phædr. 4 fab. 17, 11.

CACOCHYMIA, *æ*, f. κακοχυμία, vitium naturalium humorum in corpore, ſchädliche feuchtigkeit, ap. Medicos.

¶ Cacochўmus, *a*, *um*, κακόχυμος, malum præbens ſuccum, das ſchlimmen ſafft giebt. Sic apud Celſum 2, 19 ea, quibus veſcimur, *ſunt cacchyma & cacochyma.* Sed Græcis literis talia etiam ſcribuntur. Editio Aldi plane κακόχυλα.

CACŎDAEMON, *onis*, m. κακοδαίμων, dæmon noxius, genius malus, ein böſer geiſt, teufel Valer. Max. 1, 1. ¶ 2. Aſtrologis *Cacodæmon* duodecimus ab Horoſcopo locus dicitur: de quo Iul. Firmicus lib. 2 c. 20, & c. 22 extr.

CĂCŎĒTHES, *is*, n. κακόηθες, conſuetudo mala, böſe gewohnheit, ex κακός & ἦθος. Iuvenal. 7, 51

Tenet inſanabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde ſeneſcit.

id eſt, multi laborant cupiditate ſcribendi, ut morbo inſanabili. ¶ 2. Vlcus ex illo genere, ex quo eſt *carbunculus* aut *cancer*, ein unheilſames geſchwär, erbgrind. Plin. 22, 25; Celſ. 5, 27.

CACOSTŎMĂCHOS, *i*, κακοστόμαχος, qui debilitato laborat ventriculo, der einen ſchwachen magen hat. Græce Cicero ſcripſit ſam. 16, 6.

CACOMEMNON, *ŏnis*, m mimus ita dictus Laberii, Gell. 16, 7. Cacophaton, vide *Cacemphaton.*

CACŌSYNTHĔTON, *i*, n. κακοσύνθετον, deformis & vitioſa compoſitio, male collocatum, ut apud Virgil. Æn. 9, 609

Omne ævum ferro teritur, verſaque juvencum,
Terga fatigamus haſta, &c. conf. Quint. 8, 3 p. 701; Iſidor. 1, 33. Lucil. ap. Velium Long. Putſchii p. 2214 & Douſam in Reliqu. p. 44 *At non multum abit hoc cacoſyntheton.*

CACŌTECHNIA, *æ*, f. κακοτεχνία, ars prava, perniciosa, eine arge ſchädliche kunſt. Quintil. 2, 20 p. 202; Hanc eis tribui poſſe dicit, *qui facultatem dicendi ad hominum perniciem converterent.*

CACŌZĒLIA, *æ*, f. κακοζηλία, mala affectatio vel imitatio, eine affectirung, nachäffung, nachahmung, ut ſi quis copiam affectans diſertam, in ſtultam incidat loquacitatem, Quintil. 8, 3 *Tumidos & corruptos, & timulos, & quocunque alio cacozeliæ genere peccantes, certum habeo non virium, ſed infirmitatis vitio laborare.* Et 8, 3 Κακόζηλον, *id eſt mala affectatio per omne dicendi genus peccat.* Adde Sen. Controv. 25 f. & Suaſor. ult.

¶ Cācōzēlus, *i*, m. qui hoc genere vitii laborat, ineptus imitator, ein affectirter menſch, der auf abgeſchmackte art nachthut. Suet. Aug. c. 86 *Cacozelos & antiquarios, ut diverſo genere vitioſos, pari faſtidio ſprevit.*

CACTVS, *i*, f. κάκτος, artiſchock. Plin. 21, 16. Hinc Tertull de Pallio c. 2 *Eradicato omni aconito hoſtilitatis, & cacto & rubo ſubdolæ familiaritatis.*

CACVBĀLVM, *i*, n. herba, quæ ſtrumis medetur. *Strumum* etiam inde appellatum, Plin. 27, 8. al. *Cucubalum* & *Culiculum.*

CĂCŬLA, *æ*, m. ſervus militis, quaſi ἀκόλουθος, ein troßbube, ſoldaten-junge. Plaut. Trin. 3, 2, 95 *Video caculam militarem me futurum haud longius.* Feſto dicitur a κάλον, *quod fuſtibus clavisque ligneis ad tutelam dominorum armari ſoliti ſint.* Sed hi ſunt *Calones*, de quibus infra.

¶ Cacularum, *i*, n. ſervitium ipſum, der jungen-dienſt. Feſt.

CĂCŪMEN, *ĭnis*, n. vertex vel ſummitas cujuscunque rei, der gipfel, die höhe oder ſpitze; ut, *Cacumen montis*, Plin. 6, 7; *Alpium*, Id. 3, 16 pr. *Arborum aut ramorum præacuta cacumina*, Cæſ. B. G. 7, 73. Sic & Plin. 10, 53 *Turdi in cacuminibus arborum nidificantes.* Et ſine antecedentis cap. *Umbilicus ovis a cacumine in ſt*, das ſpitzige theil am ey. Elegantiſſime Laberius apud Macrob. Sat. 2, 7

Sitibi erat libitum literarum laudibus
Floris cacumen famæ noſtræ frangere, &c.

¶ Cācūmino, *are*, zuſpitzen. Ovid. Met. 5, 195

Dat ſpatium collo, ſummasque cacuminat aures.

¶ Cacuminatus, *a*, *um*, geſpitzt; ut, *Ova faſtigio cacuminata*, Plin. 10, 52

Apex in conum cacuminatus, Sidon. 2 epiſt. 2.

¶ Decacumino, *are*, abköppen. Colum. 4, 7 *Si exceſſerit pedalem longitudinem, decacuminare conveniet.* Id. 5, 6 *Arbor decacuminanda eſt.*

¶ Decacuminārio, *ōnis*, f. die abköppung. Plin. 17, 24 *Decacuminatio cupreſſi, piceæ, cedri.*

¶ Decacuminātor, *ōris*, m. ein abkipper, apud Tertullianum.

CĀCVS, *i*, m. Evandri nequiſſimus ſervus, & latro, vomens ignem, id eſt, vaſtans & exurens agros, Virg. Æn. 8, 190; Ovid. Faſt. 1, 551; & Aur. Vict. de Orig. Rom. c. 6. Poetæ tradunt, Vulcani filium fuiſſe, ſemihominem, in vaſta ſpelunca habitantem. Livius ſcribit 1, 7 *Herculem interempto Geryone, boves mira ſpecie in ea loca, ubi nunc Roma eſt, prope Tiberim fluvium abegiſſe: Cacumque accolam loci, pulchritudine boum captum, avertere eam prædam ſtatuiſſe, averſos que boum pulcherrimos caudis in ſpeluncam traxiſſe. Cum vero boves in ſpelunçam acte ad deſiderium relictarum mugiſſent, Herculem ad ſpeluncam properaſſe: quem cum prohibere aditu Cacus conaretur, clava ab Hercule ictum, & paſtorum fidem nequicquam invocantem, occiſum fuiſſe.* Iuvenalis Sat. 5, 125

Ducēris planta, velut ictus ab Hercule Cacus. Conf. Propert. 4, 5.

¶ Caca, *æ*, f. Soror Caci, quæ juxta alios fratris furtum prodidit Herculi, eaque exre divinos honores conſecuta eſt. Lactant. 1, 20; & Servius 8 Æn.

Cadaver, cadaverosus, &c. vide *Cado*, Cadetum, *Candetum*, Cadiſcus, *Cadus*, Cadivus, *Cado.*

CADMEA, f. Cadmīa, *æ*, f. καδμία, *lapis æroſus*, ungeſchmelzt ertz. *Cobalium* vulgo vocant, kobalt. Eſtque duplex, nativa eaque diverſorum colorum, quæ in ſodinis reperitur; ut, *nigri, cineracei, & ferruginei. Cadmia* illa nativa non differt multum a *pyrita*, von dem ſieß oder kupferſtein. *Cadmia factitia*, reperitur in officinis, ubi coquuntur metalla. Plin. 34, 10 *Ipſe lapis, ex quo ſit æs, cadmia vocatur.* Quem c. 1 ejusdem libri *lapidem æroſum* appellaverat: *Fit*, inquiens,

e lapide

e lapide æreſo, quem vocant cadmiam. Cadmea, inquit Feſtus, *terra eſt, quæ in æs conjicitur, ut fiat orichalcum*; ubi Dacerius notat, ſic dictum a Cadmo, qui metallorum fuſuram invenſſe dicatur.

¶ Cadmitis, f. gemma, *quam cæruleæ tingunt bullæ*, Plin. 37, 10.

CADMVS, Κάδμος, quod nomen quidam ex oriente arceſſunt a קדם quod tum plagam orientalem, tum antiquitatem notat. Fuit autem Cadmus nobilis ille Thebarum in Bœotia conditor, Phœnicius, Agenoris filius, ſeu potius, quod Marshamus non ſine ratione tuetur, Ægyptius; Inde primo in Phœniciam, deinde claſſe Phœnicia in Græciam delatus: unde *συφοφοινικα ἔμπορον* vocat Lucianus in Deor. Conc. p. 710; & *Phœniceum*, quicunque fere veterum mentionem illius faciunt. Fabulam ejus totam, in qua eminet interfectus ab ipſo ſerpens, e cujus dentibus proguati armati mutua ſe cæde contecerint, vide ap. Ovid. Met. 3 init. Nobiliſſimum illius opus eſt inventio literarum Græcarum, quas e Phœnicia vel Ægypto ſertur attuliſſe. vid. Plin. 7, 56, & quos magno numero laudat Fabric. Bibl. Gr. 1, 23, 2 p. 147: ubi etiam de aliis Cadmis. Copioſus inprimis eſt in rebus geſtis Cadmi Marsham. Can. Chron. p. 121 ſq Add. Huet. Demonſt. Evang. Vxorem ipſi tribuunt *Harmoniam* vel *Hermionem*; e qua filias habuit *Semelem* Bacchi ex Jove matrem, *Agaven* Edrionis uxorem, matrem Penthei, *Autonoen* ex Ariſtæa matrem Actæonis, ac *Ionem*, quæ Athamanthi Melicertem ſ. Palæmonem peperit. Sed literæ ab ipſo inventæ Auſonio epiſt. 29 vocantur *Cadmi filiola atricolores*; & epiſt. 21 *Cadmi nigellæ filiæ*. ¶ 2. *Cadmus* Milenius, orationis proſæ primus auctor, ſecundum Plin. 5, 29. Scripſit hiſtoriam Milefiorum. v. Salmaſ. Exercit. Plin. p. 590 ſq. ¶ 3. Apud Horatium 1 ſat. 6, 39 *Cadmus*, vel carnificis vel lictoris nomen eſt, ut Verus Scholiaſtes interpretatur.

¶ Cadmēa, æ, f. Thebarum arx, a conditore ſic appellata. v. C. Nepos 15, 10, 3; & 16, 1, 2.

¶ Cadmēus, a, um, adject. ut, *Cadmea juventus*, Stat. Theb. 8, 601, hoc eſt Thebana. *Thebæ Cadmeæ*, Propert. 1, 7, 1. Scribitur etiam *Cadmæus*, per diphth. ſed male, quia κάδμεῖος Græce. v. Dauſq. in Sil. p. 749; apud quem poetam 1, 5 & alias *Gens Cadmea* ſunt Pœni, ex Phœnicibus, unde & Cadmus oriundi. De *fratribus Cadmeis* fatu dentium Draconis exortis ſ. *Spartis* vid. diſſentientes poëtarum narrationes ap. Bur. ad Ovid. Met. 3, 126.

¶ Cadmeius, a, um, quadrisyllabum, idem. Statius Theb. 8, 520 *Levius Cadmeius Æmon Tela votat.*

¶ Cadmēis, ĭdis, f. patronym. a Cadmo. Ovid. Metam. 4, 544 *Cadmeida palmis Deplanxere domum.* Et Seneca Herc. Fur. v. 758 *Impiæ Cadmeides*, i. e. Cadmi nepres.

CĂDO, cĕcĭdi, cāſum, cadĕre, ruere, labi, fallen. *Cadere* autem & *conſiſtere* contraria ſunt: Cic. in Orat c. 28 *Si ſemel conſtiterit, nunquam cadet.* Nota ſunt etiam, *Cadere ex equo, ab alto*: id rurſus Cic. pro Cluent. c. 62; hoc Plinius 10, 38 dixit. Sen. epiſt. 8 *Eminentis vitæ exitus cadere eſt.* Laberius apud Macrobium Sat. 2, 7

Non poſſunt primi eſſe omnes omni tempore:
Summam ad gradum cum claritatis veneris,
Conſiſtes agre, & quam deſcendas, decides.
Cecidi ego: cadet qui ſequitur: laus eſt publica.

Tertio verſu eſt ellipſis verbi *magis* aut *potius*. Non deſcendes molliter, ſed decides cum impetu. Viro docto aliquando viſum eſt emendare, *quam de eſcendas* h. e. quantum aſcenderis. Add. Scaligerana emendatio in *decido*. Itaque *cadere* dicuntur, qui fortunas aut dignitatem ſuam amittunt: ſicut contra felices, *ſtare* dicuntur. Cic. Attr. 16, 15 extr. *Turpius eſt privatim cadere quam publice.* Boëthius: *Qui cecidit, ſtabiliri non fuit illegradi.* Similiter & *Cadere* dicitur, quem animus deſerit, aut qui deſperat. Cic. fam. 6, 12 Id. 6 epiſt. 1 *Non debemus ita cadere animis*, verzagt ſeyn. Liv. 1, 11 *Alicnis cladibus cecidcrant animi*, der muth war entfallen. Et *Cecidit majeſtas*, i. e. everſum eſt imperium, das Reich iſt zu grunde gangen. Nep. 16, 2, 4. ¶ 2. Sæpe ad aleæ luſum transfertur hoc verbum. *Cadere* enim ibi dicitur, quod jactis teſſeris profilit: qua ratione Germani quoque verbo fallen utimur. Ter. Adelph. 4, 7, 11

Ita vita eſt hominum, quaſi cum ludas teſſeris:
Si illud, quod maxime opus eſt jactu, non cadit,
Illud, quod cecidit forte, id arte ut corrigas.

Talis luſus erat ſcirporum vel ſcruporum, ubi caſus & ars concurrebant. v. Geſner. Chreſtom. Plin. p. 155. Hinc alia quoque, quæ veniunt uſu atque contingunt, *Cadere* dicuntur. Cæſ. de B. C. 3, 73 ad illum Terentii locum non obſcure reſpiciens, monet ſuos adverſo caſu turbatos: *Si non omnia caderent ſecunda, fortunam eſſe induſtria ſublevandam.* Plin. Paneg. c. 31 *Si quid adverſi cadat.* Cic. pro Quint. c. 16 *Faciunt, ut nihil ipſis ivre incommodi cadere poſſit.* Nepos 1, 2, 5 *Præter opinionem ecciderat res.* Idem 18, 1, 2 *Ætas eius cecidit in ea tempora*, i. e. contigit ei tunc vivere. Cic. ad Att. 3, 1 *Nihil mihi optatius cadere poteſt*, mir kan nichts gewünſchters wiederfahren. Id. Fam. 2, 19 *Verebar, ne ita caderet*, ich trug ſorge es möchte alſo gerathen. Id. Verr. 1, 2 *Hoc adhuc percommode cadit*, &c. das iſt noch ein glück. Id. Att. 8, 3 *Quoquo modo ea res hvic quidem cecidit*, es mag abgelauffen ſeyn, wie es will. *Cadere in ſuſpicionem*, in verdacht kommen. Nepos 4, 2. 6. ¶ 3. *Cadere in deliberationem*, in bedencken genommen werden. Cic. Off. 1, 3. *Cadere in diſceptationem*, diſputirlich ſeyn, Id. de Orat. 2, 2. ¶ 4. Interdum pro mori accipitur: Virg. Æn. 2, 426 *Cadit & Ripheus.* Sic *Cadere in bello*, Nep. 14, 1, 4 *Cadere prælio* vel *in prælio*, Id. 4, 1, 2; & 14, 6, 1. *Cadere in acie*, Curt. 4, 1, 28 i. e. occumbere, in der ſchlacht bleiben. *Cadere ſua manu*, Tac. An. 15, 71, 3. Plaut. Amph. 1, 1, 79 *Cadunt vulneris vi & virium.* Grat. 315 *Sic & Achemenio cecidiſti Lydia Cyro* cum dativo, pro a Cyro, vid. Burm. ¶ 5. Obſceno intellectu fumitur in illo Plauti Perl 4, 4, 104 *Libera eris, ſi crebro cades*, i. e. vitis ſuccumbes. ¶ 6. *Cadere fabula*, dicitur, quæ diſplicet & exigitur: *Stare* contra, quæ placet & perſpectatur. Vide infra ſTO. ¶ 7. Inſervit etiam formulis pluribus. Cic. Att. 8, 3 *Cadendum eſt in unius poteſtatem*, in eines gewalt gerathen. Ibid. 20, 15 ext. *In eam diem cadere nummos, qui a Quinto debentur*, das geld iſt den tag gefällig. Et paullo poſt: *Sed id ex prædiis ut cadet, ita ſolvatur.* Sic, *Cadere cauſſa*, eſt cauſſæ ſuccumbere, die ſache verlieren. Id. fam. 7, 14. *Cecidiſſe formula*, Quintil. 3, 6. *Spes cadit in irritum*, die hoffnung fällt in brunnen, Liv. 2, 6. *Non cadit in virum bonum, mentiri emolumenti ſui cauſſa*, Cic. Off. 3, 20. Paullo diverſus Plinius 35, 10 *Non cadit in alium tam abſolutum opus*, ein ſolch vollkommen werck iſt einem andern zu machen unmüglich.

¶ Caſus, ūs, m. ein fall. Proprie Liv. 21, 35 *Feſſis tædio tot malorum, nivis etiam caſus, occidente jam ſidere Virgiliarum, ingentem terrorem adjecit*, der gefallene ſchnee. Sic etiam *Caſus urbis Trojanæ*, id eſt ruina, der untergang. Virg. Æn. 1, 623. ¶ 2. Significat fortunam, inopinatum eventum, & calamitatem, zufall, glückfall, begebenheit. Curt. 4, 7, 13 *Sive illud deorum munus, ſive caſus fuit*, eine ſchickung Gottes, oder ohngefehrer zufall. *Caſus horribilis, gravis, repentinus*, Cic. pro P. Sextio c. 24. *Caſus adverſos ſapienter ferre*, im unfall ſich zu ſchicken wiſſen, Idem 2, 85. Contra, *Accipere graviter caſum aliquem*, ibidem c. 52. *Caſu acerbo eoneuti*, Virgil. 5, 700. *Caſus fatalis*, ein ſonderlich verhängniß. Cic. Phil. 6 extr. Planc. Ciceroni 10, 8 *In cum caſum me fortuna demiſit*, ich bin darein gerathen. Cic. Att. 6, 1 *Propter eaſum navigandi miſi literas*, wegen eines zufalls zur ſee. *Rem in caſum dare prælioque experiri*, eſt fortunæ permittere, ſive periclitari rei fortunam, eine ſchlacht wagen. Tac. An. 12, 14, 3. Id. An. 1, 47, 1 *Non omittere caput rerum; neque ſe remque publicam in caſum dare*: Ita locutus & Livius eſt 42, 62. Paullo ante c. 59 extr. *In aleam ſe dare*, ſimiliter dixit, hoc eſt, in periculum. Quo etiam illud Maronis pertinet Æn. 4, 560 *Potes hoc ſub caſu ducere ſomnos?* Salluſt. Iug. c. 25 *Sperabat ſeſe caſum victoriæ inventurum*, id eſt occaſionem, gelegenheit zu ſiegen. Sen. Hercule fur. v. 325 *Inique raro maximis virtutibus Fortuna parcit: nemo ſe tuto diu Periculis offerre tam crebris poteſt: Quem ſæpe tranſiit caſus aliquando invenit.* Quod Germani non ineleganter dicunt, der krug geht ſo lange zum waſſer, bis er einmahl zerbricht. Cæſ. B. C. 1, 78 *Plures caſus res recipere poteſt*, dabey kan ſich viel zutragen. Et omnia veteres aut *Deo*, aut *Caſui* ſive *Fortunæ* adſcribebant. Virg. Æn. 12, 321 *Qui tantum Rutulis laudem Caſusne Deusne Attulerit?* Cic. fam. 16, 12 *In eum locum res deducta eſt, ut, niſi quis Deus, aut Caſus aliquis ſubvenerit, ſalvi eſſe nequeamus. Magnam Caſum*, Manilius dixit 1, 530 *Sed dimenſa ſuis conſumere ſidera ſignis Non opus eſt magni Caſus, ſed Numinis ordo.* Nempe omnia Fortunæ Epicurei tribuebant negata Providentia: itaque iis ſemper erat in ore τυφλὸς τυχη. Huc reſpiciens, *magnum Caſum* dixit, ex eorum opinione ſcilicet, qui maximam vim Fortunæ adſcriberent. Ovid. Art. am. 3, 425 *Caſus ubique valet*, &c. ¶ 3. *Caſus* apud Grammaticos certas vocabulorum formas notant, *quia in altam atque alium eadunt effigiem*, Feſt. Hos *caſus* vocabulorum inter *ſcholica ngalia* refert Gellius 4, 1. Sic *Vocabulum caſu recto*, Idem 5, 21; *obliquo* &c. Varr. de L. L. 7, 23. conf. Sen. Nat. qu. 5, 17.

¶ Caſu, id eſt, temere, præter opinionem, præter exſpectationem, forte, fortuna, ohngefehr. Cic. Fam, 1, 2 *Eo die caſu apud Pompejum cœnavi.* Id. fam. 5, 2 *Caſu potius quam conſilio fortem eſſ.* Id. Divin. in Verr. c. 15 *Non conſulto, ſed caſu.* Nepos 23, 12, 1 *Accidit caſu.* Sen. epiſt. 7 *Caſu in id incidi* Ovid. 3 Triſt. 1, 1 *Hæc mea, ſi caſu miraris, epiſtola quare Alterius digitis ſcripta ſit, ager eram. Si caſu miraris*, id eſt, ſi forte miraris, etwa, vielleicht. Cæſ. B. C. 2, 19 *Cum eo caſu veniſſet.* Et 3, 3 *Ibi caſu Rex erat Ptolemæus.* Huic *data opera*, item *conſilio*, opponirur. Phædrus 5 fab. 4, 11

Hoc argumentum veniam mage dari docet,
Qvi CASV peccat, quam qui CONSILIO eſt nocens.

¶ Caſuālis, e, quod caſu fit, ſine ratione certa, zufällig, ut, *Caſualis conditio*, quæ ab incerto eventu pendet, leg. ult. Cod. de neceſſar. ſerv. ¶ 2. Grammaticis Caſus declinationum reſpicit: ut, *Genus caſuale*, Varr. L. L. 7, 29. Et, *Pars caſualis*, 9, 2. *Formæ caſuales*, Priſcian. 5 p. 672; Et, *Præpoſitiones caſuales*, Probus 1 p. 1427.

¶ Caſualiter, adverb. fortuito, zufälliger weiſe. Sidonius 9 epiſt. 11 *Si quid ibi vel caſualiter placet.*

¶ Caſo, *are*, frequentat. a *Cado*, nutare, inclinare, wackeln, im fallen ſeyn, umſtürtzen. Plaut. Mil. 3, 2, 37 & 42 *Valide caſabant cadi.*

¶ Caſans, *tis*, demiſſus, hinfällig herunterhangend Plaut. Aſin. 2, 3, 23 *Caſanti capite incedit.* Sic Lambin. & Pareus; alii *quaſſanti.* conf. Bacch. 2, 3, 71.

¶ Căsito, *are*, ſæpius cadere, offt fallen, trefeln. Paul. ICt. l. 20 § 4 ff. de ſervit. urb. præd. *Si ex tegula caſitaverit ſtillicidium.* conf. § 3.

¶ Caſabundus, *a, um*, Feſto *crebro cadens*, taumelnd, fallend. Macrob. Sat. 5, 21 *Herculem ſictores cum poculo fecerunt, & nonnunquam caſabundum & ebrium*, conf. Næv. ap. Varr. de L. L. 6, 3.

¶ Cădax, ācis, *claudus, qui ſæpe cadit*, lahm, fallend. Gloſſ. Iſidori. vid. Barth. Adverſ. 35, 9.

¶ Cădīvus, *a, um*, caducus, abfallend; ut, *Poma cadiva*, quæ ſua ſponte decidunt, Plin. 15, 16. v. & *Decadivus* infra.

¶ Cădūcus, *a, um*, quod vel ruit, vel ruinæ vicinum eſt, vergänglich, hinfällig. Cic. Somn. Scip. c. 4 *Infra lunam nihil eſt niſi mortale & caducum.* Id. de Amic. c. 27 *Res humanæ fragiles caducæque ſunt.* ¶ 2. Sed & quod cecidit, *Caducum* dicitur. Virg. Æn. 6, 481 *Belloque caduci Dardanidæ*, die Trojaner, ſo im krieg umkommen ſind. Ita Horatius *Lignum caducum* 2 od. 13, 11 *Fulmen caducum* 3 od. 4, 44 pro jam immiſſo dixit. Sic *Olivam caducam* Columella dixit 12, 50. Et Cajus IC. Silva 30 Dig de Verb. Sign. *Glandem caducam, quæ cecidit*, interpretatur, abgefallene eicheln. Martial. 7 epigr. 64 *Sit moro coma nigrior caduco*: reiffe maulbeer. ¶ 3. *Morbus caducus*, qui hominem cadere facit, die böſe krancheit, ſchwere noth. vide *Epilepſia.* ¶ 4. *Caduca auſpicia* dicuntur, *cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu*, ungültig, Feſt. ¶ 5. *Caduca hereditas*, Cic. 10 Phil. c. 5. Et *Caduca bona*, i. e. vacua hærede ſuo & poſſeſſore. Caſſiod. 5 epiſt. 24 *Caduca bona ſiſco noſtro competere legum cauta decreverunt*, heimfallende güter. Sic Iuvenalis 9, 87 *Iuva parentis habes, propter me ſcriberis hæres, Legatum omne capis nec non & dulce caducum. Commoda præterea junguntur multa caduca*: &c.

¶ Cadu-

¶ Caducārius, *a, um*, idem fere quod *caducus*, & de hominibus usurpatur. Augustinus de Beata Vita col. 488 ed. Froben. *Isti homines caducarii sunt, quo nomine vulgo apud nos vocantur, quos comitialis morbus subvertit*, die die fallende sucht haben. ¶ 2. Apud ICtos *caducarii*, qui hæreditatem caducam adeunt. Sic Isidoro in Gloss. *Caducarius* est, *ad quem pertinent, quæ cadunt defuncto aliquo, cui non est qui succedat*, der da erbet, weil sonst niemand da ist.

¶ Caduciter, adverb. Nonius 2, 172 exponit præcipitanter ex Varrone, cui *nimbi caduciter ruere* dicuntur, plötzlich.

¶ Cādāver, *ĕris*, n. a *cadendo* dictum, corpus est exstinctum, ein todter cörper, leichnam, aas. Hieronymus in c. 24 Matth. v. 28 *Possumus autem corpus, id est πτῶμα, quod significantius latine* CADAVER, *ab eo, quod per mortem cadat, Corsti passionem intelligere* &c. *Cadaver eruentum, semiustulatum*, Cic. pro Mil. c. 13 *Cadaveribus mortuorum hominum* vivos alligare supremæ crudelitatis est. Mezentius id fecit apud Virg. Æn. 8, 485, ubi plura dabit Cerda. ¶ 2. Metaphorice, *Tot oppidorum cadavera projecta jacent*, Sev. Sulpic Cic. 4, 5 verwüstete städte. *Vivum cadaver*, proverbialiter dicitur in eum, qui nihil agit vita dignum. Apulejus 4 Milef. p. 145 *Anum quamdam gravi senio curvatam, busti cadaver extremum, & vitæ dedecus primum, & orci fastidium* appellat.

¶ Cadaverīnus, *a, um*, vom aas. Tertull. de Anima c. 32 *Ruminare cadaverinam & humanam* scil. carnem.

¶ Cādāvĕrōsus, *a, um*, todfarbicht; ut, *facies cadaverosa*, Ter. Hec. 3, 4, 27.

Composita a *Cado* sunt:

¶ Accĭdo, *ĭdi, ĕre*, hinzufallen, auf etwas fallen. Cæsar B. Gall. 3, 14 *Tela* (e loco superiore) *missa gravius accidunt*. Quo pertinet etiam formula, *Accidere ad genua, vel genibus alicujus*, id est, supplicem fieri alicui, einen fußfall thun. Sūet. Cæs. c. 20, 9 *Lucullo metum injecit, ut ad genua ultro sibi accideret*. Liv. 44, 31 *genibus prætoris accidens*. ¶ 2. Evenire, sich zutragen, begeben. Cic. fam. 3, 10 *Nihil tam præter opinionem accidere potuit*. Cic. de Or. 2, 49 *Nihil mihi ad dolorem accidit acerbius*. Nepos 17, 6, 1 *Interim accidit illa calamitas Lacedæmoniis*. Rursus Cicero epistola jam laudata: *Nolim accidisset tempus, in quo* &c. Atque ita sæpe impersonaliter, eriam eleganti pleonasmo. Nepos 7, 3, 2 *Prinsquam classis exiret, accidit, ut Hermæ dejicerentur*. ¶ 3. Quadrare, convenire in quem, eintreffen. Ter. Andr. 5, 3, 14 *Eodem die istuc verbum vere in te accidit*, id est, quadravit in te, locum in te invenit. ¶ 4. Eleganter de illis adhibetur, quibus aliquid gratum jucundumque fuit. Cic. Att. 1, 5 *Mihi omnia, quæ jucunda ex humanitate alterius & moribus homini accidere possunt, ex illo accidebant*, mir wiederfuhr von ihm ꝛc. Tac. An. 2, 5 *Tiberio haud ingratum accidit*. ¶ 5. *Accidere ad aures*, zu ohren kommen, Liv. 8, 24. Et *Clamor accidit auribus nostris*, Plin. Paneg. c. 92 § 5. Simile illud Cic. Att. 3, 20 *Quod me vetas quidquam suspicari accidisse ad animum tuum, quod secus a me erga te commissum videretur* &c. du hättest dir etwas zu gemüthe gezogen.

¶ Accidens, *tis*. Liv. 24, 46 *Strepitus accidens auribus*.

¶ Accidens, *tis*, n. subst. ein zufällig ding; ut, *Accidentia uniuscujusque substantiæ*, Tertull. adv. Praxean c. 26. *Contingit clavitas etiam ex accidentibus*, Quintil. 8, 3. conf. Idem 3, 6, ubi *Accidentia συμβεβηκότα* vocat. Item Sen. de Const. Sap. c. 9; & Macrob. Saturn. 1, 4. ¶ 2. Plur. *Accidentia* apud Quintilianum varios casus denotant & maxime adversos, begegnisse. Sic Decl. 5; ubi mox pr. *Iam poteram nihil ex accidentium meorum novitate mirari* &c. Ibid. c. 3 p. 106 *Non molliri prosperis facile, non accidentibus frangi*, i. e. rebus adversis. conf. c. 23 p. 126; & Decl. 17 c. 12 p. 342.

¶ Accidentia, *æ*, f. ein zufall. Plinius 32, 2 *Esse vero illam naturæ accidentiam, appositio occurrit exemplo*. Et Tertull. de anima c. 11 *Accidentiam spiritus passus est. Cecidit enim ecstasis super illum, sancti Spiritus vis*, entzückung. conf. ibid. c. 21.

¶ Accidentālis, *e*, accidens, zufällig; a philosophis *essentiali* opponitur; sic & *Accidentarius, a, um. Accidentali prævalet naturale* a Schardio & Calv. laudatur ex l. 3 ff. de tutel. sed frustra. In solis notis Gothofredi ibi & ad l. 5 ff. de fidejuss. usurpatur.

¶ Præaccidens, *tis*, n. plur. *præaccidentia*, vorher geschehene dinge. Theod. Prisc. 2, 32.

¶ Concĭdo, *ĭdi, ĕre*, niederfallen, über einen haufen fallen. Cic. 1 de Div. 35 *Et ipse & equus ejus ante signum Iovis Statoris sine caussa repente concidit*. Id. Att. 1, 16 *Senatus auctoritas concidit*, sie ist dahin. Id. 7, 25 *Pompejus malas caussas semper obtinuit, in optima concidit*, da hat er verspielt. Cæs. B. G. 8, 19 *Hostes concidunt animis*, der muth entfällt ihnen. Horat. 1 od. 12, 30 *Concidunt venti*, die winde legen sich. ¶ 2. *Concidere* pro *mori* Ovid. ep. her. 7, 196 *Ipsa sua Dido concidit usa manu*.

¶ Superconcido, *ere*, drüber hinfallen, Apicius 5, 5.

¶ Decīdo, *ere*, herab fallen. Cic. de Offic. 2, 12: *Ficta omnia celeriter, tanquam flosculi, decidunt*. Sic de Senect. c. 19 &c. conf. Menkenii Observata h. v. qui & Livii locum ex 37, 26, ubi huic verbo præpositionem *a* conjungit, notat. Laberius, quem paullo ante laudavimus, (vide *Cado*) apud Macrob. Sat. 2, 7 *Consistes ægre: & citius, quam ascendas, decides*. Ita enim legit Scaliger in Catalectis. *Decidebat Cassii caput*, der kopf war herunter, Vellej. 2, 70, 3. ¶ 2. *Decidere* pro *mori*. Plaut. Trin. 2, 4, 143 *Ita cuncti sultitiali morbo decidunt*. Stat. de Leone Theb. 8, 125 *Si decidat bestis, ire super satis est*. Claud. Præf. in Rufin. 1, 1 *Phœbeo domitus Python non decidit arcu*.

¶ Decādivus, *a, um*, abfällig. Vetus Poëta in Pervigilio Veneris v. 17 *Et micant lacrymæ trementes decadive pondere*. Ita enim corruptissimum locum felicissime, ut ego quidem censeo, Lernutius restituit.

¶ Decīduus, *a, um*, idem. Plin. 11, 37 *Cervis solida cornua, & omnibus annis decidua*. Prudent. Hymno 3 Καθημερ. v. 78 *Arbor onus tremefacta suum Deciduo gravis imbre pluit*.

¶ Decīdium, *i*, n. der fall. Sen. ep. 30 *fortiter ferre decidium sui*.

¶ Excīdo, *ĭdi, ĕre*, elabi, entfallen. Cic. Bruto epist. 10 *Excidit e manibus victoria*, entwischet aus den handen. *Excidere animo, ex animis*, aus dem sinn kommen, Virg. Æn. 1, 30 *Excidere e memoria*, ausfallen, vergessen werden, Liv. 27, 3. Etiam absolute, posthabita *memoriæ* voce, *Excidere* ita usurpatur. Cic. fam. 5, 13 *Quæ cogitatio cum mihi non omnino excidisset* (*etenim penitus insederat*) &c. Tac. Hist. 29, 6 *An excidit truncatas Corbulo?* ist er schon vergessen? Plin. Paneg. c. 53 *An excidit dolori nostro modo vindicatus Nero*, ubi vid. Schwartzius; Cic. in L. Pison c. 9 *Omnes furii gladii de manibus erudelissimis exciderunt*. ¶ 2. *Excidere aliqua re*, est non potiri, hinter etwas hingehen. Ovid. Met. 2, 228 *Quæ si non tenuit, magnis tamen excidit ausis*. Ter. Andr. 2, 5, 12 *Herus, quantum audio, uxore excidit*, er kriegt den korb. Ita *Fine excidere* Quintil. dixit 2, 17 des zweks verfehlen. ¶ 3. Absolute Ovid. Art. am 1, 539 *Excidit illa metu*, h. e. vehementer commota & perturbata est, ut abrumperet sermonem. Ita A A. 2, 450 *Excidit, & miseræ voxque colorque fugit*. ¶ 4. *Excidere* in sortibus ea dicitur, quæ ex hydria educitur, Liv. 21, 42 *Ut cujusque sors excideret, alacer arma raptim capiebat*. Sic 22, 1; 23, 3.

¶ Excidium, *i*, n. vide in *Scindo*. Huc pertinere videtur pro occasu positum apud Prudentium in Apoth. v. 627 *Rota lucida solis Hæret, & excidium sentit jam jamque futurum*.

¶ Incīdo, *ĭdi, ĕre*, einfallen, fürfallen. Cic. fam. 5, 15 *Casu, nescio quo, in ea tempora nostra ætas incidit, ut, cum maxime florere nos oporteret, tum vivere etiam puderet*, wir haben so böse zeiten erlebet. Id. Divin. in Verr. c. 15 *Non consulto, sed casu in eorum mentionem incidi*, ich habe ihrer ohngefehr erwehnet. *Incidere in vituperatores alicujus*, ihnen aufstossen, begegnen. Id. fam. 7 ep. 3, *Incidere in morbum*, 13 ep. 29 in eine krankheit fallen. *Incidere in cogitationem*, Sulpic. Cic. fam. 4, 5; *in opinionem*, Dolabella eidem 9, 9 auf die gedancken kommen; *in manus hostium*, Sen. epist. 4 den feinden in die hände gerathen; *in sermonem*, in der leute mäuler, Cic. fam. 9, 3, 3. Sed *ad* pro *in* observes in illo Cic. fam. 5, 8 *Non me fortuito ad tuam amplitudinem meis officiis amplectendam incidisse*. Et Virg. Æn. 12 v. 926 *Incidit ad terram*. Apud Senecam ep. 87 *Incidere rebus*, ist in res ferri temere. Ter. Heaut. 3, 3, 38 *Incidit aliud ex alio*, es fället eines nach dem andern bey. Id. Andr. 3, 2, 21 *Qui istuc tibi incidit suspicio?* ¶ 2. *Incidere* pro *accidere* sæpe apud Livium occurrit: 1, 46 *Forte ita incideral, ne duo violenta ingenia matrimonio jungerentur*; 10, 18 *Malle frustra operam insumtam, quam quidquam incidisse*, ad quem locum Drakenborchius plura exempla congessit.

¶ Incidens, *tis*. Plin. 11, 37 *Perpilla obiter incidentia facile declinant*.

¶ Incidenter, adv. beyläufftig, zufälliger weise. Sarisb. præfat. *Quæ incidenter dicta sunt*.

¶ Incāsūrus, *a, um*, zufällig, zukünftig. Plin. 2, 27 *Hæc ideo facta, quia incasura erant illa*.

¶ Superincido, *ere*, über einander oder oben herein fallen. Liv. 23, 15 *ruina superincidentium virorum*. Colum. 4, 9 Piaga (putandæ vitis) *obliqua falce fit, ne si transversa fuerit cicatrix, cœdi eam superincidentem aquam contineat*. Alii legunt *supercidentem*.

¶ Intercido, *ĭdi, ĕre*, darzwischen fallen, drein kommen. Liv. 3, 10 *quod intercidit*, was darzwischen herunter gefallen. Cic. fam. 5, 8 *Si quæ intercideruni, non tamen, quam suspicione violata*. ¶ 2. *Interire*, verfallen, vergehen; ut, *Intercidit gratia beneficii*, Sen. Benef. 3, 1. *Memoria intercidere*, vergessen werden Liv 2, 8. Conf. Iustin. 2, 4, 33.

¶ Occido, *ĭdi, āsum, ĕre*, untergehen, niederachen. it. zu grunde gehen, verderben. Liv. 39, 26 *Nondum omnium dierum sol occidit*, es ist noch nicht aller tage abend. Catull. 5, 4 *Soles occidere & redire possunt: Nobis cum semel occidit brevis lux* &c. Plaut. Most. 2, 1, 3 *Occidit spes nostra*. Cic. de N. D. 2, 9 *Refrigerato & exstincto calore occidimus ipse & exsanguinamur*, wir sterben alsdenn. Val. Flacc. 7 v. 282 *Occidere æterna morte*. ¶ 2. *Occidi*, desperantis sermo apud Comicos; ut, *Fui, nullus sum, perii*; v. Ter. Andr. 3, 4, 13 & 26. Et Plaut. Cal. 3, 5, 1 *Nulla sum, nulla fui: tota, tota occidi*, es ist mit mir aus. Id. Stich. 2, 3, 75 *Occidi planissime*; & alibi sæpius.

¶ Occidens, *tis*, adj. ut, *Vita occidens*, Cic. Tusc. 1, 45. Id. fam. 4, 1 *Aliquid opis occidenti reipublicæ ferre*.

¶ Occidens, *tis*, m. subst. pro ea parte mundi, in qua sol occidit, der abend, abend gegend, untergang; ut, *Qui terras ab oriente ad occidentem colunt*, Cic. Nat. D. 2, 66. *Ultima occidentis insula*, Catull. 30, 13.

¶ Occidentālis, *e*, adject. gegen abend gelegen. Plin 18, 34 *Ab occidentali latere septemtrionis*.

¶ Occiduālis, *e*, idem. Prudentius 2 adv. Symmach 597 *Omnibus in terris, quas distinet occidualis Oceanus, roseoque aurora illuminat ortu*.

¶ Occidānеus, *a, um*, idem: ut, *ventus occidaneus*, der abend-wind. Innocent. de Calis p. 228 ad Gœs.

¶ Occĭduus, *a, um*, untergehend; ut, *Sol occiduus*, Ovid. Met. 1, 63. *Orbis occiduus*, das land gegen abend. Claudian. Præf. Rapt. 2, 38 *Seneclus occidua*, Ovid. Met. 15, 227.

¶ Occĭdium, *i*, n. pro occasu, der untergang. Prudent. Apoth. v. 27 *Hæret & occidium sentit jam jamque futurum*. Alii legunt, *excidium*. conf. Barth. Adversar. 47, 13.

¶ Occāsurus, *a, um*, ut, *Beneficia in ejus exitio occasura*, Cic. pro Mil. c. 36.

¶ Occāsus, *a, um*, particip. pass. ut, *Sol occasus*, antiquorum formula, pro *Solis occasus*. Plaut. Epid. 1, 2, 41 *Aste solem occasum*. Id. Met. 5, 7, 33 *Ad solem occasum vivere*. Et in Leg. XII Tabul. *Sol occasus suprema tempestas est*; ap. Gellium 17, 2, qui ibidem etiam ex Novii Atellana adfert, *Sole occaso*, quod ait, non influxvi vetustate dici. Ipse Gellius 3, 2 etiam ita locutus est, *post solem occasum*: & mox, *a sole occaso*. Conf. Voss de Analogia 4, 13 p. 201.

¶ Occāsus, *a, um*, subst. der untergang, de sole proprie: Cic. Nat. D. 2, 19 *alterum solstitium spatiis immutabilibus ab ortu, ad occasum commeans*. ¶ 2. Interitus quarumvis rerum; ut, *Totius Urbis atque imperii occasum appropinquare dixerunt*, Cic. Catil. 3, 8. ¶ 3. Pro morte & obitu etiam ponitur. Nepos 18, 13, 3 *Post hujus* (*Eumenis*) *occasum*. Cic. Acad. Qu. 1, 2 *Post L. Æmilii nostri occasum*. Plur. Apul. de mundo p. 67 *Nec occasibus fatigari*, durch todes-fälle. ¶ 4. Apud Ennium aliquotics pro occasione legitur: e. g. *Heic datus est occasus*. Et *Occasus juvat res*. Et *Ast occasus ubi tempusque audere reposcit*, v. Festum.

¶ Occāsio, *ōnis*, f. tempus actioni opportunum, actionum anima, Græci *ἐυκαιρίαν*, dicunt, quæ omnium consilia superat, die gelegenheit, vorfälligkeit. Hippocrates *παροιγγελίας* initio: *χρονος ἐστι, ἐν ᾧ καιρὸς, καὶ καιρὸς, ἐν ᾧ χρονος ὀ πολυς*, *Tempus est, in quo occasio: Occasio, in quo non multum temporis est*. Cæsar *temporis opportunitatem* vocat: aliquando & absolute & *κατ' ἐξοχὴν Tempus*, de quibus infra. Rectene

fetis εὐκαιρία dicatur nonnullis, diſputat Scaliger Exercit. 364 ſect. 2. Simulacrum Occaſionis pingunt Himerius apud Photium Biblioth. Cod. 353 p. 1127. Calliſtratus apud Philoſtratum de Statuis, & Poſidippus in Anthologia, quod Epigramma Auſonius epigr. 12 latine vertit. Qui omnes fronte capillatam, poſtica parte calvam fecerunt: ſignificantes, cum adeſt præſto, prehendi poſſe; cum elapſa tergum vertit, reprehendi haud poſſe. Quo illud Catonis in diſtichis pertinet: *Rem, tibi quam noſces aptam, dimittere noli: Fronte capillata eſt, poſtica occaſio calva.* Vide & Phædrum Fab. 5, 9. *Occaſionem arripere*, ſich der gelegenheit bedienen, Liv. 35, 12; & ibid. *habere, prætermittere.* Curt. 5, 11, 2 *Occaſioni imminere.* Plin. 2 epiſt. 13 pr. *Tu occaſiones obligandi me avidiſſime amplecteris.* Et, *Occaſionem amplam nanciſci*, Cic. 2 Verr. 25. *Occaſionem opprimere*, id eſt, *occupare*, Plaut. Aſin. 2, 2, 15. Ita poſſis dicere, *Occaſio premenda eſt. Occaſionem amittere*, Cic. pro Cæcin. c. 5; *a fortuna datam dimittere*, Nepos 1, 3, 3; *Ex incommodo alieno ſuam petere*, Liv. 4, 58. *Belli maxima momenta in occaſionibus ſunt*, Sen. de Ira 3, 21. Et Portius Latro decl. in Salluſt. *Num in gerendis negotiis ignoras ſequendas eſſe temporum opportunitates. Et in occaſione rerum deſidiam ac tarditatem omnem quam diligentiſſime fugiendam?* Liv. 1, 43 *Per occaſionem eum incautos invaſurum*; 7, 7. *Res per occaſionem geſta, egregia eſt.* Conf. Drakenborchius ad 5, 26 & 31, 48. ¶ 2. Interdum idem notat, quod copia vel poteſtas, ut, *Petræ eſt rara occaſio*, Colum. 8, 17 man kan gar ſelten felſen haben. *Ad excutiendum ignem non ſemper lapidis occaſio eſt*, Plin. 16, 41.

¶ Occaſiuncŭla, *æ*, f. dimin. Plaut. Trin. 4, 2, 132 *Nimis argute obrepſiſti in eapſe occaſiuncula.*

¶ Occasīvus, *a, um*, ad occaſum ſpectans. Saxo Gramm. prolog. 5. Gloſſ. gr. lat. δυτικὸς, *occaſivus.*

¶ Occaſo, *ĕre*, vel Occaſio, *ire*, zu grunde gehen. Plaut. Caſ. 3, 4, 8 *Propter te pereo ego atque occaſo.*

¶ Inocciduus, *a, um*, non occidens, nicht untergehend, bleibend. Lucan. 8, 174 *Qui non mergitur undis Axis inocciduus gemina clariſſimus Arcto.* Stat. Theb. 6, 277 *Spectat inocciduis ſtellatum viſibus Argum.* Sic Arnob. 2 p. 68 *Continua & inoccidua vita.* Nemeſ. Cyn. 105 de Iano *Pandit inocciduum biſſenis menſibus ævum.*

¶ Præoccido, *ere*, vorher untergehen. Plin. 18, 29 *In IV Calend. Maji Canis occidit, ſidus per ſe vehemens, & cui præoccidere Caniculam neceſſe ſit.* Quod Salmaſius in Solinum p. 305 de Canis minoris prævio occaſu interpretatur: cui repugnat Io. Harduinus in Plinium Emendatione 39 de præcedente ſacrificio exponens, ut dubium ſit, annon a *cædo* potius, id eſt, macto, quam a *cado*, quo Salmaſius referebat, velit derivatum.

¶ Superoccido, *ere*, nachher untergehen. Macrob. Somn. Sc. 1, 18 *Luna novata ſecundo fere die cœli marginem tenet, antecedenti ſoli ſuperoccidens.*

¶ Procĭdo, *ĭdi, ere*, niederfallen. *Procidere ad alicujus pedes*, einem zu fuß fallen. Horat. Epod. 17 v. 13. conf. 4 od. 6 v. 11. Et Liv. 26, 39 *Præceps cum armis procidit ante proram.*

¶ Procĭdens, *tis*, ut, *Glans in alienum fundum procidens*, Plin. 16, 5.

¶ Procidentia, *um*, n. plur. ſubſt. der vorfall. Plin. 23, 1 *Acetum ſiſtit procidentia ſedis vulvæque.* Id. 24, 11 *Radix* (roriſmarini) *vulnera ſanat viridis impoſita, & ſedis procidentia & hæmorrhoides.*

¶ Procidentia, *æ*, f. ſing. idem. Plin. 34, 18 *Vſus* (plumbi uſti) *in oculorum medicamentis, & maxime contra procidentiam eorum.* Et 23, 9 *Vtilis* (myrtus) *procidentiæ vulvarum.*

¶ Procĭduus, *a, um*, adject. Sidonius Carm. 23, 415 *Turpans prociduam cruore frontem.* Plin. 21, 20 *ſedes procidua*, das herausgehen des maſtdarms.

¶ Rĕcĭdo, *idi, ere*, wieder zurück fallen, zurück ſchlagen. *Recidere in eamdem fortunam*, Cic. pro Sext. c. 70. *Recidere in graviorem morbum*, Liv. 24, 29. Idem 36, 29 *Prava conſilia in auctoris ſemper caput recidunt*, untreu ſchlägt ihren eignen herrn. Plaut. Menæch. 3, 2, 54 *In te recidunt hæ contumeliæ*, dieſe ſchmähworte werden dir wieder zu hauſe und hofe kommen. Cic. Phil. 13, 9 pr. *Quæcunque falſo is diceret in ſanctiſſimum adoleſcentem, ea vere recidere in memoriam pueritiæ ſuæ.* Nep. 7, 7, 1 *In invidiam recidit*, i. e. rurſus cecidit. Ovid. Rem. Am. v. 611 *Recidit, ut cupidos inter devenit amantes.* Sermo eſt de juvene, qui *in ſuæ portu pæne ſalutis erat.* v. Heinſ. ¶ 2. Tranſlate, ſed eleganter, pro reduci vel redigi, Ter. in prolog. Hec. v. 46 *Nolite ſinere, per vos artem muſicam recidere ad paucos*, daß ſo wenige ſich darauf legen. ¶ 3. Pro mori, ut *cadere* n. 4. Rutil. itin. 1, 312 *Quod Lepidum toties recidit enſe malum*, h. e. enſe amputatum decidit: *malum Lepidum* pro *malis Lepidis* dixit. ¶ 4. Prima in hoc verbo ſæpe producitur. vid. Heinſ. ad Ovid. Her. 14, 46 & Rem. Am. 611.

¶ Recăsūrus, *a, um*, das wiederfallen wird. Cic. ad Att. *Id ego ad nihil recaſurum puto*, es wird nichts daraus werden. Suet. Aug. 96 *Adverſa cuncta in illos recaſura.*

¶ Recidivus, *a, um*, ex caſu ſuo reſtitutus, redintegratus, wieder herſtellig, von neuem erſetzt. Ita *Recidiva Pergama*, aliquoties dixit Virgilius, quæ fiunt ab his, qui ſuperſtites ſunt Trojanis periculis, ſive, ut Servius in Æn. 4, 344 interpretatur: *poſt caſum reſtituta*: vid. interpretes Sil. 1, 106; & Nic. Heinſ. ad Claud. Phœnic. qui oſtendunt, male pro illo *rediviva*, cognatæ ſignificationis vocabulum ſubſtitui. Ita *Recidivas febres*, Plinius dixit 30, 21, & Celſ. 3, 4, quæ quum emanſere aliquamdiu, redeunt, ſive, ut quidam volunt, quia in eas recidimus. Sic, *Recidiva ſemina*, i. e. iterum naſcentia, Prudent. in Symm. 2, 821. Et, *Recidiva ſubſtitutio*, Arnob. lib. 2 p. 104. v. Auſon. Pop. de differentiis Verbór. & Ruæum ad Virg. d. l. conf. Virg. Æn. 7, 322.

¶ Recidivātus, *us*, m. die wiederherſtellung, erſtattung, quo quid poſt caſum redit atque inſtauratur. Tertull. de Reſurr. carn. c. 18 *Scripturæ carnis recidivatum pollicentur*, die auferſtehung des fleiſches. Conf. ibid. c. 1 & de Anima c. 28.

¶ Succĭdo, *ĭdi, ere*, ſincken, hin- oder niederfallen. Plaut. Curc. 2, 3, 17 *genua inedia ſuccidunt.* Et Curt. 9, 5, 7 *Genua labore ſucciderant.* Lucret 3 v. 157 *ſuccidere artus*: & lib. 5, 110 *Succidere horriſono poſſe omnia victa fragore.*

¶ Succāſus, *us*, m. ſubſt. der untergang. Varro apud Nonium 6, 21 *Ventus ſuccaſu vehementius ſufflare*: Lipſ. *Occaſu.*

¶ Succĭduus, *a, um*, ſinckend, hinfällig; ut, *Greſſus ſuccidui*, ungewiſſe tritte, die da wancken, und fallen wollen, Claudian. Rapt. 3, 153. Ovid. Heroid. 13, 24 *Succiduo dicor procubuiſſe genu.* Id. Met. 10, 458 *Poplite ſucciduo genua intremuere.* Alc. Avitus 1, 8 *Succidua proles.* Sidon. 7 ep. 6 *Succidua benedictio.*

CĀDŪCEUM, *i*, n. & Caduceus, *i*, m. Mercurii ſceptrum ſive virgula; videtur tamen Apulejus Met. 10 p. 253 diſtinguere; *quem*, inquit, *caduceum & virgula Mercurium indicabant*: niſi alterum explicationis cauſſa adjectum eſſe credideris. ¶ 2. Eſt inſigne Caduceatorum, qui legati pacis ſunt, ein herold- und friedens-ſtab, fried-ſcepter. Id duobus anguibus circumdatum erat: quod *ſicuti illi obliti veneni ſui in ſe coëunt; ita hoſtes contemtis & depoſitis inimicitiis in amicitiam revertantur*, ut Servius explicat in Æneid. 8, 138. vid. Plin. 29, 3; Nepos 23, 11, 1; Macrob. Sat. 1, 19; Et Cic. de Orat. 1, 46 *Caduceo ornatus incolumis vel inter hoſtium tela.* Defigebatur aliquando in prora navis: qua de re Schefferus de Milit. Nav. p. 335. *Caduceum & haſtam ſimul mittere*, eſt optionem facere belli & pacis, die wahl geben, ob man friede oder krieg haben wolle, Gell. 10, 27. ¶ 3. *Caduceus*, virili forma, dixit Hyginus Aſtron. c. 7 *Nonnulli faciunt caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt, quod initium Mercurio fuerat pacis.* Et Nonio 12, 37 *Caduceus* ex Varrone eſt *pacis ſignum.* ¶ 4. Quanta penultima ſit, dubitari poteſt. Si ex κηρύκειον deductum eſt, R & D permutatis, videtur porrigenda, quod certius eſſet, niſi Philoxenus etiam κηρύκιον ſcripſiſſet. Olaus Borrichius Proſod. in Caduciſer: *Eſt a Caduceo, Mercurii virga, penult. brevi, quia eſt vox Latina, carens diphthongo.*

¶ Cadūceator, *ōris*, m. qui pacis petendæ cauſſa mittitur, ein herold, friedens-bote. Curtius 3, 1, 6 *caduceatorem præmiſit*: & 4, 2, 15 *caduceatores, qui ad pacem compellerent, miſit.* Livius 32, 32 *Caduceator ab rege venerat.* Talem deſignat Nepos 23, 11, 1 his verbis: *Tabellarium in ſcapha cum caduceo mittit.*

¶ Caduceātus, *a, um*, i. e. caduceum ferens, der ein friedens-zeichen hat. Ita exſtat Romæ in majori urna: ABITE HINC VESTRO CVM MERCVRIO PETASATO CADVCEATOQ. v. I. B. Ferretii Muſ. lapid. p. 5 ubi Autor p. 6, *Caduceum* a *cadendo* dici exiſtimat, quod diſſenſiones & bella cadere faciat.

¶ Cādūcifer, *ĕri*, m. pro Mercurio, apud Ovidium Met. 2, 708

Hinc ſe ſuſtulerat paribus caducifer alis. conf. Faſt. 5, 449.

Caducarius, Caducus, quære in *Cado*.

CĂDURCI, *orum*, m. pl. populi Galliæ Narbonenſis, quos memorat Ptolemæus 2, 7. Regio eorum hodie vocatur *Cluercy*, cui caput *Cadurcum.* hodie *Cahors, Caors.* Inde

¶ Cadurcus, *a, um*, adject. ut, *Natale puer horruit Cadurcos*, Sidon. Carm. 9, 282. *Sedes Cadurca*, Auſon. Profeſſ. 17, 15. Ita *Cadurcæ faſciæ*, lineæ apud Sulpiciam. v Lindebrog. ad Catal. Virg. p. 335.

¶ Cădurcum, *i*, n. ſubſt. velum ſeu culcitra ex lino candidiſſimo, ein weiſſer pfül, polſter, deckbette. v. Plin. 1, 19. Iuvenalis Sat. 7, 221

Inſtitor hibernæ tegetis niveique cadurci. Item 6, 537

Magnaque debetur violato pœna cadurco, h. e. lecto illo per concubitum mariti violato, in quo ſecubare mulierem ſacrorum cauſſa decuerat, & a conjugis amplexibus abſtinere. ¶ 2. Scholiaſta vetus ad h. l. Iuvenalis, per *Cadurcum* intelligit *membrum mulieris, cum ſit membri velamen*, ut argutatur: Qui error in gloſſas Iſidori propagatus eſt, ubi inſuper vitioſe *Cadurdum* legitur. ¶ 3. Item Vas, aquam ex piſcina aut puteo hauriens, ein groſſer kunſt-eymer. Valla auctore in Raudenſi. ¶ 4. *Cadurcum* tabernaculum inſtitorum eſſe volunt, eine kramer-bude.

CĂDUS, *i*, m. Κάδος, vaſis vinarii genus, decem congios continens, idem quod metreta, ein wein-gefäß von 30 kannen, ein halber eymer. Vſurpatur & pro quovis vaſe ac menſura. Horat. 1 ode 35, 26 *Diffugiunt cadis Cum fæce ſiccatis amici.* Sic *mella ſub niveo cado*, Ovid. faſt. 2, 186, eine honig-tonne. Sic *Cadus ſalſamentarius*, ein faß zum einſaltzen. Plin. 32, 8, quem *Orcam* dixit Perſius Sat. 3, 76. conf. Martial. 6 epigr. 27.

¶ Cadiālis, *e*, cadis abditus & advectus; ut, *Reſina cadialis*, Cæl. Aurel. Tard. 2, 7.

¶ Cadiſcus, *i*, m. vaſculum, quo ſuffragia colligebantur. *Duo erant cadiſci*, alter κύριος, in quem *Condemnationis*; alter ἄκυρος, in quem *Abſolutionis* calculos mittebant Iudices: Hic καδίσκος ἐλέου, id eſt, *miſericordiæ* dicebatur, in quem αἱ σώζουσαι mittebantur, alter θανάτου, hoc eſt, *mortis* erat, priore loco poſita. Bud. ¶ 2. *Cadiſcus*, Plinio 4, 12 mons eſt Cretæ.

CADUSII, *orum*, m. pl. gens juxta mare Caſpium in Mediæ finibus. Meminit Nepos 14, 1, 4; & Plin. 6, 17: & Curt. 4, 12, 4.

CADYTAS, *æ*, m. καδύτας, herba arboribus & vepribus innaſcens, Plin. 16, 44.

CADYTIS, *is*, f. urbs Palæſtinæ apud Herodotum 2, 159, quam Hieroſolymas interpretantur communiter. Eſſe enim ex קדושה vel קדיתה i. e. *ſancta.* v. Humphred. Prideaux Hiſt. Iud. ad A. 610 ante N. C. Sed Perizon. Orig. Ægypt. p. 417 Kades vel Kades barnea intelligere ex rationibus geographicis mavult.

Cæa, vide *Cea*, Cæcatus, *Cæcus.*

CÆCIAS, *æ*, m. Καικίας, ventus inter aquilonem & exortum, attrahens nubes, nord-oſt, Gell. 2, 22; Veget. de Re Mil. 5, 8 *Huic a dextra jungitur Cæcias.* Inde locus factus proverbio, *Mala ad ſe attrahit, ut Cæcias nubes*, er bindet ihm ſelbſt eine ruthe auf ſeinen rücken. Item, *Pecunias ad ſe attrahit, ut Cæcias nubes.* Eraſmus.

Cæcigenus, Cæcilius, Cæcilia, vide *Cæcus.*

Cæcina, vide *Cecinna*: quamquam melius *Cæcina.*

Cæcitas, cæco, *are &c.* vide in *Cæcus.*

CÆCŬBUS, *a, um*, Colum. de Re ruſt 3, 8 *Neque enim dubium eſt Cæcubi agri vites, omnium, quas terra ſuſtinet, in nobilitate vini principes eſſe.* Sic *Cæcuba vindemia* Martial. 6 Epig. 27 *Cæcubæ vites*, Plin. 17, 3.

¶ Cæcŭbum, *i*, n. oppidum Campaniæ in Italia vino nobile, quod & ipſum *Cæcubum* appellatur. Horatius 1 ode 37, 5 *Antehac nefas depromere Cæcubum Cellis avitis.* Id. Epod. 9, 35 *Vel, quod fluentem nauſeam coërceat, Metire nobis Cæcubum.* Martial. 13 ep. 115 *Cæcuba Fundanis generoſa coquuntur Amyclis.*

Cæculto, cæculus, cæcutio, vide *Cæcus.*

CAECVS, *a, um,* τυφλὸς, lumine captus, ſive viſu, blind; ut *Appius cæcus,* quem Livius 9, 29 vocat *luminibus captum.* Vellej. 1, 5, 4 *Homerum ſi quis cæcum genitum putat, omnibus ſenſibus orbus eſt.* Vocis originatio plane cæca eſt atque occulta, quamquam Iſidorus 10 in C eſſe putet a *cavendo,* quod cæcus oculis careat. Perottus a *cædendo,* quod ſit oculis conciſus; & Martinius a καιειν, *urere,* quod ignis maxime & fumus viſum impediat. Compar. *Hypſæa cæcior,* Horat. Sat. 1, 2, 91. ¶ 2. Transfertur ad animum, & alias res temeritatis arguendas, Cic. c. 26 pro Quint. *Cæcum cupiditate & avaritia fuiſſe:* & c. 15 de Amic. *Non ſolum ipſa fortuna cæca eſt, ſed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos complexa eſt.* Id. in Piſon. c. 24 *Cæca cupiditate rapi,* & Agr. 2 c. 25 *Obſcura ſpe & cæca exſpectatione pendere,* im zweifel ſtehen. Gell. 12, 13 *Cæcus animi forem,* i. e. imprudens, unverſtändig. Lucret. 2, 14 *O miſeras hominum mentes; o pectora cæca!* Liv. 9, 5 *Belluarum modo cæcus in foveam miſſus.* ubi v. Drakenb. Silius 2, 299 *Novi cæcus caligine regni.* ¶ 3. *Quid cæco cum ſpeculo? Id vel cæco appareat,* locutiones ſunt proverbiales. v. Chil. & apud Liv. 32, 34 Philippus; *Apparet id quidem cæco,* das giebt ſich von ſich ſelbſt. Ita Quint. 12, 7 p. 1075 *Cæcis hoc, ut ajunt, ſatis clarum eſt.* Aliud proverbium apud Græcos erat in uſu: Μητε τυφλὸν ὁδηγὸν, μητε ἀνόητον σύμβολον, de non adſciſcendo cæco duce, nec adhibendo ſtulto in conſilium: quo reſpexiſſe Horatius videtur 1 ep. 17, 3 *Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus, ut ſi Cæcus iter monſtrare velit.* De cæcis, qui munera obierint & jus dixerint, v. Cic. Tuſc. 5, 38, 39. ¶ 4. Sæpiſſime *Cæcum,* pro occulto, & quod latet ac fallit, uſurpatur, quod κεκρυμμένον Græcis eſt, *inſidioſum* Nonio 6, 7. Ver. Gloſſ. Κεκρυμμένον, *Obſcultum, occultum, celatum.* Plinius 4 epiſt. ult. *libramentum abditum & cæcum.* Manilius 4, 300 *Et verum in cæco eſt, multaque ambagine rerum.* Sic *Cæcum vallum* milites Romani vocabant, quod ſpecie ignota falleret, de quo vide Feſtum. Cæſ. Bell. C. 2, 28 *Milites moniti a Brundiſinis, ut vallum cæcum foſſasque caveant, ſubſiſtunt.* Silius 5, 3 *Silvarum anfractus cæcis inſederat armis.* Id. 10, 414 *Et ſtilus occulitur, cæcum in veſtigia telum.* Stat. 2 Silv. 5, 10 *Cæco foveæ deceptus hiatu.* Similiter Apul. Apol. *Perniciem cæcam & inevitabilem* veneficiis tribuit: Idem *Cæca ratione tentatum æra* dixit. Virg. Æn. 2, 453 *Limen erat cæcæque fores:* id eſt, non omnibus notæ, ut Servius interpretatur. Eidem Æn. 3, 200 *Cæcæ undæ* ſunt incertæ & incompertæ. Sic Colum. 1, 5 *Cæcos morbos* vocat, *quorum cauſſas,* ut ipſe pergens dicendo interpretatur, *ne Medici quidem perſpicere queant.* Tac. Hiſt. 1, 82, 2 *Cæcum pavorem,* cui nec ratio, nec modus conſtat, dicit. Similiter & Virg. Æn. 2, 355 *Et cæco Marte reſiſtunt.* Vbi Servius *Aut confuſa pugna,* inquit, *aut nocturna: aut epitheton Martis eſt, cujus exitus ſemper incertus eſt.* Plurima his ſimilia collegere Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 6, 7. ¶ 5. Idem Virg. Æn. 5, 589 *Parietes cæcos,* de Labyrintho dixit, eos intelligens, qui nullis feneſtris aperti ſint; quemadmodum Harmenopulus τυφλὸν τοῖχος etiam dixit, ut Cujacius obſervavit Obſervat. 1, 31. Similiter Salluſtius, *cæcum corpus,* de averſa corporis parte dixit, quod nulli ibi oculi, ſicut in adverſa, ſive anteriore, exſtent. Verba ejus ut a Lutatio Scholiis in 7 Theb. Statii p. 327 citantur, iſta ſunt: *In maximo omnium metu & nudum & cæcum corpus ad hoſtem vertere;* id eſt, quod *nec oculi, nec lorica munichat,* ut ipſe Lutatius explicat. Nam vetus conſuetudo erat, ut lorica non niſi pectus tegeret, quod idem obſervat. Vide & Scalig. apud Lindebruch. in Obſervatt. Statianis ad eumdem Poëtæ locum. Vide & infra in *Lorica.* ¶ 6. Metaphora eſt, cum apud Plin. 16, 30 ext. *Rami cæci* dicuntur, qui non germinant. v. *Excæcare.*

¶ Cæculus, *a, um,* diminut. der ein blöd geſicht hat. Ita appellatus Vulcani filius, Virg. Æn. 7, 681; & 10, 544. Sic *Cæcula ſerpens,* eine blindſchleiche. Et

¶ Cæcilia, *æ,* f. ſerpentis genus, die blindſchleiche, Colum. 6, 17 pr.

¶ Cæcilius, *i,* m. familiæ Romanæ nomen, quod a Cæculo Vulcani fil. ortum eſſe dicitur. conf. Feſtus. *Quintus Cæcilius* Grammaticus Romæ fuit, qui primus Virgilium & Poëtas alios diſcentibus propoſuiſſe fertur, ut Suetonius tradit de illuſtr. Gramm. c. 16. Meminit ejus & Macrob. Sat. 2, 10. ¶ 2. *Cæcilius* alius *Statius* poëta comicus fuit, quem Cicero ad Att. 7, 3 *malum* appellavit *Latinitatis auctorem.* Horat. 2 epiſt. 1, 59 *Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.* Fuit Ennii contubernalis. Sententias ejus aliquas Gellius 15, 9; & Cicero Tuſc. 3, 23; & 4, 32; & de Senect. c. 11 &c. annotarunt; ut, *Is demum miſer eſt, qui ærumnam ſuam nequit occultare.* Et, *Ædepol ſenectus ſi nihil quicquam aliud vitii apportet ſecum, cum advenit, unum id ſatis eſt, quod diu vivendo multa, quæ non vult, videt.* Et, *Tum etiam in ſenectâ hoc reputo miſerrimum, ſentire, ea ætate eſſe odioſum ſe alteri.* Et, *Sæpe eſt etiam ſub palliolo ſordido ſapientia.* vide *Pallium.* Et, *Vivas ut poſſis, quando non quis, ut velis,* refert ex Cæcilii Plotio Donatus. Et, *Hi ſunt inimici peſſimi, fronte hilari, corde triſti,* &c. ¶ 3. Alius *Cæcilius, Quinctii* pronomine, T. Pomponii Attici avunculus fuit, Eques Romanus difficili natura: C. Nepos 25, 5, 1; & Val. Max. 7, 8, 5. ¶ 4. *Cæcilii* & *Celii* nomina ſæpe confundi monet etiam Burm. ad Quintil. 8, 3 p. 692.

¶ Cæcilia, Metelli uxor, de qua v. Val. Max. 1, 5, 4. *Cajam Cæciliam* Tarquinii Priſci uxorem Plutarchus nominat Quæſtion. Rom.

¶ Cæcilius, *a, um,* adject. ut, *Cæcilia Familiæ claritudo,* Vellej. 2, 11, 3.

¶ Cæciliānus, *a, um,* idem; ut, *fabula Cæciliana,* Cic. ad Att. 1, 16.

¶ Cæcĭtas, *ātis,* f. viſus orbitas, die blindheit; ut, *Horribilis cæcitas,* Cic. Tuſc. 5, 38. Id. Ar. reſp. c. 18 *An luminis obeſſet cæcitas plus quam libidinis?* Cæcitatis laudem Paſſeratius ſcripſit, & citatus modo locus Cic. Tuſc. 5, 38 nihil in ea mali eſſe oſtendit. ¶ 2. Idem Cicero ad animum retulit, pro domo c. 40 *Cæcitas mentis.* Et c. 50 *Furor animi & cæcitas,* unvorſichtigkeit, unverſtand.

¶ Cæcĭtūdo, *ĭnis,* f. idem. Gloſſ. gr. lat. ἀβλεψία, *cæcitudo.* Feſtus in *Nuſcitioſus* ex Popilio Aurelio urget, *Nuſcitioneſſe cæcitudines noctiurnas.*

¶ Cæcĭgĕnus, *a, um,* qui cæcus natus, blind gebohren. Lucret. 2, 740 *Nam cum cæcigeni, ſolis qui lumina nunquam Adſpexere.*

¶ Cæcigena, *æ,* c. idem. Gloſſ. gr. lat. τυφλογενὴς, *cæcigena.*

¶ Cæco, *avi, atum, are,* verblenden, blind machen. Cic. pro Seſt. c. 66 *Largitione cæcarunt mentes imperitorum.* Id. Tuſc. 5, 13 *Cæcari erroribus.* Lucret. 4, 325 *Sed etiam cæcat, contra ſi cernere pergas,* &c. die ſonne blendet. Aur. Vict. c. 34 refert, *Appius Claudius unde cæcatus ſit.* ¶ 2. Pro obſcurare Avienus Perieg. v. 500 *Denſo cæcantur ſtipite ſilvæ.* Metaphorice Palladius 1, 6 *Cæcabitur ſpes vindemiæ.*

¶ Cæcĭtus, *a, um,* geblendet; ut, *Libidinibus cæcati velut domeſticis vitiis,* 1 Tuſc. c. 30.

¶ Cæcūtio, *ire,* blinzen, blind ſeyn; ut, *Oculi cæcutiunt,* die augen ſehen ſtumpff, Varro apud Nonium 2, 133. Plauto id

¶ Cæculto, *are,* eſt in Fragm. apud Feſtum, cujus verba ſunt: CAECVLTANT, *cæcis proximi ſunt, oculorum acie obtuſa. Plautus: Numnam mihi oculi cæcultant? Eſtne hic noſter Hermio?* Rurſus idem Feſtus: *Cæcultare eſt cæcos imitari.* Quid? quod non nemo apud Livium invenit 27, 3 *Inter multas magnasque res, quæ nunc ſecundæ, nunc adverſæ, cæcultabant cogitationes hominum.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Abcæcatio, *onis,* f. die blendung. Gloſſ. gr. lat. ἀποτύφλωσις, *abcæcatio, eluſcatio.*

¶ Excæco, *are,* blenden, verblenden, des geſichts berauben. Cic. Acad. 4, 23 *Non ergo ita excæcat nos, aut orbat ſenſibus?* Petron. c. 141 *Excæcabat ingens fama oculos animosque.* ¶ 2. Translate Ovid. 4 de Ponto eleg. 2, 17 *Scilicet ut limus venas excæcat in undis.* Vbi venas aquarum excæcare idem eſt ac oblimare, exſiccare, obſtruere, verſtopfen. Sic Petron. c. 128 *Numquid ab aliquo natus ali vitio formam excæco?* Add. Heinſ. ad Ovid. Met. 15, 272. Plin. 17, 22 *Excæcare palmitem, ſupino falce auferendo oculos,* die augen abnehmen. Similiter Colum. 2, 3, 45.

¶ Excæcatus, *a, um,* verblendet; & improprie iterum Ovid. Met. 15, 272 *Flumina proſiliunt, aut excæcata reſidunt;* ſie verſtopffen ſich. Nempe cum a terra obruta fuerint. Simili modo Celſus 9, 7 dixit *excæcata itinera pituitæ,* verſchleimt.

¶ Excæcatio, *ōnis,* f die verblendung, ap. Arnobium.

¶ Excæcātor, *ōris,* m. ein verblender, apud Plinium.

¶ Obcæco, *are,* verdunckeln, zudecken. Cic. de Orat. 2, 80 *Obſcura narrātio totam obcæcat orationem.* Colum. 2, 2 *Quædam foſſæ obcæcantur,* h. e. obteguntur ne pateant. Virg. in Cul. v. 197

Timor obcæcaverat artus.

¶ Obcæcatus, *a, um,* verblendet, eingenommen. Cic. fam. 15, 1 *Obcæcatus ſtultitia.* Colum. 6, 36 *Incenſus & obcæcatus cupidine.* Idem 3, 7 *Deſidia velut ignorantiæ tenebris obcæcata, luce veritatis caret.*

¶ Occæco, *are,* idem ut *obcæcare.* Liv. 33, 7 pr. *Denſa caligo occæcaverat diem.* Metaphorice Idem 5, 37 *Occæcat animos fortuna.* ¶ 2. Sed *Occæcare ſemen,* eſt occultare ſive obruere terra, verſcharren. v. Cic. de Senect. c. 15. Vnde *Occare* & *Occatio* contractum videtur. v. *Occo.*

¶ Occæcatus, *a, um,* verſünſtert. Cic. de fin. 1, 10 *Occæcati cupiditate non providemus.* Plaut. Men. 1, 2, 67 *Solem vides ut occæcatus præ hujus corporis candoribus.* Cic. de Senect. c. 15 *Terra ſemen occæcatum obſidet.*

¶ Occæcatio, *ōnis,* f. die verblendung. Serenus ap. Nonium 1, 306 *Occatio occæcatio eſt.* Et alibi ipſe Nonius: *Occationem ab occæcatis feminibus, qua id efficitur, dici M. Tullius voluit.* conf. Iſidor. 17, 2.

¶ Semicæcus, *a, um,* halb blind, Io. de Ianua in Cath.

Cædecula, cædes, vide in *Cædo.*

CAEDICVS, *i,* m. nomen cujusdam divitis apud Virg. Æn. 9, 362.

¶ Cædicius, *i,* m. judicis ſeveriſſimi nomen apud Iuvenal. Sat. 13, 197. ¶ 2. Miles Rom. vide *Cæditius.*

¶ Cædicius, *a, um,* adject. ut, *Cædiciæ tabernæ* a domini nomen vocatæ, qui eas in via Appia exſtruxit. v. Feſt.

CAEDO, *cēcīdi, cæſum, cædere,* percutere, hauen, ſchlagen. Cic. Verr. 3, 29 *Virgis ad necem cæſi,* auf den tod geſtrichen werden. Id. Phil. 8, 8 *Eum ſervi publici loris ceciderunt,* ſie haben ihn gepeitſcht. *Cædere exercitum,* erlegen, niederhauen, Id. Phil. 14 pr. *adverſarios,* Nepos 14, 6, 4. Horat. 1 Sat. 3, 120 *ferula cædere.* Perſius Sat. 4, 42 *Cædimus inque vicem præbemus crura ſagittis,* id eſt, carpimus & carpimur, ridemus & ridemur. *Silvas cædere,* Cæſar 3 Gall. c. ult. *Ut vineta egomet cædam mea,* id eſt, ut de me loquar, Horat. 2 ep. 1, 220. *Bidentes cædere,* i. e. immolare, Virg. Æn. 5, 96. ¶ 2. *Cædere ſermones* pro *colloqui,* ſich unterreden, de duobus aut pluribus ſermocinantibus inter ſe videtur dicendum, quod Terent. Heaut. 2, 2, 1 Græcanica phraſi dixit. Græci enim κόπτειν ῥήματα pro *diſſerere* dicunt, ut Priſcianus obſervat lib. 18. ¶ 3. *Cædi teſtibus,* de iis, qui ita teſtibus urgentur, ac premuntur, ut crimen amplius negare non poſſint, Cic. dixit Lib. 3 ad Qu. Frat. Ep. 3.

¶ Cædes, *is,* f. trucidatio ſive mors ferro, aut alia vi illata, præſertim ab eo, qui occidere vel ferire volebat, mord, todtſchlag, niederlage; ut, *Cædem committere,* Ovid. Heroid. 14, 59. *Cædes facta eſt,* Cic. pro Mil. c. 5. *Spectat res ad cædem,* Id. Att. 15, 18. *Cædes ſunt futuræ,* Id. pro S. Roſc. c. 4. *Cædes & ſanguis* ſæpe conjunguntur, ut illa voce interfecti notentur, hac vulnerati. v. Gronov. ad Liv. 2, 64; add. 4, 28; 7, 8; 39, 4; 44, 22. *Cædes* ſingulari numero ἐμφατικῶς regon. v. *Cinis* n. 1. ¶ 2. Et quia ligna dicuntur *cædi,* ideirco etiam *ligni cædes* dicitur. Gell. 19, 12 *Ligni atque frondium cædem facere,* holtz und zweige abhauen.

¶ Cædecula, *æ,* f. parva cædes, Cathol.

¶ Cæduus, *a, um,* das man hauet; ut, *Silva cædua,* Plin. 16, 26; & minor 5 epiſt. 6, ein wald darinnen man holtzet Servius l. 30 ff. de Verb. S. *ſilvam cæduam* eam eſſe dicit, quæ ſucciſa rurſus ex ſtipitibus aut radicibus enaſcitur. *Arbores cæduæ,* L. 7 Dig. Soluti matrim. § Si fundum 12. *Frutex cæduæ naturæ,* Plin. 12, 19.

¶ Cæſus, *a, um,* geſchlagen, abgehauen, geſchnitten; unde ſuperlativus *cæſiſſimus* apud Varronem de Lat. L. 7, 39. Ter. Andr. 1, 2, 23 *Verberibus cæſum te in piſtrinum dedam.* Cic. Phil. 14, 1 *Exercitus hoſtium cæſus fugatusque.* Quintil. 11, 3 *Tuga apte cæſa.* ¶ 2. *Orationem cæſam* auctor ad Herenn. 4, 19 dixit, cujus partes non cohærent, addita copula, & ob id, quod copula deſtitutæ ſunt, quaſi diſciſſæ videntur, obſervante Cl. Menck. voce *Cæſus.* ¶ 3. *Ruta cæſa* in venditionibus appellantur, quæ venditores domuum aut fundorum excipere ſolent, quæque terra aut opere ſtructili tectoriove non continentur, was nicht erdniede und nagel-feſt iſt. Cic. Topic. extr. *Cum ædes fundumve vendiderint, rutis cæſis exceptis.* Pomponius l. 66 Dig. de contrah. emtione: *Ruta cæſa ea ſunt, quæ neque ædium, neque fundi ſunt.* De appellationis ratione ita Feſtus: *Ruta cæſa dicuntur, quæ venditor poſſeſſionis, ſui uſus gratia concidit ruendoque contraxit.* Vide plura infra in *Ruo.*

¶ Cæſum, *i*, n. subſt. gehacktes. Cic. de Orat. 2, 55 diſtincte *ruta & cæſa* proponit, & per *cæſa* res cæſas, arbores & virgulta, intelligit. Sed eum Idem ſcribit ad Att. 5, 18 *Ne quid inter cæſa & porrecta, ut ajunt, oneris mihi addatur:* Sumpta eſt proverbialis locutio a faciſciis, cum inter exta jam cæſa & porrecta ſiniſtri quid accideret, ne litari poſſet, eben, oder juſt zur unzeit. ¶ 2. *Cæſum*, κόμμα, diſtinctionis nota, ein abſchnitt, apud Mart. Capellam lib. 5 p. 173.

¶ Cæſim, id eſt, *cædendo*, vel per *inciſiones*, auf den hieb, cui opponitur *punctim*, auf den ſtoß. Liv. 22, 46 *Hiſpano punctim magis, quam cæſim aſſueto petere hoſtem.* Suet. Calig. c. 58 *Alii tradunt alloquenti pueros a tergo Chæream cervicem gladio cæſim graviter percuſſiſſe: dehinc Cornelium Sabinum ex adverſo trajeciſſe pectus.* Itaque Chærea *cæſim* Caligulam, Sabinus *punctim* petiit, jener hat ihm einen hieb, dieſer einen ſtoß gegeben. ¶ 2. Cic. in Orat. c. 67 *Membratim adhuc, deinde cæſim diximus*, i. e. per inciſa vel commata, abſchnittsweiſe.

¶ Cæſio, *ōnis*, f. apud Columellam 1, 33 pro inciſione, der ſchnitt.

¶ Cæſo, *ōnis*, m. Apud Feſtum ex utero matris exfectus, ein aus mutterleibe geſchnittener. Plin. 7, 9 *Primus Cæſarum a cæſo matris utero dictus: qua de cauſa & Cæſones appellati.* v. poſt paullo *Cæſar.* Ejusmodi exfectos auſpicatius nasci cenſet Plinius. ¶ 2. *Quintius Cæſo*, ferox juvenis, Liv. 3, 11, &c.

¶ Cæſonius, *i*, m. a Cæſone nomen Romanum. v. Martial. 7 epigr. 43.

¶ Cæſonia, *æ*, f. uxor Caligulæ, Suet. Cal. c. 50; Juvenal. 6, 616.

¶ Cæſoniānus, *a, um*, adject. ut, *Cæſonianum præceptum.* Col. 1, 4.

¶ Cæſor, *ōris*, m. Hieron. epiſt. 103 c. 6 *Cæſores lignorum*, holtzhauer. conf. Val. Probum Grammat. p. 1458.

¶ Cæntius, *a, um*, vide *Cæſius.*

¶ Cæſura, *æ*, f. in arboribus idem ac cæſio vel inciſio, der ſchnitt; ut, *tempeſtivam habere cæſuram*, Plin. 1, 20. Gloſſ. gr. lat. θλάσπη, *cæſura.* ¶ 2. *Cæſura* in carmine eſt certa ſectio dictionis, der abſchnitt des worts, ut ſunt: *penthemimeris*, ſ. *ſemiquinaria*, *trochaica heptthemimeris*, ſive *ſemiſeptenaria*, & *bucolica*, de quarum ſingulis ſuis vide locis. Rationem *Cæſurarum* ex auctoribus diverſis diligentiſſime Fabricius de Re poët. 7 p. 788 exposuit, & plenius Vrſinus Inſtitut. L. L. T. 2 p. 234 ſq. Hoc ſolum univerſim tenendum, *hemimerida* q. d. dimidiam partem, ſignificare in his cæſurarum nominibus *ſemipedem*, h. e. ſyllabam unam longam, vel duas breves. Ita ſemiquinaria cæſura vel *penthemimeris* eſt, cum vox deſinit poſt quintum ſemipedem, h. e. in medio pede tertio; ut, *Omnia vincit amor.* Conf. inter Grammaticos Bedam p. 2368 Putſchii.

¶ Cæſuātim, adverb. ſchnittweiſe. Sidon. 4 epiſt. 3 *Dictio cæſuratim ſuccincta.*

¶ Cæſtrum, *i*, n. veruculum ſive ferramentum, quo ebur cæditur & cavatur, grabmeiſſel, hohlbohrer. Plin. 33, 11, f. conf. *Ceſtron.*

¶ Cæſtus, *us*, m. & plur. *Cæſtus*, pugilum arma, duplicis generis, hoc eſt, non modo clava, plumbeas pilas bubulis loris appenſas habens: ſed & laminæ ferreæ, vel annuli connexi, quibus vel alterutrum vel utrumque brachium armabatur, ſtreitkolben, ſtreitkolben, fechterhandſchuhe. Cic. Tuſc. 2, 17 *Pugiles cæſtibus contuſi ne ingemiſcunt quidem.* De altero genere Propertius 3, 13, 9 *Nunc ligat adcæſtum gaudentia brachia loris.* Vide de iis Turneb. Adv. 4, 4 & Mercurialem de Arte Gymnaſtica. Certamen ejusmodi deſcribit Virgil. 3 Æn. & Statius 6 Theb. Atque ita pro pugilum armis per diphthongum *Cæſtus* ſcribitur, quia a *cædendo* eſt, & a *ceſto*, de quo infra, multum differt. v. Voſſ. Etymol. p. 90. Apud Feſtum quidem diſtinctio inter *Cæſtum* & *Ceſtum* non eſt, nec apud Taubm. in 5 Æn. v. 69, ubi Poëta:

Seu crudo fidit pugnam committere cæſtu:

Sed vocat *crudum*, quod e corio bubulo crudo fieret; & *Cæſtu* dixit, ut aperte diſtinguat a *Ceſto* virgineo. Lege inſuper, quæ Iul. Cæſ. Scaliger Poët. 1, 22, & Nic. Rigaltius ad Onoſandri Strateg. de *Cæſtu* differunt.

I. Compoſita cum nominibus:

¶ Animicida, vide *Anima*: Bucida, *Bos*; Cibicida, *Cibus*; Fratricida, fratricidium, *Frater*; Homicida, homicidium, *Homo*; Infanticida, infanticidium, *Infans*; Matricida, matricidium, *Mater*; Parricida, parricidium, *Pater*; Tyrannicida, tyrannicidium, *Tyrannus.*

II. Compoſita cum particulis:

¶ Abſcīdo, *īdi, īſum, ere*, abſchneiden, abhauen. Diſtinguendum eſt ab *Abſcindo*, vel ſola præteriti quantitate, utut in vetuſtis etiam libris non raro miſceantur *Abſcindo* & *Abſcido*: *Abſciſſus* & *Abſciſus.* Vide Gronov. ad Liv. 44, 5; Nic. Heinſ. ad Prudentii Apoth. v. 1060, & Parei Lex. Crit. p. 11; & Jo. Rhodius ad Scribo. Larg. c. 100 p. 164 ſq. Exempla noſtri verbi indubitata ſunt. Ovid. Met. 12, 362

Abſcidit jugulo pectusque humerumque ſiniſtrum.

Martialis 3 epigr. 66

Abſcidit vultus enſis uterque ſacros.

Seneca Phœniſſ. v. 194

Vitæ bona Projecit atque abſcidit.

Addit Gronovius ex MSS. Lucanum 4, 503, ubi editum eſt *abſcindit.* Prudent. Hippol. v. 65

Huic abſcide caput: crux iſtum tollat in auras.

¶ Abſcīſus, *a, um*, ut, *lunes abſciſi*, Cæſ. B. G. 3, 14. *Caput abſciſum*, Liv. 4, 19. *Saxum abſciſum*, Id. 32, 4. Comp. *Abſciſior juſtitia*, id eſt, rigidior, Val. Max. 6, 5, 4 ext. Id. 3, 8, 3 *Abſciſo reſponſo*, h. e. præciſo, mit kurtzer antwort. v. Drakenb. ad Sil. 15, 473.

¶ Abſcīſe, adverb. idem quod *breviter*, kurtz. Valer. Max. 3, 7 ext. 6 *Si verba numeres, breviter & abſciſe: ſi ſenſum æſtimes, copioſe & valenter.*

¶ Abſcīſio, *onis*, f. die abkürtzung. Aut. ad Herenn. 4, 54 *Per abſciſionem, ſi cum incipimus aliquid dicere, præcidimus*, al. *abſciſſo.*

¶ Accīdo, *īdi, īſum, ere*, verſchneiden, abbruch thun. Liv. 8, 29 *Accidit uno prælio res Veſtinorum.* Hinc

¶ Accīſus, *a, um*, verſchnitten. Tac. de Mor. Germ. 19, 2 *Acciſis crinibus nudatam coram propinquis expellit domo maritus, ac per omnem vicum verbere agit. Acciſæ res*, Liv. 3, 10 ſunt extenuatæ, imminutæ.

¶ Ancīſus, *a, um*, id eſt amputatus, abgeſchnitten, nam *an* ſive *am* eſt *circum.* Lucret. 3, 660 *Omnia jam ſeorſum cernes anciſa recenti Vulnere tortari: de* ſerpente in partes ſecto. Sed &

¶ Ancæſa, *orum*, n. pl. Feſto *vaſa cælata* appellantur, *quod circum cædendo talia fiant.*

¶ Aneīſus, *us*, m. ſubſt. die beſchneidung. Varro L. L. 6, 3 *Ancilia dicta ab anciſu.*

¶ Bucæda, *æ*, vide ſupra in *Bos.*

¶ Concædes, *is*, f. plur. *Concædes, ium*, cum multæ arbores ſimul cæduntur ad impediendas vias, wenn man den wald verhauet. Veget. de Re milit. 3, 22 *Multi cum ab hoſte diſcedunt, ſi per ſilvas ituri ſint, præmittunt, qui anguſta vel abrupta occupent loca, ne ibidem patiantur inſidias. Et rurſus poſt ſe præciſis arboribus vias claudunt, quas* CONCAEDES *vocant; ut adverſariis facultatem adimant perſequendi.* Tac. An. 1, 50, 2 *Caſtra in limite locat, frontem ac tergum, vallo; latera, concædibus munitus.* Et Ammian. 16, 25 *Concæde arborum denſa undique ſemitis clauſis.* Et 17, 20 *Celſarum arborum obſtante concæde.* Hujus rationis meminit Cæſ. 3 de Bell. G. c. ult. Alexandro Sulpicio apud Gregorium Turonenſem 2, 9 *Concides* vocatur; quod & in MSS. Vegetianis Stewechius obſervavit.

¶ Concīdo, *īdi, īſum, ere*, zerhauen, in ſtück zertheilen; it. niederhauen, niedermachen. Nepos 10, 10, 1 *Nonnulli ab inſciis, pro noxiis, conciduntur.* Id. 14, 8, 3 *Adverſariorum multa millia concidit.* Id. 14, 6, 7 *Celeriter ſunt conciſi.* ¶ 2. Eſt convellere, labefactare, zernichten. Cic. de Orat. 3, 1 *Cum omnem auctoritatem ſenatus in conſpecta populi Romani concideres.* Item refutare aliquem & conviciis proſcindere, einen herunterreiſſen. Cic. 1 de Nat. Deor. 33 *Cum Epicurus --- Timocratem quia, neſcio, quid in philoſophia diſſentiret, totis voluminibus conciderit.*

¶ Concīſus, *a, um*, zerſchnitten, zerſtückt, it. niederhauen; ut, *Ligna conciſa*, Ovid. Faſt. 2, 647. *Concīſus exercitus*, Cic. de Div. 1, 35. *Conciſæ ſententiæ*, *interdum etiam non ſatis apertæ*, kurtzgefaßte ſprüche, Id. in Brut. c. 17. Compar. Vulg. Interpr. Ioſ. 6, 5 *Vox tubæ conciſior.*

¶ Concīſe, adverb. kurtz. *Minute & conciſe*, Quintil. 2, 21.

¶ Concīſio, *ōnis*, f. ut, *Conciſio verborum*, die kürtze der worte, i. e. brevitas, Cic. de part. orat. c. 6.

¶ Concīſor, *ōris*, m. qui concidit, ut, *nemorum*, apud Creſcon. Corippum 4 v. 22, ein holtzhauer.

¶ Concīsōrium, *i*, n. ein ſchnittmeſſer. Veget. 1, 56.

¶ Concīsūra, *æ*, f. eine ſpaltung, ut, *Conciſura aquarum*, Sen. ep. 101.

¶ Superconcīdo, *ere*, drüberher ſchneiden. Apicius 5, 5 extr. *Coliculorum minutias ſuperconcidito.*

¶ Circumcīdo, *īdi, īſum, ere*, umher beſchneiden, umher abhauen; ut, *vitem circumcidere*, Plin. 17, 15. ¶ 2. Metaphorice eſt ſuperfluum removere, ad brevitatem redigere; ut, *Circumcidere & amputare multitudinem ſententiarum*, Cic. Acad. 4, 45. ¶ 3. Tollere, prohibere, minuere. *Circumcidere impenſam funeris*, Phædr. 4, 19. *Civitati imputata ſunt terna millia. - - Hæc ego impoſterum circumcidenda exiſtimavi.* Plin. 10 ep. 52. Celſ. 6, 9 pr. *In dentium dolore vinum ex toto circumcidendum eſt*, in zahnſchmertzen ſoll man ſich des weins gäntzlich enthalten. ¶ 4. Sacra & eccleſiaſtica notio apud Patres & Theologos legatur.

¶ Circumcīſus, *a, um*, beſchnitten. *Circumciſas ad medullam arbores aliqui non inutiliter relinquunt*, Plin. 16, 39. *Delectationis cauſſa, quantum juvat, ambulare debet*, (ex morbo qui convaleſcit) *circumciſa omni negotioſa actione*, er muß ſich aller geſchäffte entſchlagen. C. Celſus 4 extr. *Circumciſa & brevis oratio*, eine kurtz gefaßte rede, Plin. 1 epiſt. 20; & Quintil. 4, 2 p. 329.

¶ Circumcīſe, adverb. breviter, abjectis verborum ornamentis, kürtzlich. Suet. de Clar. Rhet. c. 6 *Circumciſe & ſordide, & tantummodo trivialibus verbis declamabat.*

¶ Circumcīſio, *ōnis*, f. ſignaculum Iudæorum, die beſchneidung. Suet. Domit. c. 12 *circumciſionem* appellat. Crebra vox ſacris ſcriptoribus, qui diſpeſcunt in *circumciſionem carnis & cordis.* vid. Lactant. 4, 17.

¶ Circumcīſura, *æ*, f. circumſectio, die umſchneidung. Plin. 16, 40 extr. *Stantes* (arbores) *a circumciſura ſiccatæ, fideliores:* id eſt, firmiores ſunt & ædificationi aptiores, ſi humor eo modo, quem ſupra in *Circumcidere* deſcripſit Plinius, eliciatur.

¶ Circumcæſura, *æ*, f. die umſchränckung. Arnobius 3 p. 107 *Vos Deos terrenorum corporum circumcæſura finitis.* Videtur ex illo Lucretii hauſiſſe 4, 651 *Extima membrorum circumcæſura coërcet.*

¶ Circumcīd neus, *a, um*, &

Circumcīsītius, *a, um*, adjectiva, umſchnitten, it. nachgekeltert. Nam de vini aut muſti genere poſtremum expreſſo leguntur: illud apud Catonem R. R. c. 23: hoc apud Varronem de R. R. 1, 54, quamquam in hoc libri variant. Vide P. Victorium.

¶ Circumcīsōrium, *i*, n. inſtrumentum chirurgicum, eine balbierſcheere, oder wundmeſſer. Veget. 1, 26.

¶ Incircumcīſus, *a, um*, non circumciſus, unbeſchnitten. Tertull. adv. Iudæos c. 2 & 3, & Prudentius Ptychom. v. 390 de Samuele:

Nec victum vivere regem Incircumciſum patitur.

¶ Decīdo, *īdi, īſum, ere*, abhauen. Plaut. Merc. 2, 2, 37 *Decide mihi collum, ſi falſum ad te loquar.* ¶ 2. Eſt & *Decidere*, definire, & certum quid de re ſtatuere, etwas verabſcheiden, abhelffen, abhandeln, ausmachen. Sic *Quæſtionem decidere*, Papinian. l. 38 D. de jure fiſci. Ita *cauſſam*, item *dubitationem decidere* reperitur. vide mox *Decīſus.* ¶ 3. Hinc & pro *paciſci* ac *tranſigere* ſumitur: ſich mit einem vergleichen, eins werden. Sic *decidere cum creditore*, eſt ſuper debito tranſigere, ſich mit ihm abfinden. Cic. Verr. 4, 22 *Qui cum reo tranſigat, cum accuſatore decidat.* Idem imperator jocoſe ad Att. 5, 15 p. 520 *Vt cum Mæragene ſignis collatis, ſi poſſim, de ſervo tuo deciderem.* Et Verr. 3, 28 *Conſiſtari malebant, quam quidquam cum iſto ſua voluntate decidere*, ſie wollen es lieber uns recht kommen laſſen, als ſich gütlich vertragen. Sen. epiſt. 96 *Decidere pro libertate.* Id. Conſol. ad Helv. c. 16 *Ideo majores decem menſium ſpatium lugentibus viros decrevit, ut eum pertinacia muliebris mœroris publica conſtitutione de-

ne deciderent, damit sie mit der hartnäckigen betrübniß gleichsam accordireten. Add. Burm. ad Quintil. decl. 12, 12 p. 253.

¶ Decīsus, *a*, *um*, abgehauen, abgeschnitten. Hinc *decisas pennas* Horatius 2 epist. 2, 50; *decisas aures* Tacitus dixit An. 12, 14, 6. ¶ 2. Item, abgethan, entschieden. Suet. Vesp. c. 21 *Post decisa quæcunque obvenissent negotia, gestationi & inde quieti vacabat.* Et Horat. 1 epist. 7, 58

Gaudentem parvisque sodalibus & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia, campo:

id est, post confecta negotia, nach vollbrachter arbeit.

¶ Decīsio, *ōnis*, f. proprie, der abschnitt, abbruch. Apul. de Mundo p. 71 *Incrementis globi sui decisioneque luminis menstrua tempora luna significat.* ¶ 2. Transactio, der vergleich, vertrag, entscheidung. Sic *Facere decisionem*, est convenire de summa aliqua, Cic. pro Rosc. Com. c. 16. *Decisionis arbiter*, Id. pro Flacco c. 26. *Decisio cauſſæ*, der abschied.

¶ Decĭduus, *a*, *um*, umgehauen. Nonnulli legunt in illo Ovid. Met. 8, 758 *Contremuit, gemitumque dedit decidua quercus.*

¶ Dicīsio, *ōnis*, f. der vergleich. Frontin. de Colon. ed. Gœsii p. 113, Keuchenii p. 333 *Pacti dicisionisve cauſſâ inter se sunt censiti.* Forte leg. *decisionis.*

¶ Excīdo, *īdi*, *īsum*, *ere*, ausrotten, zerstören. *Excidere lucum*, id est, silvam, Cic. fam. 7, 20, umhauen. *Excidere urbes hostium*, verwüsten. Id. pro Domo c. 23. *Patriam ego excidi manu*, Plaut. Truc. 2, 6, 51.

¶ Excīsus, *a*, *um*, umgehauen, ausgerottet; ut, *Excisa trabs*, Virg. Æn. 2, 481. *Excisa Troja*, ibid. v. 637. *Excisum caput*, Plin. 33, 3.

¶ Excīsio, *onis*, f. die zerstörung, ausrottung, verwüstung: ut, *Excisio tectorum*, Cic. pro Domo c. 58. Gloss. vet. *Excisio*, ἐκτμησις, ἐκκοπή, ἐκτομή.

¶ Excīdio, *ōnis*, f. idem. *Excidionem urbis a cædendo dictam manifestum est* Festo. *Excidionem facere oppidis*, Plaut. Curc. 4, 3, 2.

¶ Excīdium, *i*, n. idem: quamquam fortassis ita positum apud poëtas non exstet; illi enim semper alteram corripiunt, ut sit ab *excĭdo*, vel *Exscindo*, *exscidi*: vide *Scindo.*

¶ Excīsor, *ōris*, m. ein zerstörer. Gloss. gr. lat. ἐκκόπτης, *excisor.*

¶ Excisōrius, *a*, *um*, ausschneidend; ut, *Excisorius scalper*, quo caro vitiosa tollitur, Celsus 8, 3 ein schnittmesser.

¶ Excīso, *are*, laniare, vulnerare, zerlästern. Nonius 2, 309.

¶ Excīsatus, *a*, *um*, laceratus, ausgerissen, zerstümmelt. Plaut. apud Nonium l. c. *Capillo scisso & excisatis auribus.*

¶ Incīdo, *īdi*, *īsum*, *ere*, proprie einschneiden, einen schnitt hinein thun. Plin. 12, 25 de balsamo: *Inciditur vitro, lapide, osseisque cultellis: ferro lædi vitalia odit.* Idem 16, 9 *Incidere literas cortici arboris.* De ære, scalpere sonat, ut, *Leges in æs incidere*, Cic. Phil. 1, 10 in ehrne tafeln graben. *In ære incidere*, Lib. 4 in Verrem 65. Sic etiam Plin. Paneg. 75, ubi vide quæ contra Vallam Schwartzius disputat. Item præsecare, verschneiden. Id. Att. 4, 2 *Qui mihi pennas inciderant, nolunt easdem renasci*, die mir die flügel verschnitten. *Incidere nervos populi Rom.* schwächen, lähmen. Id. cont. Rull. 2, 18. *Incidere venam*, eine ader schlagen, Cic. Ar. Resp. c. 16. ¶ 2. Pro *Finire* Horat. posuit 1 epist. 14, 36 *Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.*

¶ Incīsus, *a*, *um*, eingegraben. Cic. de Sen. c. 17 *Notum est totum carmen incisum in sepulcro.* *Spes incisa*, die abgeschnittene hoffnung, Liv. 3, 58. *Incisa vena*, die geöfnete ader, Tac. An. 16, 19, 2.

¶ Incīsum, *i*, n. subst. κόμμα, membrum periodi minus, ein abschnitt. Cic. in Orat. c. 62 *Nescio cur, cum Græci κόμματα, & κῶλα nominent, nos non recte incisa & membra dicamus.* Conf. c. 66.

¶ Incīse, & incisim, id est, per incisa, schnitt-weise, mit kurtzen abschnitten. Cic. c. l. c. 63 *Quo pacto deceat incise membratimve dici.* Et mox c. 62 *Incisim, dein membratim.*

¶ Incīsio, *ōnis*, f. actus secandi, das schneiden, ein schnitt. Onomast. vet. *Incisio*, διακοπή. ¶ 2. Oratoribus distinctionem membrorum significat. Cic. Orat. c. 61 *tamquam incisionibus discernendum est.* adde c. 64.

¶ Incīsus, *ūs*, m. idem. Plin. 16, 12 *ab incisu.*

¶ Incisūra, *æ*, f. idem: ut, *Incisuræ in manu*, Plin. 11, 52, die linien in der hand. Et *mala cotonea incisuris distincta*, Id. 15, 11.

¶ Incīsor, *oris*, m. ein zerschneider. *Incisores dentes* Medici vocant, quod incidant cibos, beißzähne. v. *Præcisor.*

¶ Incisōrium, *i*, n. ein schnittmesser. Sarisb. 5, 10 *Si incisorium aptius fuerit.*

¶ Incæduus, *a*, *um*, unabgehauen; ut, *Locus incæduus*, quem incidere non licet, Ovid. Fast. 2, 435.

¶ Incīduus, *a*, *um*, idem quod *Incæduus.* Ovid. princip. 3 Amor. ubi tamen alii etiam *incædua silva* legunt.

¶ Superincīdo, *ere*, drüber wegschneiden. Cels. 7, 31 *Cutis superinciditur.*

¶ Intercīdo, *idi*, *isum*, *ere*, dissecare, mitten entzwey schneiden, reissen. Plin. 6 epist. 22 *Corrupto scribæ servo interceperat commentaries, intercideratque.* Et August. de Civ. D. 19, 8 *Mœstitudinem qui prohibet; intercidit adfectum humanarum necessitudinum.*

¶ Intercīsus, *a*, *um*, zerschnitten, unterbrochen: ut, *Dies Intercisi*, sunt partim *festi*, partim *profesti*, halbe feyertage, Macrob. 1 Sat. c. 16 pr. *Iugum intercisum*, Cæs. B. Gall. 8, 14.

¶ Intercīse, adverb. mit unter. Cic. de Partit. c. 7 *Deinde idem intercise dicatur & permiste.* Gell. 11, 2 *Sparsim & intercise.*

¶ Intercīsio, *ōnis*, f. der durchschnitt. Sic *Intercisiones stomachi*, (alii leg. *item rosiones*) Plin. 20, 14 das schneiden im magen. Sed & Varro in Fragm. p. 48 ex August. C. D. 6, 9 *Securis intercisio.*

¶ Intercisīmen, *inis*, n. idem. Gloss. lat. gr. *Intercisimen*, διακοπή.

¶ Intercisīvus, *a*, *um*, unterschieden, abgetheilt; ut, *Intercisivi limites*, qui scil. in agris servantur, Frontin. de Colon. p. 112 & 124 ed. Gœs.

¶ Intercidōna, *æ*, vel Intercido, *ōnis*, Deus custos mulieris fœtæ, *nuncupatus a securis intercisione*, August. de C. D. 6, 9.

¶ Obcædes, *is*, f. pl. *obcædes*, (ut *concædes*) cruenta facta, niederlage, blutbad. Plaut. Stich. 5, 4, 52 *Nolo obcædes.*

¶ Occīdo, *idi*, *isum*, *ere*, morte afficere, cædem facere, tödten, erwürgen. Cic. pro Mil. c. 3 *Negant intueri lucem esse fas ei, qui a se hominem occisum esse fateatur.* Et c. 27 *Occidi, occidi non Sp. Melium* &c. *sed eum* &c. Liv. 3, 23 *Ad unum omnes occidit*, er hat keinem quartier gegeben.

¶ Occīsus, *a*, *um*, getödtet, todt geschlagen; ut, *Spolia occisis direpta*, Virg. Æn. 11, 193. *Occidione prope occisi*, Liv. 3, 10. Hinc in superlativo: *Occisissimus omnium sum, qui vivunt*, ich bin gantz hin, Plaut. Cas. 3, 5, 52. Sic *Occisa res est*, i. e. desperata, perdita est, actum est de hac re, es ist verhaust. Plaut. Capt. 3, 4, 7; & Menæchm. 3, 2, 45.

¶ Occīdio, *ōnis*, f. die ertödtung. Tac. An. 13, 57 *Victores diversam aciem Marti & Mercurio sacravere, quo voto equi, viri, cuncta victa occidioni dantur*, alle nieder gemacht werden. Cic. Fam. 15, 4 *Equitatum occidione occisum*, aufs haupt erleget, geschlagen. Et Iustin. 2, 14, 8 *Fama ad exercitum venit, vicisse Græcos, & Mardonii copias occidione occidisse.* conf. 22, 7, 2; & 28, 4, 12; & Gell. 5, 17.

¶ Occīsio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Cæcin. c. 14 *Tu vim negabis esse factam, si cædes & occisio facta non erit?* Id. Phil. 14, 14 *Cum M. Pansa Antonii copias occisione occiderit.* Ita utroque loco Gruterus. Et Apul. Met. 6 p. 744 *Vulnera & fortissimorum occisiones.*

¶ Occīsor, *ōris*, m. ein mörder, todtschläger. Plaut. Mil. 4, 2, 64 *Occisor regum*, ein Königs-mörder.

¶ Occisōrius, *a*, *um*, zum tode bestimmt; ut, *Occisoria animalia*, schlachtvieh. Tertull. de Anim. c. 33.

¶ Occīsito, *are*, sæpe occidere, häuffig tödten. Festus ex C. Graccho: *Homines liberi nunc in oppido occisitantur.*

¶ Percīdo, *īdi*, *īsum*, *ere*, cædere, pertundere, zerhauen, zerfetzen. Plaut. Pers. 2, 4, 12 *Non si os perciderim tibi metuam.* Sed *Exercitum percecidit*, Flor. 3, 20, 10; Et *terga hostium*, 4, 12, 7.

¶ Percīsus, *a*, *um*. Martialis epigr. 72 *Os tibi percisum*, aliquid obsceni sonat, ut in ejusdem lib. 4 epigr. 48 *Percidi gaudes, percisus ploras*, ut Lipsius observavit ad Senecæ de Providentia c. 5, ubi legi eodem sensu vult *percisos & professos impudicitiam*, vel saltem *præcisos*, quod alii legunt, ita explicari.

¶ Præcīdo, *idi*, *isum*, *ere*, verkürtzen, abschneiden; ut, *Aures præcidere*, Iustin. 1, 9, 17; *medium*, Liv. 5, 24; *amicitias*, Cic. Off. 1, 33; *radice tenus vitem*, Colum. de Arbor. c. 8; *manum gladio*, Cic. Invent. 2, 20. Sic, *spem, belli cauſſam præcidere*, abkürtzen, benehmen. Id. in Verr. c. 7; Horat. epist. 1, 2, 9. conf. Lucret. 3, 637. *Præcidere medium mare*, est per brevem cursum & compendium quasi ire recta ad locum petitum, Quint. Decl. 12, 22 p. 263 cum not. Burm. ¶ 2. Negare, rund abschlagen. Vide locum Cic. Att. 8, 4 in *Præcise.* Et sic Att. 10, 16 pr. *Cupiebam eum esse nobiscum, quod quia plane præciderat*, &c. utroque loco de Dionysio loquitur, secum manere recusante. ¶ 3. Breviter rem exponere. Cic. Catone maj. c. 16 *Quid de pratorum viriditate dicam? Brevi præcidam.*

¶ Præcīsus, *a*, *um*, verschnitten. Cic. ad Brut. epist. 15 *Oppressa ab impiis civitas, opitulandi potestate præcisa.* Plin. 11, 37 *Præcisum caput.* Obseqv. c. 10 *Digiti ferro præcisi*, abgehauen. Liv. 40, 6 *Canis media præcisa*, entzwey geschnitten. ¶ 2. *Præcisa* dicuntur omnia brevia, concisa, abrupta, was abgekürtzt ist; v. Burm. ad Quint. Decl. 12, 22 p. 264. Sic, *Undique præcisa narratio*, Quint. Inst. 4, 2 p. 343 *Præcisa comprehensio*, Id. 7, 3 p. 617. *Commeantes præciso itinere*, Plin. 8, 22. ¶ 2. *Terra præcisa*, quæ ex incultis primum ad culturam aptata est, v. Gœs. Autt. agr. c. 8 p. 71, ubi explicat l. 30 ff. de V. S. v. *Præcisura.*

¶ Præcīsum, *i*, n. substantive Lucilio ap. Nonium 2, 633 est pars viscerum, das geschlinckse: *Illi præciso atque epulis capiuntur opimis.*

¶ Præcīse, adv. kurtz, opponitur adverbiis *plane, perfecte.* Cic. Att. 8, 4 *Nunquam cuiquam tam præcise negavi, quam hic mihi plane sine ulla exceptione præcidit*, so kurtz und rund habe ich es noch nie einem abgeschlagen. Id. de Nat. D. 2, 29 *Sed id præcise dicitur: - - - plene autem & perfecte sic dici existimato.* ¶ 2. Non autem toleranda illa notio est, quæ hodie adverbio huic affingitur, quasi idem sit, quod accurate, diserte, puncto rei vel temporis observato.

¶ Præcīsio, *ōnis*, f. die abkürtzung, abschneidung. Vitruv. 4, 2 *Præcisiones signorum.* Idem 5, 7 *Præcisio inferiorum sedium.* ¶ 2. Cic. de Orat. 3, 53, & Quintil. 9, 1 in ornamentis & virtutibus orationis ponunt *Præcisionem*, quum id, quod dicebamus, repente omittimus.

¶ Præcisūra, *æ*, f. idem. Apic. 4, 2 *Asparagorum præcisura.* Frontin. de Col. p. 102, 126, 140 *Ager in præcisuras assignatus.* quod explicat Gœs. Autt. agr. c. 8 p. 71.

¶ Præcīsor, *ōris*, ein wegnehmer. Isidor. 11, 1 *Præcisores dentes*, qui prius incidunt, quod accipitur, die vorderzähne.

¶ Præcīdaneus, *a*, *um*, quod præciditur, vorher geschlachtet; ut, *Præcidanea agna*, vel *porca*, quæ fuerit, Festus interpretatur, *quæ cædebatur ante alias* &c. Item, *quam immolare erant soliti ante, quam novam frugem præciderent.* conf. Gell. 4, 6. Cato de R. R. 134, 1.

¶ Compræcīdo, *ere*, zugleich abschneiden. Hygin. de Limit. p. 177 *Hæ duæ lineæ altera alteram compræcident.*

¶ Repræcīsio, *onis*, f. die abschneidung, damit man einem übel zuvor kommt. Apul. 1 Met. p. 78. Stew. & Elmenh. not. p. 132 *Castor se repræcisione genitalium liberat.*

¶ Recīdo, *īdi*, *isum*, *ere*, verkürtzen; ut, *Recidere vepres*, Cato R. R. c. 2, dornen aushauen. *Recidere comas*, Mart. 1 epigr. 32 haar verschneiden. *Ambitiosa ornamenta recidere*, Hor. Art. v. 447. *Immedicabile vulnus ense recidendum*, Ovid. Met. 1, 190. ¶ 2. Translate *recidere* idem est ac potentiam infringere, terris ac opibus privare. Cic. Or. de prov. Consular. c. 12 *Nationes eas ab eodem esse partim recisas, partim repressas.* Conf. Mencken. Observat. ¶ 3. Plin. Paneg. 51 *Mavis magnum rejicere aliquid & amputare:* ubi pro *rejicere*, Gronovius *recidere* legit, sed vulgatam non sollicitandam esse, Schwartzius ostendit.

¶ Recīsus, *a*, *um*, ausgeschnitten; ut, *Sceptrum a stirpe recisum*, Virg. Æn. 12, 208. *Recisus tempus* brevius est l. 2 Dig. de termino moto.

¶ Recisamentum, *i*, abschnitt, feil-staub, späne; *ocyssime ferruginem contrahit recisamentis in acetum additis*, Plin. 34, 11.

¶ Recīsio, *ōnis*, die verschneidung. Plin. 21, 4 *Omnis* (de rosis loquitur) *recisione & ustione proficit.*

¶ Succīdo, *īdi, īsum, ere,* ab- oder umhauen, ut, *Succidere arbores,* Plin. 16, 2; & Colum. 11, 2. Id. 2, 16 *Succidi lignum oportet,* ſc. vomere vel ligone.

¶ Succīsus, *a, um,* abgehauen; ut, *Frumenta succiſa,* Cæſ. B. Gall. 4, 19. *Succiſum nemus,* Lucan. 4, 138; & Colum. 2, 1. *Vivi succiſis feminibus poplitibusque,* Liv. 22, 51.

¶ Succīsio, *onis,* f. die abſchneidung. Sidon. 1 epiſt. 2 *Pilis intra narium antra fruticantibus quotidiana succiſio.* conf. Vulg. Deut. 19, 5.

¶ Succīsivus, vel ſubcīsivus, *a, um,* (quamquam alii *ſubſecivus* malint, de quo infra in *Seco*) abgebrochen; ut, *Tempus succiſivum,* quod a negotiis neceſſariis ſubtrahitur & ſucciditur, zeit die man von andern nothigen geſchäfften abbricht, gleichſam ſtielet. Cic. de Orat. 2, 89 *Quæ ego fero, quæ curſim arripui, quæ ſuccīſivis operis, ut ajunt; iſte a puero, ſummo ſtudio, ſummis doctoribus.* Et hic Gruterus *ſubciſivis* ex Palatinis & aliis legit. *Succiſivis temporibus iſta curamus,* Plin. in Præf. H. N. conf. Plin. 3 ep. 15. Sed, *Quid conſtituerim de ſubſicivis,* Gruter. inſcript. p. 1081 n. 2.

¶ Succīdāneus, *a, um,* quod ſucciditur, nachgeſchlachtet. Sic *Succidanea hoſtia dicebatur, quæ ſecundo loco cædebatur,* Feſt. conf. Gell. 4, 6. Plaut. Epid. 2, 1, 37 *Tergum ſtultitiæ alterius ſubdere ſuccidaneum,* id eſt, pro culpa alterius cædi, vor einen andern ſchläge bekommen.

¶ Succīdia, *æ,* f. pars ſuilla, ſalita & fumo durata, vel laridum, ein ſchincken, ſpeckſeite; ſed non a *ſuccidendo,* ſed a ſuibus *cædendis* dictam putat Varro L. lat. 4, 22; & de R. R. 2, 4. ¶ 2. Transfertur etiam ad alia. Cic. de Senect. c. 16 *Hortum ipſi agricolæ ſuccidiam alteram appellant*; ubi Nonius 2, 782 interpretatur per ſucceſſionem neceſſariam. Cato ap. Gell. 13, 24 *Succidias humanas facere,* i. e. homines concidere, die leute maſſacriren.

¶ Succīdus, *a, um,* ut, *lana ſuccida,* id eſt, recens tonſa & adhuc ſordida ac nondum lota, rectius a *ſucco* deducitur, præcipue quum alteram correptam habeat. Quære ergo *Succidus* infra in *Sugo.*

Cæl, vide *Cælum,* Cælamen, cælator, cælatura, *Cælo.*

CÆLEBS, *ĭbis,* c. ἄγαμος, der ohne weib lebet, ehelos, tam qui uxore ſemper caruit, quam qui amiſſa ea, nondum denuo nupſit. Martial. 12 epigr. 63 *Corrumpit ſine talione cælebs.* Suet. Galba c. 5 *Amiſſa uxore Lepida duobusque ex ea filiis, remanſit in cælibatu, neque ſollicitari ulla conditione potuit, ne Agrippinæ quidem viduatæ morte Domitii, quæ maritum quoque adhuc, necdum cælibem Galbam, omnibus ſollicitaverat modis, &c. Cælibem* quaſi *cælitem* dictum, Cajus Granius *ſenſit,* quod onere graviſſimo vacet: de quo & aliis etymologiis Quintil. 1, 6. Feſto etiam *Cælebs* eſt, *qui dignam cælo vitam agat.* Lege & Donatum, ſi lubet, ad illud Ter. Adelph. 1, 1 *& quod fortunatum iſti putant, Vxorem nunquam habui.* Contra Auſonius Eidyll. 15, 6 *Pœnæque graves in cælibe vita.* ¶ 2. Additur ſubſtantivis adjectivorum more; ut, *Platanus cælebs,* Horat. 2 od. 15, 4. *Truncus cælebs,* Ovid. 14 Metam. 663. *Lectus cælebs,* Catull. 69, 6. *Vitam agere cælibem,* Gell. 5, 11. Cælibes Lycurgus a ſpectaculo ludorum Gymnicorum prohibuit, ac omni honore, & ſi ſenes eſſent, juniorum etiam reverentiæ privavit. Plutarch. in Apophth. De pœnis cælibatus, & orbitatis apud Romanos, Lipſ. ad 3 Ann. Taciti p. 60. Bernegg. ad Suet. Cæl. c. 20, 5.

¶ Cælĭbatus, *us,* m. ipſa vita & profeſſio cælibum, ein unehelich leben. Suet. Galba c. 5 *Remanſit in cælibatu.* Sen. Benef. 1, 9 *In conſenſu vidui cælibatus,* conf. Quint. Trib. Mar. c. 3.

¶ Cælĭbāris, *e,* adj. *Cælibaris haſta,* qua caput nubentis comabatur. Feſt. v. Elmenhorſt. in Arnob. p. 102 & Briſſon. de ritu nupt. p. 218.

Cæleſtis, cæli, cælicola, cælicus, cælifer, vide *Cælum.*

Cælimontanus, quære mox in *Cælius.*

CÆLIUS, *i,* (quod nomen nummi & plures inſcriptiones per OE referunt, quædam tamen etiam per AE. v. Manut. Orthogr.) diſcipulus Ciceronis, orator, notus ex Ciceronis defenſione, ſeu pro eo Oratione; *dignus,* ut Quintil. retulit 10, 1, *longiore vita & mente meliore.* Iuvenis enim admodum deceſſit. v. Burm. ad Quint. 8, 3 p. 692, ubi cum Cæcilio ſæpe confundi hoc nomen docet. ¶ 2. Alius *T. Cælius,* Tarracinæ ſplendido loco natus, cum in cubiculo quieſcens, filiis altero cubantibus lecto, peremtus in lectulo eſſet, nec eſſent alii, ad quos ſuſpicio cædis pervenire poſſet, duo fratres cauſam dixere parricidii. Poſtquam vero conſtitit, eos inventos eſſe dormientes aperto oſtio, abſoluti ſunt, quoniam in tanto facinore veriſimile non fuiſſet, eos quietem capere potuiſſe. v. Val. Max. 8, 1, 13; Cic. pro Roſc. Am. c. 23. ¶ 3. *Cælius,* unius e ſeptem montibus nomen, quibus incluſa Roma fuit; eum adjecit Tullus Rex, & regiæ ſedem conſtituit, ut Livius auctor eſt 1, 30. Vnde nomen acceperit, oſtendit Varro de L. L. 4, 8. Inde eſt

¶ Cæliolus, *i,* m. dimin. locus urbis Romæ, in quem traducti ſunt principes quidam de Cælianis. vid. Varro l. c. Et

¶ Cælimontānus, *a, um,* adject. ut, *Porta Cælimontana,* cujus Cicero in Piſon. c. 23 & Livius 35, 9 meminerunt. Alii hunc montem & portam per OE ſcribunt.

CÆLO, *avi, atum, are,* a *cædo* inſculpere eſt, graben, ausſtechen, ausshohlen, bilden. Cic. Divin. 1, 36 *Hanc ſpeciem Praxiteles cælavit argento,* er hat es in ſilber geſtochen. *Cælare in poculis,* Plin. præf. lib. 33. *Cælare craterem longo argumento,* viel hiſtorien auf einen becher graben, Ovid. Met. 13, 635. ¶ 2. Aliud eſt *Cælare,* de quo infra.

¶ Cælatus, *a, um,* ausgegraben, ausgeſtochen. Virg. ecl. 3, 37 *Cælatum opus.* Cic. Tuſc. 5, 21 *Aurum & argentum cælatum,* id eſt, cælata vaſa aurea & argentea, golde und ſilber-geſchirr. Horat. 2 ep. 2, 92 *Cælatum novem Muſis opus* vocat poëma artificioſum & varie quaſi pictum.

¶ Cælātūra, *æ,* f. erhobene oder getriebene arbeit. Hanc *Sculpturæ* partem Quintilianus facit 2, 21, & utriusque diſcrimen in materia ponit: *Cælaturam* dicens in auro, argento, ferro, ære, hoc eſt, metallis operari tantum; *Sculpturam* vero in ligno etiam, ebore, marmore, vitro, gemmis. Sed quia cum his ipſis quoque *cælaturam* Virgilius, Plinius, Apulejus communicant; non inepte Aldus Manutius exiſtimavit, harum artium operumque diſcrimen non in materia, ſed forma ſtatuendum: *Cælaturnque opus* dici, in quo eminent figuræ & ſigna, & de materia, quam habent ſubjectam, exſtant. *Sculptum* vero, ſive *Sculpturam,* quæ depreſſa in cavum, imagines ſolidas non exprimunt: eingegrabene arbeit. Vide ipſum Quæſitorum per epiſt. 2 ep. 9. Confirmat hanc ſententiam locus Ambroſii in *Cælum* laudandus. Add. Commentt. Quint. l. c. p. 206 Burm. Vſus & Plinius 19, 4 *cælaturæ* verbo. Et Sen. epiſt. 5 *In quod ſolidi auri cælatura deſcendit,* mit gold ausgelegt.

¶ Cælamen, *ĭnis,* n. idem. Ovid. Met. 13, 291 *clypei cælamina novit.*

¶ Cælator, *ōris,* m. qui imagines argento &c. incidit, ein bildſtecher, ut, *Argenti cælatores,* Plin. 34, 8. *Artifices omnes, cælatores ac vaſcularios convocari jubet,* Cic. Verr. 4, 24.

¶ Cælum, *i,* n. das grabeiſen, γλυφεῖον, *inſtrumentum cælatorum.* Quintil. 2, 21 *Cælator cælum deſiderat, & pictor penicilla.* Stat. 4 Silv. 6, 26 *Praxitelis vivunt marmora cælo.* Auſonius Epigr. 5, 6 *Talem fecerunt ferrea cæla Deum.*

CÆLUM, *i,* n. machina vel mundus ſuperior, cujus ambitu teguntur omnia, der himmel. Scribitur per *ae* & *oe,* pro diverſitate originis & derivationis. Qui *ae* amant, antiquos ſecuti, deducunt a *cælando,* quod ſideribus *cælatum* & exornatum ſit. Varro de L. L. 4, 3 *Cælum dictum ſcribit Ælius Gallus, quod eſt cælatum.* Idem in Sat. Menipp. *Appellatur a cælatura cælum, græce ab ornatu* κόσμος. v. Varr. Frag. Scalig. p. 96. Hinc Plin. 2, 4 *Cælum haud dubie cælati argumento dicimus, ut interpretatur M. Varro.* Ambroſius Hexaëmer. 2, 4 *Cælum Latine, quia impreſſa ſtellarum lumina velut ſigna habeat, tamquam cælatum appellatur, ſicut argentum, quod ſignis eminentibus refulget, cælatum dicimus.* Iſidor. 13, 4 *Cælum vocatum eſt eo, quod tamquam cælatum vas impreſſa lumina habeat ſtellarum veluti ſigna.* v. plura ibi. Hos ex recentibus Lipſius & Aldus Manutius ſequuntur, atque hic in Orthograph. vetuſtos libros atque lapides laudat, quibus non aliter quam per *AE* hoc verbum expreſſum ſit. Contra qui *OE* tuentur, a κοῖλον, hoc eſt, *cavum* vel *concavum,* deſumunt, præeunte ipſo Varrone l. c. ubi ait: *Ego magis puto a Chao Cavum, & hinc Cælum, &c.* v. Voſſ. Etymol. Dausquejum in Orthographia, & Scalig. ad Varr. qui OE, quam AE, in hac voce malunt, partim etiam propugnant. Exempla primæ notionis ſunt obvia. e. g. Cic. Somn. Scip. c. 5 *Summus ille cæli ſtelliferi curſus.* Ennius ap. Varr. L. L. 6, 2 *Tollere in cærula cæli templa.* Cic. ſam. 9, 26 *Te putabat quæſturum, unum cælum eſſet, an Innumerabilia.* Gell. 14, 1 *Cæli inclinatio,* i. e. clima, cæli regio, devergentia, convexio, curvamen. ¶ 2. Vſitato deinde modo *cælum* etiam *Aëra* dicimus, die lufft. Plin. 2, 38 pr. *Namque & hoc cælum appellavere majores, quod alio nomine æra.* Virg. Georg. 1, 51 *Et varium cæli prædiſcere morem,* id eſt, aëris: quemadmodum & in S. Scriptura ſæpiſſime: ut, *volucres cæli,* die vögel oben in der lufft. Sic *cælum caliginoſum,* dunkel wetter, trübe lufft, Cic. Tuſc. 1, 19. *Cælum molle,* Flor. 1, 16, 4. *Nihil mollius cælo,* ſcil. Campano, cui opponitur ab eodem *Cælum atrox,* 3, 2, 2. *Cælum grave,* i. e. noxium, inſalubre, Suet. Tib. c. 36. *Cælum turbatum* eidem, cum tonat, eod. libro c. 69. Liv. 22, 2 ext. *Nocturno humore & paluſtri cælo gravante caput - Annibal altero oculo capitur.* ¶ 3. Vitam ſignificat & uſum aëris atque cæli, Sammon. v. 4 *In cælum manes revocare ſepultos.* Ita *luce & cælo frui,* de vivente Sen. Oedip. 854. ¶ 4. Accipitur pro *Climate* ſive regione cæli, die himmels-gegend. Flor. 4, 12, 62 *Ipſe hominum color ab alio venire cælo fatebatur.* Loquitur de Indis Romam venientibus peregre. Sic Horat. 1 ep. 11, 27

Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

¶ 5. *Cælo delapſi,* vel *miſſi* dicebantur, tum qui virtute ſingulari eſſent, & quaſi divina, tum qui inſigniter & præter ſpem, vel privatim de aliquo, vel publice de omnibus eſſent meriti, & impendentia mala averti ſſent. Apul. 9 Mileſ. 218 *Sed unus ex his, de cælo miſſus mihi ſoſpitator, argumentum explorandæ ſanitatis meæ tale commonſtrat cæteris.* Cic. pro L. Manil. c. 14 *Itaque omnes quidem nunc in his locis Cn. Pompejum ſicut aliquem non ex hac urbe miſſum, ſed cælo delapſum intuentur.* Adde Liv. 10, 8. Sed & inopinato quosvis apparentes, cælo ſupervenire creditos dictoſque, Tertullianus Apol. c. 10 notat. Et Minucius Felix Octavio 22, 11 *In hodiernum, inopinato viſus, cælo miſſos; ignobiles & ignotos, terræ filios nominamus.* Iuvenal. ſat. 2, 40 *Tertius e cælo cecidit Cato.* -- Tibullus 1, 3, 89

Tunc veniam ſubito, nec quisquam nunciet ante,
Sed videar cælo miſſus adeſſe tibi.

Plaut. Perſ. 2, 2, 6 *Occaſio ea nunc quaſi decidit de cælo.* Vid. & Barth. ad Script. Venat. p. 192; Caſſiodor. 2 epiſt. 40; Pareus ad Quintil. 1, 6 p. 75 Burm. ¶ 6. *Quid ſi cælum ruat?* proverbium in eos, qui putide & inaniter timent. Perſuaſi enim veteres erant, & ab æterno fuiſſe mundum, & fore perpetuo: neque venturum tempus, quo ſolveretur hæc moles: quæ Ariſtotelis quoque opinio fuit. Ter. Heaut. 4, 2, 41 *Quid ſi redeo ad illos, qui dicunt: quid ſi nunc cælum ruat?* ¶ 7. *Cælum vertice, digito,* quin *plantis & pedibus,* dicuntur *tangere,* qui beatiſſimi ſibi videntur: ἅπτεσθαι τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ, Syneſius dixit. Auſonius Edyll. 8, 52

Tunc ero bis Conſul, tunc tangam vertice cælum.

Propert. 1, 8, 43

Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis:

id eſt, cælo incedere. Similia v. in Ovid. Met. 7, 60; & in Horat. 1 od. 1, 36. Ita Stat. 1 Silv. 2, 212

Ire polo videar, nitidosque errare per axes.

In Petron. c. 37 p. 156 de Fortunata, Trimalchionis uxore, eodem ſenſu dicitur, *in cælum abiit.* v. Burm. Cic. Att. 2, 1 *Noſtri autem Principes digito ſe cælum putent attingere,* (i. e beatiſſimos ſe æſtiment,) *ſi mulli barbati in piſcinis ſint, qui ad manum accedant.* Id. Phil. 4, 3 *Ferre in cælum,* hoch loben. Et Att. 2, 20 *Bibulus hominum admiratione & benevolentia in cælo eſt;* quod ep. 19 ſimpliciter dixerat, *in cælo eſt,* q. d. er wird vergöttert. Idem eodem lib. 2 ep. 9 *Si quæ de me pacta ſunt, ea non ſervantur, in cælo ſum,* i. e. beatiſſimus. ¶ 8. *Cælum terramque miſcere,* i. e. ſumma imis miſcere, omnia perturbare, das oberſt zu unterſt kehren.

strebett. Virg. Æn. 1, 137. ¶ 9. *Cælum* per metaphoram superius conclavis lacunar dicitur, die decke. Vitruv. 7, 3 *Imum cælum camerarum trullissetur.*

¶ Cæl, id est, *Cælum*, per apocopen poëticam, qua & Græci δῶ pro δῶμα dicunt, Ennius apud Ausonium in Monosyll. ult. *Divum domus altisonum Cæl.*

¶ Cælus, *i*, antiqui in masculino dixerunt a *Cælo*, Saturni patre, qui DEVS cæli antiquis creditus. Quo illud Ennii ap. Nonium 3, 44 pertinet. *Saturno, quem Cælu' genuit. Cælu'*, pro *Cælus*; antiqui enim S in fine elidebant. Idem Ennius apud Sosipatrum & Nonium *Cælusque profundus.* In illo loco *Cælus* æther est. Sed & Varro ap. Nonium l. c. *Pater magnus Cælus, mater magna his est tellus.* Et apud Gruterum in Vet. Inscript. p. 4, n. 12 OPT. MAX. CAELVS AETERNVS. Etiam Arnobius 1 p. 36 Cælus & cælum dici observat.

¶ Cæli, *ōrum*, plur. die himmel; quo Lucretius usus est 2, 1096, quod ad poëticam licentiam Vossius interpretatur de Analogia 1, 37. Vide Curas Post. Cellarii p. 333, ubi Ciceroni abjudicat verba: *Epicurei plures volunt esse cælos.* Sed Borrichius Vindic. Latin. p. 26 defendit usum Christianum, quo dicitur *regnum cælorum, in cælis, &c.* licet Cæsar apud Gell. 19, 8 neget, *Cælum multitudinis numero appellari.* Adde insignem locum Varronis L. L. 4, 3 *Cæli dicuntur loca supera, & ea Deorum; Terræ loca infera, & ea hominum.*

¶ Cælestis, *e*, οὐράνιος, himmlisch; ut, *Cælestis aqua*, quæ & pluvialis, quod de cælo cadit, regen-wasser, apud Horat. 2 epist. 1, 135; Liv. 4, 30 & Plin. 17, 2; huic *aqua viva* opponitur, quæ & *quotidiana* est. Vlpianus L. 1 D. de aqua, & aqua pluvia arcenda; AQVAM, inquit, PLVVIAM *dicimus, quæ de cælo cadit, atque imbre excrescit; sive per se hæc aqua cælestis noceat, sive cum mixta sit &c.* Colum. 3, 13 *cælestes imbres.* Comparative Sen. epist. 66 *Nihil est divino divinius; cælesti cælestius.* Superlativum, sed alia notione, mox proferemus. ¶ 2. *Cælestia* etiam dicebantur omnia, quæ aliqua laude atque præstantia eximie pollerent: sicuti & *divina*, appellari solebant, de quo suo loco. Frequentissime ita hac voce Vellejus est usus. Vt cum *Cælestia præcepta: cælestissimum os Ciceronis; Cælestissima Tiberii opera* dixit. Vide lib. 2 c. 66, 94 & 104. Non secuti principes Diis proximi, & sic *divini* habebantur; ita omnia eorum, *divina* & *cælestia* appellabantur. Quemadmodum & Neronis vocem *cælestem* vocavit Rom. Pop. ut Suet. ejus vita c. 21 refert. Quintil. Præfat. Lib. 4 *Cum mihi Domitianus Augustus sororis suæ nepotum delegaverit curam, non satis honorem cælestium judiciorum intelligam, nisi ex hoc quoque oneris magnitudinem metiar.*

¶ Cælestis, *is*, subst. Dea Afrorum: quanquam alii Deum habuerint, ac *Cælestem* appellarint. Nec mirum, cum *Luna* & *Lunus* utraque terminatione & Dea credita & Deus; *Lunam* autem *Cælestis* nomine cultam plerique eruditorum consentiunt. Leges de ea Petr. Pithœum Subsecivorum 1, 4; Fullerum Miscell. Sacr. 1, 1; Selden. de Diis Syris 2, 2. Lips. Epist. Quæst. ep. 22. Notavit nonnulla de ea & Casaub. ad Hist. Aug. p. 104 &c; it. Havercamp. ad Tertull. Apol. c. 12, 23 & 24.

¶ Cælestes, *ium*, m. plur. substantive, pro Diis, post poëtas Val. Maximus posuit 1, 15 *Magnus cælestibus injectus est rubor, ulterius adversus eam sæviendi gentem.* Et Tac. de Germ. 9, 3 *Nec cohibere parietibus Deos, neque in ullam humani oris speciem assimilare, ex magnitudine cælestium arbitrantur.* Quamquam ibi τὸ *cælestium*, non a *cælestes*, sed a *cœlestia* dixisse potuit, atque *infernis* opposuisse; ut Hist. 5, 5, 7 *Eademque cura*, inquit, *& de infernis persuasio, cælestium contra.* Namque eodem libro c. 4, 6 *Pleraque cælestium*, inquit, *vim suam & cursum septimos per numeros conficiunt.* Et sic aperte Cic. Somn. Scip. c. 6 *Cælestia semper spectato, illa humana contemnito.*

¶ Cælicus, *a, um*, pro *cælestis*, amant hodierni versifices: qua veterum auctoritate, ignoramus. Cum jam cecidisset Latinitas, Caroli Magni temporibus, crebro usus est Theodulfus Aurelianensis, ut Carm. 1, 564 *Cælica origo:* & 2, 144 *Cælica regna:* ac ibidem v. 315 *Cœtus cælicus*, & alibi. Et Carmine de Nomine Iesu, quod Barthius Advers. 34, 1 vulgavit & Paulino adscripsit, sed posterius videtur, v. 63

Salve, quod omnes cælici, medii, inferi
Nomen genu flexo audiunt.

Obscura horum auctoritas &, nisi antiquior accesserit, improbanda.

¶ Cælites, *um*, m. Plur. οὐράνιοι, qui cælum habitant, die götter, & ex disciplina Christiana, die himmels-bürger, die heiligen. Cic. Somn. Sc. c. 1 *Grates tibi ago, summe Sol, vobisque reliqui cælites.* Apul. Met. 3 p. 139 *A me scelus depellant cælites*, Gott behüte mich dafür. Horat. Epod. 16, 56 *Rex cælitum*, i. e. Iupiter. Vsus & singulari Ovid. 4 Pont. 6, 7

Quale tamen potui de cælite, Brute, recenti,
Vestra procul positus carmen in ora dedi. conf. 4, 9, 132.

Atque sic etiam adjective Paulinus Nol. Natal. Felic. 9, 403 *Sub cælite mensa:* & Natali ejusd. 15, 25 *Ope cælite præstans:* Et Mart. Capella 1 p. 12 *Convocati in aulam cælitem venere*, quemadmodum & pluraliter adjectiva forma *cælitibus regnis* Ovidius dixit Fast. 1, 236.

¶ Cælitus, adverb. de cælo, οὐρανόθεν, vom himmel her. Posterioris ævi scriptores usi sunt; non item antiqui. Lactant. 4, 2 *Statuerat Deus, appropinquante ultimo tempore, ducem magnum cælitus mittere.* Et Hieron. Vita Pauli eremitæ post pr. *cælitus inspiratur.* Ammianus 23, 22 *ignis cælitus lapsus.* Et Prudent. Hymno Epiphaniæ v. 79 *Bethlem, cui contigit Ducem salutis cælitus Incorporatum gignere.*

¶ Cælicŏla, *æ*, m. pl. Cælicolæ, idem ac Cælites, cælum tenentes, Virg. Æn. 2, 641

Me si cælicolæ voluissent ducere vitam.

Idem 3, 21 *Cælicolum regi*, id est Iovi. ¶ 2. Etiam *Cælicolæ* secta apud Iudæos, Essenorum portio, quo pertinet Titulus Cod. *de Iudæis & Cælicolis.* Vid. Scalig. Elench. Trihæresii Serrariani c. 13. Sed a paganis Iudæi per convicium vocabantur *Cælicolæ*, cum sæpe eos audirent cæli terræque conditorem colere, quin & ipsum Deum cæli nomine appellare, quod Rabbinis hodieque frequens est. v. Barth. Advers. lib. 59 p. 2795.

¶ Cælifer, *a, um*, der den himmel trägt. Virg. Æn. 6, 796 *Cælifer Atlas.* Sen. Herc. Fur. v. 528 *Monstris exagitet cæliferam manum.*

¶ Cæligĕnus, *a, um*, cælo genitus, himmlisch. Apul. de Mundo p. 57 *Cæligenæ stellæ.* Est & Saturni epitheton.

¶ Cælilŏquus, *a, um*. Commodian. Instruct. 60 *Cæliloquus Esaias.*

¶ Cælipŏtens, *tis*. Plaut. Pers. 5, 1, 3 *Iupiter, diique alii omnes cælipotentes.* Prudent Apoth. v. 660 *cælipotens aquilonum conditor.*

¶ Cælispex, *icis*, vocatur Apollo hoc nomine apud Sext. Rufum & Publ. Victor. in 2 regio orbe.

¶ Subcælestis, *e*, unter dem himmel, ut, *Hebdomas subcælestis*, Tertullian. cont. Valent. c. 31.

¶ Supercælestis, *e*, über dem himmel, ἐπουράνιος, ecclesiasticis quam aliis notior vox. Tertull. de anima c. 23 *De supercælestibus sedibus.* Conf. Id. de Resurr. C. c. 49; & adv. Marc. 5, 18.

CAEMENTVM, *i*, n. plur. *Cæmenta* a *cædendo:* sunt lapides cæsi rudes & informes, bruchsteine, mauersteine; opponuntur pilaribus seu quadratis, quadersteinen. Liv. 21, 11 *Nec erat difficile murum subruere, quia cæmenta non calce durata erant, sed interlita luto, structuræ antiquæ genere.* conf. Nonius 2, 179.

¶ Cæmenta, *æ*, f. idem; ut, *Cæmenta labat*, Ennius in Nonii 3, 42.

¶ Cæmentārius, *i*, m. ein maurer. Hieronymus Paulino epist. 103 c. 6 *Cæmentarii, fabri metallorum, lignorumve cæsores.*

¶ Cæmentitius, *a, um*, gemauert, steinern; ut, *Cæmentitium fundamentum*, L. 57 Dig. Locati Conducti. *Cæmentitiis structuris nocere*, Solin. c. 41. (Salm. 28) *Cæmentitia structura*, Vitruv. 2, 7.

Cæna, vide *Cœna*, Cæparius, cæpe, cæpina, cæpitius, *cepe.*

CAERE, neut. indeclinab. & *Cæres, ītis*, & *Cæres, ētis*, oppidum fuit Tusciæ non longe a Tarquiniis, celebre ob recepta tumultu primo Gallico sacra, Liv. 5, 40 ext. quo nomine hospitium cum illis constitutum, eodem auctore 5, 50 pr. & venia illorum seditioni data, 7, 20. conf. Festus in *præfectura.* Virg. Æn. 8, 597

Est ingens gelidum lucus prope Cæritis amnem.

Sed idem Æn. 10, 183 *Qui Cærete domo sunt* &c.

¶ Cæres, *itis*, adjectivum. Sic Liv. 7, 10 *Pax populo Cæriti data.* Cur Romani ignominia & contumelia dignos significaturi *Cærite cera eos dignos* dixerint, vide mox ex Gellio & Asconio. Horat. 1 epist. 6, 62

Quid deceat, quid non, obliti, Cærite cera Digni.

¶ Cærites, *um*, m. pl. incolæ. Hos primos municipes sine suffragii jure factos; & inde TABVLAS CAERITES appellatas, in quas Censores referri jubebant, quos notæ caussa suffragiis privabant, Gellius observat 16, 13. Asconius in Divin. Cic. p. 20 *Qui plebejus in tabulas cæritum referretur, etiam ærarius fieret, ac per hoc non esset in albo centuriæ suæ; sed ad hoc esset civis tantum, ut pro capite suo tributi nomine æra penderet.* Adde Festum in *Municipium.*

¶ Cærētānus, vel Ceretanus, *a, um*, adject. ut, *Amnis Cæretanus*, Plin. 3, 5, qui oppidum præterfluit. ¶ 2. Sed de *Ceretanis* sine diphthongo, vide in *Cerete.*

CAERĔMONIA, *æ*, f. plur. *Cæremoniæ*, (& in veteri lapide apud Manut. *Cærimonia*) sacri ritus, kirchen-gepränge, ceremonien; ab oppido Tusciæ Cære vel Cærite appellatæ, secundum Festum, & Val. Max. 1, 1, 10. Alii tamen (quos inter & Ios. Scaliger Castigat ad Festum) ab antiquo *Cerus* derivant, quod *sanctum* significat, & per *E* scribunt. Nam ut a *Sanctus Sanctimonia*, ita a *Cerus Cerimonia* est. Comprehenditur hoc nomine omnis religio & cultus: unde *Cærimonias sepulcrorum* Cicero dixit Tusc. 1, 12. Idem pro Rab. c. 10 *Flaccus homo in sacerdotio cæremoniisque, quibus præerat, diligentissimus.* C. Nepos 2, 8, 4 *Se in sacrarium, quod summa colebatur cæremonia, conjecit.* Cæsar apud Suet. 1, 6 *Est ergo in genere & sanctitas regum & cæremonia Deorum.* Et mox *publicas cæremonias* ibidem Suetonius publica sacra sive religiones publicas vocat. Cic. pro Rosc. Am. c. 39 *Cæremoniam legationis*, pro sanctitate & religione similiter, sicut Cæsar de B. G. 7, 2 *gravissimas cæremonias jurisjurandi* dixit. Vetus Glossator ad Cereris sacra refert: *Cæremoniæ*, δημήτρια, μυστήρια. Nempe hæc sacra antiquissima omnium & prima, ex quo *Initia* etiam appellata. Sane & Cicero in Verrem 4, 45 CEREREM *antiquissimam, religiosissimam principem omnium sacrorum, quæ apud omnes gentes fiunt*, appellat. Vt non absurde *Cæremonias* a Cerere appellatas putare possis. Certe primam corripuit Prudentius in Symmach. præf. 1, 5 *Immansueta suas ut ceremonias.* Conf. Ol. Borrichii Cogitat. p. 59; & Fest. cum not. Dacerii p. 61.

¶ Cæremoniālis vel Cærimoniāli, *e*, feyerlich. Arnob lib. 7 p. 237 *O Deorum sublimitas præpotens, quam venerari, quam colere officiis omnibus cæremonialibus debeas.*

¶ Cæremoniosus, *a, um*, idem. Ammianus 22, 37 *Per septem cæremoniosos dies, quibus sacerdotes Memphi natales celebrant Apis.* Ita etiam Valesius p. 336.

CAERINTHES, *æ*, m. rosmarinus, apud Apul. de Herb. c. 79.

CAERŬLEVS & Cærŭlus, *a, um*, adj. wasser-oder himmel-blau, ut, Virgil. Georg. 1, 453 *Color cæruleus:* lib. 4, 482 *Angues cærulei.* Ovid. Metam. 2, 8 *Cæruleos habet unda deos.* Sed *Cærulus amnis*, Stat. 1 Silv. 5, 51 *Vada cærula*, Virg. Æn. 7, 198. ¶ 2. Et pluraliter *Cærula* mare poetæ dicunt vel maria, ut *Cærula verrunt*, Virg. Æn. 3, 208. *Spumabant cærula*, lib. 8, 672 ¶ 3. *Cærulus* etiam & *Cæruleus* pro *nigro* sumuntur, ut Pet. Dan. Huetius ad Manilii lib. 1, 7?? probavit. v. g. Pedo ad Liviam v. 93 *Cærulea morte.* Vide plura laudato loco. Huc etiam pertinet locus Catonis laudatus Servio ad Æn. 3, 64 *deposita veste purpurea, feminas usas cærulea, cum lugerent*, & ipsa Servii disputatio.

Cæruleum, *i*, n. subst. blaue farbe, lasur. Plin. 33, 12 *In argenti & auri metallis nascuntur etiamnum pigmenta, sil & cæruleum.* Conf. Diosc. 5, 60.

¶ Cærŭlans, *tis*, blaulicht. Fulgent. 1 Myth. *Cærulante peplo.*

¶ Cærulĕātus, *a, um*, cæruleo colore tinctus, blau gefärbt. Vellej. Pat. 2, 83, 2 *Cæruleatus & nudus, caputque redimitus arundine* &c.

¶ Subcæruleus, *a, um*, parum cæruleus, blaulicht. Cels. 6, 5 extr. *creta cimolia subcærulea.*

Cæsa, *æ*, hasta Gallica; vide *Cæsum*, ut scribi decet.

CAESAPON, *i*, n. genus lactucæ, Plin. 20, 7, al. *Esopon.*

CAESAR,

CAESAR, *ăris*, m. Καῖσαρ. In antiquis numismatibus scribitur *Caisar*. Sic Conilius, Aimilius, & alia ejusmodi Græca diphthongo protulerunt antiqui, Græcam scribendi rationem secuti. v. Fulvius Vrsinus de Fam. Rom p. 114. Fuit autem Iuliæ gentis cognomen, in qua clarissimus omnium *Iulius Cæsar* Dictator fuit, qui convertit rempubl. jactis principatus fundamentis, quem successor conficeret. Hunc primum appellatum *Cæsarem*, quod cæso matris mortuæ utero natus esset, quod Græculi tradunt, imperitum & falsum. Nam plurimos ante ex Iulia gente sic appellatos ex monumentis literarum constat. vid n. 4. Certum etiam est, Aureliam matrem Cæsaris adhuc vixisse, cum filius quinquagenario propior esset. Obiit Aurelia, cum Gallico bello implicitus Cæsar amisisset legionem ad Gergoviam cæsis legatis, ut Suetonius 1, 26 auctor est. Id circa annum V. C. 700 accidit: cum 48 ætatis ageret Cæsar, quippe qui A. V. C. 652 natus fuerat. ¶ 2. Ab eo Imperatores omnes deinceps appellati *Cæsares*: sicut ab *Augusto* post & *Augusti* dicti fuerunt. Solebatque hoc nominis vel testamento ad successores hæredesque transire. Itaque *Cæsaris* summæ & eminentissimæ principum potestatis nomen proprium erat. Horat. 4 Od. 15, 17 *Custos rerum Cæsar*. Vnde etiam Germanicum Kayſer descendit. ¶ 3. Hoc postea tamen mutatum fuit, cum secundo proximoque fastigio hærere cœpisset; ita tamen, ut nihilominus quoque penes principem ipsum maneret. Nam *Cæsares* qui audiebant tantum, non *Imperatores Cæsares Augusti* non ipsum imperium, sed consequendi illius spem atque jus aliquod, habebant tamen; Candidati quidam imperii & destinari hæredes: quo loco hodie *Romanorum reges* sunt. Spartianus in Ælio Vero c. 2, AEL. VERVS, inquit, *quem sibi Adrianus adoptavit, nihil habet in sua vita memorabile, nisi quod tantum* CAESAR *est appellatus: non testamento, ut antea solebat, neque eo modo, quo Trajanus est adoptatus; sed eo propegenere, quo nostris temporibus a vestra clementia Maximianus atque Constantius* CAESARES *dicti sunt: quos quidam principum filii & designati Augustæ Majestatis hæredes*. Hinc *Cæsarem cum principe mutare*: pro, de secundaria dignitate Cæsarum ad summam principis seu Imperatoris majestatem transire, Claudianus dixit Paneg. de 4 Consulatu Honorii v. 165. Exquisita diligentia de Cæsaris appellatione disputat Spanhem. de usu & præst. num. diss. 12 p. 342 ad 358. ¶ 4 Vnde origo cognominis *Cæsarum* fluxerit, & qua de caussa acceperit ille, qui suam in gentem misit postea, non constat: & variæ asseruntur rationes, quas in compendio velut executus idem Spartianus in iis est, quæ proxime verba ea, quæ paullo ante adduximus, consequuntur: *Cæsarum vel ab elephante (qui lingua Maurorum Cæsar dicitur) in præsio cæso eum, qui primus sic appellatus est, doctissimi & eruditissimi viri putant dictum: vel quia mortua matre, ventre cæso sit natus: vel quod cum magnis crinibus sit utero parentis effusus: vel quod oculis cæsis & ultra humanum modum viguerit.* Conf Fest. & Plin. 6, 9.

¶ Cæsareus, *a, um*, vel Cæsarius, variatur enim, kayſerlich; ut, *Domus Cæsarea*, Ovid. 1 Trist. 1, 70. *Numen Cæsareum*, Idem 5 Trist. 3, 46 Kayſerliche Majeſtät. *Cæsarei vultus*, Idem 2 Pont. 8, 13.

¶ Cæsariānus, *a, um*, idem; ut, *Nomen Cæsarianum: decretum Cæsarianum*, i. e. Cæsaris; Nepos 25, 7, 1 *Incidit Cæsarianum civile bellum*. Cic. Att 16, 10 *Cæsariana uti celeritate*; ubi cum Grævio Gronovius *Cæsarina*. Martial. 9 ep. 79

Nemo suos (hæc est aulæ natura potentis)
Sed domini mores Cæsarianus habet.

Conf. 11 epigr. 6: & 9 epigr. 61. ¶ 2. *Cæsarianum* est collyrium ita appellatum Cels. 6, 6.

¶ Cæsarĕa, *æ*, f. Καισαρέια, urbs alia in Mauritania, alia in Cappadocia, quæ alias *Mazaca*: & in Palæstina alia. *Neo-Cæsarea* una Ponti metropoleon, de qua hoc nomine Spanh. de usu & præst. num. diss. 9 p. 601.

¶ Cæsaraugusta, *æ*, f. vel *Augusta Cæsarea*, clarissima Hispaniæ civitas (*Saragoſſa* hodie) ab Augusto ad Iberi amnis ripam eo loco fundata, quo *Subduba* oppidum ante situm erat. Qui *Numantiam* ante fuisse putant, hos negligenter lectus Melæ de ea locus decepit. Hæc Aurelii Prudentii Clementis, quem Christianorum poëtarum longe principem habemus, patria fuit ex communi sententia, cui recte contradixit Cellarius in præfat. ubi Calagurritanum fuisse ostendit.

¶ Cæsaraugustānus, *a, um*, adj ut, *Cæsaraugustanum conventus*, Plin. 3, 3.

¶ Cæsarodūnum, *i*, urbs Galliæ, al. *Turonum*, Tours.

CAESĂRIES, *ei*, f. ein zierlich ſchön haar, in qua nutrienda plurimum studii posuit antiquitas, non delectata calvitiis; quæ & deformitatem magis, quam ornamentum conciliant, & valetudini perniciosissima sunt. *Promissa cæsaries*, Liv. 28, 35, ein lang manns-haar, (nam *Coma* mulierum est) Plaut. Mil. 1, 1, 64 *Vide Cæsaries quam decet*. Horat. 1 od. 15, 14 *Pectere cæsariem*. Servius ad illud Virgilii: *Cæsariem nato genitrix*, Æn. 1, 590 *A cædendo*, inquit, *dicta cæsaries: ergo tantum virorum est*. De intonso crine *Coma* proprie dicitur: itaque & mulierum propria est. Multa huc spectantia Salmasius Epistola de *Cæsarie* virorum, & mulierum *coma*. Tribuitur sane & fœminis cæsaries a poëtis: e. g. Virg. Georg. 4, 337 de Nymphis: *Cæsariem effusæ nitidam per candida colla*. Quin canibus, Grat. 273.

¶ Cæsariātus, *a, um*, comatus, behaaret. v. Fest. Plaut. Mil. Glor. 3, 1, 173 *Miles usque cæsariatus*, i. e. egregie comatus. Metaphorice Apul. de Mundo p. 67 *Videns viridantibus comis cæsariatam esse terram*.

CAESĒNA, f. oppidum Galliæ Cisþadanæ in Italia, in Senonibus, inter Ariminum & Faventiam, haud procul fluvio Rubicone: a qua

¶ Cæsēnas, *ātis*, adject. *Cæsenates*, incolæ; *Cæsenatia vina*, generosa Plinio 14, 6.

Cæsim, cæsio, vide in *Cædo*, Cæsitius, *Cæsius*.

CAESIUS, *a, um*, color, quasi *cælius*, alias glaucus, γλαυκὸς, hell, himmelblau blau; ut, *Cæsii oculi*, quos ingenii felicioris putant esse notas, cujusmodi & Minervæ poëtæ tribuntur, blaue augen. vide Vitruv. 6, 1. Cic. Nat. D. 1, 30. *Cæsia puella*, Lucret. 4, 158; & Ter. Heaut. 5, 5, 13 Inde *Cæsii* dicti, qui tales oculos haberent. vid. Ter. Hec. 3, 4, 26; Gell. 2, 26. Quam ob caussam Catullus leones quoque *Cæsios* appellavit Carm. 46, *7 Cæsio veniam obvius Leoni*. Hinc *Cæsiissimus*, sine tamen comparativo, formari, Varro auctor est de Lat. Ling. 9 n. 39.

¶ Cæsĭtius, *a, um*; ut, *Linteolum cæsitium*. Plaut. Epid. 2, 2, 46, i. e purum & candidum, & cæsii coloris. Sed Nonius 14, 17 sic dictum ait, quod vel cædendo ad candorem perveniat, vel quod oras circumcisas habeat. Scilicet nescivit æque ac nos.

¶ Cæsuliæ, γλαυκοβλέφαροι, a vetustissimis dicti sunt, qui cæsios sunt oculis, Fest. blauäugicht.

Cæso, *ōnis*, cæsor, vide *Cædo*.

CAESPES, *ĭtis*, m. (a *cædo*, alii *Cespes* scribunt) rasen. Festus: *Cæspes est terra in modum lateris* (vel pedis) *cæsa, cum herba*. Inde diphthongus est: quamquam non minus recepta per E simplex scriptura. *Vivus cæspes*, ein grüner rasen. Horat. 3 od. 8, 4; & 1, 19, 13. *Non esse arma cæspites neque glebas*, Cic. pro Cæc. c. 21. *Sedens in cæspite*, Suet. Tib. c. 18. *Aggerere cespites*, Tac. An. 1, 19, 1. *Hanc domum cespes erexit*, Seneca epist. 8. Virg. ecl. 1, 69

Tugurî congestum cæspite culmen.

¶ 2. Etiam *cæspites* aris struendis adhibebantur. Ovid. 5 Trist. 5, 9

Araque graminea viridis de cæspite fiat.

quas idcirco *gramineas aras* Silius dixit 4, 703. Prudent. Apoth. 255 (Heinſ. 187) *Ridiculosque deos veneras sale, cæspite, thure*. Lege 12 Cod. Theod. de Pagan. sacrif. & templ. *Erecta effossis ara cæspitibus*. Silius 16, 263 *Exstructis cæspes surrexerat aris*.

¶ 3. Deinde *cæspites* etiam inserviebant tribunali castrensi. Tac. An. 1, 18, 2 *Congerunt cæspites, exstruunt tribunal*. Plin. Paneg. c. 56 *Multa post sæcula tribunal viridi cæspite exstructum*. Adde Lipsii ad utrumque locum commentationem ¶ 4. *Cæspes* etiam sepulcrum significat, ein grab. Virg. Æn. 3, 304

Hectoreum ad tumulum: viridi quem cæspite inanem Sacraverat.

Hieronym. epist. 49 ad Innocentium de muliere septies icta: *Recens a clericis cæspes ostenditur*, &c. Lege 5 Cod. Theod. de Sepulcr. violat. *Cæspitem evellere*, violationem illam signat. Sidon 3 epist. 12 *Iam niger cæspes ex viridi: jam supra antiquum sepulcrum glebæ recentes*. Vbi vid. Savaro. ¶ 5. *Cæspes* Avieno in Periegesi læpe tractus & regio est, ut v. 227 *Cæspite Paphium prodit saxosa Carambis*.

Et v. 388 *Istius extenti sola cæspitis undique fulcent Centes innumeræ*.

¶ Cæspitĭcius, vel Cespititius, *a, um*, adject. von rasen; ut, *Murus cæspiticius*, Capitol. in Pio c. 5 eine ſchantze. *Cæspiticiæ aræ*, idem Balbino c. 11. *Cæspititium tribunal*, Vopisc. in Probo c. 10.

¶ Cæspōsus, *a, um*, cæspite plenus, voll rasen. Columella 10, 130 *Cæsposo litore Cumæ*. Sed lectio dubia. v. edit. Gesneri

¶ Cæspito, *are*, pro vacillare, hallucinari, offendere, straucheln, stolpern, novum est, non tamen in mere barbaris feribendum, quoniam &

¶ Cæspĭtātor, vel Incæspitator, *ōris*, m equus casurus dictus est, teste Servio in Æn. 11, 671; Lectio enim variat, tas da stolpert. vid. Voss. Etym. & de Vit. Serm. 1, 23.

Cæstrum, cæstus, v. *Cædo*, Cæsuliæ, *Cæsius*, Cæsura, cæsus &c. *Cædo*.

CAETĀBŬLUM, *i*, n. adfertur ex Catone R. R. c. 102 *Melanthii catabulum, medici vocant Smyrneum*. Et fuit, qui intelligeret, ipsum Smyrnium vocari a Catone *catabulum*, interpretaturque adeo liebſtöckel. Sed, quod observat Gesnerus in indice scriptorum rei rusticæ, nihili vox est, quod irrepsit pro *acetabulo*, ubi vid.

CAETĔRVS, *a, um*, Sing. sed Cæteri, *æ, a*, usitatiora plurali; (etiam *Ceteri*) andere, übrige, quamquam & Cato in singulari dixit *Caterum exercitum*, ap. Gellium 3, 7; quod & alii postea imitati, Liv. 1, 48 *Non abhorret a catero scelere*; & 6, 8 *Ostentans vincentem cæterum aciem*. Suet Galba c. 20 *Argius & hoc & cæterum truncum in privatis ejus hortis sepulturæ dedit*. Quid? quod Ciceronis sunt *cætera jurisdictio*, 6 Att. 6, 2; &, *Pro cætera ejus audacia*, Verr. 1, 2; *Cæterum ornatum muliebrem*, de Invent. 1, 31; & C. Nepotis 4, 2, 4 *Cæteram Græciam*, nec non 14, 3, 1 *Ornavit cætero regio cultu*; Horat. 2, 8, 26 *Cætera turba*; ut de reliquis exemplis Livii 21, 7 & 35, 30; & Curtii 5, 9, 11 taceamus. Primo casu *Cæterus ornatus*, Cato dixisse fertur R. R. c. 22. Sed bonæ editiones illa verba l. c. non agnoscunt. *Ceteri*, a Græco τῆ ἕτεροι videtur esse, quamquam veteres plerumque sine diphthongo scripsisse constat. Vid. Orthogr. Manutii. Ter. Hec. 4, 2, 25 *Quam fortunatus cæteris sim rebus*, in andern ſachen. Cic. de Invent 2, 1 *Zeuxis longe cæteris excellere pictoribus existimabatur. Is & cæteras complures tabulas pinxit*.

¶ Cætera, absolute, pro *quantum ad cætera attinet*, Græcismus est non inelegans. Liv. 1, 35 *Virum, cætera egregium, secuta ambitio est*, ſonſten, übrigens, ſo viel sein ander thun betrifft. Virg. Æn. 3, 593

Dira illuvies, immissaque barba,
Consertum tegmen spinis: at cætera Grajus.

Horat. de bove 4 ode 2, 59 *Qui notam dixit niveus videri Cætera fulvus*. Suet. Calig. c. 50 *Capillo raro ac circa verticem nullo: hirsutus cætera*. Vellej. 2, 46, 2 *Crassus vir cætera sanctissimus*. conf. Sallust. Iug. c. 89. ¶ 2. Solet hæc vox concise & absolute etiam in partitionibus eleganter poni, cum post enumeratas aliquot res sermonem abrumpimus, pro quo vulgo & *cætera* dicimus. Lucret. 2, 857

Nec frigus, neque item calidum, tepidumque vaporem; Cætera:

Cic. in Topicis c. 7 *In partitione quasi membra sunt, ut corporis, caput, humeri, manus, latera, crura, pedes, cætera*. Hoc elegans, & antiquum: quamquam impressi libri vulgari more *Et cætera* referant, etiam qui a Lambino & Grutero castigati sunt. ¶ 3. Præpositio *ad* adjecta est ab Horat. 1 ep. 10, 3 *Hæc in re multum dissimiles, ad cætera pene gemelli*.

¶ Cæterum, adverbiale, τὸ λοιπὸν, quod reliquum est, ſonſt, im übrigen. Plaut. Menæch. 2, 4, 6 *Elocuta sum convivas: cæterum cura*, &c. id est, quod reliquum, des übrigen halben wirſt du zuſehen. ¶ 2. Item, *Sed*, aber. Ter. Eun. 1, 2, 7 *Cæterum de exclusione verbum nullum*. Nepos 18, 8, 5 *Via brevior, cæterum dierum erat fere decem*. ¶ 3. Item, *Alioqui*, aber doch, ſonſt. Cic. ad Qu. Frat. 2, 14 *Ego me in Cumano, præterquam quod sine te, cæterum satis commode oblectabam*. Apul. in ipso fine l 8 *Qua cæcitate atque fœtore tandem fugata est a me pernicies; cæterum titione delirantis Althææ Meleager asinus interiisset*

¶ Cætero, pro, quod reliquum est, præterea, übrigens, überdas, hiernächſt; dictio Plinio valde familiaris est, ut 10, 58 *Palumbes fœmine*

mina incubat post meridiana in matutinum, cætero mas. conf. 10, 5; 11, 19; 13, 4 & 42; 19, 6; & alibi frequenter. Etiam *de cætero* pro *Cæterum* habet Curtius 4, 1, 14; & Iustinian. præf. C. de novo codice fac. § 3.

¶ Cæteroqui, vel Cæteroquin, pro alioqui, sonsten, apud Cic. aliquoties; de Nat. D. 1, 22 *Cæteroqui doctus:* in Orat. 1, 25 *Cæteroquin recte.* Adde fam. 6, 19, 1; 9, 10, 7; & dicta in *Alioquin.*

Cætra, vide *Cetra.*

CAEYX, vel potius Ceyx, *Ceycis* Plinio 32, 9 avis genus, ut videtur, marinæ, de medicamentis faciei: *Fit in mari, halcyoneum appellatum, ex nidis halcyonum & ceycum.* Fingitur in hoc avis genus mutatus *Ceyx*, Luciferi filius, postquam in mari periisset. v. Ovid. Met 11, 321 sqq. ¶ 2. Sunt qui marem Halcyona, *Ceyca* vocari affirment, eumdemque & *Cerylon* Κήρυλον.

Caja, vide *Cajus*, Cajata, cajatio, *Cajo.*

CAÏCUS, *i*, m. Κάικος, Phrygiæ aut Æoliæ fluvius est, ex Mysia veniens. Virg. Georg. 4, 370
Saxosumque sonans Hypanis Mysusque Caicus.
¶ 2. Fuit & inter socios Æneæ *Caicus.* Id. Æneid. 1, 183
Aut Capyn, aut celsis in puppibus arma Caici.

CAIĒTA, *æ*, f. urbs & portus in Latio, prope Campaniæ fines, sic a nutrice Æneæ dictus. Virg. Æn. 7, 1
Tu quoque litoribus nostris Æneia nutrix,
Æternam moriens famam Cajeta dedisti &c. conf. 6, 890.

CAIO, *āre*, apud veteres erat *cohibere, coërcere, compescere.* Unde *Cai* seu *Kai* in vet. Gloss. sunt *cancelli.* v. Fulg. & Scalig. Auson. Lect. 2, 22 p. 149.

¶ Cajata, *æ*, f. Fulgentius Contin. Virg. p. 162 *Cajata coarctrix ætatis.*

¶ Cajatio, *ōnis*, f. puerilis cædes, die züchtigung, ibidem. De singulis vid. Scaliger lect. Auson. 2, 22 (ad epist. 2 Ausonii v. 13.)

CAIUS & Cāius, *i*, m. prænomen fuit apud Romanos; sed veteres *Gajus* dicebant; qui multum delectati fuerunt litera G; ut auctor libelli de Nominibus, qui Valerio Maximo tribuitur, atque cum eo edi consuevit, observat; & nomen *Gaji*, seu *Caji* a *gaudio parentum*, factum, scribit. Nimirum a γαίω, *Gaudeo*, derivatum significat. At Scaliger Pater *Cajum* ab antiquitate dictum censet: ἀπὸ τῆς γῆς, a *terra* scilicet, c. 29 de Lingua Lat. Cajum invenio in Græcorum monumentis appellatum ab Italis & Tarentinis *Mercenarium*, aut etiam *rudem hominem* ac *plane brutum*, quia a γέα, quæ terra est, derivetur γεῖος, a γαῖα γάϊος, verba sunt Cæl. Rhodigini 13, 5. Utrumque autem dicebatur, *Cajus, Caja:* ita ut C. rectum, *Cajum;* C. inversum Ɔ *Cajam* fœminam notaret. Quintil. 1, 7 *Cajus C. litera notatur: quæ inversa Ɔ mulierem declarat. Quia tam* Cajas *esse vocitatas quam* Cajos, *etiam ex Nuptialibus Sacris apparet.* Quod de *nuptialibus sacris* dicit, Plutarchus explicat Quæstionibus Romanis p. 271 E. Wech. *Cur sponsam,* inquit, *introducentes dicere jubent,* UBI TU CAIUS, EGO CAIA? *An quia hac conditione pacta intrat, ut particeps rerum omnium & gubernandæ familiæ sit? Itaque hæc verba id significant,* UBI TU DOMINUS ERIS ET PATERFAMILIAS, EGO DOMINA ERO ET MATERFAMILIAS. *Nomine autem* Caji & Cajæ *communibus, usi sunt peculiariter: quomodo ICti* Cajum, Sejum, Lucium, Titium *nomen et, de quo agitur, imponunt. Et philosophi* Dionis *aut* Theonis voces *usurpant.* Hæc Plutarchus; ex quibus etiam nosce, *Caji* nomen hypotheticum fuisse, sicuti Seji, Lucii, Titii, quibus ICti, cum juris casus figurarent, ad distinguendas personas exempli gratia fuerunt usi, de quo & Scaliger ad Tibullum, nec non Cujacius Observat. 2, 11 monuerunt. ¶ 2. *Caji* nomen interdum ominosum. Suet. Calig. c. 60 *Observatum notatumque est, in primis Cæsares omnes, quibus Caji prænomen fuit, ferro periisse* &c. ¶ 3. *Cajus* interdum fit trisyllabum ex dissyllabo. Martialis 9 epigr. 93
Caius a prima tremebundus luce salutat.
Idem vocativum extulit lib. 2 epigr. 30
Quod peto, da Cai, non peto consilium.

¶ Caja, *æ*, f. eine frau, hausmutter, pro quavis hera vide in Cic. pro Muræna c. 12; & apud Plutarchum paullo ante in *Cajus*, & Festum in *Gaja*, ubi *Gajam Cæciliam uxorem Tarquinii Prisci tantæ probitatis fuisse* scribit, *ut id nomen ominis boni caussa frequentarint nubentes.*

¶ Cajānus, *a, um*, adject. ut, *Assis Cajanus*, Stat. 4 Silv. 9, 22
Emtum plus minus asse Caiano. (Est Phalæcius.)
Quem assem Caianum dixerit, docet Turnebus Adverf. 20, 32. vide supra in AS. Et Suet. Tito c. 1 *Insignis annus Caiana nece*, id est, Caligulæ.

¶ Cajolus, *i*, m. diminut. a *Cajus*, i. e. puerulus, ein knäbgen. Stat. 1 Silv. 6, 17 *Molles Cajoli Lagunculique.* Sed lectio dubia.

CALA, *æ*, f. Κάλον, fustis vel vallus, ein stock oder pfahl. Lucil. ap. Servium Æn. 6, 1 *Scinde puer calam, ut caleas:* id est, ut Servius explicat, *frange fustes & fac focum.* Hinc *Calo.* Add. Heins. ad Sil 2, 155.

CALABER, *bri*, m. *Quintus Calaber*, seu potius *Cointus*, sic enim seipsum nominat, ut indicavit Tzetzes, Homeri Paralipomena scripsit libris quatuordecim, ab Hectoris scilicet obitu ad Urbem usque captam & excisam. Dictus autem Calaber est, quod ejus opera in bibliotheca monasterii D. Nicolai, quæ in Calabria conservatur, primum reperta sint. v. Tafurus in not. ad Galateum de Situ Iapygiæ p. 97. ¶ 2. *Calaber* gentile v. in *Calabria.*

CALABRA, *æ*, f. curia Romæ, ad quam plebi convocatæ pronunciabatur numerus dierum a Calendis ad Nonas, Macrob. Sat. 1, 15 a καλῶ. Ibi tantum ratio sacrorum gesta. Fest.

¶ Calabarrio, *onis*, vel Calabarriunculus, *i*, m. præco, qui concionem advocat in curiam Calabram. Hanc vocem fictam a Laberio refert Gellius 16, 7.

CALĂBRIA, *æ*, f. Καλαβρία, ora Italiæ proxima Græciæ, peninsulæ formam habens, feracissima, in qua urbes sunt celebres, *Tarentum, Brundusium, Hydrūs.* v. Horat. 1 od. 31, 5.

¶ Calăber, *ābris.* Silius Italicus 12, 396 de Ennio poëta:
Miserunt Calabri, Rudiæ genuere vetustæ.

Et *Calabri hospitis xenia sive dona*, pro exiguis & rusticis muneribus, in proverbium abiere, quoniam Calabri pyra hospitibus affatim apponebant, cum majora non haberent. Elegantem dialogismum inter peregrinum & Calabrum introducit Horat. 1 epist. 7, 14 seqq. *Non quo more pyris vesci Calaber jubet hospes* &c. Vide Chiliad. *Calabri montes.* Colum. 7, 2 *Calabræ oves.*

¶ Calabrĭcus, *a, um*, adjectivum: ut *Olea Calabrica*, apud Columellam 12, 49. ¶ 2. *Calabrica* etiam genus fasciarum vocatur, windeln. vid. Reines. var. lect. 2, 8. unde

¶ Calabrĭco, *are*, einwickeln, windeln. Plin. Valer. 3, 13 *Lanis involvere & calabricare.*

¶ Calabrix, *īcis*, f. spina silvestris, cui tuberes inseruntur, Plin. 17, 10. conf. Pallad. Sept. t. 14.

CALĂGURRIS, *is*, f. civitas Hispaniæ in Vasconibus, patria Quintiliani, quod tamen negat auctor vitæ ejus operibus præfixæ. Certius est fuisse patriam Prudentii, quod ipse testatur. vid. Cellar. præf. operum; Idem Prud. de Cæsaraugustan. martyrio v. 31
Nostra gestabit Calagurris ambos. conf. Auson. Prof. 1, 7.

¶ Calagurritānus, *i*, incolæ ejus urbis, & gentile nomen. Val. Max. 7, 6 ext. 3 *Calagurritanorum exsecrabilis impietas*, ad quam extrema fame Sertoriano bello adacti fuerant. Vide plura ibidem.

CALAIS, *ïdis*, m. Boreæ & Orithiæ filius, Zetæ frater, quos alatos Poëtæ fabulati sunt. Vide Ovid. Met. 6, 716; & Scholiastem Sophoclis. ¶ 2. *Calais* gemma, quæ & *Augites*, Plin. 37, 10.

Calamarius, calametum, vide *Calamus.*

CALAMINÆ, *arum*, f. insulæ natantes in Lydia, Plin. 2, 95; Plaut. Pœn. 5, 3, 45.

CĂLĂMINTHA, *æ*, f. καλαμίνθη, herba, pulegium silvestre. *Calamentum* officinæ vocant, wilder polen, acker-müntze. vide *menta*, vel *mintha:* & inprimis Plin. 19, 10; Apul. de Herb. c. 70; Diosc. 3, 43.

CĂLĂMIS, *ĭdis*, m. egregius cælator & fusor. Plin. 34, 7 & 8; Quint. 12, 10; Propert. 3, 8, 10; Ovid. Pont. 4, 1, 33.

CĂLĂMISTER, *i*, m. vel Calamistrum, *i*, n. instrumentum est vel acus, qua calefacta capilli ornantur & crispantur. Vid. Varro de L.L. 4, 29; & Nonius 15, 27. Græce καλαμὶς vel κάλλυτρον, ein haar-eisen, kräusel-eisen. *Calamistro crines convertere*, i. e. flectere & contorquere, Petron. c. 102. Quo pertinent in Virg. Æn. 12, 99 *Crines vibrati ferro calido.* ¶ 2. *Calamistros adhibere*, pro, fucatum cultum sive ornatum orationi addere, Cicero dixit in Orat. c. 23. Id. de Clar. Orat. c. 75 *Volunt illa calamistris inurere*, aufputzen.

¶ Calamistro, *are*, crispare in annulos, kräuseln. Hinc

¶ Calamistrātus, *a, um*, gekräuselt; ut, *Calamistrata coma*, Cic. pro Sextio c. 8. Et *Calamistratus saltator*, Id. post red. in Sen. c. 6. conf. Plaut. Asin. 3, 3, 37, qui de molli usurpat.

Calamita, vide *Calamus.*

CĂLĂMĬTAS, *ātis*, f. proprie est labes, quæ vi tempestatis infertur segeti, ein wetter-schade. Hinc Ter. Eun. 1, 1, 34 *Sed ecce ipsa egreditur fundi nostri calamitas.* Ubi Donatus: *Proprie*, inquit, *calamitatem rustici grandinum dicunt, quod comminuat calamum seu culmum ac segetem.* Cic. Verr. 1, 38 *Calamitosam tempestatem* appellat, etiam Ulpianus l. 15 Ex conducto § 1 Si vis Dig. Locati conducti. Plaut. Cas. 5, 2, 34 *Quicquid erat* (sc. olerum) *calamitas profecto attigerat nunquam.* ¶ 2. Deinde *Calamitatem* dicimus quamcunque perniciem, incommodum & miseriam, schade unrath, unfall, unglück, Συμφορά, Δυστυχία. Ter. Heaut. 2, 4, 15 *Ut nulla unquam amori vestro incidere possit calamitas.* Cic. Catil. 1, 5 *Videbam perniciem meam cum magna calamitate reip. esse conjunctam.* Idem subinde, *Accipere calamitatem*, schaden nehmen. *Calamitate affligi*, *Calamitatem inferre.* Nep. 14, 6, 6 *Magnæ esse calamitati*, viel schaden, schädlich seyn. Id. 32, 1, 4 *Calamitates belli ferre amplius patria non potest.* Apud eumdem 20, 4, 1 *Calamitas* pro cæcitate ponitur. Cic. pro domo sua c. 32 *In omni vita nihil est ad laudem illustrius, quam calamitas*, quia αἱ συμφοραὶ συνετωτέρους καὶ ποιοῦσι σωφρονεστέρους, hoc est, *Calamitates erudiunt & modestiores reddunt*, ut Isocrates dixit. Et Xenophon lib. 5 de expedit. Cyri: ἐν μὲν πάθεσιν ἀνθρώπους παιδεύεσθαι μάλιστα ἔοικε, *Calamitatibus homines maxime prudentiores fieri verisimile est.*

¶ Calamĭtōsus, *a, um*, qui calamitatem infert, schadhaft, schädlich, quemadmodum *calamitosam tempestatem* Ulpianus dixit supra laudato loco: *Si vis*, inquit, *tempestatis calamitosæ contigerit.* Sic & *Otium calamitosum*, Cic. Fin. 5, 19. Et, *Fuga patriæ calamitosa*, Id. Divin. 1, 28. ¶ 2. Qui calamitati obnoxius est, der wetterschaden hat. Cic. adv. Rull. 2, 29 *Calamitosus ager cælo ac loco.* Plin. 18, 7 *Hordeum ex omni frumento minime calamitosum* &c. darf die wenigste gefahr ausstehen. ¶ 3. *Ærumnosus, calamitate afflictus*, arm, elend, unglücklich. Vellej. 2, 53, 2 *Quis ullam calamitosi deberi putat gratiam?* Cic. pro Rosc. Am. c. 28 *O rem miseram & calamitosam!* Id. fam. 6, 21 *appropinquare exitus hujus calamitosissimi belli videbatur.* Auctor epistolæ ad Octavium, Ciceronianis subjunctæ: *Quæ non insequens hora antecedente calamitosior populo R. illuxit?* Sen. epist. 71 *calamitosissimus omnium Regulus.*

¶ Calamitose, adverb. jämmerlich; ut, *Calamitose vivere*, ein unglückseliges leben führen, Cic. Off. 3, 29.

¶ Calamĭto, *are*, calamitosum reddere, Cathol.

CĂLĂMUS, *i*, m. Κάλαμος, frutex aquaticus, arundo gracilis, rohr. Hinc *Calami palustres*, Ovidi Met. 1, 706. Plin. 16, 36 ita describit: *Nostratibus calamis fungosior subest natura, cartilagine bibula, quæ cavo corpore intus, superno tenui inarescit ligno: fissilis præacuta semper acie: geniculata.* ¶ 2. Fistula ex calamo, eine rohrpfeife. Virg. ecl. 5, 2 *Tu* (sc. bonus) *calamos inflare leves.* Idem ecl. 2, 34 *Calamo trivisse labellum.* Item ecl. 5, 48
Nec calamis solum æquiparas, sed voce magistrum.
¶ 3. Item virga visco illita, qua aves capiuntur, eine leim-ruthe, Propert. 11, 15. Martialis 13 epigr. 68
Galbula decipitur calamis & retibus ales.
¶ 4. *Calamus*, eine schreibfeder. *Calamum scriptorium* vocat Celsus 5, 28 *Temperare calamum*, die feder schneiden, inrichten. Græci γ[illegible]-

φή, a γλύφειν, *ſcalptura.* Vet. Gloſſ. *Temperat*, γλύφει κάλαμον &c. Cic. Att. 6, 8 pr. *Cum inſtituiſſem ad te ſcribere, calamumque ſum-ſiſſem.* Et ad Quint. fratr. 2, 15 *Calamo & atramento temperato charta etiam dentata res agetur*; & mox: *quicunque calamus in ma-nus meas venerit. Calamus temperatus*, eſt ita concinnatus & acumi-natus, ut bene & expreſſe ſcribat: quales ſunt recentes a ſcalpro. Nam uſu triti & obtuſi male pingunt literas. *Dentata charta* eſt polita, vide in *Dens.* Huc pertinent Plinii verba 16, 36 *Chartis ſerviunt calami, Ægyptii maxime, cognatione quadam papyri.* Quæ illuſtrantur illo Perſii Sat. 3, 11

Inque manus chartæ, nodoſaque venit arundo.
Tum queritur, craſſus, calamo quod pendeat humor.

¶ 5. *Calamus aromaticus*, vel *calamus* ſeu *juncus odoratus*, kalmus.
¶ 6. Poëtis etiam *ſagittæ* calami dicuntur. Ovid. Met. 8, 30

Impoſito calamo patulos ſinuaverat arcus,
Sic Phœbum ſumtis jurabat ſtare ſagittis.

¶ 7. Apud Plinium 17, 14 *Calamus* etiam dicitur ſurculus, qui ramo inſeritur, ein pfropfreiß; ut, *Calami exacutio medullam ne nudet.* Item: *Calamus ad corticem usque ſuum deprimatur.* Plura exempla dicto capite invenies. ¶ 8. Accipitur pro *ſtipula*, & quacun-que re tereti, ac fiſtuloſa, ac ſimilitudinem arundinis, ein halm. ¶ 9. Fabulam *Calami*, Mæandri fluvii, filii, qui in arundinales ſive paluſtres calamos verſus, Servius refert ad Virgilii ecl. 5, 48.

¶ Calamārius, *a, um*, zum rohr oder feder gehorig. Vt *Theca cala-maria*, Suet. Claudio c. 35, eine feder-büchſe, pennal. *Calamarium* abſolute atramentarium, in quo tingitur calamus, ein ſchreibzeug.

¶ Calămētum, *i*, n. proprie locus calamorum, ein röhrig, rohr-gebüſche. Ab arboribus enim & fruticibus facto in *etum* nomine lo-ca iisdem conſita ſignantur. ¶ 2. Fragmenta calamorum & arundinum. Colum. 4, 27 pr. *Sic deinde ordinata vineta feſtinabi-mus emundare, ſarmentisque & calametis liberare, quæ ſicco tamen ſolo legenda ſunt.*

¶ Calamita, vel Calamites, *æ*, m. καλαμίτης ein laubfroſch. Plin. 32, 4 & 6.

¶ Calamochnus, *i*, m. καλαμόχνους, lanugo in locis paluſtribus ca-lamis adnaſcens, alio nomine *Adarca*, mooß. Plin. 32, 10.

¶ Vnicalamus, *a, um*, das nur einen halm hat; ut, *Frumentum uni-calamum*, Plin. 18, 8.

CĂLANTĬCA, *æ*, f. tegumentum capitis muliebre, ein haartuch, haube, ſchleier. Cic. ap. Nonium 14, 2 *Cum calanticam capiti accom-modares.* Auſon. Periocha 5 Odyſſeæ: *Vlyſſes ab Ino dea miſericorde ſervatur: quæ calanticam capiti ſuo demtam natanti accommodat: cu-jus ille ſuſtentatu ad usque Phæacum litus evadit*, κρήδεμνον dixerat poëta Odyſſeæ lib. 5. Alii ſcribunt *Calautica*, per V. ut Vlpianus l. 25 §10 Dig. de auro, arg. mundo: alii *Calatica*, ſine V vel N. Adi Vinetum ad Auſon. c. l. qui ex antiquis libris diverſas protulit; & Voſſ. Etym. p. 91.

¶ Decalantico, *are*, apud Nonium 2, 218 ex Lucilio, eſt calanti-cam detrahere, ut explicat Turneb. Adverſ. 29, 22, quod etiam in aliarum rerum ſpoliatione ponitur, entblöſſen.

CALANVS, *i*, m. Indus, ex Gymnoſophiſtarum genere, quem Philo, *omnium ejus ſeculi patientiſſimum*, libro illo appellat, quo do-cet, *Probos omnes liberos eſſe* p. 680. Vbi & eruditionem ei tribuit: quem tamen Cicero Tuſc. 2, 22 indoctum vocat, reſpectu ad Græ-cos, qui cum doctrina rerum elegantiam & eloquentiam conjunge-bant, quam ſapientes illi ſpernebant. v. Philo l. c. nec non Strabo lib. 15. Hic ſe more gentis accedente morbo, quem ferre turpe exi-ſtimabat, vivum comburi voluit. Qui cum in rogum ardentem aſcenderet: *O præclarum*, inquit, *diſceſſum e vita, cum, ut Herculi contigit, mortali corpore cremato, in lucem animus exceſſerit!* Refert Cic. de Divin. 1, 23. Ejus in honorem poſtea Alexander M. certa-mina muſica, equeſtria & pugilatus inſtituit. v. Ælianus Var. H. 2, 41. Arrianus de R. G. Alexandri.

CĂLĀRIS, *is*, f. urbs Sardiniæ magna & antiquior omnibus, Stra-bone teſte lib. 3; quæ & *Caralis*, v. ſupra, & Plin. 2, 108. *Vrbem ur-bium* vocat Florus 2, 6, 35. Bis vocat *Carales* Hirtius B. Afr. c. 98.

¶ Calaritani vel Caralitani, plur. incolæ. v. Cæſ. B. C. 1, 30.

CALĂSIS, *is*, f. *tunicæ genus, quod Græci* καλάσιριν, *dicunt. Aliis nodus eſt tunicæ muliebris, qua connexa circa cervicem tunica ſubmit-titur*, Feſtus. conf. Voſſ. Etym. p. 91.

¶ Calaſticus, *a, um*, adject. Th. Priſc. de Diæta c. 9; Octav. Ho-rat. 1, 7 & 15.

CALASTER, *ſtri*, m. apud Vitruv. 8, 4, & Rhodig. 10, 55, qui ſic dici vult *pueros canoræ vocis*, diſcantiſten; quod Vitruvius dicat, ex *transmarinis calaſtris naſci, qui & voce ſint egregia & forma ve-nuſta.* Videtur autem eſſe a καλὸς, *Calaſter*, ut a ſurdus *ſurdaſter.* Alii aliter legunt. vide infra *Catlaſter.* Philander legit *Cataſtas* & interpretatur ſervos ex *Cataſta*, quod videtur optimum.

CĂLĂTHVS, *i*, m. Κάλαθος, Latine *quaſillus*, ein handkorb. Virg. ecl. 2, 45

Tibi litia plenis
Ecce ferunt Nymphæ calathis &c. conf. ecl. 5, 71.

Forma eorum, ex anguſto orbe in ampliorem ſurgens, qualis turbi-nis eſt, ſed ut ſupremæ partes eminulæ eſſent. Hinc lilio Plinius eorum formam tribuit: cujus verba lib. 21, 5 iſta ſunt: *Candor ejus* (lilii) *eximius: foliis foris ſtriatis, & ab anguſtiis in latitudinem paullatim ſeſe laxantibus, effigie calathi, reſupinis per ambitum la-bris &c.* Fœminarum fuit, uti ex Silii 2, 70 manifeſtum,

Nec calathis adſueta manus, operataque fuſo.

¶ 2. Vas quo lac vel caſeus aſſervatur, ein milchnapf, käſenapf. Virg. Georg. 3, 400

Quod ſurgente die mulſêre horisque diurnis,
Nocte premunt: quod jam tenebris, & ſole cadente,
Sub lucem exportans calathis, adit oppida paſtor.

Conf. Colum. 7, 8. ¶ 3. Sane & pocula *Calathi* appellantur, ſeu calices: Virg. ecl. 5, 71 *Vina novum fundam calathis Arviſia nectar.* Propert. 2, 15, 50 *At veluti folia arentes liquêre corollas,*
Quæ paſſim calathis ſtrata natare videt.
Martial. 9 ep. 59 *Expendit veteres calathos, &, ſi qua fuerunt,*
Pocula Mentureâ nobilitata manu.

¶ Calathiſcus, *i*, m. diminut. ein körblein. Petron. c. 41 *Cala-thiſco uvas circumtulit.* Catull. 65, 310

Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.

¶ Calathiāna, *æ*, f. *violæ genus*, a calathi figura, Plin. 21, 6.

CĀLĀTIA, *æ*, f. oppidum Campaniæ. Liv. 9, 2 *Ad Calatiam conſules Romanos caſtraque eſſe audiebat.* Silius 8, 543 *Nec parvis aberat Calatia muris.*

¶ Calatīnus, *a, um*, gentile & poſſeſſivum. Livius 22 c. ult. *De-fecere ad Pœnos hi populi, Atellani, Calatini, Hirpini &c.* Eodem libro c. 13 *Per Allifanum, Calatinumque, & Calenum agrum.* ¶ 2. *A. Attilius Calatinus*, ab aratro ad ſummos honores vocatus, de quo Cic. de Senect. c. 17 & de Fin. 2, 35.

Calatŏr, calatus & calata comitia, vide *Calo* & *Comitia.*

CALAVREA, vel Calauria, *æ*, f. Καλαυρία, inſula maris mediter-ranei in ſinu Argolico contra Trœzenium, quam in permutatione cum Latona Neptunus Delo neglecta habitavit. Vnde origo pro-verbii, *Pro Delo Calauria*, in mutui beneficii memoria, ſimilis illi, *Manus manum lavat.* v. Chiliad. & Plin. 4, 12. Morte Demoſthenis nobilitata.

¶ Calaurītis, *idis*, f. Καλαυρῖτις, *ſpuma argenti*, ſilberſchaum. Dioſc. 5, 156.

Calautica, vide *Calantica*, Calbei, *Galbei.*

Calcaneus, Calcar, Calcaria, *us*, Calcarus &c. Calceamen, calcea-tus &c. vide *Calx*, ferſe, & *Calx*, kalck, & *Calceus.*

CALCEVS, *i*, m. ὑπόδημα, ein ſchuh, a κᾶλον, *lignum*, eſt qui de-rivat, quod ex ligno primitus calcei fierent; vel ſimplicius a *Calx*, die ferſe, quia calcem munit. *Redire cum calceis & toga*, Cic. Phil. 2, 30; *Calceus pede major ſubvertit, minor urit*, Horat. 1 epiſt. 10, 43. Vſi Romani calceis duplicibus, *mulleolis*, & *puris* ſive *peronibus. Mul-leoli* ex alutis, *perones* ex puro corio; qua de re Ræward. Var. Lect. 1, 8. Phœnicum varibus *linei* in uſu erant *calcei.* Herodian. 5, 5 extr. ὑποδήμασί τε λίνου πεποιημένοις ἐχρῶντο, *lineis calceamentis uteban-tur.* Sed *Calceos mutare*, eſt fieri ſenatorem, vel in equeſtrem or-dinem ex plebejo tranſire: Cic. Phil. 13, 13 *mutavit calceos: pater conſcriptus repente factus eſt.* Alii enim erant magiſtratuum ac no-bilium, alii plebejorum calcei. *Forma calcei*, ein ſchuhleiſte. v. *For-ma.* Porro quod de calceo premente a Germanis proverbialiter di-citur, apud Plutarch. reperitur in præceptis connubialibus, p. 141. Cum enim Romanus quidam, Æmilius Paulus, ab amicis reprehen-ſus fuiſſet, quod uxorem pudicam, locupletem & formoſam repu-diaſſet, calceum protendit: *Et hic*, inquit, *novus eſt & pulcher, ſed nemo veſtrum novit, quo loco pedem meum urgeat*; ἀλλ' οὐδεὶς οἶδεν ὅπου με θλίβει, es weiß keiner, wo den andern der ſchuh drückt. Hierony-mus ſimiliter adv. Iovinian. 1, 29 *Nemo ſcit, præter me, ubi me ſoccus premat.*

¶ Calceŏlus, *i*, m. diminut. ut, *Calceoli repandi*, Cic. Nat. D. 1, 29. *Ligulæ calceolorum*, Scrib. Larg. Comp. 208.

¶ Calceo & Calcio, *are*, calceis veſtire, calceos induere ſive in-ducere, beſchuhen, ſchuhe anziehen. Suet. Veſp. c. 21 *Calceabat ipſe ſeſe.* Phædr. 1, 14, 15 de ſutore medico ſpurio: *Qui capita veſtra non dubitatis credere, cui calceandos nemo commiſit pedes.* ¶ 2. Sed Plin. 7, 53 *Obiere dum calciantur.* Conf. Plin. 36, 5; Pallad. 1, 24; Tertull. adv. Marc. 3, 14. ¶ 3. Ad jumenta etiam transfertur. Sic *Calceare mulas* Suet. Veſp. c. 23 dixit. Et ſæpe Vegetius in Mu-lomedicina. Sed hic intelligenda non eſſe ferra (hufeiſen) ſed po-tius calceos ex ſparto, corio crudo &c. factos, oſtendit contra Iſ. Voſſ. ad Catull. p. 48. Geſnerus in Ind. Scriptt. rei ruſt. v. *Solea.*

¶ Calceator, *oris*, idem ac Calceolarius. Murat. Inſcr. p. 909.

¶ Calceātus, & Calciatus, *a, um*, beſchuhet. Cic. pro Cæl. c. 26 *Non ſatis commode calceati & veſtiti.* Plaut. Capt. 1, 2, 84 *Calceati dentes*, i. e. expediti & ad convivium parati, qui ſcrupoſos cibos poſſunt conterere. ¶ 2. Sed Pallad. Mart. t. 13 *Altius calciatus.*.

¶ Calceatus, *us*, m. uſus calceorum, die tragung der ſchuhe. Suet. Calig. c. 52 *Veſtitu calceatuque & cætero habitu neque patrio, neque civili uſus.*

¶ Calceamen, *ĭnis*, n. idem quod *Calceus.* Plin. 19, 2 de Sparto Hiſpaniæ citerioris: *Hinc ſtrata ruſticis eorum, hinc ignes facesque, hinc calceamina & paſtorum veſtis.*

¶ Calceamentum, *i*, n. idem. Plin. 28, 24 *Induere calceamentum.* Suet. Aug. c. 73 *Vſus eſt calceamentis altiuſculis, ut procerior, quam erat, videretur.* Eutrop. 9, 16 de Diocletiano: *Ornamenta gemma-rum calceamentis indidit.* Vlpian. l. 25 § 4 ff. de aur. arg. leg. *Cal-ceamenta* veſtibus adnumeranda eſſe negat. ¶ 2. Sed Colum. 12, 3 *Calceamenta utrique ſexui convenientia.* conf. Cic. Tuſc. 5, 32.

¶ Calceamentārius, *i*, m. qui calceos conficit, ein ſchuhmacher, ſchuſter. Gloſſ. gr. lat. ὑποδηματάριος, *calceamentarius, caligarius.*

¶ Calceārius, *i*, m. idem; Vetus interpr. Iuvenal. ad Sat. pro quo

¶ Calceŏlārius, *i*, m. idem apud Plautum Aul. 3, 5, 38.

¶ Calcearium, *i*, n. pecunia quæ ad calceatum, ſive ad parandos calceos datur, ſchuhgeld. Suet. Veſp. c. 8. *Calcearium* habet Vl-pian. l. 21 Dig. de alim. & cibariis, & l. 8 § 14 D. de transact. Simi-liter *veſtiarium, vaſarium* dicebatur. v. Torrent. ad Suet. l. c.

¶ Diſcalceo, *are*, idem quod *excalceare.* Gloſſ. Cyr. ὑπολύομαι, *diſcalceor.* Hinc

¶ Diſcalceatus, *a, um*, nudipes, ohne ſchuhe, barfuß. Suet. Ner. c. 51 *Sine cinctu & diſcalceatus.* Sed Vulg. Interpr. Eſ. 20, 2 *Nudus & diſcalceatus.*

¶ Diſcalceatio, *onis*, f. die ablegung der ſchuhe.

¶ Excalceo, *are*, calceos detrahere apud Suet. Veſp. c. 8 & Vi-tell. c. 2 die ſchuhe ausziehen. Paſſ. Vellej. 2, 41, 3 *Neque aut nocte aut die excalceari.*

¶ Excalceor, *ari*, idem ut deponens. Varro ap. Nonium 7, 86 *Qui ad Herculis ædem introeat, nemo ſe excalceetur.*

¶ Excalceatus, *a, um*, der keine ſchuhe anhat. *Excalceatos cothur-natis* opponit Seneca epiſt. 8: illi ſocco utebantur, hi cothurno. conf. Martial. epigr. 89. Sic &

¶ Excalceus, qui calceatus haud eſt, barfuß. Paullinus ad Cy-therium v. 321 *Qui maluiſſet confoveri excalceus, Quam calceari frigidus.*

CALCHAS, *antis*, m. Theſtoris filius, vates Græcorum nobilis, de quo Homerus Iliados 1, 69 ſeq. Silius 13, 38. Poſt expugnatam & deſolatam Trojam domum itinere terreſtri repetens incidit in Mopſum augurem præſtantiſſimum prope Colophonem, ſuperatusque artis peritia (hariolari enim, quot ſicus a Mopſo ſibi propoſita haberet caprificus, juxta Heſiodum; aut ſiculos ſus gravida, ex Pherecydis ſententia, non poterat,) animi ægritudine vitam finivit.

Calciatus, calcio, calcitro, calco, Calciſraga, calculator, &c. vide *Calx* ferſe & *Calculus*.

CALCŬLUS, *i*, m. lapillus, ein ſand-ſteinlein, diminutivum a *Calx*. v. Scalig. ad Varr. p. 186. Cic. de Orat. 1, 61 *Demoſthenes, conjectis in os calculis ſumma voce verſus multos uno ſpiritu pronunciabat. Superavit enim Demoſthenes impedimenta naturæ diligentia induſtria que*, quemadmodum ibidem de eo Cicero ſcribit. ¶ 2. Eſt & ponderis nomen. Excerpta Veterum de menſuris, quæ in Gromaticorum Scriptorum corpore Rigaltius edidit: *Pondorum pars minima* CALCULUS *eſt, conſtat ex granis ciceris duobus & apud quosdam ſiliqua penſante, qua tribus granis hordei declaratur. Duo calculi* CERATIUM *faciunt*, &c. ¶ 3. *Calculus*, der ſtein, morbus maximis cruciatibus affligens corpora, exercitium & diſciplina ſummorum nonnunquam virorum. ¶ 4. Sunt & *calculi*, quos *Latrunculos* alioqui vocamus. Item *ſcriptula*, aut *ſcrupula*, de quo ludo plura obſervatu digna Salmaſius ad Vopiſci Proculum c. 13 p. 737 ad 760; qui peculiari libro a ſe de hoc argumento actum eſſe docet. ¶ 5. Et pro rationibus quidem uſitate *calculi* accipiuntur, zahlpfennig, rechenpfennig, rechnung, ut, *Subducere calculos*, Cic. de Fin. 2, 19. *Ponere calculos*, Colum. 3, 3; & Plin. 2 epiſt. 19 extr. die rechnung überſchlagen. Sic L. 5 epiſt. 2 *Accepi pulcherrimos turdos, cum quibus parem calculum ponere non poſſum.* Egregie Idem Paneg. c. 20 *Aſſueſcet imperator calculum cum imperio ponere*: id eſt, rationem impenſarum habere, ne reditus excedant, & imperium gravent. Cic. de Amic. c. 16 *Nimis exigue & exiliter ad calculos vocare amicitiam, ut par ſit ratio acceptorum & datorum*, gar zu genau überrechnen, ausrechnen. Id. Att. 8, 12 *Ad calculos reverti.* ¶ 6. Sed & ſuffragia *calculis* notabantur. Hinc *Calculum atrum vel album demittere in urnam*, Ovid. Met. 15, 44. *Adjicere cui album calculum*, beyfallen, ſein jawort darzu geben. Plin. 1 epiſt. 2. Cujus etiam illud eſt lib. 6 epiſt. 11 *O diem lætum notandumque mihi candidiſſimo calculo!* Solebant enim Thraces dies proſperos & lætos notare calculo albo in urnam conjecto, infelices vero atro, ut ſcirent anno exacto, quot & quos dies lætos, quos triſtes habuiſſent. vid. Plin. 7, 40, & Martial. 12 epiſt. 34. Apud Quintil. 8, 3 p. 682 *Cauſſit paucorum calculorum* eſt non magni momenti, ubi pauci judices vel arbitri.

¶ Calculōſus, *a*, *um*, ſteinicht, ut, *Ager calculoſus*, Colum. 3, 11. ¶ 2. Item qui ex calculo laborat, der den ſtein hat. Plin. 21, 18.

¶ Calculōſitas, *ātis*, f. ſtein-beſchwerung. Gloſſ. gr. lat. Λιθίασις *Calculoſitas.*

Calculo, *are*, rechnen, ausrechnen. Prudent. hymno Laurentii v. 131 *Nam calculanda eſt primitus, Tum ſubnotanda eſt ſummula.* Vſus etiam verbo hoc eſt Sidonius 9 epiſt. 7 antiquiores non facile repereris, ſicut nec majorem auctoritatem habet nomen ſequens.

¶ Calculātio, *ōnis*, f. die rechnung, quod eſt Caſſiodori 1 epiſt. 10, & Fortunati 5 epiſt. proſa 6 ad Syagrium. ¶ 2. *Calculatio*, die ſtein-beſchwerung. Cæl. Aurel. Tard. 4, 5 *Calculatio, quam lichiaſin vocant.*

¶ Calculātor, *ōris*, ein rechenmeiſter, rechnungs-beamter, auctorem habet Martial. 10 epigr. 62 *Nec calculator, nec notarius velox.* Adde Vlpian. D. 38 t. 1 l. 7 § 5; & D. 50 t. 13 l. 1 § 6: & Modeſt. D. 27 t. 1 l. 15 § 5.

¶ Calculo, *ōnis*, m. idem. Rufus Feſtus Breviario Rerum Rom. pr. *Morem ſequutus calculonum, qui ingentes ſummas eris brevioribus explicant.* Plures & hic *calculatorum* legunt.

¶ Calculātrius, *a*, *um*, zum rechnen gehörig, ut, *Calculatrius error*, ein irrthum im rechnen, Modeſtin. ICt.

¶ Calcĭſraga, *æ*, f. herba a calculis frangendis dicta. Plin. 27, 9; Scrib. Larg. Compoſ. 150 & 153.

Caldarium, caldarius, caldus, &c. vide *Calco.*

CALEA, *æ*, f. herba eadem quæ *Doryenion*. Dioſc. 4, 73.

CALĒDŌNIA, *æ*, f. Καληδονία, Dioni, Britanniæ pars, Scotia hodie, de qua non ſemel Tacitus in vita Agricolæ refert, v. 11, 2.

¶ Calēdōnius, *a*, *um*, adject. Val. Flacc. 1, 8 *Caledonius oceanus.* Martial. Spectac. 7

Nuda caledonio ſic pectora præbuit urſo.

conf. 10 epigr. 44.

Calefacio, &c. vide *Caleo.*

CALENDAE, *arum*, f. pl. Κάλανδαι, primi dies menſium, dictæ a convocatione popularium: καλεῖν enim *vocare* eſt; Ex quo Latini veteres *Calo*, *Calare* fecerunt. Convocabatur autem primo quoque menſium die populus, & quæ feriæ toto menſe eſſent futuræ, quidque in religione peragendum, ſignificabatur. v. Polyd. Virgil. 2, 5. Calendis etiam pecuniæ dabantur fœnori, & iisdem cum uſura exigebantur. Horat. 1 Sat. 3, 87 *Cum triſtes miſero venere calendæ.* Ovid. de Rem. am. v. 561 *Qui puteal Janumque timet, celeresque Calendas*, den zahltag. Id. Faſt. 1, 55 *Calendas Auſonias* dicit, quia Latinorum propriæ ſunt, iis vero Græci carent. Vnde Proverbium: *ad Calendas Græcas*, quo aliquid nunquam futurum ſignificatur: quod ab Auguſto inſtitutum eſt, qui, ut erat faceto ingenio, cum aliquos non ſoluturos, quod debebant, exiſtimabat, *ad Kalendas Græcas* ſoluturos ajebat. vid. Suet. vita c. 87.

¶ Calendālis, *e*, ad calendas pertinens; ut, *Calendalia tributa*, quaſi in ſtrenam ſolvi ſolita calendis Ianuarii, neujahr-geſchencke, Iuſtin. edict. 13.

¶ Calendaris, *e*, adject. idem. Sic *Calendarem Iunonem* vocarunt, quod ei omnes Calendæ dicatæ eſſent, Macrob. 1 Sat. c. 15.

¶ Calendarium, *i*, n. ſeu Kalendarium (ut veteres ſcribebant,) liber fœnebris dicebatur, id eſt, in quo perſcribebantur uſuræ in Calendas ſingulas petendæ & exſolvendæ, ein zins-regiſter, ſchuld-buch. Sen. de Benef. 7, 10 *Quid fœnus, & kalendarium & uſura, niſi humanæ cupiditatis extra naturam quæſita nomina?* Id. epiſt. 14 *Adjicere illis* (divitiis) *aliquid ſtudet: dum de incremento cogitat, oblitus eſt uſus. Rationes accipit, forum conterit, Kalendarium verſat, ſit ex domino procurator.* Rurſus ep. 87 *Divitem illum putas, quia aurea ſupellex etiam in via eum ſequitur, qui in omnibus provinciis arvet, quia magnus kalendarii liber volvitur.* Ejusdem eſt & illud de Benef. 1, 2 *Beneficiorum ſimplex ratio eſt*: &c. *Nemo beneficia in calendario ſcribit*: Id eſt, Nemo locat beneficia, ut pecuniam collataque in calendario ſcribat, ut inoblitus poſſit repoſcere. Recte vero hoc mox ad bonos viros tantum reſtringit: nam multi comparati aliter, beneficia ſua non conferunt, ſed credunt, & ſerunt expenſa, quos & hic & ſupra dicta epiſt. 87 perſtringit. Sic *pecuniam in calendarium convertere*, Leg. 39 § 8 Dig. de adminiſtr. & peric. tut. Papinianus dixit, quod eſt, geld auf-leihen, in die rechnung ſchreiben. ¶ 2. *Calendarium* etiam eſt hemerologium, ſeu rationarium dierum omnium diſtributorum per menſes unius anni: qui quidem initio per octoadas; poſtea vero Iudæorum more, per hebdomadas ibi fuerunt deſcripti: quod poſt tempora Theodoſii factum, Scaliger lib. 4 de Emendatione temporum obſervavit, der calender, das tage-buch, almanach). Cæterum Principalis portius, quam Pontificii muneris eſſe *Faſtos* (quæ *Kalendaria* vulgo) *corrigere*, non ignorarunt ii, qui correctioni Kalendarii a Gregorio XIII P. M. ſuſceptæ reſtituerunt, qua de re Thuanus lib. 76 Hiſt.

¶ Calendarius, *i*, m. ein buchhalter. Sic *Calendariorum*, in quadam Inſcriptione Veteri, quam cum cæteris in Hiſpania repertis Adolphus Occo Medicus Auguſtanus edidit, p. 2 n. 9 mentio fit; quos non alios fuiſſe exiſtimo, quam qui in Theodoſiano Codice lib. 12 tit. 11 *Calendarii Curatores* appellantur, & quorum munus *Kalendarii Curatio*, Arcadio IC. L. 18 § 2 D. de muneribus & honoribus dicitur. Vetus huc Inſcriptio pertinet apud Grut. p. 446 n. 7 CVRATORI CALENDARI. Vide Pithœum Adverſ. Subſec. 2, 4, & Henr. Noris Cenotaph. Piſan. p. 37.

¶ Calendula, *æ*, f. herba ſingulis calendis floreſcens, alias *caltha*, die ringel-blume.

¶ Calendariographus, *i*, m. qui calendaria facit, ein calender-ſchreiber.

¶ Quotcalendis, eleganter ut *quotannis, quotidie*: & idem eſt ac ſingulis calendis, vel *quotmenſibus*, monatlich. Plaut. Stich. 1, 2, 3

Quotcalendis petere demenſum cibum.

CĂLĒNUM, *i*, n. quod & *Calus* appellatum ex Strabonis lib. 5 conſtat, Campaniæ oppidum, vino nobile, quod non ſemel commendat Horatius, cum alibi, tum lib. 4 ode 12, 14 cum ait: *Sed preſſum Calibus ducere Liberum Si geſtis.* v. Marcellum Donat. ad Tac. An. 4, 27. Cic. Att. 7, 11 pr. *Capuam Calibus proficiſcens.* ¶ 2. Aliud oppidum eſt, quod nonnunquam cum hoc confunditur, *Callis*, de quo ſuo loco.

¶ Calenus, *a*, *um*, adject. ut, *Ager Calenus*, Plin. 3, 5; & *Vinum Calenum*; quod abſolute etiam *Calenum* Horatio appellatur: qui & *falcem Calenam* dixit 1 ode 31, 9. ¶ 2. *Caleuus*, i, nomen variis in Hetruria celeberrimi, de quo Plinius 28, 2.

CĂLEO, *ui*, *ere*, fervere, æſtuare calore contracto, heiß, warm oder erhitzt ſeyn. Virg. Æn. 1, 417 *Thure calent aræ.* ¶ 2. *Calere* etiam dicuntur, qui magno ſtudio & conſtantia in aliquid incumbunt. Auctor ad Herenn. 6, 15 *In re frigidiſſima cales, in ferventiſſima friges*, worun nichts gelegen, da biſt du fleißig und eifrig; Ovid. Met. 8, 300 *Lecta manus juvenum caluere cupidine laudis.* Sed *coiere* Heinſ. Sic *Calere ſcribendi ſtudio*, Horat. 2 epiſt. 1, 108. *Calent ſpe animi*, Curt. 4, 1, 29. Ita etiam *calere* dicuntur, qui rebus dubiis ſatagunt rerum ſuarum. v. Cic. Att. 7, 20 p. 372 Gr. add. Manut. Cum quarto caſu Prudent. in Symmach. 219 *Exempla domi congeſta calentem*, ubi v. N. Heinſ. *Calere convivium*, Minut. Fel. cap. 9 & Sulp. Sev. H. S. 2, 13. ¶ 3. *Calere* res dicitur, quæ magna vi agitur ſeu exercetur, quemadmodum & *Fervere opus* dicitur, quod ſumma contentione celebratur. Tibull. 1, 11, 53 *Sed Veneris tunc bella calent.* Sic Cic. Att. 4, 16 *Iudicia calere* dixit. *Calere rumores*, Cælius Cic. Fam. 8, 1 *Calent loca*, quæ frequentantur, Suet. Octav. c. 71. ¶ 4. *Caletur*, imperſonaliter, calor eſt. Plaut. Capt. 1, 1, 12 *Quaſi, cum caletur, cochleæ in occulto latent.* conf. Truc. 1, 1, 46.

¶ Calens, *tis*, heiß, warm, ut, *Calens lacryma*, Hor. 2, 6, 22. *Terræ calentes ſole*, Id. 2 od. 16, 18. *Pueri ætate & amore calentes*, Ovid. Art. am. 3, 571. *Calentes adhuc ab recenti pugna*, i. e. feroces, hitzig vor der ſtirne, Liv. 25, 39.

¶ Calenter, adverb. eſſe dicitur apud Apulejum.

¶ Caleſco, *ĕre*, warm werden. Curt. 4, 7, 22 *Aqua caleſcit.* Ovid. Faſt. 6, 5 *Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus illo.* Ter. Eun. 1, 2, 5 *Accede ad ignem hunc, jam caleſces plus ſatis.*

¶ Călĭdus, *a*, *um*, θερμὸς, heiß, warm. Cic. Nat. D. c. 9 *Omne quod eſt calidum & igneum, cietur & agitatur motu ſuo.* Plin. 16, 40 *Molliſſima tilia: eadem videtur & calidiſſima.* Vitruv. 2, 1 *Hiems calidiſſima.* Colum. 12, 50 *Calidiſſima lixivia.* Cic. Tuſc. 1, 18 ex hypotheſi eorum, qui animam ignæ naturæ ſtatuebant. *Calidior eſt, vel potius ardentior animus, quam eſt hic aër, quia corpora noſtra terreno principiorum genere confecta ardore animi concaleſcunt.* ¶ 2. *Calidi* etiam dicuntur, qui facile commoventur & excandeſcunt, hitzig vor der ſtirne, zornig. Hor. 3 od. 14, 27 *Non ego hoc ferrem calidus juventa.* Ter. Eun. 2, 3, 88 *Vide ne nimis calidum hoc ſit modo*: id eſt, præceps, & audax; fubaudi conſilium, vel inſtitutum. Cic. Off. 1, 24 *Reperies multos, quibus periculoſa & calida conſilia quietis cogitationibus & ſplendidiora & majora videantur.* Hirt. ſub Cic. Att. 15, 6 *Ne quod calidius ineant conſilium.* Et extr. *Nihil illos calidius cogitare.* ¶ 3. *Calidum mendacium* Plautus dixit Moſt. 3, 1, 135, hoc eſt ſubitum, recens ac novum. Sic *Calidum conſilium*, Id. Mil. 2, 2, 71; & Cic. Att. 15, 6. *Calidos pedes* apud Varr. veloces & concitatos Nonius 4, 76 interpretatur. Recte: nam calor agilitatem & impetum præſtat: frigus tardat gravatque. ¶ 4. *Calidus* & *validus* ſæpe a librariis permutari, notat Burman. ad Ovid. Metam. 7, 123; 15, 324; & ad Valer. Flacc. 1, 260.

¶ Calida, f. abſolute *aquam calidam* ſignificat. Sen. epiſt. 77 *Calida jubinde ſuffuſa.* Apul. Met. 4 p. 145 *Calida tumultua-*

rio lavacro præparata, warm wasser. Ita etiam *frigida* absolute dicitur.

¶ Calide, adverb. hitzig, eifrig. Plaut. Epid. 2, 2, 100 *Calide agere*, i. e. sine mora.

¶ Caldus, *a*, *um*, pro *Calidus* veteres per syncopen dicebant: quamquam & apud Horatium, Iuvenalem, Martialem reperiatur. Et vero Augustus *Caldum* prætulit: non quod illud non Latinum esset; sed quod hoc mollius & minus odiosum: de quo Quintilianus 1, 10 observat. Scholasticos declamatores quosdam *Caldos* appellasse, auctor est Seneca Suaf. 3 sub finem. *Caldior* pro *Calidior* ap. Horat. exstat, 1 Sat. 3, 53; quamquam Varro de L. L. 7, 39 de *Caldius* & *Caldissimum* videatur dubitasse. *Ager caldus*, Cat. R. R. c. 6. *Cum sole caldo*, Varr. R. R. 3, 2. *Calda aqua*, Martial. 8 ep. 67, & absolute Plin. 23, 4 *Cum pari caldæ mensura*.

¶ Calidarius, & Caldarius, *a*, *um*, quod ad ignem liquefit ac funditur, schmeltzend, leicht zu erhitzen; ut, *Maltha calidaria*, kieth, Pallad. 1, 40. *Caldarium æs*, Plin. 34, 8 extr.

¶ Caldarius, *i*, m. substantive, qui calidam præbet. Ita forte dicatur, ein bader-gesell; item ein coffee-schencke. Veteres Glossæ: *Caldarius*, θερμοδότης. Aliæ Græco-Latinæ: Θερμ.φόρος.

¶ Caldaria, *æ*, f. subst. ein kessel. Apul. de Herb. c. 59 n. 4 *In caldaria decoquere*. Marcell. Emp. c. 25 *In tosta caldaria commorari*. Et Vulg. Int. 1 Sam. 2, 14 *Mittere in caldariam*.

¶ Caldarium, *i*, n. subst. balnei pars sive membrum, eine schwitzstube. Plin. 5 epist. 6 *Cellam caldariam* vocat: quam 2 ep. 17 *Vnctuarium hypocaustum* appellare videtur. Vitruv. 5, 10 *Ipsa caldaria tepidariaque lumen habebunt ab occidente hiberno*. ¶ 2. *Caldarium* etiam ahenum est, ubi aqua calefit, apud Vitruvium eodem loco, ein kessel. ¶ 3. *Caldarium* vas dici potest, in quo metallum coquitur, ein schmeltz-tiegel, schmeltz-ofen. Sed Plinio 34, 8 extr. est æs, quod, ut ipse describit, *funditur tantum*, cum aliud sit, *malleis fragile* aut *ductile*.

¶ Caldariola, *æ*, f. dim. apud Schol. Iuven. ad 5, 48. Sed vid. *Calvariola* in *Calva*.

¶ Caldamentum, *i*, n. ein warmer umschlag. Marcell. Emp. c. 5 *Caldamentis adhibitis sopiri*.

¶ Caldor, *oris*, m. pro *Calor*, die wärme, obsoletum censetur. Varro de Re rust. 1, 55 *Olea lecta si nimium diu fuit in acervis, caldore fracescit*. Vsus & 1, 41; & 3, 9; & Gell. 19, 4. Arnob. 7 p. 240 *Lavacrorum caldoribus se refovere*, warme bäder gebrauchen. Sed usitatius dicitur

¶ Călor, *oris*, m. καῦσος, die hitze, wärme; ut, *Calor solis*, *calor febrium*, &c. *Maximis caloribus & anni tempore gravissimo*, Cic. ad Quint. Fr. 2, 16. Id. de Orat. extr. *Nunc & Scævola, quoniam in Tusculanum ire constituit, paullum requiescet, dum se calor frangat*, bis die grosse hitze vorbey. *Vitandi caloris caussa Lanuvii tres horas acquieveram*, Id. Att. 13, 34. Pluraliter *calores fervidos* Vitruvius dixit 8, 2. ¶ 2. Impetus, fervor, præcipitantia, (quæ juvenilem ætatem ob copiam incalescentis sanguinis infestat maxime) vehementior cupiditas &c. die hefftigkeit. Quintil. 2, 25 *Iuvenili calore Polus inconsideratior*. Paullus ICtus L. 9 D. de Public. & Vectig. *Locatio vectigalium, quæ calor licitantis ultra modum solitæ conductionis inflavit, ita demum admittenda est*. Plin. Paneg. 3 *Quod temperamentum omnes in illo subito pietatis calore servavimus*. Lucan. 8, 103 *iræ calorem* dixit. Virg. Georg. 1, 109 *Magnaque cum magno veniet tritura calore:* Vbi Servius: *Aut æstus animos futuros significat, cum abundantia frugum: aut certe per* calorem *festinationem operis significat, ut alibi: Fervet opus*. Potest & hoc significare: Magnas messes, sive magnam frugum abundantiam, quam per *magnam trituram* designat; magnum calorem, id est, laborem sudoremque allaturas. Motus terentis calorem accendit: & ex calore sudor est laboris comes.

¶ Calōrătus, *a*, *um*, calidus, calefactus, erhitzt. Apul. Met. 6 p. 182 *Primæ juventutis caloratos impetus fræno quodam coërcendos existimavi*. Fulgent. Mythol. 3, 4 extr. *Omnis caloratæ juventutis igniculus torpidæ veternositatis algescit senio*.

¶ Călĕfăcio, *feci*, *factum*, *ere*, warm machen, wärmen. Claud. de bello Get. v. 515

Sanguine quam largo Grajos calefecerit amnes.

Metaphorice ad animum transtulit Tullius ad Quint. frat. 3, 2 *Gabinium luculente calefecerat Memmius*, id est, exagitavit, ad iram commovit. Sæpe dicunt contractius pro eo

¶ Calfacio, *ere*, non poëtæ modo, metri caussa, sed oratores etiam & historici. Ovid. Fast. 4, 698 *Calfacit igne focum*. ¶ 2. Tralate Augustus ap. Suet. c. 71 *Lusimus per omnes dies: forum aleatorium calfecimus*, id est, assidue trivimus. ¶ 3. Pro commovere, excitare. Cic. 16 ep. 18 ad Fam. *Calface hominem*.

¶ Calefio, *eri*, warm werden. Cic. 2 Att. 3 *Balneum calefieri jubeo*. Etiam exercendo & agitando apud Nepotem 18, 5, 4 de equis militaribus, *jumentum calefieri*. ¶ 2. *Calefaciuntur* pro *calefiunt* dixit Vitruvius 5, 10. vid. mox *Concalefio*.

¶ Călĕfactus, *a*, *um*, erhitzt. Claudian. Bello Gildonico v. 182

Vt vino calefacta Venus.

¶ Calfactus, *a*, *um*, idem. Ovid. in Ibin v. 46

Nondum calfacti Velitis hasta.

¶ Calfactus, *us*, m. die erwärmung. Plin. 29, 3 *Calfactu fovere*. Lactant. Opif. Dei c. 14 *Iecoris officium est, ut cibos concoquat amplexu & calfactu suo*.

¶ Calefactio, *onis*, f. die einheitzung, erhitzung; ut, *Calefactiones thermarum*, l. 1 § 2 ff. de muner. & honoribus.

¶ Calefactor, *oris*, m. qui calefacit, vulgo ein stuben-heitzer.

¶ Calefacto, *are*, idem quod calefacere. Horat. 2 ep. 2, 169 *Lignis calefactat ahenum*. Macrob. Sat. 7, 12 *Num oleum minus ignitum est, aut minorem vim in corporibus calefactandis habet?*

¶ Calefactōrius, *a*, *um*, wärmend; ut, *Calefactorium acopum*, Plin. Val. 1, 38. conf. Th. Prisc. de Diæta c. 10.

¶ Calefactorium, *i*, n. subst. hypocaustum, in ore vulgi eine stube.

¶ Calorĭfĭcus, *a*, *um*, wärmend, hitzend. Gellius 17, 8 *Oleum calorificum est*.

Composita ab initio.

¶ Concaleo, *ēre*, & Concalesco, *ēre*, erwarmen, hitzig werden. Ter. Heaut. 2, 2, 108 *Concaluit*. Cic. Tusc. 1, 19 *Ardore animi concalescunt*. Prudent. Pass. Calagurr. v. 52

Hinc duorum cara fratrum concalescunt pectora.

Proprie Vitruvius 6, 9 *Frumenta concalescunt*. Rursus Prudent. Hamartig. v. 190

Viderat argillam, simulacrum & structile, flatu
Concaluisse Dei.

¶ Concalefacio, *ere*, mit erwärmen. Nonius 2, 182 *exponit excitare, incendere, hortari*, ermuntern; ubi Cic. de Orat. 2, 78 *Cum brachium concalfecerit*, &c. & ad Pans. *Nos Venditianis rumoribus concalfecimus*.

Concalefio, *ĕri*, zugleich erwarmen. Varro de R. R. 3, 9 *Ova æquabiliter concalefiant*. Vitruv. 4, 7 *Concalefaciuntur* pro *Concalefiunt* dixit, id quod in hujusmodi vitiis Vitruvio indulgendum.

¶ Concalefactus, *a*, *um*, erwärmet. Cic. Tusc. 1, 18 *Democritus individuorum corporum concursionem concalefactam & spirabilem, id est, animalem esse voluit*.

¶ Concalfactorius, *a*, *um*, wärmend. Plin. 31, 20 *Vis ei concalfactoria*.

¶ Decalesco, *ere*, heiß werden. Gloss. Cyr. *Decalesco*, ἐκθερμαίνομαι.

¶ Decalefacio, *ere*, wärmen. Gloss. Vet. *Decalefacio*, ἐκθερμαίνω.

¶ Excaldo, *are*, calida perfundere, calida lavare, διαθερμαίνειν, brühen, warm baden. Vulcat. Gall. Cassio c. 5 *Legiones totæ excaldantes*, v. Casaub. ad h. l.

¶ Excaldatus, *a*, *um*, gebrühet; ut, *Amygdalæ excaldatæ*, Marc. Emp. c. 26. ¶ 2. Loco calido exemptus, abgekühlt; ut, *Excaldata caro*, Apic. 8, 6. *Excaldatus caseus*, id. 4, 2.

¶ Excaldatio, *onis*, f. θερμολουσία, ablutio in calida, die abbrühung, das warme bad. Vulcat. l. c. & Capitol. Albino c. 5 *Excaldationes pueriles*.

¶ Excalfacio, *ere*, vehementius calfacere, erhitzen. *Ex* enim auget sive intendit. Vsus Plinius 24, 7 *Picis natura excalfacit*. Et passive eodem capite, *Cum quid siccari excalfierive opus sit*.

¶ Excalfactus, *a*, *um*, erwärmet. Hyginus fab. 197 *Columbas ovum excalfactum exclusisse*.

¶ Excalfactio, *onis*, f. die erhitzung. Plin. 21, 9 extremo: *Sal additur ad excalfactiones*.

¶ Excalfactorius, *a*, *um*, wärmend. Plin. 23, 4 *Vis olei laurini excalfactoria*. Idem 25, 13 *Vini natura excalfactoria*.

¶ Incaleo, *ēre*, & incalesco, *ēre*, warm werden, erwarmen. Colum. 2, 4 *Tempore jam incalescente*. Liv. 1, 57 *Incaluerant vino*. Sic etiam Curt. 8, 1, 22 *Rex cum multo incaluisset mero*.

¶ Incalfacio, *ere*, wärmen. Ovid. Fast. 4, 919

Si culmos Titan incalfacit udos.

¶ Obcaleo, *ēre*, & Obcalesco, *ēre*, sich um und um erhitzen. Cels. 4, 27 *Interest, an tumor jam etiam obcaluerit*. Et brevi post: *Si tumores obcaluerunt & dolent*.

¶ Percaleo, *ēre*, & Percalesco, *ēre*, durchwarmen. Ovid. Met. 1, 417

Postquam vetus humor ab igne Percaluit solis.

¶ Percalefacio, *ere*, sehr warm oder heiß machen. Vitruv. 8, 3 *Fontes reficiunt percalefaciendo*, &c. Et passive ibid. *Percalefieri cogit aquam*.

¶ Percalefactus, & Percalfactus, *a*, *um*, durchwärmet, erhitzet. Vitruv. l. c. extr. *Saxa ab igne percalefacta*. Id. 8, 2 *Aër ab sole percalefactus*. Et eodem c. extr. *Aqua percalefacta*. Val. Max. 9, 12, 4 *Multo igni percalfacto cubiculo*. Lucret. 6, 176

Omnia motu Percalefacta vides ardescere.

¶ Præcalidus, *a*, *um*, valde calidus, sehr heiß. Tac. An. 13, 16, 3 *Præcalida potio*. Prudent. contra Symmach. 2, 320

Sanguine præcalido fervet nervosa juventa.

Ita conjuncte *præcalido*, non divise, scribunt Fabricius, Weitzius, Heinsius, Chamillard. Et clarius præf. lib. 1 in Symm. v. 47 *Præcalidos igniculos sibi adolent*.

¶ Præcalefactus & Præcalfactus, *a*, *um*, vorhergewärmt. Cæl. Aurel. Acut. 1, 17 *Præcalefacta apponere*. Scrib. Largus Compos. 156 *Focus flamma præcalfactus*. Et Compos. 238 *Cera præcalfacta*. conf. Marc. Emp. c. 25.

¶ Pseudocalidus, *a*, *um*, calorem mentiens, warmscheinend. Marc. Emp. c. 8.

¶ Recaleo, *ēre*, wieder erwarmen. Ammian. 28, 1 *Recalebant auribus ejus parentis effata*; conf. lib. 22 c. ult. Virg. Æn. 12, 35

- - *Recalent nostro Tiberina fluenta Sanguine adhuc.*

Paulinus Natal. Felic. 8, 397

Exstinctæ recalent vestigia flammæ.

Prudentius hymno Hippolyti v. 143

Si quis & in sudibus recalenti adspergine sanguis Insidet.

¶ Recalesco, *ēre*, wieder warm werden. Cic. Nat. D. 2, 10 *Corpora motu atque exercitatione recalescunt*. Prudent. Psychom. v. 59 *Recalescere flatu*. Et hymno Exequiarum v. 95

Nec post obitum recalescens Compago fatiscere novit.

¶ Recalfacio, *ere*, wieder warm machen. Ovid. Metam. 8, 444 *Calidumque priori Cæde recalfecit consorti sanguine telum*.

¶ Recalfio, *ĕri*, passive. Scrib. Largus Compos. ult. *Rursus recalfiunt*.

¶ Recalefactus, *a*, *um*, wieder erwärmt. Cæl. Aurel. Acut. 2, 10 *Statim recalefacto corpore*.

Cales, vide in *Calenum*.

Calicatus, vide *Calx*, Caliculus, &c. *Calix*, Calidus, &c. *Caleo*.

CĂLIENDRUM, *i*, n. quod vetus Glossator κόσμιον κεφαλῆς interpretatur, *ornatum capitis*. Horat. 1 Sat. 8, 47

At illæ currere in urbem,
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum Excidere.

Solebant vetulæ edentulæ & calvæ, ut fœditatem suam tegerent, arte factos dentes inserere, & falsam comam apponere, sive crinem hypocriticum. Hunc ergo Horatius hoc loco *Caliendri* voce significat: Vnde & veteres Scholiastæ Horatii, *galericulum: capillamentum: φενάκην* sive *emititiæ & adulterinæ comæ suggestum* interpretantur. Male autem

autem in Porphyrione explicante hunc locum Horatii, *altera quod gibba fuerit*, legitur: *glabra* enim legendum est, ut præclare Marsilius conjecit. *Caliendri* vocem & apud Arnobium observavit Turnebus 7, 20. Exstat autem sub finem lib. 6 p. 209. Duci videtur a Græco καλλυντρον, *ornamentum*, quod est a καλύνω, *orno*.

CALIGA, æ, f. calceamentum militare; sicut & Dio στρατιωτικὸν ὑπόδημα vocat, soldaten-schuh, knie-stiefel. Vnde & Cajus Cæsar Germanici filius, & ab excessu Tiberii imperator, quod natus in castris militari habitu educaretur, *Caligula* appellatus est, ut idem Dio, nec non Tacitus, Suetoniusque & Victor testantur. Conf. Auson. Cæs. v. 9; & Sidon. Carm. 7, 105. Quod cognominis tamen postea pro convicio habuisse, videtur Senecæ de Const. Sap. c. 18, quod *cothurnatus* potius, quam *caligatus* maluit conspici. Male autem hoc nomen *Caligæ* de femoralibus, seu braccis; sive *hosis* nostris, acceptum est: non vulgo rantum, verum eruditis etiam & doctis, quos merito Casaubonus ad Suet. Augustum, Salmasiusque ad Vopiscum redarguunt; & Iulius Nigronius peculiari libro *de Caliga* confutavit infinitis auctoritatibus in id productis. Vermirer, post illos inventos fuisse, quibus aliter videretur. Recte Vetus Glossator: Σκάλκιον, *Caliga*: Recte Vetus Interpres Latinus Act. c. 12, 8 τὰ σανδάλια *caligas* vertit. Rursus Veteres Glossæ *Solum caligarium*, κάσσυμα. *Solum* in calceis non nescimus: at quod braccarum esse possit, velim, illi commonstrent. Iam de *clavis caligaribus* res adhuc apertior. Vide quæ ibi notamus. Vetustum admodum esse errorem, pro temoralibus accipere *Caligas*, videtur suadere D. Hieronymi locus in vita Malchi, cum de Saracenis ita est loquens: *Et ecce subito equorum camelorumque sessores Ismaelitæ irruunt, crinitis vittatisque capitibus ac seminudo corpore, pallia & luteas caligas trahentes.* Sane videntur calcei palliis male jungi; & *caligæ latæ* potius dici, quos *laxas braccas* Ovidius dixit. Altius autem muniebant pedem caligæ; ita, ut tibias etiam tegerent, stiefel. Quare & eas proficiscentes solebant sumere. Iuvenal. 3 extr. *Satyrarum ego, ni pudet illas, Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.* Nec alia caussa milites quoque, puto, urebantur, quam ad majorem pedum tutelam. *Caliga speculatoria*, Suet. Calig. c. 52. ¶ 2. Hinc sæpe *Caliga* pro militia seu militari professione sumitur. Sen. de Brevit. vitæ c. 17 *Marium caliga dimisit? consulatus exercet*: hoc est, quamvis relicta militia pervenerit ad consulatum, tamen in eo suas habet molestias. Id. de Benef. 5, 16 *Ingratus C. Marius ad consulatum a caliga perductus*; id est, ab infimo militiæ ordine ad summam reipublicæ dignitatem adscendit. Et Inscriptio vetus: C. OPPIO C. T. VEL OMNIBVS OFFICIIS IN CALIGA FVNCTO. Hic *in caliga* perinde est ac si diceretur *in militia*.

¶ Caligārius, *a*, *um*, & Caligaris, *e*, ad caligas pertinens, stiefel-, utrumque apud Plinium legitur, ut, *Clavi caligarii*, 34, 14; & *caligares clavi*, 9, 18. Clavis enim suppactum erat hoc calceamenti genus, de quo plura Nigronius, nägel, womit die stiefel beschlagen. Verus ænigma ex Lactant. Symposio n. 57 lemma habet *Clavus caligaris: In capite ingredior, quia de pede pendeo solo* &c. conf. Brissonii Antiquit. Iuris select. 2, 5. Ad locum Plin. 9, 18 f. 33 Harduinus notat: *Caliga militaris solea fuit sine obstrugulo* (sutores Galli *empeigne* hodie *obstragulum* dicunt) *babenis alligata pedi, multis minutisque clavis inferne suffixa. Si clavos demas, similes sunt calceis PP. Capucinorum.* De clavis Iuvenal. 3, 247. Nigronius in calce operis effigiem habet caligæ clavatæ.

¶ Caligarius, i, m. subst antive, qui conficit caligas, ein schuster. Lampridius Alexandro c. 33 *Corpora omnium constituit vinariorum, popinariorum, caligariorum, & omnino omnium artium.* Reinef. 11, 116 *Caligarius de vico Cyprio.*

¶ Caligatus, *a*, *um*, caligis indutus, gestiefelt; ut, *caligatus miles*, qui Suetonio *manipularis* sive *gregarius* dicitur: Vide Torrent. ad Vitam Aug. c. 25 & Lipf. ad Tac. An. 1, 41. Inscriptio sub Diocletiano apud Gruter. p. 279 n. 3 NVMERVS MILITVM CALIGATORVM. Sic & in l. 10 D. de excusat. *Caligatæ militiæ* vocantur eæ, quæ sunt gregariorum & tironum, a quibus differunt *Palatinæ*. Etiam absolute *Caligatum* pro *milite* Crus dixit l. 6 D. de re milit. CALIGATVS, *qui motu hostium languorem simulavit*. Iuvenalis sat. ult. c. 24 *Offendere tot caligatos Millia clavorum* &c.

¶ Caligula, æ, m. Cajus Imp. Germanici ex Agrippina filius & Tiberii nepos, sic dictus a caliga militari, qua ad conciliandos militum animos puer usus est. v. Dio, Suet. Aurel. Vict. in ejus vita; & paullo ante *Caliga*.

CALĪGO, *inis*, f. obscuritas, tenebræ, dunckelheit, finsterniß; ἀχλὺς ἀμίχλη. *Tenebræ tetræ & caligo*, Cic. Agr. 2, 17. Plur. Plin. 20, 7 de quodam lactucæ genere: *Sanat omnia oculorum vitia cum lacte mulierum: præcipue caligines.* Quod vitium etiam singulariter ita appellat cod. lib. c. 23 *Hominum caliginem fœniculo levari.* Ovid. Met. 1, 599 *Induita caligine terras occulere*, nacht werden lassen. ¶ 2. Metaphorice Cic. pro Planc. c. 40 *Caliginem istorum temporum vide*, die elenden zeiten. Catull. 65, 206 *Cæca mentis caligine consitus*, verblendet, unverständig. Virg. Æn. 6, 267 *Res alta terra & caligine mersæ*, verborgene dinge. ¶ 2. Ipse vapor crassus *caligo* vocatur, der dicke dampf. Lucret. 5, 297 *Pingues mutta caligine tedæ.* Plin. 2, 42 *Humidam a terra, alias vero propter vapores* (folis) *fumidam exhalari caliginem certum est.* Plin epist. 6, 16 de morte avunculi sui: *Statim concidit crassiore caligine spiritu obstructo.*

¶ Caliginōsus, *a*, *um*, dunckel, finster; ut, *Nebulosum & caliginosum cælum*, Cic. Tusc. 1, 25 *Caliginosa stella*, Id. Div. 1, 57. Horat. 3 od. 29, 29 *Prudens futuri temporis exitum Caliginosa nocte premit Deus.* Superl. Augustin. epist. 7 *De animæ exortu caliginosissima quæstionis obscuritas.*

¶ Caliginōsus, *a*, *um*, adject. aliud. Gratius in Cynegetico v. 56

Vel caliginoso laxanda reponito fumo.

Caligīno, *are*, obscurum & insuitatum verbum, quod Fulgentio Contin. Virg. p. 162 tribuunt. Sed præstat ibi *Caligare* legere, uti jam in hoc verbo dicemus.

¶ Cāligo, *avi*, *atum*, *are*, cæcutire, gar nicht oder dunckel sehen, finster seyn. Cels. 2, 7 *Caligant oculi ex fumo.* Colum. 1, 5 *Amnes hieme frigidis nebulis caligant.* Virg. Æn. 2, 606 *Caligat nubes.* Plin. 11, 37 *Caligat animus illius.* Id. 32, 1 *Ad quos* (res) *caligat humanum genus*, es ist verblendet. Sed *Caligare in sole*, proverbiali locutione dixit Quintil. 1, 2 pro cæcutire in clarissima luce. ¶ 2. Posteriori ætate active significabat obscurare, caligine obducere, verdunckeln, verfinstern. Pet. Chrysologus Serm. 41 *Sicut tetræ nubes caligant cælum: sic obscurant animas intemperata convivia.* Et Serm. 7, 4 *O si tetra nubes letalis pomi speciem caligasset!* Sic & Leidensis MS. codex Fulgentii in Contin. Virg. *luculentæ sapientiæ funalia caligare!* ubi alii *caliginare* legunt.

¶ Caligans, *tis*, dunckel, finster, blind; ut, *Caligans nigra formidine lucus*, Virg. Ge. 4, 468. *Oculi caligantes*, Plin. 20, 22. *Caligantes fenestræ*, quæ parum lucis transmittunt, Iuvenal. 6, 31. Rursus Plin. 11, 37 f. 53 *In morbo comitiali aperti oculi nihil cernunt, animo caligante.* Sed &

¶ Caligīnans, *tis*, idem. Th. Prisc. 1, 19 *Caliginantes oculos curare.*

¶ Caligario, *ōnis*, f. idem quod *caligo*. Plin. 29, 6 *Caligationes oculorum.*

CALIM, antiqui dicebant pro *Clam*, Fest.

Caliptra, vide *Calyptra*; Calisto, *Callisto*.

CĂLIX, *icis*, κυλιξ, ein kelch, becher. A *calido* derivat Varro de L. L. 4, 27 *quod in eo calida puls apponebatur, & calidum eo bibebant.* Horat. 1 ep. 5, 19 *Fœcundi calices quem non fecere disertum?* At illud vulgatum *Multa cadunt inter calicem supremaque labra* est ex Græco, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου, unverhofft kömmt offt. Auctor hujus versiculi Alcæus Samiorum Rex Heraclidi in Politiis traditur. Simile huic Latinorum illud *inter os & offam* fuisse, Gellius auctor est 13, 17. *Calices murrhini*, item *crystallini* sunt apud Plin. 37, 2. *Calix vitreus*, ein glas. Martial. 14, 15. ¶ 2. *Calix* vas est, ubi cibum coquebant, ein topf; ut, *Calices in una fornace cocti*, Vitruv. 6, 1. conf. Ovid. Fast. 5, 509. Sic, *Calix modus matulæ*, Varr. ap Nonium 15, 20. *Calix mulsi*, Cic. Tusc. 3, 19. ¶ 3. Et *Cochlearum calices* sunt Plin. 9, 56 extr. muschelu; nisi tamen hic potius *calyces* legendum, de quo tuo loco. ¶ 4. *Florum* Id. Plin. de rosa 21, 4 *Germinat omnis primo incluso granoso cortice, quo mox tumescente & in virides alabastros fastigiato, paullatim rubescens dehiscit ac sese pandit, in calicis medio sui stantes complexa luteos apices: Calix* est depressa in medio caviras, unde se folia rotundo ambitu explicant, & apices lutei emicant. Ausonius in Rosis sive Edyll. 14, 31 *Calathum* vocat: *Nec mora, ridentis calathi patefecit honorem, Prodens inclusi femina densa croci:* Vbi quos *luteos apices* Plinius appellat, *femina densa croci* vocantur. Plinius de lilio etiam *calicem* dixit 21, 5. Sed & hic *calyces* habent libri. Græcum haud dubie est κύλιξ. Quæ omnia translata sunt, ut propriorum inopiæ consuleretur.

¶ Călĭculus, *i*, m diminut. Cato R. R. c. 108 *in calículum novum indito vinum* &c. Pallad. Nov. tit. 7 de pinu: *Multa femina in calículis terra & fimo repletis obruunt.* conf. Cels. 2, 11. Apulej. Met. 9 p. 183 *Plerique insontes homines periclitantur propter unicum calículum:* Sic enim ibi vetustæ editiones. ¶ 2. Sunt & Glandium & Castanearum caliculi, vel calyculi a *calyx*, ubi vid.

¶ Calicellus, *i*, m. aliud diminut. idem; ut, *Calicellus passi plenus*, Oct. Horat. 4.

¶ Calicularis, *e*, hülsicht; ut, *herba calicularis*, qualis hyoscyamus, apud Apulej. de herb cap. 4.

¶ Caliclarium, *i*, ein tresur, credenz-tisch. Gloss. gr. lat. ποτηριοθήκη, *Caliclarium*. v. Salmas. de l. A. & R. p. 488.

¶ Dēcălĭcātor, *oris*, m. calicum exhaustor, ein becherstürtzer, aussäuffer. Gloss. lat. gr. *Decalicator*, Καταποτης.

CALLA, *æ*, f. herba aro similis, a καλλος i. e. *pulchritudine* dicta, Plin. 27, 8. Alii *Calsa* legunt.

CALLAĪCVS, *i*, m. pl. *Callaici* bellicosi Lusitaniæ populi, Strabo lib. 3 vide supra in *Atheus*.

¶ Callaicus, *a*, *um*, adjectivum. Ovid. Fast. 6, 461 *Tum sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste Fecit, & Hispanam sanguine tinxit bumum.* Vbi *Callaicum hostem* pro Hispano viderur dixisse: quemadmodum & Martialis 10 epigr. 16 *Callaica arva*; & epigr. 37 *Oceanum Callaicum* pro Hispanico posuit.

CALLAIS, *idis*, f. gemma e viridi pallens, oculi figura extuberans, leviterque adhærens rupibus, nec ut agnata petris, sed ut opposita, ein türckis. Plin. 37, 8 & 10.

Callaïnus, *a*, *um*, blau wie ein türckis. Ita *Capnites Callainus* videtur esse, qui callaidis colorem referat Plin. 37, 10. Ita *Lacernæ Callainæ*, Martial. 14 epigr. 139 cum not. Farnabii.

CALLARIAS, *æ*, f. piscis minor ex asellorum genere, Plin. 32, 11. Calleo, callesco, vide *Callus*.

CALLIAS, *æ*, m. Athenienssis poëta comicus, *Schœnion* cognominatus, quod funes ob paupertatem torqueret. ¶ 2. Alter dux Athenienssium, contra Artaxerxem missus, v. Suid. ¶ 3. Fuit & Grammaticus eopse nomine, sed Merhymnæus, Strabo. vid. Gronov. Obs. 4, 5. ¶ 4. *Callias* quidam fuit, qui per luxum atque libidinem patrimonium abligurierat. In eum vulgaris jocus exstitit: Καλλίας πτερορρυής, i. e. *Calliæ defluunt pennæ*. Ejus meminit Athenæus Dipnos. 4 & 12.

CALLIBLĔPHĂRVM, *i*, n. καλλιβλέφαρον, medicamentum oculorum, Plin. 23, 6 augen-salbe. conf. 21, 19; & 35, 16; nec non Tertull. de Cultu fœm. c. 10. Inde dictum, quod palpebras & supercilia venustet.

CALLICIA, *æ*, f. herba, qua Pythagoras aquam glaciari tradidit, Plin. 24, 17.

CALLĪCLES, *is*, m. statuarius nobilis Plinio 34, 8. ¶ 2. *Callicles* alterius meminit Quintil. 2, 16, ubi hoc ei tribuit: τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι, δίκαιον ἄρα δεῖ εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων; id est: *Rhetorem esse volentem recte, justum quidem seu bonum esse oportet, eorumque quæ bona sunt, gnarum.*

CALLĪCRĂTES, *is*, m. Lacedæmonius, artifex in marmore sculpendo, qui formicas tanta fecit subtilitate, ut partes earum perspici non possent, Plin. 36, 5 extr. Idem in Sesamo distichon elegeium literis aureis inscripsit. Ælian. V. H. 1, 17.

¶ Callicratēa, *æ*, f. viginti ac novem liberorum genetrix & inter macrobios, Auson. Epitaph. 34.

¶ Callicratidas, *æ*, m. dux & præfectus classi Lacedæmoniorum. Cic. de Offic. 1, 30.

¶ Callicratides vero fuit Laco, philosophus Pythagoræus: Eum Stobæus Serm. 68 περὶ μητρὸς καὶ γάμου allegat.

Callide, Calliditas, Callidus, vide *Callus.*

CALLĪGŌNON, *i*, n. καλλίγονον, genus herbæ, wegtritt, weggras. Plin. 27, 12.

CALLIGRAPHIA, *æ*, f. καλλιγραφία, a Grammaticis vocatur ars eleganter pingendi & scribendi literas, die schreib-kunst; unde

¶ Calligraphus, *i*, m. ein kunst-schreiber; quales laudantur Atticus & Callinus apud Lucianum Adv. indoct. p. 391 ext. & p. 379 pr. Græv.

CALLĪMACHVS, *i*, m. Καλλίμαχος, poëta Cyrenæus fuit apud Ptolemæum Philadelphum, regiæ præfectus bibliothecæ. Scripsit elegias, hymnos & epigrammata, quorum tamen minima pars ad nos pervenit. Quæ superstant, post alios edidit, & quibusdam ineditis auxit, notisque illustravit post alios plenis commentariis Ezech. Spanhemius. ¶ 2. *Romanum Callimachum* le dixit Propertius, quod & ipse elegiarum poëta esset, sicut Callimachus 4 eleg. 1, 64 *Vmbria Romani patria Callimachi.* ¶ 3. *Callimachus* fictor in arte marmorea, Vitruv. 4, 1; Plin. 34, 8. ¶ 4. His omnibus longe antiquior dux Græcorum cum Cynægiro & Alcibiade conjungitur a Plinio 35, 8 f. 34.

CALLĪMĔDON, *ontis*, m. orator Athenienſis, quem proditionis accusat Lucian. Demoſt. Enc. T. 2 pag. 706. Gr.

CALLĪMVS, *i*, m. καλλιμες, lapis in alvo aëtitæ lapidis, qui reperitur in nidis aquilarum. Plin. 36, 21.

CALLINĪCVS, *i*, m. Καλλινίκος, ſophiſta Syrus fuit. Docuit Athenis. Scripſit de *Cacozelia, de Rhetorica* ad Cleopatram, *de rebus geſtis Alexandri*, & alia. Suid. ¶ 2. *Callinicus* etiam cognomen Seleuci II, Syrorum quarti ab Alexandri exceſſu regis, cui vere, an per deriſionem hoc nomen impoſitum fuerit? vide in Vaillantii hiſtoria regum Syriæ, ex nummis deducta, p. 52.

CALLION, *i*, n. herba ſoporifera, alias *Halicacabum*, Plin. 21, 31.

CALLIŌNȲMVS, *i*, m. Καλλιώνυμος, piſcis idem qui *Vranoſcopus*, οὐρανόσκοπος, vide *Vranoſcopus.* Plin. 32, 4 & 7.

CALLIŌPE, *es*, f. Καλλιόπη, Muſarum una dicta a καλὸς & ὄψ, ob vocis ſuavitatem. Lucret. 6, 93 *Calliope requies hominum, divumque voluptas.* Præſtantiſſima eſt Muſarum, quæ & *Calliopea* dicitur Virg. ecl. 4, 57

Orphei Calliopea, Lino formoſus Apollo.

¶ Calliŏpicus, *i*, m. καλλιοπικός, i. e. *excellens cantu*, ein guter ſänger, apud Firmicum.

CALLIŎPIVS, *i*, m. grammaticus ſeu criticus, qui Terentii comœdias recenſuit. Et eæ tantum admiſſæ fuere, quas ille probaret. Ita Joſ. Scaliger opuſculo poſthumo epiſt. 9, nec aliter Lindebrog. Obſervat. Teient. Andr. extr. Barthius Adverſ. 6, 20 hunc *Calliopium* non alium, quam *Alcuinum* fuiſſe conatur probare, quem vide. Eugraphius ſcholiaſtes vetus Terentii, *Calliopium* non criticum & recognitorem fabularum Terentii, ſed recitatorem ſive actorem agnoſcit Andria extr.

CALLIPĔTĀLON, *i*, n. id eſt, quinque folium, fünffinger-kraut, Apul. de Herb. c. 2.

CALLĪPHRON, *ōnis*, m. ſaltatoriæ artis magiſter in Nepote 15, 2, 1.

CALLIPIDÆ, *arum*, Pomponio populi ſunt Europæi ad Hypanim fluvium, Græco-Scythæ eidem, Solino vero c. 24 *Callipodæ.*

CALLĪPĪDES, & Callippides, *is*, m. hiſtrio Tragœdiarum fuit Ageſilai tempore. ¶ 2. Vſurpatur proverbialiter pro tardo & cunctatore. v. Chil. Cicero ad Att. 13, 12 *Biennium præteriit, cum ille Callippides aſſiduo curſu cubitum nullum proceſſerit.* Varronis cunctationem accuſat. An voluit *Philippidem* vel *Philippidem?* de quo ſuo loco.

CALLIPOLIS, *is*, f. oppidum ad Helleſpontum in Europa, Plin. 4, 11, quod hodieque nomen retinet. conf. Sil. 14, 250.

CALLĪRŌE, *es*, Καλλιρόη, Stat. Theb. 12, 629 *Et quos Calliroë novies errantibus undis Implicat.* Fons Atticæ eſt, cujus aquæ ductus vel ſcaturigines novem ſunt. Plinius 4, 7 *In Attica fontes Cephiſſia, Calliroë Enneacrunos.* Quod a Thucydide videtur acceptum, qui l. 2 p. 112 τῇ κρήνῃ, inquit, τῇ νῦν μὲν ἐννεακρούνῳ καλουμένῃ, τὸ δὲ πάλαι καλλιρόῃ ὠνομασμένῃ, εἶχοντο. Quidam duos fontes faciunt Calliroen & Enneacrunon, quos confutat Harduinus ad d. l. Plinii, Emendatione 32. Adde Barthium ad d. l. Thebaidos. ¶ 2. Eſt & *Calliroë* fons ad Edeſſam, Plin. 5, 24; & alius in Iudæa, ibidem c. 16. ¶ 3. *Calliroë* etiam dicta Lyci crudeliſſima filia apud Ovid. Met. 9, 414. ¶ 4. *Calliroë* Acheloi filia Alcmæoni amata. vid. intt. ad Ovid. R. A. 456.

CALLIS, *is*, m. ſemita tenuior, ein gang, ſteig, fuß-pfad. Virg. Æn. 4, 404 *Prædamque per herbas Convectant calle anguſto.* Cic. pro Sext. c. 5 *Italiæ calles. Callis* autem appellatur exeo, quod pecudum callo præduretur, ut explicat Servius ad h. l. Turneb. Adverſ. 2, 9; & 3, 22. vel potius quod pedibus tritus calleat. Vnde in Gloſſ. Iſidori *Calles vie tritæ pecorum veſtigiis.* vide Varr. R. R. 2, 9, 16 & 2, 10, 1 & 3. *Durescunt calles*, Lucan. 4, 129 ubi al. codd. *colles.* Ita apud Liv. 40, 54 pro vulgato: *per invios montes, vallesque, ſaltus, callesque* vir doctus in Miſc. obſerv. Vol. 2 p. 307 reponit. Sic *Calles occulti*, Virg. Æn. 3, 83. Apud Curtium 5, 4 *ſilveſtres calles*; & c. 6 *invii*; & 4, 16 *ignoti* &c. dicuntur. ¶ 2. Fœmin. genere uſus eſt Livius 22, 14 *Pecorum modo per æſtivos ſaltus deviasque calles exercitum ducimus.* Idem ſic frequentet; quod & Nonius 3, 46 notavit. ¶ 3. Oppidum Vmbriæ hujus nominis etiam fuit. v. Græv. ad Cic. Att. 8, 9 p. 780.

Calliſco, vide *Calleſco* in *Callus.*

CALLISTHĔNES, *is*, m. Καλλισθένης, philoſophus, propinquus & auditor Ariſtotelis, Alexandri comes, a quo, quod non, ut cæteri aſſentatores, adorandum eum putaviſſet, indignis modis interfectus eſt. Vide Plutarch. in Alexandro, & Curtium 8 c. 5 & 8.

CALLISTO, *us*, f. Καλλιστώ, Lycaonis regis Arcadiæ filia, Dianæ comes, a Jove compreſſa, a Junone vero in urſam mutata, & tandem inter ſidera relata a Jove. v. Ovid. 2 Met. & Faſt. 2, 155; & Colum. 11, 2.

CALLISTRĀTVS, *i*, m. ſtatuarius Plinio 34, 8. ¶ 2. Græcus ſcriptor alius fuit *Calliſtratus*, cujus exſtant icones pulcherrimæ ſeu hypotypoſes, adjunctæ iconibus Philoſtrati. ¶ 3. Fuit & ICtus hoc nomine. ¶ 4. Item, Athenienſis orator, apud Nepotem 15, 6, 1. v. Meurſ. Bibl. Att. lib. 2.

CALLISTRVTHIÆ, *arum*, f. ficorum omnium frigidiſſimæ, Plin. 15, 18, tamen in deliciis Romanorum. v. Capitolin. in Albino c. 11: Athenæus 3, 3 p. 75. Colum. 5, 10, 11. Sed

¶ Calliſtruthis eadem vocatur Col. 10, 416.

CALLISTVS, *i*, m. unus ex comitibus expeditionis Iuliani principis, cujus hiſtoriam verſibus ſcripſit. v. Socrat. 3, 21. ¶ 2. Vnus ex potentiſſimis libertis Claudii Cæſaris. Vid. Plin. 36, 7; Tac. Ann. 11, 29 &c. ¶ 3. Cognomen Nicephori, hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſcriptoris vel compilatoris.

¶ Calliſtianus, *a, um*, ad Calliſtum ſpectans, in lap. Murat. 835.

CALLITHRIX, *ĭcis*, f. ſpecies ſimiæ καλλιθριξ, qs. *pulchrum habens crinem*, Plin. 8, 54. conf. Id. 25, 11 & 26, 14; Iſidor. 12, 2.

¶ Callitrichon, *i*, n. καλλίτριχον, quod capillum nutriat & pulchrum reddat; herba eidem, quæ *Polytrichum*, & τὸ τριχομανὲς, ſteinbrech, vide Plin. 26, 8, & *Polytrichon*, v. Plin. 22, 21; ubi *Callitricha*, f. dicitur. conf. Apul. de Herb. c. 47.

Callor, calloſitas, calloſus, vide in *Callus.*

CALLVS, *i*, m. & Callum, *i*, n. cutis denſior ex frequenti labore & itinere, qualis eſt in pedibus aut manibus, eine ſchwiele, ſchwarte. Vetus Gloſſa: *Callus, τύλος:* aliæ Græco-Latinæ: *τυλος, Callum.* Suet. Aug. c. 80 *Sed & callis quibusdam ex prurigine corporis, aſſiduoque & vehementi ſtrigilis uſu, plurifariam concretis, ad impetiginis formam.* ¶ 2. *Callum* in ſuibus agnoſcit Plaurus Capt. 4, 3, 4, quod in Perſa 2, 5, 4 & Pœn. 3, 2, 2 *callum aprugnum* vocat. In deliciis menſarum fuiſſe Catonis locus, Plinio 8, 51 citatus indicio eſt. *Lumbum aprugnum* callum dictum eam ob cauſſam Hieron. Mercurialis Var. Lect. 2, 22 cenſuit, quod teneram ſed compactam carnem habeat, palato ac dentibus gratam. *Callum in manu elephanti expetiti ſaporis*, ait Plin. 8, 10 f. 10. ¶ 3. Cicero Metaphorice dixit, *Callum obducere*, pro eo, quod eſt *aſſuefcere alicui labori multo exercitio*, eines dinges gewohnen, und darzu gehärtet werden; ut Qu. Tuſc. 2, 15 *Ipſe labor quaſi callum quoddam obduxit dolori*, wer viel arbeitet, der fühlet nicht daß es ihm wehe thut.

¶ Callōſus, *a, um*, hart von ſchwielen, dickhäutig; ut, *Manus calloſa*, id eſt, callis obducta & durata. Auctor panegyrici ad Piſon. v. 17

Humida calloſâ cum pinſeret bordea dextra.

Sic *Vlcus calloſum*, Celſ. 6, 3. *Calloſa ova.* Horat. 2 Sat. 4, 14 de melioribus & longis dixit: quod marem contineant, ideoque ob calorem denſioris albuginis ſint, & fucci melioris, ut Torrentius interpretatur. Vid. & Mercurial. l. c. Compar. *Craſſior calloſiorque cutis in homine*, Plin. 11, 39 pr. *Cucurbitæ calloſiores ad guſtum*, i. e. firmiores eſui, Apic. 3, 4.

¶ Callōſitas, *ātis*, f. induratio, die härte, harthäutigkeit, verharſchung; ut, *Calloſitas pulpebrarum*, Scrib. Larg. Comp. 36. v. Nonius 4, 66. ¶ 2. Dein conſuetudo malorum, wenn man ausgehärtet iſt. Tertull. de Teſtimonio animæ c. 5 *exiſſe hæc in uſus communis calloſitatem*, id eſt, conſuetudinem, interprete Rigaltio.

¶ Callor, *ōris*, m. idem adſtrtur ex Caſſiodoro 1 epiſt. 35. Sed legitur *Terrenis viſceribus nimio calore*, h. e. ardore, *duratis.*

¶ Calleo, *ui*, *ēre*, eſt callum obduxiſſe, verharſcht, harte und ſteif ſeyn. Plaut. Pſeud. 1, 2, 4 *Plagis coſtæ callent.* Ser. Sulpicius Cic. fam. 4, 5 *In illis rebus animus exercitatus callere jam debet.* ¶ 2. Multa experientia doctum eſſe, penitus quid notum habere ac intelligere, wiſſen, kundig ſeyn, gelernet haben. Horat. 4 od. 9, 49 *Qui duram callet pauperiem pati.* Ter. Heaut. 3, 2, 37 *Quo pacto id fieri ſoleat, calleo.* Et Adelph. 4, 1, 18 *Ego illius ſenſum pulchre calleo.* conf. Nonius 4, 66; Plaut. Pœn. 3, 1, 71; Cic. pro Balbo c. 14; Horat. Art. P. v. 274. Sic & *Fidibus apprime callere*, Apul. Florid. p. 358.

¶ Callens, *tis*, kundig, erfahren. *Vtriusque linguæ callens*, Gellius 17, 5. *Bellandi uſu diutino callentes*, Ammian. 16, 12.

¶ Callenter, adverb. klüglich. Apul. 4 de Aſino p. 150 *Quorum ſetis callenter curioſos adſpectus Thraſileon noſter impetu minaci frequenter inhibebat.* Iulian Floridus interpretatur p. 119 *aſſuete.*

¶ Calleſco, ſive Calliſco, *ere*, i. e. occalleſcere, hart werden, gewohnen. Caro apud Nonium 2, 162 *Aures nobis caliſcant ad injurias.*

¶ Callidus, *a, um*, ſciens, peritus, intelligens, doctus, ſolers, erfahren, witzig, liſtig. Nep. 18, 5, 4 *Callidam invertum.* Lucret. 6, 92

Currenti ſpatium præmonſtra callida Muſa.

Ita *Teſtudo reſonare callida nervis*, Horat. dixit 3 od. 11, 3. Comp. Tac. Hiſt. 2, 31, 4 de Suetonio Paullino: *Nemo ea tempeſtate calliditor rei militaris.* Superl. Colum. 7, 3 *Ariſtoteles callidiſſimus rerum naturæ*, id eſt, ſcientiſſimus, prudentiſſimus. Quemadmodum idem Tacitus An. 4, 33, 2 *temporum callidos* dixit. Et inde *dementem & callidum* opponit Nepos 4, 3, 1 *Non callida, ſed dementi ratione cogitata patefecit.* Cic. Tuſc. 1, 20 *callidiſſimum artificium* dixit ſolertiſſima & ſapienti perquam ratione effectum. Id. de Nat. D. 3, 10 *Callidos appello, quorum tamquam manus opere, ſic animus uſu concalluit.* Nepos 14, 10, 1 *Callidus vir*, id eſt, qui conſilio pollet. ¶ 2. Et quia *Callidus μέσον* vocabulum eſt, idcirco in malam etiam partem ufurpatur pro eo, qui ingenio ad fraudes dolosque aburitur, verſchlagen, argliſtig, verſchmitzt. Vet. Gloſſ. *Callidus, πανοῦργος, δεμιός.* Item: *πανοῦργος Callidus, aſtutus, verſutus.* Martial. 5 ep. 43

Callidus effracta nummos fur auferat arca.

Flotus 3, 1, 2 de Iugurtha: *Rex callidiſſimus.* conf. Nep. de Hannibale, 23, 5, 2; & 9, 2. Cic. Fam. 3, 8 *Quid poteſt eſſe callidius?* ſic enim legendum ex MSS. eſt. Sic *Callidam liberalitatem* pro inſidioſa & captatoria Nepos dixit 25, 11, 3. Cic. de Off. 2, 3 *Quod qui parum perſpiciunt*, (honeſtum, juſtum, utile idem eſſe) *hi ſæpe verſutos homines & callidos admirantes, malitiam ſapientiam judicant.* Et hinc *malitiam & calliditatem*, tamquam Synonyma conjungit pro Roſc. Com. c. 7. Id pro Cluent. c. 65 *Ad fraudem callidus.* Et Plaut. Aſin. 2, 1, 9 *Ad fraudationem callidum ingenium.*

¶ Callidulus, *a, um*, diminut. ſpitzfündig; ut, *Fraus callidula*, Arnob. lib. 2 p. 91.

¶ Callide, adverb. klüglich; ut, *Callide noviſſe*, Plaut. Aſin. 2, 2, 82 id eſt, pernoviſſe. *Callide cogitans.* Nep. 14, 8, 4 *Callidiſſime de futuris conjicere*, id eſt, perite, ſolerter, ſapienter, ut nihil latreat fugiatque, Id. 2, 1, 4; quemadmodum *Caliide intelligere*, Terent.

Terent. Andr. 1, 2, 27. Et Cic. de Orat. 2, 8 *Propter exercitationem aut consuetudinem callidius id faciunt.* Tac. An. 6, 37, 3 *Quidam callidius interpretabantur.*

¶ Callĭdĭtas, *ātis*, f. die verschlagenheit, listigkeit. Cic. Off. 1, 19 ex Platone: *Scientia, quæ est remota ab justitia, calliditas potius, quam sapientia est appellanda.* Et 3, 32 *Stulta calliditas perversè imitata prudentiam.* Plur. Ter. Heaut. 5, 1, 14 *Servi calliditates.* Et Lactant. 2, 12, 17 de Satana: *Omnes fallacias & calliditates suas ad decipiendum hominem intendit.*

Composita:

¶ Concalleo, *ui, ēre*, & Concallesco, *ēre*, hart werden, harschen. Cic. de N. D 3, 10 *Manus opere, animus usu concalluit.* conf. ad Att. 4, 16.

¶ Incallidus, *a, um*, albern, einfältig. Cic. pro Cluent. c. 16 *Servus non incallidus.* Tac. An. 3, 8, 4 *Incallidus alioqui & facilis juventa.*

¶ Incallide, adverb. idem. Cic. offic. 3 c. ult. *Non incallide tergiversantur.* Et Gell. 7, 3 *Ea non incallide conquisivit:* & 12, 13 *Nec incallide opposuisti hoc Tullianum.*

¶ Incallo, *are*, dick und hart machen. Veget. rei Veter. 2, 27 *Humor carnem indurat & incallat.*

¶ Obcalleo, *ēre*, & Obcallesco, *ēre*, verharschen. Sic *Tumor obcalluit*, & *Tumores obcalluerunt*, apud Celsum 4, 24, ubi tamen l simplex priore loco facit, ut potius inter Composita verbi *Caleo* referatur. Translate Colum. 8, 16 *Obcallueremores.* Idem autem est

¶ Occalleo, *ēre*, & Occalesco, *ēre*, harthäutig werden, gewohnen. Ovid. Met. 14, 282 *Osque meum sensi pando occallescere rostro.* Cic. Att. 2, 18 *De aliis rebus angor quidem, sed jam prorsus occallui.* Plin. 2 epist. 15 *Longa patientia occallui.*

¶ Occallatus, *a, um*, ausgehärtet, fühllos; participium ex alia forma. Seneca extremo lib. 4 Qu. Nat. *Fauces occallatæ cibis ardentibus.*

¶ Percalleo, *ēre*, & Percallesco, *ēre*, wohl wissen und verstehen; ut, *Usum rerum percallere*, Cic. de Orat. 2, 34. Sed pro Mil. c. 28 *Iam usu obduruerat & percalluerat civitatis incredibilis patientia*, war unempfindlich worden.

CĀLO, *are*, antiquum verbum, quod idem est ac *vocare*, ex Græco καλῶ, unde & *Calendæ* & *Curia Calabra* appellata, ut auctor Macrobius est Sat. 1, 15, quia priscis temporibus, antequam fasti in omnium notitiam proderentur, primo cujuslibet mensis die, pontifex ad curiam Calabram *calando*, id est, aliquoties repetito verbo καλῶ toto mense observanda pronunciabat. De *Calabra* & *Calendis* vid. seorsum Hinc &

¶ Calatus, *a, um*, ausgeruffen, beruffen; ut, *Calata Comitia*, apud Macrob. l. c. Consule quoque Gellium 15, 27.

¶ Calatio, *onis*, f. i. e. vocatio, die beruffung. Varro L.L. 4, 1 extr. *Nec curia Calabra sine calatione potest aperiri.*

¶ Calātor, *ōris*, m. ein diener, aufwärter. Vet. Gloss. *Calatores*, ἐκδέκτης ἱερέων. Isidor. Gloss. *Calator, minister sacrorum.* Suet. de Gramm. c. 12, & Guther. de Iure Pontificio 1, 5; & 2, 13 extr. ¶ 2. Festus in genere omnes servos *Calatores* dictos putat: quia semper vocari possent ob necessitatem servitutis. Et ita Pallio Plautinus, Harpacem servum, suum *Calatorem* dicere potuit Pseud. 4, 2, 51. Adde Rud. 2, 3, 5; & Merc. 5, 2, 11. *Calator* etiam, qui nomina dictat domino suo. Inde est . ¶ 3 *Nomenclator*, apud Martialem 10 epig. 30, de quo infra in *Nomenclator.*

¶ Calatorius, *a, um*, adject. apud Fabrettum p. 435, PERMISSV KALATORIO ET FLAMINVM.

¶ Apocălo, *are*, ἀποκαλεῖν, i. e. *avocare*, beyseitruffen; ut, *Ego me apocalo*, i. e. recedo, abeo, Petron. c. 67. *Apocalemus nos*, Idem c. 62. Ita Nodot legit & explicat. Alii aliter his locis sentiunt.

¶ Incălo, *are*, pro *invocare*, anschreyen, Et

¶ Incalatio, *ōnis*, f. i. e. *invocatio*, die anschreyung; Et

¶ Incalative, adverb. pro *Vocative*, apud Festum.

¶ Intercălo, *are*, inserere est, seu interponere, mit einschieben, darzwischen einsetzen; habetur fere impersonaliter. Cato R. R. c. 150 *Si intercalatum erit cal. Majis.* Plin. 18, 25 *Ita ut 12 annis continuis non intercalaretur.* Macrob. Sat. 1, 13 *octavo quoque anno intercalantes.* ¶ 2. Est differre, prorogare, verziehen, aufschub nehmen. Cic. Att. 5, 21 extr. *Cum scies, Romæ intercalatum sit nec ne.* Ibid. ep. 9 *Pugnes ne intercaletur.* conf. Id. fam. 7, 2; & 8, 6.

¶ Intercalātus, *a, um*, eingeschoben; item aufgeschoben. Plin. 2, 47 *Principium lustri semper intercalati.* Ita *Pœnæ intercalatæ usura*, i. e. dilatæ, Liv. 9, 9 pr.

¶ Intercalāris, *e*, quod interponitur, eingeschoben; ut, *Mensis intercalaris*, Liv. 1, 19. hodie ita Februarius dicitur, cui quarto quoque anno dies inseritur. Ante Iulianam fastorum reformationem integer mensis, supplemento temporum insertus, ita vocabatur, sive *mensis intercalarius*, ut mox ex Livio dabimus, cujus *calendæ* Ciceroni *intercalares* sunt pro Quint. c. 25 & fam. 6, 15. vid. Censorin. c. 18, & Macrob. Sat. 1, 13, *Dies intercalaris*, ἐμβόλιμος & ἐμβολιμαῖος dies ipse, qui interponitur, der 29 tag Februarii, vide *Embolismus*. *Annus intercalaris* bisextilis, das schaltjahr. Plin. 2, 8 *Quinto anno unus intercalaris dies additur*, hoc est primo & extremo simul computatis. *Versus intercalares*, qui frequenter in poëmate interponuntur, ut in Virgilii Pharmaceutria:

Incipe Mænalios mecum mea tibia versus. Et
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.

Servius ad dictam eclog. 8, 21 *Dicitur hic versus intercalaris, qui frequenter post aliquantulos interponitur versus: sicut intercalares dies & menses vocantur, qui interponuntur, ut ratio lunæ solisque conveniat.*

¶ Intercalarius, *a, um*, idem. Liv. 39, 59 *Triumphavit mense intercalario pridie Calendas Martias.* Plin. 18, 25 *Intercalarius dici quadrans.* ¶ 2. *Intercalarium* subst. pro tempore, quod intercalatur, Cic. 2 Verr. 52 *Decreverunt intercalarium 45 dies longum.*

¶ Intercalatio, *ōnis*, f. die einschaltung. Macrob. Sat. 1, 13 *Omni intercalationi mensis Februarius deputatus est.* Et Plin. 1, 47 *Per singulas intercalationes uno die* (venti) *anticipant.* v. Harduinum scite interpretantem.

¶ Procălo, *are*, Festus: *Procalare, provocare*, ausruffen. Et mox: *Procalato, provocato.* Forte rectius *Procalatio.*

CĀLO, *ōnis*, m. plur. *Calones*, militum ministri, *a ferendis lignis palisque ad usum militiæ* sic appellati: quippe Servius ad Æn. 6, 1 *Calas dicebant majores nostri fustes, quos portabant servi, sequentes dominos ad prælium, unde etiam Calones dicebantur*; vel quia *ligneas clavas* (unde & *Clavatores* dicebantur) gerebant, quæ Græci κᾶλα vocant, ut Festus prodit, & Nonius 1, 310 soldaten-jungen, troßbuben. Cic. Nat. D. 3, 5 *Nullis calonibus obviam venire.* ¶ 2. Vetus scholiastes Horatii *Calonum* vocabulum de omnibus vilioribus servis urbanis juxta & rusticis, ad imitationem *Calonum*, qui in exercitu erant, interpretatur (knechte, jungen) ad illud Horatii 1 Sat. 6, 102

Ne solus rure peregreve
Exirem, plures calones atque caballi Pascendi.

Et vero hic minime poëta de militaribus servis seu *Caculis* (ita enim & appellabantur) loquitur. Sed & epist. 14 lib. 1, 42 *Calonis voce*, qua ibi in singulari utitur, ministerium urbanum designare Torrentio videtur, quem vide. Seneca lecticarios servos *Calones* appellat epist. 110 sub fin. *Quotiens occurrit domus splendida, cohors culta servorum, lectica formosis imposita calonibus.* In singulari etiam est apud Persium Sat. 5, 95 *Sambucam citius caloni aptaveris alto.* ¶ 3 Aliam significationem pro calceamentis ligneis, vide mox ex Festo in *Calopodium.*

¶ Călŏbătarius, *i*, m. græce καλοβάτης, h. e. grallator, qui ligneis perticis incedit, der auf stelzen, oder an krücken geht; a κᾶλον *lignum*, & βάω *incedo.* Ita Nonio 2, 361 *Grallatores* sunt *Calobatarii*; ubi corrupte *collobathrarii.*

CĂLOENVM, *i*, n. quasi κάλοινον *bonum vinum*, a καλὸς & οἶνος, guter wein. Plin. 14, 6. vide supra *Calenus.*

CĂLŎPHANTA, *æ*, m. καλοφάντης, ein spottvogel. Sic in Plauti Curcul. 4, 1, 2 pro *Halophantes* ex MSS. legendum ducunt Pareus in animad. & Alciatus Parerg. 7, 4. v. infra *Halophanta.*

CĂLŎPŎDIVM, *i*, n. καλοπόδιον, (Festus *calonem* vocat, *Calones*, dicens, *calcei ex ligno facti*) ein holz-schuh, schritt-schuh, leisten. *Uno calceare omnes calopodio*, proverb. est in ignavos & ignaros, qui unam & eamdem rem multis accommodant. Quod Erasmus ex Galeno ita retulit, *Eumdem calceum omnium pedibus inducere.* Nostri, alle schuh über einen leisten schlagen.

CĂLŎPVS, *ŏdis*, m. καλόπους *pulchripes*; plur. *Calopodes* boni felicisque pedis homines, & servi præcipue, läuffer. Cæl. Rhodig. 6, 38.

Calor, caloratus, &c. vide supra *Caleo.*

CALPAR, *ăris*, n. vinum novum & genus vasis fictilis apud Festum. Nonius 15, 31 dolium vocat ex Varr. quod antequam nomen dolii prolatum esset, cum id genus vasorum *Calpar* diceretur, id vinum *Calpar* appellatum.

CALPĒ, *es*, f. κάλπη, *mons concavus instar vasis*; Hispaniæ promontorium ad fretum Herculeum, una ex Herculis columnis. v. Plin. 3 præfat. & c. 1; & Isidor. 14, 8. ¶ 2. Oppidum ad istum montem Straboni est, Cadix oder Gibraltar. Vide Geograph. & Spanhem. de usu & præst. num. diss. 13 p. 600. ¶ 3. *Calpes*, pl. galeæ militum, bickelhauben. Isidor. Gloss. ¶ 4. *Calpe* certum equis certandi genus apud Pausaniam de ludis Olympicis. Vid. Salm. ad Capitoli. Maxim. p. 1.

CALPVRNIVS, sive Calphurnius, *i*, m. cognomine *Bestia*, veneno uxores suas dormientes interemisse dicitur, Plin. 27, 2. ¶ 2. Alius *Piso* cognomine, memorabilis continentiæ apud Val. Max. 4, 3, 10. ¶ 3. *T. Calphurnius* Siculus, bucolici carminis auctor, qui sub Caro & Numeriano vixit. v. Crinit. de Poët. Lat. c. 83; & Voss. de iisd. c. 4. ¶ 4. Plures alii in historia Romana. *A Calpo* autem *Numæ regis filio sunt oriundi*, Fest. Cic. pro Muræna c. 23. *Familia Calpurnia*, Id. in Pis. c. 23. *Lex Calpurnia, Domus Calp.* Ovid. ad Calp. Pis. v. 15. Calpurnia, *æ*, f. uxor I. Cæsaris, Suet. Cæs. c. 77. Taceo plures.

¶ Calphurnianus, *a, um*, ad Calphurnium spectans. Lapis Murat. f. 155.

CALTHA, *æ*, f. κάλθη, viola autummalis, colore luteo. Facile putaverim eam esse, quam vocant officinæ *calendam* vel *calendulam*, ringel-blumen, gold-blumen. Hæc Ruellius. Virg. eclog. 2, 50 *Mollia luteola pingit vaccinia caltha.* Prudentius Cathem. 5 ad incens. lucernæ v. 114 neutro genere dixit *Calthaque pinguia.*

¶ Calthula, *æ*, f. vestis genus est Plauto Epidic. 2, 2, 47 dictæ fortassis a colore calthæ luteo, ein gelb kleid. Conf. Varr. ap. Non. 16, 4.

¶ Calthulārius, *i*, m. qui calthulas conficit. *Calthularios* nonnulli reponi volunt pro *Carinariis* in Plaut. Aul. 3, 5, 36.

CALVA, *æ*, f. idem quod *Calvaria*, der hirnschedel, die hirnschale. Onomast. Vet. *Calva*, κράνιον. Martialis 3 epigr. 74

Psilothro faciem lævas, & dropace calvam.

Et ibidem: *Miseram traducere calvam.* Id. 12 epigr. 45 *Hædina pelle nudæ verticem calvæ contegere.* Liv. 23, 24 *Galli L. Postumii calvam auro cælavere, idque sacrum vas iis erat, quo solennibus libarent*, &c.

¶ Calvāria, *æ*, f. idem. Cels. 8, 1 *Calvaria incipit, ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrimque lævis &c.* Scrib. Larg. Compos. 16 *de calvaria defuncti.* Plin. 28, 1 *Calvaria interfecti.* Sed *Viri senis astaphis calvaria*, ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφὶς τὸ κρανίον, proverb. de invalidis senum viribus. v. Chiliad. conf. Tertull. Carm. adv. Marc. 3, 196.

¶ Calvārium, *i*, n. quod agnoscit Glossarium vetus. Et videtur hoc nomen vere adjectivum. ¶ 2. *Calvaria pinguia Atarnæ*, salsamenta forte ex thynni capite facta, apud Ennium in Apul. Apolog. p. 299; sive pisces ita dicti.

¶ Calvariŏla, *æ*, f. parvus caliculus instar minoris calvariæ, ein kleiner becher. Vetus interpres Iuvenal. Sat. 5 *Calices fractos vel calvariolas componere.* Ita Pithœi editio. Sed Hennin. *caldariolas.*

¶ Calveo,

¶ Calveo, ēre, kahl ſeyn. Plinius 11, 37 (Hard. 47.) *Quædam animalium naturaliter calvent.* Hinc

¶ Calveſco, ere, kahl werden. Plin. 10, 29 *Proprium his* (picis avibus) *calveſcere omnibus annis.* Metaphorice Columella 4, 33 *Novella caſtancta calveſcunt.*

¶ Calveſio, ēri, idem apud Varronem de R. R. 1, 37.

Calvĭtium, i, n. kahle glatze. Accedit capiti ſua ſponte ex ſuis cauſſis: Sed raſura petulanter acceſſitur, magna eum læſione capitis propter cranium tenuiſſimum & commiſſuras in eo molles ac fabriles. Cic. Tuſc. 3, 26 *Stultiſſimus Rex in luctu capillum ſibi evellebat, quaſi calvitio mœror levaretur.* Terull ad Nation. 1, 10 extr. *Mœrentibus in calvitio pennatulus,* id eſt, galero pennato indutus. conf. Auſon. Epigr 72v. 2. ¶ 2. *Calvitium loci.* Columella dixit 4, 29, wenn es kahl ausſiehet, wenn die geſetzten bäume auſſen bleiben.

¶ Calvities, ei, f. idem quod *calvitium.* Petronius Satyr. c. 108 *Superciliorum æqualis cum fronte calvities.*

¶ Calvo, are, calvum facere, kahl machen. Hinc

¶ Calvatus, a, um, kahl gemacht, gebloſt; ut, *Vinea calvata* apud Catonem c. 33; & Plin. 17, 22 ein wüſter weinberg.

¶ Calvus, a, um, kahl; ut, *Raſo capite calvus,* Plaut. Amph. 1, 1, 306. *Mœchum calvum adducimus,* Suet. Cæſ. c. 51. *Calva Venus,* Lactant. de falſ. rel. 1, 20, 27. *Calvum vellere,* proverb. de fruſtrata opera, täuſſen da kein haar iſt. Chryſippus affectus convicio a calvo quodam, *Tibi,* inquit, *contumeliam non dico, ſed capillos tuos laudabo, quod improbum caput refugerint, σὲ μὲν οὐχ ὑβρίσω, τὰς δὲ τρίχας ἐπαινήσω, ὅτι κακὸν ἐξέφυγον κράνιον.* v. Stob. Et Martial. 10 epigr. 83 *Calvo turpius eſt nihil comato.* In conviciis fuiſſe, ut *calvum* dicerent, quem fruſtum & improbum ſignificare vellent, monet etiam Caſaub. ad Perſ. p 100. Add. quos laudat Geſnerus ad Luciani Philopatrin p. 191. ¶ 2. *Calvus* proprium poëtæ nomen. Fuit ille æqualis & amicus Catulli, ad quem ſic ſcribit in epigram. 14 *Ni te plus oculis meis amarem, Iucundiſſime Calve.* Horat. 1 Sat. 10, 19 *Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.* ¶ 3. De Calvo oratore Quint. 10, 1 p. 917.

¶ Calvaſter, ſtri, kahl, ohne haar. Vnde *Recalvaſter.*

¶ Decalvo, are, kahl machen. Vegetius de Re veter. 2, 48 *Piſtithro decalvare.* Vſus & Vulg. Interpres 1 Corinth. 11, 5. Vet. Gloſſ. *Decalvo, φαλακρῶμαι.*

¶ Decalvatus, a, um, abgeſchoren. Hieron. 1 adv. Iovin. c. 13 pr. *Samſon a muliere decalvatus.*

¶ Præcalvus, a, um, in parte anteriore calvus, vornen kahl. Sueton. Galb. 21 *Caput præcalvum.*

¶ Recalvus, a, um, retro calvus, recalvaſter, hinten kahl. Plautus Rud. 2, 2, 11 *Ecquam recalvum ac ſilonem ſenem?*

¶ Recalvaſter, ſtri, qui fronte, non capite toto calvus eſt, der kahl an der ſtirn iſt. Vſus eſt interpres Vulg. Levit. 13, 41. Et Seneca epiſt. 66 *Comatum & criſpulum malis, quam recalvaſtrum,* einen kahlkopf. Sed abeſt hæc apodoſis ab nonnullis codicibus.

¶ Recalvatio, onis, f. die abſcherung der haare. Vulg. Interpr. Lev. 13, 42.

Calvitas, vide *Calvo, ere,* Calvities, calvitium, *Calva.*

CĂLVMNIA, æ, f. διαβολή, callida & malitioſa juris interpretatio, ad deferendos accuſandosque ac evertendos alios inventa, verdrehung des geſetzes, falſche beſchuldigung; vel ut magis adæquate Manut. ad Cic. fam. 1, 1 verſuta quædam vel callida fallendi ratio, ut Cicero l. c. *religionis calumniam* dicit malitiolam & fictam de Sibyllinis verſibus orationem, betrügeriſch vorgeben. v. Manut. etiam ad 1, 4. Suet. Calig. c. 38 *Exhauſtus atque egens ad rapinas convertit animum, vario & exquiſitiſſimo calumniarum & auctionum & vectigalium genere.* Exempla hujusmodi *Calumniarum* ibidem in ſequentibus lege. Id. Vitell. c. 7 *Creditorum turbam non niſi terrore calumniæ amovit.* Sic *fiſcales calumnias,* quibus fiſcus augetur, Domitiano c. 9 extr. dixit. Huc etiam pertinet Nervæ nummus, *Fiſci Iudaici calumnia ſublata,* de quo poſt Patinum ad Suet. c. 12 Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 13 p. 570. Id. Suet. Calig. c. 16 *Legata ex teſtamento Tiberii, quamquam abolita, cum fide ac ſine calumnia repræſentata perſolvit:* SINE CALVMNIA, id eſt, nihil juris profe per retinendi cauſſam callide allegans. Cic. de Off. 1, 10 *Exiſtunt etiam ſæpe injuriæ calumniæ quadam, & nimis callida & malitioſa juris interpretatione* &c. ubi etiam habes exempla. conf. Menckenii Obſerv. L. L. v. *Calumnia.* ¶ 2. Sed & quævis ex falſo fictoque crimine infamatio *Calumnia* eſt, verläumdung, ſchmach, läſterede. Priſcianus lib. 10 ab inuſitato Supino *Calutum* a *Calvo* (de quo poſtea) derivat. *Calumniam ferre,* Cæl. Cic. fam. 8, 8; *effugere,* Cic. pro Cluent. c. 59. *Cæſar Lucullo calumniarum metum injecit,* Suet. Cæſ. c. 20 i. e. minatus eſt ſe eum traductarum vel proditurum. *Calumniam jurare,* eſt teſtari juramento, ſe ad litem vel accuſationem non acceſſiſſe calumniandi ſtudio, ſchweren, daß man nicht jemand betrüglich zu beleidigen, klage anfangen. Cæl. Cic. fam 8, 8. Sic etiam Seneca Controv. 19 *Se in eum juraturum calumniam.* Calumnia quomodo excipienda ſit, docet Dion. apud Meibom. Mæcen. c. 20 f. 14. Huc trahe etiam Ovid. Amor. 1, 2, 11. ¶ 3. Cæcina ad Cic. fam. 6, 7 ext. *Calumniam timoris* dixit pro timore, qui ſibi fingit, quæ non ſunt vera. Valer. Max. L. 3, 7 *Reſtabat, ut deſertus in foro, cum magno calumniæ ſuæ ludibrio ſolus moraretur.*

¶ Calumnior, *otus ſum, ari,* läſtern, falſch angeben. *Me, ſi diutius calumniarentur, redire juſſiſſis,* Cic. poſt Red. c. 11. Phædr. 1, 1, 5 *Calumniari ſi quis voluerit, quod* &c. Suet. Aug. c. 12 *Dicta factaque quorundam calumniatus. Calumniare audacter, ſemper aliquid hæret:* Sic dixit fagitioſiſſime Medius, Alexandri paraſitus: admonens, ne quis meruerer, quodvis crimen intenderer: *Vt enim maxime ſanet,* inquit, *vulnus, qui delatus eſt, manet tamen cicatrix.* v. Eraſm. Apophth. 8. ¶ 2. Cic. fam. 9, 7 pr. *Nam quod antea calumniatus ſum,* i. e. explicante Grævio, falſo prætextu uſus ſum. ¶ 3. *Calumniari* ſi dicuntur, qui inter ſcribendum nimis anxie inquirunt ad ſingula, & quæ proba ſunt, etiam damnant, v. Quint 10, 3 p. 932 Burm. vid. locum Cæcinæ laudatum in *Calumnia* n. 3. ¶ 4. Paſsive auctor quidam apud Priſcianum 8 p. 793 *Poſitiones, a quibus analogia calumniatur* i. e. συκοφαντῶται.

¶ Calumniatio, onis, f. Aſcon. Ped. in Divin. Cic. p. 32 *Calumniationes & hoc genus argumenti complexio dicitur.*

¶ Calumniator, ōris, m. ein verläumder, läſterer. Vet. Gloſſ. *Calumniator κακοπράγμων.* Cic. pro Cæcin. c. 23 *Scriptum ſequi, calumniatoris eſſe, boni judicis, voluntatem ſcriptoris auctoritatemque defendere.* Phædrus 1 Fab. 18, al. 17 v. 2 *Calumniator ab ove cum peteret canis.*

¶ Calumniatrix, ĭcis, f. Vlpianus L. 1 § Si ea quæ 14 Dig. de Ventre in poſſeſſ. mittendo: *Niſi manifeſta ſit calumniatrix mulier.*

¶ Calumnioſus, a, um, ſchmähſüchtig, verläumderiſch. Iul. Paulus lib. 1 Recept. Sent. Tit. 5 Sent. 1 CALVMNIOSVS, inquit, *eſt, qui ſciens prudensque per fraudem negotium alicui comparat.* conf. Vlpian. l. 6 § 2 ff. de Offic. præf. Caj. l. 11 § 1 ff. de Iurisd. & alibi paſſim. Arnobius princ. operis: *Calumnioſas diſſolvere criminationes.* Superl. Auguſtin. epiſt. 152 *In qua cognitione illos calumnioſiſſimos judicavit.*

¶ Calumnioſe, adverb. idem. Aggenus Vrbicus de Limit. c. de Aqua pluv. *Calumnioſe fines defendere.* Lege 8 Dig. de Stipulat. prætor. *Calumnioſe petere.* Auguſtin. epiſt. 48 *Innocentem calumnioſe appetere.* Et epiſt. 152 *Calumnioſe dixiſſe.* Superl. Symmach. 10 epiſt. 76 *Ambæ partes calumnioſiſſime crediderunt.*

CALVO, *calvi, ere,* antiquum verbum, ſignificat decipere, fruſtra habere, betrügen. Ter. Adelph. 4, 3, 16 *Propter ſuum impotentiam ſe ſemper credunt calvier.* vulgo *regligi.* Vide Priſc. l 5 & Nonium, qui c. 1 n. 20 complura exempla ex Pacuvio, Lucilio & Salluſtio protulit, & a calvis mimis deduxit, quod illi ſint omnibus fruſtratui. Inde & Gajus 1Ctus l. 233 de verb. ſign. *Calumniatores* appellatos ait, quia per fraudem & fruſtrationem alios vexarent litibus. ¶ 2. Plautus deponenti forma extulit Cæſ. 2, 3, 4 *Vbi domi ſola ſum, ſopor manus calvitur.* Ita & Gajus 1Ctus l. c. *Si calvitur,* inquit, *& moretur & fruſtretur* &c. Ver. Gloſſ. *Calvor ἐξαπατῶ.*

¶ Calvĭtas, *atis,* f. deceptio, fraus, betrug. Vlpianus Dig. lib. 17 t. 1 l. 29 § 5. ut vult Haloand.

Calvus, vide *Calva.*

CALX, *cis,* m. & f. pedis ima pars, die ferſe. *Fores calcibus inſultare,* Ter. Eun. 2, 2, 54, wider die thür lauffen. *Calce ferire,* Quint 2, 8. *Calcibus aliquem cædere,* Plaut. Pœn. 3, 3, 71; *incuſare,* ibid. 4, 1, 33; *conſcindere,* Cic. Verr. 3, 23; *petere,* Horat. ſat. 1, 1, 55, mit füſſen ſtoſſen. *Contra ſtimulum calces,* ſcilicet, *jactare,* Ter. Phorm. 1. 2, 28 wider den ſtachel lecken, πρὸς κέντρα λακτίζειν. Vide infra in *Stimulus. Calces remittere* equus dicitur, wenn es ausſchlägt, Nepoti 18, 5, 5. Aliis *rejicere calces.* Virg. Æn. 5, 324 *Calcem tetere calce,* auf dem fuß oder ſporenſtreichs nachlauffen. Id. Æn. 11, 714 *Equum ferrata calce fatigare,* das pferd anſpornen. v. de hac formula Drakenb. ad Sil. 7, 696. Canibus etiam *ſolidos in certamine calces* tribuit Grat. 278. ¶ 2. Et quia Calx ultima in homine, ultimum quodque *calx* dicitur. Vnde *a capite ad calcem* uſitata formula eſt, vom anfang bis zum ende. Sed apud Cic. de Senect. c. 23 *A calce ad carceres revocari,* id eſt, a fine ad principium. *Calx* pro linea ponitur, ad quam conſiſtebant equi, quæ calce, ſive creta, notabatur: unde Lucretius 6, 91 *Præſcripta ad candida calcis.* Et Sen. epiſt. 108 *Hanc quam nunc in circo cretam vocamus, calcem antiqui dicebant.* Et Varro apud Nonium 3, 60 *Nemini fortuna currum, a carcere emiſſum intimo, Labi inoſſenſum, per æquor candidum ad calcem ſinit.* Vide Scaligerum ad Propertii 4, 2, 57, ubi legit *Non moror, hæc ſpatiis ultimo creta meis,* al. *meta.* Add. Lipſ. Antiq. Lect. 5, 10. Cic. Tuſc. Q. 1, 8 *Nunc video calcem, ad quem cum ſit decurſum, nihil ſit præterea extimeſcendum.* ¶ 3. Vitruv. 9, 2 imas partes columnæ, cui ſcalarum gradus adhærent, *inferiores calces ſcaporum* vocat, der fuß, da die treppe aufſteht. ¶ 4. Pro parte ſtirpis una cum furculo avulſa. v. *perna* n. 4. ¶ 5. *Calx* pro lapide & materia, vide poſtea ſeorſum.

¶ Calcăneus, *i,* m. & Calcaneum, *i,* n. idem, die ferſe. Virg. in Moreto v. 36 *Continuis rimis calcanea ſciſſa rigebant.* Hieron. ep. 41 ad Rufinum: *Mihi concede, ut inter ſanctorum calcanea caput poſſim levare,* i. e. poſtremus eſſe. ¶ 2. *Calcaneum camelorum* in cupediis erat Apicio & Heliogabalo. v. Lamprid. in hujus Vita c. 20.

¶ Calcar, ăris, n. ein ſporn, quod *calcibus* alligetur; ut, *Equis ſubdere calcaria,* anſtechen. Curt. 3, 13, 8 *Calcari concitare equum,* Id. 7, 4, 18 *Addere calcar,* eſt incitare, anregen, antreiben. Plin. 1 epiſt. 8 *Addidiſti calcaria ſponte currenti.* Cic. ad Att. 6, 1 *Cicerones pueri amant inter ſe, dicunt, exercentur, ſed alter frenis indiget, alter calcaribus,* vid. de hac formula Cic. de Orat. 3, 9. Ovid. 4 ex Ponto 2, 35 *Excitat auditor ſtudium, laudataque virtus Creſcit, & immenſum gloria calcar habet. Calcaribus ictus amoris,* id eſt, ſtimulis elegianti tralatione Lucretius dixit 5 v. 1074; & ex Varrone apud Nonium 6, 21 *Ventus calcar* (i. e. impetum) *admovere* dicitur.

¶ Calcarius, *i,* m. qui calcaria conficit, ein ſporer.

¶ Calceus, eum derivatis, vide ſuperius ſuo loco.

¶ Calco, *avi, atum, are,* mit füſſen treten. Iuvenal. Sat. 10, 86 *Dum jacet in ripa, calcemus Cæſaris hoſtem.* Lucan. 7, 749 *cæſos calcare duces,* Burmann. ad Lucan. l. c. De more calcandi colla devictorum ad oſtentationem perfectæ victoriæ vid. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 632 ſqq & *Calcare uvas,* wein keltern, Varr. R. R. 1, 54 *calcare in mortario.* Apic. 2, 3, Pallad. 2, 20 *Calcare æquor,* Ovid. Triſt. 3, 10, 39. *Calcare manibus,* eindrücken, Cato R. R. c. 117. *Pedibus calcamus amorem,* Ovid. Amor. 3, 11, 5 *Calcanda ſemel via lethi,* wir ſterben nur einmahl. Horat. 1 od. 28, 16 *Calcat jacentem vulgus,* wo der zaun am niedrigſten, da ſpringt ein ieder drüber, Sen. Octav. v. 445. Δυὸς πεσόντας ἀνὴρ ξυλεύεται. ¶ 2. Quint. 5, 13 p. 465 Burm. *Simulatio hucusque procedit, ut quæ dicendo refutare non poſſumus, quaſi faſtidiendo calcemus,* wir ſchlagen es nieder. Claud. de Laud. Stil. 3, 109 *Magnos calcet honores,* i. e. contemnit. Sic Apulejus Metam. L. 5 *Beatos illos, qui ſuper gemmas & monilia calcant.* Id. ib. *Dominæ præcepta calcare.*

¶ Calcātus, *a, um,* getreten, gekeltert; ut, *Vva calcata,* Ovid. Faſt. 4 v. 897 *Calcata uſſi,* Plin. 25, 11 *Calcatum jus,* i. e. ſuppreſſum, Claud. in Eutrop. 2 v. 124. Sic, *Spretis atque calcatis divinis numinibus,* Apul. Met. 9 p. 223. ¶ 2. Item, critus, ultimus, gar gemein; ut, *Calcata quæſtio* apud Senecam. Hirtius de bell. Hiſp. c. 16 abſolute dicit, *Efferre calcatas ad foſſas complendas;* ſubintellige *crates,* uti in plerisque exemplaribus adſcriptum eſt ad marginem.

¶ Calcī-

¶ Calcābilis, e, das ſich treten läſt. Sidonius 1 epiſt. 5 *Agger calcabili ſilice cruſtatus.*

¶ Calcātor, ōris, m. qui calcat, ein treter, keltertreter. Gloſſ. Vet. *Calcator*, ληνοβάτης, πατητής. Calphurn. ecl. 4, 124

Vt mudus ruptas ſaliat calcator in uvas.

¶ Calcatrix, īcis, f. die treterin. Prudent. Ptychom. v. 589 *Calcatrix mundi.*

¶ Calcatorium, i, n. locus ubi calcatur, die preſſe, kelter. Gloſſ. Vet. *Calcatorium*, ληνός. Ita etiam Palladius 1, 18 de cella vinaria: *Calcatorium loco habeat altiore conſtructum.*

¶ Calcatura, æ, f. die tretung. *Pinnæ rotarum, ſine operarum calcatura, fluminis impulſu ſunt verſatæ*, Vitruv. 10, 10, i. e. ungetreten.

¶ Calcatus, ūs, m. idem. Pallad. jan. tit. 13 *Ne calcatu aſſiduo terra effoſſa ſolidetur.*

¶ Calcatio, ōnis, f. uti *proculcatio*, die zertretung.

¶ Calcītro, āre, calcibus petere, hinten ausſchlagen. Prov. *Adverſus ſtimulum calcitrare*, eſt fruſtra repugnare, wider den ſtrom ſchwimmen. Plin. 30, 16 *Mulas non calcitrare, cum vinum biberint.* ¶ 2. Tralate, ungehorſam ſeyn. Cic. pro Cælio c. 15 *Illum filiumfamilias patre parco ac tenaci habere tuis copiis deinctum non potes: calcitrat, reſpuit, non putat tua dona eſſe tanti.*

¶ Calcitrātus, ūs, m. das geſtrampel. Plin. 8, 44 *Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu.*

¶ Calcītro, ōnis, der hinten ausſchlägt, qui calcibus ferit. Gell. 4, 2 *Equus mordax & calcitro.* conf. Nonius 1, 214. Plaur. Aſin. 2, 3, 10 *Extemplo janitorem clamat, procul ſi quem videt ire ad ſe calcitronem.*

¶ Calcitrōſus, a, um, idem. Columella 2, 2 de bove recalcitranre, ein ochſ, der hinten ausſchlägt. Vlpian. Dig. 9 t. 1 l. 1 § 4 *Si equus calcitroſus calce percuſſerit.*

Compoſita a *Calx* & *Calco*,

quorum nonnulla A in V mutant, quaſi ſimplex eſſet *culco.*

¶ Circumcalco, & Circumculco, *are*, rings umher eintreten. Colum. 5, 6 *Radices ſimo bubulo ſcrobiculis deponi, ac diligenter circumculcari.* Et ibid. *Radices operiamus & circumcalcemus ipſum ſeminis codicem.*

¶ Conculco, *are*, zertreten. Ovid. Met. 12, 374

Pedibuque virum conculcat equinis.

Metaphorice Cic. Att. 8, 11 *Conculcari miſeram Italiam videbis proxima æſtate.* Id. pro domo c. 42 *A pediſequis conculcari.*

¶ Conculcatus, *a, um*, zertreten; ut, *gens conculcata*, Vulg. Interpr. Eſ. 18, 2. Et *ſemen conculcatum*, Luc. 8, 5.

¶ Conculcatio, ōnis, f. die zertretung. Plin. 8, 18 *Bibunt cameli obturbata conculcatione prius aqua; aliter potu non gaudent.*

¶ Conculcatus, ūs, m. idem. Tertull. de Reſurr. c. 22 *Tunc erit Hierusalem conculcatui nationibus*, wird zertreten werden.

¶ Deculco, *are*, niedertreten. Plinii eſt 17, 10; Statii Theb. 1, 623. Et Avieni Arateis, in Hercule v. 193 *Tempora deculcat maculoſi prona draconis.* Et Tertull. Apolog. c. 46 *Luculentis pedibus deculcare.*

¶ Exculco, *are*, austreten, ausſtampfen. Plaut. Capt. 4, 2, 30 *Furfures exculcare.* Cæſar B. Gall. 7, 73 *Singuli ab imo ſolo pedes terra exculcabantur.* Vbi interpretes conſulas. Hinc

¶ Exculcatus, *a, um*, metaphorice obſoletus eſt, ausgemertzt. Gellius 11, 7 *Verbis uti nimis obſoletis exculcatisque.*

¶ Exculcator, ōris, m. In Notitia imperii occid. ſub diſpoſitione magiſtri peditum præſentalis memorantur inter auxilia Palatina p. 34, *Exculcatores ſeniores, Exculcatores juniores, Exculcatores jun. Britanniciani*, quod vocabulum etiam Vegerio 2, 15 reſtituitur. Vide Stewechium. Sunt autem iidem atque excurſatores, qui incurſum hoſtium explorabant: kundſchaffer. Adde mox in *Proculcator* dicenda.

¶ Inculco, *are*, proprie, eintreten, eindammen. Colum. 2, 20 *Arca molari lapide condenſetur, & rurſus ſubjectis paleis inculcetur.* ¶ 2. Docendo imprimere, einbläuen, eintrichtern, oft vorſagen. *Animis inculcare aliquid*, Cic. Nat. D. 1, 39. conf. Verr. 3, 67. *Græca verba inculcantes*, Id. Off. 1, 31. ¶ 3. Vſurpatur & de iis, quæ dantur; ubi pro *obtrudere* ponitur, aufnöthigen, aufdringen. Celſ. præf. 1 *Antiquiores medici quodlibet ægris haud inculcabant.* Cic. de Orat. 2, 5 *Qui ſe inculcant auribus noſtris.* Sen. de Vita beata c. 24 *Quibusdam offeram munus, quibusdam etiam inculcabo.* conf. Reinef. Var. Lect. 3, 4 p. 397. ¶ 4. Simpliciter pro *calcare* uſurpavit Minut. Fel. c. 37 *Cum ſtrepitum mortis & horrorem carnificis inculcat.*

¶ Inculcatus, *a, um*, einugeſtopft, aufgedrungen. Cic. Att. 16, 3 *Miſi ἐκχέτυπον ipſum crebris locis inculcatum & refectum*, i. e. cui multa a me inferta & retractata. Brut. ad Cic. ep. 16 *Hanc ego civitatem videre velim, aut putem ullam, quæ ne traditam quidem atque inculcatam libertatem velit recipere.* Id. in Orat. c. 69 *Apud alios inculcata reperias inania quædam verba*, quaſi complementa numerorum, flickwörter. Sic *Lapides inculcati*, Colum. 8, 15; *Panni inculcati*, Id. 6, 12. Sed

¶ Incalcatus, *a, um*, unbetreten. Scribon. in Med. Reg. *Dumeta & incalcata nemora.*

¶ Inculcatio, ōnis, f. Idem Tertullianus Apol. c. 39 *Diſciplinam præceptorum inculcationibus denſamus.*

¶ Inculcator, ōris, m. qui inculcat, pedibus proculcat, ein zertreter. Tertull. Scorpiaco c. 6 *Deus evulſum hominem de diaboli gula per fidem, jam & inculcatorem ejus voluit efficere per virtutem* &c.

¶ Interculco, *are*, dazwiſchen ſtopfen. Columella 12, 43 *Ollæ ita diſtantes, ut interculari poſſint vinacea.*

¶ Occulco, *are*, idem quod inculcare, eintreten. Cato de R. R. c. 49 *Ponito in ſcrobe, aut in ſulco, operitoque & bene occulcato.*

¶ Occulcatus, *a, um*, zertreten. Liv. 27, 14 *Partim occulcatis partim diſſipatis terrore, qui circa erant.*

¶ Præculco, *are*, antea inculcare, vorher einkäuen. Tertull. de Monogamia c. 10 pr. *Ad ſenſum facilius perſpiciendam, tanto inſtantius præculcandum eſt.*

¶ Proculco, *are*, proterere, zertreten; ut, *Aper proculcat ſegetes*, Ovid. Met. 8, 290 *A pecudibus legumina proculcantur*, Colum. 2, 20.

¶ Proculcatio, ōnis, f. die zertretung. Plin 8, 18 *Obturbata proculcatione aqua*; alii legunt *conculcatione.* Sen. de Tranq. an. c. 11 *Quod regnum, cui non parata ruina & proculcatio.*

¶ Proculcator, ōris, m. qui proculcat, ein zertreter. Deinde in militia idem qui procurſator. Ammianus 27, 23 *Inveniri poſſe aliam viam, præter eam, quam inſpexere proculcatores.* Ita Flor. & Colbert. codd. & editio Auguſtana, quos Valeſius ſequitur p. 499, quia etiam Vegetio 2, 15 *exculcatores*, hoc eſt excurſores reſtituandum. Sunt autem *proculcatores* iidem, qui *procurſatores*, (quod quidam Ammiani libri habent) qui agmen præeuntes, incurſum hoſtium explorabant. vide *Excultator.*

¶ Recalco, *are*, wieder betreten. Prudent. καθ. 9, 75 *Limen recalcandum patet* Apul. 6 Mileſ. p. 181 *Tranſito fluvio recalcans priora veſtigia.* Colum. 2, 2 *Scrobibus egeſtam humum recondere & recalcare.*

¶ Recalx, *alcis*, widerſpenſtig. Commodian. Inſtr. 38 *Improbi ſemper & dura cervice recalces.*

¶ Recalcitro, *are*, repugnare, widerſpenſtig ſeyn. Horat. 2 Sat. 1, 20 *Cui male ſi palpere, recalcitrat undique tutus.*

¶ Supercalco, *are*, drauf treten. Colum. 12, 39 *Vinum vetus conſpergito: poſtea alterum ſupercalcato.* Et Prudent. Ptychom. v. 257

Dejectamque ſupercalcare ruinam.

CALX, *calcis*, f. pro materia lapidis cocti, fœm. tantum κονία, kalck. *Calx viva*, nondum intincta, ungeleſchter kalck, ἄσβεστος, Plin. 29, 3. *Calx macerata*, geleſchter, eingemengter kalck, Id 36, 23. ¶ 2. *Calces* etiam ſunt in ludis, pro quo tamen diminutiva forma frequentior eſt, die ſteine im bretſpiel. v. Scalig. append. Conject. in Varr. 6 p. 186. ¶ 3. De calce theatri vel circi præcepimus dicere ſupra in *Calx* pro parte pedis n. 2, licet proprie huc pertinear.

¶ Calcārius, *a, um*, kalck-. Plin. 17, 9 *Cinis e calcariis fornacibus*, aus kalckofen.

¶ Calcarius, *i*, m. ſubſt. calcis coctor, ein kalckbrenner. Cato R. R. c. 16 *Calcarius perficit, & coquit, & ex fornace calcem eximit.*

¶ Calcaria, æ, f. abſolute, ubi aut coquitur calx, aut aſſervatur, aut venditur, der kalckofen, die kalckhütte. Ammianus 17, 4 *Calcarias exſtinguere.* Vlpian. l. 8 ff. de pœnis: *In calcariam quoque vel ſulphuriariam damnari ſolent.* Notatur autem calcis fodina. De *calcaria in carbonariam pervenire*, i. e. de loco impuro in nihilo puriorem venire; Hoc proverbio uſus Tertullianus de Carne Chriſti c. 6.

¶ Calcarienſis, *is*, m. calcis excoquendæ miniſter, ein kalckbedienter. Theod. Cod. lib. 12 t. 1 *Hoc in calcarienſibus & fabricienſibus obſervetur.*

¶ Calico, *are*, calce polire, mit kalck tünchen. Hinc

¶ Calicātus, vel Calcatus, *a, um*, adject. gekalcket, getünchet; ut, *Paries calcatus.* Antiquis, qui & *Calex*, pro *Calx* dicebant, *Calecatus* eſt. Feſtus: *Calicata ædificia calce polita.* Vide ibi Scalig.

¶ Calculus, *i*, diminut. cum derivatis vide ſeorſum ſupra.

¶ Decalco, *are*, weiſſen, tünchen. Vet. Gloſſ. κονιῶ, *decalco, albo.*

¶ Decalicatus, *a, um*, idem quod *Calicatus.* Feſtus: *Decalicatum calce litum.*

CĂLȳDON, *ōnis*, f. Καλυδών, oppidum Ætoliæ, Oenei regis Meleagri patris regia. Virg. Æn. 7, 305 *Conceſſit in iras*

Ipſe deûm antiquam genitor Calydona Dianæ.

¶ Călȳdōnius, *a, um*, adject. ut, *Aper Calydonius*, in titulo fabulæ 4 lib. 8 Metam. Ovidianæ. *Sus Calydonius*, Martial. 11 epigr. 19. *Calydonius heros*, Meleager, Ovid. c. l. v. 325. Male a nonnullis & *Calydonii ſilva* in Britannia ponitur: *Caledonia* enim illa ſcribenda, non *Calydonia*: eſtque fecunda ibi producta propter η Græcum; & tertia correpta propter o parvum; quæ hic contra habent. Vide ſupra *Caledonia.*

¶ Calȳdōnis, *ĭdis*, f. gentile. Ovid. ibidem v. 529

Plangunt ora ſimul matres Calydonides.

CĂLYMNE, vel Calydne, *es*, f. inſula circa Rhodum, mellis ferax. v. Ovid. Met. 8, 222, & de Arte am. 2, 81.

CĂLYPSO, *us*, (*ōnis*) f. Καλυψώ, nympha, Oceani & Tethyos filia, cujus hoſpitio Vlyſſes utitur, & a qua difficulter dimittitur, apud Hom. in Odyſſea. Alii Atlantis filiam dixerunt. Tibull. 4, 1, 77

Fœcunda Atlantidos arva Calypſus.

Quintil. 1, 5 *Neque tamen Calypſonem dixerim, ut Iunonem.* Dixit Apulejus tamen, auctor nec invenuſtus, nec ineruditus, 1 Mileſ. p. 107 *At ego vice Calypſonis æternam ſolitudinem flebo.* vid. omnino Priſcian. p. 685.

CĂLYPTRA, æ, f. καλύπτρα, genus veſtimenti, quo capita operiebantur, eine mütze, haube. Feſtus ſcribit *Caliptra.*

¶ Anacalyptēria, *orum*, n. ἀνακαλυπτήρια, dies feſtus poſt nuptiarum diem, quo nova nupta revelata facie ſe omnibus conſpiciendam præbebat. Item munera, quæ eo die conferebant hoſpites, hochzeitgeſchenck. v. Alex. ab Alex. 2, 5; & Cæl. Rhod. 11, 60.

CĂLYX, *ȳcis*, m. a καλύπτω, hoc eſt, *abſcondo, operio.* Sunt enim *Calyces* oculi ſive gemmæ florum prodromi, & mox folliculi ſeminis, knoſpen, hülſen, ſchalen. Plin. 15, 22 *Operimentum pulvinati calycis*; & c. 23 *Echinato calyce vallum.* ¶ 2. *Calyces* etiam ſunt ovorum dura putamina vel teſtæ v. Plin. 28, 2. vid. plura in *Calix*, quo cum *Calyx* confundi ſolet

¶ Calyculus, *i*, m. diminut. ein knöſpgen. Plin. 16, 44.

CAMA, *æ*, f. leſtus brevis & circa terram, ex gr. χαμαί, *humi*, Iſidor. 20, 11; & Ambroſ. in Offic.

CAMACVM, *i*, n. Cinnamum in Syria, Plin 12, 28.

CĂMĂRA, *æ*, f. genus navigii Gellio 10, 25, καμάρας genus ſtructuræ oblongæ & in arcum curvæ eſſe, docet Philander ad Vitruv. 7, 3. conf. Tac. Hiſt. 3, 47, 5; & infra *Camera* n. 2, & *Camurus*.

CĂMĂRĪNA, vel Camerina, *æ*, f. oppidum & palus Siciliæ. A loco illo impuro dici ſolet: *Movere Camarinam*, einen alten dreck rühren, daß er ſtinckt, prov. Eſt &, ſibi ipſi periculum aut malum aliquod arceſſere. Stephanus Byzantius adagium affert: μὴ κινεῖν Καμάριναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων: *Ne moveas Camarinam, etenim non tangere præſtat*. v. Chil. Eraſmi. Virg. Æn. 3, 700

Fatis nunquam conceſſa moveri
Apparet Camarina procul.

Adde Servium in hunc locum, & Sil. 14, 198, & ibi interpretes. Nempe cum Camarinæi ex vicina urbe, paludem alio derivaturi eſſent, oraculo moniti ſunt, ne facerent: cui cum non obtemperaſſent, damnum ſibi intulerunt. ¶ 2. Alii *Camarinam* fœtidam ſtirpem eſſe dicunt, cujus rami agitati pejus etiam olent. Suid. Hiſt. p. 610.

CAMBIO, *pſi*, *ire*, citat Priſcian. 10, p. 906 ex Chariſio p. 219 & 233, ſignificat *permutare*, wechſeln, vertauſchen. Apul. Apol. p. 284 *Tu an habeas ad agrum colendum, an ipſe mutuarias operas cum vicinis tuis cambias, neque ſcio, neque laboro*. v. ibi Caſaub. & Andr. Alciatum Parergon 1, 44. Cujacius comm. de pactis, officium argentariorum deſcribens: *Fuit*, inquit, *olim in civitatibus certum corpus ſive σύστημα argentariorum, quorum erat publicum officium. Tabernas & menſas cum ære in foro poſitas habebant. Apud menſas pecuniæ deponebantur, permutabantur, emebantur, vendebantur. Quod latine eſt* Cambire, *græce* ἀνταμείβεσθαι. *Per eos plerique pecuniam credebant, & fœnori explicabant, emebant, vendebant, auctionem & omnia negotia exercebant; deque his omnibus rationem conficiebant. Ex eorum ſcriptura naſcebatur obligatio nominum ſine ſtipulatione* &c.

¶ Campſo, *are*, pro *Cambire* antiquiſſimi dixerunt, ut idem Priſcianus notat l. c. Hoc verbum ἀπὸ τοῦ κάμπτω ἔκαμψα, eſſe videtur. Vnde apud Priſc. Ennius: *Leucaten campſant*, i. e. permutant, flectunt.

¶ Campſor, *ōris*, m. ein wechsler; vulgo vocatur collybiſta atque trapezita, ſive numularius. vid. Alciat. Parerg. 1, 46.

¶ Cambium, *i*, n. der geld=wechſel; pro permutatione rei ad rem, veteribus incognitum, ſed vulgi uſu nunc receptiſſimum.

¶ Cambĭtas, *ātis*, f. idem. Gloſſ. gr. lat. ἀντικαταλλαγή, *cambitas*, *permutatio*.

¶ Cambiālis, *e*, wechſel=; ut, *Cambiales literæ*, wechſel=briefe; *cambiale jus*. ICt.

¶ Ănăcampsĕros, *ōtis*, m. ἀνακαμψέρως, herba cui a magis ea vis tribuitur, *ut ejus tactu redeant amores*, Plin. 24, 17; ex ἀνακάμπτω, *reflecto*, & ἔρως, *amor*.

CAMBŎDŪNVM, *i*, n. Καμβόδουνον, urbs Vindeliciæ Ptolemæo, quæ Welſero & Cluverio videtur eſſe Kämpten.

CAMBȲSES, *is*, m. Καμβύσης, Cyri, Perſarum regis filius, exemplum omnino ejus, quod vulgo fertur, *Heroum filii noxæ*. Falſa ſuſpicione motus fratrem interfici juſſit, ſororem ſuam duxit, ac poſtea propter fratris necem lacrymantem gravidam interfecit temulentus. Aliquanto poſt divinitus punitus eſt. Cum enim in equum aſcenderet, decidens ex vagina gladius ferit ei femur, ex quo vulnere paullo poſt mortuus eſt, cum regnaſſet annos ſeptem, menſes quinque. Laudatur unum ipſius factum, quod Herodotus narrat 5, 25, quamquam inhumanum & tyrannicum ſatis. Præſidem Siſamnem, qui pecunia corruptus injuſtam ſententiam tulerat, interfecit & toti corpori cutem detraxit, eamque inſtravit tribunali. Poſtea filium Siſamnis Otanen in eam ſedem collocavit, ac juſſit eum intuentem patris exuvias juſte judicare, ne ſimili ſupplicio afficeretur. vid. Val. Max. 6, 3 exter. 3, & Iuſtin. 1, 9.

CĂMĒLAE, *arum*, f. pl. virgines Deæ, *quibus nupturæ ſupplicare ſolitæ*. Feſtus: γαμήλιαι θεαί.

Camelarius, camelaſia, vide *Camelus*.

CĂMELLA, *æ*, f. vaſis genus. v. Gell. 17, 7. Vtitur eo Ovid. Faſt. 4, 779

Tum licet, appoſita veluti cratere camella,
Lac niveum potes &c.

Petron. c. 137 *Infra manus meas camellam interpoſuit*. conf. c 64 & 135. Comparatis inter ſe locis apparet, poculi genus fuiſſe tenue, & pauperculum, ligneum, in ſacrificiis etiam uſurpatum.

CĂMĒLVS, *i*, m. & f. κάμηλος, animal eſt grande, longo & gracili collo, capite exili, altis cruribus, amplo pectore & villoſo, tuberibus in dorſo binis, ut ephippia, eminentibus, colore fuſco (qui & *camelinus* dicitur) vergente ad flavedinem: inimicum & infenſum equis, alieniſſimumque ab inceſto coitu. Plin. 8, 18 ſcribit, ſitim hoc animal tolerare poſſe quatriduo, unde & *ſitiens* a Perſio dicitur Sat. 5, 136, ein kameel oder kameel=thier. conf. Curt. 5, 6, 9. *Camelus ſaltat*, proverbiale eſt, de indecore aliquid facientibus, die kuh geht auf ſteltzen. *Camelus deſiderans cornua, etiam aures perdidit*, proverbium in eos, qui dum peregrina ſectantur, ne ſua quidem tuentur, wer zu viel haben will, behält gar nichts. v. Chiliad. In nummis *camelos* conſiderat & egregia multa ea occaſione docet Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 4 p. 184. ¶ 2. *Camelus* etiam funis nauticus dicitur, das dicke ſchiff=ſeil, ancker=ſeil. Sunt qui huc referant illud Lucæ 18, 25 εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Hoc eſt, *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in regnum Dei*. v. Roſin. Ant. Rom. 10, 20 p. 988. Hackſpan. Miſcell. p. 203. Scribunt & ſic κάμιλος.

¶ Camēlīnus, *a*, *um*, vom kameel; ut, *Lac camelinum*, Plin. 28, 9.

¶ Camēlārius, *i*, m. qui præeſt camelis, eosque paſcit, ein kameel=wärter, d. l. ult. ff. de muner. & hon. § 11.

¶ Camēlāſia, *æ*, f. καμηλασία, vel *Camelaria*. Ammiano & ICtis (l. ult. Dig. de muner. & honor.) dicitur camelorum curatio & præfectura, ſive etiam pecunia, quæ pro alendis camelis datur, die kameel=pflege. Notat Torrentius ad Suet. Veſp. c. 8. Ammiani locus eſt 17, 5, ſed notat Valeſius tam a MStis, quam primitus editis hoc verbum abeſſe.

¶ Camelopardălis, *is*, f. aliud animal, ſic dictum, quod capite Camelo ſimile ſit, & ſparſo maculis corpore Pardalim referat, cui & *ovis feræ* nomen hæſit. Viſum eſt primum Romæ Ludis Circenſibus, quos Cæſar Dictator exhibuit. v. Plinius 8, 18, & Dio Caſſius lib. 43. De proceritate ejus, elephantem ſuperante, nec non variis per diverſas linguas nominibus, conſule Ludolfi Hiſt. Æthiopicam 1, 10 § 33, & C. Schotti Phyſ. Cur. 8, 16. *Nabum* apud Æthiopes dici Plinius jam prodidit l. c.

¶ Camēlŏpŏdium, *i*, n. χαμηλοπόδιον, herba, andorn. Apul. de Herb. c. 45.

¶ Hippŏcămēlus, *i*, m. ἱπποκάμηλος, ex equo & camelo compoſitus: vel magnus aliquis camelus e montibus Caſpiis, cum in compoſitione ἵππος non ſemper equum, ſed interdum ἐπίτασιν tantum ſignificet. Auſon. epigr. 70, 9.

CĂMĒNAE, *arum*, f. pl. Muſæ, ſic dictæ a *canendo*, quaſi *Canenæ*, Macrob. in ſomn. Scip. 2, 3. Eadem & Varroni L. L. 5, 7 etymologia eſt. Et Feſtus: *Camenæ Muſæ a carminibus ſunt dictæ, vel quod canunt antiquorum laudes*. v. ibi Dacer. Virg. eclog. 3, 59

Alternis dicetis, amant alterna Camenæ.

Camenis lucum Romæ ſacravit Numa, Liv. 1, 21. Singulatiter Horatius 1 oda 12, 39 *Gratus inſigni referam Camenâ*. Id. 4 oda 6, 27 *Dauniæ defende decus Camenæ*. conf. Id. epiſt. 1, 18, 47. Et Sen. Medea v. 625 *Ille vocali genitus Camenâ*. Vulgo *Camœna* ſcribunt per OE. Verum ſi Varronis, Feſti, Macrobii, & Servii in eclog. 3 etymologia ſtat, non opus diphthongo eſt. Dauſquejus in contrarium nititur, ſed fruſtra ad Feſtum provocat & Varronem. Varro autem c. l. *canere* a Camena inverſo ordine ducit, quod nobis perinde eſt. Adde Voſſ. Etym. p. 102.

¶ Camenālis, *e*, adject. Sidonius 2 epiſt. 3 *Nunc oratorio ſtilo, nunc etiam Camenalibus modis imbuebatur*. Avienus Phænom. v. 495 de Pegaſo:

Illiſiſſe pedem, cornuque excita repente
Lympha Camenalem fudit procul Hipprocrenem.

CĂMĔRA, ſive Camara, *æ*, f. arcus, teſtudo, fornix, κάμαρα, ein gewölbe oder gewölbte decke. v. Vitruv. 7, 3. Propert. 3, 2, 11

Quod non Tænariis domus eſt mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes.

Suet. Ner. c. 34 *Solutilem navem, cujus vel naufragio, vel cameræ ruina periret, commentus eſt*. Vbi *Camera*, tectum arcuatum eſt. Nomen *a curvitate* eſt, ex græco καμπή, ut ait Feſtus. Et Nonius 1, 126 CAMERVM, inquit, *obtortum: unde* CAMERAE *tecta in curvitatem formata*. conf. Iſidor. 15, 8. Cameras appellarunt ſola culmina arcuata ſive ex lapide, ſive ex contignatione eſſent. v. Vitruv. 5, 10. Diſtinctæ autem erant a lacunaribus ſive laquearibus. Salmaſio videtur eſſe vox Gallica. v. Thyſ. ad Salluſt. B. Cat. c. 55, ubi dicitur *Camera lapideis fornicibus vincta*. Cæterum Burmannus cum Salmaſio adſtruit *Camaræ* lectionem ad Petron. c. 30 p. 112. conf. ibi c. 40 & 73. Et ſic Cic. ad Qu. Fratr. 3, 1 *Camaras quaſdam non probavi, mutarique juſſi*. Varro R. R. 1, 59 *Camaras marmorato faciunt*. ¶ 2. Eſt & navigii genus *Camera*, Dacis uſitatum: arctis lateribus, lata alvo ſine vinculo æris aut ferri connexa: quod tumido mari, prout fluctus attollitur, tabulis augetur in ſummis partibus, donec in modum tecti claudatur, ut Tacitus Hiſt. 3, 47, 5 deſcribit. conf. *Camara*. ¶ 3. *Cameras* etiam vocant receſſus, vel terra, vel mari ſinuoſos. & ¶ 4. In ædibus reductiora conclavia & ſeceſſus: & ita quidem fœculentior latinitas, kammern, zimmer. ¶ 5. Reges quoque & populi, quibus in corpore ſuo plurimum ſitus & celebritatis ergo, tribuere membris, *Camerarum* ea dignoſci, cenſerique voluerunt appellatione. Sic Londinum *Angliæ regis Cameram* a vetuſtis ſeculis dictum teſtatur Seldenus Mar. Clauſ. 2, 20. Sic Leyda *Hollandiæ Camera*, Petr. Scriverius in Antiquit. Leydenſ. Adde de *Lauretana Camera* Bernegg. in Hypobolimæa D. Mariæ camera, & pro ea ſtabilienda Baron. ad A. C. 9 n. 1 p. 115.

¶ Camero, *are*, in curvitatem formare, wölben; unde

¶ Cămĕratus, *a*, *um*, gewölbt; ut, *Camerata arca*: & hæc putatur, in Dig. l. 19 t. 2 l. 19 § 5 inveniri, ſed meliores libri ibi habent *ærata*. Sic

¶ Bicameratus, *a*, *um*, das zwey boden hat. Hieronymus 1 adv. Iovinian. c. 9 extr. *Arca bicamerata*. Et

¶ Tricameratus, *a*, *um*, Hieronymus ibidem: *Arca tricamerata*. Agit autem de Arca Noæ, quæ plures contignationes habuit.

¶ Cameratio, *ōnis*, f. fornix, das gewölbe. Spartianus in Caracall. c. 9 *Cancelli, quibus cameratio tota concredita eſt*.

¶ Camerārius, *a*, *um*, ut, *cameraria cucurbita*, apud Plinium 19, 5, quæ in cameras pergularum ſubrepit & eas umbra ſua operit, die eine laube macht. ¶ 2. *Camerarius*, ſubſt. dignitatis & officii nomen eſſe cœpit, ſicuti etiam regis aut reip. fiſcum *Cameram* hodie dicunt, ein kämmerer, kammer=bedienter.

¶ Concamero, *are*, uſitatius quam *Camerare*, wölben. Plinius 34, 14 extr. *Dinochares architectus Alexandriæ Arſinoes templum concamerare inchoaverat*. Vitruv. 3, 3 *Parietis intervalla concameranda*.

¶ Concameratus, *a*, *um*, gewölbt. Suet. Aug. c. 90 *in abditum & concameratum locum ſe recipere*.

¶ Concameratio, *ōnis*, f. i. e. ſtructura ex lapide vel contignatione facta, Vitruv. 5, 10 das wölben, gewölbe, ſchwiebbogen. Idem Vitr. 2, 4 *Neque concamerationes recipit*. Et 6, 11 pr. *Sin hypogea concamerationes qui inſtituentur, fundationes eorum fieri debent craſſiores*.

CĂMĔRĀCVM, vel Camarācum, *i*, n. urbs Galliæ Belgicæ, vulgo Camerick.

Camerina, vide *Camarina*.

CĂMĔRĪNVM, *i*, urbs Vmbriæ præclara a curvitate ſitus dicta, olim fida Romanis, cujus mentio apud Liv. Cæſ. Plin. Strab. & alios.

¶ Camers, *tis*, plur. *Camertes*, ſive *Camerinenſes*, Vmbriæ ſunt populi incolentes montes, quibus a Picenis Vmbri ſeparantur. ¶ 2. Apud Virgil. *Camers* & viri nomen eſt, Æn. 10, 562. v. Drakenb. ad Sil. 8, 463. ¶ 3. *Camers*, adject. ut, *In agro Camerti, Piceno, Gallico*, Cic. pro Syll. c. 19.

¶ Camertīnus, *a*, *um*, adjectivum aliud; ut, *Fœdus Camertinum*, apud eumdem pro Corn. Balbo c. 20.

¶ Cămerī-

¶ Camerīnus, *a, um*, idem; ut, *Conditum Camerinum*, cujus loco *absinthiatum Romanum* commendat Apicius 1, 3. *Cum P. Claudius Camerinos sub hasta vendidisset*, Val. Max. 6, 5. ¶ 2. *Camerini* inter nobiliores apud Iuvenal. 7, 90, & 8, 38. ¶ 3. *Camerini*, poëtæ, meminit Ovid. Pont. 4, 16, 19.

CAMERIVM, *i*, n. urbs Italiæ ad Collatiam. v. Plin. 3, 5; Tac. An. 11, 24, 3.

CĂMILLA, *æ*, f. Καμίλλη, Volsca, venit suppetias Turno contra Latinos & Æneam, in quo etiam bello periit. Virg. Æn. 7, 803
Hos super advenit Volsca de gente Camilla. conf. 11, 432.

¶ Camillus, *i*, m. Romanus nobilissimus fuit, Vejorum expugnator, & post damnationem in ipso exilio bene meritus de patria sua; quippe Gallos Senones, qui tum Romam tenebant, inopinato oppressit, & omnem illis prædam eripuit. Vnde *Secundus Romulus* appellatus fuit. v. Liv. lib. 5 & Eutrop. 1 c. ult. De eodem Virg. 6 Æn. 825
Aspice Torquatum & referentem signa Camillum.
¶ 2. *Camilli* dicebantur Romæ pueri ingenui, quorum ministerio in sacrificiis utebantur. Talem Ovidius Fast. 2, 650 intelligit, quum ait: *Stat puer, & manibus lata canistra tenet.* Vide Festum in *Camillus* & in *Flaminius.* & ibi Scalig. & Dacer. Et Scal. Conject. ad Varr. item Castigat. in Propert. lib. 4; & Plin. 19, 18. Ita in illa cantilena rusticorum veteri, quam nescio unde sumtam laudat Salm. ad Solin. 33 p. 363 *hiberno pulvere, verno luto grandia farra, Camille, metes.* Hinc poëta aliquis, sed merito ea caussa irrisus, apud Quint. 8, 3 p. 684 *mures camillos* dixit. Sane & Tusci Mercurium, quod minister Deorum esset, *Camillum* vocarunt, quod Macrobius observat Saturn. 3, 8. Itemque Servius ad illud Virgilii Æn. 11, 542
Matrisque vocavit
Nomine Casmillæ, mutata parte Camillam.

¶ Camillum, *i*, n. idem esse videtur quod *Camella.* Vitruv. 10, 15 *Crassitudo bucculæ, quæ affigitur, vocatur Camillum, seu loculamentum.* Catillum innui Baldus suspicatur in Lex. Vitr.

¶ Camillianus, *a, um*, ad Camillum spectans. v. Murat. Inscr. 505.

CĂMĪNVS, *i*, m. Græcum est κάμινος, & Germanicum ein camin, schorstein, ofen, fornax & structura, quæ fumum excipit, frequens in Italia, ubi vaporaria, quæ nos dicimus, propterea quod officere credantur valetudini, minus in usu sunt. Virg. Æn. 6, 630
Acceleremus ait, Cyclopum educta caminis
Mœnia conspicio, &c.
Adde Ovid. Met. 7, 106. Cic. fam. 7, 10 *Valde metuo, ne frigeas in hibernis, quamobrem camino luculento utendum censeo*; ubi Manutio de caminis veterum notata legas. *Addere oleum camino*, est ap. Horat. 2 Sat. 3, 321 malo alicui fomentum & materiam adjicere:
Adde poëmata nunc, hoc est, oleum adde camino.
Pro eo *Flammæ oleum adjicere*, dixit Hieronymus ad Eustochiam virginem epist. 22, 4, *Vinum & adolescentia*, inquit, *duplex incendium voluptatis est, quid oleum flammæ adjicimus?*

¶ Camino, *are*, usurpat Plin. 16, 6 *Acervi luto caminantur*, id est, in camini formam oblinuntur.

CAMISIA, *æ*, f. vestis linea, subucula, supparus, ein hembd, unterhembd, inde ortum, Festus in *Supparus*; Isidor. 19, 21 & 22; & Hieron. epist. ad Fabiolam.

CAMMĂRVS, *i*, m. Κάμμαρος, piscis marinus. v. Plin. 31, 8; Colum. 8, 7; Varr. R. R. 3, 11; Iuvenal. 5, 84, ein meer-krebs. Et Martial. 2, 43 apparet, cibum fuisse tenuiorum. Vide *Gammarus.* ¶ 2. *Cammarus*, aconitum sive herba venenata *habens radicem similem cammaro marino*, Plin. 27, 3. Rectius *Cammorus*, κάμμορος, qu. κακόμορος, ut argutatur aliquis, hominem κακῷ μόρῳ *malo fato* perimens. v. Diosc. 4, 27.

CAMMĂTĪDES, *um*, f. pl. καμματίδες, *folia lauri*, cum quibus una comedebant bellaria seu tragemata, Cæl. Rhod. 14, 50.

Camœnæ, *arum*, vide *Camenæ*, Campa, *Campe.*

CAMPĂGVS, *i*, m. calceamenti regii genus apud Capitol. in Maximino c. 2 *Campagos reticulos appellavit* Gallienus, uti prodit Treb. Pollio ejus vita c. 16.

CAMPĀNA, f. ὁ κώδων, eine glocke. Onomast. Vet. *Campana*, κώδων. Est autem campanarum usus antiquus, & varius in sacris & profanis. Sed vox, prout hodie sumitur, veteribus incognita. Aliquid vero subintelligas necesse est, ut *nola*, vel simile. Nam ducitur, ut facile apparet, a *Campanus, a, um*, ab oppido Campaniæ Nola, ubi primum inventa esse creditur. v. Iul. Animadv. 3, 11. Turneb. Advers. 23, 6, & Middendorp. de Academ. 1, 2. Campanis indicebantur divinorum officiorum celebrationes, his excipiebantur principes: aliquando etiam summæ ignominiæ caussa sonabant: alio modo inhibebantur in ignominiam campanæ. Vid. Barth. ad Brit. Aremor. p. 729, & Hieron. Magius de Tintinnabulis.

¶ Campanula, *æ*, f. diminut. Hieron. ad Eustoch. ¶ 2. Herba est, *Campanula* silvestris, fingerhut, klocke.

¶ Campanarius, *i*, m. ita vocatur vel qui campanas conflat ex ære, ein glockengiesser; vel qui pullat, ein glöckner.

CAMPĀNIA, *æ*, f. Καμπανία, Italiæ regio, cujus caput *Capua*; vini atque frumenti fertilissima, unde & *Bacchi Cererisque* vocata *certamen.* v. Polyb. lib. 3 p. 242; Plin. 3, 5; Flor. 1, 16, 3. Quoniam igitur abundaret voluptatibus, fertilis, amœna, salubri cœlo esset, inde incolæ superbi fere erant; vide locum Ciceronis, quem mox laudabimus in *Campani.* Eadem caussa etiam luxuriosi principes secessus ejus & litora petere solebant, Tiberius, Caligula &c. Lege Suet. eorum vitis. Nomen sortita a locis campestribus est, ut Livius tradit. Auson. de claris urbibus ex emendatione I. Lipsii:
Mox ut in occasum vitiis communibus acti
Corruerunt, Pœni luxu, Campania fastu.

¶ Campānus, *a, um*, adject. ut *Civis Campanus, Mulier Campana*, Liv. 26, 12. *Campana luxuria*, Id. 23, 45. *Vrbs Campana*, i. e. Capua, Virg. Æn. 10, 145. *Litus Campanum*, Stat. 3 Silv. 3, 162. *Supellex Campana*, Horat. 1 Sat. 6, 118.

¶ Campana, *æ*, f. subst. vide suo loco.

¶ Campani, *orum*, pl. subst. Capuæ & Campaniæ incolæ. Cic. de Leg. Agr. c. 35 *Campani semper superbi bonitate agrorum & fructuum, magnitudine urbis & salubritate*, &c. vide locum.

¶ Campānĭcus, *a, um*, idem; ut, *Campanica peristromata*, Plaut. Pseud. 1, 2, 12; & Stich. 2, 3, 53. *Campanicæ fiscinæ*, Cato RR. 135, 3; *aratra*, ibid. f. 2; *serta*, Cato RR. 107, 1. v. Pontedera ad Colum. 12, 20, 5.

¶ Campanianus, *i.* Lapis Romæ in æde Masseorum: *Iu. Felix Campanianus præf. Vrbis.*

¶ Campas, *ātis*, m. pro Campano molli & effœminato, apud Plautum legitur Trinum. 2, 4, 144. Nonius 8, 23 legit *Campans.*

CAMPE, *es*, sive Campa, *æ*, f. κάμπη, eruca, eine raupe, a καμπὴ, *flexura.* Columella 11 sub fin. *Quæ nobis* (Latinis) *appellantur* erucæ, Græce *κάμπαι nominantur.* Idem 10 v. 324 *Hirsuta campe.* Sed apud Plaut. Truc. 5, 1, 44 *Campas dicere* est nugari. ¶ 2 *Campæ* etiam equi marini, delphini, & omne genus cetaceum, quod caudam flectit, meerfische. Martial. 9 epigr. 43 *Campis dives Apollo marinis*, i. e. delphinis, Apollini sacris.

Campester, campestratus, &c. vide mox *Campus.*

CAMPHŎRA, *æ*, f kampfer. Matthiol. 27.

¶ Camphorāta, *æ*, f. kampfer-kraut, Tabernæmont. p. 57.

Campicursio, campidoctor, campigenus, vide *Campus.*

CAMPŎLVS, ex Varrone & hinc *Campolatim* ex Apulejo, habet Laurenbergii Antiquarius p. 64; Sed legitur *Capreolus* & *Capreolatim*, de quibus in *Caper.*

CAMPSANĒMA, *ātis*, n. rosmarinus. Apul. de Herb. c. 79.

Campso, *are*, & Campsor, vide *Cambio.*

CAMPTAVLES, *æ*, m. καμπταύλης, qui inflexa canit tibia, waldhornist. Vopisc. in Carino c. 19 *Exhibuit centum Camptaulas.*

CAMPTER, *ēris*, m. καμπτήρ, flexus circa metam in circo, vel ipsa adeo *meta*, ubi vide die kare, krümme. Pacuv. apud Non. 1, 328 *Extremum intra campterem.* conf. Pollux 3, 30 f. 147, ubi metam reddi posse, ait Kuhnius in edit. Hemsterhusiana.

CAMPVS, *i*, m. planities terræ, spatium, feld, ebene. Vide Varr. de L. L. 4, 4. Nepos 23, 5, 4 *In campo castra ponere.* Propert. El. 8, 5 *Campum equo dare*, de quo loco conf. Misc. Observ. Vol. 1, 433. ¶ 2. Tralate Cic. ad Att. 5, 15 *Non habet satis magnum campum ille tibi non ignotus cursus animi mei.* Id. pro Mur. c. 8 *Nullum vobis sors campum dedit, in quo excurrere virtus cognoscique possit.* Id. in Acad. 4, 35 *Cum sit campus, in quo possit exultare oratio, cur eam in tantas angustias compellimus?* eine reiche materie und gelegenheit zu reden. ¶ 2. *Campi* nomine absolute non raro venit *Campus Martius* Romæ: qui initio ager Tarquiniorum, post, exactis regibus, consecratus Marti, & inde *Martius* appellatus fuit, ut Livius 2, 5 docet. Adde Plutarch. Poblic. p. 183. Ibi autem Comitia haberi, item juventutem exerceri solitam, Zosimus etiam notavit 2, 2 & 16; & Horat. 4 oda 1 extr. Id. 3 od. 1, 10 *Hic generosior Descendat in campum petitor.* Cic. Cat. 1, 5 *Comitiis consularibus me consulem in campo & competitores tuos interficere voluisti.* Cic. in Pis. c. 2: *Omitto*, inquit, *ut sit factus uterque nostrûm Consul: Sit sane sors domina campi. Magnificentius est dicere, quemadmodum cesserimus consulatum.* Innuit enim in comitiorum suffragiis plurimum posse fortunam, quæ sæpe immeritos ad dignitates evehat, dignioribus rejectis, wer das glück hat, führet die braut heim. Sed, *Campi nota*, est repulsa in honorum petitione. Val. Max. 6, 9, 14 *Campi notam expertus*, der den korb bekommen. ¶ 4. *Campus* etiam locum pugnæ, castrorum & expeditionum designat, cum sub dio ac pellibus habetur miles, das feld. Ammian. 20, 10 *Edicto ut futura luce cuncti convenirent in campo, progressus princeps ambitiosius solito tribunal ascendit.* P. Chrysologus Serm. 13 *Ecce tempus, quo miles procedit ad campum*, id est, in expeditionem, εἰς τὴν ὕπαιθρον, ut Casaubonus ad Polyb. interpretatur p. 122. Vide & Salmas. Hist. Aug. p. 232. *Campum tenere*, phrasis sequiorum temporum: de qua Barth. ad 2 Theb. Statii p. 627. Convenit Germanorum formula: das feld behalten. ¶ 5. *Campus* etiam dicitur locus, ubi tirones exercebantur, & usum armorum discebant, die renn-bahne; ex quo *Campidoctores* magistri ipsi appellati, de quibus infra. Sic *decursio campi*: seu *campicursio*, (ut militari vocabulo dicebatur) genus militaris exercitationis, appellata est. v. mox *Campicursio.* ¶ 6. Vti æquor pro campo & agro: ita vicissim *campus* pro mari etiam & aqua usurpatur, Ovid. Met. 1, 41 mare vocat *campum liberioris aquæ.* conf. ibid. v. 315 & lib. 11, 356. Sic & invenimus ap. Virg. Æn. 6, 724 *Campos liquentes*: & Æn. 10, 214 *Campos salis*: ap Plaut. Trin. 4, 1, 15 *Campos cæruleos.*

¶ Campester, & Campestris, *e*, flach, eben; ut, *Capua a campestri agro appellata*, Liv. 4, 37. Sed eidem 7, 1 pr. *Campestris gratia* est, quæ in campo martio comitiisque adeo floret. Varro R. R. 1, 6 *Campester locus.* Cic. pro Cæl. c. 5 *Campestris ludus.* Sic, *Arma campestria*, rüstung die man zu felde braucht, Horat. de Arte v. 379. *Prælia campestria*, apud eumdem 1 epist. 18, 54. *Scythæ campestres*, 3 oda 24, 9. *Iter campestre*, Cæl. B. Civ. 1, 66.

¶ Campestre, *is*, n. subst. pannus, quo nude exercentes ephebi pudenda velabant, quod & *Subligaculum* & *Succinctorium* dicebatur, eine schürtz. Horat. 1 epist. 11, 17
Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre nivalibus auris.
Augustin. de C. Dei p. 14, 17 de nuditate primorum hominum disserens: *Confusi inobedientia carnis suæ, tamquam teste pœna inobedientiæ suæ, consuerunt folia fici: & fecerunt sibi* campestria: *id est*, succinctoria genitalium. *Nam quidam interpretes* succinctoria *posuerunt. Porro autem* Campestria, *latinum quidem verbum est; sed ex eo dictum, quod juvenes, qui nudi exercebantur in campo, pudenda operiebant: unde qui ita succincti sunt*, campestratos *vulgus appellat.* conf. Not. Vivis ad h. l. Augustini, & Turneb. Adv. 27, 22. Vsi nonnulli etiam sub vestibus, ne verenda nudarent, cum braccati haud essent. v. Casaub. ad illud Vulcatii in Avidio Cassio c. 4 *Campestri solo tectus.*

¶ Campestratus, *a, um*, quis dicatur, ex modo datis Augustini verbis liquet.

¶ Campicellus, *i*, m. diminut. ein klein feld; apud Innocent. de Casis inter Auct. rei agrariæ Gœsii p. 221.

¶ Campaneus, & Campanius, *a, um*, idem ac *campestris.* Innocentius ibid. p. 239 *In campaneis locis*, & p. 240 *In campaniis locis.* ¶ 2. In Gruteri Inscript. p. 297 *Campanei* iidem sunt qui *Campani.*

¶ Camparius, *i*, m. ein landmann, bauer. Gloss. *Camparius*, ἀγροφύλαξ.

¶ Campicurſio, *onis*, f. exercitatio militaris, quæ currendo fiebat. Veget. 2, 4 *Campicurſionem, ut ipſi appellant, aſſidue faciant.* conf. 2, 22 & 319, & vid. *Campus* n. 5.

¶ Campidoctor, *ōris*, m. qui tirones in campo exercet, armorum uſum condocens, ſive *armaturam:* ita enim hoc genus meditationis vocarum Vegetius ſignificat 1, 13; & 2, 22. Male Stewechius *Campiductorem* apud Vegetium & cæteros, qui meminerunt, malit reſtitui: neque enim a *ducendo* ſed a *docendo* dictos, Lampridii locus in Alexand. c. 53 *campidoctores vos docuerunt*, &c. perſuadet facile; & illud quoque argumento eſt, quod iidem & *armidoctores* & *armorum doctores* appellati, quod Salmaſ. ad Lamprid. obſervat. conf. Miſc. Obſerv. Vol. 6, 568, & 8, 255. Recte igitur Vet. Gloſſ. *Campidoctor*, ὁπλοδιδασκαλος, & ὁπλοδιδασκαλος. Ammianus 15, 3 *Tribunus ex campidoctore.* v. ibi Valeſii f. 71 & ad eumdem locum Lindebrog. p. 32, qui inſcriptionem ex antiqua Roma profert, in qua eſt CAMPIDOCTOR COH. I. quam etiam Gruterus f. 80 n. 2 exhibuit, & apud eumdem Gruterum f. 565 n. 5 CAMP. DOC. COH. VII. PR.

¶ Campiductor, *ōris*, m. nonnullis idem qui *Campidoctor*; vid. quæ modo diximus.

¶ Campidūnum, *i*, n. & Campidona, *æ*, f. urbs Sueviæ, Kempten; hinc *Abbatia Campidunenſis* illuſtris.

¶ Campigĕnus, *i*, m. quaſi *in campo genitus.* Plur. *Campigeni anteſignani, ideo ſic nominati, quia eorum opera atque virtute exercitii genus creſcit in campo*, Veget. 2, 7.

CAMVM, *i*, n. ſpecies cereviſiæ ſive potionis ex hordeo & aliis frugibus confectæ. Vlpian. l. 9 ff. de trit. vin. ol. vide *Zythum.*

CĂMŬRVS, *a, um*, curvus; Veteribus Latinis, licet proprie de cornibus dicatur, eſt τὸ ἐπικαμπὲς, tortum, quod angulum eſt proprium, krumm, gebogen, gewunden. Virg. Georg. 3, 55

Pes etiam & camuris hirtæ ſub cornibus aures;

Vbi Servius: CAMVRIS, *id eſt, curvis: unde &* Cameræ *appellantur.* Feſtus: *Camura, & Camuri boves, a curvatione ex Græco* Καμπὴ *dicuntur.* Sed Nonius 1, 126 apud Virgilium *Cameris*, non *Camuris* legit. Vide ſupra & *Bos.* conf. Macrob. Sat. 6, 4.

CAMVS, *i*, m. καμὸς, ein Kapſtrum. Plaut. Caſ. 2, 6, 37 *Hodie tu camum & furcam feras.* Hanc lectionem Meurſius proponit; alii legunt *canem.* Vt docet Iſidorus 20, 16 *Camus genus aſperi freni eſt, quo caballi ſuperbi coërceri ſolent.* conf. Voſſ. Etymol. p. 100.

Cana, vide *Caniſtrum*, Canabis, canabinus, *Cannabis.*

CĂNĂBŬLA, *orum*, n. & Canabulæ, *arum*, f. pl. loca inculta & aſpera, quæ & *Novercæ* dicuntur. vide ex Frontino & aliis Rigaltii Gloſſ. agriment. a Gœſio edit. p 294, & Jan. Guil. Lauremb. Antiqu. p. 65.

CĂNACE, vel Canache, *es*, f. nomen canis a καναχὴ *ſtrepitus*, Ovid. Met. 3, 217. ¶ 2. *Canace* Æoli filia amore fratris ſui infelix, Ovid. Triſt. 2, 384 & in lb. v. 357.

¶ Canachēnus, *i*, m. ein Dieb. Cum furibus enim *obſervata pandentes canachenos* conjungit Arnobius 6 p. 208. Sed nemo interpretum docet, unde revera deſcendat, vel ubi præterea legatur.

CĂNALIS, *is*, m. & f. eine Rinne, Rohre; lignum ſcilicet excavatum, in ſimilitudinem cannæ, per quod aqua deducitur. Virg. Georg 3, 330 *Currentem ilignis putare canalibus undam.* Vitruv. 8, 7 pr. *Canales ſtructiles* vocat, quos fiſtulis plumbeis & tubulis fictilibus ibidem opponit Improprie Quintil. 11, 3 *Pleniore hæc canali fluunt.* ¶ 2. *Canalis* lignum excavatum erat, in quo tractum crus aut femur reponebatur, pro quo chirurgi noſtri aſſulis utuntur, quos ſcyienen vocamus. Celſus 8, 10, 5 *Vbi deligatum eſt* (crus vel femur,) *in canalem conjiciendum eſt*, &c. Vbi forma ejus & ſtructuræ modus deſcribitur.

¶ analĭcŭlus, *i*, m diminut. Vitruv. 10, 14 extr. *Emittet per canaliculum.* conf. Varr. R. R. 3, 5. Etiam in medicina adhibuit Celſus 8, 20 extr. cui articulus luxatus includitur. ¶ 2. Eſt etiam *Canaliculus* cavitas exterior in columnis Vitruv. 4, 3, eine Rinne. Et

¶ Semicanaliculus, *i*, m. apud eumdem d. l. eadem notione.

¶ Canalicula, *æ*, f. idem. Gell. 17, 11 *Eſſe quaſi canaliculas quasdam vel fiſtulas.* conf. Lucil. ap. Nonium 3, 50.

¶ Canaliculātus, *a, um*, quod canalis figuram habet, gleich einer Rinne; ut, *Planta ad radicem canaliculata*, Plin. 27, 9.

¶ Canaliculātim, adverb. per canaliculos quaſi, wie mit kleinen Rinnen. Plin. 9, 33. v. Barth. in Statii Achill. p. 1609, ubi locum Plinii emendat, & *canaliculatim*, non caniculatim legendum docet.

¶ Canalītius, *a, um*, & Canalienſis, *e*; ut, *Aurum canalitium*, ſeu *canalienſe*, quod puteis vel canalibus foditur, apud eumdem 33, 4.

¶ Canalĭcŏla, *æ*, c. ἀγοραῖος, homo nauci, ein ſchlüngel, müßiggänger. *Canalicolæ* ſic dicti, quod in foro medio ad canalem deambularent deſiderentque & nugarentur. Gell. 4, 20 *Qui jurabat, cavillator quidam & canalicola & ridicularius fuit.* De his Plaut. Curc. 4, 1, 14 *In foro infimo boni homines atque dites ambulant, In medio, propter canalem ibi oſtentatores meri.* Feſtus: CANALICOLÆ, *forenſes, homines pauperes dicti, quod circa canalem fori conſiſterent.* Hujus commatis erant *Subroſtrani*, *Subbaſilicani*, de quibus Caſaubonus ad Theophraſtum περὶ ἀπονοίας p. 179. De *canalicolis* vero omnium optime Salmaſius ad Vopiſci Carinum p. 483.

CANĂNÆA, *æ*. f. Syriæ regio, quæ & *Paleſtina.*

¶ Cananæus, *a, um*, adject. apud Prudent. Hamart. v. 410.

Canaria, canarius, vide *Canis*, Canaſter, *Canus*, Canatim, *Canis*, Canax, *Canus.*

CANCĂMVM, *i*, n. κάγκαμον, Arabicæ arboris lacryma ad odorem incendenda, Dioſc. 1, 23. Plin. 12, 20.

Cancellarius &c. vide ſequens verbum *Cancelli.*

CANCELLI, *orum*, m. pl. ſepta reticulata, ſeu feneſtrata; ſive de ligno, ſive de ferro aut ære eſſent: nam *æreorum cancellorum*, diſerte Columella meminit 8, 17, gegittert, gatter, ſchranken. Rariſſimus ſingularis numerus, ut L. 9 Dig. Quod vi aut clam: *Si ferra, vel clavis, vel cancellus, vel ſpecularium ſit ablatum.* Ejusmodi *cancelli*, ſeu ſepta in foro, in circo, in tribunalibus, templis, item ædium januis, feneſtris &c. ad excludendam turbam, vel ut repaguli vice eſſent, fuiſſe, jam olim notatum ab eruditiſſimis viris eſt, quos infra, cum de *Cancellariis* nonnihil dicendum erit, indicabimus. Varr. R. R. 3, 5 *Perticæ modicis intervallis annexæ ad ſpeciem cancellorum ſcenicorum.* conf. Ovid. Amor. 3, 2, 64. ¶ 2. Sed & in agris *Cancelli* pro limitibus erant: termini ſcilicet, ſeu lapides, quibus agrorum fines deſcribebantur, die grenzen. Vnde & *Cancellatio* pro limitatione vel metatione, & *regio cancellata*, apud Gromaticos invenitur. Et hinc petitæ illæ translationes; *Cancellis circumſcribere: Cancellos circumdare:* id eſt, certis finibus terminisque includere, einſchränken. Cic. pro Quintio c. 10 *Si extra hos cancellos egrediar, quos mihi ipſe circumdedi.* Id. de Orat. 1, 12 *Cancellis circumſcripta ſcientia.* Huc pertinet Vetus Gloſſa, *Cancellus*, χαράδρα. Χαράδρα autem *foſſa* eſt. Nam foſſas quoque finales fuiſſe, hoc eſt, ad diſcernendos fines factos, ex Siculo Flacco & aliis Agrimenſoribus priſcis conſtat. ¶ 3. Haud dubie *Cancelli* forma diminutiva dicuntur a cancris. Nam ipſos *Cancellos* etiam *Cancros* dici, quamquam rarenter admodum, animadvertimus. Inde ſcitu dignum prorepſit adagium, ut *inter orci cancros adhæſiſſe* dicatur, qui ita irretitus, illaqueatusque tenetur ac impeditus, ut nusquam pateat effugium, ſcribente Cæl. Rhodig. 5 extr. quoniam Plutonis ſepta & cancros tranſilire opis humanæ non eſt. Auctor ejus Adagionis ſine dubio eſt Apulejus, qui 6 Mil. p. 176 unam de famulatione *Veneris*, nomine *Conſuetudinem* ita *Pſychæ* oggannientem introducit: *Tandem ancilla nequiſſima dominam habere te ſcire cœpiſti? An pro cætera morum tuorum temeritate iſtud quoque neſcire te fingis, quantos labores circa tuas inquiſitiones feſtinuerimus: Sed bene, quod meas potiſſimum manus incidiſti, & inter Orci cancros jam ipſos adhæſiſti? datura ſcilicet actutum contumaciæ tantæ pœnas.* Feſtus quoque auctor eſt, *Cancros* appellatos veteribus, quos diminutive *Cancellos* dicimus. Κιγκλίδες δρυφακτοι.

¶ Cancello, *are*, cancellis includere, vergittern, in ein ander ſchränken. Colum. 4, 2 *Hæc autem* (vitis) *quæ toto proſtrata corpore, cum inferius ſolum queſi cancellavit atque irretivit*, &c. ¶ 2. Apud ICtos *Cancellare* eſt delere, expungere; quod multis decuſſatim vel cancellatim lineis tractis fieri ſolet: wenn man etwas kreuz weiſe durchſtreicht und auslöſcht. Vel plane concerpere atque concidere, ſciſſuris in decuſſem ſcalpello factis. Vnde Iſidorus in gloſſis: CANCELLAT, *concidit, battuit.* Sic, *Cancellare teſtamentum*, L. 15 § 1 Dig. de teſtam. mil.

¶ Cancellātus, *a, um*, gegittert, in einander geſchränket oder geflochten; ut, *Cancellatus brachiorum implexus*, Plin. 9, 51. Idem 8, 10 *Lepharum cutis cancellata*, kreuzweis mit runzeln durchzogen. Solin. c. 1 *Cancellatis manibus.* ¶ 2. Limitatus, eingeſchränkt; ut, *Cancellata regio*, id eſt, terminis ſuis circumſcripta apud Autores de Limitibus. ¶ 3. Expunctus, hin und her durchſtrichen; ut, *Cancellatum chirographum*, L. 22 Cod. de Solutionibus: *Tabulæ cautionesve cancellatæ*, L. 82 Dig. de Furtis.

¶ Cancellātim, adverb. decuſſatim, in morem cancellorum, kreuzweis gegittert; ut, *Cancellatim reticulata*, Plin. 9, 33. Et Sidon. 5 ep. 17 *Stipitibus cancellatim pendentibus.*

¶ Cancellatio, *ōnis*, f. limitatio agrorum, die grenzſcheidung, vid. ex Siculo Flacco & Frontino in Rigaltii Gloſſ. agriment. p. 295.

¶ Cancellārius, *i*, m. ein cantzler. *Cancellarii* a cancellis dicti, longe alii veteribus, quam hodie ita qui appellantur; de quibus multa & nonnihil diverſa, præter ICtos, Turnebus, Pithœus, Lazius, Caſaubonus & Salmaſius ad Hiſt. Aug. p. 482 &c. nec non Kirchmannus de Annulis c. 9 tradiderunt & obſervant. Attigit & Paullus Æmilius lib. 3 de geſtis Francorum in Philippo 1 ſub finem, & Barth. Adverſ. 50, 5. Eſt etiam peculiare atque eruditum opus Malincrot. de cancellariis. Vt breviter explicemus negotium; notandum, *Cancellarios* veterum duplicis generis fuiſſe: alios in domo Auguſta procerumque, alios in tribunalibus & judicialibus, ut appellabantur, ſecretis. Imperatoriæ & procerum ædes atque cubicula, qua patebant, non vela tantum habebant ad fores, ſed & cancellos, ſive *feneſtratas januas*, ut Caſſiodorus appellat. His igitur qui præfecti erant, non tantum *a velis, a cancellis*; ſed & *Velarii* & *Cancellarii* appellabantur: quorum munus erat, ſtare pro foribus & admiſſiones curare. Itaque nihil aliud erant, quam *Oſtiarii*, qui aut nullam, aut parvam perquam dignitatem habebant. Quam ob cauſſam Vopiſcus c. 16 in Carino pr. rem indigniſſimam ſtatuit, *quod unum ex cancellariis præfectum urbi feciſſet*: hoc eſt, publici & ſummi muneris dignitatem in miniſterium aulicum ignobile contuliſſet. Codex Theodoſii cum *domeſticis*, qui & *protectores*, ſive *cuſtodes corporis principis* ſunt, Σωματοφυλακες Græcis appellati, conjungit: quorum aliquos non meros oſtiarios fuiſſe, hoc eſt, admiſiſſe & dimiſiſſe tantum, qui principem aut herum conventum vellent; verum & chartas dominorum ſeu *tabularia* tractaſſe, videtur ſuadere Agathiæ locus lib. 1 de imperio & geſtis Juſtiniani, qui *cancellarios* iſtos, vel *a cancellis*, τὰ ἀρχεῖα Narſetis curaſſe diſerte tradit. Fuerunt itaque tales, qui nunc in aulis kammerdiener, appellantur. Sed tribunalia etiam habebant ſepta cancellata, quibus excludebantur turbæ, quibus & ipſis qui præpoſiti erant *Cancellarii* appellati. Quorum alios puto oſtiarios tantum fuiſſe, & qui hodie cantzeley-diener, appellantur; quorum erat, ingreſſus ad judicem curare, & executioni mandare judicum reſponſa; alios vero, ipſius ſecreti judicialis geſſiſſe curam, ſcribendoque navaſſe operam, unde Codice Theodoſii *Tabellio, Amanuenſis, Cancellarius* de uno atque eodem miniſterio dicuntur, (cancelliſten, copiſten,) quorum tamen alii digniores, atque a *Scribis* ſive *Notariis* diſtincti, edictis epiſtolisque dictandis ſignandisque navabant operam, atque eodem fungebantur munere, quod illorum hodie eſt, qui a *Secretis*, ſeu *Secretarii* appellantur. Vnde in edicto Turci Aproniani, *Cancellarius* ante *Scribam*, & diverſus ab eo nominatur. Hodie qui hiſce omnibus ſumma dignitate præeſt, κατ' ἐξοχὴν *Cancellarius* appellatur: apud Romanos olim *Quæſtor Sacri Palatii*: in Conſtantinopolitana Aula, ὁ μέγας Λογοθέτης nominatus fuit: conf. de *Cancellario & Scriba* Grureri Inſcript. p. 647 n. 6, de *Conſtantini Cancellario* Symmachi epiſt. 10, 79; & de *Cancellario eccleſiæ Romanæ* Bernard. ep. 313.

¶ Cancellaria, *æ*, f. ſcil. domus, ubi cancelli ſunt, die cantzeley; & ¶ Cancellariatus, *us*, m. officium cancellarii, cantzlers-amt, nova ſunt.

CANCER, *cri*, m. Καρκίνος, ein Krebs, piſcis genus teſta muniti: cujus ſpecies ſunt *carabi, aſtaci* &c. Plin. 9, 31 relati. Virg. Georg. 4, 47 *Rubentes Vre foco cancros.* Vbi notandum, non loqui poëtam de coquendis, ſed proprie de urendis vel cremandis. Hoc enim ſæpe fieri ſolitum medicinæ variæ cauſſa, ex Plinio & Apulejo oſtendit Geſnerus Chreſtom. Plin. p. 504. ¶ 2. *Cancer* ſignum Zodiaci. Ovid. Faſt. 1, 313 *Octipedis fruſtra quærentur brachia cancri.* Vid. ad Col. 10, 313. Occaſus coſmicus ſignatur, ſole exiſtente in XVII parte capricorni. ¶ 3. Morbus, ejusdem & generis & appellationis, der Krebs. Tumor eſt durus, inæqualis, adipeſtu terer, venis in ambitu turgentibus colore liveſcens. *Gangræna* etiam dicitur. Ovid. Met. 2, 827 *Vtque malum late ſolet immedicabile cancer Serpere, & illæſas vitiatis addere partes.* ¶ 4. *Cancros* antiqui dixerunt, qui nobis ſunt *cancelli*, gitter. Vide ex Apul. paullulum ſupra in *Cancelli* n. 3.

¶ Cancer, *ĕris*, m. declin. tertiæ, pro ſigno cæleſti Lucretius 5, 616 *Canceris ut vertat metas ad ſolſtitiales.* Etiam de morbo hac forma Arnobius lib. 1 p. 30 *Contumaciam canceris ſævi ad ſubeundam cicatricem circumſcriptis evaginationibus compulerunt.* Conf. Priſcian. lib. 6 p. 697.

¶ Cancĕro, *avi, atum, are*, faulen, den Krebs haben. Plin. Valer. 1, 10 *Si intrinſecus canceraverit auris.* Apul. de Herb. c. 36 *Vulnera etiamſi canceraverint*, i. e. in cancri naturam tranſierint.

¶ Canceratus, *a, um*, krebs-freßig; ut, *Cancerata facies.*

¶ Cancerāticus, *a, um*, vom Krebs. Veget. 2, 43 *Canceraticus fætor.*

¶ Cancĕrōma, *ătis*, n. gr. καρκίνωμα apud Celſum 5, 28, 2 ein böſes geſchwür, um ſich freſſender Krebs; ut, *Canceromata, quæ in naribus naſcuntur*, Apul. de Herb. c. 19 n. 7. conf. c. 31 n. 3.

¶ Cancrōma, *ătis*, n. idem. Salvian. adv. Avarit. 1 p. 232 *Si plagas cancroma ſequitur, cancrum neceſſe eſt conſequatur occaſus.*

¶ Canchrēma, *ătis*, n. todtes fleiſch, faulniß. Veget. 2, 22.

¶ Cancrōſus, vel Cancroſus, *a, um*, krebs-freßig, voll auswurf. Sarisb. 3, 6 *Scripit morbus cancroſus in omnes.* Sext. Placit. c. 11 *Cancroſa vulnera.*

¶ Cancrīnus, *a, um*, retrogradus, rückkehrig. *Cancrinus verſus* dicitur, qui retrogrado ordine legi poteſt: ut, *Roma tibi ſubito motibus ibit amor.*

CANDĂCE, *es*, f. commune reginæ Æthiopiæ nomen fuiſſe docet Plin. 6, 29, notavitque Beda ad Acta Apoſt. c. 8. Ab illa autem Candace, cujus in actis mentio fit, antiqui tutem Chriſtianiſmi hodierni jactant Æthiopes; falſo, ut Scaliger l. 7 de Emend. temp. p. 639 cenſet.

CANDĂCVS, *a, um*, i. e. ſuavis, lieblich. Varro de L. Lat. 6, 6.

CANDĀVIA, *æ*, f. rerio & mons Epiri, Plin. 3, 20; Lucan. 6, 331. vid. Græv. ad Cic. Att. 3, 7 p. 296.

CANDAVLES, *is*, m. quem Myrſilum Græci vocant, Sardium tyrannus fuit, cujus meminit Juſtinus 1, 7, ubi a Gyge interfectum refert, cui uxorem nudam is ante oſtenderat.

Candefacio, vide *Candeo.*

CANDĔLA, *æ*, f. a candore luminis, quo candet, eine Kerze oder Licht. Iuvenal. Sat. 3, 286 *Vel breve lumen Candelæ, cujus diſpenſo & tempero ſilum. Candelas ſebare*, i. e. febo vel ſevo inducere elychnium, & in candelam concinnare, lichte ziehen. Columella dixit 3, 21. *Filum candelæ* der Docht, ἐλάχνιον. In Iuvenalis verſu laudato *Filum* verus Scholiaſtes *papyrum* interpretatur: *ſcirpum* nempe intelligens, quod illi Ægyptiacæ plantæ, *Papyro* puta, ſimilis eſſet, eumdemque uſum præſtaret. Plin. 16, 37 *Et mapalia ſua Mauri* (ſcirpis ſive ſirpis) *tegunt: proximeque æſtimanti hoc videantur eſſe, quo inferiore Nili parte* papyri *ſunt, uſu.* Et ex medulla ſcirporum cera circumdata *candelas* factas Plinius proxime antecedentibus verbis auctor eſt. Prudentius Hymno ad incenſum lucernæ de diverſis generibus luminum agens, Cathemer. 5, 15 *Quin & ſila fœvis ſcirpea floreis Preſſo melle prius collita ſingimus.* Vbi obſerva, ἐλάχνια item *ſila* appellari. Apud Plinium 13, 13 legimus, Caſſium Heminam prodidiſſe literis, in ara quadrati lapidis, victi *candelis* quoquo verſus, libros Numæ impoſitos duraſſe annis 535 infoſſos. Vbi, quæ hæ *candelæ* fuerint, non temere habeo dicere. Hermolaus quidem ad eum locum ſcribit, quæcumque materia, ſcirpis, tæda, ſevo, cera, conſter, *candelam* eſſe. Vnde mirum non ſit, libros Numæ candelis involutos tradi. Sed ego vellem auctoritatibus commodis id confirmaſſet.

¶ Candelābrum, *i*, n. *in quo candelæ ſiguntur*, Feſt. ein Leuchter; ut, *Candelabrum æneum*, Cic. Verr. 4, 26. *Candelabrum ligneum*, Petron. c. 95. Adde c. 64 & 75; Vitruv. 7, 5; Quintil. 6, 3. Sic & Martialis de *Candelabro Corinthio* 14 epigr. 43 *Nomina candelæ nobis antiqua dederunt.* Candelabrum *Lychnuchus* etiam dicitur, λυχνοῦχος a λύχνος & ἔχω. *Lychnuchus penſilis*, candelabrum eſt de laquearibus pendens, ein eronen Leuchter. Dionyſius Iunior Siciliæ Tyrannus in Prytaneo Tarentino *candelabrum* dicavit, in quo totidem ſuccendebantur lychni, quot in anno dies. v. Cæl. Rhod. 6, 18.

¶ Candelabrus, *i*, m. antique idem. Ex Cæcilio Nonius 3, 74 *Candelabrus lignus ardens.* Et Petron. c. 75 *Tum magnus quam hic candelabrus eſt.*

CANDEO, *ui, ēre*, candidum eſſe, λευκαίνεσθαι, weiß ſeyn, glänzen. Catull. 65, 45 *Candet ebur ſoliis.* conf. Ovid. Pont. 3, 3, 98. Et Horat. 2 Sat. 6, 103 *Tincta candet veſtis.* ¶ 2. Igneum eſſe & fervere, glühen, heiß ſeyn. Ovid. Art. am. 2, 440 *Candet in igne cinis.* Id. Met. 1, 119 *Aër fervoribus uſtus canduit.* Colum. 1, 4 de æſtuoſis & vapore torridis regionibus: *Sunt loca, quæ tepent hieme, ſed æſtate ſerviſſime candent, ut affirmant Euboicam Chalcidem.*

¶ Candens, *tis*, candidus, ſplendens, weiß, glänzend. Virg. Æn. 5, 61 *Candens vacca.* Plin. 2, 18 *Candens color.* Ovid. Met. 11, 315 *Facere Candida de nigris, & de candentibus atra*, i. e. pervertere jus & æquum; quanquam proprie Ovidius de furtis & fraudibus Autolyci. Etiam Germani: weiß aus ſchwarz und ſchwarz aus weiß machen. ¶ 2. Ignitus, feurig, heiß, glühend; ut, *Ferrum candens*, Ovid. Faſt. 4, 287. Cic. Off 2, 7 *Dionyſius tyrannus cultros metuens tonſorios, candente carbone ſibi adimchat capillum.* ¶ 3. Transfertur & ad alia, quæ non igneſcunt quidem, ut *ferrum & prunæ*: fervent tamen & liqueſcunt admoto igne, ut, cera, ſevum, & aqua. Colum. 7, 5 *Cum tuberculum diligenter circumcideris, candens ſevum vulneri per ardentem tædam inſtillato*: id eſt, liquefactum. Id. 12, 53 *Sues*, inquit, *mollantur, aqua candente glabrentur.* Compar *Candentior Phœbus*, Val. Flacc. 3, 481. Et *Candentiſſimum ſidus*, Solinus c. 52 Salm.

¶ Candentia, *æ*, f. candor, der glanz, der weiſſe ſchein; ut, *Candentia lunæ*, Vitruv. 9, 4.

¶ Candeſco, *ĕre*, weiß, hell werden. Ovid. Met. 6, 49 *Solet aër candeſcere ſolis ab ictu.* Et Tibull. 1, 9, 43 *Candeſcere canis*, grau oder alt werden. conf & Vitruv. 7, 9.

¶ Candico, *are*, candidum eſſe, weiß ſeyn, glänzen. Solinus de Taprobane c. 53 Salmaſ. *Candicant orbiculi lapillorum.* Apul. 5 Mil. p. 168 *Pinnæ micanti flore candicant.*

¶ Candĭcans, *tis*, weißlicht, ſchimmernd; ut, *Candicans e rufo*, Plin. 12, 13 leibfarb. *Superne candicans*, Plin. 16, 23. *Nivibus candicans*, Solin. c. 6; Salm. 49.

¶ Candicantia, *æ*, f. der glanz. Plin. 37, 13 *Candicantiam fugiunt.*

¶ Candor, *ōris*, m. die weiſſe, der glanz. Petron. c. 126 *Pedum candor Parium marmor exſtinxerat.* Virg. Æn. 3, 538 *Equi candore nivali.* Et plur. Arnob. 4 p. 141 *Vharum* (Iunonis) *nivei marmoreique candores:* λευκώλενος ἥρη Homero. ¶ 2. Splendor, ut, *Solis candor*, Cic. Nat. D. 2, 15 *cæli candor*, Id. Tuſc. 1, 28. Sic & de formæ pulchritudine ſive ſplendore uſurparur. Cic. pro Cælio c. 15 *Candor hujus te & proceritas, vultus oculique perdiderunt.* ¶ 3. Transfertur etiam ad animum, & puritatem ejus ac ſimplicitatem ſignificat, aufrichtigkeit. Ovid. 2 Ponto 5, 5 *Candor in hoc ævo res intermortua pæne.* conf. Triſt. 3, 6, 7.

¶ Candĭdus, *a, um*, weiß. Ovid. Art. am. 1, 723 *Candidus in nauta turpis color. Albus color*, nativus lanæ eſt: *Candidus* propriè ſplendens ille, & qui eſt ab arte. v. Lipſ. Electt. 1, 13. ¶ 2. Purus, clarus, intemeratus, klar, hell. Plaut. Amph. 1, 3, 49 *Luce clara & candida.* Lactant. 6, 2 Deus *ipſe in uſum hominis tam claram, tam candidam lucem dedit.* Cic. in Orat. c. 16 *Purum & candidum genus dicendi.* Sed & *candidam vocem* dixit Quintil. 11, 3, quæ *fuſcæ* opponitur, eine reine, helle ſtimme. Vide infra *Vox.* ¶ 3. Sæpe & formoſum & pulchrum notat. Sen. Medea v. 110 de Hymenæo: *Candida thyrſigeri proles generoſa Lyæi.* Id. in Oedipo v. 598 *Candida formoſi venerabimur ora Lyæi.* Horatius de puero formoſo, 2 epiſt. 2, 4 *Candidus & talos a vertice pulcher ad imos.* ¶ 4. Transfertur & uſirate ad animi puritatem & ſimplicitatem: Virg. Æn. 9, 432 *Pectora candida*, id eſt, ſincera, ſine fuco aut malevolentia, aufrichtig, ohne falſch, unpartheyiſch. Ovid. 4 Triſt. extremo: *Iure tibi grates, candide lector, ago.* Id. Pont. 4, 14, 43 *Tam felix utinam, quam pectore candidus, eſſem!* ¶ 5. Transfertur & ad felicitatem ac proſperitatem ſignificandam. Tibull. 1, 7 (al. 8) extr. *At tu natalis multos celebrande per annos Candidior ſemper, candidiorque redi.* Et 3 eleg. 6, 30 *Sis felix, & ſint candida fata tua.* ¶ 6. Inter Deos relati etiam candidi dicuntur. Virgil. Ecl. 5, 56 *Candidus inſuetum miratur limen olympi.* conf. Horat. od. 1, 18. Iuvenal. 6, 526. ¶ 7. *Candidus* eſt jam canus, grau. Virg. ecl. 1, 29 & ibi Taubm. p. 9 *Candidior barba.* v. ſupra *Albus.* ¶ 8. De Gratiis nos dubites. Præter modo laudatos Virg. ecl. 7, 38 *Candidior cygnis.* Horat. 1 Sat. 5, 41 *Antimæ, quales neque candidiores - - Terra tulit.* Varro de L. L. 7, 7 *Sant diſcrimina propter incrementum, quod majus vel minus in his eſſe poteſt: acceſſit declinationum genus, ut a Candido Candidius, Candidiſſimum.* Vitruv. 10, 7 & Pallad. 4 (Martio) t. 13 *color candidiſſimus.*

¶ Candida, *æ*, f. ſubſt. eſt terra ex quodam argillæ genere, *Glareæ mixta, candidam vocant, prope inexpugnabilis*, Plin. 33, 4.

¶ Candidulus, *a, um*, dimin. weißlicht; ut, *Candiduli dentes*, Cic. Tuſc. 5, 6. *Græx candidulus*, Prudent. καθ. 3, 157.

¶ Candide, adv. weißlicht; ut, *Candide veſtitus*, Plaut. Caſ. 4, 1, 9.

¶ 2. aufrichtig. Cæl. Cic. fam. 8, 6 *Cavendum tibi erit, ne parum ſimpliciter & candide poſſiſſe inimicitias videaris.* conf. Petron. c. 107.

¶ Candidule, diminut. idem. Arnob. 2 p. 50 *Qui ſermonem candidule promſit.*

¶ Candido, *are*, dealbare, glänzend machen. Tertull. adv. Gnoſt. c. 12 verba Apocal. 7 exprimens: *Lavarunt veſtimentum ſuum, & candidaverunt ipſum in ſanguine agni.* Auguſt. epiſt. 168 *Albis veſtibus candidatur*, ſcilicet baptizatus. ¶ 2. Intranſitive, candidum eſſe. Solinus de Sardonyche c. 46 *Medietas circumitur linite candidante.* Sic edidit ex antiquo libro Salmaſius, ubi vulgo legitur *candicante.*

¶ Candĭdātus, *a, um*, candida veſte indutus, weiß bekleidet. Plaut. Caſ. 2, 8, 10 *Candidatus hic maſtigia.* conf. Rud. 1, 5, 12. Sic *nauta candidati coronatique*, Suet. Aug. 98, 3. *Candidatæ cohortes*, Prudent. Periſt. 1, 67.

¶ Candidatus, *i*, m. ſubſt. a toga candida dicebatur, qui magiſtratum & honores petebat, der ſich um ein amt bewarb. Peritores enim non contenti inſito lanæ colore, ceram addebant in veſtem, ut candeſceret, immo ſplenderet. Inde enim λευκηγεῖν ejusmodi veſtem Græci vocant, ut Polybius, cum 10, 4 de Scipionis petitione Ædilitatis narrat. Vbi obſervar etiam, Romanos in veſte hujusmodi candida honores petiiſſe. Hac ergo nota diſcreti a vulgo, & κατ' ἐξοχὴν *Candidati* dicti. v. Lipſ. Electt. 1, 13. Aliquando cœptum eſt hunc tolli morem, invaleſcente ambitione. Liv. 4, 25 *Placet tollendæ ambitionis cauſſa tribunos legem promulgare, ne cui album in veſtimentum addere petitionis cauſſa liceret.* Sed nihil actum eſſe, ſequentium temporum recepta conſuetudo oſtendit. *Candidatus prætorius, Candidatus conſularis*, id eſt, præturam, conſulatum petens. Cic. pro Mur. c. 27 & Plin. Paneg. c. 95. Ita Liv. 4, 6 ext. *Tribunitii candidati.* De Candidaris Cæſaris & Principis, deque aliis, ad quæ vox iſta trahitur, agit copioſe Rhodiginus 8, 16. Ad illos h. e. qui a Cæſare commendati populo negligentius petebant, pertinet jocus Galbæ apud Quint. 6, 3 p. 547, qui negligenter petenti pilam dixit: *Sic petis, tanquam Cæſaris candidatus.* v. Burm h. l. Adde Cic pro Mil, c. 16; Suet. Aug c. 56,

Sen. epist. 8; & de Benef. 7, 28. *Confiteri candidatum*, sich als einen candidaten angeben, Suet. Aug. c. 4. ¶ 2. Aliarum quoque rerum sectator *candidatus* dicitur. Sic *Candidatus eloquentiæ*, Quintil. Procem. lib. 6 pro eloquentiæ studioso; *philosophiæ*, Symmach. 1 ep. 41; *gloriæ & immortalitatis*, der nach ewigem nahmen und ruhm trachtet. Plin. Paneg. c. 63; *destinatæ crucis*, Apul. Met. 1, 108. Similiter Tertull. Christianos *restitutionis candidatos* appellat adv. Marc. 2, 25: & Enochum atque Eliam *æternitatis candidatos*, de Resurr. c. 58.

¶ Candidatōrius, *a, um*, ad candidatum pertinens. Cic. Att. 1, 1 *Nos in munere candidatorio fungendo summam adhibebimus diligentiam.*

¶ Candidarius, *a, um*, *Pistor candidarius*, qui panem candidum vendit, Lapis Murat. p. 304.

¶ Candefăcio, *feci, factum, ĕre*, weiß machen, glühend machen. Sic *Ebur atramento candefacere*, id est, nativæ formæ inducere fucum deformantem magis, quam ornantem, Plaut. Most. 1, 3, 102.

¶ Candefio, *eri*, weiß werden. Plin. 33, 3 *Marmori & iis, quæ candefieri non possunt, illinitur.*

¶ Candefactus, *a, um*, weiß, glühend, ut, *Lapides candefacti*, Plin. 34, 8. conf. 25, 10.

¶ Candifico, *are*, idem quod *candefacere*. Augustin. C. D. 21, 7 *Lapides coquendo candificet.* Nævius: *Potiens sese & succis herbarum candificans cutem.*

¶ Candifĭcus, *a, um*, weißmachend. Apul. Apol. p. 277 ex Catullo: *Pulviculus candificus*, quo dentes fricantur, zahnpulver.

I. Composita a *Candeo* & *Candidus*.

¶ Excandesco, *ĕre*, proprie erhitzen, brennend oder glühend werden. Cato R. R. c. 95 *Coquito sub dio. Nam si in testo coquas, cum bitumen & sulphur additum est, excandescet.* ¶ 2. Metaphorice de ira dicitur, zornig werden. Cic. Tusc. 4, 19 *Hæc nullam habent vim, nisi ira excanduit fortitudo.* Et absolute Cælius Cic. fam. 8, 12 *Id postquam resciit, excanduit, & me caussam inimicitiarum quærere clamitavit.*

¶ Excandescentia, *æ*, f. ein behender und jäher zorn. Cic. Tusc. 4, 9 *Excandescentia est ira nascens.*

¶ Excandefacio, *ere*, incendere, entzünden. Varro de R. R. 3, 2 *Triumphus* (Scipionis Metelli) *& collegiorum cœnæ, quæ tunc innumerabiles, excandefaciebant amnonam macellis*, sie machten theurung. Item mox c. 4 *Excandefacere aliquem cupiditate*, einen begierig machen.

¶ Incandeo, *ēre*, & Incandesco, *ĕre*, entbrennen, anflammen, heiß werden. Sen. Qu. Nat. 3, 16 *Æstas suo tempore incanduit*: al. *incaluit.* De terra caloribus exsiccata Plin. Paneg. c. 30 *Magna pars terrarum* (Ægypti) *alto pulvere incanduit.* Ovid. Met. 12, 12 *Accensis incanduit ignibus ara.* Idem Met. 2, 729 *Balearica plumbum Funda jacit: volat illud & incandescit eundo.*

¶ Incandidus, *a, um*, nicht weiß. Gl. gr. lat. ἀλεύκαντος *incandidus.*

¶ Incandido, *are*, idem quod *Candidare*. Iul. Firmicus de Error. Relig. profanæ p. 57 *Maculas Christi sanguis incandidat.*

¶ Percandidus, *a, um*, sehr weiß. Cels. 5, 9 n. 24 *Percandida compositio.* Solin. c. 50 (al. 37) *Gemma percandida.*

¶ Percandefacio, *ere*, durchhitzen, durchwärmen. Vitruv. 8, 3 pr. *Ignis ardore suo percandefacit terram.*

¶ Recandesco, *ere*, wiederum heiß werden. Ovid. Met. 1, 435

Tellus solibus ætereis altoque recanduit æstu.

¶ Subcandidus, *a, um*, aliquantum candidus, weißlicht. Plin. 27, 8 & 12 *folia subcandida.*

II. Composita a *Cando* pro *Candeo*.

¶ Cando, *ĕre*, olim significasse candefacio, quemadmodum *pendo* significat facio ut *pendeat* aliquid, ex compositis, quæ superiunt, apparet, nempe:

¶ Accendo, *di, sum, ĕre*, anzünden; ut, *Accendere ignem*, Virg. Æn. 5, 4. Et Cic. de Univers. c. 9 *Deus ipse solem, quasi lumen accendit.* Et in Pison. c. 2 *Ego faces jam accensas ad hujus urbis incendium exstinxi.* De sacrificiis Quint. 6, 3 p. 554 *Augustus narrantibus Tarraconensibus, pahnam in ara ejus enatam, apparet, inquit, quam sæpe accendatis.* ¶ 2. Ad animum transfertur, notatque sæpius incitare, commovere, anregen, antreiben; ut, *Accendere animum*, Curt. 7, 11, 6; *animum oratione*, Sallust. Iug. 81. conf. Misc. Observ. 6, 326; *alacritatem*, Id. 4, 2, 20. *Desiderium humoris accensum est*, Id. 7, 5, 7. Sic, *Accendere curam alicui*, Sil. 7, 529; *sitim*, Cels. 3, 6; *febrim*, Id. 3, 9; *pretia vestium*, Plin 18, 25; *affectus in mei amorem*, Tac. Hist. 1, 83, 3: *offensiones*, Id. Annal. 2, 57; *invidiam*, Sallust. Iug. c. 15; *Ingenium cupidum pacis vehementius*, ibid. c 102; *equum stimulis*, Stat. Silv. 1, 1, 39. *Accendis vitia irritasque vetando*, Ovid. Rem. am. v. 133. Construitur cum AD & IN. Vellej. 1, 17, 7 *Ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur*: wir werden begierig. Id. 2, 98, 1 *Omnibus ejus gentis nationibus in arma accensis.* Sil. 4, 169 *In prælia mentes Accendis.* Sallust. Or. pro Rep. 1, 5 *Animus fertur accensus in socios.* Id. B. Iug. c. 31 *Illi ad dominationem accensi sunt.* Sic & Id. c. 64 *Quæ res Marium contra Metellum vehementer accenderat.* ¶ 3. Pro illustrare poni videtur. v. g. Sil. 15, 678. *Clypeumque accenderat auro.* Id. 3, 671 *Medium cum sol accendit olympum.* v. Drakenb. ad Sil. 14, 26.

¶ Accensus, *a, um*, angezündet, entzündet; ut, *Teda accensa*, Lucret. 6, 881. *Accensi rogi*, Virg. Æn. 11, 188. *Accensus lapis*, h. e. candens, Samon. 393. Translate idem quod incitatus: ut, *Accensus Furiis*, Virg. Æn. 12, 946. *Gloria accensus*, Liv. 2, 20; *ira & in iram*, Plin. 17, 4; *odio*, Id. 17, 1. Plura in *Accendo*.

¶ Accensus, *i*, m. pro ministro, quære in *Accensei* sub *Censeo*.

¶ Accensus, *ūs*, m. subst. quo ἔκκαυσις interpretantur, die anzündung. Plin. 37, 7 *Lucernarum accensu.* Ita legit Harduinus. conf. Symmach. 3, 48.

¶ Accensio, *ōnis*, f. in Glossis vet. reperitur: etiam diminutivum

¶ Accensiuncula, *æ*, quæ ἐπιληψία, ἡ νόσος, explicatur, entzündung des geblüts. Sed dubium, an ab *Accendo* deducant, nec potius ab *Accenseo*.

¶ Accensor, *ōris*, m. βλαξεχος, ἐσαγωγεύς, hoc est impulsor, incitator. conf. Val. Max. 5, 7, 1, ubi al. *accessor*.

¶ Accensibĭlis, *e*, brennend. Vulg. Interpres Hebr. 12, 18 *ad accensibilem ignem.*

¶ Accendium, *i*, n. incendium, der brand. Solinus c. 5 (al. 11) de Sicilia: *Si adest Deus, si sacrum probatur, sarmenta licet viridia, sponte concipiunt, & nullo inflagrante halitu, ab ipso numine fit accendium.*

¶ Accendōnes, id est instigatores. Salmasius Tertulliano c. ult. de Pallio, ex vet. lib. restituit, pro quo vulgo erant *cerdones*. Is autem lanistas ibi intelligit, qui gladiatores ad pugnam excitant, anreger.

¶ Inaccensus, *a, um*, non accensus, unangezündet. Silius 1, 96

Inaccensi flagrant altaribus ignes. v. ibi Drakenb.

Claudianus de Raptu Proserp. 1, 225 *pectus inaccensum Veneri* dixit, i. e. amoribus intactum. Vtrumque Heinsius ex vetustis libris restituit.

¶ Redaccendo, *ĕre*, wieder anzünden. Tertull. de Anima c. 30 extr. *Commeatus vitæ brevior, & facilior ante exstingui, quam redaccendi.* Hieron. epist. 6 ad Florent. pr. *Redaccensus est animus Hierosolymam proficiscendi.*

¶ Incendo, *di, sum, ĕre*, incendium facere, inflammare, anzünden, anstecken; ut, *Vrbem incendere*, Cic. Catil. 3, 3; *naves*, Id. ad Att. 9, 6; *tura & odores*, Id. Verr. 4, 35. ¶ 2. Ad animum quoque, ut *Accendo*, refertur. *Incendere cupiditatem, animam* alicujus, einen begierig machen. Cic. 15 fam. 21 *Cum incendisses cupiditatem meam consuetudinis augendæ.* Id. Att. 2, 16 *Si ulla res est, quæ bonorum animos vehementius possit incendere, hæc certe est.* Id. Tusc. 1, 2 *Omnes incenduntur ad studia gloriæ.* Ter. Hec. 4, 1, 47 *Incendi iræ*, zornig werden. Virg. Æn. 4, 360 *Define meque tuis incendere teque querelis*, id est, commovere, incitare, den kopf warm machen. Lucan. 9, 407 *Incendere virtute animos.* Virg. Æn. 9, 500 *Illam incendentem luctus*, i. e. incitantem, zugentem. Qua ratione & Varro de R. rust. 3, 2 *annonam* dixit *incendere*, die theurung grosser machen. v. Ios. Scalig. in Ætn. p. 102. Et Plaut. Trin. 3, 2, 49 *Genus suum incendere*, i. e. celebrius reddere.

¶ Incensus, *a, um*, angezündet; ut, *Incensa urbs*, Virg. Æn. 2, 327. *Incensus dies*, Lucan. 9, 499. conf. Interpp. ad Virg. Georg. 3, 459. *Incensum pectus amore*, Virg. Æn. 3, 298. *Incensus miles*, Sil. 9, 244. *Virtus incensa virorum*, Lucan. 3, 484 al. *incerta. Incensus ad rempublicam bene gerendam*, Cic. de provinc. c. 14. *Incensus studio utriusque*, Id. de Or. 1, 21. Cic. Verr. 2, 36 *Vehementer Sthenio incensus.* Sed al. *infensus.*

¶ Incensum, *i*, n. subst. ein brandopffer. Tertull. contr. Iudæos c. 5 ex Ez. c. 1 *Incensum abominatio est mihi.*

¶ Incensio, *ōnis*, f. der brand, die ansteckung; ut, *Annus post Capitolii incensionem vigesimus*, Cic. Catil. 3, 4. Id. pro Sylla c. 11 *Incensione urbem liberavi.*

¶ Incensor, *ōris*, m. ein anzünder, mordbrenner. L. 16 § penult. D. de pœnis: *Messium incensores*; & Paulus lib. 5 Recept. sent. tit. 20 *Messium per dolum incensores.* Et metaphorice Ammianus 31, 15 *Perennio incensore turbarum*, aufrührer.

¶ Incense, adverb. vehementer, hitzig. Gellius 10, 3 *Cicero odium in Verrem detestationemque apud cives Romanos incense atque acriter atque inflammanter facit.*

¶ Incensivus, *a, um*, entzündend. Macer de Iunipero 4, 10 *Iuniperi virtus est, incensiveque & acris.*

¶ Incendium, *i*, n. ein brand, feuersbrunst. *Incendium extinguere*, ein feuer löschen, Sallust. Cat. c. 31. *Incendium facere*, Cic. in parad. 4. *Et neglecta solent incendia sumere vires*, Horat. 1 epist. 18, 85. ¶ 2. Improprie Cic. Catil. 1, 11 *Invidiæ incendio conflagrare*, auf das äusserste verhast werden. Et Catilina apud Cic. Mure. 25 *Si quod esset in fortunas suas incendium excitatum, id se non aqua, sed ruina restinguturum.* Quint. Decl. 12 *Ad incendium annonæ supprimere frumenta*, theurung machen. Pari tralatione *Belli incendia*, kriegesfeuer. Virg. Æn 1, 566.

¶ Incendiarius, *i*, m. ein mordbrenner. Vtuntur Quintil. Decl. 9; Tac. An. 15, 67, 2; Suet. Vitell. c. 17.

¶ Incendiarius, *a, um*, anzündend. Ammian. 20, 29 *Incendiaria tela.* Plin. 10, 13 *Incendiaria avis.* Conf Lamprid. Commod. c. 16.

¶ Incendiōsus, *a, um*, hitzig. Fulgent Mythol. 1, 15 *Solis fervor Iunio Iulioque mensibus incendiosior.* Apul. de Herb. c. 58 *Folia gustu remordentia & incendiosa.*

¶ Incendefacio vel Incendifacio, *ere*, anzünden. In Trebellii Claudio c. 8 amplectitur Salmasius H. A. p. 330.

¶ Superincendo, *ere*, decompositum. Val. Flacc. 2, 126

Hanc superincendit Venus.

¶ Obcensus, *a, um*, pro *Accensus*, Ennius ap. Festum in *Ob: Omnes occisi obcensique in nocte serena.*

¶ Succendo, *di, sum, ere*, anzünden, in brand stecken. Sen. Nat. qu. 7, 12 *Sol est, qui ista succendit.* Lucan. 6, 178 *Flamma crinesque genasque succendit.* Ovid. Met. 5, 442 *Flammifera pinus succendit ab Ætna.* ¶ 2. Improprie est incitare, anregen. Lucan. 6, 172 *Primo succend ut classica cantu.*

¶ Succensus, *a, um*, angezündet, entbrannt; ut, *Succensus rogus*, Liv. 28, 23; & Quint. Decl. 329. *Ignibus succensis torreri*, von angelegtem feuer gebraten werden, Cic. in Pison. c. 18. ¶ 2. Metaphoram eamdem recipit, quam superiora composita: ut, *Succensus amore*, Ovid. epist. 15, 167. *Ira succensus*, Sil. 1, 169. Et Sen. Herc. fur. v. 779 *Lapithæque multo in bella succensi mero.*

¶ Succensio, *ōnis*, f. die anleaung des feuers. Ammian. 31, 1 *Lavacri succensio*: quæ l. 32 Cod. Theod. de operibus publicis, *subustio* dicitur, quia ex inferiore loco lavacra calefiebant. conf. Ammian. 25, 18; & Tertull. de Resurr. c. 12. ¶ 2. Aliam notionem vide in *Censeo*.

CANDETVM, *i*, n. genus mensuræ agrorum. *Galli Candetum appellant in arcis urbanis spatium centum pedum, quasi centetum*, Isidor. 15, 15; & Gœsii Auct. rei agrar. p. 292. *Aratores Caletum nominant*, Colum. 5, 1.

CANDOSOCCVS, *i*, m. a candido fucco vel fococ, weiß-fechſer. Colum. 5, 5 *Prolixus palmites quaſi propagines ſummo ſolo adobruere, deinde curſus ad arundines erigere, & in fructum ſummittere, quos noſtri agricolæ mergos, Galli candoſoccos vocant.*

CANDYS, *yos*, f. regius Perſarum veſtitus. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 8 p. 454 ſq. & in primis Pollux 7, 13, qui triplicem Candyn deſcribit.

CANENTAE, *arum*, f. pl. *capitis ornamenta*, Feſt.

CANĒPHŌRA, *æ*, f. κανηφόρος, *mulier, quæ fert canum, id eſt qualum, quod eſt ciſtæ genus*, Feſt. ein weib mit einem korbe auf dem haupt. Erant autem *Canephoræ* Virgines Cereris aut Palladis ſacerdotes, quæ more Attico ſacra in ciſtulis repoſita ferebant. v. Ovid. Met. 2, 711. Illæ poſtea a ſtatuariis & artificibus cœptæ ſunt formari e marmore, ære, vel alia materia pretioſa, locarique in ædibus & atriis ornamenti cauſſa. Bina capite caniſtra ſuſtinuiſſe dicuntur, quorum in altero flores, ver ſimulantes; in altero ſpicæ erant æſtatem præ ſe ferentes. Cic. Verr. 4, 3 *Erant enea præterea duo ſigna, non maxima, verum eximia venuſtate, virginali habitu atque veſtitu, quæ manibus ſublatis ſacra quædam more Athenienſium virginum repoſita in capitibus ſuſtinebant. Canephoræ ipſæ vocabantur.* Et in eadem c. 8 *Tibi habe Canephoras; deorum ſimulacra reſtitue.* Symmach. 1 epiſt. 29 *Polycleti Canephoras rudis ejus artis hominum pars magna mirata eſt.*

¶ Canēphŏrus, *i*, m. hic Veſtæ erat miniſter, non Cereris, Plin. 36, 5.

Caneſco, cani, vide *Canus.*

CĂNIA, *æ*, f. quaſi *Caninæ*, urticæ ſilveſtris genus, brenneſſel. Plin. 21, 15.

CĂNĪCAE, *arum*, f furfures de farre, a cibo canum vocatæ, kleyen Feſtus & Nonius 2, 150. Lucil. 27, 42 *Quanti vellet, quam canicis a pulte.*

¶ Canicaceus, *a, um*, furfuraceus, aus kleyen gemacht. Pacuv. *Qui apud te quaſi ſervos eſt canicaceum panem*, hunde-brodt. v. Scalig. in Feſt. & Garak. Adverſ. miſc. poſth. c. 43.

Caniceps, canicula, &c. vide *Canis.*

CĂNĪDIA, *æ*, f. veneficæ nomen, Horat. epod. 3, 8; & Sat. 2, 1, 48.

CANINEFAS, plur. *Caninefates*, natio Gallica: coluit partem Batavorum inſulæ, origine, lingua, virtute par Batavis, numero inferior, ut Tacitus deſcribit Hiſt. 4, 17, qui & alibi ſæpius meminit.

CĂNIS, *is*, c. animal latrans, domeſticum, κύων, ein hund. *Canis venaticus*, Nepos 16, 2, 5 ein jagd-hund. Sic *Canes ad venandum*, Ter. Andr. 1, 1, 30. *Canes veſtigatores*, κύνες ἰχνευτικοί, ſpür-hunde. *Odora canum vis*, Virg. Æn. 4, 132. *Canis pecuarius*, Colum. 7, 12, ein hirten-hund, ſchaf-hund. *Moloſſi canes*, a gente dicti, Horat. 2 Sat. 6, 114, groſſe engliſche docken. *Canis villaticus*, ein haus- oder ketten-hund, Colum. 7, 12, quod integrum caput de canibus eſt, eorumque officiis & generibus. *Canis rabidus*, Seneca Oedipo, v. 932, ein toller hund. *Canis domeſticus*, ein haus-hund, cui opponitur *extrarius*, ein fremder hund: Suet. Veſp. c. 5 *Canis extrarius e trivio manum humanam intulit. Canis armillatus*, vide *Armilla. Canis fœmina*, eine betze. Iuſtin. 1, 4, 10. Eſt obſervatio Heinſii ad Ovid. met. 3, 140 *Canes* ubi de venatu ſermo eſt, fere fœminino genere poëtis dici, quem etiam v. ad Claudian. in Rufin. 1, 298. Lucret. 5, 862 *Et leviſſonna canum ſido cum pectore corda.* Canum fidelitatis exempla egregia multa apud Plutarch. de Induſtr. animalium; Plin 39, 40; Cael. Rhodig. 17, 28; Alex. Neapol. 3, 1; & Lipſ. Cent. 1 ad Belgas, epiſt. 44, ubi & alia plura de canibus. *Vitare cane pejus & angue*, ſpannen-feind ſeyn. Horat. 1, ep. 17, 30. *Stultitia eſt venatum ducere invitas canes*, Plaut. Stich. 1, 2, 82. *Canem timidum vehementius latrare, quam mordere*, proverbialiter apud Bactrianos jactatum, Curtius 7, 4 notat. Ovid. Rem am. v. 421 *Parva necat morſu ſpatioſum vipera taurum: A cane non magno ſæpe tenetur aper.* Seneca ludo de morte Claudii: *Tam facile homines occidebat, quam canis exta edit.* Canum & catulorum imprimis caro in cibo ſanitatis, præſertim vero ſacrorum cauſa adhibita. v. Plin. 29, 4 f. 14 & ibi Hard. ¶ 2. Vlus hujus nominis creber in conviciis eſt: ut apud Ter. Eun. 4, 7, 33 CH. *Diminuam ego caput tuum hodie, niſi abis.* GN *ain vero Canis?* Sic David ſe Sauli regi collatum *canem*, & *mortuum* quidem, ut magis extenuaret ſe, 1 Reg. c. 24, 15 appellat. De impuro Plautus eſt uſus Moſt 1, 1, 40. Et plura alia vitia notata priſcis hoc nomine, Romanis juxta ac Græcis, Claudius Dausquejus ad Baſil. Seleuc. Orat. 20 de Chananæa obſervat. Apud Græcos hoc nomine frequenter verberabantur mulieres, notante Boxhorn. ad Plaut. Caſin. p. 282, ein beiß-hund, böſes weib. ¶ 3. *Canes* etiam appellantur accuſatores delatoresque, quibus tyranni & impotentes homines ad opprimendum optimum quemque & ſibi formidoloſum uti ſolent. Sen. ad Marciam c. 22 *Acerrimi canes, quos ille, ut ſibi uni manſuetos, omnibus feros haberet, ſanguine humano paſcebat, circumlatrare etiam hominem, & illum imparatum incipiunt.* Quos hic *canes*, non ſemel poſt pauſſo, *accuſatores* ſine ſchemate vocat. Cic. Verr. 1, 11 *Quidé iſta cohors, quorum hominum eſt? Voluſii harupicis, & Cornelii medici, & horum canum, quos tribunal meum vides lambere.* ¶ 4. Sic & *Maledici* & *Obtrectatores* frequenter appellantur *Canes.* Horat. Epod. 6, 1

Quid immerentes hoſpites vexas, canis, &c.

Suet. Veſp. c. 13 *Demetrium Cynicum obvium ſibi itinere poſt damnationem, ac neque aſſurgere, nec ſalutare ſe dignantem, oblatrantem etiam neſcio quid, ſatis habuit* CANEM *appellare.* B. Hieron. Præfat. in Iob. *Quocirca audiant canes mei, me laboraſſe in hoc volumine* &c. Quos hoc in loco *canes* vocat, hos paullo ante *Obtrectatores* dixerat. Hecubam quoque canem appellatam Græcis, *quod mala omnia ingereret, quemquem adſpeveret*, Plautus auctor eſt Men. 5, 1, 16. Vid. & vet. Juvenalis Scholiaſt. ad Sat. 10, 271. Zoilus etiam, quod idem & ſophiſta & obtrectator omnium foret, *Canis rhetoricus* appellatus eſt, Ælian. H. V. 11, 10, de quo infra ſuo loco. ¶ 5. In luſu talorum certus etiam jactus *Canis* appellabatur, das eß auf dem wurffel: quem qui jeciſſet, perdebat: unde *damnoſos canes* Propertius dixit 4, 9, 17; & Perſius Sat. 3, 49 *Damnoſa canicula quantum Roderet*; id eſt, illato damno minueret rem. ¶ 6. *Canis* & vinculi ferrei genus fuit. Vnde apud Plautum Caſ. 2, 6, 37 *Canem ferre*, eſt vinctum eſſe. Vide ibi, & Feſt. in *Catulus.* ¶ 7. Sidus etiam cæleſte eſt octodecim ſtellarum, in cujus mandibula eſt Sirius, *canis* & ipſe dictus, der hundsſtern, alio nomine *Sirius*, de quo infra. Virg. Georg. 1, 218

Taurus & adverſo cedens Canis occidit aſtro.

Horat. 1 epiſt. 10, 15

Gratior aura lenit rabiem canis.

¶ 8. Eſt denique cognomen viri. Horat. 2 Sat. 2, 56 de Avidieno:

Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret.

Canes autem vocabantur olim, qui cuſtodiæ præfecti erant. v. Taubm. in Plaut. Mil. p. 801. ¶ 9. Adnotat Varro de L. L. 6, 3 *Canes* appellatas, quod latratu ſigna dent & quaſi *canant*: Item, veteres in Sing. *Canes* pro *Canis* dixiſſe. Lucilius 1, 23 de litera R:

Irritata canes quod, homo quam, planiu' dicit.

It. Ennius in fragm. *Tantidem quaſi fœta canes ſine dentibu' latrat.* ¶ 10. *Canes* apud poëtas Proſerpinæ comites, vel Furiæ. Horat. 1 ſat. 8, 35 *Infernæ canes.* Virg. Æn 6, 257 *Viſæque canes ululare per umbram* Ovidius Art. am. 3, 322 Cerberum ipſum vocat *tergeminum Canem.* Conf. Amor. 3, 12, 26; & Sen. Herc. fur. 649 &c.

¶ Cănĭcula, *æ*, f. ein hündlein, diminutivum a *Canis*, quocum omnes etiam ſignificationes communes habet. ¶ 2. *Canicula* convicium in mulierem ap. Plaut. Curc 5, 1, 8 eine betze, hure. ¶ 3. *Poſt ſoſtitium canicula exoritur*, Cic. Divin. 2, 44, der hundsſtern. conf. Plin. 18, 28. *Sitiens canicula*, Ovid. Art. am. 2, 231. *Flagrantis atrox hora caniculæ*, Horat. 3 od. 13, 9, die hundstage. Plur. *Fructus caniculis intereunt*, Aut. de Limit. Gœſ. p. 259. ¶ 4. Pro jactu infelici ex Perſio vid. *Canis* n. 5. ¶ 5. *Canicula* piſcis, Plin. 32, 11, & inprimis 9, 46 f. 70, ubi Harduinus interpretatur *galeum canem*, obſervatque a Maſſilienſibus dici *Cagnot* & *Milandre.* Idem Hard. ad l. 9 no. maj. 14 κεφαλαῖον Græcorum eſſe *caniculam* docet. ¶ 6. *Canicula* de homine mordaci. Gell. 4, 20 *Cavillator quidam & canicula & nimis ridicularius fuit.*

¶ Caniculāris, *e*, ut, *Dies caniculares*, die hundstage. Sic Sidonius 2 epiſt. 2 *Fallis clementiſſimo receſſu inclementiam caniculärem.*

¶ Caniculātus, *a, um*, aliud adject. ut, *Herba caniculata*, Macer 2 c. 35. *Caniculata uva*, Marc. Emp. c. 13.

¶ Caniceps, *ipidis*, laudabatur ex Plin. 7, 2. At is commemorat quidem *genus hominum capitibus caninis*: Sed nomen Latinum e Græco *cynocephalorum* videtur recentiori ætate formatum.

¶ Cănārius, *a, um*, von hunden; item hunden gehörig; ut, *Augurium canarium*, Plin. 18, 3. *Canaria lappa*, hundsgras, Id. 24, 19. *Canarium ſacrificium*, Arnob. 6 p. 196. Sic *Fortunatæ* olim dictæ hodie omnes *Canariæ inſulæ* appellantur a canibus eximiis ibi repertis. v. *Fortuna.*

¶ Canaria, *æ*, f. ſubſt. etiam herba, hundsgras. Plin. 25, 8. ¶ 2. *Canaria* inſula una ex Fortunatis, Plin. 6, 32. v. *Canarius.*

¶ Canārii, *orum*, m. pl. Mauritaniæ populi, quibus canum victus promiſcuus eſt, Plin. 5, 1.

¶ Canātim, adv. more canis, wie ein hund. Nigid. ad Nonium 1, 190, *Canatim* inter *dicta, quæ ab animalibus ſumuntur.*

¶ Cănīnus, *a, um*, hündiſch; ut *Dentes canini*, die ſpitz-zähne, vide *Dens. Canimus appetitus*, βελιμία vel κυνωδης ὄρεξις, Medicis morbus eſt, ein hunds-hunger. *Prandium caninum* dicitur, in quo nihil potatur vini, quippe quo carent canes, da man gänſe-wein trinket. Ita proverbiale iſtud, quo uſus eſt Varro, Gellius explicat 13, 29 extr. *Canina facundia* dicitur, cujus omnis vis in criminando & conviciando poſita eſt, & obtrectatoribus, accuſatoribus, rabuliſque forenſibus tribuitur: qui non agunt cauſſas, ſed latrant: quemadmodum Cicero alibi dixit; *Latrare jam oratores quo dam, non loqui*: Primum autem ſic appellatum ab Appio, præter Salluſt. fragm. c. 32, 3, Quintil. 12, 9 ſuadere poterit: tum & B. Hieron. pr. epiſt. 94 ad Auguſt. *Incidit tempus difficillimum, quando mihi tacere melius fuit, quam loqui, ita, ut noſtra ſtudia ceſſarent, & juxta Appium* CANINA *exerceretur* FACVNDIA. Appii autem ſententiam ab Salluſtio accepit Hieronymus, ut ex Lactant. 6, 18 apparet. Pariter Prudent. Hamart. v. 402 *Inde canina foro latrat facundia toto.* I. Firmicus Præf. lib. 4 Matheſ. *Patrocinia*, inquit, *tractantes tenuerunt nos cauſſarum conflictationes, & caninæ* (*ut ita dicam*) *contentionis jurgioſæ certamina*, das hunde-gebeiſſe. Colum. lib. 1 præf. *Caninum ſtudium locupleriſſimum quemque allatrandi, & contra innocentes in foro latrocinium* conjungit. Hinc Petronius in Fragm. p. 687 *Cerberum forenſem* pro Caulidico dixit. v. *Cerberus.*

¶ Canina, *æ*, f. ſubſt. pro pelle vel carne canina, hundefell, hundes fleiſch. Prov. Varr. de L. L. 6, 3 *Canis caninam non eſt.*

¶ Cătulus, *i*, m. a *canis*, v. Scalig. de cauſſ. L. L. c. 31, ein junger hund, hündlein Cic. Nat. D. 2, 14 *Omnia meliora in cane, quam in catulo.* Virg. ecl. 1, 23 *Sic canibus catulos ſimiles.* Plaut. Aſin. 1, 3, 32 *Catulo ſubblandiri.* ¶ 2. Multorum item animalium fœtus, ut, *luporum, leonum, ſimiarum, tigridum, vulpium, quin & ſerpentium, draconum, viperarum*, Plinius. Vide to c. 72 & 11, 37 lect. Hard 55 &c. Sic & *ſuis catuli* apud Plaut. Truc. 2, 2, 13 & *felis catuli* ap Phædrum 2 fab. 5, 24. ¶ 3. *Aliter catuli, longe olent, aliter ſues*: Proverbium in diverſos ac diſpares, apud Plaut. Epid 4, 2, 9. ¶ 4. *Catulus, genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur*, Feſt. Conf. ex l. ucilio Nonius 1, 162, & quæ in *Canis* dicta n. 6. ¶ 5. *Catulus* etiam nomen celebrium Romanorum. Vide infra ſeorſum.

¶ Catula, *æ*, f. eine hündin, betze. Aur. Vict. Epit. 32 *Indomitæ & rabidæ libidinis catula.* Et Eugenius Tolet. Carm. 22

At lupus & catula formant coëundo lyciſcam.

¶ Cătellus, *i*, aliud diminut. Cic. Divin. 1, 46 *Catellus mortuus.* μελιτταῖα κυνίδια, *Melitæi catelli*, qui in deliciis habentur, ſpiel- oder ſchooß-hündlein. Plin. 3, 26.

¶ Cătu-

¶ Cătŭlīnus, *a, um*, vom hund: ut, *Caro catulina*, Plin. 29, 4 *Catulinam carnem esitavisse Romanos* Festus ex Plauto refert.

¶ Cătularius, *a, um*, aliud adject. ut, *Catularia porta*; a qua non longe Romæ ad placandum caniculæ sidus frugibus inimicum rufæ canes immolabantur, &c. vid. Festus.

¶ Catulaster, *stri*, m. aliud diminutivum apud Priscian. p. 610, 618 & 628. v. *Calaster*.

¶ Catulastra, *æ*, esse dicitur Dracont. L. 2 extr.

¶ Catulio, *ire*, verbum, quo pruritus canum & libido significatur, läuffig seyn, wie hunde. Varro 2, 9 de R. R. *Veris principio dicuntur canes catulire, id est, ostendere velle se maritari.* Ad lupam transtulit Laberius apud Nonium 2, 171 *Lupa catuliens*, eine läuffige betze.

¶ Cătulītio, *ōnis*, f. pruritus canum, die lauff-zeit. Plinius 16, 25 ex sermone rusticorum ad luxuriam terra nascentium applicavit: etiam Germ. geilheit.

¶ Canicīda, *æ*, m. qui cædit canes, ein hundeschläger.

¶ Caniformis, *e*, gestalt wie ein hund. Prudent. Apoth. v. 195 *Caniformem latrantemque Anubem throno cæli præponere.*

¶ Antĕcănis, *is*, m. προκύων, stella quæ ante majorem canem exoritur: *Minusculus canis* Vitruvius 9, 7. Est enim multo minor *Sirio*, qui tamen *canicula* dicitur. conf. *Procyon*. Cic. de N. D. 2, 44

Antecanis, Graio Procyon qui nomine fertur.

CANISTIVS, *i*, m. cursor Lacedæmonius, & Philonides Alexandri M. a Sicyone Elin uno die mille & ducenta stadia cucurrerunt. Plin. 7, 20. Sed habent libri meliores *Anystis*.

CĂNISTRVM, *i*, n. κάνασρον, fiscella, ein korb, brodt-korb. *Cana* dicunt Græci, nos *canistra*, Fest. Virg. Æn. 1, 705 de convivio Didonis *Dant manibus famuli lymphas, Cereremque canistris Expediunt*, sie legen brodt auf aus den körben. Cic. L. 6 ad Attic. ep. 1 *In splendidissimis canistris olusculis nos soles pascere.*

¶ Canister, *tri*, m. idem. Sic *Salignis canistros fieri debere virgultis*, præcipit Palladius mense Novemb. c. 17 de oleo faciendo.

¶ Canistellum, *i*, n. diminut. in Gloss. Cyrilli Symmach. 2 epist. 81 *Amicos canistellis argenteis honoravi.* Adde 7 ep. 76 & Festum in *Cana*.

Canities, &c. vide *Canus*.

CĀNIVS, *i*, Romanum nomen: ut *C. Canius*, eques Romanus *nec infacetus, nec illiteratus, locuples præterea*, ut Cicero de Off. 3, 14 eum describit: ubi & refert, quam lepide is a Pythio argentario Siculo vendendis illi hortis suis deceptus sit. ¶ 2 *Q. Gellii Canii* Nepos in vita Attici c. 14 & seq. meminit. Vbi rectius tamen *Canus*, ut puto, quam *Canius* legitur. Hic enim *Canus*, ut arbitror, ille est, cujus non semel Cicero epistolis ad Atticum mentionem facit. ¶ 3. *Canius Rufus*, Hispanus poeta, æqualis & amicus Martiali, cui & aliquot epigrammatibus celebratur. ¶ 4. Alius *Julius Canius* sub Caligula fuit: a quo cum juberetur ad supplicia duci; *Gratias*, inquit, *ago, optime Princeps.* Id autem quo sensu dixerit, explicat Seneca, ipsumque ex eo *virum imprimis magnum* vocat, de Tranquill. an. c. 14. Sed ibi Lipsius tamen ex MSS. *Canus* non *Canius* legendum censet.

CANNA, *æ*, f. κάννα, rohr, schilff, arundo degenerans, secundum Columellam 7, 9. Ovid. de Remed. am. v. 141 *Quam platanus vino gaudet, quam populus unda, Et quam limosa canna palustris humo: Tam Venus otia amat*, &c. ¶ 2. Fistula ex canna, eine rohr-pfeiffe. Ovid. Met. 2, 682. Silius 7, 439 *Arguta revocans ad roscida pascua canna.*

¶ Cannula, *æ*, f. dimin. Apul. Met. 4 p. 145 *Parva casula cannulis temere contecta*, eine hütte mit schilff gedeckt. Et quia perforata canna est instar tibiæ, etiam ad alios usus *cannula* adhibetur. Mart. Capella lib. 3 sub initium: *Pulvere per cannulas* (in vulnus) *illato.*

¶ Canneus, *a, um*, ex canna, vom schilff; ut, *canneæ tegetes*, schilff-decke, flechten, apud Columell. 12, 50.

¶ Cannētum, *i*, n. apud Pallad. 3, 23 ein röhrig, rohr-busch.

¶ Canniciæ, *arum*, f. pl. locus cannis obsitus. Innocent. edit. Gœsii p. 225 *Sub se cannicias & res palustres habet.* Apud Palladium 1, 13 adjective *Canniciæ cameræ*, ex cannis factæ.

CANNĂBIS, *is*, f. Κάνναβις, & Cannabum, *i*, n. hanff, σχοινοςρόφον Græci vocant cannabem sativam, eo quod texendis funibus, quos σχοίνες dicunt, sit idonea. Plin. 19, 9 *Vtilissima funibus cannabis.* Varro quarto casu format *cannabim*; de R. R. 1, 23. At Persius *cannabe* in sexto, Sat. 5, 146 *Tibi torta cannabe fulto.* Altera forma *Cannabum* ejusdem Varronis est apud Gellium 17, 3. *Græci*, inquit, *naves cannabo suebant & stupa, cæterisque sativis rebus.* Palladius Febr. c. 5 *Hoc mense ultimo cannabum seris.*

¶ Cannăbĭnus, *a, um*; ut, *Cannabinus funis*, ein hänffener strick; Columell. 6, 2. Id. 12, 57.

¶ Cannabius, *a, um*, idem, apud Gratium Cyneget. v. 47. Locum ipsum adscribere placuit Buchnero, ut conjecturam suam super eo explicaret, quam relinquimus tanto magis, quod illa est a Burmanno prætermissa:

At pauper rigui custos Alabandicus horti
Cannabias nutrit silvas, quam commoda nostro
Armamenta operi: gravis est tutela sed illis.
(Tu licet Æmonios includas retibus ursos,) &c.

Nemo non videt illud; *Gravis est tutela sed illis*, turbare admodum sensum, atque difficilem reddere. Visum itaque fuit, hunc ipsum cum insequente versu locatos male, & ita trajiciendos esse, & commutandos inter se, ut præcedat posterior inclusus parenthesi, alter vero, qui prior hactenus fuit, consequatur. Dicit ergo optimum cannabum apud Alabandas Cariæ nasci: indeque firmissima retia (licet ursos ipsos, valentissimas bestias, illis includere velis) fieri. Hæc ipsa tamen varie corrumpi: quo fieri, ut gravis eorum tutela sit: hoc est, ut sarta tectaque custodire difficile sit. Cæterum nulla re magis vitiari, quam humore, &c. Sane ad istum modum optime, & commodissime expediri sensus potest. Reliquas sententias dabit editio Burmanni.

¶ Cannabifer, Lapis Murat. p. 70, 6 Sylvano Sancto Cannabifero.

¶ Cannabētum, *i*, n. locus cannabe consitus, hanff-land. Vet. Inscriptio apud Gruter. f. 896 n. 14 VSQ. AD CANNABETVM HVIC AREAE CEDET.

Cannacus, vide infra *Nannacus*.

CANNAE, *arum*, f. pl. vicus Apuliæ ignobilis, sed Romanorum clade, hoc est, quadraginta millibus ab Hannibale cæsis, clarus. Florus 2, 6 Vbi *Capuam Annibali Cannas fuisse*, oppido scite etiam dixit. vide Plin. 15, 18.

¶ Cannensis, *e*, adject. ut *pugna Cannensis*, anno tertio secundi belli Punici ad *Cannas* pugnata, Nep. 23, 5, 4, quam Cicero de clar. orat. c. 3, *Cannensem calamitatem* vocat. Sic *Cannensem cursorem* Titinius pro pistore dixit, Festo referente.

CĂNO, *cĕcĭni*, (*canui* vid. in *Occano*) *cantum, canĕre*, proprie est voce modulari, cantare, singen. *Mihi cane & Musis*, Antigenidas discipulo suo magni profectus, sed parum feliciter populo se approbanti dixit apud Valer. Max. 3, 7 extr. 2. *Cantilenam eamdem canere*, Ter. Phorm. 3, 2, 10 est idem sæpius cum molestia inculcare, immer einerley vorbringen. *Laudes heroum ac deorum ad citharam canebantur*, Quintil. 1, 10, in die harffe singen. Ita etiam *Canere ad tibiam*, Cic. Tusc. 4, 2. Sed *Canere fidibus*, ibid. 1, auf saiten spielen. *Classicum canere*, Cæs. B. Civ. 3, 82 lerm blasen. *Receptui canere*, zum abmarsch blasen. Cic. Phil. 12, 3 extr. *Quis enim, revocante & receptui canente senatu, properet dimicare?* Proverbiale est, *Canere ad myrtum*, bey den gemeinen liedern bleiben, quod in conviviis ii facere cogebantur, qui citharæ & musices ignari essent: vide Erasm. Chil. *Canere palinodiam*, παλινῳδεῖν, wiederruffen, einen wiederruff thun. *Intus canere*, quid sit, ita Asconius explicat ad Cic. Verr. de præt. Vrbis p. 84 *Cum canunt citharistæ, utriusque manus funguntur officio. Dextra plectro utitur: & hoc est* FORIS CANERE. *Sinistra digitis Chordas carpit; & hoc est* INTVS CANERE. Apul. 3 Florid. p. 358 *Qui pueris, adolescentibus & senibus utile carmen prompturus est, is in mediis millibus hominum canat.* Sed *sibi canere* dicitur, qui non ad alienum arbitrium facit quidpiam, sed animo obsequens suo. *Haud canit paternas cantiones*, de eo dicitur, qui a paternis moribus degenerat. ¶ 2. Sæpe hoc verbum Poëtæ sibi vindicant, besingen, in versen beschreiben. Virg. ecl. 6, 3 *Cum canerem reges & prælia, Cynthius aurem Vellit, & admonuit.* It. principio Æn. *Arma virumque cano* &c. Præcipue autem *canere* seu *cantare* dicuntur, cum in fabulis versantur. Iuvenal. 4, 34 *Incipe Calliope, licet hic considere. Non est Cantandum, res vera agitur. Narrate puellæ Pierides.* Vbi *Cantare*, fabulas conserere: *narrare*, res veras exponere, est. ¶ 3. Tribuitur & vatibus oraculisque, & nihil aliud est, quam futura prædicere, vaticinari, weissagen, vorher sagen. Virg. 2 Æn. 124 *Mihi jam multi crudele canebant Artificis scelus.* Cic. Catil. 3, 8 *Fulminum jactus, terræ motus, cæteraque, quæ ita multa nobis consulibus, facta sunt, ut hæc, quæ nunc fiunt, canere Dii immortales viderentur.* Nepos 25, 26, 4 *Non enim Cicero ea solum, quæ vivo se acciderunt, futura prædixit; sed & quæ nunc usu veniunt, cecinit ut vates.* Liv. 1, 7 *Te mihi mater veridica, interpres Deûm, auctarum cælestium numerum cecinit.* Itaque hoc verbo Tacitus, Florus & alii usi. ¶ 4. Et inde, qui sanctas & venerabiles res atque divinas docendo proponunt, augustiore veluti verbo, *Canere* dicuntur, non *Dicere*. Ita Boëthius cum lib. 3 in finem usque disputationem philosophiæ de DEO & ejus bonitate retulisset, quartum his verbis auspicatur: *Hæc cum philosophia leniter suaviterque cecinisset* &c. Plutarchus de Animæ procreatione e Timæo Βέλτιον ἦν Πλάτωνι πειθομένες, τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ θεῶ γεγονέναι λέγειν καὶ ᾄδειν: *Præstat itaque Platonis sequi sententiam atque hæc dicere & canere, mundum a DEO esse factum.* ¶ 5. *Canere* etiam sive *Cantare* recitatores seu declamatores dicebantur, propter fractum pronunciationis genus & histrionales, quos exprimebant, modos: quibus fiebat, ut orationes illæ cantari saltarique, iisque ad cantica non nisi cymbala tympanaque viderentur deesse: ut istud vitii genus Plin. 2 epist. 14 & Auctor Dialogi de caussis corruptæ Eloqu. c. 26 perstringunt; de quo & Lucianus Ῥήτορων διδασκάλω, nec non Cresollius Theat. Rhet. 3, 18 legi possunt. Iuvenal. 10, 178 *Madidis cantat quæ Sostratus alis. Sostratus* enim ibi Declamator est, non Poëta, ut vetus Scholiastes interpretatur. Etiam Germani de oratore præsertim monotono, er singet. vid. mox. *Canto*. ¶ 6. De cantu denique avium accipitur. Ter. Phorm. 4, 4, 27 *Gallina cecinit*, die henne hat gekrähet, wie ein hahn. id quod pro signo inauspicato habebatur.

¶ Cantus, *us*, m. ein gesang, eine weise, melodey. Cic. de Leg. 3, 14 *Plato ait, musicorum cantibus mutatis mutari civitatum status.* Apul. 2 Florid. p. 349 *Natura quibusdam avibus brevem & temporarium cantum commodavit*; &c. Horat. 3 Od. 1, 20 *Avium citharæque cantus somnum reducent.* Mela 2, 2 apud Thraces *funera cantu lusuque celebrantur.* Ovid. Met. 5, 334 *Præbere cantibus aurem.* De cantu magico v. ibid. 7, 195 & 201; & Tibull. 1, 8, 19 &c.

¶ Cantio, *ōnis*, f. idem. Plaut. Stich. 5, 5, 19 *Lepida & suavis cantio.* Ita Lambin. edidit: Taubm. & Operarius *cantatio*. Apul. 2 Florid p. 348 *Corvus & psittacus nihil aliud, quam quod didicerunt, pronunciant. Si convicia docueris, conviciabitur, diebus ac noctibus perstrepens maledictis; hoc illi carmen est, hanc putat cantionem. Vbi omnia quæ didicit maledicta percensuit, denuo repetit eamdem cantilenam.* ¶ 2. Venefica cantatio, zauberen, segensprecheren. Cic. clar. orat. c. 60 *Veneficiis & cantionibus Titiniæ factum esse.* conf. Apul. Met. 1 p. 106.

¶ Cantiuncula, *æ*, f. diminut. ein liedlein. Cic. de Fin. 5, 18 *Si cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.* De Sirenibus loquitur.

¶ Cantilēna, *æ*, f. ein lied. Cic. Att. 1, 19 *Ita tamen novis amicitiis implicati sumus, ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam*, νᾶφε καὶ μέμνασο ἀπιστεῖν, &c. Brutus ad Cic. 11 fam. 20 *Totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quamplurimum lucri faciant*, das wird das ende vom liede seyn. ¶ 2. *Cantilenas librorum* pro ineptiis & nugis Hieronymus epist. 53 extr. dixit; ad nutricum, & præficarum nugatoria cantica respiciens. Vide infra in *Nenia*, & Fest. in *occentare*.

¶ Cantilenōsus, *a, um*, metricus, ad musicam compositus, musicalisch. Sidoni-

Sidonius 3 ep. ult. *Poëtarum ſtylo cantilenoſæ nugæ.* Et 4, 1 *Si quid Lyricus cantilenoſum condidit.*

¶ Cantĭcus, *a, um,* im ſingen beſtehend, muſicaliſch. Macrob. Somn. Sc. 2, 3 *Delinimentis canticis muſica occupatur.*

¶ Cantĭcum, *i,* n. ſubſt. ein lied, geſang, & ſpeciatim ein buhlerlied. Volunt enim cantionem eſſe laſcivam. Præcipue vero recitationes comœdorum tragœdorumque ſic vocabantur; quod ad modos muſicos cancrentur, ut Donatus Proleg. in Ter. monet. Vide infra *Diverbium* in *Verbum.* »Ex eo & ipſi actores & hiſtriones, *cantores* dicti, de quo paullo poſt Suet. Ner. c. 39 *Datus Atellanorum hiſtrio in cantico quodam, ὑγλωσσοπάτρᾳ.* Id. Galba c. 13 *Si quidem Atellani notiſſimum canticum exorſis* &c. V. Diomedem 3 de Orat. p. 489 & Scalig. in Manilii 5 p. 367. Quem contra tamen S[illegible]alius ad Vopiſcum p. 384 diſputat, & *Cantores* de tragœdis tam[illegible] accipit: eoque *Cantica* etiam refert. Quamquam Scaliger l. c. eadem & Atellanis tribuat. *Cantica* proprie hiſtrionum fuiſſe, inde etiam patet, quod illorum originem deſcribens Liv. 7, 2, hiſtrionem *canticum egiſſe* oſtendit. Vide mox *Cantor.*

¶ Cantĭcŭlus, *i,* m. dimin. Septimius Afer ap. Terentianum: *Pineabrachia cum trepidant, Audio canticulum Zephyri.* Nonius 7, 113 ex Pomponio: *Hæc Marſa in colubras callet canticulum.*

¶ Cantĭco, *are,* ſingen. Apul. 6 Met. *Quæ dulce canticant aves melleis modulis, ſuave reſonantes.* Elmenh. p. 175 leg. *cantitant.* conf. ejus Emend.

¶ Cantor, *ōris,* ein ſänger, ſinger. Horat. 1 Sat. 3 principio: *Omnibus hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos, Ut nunquam inducant animum cantare rogati &c.* Cic. de Or. 1, 55 *Cantores fabularum.* ¶ 2. *Cantor* pro hiſtrione & actore comico, ein comödiant. Horat. ad Piſones v. 155 *Donec cantor, vos plaudite, dicat.* Sane illud *Plaudite* non ad Tragœdias, ſed vere Comœdias pertinet. Eodem ſenſu uſurpat Suet. Calig. c. 54 *Aliorum generum artes ſtudioſiſſime exercebat. Thrax, & auriga, idem cantor atque ſaltator.* Adde Cic. Or. pro P. Sext. c. 55. Tuſcul. Qq. 3, 19 Singulos geſtus heroum, eosque cum canticis reddebant hiſtriones, ut laudes ita attollerent. vide Liv. 7, 2, ubi rem ab origine habes.

¶ Cantrix, *īcis,* f. eine ſängerin. Plaut. Trin. 2, 1, 23. *Cantrices aves,* ſing-vögel. Varr. R. R. 3, 5. Et Tertull. adv. Marc. 3, 5 *Monſtroſæ fabuloſeque cantrices Sirenes. Pelorinis Cantricis,* Reinef. 11, 58.

¶ Cănor, *ōris,* m. conſonantia, ein lieblicher laut, ein getöne. Ovid. de Arte am. 2, 315 *Res eſt blanda canor: diſcant cantare puellæ.* Idem Met. 5, 561 *Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures* &c.

¶ Cinōrus, *a, um,* wohlklingend. Cic. de Cl. Orat. c. 56 *Vox ſuavis & canora.* Sic *aves canoræ,* Virg. Georg. 2, 328. *Fides canoræ,* Id. Æn. 6, 120.

¶ Canore, adverb. idem. Apul. Doctr. Plat. p. 6 *Muſice mundus & canore movetur.*

¶ Cănax, *ācis,* o. idem. Hinc *canacius,* Adv. i. e. ſonorius. Apul. 3 Florid. p. 312 *Canacius & plenius libro mandare.*

¶ Canto, *avi, atum, are,* ſingen. Virg. ecl. 10, 32 *Soli cantare periti Arcades.* Nepos 15, 2, 1 *Cantare ad chordarum ſonum,* ins ſaitenſpiel ſingen. *Carmina cantare tibiis,* ibidem. *Ante fores alicujus cantare,* ein ſtändgen machen, muſic bringen. Perſ. Sat. 5, 166. De voce effœminare flexa Cæſar ap. Quint. 1, 8 p. 94 *Si cantas, male cantas: Si legis, cantas.* Hunc cantandi morem in ſui temporis oratoribus vehementiſſime perſtringit Idem Quint. 11, 3 p. 1910. Adde in *Cano* n. 2. ¶ 2. Sæpe dicere, oft vorſagen. Ter. Heaut. 2, 1, 19 *Qui harum moves cantabat mihi,* h. e. ſæpius mihi inculcabat. Plaut. Trin. 2, 2, 10 *Hæc dies noctesque tibi canto, ut caveas,* & v. 68 *Sed civi immunifico ſcis quid cantari ſolet?* id eſt, vulgo & ore omnium ſubinde objici. ¶ 3. *Cantare* etiam pro *incantare,* ſive *excantare,* i. e. magicis carminibus obligare, ponitur, beſchweren, bezaubern. Virg. ecl. 8, 71 *Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.*

¶ Cantātus, *a, um,* beſungen, belobt. Martial. 7 epigr. 13 *Amica cantata.* Idem 9 epigr. 50 *Toga cantata.* Item geheext, bezaubert. Propert. 4, 5, 13 *Audax cantatæ leges imponere lunæ.* Seneca Medea v. 729 *At hujus ungue ſecta cantato ſeges.* Ovid. Heroid. 6, 84 *Diraque cantata pabula falce metit. Canta* enim pro *Cantata* poſuiſſe veteres, teſtatur Feſtus.

¶ Cantātus, *ūs,* m. ſubſt. der geſang. Alcimus Avitus 5, 157 de plaga Ægyptiaca: *Ranarum fœdis texit cantatibus urbes.*

¶ Cantātio, *ōnis,* f. das ſingen. Apul. 2 Met. p. 125 *Animum permulcere cantationibus.* Sed & Plaut. Stich. 5, 5, 19 *Lepidam & ſuavem cantationem accipio.*

¶ Cantator, *ōris,* m. idem qui *cantor.* Martial. 13 epigr. 77 *Cantator cycnus funeris ipſe ſui.*

¶ Cantatrix, *īcis,* f. eine ſängerin, & adjective ſingend; ut, *Avis cantatrix,* Varro R. R. 3, 5. *Cantatrices choreæ,* Claud. B. Gildon. v. 448. ¶ 2. Ex incantandi ſignificatione Apul. 2 Met. p. 128 *Cantatrices anus,* alte hexen. Et p. 123 *Cantatrix anicula,* i. e. ſaga.

¶ Cantāmen, *ĭnis,* n. ein zauber-lied. Propert. 4 eleg. 4, 51 *O utinam magicæ noſſem cantamina Muſæ.* Et Prudentius adv. Symmach. 2, 176 *Longævam perimam magico cantamine matrem.* Vterque ſic altera incantandi notione, quam in *cantare* modo obſervavimus, accepit *cantamen.* Sic & Apul. 2 Met. p. 114 *Artis magicæ nativa cantamina.*

¶ Cantabilis, *e,* das man ſingen kan. Vulg. Interpr. Pſ. 118, 54.

¶ Cantabundus, *a, um,* ſingend; ut, *Gallus cantabundus,* Gell. 9, 13. conf. Petron. c. 62.

¶ Cantĭto, *are,* aliud frequentativum, oft, viel ſingen. Cic. de Clar. Orat. c. 19 *Carmina in epulis eſſe cantitata a ſingulis convivis de clarorum virorum laudibus.* Obſeq. c. 106 *Per virgines cantitatum.* Apul. Met. 6 p. 175 *Dulce cantitant aves.*

¶ Cantillo, *are,* ſubmiſſe canere, leiſe und mählich ſingen. Apul. 4 Met. p. 146 *Clamore ludunt, ſirepitu cantillant.* Id. Florid. 3 p. 358 *In ſolitudine cantillavit Orpheus* &c.

¶ Canturio, *ire,* gern ſingen. Feſtus in Dagnades: *Dagnades,* inquit, *ſunt avium genus, quas Ægyptii inter potandum cum coronis devincire ſoliti ſunt, quæ vellicando morſicandoque & canturiendo aſſidue non patiuntur dormire potantes.* Adde Scalig. ibi. Vetus Gloſſ. Cyrilli: *Canturit, ψιθυρίζει.* Sed & Petron. c. 64 *Canturire belle.*

I. Compoſita cum nominibus:

¶ Tricĭnium, *ii,* n. trium vocum cantio, ein dreyfacher geſang. Symmachus 1 epiſt. 47 (Iuret. 41) *ſuada Circæ pocula, & tricinium ſemivolucrum puellarum,* hoc eſt, Sirenum.

¶ Sunt alia cum nominibus compoſita, ſed in prioribus illorum membris quærenda; ut Cicuticen, in *Cicuta:* Docticanus, in *Doceo:* Gallicinium, in *Gallus:* Liticen, in *Lituus:* Pſalmicanus & Pſalmicen, in *Pſallo:* Siticen, in *Situs;* Tibicen & Tibicinium, in *Tibia:* Vaticinium in *Vates.*

II. Compoſita a *Cano* cum præpoſit.

¶ Accĭno, *ĕre,* anſtimmen, zuſtimmen. Vnde

¶ Accentus, *ūs,* m. legitima pronunciatio eſt, vel pronunciandi ratio, qua ſyllaba vel attollitur, vel deprimitur, der ton oder accent eines worts. Sunrque numero tres, *acutus, gravis & circumflexus.* Vide Diomedem lib. 2 c. de Accentibus. De quibus libros magnos ſcripſiſſe Apollonium & Herodianum inter Græcos, inter Latinos Cenſorinum, Priſcianus teſtatur lib. 15. Quintil. 1, 5 *Accentus Græci προσῳδίας vocant.* Ciceroni in Orat. c. 17 *ſonus vocis* vocatur, itidem tripliciter diſtinctus: *Mira,* inquit, *eſt quædam naturæ vocis, cujus quidem e tribus omnino ſonis, inflexo, acuto, gravi tanta ſit & tam ſuavis varietas perfecta in cantibus.* ¶ 2. Hæc voce magis proprie videtur Ammianus uſus 16, 12 ſecundum Valeſium: aut c. 29 ed. Grurer. *Abenatorum accentu ſigno dato.* Ita Valeſius: at *accentu* Lindebrogius.

¶ Accentiuncula, *æ,* f. dimin. Gell. 13, 6 dixit, qui *προσῳδίας ita appellatas a veteribus,* iridem memorat.

¶ Accentor, *ōris,* m. vide apud Iſidorum mox in *Incentor.*

¶ Concĭno, *ĕre,* ſingen, zuſammen ſingen. Cic. 1 Tuſc. 44 *Hæc preſſis & flebilibus modis concinuntur.* ¶ 2. Vſurpatur & de voluntate ac animo conſentientibus invicem. Feſtus: CONCINERE, *convenire.* Cic. de N. D. 1, 7 *Antiocho enim Stoici cum Peripateticis re concinere videntur, verbis diſcrepare,* in der that ſind ſie eins. Minutius 1, 3 *Cum & ipſe tanto noſtri ſemper amore flagraverit, ut in ludicris & ſeriis pari mecum voluntate concineret.*

¶ Concinentia, *æ,* f. die zuſammenſtimmung. Mart. Capella lib. 3 de mutis literis extr. *Sub oris concinentia.* Et lib. 9 poſt 3 carmen, *Omnium modorum concinentiam perſonabat.* ¶ 2. Pro ſymmetria, qua partes omnes inter ſe concinunt, & quadam modulatione reſpondent, legitur apud Macrob. Somn. Scip. c. 2 extr. & c. 3 pr.

¶ Concentus, *us,* m. diverſarum modulatio vocum, geſang, gleichförmigkeit, einigkeit. Cic. Off. 1, 14 extr. *Major & melior actionum, quam ſonorum concentus eſt,* übereinſtimmung. Id. de Orat. 3, 6 *Omnium doctrinarum quaſi conſenſus concentusque.* Horat. 1 epiſt. 14, 31 *Nunc age quid noſtrum concentum dividat, audi.* Plin. Paneg. 4, 6 *Principi noſtro quanta concordia, quantusque concentus omnium laudum contigit.* conf. Schwartzius ad 46, 3.

¶ Concentio, *ōnis,* f. idem. Apul. de Mundo p. 20 *Divina mens mundanas varietates ad inſtar unius concentionis relevat.* Ipſe Cic. pro Sext. c. 55 *Caterva tota clariſſima concentione concionata eſt.*

¶ Incĭno, *ĕre,* anblaſen, ſingen. Propert. 2, 22, 6 *Varios incinit ore modos.* Sic *Tibicen incinit,* ap. Gell. legitur 1, 11.

¶ Incentor, *ōris,* m. cantor, qui incinit, der vorſänger. Iſidor. 6, 19 *Tres gradus ſunt in cantando, primus ſuccentoris, ſecundus incentoris, tertius accentoris.* Nimirum *ſuccentor* eſſe videtur, qui alium canentem ſubſequitur: *incentor,* qui alta voce cantum incipit: *accentor,* qui ſubmiſſa licet voce tonum indicat, quod ipſius magiſtri & choragi eſt. ¶ 2. Pro auctore apud Paullinum Natali Felicis 4 *Carminis incentor Chriſtus mihi.* Et apud eundem epiſt. 29 n. 8 *Incentor potius, quam conſolator lacrymarum.* Ambroſius 5 epiſt. 35 *Referebam in meo ſure eſſe, ut non excitarem DEI manus ut mitigaret. Poſtremo ſi me incentorem putarent, jam me vindicari oportere.* Et Ammianus principio lib. 15 *Ignem turbarum incentor,* ein lärmenbläſer, urheber. Adde Symmach. 5 ep. 32, & Oroſ. 5, 20.

¶ Incentio, *ōnis,* f. das anſtimmen; ut, *incentiones tibiarum,* Gell. 4, 13 tit. Idem 16, 11 *Incentiones herbarumque ſuccis facere medelarum miracula.* Vbi pro *incantamentis* poſitum eſt.

¶ Incentivus, *a, um,* anreitzend, anſteckend; ut, *Tibia incentiva,* Varro 1 de R. R. 2. *Lues incentiva,* Prudent. Hamartig. 250.

¶ Incentīvum, *i,* n. ſubſt. pro ſtimulo, eine anreitzung. Panegyr. dicto Conſtantino, Conſtantii F. c. 1 *Spartanæ tibiæ incentivum aliquod feruntur habuiſſe.* Frequens vox ſequioris ævi ſcriptoribus. Prudent. Apoth. v. 929 *Incentivum peccaminis.* Et Hieronymus epiſt. 2 Nepotian. *Incentiva vitiorum.* Ammianus 14, 1 *Cujus acerbitati uxor grave acceſſerat incentivum.* Add. Drakenb. ad Sil. 5, 13.

¶ Intercĭno, *ere,* darzwiſchen ſingen, mit zuſingen. Horat. de Arte v. 194 *Neu quid medios intercinat actus.*

¶ Occăno, *ere,* & Occĭno, *ere,* entgegen ſingen. Liv. 6, 41 *Si occinuerit avis.* conf. Id. 10, 40. Salluſt 1 Hiſt. 10, *Iuſſu Metelli cornicines occanuere* apud Priſcian. 10 p. 898 ed. Putſch. qui hanc formam per A defendit æque, ac alteram per I. Tac. An. 2, 81, 2 *Sentius occanere cornua tubasque juſſit.*

¶ Occentus, *ūs,* m. der geſang, das pfeifen. Val. Max. 1, 1, 5 *Occentus ſoricis auditus.* Ammian. 16, 12 pr. *Super occentu ſoricis peritum conſulere.* Et c. 19 de cujus diverſa lectione ſupra in *Accentus* monuimus. At priore loco, jam indicato (*occentu ſoricis*) conſtans librorum ſcriptura eſt.

¶ Occento, *are,* anſingen, anſtimmen; frequentativo uſus eſt Plautus Merc. 2, 3, 73 & Perſ. 4, 4, 20 *Occentare oſtium,* id eſt, convicium dicere ante oſtium Nam de probroſis canticis maxime dicitur. Hinc in Leg. 12 Tabb. *Si quis carmen occentaſſit, quod alteri flagitium faxit, capital eſto.* conf. Feſtus in hac voce. ¶ 2. Sed & in bonam partem Plaut. Curc. 1, 2, 57 *Quid ſi adeam ad fores, atque occentem.*

¶ Occentans, *tis;* ut, *Bubo occentans funebria,* Ammian. 30, 21.

¶ Præcĭno, *ĕre*, vorſingen. Cic. Tuſc. 4, 2 *Fpulis fides præcinunt.*

¶ Prædno, *ere*, prophezeyen. Sic ſcripſit Tertull. 4 adverſ. Marc. 40 *Hieremias prædnit.* Et adv. Iudæos c. 10 *Moyſes prædnebat* &c.

¶ Præcentio, *ōnis*, f. eſt vocum illa modulatio, quæ ante initium cantus fieri ſolet, quaſi præludium, das präambel; item ipſe cantus ſacris adhiberi ſolitus, ut Cic. Aruſp. Reſp. c. 10. It. cantus tibiarum ante prælium, ut Gell. 1, 11.

¶ Præcentor, *oris*, m. ein vorſinger. Apul. de Mundo p. 74 *Quod præcentor in choris, lex in urbe, dux in exercitu; hoc eſt in mundo Deus.*

¶ Præcentorius, *a, um*, zum vorſingen gehörig; ut, *Præcentoria tibia*, Solin. c. de Sicilia (Salmaſ. c. 5 al. 11.)

¶ Præcantrix, vide in *Præcantatrix*, in Compoſitis ex *Canto*.

¶ Recĭno, *ere*, herſingen, nachſingen. Horat. 1 epiſt. 1, 55 *Hæc recinunt juvenes dictata ſenesque.* Scribitur etiam *Recanere* prima vocali. Plin. 10, 33 ſub fin. *ut recanat revocetque.*

¶ Succĭno, *ere*, eſt canendo invicem reſpondere, auf einander ſingen, nachſingen. Petron. c. 69 *Succinente Habinna.* Horat. 1 epiſt. 17, 48 *Clamat, victum date: ſuccinit alter* &c.

¶ Succentus, *us*, m. der nachklang, die beyſtimmung. Mart. Capella 1 p. 6 *Ratis per annexa ſuccentibus duplis* &c. & mox: *Succentibus convenire.*

¶ Succentor, *ōris*, m. Ammian. 19, 28 *Paullo ſuccentore fabularum crudelium:* ubi idem eſt ac incentor & inpulſor, ut tamen ad cantum fabularum alludatur. Vid. ſupra locus Iſidori in *Incentor.*

¶ Succentīvus, *a, um*, einſtimmig; ut, *Tibia ejusdem carminis ſuccentiva.* Varro de R. R. 1, 2.

III. Compoſita ex frequentativo *Cantare.*

¶ Accanto vel Adcanto, *are*, accinere, juxta una cantare, beſingen, anſingen. Stat. 4 Silv. 4, 35 *Magni tumulis adcanto magiſtri.*

¶ Accantus, *us*, m. beyklang, beyſtimmung. Mart. Capella 3 p. 60 *Accentus quaſi accantus dictus eſt.*

¶ Accento, *are*, einen accent machen, eſt in Gloſſ. gr. lat. *τονίζω, accento.*

¶ Antecantamentum, *i*, n. cantio ſolennioribus præmiſſa, ein präambel. Apul. 11 Met. p. 261 *Inter majorum antecantamenta votorum ibant & dicati magno Serapi tibicines.* Ita lul. Flor. p. 370 cum Stewechio: Et Elmenhorſtius etiam *antecantamenta*, quamvis aliter in cæteris diſtinguat: Pricæus vero p. 245 *antecantamina*, quæ ſi vera lectio eſt, ejus auctoritate & alteram formam apponimus.

¶ Antecantāmen, *inis*, n. idem quod antecantamentum, quod vide.

¶ Decanto, *are*, herſingen. Cic. 2 de Orat. 17 *Nec mihi opus eſt Græco aliquo doctore, qui mihi pervulgata præcepta decantet;* ubi ad conremtum pertinet. Ita Quint. 12, 8 pr. de inepria oratorum: *Cum multa & diſerte, multisque clamoribus, quæ neque ad judicem, neque ad litigatorem pertineant, decantaverunt.* ¶ 2. Finire cantum, abſingen. Cic. 3 Tuſc. 22 *Sed & jam decantaverant fortaſſe.*

¶ Decantatus, *a, um*, beſungen, abgeſungen. Cic. 13 Act. 34 *Decantata fabula.* conf. & Symmach. 3 ep. 5. ¶ 2. Item bezaubert. Apul. 3 Mileſ. p. 138 *At ego nullo decantatus carmine.* conf. Id. 5 p. 165.

¶ Ecanto, *are*, ausſingen. Gloſſ. gr. lat. *ἐξᾳνλῶ, ecantare.*

¶ Excanto, *are*, bezaubern, beſchweren, beheren. Plaut. Amph. 4, 3, 71 *Præſtigiator forte aut veneficus Hanc excantat tibi familiam.* Plin. 28, 2 ex XII Tabulis: *Si quis fruges excantaſſet*, h. e. carmine magico foras elicuiſſet. Ita Propert. 3, 2, 49 *Clauſas excantare puellas.* vide ibi Broukh. Adde Cat. R. R. c. 160; Sen. Nat. Qu 4, 5; & plures apud Nonium 2, 260.

¶ Excantatus, *a, um*, bezaubert, beſchworen. Nam veneficia & magicæ artes per carmina ſive cantica ut plurimum exercebantur. Horat. Epod. 5, 45 *Quæ ſidera excantata voce Theſſala Lunamque cælo deripit.* Lucanus 9, 931 *Peſtis excantata fugit.* Tertull. ad Martyr. c. 1 *Tanquam coluber excantatus.* Hinc

¶ Excantatio, *onis*, f. die beſchwerung. Apulejo, &

¶ Excantator, *oris*, m. ein beſchwerer. Auguſtino tribui ſolet.

¶ Incanto, *are*, pro *cantare*, vorſingen. Apul. Met. 8 p. 210 *Paſſerem incantantem ſepiculæ conſectatur arripere.* ¶ 2. Idem quod *excantare.* Plin. 28, 2 ex XII tabulis: *Qui fruges excantaſſet*; & alibi: *Qui malum carmen incantaſſet.*

¶ Incantatus, *a, um*, bezaubert. Horat. 1 Sat. 8, 49, ubi fugienti veneficæ ait *excidere incantata lacertis Vincula.*

¶ Incantatio, *ōnis*, f. zauberey. Tertull. 1, 2 de cultu fœm. *Incantationum vires provulgaverant.* Firmicus 5, 4 *Magicas inſequentur incantationes.*

¶ Incantator, *oris*, m. ein zauberer. Tertull. de Idolol. c. 9 *Nusquam invenias aut ſophiſtas, aut Chaldæos, aut incantatores* &c. conf. Firmicum; & Iſidor. 8, 9.

¶ Incantamentum, *i*, n. veneficium, zauberey. Plin. 28, 2 *Quæſtionis incertæ eſt, valeantne aliquid verba & incantamenta carminum.* ibid. *Incantamentorum imitatio.*

¶ Obcanto, *are*, pro *incantare*, beheren. Paul. ICt. Sentent. 5 t. 23 *Qui ſacra impia nocturnave, ut quem obcantarent, fecerint* &c. Hinc.

¶ Obcantatus, *a, um*, verzaubert. Apul. Apol. p. 327 *Obcantata mulier.*

¶ Præcanto, *are*, ut *Præcinere*, vorſingen. Lucil. ap. Nonium 2, 260 *Quæ ego nunc Æmilio præcanto.* Hinc

¶ Præcantatus, *a, um*, bezaubert; ut, *Præcantati lapilli*, ap. Petron. c. 131 in incantandi notione. De anicula enim agit virilitatem carminibus reſtituente.

¶ Præcantatio, *onis*, f. zauberey. Quintilian. Declam. 14 *Virus diris carminibus & feralium præcantationum terrore permiſtum.* Solinus cap. de Africa: *herba præcantationibus legitimis conſecrata.*

¶ Præcantator, *ōris*, m. ein herenmeiſter, zauberer, qui ſuis incantamentis mala ab hominibus amoliri poſſe creditur. vid. Gronovii Obſerv. p. 94.

¶ Præcantatrix, *ĭcis*, f. eine here, zauberin. Plautus Mil. 3, 1, 99 conjungit conjectrici, aruſpicæ. Has *præcantrices* vocat Varro apud Nonium 8, 92.

¶ Recanto, *are*, παλινῳδῶν: quod eſt, non *iterum cantare:* ſed *contrarium canere*, widerruffen, exempli cauſſa, cum quis pro conviciis atque opprobriis congeſtis in aliquem, contrarias laudes eidem rependit. Cujusmodi Palinodias exemplum Horatius nobis reliquit fine Epod. Idem 1 Carm. 16 *Dum mihi Fias recantatis amica Opprobriis animumque reddas.* ¶ 2. *Recanto, are*, in veneficiis, eſt ſolvere aliis carminibus, quæ obligaveris excanrando ante, das bezauberte auflöſen. Ovid. de Rem. Amor. 1, 260 *Nulla recantatos deponent pectora curas: Nec fugiet vivo ſulphure victus amor.* Significat enim, amorem ſuum neque carminibus magicis, neque ullis expiationum ritibus exſtinguendum. ¶ 3. Interdum idem eſt ac repetere, wiederholen, nachſprechen. Martial. 2 epigr. 86 *Carmen nusquam Græcula quod recantat Echo.*

¶ Recantatus, *a, um*, widerruffen, jam adfuit in *Recantare.*

¶ Canōbus, vide poſt *Canon* in *Canopus*, quod idem eſt.

CĂNON, *ōnis*, m. κανών, norma, regula, die richtſchnur, lineal. Plin. 34, 8 *Fecit & quem canona artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut a lege quadam.* Græce Cic. fam. 16, 17 *Heus tu, qui κανὼν eſſe meorum ſcriptorum ſoles.* ¶ 2. Erat & penſitationis annuæ & ordinariæ genus, quod in frumento & oleo perſolvebatur, ſteuer, zinſe. De quo Aſconius Divin. in Verr. & de Præt. Vrbana legatur. Spartianus in Severo c. 8 *Rei frumentariæ ita conſuluit, ut excedens vita ſeptem annorum canonem P. R. relinqueret.* Et ſub finem: *Moriens ſeptem annorum canonem, ita ut quotidiana ſeptuaginta millia modiorum expendi poſſent, reliquit; olei vero tantum, ut per quinquennium non ſolum Vrbis uſibus, ſed & totius Italiæ, quæ oleo indigeret, ſufficeret.* ¶ 3. Certum quoque modium numerumque frumenti, quo opus eſſet ad alendam urbem aliquam per annuum uſum, *Canonem* dictum: & ita *Canonem Vrbis Romæ*, apud ICtos inveniri, Lipſius Elect. 1, 8 obſervat. Vide Cod. tit. de Canone frumentario Vrbis Romæ. ¶ 4. *Canon* etiam videtur dici demenſum diurnum ſervorum, ſive cibus in unum diem, hoc eſt *Diarium*, ut alias appellatur. Salvian. 4 de Gub. Dei p. 67 *Servi ſi fures ſunt, ad furandum furſitan egeſtate cogimtur: quia etiamſi eis ſtipendia uſitata præſtentur, conſuetudini hæc magis, quam ſufficientiæ ſatisfaciunt: & ita implent canonem, quod non explent ſatietatem.* ¶ 5. Vid. de hujus vocis ſignificatione Architectonica, uſu in aliis negotiis, & acceptione Eccleſiaſtica C. Ziegler. diſſ. de Orig. & increment. Iur. Canon. p. 1 & 2. ¶ 6. *Canon* Theologis dicitur verbum Dei, tanquam norma fidei & morum. ¶ 7. *Canon* etiam eccleſiaſtice & philoſophice præceptum quodvis dicitur, ideo propoſitum, ut ſecundum illud ſtatuatur atque agatur.

¶ Canōnĭcus, *a, um*, κανονικὸς, regularis, ſchnurgleich; ut, *Canonica Mathematicorum ratio*, Vitruv. 5, 3. Etiam Plin. 2, 17 *Ratio canonica fallit.* ¶ 2. Ex notione Canonis frumentarii *canonicum* eſt, quod ad annuam illam penſitationem pertinet. Vt, *Indictio canonica*, l. 4 Cod. de prox. ſacr. ſcrin. Et *canonicæ penſitationes*, l. 2 Cod. de luer. advocator. ¶ 3. In Eccleſia *Canonici* dicuntur clerici, non quod ſub canone, ſeu regula viverent, ſed quod in canone Eccleſiæ, ſive catalogo eſſent adſcripti, Dom-herren. *Canonicorum collegium*, das Dom-capitel, v. plura apud Salmaſ. de Cæſarie & Coma p. 432 & ſeq. Hopfner. in Saxon. Evang. p. 597 ſeqq. Himmel. pecul. Tract. ¶ 4. *Canonici* ſcripturæ ſacræ libri ſunt Theologis, qui canonem conſtituunt, h. e. agendorum & credendorum normam: unde & *normales* a quibusdam dicuntur. Fulgent. cont. Arianos p. 72 *Scriptura canonica.* ¶ 5. *Canonicum jus* vulgo vocatur, das geiſtliche recht, quemadmodum jus civile, das weltliche.

¶ Canonice, *e*, f. ſubſt. κανονικὴ, apud Gell. 16, 18 eſt pars geometriæ, quæ ad aures pertinet, longitudinesque & altitudines vocis emeritur, h. e. ὑψῶν & μέλος.

¶ Canonicarii, *orum*, ICtis ſunt, qui principis nomine ac mandato canonem exigebant, ſteuer-einnehmer, leg. 9 Cod. de exact. tribur.

¶ Canoniſatio, *ōnis*, vox barbara, qua receptionem in numerum ſanctorum exprimunt, vel conſecrationem, die erhebung unter die heiligen.

¶ Concanonicus, *i*, m. mit-Canonicus. Sarisb. ep. 168 *Concanonicus noſter Laurentius.*

CĂNŌPVS, *i*, m. ſive *Canōbus*, (utroque enim modo ſcribi videas ex Quint. 1, 5 p. 54.) nomen inſulæ oppidique Ægypti. Appellatio a *Canobo* Spartano, Menelai regis gubernatore, morſu ſerpentis ibi extincto, ut Strabo, Euſtathiusque Dionyſii ſcholiaſtes, nec non Plin. 5, 31 & Tac. 2 Annal. 60 referunt. Vnde & *Amyclæus Canopus* dicitur ap. Sil. 11, 433. v. ibi Drakenb. Iuvenal. 15, 46 *Barbara famoſo non cedit turba Canopo. Famoſum Canopum* ob profligatam luxuriam vocat, qua populus ille male audiebat. Eſt illa parte fertiliſſima Ægyptus: quo illud Virgilii pertinet Georg. 4, 287 *Pellæi gens fortunata Canopi.* Ex ea abundantia igitur laicivia & voluptatis ſtudia ſine modo vigebant: qua de cauſſa Pacatus Theodoſii paneg. c 33 *Nollem Canopum*; & *laſcivire Canopi oram*, Statius 3 Silv. 2 v. 111 dixit. v. Strabo lib. 17 & Sen. ep. 51. ¶ 2. Ab eo quoque *Canobus*, ſive *Canopus*, *ſidus ingens atque clariſſimum*; ut Plinius appellat, quod ibi, & in Taprobane conſpicitur, appellarum; quod Proclus in ſummo gubernaculo Argus navis collocat. v. Euſtath. ad Dionyſ. & Plin. 6, 22.

¶ Canōbĭcus, & Canōpĭcus, *a, um*, adject. ut *Oſtium Nili Canopicum* apud Plin. 5, 10 & Geographos.

Canor, Canorus, vide *Cano.*

CANTĂBER, *bri*, m. Hiſpaniæ Tarraconenſis populus: ut *Cantaber bellicoſus*, Horat. 2 od. 11, 1. Iuvenal. 15, 108

Pro vita facienda putat, ſed Cantaber unde?

¶ Cantăbrĭcus, *a, um*, adject. ut *Bellum Cantabricum*, Hor. 1 ep. 18, 55

Militiam puer & Cantabrica bella tuliſti.

¶ Cantā-

¶ Cantábrica, æ, f. herba a Cantabris reperta, Plin. 25, 8.

CANTABRA, orum, n. pl. signa, sive vexilla quædam militaria appellata, fahnen. Tertull. Apol. c. 16 *Sipara vexillorum, & cantabrorum flolæ erucum sunt.* Quibus gemella Idem ad Nationes habet 1, 12 extr. *In cantabris atque vexillis sipara illa vestes erucum sunt.* Min. Felix Octavio c. 29 *Nam & signa ipsa & cantabra & vexilla castrorum, quid aliud, quam inauratæ cruces sunt & ornatæ?* Ratio nominis unde sit, in obscuro admodum est. Turnebus existimabat, non tam *Cantabra*, quam *Contabra* a *contis*, perticis puta, unde suspendebantur parva vela, in signum militibus appellanda. Sed damnara mox ea conjectura, apud Tertullianum juxta atque Minucium, (ipse Arnobium vocat, pro recepto illius ætatis errore, quo hic Dialogus Arnobii libris connectebatur, ut octavum faceret) *labarorum* vocem, pro cantabris substituendam censuit, quam Adverf. 15, 16 videre licet. Sed in antiquis Codicibus dictorum auctorum *cantabra* constanter exstare, eruditissimi viri jam olim notarunt. Cujacius etiam Observat. 11, 20 in Cod. Theod. lib. 14 t. 7 l. 2 a *Cantabris, Cantabrariis*, pro igniferis appellatos, observat. vid. & Lipf. Quæst. epist. 9; & imprimis Jac. Gothofr. ad l. c. Cod. Theod. quem merito sequitur Haverc. ad Tertull. l. c.

CANTÁBRVM, i, n. pro furfure apud Apicium & Cæl. Aurelianum observavit Turnebus Adverf. 15, 16. Apicii verba sunt 7, 1 *Vulvam ut tostam facias in cantabro involve & postea in muriam mitte, & sic coque*; ubi Hummelb. *Cantabrum est furfur tritici vel hordei.* vid. Cæl. Aur. Acut. 3, 3, 16, & Chron. 3, 4, 63. Appellationem alii derivant a Cantabrorum gente; quod furfuraceus panis captivis Cantabris præbere solitus odio gentis, quæ tamdiu exercuisset Romanos; vel quod Cantabri, durum & asperum genus, hujusmodi furfuraceo & sordido pane usi sint. Alii *Cantabrum* a caninis pultibus, quasi *Canabrum* dictum volunt. v. Laur. Pignor. de Servis p. 258 seqq. & Reinef. 2 Var. 14. Iuvenal. 5, 9 *Tantine injuria cœnæ? Tam jejuna fames? cum possit honestius illic Et tremere, & sordes farris mordere canini.* Vbi vetus Scholiastes: FAR CANINVM *panem sordidum canum* interpretatur. *Apludam* veteres frumenti furfurem dixisse, Gellius observat 11, 7 kleyen oder hunde-brot.

Canterius, vide *Cantherius*, n. 2.

CANTHÄRIS, idis, f. Κανθαρίς, musca viridis, ein gold-käfer, eine spanische fliege. Est vermiculus minutorum scarabæorum forma, in summitate ramorum fraxini aut olivæ nascens venenatissimus. vid. Plin. 11, 363; Dioscor. lib. 2 & 7. Cic. Tusc. 5, 40 & ex eo Val. Max. 6, 2, 3 ext. ait, Theodorum Cyrenæum Lysimacho regi mortem sibi minitanti contemtim dixisse: *Enimvero, magnifica res tibi contigit, quia cantharidis vim assecutus es.* ¶ 2. Plin. 18, 17 *Est & Cantharis dictus Scarabæus parvus, frumenta erodens.* ¶ 3. Potio venenata ex succo *Cantharidum* enecat. Hinc in Cic. fam. 9, 21, 8 *C. Carbo cantharidas sumpsisse dicitur.* Sic & Ovid. in Ibin v. 308 *Canibaridum succos dante parente bibas.*

¶ Cantharias, æ, m. gemma, quæ scarabæorum habet effigiem, Plin. 37, 11.

¶ Cantharolethrus, i, m. est locus parvus in Thracia, juxta Olynthum, in quo scarabæi exanimantur, & ea propter sic appellatus. vid. Plin. 11, 28.

CANTHÄRVS, i, m. κάνθαρος, eine kanne. *Plenis cantharis bibere*, Plaut. Perf. 5, 2, 40, zu gantzen trincken. Val. Max. 3, 6, 6 *Marius post Iugurthinum, Cimbricumque & Teutonicum triumphum cantharo semper potavit: quod Liber Pater inclytum ex Asia ducens triumphum, hoc usus poculi genere ferebatur.* Vti enim *Herculis* proprium poculum *Scyphus* est, ita *Liberi Patris, Cantharus*, Plin. 11, 33; unde Virg. ecl. 6, 17 *Et gravis attrita pendebat cantharus ansa.* vid. de ejus figura quæ disputat Drakenb. ad Sil. 7, 196. Adde Scalig. Lect. Auson. 2, 28 p. 166. ¶ 2. Nodus sub lingua Ægyptii bovis, quem Apim vocant, quod niger & scarabæo similis, Plin. 8, 46. ¶ 3. Aquæ conceptaculum ludicris formis elaboratum, per quas aquas salir. L. 42 § 11 Dig. de Legat. 1 *Si qui cantbari, per quos aquæ saliunt, poterunt legari, maxime si impositi ii sint.* Auson. epist. Centoni sive Idyllio 13 præmissa: *Harum verticalarum variis coagmentis simulantur species mille formarum: elephantus bellua, aut aper bestia, anser volans, & mirmillo in armis, subsidens venator, & latrans canis, quin & turris, & cantharus, & alia hujusmodi innumerabilium figurarum, quæ alius alio scientius variegant.* ¶ 4. Navigii species, Macrob. Sat. 5, 21. ¶ 5. Piscis, Ovid. hal. 103 *Cantharus ingratus succo.* Plin. 32, 7. ¶ 6. Scarabæi pilularii nomen *Cantharus* est, qui nascitur in fimo, quem volvit, vermiculi primum forma, qui vere redeunte in scarabæum exit, ein rost-käfer, dreck-käfer. *Cantharus pilulam*, subaudi *volvit* vel *exercet*: Cæl. Rhodig. 5, 5 proverbiale admonet esse in eos, qui pertinaciter fovent, quod semel arripuere, seu ad quod natura & ingenio suo ducuntur. v. Lucian. T. 2 p. 433 Gr. item infra *Scarabæus.* ¶ 7. Marculus, i. e. malleolus pultandis foribus adpensus hoc etiam nomine indigitatur. v. Plaut. Men. 1, 2, 64. ¶ 8. Zenodotus ait, Athenis cauponem fuisse, nomine *Cantharum*, quem ob imposturas & maleficia capitis affecerint supplicio. Proinde vulgo receptum, ut in vertutos ac impostores diceretur; *Cantharo afflatior.* v. Erasm. Adag. ¶ 9. De *Cantharo* statuario, Plin. 34, 8.

¶ Cantharulus, i, m. diminut. id est, parvus cantharus, Bacchi insigne, apud Arnobium lib. 6 sub fin. vid. *Cantharus.*

¶ Cantharites, æ, m. vini transmarini genus. Plin. 14, 7.

CANTHERIVS, i, m. equus castratus, ein wallach, ein mönch; quasi carentarius, quod semine careat, auctoribus Catone & Varrone de Re R. 2, 7. Quod si est, sine adspiratione scribatur. Alii vero deducunt a κανθήλιος, jumenti genere, λ in ρ mutato. v. Voss. Etymol. Vtroque ergo modo scriptum invenitur. Cic. 9 Fam. 18 *Potes mulo ipso, quem tibi reliquum esse dicis, cum cantherium comedisti, Romam pervehi: Cantherio vehi*, Sen. epist. 87. *Cantherius in fossa*, Livius 23, 47 in proverbium jam abiisse dicit de re impedira & periculosa. v. Chiliad. Germ. die ochsen stehen am berge. Sed Gronovius ad Liv. l. c. indicat, quadrare in omnes, qui suo damno alienas opes aiunt, &c. *Cruciens cantherius*, Plaut. Capt. 4, 2, 34; & ibi Taubm. p. 288. ¶ 2. Est & *Cantherius* sive *Canterius* jugi genus Columellæ 4, 12 & 14, quo quiescit vinea, nec non pedamentum vitium instar furcæ & patibuli humilioris, ein wein-gerüste, wein-pfahl, reben-gezelte. Quomodo fiant canterii, docet idem Col. 11, 3, 62. Vide *Iugum, pedamentum.* ¶ 3. *Cantherii* etiam dicuntur ligna tecti oblonga a culmine ad extremum tectum ducta, quæ ibi longius prominent, ac efficiunt suggrundam, id est, tecti porrectiorem partem, ubi sit stillicidium; die sparren, latten. Vitruv. 4, 2. ¶ 4. Apud Veget. Mulom. 2, 47, 3 videtur machina, duobus tignis constans, e qua suspendi equus potest, ne pedibus terram contingere & offendere pedem fractum possit.

¶ Cantheriólus, i, m. diminut. ein pfahl, stütze. Colum. 11, 3 de cepinis: *Cum fecerint caulem, humilioribus quasi cantheriolis interpositis, rigorem stilorum conservato.* Vid. Cæl. Rhodig. 8, 4.

¶ Cantherínus, a, um, pertinens ad cantherium. Plaut. Men. 2, 3, 44 *Cantherino ritu somniare*, stehend schlafen, und träumen. Equi enim stantes somniant. ¶ 2. *Cantherinum hordeum*, Colum. 2, 9; & Pallad. to Sept. t. 4 & 11 t. 1, winter-gerste. ¶ 3. *Cantherinum marrubium*, i. e. nigrum, schwartz andorn. ¶ 4. *Cantherinum lapathum*, h. e. rumicis genus, quo valde canterii delectantur, Plin. 20, 21.

¶ Cantheriatus, a, um, cantheriis subnixus, gepfählt; ut, *Arbuscule*, sive *vites cantheriatæ*, Colum. 5, 4.

CANTHVS, i, m. κανθός, lamina ferrea, qua extremitates rotæ muniuntur & firmantur, das eisen um das rad, rad-schiene. *Verterem sese canthum*, pro ipsa rota posuit Persius Sat. 5, 71. Hispanicum vocabulum esse ait Quint. 1, 5. v. Burm. p. 52. ¶ 2. *Canthus oculi*, der augen-winckel. Galen.

¶ Encanthis, idis, f. ἐγκανθίς, tuberculum, quod palpebras parum diduci patitur. Cels. 7, 7, 5.

Canticum, Cantilena, Cantio, Canturio, vide *Cano.*

CANTIVM, i, n. Κάντιον, Britanniæ promontorium, vulgo Kent. ¶ 2. Regio Britanniæ juxta illud promontorium, inter fretum & Tamesin sita.

¶ Cantuaria, æ, f. civitas insignis ejus regionis, & Archiepiscopalis, incolis *Canterbury*: Germanis Cantelberg.

Canto, Cantor, Cantus, vide *Cano.*

CÄNVS, a, um, πολιός, grau. *Canus* autem *dictus* apud Isidor. 12, 1 *Quia ex candido colore & nigro est.* Virg. Æn. 1, 29 *Cana Fides & Vesta, Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt.* Vbi Servius: CANAM FIDEM *dixit, vel quod in canis hominibus invenitur: vel quod ei albo panno involuta manu sacrificabatur, per quod ostenditur, fidem debere esse secretam.* Nempe quod manus panno tegeretur. Cæterum albus color sinceritatem fidei nobis videtur significasse. Possis & *canam fidem* priscam & vererem interpretari: quemadmodum & Varro *Canam veritatem Atticæ philosophiæ alumnam* Eudæmonibus dixit. Virg. Georg. 1, 43 *Cani montes*, weiß von schnee. Plin. epist. 6, 31 *Canum mare*, h. e. albescens spumis, quas concitarum agit. Sic *canos spumososque fluctus*, Minuc. Fel. c. 3 dixit. Ovid. 5 Trist. 13, 21 *Canum absinthium*, quia alba habet folia. Id. Fast. 5, 57 *Magna fuit quondam capitis reverentia cani.* ¶ 2. Est & *Canus* nomen Choraulæ apud Suet. Galba c. 12. conf. supra *Canius.*

¶ Cäni, orum, m. pl. per ellipsin substantivi, πολιαὶ sc. τρίχες, capilli candentes, graue haare. Cic. de Senect. c. 18 *Non cani, non rugæ repente auctoritatem afferre possunt.*

¶ Canósus, a, um, idem quod *Canus*, aran. Vopiscus in Probo c. 5 *Mihi eo tempore credita* (illa legio) *est, quo & me canosum, qui credebat, cum gratulatione vidit.*

¶ Canurus, a, um, idem. Gloss. gr. lat. πολιός, *canus, canutus.*

¶ Canaster, ri, m. der anfängt grau zu werden. Gloss. gr. lat. μιξοπόλιος, *canaster.*

¶ Caneo, ēre, aran seyn, weiß seyn. Virg. Georg. 3, 325 *Carpamus dum mane novum, dum gramina canent*, weil das gras noch bereift ist. Id. Æn. 5, 416 *Temporibus canebat senectus.* Sil. 1, 205 *Canet barba gelu.* ¶ 2. Verbo *canēre* in tertia flexione usus est Propert. 2, 14, 7 *Quid si jam canis ætas mea cancret annis*; quod retinet etiam ac tuetur Brouckhusius. al. *candeat.*

¶ Canens, tis, grau, weiß, bereift: ut, *Canens senecta*, Virg. Æn. 10, 191; & Silius 13, 69 *Ramus canentis olivæ.* Virg. Georg. 2, 13 *Glauca canentia fronde salicta.* Sil. 3, 33 *Prunæ canentis facies.*

¶ Cänéfco, ere, canum fieri, aran werden, bereiffen. Ovid. Amor. 1, 8, 52 *Situ canescunt tesla.* Id. Her. 3, 65 *Canescunt æquora remis.* Lucan. 10, 321 *Canescit fluctibus amnis.* ¶ 2. Cicero de clar. Or. c. 2 eleganti metaphora *orationem* dixit *canescentem, habentemque suam quamdam maturitatem & senectutem*, eine reiffe, aus erfahrung hergeflossene rede.

¶ Cänities, ēi, f. graues haar. Plin. 11, 37 *Canities homini tantum & equis.* Horat. 2 oda 11, 8 *Arida canities.* Id. 1 od. 9, 17 *Morosa canities.* Est apud Ovid. de Arte 3, 163 *Canitiem inficere*, hoc est, canos tinctura occulere; Quod in Ceo quodam fene, cum ad Lacedæmonios verba faciens caput aperuisset, canosque infectos ostendisset, reprehendit rex Lacedæmoniorum Archidamus, dicens: *O id hic fane diceret, cujus non solum animus, verum etiam caput fuco contaminatum est?* Ælianus 7, 20. Cæterum in canitiem & juvenes aliquando incidisse testantur Historiæ. De Numæ festinatis canis supra notabamus ex Servio. De Pfaumide & Ergeno, Clymeni filio, eadem discere ex Pindari ode 4 Olymp. possumus. Mature etiam Trajanum canuisse, Plinius Paneg. ejus c. 4 significat. Nam *festinata senectutis insignia*, quæ elegantissime ibi nominat, maturam illam, & ante tempus ei, quæ contigit, canitiem notant. De causis canitiei legendus Aristoteles est Hist. Animal. 3, 11, & de Generat. Animal. 5, 4.

¶ Cänitudo, ĭnis, f. antiquum est; Varro ap. Nonium 2, 106 *Sed neque vetulus Cantherius, quam novellus melior: nec canitudini comes virtus:* alter hilft vor thorheit nicht. Ita Plautus apud Festum: *Stultus est adversus ætatem & canitudinem*, er ist ein alter narr.

¶ Incánus, a, um, id est, *valde canus*, sehr grau. IN enim h. l. ἀυξητικὴ est. Virg. Æn. 6, 809 *Nosco crines incanaque menta regis Romani.* Loquitur de Numa Pompilio, quem a prima ætate canum fuisse, & eo hic alludisse poëtam, Servius notat. Catullus 96, 6 de Smyrna Cinnæ:

Smyrnam incana diu ſecula pervolvent.

Suet. Domit. c. 20 *Cujuſdam caput varietate capilli ſubrutilum & incanum*, perfuſam nivem multo *dixit.*

¶ Incaneſco, *ĕre*, idem quod *caneſcere.* Catullus 65, 13

Totaque remigio ſpumans incanuit unda.

Virg. Georg. 2, 71 *Ornusque incanuit albo Flore pyri.*

¶ Præcānus, *a, um*, vel idem quod incanus, vel ante tempus canus, ſehr oder vor der zeit grau. Horat. 1 epiſt. 20, 24

Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum.

¶ Semicānus, *a, um*, halb grau. Apulejus 8 p. 212 *Senex calvus quidam, cincinnis ſemicanis & pendulis capillatus.* Et lib. 9 p. 231 *Diſcerptæ comæ ſemicanæ.*

CĂNVSIVM, *i*, n. Κανύσιον, urbs Apuliæ, a Diomede condita, ut præter alios, Horatius quoque indicat 1 Sat. 5, 92

Nam Canuſi, inquit, *lapidoſus: aquæ non ditior urna*
Qui locus a forti Diomede eſt conditus olim.

Circa Canuſium Tarentumque laudatiſſimam & nobiliſſimam lanam fuiſſe, Plinius notat 8, 48. Fuit autem coloris rutili, qui auxit pretium: unde *Canuſinæ rufæ:* & *Canuſini birri*, celebrati auctoribus inter pretioſas veſtes, de quibus mox annotabimus.

¶ Cănusīnus, *a, um*, quod indidem eſt. Horat. 1 Sat. 10, 29

Patriis intermiſcere petita
Verba foris malis Canuſini more bilinguis;

Bilinguis, id eſt, qui latino ſermoni Græcanica admiſceat. *Birros Canuſinos* pro optimis & præſtantiſſimis lacernis rufo colore Vopiſcus dixit Carino extremo. *Birri* enim lacernæ rufæ ſunt. Martialis *Canuſinas rufas* appellat 14 epigr. 129. Paulinus Nolanus ad Nicetam Sapphico v. 23

Qua Canuſino medicata flagrant Vellera ſucco.

¶ Cănusīnatus, *i*, ſubſt. m. Martiali 9 ep. 22, & Suetonio Ner. c. 30 dicitur, qui iſtiusmodi rufa veſte de Canuſina lana indutus eſt.

Capacitas, vide *Capio.*

CĂPĂNEVS, *ei*, m. tribus ſyllabis, Καπανεὺς, unus fuit e ſeptem ducibus, qui Thebas expugnarunt: ſuperbus & Deorum contemtor, ut Statio deſcribitur. Invenit uſum ſcalarum in urbium oppugnationibus. Cujus rei etiam meminit Vegetius de re militari 21, 4, *Qui ſcalis*, inquit, *in obſidione urbium utuntur, frequenter periculum ſuſtinent exemplo Capanei, a quo primum ſcalarum oppugnatio perhibetur eſſe inventa: qui tanta mole lapidum fuit obrutus a Thebanis, ut fulminibus dicatur exſtinctus.* Vide Ovid. 4 Triſt. 3, 63, & Plin. 35, 11.

¶ Căpănēus, *a, um*, adject. Stat. Theb. 12, 764

Capaneaque miſimus umbris Pectora.

¶ Căpănēĭus, *a, um*, aliud adject. quinque ſyllabarum, apud eundem Theb. 12, 545

Auſa ante alias Capaneia conjunx.

Capax, vide *Capio.*

CĂPĒDO, *ĭnis*, f. ſpatium, a capiendo, ein raum, unde *Intercapedo* eſt, de quo proxime dicemus. ¶ 2. Vas ſive poculi genus, κυλίσκος, ein trinckgefäß oder ſchöpfgelte. vid. Turneb. Adverſ. 20, 20 ext. Vſi ſunt hoc vaſis genere veteres in ſacrificiis Deorum. Cic. Paradoxo 1, 3 *Minusne gratas diis capedines ac fictiles urnulas fuiſſe, quam delicatas aliorum pateras arbitramur?* Vas iſtud a capiendo vel capacitate dictum, anſatum, ut facile prehendi poſſit.

¶ Capeduncula, *æ*, f. Vſus Cic. eſt de N. D. 3, 17. Plinio ſimile quiddam eſt *Capis*, *Capidula* & *Capula*, de quibus paullo poſt.

¶ Diſcapedino, *are*, disjungere, von einander thun, verbum eſt apud Apulejum Floridis p. 341, ubi de Hyagni tibicine agit: *Primus*, inquit, *Hyagnis manus diſcapedinavit*, id eſt, diduxit, diſtraxit, ut aliquod ſpatium intercederet, cum duas tibias ſimul applicavit ori, & alteram dextra, alteram ſiniſtra moderaretur.

¶ Intercăpēdo, *inis*, f. ſpatium, vel tempus, quod intercedit, vacuum, zeit und raum, ſo darzwiſchen iſt, lücke, friſt. Mart. Capella lib. 8 p. 281 *Inter circulos univerſos quid interſtitii intercapedo naturalis immiſerit, æquum eſt explicare.* conf. p. 274. Quintil. 8, 3 *Sine intercapedine*, i. e. intervallo, ohne unterlaß. *Poſt longam intercapedinem*, nach langem verzug, Suet. Aug. 38. *In vita nulla eſt intercapedo moleſtiæ*, Cic. de Fin. 1, 18 dis leben iſt nimmer ohne mühe und arbeit. Similiter *Intercapedinem ſcribendi facere*, das ſchreiben eine weile unterlaſſen, Idem fam. 16, 21, 2. *Intercapedinem jurisdictionis*, Suet. Veſp. c. 10 dixit, ceſſationem nimirum a jure dicendo. Apulej. Apol. p. 282 *Quod luto fictum, vel ære infuſum*, &c. *non multa intercapedine temporis diſſimile redditur.* ¶ 2. Inter obſcenas habita hæc vox tantum nominativo ſingulari propter duas ultimas ſyllabas, uti propter tres poſteriores *diviſio.* Nimirum *pedo* & *viſio* idem quod Græcum βδέω ſignificant. vid. Cic. fam. 9, 22; & qui hunc hac parte illuſtrat, Quintil. 8, 3 p. 696 Burm.

¶ Intercapedino, *are*, darzwiſchen kommen. Fulgent. 1 Myth. *Intercapedinante pavoris prolixitate.*

¶ Intercapedinatus, *a, um*, langweilig, darzwiſchen kommend. Mart. Capella l. 9 *Emerſa terris virgo nuptura, vaneſcentia intercapedinatæ prolixitatis oblivia jam ſupero debet vigore diſcutere.*

CAPELLA, *æ*, f. apud ſcriptores ſequiorum ſeculorum ita vocatur fanum minus, ſeu oratorium Templo majori adjunctum, eine carell. Vid. Barth. ad Briton. Aremor. p. 522. ¶ 2. *Capella*, poëta, de quo Ovid. 4 de Ponto 16, 36. ¶ 3. *Martianus Capella* eſt ætatis inclinatæ ſcriptor, ſtyli barbarie & allegoriæ ſtudio facile inter alios noſcendus, non contemnendæ tamen induſtriæ: quo nomine Hugo Grotius adoleſcens recenſitum edidit. Scripſit Mercurii & Philologiæ nuptias. v. Voſſ. de Hiſt. Lat. 3 p. 635. Vide & *Capella* in *Caper.*

¶ Capellanus, *i*, m. dictus, qui Capellam curabat & ſacris miniſtrabat, ein capellan. v. Spelmanni Gloſſ. Archæol.

CĂPĒNA, *æ*, f. oppidum Tuſciæ. Inde & portam *Capenam* Romæ appellatam Servius vult: quamquam alii alias ejus appellationis cauſſas adducant. Fuit non longe poſt Latinam, ipſo principio viæ Appiæ, ut ex Frontino conſtat: v. de Aquæduct. p. 14, 16 & 70 Poleni. Hodie D. SEBASTIANI appellatur. Aquam Appiam olim Appius Claudius ſubterraneo rivo, ſubſtructione & arcuato opere ſupra terram, proxime ad portam Capenam in Vrbem duxit. v. Frontin. l. c. Huc reſpiciens Iuvenal. ſcribit 3, 11 *Subſtitit ad veteres arcus, madidamque Capenam.* Vbi vetus Scholiaſtes: MADIDAM *ideo: quia ſupra eam aquæductus eſt, quem nunc appellant* ARCVM STILLANTEM. Poteſt & inde Martialis carmen intelligi, cum 3 epigr. 47 ipſo initio ſtatim ſcribit: *Capena grandi porta qua pluit gutta, Phrygiumque matris Almo qua lavat ferrum.* Adde Ovid. Faſt. 4, 343, & Faſt. 6, 192.

¶ Capenātes, *ātis*, m. fluviolus ejus loci. Sil. 13, 85

Et Jacer humectat fluvialia rura Capenas.

¶ Capenātes, Italiæ populus Clauſinis vicini. Plin. 3, 5.

¶ Capenus, *a, um*, adject. ut, *Luci Capeni*, Virg. 7, 697.

CĂPER, *pri*, m. a *carpendo* dictus, τράγος, ein ziegenbock, geſchnittener bock. v. Iſidor. 12, 1. *Hircus* mas eſt, & integer. Martial. 3 epigr. 24

Sic modo qui Tuſcus fueras, nunc Gallus haruſpex,
Dum jugulas hircum, factus es ipſe caper.

Gallum cum dixit, caſtratum intelligit: alludens ad *Gallos*, Matris Deûm ſacerdotes, exſecti qui erant: unde & *Semiviri* appellantur Poëtis. Sed totum legendum eſt epigramma, ut clauſulam iſtam recte intelligas. Virgilius tamen *Caprum* pro hirco in illo Eclogæ 7, 7

Vir gregis ipſe caper deerraverat;

ἀκύρως dixit. Nam *vir gregis*, non caper, ſed hircus eſt. Hic enim ſalit. Cur hoſtia fuerit, docet Ovid. Met. 15, 114

Vite caper morſa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris. Nocuit ſua culpa, &c.

¶ 2. Non mirum eſt capros vulgo dici homines libidinoſos, ſi verum eſt, quod Columella tradit 7, 6 *Eſt caper menſium ſeptem ſatis habilis ad procreandum, quoniam immodicus libidinis, dum adhuc uberibus alitur, matrem ſtupro ſupervenit.* Vtitur hoc loco ad defendendum Plinium 8 ſ. 76 Harduinus ab emendatione Dalechampii. ¶ 3. De caprini generis animalibus in nummis vid. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 4 p. 199 ſqq. ¶ 4. *Caper* etiam dicitur fœtor alarum, qui ex ſudore ibi collecto inde naſcitur, quod illa corporis pars vento ſpirituque agitari haud queat, ut Ariſtoteles docet, der bock. Catull. 70, 5 *Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur Valle ſub alarum trux habitare caper.* Poſt paullo v. 9 *naſorum peſtem* elegantiſſime vocat. Horat. Epod. 12, 5 *hircum:* epiſt. 1, 5, 29 *olidam capram* appellat.

¶ Capra, *æ*, f. eine ziege, geiß. Plinius 8, 50 *capras perpetua* ſcripſit *laborare febri*, & Varro de R. R. 2, 3. Idem Plin. l. d. *Solertiam ejus animalis* (capræ) *Mutianus viſam ſibi prodidit in ponte pertenui, duabus obviis e diverſo, cum circumactum anguſtiæ non caperent, nec reciprocationem longitudo in exilitate cæca torrente rapido minaciter ſubterfluente, alteram decubuiſſe, atque ita alteram proculcatæ ſupergreſſam. Quod ſi ab hominibus in communi vita obſervaretur, minus eſſet contentionum, turbarum, aliorumque multiplicium incommodorum.* ¶ 2. *De capris feris in Creta*, Cic. de Nat. D. 2, 50. ¶ 3. De fœtore alarum dici modo obſervatum eſt in *Caper* n. 4. ¶ 4. *Capram cæleſtem orientem conſpexerunt*, proverb. eſt dici ſolitum de iis, quibus omnia proſpere ſuccederent, ſie ſind ſonntags- oder glücks-kinder. v. Chiliad. nam & inter ſidera *capra* eſt, eo quod Amaltheæ capræ uberibus Iupiter educatus. v. Plin. 4, 5. conf. Colum. 11, 2 & Horat. 3 od. 7, 6, qui *inſanæ capræ ſidera* vocat, quia occaſu ſuo noxias tempeſtates excitat. ¶ 5. *Capra* denique ſeu *capella* avis eſt, quæ *Vanellus* alio nomine appellatur, ein giwitz, kiwitz, dicta inde, quod capræ vocem imitetur. ¶ 6. Eſt & *Capra* meteori igniti nomen: de cujus appellationis ratione ſibi non liquere, Seneca Quæſt. Nat. 1, 1 ait. Quidam hanc tradunt, quod quaſdam quaſi barbulas in morem caprarum pendentes habeat. ¶ 7. *Capram* & in hirſutos fuiſſe convicium, Suetonius videtur ſignificare in Calig. c. 50. Ammian 17, 22 *Recte conſulta proſpereque completa vortebant in deridiculum, talia ſine modo ſtrepentes inſulſe*, in odium venit cum victoriis ſuis capella, non homo: *ut hirſutum Iulianum carpentes.*

¶ Caprāgo, *ĭnis*, f. Herba, certa tithymalli ſpecies, geißkraut. Apul. de Herb. c. 108.

¶ Capreida, *æ*, f. planta. Cat. c. 122 *Capreidam vel juniperum contundito in pila.*

¶ Căpella, *æ*, f. dimin. ein ziegelein, junge ziege, ein böcklein, ex bucolicis notum; ut Virg. Ecl. 7, 3 *Diſtentas lacte capellas.* Cic. 2 in Verr. c. 35 *Capella quidem eſt, ea quidem mire - - ſcite facta, & venuſte.* ¶ 2. Sidus cæleſte, ſeu potius ſtella una primæ magnitudinis in ſiniſtro humero Aurigæ. Plin. 18, 26 & 31. Ovid. Faſt. 5, 113. ¶ 3. Plures hujus vocis ſignificationes quære ſupra in *Capella* ſeorſum poſita.

¶ Capellianus, *a, um*, den ziegen dienlich; ut, *Rutæ folium capellianæ*, i. e. caprariæ, quam capreæ ſectentur, Martial. 11 epigr. 32.

¶ Capĕro, *are*, runtzeln. Plaut. Epid. 5, 1, 3 *Illi caperat frons ſeveritudine*, i. e. rugis contrahitur & aſperatur, er fitzt die ſtirne.

¶ Caperatus, *a, um*, gerunzelt, runtzlicht, ſchrumpficht. Apul. Met. 9 p. 224 *Inſuavis & odioſi mariti caperatum ſupercilium perhorreſcit.* Tractum a caprorum frontibus criſpis, auctore Nonio 1, 27. Adde Varr. L. L. 6, 6.

¶ Caprārius, *i*, m. ein ziegen-hirte. Varro 2 de R. R. 3. ¶ 2. Item, der mit ziegen handelt. Vet. Gloſſ. *Caprarius*, αἰγοπόλος. ¶ 3. Adjective eſt apud Solin. c. 6 *Locatus eſt ad caprarios paſtus a matre*, die ziegen zu hüten.

¶ Capraſia, *æ*, f. inſula, propter Italiam, a capris dicta, apud Varron. de R. R. 3, 3. Meminit & Rutilius Itin. 1, 439.

¶ Caprēæ, *arum*, f. pl. inſula juxta Neapolin: cujus ſeceſſu delectatus Tiberius eſt. Tac. An. 4, 67, 1.

¶ Caprea, *æ*, f. ein reh. Martial. 13 epigr. 99

Pendentem ſumma capream de rupe videbis,
Caſuram ſperes: decipit illa canes.

Prov. de re impoſſibili Horat. 1 od. 33, 8 *Prius jungentur capreæ lupis.* ¶ 2. Vitis etiam pars *Caprea* dicta. Vide locum Varronis jam ſtatim laudandum in *Capreolus*, n. 3. ¶ 3. *Capreas* pro ſcurris vid. in *Coprias.*

¶ Capreŏlus, *i*, m. ein rehböcklein. v. Virg. ecl. 2, 41. Colum. 9, 2. ¶ 2. Capreolus eſt etiam exterior auriculæ ambitus, der kreis am ohr, ut interior *Scapha.* ¶ 3. Sunt & in vitibus *capreoli*, qui *de Caprea* (ita enim vocabatur illa vitis pars) prode-

prodeunt, *coliculi intorti, ſicut cincinni; qui ut teneant vitem, ſerpunt ad locum capiundum; ex qua a capiendo* Capreoli *appellati*, ut Varro deſcribit 1 de R. R. 51 die gäbelein, faſern, zwicklein an den wein-reben, damit ſie ſich anhängen. ¶ 4. Inde & claviculæ illæ, quæ cantherios & columellas complectuntur, ſive divaricata ligna, quæ faſtigium tecti, item columellarum latera continent, *Capreoli* appellantur, die creutz-bänder, welche das ſparr-werck und die ſäulen zuſammen halten, apud Vitruv. 4, 2 & 10, 19. Cæſar 2 B. Civ. 10 de *Muſculi* forma exponens, *Duæ*, inquit, *primum trabes in ſolo æque longæ, diſtantes inter ſe pedes IV collocantur: inque eis columellæ pedum in altitudinem V defiguntur; has inter ſe capreolis molli faſtigio conjungunt, ubi tigna, quæ muſculi tegendi cauſſa ponant, collocentur* &c. vid. *Aries* n. 3. ¶ 5. *Capreolus* & ferramentum bicorne eſt, quo terra commovetur, apud Columell. 11 de R. R. 3, eine hacke mit 2 zacken.

¶ Capreolatim, adverb. verwirrt, quod Elmenhorſtius *implicate* interpretatur. Apul. Met. 11 p. 268 *In modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus:* id eſt, litteris vario & inconſueto ductu in ſe implicatis, mit verzogenen buchſtaben.

¶ Caprīle, *is*, ſubſt. n. ziegen-ſtall. v. Colum. 7, 6. Varr. 2, 3.

¶ Caprīnus, *a, um*, von ziegen; ut, *grex caprinus*, Liv. 22, 10. *Lana caprina*, apud Horat. 1 epiſt. 18, 15 *Alter rixatur de lana ſæpe caprina:* hoc eſt, litem movet de re frivola: lanane dicenda ſit, an pili. (Simile illi, *Contendere de aſini umbra*). Sic, *Pellis caprina*, ein ziegen-fell. Cic. Nat. D. 1, 19.

¶ Caprīna, *æ*, f. ſubſt. ſc. *caro*, zickel-fleiſch. Vopiſc. Probo c. 4.

¶ Caprōtīnus, *a, um*, aliud adject. ut, *Iuno caprotina*, cui ſacrificabant feſto ancillarum ſub arbore caprifico, Macrob. 1 Sat. 11. Hinc & Auſon. de feriis Rom. v. 9

Feſta caprotinis memorabo celebria nonis.

Vid. Heinſ. ad Ovid. AA. 2, 257. Varr. de L.L. 5 p. 47 *Nonæ Caprotinæ, quod eo die in Latio Iunoni Caprotinæ mulieres ſacrificant.*

¶ Capriſſo, *are*, meckern wie die ziegen. Accius in Fab. Æſop. 29

Sta procul, Hædus ait, capriſſas gutture falſo.

¶ Caprūgineus, & Caprugnus, *a, um*, vom bock oder geiß; ut, *Capruginei lumbi*, ex Macrobio Salmaſ. ad Solin. p. 323. Vtramque vocem fictitiam Allio in Lex. Crit. vocat, & poſtquam MSS. Macrobii *lumbos capragines aprugnos* exhibere, notavit, *capraginem* a κάπρος, *aper*, & γίνομαι, *fio*, *aprugnos* vero explicationem verbi: *capragines*, eſſe, docet, ne ſcilicet aprum piſcem, ſed agreſtem intelligamus; capraginem porro recte de lumbis dici, contendit.

¶ Caprĭcornus, *i*, m. ſignum cæleſte, ſteinbock; in quod Sol ingreſſus efficit ſolſtitium brumale. v. Cic. in Arateis, & Horat. 2 od. 17, 20. ¶ 2. De capricorno in nummis v. Spanh. de util. & præſt. num. 5 p. 237.

¶ Caprĭfīcus, *i*, m. cum derivatis vide in *Ficus*.

¶ Caprĭgenus, *a, um*, ziegen-art. Plaut. Epid. 1, 1, 16 *Caprigenum hominum genus*, de iis, qui ſemper ſebricitant. Sic *Caprigenum pecus*, ex Cornificio & aliis Macrob. Sat. 6, 5 & Auſon. epigr. 76.

¶ Caprimulgus, *i*, m. qui capras emulget. Pro convicio eſt Catullo 22 ad Varum:

Bellus ille & urbanus
Suffenus, unus caprimulgus aut foſſor Rurſus videtur.

¶ 2. Quo nomine avis etiam appellatur ægithalus, noctu ſtabula intrans, & lac capris exſugens, quod cum factum eſt, ubera earum emoriuntur, ipſisque cæcitas oboritur. Avis eſt merulà minimà major, & cuculo minor, ein pfaff, ein nacht-rab. Apud Ariſtot. 4 Hiſt. anim. 30 αἰγοθήλας nominatur. Conſule Plin. 10, 40.

¶ Caprĭpes, *pĕdis*, cui pedes ſunt caprini, bockfüßig; ut *Capripedes Satyri*, apud Horat. 2 od. 19, 4. Et Propert. 3, 16, 34

Capripedes calamo Panes hiante canent.

¶ Rupicapra, vide infra *Rupes*.

¶ Sēmĭcăper, *pri*, m. Panis & Faunorum cognomen. Ovid. Met. 14, 515 *ſemicaper Pan.* Et Faſt. 5, 101

Semicaper coleris cinctutis Faune Lupercis.

Capeſſo, vide in *Capio*.

CĂPHĀREVS, *ei*, m. triſyll. Mons Eubœæ altiſſimus Helleſpontum verſus: apud quem plurimum Græcorum claſſis afflicta eſt propter Palamedis necem: ex quo Virgilio 11, 260 *ultor* appellatur. Vide ibi Servium; ex quo addiſces etiam, cur *fallax* Senecæ in Agamemnone v. 556 appelletur, & intelliges Ovid. R. A. 735 ſq. Nimirum Nauplius Palamedis pater ſublata noctu face, portus opinione illexit claſſem in ſcopulos.

¶ Căphārēus, *a, um*, quadriſyll. adject. Propert. 3, 6, 39

Saxa triumphales fregere Capharea puppes.

CĂPILLVS, *i*, m. θρίξ, πλόκαμος, eſt capitis pilus, haupt-haar; unde ineptiunt, qui dicunt *capitis capillus*. Neque tamen de hominibus tantum, ſed & de pilis brutorum uſurpatur. Catull. epigr. 25, 1

Cinæde Talle mollior cuniculi capillo.

Gell. 2, 1 *Si ovium lacte hædi, aut caprarum agni alantur, conſtat ferme in his lanam duriorem, in illis capillum gigni tenuiorem*, v. Broukh. ad Tib. 1, 10, 68. *Mollem* vocat Horat. de Arte P. v. 33. *Paſſus, ſolutus, lapſus, ſparſus, fluens, fuſus capillus*, freyes fliegendes haar: cui opponitur *nexus, colligatus, vinctus, tortus, flexus*, geknüpft, geflochten haar. *Capilli ingenio ſuo flexi*, die von natur kraus ſind: cui *calamiſtrati, ornati*, opponuntur, ausgekräuſelt haar. *Demiſſus capillus*, Ovid. Heroid. 10, 137 das man lang wachſen laſſen. *Horrens capillus*, vel *horridus*, ap. Plin. 7 epiſt. 27 & Cic. pro Sextio c. 8, quem *rigidum* Ovid. Met. 10, 425; *Erectum* Iuvenalis dixit 11, 149, ſtruppicht und in die höhe ſtehendes haar. *Capilli rari & cedentes*, Plin. 3 epiſt. 6, dünne ausfallende haar. Ovid. de Arte 3, 133 *Non ſint ſine lege capilli.* Id. de Medic. fac. v. 19 *Vultis odoratos poſitu variare capillos.* Apul. Apol. p. 276 *Capillus inenodabilis diutina incuria*, verwirrte haare, juden-zopf. Moris etiam reis erat, capillum ſubmittere, de quo Plin. Epiſt. 7, 28, ubi v. Interpp. Capillos in mortui gratiam tondebant veteres, crinesque ſectos in eum conjiciebant. v. Dausquej. ad Coint. Calabr. p. 40. Publii mimus eſt: *Etiam capillus unus habet umbram ſuam*, id eſt: Nihil eſt tam minutum, quod non poſſit aliquid. Apul. 2 Mileſ. p. 118 *Si cujuslibet eximiæ pulcherrimæque fœminæ caput capillo exſpoliaveris, & faciem nativa ſpecie nudaveris; licet illa cælo dejecta, mari edita, fluctibus educata; licet, inquam, Venus ipſa fuerit, licet omni Gratiarum choro ſtipata & toto cupidinum populo comitata, & baltheo ſuo cincta, cinnama fragrans, & balſama rorans; calva proceſſerit; placere non poterit, nec Vulcano ſuo.* Et poſt pauca: *Tanta denique eſt capillamenti dignitas, ut, quamvis auro, veſte, gemmis, omnique cætero mundo exornata mulier incedat; tamen niſi capillum diſtrinxerit, ornata non poſſit abire.* Quibus rebus commendetur capillus, docet Iunius de pict. Vett. 3, 9, 6. ¶ 2. *Capillus* pro barba. Cic. Off. 2, 7 *Dionyſius cultros metuens tonſorios candenti carbone ſibi adurebat capillum.* ¶ 3. *Capillus Veneris*, τὸ ἀδίαντον, maurrauten. vid. *Adiantum*, & Apul. de herb. c. 47.

¶ Capillulus, *i*, m. dimin. Lyricum, quod vulgo Corn. Gallo tributum fuit:

Pande puella, pande capillulos
Flavos, lucentes ut aurum nitidum, &c.

¶ Căpillamentum, *i*, n. τρίχωμα, capillorum complexus arte factus. Quare & illæ fictitiæ & ſuppoſititiæ comæ hoc nomine veniunt: quarum aliæ nunc totum verticem galeæ atque operculi inſtar, (perruquen,) aliæ cervicem tegunt, (touren). Tertull. de Cultu fœm. c. 7 *Adſigitis præterea neſcio quas enormitates ſubtilium & textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quaſi vaginam capitis & operculum verticis, nunc in cervicem retro ſuggeſtum*, id eſt, *ſuggeſtorum*. Adde alium ejus locum, quem laudamus in *Supparo ex Paro*. Suet. Calig. c. 11 *Ganeas atque adulteria capillamento celatus & veſte longa noctibus obibat.* Polyb. 3, 78 auctor eſt, Hannibalem Gallorum levitatem veritum metuentemque, ne vitæ ſuæ inſidiarentur, capillamenta (περιθέτας τρίχας ipſe appellat) concinnaſſe omnium ætatum formis convenientia iisque ita uſum, ut alia aliis ſubinde mutaret, & ita falleret. Quod procul dubio recogitavit Barclajus, cum in Argenide ſua 1, 9 ſimile quoddam capillamentum latronis cujusdam fingeret. Vide infra in *Galerus*. ¶ 2. *Capillamenta* etiam dicuntur de ſeminibus & radicibus, die faſen an wurtzeln und ſaamen. Plin. 19, 6, ubi de plantis agit, quæ in radices excreſcunt, de radicibus capillatis hoc fert judicium: *Quæ rectam non habent radicem, ſtatim plurimis naſcuntur capillamentis.* Et Colum. 4, 11, 1 *Capillamenta ſeminum.* Add. 4, 22, 4 *Ex minimo capillamento vitis poteſt fieri ſurculus.*

¶ Capillor, *ari*, haare haben. Plin. 37, 11. Hinc

¶ Căpillātus, *a, um*, haaricht; ut, *Occaſio fronte capillata*; vide Occaſio in *cado*: *Bene capillatus*, der ſehr viel haare hat, Cic. 2 Agr. 22, qui ante paullo c. 5 etiam comparativo uſus erat: *Capillatior quam ante, barbaque majore.* ¶ 2. *Capillati* abſolute ſunt pueri nobiles, quibus coma alitur, apud Martialem 3, 57; & 10, 62. ¶ 3. Etiam de aliis rebus, ut, *Capillatæ radices*, Plin. 19, 6, fäſichte wurtzeln.

¶ Capillātio, *ōnis*, f. ein haar-buſch, haar-zierde. Paullinus Nolan. ep. 23 n. 23 ad Severum: *Honori fuit capillatio*, viel haar haben ſtund erbar. ¶ 2. Morbus veſicæ proprius, der haarfall. Cæl. Aurel. Var. 5, 4 *Scabies, capillatio, debilitas.*

¶ Capillatura, *æ*, f. das haar, haarſchmuck. Cæl. Aurel. Acut. 2, 9 *Manente capillatura.* Id. 1, 11 *Prærasa capillatura.* conf. Tard. 1, 1, 35 & 2, 1, 36. *Structores capillaturæ*, Tertull. de cultu fœm. c. 7, haarſchmücker, perruquenmacher.

¶ Capillāgo, *ĭnis*, f. *capillus*. Tertull. de Anima c. 51 *Pro cerebri ubertate vel affluit capillago, vel deſerit.*

¶ Capillitium, *ii*, n. idem. Apul. 2 Mileſ. p. 115 *Flavum & inaffectatum capillitium*, ſchön gelbes haar, daran nichts gekünſtelt iſt.

¶ Capillāre, *is*, n. eine haar-haube; reticulum quo capilli involvuntur; aut unguentum capillorum. Martial. 3 epigr. 82.

¶ Capillaris, *e*, härin; adject. ut, *Herba capillaris*, Apul. de Herb. c. 47. *Capillaris arbor*, ſeu *capillata*, arbor antiquiſſima Romæ, ad quam capillum tonſum virgines Veſtales ſuſpendebant, Deo conſecrantes. Feſt. & Plin. 10, 44.

¶ Capillaceus, *a, um*, idem vel tenuitatem, vel ſimilitudinem capilli ſignificat; ut, *Coma capillacea*, Plin. 12, 25. *Folium capillaceum*, Id. 13, 25.

¶ Capillōſus, *a, um*, voll haar. Cæl. Aurel. 5, 4 *Capilloſum ſedimen.*

¶ Atricapillus, vide ſupra *Ater*.

CĂPIO, *cēpi, captum, capĕre*, λαμβάνειν, fahen, fangen, faſſen, nehmen; verbum eſt fœcundiſſimum plurimis bonis formulis. Habet autem reciprocum quemdam uſum, ut Valla admonet lib. 6, qui diligenter obſervandus & diſcernendus eſt. Rectum enim utrumque eſt, *Capio voluptatem*, & *cepit me voluptas*, v. Quint. Decl. 13. *Capio deſiderium*, & *cepit me deſiderium*, ich habe verlangen. Ter. Hec. 1, 2, 12. Neque tamen eadem plane in talibus ſignificatio. Nam *cepi ſomnum, delectationem* &c. ſignificat nos uſos eſſe his rebus; ſed *captus ſum ſomno, voluptate*, nos ab iis victos. *Capere animo virtutem*, etwas gutes lernen. Plaut. Trin. 3, 2, 24. *Capere arma*, Cæſar 5, 26, zur wehr greiffen, ſich rüſten. *Capere cibum*, eſſen, Ter. Eun. 2, 3, 76. *Capere fructum*, genieſſen, Cic. fam. 10, 5. *Conjecturam capere*, muthmaſſen, abnehmen, Id. pro Mur. c. 4. *Metuo, ne id conſilii ceperimus, quod non facile explicare poſſimus*, die von uns gefaßte reſolution dürfte ſchwerlich auszuführen ſeyn, Id. fam. 14, 12. Sed Offic 1, 3 *Conſilium capere* ſignificat conſulere, rathſchlagen, ut interpretatur Henr. Stephanus Sched. 2, 25. *Capere inimicitiam*, feindſchafft auf ſich laden, Ter. Phorm. 2, 3, 23. *Conſuetudinem*, Cic. Off. 1, 18. Ovid. AA. 2, 346. *Somnum*, ſchlaffen. Cic. 4 Tuſc. 19 *Noctu ambulabat in publico Themiſtocles, quod ſomnum capere non poſſet.* Sic *Capere detrimentum*, ſchaden nehmen. Nota formula: *Videant conſules, ne quid reſp. detrimenti capiat*, Cic. Cat. 1, 2; Salluſt. Cat. c. 29; Liv. 3, 4. Hac armati COSS. majorem & extraordinariam agendi poteſtatem accipiebant. *De aliquo exemplum capere*, Ter. And. 4, 1, 27. *Capere quem ſua humanitate*, i. e. afficere, einen gewinnen, Nep. 7, 9, 3. *Cepit me tædium iſtius rei*, Liv. 8, 2, ich bin des dings überdrüßig. *Capere vitium*, wandelbar werden, verderben. Colum. 3, 18 de viribus ponendis: *Torta & recurvata quum deponeretur, ceperat vitium.* Ovid. 1 Pont. 5, 5 *Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus, Vt capiant vitium, ni moveantur, aquæ.* ¶ 2. *Capere honores, divitias*, i. e. conſequi, impetrare, erlangen, Nep. Attic. 7, 2. *Capere pœnam de aliquo*, punire eſt, Liv. 2, 5. Sed *Portum capere*, eſt invehi: Cæſ. B. G. 4, 36

Onerariæ duæ eosdem portus capere non potuerunt. ¶ 3. *Capere* etiam pro eligere & deſtinare, erkieſen, erwehlen, annehmen. Ter. Hec. 4, 1, 22 *De hac re locuta es, cum illum generum cepimus.* Vellej. 2, 74, 3 *Fulvia belli ſedem Præneſte ceperat.* Sic, *Capere aliquem judicem*, Plaut. Merc. 4, 3, 34; *arbitrum*, Ter. Heaut. 3, 1, 94. ¶ 4. Speciatim *Capere* verbum pontificiale eſt, cum virginem legit, quæ ſacra Veſtæ adminiſtret. Itaque cum ſacerdotio iſti deſtinaretur virgo aliqua, tum *capi* proprie dicebatur. Prehenſa enim pontificis maximi manu a parente, in cujus poteſtate erat, velut capta bello, abducebatur. Quamquam & ipſi pontifices flaminesque & augures *capi* dicebantur: lege Gellium 1, 12. Tac. an. 15, 22 extr. *Defunctaque virgo Veſtalis Lælia, in cujus locum Cornelia ex familia Cuſſorum capta eſt.* ¶ 5. *Capere* eſt decipere, fraudare, fangen, berücken. Cic. in Acad. 4, 20 *Sapientis eſt cavere, ne capiatur: ne fallatur, videre.* Id. pro Mur. c. 10 *ICti eſt cavere, ne ſui conſultores capiantur.* Id. pro Cæcina c. 29 *Æquitatem rei verbi laqueo capi non oportet.* ¶ 7. *Capere* pro occupare, einnehmen. Virg. Æn. 6, 754 *Tumulum capit.* Curt. 6, 3, 10 *Aut quæ cepimus, amittenda ſunt, aut quæ non habemus, occupanda.* Liv. 3, 71 *Quem agrum miles pro virili parte manu cepiſſet.* Cic. pro Sext. c. 5 *Capere otii portum*, ſich zur ruhe begeben. ¶ 7. *Capi*, id eſt, delectari, ineſcari, irretiri, beluſtiget oder eingenommen werden, ut, *Capi dulcedine vocis.* Ovid. Met. 1, 709. *Capi pictura*, vel *capit me pictura*, id eſt, voluptate & delectatione afficit, Horat. de arte v. 361. *Hoc capit aurem*, es iſt lieblich zu hören, Phædr. 2, 1, 6. ¶ 8. *Capere* pro continere, complecti, begreiffen. Ter. Heaut. 2, 3, 13 *Dii boni, quid turbæ eſt, ædes noſtræ vix capient, ſcio*, ein ſo groſſer hauſe geht kaum in unſer haus. Ad eumdem modum Curt. 7, 8, 12 *Orbis te non caperet*, die welt würde dir zu enge ſeyn. Virg. Æn. 9, 644 *Nec te Troja capit.* Sic *capere* dicimur, quæ in naturam noſtram, ſenſum & vires cadunt, quibusque comprehendendis aut ſuſtinendis pares ſumus. Curt. 7, 8, 13 *Concupiſcis, quæ non capis*, was dir zu hoch iſt. Id. 3, 13, 20 *Magnitudinem fortunæ non capit.* Et 9, 3, 7 *Quidquid mortalitas capere poterat, implevimus.* Plin. Paneg. Traj. c. 46 *Ex quo manifeſtum eſt, principum diſciplinam capere etiam vulgus.* Capitol. Vita Veri extr. *Nota eſt fabula, quam Marci vita non capit:* id eſt, quæ non cadit in Marci viram, quæ aliena eſt a ſecta & inſtituto Marci. Idem Plin. Paneg. c. 61 *Magnus memorandusque qui tantum præmium* (de Conſulatu loquitur) *cepit. Sed major qui capienti dedit:* Vbi *Capere* non eſt ſimpliciter accipere delatum; ſed quatenus menſuram ejus implere poteſt; quatenus capax eſt quaſi, ſive dignus conſulatu, & ei adminiſtrando cum laude par. Prudent. Apoth. v. 86 de Deo intelligens:

Nec capit humanis angoribus excruciari,

i. e. naturæ ejus adverſum eſt. ¶ 9. *Capere* eſt etiam intelligere, verſtehen, ſich darein finden. vid. quos laudat Burm. ad Quint. decl. 382 p. 780, ubi *Capere libertatem publicam*, eſt noſſe quanta ſit libertas. Sic Prudent. Apoth. v. 783

Objicit: anne fides capit, ut ſubſtantia ſtante
Inſpirata Deo cruciatum ſentiat?

id eſt, poteſtne hoc capere, ſeu intelligere fides, & perſuadere ſibi deinceps &c. Sic *Aliquem intelligere & capere*, einen weiſe wiſſen, inne haben, Plin. 8 ep. 23. Singulare exemplum illud Ovid. Triſt. 3, 4, 30 *Cepiſſet genitor ſi Phaëthonta Merops*, i. e. ſi ille pater filii iſtius, qui ad majores aſpirabit, fuiſſet capax. Plin. 16, 16 *Si magnitudinem menſarum caperet*, wenn es zureichte tiſche daraus zu machen. ¶ 10. *Capſo, is, it* &c. pro *cepero, ris, it*, antique Plaut. Bacch. 4, 4, 61; Pſeud. 4, 3, 63 & Rud. 2, 1, 15. vid. *Capſit* poſt *Captito.* ¶ 11. *Capere* & *rapere* ſæpe ab indoctis librariis permutari, Drakenb. ad Liv. 6, 23, Burmann. ad Lucan. 4, 149, oſtendit.

¶ Captus, *a, um*, idem ac occupatus, victus, captivus, erobert, gefangen. Nep. 11, 2, 5 *Urbem captam incendio delere.* Id. 7, 5, 6 *In captos clementia uti.* Cic. Cat. 3, 7 *Belli duces captos jam & comprehenſos tenere.* Florus 1, 11 *Captum oppidum, captam hoſtium claſſem, capta caſtra* dixit. Terent. Heaut. 3, 3, 47 *Dicam hanc eſſe captam e Caria Ditem, nobilem: Captam*, id eſt, *Captivam.* Virg. Æn. 2, 64 de Sinone: *Certantque illudere capto.* & v. 75 *Quæ ſit fiducia capto.* Vopiſc. in Aurel. c. 20 *Cujuslibet gentis captos non abnuo.* Ita enim in Palatino MSto & editione veteri invenit Salmaſius. Nam vulgo *Captivos* legitur. Conf. Drakenb. ad Liv. 6, 22. Proverbium ſapit, & translationem a venatu ferarum in illo Terentii And. 1, 1, 55 *Captus eſt, habet.* Cæl. Cic. fam. 8, 2 *Obſtupui & mihi vijus ſum captus eſſe.* ¶ 2. Affectus, motus, bewogen, eingenommen. Sic ſæpe Nepos, ut, 1, 2, 5 *Non dicto, ſed fecunda fortuna adverſariorum capti, reſiſtere auſi non ſunt.* Id. 2, 8, 7 *Viri captus miſericordia*, aus mitleiden. Id. 25, 4, 1 *Adoleſcentis captus & humanitate & doctrina*, i. e. delectatus & quaſi conſtrictus. Sic & Ter. Adelph. Arg. v. 3 *Uthariſtriæ lepore captus.* Horat. 2 od. 18, 36 *Auro captus*, i. e. corruptus. ¶ 3. Suſceptus, electus, conſtitutus, gefaſt, erwehlt. Plaut. Stich. 4, 1, 72 *Capti conſilii memor.* Id. Menæch. 1, 2, 54 *Captum fit collegium augurum.* Sic *captus augur, captus judex, captus arbiter.* vid. Turneb. 30, 29: & Meurſ. Exerc. Crit. 1, 3. Feſtus: *Captus dicebatur locus ad ſacrificandum legitime conſtitutus.* ¶ 4. Obſerva & privationis formulas: ut, *Captus mente*, Cic. Off. 1, 27; & *Animo captus*, Sen Herc. Fur. v. 107, wahnwitzig. *Captus auribus & oculis*, id eſt, auditu & viſu orbatus, Cic. Tuſc. 5, 40. *Luminibus captus*, id eſt cæcus, Liv. 9, 29 extr. dixit.

¶ Captus, *ûs*, m. ſubſt. proprie actus capiendi, apprehenſio, der begriff, die faſſung. Val. Max. 3, 3 extr. *Virtus in captu bonorum ſuorum tibi ipſi pondus examinandum relinquit.* ¶ 2 Eſt vis ingenii ac menſura, ſive conditio. Ter. Adelph. 3, 4, 34 *Ut captus eſt ſervulorum*, ſo weit ſich ihr verſtand erſtreckt. Cic. Tuſc. 2, 27 *Græci prudentes, ut eſt captus hominum, ſatis, hoſtem adſpicere non poſſant.* Apul. Apol. p. 277 *Ego certe pro meo captu dixerim.* Gell. 1, 9 *Pro captu ſolertiæ.*

¶ Captūra, *æ*, f. der fang; ut, *Piſcium captura*, fiſchzug; *Avium captura*, vogelfang; *Ferarum captura*, wildfang. Plin. 19, 1 *Eſt ſua gloria & Cumano lino in Campania, ad piſcium & alitum capturam.* Frontinus 3 Strateg. 3, 6 *Apros ſubminiſtrabam, quos ille, tanquam ex captura, Livio offerret.* ¶ 2. *Capturæ* etiam dicebantur ſordidarum & obſcenarum mercedes, hurenlohn. Sen. Controv. 1, 2 *Manus capturas tulit*; modo dixerat: *pretia ſtupri accepiſti.* Suet. Calig. c. 40 de vectigalibus ab eo fœdiſſime & inſtitutis & exercitis: *Ex gerulorum*, inquit, *diurnis quæſtibus pars octava, ex capturis proſtitutarum quantum quæque uno concubitu mereret, exigebatur.* v. ibi Caſaub. & Taubm. ad Plaut. p. 1051, qui mendici etiam ſtipem, & mercenarii vilem mercedulam ſignificare annorat. Sic *Inhoneſti lucri captura invitatus*, Val. Max. 9, 4, 1, durch ſchändlichen genuß.

¶ Captio, *ōnis*, f. ein fang; *Piſcium, alitum captio.* ¶ 2. *Captio*, deceptio eſt vel arguria, berückung. Cic. Acad. 4, 14 *Ab illis, quæ clara per ſe ſunt, quaſi præſtigiis quibusdam & captionibus depelli.* Et c. 15 *Captiones diſcutere*, verſängliche ränke entdecken, widerlegen. Id. Att. 10, 15 *Servio omnes captiones in omni ſententia occurrunt*, id eſt, multa ei in mentem veniunt, quæ in contrariam partem diſputet. Nam Servius erat ICtus, cujus eſt cavere clientibus, ne capiantur. Id. Divin. 2, 17 *Induitis vos in captiones, quas nunquam explicabitis*, ihr verwickelt euch allzuſehr. ¶ 3. Accipitur etiam pro jactura. Id. Cic. Att. 5, 4 *Mea captio eſt*, ich leide ſchaden. Plaut. Moſt. 3, 3, 19 *Ne quid captioni mihi ſit.* Vlpian. 4 Dig. t. 1 l. 1 *Inciderunt in captionem.*

¶ Capio, *onis*, f. vox juridica, quæ, ut Gell. 7, 10 explicat, *eſt quaſi captio*; unde *uſus capio, pignoris capio*, de quibus ſuis locis. Sic & *Dominii capio* in l. 18 § 1 ff. de Damn. infect. integer quoque titulus in lure civili, in ff. *de mortis cauſſa donat. & capionibus.*

¶ Capriuncula, *æ*, f. diminut. ein wörtgen, damit man einen fängt. Cic. Att. 15, 7 *Servius videtur omnes captiunculas pertimeſcere.* Gell. 16, 2 *Quid in illa captiuncula facient, in qua hærere eos neceſſum eſt.* &c.

¶ Captenſŭla, *æ*, f. idem. ut, *Captenſulæ illigantes*, i. e. ſophismata, apud Mart. Capellam l. 4 p. 135.

¶ Captiōſus, *a, um*, betrüglich, verfänglich; ut, *Fallax & captioſa interrogatio*, Cic. Acad. 4, 15. Id. pro Q. Roſc. Com. c. 17 *Quo nihil captioſius dici poteſt.* Et Acad. Qu. 4, 16 *Captioſiſſimo genere interrogationis utuntur.* Gell. 16, 2 *Non eſt captioſis interrogationibus reſpondendum.* Abſolure Cic. Fin. 1, 7 *Qua via captioſa ſolvantur, oſtendit.* ¶ 2. Aliquando idem eſt ac damnoſus, ſchädlich, nachtheilig. Cic. pro Cæc. c. 14 *Eſt captioſum omnibus, rem ullam conſtitui ejusmodi.* Id. de Cl. or. c. 52 *Quam captioſum eſt populo!*

¶ Captioſe, adverb. idem. Cic. Acad. Q. 4, 29 *Nec captioſe interroganti reſpondebo.*

¶ Captīvus, *a, um*, gefangen, & ſubſt. ein gefangener. *Captivi ſive deditiii*, Cic. ad Brut. 3, 1, die ſich ergeben haben. Et Iuvenal. 7, 201 *Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.* Idem & *Capti* dicuntur, ut ſupra oſtenſum. *Captivos libertate atque immunitate donare*, die gefangenen pardoniren, Curt. 5, 3, 15. *Captivum aurum*, i. e. captum, das erbeutete gold, Id. 8, 7, 11. Et *Ingens pecuniæ captivæ modus*, Id. 5, 6, 8. *Captiva navis*, Liv. 23, 39; *captivus ager*, Id. 6, 22; *veſtis*, Virg. Æn. 2, 765.

¶ Captīvĭtas, *ātis*, f. die gefangenſchafft. Cic. pro C. Cornel. apud Aſcon. *Omnibus gentibus finem diuturnæ captivitatis afferre.* Sen. epiſt. 85 *Deſcribe captivitatem, verbera, catenas* &c. Tac. An. 12, 51, 2 *Morte contumeliis captivitatis eximi.* Id. Hiſt. 3, 70, 4 pluraliter: *Dum inter Veſpaſianum ac Vitellium prælii legionum, captivitatibus urbium, deditivinibus cobortium judicatur.*

¶ Captīvo, *are*, captivum ducere, gefangen nehmen, führen, inferioris latinitatis eſt in Gloſſis, & apud Vulg. Interpr. Rom. 7, 23. Etiam Auguſtin. Civ. D. 1, 1 *Captivandi cupiditas.* Hinc

¶ Captīvātor, *ōris*, m. in Gloſſis Lat. Græcis, & Auguſtin. ep. 199 *Captivatores tuos & depræ datores.* Sed veteres, & quicunque elegantioris notæ ſunt, tam verbum, quam derivata nomina abhorrent.

¶ Captivatio, *ōnis*, f. ejusdem cenſus eſt. vid. Cellarii Antib. p. 15.

¶ Captor, *ōris*, f. ein fanger, in Pſeudepigraphis Petronii p. 220

Et ſatur eſcali vulnere captor obit.

¶ Captrix, *icis*, f. Cæl. Aurel. Acut. 2, 39 *Injectiones* (h. e. *Clyſteres*,) *virium captrices*, h. e. minuunt & carpunt vires.

¶ Captarēla, *æ*, f. ut, *Captatela pallii*, Tertull. vide Salmaſ. de pallio p. 367.

¶ Căpax, *ācis*, weit, fähig; ut, *Vrna, vas capax*, ein gefäß darein viel gehet. Cic. in Orat. c. 29 extr. *Demoſthenes non ſemper implet aures meas, ita ſant avidæ & capaces.* Superl. *Capaciſſima omnis ſecreti uxor*, Plin. 1, 12 die heimlichkeit verſchweigen kan. *Cibi vinique capaciſſimus*, Liv. 9, 16. Compar. Plin. 11, 37 *Capaciora inteſtina ad alvum.* Et Ovid. Met. 1, 76 *Mentis capacius altæ animal.* ¶ 2. *Capax*, paſſive, hoc eſt *capiendus*, poſteriori ævo inventur. Pet. Chryſol. Serm. 160 *Univerſo ſeculo non capacem concludi corpore perpuſillo.* Et Serm. 6 *Deus incunabulis noſtris capax.*

¶ Capăculus, *a, um*, aliquantum capax, etwas fähig. Cathol.

¶ Capācĭtas, *ātis*, f. amplitudo, die weite, geraumigkeit, fähigkeit. Colum. 12, 43 *pro capacitate vaſorum.* Cic. Tuſc. 1, 25 *Verum capacitatem aliquam in animo putamus eſſe, quo tanquam in aliquod vas, ea quæ meminimus, infundantur?*

¶ Capăciter, adverb. geräumlich, Auguſtin. de Trinit. 11, 2 *Primordia ſeminum efficaciter & capaciter ſequuntur intentionem maternæ animæ.*

¶ Capābilis, *e*, fähig, novum & vulgare. vide *Incapabilis.*

¶ Capeſſo, *ivi, itum, ĕre*, annehmen, antreten, jungitur cum multis, cum quibus & *capio*: ut, *Capeſſere arma*, Virg. Æn. 4, 234; *cibum*, Cic. Nar. D. 2, 47; *magiſtratum, rempublicam*, ein amt, das regiment antreten. Salluſt. B. Cat. c. 52 *Expergiſcimini aliquando, & rempubl. capeſſite*, hoc eſt, defendite. *Libertatem capeſſere*, die freyheit ergreiffen, Cic. Phil. 10, 9. *Capeſſere pugnam*, Liv. 2, 6. *Capeſſere fugam*, Id. 1, 25, die flucht nehmen. Liv. 21, 4 *Plurimum*

mum audaciæ & pericula capessenda, gefahr über sich zu nehmen. *Domum capessere*, sich nach hause machen. Plaut. Amph. 1, 1, 106.

¶ Capto, *avi, atum, are*, petere est; sive quærere aut dare operam, ut capias nach etwas trachten, greiffen, schnappen Plaut. Pseud. 5, 1, 6 *Vinum dolosus est luctator, pedes captat primum.* Sic, *Captare cœnas divitum*, Petron. c. 3 *Captare favorem*, sich insinuiren. Quintil. 6, 1. Plin. Epist. 2, 20 *Regulus qui nuper eum captare cœperat*, h. e. delinire, per illecebras venari. Cic. in Pison. c. 25 *Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta pæne puerorum, captare plausus, vehi per urbem, conspici velle.* Plura ad eumdem modum, ut, *Captare occasionem*, gelegenheit suchen. Cic. Arusp. c. 25 &c. *Captare umbras, frigora*, nach einem kühlen ort sich umsehen. Virg. ecl. 1, 53 *Captare ominibus aliquid*, id est, de alicujus rei eventu omina sive præsagia colligere, Suet. Tib. c. 14. *Captare testamenta*, Horat. 2 Sat. 5, 23 dicitur, qui fictis obsequiis senes orbos ambit, ut in supremis testamenti tabulis aut hæres, aut inter legatarios scribatur. Ita *Captare hæreditates, legata*, apud ICtos legimus. Juvenalis, sive quicunque alius auctor sit, Satyræ de militiæ bonis, quæ Iuvenal. 16 est, v. 54 *Ergo Coranum,*

Signorum comitem castrorumque æra merentem
Quamvis jam tremulus captat pater.

Vbi *Captare* absolute pro *hæreditatem petere* sive *captare* ponitur. Vnde & *Captatores* κατ' ἐξοχὴν hæredipetæ, hoc est, qui hæreditates captiose ambiunt, appellantur. Nempe *Captare* est callide & insidiose petere. Vide Plautinos interpretes ad illud Most. 5, 1, 21 *Dolectatque astute mihi captandum est cum illo, ubi huc advenerit*, ich muß es künstlich mit ihm anfangen. Id. Amph. 1, 1, 266 *Quid me captas carnifex?* was suchest du mich zu belauschen? Et 2, 2, 163 *Me captas*, du willst etwas auf mich bringen, & v. 189 *Si me impudicitiæ captas, non potes capere:* id est, si me decipere quæris, ut impudicitiæ arguas &c. Hæc ex foro Græcorum petita videntur, ubi ὁ διώκων actor est, ὁ φεύγων reus, qui ἁλῶναι, i. e. capi dicitur, quando convincitur & damnatur. Ter. Hec. 1, 1, 15 *Injurium est autem, ulcisci adversarium; aut qua via captent te illi, eadem ipsos capi?* Sæpe hoc verbum Infinitivo jungitur: Phædr. 4, 7, 6 *Quid me, stulta dente captas lædere* v. Mencken. Observ. L. L. p. 94.

¶ Captātio, *ōnis*, f. prehensio, ut Cicero vocat, das trachten oder nachjagen; ut, *Captatio testamenti*, Plin. 20, 14. *Captatio verborum*, quæ verbis fit, Cic. Partic. Orat. c. 23, disputandi prudentiæ opponitur, estque adeo nihil aliud quam λογομαχίας species, wenn man einander die worte auffänget.

¶ Captātor, *ōris*, m. ein laurer, der nach etwas strebet. *Captator auræ popularis*, Liv. 3, 33. Prudent. in Vincent. v. 19 *Captator ut vitulum lupus Rapturus alludit prius.* ¶ 2. Κατ' ἐξοχὴν & absolute *Captatores* dicuntur, qui hæreditates ac legata ambiunt, ein beschleicher; eamque ob rem senes orbos & divites sectantur, & simulato obsequio insidiosisque munusculis conciliare sibi student, omnis injuriæ non sine fœdissima humilitate patientes: quo nomine eos & Tertullianus perstringit de Patientia extr. item S. Hjeronymus ad Nepotianum de Institutione Clericorum: namque hos ipsos scabies ista jam tum infestabat. Vide & Horat. 2 Sat. 5, 77 & Martial. 4 epigr. 63. Iuvenal. 10, 202

Vsque adeo gravis uxori gnatisque sibique,
Vt captatori moveat fastidia Cosso.

Extrema reliquiarum Petronii c. 141 etiam ad describendos *captatorum* dolos ac miserias pertinent. conf. c. 124, 125.

¶ Captatrix, *īcis*, f. die nach etwas trachtet. Apul. Doctr. Plat. 2 p. 16 *Adulandi scientia, captatrix verisimilium.*

¶ Captatōrius, *a, um*, schleicherisch, schmeichelhafft; ut, *Captatoriæ scripturæ & institutiones*; id est, subdole expressæ. Vide ICtos.

¶ Captĭto, *are*, aliud frequentativum ejusdem Apuleji de Deo Socratis p. 52 *Omina vulgo loquentium captitasse*, i. e. ex sermone temere loquentium aliquid arripuisse, quod in omen verteret. v. *Omen.*

¶ Capsis, antique pro *cape si vis*, apud Cic. in Orat. c. 45: Quintil. 1, 5. v. *Capso, sis, sit*, in *Capio* n. 9.

¶ Alia derivata: ut, *Capis, Capistrum, Capsa, Capula, Capulus*, &c. paullo post singulatim exposita habebis, & *Capedo* paullo ante.

Composita a Capio & Capto:

¶ Accĭpio, *cēpi, ceptum, cipĕre*, nehmen, annehmen, empfangen. *Beneficium accipere, libertatem vendere est*, Publii est. *Quod dat, accipimus*, Cic. fam. 1 ep. 1. ¶ 2. Est & disputantium verbum cum concedunt & velut admittunt & approbant aliquid, quod alter posuit ante: pro quo alii & *Dare* & *Suscipere*, dicunt, de quibus infra, zugeben. Gellius 18, 1 cum disputationem quamdam a Stoico & contra a Peripatetico, arbitro Phavorino, factam refert: *Rogo te, inquit*, (Peripateticus) *cum bona venia respondeas, an existimes vini amphoram, cum absit ab ea unus congius? Hoc ubi* accepit *Stoicus: Minime, inquit, vini amphora dici potest, ex qua abest congius. Hoc ubi* accepit *Peripateticus: Vnus igitur, inquit, congius amphoram facere dici debebit* &c. Hinc & communiter huic verbo in assensu est locus. Ter. Eun. 3, 5 v. 48 ex persona Chæreæ, qui pro Eunucho deductus erat Dori nomine: *Vbi nos laverimus, si voles, lavato; accipio tristis*; id est, annuo, tristior tamen atque invitus. Sed ad flabellum, quod illi simul dabatur, refert Daceria. Id. Heaut. 2, 2, 96 *Nihil satis firmi video, quamobrem accipere nunc mihi expediat metum*, id est, quamobrem mihi expediat admittere, & approbare hoc metu plenum consilium. Sic *Accipere conditiones*, dixit Cic fam. 16, 12. *Excusationem accipere*, Id. 4 ep. 4 *Vrbem in deditionem accipere*, eine stadt durch übergabe einnehmen. Cæs. B. G. 2, 13 *In deditionem Suessones accepit.* ¶ 3. Interdum *Accipere* idem est quod *audire, intelligere*, vernehmen; ut & contra *dare* pro *dicere* usurpatur. v. Nep. 23, 2, 4. Virg. Æn. 2, 65

Accipe nunc Danaum insidias, & crimine ab uno Disce omnes.

Ter. Hec. 4, 1, 3 pr. *Quem cum isthoc sermonem habueris, procul hinc stans accepi*, ich habe es von ferne gehöret. Cic. de Divin. 1, 5 *Si sint ea genera divinandi vera, de quibus accepimus.* Epist. ad Div. 1, 6 *Quæ gerantur accipies ex Pollione. Scire & accipere* Pomp. Mela Proœm. Sic *Auribus aliquid accipere*, anhören, Cic. Phil. 8, 10; Nep. 20, 2, 2. Tac. Hist. 1, 1, 4 *Obtrectatio & livor pronis auribus accipiuntur. Graviter accipere.* Plin. epist. 8, 10. Ter. And. 2, 3, 23 *Sed si te æquo animo ferre accipiet*; hoc est, animadvertet vel intelliget, wird er mercken. Id. Adelph. 4, 3, 15 *Accipere omnia ad contumeliam*, alles vor schimpf aufnehmen. Et Eun. 1, 2, 2 *Accipere aliorsum*, id est, in aliam partem interpretari, anders deuten. *Accipere aliter atque* &c. Id. Heaut. 2, 3, 23. Quemadmodum & *in bonam* vel *malam accipere partem*, apud Cic. Att. 11, 7 & fam. 10, 6 für gut oder ungut annehmen, wohl oder übel auslegen. *In eam partem accipio*, ich will es also verstanden haben, Ter. Eun. 5, 2, 37. ¶ 4. Est & invitatorum, vel hospitum, verbum, cum vocatos aut hospites suos *bene* vel *male* dicuntur *accipere*, wohl oder übel pflegen, bewirthen, tractiren. Virg. Æn. 3, 353

Illos porticibus rex accipiebat in amplis.

Vbi Servius: ACCIPIEBAT: *Pascebat.* Vt Ter. Eun. 5, 3, 52 *Accipit homo melius nemo, neque prolixius.* Ovid. Fast. 2, 725

Tarquinius juvenis socios dapibusque meroque Accipit.

Plaut. Cist. 1, 1, 11 *Ita in prandio nos lepide atque nitide Accepisti apud te, ut semper meminerimus.* Sen. epist. 21 *Hic hospes te polenta excipiet, & aquam quoque large administrabit, & dicet*, ECQVID BENE ACCEPTVS ES? A convictibus hic sermo ad mala verba & plagas ipsas etiam transfertur: quemadmodum & nos dicimus, einen übel empfangen, bewillkommen, tractiren, in quem verberibus aut maledictis sævimus. Plaut. Amph. 1, 1, 129 *Ego pol te istis tuis pro dictis & malefactis furcifer accipiam.* Cic. Verr. 1, 54 *Male accepit verbis Rabonium.* Sic & Brutus ad Cic. fam. 11, 13 *Copiolæ nostræ sunt extenuatissimæ & inopia omnium rerum pessime acceptæ.* Et Nepos 18, 8, 1 *Male acceptum esse* dicit, qui prælio fusus fugatusque est. Cic. Att. 10, 7 *Quintum puerum accepi vehementer*, ich habe ihn hart angelassen. Sic *Accipere bene, commode, clementer, comiter*, sich gegen einen freundlich erzeigen. ¶ 5. Sicut *Dare* Medici dicuntur, cum medicamenta exhibent; sic contra ægroti *Accipere*, cum sumunt. Quo verbo frequenter usus Plinius. Sicut & nos dicimus, artzney nehmen, oder einnehmen. Iustin. 12, 10, 3 *Per quietem regi monstrata in remedia veneni herba est, qua in potu accepta, statim periculo liberatus est.* v. Burm. ad Quint. decl. 15, 6 p. 312. ¶ 6. Sæpe & pro *consequi* sive *impetrare* ponitur; ut, *Accipere veniam; accipere provinciam*, & alia; überkommen, erhalten. Iustin. 5, 4, 4 *His malis fracti, pacem petierunt: quam ne acciperent, opera eorum effectum est, quibus ea res quæstum præstabat.* Nep. 22, 3, 3 *Hannibal ab exercitu accepit imperium.* Id. 9, 1, 3 *Calamitatem accipere*, unglück haben. Cic. 5 Tusc. 19 *Accipere quam facere præstat injuriam*, unrecht leiden. ¶ 7. Accepso, *are*, antiquum pro *accepero.* Nonius 2, 51 ex Pacuvii Teucro: *Haud sinam quicquam profari, priusquam accepso, quod peto.* ¶ 8. *Accipere* & *Aspicere* sæpe permutantur in MSS. v. Burm. ad Quint. decl. 15, 14 p. 321; & Drakenb. ad Sil. 5, 573.

¶ Acceptus, *a, um*, erlangt, erhalten, empfangen. Nep. 13, 1, 1 *A patre accepta gloria.* Id. 21, 1, 5 *Arma a patria accepta adversus hostes.* Id. 18, 8, 1 *Male acceptus.* ¶ 2. Idem quod gratus, probatus, lieb, gefällig, angenehm. Nep. 23, 7 *Munus gratum acceptumque.* Cæs. B. G. 1, 3 *Maxime plebi acceptus erat.* Et Liv. 3, 69 *Raro alias oratio acceptior plebi.* Idem 1, 15 extr. *Romulus acceptissimus militum animis.* Et Iuvenal. 3, 58 *Divitibus gens acceptissima nostris.* ¶ 3. Est & elegans loquendi modus: *Acceptum referre*, quo in utramque utimur partem; ut in bonam: *Omnem tranquillitatem & quietem senectutis acceptam refert clementiæ tuæ*, Cic. pro Dejot. c. 13, das hat er dir zu dancken. *Chœrilus retulit acceptos Philippos incultis versibus*, i. e. gloriatus est, se beneficio versuum nummos imagine Philippi signatos obtinuisse, Horat. 2 epist. 1, 234. In malam: *Omnia quæ vidimus* (*quod autem mali non vidimus?*) *si recte ratiocinabimur, uni accepta referemus Antonio*, wir haben ihm alles zuzuschreiben, Cic. Phil. 2, 23. *Facere acceptum*, hoc est, ab aliquo acceptum profiteri. Catull. 36, 16 *Acceptum face, redditumque votum.* Plin. L. 2 ep. 4 *Quicquid mihi pater tuus debuit, acceptum tibi fieri jubebo.* v. plura ap. Mencken. Obs. L. L. p. 8. Est autem hæc forma loquendi a rationibus sumta: quarum aliæ *acceptorum* sunt, aliæ *expensorum.* ¶ 4. *Acceptum* enim in neutro absolute dicitur, quicquid ab aliis dono, mutuo aut alio modo accipimus. Itaque in rationibus alterum caput *acceptorum* est, (die einnahme,) alterum *expensorum* (die ausgabe,) sive *datorum*: nam & ita aliquando vocatur. Cic. de Amic. c. 16 *Hoc quidem est nimis exigue & exiliter ad calculos revocare amicitiam, ut par sit ratio acceptorum & datorum.* Idem pro Rosc. Com. *Tabulas accepti*, & *tabulas expensi* dixit principio statim. Cum autem ab eo qui expendit, initium hujus actionis fiat, cui deinde ab altera parte respondet, & vicissim in tabulas scribit, qui accipit: hinc *expensum ferre* dicunt, sed *acceptum referre* boni & antiqui auctores, ut *dare epistolam* de eo, qui scribit, *reddere*, de eo, qui perfert. Cic. Verr. de Prætura Vrb. 1, 39 *Satis te elapsurum omni suspicione arbitrabare, si quibus pecuniam credebas, iis expensum non referres, cum tot ibi nominibus acceptum Curtii referrent? Quid proderat tibi, te expensum illis non tulisse?* quem locum cum aliis explicamus in *expensum* in *Pendo.* Nec tamen *acceptum ferre* inauditum plane in Latio fuit. Val. Max. 2, 7 ext. 2 *Futurum, ut spiritum pœnæ impenderent, quem pugnæ acceptum ferre dubitaverant.* Et Sen. ep. 78 *Philosophiæ acceptum fero, quod surrexi.* Et Plin. 2 ep. 4, 2 *Quidquid mihi pater tuus debuit, acceptum tibi ferri jubeo.* Conf. Borrich. Cogit. de LL. p. 270. Sed ICti etiam *Acceptum ferre* dicunt, unde iisdem & *Accepti latio*, sive *Acceptilatio* dicitur. Vernulejus l. ult. pr. D quæ in fraudem creditorum &c. *Si fraudator fidejussori suo scienti acceptum tulerit.* Scævola L. 56 D. de administr. & per tutor. *Tutor pretium rationibus pupilli accepto tulit.* In L. 89 D. de solutionibus &c. *Titius Mævius dico, me accepisse & habere, & accepto tulisse a Gaio Titio reliquum omne.* Vbi *accepto ferre*, est *pro accepto ferre*, als empfangen rechnen. Sic Vulg. Interpr. Rom. 4, 6 *Deus homini accepto fert justitiam.* Sed & *in acceptum ferre* & *referre* dicimus. Cic. in Verrem de Prætura Vrb c. 57 *Opus in acceptum retulit quadriennio post, quam diem operi dixerat.* Æmil. Macer. l. 7 § 1 D. ad L. Iul. repetund. *Illud quoque cavetur, ne in acceptum feratur opus publicum faciendum.* Vbi *acceptum* ipsa ratio accepti appellatur, sive tabulæ accepti. Nisi *in acceptum* dixit, ut pro *accepto* habeatur. Vt Plaut. Asin. 3, 2, 89 *Agesis, tu in partem nunc jam hunc delude: In partem*, id est, pro tua parte.

¶ Acceptæ, *arum*, f. pl. etiam absolute dicuntur agri portiones viritim assignatæ, aut quæ sortito unicuique obtigerunt, das antheil.

v. Rigaltii

v. Rigaltii Gloss. agrimens. p. 290. Hyginus de limit. constit. p. 190 edit. Gœsii *Acceptum* & *acceptas* distinguit.

¶ Acceptio, *ōnis*, f. die annehmung, der empfang. Cic. Top. c. 8 extr. *Neque deditionem, neque donationem sine acceptione intelligi posse.* ¶ 2. *Acceptio* veteribus philosophis est propositio, quæ concedi tur a respondente ex quæstione proposita, v. g. *Estne omne honestum bonum?* Propositio est: at *Omne honestum est bonum*, Acceptio. vid. Apul. 3 doctr. Plat. p. 34. & adde supra in *Accipio* n. 2 dicta. ¶ 3. *Acceptio vocis* est interpretatio ex mente ejus, qui excipit, der verstand, die bedeutung eines worts. Ita Siculus p. 18 ex edit. Gœsii: *Acceptiones in centuriis explicandæ sunt.* ¶ 4. *Acceptio personarum* an latine dici possit προσωπολημψια, disputatum est aliquando. v. Guntheri Latin. restit. p. 440. Veteres potius dixere *discrimen aut contemplatio personarum.*

¶ Acceptor, *ōris*, m. qui accipit. Plaut. 1, 2, 167 *Qui illorum verbis falsis acceptor fui*, i. e. approbator, der ich ihren reden gehör gegeben. Hieronymus ep. 89 c. 2 & Vulgatus Act. Ap. 10, 34 *acceptor personarum*, Græc. προσωποληπτης. ¶ 2. *Acceptorem* dictum olim, qui post *accipiter*, observat Rutgers. Var. Lect. 4, 13.

¶ Acceptrix, *īcis*, f. quæ accipit. Plaut. Truc. 2, 7, 18 *Des quantum vis, nusquam apparet, neque datori, neque acceptrici:* Meretricem intelligit, cui quæ dantur, disparent, perdita sunt.

¶ Acceptōrius, *a, um*; ut, *Acceptorius modulus*, qui opponitur *erogatorio*, apud Frontinum de Aquæduct. p. 233 (Pole. art. 34 extr.) Nimirum fraudulenti aquarii alia mensura ex aquæductibus ipsi accipiebant aquas, alia (minore) erogabant, ut imputare plus possent, quam ipsi accepissent. Vid. doctissimus Polenus ad art. 33, 1, 4. *Acceptorium* forte etiam dicas urceum, qui puteo immersus aquam haurit, *Erogatorium*, qui in altum elatus refundit.

¶ Acceptilatio, *ōnis*, f. ipta relatio in acceptum, quemadmodum & *Expensilatio* dicitur eadem forma apud Gell. 14, 2. Peculiari modo nihil aliud est, quam ficta & imaginaria solutio. Ita fumitur hoc vocabulum a ICtis. vide Modest. leg. 46 D. de Acceptil. & Voss. de Vit. L. L. 1, 3.

¶ Accepto, *avi, atum, are*, idem quod *accipere*, annehmen; ut *Acceptare jugum*, Sil. 7, 41. *Acceptare argentum*, Plaut. Pseud. 2, 2, 32.

¶ Acceptātor, *ōris*, m. qui acceptat. Tertull. de Pœnit. c. 2 *Deus quum auctor & defensor sit* (bonorum,) *necesse est proinde & acceptator: Si acceptator, etiam remunerator.* Adde eumdem de Jejuniis c. 11.

¶ Acceptābilis, *e*, angenehm. Lactant. Epit. c. 1 extr. *Acceptabilis victima.* Conf. Vulg. Interpr. 2 Cor. 6, 2. Gloss. gr. lat. ευπροσδεκτος, *acceptabilis.* adde Tertull. de Orat. 7 & adv. Iud. c. 5. Salvian. de Gub. Dei p. 127.

¶ Acceptatio, *ōnis*, f. die annehmung. Apul. de Syllog. p. 382 *Huic junge alteram acceptationem.* conf. ibid. p. 389.

¶ Acceptābŭlum, *i*, n. ein gefäß. Herm. Barbarus in Plin. 19 c. ult. *acetabulum* dici ait, quasi *acceptabulum*; similiterque *acetaria*, quasi *acceptaria*; Improbat hanc sententiam Vossius Etym. p. 5; ut & Beroaldus Tom. 1 Thes. Crit. p. 306, ubi ille *acceptabula* apud Plinium legit, uti & apud Sen. epist. 45, ubi *acetabula* præstigiatorum caliculi, seu vascula sunt; sed & Cæsar Scaliger de Hist. Anim. 10, 3 κοτυληδονας, *acceptabula* & ipse appellat. *Acceptabulum* etiam habent primæ editt. Cato. R. R. c. 102. Vid. Gesn. Ind. conf. *Acetabulum* in *Aceo.*

¶ Acceptĭto, *are*, pro *accepto*. Plaut. apud Nonium 2, 508 *Qui apud regem in latrocinio fuisti, stipendium acceptitasti.*

¶ Accipiter cum derivatis vide supra suo loco.

¶ Antĕcăpio ĕre, quo composito Sallust. delectatus fuit, est prævenire, vel ante aut prius, quam alii, occupare, zuvorkommen, vorhernehmen; ut, c. 55 Catil. B. *Consul optimum factu ratus noctem, quæ instabat, antecapere, ne quid in eo spatio novaretur.* Et ibid. c. 13 *Non famem aut sitim, neque frigus, neque lassitudinem opperiri, sed ea omnia luxu antecapere.* Et *Tempus legatorum antecapere.* id est, legatos prævenire, den legaten zuvorkommen, Id. Iug. c. 21. Imitatus Dictys Cret. lib. 2 *Tempus profectionis antecapere.* Hinc

¶ Anteceptus, & Antecaptus, *a, um*, vorhergefaßt. Cic. Nat. D. 1, 16 *Appellat πρόληψιν Epicurus anteceptam animo rei quamdam informationem.* Ita meliores libri, etiam Gruteri. Quod autem ex Liv. 5, 38 *anteceptus* producunt, id divise scribendum est, quemadmodum etiam Gruterus & Gronovius diviserunt: *non loco castris ante capto.* Sed Apul. 4 Met. p. 144 *Anteceptus cogitatus alterius.*

¶ Antecapio, *ōnis*, f. est *antecepta animo rei informatio*, die vorgefaßte meinung. Cic. de Nat. D. 1, 16 ostendit, quod Epicurus appellet πρόληψιν. Icti vocant *præsumptionem.*

¶ Antĭcīpo, *avi, atum, are*, est antecapere, prævenire, προλαμβάνειν, vorauswegnehmen, vorziehen, nec dubium, quin ab *ante* sit & *capio.* Cic. Att. 8, 14 *Quid igitur proficis, qui anticipes ejus rei molestiam, quam triduo sciturus sis?* sich vor der zeit betrüben. *Anticipare mortem*, Suet. Tib. c. 61. Ausonius epist. 4, 65

Accipe congestas mysteria frivola nugas:
Quas tamen explicitis nequeas deprendere chartis,
Scillite decies si cor purgeris aceto;
Anticipesque tuo Samii Lucumonis acumen.

Loquitur de ænigmatis suis Poëta, quæ adeo obscura esse indicat, ut, ad quem hoc scribit, non intellecturus sit, si vel decies cor scillite aceto purgetur; aut ipse suo acumine Pythagoram superet. In ultimo autem versu Salmasii emendationem sequuti lumus *tuo* pro *tuum* referentis ad Flavii Vopisci Aurelianum. Nam Scaliger hic audiendus non est.

¶ Anticipātus, *a, um*, vorhergefaßt, vorausgehalten Cic. N. D. 1, 27 *Ita est informatum, anticipatumque mentibus nostris.* Suet. Claud. c. 21 *Ludi quasi anticipati ab Augusto, nec legitimo tempori reservati.*

¶ Anticipatio, *ōnis*, f. die vorausnehmung, der vorschmack. Cic. Nat. D. 1, 16 *Quæ est gens, aut quod genus hominum, quod non habeat sine doctrina anticipationem quandam Deorum? id est*, ut ipse explicat, *anteceptam animo informationem*; sive ut mox appellat, *prænotionem.* Arnob. 1 p. 107 in pedum officiis numerat *suggerere anticipationes itionum.* ¶ 2. Et figura eadem quæ *Prolepsis*, προλημψις Vide *Prolepsis.*

¶ Anticipator, *ōris*, m. der zuvorgekommen. Oratione ad Deum, quæ in Ephemeride Ausonii habetur, ab aliis Paulino Nolano tributa, v. 9

Ipse Dei Verbum, Verbum Deus, anticipator
Mundi, quem facturus erat.

¶ Concĭpio, *ĕre*, comprehendere, ergreiffen, abfassen, ausfinden; ut, *Spem concipere*, hoffnung schöpffen. Ovid. Fast. 1, 485

Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra
Pectora pro facto spemque metumque suo.

Sic *Animo concipere*, im sinn fürsetzen. Cic. Leg. 1, 22 *Quod enim ita juratum est, ut mens conciperet fieri oportere, id servandum est.* Id. Off. 3, 29 *Odium in aliquem concipere*, Id. post Red. ad Quir. c. 1; *scelus*, Id. Cat. 1, 4; *flagitium*, Id. 1 Nat. D. 24; *fœdus*, Virg. Æn. 12, 158, entwerffen. *Dolorem* Cic. de Nat. D. 3, 38. Tac. Hist. 4, 31, 3 *Cum cætera juris jurandi verba conciperent.* vid. mox *conceptis verbis.* Quintil. 2, 20 *Rei imaginem concipere animo*, die sache sich wohl einbilden. Curt. 3, 2, 12 *Id animis concipere non possunt*, es ist ihnen unbegreiflich. *Concipere ignem, flammam*, feuer fangen. Lucret. 6, 880; Cæs. B. Civ. 2, 54. *Medicamentum concipitur venis*, es wircket, Curt. 3, 6, 11. ¶ 2. *Concipere*, sich einbilden. Vellej. 2, 117 *Concepit esse homines, qui nihil præter vocem membraque habent hominum.* v. Mencken. Obss. L. L. h. v. ¶ 3. *Concipere*, empfangen, schwanger werden; ut, *Concipere ex marito, ex mœcho*, &c. Cic. pro Cluent. c. 11. Adde Plin. 10, 33. Ovid. Art. Am. 2, 23. Et Lucret. 1, 4 *Per Venerem genus omne animantum concipitur.*

¶ Conceptus, *a, um*, gefasset, abgefasset. Cic. pro Syll. c. 24 *Furor biennio ante conceptus erupit in meo consulatu.* Id. Nat. D. 1, 24 *Jurare conceptis verbis*, einen cörperlichen eid ablegen. Petron. c. 113 *Iurat Eumolphus verbis conceptissimis.* Cornelia ap. Nepotem in Fragm. 12, 3 *Verbis conceptis dejerare ausim.* Val. Max. 4, 1, 10 *Dixit se scire, illum verbis conceptis pejerasse.* Sed *conceptæ feriæ* sunt indictæ & præscriptæ, Varr. de L. L. 5, 3.

¶ Conceptum, *i*, n. subst. der begriff, umfang. Legunt quidam Colum. 1, 6 pr. *Modus membrorumque numerus aptetur universo concepto*, sed *conspecto* legendum.

¶ Conceptus, *us*, m. pro ipso fœtu, die leibesfrucht, Plin. 20, 22 *Mortuo conceptu.* ¶ 2. Deinde actus concipiendi, die schwängerung. Cic. de Div. 1, 42 *Ex hominum pecudumve conceptu & satu.* Transfertur quoque ad incendium. Suet. Vitell. c. 8 *Flagrante triclinio ex conceptu camini*, durch entzündung des camins. ¶ 3 Collectio, eine sammlung, Sen. Nat. qu. 5, 15 *Conceptus aquarum inertium vasti.* ¶ 4. Philosophis *Conceptus* est assimilatio rei conceptæ in intellectu, ein concept.

¶ Conceptio, *ōnis*, die empfängniß. Cic. de Divin. c. 22 *Conceptio mulæ contra naturam.* Plin. 22, 22 *Conceptionibus conferre*, id est, adjuvare illas. Vitruv. præf. lib. 8 *Terra cœlestium imbrium conceptionibus inseminatur.* ¶ 2. Comprehensio, die zusammenfassung. Id. Vitruv. 9, 4 *Mundus est omnium rerum conceptio summa.* ¶ 3. De formulis, die abfassung, der aufsatz. Cic. de Invent. 2, 19 *In jure conceptio privatorum judiciorum constituitur.* Sic *Formularum conceptio*, Paul. ICtus l. 47 de negotiis gestis.

¶ Conceptor, *ōris*, m. qui concipit. Arator in Act. Apost. c. 16

Peccati conceptor erat.

¶ Concepto, *are*, frequent. idem quod *concipere.* Arnob. 4 p. 141 *His in lucem prodeunt generationibus dii vestri, quibus asini, porci, canes, quibus immunda hæc omnis conceptatur & genitur terrenarum prolvies bestiarum.* Ammian. 31, 26 *Majora conceptantes.*

¶ Conceptaculum, *i*, n. quod concipit aliquid, ὑποδοχῖον, die geburtsstätte, behältniß, sammelplatz; ut, *Conceptacula spiritus in corporibus*, Macrob. Sat. 7, 12. *Vena est conceptaculum sanguinis*, Gell. 18, 10. Et Plin. 11, 37 *Superbia alicubi conceptaculum, sed hic* (ic. in superciliis) *sedem habet, in corde nascitur, hic subit, hic pendet.* Solin. c. 15 (al. 25) de regione aquilonali: *Damnata pars mundi, ipsisque prorsus aquilonis conceptaculis rigentissima.* Prudent. Psych. v. 742 *Nulla latet pars mentis inors, quæ corporis ullo Intercepta sinu per conceptacula sese Degeneri languore tegat.*

¶ Concepta, *æ*, f. idem quod *conceptaculum.* Sic Frontinus lib. 1 de aquæduct. p. 229 *conceptelas* appellat aquarum conceptacula, quas *conceptelas* ipsemet *piscinas* interpretatur, teiche.

¶ Conceptīvus, *a, um*, angesetzt; ut, *Conceptivæ feriæ*, quæ in certis diebus quotannis servantur, Festus; vel ut Macrob. 1, 16 describit, quæ quotannis a magistratibus vel a sacerdotibus concipiuntur in dies certos vel etiam incertos. Adde Varr de L. L. 5, 3.

¶ Conceptivus, *a, um*, mitgefangen. Gloss. lat. gr. *Conceptivus* συναιχμάλωτος. Adde Hieron. ep. 199 & Vulg. Interpr. Tob. 1, 4.

¶ Præconceptus, *a, um*, vorher gefaßt, zuvor geschöpfft. Plin. 2, 82 *Præconceptum spiritum exhalare.*

Dēcipio, *ĕre*, fallere, betrügen. Horat. de Art. v. 25 *Decipimur specie recti.* Cic. 2 de Orat. 71 *Decipere exspectationem alicujus*, einen vergeblich warten lassen. Ter. Andr. 4, 1, 45 *Deceptus sim, at non defatigatus. Decipere diem*, Ov. Trist. 4, 10, 114, *noctem*: Id. epist. Her. 19, 55; *laborem*, Trist. 4, 1, 14, in quibus locis *Decipere* idem est, ac efficere, ne sentiamus incommoda alicujus rei. conf. Mencken. Obss. L. Lat. h. v.

¶ Deceptus, *a, um*, betrogen. Liv. 1, 9 *Per fas ac fidem decepti venerunt.* Vell. 2, 69, 1 *Fraude deceptus.* Horat. 1 Sat. 1, 61 *At bona pars hominum decepta cupidine falso.* conf. Nep. 14, 9, 4; & Cic. fam. 5, 16, 6.

¶ Deceptus, *us*, m subst. die betrüglichkeit. Tertull. adv. Marc. 3, 6 *Conditio deceptui obnoxia.* Et de Anima c. 18 *Deceptui facilis.*

¶ Dece-

¶ Deceptio, *ōnis*, f. actus decipiendi, betrug. Vitruv. 2, 8 fub fin. *Quoniam impendentis loci deceptio cogit.* Quod oſtendit antiquum vocabulum eſſe, quamvis non crebro uſurpatum. Auguſtin. Confeſſ. 8, 2 *Philoſophorum ſcripta plena fallaciarum & deceptionum.* Id. de Civ. Dei 22, 22 *Deceptiones & mendacia.* Mart. Capella ſub fin. lib. 4 in metro: *quæ ſunt fraude multa conſita, Queis falſa captos circuit deceptio.*

¶ Deceptor, *ōris*, m. ein betrüger. Sen. Thyeſte v. 139 *Proditus occidit Deceptor omni Myrtilus.* Tertull. adv. Prax. c. 11 *Deceptor fidei.* Auguſtin. Serm. 67 *Deceptorem ſequi, quam Deum, maluiſti*

¶ Deceptrix, *īcis*, f. eine betrügerin. Lactant. Epitom. c. 6 extr. *Perniciosa eſt ac deceptrix adulatio.* Alcimus Avitus 3, 111 *Nec contenta tuo deceptrix fœmina caſu.* Eleganter id nominis Fortun. Mantuanus oppoſuit Carm. de pugna Virtutis & Fortunæ:

Deſine deceptrix hominum Fortuna minari.

¶ Deceptioſus, *a, um*, betrügeriſch. Ennod. 1, 7.

¶ Decepto, *are*, oft betrügen. Gloſſ. gr. lat. *Deceptat, ἀπατᾷ.* conf. Satisb. 7, 12 *Aut fabulandum aut deceptandum eſt tibi.*

¶ Deceptorius, *a, um*, betrüglich. Auguſtin. ep. 255 ad Macrobium, *Deceptoria laude falli.*

¶ Decĭpula, *æ*, f. inſtrumentum ad decipiendas aves & feras, eine falle. Sidon. 8 ep. 10 *Decipula male blandientis eloquii.* Tralate Mart. Capella 4 p. 135 *Fies profecto decipula, ſi adſtruxeris*, ein ſophiſt.

¶ Decipulum, *i*, n. idem. Apul. Met. 8 p. 202 *Nactas fraudium opportunum decipulum.* Id. 10, 250 *Fraudis extremæ lapſa decipulo.* Id. Florid. p. 360 *Decipula adverſantium perdidieit.*

¶ Diſcepto, *are*, ſtreiten, zancken, diſputiren; ut, *Diſceptare de controverſiam*, Cic. Tuſc. 4, 3 von einer ſache handeln. *Armis de jure publico diſceptare*, id eſt, decertare, Cic. fam. 4, 4. *Diſceptare armis de controverſiis*, mit dem ſchwerdt ausführen, Cæſ. Civ. 3, 107. ¶ 2. *Diſceptare cauſſam*, judicare ſive cognoſcero eſt, unterſuchen. Cic. pro Dejot. pr. *Hanc C. Cæſar cauſſam ſi in foro dicerem, eodem audiente & diſceptante te* &c. Imperf. Gell. 20, 10 *De qua re diſceptatur.* ¶ 3. Intranſitive adhibetur a Cic. fam. 10, 10 pr. *In uno prælio omnis fortuna reip. diſceptat*, auf eine ſchlacht kommt alles an.

¶ Diſceptatio, *ōnis*, f. die überlegung, ſtreitigkeit; ut, *Cauſſa in diſceptatione verſatur*, die ſache iſt noch ſtreitig, Cic. pro Dejot. c. 2. *Rem in dicendi diſceptationem & controverſiam vocare*, Id. de Orat. 2, 72. conf. Id. fam. 5, 2, 22.

¶ Diſcepatiuncula, *æ*, f. diminut. Gell. 20 c. ult. quæ aliis Præfatio eſt: *Tempus ad colligendas memoriarum diſceptatiunculas conferre.*

¶ Diſceptator, *ōris*, m. eſt rei ſententiæque moderator, auctore Cic. Partit. c. 3 ein ſchiedsmann; ut, *Diſceptator de pace*, Val. Max. 2, 10, 4, quem vulgo *Mediatorem* dicunt. Liv. 35, 45 *Diſceptator de iis, quæ in controverſia cum P. R. eſſent.* Apul. Florid. 2 p. 349 *Diſceptator atque arbiter.* Aur. Vict. Epit. c. 12 *Iurgiorum diſceptator.* Adde Plaut. Moſt. 5, 2, 16; & Cic. fam. 13, 26, 4.

¶ Diſceptatrix, *īcis*, f. Cic. Acad. 4, 28 *Dialecticam inventam eſſe dicitis veri & falſi quaſi diſceptatricem & judicem.*

¶ Endoceptus, *a, um*, i. e. *inceptus*, angefangen. Nævius: *Endocepta miſſa facere.* vide Laurenb. Antiqu. p. 153.

¶ Excipio, *ere*, prima & propria ſignificatio eſt alicunde capere, extrahere, herausnehmen. Ita Cic. ap. Nonium 4, 158 *Quod inſepultos reliquiſſent eos, quos ex mari propter vim tempeſtatis excipere non potuiſſent*, herausfiſchen. Cell. 7, 12 *Dentes excipere*, zähne ausreiſſen, ausbrechen. v. *Exceptare.* ¶ 2. Senſu quodam morali *Excipere* ſignificat, de genere toto aliquid eximere & ſub illo non comprehendere, ausnehmen. Cic. ad Qu. Frat. 1, 1 *Omnes ita de tua virtute commemorant, ut in ſomnis tuis laudibus unam excipiant iracundiam.* Idem ante paullo, eadem ep. 1 *Cum lex nominatim excipieret, ut liceret* &c. Id. Agrar. 2, 9 *Id legibus excipitur.* Virg. Æn. 9, 270 *Clypeum criſtasque excipiam ſorti.* Tac. Agric. 15, 4 *Nihil jam cupiditati, nihil libidini exceptum.* Quo & formula *Excepto, quod*, pertinet: Plin. 8 epiſt. 1 pr. *Iter commode explicui, excepto, quod quidam ex meis adverſam valetudinem contraxerint.* ¶ 3. Interdum non tam ſignificat eximere a regula vel lege communi, quam nominatim includere. Plin. 29, 1 f. 8 *Et cum Græcos Italia pellerent, excepiſſe medicos*, h. e. nominatim indicaſſe, interpretante Harduino, qui etiam laudat 14, 1 f. 3, ubi narrat Plinius, in Campania ad eam altitudinem creſcere vites, *ut vindemiator auctoratus rogum ac tumulum excipiat*, i. e. ſtipuletur ſibi, ſi periculoſo labori immoriatur, rogum ac tumulum domini ſumptibus præſtandum. Sed quem addit Harduinus locum ex Cic. ad Qu. Fr. 1, 1, 12 *nominatimque lex excipere* &c. ad alteram potius ſignificationem referendum eſſe, qui conſideraverit, videbit. ¶ 4 Ponitur pro *recipere*, & ad cadentia, profluentia & ſimilia pertinet, auffangen, auffaſſen. Ita Liv. 4, 19 pr. *Excipere ſe in pedes*, herab ſpringen, daß man zu ſtehen kommt, quod v. g. de ſelibus dicere poſſis. Apul. Met. 1 p. 118 *Sanguinis eruptionem utero admoto excipere diligenter.* Huc refero etiam ex Cæſ. B. C. 3, 11 *Qui omnes ſcaphis excepti refugerent.* Et c. 101 *Sed Caſſius ſcapha exceptus refugit.* It. Quint. 2, 1 pr. *Ii non ſatis credunt, excepiſſe quæ relicta erant.* ¶ 5. Ad verba ſpeciatim refertur, cum audiuntur cupide. Cic. pro Planc. c. 23 *Maledicto nihil facilius emittitur, nihil citius excipitur*, man fängt nichts eher auf. Ita *excipere* dicuntur, qui alio dictante ſcribunt aliquid, nachſchreiben. Manil. 4, 199 de notario; *Excipiens longas nova per compendia voces.* Suet. Tit. c. 3 *Notis quoque excipere velociſſime ſolitus.* Id. Ner. c. 52 *Verſus dictante aliquo excepti*, nachgeſchriebene verſe. ¶ 6. Similiter qui auſcultant clanculum & aliorum captant ſermones & ſubſegunt furto, dicuntur *excipere*, erſchnappen. Cic. pro Dejot. c. 9 *Mittebat, qui rumores Africanos exciperent, & celeriter ad ſe referrent.* Tac. Hiſt. 3, 73, 6 *Fuere qui excepto Vitellianorum ſigno*, (loſung) *quo intra ſe noſcebantur, ultro rogantes reſpondenteſve, audaciam pro latebra haberent.* ¶ 7. Interdum eſt interpretari, aufnehmen, auslegen. Suet. Cæſ. c. 14 *Silanum non piguit ſententiam ſuam, quia mutare turpe erat, interpretatione lenire, velut gravius atque ipſe ſenſiſſet, exceptam.* ¶ 8. Quando ad homines refertur, hoſpites & invitati, ſicut *accipi*, ita *excipi* etiam dicuntur, empfangen oder gaſtiret werden. Plin. 25, 6 *Excipere aliquem hoſpitio.* Sen. ep. 21 *Hic hoſpes te polenta excipiet.* Tac. de Germ. c. 21 *Convictibus & hoſpitiis non alia gens effuſius indulget. Quemcunque mortalium arcere tecto, nefas habetur: pro fortuna quisque apparatis epulis excipit.* ¶ 9. Eſt & incautos & imprudentes ex inopinato opprimere & capere, erhaſchen, fangen. Hirt. de B. Gall. 8, 6 *Equitum turmas dimittit in omnes partes ad aliquos excipiendos, ex quibus hoſtium conſilia cognoſceret.* Cæſ. de B. Civ. 3, 38 *Duas hoſtium turmas nacti exceperunt*, ſie haben ſie ertappet, angetroffen, gefangen. Ita idem ſæpius & Curtius, & alii. v. Drakenb. ad Liv. 5, 41. Cic. Att. 7, 21 *De Pompejo ſcio nihil: eumque niſi in navim ſe contulerit, exceptum ivi puto.* Celſus Præf. *Viator a latronibus exceptus*, Virg. ecl. 3, 18

Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis?

id eſt, *dolo capere*, ut Servius interpretatur: ſive per inſidias capere. ¶ 10. Eſt & venatorium verbum: cum ferro ſiſtitur fera atque conficitur. Horat. 3 od. 12, 12 *Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.* Sen. de Ira 1, 11 *An tu putas venatorem iraſci feris, vel cum & fugientes perſequitur, & venientes excipit?* Spartian. Car. c. 5 *Excepit apros frequenter, contra leonem etiam ſtetit: Excepit*, venabulo puta. Ita enim integra ſit oratio. Sen. de Provid. c. 2 *Nobis interdum voluptati eſt, ſi adoleſcens conſtantis animi irruentem feram venabulo excepit*, er hat einen fang gegebeu. conf. Curt. 7, 5, 41. Inde ad pugnas militares transfertur. Id. Curt. 9, 5, 8 *Duos gladio ita excepit, ut ante ipſum exanimes procumberent.* ¶ 11. Porro aliis eriam formulis inſervit; ut, *Vulnera excipere*, wunden bekommen, Suet. Aug. c. 20. *Invidiam excipere*, verhaßt werden, Nep. 14, 5, 2. *Excipere labores magnos*, über ſich nehmen, Cic. de Cl. or. c. 69. *Dolores & moleſtias*, Id. Fin. 2, 13; Tuſc. 2, 5; *laudem ex aliqua re*, Id. Att. 1, 14. Quo ſenſu Id. de Prov. Conſ. c. 17 *Excipere fortunam, ſubire vim atque injuriam.* Porro, *Excipere aliquem amplexu*, einen umarmen, Ovid. Heroid. 18, 101. *Excipi plauſu*, Virg. Æn. 5, 575; *clamoribus*, Plin. 2 ep. 14, 12. ¶ 12. *Excipere*, etiam eſt *ſequi*, folgen; ut Cic. pro Sextio c. 68 *Herculis vitam & virtutem immortalitas excepiſſe dicitur*, Liv. 2, 61 pr. *Turbulentior inde annus excepit.* Id. 5, 42 *Nox diem excipit.* conf. Curt. 7, 7, 4. Plin. Epiſt. 2, 17: *Utramque (viam) excipit iter aliqua ex parte arenoſum.* Idem Paneg. c. 92 *Nec continuatus tantum, ſed geminatus eſt honor, ſinemque poteſtatis alterius, tanquam parum eſſet excipere, prævenit.* Sic elegantter progreſſionis ſeriem exprimit Vellej. 2, 55, 2 *Excepit Cæſarem gravius bellum.* Id. 2, 15, 2 *Cum id malum ab Aſculanis ortum eſſet, ac deinde a Marſis exceptum, in omnes penetraſſet regiones:* es iſt die reihe des übels an ſie gekommen. ¶ 13. Singulare videtur illud Livii 5, 14 pr. *Ipſi cunctа experientes non homines modo, ſed Deos* etiam excipiebant: i. e. allegabant, & captabant inde occaſionem urgendi conſilia ſua. ¶ 14. Apud Quintil. 1, 12 p. 124 Burm. *Muſicis modis cantica excepere*, idem eſſe videtur ac cantici modos notis muſicis exprimere, lieder componiren, in noten verſetzen, quod non poteſt niſi aliquod muſicæ artis faſtigium adeptus. Conveniet itaque hæc phraſis cum illa, ubi *dictata calamo excipere* dicimus. Neque adeo opus fuerit *expediat* legere aut *expendat.*

¶ Excapio, *ĕre*, idem. Habet Ennius ap. Nonium 2 n. 702 & 769.

¶ Exceptus, *a, um*, aufgenommen, ausgenommen. Curt. 8, 10, 2 *Rex benigne exceptos ſequi juſſit.* Petron. c. 2 *Excepti pluribus ferculis.* Cic. de Orat. 1, 9 & Nep. 14, 1, 1 *Exceptis duobus.* Plura exempla apud Curtium, & paullo ante in ipſo verbo invenies.

¶ Exceptio, *ōnis*, f. eine ausnahme, bedingung. Cic. fam. 6, 5 *Quotiescunque filium tuum video, pollicor ei ſtudium quidem meum, & operam ſine ulla exceptione aut laboris, aut occupationis, aut temporis.* Florus 2, 18, 12 *Victoria ſine exceptione:* De Numantinorum deditione tenrata agit, quam niſi abſolutam (auf diſcretion) Scipio negavit. Sen. ep. 6 *Cum hac exceptione datur*, mit dem vorbehalt.

¶ Exceptiuncula, *æ*, f. diminut. Sen. ep. 20 *Licet illam exceptiunculam non adjicias, ut rectum ſit, quod velis.*

¶ Exceptor, *ōris*, m. qui dictata excipit, Notarius, der nachſchreiber. Vita & Paſſio S. Geneſii, quæ epiſtolis Paullini ſubjungitur, n. 2 *Cum ante tribunal exceptoris fungeretur officio*, als er des Actuarii ſtelle vertrat. Gregorius M. prologo Homil. in Evang. *Sicut æ me diverſis temporibus dictæ ſunt: ita quoque ſunt ab exceptoribus in codicibus affixæ.* Et Auguſtin. ep. 152 ad populum factionis Donatianæ: *Vt notarii bini cum exceptoribus judicis alternarent.* Mentionem quoque *exceptoris* Ulpianus fecit l. 19 § penult. D. Locati conducti: & l. 5 Cod. de prox. facr. ſcrin. *exceptores* in ſcriniorum officiis numerantur.

¶ Exceptōrius, *a, um*, ad excipiendum aptus, zum auffaſſen dienlich; ut, *Quali vindemiatorii exceptoriique, in quibus uvæ comportantur.* Ulpian. l. 8 ff. de inſtruct. vel inſtr. leg.

¶ Exceptorium, *i*, n. vas ad aliquid excipiendum, Subſt. ein gefäß. Vet. Gloſſ. Ἐκδοχεῖον, *exceptorium, excipulum, conceptaculum.* Vet. Interpr. Irenæi 4, 24 *Homo exceptorium bonitatis Dei.* Idem: *Homo ingratus exceptorium juſti judicii Dei.*

¶ Excepto, *are*, extrahere capiendo, heraus-herfürlangen. Sicut τῷ *excipere* etiam uſus Cicero eſt, auctore Nonio, de quo paullo ante. Cic. in Parad. 5, 2 *Barbatulos mullos exceptare de piſcina*, aus dem teiche fangen. Virg. Georg. 3, 273 *Ore exceptare leves auras*, nach der luft ſchnappen. ¶ 2. Ab alio quid in ſe recipere, übernehmen. Sil. 9, 368 *Per pectora ſevus Exceptat mortes.*

¶ Exceptans, *tis*. Cæſ. B. G. 7, 47 *Eos ipſe rurſus ſingulos excepta ns in murum extulit.*

¶ Exceptāculum, *i*, n. idem quod exceptorium. Tertull. de Spectac. c. 2 *Non ſumſimus* (i. e. accepimus) *aures ad exceptaculum maliloquii.*

¶ Exceptĭtius, *a, um*, quod excipitur, ausgenommen. Plin. 18, 11 *Siligo, quæ in cribro remanſit, exceptitia appellatur.*

¶ Excĭpium, *i*, n. *Exceptio*, die ausnahme, Feſtus.

¶ Excĭpulum, *i*, n. & Excipula, *æ*, f. (utroque genere in Vet. Gloſſ. legitur, & utrobique ἐκδοχεῖον redditur: Grævius *Excipulus*, virili genere, in ora libri adnotaverat) vas eſt ſeu utriculus, quo aliquid excipitur, liquor præſertim, ne in terram defluat; ein gefäß

das man unterhält. Plin. 25, 7 *Vis tanta* (herbæ,) *est, ut e longinquo fucus excipiatur: Incisæ canto* (herbæ) *subditis excipulis, ventriculo hædino, humor lactis videtur effluere.* ¶ 2. Eſt machina ſeu inſtrumentum in flumine fabricatum, aut foſſa depreſſior in ripa, qua piſces excipiuntur, fiſchreuſſen, ahlfang. Idem 9, 22 de anguillis Benaci lacus & Mincii fluvii: *Hiemato lacu, fluctibus glomeratæ volvuntur, in tantum mirabili multitudine, ut in excipulis ejus fluminis, ob hoc ipſum fabricatis, ſingulorum millium globi reperiantur.*

¶ Excipuus, *a, um, quod excipitur, ut præcipuum, quod ante capitur*, Feſtus.

¶ Excipiābŭlum, *i*, n. venabulum, ein jägerſpieß. Ita *Excipiabula* uſurpata obſervat Servius Virg. Æn. 4, 131, & quos laudat Burm. ad Quint. 2, 12 p. 168.

¶ Incăpax, *ācis*, non capax, unfähig. Prudent. in Romano v. 588 *Scio incapacem te ſacramenti, impie, Non poſſe cæcis ſenſibus myſterium Haurire noſtrum.* Id. v. 348 *Ædes incapax ſolvi*, quæ deſtrui nequit. Et Salvianus lib. 5 pr. *Veritatis divinæ incapaces.*

¶ Incapabilis, *e*, unbegreiflich. Ariani ita Deum dixere tamquam incomprehenſibilem. v. Auguſtin. epiſt. 174. Gloſſ. gr. Iat. ἀχώρητος, *incapabilis.*

¶ Incĭpio, *ĕre*, ordiri, inchoare, anfahen, anheben. Ter. Adel. 2, 2, 19 *Hæc ſpe illi hoc inceperunt.* Cic. de N. D. 2, 3 *Tum bella gerere noſtri duces incipiunt* &c. Auſon. epigr. 81 *Incipe: dimidium factiſti eſt cœpiſſe.* Cic. Off. 1, 37 *Vt incipiendi ratio fuit, ita ſit deſinendi modus.* ¶ 2. Interdum neutraliter eſt initium habere, angehen; ut in illo Virg. Æn. 3, 8 *Vix prima inceperat æſtas.* Cic. Verr. 5, 10 *Ver incipit.* Ovid. Faſt. 1, 149 *Frigoribus novus incipit annus, Qui melius per ver incipiendus erat.*

¶ Inceptus, *a, um*, angefangen, angehoben. Cic. Aruſp. R. c. 1 *Duobus inceptis verbis impetum compreſſi.* Virg. Georg. 2, 39 *Laborem inceptum decurrere.* Id. Æn. 8, 90 *Iter inceptum celerare.* Ter. Andr. 3, 3, 7 *Amicitia, quæ incepta a parvis, cum ætate acrevit ſimul.*

¶ Inceptum, *i*, n. das verhaben; ut, *In incepto permanere*, Lucceï. ad Cic. fam. 5, 14, 7. *Abſiſtere incepto*, Liv. 31, 26, & Sil. 11, 334. *Incepto deſiſtere*, Virg. Æn. 1, 37. *Incepto pari ſimilis fortuna fuit*, Vellej. 2, 68, 2. *Inceptum conatumve deprehendere*, Cic. Cat. 2, 12.

¶ Inceptus, *us*, m. idem. Nep. 11, 2, 5 *Epaminondæ retardavit inceptus.* Ita Schottus legit e membranis ſuis. al. *impetus. Fœdam inceptu*, Liv. præf.

¶ Inceptio, *ōnis*, f. die unterfangung, das beginnen, unternehmen, der anfang. Cic. 4 Acad. 38 *Præclari operis inceptio.* Ter. Andr. 1, 3, 14 *Inceptio eſt amentium, non amantium:* Infra ſc. 5 pr. ſtatim *Inceptum* vocat. Apul. Apol. p. 317 *Inceptio patruciniorum.*

¶ Inceptor, *ōris*, m. ein anfänger. Ter. Eun. 5, 9, 4 *O mearum voluptatum omnium inventor, inceptor, perfector.* Vbi Donatus: *Inventore, ſapientis eſt: incipere, audacis: perficere, conſtantis: ergo perfecta laudatio eſt.* Sic *Carminis inceptor mihi Iupiter*, id eſt, auctor, a quo auſpicium ſumitur, apud Avienum principio Arateor.

¶ Inceptīvus, *a, um*, i. e. initialis. Diomed. Gramm. *Inceptiva litera*, ein anfangs-buchſtabe.

¶ Incepto, *are*, frequent. ut, *Inceptare facinus*, Ter. Heaut. 3, 3, 39. Id. Andr. 5, 4, 22 *Fabulam inceptat.* Id. Eun. 6, 8 *Quid inceptas Thraſo?* Vbi Donatus: INCIPERE, *magnorum facinorum eſt audacia.* Et alibi: FACIMVS, ait, *mediocria:* INCIPIMVS *ingentia.* Plane ut nos coarguentes, qui periculoſa & ardua audent, dicimus: was fängeſt du doch an? Plaut. Truc. 1, 2, 28 *Quo iter inceptas?*

¶ Inceps, Feſtus interpretatur *deinceps*, quod inde compoſitum eſt. Sed etiam adjective invenitur. Apul. 3 Florid. p. 353 *De incipiti die perrecturum.*

¶ Incipiſſo, *ere*, ut *capeſſo*, antique dixit Plautus, ut Capt. 3, 3, 17 *Nugas ineptiasque incipiſſo.* Id. Trin. 4, 2, 42 *Magnum facinus incipiſſis petere.* Id. Mil. 2, 2, 82 *Nunc ſic rationem incipiſſam.* Conf. Capt. 4, 2, 22 ex recenſ. Gronovii, ubi alii legunt *incipiſcit.*

¶ Intercĭpio, *ĕre*, auffangen, für dem maule hinweg nehmen. Ter. Eun. 1, 1 extr. *quod nos capere oportet, hæc intercipit.* Liv. 3, 71 extr. *Agrum ſe a populo Rom. intercepturos ſperant.* ¶ 2. Sed *intercipere iter*, einem den weg verlegen. Curt. 4, 2, 9 *Præceps in ſalum murus pedeſtre interceperat iter*, (Livio 6, 9, id eſt *interſeptis itineribus*, ut Frobenius, Gruterus, Gronovius ediderunt, pro quo in Aldi Veneta, & huic æquali, Scheferi Moguntina, eſt *interceptis itineribus.*) *Intercipere literas*, briefe auffangen. Caſſius Ciceroni 12 ep. 12. *Intercipere pecuniam*, unterſchlagen, Suet. Domit. c. 17. ¶ 3. *Intercipere* etiam *excipere*, ſive incautum opprimere ac interficere eſt. Suet. Aug. c. 14 *Circa Peruſinum autem murum ſacrificans pene interceptus eſt a manu gladiatorum, quæ oppido erupera.* Sic *intercipere exercitus* eſt præoccupare & fundere atque delere. Tac. Agric. c. 5, 4 *Trucidati veterani, incenſæ coloniæ, intercepti exercitus*, id eſt, deleti. Nepos 11, 2, 3 *Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum intercepit.* v. infra *Mora.* Donatus INTERCIPERE, quaſi *totum capere* interpretatur.

¶ Interceptus, *a, um*, aufgefangen, entzogen; ut, *Epiſtola intercepta*, Curt. 6, 9, 13. *Te interceptum fortuna ſervavit*, Id. 9, 6, 12. *Interceptus rex mortalitate* Plin. 10 ep. 50, durch den tod hingeriſſen.

¶ Interceprus, *us*, m. ſubſt. der betrug. Fulgent. 3 Myth. *aſtutiæ interceptu transmigrare.*

¶ Interceptor, *ōris*, m. der etwas hinweg nimmt, oder weafiſchet; ut, *Interceptor litis alienæ*, Liv. 3, 72 (v. Alex. ab Alex. 4, 15;) *Interceptor prædæ*, Liv. 4, 50. *donativi*, Tac. Hiſt. 3, 10, 3.

¶ Interceptio, *ōnis*, f. die entziehung. Cic. pro Cluent. c. 60 *Interceptio poculi*, quod veneno infectum alteri aliquis daturus erat.

¶ Intercapēdo, vide ſupra in *Capedo.*

¶ Occipio, *ĕre*, incipere, anfangen. Ter. Andr. 1, 1, 52 *Accepit conditionem, dein quæſtum occipit*, macht ein handwerck draus. Id. Adelph. 3, 1, 2 *Dolores mei tum occipiunt primum.* Sæpiſſime hoc verbo utitur Plautus, cujus etiam eſt *occepſo* antique pro *occepero*, Amph. 2, 2, 41 &c.

¶ Occepto, *are*, frequent. idem. Plaut. Menæch. 5, 5, 18 *Iam hercle occeptat inſanire.*

¶ Occupo, *avi, atum, are*, id eſt, ex adverſo capere, einnehmen, überfallen, ſich etwas mit gewalt anmaſſen. *Occipere* & *occupare* variant, ut ſupra *antecapere* & *anticipare*, vel ut *cumbere*, & *cubare.* Sic *occupare regnum, regiam, locum, primum locum*, Cicero. *Occupare honores*, Horat. 1 od. 12, 19. Cæſ. 1 Gall. 39 *Tantus ſubito timor omnem exercitum occupavit*, hat eingenommen. Curt. 7, 5 *Cujus feræ rabies occupavit animum tuum?* Vellej. 2, 6 *Idem Cajum fratrem ejus occupavit furor. Occupari in aliqua re*, vel, *ſtudio*, elegans locutio eſt, über etwas begriffen ſeyn. Cic. 1 Off. c. 17 *In eadem funditus delenda occupati fuerunt.* Terent. Prol. Hec. v. 4 *Populus in funambulo animum occuparat*, er war erpicht auf den ſeiltänzer. Et Cæſ. 3 B. C. 109 *Quorum alter accepto vulnere occupatus, per ſuos pro occiſo ſublatus, alter interfectus eſt:* OCCVPATVS vulnere, id eſt, oppreſſus; vel ante alterum, atque ſic prior dejectus eſt. Nam *occupare* & prævenire alium eſt: de quo mox ſequitur. *Ne quod te ad aliud occupes negotium*, id eſt, prius applices, nimm nichts anders vor, Plaut. Pſeud. 1, 5, 135. ¶ 2. Significat & antevertere, prævenire, zuvor kommen. Plaut. Moſt. 3, 1, 39 *Occupabo adire.* Liv. 1, 14 *Occupant bellum facere.* Et ibid. c. 39 *Occupat Tullius in agrum Sabinum transire:* Hor. 2 od. 12, 28 *Occupat rapere oſcula.* Vide & Nonium 4, 328. Itaque *præoccupare*, & *occupare ante*, quo Plautus uſus, per pleonaſmum dicitur. Quo & pertinet illud Horatii 1 ep. 7, 65

Vultejum nave Philippus Occupat & ſalvere jubet prior.

Nam *prior* addere, neceſſe haud erat. Eleganter Columella proœmio operis: *Vereor, ne ſupremus ante me dies occupet, quam univerſam diſciplinam ruris poſſim cognoſcere*, der tod möchte mich eher überfallen. ¶ 3. *Occupare pecuniam* elegantet dicimus, pro fœnori locare, ausleihen. Cic. Verr. 1, 36 *Præterea pecunias occuparat apud populos & ſyngraphas fecerat*, unterbringen. Auſon. ep. ad Symmach. Gripho præmiſſa: *Improbum nummum malui occupare, quam condere* &c. *Id non decem occupatum tibi erit argentum dies*, Plaut. Epid. 2, 2, 13. Contra *pecuniæ vacua* dicitur, quæ nullas uſuras confert, l. Q. Cæcilius 28 Dig. depoſiti. Sic & *otioſa*, v. in *Otium.* Neque vero *pecunia occupari* tantum dicitur, quæ in fœnore ponitur, ſed quæ impenditur etiam in promercalibus rebus, unde aliquid acquiras, wenn man geld anlegt, und damit wirbt. Colum. 11, 1 de villico: *Pecuniam domini neque in pecore, neque in aliis rebus promercalibus occupet* &c.

¶ Occupatus, *a, um*, qui negotio aliquo detentus, non poteſt negotio alterius operam dare: Sic Valla exponit 5, 57, unmüßig, geſchäftig. Contrarium *otioſe*. Sic Cato proœmio: *In eo* (agricultura) *ſtudio occupati.* Cic. pro Cælio c. 19 *Occupatum & impeditum nunquam hunc tenuerunt amores.* Et 1 de Invent. 22 *Animum in aliqua re occupatum habere*, in thun haben. Et Cæl. Cic. fam. 8, 46 *Comitiorum dilationes occupationem me habebant*, ſie gaben mir viel zu ſchaffen. *Non dubito, quin occupatiſſimus fueris* &c. Id. Att. 12, 38. ¶ 2. Interdum *Occupatus* non ſecus ac verbum eſt præventus, oppreſſus, überraſchelt, überrumpelt. Juſtin. 2, 12, 21 *Græci adventu hoſtium occupati prælium capeſſunt.* Id. 5, 9, 14 *Miſerunt, qui eum interciperent, a quibus occupatus, vivus in cubiculo crematus eſt.* Curt. 9, 7, 22 *Occupatum complexu arictavit in terram.* vide plura in *Occupo.*

¶ Occupatus, *us*, m. ſubſt. eſt *occupatio.* Claud. Mamertus ad Sidonium (in hujus 4 epiſt. 2) *Equo tam ex occupatu unquam uſpiamve implicabere, quin illud in aliorum commoda revergat?*

¶ Occupatio, *ōnis*, f. diligens vacatio, geſchäft, mühwaltung, verrichtung. Cic. in Orat. c. 10 *In maximis occupationibus nunquam intermittere ſtudia doctrinæ.* Et, *Occupatione diſtineri*, ad Att. 2, 23. *Maximis occupationibus impediri*, Id. fam. 10, 28. Plura ex Cic. exempla Menckenius in Obſ. L. L. ¶ 2. Hoſtilis eſt invaſio, erobe rung, einnehmung. Cic. pro domo c. 3 *Obſeſſio templorum, occupatio fori, oppreſſio curiæ.* Idem legitimam rem quamcunque occupandi rationem hac voce notavit de Offic. 1, 7 *Sunt autem privata nulla natura, ſed aut veteri occupatione, ut qui quondam in vacua venerunt.* ¶ 3. *Occupatio*, παρακάλυψις, figura rhetorica eſt, cum reſpondemus raciræ objectioni, hoc eſt, cum ipſi animadvertentes, quid obſit nobis, prius diluimus, quam objici poſſit, die beantwortung eines möglichen einwurffs. v. Rhet. ad Herenn. 4, 27 pr.

¶ Occupātōrius, *a, um*, de agris dicitur, qui deſerti a cultoribus propriis, ab aliis occupantur, in beſitz genommen; ut, *Agri occupatorii*, i. e. quos quisque ut occupavit, tenet. Sic Flaccus p. 3. *Occupatoria conditio.* ibid. p. 15. cum not. Guil. Goeſii p. 127. conf. Aggen. Vrb. p. 45 & 48.

¶ Occupātīcius, *a, um*, idem. Vide Feſt. in *Occupaticius.* Adde in *Arciſinalis* ſub *Finis* dicta.

¶ Occupo, *ōnis*, f. cognomentum Mercurii, quo furum ille Deus velut mitiore ac honeſtiore celebratus. *Occuponem propitium* ſcil. *opto*, Petron. c. 58; ſive fragm. p. 30. v. Schefferi not. p. 131.

¶ Anteoccupo, *are*, ut præoccupare, vorbauen. Cic. in Orat. c. 40 *Vt anteoccupet, quod putat opponi.*

¶ Anteoccupatio, *ōnis*, f. præoccupatio, die vorbauung. Cic. de Orat. 3, 53 *In hilaritatem impulſio, anteoccupatio.*

¶ Exoccupo, *are*, müßig machen. Saresb. 1, 4 *Si majores eos exoccupare contigerit.* Ioh. de Ianua *exoccupo* reddit *expedio.*

¶ Exoccupatus, *a, um*, müßig, auſſer arbeit. Saresb. 1, 8 *Exoccupatis mentibus ſarrepant tædia.*

¶ Præoccupo, *are*, prævenire, vorher einnehmen, überſchnellen, zuvor kommen. Cic. Phil. 10, 1 *Præoccupare alterius partes.* Cæſ. B. G. 6, 40 *Præoccupavit animos timor.* Nep. 10, 4, 1 *Ne, cum inter ſe timerent, alteruter alterutrum præoccuparet.* Id. 14, 7, 2 *Hic ne intrare poſſit, ſaltum Datames præoccupare ſtudet.* In quibus pleonaſmus eſt, ut ſupra monebamus in *Occupo* n. 2. Liv. 21, 20 *Præoccupatos jam ab Hannibale Gallorum animos eſſe.*

¶ Præoccupatus, *a, um*, valde occupatus, ſehr bemühet. Sen. ep. 15 *Omnes præoccupati ſumus virtutes diſcere.* Item vorher eingenommen. Liv. 6, 21 *Præoccupati beneficio animi.* Vellej. 2, 69, 2 *Præoccupata Aſia.*

¶ Præoc

¶ Præoccupatio, *ōnis*, f. προλήψις; ut, *Locorum præoccupatio*, Nepos 18, 3, 6. ¶ 2. Figura syntaxeos, & schema. Beda Presbyter de Schem. & Tropis, pr. προλήψις, *Præoccupatio sive præsumtio dicitur, Figura est, quando ea, quæ sequi debent, anteponuntur.*

¶ Percĭpio, *ĕre*, erlangen einsammlen; ut, Cic. de Senect. c. 8 *Nunquam in agro majora opera fiunt, non serendis, non percipiendis fructibus, non condendis.* ¶ 2. Item, begreiffen, verstehen; ut, Cic. de Orat. 1, 51 *Philosophia oratori necessario percipienda est. Percipere voluptatem*, empfinden, Id. 1 de Fin. 11; *luctus, dolores, miserias*, Id. fam. 14, 1, 2. ¶ 3. Affectus etiam hominem *percipere* dicuntur, h. e. cupere vel occupare, einnehmen. Sic Ter. Eun. 5, 6 pr. *Neque agri, neque urbis odium me unquam percipit*, ich werde dessen nicht überdrüßig. *Percipit*, quasi totum capit, aut penitus occupat, ita ut vel urbanam vitam plane detester & fugiam aversus, vel rusticam. Plaut. Amph. 5, 1, 66 *Mihi horror membra misero percipit dictis suis*, es überfällt mich ein schauer. Huc etiam referas illud Lucretii 5, 603

Est etiam quoque, uti non magno solis ab igni,
Aëra percipiat calidis fervoribus ardor.

¶ Perceptus, *a, um*. *Brevis est percepta voluptas*, Ovid. Pont. 1, 2 v. 53. ¶ 2. Item, verstanden. *Philosophorum percepta habere præcepta*, Nepos 25, 17, 3.

¶ Perceptum, *i*, n. subst. ein lehrsatz. Cic. de Fato c. 6 *A perceptis artis proficiscitur. Percepta appello, quæ dicuntur græce θεωρήματα.* Et Gell. 14, 1 *Pro percepto liquere*, id est, clarissimum apparere.

¶ Perceptio, *ōnis*, f. die geniessung; ut, *Perceptio frugum*, Cic. Off. 2, 3. ¶ 2. Item, der verstand. Cic. Acad. 1, 12 *Turpe est cognitioni & perceptioni, assertionem approbationemque præcurrere*, beyfall geben, ehe man die sache recht verstanden und eingenommen.

¶ Perceptor, *ōris*, m. qui percipit, ein geniesser. Augustin. Soliloqu. 1, 1 *Iubeas me esse perfectum amatorem perceptoremque sapientiæ tuæ.*

¶ Perceptĭbilis, *e*, empfindlich. Saresb. 2, 18 *Sensuum perceptibilis.*

¶ Percapabilis, *e*, sehr fähig. Vet. Irenæi Interpr. *Percapabilis vitæ.*

¶ Inperceptus, seu Imperceptus, unbegriffen. Ovid. Met. 9, 710 *Imperceptu mendacia.* Gell. 14, 1 *An minora majoribus imperceptiora sunt?*

¶ Postĭcĭpo, *are*, hernach wegnehmen. Claud. Mamert. 1, 21 *Nec anticipare vitam, nec posticipare.*

¶ Præcipio, *ere*, præoccupare, antecapere, præsentiscere, vorher nehmen, zuvor bedencken, vorher mercken. Sic *Præcipere fata, mortem, veneno*, Flor. 3, 9 & 4, 12 dixit. Cic. Off. 1, 23 *Ingenii magni est, præcipere cogitatione futura.* zukünfftige dinge vorher bedencken. Tac. Hist. 3, 15, 3 *Antonius festinato prælio victoriam præcepit*, h. e. ante reportavit, quam sperata hostibus auxilia venire possent. Liv. 7, 26 *Eventum utraque acies animis præceperat.* ¶ 2. Est & *præcipere* monstrare, docere, quid faciendum discendumve sit, vorsagen, lehren, & magistrorum proprium est, qui inde & *Præceptores* appellati. Horat. 1 od. 24, 2 *Præcipe lugubres Cantus Melpomene.* Alloquitur enim Poeta Musam, ut magistram canendi. Id. 2 Sat. 2 pr. *Nec meus hic sermo est, sed quem præcepit Ofellus* id est, quem me Ofellus docuit. Et de Arte P. v. 335 *Quicquid præcipies, esto brevis! ut cito dicta Percipiant animi dociles teneantque fideles.* Plin. Paneg. Traj. c. 15 *Iam tunc præmonente fortuna, ut diu penitusque perdisceres, quæ mox præcipere deberes.* Colum. 10 Præf. *Quare cultus hortorum, quoniam & fructus magis in usu est, diligentius nobis, quam tradiderunt majores, præcipiendus est.* Hinc & ¶ 3. *Præcipere* absolute est, magistrum, doctorem, seu præceptorem esse. Suet. Ner. c. 7 *Ferunt Senecam proxima nocte visum sibi per quietem C. Cæsari præcipere.* Id de Illustr. Gramm. c. 16, quo de Quinto Cæcilio exponit: *Scholam aperuit: sed ita ut paucis, & tantum adolescentibus, præciperet.* ¶ 4. Inde ad alios quosvis transfertur, qui aliquid mandant, & faciendum monent ac monstrant, befehlen, instruiren. Nepos 2, 6, 5 *Reliqui legati ut tum exirent, cum satis altitudo muri exstructa videretur, præcepit.* Cic. Catil. 3, 5 *Orare ut item illi facerent, quæ sibi legati præcepissent.* ¶ 5. *Præcipere* & *Præripere* sæpe a librariis permutari, Drakenb. ad Liv. 22, 41 observar.

¶ Præcipiens, *tis*, ante capiens, Curt. 9, 6, 2 *Aliquantum intervalli a cætera classe præcipiens.*

¶ Præceptus, *a, um*, vorher genossen; ut, *Possessa præceptaque gaudia*, Ovid. Heroid. 17 v. 107. *Præcepta beneficia*, Nepos 25, 11, 5. Notabilis locus est Liv. 1, 7 *Priori Remo augurium venisse fertur sex vultures; jamque nunciato augurio cum duplex numerus Romulo se ostendisset, utrumque regem sua multitudo consalutaverat. Tempore illi præcepto, at hi numero avium regnum trahebant*, jene drungen auf den vorzug der zeit, diese auf der vögel menge.

¶ Præceptum, *i*, n. subst. traditio, disciplina, lehre, unterricht, regel. Cic. de Fin. 5, 4 *Disserendi ab iisdem præcepta sunt tradita.* Et de Orat. 2, 36 *Philosophi nulla dant præcepta dicendi.* Horat. 2 ep. 1, 128

Mox etiam pectus præceptis format amicis.

¶ 2. Mandatum, jussum, imperium, befehl, ordre. Virg. Æn. 9, 45 *Obiciunt portas tamen & præcepta facessunt.* Nepos 18, 9, 5 *Quibus imperatum erat, diligenter præcepta curant.* Tacit. Agric. 37, 2 *Transvectæque præcepto Ducis.* Veget. Prol. L. 11 *Imperatoris non obedire præceptis*; ubi vulgo *mandatis* excudirur, quod ex glossa est.

¶ Præceptio, *ōnis*, f. actus præcipiendi, die unterweisung. Cic. Off. 1, 2 *Propria est ea præceptio Stoicorum.* Et Nat. D. 1, 31 *Lex est recti præceptio, pravique depulsio.*

¶ Præceptor, *oris*, m. qui docet & artes scientiasque infundit, ein lehrer, unterweiser, lehrmeister. Cic. Phil. 2, 6 *Hunc tu auctorem & præceptorem omnium consiliorum totiusque vitæ debuisses habere.* Iuvenal. 7, 209

Di præceptorem sancti voluere parentis Esse loco.

Sic Alexander dicebat, *se Aristoteli præceptori non minus debere quam patri, quod a patre vivendi, a præceptore bene vivendi initium accepisset*, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν, Plutarch. in vita Alex. fol. 668. Rursus Iuvenal. 7, 230 *Ut præceptori verborum regula constet* &c. Ovid. de Art. 1, 17 de se ipso: *ego sum præceptor amoris.* Construitur etiam cum gerundio. Cic. de Invent. 1, 25 *Quos habuerit artium liberalium magistros, quos vivendi præceptores.* Sic *præceptor amandi*, Ovid. Fast. 6 v. 13 Et *Latini dicendi præceptores*, Quintil. 2, 4, 30. Quod discrimen a veteribus observatum sit inter *Præceptorem* & *Pædagogum*, apparet ex Sen. de Ira 2, 22 Vide ibi Lips. & supra *Pædagogus*.

¶ Præceptrix, *īcis*, f. eine lehrmeisterin. Cic. de Fin. 1, 13 *Sapientia præceptrice in tranquillitate vivi potest.* Vitruv. 10, 1 *Præceptrice & magistra mundi versatione omnis machinatio instituta est.*

¶ Præceptivus, *a, um*, vox philosophica, qua Seneca epist 95 pr. usus est, philosophiæ partem παραινετικὴν vertens *præceptivam.*

¶ Præceptive, adv. gebotweise, Tertulliani est adv. Marc. 5, 10.

¶ Præcepto, *are*, sæpe percipere, ex Saliari carmine Festus.

¶ Præceptorius, *a, um*, die lehrmeister betreffend; ut, *Præceptoria epistola*, Plin. epist. 4, 13.

¶ Præcĭpuus, *a, um*, singulare, non vulgare, contrarium communi, a *præ* & *capio*, sonderlich, vor andern. Cic. fam. 4 ep. ult. *Non debes aut propriam fortunam aut præcipuam postulare, aut communem recusare*, was besonders vor andern. Ter. Adelph. 2, 3, 5 *Unam hanc rem me habere præter alios præcipuam arbitror.* Et *Vir in eloquentia præcipuus*, sonderlich beredt, Quintil. 6, 3. *Partes meæ in ea caussa præcipuæ fuerunt*, in dieser sache habe ich das beste müssen thun, Cic. pro domo c. 5. *Eo prælio præcipua equitum gloria fuit*, sie hatten das grösste lob. Liv. 1, 37. ¶ 2. *Præcipua* vel *producta* Stoicorum, προηγμένα, quæ bona aliis, vid. Cic. Tusc. 5, 16. ¶ 3. Apud ICtos *Præcipuum* dicitur, quod per præceptionem singularem & præter hæreditariam portionem legatum est, etwas zum voraus. Sidon. Apoll. l. 6 epist. 12 *Illud deberi tibi quodam, ut dicunt Iureconsulti, præcipui titulo, nec tuus poterit ire pudor inficias.*

¶ Præcĭpue, adverb. potissimum, fürnemlich, zuförderst. *Diligentia præcipue nobis colenda est*, Cic. de Orat. 2, 35 *Præcipue aliquem observare*, besonders hochachten, respect erweisen. Brut. Cic. fam. 11, 19. *Præcipue* idem, quod *præ aliis* ap. Cic. Or. 2 c. Rull. 23 *Nihil sibi appetit præcipue Pompejus, nihil.* v. Menck. Obs. L. L. hac voce.

¶ Recĭpio, *ĕre*, idem quod simplex *capere*, nehmen. Cic Or. 1 contr. Rull. 4 *Si qua* (pecunia) *post nos Consules ex novis vectigalibus recipiatur.* Conf. Or. 2 c. Rull. 18. ¶ 2. *Recipere*, wieder erlangen, wieder einnehmen, ut, *Tarentum recipere*, Cic. de Orat. 2, 67. *Res amissas recipere*, Liv. 3, 63. *Cœnatio epulum receptura*, ein speise-saal, gastmale darinnen zu halten, Sen. epist. 90. ¶ 3. *Recipere in amicitiam, familiaritatem, gratiam, fidem*, aufnehmen. Cic. Phil. 2, 32 *Hunc in familiaritatem libentissime recipiebat.* Et fam. 13, 19 *Lysonem in fidem necessitudinemque tuam recipias.* Ir. Caril. 4, 10 *Quod hostes -- recepti beneficio & obligatos putant.* Ter. Eun. 5, 8, 54 *Recipite me in vestrum gregem*, nehmet mich in eure compagnie. ¶ 4. *Recipere se aliquo*, est conferre se aliquo: ut, *Domum se recipere*, Ter. Phorm. 5, 4, 7 nach hause gehen. Sic & *in urbem.* Cic. 5 Att. 20 *Ipse me Laodiceam recipiebam.* ¶ 5. *Recipere se*, militare verbum, pedem referre, sich zurück ziehen, sich retiriren. Cæs. B. G. 1, 25 *Tandem vulneribus defessi, & pedem referre, & quod mons suberat circiter* CIↃ *passuum, eo se recipere cœperunt.* Et mox: *qui in montem sese receperant.* Id. B. C. 3, 45 *Non recusare se*, (Pompejus dicebat) *quin nullius usus Imperator existimaretur, si sine maximo detrimento legiones Cæsaris sese recepissent inde, quo temere essent progressæ.* Et c. seq. *Nostri, qui satis habebant sine detrimento discedere, quietissime se receperunt.* Id. de B. G. 1, 43 *Si quo erat longius prodeundum aut celerius recipiendum.* ¶ 6. Est & antiquum juris verbum, & idem est, quod *Excipere*, ausnehmen, bedingen. Plaut. Trin. 1, 2, 157 *Porticulum hoc recepit, cum ædes vendidit:* er hat das ausgezogen, als er das haus verkaufft. Vide Nonium 4, 399, & Gell. 16, 6, & infra *Ruta Cæsa*, in *Ruo*. *Alicujus nomen recipere* Prætor dicitur, cum accusatum aliquem in reorum numerum refert. Cic. L. 2 in Verr. c. 38; Lib. 8 ad Div. Ep. 8. conf. Menckenio notata hac voce. ¶ 7. *Recipere se ad bonam, meliorem frugem*, Cic. pro Cælio c. 12, fromm werden, sich bessern. Est autem proverbialis locutio, ut ipse Cic. c. l. indicat: *Equidem multos*, inquit, *& vidi, & audivi, qui totam adolescentiam voluptatibus dedidissent, emersisse aliquando, & se ad frugem bonam*, UT DICITUR, *recepisse.* ¶ 8. *Recipere*, promittere cum obligatione, angeloben, zusagen. Cic. fam. 13, 3 *Ut mihi coram recepisti.* Ter. Phorm. 5, 7, 9 *An verebamini, ne non id facerem, quod recepissem semel?* wozu ich mich einmal verstanden. Planc. Cic. fam. 10, 17 *Recipio vobis, celeriter me negotium ex sententia confecturum*, ich sage euch zu, daß ich &c. Cic. Att. 2, 22 p. 271 Gr. *Fidem recepisse sibi & ipsum & Appium de me.* Lambinus emendat *dedisse*. Certe hoc significat, sie hätten versprochen. ¶ 9. *Recipere* etiam est pro alio spondere, gut davor werden. *Tibi spondeo in meque recipio*, Idem fam. 13, 17. Et Ter. Heaut. 5, 5, 11. CL. *Pater, omnia faciam; impera.* CH. *Uxorem ut ducas.* CL. *Pater.* CH. *nihil audio.* ME. *ad me recipio: Faciet:* ich garantire vor ihn. ¶ 10. *Recipere* etiam medicorum est, quibus partibus compositum sit medicamentum, judicantium. Exempla Scrib. Largi Menckenius in Observ. hac voce, collegit. ¶ 11. Tandem notetur gladiatoria vox *Recipere ictum*, vel *ferrum*, quod jubebantur gladiatores jacentes & missionem petentes, sed non impetrantes. v. Cic. pro Rosc. Am. c. 12; & pro Sext. c. 37; & Gronov. ad Sen. epist. 7 p. 19.

¶ Receptus, *a, um*, aufgenommen. Nepos 2, 8, 4 *Majore religione se receptum tueri.* Cic. pro Rabir. c. 8 *Ex magnis inimicitiis receptus in gratiam*, ein ausgesohneter. ¶ 2. *Receptum* etiam dicitur, quod usitatum est, üblich, bräuchlich, gewöhnlich. Plinius 28, 2 ubi de superstitionibus agit, *Quin &*, inquit, *absentis tinnitu aurium præsentire sermones de se, receptum est*, es ist etwas bekanntes. Quo sensu etiam per gradus attollitur. Tertull. adv. Marc 4, 5 *Auctoritas receptior.* Et Solinus præfar. *Scriptores receptissimi.*

¶ Receptum, *i*, n. subst. idem quod promissum, eine zusage, ein versprechen. Sic *Promissum & receptum intervertere*, Cic. Phil. 2, 32 umstossen, nicht halten. *Promisso ac recepto suo satisfacere*, Id. Verr. 5, 53.

¶ Receptus, *us*, m. subst. ipse recipiendi actus, die zurücknehmung. Liv. 4, 57 pr. *Dare tempus ad receptum nimis pertinacis sententiæ.* ¶ 2. Discessio, der abzug, die retirade. Cæs. B. C. 3, 46 *Cæsar receptui suorum timens, crates ad extremum tumulum contra hostem proferri jussit* Hinc *Receptui canere*, Cic. Phil. 12, 3 zum abmarsch blasen. *Receptui signum dare*, Curt. 4, 6, 10. ¶ 3. Est & *Receptus* ipse locus, quo fit receptio. Planc. Cic. fam. 10, 11 *Animadverti, nullum alium receptum Antonium reliquiasque, quæ cum eo essent,*

essent, habere, keine andere zuflucht. Cæs. B. C. 1, 82 *Propinquitas castrorum celerem fugæ receptum dabat.* ¶ 4. Nidum avium *Receptus* denotat apud Solinum c. 12 *Spinetis fruticibus ac sarculis receptus suos vestiunt.* conf. c. 8.

¶ Receptio, *ōnis*, f. die aufnahme. Plaut. Asin. 5, 2, 70 *Quid tibi hinc receptio ad te est meum virum?* id est, quamobrem virum meum hinc ad te recipis? Verbale nomen cum casu verbi junxit, ut alias: *Quid tibi meam tactio est*, &c. De his Plauto non infolitis Pareus Manciil. Lex. Crit. p. 183.

¶ Receptor, *ōris*, m. qui recipit. Tac. An. 4, 23, 3 *Prædarum receptor*, der hehler. Prudent. hymn. Epiphan. v. 144 *Moysis receptor civium.* Eutrop. 9, 9 de Aureliano: *Receptor orientis occidentisque.*

¶ Receptrix, *īcis*, f. Cic. Verr. 5, 62 *Vrbs furtorum receptrix*, Meſſanam Siciliæ intelligens, die den diebſtahl verhelt. Apul. de Mundo p. 66 *Receptrix naturarum ad diversa tendentium.* Id. ad Aſclep. p. 77 *Terra omnium receptrix.*

¶ Receptibĭlis, *e*, das man wieder bekömmt. Auguſt. de Trinit. 5, 13 *Noſtra ſcientia amiſſibilis eſt & receptibilis.* Vulg. Interpr. Sirac. 2, 5 *Homines receptibiles probantur in camino humiliationis.*

¶ Receptītius, *a, um*, qui receptus eſt. Cato apud Gell. 17, 6 *Receptitium ſervum* vocat, qui interprete Gellio, venum datus, ſed redhibitus ob aliquod vitium receptusque eſt; puta nequam, nullius pretii. Sed *Dos receptitia*, Vipiano eſt l. 31 Dig. de mortis cauſſa don. § 2, *quam quis in mortem mulieris a marito ſtipulatur*, ut ipſe explicat.

¶ Recepto, *are*, idem quod *recipere*. Varro ap. Probum in Virg. Ecl. 6, 31 *Lunæ bigas ſolisque receptat.* Tac. An. 3, 60, 2 *Obſervati adverſum creditores receptabantur*, wurden in ſchutz genommen. Virg. Æn. 10, 383 *Haſtamque receptat Oſſibus herentem*, id eſt, retrahit. Ter. Hec. 5, 1, 16 *Meam receptas filiam ad te*, du zieheſt meinen ſohn an dich.

¶ Receptatio, *ōnis*, f. die aufnehmung. Ammian. lib. 20 ſub fin. in Iridis deſcriptione: *Panicea tertia, quod ſolis obnoxia claritudini, pro receptatione ſpiritus, fulgores ejus puriſſimi e regione dejlorat.* Sed MSS. aliter. Vid. Valeſ. in h. l. p. 259.

¶ Receptator, *ōris*, m. idem qui *Receptor*, ein hehler. Cic. pro Mil. c. 19 *Ille latronum occultator & receptator locus*, ein mörderneſt. Flor. 3, 10, 9 de Rheno: *Receptator hoſtium atque defenſor.*

¶ Receptāculum, *i*, n. ein aufenthalt. Cic. Verr. 5, 23 *Illud tibi oppidum receptaculum prædæ fuit*, in dieſe ſtadt haſt du geflüchtet, was du geraubet haſt. Sic *Animi receptaculum eſt corpus*, die herberge, das behältniß, Cic. Tuſc. 1, 22. Et Sen. ep. 92 extr. *Ille divinus animus egreſſurus hominem, quo receptaculum ſuum conferatur, ignis illud exurat, an fera diſtrahant, an terra contegat; non magis ad ſe pertinebit, quam ſecundas ad editum infantem.* Bis etiam occurrit in epiſt. 90. Curt. 8, 2, 15 *Receptaculum evaſum.* Liv. 1, 33 *Hoſtium receptaculum*, die retirade der feinde. conf. Iuſtin. 2, 4, 32.

¶ Receptōrius, *a, um*, zur aufnahme dienlich; ut, *Receptorius locus*, Tertull. de Reſurr. carn. c. 27 eine herberge.

¶ Receptorium, *i*, n. ſubſt. locus, quo nos recipimus, & idem ac *receptaculum*. Speciatim Sidonio 5 epiſt. 17 in templo vel eccleſia locus pro lacerdotibus: *Nunciatum eſt, hora monente, progredi epiſcopum de receptorio*, aus der ſacriſtey.

¶ Receptivatus, *a, um*, wieder gefangen. Vet. Interpr. Irenæi: *Iuſte a Deo receptivatus.*

¶ Recupero, vel Recipero, vide in *Paro.*

¶ Satisaccipio, *ĕre*, quod tamen ſeparatim etiam ſcribitur, verſicherung oder caution annehmen. Cic. pro Quint. c. 13 *Si veretur, ut res judicio facto, parata ſit, judicatum ſolvi ſatisaccipiat.*

¶ Satisaceptio, *onis*, f. ſtipulatio, die annehmung der caution. L. 5 § 2 Dig. de Verb. obligat.

¶ Sūſcipio, *ĕre*, auf ſich laden, auf ſich nehmen. Cic. Off. 3, 2 *Onus grave ſuſcipere.* Sen. de Benef. 6, 15 *Labentem domum ſuſcipere*, i. e. fulcris excipere. v. Ramir. ad Marrial. 1, 1. *Actiones periculoſas ſuſcipere*, Cic. Off. 1, 24. *Suſcipere ſcelera, facinus, fraudem, ſeveritatem*, idem dixit, notante Menck. Obſ. L. L. hac voce. *Suſcipere bellum*, krieg anfangen, Curt. 4, 1, 12. *Suſcipere libertatis cauſſam*, ſich der freyheit annehmen, Cic. 12 ep. 24. *Pro ſalute alicujus ſuſcipere vota*, vor einen bitten, Vellej. 2, 48, 2. ¶ 2. *Suſcipere liberos, ſobolem*, eſt procreare, kinder zeugen. Cic. fam. 5, 16 de calamitoſis reipubl. temporibus: *Beatiſſimi ſunt, qui liberos non ſuſceperunt.* Id. Att. 11, 9 ext. *Hæc ad te die natali meo ſcripſi, quo utinam ſuſceptus non eſſem.* Quæ forma loquendi inde nata eſt, quod recens editi infantes deponerentur in terra: quos ſi probaſſet, & educare decreviſſet pater, levabat & ſuſcipiebat. Vnde & *Tollere liberos*, ſimiliter procreare eſt; conſequens pro antecedente. Vide infra in *Tollo.* ¶ 3. Hinc Chriſtiani etiam, *ſuſcipere quem de fonte*, dicunt; qui in baptiſmo pro infantulo ſpondent ſuſcepto & elevato, die pathen, die ein kind aus der taufe heben; qui inde etiam *Suſceptores* appellati ſunt. Victor Vticenſis de Perſecut. Vandal. *Hic* (Epiphadorus) *fuerat apud nos* (orthodoxus) *in Eccleſia Fauſti baptiſatus, quem Venerabilis Maritia Diaconus de alveo fontis ſuſceperat.* Gregorius Papa 4 Dial. 32 *Quidam Curialis illic ſacratiſſimo Paſchali Sabbato, juvenculam cujusdam filiam in baptiſmate ſuſcepit.* ¶ 4. *Suſcipere* idem eſt ac *ſuſtinere* apud Cic. pro L. Manil. c. 3 *Adhuc pœnam nullam, ſive dignam ſcelere, ſuſcepit.* ¶ 5. Idem pro *conſtituere* hoc verbo uſus eſt de Nat. Deor. 2, 24 *Suſcepit vitæ hominum, conſuetudoque communis.* ¶ 6. Eſt & diputantium verbum, ſicut *accipere*, de quo ſupra. Cic. Tuſc. 1, 32 *Iſtis vero, qui, quod tota in hac cauſſa difficillimum eſt, ſuſcipiant, poſſe animum manere corpore vacantem*, die das annehmen und zugeben. ¶ 7. Idem ac *reſpondere.* Virg. Æn. 6, 723 *Suſcipit Anchiſes*, id eſt, reſpondendi officium in ſe recipit, er verſetzet darauf. Et Apul. Met. 5 p. 163 *Suſcipit alia: Ego vero* &c. hoc eſt, Altera ſoror reſpondet, nam ordine dicere ad ea, quæ ſoror prius diſſeruerat. ¶ 8. *Suſcepti* Lambinus exhibet in Lucret. 5, 483 *Æternam ſuſcepit Lampada mundi*, id eſt, excepit, recepit vice alterius, al. *ſuſcepit.* ¶ 9. *Suſcipere* & *Suſpicere* nonnunquam in Codicibus permutari, notat Drakenb. ad Liv. 28, 6, 12.

¶ Sūſceptus, *a, um*, übernommen; ut, *Suſceptum flagitium ac dedecus*, Cic. pro Mur. c. 5. ¶ 2. Item, erzeuget. Iuſtin. 11, 10, 2 *A captiva ſuſceptum puerum Herculem vocavit.* Id. 9, 8, 3 *Liberi ex variis matrimoniis ſuſcepti*, zuſammen gebrachte kinder. ¶ 3. In Codice pro Cliente *ſuſceptus* ponitur, quod in patroni tutelam ſuſcipiatur. Vſus & Ammian. 17, 20, ubi vide Lindebrog. p. 70. Servius ad illud Virg. Æn. 6, 609 *& fraus innexa clienti, Vult*, inquit, *intelligi prævaricatores, qui patroni ſunt clientium, quos nunc* SVSCEPTOS *vocamus.* Adde Wowerium & Elmenh. ad Minuc. Felic. c. 28, 4.

¶ Sūſceptum, *i*, n. ſubſt. i. e. inceptum, ein verhaben. Ovid. Metam. 11, 200 *Suſceptaque magna labore Creſcere.*

¶ Sūſceptio, *ōnis*, f. die auf- und annehmung; ut, *Suſceptio cauſſæ*, Cic. pro Mur. c. 1. *Laborum dolorumque ſuſceptio*, Id. Acad. 1, 6.

¶ Sūſceptor, *oris*, m. qui ſuſcipit, ein aufnehmer. Apud Iuſtin. 8, 3, 8 *Suſceptores ſolicitare*, eſt homines quærere, qui opera facienda conducant; qui & *redemptores*, & in l. un. C. de monop. *ergolabi* dicuntur, pachter, denen etwas überhaupt verdungen wird. ¶ 2. *Suſceptores* etiam ſunt, qui annonis & tributis ærarii recipiendis præpoſiti ſunt, einnehmer. vid. tit. C. de ſuſcept. & Liv. 8, 3. Sic *Verris pecuniarum ſuſceptor*, Aſcon. Ped. p. 97. ¶ 3. Non raro ſunt, qui clam aliquos ſuſcipiunt, & parum licite. Ita *Suſceptores* dicuntur, qui aleæ, prohibitæ legibus, luſores recipiunt, & facultatem ludendi concedunt, L. 1 § 2 D. de aleat. ¶ 4. *Suſceptorem* Erasmus dixit, qui vulg. *Compater*, item *Patrinus* appellatur, eine pathe. Ἀνάδοχος Dionyſio Areopagitæ dicitur. Tertull. de Bapt. c. 18 *Sponſorem fidei*: Auguſtin. ep. 25 *Offerentem* vocat, ut Voſſius obſervat. Vide quæ proxime præcedunt in *Suſcipio* n. 3.

¶ Sūſceptibĭlis, *e*, ad ſuſcipiendum aptus. Saresb. Policr. 3, 2 *An omnia ſuſceptibilia ſint contrariorum.*

¶ Sūſcepto, *are*, frequent. idem fere quod *ſuſcipere*, ſed rarioris uſus. Apul. 2 Met. p. 128 *Vicariam pro me lanienam ſuſceptavit.* Id. lib. 11 ſub fin. *Tertiam telatam ſuſceptare*, uti Wower. reſtituit, quem Iul. Flor. p. 394 ſequutus eſt; alii *ſuſcitare.*

¶ Reſuſcipio, *ĕre*, wieder aufnehmen. Arator: *Reſuſcipere uſum rei alicujus.*

¶ Insūſceptus, *a, um*, non ſuſceptus, unangenommen. Ovid. vel quicunque autor eleg. de morte Druſi v. 197 *Vota inſuſcepta reliquit.*

CĂPIS, *idis*, f. poculi genus, in ſacris uſitatum a capiendo dictum, ut Feſtus auctor eſt. Liv. 10, 7 *Cum capide ac lituo victimam cædat.* Leges & apud Plin. 37, 2. Vide Bturn. ad Petron. c. 52 p. 253 ſeq. it. Havercamp. ad Tertull. Apol. p. 147. Add. infra *Capula.*

CĂPISTERIVM, *i*, n. vel cribrum eſt, vel aliud quiddam, quo ſemina expurgantur, apud Columell. 2, 9 *Semen quod exteritur, capiſterio expurgare*, ein ſieb, mulde oder ſchwinge, darinn man den ſaamen feget.

CĂPISTRVM, *i*, n. vel a *capiendo* dictum, quod eo jumenta comprehendimus; vel a *capite*, ut habet Iſidorus 20, 16, quia eſt capitis vinculum, quo jumenta adſtringimus, ein zaum oder halffter. Varro R. R. 2, 6 de anniculis pullis aſinarum: *Leniter capiſtris habent vinctos.* Virg. Georg. 3, 399 de hædis: *Primaque ferratis præfigunt ora capiſtris.* ¶ 2. Columella 4, 20 ad vincula etiam, quibus alligantur vites, traduxit. Nam ita ſcribit: *Cum ad ſummum putum rectæ vitis extenta eſt, capiſtro conſtringitur.* Iuvenal. 6, 43 *Maritale capiſtrum*, ſatyrice, das joch der ehe.

¶ Capiſtro, *are*, capiſtrum induere, zäumen, halfftern. Plin. 18, 19. *Boves piſcellis capiſtrari oportet.* Item, *capiſtris alligare*: Colum. 6, 19 *Primis autem duobus ſtatuminibus imponitur primum jugum, ad quod jumenta capiſtrantur.*

¶ Capiſtratus, *a, um*, gezäumt. Ovid. Heroid. 2, 80 *Inque capiſtratis tigribus alta ſedes.*

¶ Incapiſtro, *are*, illaqueare, verſtricken. Apul. Met. 11 p. 266 *Cum me malis incapiſtraſſet erroribus Fotis*, cum reſpectu ad formam aſini, quam ei conciliarat. Gloſſ. *Incapiſtro* Φιμόω.

Capitalis, Capitium, capito, &c. quære in *Caput.*

CĂPITOLIVM, *i*, n. arx Romana & templum in monte Tarpejo, vel Saturnio, a *capite* humano, ibi, cum exſtrueretur, invento, ſic appellatum. Quamquam non deſint, qui ſic dictum volunt, a *capite Toli* cujusdam, ibidem ſepulti. vid. Arnob. 6 p. 194, & ibi Elmenh. Omnium dæmonum conſiſtorium vocat Herald. ad Arnob. 6 p. 234. Ejus Hiſtoriam breviter habes apud Plut. Public. p. 188 ſq. H. Steph. item Liv. 1, 38 & 55; & Tac. Hiſt. 3, 72, 3, quam copioſius & juſto ac peculiari Commentario Iuſtus Ryckquius exſecutus eſt. Conf. Lipſ. in Admirand. 3, 5, & de Magnit. Rom. 11, 5. Pigh. Annal. Rom. 1 p. 52. Fabricii Antiqu. Rom. lib. 3 &c. Cæterum poſt affectatum a M. Manlio Capitolino regnum lex lata eſt, *ne quis patricius in arce aut capitolio habitaret*, Liv. 6, 20 pr. Et jam ante invidiæ fuerat M. Valerio Publicolæ, quod & ipſe habitaret in Capitolio. Liv. 2, 7. conf. Plut. in ejus vita p. 185 ſq. H. Steph. ¶ 2. Hinc & aliarum urbium magnifica templa arcesque *Capitolii* nomen acceperunt. Sic *Capitolium Capuæ* Suetonius memorat Calig. c. 57, ubi Caſaub. inſpicias; *Auguſtodunenſe* Eumenius Rhetor 5; *Toloſanum* Sidon. 9 ep. ult. in Carmine v. 67; *Narbonenſe*, Id. Carm. 23, 14. ¶ 3. Poëtæ etiam pluraliter *Capitolia* de uno dicunt. Ovid. 1 Triſt. 3, 29 *Hanc* (lunam) *ego ſuſpiciens, & ab hac Capitolia cernens.* Sidonius carmine Sapphico ultimæ epiſt. ſubjecto: *De gradu ſummo Capitoliorum præcipitatus.*

¶ Capitōlīnus, *a, um*: ut, *Iupiter Capitolinus, Clivus Capitolinus.* Cic. pro Rabir. extr. *Capitolini ludi*, in honorem Iovis Capitolini pro ſervato Capitolio ab hoſtibus: Callis Senonibus inſtituti, & celebrati, Liv. 5, 50. Add. Scalig. Lect. Auſon. 1, 10 pr. Et *Ælia Capitolina*, in Iovis Capitolini honorem condita urbs Palæſtinæ, in ruderibus ferme Hieroſolymo-

roſolymorum exſtructa, apud Xiphilinum in Hadriano, & Ptolemæum 8, 4. ¶ 2. *Capitolini* abſolute dicti collegium hominum in Capitolio habitantium & ludos Capitolinos celebrantium. vid. Liv. 5, 50 pr. it. Turnebi Adverſ. 5, 28.

Capitoſus, capitulatim, capitulo, &c. vide *Caput.*

Capnia, capnias, capnites &c. vide *Capnus.*

CAPNVS, *i*, m. a καπνὸς, *fumus:* herba, latine *fumaria*, vulgo *fumus terræ*, erdrauch, taubenkropf, wilde rauten. Plin. 23, 13.

¶ Capnītis, *dis*, f. καπνῖτις, eadem herba, Plin. 34, 10.

¶ Capnia, *æ*, f. vitis a fumi colore dicta, Plin. 14, 3.

¶ Capnias, *æ*, m. καπνίας, gemma ex genere laſpidum, quodam veluti fumo infecta, unde & nomen accepit. Plin. 37, 9.

¶ Capnītes, *æ*, m. καπνίτης, gemma pluribus ſpiris fumida. Plin. 37, 10.

¶ Capnion, *i*, n. herba eadem, quæ *capnus.* Plin. 25, 13.

¶ Capnomantes, dicti divinatores ex fumo ſuper aras. Vid. Alex. ab Alex. 4, 17.

¶ Capnumargus, *i*, m. argilla ruſſa, qua arva pingueſcunt, Plin. 17, 7, quaſi fumi ruffo & fuſco colore infecta.

¶ Capo, *ōnis*, vide *Capus.*

CAPPA, n. indecl. litera Græca. *Duplex Cappa*, διπλοῦν κάππα, id eſt, malus vel malum, κακόν. *Tria cappa peſſima*, τρία κάππα κάκιστα, videlicet *Cappadox, Cretenſis & Cilix:* vel *Cornelius Sylla, Cornelius Cinna, Cornelius Lentulus*, vide Chiliad.

¶ Cappa, *æ*, f. pilei genus, eine kappe; *vel quod duos apices, ut* Cappa *litera habeat, vel quia capitis ornamentum eſt*, Iſidor. 18, 31. ¶ 2. *Cappa*, marinus equus, Feſto.

CAPPĂDŎCIA, *æ*, f. Καππαδοκία, Aſiæ regio frumento & pecudibus abundans. Cic. fam. 15, 4 *Exercitum mihi ducendum per Cappadociæ regionem putavi.* Nomen a *Cappadoce* amne eſt: ante *Leucoſyria* appellata, ut Plin. indicat 6, 3. Nep. 14, 1, 3 *Habuit provinciam Ciliciæ juxta Cappadociam, quam incolunt Leucoſyri.*

¶ Cappădox, *ŏcis*, m. qui ex Cappadocia eſt. Lucan. 7, 225 *Cappadocum montana cohors.* Nobiles equitatu fuerunt olim; unde & *Equites Cappadoces* olim in comitatu principum habiti; quod ad Suet. Torrentius obſervat. Multa & inde venalia mancipia adducta Romam. Cic. poſt reditum c. 6 *Cappadocem modo abreptum de grege venalium ducens.* Meminit & Perſ. Sat. 6 extr. & Martial. 6 epigr. 77. Sane Cappadoces tam ſervili ingenio fuiſſe, Strabo l. 12 refert, ut oblatam a Romanis libertatem recuſaverint. Quis ſit *egens æris Cappadocum rex* apud Horat. 1 ep. 6, 39 vide in *Ariobarzanes.*

¶ Cappădŏcus, *a*, *um*, adject. ut, *Cappadoca lactuca*, Plin. 19, 8. Et Martial. 10 ep. 76 *Nec de Cappadocis eques cataſtis.*

¶ Cappădŏcius, *a*, *um*, idem; ut, *Gemma Cappadocia*, Plin. 37, 10. Sed & Zizipha *Cappadocia* vocantur, Plin. 21, 9.

CAPPĂRIS, *is*, f. κάππαρις, frutex ejusque fructus, vulgo kappern. Columell. 10, 118 *Capparis & triſtes inulæ ferulæque minaces.* Martial. 3 ep. 77

Capparin & putri cepas alece natantes,
Et pulpam dubio de petaſone voras.

¶ Cappar, *ăris*, n. idem. Pallad. oct. t. 11 *Seritur & cappar menſis initio.*

¶ Cappăra, *æ*, f. eadem, quæ portulaca. Apul. de Herb. c. 103.

¶ CAPPĂRVS, *i*, m. canis in Athenienſium templo Æſculapii, qui templi cuſtodes latratu excitare haud valens, perſequebatur ſacrilegos, donec illi apprehenderentur. vid. Plutarch. T. 3 Var. lib. utrum animant. plus rat. &c. p. 313.

Capra, caprago, caprarius, caprea, capreolatim, capreolus, capricornus, vide *Caper*, Caprificus, &c. *Ficus*, Caprimulgus, caprina, capriſſo, &c. *Caper.*

CĂPRŌNÆ, vel Caproneæ, *arum*, f. pl. προκόμιον, jubæ ſunt equorum in frontem propendentes, *dictæ quaſi a capite pronæ*, der ſchopff, ut Feſtus interpretatur. Nonius 1, 81 in genere *comas, quæ ante frontem ſunt*, exponit: eoque producit Lucilii verſus ex l. 7 Sat.

Aptari caput, atque comas fluitare capronas,
Altas, frontibus immiſſas, ut mos fuit illis.

Sane & de homine dici, Apulej. Florid. 1 oſtendit, de Apollinis facie loquens: *Promulſis capronis anteventuli* (crines) *propenduli.* Elmenhorſt. p. 342 *caproneis* legit. v. ejus Ind. Vulgo *Antiæ*, haarlocken.

Caprotīnus, vide *Caper.*

CAPRVNCVLVM, *i*, n. vas fictile, ſic dictum, quod ſit capax, ein napf. Feſtus.

CAPSA, *æ*, f. Κάψα, κιβώτιον, kaſten, kiſte. Cic. Div. in Verr. c. 16 *Si te ſemel ad meas capſas admiſero.* Horat. 2 epiſt. 1, 268 *Capſa aperta.* conf. 1 Sat. 4, 22 & Sat. 6, 36. Martial. 11 epigr 9

Poma quod biberna matureſcentia capſa.

¶ Capsŭla, *æ*, f. dimin. *Totos de capſula*, Seneca ep. 115 pr. dixit, qui ita munditiæ ſtudent, ut ne minimum relinquant, quod ad ſordes neglectumque intelligi poſſit. v. ibi Lipſ. Ita Germani quidam de hujusmodi hominibus dicunt: als wenn ſie aus dem käſtlein genommen wären. Gell. 10, 15 ex Fabio Pictore: *Capſulam eſſe cum ſtrue atque ferto oportet.*

¶ Capſella, *æ*, f. al. dimin. Vlpian. l. 12 § Conſervandi, Dig. de Inſtruct. & inſtrum.

¶ Capſarius, *i*, m. ſervus, qui nobiliorum civium filiis in ludum euntibus libros in capſula deferebat, buchträger. Vlp. l. ſi collectaneus D. de manumiſſ. vindicta; CAPSARIVS, *id eſt, qui libros portat.* Suet. Ner. c. 56 *Conſtat, quosdam cum pædagogis & capſariis uno prandio pariter necatos.* Idem *librarium* appellat in Claudio c. 35 *Sero ac vix remiſit, ne fœminæ prætextatique pueri ac puellæ contrectarentur, & ne cuivis comiti aut librario calamariæ aut graphiariæ thecæ adimerentur.* Quem enim Ner. l. c. *pædagogum*, hic *comitem*; quem ibi *capſarium*, hic *librarium* vocat: a libris ſcilicet, quos portabat in capſa. Juvenali 10, 116, eſt *cuſtos capſæ.* Sic Auguſtinus Judæos vocat, *Capſarios Chriſtianorum*, quod aſſervandis Vet. Teſt. libris admodum intenti fuiſſent, quorum etiam opera ad illos perveniſſent. ¶ 2. Idem quod ſcriniarius. ein ſchreiner, tiſcher. Tarrundenus Paternus l. 1 Militarium ita uſus eſt. Vide Ioach. Zehneri Nomencl. c. 51. ¶ 3. *Capſarii* etiam, qui mercede ſervanda in balineis veſtimenta ſuſcipiunt. l. , § 5 Dig. de off. præf. vigil. Add. Wower. ad Petron. c. 30 p. 115, Burm. it. Schol. Iuvenal 3, 263.

¶ Capſaria, *æ*, f. Murat. Inſcr. p 899 *Capſaria Liviæ.*

¶ Capsăces, *æ*, m. καψάκης, vaſculum. Hieronym. ep. 10 ad Furiam, *Capſaces olei:* & ep. 22 ad Euſtoch de cuſt. virg. c. 14 *Capſace completo.*

¶ Capſus, *i*, m. eſt ſeptum ſudibus factum, ein ſtall. Vellej 1, 16, 2 *Clauſa capſo animalia.* Græcæ eſt originis. Heſychius, Κάψαι· σιτοδόχοι. vid. Salmaſ. ad Spartiani Hadrian. c 12, & ad Vopiſci Procul. ¶ 2. Sed & a *capiendo capſum*, ait Philander, *rhedæ partem eſſe, ubi qui vectantur ſedent*, der kaſten einer chaiſe oder kutſche, darinnen man ſitzt. Vitruv. 10, 14 *Ad capſum rhedæ loculamentum firmiter figatur.* Iſidor. 20, 12 *Capſus eſt carruca undique contexta quaſi capſa.*

Captatio, captioſus, captivus, captivitas, capto, &c. vide *Capio.*

CAPVA, *æ*, f. Καπύα & Καπύη, Stephano & Ptolemæo, urbs Campaniæ clariſſima, *altera Roma*, ut eam vocat Cic. Phil 12, 3, quæ Hannibalem victorem luxu atque otio perdidit. Quamquam eam non ſine conſilio petiit: quod prudentiſſimus ſcriptor Polybius explicat, 3, 91, quem operæ pretium erit videre. Condita fuit a Tuſcis ſeu a Trojanis. Virg. Æn. 10, 145 *Et Capys, hinc nomen Campanæ ducitur urbi.* v. Liv. 3, 37 pr. Hinc Lucan. 2, 393 circumſcripturus hanc urbem: *Mœnia Dardanii petiit Campana coloni.* Sunt qui quaſi *Campuam* dici velint: incolæ certe & ager *Campani* vocantur *a camporum fertilitate.* v. *Campania.*

¶ Capuānus, *a*, *um*, adject. Καπυανός. Stephan. Byzant Vide ad eum Notas Holſtenii. Sic *Capuana urbs*, Servius ad Virg. Æn 10, 145.

¶ Capuenſis, *e*, idem. Inſcript. vet. apud Grut. p. 459 n 1, & Sponium Miſc. erud. antiq p. 160, ORDO CAPVENSIS.

CĂPVLA, *æ*, f. poculi genus fuiſſe, teſtatur Varro ap. Nonium 15, 33. Varro L. L. 4, 26 CAPVLÆ a capiendo; *quod anſatæ, ut prehendi poſſint*, id eſt, *capi. Harum figuras in vaſis ſacris ligneas & fictiles antiquas etiam nunc videmus.* ¶ 2. Videtur & vas liquoribus hauriendis ſic appellatum: ein ſchöpf-topf, ſchöpf- oder ſeim-löffel. Inde enim verbum

¶ Capulo, *āre*, id eſt, capulis deplere, mit dem ſchöpf topf abſchöpffen, abſeimen. v. Cato in *capulator.* ¶ 2. *Capulo* verbum eſſe antiquum videtur a *capio* derivatum, ut a *jacio jactor, ſpectior* a *ſpecio:* ſignificatque *capto* h. e. capere volo, quod etiam in laudatis modo verbis ita eſſe apparet. Occurrit apud Melam 2, 5 ſub fin. *piſcis per ea foramina ictu capulantium extrahitur interfectus*, ut legi jubet etiam Is. Voſſius. Colum. 6, 2, 4 *jaculi, quibus capulantur* vituli, ſunt laquei, quibus injectis capiuntur & ligantur. vid. Geſnerus ad h. l.

¶ Capulator, *ōris*, m. dicebatur, qui curabat & cuſtodiebat oleum: quod inter præcipuas ejus partes eſſet, frequenter deplere oleum & ab amurca purgare, quæ oleo inimiciſſima eſt. Cato R. R. c. 64 *Oleum, ſi poteris, bis in die depleto*, &c. Id. c. 67, ubi cuſtodis officia recenſet: *Oleum frequenter capulent.* In c. 66 tamen *capulatorem* a *cuſtode* videtur diſtinguere. Nam *capulator* eſt, qui quod factores expreſſerint oleum, tollit & deplet. Qui tamen ibi non *capulas* nominat, quibus hauriatur ſeu depleatur oleum; ſed *conchas.* Et ita Columella 12, 50 *Conchæ ferreæ, quibus depletur oleum.* Qui ibid. & *Capulatoris* meminit his verbis: *Quod primum defluxerit in rotundum labrum, protinus capulator depleat, & in fictilia labra huic uſui præparata defundat.*

¶ Decapulo, *are*, abſchäumen. Plin. 15, 6 *Oleum ſæpius decapulandum*, ubi nonnulli legunt tantum *capulandum.*

CĂPŬLVS, *i*, m. & Capulum, *i*, n. gladii manubrium eſt, a *capiendo*, das gefäß, der grif oder hefft am degen. Virg. Æn. 2, 556 *Lateri capulo tenus abdidit enſem*, bis an den hefft. Apul. 1 Mileſ. p. 108 *Per jugulum ſiniſtrum capulo tenus gladium totum ei demergit.* ¶ 2. Deinde ad alias quoque res applicatur, ſicut Ovid. 1 Pont. 8, 57 pro *ſtiva* poſuit: *Ipſe manu capulum preſſi moderatus aratri.* ¶ 3. *Capulus* etiam dicitur arca lignea, in qua efferuntur mortui, quæ & *Sandapila* appellatur: ex Græco Κάπηλος, quod φάτνην ſeu præſepem ſignificat, ut Salmaſius nos ex Varrone docuit Exerc. Plin. f. 848 ed. poſter. vel ab eo, quod *corpus capiat*, teſte Servio in Virg. Æn 11; non autem quod ſupra *capita hominum feratur*, ut vult Iſidor. 20, 11; der ſarg, die todtenbahr; item das grab. v. Nonius 1, 13, & Feſtus. Ideo Plautus Aſin. 5, 2, 43 *capuli decus* dicit ſenem, quem *Acheronticum* vocat Merc. 2, 1, 19. ¶ 4. *Capulus* denique res eſt turpicula, Plaut. Caſ. 5, 2, 31 & in Priapejis n. 24.

¶ Capulāris, *e*, adject. ut, *Capularis ſenex*, qui capulo ſive arcæ ſepulcrali proximus, der auf der grube gehet. Apul. Apol. p. 317 *Neque inceptio patrociniorum capulari ſeni congruiſſet.* (*Silicernium* Terentio appellatur Adelph. 4, 2, 48). *Capulare cadaver*, Lucil. v. Non. 1, 15. Fulgent. Iſidor. 20, 11, Grammat. veteres, & adde Salmaſ c. l.

¶ Capulatus, *a*, *um*, capulo indutus, bewehrt. Vet. Inſcript. apud Fabrett. p. 90 A. SAL. MARTIALIS CAPVLATVS. Male Sponius in Miſcell. Antiq. 179 explicat, *Capulatum* eſſe idem quod ſepultum, quia Nomicius vivus monumentum hoc ſibi feciſſe aſſerit; Sed *Capulatus* eſt, quia capulum ſive manubrium aut apicem ſaliaris pilei ſeu caſſidis pro geſtamine habuit, ut marmor Capitolinum p. 35, & Mediceum p. 42, inter Miranda Antiq. oſtendunt.

¶ Capulātor, *oris*, m. vid. modo in *Capula.*

¶ Capulicum, *i*, n. Genus navigii ad ſimilitudinem capuli fabrefacti, Gell. 10, 25.

CĂPVS, *i*, & capo, *ōnis*, m. gallus caſtratus, ein capaun, caphan. Colum. 8, 2 *Mares galli, ſeminares capi, qui hoc nomine vocantur, cum ſunt caſtrati abolendæ libidinis cauſſa. Nec tantum id patiuntur amiſſis genitalibus, ſed ferro candente calcaribus inuſtis* &c Feſtus in *Cantherio: Cantherius hoc diſtat ab equo, quod majalis a verre, capus a gallo, vervex ab ariete.* Inter gulonum delicias numerat Martialis 13 ep. 63 & 64, quorum lemma eſt *capo. Gallum ſpadonem* vocat Petron. c. 55. Adeo pia natura tamen illos non ſolum cantillare, ſed & gallinas aſcendere ſcribit Elmenh. ad Apul p 247.

CĂPVT, *itis*, n. κεφαλή das haupt, der kopf, ſic appellatum, quod hinc initium ſenſus & nervi *capiant*, ut Varro ad Cic. ſcribit, obſervante Lactantio de Opific. Dei c. 5. Feſto a gr. κάρα. Eſt autem animi ſedes & rationis itemque virtutis ex mente Platonicorum. v. Lud. Vives ad Auguſt. C D. 1, 16 p 59. conf. Lambin. ad Horat. p 136; it. 344 ſq. Inde

Inde sacrum olim existimatum, quia per illud jurabant, & sternutationibus ab eo factis tamquam sacris genua flectebant. ¶ 2. Romani certe jurabant per caput suum, interdum & per caput alterius. Vlpian. l. 3 ult. ff. de jurejurand. *Cæterum si ego detuli, ut per Deum jurares, tu per caput tuum jurasti, vel filiorum tuorum.* Ovid. 5 Trist. 4, 45 *Per caput ipse suum solitus jurare tuumque, Quod scio non illi vilius esse suo.* Conf. Virg. Æn. 9, 300; Ovid. Heroid. 3, 107; & Pont. 3, 3, 68. Brisson. de formul. l. 8 p. 709 edit. Wechel. Etiam in imprecationibus appellabant caput. Cæl. ad Cic. fam. 8, 14 *Te subrostrani, quod illorum capiti sit, dissiparant periisse;* qua ratione malum omen retundit. Sic Tibull. 1, 2, 12 *Capiti sint, precor, ista meo*, h. e. quæ dementi ira impulsus tibi imprecatus sum, ea in me eveniant. Conf. Ter. Hec. 3, 1, 54; Virg. Æn. 8, 484. ¶ 3. Comprobationes præterea capitis nutu confirmabant veteres, quod & Homerus indicavit de Iove loquens: Ει δ' ἄγε τοὶ κεφαλῇ ἐπινεύσομαι, id est, *Capite tibi annuam.* Athenæus lib. 2. Sic contra abnuentes quassant caput, sie schütteln das haupt. Plaut. Trin 5, 2 *Sed sine me hoc abs te impetrare quod volo*, &c. *Quid quassas caput?* &c. Sed *caput jactare*, furiosorum est atque bacchantium. Catull. 64, 24 *Vbi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ.* ¶ 4. *Aperire caput*, das haupt entblössen, quod illorum est, qui honorare alios volunt. Sen. ep. 64 *Si consulem videro aut prætorem, omnia, quibus honor haberi solet, faciam: equo desiliam, caput adaperiam, semitâ cedam*, quod de iter facientibus dixit, ut Lipsius observavit de Amphitheatro c. 20. Alias enim Romani capite nudo sive detecto, ut Suet. Cæs. c. 22 vocat, erant: illudque non nisi delicati & molles, itemque ægroti operire solebant, ut idem ibidem Lipsius docet, quem vide. ¶ 5. Obvolvere etiam *caput* solebant, qui latere vellent & fallere: vel ut vitarent periculum, vel ut pudori consulerent. Sic apud Petron. c. 7 Ascyltos operit caput, cum in lupanar se videt adductum. v. Burm. p. 33. Et Ergasilus Plautinus Capt. 3, 15 profligati pudoris adolescentes arguit, quod aperto capite de foro ad lenones eant. Vide eumdem; & Most. 2, 1, 77; & 2, 2, 90; It. Suet. Cæs. 58; & Ner. c. 48. Ita ap. Plin. 2 epist. 12 *Catonem ebrium retegunt adolescentes, antelucana officia obeuntes.* Obnubere etiam caput in extremo casu constituti solebant. Liv. 3, 49 Appius vitæ metuens *caput obvolvit.* Suet. Cæs. c. 82 *Vtque animadvertit undique se strictis pugionibus peti, togâ caput obvolvit.* Lucan. 8, 613 de Pompejo sub ictu ferri posito: *Vt vidit cominus enses Involvit vultus; atque indignatus apertum Fortunæ præbere caput, tunc lumina pressit.* Etiam in sacris de Hamane Iudæorum inimico simile quid legitur. ¶ 6. Converberare caput solebant in magna confusione animi, quin desperatione ipsa positi. Suet. Ner. c. 42 *Vtque resipuit, veste discissa, capite converberato, actum de se pronunciavit.* Augustus impotentia doloris ex amissis legionibus concepti foribus illisit caput, ut Suetonius ejus vita c. 23 refert, ubi & v. Casaub. ¶ 7. *Caput uno digito scabere*, im kopffe kratzen, mollitiei datum fuit. Vetus Poëta in Catalectis de Pompejo: *Fasciolis qui crura ligat, digito caput uno Qui scabit, hunc credas quid sibi velle? virum.* v. & Plutarch. in Cæs. p. 709. Sed illorum est scabere caput, qui in meditando se torquent. Horat. 1 Sat. 10, 70 *In versu faciendo Sæpe caput scaberet, vivos & roderet ungues.* Ita Germani etiam conjungunt, den kopf kratzen, und die nägel abbeissen, de eadem re. ¶ 8. *Capitis vacui esse*, est dementem & stolidum esse: quippe cui sana ratio & sensus deest, Iuvenal. 15, 23. ¶ 9. Aliquando *Caput* ipsum hominem vocamus. Sic *carum caput: dulce caput* de amicis dicimus. *Plane hoc corruptum est caput:* Epidicus Plautinus de seipso ait cognomine comœdia 1, 1, 86; & addit statim, quasi interpretaturus: *Nequam homo es, Epidice*, &c. Horat. 2 Sat. 1, 27 *Quot capitum vivunt, totidem studiorum Millia:* i. e. quot hominum vivunt &c. Virg. Æn. 5, 61 *Bina boum vobis Trojâ generatus Acestes Dat numero capita in naves*, id est, *duos boves*, zwey stücke. *Sic gregem XXX capitum* de gallinaceo genere: *quinque & viginti capitum gregem* de pavonum Colum. 8, 11 dixit. ¶ 10. Pro corpore seu vita etiam usurpatur. Horat. 1 ep. 1, 44 *Quanto devites animi capitisque labore.* Plaut. Trin. 4, 2, 119 *Cui, si capitis res siet, nummum nunquam credam plumbeum.* Id. Mil. 2, 4, 18 *Quem pol ego capitis perdam.* Plin. Paneg. 67 *Illi quoque a custodia tui capitis oculos dimoverent:* ubi v. Schwartz. Ita, *Capitis accusari*, Nep. 4, 2, 6; *absolvi*, Id. 1, 7, 6; *damnari*, 7, 4, 5; & 18, 5, 1; scil. subaudito crimine. Ita, *Capite damnare*, Cic. Tusc. 1, 61. *Eorum caput agitur*, Id. de Amic. c. 17. Huc referas formulam, *hostis supra caput est*, h. e. prope in cervicibus, quod alias dicitur, v. Corr. ad Sall. Cat. 52, 24. Ita, *Capitis res agitur*, es trifft leib und leben an. Hinc Tiberius Gracchus, cum magnam turbam circa se haberet, ob imminens vitæ periculum, idque, ut novum, mirarentur haud pauci, cum novæ rei caussam exponere non posset, manu caput tetigit: significans tuendi capitis, seu vitæ caussa id fieri. Narrat Plutarch. in Gracchis. *Capitis periculum adire*, Nep. 13, 4, 3; *caussam dicere*, Id. 11, 3, 3. *Capitis & famæ certamen habere cum aliquo*, Cic. Off. 1, 12. *Caput & famam alterius defendere*, Id. Acad. 4, 38. *Pœna capitis constituta*, leib- und lebens-straffe, Id. Verr. 4, 39. *Iudicium capitis*, Nep. 15, 8, 5; & 19, 3, 4. *Caput* in talibus non semper ipsam vitam notat, sed statum etiam ac jura civitatis. Ita Manut. ad Cic. fam. 3, 10: *Iudicium capitis est, quo libertas aut civitas amittitur.* Vid. etiam, quæ in *capitalis* dicentur; it. quæ n. 19 de *capite censis*; & n. 20 de *capitis diminutione* observabimus. ¶ 11. *Caput* etiam dicitur, quod in quaque re primum est; v. g. auctor & inceptor, der stiffter, der fürnehmste, principal, urheber. Ter. Andr. 2, 6 extr. *Hem, illic est huic rei caput;* ubi Donatus: CAPVT est *origo & summa uniuscujusque rei.* Plaut. Asin. 3, 3, 137 *Ego caput huic argento hodie fui reperiendo.* Id. Rud. 4, 4, 54 *Scelerum caput.* Liv. 3, 10 & Ovid. Pont. 2, 1, 46 *Caput belli.* Liv. 8, 19 *Capita conjurationis.* Cic. pro Flacco c. 18 *Caput est omnium Græcorum concitandorum.* Ter. Adelph. 4, 2, 29 *Idem sensit quod ego, te esse huic rei caput*, daß du dieses angerichtet habest. Principium notat in communi formula: *A capite ordiri*, von vorn anfahen. *A primo capite usque ad extremum*, Cic. Agrar. 2, 6. *A capite usque ad caput*, hoc est, autore. Sic Flacco edit. Gœs. p. 6, *a fine incipiente usque ad finem deficientem*, von einer ecke zur andern. Sic Plancus ad Cic. fam. 10, 18, & Frontin. Strat. 2, 13, 5 *Capita pontis*, i. e. extremæ partes pontis. Cic. fam. 7, 31, 3 *Tuæ res ita contractæ, ut nec caput nec pedes*, scil. habeant. Similiter Plaut. Asin. 3, 3, 39 *Nec caput nec pes apparet.* ¶ 12. Sic & quod maximum præcipuumque est, *Caput* dicitur, das hauptwerck. Sic *Caput cœnæ*, quod Alexis etiam κεφαλὴν δείπνȣ vocat, dicebatur in cœna ferculum præcipuum atque primarium, das hauptgerichte. Cic. Tusc. 5, 34 *Negavit se jure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatum.* Martial. 10, 31 *Mullus tibi quatuor emptus Librarum cœnæ pompa caputque fuit.* Cic. de Orat. 2, 82 *Ad consilium de rep. dandum, caput est, nosse rempubl.* es ist das fürnehmste, daß man. Horat. 1 ep. 17 v. 45 *Caput rerum hoc erat, hic fons.* Cic. de Orat. 1, 35 de comparanda facultate dicendi, *Caput est, quod, ut vere dicam, minime facimus, quam plurimum scribere.* Tac. An. 1, 47, 1 *Immotum fixumque Tiberio fuit, non omittere caput rerum:* id est, urbem Romam, ubi Imperii sedes; & *unde in omnia regimen*, sicut alibi describit. Id. Hist. 2, 32, 5 *Italiam & caput rerum urbem.* Id. Hist. 1, 84, 5 senatum *caput imperii* vocat. Nepos 15, 10, 4 *Thebæ totius Græciæ caput*, i. e. urbs domina, princeps, imperans cæteris. Florus 2, 9 *Caput gentis Ambracia*, id est metropolis, regia. Plin. 12, 14, & alter 10 epist. 81 *Caput regni.* Vellej. 2, 101, 2 *Capita imperiorum & hominum eminentissima*, i. e. rex Parthorum & C. Cæsar. Id. 2, 51, 1 *Capita reipublicæ collisa inter se*, i. e. principes, Cæsar & Pompejus. Plin. epist. 4, 22 extr. *Vt in corporibus, sic in imperio, gravissimus morbus est, qui a capite diffunditur.* Liv. 6, 14 *Fundum in Vejenti, caput patrimonii subjecit prætori:* ubi v. Drakenb. ¶ 13. Quin omnium rerum summitates *capita* appellantur, der gipffel. Sic *capita papaverum*, Flor. 1, 7, 7; *tignorum*, Cæs. B. C. 2, 9. *Caput vitis*, Cato R. R. c. 33; Colum. 3, 10; *ossis*, Cels. 8, 4. *Movere silvæ capita*, Sen. Troad. v. 170. *Tollunt capita cupressi*, Claud. de Rapt. Pros. 3 v. 370. ¶ 14. *Capita* etiam vocantur fontium fluminumque & aliarum rerum origines. Vlp. L. 1 § 8 D. de aqua quotidiana & æstiva, CAPVT *aquæ illud est, unde aqua nascitur*, der grund, die qvelle, der ursprung. Horat. 1 od. 1, 21 *Nunc viridi membra sub arbuto Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.* Lucret. 6, 729 *Fit quoque, uti pluviæ forsan magis ad caput ejus Tempore eo fiant;* Loquitur de Nilo. Mela 3, 2 *Rhenus ab Alpibus decidens prope a capite duos lacus efficit.* Adde Ovid. Trist. 3, 8. Plin. Epist. 10, 91. Et per translationem *fontes & capita legum*, Cic. de Orat. 1, 44, ubi *capita* idem quod *fontes* sunt. Ita ibid. 2, 27 *Ab illo capite hæc manant*, daraus entstehet es. Id. pro Planc. c. 23 *Hæc manant sine capite.* Id. fam. 12, 10, 3 *De Dolabella audimus quæ volumus, sed adhuc sine capite*, &c. niemand will es ausgesprengt haben. Aliter accipienda hæc vox in illo loco Cæsaris est, de B. G. 4, 10 cum Rhenum *multis capitibus in Oceanum influere* scribit, ibi enim *capita*, ostia sunt, die ausgänge; ut supra n. 11 jam observavimus, utrumque rei extremum, incipiens pariter ac finiens, *caput* dici. ¶ 15. *Caput* etiam notat pecuniæ summam, quæ occupatur, ut fœnus sive usuræ inde redeant, quæ & *Sors* appellatur, ein stamm, ein hauptstamm, ein capital. Liv. 6, 35 *Creati tribuni C. Licinius & L. Sestius promulgavere leges omnes adversus opes patriciorum, & pro commodis plebis: unam de* AERE ALIENO, *ut deducto eo de capite, quod usuris pernumeratum esset, id, quod superesset, triennio æquis conditionibus persolveretur.* Horat. 1 Sat. 2, 14 *Quinas capiti mercedes exsecat*, er nimmt fünffachen zins von dem capital. B. Ambros. c. 5 de Tobia: *Offertur pecunia creditori. Vix, inquit, exsolvis usuram; caput debes.* Ita & Græcis τὸ κεφάλαιον, sumitur. Artemidorus 1, 18 Καὶ γὰρ τὰ χρήματα κεφάλαια καλεῖται. v. ibi Rigalt. ¶ 16. *Caput* in decumis appellabatur frumenti summa, qua Decumani decumas civitatis alicujus coëmebant lucri faciendi caussa; Ita Cic. Verr. 3, 35 aliquoties occurrit *de capite demere*, h. e. *remittere* decumano aliquid *de summa*, quam is pollicitus est. ¶ 17. *Caput* quoque appellari antiquis videtur apiculus ulceris, quo humor concoctus in pus maturitatem suam prodit, & quærit fluere, die blüte, da das geschwür seinen ausfluß suchet. Ita Plinius *furunculum* (est ulceris genus extuberans) *caput facere*, 22, 25 & 26, 12 dixit. ¶ 18. *Caput jecinoris* in auspiciis est fibrarum in jecore initium. Cic. de Divin. 1, 52 *Postero die caput in jecore non fuit.* Lucan. 1, 627 *Videt capiti fibrarum increscere molem alterius capitis:* ubi vide commentat. & Mencken. Observ. L. L. hac v. ¶ 19. *Capita* quoque vocantur librorum summaria seu breviaria veteribus: nam sectiones eorum majores ita appellari, die capitel, ut receptissimum hodie est, res est novitia, ut Vossius notat de vitiis Serm. 1, 26 extr. nisi quis Cic. fam. 3, 8 obvertat: *Sed prima duo capita epistolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda sunt.* Et mox: *Diligentissime scriptum caput est, quod pertinet ad minuendos sumptus.* Add. Cic. pro Cluent. c. 51. Sed notandum, ad diversa potius argumenta, quam ad divisam in segmenta numeris distincta orationem respici. Germ. puncte, haupt-puncte. v. & Heins. Aristarchi Sacri c. 13 & Proleg. ejus in Exercit. in N. Test. nec non Salmasii Proleg. in exercit. Plinianas. His adde omnino Ol. Borrichii Cogit. de L. L. p. 55 In Legibus olim dicebantur *capita*, quæ hodie appellantur *paragraphi.* Quot enim *quæstiones & caussas* tractabat lex, tot & *capita* habebat. Quod intelligere ex iis licebit, quæ ICti veteres Scriptoresque Gromatici de Aquiliæ Maniliæque legum capitibus allegant. Sic Cic. fam. 7, 22 *Id caput, ubi hæc controversia est, notavi.* ¶ 20. *Capite censi* dicebantur tenuissimi quique in plebe Romana, quod capite tantum, & nullo, aut certe perexiguo ære censebantur; quippe quorum extremus census æris CCCLXXX fuerit, die nur ihren kopf zu versteuren haben. Sic apud Sallust. B. Iug. c. 86 *Vti cujusque lubido erat, capite censi plerique.* v. Dionys. Halic. 4, 22; & Gell. 16, 10. Iidem & *Ærarii* dicti, de quibus supra. Hinc & *capitis censio*, apud Gell. 16, 10. ¶ 21. *Capitis diminutio* dicitur, & *maxima* quidem, quæ libertatem, civitatem, familiam adimit: *media*, quæ civitatem atque familiam tantum; *minima* autem, quæ solum familiæ adimit jus, cætera vero relinquit. Paul. ICtus L. 11 Dig. de *Capite minutis.* Hinc formula ICtorum: *Servus caput non habet*, § 4 Inst. de cap. deminut. &c.

¶ Capital, *tālis*, n. ὁ καὶ ἡ ἄμπυξ, linteum, quo sacrificantes utebantur, ein haupt-tuch. Varo de LL. 4, 29 *Dictum* CAPITAL *a capite, quod sacerdotulæ in capite etiam nunc solent habere.* ¶ 2. Facinus, quod capitis meretur supplicium, ein haupt-verbrechen. *Capital facere*, hoc est, facinus, quod capitis pœna luitur: ut recte exponit Festus, a quo immerito discedit Nonius 1, 175, cum capitis periculum ea voce signari tradit. v. Voss. Inst. Orat. 4, 13 p. 221. Sic *Capital*

facere

facere, Plaut. Men. 1, 1, 16; & Merc. 3, 4, 26. *Capital esse cœpit*, Iustin. 2, 7, 8. Sil. 13, 155 *Prævetitum namque & capital*, &c.

¶ Capitalis, *e*, nimium gravis, perniciosus, mortifer, hauptsächlich, schädlich, gefährlich, peinlich, halsbrechend. Licet hoc nomine omnis caussa existimationis exprimi videatur, tamen mors vel amissio civitatis intelligenda est. v. ICt. l. 103 ff. de V. S. Cic. Cat. 2, 2 & de Fin. 4, 12 *Capitalis hostis, adversarius*, ein haupt-feind. Id. fam. 7, 13 *Treviros* (Galliæ populum inimicum Romanis) *viles censeo, capitales esse* (caput ac vitam petere) *audio*, cum respectu ad *Triumviros capitales*, de quibus suo loco in *Vir*. Id. Verr. 2, 39 *Rei capitalis reum facere*, einen auf den hals anklagen. Livius 3, 13 *Cui rei capitalis dies dicta sit*. It. 25, 4. *Tribuni rei capitalis diem Postumio dixere*. Vetus S. C. apud Murat. p. 577 *rem capitalem ei faciendam censuere*, h. e. rem pœna capitis dignam. Sic Allio exponit, in Lex. Crit. Cic. pro Rabir. Perd. c. 9 *Admittere fraudem capitalem*. Gell. 16, 13 *Ex capitali morbo revaluit*, von schwerer tödtlicher kranckheit. Plaut. Rud. 2, 3, 19 & Trin. 4, 3, 81 *Capitale periculum*, leib und lebens-gefahr. Cic. de N. D. 1, 6 *Facinora capitalia*; Id. Verr. 5, 9 *Capitale crimen*, was den tod oder exilium verwürckt, haupt-verbrechen; Curt. 3, 2, 17 *Capitale supplicium*, lebens-straffe; *odium*, Cic. de Amic. c. 1; *judicium*, peinliches hals-gerichte. v. Paul. 48 Dig. t. 1 l. 2, ubi ostendit, quæ *judicia* sint *capitalia*, quæ non capitalia. Ita § 2 Inst. de publ. judiciis: *Capitalia judicia dicimus, quæ ultimo supplicio afficiunt homines, vel etiam aquæ & ignis interdictione, vel deportatione, vel metallo*. Compar. Cic. de Senect. c. 12 *Nulla capitalior pestis quam corporis voluptas est*. Id. Off. 1, 13 *Totius injustitiæ nulla capitalior est, quam eorum, qui tum, cum maxime fallunt, id agunt, ut viri boni esse videantur*. Sic, *Capitalis oratio*, Off. 2, 21, quæ perniciosa reipublicæ est. Sic inter Hectorem & Achillem *Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors*, Horat. 1 Sat. 7, 13. ¶ 2. *Capitalis* & ingeniosum significat. Cic. de Philistio ad Q. Fratr. 2 ep. 12 *Siculus, ille capitalis, creber, acutus, brevis, pæne pusillus Thucydides*. Ovid. Fast. 3, 839 *Capitale vocamus Ingenium solers*. v. Muret. Var. Lect. 2, 5.

¶ Capitaliter, auf leib und leben, feindselig: ut, *Capitaliter lacessere apud centumviros*, Plin. epist. 1, 5. *Capitaliter animadvertere*, Veget. 2, 22. *Capitaliter odisse*, Ammian. 21, 32.

¶ Căpĭto, *ōnis*, m. ein großkopff; plur. *Căpĭtōnes*, βαρυκέφαλοι. Cic. Nat. D. 1, 29 *Redeo ad Deos, ecquos, si non tam strabones, at pætulos esse arbitramur? ecquos nævum habere? ecquos silos, flaccos, frontones, capitones, quæ sunt in nobis?* ¶ 2. Aliter hoc vocabulo usus est Plaut. Persa 1, 2, 8, ubi *duri capitones sunt, duri adeo capitis parasiti ut colaphos, talitra & matulas capiti inflictas queant perpeti*. ¶ 3. Est & piscis *Capito*, qui & *Cephalus* ein alet oder forn. Gesn.

¶ Capitōsus, *a, um*, obstinatus, störrisch. Italis usitatum verbum & medii ævi scriptoribus. Vide Car. du Fresne Gloss. qui &

¶ Capitose adverbium tradit, i. e. obstinate.

¶ Capitulum, *i*, n. diminut. a *Caput*. Non raro blanditiis inservit. Plaut. Asin. 2, 4 *Scribam huic te capitulo hodie facturum satis pro injuria, HVIC CAPITVLO*, id est, huic servulo. Ter. Eun. 3, 3, 25 *O capitulum lepidissimum*. ¶ 2. In columnis *Capitulum* appellatur apex, qui scapo imponitur diversi generis, Corinthiaci puta, Ionici, Dorici, Tuscani, & misti sive compositi. Lege Vitruv. 3 c. ult. & 4 c. 1. *Capitellum* Corippus vocat, de quo post paullo. Etiam Germani, das capitäl. ¶ 3. *Capitulum* olim etiam dicebatur pars e *capite* Biblico antea lecto explicata. Hieron. Apolog. ad Pammach. c. 7, & convenienter ad talem lectionem dixerunt, *ire ad capitulum*: tandemque ipsum locum talibus interpretationibus Theologicis deputatum appellarunt *domum capituli*, das capitel-haus. Quin totum collegium studiis illis exercendis dicatum, & beneficiis eo nomine fruens dictum est *capitulum*, das capitel, stifft. vid. Hœpfner. in Saxon. Evang. p. 598. ¶ 4. Librorum sectiones etiam quasvis *Capitula* dici posse, probat adversus Vossium Borrich. Cogit. de L. L. p. 55, & inter alia allegat Tertullianum, qui ita insit l. 2 ad Vxor. *Numquid de illo capitulo sibi blandiuntur primæ ad Corinthios, ubi scriptum est* &c. Adde Tertull. de Monog. c. 11 *Eodem ipso capitulo, quo definit*, &c. & mox: *Hæc erit interpretatio capituli istius*. ¶ 5. *Capitulum*, quod minus vulgo notum, etiam est ornamentum muliebre capitis. v. Barth. ad Claud. Mamert. p. 347 ex Isidor. Orig. 19, 31.

¶ Capitulatus, *a, um*, idem quod *Capitatus*, köpfigt; apud Cels. 8, 1; & Plin. 17, 21 *surculus capitulatus*.

¶ Capitulatim, adv. summatim, kurtz, in der summe, Nep. 24, 3, 3 *Hæc omnia capitulatim sunt dicta*. Plin. 2, 12 *Nunc confessa de iisdem breviter atque capitulatim attingam*. Plinio Iuniori *Carptim & κατὰ κεφάλαια* est 5 epist. 22. eod. sensu Virg. Æn. 1, 341 *Longa est injuria, longæ Ambages, sed summa sequar fastigia rerum*, id est: *summatim exponam*. Nam *Summa fastigia*, sunt *summæ*, κεφάλαια quæ Græci vocant: *Capitula* Latini.

¶ Capitularii, *orum*, m. pl. apud ICtos capitum exactores, item magistratus publici, qui leges statuunt & emendant *capitulato*, & de *capitalibus caussis* quærunt. v. Cod. Theod. L. 11 Tit. 16 & l. 7 Tit. 35.

¶ Capitellum, *i*, n. aliud diminut. apud Plin. 24, 19, qui de ramorum summitatibus usus est. Aliam & architectonicam notionem modo in *Capitulum* observavimus ex illo Corippi 4, 59 *Buxea populeis aptans capitella columnis*, capitäle.

¶ Capĭtium, *i*, n. quod male Nonius 14, 37 de tegmine capitis interpretatur, eine haube, mütze. Potior nobis Varronis auctoritas: qui pectorale id facit, & non a *Capite*, sed *capiendo* dici putat. Ita enim L. L. 4, 30 scribit: *CAPITIVM ab eo, quod capit pectus: id est, ut antiqui dicebant, indutu comprehendit*, ein brustlatz: item ein mieder, schnür-brust. Facit huc & alius ejus locus ap. Non. l. c. *Neque id ab orbita matrum fam. institutum, quod eæ pectore ac lacertis erant apertis, nec capitia habebant*. Cur non habebant *capitia*? quia *aperto* sive *detecto pectore* agebant. Et mirum est, hæc verba pro sua *Capitii* interpretatione allegare Nonium, quæ nullam mentionem capitis faciant, & plane contra sint. Adde Gell. 16, 7; & l. 23 § 2 ff. de aur. & arg. legat. B. Hieron. epist. 128 ad Fabiolam de vestitu Sacerdotum: *Reliqua*, inquit, *quatuor* (vestimenta, puta) *proprie pontificum sunt: quorum primum est MEIL, id est, tunicatalaris, tota hyacinthina, ex lateribus ejusdem coloris assutas habens manicas, & in superiori parte, qua collo induitur, aperta, quod volgo* capitium *vocant, oris firmissimis ex se textis, ne facile rumpatur*.

¶ Capitatus, *a, um*, quod caput habet, das einen kopff hat. Sic *Porrus capitatus*, qui contra *sectivum* distinguitur, apud Colum. 11, 3, Plin. 19, 6. Pallad. Febr. t. 24. qui in caput crescit, der einen kopff bekommt, vid. Martial. 13, 19. *Clavus capitatus*, ein nagel mit einem kopff, Varro R. R. 2, 9. *Vinea capitata* Columellæ 5, 5 dicitur, ubi ita componuntur vites, ut in capita adolescant, non brachia.

¶ Capitātio, *ōnis*, f. vulgo tributi genus, quod in capita tum personarum, tum pecudum indicitur, kopff-steuer. De re ipsa vide ICtos, & Lips. in 1 An. Tac. p. 48 & infra in *Tributum*. Adde Gell. 16, 10. Vlp. l. 3 D. de censibus, & qui peculiari libro de hac materia scripsit Ioh. Bapt. Vicecom. ICt. Mediolan. Conring. de Studiis liber. V. R. & C. p. 33, 34. Ciceroni (nam nomen videtur barbarum) fam. 3, 8 est *exactio capitum atque ostiorum*, kopff- und giebel-steuer.

¶ Capitāneus, *a, um*, förderst, erst; ut, *Capitaneæ literæ* in limitibus ex nominibus Sanctorum erectæ. Auctor incertus de limitibus p. 270 ed. Goes.

¶ Capitaneus, *i*, m subst. hodie vulgare, ein Capitain, Hauptmann. Invenitur in 42 nota ad l. 36 § 1 de donationibus. Conf. Reines. Var. Lect. 3, 1 p. 310.

¶ Capitolium, supra seorsum expositum est.

¶ Capillus etiam a capite est, de quo cum derivatis supra.

¶ Capitilavium, *i*, n. das kopffwaschen. *Vulgus ideo palmarum diem capitilavium vocat, quia tunc moris est, lavandi capita infantium, qui unguendi sunt* &c. Isidor. 6, 18.

Composita ab initio.

¶ Anceps, *ĭpĭtis*, pro *ancapis* ab *am*, i. e. *utrinque* & *caput*, zweyköpfigt. Item, zweyschneidig, zweiffelhafft. v. Nonium 4, 32. Festus, *ANCEPS*, inquit, *significare videtur id, quod ex utraque parte caput habeat*, ut securis, bipennis. *Sed magis a* capiendo, *quod ex utraque parte æque capiatur, appellatum est*. Pro ultima ratione, quam magis probare Festus videtur, Vetus Glossator est, apud quem ipsum verbum, unde derivatur nomen, invenitur. Ita enim ibi leges: *Ancipit*, ἀμφιβάλλει. Item *Ancipiti*, Ἀμφιβληθέντες. *Ancipiti* scilicet pro *Ancepti*, ab *ancipior*. Sed pro priore declinatio pugnat. Quæ rationem primitivi manifeste refert. Nam sicut a *caput, capitis*; ita ab *anceps, ancipitis* dicitur: quam formam & alia servant, quæ eadem origine velut dimanant. Sic *biceps, bicipitis*; a *triceps, tricipitis*; a *præceps, præcipitis* est. Et Prisciani observatio est lib. 7 p. 754 *Omnia, quæ a CAPITE composita in PS desinunt, similiter habent duabus syllabis superantem genitivum*: in quibus & τὸ *anceps* connumerat, quod & lib. 6 p. 725 facit. Contra vero, quæ a CAPIO veniunt, unica tantum syllaba in obliquis crescunt: ut, *manceps, mancipis: princeps, principis: auceps, aucupis: municeps, municipis*. Nec refert, quod Livius poeta *præcipem*; Ennius *præcipe*, pro *præcipitem, præcipite* dixerint: illi enim obliqui non a *præceps*, sed a *præcipes* sunt, secundum analogiam nominativi, ut Priscianus recte docuit. Sane quod *præcipes* & *ancipes* veteres, id juniores *præceps* & *anceps* dixerunt: ut idem monet. Est itaque *anceps*, quod ex utraque parte idem, atque sic geminum est. Sic *ferrum anceps* in Luciliano versu apud Nonium 4, 32 *anceps mucro*, qui gemina acie est, apud Lucret. 2, 519. Prudentius Hymno ante somnum 2 v. 85 *Hujus manum potentem Gladius pererrat anceps, Et fulgurans utrinque, Geminum minatur ictum*. Paullo post v. 91 *Ensem bis timendum* dixit: quod gemina acie esset, & bis acutus, Græci ῥομφαίαν appellant, Latini & *Frameam*, de quo infra. Ciceroni de N. Deor. 1, 37 *ancipites bestiæ sunt*, quas ἀμφίβια Græci appellant: hoc est, quæ in terra juxta & aquis degunt, sive, *quibus aquam terramque incolendi natura gemina est*, ut Florus describit 3, 6, 6. ¶ 2. Quin omnia, quæ dupliciter possunt cadere aut accipi atque intelligi, atque sic dubia ac incerta sunt, *ancipitia* appellantur, ungewiß, mißlich, gefährlich; ut, *causa anceps*, Cic de Orat. 2, 44. *Anceps fortuna belli*, Id. pro Marcello c. 5. *Disputatio anceps* de Orat. 3, 27. *Morbi ancipites*, Plin. 7, 45. *Mars anceps*, Liv. 21, 1. *Certamen anceps*, cod. lib. c. 29. *Anceps prælium*, Cæs. B. G. 7, 76. *Anceps terror*, Id. B. C. 3, 72. *Ancipiti premi periculo*, i. e. a fronte & a tergo, Nep. 2, 3, 3. *Ancipiti malo oppressi*, Curt. 5, 4, 31. Sic *Ancipitia vocabula*. Gell. 12, 9, quæ *utroque versus dici possunt*, ut idem interpretatur: die auf zweyerley recht verstanden werden können; quemadmodum & *Ius anceps* Horatius dixit 2 Sat. 5, 34. *Vox anceps*, id est, periculosa, Tac. Hist 1, 5, 5. Glossæ Veteres: *Ancipites* ἀμφίβολοι: item *Anceps* Ἀμφίσβητον, Ἀμφηρις: Δικέφαλος, quorum ultimum pro ratione eorum est, qui a *caput* deducunt. ¶ 3 Et omnino apud Ovid. 1 Fast. *anceps* idem est, quod *biceps*, in illo v. 95 *Tum sacer ancipiti mirandus imagine Ianus Bina repente oculis obtulit ora meis*.

¶ Peranceps, *ĭpĭtis*, sehr mißlich; ut *Peranceps labor*, Ammian. 29, 5 Vales. (Grut. c. 30).

¶ Biceps, *ĭpĭtis*, zweyköpffigt. Liv. 41, 21 *Biceps natus puer*. conf. Cic. Divin. 1, 53; Ovid. Met. 2, 221; & Pont. 4, 23; Varro ap. Nonium 6, 36, ubi *bicipitem civitatem* dixit.

¶ Bicepsos, antique aut corrupte potius pro *Biceps*, apud Varr. L. L. 4, 8: ubi itidem: *Mons triscepsos, quadricepsos* vel *quarticepsos, quinticepsos, sexticepsos, septicepsos*. Sed notat Scaliger in Conject. ad h. l. p. 22 frequens mendum hic inolevisse, & male sic scriptum esse, cum ipse Varro *Primiceps* dicat, non *primicepsos*. Ergo & *biceps, terticeps, quarticeps, quinticeps*, &c. v. Turnebi Advers. 20, 35, ubi in uno monte duorum, trium, quatuor, quinque &c. capitum, collium & jugorum non tam ordinem quam multitudinem significari docet.

¶ Centiceps, *ipitis*, centum capita habens, hundertköpffig. Sic *bellua centiceps* vocatur Horatio Cerberus 2 od. 13, 34, propter serpentum turbam, quibus redimitus ipse erat, uti ibidem Horatius, & Tibull. 3 eleg. 4 eum depingunt; nam per se τρικάρηνος tantum sive triceps erat.

¶ Centum capita, herba, mannstreu. Plin. 22, 8.

¶ Concăpes, *ĭtis*, o. quasi *caput ad caput*, kopff an kopff, Lex. XII Tabb. apud

apud Festum: *Tignum junctum ædibus vineæque concapes ne solvito*; significat tigni caput, quod ad ædes & vineam sustentandam defixum, ejusque cum capite commissum est. v. Voss. Etym. p. 28.

¶ Occĭput, *ĭpitis*, n. pars capitis posterior, fronti opposita, das hinterntheil am haupt. Auson. de occasione Epigr. 12

Occipite es calvo? ne tenear fugiens.

¶ Occipitium, *i*, n. idem. Plaut. Aul. 1, 1, 25 *In occipitio oculos habere*, id est, versutum & circumspectum esse, verschmitzt und verschlagen seyn. Celsus 4, 2 *Cucurbitulas temporibus & occipitio admovere*. Proverbium: *Frons occipitio prior est*: Vide *Frons*.

¶ Præceps, *ĭpitis*, vi compositionis & prima significatione de illis dicitur, qui capite præpendente quasi vel ruunt ipsi, vel ab aliis impelluntur, mit dem kopf voran, oder über hals, über kopf. Virg. Æn. 3, 598

Mox sese ad litora præceps Cum fletu præcibusque tulit.

Liv. 31, 37 *Dare præcipitem in terram*; 2, 46 *Telo extracto præceps Fabius in vulnus abiit*, ubi v. Dukerus. Sen. Troad. v. 621 *Dare præcipitem e turre*, herunter stürtzen. Martial. Spect. epigr. 11 *Præceps sanguinea dum se rotat ursus arena*, er macht einen burtzel-baum, überschlägt sich. Ita Cic. pro Cæl. c. 21 *Glebis, aut faxis, aut fustibus aliquem de fundo præcipitem agere*. Conf. Id. Verr. 1, 4. Et Verr. 4, 40 *Aliquem de porticu præcipitem in forum dejicere*, hinunter schleppen. Ter. Phorm. 4, 3, 20 *Auctores fuere, ut præcipitem hanc daret*, er solte sie herausstreichen. ¶ 2. Ad animum refertur, cum festinationem nimiam & locum & tempus præoccupantem significat. Cic. Phil. 5, 13 *Præceps consiliis omnibus homo*, voreilig, gar zu hitzig. Id. de Ar. Resp. c. 24 *Ille demens & jam pridem ad pœnam exitiumque præceps*, der in sein unglück hinein rennet. Id. pro Mil. c. 31 *Præceps amentia homo*, der in thorheit verfällt. Liv. 23, 7 *Præceps in genio in iram*, geneigt zum zorn. Id. 26, 38 *Animus in avaritiam & crudelitatem præceps*. ¶ 3. Loci etiam epitheton est, valde declivis, & unde lapsus facilis est, stickel, bergunter. Virg. Æn. 2, 460 *Turrim in præcipiti stantem* dixit, scil. loco. Cæs. B. G. 4, 33 *Declivis & præceps locus*, jäh, abhängig. Hinc eleganti metaphora Cic. pro Flacco c. 42 *Quem tam amentem fore putatis, qui non illam viam vitæ, quam antea præcipitem & lubricam esse ducebat, huic planæ & stabili præponendam esse arbitretur?* ¶ 4. Substantive in hac significatione & de summo discrimine sæpe ponitur; ut, *Pervenire in præceps*. Vellej. 2, 3, 4 *Everso rei familiaris dignitatem ac famam præceps dabat*: Tacit. Annal. 6, 17, ubi male, *in præceps* corrigi, vir doctus in Miscell. Obs. Vol. 10 p. 192 observat. *Esse in præcipiti*, in höchster gefahr schweben, Cels. 2, 6. Iuvenalis sat. 1, 147 *Omne in præcipiti vitium stetit*, die bosheit ist aufs höchste gestiegen. Similiter idem Sat. 10, 105 de Sejano: *Numerosa parabat Excelsæ turris tabulata, unde altior esset Cajus & impulsæ præceps immane ruinæ*. Ita, *Præceps juvenile* Statius dixit 1 Silv. 4, 51, quod, licet de alia re ibi sermo sit, significare etiam potest, die voreiligkeit und hitze der jugend. ¶ 5. *Præceps* ad tempus etiam refertur, was auf die neige oder zu ende gehet. Cic. vel quisquis auctor est epistolæ ad Octavium: *O meam calamitosam & præcipitem senectutem & prope finem adductam!* Ita *Præceps dies, præceps æstas, præceps hiems*, extrema est, wenn er zur neige geht. Servius ad illud Virgil. Georg. 1, 43 *Vere novo gelidus* &c. *Anni quatuor sunt tempora, divisa in ternos menses: qui ipsorum temporum talem faciunt dijcretionem, ut priore mense* VER NOVVM *dicatur: secundo* ADVLTVM, *tertio* PRÆCEPS. *Sic etiam Sallustius dicit*, VEIQVE NOVA ÆSTAS. ADVLTA, PRÆCEPS. *Item* HIEMS NOVA, ADVLTA, PRÆCEPS *vel* EXTREMA &c. ¶ 6. A *præceps* in genitivo etiam *præcipis*: & vicissim a *præcipitis* in nominativo *præcipes* veteres dixisse, Priscianus lib. 6 p. 725 auctor est, isque ideo adducit exemplum Liv. Andr. *Seque in alta maria præcipem*. Et illud Ennii 17 Annal. *Occumbunt multi letum ferroque lupique Aut intra muros aut extra præcipe casu*. Sic Plautus Commor. Fragm. *Saliam in puteum præcipes*.

¶ Præcĭpitium, *i*, n. locus præruptus, ex quo dari quis præceps potest, ein steiler oder jäher ort, da man leicht herab stürtzet. Sic *deferri per præcipitia*, Quintil. 1, 10. *Pervenire in præcipitia*, Vellej. 2, 10, 1. conf. 2, 112, 7. *In præcipitia cursus iste deducit*, Sen. epist. 8. Hæc & ut neutra pluralia ad *præceps* referri possunt. Sed singularis est apud Lactantium 2, 3, 16 *Dum aliorum precipitium vident*. Proverb. *A fronte lupi, a tergo præcipitium*. vide infra *Tergum*.

¶ Præcipito, *avi, atum, are*, dare præcipitem, vel in præceps dejicere, herab stürtzen. Item, inconsiderate agere, & temere rem aliquam aggredi. *Præcipitare se de turri*, Liv. 23, c. 37. *Præcipitare se ex rupe*, Plin. 8, 36. *Præcipitare se ad terram*, Lucret. 4, 1015, *ad exitium*, Cic. L. 3 ad Attic. epist. 15. Et, *In flumen se præcipitare*, Cæs. Gall. 4, 15. *Ex altissimo dignitatis gradu præcipitari*, Cic. pro domo c. 37. Et Virg. Æn. 2, 316 *Furor iraque mentem præcipitant*, h. e. præcipitem agunt, sie reissen das gemüth. Silius 13, 774 *Tu magna gerendi Præcipita tempus*, eile. ¶ 2. *Præcipitare* pro *descendere* apud Terent. Adel. 4, 2, 36, occurrit: *Vbi eo veneris, clivos deorsum versus est, hac te præcipitato*. ¶ 3. Intransitive etiam significat incidere, præcipitare se; nimirum ut verto, lenio, moveo, muto, &c. Liv. 3, 51 *Præcipitavere in insidias*, sie sind darein gerathen. Plaut. Trin. 2, 1, 30 *Qui in amorem præcipitavit, pejus periit, quam si de saxo saliat*. Et vix umquam aliter hoc verbo usus est Cicero; v. g. pro Cluentio c. 26 *Præcipitantem impellamus, & perditum prosternamus*. ¶ 4. Ad tempus refertur, quale quid de *præceps* n. 5 observavimus. Ita, *Nox præcipitat*, Virg. Æn. 2, 9 die nacht gehet oder eilet zu ende. Ita *Præcipitare hiemem* Cæsar dixit B. C. 1, 25. Similiter verbo *ruere* utimur. *Ruit hora*, i. e. abit. Vide & Ciacconium ad allegatum Cæsaris locum.

¶ Præcipitans, *tis*. Virg. Æn. 6, 351 *Gubernaclum præcipitans traxi mecum*, Cic. pro Sylla c. 21 *Resp. præcipitanti subvenire*. Id. de Orat. 3, 48 *Amnis præcipitans*, der schnell-lauffende fluß.

¶ Præcipitanter, temere, inconsiderate, eilends und unbedachtsam. Lucret 3, 1075 *Præcipitanter currere*.

¶ Præcipitantia, *æ*, f. der sturtz, fall. Gell. 6, 2 *Lapidem cylindrum si per spatia terræ prona atque deruta jacias, cauſſum quidem ei & initium præcipitantiæ feceris: mox tamen ille præceps volvitur*, &c. Vulgo pro festinatione animi nimia, errorumque adeo marte ponitur, die übereilung, unachtsamkeit.

¶ Præcipitatus, *a, um*, gestürtzt, jäh, jähling. Cic. pro Cæc. c. 17 *Qui se præcipitatos ex locis superioribus dicerent*. Cæterum idem fere quod *præceps* significat. v. g. Vellej. 2, 49, 1 *Præcipitata morte fungi*, frühzeitig sterben. Sic *Ætas præcipitata*, i. e. decrepita vel ad senium inclinata, das hohe alter. Cic. fam. 11, 28. v. ibi Manut. Gall. eleg. 1, 116

Mors cum tristis erit, præcipitata venit.

¶ Præcipitatio, *onis*, f. der sturtz. Seneca de Ira 1, 12 *Etiamsi ira aliquando ut venenum, & præcipitatio, & naufragium ex inopinato fuit; non ideo salutaris omnino judicanda est*.

¶ Procăpis, sanguine proximus capiti familiæ. Fest. *Procapis, progenies, quæ ab uno capite procedit*. Gloss. Isidori: *Procapibus, proximis*.

¶ Quadriceps & Quarticeps, *ĭpitis*, quatuor capita vel quartum verticem habens, vierkopficht, mit der vierten höhe; ut, *Mons quadriceps* &c. Varr. L. L. 4, 8. vide paullo ante *Bicepsos*.

¶ Recapĭtulo, *are*, ἀνακεφαλαιῶν, summa rerum capita repetere, kürtzlich wiederholen. Tertull. 5 adv. Marc. 17 *Vt ita dixerim, sicut verbum illud in Græco sonat, recapitulare, id est, ad initium redigere vel ab initio recensere*. Idem cont. Iud. c. 8 *Providens Deus & recapitulavit & dixit*. Et Augustin. de Civ. D. 20, 14 *Recapitulando dicit, tanquam ad id redieus, quod præterierat*. Et c. 21 *Recapitulat ab initio*. Quintilianus 6, 1 pr. ἀνακεφαλαιῶν vertit *decurrere per capita*.

¶ Recapitulatio, *ōnis*, f. Ita Laur. Valla ἀνακεφαλαίωσιν latine reddidit, eine kurtze wiederholung. Sed & apud Cassiodorum divin. lect. c. 24 *Recapitulatio generalis* inscribitur.

¶ Semicipium, *i*, n. der halbe schedel, Gloss. lat. Gr. *Semicipium* ἡμικεφάλιον.

¶ Septiceps, vid. *Bicepsos*.

¶ Sincĭput, *ĭpitis*, n. anterior capitis pars, das vördertheil des haupts; dictum quasi *semicaput*, ut Vossius Etymol. ex Velio Longo tradit. Pareus Lex. Crit. negat anteriorem partem esse: sed potius *dimidium caput*, quasi *scinciput*, a scindendo esse contendit. ¶ 2. Item, pars capitis porcini ad edendum parata, ein schweins kopf. Plin. 8, 51 *Sincipita verrina interdicta*. Et Persius Sat. 6, 70 *Fissa famosum sinciput aure*.

¶ Triceps, *ipitis*, drey-köpfig. Cic. Tusc. 1, 5 *Triceps apud inferos Cerberus*. Id. in Orat. c. 48 pr. *Tricipitem, non tricapitem*, scil. dicimus.

CĂPYS, *yos*, m. Κάπυς, filius Assarici, Pater Anchisæ. Ovid. Fast. 4, 34. ¶ 2. Alius Æneæ socius, de quo Virg. Æn. 2, 35 &c. Adde Æn. 6, 768.

Car, vide *Cares* in *Caria*, Cara, *Carum*.

CARABUS, *i*, m. genus cancri, κάραβος; Plin. 9, 31. ¶ 2. Isidoro 19, 1 Carabus est parva scapha ex vimine facta, quæ contexta crudo corio genus navigii præbet.

CARACALLA, *æ*, f. vestis Gallicæ ad talos usque demissæ genus; quod Bassianus Antoninus, Severi Imper. filius, & ipse denique Imperator, devexit Romam, & primum talare instituit, unde & *Caracalla* seu *Caracallus* appellatus est, ut Victor, & Spartianus in Vita c. 9 tradunt. Vide ibi Salmas. Auson. Cæl. 22, 4

Irrisa populi tu Caracalla magis.

CARADRUS, *i*, n. piscis genus, Apul. Apol. p. 162. Stew. 335 Colv.

CARAGOGUS, *i*, m *Herba mustellago*, Apul. de Herb. c. 27.

CĂRĂLIS, *is*, f. urbs Sardiniæ, Strab. lib 3; Melæ 2, 7; Claud. B. Gild. v. 520. *Carales* pl. Liv. 23, 40. Legitur & *Calaris*. Hodie *Cagliari*.

¶ Caralĭtānus, *a, um*, adject. ut, *Caralitanus ager*, Liv. 27, 6.

CĂRĂMĀLUS, *i*, m. pantomimi nomen apud Sidon. carm. 23 v. 268. Laudat etiam Aristænetus epist. 26.

CĂRAMBIS, *is*, f. urbs & promontorium ad pontum in Paphlagonia, hodie *Capo Pisello*: *contra septemtrionem Helicen* exsurgens Ammian. 22, 8. *Nubigera surgentem rupe carambin*, Val. Flacc. 4 v. 599. conf. 5, 107. Plin. 10, 23 f. 30 *Certum est grues Pontum transvolaturas primum omnium angustias petere inter duo promontoria Criumetopon & Carambin*.

CĂRANTŌNUS, *i*, m. fluvius, vulgo *Charente*. Auson. Mos. v. 463.

CĂRĂNUS, *i*, m. rex Macedoniæ, & quidem primus. vid. Liv. 45, 9: Iustin. 7, 1, 7, de quo Auson. epist. 19, 17 *Pellæa dedit qui nomina regunt*.

CARBAS, *æ*, m. κάρβας, ventus Africus sive Lybicus, süd-west-wind; Vitruv. 1, 6.

CARBĀSUS, *i*, f. subtilissimi lintei genus, reperti primum in Hispania, ut Plinius auctor est 19, 1, subtile leinwand. De genere non satis convenit inter grammaticos. Phocas masc. sed fœm. Caper asserit. In fœm. usus Lucret. 6, 108 *Carbasus ut quondam magnis intensa theatris*. Et Val. Max. 1, 1, 7 *Carbasum quam optimam habebat*, ubi MSS. plerique *quem optimum*. In plurali *Carbasa* in neutro dicimus, ut mox patebit: Ammianus *Carbasos* in masc. dixit 14, 27 *a Fundamento ipso carinæ ad summos usque carbasos*. ¶ 2. Carbasa, plur. pro tenuissimis vestibus, quibus Indi amicicbantur, Curt, 8, 9, 21 & 24; & Lucan. 3, 239 dixere: Similiter Virg. Æn. 8, 33 de Tiberino:

Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus.

¶ 3. Alias pro velis passim *Carbasus*, & *Carbasa* veniunt, schiff-segel. Virg. Æn. 3, 356 *Tumidoque inflatur Carbasus Austro. Diducere carbasa*, die segel ausspannen Ovid. Met. 11, 477; ubi *diducit* non *deducit* legendum esse suo loco monuimus.

¶ Carbăsĕus, *a, um*, ex carbaso, von köstlicher leinwand. Cic. Verr. 5, 12 *Tabernacula carbaseis intenta velis*. Virg. 11, 776 *Chlamydemque sinusque crepantes Carbaseos fulvo in nodum collegerat auro*.

¶ Carbăsĭnus, *a, um*, idem Plin. 19, 1 *Carbasina vela in theatro*; & Apul. 8 Milef. p. 214 *Die sequenti variis coloribus indusiati & deformiter quisque formati facie comoso pigmento delita & oculis obunctis, graphice prodeunt mitellis & crocotis & carbasinis & bombycinis injecti*.

¶ Carbasĭneus, *a, um*, Vatronis est apud Nonium 14, 28.

CARBĀTĪNAE, vel Carbasinæ, *arum*, f. pl. genus calceamenti, e crudis pellibus, schuhe aus ungegerbtem leder; de quo plura Politianus in Miscellan. c. 2, ut locum Catulli adversus contaminatores afferat, Græcorum præfertim testimoniis usus, quæ distinctius laudat Vossius

Comment.

Comment. p. 327. Verba sunt Catn. 91, 3 *Ista cum linguâ, si usus veniat tibi, possis Culos, & crepidas lingere carbatinas.* In quibus quid velit, Scaliger optime explicat Castigationibus in Catullum hoc ipso loco. v. Balduin. de calceo c. 2; & Pollux 7, 22.

CARBO, *ōnis*, m. ἄνθραξ, pruna extincta, eine gelöschte kohle. Ter. Adelph. 5, 3, 63 *Jam excoctam reddam atque atram, quam carbo est,* kohlschwarz. Sic *Carbo candens*, glühende kohle, Cic. Off. 2, 7. *Carbone notare*, est inter infelicia numerare, vel damnare. Contra *creta notare*, est inter auspicata & prospera reponere. vid. Horat. 2 Sat. 3, 246. *Carbonibus fores implere elogiorum*, Plaut. Merc. 2, 3, 74. Amantium proprie, qui eum non reciperentur, titionibus famosum aliquod carmen ostio inscribebant. Vide, quæ supra de *candido calculo* annotata sunt. De expectatione frustrata Lucianus Navigio: πάντα οἰχήσεται, καὶ ἄνθρακές σοι ἥξουσι; ἔσω, *Omnia evanescent, & carbones tibi thesaurus hic erit.* Phædrus 5, 7, 6 *Fato invidio, carbonem ut ajunt, pro thesauro invenimus.* Carbones teminis subjici solitos. Sic Flaccus de Condit. agrorum p. 5 & August. de Civ. D. 21, 4 testatur, quia non facile putrescunt. Dicitur etiam de carnis non plane combustæ massa. Celsus 4, 4 *Audio, si quis pullum hirundinis ederit, angina toto anno non periclitari: servatumque ex sale, cum is morbus urget, comburi: carbonemque ejus contritum in aquam mulsam infricari & prodesse.* ¶ 2. Est etiam nomen proprium. v. g. *C. Carbo orator* laudatur a Quintil. 10, 7 p. 958. *Carboni imperatori* mures arrosis fasciis exitium portenderunt. v. Plin. 8, 57.

¶ Carbonārius, *i*, m. qui carbones conficit, ein kohlbrenner, köhler. *Carbonarius*, (servus) Plaut. Cas. 2, 8, 2. Gloss. gr. lat. ἀνθρακοπώλης, *carbonarius.*

¶ Carbonarius, *a, um*, ad carbones pertinens; ut, *Carbonarium negotium exercere*, kohlen brennen, mit kohlen handeln. Aur. Vict. Vir. ill. c. 72. Sic *Fornax carbonaria*, ein milder, meiler. Sic Gloss. gr. lat. ἀνθρακεών, *Cella carbonaria*, eine kohlenkammer.

¶ Carbonaria, *æ*, f. subst. die kohlhütte. *De calcariâ in carbonariam*, scilicet transire, vel descendere, est a conditione laboriosa & sordida una ad aliam devolvi. Usus eo ut proverbiali Tertull. de Carne Christi c. 6. vid. supra in *Calx.*

¶ Carboneſco, *ĕre*, zur kohle werden. Cæl. Aurel. Tard. 5, 1, 20 *Donec materia carboneſcat.*

¶ Carbunculus, *i*; m. ἀνθρακίων, diminut. Cornif. ad Herenn. 4, 6 *Ipse a vicinis, cum testa ambulans, carbunculos corrogaret.* ¶ 2. Gemma, ein carfunckelstein. Plin. 37, 7 pr. *Principatum habent carbunculi, a similitudine ignium appellati.* ¶ 3. Et ulceris biliosi ac urentis genus. v. Cels. 5, 28, & Plin. 23, 4, ein blutschwär, eine pestilentzialische drüse. ¶ 4. Item genus terræ, *quæ sole perfervefacta, ut radices fatorum comburat*, sicut Varro describit R. R. 1, 9. Hinc *Carbunculosus ager* Columellæ, vid. infra. ¶ 5. Denique & *Adustio* seu *corruptio* adurens in herbis; vitibus & arboribus, *carbunculus* dicitur, der brand.

¶ Carbunculatio, *onis*, f. cum teneræ plantæ a pruina aduruntur, a

¶ Carbunculo, *āre*, vel carbunculor, *āri*, quod ejusmodi vitium contrahere est, apud Plin. 12, 7 & 18, 28.

¶ Carbunculōsus, *a, um*, brandig, rothlich; ut, *Ager carbunculosus*, Colum. 3, 11 extr. *Arena carbunculosa*, Plin. 31, 3, id est, plena lapillis rubris, tamquam carbunculis.

CARCER, *ĕris*, m. δεσμωτήριον, φυλακή, custodia, (nam & hoc pro carcere Cicero usus est) ein kercker, gefängniß. Dicitur a καρκαίρειν, *tremere*: & κάρκαρος, *tremor.* Nam, ut Liv. 1, 33 refert, *Ancus Martius carcerem ad terrorem increscentis audaciæ mediâ urbe imminentem foro ædificavit.* Varroni est a coërcendo. v. de custodibus carceris Rævard. Var. 2, 18. Rosin. Antiqu. 9, 31. *In carcerem conjicere*, Cic. Att. 2, 24; *ducere*, Id. Verr. 5, 30; *condere*, ibid. c. 29; *mittere*, Id. Cat. 4, 6. *Emitti e carcere*, Cic. pro Planc. c. 12. Quod *Carcere luxari*, Claudian. dixit de Raptu 2, 184. *Carcer Ditis* est infernus ap. Lucan. 6, 797. De tribus *carceris* generibus vid. Cæl. Rhod. 17, 9. ¶ 2. Pro homine digno carcere; & est convicium apud Comicos, ut observat Donatus ad Ter. Phorm. 2, 2 (in aliis) 26 *Ain tandem carcer?* Lucil. edit. Douzæ p. 15 de homine nequam: *Carcer, vix carcere dignus*; id est, præ nequitia etiam carcere indignus. ¶ 3. *Carcer*, & usitatius *Carceres* in plur. ἀφετηρίαι, septa, ex quibus emittebantur equi ad certamina & spectacula, schrancken; ut, *Equus carceribus dimissus*, Stat. Theb. 6, 522, & quod adagii instar apud Varr. est R. R. 1, 3 *A carceribus ad metas*, i. e. a principio excurrendi ad finem. Quale etiam est Ciceronis de Amic. c. 27 *E carceribus ad calcem.* Id. de Senect. extr. *Nec velim quasi decurso spatio ad carceres a calce revocari.* Quamquam & singulari in hac significatione utuntur Poëtæ. Virg. Georg. 3, 104; & Æn. 5, 145 *Ruuntque effusi carcere currus.* Et Ovid. epist. 18, 166 *Vt celer Eleo carcere missus equus.* conf. Id. Met. 10, 652. Sed & Auctor ad Herenn. 4, 3 *Intra carcerem stare*, etiam dixit.

¶ Carcĕrĕus, *a, um*, adject. gefänglich; ut, *Antrum carcereum*, Prudent. contr. Symmach. 2, 468. *Carcerea catena*, apud eumd. hymno trium martyrum v. 16.

¶ Carcerālis, *e*, idem; ut, *Carceralis cæcitas*, Prudent. in Vincentio v. 271, qui etiam post paullo v. 551 dixit: *Per vincla, flammas, ungulas, Per carceralem flipitem.*

¶ Carcerarius, *a, um*, idem. Plaut. Capt. 1, 2, 26 *Facere quæstum carcerarium*, sitze-geld nehmen. ¶ 2. Substantive in Gloss. lat. gr. *Carcerarius*, φυλακίτης, ein stockmeister, kerckermeister.

¶ Carcĕro, *āre*, einsperren, verbo usus Salvian. l. 2 de Providentia est, cum de pœnitente loqueretur: *Jejunio*, inquit, *exagitur, aritudine siccatur, fletu effunditur, solitudine carceratur.* Messala Corvin. p. m. 19 *Occidere, carcerare, afficere supplicio sui juris fecit.*

¶ Incarcĕro, *are*, in carcerem compingere, gefangen setzen. Varroni tribuitur. Saresb. 6, 18 *Alii capti, alii incarcerati.*

¶ Incarcĕratus, *a, um*, in carcerem detrusus, eingesperrt. Livii esse dicitur.

¶ Incarceratio, *ōnis*, f., die einsperrung. Plinio adsignat Thom. de S. Quereu in Lex. Philos.

¶ Incarceramentum, *i*, n. idem, apud Hieronymum.

CARCHĀRIA, *æ*, f. ingens piscis, quem Columella 8, 17 *carcharum* vocat & Plin. *canicularem.* Norvegis dicitur perckfisch vel porckfisch, quasi porcus marinus; Anglis dogge-fish, quasi caninus piscis, ut & Germanis hundfisch. v. Aldrov. de pisc. 3, 32; Rondelet. de Pisc. 13, 12; Hafæus de Leviath. p. 232 sq.

CARCHĒSIUM, *i*, n. machinâ in catapultis, Vitruv. 10, 15. Sed Iohanni de Laet legendum videtur *carchesium.*

CARCHĒDŌNIUS, *i*, m. gemma de carbunculorum genere, καρχηδόνιος, ein calcedonier. Plin. 37, 5 & 7, a καρχηδών, *Carthago.*

CARCHĒSIUM, *i*, n. poculi genus, Græcis notum, ut Macrobius ait Sat. 5, 21 ein pocal: Formam d. l. ita describit: *Patera, ut ipsum nomen indicio est, planum ac patens est*, sc. poculum: *Carchesium vero procerum, & circa mediam partem compressum mediocriter, ansatum, ansis a summo ad infimum pertinentibus.* Ita emendat Casaubonus ex Græcis Callixeni verbis in notis ad Athenæum 11, 7 pr. Virg. Æn. 5, 77 *Hic duo rite mero libans carchesia Bacho*, Conf. Id. Georg. 4, 380. Et Sil. Ital. 11, 301 *Ante omnes ductor honori Nominis augusti libat carchesia ritu.* v. Drakenb. ¶ 2. *Carchesium* etiam supremi mali pars est, five foramen, per quod in summo malo funes trajiciuntur, das segelloch; secundum Nonium 15, 28. Phil. Beroaldus ad Apulei Met. l. 11 p. 1050 ait: Summa pars mali navalis carchesium, inferior patera, media tracheloi. A similitudine carchesii nautici dictum est poculum proceruin, ansatum & circa mediam partem compressum, ut supra ex Macrobio descripsimus. Quod Plautus in Amph. 1, 3, 36 scripsit pateram datam a love Alcumenæ, id aureum fuisse carchesium Pherecydes tradidit. Vitruvius 10, 22 *carchesia* versatilia appellat, indicans non tam esse vela in navibus, quam id, quod in mali fastigio collocatum circumagitur. Lucanus 5, 418 *Hic* (Aquilo ventus) *vitiam summi curvet carchesia mali, Incumbatque furens.* ¶ 3. Est & *Carchesium* tractoria machina apud Vitruv. 10, 5. vide Baldi Lexicon Vitruvianum.

CARCĪNUS, *i*, m. καρκίνος, cancer, ein krebs. *In rebus pessimis & desperatis in honore est etiam carcinus*, in der noth muß man auch ein gering ding in ehren halten. Vid. Chiliad. ¶ 2. Pro signo cœlesti Lucan. 9, 536 *Carcinus ardens.* Quod inter sidera receptus fuerit beneficio Iunonis, exponit Ampelius de 12 signis. ¶ 3. *Carcinus Tragicus*, cui κύπριος drama tribuitur. v. Meurs. Bibl. Græc. & Attic.

¶ Carcinethron, *i*, n. καρκίνηθρον, herba, quæ & πολύγονον, latinè *sanguinaria* & *centinodia*, Plin. 26, 12. Vide *Calligonon* & *Polygonon*; wegtritt.

¶ Carcinias, *æ*, m. gemma cancri marini coloré, Plin. 37, 11.

¶ Carcinōdes, *is*, m. καρκινώδης, vitium seu morbus serpens, ut Cancer, ein um sich fressendes geschwür, apud Cels. 5, 18, 17; & Plin. 20, 11.

¶ Carcinōma, *ătis*, n. καρκίνωμα, der krebs. Morbi genus, quod in superioribus partibus circa faciem, nares, aures, labra, mammas fœminarum &c. fieri solet: quod curationem non recipit. Cato R. R. c. 157; Cels. 5, 28; & 6, 15; Plin. 20, 9; & 29, 3. Hinc Augustus Iulias suas filiam & neptem contaminatas probris omnibus & plane extra emendationis spem positas, *vomicas & carcinomata sua* solebat vocare. v. Suet. ejus vita c. 65.

CARDĂCES, m. militis Persici genus, forte & bellicosum quidem, (unde appellarum ita est; Persis enim, ut Strabo observat, *Carda* virile & bellicosum dicitur) sed admodum furax. Nam cum apud Persas lege permissa essent furta, qui rapto vivebant, *Cardaces* vocabantur, schnaphähne. vid. Rhodig. lect. ant. 18, 1. Nep. 14, 8, 2 *Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, quos illi* CARDACES *appellant.* Ita enim legendum est, non *Cardates*, ut vulgaris lectio habet, quod pluribus auctoritatibus Schottus approbavit.

CARDĂMĪNA, *æ*, f. καρδάμινη, nasturtium aquaticum, kresse, bachmünze. Apul. de herb. c. 20; Dioscor. 2, 156.

¶ Cardămon, *i*, n. κάρδαμον, idem. vid. Apul. de herb. c. 20 & Dioscor. 2, 185. *Ede Cardamon* vel *nasturtium*, proverbiale in stupidos & ignavos; apud Aristophanem, ἔδε κάρδαμον. v. Chiliad.

¶ Cardămōmum, *i*, n. καρδάμωμον, cardamumen. *Simile est amomo frutice & semine*, Plin. 12, 13. v. *Amomum.* Est enim a *Cardamum & Amomum.* v. Voss. Etymol. *Cardamomum majus*, paradies-körner.

CARDIA, *æ*, f. Chersonesi in Thracia urbs, quæ & *Cardiopolis*, & tandem *Lysimachia* vocata; Stephano auctore. Patria Eumenis fuit, qui inde

¶ Cardianus, Nepoti appellatus in Vita 1, 1.

Cardea, vide *Cardinea* in *Cardo.*

CARDIĂCA, *æ*, f. morbus Celso 3, 19 dicitur, qui καρδιακή, & καρδιαλγία Græcis appellatur; affectio nempe oris ventriculi, & corporis imbecillitas, stomacho languente, & sudore ex thorace, cervicibus & capite prorumpente, magenwehe, herkgespann. Spiritus innati consumtio & languor, ventriculo conflictante cum sudoribus, angst und bangigkeit ums herze. καρδίαν enim orificium ventriculi veteres dixere. Suet. Claudio c. 31 *dolorem stomachi: rosionem stomachi*, Plin. 20, 14 vocat. Fit enim ab acri humore vellicante atque rodente. ¶ 2. *Cardiaca*, herba morbo opposita, herkgespannkraut. Tabernæm. p. 935.

¶ Cardiăcus, *a, um*, & subst. *Cardiacus*, hoc morbo laborans, mit dem magenweh beladen; cui maxime medicina a vino est: Plin. 23, 1 *Cardiacorum*, inquit, *morbo unicam spem in vino esse certum est.* Eo spectat Iuvenalis 5, 31 *Ipse capillato diffusum consule potat Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.* Sen. ep. 5 *Bibere, & sudare; vita cardiaci est.* Neque enim morbi ejus vis potu vini magis, quam sudore digeritur. v. Cels. 3, 19. Et Horat. 2 Sat. 3, 161 *Non est cardiacus hic æger*, i. e. non laborat cardialgia. Cic. Divin. 1, 37 *Nec cardiacis tribuere, nec phreniticis*, scil. *aliquid in animis præsagiens.*

¶ Cardialgia, *æ*, f. καρδιαλγία, cordis dolor, hertzweh, hertzens-angst. Med.

¶ Anacardium, *i*, n. ἀνακάρδιον, elephanten-laus. *Anacardia sunt fructus cujusdam arboris, avicularum corculis non dissimiles, unde & nomen, colore etiamnum cordis modo rufescente, cum scilicet ab arbore decerpuntur. Inest iis liquor mellis crassitie sub cortice residens, sanguinis modo rubicundus, sub quo est & nucleus parvæ amygdalæ effigie. Nascuntur in Siciliæ montibus, qui continue igneas eructant flammas.* Matthiol. in Diosc. 1, 141.

¶ Incardium, *i*, n. medulla, corculum, das hertzblatt. Theod. Prisc. 1, 12. Alii vocant *incordium*.

¶ Pericardium, *i*, n. περικάρδιον, involucrum membranaceum, quo totum cor involvitur, das hertz-häutlein, hertz-bändel. Med.

Cardinalis, cardinea, &c. vide *Cardo*.

CARDO, *ĭnis*, m. proprie στρόφιγξ: quasi cor januæ in quo movetur, si Servium quidem audire volumus, die thür-angel. Virg. Æn. 1, 449 *Foribus cardo stridebat ahenis.* Ibid. 2, 480 *Postesque a cardine vellit æratos.* & v. 493 *Emoti procumbunt cardine postes.* Dividitur in *masculum* & *fœminam*, ubi vid. ¶ 2. Pro centro ponitur. Ita terra ipsa appellata est *cardo*, quod circa eam verteretur cœlum. Apulej. de mundo p. 57 *Mundus est ornata ordinatio, Dei munere, Deorum recta custodia: cujus* cardinem, *sic enim dixerim* centrum, *robustum & immobilem genitrix atque altrix animantium omnium habet tellus.* Plin. 2, 9 de luna *Proxima ergo cardini.* conf. c. 64. ¶ 3. Duo illa cœli puncta, versus meridiem & septentrionem, quæ πόλους Græci appellant, Latini *Cardines* dixerunt, quod circa illa vertatur cœlum. Vitruv. 9, 7 *Vti septemtriones circa axis cardinem versantes non occidunt, neque sub terram subeunt: sic & circa meridianum cardinem, qui est propter inclinationem mundi subjectus terræ, sidera versabunda latentiaque non habent egressus orientes supra terram.* ¶ 4. Gromaticis scriptoribus limes transversus in mensura agrorum, qui a meridie in septemtriones currit, a mundi cardine *Cardo* appellatur. Festus: *Decumanus appellatur limes, qui fit ab ortu solis ad occasum: alter ex transverso currens appellatur* CARDO EX TRANSVERSO, id est, a meridie in septemtriones. ¶ 5. Sed & altera duo puncta, quæ mundum recta linea æqualiter secant & dividunt, Oriens nimirum & Occidens, non raro cardinum nomine veniunt: ut adeo *Cardines* nihil aliud sint, quam plagæ mundi. Lucan. 5, 71 *Hesperio tantum, quantum semotus Eoo Cardine, Parnassus gemino petit æthera colle.* Sic idem *medium cardinem*, pro *meridie: occiduum* pro *occidente* dixit 4, 672 & 673. Statius Theb. 7, 38 de Septemtrione; *Atque illam Arctoæ labentem cardine portæ.* Sic, & *Extremi sub cardine mundi*, am ende der welt, Ovid Pont. 2, 10, 45. *Ipsorum temporum cardines sunt solstitia & æquinoctia*, Plin. 18, 25. ¶ 6. Cæterum, quoniam in cardine vertitur janua; idcirco in omni re id, in quo momentum maximum positum; tum maxima ejus gerendæ opportunitas, *cardo* vocatur, das hauptwerck. Virg. Æn. 1, 676

Haud tanto cessabit cardine rerum.

id est, *non poterit in tanta rerum opportunitate cessare*, ut Servius interpretatur. *Vt sit de proverbio tractum*, (ita idem pergit) *quod dicitur* RES IN CARDINE EST, *hoc est in articulo.* Sic, *Cardinem litium*, pro controversiæ summa Quintil. dixit 12, 8 *Vt taceam de negligentibus, quorum nihil refert, ubi litium cardo vertitur.* Sic *Cardo caussæ*, Id. 5, 12. Et, *Ævi cardinem extremum premens*, im höchsten alter, Sen. Troad. v. 52. ¶ 7. Grajus apud Nonium 3, 75 fœm. genere: *Sonat impulsa regia cardo.*

¶ Cardineus, *a*, *um*, die thüre betreffend Septimus apud Terentianum: *Stridula cui limina, cui cardinei tumultus.*

¶ Cardinea, *æ*, f. Dea a cardinibus appellata, quibus præerat. Eamdem vitalibus humanis præesse credebant, ab eaque petebant, ut jecinora & corda, quæque sunt intrinsecus viscera, salva conservet. Tertull. de Idolol. c. 15, & August. de C. D. 4, 8 *Cardeam* vocant, ubi hic ait: *Tres Deos Romani ostiarios posuerunt, Forculam foribus, Cardeam cardini, Limentinum limini.* Sed *Carnam* vocat Macrob. Sat. 1, 12. vide infra *Carna*.

¶ Cardinalis, *e*, quod ad cardinem pertinet, zur thür-angel gehörig. Vitruv. 4, 6 *Fores ita compingantur, uti scapi cardinales sint ex altitudine luminis totius duodecima parte.* ¶ 2. Idem ac præcipuus, principalis, hauptsächlich, fürnehmst. Servius in Virg. Æn. 1, 131 de ventis Euro, Zephyro; *Isti*, inquit, *sunt cardinales.* Adde Salmas. Exerc. Plin. f. 882, ubi etiam disputat, quando id nominis primoribus presbyteris & diaconis Vrbis cœperit imponi. Nam & Cardinales ecclesiæ Romanæ, die Cardinäle; sic dicti a *cardine*, quod sint quasi *cardines* illius ecclesiæ, vel primarii ac principales Pontificis ministri. v. Onufr. Panvinii lib. de Cardinal. De pervetusta *Cardinalium* denominatione, qua quilibet presbyter ordinarius hoc nomine significabatur, v. Zimmerm. Annal. menstr. mens. 1 p. 8.

¶ Cardinalĭter, adverb. est principaliter, hauptsächlich. Firmic. 6, 13 *Cardinaliter præsidere*, i. e. a *cardine* ad *cardinem*.

¶ Cardinātus, *a*, *um*, ejusdem fere notionis. Vitruv. 10, 21 *Conjuncta capitibus transversario cardinato tigno, & altero mediano inter duos scapos cardinato, & laminis ferreis religato.*

¶ Intercardinatus, *a*, *um*, darzwischen gefügt, eingeschoben. Vitruv. 10, 20 *Concludantur superne intercardinatis trabibus.*

Carduelis, carduetum, vide *Carduus*.

CARDVVS, *i*, m. σκόλυμος, distel. Sic *Carduus fullonum*, karten-distel. *Carduus altilis* strobilus est, welsche disteln, artischocken, strobel-dorn. *Carduus beatæ Mariæ* vulgo spina alba est, Marien-disteln. *Carduus* vero *benedictus*, vulgo cardobenedict. *Atractylis* est *hirsuta*. Virg. Georg. 1, 151 *Horreret in arvis Carduus.* Et Colum. 7, 8 *Flos agrestis cardui.*

¶ Carduētum, *i*, n. carduorum locus. Pallad. 4, 9.

¶ Carduēlis, *is*, f. distelfinck, stiglitz. Græcis est ποικίλος a voce, vel a colorum varietate. Plin. 10, 42 *Minimæ avium carduelcs.*

Care, vide *Carus*, Carectum, *Carex*, Carenaria, *Carenum*.

CARĒNVM, *i*, n. genus dulcis vini cocti, cum tertia pars musti coquendo perditur, duæ remanent, meet, abgesottener most. v. Pallad. 11, 18; & Turn. Adv. 13, 23. Augustin. de Moribus Manich. 2, 13 *Bibat mulsum, carenum, passum, & pomorum expressos succos.* Apicius 2, 1 extr. *Assabis cum careno.* ¶ 2. Genus herbæ, feldkümmel, Colum. 12, 49. vide *Carum*.

¶ Carenaria, *æ*, f. vas in quo carenum coquitur. Pallad. 8, 7.

CĂREO, *ui*, *ēre*, mangeln, fehlen, nicht haben. Proprie est egere eo, quod habere velis: de quo Cic. Tusc. 1, 36. Quod tamen auctores non servant. Sic enim *Carere febri*, Cic. Att. 10, 16; & fam. 16, 15 dixit. *Caruitne febris te heri?* Plaut. Curc. 1, 1, 17. Similiter dici reperimus *Carere culpa*, Ter. Hec. 4, 4, 41; *crimine*, Cic. pro Lig. c. 2; *suspicione*, Id. pro Rosc. Am. c. 20; *sensu doloris*, Id. Verr. 5, 46; *mortis honore*, Virg. Æn. 6, 333. Nec negat Cicero ibid. Tusc. 1, 36 alio etiam modo *carere* dici, *cum aliquid non habeas, & non habere te sentias, etiamsi id facile patiare.* Quo pertinent ea, quæ paullo ante exempla adduximus. Sic Cic. in Sall. c. 8 *Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere.* Sed *Facile carere aliqua re*, id est, non admodum opus habere, leicht entbehren, Nep. 19, 1, 3; qui & 19, 1, 3 *carere patria*, de exule dixit. Quid quod & ad exsensa & inanimata prorsus hoc verbum transfertur. Ovid. Met. 3, 226 *Adituque carentia saxa.* Horat. Ep. 16, 13 *Quæque carent ventis & solibus ossa Quirini.* Cic. pro Mil. c. 7 *Caruit foro postea Pompejus, caruit senatu*, er hat sich des ausgehens enthalten. Sic, *Carere publico*, Id. ibid.; *luce forensi*, Id. de clar. Or. c. 8. Id. post red. ad Quirites c. 1 *Amicitiæ quid haberent voluptatis, carendo magis intellexi, quam fruendo.* Adjunxit Genitivo hoc verbum semel Ter. Heaut. 2, 3, 18 *Præterquam tui carendum quod erat.*

¶ Carens, *tis*; ut, *Sole carens domus*, ein finster haus, Ovid. Met. 2, 762. *Vita labe carens*, ein unbefleckt leben. Idem Trist. 1, 8, 43. *Divi morte carentes*, i. e. immortales, Horat. 2 od. 8, 12.

¶ Cassus, *a*, *um*, Priscianus l. 9 p. 869 tamquam participium a *Careo* deducit. Verum præstat *cassus* in nominibus numerare, de quo ejusque derivatis suo loco; quemadmodum ipse Priscianus 11 p. 921 ait, *quibusdam* CASSVS *magis nomen esse videtur, ut* LASSVS; quia Futuro non *cassurus*, sed *cariturus* dixit Iuvenal. 6, 39

Cariturus turture magno. Curt. 10, 2, 27 *Bonis militibus cariturus sum.*

¶ Carendus, *a*, *um*, quoque passive ab hoc verbo formatur. Ovid. Heroid. 1, 50

Virque mihi demto fine carendus abest.

¶ Carentia, *æ*, f. ita delicatiores στέρησιν, ut Scaliger censet de causs. L. L. c. 69 interpretari malunt, quam cum Cicerone *privationem*. vid. Cellar. cur. post. p. 349. In Casaubono notat Sciopp. Iudic. de stylo hist. p. 210.

¶ Careor, pro *Careo*, deponentis forma, antiquissimos dixisse, Priscianus auctor est lib. 8 p. 797.

¶ Caresco, pro *Careo*, in Glossis Cyrilli est: *Caresco*, στέρομαι.

Cares, vide *Caria*.

CAREVM, *i*, n. frutex in Caria laudatissimus, Plin. 19, 8 karmey, feldkümmel. Admodum frequens in culinis. v. Apic. 7, 2. Legitur & *Carenum* & *Carum*, de quibus suis locis.

CĂREX, *ĭcis*, f. herba quæ inter gramina censetur, schwerter oder riedgras, *Spargenium*. Virg. Georg. 3, 231 *Frontibus hirsutis & carice pastus acuta.*

¶ Cārectum, *i*, n. locus. Virg. ecl. 3, 20 *Tu post carecta latebas.*

¶ Carĭceus, *a*, *um*, von riedgras; apud Mantuanum:

Cariceæ succede casæ, dum præterit æstus.

¶ Cariceum, *i*, n. subst. veteres dixerunt pro *Caries*; v. Nonius 1, 79.

¶ Carĭco, *are*, pro *onerare* usurpat Hieronymus. Apud Italos & Gallos postea in vulgarem usum transiit.

CĀRIA, *æ*, f. Καρία, prima regio minoris Asiæ, in qua celebres multæ sunt urbes: ut, *Halicarnassus*, *Myndus*, *Alabanda* &c. v. Plin. 5, 29; Curt. 6, 3, 3. Meminit Cariæ hujus Cic. pro Flacco c. 27 *Si quid cum periculo experiri velis, in Care id potissimum esse faciendum*, ἐν καρὶ κίνδυνος, an einem Carier ist nichts gelegen. Manil. 4, 766 *Arcades antiqui, celebrataque Caria fama.* Proverbiale est, *Multi duces Cariam perdiderunt*, πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν, simile illi, οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, viel köche versalzen den brey. v. Chiliad. Cariæ rex quondam fuit *Mausolus*, cujus monumenti (quod inter mundi miracula recenset Plinius 36, 5) reliquiæ & signa quædam Halicarnassi adhuc reperiuntur. De aliis Cariæ regulis ignobilibus fere Spanh. de usu & præst. num. diss. 8 p. 517 sq.

¶ Car, *is*, pl. *Cāres*, *Carum*, *Caribus*, populi Cariæ, quos pugnaces fuisse & per totam Græciam militantes mercede errasse, Strabo prodit. Virg. Æn. 8, 725 *Hic Lelegas, Carasque, sagittiferosque Gelonos.* Singulari *Car* Nepos usus est 14, 1, 3 *Natus patre Camissare, natione Care.* Proverb. *In Care periculum*, scil. experiri licet; vid. explicatum in *Caria*. De altero *Foras Cares*, v. in Erasmi Chiliad.

¶ Cārius, & Caricus, *a*, *um*, adjectiva, Steph. Byzant. *Carica victima* de macilenta hostia dicitur, quoniam *Caribus* mos fuit, canem immolare. Torquetur non inconcinne ad cibum, quem nemo velit attingere, ein übel essen. v. Erasm. in Adag.

¶ Carinæ, *arum*, f. pl. i. e. præficæ ex Caria; vid. suo loco n. 2.

CĀRĬCA, *æ*, f. patronymicum primo ficus optimæ: deinde pro omni ficu præsertim arida dici cœpit, eine treckene feige. Ovid. Fast. 1, 185

Quid vult palma sibi rugosaque carica?

Sic & peculiare genus ficuum in Syria vocatur, Plin. 13, 5. Mentio etiam *caricæ* fit l. fin. Dig. de trit. vin. vel oleo. Conf. Rhodig. 18, 9. Male per y scribi *Caryeas* quasi ἀπὸ καρύων, ἢ καρυκτῶν dictas, ostendit Reinesius epist. 2 ad Daum. p. 4. ubi e Caria derivationem arcessit.

Cariceus, carico, vide *Carex*, Caricus, *Carius* in *Caria*.

CĂRIES, *iēi*, f. corruptio vel ligni vel aliarum rerum ex vetustate, die fäule, der wurmstich, moder. Plin. 16, 39 *Cedri oleo peruncta materies nec tineas, nec cariem sentit.* *Infestari carie*, Colum. 11, 2 *Recipere cariem vetustatis*, veralten und wurmstichig werden,

werden, Id. 3, 2. *Trahere cariem*, de vino, cum vetustatis saporem accipit, Plin. 23, 1. *Sentire cariem*, Id. 12, 8. De muro usurpavit Ammian. 16, 2 *Comperit* (Julianus) *Augustoduni, civitatis antiquæ, muros, spatiosi quidem ambitus, sed carie vetustatis invalidos.*

¶ Cariōsus, *a, um*, faul, wurmstichig. Colum. 4, 26 de pedamentis vineæ: *Summovenda, quæ vel cariosa, vel justo breviora sunt.* Catoni *Terra cariosa* quid esset, ita explicat Plinius 17, 5 pr. ut intelligat *aridam, fistulosam, scabram, canescentem, exesam & pumicosam*, Add. Colum. 2, 4. Ovid. Amor. 1, 12, 29 *Nisi vos cariosa senectus rodat*, id est, cariem vetustate adferens. Prudent. Cathem. 10, 141 *Si cariosa vetustas dissolverit ossa favillis.* Phædrus 5, 10 *Cariosis dentibus prædam dimisit.* Eleganter quoque Prudent. adv. Symmach. 1, 434 sculpta idola dixit *cariosorum monstrorum deorum.* Compar. Varro R. R. 1, 67 *Palmula cariosior.* Et Afranius ap. Nonium 1, 79 *Carie cariosior.* Ita Steph. p. 55 & Gothofr. v. 494. Sed Paris. p. 21 *curiosior.*

¶ Cario, *are*, faulen, modern; unde Mart. Capella lib. 1 *Cariantem tripodem* dixit.

CĂRILLA, *æ*, f. oppidum Picentinorum ab Hannibale deletum. *Exhausta Carilla*, Silio 8, 580.

CĂRĪNA, *æ*, f. infima pars navis, der boden im schiff. Cic. de Orat. 3, 46 *Quid tam in navigio necessarium, quam latera, quam carina, quam prora, quam puppis!* vide *Navis.* ¶ 2. *Carina* pro tota navi frequenter apud poetas. Ovid. Heroid. 17, 103

Tunc ego te vellem celeri venisse carina. conf. Virg. Æn. 2, 23.

¶ Cărīnæ, *arum*, f. pl. vicus in urbe Roma, regione 4. Horat. 1 epist. 7, 48 *Dum redit, atque foro nimium distare carinas Iam grandis natu queritur.* Mira hujus vici celebritas: tum quod via sacra ibi & templum pacis: tum quod viri principes ibi, Pompejus, Cicero, alii habitarunt; qui quod amplissimas ibi & splendidissimas ædes haberent, ob eam rem *lautas carinas*, Virg. Æn. 8, 361 dixit, ut Servius interpretatur. Conf. Rupert. ad Pomp. Enchirid. p. 364. De eleganti dicterio Sexti Pompeji, *in carinis suis cœnam se dare*, cum Augustum Cæs. & Antonium in navi exciperet, vide Vellej. 2, 77, 1 cum Ind. Bœcl. ¶ 2. *Carinas* dici *præficas*, observat Cæl. Rhod. 11 p. 589, h. e. mulieres, quæ cantu flebili mortuos in funeribus affectabantur, quoniam ex Caria accerserentur. ¶ 3. Palladius 2 t. 16 transfert ad serendas nuces: *Ponemus transversas, ut latus, id est carina ipsa, figatur in terra.*

¶ Cărīno, *are*, auswölben wie ein schiff-boden; Plin. 9, 33 extr. *Saliunt pectines* (marini) *& extra volitant, seque & ipsi carinant*, id est, ex suis testis carinam sibi parant, vel testis suis pro carinis utuntur. ¶ 2. Obtrectare, mordere, dicteriis proscindere, schmähen. Hinc *Carinantes* apud Festum, *probra objectantes, qui plerumque infimæ sortis homines, sicut carina pars infima navis.* Adde Servium ad Virg. Æn. 8, 361. Sed obstat secunda brevis, quo minus hæc vox in hac altera significatione a *carina* navis deducenda videatur, quam & ideo alii vel a *Care* derivant, vel a χαριεντίζεσθαι. Versus Ennii est apud Servium:

Sed neque me decet hanc carinantibu' lædere chartis;

i. e. mordacibus. Idem apud Servium:

Et contra carinantes verba obscena profatus.

¶ Carinātus, *a, um*, gekrümmt, gebogen wie ein schiff. Plin. 11, 37 *Pectus homini latum, reliquis animalibus carinatum.*

¶ Carinarius, *i*, m. qui cerino colore vestes inficit, ein färber; apud Plautum Aul. 3, 5, 36; quod vero non a *carina*, sed a καρὸς, Dorice pro κηρὸς, *cera*, deducunt; quo Ovidius de Arte 3, 184 respexit:

Et sua velleribus nomina cera dedit.

CARINTHIA, *æ*, f. Kärnthen, olim Pannoniæ, hodie Germaniæ provincia, ducatus titulo insignita. vid. Geogr.

Cariosus, vide *Caries*, Cariota, *Caryota.*

CĀRIS, *idis*, f. genus piscis; ut *Sinuosaque caris*, Ovid. Halieut. v. 130. Aliis vocatur *Squilla.*

CĀRISSA, *æ*, f. *vafra mulier* apud Festum ex Lucilio. In Gloss. Isid. *Lena vetus & litigiosa, ancilla dolosa, fallax*, eine lose vettel. ¶ 2. Teli genus in Ser. Sammon. p. 27 *Longæ cæde carissæ.* Keuchenius in not. p. 258 *Sarissæ* rescribendum censet.

Caritas, quære in *Carus.*

CARMĀNIA, *æ*, f. Καρμανία, regio Persiæ ab ortu finitima: Gedrosiæ ab occasu: in qua sunt Ichthyophagi. v. Plin. 6, 23.

¶ Carmāni, *orum*, m. pl. incolæ. Pompon. 3, 8 *Carmani sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, piscium cute se velant.* conf. Lucan. 3, 250.

CARMĒLUS, *i*, m. Deus & mons inter Syriam Judæamque, ut Tacitus Hist. 2, 78, 4 describit. Suet. Vesp. c. 5 *Apud Judæam Carmeli Dei oraculum consulentem, ita confirmavere sortes*, &c.

CARMEN, *inis*, n. oratio ligata, numeris suis & mensura certa constans, ein gedicht, lied. Victor de Orig. Rom. c. 5 vocem *carminis*, a *Carmenta* deducit, & ipsa *Carmenta* procul dubio a carminibus dicta. vid. infra *Carmenta.* Male, est enim a *Cano Carmen* quasi *Canimen.* Neque tantum de toto complexu multorum versuum, sed & de versu uno aut duobus *Carmen* usurpatur: Virg. Æn. 3, 287 *Rem carmine signo: Æneas hæc de Danais victoribus arma.* Ovid. Trist. 1, 1, 39 & 41 *Carmina proveniunt animo deducta sereno*, &c. *Carmina secessum scribentis & otia quærunt.* *Primum carmen* pro libro primo Carminis Lucret. dixit 6, 936 *Nunc, omnes, repetam, quam raro corpore sint res, Commemorare, quod in primo quoque carmine claret.* *Facere, scribere carmina*, passim exstat: v. Virg. ecl. 3, 86; Cic. de Orat. 2, 86. *Componere carmen*, Id. pro Mur. c. 12; *contexere*, pro Cælio c. 8; *condere*, Tusc. 4, 2, verse schreiben, *pangere*, Cic. fam. 16, 18; *Poëtarum carminibus celebrari*, Id. pro Rab. Post. c. 16. *Ludere carmina*, Virg. Georg. 4, 565. Rursus Cic. Tusc. 1, 26 *Poëta grave plerumque carmen, non sine cælesti aliquo mentis instinctu fundit.* Cæterum aliquando latius, interdum strictius sumitur, & vel *Epicum*, vel *Lyricum carmen* significat. Vet. Glossæ: *Carmen*, ἔπος. Horatius quoque libros suos, non *odarum*; sed *carminum* nomine inscripsit: quemadmodum & ab antiquis Grammaticis perpetuo citantur. Sic ipse de se 4 ode 2, 31 *Operosa parvus Carmina fingo:* videlicet Lyrica. ¶ 2. Hinc & pro quovis cantu *carmen* ponitur. Ovid. Met. 14, 435 *Carmina jam moriens canit exsequialia cygnus.* Sic, *carmen nuptiale*, Catull. 61, 12; *connubiale*, Claud. Honor. Consul. 4, 648; *famosum*, ein pasquill, Horat. 1 epist. 19, 31. ¶ 3. *Carmen* & vaticinium est, eine prophezeyung. Virg. de vaticiniis Sibyllæ Æn. 6, 74 *Foliis tantum ne carmina manda.* Liv. 1, 45 *Et cecinere vates, cujus civitatis eam civis immolasset, ibi fore imperium. Idque carmen pervenerat ad antistitem fani Dianæ.* Virg. Ecl. 4, 4 *Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.* ¶ 4. *Carmen* pro incantatione, zauberey, apud Virgilium sæpe, ut ecl. 8, 69 *Carmina vel cælo possunt deducere Lunam: Carminibus Circe socios mutavit Ulyssis.* ¶ 5. Dicitur & *Carmen* quævis verborum concepta ac solennis forma, eine formel. Nam Liv. 1, 24 *Carmen* de solennibus fœderum & jurisjurandi formulis bis dixit: qui c. 26 ejusd. libri & damnatoriam sententiam, sive capitis, *carmen* appellat: quemadmodum & Cic. pro Rab. c. 4 illa Judicis verba, I LICTOR, COLLIGA MANUS: & Plinius Paneg. c. 63 & 92 Comitiorum precationem solennem, *carmen* appellat. Add. Liv. 3, 64; it. 10, 38; & Brisson. de Form. indice voce *Carmen*; It. Macrob Sat. 3, 9, ubi *evocationis carmen*, &c. Cato etiam librum quemdam, quo morum formandorum præcepta & certas regulas dedit, *carmen de moribus* inscripsit: quamquam versu seu carmine compositum haud esset: quod satis ostendunt, quæ inde Gellius 8, 11 adducit. Videtur huc pertinere & *carmen necessarium*, quod appellabant, edisci a pueris solitum, de quo Cic. de LL. 2, 23. Tale & Appii Cæci carmen a Pythagoræorum instituto non abhorrens. Hinc apud Dionys. Catonem:

Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt;

id est, dicta Philosophorum brevia, quibus sententias de Deo, deque reliquis includebant, & ᾀδόμενα καὶ ᾄσματα, i. e. *carmina* dixerunt. vid. Daumius in not. ad Catonis disticha p. 124. ¶ 6. *Carmen*, instrumentum textorium a *carendo* dictum, quasi *carimen*, & derivatum verbum *Carminare*, paullo post in verbo *Caro* sequitur.

¶ Carmĭnĭcus, *a, um*, & Carminice adverb. inter latinitatem barbaram & incertam rejicit Cellarius cur. post. p. 346.

¶ Carmineus, *a, um*, ad carmen pertinens, ejusdem census est ex Cathol.

¶ Carmino, *are*, vide mox in *Caro, ere.*

CARMENTA, *æ*, f. Nympha, Evandri mater sic appellata a *carminibus*, hoc est, *oraculis* vel *responsis* carmine proditis. *Fatiloqua* enim fuit, ut Liv. 1, 7 appellat. v. Comment. Virg. Æn. 8, 388. Solinus c. 2 *Carmentim* vocat. Victori de Orig. Rom. c. 5 *Carmentis* juxta & *Carmenta* nominatur: qui & *Nicostratam* appellatam denique prodit. Quomodo & in antiquis versibus nominatur de repertoribus literarum: *Mente Phœnices sagaci condiderunt Atticas, Quas Latini scriptitamus, edidit Nicostrata.* Nam literas latinas Carmenta invenisse traditur, & filium docuisse. Vide & Plutarch. Romulo: qui ei & sacra instituta significat, ab re *Carmentalia* appellata. Liv. 5, 47 pr. *Animadverso ad Carmentis saxum ascensu æquo.* v. I. F. Gronov.

¶ Carmentālis, *e*, adj. ut, *Carmentalis porta* Romæ, quæ & *Scelerata* postea dicta fuit, quod per eam sex & trecenti Fabii cum clientum quinque millibus egressi adversus Hetruscos omnes interfecti sunt. v. Liv. 2, 49 seq. Virg. Æn. 8, 388 *Et carmentalem Romano nomine portam.*

¶ Carmentalia, *ium*, n. pl. Sosipater Charisius lib. 1 p. 21 *Matri Evandri sacrificia instituta Carmentalia appellata a nomine ipsius.*

Carminatio, carmino, &c. vide *Caro, ere.*

CARNA, *æ*, f. Dea cardinum, quæ primo *Crano* appellata. Ovid. Fast. 6, 101

Prima dies tibi Carna datur: Dea cardinis hæc est:
Numine clausa aperit, claudit aperta suo.

Vide ibi plura quæ sequuntur, & *Cardinia* in *Cardo.*

Carnalis, carnarius, carnatio, &c. vide *Caro, nis.*

CARNĔĂDES, *æ*, m. Καρνεάδης, Cyrenæus fuit, novæ Academiæ princeps, Chrysippi studiosus, Zenonis confutator, de quo Gell. 17, 15. Multa de eo passim prædicat Cicero. Fuit enim in eo magna disserendi vis, magnum acumen; adeo, ut nihil non explicare posse videretur. Sed nihil certo affirmabat. Quare cum missus ab Atheniensibus legatus copiose de justitia disputaret Romæ, postridie contraria disputatione omnia rursus subvertit. Unde Plinio teste 7, 30 *Cato quamprimum eum dimittendum esse censuit, quoniam illo argumentante, quid veri esset, haud facile discerni posset.* De hac legatione quædam requirit Cicero ab Attico 12, 23. Add. Lactant. 5, 14; & Fabric. Bibl. Gr. 3, 3 p. 55; & de sententiis ejus ad Sext. Empir. Pyrrhon. hypotyposeon 1, 226.

¶ Carneadeus, *a, um*, adject. ut, *Sententia Carneadea*, Cic. Acad. Qu. 4, 48. *Carneadeus finis*, Id. fin. 4, 18.

Carneus, carnifex, carnificina, carnifico, vide *Caro, nis.*

CARNIŎLA, *æ*, f. Crain, regio Germaniæ versus Italiam & Croatiam. v. Geogr.

Carnosus, carnulentus, vide *Caro, nis.*

CARNŪTES, m. Galliæ populi, hodie *les Chartrains*, siti supra Ligerim, inter Parisios & Turones.

¶ Carnūtum, vel Carnotum, *i*, n. hujus populi urbs primaria, hodie *Chartres.* ¶ 2. Est & aliud *Carnūtum*, quod etiam *Carnuntum* scribitur, oppidum Pannoniæ superioris inter Vindebonam & Posidonium, de quo Ammianus 30, 17 & 20 &c.

¶ Carnotensis, *e*, adject. ut, *Ivo Carnotensis*, episcopus &c.

CĀRO, *carnis*, f. fleisch, animalium est & piscium; ut, *Bubula caro, ovilla, vitulina, hædina*, &c. Rursus *Caro assa, elixa, frixa: Caro conditanea*, pöckelfleisch, sicut Varro R. R. 1, 24 *oleam conditaneam* dixit. *Viva caro*, Ovid. Met. 15, 380. *Subrancida caro*, Cic. in Pis. c. 27, & ibid. c. 9 metaphorice *putida caro*, pro homine scelesto, infami: *Ego*, inquit, *istius pecudis ac putidæ carnis consilio scilicet aut præsidio niti volebam?* In specie *Caro piscium* est apud Plin. 9, 17. In arboribus quid sit, docet Idem 16, 38. Pluralis, quo Teutones carent, Latinis non inusitatus est. Plin. 23, 7 *Bubulas carnes additi caules* (caprifici) *magno ligni compendio percoquunt.* Id. 25, 6 *Carnes coharescere tradunt, si centaurio coquantur simul.* Vossius vocabulum *Caro* non a *carere*, sed ex Græco κρέας deducere mavult, Instit. orat. 4, 13. De esu carnis ante diluvium vid. Hackspan. Miscell. p. 279. Curcellæus de esu sanguinis a p. 7 usque ad p. 37; Kipping. ad Pappi Hist. Eccles. p. 190, 191. De esu carnis humanæ v. Barth. ad Briton. Aremor. p. 512, & Advers. 136, 1. Adde quos laudamus in *Anthropophagi.* ¶ 2. *Carnem* pro externo homine, sive *corpore* dicere, amant Christiani scripto-

res: ita tamen & Seneca locutus est ep. 65 sub f. *Quicquid*, inquit, *in me potest injuriam pati, hoc est, in hoc obnoxio domicilio: animus liber habitat. Nunquam me caro ista compellet ad metum, nunquam ad indignam bono simulationem.*

¶ Carnis, *is*, f. in recto casu etiam recte dici, ostendit Prisc. lib. 6 p. 684 ex Liv. Andron. Et T. Livius 37, 3 *Lanientibus carnis, quæ dari debet, data non fuerat.* Hinc

¶ Carnĭcula, *æ*, f. dimin. ut a *Canis*, *canicula*, docente Prisciano l. c. Sed a *Caro*

¶ Carunc̆ula, *æ*, f. dimin. ein ſtückleín fleiſch. Cic. de Divin. 2, 24 *Caruncula vitulina.* Habet etiam Val. Max. 3, 7 ext. 6 & Celſus 2, 7 *Si urina crassa caruncolas quasdam exiguas aut quasi capillos habet*; faſtichte ſtücken, ſchlacken.

¶ Carnarium, *i*, n. proprie, ubi carnes ſalitæ ſuſpenduntur & aſſervantur, fleiſch- oder rauch-kammer, hacken, Colum. 12, 53. Inde *e carnario & e macello vivere*, opponuntur Plinio 19, 4. Add. Petron. c. 55; Virg. in Moreto v. 56. Plaut. Curc. 2, 3, 45 *Pernam, abdomen, sumen suis glandium.* CVRC. *Ain tu omnia hæc? in carnario fortasse dicis.* Plaut. Capt. 4, 4, 6. Conf. Id. Pſ. 1, 2, 64 & 66. Vid. Geſn. Ind. Scriptt. R. R.

¶ Carnārius, *i*, m. ein fleiſcher. ¶ 2. Qui eſu carnis delectatur, ein fleiſchmaul. Hinc jocus Martial. 11, 101 *Carnarius sum: pinguiarius non sum.* Loquitur de amica, qualem velit, non pinguem & obeſam, ſed neque macilentam.

¶ Carnarius, *a*, *um*. Non recte dici, ut *vinaria*, ſic *Carnaria taberna*, vult Varro L. L. 7, 30 die fleiſchbanck.

¶ Carnātus, *a*, *um*, fleiſchicht, feiſt. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4, 95 *Carnatum corpus ostendere.*

¶ Carnatio, *ōnis*, f. obeſitas, die dicke des leibes, feiſtigkeit; ut, *Gravabilis carnatio*, Idem Aurel. 1, 4, 113.

¶ Carneus, *a*, *um*, fleiſchicht, fleiſchern. Translate Prudentio Apoth. v. 370 *Lex carnea* opponitur illi, *quam spiritus implet interior.* Abſolute Id. Psychom. v. 765 *Ne carnea distent spiritui æterno.*

¶ Carnea, *æ*, f. Dea. *Hanc vitalibus humanis præesse credunt, ab ea denique petitur, ut jecinora & corda, quæque sunt intrinsecus viscera, salva conservet.* Hæc Macrob. Sat. 1, 12.

¶ Carnulentus, *a*, *um*, *pinguis*, fleiſchicht, weich; ut, *Fluxi sunt, tactu prope carnulento*, ſie ſind weich anzugreiffen, Solin. c. 8 (al. 2) de Liguſtici maris fruticibus. *Vestigia carnulenta*, Id. c. 62 (Salmaſ. 49) de Camelis. *Carnulenta pectora*, Prudent. Periſt. 10, 372.

¶ Carnulentia, *æ*, f. craſſitudo, die dicke des fleiſches. Cathol.

¶ Carnōſus, *a*, *um*, fleiſchicht; ut, *Carnosus venter*, Plin. 11, 37. *Atropha carnosiora*, Id. 27, 8. *Carnosissimæ olivæ*, Id. 15, 3. *Cortex carnosissimus*, Id. 25, 5.

¶ Carnālis, *e*, fleiſchicht, eccleſiaſticorum uſu trita vox; ut, *Stirps carnalis*, Prudent. Apoth. v. 987. *Finis vinculi carnalis*, Id. Periſt. 2, 487. Tertull. de Pœnit. c. 3 ait: *deliciorum quædam esse carnalia, id est, corporalia, quædam vero spiritualia.* Et Min. Felix c. 32, 6 *Deum oculis carnalibus vis videre.* Et ita ſæpe in N. T. *carnale* ſpirituali ſeu cæleſti opponitur, e. g. Eph. 6, 5; 1 Cor. 9, 11; 2 Cor. 16, 4 &c. ¶ 2. Alias duro & lapideo opponitur, quarenus caro eſt mollis: e. g. 2 Cor. 3, 3 &c. ¶ 3. *Carnales fœdules* (potius *ædiles*, uti Turnebus habet Adv. 29, 1) Romæ carni venali præerant, & eam quæ putrebat, in profluentem jaciebant, ut apparet ex Varrone apud Nonium 2, 136.

¶ Carnalĭter, adverb. idem. Prudent. c. 1. v. 368

Posteritas carnis, carnaliter omnia cernens.

Add. Apoth. v. 510. Et Arator in c. 2 Act. Apoſt.

Venit ad occiduas carnaliter editus oras
Humana sub lege Deus:

Carnaliter editus, id eſt homo factus.

¶ Carnalitas, *atis*, f. Auguſtin. Serm. 186 de Tempore c. 2 *Carnalitas vetusse: gratia novitas est.*

¶ Carnifex, *ficis*, m. qui carnem, h. e. cadaver facit ex vivo corpore, vel qui carni male facit, ein henckert, ſcharfrichter. Cic. Phil. 11, 3 *Ponite ante oculos vincula, verbera, eculeum, carnificem tortoremque* &c. Id. in Verr. 5, 45 Seſtii lictoris, *quem prætoris carnificem* vocat, luculenter admodum deſcribit crudelitatem: quem locum conferte juverit cum Manilii 5, 610 ſq. ubi poëta Ciceronem ante oculos habuiſſe videtur. Suet. Tib. c. 54 *Cum ei carnifex laqueos & uncos ostentaret.* Item, der einen qvälet und plaget. Ter. Andr. 4, 1, 27 *Quantas hic suis consiliis mihi confecit sollicitudines meus carnifex.* Donatus in Ter. Hec. 3, 4 *CARO*, inquit, *dicta est eo, quod careat animâ. Et CARO proprie dicitur mortuorum. Vnde CARNIFICES dicti, quod carnes ex homine faciant. Caro* enim *Cadaver* eſt: quomodo etiam σάρξ apud Græcos accipitur. v. Scalig. Poët. 3, 86. Salluſt. Cat. c. 55 *Vindices rerum capitalium* pro *carnificibus* dixit. Erant olim inter apparitores magiſtratus, ut notat Schild. ad Suet. p. 300. Quin imo milites, tribuni, centuriones ipſi, hoc officio fungebantur, ibid. p. 432, 433; Lipſ. ad Tac. p. 23 & 190. Alicubi etiam ſenatores noviſſimi; v. Lanſii Conſult. p. 902. De infamia eorum quid ſtatuendum, vid. Bernegg. quæſt. 37 ad Tac. a quo diſſentit Rupert. ad Pompon. Enchirid. p. 271: v. & Salmaſ. de Vſuris c. 18 p. 530. ¶ 2. *Carnificis loco habebatur is, qui se vulnerasset, ut moreretur.* Feſtus. Eſt enim carnifex ſui ipſius. ¶ 3. Adjective ponitur pro eo, quod inſtar carnificis excruciat, vel plane tollit. Ita, *Carnifices epulæ*, Claud. de Bello Gild. v. 179. *Carnifices manus*, Silius 1, 173. Martial. 12, 48 *Mullorum leporumque & suminis exitus hic est: Sulphureusque color, carnificesque pedes.* Vbi *carnifices pedes*, podagrici ſunt, ideoque excruciantes. *Libido carnifex*, Arnob. 1 p. 41. ¶ 4. Apud Catull. 90 extr. *Ægroti culum lingere carnificis*, interpretantur vulgo *farciminoſum*, quod morbi genus eſſe ajunt. If. Voſſius *pallidum* intelligit & mortis in facie ſignificationem habentem. Carnificem enim mortis prænuncium fuiſſe etiam Manilium 5, 625 *Carnificisque venit mortem docentis imago.* ¶ 5. *Fortuna gloriæ carnifex* Plinio 28, 4 ſ. 7 infolenter dicitur, aut potius Harduino. Legendum enim eſt: *Iubet eosdem* (triumphantes) *respicere similis medicina linguæ, ut sit exorata fortuna gloriæ, carnificem*, i. e. jubet reſpicere triumphantem ſervus publicus idemque carnifex. v. Geſnerus Chreſtom. Plin. ad h. l. p. 724.

¶ Carnĭficīna, *æ*, f. locus ubi torquentur & excarnificantur fontes, die marter-kammer. Liv. 2, 23 *Ductum se ab creditore, non in servitium, sed in ergastulum & carnificinam esse.* ¶ 2. Tormentum & cruciatus, grauſamkeit; ut, *Carnificina conscientiarum.* Plaut. Ciſt. 2, 1, 2 *Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum.* Cic. Tuſc. 3, 13 pr. *Cùm omnis perturbatio miseria est, tum carnificina est ægritudo*, quia inſtar carnificis cruciat, laniat præcordia, lacerat animum. In plur. Cato ap. Nonium 2, 910 *Carnificinas per dedecus inspectare.* ¶ 3. *Carnificinam facere*, pro, carnificis partes agere, ſich henckermäßig aufführen, apud Plautum legitur Capt. 1, 2, 29.

¶ Carnificīnus, vel Carnĭficus, *a*, *um*, zerfleiſcht, utroque modo legunt in Plauti Moſt. 1, 1, 52 *O carnificum cribrum*, de ſervo, cujus tergum a carnifice perforatum.

¶ Carnificium, *i*, n. das metzeln, die zerfleiſchung. Saresb. 1, 4 *Ad venatoris carnificium prolabi*; & 4, 3 *Carnificii imaginem repræsentare.*

¶ Carnifico, *are*, henckern, hencker-ſtück üben. Liv. 24, 15 *Carnificari jacentes*, id eſt, truncari, capita abſcindi.

¶ Carnĭvŏrus, *a*, *um*, carne veſcens, fleiſchfreſſend; ut, *animalia carnivora*: Plin. 10, 73 *Serratorum dentium carnivora sunt omnia.*

¶ Concarno, *are*, facere ut una caro fiat. Tertull. de Carne Chr. c. 20 *Cum quid extraneum extraneo agglutinatur, ita concarnatur & convisceratur.*

¶ Concarnatio, *ōnis*, f. Tertull. de Monogam. c. 9 *Occasio tertiæ concarnationis.*

¶ Decarno, *are*, carnem detrahere, das fleiſch ablöſen, ſchinden. Apicius 7, 9. Adde Veget. de Re veter. 2, 27; & 42 *Decarnare ferramento.*

¶ Excarnifĭco, *are*, excruciare, plagen, martern. Ter. Heaut. 4, 6, 9 *Hujusmodi mihi res semper comminiscere, ubi me excarnifices.* Sen. de Clem. 1, 16 *Præceptor, qui excarnificat discipulos.* Id. epiſt. 24 *Instrumenta excarnificandi.* Suet. Vitell. c. 17 *Minutissimis ictibus excarnificatus atque confectus est.*

¶ Excarnificātus, *a*, *um*, gepeiniget. Cic. Nat. D. 3, 33 *Anaxarchus a tyranno excarnificatus.* Sen. de Ira 3, 4 *Excarnificati animi verba.*

¶ Excarnificator, *oris*, ein peiniger, apud Auguſtinum.

¶ Incarno, *are*, apud Medicos eſt carnis generationem promovere medicamentis incarnativis, fleiſchicht machen. Sed paſſ. *Incarnor, ari*, Theologis eſt carnem fieri, fleiſch werden, & de Filio Dei dicitur. Hinc

¶ Incarnatus, *a*, *um*, carni unitus, eingefleiſcht, mit fleiſch vereiniget. Sicuti Latina eccleſia in Symbolo Nicæno confitetur *Filium Dei incarnatum ex Maria virgine.* Vulgo homo Diaboli vices gerens *incarnatus diabolus* dicitur.

¶ Incarnatio, *ōnis*, f. die menſchwerdung, fleiſchwerdung, ex Theologia notum verbum. Commentar. Vet. in Marcum 1, 7, vulgo Hieronymo adſcriptus: *Mysterium incarnationis Dei.* conf. Fulgent. ad Donat. Vinc. Lirinenſis Commonit. ex ed. Baluz. p. 33. Et Theodulfus 2 carm. 7, 545 *Christi incarnatio felix.*

CĂRO, *ĕre*, a Græco κάρειν, quod tondere eſt. Verbum rextorium, kämmen, grämpeln. Plaut. Men. 5, 2, 46 *Inter ancillas sedere jubeas lanam carere*, id eſt, lanam a ſpurcitia purgare. Inde etiam *Carduus* dictus videtur, quia aptus carendæ lanæ. Inde

¶ Caritores in gloſſis Papiæ *lanarii, qui lanam carunt, carpunt, dividunt.*

¶ Carmen, *ĭnis*, n. inſtrumentum ferreum ad lanam carendam, hechel, grempel-kamm. Lucret. 4, 377 *Quasi carmine lana trahatur*; ex emendatione quidem Scaligeri. Creechius retinuit, *quasi in ignem lana trahatur.*

¶ Carmĭno, *are*, eſt carmine vel pectine diducere & diſcernere, grempeln, hecheln. Varro L. L. 6, 3 *Carminari lana tum dicitur, cum caret eo, quod in ea est nequam.* ¶ 2. Translate Sidonius epiſt. 1, 9 *Exeras*, inquit, *veterem Musam, votivum quippiam vel tumultuariis fidibus carminantem.*

¶ Carminatus, *a*, *um*, gegrempelt; ut, *Lana carminata*, Plin. 9, 38.

¶ Carminabundus, *a*, *um*. Sidonius epiſt. 8, 11 *In bucolica vigilax, parcus, carminabundus*, obſcuro ſignificatu.

¶ Carminatio, *ōnis*, f. das grempeln, kämmen. Plin. 11, 23 *Foliorum lanuginem ab his* (bombycibus) *cogi unguium carminatione, mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine.*

¶ Carminarius, *i*, m. ein wollkämmer, wollſchläger.

CAROCCĭVM, *i*, n. vexillum Longobardorum, quod curru impoſitum in aciem produxerunt, & magna religione ad bella miſerunt, inque prælio defenderunt. v. Sigonius de regno Italiæ 7 f. 178. Caroccii prolixam deſcriptionem offert Laur. Pignorius ad Hiſt. Muſſat. f. 33.

CĂRŌTA, *æ*, f. radix quæ cum paſtinaca tanquam congener jungitur ab Apicio 3, 21. conf. Celſ. 5, 6 rothe rüben, oder mohren.

¶ Carōtĭcus, *a*, *um*, a κάρος, *ſopor*, Medicis dicitur, quicquid ſoporandi & ſenſus deperdendi vim habet, was ſchläffrig und tumm macht. vid. Dioſc. 4, 76.

CARPAEA, *æ*, f. genus ſaltationis Perſicum, qua armati concrepantes peltis ſaltabant, ein ſchwerdt-tantz. v. Xenoph. & Scalig. Poët. 1, 18 p. 37.

CARPĂSVM, *i*, n. κάρπασον, planta, ex qua ſuccus medicamentis utilis exprimitur. v. Dioſc. 6, 14; & l. 16 § 7 ff. de public. & vect.

CARPĂTHOS, Κάρπαθος, ſive Carpathus, *i*, m. inſula inter Ægyptum & Rhodum ſita, Plin. 4, 12. ¶ 2. Carpathus etiam Hungariæ mons eſt, de quo v. narratio Dan. Frœlichii apud Hennin. ad Tollii epiſt. itiner. quintam p. 209 ex ephemerid. nat. curioſ. Dec. 2 An. 4 obſ. 8 p. 16.

¶ Carpathius, *a*, *um*, adject. Horat. 1 od. 35, 8 *Lacessit Carpathium pelagus carina.* Adde Virg. Georg. 4, 387; Stat. 3 Silv. 2, 88; Plin. 32, 5 & 11. *Carpathius leporem*, dictum in eos, qui ſibi rem noxiam accerſunt. Nam Carpathii, cum lepores non haberent, curarunt importandos aliunde, cujus animantis magna deinde vis fruges inſulæ populari cœpit. Eraſm. in Adag.

Carpentarius, vide *Carpentum.*

CARPENTORACTE, *es*, f. Galliæ Narbonenſis civitas, vulgo *Carpentras*.

CARPENTVM, *i*, n. genus vehiculi, ein rollwagen, kutſche oder kutſchwagen. Ovid. Faſt. 1, 619 *Nam prius Auſonias matres carpenta vehebant, Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor*: Vt ſit *Carpentum*, quaſi *carmentum a Carmenta*, Evandri matre. Quo loco Ovidius docet, *Carpenta* mulierum fuiſſe ante; ademta illis deinde, ac iterum reſtituta legibus. Et vero tribuit Tullius, Tarquinii Superbi conjugi *carpentum* Livius 1, 48, & Florus 1, 7, 3; Claudiæ etiam in vita Tiberii c. 2 & Meſſalinæ in Claudio c. 15 Suetonius. Ita Tac. An. 12, 42, 3 *Suum quoque faſtigium Agrippina extollere altius, Carpento Capitolium ingredi, qui mos ſacerdotibus & ſacris antiquitus conceſſus, venerationem augebat fœmine*. Hinc & matronis principalibus mortuis inſtituta carpenta fuerunt, quæ in Circenſi pompa cum earum imagine transveherentur: erat quæ hæc divini cujusdam honoris pars: nam & Deorum imagines in thenſis (ſic appellabantur Deorum vehicula) traducebantur. Ejus ritus exempla habes apud Suet. Claudio c. 11, & in Calig. c. 15, cujusmodi *carpenti* effigies in Agrippinæ numino conſpicitur, quem ibi Torrentius exhibuit. Omnia hæc & multo plura Schefferus de re vehic. Vid. etiam de carpentorum & mulorum uſu penes mulieres Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 11 p. 278. Florus vero 3, 2 & 10 genus vehiculi bellici facit. Sunt etiam *carpenta ſtercoris* apud Pallad. Sept. 1, 2.

¶ Carpentarius, *i*, m. qui carpenta conficit, ein wagner. Qui Lampridio in Alex. c. 52 eſt *Artifex carpentarius*. Abſolute L. 1 Cod. de excuſat. artif. *fullones, carpentarii, ſculptores*. Nec tantum carpentorum, quæ honeſtiſſima vehicula erant, ita dicti fuerunt artifices, ſed etiam qui quævis vehicula conficiebant, quia *carpentum* poſteriori ævo late omnis generis vehicula ſignificabat, uti Caſaubonus & Salmaſius ad dictum Lampridii locum obſervarunt. Per ſe autem adjectivum eſt. ¶ 2. Carpentarius is etiam eſt, qui aliquem carpento geſtat. Reineſ. 9, 101 *Servus Carpentarius*.

¶ Carpentarius, *a, um*, zum wagen gehörig. Trebell. Pollio in Zenobia: *Uſa vehiculo carpentario, raro pilento, equo ſæpius*. Sic & *equum carpentarium* poſſumus dicere, ein kutſchen-pferd. Sic *carpentaria fabrica*, des wagners werckſtat, Plin. 16, 8.

CARPHEŌTVM, *i*, n. thuris genus puriſſimum & candidum, quod autumno legitur ex parte æſtivo. Plin. 12, 14.

CARPHŌLŌGIA, *æ*, f. καρφολογία. Roccorum, palearum vel feſtucarum collectio, in ægrotis habetur cum Galeno pro ſigno phreneticæ paſſionis. v. Cæl. Aurel. Acut. 1, 3 & 5, qui acut. 1 pr. fin. vocat *manuum vanum errorem, ut aliquid ſuis digitis attrectare videantur*. Affinis eſt *fimbriarum ejus a, & ſtragule veſtis plicatura* apud Plin. 7, 51 inter ſigna letalia.

CARPHVS, *i*, m. herba, alio nomine bucera, βάκκαρος. Plin. 24, 19 *fœnum græcum* nominat, bockshorn, fenigreck.

CARPI, *orum*, m. pl. populus barbarus, Romanis infeſtus, qui videtur primum Carpates montes inſediſſe: deinde ad Danubium degreſſi ſunt, περὶ Ἴστρον, Zoſim. 1, 20 & 31. Eutrop. 9, 15 *Carpis & Baſternis ſubactis*. Ptolemæus *Carpianos* vocat.

¶ Carpicus inde, quod ex victoria cognomen ſenatus Aureliano tribuit, Vopiſc. c. 30.

¶ Carpiſculum, *i*, n. ſeu Carpiſculus, *i*, m. genus calceamenti barbarici. Vopiſc. ibidem. ¶ 2. Vox architectonica. Ex Viennenſi lapide Salmaſius ad Vopiſcum adfert: TEGVLAS ÆNEAS AVRATAS CVM CARPISCVLIS ET VESTITVRIS BASIVM.

CARPĪNVS, *i*, m. arbor ex acerum genere Plinio 18, 11, & Columellæ 5, 7 ein ſpindelbaum.

¶ Carpineus, *a, um*, ut, *Manubria carpinea*, Plin. 16, 43.

CARPIO, *ōnis*, m. alio nomine *Cyprinus*, piſcis notus, ein karp, qui Cyprinus quidem recte dicitur: ſed *carpio* trutæ Salmonatæ genus eſt in Benaco, eine grundforellen-art im garder-ſee. Geſn.

CARPISTES, *æ*, m. καρπιστής, æon Valentini, alias etiam *Horos* dictus, Tertull. adverſ. Valent c. 9.

CARPO, *pſi, ptum, ĕre*, abbrechen, abnehmen; ut, *Carpere herbas*, Colum. 5, 6 & Virg. Ge. 3, 296 gras abweiden. *Carpere flores*, blumen pflücken. Ovid. Met. 9, 381 *Primus vere roſam atque autumno carpere poma*, Virg. Ge. 4, 134. *Carpere penſum*, ſpinnen, Horat. 3 od. 27, 63. *Carpere diem*, den tag zubringen, Id. 1 od. 11, 8. *Partim carpſiſſe coronas*, Id. 2 Sat. 3, 256. Cic. pro Cluent. c. 46 *Vt non animadvertas in omnes, ſed carpas ut velis, & paucos ex multis ad ignominiam ſortiare. Carpam* h. e. decerpas, eligas. vid. locus Terentii n. 6. ¶ 2. Eſt & verbum militare, *carpere*. Nam cum ſe recipit hoſtis, & nos inſequimur, & iter facientes tardius incipimus, ac ſic per partes concidimus, tum carpete eum dicimur, wenn man dem feinde in den eiſen liegt, nachhauet, abbruch thut. Cæſ. B. Civ. 1, 63 *Relinquebatur Cæſari nihil, niſi uti equitatu agmen adverſariorum male haberet & carperet*. Tac. An. 17, 32, 1 *Si ex occulto agmen carpere tentarent, punito dolo*. Lucan. 4, 155 *Iamque agmina ſumma Carpit eques*. ¶ 3. *Carpi*, lædi eſt vel extenuari, abgezehret, geſchwächet werden. Hæc enim vis verbi eſt, ut non repente aliquid, ſed minutatim fieri indicet. v. Drakenb. ad Sil. 2, 458. Virg. 4 Æn. pr. *Vultus alit venis, & cæco carpitur igni*. Ovid. de Arte 2, 114 *Forma ſpatio carpitur ipſa ſuo*. Ovid. Art. am. 3, 680 *Cura carpitur iſta mei*, ſie nimmt ab. Propert. 3, 3, 25 *Auro pectus carpitur*. ¶ 4. *Carpere*, reprehendere ſignificat uſitate, ſeu perſtringere, tadeln, meiſtern. Cic. pro Balbo c. 26 *Carpere maledico dente*, läſtern. Ovid. 3 Pont. 1, 64 *Carpere facta cujus*. ¶ 5. Poëtica ſunt: *Carpere iter*, reiſen, Horat. 2 od. 17, 12; *ſomnos, ſoporem, quietem*, ſchlaffen, ruhen, Virg. Æn. 4, 555 & 522: it. 7, 414: *auras vitales*, leben, Id. Æn. 1, 392; *fugam*, fliehen, Sil. 10, 60; *volatum*, vel *aëra alis*, fliegen, Stat. Theb. 1, 311; & Ovid. Met. 4, 616; *iter ſupremum*, ſterben. Horat. 2 od. 17, 13. ¶ 6. *Carpere* eſt ſcindere *cibum*, proprium huic muneri verbum, vorſchneiden. Ludit verbo Trimalcio Petronii c. 36 ſciſſorem ciborum, cui & nomen *Carpi* erat, alloquens, *Carpe*. Quod cum non intelligeret, qui accumbebat, alius conviva, *Vides*, inquit, *illum, qui obſonium carpit? Carpus vocatur. Itaque quotieſcunque dicit Carpe, eodem verbo & vocat, & imperat*. Add. Burm. p. 153. Sic & *Carpere cibum*, Varr. R. R. 3, 16, fumere, decerpere edendi cauſſa. *Carpere cibos digitis*, Ovid. Am. 3, 755. *Quod erit helliſſimum carpam*, Ter. Adelph. 4, 2, 51. *Carpere* etiam dicuntur animalia, quæ herbas & frutices petunt, abfreſſen. v. Cic. Nat. D. 4, 27 ¶ 7. Ad diviſiones quoque alias refertur hoc verbum: Liv. 3, 61 *In multa prælia parvuque carpere ſummam unius belli*. Id. 26, 38 *In multas parvaſque partes carpere exercitum*.

¶ Carptus, *a, um*, gepflückt, gerupft; ut, *Lana bene carpta*, Celſ. 6, 6. Et Ovid. Art. am. 3, 80 *Flos niſi carptus erit, tu piter ipſe cadet*.

¶ Carptus, *ūs*, m. ſubſt. die pflückung; ut, *Trium digitorum carptu*, Plin. 24, 10.

¶ Carptim, hoc eſt, ſtrictim, hinc atque illinc de copia decerpendo. Salluſt. Cat. c. 4 *Statui res geſtas populi Rom. carptim; ut quæque memoria digna videbantur, perſcribere*, ſtückweiſe, ut perpetuæ hiſtoriæ opponatur. *Carptim aggredi*, Liv. 44, 41, bie und da zwacken. *Carptim breviterque perſtringere*, kurtz überlauffen, kurtz faſſen. Plin. Paneg. c. 25, ubi v. Schwartz. *Carptim & κατὰ κεφάλαια agere*, apud eund. epiſt. 6, 22. conf. Suet. Domit. c. 9; & Tac. Hiſt. 4, 46, 10.

¶ Carptor, *ōris*, m. plur. *Carptores*, vituperones, reprehenſores, tadler, die gern herunter machen. Gell. 19, 7 *Vituperones ſuos ſubdoctiſ ſupercilii carptores appellavit*. ¶ 2. *Carptores* etiam vocantur ciborum ſciſſores, vorſchneider. Iuvenal 9, 110 *Archimagiri, carptores*. Vbi Vetus Scholiaſtes: *Iafertores, qui illata carpunt*. Sed quomodo *Infertores* dici poſſunt, qui carpunt? *Nam infercire*, & *carpere* non conveniunt. Potius legendum puto *Inſectores* ab *inſecando*: quod ſecant, ſeu ſcindunt obſonia, zerlegen. Nam & *ſciſſores* appellantur Petronii loco citato. Martialis videtur & *ſtructores* appellaſſe; de quibus vide ſuis locis, & Lipſ. l. c. p. 62, 63.

¶ Carptura, *æ*, f. die abpflückung. Varro R. R. 3, 16 *Aves diſcrimen ſequuntur in carptura*, florum pura.

Compoſita a *Carpo*.

¶ Concerpo, *ere*, dilacerare, conſcindere, von einander reiſſen, zerreiſſen. Cic. Att. 10, 12 *Tu cas epiſtolas, quibus aſperius de eo ſcripſi aliquando, concerpito, ne quando quid emanet*. Liv. 38, 55 *Librum rationis manibus concerpſiſſe*. ¶ 2. Tralate etiam Cæl. ad Cic. fam. 8, 6 *Curio nunc ferventiſſime concerpitur*, i. e. conviciis laceratur, er wird tapfer durchgehechelt.

¶ Concerptus, *a, um*, zerriſſen, zerſchnitten: ut, *Concerpta linteola*, Plin. 28, 15; conf. 29, 4; & 31, 9.

¶ Decerpo, *ĕre*, abbrechen. *Decerpere uvam*, Plin. ep. 9, 20; *flores*, Lucret. 4, 3; *fructus*, Horat. ſat. 1, 2, 79; Et Ovid. 3 Pont. ep. 5, 19 *De magis adducto pomum decerpere ramo, Quam de cælatâ ſumere lance juvat*. ¶ 2. Tralate, *Decerpere ex alicujus laude*, an eines lobe theil nehmen. Cic. pro Marcell. c. 2 *Nihil ex cujusdam dignitate decerpſeris*. Plin. ep. 8, 24 *Illibatam virginitatem decerpere*, Sen. Contr. 1, 2.

¶ Decerptus, *a, um*, abgebrochen; ut, *Decerpta oliva*. Horat. 1 od. 7, 7 *Humanus animus, decerptus ex mente divina, cum alio nullo, niſi cum ipſo Deo comparari poteſt*, Cic. Tuſc. 5, 13.

¶ Decerptio, *onis*, f. die abbrechung. Habet Nonius 2, 906, ubi *Virgindemiam* explicat per *virgarum decerptionem ob verbera*.

¶ Decermen, *ĭnis*, n. ein abbruch, abgebrochener zweig. Feſto *Decermina* ſunt, *quæ decerpuntur purgandi cauſſa*. Tralate Apul. Met. 1 p. 104 *Decermina fortunæ*, pro iis, *qui ſolent ſtipes in triviis erogare*, verarmte bettel-leute.

¶ Diſcerpo, *ĕre*, dilaniare, in ſtücke zerreiſſen, zertheilen; ut, *Rem in membra quaſi diſcerpere*, Cic. Topic. c. 5. *Diſcerpitur aurum in parvas partes*, Lucret. 2, 828.

¶ Diſcerptus, *a, um*, zerriſſen, zertheilt; ut, *Membra diſcerpta*, Horat. 2 Sat. 8, 86. *Romulum diſcerptum aliqui a ſenatu putant*, Flor. 1, 1, 17.

¶ Excerpo, *ĕre*, heraus leſen, heraus nehmen; it. auszeichnen. Cic. Off. 3, 10 *Non ſolum ex malis eligere minima oportet, ſed etiam excerpere ex his ipſis, ſi quid ineſt boni*. Id. 2 de Orat. c. 11 *Non enim eo de numero quoque eſt excerpendam*. Plin. de avunculo ſuo C. Plinio Secundo, epiſt. 3, 5 *Nihil unquam legit, quod non excerperet; dicere etiam ſolebat, nullum eſſe librum tam malum, ut non aliqua parte prodeſſet*. Sed Ter. Phorm. 4, 4, 17 *Tu id, quod boni eſt, excerpis h. e. omittis, dicis quod mali eſt. Cum multa percurreris excerpe*, Sen. ep. 2. *Sed ſe hominum conſuetudini excerpere*, ſich von den leuten abſondern, Id. ep. 5.

¶ Excerptus, *a, um*, ausgezeichnet. Vocamus *Excerpta*, quæ ex libris, quos legimus, veluti floſculos quosdam extrahimus, privatimque conſcribimus. v. Sen. epiſt. 33.

¶ Excerptio, *ōnis*, f. die auszeichnung; pro excerptis Gell. 17, 31 *Nunc excerptiones factas curſim digeſſimus*.

¶ Excerptor, *ōris*, m. qui excerpit, ein auszeichner. Simulacro Fortunæ Barbatæ Romano dedicatoris nomen adſcriptum: L. AVRELIVS MARCELLIANVS AVG. LIBERTVS EXCERPTOR V. S. L. M. Vid. Spon. Miſc. erud. Antiq. p. 104.

¶ Percerpo, *ĕre*, ex Gellii l. 2 extr. affertur, ubi vulgo legitur: *Ariſtoteliſ libros percerpſimus*. At Gronovii e MSS. legunt *præcerperemus*.

¶ Præcerpo, *ĕre*, ante carpere, zuvor abreiſſen, abpflücken. Plin. 18, 19 *Boves ne germinum tenera præcerpant*. vid. *percere*. ¶ 2. Reperitur etiam *Præcarpo*. Macrob. Sat. 2, 15 *Mala citrea alia præcarpuntur, alia interim matureſcunt*. ¶ 3. Tralate Cic. Verr. 4, 37 *Non præcerpo fructum officii tui*, ich nehme dir vor dem maule nichts weg. Plin. Paneg. c. 59 *Summum illud purpuræ decus non, niſi præceptum, præfloratumque transmittere*: ubi vide Schwartzii notam.

¶ Præcerptus, *a, um*, zuvor genoſſen. Liv. 45, 1 *Victoriæ nuntii præceptam ejus rei lætitiam invenerunt*, id eſt, obloleverat lætitia victoriæ antehac intellectæ.

¶ Secerpo, *ĕre*, idem quod *excerpere*. Auguſt. epiſt. 28 ad Hieronym. *De tertio libro locum ſecerptum his literis inſeram*.

Carpobalſamum, Add Celſ. 5, 23; & Plin. 12, 25. vide *Balſamum*.

CARPŌPHŌRVS, *i*, m. καρποφόρος, *fructifer*, fruchtbringend. Hier.

CARPŌPHYLLON, *i*, n. laurei fruticis ſpecies eſt Plinio 15, 30. Fructum fert in foliis, unde & nomen ipſi. Laurum Alexandrinam alii putant eſſe, beerblat. conf. Apul. de Herb. c. 58.

Carptim, carptor, carptura, &c. vide *Carpo*.

CARPVS, *i*, m. καρπός, primæ palmæ pars, quæ brachio jungitur, das gelencke hinten an der hand. Celſus 3, 6 *Carpo manum admovere*, an puls fühlen.

¶ Metacarpium, *i*, n. Μετακάρπιον, vulgo poſtbrachiale, pars ſumma manus inter carpum ac digitos ſita, die flache hand.

¶ Pericarpum, *i*, n. περίκαρπον, bulbi genus, cujus duas ſpecies contra venena commendat Plin. 25, 10.

CARFÆ, *arum*, f. pl. a *Carra* fluvio, urbs fuit Meſopotamiæ, celebris Craſſi clade, & nece imperatoris Caracallæ. Lucan. 1, 104 *Miſerando funere Craſſus Aſſyrios Latio maculavit ſanguine Carras.* vid. de hac urbe Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 9 p. 601. Sed

¶ Charræ, *arum*, f. urbs Arabiæ, in orientali ejus latere. v. *Gerrhæ.*

Carrago, carroballiſta, carruca, carrucarius, vide *Carrus.*

CARRŌCO, *ōnis*, m. genus piſcis, Auſon. epiſt. 4, 58.

CARRVS, *i*, m. & Carrum, *i*, n. ein heerwagen, rüſtwagen, karn: Cæſ. B. G. 1, 6 *Iter anguſtum & difficile, quo vix ſinguli carri ducerentur.* Ibid. c. 26 *Pro vallo carros objecerant*, ſie hatten eine wagenburg geſchlagen. Liv. 10, 28 de Gallis: *Eſſedis carrisque ſuperſtans armatus hoſtis ingenti ſonitu equorum rotarumque advenit.* Hirt. B. Hiſp. c. 6 *Pompejus carra complura, multasque balliſtas retraxit, & ad Cordubam ſe recepit.* Adde Veget. 3, 10; Nonium 3, 35; & quæ elegantur de *Carris* commentatus eſt Io. Scheferus de Vehicularia re 2, 28.

¶ Carrago, *inis*, f. (Græci καρηγὸν vocant) munitio ex connexis carris hoſti arcendo, eine wagenburg. Vſi hac voce Ammian. 31, 20, itemque Treb. Pollio in Gallien. c. 13. Vopiſc. in Aurel. c. 11. Rei ipſius Vegetius meminit 3, 10, ubi v. Stewech. itemque Caſaub. ad Trebell. p. 208 & Lindebrog. ad Ammianum.

¶ Carrūca, *æ*, f. rhedæ genus, eine kutſche, ſänfte. Videntur autem *carrucæ* ad varios uſus adhibitæ. Nam *dormitoriam carrucam*, apud Scævol. l. *uxori* 13 Dig. de auro & argento legato, legimus. Has argento auroque cælatas, item amictas ebore, atque a ſenatoribus non tantum, ſed ipſis Imperatoribus quoque uſurpatas fuiſſe, Vopiſcus in Aurel. c. 46, Spartianus in Alex. Severo, & Heliog. teſtari poſſunt. Notat & Plin. 34, 11: Suet. Ner. c. 30. Martial. 12, 24 & Ammian. 14, 6. Adde Scheſer. c. l. c. 27.

¶ Carrucarius, *i*, m. qui carrucam regit, ein kutſcher. Vlp. L. item 13 Dig. locati conducti: *Quæritur, ſi ciſiarius. id eſt, carrucarius, dum cæteros tranſire contendit, evertit. Ciſiarius & carrucarius* idem jus habent: interim *ciſium* & *carruca* differunt.

¶ Carrucarius, *a*, *um*, adject. zur kutſche oder ſänfte gehörig. *Mulas carrucarias* apud Vlp. legas L. Ædiles 38 § Quæſitum 8 Dig. de Ædilitio edicto. Hinc eſt, quod *Muliones carrucarii* Capitolino memorantur in Maximino juniore c. 4. Ex quo cognoſcitur, *carrucas* mulis vehi ſolitas. Vnde Scævola ſupra allegato loco: *Quæſitum*, inquit, *eſt, an carruca dormitoria cum mulis, cum ſemper uxor uſa ſit, ei debeatur.* Illud præterea monendum, in Florentinis Pandectis *carrucham* & *carrucharium*, non *carrucam*, *carrucarium* ſcribi.

¶ Carrucarium, *i*, n. vehiculum altiſſimarum rotarum, quaſi *carrum acutum*, apud Iſidor. 20, 12, ein hoher laſtwagen.

¶ Carroballiſta, *æ*, f. balliſtarum genus carro impoſitum. vide Vegetium 3, 24.

CARSEŎLI, *orum*, m. pl. oppidum in via Valeria non procul a Pelignis. Ovid. Faſt. 4, 683

Frigida Carſeolis, nec olivis apta ferendis Terra.

Carſæoli vocatur in lapide literato, ſed propterea a vulgata ſcriptura recedendum non eſſe, Grævius præf. T. 1 Theſ. Ant. Rom. conſet.

¶ Carſeolānus, *a*, *um*, gentile. Plin. 3, 12; & Ovid. l. c. v. 708.

CARTALLVS, *i*, m. κάρταλλος, ſiſcella, ein korb. Vulg. Interpr. Deut. 26, 2 Primitias pones in cartallo. conf. Ier. 6, 9.

CARTĂMVS, *i*, m. alii *Carthamus*, idem quod *cnicus* eſt, *crocum* ſcilicet *Saracenicum*. Vide *Cnicus.*

CARTĒIA, *æ*, f. oppidum Hiſpaniæ Bæticæ, haud procul a Calpe promontorio, Liv. 28, 30. Quidam eamdem putant eſſe, quæ Tarteſſus. Plin. 3, 1. Alii duas Cartejas, alteram mediterraneam, alteram haud procul freto Gaditano ſtatuunt. v. Weſſel. ad Anton. Itin. p. 406.

CARTHÆA, *æ*, f. urbs in Cea inſula, Strab. Plin. 4, 12.

¶ Carthæus, *a*, *um*, adject. ut, *Carthæa arva*, Ovid. Met. 10, 109.

¶ Cartheius, *a*, *um*, adject. Ovid. Met. 7, 368

Antiquæ Cartheia mania Ceæ.

CARTHĂGO, *inis*, f. Καρχηδών, celeberrima Africæ urbs, penes quam tantæ opes, ut orbis terrarum dominatum ſperare auſa, eamque ob rem & maxime terrori idem agitantibus Romanis fuerit: Vnde *æmula urbs Romani Imperii* Salluſt. B. Cat. c. 10, & Paterculo initio lib. 2 appellatur. conf. Virg. Æn. 1, 17. Refert Plin. 15, 18, *per annos* 120 *de terrarum orbe æmulam Carthaginem fuiſſe.* Vtrumque nomen (lat. & gr.) ex Punico eſt. Pœnis enim *Carthada* vel *Carthado* dicta fuit; quod *novam urbem* ſignificat. Ex quo 6 in χ mutato, Siculorum more, κα-χηδὼν inflexum corruptumque eſt. Sed veram originem Græci cum ignorarent, factum eſt, ut alii *Carthaginem* quendam, alii *Carchedona*, utrumque Tyrium, conditorem urbis tradiderint, de quo Euſebius Chronico, Numero 824, & Num. 971 indicat. Ab *Eliſſa*, quæ poſt deinde *Dido* cognominata, *Agenoris* Tyriorum regis filia, poſt Trojanum bellum conditam plerique conſentiunt. Quod qua occaſione ſuſceptum ſit, & qua peractum ratione, ex Græcis Latinisque ſcriptoribus Freinshemius Supplementorum Livii Lib. 6 initio eleganter digeſſit; ubi & de Carthaginienſium Republ. habes. Conditæ urbis tempus diverſe non apud Euſebium tantum n. 1001, & 1167, ſed apud cæteros ideo refertur, quod tota ab uno condita non fuit. Nam *Byrſa*, quæ arx ſive ἀκρόπολις fuit, ab Eliſſa exſtructa primam ſedem urbi dedit. Novam poſtea urbem, quæ ex re dicta *Carthada*, ſive *Carthado* fuit, barbas adjecit. *Byrſa* autem non a corio bubulo, quod Græci commenti ſunt, accepit nomen; ſed quod eſſet arx: arx namque Pœnis *Byſra* dicitur; quod deinde in *Byrſa* per transpoſitionem literarum mollius commutatum eſt. v. Scalig Animadv. Euſeb. ad ſupra citatos numeros; item Appendice operis de Emend. Temporum, ſive Notis in ſelecta Græcorum Chronolog. fragmenta p. 28, nec non Salmaſ. Exercit. Plin. p. 322. De excellentia hujus urbis Salvian. l. 7 videndus. Liviana Epitome l. 51 viginti tria millia paſſ. in circuitu patuiſſe tradit, qui vero numerus ſuſpectus eſt, & variis lectionibus divexatus. Vide quæ Gronovius annotavit. Stetit annis DCC, ut in eadem Epit. Livii legimus. Nam alii pauciores numerant. *Everſa autem Pœnis plus nocuit, quam adverſa*, ut Auguſtinus ſcripſit, & ut Vellej. indicat l. c. ¶ 2. *Carthagines* porro duæ fuere etiam in Hiſpania, altera *vetus, nova* altera dicta, quæ & *Spartaria* appellata, cujus Plinius meminit 31, 8, de quibus plura Ludov. Nonius in Hiſpania ſua. De nova copioſe etiam agit Liv. 26, 42; & Polyb. 2, 13; & 10, 10.

¶ Carthaginenſis, *e*, vel potius Carthaginienſis. Cic. Agrar. 2, 35 *fraudulentos & mendaces* appellat: de quo illorum ingenio vide & Plutarchum præceptis politicis p. 799. Inde *Punica fides: Punicæ verſutiæ* proverbio celebraræ, de quo infra in *Pœnus.* Vtrum autem rectius ſit *Carthaginenſis*, an *Carthaginienſis*, diſceptatur. Voſſius de Arte Gramm. 1, 43, pro illo ex analogia contra Aldum Manutium, *Carthaginienſis* defendentem, pronunciat: eosque, qui *Carthaginenſis* ſcripſerint, Ennii auctoritate, cujus illud eſt apud Cic. pro Balbo c. 22 *Hoſtem qui feriet, mihi erit Carthaginenſis*, adductos monet: nec attendiſſe interim, Ennium metri cauſſa ſic per Epentheſin ſcripſiſſe, quod in proſa & extra verſum locum non habeat. Atqui non ram abſurda mihi Priſciani videtur ratio, qui lib. 4 derivativa, a primitivis tertiæ declinationis, a Genitivo, abjecto S deducit, qua ratione cum I præcedens maneat: recte a *Carthagini*, adjecta terminatione *enſis*, fit *Carthaginienſis.* Quid quod Epentheſis a proſa arcenda penitus haud eſt? Ita enim & *Athenienſis*, & *Alcienſis*, non *Athenenſis*, & *Alcenſis*, quod Analogia ſuadebat, melioris ſoni cauſſa dixerunt veteres; ut idem Priſcianus obſervat. Accedit, quod non aliter hoc nomen in pleriſque melioribus codicibus, apud Ciceronem, Livium, alios, ſcribitur. Item, quod apud Florum 2, 2 ſimiliter pro *Camerinenſium*, in vetuſtiſſimis libris *Camovinienſium* legitur, ut Salmaſius auctor eſt. Adde & Gronov. Not. ad Liv. 28, 26 p. 767; & Gruteri Inſcript. p. 1063, nec non Duillii columnam antiquiſſimam, hodieque in Capitolio Romano viſendam, ad quam inter alia provocat Ol. Bortich. Cogit. de L. L. p. 57.

CARTHARIVS, *a*, *um*, adject. hactenus incognitum. Apul. de Herb. c. 1 de arnogloſſa minore: *Naſcitur in cartharii locis.*

CARTHĒGON, *i*, n. ſemen buxi Plin. 16, 30.

CARTIBŬLVM, *i*, n. vinaria menſa, lapidea, quadrata, oblonga, una columella, Varr. L. L. 4, 26.

CARTĬLĂGO, *inis*, f. quaſi *carnilago*, pars ſimilaris corporis, quæ neque os eſt neque caro, ſed medium quiddam, qualis eſt tota auris & naſus, das knörplichte, der knörpel. Celſus 8, 1 *Illud ignorari non oportet, plurima eſſa in cartilaginem deſinere, nullum articulum non ſic finiri.* Plin. 11, 4 *Infecta non videntur habere cartilaginem.*

¶ Cartilagineus, *a*, *um*, knörplich; ut, *Aures cartilagineæ*, Plin. 11, 37.

¶ Cartilaginōſus, *a*, *um*, idem. Celſus 8, 1 *Humerus incipit extremis utrinque capitibus cartilaginoſus.* Ibid. c. 8 *Sunt oſſa vel cartilaginoſa.* Aliis quoque rebus adhibetur. Plin. 12, 25 *Galbanum cartilaginoſum* dixit, quod *lignoſo* oppoſitum.

CARVM, *i*, n. Κάρος vel Κάρον, ſemen notiſſimum, matkumich, & farwey. Dioſc. 3, 59 *Carus* eſt cuminum pratenſe, feld-kümmel, cujus radix elixa paſtinacæ modo eſui eſt. Eandem herbam & radicem fuiſſe putant, quæ in Cæſ. B. civ. 3, 48 *Chara* vel *Cara* appellatur, qua admixto lacte exercitus diu cibi alterius inopiam levavit. conf. Plin. 19, 8.

Caruncula, vide *Caro.*

CĂRVS, *a*, *um*, vili contrarium, theuer, koſtbar. Ter. And. 4, 4, 7 *Annona cara eſt.* Cato ap. Sen. ep. 94 *Quod non opus eſt, aſſe carum eſt.* Cic. pro domo ſua c. 6 *Subito illo ipſo die cariſſimam annonam nec opinata vilitas conſecuta eſt.* Cic. Divin. 2, 27 extr. *Putarem annonam in macello cariorem fore.* Plaut. Men. 1, 1, 30 *Neque edo, neque emo, niſi quod eſt cariſſimum.* Id. Pſeud. 3, 2, 59 *Fatear equidem eſſe me cocum cariſſimum: verum pro pretio facio, ut opera appareat mea*, ich bin wol theuer, aber ich mache auch etwas fürs geld. ¶ 2. *Carus* deinde μεταληπτικῶς, *dilectus*, eſt, lieb, werth, angenehm. Græce φίλητος, ἀγαπητός, in qua notione vulgo, ſed male, *Charus*, cum adſpiratione ſcribunt, vel quaſi a χάρις eſſet; quin quæ in pretio ſunt, & care conſtant, gratiora nobis ſunt & unice amantur. Accedit conſenſus lapidum & librorum veterum; de quibus Manutius in Orthographia conſulatur. Ter. Andr. 1, 5, 39 *Quam ego animo egregie cariam pro uxore habuerim:* id eſt, mihi, die ich herzlich geliebet. Id. Eun. 1, 2, 146 *Hoc certe ſcio, neque me ſimiliſſe falſi quicquam, neque meo cordi eſſe quemquam cariorem Phædria.* Plaut. Epid. 4, 1, 30 *Quia meo neque cara eſt cordi.* Et Men. 2, 1, 20 *Ego illum ſcio quam carus cordi ſit meo.* Cic. Cat. 4, 6 *Carus alicui.* Id. Fin. 5, 101 *Carus ſibi.* Id. N. D. 1 c. ult. *Carum ipſum verbum eſt amoris, ex quo amicitiæ nomen eſt ductum*, lieb iſt ein liebliches oder liebes wort. *Auro carius, luce carius, oculis carius*, locutiones poëticæ ſunt, ſed quæ in proſa etiam aliquando deceant. Cic. Off. 1, 17 *Omnium ſocietatum nulla eſt gratior, nulla carior, quam ea, quæ cum Rep. eſt uniquique noſtrum.* Id. pro Balbo c. 26 *Diligere & carum habere*, lieb und werth halten. Et, *Frater cariſſimus & amantiſſimus*, Id. in Cat. 4, 2. ¶ 3. Recentioris latinitatis auctoribus *cari* abſolute pro liberis, vel amicis dicuntur. Dionyſ. Cato 1 diſt. 135

Ne dubita, quum magna petas, impendere parva:
His etenim rebus conjungit gratia caros.

Cyprian. ſerm. de Mortalitate: *De excedentibus caris funebris & triſtis avulſi.* Lactant de vero cultu 6, 12 *Mortem fortiter ſubit, cum ſciat, ſe caros ſuos Deo relinquere.* Sic *Carus Dei*: ut, *Caris Dei adgeniculari*, Tertull. de Pœnit c. 11. Idem ſimiliter dixit *Cariſſimorum amiſſiones*, de Patientia c. 14. ¶ 4. *Carus Diis* eſt felix; vid. Heinſ. ad Heſiodum p. 65.

¶ Cāre, adverb. theuer; ut *Care æſtimare*, theuer halten oder ſchätzen. Brur. ad Cic. epiſt. 16 *Valde care æſtimas tot annos.* Id. pro Domo c. 64 *Emit domum prope dimidio carius, quam æſtimabat.* Id. ſam. 10, 4 *Cariùs æſtimare.* Sen. epiſt. 42 *Gratuita nobis videntur, quæ cariſſime conſtant.*

¶ Cāritas, *ātis*, f. frumenti eſt, & annonæ inopia, ut penuria vini, Valla 4, 42, theure zeit. Cic. Verr. 3, 93 *Biennio provinciam obtinuit, cum alter annus in vilitate, alter in ſumma caritate fuerit*, es war das erſte jahr wohlfeile zeit; das andere groſſe theurung. Id. pro Domo c. 5 *Erat & præſens caritas & futura fames.* Sic, *Caritas rei frumentariæ*, Id. pro L. Man. c 15; *ſumma annonæ*, Id. Off. 3, 12. Et, *Nummorum caritas*, geld-mangel. Att. 9, 9 extr.

¶ 2.

¶ 2. *Cāritas*, dilectio, amor, liebe. Cic. Off. 1, 17 *Cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium caritates patria una complexa est.* Id. Fin. 1, 16 *Liberalitate qui utuntur, benevolentiam sibi conciliant, & quod aptissimum est ad quiete vivendum, caritatem*, ſie machen ſich beliebt. *Aliquem eximia caritate diligere*, Curt. 3, 6, 1. *Alicujus caritate flagrare*, ibid. § 17. *Caritate completi*, lieben. Cic. de Univerſ. c. 5 *Mundus ipſe ſe concordi quadam amicitia & caritate complectitur*; ubi quæſtio: An *Caritas* dicatur ab *Amore*? conf. ſupra *Amor*. ¶ 3. *Caritates* ſunt liberi & propinqui, kinder und anverwandte. Ammian. 24, 1 *Reliqui cum caritatibus ſuis & ſupellectile transmiſſi ſunt.* Id. 18, 8 extr. *Multis caritates diverſas invocantibus.*

¶ Percarus, *a*, *um*, ſehr lieb. Iuſtin. 12, 12, 11 *obſequiis regi percarus.*

¶ Præcarus, *a*, *um*, ſehr theuer. Ter. Phorm. 3, 3, 25 *Hinc præcara eſt*, ſcil. virgo. Alii legunt *percara.*

CARVS, *i*, m. proprium nomen imperatoris Romani, qui Probo ſucceſſit, ſub quo præfectus prætorio fuerat. Quem ob virtutem tanti fecit Probus, ut ad ſenatum ſcripſerit: *Felix eſſet noſta a reſp. ſi qualis Carus eſt, aut plerique veſtrum, plures habérem in actibus collocatos.* Hunc alii fulminis caſu, alii, & verius, uti videtur, morbo extinctum tradunt. vid. Vopiſc ejus Vita c. 6.

CĂRYA, *æ*, f. a κάρυα *nuce*, epitheton Dianæ, quæ templum in Laconia habuit. v. Strat. Theb. 4, 225.

CĂRYA, *æ*, f. civitas Peloponneſi, Vitruv. 1, 1, unde

¶ Caryas, *ātis*, n. gentile, Κάρυα, Καρυάτις. Vitruv. 1, 1 *Carya civitas Peloponneſi cum Perſis hoſtibus contra Græciam conſenſit. Poſtea Græci per victoriam glorioſe bello liberati, communi conſilio Caryatibus bellum indixerunt. Itaque oppido capto, viris interfectis, civitate delcta, matronas eorum in ſervitutem abduxerunt, nec ſint paſſi ſtolas neque ornatus matronales deponere, ut non uno triumpho ducerentur, ſed æterno ſervitutis exemplo gravi contumelia preſſæ pœnas pendere pro civitate viderentur. Ideo qui tunc architecti fuerunt, ædificiis publicis deſignaverunt earum imagines oneri ferundo collocatas, ut etiam poſteris nota pœna peccati Caryatium memoria traderetur.*

¶ Caryātis, *ĭdis*, f. pl. Caryātides, *um*, modo deſcriptæ ſtatuæ muliebres: Viriles vero, quæ oneri ferundo ſupponuntur, *Telamones* & *Atlantes* audiunt. Vitruv. c. l. & Plin. 35, 10; & 36, 5.

CARYCA, *æ*, f. κάρυκα, ſpecies nitriti ſ. condimenti. *Lydorum Caryca*, in proverbio dici vult Eraſmus omne genus edulii præſtantis. Plura dabit Gorræus.

CĂRYĪTES, *æ*, m. καρυΐτης, tithymali genus Plinio 26, 8 & Dioſc. 4, 159.

CARŸON, *i*, n. κάρυον, nux juglans, eine welſche nuß. Plin. 15, 22 *Caryon a capitis gravedine, propter odoris gravitatem, convenit dictum.* Nec aliter Plutarch. Sympoſ 3 & Dioſc. 1, 141. Vt mirer, Salmaſium hoc inter nugamenta Grammaticorum referre: qui ex eo appellari cenſet, quod Attici ἀκρόδρυα omnia ſic appellarunt.

¶ Caryinus, *a*, *um*, καρύϊνος, adject. ut καρύϊνον ἔλαιον, *oleum caryinum*, nuß öl. Plin. 23, 4.

CARŸŌPHYLLVM, *i*, n. καρυόφυλλον, flos altilis, negkin, nelcken. *Caryophyllum ſilveſtre*, dornnegkin. ¶ 2. Et *caryophylla* ſemen illud acre & odoramentum aromaticum ſunt, negkin, vel nelcken. Scribunt & Caryophyllon. Plin. 12, 7 *Iſt in India piperis grani ſimile, quod vocatur gariophyllon* &c. ſed recte dubitant Interpretes, an notiſſimum aroma, quod nos hodieque ita vocamus, intellexerit Plinius. Quin potius id genus, quod *Cubebe* dicimus, notaſſe conjiciunt. Vid. Harduin.

¶ Caryophyllata, *æ*, f. planta alia, cujus radix caryophylli ſpirat odorem, benedicten-wurtzel; *Geum* vocant.

CARYŌPON, *i*, n. καρυοπόν, vulgo cinnamum Syriacum ex Plin. 12, 28 dant; ſed Harduinus oſtendit, in omnibus MSS. eſſe *Camacum* pro *Caryopon*, quod Hermolaus ſubſtituerat, i. e. *nucis ſuccum.*

CĂRŸOTA, *æ*, f. καρυωτὸς φοῖνιξ, dactylus, fructus palmæ, dattelu. Plin. 13, 4. *Syriacas* laudat Varr. R. R. 2, 1, 27. Martial. 13 epigr. 27 *Aurea porrigitur Iani caryota calendis, Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet.* ¶ 2. Cariota, etiam ſcribitur Apicio 1, 33; 3, 4; & 6, 1.

¶ Caryotis, *ĭdis*, ſ. idem. Stat. 1 Silv. 6, 20 *Prægnantes caryotides cadebant.* Add. Martial. 11 ep. 32. De palma caryotide v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 6 p. 353.

CĂRYSTVS, *i*, m. urbs Eubœæ inſulæ, marmore dives, de qua Plin. 36, 6; Solin. c. 17; Lucan. 5, 232. Tibull. 3, 3, 13 *Quidve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis Tenare ſive tuis, ſive Caryſte tuis.* v. Brouckh. h. l.

¶ Caryſtius, *a*, *um*, adject. ut, *Columellæ Caryſtiæ*, hoc eſt, ex marmore Caryſtio, Plin. epiſt. 6, 6, n. 36. Vbi vide, quæ notavit Cellarius. Solin. c. 17 *Caryſtiæ aves, quæ flammas impune involant.* Sed Ovid. Faſt. 4, 282 *Quaque Caryſteis frangitur unda vadis.*

CĂSA, *æ*, f. tugurium, καλύβη, eine bauer-hütte, ein häuſgen; ut, *Straminea caſa*, ſtramine contecta, Ovid. 2 Amor. 9, 18. Virg. ecl. 2, 28 *Sordida rura Atque humiles habitare caſas.* Cic. Tuſc. 5, 34 *Cibarius in caſa panis datus.* Ter. Phorm. 5, 2, 3 *Ita fugias, ne præter caſam.* Sen. in Thyeſte v. 451 *Hunc jacentem ſcelera non intrant caſam.* Sen. epiſt. 66 *Poteſt ex caſa vir magnus exire.* ¶ 2. Vegetius & papiliones ſive tentoria militum *Caſas* dicit, gezelte. Ita enim 2, 10 ſcribit: *Tabernacula vel caſæ militum cum impedimentis omnibus, nutu ipſius* (præfecti caſtrorum) *curabantur.* Ovid. Faſt. 3, 527 *Sub Iove pars durat, pauci tentoria ponunt, Sunt, quibus e ramis frondea facta caſa eſt.* ¶ 3. *Caſa* apud agrimenſores, Innocentium præſertim, fundum ſignificat vel agrum, qui ſit alicui ſoco vel familiæ aſſignatus. v. g. p. 230 *Caſa per H Heta nomen habens fines in longum habet* &c. *Inde deſcendit limes, qui finem facit fundo ſupra ſcripto.* vid. Ind. Gœſianus. Ab his caſis dicuntur poſteriori ætate *caſati*, qui talem fundum tenent.

¶ Căsŭla, *æ*, f. diminut. Plin. 35, 10 *Caſula Protogenes contentus erat in hortulo ſuo.* Apulej. Met. 8 p. 214 *Nec paucis peverratis caſulis ad quamdam villam perveniunt.* Quibus gemella habet 9 p. 219. Petron. c. 44 *Caſulas vendere.*

¶ Casăria, *æ*, f. mulier, quæ cuſtodit caſam, ein hausmüttergen, Feſt.

¶ Casārius, *i*, m. qui in caſa ruſtica habitat. Gloſſ. lat. gr. *Caſarius*, καλυβεύς. conf. l. 7 Cod. Th. de Bonis proſcript.

¶ Casālis, *e*, nomen dictum a *Caſa*, ut n. 3 deſcripſimus; ut, *Vineæ caſalis*, Innocent. de Cat. p. 221. Abſolute, *caſale* dicitur terminus caſæ, ibid. p. 228; Et *caſalia* fundum dicuntur conſtituere p. 225.

¶ Caſellæ, *arum*, f. pl. ICtis ſunt granaria, in quibus fructus componuntur, ſchemen. v. l. 1 ff. de judic.

¶ Caſellula, *æ*, f. aliud diminut. Ennod. 9, 29.

Caſabundus, vide ſub *Cado.*

CASALVIVM, *i*, n. locus Athenis, ubi proſtabant meretriculæ, de quo Rhodig. lect. ant. 8, 8 & Alex. ab Alex. 4, 18.

¶ Caſalvades, ſubſt. f. pl. meretriculæ a loco illo dictæ, ubi volentibus faciles ſe præſtabant. Vide Autores citatos.

CASCVS, *a*, *um*, lingua Sabinorum vetus dicitur & vetula, alt, altväteriſch. v. Varro L. L. 6, 3. Cic. Tuſc. 1, 12 *Vnum illud erat inſitum priſcis illis, quos* CASCOS *appellat Ennius, eſſe in morte ſenſum*, &c. S. Hieron. epiſt. 1 *Rudes illi Italiæ homines, quos* CASCOS *Ennius appellat*, &c. Varro l. c. *Caſcus caſcam ducit*, v. Chiliad.

¶ Caſce, adverb. vetuſte, apud Gell. in ſeminate 1, 10 *Adoleſcens caſce loquens.*

¶ *Caſcinum forum.* Varr. de L. L. 6, 3.

CĀSEVS, *i*, m. τυρός, ein käſe. *Caſeum* neutro genere Plautum & alios formaſſe, auctor eſt Nonius 3, 63. Dictus eſt a *cocundo* ſecundum Feſtum vel ex mente Ilidori 20, 2, quod *caſeat ſero*, quaſi *cereum*. Cic. de Senect. c. 16 *Villa abundat lacte, caſeo, melle.* Virg. ecl. 1, 35

Pinguis & ingratæ premeretur caſeus urbi.

Caſeum figurare, Plin. 16, 38. *Caſeus fiſtuloſus*, &c. Colum. 7, 8, qui eſt locus cluſicus, ut & Pall. Mai. 9. *Caſei deſcobinati*, torte dici poſſunt abrali, abgeſchabte oder geriebene käſe; poſterior certe vox Varronis eſt apud Nonium 2, 236. v. in *Scobs.*

¶ Căseŏlus, *i*, m. dim. ut, *Xenocratis caſeolus*, in ſordidos adagium.

¶ Caſeāle, *is*, n. käſe-cammer, käſe-korb. Columella 2, 15 *Quotidie culina & caſeale debent emundari.*

¶ Căsearius, *a*, *um*: ut, *Taberna caſearia*, die käſe-bude, ubi vel fiunt caſei, vel venduntur. Vlpian. L. 8 § 5 Dig. ſi ſervit. vindic. *Ariſto reſpondit, non putare ſe ex taberna caſearia fumum in ſuperiora ædificia admitti poſſe*: ubi locus eſt, quo caſei fumigantur, Briſſonio interpretante.

¶ Caſeātus, *a*, *um*, von käſen. Apul. Met. 1 p. 103 *Polentæ caſeatæ offula.*

¶ Incaſeātus, *a*, *um*, inſtar caſei coagulatus, zuſammen gerennen; ut, *Mons incaſeatus*, Auguſtin. Conf. 9.

CĀSIA, *æ*, f. frutex odoratus Servio in illud Virg. ecl. 2, 49

Tunc caſia atque aliis intexens ſuavibus herbis.

Suaviſſimi odoris herba, apibus grata & utilis. v. Plin. 12, 19. Fuit & inter funebres adhibita. Martial. 11 epigr. 55

Vnguenta & caſias & olentem funera myrrham
Thuraque de medio ſemicremata rogo.

¶ 2. Sed *Caſia* vel *Caſſia*, in India & Arabia ſelici proveniens, arbor *cinnamomo* perſimilis eſt, zimmet oder zimmet-rinde. Colum. R. R. 3, 8 inter humiles arbuſculas nominat. Sic, *Caſſiæ fiſtula*, Pallad. 11, 14. conf. Plaut. Curc. 1, 2, 7. *Caſſia ſolutiva*, vulgo, caſſe-fiſtel.

CASIGNETE, *es*, f. κασιγνήτη, herba ſecum ipſa naſcens, nec cum ullis aliis herbis, Plin. 24, 17.

CĀSĪLĪNVM, *i*, n. oppidum *in* Campania, Plin. 3, 5; Liv. 22, 15 & 23, 15, ubi conf. Interpp.

¶ Caſilinus, *a*, *um*, gentile. v. Silius 12, 426.

¶ Caſilinenſis, *e*, idem, apud Cic. de Invent. 2, 57.

CĂSĪNA, *æ*, f. καλύβη, nomen Plautinæ fabulæ, a præcipua ejus dramatis perſona tractum, quod idem ſignificat ac ſcortillum: nam κάσαν ſcortum interpretantur.

Caſiotis, vide *Caſius*, Caſito, *Cado.*

CĂSIVS, *i*, m. mons tantæ altitudinis in Syria Seleucide prope Antiochiam, ut Sol ibi a quarta vigilia, antequam auſpicetur dies, videri crederetur; Plin. 5, 22. In quem propterea curioſi homines aſcenderunt, ut mirandam illam rem obſervarent: id quod de imperatore Hadriano Spartianus in Vita c. 14 notavit, & de Iuliano, quem apoſtatam appellant, Amm. Marcellinus 22, 33. ¶ 2. Et & alius *Caſius* mons altiſſimus in Ægypti & Arabiæ confinio prope Peluſium, ubi delubrum *Iovis Caſii*, & oppidum *Caſium*, & ſepulcrum Pompeji. Strab. 16 p. 523; Plin. 5, 12. Sunt, qui utrumque vel confundunt, vel pari altitudine metiuntur, ut, quæ de ſole ante ortum conſpiciendo, Syriaco monti plerique tribuunt, ad Ægyptium Caſium referant, ut Mela 1, 10, quem Caſaubonus ſequitur in dictum locum Spartiani, & Lucas Holſtenius, in Stephanum annotationibus.

¶ Căsĭōtis, *ĭdos*, f. regia circa montem Caſium, tam in Ægypto, quam in Syria. Adi Geographos.

CASMENÆ, olim dictæ *Camenæ*, Varr. L. L. 6, 5. v. ſupra *Camenæ.*

CASMILLVS, *i*, antique miniſter in ſacris, pro *Camillus*, de quo ſupra Camillus n. 2.

CASNAR, *āris*, m. *ſenex* Oſcorum lingua apud Feſtum & Varr. de L. L. 6, 3. *Aſſectator* apud Quintil. 1, 5. v. omnino Burm. p. 53.

CASPĔRIA, *æ*, f. oppidum Sabinorum, Virg. Æn. 7, 714. *Bactris nomina ducens* vocatur Silio 8, 4, 16. v. Drakenb.

CASPIVM, mare ſeu Hyrcanum, ſive lacus potius maximus, quia undique cinctus terra eſt, das Caſpiſche meer in Aſia. v. Horat. 2 od. 9, 2. Sic a monte *Caſpio* dictum. *Fretum Caſpium*, Curt. 7, 3, 19. Errores veterum de hoc mari, quod ſinum Oceani ſeptemtrionalis eſſe credebant, exſtant apud Plin. 4, 13; Capellam 6, 247; Dionyſ. περιηγήσει v. 47 & 727; Melam 1, 2 & 2, 5; & Strab. lib. 2. Accurate pro illius quidem temporis notitia deſcripſit Curtius 6, 4, ubi inter alia & hoc tradit, cæteris maribus omnibus dulcius eſſe; addens quoque, qua de cauſſa id fiat. Accolentes ad illud mare & ipſi *Caſpii* appellantur, Scythici generis, ut Mela docet 3, 5.

¶ Caſpius, *a*, *um*, adject. ut, *Tigris Caſpia*, Stat. Theb. 10, 288 *Regna Caſpiæ*, Virg. Æn. 6, 798. *Portæ Caſpiæ* pylæ ſunt, ſive anguſti a mari tranſitus interruptis jugis, ita, ut vix ſingula meent plauſtra longitudine

dine 8 Mil. paſſ. toto operè manufacto. v. Plin. 6, 14; it. 5, 27. Tacitus Hiſt. 1, 6, 4 abſolute *Caſpias* dixit: *Nero*, inquit, *electos præmiſſosque ad Claudia Caſpiarum revocaverat.*

¶ *Caſpias fera* apud Sen. Herc. Oet. v. 145 legi vult Heinſ. ad Ovid. her. 15, 164.

¶ Caſpiacus, *a*, *um*, al. adject. ut, *Porta Caſpiaca*, ap. Statium 4 Silv. 4, 64.

¶ Caſpinus, *a*, *um*, idem, ſi ſalva lectio apud Dionyſ. periegeſi v. 881 *Caſpinam latetèn am ſuperabluit unda.* Forte ex Avieno. Apud Priſcianum enim non eſt, ſed potius *Caſpiacus.*

¶ Caſpiani, *orum*, m. pl. populi ad Caſpium mare, Nepos 14, 8, 2; Curt. 4, 12, 9; Mela 1, 2.

CASSANDER, *dri*, m. Antipatri filius, poſt mortem Alexandri M. Macedonum rex, & exſtinctor familiæ regiæ. v. Juſtin. 15, 2 &c. ¶ 2. *Caſſander* aſtrologus, Cic. Divin. 2, 42.

CASSANDRA, *æ*, f. Κασσανδρα, Priami filia vates, quam ab Agamemnone in Græciam abductam Clytemneſtra interemit. Huic Apollo vaticinandi quidem facultatem conceſſerat, ſed ea conditione, ne quisquam ei crederet. Tryphiodorus Haloſii Ilii p. 287 ed. Dausq. τὴν γὰρ Ἀπόλλων Ἀμφότερον μάντιν τ' ἀγαθὸν καὶ ἄπιστον ἔθηκε. Et Virgilius reſpiciens 2 Æn. canit v. 246 *Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Oræ, Dci juſſu non unquam credita Teucris.* Phædrus 3 fab. 11, 4 *Caſſandræ quia nun creditum, ruit Ilium.*

¶ Caſſandreus, *a*, *um*, adject. ut, *Caſſandrea urbs*, Juſt. 24, 2, 1 & 3, 3. Caſſe, vide *Caſſus.*

CASSĒLIVS, *i*, m. nomen Romanum. *Aulus Caſſelius*, ICtus celebris, Horat. Art. P. v. 371; & Cic. Att. 15, 26. Al. *Caſcelius.* Iocum illius contra Vatinium v. in *Pomum.* Dē alio Martial. 7 epigr. 8.

CASSIANVS, *i*, m. martyr, ſtudiis puerilibus præfuit in foro Cornelii ſub perſecutione Diocletiani, & ſtylis ſcholaſticorum compunctus in confeſſione Chriſti diem ſuum obiit. Quam hiſtoriam luculente deſcripſit Prudentius in hymno de paſſione Caſſiani. ¶ 2. Caſſianus adject. vide infra *Caſſius.*

Caſſiculum, Caſſida, &c. vide *Caſſis, is*, & *Caſſes, idis.*

CASSIODORVS, *i*, m. Ravennas, ingenio & eruditione clariſſimus ſuo tempore; Theodorico Gothorum Regi adeo carus fuit, ut ejus beneficio omnes dignitates prope fuerit emenſus: Quæſtor ſacri Palatii, (qui *Cancellarius* hodie eſt,) Conſul ordinarius, Magiſter officiorum, Præfectus Prætorio, denique in quo ſumma & proxima principi dignitas fuit, Patricius. Noviſſime abdicatis ſeculi ſtudiis atque honoribus, religioſam vitam amplexus, & Ravennatenſi Cœnobio Abbas præpoſitus eſt. Scripſit varia, ſacra atque profana: quorum partem & hodieque legimus. Reliquorum Catalogum Trithemius dedit. Vide & Voſſium de Hiſt. Lat. 2, 19.

CASSIOPE, *es*, f. Κασσιόπη, ſeu Caſſiopēa, *æ*, Cephei fuit regis Æthiopum uxor, mater Andromedes, relata inter ſidera. Cic. Nat. D. 2, 43 *Obſcura ſpecie ſtellarum Caſſiopea.* conf. Propert. 1, 17 v. 3; & Manil. 1, 354. 2. ¶ Fuit hoc nomine & quoddam Corcyræ oppidum, quod alio nomine & *Phæacia*, item *Seberia* Homero; Callimacho vero *Drepane* dicta, ut Plinius auctor eſt 4, 12. Gellius *Caſſiopeiam* vocat 19, 1. Meminit & Suet. Ner. c. 22.

CASSIS, *is*, m. rete, ein netz, jäger-garn. Ovid. de Art. 2, 2 *Decidit in caſſes præda petita meos.* Propert. 4, 2, 33 *Caſſibus impoſitis venor.* Add. Virg. Ge. 3, 371. Sed ſing. Gratius de Venat. v. 28 *Caſſim per ſenos circum usque ſinus laqueabis.* Sen. Agam. v. 881 *Aper cum caſſe vinctus.*

¶ Caſſiculum, *i*, n. reticulum, diminut. Feſtus. At maſc. forma *Caſſiculus, i*, Hieron. adv. Rufin. 3, 6 *Nequaquam aranearum mihi opponas caſſiculos, ſed fortiſſimo me & ſolidiſſimo conſtringas reti.* Et Sarcsb. ep. 176 *Argutias velut aranearum caſſiculos, validiſſimis rationibus diſſolvere.*

CASSIS, *idis*, f. ein helm, caſquet, feurmhaube. Ovid. Met. 8, 25 de Minoe: *Seu caput abdiderat criſtata caſſide pennis, &c.* einen helm mit einem federbuſch oder plumage. *Laxata caſſis*, Claud. B. Gild. v. 24 ein offener helm. Nota, *Caſſis* de lamina eſt, *galea* de corio.

¶ Caſſida, *æ*, f. idem: ut diminutivum factum ex accuſativo *Caſſida.* Virg. Æn. 11, 774 *Aureus ex humeris ſonat arcus & aurea vati Caſſida.* Propert. 3, 11, 15 *Aurea cui poſtquam nudavit Caſſida frontem.* conf. Munckeri Diſſ. de Hyg. Hinc

¶ Caſſidarius, *a*, *um*, Murat. Inſc. 959 *Faber Caſſidarius.* Reinef. 8, 70 *Miles Caſſidarius.*

¶ Caſſidile, *is*, n. ein kleiner ſack, beutel. Vulg. Interpr. Tob. 8, 2. In Gloſſ. Iſidori eſt *Caſſidilis*, m. pera, marſupium.

¶ Caſſita, *æ*, f. a caſſide, ſicut galerita, a galero, dicta, von dem büſchlein auf dem haupt; alauda eſt, eine lerche, de qua vide apologum feſtiviſſimum apud Gell. 2, 29.

CASSITĒRIDES, *um*, f. pl. inſulæ ſunt oceani poſt Hiſpaniam, plumbi feraces, Plin. 4, 22. Sed alii Britannicas illas eſſe putant, quæ hodie *Sorlinges* nautis, al. *Sillyes* ad occaſum Cornwalliæ. Harduinus ad l. c. Plinii ſ. 36: *Eregione Celtiberorum ſ. Celticorum Luſitaniæ poſitas eſſe Caſſiteridas inſulas decem, unde ſtannum, quod κασσιτερον Græci vocant, ad nos ueberatur, communis veterum error fuit; quem & Ptolemæus ſequitur 2, 6; & Strabo lib. 2 & 3, aliique. Caute admodum Herodotus, cujus verba recitat Euſtathius in Dionyſ. v. 563 p. 81. Negat ſibi Caſſiteridas eſſe notas; & merito ſane, quod ea nuſquam fuere. Fabulis Plinius ipſe accenſet lib. 34 ſ. 47.*

¶ Caſſiteros, *i*, m. candidum plumbum, *pretioſiſſimum, a Græcis appellatum caſſiteron*, zinn, Plin. 34, 16.

CASSIVS, *i*, m. hujus nominis multi fuerunt Romæ, eorumque inſignis & ampliſſima familia. v. Rupert. ad Pompon. p. 449, 450 v. gr. *L. Caſſius* tribunus pleb. quem *veriſſimum & ſapientiſſimum judicem* appellat Cic. pro Roſc. Am. c. 30; ubi ſolennem ejus quæſtionem refert, *cui bono fuerit maleficium?* v. mox *Caſſianus.* ¶ 2. *L. Caſſius Longinus*, qui tempore conjurationis Catilinariæ *ſibi procurationem incendendæ urbis depoposcerat*, ut ait Cic. Cat. 3, 6. Fuit corpore pinguis, unde Cic. ib c. 7 dixit, *ſibi L. Caſſii adipem non eſſe pertimeſcendam.* ¶ 3. Alius *C. Caſſius* inter Cæſaris interfectores fuit, antea Craſſi quæſtor, qui, illo a Parthis cæſo, exercitum ſervavit. De vo-luntaria ejus morte v. Vellej. 2, 70, 2. ¶ 4. *Caſſii Severi* oratoris meminit Quintil. 10, 1. v. Burm. h. l. p. 883, add. p. 918. ¶ 5. Alius *M. Avidius Caſſius* præfectus exercitus Antonini Imp. in Oriente. ¶ 6. *Caſſi* denique, poëtæ Parmenſis, meminit Horat. 1 epiſt. 4, 3 *Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat.* Add. Sat. 10, 62.

¶ Caſſius, *a*, *um*, adject. Feſtus: *Caſſia via a Caſſio ſtrata. Caſſia lex* de ambitu coërcendo, inter leges Rom. peculiari libello P. Manutii & Fr. Hotomanni.

¶ Caſſianus, *a*, *um*, aliud adject. Cic. pro Mil. c. 12 *Illud Caſſianum*, cui bono fuerit? *in his perſonis valeat, etſi boni nullo emolumento impelluntur in fraudem, improbi ſæpe parvo.* Sed *Judex Caſſianus*, pro triſti ac ſevero dici cœpit Cic. pro Roſc. Am. c. 30 & Verr. 3, 60 & 62, & *Caſſianæ ſententiæ* pro ſeveris. Fuit enim L. Caſſius prætor, ſummæ ſeveritatis in judicando, ut *tribunal ejus ſcopulus reorum diceretur*, auctore Val. Max. 3, 7, 9. Sic *Caſſianæ partes*, apud Vellej. 2, 74, 1.

CASSVS, *a*, *um*, idem quod vacuus, inanis, leer, ledig, quod a *Careo* multi deducunt. v. ſupra in *Careo. Arbitrandum eſt*, inquit Nonius, 217, *ejus verbi proprietatem magis ab aranearum caſſibus dictam, quod ſint leves ac nullius ponderis, non, ut quibuſdam videtur, quaſi quaſſum.* Sic *Nux caſſa* Plaut. Pſeud. 1, 3, 136 & Horat. 2 Sat. 5 v. 36 *Caſſa nuce non emerim*, ich gebe nicht eine taube nuß dafür. *Caſſa ſanguine cochlea*, Cic. Divin. 2, 64, hat kein blut. *Ire in caſſum*, ſignificat irritum eſſe, vergeblich ſeyn, apud Lucan. 2, 263, ubi alii conjunctim *Incaſſum* legunt. Elegantiſſime Symmachus ep. 1, 37 *Caſſa fide ſunt, qui jugiter blanduntur*, fuchsſchwänzern iſt nicht zu trauen. Et Silius 3, 17 *Vulgatum, nec caſſa fides.* Virg. Æn. 2, 85 *Caſſum lumine* mortuum dixit. Lucret. 3, 563 *Caſſum anima corpus.*

¶ Caſſum, *i*, n. ſubſt. fragmentum eſt, Solino c. 65 *Aut palearum caſſa*, (die flocken) *aut chartarum ſita ad ſe rapit*, loquitur de gemma lychnite. Quid ſi *quaſſa?*

¶ Caſſe, adv. fruſtra, vergebens. Liv. 24, 26 *Caſſe ne tempus tereretur.*

¶ Caſſo, *are*, caſſum reddere, infimæ latinitatis verbum, aufheben, einziehen. Sidon. 1 epiſt. ult. *Objecta ſi non improbabiliter caſſaverimus.* Significat autem deſtruere, abrogare, evacuare. Hinc

¶ Caſſatus, *a*, *um*, i. e. abrogatus, caßirt, abgethan, Caſſiod. 5, 14 *Omnium redemtione caſſata.*

¶ Caſſeſco, *ere*, zerſtieben; ut, *Caſſeſcere in favillas*, Solinus, ut reſtituit Salmaſius in Exercit. f. 177.

¶ Incaſſum, adverb. temere, fruſtra, ex ſeparatis vocibus *in caſſum*, vergebens, vor die lange weile. Virg. Æn. 7, 421 *Turne tot incaſſum fuſos patiere labores?* Liv. 10, 29 *Incaſſum tela jactare.* Plaut. Pœn. 1, 2, 147 *Omnia incaſſum cadunt*, es iſt alles umſonſt.

CASTĂLIVS, *i*, m. & Caſtalia, *æ*, f. Κασταλία, Virg. Georg. 3, 293 *Caſtaliam molli divertitur orbita clivo.* Ponitur pro fonte Caſtalio, de quo Martial. 12 epigr. 3. Sic & Horat. 3 od. 4, 61 *Qui vore puro Caſtaliæ lavit Crines ſolutos.* Fons fuit in radicibus Parnaſſi, qui & *Caballinus* & *Lybethra* dictus fuit: quamquam in Theſſalia ab aliis ponitur & urbs Libethra & fons cognominis. Sed etiam Acron Horatii interpres in Lycia fuiſſe Caſtalium fontem ſcripſit: Probus Delphis in oraculo Apollinis, ubi abluerit aram ipſius Del. Fuit & alius *fons Caſtalius* ex montis Antiochiæ imminentis radicibus, qui & ipſe *Parnaſſius* dicebatur, manans; cujus Clemens, Nicephorus, Sozomenus, alii meminerunt. v. Caſaub. ad Capitol. in Hadriano p. 6; item in Ant. Philoſopho p. 64. ¶ 2. Ciliciæ civitas Stephano *Caſtalia* eſt. ¶ 3. Porro a Caſtalia virgine fontem eum appellatum traditur, quod injuriam Apollinis ipſa fugiens in eum ſe præcipitarit. Alii a *Caſtalio* Apollinis Delphici filio dictum putarunt.

¶ Caſtālides, *um*, f. pl. Muſæ. Martial. 4 epigr. 14 *Caſtalidum decus ſororum.* conf. 7 epigr. 11.

CASTĂNEA, *æ*, f. τὰ κάστανα, arborem ſignificat & fructum, caſtanien, teſten. Virg. ecl. 1, 82 *Caſtaneæ molles*, zeitige caſtanien. *Echinus*, caliculus hirſutus ſeu ſpinoſus eſt; qua caſtaneæ clauduntur, die ſchale. Nomen ipſum a *Caſtana* urbe Theſſaliæ, unde primum allatæ. Itaque revera adjectivum eſt. Vt cum *Caſtanea* abſolute dicitur, nux ſubintelligenda veniat: quemadmodum integre Virgil. dixit ecl. 2, 52 *Caſtaneasque nuces, mea quas Amarillis amabat.* Vide ſupra in *Avellana*: item Macrob. Saturn. 2, 14.

¶ Caſtanētum, *i*, n. apud Columell. 4, 33, ein caſtanien-wald, oder garten. *Sepe*, inquit, *novella caſtaneta calveſcunt.*

Caſte, vide *Caſtus*, Caſtellum, caſtellanus, &c. *Caſtra.*

CASTĒRIA, *æ*, f. locus, in quem navigatione quieſcente remi & cætera inſtrumenta nautica reponuntur, zeug-haus; uſus eo eſt Plaut. Aſin. 3, 1, 16. adde Nonium 2, 128, cujus interpretatio eſt, quam poſuimus, & Turneb. 4, 13.

Caſſifico, caſtificus, vide *Caſtus.*

CASTĪGO, *avi*, *atum*, *are*, animadvertere eſt & objurgare, züchtigen, ſtrafen. Secundum Caſaub. ad Perſ. Sat. 1, 7 proprie eſt ceſto i. e. loro cædere, karbatſchen; a græco κεστὸς, unde *caſtigo.* Sed quatenus loro magis utimur ad cingendum, Gronovius in Diatr. ad Stat. c. 24 vult, caſtigare proprie eſſe ſtringere, ligare, coërcere, binden, einhalten. Sic Petron. c. 47 *Subinde caſtigamus crebris potiunculis riſum.* v. Burm. Sil. 12, 356 *Inſula caſtigatur aquis* &c. vid. quos ibi laudat Drakenb. Liv. 39, 25 *Equus tenax non parens frenis aſperioribus caſtigandus eſt*, es muß gebändiget werden. ¶ 2. Certum interim eſt, *Caſtigo* non ſecus ac κολάζω ſignificare quovis modo in peccantes animadvertere. Et ſic Cic. Tuſc. 3, 27 *Pueros matres & magiſtri caſtigare ſolent, nec verbis ſolum; ſed etiam verberibus.* Id. de Leg. 2 c. ult. *Caſtigare improbos, tueri bonos.* Adde Gell. 6, 14. Adeoque ſæpius eſt objurgare, increpare; ubi quandoque accedit *verbis, dictis*, verweis geben, ſchelten, beſtrafen. Cæſ. B. C. 1, 3 *Laudat promptos, ſegniores caſtigat & incitat.* Liv. 27, 9 *Caſtigando increpandoque plus quam leniter agendo ſe profecturos rati.* Cic. Off. 1, 25 *Qui punit aut verbis caſtigat.* Conf. Curt. 4, 13, 8; Virg. Æn. 5, 387; Plaut. Bacch. 4, 8, 67. Sic *Caſtigare aliquem literis*, einen ſcharfen brief ſchreiben. Cæſ. B. C. 3, 25. ¶ 3. Ex prima ſignificatione interdum eſt limando quaſi expolire & intra modum & decorem redigere, ausputzen, zurechte bringen.

bringen. Sic *Carmen castigare ad unguem*, ausfünsteln. Horat. Arte v. 294. Conf. Perf. 1, 7.

¶ Castigatus, *a*, *um*, klein, eingeschränckt; ut, *Castigatum pectus*, i. e. parvæ rotundæque papillæ, Ovid. Amor. 1, 5, 21. Samo. 357 *Si castigatas studium est præstare papillas*. v. Burm. ad utrumque locum. *Castigatæ collecta modestia frontis*, Stat. Silv. 2, 1, 43, eine kleine runde stirn, qualem laudabant in pueris, contra amplam in puellis. v. Barth. & quos ille laudat. *Nodis castigata jubarum libertas*, i. e. constricta, Id. Theb. 9, 687; geflochtene, aufgebundene mähne. *Castigatus animi dolor*, i. e. levior factus, dem einhalt geschehen. Cic. Tusc. 2, 21. Superl. Gell. 4, 20 pr. *Exempla castigatissimæ disciplinæ*, strenge zucht. Comp. August. Civ. D. 5, 24 *Luxuria castigatior*. Ammian. 26, 6 *Procopius vita moribusque castigatior*, sittsamer.

¶ Castigate, adverb. idem. Sen. Controv. 6 extr. *Vixit modeste, castigate*, züchtig, erbar. August. de Doctr. Christ. 4, 14 *Castigatius eloquuntur*. Macrob. Somn. 1, 6 *Hæc de monade castigatius, quam se copia suggerebat*, kürtzer. Ammian. 22, 3 *Castigatius vivere*.

¶ Castigatio, *ōnis*, f. die bestrafung, züchtigung. Cic. Off. 1, 25 *Omnis & animadversio & castigatio contumelia vacare debet*. conf. Plin. 37, 3; & Sen. de Ira c. 5; & epist. 47. Plur. Cic. Tusc. 4, 20 *Homines castigationibus, reprehensionibus, ignominiis se affici in delicto dolent*. ¶ 2. Puritas. Macrob. Sat. 2, 4 de Augusto: *Contra castigationem loquendi, quam alius ille scribendo servabat* &c. wider die reinigkeit im sprechen.

¶ Castīgātor, *ōris*, m. ein bestrafer, züchtiger. Horat. Art. poët. v. 174 *Censor castigatorque minorum*. Liv. 1, 59 *Brutus castigator lacrymarum atque inertium querelarum*. Plin. Paneg. 40 *Nemo observator, nemo castigator adsistet*. Sen. de Ira 1, 15 *Ad coërcitionem errantium irato castigatore non opus est*.

¶ Castigatōrius, *a*, *um*, sträflich. Plin. 5 epist. 16 *Adhibere solatium non castigatorium & nimis forte, sed molle & humanum*. Sidon. ep. 4, 1 *Castigatoria severitas*, ein sträflich, oder ein amts=gesicht.

¶ Castīgābilis, *e*, strafbar. Plaut. Trinum. 1, 2, 6 *Admisit in se culpam castigabilem*.

¶ Concastīgo, *are*, abstrafen. Plaut. Bacch. 3, 3, 94 *Cura & concastiga hominem probe*.

¶ Incastigatus, *a*, *um*, non castigatus, ungestraft. Horat. 1 epist. 10, 45 *Nec me dimittes incastigatum*.

Castilia, vide *Castella* in *Castra*; Castimonia, castitas, *Castus*.

CASTOR, *ŏris*, m. Κάστωρ; ἀμφίβιον est, Latine *fiber*, vel *canis ponticus*, juxta Servium ad Georg. 1, 59 ein biber. Plin. 32, 3 pr. *Fibris, quos castores vocant, in terris & in aqua victus est*.

¶ Castŏreus, *a*, *um*, vom biber; ut, *Odor castoreus*, Plin. 12, 24. Ac Frobenius quidem *odore castoreo*: at Dalechamp. & Harduin. *odore castorei*. Nempe

¶ Castoreum, *i*, n. subst. Κάστορον; ὄρχις, hoc est, castoris testiculus, bibergeil. Plin. 32, 3 *Fibros castores vocant, & castorea testes eorum*. Iuvenal. 12, 35 *Imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen*. Redimere se Castores ea parte, propter quam petuntur maxime, quo Iuvenalis hoc carmen pertinet, præter Ælianum de Animalibus aliosque, etiam Horapollo affirmat; qui Hieroglyph. 2, 65 Ægyptios tradit *Castorem* sive *fibrum* pingere, cum designare volunt hominem, qui sibi ipse damnum inferat; quod *Castor* animal, cum se venatione peti videt, proprios testes evulsos in prædam objiciat. Quod Sestium tamen negasse, Plin. 32, 3 prodidit. Negat & Dioscorides 2, 26. Conf. Solin. c. 23 sive n. 375. Virg. Georg. 1, 58 *Mittit virosa pontus castorea*, Lucret. 6, 794 *Castoreoque gravi mulier sopita recumbit*.

¶ Castorinus, *a*, *um*, vom biber; ut, *Castorinæ vestes*, Ambrof. de dignitate Sacerdotii. *Castorinum oleum*, Marc. Emp. c 35.

¶ Castorinātus, *a*, *um*, fibrina veste amictus. Sidon. 4 epist. 7 *Incedunt castorinati ad litanias*. Adde quæ ibi Sirmondus noravit.

CASTOR, *ŏris*, m. Κάστωρ, frater Pollucis, filius Tyndari & Ledæ: Vide *Pollux*. Veteres quosdam contra Græcam rationem Castōris dixisse, penultima producta, analogiæ scil. Latinæ studiosos, observat Quintil. 1, 5 p. 65. Cæterum communicatur inter fratres Castoris nomen apud auctores, Interpr. Vulg. Act. Apost. c. 28 *Post menses autem tres navigavimus in navi Alexandrina, quæ in insula hiemaverat, cui erat insigne Castorum, Græce*, ἐν πλοίῳ παρασήμῳ Διοσκούροις. Plin. 10, 43 *Super ædem Castorum genitus pullus in oppositam sutrinam devolavit*. Vbi vide quos laudat Gesnerus Chrestom. Plin. p. 447. Arnob. 2 p. 93 *Tyndaridæ Castores*. Cæterum equorum domitor *Castor*; *Pollux* bonus pugil fuit. Ovid. 3 Amor. 2, 54 *Pollucem pugiles, Castora placet eques*. Helena de his ad Priamum Homeri Iliad. 3, 237 Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα Αὐτοκασιγνήτω, τώ μοι μία γείνατο μήτηρ. Horat. 2 Sat. 1, 26 *Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem Pugnis*; *Pugnis*, id est, pugilatu. Ovid. Fast. 5, 700 *Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil*. Sed cum Horatius Pollucem fratrem designaturus Castoris *ovo eodem prognatum* dicit, ad fabulam respicit. Finxerunt enim Poëtæ, Iovem cum Leda, uxore Tyndari, concubuisse oloris specie: illam ex eo concepisse ovum, unde Castor Polluxque nati sint. Alii vero dicunt, Ledam geminum ovum concepisse: unum ex Iove, alterum ex marito Tyndaro. Ex illo Pollucem, ex isto Castora natum. De cætero ita amasse inter se fratres, ut nihil umquam iis conjunctius fuerit. Quare interfecto in pugna Castore, Pollucem a patre Iove impetrasse, ut concessam sibi ab ipso immortalitatem cum fratre communicare liceret. Inde factum, ut stellæ Castorum (recepti enim uterque inter sidera fuerunt) orirentur alternis atque occiderent. De quo præter Mythologicos veteres Pindarus Nemeon od. 10 Stroph. 4 ad finem usque: item Homerus Odyss. 11 v. 299. Huc respexit Virg. Æn. 6, 121 *Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itque reditque viam toties*. Vbi & Servium videre licet. Putari autem *Castor* & *Pollux* Gemellorum sidus constituere. ¶ 2. Est & Meteori genus, quod appellarunt *Castores*: ignes nimirum fulgoris stellarum instar, felix omen navigantibus habitum, si incidissent gemini: ob quod Polluci & Castori id Numen etiam assignarunt: qui ea de re & navigantibus invocari soliti. Lege Plin. 2, 38; & Sen. Nat. Quæst. 1, 1 extr. *Soteres* ob eam caussam, i. e. Servatores passim appellati in Inscriptt. Ita Theocr. Dioscur. v. 6 vocat eos ἀνθρώπων σωτῆρας ἐπὶ ξυροῦ ἤδη ἐόντων. ¶ 3. *Antonius Castor* medicus Plinii majoris ætate centesimum jam annum excedens. vid. 25, 2 s. 5.

¶ Ecastor, Mecastor, adverb. jurandi apud Plaut. & Terentium, quibus abstinendum Christianis. Significatur autem: *Me deus Castor servet* &c. Vnde Ædepol & Mehercules in *Hercules*.

¶ Castoreus, *a*, *um*, adject. ut, *Manus Castorea*: Sen. Hippol. v. 810.

CASTŌRIS, *idis*, f. Καστορὶς & Καστορίαι κύνες, animal est marinum. Ad litora & saxum eminentia ululatum diritatis plenum edit, quem quicunque audit, ei mortem portendit. Ælian. Hist. Animal. 9, 50.

CASTRA, *orum*, n. pl. locus, ubi in expeditione habetur exercitus & in tentoriis permanet, στρατόπεδον; παρεμβολή, ein lager, feldlager. Isidor. 9, 3 ab eo dicta censet, quod ibi *castretur* libido. Quod ut ineptum est, ita verum, nefas fuisse Romanis legibus, in castris fœminam habere. Ex quo Virg. Æn. 8, 688 pro magno crimine habet, quod Cleopatra Antonium sequeretur in castra. Ait enim: *Sequiturque (nefas) Ægyptia conjux*. *Castra stativa* quæ dicuntur, vide infra in *Sto*: Item *hiberna*, *æstiva*, vide suis locis. *Castra nautica* de statione navium Nep. 7, 8, 5. Cæs. B. G. 5, 22 *Castra navalia* dixit. Virgil. Æn. 4, 604 de classe: *Faces in castra tulissem*. Ovid. Metamorph. 7, 99, locum ubi in statione erat navis Argo, *castra* vocat: *Lætusque in castra recessit*. v. ibi Burmann. *Castra urbana*, locus ad urbem prope muros non longe a via Nomentana, ubi prætorianus miles continebatur: unde & *prætoriana*, item *prætoria castra* appellantur, ut ex Suet. Claud. c. 21; Capitol. Balbino c. 10; & Vet. Schol. Iuvenalis ad Sat. 10, 95 constat. Sueton. absolute vocavit *castra* Claud. c. 30. Hæc intelligenda, cum in urbanis rebus horum mentio fit. Res ipsa instituta a Tiberio est consilio Sejani. v. Tac. An 4, 2, 1; itemque Suet. Tib. c. 37. Hierosolymis quoque urbana hujusmodi castra habita recipiendo præsidio S. Lucas indicat Act Apost. c. 21 v. 34 & 37. Vbi *castrorum* nomine procul dubio *Antonia* intelligenda: quibus pro arce usos Romanos Iosephus auctor est. ¶ 2. Casaubonus ad Polybium observat, *Castra* apud Latinos & totam rem bellicam designare haud raro, der krieg. Itaque interpretatur illud Tibulli Paneg. Messalæ 4, 1, 39 *Num quis te majora gerit castrisque forove?* Item Cæsaris illud B. G. 1, 39 *Ii, qui magnum in castris usum habebant milites*, id est, veteres & experti belli, ut Tacitus loquitur Hist. 4, 76, 2. ¶ 3. Illud quoque circa hanc vocem observandum est, *Castra* nonnunquam dedisse initium urbibus, & factas urbes accepto ab iis nomine, qui ibi olim habuissent castra. Quod factum, cum ibi diutius sedit exercitus, atque per hiemem quidem: cum necesse fuit, & diligentius exstruere opera & firmius munire. Sic *Castra Cornelia*, oppidum Africæ, non procul Vtica, cujus Cæs. B. C. 2, 25 & 27 meminit. Inde cœpit, vocatumque ita est, quod ibi Corn. Scipio aliquando habuit castra, de quo legendus Liv. 29, 35. Sic *Pyrrhi castra* appellatus locus, ubi Pyrrhus aliquando castra habuit, cujus Livius meminit 35, 27. Augustus quoque *Actiaca Castra* in urbem convertit, quam *Nicopolin* appellavit, ut Dio auctor est init. lib. 51, qui rectius de eo, quam Suetonius in Aug. c. 18 exponit, ut ibi Casaubonus etiam advertit. ¶ 4. Hinc phrases: *Castra facere*, Cic. fam. 15, 4; & Pomp. Domitio sub 8, 12 ad Att. (vulg. 19;) *metari*; item *locare*, Sallust. B. Iug. c. 106; *constituere*, Hirt. B. Hisp. c. 27; *ponere*, Cæs. Oppio sub 9, 13 ad Att. & Liv. 27, 18, lager schlagen. *Castra habere*, Cic. fam. 15, 4, gelagert seyn. *Castra movere*, Curt. 5, 2, 7, aufbrechen. Sic & Cic. fam. 3, 6 ext. de comitatu proconsulis non ita magno. *Castra referre*, Liv. 4, 17 ext. sich mit dem lager zurück ziehen. ¶ 5. Improprie etiam ad alia transfertur. Sic Sen. epist. 2 *Soleo & in aliena castra transire, non tanquam transfuga, sed tanquam explorator*, ich sehe mich auch bey andern secten um. Et Cic. fam. 7, 12 *Epicureus es factus, O castra præclara!* Sen. ep. 83 pr. *Ille tantus Psychrolutes, qui Kalendis Ianuariis in Euripum saltabam -- primum ad Tiberim transtuli castra, dein ad hoc solium, quod sol temperat*.

¶ Castrum, *i*, n. in singulari numero munimentum dicitur cum præsidio, claudendo arcendove hosti in loco editiore exstructum, siquidem amplius esset & majus: nam minus si esset ac brevius, *Castellum* dicebatur, eine schantze, burg, fortresse, castell. Cic. fam. 15, 4 de obsidione Pindenissi, Eleutherocilium oppidi, loquens: *Vallo & fossa circumdedi, sex castellis castrisque maximis sepsi*. Hirt. B. Alex. c. 30 *Postero die Castellum (quod in proximo vico non longe a suis munierat, brachiisque cum opere castrorum conjunxerat vici obtinendi caussa) Cæsar aggressus*. Tac. Agric. c. 16, 1 *Sumsere universi* (Britanni) *bellum: ac sparsos per castella milites* (Romanos) *consectati expugnatis præsidiis ipsam Coloniam invaserunt*. *Colonia*, quam hic nominat, *Camalodunum* est: cui circumdata castella præsidiaque significat, ut firmior esset tutiorque contra hostium insultus. Sæpe *Castellorum* hujusmodi mentio fit apud Nepot. Cæsarem & Livium: Satis fuerit Vegetii locum 3, 8 extr. adscripsisse. *Inter præcipua* (inquit) *convenit Ducem providere, sive in Castris, sive in civitate consistat, ut animalium pascua, subvectio jumenti, cæterarumque specierum: aquatio, lignatio, pabulatio secura ab hostium reddatur incursu. Quod aliter non potest evenire, nisi per loca idonea, quo nostrorum ambulat exercitus, præsidia disponantur, sive illæ civitates sint, sive castra murata. Quod si non reperitur antiqua munitio* (in vicis puta & pagis idoneis) *opportunis locis circumdata majoribus fossis tumultuaria castella firmantur. Nam a castris diminutivo vocabulo sunt nuncupata castella, intra quæ in agrariis* (subaudi *stationibus*: namque & Ammianus *Agrarias stationes* vocat quæ fiunt in agris,) *aliquanti pedites equitesque degentes, tutum iter commeantibus præstant*. Hæc Vegetius. Vbi *loca idonea* vocat colles, flumina, fontes, angustias aditmum, quas recentiores Latini *Clusas* & *clusuras* vocarunt. His enim locis imponebantur castella. ¶ 2. Hinc ad oppida seu civitates & vicos, qui in limitibus securitatis caussa habebantur, *castrorum castellorumque* voces translatæ sunt: ita ut *Castrum* diceretur civitas munitionibus atque præsidio firmata: *Castellum* vero pagus seu vicus fossa murisque cinctus militeque instructus. Vetus auctor Anonymus de rebus Bellicis: *Est præterea inter commoda reip. utilis limitum*

nitum cura, ambientium ubique latus imperii, quorum tutelæ melius Caſtella *proſpicient; ita ut millenis interjectæ paſſibus ſtabili muro, firmiſſimis turribus erigantur* &c. Iiid. 15, 4 CASTRVM *antiqui dicebant oppidum loco altiſſimo ſitum: quaſi* caſam altum: *cujus pluralis numerus* Caſtra, *diminutivum* Caſtellum *eſt. Sive quod caſtrabatur licentia inibi habitantium: ſive ne paſſim vago boſti* (ita legendum arbitror) *pateret. Caſtrorum & Caſtellorum* hujus generis multa apud varios auctores mentio. Nam *Caſtrum Mutilum* in Bojis, *Caſtrum Inui, Caſtrum novum, Caſtrum Vendonenſe, Eborenſe* &c. *Caſtellum Firmanum* &c. apud Livium, Antoninum Itinerario, & alios legimus. Græci πύργους appellabant. Liv. 27, 34 *Eo die caſtra quinque millia paſſuum ab urbe Eleorum poſuit: poſtero die omnes copias ad propinquum Pleorum caſtellum* (PYRGON *vocant*) *duxit.* Ita quæ Cæſar B. C. 3, 43 *Caſtella* dixit, Dio eum eandem rem narrat, πύργους appellat: Unde *Burgorum* appellatio eſt apud recentiores Latinos, de quo videndi Stewech. ad Veget. Pithœus Adverſ. ſubſec. 1, 14, itemque Io. Savaro ad Sidon. Apoll. in Burgo Leontii. Herodianus φρούρια vocat. Vetus Gloſſ. *Caſtella*, φρούρια; item Φρούριον, *Caſtellum.*

¶ Caſtellum, *i*, n. diminut. parvum caſtrum, item vicus munitus. Repete, quæ in *Caſtri* explicatione jam præmiſſa ſunt. Iſidorus ſupra laudato loco: *VICI, & CASTELLA, & PAGI ii ſunt, qui nulla dignitate civitatis ornantur: ſeu vulgari hominum conventu incoluntur, & propter parvitatem ſuam majoribus civitatibus attribuuntur.* Vetus Gloſſ. Κώμη, *villa, caſtellum, vicus.* Ita Bethlehem, quem κώμην S. Iohannes appellat, vetus Interpres *Caſtellum* reddit. Nepoti 1, 2, 1; & 7, 7, 4 *Caſtella communire*, eſt exſtruere, ut eſſent clauſtra ſervitutis. *Caſtellum montanum*, ein berg-ſchloß, burg oder feſtung. Virg. Æn. 5, 440. *Philippus omnia caſtella expugnari poſſe dicebat, in quæ modo aſellus onuſtus auro poſſet aſcendere*, Cic. ad Attic. 1, 16. ¶ 2. *Caſtellum* etiam dicitur conceptaculum aquæ deductæ, unde diſtribuatur publice per urbem: eine brunnen-kammer, waſſerkunſt, ein waſſerhaus. De his caſtellis vid. Feſtus in *Dividiculis*, & Vlp. l. 1 Dig. de aqua quotid. § 38 & ſeqq. Itemque Vitruv. 8, 7, nec non Frontinus paſſim de aquæductibus. v. ibi Io. Poleni Ind. & Not. ad p. 7 ſq. ubi de *Caſtellis publicis privatisque* agitur, & Figura caſtelli etiam repræſentatur. ¶ 3. Metaphorice *Tribunal Appii caſtellum omnium ſcelerum*, Livius dixit 3, 57 pr.

¶ Caſtella, vel Caſtilia, *æ*, f. Caſtilien, pars regni Hiſpanici ampliſſima, a caſtello quodam regis Pelagii ſic dicta, olim *Bardulia.* Dividitur in veterem & novam Caſtiliam, & nova etiam regnum Toletanum vocari ſolet. vid. Geogr.

¶ Caſtellānus, *a, um*, zum caſtell gehörig; ut, *Caſtellanus triumphus*, id eſt, de caſtellis captis actus, Cic. de Cl. Orat. c. 73. *Caſtellanus miles*, qui ſtationem in caſtello habet, L. 2 Cod. de Fundis & Limitrophis &c. ¶ 2. *Incola caſtelli*, Salluſt. Iug. c. 92. *Iter caſtellorum anguſtum admodum*, Liv. 34, 27. *Caſtellani agreſte genus*: (nam caſtella in agris, vicis & pagis erant, ut prædiximus) & *Caſtellani agreſtes*, paullo ante eodem cap. ¶ 3. *Caſtellanus* apud ſequiores etiam nomen officii eſt, atque idem quod cuſtos caſtri, ein burgvogt.

¶ Caſtellarius, *i*, m. qui præeſt aquæductibus, ein röhrmeiſter, aufſeher über die waſſerkunſt. Vetus Inſcriptio apud Grut. p. 601 n. 7 CLEMENTI CAESARVM SERVO CASTELLARIO AQVAE CLAVDIAE. Reinef. 9, 84 CASTELLARIVS AB AQVIS CVRTIS. Adde Frontin. de Aquæduct.

¶ Caſtellātim, per caſtella, von einem caſtell zum andern. Liv. 7, 36 & Plin. 19, 6.

¶ Caſtellamentum, *i*, n. edulium ſive farciminis genus. Arnob. 2 p. 73 *Vt ſpirulas & botulos faceremt, iſicia, caſtellamenta, lucanicas, faminatam cum his carnem, & glaciali conditione tuceta.* Sic Wowerus ad Minuc. Fel. & Heraldus Jegunt, quod præſero aliorum *catillamentis.* A figura autem appellatio.

¶ Caſtrenſis, *e*, quod ad caſtra pertinet; ut, *Caſtrenſis ratio*, kriegs-manier, Cic. pro Cæl. c. 5. *Arma caſtrenſia*, Propert. 3, 8, 19; & *Penſa caſtrenſia*, 4, 3, 33. *Corona caſtrenſis*, qua donabatur is, qui primus hoſtium *caſtra* pugnando ingreſſus fuiſſet, Gell. 5, 6. *Caſtrenſe verbum*, apud Plin. Præf. lib. 1. *Ludi caſtrenſes*, quibus milites in *caſtris* & exercebantur & delectabantur, Suet. Tib. c. 72. *Caſtrenſis rei peritus*, kriegs-erfahren, Ammian. 20, 1.

¶ Caſtrenſianus, *a, um*, idem; ut, *caſtrenſiani milites*, qui in limitibus imperii contra barbaros excubabant, grenzſoldaten, l. 12 Cod. de re milit.

¶ Caſtricius, idem eſſe videtur; ut, *Comes caſtricius*, Ammian. 14, 2; ubi Valeſio idem eſt ac *militaris.* Proprium eſt Suet. Aug. c. 56; Cic. Att. 12, 28.

¶ Caſtramētor, *ari, facere, ponere caſtra*, ein lager abſtecken, ſchlagen. Liv. 34, 28, quamvis ſæpius diſtinguant; ut, *Metari ſuos caſtra juſſerat*, Curt. 3, 8, 19.

¶ Caſtramētātor, *ōris*, m. barb. ein ingenieur, der ein lager abſtichet. Cicero in Phil. 11, 5 exſulit diſtincte, *Caſtrorum antea metator.*

¶ Caſtrametatio, *ōnis*, f. die abſteckung des lagers; ut, *Caſtrametatio Rom.* ex Polybii lib. 6 Hiſt. verſa olim e Græco ab A. Iano Lascari, quæ ſubjicitur Vegetii libris de re militari per Stewech. in cujus Comm. p. 55 eſt *Caſtrametatio Galbæ.* Sed & exſtat titulus *Hygini libri Gromatici ſive de caſtrametatione*, ſi modo ea inſcriptio autoris eſt. v. infra *Gromaticus* & Salmaſ. cit.

CASTRO, *avi, atum, are*, ſchneiden, verſchneiden, wallachen, vel a *Caſtus*, quia caſtrando vis libidinis extinguitur; vel quaſi *caſtorare*, a Caſtore, qui ipſe ſibi creditur teſticulos amputare. Plin. 18, 32 *Verres, juvencos, arietes, hœdos, decreſcente lunâ caſtrato.* Colum. 6, 26 *Caſtrare vitulos, dum adhuc teneri ſunt.* ¶ 2. De hominibus etiam dicitur. Ammian. 14, 6 *Semiramis teneros mares caſtravit omnium prima.* Val. Max. 6, 1, 13 *Carbo Accienus, item Pontius, deprehenſi* (in adulterio) *caſtrati ſunt.* ¶ 3. Metaphorice Lactant. 6, 15 *Stoicos, ait, rebus a naturæ inſtitis caſtrare hominem*, hoc eſt, affectibus privare. Claud. in Eutrop. 1, 193 dixit, *Caſtrare avaritiam*, i. e. auferre, coërcere. ¶ 4. Eſt & *Caſtrare arbores, vites*, apud Plin. 24, 8, & Caton. c. 33, quod fit, cum in imo arbores perfodantur. *Alveoria caſtrare*, bienſtöcke ſchneiden. Pallad. Iun. tit. 7; & Colum. 9, 15.

¶ Caſtratus, *a, um*, verſchnitten, verſtümmelt; ut, *Caſtratus homo*, Curt. 6, 3, 12, ein verſchnittener. Sed metaphorice Tertull. de Monog. c. 3 *Apoſtolus & ipſe caſtratus continentiam mavult.* ¶ 2. Translate etiam ponitur. Quamquam Cicero de Orat. 3, 41 *Morte Africani caſtratam remp.* dici non vult pro attrita, attenuata, vel orbata, geſchwächt, beraubt. Tamen *Vires caſtratas*, Plinius ademtas dixit 11, 17. Ejusdem eſt *Caſtrata* ſcil. ſiligo 18, 9.

¶ Caſtratio, *ōnis*, f. actus caſtrandi, virilium amputatio, die benehmung der mannheit, verſchneidung. Colum. 6, 26 *Optimum genus caſtrationum putat Mago, quod adhibetur ætati teneræ ſine vulnere.* Adde Pallad. 6, 7 & Solin. c. 62 *Deſiderium coitionis caſtratione exſecare.* Sed & *Caſtratio arborum ſit ramis deputatis.* Plin. 16, 40; & Colum. 4, 32.

¶ Caſtratura, *æ*, f. idem. Palladius ibidem: *Vulnera caſtraturæ cinere ſarmentorum & ſpuma linentur argenti.*

¶ Caſtrator, *ōris*, m. ein verſchneider. Tertull. adv. Marc. 1, 1 *Caſtrator carnis caſtor.* Habet idem nomen etiam ad Nation. 2, 13. Gloſſ. gr. lat. ἐυνοχοποιός, *caſtrator.*

¶ Caſtratōrius, *a, um*, ad caſtrationem pertinens; ut, *Caſtratoria ferramenta*, Pallad. 1, 43, 3.

¶ Excaſtro, *are*, idem quod *caſtrare.* Gloſſ. gr. lat. ἐκτέμνω, *amputo, excaſtro, exſcindo.* Item, ausmuſtern. Gloſſ. eædem: ἐξαπαλίζω, *excaſiro.*

¶ Excaſtratus, *a, um*, verſchnitten. Gell. 9, 9 *Caper dicitur, qui excaſtratus eſt.* Scrib. Larg. Comp. 1 n. 9 *Sinapi non excaſtratum*, i. e. corticatum, vel ut Barth. Adverſ. 39, 19 lentit, cui mordendi vis non adempta eſt.

¶ Excaſtratio, *ōnis*, f. idem quod *Caſtratio.* Gloſſ. gr. lat. ἐκτομή, *excaſtratio, exciſio.*

¶ Incaſtro, *are*, i. e. excavare, & ſic ligna committere, ausböhlen, ſpinten. Plinio tribuitur: & in Iiid. Gloſſ. *Anconiſcus* redditur *incaſtrare.*

¶ Incaſtrātūra, *æ*, f. commiſſura, ſeu compaginatio tabularum, quæ fit per incavationem lignorum, die fuge, einzapfung, zuſammenſpintung. Vet. Interpr. Exod. 26, 17 *Duæ incaſtraturæ ſunt.* Adde c. 36, 22, 24; ubi Græcus Interpres ἐγκοπὴν habet.

CASTVLA, *æ*, f. perizonium, ein badtuch. Varronis eſt & Nonii, 16, 5 & 4, qui ait: *Eſt palliolum, præcinctui, quo nudæ* (*mulieres*) *infra papillas præcinguntur.*

CASTVLO, *ōnis*, f. urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis, de qua Sil. 3, 97 & 391; & Liv. 24, 41.

¶ Caſtulonenſis, *e*, gentile Plin. 3, 3. *Saltus Caſtulonenſis latrociniis infeſtus*, Aſin. Pollio ad Cic. fam. 10, 31. *Sacerdos municipii Caſtulonenſis*, Grut. 325, 2.

CASTVS, *a, um*, cui libido conſtringitur, ne in illicitos amores æſtuet, keuſch, züchtig; a κεστὸς & Dorice καστὸς (unde & *caſtigo* eſt) quod cingulum, ſive vinculum notat. Ovid. Amor. 1, 8, 43 *Caſta eſt, quam nemo rogavit.* Virg. Georg. 2, 524 *Caſta pudicitiam ſervat domus.* Cic. Phil. 3, 6 *Quis hoc adoleſcente caſtior?* & de Ar. Reſp. c. 13 *Matronarum caſtiſſima.* Et ſunt vulgatæ hujus ſignificationis paſſim infinita exempla. ¶ 2. Sumitur & aliquando generaliùs, & integrum & incorruptum a quavis improbitate, atque ſic innocentem & ſanctum notat, einfaltig, fromm. Inde cum Columella apum curatorem non ſobrium modo, ſed abſtinentem a Venere deſignare vellet, non *Caſtum* ſimpliciter, ſed *caſtum a rebus Venereis* eſſe vult; quaſi ab aliis quoque rebus caſtus quis eſſe poſſit. Ita enim 9, 14 ſcribit: *Verum maxime cuſtodiendum eſt curatori, qui apes nutrit, ut pridie caſtus ſit a rebus Venereis, neve temulentus, nec niſi lotus ad eas accedat.* Sane *Caſtum a culpa*, Plautus Pœn. 5, 4, 13 dixit, pro culpæ nullius reum, unſchuldig. Cic. Phil. 13, 4 *Res familiaris, cum ampla, tum caſta a cruore civili.* Horat. de Arte v. 206 *Quo ſanè populus numerabilis, utpote parvus, Et frugi caſtuque verecundusque coibat.* Vbi vetus Scholiaſtes *caſtum* religioſum interpretatur. Sane & in Secul. Carm. v. 42 Idem *Caſtum Æneam* dixit: quod idem eſt, ac ſi *ſanctum* vocaſſet: hoc eſt juſtum & pium; quas virtutes ei Virgilius maxime tribuit. Cic. Tuſc. 1, 30 *Qui ſe humanis vitiis contaminaſſent &c. iis deviam quoddam iter eſſe, ſecluſum a concilio Deorum. Qui autem ſe integros caſtosque ſervaſſent, quibusque fuiſſet minima cum corporibus contagio, ſeſeque ab his ſemper ſevocaſſent, eſſentque in corporibus humanis vitam imitati Deorum, iis ad illos, a quibus eſſent profecti, reditum facile patere*, cenſebat ſcilicet & diſſerebat Socrates. Pro Q. Roſc. 7, 4 *perjurus & caſtus* opponuntur. Ita *Caſta fides & Caſti* dicuntur, qui fidem ſervant. v. Sil. 1, 481. Vetus Gloſſ. *Caſtus*, ἁγνός; Item: ἅγιος; ὁ καθαρὸς, *Caſtus.*

¶ Caſtum, *i*, n. etiam, vel Caſtus, *ūs*, m. dicebatur ille ritus, quo in ſacris Ididis, Cereris, Matris Deûm a certis cibis & Veneris uſu ſe abſtinebant. Varro ap. Nonium 4, 87 *Et religiones & caſtus id poſſint, ut ex periculo eripiant nos.* Id. ap. Non. 3, 45 *Græco caſtu.* Vbi & Nævius: *Res divas edicit, prædicit caſtus.* v. Conject. Scalig. ad Varr. p. 148, & Theod. Canterum Var. Lect. 2, 21. Sic Gell. 10, 15 pr. *Cærimoniæ & caſtus multiplices:* quam lectionem Gronovius ex MSS. tuetur. Tibull. 2, 1, 13 *Caſta placent ſuperis.* Hinc & in ablat. *In caſto Cereris eſſe* vel *conſiſtere*, i. e. Cereri operari, ap. Feſtum in verbo *minuitur.* Conf. Tertull. adv. Pſych. c. 16.

¶ Caſte, pudice, ſancte, keuſch, züchtig. Cic. Fin. 4, 23 *Caſte & integre vivere*, züchtig und erbar leben. Macrob. Sat. 1, 2 narrat, in convivio *cibum ac potum ubertim caſteque affuiſſe*, reich und reinlich. Liv. 10, 7 *Caſtius ſacra privata facere.* Cic. de Ar. Reſp. c. 12 *Quod* (fanum) *cum Dejotarus religione ſua caſtiſſime tueretur*, id eſt ſanctiſſime.

¶ Caſtĭtas, *ātis*, f. die keuſchheit. Cic. de Leg. 2, 12 *Veſtæ colendæ virgines præſint, ut advigiletur facilius ad cuſtodiam ignis, & ſentiant mulieres in naturæ feminarum omnem caſtitatem pati.* Ita Grut. & Gron. ubi obiter obſervamus veriſſimum longe videri alteram lectionem *peti* h. e. quæri, ſpectari. Horat. 3 ode 24, 22 *Motuens alterius viri certo fœdere caſtitas.* ¶ 2. Pro Minerva poſuit Pallad. 1, 6, 14 *Græci jubent olivam, cum plantatur & legitur, a mundis pueris & virginibus operandam: credo recordati, arbori huic eſſe præſulem Caſtitatem.*

¶ Caſtĭtūdo, *ĭnis*, f. idem ſed perrarum. Accius apud Nonium 2, 124 *Ibi fas, ibi cunctam antiquam caſtitudinem.*

¶ Caſtimōnia

¶ Castimōnia, *æ*, f. castitas, keuſchheit, zucht. Cic. Verr. 4, 45 extr. *Sacra per summam castimoniam virorum ac mulierum erant.* Et de leg. 2, 10 *Caste jubet lex adire ad Deos: animo videlicet, in quo sunt omnia: nec tollit castimoniam corporis.* Add. Apul. Met. 9 p. 215. Et, *Castimonia decem dierum*, Liv. 39, 9. *Castimoniarum superstitiones* sunt apud Plin. 31, 8 f. 44, ubi de halecis & gari generibus.

¶ Castimonium, *i*, n. idem. Vetus Gloss. *Castimonium*, ἁγνεία. Item ἁγνεία, *Castitas, Castimonium*. Idem etiam quod *Castus*, de quo paullo ante: hoc est purgatio & expiatio quædam, cum per certos dies a Venere & animatis cibis se abstinebant. Vnde & Apulej. 11 Milef. p. 272 *inanimam castimoniam* dixit, hoc est, conjunctam cum abstinentia a cibis animatis.

¶ Castimonialis, *e*. Pallad. Febr. t. 25 *Castimoniale liquamen* de pyris. Sed non habent hanc vocem cod. Polit. neq. Cresc.

¶ Castificus, *a*, *um*, idem quod *castus*, apud poëtas. Sen. Hippol. v. 168 *Expelle facinus mente castifica horridum.*

¶ Castifico, *are*, keuſch machen. Tertull. de Pudic. c. 19 *Castificare semetipsum.* Ambros. Serm. 14 *Castificemus corda nostra*, hoc est, purgemus. Est & *castificari* apud August. Confess. 9, 9.

¶ Incastus, *a*, *um*, non castus, unkeuſch. Gloss. gr. lat. ἄσεμνος, *incastus.*

¶ Incaste, adv. idem. Sen. Controv. 2, 13 pr. *Torta est & incaste.*

¶ Incastitas, *atis*, f. die unkeuſchheit; apud Sidon.

¶ Incestus, *a*, *um*, non castus, honesto virginitatis vinculo soluto, unerbar, unzüchtig. Casto simpliciter opponitur apud Sen. Hippol. v. 1179 *Morere, si casta es, viro. Si incesta amori.* Et mox v. 1190 *Juvenisque castus crimine incestæ jacet.* Sic, *Incestus sermo*, Liv. 8, 28. Capitolinus Macrino c. 2 *Quemvis magis, quam parricidam, quemvis magis, quam incestum, quemvis magis, quam impurum.* ¶ 2. Transfertur ad omne quod impurum est. Cic. Phil. 2, 2 *Ore incesto lacerare.* Liv. 45, 5 *Incestas manus inferre.* *Nuptiæ incestæ* de nuptiis honestati repugnantibus, Tac. An. 25, 7 *Flagitio incesto se polluere*, ſchändliche hurerey, it. blutſchande begehen, Cic. pro dom. c. 40.

¶ Incestum, *i*, n. & incestus, *ûs*, m. vulgari ex usu significat stuprum commissum cum sanguine conjuncta, eine blutſchande. Cic. Tusc. 4, 35 *Accusare stupra, corruptelas, adulteria, incesta, quorum omnium accusabilis est turpitudo.* Tac. An. 12, 5, 2 *Quin & incestum metuebatur.* Et, *Incestum committere intelligitur, qui ex his, quas legibus aut moribus prohibetur uxores ducere, aliquam duxerit*, ut tradit Paul. l. 39 ff. de rit. nupt. ¶ 2. Sed & hanc vocem poni pro quovis illicito concubitu, satis arguit, quod apud Sen. Herc. fur. v. 1157 *Incestus* vocatur Iovis cum Alcmena congressus. Obseq. c. 97 *Incesti pœnas subire.* Liv. Epit. 63 *Virgines Vestales incesti damnatæ sunt; idque incestum quemadmodum commissum*, &c. ¶ 3. Quin pro violatione cærimoniarum, v. Castus n. 2. Cic. pro Mil. 22 *De servis nulla quæstio est in dominum, nisi de incestu, ut fuit in Clodium. Proxime deos accessit Clodius -- cujus de morte tanquam de cærimoniis violatis quæritur.*

¶ Inceste, adverb. unheilig, ſchändlich, blutſchänderiſch. Liv. 1, 45 ext. *Quidnam tu hospes paras inceste sacrificium Dianæ facere? Id est* parum pure & caste. Sequitur enim: *quin tu ante vivo perfunderis flumine?* Hinc enim mos obtinebat, ut sacra facturi se vivo flumine ante abluerent. Hunc morem cum negligere videretur Sabinus: Romanus monet, inceste, hoc est, *non rite* facturum sacra. Lucret. 1, 98 *Inceste nubere.* Cic. pro Cælio c. 14 extr. *Inceste uti aqua*, hoc est, ad impuram Venerem abuti. Vide supra *Aqua.* Arnob. 5 p. 170 de Iove matrem contaminaturo: *Agit incestius res suas.*

¶ Incesto, *are*, blutſchande begehen. Plaut. Pœn. 5, 2, 136 *Neque puellam eam incestavit unquam.* Tac. An. 6, 19, 1 *Incestasse filiam.* Tralate Virg. Æn. 6, 150 pro polluere, verunreinigen, entheiligen. *Totamque incestat funere classem.* Sic & Sidon. 3 epist. 13 *Inverecundis verbis aurium reverentiam incestare.*

¶ Incestuōsus, *a*, *um*, idem quod *Incestus*. Val. Max. 6, 3, 7 *Mandavit, ut de his, quæ sacris bacchanalium incestuose fuerant, inquirerent.* Sed fere vincit altera lectio *incestu usæ.*

¶ Incestificus, *a*, *um*, aliud adject. idem. Sen. Theb. v. 223 *Ego castam manum Nefandus, incestificus, execrabilis Attrecto?*

Casula, vide *Casa*, Casus, *Cado.*

CATABATHMOS, *i*, m. vallis devexa, Ægyptum ab Africa dividens. Nomen *Catabathmi* a re ipsa accepit, quod in ea parte admodum declivis sit, quodque non nisi præcipiti descensu adeatur. Nam καταβαίνειν significat *descendere*: Vnde καταβαθμὸς, *descensus*, utitur Sall. Iug. 17, 4. vide Geogr.

Cataboleusis, catabolicus, catabolium, vide *Bole.*

CATACECAUMENE, *es*, f. κατακεκαυμένη a κατακαίεσθαι, comburi, uti Cælius ant. lect. 4, 14 describit, est regio sole perusta, quam Mysi possident & Lydi, exuta arboribus omnino visitur, præter vitem. Meminit & Vitruv. 2, 6 spongiæ ibi nascentis. Inde

¶ Catacecaumenites, *æ*, m. vinum generosum, quod colles in Mysia producunt, de quo & Cælius l. c. & Plin. 14, 7; Vitruv. 8, 3.

CĂTĂCHRĒSIS, *is*, f. κατάχρησις, abusio vocabuli proprii pro non proprio. v. Fest. e. g. Virg. Æn. 2, 15 *Equum divinâ Palladis arte Ædificant.* Et ecl. 7, 7 Idem: *Vir gregis ipse caper deerraverat?* Cum hominum aliqui proprie viri sint. Vide *Acyrologia.* Eam interdum necessariam esse ait Quintil. 8, 2 & 6; Charis. p. 244 & 252. Adde Tertull. adv. Marc. 3, 5; Mart. Capell. 5 p. 167. Cic. in Orat. c. 27.

CĂTACLISTVS, *a*, *um*, κατάκλειστος, conclusus, astrictus, verwahrt, verſchloſſen; ut, *Veste nivea & cataclista prænitens*, i. e. in arca reposita & festivis tantum diebus adhibita, Apul. 11 Met. p. 200 edit. Colvii. Sed Elmenh. p. 261 habet *Cataclita.*

¶ Catacliſticus, *a*, *um*, carus, pretiosus, koſtbar. Fortunatus: *Quæ manus artificis catacliſtica fila rotavit.*

CĂTACLĪTA, *orum*, n. pl. κατάκλιτα, i. e. accubita, tiſch-polſter. Tertull. de Pallio c. 3 *Pavo pluma vestis, & quidem de cataclitis.* Vid. ibi Salmas. & *cataclistas.*

CĂTĂCLYSMVS, *i*, m. κατακλυσμός, diluvium, a κατακλύζειν *demergere*, die ſündflut, ergieſſung der waſſer. Varro R. R. 3, 1 *Thebæ ante cataclysmum Ogygis condita dicuntur.* Tertull. Apol. c. 40 *Totum orbem cataclysmus abolevit.* Lactant. 2, 10 *Ignorent, quo tempore cataclysmus sit factus in terra*, quod paullo ante dixerat, *factum esse diluvium.* Hygin. fab. 153 *Cataclysmus, quod nos diluvium vel irrigationem dicimus.*

Catacrisis, vide *Crisis*, Catadromus, *Dromo.*

CĂTĂDVPA, *orum*, n. pl. locus in Æthiopia, quæ Ægypto jungitur, (inde enim Ægyptus incipit) ubi per præruptorum scopulorum præcipitium ingens Nilus (qui ibi demum hoc nomen sumit, variis ante appellationibus, nunc Nigris, nunc aliter nominatus,) tanto fragore ruit in planum, ut accolæ, qui & ipsi *Catadupi* vocati, aurium sensum amiserint, & necesse fuerit alio transferri, ut Sen. Nat. Qu. 4, 2; & Amm. Marcell. 22, 34 & 36 prodiderunt. Cic. de Somnio Sc. c. 5 ex persona Africani majoris: *Hoc sonitu oppletæ aures obsurduerunt: nec est ullus hebetior sensus in nobis; Sicut ubi Nilus ad illa, quæ CATADVPA nominantur, præcipitat ex altissimis montibus: ea gens, quæ illum locum accolit, propter magnitudinem sonitus, sensu audiendi caret.* De loco ipso Strabo, itemque Plin. 5, 9, nec non Vitruv. 8, 2, & Macrob. Somn. Scip. 2, 4.

CATAEGIS, *idis*, f. καταιγίς, præfractus ventus, ein ſturmwind. Apul. de Mundo p. 62 ed. Elmenh. Sen. Nat. Qu. 5, 17; & Cæl. Rhod. Lect. Ant. 13, 6; & 20, 19.

Catagelasimus, vide *Gelasimus*; Catagrapha, *phus*, *Graphe.*

CĂTĂGVSA, *æ*, f. simulacrum ex ære a Praxitele effictum, Plin. 34, 8.

CĂTALECTA, *orum*, n. pl. κατάλεκτα: ut, *Catalecta Maronis*, Auson. Edyll. 12 Grammat. v. 5. A *colligendo* dicta, judicante Scaligero p. 219 edit. Lindebr. a *delectu* castrensi voce καταλέγω, κατάλογος. Verum

¶ Catalecticus, *a*, *um*, καταληκτικός, ut, *Catalecticum* & *Catalectum carmen* dicitur, vel trimetron, vel tetrametron, cui syllaba deest, a καταλήγω. Diomed. 3 p. 501 *Catalectica species, est versus minus habens metricæ constitutionis.* Priscianus Partit. versuum p. 1216 *Catalecticos dicunt, quibus deest in fine aliquid: Acatalecticos, quibus nihil deest.* Sic

¶ *Acatalecticum metrum* dicimus, quod pedibus legitimis absolvitur, & nec abundat, nec defectu aliquo laborat. Exempla in versibus Terentianis & Plautinis ubique obvia sunt. Sed

¶ *Hypercatalecticum metrum* est, quod una seu pluribus syllabis abundat, quod in Hexametro carmine Hypermetron dicitur.

CĂTĂLEPSIS, *is*, f. κατάληψις. Cic. de Fin. 3, 5 *Cognitiones vel si hæc verba aut minus placent, aut minus intelliguntur, καταλήψεις appellemus licet.* Id. Acad. 1, 11 vocat κατάληπτον, *comprehensibile.* Ita enim nostri begreiflich. ¶ 2. Est & *Catalepsis* malum e vehementi cerebri refrigeratione cum siccitate, a quo somnus profundior, quam fert natura, nascitur, lethargus, die ſchlafſucht. Hadrian.

¶ Acataleptos, on, *i*, ἀκατάληπτος, incomprehensibilis, unbegreiflich. v. Cic. Acad. 2, 6. Tertull. adv. Valent. c. 35 *Hæretici æonem constituerunt acataleptum.*

¶ Acatalepsia, *æ*, f. ἀκαταληψία, *incomprehensibilitas*, die unbegreiflichkeit. Cic. ad Att. 13, 19. Ratio eorum, qui negant, quidquam comprehendi posse.

Catalogus, vide *Logus*; Catamidio, *are*, *Catomidio* in *Catomum.*

CĂTĂMĪTVS, *i*, m. a veteribus Romanis, nec dum assuetis Græcæ linguæ, appellatus est, qui *Ganymedes* Græcis dicebatur, & Iovi in deliciis fuisse traditur. Ita enim iidem *Alcedonem* quoque *halcyonem* dixerunt, ut Festus in *Alcedo* & *Alumento* observat. Idem *Catamitum*, inquit, *pro Ganymede dixerunt: qui fuit Iovis concubinus.* Vet. Gloss. *Catamitus*, γανυμήδης. Arnob. 5 p. 172 *Cum illis Catamitus post pudoris spoliatus est honestate.* conf. lib. 4 p. 145. Et Cyprian. 1 ep. 2 *Exprimunt in theatris Iovem illum suum, non magis regno, quam vitiis principem, in terrenos amores cum ipsis suis fulminibus ardentem nunc in plumas oloris albescere: nunc aureo imbre defluere: nunc in puerorum pubescentium raptus ministris avibus prosilire.* Lactant. 1, 11 *Rapuisse dicitur in aquila Catamitum.* Plaut. Men. 1, 2, 34 *Vidisti tabulam pictam in pariete, ubi aquila Catamitum raperet, aut ubi Venus Adoneum?* Quia ergo Iovi & in deliciis, & a poculis fuit, accipitur *Catamitus* ¶ 2. Pro *Amasio*, ein buhler. Apul. 1 Mil. 96 *Hic est carus Endymion, hic catamitus meus.* ¶ 3. Pro *Pocillatore*, ein mundſchencke. Auson. Epitaph. 33 *Aut Iovis Elysii tu Catamitus eris.* Sic apud Arbitrum c. 83 & 92 de Gitone coram ministrante Eumolpus *Laudo*, dixit *Ganymedem.* Apul. 11 Mil. p. 667 *Vidi simiam pileo textili crocotisque phrygiis, Catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum.* ¶ 4. Pro *molli & effœminato*, ein weichling. Cic. Phil. 2, 31 *O hominem nequam! ergo ut te Catamitum, nec opinato, cum ostendisses*, &c.

CATAMPO, lusus genus Festo, quasi κατ' ἔμφω.

CĂTĂNA, *æ*, f. Siciliæ oppidum, quod & *Catina* scribitur, ubi simulacrum Cereris fuit. Cic. Verr. 4, 5. De eo Strabo, alii, & Plin. 3, 5. Sil. 14, 19, 6. Inde fuere duo fratres *Amphinomus* & *Anapius*, (quamquam alii aliter appellant) quorum alter patrem, alter matrem sublatam in humeros ex Ætnæ montis incendio eripuit, ipsis flammis pietati eorum cedentibus. Eam historiam præter Strabonem lib. 6 p. 185; Stobæum Serm. 77; Pausaniam, alios, luculentis versibus Severus Poemate de Ætna extr.; item Claudianus peculiari carmine, eoque egregio, celebravit; quod inter Epigrammata numero 35 legitur. Meminit & Sen. de Benef. 3, 37; Val. Max. 5, 4 ext. 4; & Solin. c. 11.

¶ Catanæus, *a*, *um*, adject. ut, *Catanæi fratres*; Horum sepulcri locus dictus est *campus piorum*. v. Solin. l. c.

¶ Catinensis, *e*, idem; ut, *Catinensis regio*, Solin. l. c.

CATANANCE, *es*, f. herba Thessala, ſtrichkraut, Plin. 27, 8; Diosc. 4, 134.

CATAONIA, *æ*, adject. supra Ciliciam regio, confinis Cappadociæ, ut Nepos 14, 4, 1 describit. Vid. Strab. & Plin. 6, 2.

CATAPANVS, *i*, m. nomen præfecti, missi olim a Byzantinis imperatoribus in Apuliam & Calabriam, ut ibi, quæ sui essent imperii, administraret; unde & regio quædam *Catapanatæ* nomen invenit. v. Sigonius lib. 8 regni Ital. & Reinef. Var. Lect. 3, 1 p. 309 seqq. Videtur autem vox *Catapanus* ex corrupta *Capitaneus* orta esse.

CATAPĔTASMA, *ătis*, n. καταπέτασμα, velum, quo mulieres utuntur, ut arceant aspectum, eine ſtohrkappe, ſchleyer. Pollux 7, 22.

CĂTAPHAGES, *æ*, m. καταφαγᾶς, vorax, heluo, ein freſſer, ſchlemmer. Petron. c. 39 *In Icone cataphagæ nascuntur.*

CATAPHRACTA, *æ*, f. καταφρακτή, est tegmen linteum ferreis squamis consertum, quod modo pectus, modo totum hominem & to-

tum equum munit, ein harnisch, küris. Veget. de Re mil. 1, 20 *Ab Vrbe condita usque ad tempus Gratiani & cataphractis & galeis muniebatur pedestris exercitus. Sed cum campestris exercitatio interveniente negligentia desidiaque cessaret, gravia videri arma cœperunt, quæ raro milites induebant. Itaque ab Imperatore postulatum, primo cataphractas, deinde cassides deponere: sic detectis pectoribus & capitibus congressi contra Gothos milites nostri, multitudine sagittariorum sæpe deleti sunt.* Hæc de peditum *cataphractis* Vegetius. De equitum Tacitus meminit Hist. 1, 79, 5 *Sed tum humido die, & soluto gelu, neque conti, neque gladii, quos prælongos utraque manu regunt;* (de Sarmatis sermo est) *usui, lapsantibus equis, & cataphractarum pondere, id principibus & nobilissimo cuique tegmen, ferreis laminis, aut præduro corio consertum, ut adversus ictus impenetrabile, ita impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum.* Vitatissima hæc armatura apud Persas fuit, qui tales equites *Clibanarios* vocabant; Sed apud Sarmatas etiam celebratam, ille Taciti locus arguit satis.

¶ Cataphractus, *a, um,* loricatus, geharnischt. Subst. miles aut eques, aut equus cataphracta rectus; ein kürißirer. Liv. 37, 40 *Tria millia cataphractorum equitum.* conf. ibid. c. 42. Sallust. ap. Non. 18, 28 *Equites cataphracti ferrea omni specie.* conf. ibid. ex Sisenna. Propert. 3, 11, 12 *Ferreus cataphractus.* Equum talem Virgilius Chloreo tribuit Æn. 11, 770 cum ait: *Spumantemque agitabat equum, quem pellis abenis In plumam & squamis auro conserta tegebat.* Vbi Servius: CATAPHRACTVM *eum fuisse significat. Cataphracti autem equites dicuntur, qui & ipsi ferro muniti sunt, & equos similiter munitos habent,* &c. Vide ipsum locum. Elegantissime de iis Claud. in Ruffin. 2, 357 *Quos operit formatque chalybs; conjuncta per artem Flexilis inductis hamatur lamina membris, Horribilis visu. Credas simulacra moveri Ferrea, cognatoque vivos spirare metallo,* &c. Id. Conf. Hon. 6, 569 *Vt chalybem indutos equites, & in ære latentes Vidis cornipedes: quanam de gente rogabat Ferrati venere viri: quæ terra metallo Nascentes informat equos?* Et quæ sequuntur æque venusta, ut nihil supra possit. His *Cataphractis equitibus disciplina pugnandi fuit, ut cum aciem arietassent, impressionis terrorem servarent, & immunes vulnerum* (quippe qui toti ferro tecti) *quicquid oppositum sine hæsitatione perrumperent,* ut ferme de iis Nazarius Paneg. Constantini scribit c. 22. Sed quomodo eorum vis eludi possit, cap. seq. sub exemplo ostendit. Vid. & Heliodor. Æthiop. lib. 9.

¶ Cataphractarius, *i,* m. idem qui *Cataphractus.* Sic Lamprid. in Alex. c. 56 & Treb. Pollio in Claudio c. 16 *Cataphractarios* appellant.

CATAPIRATES, *æ,* m. καταπειρατης, vel potius καταπειρατηςία, instrumentum, quo nautæ maris altitudinem explorant, ein bleywurff. Isid. 19, 4 *Catapirates* (male *Cataporates*) *linea cum massa plumbea, qua maris altitudo tentatur.* Plaut. Aul. 4, 1, 12 *Ne pessum abeat tanquam catapirates maris:* Ita Lambinus lacunam hic aliquam supplendam statuit. v. Taubm. & Gronov. Conf. Doutam in Lucilii reliqu. incert. n. 11 p. 5.

Cataplasma, cataplasmo, vide *Plasma, Cataplectatio, plecto.*

CATAPLEXIS, *is,* f. καταπληξις, obstupefactio, die erstaunung. De muliere, quæ quasi Dea corporis mole atronitos reddit, & in sui admirationem rapit homines, Lucret. 4, 1156 *Immanis cataplexis, plenaque honoris.*

CATAPLVS, *i,* m. Græcum merum est, κατάπλους: qui proprie dicitur, cum ex alto redit navis, atque in portum, unde exierat, remeat. Inde haud rato *Cataplus* dicitur classis, quæ Alexandriam ibat, & Romam redibat, eine flotte, schiffahrt. Martial. 12 epigr. 75, ut Turnebus 30, 26 legit: *Cum tibi Niliacus portet crystalla cataplus.* Sic *Cataplus Puteolanus,* Cic. pro Rab. Post. c. 14. Reperitur hæc vox & apud Sidon. 6 epist. 8; & 7 epist. 7; & Vlp. 1 Dig. 16 l. 4 § 5. Auson. de claris urbibus in Narbone extr. *Toto tibi navigat orbe Cataplus.* v. Casaub. ad Suet. p. 120.

CATAPOTIA, *orum,* n. pl. καταπότια, vulgo pilulæ, pillen, sic enim dicuntur a devorando, καταπίνειν. Vsus est hac voce Scrib. Largus Compos. 155 seq. Plin. 26, 8; & Cellus 5, 25. In colloquio senili Erasmi alter senum rogatur, quibusnam artibus & animi vigorem & corporis ad decrepitam usque senectutem retinuerit? respondet: *Neque venam incidi unquam, neque devoravi catapotia.*

CATAPVLTA, *æ,* f. καταπέλτης, machina bellica, quæ ligna jaculabatur, ein armbrust. *Balistæ* enim saxa torquebant. v. Lipsius Poliorc. 3, 2. Cæsar tamen confundit, & *catapultam* pro *balista: balistam* pro *catapulta* dixit. Exempla habes de B. C. 2, 2 & 9. vide præterea Vitruv. 10, 15; Hirt. B. Afr. c. 31; Liv. 39, 5. Sidon. Carm. 22, 123 *Non quæ stridentes torquet catapulta molares.* ¶ 2. *Catapulta* non solum tormentum, sed etiam telum est, ein polzen. v. Plaut. Curc. 3 v. 28; & 5, 3, 11; Capt. 4, 2, 16. conf. Turneb. 15, 1.

¶ Catapultarius, *a, um,* was zum armbrust gehörig. Plaut. Curc. 5, 3, 11 *Pilum catapultarium,* quod ejicitur catapulta, ein polzen.

CATARACTA, & Catarracta, *æ,* f. & Cataractes, m. (καταράκτης) a καταράττειν. Revera adjectivum est, & tribuitur iis, quæ ex alto cum impetu ruunt. Vnde & prædatrices aves, ut sunt aquilæ atque falcones, quod ex alto ruunt in prædam, *Cataractæ* appellantur Iubæ apud Plin. 10, 44 ein falcke, stoßvogel. ¶ 2. Item torrentes, qui ex montibus ruunt potius, quam fluunt, & ita Græci procellam quoque καταράκτην ὄμβρον appellant. ¶ 3. Dicuntur & fluvii *cataractæ,* qui ex montium cacuminibus in subjecta magno aquarum strepitu cadunt, ut *Nilus, Marsyas* &c. Quare & ipsi præcipites lapsus fluminum, *cataractæ* vocantur, wasserfälle. v. Vitruv. 8, 2. Plin. 5, 9 de Nilo: *Nobilissimo cataractæ inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.* Nilus enim inclusus montibus non uno loco *cataractes* est: nobilissime autem ad Catadupas Æthiopes; postea enim *lenis & confractis aquis, domitaque violentia,* ut idem Plinius loquitur, *multis quamvis faucibus in mare Ægyptium se evomit. Nobilissimo cataractæ,* id est, nobilissimo lapsu per præcipitia. Male autem hunc locum Plinii accepit Solinus: quo *cataractas* scopulorum clausura interpretatur, per quæ æstuans Nilus eluctatur & ruit. Non enim de loco, sed de flumine ipso *nobilissimum cataractæ* Plinius dixit: ut vere animadvertit Salmasius. Eodem errore Ammianus 22, 36 *Cataractas* Nili, *præruptos scopulos* interpretatur. Lucanus quoque non aliter accepit, cum 10 v. 315 & seqq. scriberet: *Quis te tam lene fluentem Moturum tantas violenti gurgitis iras, Nile, putes? nam cum lapsus abrupta viarum Excepere tuos, & præcipites cataractæ, Ac nusquam vetitis ullas obsistere cautes Indignaris aquis, spuma tunc astra lacessis,* &c. *Cataractas* enim non de Nilo dicit, sed de loco. ¶ 4. Sunt & *Cataractæ portæ* pensiles ex ligno ferroque cancellatæ, quæ demitti ac attolli pro necessitate possunt, cujusmodi adhuc in portis vetustis oppidorum videre est, schuß-gitter, fallgatter. Earum mentio apud Liv. 27, 28, ubi & earum usum notare licet: & apud Vegetium 4, 4. Nomen ideo inditum, quod repente, & cum impetu decidant. ¶ 5. Refertur etiam ad moles, quibus flumina cohibentur. Plin. 10 epist. 69 *Expeditum erat, cataractis aquæ cursum temperare,* ein währ oder schleusse bauen. Et Rutil. 1, 481 *Tum cataractarum claustris excluditur æquor.* Apud Græcos etiam καταῤῥάκτες ita accipi contra Salmas. Exerc. Plin. p. 298 ex Arriano de Exped. Alex. 7, 7 docet Spanh. de usu & præst. num. p. 127.

¶ Cataractria, *æ,* f. aromatis seu condimenti genus, joculariter fictum a coquo Plauti Pseud. 3, 2, 47.

CATARRHVS, *i,* m. destillatio, a καταῤῥέω, ein fluß des haupts, schnuppen. v. Cels. 5, 5. Gloss. Cyrill. *Catarrhus,* καταῤῥυς. Vsus verbi tritus apud Medicos. v. g. *Catarrhi remedium pilulæ Alogephaginæ sunt,* haupt-pillen vertreiben den schnuppen. v. Marc. Ficinus lib. 1 de conservanda valetudine studiosorum. Sic *Catarrhus suffocativus,* ein steckfluß. Leguntur in præceptis de tuenda valetudine hi versus:

Febris, pigrities, capitis dolor, atque catarrhus,
Hæc tibi proveniunt ex somno meridiano.

¶ Catarrhosus, *a, um,* mit einem fluß beladen, schnuppicht. Ost. Horat. 2, 21 *Catarrhosis mederi.*

¶ Catarrhizo, *are,* catarrho laborare. Hinc

¶ Excatarrhizo, *are,* omnem succum & humorem auferre, ausschneuzen. Tralate Petron. c. 67 *Excatarrhizasti me,* i. e. omnes pecuniarum vires absumpsisti mihi, du hast mich ums geld geschneuzet, den beutel gefeget.

CATASCEVE, *es,* f. κατασκευή, est confirmatio propositæ rei, uti declarat Isid. 2, 12. *Anasceve* est ejusdem refutatio. vid. Quintil. 2, 4.

Catascopium, catascopus, vide *Scopus.*

CATASTA, *æ,* f. pegma ligneum, in quo venales servi collocabantur cum venderentur, aut ad venditionem pararentur, ut scilicet in eis possent omnia membra conspici, quippe qui nudi exponebantur. Suet. de Illustr. Grammat. c. 13 *Laberius Hiera emtus suo bero de catasta & propter literarum studium manumissus.* Martial. 10 ep. 76 *Nec de Cappadocis eques catastis:* Subaudi, *emtus.* Adde Tibull. 2, 6, 42 & viros doctos, quos laudat Brouckh. ¶ 2. Dicitur *Catasta* & pegma illud, cui imponi solent, qui suppliciis afficiuntur, ein schavot. Prudent. Perist. hymn. 14, 467 *Emitto vocem de catasta celsior.* ¶ 3. Est & *Catasta* machina ad torquendum parata, quæ vulgo *equuleus* dicitur, aut eidem non dissimilis, die folterbanck. Isid. in gloss. *Catasta, Eculeum genus pœnæ. Catasta lectus ferreus.* Prudent Perist. hymn. 1, 55

Seu foret præbenda cervix ad bipennem publicam,
Verberum post vim crepantem, post catastas igneas.

V. Casaub. ad illud Persii sat. 6 extr. *Ne sit præstantior alter Cappadocas rigida pingues plaustisse catasta.* ¶ 4. Apud Rutil. itin. 1, 393 *Mendacis deliramenta catastæ* intelligit de suggesto in Synagogis Iudæorum Burm. quem vide.

Catastactice, vide *Statice.*

CATASTAGMVS, *i,* m. destillatio, gravedo, καταστάγμος, der schnuppen. Cels. 4, 5.

Catastasis, vide *Stasis,* Catastole, catastolicus, *Stola,* Catastroma, *Stroma,* Catastrophe, *Stropha.*

CATASTVS, *i,* m. est in quibusdam editionibus apud Martialem & Vitruvium; Sed ibi legendum *Cataplus,* & hic *Catlaster,* de quibus suis in locis. Cæterum interpretantur, qui ita legunt, *Catastum* servum de catasta.

Caratechnus, Catatonus, vide *Techna, Tonus.*

CATAX, *ăcis,* antique claudus, lahm, hinckend. Festus: Nonius 1, 100 *Catax dicitur, quem nunc coxonem vocant.* conf. Lucil. Sat. 2, 2.

Cate, vide infra *Catus.*

CATECHESIS, *is,* f. κατήχησις, institutio, quæ fiebat viva voce vel ad pueros vel ethnicos adultos, antequam ad baptismum admitterentur: tradebantur autem illis elementa fidei & doctrinæ Christianæ; die kinder-verhör oder lehre vom christlichen glauben. Hieron. epist. 61, 4 ad Pammach. *Quæ indesinenter in ecclesia docemus, & in catechesibus.* Id. de Scriptor. Eccles. in Clemente Alexandrino: κατηχήσεων *magister fuit.*

¶ Catechēticus, *a, um,* κατηχητικός, zur kinder-lehre nöthig; ut, *Catechetica doctrina, institutio,* &c.

¶ Catechismus, *i,* m. κατηχισμός, libellus fundamenta religionis breviter docens, die haupt-summa christlicher lehre. August. T. 4 p. 67 &c.

¶ Catechīso, sive Catechizo, *are,* in primis fundamentis fidei erudire, unterrichten in der lehre. Tertull. de Corona c. 11 *Centurionem Petrus catechizat.* Et adv. Marcion. 4, 29 cum casu tertio: *Aut illi catechizat.* Augustinus scripsit librum, quem hoc titulo prænotavit: *De catechizandis rudibus;* v. Retract. 2, 14. Interpr. Irenæi 3, 41 *Gentes catechizabat Apostolus.*

¶ Catechista, *æ,* m. κατηχιστής, qui pueros vel adultos erudit & exercet in doctrina pietatis, ein catechismus-lehrer. Quod officium in schola Alexandrina primum sustinuit Origenes, atque ante eum Heraclas & Demetrius, qui omnes postea episcopi facti sunt.

¶ Catēchūmēnus, *i,* m. κατηχούμενος, auditor, qui imbuitur rudimentis pietatis, & in templis rantisper dum erudiatur, in peculiari loco consistit, separatus a reliquis cœtibus, ein catechismus-schüler, junger Christ. v. Isidor. 7, 14. Tertull. de Corona c. 2 *A catechumenis usque ad confessores & martyras.* Hieron. ep. 83 ad Oceanum c. 2 *Catechumeni sunt fidei candidati.* Ibid. c. 4 *Heri catechumenus, hodie pontifex.*

¶ Catechu-

¶ Catechumēna, æ, f. Ambrof. epiſt. 34 ad ſacras virgines: *Virgo ſanctiſſima, licet catechumena.* Auguſtin. epiſt. 169 ad Euſebium: *Eccleſiæ quidam colonus filiam ſuam, quæ apud nos fuerat catechumena,* &c.

¶ Præcatechizatus, *a, um,* vorher unterrichtet. Vet. Interp. Irenæi 4 *Præcatechizatus Prophetis.*

CĂTĒCHVNTES, κατηχοῦντες, *loci, qui naturaliter impediunt motus vocis, uti diſſonantes,* Vitruv. 5, 8. conf. Baldi Lex. p. 22.

Categorema, categoria, categoricus, vide *Agoræus.*

CĂTĒIA, æ, f. ein Pfeil, Geſchoß. Inter tela nominat Gell. 10, 25. Virg. Æn. 7, 740 *Et quos maliferæ deſpectant mœnia Abellæ,*
Teutonico ritu ſoliti torquere cateias.

Vbi Servius: CATEIAS *tela Gallica: unde & Teutonicum ritum dixit:* Catejam *quidam aſſerunt, teli genus eſſe tale, quale* aclides *ſunt, ex materia quam maxime lecta, cubiti longitudine: tota fere clavis ferreis illigata, quam in hoſtem jaculantes linea, quibus eam annexuerant, reciprocam faciebant. Cateja autem lingua Theutiſca haſtæ dicuntur.* Silius 3, 277 *Pandâmanus eſt armata cateja;* Panda, id eſt, recurva. vid. Dausquei. ad h. l. it. Lipſ. Poliorc. 4, 4; Cerda ad Virg. Æn. 7, 732; Barth. Adverſ. 36, 7 quos laudat etiam Drakenb. Meminit & Val. Flaccus 6, 83.

Catella, vide *Catena,* Catellus, *Canis.*

CĂTĒNA, æ, f. vinculum captivorum, a *capio* & *teneo,* eine Kette. Cic. Verr. 5, 41 *Hominibus innocentibus injici catenas jubet,* er läßt ſie in Ketten und Banden ſchlagen. Conf. Liv. 30, 10. Sic, *Medo nectere catenas,* Horat. 1 od. 29, 4. Flor. 3, 5, 30 *Ariſtobulo catenas dedit,* i. e. injecit. Sic, *Catenis conſtringere.* Cic. pro Sext. c. 7; *compeſcere,* Horat. 1 epiſt. 2, 63; *vincire,* Ovid. Met. 15, 601. Virg. Æn. 6, 558 *Tractæque catenæ.* Propert. 3, 21, 28 *Andromede reſonant catenæ.* Plin. 33, 3 *Catenæ mulierum.* Apud Celtas in encomion eloquentiæ Hercules pingebatur catena aurea, ex lingua ipſius dependente atque ad aures circumſtantium pertingente, ita ut alligarentur, ac ſua ſponte ultro citroque ſequerentur, quocunque ab Heroe ducerentur. Hic eſt Ogmius ille Hercules, de quo ſ. l. ¶ 2. Vt de amantibus, conjugibus & conſanguineis voces, *vincula, nexus, nodi* adhibentur; ſic *catenam,* Propert. 2, 12, 25 adhibuit:

Atque utinam hærentes ſic nos vincire catena
Velles, ut nunquam ſolveret ulla dies.

Ad alia etiam transfertur. Plin. L. 2 ep. 8 *Tot quaſi catenis majus indies occupationum agmen extendit.* ¶ 3. Dicuntur *catenæ* & lignea vincula, quibus aſſeres trabibus contrahendis tectove affiguntur, Bänder. v. Pallad. R. R. 1, 13 & Vitruv. 7, 3. ¶ 4. *Catenæ* cognomentum Paulo cuidam, qui plurimos admirandis technis deferebat apud Conſtantium, inditum eſt, *quod in complicandis calumniarum nexibus erat indiſſolubilis,* ut relatum eſt ab Amm. Marcellino 14, 5 & 15, 3.

¶ Catēnula, æ, f. diminut. Onomaſt. Vet. *Catenula,* ἁλυσίδιον. Sed uſitarius

¶ Catella, æ, f. monile muliebre, eine ſchmuck-kette, hals-kette. Horat. epiſt. 17, 55 *Sæpe catellam, ſæpe periſcelidem raptam ſibi flentis.* ¶ 2. Erat etiam virile ornamentum, virtutis præmium. Liv. 39, 31 extr. *Quintius ſuos equites catellis ac fibulis ornavit.*

¶ Catēnarius, *a, um;* ut, *Canis catenarius,* ein kettenhund. Sen. de ira 3, 37 & controv. 20; Petron. c. 72.

¶ Catēno, *are,* catena vincire, feſſeln. Non ſemel uſus eſt Venant. Fortunatus. v. g. 8, 4, 268 *Bracteæ gemmatum cycladem filu catenant.* Onomaſt. Vetus: *Cateno,* πεδέω. Hinc

¶ Catēnātus, *a, um,* gefeſſelt; ut, *Catenatus janitor,* Colum. præf. lib. 1. Et, *Catenati cultores,* id eſt, vincti ſervi in villis, Flor. 3, 19, 3. Horat. epod. 7, 7 *Intactus aut Britannus ut deſcenderet Sacra catenatus via.* Martial. 1 epigr. 16, 7 *Curæque catenatique labores* ſtäte ſorgen. Quintil. 1, 1 extr. *Verſus ex pluribus & aſperrime coëuntibus inter ſe ſyllabis catenati,* zuſammen geſetzt.

¶ Catenātio, *ōnis,* f. die verbindung. Sic colligatio trabium ſeu coagmentatio apud Vitruv. 2, 9 *Firmas recipiunt catenationes.* Et 10, 1 *Catenationibus continetur.*

¶ Concateno, *āre,* zuſammen häckeln. Lactant. 3, 17 de Epicuri corpuſculis atomis: *Hamata eſſe oportet, ut poſſint invicem concatenari.* Ambroſ. epiſt. 23 pr. *Concatenantur ſibi epiſtolæ noſtræ.*

¶ Concatēnatus, *a, um,* an einander hangend. Min. Felix c. 17 ſect. 2 elementa & alia univerſitatis metaphorice dixit *cohærentia, connexa, concatenata.* Ergo non ineleganter *labores concatenati* vulgo dicuntur, qui ſe excipiunt & continue inſequuntur; uti ſimplex *Catenatus* Martialem uſurpaſſe vidimus.

¶ Concatenatio, *ōnis,* f. der zuſammenhang. Tertull. Apolog. c. 19 *Concatenationes temporum.* Cæl. Aurel. Chron. 3, 2, 15 *Concatenatio mentis,* i. e. conſtrictio, die erſtarrung.

¶ Incateno, *are,* einfeſſeln, apud Feſtum.

CĂTĒNOPLIVM, *i,* n. κατενόπλιον, ſpecies fuit rhythmi carminisque, ad quod ſaltabant veteres arma quatientes, uti apud Suidam legimus. Auſon. epiſt. 10, 41 *Nobiſcum invenies catenopſia, ſi libet uti.*

CĂTERVA, æ, f. agmen militum numeroſum. Veget. 2, 2 *Galli atque Celtiberi, pluresque barbaricæ nationes catervis urebantur in prælio, in quibus erant ſena millia armatorum:* ad quem locum v. Miſc. obſerv. Vol. 7 p. 345. Conf. Iſidor. 9, 3. *Conductitias catervas,* pro mercenario ſeu conducto milite Nepos dixit 12, 1, 2. Horatius *turmæ,* quæ equitum fuit, oppoſuit: cohortem nempe peditum intelligens, 2 ep. 1, 190 *Dum fugiunt equitum turmæ peditumque caterve.* Cic. pro Domo c. 42 *Forum armatis catervis poſſidere.* ¶ 2. *Caterva* tralate quævis multitudo eſt, eine menge; ut, *Caterva teſtium,* Cic. Verr. 5, 43; *Anguinea caterva,* Tibull 3, 4, 87. ¶ 3. In Mauritania prope Cæſaream fuit olim luſus *Caterva* dictus, ubi convenerunt cives, propinqui, fratres, parentes ac filii, qui certis diebus ſolenniter ſe invicem lapidibus petierunt, donec alius alium occideret. v. Auguſtin. de Doctr. Chriſt. 4, 24.

¶ Catervārius, *a, um;* ut, *Catervarii pugiles, gladiatores:* quorum non ſinguli cum ſingulis, ſed plures cum pluribus miſtim & catervatim pugnabant. *Catervariorum pugilum* meminit Suet. Aug. c. 45. Vide Lipſ. Sat. 2, 16.

¶ Catervārim, adverb. haufenweis, mit haufen. Plin. 10, 24 *Sturnorum generi proprium catervatim volare.* Salluſt. Iug. c. 97 *Non acie, neque ullo modo prælii, ſed catervatim, uti quæque fors conglobaverat, in noſtros incurrunt.* Virg. Georg. 3, 556 *Iamque catervatim dat ſtragem.*

¶ Concatervatus, *a, um,* zuſammen rottiret, dicht in einander geſtellet. Ammian. 31, 36 *Concatervatis manipulis, ut ſixi nec mucronem exſerere, aut manus reducere quisquam poſſet.* Id. 29, 5 *Concatervatis copiis ruentes in pugnam.*

CĂTHARMA, *ătis,* n. κάθαρμα, piaculum, hoc eſt homo aliquis vel flagitioſus, vel miſer, qui pro peſte aliove morbo expiando diis immolabatur, quem expiandi ritum Romani etiam uſurparunt, cum ſegnipſſer. Cujusmodi *catharma* fuit Ionas propheta abjectus in mare; Et de ſe ac doctoribus ſociis Paulus ſcripſit 1 Corinth. 4, 13 καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, *Catharmata mundi facti ſumus,* &c. wir ſind ein fluch der welt. Germanicum ad originem aliam viderur refpicere, nimirum καταρᾶσθαι, quod ſignificat *exſecrari.* Sed κάθαρμα a καθαρίζω eſt, *luſtrare, purgare.* Ideoque & luſtramentum & purgamentum Ambroſius reddidit. Eſt inde &

¶ Catharſium, *i,* n. καθάρσιον. *Catharſia* autem veteres nuncupabant porculos minutulos, quibus conciones & theatra luſtrabantur. v. Cæl. Rhod. 3, 26.

¶ Cathartĭcus, *a, um,* καθαρτικός, abführend; ut, *Medicamentum catharticum* apud Celſum 2, 12, quod vulgo purgans vocant aut educens. Sic enim ille: *Medicamenta* (purgantia) *ſtomachum fere lædunt. Ideoque omnibus catharticis aloe miſcenda eſt.*

Cathedra, cathedralicius, cathedrarius, vide *Hedra.*

CATHĒGĒTA, æ, m. καθηγητής, ductor, præceptor, ein führer, leiter. Columban. ex edit. Daumii ad Cat. Diſt.

Vita aliena tuæ tibi ſit cathegetu vitæ;

ubi penultima pro licentia illius ſeculi corripitur.

CATHĔTER, *ēris,* m. καθετήρ a καθίημι, *demitto,* medicis eſt fiſtula urinaria, qua urina rerenta elicitur. Galen. Meth. Med. 5, 5 & 7; Æginet. 6, 59.

¶ Cathetērismus, *i,* m. eſt vitioſæ veſicæ chirurgica exploratio & curatio per catheterem. v. Reinef. ad Varr. p. 663.

CĂTHĔTVS, *i,* m. linea perpendicularis, καθετος, vox geometris nota, eine ſenck- oder bleyrechte linie. Vitruv. 3, 3 *Cathetu reſpondens diametros.*

CATHŎLĬCVS, *a, um,* καθολικός, univerſalis, generalis, allgemein. v. Iſidor. 7, 14. Sic, *Catholica fides,* der allgemeine chriſtliche glaube. *Catholica eccleſia* in Symbolo Nicæno, & apud Auguſtin. ſæpe. Quinril. 2, 13 *Præcepta quæ καθολικὰ vocant, id eſt, (ut dicamus, quomodo poſſimus) univerſalia vel perpetualia.* Latine uſi ſunt Apul. in Trismegiſto p. 100 *Anne cæleſtes dii catholicorum dominantur, terreni incolunt ſingula?* & Beda Hiſt. eccleſ. 1, 10 *Scientiæ catholicæ.*

¶ Catholice, adverb. idem. Tertull. adv. Hæret. c. 26 *Regulam fidei ſuperinducerent, diverſam & contrariam illi, quam catholice in medium proferebant.* Id. de Fuga in Perſec. c. 3 *Neceſſe eſt catholice fieri hæc.*

CĂTĪLĪNA, æ, m. nobili genere natus fuit, magna vi & animi & corporis, ſed ingenio malo pravoque, cui ab adoleſcentia bella inteſtina, cædes, rapinæ, diſcordia civilis, grata fuere: corpus patiens inediæ, vigiliæ &c. animus audax, ſubdolus, varius: cujuslibet rei ſimulator & diſſimulator, alieni appetens, ſui profuſus, ardens in cupiditatibus, ſatis eloquentiæ, ſapientiæ parum; qui nefario ac parricidiali ſcelere, ſenarum confodere, diripere ærarium, incendere urbem, Rempubl. tollere funditus, cum multis ſui ſimilibus conſpiraverat. Et effeciſſet, ni Ciceronis induſtria prudentiaque prævertiſſet. Reæ arma deducta oppreſſus atque occiſus eſt. Hiſtoriam eam Salluſtius condidit. Vide & Florum 4, 1 & Plutarch. in Cicerone. ¶ 2. Iuvenalis pro quovis ſeditioſo & exitioſo patriæ cive poſuit Sat. 14, 41, cum ait: *& Catilinam*

Quolibet in populo videas, quocunque ſub axe.

¶ Catilinanus, *a, um,* adject. ut, *Catilinana prodigia,* Plin. 2, 51. Alii *Catiliana* legunt: Harduinus autem *Catilinana* forte *Catilinaria.*

¶ Catilinārius, *a, um,* aliud adject. Cic. Catil. 2, 10 *Catilinarium ſeminarium.* Et Quinril. 3, 8 *Bellum Catilinarium.*

Catillo, catillus, quære in *Catinus.*

CATĬLVS vel Catillus, *i,* m. Tiburis frater, quo cum Tibur oppidum condidit. Hinc *Mœnia Catili,* Horat. 1 od. 18, 2. Adde Virg. Æn. 7, 673; Statium Sylv. 1, 3, 99 & Drakenb. ad Sil. 8, 366. Ceterum primam ſyllabam Virgilius & Horat. producunt, Statius & Silius corripiunt.

Carina, Catinenſis, vide *Catana.*

CATĪNVS, *i,* m. & Catinum, *i,* n. ex Siculo κάτινος, eſcarium vas, & coquinarium, ſi fictile fuerit, quod ex Carone R. R. c. 84 conſtare poteſt, & Iſidoro 20, 6, eine ſchüſſel oder tiegel. Add. Horat. 2 ſat. 4, 77; & Vitruv. 10, 12. Suet. Galb. c. 18 *Senes in catino vitreo thus tenent, & in calice pœtili merum.* Perſ. ſat. 5, 182 *Rubrumque amplexa catinum Cauda natat thyni.*

¶ Catinulus, *i,* m. diminut. ein napf, ſchüſſelgen. Varroni tribuit Soſipater 4, 1 p. 61.

¶ Catillus, *i,* m. aliud diminut. ut *Catillus ligneus,* eine hölzerne ſchüſſel, oder napf, Val. Max. 4, 3, 5. *Miſturam in catillo componere,* Colum. 12, 57. ¶ 2. Sed *Catilla, æ,* f. Plaut. Caſin. 3, 2, 22, ut quidem Iac. Operarius legit, & ante hunc Gruterus; ex *catula* videtur eſſe diminutivum. v. Interpreres. Salmaſius legit *catillatum* ex verbi ſignificatione, de quo ſtatim. ¶ 3. Quin & *Catillum,* n. Petronius c. 50 *Fecerunt Catilla & paropſides.* cont. c. 66.

¶ Catillo, *ōnis,* m. pl. *Catillones* dicti ſunt guloſi liguritores, teller-lecker, näſcher; ut Macrob. Sat. 4, 12 ext. docuit, itemque Feſtus. Vet. Gloſſ. *Ligurius, Guloſus, Catillo,* λιχνος.

¶ Carillo, *are,* ligurire, naſchen, ſchmarutzen. Plaut. Caſ. 3, 2, 22 pro catinos lingendo alimenti aliquid ſibi petere. Sed variat lectio. Hanc Lambinus ex Fulgentio, n. 22 tuetur. v. Taubmann.

¶ Catillatus, *a, um,* vernaſcht. Fulgentius de Serm. pr. n. 22 Propertio tribuit, alii Petronio in Fragm. p. 688 *Catillata geris vadimonia publicum proſtibulum.* v. Burm. p. 688. conf. Priſcian. p. 556.

¶ Catillatio, *ōnis,* f. liguriendi actio, die näſcherey. Feſtus: *Catillatio grave opprobrium hominibus generoſis objiciebatur, ſi qui provincias amicas populi Rom. exſpoliaſſent.* Quæ laudat etiam Gronov. ad Cic. Att. 13, 46 pr.

¶ Catillamenta, *orum*, n. pl. naſchwerck. Arnob. 2 p. 73, ubi Heraldus & Wowerius (in Minuc. Felic. p. 116) *Caſtellamenta* legunt. Vide ſupra ſub *Caſtellum*. *Catillamenta* probat Salmaſ. ad Plaut. Caſ. 3, 222.

Catius, vide *Catus*.

CATLASTER, *ſtri*, m. grandior puer, adoleſcentulus, ein bůſgen. Vitruv. 8, 4 hanc vocem reſtituit Turneb. Adverſ. 24, 7, pro eo, quod vulgo *cataſtos* legebant. *Catlaſtri* autem forma, quam Chariſius lib. 1 habet, contracta eſt ex *Catulaſter*, quod in diminutivis Priſcianus ponit lib. 3 p. 610 *adulationis cauſſa*, ut ait, factum, *& maxime puerorum*, intellige ex *Catulus*. Gloſſ. Vet. *Catulaſter*, βάκχος: & Cyrilli, *Catulaſter*, πάλλαξ.

¶ Catulaſtrum, *i*, n. inde formatum nomen ludicri puerile genus, niſi quid turpius eſt, videtur notare. Vſus eo Dracontius lib. 2 extr.

Non catulaſtra gerit puerilia.

CĂTO, *ōnis*, m. nomen Romanum; *Catones*, celebres aliquot fuere: ut *M. Portius Cato*, ſenex, vel primus, *optimus orator*, *optimus imperator*, *optimus ſenator*, ut Plin. eum 7, 27 prædicat. *Omnium bonarum artium magiſter*, ut eidem 25, 2 vocatur. Senecæ de Tranq. c. ult. *Virtutum viva imago*, & de Conſtant. c. 2 *Certius ſapientiæ exemplar, quam Hercules & Vlyſſes*, dicitur. *Hoſtis fuit ambitus, & largitionis acerrimus.* De quo etiam Cic. *O te felicem M. Porci, a quo rem improbam petere nemo audet.* v. Plin. præf. 1 Hiſt. Nat. Ejus orationes ſe laudare dixit idem Cic. de Clar. Orat. c. 16. Scripſit Varia. Quintil. 12 c. ult. *Marcus Cenſorius Cato, idem Orator, idem Hiſtoriæ conditor, idemjuris, idem rerum ruſticarum peritiſſimus, inter tot operas militiæ, tantas domi contentiones, rudi ſeculo literas Græcas ætate jam declinatâ didicit, ut eſſet hominibus documento, ea quoque percipi poſſe, quæ ſenes concupiſſent.* v. Voſſ. de Hiſt. Lat. 1, 5; Plutarchum & Nepotem ejus vita, itemque Liv. 39, 40. Hunc *ſapientis* nomen in ſenectute conſecutum Cic. in *Catone*, ſive de Senectute ſcribit: qui neque ipſum Socratem, quem ſapientiſſimum Apollo judicavit, ei anteponendum cenſet. Lege c. 2 ejus libelli. Quo faciunt & Poëtæ veteris verſus in Florido:

Sperne mores transmarinos mille habent ofucias.
Cive Romano per orbem nemo vivit rectius:
Quippe malo unum Catonem, quam trecentos Socrates.

¶ 2. *M. Cato Vticenſis*, ſenioris pronepos, (Gell. 13, 19) qui poſt perlectum Platonis Phædonem de animi immortalitate gladio incubuit. Fuit ſeveris moribus, invicti animi, & continentis: unde omnes cordati ſeveri, & inculpati moribus *Catones* vocati: ut Val. Max. obſervat 2, 10, 8 dicens: *Exiguum viri patrimonium, adſtricti continentia mores, modicæ clientelæ, domus ambitioni clauſa, paterni generis una imago, minime blanda frons; ſed omnibus numeris perfecta virtus. Quæ quidem effecit, ut quisquis* SANCTVM ET EGREGIVM CIVEM *ſignificare velit, ſub nomine* CATONIS *definiat.* Ipſe Cic. Att. 16, 1 ext. *Q. filius pollicetur ſe Catonem*, i. e. ſpem facit viri optimi. Lucan. 2, 380 *Hi mores, hæc duri immota Catonis, Secta fuit, ſervare modum finemque tenere Naturamque ſequi, patriæque impendere vitam, Nec ſibi, ſed toti genitum ſe credere mundo.* V. Buchner. ad 4 Plin. epiſt. 27 p. 40 & Scalig. not. ad Auſon. p. 176. Nec alia cauſſa aureolo illi libello de moribus verſibus conſcripto, qui vulgo pueris proponi ſolet, *Catonis* nomen inditum eſt: neque enim *Cato* ejus auctor: ſed ita appellatus eſt, quia de ſanctitate morum præcipit, qualis in *Catone* fuit, quæque ille claruit. Hujus *Catonis Vticenſis* vitam æque ſcripſit Plutarchus. Elogium ejus apud Senecam habes de Conſtantia Sap. c. 1 & 2. *Contenti ſimus hoc Catone*, Octavius Auguſtus dicere ſolitus eſt, cum præſentem rerum ſtatum boni eſſe conſulendum ſignificare voluit: Suet. c. 87. v. ibi Caſaub. Elogium aliquanto ſatyricum Catonis v. ap. Cic. pro Mur. c. 29 ſeq.; Idem in epiſtolis ad Att. ſubinde illum pungit. v. g. 7, 3 p. 669 Gr. *Cato declaravit, ſe illis ſolis non invidere, quibus nihil aut non multum ad dignitatem poſſet accedere*, i. e. indignis honore, & qui v. g. ſupplicatione illis decreta, non plus inde dignitatis referrent, quod indigni ab omnibus judicarentur. ¶ 3. *Valerius Cato Grammaticus* fuit Romæ, *Latinæ Sirenis* habens cognomen. de quo Suet. Illuſtr. Gramm. c. 11. *Catonum* nomen a *Catus* eſt. Vide ibi infra. Eorum ſtemmata exhibet Gell. 13, 19, & inde Faliſ. amœnitt. 3 p. 291. Rupertus ad Pompon. p. 359, 360. ¶ 4. *Cato* pro homine moroſo, apud Phædr. 4, 6 *Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato.*

¶ Catoniānus, *a, um*, adject. ut, *Catonianum ſupercilioſæ frontis arbitrium*, id eſt ſeverum, grave, cenſorium, Sidon. 8 epiſt. 9. *Catoniana* ſcil. præcepta, Sen epiſt. 94. Sic *Catonianos* dixit Cicero, qui partibus *Catonis* ſtudebant. Vide paullo inferius in *Catonium*.

¶ Anticăto, *ōnis*, m. Ἀντικάτων, Cæſaris liber appellatus fuit contra *Catonem* Ciceronis. Plutarch. in Cæſ. & Juvenal. 6, 337 *duo Cæſaris Anticatones.*

¶ Pſeudocăto, *ōnis*, m. falſo *Cato* videri cupiens. Cic. Att. 1, extr. *Bonis utimur tribunis plebis: Cornuto vero pſeudocatone.*

CATOBLĔPAS, *æ*, m. vel Catoblepon, *ontis*, ζῶον κάτω βλέπον, Libyca eſt fera, tauro ſimilis, ſubtus ſpectans, & vi quadam venenata oculorum obvia omnia necans: *Gorgon* etiam dicitur. Vide Geſner. & Plin. 8, 21.

CĂTŎCHĪTES, *æ*, m. κατοχίτης, gemma infulæ Corſicæ, impoſitam manum velut gummi retinens. Plin. 37, 10; Solin. c. 8.

CĂTŌMVM, *i*, n. ex græco κατ' ὦμων, eine geiſſel, peitſche. Vt, *Catomo* & *Catomis cædere*, eſt ſcapulas verberare, quod & *Catomidiare* dicebant, geiſſeln, zur ſtaupe ſchlagen. Sæpe legitur in vetuſtis martyrologiis. Turneb. 1, 28 cenſet, *Catomum* eſſe vinculum aut catenam. Sed rectius Joſ. Scaliger ad Manilium 5, 403 ex Græco deduxit, ut ſit commiſſura cervicis cum humeris. Quemadmodum itaque *capite cædi* ille dicitur, cui caput cæditur; ſic *catomo cædi*, idem eſt, ac in cervice cædi plumbatis, de quo ſupplicio Prud. Periſt. 14, 116 *Tundatur, inquit, tergum crebris ictibus, Plumboque cervix verberata extuberet.* vid. Heinſii & Grævii epiſtolæ Syll. Bur. T. 4 n. 304 & 306.

¶ Catomidio, *are*, verbum eſt κατ' ὦμων τύπτειν, a κατωμαδόν, hinter den nacken ſchlagen, ſtäupen, prügeln. Petron. c. 132 *Vocat cubicularios, & me jubet catomidiari.* Codices plerique habent *catorogare*, i. e. catomis rogare, verberare: & ſic retinuit Nodot p. m. 368. Nam mox ſequitur: *ſputis verberibusque ejectus ſum.* vid. omnino edit. Burm. p. 626. Spartian. Adrian. c. 18 *Decoctores bonorum ſuorum catomidiari in amphitheatro & dimitti juſſit.* Ita ex membranis placet Grutero, & Salmaſio ad h. l. vide inprimis eundem in Hiſt. Aug. p. 48. Caſaubonus tamen retinet, ut in vulgatis editum eſt, *Catamidiare*, atque a græco καταμαδιᾶν interpretatur, ſpublice irriſui ac ludibrio præbere, ſchimpffen, auslachen.

Caton, vide *Cothon*.

CATONIVM, *i*, n. ex Græco κάτω; inferorum locus, die hölle, vox ſordida, Gellio cenſente 16, 7. Laberius: *Tollet bona Fide vos orcus nudus in Catonium:* id eſt, in barathrum infernum. Cic. 7 fam. 25 *Sed heus tu, manum de tabula: magiſter adeſt citius, quam putaramus, vereor, ne in Catonium Catonianos*, id eſt, veteor, ne in exitium ultimum conjiciat, & orco adeo demittat nos Caronianis partibus addictos. Male Scaliger *Catomium* legere maluit: quod Salmaſius advertit in Hiſt. Aug. p. 49. Eum enim per *virum Magnum*, quem ibi nominat, deſignat. Locus Scaligeri eſt 2 epiſt. 146. Sed forte rectius *Charonium*, de quo in *Charon*.

CATOPTRĪCA, *æ*, f. ſcientia ſeu ars multis matheſeos partibus inſerviens; in univerſum dicitur ea, quæ de quibusvis inſtrumentis Mathematicis pertractat, quibus oculorum adhibita acie, per ipſorum pinnacidia adſpectando quidpiam indagamus. Dalechamp. ad Plin. 2, 69 p. 110.

¶ Catoptron, *i*, n. κάτοπτρον, ſpeculum, inter ornamenta muliebria poſuit Pollux 7, 22, ein ſpiegel.

¶ Catoptromantia, *æ*, f. κατοπτρομαντεία, magiæ ſpecies, quæ fit per ſpecula. Qua de re Spartianus in Didio Iul. c. 7 *In ſpeculo pueri præligati oculis incantando ventura reſpicere dicuntur.*

CĂTŎPȲRĪTES, *æ*, m. κατοπυρίτης, gemma e Cappadocia proveniens, Plin. 37, 8, 10.

CATORCHĪTES, *æ*, m. κατορχίτης, vinum alio nomine *Scytes* e fico ejus nominis, Plin. 14, 16.

Catotogo, vide *Catomidio* in *Catomum*.

CATORTHŌMA, *ătis*, n. κατόρθωμα, officium rectum & perfectum. Cic. de fin. 3, 7 *Quæ nos aut recte facta dicamus, ſi placet, illi* κατορθώματα *appellant, omnes numeros virtutis continent.* conf. Id. Off. 1, 3.

CATTA, *æ*, f. κάττα, eine katze. Martial. 13 epigr. 69

Pannonicas nobis nunquam dedit Vindria cattas.

¶ 2. *Cattas* etiam inter appellationes navium refert Gell. 10, 25.

CATTI, *orum*, m. pl. populi Germaniæ, hodie *Haſſi*, die Heſſen. Meminit eorum Tacitus Germ. 30, 1, & locis pluribus; Iuvenal. 4, 147; Martial. 2 epigr. 2.

¶ Cattĭcus, *a, um*, adject. ut, *Cattica Teutonicos accendit ſpuma capillos*, Martial. 14 epigr. 26 Heßiſche ſciffe, male alii legunt *Cauſtica*.

Catulaſter, catulaſtrum, vide *Catlaſter*, Catulio, *Canis*.

CĂTVLLVS, *i*, m. *Q. Valer. Catullus Veronenſis*, poëta paullo laſcivior, ideoque caute legendus juventuti. Cæterum inaffectatæ elegantiæ affectator, ut Heinſius cenſuit. Qui eam ob cauſſam *pecten Muſarum* Scaligero patri appellatus, ut in Burdonicæ fabulæ Confutatione filius notat. *Doctum* Martialis in illo dixit 1 epigr. 62 *Verona docti ſylvabas amat Vatis*; Quod perpetuum fere eſſe & proprium, quoties ab antiquis laudatur, monet & contra Scalig. Poët. 6, 7 defendit Broukch. ad Tibull. 3, 6, 4. Qui etſi multa ſcripſit, ut ex veteribus Grammaticis ſatis conſtat, pauca tamen ad nos pervenere. Inter quæ procul dubio principem locum obtinet carmen illud, quod in nuptias Pelei & Thetidos condidit, cui vulgo *Argonauticorum* titulus falſo adſcribitur. Vixit Syllæ Mariique temporibus. ¶ 2. Fuit alius *Catullus urbicarius* mimographus, de quo Iuvenal. 13, 111

Mimum agit ille
Vrbanus, qualem fugitivus Scurra Catulli.

Idem 8, 185

Vocem, Damaſippe, locaſti
Siparlo, clamoſum ageres quum phaſma Catulli.

¶ Catullianus, *a, um*, adject. ut, *Baſia Catulliana*, i. e. tot millia, quot Catullus dixit, Martial. 11 epigr.

¶ Catullĭnus, *i*, m. vir illuſtris apud Sidonium epiſt. 1, 11; & tit. Carm. 12.

CĂTŬLVS, *i*, m. quatenus ſtricte notat canum fœtus recens editos, a *Canis* deſcendit, ut diminutivum, unde & *Catulinus*, *Catulire*, &c. vide ſupra *Canis:* At quatenus ut cognomentum impoſitum eſt viris, rectius ab antiquo nomine *Catus*, quod ſagacem ſignificat, deducitur. ¶ 1. *Q. Lutatius Catulus* Romanus fuit, qui contra Pœnos cum Amilcare duce profectus finem primo bello Punico impoſuit, de qua re vide Polyb. lib. 1; Eutrop. 2, 16. ¶ 2. *Catulus* alter, orator & conſul, cum C. Mario Cimbros fudit, ſed ab eodem poſtea urbe occupata per diſſenſionem mori, fruſtra pro eo civibus precantibus, juſſus, & in cubiculo incluſus carbonum candentium vapore ſuffocatus eſt. v. Plutarch. Mario p. 789. Meminit hujus Catuli frequenter Cicero in Claris Orat. & Eutrop. 5, 1. Lucan. 2, 173 *Quid ſanguine manes Placatos Catuli referam?* Sylla enim, Mario interfecto, *Catuli* necem poſtea ultus eſt. ¶ 3. Hujus pater *Q. Catulus* poëta fuit; ut Cicero indicat de Nat. Deor. 1, ubi ejus Epigramma in Roſcium adducit. Adducit & aliud ejusdem Gell. 19, 9. ¶ 4. Alius *Q. Catuli* mentionem Cicero facit pro L. Man. c. 20, de quo Vellejus etiam 2, 32 refert.

¶ Catulianus, *a, um*, adject. ut, *Catuliana Minerva*, Romæ a *Q. Lut. Catulo* dicata, Plin. 34, 8.

CĂTVS, *a, um*, ſagax, klug, fürſichtig; quaſi *cautus* a *caveo*: vel quaſi *acutus*, Varr. L. L. 6, 3. Nonius 2, 184 *Catus* exponit *Sapiens*. Nec aliter Plin. 7, 31 *A ſapientia*, ait, *eſſe impoſita catorum & corculorum cognomina.* Ennius ap. Cic. Tuſc. 1, 9 *Egregie cordatus homo catus Aelius Sextus.* In quo verſu *catum, acutum* interpretatur Varro l. c. & Sabinum vocabulum eſſe aſſerit. Ibidem *cata dicta* apud eumdem Ennium *acuta* exponit. Servius a κάω, *uro, ob calorem ingenii* derivat. Ter. Andr. 5, 2, 14 *Neſcio qui ſenex modo venit: clum! confidens, catus.* Vbi Donatus: CATVS, *Callidus, doctus: ardens παρὰ τὸ καίειν: Ingeniorum enim igneus vigor videtur.* Sane acumen ingenii & vigor a calidiore temperamento eſt. Frigidi enim hebetes ac tardi: Quo Virgilius reſpiciens Georg. 2, 484 ait: *Sin has ne poſſim naturæ accedere partes, Frigidus obſtiterit circum præcordia ſanguis.* Vide de hac voce

Tiraquell. ad Alex. ab Alex. 1, 9. Hac voce Plautus quoque Moſt. 1, 3, 29, & 6, 2, 21; &c. & Horat. 1 ode 16, 3: & 3 ode 12, 10 uſi ſunt. Cum infinitivo Apul. Flor. p. 341 *Solus ante alios catus canere.* Vet. Gloſſ. *Catus, ὀξὺς: δεξιγνώμων.* Item: *ὀξύς, ὁ πανοῦργος. Catus:* ein geſchwinder menſch, der ſich bald findet. *A Catus, Catonum nomen* deductum Plutarchus etiam in Catone Majore aſſentitur.

¶ Cătus, *i*, m. ſubſt. felis, *ἡ αἴλουρος*, eine katze, fater, cui beſtiæ, non minus ac cani, ſagax atque acutus ſenſus eſt. Pallad. Mart. 1. 9 *Contra talpas proſcit catos frequenter habere.* ¶ 2. *Catos* etiam dixerunt militari uſu vineas & pluteos, ſub quibus miles latebat muros oppugnaturus, quemadmodum minorem machinam vocarunt muſculum. v. Veget. R. mil. 4, 15: Turneb. Adverſ. 11, 24. Hinc Gv. Brito Phil. 7, 796 *Hæc faciunt reptare catum, tectique ſub illo Suffodiunt murum.* Sic a Germanis quoddam munimenti genus propugnaculo ſuperimpoſitum vocatur, eine katze.

¶ Căte, adv. klüglich, weislich. Plaut. Men. 2, 3, 61 *Mulier te novit tam cate.* Et Mil. 3. 1, 9 *Cum cura & cate locus loquendi tectus eſt.* conf. Pœn. 1, 1, 3. Cic. in Arato v. 304 *Turnare cate orbes.*

¶ Catius, *i*, m. Deus olim dictus, *qui cautos*, i. e. *acutos faceret*, Auguſtin. de C. D. 4, 21. ¶ 2. *Catius* Epicureus levis quidem, ſed non injucundus auctor audit Quintiliano 10, 1 p. 920. Burm.

¶ Catulus, *i*, m. diminut. vide paullo ante ſeorſum, & ſupra in *Canis*.

Cavædium, Cavamen, &c. vide *Cavus*.

CAVCĂLIS, *idis*, f. Καυκαλίς, herba ex daucorum genere, *daucum ſilveſtre*, wilde beerwurtz, rauhe bibenellen. Dioſc. 2, 12; & Plin. 22, 22.

CAVCĂSVS, *i*, m. Κάυκασος, montium magnorum & celeberrimorum unus eſt probe Albaniam & Iberiam, inter Hyrcanum mare & Pontum Euxinum. Sic, *Caucaſi radices*, Cic. Tuſc. 2, 22; *nive*, ibid. 5, 27; *Prometheus Caucaſo affixus*, ibid. 5, 3. Et Val. Flaccus Argon. 5, 154 *Ultimus inde ſinus, ſævumque cubile Promethei, Cernitur in geſtas conſurgens Caucaſus artus.* Pars eſt Tauri montis, qui & ipſe *Caucaſi* nomine interdum intelligitur. Cæterum tam alte levatus Caucaſus eſt, ut circa illius verticem ſol ſcindi videatur, uti Philoſtratus lib. 2 de hoc monte notavit. ¶ 2. Sen. Medea v 43 dixit: *Pelle fœminæ metus, Et inhoſpitalem Caucaſum mente indue:* id eſt, in quodvis vel inhumanum maxime facinus mentem obdura. *Caucaſo abruptior*, Tertull. adv. Marc. 1, 1 proverbialiter.

¶ Caucăsĕus, & Caucaſius, *a, um*, adject. Plin. 6, 11 *Caucaſiæ portæ.* Propert. 2, 1, 66 *Caucaſea rupes.* Add. Id. 2, 25, 14. Virg. ecl. 6, 42 *Caucaſeasque refert volucres*, &c. Silius 4, 333 *Caucaſiis tigris ſe protulit antris.*

¶ Caucaſigĕna, *æ*, c. von Caucaſo bürtig; ut, *Caucaſigenæ Alani*, Sidon. 4 epiſt. 1.

CAVCI, Chauci, Cauchi, item Caici vel Cayci, Germaniæ populi, *majores & minores.* Sic enim duas Caucorum gentes Ptolemæus fecit. Majores ad Albim fluvium: Minores ad Viſurgim fluvium, ubi urbs Brema, itemque Epiſcopatus Werdenſis. v. Cluver. Antiq. Germ. 3, 18; & Ioh. Schild. peculiari Commentario de *Caucis*, quem duobus libris exſecutus eſt.

CAVCON, *i*, n. καύκων, herba, quæ & *ephedra* & *anabaſis*, Plin. 26, 7.

CAVCVS, *i*, m. vel Cauca, *æ*, f. pateta, poculi genus, ein becher. Spartian. Nigro c. 10 *Quum milites quosdam in cauco argenteo expeditionis tempore bibere viderit.* v. ibi Salmaſ. Trebell. Poſt. in Claud. 14 *Dabis in caucos & ſcyphos pondo undecim.* Lege & ibi Salmaſ. Gloſſ. Vet. Καύκα, *patera*.

Cauculus, *i*, m. diminut. unde

¶ Caucularii, & Cauculatores, i. e. præſtigiatores, gaukler, de quibus Salmaſium d. l. conſule: de *Cauculatore* etiam Gloſſ. Vet.

CAVDA, *æ*, f. poſterior pars pendens in omnibus animalibus, præterquam homine & ſimia, ut Plin. 10, 50 notavit, ein ſchwantz. Cic. Fin. 3, 5 *Anatura donata cauda pavoni*, &c. Virg. Georg. 3, 59 *Verrit verſatilis cauda*, de bove loquitur. *Caudæ pilos equinæ paullatim vellere*, proverbialiter indicat, conſilio, tempore & aſſiduitate id eſſe conficiendum, quod viribus & impetu obtineri nequit. Adagii occaſionem vide in Eraſmi Chil. Inter ſymbola denique Pythagoræ refertur *μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων*, hoc eſt, *Ne guſtaveris, quibus nigra eſt cauda*: quod admonet non eſſe utendum conſuetudine & commercio improborum eorumque, qui moribus ſunt nigris & infamibus. ¶ 2. *Caudam* pro membro virili Horatius poſuit 1 Sat. 2, 45

Accidit, ut quidam teſtes caudamque ſalacem Demeteret ferro.

Id. 2 Sat. 7, 49 *Turgentis verbera caudæ* dixit. Similiter Græci *ὄρχιν* vocant, Germanorumque eadem eſt ratio. ¶ 3. *Caudam jactare populo*, Perſ. Sat. 4, 15, id eſt, venditare ſe apud populum ſpecioſis actionibus; ſeu popularibus ſtudiis gratiam ejus colligere: fuchsſchwäntzen, heucheln; tractum a canibus, qui cauſis ſuis adulantur heris: vel a pavonibus & gallis Numidicis, qui caudæ jactatione fœminis ſuis placere ſtudent. ¶ 4. *Caudam trahere*, aliud Prov. ap. Horat. 2 Sat. 7, 53, pro *deridiculo eſſe*; vel quia pueri eis, quos derideri eſſe volunt, quiddam *caudæ inſtar* apponere in tergo ſolent, ut vetus Scholiaſtes interpretatur: vel quia pleræque quadrupedum, cum pudor tremore invaſerit, demittunt & trahunt caudam: quam contra ferocientes arrigant & tollunt. Verba Horatii d. l. ſunt: *Hoc te Crede modo inſanum, ut nihilo ſapientior ille Qui te deridet, caudam trahat:* id eſt, ea conditione te eſſe dementem, perſuade tibi, ut alterum, qui tuam derideat ſtultitiam, nihilo ſapientiorem exiſtimes, & commiſſurum poſt paullo, ut æque derideatur ob ſuam dementiam. *Suus* enim *cuique*, ut Catullus ait Carm. 22, 20 *attributus eſt error*: & usque quoque ſapere, ſoli Deo conceditur.

¶ Coda, *æ*, f. antique pro *Cauda*. Varro apud Nonium 2, 135 *Vt canis ſine coda.* Petron. c. 44 *Retro crevſit ut coda vituli.* Feſtus, *Codeta*, inquit: *ager, in quo frutices exiſtunt, in modum codarum equinarum.* v. Parei Lex. Crit. p. 210.

¶ Codeta etiam a *Cauda* eſt, de quo infra ſuo loco.

¶ Codĭcula, *æ*, f. pro *Caudicula* vel *caudula* diminut. Apic. c. 7, 1.

¶ Ecaudis, *e*, ſchwantzlos; ut, *Verſus ecaudes*, *μείωσις*, Diomed. 3 p. 497.

Caudeæ, vide *Caudeus* in *Caudex*.

CAVDEX, *icis*, & Côdex, *icis*, m. ut, *plauſtrum & ploſtrum: caudæ & coda* dicebant: *τελεχος*, ſive lignum interius, quod cortex ambit, der ſtamm des baums, klotz. Solin. c. 35 *Lignum caudicis* appellat: Plinius *vitalia arboris* vocat. Quod *caulis* in herbis, idem eſt *caudex* in arboribus. Ita, *Caudicibus ſectis*, Virg. Ge. 2, 30. *Caudices ligni famiculo circumdatos portare*, Gell. 5, 3. *Codex, quem vix juga bina moverent junctа*, Ovid. Met. 12, 432. *Codex inveteratus*, ein alter ſtamm. Colum. 4, 8 extr. Apud Plaut. Pœn. 4, 3, 34 *Codex robuſtus* eſt ſtipes ligneus, quem alligati ſervi, qui deliquerant, trahebant. Sic, *Codicis vincula*, Propert. 4, 7, 40. Sed *codicem a robore* diverſum eſſe docet Turneb. Adv. 23, 21. ¶ 2. Eſt & convicium in *ἀναίσθητον*, & qui nihilo magis ſapiat lentiatve quam caudex, ein ſtock. Ter. Heaut. 5, 1, 4 *In me quibvis harum rerum convenit, Quæ ſunt dicta in ſtultum, caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus.* ¶ 3. *A Caudice* etiam accepit cognomen. *Appius Claudius* Cæci frater: quod primus perſuaſit Romanis navem conſcendere, ut Sen. de Brev. Vitæ c. 13 notat: vel quod primus piſcatoria nave trajecit fretum: ut Victor in Viris Illuſtr. c. 37 ſcribit. Nam plurium tabularum contextus *Caudex* ſeu *Codex* appellabatur; vide mox *Codex*; & *Codicarius* in *Caudicarius*.

¶ Caudeus, *a, um*, hölzern von ſtämmen; ut, *Caudea ciſtella*, Plaut. Rud. 4, 4, 65 & 89. Corrupte *Caudeæ* dicuntur ciſtellæ ex junco apud Feſtum pro *Caudeæ*.

¶ Caudicālis, *e*: ut, *Provincia caudicalis*, pro caudices tractante vel findente apud Plaut. Pſeud. 1, 2, 25 joculariter dicitur: *Te*, inquit, *cum ſecari caudicali præſicio provinciæ*, h. e. ſecandis truncis ſive caudicibus, du ſolſt holtzhacker ſeyn.

¶ Caudicārius, vel Codicārius, *a, um*, ex tabulis craſſioribus; aus ſtämmen oder pfoſten gemacht; ut, *Caudicaria*, ſeu *codicaria navis*, Sen. Brev. Vit. c. 13, quam Feſtus *ex craſſiore tabula factam* interpretatur. Eam ſcilicet, ut puto, ſignificans, quæ ex craſſiore codice, ſeu trunco excavata eſt: hoc eſt, *cauliculus lembus*, quem Auſonius vocat, ein kahn. *Navem piſcatoriam* Victor de Viris illuſtr. in App. Claud. c. ſcil. 37 dixit. Forte an has easdem cum *ſcaphis* Nonius 13, 12, cum de navigationum generibus docet, facit. Nam cum de *ſcaphis* expoſuiſſet, ſubjicit: *Codicarias naves etiam nunc* (*ſcaphas*, ut puto,) *appellat eo, quod in fluminibus ſint uſui.* Quam rationem tamen haud capio. Quid ſi legamus: *Appellant eas, quæ in fluminibus ſint uſui.* Certe Salluſtii & Varronis loca, quæ laudat Nonius, de Euphrate ac Tiberi agunt. Tales ſunt *monoxylæ lintres*, apud Plin. 6, 23, quas cum Livio *ex ſingulis arboribus cavatas* appellare licet. ¶ 2. Sed *Codicariæ* etiam videntur dictæ, quæ ex pluribus codicibus, aliis ſuper aliis poſitis, & in unum corpus ſeu maſſam conjunctis, factæ temere erant; quod *codex* plurium tabularum contextus diceretur. Varro apud Nonium 13, 12 *Quod antiqui plures tabulas conjunctas* CODICES *dicebant: ex quo in Tiberi naves codicarias appellamus*, eine flöſſe. Quo procul dubio reſpexit Seneca de Brev. Vitæ c. 13 ſcribens: *Plurium tabularum contextus* Caudex *apud antiquos dicebatur: unde publicæ tabulæ* codices *dicuntur*: & *naves nunc quoque, quæ ex antiqua conſuetudine per Tiberim commeatus ſubvehunt*, Caudicariæ *vocantur.* Plinius hujusmodi navigia deſignare videtur 3, 5, cum ait: *Sed Tiberis propter aſpera & confragoſa, ne ſic quidem, præterquam trabibus verius, quam ratibus longe meabilis fertur.*

¶ Caudicæ, *arum*, f. pl. etiam naves ſunt, ex caudicibus, ſive lignis craſſioribus compactæ, apud Gell. 10, 25, flöſſen.

¶ Caudicārius, *i*, m. nauta, qui Tiberi annonam ſubvehit, ein floßfahrer; notat ex Codice Theodoſii 4, 9 de ſuar. & pecuariis, (l. 14 T. 4) & Inſcriptione Veteri Lipſ. ad Sen. de Brev. Vit. c. 13. Conf. Demſter. Paralip. ad Roſin. 8, 38 p. 736.

¶ Caudiceus, *a, um*, quod ex *caudice* eſt. Auſon. in Moſella v. 197

Navita caudiceo ſtultans ſuper æquora lembo.

¶ Côdex, *icis*, m. liber, & quod ſcriptura conſtat, dicitur, ein buch, eine ſchrifft. Antiqui enim in tabulis ſcribebant: & plurium tabularum contextus, ut paullo ante ex Seneca notabamus, *codex* dicebatur antiquis: quod a Varrone apud Nonium 13, 12 procul dubio accepit Iuvenal. 10, 236 *Codice ſævo Heredes vetat eſſi ſuos: bona totа ferentur Ad Phialen; Codice ſævo*, i. e. teſtamento inofficioſo: quo liberos ſuos præterit ſive omittit impius pater, ut bona ejus omnia ad Phialen meretricem perveniant. Namque & *Codicilli*, in quibus ultima voluntas, ſed non æque ſolenniter, ut in teſtamentorum codicibus perſcripta erat, dicebantur, de quo paullo poſt dicendum erit. *Codex* igitur dicebatur corpus, five compages plurium tabularum, ſive illæ lignеæ, ſive eboreæ, (unde *eborei codices* dicti, Vlp. 32 Dig. 1 l. 52) ſive membranеæ etiam eſſent, quarum alia ſuper aliam ſtructa erat; ſicut & hodieque fit in noſtris codicibus ſive libris. Oſtendit hoc etiam Maffeus hiſt. diplom. l. 2 p. 69 probante Burm ad Rutil. Itin 2, 1. Hinc *Codices chartacei*, eid. Vlpiano l. c. Sic *Referre in codicem*, vel *in codices*; & quidem *accepti & expenſi*, rechen-bücher. Cic. pro Roſc. Com. c. 1. ¶ 2. Differebat autem *Codex* a *Volumine*. *Volumen* quippe dicebatur, cum chartæ chartis in longitudinem attexuntur & conglutinantur: volvendæ circa rotulum, ſive bacillum teres atque rotundum, ex quo *Volumen* appellatur. Vide infra in *Volumen*; it. Salmaſ. de modo Vſurarum p. 405 & ſeq. ubi & alia licebit diſcere, quæ ad notitiam *Codicum veterum* pertinent. ¶ 3. In primis notandum, *codicem* differre ab *adverſariis*. vid. Cic. pro Roſc. Com. c. 3, ubi *codex* & *tabulæ* ſunt *rationes cum cura & religione confectæ*: *adverſaria tantum mendtrua, temere conjecta*, unde ad ea provocare impudentiæ tribuit. Plura de *Codice* vide in *Caudex*.

¶ Codicillus, *i*, m. diminut. parvus codex; hoc eſt, in quo minoris formæ tabulæ compactæ, ſed pluralis fere tantum eſt numeri: *Codicilli*, ſchreibtafeln. Cic. fam 9, 26 *Exemplum literarum in codicillis exaravi.* v. ibi Manut. & ad fam. 4, 12. Ioald. Phil. 8, 10 de Cotyla, qui explorandi cauſſa in ſenatum venerat: *Hic ſententias noſtras in codicillos, & omnia verba referebat.* Iſtinatio eorum uſum commendabat, & quod nullo apparatu atramenti & calami opus eſſet. Itaque utebantur in conviviis, itineribus, ſenatu. v. Burm. præf. Petron. pr.

¶ 2. Et quia literæ ſive epiſtolæ in hujusmodi codicillis perſcribebantur;

bantur; inde sæpe *Codicillorum* appellatio literis sive epistolis tribuitur, ein brief. Cic. fam. 6, 18 *Quæsivi a Balbo per codicillos, quid esset in lege.* Id. ibid. 4, 12 *Puer Acidini mihi obviam venit cum codicillis.* Et alibi sæpius. Suet. Calig. c. 55 *Equiti Romano tumultuanti per Centurionem denunciavit, abiret sine mora etiam, perferretque ad Ptolemæum regem in Mauritaniam codicillos suos.* Plin. Paneg. 70 *Codicillos amicorum* privatas commendationes & laudationes in codicillis perscriptas dixit. Sed *Codicilli* maxime dicuntur epistolæ, quæ ad præsentes mittuntur. Sen. epist. 55 extr. *Video te, mi Lucili, cum maxime audio: adeo tecum sum, ut dubitem, an incipiam non epistolas,* (ut ad absentem, quod es,) *sed codicillos tibi* (tamquam præsenti) *scribere.* Notat Lipsius institut. Epist. c. 2. ¶ 3. Quin & diplomata principum & constitutiones, *codicilli* passim appellantur, patente. Ita Suet. Claud. c. 29 *Codicillos officiorum* dixit, quibus officia deferebantur. conf. Id. Tit c. 42. Nam & *epistolæ* & *literæ* dicebantur. Et hinc fortassis corpus illud Constitutionum Imperialium, *Codex* appellatus est, quod *codicillos* principum contineret. ¶ 4. *Codicilli* etiam dicebantur voluntatis ultimæ tabulæ, non æque solenniter tamen ac testamenta confectæ, de quibus videndi ICti. Sic, *Legare aliquid codicillis*, Marc. 29 Dig. t. 7 l. 6 § 4.

¶ Codicillāris, *e*, brieflich, urkundlich. Lamprid. Alex. Sev. c. 49 *Pontificatus codicillaris*, i. e. principis diplomate constitutus.

¶ Excōdico, *are*, umgraben, ausrotten. Pallad. pr. lib. 2 explicat, nempe *ablaqueare*, h. e. *circa vitis radicem dolabra terram aperire, & velut lacus efficere, ut solis teporibus & imbribus provocentur.* Dicitur vero ita, quod codices, id est trunci & frutices fodiendo exstirpentur. Festus: *Repastinari ager dicitur, cum silvester excodicatur,* &c. Scribitur etiam *excaudicare*, Tertull. de Pudicit. c. 16.

CAUDIUM, *i*, n. Samnitum oppidum: ad quod locus *Caudinæ Furculæ* appellatus, ex duobus saltibus angustis silvosisque constans, fœda Romanorum clade, qua sub jugum missi sunt, infamis, Liv. 9, 2.

¶ Caudīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Caudinæ fauces*, Liv. 22, 14; Lucan. 2, 138 *Caudinum prælium*, Cic. de Senect. c. 12.

CAUDOS, vel Gaudos, Καυδῶ, insula maris Cretici, Plin. 4, 12. conf. Reinesf. Var. Lect. Epilog. p. 685.

Cavea, vide in *Cavus.*

CĂVEO, *cavi, cautum, cavēre*, sich hüten, fürsehen, Ter. Eun. 4, 6, 23 *Tu quod cavere possis, stultum est admittere*, wessen du umgang haben kanst, &c. Cic. post Red. c. 9 *Nihil credam & omnia cavebo.* Horat. 2 od. 13, 13 *Quod quisque vitet, nunquam homini satis Cautum est in horas.* *Cavere sibi ab aliquo*, sich vor einem in acht nehmen. Ter. Eun. 5, 2, 44. Et, *Cavere sibi a veneno*, Cic. de Fin. 5, 22. *Erunt omnia facilia, si ab uno illo cavero.* Id. L. 10 ad Attic. ep. 6 *Ab homine impuro nefarioque cavere.* Id. Phil. 12, 10. Est etiam *cavere ab aliquo*, aliquem ut sibi satisdet, adigere, Cic. L. 2 in Verr. c. 2, 3 *Rogant eum, ut sibi id, quod ab ipsis abisset pecuniæ curet: ab sese caveat, quemadmodum velit; de illa hereditate cum Epicrate neminem esse acturum.* v. Menck. Obs. L. L. *Cavere legibus*, verbieten, Curt. 6, 11, 20 *Cavere testamento*, verordnen, Cic. Fin. 2, 31 extr. Et sic crebro optimi auctores de iis, qui vel lege vel testamento aliquid constituunt, hoc verbum adhibent. v. Schwartz. ad Plin. Paneg. c. 39. *Cavere capite pro pecunia*, leib und leben dafür verpfänden, Plin. 34, 7. *Cavere obsidibus de pecunia*, mit bürgen versichern, cautien stellen, Cæs. B. Gall. 6, 2. *Cavere concordiæ publicæ*, i. e. prospicere, consulere, rathen, rath schaffen, Vellej. 2, 48, 5. *Scabiem cavere pecori*, Cato R. R. c. 5. CAVEO, præsertim in imperativo, modo cum infinitivo, modo cum subjunctivo, eoque vel absolute, vel cum conjunctione *ne* construitur: Vt, *Cave existimes*, i. e. noli existimare, dencke ja nicht, Cic. fam. 9, 24. *Cavete ne*, &c. Id. pro S. Rosc. 53. *Caveret id petere a P. R.* er solte es ja nicht begehren, Sallust. Jug. c. 64. *Cave præcipitare*, Ovid. 3 Pont. 1, 139. *Capro occursare caveto*, komme ihm ja nicht zu nahe. Virg. ecl. 9, 25. ¶ 2. Proprie ICti dicuntur *cavere*, cum consulentibus respondent. Cic. 3 fam. 1 extr. *L. Valerium ICtum valde tibi commendo: sed ita etiam, si non est jure consultus. Melius enim ei cavere volo, quam ipse aliis solet.* Add. Id. ad Trebat. ICt. fam. 7, 6 & Manut. ad h. l. Ovid. Art. am. 1, 83

Illi sæpe loco capitur consultus amore,
Quique aliis cavit, non cavet ipse sibi,

der andern cautelen gegeben. Plaut. Epid. 2, 2, 107 *Hic poterit cavere recte, jura qui & leges tenet.* Vide & infra in *Cavillari.* ¶ 3. Est & passivum *caveri.* Cic. Att. 10, 16 *Cætera, quæ quidem consilio provideri poterunt, cavebuntur*, es soll beobachtet, besorget werden. Plin. 16, 5 *Cautum est lege.*

¶ Cavendus, *a*, *um*, das zu vermeiden ist. Cic. de Orat. 2, 72. Lucil. ap. Nonium 5, 62 *Quid tibi cavendum censes, quid vitandum maxime?* Gerund. Nep. 7, 5, 2 *Animum attendere ad cavendum.*

¶ Cavo, *is*, *ĕre*, conjugatione tertia, apud Tibullum, loco mox in *Cavillor* citando, cui adde Scaligeri commentaria in illum ipsum locum, & Servium ad Æn. 4, 409, qui etiam ad Catullum provocat, sed, Scaligero judice, Tibullum voluit dicere. Hinc etiam est, quod imperativus *cave* interdum e breve. Propert. 1, 7, 25

Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu.

¶ Cautus, *a*, *um*, fürsichtig, klug. Ter. Phorm. 4, 5, 3 *Vt cautus est, ubi nihil opus est.* Cic. Att. 10, 9 *Ero in credendo, ut mones, cautus*, ich will im trauen behutsam seyn. Absolute Plaut. Capt. 2, 1, 25 *Cauto opus est.* ¶ 2. Cæterum *Cautus* non tantum is dicitur, qui cavet probe, & sibi recte prospicit: sed & cui *cautum* bene est, h. e. qui tutus munitusque est, versichert. Lucan. 4, 409 *Cautus ab incursu belli*, i. e. tutus & bene munitus adversus bellicam vim. Ita contra *tutum* pro *Cauto* posuit Horat. de Arte v. 28 *Tutus nimium, timidusque procellæ.* Idem 2 epist. 1, 103 sqq.

Romæ dulce diu fuit & solenne, reclusa
Mane domo vigilare, clienti promere jura:
Cautos nominibus certis expendere nummos:

Cauti nummi, dagegen man eine versicherung hat. ¶ 3. Compar. Cic. pro Rosc. Am. c. 20 *Peccare in eam partem, quæ est cautior.* Id. Phil. 13, 3 *Sapientia cautioribus utitur consiliis.* Superl. Vet. Inscript. Q. Fabio Maximo dicata: DVX ÆTATIS SVÆ CAVTISSIMVS HABITVS, apud Grut. f. 406 n. 7: & Ferret. Mus. lapid. p. 312. Et Augustin. Confess. 7, 6 *Cautissima observatione numerare.*

¶ Cauta, *orum*, n. pl. subst. i. e. cautiones syngraphæ, das verschriebene, die handschrifften. v. Barth. Adv. 44, 15. Coripp. 2 p. m. 39 *Debita persolvit genitoris, cauta recepit.*

¶ Cautus, *us*, m. subst. omne id, quod in sacris cavendum, & religionis gratia vitandum aut omittendum est, genaue beobachtung; ut vult Lipsius; v. ejus Elect. 1, 21, propter *Cautus multiciples*, in Gell. 10, 15 pr. ubi alii *castus* legunt.

¶ Caute, adv. fürsichtig, behutsam. *Caute pedetentimque dicere*, Cic. pro Cluent. c. 42. *Caute & cogitate rem suam tractare*, Plaut. Trin. 2, 2, 46; *Cautius efficere aliquid*, Cic. pro Dejot. c. 6. *Cautissime navigare* Id. Att. 15, 26. Vulgo dicimus: *disce cautius mercari*, siehe dich besser für.

¶ Cautim, idem quod *Caute*, apud Ter. Heaut. 4, 8, 29.

¶ Cautio, *ōnis*, f. die verwahrung, versicherung; ut, *Adhibere cautionem & diligentiam*, fürsichtigkeit gebrauchen, Cic. Att. 1, 19 *Cautiones facere pecuniarum*, Id. pro domo c. 50. *Puerum ne resciscat, mihi esse ab illa, cautio est*, id est, Cavendum: Ter. Andr. 2, 3, 26. ¶ 2. *Cautiones* etiam dicebantur, *chirographa* & *syngraphæ*; (de quibus infra suis locis,) handschrifft. Hinc Vetus Interpres illud Lucæ c. 16 v. 6 δέξαι σου τὸ γράμμα, *Accipe cautionem tuam*, optime, ut ibi annotat Grotius, vertit. *Ita enim*, inquit, *ICti vocant, quod Græci syngrapham, aut chirographum. Eamdem* Cautionis *vocem hoc sensu usurpat Tertullianus & Salvianus.* Seneca etiam *Cautiones* obligationes seu chirographa dixit de Benef. 7, 10 *Video istis diplomata & syngraphas & cautiones, vacua habendi simulacra.* ¶ 3. De opere ICtorum Cic. fam. 7, 18 *Itaque quando vestræ cautiones infirmæ sunt*, eure cautelen.

¶ Cavitio, *ōnis*, f. olim dicebatur, quæ nunc *Cautio*, Festus.

¶ Cautēla, *æ*, f. idem quod *cautio*, versicherung. l. 6 Dig. de Pignorat. act. *Prius idonea cautela a debitore pro indemnitate ei præstanda.* Adde l. 15 Dig. de procurat. & defens. & ibi Gothofredi notulam. Vet. Gloss. *Cautela* ἀσφάλισμα.

¶ Cautelitas, *atis*, f. die fürsichtigkeit. Ennod. 8, 8 *An forte contra me illam tuam cautelitatem æstimas esse servandam.*

¶ Cautor, *ōris*, m. qui cavet & providet, ein fürsorger, bürge, cavent. Plaut. Capt. 2, 2, 5 *Qui cavet ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet, etiam cum cavisse ratus est, sæpe is cautor captus est.* Cic. pro Sext. c. 7 *Cautor alieni periculi.* Id de Orat. 1, 55 *Cautor formularum.*

¶ Cautionalis, *e*, versichernd; ut, *Cautionales stipulationes, ut quis cautior sit* &c. l. 1 ff. de stipulat. prætoriis.

¶ Discaveo, *ēre*, verhüten, vorbauen. Plaut. Men. 2, 1, 24 *Dictum facessas doctum & discaveas malo.*

¶ Incautus, *a*, *um*, qui non cavet, unvorsichtig; ut, *Invadere, opprimere hostem incautum*, der sein nicht wahrnimmt. Cic. Phil. 11, 2. *Formica haud ignara ac non incauta futuri*, Horat. sat. 1, 35 *Iuventa incautior*, Liv. 30, 13 extr. *Homo simplex & incautus*, Plin. Ep. 4, 9. *Incautissimus, quia credulus*, Sidon. 8 ep. 11. ¶ 2. Etiam passive, qui non cavetur. v. Barth. & Drakenb. ad Sil. 2, 98. & Cort. ad Sall. Jug. 49, 5.

¶ Incaute, unbehutsam. Cic. Att. 7, 10 *Stulte omnia & incaute (agi judico).* Liv. 21, 7 *Dum incautius subit murum.* ¶ 2. Eleganter Plin. ep. 1, 15 *Non potes incautius cœnare*, h. e. ubi minus cauto sit opus, liberius. Et Augustin. de Moribus Manich. c. ult. *Vt se ipsos in jurgando incautissime proderent.*

¶ Incautela, *æ*, f. die unachtsamkeit. Salvian. de Gub. D. l. 6 p. 135. *Vnus incautior perit, ne multi per incautelam depereant.*

¶ Percautus, *a*, *um*, sehr fürsichtig. Cic. ad Quint. frat. 1, 1, 6 *Percautus & diligens.*

¶ Præcaveo, *ēre*, idem quod *Cavere*; ut, *Præcavere sibi ab insidiis*, sich fürsehen, verwahren, hüten. Liv. 9, 17 *A me præcautum atque provisum est*, Cic. Att. 2, 1 *Res mihi prævisa atque præcauta est*, Id. Verr. 4, 42.

¶ Præcavens, *tis*, fürsichtig. Cic. pro Planco c. 43 *Providens ante & præcavens.*

¶ Præcautus, *a*, *um*, ut, *Cautus.* Pet. Chrysologus Serm. 156 pr. *Peritia præcauta medicorum.* Iuvencus 1, 259 *Præcauto discessu.* Absolute Plaut. Merc. 2, 2, 62 *Præcauto opus est*, man muß auf der hut seyn.

¶ Præcautio, *onis*, f. die fürsorge; ut, *Passionis avertendæ præcautio*, Cæl. Aurel. Acut. 1, 15 n. 131.

¶ Præcautor, *ōris*, m. Plaut. Pseud. 2, 2, 12 *Ego præcautor & patronus processi*: Sed *precator* rectius videtur.

¶ Recaveo, *ere*, cautionem solvere, einen gegenschein geben, qvittiren. Impp. C. lib. 9 t. 3 l. 2 *Qui solenni lege devinxerit & recaverit.*

¶ Recautum, *i*, n. apochæ species, sive obligationis dissolutio, der gegenschein, die quittung. v. Novell. 130 de transf. mil.

Caverna, cavernōsus, &c. vide *Cavus.*

CAVIÆ, sive *Caviares*, partes hostiæ cauda tenus positæ in sacrificio pro collegio pontificum. Fest.

Cavile vide *Cavus.*

CĂVILLOR, *atus sum, ari*, quid proprie sit, omnium optime Scaliger ad Festum docet, achtung geben. *Cavillari*, inquit, *a cavendo* ὑποκορισικῶς. *Propriumque est legulejorum & moratorum verbum. Nam Iurisconsultorum proprium* CAVERE (Vid. *Caveo* n. 2, ubi & locum Ovid. Art. am. 1, 83 produximus.) Tibull. 1, 4, 68

Hæc mihi quæ caverem Titio, Deus edidit ore.

Nam & Cavo, is, dicebant. Vt igitur deminuerunt nomen in formulariis illis, Legulejos, non Iurisprudentes vocantes: sic & verbum professionis, cum cavillare, non cavere eos dicebant, propter tricas & morosas juris præstigias. Sane ita esse vel unus Tertullianus *satis dederit, qui de* Corona c. 11 *ait: omnibus modis cavillandum est, ne quid adversus Deum committatur*; id est, *cavendum*, παντοίως περιεργαστέον. *Non ergo obscurum, quare in vitium verterit hoc verbum, quum genus hoc hominum male semper audierit.* Hæc ille. Hinc ¶ 2 *Cavillari*, male interpretari, verdrehen. Tac. An. 1, 46, 3 *Augustum fessa ætate toties in Germanias commeare potuisse, Tiberium vigentem annis sedere in senatu verba patrum cavillantem.* ¶ 3. Est & *ridendo suggillare*, sive calumniari joculariter, verspotten, auslachen. Apul. Met. 8 p. 213 *Nare detorta magistrum suum varie cavillantur.* Id. 9 p. 238 *Summo risu*

visu meum prospectum cavillari non desinunt. Liv. 2, 58 *A centuriobus corruptum exercitum dicere, Tribunos plebis cavillans interdum,* VOLERONES *vocare.* Quintil. 1, 4 *Quo minus sunt ferendi, qui hanc artem,* (grammaticam) *ut tenuem ac jejunam cavillantur:* id est, irridentes & calumniantur sive fuggillant. Sic *cavillari in aliquo aliquid,* Cic. fam. 3, 34 dixit. ¶ 4. Est simpliciter *ludere* atque *jocari,* procul ira ac odio; scherzen, veriren. Cic. Att. 2, 1 *Itaque jam familiariter cum ipso etiam cavillor ac jocor.* Vide ipsum locum. Habes enim ibi & cavillationum hujusmodi jocularium aliquot exempla. Suet. Tito c. 8 *Sæpe cum populo cavillatus est; verum majestate salva.* conf. Nonius 2, 183.

¶ Cavillātus, *a, um,* passive idem ac *illusus,* verlacht, verspottet. Apul. Met. 3, 137 *Lepido sermone Fotidis cavillatus.* Id. 9 p. 230 *Sermonis blanditiæ cavillatum deducebat puerum.*

¶ Cavillatio, *ōnis,* f. Latinis est, quæ Græcis ἐξωνία dicitur, gespött, spötterey, höhnerey. Gloss. Vet. *Cavillatio,* κακοηθια, ἐξωνία. Vide & Casaub. ad Theophrasti Characteres περὶ ἐξωνίας. ¶ 2. Deinde etiam sic appellatur *Sophisma:* quemadmodum & ipsa ars texendi sophismata, quæ Græcis σοφιστικὴ est, *Cavillatoria* Boëthio appellata, sophisterey. Hinc Vetus Glossator *Cavillationem ἐνέδραν, ἀπάτην, παρεγχείρησιν* interpretatur. Vlpian. L. 177 D. de verb. signif. *Natura* cavillationis, *quam Græci σοφισμα* (pro quo Alciatus ramen σόφισμα malit legi,) *appellaverunt,* hæc est, *ut ab evidenter veris per brevissimas mutationes disputatio ad ea, quæ evidenter falsa sunt, perducatur.* Quæ eadem & L. 65 D. de diversf. Reg. Iuris reperuntur. Sen. epist. 111 *Quid vocentur latine sophismata, quæsisti a me. Multi tentaverunt iis nomen imponere, nullum hæsit. Videlicet quia res ipsa non recipiebatur a nobis, nec in usu erat, nomini quoque repugnatum est. Aptissimum tamen videtur mihi, quo Cicero usus est:* Cavillationes *vocat, quibus quisquis se tradidit, quæstiunculas quidem vafras nectit: ceterum ad vitam nihil proficit.* Vide infra *Sorites.* ¶ 3. *Dicteria* quoque, quæ jaciuntur in alios joculariter, *Cavillationes* vocantur, stichelworte. Cic. de Orat. 2, 54 *Cum duo,* inquit, *genera sint facetiarum, alterum æquabiliter fusum, in omni sermone; alterum peracutum & breve: illa a veteribus superior,* cavillatio; *hoc altera,* dicacitas *nominata est.* Sed non servarunt hanc distinctionem alii. Suet. de Illustr. Grammat. c. 3 *Lutatium Daphniden, quem Lenæus Melissus per cavillationem nominis πανὸς ἄγμα* dicit &c. Festus: *Cavillatio est jocosa calumniatio.* Suet. Vesp. c. 23 *Maxime dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione dilueret, transferretque ad fales,* daß er einen schertz und posſen draus machte. ¶ 4. Quint. 10, 7 p. 953 *Infelix verborum cavillatio* est morosum illud examen, cum *ad quodvis verbum hæsitatur, an probum sit, eoque impetus & contorta vis orationis,* ut loquitur auctor, *retardatur.* Vid. quæ supra de *calumnia* timoris dicta sunt.

¶ Cavillatus, *us,* idem. Apul. 8 p. 213 *Sed ille, cognito cavillatu, similis indignanti* &c.

¶ Cavillator, *ōris,* m. ridicularius, illusor, ein spötter. Cic. Att. 1, 13 *Consul ipse parvo animo & pravo: tantum cavillator* &c. Gell. 4, 20 *Qui jurabat, cavillator quidem, & canicula, & nimis ridicularius fuit.* Plaut. Truc. 3, 2, 15 *Iam sum cavillator probus.*

¶ Cavillatrix, *īcis,* f. Quintil. 7, 3 *Dialecticorum formata conclusio, in disputationibus potius per argumenta verborum cavillatrix, quam in oratoris officio multum allatura momenti.* Vsus etiam Idem 2, 15.

¶ Cavillatorius, *a, um,* betrüglich, zweydeutig. Laudatur *Tractatus frustratorius, cavillatorius,* in lib. 35 ff. t. 2 l. 88. Sed est tantum interpretis, Gr. ψευδόμενος.

¶ Cavillabundus, *a, um,* höhnisch, schertzend. Tertull. de Anima c. 34 extr. *Menelaus statim insequitur amissam, statim repetit ereptam, decenni prælio extorquet, non latens, non fallens, non cavillabundus.*

¶ Cavillum, *i,* n. σκῶμμα, irrisio, spott, hohn, schertz. Apul. 1 Miles. p. 66 *Iam adlubentia proclivis est sermonis ac joci, & scitum est cavillum: jam dicacitas tinnula* &c. Aur. Vict. ep. 9, 14 *Alludere cavillo.* conf. 23, 6.

¶ Cavilla, *æ,* idem in fœminino Plautus Aul. 4, 4, 11 *Pone hoc sis, aufer cavillam: non ego nunc nugas ago.* Et Mart. Capella 4 p. 135 *Nam si revolvas quid cavilla sævius.*

¶ Cavillula, *æ,* f. diminut. Plaut. Truc. 3, 2, 18, ubi v. Taubm. & Gron.

¶ Cavillōsus, *a, um,* spöttisch. Firm. 5, 8 *Astuti, callidi, cavillosi, & insidiarum pleni.*

¶ Incavillatio, *ōnis,* f. per despectum irrisio, die aushöhnung, verspottung. Festus.

CAVLA, *æ,* f. ovile seu quodcunque gregis receptaculum, dictum vel a *concavitate,* vel ab ἀυλὴ, i. e. *aula,* stall, ein schafstall. Servius in Æn. 9, 60 AD CAVLAS: *Monumenta & septa ovium. Est autem Græcum nomen C detracto. Nam Græci* AVLAS *vocant animalium receptacula. Vnde in sacris ædibus & in tribunalibus septa, quæ turbas prohibent,* AVLAS *vocamus.* Vet. Gloss. *Caulæ,* μάνδραι: ἐρεμμάτων μάνδραι, *Caulæ.* Festus: CAVLÆ *a cavo dictæ. Antiquitus enim ante usum tectorum oves in antris claudebantur.* ¶ 2. Pro Festo videtur esse Lucretius, qui poros meatusque alios corporis non semel *caulas* a cavitate scilicet, quæ facit transitum, vocat. Vti 2, 948 *Donec materies omnes concussa per artus Vitales animæ nodos e corpore solvit, Dispersamque foras per caulas ejicit omnes.* Idem *Palati caulas,* lib. 4, 624; *Ætheris caulas* lib. 6, 491 eadem ratione dixit.

Cauleſco, caulias, cauliculus &c. vide *Caulis,* Caulinus, *Caulon.*

CAVLIS, *is,* m. καυλὸς, herbarum idem est, quod arborum *caudex,* der stengel. *Caulis brassicæ,* ein krautstrunck. Plin. 18, 7 *Fabæ caulem emittunt, nullis distinctum internodiis.* Horat. 1 Sat. 3, 116 *Teneros caules alieni horti frungere.* ¶ 2. Plinius & simpliciter pro ipsa brassica posuit 17, 24 extr. *Odit & caulem vitis & omne olus,* kohl. Nec aliter Cic. Nat. D. 2, 47 *Vites a caulibus brassicisque, si prope sati sint, ut a pestiferis & nocentibus, refugere dicuntur.* ¶ 3. *Caules* etiam *pennarum* sunt avium, fiele, federkiele, Plin. 11, 39. ¶ 4. Membrum virile est apud Lucil. in Sat. *Telo præcidit caulem testesque,* observante Allio in Lex. Crit.

¶ Caulĭcŭlus, *i,* m. diminut. ein zarter stengel, ein käumgen. Plin. 19, 8 *Hic est quidam ipsorum caulium delicatior, teneriorque cauliculus.* Et 24, 13 *Cauliculorum ex vino decoctum* &c. conf. Apul. de Herb. 87, 5.

¶ Cauliculatus, *a, um,* mit stengeln; ut, *Cauliculati rami,* Apul. de virt. herb. c. 90.

¶ Caulias, *æ,* m. καυλίας, succus ex caule laserpitii, Plin. 19, 3.

¶ Caulōdes, *æ,* m. καυλώδης, brassicæ species, lata habens folia a caule exeuntia, Plin. 20, 9.

¶ Cauleſco, *ĕre,* unde

¶ Decauleſco, *ĕre,* Gr. ἐκκαυλέω, quod caulem emittere est interprete Harduino apud Plin. 19, 7, den stamm oder stengel bekommen.

¶ Vnicaulis, *e,* quod in ramos non spargitur, das nur einen stengel hat. Plin. 19, 10 *Cuminum unicaule.* conf. Id. 18, 7; & 20, 21.

¶ Multicaulis, *e,* vide infra *Multus.*

CAVLON, *ōnis,* oppidum Italiæ. Virg. Æn. 3, 553

Cauloniique arces & navifragum Scylacæum.

Strabo *Cauloniam* vocat, dictam prius *Auloniam,* quasi *Valoniam* a vicina convalle.

¶ Caulinus, *a, um,* adject. ut, *Caulinum vinum,* juxta Capuam proveniens, ab agro sic dictum, Plin. 14, 6.

CAVMA, *ătis,* n. καῦμα, æstus, die hitze. Vulg. Int. Iob. 30 v. 30 *Ossa mea aruerunt præ caumate.*

CAVNVS, *i,* m. oppidum Cariæ, aut Rhodiorum Perææ. Strab. l. 14.

¶ Cauneus, vel Caunæus, *a, um,* καυνέος, adject. *Caunea carica* hinc dicuntur, de quo nomine Cic. Divin. 2, 40 illudens ominum, quæ putabantur vulgo, vanitati, *cum M. Crassus exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens,* Cauneas *clamitabat. Dicamus, si placet, monitum ab eo Crassum,* caverer, ne iret. Sed jocum, ut apparet, Ciceronis & ἐξωνίαν, arripuit Plinius 15, 19 *Ex hoc genere sunt,* inquiens, *& caricæ ficus, quæque consenden-ti navem adversus Parthos omen fuere M. Crasso, venales præ licantis voce* Caunææ. Ita enim scribendum cum Casaubono ad Athenæum censet Harduinus. Petron. c. 44 *Ædilis trium caunearum,* i. e. nihili æstimandus, nichts würdig. conf. Celf. 5, 21.

Cavo, *are,* cavosus &c. vide *Cavus,* Cavo, *ere, Caveo.*

CAVPO, *ōnis,* m. ein schenck, krüger, wirt, nihilo honestioris loci, quam leno, de quo Casaub. ad Theophrasti Characteres περὶ ἀπονοίας; Boxhorn. ad Plaut. p. 147. De *caupone hospitii interitum parante,* v. Cic. Divin. 1, 27. Horat. 1 Sat. 1, 29 *Perjidus hic caupo.* Id. 1 Sat. 5, 4 *Forum differtum cauponibus malignis.* Martial. 1 epigr. 57 *Non potes, ut cuperes, vendere caupo merum.* ¶ 2. *Copo* Cicero etiam dixit pro Cluent. c. 59. Quemadmodum *Copa* pro muliere dicitur, quæ cauponam exercet, Καπηλὶς, ut *Caupo,* Κάπηλος. Vet. Gl. Κάπηλος, *Cauponarius, copo.* Virg. in Catalectis: *Copa Syrisca caput Grajâ redimita mitellâ Crispum sub crotalo docta movere latus.* Vbi vide Scalig. p. 254; item Conjectan. in Varr. p. 61.

¶ Caupona, *æ,* f. taberna, eine schencke, gasthof, krug, wirtshaus. *In caupona vivere,* Horat. 1 epist. 11, 12. Cic. in Pis. c. 22 *Nonne tibi erat caupona pro oppido?* ¶ 2. Item, die wirtin. *Caupona* fœm. gen. a *Caupo,* ut a *Leo Leæna,* inquit Priscian. 6 p. 684. *Caupona hic tamen una Syra,* Lucil. Sat. 3 n. 33 per Dousam.

¶ Caupōnŭla, *æ,* f. diminut. Cic. Phil. 2, 31 *Delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotavit ad vesperum.*

¶ Caupōnius, *a, um,* ad cauponam pertinens, zur schencke gehörig; ut, *Puer cauponius,* Plaut. Pœn. 5, 5, 19 *Cauponias artes exercere,* Iustin. 1, 7, 12. *Taberna cauponia,* Vlp. L. 43 pr. D. de ritu nupt. & Paul. L. 13 D. de instruct. vel instrum. (eine schencke.) Priori Vlpian. L. § 9 etiam *instrumenti cauponii* fit mentio.

¶ Caupōnium, *i,* n. subst. *caupona.* Gloss. gr. lat. καπηλεῖον, *Cauponium.* Pomp. ICt. D. l. 15 de Instr. vel instrum. *In cauponio insistores.*

¶ Caupōnāria, *æ,* f. ars cauponandi, die wirtschaft. Onomast. vetus; *Cauponaria:* καπηλικὴ. Hinc vulgare, *cauponariam exercere,* wirtschaft treiben &c.

¶ Cauponarius, *i,* m. idem quod *caupo.* Gloss. Cyrilli: *Cauponarius,* κάπηλος.

¶ Caupōnor, *ari,* handthieren, feil haben. Ennius apud Cic. Off. 1, 12 *Non cauponantes bellum, sed belligerantes;* scil. pro patriæ salute, non lucri caussa bellum gerentes.

CAVPŬLVS, *i,* m. cymbæ genus, ein kahn, Gell. 10, 25. *Caupolum* vocat Isidorus 19, 1.

CAVRVS, & Corus, *i,* m. nordwest. Occidentalis ventus, qui Iapyx putatur esse, Gell. 2, 22. Virg. Georg. 3, 356 *Semper hiemi, semper spirantes frigora Cauri.* Pluraliter Avienus Periegesi v. 1007 *Caurorum flabra* dixit. Adde infra *Corus.*

¶ Caurinus, *a, um,* adject. nordwestisch. Gratius in Cyneg. v. 296 *Verum ubi Caurino perstrinxit frigore vesper* &c.

¶ Caurio, *ire,* heulen wie ein panther. *Caurit panther amans,* eleg. de Philom. v. 51.

CAVSA, sive caussa, *æ,* f. quemadmodum Virgilium & Ciceronem scripsisse Fabius Inst. Orat. 1, 7 testatur, die sache, ursache, ursprung. Ratione originis *Causa* dicitur quasi *cauta* a *caveo,* quod Scaurus & Prisc ianus comprobant. Stoici duo statuebant in rerum natura, ex quibus omnia fierent: *Causam & materiam. Causam* autem unam pronunciabant, DEVM videlicet, qui omnia informat & efficit. Sed Aristoteles Phys. c. 3 & 7 v. 4 quatuor statuit: *materiam: opificem: formam: finem.* Plato & quintam addidit, *Ideam* sive *Exemplar.* Vid. Arist. Metaph. 1, 3 & Physic. 2, 3 &c. Itemque Sen. epist. 65, qui contra Aristotelem ibi & Platonem nonnulla affert: arguens enumeratione ea caussarum aut nimis multa, aut nimis pauca comprehendisse. Plutarch. de Placitis Philos. c. 11 *caussam* ita definit: αἴτιόν, inquit, ἐστιν, ὃ ἔστιν ἀποτέλεσμα, ἢ δι' ὃ συμβαίνει τι, *Caussa est, cujus effectus est, aut a qua aliquid proficisci itur.* Virg. Georg. 2, 490

Felix, qui potuit rerum cognoscere caussas.

Cic. Phil. 2, 22 *Vi Helena Trojanis, sic ista reip. caussa belli, pestis, & exitii.* Id. Off. 2, 8 *Semen & caussa bellorum.* Cic. Att. 1, 10 *Subesse nullam gravem caussam video.* Differt *caussa* a *ratione,* quod *caussa* est impulsus ipse ad aliquid agendum: *ratio* vero, ordo ge-

rendorum ex cauſſa venientium. ¶ 2. Obſerva, venuſta quadam elegantia poſt cauſſam poni *Quamobrem.* Ter. Eun. 5, 6 (al. 5,) 30 *Aliquam cauſſam quærebat ſenex, quamobrem inſigne aliquid faceret iis,* er ſuchte gelegenheit ihnen einen rechten poſſen zu thun. Et ibid. 1, 2, 65 *Multæ ſunt cauſſæ, quamobrem cupio abducere &c.* *Quam ob cauſſam, qua de cauſſa,* aus was urſach, weswegen? *Contumeliæ cauſſa,* zum ſchimpf, Ter. Eun. 5, 2, 38. Vox *Cauſſa* aliquando omittitur. Tac. Hiſt. 4, 25, 4 *Tum e ſeditioſis unum vinciri jubet, magis uſurpandi juris, quam quia unius culpa foret.* Ablativum CAVSSA pro wegen; non minus præponi Genitivo nominis, quam poſtponi, evincit Andr. Borrich. Vind. Latin. p. 24, ut, *Cauſſa virginis feci,* der jungfer zu gefallen, Ter. Eun. 1, 2, 122. Sic Liv. 31, 12 dixit: *Fieri cauſſa expiandæ violationis ejus templi* &c. Sed *Mea cauſſa; tua, ſua, noſtra* &c. *cauſſa,* um unſert willen. Cic. in Vatin. c. 3 *Non tam mea cauſſa, quam reip. nomine.* Id. fam. 15, 18 *Mea cauſſa moleſte fero, tua gaudeo.* Sed, *Volo tua cauſſa,* ſignificat *amicus tibi ſum,* Manut. ad Cic. fam 1, 1. Ita ad Att. 15, 3 *Ejus cauſſa & cupio & debeo.* Latiſſime patet uſus vocabuli. ¶ 3. Frequenter rem ſive negotium ſignificat, de quo agitur aut diſceptatur, ein handel oder ſache. Quam enim ὑπόθεσιν Græci, quæ definita quæſtio dicitur, eam Latine Cicero *Cauſſam* dicit. Ter. Phorm. 1, 4, 49 *Cauſſa juſta, vincibilis,* eine gute ſache. Cic. fam. 3, 4 *Cauſſa integra* quid ſit vid. in *Integer.* Quint. 2, 16 pr. *Socrati objiciunt, eum docere, quomodo pejorem cauſſam meliorem faciat:* τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν, eine ſchlimme ſache gut machen. Nepos 7, 4, 3 & 11, 3, 3 *Cauſſam dicere,* ſcil. in judicio, ſich verantworten. Cic. de Clar. Or. c. 22 *Cauſſam pro publicanis accurate eleganterque dixit Lælius:* Id. pro Quint. c. 8 *Cauſſam de capite ſuo dicere,* i. e. in judicio capitali. Liv. 29, 19 *Ex vinculis cauſſam dicere.* Hinc *cauſſæ dictio,* die verantwortung, Cæſ. B. Gall. 1, 4. At *indicta cauſſa condemnari,* Cic. pro Rab. c. 4 unverhörter ſache. Add. n. 10. *Ingredi in cauſſam,* zur ſache ſchreiten, kommen, Id. pro Planc. c. 3. Et Ter. Phorm. 2, 1, 62 *Servum hominem cauſſam orare leges non ſinunt.* Pro quo dicimus etiam *Cauſſam perorare,* ſachen führen. Cic. pro Quint. c. 24. *Docet cauſſam* is, cujus res agitur, ſ. litigator, cum patronum pro ſe acturum inſtruit; *diſcit cauſſam* patronus. v. Gronov. ad Cic. fam. 7, 21 pr. it. 10, 26 pr. Itaque Quintilianus 12, 8 ut inſcriptio etiam docet, refert, quæ *in diſcendis cauſſis* oratori obſervanda. *Tradere cauſſam adverſariis,* ſeinem widerpart die ſache zuſpielen. Ter. Phorm. 2, 1, 7 *Cauſſam deponere,* die ſache fahren laſſen, Cic. fam. 1, 5. *Cadere cauſſa,* die ſache verlieren. Cic. de Invent. 2, 19 *Ita jus civile habemus conſtitutum, ut cauſſa cadat is, qui non, quemadmodum oportet, egerit,* der verſpielt, der etwas im proceß verſiehet. Vide ſupra in verbo *Cadere.* Iuſtin. Inſtit. de actionibus § 33 *Si quis agens intentione ſua plus complexus fuerit, quam ad eum pertineat, cauſſa cadebat,* id eſt, *rem amittebat,* er verſpielte. Recentioris latinitatis auctores, *formula cadere,* ſive *excidere* dicebant, ut Ch. Colerus Parerg. c. 9 obſervat. Contrarium eſt: *Vincere cauſſam,* die ſache erhalten: Suet. Domit. c. 9 dixit *Tenere cauſſam: Permittit,* inquit, *ut accuſatori, qui cauſſam non teneret, exilium pœna eſſet.* Nempe *teneret* pro *obtineret* dixit. *Contendere cauſſam,* pro diſceptare: Lucret. 4, 473 *Hinc igitur contra mittam contendere cauſſam,* mit ihm will ich mich nicht in proceß einlaſſen. *Conjicere & conſiſtere,* ſive *conſtituere cauſſam* dicitur qui *litem,* ut ICti loquuntur, *conteſtatur:* hoc eſt, qui controverſiam apud judicem præſentibus teſtibus exponit: id quod actoris proprium eſt, ſich einlaſſen. Gell. 5, 10 *Capit conſilium Protagoras, ut tum exiſtimabat, acutum: petere inſtitit ex pacto mercedem: Litem cum Evathlo conteſtatur. Et cum ad judices conjiciendæ conſiſtendæque cauſſæ gratia veniſſent, tum Protagoras ſic exorſus eſt* &c. Hæc de forenſi quaſi bello, ſed etiam de publico adhibetur vox cauſſæ eadem ſignificatione. Propert. 4, 6, 51 *Frangit & attollit vires in milite cauſſa,* die böſe oder gute ſache. ¶ 4. Quamquam *cauſſa, initium atque occaſio,* itemque *prætextus* diverſa ſunt in negotiis, de quo egregie Polyb. lib. 3 docet: tamen quia & comitantur *cauſſam* & juvant, cauſſarum nomine haud raro & ipſa veniunt. Florus 2, 6, 3 de bello Punico ſecundo exponens: *In cauſſam belli,* inquit, *deleta Saguntus;* id eſt, ut initium & occaſio belli exſtaret. Nam ipſas cauſſas, dolorem nempe Carthaginienſium ex captis inſulis, & jusjurandum Annibalis jam ante expoſuerat. Terentii locum ex Eun. 5, 5, (al. 6) 30 paullo ante n. 2 laudavimus. Et ita Florus d. l. expoſiturus velut, quod ante de Sagunto in cauſſam belli deleta dixerat: *Annibal,* inquit, *cauſſas novorum motuum quærens, & ſuis & ipſorum manibus,* (Saguntum) *evertit.* Cic. Divin. 2, 2 *At mihi quidem cauſſam explicandæ philoſophiæ attulit gravis caſus reip.* Cæſ. B. Civ. 2, 28 *Hanc nactus appellationis cauſſam Quintilius,* id eſt, occaſionem appellandi militis. ¶ 5. Pro prætextu, der vorwand. Cæſ. B. Civ. 3, 76 *Equitatumque per cauſſam pabulandi emiſſum.* Et rurſus c. 87 *Annon audiſtis ex iis, qui per cauſſam valetudinis remanſerunt?* Id. B. Gall. 1, 39 *Alius, alia cauſſa illata petebat.* Suet. Cæſ. c. 2 *Repetita Bithynia per cauſſam exigendæ pecuniæ.* Et ita in Othone etiam c. 3 itemque Veſp. c. 1 loquitur. Adde Brouckh. ad Tibull. 1, 7, 26. Ovid Her. 20, 140. Tennul. ad Frontin. Strateg. 3, 3, 6. ¶ 6. *Cauſſa* & diſceptantium partes notat. Ita enim *in cauſſa eſſe* dicuntur, qui alicujus partes ſecuti, cauſſam ejus defendunt, die parten halten. Cic. Att. 7, 3 p. 668 *Cauſſam modo* (juſtam) *illa cauſſa* (Cæſaris) *non habet, cæteris rebus abundat.* Id. pro Marcello c. 1 *Dolebam enim, & vehementer angebar, cum viderem virum talem, tum in eadem cauſſa, in qua ego fuiſſem, non in eadem eſſe fortuna.* Id. pro Dejot. c. 10 *Quem nemini in illa cauſſa ſtudio & cupiditate concedere ſolebat,* id eſt, in illis partibus, Pompejanis puta. Id. pro Marcello circa fin c. 10 *Ingratus eſt injuſtusque civis, qui armorum periculo liberatus, animum tamen retinet armatum: ut etiam ille ſit melior, qui in acie cecidit, qui in cauſſa animam profudit.* ¶ 7. *Cauſſa* etiam emolumentum ſignificat, quod ex re percipitur, der vortheil, die nutzung. Plaut. Aſin. 3, 1, 17 *Vbi quieſco, omnis familiæ cauſſa conſiſtit tibi.* Id eſt: Vbi ceſſo, ceſſat omne emolumentum & commodum, quod ex familia poteſt capi. Ita ICti *rem reſtituendam* dicunt *cum ſua cauſſa.* Nec aliter intelligendus eſt Dig. titulus, *De fructibus & omni cauſſa.* v. Gronov. obſ. 4, 26. ¶ 8. *Cauſſa* etiam conditionem notat, der zuſtand. Cic. de Lege Agr. 3, 2 *Soluta in meliore cauſſa ſunt, quam obligata,* intellige prædia, ſie ſind beſſer daran. Id. fam. 2, 4 *In hoc genere hæc mea cauſſa eſt,* ſo iſt es mit mir bewandt, ſo ſteht die ſache. Vlp. L. 1 § 4 de publ. & vectigal. *Eſt enim abſurdum, meliorem cauſſam publicanorum, quam exterorum, effectum operari.* Similiter & S. Matthæus c. 10 v. 10 αἰτίαν τοῦ ἀνθρώπου, *cauſſam hominis,* pro conditione hominis poſuit, ut primum Caſaubonus, deinde & Grotius interpretati ſunt ex foro Romano. ¶ 9. *Cauſſa* & morbum ſignificat: quemadmodum & apud Græcos αἰτία, νόσος ſeu *morbus eſt.* Tibull. 1, 9, 51 *Non illi ſontica cauſſa.* Id eſt, *ſonticus morbus.* Et inde *cauſſarium* idem quod morbidum, de quo infra. ¶ 10. *Cauſſa* etiam dicitur, quicquid purgandi & excuſandi cauſſa affertur, die entſchuldigung. Plaut. Capt. 3, 4, 92 *Hoc ſi ſecus reperies, nullam cauſſam dico, quin mihi Et parentum & libertatis apud te deliquio ſiet.* Id. Caſ. 5, 4, 24 *Si ego unquam adeo poſthac tale admiſero, Nulla cauſſa eſt, quin pendentem me, uxor, virgis verberes.* Ter. Andr. 5, 22 *Cenſen', me verbum potuiſſe ullum proloqui? Aut ullam cauſſam, ineptam ſaltem, falſam, iniquam? obmutui.* Cic. fam. 16, 19 *Si ob eam rem moraris, accipio cauſſam.* Liv. 3, 69 *Cognoſcuntur eorum cauſſæ, qui militiæ nomen non dediſſent.* ¶ 11. Veteris elegantiæ eſt, *cauſſam rei,* pro re ipſa ponere, die ſache. Tibull. 3, 2 extr. *Lygdamus hic ſitus eſt, dolor huic, & cauſſa Neæræ Conjugis ereptæ, cauſſa perire fuit.* *Cauſſa Neæræ ereptæ,* id eſt, Neæra erepta. Nempe ſignificat, ab erepta Neæra conjuge interitus *cauſſam* Lygdamo exſtitiſſe: ſive, dolore ob ereptam Neæram mortuum eſſe. Similiter apud ICtos veteres: *Cauſſa facti, pignoris, ordinis, bonorum* &c. pro *facto, pignore, ordine, bonis,* paſſim dicuntur. Sed non placet hæc interpretatio Brouckhuſio, qui primum legit *cura Neæræ:* deinde etſi legas *cauſſa,* tamen cauſſam tum ſignificare ait cauſſam conjunctionis, benevolentiæ, amoris, eamque ſignificationem probat locis aliquot Ciceronis: v. g. pro Quint. c. 15 *Ad vadimonium non venerat, ut ait is, quicum tibi affinitas, ſocietas, omnes denique cauſſæ & neceſſitudines veteres intercedebant.* Itaque *cauſſa Neæræ* eſſet conjunctio, neceſſitudo &c. Add. Cic. fam. 10, 10 extr. *Ad eas enim cauſſas, quibus inter nos amore ſumus, officiis, vetuſtate, conjuncti, patriæ caritas acceſſit.*

¶ Cauſſula, *æ,* f. diminut. Cic. de opt. gen. or. c. 3 *Lyſias parvarum rerum cauſſulas ſcripſit.* Hirtius Afric. B. c. 54 *Parvulam modo cauſſulam nactus Cæſar.*

¶ Cauſſor, *atus ſum, ari,* cauſſas afferre pro ſe, zur entſchuldigung vorwenden, vorſchützen. Virg. ecl. 9, 56 *Cauſſando, noſtros in longum ducis amores.* Tibull. 1, 3, 17 *Aut ego ſum cauſſatus, aves dant omnia dira.* Tac. Hiſt. 3, 59, 6 *Sabinus inhabilem labori & audaciæ valetudinem cauſſabatur.* Gell. 18, 4 *Vt ne ſibi inviderct diſcere volenti, orabat. Atque ille, ſe jam plane illudi ratus, negotium ſibi eſſe cauſſatur, & digreditur.* ¶ 2. Interdum eſt criminari, accuſare. Horat. 1 epiſt. 14, 12 *Locum immeritum cauſſatur inique,* er beſchweret ſich unbillig. ¶ 3. Recentioris Latinitatis auctores & pro *expoſtulare,* item pro *quærere* uſurpant: quod Græci αἰτιᾶσθαι & αἰτιάζειν dicunt. Treb. Pollio 30 Tyrann. extr. *Habes integrum numerum XXX tyrannorum: qui cum malevolis quidem, ſed bono animo cauſſabaris.* Chryſol. Serm. 156 ſub f. *Increpant deſides: malos produnt, contumaces verberant, ſervum Domino non occurriſſe, cauſſantur.* Salvian. de Gub. Dei 3 poſt init. *Cauſſaris igitur, quid ſit illud, quod Chriſtiani, qui Deum credimus, omnibus miſeriores ſumus.* ¶ 4. Paſſive poſuit Ovidius de nuce v. 124 *Cauſſabor, quare ſit lapidoſus ager;* *Cauſſabor,* i. e. in cauſſa eſſe dicar: quemadmodum quidam ibi pro *cauſſabor* legunt *cauſſa habeor,* es wird mir ſchuld gegeben werden.

¶ Cauſſatus, *a, um,* excuſans, vorwendend, vorgebend. Suet. Ner. c. 49 *Pugiones rurſus condidit, cauſſatus, nondum adeſſe fatalem horam.* Idem Calig. c. 23 *Socerum ad necem compulit, cauſſatus, quod non eſſet ſecutus.* Apul. Met. 3 p. 135 *Cauſſatus capitis acrem dolorem.*

¶ Cauſſate, adverb. per cauſſas, gründlich; unde *Cauſſatius defendere,* apud Plin. præf. Operis: id eſt, meliori cauſſa, mit beſſern gründen, aus beſſern urſachen. Vide Harduinum, qui etiam *defendimus* hoc loco ex MSS. reſtituit pro adhuc vulgato *diffidimus.*

¶ Cauſſatio, *ōnis,* f. excuſatio, die entſchuldigung, der vorwand. Gell. 20, 1 *Ne cauſſatio iſta ægri corporis perpetuam vacationem daret fidem detrectantibus.* Pallad. de R. R. 1, 4 *Si ſalvo capite in pulmonibus ac thorace aut nulla aut rara cauſſatio eſt:* id eſt, morbus, vel querela de morbo.

¶ Cauſſatrix, *īcis,* f. die urheberin; ut, *Omnis mali cauſſatrix,* Dig. lib. 38 t. 10 l. 4 § 6. Sed eſt modo interpretis.

¶ Cauſſarius, *a, um,* i. e. morbidus, valetudinarius, ſiech, kränck-lich; nam *Cauſſa* morbus eſt, vide ſupra n. 9. Sen. epiſt. 68 *In animo noſtro ſunt quaſi cauſſariæ partes, quibus adhibenda curatio eſt.* Id. præfat. 1 Nat. Quæſt. *Hoc corpus cauſſarium ac fluidum periturumque, niſi ſubinde impleatur:* CAVSSARIVM, i. e. morbis obnoxium. Hinc *Cauſſaria miſſio* in militia, & l. 13 § 3 D. de re militari dicitur, quæ fit ob valetudinem ſeu morbum. Spartian. Adriano c. 10 *Poſthac profectus in Gallias, omnes cauſſarios liberalitatibus ſublevavit.* Ita enim legendum. Vide ibi Caſaub. atque Salmaſii Notas. Liv. 6, 6 *Exercitus ex cauſſariis ſenioribus ſcribatur,* i. e. ex illis, qui morbo aut debilitate affecti. Eleganter apud Apul. Lucius de ſe in Aſinum transformato, & ſarcinæ pondere oppreſſo, ictibusque fuſtium fatigato, atque etiam ungulis extritis jam claudo & titubante, lib. 4 Met. p. 144 *Rebar jam me prorſus exanimum ac debilem mereri cauſſariam miſſionem,* 1, 12. *Cauſſarii* abſolute, ungeſunde leute, die immer kräncklen. Plin. 25, 5 f. *Cauſſarii vel latere vel faucibus.*

¶ Cauſſarie, adv. kranckheit wegen. Macer ICt. l. 13 § 2 ff. de re mil. *Qui cauſſarie miſſus eſt.*

¶ Cauſſali

¶ Cauſsālis, *e*, gründlich, erweislich; poſteriori ævo dici cœptum. Auguſtin. de Geneſi 7, 23 *Cauſſalis ratio*: & 9, 1 *in prima cauſſalium rationum conditione*. ¶ 2. *Cauſſalia argumenta* dicuntur, quæ ipſas rerum cauſſas rimantur. Barth. ad Claud. Mamert. p. 379 *Conjunctiones cauſſales*, quæ cauſſam reddunt rei præcedentis, ut, *nam, quia, quoniam*, &c.

¶ Cauſſaliter, adverb. idem. Auguſtin. de Gen. 5 c. ult. & 6, 5.

¶ Cauſſarīvus, *a, um*, urſach gebend, philoſophis frequens. Gloſſ. gr. lat. αἰτιολογικὸς, *cauſſativus*, & Mart. Capella lib. 5 *Cauſſativum litis eſt*, inquit, *quod facit dubitationem*.

¶ Cauſsidīcor, *ari*, fürſprechen, advociren. Gloſſ. gr. lat. δικολογῶ, *cauſſidicor*.

¶ Cauſsidĭcus, *i*, m. qui cauſſas agit, patronus, ein fürſprecher, advocat, juriſt. Cic. in Orat. c. 9; Suet. Claud. c. 15. Juvenal. 7, 135 *Purpura vendit Cauſſidicum*. Contemtus non nihil hoc nomen habuiſſe videtur, certe apud vulgum, ævo Quintiliani. vid. 12, 1 p. 1050 Burm. Apul. Apol. p. 305 *Patronos litigatorum cauſſidicos nominari*, &c.

¶ Cauſſidicīna, *æ*, f. ipſa ars, ſive munus *Cauſſidicorum*, die rechtsführung, das advocaten-amt, in Cod. Theodoſ. lege ult. de Cohortal. princ. cornic. & apud Amm. Marcell. 30, 16, & Symmach. 5 ep. 16 & 75.

¶ Cauſſidicātus, *ūs*, m. idem, Gloſſ. gr. lat. δικολογία, *cauſſidicatus*.

¶ Cauſsĭficor, *ari*, eſt tergiverſari, recuſare adductis cauſſis, urſachen einwenden. Plaut. Aul. 4, 10, 25 *Ergo quia jam tangere auſus, haud cauſſificor, quin eam ego habeam potiſſimum*. Apul. Met. 10 p. 242 *Verbero blaterans atque inconcinne cauſſificans*, i. e. cauſſas fabricans.

Compoſita a *cauſſa* vel *cauſſor*, quæ a *cudo* Priſcianus derivvit.

¶ Accuſo, *avi, atum, are*, beſchuldigen, anklagen; ut, *Accuſare capitis*, Cic. de Fin. 2, 9; &, *rei capitalis*, Id. Verr. 2, 28, auf leib und leben anklagen. *Accuſare aliquem furti*, einen diebſtahls halber verklagen: In his ſubaudi *crimine*. Nam & eodem jungitur cum ablativo, Nepos 4, 7, 1 *Potius de præſenti quæſtio haberetur, quam abſens invidiæ crimine accuſaretur*. Id. 15, 8, 1 *Poſtquam domum reditum eſt, collegæ ejus hoc crimine accuſabantur*. Sic *Accuſari conjurationis, probri, inertiæ*: rametſi & *Alicujus accuſare inertiam* Cicero dixerit de Orat. 1, 58. Et cum præpoſitione, ut, *de aliqua re*, vel *in aliqua re quem accuſare*, Id. Att. 1, 6; & pro Sulla c. 22. Neque vero *accuſare* apud judicem, tantum queri de alicujus peccato eſt: ſed apud quemvis alium, ipſum etiam, qui peccavit: cum nihil aliud eſt, quam reprehendere, culpare, objurgare, ſchelten, ſtraffen. Ter. Heaut. 1, 1, 49 *Quotidie accuſabam: hem! tibine hæc diutius licere ſieri res facere?*

¶ Accuſātus, *a, um*, beklagt; ut, *Accuſatus capitis*, Nepos 4, 2, 6. *Accuſatas crimine*, Id. 6, 3, 4. *Accuſatus proditionis*, Id. 1, 7, 5.

¶ Accuſatio, *onis*, f. die anklage. Cic. de Clar. Or. c. 34 *Accuſationem factitavit*, er hat vom verklagen profeßion gemacht. Pro Cornel. 1 (fragm. ap. Aſcon.) *Deſtitit accuſatione*.

¶ Accuſātor, *oris*, m. ein ankläger. Cic. pro Roſc. Am. c. 20 *Accuſatores multos eſſe in civitate utile eſt, ut metu contineatur audacia*. Id. in Orat. c. 4 *Accuſatorem firmum verumque eſſe oportet*. Id. de Clar. or. c. 34 *Vehemens accuſator*.

¶ Accuſatrix, *īcis*, f. Plaut. Aſin. 3, 1, 10 *Tu mi accuſatrix ades*. Plin. 10 ep. 67 *Notum accuſatrici ejus facerem*: & Trajan. epiſt. ſeq.

¶ Accuſatōrius, *a, um*, ad morem accuſantium, zum anklagen geſchickt, *animus accuſatorius*, Cic. pro Cluent. c. 4. *Artificium accuſatorium*, Id. pro Roſc. Am. c. 17.

¶ Accuſatorie, nach ankläger art, adverb. Cic. Verr. 3, 70 *Non agam tecum accuſatorie*. conf. Liv. 40, 12. Et Pedianus in Divin. p. 23 *Accuſatorie vociferari*.

¶ Accuſābilis, *e*, anklagens werth; ut, *Turpitudo accuſabilis*, Cic. Tuſc. 4, 35.

¶ Accuſatīvus, *a, um*, anklagend; ut, *Accuſativus caſus*, apud Grammaticos. v. Mart. Capella 3 p. 55; Iſidor. 1, 6. Sic, *Accuſativæ præpoſitiones*, Idem 1, 12, quia ſerviunt accuſativo. ¶ 2. Abſolute Quintil. 7, 9 p. 649 *Accuſativi geminatione facta amphibolia ſolvitur ablativo*.

¶ Accuſīto, *are*, offt anklagen. Plaut. Moſt. 3, 2, 23 *Nihil erit, quod Deorum ullum accuſites*.

¶ Inaccuſābilis, *e*, unſträflich, wider den nichts aufzubringen. Gloſſ. Vet. *Inaccuſabilis*, ἀνέγκλητος, ἀκατηγόρητος.

¶ Inaccuſātus, *a, um*, unverklagt. Tertull. Apolog. c. 49 *Inaccuſati & impuniti*.

¶ Subaccuſo, *are*, leviter vel nonnihil accuſare, ein wenig beſchuldigen. Cic. pro Planc. c. 35 pr. *Meum diſceſſum ſubaccuſare voluiſti*. Id Att. 13, 46 *Subaccuſa quæſo Veſtorium*. conf. Art. 16, 7.

¶ Excuſo, *are*, diluere crimen objectum, purgare, entſchuldigen; ut, *Alicui ſe excuſare*, Plaut. Aſin. 4, 2, 4. Et, *Literarum ſarditatem excuſare*, Cic. Att. 15, 26. Tac. An. 1, 44, 2 *Reditum Agrippinæ excuſavit ob imminentem partum, & hiemem*: i. e. quod Agrippina non rediret, cauſſam dixit, vicinum partum hiememque inſtantem. Cæſ. B. G. 4, 22 *Se de ſuperioris temporis conſilio excuſare*. Plin. ep. 8, 11 *Excuſa patri tuo caſum, cui paratior apud feminas venia eſt*. Et ep. 12 *Hunc ſolum diem excuſo*, ne operam tibi dem ſcil. Conf. 1, 18 & ibi Cort. ¶ 2. Eleganter & *excuſari* res dicitur, unde excuſationem petimus, vorwenden, zur entſchuldigung beybringen, ſich worauf beruffen. Liv. 26, 22 de T. Manlio demandati conſulatus veniam poſtulaturo: *Erectis omnibus expectatione quidnam poſtulaturus eſſet, oculorum valetudinem excuſavit*: Id eſt, ob oculorum valetudinem ſe excuſavit. conf. Id. 23, 8. Id. 6, 22 *Exacta jam ætatis Camillus erat, comitiisque jurare parato in verba excuſandæ valetudini ſolita, conſenſus Pop. reſtiterat*. Tac. An. 3, 11, 2 *Iis diverſa excuſantibus*. Suet. Calig. c. 27 *Parentes ſupplicio filiorum intereſſe cogebat. Quorum uni valetudinem excuſanti lecticam miſit*. Ita Id. Claud. c. 6 & 15; Jt. Nero c. 40. vide quos laudat Burm. ad Quint. Decl. 12, 25 p. 266. ¶ 3. Impedire vid. Gron. & Geln. ad Pallad. Nov. 7, 2.

¶ Excuſatus, *a, um*, entſchuldiget. Cic. Verr. 1, 40, 1 *His omnibus me vehementer excuſatum volo*. Ovid. Triſt. 4, 1, 1 *Si qua meis fuerint, ut erunt, vitioſa libellis Excuſata ſuo tempore, lector, habe*. Martial. 2 epigr. 79 *Excuſatum habeas me rogo*. Sen. Controv. 1, 4 extr. *Quo excuſatior ſis*. Sen. de Vita beata ſive Otio ſap. c. 29 *Excuſatiſſimus eſſem*.

¶ Excuſare, citra culpam, adverb. verantwortlich. Quinctil. 2, 1 extr. *Fieri videtur excuſate*. Juſtin. 32, 2, 1 *Sperabat ſe, jus ſpecie tributariæ neceſſitatis, excuſatius ſacrilegia commiſſurum*. Et 1 lin. 9 epiſt. 21 *Id excuſatius facies*.

¶ Excuſatio, *ōnis*, f. die entſchuldigung, der befehl. Cic. de Senect. c. 18 *Ea vitia habent aliquid excuſationis, non illius quidem juſtæ, ſed quæ probari poſſe videatur*, ſie laſſen ſich in etwas entſchuldigen. Id. Pion. c. 15 *Facere quid vel ætatis excuſatione, vel honoris*. Ibid. c. 6 *Excuſationem habere valetudinis*. Id. Att. 12, 27 *Dubito, an excuſationem aliquam ad illum parem*. Id. pro Sylla c. 16 *Hæc excuſatio apud me valet*. Id. fam. 12, 25 *Hanc ego accipio excuſationem*. Id. Att. 9, 14 *Hanc eram excuſationem relicturus ad Cæſarem*.

¶ Excuſatiuncula, *æ*, f. diminut. eine bemäntelung. Salvian. ad Eccleſ. (ſeu contra Avar.) l. 3 poſt init. *Umbra excuſatiunculæ*.

¶ Excuſamentum, *i*, n. idem. Mart. Capella 8 p. 272 *Cum excuſamentis admiſſi*.

¶ Excuſator, *ōris*, m. qui excuſat, fürſprecher. Auguſtin. Civ. D. 3, 20 *Defenſores & excuſatores eorum*. Salvian. de Gub. Dei 3 p. 96 *In aliis horrent, quod in ſe ſemper admittunt, mirum in modum & accuſatores eorumdem criminum, & excuſatores*.

¶ Excuſabundus, *a, um*, entſchuldigend. Apul. Apolog. p. 324 *Etſi magnum me dixiſſet, poſſit videri excuſabunda*.

¶ Excuſabilis, *e*, verantwortlich. Ovid. 4 Pont. 1, 1 *Crimen vix excuſabile*. Ibid. 1, 7, 41 *Delicti pars excuſabilis*. Val. Max. 8, 11, 4 *Quo excuſabilior eſt error equi*.

¶ Excuſabiliter, adverb. idem. Paullinus Nolanus epiſt. 39 n. 4 *Excuſabilius ille non habet ſoltem*. Et Auguſtin. de Trinit. 14, 15 extr. *Excuſabilius peccat*, ſein fehler iſt eher zu entſchuldigen.

¶ Inexcuſabilis, *e*, der ſich nicht, oder da man ſich nicht entſchuldigen kan. Ovid. Met. 7, 511 *Felix & inexcuſabile tempus*, i. e. ſtatus regni adeo floret, ut excuſatio negandi auxilii nulla ſupperat. Vlp. L. 50 § 1 Dig. de Judiciis & ubi, *Tributis vel quibusdam aliis inexcuſabilibus oneribus*.

¶ Subexcuſo, *are*, in etwas entſchuldigen. Salvian. de Gub. Dei lib. 4 p. 68 *Subexcuſare quodammodo miſerorum noxas*.

¶ Incūſo, *are*, idem quod *accuſare*, anſchuldigen. Plaut. Truc. 1, 2, 58 *Qui alterum incuſat probri, eum ipſum ſe intueri oportet*. ¶ 2. Queri de aliquo, über einen klagen. Ter. Heaut. 5, 2, 7 *Quid me incuſas Clitipho?* Virg. Æn. 2, 745 *Quem non incuſavi amens hominumque deorumque*. De differentia inter *accuſare & incuſare*, ut hoc ſit *ſuperiorem arguere*, videarur Serv. ad Æn. 1, 410, ſed id perpetuum non eſt. v. Cæſ. B. G. 1, 40.

¶ Incuſans, *tis*. Liv. 1, 9 *Incuſantes violati hoſpitii fœdus*.

¶ Incuſātus, *a, um*, angeklagt; ut, *Sterilitas cacuminis jure incuſata*, Colum. 3, 17.

¶ Incuſatio, *ōnis*, f. accuſatio, die anklage. Cic. de Orat. 3, 27 *Vitiorum acris incuſatio*. Gloſſ. Vet. *Incuſatio*, ἔγκλησις, μέμψις.

¶ Incuſator, *oris*, m. idem qui *accuſator*; ut, *Incuſatori licentia denegetur*, &c. Cod. 12 t. 36 l 18 § 8.

¶ Incuſabilis, *e*, ut accuſabilis. Tertull. ad Nation. 1, 12 comparativo uſus eſt, *Hos quidem vos incuſabiliores*, &c. deſto mehr ſeyd ihr zu beſchuldigen.

¶ Incuſativus, *a, um*, idem quod *accuſativus*; ut, *Incuſativus caſus*, Diomed.

¶ Recūſo, *are*, renuere, rejicere, abſchlagen, verweigern; ut, *Recuſare munus legationis*, Cæſ. B. Civ. 1, 33. *Non recuſo, quo minus mea legant*, Cic. de fin. 1, 3, ich weigere mich nicht, ich laſſe geſchehen. Id. fam. 3, 7 *Multo plures eſſe, qui de tributis recuſent*. Id. fam. 1, 9, 35 *Ne fieret, vehementer recuſare*. Horat. A. Poet. v. 39 *Quid ferre recuſent, Quid valeant humeri*. conf. Id. 2 epiſt. 1, 259.

¶ Recuſans, *tis*. Cæſ. B. C. 3, 26 *Militibus nullam periculam pro ſalute Cæſaris recuſantibus*. Ovid. Faſt. 2, 387 *Iuſſa recuſantes peragunt miniſtri*. conf. ibid. 3, 859.

¶ Recuſatus, *a, um*, verſagt, abgeſchlagen, verworffen. Ovid. ex Pont. 4, 13, 27 *Qui frena vocatus ſæpe recuſati ceperit imperii*.

¶ Recuſatio, *ōnis*, f. die verweigerung. *Facere ſine recuſatione*, Cæſ. B. Civ. 3, 98. conf. Id. B. G. 8, 1. *Sine recuſatione, ac ſine ulla mora negotium ſuſceperunt*, Cic. Cat. 3, 2. *Adimere alicui omnem recuſationem*, Id. de Orat. 2, 89. *Stomachi recuſatio*, i. e. ſtomachus averſus, ein ſchwacher magen, dem vor der ſpeiſe eckelt, Perron. c. 141.

¶ Recuſabilis, *e*, verweigerlich, der verweigerung unterworffen. Tertull. contr. Marc. 4, 35 *Revelatio* (Chriſti) *prima recuſabilis: ſecunda honorabilis*. Reſpicit Lapidem, quem ædificantes rejecerunt, Pſ. 118, 22.

¶ Irrecuſabilis, *e*, unverweigerlich; ut, *Irrecuſabilis occaſio*, Cod. 3 t. 1 l. 13 § 8.

CAVSIA, *æ*, f. καυσία & καυμασία, pileus latas oras ac margines habens ad prohibendum ſolis æſtum, ein ſchaub oder anderer hut, mit einem breiten rand. Plaut. Mil. Glor. 4, 4, 42 ad naucleri habitum refert. Valer. Max. Macedonibus tribuit 5, 1 ext. 4. Suidas *genus pilei barbarici* vocat. Vid. Taub. ad Plaut. p. 869.

Cauſidicus, Cauſificor. vide *Cauſa*.

CAVSIS, *is*, f. καῦσις, *uſtio*, a καίω f. καύσω, *uro*, die brennung, verſengung. Olim cameræ ceris inuſtis pingi ſolitæ: Et hæc pingendi ratio *Cauſis græce dicitur*, uti docet Vitruv. 7, 9. Quæ de re & Plin. 33, 7; & Salmaſ. in Solin. p. 164.

¶ Cauſōdes, *is*, f. καυσώδης, febris ardens, ein hitzig fieber. Celſ. 2, 8.

¶ Cauſtice, *es*, f. καυστική, *urens* ſcil. herba, quæ alias *Scelerata* dicitur, brenn-kraut, Apul. de Herb. c. 8.

¶ Cauſticus, *a, um*, καυστικὸς, urens, vehementer calidus, brennend, hitzig; ut, *Cauſtica medicamenta*, quæ vim habent exurendi. Plin. 27, 9 *Vis ei cauſtica eſt*; & mox: *Enneaphyllon, cauſticæ naturæ*.

¶ Cauſi-

¶ Causimomantia, æ, f. καυσιμομάντεια, quasi μάντεια, *divinatio*, per τὰ καύσιμα, i. e. *ea, quæ urumtur*. Ita Salmasius in Solin. p. 179 apud Plinium 36, 19 pro *Axinomantia*, ubi *magi gagatem peruri negant, si eventurum sit, quod aliquis optet*.

¶ Acaustus, *i*, m. ein carfunckel. Plin. 37, 7 *Carbunculi, cum ipsi non sentiant ignes, ob id a quibusdam Acausti appellati*.

¶ Apocaulis, *is*, f. ἀποκαυσις, legunt quidam Colum. 2, 10 *Quinta decima luna, si tamen ea non transcurrat eo die solis radios, quod Graci ἀπόκαυσιν vocant* Sed leg. ἀπόκρυσις, ubi vid. in *Crujum*.

¶ Encaustice, es, f. ἐγκαυστική, pictura ad ignem in argentum, æs, vitrum, die kunſt ein gemählde einzubrennen, glasmahlerey. Ejus ratio duplex erat: alia *cera*, alia *ceſtro* fiebat. De prima vide ſupra in *Cera*: de altera in *Ceſtrum*. Sed & tertia acceſſit, ubi & penicilli uſus erat. v. Plin. 35, 11 atque imprimis ſub finem; Item Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 393; & in exercit. Plin. p. 164; & Rhodig. Ant. Lect. 29, 24.

¶ Encaustĭcus, *a*, *um*, ἐγκαυστικός, eingebrannt; ut, *Encauſticæ picturæ*, Plin. 33, 11 ſub init.

¶ Encaustes, æ, m. ἐγκαυστης, qui ita pingit, ein glasmahler.

¶ Encaustus, *a*, *um*, ἐγκαυστος, geſchmeltzt. Martial. 4 epigr. 47 *Encauſtus Phœbon tabula tibi pictus in hac eſt*.

¶ Encaustum, *i*, n. ſubſt. ἐγκαυστὸν, materia inuſta ad pingendum apta, ſchmeltz. Plin. 36, 25 extr. *Figulinum opus encauſto pingere, glaſtieren*. ¶ 2. *Sacrum encauſtum* vocabatur rubrica, qua imperatores Conſtantinopolitani in ſubſcribendis literis utebantur. Vide Macrum 1 c. 3 v. 54; Mabill. de re diplomat. 10 f. 42; & Panciroll. Deperd. 1 t. 2 p. 10.

¶ Holocaustum, *i*, n. ὁλόκαυτον, παρὰ τὸ ὅλον καίεσθαι, *quod totum crematur*, hoſtia tota in ignem conjecta, ein brand-opffer. Ioſeph. Antiq. Iud. 3, 10. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 1. Tertull. adv. Iudæos c. 8; & adv. Marc. 2, 42; & aliquoties, in Gruteri Inſcript. p. 125. Prudentius Apoth. v. 536 *At tua congeſtæ tumulant holocauſta ruinæ*.

¶ Holocaustōma, ătis, n. ὁλοκαύτωμα, idem. v. Tertull. adv. Iudæos c. 5; & adv. Marc. 5, 5.

¶ Hypocaustis, *is*, f. ὑπόκαυσις, apud Vitruvium 5, 10 eſt fornacula, caminatave ſtructura, ſive concameratio, ubi ignis ſuccenditur; adeoque idem quod *hypocauſtum*, ein zimmer mit einem camin oder ofen.

¶ Hypocaustum, *i*, n. ὑπόκαυσον, ab ὑποκαίειν, *ſuccendere*, latine *Vaporarium*, quod ſub pavimento ſuo habet fornacem, qua accenſa calefit, eine ſtube, bad-ſtube, ſchwetzbad. Stat. Silv. 1, 5, 59 *Tenuem volvunt hypocauſta vaporem*. Plin. 2 epiſt. 17 *Applicitum eſt cubiculo hypocauſtum perexiguum, quod anguſtu feneſtra ſuppoſitum calorem, ut ratio exigit, aut diffundit, aut retinet*. Facile apparet, hypocauſta veterum aliquantum diverſa a noſtris fuiſſe. v. Vitruv. 5, 10; & Borrich. Cogit. de L. L. p. 123. Eædem videntur *balneæ penſiles*, de quibus Geiner. ad Chreſtom. Plin. p. 690. Imaginem hypocauſti poſt alios dedit Fabric. ad Sext. Empir. p. 30.

CAVTA, æ, f. καυτὴ, effatio oris, der warme anhauch. Th. Priſc. 1, 17.

Caute, cautela, vide *Caveo*.

CAVTER, ēris, m. inſtrumentum uſtorium, ein brandeiſen. Καυτὴρ Græcis, quod Latinum Tertull. recit de pallio c. ult. *Adigo*, inquit, *cauterem ambitioni, qua M. Tullius quingentis millibus nummûm orbem citri emit*. Et Prudent. in Vincentio v. 229 *Arvina poſtbine igneum Impreſſa cauterem lavit*. Et in Romano v. 490 *Cremari ſtridulis cauteribus*, quod in ſupplicis ſive tortorum artibus erat. Adde Paſlad. 1, 43; Veget. 2, 6.

¶ Cauterium, *i*, n. καυτήριον, idem; ut, *Maculam vel notam infamiæ cauterio inurere alicui*, ein ſchandmal brennen; quod militi, qui hoſpiti ingratus fuerat, Philippus Macedo fieri juſſit, Sen. de Benef. 4, 37. Eſt etiam, ut in *Cautere* modo vidimus, cauterii uſus in medicina, unde Plin. 25, 8 de plantagine; *Vis mira in ſiccando denſandoque corpore, cauterii vicem obtinens*.

¶ Cauterio, *are*, cautere notare, brandmarcken. Vet. Interp. Irenæi 1, 24 *Cauteriantes diſcipulos ſuos in poſterioribus partibus extantiæ dextræ auris*.

¶ Cautĕriatus, *a*, *um*, cui nota cauterio inuſta, gebrandmalet; ut, *Cauteriata conſcientia*, Vulg. Interpr. 1 Tim. 4 v. 2: & Novatian. de Trinit. c. 29.

¶ Cauterĭzo, *are*, cauterio urere, brennen. Veget. 3, 4.

¶ Cauterōma, ătis, n. ulcus a cautere factum, Plin. Valer. 3, 47. v. Barth. Adverſ. 5, 17.

¶ Encauterium, *i*, n. idem, quod *Encauſtum* n. 2 rothe dinte. Impp. l. 9 C. de agric. *Immunitates encauteriis factæ*. conf. Theod. Cod. l. 13.

CAVTES, *is*, f. ein felß. Cæſ. B. Gall. 1, 13 *Saxa & cautes timere*, de navigantibus. Virg. Æn. 3, 699 *Hinc altas cautes radimus*. Idem Æn. 6, 471 *Quum ſi dura ſilex, aut ſtet Marpeſia cautes*: Verſus proverbialis in hominem pertinacem ſententiâ. v. Chil.

¶ Cautis primo caſu, metri cauſſa, ut corripiatur, dixit Prudent. Romano v. 701

Quæ cautis illud perpeti ſpectaculum,
Quis ferre poſſit æris aut ferri rigor?

vid. Barth. Adv. 41, 3.

Cautim, cautio, cautus, &c. vide *Caveo*.

CAVVS, *a*, *um*, vacuum & inane ſignificat, hohl, ausgehöhlt. v. Liv. 24, 34. Ovid. Art. am. 1, 520 *Inque cava nullus ſtet tibi nare pilus*. Suet. Aug. c. 91 *Cavam manum aſſes porrigentibus præbere*, more ſcilicet mendicorum, betteln. *A chao* derivat Feſtus & Varr. L. L. 4, 3. Adde Nonium 6, 105. Sic, *Cava vena*, Cic. N. D. 2, 55; *arbor*, Virg. ecl. 1, 18; *feneſtra*, Id. Æn. 9, 534.

¶ Cavus, *i*, m. vel Cavum, *i*, n. ſubſt. ein loch, eine höhle. Plaut. Men. 1, 2, 49 *Etiam nunc concede audaciter ab leonino cavo*. Vbi *cavum leoninum*, ſive ſpeluncam leoninam vocat, loctim domus, ubi mulier habitabat, quæ inſtar leænæ immitis & ſæva: vel gravem viroſumque halitum edens. Horat. 1 epiſt. 7, 33 *Macrâ cavum repetes arctum, quem macra ſubiſti*. Cato R. R. c. 28 *Ita neque aſpergo nocebit, nec cava mures facient*. Varro de gliribus 3, 15 *Facere his cavos oportet laxiores*. Colum. 12, 8 *Cavum quem feceris, ſurculo obturato*. Vbi *Cavum* vocat foramen, quod terebra factum juxta fundum ollæ. Liv. 24, 34 *Archimedes murum ab imo ad ſummum crebris cubitalibus fere cavis aperuit*: ſcilicet ut ubique in hoſtes tela poſſent ingeri: ſchieß-löcher. *Cavum ædium*, Varro L. L. 4, 33; Vitruv. 6, 3. *Cavum oculi*, das hohle in den augen, quos *cavos orbes* Sen. Oedipo v. 972 vocat. *Cava* dentium, hohle zähne, Plin. 20, 6. *Cava veritatis*, i. e. vacua, Claud. Mamert. 2, 9 de ſtatu animæ dixit. Alioquin notandum *Cavi* voce fornacem deſignare Prudent. paſſione Vincentii v. 70. vid. Barth. ad 4 Theb. Stat. p. 111, & Adverſ. 41, 9.

¶ Cava, æ, f. ſubſt. foramen cavum. nidus, ein loch, ein neſt. Sen. ep. 90 *Cavis tecti, aut aliqua rupe ſuffoſſa, aut exeſæ arboris trunco*. Illis autem, qui *caſulis* legunt, obſtat, quod caſæ aut caſulæ non primum ſtatim factæ. Frontin. de Colon. Keuch. p. 352 *Quicquid viarum, riparum, cavarum &c. fuerit*. Huc & referrur illud Plinii: *In riparum cavis*, in vogel-neſtern. Sed Senecæ & hic locus ad *cavum* etiam referri poſſunt.

¶ Cávea, æ, f. ferarum receptaculum, eine kove, ſtall, höhle. Martial. 9 epigr. 89 *Vt captum teneas, capto quoque munera mitte: Dè cavea fugiat ne male paſtus aper*. Ovid. Nic. Heinſ. ad Sil. 1, 569. ¶ 2. Eſt & *Cavea*, qua aves clauſæ ſervantur, ein hünerkorb, vogelbauer, käfich. Cic. Divin. 2, 34 *Attulit in cavea pullos is, qui ex eo nominatur pullarius*. *Hæ igitur ſunt aves internunciæ Iovis*. conf. Id. N. D. 2, 3; Plaut. Curc. 3, 1, 79. ¶ 3. Item area in medio theatri, in qua ad ludos ſpectandos populus conſidebat, der ſchau-platz. Virg. Æn. 5, 340 *Hic totum caveæ* &c. Vid. Plaut. Truc. 5, 39; & omnino Taubm. p. 13. Sic, *Qui in prima cavea ſpectat, qui in ultima*, apud Cic. de Senect. c. 14. vid. Stat. 1 Sylv. 6, 28. Lucret. 4, 76. ¶ 4. *Caveæ* etiam ſunt alveoria, bienen-ſtöcke. Virg. Georg. 4, 58.

¶ Cávĕla, æ, f. diminut. in Gloſſ. Vet. ζώγειον exponitur.

¶ Cavīle, *is*, n. forte idem quod *Cavea*, cum qua inde conjunxit Varro L. L. 4, 3. Sed in diverſa abeunt critici. v. Gothofredi Not. ad h. l. & Scalig. conject. p. 13.

¶ Caveus, *i*, m. poculi genus, ein becher. Sic *caveos & ſcyphos* conjungit Treb. Pollio in Claud. c. 14. Aliqui etiam pro *Cauco* legunt *caveo* in Spartiani Peſcenn. c. 10.

¶ Cáverna, æ, f. obſcura concavitas ſub terra, eine höhle, grube. Virg. Æn. 2, 53 *Inſonuere cavæ cavernæ*. Cic. Nat. D. 2, 60 *Nos è terrâ cavernis ferrum elicimus*, aus ſchachten, fundgruben. Lucret. 4, 172 *Caverna cæli*.

¶ Cavernula, æ, f. diminut. Plin. 27, 11 *Lapilli cavernulas habent*.

¶ Cavernōſus, *a*, *um*, cavernas habens, hohl, löchericht. Prudent. Hamartig. v. 319 *Per cavernoſos penetrare meatus*. Plin. 26, 8 *Radix cavernoſa*.

¶ Caverno, *are*, aushöhlen; ut, *Cavernare fiſtulam*, Cæl. Aurel. 4 Tard. c. 3.

¶ Cavernatim, adv. durch löcher. Sidon. 5 epiſt. 4 *Aqua ſcabris pumicibus cavernatim ructata*.

¶ Cavo, *are*, perforare, höhlen, hohl machen, ausgraben; ut, *Cavat arbore lintres*, Virg. Georg. 1, 262. Κοιλαίνει πέτραν ῥοὴς ὕδατος; ἐνδελεχής, hoc eſt, *Cavat petram aquæ ſtilla aſſiduitate*, legitur apud Galenum, quod Ovid. extulit de arte 1, 475 *Quid magis eſt durum ſaxo? quid mollius unda? Dura tamen molli ſaxa cavantur aqua*.

¶ Cavātus, *a*, *um*, ausgehöhlet, hohl; ut, *Cavata vallis*, Varro L. L. 4, 3. *Lignum cavatum*, Cic. Leg. 2, 18. Apul. Met. 11, 262 *Vrnula faberrime cavata*. Lucret. 6, 1192 *Oculi cavati*. Compar. Tertull. adv. Hermog. c. 29 *Segregatis aquis in cavatiorem ſinum*.

¶ Cavatio, ōnis, f. eine aushöhlung. Varr. L. L. 4, 26 (Scal. p. 31) *Sinus majorem cavationem, quam pocula, habet*. conf. ibid. n. 3.

¶ Cavātĭcus, *a*, *um*, was in höhlen wächſt; ut, *Cochleæ cavaticæ*, Plin. 8, 39; & 30, 6.

¶ Cavatūra, æ, f. die höhle, lücke; ut, *Cavatura temporum*, die ſchläfe, Veget. 1, 25. *Cavaturæ dentium*, hohle zähne. Marcell. Emp. c. 12.

¶ Cavāmen, ĭnis, n. caverna, eine höhle. Solin. c. 14 (al. 9) de Macedonia: *In latebroſis rupium cavaminibus*.

¶ Cávator, ōris, m. qui cavat; ut, *Picus cavator arborum*, apud Plin. 10, 18. Item ein ſtein-ſchneider; vid. Salmaſ. in Hiſt. Aug. p. 458; & ſupra *Cabatores*.

¶ Cávōſus, *a*, *um*, pro *Cavus* poſterioris latinitatis fuit; unde

¶ Cavoſĭtas, ātis, f. die höhle, aushöhlung. Tertull. de Anim. c. 55 pr. & de Pudicit. c. 20

¶ Cavædium, *i*, n. cavum ædium, vocatur locus, qui intra parietes patulus relinquitur, ad communem omnium uſum, das vorhaus, der ſaal. v. Varro L. L. 4, 33. Conjuncta voce protulit Plin. 2 ep. 17: disjuncte *cava ædium* vocatur a Vitruv. 6, 3. *Cavædium* duplex eſſe Varro indicat, aliud tectum, aliud ſub divo, der hof; tectum quodammodo convenit cum atrio, &c.

¶ Cavefacio, ēre, hohl machen, ad formam *Vacue facere*. Fortun. 8, 4, 192 *Per tribulos gradiens ſpiræ cavefecit acumen*.

Compoſita a *Cavus* & *Cavo*, *are*.

¶ Concávus, *a*, *um*, idem quod cavus, hohl, ausgehöhlt; ut, *Concavæ altitudines ſpeluncarum*, Cic. Nat. D. 2, 39. *Concava ſaxa*, Virg. Æn. 5, 677. *Puppis concava*, Ovid. Art. am. 1, 402.

¶ Concava, *orum*, n. pl. ſubſt. idem ac profunditates foſſæ, tiefen, gräben; ut, *Concava terræ*, Lactant. 7, 26. Et Claud. de Conſul. Honorii 3, 46 *Adſcenſu vincere montes, Planitiem curſu, valles & concava ſaltu*.

¶ Concavo, *are*, hohl machen. Ovid. Met. 2, 195

In geminos ubi brachia concavat arcus Scorpius.

¶ Concavatus, *a*, *um*, hohl gebaut. Colum. 8, 5 *Facere concavatos nidos*.

¶ Excavo, *are*, aushöhlen. Plin. 10, 33 *Tertium eſt earum* (hirundinum) *genus, quæ ripas excavant*. conf. Apic. 4, 1.

¶ Excavatus, *a*, *um*, ausgehöhlt; ut, *Trulla excavata cum manubrio aureo*, Cic. Verr. 6, 27. *Loca excavata in ſpecum*, Sen. epiſt. 90.

¶ Excava-

¶ Excavatio, *ōnis*, die ausshöhlung. Sen. Quæst. Nat. 4, 3 *Guttæ in rotundum jacent, & stillicidii casus lapidem cavat, & hæc ipsa excavatio rotunda fit.*

¶ Incāvo, *are*, hohl machen. Colum. 4, 25 *Rostro* (falcis vinitoriæ) *incavare*, hinein bohren.

¶ Multicāvus, & Multicavatus, vide infra *Multus.*

¶ Rĕcavus, *a, um*, inwendig hohl. Prudent. Psychom. v. 423 *Recavo misceret labra palato.*

¶ Subcāvus, *a, um*, subtercavatus, unten hohl. Lucret. 6, 556 *Ventus per loca subcava terræ collectus.*

¶ Subtercavatus, *a, um*, unterhöhlt. Solin. c. 8 sub fin. de Diomedeis avibus: *Cum fœtificum adest tempus, rostro scrobes excavant: deinde surculis in versum superpositis texta cratium imitantur, & sic contegunt subtercavata.*

CAYCUS, vel CAICUS, *i*, m. comes Æneæ, Virg Æn. 1, 187; & 9, 35. ¶ 2. Fluvius Mysiæ, Idem Georg. 4, 370. ¶ 3. *Cayci* etiam Germaniæ ad Rhenum populi, Lucan. 1, 463.

CAYSTER, sive Caystrus, *i*, m. Κάϋστρος, Asiæ fluvius in Ionia. Virg. Georg. 1, 384 de cygnis: *Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.* Add. Ovid. Met. 2, 253; Plin. 5, 29.

¶ Caystrius, *a, um*, adject. ut, *Ales Caystrius*, apud Ovid. Trist. 5, 1, 11 pro *cygno.*

CE, adjectio syllabica jungitur casibus pronominis *Hic*: ut, *Hicce, hujusce, hisce, hosce*, &c.

CEA, *æ*, f. insula in ora Asiæ, e regione Halicarnassi, aut Cnidi potius, quæ usitatius *Cos* vel *Coos* vocatur. Vide infra. Plin. 5, 31 *Nobilissima in eo sinu Cos - - ut plures existimant, Merope vocata; Cea, ut Staphylus.* Ita MSS. ut Harduinus observat. ¶ 2. *Cēa* alia Simonidis patria, Plinio 4, 12 est in Cycladibus, quæ & *Ceos* dicitur, Straboni sub finem l. 10 p. 335 Κέως. Plin. d. l. in enarratione insularum Ægæi, *Dein Ceos, quam nostri quidam dixere Ceam.* Ovid. Heroid. 20, 221 *Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis, Cingitur Ægæo nomine Cea mari*, conf. Virg. Ge. 1, 14.

¶ Ceus, vel Cæus, *a, um*, gentile; ut, *Simonides Ceus*, de quo Horat. 2 od. 1, 37 *Sed ne relictis Musa procax jocis Ceæ retractes munera næniæ*: quia Simonides primus carmen lugubre, quod ἐπικήδειον vocamus, dicitur instituisse, ut vetus interpres h. l. memorat. *Ceæ sedes*, i. e. Simonidis patria, Idem 4 od. 9, 7.

CEBENNA, *æ*, f. Solin. c. 21.

CĒBES, *ētis*, m. Κέβης, Thebanus fuit, philosophiæ professor, Socratisque & auditor & morum ejus imitator. Scripsit dialogos tres, ex quibus unus tantum πίναξ, *Tabula*, humanæ naturæ & vitæ cursum proponens, in multorum manibus est.

CEBREN, *ēnis*, m. Κεβρὴν, fluvius Troadis, pater Oenones & Hesperiæ. Apollodor. 3, 5. Parthen. erot. c. 5. Hinc in Sabini epist. Paridis ad Oenonen v. 89 ita legit Heinsius, *Ipse pater Cebren, natæ male tutus ab ore.*

¶ Cebrēnis, *ĭdis*, patron. f. apud Ovid. Metam. 11, 769
Aspicit Hesperien patriâ Cebrenida ripâ.
Sed Stat. 1 Silv. 5, 21 *Viduæ Cebrenidos arida luctu Flumina.* Heins. l. c. de Oenone intelligit, prælatam sibi Helenam dolente.

¶ Cebriŏnes, *æ*, m. a quo *Cebrenia* nomen habere potuit. Priami filius nothus fuit, quemadmodum Homerus scripsit Iliad. π. v. 738 Κεβριόνην νόθον υἱὸν ἀγακλῆος Πριάμοιο.

¶ Cebrēnia, *æ*, f. Κεβρηνία, vel *Cebrinia*, regio duplex, altera in *Troade*, altera in *Thracia*, Plin. 5, 30 & Strab. 13 p. 406, 410.

CEBUS, *i*, m. κῆβος, simiæ species, de qua ex numinis Spanh. diss. 5 p. 243. Adde Aristot. Hist. Animal. 3, 8.

CECINNA, *æ*, m. vel potius *Cæcina*, ut in antiquis monumentis est. *A. Cæcina* Ciceroni familiaris fuit, ab eoque in hæreditatis quadam caussa defensus. Oratio ejus defensionis exstat. *Cæcinnam* hunc Seneca Nat. Quæst. 2, 56 *virum* dixit *facundum, qui habuisset aliquod in eloquentia nomen, nisi illum Ciceronis umbra pressisset.* Plures alii *Cæcinæ* apud Tacitum & alios leguntur. Est autem *Liciniæ* gentis cognomen, quod deinde in nomen transiit, *Largi* etiam cognomine adscito. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 9.

CĔCROPS, *ŏpis*, Κέκροψ, conditor & primus rex Athenarum fuit, Moysi σύγχρονος: quippe qui, auctore Eusebio, tricesimo quinto anno Moysis regnare cœpit, annis ante captivitatem Trojæ 375. Ante Deucalionis tempora constituit matrimonium, ex quo *Bifrons* dictus est; & *Diphyes* sive ob vastitatem corporis, sive quod duas linguas Græcam & Ægyptiam calluerit. v. Taubm. ad Cirin v. 3; Polyd. Virg. 1, 4 & 6.

¶ Cecrŏpia, *æ*, f. arx Athenis & oppidum ipsum. Plin. 7, 56 *Oppidum Cecrops a se appellavit Cecropiam, quæ nunc est arx Athenis.* ¶ 2. Pro Attica regione. Catull. Nupt. Pel. & Th. v. 79 *Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.*

¶ Cecrŏpidæ, *arum*, pl. i. e. Athenienses. Virg. Æn. 6, 20 *Tum pendere pœnas Cecropidæ jussi*, &c. Apud Lactant. 1, 17 *Virgines Cecropidæ* dicuntur Erichthonium servasse a Minerva sibi commendatum.

¶ Cecrŏpius, *a, um*, Atticus; ut, *Cecropius cothurnus*, quia Cecropii sive Athenienses Thespis, Æschylus, Euripides &c. Horat. 2 od. 1, 12. *Arx Cecropia*, Ovid. Met. 6, 70. *Minerva Cecropia*, Lucan. 3, 306. Et, *Mel Cecropium, apis Cecropia*: Martial. 11 epigr. 43 *Mella jubes Hyblæa tibi vel Hymettia nasci, Et thyma Cecropiæ Corsica ponis api.*

CEDITIUS, sive Cædicius, *i*, m. tribunus militum primo bello Punico fuit: qui audaci facinore, cujus auctor actorque ac doctor fuit, Romanum servavit exercitum: Rem totam, ut gesta est, ex M. Catonis Originibus exponit Gellius 3, 7. Hinc

¶ Ceditiæ, vel Cædiciæ tabernæ, ab ejus nomine, a quo exstructæ in via Appia. v. Festum.

CĔDO, verbum defectivum, imperativum, idem quod dic, exhibe, porrige, frequens Terentio, ut, Andr. 4, 5, 24 *Cedo, cujum puerum hic apposuisti?* sage an. Id. Eun. 4, 7, 6 *Cedo alios*, lass die andern herkommen. Et Adelph. 3, 4 (al. 5,) 38 *Coram ipsum cedo*, i. e. statue eum mihi præsentem, schaffe mir ihn nur her, stelle mir ihn unter die augen. *Cedo aquam manibus*, Plaut. Most. 1, 3, 150. *Cedo orationes*, Cic. de Clar. or. c. 86. *Cedo mihi leges*, Id. Verr. 2, 42. Pers. Sat. 2 extr.
Hoc cedo, ut admoveam templis & farre litabo.

¶ 2. Accommodatur & pluralibus. Cic. de Senect. c. 6 *Cedo, qui vestram rempubl. amisistis tam cito*, sagt ihr her &c.

¶ Cette, *significat dicite, date, ab eo quod cedo*, apud Nonium 2, 122. ibidem Ennius Medea: *Cette manus vestras measque accipite.* Plaut. Merc. 5, 4, 4 *Cette dextras nunc jam.*

CĒDO, *cessi, cessum, cedĕre*, abire, locum dare victori, raum geben, weichen, nachgeben, überlassen. Ovid. de Arte 2, 197 *Cede repugnanti, cedendo victor abibis.* Cic famil. 4, 9 *Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum*, sich in die zeit schicken. *Cedere honore & nomine suo alteri*, abtreten, Plin. Paneg. c. 94. *Cedere loco, patria, urbe, domo*, das land, die stadt &c. räumen. Cæs. B. C. 3, 51; Suet. Aug. c. 24; Nepos 25, 9, 2. *Cedere vita*, id est, *ultro ad mortem accedere*, ut interpretatus Budæus, gern sterben, Cic. in epist. ult. ad Octav. Pro quo & illud Taciti est Hist. 2, 55, 2 *Ut cessisse vita Othonem, certi auctores attulerant.* Sed perpetuum istud haud est. Nam *Cedere* etiam inviti dicuntur. Virg. de Ænea 2 Æn. extr. *Cessi, & sublato montem genitore petivi*: CESSI inquit, an sponte & ultro? imo invitus atque coactus; nimirum quia tenente hoste omnia, nulla ferendæ opis spes erat super. Et Servius ibi notat, CEDERE proprie dici, *qui patriam relinquunt.* Quare *Cedere vita*, malim simpliciter pro *mori* interpretari: sicut & *Cedere e vita*, Cic. de cl. Orat. c. 1. Item *Concedere, decedere vita*, alii dixerunt. Sic, *Cedere fato*, Liv. 26, 13. *Anima e corpore cessit*, Lucret. 3, 219. Cic. de Senect. c. 19 *Horæ quidem cedunt & dies & menses & anni, nec præteritum tempus unquam revertitur*: *Cedunt*, id est, labuntur, abeunt, sie gehen dahin. *Cedere foro*, (bancam ruptam facere: *banca* enim argentariorum mensa est,) Iuvenal. 11, 50. v. *Forum.* Cic. Orat. antequ. iret in exil. c. 3 *Cedo invitus de republica, cedo oppressus de fortuna, de dignitate.* *Cedere de oppidis*, Cic. ad Att. 7, 22. *Cedere ab urbe*, Ovid. Heroid. 14, 28. *Cedere jus proprium alicui*, sein recht abtreten, Virg. Æn. 11, 359. Cic. Off. 2, 18 *Cedere iræ*, i. e. dare locum iræ, & quasi ab ira discedere. Plin. 23, 1 *Cessit in proverbium*, es ist zum sprichwort gediehen. ¶ 2. *Cedere* idem est quod accedere, & secedere. Lucret. 1, 339 *Principium quoniam cedendi nulla daret res.* Conf. 5, 841. Lactant. de Opif. m. c. 16 *Quasi ad secretum aliquod penetrale cedere.* ¶ 3. *Cedere* etiam dicitur, quod ad nos pervenit, & accidit quasi: quod obvenit atque contingit; ut, *Cedit mihi hæreditas*, das erbe fällt mir zu. Virg. Æn. 3, 333 *Morte Neoptolemi regnorum reddita cessit Pars Heleno.* Id. Æn. 12, 183 *Cessit illi victoria*, er hat den sieg davon getragen. *Ager cedet in usum nunc mihi*, er fällt mir heim, Horat. 2 Sat. 2, 134. *Tibi præda cedat*, der raub werde dir zu theil, Id. od. 3, 20, 7. *Aurum ex hostibus captum in paucorum prædam cessit.* Liv. 6, 14 ubi plura Drakenb. dabit. ¶ 4. *Cedere bene, prospere, feliciter*: id est evenire, gelingen, glücken. Nepos 14, 1, 3; Ovid. in Ibin v. 561. Et contra *male cedere*, misslingen: Ovid. Met. 10, 80. Quamquam & aliquando absolute *cedere* dicuntur, quæ succedunt, & exitum sive progressum habent. Virg. Æn. 12, 148 *Cedere res Latio*, ubi Servius: *feliciter cuncta procedere.* Florus 2, 17, 3 *Si res cessisset*, wann der handel von statten gegangen. Id. 3, 1, 2 *Citra spem omnium fortuna cessit. Omnia votis cedunt*, es gehet alles glücklich, de secundo eventu, Ovid. Rem. Am. v. 563. ¶ 5. Impersonale *ceditur*, man weicht. Lucan. 1, 50 *Tibi numine ab omni cedetur.*

¶ Cedens, *tis.* Nepos 3, 1, 3 *Cedens animadvertit*, Virg. Æn. 3, 496 *Arva cedentia retro*, i. e. quæ videntur recedere. Ovid. Pont. 4, 9, 57 *Nec cedens caussa priori.* Plin. Epist. 3, 6 *Rari & cedentes capilli.*

¶ Cedenter, adv. idem. Cæl. Aurel. Acut. 3, 16 *Cedenter consentiendo coërcere.*

¶ Cessus, *a, um*, übergeben, abgetreten; ut, *Cessæ actiones*, l. 39 ff. de fidejuss. & mand.

¶ Cessim, adv. zurück, beyseit. Vet. Gloss. *Cessim, gradatim.* Iustin. 2, 12, *Ite cessim.* Varro ap. Nonium 4, 109 *Ab Ilio cessim reverti.* Et L. 52 § 2 Dig ad Leg. Aquiliam, *Superius plaustrum cessim ire cœpit.*

¶ Cessio, *ōnis*, f. die einräumung; ut *Cessio in jure*, Cic. Top. c. 5.

¶ Cessionarius, *i*, m. cui fit cessio, vel creditor, in quem transfusa est obligatio, vide ICtos.

¶ Cessor, *ōris*, m. qui cedit, nonnemo Varroni tribuit.

¶ Cesso, *avi, atum, are*, frequentativum est a *Cedo*, significat, vacare, tardare, morari, desinere, aufhören, sich säumen. Donatus in Ter. Eun. 3, 1, 15 CESSAT *desidiosus*: REQUIESCIT *fessus.* Cic. de Senect. c. 5 *Gorgias septem & centum complevit annos, nec unquam in suo studio & opere cessavit*, er hat nie zu studiren abgelassen. Ter. Adelph. 4, 2, 49 *Æschines odiose cessat.* Sen. epist. 12 *In nulla re cessat cura mea*, ich lass es an nichts fehlen. Virg. ecl. 7, 10 *Et si quid cessare potes, requiesce sub umbra*: Id est, si quod otium tibi potes persuadere, wenn du dich so viel abmüssigen kanst. Alloquitur enim amantem laboris. ¶ 2. CESSARE etiam dicuntur mulieres, quæ parere hactenus desierunt. Paullinus Carm. de S. Ioh. Baptista, de matre Elisabetha intelligens: v. 48 *Fœcundaque viscera fecit Conjugis, effœto quæ jam cessavit in ævo.* Sic *agri cessare* dicuntur, qui consiti non sunt, die brach liegen, oder ruhen. Virg. Georg. 1, 70 *Alternis idem tonsas cessare novales, Et segnem patiere situ durescere campum.* Lucan. 3, 451 *Curvoque sibi cessantis aratro Agricolæ raptis annum flevere juvencis.* ¶ 3. CESSARE etiam dicuntur, qui in judicio ad dicendam caussam non comparent, aussen bleiben. Suet. Claud. c. 15 *Absentibus secundum præsentes facillime dabat, nullo delectu, culpane quis, an aliqua necessitate cessasset*: id est, si contingeret, alteram partem abesse, & itaque comperendinandam caussam, pronunciasse Claudium tamen, & quidem secundum præsentes, h. e. pro præsentibus &c. ¶ 4 Cum casu ut Cedere, Propert. 1 eleg. 6, 21 *Nam tua non ætas unquam cessavit amori.* Cessavit i. e. vacavit, operam dedit. Vid. Scal. ad eum locum. ¶ 5. Imperson. Liv. 22, 50 *Ab hoste cessatum est.* Et 30, 10 *Ni cessatum a præfectis foret.* Per Sepinum Horat 1 ep. 2, 31 *Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam*, i. e. facere ut cesset *cura.*

¶ Cessans, *tis.* Aurel. Vict. Vir. ill. c. 64 *Segniter cessante Mucio consule.*

¶ Cessātus, *a, um*, nachgelassen, gesäumet. Silius 5, 534 *Cessata reponere avebant Tempora cæde virûm*; sie wolten das versäumete wie-

der einbringen. ¶ 2. *Cessatus*, was brach gelegen oder geruhet hat. Ovid. Fast. 4, 617 *Largaque provenit cessatis messis in arvis.*

¶ Cessātio, *ōnis*, f. der verzug, müßiges leben. Cic. Nat. D. 1, 36 extr. *Epicurus nihil cessatione melius existimat*, *Cessatione torpere*, ibid. c. 37 ineunte.

¶ Cessator, *ōris*, m. ein zauderer, tendeler. Gell. in apologo de Cassita 2, 29 *Amici magnam in partem cessatores sunt*, sie machen es lang, wenn sie helffen sollen. Cic. Q. fratri 3, 6 *Cessator esse noli.* Id. fam. 9, 17 *Cessator in litteris.* Horat. 2 Sat. 7, 100 *Nequam & cessator Davus.*

¶ Cessatrix, *icis*, f. Tertull. adv. Marc. 1, 24 *Quomodo defenditur bonitas, ex majore parte cessatrix?*

Composita a *Cedo* & *Cesso*:

¶ Abscēdo, *ĕre*, recedere, discedere, abtreten, weichen, scheiden; ut, *Veneris & Mercurii stellæ nunquam longius a sole abscedunt*, Plin. 2, 17 pt. *Abscedere munere*, sein amt übergeben, Liv. 9, 13. *Abscedere* etiam miles dicitur, cum retro fert pedem, & relinquit locum, wenn er abziehet; Ita usus Nepos 11, 2, 5 & 15, 9, 1. *Abscedere incepto*, id. quod desistere, von seinem fürnehmen ablassen, Liv. 26, 7. Ter. Hec. 5, 2, 14 *Cito ab eo ira abscedet*, dieser zorn wird sich bald legen. Similiter *Ægritudo abscedere*, dicitur apud Plaut. Merc. 1, 1, 19. Contracte *abscessem*, pro *abscessissem*, Silius dixit 8, 109; & impersonaliter Liv. 29, 2 extr. *Nec ante abscessum est, quam* &c. man hat nicht eher abgelassen. ¶ 2. Medici etiam hoc verbo utuntur de corruptis humoribus, quando collectim in exteriores incumbunt partes, inque ulcus erumpunt. Celsus 2, 5 *Omnia abscedentia digerit murex combustus.* Id. 7, 12 *Sub lingua aliquid abscedit*, es wird ein geschwür unter der zunge. Inde & *abscessus* pro ulcere, de quo infra.

¶ Abscessio, *ōnis*, f. die abweichung. Cic. de Vnivers. c. 12 *Cum ad corpora necessitate accessio fieret, tum abscessio.*

¶ Abscessus, *us*, m. idem. ut, *Solis abscessus*, Cic. Nat. D. 1, 10, qui & *occasus* est: cui opponitur ibidem *appulsus.* Adde Virg. Æn. 10, 415. ¶ 2. *Abscessus*, & apostema est, sive suppuratio major, ein geschwür. Celsus 5, 7 *Si materia extrahenda est; ut in hydropico, in lateris dolore, in incipiente abscessu, in suppuratione mediocri, aptum est id, quod habet resinæ aridæ pondo.*

¶ Accēdo, *ĕre*, advenire, appropinquare, herzukommen, zutreten: *Accedere ad urbem*, anrücken, Cic. fam. 3, 9; & 4, 1. *Ad flammam accessit imprudentius*, Ter. Andr. 1, 1, 103. Construitur etiam cum IN: ut, *In senatum accedere*, Cic. Att. 7, 4. *In ædes accedere*, Id. pro Cæc. c. 13. Item sine præpositione: Sil. 6, 604 *Tarpejum accedere collem.* v. N. Heins. ad h. l. Id. Sil. 14, 26 *Nectare Cecropias Hyblæo accedere ceras*, i. e. proximum esse saporis bonitate. v. Drakenb. al. *accendere.* ¶ 2. Deinde est addi, adjungi: ut, Ter. Andr. 1, 3, 10 *Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam*, zu diesem unfall kommt mir auch das. Cic. Att. 7, 2 *Accedere ad similitudinem alicujus rei*, gleichen, ähnlich seyn. Quint. 9, 4 pr. *Accedam in plerisque Ciceroni*, id est, assentiar ejus sententiæ, ich will es meist mit ihm halten. Id. 6, 4 p. 570 *Aliis subjicientibus studio loquendi fatue accedere*, nachsagen, was einem eingeblasen wird: ad quem locum plura habet Burm. ubi accedere vel assentiri significat, vel subjicere se alterius imperio. De militaribus auxiliis sæpe poni observat Idem ad Grat. 16. *Accedit rei pretium*, Plin. 6 ep. 19. *Multum pretio accessit*, der preis ist sehr gestiegen, Colum. 3, 21. ¶ 3. *Accedit*, quod vel nude, vel cum alia voce, connexioni inservit. Cic. pro S. Rosc. c. 1 *Accedit alia caussa, quod* &c. Et Plin. 8 epist. 24 n. 8 *Accedit, quod tibi certamen est tecum*, darzu kommt noch &c. ¶ 4. *Accedere ad manum*, zum handkuß gelangen, peculiaris phrasis in posterioris ævi scriptoribus, pro *manum alicujus exosculari.* v. Lips. Elect. 2, 6. ¶ 5. *Accedere* & *Accidere* a librariis permutantur. v. Drakenb. ad Liv. 21, 10.

¶ Accessus, *a*, *um*, da man hinkommen kan. Ovid. Fast. 5, 582 *Gens non accessis invia fluminibus*: Alii *circumfusis.*

¶ Accessus, *us*, m. subst. der zutritt, zugang; ut, Cic. de Orat. 3, 45 *Luna accessu & recessu suo solis lumen accipit.* Mela 3, 1 *Oceanus alternis accessibus nunc in hos, nunc in illos impetu versus.* *Accessum alicui dare*, Ovid. Pont. 2, 2, 41. *Negare accessum*, Id. Heroid. 10, 64. Item: qua flumina & regiones transiri aut adiri possunt, passe. Sic, *Explorare accessus*, Florus 1, 17, 4 & *Exploratis accessibus*, Id. 2, 12, 15. Metaph. Cic. fam. 9, 14 ext. *Nihil concione tua sapientius; ita pedetentim & gradatim tum accessus a te ad caussam facti tum recessus*, allmählich bist du auf die haupt-sache gekommen, und wieder davon abgekommen.

¶ Accessio, *ōnis*, f. die hinzutretung. Propriam notionem vide supra in *Abscessio*, & apud Plaut. Trin. 3, 2, 83; & Truc. 2, 2, 3. Cic. Verr. 2, 53, *suis accessionibus*, h. e. sæpe adeundo. ¶ 2. Incrementum significat: ut, *Accessio nummorum ad sortem vel summam*, Cic. Verr. 5, 49. *Tanta pecuniæ facta est accessio*, Nep. 25, 14, 2. *Accessio dignitatis & fortunæ*, Cic. fam. 2, 1 besserung, vermehrung, zusatz. ¶ 3. Speciatim auctores utuntur hac voce, cum indicare volunt, rem per se non peti, aut consistere, sed quasi appendicem esse alterius. Plin. 29, 1 f. *Hinc illæ circa ægros miseræ medicorum concertationes, nullo idem censente, ne videatur accessio alterius*, ein jüherr, ein anhang, zugabe. Liv. 45, 7 *Syphax rex captus accessio Punici belli fuerat, sicut Gentius Macedonici.* Plura in hanc rem collegit Nic. Heinsius ad Vell. Paterc. 2, 25; & quos laudat Burm. ad Quint. Decl. 9, 21 p. 209. ¶ 4. *Accessio*, quod vulgo *Paroxysmus*, contrarium est *Remissio*; ut, *Accessio morbi*, Suet. Vesp. c. 23.

¶ Accessor, *ōris*, m. qui accedit. Val. Max. 5, 7, 1 *Non accessor pompæ, sed auctor spectatus est.* Sed malunt hic alii legere *Accensor.*

¶ Accessorius, *a*, *um*, hinzukommend. *Accessorium cedit principali*; Item, *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, vulgo ICti. Citatur quidem Instit. de rer. divis. § 26; & l. 19 D. de auro, arg. § 13; sed utrobique legitur *accessio.*

¶ Accessĭbĭlis, *e*, dazu man kommen kan. Glossæ Cyrilli ita εὐπρόσιτος, vertunt. Tertull. adv. Praxean. c. 15 *Per accessibilem lucem.*

¶ Accessĭbĭlitas, *atis*, f. ein freyer zutritt; ejusdem Tertulliani est dicto loco: *Vt contraria* (immortalitatis) *ipsi filio adscriberemus, mortalitatem, accessibilitatem.*

¶ Accessīvus, *a*, *um*, hinzu gesetzt, ita vertit gloss. gr. lat. πρόσθετος.

¶ Accessĭto, *are*, frequent. oft hinzugehen. Gell. 18, 12 ex Cat. Origg. *Eodem convenæ complures ex agro accessitavere.*

¶ Coaccēdo, *ĕre*, mit hinzugehen. Plaut. Curc. 2, 3, 65 *Pro iis decem coaccedunt minæ.*

¶ Inaccessus, *a*, *um*, adject. ad quem non potest accedi; ut, *Aditus inaccessi*, da niemand zukommen kan. Sil. 3, 516. conf. Prud. Apoth. v. 535.

¶ Inaccessibilis, *e*, qui adiri nequit, inaccessus, dazu man nicht kommen kan. Tertull. eodem loco: *Lucem habitat* (Deus) *inaccessibilem.* Quod etiam Vulgati Interpretis est 1 Timoth. 6, 16 & Gloss. Gr. Lat. ἀπρόσιτος, *inaccessibilis.*

¶ Antecēdo, *ĕre*, idem quod præcedere, vorhergehen, zuvor kommen. Liv. 2, 6 *Brutus ad explorandum cum equitatu antecessit.* Cæs. 7, 33 *Magnis itineribus antecessit.* ¶ 2. Excellere, superare: Cic. Verr. 6, 62 *Qui auctoritate, & ætate, & usu rerum antecedebat.* Nepos 7, 9, 3 *Eum nemo in amicitia antecedit*, er ist sein bester freund. conf. Id. 7, 11, 4. Sic pass. Auson. in Grat. act. p. 701 *Animi nostri celeritas beneficiis præeuntibus anteceditur.*

¶ Antecedens, *tis.* Horat. 3 od. 2, 31 *Raro antecedentem scelestum deseruit pede pœna claudo.* Cic. in Bruto c. 28 *Paullum ætate antecedens*, etwas älter.

¶ Antecessus, *a*, *um*, vorher gegangen. Petron. c. 17 *Vbi antecessa latrocinia didicistis.* al. *antecessura.*

¶ Antecessus, *us*, m. Antecessum, *i*, n. ut, *In antecessum dare, solvere, accipere*, i. e. ante justum tempus, sive ante quam dies cesserit; zum voraus, auf abschlag. Formula hac loquendi a foro & argentariis petita non semel usus Seneca: ut ep. 7 extr. item 113 initio: nec non de Benef. 4, 32. Florus 4, 12, 24 *Sumserant bellum, adeo certa victoriæ spe, ut prædam in antecessum pactione diviserint.* Et 3, 21, 20 *Ne inulti perirent, in antecessum sanguine Senatus sibi parentabant.* Vet. Glossæ: *In antecessum* προχρεια.

¶ Antecessor, *ōris*, m. ein vorgänger. Gloss. Vet. *Antecessor*, προηγούμενος. ¶ 2. In militia *antecessores* dicuntur, qui antecedunt agmen explorandi gratia; der vortrab. Hirt. B. Afric. c. 12 *Per speculatores & antecessores equites nunciaturi, copias hostium haud longe a se visas.* Suet. Vitell. c. 17 *Irruperant jam agminis antecessores, ac nemine obvio rimabantur, ut fit, singula.* ¶ 3. *Antecessores* etiam jam olim dicti, qui jura ac leges profitebantur, sive docebant publice, ut Beryti, Constantinopoli, Romæ &c. ex eo, quod antecederent deducerentque discipulos in penetralia artis. *Antecessor juris*, idem quod professor juris, l. 2 § 11 C. de vet. jur. enucl.

¶ Antecessio, *ōnis*, f. præcursio, die vorhergehung. Cic. de Vnivers. c. 10 *In orbibus concursiones, antecessionesque.* Et Off. 1, 4 *Homo principia & caussas rerum videt, earumque progressus & quasi antecessiones non ignorat.*

¶ Antecessīvus, *a*, *um*, vorhergehend. Tertull. de Virg. veland. c. 4 *Prius est subjectivum antecessivo.*

¶ Concēdo, *ĕre*, cedere, recedere, entweichen; interdum idem quod simplex *cedere*, weichen. Cic. Off. 1, 22 *Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.* Ter. Hec. 1, 3, 11 *Hic video esse invisam immerito, tempus est concedere*, es ist zeit, daß ich den leuten aus den augen gehe. Hinc *concedere vitâ*, Tac. An. 14, 51, 1; & 12, 39, 5; *fato*, ibid. 2, 71, 2; & Plin. Paneg. c. 11. Sic & absolute *Concedere*, sive *concedere naturæ*, notissimo εὐφημισμῷ pro *mori* dicitur. Id. Tac. An. 4, 38, 4 *Vt quandocunque concessero, cum laude & bonis recordationibus facta atque famam nominis mei prosequantur.* conf. ibid. 13, 30, 4. ¶ 2. *Concedere de suo jure*, i. e. tradere, permittere, nachlassen, Ter. Adelph. 2, 2, 9. Adde Cic. Off. 2, 18. ¶ 3. *Concedere*, permittere, zulassen, erlauben, verstatten, einräumen. Cic. fam. 1, 2 *Consules neque concedebant, neque valde repugnabant.* Id. de Amic. c. 11 *Concedere amicis, quicquid petant, & impetrare ab eis quicquid velimus.* Impers. Gell. 13, 24 extr. *Quod facere concessum est.* Aur. Vict. de Vir. illustr. c. 38 *Duillio concessum est.* ¶ 4. *Concedere aliquem alicui* est data venia quem restituere & reddere, quem hostem habueris, propter eum, qui intercessit, einem andern zu gefallen einem pardon geben. Cic. pro Marcello pr. *Cum M. Marcellum senatui Populoque Rom. concessisti.* Plura Ciceronis exempla Menckenius dabit in Observ. L. L. hac voce. Sic Nepos 25, 7, 3 *Attici quies tantopere Cæsari fuit grata, ut huic non solum molestus non fuerit, sed & sororis & Q. Ciceronis filium ex Pompeji castris concesserit.* Tac. An. 2, 55, 2 *Offensus urbi propria quoque ira; quia Theophilum quemdam Areo judicio falsi damnatum precibus suis non concederent.* ¶ 5. Apud Ter. Phorm. 5, 3, 22 Chremes, qui nutu parum profecerat apud Demiphontem, ut is sibi assentiretur, nec interrogando, aliis præsentibus molestus esset, tandem iratus in aurem illi dicit: *Nunquam hodie concedes mihi, neque intelliges*, du wirst dich nicht übertäuben und bedeuten lassen.

¶ Concedens, *tis.* Nep. 10, 6, 3 *Principatum non concedens.* conf. Cæs. B. G. 7, 15; & B. C. 3, 60.

¶ Concessus, *a*, *um*, zugelassen, vergönnt. Lucan. 2, 446 *Concessa pudet ire via.* Horat. 1 Sat. 4, 113 *Concessa Venere uti.* Cæs. B. G. 6, 3 *Præda militibus concessa.*

¶ Concessum, *i*, n. subst. ut, *Concessa petere*, Virg. Æn. 5, 798. *Amare concessa.* Ovid. Met. 9, 453. *Abhorret a majorum consuetudine atque concessis*, Cic. pro Cæl. c. 20.

¶ Concessus, *ûs*, m. subst. zulassung, verwilligung. Cic. pro Cæl. c. 12 *Datur concessu omnium huic aliquis ludus ætati.* Et fam. 4, 6, f. *Illius concessu & beneficio.* conf. in Bruto c. 21; & Apul. Met. 6 p. 182.

¶ Concessio, *ōnis*, f. idem. Planc. ad Cic. fam. 10, 8 *Concessiones præmiorum*: & hic Att. 3, 24 *Nostra concessione.* Varr. R. R. 1, 17 *Concessio ut liceat* &c. die vergönstigung. Petron. c. 91 *Peregrini amoris concessio*, pro amasio, qui se alteri concessit. v. Burm. p. 441.

¶ Concessīvus, *a*, *um*. *Concessivus modus*, verbi apud Servium.

¶ Con-

¶ Concesso, *are*, idem quod *cessare*. Plautinum est, Asin. 2, 2, 24 *Quid ego hic properans concesso pedibus?* Et Pœn 1, 2, 9 *Et industria ambæ nunquam concessavimus.* Et Tertull. de Monog. c. 7 *Ut onera, quæ nec patres sustinere valuerunt, concessarint.*

¶ Concessatio, *ōnis*, f. pro cessatione, die aufhörung. Colum. 11, 1 *Naviter & sine ullis concessationibus permeabit.*

¶ Inconcessus, *a, um*, unerlaubt, verboten. Sic *Voluptas inconcessa juvat*, Ovid. Amor. 3, 4, 31. *Inconcessi Hymenæi*, Virg. 1 Æn. 655. *Inconcessum homini*, Quintil. 10, 2 p. 928.

¶ Inconcessĭbĭlis, *e*, unzuläßig. Tertull. de Pudicit. c. 3 *Fornicatio inconcessibilis.*

¶ Decēdo, *ĕre*, a mandato custodiæ suæ loco recedere, abziehen, abtreten. Et quidem jure, ut Nepos 25, 4, 1 *Huc ex Asia Sylla decedens cum venisset.* Et Cic. Verr. 4, 20 *De provincia decessit.* Id. pro Ligar. c. 1 *Decedens Considius provincia.* Decedere etiam dicuntur, qui injussu & sine commeatu abeunt. Pollio ad Cic. fam. 10, 32 ext. *Si quos equites decedentes nactus sum, supplicio affeci*, ausgerissene soldaten. Dicimus etiam, *Decedere de suo jure*, weichen, nachgeben. Id. pro Rosc. Am. c. 27. Et Off. 2, 18 *Est non modo liberale paululum nonnunquam de suo jure decedere, sed interdum etiam fructuosum.* Sic *Decedere instituto suo*, Liv. 37, 54, anders thun, denn zuvor. *Officio decedere*, Id. 27, 10 pr. v. ibi Gronov. Rursus Cic. Verr. 2, 10 *Decedere de officio*, wider seine gebühr handeln, id est, agere contra, quam decet. Id. Verr. 2, 64 *Decedere de suo more*, von seiner gewohnheit abstehen. *Decedere de vita*, Id. pro Rab. c. 11: *De vitæ statione*, Id. de Senect. c. 20; & *Decedere* simpliciter, pro *mori*; Cic. Att. 1, 12 *Puer festivus nobis decessit*, er ist gestorben. Sic, *Ex hominum conspectu morte decedere*, Nepos 20, 1, 6. Valer. Max. 1, 5 *Decesserat catellus, quem puella in deliciis habuerat, nomine Persa.* *Decedit cura, ira, favor*, verlieret sich, Liv. 9, 29; Ter. Hec. 3, 5, 55. v. Burm. ad Quint. Decl. 6, 6 p. 133. *Ubi non Hymetto mella decedunt*, Horat. od. 2, 6, 15. *Decedere peritis*, i. e. primas concedere, Id. L. 2 ep. 2. vide plura ap. Mencken. Observ. L. L. *Decedere viâ, & de viâ*, & absolute, *decedere*; einem aus dem wege gehen, platz machen, quod fit, vel honoris habendi caussa, (vide *Via*) vel quod fugiamus detestari ejus conspectum. v. Plaut. Trin. 2, 4, 80. Ita Cæs. B. G. 6, 12 *Quibus ita interdictum* (sacris), *ii numero impiorum ac sceleratorum habentur: iis omnes decedunt, aditumque eorum sermonemque defugiunt, ne quid ex contagione incommodum accipiant.* ¶ 2. *Decedo, discedo & descendo* confunduntur a librariis notante Cortio ad Plin. ep. 6, 20. vid. *descendo.*

¶ Decedens, *tis*; ut, *Ex Africa decedens*, Nep. 24, 1, 3. *Decedentia certis tempora momentis*, Horat. 1 epist. 6, 3. *Die veniente & decedente*, morgens und abends, Virg. Georg. 4, 466.

¶ Decessus, *a, um*, abgeschieden. Rutil. itin. 1, 313 *Nec dum decessis pelago permittimur umbris*, quod non audet damnare Burm. vid. *Successus* & *Discessus*, it. Voss. Analog. 4 p. 200.

¶ Decessio, *ōnis*, f. der abzug, abschied. *Spes maturæ decessionis.* Cic. ad Q. frat. 1, 1 ineunte. Gloss. vet. *Decessiones*, διαδοχαί. *Decessionem de summa facere*, abbruch, verminderung. Cic. pro Rosc. Post. c. 11. *Decessio* scil. febris Cels. 3, 3, das aussenbleiben.

¶ Decessus, *ūs*, m. idem. Cæl. ad Cic. fam. 8, 10 *Quod ad tuum decessum attinet*, conf. Nep. 20, 2, 3. ¶ 2. Mors. Cic. de Amic. c. 3 extr. *Amicorum decessu plerique angi solent*, i. e. obitu.

¶ Decessor, *ōris*, m. ein vorfahrer, qui decedit, & in cujus locum alius succedit. Tac. Agric. 7, 4 *Agricolam vicesimæ legioni tarde ad sacramentum transgressæ præposuit, ubi decessor seditiose agere narrabatur.* Ulp. L. Observato 4 § Recte 4 Dig. de offic. Proc. & Leg. *Recte & ordine faciet, si edictum decessori suo miserit, significetque, qua die fines sit ingressurus.*

¶ Prædecessor, *ōris*, m. idem, apud ætatis posterioris scriptores, Rutil. Itinerar. v. 474 *Prædecessoris major amore fuit.* Quint. Trib. Mar. c. 8 Burm. p. 81 *In degenerem successorem prædecessoris eximii prærogativa non transit.* Usi quoque sunt Symmach. 10 epist. 45 & 54. Cassiod. 4, 44.

¶ Discēdo, *ĕre*, abscheiden, abtreten. *Discedere ab armis*, Cic. Phil. 8 extr. *Discedere a* vel *ex vita*, Id. Tusc. 1, 34. conf. Manut. ad Cic. fam. 2, 2. *Discedere ab re*, dixisse veteres, observatio est Gronovii ad Liv. 27, 10. Cic. Att. 13, 20 *In omni vita sua quemque a recta conscientia transversum unguem non oportet discedere.* Id. or. pro Rosc. Am. 24 *Discedere de prædiis*; Lib. 4 de finib. 19 *De sententia discedere.* *Discedere in sententiam*, Liv. 28, 45, & *discedere in opinionem*, Cic. fam. 6, 14, assentiri est, & sententiam comprobare, beyfallen, es mit einem halten. vid. *discessio.* *Discedere a sententia sua.* Cæs. Civ. 1, 2, anders sinnes werden. *Audivi quartanam a te discessisse*, Cic. Att. 8, 6, es habe dich verlassen. Imperf. Cæs. B. C. 1, 26 *Ab armis discessum.* Apul. Met. 2 p. 119 *His obgannitis sermonibus discessum est.* Cic. Off. 3, 9 *Cum terra discessisset, in illum hiatum descendit.* Ille hiatus etiam *discessio* vocatur. ¶ 2. Observa elegantissimam phrasin Cic. fam. 1, 9 *Sic te existimare velim, cum a vobis meæ salutis auctoribus discesserim, neminem esse, cujus officiis me tam esse devinctum, confitear*, ausgenommen euch. Et Att. 1, 17 *Amoris erga te mei, cum a fraterno amore domesticoque discessi, tibi primas defero*, nächst meinem bruder. ¶ 3. Eleganter etiam hoc verbum adhibetur de eventu, qualem optamus, rei dubiæ, eodem sensu quo *defungi.* Ter. Phorm. 5, 2, 8 *Modo ut hoc consilio possit discedi, ut istam ducat*, wenn wir nur auf diese art davon kommen. Ibid. 5, 8, 58 *Pulchre discedo & probe & præter spem.* Cic. Att. 2, 16 ext. *Si possum discedere, ne caussa optima in senatu pereat.* ¶ 4. *Discedo* & *decedo* confunduntur, ubi vid.

¶ Discedens, *tis*; ut, *Discedens hiems*, Ovid. Fast. 2, 152. *Ab hoc discedens*, Nep. 7, 8, 5.

¶ Discessus, *a, um*, weggegangen, passive. Cæl. ap. Priscian. 9 p. 869 *Custodibus discessis multi interficiuntur.*

¶ Discessio, *ōnis*, f. separatio, der abschied, die abweichung, der abzug. Sall. Iug. 41 extr. *discessio terræ*, h. e. hiatus. Ter. And. 3, 3, 36 *Si eveniat* (*quod Dii prohibeant*) *discessio*, so es (das Gott für sey) zur ehescheidung kommen solte. Cic. fam. 1, 2 & Att. 12, 21 *In ejus sententiam est facta discessio*; i. e. plerique senatores in ejus sententiam iverunt pedibus, eamque adeo suffragio suo comprobarunt. Sic or. pro P. Sext. 34 *Fit sine ulla varietate discessio.* Adde similia loca ex Menckenii Observ. L. L.

¶ Discessus, *ūs*, m. idem. Cic. Divin. 1, 23 *O præclarum discessum vita!* Et Nat. D. 2, 7 *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci potest.* ¶ 2. Est etiam tempus discessionis & absentiæ ap. Cic. ep. ad Attic. 12, 40 *Si quis requirit, cur Romæ non sim, quia discessus est.* De quo & similibus Ciceron. locis v. Mencken. Observ. L. L.

¶ Excēdo, *ĕre*, evadere, herausgehen, austreten; ut, *Excedere acie, prælio, vel ex acie, prælio*, Liv. 4, 24. *Excedere finibus*, Cæs. B. Gall. 4, 18; *patria*, Val. Max. 5, 3 ext. 3. Virg. Æn. 3, 60 *Omnibus idem animus scelerata excedere terra.* *Excedit e corde cura*, Ter. Hec 3, 2, 12. *Excedere ex ephebis*, Id. And. 1, 1, 24. *Excedere ex pueris*, Cic. pro Arch. c. 3 zum manne werden, die kinderschuhe ablegen. *Excedere vita*, vel *e vita.* Cic. Off. 1, 43, sterben. *Excedere urbem*, Liv. 2, 37 sich aus der stadt machen. ¶ 2. Interdum *excedere* idem est, quod procedere, prodire. Cic. de Div. 1, 23 *Cum, ut Herculi contigit, mortali corpore cremato, in lucem animus excesserit.* Significat etiam evadere, longius progredi, ap. Liv. 33, 35. *Ne in altercationem excederet res*; & 3, 4, 1 *Quæ studiis in magnam certamen excesserit.* conf. Mencken. Observ. L. L. & Cort. ad Plin. epist. 8, 21. Item excurrere in aliquid. Plin. epist. 5, 4 *Si longior fuero in hoc, in quod excessi.* ¶ 3. Sed *Excedere modum* est superare, überschreiten, zu groß seyn, zu viel thun. Curt. 4, 11, 8 *Navigia, quæ modum excedunt, regi nequeunt.* Id. 6, 9, 18 *Modum hominis excedere*, puta divinitatis affectatione, sich als ein gott erheben. Plin. epist. 8 extr. *Non vereor, in amore ne modum excesserim.* Ita Vellej. 2, 68, 5 *In hoc principis ira excessit.* Id. 2, 52, 3 *Excedens humanam fidem temeritas*, unglaublich, grosse verwegenheit. Et Mess. Corvinus p. m. 19 *Dictatoris imperium cæteros magistratus excedebat.* Rutil. itin. 1, 92 de Roma *Excedis factis grandia fata tuis.*

¶ Excessus, *us*, m. der abschied, hintritt; ut, *Excessus e vita.* Cic. Fin. 3, 18, & absolute pro morte; ut *Excessus Augusti*, Tac. An. 1, 14, 3. ¶ 2. Deinde digressionem in oratione notat. Quint. 3, 9 p. 288 *Egressio vero, vel quod usitatius esse cœpit, excessus.* Plin. 9 ep. 26 *Quid audentius illo pulcherrimo ac longissimo* (Demosthenis) *excessu?* ¶ 3. Tandem & aberratio est, excess, übermaß. Valer. Max. 8 c. 2, 4 *Verecundiam illius seculi laudemus, in quo tam minuti a pudore excessus puniebantur.*

¶ Incēdo, *ĕre*, ut, *Magnifice incedere*, prächtig einher gehen, daher treten. Sallust. Iug. c. 31, id est, cum gravitate quadam, & veluti fastu: alias idem quod ambulare. Liv. 28, 9 *Neronem, etsi incederet pedes, memorabilem fore*, ob er gleich zu fuß geht. Idem exsultare: Cic. fam. 2, 9 *Incessi omnibus lætitiis.* Id. fam. 8, 9 *Ausus est ille incedere tamquam tuus competitor.* Tac. An. 1, 61, 2 *Incedunt mœstos locos*, i. e. ingrediuntur. Silius 8, 338, *incedere noctis quæ tardent cursum, tenebras dolet.* Tac. Annal. 15, 37 *Postquam tenebræ incedebant.* ¶ 2. Habet hoc verbum etiam significationem derivati sui *Incesso.* Certe Tac. An. 3, 36, 2 *Licentia deterrimo cuique incedebat.* It. 3, 26, 3 *Postquam exui æqualitas & pro modestia ac pudore ambitio & vis incedebat.*

¶ Incessus, *ūs*, m. der gang, der tritt. Cic. de Fin. 2, 24 pr. *Fingere sibi vultum & incessum, ut gravior videatur*, in geberden und gang sich tapfer stellen. Id. pro Cæl. c. 20 *Si ita sese geret incessu.* Virg. Æn. 1, 405 *Vera incessu patuit Dea*, am gang sahe mans. *Citus modo, modo tardus incessus*, Sallust. Catil. c. 15 extr. *Civilis incessus*, Plin. Paneg. 83. *Sed incessus fractus*, ein weibischer tritt. Quintil. 5, 9.

¶ Incesso, *ĕre*, etiam est ab Incedo, & significat, anfallen, anpacken; ut, *Iaculis & saxis hostes incessere.* Liv. 8, 24 *Convicio quem incessere*, id est, petere. Suet. Tib. c. 11 *Objurgatione quem incessere*, Gell. 1, 2. Et Liv. 9, 8 *Incessit admiratio homines*, es nahm sie wunder &c. Sic, *Cupido eum incessit*, es ist ihm die lust angekommen. Liv. 24, 13. Id. 1, 17 *Timor incessit patres ne* &c. Et 29, 10 *Tanta incessit in castra vis morbi.* Sic Tac. an. 1, 55, 2 *Spes incesserat.* Et ibid. 71, 4 *Quoties valetudo adversa Flaminem Dialem incessisset.* Virg. Æn. 12, 595 *Regina ut tectis venientem prospicit hostem, Incessi muros*, &c. *Incessi* i. e. invadi, ut Servius interpretatur. Ter. Andr. 4, 3, 15 *Nova nunc religio in te incessit.* Virg. Georg. 4, 67 *Nam sæpe duobus Regibus incessit magno discordia motu.* Val. Max. præfat. operis: *Neque mihi cuncta complectendi libido incessit.* Non raro & absolute ponitur. Cæs. B. Civ. 2, 29 *At in castris Curionis magnus omnium incessit timor.* Ubi male Hotomanus *omnes* pro *omnium* malit legi. Ita enim Cæs. B. C. 3, 44 *Magnus sagittarum timor incesserat.* Colum. 2, 1 *Ubi crepusculum incesserit.* Et alibi sæpius. Tac. An. 1, 5, 2 *Rumor incesserat*, &c. Neque vero dubium est, quin nonnulla ex his ab *Incedo* ducantur, quod ipsum verbum scilicet hanc significationem habere, modo n. 2 ostendimus. ¶ 2. Est etiam idem quod *accusare.* Symmach. 1 epist. 5 *Ne quicquam taciturnitatis incessimur*, i. e. accusor silentii. Et epist. 83 *Me taciturnitatis incessis, quod diu officio scriptionis cessaui.*

¶ Incessens, *tis.* Sil. 11, 234 *Ferocibus alte incessens victor dictis.*

¶ Incessio, *ōnis*, f. einfall. Cic. Att. 12, 5 *Incessionum* ἀρχέτυπα *fugienda*, i. e. veteres tabulæ reprehensionum. Alii aliter.

¶ Incessābĭlis, *e*, non cessans, non desinens, unaufhörlich. Orosius prooem. lib. 7 extr. *Incessabilibus cladibus nullus finis, nulla requies fuit.* Adde Cæl. Aurel. Tard. 4, 6; Hieron. in epist. 26; Mart. Capell. 1 p. 14.

¶ Incessabĭliter, adverb. stets, unabläßig. Hieron. epist. 1, 8 ad Fabiolam: *Philosophi suspicantur, currere mundum suo ordine, & incessabiliter, velut rotam in suo axe, torqueri.* Et Salvian. de Gub. 2 p. 52 *Incessabiliter a Deo omnia gubernari*; Et Mart. Capell. 9 p. 303 *Superum incessabiliter pectorum arcana tenere.*

¶ Incessanter, adverb. idem. Sidon. 8 epist. 11 *Legebat incessanter auctores cum reverentia antiquos.* Adde Leg. 10 Cod. de Aquæd. *Excubiis aquæ custodiendæ incessanter adhæreant.*

¶ Intercēdo, *ĕre*, proprie intervenire, dazwischen kommen; ac primum adhibetur de tempore & loco; ut, *Unus & alter dies intercesserat, cum res parum certa videbatur*, es stund ein paar tage an, Cic. pro Cluent. c. 26. *Nox nulla intercessit*; *interfectus est*, es währete keine nacht so. Id. Cat. 1, 2. *Cum jam tempus intercederet*, Hygin. fab. 126. Cæs. B. G. 5, 52, 1 *Longius progredi veritus, quod silvæ paludesque intercedebant.* ¶ 2. Significat interponere se, darzwischen treten, sich ins mittel schlagen; idque componendi negotii caussa, vel impediendi. *Intercedere* igitur est arbitrorum vel proxenetarum, quod ex conjugato *intercessio* apparet. Speciatim ubi res pecunia transigi potest, usurpatur. Cic. Phil. 2, 18 *Orabat Curio, ut te contra suum patrem, si sestertium*

ſeſtertium ſexagies peteret, defenderem: tantum enim ſe pro te interceſſiſſe, vor ſo viel wäre er gut oder bürge worden. Id. Att. 6, 1 p. 571 Gr. *Interceſſiſſe ſe pro iis magnam pecuniam.* Abſolute Id. Att. 1, 16 p. 105, ubi de corruptione judicum, quibus partim numerata pecunia, partim ſponſione ſatisfactum: *Promiſit, interceſſit, dedit.* Vide de eadem re agentem locum ex Paradox. 6, 2 in *Interceſſio.* ¶ 3. An vero *Incedere* etiam ſignificet deprecari pro aliquo, vorbitten, eine vorbitte einlegen, qui vulgo intellectus huic verbo tribuitur, illud exemplis, idoneis quidem, nondum probatum eſt. Quæ enim uterque Borrichius, Olaus Anal. p. 39 & Andr. Vindic. p. 118, Nizolium ſecuti proferunt, parrim, ut modo vidimus, ad pecuniariam interceſſionem pertinent, partim ad generalem, quam deinde oſtendemus, ſignificationem. ¶ 4. Illud apertum, *intercedere*, eſſe prohibere, contradicere, ſich darzwiſchen legen, darwider proteſtiren, widerſprechen. Quo intellectu de tribunis plebis, SCtum fieri vetantibus, frequenter occurrit. Cæſ. B. C. 1, 2 *Intercеſſit M. Antonius, Q. Caſſius, tribuni plebis.* Senrentia ſenatus, cui ita interceſſum erat, vocabatur *auctoritas*, ubi vide. Sic, *Intercedere legi*, Cic. Att. 1, 16; Liv. 45, 21. *Prætor, cui nemo intercedere poſſet*, Cic. Verr. 2, 12. Et ita Idem frequentiſſime. Paſſive Cic. de Prov. Conſ. c. 8 *Lege, qua intercedi de provinciis non licebit.* conf. & c. 15; & pro C. Corn. c. 1. ¶ 5. Plerumque nihil fere ſignificat quam contingere, eſſe, in medium proferri, vorkommen, ſich ereigneu. Cic. fam. 1, 2 *Senatus auctoritas graviſſima intercеſſerat*, es war unterdeſſen ein ſchluß gemacht worden. Id. fam. 1, 9 *Nullum meum minimum dictum pro Cæſare interceſſit*, i. e. a me prolatum eſt, ich habe vor ihn noch kein wort verlohren. Hoc unum exemplum cum aliqua ſpecie pro deprecandi notione adducitur, quam tamen neceſſariam non eſſe apparet. Cic. pro Quint. c. 17 *Controverſia mihi recens cum eo de pecunia intercedit*, ich habe ſtreit mit ihm in einer geldſache. *Cum eo mihi veteſtudo vetus intercedit*, ibidem: *Inimicitiæ mihi cum illo intercedunt*, es iſt freundſchafft, feindſchafft zwiſchen uns. Id. pro Cæl. c. 13. Et, *Quotidiana conſuetudo mihi intercedit cum eo*, ich gehe täglich mit ihm um. Id. fam. 13, 45. Cæſ. B. Gall. 5, 11 *Huic cum reliquis civitatibus continentia bella intercеſſerant.* In his omnibus *intercedere* idem eſt quod *eſſe.*

¶ Interceſſor, *ōris*, m. qui intercedit, contradicit, ein widerſprecher. Cic. pro Roſc. Am. c. 38 *Illo intercеſſore Sullam. legati non adierunt.* Liv. 4, 53 *Interceſſores legis agrariæ.* ¶ 2. Arbiter, proxenera, ein unterhändler. Sen. epiſt. 119 *Nolo per interceſſorem mutueris.* Ambigue ludere videtur Cic. fam. 7, 27 *Utinam ſemper eſſes tribunus, interceſſorem non quæreres:* ubi cum joco reſpicit ſimul ad proprium opus tribunitium, interceſſionem ſcilicet. vid. Manut. & Gronov.

¶ Interceſſio, *ōnis*, f. actus interceſſoris, die proteſtirung, fürbitte, vermittelung. Cæſ. B. Civ. 1, 2 *Interceſſio tribunorum.* Cic. Agrar. 2, 12 *Cum interceſſio ſtultitiam interceſſoris ſignificatura ſit, non rem impeditura.* Id. Att. 1, 4 *Putamus utile eſſe, te aliquando jam rem tranſigere, mea interceſſio & eſt & fuit parata*, i. e. paratus fum vobis medius & proxenetes. v. Græv. In plur. Idem Parad. 6, 2 *Interceſſiones pecuniarum in coitionibus candidatorum* inrer malas artes rem quærendi referuntur. Nimirum intercedebant, h. e. ſatisdabant pro candidatis amici ad ſuffragia emenda. v. *Intercedo* n. 2. Cæl. Cic. fam. 8, 16 *His interceſſionibus plane incitatus eſt.* Val. Max. 6, 10, 10 *Interceſſionem ſuam interponere nolucrunt.*

¶ Interceſſus, *ūs*, m. die darzwiſchenkunfft; ut, *Conſulem graviter ſaucium interceſſu ſuo ſervavit*, Val. Max 5, 4, 2, hoc eſt, interventu. Oroſius 5, 15 *Parvo interceſſu temporis*, kurtz darnach. Et Salvian. de Gub. Dei 1 p. 27 *Ne illius quidem interceſſu, qui læſus fuerat, indulſit*, auf deſſen fürbitte.

¶ Introcedo, *ere*, ſich hineinbegeben. Apul. Met. 10 p. 254 *Super has introceſſit alia puella.*

¶ Occedo, *ere*, entgegen gehen. Plaut. Aſin. 2, 4, 6 *Cum magno malo mihi obviam occeſſiſti.* Et Moſt. 5, 2, 4 *In conſpectum illius occedere.*

¶ Perceſſus, *a, um*, verſtattet, a percedere. Cic. ap. Nonium 2, 704 *Conciſum non conceſſum, & quod quidam perceſſum etiam volunt.*

¶ Præcēdo, *ēre*, vorgehen; ut, *Præcedere agmen*, Virg. 9, 48. ¶ 2. Item præſtare, vorgehen, übertreffen; ut, *Præcedere auctoritate*, Plin. 29, 1. Iuvenal. 13, 58 *Tam venerabile erat præcedere quatuor annis.*

¶ Præcedaneus, *a, um*, vorhergehend. Sive potius *Præcidaneus*, de quo ſupra in *Cædo.* Ei opponitur *Succedaneus*, quod in *Succedo* vide, ubi etiam de *Præcedanea* hoſtia dicitur, quæ ante ſuccedaneam immolatur.

¶ Præceſſor, *ōris*, m. i. e. anteceſſor, der vorgänger. Terrull. adv. Praxean. c. 1 *Præceſſorum auctoritates defendere.* Hieron. adv. Ruſin. 3, 6 *Qui præceſſoris ejus habeas teſtimonium.* Rufinus Præfat. lib. Origenis περὶ ἀρχῶν, quæ eſt in epiſt. Hieronymi 63 *Interpretando ſequar regulam præceſſorum, & ejus præcipue viri* &c.

¶ Procēdo, *ēre*, progredi, fortgehen, für ſich gehen, fortfahren. Liv. 34, 5 *In publicum procedere*, ausgehen, öffentlich auftreten. Plaut. Caſ. 3, 2 *Ad forum procedere.* Cic. pro Sextio c. 31 *Huic ad urbem venienti tota civitas obviam proceſſit.* Speciatim conſul dicirur *procedere*, cum primo initi conſularus die in Capitolium comitante amicorum turba deducirur. v. Drakenb. ad Sil. 6, 44. Adde quæ de *Cæſarum proceſſu conſulari*, in nummis diſputat Spanhem. diſſ. 12 p. 457 ſq. Ter. And. 1, 1, 100 *Fuius procedit, ſequimur.* Cic. de Senect. c. 14 *Livius usque ad adoleſcentiam meam proceſſit ætate*, er hat gelebt, bis ich ꝛc. Idem de finib. 5, 20 *Infantes cum paullum proceſſerint, luſionibus vel laborioſis delectantur.* Ter. Adelph. 5. 6, 8 *Meditor eſſe affabilis, & bene procedit*, es gehet mir wohl von ſtatten. Cic. de Orat. 1, 27 *Nonnunquam ſummis oratoribus non ſatis ex ſententia eventus dicendi procedit*, es geräth nicht nach wunſch. Nepos 14, 6, 1 *Hæc minus proſpere procedebant.* Idem 16, 3, 3 *Nox jam proceſſit*, es iſt faſt mitternacht. Liv. 3, 37 *Iam proceſſerat pars major anni*, es war meiſt verſtrichen. Id. 3, 62 *Sabini & ipſi jam pridem avidi certaminis procedunt.* Id. 5, 48 *Stationes procedunt*, i. e. usque & usque continuantur. v. Gronov. ad h. l. & Drakenb. a Gronov. ſententia diſſcedentem. Sic & *procedere* dicitur, quod effectum habet. Tac. An. 15, 60, 3 *Sequitur cædes Annæi Senecæ, ut ferro graſſaretur, quoniam venenum non proceſſerat. Procedere conſilia* Liv. dixit 24, 26. Idem 44, 12 *Ut ne Eumeni quidem ſimul a mari, ſimul a terra adgredienti, quidquam ſatis procederet.* Salluſt. Iugurth. c. 35 *Sin id parum procedet, quovis modo Numidam interficiat*, ubi vid. Cortius. Plin ep. 8, 6, 3 *Ambitio & procedendi libido*, ſich zu pouſſiren, zu avanciren. ¶ 2. Eſt eriam *Cedere* ſc. in utilitatem. Ovid. Heroid. 9, 109 *Illi procedit rerum menſura tuarum*, i. e. quo majores ſunt tuæ, o Hercules, res geſtæ, tanto major Omphale eſt, quæ te tantum virum devicit, deine thaten gehen ihr zu gut, werden ihr angerechnet. Nam ad impurationem & computationem etiam alias refertur hoc verbum. Varro R. R. 2, 2 *Vt agni chordi duo pro una ove annumerentur, & ſi cui vetuſtate dentes abſunt, item binæ pro ſingulis ut procedant*, i. e. valeant, computentur, paßiren, gerechnet werden. Sall. Iug. c. 85, 5 *Quippe benefacta mea reipubl. procedunt*, ſie gehen der republic zu gut. Caro R. R. c. 148 *Quot dies per dominum mora fuerit, quo minus vinum deguſtet, totidem dies emtori procedent*; eriam hic Germani, ſie gehen ihm zu gut. Scipio apud Gellium 5, 19 *Filium adoptivum tam procedere, quam ſi ſe natum habeat:* quibus verbis eum culpare ait Gellius, *quod filius adoptivus patri adoptatori inter præmia patrum prodeſſet.* ¶ 3. Paſſ. imperf. Liv. 25, 21 *Qua temeritate proceſſum in aciem eſt.*

¶ Procedens, *tis*: ut, *Nox procedens*, Sil. 13, 419 *Procedente jam die*, Liv. 28, 15. *Dies procedens mitigat ægritudinem*, zeit lindert die wehmuth. Cic. Tuſc. 3, 22.

¶ Proceſſus, *a, um*, zugenommen, fortgehend. Scrib. Largus Compoſ. 100 *In proceſſa ætate.* Et Hirtius Afr. c. 75 *Cæſar proceſſus a ſuis caſtris.*

¶ Proceſſio, *ōnis*, f. der fortzug, marſch; ut, *A militibus veditus magis maturus: quam proceſſio longior quærebatur.* Cic. L. Man. c. 9 *Cornicines canunt, quod in omnibus exercitiis & progreſſionibus cuſtoditur.* Veger. de Re mil. 2, 22.

¶ Proceſſus, *ūs*, m. ein außzug, proceßion. Ita *felix proceſſus Auguſtorum* celebratur in nummis apud Spanh. diſſ. 12 p. 457. ¶ 2. Eſt progreſſus, profectus, incrementum, der fortgang; ut, *Gradus & quaſi proceſſus dicendi, vel in dicendo*, die beſſerung, Cic. de clar. Orat. c. 65. Pariter Suet. Grammar. c. 10 *Ipſe* (Accejus philologus) *ad L. Herman ſcripſit, ſe in Græcis literis magnum proceſſum habere*, er hätte viel darinnen profitirt. Florus præfar. *Si quis Pop. Rom. quaſi hominem conſideret, totamque ejus ætatem percenſeat, &c. quatuor gradus proceſſisque ejus inveniet.* Ita quas promotiones vulgo dicimus, *proceſſus* vocavit Quintil. decl. 3, 9, beförderung v. ibi Burm. p. 67.

¶ Proceſtria, *orum*, n. pl. locus apertus & patulus, in quem proceditur, vel in muro vel in ædificiis, ein außtritt, altan, vorgebäude. Feſtus.

¶ Recedo, *ēre*, zurück gehen, wieder abtreten. *Recedere ab armis*, id eſt, deſiſtere, Cic. pro S. Roſc. c. 6. *Recedere ab uſitata conſuetudine*, Id. pro Quint. c. 21, alte gewohnheit ändern. *Recedere ab officio*, wider gebühr thun, Id. Off. 3, 4. *Recedere ab oculis*, Plin. 2 epiſt. 1. *Recedere a vita*, Cic. Tuſcul. Diſp. 4, 17. *De medio*, Cic. pro Roſc. c. 38. Quint. 2, 17 p. 194 *Pictor cum vi artis ſuæ efficit, ut quædam eminere in opere, quædam receſſiſſe credamus, ipſe, ea plena eſſe, non neſcit*, vertieft, entfernet ſeyn. Plin. 3 epiſt. 7 *Papilla jacent, receſſit venter.* ¶ 2. *Recedere* dicuntur poetis terræ aut litora, a quibus recedimus. Virg. Æn. 3, 72 *Provehimur portu, terræque urbesque recedunt.* Multa in hanc rem collegit Drakenb. ad Sil. 3, 157. ¶ 3. Paſſ. Cæſ. B. G. 8, 40 *Neque ab oppugnatione recedi poſſe.* Liv. 24, 41 *Ita ab Illiturgi receſſum eſt.*

¶ Recedens, *tis*. Virg. Æn. 12, 291 *Ruit ille recedens.* Horat. de Arte v. 175

Multa ferunt anni venientes commoda ſecum
Multa recedentes adimunt.

¶ Receſſus, *a, um*, idem quod recedens, regreſſus, hineinwärts gehend. Vitruv. 5, 8 comparative, *ſcena receſſior.*

¶ Receſſim, adverb. rückwärts. Plaut. Caſ. 2, 8, 7 *Receſim cadam ad parietem, imitabor nepam.*

¶ Receſſus, *ūs*, m. ſubſtantive, actus eſt recedendi, abtritt, zurückgang; ut, *Acceſſus & receſſus lunæ*, Cic. de Orat. 3, 45, das zu- und abnehmen des mondes. Id. Divin. 2, 14 *Marium acceſſus & receſſus motu lunæ gubernantur*, die ſint und ebbe. Metaphorice Cic. fam. 9, 14 *Tum acceſſus ad cauſſam facere tum receſſus.* Sic, *Receſſus collium*, die berge, ſo ſich weit hinter ſich erſtrecken, Klufft, Martial. 4 epigr. 64. Sic *Latebræ & receſſus in animis hominum*, winckel. Id. pro Marcell. c. 7. Et Quinr. 1, 4 *Grammatica plus habet in receſſu, quam in fronte promittat*, h. e. longe parer, & extendit ſe larius Grammaticæ utilitas, quam primum intuentibus appareat, es iſt mehr darhinter, als man ihr anſiehet. ¶ 2. der zulauff. Val. Max. 3, 6, 1 *Vegeta & ſirenua ingenia, quo plus receſſus ſumunt, hoc vehementiores impetus edunt.*

¶ Receſſio, *ōnis*, f. idem. Vitruv. 1, 6 *Ventus inclinationibus & receſſionibus varietates mutatione ſtatus facit.*

¶ Retrocedo, *ēre*, idem quod recedere. Liv. 8, 8 *Pede preſſo retrocedentes.* Poſſet etiam divite ſcribi, ſed nomen, quod ſequitur, arguit compoſitum eſſe.

¶ Retroceſſus, *ūs*, m. receſſus. Apul. Doctr. Plat. 1, 53 *proceſſus & retroceſſus* &c.

¶ Sēcēdo, *ēre*, eſt ſeorſum ire, recedere, entweichen, beyſeit gehen; ut, *Secedere devia*, Plaut. Curc. 2, 3, 2. *Secede hac*, Id. Capt. 2, 1, 23. *Secedant improbi, ſecernant ſe a bonis.* Cic. Catil. 1 extr. *Ad ſtilum ſecedere*, Quintil. 1 c. ult. Hinc &, *ſecedere*, eſt ex urbe & celebritate hominum ire in rus, ſich auf das land machen, oder retiriten. Ovid. 4 Triſt. 8, 37 *Sed modo, quos habui, vacuum ſecedere in hortos, Nunc hominum viſa ruſtus & urbe frui.*

¶ Seceſſio, *ōnis*, f. ut plurimum defectionem notat, cum aliorum, tum militum maxime, abweichung, abfall. Cæſ. b. Civ. 1, 20 *Divulgato Domitii conſilio, milites qui erant Corfinii, ſeceſſionem fecerunt*, ſie trennen ſich. Cic. pro Mur. c. 24 *Seductiones teſtium, ſeceſſionem ſubſcriptorum animadvertebant*; ira teſtes & ſocii litis actorem auctoremque deſerebant.

¶ Seceſſus, *ūs*, m. diſceſſus, der abzug, wegzug; ut, *Seceſſus avium*, Plin. 10, 29 p. ¶ 2. Dicuntur & loca in litoribus & rure ſolitaria,

liraria, a majore frequentia nominum remota, abgefonderte örter. Tac. An. 14, 62, 4 *Magna ei præmia & secessus amœnos promittit.* Hinc *Secessus* & *Vrbs* opponuntur. Plin. 2 ep. 13 *Ille meus in urbe, ille in secessu contubernalis.* Suet. Ner. c. 33 *Submissis qui Romæ morantem litibus, & in secessu quiescentem per convicia & jocos, terrâ marique prætervehentes inquietarent.* Ovid. Trist. 1, 1, 41 *Carmina secessum scribentis & otia quærunt.* Tertullianus *Secessum* & *promtum* opponit de Pallio c. 5 *Vita,* inquit, *meliore magis in secessu fruare, quam in promtu. Promtum* videlicet pro publico & celebritate potsuit, *Secessum,* quod ei contrarium est: unde & Tacitus *Secretum* vocat non semel e. g. An. 4, 57, 2 & Dial. de orat. 12, 1. *Sinum secretum,* Servius interpretatur ad illud Virgilii Æn. 1, 159 *Est in secessu longo locus. Angulum* Horatius dixit 2 od. 6, 14, quemadmodum & nos ejusmodi reductos secretosque locos, winckel, abtritte, vocamus. ¶ 3. *Secessus* vocatur vita, quæ in urbibus etiam a negotiis officiisque forensibus aulicisque libera privataque atque in studiis maxime agitur, das privat-leben. Suet. Aug. c. 94 *In secessu Apolloniæ Theogenis Mathematici pergulam comite Agrippa ascenderat:* id est, cum Apolloniæ studiis vacaret, quorum caussa eo Augustus ab avunculo missus erat, de quo Idem ibid. c. 8, & Dio lib. 45. Similiter Tacitus vitam Tiberii Rhodi actam privatim relicta aula, *secessum Rhodium* vocat, An. 4, 15, 2. *Secretum Rhodi* eodem lib. c. 57, 3 dixit: de quo vide Suet. Tib. c. 11.

¶ Succedo, *ere,* hinunter oder hinein gehen; ut, *Succedere umbræ,* Virg. Georg. 3, 464, unter dem schatten gehen. Idem Æn. 8, 123 *Nostris succede penatibus hospes,* kehre bey uns ein. Ita, *Succedere tectis urbis,* Id. Æn. 11, 146, einziehen. Cic. de Orat. 1, 33 *Omnia sub acumen stili fabeant & succedant necesse est.* Servius ad illud Virg. ecl. 5, 6 *Sive antro potius succedimus:* SVCCEDIMVS, inquit, *& dativo & accusativo casibus, secutus tam veterem, quam nostram consuetudinem suo more, jungit,* sive sub umbras succedimus, sive antro. *Cum alibi secutus tantum antiquos, dativo tantum* Succedere *junxerit, ac* nostris succedere penaribus, & Successirque gemens stabulis. *Sallustius tamen* succedere *accusativo junxit. Sed ubi* prope *significat:* Cum murum hostium succeississet, pœnas dederat: *hoc est, cum prope murum accessisset* Succedere *autem idem significat, quod est* subire, id est, *penitus intrare.* Hactenus commentator Servius. Sed quod Virgilium antiquos secutum ait, dum dativo verbum *Succedere;* recentiores, dum accusativo junxit, id mihi vero simile haud fit. *Vrbi, tecto &c. cedere,* multo frequentius legitur, quippe quod recentioris eleganriæ est, *quam urbem succedere,* & hujus generis alia. Et potest argumento etiam esse Sallustii adducta auctoritas: antiquarii scilicet, & multum Catonis furati verba; quæ Lenæi apud Suet. Gram. c. 15 in eum nota est. *Ingum succedere,* das joch über sich nehmen, est Calpurnii Flacci decl. 29, ubi v. Burm. p. 826. *Succedere* enim in talibus est subire. Cic. Verr. 4, 37 *Succedam ego vicarius tuo muneri, subibam partes,* ich will mich unterziehen, es über mich nehmen. ¶ 2. *Succedere,* an eines stat kommen, auf einen folgen. Cic. Phil. 11 extr. *Ætas succedit ætati,* Id. in Orat. c. 13 *Horum ætati successit Isocrates.* Et ad Brutum epist. 13 *In patris locum successi.* Verr. 4, 37 Pass. Impers. Cic. de Prov. Cons. c. 8 *Credite mihi, nunquam succedetur illis.* ¶ 3. *Succedere* est prospere cedere, wohl gerathen, von statten gehen, glücken. Ter. And. 4, 1, 46 *Hæc non successit, alia aggrediemur via.* Cic. ad Q. frat. 2, 13 *Si ex sententia successerit, bene erit opera posita.* Plaut. Mil. 3, 2 extr. *Lepide hoc succedit sub manûs negotium.*

¶ Succedaneus, *a, um,* der an die stelle tritt, ablöser, a *Succedendo,* non a *Succidendo,* quod Gellius vult 4, 6, ut docet ad Festum Scaliger. Plaut. Epid. 1, 2, 37 *Men' piacularem oportet pueri ob stultitiam tuam? Vt meum tergum stultitiæ tuæ subdas succedaneum,* soll ich vor deine thorheit büssen, und wilt du meinen rücken vor dieselbe preis geben? Servius in Æn. 2, 140 *Move antiquo hostia si effugisset,* Effugia *vocabatur: quæ autem supposita fuerat,* Succedanea *appellabatur;* adde eumdem ad Æn. 8, 641. Sic *Asinus pro homine succedaneus,* Apul. lib 8 p. 213; ubi Beroaldus etiam p. 248 de hostiis succedaneis commentans ait: *si primis hostiis litatum non erat, aliæ luendi piaculi gratiâ subdebantur & succedebant, ob id succedaneæ a succedendo nominatæ.* Eadem ratione *præcedaneæ* quoque hostiæ dici possunt, quæ ante sacrificia solennia pridie cæduntur. Quin etiam *ferias præcedaneas* dici volucrunt, quæ solennes legitimasque ferias præcederent. Vlp. L. 3 in f. D. de administrat. Tut. *Si non consentiant tutores prætori, sed velint omnes agere, quia fidem non habeant ei. Ille, nec patiuntur succedanei esse alieni periculi:* hoc est, nec volunt in incommodum alieni periculi succedere, sive sustinere incommodum, quod ex aliena culpa in ipsos redundat. Idem Vlp. L. 4 D. de Magist. Conv. *Magistratus quidem in omne periculum succedit: hæres ipsius dolo proximæ culpæ succedaneus est.* Iustin. 38, 6, 2. *Succedaneum alicui dare.*

¶ Successus, *a, um,* gelungen: ut, *Successa,* quæ bene succedunt. Plaut. Prol. Pseud. v. 8 *Hos fugitantis, Quirites, successis bonis,* mit glücklichem fortgang. Cic. fam. 16, 12 *Nam cum omnia mea caussa velles mihi successa, tum etiam tua.* conf. Ovid. Met. 2, 788, si vera lectio: *Successorum Minervæ indolait.* Heinsius & Crispinus legunt, *successurum* scil. esse. *Successa* probat Burm. etiam ad Rutil. 1, 313.

¶ Successus, *us,* m. der anmarsch, das fortrücken, Cæs. de B. G. 2, 20 *Quarum rerum magnam partem temporis brevitas & successus & incursus hostium impedichat.* ¶ 2. wohlfahrt, glücklicher fortgang, Liv. præf. extr. *Successus prosperos dare,* glück und segen verleihen. Virg. Æn. 2, 386 *Exultans successu.* Ovid. Rem. Am. v. 624

Successumque artes non habuere meæ.

Idem Heroid. 1, 18 *Successa carere;* Et epist. 2, 85 *successibus.* Iustin. 16, 5, 8 de Clearcho: *Ex successu continuæ felicitatis oblivisciturus se hominem.*

¶ Successio, *ōnis,* f. die nachfolgung, Cic. ad Brut. ep. 17 *Meroes Antonii oppressi percitur in Antonii locum successio.* Iustin. 1, 4, 1 *Per ordinem successionis regnum ad Astyagen descendit.* Adde Tac. An. 4, 12, 3. Quint. Decl. 360. Sen. ad Polyb. c. 34.

¶ Successor, *ōris,* m. qui alicui succedit, ein nachfolger, der an eines stat kommt. Cic. pro Flacc. c. 14 *Successor aliquid immutat de instituto priorum.* Ovid. Remed. Am. v. 462 *Successore novo tollitur omnis amor;* wenn lieber kömmt, so ist das liebe aus. *Successorem alicui dare,* est imperium abrogare; v. Plin. 9 epist. 13 *Successorem Certus accepit.* Spartian. Hadrian. c. 9 & 11; Capitol. Alex. c. 32; Id. in Pio c. 5. Suet. Cal. 4 *An sibi successorem destinaret.* ¶ 2. *Successor* etiam fœminine apud Charisium p. 66 dixit Corn. Severus:

Ignea nam curlo ducebat sidera Phœbe,
Fraternis successor equis.

¶ Successorius, *a, um,* ad successionem spectans, juris verbum; ut *Successorium edictum,* quod gradus successionis in bonorum possessore definit. v. Tit. Digest. de hoc edicto. *Seleucus cum post Alexandri obitum successorio jure teneret regna Persidis,* Amm. Marc. 14, 8.

¶ Successivus, *a, um,* succedens, nachfolgend. Lactant de Opif. c. 12 *Duobus sexibus maris ac fœminæ copulatis, successiva prolis paritur.*

¶ Successive, adverb. i. e. progressu temporis, nach und nach. Rob. Constantinus Supplem L. L. adducit locum Spartiani in Caracalla c. 8 *Sub Scævola & Severo in advocatione fisci successive.* Sed pro eo legitur *successisse.*

CĔDRVS, *i,* f. Κεδρος, arbor nota, quæ nec cariem sentit, nec vetustatem, Plin. 11, 40. v. Freinshem. ad Curt. 5, 7, 5 cedern. *Lo-qui cedro digna,* Pers. Sat. 1, 42, id est, digna immortalitate. Quo pacto & Horat. dixit in Arte v. 331 *Speramus carmina fingi Posse linenda cedro,* hoc est; ejusmodi, quæ sint digna, ut posteritati conserventur, die ein ewig gedächtniß verdienen. Modi loquendi sumti sunt a natura ejus arboris, cujus succo res illitæ cariem non sentiunt. Hac enim arte Numæ libri chartacei ad annos durarunt 535, Plinio auctore 12, 13. conf. Vitruv. 2, 9.

¶ Cedratus, *a, um,* illud est quod cedri succo illinitur, mit cedern-öl bestrichen. Plin. 13, 13 *Libros cedratos tineas non tetigisse.* Ita vulgo editum; Harduinus autem ex MSS. *citratos* legit.

¶ Cedreus, *a, um,* vide *Cedrium.*

¶ Cedris, *idis,* f. cedri fructus, ceder-frucht. Plin. 24, 5 *Cedrides, hoc est fructus cedri.*

¶ Cedria, *æ,* f. Κεδρια, cedri liquor, sive resina, harz, so vom ceder-baume fleusst. Plin. 29, 3 *Scabiem corporum ac pruritum oleo & cedria mixtis tollunt.* Adde 24, 5 & 32, 7; Cels. 5, 18; Colum. 6, 32.

¶ Cedrium, *i,* n. cedersaft. Plin. 16, 11 de pice: *Hoc in Syria cedrium vocatur; cui tanta vis est, ut in Ægypto corpora hominum defunctorum eo perfusa serventur.* ¶ 2. Scribitur etiam *Cedreum,* ubi oleum subaudiunt. Vitruv. 2, 9 *Ex cedro oleum, quod cedreum dicitur, nascitur.*

¶ Cedrinus, *a, um,* von cedern; ut, *Oleum cedrinum,* Plin. 32, 7.

¶ Cedrĕlæon, *i,* n. κεδρέλαιον, cedern-öl. Plin. 15, 7 *Fit ex malis cedri cedrelæon.*

¶ Cedrelăte, *es,* f. κεδρελάτη, cedrus magna est, ein cedern-baum. Plin. 24, 5 *Cedrus magna, quam cedrelaten vocant* &c.

¶ Cedromēla, n. pl. mala eadem, quæ citria Dioscoridi sunt, citronen.

¶ Cedrostis, *is,* f. bryonia est, id est vitis alba, stickwurtz. Plin. 23, 1.

CĔLĂDON, *ontis,* m. aggressor Persei ab eodem occisus, Ovid. Met. 5, 144. ¶ 2. Vnus ex Lapithis, ibid. 12, 250.

CĔLÆNÆ, *arum,* f. pl. tumulus Asiæ, & ejusdem nominis urbs, caput quondam Phrygiæ, Livio 38, 13. Lucan. 3, 206 *Iugent damnatæ Phœbo victore Celænæ,* ubi & certamen & suppicium Marsyæ respicitur. Ovid. Fast. 4, 172 *Inter Cybelen altaque Celænas.*

¶ Celænæus, *a, um,* adject. ut; *Celænæi amores,* h. e. Deæ Phrygiæ vel Cybeles, Martial. 14 epigr. 204. *Celænea buxus,* Stat. Theb. 2, 666, ubi vetus Scholiastes notat, Celænis primum tibiarum usum inventum esse, quibus Apollinem provocarit Marsyas ipse Celænæus.

¶ CĔLÆNO, *ūs,* f. κελαινώ, una ex Plejadibus, de qua Ovid. Fast 4, 173. ¶ 2. *Celæno* Harpyiarum princeps Virgilio 3 Æn. 245

Vna in præcelsa consedit rupe Celæno Infelix vates.

Iuvenal. 8, 130 *Vnguibus ire para nummos captura Celæno.*

Celamen, celatus &c. vide *Celo.*

CELBIS, *is,* m. fluvius in Mosellam influens. v. Scalig. Lect. Auf. 1, 2 pr.

CĔLĔBRIS, & Celeber, *bris, bre,* accommodatur tam rebus quam personis, idque passive, secundum Vall. 4, 96. Quod celebratur, id frequentatur, atque deserto opponitur. Ita *via celebris* Catoni R. R. c. 1 est, qua plures semper commeant, die öffentliche strasse, die niemals leer und ohne leute. *Vrbs celebris & copiosa,* Cic. pro Arch. c. 3 eine volckreiche stadt. Ovid. Fast. 4, 391 *Circus erit pompa celeber numeroque Deorum.* Cic. pro L. Man. c. 12 *Portus Cajetæ celeberrimus & plenissimus navium.* Id. in Pis. c. 15 *Concio celeberrima,* eine ansehnliche versammlung. Ovid. Am 3, 5, 3 *Celeberrimas ilice lucus,* ubi plura id genus Burm. ¶ 2. Idem & clarum est, fama norum, berufen, berühmt. Plin. 7, 5 *Aristophani celeberrimo in arte Grammatica;* Ita Id. 8, 5: 24, 17 & 35, 10 *Fuit Arellius celeber paullo ante divum Augustum.* Sic, *Celebre certamen,* id est, memorabile & clarum. Ovid. Met. 1, 452; pluraque alia hujus generis passim leguntur. Vetus Gloss. *Celeber, διάβλητος. Habere veteris orationis usum atque notitiam celebriorem,* Gell. 11, 3. Idem Art. am. 2, 705 *Celeberrima verba loquentur,* h. e. faris verborum ipsi invenient. ¶ *Celeber & Creber* passim a librariis permutari, notat Burman. ad Ovid Amor 3, 53.

¶ Celebritas, *ātis,* f. frequentia est, & solitudini opponitur, versammlung des volcks. Nepos Præfat. 6 *Materfamilias in celebritate versatur, ne ipsi, da viel leute sind.* Cic. Art. 3, 7 *Odi celebritatem, fugio homines: lucem adspicere vix possim.* Id. ibid. 12, 13 *Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas.* In quibus *celebritatem* vocat, quam eodem lib. cp. 40 *frequentiam* dicit. Tac. Hist 2, 64, 1 *Vitata Flaminia via celebritate divertere Interamnam, atque ibi interfici jussit.* Quint. 1, 2 extr. *Celebritate audientium inflatus.* Vid. Gronov. Observat. 3, 16. ¶ 2. Dicitur & *Celebritas* solemnis conventus fierorum, & rei alterius peragendæ gratia qui fit, ein fest. Vetus Gloss. ἑορτή, *celebritas, festus dies.* Ita *supremi diei celebritatem,* pro solemnibus exsequiarum Cic. pro Mil. c. 32 dixit. ¶ 3. Gloria seu divulgatio nominis est, ruhm unter den leuten.

Cic. Off. 2, 13 *Si quis ab ineunte ætate habet cauſſam celebritatis ac nominis* &c. Ita, *Celebritatem ſermonis hominum conſequi*, Id. Somn. Scip. c. 6. Vet. Gloſſ. *Celebritas*, Φήμη. ¶ 4. Hilaritatem notare videtur Macrob. Sat. 2, 7 *Si aliqua Laberii & Publii dicta referemus, videbimur & adhibendi convivio mimos vitaſſe laſcivium, & tamen celebritatem, quam cum adſunt illi, excitare pollicentur, imitari.* Hoc loco illuſtrat Broukh. illud Tibulli 2, 1, 29 *Vina dient celebrent* &c.

¶ Cĕlĕbro, *avi, atum, are*, primo ſignificat frequenter & ſæpe obire: item implere frequentia, oft und viel betreten, beſuchen. Cic. de Orat. 1, 45 extr. *Q. Mutii janua maxima quotidie cevium frequentia celebratur.* Id. Orat. pro P. Sext. c. 63 *Viæ multitudine legatorum undique miſſorum celebrabantur.* Propert. 1, 16, 3 *Cujus inaurati celebrarunt limina currus.* Ovid. Met. 4, 414 *Tectaque non ſilvas celebrat.* conf. Plin. 8 epiſt. 12 & Iuvenal. infra in *Frequento*. Tibull. 1, 7, 17 *Neu juvenes celebret multo ſermone caveto*, i. e. ne frequentes cum illis ſermones cædat. v. Heinſ. & Burm. ad Ovid. Met. 4, 46; Cortius ad Sall. Iug. c. 47, & Plin. epiſt. 6, 30. ¶ 2. Replere, anfüllen. Hinc Vet. Gloſſ. *celebrat*, πλησθῆ. Cic. de Prov. Conſul. c. 9 *Celebrantur aures quotidie meæ novis nominibus gentium, nationum, locorum.* Eodem ſenſu *Concelebrare* uſurpat Lucretius loco inferius citando. ¶ 3. *Celebrari* etiam dicitur, quicquid a multis colitur & factitatur, ſive peragitur, was im ſchwange gehet. Tac. Hiſt. 2, 49, 6 *Celebratum id genus mortis.* Tertull. de Orat. c. 12 *In nobis reprehenditur, quod apud idola celebratur*, id eſt frequenter fit, was dabey getrieben wird. Pallad. 12, 2 *Hoc toto menſe locis calidis & ſiccis, vel apricis, erit vitium celebranda poſito*, die einſenckung muß vorgenommen werden. Et c. 4 *Nunc putatio autumnalis celebratur in vitibus aut arboribus:* Ad quam rationem & pluribus aliis locis hoc verbo uſus eſt. Similiter *Celebrare ſalinas*, pro *exercere* Manilius dixit 5, 672 *Quin etiam magnas poterunt celebrare ſalinas, Et pontum coquere*, ſalzwercke treiben. Plin. 10 epiſt. 117 *Solent non exiguum numerum vocare, binoſque denarios vel ſingulos dare: quod an celebrandum, & quatenus putes, rogo ſcribas.* Plaut. Pſeud. 1, 2, 35 *Intro abite, atque hæc cito celebrate:* i. e. peragite. Sic, *celebrare conventus*, Cic. Att. 1, 19 tage halten, zuſammenkunft halten. *Celebrare laudes, convivium, ferias, memoriam alicujus*, Cic. *Celebrare exſequias*, begängniß halten, feyern, Liv. 25, 17. *Celebrare nuptias*, hochzeit haben, beylager halten, Liv. 36, 11. *Celebrare nuptiarum ſolemnia*, Tac. 11, 26, 5. *Natalem alicujus celebrare*, eines geburts-tag, oder jahrzeit begehen. Plin. 10 epiſt. 103. *Literarum ſtudia celebrare*, Petron. c. 116, i. e. frequenter excolere, ſtudiren. *Celebrare jurisdictionem*, gerichts-tag halten, Liv. 6, 32 pr. ¶ 4. Deinde honore proſequi vel laudare, celebrem reddere, rühmen, preiſen. Vet. Gloſſ. *Celebrat*, φημίζει. *Scriptis celebrari*, Cic. fam. 5, 12. *Miris laudibus celebrare*, Plin. 5, 1. Et Catull. 69, 47

Omnibus inque locis celebretur fama ſepulti.

¶ 5. Etiam exhilarandi ſignificationem habet. Tibull. 2, 1, 29 *Vina diem celebrent.* vid. *Celebritas* n. 4. ¶ 6. Rem lætam & gloriosam nuntiare, notat ap. Cic. pro Murena c. 41. v. Mencken. Obſerv. L. L. hac v.

¶ Celebrans, *tis.* Nep. 20, 5, 4 *Tota celebrante Sicilia.*

¶ Celebrātus, *a, um*, frequentatus, laudatus, bekannt, berühmt. ut, *Res omnium ſermone celebrata*, Cic. pro Cluent. c. 12. *Vir illuſtri laude celebratus*, Id. pro Mur. c. 7. Et *Ludi incredibili honore celebrati*, Phil. 2, 13. *Celebrata certamina*, Virg. Æn. 5, 603. *Nomine, quam pretio celebratior*, Ovid. Faſt. 6, 349. *Celebratior ſupplicatio.* Liv. 3, 63. Ac *Verbum celebratius*, Gell. 17, 2 extr. *Scriptor celebratiſſimus*, ibid. c. 4. *In rebus celebratiſſimis ſermone omnium verſari*, Cic. Phil. 2, 23. Sen. conſ. ad Marc. c. 17 *Celebratiſſimus carminibus fons.*

¶ Celebratio, *ōnis*, f. tam late ſumitur, quam verbum *Celebrare.* Eſt enim frequentatio; ut, Cic. pro Sylla c. 26 *Quæ domus? quæ celebratio quotidiana? quæ familiaris dignitas?* wie viele gehen alda täglich aus und ein? Plin. 34, 5 *Equeſtres ſtatuæ Romanam celebrationem habent.* ¶ 2. Deinde laus eſt & prædicatio, hochhaltung, ruhm. Cic. pro Planc. c. 4 *Nihil eſt, quod minus meu celebratione commemoretur ſit.* ¶ 3. Denique ἑόρτασις, eſt, *Celebratio ludorum*, Cic. Att. 15, 29 pr. die feyrung, ſolennität. *Celebratio epuli*, ein banquet, Vellej. 2, 56, 1.

¶ Celebrator, *ōris*, m. ut, *Celebrator triumphi*, Martial. 8 epigr. 78.

¶ Celebrābĭlis, *e*, häufig. Ammian. 29, 34 *Ætatum ordinamque omnium celebrabili favore ſuſceptus.*

¶ Celebreſco, *ere*, celebrari, celebrem fieri, berühmt, bekannt werden. Accius apud Nonium 2, 158 *Et qualis fuerit, fama celebreſcat tua.*

¶ Accelebro, *are*, mit beywohnen, helfen anſehnlich machen. Mart. Capella 9 p. 304 *Veſtrum crebrius accelebrare conſilium non piguerit.*

¶ Concelebro, *are*, idem quod celebrare, herrlich halten, feyerlich begehen. Cæſ. B. Civ. 3, 72 *Famæ ac literis victoriam ejus diei concelebrabant.* Liv. 8, 7 *Quantum militaribus ſtudiis fanus ullum concelebrari poteſt.* Tibull. 1, 8, 49 *Huc ades, & centum Ludos, Geniumque chorcis Concelebra.* Et Lucret. 1, 3 de Vencre: *Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes Concelebras*, i. e. variis animantibus fœcunde & copioſe reples.

¶ Incelebris, *e*, non celebris, unbekannt, unberühmt, Silius 8, 379 *Incelebri valle.* Gell. 5, 14 *Non incelebres libri.* Adde Macrob. Sat. 1, 7.

¶ Incelebratus, *a, um*, idem. Tac. An. 6, 7 extr. *Ab aliis incelebrata.*

¶ Percelebris, *e*, valde celebris, fundbar, ſehr berühmt. Pompon. Mela 2, 3 *Templum Iunonis vetuſtate & religione percelebre.* Et Plin. 10, 5 *Percelebris gloria.*

¶ Percelebro, *are*, ſehr ruchtbar machen, ausbreiten. Cic. Verr. 5, 31 *De qua muliere plurimi verſus tota Sicilia percelebrantur.*

¶ Percelebratus, *a, um*, ſehr ruchtbar; ut, *Res ſermonibus percelebrata*, h. e. maxime divulgata, Cic. pro Cæl. c. 29.

CĔLER, & Celeris, *e*, velox, feſtinus, behend, ſchnell. Horat. 3 oda 12, 12 *Celer excipere aprum.* Ter. Phorm. 1, 4, 1 *Nullus es, niſi aliquod jam tibi conſilium celere repereris.* Vellej. 2, 73, 1 *Celer cogitatione*, von geſchwinden einfällen. Cic. in Orat. c. 59 *Mente nihil celerius.* Liv. 2, 51 *Celeriora conſilia.* Virg. 12, 507 *Fata celerrima*, geſchwindeſt tod. Apud Ennium nonnunquam occurrit Superlativus *Celeriſſimus*, ut 16 Annal. *Celeriſſimus rumor.* Sed Chariſius lib. 1 vocem illam barbariſmum eſſe ait, qua licentia Varro & Lucretius *parviſſimus* dixerunt. ¶ 2. Cognominatus eſt *Celer* centurio Romuli & percuſſor Remi, cum is mœnia nova Romæ illi demandata tranſiliiſſet. v. Aur. Vict. Vir. Illuſt. c. 1; & Ovid. Faſt. 4, 837 ſeqq. Alios hujus nominis vide apud Tacitum &c. ¶ 3. Celeres, *um*, m. pl. quoque dicti ſunt illi equites a Romulo ex omni multitudine lecti, trecenti numero, a *Celere*, Remi interfectore, quique a Tarquinio Priſco ad ſexcentorum numerum aucti fuerunt. v. Liv. 2, 16 & 36, & Feſt. in hac voce. *Tribunus* autem *Celerum*, qui his præfectus erat, deſcribitur a Pomponio l. 2 § 15 ff. de Orig. Iuris.

¶ Celere, adverb. eilends, hurtig. Ennius apud Nonium 11, 8 *Dum quicquid das celere.* Et Plaut. 2, 3, 4 *Subito, propere & celere objectum eſt mihi negotium.*

¶ Celeriter, adverb. idem. Publ. *Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter. Succurrere celeriter*, Cic. fam. 10, 21. *Celeriter reperire, quæ opus*, Nepos 2, 1, 3. Comp. Cæſ. B. Gall. 2, 3 *Quum de improviſo, celeriusque omnium opinione veniſſet.* Nep. 5, 3, 2 *Facti celerius eos pœnituit.* Superl. Cæſ. B. Gall. 1, 37 *Re frumentaria, quam celerrime potuit, comparata.* Et Lentulus ad Cic. fam. 12, 15 tam *Celerius*, quam *Celerrime* una epiſtola dixit. Plin. 32, 2 *Celerrime examinare.*

¶ Celeriuſcule, aliud adverb. ut, *Celeriuſcule dicere*, etwas behend reden. Auctor ad Herenn. 3, 14.

¶ Cĕlĕrĭtas, *ātis*, f. die behendigkeit; ut, *Velocitas corporis celeritas appellatur* &c. Cic. Tuſc. 4, 13 *Celeritas ad diſcendum*, Id. Acad. 1, 5. *Celeritas percipiendi*, Quintil. 1, 10. Plinius: *Etiam celeritas in deſiderio mora eſt. Expedita & profluens celeritas verborum*, Cic. de Clar. Or. c. 61. *Cavendum eſt, ne nimias ſuſpiciamus celeritates*, Id. Off. 1, 36. Quantum poſſit in bellis itinerum conficiendorum celeritas, copioſe oſtendit Freinsh. ad Curtium 5, 5, 2. conf. Barth. ad lib. 2 Theb. Statii p. 647.

¶ Celerĭtūdo, *ĭnis*, f. idem. Varro R. R. 3, 12 *L. Ælius putabat dictum leporem a celeritudine, quod levipes eſſet.*

¶ Celero, *are*, celeriter aliquid facere, eilen, beſchleunigen; ut, *Gradum, fugam celerare*, Virg. Æn. 4, 641, & 9, 376; *opus*, Id. 1, 660. *Imperium celerare*, Valer. Flacc. 4, 385. *Opem* Idem 3, 251. *Quam maximis itineribus celerare*, Tac. Hiſt. 4, 24, 1. *Agere & celerare ſtatuit*, Id. An. 12, 64, 3. *Celerandæ victoriæ intentior*, Id. An. 2, 5, 7.

¶ Celerans, *tis.* Virg. Æn. 5, 609 *Illa viam celerans.* conf. ibid. 1, 660. Et Apul. Met. 6, 178 *Studioſe gradum celerans.*

¶ Celeranter, idem. Accius apud Nonium 11, 32 *Qui matutinum curſum huc celeranter rapit.*

¶ Celerātus, *a, um*, beſchleuniget; ut, *Itineribus celeratis*, Ammian. 31, 11.

¶ Celeratim, adverb. eilends, hurtig. Siſenna ap. Nonium 2, 140.

¶ Celerĭpes, *ĕdis*, o. ſchnell zu fuß; it. ein läuffer. Cic. Att. 9, 7 *Venit eo ipſo die ille celeripes.* Auſon. Parent. 27, 4 *Celeripes & adcat loca tacita Erebi.* Id. epigr. 146, 31 *Velox manus celeripedis compendii.*

¶ Accelero, *are*, herzu eilen, beſchleunigen. *Accelerare iter*, eſt properare, Cæſ. B. Civ. 2, 39. *Id quod natura cogit, accelerare*, Nep. 25, 22, 2. *Accelerare opus*, Stat. Theb. 6, 242. Et neutraliter: *Si accelerare voleat, ad veſperam conſequuntur.* Cic. Catil. 2, 4. *Accelera ſignifer, ſequere miles*, adhortantis inter ſe exercitus vox apud Liv. 3, 27 extr.

¶ Accĕlĕrātio, *ōnis*, f. die eilfertigkeit. Auctor ad Herenn. 3, 13 *Continuatio eſt orationis enunciandæ accelerativo clamoſa.*

¶ Percĕler, *is*, e. valde celer, ſehr geſchwind, plötzlich. Cic. pro Cæl. c. 24 *Cujus perceleri interitu.*

¶ Perceleriter, adverb. ſehr behend, ſehr bald. Cic. fam. 6, 12 *Recepit, percleriter ſe abſaturum diploma.*

¶ Præceler, *is*, e, idem ac *Perceler.* Plin. 9, 26 *Præceleri vi repente rapi.* Stat. Theb. 6, 550 *Sollicitat tunc ampla viros ad præmia curſu Præceleres.*

¶ Præcelero, *are*, præverti, præcurrere, vorher eilen. Statius neutraliter 2 Theb. v. 497 *Calle latenti præcelerant:* & active Theb. 4, 799 *Præcelerantque ducem.*

CĔLES, *ĕtis*, m. plur. *Celetes*, equites equo uni inſidentes, a Κέλης, qui Græcis *equus* eſt, qui ab uno regitur ſeſſore. Pauſanias de ludis Olympicis ſic ait: Duo certandi equis genera, *Synorides & Celetes. Synoris* erat biga e duobus equis; *Celes* ſingulari equo currebat. *Celetas* ita latine ſcripſit Plin. 34, 5 *Equeſtres ſtatuæ Romanam celebrationem habent, orto ſine dubio a Græcis exemplo. Sed illi Celetas tantum dicabant in ſacris victores.* Add. Idem 7, 56; Gell. 10, 25; Curt. 4, 1, 10. vid. Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 10 p. 132 ſq. Hinc &

¶ Celerizontes, m. pl. κελητίζοντες, pueri equum regentes ſingularem, Plin. 34, 8 *Idem* (ſculptor) *& celetizontes fecit*, nam de ſtatuis hæc vocabula uſurpantur. Heſychius per ε ſcribit loco ᾗ, κελεζίζειν, τοῖς ἵπποις ἐπιβαίνειν, ubi θ etiam contra originem eſt, niſi is aliud intelligit.

CĔLEVS, *ei*, m. duabus ſyllabis, nomen regis Eleuſinæ, a quo Ceres hoſpitio excepta ei omnem agriculturæ rationem aperuit. Ejus ſupellex ruſticana abiit in proverbium. Virg. Georg. 1, 165

Virgea præterea Celei vilisque ſupellex.

CĔLEVSMA, *ătis*, n. κέλευσμα, clamor nautarum, quo ſe hortabantur facientes opus ad remos, ſchiff-geſchrey. Martial. 3 epigr. 27 de pigris nautis: *Ceſſatis, pueri, nihilque noſtis, Vutreno Raſinaque pigriores, Quorum per vada tarda navigantes, Lentos figitis ad celeuſma remos.* Idem 4 epigr. 64 *Quem nec rumpere nauticum celeuſma, Nec clamor valet helciariorum.* Vid. Burm. ad Val. Fl. 1, 1, 86 & Quinct. 1, 10. Adhibebatur autem celeuſma non modo ad ſolandum laborem; ſed præſertim ad ictus & pulſus remorum temperandos, ne ſe invicem impedirent. Aſcon. Ped. Divinat. Verr. p. 37

Cani remigibus, celeusma per symphoniacos solebat, & per assam vocem, i. e. *ore prolatam; & ut in Argo navi per citharam*: De hoc intelligendus Censorinus est de Die Natali c. 12 scribens: *Quo facilius sufferant laborem vel in navis motu, a vectore symphonia adhibetur.* Rutilius Itiner. 1, 396 *Hic mecum pigri solabar tædia venti, Dum resonat variis vile celeusma modis.* Fortunatus Venantius de vita S. Martini 4, 423 *Atque petens portum vada complet nauta celeusmâ.* Vbi nota, *celeusmam* in genere fœminino dixisse: quemadmodum *glaucomam* Plautus Mil. 2, 1, 70: & ipse Venantius *Pascham*. B. Hieron. epist. 1 ad Heliod. de laude vitæ solitariæ, sub fin. *Quoniam e scopulosis locis enavigavit oratio, & inter canas spumeis fluctibus cautes, fragilis cymba in altum processit, pandenda vela sunt ventis, quæstionum scopulis transvadatis, lætantium more nautarum, epilogi celeusma cantandum est.* ¶ 2. Christianis pro celeusmate hymni & psalmi fuerunt: quos sæpe repetitis vocibus *Halleluja* & *Amen* canere solebant. Paulinus ad Niceram v. 119 *Navitæ læti solitum celeusma Concinent, versis modulis in hymnos, Et piis ducent comites in æquor Vocibus auras*, &c. Sidon. 2 ep. 10 *Curvorum hinc chorus helciariorum Responsantibus Alleluja ripis Ad Christum levat amnicum celeusma.*

¶ Cĕleustes, *æ*, m. κελευστής, cujus erat præcinendo celeusmate modum dare remigibus, item facientes opus hortari, ut incumberent strenui. Ovid. Met. 3, 618 *Et qui requiemque modumque Voce dabat remis, animorum hortator, Epopeus.* Latinis dicebatur *Portisculus*, ubi vid.

¶ Proceleusmaticus, *i*, m. προκελευσματικός, pes constans quatuor syllabis brevibus. v. Mart. Capell. 9 p. 331, e. g. Virg. eclog. 3, 96

Tityre pascentes a flumine rejice capellas. Et
Arietat in portas, Id. Æn. 11, 890.

Sic dictus est a celeri cohortatione nautica, παρὰ τὸ προκελεύειν.

CELIA, *æ*, f. potus Hispanorum ex tritico & aqua, qualis nostra *Biera* est, weitzen-bier, weiß-bier. Meminit Plinius 22 c. ult. & Florus 2, 18, 12. De ea ita Oros. 5, 7 de Numantinis loquens: *Vltimo omnes duabus subito portis eruperunt, larga prius potione usi, non vini, cujus ferax is locus non est; sed succo tritici per artem confecto, quem succum a calefaciendo* Celiam *vocat. Suscitatur enim illa ignea vis germinis madefactæ frugis, ac deinde siccatur, & post in farinam redacta, molli succo admiscetur, quo fermento sapor austeritatis & calor ebrietatis adjicitur.*

Celibaris, v. Festus, & supra *Cælibaris* in *Cælebs*.

CĔLLA, *æ*, f. ein keller, gewölbe; a *celando* dicitur: nam quæ occulta volumus, celamus, inquit Festus. Ita autem appellabantur apothecæ, sive œci secretiores, fornicato ut plurimum opere, atque sub terra; ubi recondebantur servabanturque variæ res: vinum puta, mel, frumentum, aliaque hujus generis; a quibus & sua cognomina accipiebant. Hinc *frumentum cellæ nomine imperare*, aut *in cellam*, Cic. Verr. 1, 90 & 92. vid. Casaub. & Græv. ad Cic. Att. 1, 12 p. 66. Idem Cic. de Senect. c. 16 *Semper boni assiduique domini referta cella vinaria, olearia, mellaria, & penaria.* *Promptuarium cellam*, Plautus dixit Amph. 1, 1 pr. Vocatur & *Proma*, ταμεῖον: quod inde promantur, quibus usus est. Inde qui præerat, *Promus condus* appellabatur. ¶ 2. *Cellas promas* Tertull. de Resurr. c. 27 sepulcra vertit ex Esa 26, quod ex iis corpora rursus depromenda sunt. ¶ 3. *Cellæ* etiam dicebantur meretricum fornices. Petron. c. 8 *Iam pro cella meretrix assem exegerat: Pro cella*, id est, ante cellam stans. Iuvenal. 6, 121 de Messalina augusta meretrice;

Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam atque suam.

Ad quem locum vetus Scholiastes notat, cellis istis superscripta nomina meretricum fuisse, quæ ibi prostarent. Vnde *inscriptam cellam* Martialis 11 epigr. 46 dixit, & mox Iuvenalis de eadem Messalina v. 123 *Titulum mentita Lyciscæ.* ¶ 4. Familiæ etiam sive servorum cubicula *Cellæ* vocabantur: quod angustiora, ut puto, reductaque essent, kämmergen. Vsus sic Seneca Controv. 21; & Cic. Phil. 2, 27 de luxu Antonii *Servorum*, inquit, *in cellis lectos stratos conchyliatis Cn. Pompeji peristromatis videres.* Ex quo Virgilius quoque ¶ 5. Cavernas favorum *cellas* dixit Æn. 1, 432

Aut cum liquentia mella
Stipant & dulci distendunt nectare cellas,

die löcher in wachs-kuchen. Vt & *Columbarum cellas* Columella 8, 8 dixit, tauben-nester, tauben-fächer. Item *Cellas, in quibus anseres incubitant*, gänse-ställe, 8, 14. *Cellarum familiæ* meminit Cato c. 14, Columella *servorum cellas*; item *bubulcorum pastorumque cellas* de R. R. 1, 6 nominat. *Cella ostiarii* apud Petron. c. 37 legitur ¶ 6 *Cellæ* & balnearum membra dicebantur, de quibus Pallad. de R. R. 1, 40; Vitruv. 5, 10; Plin. epist. 2, 17; & 5, 6. Et erant tres, *frigidaria, tepidaria & caldaria*: quamquam & quartæ mentio fit, quæ *cella assa* dicebatur, itemque *sudatoria*, eine schwitz-stube. De iis multa Salmasius ad Vopiscum p. 486, 487 seq. observat. add. Fabr. ad Sext. Empir. p. 30. ¶ 7. Erant & templorum *cellæ*; quas Græci σηκοὺς appellabant; adyta sive interiores partes ædis, ubi simulacra deorum posita erant, quibus ædes ipsa dicata: Hesychius ἐνδοτέρους τόπους τοῦ ἱεροῦ interpretatur. Sic Capitolinum templum Romæ tres, ut ex Dionysio constat, ejusmodi σηκοὺς sive *cellas* habebat, quorum media Iovi, dextra Minervæ, læva Iunoni sacra erat. *Delubra* P. Victor in descriptione regionis 12, & Plin. 35, 10, alii generaliori vocabulo *ædes* appellant, eine capell, sacristey. Θάλαμον vocat Lucianus t. 2 de Dea Syria p. 675. Vide & Salmasii Exercit. Plin. p. 857, ubi plura & singularia de iis leges. *Cella Concordiæ*, Cic. Plin. 2, 8 & 3, 12. Et *Cella Iovis* apud Liv. 35, 41. Vid. Vitruv. 3, 1 & 4, 7; & supra *Capella*. ¶ 8. *Cellæ Columbarum* sunt Col. 8, 8, 3; *anserum* ibid. 8, 14, 9.

¶ Cellula, *æ*, f. diminut. Ter. Eun. 2, 3, 18 *Cum in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum.* Petron. c. 11 *Risu plausuque cellulam implevit.* conf. Colum. 8, 9.

¶ Cellulānus, *i*, m. monachus est, in cella vitam agens, Sidonio 9 ep. 3 ein münch.

¶ Cellārius, *i*, m. qui cellæ sive penori præest, esculenta poculentaque curat, ein speisemeister, kellermeister, kellner, hausvogt. Colum. 11, 1, 18 *Non minor habenda erit ratio, ut cibus & potio sine fraude a cellariis præbeatur.* Martial. 11 epigr. 32 *Hinc cellarius experitur artes.* De eorum officio Idem 12, 4. Plaut. Capt. 4, 2, 114 *Tu intus cura, quod opus est. Sume, posce, prome quidvis, te facio cellarium.* CELLARIVS AVG. in lapide Murat. 925.

¶ Cellararius, *i*, m. idem. Laudatur Vlp. l. 12 § 9 ff. de Instructo & Instrum. *Cellararius ideo præpositus, ut rationes salvæ sint.* Sed forte peccatum operarum est pro *Cellarius*.

¶ Cellaria, *æ*, f. die schliesserin, kellnerin. Hoc fœmininum Plauto dant, cujus in Mil. 3, 1, 102 fit, *Succenset cellaria.* Lambinus autem *geraria* legit: Taubmannus, Operarius & Gronovius *ceraria*, quorum annotationes videas. Esto autem, libros Plauti variare, non tamen dubitandum est de vocabulo & munere, quod in sequiore etiam sexu Pignorius de Servis p. 99 ex Athenæo & Horatio describit. Quid? quod adjectivum *Cellarius* est, & vel minister aut servus; vel ancilla; vel aliud subaudiri potest, ut jam dicemus.

¶ Cellarius, *a, um*, adject. ut, *Sagina cellaria*, Plaut. Mil. 3, 2, 31.

¶ Cellarium, *i*, n. substantive Donato idem quod *Cella*; ita enim ad illum locum Ter. Adelph. 4, 2, 13 *Nam me jam in cellam aliquam cum illa concludam: id tutissimum est*: scribit: CELLA & CELLARIVM *a reponendis celandisque rebus esculentis & poculentis dicitur*, die speise-kammer, küche. Vet. Gloss. *Cellarium*, ταμεῖον. Salvian. de Gub. Dei lib. 3 p. 45 *Quibus vel supellectiles copiosæ, vel cellaria opulenta creduntur.* ¶ 2. Sic dicebantur etiam, quæ promebantur ex *promptuaria cella* præter annonas, h. e. frumentum & panem: videlicet, sal, vinum, oleum, carnes, & aliæ istiusmodi species, quæ in Theodos. Codice *Cellarienses* appellantur, quas rectores provinciarum earumque comites solebant accipere, küchen-vorrath: Commiss. L. 3 Cod Theodos. de officio Iudicum omn. *Neque rectori provinciæ plus aliquid præstabit, quam nos concessimus sine annonis & cellariis.* Sulp. Severus Hist Sacræ 2, 41, 2 in Ariminiensis Concilii historia: *Acciti numeratique quadringenti & aliquanto amplius occidentales episcopi Ariminum convenere: quibus omnibus annonas & cellaria dari imperator præceperat.* Vbi erudite Sigonius *annonas* & *cellaria* idem esse annotat, quod *loca lautia*, (de quibus infra suo loco;) Romani veteres dixerunt: sed quod *Cellaria* pro hospitiis, sive cellis, ut loquitur, hospitalibus accipit, in eo vehementer fallitur. Idem apud Vorstium male *cellaria* hic de poculentis tantum interpretatur, atque annonas ἐδώδιμα accipit. Annonæ enim non nisi frumentum & panis: *cellarii* vero nomine ceteræ species, quas diximus, comprehenduntur: hoc est, quicquid in penu asservari solebat. A penu enim non differebat *cellarium* nisi tempore. Servius in Æn. 1, 704 *Inter* PENVM, inquit, *&* CELLARIVM *hoc interest, quod cellarium est paucorum dierum: penus vero temporis longi.* Hieron. in c. 10 Matth. *Ex hoc præcepto arguit philosophos, qui vulgo appellantur* bactroperitæ; *quod contemtores seculi, & omnia pro nihilo ducentes, cellarium secum vehant.* Leges & apud August. Confess. 9, 8.

¶ Cellariolum, *i*, n. dimin. Hier. adv. Iovinian. 2, 16.

¶ Cellāris, *e*, adject. ut, *Columbi cellares*, Colum. 8, 8 pr. qui in cella saginantur.

¶ Cellariensis, *e*, adject. ut, *Cellarienses species*, Cod. Theodos. de erogatione militaris annonæ L. 32 & L. 16 de indulgentiis debitor. Vid. *Cellarium* n. 2.

¶ Cellatio, *ōnis*, f. cellarum constitutio, s. series apud Petron. c. 77 *Domus habet cellationem.*

¶ Cellio, *ōnis*, m. idem quod *Cellarius*. Inscript. Grut. p. 582 n. 10 D. M. SECVNDI NVNDINI PRIMITIVI CELLIONIS.

¶ Circumcellio, *ōnis*, m. vagabundus circa *cellas*, monachorum puta, quales homines Augustinus scribit permultos in Donatistis fuisse, vide epistolam ejus 169 &c. Id. epist. 255 *In tantis latrociniis circumcellionum, clericorumque vestrorum*, scil. Donatistarum.

¶ Concellīta, *æ*, m. in una cella simul agens, ein zell-bruder, kammer-gesell. Sidon. 8 epist. 14 *Concellitam alicujus esse.*

CELLO, *celsum, ĕre*, ex κέλλω, id est, *moveo, impello*, antiquum, cujus derivata & composita supersunt, ut:

¶ Celsus, *a, um*, sublimis, arduus, a Græco κέλης, secundum Festum, Isidoro 10 lit. C. quasi cælestis, a *cælo*: Vossio a *cello*, sicut *excelsus* ab *excello*; hoch, erhaben, aufgericht. Cic. Nat. D. 2, 56 *Deus homines humo excitatos, celsos & erectos constituit.* Id. pro Sylla c. 2 *Celsissima sedes honoris & dignitatis.* Val. Flaccus 2, 547 *Celsior arte ... taurus.* Claud. de B. Get. v. 430 *Celsior cunctis.* ¶ 2. Translate idem est quod sublimis, & alta quæque spectantis animi homo. Cic. Tuscul. Disp. 5, 14 *Qui autem poterit esse celsus & rectus, & ea, quæ homini accedere possunt, omnia parvi ducens.* Idem audacem & nimium sibi confidentem *celsum* dicit de Orat. 1, 40. Conf. Menckenii Observ. L. L. ¶ 3. *Celsus* subst. vid. seorsum.

¶ Celse, adverb. Comparat. *Celsius assurgunt*, Claud. in Eutrop. 1, 387. Et Ammian. 25, 4 *Celsius consurgens.* Id. 28, 1 *Celsius gradientes.* conf. & Colum. 4, 19.

¶ Celsĭtas, *ātis*, f. die höhe, hoheit. Cic. Off. 3, 5 *Est secundum naturam celsitas*, al. *excelsitas*, de qua paullo post.

¶ Celsĭtudo, *ĭnis*, idem; ut, *Celsitudo corporis*, Vellej. Paterc. 2, 94, 2. *Olympus celsitudinis summæ*, Apul. de Mundo p. 73 *Celsitudo (clivi) erectior ægreque superabilis*, Ammian. 15, 10.

¶ Celsĭtŏnans, *tis*, poët. ex alto tonans. Theodulfus carm. 2, 447

Hanc tibi, celsitonans, aram Teudulfus adorno.

Composita cum præpositionibus.

¶ Antĕcello, *ui, ĕre*, præ aliis levare se, superiorem esse, fürgehen, übertreffen. Adhæret *dativo & accusativo*. Cic. pro Arch. c. 3 *Antecellere omnibus ingenii gloria.* Id. de N. D. c. 57 *Sensus hominum multo antecellit sensibus bestiarum.* Cum *accusativo*: Cic fragm. pro C. Cornel. *Qui eloquentia ceteros antecellis.* Passive Aut. ad Herenn. 2, 30 *Inferiores, qui omnibus his rebus antecelluntur.*

¶ Antecellens, *tis*, fürtrefflich. Cic. pro Muræna c. 17 *Vir humanitate, sapientia, integritate antecellens*

¶ Excello, *ui, ĕre*, proprie significat altiorem esse. vid statim *Excellens*. Deinde præstare, eminere, altiora tenere, übertreffen, hoch, fürtrefflich und berühmt seyn. Sic *Ingenio scientiaque excellere*, Cic. Acad. 4, 2. *Excellere abstinentia*, Nepos 3, 1, 2. *Excellere vitiis*, vor andern lasterhaft seyn. Cic. de Leg. 1, 19. *Excellere inter omnes unum*, Id. in Orat. c. 2. *Zeuxis longe ceteris excellere pictoribus existimabitur*, Id. de Invent. 2, 1. ¶ 2. *Excelleo, ēre*, veteres etiam dixerunt. Sic Macer ap. Diomed. p. 371 *Cum laude excellet omnes.* Et

Cic. apud Priscian. p. 838 *Effice & elabora, ut excelleat.* conf. Id. p. 896.

¶ Excellens, *tis*, idem quod excelsus, hoch. Festus in *Lingua, promontorii genus non excellentis, sed molliter in planum devexi.* ¶ 2. Præstans, fürtrefflich; ut, *Excellens omni genere laudis*, hochbelobt, Cic. Acad. 1, 3. Et Liv. 2, 43 *Excellentibus ingeniis defuit ars, qua civem regant. Nihil Alcibiade fuit excellentius, vel in vitiis vel in virtutibus.* es war niemand überihn, Nepos 7, 1, 1. *Ex his excellentissimi fuerunt*, Id. 21, 1, 2. *Una est excellentissima virtus, justitia*, Cic. Nat. D. 1, 2.

¶ Excellenter, adv. idem; ut, *Excellenter pronunciare*, Nep. 25, 1, 3. Et Cic. Off. 1, 18 *Quæ magno animo, & fortiter excellenterque gesta sunt*, großmüthige, tapfere und herrliche thaten. Ovid. in Pison. v. 240 *Ipsaque nescio quid mens excellentius audet:* quamquam ibi etiam adjectivum potest esse. At Cic. pro Sext. c. 45 *In rep. excellentius se gerere.*

¶ Excellentia, *æ*, f. die hoheit, fürtrefflichkeit. Cic. Off. 1, 28 *Nobis personam imposuit ipsa natura, magna cum excellentia præstantiaque animantium reliquarum.* Ibid. 1, 5 *Animi excellentia* &c.

¶ Excelsus, *a, um*, hoch, erhaben; ut, *Mons excelsus*, Plin. 12, 14. *Arces excelsæ*, Lucan. 3, 462. Translate, *Animus excelsus*, Cic. Off. 1, 23. *Ingenium excelsum*, Plin. 2, 13. conf. Menck. hac voce. Absolute apud Sall. Catil. c. 51 *Qui magno imperio præditi in excelso ætatem agunt*, opponuntur illis, *qui demissi in obscuro vitam agunt*, die in hohen stand und ehren leben. Compar. *Excelsior locus, planitia ex omnibus partibus subjecta*, Hirt. B. Alex. c. 28. *Princeps omnibus excelsior*, Plin. Paneg. c. 54. *Excelsissimo loco castra fecit*, Hirt. B. Gall. 8, 33. *Excelsissima victoria*, Vellej. 2, 96, 3.

¶ Excelse, adverb. idem. Plin. 2 ep. 3 *Pugnat acriter, colligit fortiter, ornat excelse.* Compar. Colum. 4, 1 *Scandit excelsius.* Cic. in Orat. c. 34 *Excelsius dicere & sentire.* Superl. Vell. Pat. 1, 6, 3 *Sparta excelsissime floruit.*

¶ Excelsitas, *ātis*, f. die höhe, fürtrefflichkeit; ut, *Excelsitas montium*, Plin. 2, 64; *Hæmi*, (montis) Id. 4, 11; *Atlantis*, Id. 5, 1. *Arundo in excelsitatem nascens*, Id. 16, 36. Translate, *Excelsitas animi*, Cic. Off. 3, 5, id est, *magnitudo*, ein hoher muth. conf. Nonium 8, 22.

¶ Superexcellens, *tis*, überschwenglich groß. Salvian. 3 adv. Avarit. p. 296 *Augmentum etiam & superexcellentem cumulum pollicetur.*

¶ Percello, *perculi, percussum, percellere*, evertere est, hart stoßen, umstoßen, niederschlagen, erlegen. Cic. pro M. Marcello c. 6 *Quos cives amissimus, cos Martis perculit vis*, sie sind im kriege geblieben. Nepos 14, 6, 8 *Tali consilio uno tempore prostitores percussit & hostes prostigavit.* Et Cic. pro Domo c. 11 *Aliquem percellere & labefactare*, einen übern haufen werffen. Ter. Eun. 2, 3, 87 *Perculeris jam tu me?* denckest du mich überrölpelt zu haben? Quibus verbis Parmeno repugnat Chæreæ imporenter cupienti pro eunucho deduci, negatque se præcibus illius victum. Plin. Paneg. c. 66 *Evant ante oculos naufragia multorum, quas insidiosa tranquillitate profectos, improvisus turbo percuterat.* ¶ 2. l. Fr. Gronovius ad illud Liv. 3, 30 pr. *Is motus perculit, ut scribi militem tribuni sinerent*, observat, ad faciendum homines non *percelli* sed *perpelli*, vultque adeo legi *perpulit.* Sed puto non in meatem venit viro, percelli hic tribunos non *ut faciant* aliquid, sed *ut sinant*, h. e ut nihil faciant &c. ¶ 3. *Percellere* ad animum, *percutere* ad corpus referunt Grammatici: Sed hoc perpetuum non esse docet Drakenb. ad Sil 2, 213, ubi vide & adde ad 17, 303. Potior videtur Burmanni observatio ad Ovid. Met. 4, 138 *percellere* esse prosternere, *percutere*, verberare. ¶ 4. Præterituin ergo est *perculi*, ut etiam Virg. Æn. 5, 374

Perculit, & fulva moribundum extendit arena.

Quod etiam Priscianus 10 p. 896 confirmat. An etiam *perculsi* format? Affirmant quidam ex Ter. Andr. 1, 1, 98 *Perculsit illico animum:* & Horat. 1 oda 7, 11 *Lariſſæ perculsit campus*; sed utrobique melioribus libris *percussit* legitur. Tamen Ammianus 17, 8 *Cunctos tanquam fulminis turbo perculsit.*

¶ Perculsus, *a, um*, geschlagen, erschüttert; ut, *Plaga perculsus*, den das unglück getroffen, Nepos 18, 5, 1. *Perculsus & abjectus*, niedergeschlagen, Cic. Cat. 2, 1; & ad Att. 3, 2. *Perculsa timore civitas*, Id. ad Brut. epist. 3. Sed *Musarum ingenii perculsus amore*, i. e. captus, eingenommen, Virg. Georg. 2, 476. Sed hic ferte etiam malint aures teretes *percussas.* Certe ¶ 2. *Perculsus* & *percussus*, sæpe permutari a librariis observat Burm. ad Quint. Decl. 7, 3 p. 154; it. ad Ovid. Met. 4, 138; & Drakenb. ad Sil. 2, 213.

¶ Percullus, *us*, subst. ein anstoß. Tertull. de Anima c. 52 *Navigia intestino repente percussu defidunt.*

¶ Præcello, *ui, ĕre*, idem quod antecellere, excellere, übertreffen, fürgehen. Plin. 12, 3 *Mulus Assyria odore præcelli foliorum.* Tac. An. 16, 7, 2 *Claritudine generis præcellebat.* Id. An. 3, 24, 6 *Silanus per insignem nobilitatem & eloquentiam præcellebat.* ¶ 2. *Præcelleo, ēre*, antique Plaut. Pseud. 2, 3, 14 *Ut quisque fortuna utitur, ita præcellet.* Pari modo *Excelleo* in *Excello.*

¶ Præcellens, *tis*, fürtrefflich, stattlich; ut, *Iuvenis præcellens robore mentis*, Silius 3, 603. *Suaviate præcellentior*, Plin. 22, 6 pr. *Vir omnibus rebus præcellentissimus*, Cic. Verr. 4, 44.

¶ Præcellentia, *æ*, f. die fürtrefflichkeit. Tertull. Apolog. c. 23 *Vbi est ergo præcellentia divinitatis?*

¶ Præcelsus, *a, um*, sehr hoch. Cic. Verr. 4, 48 *Loco præcelso atque edito.* Stat. 3 Sil. 3, 85 *Præcelsaque toto Intravit fortuna gradu.* Compar. Salvian. 6 p. 226 *Cum sciam, in civitatibus Gallicanis omnes ferme præcelsiores viros calamitatibus suis factos esse pejores.*

¶ Procello, *ēre*, idem quod *percellere.* In exemplo, quod in *Percello* allatum ex Plinii Paneg. c. 66, aliqui pro *perculerat* legunt *proculerat.* Servius ad 1 Æn. *Procella est vis ventorum cum pluvia, ab eo, quod omnia procellat, h. e. moveat.* Fest. *Procellant, procumbunt*; quod omnino desumptum ex Plaut. Mil. 3, 1, 1643 ut Dacerius monuit.

¶ Procella, *æ*, f. venti impetus in mari, fluctus, ein sturm, sturmwind, ungestüm wetter, *a procellendo* dicitur, i. e. *percutiendo.* Virg. Æn. 1, 102 *Stridens aquilone procella.* Horat. 2 oda 9, 2 *Mare Caspium vexant inæquales procellæ.* De variis generibus procellarum vide Plin. 2, 48. De tempestate terrestri est apud Liv. 6, 8 & 34. ¶ 2. Metaphora frequens est, ut, *Temporis procella*, Cic. Verr. 2, 3; *Invidiarum*, Id. pro Cluent. c. 56; *iratorum*, Silius 11, 224. Et, *Fortunæ procella*, Sen. Agam. v. 589 *Equestris procella*, ingruens equitum vis, Tac. Hist. 3, 53, 3. Et Cic. Catil. 4, 2 *Circumspicite omnes procellas, quæ impendent, nisi providetis*, &c. Id. pro domo sua c. 53 *Tu procella patriæ, turbo ac tempestas pacis atque otii*, &c. Nepos 25, 10, 6 *Ex gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenire.* Quint. 11, 3 p. 1034 de Vlysse: *Priusquam illum eloquentiæ procellam effunderet.*

¶ Procellosus, *a, um*, ungestüm; ut, *Mare procellosum*, Sen. Medea v. 411. *Ver procellosum*, Liv. 40, 2. *Venti procellosi*, Idem 28, 6. *Procellosissimum pelagus*, Augustin. 5 de Civ. Dei 5, 22 extr.

¶ Procellose, adverb. idem. Augustin. Confess. 13, 20 *Genus humanum profunde curiosum, & procellose tumidum.*

¶ Recello, *ĕre*, recilinare, zurück schlagen. Liv. 24, 34 *In naves tollenone super murum eminente, ferrea manus, firmæ catenæ illigata, quum injecta prora esset, gravi libramento plumbi recellente ad solum, suspensa prora, navim in puppim statuebat.* Lucret. 6, 572 *Inclinatur enim, retroque recellit.* Active Apul. Met. 10 p. 249 *Nates recellebam.*

¶ Recellicluniæ, f. pl. meretriculæ vocatæ a Plauto apud Festum. v. Parei Lex. Crit. p. 1060.

Cellula, cellulanus, vide *Cella.*

CELMVS, *i*, m. sive Celmis, quia græce κέλμις, nutritius Iovis in adamantem conversus, quod mortalem Iovem esse dixerat. v. Ovid. Metam. 4, 281.

CELO, *avi, atum, are*, (scribunt & *Celare*, vide supra *Cælo*) est occultare, vor einem heimlich halten, verbergen, verhalten, verhehlen, verschweigen. conf. Hirt. B. Alex. c. 7. Cic. Off. 3, 13 *Neque id est celare, quicquid reticeas; sed cum, quod tu scires, id ignorare emolumenti tui causſa velis vos, quorum interfit id scire.* Id. ib. c. 8 *Si omnes Deos hominesque celare possimus, nihil tamen injuste faciendum est.* Id. pro Dejot. c. 6 *Iovis numen celare nunquam potuisset, homines fortasse celassent.* Et cum duobus accusativis, *Celo te hanc rem:* Ter. Adelph. 1, 1, 29 *Ea ne me celes, consuefeci filium.* Et, *Celo te de hac re*, Cic. pro Dejot. c. 6 extr. *De armis, de ferro, de insidiis celare te voluit.* Dicimus etiam *Celo tibi* cum dativo. *Id Alcibiadi diutius celari non potuit*, Nepos 7, 5, 2. *Celatum est minus diligenter*, Id. 9, 5, 3. *Se celare tenebris*, sich verstecken, Virg. Æn. 9, 425.

¶ Celans, *tis*; ut, *Commissa celans*, Nep. 15, 3, 2. *Vultus celans dolorem*, Luc. 10, 14. *Persæ arcana regum mira celantes fide*, Curt. 4, 6, 5.

¶ Celatus, *a, um*, tectus, absconditus, verborgen, heimlich; ut, *Bene dissimulatus & celatus amor*, Ter. And. 1, 1, 105. *Capillamento celatus*, Suet. Calig. c. 11. *Celata virtus*, Horat. 4 od. 9, 30. Et Cic. ad Qu. frat. 3, 5 *Indicabo tibi, quod imprimis te celatum volebam.* Id. pro Cluent. c. 66 *Non est de illo veneno celata mater.* ¶ 2. Substantive *celatum*, die heimlichkeit; ut, *Celati indagator*, Plaut. Trin. 2, 1, 15. *Celata omnia ille pessum dedit*, ibid. 1, 2, 127.

¶ Celate, adverb. tecte, heimlich, verdeckt. Ammian. 14, 7 *Non celate turbidum ſæviebat ingenium.*

¶ Celatim, idem, Sisenna apud Gell. 12 c. ult. *Quam maxime celatim poterat, in insidiis suos disponit.* Apul. Met. 4 p. 151 *Celatim auxilium bono ferre commilitoni.*

¶ Celator, *ōris*, m. qui abscondit. Lucan. 10, 286

Qua Deus, undarum celator, Nile, tuarum,
Te mihi nosse dedit.

¶ Celamen, *inis*, n. apud Apul. Met. lib. 5.

¶ Concelo, *are*, idem quod *celare.* Gell. 11, 9 *Non id postea concelavit*, i. e. dissimulavit. Add. 15, 2; ubi *Pudor capiditatem errores concelare* dicitur.

¶ Incelatus, *a, um*, unverborgen. Gloss. gr. lat. ἄκρυπτον, *incelatum, inabscondibile.*

CELOX, *ōcis*, f. Nonio 13, 1 navigii genus, a celeritate dictum, ein jagt-schiff, renn-schiff. conf. Fulgent. serm. Prisc. n. 44. Plaut. Capt. 4, 2, 94 *In publica celoce.* Liv. 21, 17 *Naves longæ CLX, celoces duodecim.* Ex Ennio in Isidoro 19, 1 male pro gen. *celocis* legitur *uncta carina celonis.* Ad nuntiandum adhibitas apparet ex Plaut. mil. 4, 1, 39 *Hæc celox illius est, qua hic ego editus internuntia.* Nimirum ¶ 2. Tralate pro ancilla guava & celeri usurpavit. Nam interroganti, *Quæ hæc celox?* statim respondetur, *Ancillula illius est, quæ hic egreditur foras.* ¶ 3. Alia translatione ap. Plaut. Pseud. 5, 2, 12 *Onerare celocem* est inebriare se; itemque alia Af. 2, 1, 10 *Quo hanc celocem conferam?* h. e. quid consilii capiam?

CELSINVS, *i*, m. nomen forte gentis Rom.; unde

¶ Celsinianus, *a, am*, adj. ut *Porcellius Celsinianus*, Apic. 8, 7.

Celsitas, celsitudo, celsus adject. vide *Cello.*

CELSVS, *i*, m. auctoris cognomen; ut, *Aurelius Cornelius Celsus*, qui de artibus liberalibus scripsit; & præterea de re militari & rustica: Ejusdem de medicina libri octo hodieque leguntur. Quintil. 12 c. ult. *Quid plura, cum etiam Corn. Celsus mediocri vir ingenio non solum de his omnibus conscripserit artibus, sed amplius rei militaris & rusticæ etiam medicinæ præcepta reliquerit.* De rhetorica scripsisse, ex eodem Quintil. 2, 15; & 3, 6 constare potest. vid. Burm. ad 3, 1 ext. *Sceptices secutum* esse non sine cultu ac nitore, idem Quintilianus auctor est 10, 1 p. 920. Libros de re rustica sæpissime laudat Columella, circa cujus tempora etiam fuit. Nam 1, 1 scribit: *Non minorem laudem* (inter rei rusticæ scriptores) *meruerunt nostrorum temporum viri Corn. Celsus & Iulius Attieus, quippe Cornelius totum corpus disciplinæ quinque libris complexus est.* Eumdem & de philosophia scripsisse, Quintilianus testis est 10, 1 sub fin. ¶ 2. Alius *Iulius Celsus* fuit multo recentior, qui & de vita Cæsaris scripsit, & Commentarios Cæsaris recensuit ac corrupit. Vid. Voss. de Hist. Lat. 1, 13 & 5. Et Instit. Orator. c. 3 sect. 10, itemque Salmas. Proleg. Exercit. Plin. sub fin. ¶ 3. Alius *Celsus* ICtus in Digestorum libris passim laudatur. vid. Spartian. in Adriano c. 18. ¶ 4. *Celsus* poeta plagiarius, quem notat Horatius 1 epist. 3, 15. ¶ 5. *Celsus* etiam inter triginta tyrannos vigesimus octavus, de quo Treb. Pollio c. 29.

CELTÆ, *arum*, m. pl. Κελτοί, populi Galliæ Belgicæ proximi, inter Sequanam & Garumnam amnes, sic dicti a *Celto Herculis*, seu, ut alii tradiderunt, Polyphemi filio. v. Cæs. B. G. 1, 1 pr. cum not. Goduini; & Mela 3, 2. Olim communi nomine ita appellati sunt omnes populi, qui Germaniam & Galliam occuparunt, utpote eam Galli ipsi a Celtis suam trahant originem. Herodotus 4, 49 scribit, omnium in Europa ad Solis occasum extremos esse. Nam antiquissimis auctoribus latissime *Celtica* patuit, ejusque nomine *Illyricum*, *Germania*, *Gallia*, *Hispania*, *insulæque Britannicæ* continebantur. Vid Cluver. German. Antiq. 1, 1, 2 & 3; Freinsh. Ind. Curtii.

¶ Celtica, æ, f. Κελτική, Cæsari tertia pars Galliæ, a Garumna ad Sequanam & Matronam, postea, demta parte inter Garumnam & Ligerim, quæ Aquitaniæ accessit, *Lugdunensis* vocitata. Vide Cæs. de B. Gall. 1, 1 & Plin. 4, 17.

¶ Celticus, a, um, adject. ut, *Rura Celtica*, apud Sil. 1, 46. *Celtica nardus*, vide *Nardus*. *Celticum promontorium*, Plin. 4, 20.

¶ Celtibēria, æ, f. Celtiberorum regio, pars illa Hispaniæ circa Iberum, quo Celtæ perveniisse creduntur, assumto ad suum nomen fluvii nomine, ubi confederant. Pompejanos Cæsar *ad Celtiberiam consecutus*, Flor. 4, 2, 28. Κελτιβηρία, Latine si pronuncies, penultima brevis est. Catull. Carm. 40, 11 *Cuniculosæ* (vel emendante Is. Vossio p. 90 *Celtis perosæ*) *Celtiberiæ filii*, &c. est Senarius.

¶ Celtibēri, *orum*, m. dicti Celtæ, qui ex Gallia in Hispania confederunt, & nomen ex utraque gente mistum sibi invenerunt. Lucan. 4, 9 *Profugique a gente vetusta Gallorum Celtæ miscentes nomen Iberi*. Conf. animadversionem Cluverii de Ant. Germ. 1, 2. *Celtiberorum* meminit Cæs. B. Civ. 1, 38, & Plin 3, 3. De iisdem Val. Max. refert 2, 6, 11, quod in acie exultarint, tanquam glorioſe & feliciter vita excessuri, lamentantes in morbo, quasi turpiter & miserabiliter periturі, etiam nefas esse ducentes prælio superesse, cum is occidisset, pro cujus salute spiritum devoverant.

¶ Celtiber, ēra, ērum, adject. ut, *Celtiberæ urbes*, Val. Max. 5, 1, 5 *Celtiberæ gentes*, Martial. 1, 50, & *Oræ celtiberæ*, Idem 10, 20.

¶ Celtiberius, a, um, aliud adject. Catull. Carm. 40, 21 *Nunc Celtiber in Celtiberia terra Quod quisque minxit, hoc solet sibi mane Dentem atque russam defricare gingivam.* De quo vid. Hier. Mercurial. Var. Lect. 3, 19 extr.

¶ Celtibericus, a, um, idem; ut, *Celtibericum bellum*, Plin. 33, 3.

CELTES, *is*, m. instrumentum ferreum ad sculpendum aptum, a *cælo*, ein Stecheisen. Vulg. Int. Iob. 19, 24 *Celte sculpantur in silice*.

CELTIS, *is*, f. ὁ κελτὸς, arbor Africæ baccifera, de qua Plin. 13, 17. ¶ 2. *Celtis* genus est eximiæ vestitudinis, sed raræ, quam Troglodytæ adorant, Plin. 9, 10. ¶ 3. *Celtis* quibusdam est, quod modo separatim sub *Celtes* retulimus.

Cementum, vide *Cæmentum*, Cena &c. *Cæna*.

CĒMOS, *i*, m. κημὸς, *capistrum*, herba Plinio 27, 8, cujus usus in amatoriis, a ligandis animis nomen adepta.

CĒNÆUS, *i*, m. epitheton Jovis, qui sic dictus a *Cenæo* promontorio Eubœæ, ubi Hercules Jovi aram exstruxit. Ovid. Met. 9, 136

Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Vota Jovi.

CENCHRIS, *is*, m. Κέγχρις, seu Cenchrus, *i*, m. Κέγχρος, & Cenchrias, æ, serpens venenosus est, qui in spiras non convolvitur. vid. Plin. 20, 22. Lucanus 9, 712 *Et semper recto lapsurus limite Cenchris.* Nomen inde est, quod instar milii granorum variatum habeat tergum. Nam ¶ 2. *Cenchrus*, κέγχρος, milium est, hirse. Dioscor. 2, 119.

¶ Cenchris, *idis*, f. accipitris genus eidem est Plinio 29, 6.

¶ Cenchrites, æ, m. gemma eidem 37, 11, dicta a granis milii, quod κέγχρον Græci dicunt: a quo &

¶ Cenchrum, *i*, n. genus est adamantis milii magnitudine, Plin. 37, 4.

¶ Cenchritæ, *arum*, m. pl. anserum genus sunt, quod *cenchro*, id est, milio inescatur.

¶ Cenchramides, *um*, f. pl. κεγχραμίδες, ficorum grana instar milii. Laudatur Plin 15, 19. Sed nihil ejus invenio.

¶ Cenchreæ, *arum*, f. pl. Κεγχρέαι, oppidum in Isthmo Peloponnesi: Corinthiorum emporium. Vide Livium 32, 17.

¶ Cenchreensis Ecclesiæ meminit Paulus Rom. 16, 1.

CENDEVIA, æ, f. palus in Phœnice ad radices montis Carmeli, unde Belus amnis profluit. Plin. 5, 19; & 36, 26.

CĒNEUS, *ei*, m. Thessalus Lapitha, a quo, cum in præliis lædi non posset, natum proverbium: *Invulnerabilis Ceneus.* Præterea ex fœmina mutatus in virum dicitur. v. Ovid. Met. 12, 172; Virg. Æn. 6, 448.

CENINA, æ, f. urbs vicina Romæ, a Cenite conditore appellata, Fest. conf. Ovid. Fast. 2, 135; & Propert. 4, 11, 9.

CENOMANNI, vel Cenomāni, *orum*, m. pl. populi Galliæ inter Celtas Cæsari de B. Gall. 7, 75; & Plinio 4, 18. Idem Plinius 3, 19 & in Italia *Cenomannos* collocavit, in eorumque agro Cremonam. Vide & Strabonem. Liv. 5, 35 pr. *Alia fabulæ manus Cenomanorum - - - cum transcendissent Alpes, ubi nunc Brixia & Verona sunt, consident.*

CĒNŌTĀPHIUM, *i*, n. Κενοτάφιον, ein grabmahl. Monumentum est sine corpore, & quod honori atque memoriæ mortui tantum exstructum est. Florentinus Ictus L. 42 D. de religiosis &c. Monumentum *generaliter ves est memoriæ caussa in posterum prodita; in qua si corpus vel reliquiæ inferantur, fiet* sepulcrum: *si vero nihil inferatur, erit* monumentum *memoriæ caussa factum, quod Græci* κενοτάφιον *appellant.* Ergo *Cenotaphium* & *monumentum* idem, id est, ubi nihil; *Sepulcrum*, ubi corpus ossave hominis condita sunt, ut Ulpianus l. 2 & 5 de eodem desinit. Lampridius Alexandro c. 63 *CENOTAPHIUM in Gallia, Romæ amplissimum sepulcrum meruit.* Ibi enim ejus reliquiæ condiæ. Adde Vopiscum in Florian. c. 2 pr. & Hygin. fab. 273 p. 322. Virgilius, Græcam vocem velut interpretatus, *inanem tumulum* vocat Æn. 2, 304, ubi Andromachen ejusmodi monumentum Hectori exstruxisse refert. Simile honoris genus miles Germanico exhibuit: de quo exponens Suetonius Claud. 1 *honorarium tumulum* appellat: Quod non condendis corporis reliquiis, sed honoris tantum, atque memoriæ caussa factus esset.

CENSEO, *sui*, *sum*, & *situm*, *ēre*, idem quod existimare, arbitrari, ut Nonius 4, 838 interpretatur, meynen, achten. Varro apud eundem 12, 5 *Verbum* censeo & arbitror *idem poterat ac valebat.* Idem ibid. *Itaque quod hos arbitros instituerunt populi* censores *appellarunt Idem enim valet CENSERE & ARBITRARI.* Ter. Adelph. 4, 2, 42 *Censen' hominem esse?* Sed, *Quid censes?* non exspectata responsione, vel eadem ab ipso, qui dicit, subjuncta, tantum ad excitandum auctorem adhibetur, was meinest du? v. Cic. Off. 3, 27. ¶ 2. Proprium hoc senatorum erat consulentium in publicum, sententiasque dicentium, & significat *decernere*, vor gut halten. Plin. 9 epist. 3 *Iam CENSENDI tempus. Dicit Domitius Apollinaris consul designatus.* Lucan. 3, 109 *Sedere patres* censere *parati, Si regnum, si templa petat.* Liv. 10, 12 *Bellum Samnitibus* & censuere *patres; & populus IVSSIT.* Id. 31, 7 *Sulpitius consul populum concione advocata alloquens, quia patres, ait, CENSVERE, vos IVBETE.* Nam cum in medium consulturi, disputassent rem, in fine dicturi sententiam, cumque, cequid statuerent, dicendum esset; solemni quadam formula subjiciebant: QVAS OB RES ITA CENSEO: DE EA RE ITA CENSEO: cujus plura exempla in Ciceronis Philippicis reperire licet. Hinc nota Donati est, ad illud Ter. Eun. 5, 9, 42 *Militem ego rivalem recipiendum censeo: Non dixit, PETO; sed CENSEO: tanquam illis modo consulat, non pro milite agat:* Sed proprie senator dicebatur CENSERE, qui novam sententiam aliquam de re ad deliberandum proposita, quam sequerentur cæteri, afferebat. Nam in alterius sententiam qui transit, non tam *censere*, quam *assentiri* dicendus est. Suet. Aug. c. 35 *Vt perinde quisque animam intenderet: ac si* censendum *magis, quam* assentiendum *esset:* Vbi v. Casaub. ¶ 3. *Censere* etiam est ἀπαιτεῖν: proprieque eorum est, qui civium & subditorum bona æstimant, & pro conditione & modo eorum tributum imponunt vel imperant, schätzen, mit einer steuer oder schatzung belegen. Cic. Verr. 4, 56 *Quinto quoque anno Sicilia tota censetur.* Id. Att. 1, 18 extr. *Ne absens censeare, curabo edendum.* Id. pro Flacco c. 32 *Illud quæro, sint ista prædia censenda: habeant jus civile: sint, nec sint, mancipi: in qua tribu denique ipsa prædia censuisti? CENSVI CENSENDO prædia* dixit, antiqua formula, quæ ejus conditionis sunt, ut possint censeri, steuerbar, quædam enim immunia erant, sive libera, steuer-frey. Cum dicit: *In qua tribu denique prædia censuisti?* in eo *censere* non est censum imponere, sive imperare tributum, ut alias hoc verbum accipi solet, & hic interpretati paullo ante fumus; sed censum præstare, sive imperatam pecuniam solvere, versteuren. Pro quo verbo *Censeri* deponentis figura paullo post utitur Cicero; de quo infra erit dicendum. ¶ 4. Hinc qua re quid excellit, notabileque atque insigne maxime est, eo *censeri* & dicitur, hoc est, æstimari, prædicari, schätzbar seyn. Ovid. Amor. 2, 15, 2 *Annulus, in quo censendum nil nisi dantis amor*, an dem nichts in betrachtung kömmt. Val. Max. 5, 3 ext. 3 *Aristides, quo totius Græciæ justitia censetur, continentiæ quoque eximium specimen, patria excedere jussus est*, q. d. si Aristidæ justitiæ laudem negaris, non habuit virum justum tota Græcia. Ibid. c. 2 extr. *Amplissimæ & speciosissimæ divitiæ sunt, feliciter erogatis beneficiis late posse censeri*, der gutthaten halben berühmt seyn können. Q. Serenus de Medicina c. 23 *Vel quæ septenis censentur grammata nodis*: i. e. polygonum quarti generis, de quo Plin. 27, 12, judice Keuchenio ad h. l. Pacatus Paneg. Theodosii c. 4 *Campania censetur monte Gaurano*, i. e. memoratur, ist deswegen mercwürdig. Apul. Apol. p. 311 *Iste summus bellue studio bibendi solo censetur.* Auctor Dial de Caussis corruptæ eloquentiæ c. 39 extr. *Ipsi quoque non aliis magis orationibus censentur*, sie haben von andern reden nicht mehr ehre. Sen. epist. 76 *Id in quoque optimum est, cui nascitur, quo censetur*, id est, ad quod a natura factus, & in quo ea de caussa plurimum potest, idque ex eo æstimatur maxime, ac clarus est. Plin. Paneg. c. 15 *Quisquis paullo vetustior miles, hic te commilitone censetur:* id est, ex eo æstimatur, & magni fit, quod te commilitonem habuit. ¶ 5. Solet verbum *Censeo* eleganter interseri per Ironiam, quemadmodum & *puto* &c. ich halte, meines behalts, wie ich sehe. Cic. Cat. 4, 6 *Vereamini, censeo, in hoc scelere tam immani atque nefario, ut nimis aliquid severe statuisse videamini.* Horat. 1 epist. 14 extr. *Quam scit uterque libens, censebo, exerceat artem.*

¶ Censeor, *ēri*, deponentis forma, pro, in censum deferre: in der steuer angeben. Cic. pro Flacco c. 22 *Census ea præterea numerate pecuniæ centum triginta* IIS. *millia. Eam opinor tibi numeratam non esse abs te: Sed hæc omitto. Census est mancipia Amyntæ, neque huic ullam in eo feci fi injuriam. Possidet enim ea mancipia Amyntas ac primo quidem pertimuit, cum te audisset servos suos esse censum*, ut dives viderere, professus es apud Censores aliena mancipia pro tuis Gell. 7, 13 *Qui centum & viginti quinque millia æris, ampliusve censi erant.*

¶ Census, a, um, relatus in censum, geschätzt. Liv. 3, 3 *Census civium capita centum quatuor & viginti millia.* Id. 10, 47 *Census capitum millia ducenta sexaginta duo.* ¶ 2. Item, qui centum millia sestertium possideret. Asconius in Verr. Cic. p. 98 *More veteri in* Censu *dicebantur, qui centum millia professione detulissent: Hujusmodi adeo facultates* Census *dicebantur.* Nimirum Asconius *censos* vocat, qui *Classici* appellabantur: quod nomen non commune omnibus civibus, qui in classibus essent, fuit, (nam instituto Censu Servius plures classes fecerat,) sed primæ tantum classis hominibus proprium fuit, ut Gellius scribit 7, 13. Qui censum hujus classis tamen centum & viginti quinque CIↃ æris definit. Sed Asconius minimam ejus census summam, ut videtur, expressit: infra quam censum qui possiderer, locum habere in ea classe haud pollet. Liv. 1, 43, cum instituti a Servio census historiam persequitur: *Ex iis*, inquit, *qui centum millium æris, aut majorem censum haberent, LXXX confecti centuriæ quadragenæ seniorum & juniorum: prima classis omnes appellati.*

¶ Censitus, a, um, etiam pro *Census* dicitur. In Monumento Ancyrano, quod Imp. Augusti Octav. res gestas continet, QVO IVSTRO CIVIVM ROMANORVM CENSITA SVNT CAPITA QVADRAGIES CENTVM MILLIA ET SEXAGINTA TRIA. In lib. 11 Cod. titulus 47 etiam de *Agricolis, Colonis & Censitis* est. Vbi *Censiti* illi dicuntur, qui capitis censum præstabant terræ dominis, (unde & a Iuliano Patricio in Novellis *capite censiti* appel-

lantur) eoque nomine adscripti erant in Censualibus tabulis, servili quadam conditione, ut Lege 2 C. in quibus caussis Coloni censiti dominos accusare possunt, constare potest. Plura de iis ICti.

¶ Censio, *ōnis*, f. in qua censor officium suum exercet: quod cum in æstimando partim, partim in animadvertendo, ut mox dicemus, consistebat, itaque *censio* & *æstimationem* & *animadversionem* significat, die schatzung, it. züchtigung, strafe. Festus: CENSIO, *æstimatio*: unde CENSORES. Rursus: CENSIONEM *facere dicebatur* CENSOR, *cum multam equiti irrogabat.* Hinc & *hastaria censio* dicebatur, *cum militi multæ nomine ob delictum militare interdicebatur, ut hastas daret,* (daß er das gewehr niederlegen muste,) ut idem interpretatur. Plaut. Aul. 4, 1, 14 *Qui ea curabit, abstinebit censione bubula. Censionem bubulam* festive appellat animadversionem, quæ fit loris bubulis; da man einen peitschet. ¶ 2. Idem est ac censura, judicium, das urtheil. Symmach. 1 ep. 3 *In gravi dono habeo, hunc apud vos esse de nostris epistolis censionem.*

¶ Censitio, *ōnis*, f. idem quod *Censio*. Frontinus de Coloniis in Calabra p. 146 *Vespasiani censitione & jussu.* Et Spartian. in Pescenn. c. 7 *Terras levare censitione.*

¶ Censītor, *ōris*, m. ex quo contracte *Censor*, ein schätzer, schatzmeister, ober-aufseher auf die policey. Neque revera discrimen inter hæc duo vocabula est: nam & *Censitor* & *Censor*, æstimatorem originitus notavit, hoc est, eum, qui ageret censum, seu bona populi æstimaret, atque pro æstimatione ea tributum imponeret. Sed tamen usus obtinuit postea, ut *Censitores* & *Censores* non iidem dicerentur. Nam *Censitores* appellabantur, qui in provinciis agebant censum, atque hoc munere interdum extra ordinem fungebantur: at qui id Romæ facerent, & præter id aliis quoque fungentes partibus, peculiarem quemdam magistratum constituerent, *Censores* soli appellabantur: sicut & *Census* proprie maximeque ad urbem pertinuit, ut infra monebimus. Inscript. vet. apud Fabrett. p. 29 GN. MVNATIVS. M. F. PAL. AVRELIVS. BASSVS. ASTVRVM. CENSITOR. CIVIVM. ROMANORVM. COLONIÆ. VICTRICENSIS. Ulp. l. 4 § 1 ff. de Censibus: *Si agri portio chasmate perierit, debebit per censitorem relevari.* Et mox: *nisi caussam Censitori probarit.* Vet. Gloss. *Censitor,* ἀπογραφεὺς, τιμητής. Hesychius: Κηνσίτωρ· ὁ τὴν γῆν μετρῶν, *Censitor terram metiens.* Hic est, qui ἐξισωτής, Gregorio Naz. qui in Theodosiano Codice ad verbum *peræquator* (de quo supra in *Æquus*) dicitur: ideo quod libros censuales emendaret, & onus tributi habita ratione census ex æquo inter cives divideret, ut Casaubonus observat & explicat Exercit. 16 ad Annales Baronii sect. 6, qui & alibi Rufinum notat, quod in Iosepho, cum de Quirino bonorum censum in Judæa & Syria agente loqueretur, τιμητήν, *censorem*, verterit, cum *censitorem* debuisset: neque enim Iosephus de censoribus, qui Romæ magistratum gerebant, sed de Quirino procuratore Judææ loquebatur, cui id extra ordinem muneris datum erat, ut censui agendo per Syriam præesset. Sic *Quæsitor* & *Quæstor* in origine nihil differunt, & tamen diversas partes significant. vide infra in *Quæro*.

¶ Censor, *oris*, m. τιμητής, ein schätzer oder zuchtmeister. Censores dicti, qui censum agerent. Hunc instituit Servius Tullius rex, & ipse exercuit ut regii muneris partem. Converso regno Consules administrarunt; quippe in quos translatæ erant regum partes. Postea cum bellis impliciti & expeditionibus Consules ei negotio vacare non possent, peculiaris magistratus illis negotiis est datus, qui penes duos, ut Consulatus, esset. Qui quod fortunas civium censerent, seu æstimarent, ab re *Censores* appellati sunt. Postea accessit morum disciplinæque Romanæ regimen, tanto incremento, ut senatus equitumque centuriæ, decoris dedecorisque discrimen, sub ditione censorum, publicorum jus privatorumque locorum, & vectigalia Pop. Rom. sub nutu atque arbitrio eorum essent. Vide Dionys. Halicarnass. lib. 11 extr. præcipue Livium 4, 8. Cic. fam. 3, 13 *Magistros morum* vocat. Ascon. Ped. in Divin. Cic. p. 20 *Regendis moribus,* inquit, *civitatis* Censores *quinto quoque anno creari solebant. Hi prorsus cives sic notabant, ut, qui senator esset, ejiceretur senatu; qui eques Romanus, equum publicum perderet: qui plebejus in Ceritum tabulas referretur, & ærarius fieret, & per hoc non esset in albo centuriæ suæ, sed ad hoc esset civis tantum, ut pro capite suo tributi nomine æra penderet. Iidem impleto quinquennio urbem lustrabant, & Solitaurilia sacrificia, de sue, ove, tauro faciebant. Eorum notam successores plerumque solvebant.* Quod de quinquennali censorum potestate dicit Asconius, non perpetuum fuit; siquidem a Mamerco Æmilio dictatore ad annum unum cum dimidio redacta ea est. v. Liv. 4, 24; & 9, 23 sq. Cæterum præter ea, quæ commemorat Asconius, & alia ad censorum munus pertinebant, ut addere tribus, tueri urbis templa, vias, pontes, aquarum ductus, & alia quædam publica ædificia. C. Papirius, & A. Sempronius primo hoc munere functi sunt. Vide & Treb. Pollionem Valeriano c. 1 & 2, qui plenius aliquanto Censorii muneris partes exsequitur; & Cic. de Legibus 3, 3. Cum in probrosos animadverterent censores, proprie *notare* dicebantur: & ipsa animadversio eorum, *nota*, item *Censorium opus* appellabatur. Vid. omnino Cic. pro Cluent. inprimis c. 42, 43, 48; ubi de effectu juris, quam censoria nota haberet, exiguo nimirum; unde Liv. 24, 18 *inertem censorum notam* vocat: qui etiam 29, 37 refert duos censores, qui se invicem ærarios, alterum autem (M. Livium,) qui totum populum, præter unam tribum, ærarium fecere. Alia notæ censoriæ exempla habes cum allegato Asconii loco; tum apud Gell. 4, 12 & 20 itemque Suet. Claud. c. 16, ubi plura leges, quæ ad censuræ rationem explicandam faciunt. Durarunt censores usque ad principes: nam cum in eo magistratu magna vis & maxima dignitas esset, de qua Plutarchus in Catone Majore legi potest; ipsam rem ad se traduxerunt principes, nomen vero omiserunt, cum non *censores* se, sed *morum præfectos* appellarent. De *censorum dignitate* in nummis Spanhem. diss. 10 p. 99 sq. De *censoribus coloniarum* Idem p. 102. De titulo *censoris* in aliquot imperatorum nummis ac de ratione censuræ sub his diss. 12 p. 472-482. Est etiam de censoribus dissertatio Gundlingii, quæ implet tomum 16 Gundlingianorum. ¶ 2. Hinc *Censores* appellantur quivis alii, qui sibi de moribus alicujus aut vita censendi & judicandi potestatem sumunt. Quo & *Critici* pertinent, qui de scriptis vel aliorum, vel suis judicium ferunt: quemadmodum usus Horatius est 2 epist. 2, 109 *At qui legitimum cupiet fecisse poëma, Cum tabulis animum censoris sumet honesti.* Idem de Arte Poët. v. 173 de senum exponens moribus: *Difficilis, querulus, laudator temporis acti Se puero, censor castigatorque minorum.* Sic *tetricum & asperum Censorem,* Martialis dixit 12 epigr. 70. Cic. de Orat. 3, 24 *Hoc cum unum traderetur, & cum impudentiæ ludus esset; putavi esse censoris, ne longius id serperet, providere.*

¶ Censorius, *a, um,* quicquid aut pertineret ad censores, vel ab iis proficisceretur, aut decere eos atque referre posset quodammodo; ut, *Censoria animadversio,* Cic pro Cluent. c. 42. *Nota sive virgula censoria: Lex censoria,* id est, *Censorum,* sive quæ a *censoribus* lata, Id. ad Q. frat. 1 ep. 1. Censoriæ leges Cic. pro Rabir. c. 4. Et de Prov. consul. c. 19 *Censorium judicium ac notionem, & illud morum severissimum magisterium, non esse sublatum.* Id in Pis. c. 4 *Illa magistra pudoris ac modestiæ severitas censoria.* Sed id. de Orat. 2, 89 *Quid poterit dicere? consularem esse hominem & censorium?* Ubi *Censorius* est, qui *censura,* sive magistratu censorum functus est: quemadmodum *Consularis* dicitur, qui consulatum gessit. ¶ 2. Ad Grammaticorum etiam subsellia translata hæc vox est, cum quadam judicandi castigandique ratione, quæ vulgo dici solet, *Censorium supercilium: censoria gravitas, severitas.* Quintil. 1, 2 *Mistum his omnibus judicium est: quo quidem ita severe sunt usi veteres grammatici, ut non versus modo censoria virgula notare & libros, qui falso viderentur inscripti, tamquam subditos summovere familia permiserint sibi: sed auctores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero:* Ubi *virgula censoria,* nota critica est, & damnatoria. Inscriptio Veronæ apud Gruter. p. 1052 n. 8 QVIINQVIETVS VIVVS NVNC TANDEM MORTVVS NON LVBENS QVIESCO SOLVS CVRSIM QVÆRIS VT IN DIE CENSORIO SINE IMPEDIMENTO FACILIVS RESVRGAM. Ubi *Dies censorius* ultimus ille & decretorius dies eleganter dicitur, quo de universo hominum genere judicium Christus Dominus faciet. Omnino autem hoc dictum a pagano homine est, qui illudebat Christianis, & resurrectionis, quam credimus, sacramentum irridebat.

¶ Censorinus, *i*, m. nomen familiæ apud Romanos. Ad *Marcum Censorinum* scripsit Horatius 4 od. 8, & forte idem est, quem Vellejus 2, 102, 1 vocat *Virum de merendis hominibus genitum.* ¶ 2. Alius *Censorinus* post alios dignitatum gradus septem dierum imperator ab ipsis, qui elegerant, occisus est, cujus monumento Bononiæ inscriptum: *Felix, ad omnia, infelicissimus Imperator.* Vid. Treb. Pollio in 30 Tyrannis c 32. ¶ 3. *Censorinus* Grammaticus Anno 238 scripsit de die natali, sive de humana origine libellum illustrem ac chronologis utilissimum. Vid. Voss. de Hist. Lat. 2, 3.

¶ Censura, *æ*, f. τιμησία, officium censorum seu magistratus, das zuchtmeister-amt. Exempla passim obvia sunt: Bene Ovid. Fast. 6, 647 *Sic agitur censura; & sic exempla parantur, Cum judex, alios quod monet, ipse facit.* Plin. Paneg. c. 45 *Perge modo Cæsar & vim effectumque censuræ, tuum propositum, tui actus obtinebunt. Nam vita principis censura est, eaque perpetua: ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur: nec tam præcepto nobis opus est, quam exemplo.* ¶ 2. Hinc *Censura* posterioris ævi Latinis scriptoribus, pro *severitate* & *adductiore disciplina* dicebatur, die schärffe, strenge, schärffe disciplin. Capitol. in M Antonino Phil. c. 22 *Res etiam in Sequanis turbatas censura & auctoritate repressit.* Spartian. Nigro c. 7 *Hic erga milites tanta fuit censura, ut, cum apud Ægyptum ab eo limitanei milites vinum peterent, responderent:* NILVM HABETIS ET VINVM QVÆRITIS? Et eam ob caussam clementiæ aliquando opponebatur, & crudelitati habebatur propior. M. Antonius Orat. ad senatum ap. Vulcatium in Cassio c. 12 *Vos oro atque obsecro, Patres conscripti, ut censura vestra deposita, meam pietatem clementiamque servetis, imo vestram.* Idem Vulcat. paullo post de Cassio c. 13 *Cujus ipsius mores varii semper fuerunt: sed ad Censuram crudelitatemque propensiores.* Auson. epist. ad Paulum Centoni præfixa: *Meminerit autem probatissimo viro Plinio in poëmatis lasciviam, in moribus constituisse censuram,* id est, gravitatem & sanctitatem. ¶ 3. Est & *Censura* castigatio, animadversio, reprehensio, die bestraffung. Iuvenal. 2, 63 *Dat veniam corvis, vexat censura columbas.* Trebell Poll. in Gallien. c. 3 *Constabat, censuram parentis eum ferre non potuisse,* id est, morum disciplinam, die väterliche zucht. ¶ 4. Interdum etiam *Censura* est judicium de aliis, eine beurtheilung. Vellej. 2, 36, 3 *Censura vivorum difficilis est,* i. e. judicium de vivis.

¶ Census, *us*, m. descriptio ac æstimatio bonorum juxta & personarum, die schatzung der häupter und güter. Vetus Gloss. *Census,* ἀπογραφὴ ἐσίας, ἀποτίμησις. Ubi ἀποτίμησις ad personas pertinet. Ita autem agebatur *census,* ut quisque civis nomen, genus, annos de se, uxore, liberisque & servis, atque in his officia ac artes: dein pecunias suas & prædia profiteretur; Agri ita deferebantur, ut nomen fundi, tum civitas pagusque, quo pertineret, vicini præterea, deinde arva, vineæ, prata, silvæ, pascua deferrentur, ut ex Dionys. 4, 19 & Lege 4 de Censibus constare potest. Atque hæc omnia edebantur jurato: & si quis detrectaret aut falleret, gravissima pœna erat proposita, nimirum amissio bonorum & civitatis; quamquam antiquitus & virgis cæderentur. Vide Dionys. d. l. & 5, 85 itemque Suet. Calig. c. 38. Institutus Romæ primum & ordinatus census a Servio Tullio sexto Romanorum Rege fuit, ut Dionysius & Livius docent, saluberrimo consilio. Inde enim de viribus reip. constare poterat. Ita enim discebant, quantus civium numerus esset, quanta manus bello apta, qui ad honores consequendos idonei, quantum cuique tributi nomine in sumtus bellorum gerendæque publicæ rei præstandos imponi deberet. In provinciis non ideo tantum agebatur census, ut de cujusque facultatibus constare posset: sed ut eo modo census, tributa, & vectigalia imponerentur, ut Lips. ad 1 An. Tac. p. 47 observat. Salmasius de modo usurarum observat; *Censum,* qui diceretur, proprie ad Urbem Romam pertinere; nam in provinciis eam rem ἀπογραφὴν sive *professionem* appellari. Quod discrimen tamen auctores non ita attenderunt cum cura. Vide, quæ ad Plinii 10 epist. 22 notavit Cellar. ¶ 2. *Census* vero non ipsum negotium dicebatur tantum, sed ita appellabantur & libri sive tabulæ, in quibus professiones civium describebantur, qui ex eo & *censuales* vocabantur,

tur; de quibus post fiet mentio. Marcellus IC. lib. 10 Dig. de probat. & præsumt. *Census*, inquit, *& monumenta publica potiora testibus esse, senatus censuit:* Theophilus clare ac diserte: Κένσος ἦν σανὶς, ἤτοι Χάρτης ἔνθα ῥωμαῖοι ἀπέγραφον τὰς οὐσίας, περὶ οὐσίας ἐπὶ τῷ εὐκαιρῳ πολέμου κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας ὑποστάσεως, ἕκαστον εἰσφέρειν, *Est igitur* census *tabula seu charta, in qua Romani suas scribebant facultates, ut belli tempore pro modo patrimonii sui, unusquisque conferret.* Eo pertinent: *in censum deferre: deducere in censum: dedicare in censum:* est enim nihil aliud, quam edere & profiteri, quæ in censualibus tabulis perscribantur. ¶ 3. Et sicuti *census* in æstimatione bonorum, & facultatum maxime erat positus; ita cujusque fortunæ omnes ac universa substantia *Census* nomine non raro appellantur scriptoribus, haabe und vermögen. Ovid. Fast. 1, 217 *In pretio pretium nunc est, dat census honores, Census amicitias, pauper ubique jacet.* Horat. 2 od. 15, 13 *Privatus illis census erat brevis, Commune magnum.* Et 1 epist. 7, 56 *Præconem tenui censu.* Contra *maximum censum* dixit Suet. Tib. c. 49. Et Colum. lib. 12 præfat. *Totis pæne censibus aliquid redimere*, all sein gut vor etwas geben. Plin. 10 epist. 22 *Cum annos ejus & censum sicut præceperas ederem.* In quibus omnibus *Census* patrimonium notat, quo quis censetur. Hinc illæ formulæ: *edere censum, profiteri censum,* (quod Cic. & absolute *profiteri*, pro Archia, c. 4 dixit) *significare censum*; id est, edere, seu profiteri, quantum in bonis habeat. Sic *Census senatorius* patrimonium senatoris significat, cui certus modus constitutus erat. Initio enim octingentis millibus taxabantur: sed ampliavit Augustus usque ad duodecies H. S. h. e. triginta coronatorum millia. Vide Suet. Aug. c. 41; & ibid. Torrentium, qui Dionem in concordiam cum Suetonio redigit. *Census equester* dicebatur patrimonium equestre, quod quadringentis sestertiis, quæ 10000 coronatos efficiebant, æstimabatur, ut ex Suet. Cæs. c. 33, & Plinio 33, 1 & 2 constat. Tantum igitur in facultatibus habere oportuit, qui legi vellet in istum ordinem: qui tantum non haberet, neque allegi poterat, neque in illo locum tueri. Vnde Horat. 1 epist. 1, 57

Si quadringentis, sex, septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque; Plebs eris.

¶ Censum, *i*, n. idem quod *Census.* Cic. apud Nonium 3, 76 *Quorum luxuries fortunata censa peperit.*

¶ Censuālis, *e*, idem quod *censorius*; ut, *professiones censuales*, l. 3 Cod. Theod. de privil. cor. qui in sacro palat. &c. *Volumina censualia*, ibidem: *Libri censuales*, l. 4 Cod. de Agricol. & censitis; suntque in quibus census perscribebantur, steuer-bücher. Item, *Censualis forma*, ad quam census exiguntur l. 4 D. de Censibus, der fuß oder anschlag, nach welchem die steuer gegeben wird. ¶ 2. *Censuales* substantive dicebantur, scribæ publici, qui *censuales tabulas* conficiebant, schatzschreiber, steuereinnehmer. Inde Tit. 2 lib. 8 Cod. Theod. *de Tabulariis, scribis, logographis & censualibus.* Vid. Conring. de Stud. liberal. V. R. & C. p. 30 seq. Capitol. in Gordianis c. 12 *Senatusconsultum tacitum fieret ita, ut non scribæ, non servi publici, non censuales illis actibus interessent; senatores exciperent, senatores omnium officia censualium scribarumque complerent.*

¶ Censuus, *a, um*, schatzbar, adjectivum finxere quidam, quod agri *censui censendo*, qui & emi & venire jure civili possunt, sunt apud Festum.

¶ Censuārius, *a, um*; ut, *Censuariæ liberalitates*, quibus vel census exigendus remittitur, vel ejus minuitur modus, apud Spartian. in Adriano c. 10. Si placet Lectio Puteani ex membranis, quam Casaubonus approbat in Not. p. 18, ubi vulgo *causariæ*.

Composita:

¶ Accenseo, *ui, sum, ēre*, significat annumerare, darzu rechnen, hinzuzehlen. Nonius 12, 7 & 8 *Decuriones & centuriones a numero, cui in militia præerant, dicebantur. Accensi, qui his accensebantur, id est attribuebantur.* Hic ergo Grammaticus per *attribuere* interpretatur: quod ideo notamus, quia oppido rarum hoc verbum est, ut ejus fere exempla nos destituant. Trahitur huc quidem locus ex Sen. epist. 90 *Lycurgum si eadem ætas* (sc. septem sapientum) *tulisset sacro illi numero accensuisset:* Sed pro hoc verbo exstat: *accessisset octavus.* Tandem in tribus MSS. Lactantii, 5, 2, 15 invenimus, *Religionis, cui fuerat accensus, proditor factus est*, hoc est, adscriptus.

¶ Accensus, *a, um*, hinzu gezehlt. Vetus inscriptio apud Constantin. Landum in Sel. Numism. p. 18 C. OPPIVS C. L. LEONAS VI VIR ET AVG. HONORATVS IN TRIBV CL. PATRVM ET LIBERVM CLIENTIVM ACCENSVS. ¶ 2. *Accensi milites*, dicti, qui legioni jam completæ superadditi, in supplementum, si quo opus esset per ancipitia casuum; Veget. de Re Milit. 2, 19 *Ad obsequia tamen judicum, vel tribunorum nec non & principalium deputabantur milites, qui vocantur* ACCENSI: *hoc est, postea additi, quam fuisset legio completa, quos nunc* SVPERNVMERARIOS *vocant.* SVPERNVMERARII, quod super legitimum numerum legionis lecti essent. De his intelligendus locus Varronis de L. L. 4, 14 *Magister equitum*, inquit, *quod summa potestas hujus in equites & accensos.* Meminit & Liv. 8, 8, & Asconius Ped. de Præt. Vrb. p. 90. Eosdem & ADSCRIPTIVOS vocatos, Varro auctor est, cujus verba, ut Nonius 12, 8 adducit, ista sunt: *De* ADSCRIPTIVIS, *cum erant attributi Decurionibus, & Centurionibus, qui eorum habent numerum* ACCENSI *vocantur.* De ADSCRIPTIVIS autem Varro L. L. 6, 3 ita scribit: ADSCRIPTIVI *dicti, quod olim adscribebantur inermes, qui succederent armatis militibus: id est, si quis eorum deperisset.* De his intelligendus locus auctoris Anonymi de rebus bellicis cap. de relevando militari sumtu: *Quia*, inquit, *bellorum ruina, aut fastidio castrensium numerorum deserta militia, de summa integritatis intercipit, tali remedio, hujusmodi damna supplenda sunt, scil. ut C. aut L. juniores extra hos, qui in matriculis, habeantur in promptu armis exerciti, & minori, utpote tirones, stipendio sublevati, in locum amissorum, si res ita tulerit, subrogandi.* Sed

¶ Accensus, *i*, m. minister publicus, ein gerichts-diener, ausreuter. Ex quo genere & *Lictores* ac *Viatores* fuerunt. Dicti autem *accensi*, ab *acciendo*, hoc est, advocando. Quod illorum partes sc. in vocando versarentur, quod ex Suet. Cæs. c. 20 constat. Varro L. L. 5, 9 *In commentariis*, inquit, *consulum scriptum sic inveni: Qui exercitum imperaturus erit, Accenso dicit hoc:* CALPVRNI VOCA INLICIVM OMNES QVIRITES HVC AD ME. *Accensus dicit sic:* OMNES QVIRITES INLICIVM VISITE HVC AD CONSVLES. *C. Calpurnius dicit:* VOCA AD CONVENTIONEM OMNES QVIRITES HVC AD ME. *Accensus dicit:* OMNES QVIRITES, ITE AD CONVENTIONEM HVC AD IVDICES. *Deinde Consul loquitur ad exercitum:* IMPERO, QVA CONVENIT, AD COMITIA CENTVRIATA. *Quare hic accenso, illic præconi dicit, hæc est caussa. In aliquot rebus idem, ut præco, accensus acciebat, a quo accensus quoque dictus est. Accensum solitum ciere Bœotia ostendit. Quam comœdiam Ælii esse dicunt*, &c. Alibi tamen idem ab *censendo* potius dictos putat. Nam 6, 3 ita scribit: ACCENSOS *ministratores Cato esse scribit. Potest id ab arbitrio. Nam inde ad arbitrium ejus, cujus minister. Inde*, id est, ex quo minister esse cœpit, ad ejus arbitrium se comparare debet, cui se in ministerium dedit. Ita interpretandum eum locum arbitror: quem magni viri alias corruptum mendosumque putarunt. Sed cum ait: *Potest id ab arbitrio:* a *censendo*, sive *censione* id nominis duci significat. *Censio*, idem, quod *arbitrium*; sicut *Censere*, quod *arbitrari.* Varro L. L. 4, 14 CENSOR, *ad cujus censionem, id est, arbitrium censeretur populus.* Plura Varronis loca vide paullo ante in *Censeo.* Sicut autem in urbe *Accensos* suos habebant consules, ita procoss. & prætores in provinciis quoque iisdem utebantur. Cic. fam. 3, 7 *A Pausania, Lentuli liberto, accenso meo, audivi.* Liv. 3, 33 *Collegis novem* (scil. decemviri ejus, qui fasces habebat,) *singuli accensi apparebant.* Varro apud Nonium 1, 266 *Consules ac prætores qui sequuntur in castra*, accensi *dicti, quod ad necessarias res acciantur, velut accersiti.* Vbi nota negligentiam Varronis & securitatem, qui ab *acciendo* pariter & *accensendo accensos* appellari tradit. vid. de *Accensis* Rosin. Antiqu. Rom. 7, 48.

Accensio, accensiuncula, vide *Accendo* in *Candeo.*

¶ Accensor, *ōris*, m. idem atque *accensus.* Et *Accensor* legendum quidem conjicit Pighius pro *Accessor* in Val. Max. 5, 7, 1, cum pater non secus atque minister proxime sequeretur triumphantem filium.

¶ Bicensus, *a, um*, bis censum professus, tribuitur Festo.

¶ Incensus, *a, um*, qui census non est. Liv. 1, 44 *Censu perfecto, quem maturaverat metu legis de incensis latæ*, id est, de iis latæ, qui censum detrectassent, nomenque suum haud detulissent, inque censuales tabulas relati haud essent. Quibus quam pœnam statuerit Servius lata lege, supra significavimus. Cic. pro Cæc. c. 34 *Cum populus incensum vendit, hoc judicat; cum is, qui in servitute justa fuerit, censu liberetur, eum, qui cum liber esset, censeri noluerit, ipsam sibi libertatem abjudicasse.*

¶ Percenseo, *ēre*, idem quod recensere, herrechnen, erzehlen, durchsehen. Cic. ad Quirit. post red. c. 1 *Percensere numerando.* Id. Agrar. 2, 18 *Italiam percensuisti: perge in Siciliam.* Ovid. Met. 2, 335 *Totum percensuit orbem*, i. e. peragravit. ¶ 2. Interdum idem quod perstringere & censoria virgula castigare, herum nehmen, striegeln; ut, *Orationem subtili ingenio & judicio percensere*, Gell. 7, 3 Prudent. Hamart v. 624 *Percense volumen*, ubi e licentius corripitur. Apul. Apol. p. 310 *Percensentibus iis, qui istum novere.*

¶ Recenseo, *ēre*, recognoscere, rechnen; ut, *Exercitum recensere*, mustern, Liv. 1, 16. Virg. Æn. 6, 682 *Forte recensebat numerum carosque nepotes.* ¶ 2. Narrare, erzehlen. Ovid. Heroid. 9, 105 *Fortia gesta recense.*

¶ Recensus, *a, um*, erzehlt, gemustert. Suet. Vesp. c. 9 *Ordines supplevit recenso senatu & equite.* Ita habet editio Sylburgii, cum recentiores *recensito* ponant. Reduxit *recenso* Grævius.

¶ Recensītus, *a, um*, idem. Suet. Cæs. c. 41 *In demortuorum locum ex his, qui recensiti non essent, subsortitio fieret.* Sic Frontin. de Colon. p. 332 & p. 354 *Colonia recensita.* Claudian. in Eutrop. 2, 60 *Prisca recensitis evolvite secula fastis.* Quamquam analogia corripere suadeat. Vt enim ab *Exerceo, exercui, exercitum, & exercitus*; ab *habeo, habui, habitum*, & *habitus*: ita a *recenseo recensitus*: Sed veteres etiam *censire* in quarta dicebant: unde & *censitor* est secunda producta. Ita & Prudent. pass. Hippol. v. 147

Cumque recensitis constaret partibus ille Corporis integri.

¶ Recensus, *us*, m. recognitio, die musterung, visitirung; ut, *Recensum populi egit*, Suet. Cæs. c. 41. Add. Gronov. ad Livii Epitom. 115.

¶ Recensio, *ōnis*, f. idem. Suet. c. l. *Ac ne qui novi cœtus recensionis caussa moveri quandoque possint.* Hinc tabulæ censorum dicuntur *memoriam publicam recensionis servare*, Cic. pro Mil. c. 27.

¶ Recensitio, *ōnis*, f. idem. Vlp. l. 3 Dig. ad exhibend. § 7 *Recensitione servorum facta.*

¶ Succenseo, *ēre*, irasci est, ungehalten, zornig, übel zufrieden seyn. Gaudet dativo. Cic pro Rosc. c. 16 *Dii hominibus irasci & succensere consueverunt.* Ter. And. 2, 3, 2 *Si id succenseat nunc, quia* &c. Id. Phorm. 2, 2, 14 *Adolescenti nihil est quod succenseam.* Ovid. Heroid. 17, 35 *Nec tamen irascor; quis enim succenset amanti?* Cæs. B. C. 1, 84 *Non esse militibus succensendum.* Et Pacatus in Theod. c. 8 *Cui hoc nomine succenseri potest*, &c.

¶ Succensio, *ōnis*, f. indignatio, der unwille Symm. 5 epist. 37 *Literæ tuæ officii plenitudine memoriam succensionis oblitterant.* ¶ 2. Aliam notionem vide supra in *Succendo.*

CENTAVRVS, *i*, m. κένταυρος, animal, cujus superior pars hominis, inferior vero equi formam refert, qualis Chiron & alii, de quibus mox dicetur. ¶ 2. Hinc pluraliter *Centauri* κένταυροι, populi Thessaliæ ad montem Pelion, Pelethronii oppidi incolæ, Lapitharum pars, quos ex altera & superiore quidem homines, ex altera parte equos fuisse fabulati sunt: Vnde & *Hippocentauri* dicti. Parum venuste, qui de Centauris dixit, *equum ructare hominem, & hominem cacare equum:* quod lepide, & urbane dictum Eustathio videtur: venustius Naso de Minotauro de Arte 2, 24 *Semibovemque virum, semivirumque bovem.* Vid Voss. Instit. Orat. 5 p. 312. Fabulæ caussa inde est, quod equum domare & insidere docuerint: Vnde Virg. Georg 3, 115 *Frena Pelethronii Lapithæ gyrosque dedere Impositi dorso; atque equitem docuere sub armis Insultare solo.* Vbi Servius: *Pelethronium*, inquit, *oppidum est Thessaliæ, ubi primum domandorum equorum usus repertus est.*

Nam

Nam cum quidam Thessalus rex bobus œstro exagitatis satellites suos ad revocandos eos ire jussisset, illique cursu non sufficerent, ascenderunt equos, & eorum velocitate boves secuti, eos stimulis ad tecta revocarunt. Sed hi visi, aut cum irent velociter, aut cum eorum equi circa flumen Peneon potarent capitibus inclinatis, locum fabulæ dederunt, qui dicti sunt Centauri, ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοὺς ταύρους (*a feriendis tauris*) hæc Servius. Quibus similia Palæphatus lib. 1 Incredibilium refert, qui regem illum Ixiona fuisse tradit. Cæterum tauros illos correptos œstro, non revocatos a satellitibus: sed ab adolescentibus quibusdam, ex pago Neaele lucu-lentis præmiis invitatis, interfectos. Breviter Orosius 1, 13 *Sed Thessalos*, inquit, *Palæphatus lib. I Incredib. prodit, ipsos a Lapithis creditos dictosque fuisse* centauros, *eo, quod discurrentes in bello equites veluti unum corpus equorum & hominum viderentur.* ¶ 3. Apud Cic. Nat. D. 3, 20 *Nubium una etiam Centauros peperisse dicitur.* Et Pindarus dixit Ixionis filium ex nube (quam pro Iunone stupraverat,) natum, *Centaurum* nominatum: ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τὴν αὔραν, id est, νεφέλην ἀερίην. Eum postea consuevisse cum equis magnesiis: inde natos postea, qui *Hippocentauri* appellati. Pyth. od. 2. Sed hæc absurde & imperite conficta Galenus lib 3 de usu partium arguit. Lucretius quoque 5, 877 negat unquam fuisse Centauros, nec fieri posse ullo tempore tradit, ut *duplici natura, & corpore bino Ex alienigenis membris compacta potestas* consistat. Interim visum a se allatum in melle centaurum ex Ægypto, affirmat Plinius 7, 3. Vbi & Claudium Cæsarem scripsisse prodit, *Hippocentaurum in Thessalia natum eodem die interiisse.* S. quoque Hieronymus in Vita Pauli Eremitæ tradit, Antonium ad illum pergentem, *conspexisse*, ut ipse loquitur, *hominem equo mistum, cui opinio poëtarum Hippocentauri nomen indiderit.* Sed potest hoc spectrum fuisse. Et recte itaque subjungit Hieronymus: *Verum hæc, utrum Diabolus ad terrendum simulaverit, an, ut solet, eremus, monstruosorum animalium ferax, istam quoque gignat bestiam, incertum habemus.* Vide & Hieron. Magium Miscell. 1, 10 ubi de Centauris copiose disputat. Add. omnino Spanhem. de usu & præst. num. diss. 5 p. 278 sq. Centauri insignes fuerunt *Chiron, Eurytus, Amycus, Gryneus, Rhœtus, Arneus, Licidias, Medon, Pisenor, Caumas, Mermeros,* & *Pholus*, Herculis hospes. Lucan. 6, 391 *Hospes & Alcidæ magni Phole.* ¶ 4. *Centaurus* est sidus australe apud Vitruv. 9, 7; Colum 11, 2; Hygin. Astron. 3, 38. vid. Vitalis Lex. Math. p. 99. ¶ 5. *Centaurus* apud Virg. 5 Æn. nomen navis est, unde & in fœminino dixit Poëta v. 122 *Centauro invehitur magna.* Appellatio a παρασήμῳ sive signo est: inde enim nomina sortiebantur naves Conf. ibid. v. 155 sqq. & 10, 195.

¶ Centaurēus, *a, um*, adj. Horat. 1 od. 18, 8 *Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero:* Choriambicus est, quinque pedum.

¶ Centaurĭcus, *a, um*, aliud adject. ut, *Centaurica lustra*, apud Statium Achill. 1, 266.

¶ Centaurēa, *æ*, f. Centaurion vel Centaurēum, *i*, n. κενταυρεία scil. βοτάνη, herba a Chirone Centauro sic dicta, a quo & *chironium* nuncupata est. Vide Festum & Plin. 25, 6 & 8; & 26, 14. Vulgo vocant, tausend-gülden-kraut. ¶ 2. Item, biber-kraut, fieber-kraut, κενταύριον, centaurium videlicet minus. Plin. 26, 15. Virgil. neutraliter extulit & penultimam per e scripsit & produxit Georg. 4, 270 *Cecropiumque thymum & graveolentia centaurea.* Sic Lucanus 9, 918 vocat *Thessala Centaurea.* Sed Lucret. 4, 123 *Tristia Centaurea.* conf. Isidor. 17, 9.

¶ Centauris, f. tertia centaureæ species, cognomine *triorchis*, ragwurtz, Plin. 25, 6.

¶ Centauromachia, *æ*, f. est pugna cum Centauris, & apud Plautum Curc. 3, 75 ipsa Thessalia jlocaliter, quia pars ejus a Centauris inhabitata dicitur poëtis.

¶ Bucentaurus, *i*, m. genus navis Venetæ. Nicolaus Erythræus Venetus auctor est, a *Centauro*, navi Virgiliana, Venetos navem illam ducariam, ut ipse appellat, seu senatoriam, multo auro sculpturisque insignibus exornatam, quam *Bucentoro* (Germanus Audebertus lib. 2 Venetiarum, *Bucetaurum* appellat: ait enim: *Ilicet Hadriacam conscendunt protinus Argo Vrbis opus, Graja de nomine Bucetaurum*): ipsi vocant, nominatam: qua vectus reip. dux mare sibi in die ascensionis dominicæ, conjecto in illud annulo despondet. Nam ad *Centauri* vocem adjecta est particula *Bu:* ad exemplum Græcorum cum magnitudinem alicujus rei designare volunt: de quo supra in *Buthysia* diximus. Itaque *Bucentaurus* est *Centaurus magna*, ut Virgilius appellat loco supra citato.

¶ Hippocentaurus, *i*, m. ἱπποκένταυρος, equi stimulator. Diodorus Centaurorum filios *Hippocentauros* dixit, quia equitationem primi exercuerunt. Vide *Centaurus* n. 2 & 3. Elegantissimam equitis cum hippocentauro comparationem habes ap. Xenoph. Cyropæd. l 4 in oratione Chrysantæ.

Centenarius, centenus, centesimus &c. vide *Centum*.

Centiceps, Centifidus, aliaque composita, vide in *Centum*.

CENTO, *ōnis*, m. κέντρων, addita litera, quam Latini abjiciunt; stragulum significat crassum ex lana coacta, Gloss. vet. γναφάλλιον, *cento*, vestis e variis panniculis consuta. Est inter vestes & stragula rusticorum apud Catonem R. R. c. 2; Colum 1, 8; Macrob. Sat. 1, 5. conf. Nonius 2, 177. Huc etiam pertinet Iuvenal. 6, 121 *Intravit calidum veteri centone lupanar.* Ejus usus etiam in restringendis incendiis, Cæs. B. Civ. 2, 10; Veget. 4, 15; nec non l. 12 § 18 si domus Dig. de fund. instr. Dicuntur autem *centones* proprie *farciri* cum consuuntur, quod observat Gronov. ad Plauti Epid. 3, 4, 19 & ibi etiam pro *farcias* legi vult *sarcias*. Verba sunt: *Quin tu alium quæras cui centones sarcias*, h. e. apud quem magnificis & male cohærentibus nugis te jactes. vid. quæ notamus in *Farcio*. Lucil. apud Nonium 2, 818 *Suere centonem optime*, den bettlers-mantel ausstafiren. ¶ 2. Ad hujus simulacrum *Centonem* etiam vocant carminis genus multis particulis alieni carminis conflatum De quo ita Auson. in epist. ad Paul. centoni nuptiali præfixa: CENTO *quid sit, absolvam. Variis de locis sensibusque diversis quædam carminis structura solidatur, in unum versum ut coëant, aut cæsi duo, aut unus, & sequens cum medio. Nam duos junctim locare, ineptum est: & tres una serie, meræ nugæ. Diffunditur autem per cæsuras omnes, quas recipit versus heroicus, convenire ut possit*, &c. Hunc Ausonii centonem f. Idyll. 13 merito Scaliger Poët. 1, 44 valde ingeniosum & lepidum poëma vocat. Tertull. de Præscript. c. 39 *Vis hodie ex Virgilio fabulam in totum aliam componi, materia secundum versus, versibus secundum materiam concinnatis? Denique Ovidius Geta Medeam tragœdiam ex Virgilio planissime expressit. Meus quidem propinquus ex eodem poëta inter cætera styli sui otia pinacem Cebetis explicuit*, &c. Add. Isidori Orig. 1, 38. *Probæ Falconiæ* cento Virgilianus in V. & N. anno 1719 cum notis editus a I H. Kromayero. Plures centones Virgilianos recenset Fabric. Bibl. Lat. 1, 12 p. 230 sq. & Homericos idem Bibl. Gr. 2, 7, 3 p. 355 sq.

¶ Centŭnculus, *i*, m. diminut. ein lumpen, lappen. Liv. 7, 14 *Binis tantum centunculis relictis.* Apul. 1 Miles. p. 104 *Et cum dicto, sutili centunculo faciem suam jam dudum punicantem præ pudore, obtexit.* Hunc paullo ante *scissile palliastrum*, quo Socrates semiamictus fuit, dixerat. ¶ 2. *Centunculus* seu *centunculum* herba est Plinio 26, 11; & 24, 15, rohr-kraut. *Gnaphalium* alio nomine, vulgo *coronaria*, herba tomentitia.

¶ Centōnārius, *a, um*, zusammen geflickt. Tertull. de Præscript. c. 39 *More centonario*, i. e. in modum centonis.

¶ Centonarius, *i*, m. subst. qui centones conficit, in obsidione necessarios, v. Turneb. Advers. 29, 16. Sunt & *Centonarii*, qui tabernacula & castrensem supellectilem, quos *centones* vocaverunt, suppeditabant. *Collegii Centonariorum* fit mentio inscriptionibus apud Sponium Misc. E. A. p. 57, 62, 63. Fabrett. p. 485, M. IVNIVS SABINVS IIII. VIR AEDILICIAE POTEST. E LEGE IVLIA MVNICIPALI PATRONVS COLLEGI CENTONARIORVM. Murat. Inscr. 946. VESTIARIVS CENTONARIVS. Conf. Cod. Theod. 14, 8.

¶ Homerocentones, vide *Homerus*, Virgiliocentones, *Virgilius*.

CENTOBRICA, *æ*, f. urbs Celtiberorum in Hispania. v. Val. Max. 5, 1, 5. Alii vocant *Centrebiam*. Hinc

¶ Centobricensis, *e*, adj. ut, *Machinæ Centobricenses*, Val. Max. l. c.

CENTRINES, *um*, culicum ficariorum genus, natum ex fructibus caprifici, simile fucis apum, auctore Plin. 17, 27, mücken.

CENTRVM, *i*, n. Κέντρον, punctum in medio circuli, a quo omnes lineæ ad circumferentiam ductæ, sunt inter se æquales, der mittelpunct. Cic. Tusc. 1, 17 *Persuadent Mathematici terram in medio mundi sitam, ad universi cæli complexum, quasi puncti instar obtinere, quod κέντρον illi vocant.* v. Mart. Capell. lib. 8 p. 286, 287. Plin. 2, 15 extr. *Terra centrum cæli est.* Mercurius Trismegistus, *Deum sphæram intellectualem esse*, dixit, *cujus centrum sit ubique, circumferentia nusquam*, quia nusquam majestas Dei & immensitas terminatur ¶ 2. Sunt & *Centra* nodi duri in arboribus & marmore, inimici ferris, die knorren und äste am holtz. Plin. 16, 39. ¶ 3. Est item *Centrum* crystalli quoddam vitium, durum & fragile, Plin 37, 2. ¶ 4. Foramen (*punctum* a κεντέω) minutum in vase æneo, per quod aqua destillat. Martian. Cap. 8 p. 290 *Cito superioris vasis, aqua videlicet pleni, centrum aperi, ut -- aqua fluere in vas inferius incipiat.* Absurda lectio edit. Grot. *Superioris vasis aqua, videlicet plenicentrum aperi*, pepetit monstrum vocis infra a nobis deportandum. *Centrum* itaque dicemus minutulum foramen in clepsydra.

¶ Centralis, *e*, was mitten inne ist; ut, *Centralis terra*, quod centrum in mundo teneat, Plin. 2, 23.

¶ Centrōsus, *a, um*, ut, *Centrosa scobs*; pro limatura dura apud eumdem 37, 7.

¶ Eccentros, *on*, ἔκκεντρος, habens centrum a centro telluris diversum. v. Mart. Capella 8 p. 287 *Terra solaris circuli centrum non est, sed eccentros habetur.* conf. ibid. p. 299 de stella Martis & Iovis.

¶ Eccentrĭcus, *a, um*, ἐκκεντρικὸς, idem; ut, *Eccentricos orbis* apud Astronomos.

CENTVM, adject. numerale indecl. plur. ab ἑκατὸν, hundert. Virg. de Creta Æn. 3, 106 *Centum urbes habitant magnas uberrima regna.* Iuvenal. 15, 6 *Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis. Centum dies*, Cic. pro Mil. c. 22.

¶ Centies, adverb. hundertmal; ut, *Circumspicere centies*, Plaut. Rud. 4, 4, 123 *Nisi idem dictum est centies*, Ter. Heaut. 5, 1, 8 *Sestertium centies & octogies*, scil. centena millia, Cic. in Pis. c. 35.

¶ Centēnārius, *a, um*, aus hundert, hundertpfündig; ut, *Pondera centenaria*, Plin. 7, 20, quæ centum libras habent. Vetus auctor de ponderibus: *CENTENARIVS dicitur, eo quod centum libras continet*, ein centner. *Centenarius numerus gregum*, Varro R. R 2, 5. *Liberti centenarii*, id est, qui centena sestertia, sive centena millia sestertiûm possiderent, l. 16 D. de Iure patronatus. *Ætatem centenariam transgredi*, Hieron. epist. 21 ad Paulum Concord. *Ballistæ centenariæ*, quæ saxa centum pondo jaciebant, Turneb. 23, 24. Sic Lamprid. Heliog. c. 19 *Primus Heliogabalus cacabos, vasa deinde centenaria argentea sculpta, & nonnulla schematibus libidinosissimis inquinata habuit.* ¶ 2. *Fistulæ centenariæ*, dictæ Vitruv. 8, 7 *quod Centum digitos latæ essent laminæ plumbeæ, antequam in rotundationem flecterentur.* Et *Cœnæ centenariæ*, a centenis sestertiis appellatæ, erant frugaliores lege Fannia imperatæ; Quam ob id Lucilius in Satyris satyrice & perquam lepide vocat *Centussem*. Vid. Festum, & Crinit. de H. D 16, 6.

¶ Centēnus, *a, um*, je hundert, hundert, distributivum, sed quo pro absoluto frequentius Latini utuntur; ut, *Centeni anni*, id est, centum Plin. 7, 2. Et, *Centena sestertia*, Cic. Paradox. 6, 3. Singulari numero Virgilius usus est Æn. 10, 207 *Centenaque arbore fluctum Verberat adsurgens.* Et Hieron. epist. 21 ad Paulum Concord. *Ecce jam centenus ætatis circulus volvitur.* Sic, *Decies centena millia*, 1000000 zehen mal hundert tausend, Plin. 33, 10, 10 conf. pr. Horat. 1 Sat. 3, 15. Et *Centenus judex*, Ovid. f. Lucan. ad Pison. v. 42. conf. de *judicibus centenis* Bernegg. misc. ex Tac. quæst. 64. Vid. *Centumviri* in *Centum*.

¶ Centena, *æ*, f. pro gradu & dignitate militari, vide mox in *Ducena*.

Centeniōnālis, *is*, m. genus pecuniæ Cod. Theod. lib. 9 t. 23.

¶ Centēsĭmus, *a, um*, ordinale, hundertste; ut, *Centesima pars*, Plaut. Mil. 3, 1, 168. *Centesimus dies*, Plin. 5, 9. Et Cic. pro Mil. c. 35 *Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii.* Manil. 2, 335 *Centesima summa.* Sed, *Cum centesima fruge terra fœnus reddit*, Plin. 5, 4, id est, centies tantum, quantum sementi accepit. *Centesimæ usuræ* erant, quod centesimo mense æquabant sortem, 12 pro cent; nimirum de centum nummis, unus singulis mensibus penditur.

vid.

vid. Io. Fr. Gronovius de pecunia vet. 3, 13 Absolute Sen. de Benef. 7, 10 *Sanguinolentæ centesimæ*, conf. Cic. pro Rab. Post. c. 11. ¶ 2. Fuit & vectigalis genus nummo centesimo impositum, quod Augustus instituit instituendo ærario militari, bellis civilibus functus; Dio lib 55, & Tac. An. 1, 78, 2. *Vectigal centesimæ*, Id. An. 2, 42, 7 vocat.

¶ Centēsīmo, *are*, id est, centesimum quemque tollere, punire, aus hunderten einen nehmen. Capitol. Macrino c. 12 *Milites sæpius decimavit, aliquando etiam centesimavit, quod verbum proprium ipsius est, quum se clementem diceret, quando eos centesimaret, qui digni essent decimatione atque vicesimatione.*

Centuria, vide mox f. I.

I. Composita cum nominibus &c. in fine.

¶ Centiceps, vide *Caput*, Centifidus, *Findo*, Centifolium, *Folium*, Centigranum, *Granum*, Centimalis, *Mala*, Centimanus, *Manus*, Centimeter, *Metrum*, Centinodia, *Nodus*, Centipeda & centipes, *Pes*, Centipellio, *Pellis*, Centumcapita, *Caput*, Centumgeminus, *Geminus*, Centummanus, *Manus*, Centumquinquageni, *Quinque*, Centumviginti, *Viginti*, Centumvir & centumviralis, *Vir*.

¶ Centŭplex, *plicis*, hundertfach, hundertfältig; ut, *Centuplex fructus*, Prudent. hymno Iejunat. extr. Et Plaut. Perf. 4, 4, 11 *Hæc nisi inde aberunt* (vitia), *centuplex murus rebus servandis parum est.*

¶ Centuplico, *are*, verbum; unde

¶ Centuplicatus, *a, um*, idem quod centuplex. Prudent. 2 adv. Symmach. v. 1050 *Solertia centuplicatos Agrorum redigit fructus.*

¶ Centuplicato, adverb. hundertfältig, hundert mal mehr oder theurer. Plin. 6, 23 *Merces* (Indicæ) *apud nos centuplicato veneunt.*

¶ Centuplus, *a, um*, idem quod *Centuplex.*

¶ Centupondium, vide in *Pondo*; Centussis, in *As.*

II. Composita cum Numeralibus ab initio.

¶ Vndecentum, neun und neunzig. Plin. 7, 60 *Paruerunt ei annis undecentum.* vid. Valla l. 3 c. 15.

¶ Vndĕcēni, *æ, a*, distributive idem; ut, *Undeceni pedes*, Plin. 36, 9 extr.

¶ Vndecentesīmus, *a, um*, ordinale. Val. Max. 8, 7, ext. 11 *Ad undecentesimum annum.*

¶ Ducenti, *æ, a*, zweyhundert. Plin. 14, 4 *Durant adhuc vina ducentis fere annis*; & 15, 45 *Annis ducentis ante excidium Trojæ.* Cæs. B. G. 1, 43 *Passibus ducentis.* Conf. 2, 18 &c.

¶ Ducentum, indeclinabile est apud Columellam 5, 3, 7 *Efficiunt mille ducentum* & *viginti quinque.*

¶ Ducenarius, *a, um*, von zweyhundert. Plin. 7, 20 *Ducenaria duo pondera humeris contra scalas ferebat.* Suet. Aug. c. 32 *Ad tres Iudicum centurias quartam addixit ex inferiore censu, quæ* ducenariorum *vocatur.* Vbi *Ducenarii sunt*, qui ducena sestertia possiderent. Nam qui in cæteris decuriis erant, majorem censum possidebant. Idem Suet. Claud. c. 24 *Ducenarios procuratores* dixit: non propter censum tamen, quem possidebant; sed propter stipendium, quod accipiebant ex procuratione ea in ducentis sestertiis; quod ex Dione docuerunt ad eum locum Casaub. atque Torrent. & Salmasius in Capitol. Pertinacem p. 125. Nam ICti, qui aliter explicant, audiendi non sunt. Confer mox *Trecenarius*, *Quadringenarius* &c.

¶ Ducenaria, *æ*, f. subst. ducenariorum dignitas. Apul. Met. 7 p. 190 *Procurator principis ducenaria perfunctus.* v. Turn. Adv. 29, 16.

¶ Ducēni, *æ, a*, distributivum. Sed læpius absolute sumitur, ut *ducenti*. Liv. 9, 19 *Censebantur ducena quinquagena millia capitum.* Id. 22, 28 *Erant in anfractibus cavæ rupes, ut quædam earum ducenos armatos possent capere.* Plin. 9, 38 *Ducenæ libræ.* Martial. 12 ep. 76 *Quinquies ducena* dixit.

¶ Ducēna, *æ*, f. gradus vel dignitas erat, sicut *Centena* quoque l. 3 Cod. Theod. de Cohortal. princip. corniculi. *Primipilaribus post emeritam militiam perfectissimatus, vel ducenæ, vel centenæ, vel egregiatus dari dignitas potest.* Et l. 20 ejusd. Cod. de Agent. in rebus: *Qui ex agentium in rebus numero, militiæ ordine ac labore decurso ducenæ dignitatis meruerit principatum.* Sic l. ult. Cod. Iust. de Agent. in rebus, *ducenæ gradum meruisse.* v. *Trecenarius.*

¶ Ducentesīmus, *a, um*, affertur ex Suet. Calig. c. 16.

¶ Ducentesīma, *æ*, f. ut *centesima*, vectigal ducentesimi nummi. Tac. An. 2, 42, 7 *Cæsar ducentesimam imposterum statuit.*

¶ Ducenties, adverb. ut, *Ducenties sestertium*, subaudi *centena millia*, Cic. Phil. 2, 16.

¶ Trecentum, dreyhundert, non minus dicitur ac *bis centum* &c. Virg. Æn. 1, 272 *Hic jam trecentum totos regnabitur annos.* Et Coripp. 1, 23 *Iustino vitam trecentum vocibus optant.*

¶ Trecenti, *æ, a*, Idem. Martial. 4 epigr. 37 *Trecentæ debet Titius.*

¶ Trecēni, *æ, a*, idem. Ruf. Fest. Brev. c. 9 *Trecena millia militum.* Eumen. pro restaur. schol. c. 11 *Trecena sestertia acceperam.*

¶ Trecenteni, *æ, a*, idem. Martial. 2 epigr. 1 *Trecentena quidem potevas epigrammata ferre.*

¶ Trĕcenti, *æ, a*, dreyhundert. Cic. de fin. 2, 30 *Leonidas se in Thermopylis, trecentosque eos, quos eduxerat Sparta, oppositi hostibus.* conf. Martial. 12 epigr. 71.

¶ Trĕcentēni, *æ, a*, idem. Colum. 5, 2; Ammian. 18, 2; & 20, 4.

¶ Trĕcēni, *æ, a*, distributive; ut Liv. 8, 8 *Equitibus in singulis legionibus trecenis.* conf. Id. 7, 25; & Horat. 2 od. 14, 4. It. Varr. 2, 8, 3. Scribitur nonnunquam etiam *Triceni*, a quo tamen distinguendum erat, ut 30 a 300; v. g. Columella 5, 2 extr. *tricies triceni* (pedes) *sunt DCCCC.*

¶ Trecenārius, *a, um*, von dreyhundert. Subst. Inscriptio vetus apud Fabrett. p. 634, NVMISIENA A NVMISIENO GALLO TRECENARIO. *Trecenarius* dicitur Numisienus armatæ scil. militiæ, ut cætera ejus militaria munera docent. De hoc atque *Ducenariorum* titulo plura Reinesius ad Inscript. 39 Classi 8, qui ita dictos vult, vel quod secundum Vegetium 2, 8 ducentos homines ducebant in acie, vel a ducentis sestertiis in eorum salarium constitutis. Eadem in Trecenariis retenta numeri proportione locum habere posse videntur, donec certiora suppetant.

¶ Trecentēsīmus, *a, um*, ordinale. Val. Max. 8, 13, ext. 6 *Trecentesimum annum cumulare.* conf. Eutrop. 2, 1. Sed Gell. 20, 1 *Tricentesimo anno post Romam conditam.*

¶ Trecenties, adverb. Catull. 30, 15 *Ducenties comesset aut trecenties*, scil. *centena millia*, Martial. 3 epigr. 22 *Bis tricenties.*

¶ Quādringenti, *æ, a*, vierhundert; ut, *Anni quadringenti*, Cic. in Pis. c. 5. conf. de Divin. 2, 21. Iuvenal. 1, 105 *Quinque tabernæ quadringenta parant*, scil. sestertia, qui census equestris est. *Quadringenta millia* apud Martial. 14 epigr. 35.

¶ Quadringentēsīmus, *a, um*. Plin. 8, 6 *Anno urbis quadringentesimo* &c. conf. Liv. 5, 45.

¶ Quadringentēni, *æ, a*, distributive. Plin. 8, 43 *Singulas quadringentena millia nummorum enixas.* Agit de reditu ex fœcunditate asinarum in Celtiberia. conf. Vitruv. 10, 14.

¶ Quadringēni, *æ, a*, idem. Suet. Vitell. c. 13 *Singuli apparatus quadringenis millibus nummûm constituerunt.* Et Liv. 8, 11 extr *Denarios nummos quadringenos, quinquagenos. Quadrigeni* scribitur Varr. R. R. 2, 8, 3.

¶ Quadringenārius, *a, um*, von vierhundert. Cic. Att. 6, 1 *Habet cohortes quadringenarias nostra armatura XXX*, h. e. quarum singulæ quadringenis militibus constant, ita ut illarum XXX compleverint XII millia militum. Liv. quoque 7, 7 *Quadringenariæ octo cohortes scribuntur.*

¶ Quadringenties, adverb. Cic. Phil. 2, 37 *Sestertium quadringenties*, scil. *centena millia*; quod in his intelligendum esse docemus in *Sestertius*. conf. Id. pro Rab. Post. c 8 &, 3; item Verr. c. 10.

¶ Quatercenties, idem. Vitruv. 10, 14 *Cum quatercenties rotæ fuerint versatæ.*

¶ Quingenti, *æ, a*, fünfhundert. Horat. 2 Sat. 7, 43 *Quingentis emtus drachmis.*

¶ Quingentēsīmus, *a, um*. Cic. pro Flacco c. 1 *Quingentesimo anno.*

¶ Quingēni, *æ, a*, distrib. Cic. Att. 16, 8 *Quingenos denarios dat.* Adde Suet. Aug. c. 42 & Curt. 5, 1, 45.

¶ Quingenārius, *a, um*, von fünfhundert. Curt. 5, 2, 3 *Antea quingenariæ cohortes erant*, i. e. quingenis militibus constantes: Pal. legit *quinquagenariæ*. Adde c. 1 extr.

¶ Quingentārius, *a, um*, idem. Apul. Veget. Rei mil. 2, 6, & Modest. de Voc. R. M. p. 250 *Cohors quingentaria* est habens pedites 560, equites 66. conf. Stewech. not. p. 92, ubi simul apud Spartian. in Hadriano c. 17 legit *cohors quingentaria*; Casaub. & Salm. *quingenaria* pro *quinquagenaria.*

¶ Quingenties, adverb. *Sestertium quingenties*, scil. *centena millia*, Cic. Verr. 4, 38. *Millies & quingenties*, Suet. Aug. c. 100.

¶ Sexcenti, *æ, a*, DC. sechshundert; ut, *Sexcenti equites*, Curt. 6, 4, 2; Cic. ap. Nonium 12, 30 *Tantum Carthago habuit opum sexcentos fere annos.* ¶ 2. Hoc pro numero infinito eleganter usi sunt veteres Latini. Plaut. Aul. 2, 4, 41 *Sexcenta sunt, quæ memorem, si sit otium.* Cic. Att. 6, 4 *Multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea.* Id. fam. 7, 1 *Sexcenti mali.* Ter. Phorm. 4, 3, 63 *Sexcentas proinde potius scribito jam mihi dicas.* Vbi Donatus: *Perspicere*, inquit, *hinc licet consuetudinem utriusque sermonis. Nam Apollodorus μυρίας dixit pro multis. Et ut apud Græcos μυρίας, ita apud nos* (Latinos) sexcenta *dicere pro multis, usitatum est, Cicero: Sexcenta possim decreta proferre.* Hactenus Donatus. ¶ 3. *Post annos sescentos*, Gell. 10, 16 ed. Stephani Paril. alii: *sexcentos.*

¶ Sexcentēni, *æ, a*, distribut. Cic. Verr. 7, 25 *Certum pretium, sexcentenos nummos, constituere*: Ita Gruterus: Nizolius *sexcenos.* Colum. 3, 5 *Sexcenteni mellcoli pangendi sunt* Adde Suet. Claud. c. 32.

¶ Sexceni, *æ, a*, idem. Colum. 3, 5 *Singula jugera vincarum sexcenas urnas præbuisse.* Curt. 5, 1, 45 *Sexceni denarii.* Eumen. pro restaur. Schol. c. 11 *Sexcena millia nummûm.*

¶ Sexcentēsīmus, *a, um*. Plin. 8, 7 *Anno urbis sexcentesimo* &c. ¶ 2. *Post annum amplius sescentesimum*, Gell. 10, 16 Ed. Steph. al *sexcentesimum.*

¶ Sexcenties, adverb. Cic. Att. 4, 16 *Centensimas sexcenties sestertium.* conf. Lamprid. Commodo c. 15.

¶ Sexcentoplagus, vid. *Plaga.*

¶ Septingenti, *æ, a*, siebenhundert. Plin. 35, 2 *Insertis nominibus septingentorum illustrium.* Gell. 20, 1 *Anni septingenti*, cont. Colum. 5, 2.

¶ Septingentēsīmus, *a, um*. Liv. proœmio operis: *Supra septingentesimum annum.*

¶ Septingēni, *æ, a*, distrib. Plin. 33, 3 *Auri unciæ in septingenas & quinquagenas bracteas.* conf. Lamprid. Commod. c. 10.

¶ Septingenārius, *a, um*, von siebenhundert; ut, *Grex septingenarius*, in quo septingenæ oves sunt. Varr. R. R. 2, 10 extr.

¶ Septingenties, adverb. apud Plin. 36, 15. & Lamprid. in Commodo c. 11.

¶ Octingenti, *æ, a*, achthundert; ut, *Octingenta stadia*, Cic. Acad. 4, 25. conf. Id. pro Planc. c. 25; it. fam. 12, 15, 21; & Colum. 5, 2.

¶ Octingenties, adv. Mart. Capella 6 p. 198 de circuitu terræ: *Millies octingentiesque.* conf. Vopisc. in Tacito c. 10.

¶ Octingentēsīmus, *a, um*. Liv. 9, 18 *Populi jam octingentesimum bellantis annum.* conf. Cic. de Senect. c. 2.

¶ Octingēni, *æ, a*, distrib.

¶ Octingenārius, *a, um*, von achthundert; ut, *Grex ovium octingenarius*, Varr. R. R. 2, 10 sub fin.

¶ Nongenti, *æ, a*, neunhundert. Colum. 5, 2 *Pedes nongenti*, al. *noningenti.* Cic. pro Flacco c. 37 *Emerat HS. nongentis millibus.*

¶ Nongentēsīmus, *a, um.*

¶ Noningenties, adverb. Vitruv. 1, 6 *Millies mille & noningenties mille passus.*

CENTVRIA, *æ*, f. proprie centum plus minus milites, eine compagnie. Isidorus Orig. 9, 3 *Legio habet sexaginta centurias: Centuria est pars exercitus in centenos milites divisa.* conf. Festus; & Varr. L. L. 4, 16 *Centuriæ quæ sub uno centurione sunt, quorum centenarius justus numerus.* Sed centuriæ Romanæ pro Legionum modo diversæ magnitudinis erant. v. *Legio.* ¶ 2. *Centuriæ* erant

ordines & classes minores populi Romani suffragiorum caussa institutæ a Servio Tullio, earumque certus numerus unicuique classi majori attributus. Vid. Liv. 1, 43. Cic. pro L. Manil. c. 1 *Ter prætor primus centuriis cunctis renunciatus sum.* Hinc *Centuriæ seniorum*, i. e. ætates Romani, apud Horat. de Arte v. 341. Hæ etiam sunt *senatus equitumque centuriæ*, quas Livius 4, 8 pr. *censoris arbitrio subjectas fuisse* docet. ¶ 3. *Centuriæ* in agris sunt ducentena jugera centenis hominibus data. v. Varr. R. R. 1, 10; & Sic. Flacc. Gœs. p. 15 &c. Colum. 5, 1. Sed sibi non constant: *Centuria primo a centum jugeribus dicta, post duplicata retinuit nomen.* Varr. L. L. 4, 4. Add. Isidor. 15, 15. ¶ 4. Dicuntur etiam, præsertim apud recentes, *annexum, librorum, aliarumque rerum centuriæ.*

¶ Centŭrio, *ōnis*, m. Centuriæ præfectus, der hauptmann, capitain über hundert. Cic. pro M. Marc. c. 2, & historici passim. Liv. 3, 69 *Cohortes sibi quæque centuriones legerunt, bini senatores singulis præposiți:* Erant autem sexageni in qualibet legione. Vid. Lipsi de Militia 2, 8, & Sigon. lib. 2 de antiquo jure provinciarum. Horat. 1 Sat. 6, 73 *Magnis e centurionibus orti.*

¶ Centurio, *are*, est in centurias distribuere, in compagnien theilen. Cic. post red. ad Quir. c. 5 *Ego cum homines in tribunali Aurelio palam conscribi centuriarique vidissem.* Liv. 10, 21 *Nec ingenui modo aut juniores sacramento adacti, sed seniorum etiam cohortes fatæ, libertinique centuriati.* ¶ 2. Hygino de limit. constit. apud Gœs. p. 195 *Centuriare agrum*, est limitibus includere. vid. statim Centuriatus n. 3 & derivata reliqua.

¶ Centuriātus, *a, um*, in centuriam distributus, compagnieweise eingetheilt. Liv. 22, 38 *Ipsi inter se equites decuriati, centuriati pedites conjurabant.* conf. Plaut. Mil. 3, 2, 3. ¶ 2. *Centuriata comitia* dicebantur, in quibus populus per centurias suffragia ferebat, v. gr. Cic. de Legib. 3, 19 *Ferri de singulis, nisi centuriatis comitiis, noluerunt.* Liv. 2, 2 *Brutus collegam sibi comitiis centuriatis creavit.* conf. Gell. 15, 27. ¶ 3. *Centuriatus ager* Festo est in ducenta jugera definitus, quia Romulus centenis civibus ducenta jugera tribuit. conf. Sic. Flaccus p. 23.

¶ Centuriātim, adverb. per centurias singulas, hundert und hundert, compagnie-weise. Liv. 6, 20 *Cum centuriatim populus citaretur.* Cæs. B. Civ. 1, 76 *Centuriatim producti milites.* Cic. pro Flacco c. 7 *Tributim & centuriatim descriptis ordinibus.*

¶ Centuriātus, *ūs*, m. præfectura centuriæ, die hauptmanns-charge, hauptmannschaft. Cic. pro L. Man. c. 13 *Quem enim possimus imperatorem aliquo in numero putare, cujus in exercitu vencant centuriatus atque veneriut.* Vsus & Liv. est 22, 38 pr.

¶ Centuriātio, *ōnis*, f. Præter alios usus hæc vox est etiam agrimensorum. Sic Flaccus p. 16 *Alii* (formam agri) *dicunt perticam, alii centuriationem, alii metationem, alii limitationem.* Et Hyginus p. 206 *Deduci intra centuriationem.*

¶ Centuriālis, *e*, zu hundert gehörig; ut, *Centuriales lapides*, quibus limites instituti in agris. Auctor de limit. Gœs. p. 298 *Centuriale arvum*, Fest.

¶ Centurionus, *i*, m. olim idem, qui nunc *Centurio*. Festus.

¶ Centurionātus, *ūs*, m. die hauptmannschaft. v. Tac. An. 1, 44, 7, ubi non tam electionem novorum centurionum, qui submitterentur, notat, quam recensionem veterum. De vulgata tamen hujus loci lectione dubitat vir doctus in Miscell. Observ. vol. 9 p. 291.

¶ Concentŭrio, *are*, id est, colligere & congregare quasi per *centurias*, zusammen rotten, versammlen. Plaut. joculariter, ut solet, Pseud. 1, 5, 159 *Concenturiare in corde sycophantias.* Idem Trin. 4, 2, 160 *Epistola illa concenturiat mihi metum in corde.* conf. Non. 1, 36.

¶ Excenturiātus, *a, um*, ex centuria expunctus, ausgemerzt; ut, *Excenturiatus miles*, ein abgedancter soldat, Plaut. Cure. 4, 4, 29.

¶ Subcentŭrio, *ōnis*, m. qui centurioni subsituitur, ein lieutenant, apud Liv. 8, 8.

¶ Succentŭrio, *are*, ap. Fest. *explendæ centuriæ gratia supplere*, an des andern stelle ordnen. Plaut. Fragm. Sat. *Succenturio, centum require.* ¶ 2. Translate Gell. 15, 8 *Negant cœnam lautam esse, nisi quum libentissime edis, tum auferatur, & alia esca melior atque amplior succenturietur.*

¶ Succenturiātus, *a, um*. Ita dicuntur *milites*, qui centuriis deficientibus succurrunt. Ter. Phorm. 1, 4, 52 *Ego in infidiis hic vero succenturiatus, si quid deficies.* Donatus ad eum locum: *SVCCENTVRIATI dicuntur, qui explendæ centuriæ gratia subjiciunt se ad supplementum ordinum. Et est translatio a re militari.* Paria apud Festum leges.

CENTŬRĬPA, *æ*, f. oppidum cum agro Siciliæ. v. Cic. Verr. 24, 23; & Silius 14, 205. Plinius 31, 7 *Purpureum salem Centuripis* gigni, ait.

¶ Centuripīnus, *a, um*, adject. ut, *Centuripini legati*, Cic. Verr. 2, 49. Idem Verr. 5, 27 *Centuripinos maxime mediterraneos & aratores esse* dicit. *Centuripinum crocum*, Plin. 21, 6. conf. de populis 3, 8. Ceos insula, vide supra *Cea.*

CĒPE, n. & Cēpa, *æ*, f. olus hortense, acri sapore & succo. Gr. κρόμμυον, die zwiebel. Aliqui scribunt *Cæpe, Cæpa* per æ. Pers. Sat. 4, 30 *Tunicatum cepe.* Serenus c. 12 *Ceparum non sine succo.* Colum. 11, 2 *Thalli ceparum*, zwiebelstengel. Iudice tamen Prisciano 6 p. 681 *Frequentior usus HOC cepe protulit.* Adde Non. 3, 67. Nec tamen altera forma inusitata: Plin. 19, 6 *Cepas ter fosso solo seri jubent.* Colum. 10, 123 *Lacrymosa cepe*, so in die augen beisset. Mart. 12 epigr. 32 *Allioque cepisque.* Prov. *Respondere de cepis quærenti de allio*, est respondere aliud, quam sis interrogatus, seu inepte quærenti inepte respondere. v. Chil. *Allium ac cepe olere.* vid. in *Allium.* ¶ 2. Pro plebejo & vili cibo, qualis pauperum, Horatius posuit, & piscibus, quos delicati & divites petebant, præcipue oppositi 1 epist. 12, 21 *Verum*, inquit, *seu pisces, seu porrum & cepe trucidas.*

¶ Cepārius, *i*, m. ein zwiebel-bauer. Lucil. Sat. 5, 12 ap. Non 3, 67 *Lippus edenda acri assidue ceparius, cepa.* ¶ 2. *Marci Ceparii* vel *Caparii* meminit Cic. Catil. 3, 6; & fam. 9, 23.

¶ Cepio, vel Cæpio, *ōnis*, m. etiam ceparum cultor; unde *Cæpionum* cognomen in gente Iunia & Servilia. *Cn. & Q. Cæpionum* meminit Cic. pro Fonteio c. 7. conf. Id. Brut. c. 25 &c.

¶ Cepētum, *i*, n. locus cepis consitus, ein zwiebel-land, Gell. 20, 8. Sed ibi in editionibus Venet. 1472 & Brixiæ 1485 rectius legitur: *Cepe enim revirescit* &c. Ex particula *enim* breviata in MStis aliqui fecerunt *tum*, & hinc alii conjunctis vocibus *cepetum. Cepe tum* legit Gron.

¶ Cepīna, *æ*, f. ὁ κρομμυών, idem. Colum. 11, 3 ad fin.

¶ Cepitius, *a, um*, ex genere ceparum, zwieblicht. Priscianus 6 p. 681, ubi de ambiguo genere *Hæc & Hoc Cepe* disputavit, addit: *Caper & Cepitius, & Cepitium veteres dixisse ostendit.* Arnob. 5 p. 155 *Cepitium caput, & cepitius capillus.*

¶ Cepulla, *æ*, f. diminut. a *Cepe*, vel species illius, eine kleine zwiebel. Pallad. 3, 24 *Colitur eo more, quo allium vel cepulla.* conf. 10, 11; & Apic. 7, 6; & 9, 1. ¶ 2. Legitur etiam *Cibulla.* Sic Plin. Val. 2, 3 *Terere aliquid cum cibulla.* v. Barth. Adv. 6, 17. ¶ 3. *Cepula* est in Cæl. Aurel. Acut. 3, 4 n. 42.

CĔPHÆA, *æ*, f. κηφάϊα, herba, wasserbungen, welschbarnkraut. Plin. 26, 8; & Dioscor. 3, 168.

CĔPHĂLE, *es*, f. κεφαλή, *caput*, das haupt. Hinc

¶ Cephălæa, *æ*, f. κεφάλαια, capitis morbus invetteratus Plinio 20, 13, hauptweh, kopfschmertzen. Adde Cels. 4, 2; & Cæl. Aurel. Tard. 2, 1 n. 28 *Nimiæ capitis passio, quam Cephalæam vocant.*

¶ Cephalalgia, *æ*, f. κεφαλαλγία, dolor in anteriori parte capitis, a κεφαλή & ἄλγος, *dolor*, haupt-schmertz. v. Scrib. Largus Comp. 206.

¶ Cephalargia, *æ*, f. κεφαλαργία, idem apud eundem Comp. 99.

¶ Cephalargĭcus, *a, um*, hauptsüchtig. Veget. 1, 25.

¶ Cephalĭcus, *a, um*, κεφαλικός, capitalis, haupt-; ut, *Emplastrum cephalicum*, ein kopf-pflaster, Cels. 5, 19.

¶ Cephaletio, *ōnis*, f. census de singulis capitibus, die kopfsteuer. Constant. Imp. Et hinc

¶ Cephalætōtes, *æ*, m. κεφαλαιωτής, capitationis exactor, ein kopfsteuer-einnehmer, Cod. Theod. 11, 14.

¶ Cephalo, *ōnis*, m. planta palmæ, Pallad. 5, 5.

¶ Cephălus, *i*, m. Κέφαλος, piscis, quem Latini *mugilem* dicunt: meeraesche, & in varia genera partiuntur: ut, *capitones*, a capitis amplitudine, *labrones* a labris inferioribus prominentibus dictos, Plin. 9, 17 & 42. ¶ 2. Est *Cephălus* & nomen proprium viri, ab Aurora amati, de quo Ovid. Met. 7 fab. 27 & 28; & Heroid. 4, 93; it. Art. am. 3, 687. ¶ 3. Item nomen principis Epirotarum apud Livium 43, 18. ¶ 4. *Cephalus* etiam fuit Athenensis orator, cujus fœpius meminit Demosthenes.

¶ Cephaleus, *a, um*, adject. ut, *Cephalea caro*, apud Lucilium in Gell. 10, 20. Vide *mugil*, & *capito*, sub derivatis a *Caput.*

CĔPHĂLĒNIA, *æ*, f. κεφαλληνία, insula maris Ionii inter Corcyram & Peloponnesum. Adi Geographos. Plinius *Melænam* etiam dictam aliquando tradidit 4, 12. Dicta est a *Cephalo* Amphytrionis socio.

¶ Cephalēnes, *um*, m. pl. populi ejus insulæ. Silius 15, 305 *Saxa Cephallenum & scopulosis Neritus urvis.* Vbi accuratiores 1 duplicatum habent ad antepenultimam producendam.

¶ Cephalōtes, *æ*, m. κεφαλωτής, herba, quæ Plinio *cunila capitata*, kleiner ysop. Serenus de splene curando v. 22 *Ac thymbræ speciem, quam commorant cephaloten.*

¶ Acĕphălus, *i*, m. ἀκέφαλος, proprie monstrum sine capite, sicuti *Blemmyis* traduntur capita abesse. Plin. 5, 8, ohne kopf. ¶ 2. *Acephali* hæretici fuerunt, ideo sic appellati, quod, quis factionis eorum auctor extitisset, non constaret. Euthymius inter præcipuos ejus sectæ auctores, fuisse scripsit Severum quendam Antiochenum episcopum, cui Evagrius Timotheum Alexandrinum adnumerat. Vindices hi Acephali se profesti sunt explosæ doctrinæ Eutychis in Synodo Chalcedonensi, quod proprietatem duarum in CHRISTO naturarum pernegassent, unam tantum in ejusdem persona naturam asseverantes. Meminit Acephalorum & Suidas & Isidor. 8, 5. ¶ 3. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 3, 11 eos etiam facerdotes *Acephalos* dixit, qui sui juris, nulli sint episcoporum potestati subjecti. ¶ 4. Et *versus* denique *acephalos* esse Idem 2, 37 censuit cum Hermolao, qui a brevi syllaba inciperent.

¶ Anacephalæōsis, *is*, f. ἀνακεφαλαίωσις, brevis repetitio eorum, quæ sparsim & fusius dicta sunt, eine kurtze wiederholung und summa des gantzen handels. Quintil. 6, 1 vocat *partem perorationis*, cujus præcipuum munus in Anacephalæosi consistit. Ibidem ineunte capite dixit: *Rerum repetitio & congregatio, quæ Græce dicitur* ἀνακεφαλαίωσις, *a quibusdam Latinorum enumeratio, & memoriam judicis reficit, & totam simul caussam ponit ante oculos.* Vulgus imperitum *recapitulationem* vocat.

¶ Bucephalus, *i*, vide supra in B.

¶ Epicephalium, *i*, n. ἐπικεφάλιον, tributum in singula capita imperatum, die kopfsteuer. Cic. ad Att. 5, 16 *Imperata epicephalia solvere non posse.*

CĒPHĒNES, *um*, m. Κηφῆνες, apes imperfectæ & inutiles operi mellificationis, fœtus tamen adjuvantes, verbo fuci, cum formati incipiunt & a vero apium fetu, *nymphis* distingui. Plin. 11, 16. Aristot. Hist. Anim. 5, 22. ¶ 2. *Cephenes* populi Asiæ majoris, de quibus Ovid. Met. 5, 1 & 97.

CĒPHEVS, *ei*, m. dissyllabum, Κηφεύς, rex Æthiopum, pater Andromedæ, focerque Persei; vide Ovid. Met. 4, 44. ¶ 2. *Cepheus* sidus cœleste. v. Cic. Tusc. 5, 3; Colum. 11, 2; & Mart. Capell. 8 p. 278.

¶ Cēphēus, *a, um*, adj. Ovid. Met. 4, 669 *Cepheaque conspicit arva.*

¶ Cēphēis, *idis*, Andromeda, Cephei filia. Ovid. A. A. 3, 191 *Alba decent fuscas: albis Cephei placebas.*

CEPHIS & Cephisiodorus, duo statuarii Plinio 34, 8.

CĒPHĪSVS, vel Cephissus, *i*, m. fluvius Bœotiæ ex Parnasso. Ovid. Met. 3, 19 *Iam vada Cephisi Panopesque evaserat arva.* Et Lucan. 3, 175 *Fœtidica Cephisus aqua.* Pater ex Liriope Narcissi. vide Ovid. Met. 31, 343 & Bur. ad h. l. Hinc

¶ Cephīsius Narcissus, Ovid. Met. 3, 351.

¶ Cephīsĭas, *ădis*, & Cephīsis, *ĭdis*, patronymica duo fœminina, Ovid. Met. 1, 369 de Deucalione & Pyrrha: *Nulla mora est, adeunt pariter Cephisidas undas.* Id. Met. 7, 439 *Vidit & immitem Cephisias ora Procrustæ.*

¶ Cephissia, *æ*, f. fons Atticæ, Plinio 4, 7; locus & regio juxta fontem est Gellio 18, 10. Immo Straboni Athenis est Cephissus fluvius, ut & aliis multis locis Græciæ: nec non fons hujus nominis juxta gymnasium

sium Apolloniæ, quæ ad mare Adriaticum prope Dyrrachium est. Vide Strabon. lib. 9 p. 292.

CĒPHVS, *i*, m. fera Æthiopica, *cujus pedes posteriores pedibus humanis, & priores manibus similes*, uti Plin. 8, 19 describit, ein affe. Strabo lib. 15 κῆπον vocat facie Satyro similem. conf. Solin. c. 43. v. *Cebus*.

Cepina, vide *Cepe*.

CĒPIONIDES, *æ*, & Cepites sive Cepocapites, *æ*, gemmarum appellationes sunt Plinio 37, 10.

CĒPOS APHRODĪTES, κῆπος ἀφροδίτης, *hortus Veneris*; ita Apul. de Herb. c. 43 appellat Cotyledonem, nabelkraut.

CĒPŌTĀPHIVM, *i*, n. κηποτάφιον, vox duabus græcis κῆπος *hortus*, & τάφος *sepulcrum* derivata, & apud mediæ Græcitatis auctores usurpata pro sepulcro in horto. Inscript. ap. Fabrett. p. 115 HOC CEPOTAPHIVM MVRO CINCTVM CVM SVO IVRE OMNI EX AVCTORITATE ET IVDICIO PONTIFICVM POSSEDERVNT.

CEPPHVS, *i*, m. Κέπφος, avis fluviatilis & palustris, eine weißmeye, wießmeye. v. Cæl. Rhodig. 10, 6. Avis ita levis, ut in quamcunque partem ventus flaverit, in eam feratur. Hinc levis homo est κέπφος Hesychio.

¶ Cepphæus, *a*, *um*, citatur ex Cic. ad Att. 13, 31 *De epistola ad Cæsarem* κεπφικὴ, i. e. *levia & incerta*, schlechtes, leichtes, nichts gewisses. Sed levia etiam & incerta sunt, quæ hic tradunt critici. Nimirum admodum varia est lectio. Κεπφῶμαι verbum, i. e. *suspenso animo huc illuc impellor*, habet idem Cic. Att. 13, 40.

Cepula, vide *Cepulla* in *Cepe*.

CĒPŪROS, *i*, m. κηπουρός, *hortulanus*, ein gärtner. Ita inscribitur tertius Apicii liber tractans de oleribus.

¶ Cēpūricus, *a*, *um*, κηπουρικός, adject. græc. ut, *Loca cepurica & hortensia*, Firmic. 2, 12. ¶ 2. *Cepurica*, subst. olera, garten-gewächse. Vnde *Sabinus Tyro liberum Cepuricon Mæcenati dicasse* dicitur Plin. 19, 10.

CĒRA, *æ*, f. κηρὸς a κηρίον, *favus*, wachs. Cic. Tusc. 1, 45 *Mortuos Persæ cera circumlitos condunt*. Conf. Nepos 17, 8, 7. *Ceram auribus obdere*, natum a fabula de Vlysse, vide Chiliad. *Cera fit expressis favis*, &c. Plin. 21, 14. *Fluvam pollice ceram mollire*, Ovid. Met. 8, 189. *Odoratæ ceræ*, ibid. v. 226. Id. Art. am. 3, 199 de puellis: *Scitis & inducta candorem quærere cera*. Id. Metam. 2, 514 *Spoliata tegmine ceræ rima patet*. conf. 14, 532. ¶ 2. Iuvenalis *ceras* pro *imaginibus cereis*, quæ nobilitatis insignia erant, posuit, Sat. 8, 19 *Tota licet veteres exornent undique ceræ Atria, nobilitas sola est atque unica virtus*. Nempe quia imagines istæ ex cera tunulatæ erant, plastico, ut opinor, opere, *ceras* appellavit, wachs-bilder. Vnde Martial. 11 epigr. 103 *Quam fulet in cera vultus & in tabula*. Conf. Plin. 35, 2. Alia ratione Statius Silva omnium prima v. 100 dixit: *Apelleæ cuperent te scribere ceræ*. Sensus est: si Apelles viveret, mirifice cuperet vultus tuos (loquitur Domitiano) exprimere, sive depingere: pro eo enim *scribere* Græcorum more posuit. Sed ibi *ceræ* pro coloribus ponuntur. Has enim discolores habebant pictores, quas inducebant postea tabulis, & insternebant, ad exprimendum quid vellent. Eas ceras inurebant postea admoto igne, lævigabantque ac exæquabant: ex quo hujusmodi opera *encaustica* appellabantur. Hoc *ceris pingere* Plinius dixit 35, 11; & τῷ *penicillo pingere* (nam penicilli in illo genere usus non erat,) oppositi. Huc itaque respexit Statius eo loco, & genus picturæ encaustico destignavit. Quamvis enim encaustica pinxisse Apellem, haud meminerim legisse, Pamphilum tamen præceptorem ejus non pinxisse tantum encaustica, sed docuisse etiam Pausiam, Plinius auctor est laudato loco. Itaque verisimile est, Apellem quoque non ignorasse picturæ hoc genus, quamvis fortasse haud celebrarit. ¶ 3. Et quia antiquitus testamenta in ceratis tabulis scribebant, idcirco *cera* aliquando & pro testamento ponitur, ein testament. Suet. Cæs. c. 83 *Novissimo testamento trecentistuit hæredes plurorum nepotes, C. Octav. ex dodrante, & L. Pinarium & Q. Pedium ex quadrante reliquo: in ima cera C. Octav. etiam in familiam nomenque adoptavit*: IN IMA CERA, id est, ultima testamenti parte: vel extrema tabula sive pagina testamenti. Nam pro illarum quoque numero, *cera prima, secunda, tertia* dicebatur. Idem Ner. c. 17 *Cautum est, ut in testamentis primæ duæ ceræ, testatorum modo nomine inscriptæ vacuæ signaturis ostenderentur*. PRIMÆ DVÆ CERÆ, i. e. primæ tabulæ duæ, vel paginæ. Pluribus istam rem Salmasius explicat c. 11 de modo usurarum, quem vide. *Ceræ* etiam tabulæ, in quibus fœdera & leges scripta sunt, vocantur. v. Liv. 1, 24. Pro nota censoria Tullius usurpavit. V. in Verrem c. 68. Porro *cera miniata*, roth wachs, in epistolis elegantiæ, ut videtur, caussa adhibebatur. vid. Ovid. Amor. 1, 12, 8 & 11. Duplices tabellas vide ibid. v. 27. *Cerulas* vero *miniatas* alio sensu statim videbimus.

¶ Cerula, *æ*, f. diminut. ein stücklein wachs. Cic. Att. 15, 19 *His literis scriptis me ad συνταξιν dedi: quæ quidem vereor, ne miniata cerula tua pluribus locis notanda sint*. Id. 16, 11 *Cerulas tuas miniatulas illas extimescebant*. Vtrobique autem significat Cicero, se Attici censuram de libris suisse veritum. Critici enim in perlegendis libris suspecta, dubia aut improbata signare notis quibusdam tolebant, atque id facere affingendis frustulis e cera, eaque miniata. Græci παρατλάσματα vocabant; ut Salmasius observat, quem vide Exercit. Plin. p. 775; itemque Angelum Polit. Miscell. c. 52.

¶ Cēreus, *a*, *um*, quod ex cera est, wächsern. Cic. Nat. D. 3, 12 *Nihil est cereum, quod commutari non possit*. ¶ 2. Quod ceræ colorem refert, wachsgelb. Virg. ecl. 2, 53 *Addam cerea pruna, & honos erit huic quoque pomo*. Martial. 10 epigr. 94 *Mittimus auctumni cerea poma mei*. *Cereus*, i. e. ceræ instar flava: quo simul color & maturitas commendatur. Hæc enim colorem illum facit. Et *cerea prima*, procul dubio sunt, quæ nobis spilling appellantur. Ita Martial. 3 ep. 58 *Cereus turtur*: & 12 ep. 5 *Cerea ficedula* dicuntur pro *flavis* ex pinguedine. ¶ 3. *Cerea* etiam dicuntur, quæ instar ceræ tractabilia molliaque sunt. Ita *Cerea brachia*, apud Horat. 1 od. 13, 2. Servius ad 2 Virg. Ecl. itemque Torrentius interpretantur, ut ab agilitate commendet. Potest tamen & a colore candentis ceræ sic appellasse; quomodo & *cervicem roscam* paullo ante dixerat. Sed pro flexibili ductilique, ceræ instar, quæ fingentis digitos admittit cedensque sequitur, ita ut ad mores & animum pertineat, Idem dixit de Arte v. 163, cum juvenum mores describit: *Cereus in vitium flecti, monitoribus asper*

¶ Cērĕŏlus, *a*, *um*, diminut. idem. Theodolfus Aurelianensis Carm. 1, 252 *Cereolus rotulas, qui dare vellet ovans*. Adde Columell. 10, 404; & Hieronym.

¶ Cēreus, *i*, m. subst. eine wachs-kerze, ein wachs-licht. Cic. Off. 3, 20 *Omnibus vicis statuæ* (sc. factæ sunt) *ad eas tus & cerei* (sc. accensi.) Sen. de Brev. Vitæ extr. *Funera ad faces & ad cereos ducere*, v. ibi Lipf. Martial. 14 ep. 42 *Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes*. conf. Festus in *Cereus*.

¶ Cerĭnus, *a*, *um*, wachsgelb. v. Plaut. Epid. 2, 2, 49. Ovid. A. A. 3, 184 *Et sua velleribus nomina cera dedit*. Nonius 16, 6 explicat de *ceræ colore*. Plin. 15, 13 *Prima laudatora cerina*.

¶ Cerinārius, vel Carinarius, *i*, m. qui cerino colore pannum inficit & vestes tingit, ein färber im gelben. Plaut. Aul. 3, 5, 36. Cera est χαρὸς Doribus, a quibus Latini accipiunt. v. Turneb. Adv. 14, 5.

¶ Cērōsus, *a*, *um*, voll wachs; ut, *Mel cerosum*, apud Plinium 32, 3, ungeläutert oder ungeschäumet honig, id est, ceram adhuc habens admixtam, nondumque despumatam.

¶ Cerārius, *i*, m. qui ceram tractat, ein wachszieher, wachshändler. Gloss. gr. lat. κηροπώλης, *Cerarius*.

¶ Ceraria, *æ*, f. quæ cereos facit, die wachszieherin. Plaut. Mil. 3, 1, 102. Lectionis autem varietatem vide in notis Gronovii.

¶ Cerārium, *i*, n. subst. videtur pretium, quod exigunt scribæ pro impensis ceræ, siegel-geld. Cic. Vetr. 3, 78 *Ex omni pecunia, quam aratoribus solvere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant: primum pro spectatione & collybo: deinde pro nescio, quo cerario*. Et paucis interjectis: *cerarium vero quid vocas?* Scilicet inter *non rerum certarum, sed furtorum improbissimorum vocabula* referendum esse *hoc cerarium* jam ante dixerat.

¶ Cero, *are*, cera obducere, linere, mit wachs überstreichen, wichsen. Colum. 12, 50 *Tum considerant, numquid ceram novam dolia desiderent. Nam fere sexta quæque olivitate cerari oportere antiqui dixerunt*. Cerabantur itaque sive cera linebantur dolia, ne oleum mitterent per rimas; quemadmodum nostra dolia hodie piceri solent. Veteres Glossæ: Κηρῶ, *Cero*. Sed & cera circumfundebant olim defunctorum corpora, ut servarentur a corruptione. Vide Herodot. 1, 140, & Nepot. Agesilao extr. item Marcell. Donat. dilucidat. ad Liv. c. 40, & Kirchmann. de Funeribus 1, 8 p. 41.

¶ Cērātus, *a*, *um*, cera obductus, mit wachs bezogen; ut, *Ceratæ tabulæ*, wachs-täfelein, in quibus scribebant, Plaut. Asin. 4, 1, 23; Cic. Divinat. in Verr. c. 7. *Ceratæ pennæ*, de alis Dædali, Horat. 4 od. 2, 2. *Ceratæ puppes*. i. e. picatæ, Ovid. Rem. am. v. 447.

¶ Ceratum, *i*, n. subst. emplastri genus ex cera, wachs-salbe, wachspflaster. Celsus 4, 3; 4, 4; 5, 17 extr. Plin. 22, 24 sub fin.

¶ Cerōtum, *i*, n. idem, κηρωτὸν, Græcis. Martial. 11 epigr. 99 *Labra pingui delibuta cerato*. Adde Arnob. 6 p. 196; Pallad. 1, 41; Apul. de Herb. c. 75 n. 7.

¶ Cerotārius, *i*, m. ein quacksalber. Theod. Med. de Diæt. c. 10. Octav. Horat. 1, 9.

¶ Ceratorium, *i*, n. idem quod *ceratum*. Cæl. Aurel. Tard. 2, 3 *Ceratoria apponere*. Marcell. emp. c. 35 *Ceratorium chalasticum*.

¶ Ceratūra, *æ*, f. illa ipsa inductio ceræ, die wichsung. Colum. 12, 50 *Quemadmodum nova vasa si calefiant, liquidam fæcile ceram excipiunt, sic vetera non crediderim propter olei succum ceraturam pati*.

¶ Cerites, *æ*, m. gemma colore ceræ, Plin. 37, 10. Martial. 4 epigr. 61 *Sardonycha verum, lychnidemque cerites*; uti restituit Rutgers. Var. Lect. 6, 11 p. 578.

¶ Cērōma, *ătis*, n. κήρωμα, e ceta & oleo unguentum athletarum; ut, *Injecto ceromate brachia tendis*, Martial. 7 epigr. 31. Nam pugnaturi in palæstra, præcipue lucta, detractis vestibus se inungebant oleo, dein perspergebantur pulvere: postea vero etiam cera addita fuit, unde nomen, *Ceroma*. Vide Mercurial. 1 de arte Gymnast. 8, & P. Fabrum Agonistici 3, 5. Iuvenal. 6, 245, est etiam *fœmineum ceroma*, Plin. 28, 4 *Medicamenta sunt e ceromate permisto cœno*. Hieron. epist. 101 extr. ad Pammachium de opt. gen. interpr. *Tritum vulgi sermone proverbium: Oleum perdit & impensas, qui bovem mittit ad ceroma*. ¶ 2. Ipsa palæstra hoc nomine appellatur, Plin. 35, 2 *Iidem palæstras athletarum imaginibus & ceromata sua exornant*. Sen. de Brev. vitæ c. 12 *Illum tu otiosum vocas, qui in ceromate spectator pucrorum rixantium sedet*.

¶ Cērōmătĭcus, *a*, *um*. Iuvenal. 3, 68 *Et ceromatico fert niceteria collo*: id est, ceromate perunctо.

¶ Cerifice, vide *Ærifice* in *Æs*.

¶ Cerifĭco, *are*, ceram confingere, wachs machen. Plin. 9, 38 *Cum cerificavere, fluxos habent succos*. Quædam exemplaria habent *fœtificavere*. De apibus confer Plin. 11, 8.

¶ Cerofĕrārius, & Ceriphŏrus, *i*, m. der die wachs-fackel trägt. Gloss. ἀκόλαθος, κηροφόρος, κηρεζήτης. Vid. Isidor. 7, 12.

¶ Cērōstrōtum, *i*, n. κηρόστρωτον, legebatur genus picturæ apud Plin. 11, 37 post princ. commemoratum, quod interpretabantur tessellatum opus ex tegmentis cornuum, eingelegte arbeit von horn. Ita potius κεραστρωτὰ Græce vocanda erant. Etiam laudatur Vitruv. 4, 6 *Ipsaque forium ornamenta non sunt cerostrota, neque bifora, sed valvata*. Vbi Philander pro *cerostrota*, *cerostrata* legit, & ex Plinio interpretatur: qui tamen Balbo haud satisfacit, cui *clostrata* legendum videtur. Verum Turnebus adverf. 13, 24, & Salmas. Exercit. Plin. p. 231, in veteribus libris Plinii non *Cerostrata*, sed *Cestrota* invenerunt: quod probant & explicant. Sequente illos etiam Harduino no. maj. 71. Vide infra in *Cestrum*. Salmasius tamen apud Vitruvium & retineri *cerostrota*, & ad aliud genus encausticæ, quod ceris fusis intratrisque inurebatur, referri posse existimabat. Cui sententiæ accedit Vossius Etymol. p. 127. Nam & hujusmodi fuisse januarum ornamenta, indicat Ausonii illud epigr. 25 in divitem quendam: *Ceris inuens januarum limina, Et atriorum pegmata*.

¶ Incēro, *are*, idem quod *cerare*, mit wachs bestreichen, wichsen. Juvenal. 10, 55 *Genua incerare Deorum*; Vbi Vet. Schol. *Incerare: In signis insignare, vota facere*. Quia vota tabellis concepta, Deorum statuis & præcipue genubus affignabantur cera. V. Rutgers.

Var. Lect. 5, 5. Sic etiam Prudent. ἀποθ. v. 457 *Genua incerare Dianæ.* Sed Grangæus ad l. c. Iuvenalis cum Ramirefio mavult *incerare* esse toties prehendere, ut sudore incrassentur, & videatur illis cera quasi superposita. Ita etiam intelligere licet illud Prudentii in Symmach. 1, 203 *Saxa illita ceris Viderat, unguentoque lares humescere nigros*, i. e. signa Deorum saxea, quibus e sudore prensantium cera quasi illita.

¶ Incerātus, *a, um*, ausgewichſt. Celſus 8, 8 *Ex ferula facto canaiculo, eodemque intus incerato.*

Inceramentum, *i*, n. vide *Interamentum* in *intra.*

Primicerius, primiceriatus, vide *Prior.*

Procerus, *a, um*, vide seor. im in P.

Secundicerius, vide infra in *Secundus.*

Sincerus, *a, um*, vide seorsum in S.

CĔRĂCHĀTES, *æ*, m. & Caranites, *æ*, m. gemmæ sunt, Plin. 37, 10.

CERAĪTIS, *idis*, f. κεραΐτις, fœnum græcum, ſiebengezeit. Dioſcor. in Append. 2, 124.

CĔRĂMĪCVS, *i*, m. κεραμικὸς, proprie est officina figuli, die töpfer-hütte. Plin. 35, 12 *Fecit & Chalcoſſbenes eruda opera Athenis* (plaſtica,) *qui locus ab officina ejus CERAMICVS appellatur.* Erat autem hoc nomine locus duplex Athenis, alter intra Vrbem, ubi meretrices habitabant, cujus ſemel ac iterum Lucianus meretriciis dialogis meminit: alter extra urbem, ubi ſepeliebantur bello cæſi & laudabantur, de quo idem in Piſcatore, & in Scytha. Vide Suidam & Meurſii librum ſingularem. Diogenes ſtipem in *Ceramico* a ſtatuis petiit, & interrogatus, cur id faceret, reſpondit, ut repulſam ferre diſceret. vid. Plutarch. de vitioſo pudore. Cic. de fin. 1, 11 *Statua eſt in Ceramico Chryſippi ſedentis, porrecta manu.* vid. Manut. ad h. l. p. 51, & Cic. ad Att. 1, 10.

Cerarius, *a, um*, vide in *Cera.*

CĔRAS, *ātis*, n. herba paſtinaca, Apul. de Herb. c. 8 ob ſimilitudinem *cornu*, gr. κέρας. ¶ 2. *Ceras chryſeon* promontorium Byzantio oppido nobile, apud Solinum c. 10. Plinius 9, 15 *aureum cornu* vocat. v. Salmaſ. ad Solin. p. 116.

¶ Ceraſtes, *æ* & *is*, m. Κεραστὴς, ſerpens cornutus, octo enim in capite cornua habet, eine hornichte ſchlange. Eber. Sed Geſnero eminentias in capite duas habet, cornuum ſimilitudine. vid. Plin. 8, 23; it. 17, 24; & 32, 3; Propert. 3, 21, 27; Lucanus 6, 679; & 9, 716; Solin. c. 40; & Celſ. 5, 27 n. 7. Latina forma *Ceraſta* dixit Alcimus Avitus 1, 91 *Mordax abſorbuit ore ceraſta.* ¶ 2. *Ceraſtæ* etiam de aliis, quam ſerpentibus dicuntur, ut, de *cervis* cornutis, & de *Satyris.* v. Salmaſ. Exerc. Plin. f. 158 & 294.

¶ Ceraſtĭbŏla, *orum*, n. pl. apud Varronem de L. L. 6, 3 ex Accio: *Ceraſtibola ut de lumbo obſcenabis. Ceraſtibola Opilius ſcribit circum coxendices ſunt nobis. Id græcum eſt ab hujus loci verſura.* Sed locus corruptus videtur Scaligero p. 124.

¶ Mŏnŏcĕros, *ōtis*, m. μονοκέρως, unicornis, animal ſolitarium in montibus excelſis vaſtisque ſolitudinibus errans, atrociſſimum, armatum cornu inexpugnabili in media fronte, reperiri olim creditum in India, Indiæque vicinis defertis, ein einhorn, Plin. 8, 21. Indi Cartazonon vocant. v. Ælian. de Animal. 16, 20. Cornu ejus adverſus venena remedium præſtat. Vnicornes gemini aſſervari & oſtentari dicuntur in urbe Arabiæ Mecha Mahometis delubro inſigni, Geſner. conf. Caſp. Schott Phyſ. Cur. 8, 48, infra *Vnicornis* in *Cornu.*

CĔRĂSVS, *i*, f. arbor, ein kirſchbaum; & Ceraſum, *i*, n. fructus, eine kirſche, a Ceraſunte Pontica civitate, a qua in Italiam ceraſum detulit L. Lucullus. vid. Plin. 15, 25, it. 16, 18; & 17, 14; Amm. Marcell. 22, 13 extr. Hieron. ad Euſtoch. epiſt. 19 *Accepimus & caniſtrum ceraſis refertum: talibus & tam virginali verecundia rubentibus, ut ea nunc a Lucullo delata exiſtimarem. Siquidem hoc genus pomi, Ponto & Armenia ſubjugatis, de Ceraſunte primus Romam pertulit. Vnde & de patria nomen arbor accepit.* Sunt tamen qui converſa ratione *Ceraſuntem* a ceraſis dictam velint; qua de re Brouckhuſ. ad Propert. 4, 2, 15. Græce κέρασος, arbor, κεράσιον, *ceraſum*, vel *ceraſium*, fructus: quanquam & *Ceraſus* fructum noret apud Plin. 15, 28. Inter ea, quæ alvum movent, ponit Celſus 2, 29. *Ceraſorum* differentiæ multæ ſunt; *Ceraſa Duracina*, colore rubeo ſunt ad albedinem declinante carne copioſa dulci, weiſſe kirſchen, ammern: *Celiciana*, volunt eſſe ſaure kirſchen: *Actia & Actiana nigerrima*, ſchwarze kirſchen: *Aproniana*, weichſeln: *Ceraſa ſilveſtria*, wald-kirſchen, Plin. 15, 25. De arbore Idem ibid. & Propert. 4, 2, 15.

¶ Ceraſĭnus, *a, um*, ſimilis ceraſis, colore puta, aut ſapore; aut ceraſis infectus. Petron. c. 28 *Ceraſino ſuccinctus cingulo*, id eſt rufo inſtar ceraſorum, kirſchfarb; & c. 67 *Ceraſina tunica.*

CĔRĂTAVLES, *æ*, m. κερατᾶυλης, i. e. *cornicen*, ein waldhornbläſer. Ita Salmaſ. in Not. p. 490 in Vopiſci Carino c. 19 legit, ubi vulgo *Camptaulas.*

CĔRĂTIAS, *æ*, m. κερατίας, κερατωδὴς, *ſtella ceratia*, cometa cornutus eſt Plinio 2, 25, ein hornichter comet; cujusmodi apparuiſſe ferunt, cum in Græciam Xerxes trajiceret. ¶ 2. *Ceratia, æ*, f. etiam herba, uno folio, radice nodoſa, Cæliacis & dyſentericis medetur. v. Plin. 26, 8.

CĔRĂTĪNÆ, *arum*, f. pl. κεράτινα, ambiguitates dicuntur & argumentationes inſidioſæ, liſtige, ſchlüpfrige und ſpitzige fragen, und ſophiſtereyen. *Ceratinas & Crocodilinas* pro eodem Quintil. conjungit 1, 10. Vulgo vocantur *argumenta cornuta*, a materia ipſa deſumta hoc modo: Quod non perdidiſti, illud habes; Cornua non perdidiſti; Ergo habes. Vid. Polirian. Miſcell. c. 54.

CERATĪTIS, *is*, f. Ceratitim herbam ſilveſtrem facit Plinius 20, 19 corneolam. Κερατῖτις μήκων enim papaver corniculatum eſt, gelber mohn. *Ceratitim* Glaucium etiam dici Plinius addit. ¶ 2. *Ceratitem* lapidem medici vocant unicornu vel ebur foſſile.

CERATIVM, *i*, n. κεράτιον, *ſiliqua Græca* Columellæ eſt de Arboribus c. 25. *Siliquæ* ſunt, St. Johannis-brot. ¶ 2. Eſt & ponderis nomen. Excerpta Vetera de menſuris apud Rigaltium: *Ponderum pars minima calculus eſt, qui conſtat ex granis ciceris duobus, & apud quosdam ſiliqua penſante, quæ tribus granis hordei declaratur in pondere: Duo Calculi* Ceratium *faciunt. Quatuor calculi ſive duo cerata* obulum *reddunt.* Eiſenſchmidius curioſe in rationem hujus ponderis inquiſivit p. 22 & 156. Aſſignat autem *ceratia* ſ. ſiliquas 18 uni drachmæ Atticæ. ¶ 3. Cum ad nummariam rationem refertur, non quidem nummus aliquis peculiaris aureus vel argenteus eo nomine ſignificatur, ſed 24 pars ſolidi, ſ. ſumma 12 ſollium. v. Gronov. de Pec. vet. 4, 18 p. 389 ſq. & mantiſſ. c. 2 p. 423 &c.

CERATOĪDES, *æ*, m. κερατοειδὴς, cornea tunica vel membrana oculi, Celſ. 7, 7.

Ceratum, ceratura &c. vide *Cera.*

CĔRĀTVS, *i*, m. fluvius Cretæ, Cnoſſum urbem præterfluens.

¶ Ceratæus, *a, um*, adject. Virg. in Ciri v. 113

Carpathium fugiens & flumina Ceratæa.

CĔRAVLA, *æ*, f. κεραύλης, cornicen, ein hornbläſer. Apul. 8 p. 213 ed. Elmenh. *juvenis ſatis corpulentus, ceraula doctiſſimus.* Pricæus quidem p. 171 *choraulus* legit: verum Salmaſ. Exerc. Plin. f. 87, etiam alibi (de Deo Socrat.) Apulejo *ceraula* pro choraula vult, reſtituatur. Idem Apul. 1 Florid. p. 342 *Monumentarii ceraulæ.*

CĔRAVNIA, *æ*, f. (& Ceraunium, *i*, n.) gemma candida, ſiderum fulgorem repræſentans. Plin. 37, 9. *Fulvos* tamen *Ceraunos* Prudentius dixit Pſychom. v. 470 *Si fratris*, inquit, *galeam fulvis radiare ceraunis Germanus vidit commilito.* vid. mox *Ceraunus* n. 2. Sed hic Prudentius *ceraunym* pro carbunculo & pyropo poſuit, contra quam veteres ſolerent. Solinus c. 23 *Luſitanorum litus floret gemma ceraunio plurimum, quam etiam Indicis præferunt. Hujus ceraunii color eſt e pyropo.* Id eſt, æque ardet ac pyropus. Hinc *ignea ceraunia* Claudianus dixit Laud. Serenæ v. 78 *Pyreneisque ſub antris Ignea fulmineæ legere ceraunia nymphæ.* Quando *fulmineæ Nymphæ* dixit, non obſcure ad nominis rationem alludit, de qua ſupra ex Plinio monebamus. ¶ 2. Eidem Plinio 19, 3 & tuberis genus *ceraunium* eſt. ¶ 3. *Ceraunia* ficus Ionica. Plin. 13, 8.

¶ Ceraunia, *orum*, n. pl. & *Acroceraunia*, (de quibus ſupra) montes ſunt Epiri, ita appellati, quod fulminibus infeſtentur. Nam κεραυνὸς fulmen eſt. Virg. Æn. 3, 506 *Provehimur pelago vicina Ceraunia juxta.* Sunt Epiri partes extremæ ad ipſum os Ionii ſinus, ut Dio lib. 24 deſcribit. Ovid. Amor. 2, 11, 19 *Violenta Ceraunia* vocat.

¶ Ceraunius, *a, um*, adject. Sic eadem Ceraunia Florus 2, 9, 4 *Ceraunios montes* dixit. Sic *Vites Ceraunie*, Colum. 3, 2. *Saxo Ceraunio* pro *Ceraunio* contracte legitur apud Propert. 2, 13, 3. Vt Grat. 530 *Ceraunii Pellæi*, h. e. Macedonici equi. *Ceraunius lapis* vulgo dicitur der donnerſtein.

¶ Ceraunus, *i*, m. κεραυνὸς proprie *fulmen eſt.* ¶ 2. *Ceraunus*, eadem gemma quæ *Ceraunia*: ubi ex Prudent. Pſychom. v. 470 *Fulvis radiare ceraunis.* conf. Mart. Capell. lib. 1 p. 19 extr. ¶ 3. *Ceraunus* quoque aliquot regum cognomen: ut Ptolemæi, qui filius erat Ptolemæi, primi Ægyptiorum ex Macedonica gente regis, invaſor regni Macedonici. vid. Juſtin. 16, 5, 11. Fuit & Syriæ *Seleucus Ceraunus*, Callinici filius. Dicti ita, quod in bello quaſi fulminarent, quemadmodum Virgilius Scipiones dixit *duo fulmina belli*, Æn. 6, 842. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 7 p. 429.

¶ Ceraunŏbŏlos, tabula Apellis, in qua tonitrua pinxerat. Plin. 35, 10 ait, *pinxiſſe, quæ pingi non poſſunt; tonitrua, fulgetraque: bronten, aſtrapen, ceraunobolon appellant.*

CERBĔRVS, *i*, m. canis infernalis triceps, der höllen-hund. Cic. Tuſc. 1, 5 *Num te terret triceps apud inferos Cerberus?* conf. Id. de N. D. 3, 17. Tibull. 1, 10, 35 *Non ſeges eſt infra, non vinea culta, ſed audax Cerberus, & Stygiæ navita turpis aquæ.* Virg. Æn. 6, 417 *Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Perſonat, adverſo recubans immanis in antro. Cerberus* dictus, quaſi κερωβόρος, hoc eſt, *carnivorus*, quia terra mortua corpora conſumit. vid. Servius ad lib. 4 & 8 Æn. Obmutescere putabant eos, qui Cerberum vidiſſent. v. Auctor Philopatridis dialogi inter Lucianeos p. 704 ed. Græv. Vid. etiam Barth. ad Stat. Theb. 4 p. 1117 ſq. ubi multa de terrifica hac & tricipiti inferorum bellua. De *Cerbero* in nummis Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 5 p. 263. Deſcriptiones poëticas collegit Broukh. ad Tibull. 1, 3, 71. ¶ 2. A terribili, ac dira ejus allatratione oratores improbi, audaces atque impudentes *Cerberi* dicti. vid Barth. ad l. 4 Theb. Statii p. 1120. Vid. quæ ſupra de *canina facundia* diximus in *Canis.*

¶ Cerbĕreus, *a, um*, adject. ut, *Cerbereæque canum facies*, Lucret. 4, 734. *Cerbereæ limina portæ*, Stat. Theb. 8, 56. *Oris Cerberei ſpumæ*, Ovid. Met. 4, 501. *Cerberei victus*, Id. 14, 65.

CERCĔRIS, κερκερὶς, animal amphibium, Varr. de L. L. 4, 13.

CERCIVS, vel Circius, *i*, m. ventus Narbonenſi provinciæ proprius, a turbine vel vertigine ſic dictus, Gell. 2, 22 ἀπὸ τοῦ κίρκου. vid. *Circius.*

CERCŌBĔLVS, *i*, m. & Cercōnĭcus, nomina ſervulorum, Plaut. Trin. 4, 3, 13.

CERCŌLIPS, *ĭpis*, gr. κερκόλιψ, ſimia ſine cauda, vel, ut Feſtus ait, *quæ ultimam partem caudæ villoſam habet.* ubi v. Dacer. Aliis eſt *Cercalopex*, κερκαλώπηξ. v. Reinef. Var. Lect. p. 630.

CERCŌPĪTHĒCVS, *i*, m. Κερκοπίθηκος, ſimia caudata, eine meerkatze, diſſimilis cæteris eſt ſimiis voce, pilo aſinino, nigro capite, prolixa cauda. Plin. 8, 20; Martial. 14 ep. 202. Conf. Caſp. Schotti Phyſ. curioſ. 8, 22. Iuvenal. de ſuperſtitionibus Ægyptiorum 15, 4

Effigies ſacri nitet aurea Cercopitheci.

CERCOPS, *ōpis*, gr. κέρκωψ, animal cauda ſpectabile; ſive vulpes, ſive ſimia, ein fuchs oder meer-katze. ¶ 2. Hinc *Cercops* per metaphoram dicitur πανοῦργος ſive doloſus inſtar vulpis; & fraudulentus, liſtig, betrüglich. Feſtus: *Cercopa Græci appellant lucrari undique cupientem, quaſi κέρδωνα, quem nos quoque lucrionem vocamus.* vid. ibi Dacer. & notas ad Alciphr. in Miſc. Obſerv. Vol. 5 p. 55. ¶ 3. *Cercopes* populus fallax Pithecuſæ inſulæ, ipſum Iovem conatus fallere, ideoque in ſimias converſus. v. Ovid. Met. 14, 91 ſeq. Hinc adagium, *Cercopum cœtus*, de improborum conventu. conf. & Suidas. ¶ 4. *Cercopes* fratres Herculi inſidiati &c. V. Eraſ. adag.

CERCŪRVS, *i*, m. κέρκουρος, navis prægrandis Aſiana vel Cypria, ein groß ſchiff. Plin. 7, 56 *Onerariam Hippus Tyrius invenit, lembum*

lembum Cyrenenſes, cymbam Phœnices, celocem Rhodii, cercurum Cyprii. Adde Nonium 13,4. Plaut. Stich. 2, 2, 42 ſeq. *Dum percontor portitores, cequa navis venerit Ex Aſia: negant veniſſe; conſpicatus ſum interim Cercurum, quo ego me majorem non vidiſſe cenſeo.* Meminit & Liv. 33, 19 extr. Suidas: κέρκουρος νηὸς εἶδος. De derivatione vide Harduinum ad d. l. Plinii, qui Turnebum Adverſ. 29, 18 ex Corcyra nomen deducentem, confutat. ¶ 2. *Cercurus* vel *Cercyros* piſcis Ovid. hal. 102.

CERCYON, *ŏnis*, m. latro apud Eleuſinem, validiſſimas arbores incurvans, ut viatores alligatos diſcerperet, de quo Ovid. Met. 7, 439.

¶ Cercyŏnēus, *a, um*, adject. Ovid. in Ibin v. 412 *periiſſe* ait
Corpora Theſeâ Cercyonea manu.

CERDO, *ōnis*, m. quilibet dicitur ſordidus artifex, lucrum ex arte aliqua illiberali faciens, der ein unflätiges handwerck treibet. Iuvenal. 4, 153 de Domitiano: *Sed periit, poſtquam cerdonibus eſſe timendus Cœperat*, hoc eſt, poſtquam ſævire cœpit in plebem. Schol. ad h. l. *ignobilibus. Cerdo eſt proprie turpis lucri cupidus:* ut adeo a Græco κέρδος ductum videri poſſit. Ita 8, 181 *Ad vos Trojugenæ vobis ignoſcitis, & quæ Turpia cerdoni, Voleſos Brutumve decebunt.* Vbi iterum *cerdonem* ſcholiaſta *lucri cupidum* interpretatur. ¶ 2. Speciatim ad ſutores tractum hoc nomen, & qui coriis parandis operam darent, lederbereiter, gerber, fürſchner, ſchuſter. Apparet hoc etiam ex Martial. 3 epigr. 16 *Vt velles corio ludere, cerdo, tuo:* Vbi intelligere videtur talem, qualem Sueton. Vitell. c. 2 *Sutorem veteramentarium* appellat. Add. Martial. 3 ep. 58 & 98. Priore loco *Sutor cerdo* per appoſitionem dicitur.

Cerealis, vide *Ceres*, Cereber, &c. *Cerebrum.*

CĔRĔBRVM, *i*, n. das gehirn, fons animalium actionum, ex quo nervi & ſpiritus animales naſcuntur. Antiquis & *Cereber* dicebatur. Itaque *Cereber* & *Cerebrum*, ſicut *arater* & *aratrum*. Vet. Gloſſ. *Cereber, ἐγκέφαλος.* Caper tamen rejicit, ut abſurde fictum. Ita enim de Orthographia: *Hoc*, inquit, *Cerebrum eſt. Nam* CEREBER *qui dicunt, ſine cerebro ſunt.* vid. Cic. Tuſc. 1, 9 de iis, qui *in cerebro dixerunt animi eſſe ſedem.* Plaut. Mil. 2, 2, 51 *Cerebro laborare*, nicht wohl bey ſinnen ſeyn. *Caput Cerebro vacuum*, proverbiale eſt in ſtupidos & ingenio carentes; ut Phædr. 1, 7, 2 *Cerebrum non habere*, i. e. ex v. 4 *Senſu communi carere*, keinen verſtand haben. ¶ 2. *Cerebrum* pro bili & ſtomacho, ſive iracundia Horatius dixit 1 Sat. 9, 11 *O te, Bolane, cerebri Felicem, ajebam tacitus.* Prædicat enim felicem Bolanum, qui, cum ſtomachoſior ſit, ſimpliciorque, nihil diſſimulet, & libere adeo caſtiget ineptias hominum, brevi & facile ſe ab inepte garrulis liberet, neque neceſſe habeat, cum magna moleſtia ferre diutius, ſi forte in tales incidiſſet. v. *Cerebroſus*, vid. Voſſ. Inſt. Orat. 4 p. 125. ¶ 3. Ioculariter Plaut. Aul. 2, 1, 28 ME. *Heu occidi:* EN. *Quid ita?* ME. *quia mihi miſero cerebrum excutiunt tua dicta, Soror! lapides loqueris.* ¶ 4. Plinius 13, 4 de palmis: *Dulcis medulla earum in cacumine, quod cerebrum appellant.* Itaque non tota medulla, ſed ea tantum, quæ eſt in cacumine, ita dicta eſt.

¶ Cerebellum, *i*, n. diminut. ut, *Cerebellum gallinaceum*, Plin. 29, 5; & 30, 13. conf. Suet. Vitell. c. 13. Celſ. 2, 18. ¶ 2. Anatomici ita vocant poſtremam cerebri partem, a reliqua ejus mole diviſam. ¶ 3. Pro *cerebellari*, de quo ſtatim poſuit Vegetius Mulomed. 2, 11, 3; 2, 7, 11.

¶ Cerebellare, *is*, n. tegumentum cerebri, eine mütze. Veget. 3, 33 *Caput cerebellari communire.*

¶ Cerebrōſus, *a, um*, qui ex cerebro laborat, ſive affectus cerebro eſt, der im gehirn nicht wohl verwahret; quemadmodum *cerebroſum ſenem* Plautus videtur dixiſſe Moſt. 4, 2, 36. Et ita *inſanum & cerebroſum* Lucilius conjungit apud Nonium 1, 82, qui CEREBROSVM, *ad inſaniam facilem* interpretatur. Sic & *Boves cerebroſos reddere*, Colum. 2, 11. Sed Horatius pro ὀξυχόλῳ ſeu bilioſo & quem *ſtomachoſum* appellat alibi, 1 Sat. 5, 21 *Donec cerebroſus proſilit amnis, Ac mulæ nautæque caput lumbosque ſaligno Fuſte dolat.* Virgilio *præceps animi* dicitur, Æn. 9, 686, eigenſinnig.

¶ Excerebro, *are*, das gehirn heraus nehmen. v. Vulg. Interp. Eſai 66, 3. Gloſſ. gr. lat. ἐξεγκεφαλίζω, *excerebro.*

¶ Excerebratus, *a, um*, toll, ganz von ſinnen. Tertull. adv. Marc. 4, 11 *Excerebratus novo vino.*

CĔRĔBŎLIVM, *i*, n. kerbel. Græci *Pæderota* vocant. Vide Apul. de Herb. c. 104; Pallad. Febr. t. 24; & Sept. t. 13. v. *Chærephyllon.*

Ceremonia, vide ſupra *Cæremonia.*

CĔRES, *ĕris*, Dea frugum a gerendis frugibus dicitur: Cicerone Nat. D. 2, 26 auctore quaſi *Geres*, ſicut Græce Δημήτηρ ſive Γημήτηρ, *Terra mater.* Etiam Varroni L. L. 4, 10 dicta *Ceres quod fruges gerat.* Nam fertur fruges inſtituiſſe. v. Lucret. 5, 14; & Virg. Ge. 1, 147 ſqq. Reineſ. Inſcript. Cl. 1, n. 35 p. 62 nomen derivat ab Ebr. גרש quod eſt *tritum ſ. comminutum* ſc. *frumentum.* Servius a *creando* dictam putat, & inde *almam* appellatam Virgilio Georg. 1, 7. Tibull. 2, 5, 83

At laurus bona ſigna dedit: gaudete coloni,
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.

Mammoſam vocat Lucret. 4, 1161; *pulverulentam*, Idem 5, 741. *Mater maxima, Divina*, paſſim vocatur in lapidibus literatis. De *Cerere legifera* ſ. θεσμοφόρῳ eſt peculiaris Diſputatio Kellershauſii. Ceri bona damnatorum conſecrabatur Romæ. v. Liv. 2, 41; it. 3, 55. Etiam tabularium ſenatusconſultorum fuiſſe in æde Cereris apparet ex eodem Liv. 3, 55 extr. ¶ 2. Vtuntur figurate poëtæ frequentiſſime *Cereris* vocabulo pro ſegere, frumento & pane, getreyde, brot. Ovid. 3 Amor. 6, 31 *Carmine læſa Ceres ſterilem evaneſcit in herbam*, h. e. ſeges excantata. Virg. Æn. 1, 181 *Tum Cererem corruptam undis, cerealiaque arma Expediunt.* Ter. Eun. 4, 5, 6 *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Lucan. 4, 380 *Gargite puro Vita redit, ſatis eſt populis ſluviusque Cereſque:* bey waſſer und brot ſtirbt man nicht hungers. *Cereri nuptias facere*, vel *ſacrificare*, Plauti eſt Aul. 2, 6, 5 pro convivari ſine vino, ideo quod in Cereris ſacra nefas eſſet inferre vinum. Græci eodem modo ἑστίᾳ θύειν dicunt, h. e. *Lari ſacrificare.* De Sacris Cereris vid. infra *Eleuſis.*

¶ Cĕrĕālis, *e*, adject. ut, *Arma cerealia*, das tiſchgeräthe, Virg. Æn. 1, 181 *Cerealis cœna*, h. e. pontificalis & opipara, ein herrlich mahl. Plaut. Men. 1, 1, 25. *Cereales ludi*, Liv. 30, 39 ſin. qui in honorem Cereris celebrabantur. In his ludis repræſentabatur a matronis luctus Cereris, ob raptam Proſerpinam. Itaque etiam ſecubabant a viris. v. Ovid. Amor. 3 el. 10; ubi ſtatim v. 1 *Cerealis tempora ſacri* vocat. Iulius Cæſar *Prætores & ædiles, qui frumento præeſſent, & a Cerere cerenles conſtituit* l. 2 § 32 ff. de Orig. Iur. Apud Plin 15, 19 pr. *Cereales aure* ſunt maturitatem frugum adjuvantes. Sil. 7, 183 *Cerealia dona* i. e. frumenta.

¶ Cĕrĕālia, *ium*, n. pl. tantum, ſacra dicebantur & dies feſti Cereris, Cic. Att. 2, 12. Erant autem Cereris ſacra, Eleuſinia nimirum illa, alia magna, alia parva: de quibus Auguſtin. de C. D. 7, 20, & ibi Vives, & Coquejus.

¶ Cererōſus, *a, um*, wahnſinnig. Gloſſ. gr. lat. δημητρόλυπος, *Cererоſus.*

¶ Cerĭtus, *a, um*, ſive *Cerritus* potius, a *Ceres* eſt: quippe quod ex *Cereritus* contractum eſt: Græci δημητριακὸν vocant. Quibus Δημήτηρ ſive Ceres eadem cum Erinnye eſt, ut ex Callimacho in Conjectaneis Scaliger obſervat. In Cereris ſacris furore corripiebantur. Ergo *Ceritus*, furioſus eſt, toll, unſinnig, verrückt; ſive *larvarum plenus:* ita enim *Cerritam* Plautus interpretatur, quam paullo ante vocaverat Amph. 2, 2, 145. Id. Menæch. 5, 4, 2 *Larvatus eſt ille, aut Cerritus.* Horat. 2 Sat. 3, 277 *Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe, Cerritus fuit, an commota crimine mentis*, &c. Seren. c. 8, 7 *Cerritum ſæpe horrendi medicaminis odores.* Vbi vid. intt Vet. Gloſſ. *Ceritus, παεμμανὴς, παρεμφρακλος.* conf. Nonius 1, 213; & Suet. Aug. c 87. Compar. Cic. Act. 8, 5 *Nunquam cerritior fuit quam in hoc negotio.* Ita Boſius & Lambinus. al. *certior.* Adde Reineſ. ad Petron. Fragm. p. 67.

¶ Cerĭtulus, *a, um*, dimin. male ſanus, der nicht recht zu hauſe iſt, dämiſch. Mart. Capella 8 p. 272 *Aſſimulare quenquam vel cerritulum garrientem.*

CĔRĔTE, *es*, f. oppidum Italiæ, alias *Cære*; v. ſupra. Hinc

¶ Ceretani, (Cæretani) *orum*, m. pl. qui oppido a Romanis ſolo æquato inopes per Italiam diſjecti, ut ſibi vitæ neceſſaria corraderent, multarum rerum ſcientiam commenti, ac pleraque confarcinantes, quibus apud plebem ſibi fidem doctrinæ multifariæ facerent, omnibus, qui eadem graſſantur via, celebre ad poſteros dedere nomen; vulgo Charlatans, marckſchreyer, ſigeuner. v. Steph. & Cæl. Rhodig. 11, 8; & Menagii Origines linguæ Gall. p. 183, & Ital. p. 164; & ex eo noſtri I. B. Menckenii Charlatanceria eruditorum præf. p. 4. ¶ 2. *Ceretani* alii ſunt populi Hiſpaniæ ſub Pyrenæis. Silius 3, 357

Nec Ceretani, quondam Tirinthia caſtra.

Scribuntur & *Cerretani.* Vide Plin. 3, 3; & Strab. lib. 3.

CĔRĔVĪSIA, *æ*, f. potus genus ex hordeo: quod nobis bier, ex Latino *bibere* (ut Voſſio de Vitiis ſerm. 1, 4 extr. videtur) appellatur: Gallis tribuit Plinius 22, 25 extr. Meminit & Vlpianus Lege ſi quis vinum 9 Dig. de tritico, vino, oleo legato. Iſidorus 20, 3 *Cerevi ſiam* a *Cerere* i. e. fruge vocatam ſcribit. Plura de hoc potus genere, qui aliis aliter appellatus, Scaliger Exerc. 87, Lindebrog. ad Ammiani lib. 26 p. 166, Chriſt. Colerus Parerg. c. 10, nec non Cluverius Antiq. Germ. 1, 17. Videatur item & Voſſius l. c. & peculiari Tractatu Meibomius.

CĔRIA, *æ*, f. κηρία, Hiſpanorum potus; de quo conſule Plin. 22, 25 & proxime in *Cerevi ſia* allegatos auctores.

CĔRINTHA, *æ*, f. herba apibus grata, bienen-ſpeiſe. Virg. Georg. 4, 63 *Trita meliſſophylla, & cerinthæ ignobile gramen:* de ead. Plin. 21, 12. Nomen eſt a κηρός *cera*, & ἄνθος *flos*, quod ad ceram conficiendam conferat.

¶ Cerinthus, *i*, m. *quem alii fandaracam, crithacen alii vocant* Plin. 11, 7 medium quiddam inter mel & ceram, vid. *crithace.* ¶ 2. Vrbs Græciæ maritima, Plin. 4, 12; & Homer. Iliad. β. v. 538. ¶ 3. Cerinthus, hæreticus, qui, ut Dionyſius loquitur, *affirmabat futurum regnum Chriſti voluptarium, mores ſuos faſſus, quod gulæ luxuriæque deditus eſſet.* Ruina balnei oppreſſus eſſe dicitur. Vid. Euſeb. l. 3, & Epiph. Hær. 22.

Cérites, vide ſupra *Cære*; Ceritus vide *Ceres.*

CERNO, *crevi, cretum, cernere*, a Gr. κρίνω vel κεκρίνω derivatum ſignificationes ejus retinet, notatque generatim aliquid ſecernere, dirimere. Itaque ¶ 1. Cribrare eſt, ſeu diſcernere, ſäuben, ſichten, ſieben, rollen. *Cribro tenui cernitur*, Plin. 33, 5. Ovid. de Medic. facici v. 61 *Namque ubi pulvereæ fuerint confuſa farina, Protinus innumeris omnia cerne cavis.* Cum dicit *innumeris cavis*, cribrum circumſcribit. Idem ibid. v. 89 *Hæc ubi contrieris, per denſa foramina cerne.* Vbi rurſus cribrum per *denſa foramina* deſignat, quod *tenue cribrum*, ſupra Plinio: ad quem modum Cato de R. R. c. 107 *Per cribrum minutiſſime cernere*, vide mox *Cretus & Incretus.* Tertull. de Fuga c. 2 *Sutanas poſtulavit, ut cerneret vos velut frumentum.* Sic & *Concernere*, compoſito, Auguſtinus uſus eſt, ut mox dicemus. ¶ 2. Et quoniam omnis judicandi vis in diſcretione rerum poſita eſt, qua vera a falſis ſeparantur, ideirco *cerno* pro *judico* vel *conſtituo*, ich beſchlieſſe, uſurpari cœptum eſt, quod compoſitum, *decerno, decretum* arguit: pro quo & ſimplex aliquando ponitur. Tac. An. 15, 14, 1 *Illum locum tempusque deſtinatum, quid de Armenia cernerent.* Adde Plaut. Ciſt. 1, 1, 1; & Trin. 2, 4, 78. Varr. L. L. 6, 6. Cœlius Cic. fam. 8, 14, 9 *Quamdiu civiliter ſine armis cernetur.* Itaque *cerno* a judiciis etiam ad bellum translatum eſt. ¶ 3. Atque cum bellum & pugnæ diſceptationis quoddam genus ſint, ideirco *cernere*, & pro pugnare, ſeu dimicare poſuerunt; in cujus locum frequentativum ejus *certare*, item compoſitum *decernere* ſucceſſit, quod & Seneca obſervat epiſt. 58. Plautus Arg. 2 Amph. v. 5 *Pro patria Amphitruo dum cernit cum hoſtibus.* Virg. Æn. 12, 707, 709 *Stupet ipſe Latinus Inter ſe coiiſſe viros & cernere ferro.* Eſt hæc veriſſima & antiquiſſima lectio, ut Servius obſervat, notatque ſimiliter Ennium dixiſſe:

Olli cernebant magnis de rebus agentes.

Confirmat eam & Senecæ auctoritas laudato paullo ante loco, & magis Sall. Cat. 59, 5, quosque ibi laudat Cortius. Quemadmodum autem Græci ſuum κρίνειν cum quarto caſu conſtruebant: ut cum dice-

rent, κρίνειν τὸν πόλεμον: κρίνειν τὰ ὅπλα: pro *dimicare prælio: collatis signis concurrere*; ita id imitati etiam Latini sunt. Lucret. 5, 393

Tantum spirantes æquo certamine bellum
Magnis de rebus inter se cernere certant.

Bellum cernere, id est, bello seu armis disceptare. Ennius apud Cic. Off. 1, 12

Ferro, non auro vitam cernamus utrique.

Et Idem rursus in Medea apud Varr. L. L. 5, 8 & Nonium 4, 69 *Ter mallem sub armis vitam cernere, quam semel modo parere: Cernere vitam*, i. e. de vita, vel propter vitam disceptare armis seu decertare. Conf. Vart. l. c. Turneb. Adverf. 26, 32. ¶ 4. Frequentissime pro *videre* usurpamus, quod & ipsum in discernendo & separandis rebus positum est, sehen. Iterum Ennius ap. Varr. l. c. *Lumen juvarve in cælo cernio.* Addit Varro, *dictum esse Cerno a Cereo* (pro Creo) *i. e. a creando, ab eo, quod cum quid creatum est, tunc denique videatur.* Horat. 1 Serm. 3, 25 *Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis, Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum?* Ovid. 1 Pont. 5, 5 *Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus, Et vitium capiant, ni moveantur, equæ. Cernitur oculis*, ut accipitur auribus. Nepos 20, 2, 2 *Vt non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem & ex quanto regno, ad quam fortunam detrusisset.* ¶ 5. Inde ad animum transfertur, & *animadvertere* ac *intelligere* significat, erkennen. Cic. Catil. 4, 6 *Cerno animo sepultam patriam*, mich dünchet, ich sehe vor meinen augen ꝛc. Id. N. D. 2, 18 *Cernere mente.* Et Ennius apud Cic. de Amic. c. 17 *Amicus certus, in re incerta cernitur*, conf. Ter. Andr. 1, 1, 108. ¶ 6. *Cernere hereditatem*, est proprie deliberare de hæreditate adeunda, deinde etiam synecdochice adire hæreditatem, erben. Cic. Att. 11, 2 *Eo ipso die ex testamento crevi hereditatem*, ich habe mich des erbtheils angemaſſet. Vide ICtos & Scalig. ad Festum in *Crevi*. In primis vero Perizon. ad Sanctii Minervam 4, 15, ubi de tota vi hujus verbi disputat, & sententiam suam (in editione nimirum ultima) contra Küsterum defendit: unde peti potest exquisita hujus verbi tractatio. Adde Schulting. Jurisprud. Anti-Justin. p. 642 sqq. Cic. fam. 9, 14 eleganter: *A te peto, ut me hanc quasi falsam hæreditatem alienæ gloriæ sinas cernere.* Id. Att. 6, 1 *Hominem semper amantem me nunc credo eo magis, quod debet etiam fratris Appii amorem erga me cum reliqua hereditate crevisse.* vid. h. l. Græv. p. 578, ubi totam phrasin explicat. Conf. Menckenii Obſerv. L. L. hac voce, ubi ſimplici verbo *cernere* idem notari, Ciceronis exemplis probat. Adde quæ dicimus in *Cretio*.

¶ Cernens, *tis*. Virg. Æn. 6, 482 *Omnes longo ordine cernens.* Lucret. 6, 644 *Cæli scintillare omnia templa cernentes.* conf. Nep. 7, 9, 3.

¶ Cernentia, *æ*, f. visus, das ſehen. Mart. Capella l. 4 p. 115 *Opponitur*, ait, *cernentia cæcitati.*

¶ Crētus, *a, um*, gebeutelt, ausgeſiebet; ut, *Bene cretus cinis*, Pallad. 10, 22. ¶ 2. Hinc & per Metathesin *Certus, a, um*, de quo mox ſuo loco. ¶ 3. *Cretus* i. e. natus, vid. in Creſco.

¶ Cretio, *ōnis*, f. ſolemnitas in adeundis hæreditatibus, die beſitznehmung. Cic. ad Att. aliquoties, e. g. 11, 12 extr. *Cretio ſimplex*: 13, 46 *Libera cretio.* Vide utrobique interpretes, inprimis Malaſpin. p. 504 ſq. Gr. & Iſidor. 5, 24. Notabilis locus eſt Vlpiani tit. 22 § 27 *Cretio eſt certorum dierum ſpatium, quod datur inſtituto hæredi ad deliberandum, utrum ei expediat hæreditatem adire, nec ne: velut Titius hæres eſto, cernitoque in diebus centum proximis: quibus ſcieris poteris que: niſi ita creverit, exhæres eſto.* Plin. 2, 26, fin. *Cælo in hereditate cunctis relicto, ſi quisquam qui cretionem eam caperet, inventus eſſet*, h. e. hereditatem adire vellet.

¶ Cretūra, *æ*, f. quod cribrando rejicitur, ausgeſiebtes. Pallad. 1, 24 inter columbarum pabula refert. *Triginta columbis volantibus diurni tres ſextarii tritici ſufficient, aut creturæ.* Conf. 12, 22; & Barth. Adv. 39, 8.

¶ Cernitus, *a, um*, idem quod *cretus*. Th. Priſcian. 2, 4 *Lomentum fabacium bene cernitum.* v. Reinef. Var. lect. p. 673.

¶ Cernuus, *a, um*, incurvatus, in terram pronus, gebückt. Arnob. 7 p. 246 *Pronos & cernuos ruere.* Prudent. Cathem. 7, 42 *Nam ſtendo pernox irrigatum pulverem Humi madentis ore preſſit cernuo.* Apulej. Metam. l. 9 *Super menſam cernuus corruens*, ubi Pricæum vide & Salmaſ. ad Solin. p. 147. Et ipſe Virg. Æn. 10, 894 de equo, *ejecto incumbit cernuus armo*: ubi *Cernuus*, inquit Servius, *qui cadit in faciem, quaſi in eam partem, qua cernimus.* Sedulius in Luc. 13 de muliere dæmonio incurvata: *Deſpectans cernua terram.* conf. Nonius 1, 76.

¶ Cernuo, *are*, in armos procidere, in caput ſe jacere pronum, Gloſſ. κυβιστᾶν, ſich zur erden bücken, aufs geſicht niederfallen. Apul. 1 Met. p. 111 *Corpus exanimatum in flumen pene cernuet.* Prudent. 1 adv. Symmach. v. 350 *Cernuat ora ſenex barbatus & oſcula figit Cruribus.*

¶ Cernuātus, *a, um*, niedergebogen, geſtürzt. Solinus c. 57 de equo; *Adeo ſprevit lupatos, ut de induſtria cernuatus, ruina & ſe & equitem pariter affligeret.* conf. Salmaſ. Exercit. ad h. l. p. 628.

¶ Cernulo, *are*, pro *cernuare*. Vid. Scal. ad Feſtum, & Lipſ. ad illud Senecæ epiſt. 8 *Non evertit fortuna; ſed cernulat & allidit.*

¶ Cernulus, *a, um*, ſtürzend, vorwärts ſinckend. Apul. 9 Met. *Supra menſam cernulus corruens.* v. Emend. Elmenh. ad p. 235. Gloſſæ: *Cernulus, πεταυρίσκος. Cernui, πεταυρισμοί.* Ita vocabantur, qui de machina in caput ſe jaciebant. vid. Salm. Exerc. Plin. p. 149.

¶ Certo, *are*, frequentativum a *Cerno*, vide paullo poſt ſeorſim.

Compoſita a *Cerno*:

¶ Concerno, *ĕre*, ſignificatione propria pro *cribro cernere* ſeu *purgare*, untereinander ſieben. Auguſt. Confeſſ. 5, 10 de ſuo Manichæiſmo: *Talem naturam ejus naſci non poſſe de Maria virgine arbitrabar, niſi carni concerneretur.* ¶ 2. Altera autem *videndi* ſignificatio vix probari poteſt aliunde, quam ex Gloſſis, quarum eſt *Concerno συνδεωρῶ.* ¶ 3. Tertia notio, quæ trita hodie ac vulgaris eſt, *concernit rem* pro *attinet ad rem*, caret auctoritate veterum exemplorum. Vide Curas Cellarii Poſter. p. 350 & Voſſ. de vit. L. L. 4, 4.

¶ Decerno, *ĕre*, judicare, judicio ſuo divinare, urtheilen, erkennen. Ter. Adelph. 4, 2, 5 *Quid hoc, malum, infelicitatis? nequeo ſatis decernere*, ich kan nicht recht klug werden. Liv. 5, 55 pr. *Rem dubiam decrevit opportune vox emiſſa*, es hat der ſachen den ausſchlag gegeben. ¶ 2. Item ſtatuere, bey ſich beſchlieſſen. Ter. Heaut. 3, 1, 56 *Sumat, conſumat, perdat, decretum eſt pati.* Cic. Verr. 2, 67 *Decretum ſenatus.* ¶ 3. Etiam de ſententiis ſingulorum. Cic. fam. 1, 1 *Tibi decernit, ut regem reducas*, ſein votum gehet dahin, du ſolt ꝛc. Nam ita *decernere* etiam dicitur, cujus ſententia non valet. vid. Gronov. ad Liv. 27, 20. Sen. Theb. v. 243 *Infanti quoque decreta mors eſt.* Sic *Decernere honores, dignitatem, imperium, præfecturam, triumphum*, bewilligen, zuerkennen, Nepos 7, 7, 1. Cic. Fin. 4, 9 &c. Liv. 1, 18 *ad unum omnes Numæ Pompilio regnum deferendum decernunt. Decernere ſtatuam alicui*, Plin. 34, 6. *Summam Pallanti*, Plin. 8 epiſt. 6. Sic enim ibi codd. vulgo: *ob fidem diligentiamque Pallantis dec.* ¶ 4. De eventu etiam aliarum rerum præſertim contentionum & pugnarum *Decernere*, dicitur. Liv. 28, 14 *Æquitum diu anceps pugna erat, nec ipſa per ſe decerni poterat, quia pulſis, quod prope invicem fiebat, in aciem peditum tutus receptus erat*, decerni h. e. finiri alterius partis certa victoria. Ita, *decernere*, prælium committere eſt apud Cæſ. de B. Civ. 3, 41. *Decernere de fortunis omnibus*, Cic. pro P. Quint. c. 2; *de vita*, c. 13; *de capite*, c. 22. conf. Menckenii obſerv. *Armis decernere*, Cic. Att. 7, 3, & rurſus ibid. 10, 9 *Vtinam meo ſolum capite decernerem*, i. e. in periculo eſſem, eventusque adeo ad me ſolum ſpectaret, wenn ich die ſache mit meinem leben oder tod ausmachen könte. Quo ſenſu alias Cicero *dimicandi* verbo utitur. Id. fam. 10, 10 pr. *In uno prælio omnis fortuna reip. diſceptari: quod quidem, cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore.* v. Græv. Porro Nepos 1, 4, 4 *Acie decernere*: & abſolute *Decernere cum aliquo*, pro prœliari, eine ſchlacht liefern, apud eumd. 23, 4, 1 & Curt. 3, 2, 1.

¶ Decrētus, *a, um*, beſchloſſen, zuerkannt; ut, *Decreta provincia*, Vellej. 2, 60, 5. *Decreta lex*, Cic. pro Dom. c. 9. *Ei omnes honores decreti*, Nep. 7, 7, 1.

¶ Decrētum, *i*, n. placitum, dogma; ut, *Decreta philoſophorum*, lehrſätze: Cic. Acad. Quæſt. 2, 9 *Sapientiæ vero quid futurum eſt? quæ neque de ſeipſa dubitare debet, neque de ſuis decretis, quæ philoſophi vocant δόγματα.* Proprie quicquid cognita cauſſa pronunciatum: ut, *Decretum ſenatus, patrum*, ein rathſchluß, Vellej. 2, 58, 4; & Horat. carm. ſec. v. 18. *Decreta facere*, Cic. poſt Red. in Sen. c. 1 & pro Domo c. 28. *confirmare*, Nepos 19, 3, 2. Sen. Medea v. 198 *Vox conſtituto ſera decreto venit*: id eſt, poſt cognitam cauſſam, factumque decretum, denuo ſe defendere velle, ſerum eſt. *Arminius decretis facta jungit*, bey ihm iſt rath und that, Vellej. 2, 118, 3. ¶ 2. *Decreto*, i. e. certo conſilio apud Liv. 1, 11 ext. Sed ibi & in Cic. Agrar. contra Rull. 2, 17, qui locus a I. F. Gronovio advocatur, eſt lectionis diverſitas, alii enim *directo*.

¶ Decretio, *ōnis*, f. idem. Mart. Capella lib. 1 p. 12 in carm. *Futura cujus illigat decretio.*

¶ Decretālis, *e*, pendens a decreto, beſchloſſen, bewilliget. Sidon. 7 epiſt. 9 *Decretalis pagina.* Vlpian. l. 1 § 7 ff. de Succeſſ. edict. *Decretalis bonorum ſucceſſio.* ¶ 2. *Decretales* etiam vocantur Pontificum epiſtolæ, quæ bonam partem corporis juris canonici conſtituunt.

¶ Decretōrius, *a, um*, κριτικὸς ſive κριτήριος, definitivus, das der ſache den ausſchlag giebet. Plinius elegantiſſime 17, 2 *Circa Virgilias quidem pluere inimiciſſimum viti & oleæ: quoniam tum coitus eſt earum. Hoc eſt, illud quatriduum oleis decretorium; hic articulus auſtrinus nubili ſpurci quod diximus:* DECRETORIVM QVATRIDVVM dicit, quod eo de proventu oleæ cernitur & quaſi diſceptatur: ut vel proventus uber exſpectandus ſit, vel tenuis aut nullus. Sicut decreto judicis vel abſolvitur quis vel condemnatur. Ita idem 18, 28 *In hoc temporis intervallo res ſumma vitium agitur, decretorio rursus illo ſidere, quod CANICVLAM appellavimus.* Firmicus quoque Climactericos numeros *decretorios* dixit, quod velut decernunt de vita hominis, & in utramque partem ſtatuunt, vel ut ſervetur, vel ut perimatur. Seneca etiam fatalem & ultimam horam noſtram *decretoriam* vocat epiſt. 102; qui & *decretoria arma* dixit, *luſoriisque* oppoſuit, quod decernant de vita, nec ſtringant tantum ac feriant, ſicut *luſorii*; ſed faucient quoque ac perimant. Neque enim ideo ſic appellata, quod hæc decreto prætoris veluti dabantur, ut Lipſius putabat Saturn. 2, 19; ſed eam ob cauſſam, quam diximus: quod ſcilicet iis de victoria aut vita decerneretur, ut ipſe poſtea interpretatus eſt ad epiſt. Senecæ 117 ſub fin. Adde Burm. ad Quint. 10, 5 p. 945 ſq. Item Sen. de Clement. 1, 14 *Decretorium ſtylum*, dixit ultimum, quo ſententia non varianda perſcribitur. De *pugna decretoria* vid. Gronov. ad Liv. 28, 14. Occurrit hoc nomen apud Quint. 6, 4; licet quidam ibi habeant *decertatoria*.

¶ Diſcerno, *ĕre*, unterſcheiden; ut, *Alba & atra diſcernere*, Cic. Tuſc. 5, 39. *Gemmas veras a falſis diſcernendi magna difficultas*, Plin. 37, 12. Et Cic. pro Fontejo c. 6 *Vbi diſcerni ſtultus auditor & credulus ab religioſo & ſapienti judice poſſit.* Virg. Æn. 4, 264 de Didone: *Tenui telas diſcreverat auro*, mit golde geſtickt. Id. Æn. 12, 898 *Limes agro poſitus, litem ut diſcerneret arvis*, h. e. decerneret, entſcheiden.

¶ Diſcernens, *tis*, vide mox *Diſcretus*. Hinc

¶ Diſcernenter, adv. mit unterſchied. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Diſcernenter ajunt hoc adjutorii genus adhibendum.*

¶ Diſcrētus, *a, um*, ſeparatus, divisus, unterſchieden, geſchieden, geſondert. Voſſius de Vit. Serm. 1, 33 p. 145 DISCRETVS, ſcribit, veteribus ſemper paſſivum de iis, quæ ſecernantur; ut *Diſcreta femina*, Lucret. 6, 790; & Colum. 3, 21. Nunquam vero activum pro eo, qui rerum momenta diſcernit, quomodo dicunt Hiſpani, Gallique *VIRVM DISCRETVM.* Quod ſi Plautus tamen active *notos* pro iis dixit, qui noverunt; *ſuſpectum* pro ſuſpicace Dionyſius Cato in Diſtichis; non abſurde adeo *Diſcretus*, pro eo, qui diſcernit, dici videatur? Tales tamen, h. e. qui eo habitu præditi ſunt; qui *Diſcretio* appellatur, de quo mox etiam monebimus, *Diſcernentes* dici Iovianus Pontanus maſit: cum *Diſcretos* appellare vulgare & ſordidum ſit. Veteribus enim ſemper norat *ſeparatus*: Plin. 4 epiſt. 19 *Diſcreta velo.* Stat. Theb. 5, 559 de termino *Saxo diſcretus ager.* Et Vitruv. 5, 7 *Vox ingreditur ad aures diſcreta verborum claritate*, vernehmlich, deutlich.

¶ Diſcrete, diſtincte, unterſchiedlich. Cic. de Invent. 1, 30 *Confuſe & permiſte diſperſimus: poſt diſcrete & electe digeremus.*

¶ Diſcre-

¶ Discretim, idem. Apul. 6 Met. p. 173 *Singula Psyche curiose dividit, & discretim remota rite componit.* Id. Florid. p. 347 *Sigillatim ac discretim.* Quidam addunt Varronem R. R. 1, 3, sed libri & ratio postulant *diseretum*. Addatur vero Ammian. 27, 1; & 29, 6.

¶ Discrētio, *ōnis*, discriminatio, divisio, die unterscheidung. Tryphon. l. 62 § 1 ff. de usufr. *Discretio difficilis.* August. de Genesi ad Lit. 2, 8 *Discretio terrarum atque aquarum.* Prudent. Hamartig. v. 26 *Cumulum discretio carpit.* Et Avienus Arateis v. 31 *Insociabilium discretio justa Deorum.* Adde ibid. v. 300; & inprimis Pallad. Iul. t. 4; Tertull. ad Vxor. 2, 9; & de Anima c. 12; Lactant. 4, 29. Diomedi 2 p. 431 *Discretio est perplana expositio* &c. ¶ 2. Est & innominati habitus apud veteres, recentius nomen, a quo *Discreti* novo & ipso nomine, qui eo præditi, appellantur; die bescheidenheit, discretion. Quint. Decl. Trib. Mar. p. 77 ed. Burm. *Patiatur & tua divina virtus, & Romanæ militiæ pia discretio.* Verum Scioppius infamia Famiani p. 212 & seqq. observat, Ciceronem pro eo, quod *discretionem* nonnulli hodie vocant, *delectum* & *discrimen*; Vlpianum vero *ingenium* dixisse. vid. mox *Discrimen* & quæ ibi dicemus. Verba ICti lege 9 § 4 D. de Offic. Proconf. ista sunt: *Circa advocatos patientem esse oportet, sed cum ingenio, ne contemptibilis videatur*; cum INGENIO, id est, *cum discretione*, ut loquerentur hodie nonnulli.

¶ Discretor, *ōris*, m. ein richter. Vulg. Interpr. Hebr. 4, 12 *Discretor cogitationum.* vide & Saresb. 2, 28. Sed & Stat. Theb. 3, 79.

¶ Discretōrius, *a, um*, unterscheidend. Cæl. Aurel. Tard. 2, 12 *Discretorium diaphragma.*

¶ Discretivus, *a, um*, idem; ut, *Conjunctiones discretivæ*, Priscian. 16 p. 1030.

¶ Discernĭbĭlis, *e*, unterschiedlich. August. Enchir. c. 90 *Creatoris in effigie sua cujusque proprietas & discernibilis similitudo servatur: in cæteris autem corporis bonis æqualia redduntur.*

¶ Discernĭcŭlum, *i*, n. id est, quo capilli discernuntur, haarnadel. Ita Varro L. L. 4, 29; & Nonius 1, 155. ¶ 2. Quodvis discrimen, ein unterschied, Gellius 17, 15 *Comperi duas hellebori species esse, discerniculo coloris insignes, candidi & nigri.*

¶ Discrīmen, *ĭnis*, n. (quasi *discernimen*) ein unterschied, eine theilung. Iuvenal. 6, 299 *Quid enim Venus ebria curat? Inguinis & capitis quæ sint discrimina, nescit.* Curt. 4, 12, 20 *Agminum discrimina atque ordo.* Ovid. Art. am. 2, 303 divisionem crinium *discrimina* vocat, gescheitelt haar. Cic. 2, 50 *Verres omnium rerum delectum atque discrimen pecunia sustulit.* Præcessit: *Omnia jura pretio exæquavit*; Possis forte Germanice reddere: er hat ums geld alle discretion aufgehoben. Quæ interpretatio certe locum habet in altero Ciceronis loco pro Planc. c. 4 *Non est consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, non diligentia.* ¶ 2. Significat & periculum, noth und gefahr, e. g. *Adducta est respub. in maximum periculum, & extremum pæne discrimen*, Cic. Phil. 7 ineunte. *In discrimen vitæ adducere*, Id. pro Sext. c. 20; *existimationis venire*, Id. Divin. Verr. c. 22; *devenire*, *vocari*, Id. de Orat. 1, 1, & pro lege Man. c. 5 Vetus Gloss. *Discrimen*, ἀνακτένισμα, διάκριμα, κίνδυνος. Sic, *Discrimen experiri*, i. e. pugnare, scharmußiren, Curt. 5, 4, 28. *Se in pugnæ discrimen immittere*, Id. 16, 1, 1. *Belli Martisque discrimen subire*, Id. 9, 6, 24.

¶ Discrīmĭno, *are*, distinguere, scheiden, theilen. Cic. Phil. 12, 9 *Hetruriam discriminat Cassia* (via). Adde Lucret. 2, 708; Sen. epist. 95; Sidon. 9 epist. 4; Mart. Capella 6 p. 228; Apul. Met. 6 p. 185; & Apol. p. 276 Elm.

¶ Discriminans, *tis*. Apul. de Mundo p. 235 *Luna altitudinis ætherea principia discriminans.* Elmenh. *disterminans* p. 58.

¶ Discrimĭnātus, *a, um*, unterschieden. Liv. 21, 4 *Vigiliarum somnique nec die nec nocte discriminata tempora.*

¶ Discriminatim, adverb. unterschiedlich. Varro R. R. 1, 7 *Non possunt vivere nisi in loco aquoso, aut etiam in aqua: & id discriminatim, ut alia in lacubus, alia in fluminibus* &c.

¶ Discriminatio, *ōnis*, f. die unterscheidung. Diomed. Gramm. 1 p. 306 *Propria discriminatio.*

¶ Discriminātor, *ōris*, m. qui discernit, der entscheidet. Tertull. ad Nation. 1, 10 *Discriminatores impendere*, id est, judices, qui rem examinent. Apul. de mundo ed. Stew. p. 233 *Divisor & discriminator mundi*: Elmenh. *disterminator* p. 57.

¶ Discriminatrix, *īcis*, f. Nazar. Paneg. c. 7 *Majestas fandi ac nefandi discriminatrix.*

¶ Discrimĭnālis, *e*, idem. ut, *Discriminalis acus*, apud Hieron. advers. Rufin. 3 cap. ult. eine haarnadel. Substantive neutro plur. usus est vulg. Interpr. Ies. 3, 20 *Discriminalia.*

¶ Indiscrētus, *a, um*, minime discretus, vermenget, ohne unterschied, gleichförmig; ut, *Indiscreti fines*, ungewisse grenßen, Apul. de Mundo p. 60. Et Virg. Æn. 10, 392 *Simillima proles, indiscreta suis*, id est, ita inter se similes gemelli, ut a parentibus discerni non possint. Celsus 4, 3 *Indiscretis nominibus utuntur.* Varro R. R. 3, 1 *Agriculturam indiscretam habere.* Et Sen. de Clement. 1 extr. *Multos occidere & indiscretos.* Prudent. Apoth. v. 256 *Operis forma indiscreta.* Lucan. 9, 715 *Serpens indiscretus arenis.*

¶ Indiscrete, adverb. idem. Plin. 11, 37 *Avium & animalium vocis indiscrete editur imitatio.* Capitol. Nigro c 3 *Quum indiscrete subsellia Circi repleta essent.* Ammian. 15, 4 *Pauperes & divites indiscrete.* conf. Borrichii Vind. p. 110.

¶ Indiscretim, aliud adv. Idem. Solin. c. 30 *Indiscretim vesci.*

¶ Indiscriminatim, idem. Varro apud Nonium 2, 449 *Proinde ut nihil intersit, utemur indiscriminatim.*

¶ Indiscrimĭnābĭlis, *e*, da kein unterscheid ist. Claud. Mamert. de Stat. animæ 2, 10.

¶ Excerno, *ēre*, ejiciendo separare, auswerffen. Celsus Præfat. *Parum nimiumve excernere*, puta screando, ausspucken. Id. 2, 7 *Sanguis cum urina excernitur*, es geht zugleich blut heraus. Id. 4, 1 *Ima ventriculi pars portæ modo in inferiores partes ea, quæ excreturi sumus, emittit*, was wir von uns gehen lassen. Colum. 2, 21 *In area detrita frumenta sic sunt aggerenda, ut omni statu possint excerni*, daß es gesichtet werden kan. Conf. Vitruv. 7, 6.

¶ Excretus, *a, um*, ausgebeutelt, ausgeworffen. Colum. 8, 4 *Furfures a farina excreti.* Id. 8, 8 *Excreta tritici dantur gallinis.* Cels. 2, 7 *Quod inde excretum est, aquæ simile est*, das heraus gelassene.

¶ Excreria, *æ*, f. pro eo quod excernitur, unflat. Vitruv. 7, 6. v. Baldi Lex. p. 49.

¶ Excretio, *ōnis*, f. die auswerffung, ausreusperung; ut, *Purulentæ excretiones*, Plin. 27, 12 Harduinus legit, *exscreationes*.

¶ Excrementum, *i*, n. unflat, das man auswirfft; ut, *Excrementum oris*, speichel. Tac. Hist. 4, 81, 3. Maxime ventris sordes significat. Plin. 8, 28 *Panthera excrementis hominis sibi medetur*, mit menschenmist. Id. 10, 73 extr. *Feles excrementa sua effossa obruunt terra.*

¶ Incerno, *ēre*, sichten, beuteln. Cato R. R. c. 48 (al. 49) *Terram cribro incernito*, siebe klare erde darauf. Adde Vitruv. 7, 1; Colum. 5, 6.

¶ Incrētus, *a, um*, non cribratus, ungesiebt. Apul. Met. 7 p. 194 *Furfures apponebant incretos ac sordidos multoque lapide salebrosos.*

¶ Incernĭculum, *i*, n. Plin. 8, 44 extr. de mulo apud Athenienses bene merito, *Decretum fecere, ne frumentarii negociatores ab incerniculis eum arcerent.* ubi videntur vel cribra intelligi, vel ipsæ cumeræ.

¶ Recrementum, *i*, n. quod fere idem est atque *Excrementum*, infra ad *Cresco* relatum vide.

¶ Secerno, *ēre*, est separare, seligere, absondern; ut, *Secedant improbi, secernant se a bonis*, Cic. Catil. 1, c. ult. Id. Nat. D 2, 47 *Dedit natura belluis & sensum, ut secernerent pestifera a salutaribus.* ¶ 2. Aliquando etiam est excipere. Liv. 35, 14 extr. *Assentationis genus Scipionem movisse, quod* (Hannibal) *e grege se imperatorum velut inæstimabilem secrevisset*, daß er ihn ausgenommen.

¶ Secrētus, *a, um*, separatus, abgesondert, allein liegend. Iustin. 2, 1, 15 *Pars ab igne secreta.* Virg. Æn. 2, 299 *Secreta Parentis Anchisæ domus, arboribusque obtecta recessit.* Cic. Fin. 2, 33 *Secretus a voluptatibus.* Colum. 9, 4 pr. *Secretissimæ pabulationes*, abgelegene weide. Sic *Secretiora Germaniæ* sunt Tacito Germ. 41, 1, interiora ac remotiora loca. ¶ 2. Interdum aut solitudinis notionem habet, aut arcanæ fidei, einsam, heimlich, geheim. Virg. Æn. 2, 299 *Secreta domus.* Horat. 1 epist. 18, 103 *Secretum iter vitæ.* Tac. An. 14, 3, 1 *Secretos vitare congressus.* Sen. epist. 92 pr. *Invadit etiam secretissimos tumultus.* Tac. Agric. 40, 2 *Libertus ex secretioribus ministeriis missus ad Agricolam.* Quint. 1, 1 p. 22 *Epistolæ secretæ & familiares.* ¶ 3. Apud eundem Quint. 1, 1 p. 23 *Interpretatio linguæ secretioris, quas Græci* γλώσσας *vocant*, nicht alltäglich bekannte worte. vid. *Secretum* n. 4.

¶ Secretum, *i*, n. ein geheimniß, heimlichkeit. Quintil. 11, 1 p. 967 *Profert mores plerumque oratio, & animi secreta detegit.* Hinc *Secretum petere*, est secreto colloquendi copiam petere. Tac. Hist. 2, 4, 3 *Sostratus pauca in præsens, & solita respondens, petito secreto futura aperit.* Suet. Tib. c. 26 extr. *Secretum petenti non nisi adhibito filio Druso dedit.* Et Calig. c. 23 *Aviæ Antoniæ secretum petenti denegavit, nisi ut interveniret Macro præfectus.* Apud eundem Claud. c. 10 *Secretum desiderare*, est omnino solum esse velle. Ita Othone c. 10 *Captare secretum.* Et Domit. c. 13 *Secretum sumere* dixit. Tac. An. 13, 18, 3 *Crebra cum amicis secreta habere*, puta colloquia. ¶ 2. *Secretum* etiam de secessu ruris & solitudine dicitur, die einsamkeit, retirade. Tac. Hist. 3, 63, 4 *Per eos dies Primus ac Varus crebris nuntiis salutem & pecuniam & secreta Campaniæ offerre Vitellio*, &c. Id. Germ. 45, 9 *Fæcundiora nemora lucosque, sicut orientis secretis, ita & occidentis insulis terrisque inesse crediderim.* Sic *Rhodi secretum*: *Mitylenense secretum*, pro secessibus, apud eundem legas. *Secretum agens*, i. e. solus existens, einsam. Suet. Tib. c. 60. *Animus etiam secretum suum sanctius faciat*, Sen. epist. 11. Phædr. 3, 10, 11 *Seductus in secretum a liberto suo.* ¶ 3. Ad latrinam retulit Aur. Victor Epit. c. 62 *Ad secreta ventris secedere*, auf den secret. ¶ 4. Plin. præf. p. 3, 36 Hærd. *quorum voluminum pauca admodum studiosi attingunt propter secretum materiæ*, h. e. quia res vulgo incognitas tractant. v. *Secretus* n. 3.

¶ Secretio, *ōnis*, f. die absonderung; ut, *Interitus est quasi discessus, & secretio, ac direptus earum partium, quæ ante interitum junctione aliqua tenebantur*, Cic. Tusc. 1, 29. *Secretio rerum natura junctarum*, Diomed. 2 p. 431.

¶ Secreto, adverb. heimlich, im vertrauen; ut, *Secreto colloqui*, Cic. Att. 7, 8. Id. fam. 7, 25 *Secreto hoc audi, tecum habeto.* Sen. epist. 10 *Secreto ambulare*, h. e. solum. Comp. Iustinus 21, 4, 3 *Senatui epulas parat, ut, poculis veneno infectis, secretius senatum, & sine arbitro interficeret.* conf. Colum. 11, 2 & Sen. Qu. nat 5, 4.

¶ Secrete, idem, apud Tertull. de Orat. c. 1, & de Pallio c. 4.

¶ Secretim, idem, apud Ammian. Marcell. 29, 1.

¶ Secretarium, *i*, n. locus seductus a turba isque cancellis septus; cujusmodi conclavia in tribunalibus erant, ubi reddebatur jus, ein abgesonderter ort. Vnde *Secretarium prætorii* ap. August. contra Cresco. 3, 56. Ita Aviriani Comitis *Secretarium* ap. Sulpic. Dial. de virt. B. Martini 3, 8. Idem & *Secretarii*, quod in ecclesia esset, meminit; ut Dial. 2; ubi thesaurus ecclesiæ, & sacri codices depositi erant, die sacristey. Paulinus epist. 12 *Hic locus est veneranda penus, qua conditur, & qua Promitur alma sacri pompa ministerii.* Prudentius *Cælestis arcanum domus* in Laurentio; alibi *sacrarium* etiam vocat. Lapis Rom. in æde D. Martinæ, *Secretarium amplissimi senatus.* Vide supra de *Cancellis* & *Cancellariis* ibique nominatos auctores; itemque Voss. de Vit. Serm. 3, 48, quem redarguit Ol. Borrich Cogit. de L. L. p. 234, ex vetusta Inscript. Romæ, & ex Apulejo, qui pæne ducentis ante Augustinum annis l. de Mundo p. 64 scripsit: *Ignes qui terræ secretariis continentur*, i. e. locis occultis.

¶ Secretarius, *i*, m. Ita hodieque appellatur scribarum honoratior. *Cancellarius* olim dictus, de quo vide supra; & Vossium d. l. *Astrorum Secretarius* est pro Astrologo ap. Saresb. 2, 24.

¶ Subcerno, vel Succerno, *ēre*, idem quod secernere, durchschlagen, durchsieben; ut, *Cribro succernere*, Plin. 18, 11. *Succernere nucleos vinaceos*, Cato R. R. 10 & 25.

¶ Subcretus, vel Succretus, *a, um*, durchgesiebt. Cato R. R. c. 18 *Calx cribro succreta.* Vitruv. 2, 5 *Testa tusa & subcreta.* Adde 7, 7 ext. & Plaut. Pœn. 3, 1, 10.

¶ Subcerniculum, *i*, n cribrum, ein sieb, durchschlag.

¶ Supercerno, *ēre*, idem quod *incernere*. Plin. 17, 10 *Terra cribris supercernitur.*

Cernulus, cernuo, cernuus, vide *Cerno*, Cero, *are*, *Cera*.

CEROLIA, (vel Ceronia) & *Cerolienſis locus*, Romæ a Carinarum junctu dictus, ubi oritur caput Sacræ viæ. v. Varr. de L. L. 4, 8; & Turneb. Adv. 20, 35.

Ceroma, ceroſtrotum, cerotum, &c. vide *Cera*, Cerretanus, *Cerete*, Cerreus, cerrinus, *Cerrus*, Cerritus, *Ceritus* in *Ceres*.

CERRONES, *um*, m. pl. *leves & inepti, a cratibus dicti: quod Sículi & Athenienſes cratibus pro ſcutis ſunt uſi, quas Græci γέρρας appellant.* conf. *Gerræ*.

Certabundus, certamen, certator, vide *Certo*, Certe, certifico, certioro, certiſſo, *Certus*.

CERVUS, f. ſpecies eſt arboris glandiferæ Plinio 24, 4; Pallad. 1, 9 ein zirnen-baum, eiche. Herculi olim ſacra.

¶ Cerreus, *a*, *um*, vom zirnen-baum; ut, *Cerrea glans*, Plin. 16, 6; & Colum. 9, 1.

¶ Cerrinus, *a*, *um*, idem; ut, *Calix cerrinus*, Plin. 30, 10 ſub fin.

CERTO, *avi*, *atum*, *are*, frequentativum a *Cerno*, eſt altercari, contendere, & dimicare, wetten, kämpffen, ſtreiten. Iungitur ablativo, & præpoſitionibus *Cum* & *Inter*. Ter. Phorm prol. v. 21 *Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene. Certare jocis, dicacitate*, um die wette ſchertzen, Horat. 2 oda 12, 18; & Cic. de Clar. c. 46. *Vigiliis ac labore cum altero certare*, mit einem um die wette wachen und arbeiten. Liv. 34, 18 extr. *Certare de imperio cum aliquo*, Cic. de Orat. 2, 18. *Et pugnaciter certare de re aliqua*, Id. Acad. 4, 20. *Te imitere oportet, tecum ipſe certes*, Id. 9 epiſt. 14. Adde 11, 15 & Plin. 6 epiſt. 33. Poëtæ etiam cum dativo jungunt Græcorum more. Virg. ecl. 5, 8 *Montibus in noſtris ſolus tibi certet Amyntas*, er darff es allein mit dir wagen, mit dir anbinden. Et ecl. 8, 55 de re abſurda:

Certent & cygnis ululæ: ſit Tityrus Orpheus.

Certare multam dicitur populus, cum multam jubet, aut remittit. v. Sigon. Diſp. Patavin. Dec. 1 p. 11. *Certare cum uſuris fructibus prædiorum*, apud Ciceron. 2 Catilin. 8, Grævius poſt Manutium exponit: modis omnibus laborare, ut uſuræ ex reditibus prædiorum ſolvi poſſint, nec id ipſum, niſi difficillime præſtare poſſe. ¶ 2. Impersonaliter *Certatur*, Salluſt. Cat. c. 59; Virg. Æn. 10, 355. *Certatum eſt*, Id. 11, 313; Salluſt. Iug. c. 74. Conf. Nonius 7, 43. ¶ 3. Active paſſivo uſus eſt Hyginus fab. 273 *Certati ſunt curſu Neſtor, Helenus*, &c. i. e. *certarunt*, uti ipſe mox loquitur. Munckerus in not. p. 61 illud tuetur cum Lipſ. ad Tac. An. 1, 5, & cum Salmaſio in Solin. fol. 78 a.

¶ Certans, *tis*. Cic. Tuſc. 5, 27 *Certantes pugnis, calcibus, unguibus, morſu*. Virg. Æn. 11, 445 *Hæc inter ſe agebant certantes*. Id. ecl. 8, 3 *Paſtores certantes*. Id. Æn. 12, 574 *Animis pariter certantibus*. Sil. 4, 201 *Crinis auro certans*, ſo dem golde nichts nachgiebt.

¶ Certanter, adv. cum certamine, velociter. Paulinus Petrocor. 6, 489

Aut ſi certanter rapuiſſent flumina cœtus.

¶ Certatus, *a*, *um*, darum man ſtreitet. Tac. An. 11, 10, 3 *In annis transgreſſa multum certato*. Conf. Id. Hiſt. 4, 16, 4.

¶ Certātim, id eſt, cum contentione ſeu quodam certamine, ſtreitend, um die wette. Virg. Æn. 7, 585

Certatim regis circumſtant tecta Latini.

Plin. 2 epiſt. 9 *Omnes me certatim, & tamen æqualiter amant*. conf. 9, 13; 10, 18. Cic. Phil. 2, 46 *Certatim ad opus currere*, ſich darzu dringen. conf. Id. pro Sext. c. 34.

¶ Certatus, *ûs*, m. ſubſt. idem quod *Certamen*, der kampff. Stat. 3 Silv. 1, 152

Nudosque virorum Certatus.

¶ Certātio, *ōnis*, f. ein kampff, ein ſtreit, ein wort-wechſel. Ter. Adelph. 2, 2, 4 *Certatio inique comparata*. Cic. de fin. 2, 14 *Virtuti cum voluptate certatio eſt*. Idem de Amic. c. 9 *Ad bene merendum inter amicos eſt honeſta certatio*. Vitruv. 2, 1 *Exercentes ingenia certationibus indies melioribus judiciis efficiuntur*.

¶ Certātor, *ōris*, m. ein ſtreiter, kämpffer, fechter: ut, *Agreſtes & indomiti certatores*, Gell. 12, 10 *Certatorem ſe profiteri*, Apul. de Dogm. Plat. p. 47. Vet. Gloſſ. *Certator*, ἀγωνιστής.

¶ Cerrabundus, *a*, *um*, ſtreitend. Apul. apolog. p. 288 *Diogenes Cynicus cum Alexandro M. de veritate regni certabundus, baculo ſceptri vice gloriabatur*.

¶ Certamen, *ĭnis*, n. ein ſtreit, kampff. Cic. de Fin. 2, 21 *Certamen honeſtum & diſputatio ſplendida*. Id. de Orat. 1, 1 *In certamen cum aliquo convenire*. Et Acad. 1, 12 *Certamen cum aliquo ſibi inſtituere. Rem in certamen adducere*, ein ding ſtreitig machen. Virg. Æn. 8, 639 *Poſito certamine reges Stabant* &c. Sil Ital. 14, 141 *Solaque quod ſupereſt, ſecum certamina norunt*. Conf. Drakenb. ad Liv. 6, 18. Plin. 8 epiſt. 24 *Accedit quod tibi certamen eſt tecum*. Sacra certamina apud Græcos quatuor fuere, *Nemea, Pythia, Iſthmia & Olympia*, Alciatus ex epigrammate Græco Archiæ: *Sacra per Argivas certamina quatuor urbes Sunt duo facta viris, & duo cœlitibus: Vt Iovis & Phœbi, Melicertæque, Archimorique: Præmia ſunt, pinus, poma, apium atque olea. Certamen de principatu* idem quod æmulatio eſt apud Nepotem 2, 6, 3. ¶ 2. Per figuram *Certamen* pro ipſo certatore Virgilius poſuit in illo ecl. 7, 16

Et certamen erat Corydon cum Thyrſide magnum.

Ad quam rationem Prudentius Hymno matutino v. 73

Sub nocte lacob cærula Luctator audax angeli

Eo usque dum lux ſurgeret, Sudavit: impar prælium.

Impar prælium, i. e. impar prælior: niſi *Sudavit* ἐνεργητικῶς poſuit, ut Claudianus & alii fecerunt. Vide infra *Sudare*.

¶ Concerto, *are*, idem fere, quod certare, litigare, ſtreitig ſeyn. Ter. Adelph. 2, 2, 2 *Quid iſtuc eſt, quod te audio, neſcio quid, concertaſſe cum hero?* Cic. Att. 3, 12 *Verbis cum aliquo concertare*.

¶ Concertatus, *a*, *um*, abgehandelt. Cic. in Partit. c. 28 *Quæ ante quam res in judicium venit, aut concertata, aut dijudicata, aut confecta non ſunt*.

¶ Concertatio, *ōnis*, f. ut certatio, gefäncke, wortwechſel. Cic. de Fin. 1, 8 *Pertinax in diſputando concertatio*.

¶ Concertator, *ōris*, m. der mit einem ſtreitet. Tac. An. 14, 29, 3 *Paulinus ſcientia militia, & rumore populi, Corbulonis concertator*, h. e. æmulus.

¶ Concertatōrius, *a*, *um*, hefftig. Cic. de Cl. Orat. c. 83 *Thucydides hoc forenſe, concertatorium, judiciale non tractavit genus*.

¶ Concertativus, *a*, *um*, idem. Quintil. 7, 3 *Accuſatio mutua, quam vocant concertativam*, eine gegen-klage.

¶ Decerto, *are*, idem etiam quod *certare*, vel *valde certare*, ſtreiten, rechten. Cic. de fin. 5, 2 *Eum locum libenter inviſit, ubi Demoſthenes & Æſchines inter ſe decertare ſoliti ſunt*. Id. pro domo c. 24 *Vi & armis contra vim decertare*. Id. or. pro A. Cæc. c. 1 *Quo de re jure decertari oporteret, armis non contendere*. Adde Menck. notata in Obſerv. L. L.

¶ Decertatus, *a*, *um*, beſtritten. Stat. Theb. 1, 1 *Regna decertata odiis*, i. e. perdita atque amiſſa concertando, vel ut Gloſſæ MSS. apud Barth. *debellata*. Claud. laud. Stil. 1, 21 *Decertati labores*, i. e. decertando peracti, vollbracht.

¶ Decertandus, *a*, *um*, darum ein wettſtreit zu halten. Gell. 10, 18 *Ad laudes decertandas venire*.

¶ Decertatio, *ōnis*, f. die ſtreitigkeit. Cic. Phil. 11, 9 *Harum rerum omnium decertatio conſulibus commiſſa & commendata*.

¶ Decertatorius, *a*, *um*; ut, *Pugna decertatoria*, Quintil. 6, 4. i. e. vehemens, quæ in altercationibus conſiſtit. Sed habent libri boni etiam *decertoria*, ubi vid. ſub *Certo*.

¶ Præcertatio, *ōnis*, f. præmiſſa certatio, proludium certaminis, Auctor ad Herenn. 4, 30 *Mihi tecum præcertatio non eſt*.

CERTUS, *a*, *um*, clarus, indubitatus, manifeſtus, quaſi judicatus, a *Cerno*, *cretum*, per metathefin, gewiß, ſicherlich. Ter. And. 2, 2, 31 *Certa res eſt*, die ſache iſt richtig. Cic. fam. 8, 3 *Ego certior, quam ille, candidatus*. Id. in Piſon. c. 20 *Pœnæ certiſſimæ in impios conſtitutæ ſunt*. Conſtruitur interdum cum Genit. & ſignificat eum qui decrevit; ut, *Certus conſilii*, Tac. Hiſt. 2, 46, 1. *Certus fugæ*, der beſchloſſen hat ſich zu retiriren, Plin. 6 ep. 16. *Certus futuri*, Sen. Herc. fur. v. 1071. Etiam cum eodem gerundii caſu. Iterum Tac. Hiſt. 4, 14, 1 *Deſciſcendi certus*. Virg. Æn. 4, 554 *Certus eundi*. Et cum præpoſitione: Planc. ad Cic. fam. 10, 23 *De hoc mihi parum certum eſt*, hiervon weiß ich nichts eigentliches. ¶ 2. *Certus* etiam eſt determinatus, deſtinationi reſpondens, non tantum de ictibus vel telis, ut Germ. ein gewiſſer ſtich oder ſchuß, de quo Burm. ad Quint. Decl. 1, 10 p. 27; Sed etiam de aliis rebus; ut, *Dies certa*, i. e. præſtituta, beſtimmte zeit. Liv. 1, 50 *In diem certam convenire*, auf ernennte oder angeſetzte zeit. *Certi homines*, bekannte leute, Cic. fam. 1, 9, 29: & 4, 9, 5. Id. Att. 5, 17 *Habere homines certos. Certi homines mittuntur*, Nep. 7, 10, 1. Id. 10, 9, 1 *Præfecit certos, qui* &c. de deſtinatione peculiari ad res obeundas. Liv. 27, 25 *Neque enim duobus, niſi certis Deis, vite una beſtia fiori*. ¶ 3. Eſt fide dignus, cui merito credas, glaubwürdig, zuverläßig, redlich, rechtſchaffen. Cic. Att. 10, 6 *Pro certo habemus*, wir glauben. Id. fam. 1, 7, 2 *Quoties mihi certorum hominum poteſtas erit, quibus recte dem*, &c. Id. pro Roſc. Amer. c. 19 *Id erat certi accuſatoris officium*. Id. Verr. 2, 64 *Propter virtutem & fidem cum Androne homine honeſtiſſimo & certiſſimo electus eſt*. Plaut. Trin. 1, 2, 57 *Tu ex amicis certis mihi es certiſſimus. Dii certi* ab Varrone vocantur, quos Virgilius *conſcia numina veri* Æneid. 2, 141, appellat, teſte Servio ad h. l. Contra incertus D. Brutus Cic. fam. 11, 19 *Genus hominum adverſariorum ſeditioſum & incertiſſimum*. ¶ 4. *Certum eſt mihi, tibi*, &c. id eſt deliberatum & conſtitutum eſt, es iſt beſchloſſen, feſtgeſetzt. Ter. And. 2, 1, 11, & 1, 3, 4; Id. Eun. 2, 3, 97; Plaut. Amph. 1, 1, 109 & Afin. 3, 3, 23. conf. Virg. ecl. 10, 52; & Æn. 9, 153. ¶ 5. *Certo certius*, hoc eſt, veriſſime. Apul. 9 Mileſ. p. 207 *Nos, quos occultaret apud ſe certo certius dedere*. Id. l. 10 p. 231. *Mox urgente ſpiritu jam certo certior*. Plaut. Capt. 3, 4, 111 *Nihil invenies magis hoc certo certius*. ¶ 6. *Certiorem facere aliquem* einem zu wiſſen thun. Ter. Phorm. 4, 3, 69 *Quantum potes, me certiorem face*, Cic. fam. 9, 23 *Cum certum ſciam, faciam te paulo ante certiorem*. Ibid. 1, 9, 13 *Certior per literas factus*. Salluſt. Iug. c. 46 *De innocentia ejus certior factus*. Cic. fam. 11, 2 *Facias nos certiores tuæ voluntatis in nos*. conf. Mencken. Obſerv. hac voce. Sed *facere certum* non dicimus, Poëtæ dicunt Virg. Æn. 3, 179 *Anchiſen facio certum, remque ordine pando*; pro *certiorem*. ¶ 7. Virg. Æn. 9, 250 *Cum tales animos juvenum, & tam certa tuliſtis Pectora*, i. e. firma vel fortia, ut Servius interpretatur, reſolut, reſolvirt.

¶ Certum, *i*, & pl. Certa. ſubſt. etwas gewiſſes. Cic. Att. 1, 13; & 10, 6 *Certum habeo*. Id. Fam. 12, 1 *Habere certum de aliquo, quid agat*. Id. Off. 2, 2 *Alia certa, alia incerta eſſe dicunt*. Plaut. Pſeud. 2, 3, 19 *Certa amittimus, dum incerta petimus*. ¶ 2. Nec minus elegans, *Pro certo dicere, pro certo habere*, für wahrheit, für gewiß ſagen, halten. Cic. de Clar. Or. c. 3; Salluſt. Car. c. 52. *Pro certo creditur*, ibid. c. 15. *Quis pro certo affirmet?* Liv. 27, 1. conf. Duckerum & Drackenb. ad Liv. 3, 1.

¶ Certe, adverb. confirmantis, & concedentis, fürwar, gewiß. *Et certe is eſt*, Ter. And. 5, 4, 31. *Certe captus eſt*, ibid. 1, 1, 55. Compar. Liv. 3, 40 *Certius explorata referre*. Id. 35, 48 *Averſos certius figere*. Quint. Decl. 355 *Quedam certius ab uxore quæſivit*. Apul. 2 Met. p. 118 *Felix & certius beatus*. Sed *Certo certius* v. in *Certus* n. 5. Superl. Tertull. de Pallio c. 4 *Tunc certiſſime pallium ſuper omnes exuvias & peplos auguſta veſtis*. ¶ 2. Pro *ſaltem* vel *tamen* ponitur. Cic. Att. 16, 7 *Quamvis non fueris ſuaſor & impulſor profectionis meæ, approbator certe fuiſti*, id eſt, tamen. Id. fin. 4, 3 *Res fortaſſe veræ, certe graves*, zum wenigſten. conf. Id. fam. 4, 7, 3.

¶ Certo, adv. i. e. clare, liquido, σαφῶς, gewiß, eigentlich; quo ſæpe uſum Terentium Guyetus obſervat ad Heaut. 4, 4, 4. Sic *Certo comperi*, ich habe es richtig erfahren, Id. Eun. 5, 1, 9 *Certo ſcio*, Cic. fam. 4, 13, 17; & 5, 2, 17; & Att. 2, 23. ¶ 2. *Certo* eſt ſine controverſia, unſtreitig. Plaut. Amph. prol. 93; & Stich. 1, 3, 86.

¶ Certiōro, *are*, certiorem facere, vergewiſſern; poſterioris latinitatis eſt, Iurisperitorum maxime. Vlp. l. 20 § 11 Dig. de Hæredit. petitione: *Si forte is, cui denunciatum eſt, eum certioraverit*; Et l. 1 fin. Dig. de action. emti & vend. *Neque certiorari debuit, qui non ignoravit*. Vlpianus autem pro ſe melioris ævi teſtem citat Iulianum Dig. 16 t. 3 l. 1 § 33, & lib. 13 Dig. t. 6 l. 5 § 8, quod monet Borrich. Vindic. p. 25. Gloſſ. gr. lat. φανεροποιῆσαι certiorare.

¶ Certiorātus, *a*, *um*, vergewiſſert, berichtet; ut, *Certioratus dominus a ſervo*, Vlpian. l. 1 § 4 ff. Si quis om. cauſſa &c.

¶ Certiſſo,

¶ Certiffo, *are*, certum fieri, gewiß werden. Pacuv. apud Nonium 2, 160 *Ecoos unde certiffent*, i.e. certi fiant.

¶ Certitudo, *inis*, f. die gewißheit; vox vulgo recepta, sed latinis auribus incognita. Apud Ammian. quidem Marcell. lib. 30 post pr. in quibusdam Codd est: *In cujus fidei certitudine mansit immobilis*; sed abesse a MSS. Valesii fratres notarunt. Latina sunt, *Certum* vel *certa*, *Certa rei ratio*, *Exploratissima veritas* vid. Voss. de Vit. 1, 6; Vorst. de Lat. susp. c. 7 p. 65; Cellar. Antib. p. 16 &c. Sed ap. Saresb. Policr. 2, 24 est *Certitudo signorum*.

¶ Certifico, *are*, certiorem reddere, gewiß machen, versichern. Et

¶ Certificator, *oris*, m. ein Garanteur: Et

¶ Certificatio, *onis*, f. die versicherung, gewährschaft. JCtis, Ulpiano & Scævolæ, relinquuntur.

¶ Incertus, *a, um*, ambiguus, ungewiß. Cic. pro Quint. c. 26 *Incertus, reliqui temporis eventus*. Id. pro Mil. c. 21 *Incerti exitus pugnarum Marsque communis*. Est igitur quasi participium passivum, q. d. qui non cernitur. vid. Sall. Jug. 49, 5 ita *nescius, incautus* &c. vid. Cort. Cic. l. 5 in Verr. c. 52 *Ætas maxime lubrica & incerta*, i.e. adolescentia, quæ facile corrumpi & a recto abduci potest. Lucanus *incertas* manus natantium dixit, qui, cum consistere nequibant, non inferebant vulnera, fallente telo, lib. 3 v. 692. *Incertæ Syrtes*, Properr. 2, 7, 71. Ovid. 1 Amor. 11, 1 *Incerti crines*, struppichte haare. Quint. Decl. 1, 10 p. 27 *Istum metus & conscientia incertum faciunt*, sie machen daß man nicht gewiß treffen kan. Liv. 3, 27 *Quid quæque nox aut dies ferat, incertum est*. Suet. Aug. c. 19 *Deprehensus est cultro venatorio cinctus; imposne mentis, an simulata dementia, incertum*. Et ita alii passim. Quod eidem Suetonio itemque Tacito omittitur, subintelligendum: ut Vespas. c. 1 *Pompejanarum partium Centurio, an evocatus*: subaudi, *incertum*. v. ibi Casaub. Cum Genitivo Ter. Hec. 1, 2, 46 *Animi incertus*. Id. Phorm. 4, 1, 12 *Id me consilii incertum facit*. Et cum præpos. Id. Hec. 4, 3, 8. *De uxore incertus sum etiam, quid facturus sim*. Gradus sunt, *Incertior sum multo, quam dudum*, Ter. Phorm. 2, 4, 19. *Nihil est incertius vulgo*, Cic. pro Mur. c. 17. *Incertissima spes*, Id. pro Sextio c. 22. *Incertissima pax*, Liv. 8, 20.

¶ Incertum, *i*, & plur. Incerta, n. substantive ponuntur non sine elegantia, qua sordidum vocabulum *Incertitudo* evitatur, ungewißheit, unbeständigkeit. Ut, *incertum belli*, Justin. 38, 1, 8; *maris & tempestatum*, Tac. An. 3, 54, 6. Et *incerta fortunæ*, Plin. 3 ep. 19. conf. Parei Lex. crit. p. 590. Et Plaut. Pseud. 2, 4, 69 *Quicquid incerti mihi in animo aut ambiguum fuit*. Sallust. Jug. c. 38 *Au tutius foret, in incerto erat*. conf. c. 46 f. *In incerto habetur*, man weiß nicht.

¶ Incerte, adverb. ungewiß. Ennius apud Gell. 19, 10 *Incerte errat animus*, es schweifst hin und her. Conf. Pacuv. ap. Nonium 7, 2.

¶ Incerto, adv. idem; ut, *Admodum incerto scio*, Plaut. Pseud. 4, 2, 7. conf. Epid. 3, 4, 69. Et ibid. 4, 1, 18 *Incerto autumo*.

¶ Incertitudo, *inis*, f. die ungewißheit; vox barbara, pro qua classici scriptores *Incertum* vel *Incerta* dicunt, uti præmonitum est. Conf. Parei Lex. Crit. p. 590, & Cellar. Antib. p. 51. Ipse Vulgatus verba Apostoli 1 Tim. 6, 17 non reddidit *in incertitudine*, sed *in incerto divitiarum*. Conf. Vechneri Hellenol. 1, 9 p. 123 seqq.

¶ Incerto, *are*, incertum & dubium facere, zweifelhaft, ungewiß machen. Plaut. Ep. 4, 1, 18 *Longa dies meum incertat animum*. Usus & Pacuvius ap. Nonium 2, 423. Et Apul. Met. 5 p. 164 *Singultu lacrymoso sermonem incertans*, unvernehmlich machend. Id. 11 p. 265 *Prospectum sui nobis incertat*.

¶ Perincertus, *a, um*, sehr ungewiß. Gell. 18, 4 ex Sallustio: *Perincertum, stolidior an vanior*.

Cerva, Cervarius, vide *Cervus*.

CERUCHUS, *i*, m. κεροῦχος, plur. ceruchi funes s. rudentes, qui habent antennarum cornua. Lucan. 8, 177 *Surget & instabit summis minor Ursa ceruchis*. Adde 10, 194. vid. Scalig. ad Manil. 1 p. 74, editionis ultimæ Argentorat. conf. Val. Flacc. 1, 469, & ibi Carrio item Scriverii epistola ad Herib. Rosweydum in Miscell. Observ. vol. 5 p. 123.

Cervical &c. vide *Cervix*, Cervinus, *Cervus*, Cervisia, *Cerevisia*.

CERVIX, *icis*, f. & *Cervices*, plur. collum, speciatim posterior colli pars, das genicke, der nacke; ut, *jugulus*, anterior, die kehle. Cic. pro Mil. c. 28 *Ego Clodii furores a cervicibus vestris repuli*. Id. Catil. 3, 7 *Non facile tantam molem mali a cervicibus nostris depulissem*, vom hals abwenden. Vellej. 2, 131, 1 *Quorum cervices sustinendo imperio sufficiunt*. ¶ 2. Servius in Virg. Æn. 2, 707 CERVIX, inquit, *cum numero singulari dicitur*, Collum *significat*: *si plurali utamur, superbiam ostendimus: ut in Verrinis Cicero*, FRANGERE CERVICES. Sed hoc discrimen nullum est. Veteres tantum in plurativo numero *Cervices* dixisse videntur, si in singulari *Cervix* primus dixit Hortensius, ut disserte Varro duobus locis prodidit, lib. videlicet 7 & 9 de L. L. & Quint. 8, 3 p. 692. Conf. Voss. 4 Instit. Orat. p. 18; & Burm. ad Quint. l. c. it. ad Decl. 301 p. 585. Verum & diu ante Hortensium singulari numero usus est Pacuvius, ex quo Cic. Divin. 2, 64 hæc adducit: *Quadrupes tardigrada, agrestis, humilis, aspera, Capite brevi, cervice anguina, adspectu truci*. Eodemque modo Lucretius 6, 741 *Præcipitesque cadunt molli cervice profusæ*. Neque recentiores discrimen attenderunt, sed promiscue modo *cervicem*, modo *cervices* de collo dixerunt. Suet. Tib. c. 68 *Incedebat cervice rigida & obstipa*, starrhälsigt. Id. Vesp. c. 5 *Procidit* (bos) *ad ipsos accumbentis pedes, cervicemque submisit*. Contra Claudio c. 30 *Prolixo nec exili corpore erat, opimis cervicibus*, er hatte einen fett-hals, oder fetten hals. Rursus Galba c. 11 *Iter ingressus est paludatus ac dependente a cervicibus pugione*. Item Vitell. c. 17 *Injecto cervicibus laqueo*, mit einem strick am hals. Cic. Phil. 2, 21 *Cervicesque suas ei subjecit securi*. Et Verr. 3, 59 *Si qui erunt tantis cervicibus, qui audeant*. ¶ 3. *In cervicibus esse*; id est, imminere, einem auf dem halse seyn. Liv. 44, 39 *Quanto enim facilius fuit, abire: cum procul abessemus, quam nunc, cum in cervicibus sumus*. Idem 22, 33 *In cervicibus bellum est*, der krieg ist uns nahe. Cic. fam. 12, 23 *Quas* (legiones) *cogitabat ad urbem adducere, & in cervicibus nostris collocare*, sie uns über den hals zu führen. Id. pro Mur. c. 37 *Relicti in capite atque in cervicibus nostris restiterunt*.

¶ Cervicula, *æ*, f. diminut. Cic. Verr. 3, 19 *Cerviculam jactare*, i.e. ostentare se. Apul. Florid. p. 348 de psittaco: *Cervicula ejus circulo minio, velut aurea torqui, cingitur*. Metaphorice Vitruv. 10, 13, in machinæ hydraulicæ descriptione; *Supra cerviculam ejus coagmentata arcula* &c. Ibidem & *ligneis cervicibus conjungi*.

¶ Cervical, *ālis*, n. ein hauptküssen. Plin. 20, 20 *Cervicalibus aliquid subjicere* conf. Id. 28, 4. Martial 14 epigr. 146 *Cervical olebit*.

¶ Cervicatus, *a, um*, obstinatus, pervicax, halsstarrig, hartnäckigt, Vulg. Interpr. Sirac 16, 11.

¶ Cervicosus, *a, um*, idem; ut, *Cervicosi Judæi*, Ambros. vide Voss. de Vit. L L. 3, 4 p. 396.

¶ Cervicositas, *atis*, f. die halsstarrigkeit. Sidon. 7 epist. 9 *Disciplinæ ægre subditur popularium cervicositas*.

¶ Decervico, *are*, den hals abschneiden. Hinc

¶ Decervicatus, *a, um*, enthauptet, geköpft, dem der hals ab ist; ut, *Decervicata cadavera*, Sidon. 3 epist. 3.

Cerula, vide supra *Cera*.

CERUS, veteri lingua *sanctus*; unde *Ceremonia*, uti vult Scaliger in Festi *Cærimonia*: cui ibidem contradicit Dacerius p. 61. Et licet concedat, *Cerum* esse *creatorem*, tamen eidem p. 230 *Cerus* non est ab antiquo *Cereo*, i. e. *Creo*, de quo Varro L. L. 5, 8; Sed *Cerus*, ait, est *genius*; *ita genius est gerus*, & *C pro G Cerus*; *& ita dictus Janus*. conf. Meurs. Exerc. Crit. P. 2 l. 3 c. 1. Hinc

¶ *Cerus manus* in carmine Saliari, quod *Creator bonus* exponitur a Festo in *Mater Matuta*.

CERUSSA, *æ*, f. alio nomine *psimmythium*, ψιμμύθιον, unguentum ex ramentis plumbi tenuissimis aceto dissolutis, bleyweiß. v. Plin. 34, 18. It. 28, 9; & Vitruv. 7, 12. ¶ 2. Color, quo fucum faciunt mulieres, schmincke. Ovid. de medicamine faciei v. 73 *Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis Desit*.

¶ Cerussatus, *a, um*, cerussa inunctus, geschminckt; ut, *Cerussata cutis, cerussatæ buccæ*, Martial. 7 epigr. 24: & Cic. in Pis. c. 11.

CERVUS, *i*, m. ein hirsch. Varro L. L. 4, 24 *Cervi* dicti sunt, quod *magna cornua* gerant: Virg. Georg. 3, 265 *Cervi imbelles*: sunt enim animalium placidissimi: etiam vivaces. Cic. Tusc. 3, 28 *Natura cervis & cornicibus vitam diuturnam dedit*. v. Plin. 8, 32, ubi plurima de cervis & inter alia: *Vita cervis in confesso longa, post centum annos aliquibus captis cum torquibus aureis, quos Alexander M. addiderat, adopertis, jam cute in magna obesitate*. Cervos frenatos & currus trahentes Martialis 1 epigr. 105 memorat. Antonium Heliogabalum etiam quatuor cervis ingentibus vectum, Lampridius ejus vita c. 28 scribit. ¶ 2. *Cervi* etiam furcæ dicuntur, quæ cæsæ ad sustentationem figuntur: quod similitudinem cervinorum cornuum referant, ut Varro L. L. 1, 24, & Servius ad Virg. ecl. 2, 29 interpretantur, gabeln, stützen. Sed *Cervis* istis sive furcatis truncis vel stipitibus etiam ad impediendos hostium accessus incursusve uti in muniendis fossis operibusque solebant, Spanische reuter. Cæs. B. Gall. 7, 72 *Post eas* (fossas) *aggerem & vallum XII pedum exstruit: huic loricam pinnasque adjecit, grandibus cervis, eminentibusque ad commissuras plateorum atque aggeris: qui ascensum hostium tardarent*. Liv. 44, 11 *Cervis etiam objectis, ut viam intercluderet*. Sil. 10, 414 *Cervorum ambustis imitantur cornua ramis*. Tibullus Panegyr. Messale 4, 1, 84 *Qualiter adversos hosti defigere cervos, Quemque locum ducto melius sit claudere vallo*. Vide & Lips. Poliorcet. 2, 2; & quos præterea laudat Broukhus. ad Tibull. l. c.

¶ Cerva, *æ*, f. ein reh oder hindin; ut, *Cerva alba Sertorii*, Gell. 15, 22. Dido comparatur *cervæ* a Virg. Æn. 4, 69. *Æripes cerva*, Æn. 6, 802. Talis etiam est inter Herculis labores. v. Drakenb. ad Sil. 3, 39. *Cervæ medulla* est inter fucos & pigmenta faciei ap. Ovid. Art. am. 3, 215. ¶ 2. *Cervæ* nomine appellantur etiam canes. vid. Colum. 8, 12.

¶ Cervula, *æ*, f. dimin. Item turpe ludi genus, quod damnat August. Serm. de Temp. 215 *Turpitudinem de hinnula vel cervula exercere*.

¶ Cervulus, *i*, m. diminut. In significatione obstruentis furcæ usus est Frontinus Strateg. 1, 5, 2 *Vallum*, inquit, *cervulis & alio materiæ genere constructum incendit*.

¶ Cervarius, *a, um*, adject. vom hirsch; ut, *Lupus cervarius*, ein luchs. vide *Lupus*. *Venenum cervarium*, Plin. 27, 9. *Cervaria ovis*, quæ pro cerva immolabatur, Fest.

¶ Cervinus, *a, um*, idem; ut, *Cornu cervinum*, Varro R. R. 3, 9 hirschhorn. *Pellis cervina*, hirschhaut. Horat. 1 epist. 2, 66. *Cervinus color*, Pallad Mart. tit. 13. Apud Homer. 1 Iliad. Achilles Agamemnoni objicit *cor cervinum*, κραδίην ἐλάφοιο, ein feiges und furchtsames hertz. Philippus Macedo: κρείττων ἐστὶ στρατόπεδον ἐλάφων, λέοντος στρατηγοῦντος, ἢ λεόντων, ἐλάφου στρατηγοῦντος; *Præstantiorem dixit esse exercitum cervorum imperante leone quam leonum ductore cervo*, ex Stobæo.

CERYX, *ycis*, m. Κήρυξ, *præco, caduceator*, sive interpres hominum juxta atque Deorum: itemque qui sacra Cereris tractabat, ein herold. Nepos 7, 4, 5 *Postquam se capitis damnatum audivit, & Eumolpidas & Cerycas a populo coactos, ut se devoverent* &c. Cognatæ autem familiæ fuerunt *Ceryces* ac *Eumolpidæ*. vid. Pausan. Att. p. 36 Wech. & Clem. Protrept. p. 17 Sen de Tranqu. an. c. 3 *Non vis enim nisi consul, aut Prytanes, aut Ceryx, aut Sufes administrare rempubl.* Vide Athenæum lib. 14, & Plutarch. in Alcibiade. Vet. Gloss. Κῆρυξ ὁ ὑπὲρ εἰρήνης ἀποστελλόμενος, καὶ τὸ κηρύκιον φέρων, *Caduceator*. Item Κῆρυξ, *Præco*.

¶ Cerycium, *i*, n. κηρύκιον, lignum duos continens serpentes implexos, ein herolds-stab. v. Cæl. Rhod. 21, 16 Nam *Cerycia* insignia a legatis Græcorum gestata, ne quis eos violaret. conf. l. 8 § 1 ff. de rer. divis.

CESCUS, *i*, m. Pamphyliæ civitas, cujus cives ob vecordiam male audiebant, quamquam Suidas ponat in Cilicia, qui & meminit proverbii: Κέσκον οἰκεῖς, i. e. *Cescum habitas*; quod in stupidum & bardum dicebatur. Juxta Cescum fluvius erat nomine Ἄνους, i. e. *amens*. Unde vulgari sermone de cœtu aut conciliabulo hominum stultorum jactatum est: Κέσκος νοῦν οὐκ ἔχουσα, i. e. *Cescus civitas mentis inops*, ein hauffen narren. v. Erasm. Chil. & conf. Plin. 31, 2.

Ceſpes, ceſpito &c. vide *Ceſpes*, Ceſſo, *are*, &c. *Cedo*, Ceſticillus, *Ceſtus*.

CESTRON, *i*, n. κέστρον, ein ſpitzig eiſen. Omnia acuta Græci κέστρα appellarunt: hinc *Ceſtroſphendona*. Speciatim inſtrumentum illud, quo in cornu encauſto pingebant, *ceſtrum* appellatum Plinius auctor eſt 35, 11, ein grabeiſen. *Encauſto*, inquit, *pingendi duo fuiſſe antiquitus genera conſtat*, CERA; *& in ebore* CESTRO, *id eſt vericulo*. *Vericulum* ſive *Vericillum*, parvum verutum dixit: quod Græci κέστρον vocant. Idem ibid. paullo ante: *Laba, Cyzicena perpetuo virgo Marci Varronis juventa Romæ, & penicillo pinxit & ceſtro in ebore*.

¶ 2. *Ceſtron* herba, quæ & *betonica* dicitur, Plin. 25, 8. Gloſſ. Κεστὸς, *Vertonica*, leg. κέστρον *Vettonica*. Ita etiam Apul. Muſa.

¶ Ceſtrites, *æ*, m. κεστρίτης, vinum ex ceſtro herba, Dioſc. 5, 54.

¶ Ceſtroſphendŏna, *æ*, f. κεστροσφενδόνη, telum quod ſimul & nominat & deſcribit Livius 42, 65.

¶ Ceſtrōtum, *i*, n. encauſticum opus ceſtro pictum; itaque legendum apud Plinium atque Vitruvium non *Ceroſtrotum*, (de quo ſupra in *Cera*) Turnebus atque Salmaſius exiſtimarunt. Vide illum Adverſ. 13, 24; hunc Exercit. Plin. p. 231 ſeq.

CESTVS, *i*, m. græce κεστὸς, Dorice καστὸς, muliebris ornatus, ſive balteus, & cingulum, præcipue illa zona, qua nova nuptiarum die præcingebatur a ſponſo ſolvenda. Vnde illa forma: *Zonam ſolvere*, vide Scalig. Patrem Poët. 3, 100. Scalig. Fil. ad Catull. Martial. 14 epigr. 207 *Sume Cytheriaco medicatum nectare ceſtum, Viſet amatorem balteus iſte Iovem*. Et 6 epigr. 13 *Vt Martis revocetur amor, ſummique tonantis, A te Iuno petit Ceſtos & ipſa Venus*. Lutatius Statii Scholiaſtes ad Theb. 2, 283 *Ceſtos dicitur cingulum Veneris, quo utimur ad honeſtas nuptias, & quando virgo Cadmo nupſerat Harmioni, ideo hoc jnnxit. Nam ad turpes nuptias Venus dicitur non venire. Ideo* incestum *dicitur, quod ſacrato illo Veneris cingulo non fuerit vinctum*. Fuit autem *Ceſtus* cingulus iſte pulcherrimus, picturatus, efficax ad illectamenta Gratiarum & Amorum, quo Venus Martem ſibi conciliare dicitur. Eum elegantiſſime Homerus deſcribit Iliad. Ξ v. 214, vocatque κεστὸν ἱμάντα. Coluthus v. 154 de Raptu Helenæ μειλίχους δεσμὸν ἐρώτων, *mellitum amorum vinculum* nuncupat. vid. Drakenb. ad Sil. 7, 747. Veneris Vraniæ ſ. cœleſtis proprium dicit Lucian. de D. Syr. p. 676 Gr. Sic itaque pro cingulo, quia a κεστὸς eſt, quod ſonat *acu pictus*; ſimplici E ſcribendum eſt. v. Voſſium d. l. Cæſtus vero per *æ* vide in *Cedo*. ¶ 2. *Ceſtum* veteres vetuſtiſſimum hymnum vocaverunt, quem Paris Priami filius parentum juſſu, ramerſi barbarorum, Græcis diſciplinis inſtitutus ſcripſit, quo Veneris laudes complexus eſt, eamque Palladi & Junoni prætulit. Ex quo hymno ejunt poëtis datam occaſionem fingendi, quæ de Paridis judicio & ceſto traduntur.

¶ Ceſticillus, *i*, m. diminut. *circulus, quem ſuperponit capiti, qui aliquid eſt laturus in capite*, ein hund auf dem kopf. Feſtus.

Inceſtus & Inceſto &c. vide ſupra in *Caſtus*.

Cetarius, cete, vide mox *Cetus*.

Ceteri, *æ*, *a*, vide ſupra *Cæteri* per *æ*.

CĔTHĒGVS, *i*, m. conſul Romanus, eloquentia præſtans, quemadmodum Cicero ſcripſit in Bruto c. 48. ¶ 2. *Cethegus* alter ſocius fuit conjurationis Catilinæ, de quo Salluſtius c. 17: c. 32 &c. & Cic. Catil. 3, 3. Iuvenalis 2, 27 ferendum eſſe negat, *ſi Clodius accuſet mœchos, Catilina Cethegum*: de quo eſt Germanorum proverbium, ein eſel heiſſet den andern langohr oder ſackträger. ¶ 3. Horatius de Arte P. v. 50 *Fingere cinctutis non exaudita Cethegis Continget: Cinctutos* vocat antiquos, quod gentili more pro tunica cinctum, vel campeſtre ab umbilico ad pedes geſtarent, nudi cætera: unde & *nudum Cethegum* Lucanus 6, 794 dixit: *exertumque* quod idem eſt 2, 743, & Sil. Ital. 8, 587. Idem Horat. 2 epiſt. 2, 117 *Quæ priſcis memorata Catonibus atque Cethegis*.

CETIVS, vel Cetējus, *i*, m. fluvius Pergamum præterfluens, Plinius 5, 30. Hinc

¶ Cetēji, *orum*, m. pl. κητῆοι apud Homerum Od. λ v. 519, quos Eurypylo paruiſſe refert. Pergameni intelliguntur a Spanhemio de uſu & præſt. num. diſſ. p. 505.

CETRA, *æ*, f. ſcutum eſt breve loreum, quo Afri utuntur & Hiſpani, Servio auctore ad illud Virgilii 7, 732 *Lævas cetra tegit*. Liv. 28, 5 *Pelta cetræ haud diſſimilis eſt*. conf. Curt. 3, 2, 5. Lucan. 7, 232. Tac. Agric. 36, 1 & Britannis tribuit. Reſtituit hanc vocem Ciceroni Græviusfam. 7, 1 p. 263. Scribitur etiam *Cætra*. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 278.

¶ Cetrātus, *a*, *um*, cetra utens; ut, *Cetratæ cohortes*, Cæſ. B. C. 1, 39. Liv. 31, 36 pr. Macedonum peltaſtas quoque *cetratos* vocat. *Cetratos*, inquit, *quos peltaſtas vocant, loco opportuno in inſidiis abdiderat*. Et ibid. *Duces cetratæ cohortis*. vid. Demſteri Paralip. ad Roſini lib. 10 p. 1028.

Cette, defectivum, vide in *Cedo*.

CĒTVS, *i*, m. & Cete, n. pl. a τὸ κῆτος, εος, τὰ κήτεα, κήτη, quilibet piſcis major, qui animal parit, non ovum, ein wallfiſch. Hyginus Fab. 64 *Neptunus expoſtulavit, ut Andromeda ceto objiceretur*. Et Fab. 89 *Neptunus cetum miſit, qui Trojam vexaret*. Et ſic Plaut. Aul. 2, 8, 5; Virtuv. 9, 7. Altera forma Plin. 11, 37 (ſect. 75,) *In jecore eſt & cetis fel*. Virg. Æn. 5, 822. *Tum variæ comitum facies, immania cete*. Sil. 7, 477 *Dum cete innabant ponto, dum ſidera cœlo Lucebunt*. Id. 11, 482 *Cete toto exſultantia ponto*. Invenitur & in neutro *Cetum*. Vet. Gloſſ. *Cetum crudum*, ὠμοτάριχος. Et Græca forma *Cetos, τὸ κῆτος*, caſu quarto ſingularis numeri, Plin. 32 extr. *Iuba tradit cetos 600 pedum longitudinis & 360 latitudinis in flumen Arabiæ intraſſe, pinguique ejus mercatores negotiatos*. Singulari enim ibi *cetos* eſſe, pronomen arguit *pingui HIVS*. Adi ibi Harduinum. ¶ 2. *Cetos*, mater Meduſæ, apud Lucanum 9, 646. ¶ 3. *Cetus* etiam ſidus cœleſte. vid. Manil. 1, 423 & 612.

¶ Cētāria, *orum*, n. pl. ein fiſchhälter, fiſchbehalt, wallfiſchfang. Horatio vivarium grandiorum piſcium 2 Sat. 5, 44 *Adnabunt thynni & cetaria creſcent*. Plin. 37, 5 dixit muliebri genere *juxta cetarias*. Ita & Harduin. legit.

¶ Cētarius, *i*, m. qui cetos vendit, ταριχοπώλης, ein fiſchhändler. Ter. Eun. 2, 2, 24 *Ad macellum ubi advenimus, Concurrunt leti mi obviam cupedinarii omnes, Cetarii, lanii, coqui, fartores* &c. Quem locum Cic. Off. 1, 42 reſpiciens: *Minime*, inquit, *hæ artes probandæ, quæ miniſtræ ſunt voluptatum. Cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores, ut ait Terentius, adde his ſi placet unguentarios, ſaltatores, totumque ludum talarium*. Donatus ad illum locum Terentii: CETARII, inquit, *qui cete, id eſt, magnos piſces, venditant, & bolonas exercent*. Vbi *bolonas* tabernas cetarias appellat: quamquam alias ipſi redemtores earum ſic appellantur. Papias: BOLONA *redemtor Cetariarum tabernarum, in quibus ſalſamenta conduntur, quas tabernas vulgo* CETARIAS *vocant*. *Cetarios*, viliſſimum genus hominum Athenis fuiſſe, Caſaubonus ad Theophraſti Characteres c. περὶ ἀπροσίας obſervat.

¶ Cetōſus, *a*, *um*, adject. vom wallfiſch; ut, Avienus Phænom. de Ceto piſce v. 1300 *Cum primum rimſus ab undis Cetoſa in ſuperum referuntur viſcera cœlum*.

CEV, adverb. ſimilitudinis, poëtis magis quam oratoribus familiare, ſignificat, *quaſi, velut*, gleich, als, gleichſam. Virg. Æn. 2, 416 *Cen quondam turbine venti Confligunt* &c. Plinius non raro uſus eſt, cæteri parcius. Vide Plin. 8, 16; & 9, 7; Item *Ceu vero* Præfat. operis & 7, 55. *Ceu fuma obtinuit*, Gebhardus ap. Liv. 21, 46, e codice legit, quod damnant cæteri interpretes. v. Drakenborch. ad h. l.

CEVA, *æ*, f. vacca humilis ſtaturæ, lactis abundans, Colum. 6, 24, 5. Convenit cum Germ. kuh, quæ vox varie a ruſticis torquetur.

CĒVEO, *ēre*, obſcene clunes movere. Vſi ſunt poëtæ, Iuvenal. 2, 21, & 9, 40; & Martial. 3 epigr. 95. ¶ 2. Translate eſt adulari, ſchmeicheln, fuchsſchwänzen, quoniam canes, cum adulantur, clunes & caudam movent. vid. Perſ. Sat. 1, 87 & 101.

Ceyx, vide ſupra *Ceyx*.

CHABRIAS, *æ*, m. philoſophus & dux clariſſimus Athenienſium, cujus ſæpe meminit Cicero, vitam vero Corn. Nepos dedit. Apophthegma illius damus in *Cervus*.

CHAERĒMON, *ōnis*, m. χαιρήμων, Græcus poëta comicus fuit cujus quædam annotavit Stobæus.

CHAERĔPHON, *ontis*, m. χαιρεφῶν, philoſophus Athenienſis Socratis auditor, ſtudiis adeo deditus, ut macilentiam & pallorem: contraheret & originem proverbio præberet, ὠχρὸν διοίσεις χαιρεφῶντος, id eſt, *nihil a Chærephonte differs*, Suid.

CHAEREPHYLLON, *i*, n. χαιρεφύλλον, herba, aut olus potius vulgo *Chærefolium*, körbel. Apulejo eſt *Cerefolium*, de quo ſupra. *Breve Chærephylon* Columella vocat in Hortis ſuis 10, 110

Eſt breve Chærephylum & torpenti grata palato Intyba.

CHAERONĒA, *æ*, f. Bœotiæ oppidum, Athenienſium clade celebre, nec minus Plutarchi graviſſimi auctoris incunabulis nobilitatum.

Chalaſis, chalaſmus, chalaſticamen, chalaſticus, vide *Chalo*.

CHALASTRA, *æ*, f. urbs Macedoniæ. Strabo. Inde

¶ Chalaſtræus, *i*, n. nitrum, ſalpeter. Plin. 31, 10.

¶ Chalaſtrĭcus, *a*, *um*, adject. ut, *Chalaſtricum nitrum*, quod Plinio eſt optimum 31, 10, guter ſalpeter.

Chalatorius, chalatus, vide *Chalo*.

CHALAZIAS, *æ*, m. gemma dura, & grandinis colorem habens, a χάλαζα, *grando*, Plin. 37, 11.

¶ Chalazion, *i*, n. χαλάζιον, palpebrarum vitium, ſive tuberculum in illis grandini ſimile, Celſ. 7, 7, 3.

¶ Chalazŏphўlax, *ācis*, m. χαλαζοφύλαξ, *ſpeculator futuræ grandinis*, apud Senecam Qu. Nat. 4, 6; ubi de mira Cleonenſium ſuperſtitione, quam cognoviſſe haud pœnitebit.

CHALCANTHVM, *i*, n. χάλκανθον, vulgo vittiolum, quod dilutum atramentum fit, vitriol, kupferwaſſer. *Atramentum ſutorium vocant Chalcanthum*, ſchuſter-ſchwärtze, Plin. 34, 12; Dioſc. 5, 68. ¶ 2. *Chalcanthum*, herba, quæ & *Chalcas*, & *Chalcanthemon*, alias *Chryſanthemum*, camille. Dioſc. 4, 56.

CHALCĒDON, *ōnis*, f. χαλκηδών, urbs Bithyniæ ad Boſporum exadverſum Byzantium. v. Plin. 5, 32: & Mela 1, 19. Hic olim magna ſynodus celebrata, ſymbolumque, quod vocamus *Chalcedonenſe*, ibi concinnatum eſt.

¶ Chalcedonius, *i*, m. genus gemmæ, ein chalcedonier. vid. Merbodeus de Gemmis c. 6. ¶ 2. Adjective, Pelamis *Chalcedonia*, piſcis rarior ap. Gell. 7, 16 ex Varrone.

CHALCEOS, *i*, m. herba, cujus meminit Plinius 21, 16.

CHALCETVM, *i*, n. herba etiam apud Plin. 26, 7.

Chalceus, *a*, *um*, vide *Coaleus*, Chalcidene &c. *Chalcis*.

CHALCIS, *ĭdos*, f. oppidum Eubœæ, quæ & ipſa quondam ſic appellata, *ære ibi primum reperto*, ut Plinius 4, 12 obſervat. Avulſa eſt a Bœotia modico interfluente Euripo, nobili tamen ob miram naturam ſuam, de quo ſuo loco. *Saviſſime eam æſtate candere*, Colum. 1, 4 ſcribit. Fuit in ea portus commodiſſimus. v. Appian. in Syriacis, & Plutarch. in Flaminio. Inde eſt, quod *Chalcidem* Philippus Perſei parer, *Corinthum* & *Demetriadem* Græciæ compedes vocitabat: quod vinctam quodammodo teneret Græciam, quicunque urbium illarum dominus eſſet. ¶ *Chalcis* alia urbs Ætoliæ prope oſtium Eveni. ¶ 3. Inprimis autem celebrata *Chalcis* Cœleſyriæ, cujus regio *Chalcidene*. ¶ 4. Chalcis, *ĭdis*, etiam venenoſus ſerpens, ærei coloris, lineas in tergo habens, Plin. 32, 3. Conf. Ariſtot. de Animal. 8, 14. Alii *Chalcidicen* vocant, apud Plin. 29, 5. ¶ 5. Et piſcis, eidem 32, 11.

¶ Chalcidēne, *es*, f. regio fertiliſſima Syriæ, ubi *Chalcis*, Plin. c. 23.

¶ Chalcidenſis, *e*, qui incolit Chalcidem; ut, *Timagoras Chalcidenſis*, Plin. 35, 9.

¶ Chalcĭdicus, *a*, *um*, quod inde eſt, aut eo pertinet; ut, *Chalcidica creta*, Varr. de R. R. 1, 57. Virg. ecl 10, 50

Ibo & Chalcidico quæ ſunt mihi condita verſu
Carmina, paſtoris Siculi modulabor avena.

Vbi *Chalcidico verſu* delignare videtur Euphorionis Chalcidenſis carmen, quod inſcripſit HESIODVM, ut Suidas auctor eſt, *Chalcidicus eſt Cumanus, Cumanus* autem Heſiodeus. Certe Æn. 6, 17

Chalcidicaque levis tandem ſuper aſtitit arce.

per *Chalcidicam arcem*, Cumæam, ſive *Cumarum arcem* intelligit, quod *Cumas* Campaniæ in Italia civitatem Chalcidenſes condiderint. Vnde & in principio libri dixit: *Euboicis Cumarum allabitur oris*. Vbi Servium, ſi lubet, vide, & Voſſ. Inſtit. Orat. lib. 5 p. 396.

¶ Chal-

¶ Chalcidicum, *i*, n. subst. pars magni ædificii, instar cœnaculi, ein eß=saal. Vitruv. 5, 1 *Sin autem locus erit amplior in longitudinem, chalcidica in extremis constituantur.* Festus: *Chalcidicum genus ædificii, ab urbe Chalcide dictum.* Et Arnob. 3 p. 105 *Avet animus atque ardet in chalcidicis illis magnis, atque in palatiis cæli deos deasque conspicere.* Adde ibi Elmenhorstio notata. Et lib. 4 p. 149 *Describuntur dii vestri in tricliniis cælestibus, atque in chalcidicis aureis cœnitare.* Auson. Periocha 1 Odyss. *Penelope degressa Chalcidico.* Add. Id. Per. 23.

¶ Chalcidisso, *are*, significat avidius pecuniæ invigilare, quod eleganter Græci verbo χαλκιδίζειν exprimunt, quoniam ejusmodi fuisse Chalcidenses feruntur. vid. Rhodig. Ant. lect. 20, 23.

¶ Chalcites, *æ*, m. gemma ærei coloris, Plinio 37, 11.

¶ Chalcitis, *idis*, f. χαλκῖτις, lapis, ex quo coquitur æs, kupfferstein. Plin. 34, 12. Diosc. 5, 69.

¶ Chalciœcus, *i*, f. Minervæ cognomen, quo Spartæ dedicata & culta fuit. Suidas: Χαλκίοικος ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ, ἢ ὅτι χαλκοῦν οἶκον εἶχεν, ἢ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς, τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι: CHALCIOECUS *Minerva Spartana, vel, quod domum æream habebat, vel quod Chalcidenses, qui sunt in Eubœâ exules, id templum condiderant.* Meminit Nepos 4, 5, 2; itemque Liv. 35, 36, qui tamen hoc nomen de templo ipso usurpavit; quemadmodum & e Græcis Ælian. var. hist. 9, 12. Contra quam Nepos, & Græci fecerunt reliqui, qui ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς χαλκιοίκου vocant Thucyd. lib. 1; Polyænus 2, 31: Pausan. Laconic. Polyb. lib. 4 &c.

CHALCUS, *i*, m. χαλκὸς, genus numismatis Attici, cujus meminit etiam Plin. 21, 34. Cæterum incertam admodum chalci æstimationem demonstrat Eisenschmidius p. 50. vid. Gronov. de Pec. Vet. 3, 2; & inprimis 3, 10; ubi consultissimum judicat sequi Pollucem 9, 6, ubi octo chalcos obolo uni tribuit. De valore igitur hodierno poterit judicari ex iis, quæ dicimus in *Obolus*. Verbo, prope accedit ad Hallensem. Germanis enim heller dici videtur moneta Halæ cusa. v. Car. du Fresne *Hallenses*.

¶ Chalceus, *a*, *um*, adject. kupffern, oder von meßing. Martial. 9 epigr. 39 *Chalcea donanti Chrysea dare.* Sermo est de nobili Diomedis & Glauci permutatione.

¶ Chalceuticus, *a*, *um*, χαλκευτικὸς, ut, *Fabrica chalceutica*, die kupffer=schmiede. Græce Quintil. 2, 21.

¶ Chalcismus, *i*, m. χαλκισμὸς, ludi genus, quo nummum digito impositum raptim excutiebant pueri, & priusquam humi caderet, accipiebant. v. Eustath. Iliad. ξ, & Pollux.

¶ Chalcographia, *æ*, f. χαλκογραφία, die buchdruckerey.

¶ Chalcographus, *i*, m. χαλκογράφος, ein buchdrucker, kupfferstecher, schrifftgiesser.

¶ Chalcographicus, *a*, *um*, adject. ut, *Ars chalcographica*, die buchdruckerkunst.

¶ Chalcolibanon, *i*, n. χαλκολίβανον, electri species auro pretiosior, sive æs fossile auri fulgentis speciem habens, Apoc. c. 1, 15.

¶ Chalcophonos, vel Chalcophthongos, χαλκόφωνος, χαλκόφθογγος, gemma nigra, quæ illisa æris sonum reddit, Plin. 37, 10; & Sol. c. 40.

¶ Chalcosmaragdus, *i*, m. χαλκοσμάραγδος, gemma ex metallis ærariis, Plin. 37, 5; & Solin. c. 20.

¶ Dichalcum, *i*, n. δίχαλκον, quadrans oboli, zwey heller. Vitruv. 3, 1. conf. Baldi Lex. Vitr. p. 39; & Alex. ab Alex. G. D. 11, 24.

¶ Exchalcio, *are*, ære spoliare, nummos auferre, das geld nehmen, mausen. Porphyrio in Horat. *Belle te nummularius ille exchalciavit.* locus est in furacem, nummos de mensa subtractos in calceos sibi infarcientem. v. Cæl. Rhod. 19, 9. Nisi forte potius est *chalcis* vel æreis nummulis te privavit.

¶ Trichalcum, *i*, n. τρίχαλκον, non secus ac *Dichalcum*, ein drey=heller. Vitruv. 3, 1.

CHALDAEA, *æ*, f. regio orientis, Assyriam ab ortu; ab occasu Arabiam; a septentrione Mesopotamiam prospectans, quam Euphrates interluit. Ejus caput *Babylon* fuit.

¶ Chaldæus, *i*, m. ein Chaldæer. De Chaldæis sic Strabo lib. 7 *Constat, nusquam diligentius severiusque mathematica studia exculta fuisse, quam apud Chaldæos.* Præcipue eam astrologiæ partem tractarunt, & invenerunt adeo ac condiderunt primum, quæ in prædictione versatur, hoc est, quæ ex stellarum positu, qui in nativitate fuit, de cujusque fortuna pronunciat: unde & ipsa ars χαλδαϊκὴ sive *Chaldaica*; & qui profiterentur, *Chaldæi* appellati sunt, licet de gente illa haud essent, wahrsager, nativitätsteller. Cic. Divin. 1, 1 *Principio Assyrii propter planitiem magnitudinemque regionum, quas incolebant, cum cælum ex omni parte patens, atque apertum intuerentur, trajectiones motusque stellarum observaverunt: quibus notatis quid cuique significaretur, memoriæ prodiderunt. Qua in natione Chaldæi, non ex artis, sed ex gentis vocabulo, nominati, diuturna observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid cuique eventurum, & quo quisque fato natus esset.* Non obscure significat, *Chaldæorum* (ut *Etruscorum*) nomen dupliciter sumi, semel cum *gentem* notat, proprie puta; deinde cum *artem* per figuram designat: ut in genere omnes *Chaldæi* dicerentur, qui Chaldæorum rationes secuti ex natali cujusque die futura audent prædicere. Sic *Chaldæorum natalitia prædicta*, eodem libro, itemque *Chaldæorum promissa* dixit: *Multos*, inquit, *promissis suis fefellerunt Chaldæi.* Idem de Divinat. 2, 47 *Quam multa huic ipsi Cæsari a Chaldæis dicta memini.* Aliquoties *Chaldæorum* vocabulum ita Tacitus quoque posuit: Et cum Iuvenalis 10, 91 scribit: *Principis Augusta Caprearum in rupe sedentis Cum grege Chaldæo:* Genethliacos istos intelligit. Loquitur enim de Tiberio, qui Thrasyllum Mathematicum comitem habuit, eique multum attendit. Lege Suet. Aug. c. 98; præcipue Tib. c. 14 & 62. Cæterum de Chaldæorum studiis & ratione philosophandi lege & Diod. Siculum lib. 2; Gell. 14, 1.

¶ Chaldaicus, *a*, *um*, chaldäisch; ut, *Scylax Halicarnassæus familiaris Panætii, excellens in astrologia, idemque in regenda sua civitate princeps, totum hoc Chaldaicum prædicendi genus repudiavit*, Cic. Divin. 2, 42. Id. c. 47 *Lucius quidam Tarutius Firmianus, familiaris noster, inprimis Chaldaicis rationibus eruditus.* Ubi per *Chaldaicas rationes*, γενεθλιακὴν designat: quam & χαλδαϊκὴν Periegenes appellavit. Ita enim apud Scholiasten Apollonii, qui libros ejus περὶ τῆς χαλδαϊκῆς τῶν μαθηματικῶν laudat, legendum esse, Ianus Rutgers. Var. Lect. 5, 6 præclare ac erudite observavit.

CHALO, *are*, χαλᾶν, remittere, relaxare, nachlassen, öffnen. Veget. 4, 23 *Centones & culcitras funibus chalant.* Atque hoc etiam verbum hodie nautis familiare est, qui *chalare velum* dicunt. vid. Turneb. Adv. 24, 25. Vitruv. 10, 13 *Delphini chalantes in os cymbala.*

¶ Chalatus, *a*, *um*, geöffnet, gelüfftet. Idem Vitruv. l. c. *Foramina modiolorum chalata intra arcam.*

¶ Chalasis, *is*, f. χάλασις, vel *Chalasmus*, *i*, m. χαλασμὸς, &

¶ Chalasticamen, *inis*, n. apud medicos, relaxatio, eine erweichung, öffnung. Priscian. 2, 10 *Chalasticaminibus relaxari.*

¶ Chalasticus, *a*, *um*, χαλαστικὸς, lüfftend, laxirend; ut, *Chalastica emplastra, adjutoria*, apud eund. Priscianum.

¶ Chalatorius, *a*, *um*, idem; ut, *Chalatorii funes, quibus antenna suspenditur*, Veget. de re mil. 4, 46 cum not. Stewechii p. 365. Nam illis antenna & attollitur & demittitur. v. Turneb. l. c.

CHALYBES, *um*, m. pl. χάλυβες, populi in Ponto juxta Paphlagoniam, ferro præstanti, quod fabricabant, celebres, vid. Plin. 6, 4 f. 4; qui & alios commemorat Africanos 6, 29 f. 34; it. 8, 57 f. 82. conf. Iustin. 44, 3, 9; Ammian. 22, 8; Val. Flacc. 4, 611; & Virg. Æn. 10, 174 de Elva:

Insula inexhaustis Chalybum generosa metallis.

vid. Gesnerus Chrestom. Plin. p. 389. it. Cerda ad Virg. Georg. 1, 58.

¶ Chalybs, *ybis*, m. ab iis dictum est genus ferri durissimum, stahl. Polluci στόμωμα *acies*: Plinius *aciem & nucleum ferri* vocat. Phil. Melanchthoni Chron. lib. 3 p. 510 *Chalybs* est ab Hebræa voce *Iovel*; id quod placet Fungero in Etym. Silius 1, 171 *Non ignes candensque chalybs*; sed ibi in tortorum instrumentis. Ovid. Fast. 4, 405

Æs erat in pretio, chalybis jam massa placebat,

ubi Heinsius, *chalybeia massa latebat*, restituit, ut *Chalybeias* adjectivum sit. ¶ 2. Iustino vero *Chalybs* Hispaniæ fluvius est, in quo *Chalybes*, accolæ ferrum optime temperent. Vide ipsum 44, 3 extr. ¶ 3. *Chalybs*, ut materia pro armis & instrumentis chalybeiis. Sen. Thyeste v. 364 *Non strictus domuit chalybs*: id est, ensis. Val. Flaccus 1, 541 *Iamque virum trahit ipse chalybs.* Id. 6, 341

It medium per pectus & horrida nexu Letifer æra chalybs:

hoc est, missile telum per æneum thoracem in pectus transjicitur. Quale Silio 2, 107 *Chalybs volucer*; & 1, 171 *candens*: & Virg. Æn. 8, 446 *Vulnificus*. Sic Lucanus 6, 547 clavos, quibus in cruce pendentes affixi sunt, vocat *Insertum manibus chalybem.* Eodem libro v. 398 de equo:

Chalybem frenosque momordit.

¶ Chalybeius, *a*, *um*, adject. stählern, modo ex Heinsii commentariis ad locum Ovidii monstratum fuit in *Chalybs*.

CHAMA, *æ*, f. pl. Chamæ, χῆμαι, conchyliorum genus a χάω *hio*, Gesn. & Diosc. 2, 9.

CHAMAEACTE, *es*, f. χαμαιάκτη, ebulus herba, attig oder niederholder. Matthiol. Sambucus pumila. v. Plin. 24, 8; & 26, 11; Diosc. 4, 168; Apul. de Herb. c. 91.

CHAMAEBALANUS, *i*, m. χαμαιβάλανος, die erdeknuß, Diosc. 4, 177.

CHAMAECERASUS, *i*, f. frutex arbusculis cerasorum non impar, baccas habens ceralis similes, Helvetii *cerasa* vocant *montana*, berg=kirschen. v. Plin. 15, 25; Ruellius 1, 41.

CHAMAECISSUS, *i*, f. χαμαικισσος, alias *hedera terrestris*, folia habet hederæ, sed tenuiora, flores similes violæ albæ. erdephau, erdgrünsein, non *hedera* illa *terrestris*, quam gundermau, & gundelreb, vulgo vocant. Matthiol. p. 205; Plin. 16, 34; 24, 10; Seren. v. 795.

CHAMAECYPARISSUS, *i*, f. quasi *pumila cyparissus*, cypressenkraut, garten=cypressen, ab humili enim statura hæc omnia dicuntur a χαμάδις seu χάμαζε vel χαμαζε, id significat *humi*. v. Plin. 24, 15.

CHAMAEDAPHNE, *es*, f. χαμαιδάφνη, *laureolam matrem* vocant, differt a *daphnoïde*, quæ laureola est, singulari rectoque caule, kellerhals. Plin. 24, 15; 21, 11; Apul. de Herb. c. 27.

CHAMAEDIOSMOS, *i*, m. χαμαιδίοσμος, rosmarinus, roßmarin. Apul. de Herb. c. 79.

CHAMAEDRACON, *ontis*, m. χαμαιδράκων, serpentis genus in Africa humi tantum serpens, Solin. c. 4. conf. Salmas. Exerc. Plin. p. 243.

CHAMAEDROPS, *opis*, f. herba eadem quæ *Chamædrys*, Plin. 24, 15; & Marc. Empir. c. 20.

CHAMAEDRYS, *yos*, f. χαμαίδρυς, *quercula trissago* Latinis, gamanderle Germanis & bathengel. Vocant & vergiß mein nicht. Plin. 24, 15.

CHAMAEGLYCYMERIS, *idis*, f. cancer major, Plin. 32, 11.

CHAMAELAEA, *æ*, f. χαμαιλαία, planta sic appellata a similitudine foliorum oleæ, zyland, Germani dicunt, vel seidelbast. Plin. 24, 15, & 15, 7; & 13, 21; Diosc. 4, 172 seq. Apul. de Herb. c. 111.

¶ Chamælaites, *æ*, m. χαμαιλαΐτης, vinum ex chamælæa, Diosc. 5, 41.

CHAMAELEO, vel Chamæleon, *onis*, vel *ontis*, m. χαμαιλέων, planta. Duplex est, albus & niger. Chamæleonem nigrum vulgo *Carlinam* vocant, eberwurtz. Plin. 22, 18 & 25. ¶ 2. Animal muri, quem *rattum* dicunt, cauda & pedibus respondens, reliquo vero corpore lacerto, ein ratten=eider. Animal est pavidum, &, ut vulgo produnt, colorem mutans. vid. Plin. 8, 33. Plutarchus de adulat. & am. disc. ὁ δὲ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος πέπονθεν. ἐκεῖνος γὰρ ἁπάσῃ χροιᾷ πλὴν τοῦ λευκοῦ συναφομοιοῦται. καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὅμοιον ἑαυτὸν ἐξομοιωτῶν παρέχειν, οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀμίμητον· *Adulatori evenit, quod Chamæleonti. Hic enim omni colori se potest similem præstare, demto albo, & adulator in iis, quæ operæ pretium habent, similem se præbere non valens, nihil non turpe imitando exprimit* &c. Cæterum Chamæleonem animal eleganter describit Tertull. de pall. c. 3, it. Cassiodorus 5 epist. 35. Eundem rerum objectarum colores induere, item aëre vivere, quod de illo proditur, falsum observavit Peirescius. Vide Gassendum ejus vita p. 479 & seq. Habent quædam & Brodæus Miscell. 6, 21, & Voetius part. 1 Disp. Theol. p. 736.

CHAMAELEVCE, *es*, f. χαμαιλεύκη, vocant hanc herbam nonnulli *tuſſilaginem*, alii *ungulam caballinam* & *bechion*, & recte roßhub, huflattich brandlattich. v. *tuſſilago*, Matthiol & Plin. 24, 15; 26, 16.

CHAMAELYGON, *i*, n. herba verbenacea. Apul. de Herb. c. 3.

CHAMAEMĒLON, *i*, n. χαμαίμηλον, vulgo *camomilla*, camillen-blumen; vide ſupra *Anthemis*, & Plin. 22, 21 & 18; Pallad. 7, 10. conſ. Macer 1 c. 15, ubi etiam bis appellatio *Camomillæ*.

CHAMAEMYRSĪNE, *es*, f. χαμαιμυρσίνη, frutex ab aliis dictus *ruſcus*, ab aliis *myrtus ſylveſtris*, mäuſedorn, wilde myrten, Plin. 25, 7 & 23, 29; Dioſcor. ὀξυμυρσίνην vocat, hoc eſt, *myrtum acutam*. vide *Ruſcus*.

¶ Chamæmyrſinus, *a*, *um*, adject. ut, *Oleum Chamæmyrſinum*, wild myrten-öl. Plin. 23, 4.

CHAMAEPĔLŌRIS, *ĭdis*, f. χαμαιπελωρίς, inter cancros refert Plinius 32, 11.

CHAMAEPEVCE, *es*, f. χαμαιπεύκη, herba, quæ folia habet laricis foliis ſimilia. Plin. 24, 15.

CHAMAEPĪTYS, *yos*, f. χαμαιπίτυς, herba, quam & *Ajugam* & *abigam* latine vocant, ie länger ie lieber, erdpin, feldcypreß. vid. Celſ. 5, 4; Plin. 24, 6; 26, 8; Largus Compoſ. 187; Apul. de Herb. c. 26.

¶ Chamæpityīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Chamæpityinum vinum*, Dioſc. 5, 41.

CHAMAEPLĂTĂNVS, *i*, f. coactæ brevitatis platanus, niedriger ahorn, Plin. 12, 2.

CHAMAERRHĬPHES, χαμαιῤῥιφεῖς, arbores ex ſpecie dactylorum in Creta & Sicilia, Plin. 13, 4.

CHAMAEROPS, *ŏpis*, f. χαμαίρωψ, virgultum myrteis foliis, gamanderle, Plin. 26, 7 & 13.

CHAMAESȲCE, *es*, f. ex χαμαὶ humilis, & σύκη *ficus*, herba, quæ & ebulus, lattich, apud Apul. de Herb. c. 91. v. Plin. 24, 15.

CHAMAETĔRA, ſ. Chametæra, *æ*, f. apud Plin. legitur 36, 5 *Fecit Veſtam ſedentem duasque Chamæteras circa eam.* Harduinus ibi *Chameteras* interpretatur ſocias humi ſedentes honeſta ſignificatione, licet non ignoret apud Heſychium χαμεταιρίδα πόρνην eſſe, eandem ſcil. quæ & χαμαιτύπη

CHAMAETRĂCHEA, *æ*, f. ex genere cancrorum, Plin. 32, 11. Harduinus legit *Chamæſtriatæ*.

CHAMAEVI, vel Chamavi, *orum*, m. pl. prope Amiſiam populi Germaniæ. v. Tac. An. 13, 55, 4; & Germ. 33, 1; & Ammian. 17, 8.

CHAMAEZĒLON, *i*, n. herba, *Pentaphyllon* alias. Χαμαίζηλον humi depreſſum ſonat; fünff finger-kraut. v. Plin. 25, 9; & 27, 10.

CHAMEVNIA, *æ*, f. χαμευνία, humicubatio. Hieron. epiſt. 2 ad Nepotianum: *Omnes pæne virtutes mutantur in ſenibus, & creſcente ſola ſapientia, decreſcunt cetera, jejunia, vigiliæ, eleemoſynæ, chameuniæ, &c.* Vſus idem eſt in c. 41 Ezechielis. Gloſſæ Phavorini: χαμευνή, ταπεινὴ κλίνη.

CHĂMVLCVS, *i*, m. χαμουλκός, genus carpenti humilioris, ein roll-wagen. Ammian. 17, 4 *Coloſſus chamulcis impoſitus tractusque.* Gloſſ. Vet. *Sclodia*, καμουλκίς, ſeu potius χαμουλκίς, ut Valeſius ad Ammianum emendat. Eſt enim a χαμαὶ, *humi*.

CHĀMVS, *i*, m. χάμος, frenum, ein maulkorb. Legitur 4 Regum c. 19, 28 *Ponam circulum in naribus tuis, & chamum in labiis tuis.* vide Iſidor. 20, 16. Forte *Camus* eſſe debet, κημός.

CHANNE, *es*, f. χάννη, piſcis ex ſarcophagis, percæ ſimilis. Plin. 9, 16 & 52. Ex ſe concipere creditur. Id 32, 11 f. & Ovid. Halieut. v. 108.

CHĀON, *ŏnis*, m. Heleni Trojani frater & comes. v. Servius l. c. in *Chaonia*. Apud Ovid. Art. am. 2, 150 *Chaonis ales* eſt columba: conſ. mox *Chaonius*. Ab hoc Chaone dicti

¶ Chāŏnes, *um*, m. pl. χάονες, primi Epiri populi, a quibus

¶ Chāŏnia, *æ*, f. pars Epiri dicta eſt; tametſi ſcripſerit Servius in Æn. 3, 335 & ipſe Virgilius innuat, a *Chaone* fratre Heleni eam regionem appellatam.

¶ Chāŏnius, *a*, *um*, adject. ut, *Chaoniæ columbæ*, Virg. ecl. 9, 13, i. e. Epiroticæ; easdemque fatidicas hic fuiſſe, circa templum ſcil. Iovis Dodonei, tradit Servius ad h. l. Sic *Chaonii campi*, Id. Æn. 3, 334. *Glans Chaonia*, Id. Georg. 1, 8.

Chaonis, vide *Chaus*.

CHĂOS, n. χάος, indecl. ὕλη, ſive materia rerum omnium informis ac rudis, ex qua poſtea Deus produxit creavitque mundum, paganis ſcriptoribus dicitur, qui & ab æterno exſtitiſſe volunt, unförmlicher klumpe. Ovidius principio Metam. *Ante mare & terras, & quod tegit omnia cælum, Vnus erat toto naturæ vultus in orbe, Quem dixere Chaos: rudis, indigeſtaque moles*, &c. Quo in loco Naſo Heraclidem Ponticum ſecutus eſt, ſi audimus Barthium Adverſ. 40, 3. Ὕλην vocavit Plato: Latini *ſilvam*: Vnde etiam ex tempore ac ſine compoſitionis cura ſcripta ruditer, *Silvæ* vocantur, de quo ſuo loco. Chalcidius in Timæum Platonis: *Poſt Chaos*, inquit, *quam Græci* ὕλην, *nos* (Latini) SYLVAM, *vocamus, ſubſtitiſſe terram, docet in medietate ambitus*, &c. Vid. Gallæus ad Lactant. p. 21, 22; & Merula in Coſmogr. 1, 3 p. 10. Sed & Chriſtiani ſcriptores, poëtæ maxime, hoc uſi ſunt de tenebrarum abyſſo, terraque inani & vacua, quam nominat Moſes Geneſ. principio. Hilarius Geneſi v. 17 *Omnia cum tegeret nigrum Chaos, altaque moles Deſuper urgeret informis corpora mundi.* Paulinus ad Iovium, ſive is potius Claudianus Mamertus ad Colleam eſt: *Scribe creatarum verbo primordia rerum, Et Chaos ante diem, primæque crepuſcula lucis.* Hinc Proverbium: *Chao antiquius*, de rebus antiquiſſimis apud Suidam. Prudent. Hymno de Epiphania v. 37 ex perſona magorum de Chriſto conjicientium ex ſtella: *Illuſtre quiddam cernimus, &c. Antiquius cælo & chao.* Quintil. 3, 7 *Ii, qui ſunt ex chao.* ¶ 2 Sed & tenebras ea voce deſignant, finſterniß. Prudent. Hymno ad incenſum lucernæ v. 3 *Merſo ſole chaos ingruit horridum: Lucem redde tuis, Chriſte, fidelibus.* Item περὶ στεφαν. Hymno Eulaliæ v. 54 *Nocte viam face perſpicua Præſtitit intereunte chao.* ¶ 3. Pro ipſis inferis eam ob cauſſam Venantius poſuit eleg. de Reſurrect. Chriſti c. 61 *Triſtia ceſſerunt infernæ vincula legis, Expavitque chaos luminis ore premi*, quomodo ea voce etiam Seneca epiſt. 72; Virg. Æn. 4, 510; & 6, 265; & Statius Silv. 3, 2, 92 uſi, die hölle. ¶ 4. Vetus Interpres Bibl. Lucæ c. 16, 26 ſpatium, quod inter cælos inferosque eſt, (χάσμα Evangeliſta dixit) *Chaos* appellat: quem male in eo reprehendi, Hugo Grotius ad eum locum oſtendit. Itaque hanc vocem etiam Fauſtus Rhegienſis uſurpavit.

¶ Inchoo, *avi*, *atum*, *are*, ordiri, incipere, anfangen, fürnehmen, (ſcribunt & *Incoare*) quod a *Chaos* χάος, (id enim rerum omnium initium eſſe Heſiodus ſcripſit,) Feſtus deducit. Certe Servius in 3 Georg. *inchoare*, ſcribi debere affirmat, & a veteribus *inchoare* ſcribi conſueviſſe addit; v. Gell. 2, 3. Virg. Georg. 3, 42 *Te ſine nil altum mens incohat.* Horat. 1 od. 4, 15 *Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam.* Et Cic. de cl. or. c. 37 *Præclare multa incoare, ſed non plane perficere.* Id. de Prov. Conſ. c. 8 *Idem extrema* (ſc. belli) *perſequitur, qui inchoavit.* Virg. Æn. 6, 252 *Tum Stygio regi nocturnas incohat aras*, i. e. facit. C. Fronto p. 1334 hanc notat differentiam: *Inchoat, qui incertum facit; incipit, cujus exitum ſperat.* ¶ 2. Neutraliter uſus eſt Symmach. 7 ep. 75 *Moris eſt, ut munus hujusmodi a proficiſcentibus inchoet.*

¶ Inchoans, *tis*; ut, *Inchoante menſe Martio*, Pallad. Febr. t. 25 de Malis: *Inchoantibus canicularibus diebus*, Id. Iul. t. 7.

¶ Inchoātus, *a*, *um*, angefangen, angehoben, unvollkommen; ut, *Perfecta anteponuntur inchoatis*, Cic. Top. c. 18. Sic alias etiam *Inchoata* ponuntur pro imperfectis. Cic. Off. 1, 43 *Cognitio contemplatioque naturæ manca quodammodo atque inchoata.* conſ. Id. 3, 7; & de clar. or. c. 33. Suet. Claud. c. 3 *Portentum hominis, nec abſolutum a natura, ſed tantum inchoatum.* Plin. in præf. *Abſoluta opera tanquam inchoata ſemper arte & imperfecta.* Gell. 5, 21 *Inauditiunculæ rudes inchoatæque.* Macrob. Sat. 7, 6 *Peſtilentia a pecudibus inchoata*, die von dem vieh angefangen. Colum. 4, 3 *Ab inchoato domos exſtruere*, i. e. de novo, von neuem.

¶ Inchoatio, *onis*, f. der anfang. Ambroſ. de Vocatione gentium 2, 3 *Non facile reperitur in exordio maturitas, & in inchoatione perfectio.* Et Auguſtin. de Geneſi contr. Manich. c. 14 *Inchoatio futuri operis.* Mox eodem capite, *inchoatio noctis*, quod etiam legitur de Geneſi ad lit. 2, 15 ſub fin. Id. Auguſtin. epiſt. 122 *Inchoatio cognitionis Dei.*

¶ Inchoāmentum, *i*, n. idem; ut, *Scholaria inchoamenta*, die erſten ſchul-lectiones, Marc Capella lib. 3 p. 93. *Inchoamenti conſilium*, Id. lib. 5 p. 171. Conſ. lib. 6 p. 189 &c.

¶ Inchoator, *ōris*, m. ein anfänger. Prudent. Præfat. Hamart. v. 24 *Mortis inchoator.* Et Auguſtin. de Geneſi ad lit. 1, 14 *Inchoatore Deo.*

¶ Inchoativus, *a*, *um*; ut, *Inchoativa verba*, ap. Grammaticos; ut, *Labaſco* &c. v. Mart. Capella lib. 3 p. 84.

CHARA, *æ*, f. genus radicis, quod admiſtum lacte inopiam exercitus levavit apud Cæſ. B. C. 3, 48. vid. D. Voſſius ad h. l. & conf. *Carum*.

Characatus, Characenus, vide *Charax*.

CHARACIAS, *æ*, m. χαρακίας, genus tithymali Plinio 26, 8, ſ. 39, & 14, ſ. 87. Scrib. Larg. 169. Vide *Tithymalus*, wolffs-milch. ¶ 2. Arundinis genus, Plin. 16, 36 ſ. 66.

¶ Characītes, *æ*, m. idem quod *Characias*. Laudatur Plin. 26, 11 ſ. 73. Sed hic etiam *characias* legitur.

CHĂRACTER, *ĕris*, m. χαρακτήρ, nota ſive ſignum, quod animanti aut alii rei, ut dignoſci ex eo poſſit, inuritur imprimiturve, aut inſculpitur: ein merck- kenn- oder mahlzeichen. Colum. 11, 2, 14 *His etiam diebus maturi agni &c. charactere ſignari debent*, quod repetit Pallad. R. R. 2, 16. Anacreon χαράγματα vocat: *Equi ſolent inuſtas coxis habere notas*, χαράγματα ἔχουσι. v. Voſſ. 6 Inſt. Orat. p. 426. Hinc vulgo dicitur: *Sermo animi character eſt*, quod natum eſſe ex ſenario Græcis celebrato videtur: Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. ¶ 2. Notæ quoque & ſigna, figurata mirifice atque expreſſa, quibus occultam atque ſingularem vim in medicina & aliis rebus tribuebant ſuperſtitioſe veteres, quorumque multus in Ægypto, & apud Valentinianos uſus fuit, *Characteres* vocantur; cujusmodi plures apud Pignorium in Tabulæ Iſiacæ explicatione & in Montfauconii antiquitate explicata, viſere licebit. Alios exhibebit & Theophraſtus Paracelſus & nugatores Magici paſſim. Auguſt. de Doctr. Chriſti 2, 20 *Ad hoc genus pertinent omnes etiam ligaturæ atque remedia, quæ medicorum quoque diſciplina condemnat, ſive in præcantationibus, ſive in quibusdam notis, quas caracteres vocant.* Lege eumdem de iis & c. 29 ejus libri. ¶ 3. Apud rhetores & genera dicendi, de quibus Auſonius Eidyll. 11 ſive Grypho v. 66

Trinum, inquit, *dicendi genus eſt, ſublime, modeſtum,*
Et tenui filo.

CHARACTERES appellantur; quæ Græcis ἰδέαι: Ciceroni *formæ* & *genera*; Cornificio *figuræ* dicuntur: de quibus rhetores ipſi videndi: itemque Scaliger pater de Re Poët. 4, 1. Varro R. R. 3, 2 *Nonne item L. Albutius homo (ut ſcitis) apprime doctus, cujus Lucilliano charactere ſunt libelli, dicebat* &c. ſatyrico puta. Gell. 7, 14 *Genera dicendi probabilia ſunt tria, quæ Græci* χαρακτῆρας *vocant*, &c. Cic. ad Q. Fratr. 2 extr. *Dic mihi verum, num aut res eum, aut* χαρακτὴρ *non delectat.* ¶ 2. Dicuntur & *Characteres* deſcriptiones (ita vertit Cic. Top. c. 22) tum aliarum rerum, tum virtutum & vitiorum maxime, cum non a genere, forma & cæteris, ut philoſophi ſolent, ſed ex actibus propriis atque negotiis ita declarantur, ut quaſi imago & exemplar exactum in iis exſtet. Tales Theophraſtus Ereſius dedit, & elegantiſſimum ac utiliſſimum eum libellum ἠθικοὺς χαρακτῆρας inſcripſit, de quo plura Caſaubonus ibi in Prolegomenis. *Notationem* auctor ad Herenn. dixit lib. 4; ubi & luculentum exemplum ſubjungit, quo oſtentatorem pecunioſum χαρακτηρίζει. Characterem hominis garruli eleganter etiam dedit Horat. 1 Sat. 9.

¶ Characterarius, *i*, m. qui characteres lapidibus inſculpebat. Inſcript. ap. Spon. p. 220.

¶ Charactērizo, *are*, χαρακτηρίζειν, charactere & nota afficere, inſignire, zeichnen; apud Auguſtinum. Hinc

¶ Characteriſmus, *i*, m χαρακτηρισμός, idem quod *character*. v. Quintil. 9, 3. Rutilius Lupus antiquus rhetor, & Quintiliano vetuſtior, lib 2 de Figura ſententiarum: CHARACTERISMVS. (Lugdun. ed. *Chreſteriſmus* prave;) *Quemadmodum pictor coloribus figuras deſcribit: ſic*

sic Orator hoc schemate, aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat. vide ejusdem ex Lycone exemplum. Cujusmodi Characterismi in Terentio multi sunt; Et singularis est plane Velleji Paterculi diligentia in describendis hominum naturis, quod *Charactères Politici Vellejani* a Bœclero expositi demonstrant. Dicitur & Ethologia, quod nomen pro *Ætiologia* recte apud Senecam substituit Lips. epist. 105.

¶ Charaxo, *are*, ex græco χαράσσειν characteribus signare, ritzen, kratzen. Prudent. hymno 10 Romano v. 557 *Charaxat ambus ungulis scribentibus Genas, cruentis & secat faciem notis.* Apicius 6, 9 *Lavas pullum coctum, & sabano mundo siccas, charaxas, & jus scissuris infundes, ut combibat, & cum combiberit, assabis.* Hic *charaxare* est scarificare & scalpello incidere.

¶ Charaxātus, *a, um*, eingegraben. Augustin. de Altercat. Eccl. & Synag. *Moyses in monte Sinai charaxatas decalogo tabulas accepit.*

¶ Charagma, *ătis*, χάραγμα, ein bildniß. Avienus: *Sicut nummus habet charagma Cæsaris, sic homo habet charagma Dei.*

¶ Incharaxo, *are*, ab ἐγχαράττειν, zerritzen, ungestalt machen, aufschlitzen. Irenæi Vet. Interp. *Incharaxare veritatem*, i. e. deformare. Apic. 6, 5 *Avem incharaxare*, i. e. perforare, scalpello aperire.

¶ Incharaxatio, *onis*, f. die zerritzung. Apollonius in notis ad Apic. l. c. *Incharaxatio in oculis diuturna facta.* Item, *oportet fieri incharaxationes.*

CHARĂDRIUS, *i*, m. χαραδριὸς, avis nomen (Laudatur falso Plin. 30, 11). v. *Rupex*, & conf. Novatian. de cib. judaic. epit. 3; Vulg. Interp. Levit. 11, 13.

¶ Charadrus, *i*, m. torrens præceps, & rapidus prope Nerin, vicum Argolicum, cujus meminit Stat. Theb. 4, 46 & 712.

CHĂRAX, *ăcis*, m. χάραξ, vallum Latinis, palus, pedamentum, ein pfal, stütze. Colum. 11, 3. Hinc χαράκωμα, vallis fultum dicitur. ¶ 2. *Charax*, piscis ab aculeis sic dictus, Ælian. 12, 25. ¶ 3. *Charax* & urbis nomen est in extrema Susiane, ad ripam Tigris orientalem, conditæ ab Alexandro M. unde prius *Alexandriæ* nomen: postea ab Arabiæ quodam rege instaurata *Charax* dicebatur, a vallo, quo contra aquas fluminis munita fuit. Patria est Dionysii Periegetæ, celebris geographi & poëtæ. v. Plin. 6, 27, & Voss. de Hist. Græc. in hoc *Dionysio.*

¶ Charăcātus, *a, um*, bepfält; ut, *Vineæ characatæ*, ubi vites alligatæ in orbiculos gyrosque flectuntur, Colum. 5, 4 & 5.

¶ Characēnus, *a, um*, gentile; ut, *Characenorum rex.* Plin. d. l. 28. Characenorum aliquot regulorum nomina & seriem habes apud Lucian. Macrobb. p. 471 Gr.

¶ Characēne, *es*, f. regio supra Characa oppidum. Ptolem. 8, 3.

CHARAXES, sive Charaxus, *i*, χαράξης, Mitylenæus fuit, frater Sapphûs, de quo Herodotus. Ovid. Heroid. 15, 117 *Gaudet, & e nostro surgit mærore Charaxes Frater, & ante oculos itque reditque meos.*

Charaxo, *are*, vide in *Character.*

CHARES, *ētis*, m. Χάρης, dux quidam fuit Atheniensium, honoratus & potens, facile & benigne promittens, sed nihil eorum, quæ promisisset, præstans. Unde natum proverbium, *Charetis pollicitationes*, αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις, vide Chiliad. & Suid. Meminit præter Diod. Siculum Nepos 12, 3, 4; itemque 13, 3, 1, ubi vanum & temerarium arguit & calumniatorem.

CHARICLO, *ûs*, Nympha, mater Ocyroës, v. Ovid. Met. 2, 636.

CHĂRĪDĒMUS, *i*, m. Athenis ab Alexandro pulsus, exul apud Persas, ob libertatem linguæ Darii jussu jugulatus. vid. Curt. 3, 2, 10 seq. ¶ 2. Alius Romanus a Domitiano feris objectus. v. Martial. 1 epigr. 44; & 11 epigr. 40.

Charientismus, vide in *Charis.*

CHĂRIS, *ĭtis*, f. χάρις, *gratia*, annehmlichkeit. Plin. 35, 10 *Apelles aliorum pictorum operibus deesse unam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant.* ¶ 2. *Charis* æon Valentinianorum. v. Tertull. Præscript. c. 33; & adv. Valent. c. 7. v. Barth. Adv. p. 281.

¶ Charĭtes, *um*, f. pl. χάριτες, Latinis *Gratiæ*, beneficiorum deæ, huld-göttinnen. Auson. Eidyll. 11 sive Gripho v. 19

Tres Charites, tria fata, triplex vox, trina elementa.

Sunt enim tres, *Aglaja* vel *Pasithea*, *Thalia*, & *Euphrosyne*, qui numerus ob exhibenda, accipienda, & referenda beneficia inventus esse putatur. Plin. 36, 5 *Non postferuntur & Charites in propylæo Atheniensium, quas Socrates fecit.* Pingebantur ita, ut una earum aversam faciem haberet, quasi a nobis profecta; duæ vero nos adspicerent, ut duplex nobis beneficium rependi debere ostenderent: acceptum enim beneficium cum fœnore reddendum esse censebant. Pingebantur & nudæ ac connexæ, ut admonerent, fuco debere carere beneficia, amicitiasque beneficiis initas insolubiles & perpetuas esse. Vide Senecam de Benef. 1, 4. Euripides Herc. Fur. v. 673 οὐ παύσομαι τὰς Χάριτας ταῖς Μούσαις συγκαταμιγνὺς ἡδίσταν συζυγίαν, μὴ ζῴην μετ' ἀμουσίας. id est, *Non desinam Gratias Musis Commiscere suavissima conjunctione, Ne vivam alienus a Musis.* Extat περὶ χαρίτων carmen ex Theocrito Iacobi Mycilli. Ovid. Fast. 2, 219 *Protinus accedunt Charites &c.* Varro scripsit, *numerum convivarum non debere minorem esse, quam sit Gratiarum numerus, neque numerosiorem, quam Musarum*, unter drey, und über neun, sollen keine gäste seyn: De quo Gell. 13, 11. Macrob. Sat. 1, 7. Vide & infra in *Gratia.*

¶ Charitōnius, *a, um*, χαριτώνιος, tribuebatur quondam Lucretio 4, 1155 *Parvula, pumilio, charitonia tota, merum sal:* Melius Gifanius edidit: *Parvula, pumilio, Charitum mia, tota merum sal.* Optime Creechius χαρίτων ἴα, quod idem est, nimirum *charitum una*, & bellum illud *Charitonia* ex se peperit.

¶ Charientismus, *i*, m. χαριεντισμὸς, schema, quo duriora deprecandi caussa mollioribus verbis corriguntur: ut, cum ad senis minas de pistrino Davus Terentianus respondet: *Bona verba quæso.* Vide Chiliad. Eras. in Adagio: *Dulcis cubitus*, & Voss. 4 Inst. Orat. p. 238.

¶ Chărisma, *ătis*, n. χάρισμα, gratia gratuita, donum, eine gnadengabe, geschenck. vid. apud Sidon. 7 epist. 9; Tertull. adv. Iudæos c. 8; & de Præscript. c. 29. Prima corripitur ratione originis, licet Prudentius producat. v. adv. Symmach 2, 1045; & Perist. 5, 61.

¶ Chărīstia, *ōrum*, n. pl. festa apud veteres cognatorum & propinquorum, in quibus sacra faciebant amicis defunctis. Ovid. Fast. 2, 617 *Proxima cognati dixere charistia cari, Et venit ad socios turba propinqua deos.* ¶ 2. *Charistia* dicebantur amicorum convivia, quibus querelæ & discordiæ tollebantur. Val. Max. 2, 1, 8 *Convivium solenne majores instituerunt, idque Charistia appellaverant, cui præter cognatos & affines nemo interponebatur, ut si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensæ, & inter hilaritatem animorum, fautoribus concordiæ adhibitis tolleretur*; ein liebes-mahl. Est ea vox a χαρίζεσθαι, hoc est, *gratificari, obsequi, largiri, condonare*; χαρίζεσθαι vero est a χάρις, *gratia.*

¶ Charistĭcon, *i*, n. χαριστικὸν, remuneratio, eine verehrung. Ulpian. l. 6 ff. de bonis damn. *Quæ jure præsidum solent erogari, ut puta charisticon.* Sed lectio incerta est.

¶ Charistolochia, *æ*, f. herba artemisia dicta, beyfuß. Apul. de Herb. c. 10.

¶ Charitŏblĕphăron, *i*, n. χαριτοβλέφαρον, herba efficax in amatoriis. Plin. 13 c. ult.

¶ Ăchărĭstum, *i*, n. ἀχάριστον, i. e. *parum gratum*, Theodoti collyrium apud Celsum 6, 6, 6.

¶ Euchăris, adj. εὔχαρις, gratiosus, holdselig, freundlich. Vulg. Interp. Sir. 6, 5 *Lingua eucharis in bono homine abundat.*

¶ Eucharistia, *æ*, f. εὐχαριστία, gratiarum actio, die danckſagung. ¶ 2. Ita vocatur *Cœna dominica* ab Irenæo, & aliis, a verbo εὐχαριστήσας Matth. 26, 27, Luc. 22, 21, a caussa finali, nempe gratiarum actione pro beneficio redemtionis, das heil. abendmahl. Cyprian. 1 epist. 2 *Mentem eucharistia erigit & accendit.*

¶ Eucharistĭcus, *a, um*, εὐχαριστικὸς; ut, *Sacrificium* εὐχαριστικὸν, ein danckopfer; apud Theologos.

¶ Eucharisticum, *i*, n. subst. εὐχαριστικὸν, ein danck-lied, danck-opffer. Tale Statii ad Imp. Aug. Germanicum Domitianum Silv. 4, 2.

CHARISIUS, vel Carisius, *i*, m. Atticus fuit orator, cujus in Bruto c. 83 Cicero meminit. Orationes, quæ ejus nomine præscriptæ eduntur, a Menandro scriptas, non temere putari, ait Quintil. 10, 1 p. 891. ¶ 2. Flavius Sosipater Charisius, grammaticus fuit V. R. cujus & hodieque Institutiones legimus, quæ in grammaticorum veterum corpore Putschii primum locum obtinent.

Charisma, charistia, &c. v. *Charis*, Charitas, *Charus*, Charites, *Charis.*

CHARMĪDES, *is*, m. a Græco χάρμη, *lætitia*, dictus senex apud Plautum in Trinummo. Hinc ibidem 4, 2, 133 alludens ad Græcam significationem festive ait: *factum esse Charmidem*, i. e. eum delectatum, scil. auri facta mentione, additque v. 135 *Tu te itidem ut charmidatus es, rursum recharmida*, i. e. conceptam lætitiam & nomen Charmidis depone.

¶ Recharmīdo, *are*, verbum Plauti, v. in *Charmides.*

CHĂRON, *ontis*, m. χάρων, nauta inferorum: per Styga & Acherontem animas transvehens, sic per antiphrasin dictus quasi *Acharon*, hoc est, *tristis, austerus*, quemadmodum Propertius 3, 18, 24 expressit: *Scandenda est torvi publica cymba senis.* Et Virg. Æn. 6, 298 *Portitor has horrendus aquas & flumina servat Terribili squalore Charon*, &c. Lucianus pluribus in dialogis memorat, obolum Charonti pro naulo dari solitum a defunctis, qui transvehantur. Conf. Apul. 6 Met. cum Comment. Stew. p. 708. Proverbialiter dicitur de senibus admodum decrepitis: *Alterum pedem in cymba Charontis habere*, mit einem fusse im grabe stehen, auf der grube gehen. Pomponius in Pandect. de Fideicomm. libert. l. apud Iulianum 20, *Ego discendi cupiditate, quam solam vivendi rationem optimam in octavum & septuagesimum annum ætatis duxi, memor sum hujus sententiæ, quam dixisse fertur Iulianus, & si alterum pedem in sepulcro haberem, adhuc discere quædam vellem.* v. Chiliad. ¶ 2. *Charon* quoque civis Thebanus, cujus mentio apud Nepot. 16, 2, 5. ¶ 3. Per convicium & *Charontes* appellati homines terribili oris squalore & pravo ac corrupto animo. Apul. Apol. de Æmiliano p. 310 *Igitur agnomenta ei duo indita:* CHARON, *ut jam dixi, ob oris & animi diritatem: & alterum, quod lubentius audit, ob Deorum contemtum*, MEZENTII. conf. ib. 289.

¶ Charonēum, *i*, n. χαρωνεῖον, porta erat Athenis, qua producebantur damnati, ultimo supplicio afficiendi. *Ianuam Charoniam* vocat Rhodig. 9, 34. ¶ 2. *Charonēa* Geographis dicuntur barathra fædos odores exhalantia. vide Laërt. in Zenone.

¶ Charonium, *i*, n. orcus sive locus inferorum, die hölle. Ita aliqui volunt legi, ubi alii apud Gell. & Cic. *Catonium*, de quo supra.

¶ Charonītæ, *arum*, m. pl. χαρωνῖται, vulgari joco dicti sunt Romæ, qui quod perperam agebant, ex defuncti commentariis tuebantur. Sic M. Antonius arripuit Cæsaris interfecti commentarios, iisque adscripsit, quæ libuit. Atque horum autoritate se facere simulabat, quicquid agebat, aliis tribuens magistratus, alios ab exilio revocans, alios e vinculis liberans. His omnibus, quoniam se defuncti commentariis excusabant, *Charonitarum* nomen tributum est. v. Plutarch. in vita M. Antonii.

CHARONDAS, *æ*, m. Χαρώνδας, Catanensium legislator fuit. Cic. de LL. 1, 22 & 2, 6; cujus aliquot leges recenset Diodorus lib. 12 bibliothecæ suæ. De hujus nummo vide epistolam Raphaelis Tricheti du Fresne, quam Petrus Seguinus Numismatis suis selectis subjunxit.

CHĂROPS, *ŏpis*, m. Æschyli filius, primus Atheniensium princeps in decennium v. Euseb. & Sigon. ¶ 2. *Charops* vir Trojanus, Ovid. Met. 13, 260.

CHARTA, *æ*, f. χάρτης. χάρτον, papier; nimirum quod ex papyro frutice primitus facta. Nam hodierna ex linteolis conficiendi ratio recentior est, Eustathii tamen scholiastæ Homeri ætate jam tum nota, ut ex quodam ejus loco viri doctissimi declarant. Ægyptiis debetur utilissimæ rei inventio: est enim *Papyrus* peculiaris Nilo Ægyptio flumini planta. Ac apud Memphim quidem clarissimam omnium Ægypti urbem confectam primum Lucanus significat, cum scribit 3, 222

Nondum flumineas Memphis contexere biblos Noverat.

Biblus papyrus est: ejus igitur philyras sive plagulas hic *biblos* vocat Lucanus. Habebat enim papyrus, ut cepe, tunicas plures. Has confecturi chartam dispescebant acu, & dividebant, easque deinceps explicabant super tabulam madentem turbida aqua Nili, quæ conglutinabat

instratas plagulas, quod hic *contexere biblos*, poëta dixit. Verbo *texendi* in eadem re Cassiodorus quoque utitur II epist. 38 *Pulcrum placuit Memphis ingeniosa concepit, ut universa scrinia verteret, quod omnis labor elegans texuisset.* Chartam Alexandri M. victoria repertam, condita in Ægypto Alexandria; antea non fuisse chartarum usum: sed in palmarum foliis primo scriptitatum: deinde quarumdam arborum libris: postea publica monimenta plumbeis voluminibus, mox & privata linteis confici coepta aut coriis, Varro apud Plin. auctor est 13, 11. Sed quem idem mox Plinius c. 13 ejus libri arguit luculentis exemplis atque auctoritatibus contra eum productis. Sunt, qui a *χαράσσω, sculpo*: aut Heb. חרט *sculpsit*, nomen derivent: quod inscribantur in ea, & velut insculpantur literæ. Scaliger antiquissimum nomen βίβλον seu βύβλον fuisse censet: recentius τὸ χάρτης: atque tum natum, cum in epistolarum frontibus apponi *χάριν* est coeptum. Videtur *chartæ* nomen non pagellarum magis proprium, quam fruticis ipsius fuisse. Atque idcirco pagellas ex eo factas perinde appellari *chartas*: quemadmodum *papyrum* & *fruticem* & *chartam* solemus vocare. Sane cum Varro apud Plin. d. l. *in Sebennytico saltem nomo chartam nasci*, scribit, de *frutice*, puto, non *charta*, quæ signatur sic appellatur, intelligit. Vt *Charta*, *papyrus*, *biblos*, idem significent. Quæ ratio conficiendæ chartæ antiquitus fuerit, eodem libro 13, 12 Plinius docet: ubi & chartarum genera recenset. Nimirum *Hieraticam*, religiosis voluminibus dicatam: *Augustean* in honorem Augusti: *Livianam* in honorem conjugis ejus sic appellatam. *Amphitheatricam*, a confectura loco: quæ Romæ in Fannii officina recurata, *Fannia* nominata est. Tum *Saiticam* & *Tanioticam*, a locis Ægypti, ubi curatæ. *Emporeticam* item, quæ scribendo inutilis, involucrum mercibus præbebat. Sed omnibus his prælata *Claudia*, quam Claudius Cæsar instituit. *Macrocollam* a modulo ita nominarunt. Virtutes chartarum sunt: *Tenuitas*, *densitas*, *candor*, *lævor*: Sed duo reliqua, præter *candorem* & *densitatem*, si justa & eum modo fuerint. Nimia quippe *tenuitas* nec sufficit tolerandis calamis, & literas præterea transmittit. Iam in lævore eaduca literæ. Minus quippe sorbet expolitura charta, quamquam magis splendeat. Huic contrarium vitium *Scabritia* est: aliud *lentigo* est, quæ maculas exhibet: aliud *humor*, ex quo *bibula* Plinio 8 epist. 15 appellata, fliessend, durchschlagend, wie leschpapier. Quæ omnia fusius explicavit Melchior Gvillandinus peculiari commentario in Plin. c. 11, 12 & 13 lib. 13, qui videri poterit: sed ut los. Scaligeri in illum Animadversiones adhibeantur tamen, & quæ Salmasius post illos ad quemdam Vopisci locum p. 443, 444 fq. in quadriga Tyrannorum de charta atque papyro eruditissime annotavit. Adde & Vossium de arte Grammat. 1, 37 & Bern. Montfaucon. diatriben in Comment. Acad. Gall. Quid *Ina* in chartis sit, vide suo loco. *Plaguläe chartarum* Plinio 18, 12 sunt, quæ folia appellamus, bogen papier. *Scapus chartæ*, ein buch papier, Id. c. l. Vide etiam suo loco. *Conficere chartam*, *texere* & *contexere chartam*, papier machen. *Ita charta aversa scribere*, Martial. 8 epigr. 62, auf die andere seite des papiers schreiben. Sed cum in laudem chartæ Plinius, *ejus usu humanitatem vitæ constare atque memoriam*, scribit, per *humanitatem*, παιδίαν sive eruditionem; cum *memoriam* appellat, historiam intelligit, præcipuam & utilissimam eruditionis partem. ¶ 2. *Charta* pro libro, qui ex chartis pluribus, sæpe invenitur. v. Horat. 1 epist. 13, 6; & 2 epist. 1, 161. Catull. 1, 5 *Iam tum, cum ausus es unus Italorum Omne ævum tribus explicare chartis Doctis, Iupiter, & laboriosis: Tribus chartis*, id est, tribus libris. Q. Serenus Sammonicus de medicina Carm. 40, v. 729 *Tertia namque tibi simul & centesima Livi Charta*, id est, tertius & centesimus liber. Pers. Sat. 5, 62 *At te nocturnis juvat impallescere chartis, Cultor enim es juvenum*, id est, legendis & evolvendis libris operam dare. Martial. 10 epigr. 2 *At chartis nec furta nocent, nec sæcula præsunt: Solaque non norunt hæc monumenta mori.* Quod quidem verum est de chartis & libris, qui genium habent, quemadmodum alibi scripsit 6 epigr. 60 *Victurus genium debet habere liber.* Ejusmodi chartæ, auctore Horatio 3 od. 30 pr. *monumentum* sunt *ære perennius*: *Quod non imber edax, aut Aquilo impotens Possit diruere, aut innumerabilis Annorum series, & fuga temporum.* Cum ineptas & Genio suo destitutas fata maneant male ominata, *cacatas* ob id a Catullo dictas carmine 37, pr. & daturas Apophoretis involucra, & cucullos, quibus casei fœtentes, aut, si bene eis bibliopola prospicit, involvantur *thus & odores Et piper, & quicquid evartis amicitur ineptis*: Horat. 2 epist. 1 v. ult. Sidon. 1 epist. 11 *Temporibus Augusti Majoriani venit in medium charta comitatum, sed cavens iudice* (id est, sine indicio auctoris) *plena versuum satyricorum mordacium: Charta*, libellus puta famosus. Nam & *famosas chartas* pro famosis libellis in Codice Theodosii legi, observavit ibi Savaronius. ¶ 3 *Chartam plumbeam* pro lamina Suetonius dixit Ner. c. 20 *Sed & chartam plumbeam supinus pectore sustinere cœpit.* Nempe *Chartam* ob similitudinem: lamina enim expansæ chartæ plurimum similis. Vide omnino ad illum locum Casaubonum. ¶ 4. *Charta nova* (das kein abgeschriebene oder mundirte concept) & *Charta deletitia*, opponuntur Lege 4 D. de bonor. possess. sec. tab. ¶ 5. *Socrates interroganti, cur nihil ederet scriptorum, respondit: Quia video chartam multo pretiosiorem, quam scribenda esse.* Græce sic retulit Stobæus: Σωκράτης ἐρωτηθείς, διὰ τί ὐ συγγράφει; ὅτι ἔπεν ὁῶ τὰ χαρτία πολὺ τῶν γραφομένων τιμιώτερα. v. *Socrates.*

¶ Chartina, æ, f. pro *Charta* etiam dixerunt veteres; unde *Chartinatius*, ut patet ex Prisciani lib. 4.

¶ Chartus, i, m. antique pro Charta. Lucil. apud Nonium 3, 40 *Ubi Græci, ubi nunc Socratici charti?*

¶ Chartula, æ, f. χαρτίον, diminut. Cic. fam. 7, 18 *Miror, quid in illa chartula fuerit, quod delere malueris, quam exscribere*; ita legendum credit Gebhardus ed. Grævii p. 400. Prudent. passione Calagurr. v. 75 *Chartulas blasphemas olim nam fatelles abstulit.* Paulinus Nolanus epist. 39 extr. *Procul abjicite hanc chartulam.* Et epist. 47 pr. *Chartulæ damnum præoptantes capessere*, quod fit, si literæ non perferantur, vel interceptæ, vel tabellario aliorsum declinante.

¶ Chartulārius, i, m. qui chartas tractat: crebra eorum mentio in jure est. vid. l. 3 Cod. de non largit. Vet. Gl. χαρτογράφος, *Chartularius*. Et χαρτοφύλαξ, *Chartularius*, ein buchhalter, registrator.

¶ Chartaceus, a, um, quod ex charta est, papieren, von papier; ut, *Codices chartacei*, Vlp. L. 52 de Legatis & fideicomm. 3, ubi *codices membraneos* a *chartaceis* distinguit.

¶ Charteus, a, um, idem. Auson. epist. 10, 40 *Tota supellex vatum piorum charteæ est.*

¶ Chartārius, a, um, zum papier gehörig; ut, *Officina chartaria*, Plin. 18, 10, quomodo hodie vocare possis, eine papiermühle. *Calamus chartarius* Apul. Florid. p. 346 eine schreibfeder. ¶ 2. Substantive confectorem chartarum, aut venditorem significat, ein papiermacher, papierhändler. Vet. Gloss. Χαρτοπώλης, *Chartuarius*: Lege *Chartarius*: vel *Chartularius*. Vide & Diomed. lib. 1 p. 313.

¶ Chartarium, i, n. subst. chartophylacium, archivum, ein archiv, schrifftbehältniß. Hieron. adv. Ruf. 3, 3, 6 *Cur eam* (epistolam) *in Romano ecclesiæ chartario non requiris?*

¶ Chartiaticum, i, n. ICtis est merces, quæ officialibus solvitur pro chartis, papiergeld, schreibegebühr. vid. l. 6 ff. de bon. damnat. Alii legunt *Charisticon.*

¶ Chartŏphȳlax, ăcis, m. χαρτοφύλαξ, chartarum & archivi custos. v. Paul. Diac. 17 Hist. Misc. p. 528.

¶ Chartophȳlacium, i, n. χαρτοφυλάκιον, scrinium, in quo libri & scripturæ reponuntur ac asservantur. Alias *Archivum*: Latinis *Tabularium*, archiv, briefschrancf.

¶ Chartoprātes, æ, m. χαρτοπράτης, chartæ venditor, ein papierhändler. vid. tit. 17 lib. 11 Cod. de *Collegiatis & chartopratis.*

Charus & charitas, quære supra sub *Carus.*

CHĂRYBDIS, is, f. χάρυβδις, gurges maris, obvia quæque absorbens, ein gefährlicher meerstrudel, wirbelschlund. Ovid. R. A. 740 *Hic vomit & potat dira Charybdis aquas.* Multa de *Charybdi* & *Scylla* finxerunt poëtæ. v. Virg. Æn. 3, 419 seqq. Ovid. Met. 7, 62: Sil. 14, 455. Natal. Com. Mythol. 8, 12. Descendit ἀπὸ τῦ χάειν vel χάσκειν ab *hiando*, & βρύδην *impetuose*, *cum vehementi strepitu.* Cæterum *Charybdis* vasta profunditas in mari Siculo est, ubi vorticosum fretum, *forte illata naufragia*, ut Sallustius apud Servium scribit, *forbens occultis gurgitibus millia sexaginta Tauromenitana ad littora trahit.* Idem & Strabo tradit lib. 6. Quod tamen nonnisi austro flante fieri, alii tradiderunt: quietam & placidam perhibentes, ab eo si vacat. Vide Sen. Consol. ad Marciam c. 17; & epist. 79; & quæ habet Drakenb. ad Sil. 2, 307. vid. & Iustin. 4, 1, 13. ¶ 2. Similem *Charybdim* sive voraginem in mari Illyrico notat describitque Lucanus 4, 54 fqq. aliam in Scythico observat Scaliger Exercit. 102 Sect. 1. ¶ 3. Quamvis autem utrumque nomen ad propria pertineat, tamen quia locutiones interdum proverbiales Latinis peperit, indicare volui. Cic. Phil. 2, 27 *Quæ Charybdis tam vorax tot res tam cito absorbere potuisset?* Id. de Orat. 3, 41 *Videndum est, ne longe simile sit ductum, Syrtim patrimonii, scopulum lubentius dixerim, Charybdim bonorum, voraginem potius.* ¶ 4. Eodem modo & scortum vorax, & aviditatis nunquam satiatæ, *Charybdim* vocat Horat. 1 oda 27, 19 *Ah miser, Quanta laboras in Charybdi, Digne puer meliore flamma!* Sic & *Domestica Charybdis* meretrix dicitur Sidonio 9 epist. 6. Prudent. hymno ante somn. v. 107 *Sanguinis Charybdim* dixit bestiam Apocalypticam sanctorum sanguine insatiabilem. *Evitata Charybdi in Scyllam incidi*: hoc est, dum vitare studeo malum unum, gravius in aliud diversum incidi, ich bin aus dem regen in die traufe, aus dem rauch ins feuer gekommen. In quam sententiam hic versiculus Latinus celebratur: *Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim.* vel: *Antra Charybdis adit, qui vult evadere Scyllam*, Et, *Inter Scyllam & Charybdim navigare*, proverbialiter dicitur, pro, esse in periculo. vide Chil.

CHASCĂNON, i, n. χάσκανον, herba Xanthium, Dioscor. 4, 133.

CHASIDÆVS, i, m. pl. *Chasidæi* dicti, qui rebus Iudæorum, in meliorem statum conversis post Maccabæorum bella sibi ipsis præscripserunt exactioris disciplinæ regulas. Et horum simias fuisse Pharisæos, existimat Scaliger in Elench. Trihær. c. 22.

CHASMA, ătis, n. χάσμα, hiatus & vorago terræ; quales in terræ motibus existunt, eine klufft, erdfall. Sen. Nat. Qu. 6, 9 de terræ motu disputans, *Alii*, inquit, *in igne causam quidem esse, sed non ob id judicant; sed quia pluribus obrutus locis ardeat & proxima quæque consumat: quæ si quando exesa ceciderint, tum sequi motum earum partium, quæ subjectis adminiculis destitutæ labant, donec corruere, nullo occurrente, quod omnes exciperet. Tunc chasmata, tunc hiatus vasti apeviuntur*, &c. Ita *Chasmate fundum perire*, Vlpianus dixit l. 47 § fin. D. de Legatis 1. Id. l. 4 § 1 D. de Censibus: *Si agri portio chasmate perierit.* Vet. Gloss. χάσμα, *Hiatus, vorago, terræ fragor.* ¶ 2. Est & *Chasma* meteoron, quando ignis velut ex disrupto cælo decidere videtur. Plin. 2, 26 *Fit & cæli ipsius hiatus, quod vocant chasma*, der himmel thut sich auf. Sen. Nat. Qu. 1, 14 *Sunt* Chasmata, *cum aliquando cæli spatium discedit, & flammam debiscens velut in abdito ostentat.* Servius ad illud Virg. 9 Æn. pr. *Video medium discedere cælum.* CHASMA, inquit, *dicit factum*, id est, *subitam aëris disruptionem & quendam recessum*, &c. De chasmatum coloribus, puniceo & purpureo Aristot. Meteorolog. c. 2 & de Mundo c. 3.

¶ Chasmatias, æ, m. species terræ motus apud Ammian. 17, 16 (Vales. c. 7 extr.) *Chasmatiæ*, inquit, *grandiori motu patefactis subito voratrinis, terrarum partes absorbent.*

Chauci, vide *Cauci*, Chaurus, *Caurus.*

CHĀVS, i, m. lupus cervarius, ita dictus, vel quia cervos infestet, vel quod maculis cervorum hinnulos imitetur; ein luchs oder thiets wolff. vide *Lupus* & *Lynx.* Porro vocabulo *Chai* Plin. ulus est 8, 19 *Pompeji magni primum ludi ostenderunt chaum*, &c. Repetit idem ibid. c. 22.

¶ Chaŏnis, ĭdis, f. χάονις, Hetmolaus in Plin. locum indicatum, *Et hoc luporum genere conceptas canes fortasse quis intelligat, quæ Chaonides quasi a Chao nominantur.* Vid. *Chaones.*

CHELE, es, f. plur. Chelæ, arum, f. gr. χηλαί, brachia sive forcipes cancrorum & scorpionum, krebs oder scorpionsschceren. Vnde Virg. Georg. 1, 33 de scorpio signo cæleſti: *Qua locus Erigonen inter Chelasque sequentes Panditur*, &c. Vbi tamen *Chelas* pro ipso *libræ* posuit

posuit sidere, quia id cum scorpio confunditur: immo juxta Chaldæorum doctrinam, unum sidus constituit: de quo Servius, & Hyginus 4, 5 Poët. Astronom. cum de circulo Æquinoctiali agit. v. & Scalig. ad Manil. p. 119. Macrob. in So. Scip. 1, 18, *Libram, id est, Scorpii chelas.* Nimirum Scorpius *chelas* protendit in locum libræ, unde & ipsa *chelarum* nomen habet. Vid. la Cerda ad Virg. l c. Interim etiam in Cancri sidere *chelas* posuit Hyginus 3, 22. Conf. Cic. Arat. v. 210. Sil. 14, 75. ¶ 2. Rursus *Chelæ* sunt etiam excurrentes in fluvium aut mare aggeres, qui vim vorticum fluctuumque frangunt atque inhibent, ad modum chelarum in cancris extantes excipientesque aquarum impetum, waſſer-damm oder wehre. v. Rhodig. 5, 2.

¶ Chĕlon, *i*, n. χηλὸν, membrum in balista, pro *Chele* n. 2; vel, ut alii volunt, pro *Chelonium*. v. Vitruv. 10, 15 & 17; ubi & *Chelonireplum*.

CHĔLEVMA, *ătis*, n. χήλευμα, filum cannabinum, setis præpilatum, quo calcei consuuntur, ſchuſter-draht.

CHĔLĬDON, *ŏnis*, χελιδών, hirundo, prænuncia veris, eine ſchwalbe. sub cujus adventu Rhodii circumcundo ædes canebant: ἦλθ' ἦλθον ἡ χελιδών, καλὰς ὥρας ἄγουσα, καὶ καλὺς ἐνιαυτούς, &c. Id vero χελιδονίζειν vocabant, h. e. *Chelidoni stipem emendicare.* Athenæus 8, 14. Hinc

¶ Chĕlĭdŏnia, *æ*, f. χελιδόνια, ficuum genus, Plin. 15, 18 & Colum. 10, 415 *Purpureæque chelidoniæ pinguesque marisæ.* ¶ 2. Deinde herba χελιδόνιον, *chelidonia*, vel *chelidonium*, ſchwalbenkraut, ſchelkraut, ſchelwurtz, ſic dicta, quod in vere florem ſuum excitet ſub adventum hirundinum: aut quod *chelidoniam* viſui ſaluberrimam hirundines monſtravere, vexatis pullorum oculis illa medentes. v. Plin. 8, 27. ¶ 3. Cui & gemina eſt *Chelidonia*, 36, 22, ſchwalben-ſtein. ¶ 4. *Chelidoniæ* denique inſulæ ſunt contra *Tauri initium ad Pamphyliam*, & *Chelidonium promontorium* ibidem, Dionyſio, Straboni; it. Plinio 2, 103; & 5, 27.

¶ Chelidonias, *æ*, m. der weſt-wind. Plin. 2, 47 *Favonium quidam ad 7 Cal. Martii Chelidoniam vocant ab hirundinis viſu.*

Chelon, Chelonia, chelonitis, &c. vide *Chele*, Chelydrus, *Chelys*.

CHĔLYS, *yos*, f. χέλυς, χελώνη, teſtudo, ſchildkröte. ¶ 2. Item *Cithara.* Citharæ enim primum ex teſtudine factæ. *Chelyn intendere*, die laute oder harffe ſtimmen. Contrarium, *Chelyn laxare*, utrumque apud Statium legitur, illud 1 Silv. 5, 11; hoc 4 Silv. 4, 33. Auctor Panegyrici ad Pisonem v. 154 *Sive chelyn digitis & eburno pectine pulsas.*

¶ Chĕlōnia, *æ*, f. oculus Indicæ teſtudinis, gemma portentoſiſſima majorum mendaciis, quam linguæ impoſitam futurorum divinationem præſtare permittunt. Plin. 37, 10.

¶ Chelōnium, *i*, n. tegumentum teſtudinis, χελώνιον, der ſchild einer ſchildkröten, die ſchale. ¶ 2. Herba orbicularis, ſive Cyclaminus, erdapfel, v. Apul. de Herb. c. 17. Eadem vocatur ibidem *Chelona Symplates.*

¶ Chelonia, *orum*, n. pl. vel Chelonaria, retinacula, in quibus *Sucula* vertitur, die löcher, darinnen eine rolle oder haſpel gehet, hebzeug. Vitruv. 10, 2 *Chelonia, in quæ conjiciuntur fucularum capita.* Adde ibi Philandrum, & 10, 5 & 21.

¶ Chelonītis, *ĭdis*, f. χελονῖτις, gemma, Plin. 37, 10, ein krötenſtein.

¶ Chelonophăgi, *orum*, m. pl. in Carmania ſunt, teſtudinum ſuperficie ceſas tegentes, carnibus veſcentes. Plin. 6, 24. conf. ibid. 9, 10: Mela 3, 8.

¶ Chelydrus, *i*, m. χέλυδρος, eine natter, ſchlange, a χέλυ, *teſtudine*, id eſt, duritia tergi, videtur nomen habere, amphibius, forſan quod *Hydrus*, unde ſimul nominatur, aquatilis anguis eſt, ſi ex nomine judicare licet. *Chelydros* quaſi *Cherſydros* dictos putat Servius, quod in aquis & terra vivant, a χέρσον terra, & ὕδωρ, aqua. Virg. Georg. 3, 414 *Diſce & odoratam ſtabulis accendere cedrum, Galbaneoque agitare graves nidore chelydres.* Sed Lucanus diſtinguit. Sic enim 9, 750 *Natus & ambiguæ colorei qui Syrtidos arva Cherſydros, tractique via fumante chelydri: Fumante*, id eſt, gravem odorem mittente ex tractu ſerpentis, niſi forte legere præſtat *ſpumante*, ubi vid. *Dependens more chelydri*, Colum. 10, 378. Vide Voſſii Etymol. p. 129.

Chemia, chemicus, vide *Chymia*, Chenalopix, *Chemiſcus.*

CHĔMŌSIS, *is*, f. χήμωσις, morbus oculi. v. Octav. Horat. 1, 10.

CHĒNISCVS, *i*, m. anſerculus, græc. diminut. nam χὴν *anſer* eſt. ¶ 2. Vocatur ita & puppis extremum, quod ornatus gratia in ſpeciem anſerini colli erat effictum. Apul. 11 Mileſ. p. 264 *Et puppis, intorta chenisco, bracteis aureis veſtita fulgebat.* Meminit & Lucianus non ſemel. Figuram hujusmodi *chenisca navis* ex veteri marmore Bayius dedit. Qui recte ornamentum puppis tantum expoſuit: non παράσημον, ſive inſigne navis: quod Apuleji fecerunt interpretes.

¶ Chēnălōpex, *ĕcis*, m. χηναλώπηξ animal anſerem ſpecie, vulpem calliditate referens. *Anſerini generis ſunt* CHENALOPECES, *& quibus lautiores epulas non novit Britannia* CHENEROTES *fero anſere mitiores*, Plin. 10, 22.

¶ Chēnŏbŏscium, *i*, n. χηνοβοσκῖον, locus ubi anſeres paſcuntur, ein gänſe-ſtall. Colum. 8, 14 pr. Græce nomen adhibet Varro R. R. 3, 10.

¶ Chenŏmȳchon, *i*, n. χηνόμυχον, herba, ad cujus conſpectum anſeres expaveſcunt, Plinio nominata 21, 11, ubi & *Nyſtegretum* eam herbam appellari, coloris ignei, foliis ſpirę, neca terra ſe attollentem ſcribit, & *nyctilopa*, quoniam e longinquo noctibus fulgeat. ¶ 2. Sunt, qui *lunariam* eſſe cenſeant, noctibus cum luna lucentem mondkraut. Geſn. lib. de Lunariis.

¶ Chēnŏpus, *ŏdis*, f. χηνόπους, herba ab effigie anſerini pedis dicta, gänſefuß. Plin. 11, 8.

¶ Chenottophium, *i*, n. χηνοτροφῖον, idem quod *Chenoboſcium*, ein gänſeſtall, a χὴν *anſer* & τρέφω *alo.*

Chęragra, vide *Chiragra.*

CHERAMIDES, *æ*, m. lapis pretioſus, Plin. 37, 10, idem qui *oſtracites*, torffſtein, auſterſtein. Agricol.

CHERNITES, *æ*, m. χερνίτης, lapidis genus ebori ſimillimum. Plin. 36, 17 *Mitior eſt ſervandis corporibus nec abſumendis* Chernites, *ebori ſimillimus, in quo Darium conditum ferunt*; Idem c. 8 & *lapis cerulitiens* vocatur a fluvio *Ceratio* Phrygiæ. Eſt autem is lapis marmor candidum, weiß marmelſtein. Ibidem c. 17 Plin. *Pario ſimilis candore & duritia, minus tamen ponderoſus.*

CHERSOS, *i*, f. χέρσος, proprie *terra inculta*, die erde; ut, *Feminea Cherſos*, i. e. teſtudines terreſtres, apud Martial. 14 epigr. 88.

¶ Cherſĭnus, *a, um*, terreſtris, auf die erde gehörig; ut, *Cherſina teſtudines*, Plin. 9, 10.

CHERSŌNĒSVS, vel Cherronеſus, *i*, f. χερσόνησος, a χέρσος *terra* & νῆσος, *inſula*, peninſula eſt, eine halbinſel. Plin. 4, 11. *Cherſoneſo* quatuor celebrantur: *Taurica* in Euxino & Mæotide: *Thracia*, quam Ægæum & Helleſpontus faciunt: *Aurea*, ſupra Gangem Indiæ in ortum, juxta ſinum, qui *magnus* Ptolemæo dicitur: & *Cimbrica*, quæ Iutlandia hodie appellatur, cum parte Holſatiæ. Quæ Thraciæ eſt, Nepoti 1, 1, 1 abſolute *Cherſoneſus* dicta.

¶ Cherronensis, *e*, adject. ex Cherſoneſo. Cic. in Piſon. c. 35 *Bœotii, Byzantii, Cherronenſes.*

¶ Cherſoneſice, adverb. Varro de L. L. 4, 31 *Has phaneillas Cherſoneſice dicunt faſces.*

Cherſydrus, vide *Hydra*, & ſupra *Chelydrus* in *Chelys.*

CHĔRŪBIM, vel Cherubini, ut Iſidorus 7, 5 deſcribit, *ſublimes cælorum poteſtates* &c. *ſublimiora agmina angelorum, qui pro eo, quod vicinius poſiti divina ſcientia cæteris amplius ſunt, Cherubin, h. e. plenitudo ſcientiæ appellantur.* Rabbini dicunt Cherubin ſuper propitiatorium arcæ fuiſſe imagines juvenum alatorum. Prudent. Cath. 4, 4 *Patri, qui Cherubin ſedile ſacrum* &c.

CHĔRVSCI, *orum*, m. pl. populi Germaniæ; magna gens & duce Arminio valde incluta. Itaque multa ejus mentio apud Tacitum aliosque eſt, qui bella iſta, quæ Romani cum majoribus noſtris habuere, compoſuerunt. v. Cæſ. B. G. 6, 10. Coluere Cheruſci ab Albi ultra Viſurgin. Ad confluentes Albis & Salæ conterminos habuere *Hermundaros*, inde meridiem verſus *Cattos*, qui Haſſi hodie ſunt: ſub occidentem ad ſeptentriones *Foſios*, qui Saxones ſive Holſati hodie, & *Chaucos*, in quibus præcipue hodie Bremenſes cenſentur. Vide Ph. Cluver. Antiqu. 3, 19. Chron. Philipp. & Peuceri, *Vitra Salam ad Hercyniam fuerunt Cheruſci ad Northeimum & Goslarium.* Et, *Cheruſci Hercyniæ populi ſunt cum bona parte Thuringorum adjacentium Semanæ ſilvæ, quæ Ptolemæo Cheruſcos a Suevis diſtinguit*, die hartzi ſchen, *ubi ditiones ſunt principum Anhaltinorum & aliquot comitum, Stolbergenſium, Manſfeldenſium, Schwartzburgenſium*, &c. Claud. Conſ. Honor. 4, 451 *Et ingentes Albim liqueve Cheruſci.*

Chia, vide in *Chios.*

CHIASMVS, *i*, m. χιασμὸς, quando quatuor propoſitis tertium ſecundo, quartum primo reſpondet & convenit. vid. Lambin. ad C. Nepot. 17, 7, 4. A forma literæ χ deſumpta vox, ubi 1 & 4, item que 2 & 3 decuſſatim conjunguntur. ¶ 2. *Chiaſmus* etiam vocatur a medicis inciſio ad ſimilitudinem literæ χ facta, ein creutzſchnitt. Deſcribit Celſus 7, 28; & 8, 4. Nomen ipſum non adhibet, quod eſt apud Æginetam 6, 51, 65.

CHĪLIAS, *ădis*, f. χιλιὰς, numerus qui mille continet, eine zahl von tauſend; ut, *chilias militum, verſuum, annorum.* vid. Gell. 1, 16. Eraſmus *adagiorum* ſcripſit *Chiliadas*, opus utiliſſimum, atque rebus pluribus ad eruditionem pertinentibus refertiſſimum, ac dignum, quod & a docentibus & a diſcentibus ſedulo cognoſcatur atque evolvatur. Inprimis vero ſtudiis ſcholaſticis accommodatum eſt: ſiquidem commentarios uberes & pro illius temporis ſtatu exactos in omne auctorum genus complectitur. Adde Mantuan. Somn. Rom. v. 157.

¶ Chiliarcha, *æ*, m. χιλίαρχος, *tribunus militum mille*, ein obriſter. Hos primum Alexander inſtituit militiæ apud ſuos gradum ac præmium virtutis, ut refert Curtius 5, 2, 3, imitatione forte Perſarum, de quibus in *Chiliarchus*, conf. Iſidor. 9, 3.

¶ Chiliarchus, *i*, m. idem. Nepos 9, 3, 2 *Conon ad regem miſſus primum ex more Perſarum & chiliarchum acceſſit, qui ſecundum gradum imperii tenebat; nemo ſine hoc admittitur.*

¶ Chiliastæ, *arum*, m. pl. qui credunt, mille annos Chriſtum cum piis, poſt reſurrectionem ſive ſecundum ſuum adventum viſibilem, in his terris regnaturum eſſe. Qui ex Patribus huic opinioni acceſſerint, enarrat Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Papia. Adde Lactant. 7, 14. Auguſtin. de Civ. D. 20, 7 *Milliarios vocat*, qui alias etiam *Millenarii* vocantur.

¶ Chiliodynămis, *is*, f. χιλιοδύναμις, a Cappadocibus dicta herba propter varios in medicina uſus. v. Plin. 25, 6.

¶ Chiliophyllon, *i*, n. χιλιόφυλλον, herba a multitudine foliorum dicta, Apul. de Herb. c. 18 & 88.

CHĪLO, *ōnis*, m. χείλων, philoſophus Lacedæmonius fuit, unus ex ſeptem ſapientibus Græciæ, cujus tria dicta Delphis in Apollinis templo fuerunt conſcerata, Plinio teſte 7, 32, nimirum, *Noſce te ipſum*; *Nil nimium cupias*: *Comes æris alieni atque litis eſt miſeria.* Cætera ejus apophthegmata expoſuit Stob. Serm. 28. Tria ejus, quæ difficilia dixit eſſe commemorat Laertius, primum quidem, ἀπόρρητα σιωπῆσαι, *arcana reticere*: alterum σχολὴν ἄγειν διαβέβλησθαι, *otium bene collocare*: tertium, δεδικημένον ὑπομένειν φέρον, *injurias tolerare poſſe.* Laertius & hoc ei tribuit, ἀφανὲς τὸ μέλλον, *obſcurum futurum.* conf. Auſon. Sap. v. 123. ¶ 2. *Chilones* proprie dicuntur, quibus labra indecentius prominent, a χεῖλος labrum, ut Latine *Labeones*, die übermaulende lippen haben. Chariſius lib. 1 p. 78 CHILONES, inquit, *dicuntur, quorum capita oblonga & compreſſa ſunt.* CHILONES *autem cum aſpiratione ex Græco a labris improbioribus, quæ illi χείλη. Unde* CHILONES *improbius labrati.* Quæ procul dubio Velius Longus p. 2234 reſpexit, cum de Orthographia ſcriberet: *Item alium* ILLE CILONEM, *aliam* CHILONEM (ſubaudi, voluerunt Grammatici) *&* CILONES *homines vocari anguſti capitis & oblongi*: CHILONES *vero improbioribus labris homines, a Græco*, παρὰ τὰ χείλη. *Improbiora labra*, ſunt majora: *improbius labrati*, plus quam decet labrati: *Improbum* enim, quod modum excedit. De CILONIBVS & CHILONIBVS paria Feſtus. Vide infra *Cilo.*

¶ Chilonium, *i*, n. Holſatiæ oppidum, Kiel.

CHIMAERA, *æ*, f. χίμαιρα, mons Lyciæ ignivomus. ¶ 2. Monſtrum poëticum triforme. *Ante, leo, retroque draco, mediumque capella*; ut in Heſiodi eſt Theog. v. 323, & in Homeri Iliad. ζ v. 181. conf. Lucret. 5,

902; & Ovid. Met. 9, 646; & Trist. 4, 7, 13; Hygin. fab. 57 & 151. Servius super Virgilii illud Æn. 6, 288. *Flammisque armata Chimæra: Revera*, inquit, *mons est Chimæra Lyciæ, cujus hodie ardet cacumen, juxta quod leones, media autem pascua sunt, ima vero montis serpentibus plena.* Quæ Plinii etiam 2, 109 & 5, 27, atque Strabonis confirmat auctoritas. De Chimæra in nummis vid. Spanh. 5 p. 265. ¶ 3. Horatius meretricem ita vocat 1 od. 27, 24 apposite sane: ac ita fere & Fulgentius 3 Mythol. *Chimæræ* fabulam ad amorem interpretatur: qui cum venit feraliter & sicut leo invadit: nec quiescit, nisi patrata libidine, quod capra significat, libidinosum animal; in fine autem serpentis, sive draconis instar, pœnitentiæ morsum relinquit. Tria dicendi genera triplici Chimæræ forma designari putarunt nonnulli: quemadmodum & alii fabulam hanc de tribus potissimis orationis partibus exordio, contentione (sub qua propositionem comprehendunt) & peroratione interpretati sunt: sed ea res non tantum longe arcessita, sed etiam φορτικὴ, & insubita videtur Vossio Inst. Orat. 3, 3 p. 24. De fabula *Chimæræ* & ejus occasione & caussa alia apud Plutarchum leges de virtute mulierum c. 10. ¶ 4. *Chimæra* etiam navis nomen apud Virg. 5, 118; & Sil. 14, 498 ab insigni, quod habeat, ductum.

¶ Chimærĭfer, *a, um*, adject. Chimæras ferens; ut, *Chimærifera Lycia*, apud Ovid. Met. 6, 338.

¶ Chimæreus, *a, um*, Idem Virgil. Cul. 14 *Alma Chimæreo Xanthus perfusa liquore.*

CHĪMASTRUM, *i*, n. χείμαστρον, vestis hyberna, apud Pollucem 7, 13; & 10, 27.

¶ Chimĕrīnus, *a, um*, χειμερινὸς, *hyemalis, brumalis*, winterhafft. Martial. 9 epigr. 13 *Horrida si brumæ sidera, Chimerinos.*

¶ Chimethlon, *i*, n. χείμεθλον, morbus sive ulcus ex hyberno frigore, ein schade vom erfrieren, apud Cælium 4, 11.

CHINA, sive Sina, *æ*, f. regnum Asiæ antiquissimum, maximum & excultissimum, in quo otium plus quam Spartanæ severitate damnatum; urbes ingentes admirabili artificio structæ: Inprimis memorabilis est murus 300 mill. Germanica extensus, quo denique perrupto Chinensium rerum Tartari potiti sunt. Summa apud incolas eruditio, absque literarum usu characteres nosse, quibus tortuosis admodum integra verba integrasque sententias exprimunt. Omnis peregrinatio extra regnum interdicta: neque olim peregrini temere admissi sunt. Ideo de rebus Chinæ Europæis parum constitit, donec Mart. Martinius historiæ Sinicæ annales ex oriente allatos, & Athan. Kircherus Chinam, memorabilium rerum monumentis & spectaculis illustratam, ediderunt. Vide & And. Mulleri disquisitionem de Chataja, quæ cum M. Pauli Veneti libris de regionibus orient. prodiit, & G. G. Leibn. Novissima Sinica.

¶ Chinensis, *e*, aliud adject. Sinesisch. Chinenses, die Sineser, inter quos percelebre dicterium, *se duos habere oculos; Europæos unum; & quod hominum est reliquum, cæcutire.* v. Lansii Consult. 1 p. 4.

CHINÆUS, *a, um*, adject. proprium; ut, *Chinæa specula*, Catull. 68, 32: Sed Is. Vossius p. 276 legit: *Brixia Cycneæ supposita speculæ* a Cycno rege Ligurum, propinquo Phaëthontis.

CHIŎNE, *es*, f. Nympha, a qua insulam Chiam (Chios aliis) Cleobulus & Metrodorus voluerunt appellatam. v. Plin. 5, 31. ¶ 2. Apud Martial. 1 epigr. 34, & alias, & Juvenalem 3, 136 scortum nobile ita appellatur. Nomen a nive est, quæ Græcis χιὼν dicitur. ¶ 3. *Chione* filia Dædalionis, Ovid. Met. 11, 302.

CHĪOS, *i*, f. Χίος, maris mediterranei insula inter *Samum* & *Lesbum*, vino, ficubus & aliis bonis rebus nobilis, de quibus passim Plinius auctor est. v. Cic. Verr. 1, 19. Horat. 1 epist. 11 pr. *Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos? Quid concinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?* Et rursus v. 21 *Romæ laudetur, Samos, & Chios & Rhodos absens.*

¶ Chīus, *a, um*, quod ex *Chio* est: ut, *Aristo Chius*, Cic. de Senect. c. 1. Sic, *Chium marmor: Chium vinum*, quod & absolute *Chium* non raro appellatur: sicut & *Chiæ* absolute *ficus Chiæ* nominantur. Horat. 1 Sat. 10, 24 *At sermo lingua concinnus utraque Suavior, ut Chio nota si commista Falerni est.* Et rursus 2 sat. 3, 115 *Si positis intus Chii veterisque Falerni Mille cadis.* De ficubus Martial. 7 epigr. 30 *Et flavas medio vapore Chias.* Ibid. epigr. 24 *Infanti melimela dato, fatuasque mariscas: Nam mihi, quæ novit pungere, Chia sapit: Pungere* dixit, propter non ingratam aciditatem, qua vini salisque saporem quodammodo refert. Unde in Xeniis epigr. 23 sub Lemmate CHIA FICUS: *Chia seni similis Baccho, quem Setia mittit: Ipsa merum secum portat & ipsa salem.* Et 12 epigr. 98 in Zelotypam: *Chiam volo, nolo mariscam; Ne dubites, quæ sit Chia, marisca tua est.* Calpurnius ecl. 2, 81 *Mille renidenti dabimus tibi cortice Chias, Castaneasque nuces totidem.* Conf. Colum. 10, 414. Observandum autem hoc loco tironibus, Horatium juxta & Martialem, (ut de cæteris non dicam) cum in his, tum in aliis exemplis, ubi de Chiis, vino aut ficubus loquuntur, primam semper producere; cum tamen in ipso insulæ nomine primam Horatius aliique corripiant. Quod fortean ad discriminandum adjectivum a substantivo est factum. Ac licet Cicero hoc migrarit, & primam in Chios, cum de loco loqueretur, produxerit, ut Hugo Grotius observavit; & Avienus quoque Arateis, emendante Grotio, v. 251 *Hunc falcata Chii repserunt cornua monstri.* Et rursus v. 173 *Curva Chii cælo cum surgens brachia signi*, prima correpta, contra illorum rationem, dixerit, elementi Græci naturam secutus procul dubio; ab Horatii tamen & Martialis ac reliquorum auctoritate recedendum temere haud arbitror: Nam & in adjectivo Græco χῖος prima circumflexum habet, & est sane contracta. Nam ut a *Lesbo* λέσβιος, ita χῖος erat ex *Chio*. De *Chia terra*, quæ Samiæ instar candicat, inque medicaminibus locum habet, v. Diosc. 5, 101, & Plin. 36, 16. *Risus Chius*, de molli lascivoque, ex Diogeniano in Erasmi Adag. Quandoquidem in Chiorum mores taxavit vetus comœdia.

CHĪRAGRA, *æ* f. χειράγρα, die gicht, das zipperlein an den händen. Sen. epist. 78 *Podagra & chiragra, & omnis vertebrarum dolor nervorumque interquiescit.* Cels. 1, 9 *Dolere nervi solent in podagra chiragrave.* Id. 2, 8 *Articulorum vitia, podagræ chiragræve.* Horat. 1 epist. 1, 31 *Nodosa corpus nolis prohibere chiragra*, ut cheragra legere malim, χέραγρα, extrito jota. Id. 2 sat. 7, 15 *Postquam illi justa cheragra Contudit articulos.* Perinde & Persius corripuit ejus exemplo Sat. 5, 58 & Martial. 9 ep. 93 *Tortorem metuis? Podagra Cheragraque secatur Cajus, & mallet verbera mille pati.* Idem 1 epigr. 99 *Sed nil Patrono porrigit, hæc chiragra est.*

¶ Chiragrĭcus, *i*, m. qui ea laborat, Cels. 4, 27 pr. *Quæ in podagricis chiragricisve esse consuerunt, ea raro vel castratos, vel pueros tentant.*

¶ Chiragricus, *a, um*, adject. Sidon. 3 epist. 13 *Taceo chiragricas manus, unctis cataplasmatum pannis involutas.*

CHIRAMAXIUM, *i*, n. curriculus, plostellum parvum, quod manu servorum, non a mannis trahebatur: a χεὶρ, *manus* ἅμαξα, *currus*, Petron. c. 28 *Præcedente chiramaxio, in quo deliciæ ejus ferebantur.* Pueri gestatorium Wouwerius interpretatur, ein kinderwagen.

CHĪREMBŎLON, *i*, n. χειρέμβολον, signum, quod gubernator ex prora dat nautis, ut aliquid faciant, utque aliquem aut recipiant, aut non. Ulpian. 1 § 3 Dig. Naut. Caup.

CHĪRĪDŎTA, *æ*, f. χειριδωτὸς χιτὼν, vestis longioribus manicis, quam *manuleatam* Plautus vocat; ein rock mit langen ermeln. *Tunica chirodota*, Gell. 7, 12. conf. Salmas. in Hist. Aug. p. 128.

CHIRŎCȲNĒTA; *Democriti fuisse dicitur*, scilicet liber sic dictus, quod assidue manibus tractari debeat, ein handbuch, Plin. 24, 17. Sed rectius est

CHIROCMĒTA, χειρόκμητα, q. d. manibus elaboranda vel elaborata experimenta. al. *Chirotoneta.*

CHĪROGRĂPHUS, *i*, m. & Chirographum, *i*, n. χειρόγραφον, eine handschrifft; ut *Cautio chirographi*, eine schrifftliche versicherung, Cic. fam. 7, 18. Id. Phil. 2, 4 *Convincere chirographo, Credere, & fidem habere chirographo*, Planc. Cic. fam. 10, 21. *Chirographum dare*, Sen. de Benef. 23. *Inane facere chirographum*, Ulp. 10 Dig. t. 4 l. 18 *Exemplar chirographi*, Planc. Cic. epist. eadem. Differebant autem *Syngraphæ*, apud veteres & *Chirographa*, de quo ita Asconius in Cic. Verr. de Præt. Urb. 1, 36 *Inter* SYNGRAPHAS, inquit, *& cætera* CHIROGRAPHA *hoc interest, quod in cæteris tantum, quæ gesta sunt, scribi solent; in* SYNGRAPHIS *etiam contra fidem veritatis pactio venit, & non numerata quoque pecunia, aut non integre numerata, pro temporaria voluntate hominum scribi solet more institutoque Græcorum: Et cæteræ tabulæ ab una parte servari solent:* SYNGRAPHÆ *signatæ utriusque manu, utrique parti servandæ traduntur.* Vide & Franc. Hotomann. in eum locum Asconii: itemque Salmas. de modo usurarum c. 10. ¶ 2. Aliquando *Chirographum* non cautionem significat, nec ad contractum quendam pertinet, sed pro cujusque manu, sive scriptura ἰδιόχειρω ponitur, eigene hand. Cic. fam. 2, 13 *Extrema pagella pupugit me tuo chirographo:* Hic chirographum est, quod in epistola sua manu addiderat. Suet. Aug. c. 64 *Nepotes & literas, & natare, aliaque rudimenta per se plerumque docuit: ac nihil æque laboravit, quam ut imitarentur chirographum suum*, daß sie seine hand schrieben. Idem Tito c. 3 *E pluribus comperi, notis quoque excipere velocissime solitum, cum amanuensibus suis per ludum jocumque certantem, imitari chirographa, quæcunque vidisset:* er hat eines ieden hand nachschreiben oder nachmahlen können. Conf. Cic. N. D. 3, 30. Sic, *Proprio chirographo annotare*, Paul. JC. l. 30 Dig. de testamentis. Et, *Suo chirographo literas mittere*, Cic. fam. 10, 21.

¶ Chirogrăphārius, *a, um*, adject. ut, *Actio chirographaria*, quæ ex chirographo nascitur. *Chirographaria pecunia*, quæ ex chirographo solo non dato pignore debetur. *Chirographarius debitor*, qui similiter debet, der eine handschrifft der schuld halben von sich stellt, vid. Ulp. 13 Dig. t. 6 l. 5 § 8 *Chirographarius creditor*, qui sibi chirographo cavit, der auf handschrifft geliehen. Cui *Hypothecarius* opponitur. v. Paul. 42 Dig. t. 5 l. 38.

CHIRŎMACTRUM, *i*, n. χειρόμακτρον, mantile, eine handqvele. Athenæus lib. 8.

CHĪRŎMANTĪA, *æ*, f. χειρομαντεία, divinatio ex inspectione linearum in manu, quibus arcanas quasdam temperamenti significationes natura impressisse creditur nonnullis: die kunst, aus den händen wahr zu sagen. Aristoteles in Problematis quærit de linea vitæ, quare longævi sint, qui habeant integram lineam mediæ manus.

¶ Chiromantes, *æ*, m. χειρομάντης, vel χειρόμαντις, der in die hände siehet. Huc refer Vet. Gloss. χειροσκόπος, *Manuinspex.*

CHĪRON, *ōnis*, m. Centaurus, Saturni & Philyræ filius, quamobrem & *Phillyrides* appellatus est, a Thetide custos & præceptor Achilli traditus fuit. Ovid. de Arte 1, 11 *Phillyrides citharæ puerum præfecit Achillem*, &c. Conf. Metam. 2, 631. Auson. Idyl. 4, 20 *Si neque Peliden terrebat Achillea Chiron Thessalico permixtus equo*, &c. Adde Stat. 2 Silv. 1, 89. Herbarum vires & medicamenta reperit, Plinio teste 8, 56. Vid. Polyd. Virgil. de Invent. Rer. 1, 21. Σχήματα ὀλύμπου, seu constellationes cœli delineavit. Autor Gigantomach. ap. Clem. Alex. Strom. 1 p. 306, 332. Conf. Misc. Observ. Vol. 4 p. 73. ¶ 2. *Chirones* sunt statuæ & sigilla aquam ejaculantia. v. Interpretes Petronii ad c. 36 p. 151 sq. Burm.

¶ Chirŏnēon, vel Chironion, *i*, n. χειρώνειον. Plin. 25, 6 *Centaurea curatus dicitur Chiron, cum Herculis excepti hospitio pertractanti arma sagitta excidisset in pedem, quare aliqui Chironion vocant.* Vide *Centauria.* Tertium etiam Panaces genus *Chironion* cognominatur ab autore, Plin. 25, 4.

¶ Chironia, *æ*, f. ampelos, i. e. *vitis, Chironis inventum, quæ vocatur Chironia.* Plin. 25, 4: & 23, 1.

CHĪRŎNŎMUS, *i*, m. χειρονόμος, qui manibus gesticulatur, pantomimus. Juvenal. 6, 63 *Chironomon Lædam molli saltante Bathyllo.*

¶ Chīrŏnŏmōn, *ontis*, m. qui gestu & secundum artis legem cibos scindit, ein vorschneider. Juvenal. 5, 121 *Saltantem spectes, & cheironomonta volanti cultello.* Sidon. 4 epist 7 *Si inter Apicios epulones & Byzantinos chironomontas hucusque ructaverit.* Hunc intelligit Petronius, quum ait c. 36 *Processit statim scissor, & ad symphoniam ita gesticulatus laceravit obsonium.* Vide Petronianos interpretes etiam ad Fragm. p. 669 & Lips. Saturnal. 2, 2, & Voss. 5 Inst. Orat. p. 278.

¶ Chironomia, *æ*, f. χειρονομία, saltatio gesticulatrix est, quales hodie sunt quædam Anglorum, Englische täntze; item quam vocant, den mohren-tantz. ¶ 2. Et *Chironomia lex est gestus*, oratori necessaria, ut

vocat

vocat Quintilianus, qui eandem commendat 1, 11 ext. die zierliche geberden mit den händen.

CHĪRŎTHĒCA, *æ*, f. χειροθήκη, quæ & *dactylotheca*, δακτυλοθήκη dicitur, ein handschuh. Ejus usum priscis ignotum fuisse, docet Casaubonus in Athen. 12, 2.

¶ Chirothecātus, *a*, *um*, der handschuhe an hat. Saresb. 3, 3 *Chirothecatus incessit.*

¶ Chirothecārius, *i*, m. qui chitothecas conficit, ein handschuhmacher.

CHIRŎTŎNĒTON, *i*, n. χειροτόνητον, ein handbuch. Ita liber *Democriti de rerum natura inscribitur Chirotoneton*, Vitruv. 9, 3; quia continuit selecta documenta. Sed vide annotata in edit. Lætiana p. 182 ex Salmasio, qui docet ex antiquis lexicographis, & hic & apud Plinium 24, 17 legendum esse *Chirocmeta*, de quo vid. s. l.

CHĪRVRGVS, *i*, m. medicus, qui manu curat, ein wundartzt, balbierer. Celsus procem. lib. 7 *Esse chirurgus debet adolescens, aut certe adolescentiæ propior, manu strenua, stabili, nec unquam intremiscente.* Chirurgus Meges citatur ab eodem 5, 28, 7.

¶ Chirurgia, *æ*, f. χειρουργία, ars manu externa opem ferens morbo, die wund-artzney-kunst. Cic. Att. 4, 3 *Ex diæta curari incipio, chirurgiæ tædet.*

¶ Chirurgĭce, *es*, f. χειρουργική, ars chirutgorum, die wund-artzney. Celsus procemio lib. 1 post pr. scripsit Græcis literis.

¶ Chirurgĭcus, *a*, *um*, adject. Hygin. fab. 274 *Chiron Centaurus Saturni filius artem medicinam chirurgicam ex herbis primus instituit.*

CHĪVS, *i*, m. χῖος, qui & *canis* & *canicula*, tali planicies fuit, cujus jactus damnosus fuit, ut qui unionem contineret, vide *Talus.* De proverbio χῖος πρὸς κῶον, vid. infra *Senio* in *Sex.* ¶ 2. De insula vide in *Chios.*

CHLÆNA, *æ*, f. χλαῖνα, est vestimentum hybernum, a χλιαίνειν, *calefacere*, quam *lænam* Latini reddunt. Inde Adagium: *Dum cucumere vescimur, chlænam texamus*, i. e. de hieme cogitandum est æstate: Turneb. 17, 30, vide *Læna*; & Pollux 7, 13 &c.

CHLĂMYS, *ydis*, f. χλαμὺς, paludamentum, vestis militaris, quæ non totum ambiebat corpus, sed posteriora fere tantum, prærerquam ad pectus & humeros, ad quos nodo, seu fibula, colligebatur, ein reutrock, mantel. v. Nonius 4, 11 & 12. Virg. Æn. 8, 588

Chlamyde & pictis conspectus in armis.

Stat. Theb. 6, 570 *Torto chlamydem diffibulat auro.*

Eam prima Sappho nominavit, cum dixit Amorem ἐλθῶν ἐξ οὐρανοῦ πορφυρᾶν ἔχοντα προιέμενον χλαμύδα, *venisse e cælo purpuream indutum chlamydem*, vid. Pollux. Suidas scribit, Numam Pompilium primum *chlamydis* usum Romæ instituisse, cum id genus vestimenti a Legato Isaurorum accepisset. Plura de chlamyde Salmasius ad Hist. Aug. p. 318 & 344 &c. & Vlit. ad Nemesi. Cyn. 91. conf. Cic. pro Rab. Post. c. 10 de L. Scipione; Vopisc. in Firmo c. ult. de Pompejo; Iul. Capit. in Gord. Iun. c. 21. Ovid. Met. 2, 733 de Mercurio &c. Plaut. Epid. 3, 3, 54 *Sed hic quis est, quem hac advenientem conspicor: Suam qui undantem chlamydem quassando facit?* der da wehet, schwäntzet; i. e. qui crebro succussando corpus pallium motitat & crispat, ut gloriosi & jactabundi solent. conf. Id. Pers. 1, 3, 75. ¶ 2. Ad habitum scenicum seu ludicrum refertur, apud Horat. 1 epist. 6, 40: & Suet. Calig. c. 19; & Ner. c. 25. ¶ 3. Est etiam vestis puerilis, ein kinderrock. Plaut. Merc. 5, 2, 71; & Vlp. l. 23 § 2 ff. de auro & argent. Virg. Æn. 4, 137 etiam Didoni tribuit, licet habeatur pro veste virili.

¶ Chlamyda, *æ*, f. idem. Apul. 10 Met. p. 253 *Ephebica chlamyda sinistrum tegebat humerum.* conf. Nonium 14, 12.

¶ Chlamydula, *æ*, f. diminut. Affertur Plaut. Pœn. *Tu sume chlamydulam*: Sed forte pro eo, quod est in Merc. 1, 2, 16 *Sume laciniam.*

¶ Chlamydātus, *a*, *um*, χλαμυδωτὸς, chlamydem indutus, der einen reutrock an hat. Cic. pro Rab. Post. c. 10 *Chlamydatus imperator.* conf. Plaut. Pœn. 3, 3, 6 & 31, & Pseud. 4, 2, 8 &c.

¶ Parachlamys, *ydis*, f. afferunt quidam ex Vlpiano & Plauto: sed utrobique est *Chlamys* n. 3.

¶ Sagochlamys, vide *Sagum.*

CHLOE, *es*, f. χλόη, Cereris epitheton apud Pausaniam. ¶ 2. Nomen mulieris Corinthiacæ, 1 Cor. 1, 11. ¶ 3. Nomen puellæ, cujus crebra apud Horatium mentio, imprimis 3 od. 9, 9

Me nunc Thressa Chloe regit, Dulces docta modos, & citharæ sciens.

CHLORION, m. χλωρίων, avis est Plinio lutea, nescio an illa, quæ χλωρεὺς, aliis est, ein wonitz, aut χλωρὶς, id est, *lutea*, ein zeislein. Eber. Plin. 10, 29 *Chlorion totus luteus est, hyeme non visus, circa solstitia procedit.* Avis est magnitudine turturis, & cum turture pugnans, vocant ein wiedewal. Sed

¶ Chloris, *ĭdis*, f. χλωρηὶς & χλωρὶς, ein grünlinck, grünfinck, viridia, hirßvogel, hirßfinck. Vide *virco.* Gesn. Ipsa etiam Luscinia *Chloris* dicitur, quoniam vere apparet, quum omnia virent, aut quoniam virentibus arborum frondibus sedet. ¶ 2. *Chloris*, *ĭdis*, f. nympha non ignobilis, florum genitrix, quæ & *Flora*; nupsit Zephyro, a quo dotis loco accepit, ut haberet omnium florum potestatem, die blumengöttin; de qua infra. Ovid. Fast. 5, 195 *Chloris eram, quæ Flora vocor: corrupta Latino Nominis est nostri litera Græca sono: Chloris eram nymphe campi felicis* &c. Hinc *Chloridos herba*, apud Propert. 4 eleg. 7, 77 *Si te non totum Chloridos herba tenet.*

¶ Chlorītes, *æ*, m. χλωρίτης, herbacei coloris, & in motacillæ avis ventre invenienda gemma est Plinio 37, 10.

CHLORVS, *i*, m. flumen Ciliciæ, Plin. 5, 27. ¶ 2. Constantius Imp. Constantini M. pater *Chlorus* dictus ob colorem pallidum.

Choa, vide *Chus.*

CHOACVM, *i*, n. χοακὸν, nomen emplastri, de quo Celsus 5, 19, 2. Legitur etiam *Coacum.*

CHOASPE, *es*, f. & Choaspes, *is*, m. fluvius Persidis, cujus unius aquam rex potabat, ut Herodotus auctor est 1, 188. Plin. 31, 3 *Parthorum reges ex Choaspe & Eulæo tantum bibunt: & eæ* (aquæ) *quamvis in longinqua, comitantur eos.* Hinc Tibull. Paneg. Messalæ 4 v. 140

Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes Profluit.

Item Auson. de clar. urbibus, 14 v. 25

Hunc cuperes, rex Mede, tuis contingere castris,
Flumina consumto cum defecere meatu,
Hujus fontis aquas peregrinas ferre per urbes,
Vnum per cunctas solitus portare Choaspem.

Curtio 5, 2, 9 *delicatam* dicitur *aquam vehere*, *Amnigenam Choaspen* vocat Val. Flacc. 5, 584. ¶ 2. Est & fluvius Indiæ *Choaspes* alius, de quo Curtius videatur 8, 10, 22. Adde, quæ ibi notavit Cellarius.

¶ Choaspītes, *æ*, m. gemma a flumine dicta, fulgoris aurei, Plin. 37, 10.

Choastes, vide statim in *Choatræ.*

CHOATRÆ, *arum*, f. pl. populus circa Mæotin, memorarus Plinio 6, 7, & Lucano 3, 246, ubi Grotius pro *Coastris* restituit *Coatras.* Fuerunt incantatores maximi cum duce suo Choaste. Vnde Val. Flaccus 6, 151 *Centoras, & diros magico terrore Choatras.* Et v. 155 *Maximus hos inter stygia venit arte Choastes.*

Chodax, vide *Cnodax.*

CHOENIX, *ĭcis*, f. χοῖνιξ, cujus genitivi penultimam corripuit Homerus Od. 4 v. 28 dimensum erat diurnum, quod servis apud Græcos distribuebatur, ut apud Laërtium & Suidam legimus. Χοίνικι μὴ ἐπικάθησθαι, id est, *Chœnici ne insideas*, inter Pythagoræ symbola connumeratur, ac monet, non esse indulgendum otio, sed industria sibi de victu prospiciendum; Item, non esse indulgendum solicitudini de victu crastino. v. Chiliad. itemque Gyrald in Symbola Pythagoræ. Laudatur etiam Io. Rondelli Gallica de chœnice Pythagorica dissertatio. ¶ 2. Sed *Chœnix* mensuræ nomen, Budæo *semodius* est, Camerario & Ebero mensura est *duorum sextariorum*, seu *quatuor heminarum*: Sic enim legendos censet hos Rhemnii versus in carmine de ponderibus apud Priscianum Camerarius:

Heminas recipit geminas sextarius unus,
Quis quater assumtis fit Grajo nomine Chœnix.

Aliter vetus Auctor in excerptis apud Rigaltium: *Est autem sextarius sexta pars Congii, qui in scripturis.* Hinc *appellatur in liquidis.* Chœnix *autem quinque sextariis adimpletur, cui si sextum addideris, fit congius.* Sed Eisenschmidius de ponderibus & mensuris ostendit, chœnicem esse partem quadragesimam octavam medimni, octavam modii, duplam sextarii, tribuitque chœnici 56 pollices cubicos Parisinos addita parte pollicis sexta.. Accus. plur. Græcus *Chœnicas duas*, Pallad. Nov. t. 20. conf. & Oct. t. 14.

¶ Chœnīcion, *i*, n. modiolus & ferramentum medicinale, Celso 8, 3.

CHOERAS, *ădis*, f. χοιρὰς, lat. struma, a χοῖρος, *porcus*, quod animal hoc malo peculiariter infestatur, ein kropf, eine drüse. v. Octav. Horat. 8, 9; & Apul. de Herb. c. 2 n. 10.

CHOERILVS, *i*, m. χοίριλος: quo nomine duos poëtas Græcos fuisse, Gyraldus, & optimum alterum, alterum malum atque ineptum, tradit. Falsum fuisse in eo, arguit Scaliger Animadv. Euseb. qui & hallucinatum Horatium censet, cum *Chœrili* mentionem 2 epist. 1, 233 faceret; unum tantum *Chœrilum* eumque præstantissimum poëtam, sub Archelao fuisse contendens: alterum vero, qui post sub Alexandro, de quo Horatius, (in quo & ἀκρισίαν notat, quod de optimo poëta pessime judicarit) plane rejiciens. Humani quid passum heroa illustrissimum, satis evincunt auctoritates, quas de diversis *Chœrilis* Horatiani interpretes adducunt: & quæ ex iis contra disputavit Heinsius lib. 2 de Satyra Horatiana. Sane de altero illo *Chœrilo*, inepto poëta, & qui secutus Alexandrum M. est, diserte Plutarchus Alexandri vita, & Curt. 8, 5, 8 his verbis testatur: *Agis pessimorum carminum post Chœrilum conditor, & ex Sicilia Cleo* &c. Quæ Horatium sane & ejus crisin facile absolvunt; ac vere duos Chœrilos prodidisse Gyraldum, adstruunt satis. Sed utrum Alexander pro versibus singulis *Chœrilo* singulos Philippeos numeraverit, quod ait Horatius: an lapsus memoria poëta Alexandro ista tribuerit, quod Archelaum in altero fecisse legimus; eam nos litem non habemus discernere. Horatii versus isti sunt 2 epist. 1, 232 *Gratus Alexandro regi magno fuit ille Chœrilus, incultis qui versibus & male natis Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.* Ausonius ad Probum præfectum prætorium epist. 17 *Cumque ego imitatus sim vesaniam Chœrili, tu ignoscas magnanimitate Alexandri.*

CHOEROGRYLLVS, *i*, m. χοιρογρύλλιος, nomen animalis Luthero, ein caninichen. Vulg. Interpr. Levit. 11, 5. v. Dilherri Exerc. T. 1 Dispp. p. 97.

CHOĬCVS, *a*, *um*, χοϊκὸς, terrenus, irdisch; ut, *Homo choicus*, Tertull. adv. Valent. c. 24. conf. Io. de Anima c. 40; & de Resurr. c. 49.

CHŎLAS, *ădis*, f. χολὰς, Aristoteli omne cavum hypochondriorum & ilium. Vid. etiam Cæl. Rhodig. 4, 4. ¶ 2. Smaragdum *cholan* dictum habet Iuba apud Plin. 37, 5 s. 18.

¶ Cholagōgus, *a*, *um*, χολαγωγὸς, bilem evacuans, das die galle abführet. Sic *Remedium cholagogum* medicis, ein vomitiv.

CHŎLĔRA, *æ*, f. χολέρα, humo naturalis, qui & *flava bilis* dicitur, cholerische feuchtigkeit, gallsucht. ¶ 2. Item morbus, cum bilis largiter infusa in ventriculum erumpit per vomitus & inferiora. Hunc *morbum* ejusque curationem describit Celsus 4, 11, ubi etiam *Cholera laborare* dixit, am gallfieber liegen. Genitivum pluralem *cholerum* agnoscit Cæsar. in illo Samon. 293 *Noxia si penitus cholerum sævire venena Perspicies.* Inscriptio vetus cap. 17 *Tussi & choleribus medendis.* Nim. auctor lemmatis certe genitivum contractum cholerûm accepit, quasi esset tertiæ declinationis a *choler*, nisi ipsi Sereno ita visum. Ita Burm. ex Reines. V. L. 1, 13, qui de cholera etiam laudat Menag. ad Laërt. 6, 76.

¶ Chŏlĕrĭcus, *a*, *um*, qui bile abundat, gallsüchtig. Cholerici apud Medicos & Philosophos sunt fervidi, præcipites, incauti, non satis diligentes, aperti, iracundi, sed facile placabiles, mutabiles. v. Plin. 24, 13. *Tormina cholerica*, das bauchweh, grimmen im leibe. Id. 20, 14.

CHOLĬAMBVS, *i*, χωλίαμβος, versus Iambicus claudicans, quem & *Scazonta* dicunt, hoc est, qui in penultima Iambum, in ultima

pro Iambo Spondeum habet. Quales sunt multi Martialis v. g. 5 epigr. 29

Vt bene loquatur sentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus possis &c.

CHŌLOS, *i*, m. χωλὸς, lapis ex genere smaragdorum, Plin. 37, 5.

CHŌMA, *ătis*, n. χῶμα, agger aquam coërcens, ein damm oder schutz, so das wasser aufhält, extat hæc appellatio, apud Vlp. l. 10 de extraord. crim. *In Ægypto qui chomata rumpit, quibus Nili aquæ coërcentur.*

CHONDRILLA, *æ*, f. χονδρίλλη, sive Condrillon, *i*, n. herba, cichorii silvestris species, wegweiss oder wegwart. Plin. 22, 22. Vsus ejus est in acetariis, ein salat-kraut. Vide *Cichorium* & *Condrillon*.

CHONDRIS, *is*, f. χόνδρις, herba, pseudodictamnum, Plin. 25, 8, & 26, 8.

CHONDRVS, *i*, m. χόνδρος, Romanis alica, grütze, graupen. Diosc. 2, 87.

CHŌRA, *æ*, f. gr. χώρα, regio, provincia; χῶρος, *locus*. Hinc

¶ Chōrĕpiscŏpus, *i*, m. olim qui in vicis aut oppidulis curam animarum gerebat loco episcopi. *Chorepiscopi* περιοδευταὶ vocantur; Hos 70 senioribus comparat Grotius, sicut episcopis ipsis Apostoli comparantur. Vide ipsum ad Lucam c. 10, 1 nec non Salmasium de Episcopis. Non a *choro*, sed χώρᾳ dicuntur: siquidem χωρεπίσκοπος est ἐπίσκοπος ἐπιχώριος, seu τῆς χώρας, qui nihil majoris momenti facere potuit. Vid. Hildebrand. de Episcop. th. 49, Calixtus in Appar. p. 217; Ziegler. ad Lancellot. Ius Canon. p. 101 seq. & Dav. Blondel. Apol. de Presbyt. & Episc. sect. 3 n. 11 p. 120 seqq.

¶ Chōrŏbătes, *æ*, vel *is*, m. χωροβάτης, regula apta ad explorandam locorum & aquarum altitudinem, aut libræ aquariæ genus, ein mess-instrument, wasserwage, Vitruv. 8, 6, ubi accurate hoc instrumentum describitur.

¶ Chōrŏgrăphia, *æ*, f. χωρογραφία, descriptio regionis aut loci, ort- oder land-beschreibung. Vitruv. 8, 2. Vnde licet derives

¶ Chorographus, *i*, m. ein land-beschreiber.

¶ Anachōrēsis, *is*, f. ἀναχώρησις, secessus, die einöde; ab ἀναχωρέω, *secedo*. Sidon. ep. 7, 9 p. 191 *Sectatæ anachoreseos prærogativa.*

¶ Anachōrēta, & anachorita, *æ*, m. ἀναχωρητής, & ἀναχωρίτης, qui in solitudinem secedit, ein einsiedler, waldbruder. Sidon. Carm. 16 v. 97 *Anachoreta tremit* &c. primam perperam produxit, vel legi voluit *Anchoreta*. Hieronymus epist. 22 ad Eustoch. c. 15 *Alterum* (genus monachorum Ægyptiorum) *Anachoritæ, qui soli habitant per deserta, & ab eo, quod procul ab hominibus recesserint, nuncupantur.* Fuerunt autem & *Eremitæ* & *Anachoretæ* solitudinum incolæ; sed illi tabernacula certa habebant, & casas, quibus Anachoretæ carebant plane, ut ex Sulp. Severo Dial. 1 de virtutibus Monach. c. 9 (Vorst. 15) constare potest. Pro isto igitur discrimine c. 17 scribit: *Animadverti decet, iniqua illum cum eremitis, vel etiam anachoretis conditione conferri.* Et rursus c. seq. *Laudabo anachoretas, mirabor eremitas, Martinum semper excipiam.*

¶ Trichōrum, *i*, n. τρίχωρον, locus in tres velut locellos distinctus. Spartianus in Pescennino Nigro c. 12 *In qua simulacrum ejus in trichoro constituit.* Vbi Casaubonus: *Magnatum*, inquit, *ædes tribus distinctis partibus constare solebant: quarum una ingredienti adversa occurrit, duæ sunt ad latera: has tripartitas domos Architecti trichora, τρίχωρα vocabant: Statius in Tiburtino Manlii Vopisci: - - - quid nunc ingentia mirer, Aut quid partitis distantia tecta trichoris? Architecti nostri hodie vocant* Papiliones, *quia harum partium (ædificii corpora vulgo dicimus) diversa tecta sic consurgunt, ut in metatura castrorum separata totidem papilionum fastigia.* Hæc ille. Multi doctissimi viri in hac voce exponenda occupati fuerunt. Vid. Cæl. Rhodig. 18, 11; Salmas. ad Hist. Aug. p. 156; Is. Casaub. ad eamd. p. 279; Lud. de la Cerda Adversf. c. 102. Sed plenius meliusque omnibus Heribertus Rosweidus Notis ad Paullini Nolani Epist. 12 p. 784; & Barth. ad Stat. Silv. p. 104.

Choragium, choragus, choralistria, choraules, vide *Chorus*.

CHORDA, *æ*, f. χορδή, fides, eine saite. *Experiri chordas*, Stat. 5 Achill. 1, 187, quod Ovid. Met. 5, 339 dixit: *Prætentat pollice chordas.* Sic *Intentæ chordæ* Cic. de Orat. 3, 57. Ovid. Met. 10, 145 *Vt satis impulsas tentavit pollice chordas.* Horat. 4 od. 9, 4 *Verba socianda chordis*, worzu man musiciret, auf saiten spielet. ¶ 2. Proverbiale est illud Horat. in Arte v. 356 *Vt scriptor si peccet idem librarius usque, Quamvis est monitus, venia caret, & citharœdus Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem*: i. e. eundem errorem committit sæpius, der immer einerley fehler begehet. Est & illud proverbiale apud Plutarchum, *Chordas non movendas movere*, quod est, movere non necessaria, & quæ sine periculo moveri minime possunt, ἐπιθυμία, inquit, κινεῖ τὰς χορδὰς τὰς ἀκινήτους, hoc est, *Cupiditas chordas movens non movendas.* ¶ 3. *Chorda* est funis, ein seil. Plaut. Most. 3, 2, 54 *Tunc tibi chorda tenditur* &c. Colum. 5, 9 *Taleas chorda disponere*, nach der messschnur. ¶ 4. Intestina quoque *Chordæ* dicta sunt, därmer, χορδαὶ scil. animantium, ex quibus fides conficiuntur.

¶ Chordacista, *æ*, m. ein saitenspieler. Mart. Capella lib. 9 p. 313 *Chordacistæ ad commodum humanæ utilitatis.*

¶ Chordapsus, *i*, m. χορδαψός, morbus acutus intestinorum tenuiorum, die darmgicht. Cels. 4, 13. Nam qui manum loco admovet, chordas tangere videtur. conf. Cæl. Rhod. 4, 13.

¶ Acrochordon, vide supra in A.

¶ Monochordum, *i*, n. μονόχορδον, ein instrument mit einer saite.

¶ Bichordulus, *a*, *um*, zweystimmig. Apul. Apol. p. 154 Stew. *Aureæ alices, bichordulæ.* conf. Elmenh. Emend. p. 337 ext.

¶ Trichordis, *de*, tres chordas habens, mit drey saiten; ut, *Citharæ trichordes*, Sidon. 5, 5.

¶ Tetrachordum, *i*, n. quatuor chordarum instrumentum. *Dissimiles sunt tetrachordorum dispositiones*, Vitruv. 5, 4. Conf. Id. 10, 13; & Baldi Lex. Vitr. p. 127; Mart. Capell. 2 p. 43; & 9 p. 317. A musico instrumento ducta similitudine Varro eleganter *anni tetrachordum* pro quatuor anni temporibus dixit: *Autumnitas in anni tetrachorda mensem præterierat.* vid. Nonius 2, 22; & Turneb. 29, 3.

¶ Pentachordum, *i*, n. instrumentum quinque habens chordas. v. Mart. Capella 9 p. 325.

¶ Hexachordos, adjective, de canone musico, &

¶ Octochordos, eodem compositionis genere dixit Vitruv. 10, 13.

¶ Decachordum, *i*, n. decem chordarum instrumentum, in versione Psalmorum occurrit, & apud Hieron. epist. ad Paullin. c. 7.

CHORDVS, *a*, *um*, sive Cordus, *a*, *um*, spät, langsam. Dicitur de omnibus tarde & sero nascentibus; & quidem a χορίον, id est, *secundina*, ut indicat Varronis locus de R. R. 2, 1 *Dicuntur agni chordi*, (spätlinge, späte lämmer) *qui post tempus nascuntur, ac remanserunt in volvis intimis. Vocant* χορίον, *a quo Chordi appellati.* Conf. Plin. 8, 47, qui cum aliis sine adspiratione scribit. Idem 18, 28 & Colum. 7, 3 ad gramina deferunt cum seritatis notione, dum *fœnum autumnale cordum vocari docent.* Sic & Festus: *Chorda frumenta, quæ sero maturescunt, ut fœnum chordum*: grummet, herbstheu. Itaque placet quibusdam, esse a χόρτος, quod pro fœno accipitur. Sed & *Olus chordum* dixit Colum. 12, 13. ¶ 2. Etiam hominibus sero natis id nomen tributum esse, clare indicat Quintil. 1, 4. vid. Burm. not. p. 48. De *Cordo Cremutio* Suet. Aug. c. 35. De *Iunio Cordo* Capitol. in Gordianis c. 12 & seqq. De *Mutio Cordo* Aur. Vict. vir. illust. c. 12.

Chŏrea, vide *Chŏrus*, Chōrepiscopus, *Chōra*, Chŏreuma, chŏreus, chŏreutes, choriambus, *Chŏrus*.

CHŎRĪNÆVS, *i*, m. peritus jaculator, Virg. Æn. 12, 298.

CHŎRIVM, *i*, n. χορίον, (al. χώριον) Medicis vocatur non tantum secundina, die affter-geburt; sed & membrana fœtum involvens, das geburts-kleid. vid. locus Varronis in *Chordus*. ¶ 2. *Choria æqua crassitudine structa*, apud Vitruv 2, 8 explicante Salmasio, sunt ordines lapidum sive laterum æqualiter assurgentes. Suspicari tamen fas est, legendum *coria*, siquidem statim a verbis laudatis *coriorum* eodem sensu mentio fit.

Chŏrius, vide *Chŏreus* in *Chŏrus*, Chōrobates, *Chōra*, Chorocitharista, chorodidascalus, *Chŏrus*.

CHŎROEBVS, *i*, m. figulinam primus Athenis invenisse dicitur, Plin. 7, 6. ¶ 2. *Corœbus* gener Priami, Virg. Æn. 2, 342 &c. Stat. Theb. 1, 604.

Chorographia, chorographus, vide *Chōra*.

CHŎROS, *i*, m. i. e. *Acorus*, kalmus, Apul. de Herb. c. 6.

Chors vel cors, vide *Cohors*; & Chortalis, vida *Cohortalis*.

CHORSARI, *orum*, m. pl. Persæ sunt, quos Scythæ ita nominant. v. Plin. 6, 17; & Solin. c. 62.

CHORTINON, *i*, n. oleum ex herba graminis, Plin. 15, 7.

CHŎRVS, *i*, m. χορός, (ἀπὸ τῆς χαρᾶς Platoni 2 de L.L.) proprie cœtus canentium, sive saltantium, maxime in sacris, ein chor, eine menge der singenden und tantzenden. Vid. Scalig. ad Euseb. p. 156. Nam apud veteres nullæ festivitates ac ceremoniæ celebratæ fuerunt citra choreas & saltationes, quod Lucianus de Saltatione monet. Apul. de Mundo p. 74 *Quod est in triremi gubernator, in curru rector, præcentor in choris, lex in urbe, dux in exercitu; hoc est in mundo Deus.* Virg. ecl 6, 66 *Vtque viro Phœbi chorus assurrexerit omnis.* Suet. Cal. c. 37 *Inter choros & symphonias.* Horat. 4 od. 7, 6 *Ducere choros*, voran tantzen, den reihen führen. Plato tres fieri *Choros* præcipit, *Puerilem, Virilem & Senilem*; quod ex instituto Laconico sumptum videtur, de quo mox in *Trichoria*. *Chorum canentium* (v. Colum. 12, 2, 4) Budæus admonet vulgo *Capellam* vocari. Etiam Germani symphoniacos principum hoc nomine comprehendunt, die capelle, & præfectum chori ejusmodi vocant den capellmeister. Chorum autem scholasticorum vocant die cantorey. ¶ 2. Deinde & aliorum quorumvis cœtus ita appellantur, ein hauffe. Horat. 2 epist. 2, 77

Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes.

Cic. pro Mur. c. 24 *Catilina stipatus choro juventutis erat.* Sic *Chorus virtutum*, apud eumd. Off. 3, 33, quem in epist. *familiam* videtur appellare *virtutum*. Id. de Fin. 1, 8 *Epicurum pæne e philosophorum choro sustulisti. In alieno choro pedem ponere*, proverbialiter dicitur a Plutarcho pro eo, quod est, alienis sese negotiis admiscere. v. Chiliad. De choris in comœdia usurpatis Scalig. Poët. 1, 19. ¶ 3. Similiter & *Chorus* de stellis dicitur. Tibull. 2, 1 extr. *Ludite, nam nox jungit equos, currumque sequuntur Martis lascivo sidera fulva choro.* Stat. Achill. 1, 643 *Risit chorus omnis ab alto Astrorum.*

¶ Chŏrēa, *æ*, f. χορεία, convivii appendix, quemadmodum dixit Homer. Odyss. α. v. 152 ἀναθήματα δαιτός, saltatio, ein tantz. Ovid. Met. 8, 581 *Festas duxere choreas*, quod Horatio 1 od. 4, 5 est *choros ducere*, tantzen. Colum. 10 v. 269 *Proles intenta choreis.* Virg. Æn. 9, 615 *Iuvat indulgere choreis.* Ast idem Æn. 6, 644 correpta penultima: *Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt.* ¶ 2. Non ineleganter Varro apud Nonium 6, 16 *chorearum* vocabulum ad stellas transtulit, quæ certa lege atque ad numerum veluti decurrunt, cum tempestatem describeret: *Repente noctis circiter meridiem, Cum pictus aër fervidis late ignibus Cæli choreas astricas ostenderet* &c. Idem Manil. 1, 69 *Et quinque averso luctantia sidera mundo*
Exercent varias naturæ lege choreas.

Similiter & *Chorus*, de quo supra de iis dicitur.

¶ Chŏrēus, *i*, m. vel Chorius, χορεῖος, pes, qui & *Trochæus*, priori syllaba longa & altera brevi constans; unde major velocitas in choris, quam ex duabus longis. v. Cic. de Orat. 3, 50; & in Orat. c. 57; Quintil. 9, 4 p. 855 & 871. Mart. Capella 9 p. 334.

¶ Chŏreuma, *ătis*, n. χόρευμα, canticum, quod a choro canitur & saltatur, apud Platonem & Eurip. in Phœnissis.

¶ Choreutes, *æ*, m. χορευτής, ein täntzer. Petron. Fragm. p. 669 *Manu puer loquaci Ægyptius Choreutes*: alii *Choraules*.

¶ Chŏrāgus, *i*, m. χορηγός; quod honestissimum nomen habebatur apud Græcos, iisque tribuebatur, qui sumtus de suo ad ludos sacros solebant præbere. Latinis *Choragus* dicitur, qui scenicis histrionibus ornamenta agendæ fabulæ necessaria, vel accepta ab Ædilibus, vel de sua copia conductus præbet. Plaut. Persa 1, 3, 78 TO. *Ornatam adduce lepide in peregrinum modum.* SA. *Sed* πόθεν *ornamenta?* TO. *absque chorago sumito: Dare debet: præbenda Ædiles locaverant.* Id. Trin. 4, 2, 16 *Ipse ornamenta a chorago hæc sumsit suo periculo.* Vetus Poëta apud Suet. Aug. c. 70 de Cœna ejus δωδεκαθέῳ:

Cum primum istorum conduxit mensa choragum.

¶ 2. Dux chori, ein vortäntzer, Athenæus lib. 14

Chŏrā-

¶ Chŏrăgium, *i*, n. ipſe apparatus ſeu inſtrumentum ſcenicum, ſive omne id, quo ſcenæ ornantur, v. Feſt. Dacerii. Plaut. Capt. prol. v. 61 *Iniquum eſt comico choragio conari nos agere tragœdiam.* Val. Max. 2, 4, 6 *Argentata choragia*, i. e. vela in theatris. Plin. 36, 15 de Scauri theatro loquens: *Sed & reliquus apparatus tantus Attalica veſte cæteroque choragio fuit.* Apul. Apol. p. 282 *Quid enim ſi choragium Thymelicum poſſideret, num ex eo argumentaretur, etiam utime confuſſe tragœdi ſyrmate hiſtrionis*, &c. Elegantiſſime Auctor ad Herenn. 4, 50 in charactere oſtentatoris: *Puero dicit in aurem, aut ut domi lectuli ſternantur, aut ab avunculo rogetur Æthiops, qui ad balneas veniat, aſſurreni locus ante oſtium ſuum detur, aut aliquod fragile falſe choragium gloriæ comparetur.* Sic, *Choragium funebre*, leichen- oder begräbniß-anſtalt. Apul. Met. 2 p. 123 *Nuptiarum choragium ſtruere, perficere*, Id. 4 p. 157, 158. ¶ 2. *Choragium* etiam dicebatur locus in theatro ex ipſa re, quod ibi choragium ſcenicum, i. e. veſtes ac cætera, quæ inſtruendæ ſcenæ inſerviebant, cuſtodiebantur, Vitruv. 5, 9 *Choragiaque laxamentum habeunt ad chorum parandum*, &c. conf. Pollux 4, 15. ¶ 3. Hydraulicæ machinæ ſunt *Ferrea choragia fixa & juncta cum pinnis*, ap. Vitruv. 10, 13.

¶ Chorăgĭārius, *i*, m. idem qui *Choragus* in Inſcript. Gruteri p. 475, 2.

¶ Chorăliſtria, *æ*, f. eine ſängerin, tänzerin. Sic Phillis amica ob canendi & ſaltandi in choris peritiam vocatur Propert. 4, 8, 39. Sed alii, in quibus ipſe Scaligerum ſecutus Brouckhuſius, legunt *Crotaliſtria*, de qua infra in *Crotalum*.

¶ Chŏraules, *æ*, m. χοραύλης, ein muſicant, proprie qui cum choro tibia concinebat, cum in conviviis, tum in ſcena. Martial. 5 epigr. 57

Artes diſcere vult pecunioſas?
Vec, diſcat citharœdus, aut choraules.

Et 9 epigr. 78

Quod optimum ſit, quæritis convivium?
In quod choraules non venit.

Hyginus Fab. 273 *His quoque ludis Pythaules, qui Pythia cantaverat, ſeptem habuit pallietos, qui voce cantaverunt: unde poſtea appellatus eſt* CHORAVLES. Add. Suet. Ner. c. 54; & Galb. c. 12. ¶ 2. Item, qui ad tibias ſaltabat. Quo ſenſu Petron. Fragm. p. 669

Manu puer loquaci Ægyptius choraules.

Vide Salmaſ. ad Vopiſci Carinum c. 19 p. 491 & Scalig. ad Euſeb. plura p. 156. ¶ 3. *Choraula* dixit terminatione latina Apul. lib. 8 *Erat quidam juvenis ſatis corpulentus, choraula doctiſſimus, collatitia ſtipe de menſa paratus, cornu canens.* Beroald. Comm. p. 723 pro ſexto caſu habet, interpretatur artem tibiciniam, quam *Tibicinium* vocabulo oppido eleganti appellavit Apul. in Flor. lib. 1. Ab eodem Apulejo c. 1. Floridorum *choraule* (caſtigariores editiones legunt hic *ceraule*) *monumentarii* dicti ſunt tibicines, qui ad ſepulcra jam ſitos, hoc eſt, defunctos canebant; quales priſci *ſiticines* vocant apud Gell. 20, 2.

¶ Chŏriambus, *i*, m. ex Choreo & Jambo compoſitus pes quatuor ſyllabarum, prima & ultima longa, duabus mediis brevibus conſtans: ut - υ υ - *filioli*. v. Diomed. 3 p. 478.

¶ Choriambĭcus, *a, um*, adject. ut, *Choriambicum metrum*, Diomed. 3 p. 505 & 509. Multus eſt in hoc carminis genere Horatius; ut 1 od. 1; od. 3 &c. Adde Sidon. 9 epiſt. 13.

¶ Chorocithariſta, *æ*, m. ein ſpielmann, harfeniſt, qui in choro citharam canit. Exſtat apud Suet. Domit. c. 4. vide infra *Cithara*.

¶ Chorodidascălus, *i*, m. χοροδιδάσκαλος, magiſter chori; ein tanz- oder capellmeiſter.

¶ Choroſtātes, *æ*, m. χοροστάτης, idem.

¶ Antichŏria, *æ*, f. ἀντιχορία, alterna chori reſponſio. Nam chorus divifus in duas partes, quæ alternis cantant, ἀντιχορία vocatur, da man auf dem chor eins ums andere ſinget. v. Pollux 4, 16.

¶ Dichorēus, *i*, m. διχόρεος, alias *Ditrocheus*, duo chorei ſive trochæi; ut, - υ - υ *comprobavit*, graves efficientes clauſulas, ut Cicero indicat in Orat. c. 63 & 67. Sonorius enim eſt: *Patris dictum ſapiens temeritas filii comprobavit*, quam, *comprobavit filii temeritas*. v. Rufinus de metris comicis p. 2722 ſq.

¶ Trichoria, *æ*, f. τριχορία, triplex chorus & triplex quædam ſaltatio apud Lacedæmonios. Cum in feſtis apud eos tres chori ætate dictincti conſtituerentur, canebant. Senes: Ἡμεῖς ποτ' ἦμες ἁλικμοι νεανίαι. *Nos aliquando eramus robuſti juvenes.* Viri: Ἡμεῖς δὲ γ' ἐσμὲν αὖ δὲ λῆ πῦρον λαβε. *At nos ſumus, ſi vis, fac periculum.* Pueri: Ἡμεῖς δέ γ' ἐσσόμεσθα πολλῷ κάρρονες. *Nos vero erimus longe præſtantiores.* Refert Plutarchus in Lycurgo p. 96 H. Steph. Sed nullum inſtituti hujus auctorem refert. Pollux autem 4, 15 Tyrtæo tribuit. De quo tamen dubitat, erroremque ejus, cui Lycurgus auctor dicitur, refellit Meurſius Miſcell. Lacon. 2, 10.

CHOSRŌES, *is*, m. Χοσρόης, nomen aliquot aut forte omnium cognomen regum Perſarum, qui ab Artaxerxe duxerunt genus, & nounullorum Parthorum ante fuit, ut Caſaubonus ad Spartiani Hadrian. p. 26 ſq. & ad Capitol. Alex. p. 173 obſervat. Vide quæ Onuph. Panvinius Comm. 3 Reip. Romanæ de Parthico Perſicoque imperio, eorumque regibus, digeſſit. Scribitur & *Oſroes* & *Cosdroës*: ſed primam *Ch* non de nihilo eſſe, in Hiſtor. Antiqua Tab. Reg. Parth. probavit Cellarius.

CHRĒMES, *ētis*, m. χρέμης, perſona ſenilis apud Terentium, & ruſtica, a χρεμπτεσθαι, quod eſt *exſercare*. v. Cic. Fin. 1, 1; & Off. 1, 9. Horat. in Art. v. 94

Iratuſque Chremes tumido delitigat ore.

Et 1 Sat. 10, 40

Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, &c.

Conf. Epod. 1, 33.

CHRĒSIS, *is*, f. χρῆσις, uſus, der gebrauch, die nutzung. Ulpian. l. 10 § 1 ff. de uſu & habit. *Si χρῆσις ſit relicta.*

¶ Chrēſĭmon, *i*, n. χρήσιμον, *uſum habens, fructuoſum*; Nota erat critica, qua hoc modo X Græci utebantur, quamque veteres apponebant ad electiores ſententias ornatusque verborum. Caſſiodor. de Div. Lect. c. 9 *Triconius Donatiſta in Apocalypſi quædam non reſpuenda ſubjunxit, quædam vero venenoſi dogmatis ſui fœculenta permiſcuit. Cui tantum in bonis dictis χρήσιμον, in malis ἄχρηστον, quantum tranſiens valui reperire, competenter affixi.*

¶ Chreſtŏlŏgus, *i*, m. χρηστολόγος, verbis munificus, qui bene loquitur, & male facit, der es gut vorgiebt, da nichts hinter. Capitol. de Pertinace c. 13.

¶ Chreſtomathia, *æ*, f. potius χρηστομαθῖαι plur. nomen librorum excerpta laudabilia ex libris loca continentium, quales Proeli χρηστομάθιας ſervavit in Bibliotheca Photius. vid. Wower. Polym. 17, 17. Hinc Bœclerus, Lœſcherus, Gemerus libellos ſimiles Chreſtomathiæ nomine inſeripſerunt

¶ Chreſton, *i*, n. herba, quam ſic appellarunt propter ſingularem ſalubritatem; *Cichorium* eſt Plin. 20, 8 ſpecies intybi, ſed ſilveſtris, hindleuft, wegwart, ſonnenwirbel. vide *Seris*.

¶ Chreſtus, *i*, m. a χρηστός, *benignus, utilis*. Nomen hominis moribus mali apud Auſonium epigr. 40. Sic, *Chreſti compilatio*, Cic. fam. 8, 2. ¶ 2. Ab ethnicis ita Chriſtus appellatus; & Chriſtiani ejus cultores. vid. mox in *Chriſtus* & *Chriſtianus*.

¶ Achreſtus, *i*, m. ἄχρηστος, *inutilis*, in Auſonii loco cit. v. 6.

¶ Antichrēſis, *is*, f. ἀντίχρησις, *mutuus uſus*, der gegennutz, e. g. *Antichreſis eſt mutuus pignoris uſus pro credito*, l. 11 § 1 ff. de pignor. & hyp.

CHRĪA, *æ*, f. χρεία, dictum breve & opportunum cum auctoris allegatione; ut Ἰσοκράτης τῆς παιδὸς τὴν ῥίζαν πικρὰν ἔφη, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς, id eſt, *Iſocrates dixit, radicem diſciplinæ amaram eſſe, fructus vero ejus dulces.* Apud Xenophontem Crœſus inquit, τέχνας πηγαὶ τῶν καλῶν, *Artes fontes ſunt bonorum.* Demoſthenes dixit, πόλεως ψυχὴν εἶναι τοὺς νόμους, *Civitatis animam eſſe leges.* Sententia, γνώμη, idem omnino, quod chria eſt, ſed ſine auctoris allegatione; ut, *Altius erectum gravius cadit omne ſuperbum.* v. Quintil. 1, 9; ut & Theonem atque Aphthonium in Progymnaſmatis: itemque Scalig. Comment. in Varr. p. 211. Habes & de iisdem apud Paul. Leopardum Emend. 3, 7 & 9.

CHRISMA, *ătis*, n. χρίσμα, unctio, unguentum, ſalbung, ſalb-öl. v. Iſidorus Orig. 6, 19 & 7, 2. *Chriſtus dicitur a chriſmate, quod eſt unctio*, Tertull. de Bapt. c. 7.

CHRISTVS, *i*, m. χριστός, unctus, Dei Filius, & orbis Salvator, a χρίω, *ungo*, appellatus; quod neſcientes pagani perperam *Chreſtus* pronunciarunt, quaſi a χρηστός, *benignus, commodus, utilis*. vid. Suet. Claud. c. 25, & ex noſtris errorem notantibus, Tertull. Apol. c. 3; & Lactant. 4, 7. Qui *Chriſto maledixerint*, v. ap. Plin. 10, 97.

¶ Chriſtiānus, *i*, m. ein Chriſt. Chriſtiani dicti ſunt diſcipuli, & auditores Apoſtolorum primum Antiochiæ Act. 11, 26, poſtea ubique, ſumpta appellatione a Capite & Domino eorum Chriſto, tanquam *uncti ab uncto*. v. Iſidor. 7, 14. Romani, dicebantur *Galilæi* & *Nazarei*, itemque *Iudæi*, & per inſcitiam *Chreſtiani*. v. Lipſ. ad 15 An. Tac. p. 230. Tertull. Apolog. c. 3 *Chreſtiani nomen de ſuavitate vel benignitate compoſitum eſt. Crucicolæ* quoque appellati, quod Chriſtum crucifixum colebant. v. Elmenhorſt. ad Arnob. p. 31. Imo & *Atheï*, v. Arnob. 1 p. 16. Sueton. Ner. c. 16 *Chriſtianos* vocat *genus hominum ſuperſtitionis novæ ac maleficæ*. conf. de rebus *Chriſtianorum* Plin. 10 ep. 97 & 98.

¶ Chriſtiana, *æ*, f. Tertull. Apolog. c. 50 *Gentiles ad lenonem damnarunt Chriſtianam potius quam ad leonem.*

¶ Chriſtianus, *a, um*, chriſtlich. Ambroſ. ad 1 Cor. 1 T. 5 f. 245 *Prædicatio Chriſtiana non indiget pompa & cultu ſermonis.* Superl. Hieron. de opt. genere interpretandi ad Pammach. epiſt. 101 c. 5 *Vir omnium nobilium chriſtianiſſime & chriſtianiſſimorum nobiliſſime.* Et Ambroſ. ad Valent. 2 epiſt. 30 *Imperator chriſtianiſſime*: etiam ep. 26 pr. ad Gratian.

¶ Chriſtiane, adverb. idem. Auguſtin. epiſt. 89 *Domos ſuas & familias chriſtiane regunt.*

¶ Chriſtiānĭſmus, *i*, m. das chriſtenthum, die chriſtenheit. Tertull. adv. Marc. 4, 33 *Ioannes conſtitutus inter vetera & nova, ad quem deſineret Iudaiſmus: & a quo inciperet Chriſtianiſmus.* Et 5, 4 opponit *Chriſtianiſmi generoſitatem, & Iudaiſmi ſervitutem.* Græce χριστιανισμός ufus eſt Socrates Hiſt. Eccleſ. 1, 19, (ed. Rob. Steph.) ὁ χριστιανισμὸς ἐπλατύνετο; & ſub finem capitis: καὶ οὕτω τὸ χριστιανισμὸς ἐνίκησε. Hoc autem nomen a verbo χριστιανίζειν eſt, quo non modo Chriſtiani uſi ſunt, ut Sozomenus H. E. 2, 3 &c. ſed Zoſimus etiam, paganus homo, 5, 19, 8 dixit οἱ σφόδρα χριστιανίζοντες, *religioſi Chriſtiani.*

¶ Chriſtiānĭtas, *atis*, f. idem. L. 129 pr. Cod. Theod. de Decurion. *Chriſtianitatis obtentu curialium ſe conſortio ſeparavit.* conf. Salv. de Gub. Dei 4 f. p. 96, ubi Paullo *circumciſio* eſt *Chriſtianitas.*

¶ Chriſtiānīzo, *are*, ſich als ein Chriſt erweiſen. Tertull. adv. Marc. 1, 21.

¶ Chriſtĭcŏla, *æ*, m. Chriſti cultor, ein Chriſt. Prudentius ſæpe: e. g. Cathem. 8 extr. *Cibus obſervantum Chriſticolarum.*

¶ Chriſtĭcŏlus, *a, um*, adj. chriſtlich. Venantius 2 carm. 9 (al. 8) *Et pia Chriſticoli ſemina ferret agri.* Alii legunt *Chriſticolis agris.*

¶ Chriſtigĕnus, *a, um*, adject. idem. Prudent. Hamartig. v. 787 de Ruth,

Chriſtigenam fœcunda domum, Davidica regna, Edidit.

¶ Chriſtipŏtens, *tis*, idem. Prudent. 2 ad v. Symmach. v. 709 *Chriſtipotens juvenis.*

¶ Antichriſtus, *i*, m. qui ſe Chriſto opponit vel pro Chriſto venditat, ein widerchriſt. Tertull. de præſcript. c. 4 *Qui antichriſti fuit, niſi Chriſti rebelles?* conf. c. 33; & de Anima c. 50; & adv. Marc. 1, 20. Lactant. de Mort. Perſec. 2, 8 *Antichriſti præcedat adventum.* Prudent. Cath. 6, 102 *Exſtinctor antichriſti.*

¶ Pſeudochriſtus, *i*, m. ein falſcher Chriſt. Tertull. adv. Marc 3, 3 *Fides apud Pſeudochriſtos facillima.*

CHRŌMA, *ătis*, n. χρῶμα, plur *Chromata*, colores, farben. ¶ 2. *Chroma* genus eſt modulationis Vitruvio 5, 4 & 5. vide Baldi Lex. Vitruv. p. 27; Turneb. 19, 30; Rhodig 5, 22.

¶ Chromatiarius, *i*, m. ein färber. Verus interpres Perſii ſat. 4, 18 *Curata*, inquit, (cuticula) *a Chromatiarii. Nam Chromatiarii dicuntur colorarii, vel qui tota die in arena ſunt, vel in ſole. Antiqui enim ungebant ſe, & in ſole erant, ut oleum corpus imbiberet.* Adde Meurſii Critic. Arnob. 1, 4.

¶ Chromaticus, *a, um*, coloratus, gefärbt. Iſidoro lib. 12 lit. c. *Chromaticus, qui non confunditur, nec colorem mutat.* Sed *Chromati-*

cum melos describit Cæl. Rhodig. 5, 22, & Turneb. Adverſ. 19, 37. Macrob. Somn. Scip. 2, 4 vocat *Melodiæ muſicæ genus chromaticum*. Adde Vitruv. 5, 5.

¶ Chromatice, *es*, f. id eſt, *chromaticum genus ſymphoniæ*, deſcribitur a Vitruvio 5, 5.

¶ Monochrōmăta, *um*, n. pl. *μονοχρώματα*, picturæ dicuntur unius coloris, gemählde von einerley farben. Plin. 35, 7; & 35, 8. conf. Perron. infra in *Monocnemos*, & Conſal. ad Eund. c. 81 p. 133.

¶ Monochromatēus, *a*, *um*, & Monochromatos, *on*, adject. non variis ſed ſingulis coloribus conſtans, einfärbig. Plin. 35, 5 *Monochromatea genera picturæ*. Idem 35, 3 *Pictura monochromatos dicta, poſtquam operoſior invento eſt.*

CHRŌMYS, *i*, m. piſcis Plinio 22, 11. ¶ 2. Alius rurſus *Chromis* eidem ibidem. Piſcis eſt litoralis melanuro ſimilis. Geſn. *Immunda Chromis*, Ovid. hal. 121.

CHRŌNOS, *m.* χρόνος, tempus, *πάντ' ἀνακαλύπτων ὁ χρόνος πρὸς φῶς φέρει*, id eſt, *Omnia aperiens in lucem tempus profert*, es wird nichts ſo klein geſponnen, ꝛc.

¶ Chrōnĭca, *orum*, n. pl. zeit- oder geſchicht-bücher. Plin. 35, 9 pr. *Chronicorum errore non dubio.* Sing. *Chronicon*, Iſidor. 6, 1.

¶ Chronicus, *a*, *um*; ut *Libri chronici*, qui temporum hiſtorias continent, apud Gell. 15, 16 pr. & 17, 21 *Excerpebamus ex libris, qui chronici appellantur.* ¶ 2. *Chronici morbi* dicuntur diuturni, langwierige ſeuchen, græce χρόνια. vid. Iſidor. 4, 5 ſeqq. & Cæl. Aurel. libros quinque de iisdem. *Chronica ulcera* habet Th. Priſcian.

¶ Chroniſſo, *are*, a χρονίζειν, id eſt, morari, ſubſiſtere, ex itinere quieſcere, ſtille halten. Lucret. 2, 320 de agnis: *Ludunt blandeque chroniſſant.* Pareus habet *coniſcant*, quod probavit etiam Greschius.

¶ Chronŏdiſtichon, *i*, n. dicuntur duo verſiculi, quorum literis numerum ſignificantibus exprimitur tempus ſive annus. Si id fit uno verſiculo aut una voce, dicitur *Chronoſtichon*.

¶ Chronologia, *æ*, f. deſcriptio temporum, die zeit-rechnung.

¶ Chronolŏgus, *i*, m. temporum vel annalium ſcriptor, qui rationes novit, quando geſta ſit res quæque; ein zeit-rechner.

¶ Chrŏnŏgraphus, *i*, m. idem. Sidon. 8, 6 *Enſebium Chronographum miſi.*

¶ Dichrŏnos, *i*, m. δίχρονος, duorum temporum. Ita pes metri dicitur anceps, i. e. longus & brevis, apud Mart. Capell. 9 p. 331. Sed Græcis δίχρονος vocalis eſt longa, in quam ſi mutatur brevis, illud vocatur augmentum χρονικὸν ſ. temporale.

¶ Mŏnochrŏnos, *i*, m. *μονόχρονος*, unius temporis pes, cum longa ſyllaba ponitur. vid. Mart. Cap. l. c.

¶ Oligochrōnius, *a*, *um*, ὀλιγοχρόνιος, id eſt, modicæ vitæ, fecundum Firmicum 3, 5 n. 10 kurtze zeit während. Idem 4, 8 *Quidam oligochronii fiunt ac brevi tempore moriuntur.*

¶ Synchrōnus, *a*, *um*, contemporaneus, coævus, zu einer zeit lebend: apud Hieronymum, *Ozeas prophæta ſynchronus Iſaiæ.*

¶ Synchronismus, *i*, m. *συγχρονισμός*, convenientia temporum; ut, *Excellentium in utraque gente hominum συγχρονισμοί*, Gell. 17, 21.

CHRŸSAËTUS, *i*, m. *χρυσάετος*, genus aquilæ. v. Caſp. Schotti Phyſ. Curioſ. 9, 2.

CHRŸSĀLIS, *ĭdis*, f. vermis ab Ariſtotele dictus *ξυλοτρόφος*, ut indicat Sipontinus, ein holz-wurm; quamquam is *ξυλοφθόρος* dicitur, quod lingua arrodat & corrumpat. Sed

¶ Chrysălus, *i*, m. ſervus Plautinus in Bacchide, qui herum auro emunxit. *Aurelius* latine dicendus eſſet, ſicuti Chryſalis *Aurelia* ab auri colore. vid Turneb. Adverſ. 30, 38.

CHRŸSANTHĔMUM, *i*, n. *χρυσάνθεμον*, herba eſt tenera, fruticoſa, levis, proferens caules & folia multifida, flores luteos: Ejus caules manduntur olerum modo: non eſt Buphthalmus Matthiol. ex Dioſcor. römiſche camillen. Hadrian. Plin. 26, 8.

CHRYSANTHIANUM, vel Chryſanthinum certamen, nondum ſatis explicatum quid fuerit. Mentio ejus fit l. penult. ff. de Ann. leg. & in duobus nummis Caracallæ & Tranquillinæ. Quæ tamen dici poſſunt, dixit Byneckersh. Obſerv. 2, 7.

CHRYSARGYRUM, *i*, n. tributum pro ſtercore & urina ſolvendum, hiſtoricisque ſequioris ævi celebratum, ſublatum ab Anaſtaſio Imp. v. Lipſ. Admir. 2, 6.

CHRYSAOR, *is*, una cum Pegaſo ex Meduſæ ſanguine prognatus, unde *frater Pegaſi* vocatur Ovid. Met. 4, 784.

CHRŸSAS, *æ*, m. fluvius Siciliæ per agros Aſſorinorum, Cic. Verr. 4, 44. v. Nic. Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 14, 229.

Chryſaſpides, vide *Chryſoaſpides*.

CHRŸSE, *es*, f. *χρύση*, inſula extra oſtia Indi Plinio eſt 6, 21, & urbs Apollinis prope Lemnum. Ovid. Met. 13, 174

Me Tenedon, Chryſenque & Cyllan Apollinis urbes,
Et Syron cepiſſe, &c.

¶ 2. Sunt & plures *Chryſæ*, cum ab auro & argento multa loca acceperint nomina. Sic alia in Helleſponto ad Abydum, alia in Æolide, vide & mox *Chryſopolis*.

CHRŸSELECTRUM, *i*, n. *χρυσήλεκτρον*, electrum auri ſive lutei coloris, gelber agtſtein. Plin. 37, 3.

CHRŸSENDĔTON, *i*, n. genus vaſis ex auro illigatum, quod torques habet ex auro nexiles. v. Salmaſ. in Hiſt. Aug. ad Trebell. Claud. c. 15. Martial. 11 ep. 30

Accipe vina, domum, pueros, chryſendeta, menſas.

CHRŸSERMUS, *i*, m. Corinthius, Hiſtoricus, cujus auctoritate ſæpe utitur Plutarchus. Alius eſſe videtur, de quo loquitur Plin. 22, 22. vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. 3 p. 262.

CHRŸSES, *æ*, m. *χρύσης*, ſacerdos Apollinis apud Homer. l. 1 Iliad.

¶ Chrȳscis, *ĭdis*, long. penult. patronym. ibidem, Chryſæ filia. Ovid. Rem. Am. 2, 73 *Marte ſuo captam Chryſeida victor amabat.*

CHRŸSĔUS, *a*, *um*, aureus, gülden; ut, *Chalcea donanti Chryſea dare*, Martial. 9 epigr. 56. ¶ 2. *Chryſeus* etiam baſilici ſpecies. Apul. de Herb. c 128.

CHRŸSIPPUS, *i*, m. *χρύσιππος*, philoſophus Aſianus fuit Solenſis, aut ſecundum alios Tarſenſis, in Dialectica clariſſimus, Cleanthis diſcipulus, & poſt eum ſcholæ Stoicorum princeps: de quo veteſtas etiam hunc Homeri verſum retulit: *Οἷος πέπνυται, λοιποὶ σκιαὶ ἀΐσσουσι*, hoc eſt, *Hic ſolus ſapit, aſt alii veluti umbra feruntur.* Horat. 2 ſat. 3, 43 *Quem mala ſtultitia, & quemcunque inſcitia veri Cæcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex Autumat.* Conf. lib. 1 epiſt. 2, 4. Quintil. 1, 1 *Sapientes nutrices optabat Chryſippus.* Et c. 3 *Cædi diſcipulos non improbat Chryſippus.* Etiam aliis hujus philoſophi præceptis de educatione liberorum utitur Fabius v. g. 1, 11 &c. Perſ. ſat. 6 extr. *Inventus, Chryſippe, tui finitor acervi.* Quod proverbii ſpecie de *ἀδυνάτῳ* elegantiſſima brevitate dicitur. Senſus enim eſt: *tam difficile eſt avaritiæ tuæ modum ſtatuere*, quam difficile Chryſippo Soritis, quem ille *acervum* vocat, finem invenire, hoc eſt, *ubi reſiſtendum ſit, definire.* v. Caſaub. ad eum locum, & Beroald. Annot. Append. c. 9 tom. 1 Theſ. Crit. p. 317. Idem Hiſtoricus fuit: quippe qui *de antiquis Phyſicis* etiam opus ſcripſit, ut Laërtius teſtatur. *Chryſippi de rebus Italicis* quoque libros Plutarchus citat in Parallelis: quos cur Solenſi (fuere enim & alii *Chryſippi*, ut ex Diogene Laërtio conſtare poteſt) minus tribuamus, cauſſa non eſt. Eum enim *in omni hiſtoriæ curioſum* fuiſſe, Cic. teſtatur Tuſc. Q. 1, 40. Vixit annos 73. Vita defunctus eſt Olympiade 143 *Chryſippum* Carneades per *παρονομασίαν* dixit *κρύψιππον*, quia ſtatus ejus in Ceramico ob vicinam equitis ſtatuam vix conſpicua foret. Voſſ. 5 Inſt. Orat. p. 322.

¶ Chryſippea, *æ*, f. herba a Chryſippo inventore dicta, Plin. 26, 9.

CHRYSĪTES, *æ*, m. *χρυσίτης*, gemma Plinio 37, 10. Sed

¶ Chrysītis, *ĭdis*, f. *χρυσῖτις*, auri ſpuma eſt, goldſchaum. Plin. 33, 6. ¶ 2. Et herba, quæ alio nomine *Chryſocome* a Plinio 21, 8 dicitur, ab aurei coloris corymbis in ſummis caulibus: pulegium montanum vocant, berg-poley.

CHRYSOASPIDES, *um*, m. pl. *χρυσοάσπιδες*, ſive Chryſaſpides, milites aureis armis & clypeis ornati. Imp. Alexander Severus Alexandrum Macedonem imitaturus, imo ſuperaturus, *fecerat ſibi argyraſpidas & chryſoaſpidas.* Lamprid. in vita c. 50. Tale quid jam priſcis reip. Rom. temporibus factum tradit Liv. 9, 40. conf. Alex. ab Alex. 6, 22.

Chryſoberyllus, vide *Beryllus*.

CHRYSŎCĂLIS, *is*, f. idem ac Chamæmillum, camillen-blume, Apul. de Herb. c. 23.

CHRYSŎCANTHOS, *i*, m. hederæ ſpecies, aurei coloris grana ferens. Apul. de Herb. c. 119.

CHRYSŎCARPUM, *i*, n. *χρυσόκαρπον*, eadem hederæ ſpecies, Plin. 16, 34.

CHRYSŎCĔPHALOS, *i*, m. baſiliſci ſpecies, Apul. de Herb. c. 128.

CHRYSŎCĔRAS, *æ*, m. Byzantii ſuburbium, a portu & ſinu maris diviſum, cum promontorio ejusdem nominis. Plin. 4, 11.

CHRYSŎCOCCUS, *a*, *um*, goldfarbicht. Apul. l. c. de Baſiliſca: *Florem habet Chryſococcum.*

CHRYSŎCOLLA, *æ*, f. *χρυσόκολλα*, berggrün, ſchiefergrün. Vitruv. 7, 5. ¶ 2. *Chryſocolla* factitia auri glutinum eſt, quod vulgo *Borras* dicitur. Plin. 33, 5 *Chryſocollam aurifices ſibi vindicant agglutinando auro, & inde omnes appellatam utentes dicunt.* Κολλᾶν *glutinare* eſt. Addit ibidem, Neronem in ſolenni aurigatione *Circi arenam chryſocolla ſtraviſſe.* conf. Suet. Cal. 18, 6; & Flor. 4, 12, 60. ¶ 3. Eſt & gemmæ Indicæ nomen, Plin. 37, 10.

CHRYSŎCŌME, *es*, f. herba comantibus fulgore auri corymbis, welſcher quendel. Plin. 21, 8 & 20; Dioſc. 3, 154; & 4, 55.

¶ Chryſocŏmus, *i*, m. ut Latinorum *Auricomus*, der goldgelb haar hat. Heſiodus Theogon. v. 947 *χρυσοκόμης*, format, epitheton Bacchi.

CHRYSŎGŎNUM, *i*, n. *χρυσόγονον*, herba eſt Dioſcoridi lib. 4 denſe frutcans, quernis foliis, flore verbaſci, ſed quam incompertam ſibi eſſe affirmat Matthiolus.

¶ Chrȳsŏgŏnus, *i*, m. cantoris comici nomen apud Iuvenal. 6, 74 *Chryſogonum cantare vetent, Hiſpulla tragœdo Gaudet*, &c. ¶ 2. Fuit hoc nomine & Syllæ quidam libertus, qui Erucio in accuſando Roſcio Amerino ſocius fuit: de quo Cic. pro Roſc. Am.

CHRYSŎGRĂPHUS, & Chrȳsographĭatus, *a*, *um*, *χρυσογράφος*, auro pictus, vergüldet; ut, *Scuta Chryſographata*, i. e. inaurata vel aureis literis inſcripta, Trebell. Claud. c. 14.

CHRYSŎLĂCHĂNON, *i*, n. *χρυσολάχανον*, herba eadem quæ atriplex Dioſcoridi, melten. Lactucæ ſimilis Plinio 27, 8.

CHRYSOLAMPIS, *ĭdis*, f. gemma Æthiopica, interdiu pallens, noctu igneo colore lucens, Plin. 37, 10, quæ & *Topaſius* dicitur, ein topaß. Agricola, & Solin. num. 655.

CHRYSOLECTRUM, *i*, n. gemma in colorem electri declinans. Plin. 37, 10.

CHRŸSŎLĪTHUS, *i*, m. *χρυσόλιθος*, ein chryſolith. Plin. 37, 9 *Hyacinthos Æthiopia mittit, chryſolithos, aureo colore translucentes.* Ovid. Metam. in deſcriptione currus ſolaris 2, 109 *Per juga chryſolithi poſitæque ex ordine gemmæ.* Adde Propert. 2, 16, 44.

CHRYSŎMALLUS, *i*, m. *χρυσόμαλλος*, aries fabuloſus, cui aureum fuit vellus. Ita divitem inductum appellavit Diogenes. Vide in Chiliad. *Ovis χρυσόμαλλος.*

CHRYSOMĒLUM, *i*, n. *χρυσόμηλον*, *malum aureum*, Armeniacum, eine pomerantze; vel malum cotoneum, eine quitte. Plin. 15, 11 *Chryſomela inciſuris diſtincta.*

¶ Chryſomelianus, *a*, *um*, adject. Columella inter alia malorum genera laudat *mala chryſomeliana* 5, 10 ſub fin.

CHRYSOPASTUS, *i*, m. *χρυσοπαστος*, *auro ſpargus*, goldſprenglicht. Solin. edit. Salm. c. 30 *Vbi Hyacinthus, ibi & Chryſopaſtus.* Eſt inter genera Chryſolithorum. v. Salmaſ. in Solin. p. 289.

CHRYSOPHIS, *is*, f. gemma auro ſimilis. Plin. 37, 10.

CHRYSOPHRYS, *yos*, f. *χρυσόφρυς* piſcis genus, apud Ovidium Halieut. v. 110 *Picte murmyres, & auri Chryſophrys imitata decus.* Geſnero *Aurata*, goldbraſme.

CHRYSOPLYSIUM, *i*, n. *χρυσοπλύσιον* officina, in qua lavatur aurum, eine gold-wäſche.

¶ Chryſo-

¶ Chryſoplytes, *æ*, m. artifex lavans aurum, ein goldwäſcher oder ſcheider, a πλύνω, *lavo*.

CHRYSOPOEIA, *æ*, f. χρυσοποιία, ars aurum conficiendi ex aliis metallis; die goldmacher-kunſt.

CHRYSŎPŎLIS, *is*, f. oppidum eſt Bithyniæ, prope Chalcedonem, ita appellatum, quod ſub Perſarum imperio ibi aurum ex tributis civitatum colligeretur. Steph. Byzant. & Plin. 5 extr.

CHRYSOPRĂSVS, *i*, m. gemma eſt aurei coloris in pallidum exeuntis, *Chryſoptero* ſimilis, ſpecies ſcilicet topacii, Agricol. Nomen factum eſt a πράσον, porrum, quaſi ex auri & porri colore fulgor miſtus. Budæus *Chryſolithum*, Chryſopraſum dici putat; ein chryſopraß. v. Solin. num. 935. Plin. 37, 5, 8 & 10.

CHRYSOPTĔRVS, *i*, m. χρυσόπτερος, gemma ex genere topacii, Plin. 37, 10.

CHRYSORRHŎAS, *æ*, m. a χρυσὸς, *aurum*, & ῥέω *fluo*, nomen commune quatuor fluviis aurum ferentibus, quorum primus in Bithynia eſt, (Plin. 5, 32) ſecundus in Lydia, non procul a Tmolo & Pactolo, tertius in regione Temilcyra, quartus in Decapolitana regione Syriæ, Agricol. *Chryſorrhoas*, torrens aurifer, ein goldbach. Quo nomine etiam *Pactolum* dictum Plinius ſcripſit 5, 29.

CHRȲSOS, *i*, m. aurum, moneta aurea, geld. Plaut. Bacch. 2, 3, 6 *Opus eſt chryſo Chryſalo.* ¶ 2. *Chryſos*, piſcis genus Plinio aurei coloris 32, 11, quod apud Ovidium unum lectum teſtatur. *Adjiciemus*, inquit, *ab Ovidio poſita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur: ſed fortaſſis in Ponto reperiantur - - pictas mormyras aureique coloris chryſon.* *Chryſophryn* ergo notat, quem Ovidius cum mormyribus loco paullo ante dicto conjunxerat. Similis piſcis capitur hodie in Viadro, quem *Oderam* vulgus vocat, piſcium genus, quod goldfiſch dicunt. *Chryſones* fortaſſe a præſtantia, quicunque ſint tandem piſces, nuncupari videntur. ¶ 3. *Chryſos metos* hedera nigra etiam vocatur apud Apul. de Herb. c. 98.

¶ Hŏlŏchrȳſos, m. ὁλόχρυσος, totus aureus, inter flores apud Plin. 21, 8. ¶ 2. *Holochryſos* inter tria genera baſiliſci apud Apul. de Herb. c. 128.

CHRYSOSTŎMVS, *i*, m. χρυσόστομος, os habens aureum. Quod cognomen tributum fuit Ioanni epiſcopo Conſtantinopolitano ſub Arcadio. Obiit is anno Chriſti 412. Libri ejus multa habent, quæ ad pietatem Chriſtianam & mores formandos pertinent. Cujusmodi & illud eſt, βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ μανθάνειν κακῶς, *Satius eſt bene ignorare, quam diſcere male.*

CHRYSŎTHĂLES, *is*, m. χρυσοθαλὴς, herba Plin. 25, 13.

CHRYSVLCA, *æ*, f. Medicis eſt aqua Stygia ſolvendo auro deſtinata, ſcheidewaſſer, a χρυσὸς *aurum* & ἕλκω *traho*; qua & mixta metalla dirimuntur.

CHVS, ſive Choa, χοῦς a χέειν *fundere*, genus fuit menſuræ humidorum apud Atticos, continens ſex ſextarios ſeu congium, ein drey kannenmaaß. Fannius de ponder. & menſ. v. 70 *Adde duos* (ſextarios,) *Chus fit, vulgo qui congius idem.* Et ita Budæus. Alii ſextariis quatuor æſtimant. Prov. *In triclinio choa, in cubiculo nola*, Quintil. 8, 6 p. 747, i. e. bibax in triclinio, in cubiculo obſtrepera.

CHVTRA, *æ*, f. ſive Chytra & Chytron, χύτρα, olla, cacabus, ein topf. Cato R. R. c. 157 *In Chutra fervefacere*; al. *ſcutra*, χύτρας φιλία, *ollæ amicitia*, tiſch-freundſchafft, küchen-freundſchafft. Item: ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία, *fervet olla, vivit amicitia*, proverbiale eſt, de amicis patinam ſectantibus. v. Chiliad.

¶ Chytrŏpus, *pŏdis*, m. inſtrumentum ferreum, cui olla imponitur, ein dreyfuß. ¶ 2. Olla ipſa, ein keſſel mit füſſen. Vulg. Interp. Lev. 11, 35. Adag. in Chiliad.: *Ne a chytropode cibum nondum ſacrificatum rapias*, id eſt, ne irreligioſe pecudum ritu ad cibum capiendum irruas.

CHYDÆVS, *a*, *um*, χυδαῖος, i. e. *vilis, vulgaris*, geringe, ſchlecht; ut, *Chydææ palmæ*, Plin. 14, 16. *Dactyli Chydæi*, Id. 13, 4. vid. de hoc loco Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 6 p. 355.

CHȲLVS, *i*, m. ὁ χυλὸς, in genere eſt ſuccus ſive humor expreſſus vel exſudans, ausgedruckter ſafft; ut, *Chylus ptiſanæ*, gerſten-ſafft, apud Hippocratem; *Chylus uvæ*, trauben ſafft, apud Dioſc. l. 5. ¶ 2. Peculiariter autem *Chylus* medicis eſt ſuccus in ventriculo ex coctione ciborum elaboratus, nahrungs-ſafft, qui & *Chymus* dici ſolet, ubi ad hepar delatus ad naturam ſanguinis propius accedit, & in venas diſtributus vertitur in alimentum totius corporis. Hinc

¶ Chylificatio, *onis*, f. χυλοποίησις, converſio cibi in ſuccum, colatæ ptiſanæ cremori ſimilem; de quo medici.

CHYMĪA, *æ*, f. χυμεία, (quod interpolarunt Arabes poſtea, & addito ſuo *Al*, *Alchymiam* fecerunt,) ars eſt ſolvendi metalla & alias res in pulveres liquoreſque, & medicinas puriſſimas; a χύω, *fundo*, ſic appellata, ut vulgo creditur. Sane χημείας (uti ſcriptores Græci & in his Suidas ſcribunt) ſive χυμείας vox, qua cœperit origine, dictu difficile. Nam cum præcipuum ejus ſit, circa metalla occupari, ἀπὸ τῶν χυμῶν, *ab humoribus*, ut videtur nonnullis, commode ſatis ratio nominis deduci vix poteſt. Aptior derivatio, quam nec Voſſius aſpernatur Etymol. f. 17, a χῦμα, pro χεῦμα, *fuſio*, vel *fluxus*: nempe quia fundit metalla. Salmaſii conjectura eſt Exerc. Plin. p. 772, Vulcanios iſtos homines, fornaculam ſuam ſive caminum, χάμην, quod eſſet hianti ac patulo ore, nominaſſe, & inde vocabulum factum ipſi arti. Idem obſervat χύμην quendam, vel χίμην, prophetam Ægyptium memorari a Panopolita Zoſimo inter præcipuos, qui hoc repererint artis genus, ac amplificarint: nec abſurdum credere, hinc χυμείαν, ſive χιμείαν appellatam. Alii nomen artis a loco, ubi nata, deducunt, Ægypto forte, quæ in Pſalmis *terra Cham* appellatur. Vid. Conring. 1 de Hermet. med. 3 p. 18, 19. Sed pro diverſa derivatione varie etiam ſcribitur, *Chymia*, *Chimia*, *Chemia*; quæ varietates defendi poſſunt. Eam autem veteribus quoque cognitam, Gvillandinus tradidit Comment. de Papyro, Membro 6. Sed negat Scaliger Comm. Manil. p. 310.

¶ Chymĭcus, *a*, *um*, adject. ut, *Ars Chymica*. Subſt. *Chymicus*, *Chimicus* ſive *Chemicus* vocatur artifex Chymiæ; item

¶ Chymiſta, *æ*, m. qui artem eam exercet. Conf. Voet. diſp. Theol. part. 1 p. 678, 683.

¶ Alchymia, *æ*, f. Ἀλχυμεία, eſt illa ars, quæ in metallis operatur, & ignobiliora in argentum aurumve commutat, die goldmacher-kunſt. *Scientiam alchymiæ* vocat Firmicus 3, 15. Magiſtri Græci eam τὴν τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευὴν definierunt: ἱερὰν τέχνην *ſacram ac divinam artem*, nominarunt iidem, longeque vetuſtiſſimam ſeculis antiquiſſimis prodiderunt. Nam illam de aureo vellere fabulam huc referunt, (qua ratione Argonautarum tempeſtate jam tum repertam cognitamque oportuit) ejusque ſcientem fuiſſe Pythagoram, pariter tradunt. Vnde nominis ratio non in aperto ſatis eſt. Vetuſtiores omnes χημείαν, vel χημευτικὴν; infimæ Græciæ auctores, ἀρχημίαν appellant, pro ἀλχημίαν. Ac illud *Al* procul dubio articulus Arabum eſt; quo ea gens pleraque Græca interpolavit, quod illuſtris Scaliger ad Culicem Virgil. p. 41 obſervat.

¶ Alchymiſta, *æ*, m. ἀλχυμίστης, illius artis peritus, ein goldmacher. De fraudibus Alchymiſtarum. vid. Hennin. ad Tolli epiſt. itiner. 4 p. 139.

CHȲMVS, *i*, m. χυμὸς, *humor*, die feuchtigkeit. Serenus p. 29 *Chymum ſtomacho deſiccat iniquum.*

Chytra, chytropus, vide *Chutra*.

Cibalis, cibarius, cibatio, cibo, &c. vide *Cibus*.

CĪBORIVM, *i*, n. κιβώριον, fructus fabæ Ægyptiacæ, (nam & Ægyptium nomen eſſe Heſychius teſtatur,) ut Nicander in Georgicis apud Athenæum initio lib. 3 Deipnoſoph. auctor eſt. ¶ 2. Et poculi genus in ſpeciem *ciboriorum* procul dubio factum; de quo idem Heſychius atque Athenæus, ein pocal, becher. Horat. 2 od. 7, 21 *Oblivioſo lævia Maſſico Ciboria exple.* Ad quem locum Vetus Scholiaſtes: *CIBORIA*, inquit, *ſunt Alexandrina poma, quæ habent ſimilia colocaſiis folia: in quorum ſimilitudinem facta pocula eodem nomine appellantur.* *CIBORIA etiam ſunt vaſa, in quibus navigantes ſoliti ſunt ferre cibos ſuos.* Hæc ille: Sed hæc *Ciboria*, pocula, non tantum ad ſimilitudinem ciboriorum Ægyptiacæ fabæ; ſed & ex ipſis *Ciboriis* illis fieri potuerunt. De receptaculis ciborum, quod addit: dicta itidem a ſimilitudine fuerunt *Ciboria*. *Ciboria* quippe ſive nuclei Colocaſiæ, ſeu calices multis diſtincti loculamentis ſive cellulis erant, in quibus grana fabæ continebantur: unde Dioſcorides *ciboria*, quaſi κιβώτια, id eſt, arculas ſeu capſas, interpretatur. Quod ex effigie patet, quam ex Græcis Salmaſius dedit exerc. Plin. p. 925. ¶ 3. *Ciboria* Scriptores eccleſiaſtici appellant, quæ ordo Romanus *tegimina & umbracula altaris*, quæ quatuor columnis impoſita, totum altare contegebant. v. Dufrenii Gloſſarium Lat. h. v.

¶ Ciborius, *a*, *um*, zu eſſen dienlich; ut, *Herbæ ciboriæ*, Apul. de Herb. c. 67. Sed forte leg. *cibariæ*.

Cibulla, vide *Cepulla* in *Cepe*.

CĬBVS, *i*, m. alimentum, τροφὴ, βρῶμα, ſpeiſe. Cic. de Seneƈt. c. 11 *Tantum cibi & potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non opprimantur.* Quintil. 2, 10 *Idonei conſervandis viribus cibi ſunt.* Et rurſus Cic. de Fin. 2, 20 *Epicurus utebatur eo cibo, qui & ſuaviſſimus eſſet, & facillimus ad concoquendum.* Id. Divin. 1, 29 *Nunc omnia cibo & vino perturbata & confuſa cernimus.* Plin. 11, 53 *Homini cibus utiliſſimus, ſimplex eſt.* Sen. epiſt. 2 *Non prodeſt cibus, nec corpori accedit, qui ſtatim ſumtus emittitur.* Id. epiſt. 8 *Cibus famem ſedet. Cibis non tantum vilibus uti, ſed tetris & horridis.* Id. epiſt. 5. *Cibum capere*, ſpeiſen, Ter. Eun. 2, 3, 76; *capere, ut ſuffulciat artus*, Lucret. 4, 845; *quærere*, Id. 4, 847; *reperire*, Id. 5, 846; *coquere ac flammæ mollire vapore*, Id. 5, 1101; *aſſumere*, Id. 4, 1084; *deducere*, Ter. Eun. 2, 3, 23; *e flamma petere*, hoc eſt, cibi cauſſa quidvis facere & pati, um des mauls willen durch ein feuer lauffen, ibid. 3, 2, 38. Reſpicere videtur comicus ad Hecates cœnam, ſive feralem cibum. v. *Hecate*. *Cibo ſuo ſervire alicui*, bey eigner koſt des andern knecht ſeyn, Plaut. Rud. 1, 5, 25. Huic opponitur *alienus*, qui alterius ſumtu præbetur; Ter. Eun. 2, 2, 34 *Viden' otium, & cibus quid faciat alienus.* Vbi tamen alii ex antiquis libris malunt *oſſum* pro *otium* legere; quod veteres Latini pro *os*, *oſſis*, dicebant: de quo Pet. Victorius Var. Lect. 7, 12. Car. Langius ex eo *os ſum*, pro *os ſuum* ibi malebat legi, antiquos enim pro *ſuum*, *ſuam*, *ſuis* dixiſſe *ſum*, *ſam*, *ſis*. Gnathones vero iſtos *aliena quadra victitantes* nihil de proprio ad menſam, præter os & ventrem afferre: eſſe denique ἀντίθετον elegans: *os ſuum* & *alienus cibus*. *CIBVS firmus*, *ſolidus*, qui & *fortis*, & *validus*, appellatur, grobe, ſtarcke ſpeiſe, quales ſunt *carnes*, atque imprimis *bubulæ*. Contrarius eſt *levis*. *Cibus acer*, ſcharffe ſpeiſe; *lenis*, gelinde ſpeiſe, qualis ſorbitio ex ptiſana eſt. Vid. Celſus 2, 18; & 3, 7. *Cibus crudus*, unverdauliche ſpeiſe; ſicut Iuvenal. 1, 143 *crudum pavonem* dixit. Sen. de Tranq. c. 1 *Placet cibus, quem nec parent familiæ, nec ſpectent: non ante multos paratus dies, nec multorum manibus miniſtratus: ſed parabilis facilisque, nihilque habens arceſſiti pretioſive, ubilibet non defuturus, nec patrimonio gravis, nec corpori, nec rediturus, qua intraverat.* Cic. fam. 9, 26 ext. *Non multi cibi hoſpes*, der nicht viel iſſet. *Mendicato cibo paſci*, Ovid. 5 Triſt. 8, 14, bettel-brod eſſen. *Cibo ſe replere, refici, inneſcari*, Petron. c. 111 & 140. *Cibus avidum ſtrangulavit*, Id. c. 115. *Optima, cibus invidiæ*, hoc eſt, invidia paſcitur rebus optimis & præſtantiſſimis invidendo: meminit in ſatellitio ſuo Vives.

¶ Cibo, *avi*, *atum*, *are*, ſpeiſen, füttern. Suet. Tib. c. 72 *Aliquem manu ſua cibare.* Colum. 8, 10 extr. *Ea genera, quæ intra ſepta villæ cibantur, fere perſecuti ſumus.* Lucret. 1, 1092 *A terris quodque cibatur.*

¶ Cibātus, *a*, *um*, geſpeiſet, gefüttert. Hinc

¶ Cibātus, *us*, m. pro cibatione vel cibo apud ſcriptores rei ruſticæ frequens eſt, & apud Plaut. Mil. 2, 2, 69 *Cibatus & commeatus*, die ſpeiſung. *Cibatus gratiſſimus*, angenehme koſt, Plin. 8, 10. Ibid. c. 55 *Leporum plura ſunt genera: in Alpibus candidi, quibus hibernis menſibus pro cibatu nivem credunt eſſe.* Varro R. R. 2, 4 *Largiore cibatu ſuſtentare.* Id. 3, 8 *Triticum turturibus cibatui objicere.* Apul. Mil. p. 113 *Vt prius aliquid nobis cibatui proſpicerem.* Plur. Lucret. 6, 11, 25 *Hominum paſtus p[...]endumque cibatus.*

¶ Cibatio, *ōnis*, f. ſpeiſung, fütterung. Solin. 40, 563 *Solitæ cibationi diem ſuperponunt.*

¶ Cibālis, *e*, ad cibum pertinens, das zum eſſen dienlich iſt. Varro R. R. 2, 11 *Res quam cibali cauſſa cupimus.* Lactant. de Opif. D. c. 11, 5. *Fiſtula cibalis*, der ſchlund.

¶ Cibāria, *orum*, n pl. idem quod cibi ſeu alimenta, eſſende waare, koſt, proviant. Cic. Verr. 2, 93 *At uberiora cibaria facta ſunt caritate.* Id. Att. 6, 3 *Alicui cibaria dare*; Id. pro Roſc. Am. c. 20 *publice præbere.* Cæſ. B. G. 8, 15 *Neque pernoctare, neque diutius permanere ſine cibariis eodem loco poſſe*; Nepos 18, 8, 7 *Ad hanc rem conficiendam imperavit* &c. *cibaria cocta decem dierum* &c. Varro L. L. 4, 16 *Cibaria duplicia*; Cic. Verr. 3, 30 *menſtrua*; Horat. 1 Sat. 1, 32 *congeſta*; Cato R. R. c. 60 *annua* *Præſtare ſervo cibaria*, Sen. Beneſ. 3, 21 *Ruſticorum cibaria adjuvare*, Colum. 12, 14.

¶ Cibārius, *a, um*, adject. zur ſpeiſe dienlich; ut, *Res cibaria*, Plaut. Capt. 4, 3, 1. *Panis cibarius*, Cic. Tuſc. 5, 34, haus= oder geſinde=brot. *Lex cibaria*, id eſt, ſumptuaria, Macrob. Sat. 2, 13 ſpeiſe=ordnung. *Vinum cibarium*, tiſch=wein, Varro apud Non. 2, 188; *oleum*, Colum. 12, 50.

¶ Cibārium, *i*, n. grob mehl, farina excuſſa poſt pollinem ſeu florem, e qua fit panis cibarius. Plin. 18, 9.

¶ Cibilla, *æ*, f. ein tiſch, daran man ſpeiſet. Varro L. L. 4, 25 *Menſam eſcariam cibillam appellabant: ea erat quadrata, ut etiam nunc in caſtris eſt. A cibo Cibilla dicta: poſtea rotunda facta.* Apud Feſtum *Cilliba* pro *Cibilla* eſſe videtur. Sed vid. ibi Dacerius.

¶ Cibicīda, *æ*, m. ut, *Viginti domi, an triginta, vel centum cibicidas alas*, Lucil. ap. Nonium 2, 148 h. e. homines voraces.

¶ Incĭbo, *are*, ſpeiſen, füttern. Vet. Scholiaſt. Iuvenal. *Hirundo incibat filios ſuos.*

CIBYRA, *æ*, f. urbs Ciliciæ, Plinio 5, 27. Item Phrygiæ c. 28; meminit ejusdem Cic. fam. 13, 21.

¶ Cibyrātæ, *arum*, m. pl. incolæ; ut, *Cibyratæ fratres*, Cic. Verr. 4, 13.

¶ Cibyratĭcus, *a, um*, adject. ut, *Cibyratica civĭtas*, Tac. An. 4, 13, 2. *Cibyraticum forum*, Cic. Att. 5, 21.

CĬCĀDA, *æ*, f. eine heuſchrecke; ut, *Cicadæ raucæ*, Virg. ecl. 2, 13; *canoræ*, Plin. 11, 26, ἀχέται vel ἠχέται ſonoræ. Μουσῶν ὄρνιν appellat Anacreon: *Muſicum animal cantilenis levat labores agricolarum.* Theocritus ſummam cantus ſuavitatem illi tribuit: matutinum cantum laudat Nemeſianus. Conf. Barth. ad Script. Venat. p. 180. *Cicadas* Athenienſes ex auro fere crinibus innectebant, ut ſe eſſe αὐτόχθονας declararent. *Cicadas* autem e terra procreari volebant. v. Taubm. ad Plaut. p. 17; & ad Virg. Cirin v. 127. Quondam *Cicadas* homines fuiſſe ita cantu delectari ſolitos, ut cibi potusque obliviſcerentur, & ſic perirent: cæterum Muſarum beneficio in animal ſui nominis converſos, Socrates apud Platonem in Phædro fabulatur. Quod e Pythagoræ narrationibus ſumtum Dan. Heinſius obſervavit. Multos porro poëtas *Cicadas* dictos olim, obſervat Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 107. De cicada Eunomi cantum illius adjuvante. v. Clem. Alex. protrept. pr. De Cicadis Locrenſium Ælian. Hiſt. an. 5, 9.

CĬCĀTRIX, *trīcis*, f. veſtigium vulneris aut ulceris, eine narbe, wundmahl, quaſi *circa cutem*, vel quaſi *occæcatrix.* Eſt enim calloſa caro pro cute inducta, ubi hiatus vulneris, quod jam coivit, fuerat. Cic. Phil. 7, 6 *Luculentam plagam accepi, ut declarat cicatrix.* Id. de Orat. 2, 28 *Diloricare tunicam & judicibus cicatrices adverſas oſtendere.* Ter. Eun. 3, 2, 29 *Pugnas narrat, cicatrices ſuas oſtentat.* Ita, *Cicatrix coit*, Plaut. in ſuppoſ. ad a. 4 Amph. Et Ovid. 1 Pont. 3, 15 *Cicatrix ducitur*, die wunde heilet zu. Sen. epiſt. 2 *Non venit vulnus ad cicatricem, in quo crebro medicamenta tentantur*, ſie kan nicht zuheilen. Sed Ovid. R. A. 623 *Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix.* Horat. 1 ſat 5, 60 *At illi fœda cicatrix Setoſam lævi frontem turpaverat oris.* Auſon. præfat. Eidyll. 6 ad Gregor. F. *Commendo tibi errorem meum: nævos noſtros, cicatrices amamus, nec ſoli noſtro vitio peccaſſe contenti, affectamus ut amentur.* ¶ 2. Eleganti metaphora Cic. contra Rull. 3, 2 *Refricare obductam jam reip. cicatricem.* Item Petron. c. 91 p. 441 *In hoc pectore cum vulnus ingens fuerit, cicatrix non eſt*, i. e. memoria injuriæ. Burmannus hic advocat Sen. de Ira 1, 16 *In ſapientis quoque animo, etiam cum vulnus ſanatum eſt, cicatrix manet.*

¶ Cicatrīcŭla, *æ*, f. dimin. Celſus 2, 10 extr. *Donec valens cicatricula ſit.*

¶ Cicatrīco, *are*, Feſto *Cicatricem inducere*, eine narbe machen, zuheilen. Sidon. 6 epiſt. 7 *Vt conſcientiæ hiulca vulnera veſtro ſaltem cicatricentur oratu.* Cæl. Aurel. 4, 8 *Vlcera cicatricantur.*

¶ Cicatricātus, *a, um*, voller narben, zerfetzt. Sidon. 6 epiſt. 7 *Cicatricatum pectus precatu levare ad veniam.*

¶ Cicatricōſus, *a, um*, idem, ſed uſitatius. Plaut. Amph. 1, 1, 290 *Tergum cicatricoſum.* Quintil. 4, 1 *Facies cicatricoſa.* Sen. de Ira 2, 35 etiam figurat *torvam cruentamque & cicatricoſam.* Colum. 4, 37 *Vitem cicatricoſam* dixit, im ſchneiden verletzet.

CICCVM, *i*, n. dicitur ῥωᾶς ὑμὴν membrana tenuis, quæ eſt in malo punico cellularum diſcrimen, ut Feſtus ait, & Varro L. L. 6, 5, ubi *cicum* legitur. ¶ 2. Vſurpatur pro *re vili & nauci*, ut *bilum.* Plaut. Rud. 2, 7, 22 *Eluas tu, an exungare, ciccum non interduim*, mir liegt nichts dran. Gloſſ. *Ciccum*, γρῦ, κόκκος. Quod Græci, οὐδὲ γρῦ, Latini dicunt, *nec ciccum.* Et Coccus eadem notione apud Græcos. Timon Sillographus: Πτωχὸς μὲν φρένας εἰμὶ, νόου δέ μοι οὐκ ἔνι κόκκος. *Exſenſum mihi pectus & haud bilum mihi mentis.* Lipſ. epiſt. Quæſt. 1, 1 *cicum* legit; ſed Taubm. ad Rud. *ciccum* præfert.

¶ Ciccus, *i*, m. κίκκος, ſpecies cicadæ parvæ & contemtibilis, teſte Heſychio, eine matte, mücke. ¶ 2. *Ciccus* anſeris feri ſpecies Aldrov. Ornith. 19, 10.

CĪCĔLA, *orum*, m. pl. κάκελα, in adagio legitur:

Ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κάκελ' ἐπίβαλλε.
Equo ſeneſcenti minora admove cicela,

h. e. frenos. v. Chiliad.

CĬCER, *ĕris*, n. legumen, kichern, kichererbs, ziſererbſen. *Ciceris natura eſt gigni cum ſalſilagine*, Plin. 18, 12. *Ciceris emptorem & nucis*, Horatius in Arte v. 249 proverbialiter videtur dixiſſe infimæ ſortis hominem. *Arietinum cicer* quid ſit, diſputat Burm. ad Petron. c. 35 p. 145. Vid. Geſn. Lexicon ruſt.

¶ Cicĕra, *æ*, f. graue kichern, wicken. Colum. 2, 11 ext. *Cicera bubus ervi loco freſa datur.* Pallad. Martio tit. 6 *Nunc cicera ſeritur, quæ diſtat a cicercula ſolo colore, quo ſordet & nigrior eſt.*

¶ Cicercula, *æ*, f. dimin. kleine kichern. Colum. 2, 10, & 9, 1 ſub fin. Quaternis & inæqualibus angulis inciſæ ſunt, reliqua figura piſis ſimiles. Plin. 18, 12 *Eſt & cicercula minuti ciceris, inæqualis, anguloſi, veluti piſum.* Pallad. Ian. t. 5 & Febr. t. 4 *de cicercula ſerenda.*

¶ Cicercŭlum, *i*, n. ſinopidis optimæ genus, zinnober, röthelſtein. Plin. 35, 6.

¶ Cicerbĭta, *æ*, f. idem ac ſonchus, eine ſau=diſtel. Dentium dolorem lenire *radicem cicerbitæ* dicit Marc. Empir. c. 8. v. Reineſ. ad Petron. Fragm. p. 95.

CĬCĔRO, *ōnis*, m. cognomen Romanum a cicere ortum. Primum hoc habuiſſe a naſi figura inſtar ciceris, Plutarchus auctor eſt. Ab habitu faciei primum ſic nominatum eſſe, teſtatur quoque Priſcianus Gramm. lib. 2 p. 578. Sed Plinius 18, 3 ait, *Fabiorum, Lentulorum, Ciceronum cognomina prima inde eſſe, ut quisque aliquod optime genus ſereret.* ¶ 2. *Marcus Tullius Cicero* princeps fuit eloquentiæ Romanæ. Puer primum in diſcendo æquales omnes ingenii magnitudine ſuperavit. Hinc graves etiam viri, fama ſtudiorum ejus & admiratione feliciſſimæ indolis adducti, ad eum viſendum in ludum usque, in quo didicit, profecti ſunt. Pueri vero & ipſi, ingenium divinum admirati, ſeu domo ſua, ſeu ludo exeuntem medium inter ſe acceptum deduxerunt. Stilum exercuit mature, tum verſibus ſcribendis, tum oratione ſoluta. Dicendi præcepta avidiſſime & orationem, ut ad quam natus ſibi videretur, amplexus eſt. In Philoſophia adeo profecit feliciter, ut in admirationem ſui & ſtuporem Græcos omnes converterit, ut non immerito de Cicerone Plinius præfat. operis ſcriptum reliquerit, eum *extra omnem ingenii aleam eſſe poſitum.* Rhodi adoleſcens coram Apollonio præceptore ſuo tanta dignitate & majeſtate Græce declamavit, ut attonito illum ſimilem obmureſcere coëgerit, qui paullo poſt, amicis judicium ejus efflagitantibus, reſpondit: *non poſſe ſe quidem Ciceronem ſatis vel laudare vel admirari:* protinusque exclamavit, *cum dolore ſe videre, ſolam Græcis adhuc relictam dicendi gloriam per Ciceronem ad Latinos deferri*; quamquam alii factum id a Poſidonio, cum is Ciceronem Athenis declamantem Græce audiiſſet, tradiderunt. Ipſe Cic. fam. 9, 26 verſum Ennii ad ſe applicat: *Quem adſpectabant, cujus ob os Graii ora obvertebant ſua.* Elogium eloquentiæ Ciceronianæ & comparationem cum Demoſthene vide apud Quintil. 10, 1 p. 915 ſq. ubi ita finit: *Ille ſe profeciſſe ſciat, cui Cicero valde placebit.* Cum quæſturam Romæ exerceret, ac vulgi levitatem expertus eſſet, dixiſſe fertur: *O quam ſtultum eſt vulgo benefacere conari, propterea, quod præſentium tantum reminiſcatur, præteritorum vero ſtatim obliviſcatur.* Paullo poſt, cum per honores alios atque alios ad conſulatum tandem adſcendiſſet, extincta Catilinaria conjuratione *patriæ pater* appellatus eſt. Iuvenal. 8, 244 *Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.* Sed eadem res etiam exilii, brevis licet, cauſſa illi fuit, a quo reverſus, cum incidiſſet Cæſarianum civile bellum, primum pacis & quietis hortator erat. Deinde ad Pompeji partes ſe applicuit, eoque fuſo mature ad victoris fidem ſe contulit. Sed cum non ita multum in rep. poſſet, mox deinde ſeceſſum amplexus eſt, ac philoſophiæ lumen latinis literis aperuit, atque eloquentiam ad imperii majeſtatem excoluit; quo nomine merito *eloquentiæ & literarum parens* vocatus eſt. Cæſari familiariſſimus fuit, qui nullum ſolebat intermittere diem, quo non ad eum ſcriberet, quoque non de antiquitate ab eo aliquid requireret. Pomponium vero Atticum, quem & fratre ſuo cariorem & familiariorem habuit, appellare conſuevit *ſe alterum.* Hæc ex Plutarcho & Cornelii Nepotis indicatione. Epicharmi illud maximi fecit, & in ore frequenter habuit: Νῆφε καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν ἄνερα φρονοῦντα ταῦτα: hoc eſt, *Sobrius eſto, & memineris virum, qui ſic ſapiat, non oportere eſſe credulum.* Quod & alicubi ſic extulit, *Nervi atque artus ſapientiæ ſunt, non temere credere.* Hunc vero Homeri verſum a ſe puero adamatum fuiſſe, ſcripſit ipſe ad Q. fratrem 3, 5 Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, *Semper agere optime, & præſtantiorem eſſe aliis.* Quamquam autem ingrata in eum flagitioſe fuit reſpublica, quemadmodum Attico ipſe ſcripſit, *memineram me eſſe unum, qui pro meis maximis in rempubl. meritis ſupplicia miſerrima & crudeliſſima pertuliſſem*, tamen *& imprudentiam & temeritatem ſuam* in epiſtolis ad Atticum ſubinde accuſavit, ac conſiliis multis ſuis fruſtratus eſt. Hinc triſtes & tragicas multas ab exilio ſuo reſcripſit voces, quæ epiſtolis libri tertii ad Atticum inſunt: ut, *Me, mi Pomponi, valde pœnitet vivere: & odi celebritatem, fugio homines, lucem adſpicere vix poſſum.* Et, *Hoc confirmo, neminem unquam tanta calamitate eſſe affectum, nemini mortem magis optandam fuiſſe.* Et, *Scio nos noſtris peccatis in hanc ærumnam incidiſſe.* Et, *video nos ſtultitiæ noſtræ graviſſimas pœnas pendere.* Et, *Hæc ad te die natali meo ſcripſi, quo utinam ſuſceptus non eſſem, aut ne quid ex eadem matre poſtea natum eſſet*, lib. 11 ad Attic. Hanc etiam auctor epiſtolæ ipſius nothæ ad Octavium: *O me nunquam ſapientem, & aliquando id, quod non eram, fruſtra exiſtimatum; quantum te, popule Romane, de me fefellit opinio! o meam calamitoſam ac præcipitem ſenectutem! o turpem exacta demenſque ætate canitiem!* Cum Antonii furoribus reſtitiſſet Philippicis in illum orationibus ſcriptis, ea res interitum ipſi acceleravit. Periit autem miſerrime annum ingreſſus ætatis ſuæ 64, donatus ab Auguſto odio atque iræ Antonii, in cujus ſatellitio Popilius quidam fuit, quem ab homicidio Cicero aliquando defenderat. Is manus ei & cervicem amputavit. Quod hoc modo Iuvenalis 10, 118 de Demoſthene & Cicerone loquens, expreſſit:

Eloquio ſed uterque perit orator, utrumque
Largus & exundans leto dedit ingenii fons.
Ingenio manus eſt & cervix cæſa nec unquam
Sanguine cauſſidici maduerunt roſtra puſilli.

Quamvis autem communi velut doctorum conſenſu eloquentiæ principatus Ciceroni datus ſit, fuere tamen, qui ejus orationem minus probarint: de quo legendus auctor Dialogi de Cauſſis corruptæ eloquentiæ c. 18, 19 & 20 & Ang. Politiani Miſcellan. c. 53. Conf. Henr. Stephani Pſeudo-Ciceronianus A. 1577 editus; & qui hoc ſeculo Berolini prodiit Dornmeieri vitioſus Ciceronis imitator. Orationes, quæ maximam famam ei circumdederunt, ſunt, pro Milone, in Catilinam, in Verrem, in Antonium, ut Dialogi de corr. eloqu. Auctor indicat c. 37.

Vulgo

Virum celebratum: *maximam quamque ejus orationem, optimam esse.* Plinius auctor est 1 epist. 20. Livius, *natura candidissimus omnium magnorum ingeniorum censor*, ut Seneca pater eum appellat, hoc epitaphium ei, apud istum ipsum Senecam Suasoria 6, sive, ut aliis placet, 7 reddidit: *Vixit*, inquit, *tres & sexaginta annos*, &c. *Si quis virtutibus vitia pensarit, vir magnus, acer, memorabilis fuit, & in cujus laudes sequendas Cicerone laudatore opus fuerit.* Monimentum Ciceronis nostri, si diis placet, repertum est in insula Zacyntho, Anno MDXLIV. Cal. Decemb. cum ejusmodi inscriptione: *M. Tulli Cicero Have, Et Tu Tertia Antonia.* Sepulchrum ipsum duas habuit urnulas vitreas, alteram cinerum, alteram lacrymarum amicorum. Vide quos laudat Io. Alb. Fabricius in Bibl. Lat. inprimis integram Cic. historiam per Fr. Fabric. Marcodurum cum elogiis quibusdam etiam a Iac. Gronovio operibus Cic. præmissam. Conf. Aur. Vict. de Viris Illust. c. 81, & elogia magnifica Velleji 1, 17; & 2, 66; & Quintil. 3, 1; 10, 1; 12, 1. Iuvenibus etiam commendari potest vita Ciceronis breviter descripta in fronte Chrestomathiæ Gesneri. De filio Ciceronis patris nequaquam simili vid. nova Biblioth. quæ Halis lingua Germanica prodit Parte 39 n. 6; ubi recensetur & passim emendatur historia quatuor Ciceronum Gallice scripta. Adde Sen. Suasor. 7 p. 29.

¶ Ciceronianus, *a, um*, adj. Plin. præfat. ad Vespasianum, *Ciceroniana simplicitas*; quia fatetur, quos sequatur e Græcis. conf. Idem H. N. 31, 2. Hieronymus, ut ipse de custodia virginitatis epist. 22 c. 13 memoravit, visus est aliquando, cum nimius esset in profanorum lectione, hanc sibi vocem audire: *Ciceronianus es, non Christianus.* Sed excussit illud somnium & nugarum postulat C. A. Heumannus.

¶ Ciceromastix, *igis*, m. reprehensor Ciceronis, *cujus liber etiam fertur infando titulo* CICEROMASTIX, Gell. 17, 1.

CĬCERRUS, *i*, m. aliud nominis genus a *Cicere*, *Cicerrus* & *Sarmentus* duo scurræ, quorum facetam contentionem describit Horatius 1 Sat. 5, 51 seqq.

CĬCHŎRĒA, *æ*, f. & Cichoreum, & Chichorium, *i*, n. endivien, vide supra *Chreston.* Plinius *intybum erraticum* vocari *cichorium* ait 19, 8 wegwart, wegweiß. vide *Seris.* Horat. 1 od. 31, 15 *Me pascunt olivæ, Me cichorea levesque malvæ.*

CICI, n. indecl. τὸ κίκι, εως, planta seu frutex parvæ fici magnitudine, quæ κρότων Græcis, Latinis *Ricinus* est. Plin. 15, 7. Hinc

¶ Cicĭnum, *i*, n. oleum Plin. 23, 4, ἔλαιον κίκινον, Dioscoridi est, öl vom wunderbaum oder eredenßbaum. vide *Ricinus.*

CICILENDRUM, *i*, n. & CICIMANDRUM, *i*, aromata fictitia coqui Plautini Pseud. 3, 2, 42 & 43.

CĬCINDĒLA, *æ*, f. insectum noctu lucens, a candela dictum, ut Græce λαμπυρίς sive λαμπυρίς, eine licht-mücke, Johannis-würmichen, Plin. 18, 26 *Lucentes vespere per arva cicindelas signum* ait *esse maturitatis panici & milii.* Nitedulæ vero *cicindelæ* non sunt.

CICIMBRĬCUS, *i*, m. homo abjectioris conditionis & sortis, apud Ammianum 78, 4.

CICINNIA, *æ*, f. Dea turpitudinis & obscenitatis. Gloss. Lat. gr. *Cicinnia*, θεὰ κιναίδων.

Cicinus, *a, um*, vide *Cici.*

CĬCŎNES, *um*, m. pl. populi Thraciæ juxta Hebrum habitantes. Hujus gentis mulieres Orphea, quod spreræ ab eo essent, per simulata Liberi patris Orgia, discerpserunt. Quo illud Virgilii pertinet Georg. 4, 520 cum *Orphei* fabulam perstringit *Spretæ Ciconum quo munere matres Discerptum late juvenem sparsere per agros.* Et Silius 11, 477 *O diræ Ciconum matres, Geticique furores.* De flumine Ciconum, quod potum viscera saxea reddit, v. Ovid. Met. 15, 313 sq.

CĬCŌNIA, *æ*, f. πελαργός, ab albis nigrisque pennis: πελὸν enim nigrum, ἀργὸν, candidum est, germanice, ein storch, ἀπὸ τῆς στοργῆς. Latina vox esse videtur a *cicur*, ob benignam naturam. Isidoro 12, 7 *Ciconia* est quasi *Cicania*, *a sono quo crepitat*, vel *quem quatiente rostro facit.* Prænestinis *Conia* est pro *Ciconia*; v. Plaut. Truc. 3, 2, 23 *Veris avis* dicitur in trito illo:

> Δός μοι εὐαγγέλιον ὅτι ἔαρος ἦλθε πελαργός.
> *Da mihi læti nuncii præmium, quia veris venit Ciconia.*

Venuste etiam apud P. Arbitrum c. 55 de ea Publius Mimus: *Ciconia etiam grata peregrina hospita, Pietaticultrix, gracilipes, crotalistria, Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis.* At hujus avis natura tales plerumque evadere liberos, quales a parentibus instituantur, indicat Iuvenalis 14, 73

> *Plurimum enim intererit, quibus artibus & quibus hunc tu*
> *Moribus instituas. Serpente ciconia pullos*
> *Nutrit & inventa per devia rura lacerta:*
> *Illi eadem sumtis quærunt animalia pennis.*

Celebratur Ciconiæ pietas in nutriendis parentibus senio confectis a multis auctoribus. Vide Erasmum in proverbio ἀντιπελαργεῖν, & Rhodig. 13, 66. Ovid. Met. 6, 96 de Antigene in hanc avem murata *Candida pennis Ipsa sibi plaudit crepitante ciconia rostro.*

An nefas sit eas in cibum parare, vid. apud Voet. disp. Theolog. part. 1 p. 725. *In deliciis ciborum* fuisse, præter Petron. l. c. patet ex Nepor. Fragm. 10, 1. § 2. Sannam & gestum irrisoris notat. Pers. sat. 1, 58 *O Iane, a tergo quem nulla ciconia pinsit*; quia nimirum bifrons Ianus, & retro non minus videt quam antrorsum. Intelligit autem sannam posticam, quæ fit digitis manus dextræ collectis & instar rostri ciconiarum, (Germani dicunt, einen münch stechen). Hinc *manum in ciconiam incurvare*, D. Hieronymus dixit Præf. in Sophoniam: *Si scirent, Holdam viris tacentibus prophetasse, nunquam post tergum meum manum incurvarent in ciconiam*: id est, non subsannarent me mei obtrectatores. Idem tamen & motu certo colli hoc sannæ genus, quod appellabant *ciconiam*, expressum epistola ad Rusticum Monachum epist. 4, ita scribens significat: *Qui te adulationibus foverint, & quodammodo impotem mentis effecerint, si subito respexeris, aut ciconiarum deprehendes post te colla curvari: aut manu auriculas agitari asini: aut æstuantem canis portendi linguam.* ¶ 3. Est etiam *Ciconia* genus mensuræ, hoc est, regulæ machinula, qua mensuratur altitudo sulci, eine acker- oder feld-wage, Colum. 3, 13. ¶ 4. Item, machina putealis, tolleno, ein brunnschwengel. *Hoc instrumentum Hispani Ciconiam vocant, quod imitetur ejusdem nominis avem, levantem ac deponentem rostrum, dum clangit*, Isidor. 20, 15. ¶ 5. Varum Pergæum Sophistam a forma nasi *Pelargum* vocabant, id est, *ciconiam*, eine storchenase. v. Rhodig. 11, 20.

¶ Ciconīnus, *a, um*; ut, *Adventus ciconinus*, Sidon. 2 epist. 14 h. e. ciconiarum.

Cicum, vide paullo ante *Ciccum.*

CĬCŪMA, *æ*, f. avis noctua, ein nacht-rabe. Festus. v. Dacer. Gr. κικυμίς. Aliis dicta quasi *Cæcuma*, quod in cæco, i. e. nocte volat.

CĬCUR, *ŭris*, adject. omnis generis; idem quod mansuetus, zahm, bändig. Ita Varro interpretatur de L. L. 6, 5 *Quod a fero discretum est, id dicitur cicur. Et ideo dictum, cicur ingenium obtineo*, i. e. *mansuetum*, (sittsame art); *a quo Veturii etiam nobiles cognominati Cicurini. Id natum est a cieo.* Nam cieri seu moveri potest sine periculo. Aliis dici placet a *cis* & *curo.* *Varia genera bestiarum*, vel *cicurum*, *vel ferarum*, Cic. Nat. D. 2, 39. ¶ 2. Festus in composito *Incicur* monet. *Cicur* interdum pro sapiente poni, ut apud Pacuvium: *Consilium cicur.*

¶ Cĭcuro, *avi, atum, are*, mansuefacere, bändigen, zähmen. Varro c. l. ex Pacuvio: *Nulla res neque cicurare neque mederi potis est.*

¶ Cicurinus, *i*, m. cognomen Veturiægentis Romæ a morum simplicitate. vid. Varro l. c. in *Cicur.* & Sigon. de Nom. Rom.

¶ Incĭcur, adject. immansuetus, ferus, wild, ungezähmt. Festus ex Pacuvio: *Reprime incicurem iracundiam.* v. ibi Dacer.

CĬCŪTA, *æ*, f. herba venenosa, schierling. Itaque ejus succum bibere Athenis cogebantur damnati. Cujusmodi poculo & Socrates periit. Plin. 26, 13 *Cicuta*, inquit, *quoque venenum est, publica Atheniensium pœna invisa*, &c. Id. 14, 5 *Sicut cicuta homini venenum est, sic cicutæ vinum*, de quo vid. Mercurialis Var. Lect. 3, 4 & Schefer. ad Ælian. p. 307. Caulis ejus levis & geniculatus, ut calami, nigricans, altior sæpe binis cubitis, ut idem prodit. ¶ 2. Hinc pro Cannis, ex quibus fistulæ conrexerentur, poëtæ *cicutas* posuere, rohr. Lucret. 5, 1283

> *Et Zephyri cava per calamorum sibila primum.*
> *Agrestes docuere cavas inflare cicutas.*

Virg. ecl. 2, 36 *Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula.* ¶ 3. Per *Cicutam* Horatius intelligit helleborum, aut aliud validissimum insaniæ remedium 2 epist. 2, 53, ut recte ostendit Torrentius collato Persii loco 5, 145 - - *Calido sub pectore mascula bilis Intumuit, quam non extinxerit una cicuta.* Cicuta nimirum frigore suo calori resistit, ut contra frigus cicutæ vinum colore suo remedium est. vid. Plin 14, 5 f. 7. ¶ 4 Est & *Cicuta* nomen avari fœneratoris apud eundem 2 sat. 3, 69 & 175.

¶ Cicuticen, *inis*, m. qui cicuta canit. Sidon. carm. 1 sive præf. in Paneg. Anthemii v. 15 *Alta cicuticines liquerunt Mænala Panes.*

CĬDĂRIS, *is*, f. κίδαρις, apud Pollucem 7, 13, non tam genus pilei est, quam ornamentum pilei; tænia puta, seu fascia, qua pilei acuminati, quales Persarum tiaræ erant, circuminducebantur; quemadmodum Turcæ & Orientales alii hodieque pileos suos ornare solent. Curt. 3, 3, 19 *Cidarim Persæ regium capitis vocabant insigne: hoc cærulea fascia albo distincta circumibat*, eine haupt-zierde der Persischen Könige. v. Interpretes. Nimirum significat insigne istoc, quod *Cidarim* appellabant, quodque cærulea fascia albo distincta constabat, circumiisse caput, sive tiaram, qua caput regis tegebatur. Male Arriani interpres Latinus κίδαριν perpetuo *Cidarim* vertit, quod Petavius ad Synesium notat. Savaro ad Sidon. 8 epist. 3 *Cidarim* sacerdotalem tiaram ex Eucherio interpretatur: nec aliter pileum pontificalem in sacris literis Græcus juxta Latinusque Interpres vetus vertetunt. Proprie tamen *Cidaris* pileus non est: sed pilei pars & ornamentum: quod & Iosephus agnoscit sacerdotalem illum pileum describens, & ταινίαν appellat, ut observavit Salmas. epist. de Cæsarie p. 110, ubi plura vide, quæ huc pertinent. Adde Camerar. Hor. Sub. cent. 1, 61 p. 274. Quamvis itaque *Cidaris* proprie pileus non esset: vulgo tamen sic appellatos pileos non dubito, cum maximam pileorum partem id ornamenti genus occuparet. Plane ut nos Turcarum pileos, ab ornamento eorum, bände, vel bünde, appellamus. Ut mirum non sit, *cidarim* ac *tiaram* Hesychio ac Polluci promiscue sumi. Conf. Alex. ab Alex. 1, 28, & inprimis Spanh. de usu & præst. num. diss. 8 p. 465 sq. & vid. *Tiara.* Christianos veteres, in monumentis suis ejusmodi pileorum formas cum *Cidari* pingere sive insculpere solitos, ex antiquitatibus, quas *Romæ subterraneæ* nomine Ant. Bosius edidit, p. 564 constare potest. Quod idem Bosius ad resurrectionis spem interpretatur: illud Bedæ in Levitic. c. 16 in id allegans: CIDARIS *ornatus capitis est: & ideo resurrectionem significat.* Etiam episcoporum ornamentum erat Gregorii Nazianzeni ætate, cujus locum laudat Spanh. l. c. ¶ 2. Genus quoddam saltationis apud Arcadas simile Emmeliæ *Cidarin* dictum fuisse, Scalig. Poet. 1, 18 observat.

¶ Cidărum, *i*, n. genus quoddam navis, Gell. 10, 25.

Cidonius, vide infra *Cydonia* in *Cydon.*

CIEO, *civi, citum, ēre*, & Cio, *ivi, citum, cire*, sola differunt quantitate in supinis: nam *citum* a *cieo* priorem corripit, sed a *cio* producit; unde sunt *accitus* & *excitus*, media longa. Est autem tum *Ciere*, tum *Cire* idem, quod movere, excitare, erregen, bewegen, anrichten: estque grave admodum verbum, ut Scaliger censet Poet. 4, 16. Ita Virg. Æn. 4, 122 *Tonitru cælum omne ciere.* Cic. Fin 2, 29 ex poeta de Philoctete: *Curviperino morsu venæ viscerum veneno imbutæ tetros cruciatus cient.* Sic, *Ciere pugnam*, Liv. 1, 12 & 2, 47 pr. *prælium*, Id 2, 19; *bellum*, Vellej. 2, 54, 2, & Virg. Æn. 1, 541; *lacrymas*, Æn. 6, 468 *fletus*, Æn. 3, 344, weinend machen. *Alvum cire* vel *ciere*, purgiren. Colum. 6, 5 pr. *Ea res aut cit alvum, aut movet febrem.* Plin. 26, 8 *Xiphii radix urinam ciet infantibus*, treibt den urin. Virg. Æn 6, 828 *Quantum inter se bellum, quantas acies stragemque ciebunt.* Ibid. 5, 674 *Belli simulacra ciebat*, erhielt ein spiegelfechten. ¶ 2. Est & *Ciere* vocare, inclamare, nominare, &c. ruffen Virg. 3, 67 *Animamque sepulchro Condimus, & magna supremum voce ciemus*: i. e. ultimo nominatim inclamamus, eique dicimus vale: id quod ter fieri solitum, ibi Servius notat. Ovid. Fast. 4, 484, & Tac. An. 1, 21, 3 *Ciere nomen alicujus* Liv. 45, 38 *Milites triumphum nomine cient*, i. e clamitant *io triumphe*, ut est apud Varr L L 5, 7. Tac. Hist 3, 10, 7 *Ut quemque notum &* aliquo

aliquo militari decore insignem adsnexerat ad ferendam opem nomine ciens. Idem 3, 24, 2 *Tum ad Mæsivos conversus, principes auctoresque belli ciebat,* i. e. vocabat. Apul. de Mundo p. 62 *Zephyrus vero, quem Romana lingua Favonium novit, cum de æstivis occiduis partibus surgit, Iapygis cieri nomine solet.* Id. circa finem p. 75 *Deus cum sit unus, pluribus nominibus cietur propter specierum multitudinem,* &c.

¶ Ciens, *tis,* Vellej. 1, 2, 2 *Cadrus rixam ciens interemptus est.* Virg. Æn 9, 766 *Martem cientes,* i. e. pugnantes, pugnam agitantes. Suet. Ner. c. 46 *De Mansolco exaudita vox est, nomine eum cientis,* i. e. nominantis eum.

¶ Cito, *avi, atum, are,* frequentativum, idem est, ac ciere, vocare, rufen, aus- oder aufrufen, fordern. Ovid. Heroid. 7, 101 *Hinc ego me sensi noto quater ore citari.* Nepos præf. n. 5 *Magnis in laudibus tota fere Græcia fuit, victorem Olympiæ citari,* i. e. proclamari præconis voce, sive nominari. Pertinet huc proprie locus Cic. fam. 5, 12 *Præcones ludorum gymnicorum cum cæteris coronas imposituros victoribus, eorumque nomina magna voce pronunciarunt, cum ipsi ante ludorum missionem corona donantur, alium præconem adhibent, ne sua voce ipsi se victores esse prædicent.* Suet. Calig. c. 26 *Alios cum clam interemisset, victores esse prædicent.* Id. Nero c. 24 *Hæc illi, citare nihilominus, ut vivos, perseveravit.* Plin. L. 9 epist. 13 *Hæc illi, quo quisque ordine citabantur.* Ita *Citare testes,* Cic. Verr. 4, 59 & *Citare auctores* est nominare. ¶ 2. Translatum hoc verbum & ad judicia est, cum *citari* dicuntur, qui vel edicto, vel præconis voce vocantur in jus, vel ad dicendum caussam jubentur adesse, vorgeladen werden. Suet. Tib. c. 11 *Citatum, pro tribunali voce præconis convitiatorem rapi jussit.* Florus 1, 3, 5 de Horatio parricidii reo memorans: *Citavere,* inquit, *leges nefas; sed absolvit virtus parricidam,* man hat ihn inhalts der rechte vor gerichte gefordert ꝛc. Plaut. Curc. 1, 3, 6 *Vbi tu es, qui me libello Venerio citavisti? ecce me. Sisto ego tibi me.* Neque vero res tantum, sed & alii, qui convocabantur, a præcone *citari* dicti. Liv. 1, 47 *Patres in Curiam per præconem ad Tarquinium citari jussit.* Id. 27, 24. ¶ 3. Significat incitare, antreiben; ut, *Citare equum,* den gaul anspornen, dem pferde den sporen geben: ut, *Pompejus equo citato Lariſſam contendit,* Cæs. B. Civ. 3, 96. Sic & Liv. 1, 57; & Virg. Æn. 12, 373. ¶ 4. Item commovere, concitare, ap. Cic. Tuscul. Disp. 3, 11 *Cum omnis perturbatio sit animi motus, isque aut boni, aut mali, opinione citetur.* Nisi quis ibi pro *citetur, concitetur* aut *excitetur* legere malit.

¶ Citātus, *a, um,* hurtig, schnell; ut *Rhenus citatus fertur.* Cæs. B. Gall. 4, 10 *Amnis citatior imbribus,* Liv. 23, 19. conf. Id. 27, 50. *Euro citatior,* Silius 4, 6. Citatiore, quam inde venerat, agmine die sexto ad *stativa sua atque ad hostem pervenit,* Liv. 27, 50. *Citatissimo agmine sese abripere,* Id. 22, 6. *Citato gradu,* spornstreichs, Curt. 4, 16, 6; & Sen. Hippol. 3 extr. Id. Herc. Fur. v. 178 *Properat cursu Vita citato volucrique die.* Id. in Thyeste v. 621 *Res DEVS nostras celeri citato volucrique turbine versat:* ubi *citatas* significare potest commotas, circumactas.

¶ Citātim, adverb. pro celeriter, hurtig, geschwind. Hirt. B. Afric. c. 80 *Cum expedita copia in eum locum citatim contendit.* Cic. Att. 14, 20 ext. *Hæc scripsi citatim,* in eil. Comp. Quintil. 11, 3 *Servi, ancillæ &c. citatius moventur.* Superl. Id. 27, 50; 1, 1 extr. *Nomina quædam versusque affectatæ difficultatis, ex pluribus asperrime coëuntibus inter se syllabis catenatos, & velut confragosos quam citatissime volvere,* auf das geschwindeste aussprechen.

¶ Citatio, *ōnis,* f. in jus vocatio, invitatio, forderung, vorbescheid, ladung vor gerichte. Multiplex & varius ejus usus apud ICtos.

¶ Citatōrium, *i,* n. idem. Impp. in Cod. lib. 12 t. 22 l. 2 *Omnia citatoria omnium causſarum atque persuasiones licita sint.*

¶ Cītus, *a, um,* adject. celer, schnell. *Citus incessus,* ein behender gang. Sall. Catil. c. 15. *Cita alvus,* der durchfall, Celsus 2, 3. Ovid. de Art. 3, 65 *Vtendum est ætate, cito pede labitur ætas, Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.* Comp. Ovid. 2 Pont. 4, 25 *Longa dies citior brumali fidere,* scilicet *erit,* quanquam *citius* MSta habent. Plautus apud Festum: *Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam formam reor.* Superl. Quintil. 6, 4 *Ex insidiis citissimo facto simillimum.*

¶ Citō, adverb. geschwind, bald. *Sat cito, si sat bene,* nobile dictum Catonis fuit apud Hieronym. ep. 26, 4. Quint. 10, 3 p. 932 *Cito scribendo non fit, ut bene scribatur: bene scribendo fit, ut cito.* Publius Mimus: *Pars beneficii est, quod petitur, si cito neges.* Alii *belle* legunt pro *cito.* Vid. ed. Cl. Thomasii. Et Ter. Adelph. 3, 3, extr. *Antiqua homo virtute ac fide. Haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice:* id est, haud facile is mali alicujus auctor exstitet, ex quo respublica periclitetur. Id. Hec. 3, 3, 4, & Horat. 1 oda 13 extr. *Citius;* & Cæs. G. B. 4, 33 *Citissime:* etiam Plin. 20, 9.

¶ Citŭle, adv. diminut. fein bald. Apul. Met. 10 p. 191 Colvii: *Protinus gradus citule referens.* Elmenh. p. 251 legit *scitule.*

¶ Citīpes, *pĕdis,* m. idem quod celeripes ein läuffer. Et adjective apud Diomed. Gramm. lib. 3 *Citipes cursus.*

Composita cum præpositionibus.

¶ Accieo, *ēre,* & Accio, *īre,* idem quod *accessere* vel *evocare,* erfordern, herzu rufen, holen lassen. Cic. Att. 13, 48 (al. 47) *Si accierit, accurram:* Et, *Acciri peregre,* Liv. 2, 6. *Acciri properis literis,* Tac. An. 1, 5, 4. *Aruspices acciendos ex Hetruria putaremus,* Cic. de Arusp. c. 12. *Ego illum probe jam oneratum acciebo,* Plaut. Mil. 3, 3, 61. *Accire mortem,* den tod befordern, Flor. 4, 2, 70; & Vellej. 2, 38, 6.

¶ Accītus, *a, um,* erfordert, berufen, herzugeholt; ut, *Aciti ibant,* Sall. Iug. c. 102. *Accito Milone,* Vellej. 2, 68, 2. *Classis ex Græcia accita,* Curt. 4, 1, 36. *Imperio accitos cogit,* Virg. Æn. 11, 235.

¶ Accītus, *ūs,* m. subst. der beruf. Virg. Æn. 1, 677 *Accitu cari genitoris,* auf erfordern seines vaters. *Accitu prætoris evocari,* Cic. Verr. 1, 28.

¶ Accitio, *onis,* f. idem; ut, *Magorum accitiones,* Arnob. l. 4 p. 134.

¶ Accīto, *are,* frequent. Lucret. 5, 944 *Decurſus aquai Clarior accitat fitientia saecla ferarum:* i. e. allicit, invitat. Sed aliis alia lectio placet. Creechius habet *Clariciat.*

¶ Accensus, *i,* ab *Acciendo,* vide supra in *Censeo.*

¶ Arcesso, (vel Accerso) *ēre,* &c. vide suo loco in A.

¶ Concico, *ēre,* & Concio, *īre,* convocare, aufbringen, zusammen fordern, versammlen, Liv. 1, 8 *Obscuram atque humilem multitudinem ad se conciendo.* Id. 1, 59 *Elatum domo Lucretiæ corpus in forum deferunt, concientque miraculo, ut fit, novæ rei, atque indignitate homines.* Ter. Hec. 3, 1, 33 *Iram concire,* unwillen aurichten. *Concire lites,* Plaut. Asin. 4, 2, 15; *Concire seditionem,* aufruhr machen. Liv. 4, 48 *Quum ex composito relatum ad senatum esset de seditione, quam Mæcilius Metiliusque largitione pessimi exempli concirent.* Vellej. 2, 74, 2 *Conciens ad arma cos. Concire* & *consciscere* a librariis permutari, notat Drakenb. ad Liv. 10, 18.

¶ Concītus, *a, um,* commotus, concitatus, bewegt: ut *Litigiosus, concitus ad rixam,* Cic. pro Cæc. 5. Et Virg. 9, 695 *Immani concitus ira,* grausam aufgebracht. ut tamen est a Concio, Concītus producitur penultima. Val. Flacc. 5, 576 *Ipse autem tantis concita furoribus arma Expetit Æsonides.*

¶ Inconcītus, *a, um,* non concitus. Ammian. 24, 23 *Leni & inconcito gradu.*

¶ Concito, adverb. ut *cito,* vel *concitate,* hurtig, behend. Apul. Flor. p. 363 *Tum cum equo per viam concito pervolant.*

¶ Concītus, *ūs,* m. subst. der geschwinde trieb. Mamert. Genethl. Maxim. c. 9 *Simili concitu eques, aut velivola navis.*

¶ Concītor, *ōris,* m. qui concitat, ein aufwiegler. Liv. 45, 10 *Concitor vulgi.* Tac. An. 4, 28, 2 *Missos in Galliam concitores belli judex idem & testis dicebat.* Et Hist. 1, 68 extr. *In Iulium Alpinum e principibus, ut concitorem belli Cacina animadvertit.* Etiam Liv. 23, 41; & 37, 45 *Concitorem belli* dicit, ut Gronovius recte ex MStis restituit.

¶ Concito, *avi, atum, are,* frequent. erregen, rege machen. *Risum concitare,* Cic. de Orat. 2, 58, *misericordiam,* Id. de Or. 1, 53; *seditionem ac discordiam,* Id. pro Mur. c. 39. *Magnam expectationem tui concitasti,* du hast gemacht, daß man sich viel von dir verspricht, Cic. fam. 2, 1 ext. *Invidiam alicui concitare,* Id. Verr. 5, 8, haß erwecken *Concitare se in hostem,* hitzig auf den feind losgehen, Liv. 8, 39. *Equum calcaribus concitare,* Id. 2, 6; *aliquem in iram,* Quint. 6, 2; *populum in arma,* Ovid. Fast. 3, 797.

¶ Concītus, *a, um,* getrieben, wacker, behend, erregt; ut, *Admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus,* Cic. de Cl. Orat. c. 89. *Animi impetu concitatus,* durch innerlichen trieb bewogen, Id. pro Mur. c. 31. *Cœli conversio concitatior,* Id. de Somn. Scip. c. 5 *Concitatius dicendi genus,* Quintil. 8, 3. *Concitatissimos equos immittere,* in vollem courrier anfallen, Liv. 35, 5. *Concitatiore cursu fugiens,* Id. 35, 29. *Concitato equo vehi,* Nep. 14, 4, 5. *Concitata multitudo reprimi non potest,* Id. 3, 1, 3. *In rabiem concitatus,* rasend, Obsequens c. 114.

¶ Concitate, heftig, hurtig. Colum. 6, 6 *Concitate agitur pecus,* es wird scharff getrieben. Quintil. 12, 10 *Dicere concitate,* geschwind und mit einer heftigkeit. Compar. Id. 9, 4 *Quis dubitat, alia lenius, alia concitatius esse dicenda?* Ammian. 25, 1 & Frontin. 2, 1, 9 *Concitatius inferre signa,* hitzigen angriff thun. Superl. August. de Cic. D. 5, 26, de Theodosii miranda pugna: *Cum ventus, quæcunque in hostes jaciebantur, concitatissime raperet.* Et Lactant. 6, 1, 9 *Ad mortem concitatissime properant.* Adde 5, 1, 9.

¶ Concītus, *ūs,* die regung, bewegung. Sidon. carm. 23, 366 *Pressus dexteriore concitatu.*

¶ Concitatio, *ōnis,* f. idem; ut, *Vehementes animi concitationes,* heftige bewegung des gemüths. Cic. ad Q. Frat. 1, 1, 13. *Crebræ continuis diebus ex concursu multitudinis concitationes fiebant,* Cæs. B. Civ. 3, 106. Deinde affiatum illum instinctumque, quem Græci ἐνθουσιασμὸν vocant, hoc nomine Cicero passim appellat, ut de Div. 1, 18, 37; 2, 11.

¶ Concītātor, *ōris,* m. ein anstiffter, erreger. Cic. pro domo sua c. 5 *Seditionis stimulator & concitator tu fuisti.* Liv. 25, 4 *Concitator turbæ & tumultus,* ein aufwiegler. Vsus & Sen. de Ira 3, 2; & Cæs. B. Gall. 8, 21.

¶ Concitattrix, *īcis,* f. adject. & subst. Plin. 26, 10 *Concitraticem vim habet satyrion,* i. e. stimulat ad Venerem. Et 19, 8 *Eruca* (herba) *concitatrix Veneris.*

¶ Concītāmentum, *i,* n. concitatio, anreizung. Sen. de Ira 3, 9 *Quis ignorat, lituos & tubas concitamenta esse?*

¶ Concio, *ōnis,* f. tria significat, quemadmodum copiose probat Gell. 18, 7. ¶ 1. Cœtum convocatum vel congregatum significat; ut, *Concio & conventus civium,* eine gemeine, versammlung. *Concio ex imperitissimis constans,* ein haufen ungeschickter leute, Cic. de Amic. c. 25. *Conciones quotidianæ & seditiosæ & populariter concitatæ,* Id. pro A. Cluent. c. 34 *Conciones turbulentæ.* Ep. ad Attic. 4, 3. *Advocare concionem,* Cæs. B. Civ. 2, 32. Quamquam & quamlibet temere confluentem turbam seu multitudinem Suetonius Vesp. c. 7 dixit, *Extremo hortantibus amicis palam pro concione utrumque tentavit.* Vide ibi Casaub. Aliter Livius, qui de privato cœtu non simpliciter adhibet *concionis* vocabulum, vid. quæ notamus ad *Coitio* in *Eo.* ¶ 2. Significat orationem, quæ ad cœtum habetur, eine rede. Apul. 6 Met. p. 182 *Sic fatus, jubet Mercurium Deos omnes ad concionem protinus convocare.* Cic. fam. 9, 14 *Legi concionem tuam, nihil illa sapientius.* Et pro Flacco c. 7 *Græcia hoc uno malo concidit, libertate immoderata ac licentia concionum.* Sic, *turbulentæ conciones.* Quintil. 5, 13 p. 471. *Concionem habere,* Gell. 13, 14; *de aliquo,* Cic. pro Sext. c. 50; *de aliqua re,* Id. in Pis. c. 15. *doloris,* Id. Phil. 14, 6. Apud Nepot. 20, 5, 3 *Concio populi* notat judicium publicum, quod in concione scilicet habeatur. ¶ 3. Locum ipsum, de quo concio habetur, significat, eine cantzel, predigtstuhl, qui & *Suggestus* vel *Suggestum;* ut, *Ascendi in concionem, concursus est populi factus,* Cic. contra concion. Q. Metelli, apud Gellium c. 1. conf. Cic. de Fin. 2, 22. ¶ 4. Etiam singulos in concionem coëuntes *conciones* dixit Petronius c. 14 *Nescio quis ex concionibus calvus,* i. e. ex hominibus, qui confluxerant. v. ibi Erhard. p. 53 Burm.

¶ Conciuncula, *æ,* f. dimin. Cic. Att. 2, 16.

¶ Conciōnor, *atus sum, ari,* concionem habere, eine rede thun, predigen. *Ex alta turri concionari,* Cic. Tusc. 5, 20. *Concionari apud milites,* Cæs. B. Civ. 1, 7. Id facere non licuit iis, qui infames forent, ut notat Voss. Inst. Orat. 1 p. 163, 164. Cic. fam. 12, 22 *De te concionatur; nec impune.* Idem de Arusp. c. 5 *De religionibus sacris & cæremoniis est concionatus.* ¶ 2. *Concionari* & pro vaticinari usurpatum Lactantio 4, 18, 29 *Hoc futurum Sibylla concionata est.*

¶ Concio-

¶ Concionans, *tis*; ut, *Concionans elata manu*, Plin. 34, 8. Add. Quint. 1, 10; Val. Max. 1, 6, 2; Tac. Hist. 1, 31, 1; Gell. 1, 11.

¶ Concĭōnātor, *ōris*, m. δημοδιδάσκαλος, qui concionem publice docet, orator, ein lehrer, redner, prediger. Non raro in deteriorem partem accipitur, idemque est, qui concitat multitudinem & ad seditionem movet. v. Voss. de Constit. Rhet. c. 1; & de Vit. L. L. 1, 27. Sic usus Cic. Cat. 4, 5 *Quid intersit inter levitatem concionatorum, & animum vere popularem.* Neque tamen alteram illam & potiorem significationem fugiendam esse, probat Ol. Borrichius de L. L. ætat. p. 69.

¶ Conciōnabŭlum, *i*, n. conventus sive locus ubi concio habetur, der versammlungs-ort. Innocent. in Decretis: *Si statim cederes de pessimo tuo concionabulo.*

¶ Conciōnābundus, *a*, *um*, concionans, Liv. 3, 47; & 21, 43; & 40, 27.

¶ Concĭōnālis, *e*, ad concionem spectans, zur versammlung gehörig; ut, *Clamor concionalis*, qui in concionibus esse solet, Cic. Q. frat. 2, 9. Sed, *Pars orationis concionalis*, apud Quintil. 3, 4, est deliberativa, τὸ δημηγορικὸν γένος. *Concionalis senex*, Liv. 3 c. ult.

¶ Concĭōnārius, *a*, *um*, idem. Cic. ad Q. fratr. 3, 3 *Concionarius populus.* Laudatur A. Nizolio etiam Cat. 4, 5 (§ 9) Sed quos vidi habent *concionatorum*, quod modo laudavimus. Marcellinus 27, 6 *Oratio concionaria.*

¶ Concionatōrius, *a*, *um*, idem; ut, *Vestis concionatoria*, qua utuntur ad populum concionantes. Gell. 1, 11 memoravit *tibiam concionatoriam*, quam C. Graccho agenti præivisse ac præmonstrasse modulos ferunt. vide locum integrum.

¶ Concilium &c. vide seorsum suo loco.

¶ Decĭto, *are*, forttreiben. Apul. Met. 2 p. 116 *Instabile vestigium plantis roscidis decitantes*, i. e. accelerantes.

¶ Excieo, *ēre*, & Excio, *īre*, est, evocare, heraus fordern. Plaut. Epid. 4, 2, 1 *Quid est pater, quod me excivisti ante ædes.* Cic. Phil. 12, 7 *Iuventutem omnem ex Italia excire*, heraus ziehen. *Excire hostem ad dimicandum*, Livius 2, 30 herauslocken.

¶ Excĭtus, *a*, *um*, erweckt, ab *excieo*. Iustin. 2, 4, 22 *Amazones tumultu excitæ.* Virg. Æn. 4, 301 *Commotis excita sacris.* Ab Excio autem quartæ fit *Excītus.* Id. Æn. 10, 38 *Ventosque ferentes Æolia excitos.* Liv. 5, 8 *Etruriam omnem excitam sedibus magna mole adesse crediderant Romani*; ubi vide Drakenb. Curtius 3, 2, 12 *Excita sedibus suis moles.*

¶ Inexcītus, *a*, *um*, non excitus, der nicht zu erregen. Virg. Æn. 7, 623 *Ardet inexcita Ausonia atque immobilis ante.*

¶ Excitus, *ûs*, m. die ermunterung. Apul. Met. 6 *Virgo captiva vocis excitu procurrens*, i. e. vocis clamore: Ita in notis Beroaldus p. 754 & Colvius p. 82 legendum censent. al. *exitu.* v. Elmenh. p. 184.

¶ Excĭto, *avi*, *atum*, *are*, erwecken, erregen. Ovid. de Pont. 4, 2, 45 *Excitat auditor studium, laudataque virtus Crescit & immensum gloria calcar habet:* ubi ad plausum dicentibus recitantibusve datum respicitur. Liv. 5, 47 *Vt ne canes quidem, sollicitum animal ad nocturnos strepitus, excitarent.* Cic. fam. 16, 14 *Excita ex somno tuas literas.* Id. pro M. Marcello c. 6 *Dubitare debet nemo, quin multos, si fieri posset, C. Cæsar ab inferis excitaret*, er würde sie gern von todten auferwecken. Et Catil. 2, 9 *In tantum æs alienum inciderunt, ut, si salvi esse velint, Sylla sit iis ab inferis excitandus.* Id. pro Cluent. c. 51 *Excitavit tres recitatores*, i. e. surgere jussit, vel in medium prodire, er hat sie aufgestellet. Idem 1, de fin. 2, 21 *Testes excitare.* Conf. Mencken. Observ. Id. Acad. præf. ad Varr.: Mittere se dicit eos libros tanquam *monitores e media excitatos*, aufgefordert. Id. de Arusp. c. 3 *Vidi ac multo ante prospexi, quanta tempestas excitaretur, quanta impenderet procella reipubl.* Ter. Heaut. 5, 3, 10 *Non vides, quantum mali ex ea re excites*, was du vor unglück anrichtest. Vellej. 2, 54, 2 *Excitare bellum.* Cic. 4 Catilin. 2 *Servitia excitantur.* Id. Phil. 4 c. 3 *Gallia sua sponte, suoque judicio excitata.* Id. de Amic. c. 16 *Excitare animum abjectum & jacentem*, ermuntern, aufrichten. ¶ 2. Idem de Leg. 2 extr. *Excitare sepulcrum e lapide*, id est, exstruere, erigere, condere, aufbauen. Et de Nat. D. 2, 56 *Deus homines humo excitatos, celsos ac erectos constituit.* Similiter Curt. 7, 6, 26 de Alexandria urbe ad Tanaim condita ab Alexandro: *Opus tanta celeritate perfectum est, ut decimo septimo die, quam munimenta excitata erant, tecta quoque urbis absolverentur.* conf. 8, 2, 74. ¶ 3. Aliquando *excitare* idem est, quod exigere, expellere. Plaut. Amph. 1, 1, 9 *Me herus hoc noctis a porta ingratis excitavit.* Vide ibi Interpretes. Phædr. 2, 8 *Cervus numerosis excitatus latibulis.* Seneca Hippol. 110 *Excitatæ feræ.* *Temalentus dormiens non est excitandus, h. e. Malum bene conditum non movendum est*, Prov. ¶ 4. *Excitare & exercitare* a librariis permutantur. v. Drakenb. ad Liv. 39, 1.

¶ Excīto, *are*, i longo, ab *Excio*, frequentativum est, apud Silium 5, 191 *Ceu ductor ad arma Excitet Tyrius.*

¶ Excĭtātus, *a*, *um*, erwecket, aufgemuntert. Nep. 7, 10, 5 *Sonitu flammæ excitatus.* Cic. fam. 2, 16 *Ab excitata fortuna ad inclinatam & prope jacentem desciscere*, h. e. stante & incolumi. Liv. 4, 37 *Clamor excitatior crebriorque ab hoste sublatus.* Plin. 20, 17 *Excitatissimi odoris esse*, starck riechen. v. in *Excito* n. 2.

¶ Excitate, adverb. wacker, munter. Compar. Plin. 37, 7 sub fin. *Excitatius fulgent*, i. e. vehementius. Ammian. 18, 19 *Excitatius clamitare*, heftiger.

¶ Excitatio, *ōnis*, f. die aufmunterung. Arnob. lib. 7 p. 237 *Quid sibi volunt excitationes illæ, quas canitis matutini?*

¶ Excitator, *ōris*, m. qui excitat. Prudent. Hymno 1, 3 *Nos excitator mentium Iam Christus ad vitam vocat.*

¶ Excitābilis, *e*, i. e. excitans, aufmunternd; ut, *Modulatio jucunda atque excitabilis*, Cæl. Aurel. Tard. 1, 5.

¶ Inexcitabilis, *e*, unerwecklich. Sen. epist. 83 *Oppressus inexcitabili somno.*

¶ Incieo, *ēre*, & Incio, *īre*, est movere, imprægnare. Lucret. 5, 960 *Et Venus in sylvis inciebat (inibat) corpora amantum.* Sed Creech. habet *jungebat.* Hinc autem

¶ Inciens, *tis*, trächtig, quod Arnobii est, v. g. *Scrofa inciens*, quæ fœta est & excitati uteri: Lib. 7 p. 225 *Incientibus scrofis honoratur*, & p. 227 *Telluri matri scrofa inciens immolatur & fœta.* Ad priorem

locum Elmenhorstius notavit p. 185 ex Festo: *Cujus uterus jam incipit incitari.* Ita etiam restituta vox Varroni R. R. 2, 2, 8. Col. 6, 1, 3.

¶ Incĭtus, *a*, *um*, ab *Incieo*, id est, motus, agitatus, rege. Lucret. 1, 270 *Venti vis verberat incita pontum.* conf. 6, 136. Cic. de Nat. D. 2, 35 ex Poëta: *Sicut inciti atque alacres Delphini*, i. e. veloces & celeres. Et Prudent. Hymn. 3, 93 *Incita lingua.* ¶ 2. *Incitus* & immotus est, das weder hinter sich noch vor sich kan; ut, *Calculi inciti*, qui redacti ad lineam ultimam, quæ *Incita* & ipsa dicebatur, cieri amplius, id est, moveri non possunt. Est autem hic IN Præpositio στερητική. Adeoque

¶ Incĭta, *æ*, f. item, Inciti, *orum*, m. pl. item, Incita, *orum*, n. pl. quid sint; item illud, *ad incitas redigi*, omnium optime Scaliger docet Append. ad Conject. lib. 6 p. 186 *Antiqui*, inquit, *fines seu terminos, quos amplius promovere non est*, incitos *vocabant. Et qui eo rerum erant redacti, ut nullum certum rerum suarum consilium capessere possent*, ad incitas redacti *dicebantur. Vbi subaudiendum* lineas. *Metaphora enim a ludo* duodecim scruporum (f. scriptorum). *Nam quum ad ultimam lineam promoti erant calculi, tum is, cujus intererat*, ad incitas lineas redactus, *calculi vero ipsi* inciti *dicebantur. Quod annotat Isidorus. Apud Græcos alia erat tabula calculorum, quippe quinque linearum. Itaque non in ultimis lineis erant inciti calculi, sed in media. Quare cum alteruter ex lusoribus in incitam lineam cogeretur, tunc movebant calculum ab eadem media linea hoc dicto*, κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς: *nam linea illa vocabatur* ἱερὰ &c. Isidori locus, quem hic Scal. innuit, est Orig. 18, 67. Cæterum, quando in neutro *Incita* dicimus, subintelligendum *loca*, quod Ioh. Livineius ad Mamertani Paneg. Iuliano Augusto dictum c. 9 notat, ubi duo ejusmodi exempla ex Lucilio adjecit: *incitas* autem intelligimus lineas. Plaut. Trin. 2, 4, 136 *Ad incitas redactus est*, & Pœn. 4, 2, 85 *Ad incitas lenonem rediget, si eas abduxerit.* Lucil. ap. Nonium 2, 422 *Illud ad incitas cum rediit, atque internecionem*, aufs äusserste. Id. *Villicum corrupit, ad incitas adegit*, an bettel-stab, schachmatt. Apul. 3 A. A. p. 50 Colv. *Ad extremas incitas deducti.* Sed Elmenh. p. 141 legit *metas.* v. ejus emend. ad h. l. Id. Apul. 9 A. A. *Ad ultimam salutis metam detrusus.* Sed alii legunt varie. v. Elmenh. p. 223 ejusque emend. p. 272. Adde Parei Lex. Crit. p. 591.

¶ Incĭtus, *ûs*, m. die bewegung. Plin. 2, 45 *Qui sive assiduo mundi incitu, & contrario siderum occursu nascuntur.* Sic Froben. & alii: at Harduin. *incitatu.*

¶ Incĭto, *are*, frequent. impellere, instigare, anregen, reitzen, treiben, anhetzen; ut, *Incitare ad scribendum*, Cic. fam. 9, 16. *Cohortatione sua alicujus animum incitare*, Trebon. Cic. fam. 12, 16. *Exercitatio eloquendi celeritatem incitat*, macht hurtig im reden, Cic. de Orat. 1, 20. *Incitare navem remis*, Cæs. B. G. 4, 25. Tac. An. 3, 25, 1 *Relatum de moderanda Papia Poppæa, quam Augustus post Iulias rogationes, incitandis cælibum pœnis, augendo ærario sanxerat:* INCITANDIS, id est, intendendis. Cæs. B. Civ. 2, 14 *Nostri arma, quæ possunt, arripiunt; alii ex castris se incitant:* id est, celeriter movent, & se impellunt in hostem quasi, nam sequitur: *fit in hostes impetus.* Id. 3, 24 *Iam ex omnibus partibus subito Antonianæ scaphæ signo dato se in hostes incitaverunt*, sie haben auf die feinde losgerndert. ¶ 2. *Incitare currentem*, τὸν τρέχοντα ὀτρύνειν, proverbiale Ciceroni familiare est, ad id aliquem incitare, ad quod sua sponte fertur, v. g. de Orat. 2, 44 *Facilius est currentem (ut ajunt) incitare, quam commovere languentem.*

¶ Incĭtatus, *a*, *um*, commotus, incensus, gereitzt, erregt, behend; ut, *Ira & perturbatione animi incitatus*, Cic. Off. 1, 7. Et, *Alter*, (Thucydides) *incitatior fertur*, er gehet geschwinder, quasi fluvius, ut ex contextu apparet, in Orat. c. 12. *Mundi incitatissima conversio*, Idem de Somn. Scip. c. 5. *Incitati sanguinis est*, er ist hitzig, Sen. epist. 11. Et Cic. fam. 10, 32, 10 *Legionem unam incitatissimam retinui.* Id. de Orat. 1, 46 *Populum incitatum mitigare.* Id. Acad. qu. 4, 48 *Incitatus furor*, ein heftiges wüten. Sen. Troade v. 997 *Incitato Pyrrhus accurrit gradu*, er eilet herzu.

¶ Incitate, adverb. schnell, frisch. Compar. Cic. in Orat. c. 20 *Platonis & Democriti locutio incitatius fertur.* Et c. 63 *Flait numerus tum incitatius brevitate pedum, tum proceritate tardius.*

¶ Incitatus, *ûs*, m. subst. die bewegung. Plin. 2, 45 *Qui sive assiduo mundi incitatu*, (in quibusdam libris & *incitu* legitur, æque bene) *& contrario siderum occursu nascuntur; sive hic est ille generabilis rerum naturæ spiritus, huc illuc tanquam in utero aliquo vagus* &c. INCITATV, id est, motu, incitatione, & rotatu cœli. Atque ita etiam Harduinus. Agitur autem de ventis.

¶ Incitatio, *onis*, f. die anreitzung, der antrieb. Cic. de Orat. 2, 9 *Languentis populi incitatio.* Et 2, 43 *Potest inflammari animus acri & vehementi incitatione.* Id. Qu. Acad. 4, 26 de cursu: *Sol tanta incitatione fertur, ut celeritas ejus quanta sit, ne cogitari quidem possit*, so schnell.

¶ Incitamentum, *i*, n. idem, vel res, quæ incitat. *Laborum & periculorum incitamentum*, Cic. pro Arch. c. 10. Et Tac. 6, 29 extr. *Vxor incitamentum mortis, & particeps fuit*, sie hat ihn darzu angereitzet. Plin. Paneg. c. 27 *Magnum est educandi incitamentum, tollere liberos in spem alimentorum.* Conf. Tac. Germ. 7, 3. Afferunt etiam ex Livio 21, 44 extr. *Incitamentum ad vincendum:* sed aliter MSS. libri, ut uterque Gronovius, pater & filius, annotaverunt.

¶ Incitābŭlum, *i*, n. idem quod *Incitamentum.* Gellius 15, 2 *Incitabulum ingenii virtutisque.*

¶ Incitator, *ōris*, m. qui incitat. Prudent. in Romano v. 67 *Et incitator & fax omnium.*

¶ Incitatrix, *īcis*, f. Arnob. lib. 2 p. 64 *Ista persuasio est incitatrix ad vitia*, es reitzet zu den lastern. Lactant. de Ira Dei 23, 22 *Opulentia libidinum incitatrix.*

¶ Incitābĭlis, *e*, Gloss. gr. lat. παροξυντικός, *Incitabilis.*

¶ Percieo, *ēre*, & Percio, *īre*, valde movere, heftig bewegen. Plauti & Lucretii obsoletum verbum. Ille enim Asin. 2, 4, 69 *Ni istum impudicum percies*, id est, subinde ac sine fine impudicum proclamas, sive prædicas; ubi futurum a *Percio* videtur esse. Lucret. autem 3, 304 clarius: *Irai fax subdita percit.* Et 4, 567 idem: *Præterea edictum sæpe unum perciet aures*; Præsenti tempore. Adde 3, 185. Et

Præterito, eodem lib. 3, 28 *His ubi me rebus quædam divina voluptas Perciit atque horror.*

¶ Percĭtus, & forsan etiam Percītus, *a, um*, significat vehementer commotus, bewegt, erschreckt. Ter. Hec. 3, 3, 17 *Incredibili re atque atroci percitus.* Cic. pro Mil. c. 23 *Animo irato & percito facere,* mit zornigen und aufgebrachten gemüth. Liv. 21, 53 *Ingenium percitum ac ferox*, ein hitziger und wilder kopf.

¶ Percĭto, *are*, frequentat. starck bewegen, rütteln. Pacuvius apud Festum in *Reciproco: Rapide reciproco, percito.*

¶ Percitatus, *a, um*, valde percitus, erregt. Accius ap. Nonium 7, 2 *Matronæ percitatæ tumultu.*

¶ Impercĭtus, *a, um*, non percitus, ex Silio adfertur 9, 161. Sed Fr. Modius membranarum ope substituit *imperditus.* v. Notas Cellarii.

¶ Præcia, *æ*, m. præclamator, metator, a *præ* & *Cieo*, ein ausruffer. Apul. 11 Met. p. 261 *Præciæ, qui facilem sacris viam dari prædicarent.* conf. Rosini Antiqu. Rom. 3, 31 p. 316. Festus describit *Præcias* ut præcones præmissos a flaminibus &c. v. Dacer.

¶ Procieo, *ēre*, & Procio, *ire*, vocitare, herausruffen. Festus in *Procitant.*

¶ Procĭtus, *a, um*, petitus, gefordert, Festus l. c. ¶ 2. *Procitum testamentum*, est *provocatum, irritum, ruptum*, Id. Festus.

¶ Procĭto, *are*, i. e. prolicere, provocare, ausfordern. Festus l. c. Gloss. Vet. *Procitat*, προσκαλεῖται.

¶ Recĭto, *are*, clara voce legere de scripto, laut lesen, herlesen. *Literas in senatu recitare*, Cic. fam. 10, 26. Iuvenal. 8, 126

Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

¶ 2. Nominare, declarare, Liv. 29, 37 *Censores interim Romæ senatum recitaverunt.* Cic. Orat. pro Domo 32 *L. Philippus Censor avunculum suum præteriit in recitando senatu.* Conf. Mencken. Observ. ¶ 3. Specialem significationem, qua Plinius Iunior sæpe usus est, vide in *Recitatio* & *Recitator*: v. gr. 8 epist. 12 pr. *Recitaturus est Titinius Capito, quem ego audire nescio magis debeam, an cupiam.* Sic *Recitare carmen modo factum amicis*, ablesen, vorlesen. Ovid. Pont. 3, 5, 39. conf. Horat. Sat. 1, 4, 75. ¶ 4. Male vulgo usurpari pro *memoriter dicere*, hersagen, contendit Scioppius; sed & in hac notione inveniri ostendit Schultingius not. ad præf. ad controv. lib. 1 Sen. Certe Quintil. Decl. 6 de muliere cæca: *At ista legem recitat.* Et Celsus 3, 18 de phreneticis: *Quin etiam recitare, si qua meminerunt, cogendi sunt.*

¶ Recĭtātus, *a, um*, ernennt; ut, *Testamento recitatus hæres*, Cic. pro Cæc. 19; & Plin. 7, 52.

¶ Recitatio, *ōnis*, f. die vorlesung, herlesung, der vortrag; ut, *Recitatio literarum*, Cic. pro Domo c. 9, id est, lectio. Nam in judiciis cum legerentur testimonia & auctoritates, quibus utebantur actores caussarum, ille actus *recitatio* dicebatur. ¶ 2. Deinde hoc nomen ad illas lectiones translatum quoque est, cum scriptores & initio quidem poëtæ, postea tamen & cæteri, poëmata & lucubrationes suas, priusquam ederent, cum privatim convocatis auditoribus, tum publice in audirorio recitabant, ut judicium atque censura de iis fieret: de quo præclaro & utilissimo instituto veterum videndus Lipsius Epist. ad Belg. 2, 48. Sic Plin. 1 epist. 13 extr. *Possum jam repetere secessum, & scribere aliquid, quod non recitem, ne videar, quorum recitationibus affui, non auditor fuisse, sed creditor*, i. e. pro officio illorum audiendi recitationes, similem gratiam reposcere: Adde de laudabili ritu Dialogum de Oratoribus c. 2 & 9.

¶ Recitator, *oris*, m. qui in judicio recitat, quæ allegantur ab actoribus, sive legit de libro. Cic. pro Cluent. c. 51 *Cum Brutus duobus recitatoribus constitutis ex duabus ejus* (Crassi, qui contra agebat) *orationibus capita alterna, inter se contraria recitanda curasset.* Et paullo post: *Tres & ipse* (Crassus) *excitavit recitatores, cum singulis libellis, quos M. Brutus, pater illius accusatoris de jure civili reliquit.* ¶ 2. Deinde *Recitatores* sunt, qui in cœtu amicorum, aut publice scripta sua recitabant. Sen. ep. 95 *Recitator historiam ingentem attulit, minutissime scriptam, arctissime complicatam, & magna parte perlecta, DESINAM, inquit, SI VVLTIS. Acclamatur, RECITA, RECITA, ab his, qui illam obmutescere illico cupiunt.* Plin. 1 epist. 13 *Subinde sibi nunciari jubent, an jam recitator intraverit, an dixerit præfationem* &c.

¶ Irrecitabilĭter, id est, ineffabiliter, unaussprechlich. Venantius Carm. Pasch. v. 49 *Irrecitabiliter manans de corde Parentis.* Ergo *Recitabile, irrecitabile*, hujus poëtæ temporibus non penitus inauditum inusitatumque fuit.

¶ Rerrŏcĭtus, *a, um*, ultro citroque ductus, hin und her gezogen. Lucret. 4, 546 *Aut reboant raucum retrocita cornua bombum.* Sed variat lectio. Vt nos, exhibent Faber & Creechius. Intelligi potest autem de inflexis cornibus, ubi retro in circulum ire semel aut sæpius adeo cogitur sonus. Vossius ad Catull. p. 227 legit *Berecynthia barbara* &c.

¶ Solicito, etiam est a *Cito*; de quo infra suo loco.

¶ Suscĭto, *are*, aufwecken, erwecken. *Somno suscitare aliquem*, Plaut. Mil. 3, 1, 96. Cic. Tuscul. Disp. 4, 19. Catull. epigr. 8, 3 *Cum te octava quiete Et mollis longo suscitat hora die.* Sic, *Ignes sopitos suscitare.* Virg. Æn. 5, 743 dixit: Et, *bellum civile suscitare*, Brutus & Cass. ad Anton. Cic. fam. 11, 3. Horat. 2 od. 10, 17 *Quondam cithara tacentem Suscitat Musam, neque semper arcum Tendit Apollo.* Plaut. Mil. 2, 3, 59 *Nescio, quæ te scelera suscitant*, was dich ansicht, welcher hencker dich reitet.

¶ Suscitatio, *ōnis*, f. die aufrichtung. Tertull. de Carne Chr. c. 23 ex Luc. 2, 34 *Ecce hic positus est in ruinam & suscitationem multorum in Israël.*

¶ Suscitātor, *ōris*, m. qui suscitat. Tertull. adv. Prax. c. 28 *Si Christus, qui est mortuus, Pater est; alius erit suscitator, quam Pater mortuus.* conf. Id. de Carne Chr. c. 5. Et Chrysol. serm. 75 itidem de Christo: *Sui suscitator.* Sidon. 8, 2 *Literarum quodammodo jam sepultarum suscitator* &c.

¶ Suscĭtābŭlum, *i*, n. die erweckung; quod incitamentum Nonius 2, 826 interpretatur, eoque allegat Varronis illud ex Satyra Ὄνος λύρας. *Phonascus adsum, vocis suscitabulum, Cantantiumque gallus gallinaceus.*

¶ Suscitamen, *ĭnis*, n. idem, apud Apul. Met. lib. 1.

¶ Exsuscĭto, *are*, ermuntern, aufwecken. Brutus ad Cic. epist. 16 *Magis tu te exsuscita.* Cic. Off. 1, 4 *Cura exsuscitat animos.* ¶ 2. Metaphorice Auct. ad Herenn. 3, 21 *Naturalem memoriam exsuscitare.* Liv. 21, 3 extr. *Parvus ignis incendium ingens exsuscitat*, erregt.

¶ Exsuscitatio, *onis*, f. die ermunterung. Auct. ad Herenn. 4, 42 *Si sententiam trajiciemus aut ad sermocinationem, aut ad exsuscitationem.*

¶ Resuscĭto, *are*, wieder erwecken. Ovid. Met. 8, 474 *Positamque resuscitat iram.* Sic, *Legatum resuscitari*, dicitur, quod perierat; es fängt wieder an zu gelten, L. 27 Dig. de adimend. vel transf. legatis. Et, *Reliquiæ resuscitandæ*, Prudent. Perist. 6, 136.

¶ Resuscitatio, *ōnis*, die auferweckung. Tertull. de Resurr. c. 30 *Nulla resuscitatio, si non hæc erit ipsa, quæ Ezechieli revelatur.* conf. c. 25.

¶ Resuscitator, *oris*, m. qui resuscitat. Tertull. de Resurr. c. 57 *Ostendit non tantum resuscitatorem carnis, verum etiam redintegratorem.* Beda Hist. eccles. Angl. 2, 1 *Gregorius in tantum contra nascentem hæresin novam laborare contendit, ut nullus exinde sit inventus, qui ejus resuscitator existeret.*

¶ Conresuscĭtātus, *a, um*, una resuscitatus. Tertull. de Resurr. carn. c. 23 *Conresuscitatus in eo per fidem.*

CIFRA, *æ*, f. eine ziffer. Ita recentiores vocant signum numerale, de cujus antiquo usu If. Vossius ad Melam 1, 12 p. 64. Videtur esse ex Ebræo ספר *numeravit.*

CIGNVS, *i*, m. mensuræ genus. Plin. Valer. 2, 30 *Cignum dimidium commiscere.* v. Barth. Adv. 7. 8. Sed *Cygnus* vide infra.

CĬLĪBANTVM, *i*, n. mensa rotunda in castris, ein feld-tisch; a κιλιβάντις, *tripus*, apud Hesych. Scribitur & *Cylibathum*, a κυλικος. vid. Varr. L. L. 4, 26 cum Scalig. Conject. p. 53. Dempster. ad Rosin. Ant. 5, 26 p. 502; & Dacerii not. ad Festum in *Cillibæ.*

CĬLĬCIA, *æ*, f. Κιλικία, regio est minoris Asiæ Syriæ proxima, a *Cilice* Phœnice, Agenoris filio, sic appellata; Plin. 5, 27. Straboni duplex est, *campestris* & *trachea*, id est, *aspera.* Fuit olim opulentissima Pop. Rom. provincia, clarissimaque, non prœlio modo, quo victus fugatusque ab Alexandro Darius est; verum & Cicerone proconsule. Ejus metropolis *Tarsus* fuit, Pauli Apostoli patria, qui aliam maximamque illi nobilitatem circumdedit. Vulgo dicitur *Caramania.* ¶ 2. Genus lactucæ, quæ *Cilicia* vocatur apud Plin. 19, 8.

¶ Cĭlix, *ĭcis*, f. ein Cilicier. Stat. 3 Silv. 3, 33 *Tu largus Eoa Germina, tu messes Cilicumque Arabumque superbis Merge rogis* &c. conf. Ovid. Met. 2, 217 Λόγος ἐστὶ παλαιὸς, μὴ ῥᾳδίως ἀληθεύειν τοὺς Κίλικας. id est, *Vetus verbum est, Cilices haud facile verum dicere*, seu, *re, quod dixerunt, præstare.* Vide Chil. ¶ 2. Adjective Lucan. 2, 221 *Cilix pirata.* Lucret. 2, 416 *Cilix crocus.*

¶ Ciliciensis, *e*, adject. Cic. ad Quint. Fr. 1, 2, 2 *Si te interioribus vicinis tuis Ciliciensi & Syriaco anteponit, valde magnum facit.*

¶ Cĭlissa, *æ*, f. a *Cilix*, sicut a Phœnix Phœnissa. e. gr. *Terra Cilissa*, Ovid. in Ibin v. 200. Propert. 4, 6, 73 *Vinaque fundantur prelis elisa Falernis, Terque lavet nostras spica Cilissa comas*, i. e crocus.

¶ Cilicismus, *i*, m. idiotismus Cilicum, quem Paullo Hieronymus tribuit epist. 151 ad Algasiam, quæst 9, de quo quid sentiendum sit, videas in Balth. Stolbergii de *Solœcismis & Cilicismis* exercitatione.

CĬLĬCIVM, *i*, n. Κιλίκιον, vestis genus ex hircorum sive caprorum pilis contextum; quæ tonsura quod primum in Cilicia instituta, facta inde appellatio est, ut Varro auctor est de R. R. 2, 11. Quo & Alcimus Avitus versu mox producendo respexit, eine kotze, madratze. Vsus ejusdem potissimum in castris, item in navibus. Quo illud Virgilii pertinet Georg. 3, 311 *Nec minus interea barbus, incanaque menta, Cinyphii tondent hirci, setasque comantes Vsum in castrorum & miseris velamina nautis.* Asconius in 3 Verr. p. 96 *CILICIA, texta de pilis in castrorum usum atque nautarum.* Atque in castris quidem iis utebantur, cum ad poliendas loricas, tum tabulata turrium tegenda, ne jactis facibus ignis possit adhærere, ut Servius ad paullo ante productos versus Virgilii annotat: quod de madefactis ciliciis accipio. Solebant eadem & tendi per propugnacula, ut cohiberent sagittarum impetum: de quo Veget. 4, 6 *Velorum Ciliciorum* in domibus contra pluvias ac ventos paratorum, meminit Vlpian. l. 12 § 17 Dig. *de instruct. vel instrum. leg.* Lugentium & pœnitentium vestes apud Ebræos; quos LXX σάκκους appellant; Vetus Interpres Latinus sæpe *Cilicia* interpretatus est, grobhärne kleider. Neque enim dubium est, hirtas & ex pilis contextas fuisse. Talia enim *Cilicia*, sive *Cilicina*, appellabantur: Quare & δέῤῥεις τριχίνας Exodi 26, 7 idem Interpres *Saga cilicina*: & σάκκον τρίχινον, Apoc. c. 6, 12 *Saccum cilicium* vertit. Qui locus id quoque indicat, nigros fuisse hos saccos sive cilicia. Et vero hic color mœstos plangentesque maxime decet. Prudent. Cathem. 7, 150 de Ninivit. justitio: *Squalent recincta veste pullati patres, Setasque plangens turba sumit textiles, Impexa villis virgo bestialibus.* Alcimus Avitus cum idem argumentum Ninivitarum tractat 4, 380 *Mollibus abjectis, Cilicum dant tegmina setæ*, id est, ciliciis induuntur. Cæterum *sacci* a forma, (angusti enim & minime fluctuantes erant,) *cilicia* a materia, pilis videlicet caprarum, dicebantur. Quare *tunica saccea*, sive *saccinea*; & *tunica cilicia*, de eadem B. Hieronymo dicitur in vita Hilarionis sub finem. Tali enim ille sanctus usus fuerat. Et ita ferme solebant vestiri, qui plane renunciassent seculo, propositumque severius sequerentur, qui & *Ascetæ* & *Monachi* appellati. Quibus maxime conveniebat hæc vestis: *cum monachus non doctoris, sed plangentis officium habeat: qui se, vel mundum lugeat, & Domini pavidus præstoletur adventum*, ut idem Hieronymus alibi scribit. Paullinus in obitum Celsi v. 451 *Si modo lugentem gravis hirto tegmine saccus Caprigenum setis dum teget, & stimulet.* Vbi & *saccum* & *setas* sive pilos caprinos habes, ex quibus *cilicia* contexta erant. Quamquam *Ciliciorum* nomine omnes hirtas vestes comprehendi existimem; licet de aliis etiam, quam caprinis pilis contextæ essent: ut Camelorum: qualis Iohannis Baptistæ fuit. Idem discipulorum B. Martini: de quibus Sulpicius de vita Martini c. 7 *Plerique camelorum setis vestiebantur. Mollior ibi habitus pro crimine erat.* Vtebantur autem Ascetæ ideo hirtis ejusmodi vestibus, atque in iis cubabant etiam, ut coërcerent carnem, & ad orationes vigilantiores essent. Vnde Paullinus supra, *dum teget & stimulet*, dixit. Et Idem de Iohanne Baptista v. 229

Vestis erat, curvi setis contexta cameli,
Contra luxuriam molles duraret ut artus,
Arceretque graves compuncto corpore somnos.

Aliquando tamen non in ciliciis cubabant ascetæ, sed super iis jacebant humi stratis. Sulpicius Sev. epist. 1 de S. Martino: *Quippe qui nuda humo,*

humo, uno tantum cilicio superjecto cubare consueverat. Vide eundem & epist. 3. Itaque in vestem stragulam etiam ciliciis utebantur. Illis enim & sternebantur sedilia. Idem de Virtutib. Monach. Orient. Dial. 1, 1 pr. *Iactis in terram ciliciis consedimus.* Et rursus: *Dein cilicium, cui insederat, ad me propius admovit, atque ita exorsus est.*

¶ Cilices, Paulinus epist. 7 pro *Ciliciis* dixit: *Conservuli,* inquit, *& compallidi nostri, non vestibus pictis superbi, sed horrentibus cilicibus humiles.* Nisi forte *Ciliciis* ibi rescribendum. Immo ita rescriptum est editione nova Parisiensi de an. 1685, ubi ordinem 22 epist. tenet p. 117.

¶ Ciliciŏlum, *i*, n. diminut. **ein polster.** Hieron. epist. 27, seu Epitaphio Paulæ, c. 7 *Stratis ciliciolis.*

¶ Cilicīnus, *a, um,* ex cilicio factus, **härin, rauch.** Solin. c. 33 (al. 46) de Arabia: *Ipsa tentoria cilicina sunt.* v. plura in *Cilicium.*

¶ Cilicius, *a, um,* aliud adject. ut, *Vela cilicia; Saccus cilicius; Tunica cilicia,* supra in *Cilicium.*

¶ Ciliciārius, *i*, m. **ein madratzen-macher;** qui facit aut vendit cilicia. Vetus inscriptio apud Grut. p. 648 num. 6, RESPECTIO GRATIANO CILICIARIO CAVIOLA CONIVX P. C.

¶ Conciliciātus, *a, um,* cilicio indutus cum aliis. Tertull. de Pudicit. c. 13 *Conciliciatus & concineratus:* de pœnitentium habitu in primitiva ecclesia loquitur.

CĬLIVM, *i*, n. pl. Cilia, sunt pili palpebrarum, **die augenwimpern,** quorum usus est, ut radios lucis incidentes a corporibus moderentur, & copiosius parciusve admittant, itemque incidentes forte minutias arceant, &c. vel ipsæ etiam palpebræ, **die augen-lieder.** Certe Festus: *Cilium est folliculus, quo oculus tegitur, unde fit Supercilium.* Hinc & Isidor. 11, 1 *Cilia sunt tegmina, quibus cooperiuntur oculi, & dicta cilia, quod celent oculos tegantque tuta custodia.* Lactant. Opif. D. c. 10 pr. *Ut oculi munitiores essent ab injuria, ciliorum tegminibus occuluit.* Apul. Met. 10 p. 247 de se asino: *Quodque esset apprime mirabile, verbis nutum commodare ut quod vellem relato, quod nollem rejecto capite, monstrarem; sitiensque, pocillatore respecto, ciliis alterna connivens, bibere flagitarem.* Plin. 11, 37 *Extremum ambitum genæ superioris antiqui cilium vocavere.* Ex hoc fit

¶ Ciliātus *a, um,* **schön von augenwimpern.** Gloss. gr. lat. εὔοφρυς, *Ciliatus.*

¶ Concilium, *i*, n. quod Isidoro 6, 16 est a *Cilium,* vide infra suo loco.

¶ Intercilium, *i*, n. quod est *medium inter cilia sine pilis,* Isidor. 9, 1. Gloss. gr. lat. μεσόφρυον, *Intercilium.* Et

¶ Supercĭlium, *i*, n. Supercilia in ima fronte sunt supra oculos, **die augbraunen.** Plin. 11, 37 *Supercilia homini & pariter & alterne mobilia: in iis pars animi. Negamus, annuimus. Hæc maxime indicant fastum. Superbia alibi conceptaculum, sed hic sedem habet. In corde nascitur, hoc subit, hic pendet.* Ovid. am. 2, 5, 15 *Multa supercilio vidi vibrante loquentes.* Hinc *Supercilium tollere,* de iis dicitur, qui sibi videntur aliquid, & multum per arrogantiam tribuunt, **die sich viel dúncken lassen,** apud Catull. 67, 46. v. Heins. ad Petron. c. 30 p. 116. Sic, *Contrahere; adducere supercilium;* de tristibus, & qui notant alios aut fastidiunt. Cic. in Pison. c. 6 *Altero ad frontem sublato, altero ad mentum depresso supercilio,* gestus fictæ gravitatis & dubitationis de re magna. Hoc *nubem supercilii* Horatius vocat 1 epist. 18, 94, Græcos imitatus, ut ibi interpretes observant. Lucret. 6, 1182 *Triste supercilium, furiosus vultus.* Add. Quint. 1, 11 p. 117 Burm. & locus ex 11, 3, quem laudamus in *Persona* n. 3, quæque sequuntur p. 1015 lectu dignissima. Superciliorum commixtio, quæ intercapedinem fere nullam relinquat, formam commendat. v. Petron. c. 126, & ibi Gonsal. De more autem pingendi supercilia Ovid. Art. am. 3, 201 sq. & Casaub. ad Athen. 12, 7, 1. ¶ 2. Hinc non raro *Supercilium,* pro tristitia ac severitate censoria, itemque fastu ac superbia ponitur, **ernsthafftigkeit, hochmuth.** Cic. pro Sext. c. 8 *Tanta erat contractio frontis, ut illo supercilio resp. tanquam Atlante cælum niti videretur.* Horat. 3 od. 1, 8 Iovem vocat *Cuncta supercilio moventem,* **der mit einem winck alles ausrichtet.** Val. Max. 2, 9 pr. *Probitas censorio supercilio examinata est,* i. e. austere & rigide. Ovid. Trist. 2, 309 *Supercilii matrona severi.* Iuvenal. 6, 167 *Si cum magnis virtutibus affers Grande supercilium.* Auson. ad Lectorem super Idyll. 7 *Carminis incomti tenuem lecture libellum Pone supercilium.* Martialis 1 epigr. 4 ad Cæsarem: *Contigeris nostros, Cæsar, si forte libellos, Terrarum dominum pone supercilium:* id est, regnatricem majestatem vultus imperatorii. Bene Democritus ajebat, *supercilium parvum aut contemtum membrum haud esse: posse quippe vitam omnem obscurare,* ut Laertius auctor est. Nimirum, quod Claudianus dixit de Consul. Honor. 4, 304 *Inquinat egregios adjuncta superbia mores.* ¶ 3. *Supercilium* etiam dicitur locus editus per similitudinem, & unde in subjecta despectus est. Virg. Georg. 1, 108 *Ecce, supercilio clivoso tramitis undam Elicit.* Ubi Servius SVPERCILIVM, *altitudinem, summitatem terrarum,* interpretatur. Hinc *devexitas supercilii,* **der hang,** apud Sic. Flaccum; cujus locum mox adducemus. Hirt. B. Afric. c. 58 *Postero die universas omnium copias de castris omnibus deducunt; & supercilium quoddam excelsum nacti, non longe a Cæsaris castris aciem constituunt.* *Supercilia Rheni, Nili, Mosæ,* apud Amm. Marcell. legas, altiores ripas designantem, unde in subjectum flumen despectus est. v. gr. 14, 32 pr. *Ventum est ad supercilia fluminis Rheni.* Et 17, 18 *Munimenta superciliis imposita fluminis Mosæ.* De mari etiam usus est Mela 3, 3 extr. *Mare,* inquit, *angustum & par freto, curvansque subinde se, longo supercilio inflexum est.* Sic de cacumine montis *supercilium* dixit Livius 27, 20; & *supercilium collis* B. Hieronymus in vita Hilarionis. Gromaticis scriptoribus non quævis summitas, aut quodvis fastigium *supercilium* est, sed quod paucorum pedum modo æstimatur. Sic Flaccus de Condit. agrorum p. 7 *Supercilia si finem facient, intuendum erit, in quantum spatium devexitas supercilii extendatur, ne mons supercilium sit. Intra paucos enim pedes supercilia accipiunt. Quæ tamen usque in planitiem ex superiori vergunt, ad superiores possessores pertinent.* Spatium autem istud intra pedes XXX definierunt. Hyginus: *Supercilia sunt loca ex plano in locis clivo devexo intra pedes latitudinis XXX, alioqui jam collis est.* Ergo Agrimensoribus *supercilium* a monte, colle, distinguebatur, iisque brevius erat, seu minus. Alio nomine dicebatur RIGOR. Agg. Urbicus in Frontin. de Limit. p. 52 RIGOR *si inventus fuerit de triginta pedum latitudine, ut ne ab utroque possessore tangatur. Quod si plus de XXX pedibus patuerit, jam collis est, qui exigit, ut superior possessor in planum usque descendat, & sibi defendat omnem devexum locum.* vid. infra in *Rigeo.* Apud Vitruv. 3, 3; & 4, 6 superior aliqua rei vel structuræ pars est *supercilium.* v. ibi Baldi Lex. p. 121.

¶ Superciliōsus, *a, um,* qui est grandis supercilii, **hochmúthig, ernsthafft;** ut, *Catonianum superciliosæ frontis arbitrium,* Sidon. 7, 9. *Tristes & superciliosi alienæ vitæ censores,* Sen. epist. 123. Compar Mart. Capell. lib. 8 *Me superciliosior increpabas.*

CILLĪBÆ, *arum,* f. pl. mensæ rotundæ, Festus. v. *Cibilla* in *Cibus.*

¶ Cillibantes, *um,* m. pl. ligna quædam trium crurum seu tribus pedibus fulta, quibus in prælio fatigati scuta imponebant, ut ex Aristophane notat Cælius Lect. antiq. 5, 15 v. *Cilibantum.*

CILLĪCON, *ōnis,* m. Milesius, qui, cum proditionem patriæ moliens rogaretur, quidnam esset facturus? respondit: πάντ᾽ ἀγαθά, i. e. *omnia bona.* Unde proverbium: πάντ᾽ ἀγαθά, ὡς ἔφη Κιλλικῶν, i. e. *Omnia bona, velut inquit Cillicon.* Alludit huc & Aristophanes ἐν εἰρήνῃ· Οὐδὲν πονηρόν, ἀλλ᾽ ὅπερ καὶ Κιλλικῶν, i. e. *Mali nihil, verum quod inquit Cillicon.* Interpres adjicit, prodita Mileto Theagenem quendam Syrium commigrasse Samum, atque ibi carnes vendentem, quas empturus erat Cillicon, amputavisse machæra sua ementis manum; Ista, inquientem, manu non prodes alteram civitatem. Erasm. in Adag. ex Suida & Zenodoto.

CILLO, *ĕre,* est *movere,* antique, **schútteln.** Hinc *Ascillæ,* quod ex his brachia cilluntur; hinc & *Oscilla* dicta, quod ora cilluntur, uti est apud Isidorum 9, 1. Hinc *furcillæ,* quibus frumenta cilluntur, apud Servium 2 Georg. Videtur frequentativum esse a *Cieo.* vid. *Oscillum* in *Os,* ubi *Oscillo,* &c. Conf. & *Occillo* in *Occo.*

CILLVS, *i*, m. asinus, auritum animal, **ein esel.** De eo Petronius Fragm. Carm. p. 211 (Burm. p. 685) per criminationem: *Iudæus licet & porcinum numen adoret, Et cilli summas advocet auriculas.* Vide Tac. Hist. 5, 4, 2, & Is. Vossii ad Melam annotationes p. 49, & adde, quæ supra in *Anchialus* dicta sunt n. 2.

¶ Hemicillus, *i*, m. dimidius asinus, **ein halb-esel.** Vox conviciis apta apud Cic. ad Att. 13, 51, uti Gronovius legit.

CILNIVS, *i*, m. Hetruscæ gentis nomen: e qua etiam *C. Cilnius Mæcenas,* de quo suo loco. v. Nic. Heins. & Drakenb. ad Sil. 7, 29, & enarratores Livii ad 10, 2.

CĪLO, *ōnis,* m. cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur, cui caput est acuminatum, **der eine hohe zugespitzte stirn hat, ein spitz-kopff.** v. Fest. Cic. in Sallust. c. 6 *Cilones, impudici, parricidæ, sacrilegi.* Quem locum Cælius exponens, *Cilones,* inquit, *cinædi sunt.* Flavius Caper, vetustissimus Grammaticus: CILO *est angusto capite; cui hoc contigit in partu:* CHILO *dicitur, modum labrorum excedens.* Hic est, quem *improbius labratum* Charisius dixit. Vide Festum, & supra in CHILO. ¶ 2. Est *Cilo* & viri nomen apud Cic. fam. 6, 20.

¶ Cilunculus, *i*, m. diminut. apud Arnob. 3 p. 108, al. *Silunculus.* vid. ibi Herald. Animadv. p. 135.

Cima, *æ*, vide *Cyma.*

CIMBRI, *orum,* m. pl. populi sunt post Saxones, a quibus *Cimbrica Chersonesus* appellata est, quæ hodierna *Iutia* est, inter Codanum sinum Oceanumque Germanicum porrecta in angustum. Conf. Plin. 2, 67, & ibi Dalechamp. p. 108. Hi primi omnium Germanicum nomen terribile reddiderunt Romanis. Tac. de Germ. 37, 1 *Eundem Germaniæ sinum proximi Oceano Cimbri tenent: parva nunc civitas, sed gloria ingens. Veterisque famæ late vestigia manent, utraque ripa castra ac spatia, quorum ambitu nunc quoque metiaris molem, manusque gentis, & tam magni exercitus fidem:* & quæ sequuntur ibi plura, quæ legas. Cimbri, cum in Italiam trajecissent cum exercitu, a Q. Catulo, & C. Mario prælio victi sunt, in quo cæsa dicuntur hominum centum quadraginta millia, capta sexaginta, ut narrat Liv. Epit. lib. 68. Sed Florus 3, 3, 14 sexaginta tantum cæsorum millia refert. Plutarchus in Mario *Cimbrorum* vocabulum Germanicum tradit, quo *Latrones* significentur, quod Posidonius quoque existimavit, ut ex Strabonis lib. 7 cognoscere licet. Festus: *Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.* v. not. Scalig. & Dacer. Id, ut alia, quæ fabulati scriptores antiqui de Cimbris sunt, confutat Cluverius Ant. Germ. 3, 22.

¶ Cimbricus, *a, um,* adject. ut, *Cimbrica militia,* Vellej. 2, 120, 1 *Cimbrica tempestas,* Claud. de Bell. Get. v. 641. Et Cic. pro domo sua c. 38 *Porticum post aliquanto Catulus de manubiis Cimbricis fecit.*

¶ Cimbrice, adverb. Quintil. Decl. 3 c. 13 p. 69 Burm. *De Italiæ possessione certatur, - - - an nobis caput barbarus hostis excidat, an Cimbrice loquendum sit.*

CĪMĒLIVM, *i*, n. κειμήλιον, ornatus aut thesaurus, qui reponitur extra usum quotidianum, **schmuck, kleinod.**

¶ Cimeliarcha, *æ*, m. κειμηλιάρχης, custos vasorum ecclesiæ, **ein schatzmeister.** Lege ult. Cod. de Bonis auctorit. judicis possid. § Sin autem: *Præsente viro reverendissimo cimeliarcha.*

¶ Cimeliarchium, *i*, n. κειμηλιαρχεῖον, locus, ubi cimelia adservantur, **die schatzkammer.** Lege eadem: *In cimeliarchio sanctæ ecclesiæ pecunias deponere.* Etiam *Cimeliarcho,* ut videtur, quinque syllabis scribitur.

CIMESSOR, *oris,* m. homo abjectioris sortis, Ammian. 28, 4.

CIMEX, *icis,* m. **eine wantze, wandlaus.** Plin. 29, 4. *Lectularii* sunt & *silvestres* ex herbis victitantes, Matthiol. *Cimex olidus,* Eugenius Toletanus Carm. ult. Et Martial 9 ep. 33 *Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus.* Petron. c. 98 *Cimices ore tangebat.* ¶ 2 Horatius Pantilium, poëtam putidum, vocat *Cimicem,* 1 Sat. 10, 78.

¶ Cimĭco, *are,* **wantzen haben.** Gloss. gr. lat. κορίζω, *Cimico.*

CĬMĪNVS, *i*, m. mons & lacus Etruriæ. Virg. Æn. 7, 697

Et Cimini cum monte lacum, lucosque Capenos.

¶ Ciminius, *a, um,* adject. Liv. 9, 36 pr. *Silva erat Ciminia magis tum invia atque horrenda, quam nuper fuere Germanici saltus.* conf. Id. 10, 24.

CIMMĔRII, *orum,* m. pl. Κιμμέριοι, populi in Italia fuerunt ad Bajanum & Avernum sinum, qui in subterraneis domiciliis habitantes, & per cuniculos commeare soliti, toto in illis die delituerunt, noctu tantum

tantum ad latrocinia egressi, cum victum ex metallorum alioque ef-
fossione, divinationum mercede, & proventibus ab rege designatis,
quærerent, ut ex Ephoro scribit Strabo. Vid. Festus cum not. Dace-
rii; & Cic. Acad. qu. 4, 19. *Cimmeriorum* eorum Italicorum etiam
Homerus meminit Odyssææ 11, 14 seqq. v. Brouckh. ad Tibull. 4, 1, 64.
Sed hos interiora aliquando Asiæ tenuisse, Herodotus lib. 4 scriptum
reliquit, verum a Scythis pulsos magis occidua tandem petiisse. Pto-
lemæus tabula Asiæ secunda *Cimmerios montes* ab eorum nomine supra
Albaniam locat. Certum est, illos proximos Amazonibus fuisse, & ad
Mæotin tandem egressos Bosporo reliquisse cognomentum. v. Plin.
6, 6. ¶ 2. Cimbros quoque, de quibus paullo ante, *Cimmerios* ap-
pellatos Græcis, Strabo & Plutarchus laudatis supra locis testantur.
Sed tu Cluverium vide.

¶ Cimmĕrius, *a, um*, adj. ut, *Bosporus Cimmerius* inter Asiam & Euro-
pam, vide *Bosporus.* Dicitur etiam *Mare Cimmerium*, Gell. 17, 8. Et,
Cimmerii lacus, Tibull. 3, 5, 24 pro *infernis & caliginosis*, stockfinster. Et,
Cimmeriæ tenebræ, *Cimmeriæ paludes*, apud Claud. in Eutrop. 1, 249.
pro obscuritate & caligine multa. Lactant. 5, 3 *O cæcum pectus! o men-
tem Cimmeriis, ut ajunt, tenebris atriorem*: Ammian. Marcell. 29, 11 *Ea
tempestate velut in Cimmeriis tenebris reptabamus.* Vide Chiliad.

¶ Cimmerium, *i*, n. oppidum ad Bosporum, qui inde *Cimmerius*
dicitur, situm, Pomp. Mela 1, 19; & Plin. 6, 6.

CIMŌLVS, *i*, m. insula maris Cretici, cujus meminit Ovid. Met.
7, 463 *Hinc humilem Myconon, cretosaque rura Cimoli.*

¶ Cimolius, *a, um*, adject. ut, *Terra Cimolia*, Plin. 35, 16 & 17. *Cre-
ta Cimolia*, Celsus 2 c. ult.

CIMON, *ōnis*, m. Κίμων, Atheniensis, Miltiadis filius, munificen-
tia & liberalitate in pauperes maxime celebris. vid. C. Nepos, nec
non Plutarch. vita ejus. ¶ 2. Valer. Maximus *Cimonem* etiam
eum vocat, quem in carcere filia aliquamdiu lacte sustentavit, 5, 4, 1
ext. Sed ibi alii pro *Cimona*, *Conona* legunt.

CĬNÆDVS, *i*, m. ein gauckler, κίναιδος. Cinædi enim veteribus
saltatores dicebantur teste Nonio 1, 15. Plaut. Mil. 3, 1, 73 *Ad sal-
tandum non cinædus malacus æque est atque ego.* conf. Id. Aul. 3, 3, 8.
¶ 2. Est & *Cinædus* scortum masculum, apud Petronium c. 21; c. 23 &c.
& multos alios, ein weichling. *Cinædus Calamistratus*, Plaut. Asin. 3,
3, 37 &c. ¶ 3. Item piscis genus, de quo Plin. 32 c. ult.

¶ Cinædus, *a, um*, adject. effœminatus, impudens, weibisch, unver-
schämt; ut, *Quartus cinæda fronte*, Martial. 6 epigr. 39. Catullus 16, 2
Pathicus & cinædus Furius. conf. Id. 25, 1; 30, 5; 58, 1; &c. Idem
movit per gradum ut adjacens nomen. carm. 10, 24 *Vt decuit cinæ-
diorem*, i. e. fœda libidine insigniorem.

¶ Cinædulus, *i*, m. dimin. idem quod *Cinædus* apud Macrobium
3, 14 ex orat. Scipionis Afric. Æmil.

¶ Cinædias, *æ*, m. gemma & piscis. *Cinædiæ inveniuntur in cerebro
piscis ejusdem nominis*, ait Plin. 37, 10.

¶ Cinædicus, *a, um*, adject. unzüchtig; ut, *Cinædica cantatio*, Plaut.
Sticho 5, 5, 19.

¶ Cinædŏlŏgus, *i*, m. κιναιδόλογος, impudice loquens, ein zotenreis-
ser. v. Athenæus 14, 7. Varro ap. Nonium 1, 277 *Convocat Ptolo-
mæum Cinædologum*, &c. Restituit verba Turnebus Adv. 29, 19.
conf. Scalig. in Fragm. Varr. p. 15.

Cinamum & Cinamomum, vide *Cinnamum.*

CĬNĂRA, *æ*, f. Κινάρα, al. Cinaris, carduus altilis, idem quod *Sco-
lymus* & *Strobilus*, strebeldorn, welsche garten-distel. Colum. 10, 235
Hispida ponatur cinara, qua dulcis Iaccho &c. Plin. 8, 27 *Cervus her-
ba cinaræ venenatis pabulis resistit*; ubi Hard. vocat *articoctum*, arti-
schocken. Vide infra *Cynara.*

CINCIVS, *i*, m. Romanorum quorundam nomen. Ita *Cincium*
aliquem Livius 7, 3 *Diligentem monimentorum auctorem* vocat. ¶ 2.
M. Cincius Alimentus, a quo lata est & nomen habet

¶ Cincia lex, quæ & *muneralis* vocatur; siquidem munera donatio-
nesque intra certam summam cohibebat, speciatim illa, quæ caussarum
patronis dabantur. De variis hujus legis capitibus mutationibusque
elegans est Frid. Brummeri commentatio. Hinc &

¶ Cincia, *æ*, f. locus erat Romæ, ubi Cinciorum monumentum
fuit, v. Festus cum not. Dacerii.

CINCINNVS, *i*, m. plur. *Cincinni* crines sunt intorti vel calami-
strati, gekräuselte haarlocken. Cic. in Pis. c. 11 *Erant illis comti capilli,
& madentes cincinnorum fimbriæ.* Plaut. Truc. 2, 2, 32 *Iam ego istos
fictos, compositos, crispos, cincinnos tuos unguentatos usque ex cerebro
evellam.* Apul. lib. 8 p. 212 *Cinædum senem; calvum quidem, sed cin-
cinnis semicanis & pendulis capillatum* dixit. Varro formosum pue-
rum describens apud Nonium 6, 43 *Ante aures modo ex subolibus par-
vulis Intorti dimittuntur sex cincinnuli.* ¶ 2. Cincinni orationis,
zierlichkeit der rede. Cic. de Orat. 3, 25 extr. *In oratoris aut in poëtæ
cincinnis ac fuco.* Vide & infra in *Cirrus.*

¶ Cincinnŭlus, *i*, m. diminut. ex jam adductis Varronis verbis ap.
Nonium, ut Scaliger edidit in Fragm. Varronianis p. 130. At No-
nius Merceri & Gothofredi *sed cincinni*: quod nec aliter in Fragm.
poët. H. Stephani expressum est p. 334.

¶ Cincinnatus, *a, um*, cincinnis comtus, kraußhäricht. Vet. Gloss.
Cincinnatus, Κομήτης; εὐπλόκαμος. Plaut. Mil. 3, 3, 49 *Cincinnatus mœ-
chus*, id est, capillis crispis & calamistratis comtus. *Cincinnatus consul*,
Cic. pro Sext. c. 11. *Cincinnatæ stellæ, cometæ*, Id. Nat. D. 2, 5.

¶ Cincinnatus, *i*, m. subst. vel *L. Quintius Cincinnatus*, Romanus fuit,
cui aranti viator attulit dictaturam, & nudo quidem plenoque pulveris
ore, Plin. 18, 3. v. Liv. 3, 26. De hoc Cic. de Fin. 2, 4 *Majores nostri ab
aratro abduxerunt Cincinnatum illum, ut Dictator esset.* Procul dubio a
cincinnis hæsit nomen, qui ea in gente id primus accepit. Vnde & pro
insigni posteri ejus cincinnis usi. Suet. Calig. c. 35 *Vetera familiarum in-
signia nobilissimo cuique ademit. Torquato torquem: Cincinnato crinem.*

¶ Cincinnātulus, *a, um*, dimin. ut, *Cincinnatuli pueri*, Hieron.

¶ Cincinnālis, *e*, adject. Apul. de Herb. c. 51 *Cincinnalis herba.*

CINCLVS, *i*, m. avis, ein steinbeisser, steinbicker, bachstelze. In ripis
enim rostro saxa ferit, dum muscas & vermiculos petit, alias *Mota-
cilla.* ¶ 2. Proverbio autem rusticano *Cincli* pauperes dicuntur,
quibus neque domus neque suum est quicquam. V. Chiliad.

Cincticulus, cinctorium, cinctus, &c. vide *Cingo.*

CINDALISMVS, *i*, m. κινδαλισμός, ludus paxillorum, quos hume-
ctæ terræ infigebant, & infixum altero paxillo verberantes, in capi-
te seu summitate nitebantur elidere. v. Pollux 9, 7.

CINĔAS, *æ*, m. Pyrrhi regis Epirotarum amicus sive consiliarius, &
Romam legatus; vir prudentissimus & summa memoria, quo nomine
eum Cicero Tusc. 1, 24 commendat. Ælianus in Tacticis auctor est,
hunc Cineam Æneæ (cujus librum de obsidione toleranda edidit Ca-
saubonus) antiquissimi scriptoris commentarios στρατηγικοὺς in com-
pendium redegisse, de quo Ciceronis locus accipiendus epist. ad Papi-
rium Pætum 9, 25. v. Casaub. in Æneæ præfat.

Cinefacio, cineresco, &c. vide *Cinis.*

CINĒSIAS, *æ*, m. Κινησίας, Thebanus fuit Dithyramborum scri-
ptor, sed ob impietatem & flagitia male audiens. Suidas.

CINGO, *cinxi*, *cinctum*, *cingĕre*, circumdare, umgürten, umgeben,
umzingeln; ut, *Cingere castra vallo*, das lager verschantzen, Liv. 7, 39.
Cingere urbem mœnibus, die stadt fortificiren, eine mauer führen, Cic.
Nat. D. 3, 40; *copiis*, Liv. 34, 38; *obsidione*, belägern. Virg. Æn. 3, 52;
& Iustin. 9, 1, 2. *Fluvius urbem cingit*, Cæs. B. G. 1, 38. *Cingere fer-
rum*, Virg. Æn. 2, 511; *latus ferro*, Stat. Theb. 4, 41; *se gladio*, Liv.
7, 10, den degen umgürten. *Egredientem in publicum cingere*, Tac. An.
1, 77, 4; it. *Alicui latus cingere*, einen begleiten, Ovid. Pont. 4, 9, 17.
¶ 2. *Cingere*, pro discingere, deglabrare, corticem detrahere, ent-
blössen, abschälen, die rinde abnehmen, l. 5 ff. arb. furt. cæs. Sic, *Silvam
cingere*, l. 20 ff. locati cond. Et l. 7 § 4 ff. arb. furt. cæs. unde Bin-
ckershœk Observ. 4, 21 l. 8 ff. de L. Cornel. de falsis, pro vulgato *num-
mos aureos tinxerit*, legit *cinxerit*, h. e. circumciderit. Alias etiam
cingere ac *tingere* confundi, observat Drakenb. ad Sil. 14, 6.

¶ Cingens, *tis.* Horat. 3, 25, 20 *Deus cingens viridi tempora pam-
pino*, i. e. Bacchus. conf. Virg. Georg. 1, 28.

¶ Cingulus, *i*, m. Cingula, *æ*, f. & Cingulum, *i*, n. ein gürtel, wehr-
gehenck. Festus: *Cingulo nova nupta præcingebatur*, &c. Cic. Somn.
Sc. c. 6 *Cernis terram quasi quibusdam redimitam & circumdatam cin-
gulis, e quibus duos maxime inter se diversos & cœli verticibus ipsis ex
utraque parte subnixos obriguisse pruina vides*; vulgo *Zonas* vocant
geographi, erdstriche. Virg. Æn. 12, 942 *Fulserunt cingula bullis.* conf.
Varr. L. L. 4, 23. Sed & in Fœminino *Cingula* legitur. Est enim re-
vera adjectivum. Ovid. de Remedio am. v. 237 *Aspicis, ut pressos
urant juga prima juvencos, Vt nova velocem cingula lædat equum*; der
pferd-gurt. Fœminino genere de jumentis usurpari, docet Isid. Or.
20, 16, & Serv. ad Virg. Æn. 9, 360. Sed non esse perpetuum docent
Vlit. ad Grat. 401, & Burm. ad Ovid. Art. 3, 444. ¶ 2. *Cingulum*
olim militiæ signum erat, unde & pro militia ponitur. Hinc, *Sumere
cingulum*; *ponere cingulum*, pro, dare militiæ nomen, eidemque vale-
dicere, dicebant. Sev. Sulpitius de Virtutib. Martini 2, 12 *Miles qui-
dam cingulum in ecclesia, monachum professus, abjecerat.* Servius ad
illud Virg. Æn. 8, 724 *Discinctos Afros*; DISCINCTOS, inquit, *inha-
biles militiæ. Nam omnes, qui militant, cincti sunt.* Rufinus Hist.
Eccl. 1, 32 de Iuliano: *Militiæ cingulum non dari, nisi immolantibus,
jubet.* Huc respiciens eleganter Prudentius Hymno 1, 32 *Milites,
quos ad perenne cingulum Christus vocat.* Quod si cui ordo & digni-
tas militaris eriperetur, ei *cingulum* adimebatur. Imp. Marcianus 4
Cod. de SS. Trin. *Igitur si Clericus erit, qui publice tractare de religio-
ne ausus fuerit, a consortio clericorum removebitur: Si vero militia
præditus sit, cingulo spoliabitur.* Vide & Herodianum 2, 13. Conf. de
cingulo militum Stewech. ad Veget. 2, 3, & Brissonii Selectas ex I. C.
Antiq. 2, 7. ¶ 3. Ipsa etiam ἀρχὴ *cinguli* nomine venit Nov. 8 c. 1.

¶ Cingillum, *i*, n. diminut. Petron. c. 67 *Venit galbino succincta
cingillo.* Gloss. Vet. virili genere: *Cingillus*, στρόφιον, ζώνιον.

¶ Cingulārius, *i*, m. qui cingula conficit, ein gürtler. ORDO
CINGVLARIORVM in Lapide ap. Murat. 383. Sic enim ibi legen-
dum puto pro CINGVLANORVM.

¶ Cinctus, *a, um*, gegürtet, umringet; ut, *Gladio cinctus*, der einen
degen anhat, Liv. 38, 21; Curt. 9, 7, 19. *Cinctus multitudine immensa*,
i. e. stipatus; comitatus, Vellej. 2, 14, 1. Sic, *Agminibus comitum* cin-
ctus, Ovid. Trist. 1, 4, 30. *Cinctus corona hostium*, Liv. 7, 27. *Pro-
vincia cincta mari*, Cic. pro Flacc. c. 12. *Cinctus* pro armato & militiæ
studioso l. 15 ff. de mil. testam. Plin. L. 7 epist. 25 *Sunt enim, ut in ca-
stris, sic in literis nostris, plures cultu pagano, quos cinctos & armatos
- - diligenter scrutatus, invenies. Puer alte cinctus*, Horat. 2 Sat. 8, 10;
& Sen. epist. 92 extr. quod una voce *Alticinctus* Phædrus dixit 2, 5, 11.
Vestes ad pectora cinctæ, Ovid. Met. 6, 59.

¶ Cinctus, *ūs*, m. subst. ein gurt, gürtel, das gürten; ut, *Incinctus
cinctu Gabino*, Liv. 8, 9. conf. 5, 46; & Virg. Æn. 7, 612 *Cinctuque Ga-
bino insignis*, qui quid fuerit, Servius ad hunc locum interpretatur,
& Isidor. 19, 24. Apul. Florid. p. 346 *Habebat cinctui balteum.* Adde
Varr. L. L. 4, 23; Plin. 24, 9.

¶ Cinctum, *i*, n. idem. Frontin. de Strat. 4, 1 *Cincto togæ præciso*,
ubi tamen *cinctu* Oudendorpius scribere mavult. Apulej. Metam.
p. 245 *Cinctum pectorale ad usque vestigia strictim injecti.* Sed & ibi
veteres editiones *pectoralem* præferunt.

¶ Cinctūra, *æ*, f. idem. Suet. Cæs. c. 45 *Cingebatur fluxiore cin-
ctura.* conf. Quintil. 11, 3 p. 1030.

¶ Cinctutus, *a, um*, cinctus, armatus, *ad militiam accinctus*, Festo.
Cinctuti Cethegi, Horat. de Arte v. 50. Adi interpretes, & vid. supra *Ce-
thegus.* Ovid. Fast. 5, 101 *Semicaper coleris cinctutis Faune Lupercis.* Se-
minudi enim & pellibus tantum utcunque cincti currebant Luperci.

¶ Cinctĭculus, *i*, m. diminut. puerorum zona. Plaut. Bacch. 3, 3, 28
Cincticulo præcinctus. vid. Turneb. 2, 30.

¶ Cinctor, *ōris*, m. qui cingit. Gloss. gr. lat. ζώστης, *Cinctor.*

¶ Cinctorius, *a, um*, paratus ad pugnam, gladiatorius, Plin. 7, 7
Tu cujus semper cinctoria mens, quod idem significare potest ac *gla-
diatorius animus* apud Ter. Phorm. 5, 7, 71; Sed est in aliis libris ap.
Plin. *Cujus semper in victoria mens.*

¶ Cinctorium, *i*, n. pugio de cingulo pendens, Gloss. vet. παραζώνιον, *pugio, cinctorium.* Pomp. Mela 2, 1 extr. *Mars omnium* (Scy-
tharum) *Deus: ei pro simulacris enses, & cinctoria dedicant.* Vid.
Voss. & Salmas. in Solinum p. 133.

¶ Cinxia, *æ*, f. ita Iuno dicta Arnobio l. 4, sicuti & Minerva Zostria.
vid. Elmenh. in Arnob. p. 119, & Dacer. ad Festum in *Cinxia.*

Compo-

Composita:

¶ Accingo, *xi*, *ctum*, *ĕre*, aufſchürtzen, ſich rüſten; ut, *Illi ſe prædæ accingunt.* Virg. Æn. 1, 210, ubi Servius: ACCINGVNT, *ſtudioſe parant, ut alibi*, Accingunt operi. *Accinctos autem induſtrios dicimus.* Hæc Servius. Etiam pronomine ἐλλειπτικῶς ſuppreſſo, ut Æn. 2, 235 *Accingunt omnes operi*, ſubaudi, *ſeſe*, Liv. 1, 12 *In hoc diſcrimen ſi juvat, accingere*, id eſt, aggredere, te para. Idem 4, 2 *Ad conſulatum accingi.* Hinc abſolute *accingi* eſt, ad bellum parari ac inſtitui, Tac. Hiſt. 4, 68 *Simul Domitianus Mutianusque accingebantur, diſpari animo: ille ſpe ac juventa properus, hic moras nectens.* Statius Theb. 5, 428 *Forſan & accinctos lateri - - nudaſſent enſes.*

¶ Accinctus, *a*, *um*, id eſt, expeditus & promptus ad obeundas partes, fertig, gerüſtet, bereit. Plin. Paneg. Traj. c. 20 *An hoc comitatus accinctus & parens.* Et c. 30 *Tam velox, Cæſar, potentia tua eſt, tamque in omnia pariter intenta bonitas & accincta.* Sic εὔζωνον Græci *ſtrenuum* dicunt & *expeditum*. Vet. Gloſſ. εὔζωνος, *Expeditus.* Compar. Auſon. in grat. actione p. 726 *Cujus egreſſus auſpicatior fuit, inceſſus modeſtior, habitudo cohibitior, familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior?*

¶ Alticinctus, vide in *Altus.*

¶ Circumcingo, *ĕre*, von allen ſeiten umgeben. Sil. 10, 2 *Ceu fera, quæ telis circumcingentibus ultro Aſſilit in ferrum, &c.*

¶ Diſcingo, *ĕre*, aufgürten, auflöſen. Cic. 2 ad Quint. frat. ep. 13 *Cæſar, mihi crede, in ſinu eſt, neque ego diſcingor.* Martial. 9 epigr. 103 *Peltatam Scythico diſcinxit Amazona nodo.* ¶ 2. Metaph. Sidon. 2, 7 *Diſcingere, quæ in diſceptationem veniunt*, die zweifels-knoten auflöſen.

¶ Diſcinctus, *a*, *um*, iners eſt & negligens, quem Germani vocant liederlich, id eſt, qui rem & famam ſuam parum tuetur. Sen. ep. 114 *Non oratio ejus æque ſoluta eſt, quam ipſe diſcinctus.* Perſ. ſat. 3, 31 *Non pudet ad morem diſcincti vivere Nattæ?* Nonius ex Accio hunc citat verſum: *Diſcincta veſtis, diſcinctus animus, ne nega.* Hinc, *Diſcinctus nepos*, Horatio Epod. 1 v. ult. eſt liberius vivens. ¶ 2. *Diſcincti*, etiam dicebantur exauctorati, & miſſi, cum ignominia, milites. Talibus enim & arma & *cingulum* adimebatur, ubi vide n. 2. Addo exemplum ex Vulcatii Gallicani Avidio c. 6, ubi præfectus Antiochenus programma in parietibus fixit, *ut, ſi quis cinctus inveniretur apud Daphnen, diſcinctus rediret.* Vide, quæ de Daphne infra traduntur, & Cellarius ad Eutrop. 6, 11 commentatus eſt. Ex noſtris igitur moribus *diſcinctus* dici poſſet, dem man den degen genommen oder zerbrochen, und von dem regiment gejagt.

¶ Incingo, *ĕre*, idem quod *cingere.* Catull. 65, 258 *Seſe ſerpentibus incingebant.* Ibid. v. 308 *Veſtis incinxerat ora.* Frequens tritumque Melæ verbum: e. g. 1 c. ult. *Corycos oppidum portu ſaloque incingitur.* Adde 2, 3, 5, 6. Ovid. Met. 7, 242 *Quas* (aras) *ubi verbenis ſilvaque incinxit agreſti.*

¶ Incinctus, *a*, *um*, umgürtet. Solin. c. 15 (al. 25) *Capitum oſſa auro incincta in poculorum tradere miniſterium*, hirnſchedel mit gold eingefaſſet oder beſchlagen. Apul. 7 Met. p. 190 *Vxor pretioſiſſimis zonis incincta.* Virg. Æn. 7, 396 *Incinctæ pellibus*, ſc. Bacchæ. Ennius ap. Cic. Acad. 4, 28 *Incinctæ igni incedunt*, ſc. Furiæ. conf. Varr. & Afran. ap. Non. 5, 47; & 14, 25. Heinſ. ad Ovid. Met. 3, 162.

¶ Incinctus, *us*, m. ſubſt. die umgürtung. Plin. 24, 9 *Virgam qui in manu habeant, aut incinctu.* Sed forſan ſunt duo verba.

¶ Incingŭlum, *i*, n. ein gürtel. Nonius 1, 234 *Cingulum incingulum plerumque dicitur.*

¶ Intercinctus, *a*, *um*, unterſchieden, unterſtrichen. Plin. 37, 10 *Candor intercinctus variis coloribus.* Id. 36, 8 *Lapis intercinctus aureis guttis.*

¶ Percingo, *ĕre*, circumdare, umgeben. Colum. 10, 347 *Sæpe ſuas ſedes percinxit vitibus albis.* Manil. 3, 325 *Recto percingitur ordine mundus.* Niſi tamen utroque loco præſtat ex *præ* compoſitum legere.

¶ Præcingo, *ĕre*, idem. Ovid. Triſt. 2, 271 *Et latro & cautus præcingitur enſe viator*, &c. Sil. 3, 243 *Præcinxit litora muro.* conf. Sen. epiſt. 12; & Feſt. in *Cingulum.* Qui ſolerent præcingi apud antiquos, diligenter explicavit Gonſalius ad Petron. c. 19 p. 83 ſeq. Burm.

¶ Præcinctus, *a*, *um*, gegürtet, aufgeſchürtzt. Macrob. Sat. 2, 3 narrat, *Syllam Pompejum*, Suetonius vero Cæſ. c. 43 *optimates, ſæpius admonuiſſe de Cæſare, ut male præcinctum puerum caverent.* Vtebatur enim Cæſar laxiore veſtitu, quem corpori non applicabat ſatis, ſic ut laciniam traheret. Ex quo geſtu mollitiem & improbitatem quamdam morum non obſcure ſibi videbatur Sylla animadvertere. Quin & Cicero poſt Cæſaris victoriam interrogatus, *cur in electione partis erraſſet*, eodem reſpiciens reſpondit, *præcinctura me decipit.* Vide Macrob. l. c. ¶ 2. Metaphor. Ovid. Faſt. 3, 263 *Silva præcinctus opaca Lacus*, eine ſee, an deſſen ufer ein wald ſtehet. ¶ 3. *Præcincta inſectorum membra* dixit Plin. 11, 1; i. e. diviſa & tenui tantum canaliculo cohærentia; unde etiam inſectorum nomen eſt: abgeſetzt, unterſchieden. Ex hac ſignificatione eſt vox, quæ nunc explicanda ſequitur

¶ Præcinctio, *onis*, f. ein abſatz. Ita Vitruvio 5, 3 eſt, diviſio graduum in theatro, in orbem facta, ſive altior latiorque reliquis gradus, ut Lipſius de Amphitheat. c. 13 extr. exponit. Idem Vitruv. 2, 8 *Per mediam præcinctionem collis platea facta eſt.*

¶ Præcinctus, *us*, m. ſubſt. die umgürtung. Varro ap. Nonium 16, 5 *Caſtula eſt palliolum præcinctui, quo nudæ infra papillas præcinguntur.*

¶ Præcinctūra, *æ*, f. idem. Macrob. Sat. 2, 3 Ciceronis judicium de Cæſare, ut modo in *Præcinctus* diximus, refert: *Præcinctura me decepit.*

¶ Præcinctorium, *i*, n. eine ſchürtze, ſchurtzfell. Gloſſ. Cyrilli: *Præcinctorium*, ὑποζώνιον. Auguſtin. de Geneſi contra Manich. 2, 21 *Fecerunt præcinctoria de foliis fici.* Vitruv. 10, 21 *Funes præcinctoriis transverſis erant religati.*

¶ Procinctus, *a*, *um*, gerüſtet. Gell. 1, 11 *Cum procinctæ claſſes erant, & aciis inſtructæ*, i. e. ad pugnandum paratæ & expeditæ.

¶ Procinctus, *us*, m. ſubſt. die zurüſtung zur reiſe oder ſchlacht; ut, *Stare in procinctu*, in voller rüſtung ſeyn und auf dem ſprunge ſtehen. Quintil. 12, 9 extr. *Habere in procinctu*, zur hand und in bereitſchafft haben, Id. lib. 10 ſub init. Ovid. 1 Pont. 8 (al. 9) v. 10 *Hæc in procinctu carmina facta leges.* Feſtus: *Endo procinctu* pro *in procinctu*, *ſignificat, cum ex caſtris in prælium exitum eſt, procinctos quaſi præcinctos atque expeditos; nam apud antiquos togis incincti pugnaſſe dicuntur.*

¶ Procinctuālis, *e*, ad procinctum pertinens; ut *Procinctualis ornatus*, Caſſiodor. 6 epiſt. 22.

¶ Recingo, *ĕre*, h. e. diſcingere, aufgürten. Ovid. Met. 1, 398 *Tunicasque recingunt.* Et 4, 510 *Sumtumque recingitur anguem*, quo nimirum pro cingulo uſa fuerat in itinere Tiſiphone.

¶ Recinctus, *a*, *um*, aufgegürtet; ut, *Tunica recincta*, Ovid. 3 Amor. 1, 51, ubi diſcinctam ſignificari oſtendit Burm. *Veſtis recincta*, Virg. Æn. 4, 518, & Prudent. Romano v. 236.

¶ Semicingo, *ĕre*, halb umgeben. Æthicus Coſmograph. de Gallia: *Lugdunenſis Aquitanicam provinciam ſemicingit.*

¶ Semicinctium, *i*, n. zonam minus latam interpretatus Meurſius eſt, ein ſchurtz. Sane cingendo fuiſſe, Martialis indicat 14 epigr. 151, cujus inſcriptio SEMICINCTIVM: *Det tunicam dives: ego te præcingere poſſum: Eſſem ſi locuples, munus utrumque darem.* Et hinc pro vinculo utebantur ſe ſuſpenſuri. Petronius c. 95 *Suſpendio vitam finire conſtitui: & jam ſemicinctio ſtanti ad parietem ſponte me junxeram, cervicesque nodo condebam*, v. Gonſal. p. 152 Burm. Procul dubio fuerunt faſciæ linteæ, ut apparet ex iconculis illis, quas Laurentius Pignorius Comment. de Servis p. 75 dedit, quæ pueros in conviviis miniſtrantes effingunt. Vide & Caſaubonum in Vopiſci Aurelianum c. 48. Femoralium loco fuiſſe apparet ex Apulejo de herbis cap. 100, ſi conferas Caton. R. R. 159. v. ibi Geſnerus.

¶ Succingo, vel ſubcingo, *ĕre*, aufſchürtzen, gürten, quo Ovidius Met. 13, 733 alluſit: *Illa feris atram canibus ſuccingitur alvum*: Scyllam intelligens, in qua locum ſtolæ ſuccinctæ occupabant adnati canes. Huc reſpicit Cic. Verr. 5, 56 *Hoc etiam iſte infeſtior* (quam Scylla,) *quod multo ſe pluribus & majoribus canibus ſuccinxerat*, weil er vielmehr und gröſſere hunde um ſich hatte. Petron. c. 5 *His animum ſuccinge bonis.* Vitruv. 9, 7 *Anguis ſubcingit regionem cancri.* Grat. Cyn. 271 *adſtricti ſuccingant ilia ventres* de canum forma. ¶ 2. Idem quod accingere, armare, rüſten; ut, *Fruſtra ſe terrore ſuccinxerit, qui ſeptus caritate non fuerit*, Plin. Paneg. c. 49.

¶ Succinctus, *a*, *um*, gegürtet, gewaffnet; ut, *Succinctus gladio*, Aut. ad Herenn. 4, 52; *pugione.* Antonius ap. Cic. Phil. 13, 16; *ferro*, Liv. 40, 7. *Succincta Diana*, aufgeſchürtzet. Ovid. 3 Amor. 2, 31. *Succincta comas hirſutaque vertice pinus*, Id. Met. 10, 103, da der ſtamm weit hinan bloß, ehe die äſte angehen, conf. Horat. ſat. 1, 18, 25; & 2, 6, 107; Petron. c. 60 & 67. Comp. *Succinctiores arbores*, Plin. 16, 10. *Succinctiores tunicæ*, knapp, kurtz, Ambroſ. epiſt. 15. ¶ 2. Metaphor. Iuſtin. 6, 1, 2 *Maximarum gentium viribus ſuccinctus*, i. e. ſubnixus, der ihre macht auf ſeiner ſeite hatte. conf. Id. 35, 1, 9.

¶ Succinctim, adverb. kürtzlich, fertig. Cl. Mamert. Præfat. p. 4 *Succinctim, atque uti digito denotare.* Compar. Ammianus 15, 20 *Succinctius edocebo*: & Sidon. 1 epiſt. 9 *Fabor ſuper his aliqua ſuccinctius.*

¶ Succincte, adverb. idem. Ammian. 28, 1 *Nec pigebit docere ſuccincte.*

¶ Succinctōrium, *i*, ein ſchurtz, ſchürtztuch. vide ſupra *Campeſtre* ex Auguſtino. Idem de Geneſi contra Manich. 2, 15 *Fecerunt de foliis fici ſibi ſuccinctoria*, quæ eodem libro c. 21 *præcinctoria* dixit, ut ſupra notavimus. Adde Irenæi Interpr. 3, 35.

¶ Succinctulus, *a*, *um*. Apul. 2 Mileſ. p. 117 *Ipſa linea tunica mundule amicta, & ruſſea faſciola prænitente altiuſcule ſub ipſas papillas ſuccinctula* &c.

¶ Succingulum, *i*, n. ein wehrgehenk. Plaut. Men. 1, 3, 17.

Ciniſes, vide *Ciniphes*, Cinifio, *Cinis.*

CINIPHES, vel Ciniſes, *is*, m. inſecti genus, quo nomine Verus Interpres reddit, quos LXX σκνῖπας Exodi 8, 16 & 17 & Pſalm. 105, 31 vocarunt: quod vocabulum & Severus Sulpicius retinuit in hiſtoria de Pharaone & plagis ejus 1, 14, 4 *Donec*, inquit, *ſuperductis ciniphibus terra oppleta eſt, Chaldæis fatentibus majeſtate divina iſta fieri.* Noſtra Biblia läuſe vocant: ſed hoc inſecti genus allatum faciunt, & in culicum genere ponunt auctores. Heſychius: Κνίψ, ζῶον πτηνὸν ὅμοιον κώνωπι. Iſidor. 12, 8 *Ciniphes muſcæ minutiſſimæ ſunt, ſed aculeis permoleſtæ, quibus tertia plaga ſuperbus populus Ægyptiorum cæſus eſt.* Plin. 31, 1 *In culicum genere muliones, non amplius, quam uno die vivere. Eosque, qui arborarii pici roſtrum habeant, & mella eximant, ab apibus non attingi.* Igitur *picos arborarios* dicit, non culices. conf. infra *Scinifes.*

CINIS, *ĕris*, m. pulvis, in quem redigitur materia uſta, aſche, item lauge; ut, *Capillum cinere unguitare*, Cato apud Chariſ. p. 78. *Hujus ſermo haud cinerem quæritat*, Plaut. Mil. 4, 2, 10, id eſt, non abjectus eſt, vilis & ſordidus, ut debeat elui. Varro ap. Plin. 36, 27 *Lix cinis eſt foci: inde cinis lixivus.* conf. Nonius 1, 309 *Verti in fumum & cinerem*, zu aſche werden. Horat. 1 epiſt. 15, 39. Ἐμφατικώτερον eſt, cum in *cinerem* verſa urbs dicitur, quam in cineres. Indicatur enim omnia unum eſſe cinerem, vid. Bur. ad Ovid. Her. 1, 24. Idem obſervat de *coma*, *cæde*. *Incedere per ignes ſuppoſitos cineri doloſo*, Id. 2 od. 1, 7 pro, conari aliquid, quod ſine periculo certo tentari nequeat. Virg locum vide mox n. 3. ¶ 2. In fœminino etiam *Cinerem* dixerunt veteres: itaque Cæſarem, Catullum, Calvum (cujus illud eſt, *Cum jam fulva cinis fueris*: &c.) uſum Nonius obſervat 3, 51; & Chariſius lib. 1 p. 78. Catullus ad Mallium 68, 90 *Troja virum ac virtutum omnium acerba cinis.* Sed & Lucret. 4, 928 *Cinere ut multa jacet obrutus ignis.* Auſon. Parent. 27, 3 *Placida cinis.* Et Serenus Sammonicus c. 22 v. 379 *Et cinis ex calido prodeſt epota Lyæo.* v. Keuch & Burm ¶ 3. Pro funerum reliquiis *Cineres* uſurpantur, die aſche des verbrannten cörpers. Tac. An. 2, 75, 1 *Agrippina aſcendit claſſem cum cineribus Germanici.* Martial. 1 epigr. 89 *Non aliter cineres mando jacere meos* Id. 1 ep. 1 *Decus rari poſt cineres habent poëtæ.* Huc pertinet Virg. Æn. 4, 633 *Nutricem cinis ater habebat*: ad quem locum v. quæ in Miſcell. obſerv. Vol. 1 p. 13 notantur, nos: ſie war längſt geſtorben. ¶ 4. Pro Manibus defunctis

defunctis vita, item memoria defunctorum. Cic. pro Quint. c. 31 *Obfecravit per fratris sui mortui cinerem.* Virg. Æn. 4,552 *Fidem servare cineri.* Phædr. 3, 10, 4 *Dummodo absolvar ciniis.* Cic. Verr. 1, 44 *Dolorem inurere cineri alicujus.*

¶ Ciniculus, *i*, m. diminut. Prudent. Hymno 10, 141 *Si cariosa vetustas Dissolverit ossa favillis, Fueritque ciniculus arens Minimi mensura pugilli.*

¶ Cinĕrāceus, *a*, *um*, grau, aſchenfarb. Plin. 25, 13 *Capnos cineracei coloris.* Adde 17, 7; & 33, 6.

¶ Cinĕreus, *a*, *um*, idem; ut, *Color cinereus*, Plin. 14, 3; & Colum. 2, 2.

¶ Cinerarius, *i*, m. quo vocabulo reddi poteſt Germanorum convicium in contemtiſſimos familiæ homines, ein aſchen-brödel. Cinerarii & ciniſones iidem erant, & diccbantur, qui ab officio calamiſtrorum erant, acusque & veruta ſtando calefaciebant, quibus matronæ capillos criſpabant, ut vetus Scholiaſtes explicat. Varro L. L. 4, 29 *Qui calamiſtros calefactos in cinere miniſtrabat, a cinere* Cinerarius *eſt appellatus.* Hinc Tertull. ad Vxor. 2, 8 in luxu fœminarum nobilium & *cinerarios* miniſtros poſuit, ubi de quibusdam chriſtianis mulierculis agit, quæ paganorum connubium maritorum, ut opulentius, ambiebant. Vet. Gl. *Cinerarius*, δοῦλος ἑτάιρας: Item *Ciniſlo*, ἐμπλέκτης, Item γυναικῶν κοσμητής, *Ciniſlo*. Meminit horum *Cinerariorum* & Catullus Epith. Mallii 62, 138; & Sen. de Conſtantia Sap. c. 14. conf. Lambin. ad Horat. 1 ſat. 2; Phil. Caroli Var. Lect. 1, 2 p. 9; & Victorii Var. Lect. 9, 5. ¶ 2. Per convicium & irriſionem Vigilantius *Cinerarios* dixit, qui cineres & reliquias Martyrum honorarent. Hieron. epiſt. 53 ad Riparium adverſus Vigilantium pr. *Ais, Vigilantium os fœtidum rurſus aperire, & putorem ſpurciſſimum contra ſanctorum Martyrum proferre reliquias, & nos, qui eas ſuſpicimus, appellare Cinerarios & idololatras, qui mortuorum hominum oſſa veneremur.* ¶ 3. *Fines cinerarii*, vel *ſepulturarii*, apud Gromaticos Gœſii p. 296.

¶ Cinerarium, *i*, n. ſubſt. ſepulchrum, cineris mortuorum conditorium, ein begräbniß. Inſcriptio vetus apud Gruter. p. 850 n. 10, FRATRI OPTIMO ET PIISSIMO CINERARIVM FECIT. Adde ibidem p. 418 n. 11, & p. 663 n. 3.

¶ Cineritius, *a*, *um*, cineri ſimilis, der aſche ähnlich. Varro R. R. 1, 9 *Terra non cineritia, neve vehementer denſa.*

¶ Cinerōſus, *a*, *um*, plenus cinerum, voll aſche, aſche-farbig: ut, *Cineroſa canities*, Apul. lib. 7 ſub fin. p. 199.

¶ Cinereſco, *ĕre*, zu aſche werden. Tertull. Apolog. c. 40 de pomis Sodomiticæ regionis: *Si qua illic arborum poma conantur oculis tenus; caterum contacta cinereſcunt.*

¶ Cineſactus, *a*, *um*, verbrannt zur aſche. Lucret. 3, 920

At nos horrifico cineſactum te prope buſto
Inſatiabiliter deflebimus, &c.

¶ Ciniſlo, *ōnis*, m. qui in cineres flat. vide paullo ante explicatum in *Cinerarius*, n. 1, & adde Plaut. Aul. 3, 5, 35. Horat. 1 Sat. 2, 98 *Cuſtodes, lectica, ciniſlones, paraſiti.*

¶ Concineratus, *a*, *um*, mit aſche beſprengt. Tertull. de pudic. c. 13 *Conciliatium & concineratum proſternens*, in ſack und in der aſche.

¶ Decinĕro, *are*, einäſchern. Scriban. in Polit. p. 57 *Quot nemora paucarum horarum flamma decineravit?* Hinc

¶ Decinerātus, *a*, *um*, eingeäſchert, verbrannt. Tertull. adv. Valent. c. 32 *Decineratis omnibus in nihilum fuiri.*

¶ Decinereſco, *ĕre*, verlodern, zu aſche werden. Tertull. Apolog. c. 48 *Decinereſcere igni.*

¶ Incinĕro, *are*, in die aſche legen. Saxo Gramm. 4, 2.

¶ Incinerārium, *i*, n. miniſterium muliebre calamiſtrandi, ex Charisio Barth. in Adv. 4, 21.

¶ Incineſactus, *a*, *um*, eingeäſchert. Commodian. Inſtr. 41

Tunc Babylon meretrix erit incineſacta favilla.

¶ Subcinericius, *a*, *um*, ſub cineribus coctus; ut, *Panis ſubcinericius*, in Bibliis legitur, ut 3 Reg. 17 & 14, pro pane, qui cineribus tectus inter carbones pinſebatur, & in ſacrificiis proponebatur, aſchenbrot, geröſtet brot. conf. Gen. 18, 6; Exod. 12, 39; Iſidor. 20, 21.

CINNA, *æ*, m. conſul, Roma a Cn. Octavio collega pulſus; bellum urbi cum C. Mario intulit. In quo bello duo fratres, alter ex Pompeji, alter ex Cinnæ exercitu ignorantes concurrerunt. Et cum victor mortuum ſpoliaret, cognito fratre, ingenti edita lamentatione, ac rogo extructo, ſe inſuper cremavit. Tandem Cinna & Marius in urbem recepti, cædibus omnia complevere, de quo multa Appianus. v. & Flor. 3, 21, 9 ſqq. Livii Epit. lib. 77. ¶ 2. *Cinna* poëta fuit, qui Smyrnam ſcripſit & climavit annis decem, cujus Virgilius meminit ecl. 9, 35

Nam neque adhuc Vario videor, nec dicere Cinna Digna, &c.

¶ Cinnānus, *a*, *um*, ut, *Tumultus Cinnanus*, Nepos 25, 2, 2. *Cinnanæ partes*, ibid.

CINNĂBĂRIS, *is*, f. κιννάβαρις, zinnober; minium verum Matthiolo, & foſſile quiddam hæmatitæ ſimile: Minium vero factitium Agricolæ *Cinnaber*. Vide Lexicon græcum. Plin. 33, 7 *Cinnabari veteres pingebant.* Et paucis interjectis: *Cinnabaris adulteratur ſanguine caprino.*

CINNĂMVM, *i*, n. zimmet, zimmet-rinden. Plin. 12, 19 *Cinnami duo genera, candidius, nigriusque. Quondam præferebatur candidum: nunc contra nigrum laudatur.* Et cod. capite: *Caſia juxta Cinnami campos naſcitur.* Poëtis frequens eſt in multitudinis numero. Ovid. Met. 15, 399 *Quaſſaque cum fulva ſubſtravit cinnama myrrha.* Stat. 2 Silv. 6, 87 *Phariæque exempta volucri Cinnama*, de phœnice. Martial. 4 epigr. 13 *Tam bene rara ſuo miſcentur cinnama nardo.*

¶ Cinnāmĕus, *a*, *um*, zimmet-. Apul. Met. 8 p. 205 *Odor cinnameus.* Idem 5 p. 164 *Crines cinnamei*, wohlriechend. Auſon. Eidyll. 11, 17 *Ales cinnamco radiatus tempora nido.*

¶ Cinnāmōmum, *i*, n. idem quod *Cinnamum*, ex κίνναμον & ἄμωμον. Vid. Etymol. Voſſii, & ſupra *Amomum.* Plin. 12, 19 ineunte: *Cinnamomum & caſias fabuloſe narravit antiquitas.*

¶ Cinnamominus, *a*, *um*, zimmet-; ut, *Cinnamominum oleum.* Plin. 13, 1: Ita Harduinus legit, quod etiam invenitur apud Dioſc. 1, 74. Alii *Cinnaminus.*

¶ Cinnamŏlŏgus, *i*, m. cinnama legens, avis Arabicæ vel Indicæ nomen. Plin. 10, 33 *In Arabia Cinnamologos avis appellatur: cinnami ſarculis nidificat.* Solin. c. 33 (al. 46) idem enarrans *Cinnamolgon* contracte vocat, ex quo aliqui *Cinnamulgum* fecerunt.

¶ Isŏcinnāmon, *i*, n. ἰσοκίνναμον, herba, quæ & *Daphnois* dicitur, Plin. 12, 20.

¶ Xylocinnāmōmum, *i*, n. Cinnamomi lignum. Plin. 12, 19 ξύλον enim *lignum* eſt.

CINNVS, *i*, m. fecundum Nonium 1, 295 *commiſtio plurimorum*, ein miſchmaſch; ut Cic. in Orat. c. 6, dicendi genus, quod medium eſt inter grandiloquum & tenue, *cinnum amborum* vocat. Ita enim Gruterus ex Nonio maculoſum antea locum reſtituit: *Eſt autem quidam interjectus inter hos medius: & quaſi temperatus, nec acumine poſteriorum, nec fulmine utens ſuperiorum, ut cinnus amborum, in neutro excellens, utriusque particeps: vel utriusque (ſi verum quærimus) potius expers.* ¶ 2. Pro capillis etiam intortis vulgo habent; & quidem Plauri auctoritate Truc. 2, 2, 32 *Cinnos tuos unguentatos evellam.* vid. Lipſ. Epiſt. Quæſt. 5, 12. Verum meliores libri *cincinnos* habent, de quibus ſupra. ¶ 3. *Cinnus* quoque potionis genus ex frumento coctæ, vel fecundum Nonium 1, 207 ex multis liquoribus confectæ. Arnob. 5 p. 174 *Sitienti adorisoggerit potionem cinnum, cyceonem quam nuncupat Græcia.* Ex commiſtionis notione (unde etiam tertia fluit) eſt

¶ Concinnus, *a*, *um*, id eſt, bene miſtus & apte compoſitus, nett, zierlich, füglich. Nam Nonius l. c. etiam *Concinnare* a Cinnus deducit. Sic *Concinna & venuſta ſententia*, Cic. de Cl. Orat. c. 95. *Concinna Samus*, i. e. elegans, Horat. 1 epiſt. 11 pr. Id. 1 ſerm. 3, 50 *Concinnus amicis*, id eſt, comodus, idoneus, ad eorum factus ingenium. Corn. Nep. 15, 5, 1 *Concinnus in brevitate reſpondendi*, ubi appoſitæ reſponſiones cum ſuavitate ſubjiciuntur. Ἀποφθεγματικὸς Græcis talis homo eſt. Compar. *Concinniores alii in eadem jejunitate*, Cic. in Orat. c. 6. Plin. 16, 34 *Folia anguloſa concinniora.* Verſus *paullo concinnior*, Horat. 2 epiſt. 1, 74.

¶ Concinnis, *e*, idem; Apul. 5 Met. p. 167 *Lucerna concinnis.*

¶ Concinne, adverb. idem; ut, *Concinne rem aliquam diſtribuere*, Cic. de Orat. 2, 19. Plaut. Epid. 2, 2, 38 *Sed veſtita, aurata, ornata, ut lepide, ut concinne, ut nove!* Compar. Auſon. ad Gratian. c. 8 *Neque ille concinnius eloquetur.*

¶ Concinniter, idem, Gellius 18, 2.

¶ Concinnitas, *atis*, f. die füglichkeit, zierlichkeit, elegantia ornatus. *Verborum concinnitas*, beqveme und feine worte, Cic. in Orat. c. 44. *Concinnitas ſententiarum*, id. de Clar. Or. c. 95. Et Plurali *Concinnitates* ex Favorini verbis Gellius ſcripſit 2, 26.

¶ Concinnantia, *æ*, f. idem, Sidon. 8 epiſt. 4.

¶ Concinnĭtūdo, *ĭnis*, f. idem. Cic. de Invent. 1, 18 *Exordium ſplendoris & feſtivitatis & concinnitudinis minimum debet habere, propterea quod ex his ſuſpicio apparationis atque artificioſæ diligentiæ naſcitur.*

¶ Concinno, *avi*, *atum*, *are*, apte componere, formare, fingere, perpolire, fügen, zurichten, zieren, ſchmücken. *Concinnavi tibi munuſculum ex inſtituto meo*, Treb ad Cic. fam 12, 16. Sic *Concinnare vultum*, pro componere, Petronius c. 113 dixit, das geſicht in die falten legen. *Concinnare ingenium*, abrichten, Sen. epiſt. 7. ¶ 2. Interdum ſimpliciter idem eſt ac facere. Plaut. Amph. 2, 2, 96 *Nulla res tam delirantes homines concinnat cito*, es macht ſie nichts ſo leicht närriſch. Et Capt. 3, 4, 69 *Me inſanum verbis concinnat ſuis.* Et Amph. 1, 3, 31 *Lacrymantem concinnas uxorem*, du machſt ſie weinend. ¶ 3. Significat & conſentire & quaſi concinere, ut multis diverſe canentibus unus efficitur modus: ut quidem vult Nonius 1, 207, ſed ita, ut more ſuo verba confundat. Legendum enim cum Mercero ex Cic. de fin. 4 *Cum iis, cum quibus re concinebatur, verbis diſcrepare.* Et Acad. Qu. 2 *Quæ cum ſimilitudine verbi concinere maxime ſibi videretur.* Quibus in locis vitioſe alii *concinnebatur, concinnare.*

¶ Concinnātus, *a*, *um*, zubereitet, gepuzt, zuſammengefügt. Plaut. Men. 3, 2, 2 *Pulla probe lepideque concinnata.* Apul. Met. 7 p. 199 *Cadaver egre concinnatum terræ dare.*

¶ Concinnatio, *ōnis*, f. die zuſammenfügung. Cato c. 106 *Aquæ marinæ concinnatio.* Et Gloſſ. Vet. *Concinnatio*, συγκευή.

¶ Concinnatūra, *æ*, f. idem. Vet. Gloſſ. Cyrilli: *Concinnatura*, κόλλησις.

¶ Concinnātĭtius, *a*, *um*, beqvem, füglich. Apul. 2 Met. p. 119 *Concinnatitiam menſulam rogatus accubueram.*

¶ Concinnātor, *ōris*, m. der zubereitet. Columella Præfat. *Capillorum concinnator.* Arnob. 4 p. 149 *Deformitatum concinnatores atque inventores poëtæ.* Sidon. 3 epiſt. 13 *Concinnatores criminum*, verleumder. Vlpian. l. 9 § 2 ff. de offic. Procos. *Concinnatores cauſſarum*, cauſſenmacher.

¶ Concinnātōrius, *a*, *um*, ut, *Vaſa concinnatoria*, l. 6 Dig. de penu legata.

¶ Inconcinnus, *a*, *um*, ineptus, abſurdus, ungeſchickt, unförmlich, ungereimt. Cic. de Orat. 2, 4 *Qui in aliquo genere inconcinnus, aut multus eſt, is ineptus eſſe dicitur.*

¶ Inconcinne, adv. idem; ut, *Blaterans atque inconcinne cauſſificans*, Apul. 10 Met. p. 242.

¶ Inconcinnĭter, adv. inepte, ungeſchickt. Gell. 10, 17.

¶ Inconcinnĭtas, *atis*, f. ineptiæ, die unförmlichkeit. Suet. Aug. c. 86 *Genus eloquendi ſecutus eſt elegans & temperatum: vitatis ſententiarum ineptiis atque inconcinnitate.*

¶ Præconcinnatus, *a*, *um*, wohlausgeſonnen, abgekartet. Apul. 5 Met. p. 618 Stew. *Præconcinnato mendacio fallens maritum.* Elmenh. p. 170 legit *Reconcinnato.* v. ejus emend.

¶ Reconcinno, *are*, i. e. denuo concinnare ſeu facere, ausflicken, ausbeſſern. Plaut. Men. 2, 3, 72 *Pallam illam, quam dudum dederas, ad Phrygionem ut deferas, Vt reconcinnetur, atque ut opera addantur, æque volo.* Cæſ. B. Civ. 2, 15 *Diuturni laboris detrimentum ſolertia & virtute militum brevi reconcinnatur.* Cic. ad Q. Fratr. 2, 6 *Tribus locis ædificio, cætera reconcinno.*

CINVS, *i*, f. arbor ſilveſtris, grata apibus, Pallad. 1, 37.

CĪNȳPHVS, *i*, m. Κίνυφος, Africæ fluvius inter duas Syrtes. *Cinyps* dicitur apud Claudian. de Stil. 1, 251. ¶ 2 *Cinyps* pueri nomen apud Silium 12, 225.

¶ Cíny-

¶ Cinyphius, *a, um*, adject. Virg. Georg. 3, 312

Cinyphii tondent hirci, &c. conf. Ovid. Met. 7, 273 *Cinyphiæ paludes* lini feraces Grat. 34, ubi vid. de orthographia Vlitius.

CĪNȳRAS, *æ*, m. Κινύρας. Cypri rex is, qui primus cultum Veneris instituit. v. Arnob. 4 p. 143, & quos laudat ibi Elmenh. Infelicitatem ejus ex Myrrhæ filiæ fuæ in ipsum amoribus, describit Ovid. Met. 10, 297 sq. Add. Met. 6, 98. Filius illius Adonis. ¶ 2. Alius Phœniciæ rex, cujus regia Byblos apud Strabon. l. 16.

¶ Cinyrēius, *a, um*, adject. Ovid. Met. 10, 369 *At virgo Cinyreia pervigil igne Carpitur indomito*, &c. Vide ibidem fabulam Myrrhæ.

CIO, *civi, citum, ire*; vide *Cieo*.

CIONIA, *orum*, n. pl. ita mediæ purpurarum, buccinarumque dicuntur partes. Vide κιονία in lexico græco; & interpr. Dioſc. 5, 5; & Cionis, *idis*, f. ibid. 1, 127.

CIOS, m. Κίος, fluvii & oppidi nomen, atque emporii adeo Phrygiæ. Plin. 5, 32. Priſcianus in Periegeſi ex Dionyſio:

Qua Cius egregius decurrens murmurat unda.

CIPIVS, *i*, m. familiæ Romanæ nomen, vid. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 6.

CIPPVS, *i*, m. valli genus ex trunco arboris; unde & Vet. Gloſſator πασσάλων, id eſt, *truncum*, interpretatur, ein ſtock. Cæſ. B. G. 7, 73 *Truncis arborum, haud admodum firmis ramis acciſis, atque horum dolabratis atque præacutis cacuminibus, perpetuæ foſſæ, quinos pedes altæ ducebantur. Huc illi ſtipites demiſſi, & ab infimo revinčti, ne revelli poſſint, ab ramis eminebant: quini erant ordines conjunčti inter ſe at que implicati, quo qui intraverunt, ſe ipſi acutiſſimis vallis induebant. Hos CIPPOS appellabant.* Vide Lipſ. Poliorcet. 2, 2. ¶ 2. *Cippi* etiam dicebantur columellæ in ſepulcris cum memoria ac titulo aliquo poſitæ; σήλαι Græcis, ein grabſtein. Horat. 1 Sat. 8, 12

Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat, heredes monumentum ne ſequeretur:

Vbi ſignificat, in *cippo* illo ſepulcrali perſcriptum fuiſſe, quantam partem agri, veteres enim in agris ſuis ad viam ſepeliebantur,) hereditate exceptum, hoc eſt, tranſire ad heredes nollet defunctus. Perſ. ſat. 1, 37.

Non levior cippus nunc imprimit oſſa?

Sic Flaccus condit. agrorum p. 4 *Inſpiciendum erit & illud, ne, quoniam ſepulcra, in extremis finibus facere ſoliti ſunt, & cippos ponere, aliquando cippus pro termino erroreve faciat.* Nimirum ſi detritis literis atque conſumtis conſtare haud poſſit, *cippus* ille num ſepulcralis, an terminalis potius ſit. ¶ 3. Nam in ponendis terminis, & finibus diſcernendis *Cippis* quoque utebantur. Vet. Gloſſæ: *Cippus*, ἔνορος λίθινος, id eſt, terminus lapideus. Valerius Probus de Notis: CIPP: *Cippus, id eſt, terminus*, ein grenzſtein. Vetus inſcriptio: TERMINAVIT RIPAM R. P. PROXIMO CIPPO. Itaque *Cippus* & terminum ſignificat. conf. Gœſii Auctores Agrar. p. 88. ¶ 4. Vetus Gloſſator poſt alia, *Cippum* & ποδοδάκκην interpretatur; quæ pedica ſive nervus eſt: hoc eſt, vinculi lignei genus, quo pedes conſtringebantur. *Soleas ligneas* vocat Auctor ad Herenn. 1, 13 & Cic. de Invent. 2, 50, ein ſtock, feſſel.

CIRCA, præpoſitio & adverb. locum & tempus ſignificat, um: ut, *Circa jecur*. Horat. 1 od. 25, 15. *Circa ima ſubſidere*, unten an bleiben, Quintil. proœm. lib. 1. *Circa tertiam vigiliam*, Apul. Met. 1 p. 107. *Non amplius, quam circa eum menſem viſantur*, Plin. 9, 18, um dieſelbe zeit. ¶ 2. Elegans ratio loquendi apud Suet. Cæſ. c. 27 *Omnibus vero circa eum, atque etiam parte magna ſenatus, gratuito aut levi fœnore obſtrictis* &c. Et Domit. c. 9 *Omnes circa ſe liberaliſſime profectus:* CIRCA SE, i. e. qui circa ſe erant aſſidue, quorum aſſidua conſuetudine utebatur, die ſeine um ihn waren, οἱ περὶ αὐτὸν, ut Græci loquuntur, ad quorum rationem hoc dictum eſt. Nepos 18, 10, 4 *Sed non paſſi ſunt, qui circa erant*, hoc eſt, amici & familiares. Sic Liv. 1, 40 de comitatu Tarquinii regis: *Qui circa erant.* conf. 22, 30: & v. Cafaub. ad Suet. Cæſ. c. 27; & Brouckh. ad Tib. 1, 3, 87. & Schwartz. ad Paneg. Plin. c. 83. Similiter *circum eſſe*; vide in *Circum*. ¶ 3. Liv. 1, 4 *Circa-ſaltus* per hyphen dixit, *Venando peragrare circa-ſaltus*, i. e. qui circa erant. ¶ 4. Interdum *Circa* aliis rebus præpoſitum exponi poteſt per *propter*, *ſuper*, *quod attinet*, wegen, über, anlangend, betreffend. Cic. fam. 9, 15 *Animus meus perſpectus circa curam valetudinis tuæ.* Plin. 8, 6 *Varia circa hoc opinio.* Suet. Tib. c. 69 *Circa Deos & religiones negligentior.* Tac. An. 11, 15, 2 *Publica circa bonas artes ſocordia.* v. Burm. ad Quint. Decl. 1, 17 p. 37 ubi in primis pro *erga* etiam poni docet, & Schwartz. ad Plinii Paneg. c. 95. ¶ 5. *Circa* pro *circiter*, ungefehr. Liv. 27, 42 *Circa quingentos Romanorum ceciderunt.* Id. 45, 34 *Ea fuere oppida circa ſeptuaginta.* Ita ad tempus relatum ap. Quintil. 2, 4 pr. *Circa Demetrium Phalereum*, ſignificat, ejus circiter tempore. v. Burm. ad h. l. p. 147. ¶ 6. *Circa* adverb. pro *circumcirca*, umher. Tac. An. 2, 11, 4 *Cariovalda labitur, ac multi nobilium circa.* conf. 5, 28 *Circa, qua tumor ex inflammatione eſt, imponenda cataplaſmata.* Ovid. Met. 3, 411 *Gramen erat circa.* ¶ 7. *Circa* etiam *ante* ſignificare videtur. Liv. 21, 43 *Circa Padus amnis, ab tergo Alpes urgent.*

¶ Circĭter, præpoſitio & adv. um, ad tempus refertur & numerum: ut, *circiter meridiem*. Cæſ. B. Gall. 1, 50. *Octavam circiter horam*, Horat. 1 epiſt. 7, 47. *Ita dies circiter XV iter fecerunt*, Cæſ. B. Gall. 1, 15, in die 15 tage. ¶ 2. Dubitanter ſignificat, ungefähr, den nahe; ut, *Circiter pars quarta*, Salluſt. Cat. c. 56. *Circiter Kalendas*, Cic. Att. 2, 4 *A. D. VI, circiter Idus Majas*. ibid. ep. 17. Aur. Vict. in Tacito Cæſ. c. 36 *Menſe circiter poſt Aureliani interitum, ſexto.* Varro R. R. 3, 10 *Pulli circiter ſeſquimenſe nati.* Et mox: *Curati circiter duobus menſibus ſunt pingues.* conf. Cæſ. B. G. 3, 32. Varr. L. L. 5, 5.

¶ Circum, præpoſ. um, herum, umher. Ter. Heaut. 2, 3, 50 *Capillus circum caput rejectus negligenter.* Cic. Agrar. 1, 7 *Nunc omnes urbes, quæ circum Capuam ſunt, a colonis occupabuntur.* Liv. 42, 45 pr. *Inde legatio in Aſiam circum inſulas miſſa.* ¶ 2. Elegantiæ, ut *circa* circumſcribit familiares, comites, aſſeclas &c. Cic. Att.

9, 9 *Nec ſine cauſſa & eos, qui circum illum ſunt, times.* Ter. Eun. 3, 5, 33 *Ancillæ, quæ circum illam eſſent, manent.* ¶ 3. *Circum*, adverb. itidem, umher, um und um. Cæſ. B. C. c. 2, 10 *Quæ circum eſſent opera tueri ſe poſſe conſtituerunt.* conf. Varr. R. R. 3, 14 & 16. Virg. Æn. 4, 416 *Anna vides toto properari littore circum.* conf. Lucret. 5, 1436.

¶ Circumcirca, adverb. rings umher, von allen ſeiten her. Sulpic. ad Cic. fam. 4, 5 *Cum ab Ægina Megaram verſus navigarem, cœpi regiones circumcirca proſpicere.* Apul. 11 p. 258 *Circumcirca remeans.*

¶ Circumſæcus, ex omni parte, um und um; contrarium τῷ *Alterinſecus*. Apul. Met. 5 p. 166 *Qui circumſecus venantur.*

¶ Circumundique, idem. Gell. 4, 2 *Semper ſe circumundique diſtrahentibus cauſſis feſtinantes.* conf. infra in *Undique*.

¶ Circum alia innumera fere facit compoſita, in quibus videri poterat, ſi ſimpliciter inſpicias, *Circum* ſeparatam vocem aut adverbium eſſe. Sed vere conjungi atque componi, derivata inde Nomina oſtendunt, ut, *Circumactio*, *Circumcilura*, *circumſcidio* &c. de quibus in Verbis, cum quibus compoſita ſunt, agimus. Inprimis decompoſitum *incircumciſus* id indubitato probat, quod vide in *Cædo*, & cæterorum cum *Circum* compoſitorum quodvis in ſuo ſimplici.

¶ Circo, *are*, & Circito, *are*, id eſt, circumire, περιοδεύειν, herumgehen, patrouilliren. Quod verbum poſtliminio veluti reſtituit Latio Scaliger, idque Propertio etiam aſſertum ivit 4, 9, 35. vid. etiam Brouckh. ad h. l. Vet. Gloſſ. *Circitat & circat*, κυκλεύει. Hinc

¶ Circător, & Circitor, *oris*, m. plur. Circatores, (qui & *Circitores* & *Circuitores*,) qui noctu excubias circumeunt, die runden gehen, ſchaarwächter. Veget. 3, 8 *Idoneos tribuni & probatiſſimos eligunt, qui vigilias circumeant, & renuncient, ſi qua emerſerit culpa, quos Circuitores appellabant. Nunc militiæ factus eſt gradus, & Circitores* (unus cod. Circatores) *vocantur.* v. ibi Stewechium: item Burm. & Heinſ. ad Petron. c. 53 p. 259, ubi etiam in prædiis ad vigilias obeundas adhibitos docetur. ¶ 2. Appellantur & *Circitores*, qui merces ad diſtrahendum circumterunt, hauſirer. Vlp. l. 5 § 4 D. de inſtitoria actione: *Sed etiam eos inſtitores dicendos placuit, quibus veſtimenti vel lintearii dant veſtem circumferendam & diſtrahendam: quos vulgo* Circitores *appellamus:* Gloſſ. Vet. *Circitores*, περίπολοι. ¶ 3. Scioppio *Circitor* eſt cuſtos, qui hortum frequenter obit, ne fures intrent, ein garten-huter, ubi in Priapeiis n. 16 p. 20 legitur: *Quid mihi tecum circitor moleſte.*

¶ Circĭtus, *us*, m. & Circitura, *æ*, f. in eisdem Gloſſis leguntur, explicata Græce περιοδεία ſive περιοδεία, das patrouilliren.

¶ Circĭtōrius, *a, um*; Theod. Cod. 7, 21 *Cum circitoria dignitate militare.* Eſt enim gradus militiæ, ut modo diximus.

¶ Circanea, *æ*, f. avis, quæ volans circuitum facit, ein raub-vogel. v. Feſtus cum not. Dacerii.

¶ Idcirco, quod & *Iccirco* ſcribitur, idem quod *ideo*, *eam ob rem*, darum, deswegen. Ter. Andr. 4, 2, 7 *Idcirco arcerſor, nuptias quod mihi apparari ſenſit*, deshalben werde ich geferdert. Interdum ſubſequitur, *ut, ne*, vel *quia*. Cic. Att. 6, 1 *Me illcirco putant bene audire velle, ut ille male audiat.* Interdum præcedunt particulæ *quia*, *que*, *ut*, *non ſi*. Cic. Att. 12, 21 *Quæ quia Cato extulerat in cælum, idcirco in ejus ſententiam eſt facta diſceſſio.* Id. de Orat. 2, 40 *Non ſi Opimium defendiſti, idcirco te iſti bonum civem putabunt.*

¶ Quocirca, conjunctio rationalis, ſignificans idem, quod *quamobrem*, derohalben. *Quocirca nihil eſt tam deteſtabile tamque peſtiferum quam voluptas*, Cic. de Senect. c. 12. conf. de Divin. 1, 41.

Circæa, *um*, vide *Circe*, Circanea, circator, *Circa*.

CIRCE, *es*, f. Κίρκη, venefica Homeri, quæ Vlyſſis ſocios transformavit in fues. v Odyſſeæ K. Solis filiam fuiſſe poëtæ fingunt. v. Ovid. Met. 14, 10 ſqq. Apul. Apol. p. 294 ſq. *Nunquam apud eum* (Homerum) *marino aliquo & piſculento medicavit, nec Proteas facium, nec Vlyſſes ſerobem, nec Æolus follem, nec Helena craterem, nec Circe poculum, nec Venus cingulum.* Significata eſt autem per *Circæ* voluptas, qua in belluas & fues immundas homines mutantur, quemadmodum Socratem docuiſſe, Xenophon tradidit lib. 1 de dictis & factis ſocratis: Socrates ad eos hanc retulit fabulam, qui in conviviis ſuadendo homines adigunt, ut bibant edantque plus, quam per ſitim & famem appetant, Horat. 1 epiſt. 2, 23, 25 meretricem interpretatur. vid. elegans Trilleri de Moly Homerico & Circes fabula diſputatio.

¶ Circeium, *i*, n. Κιρκαῖον, & Circæum, mons ſeu promontorium Latii ad mare inferum & Pomtinas paludes, quibus ex parte circumdatur. Vnde inſulam eſſe Homerus credidit Odyſſ. K. v. 195, quod etiam Plinius obſervavit 3, 5.

¶ Circeii, *orum*, m. pl. urbs in monte Circeio vel Circæo, quæ in coloniis Romanis numeratur a Livio 27, 9 & 29, 15. Dionyſius Halicarnaſſ. lib. 8 p. 490 vocat Κιρκαίαν πόλιν & lib. 4 p. 260 abſolute Κιρκαίαν, ubi & de ſitu loci, & Circe, ejusque ſede plura traduntur.

¶ Circæus, *a, um*, adject. ut *Circæum poculum*, Cic. in Verr. loco ſupra in *Circe* adducto. Horat. epod. 1, 30 *Circea mœnia.* Virg. Æn. 7, 10

Proxima Circææ raduntur litora terræ.

¶ Circæa, *æ*, f. herba, Plinio 27, 8 *Strychno ſativo ſimilis.*

¶ Circæum, *i*, n. herba, quæ & *mandragora*, Plin. 25, 13.

Circellus, circenſis, vide *Circus*, Circerus, *navis*, *Cercerus*, Circes, *itis*; *Circus*; Circinatio, circino, *Circinus*, &c.

CIRCĪNVS, *i*, m. quo circuli deſignantur. Gloſſ. Vet. *Circinus*, διαβήτης, ein circkel, circkel-inſtrument, rumamaaß. Plin 2, 15 *Omnia hæc conſtant ratione circini ſemper indubitata.* Iucunda eſt Ovidii Met. 8, 247 ſqq. periphraſis de Perdice Dædali diſcipulo, circini inventore;

Primus & ex uno duo brachia ferrea nodo
Vinxit, ut, æquali ſpatio diſtantibus illis,
Altera pars ſtaret, pars altera duceret orbem.

¶ Circĭno, *are*, nach dem circkel machen, rund machen. Plin. 17, 12 *Arbores, quæ in orbem ramos circinant.* ¶ 2. Umgehen. Ovid. Met. 2, 723 *Et eadem circinat auras.*

¶ Circĭnātus, *a, um*, abgecirkelt. Plin. 16, 23 *Circinata rotunditas.*

¶ Circinato, adverb. idem apud Plinium.

¶ Circina-

¶ Circinatio, ōnis, f. ein circkel, umkreis, rundung. Vitruv. 3, 3 *Ducatur ex eo centro rotunda circinatio.* ¶ 2. Et pro ipsa circuitione, der umlauff. Idem 9, 6 *Propter eam circinationem morantur* (Mercurius & Venus) *in spatiis signorum.* Et interjectis paucis: *Hi* (planetæ) *qui supra solis iter circinationes peragunt*, die da herum lauffen.

¶ Circinārius, *i*, m. qui circinos facit.

¶ Decircino, *are*, abcirckeln, abmessen. Manil. 1, 295 *Majoremque Helice major decircinat arcum*, sie macht einen grössern circkel. Et 3, 331 *Terræ Quæ teretis natura soli decircinat orbem In tumidum, & mediam mundo suspendit ab omni.*

Circiter, Circito, Circitor, vide *Circa.*

CIRCIUS, *i*, m. ventus nulli reliquorum vehementia inferior, in Narbonensi præsertim provincia. Harduinus interpretatur, nordwest-nord. v. Plin. 2, 47; Sen. Qu. Nat. 5, 17; & Gell. 2, 22; Vitruv. 1, 6. Strabo lib. 4 *Melamboream* vocat: aliquando tam vehemens, ut tecta abstulerit. Huic, ne Galliam rapidus infestaret, Augustus aliquando votum solvit; v. Senec. d. l. Alex. ab Alex. 3, 22 p. 55. Idem ventus apud Gellium *Cercius* vocatur, de quo supra. Conf. Is. Voss. ad Melam 2, 5 p. 172.

Circlus, pro *Circulus*, vide *Circus*, Circo, *Circa*, Circos, *Circus.*

Circuco, circuitio, circuitor, &c. vide in *Eo.*

Circularis, circulator, &c. circulo, circulus, vide *Circus.*

Circum, vide *Circa*, Circumactio, &c. *Ago*, Circumaddo, *Do*, Circumaggero, *Agger*, Circumamictus, *Amicio*, Circumaperio, *Pario.*

Circumcæsura, vide Cædo, Circumcellio, *Cella*, Circumcido, circumcisio, &c. *Cædo*, Circumcludo, *Claudo*, circumcalco, *Calx.*

Circumequito, vide *Equus*, Circumfirmo, *Firmus*, Circumforaneus, *Forum*, Circumfractus, *Frango.*

Circumgelo, vide *Celu*, Circumgesto, *Gero*, Circumgredior, circumgressus, *Gradior.*

Circumhabitater, vide *Habeo*, Circumhumatus, *Humus.*

Circumjaceo, vide *Jaceo*, Circumjectio, circumjicio, *Iacio.*

Circumlaqueo, vide *Laqueus*, Circumlatus, &c. *Fero*, Circumlino, &c. *Linio*, Circumlocutio, *Loquor.*

Circummuranus, vide *Murus*, Circumnexus, *Nectlo.*

Circumobruo, vide *Ruo*, Circumoffigo, *Figo*, Circumoperio, *Pario.*

Circumpadanus, vide *Padus*, Circumpavio, *Pavio*, Circumpes, *Pes*, Circumplexus, *Plecto*, Circumpotatio, *Poto.*

Circumrasio, vide *Rado*, Circumretio, *Rete*, Circumsepio, *Sepes*, Circumroto, *Rota.*

Circumseco, vide *Seco*, Circumsecus, *Circum*, Circumsideo, *Sedeo*, Circumsido, *Sido*, Circumsigno, *Signum*, Circumsitus, *Situs*, Circumspergo, *Spargo*, Circumspicio, *Specio*, Circumstagno, *Stagnum*, Circumstantia, *Sto.*

Circumvallo, vide *Vallum*, Circumvectio, *Vebo*, Circumventio, &c. *Venio*, Circumversor, *Verto*, Circumvestio, *Vestis*, Circumviso, *Video*, Circumundique, *Circa.*

CIRCUS, *i*, m. ein ring, kreis, umfang, rondeel. Secundum Nonium 1, 74 *Circus omnis dicitur ambitus vel gyrus, cujus diminutivum* (de quo mox) *Circulus est.* Differt a globo, ut Idem 5, 38 asserit, *quod circus planities rotunda est, ut circuitus: globus soliditas undique versum rotunda, ut est Sphæra. M. Tullius de Nat. D.* (2, 18) *Cumque duæ formæ præstantissimæ sint ex solidis globis. Sic enim Sphæram interpretari placet: ex planis autem circus aut orbis.* Hæc Nonius. Editi autem Ciceronis libri, etiam Gruteri & Lambini, *circulus* pro *circus* habent. Id. Cic. in Arat. v. 248 *Magnus candens circus, Lacteus, nimio fulgens candore*, die milchstrasse. ¶ 2. *Circus* etiam dicebatur locus oblongus, ab altera parte angulis rectis, ab altera hemicyclio terminatus, circumseptus undique, ludisque seu certaminibus equestribus destinatus, a Tarquinio Prisco institutus, inter Palatinam & Aventinum montem, ein spielplatz, rennbahne. v. Liv. 1, 35. Ver. Gloss. *Circus, ἱππόδρομος.* Cic. Phil. 2, 43 *Quartus in circo dies ludorum Rom.* Liv. 44, 9 *Mos bestiis omnium gentium circum complendi*, &c. Varro L. L. 4, 32 *Item* CIRCUS MAXIMUS *dictus, quod circum spectaculis ædificatus, ubi ludi sunt, & quod ibi circum metas fertur pompa & equi currunt.* Nimirum significat *Circum* appellatum, quod ita ædificatus sit, ut circum essent spectacula, hoc est in orbem sive ambitum sedilia structa, unde spectarentur ludi, cum fiunt. Deinde quod circensis pompa in orbem circum metas ferretur, & simili ratione procurreretur a certantibus. *Maximus* autem hic circus Romæ appellatus fuit, quod alius minor esset *Flaminius* puta, de quo ibidem Varro. Fuit omnino magnificentissimum opus, & vere stupendum circus iste, quippe qui longitudine stadiorum trium, latitudine unius, sed cum ædificiis jugerum quaternum, & ad sedem CCLX millium fuerit, ut Plinius recenset, idque inter miracula Urbis primo loco nominat 36, 15. Erat autem circus semper magna frequentia populi otiosi celebratus: idcirco eo convenire solebant vilissimi quique ludicrarum & curiosarum artium professores & ludiones, agyrtæ, aretalogi: præcipue vero Chaldæi sive astrologi & somniorum conjectores, ut ex fallaciis suis quæstum apud imperitum & curiosum populum facerent. Quorum respectu præcipue *fallacem circum* Horat. dixit 1 sat. 6, 113. Iuvenal. 6, 587 *Plebejum in circo positum est & in aggere fatum.* In quo significat plebejos & pauperes homines, qui frequentare circum, aut oberrare per vicos, viarumque aggeres solent, & parvo ære redimi possunt, consulere, ut sortes & fata accipiant. *De circo astrologos* Ennius dixit apud Cic. de Divin. 1 extr. *Non vicanos aruspices, non de circo astrologos: Non Isiacos conjectores, non interpretes somniorum, &c. Quibus divitias pollicentur, ab iis drachmam ipsi petunt.* Suet. Aug. c. 74 *Acroamata & histriones aut etiam triviales ex circo ludios interponebat. Ex circo*, id est, vilissimos atque exigua mercedula conducendos. Ad circum etiam prostibula fuisse venalia, Iuvenalis testatur 3, 65. De circo & circensibus ludis qui egerint, vid apud Fabric. Bibl. antiquaria 22, 7. ¶ 3. *Circus, Circos, κίρκος, ἱέραξ κίρκος*, accipitris genus, ein falck. Plin. 10, 7. ¶ 4. Item gemma, Plin. 37, 10.

¶ Circensis, *e*, adject. a *circo*; ut, *Ludi Circenses*; qui in *circo maximo* exhibebantur, quorum septem erant, quemadmodum ex Varrone Gellius 3, 10 notat, curricula, sieben gänge. Alii Circenses appellatos putant quasi *Circumenses*, propterea quod rudis vetustas, cum nondum loca, hujuscemodi ludis apta, ædificassent, inter ense, & flumina eos celebrabant, ut ab utraque parte esset ignaviæ præsens periculum. Nonnulli a Circe venefica derivatum contendunt illud ludicrum, quod prima omnium in honorem Solis patris sui excogitaverit. Auctor ineptiarum Isidorus 18, 27 & 28. De *Circo*, de pompa, ludisque *Circensibus* vide Dionys. Halicarnass. 7, 66 seqq. & Dionem 54 p. 543, ex quo loco apparet, pompam circensem maxime fecisse ad celebritatem natalis principis. Attigit & Solinus c. 45, ubi plura notavit Salmasius, quæ ad eorum explicandam historiam pertinent. Scripsit de *Circensibus ludis* & peculiarem librum Casaubonus, cujus ad Suetonium & Athenæum mentionem facit; sed hactenus editus non est. Liv. 44, 9 *Ludicro Circensi ad usum belli verso.* Absolute Virg. Æn. 8, 636 *Magnis Circensibus actis.* ¶ 2. Item *agitatores Circenses*: qui in quatuor factiones diversi coloris habitu, pro quadripartitis anni horis, quas temperat sol, cui totum hoc Circi ludicrum dicatum erat, ut Tertullianus de Spectac. c. 8 sq. & alii docent, distincti erant: *Prasinam*, quæ panno virili culta, *veris russam*, seu rubri panni, quæ ferventem *æstatem*: *albam*, quæ pruinosum *autumnum*; & *venetam*, quæ cineritio panno, nubilam *hiemem* repræsentabat, ut Cassiodorus 3 Var. epist. 51 observat. Domitianus vero duas alias addidit *auratis purpureisque* panni, ut Suetonius ejus vita c. 7 refert. Quas tamen non durasse arbitror. Neque enim scriptores, posteriores Domitiani temporibus, plurium quam quatuor factionum Circi meminerunt.

¶ Circes, *ītis*, m. ut, *Cespes, cespitis*, idem quod *Circus* vel *Circulus.* Festus: *Circites, circuli ex ære facti.* Nec tantum ex ære, sed quivis etiam circuli. Singulari usus est Sidonius carm. 22, 222 *Umbrat multicavus spatioso circite fornix.* ¶ 2. *Circites* etiam inter olearum genera apud Colum. 5, 8.

¶ Circŭlus, *i*, m. idem quod *Circus*, unde & est; de quo supra diximus ex Nonio, ein circkel, umkreis. Sen. epist. 12 *Mensis arctiore præcingitur circulo*, er ist in einem engern kreis eingeschlossen. Præcesserat: *Tota ætas partibus constat, & orbes habet circumductus majores minoribus.* Maximum deinde circulum totæ ætati tribuit, nimirum anno, minorem iterum mensi, dici minimum, &c. ¶ 2. Per Syncopen CIRCLVM Virgilius dixit Georg. 3, 166, de domandis juvencis agens:

Ac primum laxos tenui de vimine circlos Cervici subnectle.

Vbi nota, *Circulos* pro cingulis dixisse, & quibus similes sunt, quibus dolia & vascula constringi & contineri hodie solent, reiffe. *Circulis vasa cingere*, Plin. 14, 21, fässer binden. Virg. Æn. 5, 559

Flexilis obtorti per collum circulus auri,

eine güldene hals-kette. ¶ 3. Sic & pistorium opus, quod circuli figuram referebat, hoc appellatum nomine fuit. Nos possimus ita dicere brezeln: it. scheibel-oder ringel-kuchen. Varro L. L. 4, 22 CIRCVLI, *quod mixta farina, caseo & aqua circuitum æqualiter fundebant. Circuitum*, circulum, seu circularem ambitum sive figuram vocat. *Fundebant*, id est, faciebant fundo æqualiter. De tali dulciarii operis genere Vopiscus Tacito c. 6 *Dulcia & circuli & quæcunque voluptas puerilis.* ¶ 4. Præcipue hoc mathematici sibi vindicarunt vocabulum, itemque astronomi, qui pluresin cælo circulos constituerunt, quibus certi ambitus ejus describantur finianturque. Varro L. L. 8, 18 *Quæ enim est pars mundi, quæ non innumerabiles habeat analogias? Cælum, an mare, an terra, an aër & cætera, quæ sunt in his? Nonne id cælum*, (Scalig. *in cælo*) *ut ab æquinoctiali circulo ad solstitialem, & hinc ad septentrionalem divisum; sic contra paribus partibus item a bruma versum contraria parte? Non, quantum polo superior, abest inferior ab eo, quem ἀνταρκτικὸν vocant astrologi, & is ad brumalem?* (circulum puta). Vide Hygin. 1, 6 sq. & 4, 1 sqq. Astronom. Poët. Veterem Scholiasten in Aratea Germanici Cæsaris prine. & Proclum de Sphæra. Manil. 1, 564 *Circulus ad Boream fulgentem sustinet arctos.* Vbi *Circulus ad Boream* est arcticus sive septentrionalis. Prudent. Cathem. 11 pr.

Quid est, quod arctum circulum
Sol jam recurrens deserit?

Vbi de *brumali* loquitur, sive capricorni tropico. Vitruv. 6, 1 *Signifer circulus*, der thier-kreis. Cic. Somn. Sc. c. 3 *Sidera & stellæ circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili.* ¶ 5. *Circulus sunt res mortalium*, h. e circumaguntur, sunt incertæ. Est Herodoti 1, 207 ὡς κύκλος τῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶ περιγινόμενος τε οὐκ ἐᾷ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν, id est, *Est veluti circulus quidam rerum humanarum, qui sua ratione non permittit eosdem semper agere fortunate.* ¶ 6. Dicitur & cœtus hominum in orbem collectus *circulus*, ein kreis oder compagnie bey einander stehender leute, eine zusammenkunfft. Cic. Att. 2, 18 *Est in circulis & in conviviis sermo liberior.* Nepos 15, 3, 3 *Cum in circulum venisset, in quo aut de rep. disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur.* conf. Gell. 15, 9; & Cic. de Orat. 1, 34 ext. Apul. 2 Milef. p. 120 de Diophane Chaldæo: *Nam die quadam, cum frequentis populi circulo consceptus, coronæ circumstantium fata enodaret*, id est, arcana fatorum stipibus emerendis ediceret in vulgus, ut paullo ante scripsit Apulejus. Idem Græcis & κύκλος valet: quod notavit Victorius Var. Lect. 8, 13, quem vide. Notandus hic mos, *in circulis philosophandi differendique* sophistis usitatus. Hi enim ubi scirent, convenire frequenter homines in foro in circulis, disputationes & ἐπιδείξεις suas recitabant. Hoc Senecæ epist. 40 & 52 & 88 est *Circulari*: de quo mox.

¶ Circellus, *i*, m. novum diminut. exstat pro farcimine rotundo. Apicius 2, 5 *Circelli sficiati.*

¶ Circulāris, *e*, rund, circkel-weis. Saresb. 8, 21 *Ambitus circularis.* Mart. Capella lib. 6 p. 190 *Circulares flexus.* conf. 8 pag. 274 de Mundo.

¶ Circŭlo, *are*, versare, quasi in circulum agere, herum drehen, herum wenden. Apul. Apol. p. 330 *Circulare digitos.* Id. Florid. p. 346 *Ipse annuli orbiculum circulaveret*, er hatte den ring rund formiret. Colum. 11, 3 *Circulare aliquid fossula.* Cic. de Clar. Orat. c. 54 *Oscitans judex,*

dex, loquens cum altero, nonnunquam etiam circulans, i. e. caput modo huc, modo illuc circumferens. vid. P. Victorii Var. Lect. 8, 13. Sed poteſt hoc etiam eſſe ex *Circulor*, de quo nunc ſtatim.

¶ Circulor, *ari*, eſt circuire, & cœtus ſive circulos facere, zuſammen laufen, ſich zuſammen rottiren. Cæſ. B. C. 1, 64 *Totis vero caſtris milites circulari, & dolere, boſtem ex manibus dimitti.* Ver. Gloſſ. *Circulor*, ὀχλαγωγῶ. Item *ὀχλαγωγῶ, Comitium facio, circulor.* Vbi *Comitium* pro cœtu ponitur: eſt enim æque a *coëundo*, unde & cœtus. ¶ 2. Eſt & vagari oſtentandi artificii & quæſtus faciendi cauſſa, ut agyrtæ & alii hujus generis homines facere ſolent, qui eam ob cauſſam & *circulatores* appellantur; im laufe herum ſtreichen. Sen. epiſt. 40 *Vis dicendi rapida atque abundans, aptior eſt circulanti, quam agenti rem ſeriam.* Id. epiſt. 88 *Appion Grammaticus ſub C. Ceſare tota circulatus eſt Græcia* &c. conf. epiſt. 52.

¶ Circulātus, *a, um*: ut, *Circulatum pondus*, Petron. c. 67. Sed recte videtur emendare Burm. p. 336 in *circumlatum*; pro quo Nodot habet *ſingularum*.

¶ Circulātim, adverb. ringsumher. Suet. de funere Cæſaris c. 84 *In ſummo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim ſuo quæque more lamentata eſt.*

¶ Circulatio, *ōnis*, f. ambitus, circulandi actus, der umgang. Vitruv. 9, 4 *Mercurii ſtella ita pervolitat, ut trecenteſimo & ſexageſimo die per ſignorum ſpatia currens perveniat ad id ſignum, ex quo priore circulatione cœpit facere curſum.*

¶ Circulator, *ōris*, m. qui circulos facit, in cœtus & circulos coit, aut captat circulos quæſtus cauſſa, ut agyrtæ & alii hujus generis ſolent. Verus Gloſſ. *Circulator*, *ὀχλαγωγός*. Item: *ὀχλαγωγός, circulator.* Item, *ἀγύρτης, Circulator*, ein landfahrer, marcktſchreyer, quackſalber. In epiſtola C. Aſinii Pollionis apud Cic. fam. 10, 32 *Circulator auctionum* eſt explicante Grævio, qui omnes auctiones obit, & illis præſto eſt. Sen. Benef. 6, 11 *Apud proximum circulatorem reſedit.* Conf. Sen. epiſt. 29; Petron. c. 68; Poll. ad Cic. fam. 10, 32; Apul. Met. 1 p. 103. Modeſtinus ICtus l. 6 § 1 D. de excuſat. *Grammatici, ſophiſtæ, rhetores, medici*, qui *περιοδευτικοί, id eſt, circulatores vocantur.* Vbi tamen malim *circitores*, vel *circuitores* legere. Quæ honeſta vocabula ſunt: cum circulatores fere in dereriorem partem dicantur. Sane non de circumforaneo medico loquitur ICtus, ſed de eo, qui honeſte exercet artem, & decumbentibus viſitans conſulit. Et ita eccleſiarum viſitatores *Circuitores* appellantur l. 42 § 9 C. de Epiſcopis. Paullus IC. L. ult. D. Extraordinar. crimin. *In Circulatores, qui ſerpentes circumferunt, & proponunt, ſi cui ob eorum metum damnum datum eſt, pro modo admiſſi actio datur.* Celſus 5, 27 *Ideoque colubra ipſa tuto eſſur, ictus ejus occidit: & ſi ſtupente ea (quod per quædam medicamenta circulatores faciunt) in os digitum quis indidit, neque percuſſus eſt, nulla in ea ſaliva noxa eſt.* Vetus Interpres Iuvenalis in Sat. 6, 590 ad ſortilegos & illos de circo aſtrologos *Circulatorum* nomen refert, planeten-leſer.

¶ Circulatrix, *īcis*, f. Martial. 10 epigr. 3 *Vernaculorum dicta, ſordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatricis* &c. id eſt, talis, ut ſolet circumforaneorum eſſe. Et Phallicus poëta carm. 18 p. 20 *Ecquando Telethuſa circulatrix* &c.

¶ Circulatōrius, *a, um*, marcktſchreyeriſch; ut, *Circulatoria jactatio*, Quintil. 2, 4. *Circulatoria volubilitas*, in dicendo, Id. 10, 1. Et Tertull. Apolog. c. 23 *Circulatoriis præſtigiis ludere.*

¶ Semicirculus, *i*, m. ein halb-circkel. Colum. 5, 2 *Semicirculi vel arcus formam exhibet.* Vſus & Cic. Tuſc. 5, 20; Celſ. 7, 26.

¶ Semicircularis, *e*, halbrund. Lemma figuræ in dicto capite Columellæ: *Semicircularis forma agri.*

¶ Semicirculatus, *a, um*, idem. Celſus 7, 26, 2 extr. *Ferramentum in ima parte ſemicirculatum acutumque.*

CIRIS, vel Cirrhis, *is*, f. *Κῖρις, κίρρις*, avis, in quam Scyllam mutatam Ovidius fabulatur Met. 8, 150

Plumis in avem mutata vocatur
Ciris, & a tonſo eſt hoc nomen adepta capillo;

Κείρειν, tondere eſt. *Ciris* autem alaudam interpretes exponunt: *Ciphium* Geſn. Sed rectius Iul. Cæſar pater & Iofephus I. Scaligeri eam avem faciunt, quæ vulgo *Egretta* vocatur, Gallis Taurinis *Garzeta*. Vide ipſos, Patrem quidem Exorer. Exercit. 232, & ad Ariſtot. de Hiſt. Animal. 2, 29. Filium vero ad Carm. Virgilianum.

CIRNEA, *æ*, f. ein weinkrug, vas vinarium pateus ac rotundum, quo vinum ad menſam fertur; dicta, ut videtur a *κίρνᾶν*, quod miſcere eſt, ſeu infundere. Vtitur Plaut. Amph. 1, 1, 273 *Cadus erat vini, inde implevi cirneam.* Vt Nonius 15, 29 quidem obſervat & tegit. Hodie in plerisque libris *Hirnea* legitur, quam lectionem Scaliger in Catalect. & Meurſius tuentur.

¶ Cirnearius, *i*, m. i. e. figulus, ein töpfer. Gruteri Inſcript. p. 643 n. 2.

CIRRHA, *æ*, f. *Κίρρα*, oppidum Phocidis, navale Delphorum, quæ inde *Parnaſſia Cirrha* dicitur Silio 12, 320. conf. Liv. 42, 15.

¶ Cirrhæus, *a, um*, adject. ut, *Cirrhæa antra*, locus oraculi Delphici, apud eumdem 3, 9. Et, *Cirrhæi Phocidis campi*, Plin. 4, 3. Adde *Templa Cirrhæa*, apud Senecam Herc. Oet. v. 92.

CIRRI, *orum*, m. pl. pucrorum capilli, poſt primam tonſuram appellabantur, a *κείρειν, tondere* Nonius 11, 1 krauſe haarlocken, haarzöpfe. Ante enim *comæ* dicuntur. Iſidor. 11, 1 *Comæ ſunt proprie non cæſi capilli.* Nimirum ad annum ſeptimum uſque non tondebatur coma pucrilis. Tum tonſus ſemel capillus nutriebatur rurſus ad ephebiam usque. Puberes iterum tondebantur, & rum ſubnaſcens capillus, ſi nutriretur prolixiorque evaderet, *Cæſaries* appellabatur. Vterque autem pucrilis crinis, & coma prima, & cirri cum ponerentur, ſacrari alicui Deo ſolebant. Varro apud Nonium 2, 196 *Itaque Ambraciæ primum capillum puerilem demtum, item Cirros ad Apollinem ponere ſolent: Primum capillum* vocat, qui ab infantia ad annum ſeptimum eſt: *cirros*, qui poſt, ad ephebiam usque, cum denuo ſecatur. Male *cirros* intortos calamiſtro capillos interpretantur: hi enim *Cincinni* ſunt, de quibus ſupra. Vide & Salmaſium de Cæſarie & Coma p. 339 & ſeqq. ¶ 2. Item, das löckichen oder büſchlein, in capite pici & alaudæ.

Plin. 11, 37 *Fulicarum generi dedit cirros: Pico quoque* &c. ¶ 3. Denique & *Oſtreorum* capillamenta *cirri* dicuntur, der bart an auſtern. Martial. 7 epigr. 19 *Et Oſtreorum rapere lividos cirros.* Add. Plin. 26, 8. ¶ 4. Sunt & *Cirri* in veſtibus: fimbriæ puta, falbeln, frauſen. Phædr. 2, 5, 12 *Tunica cirris dependentibus*, i. e. fimbriis extremis oris tunicæ adſui ſolitis; alii tamen plicas tunicæ, vel ipſas hominis comas intelligunt. Vide Salmaſ. in Capitol. Pertinacem p. 128 nec non Ferrarium de Re veſtiaria 2, 1, 19. Nimirum ut *Fimbriæ* de crinibus, ita & *cirri* de veſtibus dicuntur. Cic. in Piſ. c. 11 *Madentes cincinnorum fimbriæ.* Capilli enim ferro vibrati, & in cincinnos torti in extremitate cum ſolvuntur, fimbrias referunt, ut Ferrarius interpretatur.

¶ Cirratus, *a, um*, capillatus, krauskäricht. Sed illud proprie de pueris dicitur; & maxime ſeptimum ætaris annum egreſſus. Vnde Perſius de iis, qui in ſchola diſcunt, ſat. 1, 29 *Tun' cirratorum centum dictata fuiſſe Pro nihilo pendas?* Martial. 9 epigr. 30 *Nec matutini cirrata caterva magiſtri.* Sic *Cirratæ veſtes* ſunt fimbriatæ aut villoſæ, falbicht oder zotticht. vide Capitol. Pertin. c. 8; & Salmaſ. in Solin. p. 131 & 536.

¶ Cirriger, *a, um*, qui habet crines in nodum tortos, der haarzöpfe trägt; ut, *Cirrigeri Germani*, apud Claudianum.

¶ Bicirres, veſtes, quæ ab utraque parte cirros habent, kleider, die zu beyden ſeiten rauch ſind: *δίμαλλοι, δίκροσσοι*, in Gloſſ. ver.

CIRSIVM, *i*, n. herba, cujus folia bugloſſo ſimilia, Plin. 27, 8.

CIRSŌCĒLE, *es*, f. *κιρσοκήλη*, i. e. hernia varicoſa, ſive morbus ſeroto. vid. Celſus 7, 18.

CIRTA, *æ*, f. Numidiæ urbs munitiſſima, Maſiniſſæ regia, & poſt hunc inclius exculta Miciptæ opera, qui & Græcos in eam colonos duxit, Strabone teſte lib. 17 f. 572. Meminit & *Cirtæ* Salluſtius in Iugurthino multis locis.

CIS, præpoſ. idem quod *citra*, diſſeits, opponitur *trans*, jenſeits. v. Cic. fam. 3, 8; & Liv. 8, 14. Iungitur montium & fluminum nominibus; ut, *Cis Euphratem*, Cic. Art. 17, 2. *Cis Rhenum*, Salluſt. fragm. lib. 1 Hiſt. Et, *Cis Atinenem cum rege ſecundo prælio conflixit*, Liv. 4, 17. *Cis Taurum montem*, Idem 38, 38. *Cis paucos dies*, innerhalb oder binnen wenig tagen, Plaut. Truc. 2, 3, 27.

Ciſalpinus, vide *Alpes*, Ciſapenninus, *Apenninus*.

CISIBILITES, *æ*, m. genus muſti in Galatia, Plin. 9, 14.

CISIVM, *i*, n. *δίτροχος*, expediti vehiculi genus binis rotis inſtructum. Cic. pro Roſc. Am. c. 7 *Decem horis nocturnis LVI millia paſſuum ciſiis pervolavit.* Conf. Id. Phil. 2, 31; Nonius 2, 139; Auſon. 17 epiſt. v. 13. Ver. Gloſſ. *Ciſium, δίτροχον*. Atque hoc ipſo diſtinguebatur a rheda, quæ quatuor rotis incedebat, ut Iſidorus auctor eſt. Ac inde in Theodoſiano Codice *Birota* appellatur. Sicut & Græcorum recentiores *δίκυκλον* appellant, quod ad Suet. Caſaubonus obſervavit.

¶ Ciſiarius, *i*, m. carrucarius, qui ciſium agit, ein kutſcher. Vlp. l 13 pr. Locati conducti: *Quæritur, ſi ciſiarius, id eſt, carrucarius, dum ceteros tranſire contendit, ciſium evertit, & ſervum quaſſavit vel occidit?*

Ciſmarinus, vide *Mare*, Ciſmontanus, *Mons*.

CISŌRIVM, *i*, n. ſchrot. Veget. 2, 22 *Ciſorium oſſes*, beinſchrot. Ciſpadanus, vide *Padus*, Ciſpello, *Pollo*, Ciſrhenanus, *Rhenus*.

CISSAMPELOS, *i*, n. *κισσάμπελος*, herba helxine, peterſ-traut. Dioſc. 4, 37.

CISSANTHĔMVS, *i*, f. herba, quæ & ciſſophyllon & cyclaminis altera dicitur, ſpeck-lilien, deſcriptionem ejus vide apud Dioſc. 2, 159, & Plin. 15, 9.

CISSĂRON, *i*, n. eadem herba, Apul. de Herb. c. 17. conf. c. 98.

CISSĒRIS, *is*, f. *κίσηρις*, pumex, binſenſtein. Dioſc. c, 79.

CISSEVS, *i*, m. Thraciæ rex, pater Hecubæ. Hinc

¶ Ciſſēis, *ĭdis*, ipſa Hecuba. Virg Æn. 7, 320 *Ciſſeis prægnans ignes enixa jugales.* conf. 10, 705.

CISSION, *i*, n. hedera nigra, erbeu. Apul. de Herb. c. 98.

CISSITES, *æ*, m. *κισσίτης*, gemma candida. Plinio 37, 11.

CISSOPHYLLON, *i*, n. vide *Ciſſanthēmus*.

CISSVS, *i*, m. hedera, quæ ſine adminiculo ſubſiſtit, neque ullius pedamenti eget ſuſtentaculo. Plin. 16, 34. Hinc

¶ Ciſſybium, *i*, n. vel Ciſſymbium, *κισσύβιον*, poculum ligneum paſtorale vel ex hederæ ligno, vel hedera veſtitum. v. Macrob. Sat. 5, 21. Philemon, ut refulit Athenæus 11, 7 dixit, *Ciſſybium* eſſe poculum una parte tantum auritum. v. Caſaub. ad h. l. Eſt etiam apud Theocritum Id. 1.

CISTA, *æ*, f. *κίστη*, vas vimineum, ein korb. Colum. 12, 54 *In quadratam ciſtam vimineam, quæ neque ſpiſſe, ſolide tamen & craſſis viminibus contexta ſit, componito.* Plin. 15, 17 *Ciſtis vitilibus condi.* ¶ 2. Item arca lignea, in qua pecuniæ, literæ, libri & alia reponuntur, ein kaſten, kiſte, lade, kuffer. Horat. 1 epiſt. 17, 54 *Ciſtam effractam plorat.* Catull. 64, 256 *Cavæ ciſtæ.* Cic. Verr. 3, 85 *In ciſtam transferre ex ſiſco.* Auct. ad Herenn. 1, 12 *Ciſtas dejicere.* Iuvenal. 3, 206 *Namque vetus Græcos ſervabat ciſta libellos.* conf. Tibull. mox in *Ciſtifer*.

¶ Ciſtŭla, *æ*, f. diminut. apud Martial. 4 epigr. 46, & Plautum ſæpe; e. g. Amph. 1, 264 *Patera in ciſtula obſignata eſt ſigno Amphitruonis.* conf Rud. 4, 4, 34; &c.

¶ Ciſtella, *æ*, f. idem. Ter. Eun. 4, 6, 15 *Ciſtellam, Pythia, domo affer cum monumentis.* Add. Plaut. Ciſt. 3 v. 7; &c. Auct. ad Herenn. 1, 12.

¶ Ciſtellula, *æ*, f. idem, Plaut Rud. 2, 3, 60.

¶ Ciſtellatrix, *īcis*, f. apud Plaut. Trin. 2, 1, 23 commemoratur in familia mulierum luxuriofarum, quæ ſert ciſtellam.

¶ Ciſtellaria, ſcil. fabula. Ita dicitur Comœdia Plautina propter ciſtellam ab ancilla amiſſam & a marre puellæ repertam.

¶ Ciſtartium, *i*, n. *κιστάρτιον*, i. e. *κίστη ἄρτων*, panarium, ein brodkorb. Vulg. Interp. 1 Sam. 9, 7 *Panis defecit in ciſtartiis noſtris.*

¶ Ciſtifer, *eri*, m. ſubſt. ein korb-träger, apud Martial. 5 epigr. 17; ubi intelligitur is, qui ſacra arcana, qualia Cereris & Bacchi erant, in ciſta gerebat. Tibul. 1, 7, 47 *Et levis occultis conſcia ciſta ſacris.*

¶ Ciſtŏphŏrus, *i*, m. κιστοφόρος, proprie qui ciſtulam vel capſulam geſtat. ¶ 2 Genus numiſmatis. Cic. pro domo c. 20 *In Aſia ciſtophorum flagitare. Ciſtophori* dicebantur Aſianorum nummi, quod in illis *ciſtiferi* ſive *ciſtigeri* ſculpti eſſent, hoc eſt, eorum ſpecies, qui myſticorum ſacrorum arcana ciſtis incluſa portarent. v. Turneb. Adv. 3, 5 & 21; Alex. ab Alex. 4, 15; & Græv. ad Cic. Att. 2, 6 ext.

CISTERNA, *æ*, f. puteus, in quem colligitur aqua pluvia, eine ciſterne, grube, das regen-waſſer zu ſammlen; ut, *Ciſterne ſervandis imbribus*, Tac. Hiſt. 5, 12, 1. De ciſternarum conſtruendarum ratione vid. Plin. 36, 23; Pallad. 1, 17, & de aqua ciſternarum Plin. 31, 3. Martial. 3 epigr. 56 *Sit ciſterna mihi quam vinea, malo Ravennæ*; quod nempe aqua tara, vinum nihili erat Ravennæ.

¶ Ciſternīnus, *a*, *um*, adject. aus der ciſtern; ut, *Aqua ciſternina*, fontanæ oppoſita, apud Colum. 12, 43.

Ciſſiberis, vide *Tiber*, Ciſſifer, ciſtophorus, ciſtula, *Ciſta*.

CISTVS, *i*, m. & Ciſthum, *i*, n. κίστος, τὸ κίσθιον, καὶ κίσαρον, frutex ramoſus eſt major thymo Plinio 24, 10, ein ciſtenroslein. vid. Dioſc. 1, 111.

¶ Ciſtaron, *i*, n. κίσαρον, idem frutex, qui *ciſtus*. v. Dioſc. l. c.

¶ Hypociſtis, ὑπόκιστις, ex ciſti radicibus proſilit. Naſcitur in Hetruria, maxime in Apennino. Plin. 24, 10, & 26, 8.

CĪTAEA, *æ*, f. urbs Colchidis; Adde infra *Cyta*. Hinc

¶ Citæis, vel Citēis, *idis*, f. Medea dicta, & in genere quævis ſaga, eine hexe, zauberin. Val. Flacc. 5, 466 *Sideris ora ferens, nova lux effuſa Citæis*. Et Propert. 2, 4, 7 *Non hic herba valet, non hic noctuma Citeis*.

¶ Citēinus, *a*, *um*, adject. magicus, zauberiſch; ut, *Citeina carmina*, hexeren, Idem Propert. 1, 1, 24.

Citaris, vide *Cidaris*, Citatio, citatus &c. *Cieo*, Citer, *ior*, *Citra*.

CĪTĔRIA, *æ*, f. (Κιτέρια) appellabatur, ut Feſtus ſcribit, *effigies quædam arguta & loquax, ridiculi gratia, quæ in pompa vehi ſolita eſt*. Cato in M. Cæcilium, apud eundem: *Quid ego cum illo diſertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum iri ludis, pro citeria, atque cum ſpectatoribus ſermocinaturum*. Unde apparet *citeria* convicium in homines impendio loquaces jactatum eſſe. v. Eraſm. in Adag.

CITHAERON, *ōnis*, m. Κιθαιρών, mons Bœotiæ, Baccho ſacer. Virg. Æn. 4, 302 *Stimulant trieterica Baccho Orgia, nocturnusque vocat clamore Citheron*. Errat itaque Servius ad illud Æn. 7, 641 *Pandite nunc Helicona*, cui *Citheron* eſt jugum alterum Parnaſſi, montis Theſſaliæ bicipitis, Baccho ſacrum; alterum, *Helicon*, conſecratum Apollini. Neque enim Parnaſſus in Theſſalia eſt, ſed in Phocide: in neutra *Citheron*, qui Straboni lib. 9 p. 279 in Bœotia eſt; & Plin. 4, 7 *Datur his Thebis ſaltus Citheron*. Nomen *Citheron* a Cithara Orphei, quod ſuper eo frequenter ipſe caneret, accepit, ſecundum Lactantium 1, 22. Virg. Georg. 3, 43

Rumpe moras, vocat ingenti clamore Citheron.

Monti huic in Tragicis peculiare quid tribuitur modo divinum, modo fatidicum, modo affectus &c. v. Barth. ad Stat. Theb. 2 p. 305, & Taubman. ad Virg. p. 218, 583. ¶ 2. Scribitur etiam ſine diphthongo, correpta penultima, *Citheron*, apud Auſon. in Gripho ternarii numeri v. 32 *Sed Citheron totiens ternas ex ære ſacravit*, id eſt: ter ternas ſcil. Muſas. Atque ita in Lactantii libris loco proxime indicato, & Hygini Fab. 7 & 8, ubi Cl. Munckero videas notata p. 25.

CITHĂRA, *æ*, f. κιθάρα, eine laute, harfe. Horat. 1 oda 24, 3 *Melpomene, cui liquidam pater Vocem cum cithara dedit*. Apud Plin. 7, 56 inveniſſe dicitur *citharam Amphion*; *ut alii*, *Orpheus*; *ut alii*, *Linus*. conf. Virg. Æn. 6, 120. Ejus ſpecies Iſidorus 3, 21 facit pſalteria, lyras, barbita, & alias quadrata forma, nec non & trigonali. Nonnulla earum ſchemata exhibuit Pignorius de Servis p. 86. Conf. Bulenger. de Theatro 2, 30.

¶ Citharœdus, *i*, m. κιθαῳδός, qui citharæ a ſe pulſæ accinit, der zum ſaitenſpiel zugleich ſinget. Varro R. R. 2, 1 *Non omnes, qui citharam habent, ſunt citharœdi*: quod Germani dicunt: es ſind nicht alle fechte, die lange meſſer tragen. *Aulœdus ſit, qui citharœdus eſſe non poſſit*, Cic. pro Mur. c. 13. Martialis 5 epigr. 57 *Citharœdi artes pecuniosas* vocat. Quintil. 1, 12 pr. *Citharœdi ſimul & memoriæ, & ſono vocis, & ſimul pluribus flexibus ſerviunt, cum interim alios nervos dextra percutiunt, alios læva trahunt, continent, probant, ne pes quidem otioſus certam legem temporum ſervat, & hæc pariter omnia*. Difficilius igitur eſt citharœdum eſſe, facilius audœdum.

¶ Citharœda, *æ*, f. In Veteri Inſcriptione legitur apud Gruter. f. 654 n. 2 CLAVDIÆ CITHAROEDAE CONIVGI OPTIMAE &c.

¶ Citharœdicus, *a*, *um*, adject. zum ſaitenſpiel gehörig; ut, *Ars citharœdica*, Plin. 9, 8. *Citharœdicus ſtatus*, Apul. Florid. p. 351.

¶ Cithariſta, *æ*, m. κιθαριστής, qui cithara ludit ſine ſola, ſive adjibita voce, ein harfeniſt, harfenſchläger. Cic. Phil. 5, 6, & de Divin. 2, 64.

¶ Cithariſtria, *æ*, f. fidicina, eine ſaitenſpielerin. Ter. Phorm. 1, 2, 32 *Quandam nactus eſt puellulam cithariſtriam*.

¶ Citharizo, *are*, κιθαρίζειν, cithara canere, auf der harfen ſpielen. Nepos 15, 2, 1 *Et citharizare, & cantare ad chordarum ſonum doctus eſt a Dionyſio*.

¶ Chorocithariſta, *æ*, m. & Pſilocithariſta, *æ*, m. ſibi invicem opponuntur. Suet. Domit. c. 4 *Certabant etiam & proſa oratione Græce Latineque: ac præter citharœdos chorocithariſtæ quoque & pſilocithariſtæ. Chorocithariſtæ* ſunt, qui in choro canunt, ſive cum plures una modulantur. *Pſilocithariſtæ*, qui vel ſoli canunt cithara ſine melodia vocis, ut Turnebus vult Adverſ. 20, 16, ſive cum ea, uti Caſaubonus ex Athenæo & Platone interpretatur.

¶ Epicithariſma, *ătis*, n. ἐπικιθάρισμα, ultima pars fabulæ, die nachmuſic, zugabe. Tertull. adv. Valent. c. 33 *Epicithariſma poſt fabulam*.

Citimus, vide *Citra*, Citipes, citrò, cito, *are*, *Cieo*.

CITOCACIVM, *i*, n. herba chamælæa, ſeidelbaſt. Apul. de Herb. c. 111.

CITONIA, mala eadem quæ Cotonea, Theod. Med. de Diæt. c. 15.

CITRA, præpoſitio, idem ſignificat quod *cis* opponiturque *ultra* & *trans*, hieherwerts, diſſeits; ut, *Citra flumen*: Cic. Phil. 6, 3 *Vt exercitum citra flumen Rubiconem, qui finis eſt Galliæ, educeret*. Id. fam. 16, 2 *Tertio die abs te Alyſiam acceſſeramus. Is locus eſt citra Leucadem ſtadia CXX*. Horat. 1 ſat. 1, 107 *Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum*. De gradibus vid. *Citime* p. p. ¶ 2. In eadem ſignificatione adverbialiter etiam ponitur: e. g. apud Liv. 10, 25 *Paucis citra millibus ſignatores ei occurrunt*. ¶ 3. Significat & *ſine*, *extra* &c. ut, *Citra palverem*, aut, ut Plin. 35, 21 *Citra pulveris jactum*, ἀκονιτί, proverbialiter, ohne mühe. *Ungi citra fudorem*, Celſ. 1, 6. *Citra commodum*, Suet. Aug. c. 24 i. e. ſine commodo. Et c. 43 *Citra ſpectaculorum dies*, auſſer oder vor den tagen der ſchauſpiele. Quintil 7, 3 *Citra voluntatem domini*, i. e. præter. In primis ad terminos deſignandos, intra quos ſe continet modeſtia. vid. Bur. ad illud Pedon. ad Liv. 50 *Quamque libet citra conſtituiſſe modum*. Tale fere eſt Colum. 7, 6 *Citra ſatietatem data glans*, ita ne ſatientur. Celſ. 1, 2 *Laſſitudo citra fatigationem ſit*; nimirum fatigatio amplior laſſitudinis gradus eſt, wenn man müde iſt, ehe man matt worden. Ovid. 5 Triſt. 8, 23 *Peccavi citra ſcelus*, mein verſehen iſt ohne bosheit. ¶ 4. Adverbialiter etiam *Citra*, ut de *intra* obſervavimus n. 3, imminutionem notat, anders, weniger. Ovid. Pont. 1, 7, 55 *Tua janua culta citra quam debuit*, i. e. minus. Id. de Arte Am. 3, 757 *Deſine citra quam cupies*, wenn es am beſten ſchmeckt, ſoll man aufhören. Tac. Hiſt. 3, 23, 3 *Tela hoſtium citra cadebant*, ehe ſie trafen.

¶ Citrātus, *a*, *um*, diſſeitig; ut, *Regio citrata*, *ager citratus*. vide Rigaltii Gloſſ. ex Hygino & aliis in Gœſii agr. p. 156 & 263.

¶ Citer, vetuſtiſſimi protuliſſe inveniuntur. Cato apud Priſcianum p. 599 *Citer ager alligatus ad ſacra erit*.

¶ Citĕrior, *us*, diſſeitig, diſſeits gelegen; compar. ab antiquo *Citer*; ut, ab *Exter*, *exterior*. Sic *Hiſpaniam citeriorem*, Nepos 24, 2, 1, aliique dixerunt, pro *Tarraconenſi provincia*, & *Vlteriori*, id eſt, ultra Iberum amnem ſitæ oppoſuerunt. *Gallia citerior*, Cic. de provinc. conſ. c. 15, quam ibidem *ulteriori* opponit, ſive Tranſalpinæ. ¶ 2. Si ad tempus refertur, idem fere ac *propinquior*, neulicher, näher. Cic. de Leg. 3, 2 *Vt ad hæc citeriora veniam, & notiora nobis*. Id. fam. 2, 12 *Citeriora nondum audiebamus*. Val. Max. 8, 15, 1 *Conſulatus citerior*, i. e. ante tempus, riſcher, zeitlicher. Id. 8, 7 ext. 10 *Citerior ætas*, i. e. brevior, kürzer. Id. 6, 3, 11 *Citerior delicto ultio*, i. e. prior, behender, eher.

¶ Citimus, *a*, *um*, ſuperlativus: *Citimum* autem vel *Citumum* dicitur, quicquid proximum nobis eſt, nächſt gelegen. Cic. Somn. Scip. c. 3 de Luna: *Ex quibus erat ea minima, quæ ultima cælo, citima terris, luce lucebat aliena*. Fulgentius Aſtronomicis apud Pithœum: *Qua citimus limes diſpeſcit turbida puris*.

¶ Citime, adverb. allernächſt. Priſcian. lib. 15 p. 1016 *Citra*, *citerius*, *citime*.

¶ Cito, adverb. idem quod *Citra*. Iungitur fere ſemper cum *Vltro*, & formulam dat *ultro citroque*, hin und wieder. Exempla vide infra in *Vltro* num. 5.

Citrago, vide *Citrus*, Citratus, *Citra*, Citreus, citrinus, *Citrus* &c.

CITRVS, *i*, f. arbor, quæ mala fert Medica, ein citronenbaum. Raro uſu forma *citrus*, pro qua Græci τὸ κιτρόν, it. κιτρέα dicunt, & Latini etiam *Citria*, Iſidoro teſte 15, 7: niſi Plinius juverit 13, 15 *Mons citerioris Mauritaniæ laudatiſſimam dedit citrum*. Ita Harduinus: Frob. *cedrum*. Alii vocant *citri arborem*, ut Plin. 13, 15 incunte, & Pallad. Martio t. 10 de Citreo pr. Macrob. Sat. 2, 15 *Citrea malus*, ex Oppio: qui & *Perſicam* eamdem putat, quas vero diſtinguit Cloatius apud eumdem Macrobium. *Perſica* autem & *Medica* eſt eadem, Athenæo 3, 7 ex Ariſtotele cenſente: etiam *malus Aſſyria*, ut Plinius vocat 12, 3. Sed ſunt varia ejus genera. vide Iſidorum l. c. Needham. ad Geop. 10, 7. Elegans inprimis eſt liber Ferrarii Heſperides, in quo de toto arborum Medicarum genere luculenter & venuſte agitur.

¶ Citreum, *i*, n. ut eſt in MSS. idem apud Palladium Iul. t. 3. Nam & *citreum* ut juvetur & ſervetur, eſt in Pallad. Mart. t. 10.

¶ Citrum, *i*, n. fructus ſive pomum, videtur, eine citrone. Athenæus 3, 7 dicit, Iubam μνημονεύοντα τῶν κίτρων, quod de fructu intelligas. Virgilio Georg. 2, 126 eſt *malum felix*: *Media fert triſtes ſuccos tardumque ſaporem Felicis mali*: *quo non præſentius ullum* &c. Adde Macrobii Sat. 2, 15 horum verſuum interpretationem, qui & ab Homero Odyſſ. E. v. 60 Θόον vocari contendit. ¶ 2. Lignum hujus arboris etiam *Citrum* vocatur, præſertim ex Mauritania apportatum, unde pretioſas menſas Romani conficiebant. Plin. 16, 43 *Citrum in laminas ſecatur*. Et Martialis 10 epigr. 98 *Et citrum vetus*, *Indicoſque dentes*. De menſis iterum Plin. 13, 15 pr. *Conſines eis* (Atlanti) *Mauri*, *quibus plurima arbor citri*, *& menſarum inſania*, *quas fœminæ viris contra margaritas regerunt*. Adde Lucan. 9, 426 ſqq. & Vellej. 2, 56, 1 cum not. Burm.

¶ Citrium, *i*, n. ſcil. malum; & plur. *Citria*, ſcil. mala, citronen; apud Apicium 4, 3; & 1, 21.

¶ Citrĕus, *a*, *um*, vom citronenbaum; ut, *Citrea mala*, citronen, Plin. 15, 28. *Menſa citrea*, Cic. Verr. 4, 17. *Lecti citrei*, Perſ. ſat. 1, 53.

¶ Citrīnus, *a*, *um*, ut, *Color citrinus*, citronen-farbe. Plin. 19, 15.

¶ Citrŏlus, *a*, *um*; Nævius apud Macrobium d. l. *Citroſa veſtis*. Adde Feſtum cum Dacerii notatis.

¶ Citrētum, *i*, n. ein citronen-garten. Pallad. 3, 24 extr. *Citreta tegumentis defendantur a frigore*.

¶ Citrāgo, vel Citrēago, *ĭnis*, f. herba apibus gratiſſima, citreum malum redolens, quæ & μελισσόφυλλον, melliſſe. Pallad. April. t. 8 *Vaſa*, *quibus recipiuntur apes*, *perfricanda ſunt citreagine*. conf. Idem 1, 37.

CITTA, *æ*, *κίττα*, vel *κίσσα*, avis gulosa, pica, quæ terræ glebas esitat. ¶ 2. Medicis sumitur pro morbo fastidientium cibos & appetentium res absurdas, das unordentliche gelüsten. vid. Alexand. Aphrod. 2 probl. 74. Rhodig. 3, 15, & 14, 1.

¶ Cittōsis, *is*, f. *κιττωσις*, uvarum vitium, cum a racemis dilapsi acini pereunt. v. Cæl. Rhod. 6, 1.

Citule, vide *Cieo*, Citumus, *Citimus in Citra*, Citus, *Cieo*.

CĬVĀRO, *onis*, civitas Sabaudiæ, Chambery, Planc. Cic. fam. 10, 23. Alii legunt *Cularo*, quæ postea dicta *Gratianopolis*, Grenoble, in finibus Allobrogum.

CĪVIS, *is*, c. legitimus oppidi incola, *πολίτης*, de viro & fœmina, ein bürger, eine bürgers-frau oder tochter. Appellatio a *coëundo* est, quod & Cicero significat loco mox in *civitas* allegando. Ergo *Civis* quasi *Coivis*. Cic. Verr. 5, 62 seqq. Multis agit de formula solenni: *Civis Romanus sum*, quæ vox juris & defensionis erat, etiam in extremis periculis & suppliciis. Add. Quint. 4, 2 p. 346. *Civis Romana*, Id. pro Balbo c. 24. *Civis Attica*, Ter. Andr. 1, 3, 16. Ibid. 5, 1, 14 *Civis est hinc*, eines hiesigen bürgers tochter. Nep. 2, 1, 2 *Halicarnassia civis*. Cic. pro Arch. c. 2 *Civem adsciscere*. *Civem* autem Romani opponunt municipi, ut Romam municipiis & reliquis oppidis Italiæ. Cic. Verr. 5, 62 *Clamabat ille miser, se civem esse Romanum, municipem Cosanum*. ¶ 2. *Civis* est etiam, quem vulgo *Concivem* dicunt, ein mitbürger, landesmann aus einer stadt. Cic. pro Mil. c. 34 *Valeant, valeant, inquit, cives mei valeant*. Idem Catil. 1, 7 *Te metuunt omnes cives tui*. ¶ 3. In casu sexto non tantum *cive* habet, sed etiam *civi*. v. Cic. Orat. pro Cn. Balbo c. 19, & quæ Menckenius in Observat. L. L. exempla collegit.

¶ Civĭtas, *ātis*, f. eine gemeine, stadt, bürgerschaft. Cic. apud Non. 5, 27 *Conjunctionem tectorum, oppidum, vel urbem appellaverunt, delubris distinctam spatiisque communibus. Omnis ergo populus, qui est talis cœtus multitudinis, qualem exposui*, CIVITAS *est*. Itaque *Civitas* proprie non in ædificiis, sed incolis, in unam societatem junctis, æstimatur. Solon apud Lucianum de Gymnasiis; *πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τείχη καὶ ἱερὰ καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον καὶ ἀκίνητον, ὑπάρχειν ἐς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα*, h. e. *Siquidem civitatem non ædificia illa existimamus, cujusmodi sunt, muri, delubra, & alia; sed hæc tamquam corpus quoddam firmum esse atque immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem vero vim atque auctoritatem in civibus suam esse arbitramur*. Liv. 43, 23 *Nulla est civitas, quæ non improbos cives aliquando & imperitam multitudinem semper habeat*. Cic. pro Mil. c. 34 *Civitas bene morata*. Et Verr. 5, 51 *Graves civitates*, i. e. gravitate morum æstimandæ. ¶ 2. Neque vero incolarum societas uno oppido aut urbe collecta *Civitas*, sed ita & appellantur gentes seu nationes integræ, quæ iisdem legibus vivunt, & unum reip. corpus, dispersæ licet & distinctis locis habitantes, constituunt, staat. Cæs. B. G. 1, 12 *Omnis civitas Helvetiæ in quatuor pagos divisa est*. Et mox: *Pars civitatis Helvetiæ insignem calamitatem Pop. Rom. intulerat*. Sic aliis locis passim hac voce est usus. Ita *Civitatem Vbiorum*, Tac. An. 1, 37, 3; *Hermundurorum*, Id. de Germ. 41, 1; *Brigantum*, Id. Agric. 17, 2 dixit. ¶ 3. Pro ipsa administratione reip. posuit Rhetor ad Herenn. 4, 18 *Qui privatus intolerabili superbia fuerit, eum commodum & sui cognoscentem videre in civitate quis speret?* id est, in rep. seu administratione reip. sive magistratu. Nam *in civitate esse* & *privatum esse* opposuit. ¶ 4. Non raro & ipsum *civium jus* hac appellatione designatur, das bürger-recht. v. Gell. 18, 7. Hinc frequentissimæ formulæ: *Aliquem donare civitate: in civitatem recipere: civitatem consequi* v. Cic. pro Archia & alibi. Triplex autem hoc jus apud Romanos fuit. Summo & maximo Romana tribuebatur *civitas*: proximum erat *Latinitas*: ultimum minimumque *Italiæ jus*. Et Latinis Romani cives fieri poterant: 1. Si magistratum gessissent domi. 2. Si migrassent Romam. 3. Nave, pistrino, ædificio. Hi jure quodam Romanam civitatem consequebantur republica libera: sub Imperatoribus enim accipere principis beneficio quilibet poterat. Vide Sigonium de Ant. Iure Rom. civium c. 1; Onufr. Panvinium Comm. 3 de Rep. Romana; Lipsium ad Plin. Paneg. c. 37; Torrent. ad Suet. Cæs. c. 8, & inprimis Spanhemium in Orbe Romano, quo toto libro jus civitatis Rom. explicat, & quomodo id paullarim, cum pluribus, & denique sub Caracalla cum omnibus, qui in imperio Rom. essent, communicatum sit, ostendit. Plinius 10 epist. 22 videtur suadere, peregrinum Romanæ civitatis jus haud potuisse consequi, nisi qui domi ante fuisset civis. Duarum tamen civitatum esse Romano Iure nemo poterat. v. Cic. pro Cæc. c. 34; & pro Balbo c. 12; Nep. 25, 3, 1. ¶ 5. Improprie *Civitas*, & pro loco ponitur. Atque omnes significationes Verrius Flaccus apud Gellium 18, 7 his verbis collegit: CIVITAS *& pro* loco, *& pro* oppido, *& pro* jure *quoque* omnium, *& pro* hominum multitudine *dicitur*. Conf. Coquejus ad Augustin. de C. D. 1, 15, p. 58. Lactantio 4, 21, 2 est hæc vox pro urbe, ædificiis & munitionibus, ubi dicit: *ut civitates eorum solo æquaret*. ¶ 6. *Civitas nostra* appellatur, ubi vel *nati sumus*, vel *habitemus*, die vaterstadt, wohnstadt. Vetus Schol. Iuvenalis ad sat. 1, 51 *Venusinam adeo* (dixit,) *quia hæc fuit Civitas Horatii: Civitas*, id est, patria. Apud Matthæum c. 11, 1 Capernaum, *ἰδία πόλις* appellatur, quod ibi haberet Salvator domicilium. Nam & Romano jure, ut Grotius ibi annotat, *civitas nostra* appellatur, ubi Larem fiximus. Hannibal apud Liv. 30, 30 *Quodcunque egerimus, ratum id civitates nostræ habituræ sunt:* NOSTRÆ, id est, unde quisque nostrum est: quam quisque nostrum patriam habet aut domum. Similiter Plin. 6 epist. 8 *Oppida nostra unius diei itinere dirimuntur*. OPPIDA, ubi uterque natus erat. Sen. Consol. ad Helv. c. 6 *Videbis majorem partem esse, quæ relictis sedibus suis venerit in maximam quidem, & pulcherrimam urbem, non tamen suam*, id est, non tamen patriam.

¶ Civitatula, *æ*, f. diminut. Sen. de morte Claudii p. 853 *Hic quæstu se sustinebat, vendere civitatulas solebat*, i. e. jura exigua civitatis. Apul. 10 Met. p. 238 *Ad quamdam civitatulam pervenimus*.

¶ Civĭcus, *a*, *um*, bürgerlich; ut, *Corona civica*; quam civis civi, quo servatus erat in prælio, testem vitæ salutisque perceptæ, dabat. Fiebat autem e fronde querna aut ilice. Vid. Plin. 16, 4, quem locum enarrat, omniumque coronarum rationem exponit Car. Paschalius de Coron. 7, 8 seqq. adde & Gell. 5, 6. Concessa hæc demum & imperatoribus omnibus fuit, suspensaque ad fores domus, sive in vestibulo, ut a Suetonio locatur, Tib. c. 26, qui tamen eamdem in fastigio domus Palatinæ ponit Claud. c. 17. *Civilem quercum* vocat Virg. Æn. 6, 772. Ita, *Civica jura*, stadt-recht. Horat. 1 epist. 3, 23. *Rabies civica*, Id. 3 od. 24, 26. *Civicus motus*, Id. 2 od. 1, 2; *furor*, Flor. 4, 2, 75. *Civica bella*, id est, civilia & intestina, Ovid. 1 Pont. 2, 126.

¶ Civĭco, *are*, est civem facere, unter die bürger zehlen; in Isidori Gloss. v. Barth. Advers. 26, 15.

¶ Civīlis, *e*, quod ad cives pertinet, bürgerlich; ut, *Civilia jura*, Horat. 1 sat. 9 v. 39. *Civilia studia*, Eutrop. 8, 10, 10. Hæc bellicæ gloriæ opponuntur, & literarum doctrinam philosophiæque scientiam complectuntur. Ita, *Bellum civile*, Cic. Att. 7, 13. *Plusquam civilia cupere, agitare*, Calpurn. Decl. 6; Tac. An. 1, 12, 6; *bella*, Lucan. principio operis. Marius Cic. fam. 11, 28 *Debeo pro civili parte remp. velle salvam*; i. e. pro meo, civis, officio, quantum a me tanquam cive exigi potest, nach meiner patrioten-pflicht. ¶ 2. Deinde *Civilis* est, æquus, humanus, non superbus, communi jure cum aliis utens, ut debent inter se cives, gütig, freundlich. Suet. Gramm. 10 extr. *Civili sermone uti*. Spartianus de Adriano c. 20 *In colloquiis etiam humillimorum civilissimus fuit*, Eutrop. 8, 1 de Nerva: *Æquissimum se & civilissimum præbuit*. Ovid. 4 Trist. 4, 13 *Ipse pater patriæ, quid enim civilius illo?* Sed plura de hac notione in *Civilitatis* jam vocabulo, n. 3. Interim Gronovium addas Observ. ad Script. Eccles. c. 19 p. 207. ¶ 3. Est etiam *Civilis*, hoflich, sittsam, præsertim in usu vulgari, ubi *civiles* dicuntur etiam, qui superiores observant & colunt.

¶ Civilĭtas, *atis*, f. *πολιτική*, sive, tuendæ & conservandæ civilis societatis prudentia, die staats-klugheit. Ita hac voce usus Quintil. 2, 15. Quam enim *πολιτικὴν* appellat Plato in Gorgia, ipse civilitatem vertit: *Plerique*, inquit, *credunt, eum*, (Platonem) *in hac esse opinione, ut rhetoricen non artem, sed peritiam quamdam gratiæ ac voluptatis existimet, & alio loco, civilitatis particulæ simulacrum, & quartam partem adulationis: quod duas partes civilitatis corpori assignet, medicinam, & quam interpretantur exercitatricem:* &c. & quibusdam interjectis, *Rhetoricen quidam eamdem civilitatem esse judicaverunt*. conf. Idem 2, 17. ¶ 2. *Civilitas* dicitur hodie ea virtus, quæ ad convictus & consuetudines civiles pertinet, quæ omnem vultum, habitum & gestum corporis, quin orationem ipsam ad quandam decori ac elegantiæ rationem, qua placeat probeturque, dirigit & moderatur; *rusticitati* contraria; die hoflichkeit. Sed hæc recens & nova notio est, sine consensu antiquitatis. ¶ 3. Alia rursus virtus hoc appellatur nomine, quæ non in elegantia ac venustate posita ad familiares congressus; sed ad actus & vitam publicam pertinet: atque in gravitate quadam, & modestia constituta est, superbiæque ac crudelitati opposita; verbo, cum quis se civem & alios item cives esse meminit, ut humanitas cum hominem. Hanc *Civilitatem* Augusto Suetonius tribuit c. 51, & cum *clementia* constringit. Eamdem in Trajano Plinius atque Eutropius commendant; & iste quidem cum *moderatione* copulat. Ab hac *civilem animum* Suetonius dixit Cæs. c. 75 extr. pro æquo & moderato: quemadmodum & Eutropius *æquitatem* cum *civilitate* conjungit, cum Nervam *æquissimum & civilissimum principem* nominat; itemque Ammianus, cum *civile & justum imperium ad voluntatem cruentam a* Cæsare Gallo *conversum* lib. 14 pr. dicit. Suet. Claud. c. 1 *Civilis animus*, ambitioso & gloriæ cupido opponitur, ein bescheidenes gemüthe, das sich nicht erhebet. Vide & Casaub. in August. Suet. c. 51, nec non Torrent. in ejusdem Suet. Cæs. c. 25, quibus etiam Bœcleri Characteres Vellejanos licebit addere c. 4.

¶ Civiliter, adverb. tam late significat, quam *Civilis* & *Civilitas*, bürgerlich, patriotisch, bescheidentlich. Liv. 38, 56 *Magis pie, quam civiliter*, id est, ut decet civem. Gellius proœmio: *Vir civiliter eruditus*. Sen. Præf. lib. 4 Excerpt. *Non civiliter tantum, sed etiam familiariter*. Plin. Paneg. c. 39 *Nec vero ille* (Pompejus) *civilius, quam parens noster auctoritate, consilio, fide, reclusit vias, portus patefecit*, &c. Eutrop. 7, 5 de Augusto: *Civilissime vixit*.

¶ Concivis, *is*, municeps, qui ejusdem civitatis jure cum aliis fruitur, ein mitbürger. Nam *Conterraneus* ejusdem terræ & regionis est, *Compatriota* ejusdem patriæ. Græcum *συμπολίτης* invenitur Eph. 2, 19. Vnde Latinum non modo Hieronymus 2 epist. 25 & alii juniores usurparunt: Sed & Tertullianus contr. Marc 5, 17 Paullum latine loquentem introducit: *Iam non sumus peregrini, nec advenæ, sed concives sanctorum, sed domestici Dei*. conf. And. Borrichii vind. p. 31. Est & locus Frontini de Limit. p. 310 *Exactum concivium locum primum appellatum, deinde dictum fundum*.

¶ Incivīlis, *e*, expers civilitatis, tyrannisch. Aurel. Victor de Macrino & Diadumeno: *Horum nil præter sævos atque inciviles animos reperimus*. Eutrop. 10, 7 de Gallo: *Multis incivilibus gestis*.

¶ Inciviliter, adverb. idem. Apul. Met. 7 p. 199 *An te nos tractamus inciviliter, qui nostrum asinum furatum abducis?* Et Suet. Tito c. 6 *Egit aliquanto incivilius & violentius*.

¶ Incivilitas, *ātis*, f. crudelitas. Ammian. 18, 2 *Contigit per incivilitatem militis*. Id. 29, 5 *Incivilitatis particeps*.

¶ Percivilis, *e*, i. e. valde civilis. Suet. Tiber. c. 28 *Exstat sermo ejus in senatu percivilis*.

CL, f. cl. confundunt librarii cum d, scribuntque *clementia* & *dementia* & convertim. Burm. ad Calpur. ecl. 1, 55.

CLABŬLA, *æ*, f. Nonio 4, 473 eadem est, quæ *talea*, hoc est, ramus ex utraque parte æqualiter præcisus. Sed Varro vocat *Clavolam* sive *Clavulam*, de qua mox in *Clava*. Tota scriptura librariis deberi videtur. Nam in Crescentio etiam, ubi locum Palladii de *clava*, quem ibi laudamus, describit, *clabum* habet. ¶ 2. Est & *Clabula* vehiculi genus. Hinc

¶ Clabulāris, *e*: ut, *Clabularis cursus*, qui militibus concedebatur, quoties ex aliis in alia loca celeriter transferri eos oporteret, ut est in l. 22 cod. de cursu publ. *Clavularis cursus facultatem permissam* vocat Ammianus 20, 4, vide ibi notam Vales. Sunt, qui malint *Caballarem*

apud Luitprandum in sui temporis historia. Bissonio *Calvularis cursus* idem est ac vehicularis, die post.

Clacendix, genus conchæ, vide *Claxendix.*

CLĀDES, *is*, f. a κλάδευν est, quod proprie arbores infringere significat, a κλάδος, *ramus.* Itaque proprie *Clades* fit, cum vento vel nimio fructuum pondere rami franguntur: sieut *calamitas*, calamorum detritio est: Hinc transfertur vocabulum ad quamvis aliam jacturam & damnum, præcipue vero quod ex bello capimus, verlust, niederlage. vid. Voss. Inst. Orat. 4 p. 106. *Inferre & afferre cladem:* illud Livii est 29, 3; hoc Cic. Nat. D. 2, 3; at, *efficere*, Lucret. 5, 49; schaden thun; *accipere*, Cic. 4, 12, 15; *contrahere*, Liv. 25, 19, schaden leiden, sich zuziehen. Liv. 2, 13 *Mucium dimissum, cui postea Scævolæ a clade dextræ manus cognomentum inditum, legati a Porsena Romam sunt secuti.* Ovid. Met. 7, 561 *In ipsos sæva medentes erumpit clades*, die seuche trifft auch die ärzte. ¶ 2. Aliquando *Clades* figurate dicitur, qui cladem infert. Virg. Æn. 6, 842

Quis Gracchi genus, aut geminos, duo fulmina belli,
Scipiadas, cladem Libyæ?

Nam eos, qui multum damni ac calamitatis intulerant Africæ, *cladem Libyæ* appellavit. ¶ 3. *Cladis* casu recto pallim in MSS. Livii occurrit. v. Drakenb. ad 21, 57. ¶ 4. *Clades* & *Classis* a librariis permutantur. v. Oudendorp. ad Lucan. 3, 286.

¶ Cladĕcŭla, æ, f. parva clades. Cathol.

CLAM, præpos. & adverb. sed magis tamen adverbium, si Prisciano credere volumus lib. 14 p. 988, heimlich, unbewust, hinterwärts. Ter. And. 1, 5, 53 *Non clam te est.* Donatus inter eas præpositiones recenset, quæ cum ablativo junguntur; ut, *Clam iis*, Cic. Att. 15, 1: sed recte Servius & Clidonius monuerunt, indifferenter pro dicentis arbitrio cum ablativo & accusativo construi, *clam patre & clam patrem.* Vide Servium in Secund. Donati Edit. p. 1798 ed. Putsch. Plautus Caf. 2, 8, 33 *Vt mihi bona multa faciam, clam meam uxorem.* Et Prolog. Amph. v. 107 *Is amare occepit Alcumenam clam virum.* Cum dativo idem construit Mil. 3, 3, 8 *Quam sane magni referat, mihi clam est.* Sed ibi dativum non præpositio, sed verbum *est* regit. Et hic *clam* adverbium est, non secus ac in illo Terentii And. 2, 6, 13 *Amavit, tum id clam.* Id. Adelph. 1, 1, 46 *Sperat fore clam. Clam* autem, dicente Festo, a *clavibus* dictum, *quod his, quæ eclare volumus, claudimus:* nisi potius a *Calim*, de quo idem Festus.

¶ Clancŭlum, diminut. Ter. Adelph. 1, 1, 27 *Alii clanculum Patres quæ faciunt, quæ fert adolescentia, Ea ne me celet, consuefeci filium.*

¶ Clanculo, idem, quo sæpe Apulejus usus est, v. gr. lib. 3 Met. p. 133 *Puer clanculo profugit:* & interjectis multis, *clanculo præcipit auferre.* Vide Indicem Iuliani Floridi. Augustinus epist. 54 *Per furtum clanculo auferitur.* Gloss. Cyrilli, *Clanculo*, λάθρα.

¶ Clanculārius, *a, um*, verborgen. Martial. 10 epigr. 3 *Clancularius poëta*, der etwas schreibet, dazu er sich nicht bekennt.

¶ Clandestīnus, *a, um*, occultus, heimlich, verstohlen; ut, *Clandestina colloquia cum hostibus*, Cic. de Senect. c. 12. *Clandestina consilia*, i. e. occulta molitio, Cic. in Orat. c. 66. *Clandestinam fœdus*, Liv. 3, 36. Et Silius 7, 267 *Cui clandestino traheretur fœdere bellum.*

¶ Clandestino, adverb. abscondite, heimlicher weise. Lucil. apud Nonium 1, 176 *At enim dicis, clandestino tibi quod commissum foret, neu mutires, neu mysteria efferres foras.* Plaut. Mil. 4, 1, 10 *Hoc negotii clandestino, ut agerem, mandatum est mihi.*

CLĀMO, *avi, atum, are*, a καλέω, est clare admonere, schreyen, ruffen, klagen; apud Plaut. Bacch. 2, 3, 51. *Clamare* ac *dicere* eleganter sibi opponuntur. Cic. Divin. in Cæcil. c. 15 *Quid in dicendo posse, nam quam satis attendi; in clamando quidem video illum esse bene robustum atque exercitatum.* Virg. ecl. 3, 19 *Et cum clamarem, quo nunc se proripit ille?* Eleganti translatione de mari & procella dicitur. Silius 4, 526 *Spumea saxosis clamat convallibus unda.* v. Barth. & Drakenb. Et 9, 517 *Clamante procella.* Adde mox in *Circumclamare.* Item de aliis rebus. Propert. 1, 18 *Et non ulla meo clamat in ore fides.* Stat. Theb. 11, 652 *Hunc & mavortia clamant semina.* ¶ 2. Active cum quarto casu construxit Plaut. Asin. 2, 3, 10 *Ita hæc morata est janua: exemplo janitorem clamat:* id est, cum clamore vocat. Sic, *Clamare morientem nomine*, Virg. Æn. 4, 674; *nomen alicujus*, Propert. 1, 17, 23. *Clamaris ab eo infanus*, Cic. ap. August. contra Acad. 3. *Cum maxime hoc de pecunia clamaret*, Cic. Verr. 5, 7. Sed *Clamare alicui de via*, Ter. And. 3, 2, 11. Apul. 3 Met. p. 130 *Præcone publico silentium clamante*, i. e. proclamante & imperante. Sic Virg. Æn. 4, 674 *Moricntem nomine clamat.* Nam multa verba Neutra, & absolutam significationem habentia eam interdum mutant in Activam, & vi hujus significationis casum regunt Activorum. Vide Vechneri Helleno-lex. 1, 13. Sic

¶ Clamatus, *a, um*, passive, geruffen. Ovid. Fast. 5, 189 *Clamata palma* (al. *verba*) *theatris.* Id. met. 2, 443 *Adspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit.* Martial. 1 epigr. 50 *Vocabitur venator & veniet tibi Conviva clamatus prope.*

¶ Clāmātus, *us*, m. subst. ein geschrey. Paulmus 3 Natal. Fel. v. 279 *Sed neque clamatu est, neque pulsu mobile corpus.*

¶ Clamator, *ōris*, m. ein schreyer, schreyhals. Cic. de Orat. 3, 21 *Clamatores odiosi.* conf. Id. de Clar. Orat. c. 49. Interdum idem fere qui rabula, ein zungendrescher. Gell. 19, 9 de Iuliano rhetore: *Qui clamator tantum, & facundia rabida jurgiosaque esset.*

¶ Clāmātōrius, *a, um*, idem. Plin. 10, 14 *Avis clamatoria.*

¶ Clāmor, *ōris*, m. ein geschrey. *Edere clamorem*, schreyen, Cic. Div. 2, 23; *tollere*, quod idem est, Cic. Verr. 4, 43, & Liv. 3, 62. *Clamore aliquem excipere*, Cic. Verr. 5, 36. *Clamor Circensium*, Sen. epist. 83. *Lugubri ululata & incondito clamore gemituque totam fere aciem turbavere*, Curt. 4, 15. *Clamor paventium, lamentantium*, Liv. 22, 29 & 55. Alacritatis est. Vid. index Freinsh. ad Curt. 8, 11, 8, & Bernegg. ad Tacit. quæst. 7; Lipsi. de Milit. Rom. 10, 11. Conf. tamen Menckenii Observ. L. L. hac voce. ¶ 2. Impropric, ein schall. Horat. 3 oda 29, 38 *Non sine montium clamore, vicinæque silvæ.* Lucret. 4, 183 *Clamor gruum.*

¶ Clāmōsus, *a, um*, schreyend; ut, *Altercator clamosus*, Quintil. 6, 5. *Clamosus magister*, Martial. 5 ep. 85. *Orationis acceleratio clamosa*, Auct. ad Herenn. 3, 13. *Clamosi fori jurgia*, Sen. Herc. Fur. v. 172. *Clamosi turba theatri*, Stat. 3 Silv. 5, 16. *Vrbs clamosa*, Id. 4 Silv. 4, 18, id est, strepitus urbanus.

¶ Clamose, adverb. mit vollem halse. Quintil. 11, 3 p. 1007 Burm. *Ne dicamus omnia clamose, quod insanum est.*

¶ Clāmīto, *are*, frequent. multum clamare, gewaltig schreyen. Ter. And. 1, 1, 117 *Venit Chremes postridie ad me, clamitans, &c.* Est & hoc transitive usus Plaut. Pseud. 5, 1, 29 *Clamitant me, ut veniam.* Cic. Div. 2, 40 *Caricas clamitare*, feigen ausruffen. Id. pro Rosc. Com. c. 7 *Ipsum caput & supercilia penitus abrasa olere malitiam & clamitare calliditatem videntur.* Impers. pass. Liv. 1, 9 *Thalassio ferri clamitatum.*

¶ Clamītatio, *onis*, f. ein groß geschrey. Plaut. Most. 1, 1, 6 *Quid tibi, malum, hic ante ædes clamitatio est?*

Composita:

¶ Acclāmo, vel Adclamo, zuschreyen, zuruffen, zujauchzen. Cic. pro Cæc. c. 10 *Populus cum risu acclamavit.* Suetonius narrat Cæs. c. 37 lulium Cæsarem in triumphis acclamari sibi jussisse, *Veni, vidi, vici.* Narrus hic mos in theatris: nam cum quid ibi diceretur agereturque præclare, id magnis clamoribus profecuti faventes laudantesque sunt. Inde in forum & tandem ipsam curiam translatus est. Vide de foro Plin. 2 epist. 14 n. 4; De curia eumdem 4 epist. 9 n. 18. Nam cum quis dicta sententia resideret, ejusque probaretur oratio, tum acclamari ei solebat cum multa ipsius laude. Quamquam & hoc fieri solebat surgentibus ad dicendum, si grati essent & in magna omnium expectatione. Vid. Plin. 4 ep. 9, & 9 ep. 13. Sallust. Catil. c. 53 *Postquam Cato assedit, consulares omnes itemque senatus magna pars sententiam ejus laudant, virtutem animi ad cælum ferunt.* ¶ 2. Eadem vox sustinere potest significatum obstrependi cum indignatione, anschreyen, widersprechen. Velléj. 2, 44, etiam Burmannus edidit *Cum omnis concio acclamasset*, i. e. reclamasset, ut ex contextu liquet. Et quamquam sint, qui vocem *occlamandi* hic præferant, tamen *ob* & *ad* inter se commutari, probant Acidalius ad h. l. & Gruterus ad illud Senecæ epist. 47 *Hoc loco acclamabit mihi tota mensa delicatorum.* Docent præterea Ciceronis exempla a Menckenio in Observ. L. L. congesta, interdum probri & contumeliæ caussa acclamatum esse. Vid. Acclamatio.

¶ Acclamīto, *are*, idem. Plaut. Amph. 3, 2, 3 *Ea quæ sunt facta, infecta esse acclamitat.* Sed editiones mire hic variant.

¶ Acclamatio, *onis*, f. das geschrey, geruffe. Colum. 6, 2 *Boves verentes plagarum & acclamationum.* ¶ 2. Fere populi est, plausibili favore assentientis, ein frolockender zuruff. Præcipue invaluit hic mos, conversa rep. datumque hoc fuit principibus inter honores cæteros, ut eorum dicta non modo cum acclamationibus exquisitis, nec sine adulandi studio, quod Plinius Paneg. c. 71 *veræ acclamationi* opponit, excíperentur, sed publicis actibus etiam hæ ipsæ acclamationes describerentur, quod primum cœpisse Trajani imperio, idem Plinius Panegyrico ejus auctor est c. 75. Et quoniam hæ acclamationes non sine fautis precationibus peragerentur, idcirco & ipse *Fausta* nominari cœperunt, de quo infra suo loco. Curt. 7, 2, 7 *Acclamationibus studia sua multitudo profitetur.* Vide quæ de acclamandi ritu Lipsi. Elect. 2, 9, itemque Casaub. ad Avid. Cassium Vulcatii Gall. p. 89 sq. annotarunt, & justo libro Franc. Bernardi Ferrarius de veterum acclamationibus & plausu, Tom. 6 Antiquitt. Græcvii. ¶ 3. Apud Quintil. 8, 5 *Epiphonema est rei narratæ vel probatæ summa acclamatio.* vide *Epiphonema.* ¶ 4. Etiam in malam partem *Acclamatio* pro contradictione accepta reperitur. Cic. de Orat. 2, 83 *Vitanda est acclamatio adversa populi, quæ aut orationi peccato aliquo excitatur, si aspere, si arroganter, si turpiter, si fordide, si quoquo animi vitio dictum esse aliquid videatur.* &c. Id. Qu. Frat. 2, 1 *C. Cato contradixit, ut Cassius, maxima acclamatione senatus.* Plura exempla Menckenius dabit in Observ. L. L. hac voce. Hoc fere modo Colum. 7, 3 sub fin. *Ovibus acclamatione & baculo minari.* Vid *Acclamo* n. 2.

¶ Circumclamo, *are*, umher schreyen. Sidon. Carm. 2, 506 *Sestias ora Hellespontiacis circumclamata procellis.*

¶ Conclāmo, *are*, mit einander schreyen, zusammenruffen. *Conclamare ad arma*, Liv. 3, 50; & 6, 28. *Conclamare socios*, Ovid. Met. 13, 73. In malam & in bonam partem acceptum verbum reperitur. Cæs. B. Gall. 3, 18 *conclamant omnes, occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse.* Et B. Civ. 3, 6 *conclamantibus omnibus, imperavet, quod vellet.* Etiam de uno, vehementer, aut sæpius, clamante, usurpatur. Cæs. de b. Gal. 1, 47 *Quos cum apud se in castris Ariovistus conspexisset, exercitu suo præsente, conclamavit: Quid ad se venirent*, &c. Conf. Menckenii Observ. hac voce. ¶ 2. *Conclamare vasa*, est militibus iter indicere, jubereque, ut vasa & impedimenta colligant, den aufbruch ankündigen. Cæs. B. Civ. 1, 66 *Quo cognito, signum dari jubet, & vasa militari more conclamari.* Quod etiam simpliciter *conclamari* dicitur c. 67, & 3, 75. Conf. Brisson. de Formul. 4, 19. Sic, *Conclamare victoriam*, Id. B. G. 1, 37. ¶ 3. Speciatim conclamantur funera, de quo more statim in *Conclamatus*; quin abientes etiam, qui bello cæsi creduntur. Liv. 4, 40 *Cum ex mœstis paullo ante domibus, quæ conclamaverant suos, procurreretur in vias.*

¶ Conclamātus, *a, um*, deploratus, beweint, verhauszt; in desperationis fere formulam abiit. Nam *corpora conclamata jacent*, ut est apud Lucanum 2, 22, ubi mortui nomine ter vocati jubentur æternum valere. Ter. Eun. 2, 3, 56 *Desine, jam conclamatum est.* Vbi Donatus: *Transactum ac finitum, ut conclamata corpora nihil reliqui jam habent ad vitæ officia.* Nempe solebant mortuorum cadavera servari octo diebus, & lavari calida: & conclamari per intervalla: ut, si viralis spiritus oppressus delitesceret, excitaretur: nec nisi post ultimam conclamationem, cum nulla vitæ spes esset super, nono demum die cremari. Vide Kirchm. de Rom. Funer. 1, 13, & Servium ad illud Æn. 6, 218 *Pars calidos latices*, &c. Amminaus sub fin. lib. 30 de Valentiniani funere: *Post conclamata imperatoris supremia, corpusque curatum ad sepulturam, ut missum Constantinopolim inter divorum reliquias humaretur.* ¶ 2. Sed & pro famoso ac celebri legitur, beschrien, berufen. Hoc fere sensu Sidonius 2 epist. 2 *Conclamatissimum fontium*; & 6 epist. 1 *Conclamatissimum primipilarem* dixit laudatissimum. Et, 8, 3 *Conclamatissimas declamationes.* At Macrob. 7, 7, 5 *Herba conclamati frigoris*, i. e. extremi.

¶ Conclāmātio, *onis*, f. ein zuruff vieler zugleich, gesamtes geschrey. Cæs. B. Civ. 2, 26 *Curio universi exercitus conclamatione imperator appellatur.* Tac. An. 3, 2, 3 *Lacrymis & conclamationibus dolorem testari.* conf. Hist. 4, 1, 5; & Sen. epist. 17.

¶ Concla-

¶ Conclamito, *are*, frequentat. Plaut. Mercat. 1, 1, 51 *Conclamitare tota urbe.*

¶ Declāmo, *are*, clamoſe contendere, mit lauter ſtimme reden oder herſagen. Cic. pro Roſc. Am. c. 29 *Quæ mihi viſus eſt ex alia oratione declamare.* Id. Verr. 4, 66 *Pro alio contra alium vehementiſſime declamare.* ¶ 2. Exercendi ingenii cauſſa argumentum fictum enarrare, ſich im reden üben. Cic. de Fin. 5, 2 *Ad fluctum, ajunt, declamare ſolitum Demoſthenem, ut fremitum adſueſceret voce vincere.* conf. Suet. Ner. c. 10; & Horat. 1 epiſt. 2, 2.

¶ Declamatus, *a, um*, hergeſprochen; ut, *Orationes declamatæ*, abgeleſene reden, Lamprid. in Alexandro c. 3.

¶ Declāmito, *are*, idem quod *Declamo*; ut, *Cauſſas declamitare*, ſich in gerichtlichen reden üben. Cic. Tuſc. 1, 4. *Declamitare græce apud Caſſium inſtitui*, Cic. fil. Tironi fam. 16, 21, de exercitationibus oratoriis. *De me declamitavit ſitim quærens*, Id. Phil. 5, 7.

¶ Declāmātio, *ōnis*, f. domeſtica exercitatio & commentatio, quo in genere pueri apud magiſtros exercentur, eine ſchulrede. Exſtant ejusmodi declamationes Senecæ, Quintiliani, Calpurnii. Vide de utilitate declamandi Quintil. 10, 5, & Petronii interpretes ad c. 1. Sic, *Quotidiana declamatio*, Cic. fil. fam. 16, 21; *ſenilis*, Tuſc. 1, 4. *Exercitatio declamationis*, ad Herenn. 3, 11. ¶ 2. Objurgatio. Cic. pro Mur. c. 21 *Non placet mihi inquiſitio candidati, non minæ magis quam blanditiæ: non declamatio potius, quam perſalutatio.*

¶ Declamatiuncula, *æ*, f. parva declamatio. Gell. 6, 8 *Declamatiunculam ſuper Alexandro celebrare.* Sidon. 1, 4 *Adoleſcentum declamatiunculæ.*

¶ Declamator, *ōris*, m. ein ſchulredner; qui exercitii cauſſa declamat in umbra & ludo. Cic. in Orat. c. 15 *Non declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, ſed doctiſſimum & perfectiſſimum quærimus.* Id. pro Plancio c. 34 *Non vobis videor cum aliquo declamatore, non cauſſa laboris & fori, diſputare?*

¶ Declāmātorius, *a, um*, quod ad morem declamantium ſit; ut, *Conſuetudo declamatoria*, Quintil. 5, 13. *Genus dicendi declamatorium*, Id. 2, 10. Cic. Qu. Frat. 3, 3 *Ipſe puer magis illo declamatorio genere duci & delectari videtur.* Add. Id. de Orat. 1, 16.

¶ Declamatorie, adverb. more declamantium. Hieronymo tribuitur.

¶ Exclāmo, *āre*, laut ſchreyen, ausruffen. Cic. de Orat. 2, 10 *Non poſſum, quin exclamem.* Quintil. 3, 8 ſub fin. *Initio furioſe exclamare.* ¶ 2. Tranſitive Plaut. Amph. 5, 1, 68

Dum hæc aguntur, voce magna exclamat uxorem tuam:

id eſt, magna contentione vocis, ſive exclamando appellat uxorem tuam. Cic. Phil. 2, 12 *Brutus Ciceronem nominatim exclamavit.*

¶ Exclamatus, *a, um*, geruffen, genannt. Cæl. Aurel. Acut. 2, 6 *Suo nomine exclamatus.*

¶ Exclāmatio, *ōnis*, f. die ausruffung. Schema ἐπιφώνησις eſt: ut, *O tempora, o mores!* Auct. ad Herenn. 4, 15. Id. 3, 12 *Acutæ vocis exclamationes.*

¶ Inclāmo, *āre*, anſchreyen, anruffen. Cic. Att. 2, 18 *Ita te para, ut, ſi inclamavero, advoles.* Ovid. Faſt. 2, 351 *Fit ſonus, inclamat comites & lumina poſcit.* conf. ibid. 3, 756. Liv. 1, 25 *Exercitus inclamat Curiatiis, ut opem ferant fratri.* Sed Plautus accuſativum junxit Amph. 5, 1, 16 *Ibi me inclamat Alcumena.* ¶ 2. Pro *increpare* & *conviciis inceſſere*, anfahren, anſchnarchen, ſchelten. Idem Ciſt. 1, 1, 110 *Nolito acriter eum inclamare: utut erga me eſt meritus.* conf. Id. Aſin. 3, 2, 36. Nec aliter accipiendum eſt hoc verbum apud Ovid. Amor. 7, 45 *Nonne ſatis fuerat, timidæ inclamaſſe puellæ?* Nam & de ira præceſſerat: & ſtatim ſubjicit: *Nec nimium rigidas intonuiſſe minas.* Significat enim, ut maxime in puellam commotus omnino fuerit atque iratus; non eo usque tamen debuiſſe ſævire, ut crines ejus involarit; ſatis fuiſſe increpare ejus contumaciam, & minas addere, quibus terreretur.

¶ Inclamatus, *a, um*, angeſchrien, geruffen. Plin. 9, 8 *Inclamatus a puero.* Lactant. 4, 26 *Nomine ſuo inclamatus.*

¶ Inclamatio, *ōnis*, f. das anſchreyen. Tertull. adv. Marc. 4, 41 pr. de vocula VÆ: *Conſtat imprecationis & comminationis inclamationem intelligendam.*

¶ Inclāmito, *are*, frequent. idem quod *Inclamo*. Plaut. Epid. ſc. ult. v. 46 *Etiam inclamitor quaſi ſervus.*

¶ Interclamo, *are*, darzwiſchen ſchreyen; ut, *Noſtri multis interclamantibus reſtiterunt*, Ammian. 31, 13.

¶ Occlamo, *are*, vide ſupra in *Acclamare*, n. 4. Hinc

¶ Occlāmito, *are*, idem eſt quod *clamitare*; Plaut. Curc. 1, 3, 27 *Dormio, ne occlamites.*

¶ Perclamo, *are*, apud Plaurum Truc. 1, 1, 8, in antiquis editionibus & MSS. legi, teſtis eſt Pareus & Gronovius; Alii fecerunt *pericla amanda* pro *perclamanda.*

¶ Præclamo, *are*, vorher ruffen. Paulus IC. l. 7 Dig. ad leg. Cornel. de ſicariis: *Si putator ex arbore, cum ramum dejecerit, non præclamaverit, & prætereuntem occiderit: ad hujus legis coërcitionem non pertinet.* Conf. Iul. Firmicus de Errore prof. Relig. p. 37.

¶ Præclamitator, *ōris*, ein ausruffer. *Præclamitatores* apud Feſtum ſunt, *qui flaminibus, Diali, Quirinali, Martiali antecedentes exclamant feriis publicis, ut homines abſtineant ſe opere, quia his opus facientem videre, irreligioſum eſt.* v. Dacer.

¶ Proclamo, *are*, laut ruffen, ausruffen. Liv. 1, 26 *P. Horatio patre proclamante ſe filiam jure cæſam judicare.* Cic. Verr. 5, 42 *Adſunt, defendunt, proclamant, tuam fidem implorant.* Et Labeo IC. l. 41 Dig. de liberali cauſſa: *Si ſervus, quem emeras, ad libertatem proclamavit.*

¶ Proclāmātio, *ōnis*, f. proclamandi actus, die ausruffung; ut, *Proclamatio ad libertatem*, dicto titulo *de liberali cauſſa*, l. 25 § 1 & l. 34. Sed & Quintil. Decl. 18 *Inſtantem truci proclamatione diſcutere.* conf. Idem Decl. 7 & 8.

¶ Proclamātor, *ōris*, m. qui proclamat. *Cauſſidicus, proclamator, rabula*, Cic. de Orat. 1, 46.

¶ Reclamo, *are*, iterum clamare, wiederſchreyen. Phædr. 4, 17 *Reclamant omnes vindicandam injuriam.* Valer. Flaccus 3, 596 *Rurſus Hylan & rurſus Hylan per longa reclamant Avia.* conf. 8, 173. Cic. fam. 11, 21, 4 *Cum ego ſenſiſſem* &c. *iidem illi reclamarunt*, Ibid. 1, 2, 5 *Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum eſt.* pro Domo c. 4 *Cæptum eſt referri de inducendo S. C. ab univerſo ſenatu reclamatum eſt.* Nimirum ſicut in magno aſſenſu acclamatur dicentibus non ſine ipſorum laude, de quo paullo ante dicebamus; ita in magno diſſenſu contra obſtrepebatur mixtis ſæpe conviciis, quod ex Salluſtio conſtat Iug. c. 34. Qua in re eo usque procedebatur interdum, ut tribunorum auxilium contra implorandum eſſet. vide Plin. 9 epiſt. 13. ¶ 2. *Reclamare* eſt opponere, einwenden, entgegen halten. Quintil. 12, 1 *Nunc de iis dicendum, quæ mihi quaſi conſpiratione quadam vulgi reclamari* (i. e. objici) *videntur.* ¶ 3. Apud poëtas idem eſt ac reſonare, wiederſchallen. Virg. Georg. 3, 261 *Scopulis illiſa reclamant Æquora.* conf. Stat. 4 Silv. 5, 20; & Theb. 3, 120.

¶ Reclamātio, *ōnis*, f. actus reclamandi, improbatio, der widerſpruch. Cic. Phil. 4, 2 *Præclara reclamatione veſtra factum pulcherrimum Martialium comprobaviſtis.* Gloſſ. vet. *Reclamatio*, ἀντιλογία.

¶ Reclamator, *ōris*, m. qui reclamat; apud Apulejum &

¶ Reclamatrix, *īcis*, f. apud Matt. Capell.

¶ Reclamito, *are*, idem quod *Reclamare*. Cic. pro Roſc. Am. c. 22 *Reclamitat iſtiusmodi ſuſpicionibus ipſa natura.*

¶ Reclamitatio, *onis*, f. idem quod *Reclamatio*, apud Quintil.

¶ Reclamitator, *oris*, m. idem quod *Reclamator*, apud ICt. in Dig.

¶ Succlamo, *are*, idem quod acclamare, zuruffen. Liv. 3, 50 *Hæc Virginio vociferanti ſuccla mabat multitudo*, &c. Ita frequenter Livius de iis, qui concionantem interpellarent, vel clamore ipſius orationem jam finitam exciperent ſive fecundo ſive adverſo, v. g. 6, 40; & 10, 25. Brutus Cic. fam. 11, 13 *Succlamatum eſt & frequenter a militibus.* Quintil. decl. 19 *Omnium maledictis ſuccla matus eſt*, h. e. in ſermonibus publicis exagitatus eſt. conf. Lactant. 4, 18.

¶ Succlamatio, *ōnis*, f. der zuruff. Liv. 28, 26 *Vltro territuri ſuccla mationibus.* conf. Id. 40, 36.

Clanculum, clandeſtinus, &c. vide *Clam.*

CLANGO, *xi, ĕre*, κλάγγω, quod eſt ſonum edere, klingen, ſchallen. Vetus poëta carmine de Philomela (quod male Ovidio tribuitur: quippe cujus auctorem ex fine poëmatis Chriſtianum fuiſſe conſtat) *Clangere* aquilarum proprium tradit. Ita enim v. 28 legimus:

Clangunt porro aquilæ: vultur pultare probatur.

Sed & aliis tribui poſſe, ex uſu vocabuli *Clangoris* diſci poteſt: de quo mox nobis agendum erit. Sane Accius, vetus tragœdiarum poëta, *Vndarum crepitum clangere*, dixit apud Nonium 6, 86. v. ſupra in *Cachinno.* Et Val. Flacc. 3, 349 dixit *Lactiſonum clangente tuba.*

¶ Clangor, *ōris*, m. κλαγγή, ein ſchall, klang. Qui ſi veterem auctorem carminis de Philomela ſequimur, aquilarum crepirus proprie erit: quem alii tamen turbarum faciunt. Vet. Gloſſ. *Clango* & *Clangor*, ἦχος σάλπιγγος: Item κλαγγὴ σάλπιγγος, *Clangor.* Et ita Virg. Æn. 2, 313

Exoritur clamorque virum clangorque tubarum.

De aquilis tamen & Cic. Tuſc. 2, 10, & Liv. 1, 39 eſt uſus. Sed *fuliceæ* Plinius ſub finem lib. 18; *anſeribus* Colum. 8, 13. Liv. 5, 47 ubi v. Drakenb. & Flor. 1, 13; *gruibus* Statius *clangorem* tribuit Theb. 12 v. 517. Igitur quivis acutior graviorque ſonus, *clangor* potenr appellari. Nam & *pennarum clangores* Suetonius dixit Domit. c. 6. ¶ 2. *Clangor* & *clamor* interdum a librariis permutantur. v. Heinſ. ad Ovid. Metam. 3, 706 & 12, 528. Burmann. ad Valer. Flacc. 2, 389.

¶ Reclango, *ĕre*, wiederklingen, wiederſchallen. Ammian. 17, 13 *Reclangentibus cunctis ſonitu ruinarum immenſo.*

CLANIS, *is*, vel CLANIVS, *i*, m. cognomen nunc fluvii Liris, nunc Literni, Campaniæ urbis, ad ejus ripas ſitæ. v. Tac. An. 1, 79, 2. Drakenb. ad Sil. 5, 537. Sed & ¶ 2. Etruriæ alius fluvius eſt, qui in Tyberim influit. v. Virg. Ge. 2, 225 & Drakenb. l. c.

CLĀRĀNVS, *i*, m. vetus grammaticus, cujus mentio ſit apud Auſon. ep. 18 p. 230; Sen. ep. 66 & Martial. 10 epigr. 21 *Scribere te, quæ vix intelligat ipſe Modeſtus, Et vix Claranus, quid rogo, Sexte, juvat?*

Clareo, clateſco, clarifico, clarigo, claritas, &c. vide *Clarus.*

CLĀRIVS, *i*, m. Apollo ſic appellatus ἀπὸ τῆς Κλάρου a *Claro*; quod oppidum Servius tradit in Colophoniorum finibus, ubi Apollo coleretur, ad illud Virg. Æn. 3, 360 *O ſi tripodas, Clarii lauros, qui ſidera ſentis.* Euſtathius Scholiaſtes Dionyſii νεωρίων τῆς Κολοφῶνος, *navale Colophonis* facit: quod cum munitum eſſet, procul dubio a cætera urbe ſeparatum, *oppidi* nomine appellare Servius potuit. Iuxta Colophonem hunc locum fuiſſe, dubitari nequit. Namque & Strabo Apollinis Clarii lucum ante Colophona ponit: & Mela quoque Apollinis Clarii fanum cum Colophone conjungit 1, 17. Atque hinc Tacitus An. 2, 54, 3 Germanicum ſcribit *appuliſſe Colophona, ut Clarii Apollinis oraculo uteretur.* Vide & Ælian. H. A. 10, 49.

CLĀRŌTÆ, *arum*, m. pl. ſervi Cretenſium, qui in agris degebant, διὰ τὸ κληρωθῆναι, quia ſors ſuper iis miſſa eſſet, cum divideretur præda: ſervos autem urbanos χρυσωνητὰς dixere, quaſi dicas auro emptos. Voſſius 4 Inſt. Orat. p. 190.

CLĀRVS, *a, um*, λαμπρός, ἐπιφανής, διάσημος, ἔνδοξος, klar, hell, ſcheinbar. Scaliger de Poët. 4, 1 CLARVS, inquit, *in celebritatibus natæ vox, cum victores per præconem calabantur: exemta vocali*, CLARVS, (pro *Calarus:*) *Vnde & verbum Horatianum*, CLARABIT PVGILEM. Hinc *Clarum ſidus*, Horat. 4 od. 8, 31. *Sol clariſſimus*, Quint. 5, 12. *Clariora ſole*, Cic. de Fin. 1 c. ult. Ita, *Res clarior luce*, Cic. Catil. 1, 3. *Arcturus nomine claro*, Id. de Divin. 2, 42. Id. de Orat. 2, 37 *Clarus gloria. Virtus Clara æternaque habetur*, Salluſt. Catil. 1, 4. *Clara voce dicere*, Id. pro Cluent. c. 48. Et *clariore voce*, Cæſ. B. G. 5, 30, laut und vernehmlich reden. *Vir clarus*, i. e. excellens, inſignis, ein berruffener und berühmter mann. Apul. Florid. p. 355 *Vir omnium, qui unquam fuerunt, aut ſunt, aut etiam erunt, inter optimos clariſſime, inter clariſſimos optime, inter utroſque doctiſſime.* Cic. de Orat. 1, 45 *Amplifſimus & clariſſimus.* Sic, *Clarus ſapientia, virtute, genere factisque, cognitis agendis*, i. e. ob ſapientiam &c. v. Plin. 7, 19; Liv. 9, 7; Horat. 1 ep. 7, 46. *Clariſſima & religioſiſſima templa*, Cic. 5 in Verr. c. 72. *Clari & nobilitati labores*, Id. 2 Tuſc. Diſp. c. 25. *Clariſſimæ ſortes*, 1 de Divin. 27.

¶ 2. Cæterum *Clarissimi* non nisi senatores olim appellabantur, unde signate *claros patres* Horatius dixit 4 od. 6, 32. Quin indignatur Cicero Att. 15, 20 Cæsari interfecto a quibusdam *clarissimi viri* nomen tributum, quo indignus fuerit, tyrannus scil. Cæterum *Claræ personæ*, senatores eorumque uxores habebantur, ut ex L. 5 Dig. de Curator. &c. constat. Oftenditque Spanhemius de usu & præst. num. Diss. 11 p. 269, senatorum uxores, filias, sorores, neptes *clarissimas* vocatas. Isidorus tamen distinguit, & tertii tantum ordinis senatores *Clarissimos* appellatos auctor est 9, 4. *Primi*, inquit, *ordinis senatores dicuntur* Illustres: *secundi*, Spectabiles; *tertii*, Clarissimi. *Nam inferius quærtum aliquod genus non erat.* Et sunt pro eo nonnulla Imperatorum rescripta in Codice. Quæ tamen pro diversa ratione & consuetudine temporum interpretanda sunt. Antiquitus enim in universum senatoribus omnibus competisse hunc titulum, ex illo potest intelligi, quod ipsi etiam consules *Clarissimi* appellarentur: cujus rei exemplum nobis Plinius 7 epist. 33 præbet. Vbi Buchnerus ex Ammiano, utroque Codice & aliis, & Casaubonus ad Lamprid. p. 144 sq. observat, etiam absolute *Clarissimum* pro senatore, *Clarissimam* pro senatoris uxore poni cœpisse.

¶ Clare, hell, klar, adv. ut, *Dic clare*, Ter. And. 4, 5, 15. *Aperte loqui & clare genere*, Cic. Att. 2, 20, laut, deutlich reden. *Eo clarius apparet*, Id. fam. 8, 14. *Clarius exsplendescere*, Nep. 25, 1, 3. *Clarissime lucens*, de Veneris stella, Vitruv. 9, 4. *Clarissime audire*, Plin. 10, 70, scharf hören. conf. Lucret. 1, 920; & Plaut. Mil. 3, 1, 36.

¶ Claritas, *atis*, f. die Klarheit. Plin. 2, 8 de Venere: *Magnitudine extra cunctа alia sidera est: claritatis quidem tantæ, ut unius hujus stellæ radiis umbræ reddantur.* Et, *Claritas oculorum*, Id. 20, 10; *visus*, Id. 5, 1; *sonitus*, Vitruv. 5, 3; *vocis*, Cic. Acad. 1, 5. ¶ 2. Item, dignitas, amplitudo, die Hoheit, Herrlichkeit. Laberius apud Gell. 17, 14 & Macrob. Sat. 2, 7 *Summum ad gradum cum claritatis veneris, Confestes egre, & citius, quam adscendas, decides*, &c. Vide supra in *Cado*. Cic. fam. 13, 68 *Quæ quamquam ex multis pro tua claritate audiam*, id est, pro ea, qua tu eminес dignitate. Nepos 18, 3, 3 *Vir claritate præstans*. Plin. 4 epist. 9 *Claritas generis*. Quint. 11, 1, 5 *Claritas nascendi*. Plin. 14, 14 *In claritate esse*, hochgeachtet oder berühmt seyn. Idem 37, 13 *Italia rectrix parensque mundi altera, viris, fœminis, ducibus, militibus, servitiis, artium præstantia, ingeniorum claritatibus* &c *principatum naturæ obtinens*.

¶ Claritūdo, *ĭnis*, f. idem. Sallust. Iug. c. 2 *Artes animi, quibus summa claritudo paratur*, h. e. laus, celebrites, ein berühmter Name, c. 8 *In tantam claritudinem perveniret*. Vellej. 1, 17, 2 *Familiæ ejus claritudo intermissa est*, Id. 2, 13, 1 *Quidquid unquam claritudine eminuit*. Etiam Tacitus fæpe usus est; ut, *Claritudo familiæ*, An. 15, 35, 1; *nominis*, c. 71, 6, *virtutum*, c. 65, 1.

¶ Clarēdo, *ĭnis*, f. idem ac *Claritudo*, in Gloss. Isidori.

¶ Claridīmātus, *us*, m. id est, status feu dignitas eorum, qui *Clarissimi* appellabantur, apud JCtos. Ammianus 21, 31 *Nec sub eo dux quisquam cum clarissimatu provectus est*, id est, provectus eit, ut *clarissimatus dignitate* afficeretur, five *clarissimi* appellationem auferret.

¶ Clāro, *avi*, *atum*, *are*, id est, clarum & nobilem reddere, ausehnlich machen. Horat. 4 od. 3, 3 *Illum non labor Isthmius Clarabit pugilem*. ¶ 2. Perspicuum ac clarum facere, explicare, feu declarare, erklären. Lucret. 3, 35 *Hasce secundum res, animi natura videtur Atque animæ claranda meis jam versibus esse*. Id. 4, 778 *Multaque in his rebus quæruntur, multaque nobis Clarandum est, plane si res exponere avemus*. Apulejus quoque de Deo Socrat. p. 51 *Obscura clarare*, dixit. Et apud Stat. Theb. 5, 286, idem est ac ostendere, manifestare, declarare: *Iter longæ claravit limite flammæ*.

¶ Claror, *ōris*, m. pro claritudine, Plaut. Most. 3, 1, 112 *Ædes speculo clare, claror meus*.

¶ Clareo, *ui*, *ēre*, patere, perspicuum esse, klar, offenbar seyn. Lucret. 6, 935 *Nunc, omnes, repetam, quam raro corpore sint res, Commemorare, quod in primo quoque carmine claret*: id est, quod ex primo quoque libro patet & manifestum est. Tac. Hist. 4, 73, 4 *Quo eventu Germaniæ bella trastavimus, satis claret*, id est, satis clarum ac manifestum est. Vide & Nonium 2, 127. ¶ 2. Aliter Ennius apud Cic. de Senect. c. 4 in illo de Fabio carmine usus est: *Ergo postque magisque viri nunc gloria claret*: id est, illustris & celebris est, sein ruhm ist desto herrlicher. Suet. Ner. c. 1 *Familiæ duæ claruerunt*.

¶ Clarēsco, *ēre*, hell werden; ut, *Luminibus clarescere*, Tac. An. 15, 37, 3. *Clarescit sonitus*, Virg. Æn. 2, 301. ¶ 2. Celebrari, berühmt werden. Claudian. de Consul. Mall. v. 3 *Plausu clarescere vulgi*. Conf. Schwartz. ad Plin. Paneg. c. 82.

¶ Clarisco, *ēre*, (Clarico) *āre*, idem. Apul. de Mundo p. 63 *Ignes pernicitate clarescantes*.

¶ Clārīgo, *āre*, est, ereptas negatasque res bello repetere certo ritu & clara voce, *vide* Plinii verba jam mox in *Clarigatio* adducenda ex 22, 2 extr. Nempe ipse ille actus five denunciatio belli

¶ Clarigatio, *ōnis*, f. appellata, die Kriegsankündigung. Servius ad illud Æn. 9, 53 *Iaculum intorquens emittit in auras Principium pugnæ: Hoc de Romana solemnitate*, inquit, *tractum est. Cum enim volebant bellum indicere, Pater Patratus, hoc est, princeps Fecialium, proficiscebatur ad hostium fines, & præfatus quædam solennia, clara voce dicebat, se bellum indicere propter certas causas: aut quia fecios læserant, aut quia nec abrepta animalia, nec obnoxios redderent. Et hæc* CLARIGATIO *dicebatur a claritate vocis. Post quam clarigationem hasta in eorum fines missa indicebatur jam belli principium*, &c. Intercessit tamen interdum deliberatio inter res repetitas & bellum illatum. v. Liv. 4, 30 ext. Sed adde Servium etiam ad illud Æn. 10, 14 *Tum certare odiis, tum res rapuisse licebit*. It. Liv. 1, 32, ubi omnes belli indicendi ceremonias habes. Plin. 22, 2 *Legati cum ad hostes clarigatumque mitterentur, id est, res raptas clare repetitum, unus utique* VERRENARIVS *vocabatur*. Formulam Clarigationis exhiber Plautus Amph. 1, 1, 51. vid. Boxhorn. ad h. l. Brisson. de formulis lib. 3 p. 341. It. Bœcler. pecul. dissert. de hac materia. ¶ 2. *Clarigatio* etiam dicebatur, quas *Repressalias* hodie appellamus: jus videlicet hominis aut rei alterius prehendendæ, & abducendæ, eine Pfändung. Iustinianus in Novella 52, ἐνεχυριασμὸν dixit. Vetus Interpres, *Pignerationem* vertit. Vetus Gloss. *Clarigatio*, ἐνεχυριασμός: Item, *Clarigatio*, ἐνεχυριάζια, ὁμηρία. Liv. 8, 14 *In Veliternos veteres cives Romanos, quod toties rebellassent, graviter sævitum: & muri dejecti, & senatus inde abductus, jussique trans Tiberim habitare, ut ejus, qui cis Tiberim deprehensus, usque ad mille pondo clarigatio esset, nec prius, quam ære persoluto, is qui cepisset, extra vincula captum haberet*. Quintiliano 7, 3 p. 616 *Clarigatio obscurius & ignotius verbum*.

¶ Clārĭcĭto, *are*, i. e. clara & alta voce citare. Lucret. 5, 945, ut Lambinus legit, probatque Creechius: *Claricitat late fitientia secla ferarum*.

¶ Clārĭfico, *are*, hell, klar, berühmt machen, verklären. Lactant. 3, 8 *Cato videtur mihi caussam quæsisse moriendi, non tam ut Cæsarem fugeret, quam ut Stoicorum decretis obtemperaret, quos sectabatur; nomenque suum grandi aliquo facinore clarificaret*. Sedulius Carm. 5, 9 *Vox resonans venit per nubila: Clarificavi, Clarificabo iterum*. Plinium quoque in partes vocant ex 20, 13 *Nostrtium clarificat visum*: sed nullum hoc testimonium est, cum Harduinus testetur, in omnibus MSS. esse *compurgat*.

¶ Clarificātio, *ōnis*, f. die verklärung. Usus hoc nomine est Cyprianus epist. 77 c. 2, (Oxon. 76,) & Augustinus Octoginta trium quæst. 62. Medicis idem est quod purificatio, die läuterung.

¶ Clarĭficus, *a*, *um*, hellmachend. Catull. carm. 65, 125 *Clarificas imo fudisse e pectore voces*.

¶ Clarisŏnus, *a*, *um*, hellklingend. Catull. 65, 125 & 320 *Vox clarisona*. Cic. Arat. v. 280 *Clarisonis auris a gallonis*.

¶ Clarividus, *a*, *um*, hellsehend. Marcell. Emp. 18 *Clarividi sensus*.

Composita cum Præpositione:

¶ Acclaro, vel Adclaro, *are*, augurale verbum, hoc est, fausto augurio approbare. Liv. 1, 18 extr. *Iupiter pater, uti signa certa adclarassis inter eos fines*, &c. Sed usitatius est, quod sequitur

¶ Declaro, *are*, klar thun, erklären, erläutern. Cic. fam. 6, 13 *Facere non possum, quin tibi & sententiam & voluntatem declarem meam*. Id. in Parad. 6, 2 *Copiam declarat satietas rerum & abundantia*, id est, testatur, es weiset aus. Nep. 25, 18, 6 *Res breviter declarare*. Sed *Consulem declarare*, est designare & renunciare. Cic. pro Mur. c. 2. conf. Grurer. ad Cic. fragm. p. 456.

¶ Declaratus, *a*, *um*, gezeiget. Nepos 23, 11, 2 *Tabellarius ducis nave declarata suis*, i. e. demonstrata certo aliquo signo.

¶ Declaratio, *ōnis*, f. est significatio vel testificatio, die erweisung, erklärung; ut, *Declaratio amoris*, Cic. fam. 15 ep. ult. Et, *Declaratio animi tui, quem haberes de rep.* Ibid. 10, 5.

¶ Declarativus, *a*, *um*, erklärend. Gloss. gr. lat. δηλωτικὸς, *declarativus*. conf. Apul. de Syllog. Cat. p. 30 & 33; Mart. Cap. 4 p. 97 & 120.

¶ Declarātive, adv. Mart. Capella 4 p. 120 *Quicquid declarative accedit*.

¶ Declarātor, *ōris*, m. qui declarat. Plin. Paneg. 92, 6 *Vt honoribus nostris suffragator in curia, in campo declarator existeres*.

¶ Exclaro, *are*, illuminare, erleuchten. Vitruv. 1, 2 *Ea cæli regio neque excluratur neque obscuratur solis cursu*.

¶ Inclareo, *ēre*, & Inclaresco, *ēre*, idem quod *Clarescere*; ut, *Decendi genere inclaruit*, Suet. Gram. c. 17. *Dignitate nuptiarum inclaruisse*, Plin. Paneg. c. 82, bekannt, berühmt werden. *Inclaruit in auro cælando*, Plin. 33, 12. *Inclarescere discipulo*, Id. 35, 11. Sed

¶ Inclarus, *a*, *um*, non clarus, dubius, unbekannt, unberühmt. Symmach. 3 epist. 4 *Animi fides inclara*.

¶ Perclareo, *ēre*, & Perclaresco, *ēre*, sich berühmt machen. Alcimus Avitus lib. 6, five ad Sororem, v. 508 *Sanctis cunctis perclaruit ore*. Symmach. 10 ep. 72 *Relatione perclaruit*, es ist kund worden.

¶ Præclārus, *a*, *um*, admodum clarus, berühmt, fürtrefflich; ut, *Egregia & præclara indoles ad dicendum*, Cic. de Orat. 1, 29. Construitur varie. *Præclarus armis*, Stat. Theb. 3, 284. Et, *Multi erant præclari in philosophia*, Cic. de Orat. 1, 11. Id. pro Sextio c. 44 *Rem quæris præclaram juventuti ad discendum*. Id. Verr. 4, 52 *Locus præclarus ad aspectum*. Idem fæpe rem turpem & ignobilem per ironiam præclaram dixit, ut lib. 5 in Verr. 35. v. plura exempla ap. Mencken. hac voce. Et cum secundo casu Tac. An. 4, 34, 4 *Titus Livius eloquentiæ ac fidei præclarus in primis*. Comp. *Præclarior laus*, Plin. Paneg. c. 88. *Vita præclarior*, Sallust. Iug. c. 85, & post paullo sub Marii persona: *Id quod multo præclarius est, meamet facta mihi dicere licet*. Accius ap. Cic. 1 de Divin. 22 *Præclarior aries*, i. e. pulchrior. Superl. Hirt. B. Alex. c. 24 *Patria præclarissima*. Vopisc. in Probo c. 22 *Duces præclarissimi*. Add. Cic. de Orat. 1, 5.

¶ Præclare, egregie, toblich, rühmlich. *Præclare facere*, Cic. Phil. 3, 10. *Præclare nobiscum agitur*, wir müssen froh seyn. Id. fam. 9, 24 extr. *Re præclarissime gesta*, Hirt. B. Alex. c. 30 & 47. *Nihil in vita nisi præclarissime feciss*e, Cic. pro Mil. c. 35.

¶ Præclariter, idem. Quadrigat. Ap. 4, apud Nonium 11, 56 *Rebus præclariter gestis*. Conf. Ennius ap. Priscian. 15 p. 1010.

¶ Præclarĭtas, *atis*, f. Vulg. Interp. Sap. 8, 18.

CLASSIS, *is*, f. σόλος, collectivum est, navium significans multitudinem, eine flotte, schiff-armade. A *calis* seu lignis, unde rexuntur naves, dicta: unde & *calones* appellati: ut Servius ad 1 Æn. 6, 1 docet. Quidam a *calando* apud Quintil. 1, 6 p. 80. v. Pareus ad h. l. & Iustus Zinzerling. Promulg. c. 29 p. 93. *Classem ædificare*, Nepos 2, 2, 1 schiffe bauen; *instruere atque ornare*, Cic. Verr. 7, 51, ausrüsten, Id. pro Flacco c. 14; *armare*, Virg. Æn. 4, 299; *muliri*, Id. Æn. 3, 63; *deducere*, Id. Ge. 1, 255. *Classi præesse*, Ibid. c. 50, *Classe proficisci*, Nepos 1, 1, 4. ¶ 2. Sed & de una navi *classis* dicitur. Vide Servium laudatis locis. Paulinus Iambo ad Cytherium de Martiniani periculis v. 78 *Quæ* (scapha) *debilcentem mari Classem annatabat eminus*. ¶ 3. Visurpatur & de pedestri exercitu, atque equitibus maxime. Virg. Æn. 2, 30 *Classibus hic locus: hic acies certare solebant*. Vbi Servius: *Magis ad equites debemus referre*. Id. Virg. Æn. 7, 715 *Quos frigida misit Nursia, & Hortinæ classes, populique Latini*. *Hortini equites*, ut Servius interpretatur, *qui* CLASSES *dicuntur, unde & eorum tubas* CLASSICA *dicimus*. Vide Tanaq. Fabri 1 epist. 47, ubi egregie, ut omnia solet, Livii locum 4, 34, ipsi auctori, ex aliorum fide referenti, incredibilem visum, illustrat & interpretatur. *Classibus* nempe *ad Visenas pugnatum esse*. Festus: *Procinctu classis dicebatur exercitum*

citus ad prælium instructus & paratus, quem Diali flamini videre non licet. v. Dacer. p. 377, & conf. *Procinctus in Cingo.* Adde etiam Gell. 10, 15 pt. ubi itidem *Flamen Dialis classem procinctam extra pomœrium*, i. e. exercitum armatum, videre prohibetur. Fabri tamen sententiam eruditis argumentis Raph. Fabrettus in Explic. veteris tabellæ anaglyphæ p. 323 sq. confutavit, & Livium æque ac Virgilium de navium classe loqui ostendit. Conf. Drakenb. ad Liv. l. c. ¶ 4. Denique & partes populi dicuntur *Classes*, in quas videlicet descripta est civitas, quas a *calando* seu καλεῖν appellatas Dionysius Halicarnass. auctor est 4, 22. In quinque autem *classes* populum Rom. Servius Tullius distribuit. Liv. 1, 43. conf. Gell. 7, 13. ¶ 5. Hinc ad alios hominum vel rerum ordines vox refertur. Sic, *Classes facere*, operum rusticorum, Colum. 1, 9. Scholis *Classes* sunt ordines, in quos ratione profectuum segregandi sunt cirrati. vid. Quintil. 1, 2, ubi *classem ducere* est primum locum tenere.

¶ Classicula, *æ*, f. dimin. Cic. Att. 16, 2 *Cassius cum classicula sua venerat.*

¶ Classĭcus, *a, um*, zur flotte gehörig; ut, *Classica bella*, Propert. 2, 1, 28, kriege zu wasser. *Classicum certamen*, Vellej. 2, 85, 2. *Corona classica*, Id. 2, 81, 3. ¶ 2. *Auctores classici*, scriptores dicuntur primæ notæ & præstantissimi a Gellio 19, 8. Cujusmodi sunt Cicero, Quintilianus, Livius, Cæsar, Plinius, Virgilius, Horatius, Catullus, &c. ut nimirum *Classici cives*, primæ classis homines, qui CXXV. millia æris ampliusve censi erant, Gell. 7, 13. v. *Census, a, um*, n. 2. *Classici testes*, qui & *locupletes* dicebantur, qui integræ essent fidei & irrefutabiles, non censi capite, aut proletarii, sed cives Romani. Nam qui Romani cives, omnino in classe aliqua censebantur. De illis vide Festum. ¶ 3. *Classica colonia* dicitur Forum Iulium in provincia Narbonensi Plin. 3, 4; quod explicante Spanhemio de usu & præst. num. diss. 9 p. 687 significat eam, in quam classiarii milites deducti sunt.

¶ Classĭcus, *i*, m. subst. qui cornu canit, cum classes comitiis ad comitatum vocat, apud Varr. L. L. 4, 15; & 5, 9. ¶ 2. *Classici*, nautæ qui in classe remis incumbunt, die schiffleute, matrosen. Curt. 4, 3, 18.

¶ Classĭcum, *i*, n. subst. sonus tubæ dicitur, trompeten-klang, lärmen. Tibull. 1 pr. *Martia cui somnos classica pulsa fugent.* Cont. Horat. Epod. 2, 5. *Classicum canere*, dare signum pugnæ, aufblasen, zum treffen blasen. Cæsar loco mox indicando. *Vocare classico ad concilium milites*, Liv. 5, 47. *Classico silentium facere*, Id. 2, 45. Id autem nonnisi apud Imperatorem exercitus canebatur: quippe quod inter summi imperii insignia erat. Hinc Claudianus 1 in prim. conf. Stilic. v. 169 *Utque ducum lituos, sic mores castra sequuntur.* Cæs. B. Civ. 3, 82 *Receptisque omnibus in una castra legionibus, suum (Pompejus) cum Scipione honorem partitur, classicumque apud eum cani, & alteram illi jubet prætorium tendi.* v. Veget. 2, 22. ¶ 2. In civium suppliciis *classicum cani* celeberrimis urbis locis solitum, Lipsius ad 2 An. Tac observ. p. 95.

¶ Classĭcarius, *i*, m. ein trompeter zu felde, regiments-pfeiffer. Gloss. lat. gr. *Classicarii*, σαλπιστής.

¶ Classĭārius, *i*, m. qui in classe pugnat, ein schiff-soldat, it. matrose. Cæs. B. Civ. 3, 100 *Per equites dispositos, aqua prohiberi classiarios instituit.* Et Nepos 1, 7, 3 *Classiarii regii.* conf. Tac. An. 4, 27, 3 & Plin. epist. 6, 16. Vid. Scheffer. de Milit Naval. 2, 3.

¶ Classĭcen, *ĭnis*, m. qui classicum canit. Ita aliqui *Classicines* legunt pro Classicis in Varr. L. L. 4, 15.

CLATHRVM, *i*, n. pl. *clathri* & *clathra*, ligna sunt vel ferramenta transversa, aut ligna reticulato textu, quibus fenestræ muniuntur, hölzern oder eisern gitter. Græcum κλῆθρον est, a κλείειν, *claudere.* Horat. Art. P. v. 473 *Objectos caveæ valuit si frangere clathros.* Conf. Colum. 8, 17. ¶ 2. Columella hoc nomine appellavit instrumentum hortense terræ eradicandæ, ein rechen, harcken oder ege. Sic enim lib. 10, 72 inquit:

Tu penitus clathris tradere viscera matris Ne dubita.

¶ Clathra, *æ*, f. Dea cancellorum cujus templum Romæ erat in colle Quirinali. Donat. de Vrbe Roma p. 364.

¶ Clathro, *are*, aut clatrare, ut Budæus scribit, apud Colum. est clathris claudere, vergittern. Nam 9, 1 dixit, *Seris transversis clathrare.*

¶ Clathrātus, *a, um*, vergittert; ut, *Clathrata fenestra*, quæ clathris est vallata, Plaut. Mil. 2, 4, 26.

CLĀVA, *æ*, f. eine keule, kolbe. Est fustis ad clavi similitudinem. *Clava dicta, quod sit clavis ferreis invicem religata*, secundum Isidor. 18, 7. Discriminis caussa notetur: *Clava* ferit, *Clavis* aperit, *Clavus* duo jungit. *Clava teli genus qua Hercules utebatur*, Fest. *Clavam Herculi extorquere*, est rem conari impossibilem; Macrob. Sat. 5, 3, tria scripsit esse ex æquo impossibilia, *vel Jovi fulmen eripere, vel Herculi extorquere clavam, vel Homero subtrahere versum.* Plaut. Rud. 3, 5, 19 *I dum, Turbalio, curriculo affer duas clavas.* *Trinodis clava*, die drey knorren oder knoten hat, Ovid. Fast. 1, 575. ¶. 2. Erat exercitatio & lusus adolescentum. Cic. de Senect. c. 16 *Sibi igitur habeant arma, sibi equos, sibi hastas, sibi clavam, sibi pilam, sibi natationes & cursus.* ¶ 3. Erat & philosophorum, Cynicorum præsertim, gestamen, ut pallium & barba. vid. Sirmond. ad Sidon. 4, ep. 2. ¶ 4. *Clava* eadem quæ *talea*, sive ramus ab arbore præcisus, ein pfropfreiß, setzling. Distinguit tamen Pallad. 4, 10 de Citreo: *Clava seri commodius est* &c. *Talea similiter ut clava mergetur.* Et mox: *Talea sive clava* &c. Hinc

¶ Clavŏla, (Clavula) *æ*, f. pars rami, quæ in terram deponitur, propagationis caussa, ein setzholtz, pfropfreißlein. Varr. R. R. 1, 40 *Alii clavolas, alii taleas appellant.* Vide supra *Clabula*, & infra *Talea.*

¶ Clavularis, *e*, ex Ammiano, vide *Clabularis* in *Clabula.*

¶ Clavātor, *ōris*, m. κορυνήτης, qui clavam gestat, ein häscher mit der keule. De servis clavigeris vid. Turneb. Adverſ. 13, 6. Plaut. Rud. 3, 5, 25 *Eccum, clavator advenit*: ubi inscriptio scenæ & interjectum personarum nomen *lorarios* habet. v. Drakenb. ad Sil. 2, 155.

¶ Claviger, *ĕri*, m. der eine streit-kolbe trägt. Ita Hercules dictus est ab Ovid. Met. 15, 284, & Fast 1, 544. v. omnino Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 3, 14. Sed distinguatur a *Clavigero*, de quo in *Clavis.*

¶ Declāvo, *are*, clavas amputare, zweige oder äste abnehmen. Ita legit Turnebus Adverſ. 23, 20 pro *deglabrare* in Pandect. 47, 7, 5.

Clavarius, clavatus, &c. vide *Clavus*, Claudaster, claudeo, *Claudus*, Claudia, Claudianus, *Claudius*, Claudicatio, claudico, claudigo, claudi-tas, *Claudus*

CLAVDIVS, *i*, m. gentis Romanæ nomen, quæ multos clarissimos utriusque sexus tulit, e quibus sunt ¶ 1. *Appius Claudius Cæcus*, orator Romanus, qui senatum a pace cum Pyrrho incunda revocavit. Formulam revocationis ejus Ennius expressit, apud Cic. de Senect. c. 6

Quo vobis mentes, rectæ quæ stare solebant
Ante hac, dementes sese flexere ruina?

Ab hoc *Appia via* appellata fuit, quam Brundusium usque lapidibus stravit, ut Livius narrat 9, 29. Qui & *Claudii Neronis* & *Claudii Pulchri*, fratrum, Cæci filiorum meminit. Conf. supra *Appius.* ¶ 2. *Claudius* alius *Centianus* primus pro *Fusiis Furios* dixit, *r* litera in ejusmodi nomina introducta, quemadmodum Valerius indicat. ¶ 3. *Claudius Nero*, consul, Livii Salinatoris collega, advenientem ex Hispania cum auxilio Asdrubalem interfecit. ¶ 4. *Claudius Nero* præterea Tiberii principis pater fuit, a quo domus augusta imperatorum ad Neronem usque conservata fuit. Plura *Claudiorum* insignium nomina vide apud Suet. Tib. c. 2. ¶ 5. Ex hac gente etiam *Clodii* erant, quia *Clodius* & *Claudius* unum nomen est. Vide Patini Famil. Rom. ex numism. p. 75. Horum famosissimus est *P. Clodius*, trib. pl. inimicus Ciceronis, homo libidinibus & adulteriis adeo deditus, ut muliebri veste ad sacra, quibus virum interesse nefas esset, corrumpendæ uxoris Cæsaris caussa, irreperet. v. Cic. Att. 1, 12 & 13, & fam. 1, 9, ubi *furiam muliebrium religionum* appellat. Itemque ejusdem orationem pro Milone, & Cœlio, nec non Plutarchum in Lucullo. Iuvenal. 2, 27

Clodius accusat mœchos, Catilina Cethegum.

Sen. epist. 97 *Omne tempus Clodios, non omne Catones fert, ad deteriora faciles sumus* &c. ¶ 6. Claudia autem gens duas habuit familias, patriciam unam, ex qua fuerunt *Pulchri*; alteram plebejam, quæ clarior fuit, *Marcellorum.* Vide Patin. c. l. p. 72. Originem habuit a *Clauso* Sabinorum duce, unde etiam *tribus Claudia* & nomen & ortum habet, Virg. Æn. 7, 706 *Ecce Sabinorum prisco de sanguine, magnum Agmen agens Clausus magnique ipse agminis instar; Claudia nunc a quo diffunditur & tribus & gens*, &c. Lege & Sueton. Tib. c. 1.

¶ Claudia, *æ*, f. matrona Romæ, quæ navem, in qua mater Deûm vehebatur, quum in alto stetisset, & nulla vi posset attrahi, zona imposita movit & adduxit, atque hac ratione castitatem suam, de qua dubitabatur, probavit. v. Ovid. Pont. 1, 2, 144; Sil. 17, 33 sqq. Herodian. 1, 11; & quos copiose laudant Drakenb. ad Sil. l. c. & Brouckh. ad Propert. 4, 11, 52. ¶ 2. *Claudia* quoque urbs Norici est Plin 3, 24, quam Harduinus *Clagenfurt*: Cluverius vicum *Clausen* apud Chimensem lacum interpretatur.

¶ Claudianus, *a, um*, adject. ad Claudium vel ejus principatum pertinens; ut, *Cometa Claudianus*, sub Claudio visus, Sen. Qu. Nat. 7, 29. ¶ 2. *Clodianus.* vide infra in *Clodico.*

¶ Claudianus, *i*, m poeta quoque a Claudiis nomen ducit. Scripsit de raptu Proserpinæ libros 4, de quibus tres tantum reliqui sunt; item Panegyricos & alios libros varii omnino argumenti. Carmen ejus non modo sonorum, elegans, volubile & valde dulce, sed & floridum est. Præcipuam vero laudem meruerunt versus, quos de laude & victoria principis Theodosii, sub cujus & Arcadii imperio vixit, contra Eugenium Gallorum regem scripsit; conf. Honor. v. 93 sqq. Quid verbis opus est? Poëta maximus Claudianus est, solo argumento ignobiliori oppressus. Hic in tanto honore apud omnes fuit, ut ipsi imperatores Arcadius & Honorius, petente senatu, statuam ei in foro Divi Trajani, quod vetus inscriptio testatur, erigi collocarique jusserint In ea inscriptione vocatur Claudianus, TRIBVNVS: NOTARIVS: INTER CETERAS INGENTES ARTES PRÆGLORIOSISSIMVS POETARVM. Gruter. p. 391 n. 5.

¶ Claudiŏpolis, *is*, aliquot urbium nomen in Bithynia, Cappadocia, Isauria. Vide Geogr. Antiq. ¶ 2. Transilvaniæ urbs, nostris vulgo Clausenburg, incolis *Coloswar.*

CLAVDO, *clausi, clausum, claudĕre*, (pro quo & veteres *Cludo, ere*, dicebant, ut deinde n. 5 videbimus.) κλείειν, obserare, zuschliessen, verschliessen, versperren; cui contrarium *reserare, aperire.* Plin. 10, 22 *Domosque ipsi suas claudunt aut reserant.* Cic. Phil. 1, 10 *Forum sepietur, omnes claudentur aditus.* Apud Quintil. Decl. 10 sub fin. *clausisse* & *cluditur* legimus: a qua forma *Clusilis* est, de quo paullo inferius; & Composita omnia. *Claudere lumina alicui*, Mart. 10 epigr. 63, einem die augen zudrücken. *Claudendæ sunt aures malis vocibus, & quidem primis*, Sen. epist. 123. *Claudere latus*, vide *latus.* Eleganti metaphora Cic. fam. 4, 13 *Ipsius consuetudinem adhuc meus pudor mihi clausit*, hat mich zurück gehalten. Et Ter. And. 3, 3, 41 *Nolo tibi ullum commodum in me claudier*, id est, si quid in me est, quod tibi commodo esse queat, id minime tibi clausum erit, sed potius semper patebit usibus tuis. Similiter Eun. 1, 2, 83 *Nunc ubi meam benignitatem sensisti in te claudier*, id est, unquamne benignitas mea in te ita clausa & obserata fuit, ut nullus ad eam tibi pateret accessus? Pari modo Cic. off. 2, 15 *Nec ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire non possit: nec ita reseranda, ut pateat omnibus.* Hæc simplicissima horum locorum & minime coacta interpretatio est: quod si quis *claudier* hic non pro claudi, passivo: sed vero pro claudere, in deponentis forma, idque pro *claudicare*, hoc est, deficere ἀρχαϊκῶς positum, quæ Scaligeri interpretatio est Auson. Lect. 2, 21, potius statuat, non contraibimus. Nam & Donatus passive juxta pro *claudi*, & deponentialiter, pro *claudicare*, explicari posse animadvertit. ¶ 2. Cæterum *Claudere* pro *claudicare*, & pro *deficere*, posuisse veteres, indubitata observatio est. Eoque pertinet locus Sallustii a Donato productus. Cic. Tusc. 5, 8 *Beatam vitam, etiamsi ex aliqua parte clauderet, tamen ex multo majore parte obtinere nomen suum.* vid. Grut. Ausonius Ludo Septem Sapient. in Prol. extr. *Sed si memoria Rebus vetustis claudit veniet Ludius Edissertator harum, quas tenet minus.* v. Scalig l. c. Gell. 15, 19 *Si aliter dixeris, sentias suavitatem vocis claudere.* Apul. in Floridis p. 359 *Quod utinam mihi pro amplitudine auditorii prolixa oratio suppeteret: ac non hic maxime clauderet, ubi me facundissimum cuperem!* Add Gron. & Drakenb ad Liv. 22, 39; Cort. ad Sall. frag. hist. 3. Or. Licinii n. 25 *Neque enim ignorantia res claudit.* ¶ 3. *Claudere* pro circumvenire omni parte & cingere etiam est, ne ulla elabendi copia reliqua sit, allenthalben umgeben. quo

quo respectu vel militare vel venatorium verbum est. Virgil. ecl. 6, 55
Claudite Nymphæ, Dictææ Nymphæ, nemorum jam claudite saltus.
Quo in loco *claudere saltus* est, quod Æn. 4, 121 *Indagine cingere*, appellavit, umstellen. Stat. Theb. 2, 553
Vt clausas indagine profert In medium lux prima feras.
Nepos 14, 8, 4 *Vt inferior copiis, ita superior omnibus prœliis discedebat, quod nunquam manum consereret, nisi cum adversarios locorum angustiis clausisset.* Id. 1, 7, 2; & 15, 8, 5 *Claudere urbem operibus, obsidione*, eine stadt belagern. Id. 14, 8, 4 *Claudere adversarios*, umzingeln, besetzen. Cæs. B. G 1, 25, Curt. 3, 3, 21 *Agmen claudere*, in der arriere-garde seyn. ¶ 4. Includere, detinere. Iustinus 4, 4 *Hostes etiam, marinis commeatibus, in urbe clausos, intercludunt.* conf. 6, 5; 15, 3 & Mencken. Observ. L. L. ¶ 5. *Claudere*, est finire, finem imponere, facere ut desinat aliquid, endigen, schliessen. Nam occlusarum rerum usus nullus est, atque sic quasi desinunt esse. Inde Cicero *claudere* & *terminare*, synonyma facit. Vt in Orat. c. 58 extr. *Comprehensio & species orationis clausa & terminata est.* Sic, *Claudere sententias numeris*, eidem est d. l. c. 68, numerosa dictione finire. Ita, *Claudere opus*, Ovid. Fast 3, 384; *Labores belli*, Sil. 15, 652; *Cludere cœnas lactuca solebat avorum.* Martial. 13, 14. conf. Sen. ep. 114. ¶ 6. *Cludere* pro *Claudere* non in compositis tantum dicitur; sed apud ipsum quoque Ciceronem est de Nat. D. 2, 39 extr. *Mare terram litoribus cludit.* Oliverius conjicit *alludit.* Libri *eludit* & *elidit*, quorum ultimum forte optimum. Vsus est hoc verbo aliquoties Plinius, v. g. 32, 11. 6. v. Gesneri Chrestom. Plin. p. 830 & 857. Add. Drakenb. ad Sil. 6, 451. Ita etiam Stat. Theb. 2, 306 *Postquam regales epulas & gaudia vulgi Bisseni clusere dies. Bella cludere*, Idem dixit Theb. 11, 59. ¶ 7. *Clodo, ere*, pro *Claudere*, v. suo loco.

¶ Clausus, *a, um*, geschlossen. Sallust. Cat. c. 10 *Aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere*, ein anders meinen, ein anders vorgeben. Nep. 15, 7, 1: & 22, 2, 4 *Locorum angustiis clausi.* Cic. Tusc. 4, 1 *Aures clausæ ad eorum voces*, verschlossene, verstopffte ohren. Sic, *Taberna clausa*, Horat. 1 sat. 3, 31. *Clausum os*, Catull. 55, 18; *Clausus campus*, Id. 68, 67: & Virg. Æn. 6, 734 *Clausæ tenebris & carcere cæco.* Id. Georg. 3, 214 *Aut intus clausos satura ad præsepia servant.*

¶ Clausum, *i*, n. subst. quo aliquid includitur, ein stall. Virg. Georg. 4, 303 *Sic positum in clauso linquunt.* Colum. 12, 1 *Fœtus atque fructus clauso custodienda erant.* conf. 7, 66; Lucret. 1, 354; & 4, 613.

¶ Clusus, *a, um*, pro *Clausus*, apud Val. Flaccum 1, 239 *Sibi clusos invenit Argos*, & 1, 34 de Hercule, *Cleonæo jam tempora clusus hiatu*, h. e. jam indutus exuviis leonis.

¶ Claustrum, *i*, n. quicquid reductum & claudi aptum, ein winckel, ein verschlossener ort; ut, *Claustra montis*, Virg. Æn. 1, 60; *loci*, Cic. adv. Rull. 2, 32. Sic cavitatem equi lignei, in quo conclusi latebant Græci, *claustra* vocat Virg. Æn. 2, 259 *Laxat claustra Sinon.* ¶ 2. Quin imo proprie *claustra* vel *clostra* ipsa repagula & seræ, quibus quid clauditur, & quo ad istud aditus sunt, ein schlag-baum, ein schloß. Cic. Verr. 6, 23 *Revellere claustra.* Vnde & a Glossatore Vetere κλειδοποιός, *Clostrarius* exponitur: ein schlösser. Virg. Æn. 7, 184 *Captivi pendent currus curvæque secures, Et cristæ capitum, & portarum ingentia claustra.* Et rursus Æn. 9, 758 *Rumpere claustra manu, sociosque immittere portis.* Et Horat. 1, 14, 9 *Spatiis obstantia rumpere claustra.* Plin. Paneg. c. 81 *Domitæ fractæque claustris feræ.* Allegorice, Id. 1 epist. 21 *Refractis pudoris & reverentiæ claustris*, &c. ¶ 3. *Claustra* etiam dicuntur, angusti regionum accessus, sive *angustiæ adituum*, *quæ regionem aperiunt*, ut Curtius vocat, 3, 4, 4; tum quæ ibi exstructa castella sunt, quibus adeuntes excluduntur, enge pässe, schlösser, schantzen; item eine klause. Sic, *Claustra Caspiarum* subaudi *portarum*, Tac. Hist. 1, 6, 4. *Etruriæ claustra*, Liv. 9, 32. Sic Id. 32, 21 *Claustris inexpugnabilibus super Aoum amnem*, die thür und schlüssel eines königreichs. *Omnes sinus, promontoria, litora, insulas, urbes claustris imperii nostri contineri*, Cic. pro Flacco c. 13.

¶ Clostrum, *i*, n. idem ac *Claustrum*, ein riegel oder schloß. Cato R. R. c. 135. ¶ 2. *Clostrum* contignatio trabium, geschlossen bolenwerck. Sen. de Benef. 7, 21. Vnde etiam Germ. kloster, quod includantur ibi monachi. ¶ 3. Ita vulgo dicitur septum transversum ex compactibilibus postibus constans, ad arcendum frangendumque fluvii impetum, ein währ, Budæus.

¶ Clostellum, *i*, n. dim. Petron. c. 140 *Aliquid rimari per clostellum.*

¶ Claustrārius, vel Clostrarius, *i*, m. ein schlösser; de quo & supra in *Claustrum* n. 2. Lamprid. in Heliog. c. 12 *Claustrarius artifex.*

¶ Claustrĭtŭmus, *i*, m. janitor, qui claustris januæ præest, der thorschliesser. Gell. 12, 10 *Lævius claustritumum dixit, qui claustris januæ præesset, eadem scilicet figura, qua æditumum divi videbat.*

¶ Clausura, *æ*, f. vel Clusura, castrum, burgus, præsertim in limite, apud scriptores medii ævi, eine schantze, grentzfestung. L. 2 § 4 Cod. de off. pr. per Afr. *ubi antea fines & clausuræ provinciarum erant.* Et l. 4 de offic. mag. offic. *Castrorum ac clausurarum cura.* Et Cassiodor. 2 epist. 5 *In Augustanis clausuris.* Vide Pithœi Subseciv. Lect. 1, 14, qui & aliis auctoribus restituit.

¶ Clausŭla, *æ*, f. conclusio, ein schluß, beschluß; ut, *Imponere clausulam vitæ*, Sen. epist 56, das leben beschliessen, Colum. 3, 19. Significat enim extremam cujusque rei partem; ut, *Clausula epistolæ*, Cic. Phil. 13, 21; *orationis*, Id. de Orat. 3, 44; *edicti*, Id. Verr. 3, 14; *fabulæ*, Id. pro Cælio c. 28. Add. Suet. Aug. c. 99 & ibi Casaub. Sic & extremum periodi *clausula* dicitur; ut, *Clausula numerose & jucunde cadens*, Cic. in Orat. c. 64. *Clausulæ claudæ atque pendentes*, Quintil. 9, 4; conf. Id. 2, 2 p. 132. ¶ 2. *Clausulam* pro capulo, Apulejum dixisse in Floridis, Salmasius observat ad Spartiani Adrianum c. 10.

¶ Clusāris, *e*, quod claudit, a *Cludo* est; ut, *Anguli clusares*, Hyginus ap. Gœsium p. 181. *Portio quadrata clusaris*, ibid. p. 156.

¶ Clusarius, *a, um*, idem; ut, *Angulus clusarius*, ibid. p. 156 *Latus clusarim*, ibid. p. 183.

¶ Clusĭlis, *e*, quod facile clauditur, das sich in einander schleust; ut, *Clusiles mordacesque conchæ*, Plin. 9, 37.

¶ Clusius, *i*, m. Ianus ita dictus clausus, ut *patulcius* patens, teste Ovidio Fast. 1, 130. Sed Macrobio sat. 1, 9 *Clausius* bis dicitur.

¶ Clusor, *ōris*, m. venator, qui rupes & saltus retibus cassibusque concludit, ein jagd-bedienter. Sidon. 8 epist. 6 *Clusor statarius nemora circumvenis.*

Composita:

¶ Acclūdo, *ĕre*, zuschliessen. Vulg. Interp. Gen. 19, 6.

¶ Circumcludo, & Circumclaudo, *ĕre*, umringen, umgeben. Plin. 18, 35 *Si nubes solem circumcludent.* Cæs. B. Civ. 3, 30 *Pompejus, ne duobus circumclauderetur exercitibus, ex eo loco discedit.* Et B. G. 6, 78 *Argento circumcludere*, einfassen.

¶ Conclūdo, *si, sum, ĕre*, verschliessen. *Animum conclusit in corpore Deus*, Cic. de universo c. 3. *In unum concludere diem res multas*, Ter. Eun. 5, 8, 17, auf einen tag zusammen treffen lassen. ¶ 2. Finire est, beschliessen. *Concludere argumentationem*, Cic. de Invent. 1, 40; *epistolam*, Id. Att. 9, 10; *Concludis*, inquit, *epistolam quamdam hoc modo* &c. ¶ 3. Colligendo judicare, aus etwas schliessen, oder einen schluß machen. Cic. de Fin. 2, 19 extr. *Deinde concludebat, summum malum esse dolorem: summum bonum voluptatem.* ¶ 4. Complecti, comprehendere. Cic. pro Rosc. c. 5 *Perinde ac si in hanc formulam omnia judicia legitima, omnia arbitria honoraria, omnia officia domestica conclusa & comprehensa sint, perinde dicemus.* conf. Mencken. Observ. L. L. hac voce.

¶ Conclusus, *a, um*, id est, clausus, &c. eingeschlossen. Cic. Nat. D. 2, 7 *Conclusa aqua facile corrumpitur. Angustia conclusæ orationis*, ibid. *Locus conclusus*, Horat. 1 sat. 4, 76. Et compar. *Conclusior locus*, Hygin. Poet. astron. 4, 14, id est, angustior. De *Concluso mari* vid. *Mare.*

¶ Concluse, adverb. *Aliquid concluse apteque dicere*, Cic. in Orat. c. 53, nett gefast.

¶ Conclusus, *us*, m. subst. die zusammenfassung. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Conclusu corporis corrigere.*

¶ Conclusio, *onis*, f. proprie eine einschliessung; ut, *Pestilentia conflictari ex diutina conclusione & mutatione victus*, Cæs. B. Civ. 2, 22. conf. Nep. 18, 5, 7. ¶ 2. Extremitas, perfectio, die endigung, der beschluß. Cic. Qu. fratri 1, 1 extr. *Tu in extrema parte & conclusione muneris ac negotii tui diligentissimus.* ¶ 3. Ἐπίλογος, peroratio, der schluß. Cic. de Invent. 1, 52 *Conclusio est exitus & determinatio totius orationis.* ¶ 4. Certa firmaque ex ante dictis conclusio. Aut. ad Herenn. 4, 30 *Conclusio est, quæ brevi argumentatione ex iis quæ antea dicta sunt, aut facta, conficit id quod necessario consequitur.* conf. Menck. Observ. L. L. ¶ 5. Periodus, maxime quæ aptum habet, gratumque auribus numerum. Quintilian. Inst. orat. 3, 3 *Sermo brevis, & una conclusione finitus.* Hoc verborum conclusionem Cicero dixit de Orat. 2, 8.

¶ Conclusiuncula, *æ*, f. diminut. Cic. Acad. 4, 24 *Aculeata sophismata. Sic appellantur fallaces conclusiunculæ.* Et Tusc. 2, 18 *Contortulæ ac minutæ conclusiunculæ Stoicorum.*

¶ Conclusūra, *æ*, f. idem. Vitruv. 6, 11 *Ad centrum respondentes earum conclusuræ*, id est, cunei fornicis, schluß-steine.

¶ Reconcludo, *ĕre*, mit verschliessen. *Patrem in monumento Ioseph reconcludunt*, Tertull. adv. Praxean c. 16.

¶ Disclūdo, *ĕre, separare, semovere, separatim claudere*, absondern, scheiden. Macrob. Sat. 6, 4 novum verbum vocat. Vtuntur vero eo idonei gravesque scriptores. Cæs B. Gall. 7, 8 *Mons Cebenna Arvernos ab Helvetiis discludit.* Cic. Tusc. 1, 10 *Discludere res aliquas suis locis.* conf. Virg. ecl. 6, 53.

¶ Disclusus, *a, um*, abgesondert, unterschieden. Varro R. R. 3, 17 *Dispares disclusos habeant pisces.* Cic. Tusc. 1, 33 *Perturbationes Plato semotas a mente & disclusas putat.* Virg. Georg. 4, 147 *Hæc ipse equidem spatiis disclusus iniquis, Prætereo*, i. e exclusus.

¶ Disclusio, *ōnis*, f. separatio. Apul. de Deo Socratis p. 96 *Loci disclusio*, i. e. separatio, discretio.

¶ Endoclusus, *a, um*, pro inclusus. Gloss. lat. gr. *Endoclusa*, ἐγκεκλεισμένη.

¶ Exclūdo, *si, sum, ĕre*, absondern, ausschliessen, nicht hineinlassen. Ter. Eun. 1, 2, 18 *Credo, ut fit, misera præ amore exclusti* (pro *exclusisti*) *hunc foras*, h. e. non admisisti salutantem. Cic. Att. 12, 40 pr. *Dum tua me domus levabat; quis a me exclusus?* wen hab ich nicht vor mich gelassen? Id. de Orat. 1, 11 *Repelli & excludi a gubernaculis civitatum*, zum stadt-regiment nicht gelangen können. *Flumine aliquem excludere.* Liv. 21, 51 *Vrbs exclusa maritimis commeatibus.* Id. 25, 11. Cæs. de B. G. 5, 23 *Ne anni tempestate navigatione excluderentur. Excludi tempore, spatiis temporis*, est impediri, ne, quod velis, efficere per tempus possis, keine zeit übrig haben. Cic. Verr. 3, 56 *Angustiis temporis excluduntur omnes.* Sic, *Reditu excludi*, sich nicht retiriren können, Nep. 2, 5, 1. ¶ 2. Rejicere, verwerffen. *Consuetudinem libere dicendi excludere.* Cic. Phil. 5, 7 *Amicitias fideles excludere.* Id. de Amicit. 15 *Cupiditatem*, pro Cœl. c. 9. Confer Menck. Observ. L. L. hac voce. ¶ 3. *Excludere pullos*, gallinæ vel aves dicuntur, aushecken, ausbrüten, Cic. Nat. D. 2, 52 Et Hyginus fab. 197 *Ovum excalfactum exclusisse.*

¶ Exclusus, *a, um*, ausgeschlossen. *Regionibus exclusus*, Cic. Att. 8, 15. *Amator exclusus*, Horat. 2 Sat. 3, 259 *Animo exclusa voluptas*, Stat. Silv. 3, 106. *Exclusissimus* finxit Plautus Men. 4, 3 extr. *Abiit intro: occlusit ædes, nunc ego sum exclusissimus.*

¶ Exclūsio, *ōnis*, f. die ausschliessung; ut, *Exclusio ventorum*, Vitruv. 1, 6. *Exclusione luminis tenebras in terram refundit*, Macrob. Somn. Sc. 2, 20 ubi recentes libri habent *conclusione. Exceptio est quasi quædam exclusio*, l. 2 ff. de Except. præscr.

¶ Exclusor, *ōris*, qui excludit. August. serm. 37, 2 in Lucam, de Christo: *Negavit se habere dæmonium, qui se noverat dæmoniorum exclusorem.*

¶ Exclusorius, *a, um*, idem. *Omnis exceptio vel replicatio exclusoria est*, l. 2 § 2 ff. de except. Medicis *exclusorium* est medicamentum abortivum, ein abtreibungs-mittel. Th. Priscian. 3, 6 *Exclusorium violentum.*

¶ Extraclusus, *a, um*, relictus, non assignatus; ut, *Ager* vel *locus extraclusus*, Frontin. Gœsii edit. p. 39 & Aggen. p. 49 & 60. *Regio extraclusa*, Hygin. ibid. p. 189.

¶ Inclūdo, *ĕre*, einschliessen, einsperren; ut, *Includere in custodias*, id est, carcerem, Cic. Verr. 5, 55. *In consilii societatem includere.* Id. Phil. 2, 13. conf. Schwartzii Observ. ad Plin. Paneg. p. 536. *Phidias sui similem speciem inclusit in clypeo Minervæ*, Id. Tusc. 1, 15. *Verba versu includere*, verse machen. Id. de Orat. c. 48 *Smaragdos auro includere*, in gold einfassen. Lucret. 4, 1119 *Compagibus corporis includi*, Cic.

de Senect. c. 21. ¶ 2 *Includi* simpliciter sine adjecta voce alia est in carcerem compingi, vid. Schulting. ad controv. Sen. p. 232. ¶ 3. Idem est ac *præcludere, adimere, prohibere*, versperren, benehmen, hindern. Cic. pro Rab. post. c. 17 *Me dolor debilitat includitque vocem.* Liv. 11, 2, 8 *Admiratis includerat vocem.* Stat. Theb. 12, 18 *Includitque dolor lacrymas.*

¶ Inclusus, *a, um*, eingeschlossen. Vellej. 2, 69, 4 *Animus dignissimo domicilio inclusus*, scil. corporis. Sed ibid. n. 2 *Inclusum Dolabellam interfecit*, i. e. obsessum. Cic. fam. 11, 8 *Te incluso, te liberato.* Ibid. 1, 9 *Inclusum odium effundere*, den heimlichen groll auslassen. Liv. 24, 8 *Angustiis temporis inclusus*, der wenig zeit hat.

¶ Inclūsio, *ōnis*, f. die einschliessung, versperrung. Cic. in Vatin. c. 10 *M. Bibulum, cujus inclusione contentus non eras, interficere volueras.*

¶ Intercludo, *ĕre*, impedire, verhindern, verwehren. Virg. Æn. 2, 110 *Sape illos aspera ponti Interclusit hiems* &c. hat sie zurück gehalten. *Intercludere fugam*, Cic. Att. 7, 20, & Cæl. B. G. 7, 11, den weg zur flucht verlauffen. *Commeatu & frumento aliquem intercludere*, Cæs. B. Gall. 1, 48, die zufuhr und proviant abschneiden. *Vias omnes seditionum intercludere*, Cic. pro Rab. c. 1. *Intercludi a castris*, Liv. 27, 42.

¶ Interclusus, *a, um*, prohibitus, verhindert. *Interclusus spiritus*, der benommene athem, Curt. 3, 6, 14; & 7, 5, 15. *Fervore atque æstu anima interclusa*, Liv. 23, 7. *Nobis iter illud omnino interclusum videtur*, der weg ist verrennet, Cic. Att. 8, 11. Id. pro Cluent. c. 65 *Innocentiæ defensio interclusa respirat.* Obseq. c. 130 *Locus interclusus duello vallo.*

¶ Intercluſio, *onis*, f. die verſperrung. Cic. de Orat. 3, 46 *Interpunctis verborum anime interclusio, atque angustiæ spiritus attulerunt*, die verſetzung und enge des athems.

¶ Intracluſus, *a, um*, mit eingeschlossen. Aggenus Vrb. Gœs. p. 49 *Quicquid minus quam intraclusum est, fuerit assignatum.*

¶ Introclūdo, *ĕre*, verſchlieſſen. Vet. Gloſſ. *Introcludo*, ἐγκατακλείω.

¶ Introcluſus, *a, um*, verſchloſſen. Virg. f. potius C. Sever. Ætna v. 318 ex lectione Scaligeri: *Plura efficiant introclusi*, ſc. venti. Laudatur a Calepino & Paſſeratio etiam Seneca - - - -

Qui domi introclusus otiabatur.

¶ Occlūdo, vel Obcludo, *ĕre*, zuſchlieſſen. *Occludere tabernas*, Cic. Acad qu. 4, 47; *ædes*, Plaut. Amph. 4, 1, 10; *linguam alicui*, das maul ſtopfen, Id. Mil. 3, 1, 11. Ter. And. 3, 3, 25 *Dum ejus libido occlusa est contumeliis*, ſo lang ſeine verliebte hitze niederaeſchlagen iſt.

¶ Occlūſus, vel Obcluſus, *a, um*, verſchloſſen; ut, *Occlusæ tabernæ*, Cic. Catil. 4, 8. *Ut nihil est nec obsignatum nec occlusum*, Id. de Orat. 2, 61. *Obclusis auribus*, Apul. Met. 9 p. 225. Compar. Plaut. Trin. 1, 2 extr. *Occlusiorem habeant fiultiloquentiam*, ſie mogen ſich der narrentheidung enthalten. Et *Ostium occlusissimum*, Idem Curc. 1, 1, 15.

¶ Perclūdo, *ĕre*, verknüpfen. Vitruv. 1, 1 *Funes, qui non percludantur, nec præligantur.*

¶ Præclūdo, *ĕre*, verhindern, verlauffen. *Præcludere omnem orbem terrarum*, die gantze welt ſperren, Cic. Verr. 5, 65, de eo agit, nemini aufurum peregrinari, niſi valeat illud præſidium: *Civis Rom. sum.* Sic, *Iter præcluserat unda*, Ovid. Met. 14, 790. Ruſus Cic. pro Plancio c. 40 extr. *Maritimos cursus præcludebat hiemis magnitudo.* Suet. Ner. c. 32 *Cum interdixisset usum amethystini ac Tyrii coloris, submisseque, qui nundinarum die pauculas uncias venderet, præclusit cunctos negotiatores*, id eſt, claustris coercuit, ſublata abeundi facultate, er hat ſie alle anhalten laſſen.

¶ Præcluſus, *a, um*, verſperrt, verſchloſſen. *Cui omnes aditus misericordiæ præclusi sunt*, Cic. Verr. 5, extr. *Fores præclusæ*, Propert. 2, 5, 22 *Nec mea præclusis fregerit ira fores.*

¶ Præcluſio, *ōnis*, f. die verſperrung. Vitruv. 9, 9 *Præclusiones aquarum.*

¶ Præcluſor, *ōris*, m Tertull adv. Marc. 4, 27 *Præclusores legit.*

¶ Proclūdo, *ĕre*, verſchlieſſen. Pallad. Febr. c. 26 *Curabit, ut fœtus proprios cum unaquaque* (matre) *procludat.* Ita libri luntæ, Hervagii, Gryphii. Modo non legendum ſit *præcludat.*

¶ Reclūdo, *ĕre*, aufſchlieſſen, entdecken, eröfnen; ut, *Portas recludere*, Ovid. Met. 14, 781; *viam*, ibidem v. 776. Horat. 1 epiſt. 5, 16 *Quid non obrictas defignat, operta recludit?* &c. Cic. Nat. D. 3, 26 *Repagulis ego iram omnem recludam.* ¶ 2. *Recludere* idem ac claudere, verſchlieſſen. Juſtin. 1, 9, 16 *Pellices singulæ separatim recluduntur.* Ita Pall. Mart. 10, 33

¶ Recluſus, *a, um*, apertus, geöfnet, offen. Horat. 2 epiſt. 1, 103 *Recluſa domo vigilare.*

¶ Sēclūdo, *ĕre*, excludere, beyſeit ſetzen, wegſchaffen. Virg. Æn. 1, 561 *Solvite corde metum Teucri, secludite curas.* Plaut. Rud. 1, 4, 1 *Corpore vitam secludere*, ſich entleiden. Add. Stat. Ach. 1, 359.

¶ Seclusus, *a, um*, abgeſondert. Cic. Verr. 5, 9 *A communi luce seclusus.* Id. Tuſc. 1, 30 *Iter seclusum a concilio Deorum. Secluſa sacra*, ap. Feſtum, quæ Græci myſteria appellant. Elegantер Virg. Æn. 6, 703

Videt Æneas in valle reducta
Seclusum nemus: i. e. reductum, ſeparatum.

¶ Sēcluſorium, *i*, n. apud Varron. R. R. 3, 5, 5 aviarii pars, in qua ſecluduntur quædam aves, ſaginæ vel alia cauſſa.

¶ Semicluſus, *a, um*, halb geſchloſſen. Apul. Met. 10 p. 243 *Semiclauso ore balbutiens.* Sed *semiclusus* etiam legitur in pervetuſta Inſcript. apud Fabrett. p. 230, SILVANE SACRA SEMICLVSE FRAXINO.

CLAVDVS, *a, um*, & antiqu. *Clodus*, χωλὸς, hinckend, lahm; vel a κλάω, *frango*, vel quaſi pedibus clauſus, i. e. impeditus. *Claudus Deus*, Vulcanus, Cic. Nat. D. 1, 30. Plaut. Aul. 1, 1, 34 *Quasi claudus sutor domi sedes totos dies.* Nepos 17, 8, 1 *Claudus altero pede.* ¶ 2. Metaphorice, *Fides claudæ* eſt vacillans, non firma, Sil. 13, 33. *Claudæ mutilæque naves*, ſchadhafte, Liv. 37, 24. Et Lucret. 4, 437 *Claudi navigia aplustris fractis.* Ovid. 3 Triſt. 1, 11 de elegis, quos mittit:

Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,
Vel pedis hoc vitio, vel via longa facit.

¶ Claudaſter, *tri*, m. das etwas hinckt. Gloſſ. gr. lat. ἀχωλόχωλος, *Claudaster.*

¶ Claudeo, *ēre*, hincken. Cæcilius apud Priſcian. p. 889 *An ubi vos fitis, ibi consilium claudeat?* conf. Gell. 7, 1.

¶ Claudico, *are*, lahm oder ein krüpel ſeyn, hincken. *Claudicare ex accepto vulnere*, Cic. de Orat. 2, 61. ¶ 2. Vſurpatur & metaphorice, ut, *Respublica claudicat*, Liv. 22, 39; Singulari elegantia hic ad alterum conſulem malum reſpicitur, quo tanquam litera baſi ſua non æque bene utatur reſp. *Claudicat ingenium* &c. Lucret 3, 454 de ætate confectis, i. e. tirubat, vacillat. *Aliquid in oratione claudicat*, Cic. de Orat. 3, 51, es fehlet etwas daran. *Nihil claudicans, nihil redundans videtur*, Id. in Orat. c 31. Et, *In aliquo officio claudicare*, nicht aufrichtig handeln. Id. Off. 1, 33. Et de Fin. 1, 20 *Tota amicitia quasi claudicare videtur.* Paullo ante dixerat: *Stabilitas amicitiæ vacillat.* Juſtin. 6, 2, 6 *Metus est, incessa regem, quam imperio regnum claudicare. Claudos* aliquos illuſtres recenſet Voſſ. Inſtit. Orat. 1, 5 p. 78, 79. ¶ 3. *Clodico*, pro *Claudico*, v. infra.

¶ Claudicatio, *onis*, f. das hincken; ut, *In Vulcano stante atque vestito leviter apparet claudicatio non deformis*, Cic. Nat. D. 1, 30. Val. Max. 8, 11, 3 extr. *Dissimulata claudicatio sub veste.*

¶ Claudĭtas, *ātis*, f. idem. Plin. 8, 43 *Clauditatem afferre*, hinckend machen Et Apul. lib. 3 Flor. p. 354 *Vos mihi beneficio vestro non tantum clauditatem demsistis, verum etiam pernicitatem addidistis.* Plur. *Clauditates*, Plin. 28, 4 pr.

¶ Claudĭgo, *inis*, f. idem. Veget. 1, 26 *Claudiginem facere*, lahm machen, lähmen.

CLĀVIS, *is*, f. a claudendo dicta, κλεὶς; quod & feram ipſam, ſeu clauſtrum, (ein ſchloß) & inſtrumentum, quo referatur ſeu aperitur clauſtrum ſive fera, ſignificat, ein ſchlüſſel, Hor. 2 od. 14, 25

Absumat heres Cæcubo dignior Servata centum clavibus.

Vbi *Claves*, feræ, ſeu *cloſtra* ſunt. Et in illo Tibulli 1, 6, 32

Quid tenera tibi conjuge opus? tua si bona nescis
Servare: ab fruſtra clavis ineſt foribus.

Sed in his etiam peſſulum vel vectem notare poteſt, de quo n. 2. Cic. pro domo c. 10 *Horreorum claves tradere.* De clavibus autem earumque generibus, nec non de ratione clauſtrorum, ſive claudendi ratione apud veteres, plura Caſaubonus ad Æneam Tacticum c. 18, 19, 20. Iremque Salmaſ. Exerc. Plin p. 925 ſeqq. *Clavis adultera*, ein bevſchlüſſel, dietrich, Ovid. 3 de Arte v. 643, quam Sallust. Jug. c. 12 *Adulterinam clavem* dixit, & Plaut. Moſt. 2, 1, 57 *Clavem ædium Laconicam.* Martial. 11 epigr. 33 *Nec sera nec clavis* &c. conf. Tibull. 2, 4, 31; & Iuvenal. 15, 158. *Clave findere ligna & securi aperire*, eſt, rem præpoſtere gerere, die pferde hinter den wagen ſpannen, annotavit ex Plutarcho Eraſm in Chil *Claves admere uxori*, idem eſt, ac divortium cum uxore facere Cic. Phil. 2, 28. *Illam suam suas res sibi habere jussit ex XII tabulis: claves ademit, exegit*; ubi v. Paul. Manut. Hinc etiam κλειδὰς Heſychius ἀζυγες exponit. ¶ 2. Vectis, ein riegel. Plaut. Caſ. 5, 2, 7 *Clavem obduxi*, quod Scaligero atque Pareo eſt, vectim obdidi, ich habe zugeriegelt. Alii legunt, *abduxi clavem*, den ſchlüſſel abgezogen; quibus Allio in Lex. Crit. conſentit. Sed Scaliger *clavem clausam*, quæ intus aperit, foris claudit, intelligit. Auctor carminis, quod *Moretum* vocatur, v. 15. *Et referat clausa, quæ prævidet, ostia clavi.* Vide, quæ illuſtris vir in hoc carmen commentarus eſt p. 160.

¶ Clavĭcŭla, *æ*, f. dimin. Germanicus Cæſar in Arati Caſſiopea: *Qualis ferratos obicit clavicula dentes.* ¶ 2. *Clavicula*, quibus repunt vites, die gäbelgen der weinreben. Cic. N. D 2, 47 *Vites claviculis adminicula tamquam manibus apprehendant.* conf. Id. de Senect. c. 15; & Plin. procem. l. 23.

¶ Clavicŭlārius, *i*, m. ein ſchlüſſel-verwahrer. Firmicus 3 *Clavicularii aut carceris custodes.* Vnde *Faber clavicularius*, ein ſchloſſer.

¶ Claviculātim, adv. *Concha clavicultatim undata*, eſſe volunt apud Plin 9, 35. Sed rectius *Canaliculatim.*

¶ Clavĭger, *ĕri*, m. ein ſchlieſſer, Iani cognomen, Ovid. Faſt. 1, 228. *Claviger* etiam dicitur Petrus Apoſtolus. Alia ſignificatio occurrit in *Clava.*

¶ Conclīve, *is*, n. eſt a *Clavis.* Feſtus: *Conclavia dicuntur loca, quæ una clave claudantur*, zimmer, gemächer. Quod & Gloſſaror vetus confirmat, cujus locum mox adducemus. Donatus ad Ter. Eun. 3, 5, 35 *Conclave est separatior locus in interioribus tectis* &c. Ter. Heaut. 5, 1, 35 *Est mihi ultimis conclave in ædibus quuddam retro.* Guyetus: *Est mihi in ultimis conclavis ædibus quædam retro.* Conf. Plaut. Moſt. 3, 2, 158. Colum. 8, 1 *Aves conclavibus septæ*, eingeſperrte vogel. Gloſſ. Vet. Stephani: οἶκος ὑπὸ μίαν κλεῖδα, *Conclavis.*

¶ Conclavium, *i*, n. idem. Nam Vitruv. 6, 5 dixit *conclaviorum altitudines*, tamquam ab alia forma.

¶ Conclāvātus, *a, um*, verſchloſſen; ut, *Res conclavatæ*, quæ ſub eadem ſunt clave, Feſtus. Sed Gloſſ. gr. lat. συγκλῶ, *Conclavo*; a *clavus*, Gr. ἧλος.

Clavola, vide *Clava*, Clauſtrarius, clauſtrum &c. clauſula, *Claudo*, Clavularis, *Clabula.*

CLĀVVS, *i*, m. ein nagel; a claudendo dictus, Gr. ἧλος. ut, *Clavum figere*, Horat. 3 oda 24, 5, 7. *Clavum pangere*, Liv. 7, 3, einen nagel einſchlagen. conf. Id. 8, 18 ext. Fiebat hoc quorannis a prætore maximo ſ. dictatore in templi pariete, ut ex clavis illis numerus annorum colligeretur. Vide Feſtum & Theand. Bignotium ad Barclaji Argenid. not. p. 105; præterim Perizon. Animadv. c. 5 p. 108 ſq. Hinc etiam explicandum illud Ciceronis Att. 5, 15 pr. *Ex hoc die clavum anni movebis*, i. computabis annum provinciæ meæ. *Clavi trabales* ſunt, quibus trabes configuntur, apud Horat. 1 od. 35, 18 ſchlieſſnagel. Qui cum maximi atque firmiſſimi eſſent, alia quoque *trabali clavo* dicuntur *figi*, quæ firmiſſima declarantur. Cic. Verr. 5, 21 de ſuppliciis: *Ut hoc beneficium (quemadmodum dicitur) clavo trabali figeres*; id eſt, undique ſtabilires. Arnob. lib 2 p 51 *Metus ille vos habet, ne veluti trabalibus clavis affixi, corporibus hæreatis. Clavis* etiam ſubpingi calcei ſolebant: ferreis quidem ruſticorum: beatorum vero aureis: de quo, ſi lubet, vide Caſaubonum ad Theophraſti characteres περὶ ἀγροικίας. *Clavos caligarios* &

caligares Plinius nominat 34, 14; & 9, 18. ¶ 2. *Clavi* etiam inter corporum morbos numerantur & arborum: funtque tubercula vel verrucæ, warzen, ſchwämme, hüneraug, leichdorn. Celſus 7, 7, 12 *Clavi vocantur calloſa in albo oculi tubercula, quibus nomen a figuræ ſimilitudine eſt* &c. conf. Id. 5, 28, 14. Plin. 21, 20 de crocomagmate: *Ad paronychias farina ejus utuntur: cum vino, ad clavos vel verrucas.* Plin. Iun. epiſt. 3, 8 de morte Silii: *Erat illi natus inſanabilis clavus, cujus tædio ad mortem irrevocabili conſtantia decurrit.* Ruſus Major Nat. Hiſt. 17, 24 *Olea præter vermiculationem, quam æque ac ficus ſentit, clavum etiam patitur: ſive fungum placet dici, vel patellam. Hæc eſt ſolis exuſtio.* Quin etiam in alveis faviſque *clavus* eſt vitium quoddam. Plin. 11, 16 *Fit in favis quibusdam qui vocatur clavus, amaræ duritiæ cereæ, cum fetum inde non eduxere — Hic eſt abortus apium.* Ita Hard. alii *clerus*, qui vermiculus eſt. ¶ 3. In tunicis Romanorum *Clavi* appellabantur particulæ five plagulæ ex purpura, purpur-ſtriefen. Duplex autem erat clavus hic: anguſtus, (a quo *anguſticlavia* ſ. ϛενοσημος tunica); conſtabat duobus arctioribus ſegmentis purpureis per utrumque humerum ad infimam tunicæ oram productis; & *latus clavus*, (a quo *laticlavia*, tunicæ πλατύσημοι) uno ſegmento latiore per pectus ad imam tunicam deſcendente. Hic latus clavus fere erat ſenatorum & prætextatorum, anguſtus equitum. Hinc intelligendus Ovid. Triſt. 4, 10, 35 *Clavi menſura coacta eſt*; i. e. a lato clavo, quem prætextatus geſſeram adhuc, virili toga ſumpta, tranſii ad anguſtum equeſtrem. In Chriſtianorum monumentis veteribus, quæ Romæ ſubterraneæ nomine prodierunt, ſæpius clavatas tunicas hujusmodi videas utriusque generis, unde tota res optime perſpici poteſt, de qua alias multa tradiderunt viri docti. v. Caſaub. ad Suet. Aug. c. 38; Torrent. ad Horat. 1 ſat. 6, 18; Salmaſ. ad Hiſt. Aug. itemque Manut. in quæſt. per epiſt. 2, 2; In primis autem Alb. Rubenium de Re veſt. præcipue de lato clavo, in Græevii Theſauro Tom. 6. ¶ 4. Etiam in inſtrumento tricliniari erant *clavi*. vid. quæ Interpretes ad *mappam laticlaviam* Petron. c. 32 p. 126 notarunt. ¶ 5. *Clavus* etiam gubernaculum in navi dicitur, τὸ πηδάλιον, das ſteuerruder. Hinc *Clavum Imperii tenere*, Cic. pro Sext. c. 9, id eſt, gubernare. *Dum clavum rectum teneam*, h. e. dum meo fungar officio, ſo ich das meine bey der ſache thue; proverbiale eſſe indicat Quintil. 2, 17. *Abjicere clavum*, eſt officium deſerere, Arnob. lib. 3 p. 106.

¶ Clāvŭlus, *i*, m. diminut. Cato c. 21 *Imbrices medias clavulis figito.* Et, *Clavuli capitati*, Varr. R. R. 2, 9.

¶ Clavellus, *i*, idem. Marcell. Emp. c. 33 *Clavellis apponere.*

¶ Clāvārium, *i*, n. dicebatur donativum, quod parandis clavis caligaribus dabatur militibus. Tac. Hiſt. 3, 52, 7 *Seditioſæ militum voces tenebant (donativi nomen eſt)* CLAVARIVM. Vide ibi Lipſium, ſi lubet, itemque Torrent. ad Suet. Veſp. c. 8. Caſaub. ad Theophraſt. περὶ ἀγροικίας; & Turnebi Adverſ. 3, 7.

¶ Clāvārius, *i*, m. qui calceos clavis figit; Item, ein nagler, nagelſchmid. Vet. Gloſſ. ἡλοκόπος, *Clavarius*: ἡλοκοπῶ, *clavo*. Murat. Inſcr. 944 CLAVARIVS MATERIARIVS.

¶ Clavātus, *a, um*, clavis confixus. Secundum Feſtum CLAVATA *dicuntur aut veſtimenta clavis intertexta*, (geſtickt) *aut calceamenta clavis confixa* (mit nägeln beſchlagen). v. Dacer. Hinc *tunica clavata*, in literis Aureliani apud Vopiſcum in Bonoſo: *Mantilia cocco clavata*, apud Lampridium in Alexandro c. 37. Et *Auro clavatæ veſtes*, vide ſupra *Auroclavatus* in *Aurum*, quia etiam conjunctim ſcribitur.

¶ Anguſticlavius, vide in *Anguſtus.*

¶ Conclāvo, *are*, zuſammennageln. Gloſſ. Gr. lat. συνηλῶ, *conclavo.*

¶ Laticlavius, laticlavialis, vide *Latus, a, um.*

¶ Præclavium, *i*, n. pars veſtis, quæ ante clavum texitur. Exempla ex Afranio vide apud Nonium 1, 326. conf. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 406.

CLAXENDIX, vel Clacendix, *ȳcis*, f. concha, qua ſignum tegitur. v. Plaut. apud Priſcianum lib. 5 p. 655, & Feſtus.

CLAZŎMĔNÆ, *arum*, f. pl. urbs Ioniæ Aſiaticæ, vicina Colophoni. Horat. 1 ſat. 7, 4 *Perſius hic permagna negotia dives habebat Clazomenis.* Adde Cic. Tuſc. qu. 1, 43.

¶ Clazomenius, *a, um*, oriundus ex illa urbe: ut, *Anaxagoras Clazomenius*, Cic. de Orat. 3, 34; Plin. 2, 58; Ælian. V. H. 2, 15. Clazomenii quidam venerant Spartam, ibique thronos ephororum fuligine fœdaverant. Ea re ephori cognita, injuriam hanc & faſtum moleſte haud tulerunt, ſed præconi publico præceperunt, ut per civitatem hæc ſaltem verba proclamaret: ἐξέτω Κλαζομενίοις ὁσχημονεῖν, *Liceat Clazomeniis indecore facere.*

CLEANDER, *dri*, m. apud Alexandrum M. miniſter iræ regiæ in occidendo Parmenione; in quem poſtea regis ira recidit. v. Curt. 7, 2; & 10, 1. ¶ 2. Alius haud multum diſpar cubicularius Commodi Imp. v. Lamprid. Comm. c. 7; & Ammian. 26, 15.

CLEANTHES, *is*, m. Κλεάνθης, philoſophus Stoicus, Crateris primum diſcipulus, deinde Zenonis, cujus etiam ſucceſſor fuit; præceptor Chryſippi. Patria ei Aſſus, ubi & ſtatua ei dicata fuit, magnificentiæ Romani ſenatus ſpecimen, ut Simplicius refert, qui & vidit. Diogenes eum Φρεάντλην appellatum ſcribit, ab eo, quod noctu præ inopia puteos in hortis exhauriret, ut interdiu ſibi eſſet, quo ſtudia ſuſtentare poſſet. Meminit ejus rei & Seneca epiſt. 44. Cum probro aliquando ipſi daretur, quod timidus eſſet, ut ideo reſpondit, parum pecco: Διὰ τοῦτο ὀλίγον ἁμαρτάνω. Ejus verſus, latine verſos ab ſe, producit Seneca epiſt. 107, quos *diſertiſſimos* appellat. Sunt autem iſti: *Duc me pater; ſummique dominator poli, Quocunque placuit, nulla parendi mora eſt; Aſſum impiger: fac nolle, comitabor gemens. Malusque patiar, quæ pati licuit bono.* Laudat eos, ſed Senecæ quaſi auctori tribuens, Auguſtinus de Civ. D. 5, 7. Græcos ipſius Cleanthis habes Epictyti Enchiridio c. 77. Quos licet ſine auctore alleget, Cleanthis tamen eſſe, cui & Seneca tribuit, Simplicius quoque in Commentario notat. Quæ illius de Deo fuerit ſententia, tradit Lactant. 1, 5. Ejus lucerna in proverbium abiit, & is *ad Cleanthis lucernam lucubrare* dicitur, qui exquiſitam curam ſummumque ſtudium adhibet. vid. Chil.

¶ Cleanthēus, *a, um*, adject. Perſ. ſat. 5, 63 *Cultor enim juvenum: purgatas inferis aures Fruge Cleanthea.*

CLEARCHVS, *i*, m. Heracleæ Ponticæ tyrannus, de quo Iuſtinus 16, 4. ¶ 2. Alius dux Lacedæmoniorum dixit, *Imperatorem potius quam hoſtem metui debere, quod dubiam mortem timentes, certum, ſi deſerant, maneat ſupplicium.* v. Frontin. Strat. 4, 1, 16. ¶ 3. Alius Solenſis, Ariſtotelis diſcipulus, de quo Ioſephus 1 contra Apion. & Voſſius de Hiſt. Gr. 1, 9.

CLEEMPŎRVS, *i*, m. medicus, cui Pythagoræ liber de magicis artibus a quibusdam adſcribitur. v. Plin. 22, 22; & 24, 17.

CLĔMA, *ătis*, n. κλῆμα, herba, inter genera Polygoni. Plin. 27, 12.

CLĔMĂTIS, *ĭdis*, ſ. κληματίς, herba duorum generum Dioſcoridi 4, 7 & 8; prima, *vinca pervinca* vulgo vocatur, ſingrün, todtenviole; altera *clematis*, Germanis lynen oder leinen, waldrebklein. Matthiol. vid. Plin. 24, 10 & 15.

¶ Clēmātītis, *ĭdis*, ſ. κληματῖτις, planta eſt alia, quæ & *Ariſtolochia ſarmentitia* & *longa*, quibusdam etiam *herba Saracenica*, dicitur, ſaracenen-kraut. vid. Plin. 25, 8; Apul. de Herb. c. 19; & Dioſc. 3, 4.

CLĒMENS, *tis*, c. ἐπιεικὴς, φιλάνθρωπος, πρᾶος, ut Vet. Gloſſ. interpretatur: gütig, ſanftmüthig, gnädig. Donatus CLEMENS, inquit, *eſt, qui colit mentem ſuam, nec eam vexat iraſcendo.* Et rurſus: FACILIS, inquit, *eſt, cujus ira cito ſolvitur*; CLEMENS, *qui non iraſcitur.* Sic *Clemens in diſputando*, Ciceroni eſt de Fin. 2, 4, qui non commovetur & effervelcit, der ſich nicht entrüſtet. *Clementi animo ignoſcere*, Plaut. Mil. 4, 6, 37. Tac. An. 2, 57, 2 *Germanicus erat clementior.* ¶ 2. Cæterum variis rebus addi ſolet hoc epitheton. vid. Barth. ad Script. Venat. p. 183. Transfertur eleganter non raro ad ea quoque, quæ extra hominem animumque poſita ſunt, & parum laboris, difficultatis atque moleſtiæ exhibent. Ovid. Met. 9, 116 *Qua clementiſſimus amnis*, id eſt, qua minime impetuoſus atque facillimus tranſitu, ſtill, gemachſam, gelind. Curt. 5, 3, 2 de Phaſi: *Accipiunt eum deinde campi: quos clementiore alveo præterit.* Gell. 2, 21 *Nox erat, & clemens mare, & anni æſtas, cæſumque liquide ſerenum:* Vbi *clemens mare, ſævo* & *irato*, id eſt, æſtuanti opponitur. Pallad. Febr. tit. 12 pr. *Clementiores plagas* opponit iis, quæ ſeptentrionem reſpiciunt. Et *Clemens collis, clivus* eſt non arduus, ſed adſcenſu facilis. Apul. 4 Met. p. 144 *Clementi denique tranſmiſſo clivulo*, ein kleiner nicht ſäher hügel. Vide plura in Adv. *Clementer.* Similiter, *Vitam clementem*, pro quieta & otioſa, quæque nihil negotii exhibet, qualis illorum eſt, qui ſibi vivunt, Terentius dixit Adelph. 1, 1, 17, de qua & infra eadem fabula 5, 4, 9, *Vitam*, inquit, *ille ſemper egit in otio, in conviviis clemens, placidus* &c. ſtill, ruhig. Idem *Clementem ſervitutem*, Andr. 1, 1, 9 dixit, pro æqua & moderata; cum ſcilicet dominus nonnihil de ſuo jure remittit & clementer indulget. *Clementem rumorem*, pro levi, & modico Salluſt. dixit Iug. c. 22.

¶ Clementer, manſuete, humaniter, blande, gnädiglich, gelinde, ſanft; ut, *Clementer tractare liberos*, Plin. 8 epiſt. ult. *Clementer jus dicere*, Cæſ. B. C. 3, 20, 2. Gell. 5, 14 de leone: *Tum caudam more adulantium canum clementer & blande movet.* Sic *Clementer acquieſcere*, Plaut. Epid. 2, 2, 21, id eſt, placide, pacate. Sen. de Ira 2, 23 *Cæſar victoria civili clementiſſime uſus eſt.* Gell. 1, 18 *Varro de Ælio clementiſſime ſcripſit*, i. e. admodum leniter. ¶ 2. Modice, leniter, ſachte, gemachſam. Tac. An. 13, 38, 4 *Colles clementer aſſurgentes.* Quod hic *clementer aſſurgere*; Idem Hiſt 4, 23, 1 *leniter aſſurgere* dixit. Id. de Germ. c. 1, 4 *Clementer editum montis jugum* præcipiti atque abrupto opponit, ſachte berg au oder berg ab. vid. Drakenb. ad Sil. 1, 274. Sic & *Clementer* pro commode, facile, & ſine labore ac moleſtia ponitur, leichtlich. Tac. Hiſt. 3, 52, 1 *Si qua juga Apennini clementius adirentur*: id eſt, facilius, minore labore & contentione: Id. An. 12, 33 *Tum montibus arduis, ſi qua clementer accedi poterant* &c. Sen. Nat. Qu. 6, 30 *Non deſiit aſſiduæ tremere Campania, clementius quidem, ſed ingenti damno*, nicht mehr ſo heftig. Plaut. Mil. 4, 3, 5 *Dixi, quo pacto id fieri poſſit clementiſſime.*

¶ Clementia, *æ*, f. ἐπιείκια, φιλανθρωπία: contraria eſt crudelitati ac ſævitiæ, güte, gnade, mildigkeit. *Refero hoc acceptum clementiæ tuæ*, das muß ich deiner güte dancken, Cic. pro Dejot. c. 13 extr. *Violare clementiam*, Nep. 7, 10, 3, id eſt, facere quid clementiæ officio indignum, ungütig ſeyn. Hæc propria velut imperantium virtus eſt. Et vere Antoninus apud Lampridium in Commodo ſub fin. *Non quicquam eſt*, inquit, *quod Imperatorem melius commendat gentibus, quam clementia. Hæc Cæſarem Deum fecit, hoc Auguſtum conſeciavit* &c. Inde inter cæteros Imperatorum titulos hic quoque fuit, ut CLEMENTISSIMI, ſeu, quod idem eſt, INDVLGENTISSIMI vocarentur. In appellando quoque, id vetus ac quaſi ſolenne erat: CLEMENTIA TVA, ſeu INDVLGENTIA TVA. Spartianus Antonino Geta, princ. *Scio & multos, & Clementiam tuam quæſtionem movere poſſe.* Lamprid. Severo c. 65 *Quia verum ſuggerendum eſt Clementiæ tuæ ac Pietati, lecta referabo.* Ita Capitol. & alii. ¶ 2. Lucanus 8, 365 *Quicquid ad Eoos tractas, mundique teporem, Labitur: emollit gentes clementia cœli*, die geſunde luft. Senſus eſt: Quicquid in orientali & tepidiore mundi parte naſcitur, (id enim ex ſuperioribus repetendum eſt) illud *labitur*: hoc eſt, remittit animi vim; imbelle atque ignavum eſt. Nam labi atque concidere dicuntur, quibus erectus contra metum, ac obſtinatus animus haud eſt. Pro cauſſa adducit *clementiam cœli*; id eſt, mitiorem ejus & clementiorem naturam. Nam ſicut ad Septentriones frigida ejus & aſpera conſtitutio, indurat animos audacesque atque intrepidos facit; ita contra in Aſia temperamentum ejus tepidum & blandum, animos gentium emollire ait. Nam pro diverſo cœli habitu, diverſa ingenia fortiuntur homines, qui ibi colunt. Sic, *Clementia æſtatis*, Plin. 5 epiſt. 6; *hyemis*, Colum. 2, 9 ein leidlicher ſommer, winter.

¶ Inclēmens, *tis*, contrarium, ungütig, ungnädig; ut, *Dictator inclemens*, Liv. 8, 32. *Inclementiori verbo quem appellare*, einen hart anlaſſen, Id. 9, 34. Superl. Macrob. Somn. Sc. 1, 10 *Dionyſius aulæ Siculæ inclementiſſimus incubator.*

¶ Inclemen-

¶ Inclementer, adverb. idem; ut, *Dicere in aliquem inclementius*, allzuheftig wider einen reden, Ter. in Prol. Eun. v. 4. Tac. Hist. 3, 4, 1 *Is quoque inclementer in Vitellium invehi solitus.* Liv. 3, 48 *Si quid inclementius in te sum invectus*, wenn ich mit harten worten wider dich herausgefahren.

¶ Inclementia, æ, f. die unfreundlichkeit, ungütigkeit. Virg. Æn. 2, 602 *Inclementia Divum Has evertit opes*, der zorn gottes. Id. Georg. 3, 68 *Inclementia mortis*, der grimmige tod.

CLEŎBIS, *is*, m. Argiæ sacerdotis filius. Cic. Tusc. 1, 47 *Argiæ sacerdotis Cleobis & Biton filii prædicantur. Nota fabula est. Quum enim illam ad solenne & statum sacrificium curru vehi jus esset, satis longe ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta, tunc juvenes ii, quos modo nominavi, veste posita, corpora oleo perunxerunt, ac jugum accesserunt. Ita sacerdos advecta in fanum, cum currus esset ductus a filiis, precata a Dea dicitur, ut illis præmium daret pro pietate, quod maximum homini dari posset a Deo. Post epulatos cum matre adolescentes somno se dedisse, mane inventos esse mortuos.*

CLEŎBŪLUS, *i*, m. Κλεόβουλος, Lyndius fuit; Evagoræ filius, unus e septem Græciæ sapientibus, robore & pulchritudine corporis eximius. Filiam habuit Cleobulinam, virginem doctam, quæ versibus hexametris ænigmata quædam scripsit. Decessit Cleobulus annos natus 70, Apophthegmata ejus apud Laërtium & Stobæum habes: ex Ausonii Sapientibus addo:

Quanto plus liceat, tam libeat minus:
Fortunæ invidia est immeritus miser:
Felix criminibus nullus erit diu:
Ignoscas, alii multa, nihil tibi, &c.

CLEOMBRŎTUS, *i*, m. adolescens fuit Ambraciota, (est autem Epiri urbs *Ambracia*, descripta a Livio 38, 4,) qui, lecto Platonis de animarum immortalitate libro, cum adversi ei nihil accidisset, præcipitem se de muro in mare abjecit, quemadmodum Cic. Tusc. 1, 34 retulit, eoque Ovid. allusit in Ibin v. 493

Vel de præcipiti venias in tartara saxo,
Ut qui Socraticum de nece legit opus.

Vide & Callimachi epigramma 24 Græv. p. 200.

CLEŎMĒDES, *is*, m. Astypalæensis pugil, qui Icco Epidaurio in certamine occiso, fraudatus victoriæ præmiis, in furorem incidit; & ex Olympia Astypalæam reversus, scholæ columna subruta, 60 pueros ruina ædificii oppressit. Cum autem saxis a civibus profligaretur, in templum confugit, & in cista, attracto operculo, se occlusit, cujus ligna cum tandem dissecarentur, nemo repertus est. vid. Huet. Demonst. Evang. Prop. 9 c. 142 ex Origene contra Cels. c. 3; Plut. Rom. Euseb. præp. Evang. 5, 34; & Suid.

CLEŎMĔNES, *is*, m. Lacedæmoniorum dux fuit, qui, cum ab Antigono rege victus ad Ptolemæum se recepisset, ac mutuis vulneribus in carcere cum aliis, quibuscum carceri traditus fuerat, confligens periisset, mortuus a Ptolemæo pelle nudatus crucique affixus est. Plutarch. ¶ 2. *Cleomenes* alius Siculus fuit, luxuria & nequitia Verrem imitans, cujus Cic. Verr. 5, 32 meminit.

CLĔON, *ontis*, m. dux Atheniensium fuit, Niciæ in administratione reip. adversarius, qui, ut Lucianus in dialogo quodam refert, quod sero nec nisi confecto negotio saperet, hoc dicterium meruit: Κλέων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα, i. e. *rebus peractis Cleon est Prometheus.* v. Tom. 1 p. 14. ¶ 2. *Cleon* alius poëta scripsit Argonautica, a quo Apollonius Rhodius argumentum mutuatus est. Suidas. ¶ 3. Fuit & alius *Cleon* poëta, sed malus, & adulator in comitatu Alexandri M. de quo Curtius 8, 5.

CLEŌNE, *es*, & Cleonæ, *arum*, f. pl. oppidum prope Argos, juxta quod leonem Hercules occidit, non procul a Nemea silva. Ovid. Met. 6, 417.

¶ Cleonæus, *a*, *um*, adject. Sil. 3, 34 *Elisa leonis*
Ora Cleonæi patulo celantur hiatu. conf. Auson. Idyll. 19, 1
Sidus Cleonæum, id est, leonis sidus, apud Stat. 4 Silv. 4, 28.

CLEŌNIA, *æ*, f. i. e. helenium, alantwurz. Diosc. suppos. Alii legunt *Buglossum Cleonium.*

CLEŌNICION, *i*, n. κλεονίκιον, herba eadem cum *Clinopodio*, Plin. 24, 15.

CLEŌNYMUS, *i*, m. Κλεώνυμος, ῥίψασπις, id est, desertor ordinis, & qui clypeo abjecto fugit. Unde Κλεωνύμου δειλότερος, h. e. *Cleonymo timidior*, proverb. apud Suid. ein verzagter, feiger. Hoc enim vitio *Cleonymum* quemdam insectatur Aristophanes.

CLEŎPATRA, *æ*, f. Κλεοπάτρα, Philippi regis Maced. conjux super inducta Olympiadi, quæ illam denique finire vitam suspendio coëgit. Iustin. 9, 7. ¶ 2. *Cleopatra* (ut taceam alias) Ægypti regina superba illa & luxuriosa, quam Antonius sorore Augusti derelicta, duxit; quamobrem bellum in ipsum Augustus movit, in quo Antonius & Cleopatra perierunt. Plinius 9, 35 de unionibus Cleopatræ refert, quibus aceto solutis ipsa sola centies H S absumtura una cœna fuerat ex sponsionis cum M. Antonio lege, nisi, altero corrupto, parcere alteri jussa esset. De mortis illius genere vid. quæ diximus in *Aspis*. De hac aliisque Cleopatris in nummis Spanhem. diss. 7 p. 420 sq. & diss. 8 p. 543.

¶ Cleopatranus, *a*, *um*, adject. Treb. Pollio Claud. c. 1 *Cleopatrana stirps.*

CLĔPO, *clepsi*, *ere*, ab antiquo κλέπω, unde κλέπτω, rapere, furari, stehlen. Plaut. Pseud. 1, 2, 6 *Rape, clepe, tene.* Cic. de Leg. 2, 9 ex veteri lege: *Sacrum, sacrove commendatum qui clepserit rapseritque, parricida esto.* Idem ex veteri poëta Nat. D. 3, 27 *clepere*, infinito modo habet. Et Liv. 22, 10 ex rogatione bello Punico facta: *Si quis clepsit* (pecus vere sacro devotum) *ne populo scelus esto, neve cui cleptum fuerit*; ubi *clepsit* videtur esse pro *clepserit* ex futuro *clepsero*. Plura veterum & ipsius Cic. vid. ap. Nonium 1, 72; & Varr. L. L. 6, 5. conf. Vossii Etym. p. 141. ¶ 2. Est occultare, tegere, verbergen. Sen. Medea v. 156 *Qui capere consilium potest, & clepere sese.* Et Herc. Fur. v. 898 *Se tegmine ingenti clepit.* Adde Prudent. Psychomach. v. 562. Sane origo vocis Varroni d. l. non minus est a *clam*, ut sit quasi *clapere*, quam a κλέπτειν.

¶ Clepo, *onis*, m. κλώψ, ein dieb. Reinesius ad Petron. p. 86 *Cleponem* existimat vocari Mercurium: Sed Occuponem propitium legimus c. 58, quam lectionem etiam servat & defendit Burmannus.

¶ Clepta, *æ*, m. κλέπτης, fur, ein dieb. Plaut. Truc. 1, 2, 9 *Dum illi agunt, quod agunt, sunt cæteri cleptæ.*

¶ Clepsammĭdium, *i*, n. κλεψαμμίδιον, dici potest horologium, quo hodie effluxu arenæ metiri consuevimus horas, die sand-uhr. Nam

¶ Clepsȳdra, *æ*, f. κλέψυδρα; vasculum erat, unde infusa aqua perfluebat, & furtim quasi subducebatur: unde & nomen accepit. A κλέπτω enim & ὕδωρ composita vox est, die wasser-uhr. Cic. de Orat. 3, 34 *Periclem non clamator aliquis ad clepsydram clamare docuerat.* Usus etenim clepsydrarum in judiciis, ad tempora, quæ caussas orantibus ad dicendum concedi a judicibus solebant, determinanda: quæ pro conditione caussarum nunc ampliora dabantur, nunc breviora, atque hæc numero clepsydrarum definita atque descripta. Multa earum mentio apud Græcos scriptores. Et ibi quoque inventa est res; sed tandem translata & ad Romanos: quod tertio consulatu Pompeji accidit. Ad Apuleji tempora eum morem durasse, ipsemet auctor est, cum alibi, tum Apologia non uno in loco. Plinius inter Civitatis vitia refert, quem 6 ep. 2 vide. Et est querenti propior Auctor Dialogi de Caussis corruptæ Eloquentiæ, cum c. 38 Pompejum scribit tertio consulatu primum adstrinxisse dicendi tempora, & velut frenos imposuisse eloquentiæ; cum ante id tempus nemo intra paucissimas horas perorare cogeretur, & liberæ comperendinationes essent, & modum dicendi sibi quisque sumeret. Non omnes ejusdem capacitatis fuisse, nec singulas horarum singularum aquas cepisse, ex Plinii loco videtur constare. Ita enim 2 epist. 11 legimus: *Dixi horis pæne quinque. Nam decem clepsydris quas spatiosissimas acceperam, sunt additæ quatuor*, &c. Dicit *spatiosissimas*; ergo minus spatiosæ aliæ erant: dixit 14 clepsydras accepisse ad dicendum; ac se dixisse *horis pæne quinque*; ergo quatuordecim, quas acceperat Plinius, clepsydræ, tot horas conficiebant. Formam *clepsydræ* ita describit Apul. 3 Miles. p. 130 *Præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exsurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem coli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim deflua infusa aqua, populum sic adorat*, &c. Constitit igitur *Clepsydra* vasculo uno; quod in altera parte, in coli modum angustiore foramine fistulatum erat, unde aqua guttatim deflueret. Id autem ita comparatum erat, ut aperiri & claudi posset. Nam cum aut infundenda aqua, aut sustinenda seu inhibenda esset, ne flueret, clauso opus erat; aperto vero, cum mittenda. Sane cum testimonia audienda essent, inhibebatur interim aqua, ne datum ad dicendum tempus periret. Unde illud Apuleji Apol. p. 298 *At tu interim, dum legit, aquam sustine.* Erant nimirum certi homines præpositi clepsydris, qui curarent eas, atque vel sinerent fluere aquam, vel inhiberent. Talem igitur hic alloquitur Apulejus, & sistere interim aquam jubet. Et cum p. 333 rursus ait: *At tu licebit aquam finas fluere. Namque optimi viri literas ter & quater adeo quantovis temporis dispendio lectitarem.* Decedere enim suo atque communi dicentium jure se auctor significat, & nolle sustineri aquam, dum epistolæ Aviti leguntur. Satius enim esse aquam fluere, & sibi quid temporis interim eripi, quam illas iterum atque iterum lectitari. Quin ita liberalis est Apulejus adversus adversarium, ut dicat p. 304 *Mea aqua licet ad hoc utare.* Comparat Scipio Gent. no. 494 illud Demosthenis pro Ctesiphonte, Εἰ δέ φησι νῦν δεξάτω ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὕδατι. Ex altera parte, ubi recipiebatur aqua, vel ampliore ore patuit, vel pluribus foraminibus aperta clepsydra fuit: quod eruditissimo Petavio videbatur. Qui de more *ad clepsydram dicendi* egerint, multos laudat Almelov. ad Quint. 12, 6 p. 1072 Burm. Huc respicit etiam Lucianus Reviv. p. 320, ubi *mori* οὐδὲ ὕδατος μεταλαβόντα, est indicta caussa mori. ¶ 2. Vocabulum *Clepsydræ*, ad ea etiam vasa forte transferas, quibus ad perpluendas hortorum areolas utimur, sprengkrüge. Vide Petavium Notis in Synesii Dionem p. 21. ¶ 3. Patere hinc potest eorum error, qui clepsydras istas veterum, similes arenariis nostris vitris, quibus partimur horas, putarunt: item, qui cum horologiis, quæ ex aqua comparata erant, quæ Ctesibius Alexandrinus invenit, & primus Romæ Scipio Nasica instituit, confuderunt. Quippe quorum diversissima ratio fuit. Vide infra in *Horologium*. ¶ 4. Hodie pervulgatum est, ut *Clepsydra* novata significatione idem sit ac *Clepsammus*, vel *Clepsammidium*, quo nos utimur, ein seiger, sand-uhr. ¶ 5. Est etiam cognomen meretricis. Metyche enim ad *Clepsydram* Veneri solebat indulgere: unde *Clepsydra* dicta est. vid. Athen. Dipnos. 13, 8.

¶ Clepsydrarius, *a*, *um*, spectans ad clepsydras. Murat. Inscr. 935 AVTORIATARIO CLEPSYDRARIO.

CLĒRUS, *i*, m. κλῆρος, vermiculus araneo similis, qui parit in apum alveis, nocet favis, & facit, ut examen ægrotet. Atque hæc est Aristotelis descriptio H. A. 8, 32. Cæterum aut aliter accipit Plinius 11, 19 pr. ubi vocat *morbum operis, cum favos* (non) *explent*, quam φαγέδαιναν appellat Col. 9, 13, 10, aut corruptus est, quod Harduino videtur locus. De altero Plinii loco vid. in *Clavus* n. 2. ¶ 2. Sed *Clerus*, pro collegio sacerdotum, sive ministrorum ecclesiæ, die geistlichkeit, clerisey. Ecclesiastici sic tantummodo usi sunt. Tertull. de Monogam. c. 12 *de quo* (ordine) *allectio fiat in clerum*, i. e. in sacerdotium cooptatio. Prudent. Perist. 7, 78 *Clerus hinc tantum peperit triumphum.* Adde Isidorum 7, 12.

¶ Clerĭcus, *i*, m. pro *Sacerdote* novitium quoque vocabulum est, ein geistlicher. Sidon. 9 epist. 16 *Clerici ne quid maculet rigorem.* Rationem vocabuli aperit Hieronymus epist. 2 ad Nepotianum sic scribens: *Igitur Clericus, qui Christi servit ecclesiæ, interpretatur primo vocabulum suum, &c. Si enim* κλῆρος *Græce, sors Latine appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte Domini sunt, vel quia ipse Dominus sors, i. e. pars Clericorum est, &c.* Ac eam ob caussam legibus vetabantur hæreditates adire, avaritiæ Clericorum coërcendæ. Hieron. eadem Ep. ad Nepotianum: *Pudet dicere, sacerdotes idolorum, mimi & aurigæ, & scorta, hæreditates capiunt: solis Clericis & monachis hoc lege prohibetur: & prohibetur non a persecutoribus, sed a principibus Christianis. Nec de lege conqueror, sed doleo, cur meruerimus hanc legem. Cauterium bonum est, sed quo mihi vulnus, ut indigeam cauterio? Provida severaque legis cautio, & tamen nec sic refrenatur avaritia.* Phrasi quidem scripturæ sacræ vox hæc denotare videtur *ecclesiam*, sive *fidelium cœtum*, 1 Petr. 5, 3. Sed apud ecclesiasticos scriptores paulum deflexam esse in eam, quam supra dedimus, significationem, animad-

animadverterunt eruditi: ut ita κλῆρος, & οἱ κληρικοὶ & οἱ ἐν κλήρῳ sint illi, qui apud eosdem opponuntur τοῖς λαικοῖς: idque factum Tertulliani potissimum ævo, qui in confinio secundi & tertii seculi vixit. Legitur quidem etiam ea vox in scriptis, quæ Tertulliani ævum antevertere existimantur a multis, utpote in Canon. Apostol. & Constitut. Clementis; verum hisce tuto fidere non licet, cum supposititia sint, & aliunde adscita.

¶ Clericālis, e, geistlich. Sidon. 6 epist. 7 *Clericale tirocinium.* Et 7 ep. 2 *Militia in clericali potius, quam in palatino decursa comitatu.*

¶ Clericatus, us, m. munus Clerici, der geistliche orden. Hieron. epist. 3 sive epitaphio Nepotiani; *Clericatum non honorem intelligens, sed onus.* Habet etiam epist. 4 ad Rusticum, & 101 de opt. gen. interpr. c. 5.

¶ Cleropeplum, i, n. singulare ornamentum ordinis clerici, eine priester-kappe; quod corruptissime nunc *Liropipium.* v. Beem. Orig. in *Nausea.*

CLIBĂNUS, i, m. κλίβανος, tegmen ferreum, sive armatura ferrea; quæ totum hominem tegit, ein kürifs, harnisch; qualis illorum erat, qui *Cataphracti*, (de quibus supra;) dicebantur: qui ab hac ipsa voce & *Clibanarii* appellati. Usus voce hac Leo in Tacticis, c. 6, & auctor Anonymus Larinus de rebus bellicis in expositione Thoracomachi, sive Thoraconacti, ut alii legunt. Vet. Gloss. Κλίβανος, *Clibanus.* Salmasius vocem Græcam putat, & κλίβανον quasi κλυβανον: quod hominem totum more καλύβης tegeret. Nam in Glossario Nomico pro καλυμμύνα, καλύβινα legit. Verba Glossarii ita habent: κλιβανάριοι, ὁλοσίδηροι. Κλίβανα γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σιδηρᾶ καλύμματα καλοῦσιν ἀντὶ τοῦ καλυμμάτων. Sed magis inclinat animus vocem barbaram cum Casaubono existimare, qua Græci æque ac Latini sint usi. Sane ipsum armaturæ genus, non Græcum Romanumve originitus, sed barbarum, sive Persicum. Et Alexand. Severus oratione ad Senatum post victos Persas habita, quam Lampridius c. 56 ejus vita refert, diserte Persis *Clibanarios* dictos ait, qui alias, Romanis nimirum & Græcis, *Cataphractarii* appellarentur: *Centum*, inquit, *& viginti quinque millia equitum fudimus: cataphractarios, quos illi* (Persæ) *clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus: eorum armis nostros armavimus.* Nec aliter Ammianus 16, 10 *Sparsique*, inquit, *cataphracti equites, quos clibanarios dictitant Persæ &c.* ¶ 2. Est & *Clibanus*, furni mobilis, seu vasis genus coquendo pani vel aliis rebus aggestis subjectisque prunis undique tectum, ein brenn-ofen, back-ofen. Plin. 20, 9 de Scilla loquens: *Coquitur pluribus modis: in olla, quæ conjiciatur in clibanum, aut furnum; vel adipe, aut luto illita.* Apud lautiores, ut panis recentissimus convivis apponeretur, ipsos etiam *clibanos* in cœnationem inferebant. Salubriorem etiam clibanarium panem existimabant eo, qui in furno coctus esset. v. Burm. ad Petron. c. 35 p. 149. Colum. 12, 15 *Oblita vasa clibano vel furno torrefaciunt.* Ubi videtur clibanum eumdem facere ac furnum; sicuti & Tertull. adv. Marc. 4, 30 *Clibanus vel furnus gehennæ sequitur.* Et Sulp. Severus de Virtutibus Monach. Oriental. 1, 18 *Casu clibanus propter ardebat, qui multo igne succensus coquendis panibus parabatur: exundabat abruptis flamma fornacibus & intra camini illius concava totis habenis regnabat incendium.* De Clibanorum forma ita Colum. 5, 10 *Sed scrobis* (scrobs) *clibano similis fiat: cujus imum summo patentius est, ut laxius radices vagentur, ac minus frigoris hieme, minusque æstate vaporis per angustum os penetret, &c.*

¶ Clibanārius, i, m. cataphractus eques, ein kürasirer; de quo modo diximus in *Clibani* notione priori: Addi possunt Eutrop. 0, 7, 5; Sextus Rufus (sive Rufus Festus) c. 15 & 24; Ammianus 16, 12.

¶ Clibanītes, æ, m. eine torte, pastete, gebackens. *Clibanites vel testuaceus, qui in testu vel clibano, vel artoptitius, qui in artopta assabatur*, Turneb. Advers. 14, 5.

¶ Clibanītius, a, um, im ofen gebacken; ut, *Panis clibanitius*, becken-brod. Isidor 20, 2.

CLIBŌDION, i, n. κλιβώδιον, i. e. helxine, St. Peterskraut. Diosc. 4, 37.

CLĪDIUM, i, n. κλείδιον, thynni jugulus est, qui præcipue in hoc recenti piice commendatus, Plin. 9, 15.

CLIDŪCHUS, i, m. κλειδοῦχος, ex κλεὶς clavis & ἔχω habeo, claviger, scil. Pluto, qui inferorum sedem clauiam tenet, Plin. 34, 8. Est peculiaris Io. Gottl. Schwartzii de dis κλειδούχοις dissertatio.

CLIENS, tis, c. qui sese in fidem patrociniumque alicujus dedit Gell. 5, 13, ein unterthan, untergebener, schutz-genoß. *Cliens* dicitur quasi colens; vel quasi clinans sive inclinans in alicujus tutelam. Correlativum ejus *patronus* est. Notandum autem, moris fuisse apud Romanos, ut provinciales & socii P. R. in clientelam se darent proceribus Romanis. quos patronos sibi adoptabant, non modo publice, sed etiam privatim: iique ut *clientes* eorum dicerentur. Ferebat autem id hujusmodi consuetudo, ut *clientes* perpetuo patronorum suorum patrocinio caput & fortunas suas tuerentur: vicissimque ipsi patronos suos omni observantia atque obsequio colerent, & venerarentur. Ovid. de Arte 1, 88 *Qui modo patronus, jam cupit esse cliens.* Suet. Tib. c. 1 *Clientes cum patronis demigrabant.* De origine clientum v. Dionys. Halicarn. 2, 9 & 10. Item Plutarch. in Romulo p. 25. Vide & infra in *Patronus.* Clientem fallere magnum scelus. Hinc apud inferos conjunguntur, quibus *pulsatusve parens, & fraus innexa clienti*, Virg. Æn. 6, 609; ubi Taubmannus monet; Lex XII. Tab. erat: *Patronus si clienti fraudem fecerit, sacer esto*, i. e. exsecrabilis. vid. & Gell. 5, 13. ¶ 2. Laxiori significatu *clientes* dicti, quicunque beneficii alicujus aut commodi sui spe aliquem sectantur. Plaut. Men. 4, 2, 4 *Clientes sibi omnes volunt esse multos.* Curt. 7, 4, 21 *Bessus cum clientum manu, qui non mutaverant fidem, &c.* ¶ 3. Nostris moribus *Cliens fiduciarius* dici potest ein vasall, lehnmann. Sequiori ævo SUSCEPTI dicebantur, ut Ammiano 17, 20 de rege Alemannorum Suomario loquenti. v. ibi Lindebrog. & Franc. Iureti Miscell. ad Symmach. 5 ep. 41. Iis stipati incedebant principes, qui nec a sedentibus aberant auctore Barth. ad Claudian. p. 1198. ¶ 4. Communis generis esse hoc nomen docetur versu Sulpitiæ 11 *Precibus descende clientis* (se intelligit) *& audi.* Sed vid. etiam *Clienta.*

¶ Clientulus, i, m. diminut. Dialogo de Orator. c. 36 extr. *Ne clientulorum loco numerarentur*

¶ Clienta, æ, f. Festus: *Clientam pro cliente dixit Plautus*; atque is Mil. 3, 1, 191 *Habeo eccillam meam clientam.* Horat. 2 od. 18, 8 *Nec mihi trahunt honestæ purpuras clientæ.* Adde Auson. Parent. epigr. 24.

¶ Clientula, æ, f. diminut. Asconius de Prætura Vrb. p. 102 *Plebeja quædam clientula Verris.*

¶ Clientēla, æ, f. aliquando significat multitudinem clientum, qui potentem aliquem civem, principemve favore prosequuntur, & ejus dignitatem tuentur, ducti aliqua mercede, vel beneficio, der anhang, die vasallen. Cic. Catil. 4, 11 *Pro clientelis hospitiisque provincialibus &c.* Id. Att. 14, 12 *Scis, quam diligam Siculos, & quam illam clientelam honestam judicem.* conf. Tac. An. 3, 55, 2; & 13, 37, 1; Hirt. B. Afric. c. 22. Iustin. 8, 4, 8; & Sallust. Iug. c. 85 sub initium orationis C. Marii; & passim alii. ¶ 2. Item, defensio est & patrocinium, schutz, schirm. Ter. Eun. 5, 3, 9 *Thais patri se commendavit in clientelam & fidem.* Cic. pro Rosc. Am. c. 37 *Se in alicujus fidem & clientelam conferre.* Suet. Aug. c. 17 *Bononiensibus quoque publice, quod in Antoniorum clientela antiquitus erant, gratiam facit conjurandi cum tota Italia pro partibus suis.*

¶ Clientelāris, e, lehnbar, apud ICtos; ut, *Clientelare prædium*, lehn-gut.

CLIMA, ătis, n. Græca vox a κλίνω, *inclino*: Κλίμα, *regio, pagus, tractus*, ut in veteri Gloss. Græco-Latino reponitur, die revier, die gegend. Geometris spatium quoquo versus pedum LX. Colum. 5, 1 *Clima*, inquit, *quoquo versus pedum est LX actus quadratus undique finitur pedibus CXX.* ¶ 2. In cælo plaga est duobus parallelis interjecta, *Inclinatio* & *Declinatio* Latinis dicta, quod certo spatio inclinetur ad polum sive declinet ab æquatore, a cujus principio usque ad finem dimidiatæ horæ longitudinis diei longissimæ variatio est. Vitruv. 1, 1 *Disciplinam vero medicinæ nosse oportet, propter inclinationes cæli, quæ Græci κλίματα dicunt.* Colum. 3, 1 *Omni pæne regione, & omni declinatione mundi.* ¶ 3. Ex cælo in terram deducitur, & spatium aliquod inter duos parallelos notat, ein erdstrich; aliter quidem antiquis, recentibus itidem aliter, qui plura, quam illi, constituunt climata. Vide Geographos. Sic Apul. in Trismeg. p. 98 *Horarum & climatum distantibus punctis.* Adde Apostolum ad Rom 15, 23.

¶ Enclima, ătis, n. ἔγκλιμα, idem fere quod *Clima* sive plaga mundi. Vitruv. 9, 9 *Hemicyclium ad enclima succisum.* vid. Baldi Lex. Vitr. p. 45.

Climacides, climacter, climactericus, vide *Climax.*

CLĪMĂTIAS, æ, m. inter modos terrarum motûs, ap. Ammian. 17, 7 *Climatiæ, qui limes ruentes & obliqui urbes, ædificia, montesque complanant.*

CLĪMAX, ăcis, f. Κλίμαξ, proprie scala, eine leiter. ¶ 2. Est schema, *Gradatio.* vid. Quint. 9, 3 p. 814. ut; *Africano industria virtutem, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit.* Ovid. Fast. 3, 21 *Viderat hanc, visamque cupit, potiturque cupita.* Mart. Capellæ lib. 5 p. 176 *Climax est ascensus*: ut est Cic. pro Mil. c. 23 *Neque vero se populo solum, sed etiam &c.*

¶ Climăcis, ĭdis, f. κλιμακίς, parva scala. Vitruv. 10, 17 de ballistæ partibus loquens; *Climacidos scapi longitudo foraminum XIII.* ¶ 2. *Climacides* etiam dictæ Cypriæ mulieres in Syriam transmissæ, ad Artabazi Mentorisque Gynæcea, ut acclinatæ currum inscensuris regum uxoribus gradum struerent, ac velut scalam arrigerent. vid. Athenæus 6, 6, & Plutarchus de dignosc. adular.

¶ Climacter, ēris, m. Κλιμακτήρ, *annus scansilis* vel *scalaris*, qui & *gradarius* & *decretorius* a medicis dicitur, senibus aut fatalis plerumque, aut alioqui periculosus, ideo, quod singulares motus efficiat virtutis corporum, ein stuffen-jahr. Colligitur autem ex septies novem annis, ut efficiatur annus ætatis LXIII, quo vitæ tempore multos magnos & mediocres homines mortuos esse, & historiæ veteres & recentes testantur. Nam & Aristoteles & Virgilius eo anno extincti sunt. Quin & ex VII multiplicatis climactericus efficitur; ut XIV, XXI, XXVIII, XXXV, XLII, XLIX, LVI, qui multos præstantes viros abstulit. Gell. 15, 7 *Observatum est in multa hominum memoria, expertumque est, in senioribus plerisque omnibus, sexagesimum tertium vitæ annum cum periculo & clade aliqua venire, aut corporis morbique gravioris, aut vitæ interitus.* vid. ibidem epistola Augusti ad Cajum nepotem. Gellius & voce *Climacter* 3, 10 usus est. Iulii Firmici locum ex Mathes. 4, 14 de ejusdem LXIII anni periculo, vide supra in *Androdas.* Alii tamen XLIX periculosiorem statuerunt, cum potentissimi omnium quadrati numeri sint. Vide Censorinum de die Natali c. 14. Sunt, qui tradant, iis, qui LXIII superarunt, quartum annum sequentem, qui LXVII est, propter quaternarii numeri vim, æque suspectum esse debere. Illum enim, quia duo media habet, ideo dissolubilem esse; & proprie ad corpus pertinere, sicut ternarius ad animum pertinet: qui indissolubilis propter mediæ unitatis indissolubile vinculum. Tota autem hæc ratio a superstitiosissima Chaldæorum Ægyptiorumque gente est: cui quid tribuendum sit, Salmasius peculiari commentario de Annis climactericis ostendit. Etiam Iustinus Martyr Quæst. 89 ad orthodoxos, negat naturæ opera pro statu temporis, qui septenario dierum, mensium, aut annorum numero sit definitus, perfici: Sed omnia fieri ipsius viribus naturæ.

¶ Climactĕrĭcus, a, um, adject. κλιμακτηρικός; ut, *Annus climactericus*, Censorin. de Die Natali c. 14, de quo satis jam in *Climacter* dictum. Et Plin. 2 epist. 20 *Habes climactericum tempus, sed evades.* conf. Gell. 15, 7.

Clinamen, clinatus, vide *Clino.*

CLINGO, ĕre, pro *Cingere*, Fest. a Græco κλάειν. Scaliger legit *Cludere.* Et, *Clingi, cludit*, est in Gloss. Isidori. Alii pro κλάειν legunt κιγκλίζειν, i. e. crebro corporis motu imitari motacillam, quæ κίγκλος dicitur. v. Voss. Etym. p. 142. Quid si a κιγκλίς, ut si tanquam *cancellis* cingere sive includere?

CLĪNĬCE, es, f. κλινική, scil. ἰατρεία, medicina, quæ victu & pharmacis medetur decumbentibus. Plin. 29, 1 *Hippocrates traditur instituisse medicinam hanc, quæ Clinice vocatur.* Id. 30, 11 *In quartanis medicina clinice propemodum nihil pollet.* Vid. Mercurialis Var. Lect. 3 c. ult. Lips. epist. Quæst. 1, 5.

¶ Clinicus,

¶ Clinicus, *i*, m. a κλίνη, *lectus*, medicus, qui ægrotos lecto affixos invisit, iisque assidens operam dat, ein arzt, der die bettlägerigen besucht, apud Martial. 4 epigr. 9; & 9 epigr. 98. Hinc Æsculapius, qui medicinæ præses credebatur, *Clinicus Deus* Prudentio dicitur Apotheosi v. 205. Inscriptio vetus apud Gruter. p. 400 n. 7 P. DECIMIVS P. L. EROS MERVLA MEDICVS CLINICVS CHIRVRGVS OCVLARIVS VI. VIR. &c. ¶ 2. Sed & *Clinici* appellantur, qui decumbunt ex morbo & lectis affixi sunt, bettlägerische patienten, Plin. 25, 5. Quomodo non semel usus Cyprianus est epist. ad Marsum, quod de *Clinicorum*, hoc est, illorum baptismate, qui in lecto atque ægroti sacramentum illud acceperant, contra eos disputat, qui pro legitimis Christianis sic baptisatos non habebant; & vere vulgo non *baptisati*, sed *perfusi* dicebantur; quod non ter mergerentur aqua, ut alias; sed toties tantum perfunderentur. Hier. Mercur. loco allegato, Christianos a quibusdam per contumeliam *Clinicos* esse appellatos, ex eodem Cypriano docet. Confer. Io. Andr. Bosii Exercit. de Clinicis Vet. Eccles. Ienæ 1657 habitam, quæ vero ubi ad ecclesiasticum significatum ventum est, deficit. Martial. 3 epigr. 92 *Sternatur a Coricle Clinico lectus*, ut restituit Scalig. Auson. lect. 2, 4 p. 98. ¶ 3. *Clinicus* vespillo est, ein todtengräber; qui ἐν τῇ κλίνῃ in feretro mortuos effert. v. Martial. 1 ep. 31.

¶ Anaclinterium, *i*, n. ἀνακλιντήριον, eine lehne. Spartian. in Ælio Vero c. 5 *Lectum eminentibus quatuor anaclinteriis fecerat.* Ad quem locum hæc Casaubonus p. 45 *Lectorum quatuor sunt ἐνηλατα: ad caput unum, alteram ad pedes: ad spondas interiorem & exteriorem. Illud cui incumbit caput Græci ἀνακλιντήριον* vel *ἀνάκλιντρον nominant. Romani fulcrum vel interdum pluteum, &c.* Vide ipsum, aut si mavis, Salmasium ad eum locum Spartiani p. 63, qui aliquanto accuratius pleniusque de ratione lectorum apud veteres ibi agit.

¶ Biclinium, *i*, n. δικλίνιον, tisch mit zwey betten. Plaut. Bacch. 4, 4, 69 *Ubi est biclinium vobis stratum?* & v. 102 *In biclinio uterque accubitum eatis.*

¶ Hexaclinon, *i*, n. ἑξάκλινον, stibadium, vel torus sex convivarum, ein tisch mit sechs betten. Martial. 9 epigr. 60
Et testudineum mensus quater hexaclinon.

¶ Triclinium, *i*, n. τρικλίνιον, tafel mit drey betten. Lips. 3 Antiq. Lect. p. 95 *Circum mensam tres ut plurimum lecti erant, ex quo triclinii nomen. Vel duo etiam, quod Plautus Biclinium: Posterior ætas hoc aut aliquid simile Sigma vocavit.* Triclinium autem & locus, ubi cœnabatur, & lectus, in quo ad mensam accumbebant, das tafel-gemach, der eßsaal. Veteres enim accumbentes, non sedentes ad mensam, cibum capiebant. Primum autem sic lecti appellati sunt ex eo, quod tres ad mensam sterni solebant. Inde ad ipsas quoque cœnationes translatum vocabulum est; quamquam ita sumi *Triclinii* vocem, negat Servius in Æn. 1, 698 *Antiqui*, inquiens, STIBADIA *non habebant: sed stratis tribus lectis epulabantur. Unde & Triclinium sterni dicitur. Unde apparet, errare eos, qui* TRICLINIVM *dicunt ipsam basilicam vel cœnationem.* Sed male hoc Servius. Cic. Att. 13 ep. ult. *Villa ita completa militibus est, ut vix triclinium, ubi cœnaturus ipse Cæsar esset, vacaret.* Quintil. 11, 2 *Vix eo limen egresso triclinium illud supra convivas corruit.* Loquitur de Simonide. Quod autem Quintil. *triclinium* vocat, id Cicero eamdem historiam narrans de Orat. 2, 86 *conclave* appellat. Petron. c. 22 *Duo Syri expilaturi lagenam triclinium intraverunt.* Etiam Plinius aliquot locis in epistolis hac voce ita usus est. conf. omnino Vitruv. 6, 5 & 7; Suet. Cæs. c. 43 f. & Tiber. 72 f. De lectis ipsis sæpe apud Ciceronem, qui *triclinium statuere, triclinium sternere, in triclinio decumbere: tricliniis accipi* &c. Varro de R. R. 3, 13 *Erat locus celsus, ubi triclinio posito cœnabamus.* De mensa apud Plin. H. N. 33, 11 ex Nepote; *Duo triclinia argentea*, zwey silberne tische.

¶ Tricliniaris, *e*, zum tisch gehörig; ut, *Lectus tricliniaris*, id est, cœnatorius, ein tisch-küssen, Plin. 37, 2; & Lamprid. Heliogab. c. 20. *Apothecæ tricliniares*, Varro ap. Nonium 2, 597; & 15, 14.

¶ Tricliniarius, *a*, *um*, & Triclinarius, quod ad triclinium pertinet; ut, *Servus tricliniarius*, in Veteri inscriptione apud Grut. p. 576 n. 6 & Murat. p. 932, ein tafeldecker. Plin. 9, 39 *Qua purpura quis non jam tricliniaria facit*, scil. vestimenta, quæ *Cœnatoria* alias, Petronio *Cubitoria* dicuntur, tisch-geräthe. Romanis enim alia domestica vestis, alia forensis. Inter domesticas cœnatoria erat, in qua prodire fas non erat, ut ex Martiale Lipsius observat Saturn. 1, 2. ¶ 2. *Triclinaria Babylonica*, stragula erant, quibus tricliniares lecti sternebantur. Plin. 8, 48, sicut eodem libro c. 58 *cubicularia stragula*, dixit.

¶ Triclinarium, *i*, n. absolute cœnatorium conclave; hoc enim subaudiendum est, das tafel-gemach. Ita enim *in silva triclinaria*, Varro R. R. 1, 13 dixit. Nam pro diversis etiam anni temporibus diversas cœnationes habebant Romæ proceres divitesque.

¶ Tricliniarches, *æ*, m. τρικλινιάρχης, ipse præfectus triclinio, der küchen- oder speise-meister. Petron. c. 22 *Iam tricliniarches experrectus lucernis occidentibus oleum infuderat.* S. Iohannes ἀρχιτρίκλινον vocat c. 2, 9, quam vocem & Vetus Interpres retinuit. Iuvencus lib. 2 in pericope de nuptiis illis, *Summum ministrum* vocat, quod universo ministerio tricliniari præpositus esset, ut ex Athenæo Pignorius observavit. Legitur *Tricliniarchæ* nomen & in veteribus inscriptionibus, quas Wowerius ad Petronium, Stuckius in convivalibus Antiquitatibus notavit. c. gr. apud Grut. p. 474 n. 4. TRICLINIARCHAM.

¶ Architriclinus, *i*, m. idem, ἀρχιτρίκλινος, vet. Interp. Ioh. 2, 9.

CLINO, *are*, suaviter submittere, neigen, biegen. vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 75 ex Græco κλίνω, non frequentis usus est. Lucret. 2, 243 dixit: *Paullum clinare necesse est.*

¶ Clinatus, *a*, *um*, gebogen, krumm. Cic. Arat. in Pegaso v. 52 *Clinata est ungula:* Et in Aquila v. 86 *Clinata est Aquilonis ad auras.* conf. v. 259.

¶ Clinamen, *inis*, n. inclinatio, die neigung. Lucret. 2, 292 *Exiguum clinamen principiorum.*

Composita:

¶ Acclino, vel Adclino, *avi*, *atum*, *are*, zuneigen, sich anschmiegen, anlehnen; ut, *Seque acclinavit ad illum*, Ovid. Met. 5, 72. *Acclinare se ad caussam senatus*, Liv. 4, 48.

¶ Acclinatus, *a*, *um*, angelehnt: ut, *Acclinata colla*, Ovid. Met. 10, 268. Petron. c. 103 *Unus ex vectoribus acclinatus lateri navis exonerabat stomachum.*

¶ Acclinis, vel adclinis, *e*, adject. acclinans, anlehnend. Ammian. 29, 26 *Municipium monti accline*, am berge liegend. Virg. Æn. 10, 834 *Corpusque levabat Arboris acclinis trunco.* ¶ 2. *Acclinis falsis animus, meliora recusat*, i. e. propensus, geneigt zu falschen dingen, das darzu lust hat. Horat. Sat. 2, 2, 6. conf. Parei Lex. Cr. p. 22. De hoc & aliis compositis huc pertinentibus notandum, ea sæpe confundi cum compositis ex *Clivus*, ubi vide quæ notamus ad *Acclivus*.

¶ Acclinatorium, *i*, n. locus, in quo acclinari & requiescere possumus: item id super quod inclinatur, da man sich anlehnen und ruhen kan, ein polsterstuhl. Cathol.

¶ Declino, *are*, deflectere, ablencken, sich abhalten, ablassen, meiden. Cic. pro Planc. c. 41 pr. *Urbem mihi amicissimam declinavi.* Id. Att. 14, 17 *Declinare ab aliquo loco.* Et in Orat. c. 40 *Declinare a proposito.* Id. Att. 2, 19 *Declinare contentiones.* *A delictis, quæ parva videntur, est diligentius declinandum*, Id. Off. 1, 40. *Declinare de via*, itre gehen, Id. de Amic. c. 17. Plautus Aul. 4, 8 extr. *Nam ego modo declinavi paullum me extra viam.* Et Virg. Æn. 4, 185 *Dulci declinat lumina somno.* ¶ 2. Grammatica notio hujus verbi oppido nota, etiam perantiqua est. Varro L. L. 7 post pr. *Recto casu accepto, in obliquos declinant.* Vide ibi plura. conf. Id. 9, 3; & Gell. 4, 1 *Declinare in extremas literas nomen.* Quint. 1, 4 p. 47 *Nomina declinare & verba in primis pueri sciant.*

¶ Declinatus, *a*, *um*, inclinatus, abgewichen; ut, *Neque spe neque metu declinatus animus*, Quintil. 12, 1. Et, *Declinata ætas*, i. e. provecta, Idem 12 c. ult. ¶ 2. Derivatus, hergeleitet. Gell. 10, 21 *A novo declinatum novius & novissimum.* Varr. L. L. 7, 2 *Declinata verba:* conf. Id. 9, 4 ext.

¶ Declinatio, *onis*, f. die abwertsbeugung. Curt. 4, 6 *Exigua corporis declinatione evitato ictu.* Translate de oratione Cic. Partit. Orat. 15 *In cursu ipso orationis declinationes ad amplificandum dantur.* die vermeidung. *Laboris & periculi declinatio*, Cic. pro Cluent. c. 53 extr. Opponitur appetitioni, & Græcis ἔκκλισις dicitur. Vide Simplicium in c. 1 Epicteti. Gell. 14, 1 *Consilia quoque hominum ipsa & arbitria & varias voluntates appetitionesque & declinationes, moveri agitarique desuper e cælo putarunt.* ¶ 2. *Declinatio* etiam κλίμα est, h. e. regio & spatium certum cœli & terræ; vide supra *Clima*. Columella procemio Operis: *Qui se hac scientia gluris, perfectum volet profiteri, si* [illegible] *rerum naturæ sagacissimus, declinationum mundi non ignarus, ut exploratum habeat quid cuique plagæ conveniat, quid repugnet.* ¶ 3. De flexionibus nominum & verborum in casus aut alias terminationes, occurrit apud Varronem L. L. 7, 2 *Declinatio inducta in sermones utilis & necessaria de caussa.* Quint. 1, 4 p. 50 *Multa verba non totum declinationis ordinem ferunt.* Ap. Varronem l. c. in eadem materia invenitur & vox

¶ Declinatus, *us*, m. Novis, inquit Varro l. c. *nominibus allatis in consuetudinem, sine dubitatione eorum declinatus statim omnis dicit populus.* conf. Idem 8, 28; & 9, 1 extr. ¶ 2. Opponitur etiam appetitui, ut *Declinatio* n. 1, ubi Cic. Fin. 5, 7 *Consent primum declinatum* (sc. voluptatis) *dolorem.*

¶ Indeclinabilis, *e*, quod declinari non potest, unvermeidlich, unwandelbar, unbeweglich. Gellius 6, 2 fatum vocat *sempiternam & indeclinabilem rerum seriem.* Sen. epist. 66 *Virtus animum rectum & indeclinabilem præstat.* Ammian. 25, 13 *Indeclinabilis judex*, id est, rigidus & inexorabilis. Rursus Sen. epist. 74 *Indeclinabilis justitia.*

¶ Indeclinatus, *a*, *um*, standhaftig, unabläßig; ut, *Indeclinata amicitia*, id est, constans. Ovid. 4 Trist. 5, 24.

¶ Inclino, *are*, inflectere, sich neigen, lencken, beugen, geneigt seyn. Iustin. 5, 1 extr. *Quo se fortuna, eodem & favor hominum inclinat.* Liv. 35, 57 *In hunc maxime favor plebis se inclinabat*, das volck war ihm günstig. Id. 6, 39 *P. Manlius dictator rem in caussam plebis inclinavit.* Aliud est apud Cæs. B. Civ. 1, 52 *Magna erat rerum facta commutatio, ac se fortuna inclinaverat*, das glück hatte sich gewandt, war nicht mehr günstig. conf. Liv. 4, 55 & ibi Drakenb. Lucan. 2, 72 *Inclinant jam fata ducem.* Plin. 14, 20 *Inclinare in vitium.* Ovid. Met. 11, 355 *Genua inclinare arenis*, niederknien. Horat. 3 od. 28, 5 *Inclinat meridies* scil. ad vesperam. Hinc Curt. 6, 11, 9 *Dies inclinabat in vesperam.* Liv. 9, 32 *Sol meridie se inclinavit*, der abend kam heran. Cic. Fin. 3, 3 *Ad Stoicos se inclinare.* Liv. 5, 8 *Culpam in collegam inclinare*, die schuld auf ihn schieben. Id 1, 12 *Romana inclinatur acies*; *& inclinat*, Id. 7, 33 i. e. fugit. Et, *Milites in fugam inclinarunt*, Id. 34, 28. Cic. Att. 3, 13 *Paullulum inclinari timoris*, etwas furchtsam werden. ¶ 2. Eleganter de animi sententia, ac voluntate dicitur, Liv. 7, 9 *Inclinat animus, ut arbitror* &c. Id. 29, 33 extr. *Hæc animum inclinant, ut credam*, &c. Id. 27, 46 *Militaris eo inclinant sententiæ, ut tempus pugnandi differretur.* ¶ 3. Apud Grammaticos *inclinare* est verba & nomina in casus, personas & tempora mutare. v. Gell. 4, 9. ¶ 4. *Inclinare* etiam obscœnum verbum est, quo sensu usus videtur Iuvenalis 9, 26 & 10, 224. Vide Interpretes.

¶ Inclinans, *tis*; ut, *Inclinantem erigere*, Cic. de Orat. 2, 44. *Inclinans ad crocum vel in luteum colorem*, i. e. proxime accedens, das dem gelben nahe kommt.

¶ Inclinatus, *a*, *um*, geneigt, hinfällig. *Ver inclinatum in æstatem*, Sen. epist. 76. *Inclinato in postmeridianum tempus die*, Cic. Tusc. 3, 3 extr. *Inclinata ululantique voce*, Cic. de Orat. 8. *Inclinata fortuna & prope jacens*, Id. fam. 2, 16. *Inclinata res est*, Id ad Lentul. 1, 1, h. e. prope finem adducta. Eidem opponitur *integra* a Cæs. in epist. ad Att. 10, 8. *Inclinata re*, Liv. 42, 59. *Inclinato statu*, Iustin. 4, 4, 8. ¶ 2. Elegantissime ad militiam transfertur; & *Inclinata acies*, est fugam spectans.

ſpectans, die ſich nach der flucht umſiehet, apud Vellej. 2, 52, 3; & Suet. Cæſ. c. 62: & *Inclinatæ copiæ*, Corn. Nep. 16, 5, 4; & Paterc. 2, 55, 1. ¶ 3. Compar. Cic. in Arat. v. 10 *Aries ad flamen Auſtri inclinatior*. Et Avienus Perieg. v. 1263 *Tellus in auſtralem inclinatior axem*. Liv. 3, 2 *Inclinationibus ad pacem animis*, & 23, 46 *Plebs ante inclinatior ad Pœnos fuerat*.

¶ Inclinatus, *us*, m. ſubſt. *inclinatio* eſt. Gellius eo uſus 3, 12 *Simili inclinatu*, i. e. flexione, derivatione. Sed uſitatius eſt

¶ Inclīnatio, *onis*, f. die neigung, zuneigung. *Inclinatio voluntatis*, Cic. de Orat. 2, 29. *Inclinationes & momenta temporum*, veränderungen, Idem fam. 6, 10. *Minimis momentis maximæ inclinationes temporum ſiunt*, Idem Phil. 5, 10. ¶ 2. Item *κλίσις*, ut, *Sub ea inclinatione cœli*, Gell. 14, 1. Et Vitruv. 6, 1 *Ad inclinationem mundi* &c. ¶ 3. Pro declinatione, Grammaticis eſt: e. g. ap. Varr. L. L. 8, 1 *Quorundam inclinationes ſequi*. Et 8, 63 *In inclinationibus verborum*.

¶ Inclinamentum, *i*, n. idem quod inclinatio aut determinatio, die endigung. Nigidio in Gell. 4, 9 eſt *πτῶσις*, ſive verborum caſus: *Si omnia*, inquit, *ejusmodi* (in OSVS,) *inclinamenta nimium ac præter modum ſignificant, & iccirco in culpas cadunt, ut Vinoſus, Mulierosus, Verbosus* &c.

¶ Inclinābilis, *e*, beweglich. *Dubios & in pravum inclinabiles revocare ad rectum*, Sen. epiſt. 94.

¶ Inclinis, *e*, quod inclinatur, quod cedit, niedergebogen, abhängig. Val. Flacc. 4, 307 *Sonat omnis vulnere cervix Inclinis ceditque malis*. Minucius Felix c 3 de luſus genere: *Teſtam plano ſitu digitis comprehenſam, inclinem atque humilem, quantum poteſt, ſuper undas inrotare*. ¶ 2. *ἀκλινής*, inflexilis, rigidus, ſtarr. Manil. 1, 596 *His eadem eſt via, quæ mundo pariterque rotantur Inclines. Inclines* ſive *ἀκλινῆς ὅτε ἐπινεύσειν, ὅτε ἀπονεύσειν*.

¶ Interclīnis, *a, um*, uneben. Ambroſ. in Egeſipp. *Civitas interclina rupibus*.

¶ Proclīno, *are*, ut inclinare, beugen, neigen. Colum. 10 *Quam in partem proclinentur*. Ovid. 2 Amor. 11, 39 *Tum mare in hæc magnus proclinet litora Nereus*.

¶ Proclinatus, *a, um*, hinfällig, das einen hang hat. Vitruv. 2 c. ult. *Curvatura montis proclinata ad mare*. Id. 5, 12 *Proclinatum latus*. Et Cæſ. ad Cic. Att. 10 poſt ep. 8 *Ne quo progrederetur proclinata jam re*. Id. Cæſ. B. Gall. 7, 42 *Adjuvare rem proclinatam*.

¶ Proclinatio, *onis*, f. ut inclinatio, die niederhangung, neigung. Vitruv. 5, 12 *Proclinatio ea impleatur arena*.

¶ Reclīno, *are*, beugen, niederlegen. Cic. Arat. in Cepheo: *At Cepheus caput atque humeros palmasque reclinat*. Et Plin. 29, 3 *Pili reclinantur*. ¶ 2. Et abſolute, ut, *Onus imperii in cum reclinat*, die mühe liegt oder ruhet auf ihm. Sen. ad Marciam c. 2.

¶ Reclinatus, *a, um*, angelehnt, niedergelegt. *Solet obvepere ſomnus in aliquod adminiculum reclinatis*, Sen. epiſt. 36. *In gramine reclinatus*, Horat. 2 od. 3, 6.

¶ Reclinatorium, *i*, n. eine lagerſtätt. Vulg. Interp. Cant. 3, 10. vide Barthii Adverſ. 35, 23.

¶ Rēclīnis, *e*, adject. i. e. reclinatus, lehnend. Martial. 9 epigr. 91 *Sic in gramine floreo reclinis*, &c. Sen. Theb. v. 499 *Reclinis haſtæ*. Tac. An. 13, 16, 5 *Ille ut erat reclinis*. conf. Stat. Silv. 1, 2, 161; & 4, 3, 70.

¶ Reclinus, *a, um*, etiam invenitur. Vopiſc. Firmo c. 4 *Reclinus & reſupinus*. Vide Grut. & Salmaſ.

¶ Triclinium, &c. vide paullo ante *Clinice*.

CLĪNŌPĀLE, *es*, f. *κλινοπάλη*, palæſtra lecti. Suet. de Domitiano c. 22 *Aſſiduitatem concubitus, vel exercitationis genus, Clinopalen vocabat*. conf. Aur. Vict. Epit. c. 11.

CLĪNŌPŎDION, *i*, n. *κλινοπόδιον*, herba, pulegium montanum, ſecundum Ruell. originum longum, werbeltoſten. Dioſc. 3, 90; Plin. 24, 15.

CLĪO, *Clius*, f. una eſt ex Muſis, ſic appellata a *κλέος, gloria*, quam literarum cognitio & eruditio parit, mater fuit Hymenæi. Ovid. de Arte 1, 27 *Non mihi ſunt viſæ Clio Clusque furores*.

CLISTHĒNES, *is*, m. *κλεισθένης*, Athenienſis, nobilis mollitiei ac impudicitiæ homo, de quo v. Burm. ad Quinc. 3, 7 p. 269. ¶ 2. Nobilis inprimis legis de oſtracismo inventor, de quo v. Perizon. ad Æl. V. H. 13, 24.

CLĪTARCHUS, *i*, m. hiſtoricus, qui ſcripſit res geſtas Alexandri M. cujus in expeditionibus comes fuit. Quint. 10, 1 p. 901 *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur*. Adde Curt. 9, 5, 21.

CLĪTELLÆ, *arum*, f. pl. ein ſaum-ſattel, ſellæ ſunt & farcinæ, quæ aſinis aut mulis imponuntur; *Muli Capuæ clitellas ponunt*, Horat. 1 ſat. 5, 47. conf. Id. 1 epiſt. 13, 8; & Plaut. Moſt. 3, 2, 91. *Clitellis aptior mulus*, Colum. 6, 37. *Bovi clitellas imponere*, proverbialiter ſignificat, provinciam ei imponere, cui ea non conveniat, ſicuti bovi non conveniunt clitellæ. Uſus eſt Cic. Att. 5, 15, & Ammian. 16, 7 *vetus proverbium* vocat. Plura de clitellis dabit Scheffer. de re Vehiculari 2, 2. ¶ 2. Loca acclivia ſic dicuntur, perinde ut *καταβάσεις* Græcis, teſte Scaligero. *Κλιτὸς* enim *acclivitas* eſt, unde Latinis *Clitellæ*: quippe quod ultra clitellarum declivia ſunt. Peculiariter Feſto ſunt loca Romæ devexa, & in via Flaminia. ¶ 3. Eſt & genus tormenti, eodem Feſto auctore: ut *Equuleus*.

¶ Clītellarius, *i*, m. ein laſtträger; ut, *Aſinus, mulus clitellarius*, ein ſaum-roß. Cato c. 10; & Cic. Top. c. 8; Colum. 2, 22. Figurate Plaut. Moſt. 3, 2, 94 *Ego homines habeo clitellarios, magni ſunt oneris, quicquid imponas, vehunt*. De ejus fabula *clitellaria* vide ſupra in *Aſtraba*.

CLITERNIA, *æ*, f. Italiæ oppidum, Melæ 2, 4. *Clternum* Ptolemæo.

¶ Cliterninus, *a, um*, adject. ut, *Cliternini colei*, Cic. fam. 9, 22, ubi ex ambiguo non tam ad illud oppidum videtur alludere, quam vel ad aliquam obſcenam appellationem, vel ad *κλειτορίς* ſeu *κλειτόριον*, quæ pars eſt pudendi muliebris. Conf Cæl. Rhod. 2, 39. *Cliternini*, populi, Plin. 3, 12.

CLĪTŌRIS, *is*, f. ſive clitorium, *i*, n. *κλειτόριον*, Arcadiæ civitas, juxta quam lacus ſeu fons *Clitorius* appellatus aquam fundit, quæ pota abſtemios facit. Vide Ovid. Met. 15, 322 ſeqq. *Clitorio quicunque ſitim de fonte levarit*, &c. ac Plin. 32, 2. Azaniæ fonti hoc adſcribit Eudoxus apud Stephanum h. v. Azania autem pars Arcadiæ, in qua Clitorius fons.

CLĪTVMNVS, *i*, m. fluvius in Mevania, quæ Vmbriæ pars eſt, cujus aqua a pecudibus potata albos fœtus creat. Virg. Georg. 2, 146 *Hinc albi Clitumne greges, & maxima taurus Victima*, &c. Et Sil. 4, 547 *Patulis Clitumnus in arvis Candentes gelido perfundit flumine tauros*. Plin. 2, 103; Plin. Iun. 8 ep. 8 eleganter deſcribit. vid. & Brouckh. ad Propert. 2, 15, 25. *Clitumni* cognomine lovem ipſum conſecratum in Vmbria, ex Vibio Sequeſtro de fluminibus, Turnebus obſervat Adverſ. 29, 26. ¶ 2. Eſt & *Clitumnus* adjectivum. Stat. 1 Silv. 4, 129 *Aut præſtent niveos Clitumna novalia tauros*.

CLĪTVS, *i*, m. amicus Alexandri M. cariſſimus, quod nutricis ipſius eſſet filius, ipſiusque ſervator aliquando fuiſſet: ab eodem tamen ob liberiorem ſermonem inter pocula occiſus. v. Curt. 8, 1; Iuſtin. 12, 7. ¶ 2. De aliis *Clitis* v. Freinsh. Comm. ad Curt. 8, 1, 20; deque Mileſio Hiſtorico Voſſ. de H. Gr. 1, 10; & 4, 10.

Clivia, clivinus, clivius, vide *Clivus*.

CLĪVVS, *i*, m. idem eſt in colle, quod in monte jugum, Valla auctore 4, 43, der hügel, das ſtickele den hügel herab. Sic *Clivus Capitolinus*, Cic. Att. 2, 1, de quo Ovid. Faſt. 1, 264 *Arduus in valles & foræ clivus erat*. Metaphorice Sil. 4, 605 *Explorant adverſa virus, perque ardua duro Nititur ad laudem virtus interrita clivo*. Ovid. Rem. am. v. 394 *Principio clivi veſter anhelat equus*. Nimirum ad quamcunque difficultatem ſignificandam utuntur hoc verbo. v. Drakenb. ad Sil. 6, 120. Neutro genere dixit Cato apud Non. 3, 28 *Loca ardua & cliva depreſſa*.

¶ Clīvulus, *i*, m. dimin. Apul. 4 Met. p. 144 *Clementi denique transmiſſo clivulo, pervenimus ad locum deſtinatum*. Colum. 6, 37 *Adverſus clivulus*.

¶ Clīvōſus, *a, um*, bergicht, ſtickel, hügelicht; ut, *Clivoſus trames*, Virg. Georg. 1, 108; & *Rus clivoſum*, ibid. 2, 212. conf. Colum. de Arb. c. 4. ¶ 2. Difficilis, laborioſus. Sil. Ital. 6, 120 *Talis lege Deum clivoſo tramite vitæ Per varios præceps caſus rota volvitur evi*.

¶ Clivius, *a, um*, aliud adject. ut, *Clivia auſpicia, quæ aliquid ſieri prohibent. Omnia enim difficilia Clivia vocabant*, a clivis, locis arduis, Feſtus. v. II. Voſſ. ad Catull. p. 72, ubi tum Catullo tum Statio hanc vocem reſtituit, ut *Cliviæ* aves ſint prohibentes, &c. De loco Statii vid. in *Lechæum*, *Lechiæ*. Hinc &

¶ Clivina, *æ*, f. avis ab antiquis nominata, quæ & clamatoria dicta & prohibitoria. v. Plin. 10, 14.

¶ Clivia, *æ*, f. regio a Rheno bipartita, a clivis dicta, & urbs ejusdem regionis præcipua, quæ in tribus clivoſis collibus, in quibus a Cæſare condita dicitur, pendula verſus Rheni ripam panditur, Cleve. v. Geogr.

Compoſita:

¶ Acclivis, *e*, ſtickel, bergan, aufwerts. Virg. Georg. 2, 276 *Tumulis acclive ſolum*. Cæſ. B. Gall. 2, 29 *Acclivis aditus*. ¶ 2. Nota, hoc & reliqua ex *clivus* compoſita ſæpe confundi cum compoſitis ex *Clino*, ut in *Acclinis* notamus; ac præterea ita fere differre, ut quæ ex *clivus* formantur, fere de locis dicantur, quæ ex *clino*, de perſonis vel rebus. v. Drakenb. ad Sil. 5, 470.

¶ Acclivus, *a, um*, idem. Ovid. Met. 2, 19 *Acclivo limite*. Conf. Id. Faſt. 5, 154; Et Manil. 1, 232.

¶ Acclivitas, *atis*, f. die aufſteigende höhe. Cæſ. B. Gall. 2, 18 *Ab eo flumine pari acclivitate collis naſcebatur*. Colum. 2, 4 *Hac rativne difficultas acclivitatis infringitur*.

¶ Declivis, *e*, berg-unter, abhängig, abſchößig, abwerts. Cæſ. B. Gall. 18 *Collis ab ſummo æqualiter declivis ad flumen vergebat*. Lucan. 2, 421 *Declivia montis*. conf. 4, 427. Plin. 8 ep. 18 *Ætate declivis*, i. e. ſenex.

¶ Declivus, *a, um*, idem. Compar. Vulg. Interp. Iudic. 19, 9 *Dies ad occaſum declivior*, der abend.

¶ Declīvitas, *ātis*, f. die abhängige lage. Cæſ. B. Gall. 7, 85 *Exiguum loci ad declivitatem faſtigium magnum habet momentum*.

¶ Proclīvis, *e*, pronus, inclinatus, geneigt. Ter. Andr. 1, 1, 50 *Ingenium eſt omnium a labore proclive ad libidinem*. Compar. *Alii ad alios morbos procliviores ſunt*, Cic. Tuſc. 4, 37. *Proclivior uſus in pejora datur*, Claud. Conſ. Hon. 4, 261. ¶ 2. *Proclive*, & *in proclivi eſſe*, i. e. in promptu, facile, leicht, Ter. And. 4, 2, 18 *Id faciam, in proclivi quod eſt*. Cic. Off. 2, 20 *Dictu eſt proclive*.

¶ Proclivus, *a, um*, idem. Lucret. 6, 728 *Proclivus - - impetus undis*. Sen. de Morte Claud. p. 858 *Omnia proclivia ſunt, facile deſcenditur*. Et epiſt. 86 *Iunius menſis eſt jam proclivus in Iulium*. conf. Plaut. Mil. 4, 2, 27.

¶ Proclive, adverb. leichtlich. Cic. Tuſc. 4, 18 *Sunt in lubrico, incitataque ſemel proclive labuntur*. v. ibi Gronov. Et

¶ Procliviter, adv. idem. Gell. 1, 6 *Facile & procliviter perſuaſit*. Comp. *Proclivius peccare*, Id. 12, 11. *Proclivius currit oratio*, Cic. de fin. 5, 28. *Res proclivius ad perniciem labitur*, Id. de Amic. c. 12.

¶ Proclivitas, *atis*, f. die zuneigung. *Proclivitas ad morbos, ad ægrotandum*, utrumque Ciceronis Tuſc. 4, 12. Proprie de leni montium decurſu, der abhang des berges. Hirt. B. Afr. c. 37 *Inde parvulam proclivitatem digreſſus, ſiniſtra parte campi propter mare legiones ducit*.

¶ Proclivium, *i*, n. der abſchuß. Frontin. Strat. 2, 2, 2 *Adjuvante proclivio*, ſcil. editi loci. Claud. de laud. Stil. 1, 23 *Laſſant proclivia currus*.

¶ Reclivis, *e*, abhängig, rückwärtig. Pallad. 1, 6 *Campo ad ſolem reclivi*. Et 7, 2 *Tabulæ reclives*.

¶ Reclivus, *a, um*, idem. Vopiſc. Firmo c. 4 *Ipſe reclivus ac reſupinus & curvatus*. Fortunat. Mart. 3 *Nare reclivia*.

CLŌĀCA, *æ*, f. a *colluendo* dicta Feſto, vel *cluendo*, de quo paullo poſt n. 2 ein gewölbter canal oder abzug. Horat. 2 ſat. 3, 242 *Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam*. Plin. Epiſt. 10, 99 *Nomine quidem flumen, re vero cloaca fœdiſſima*. Add. Cic. pro Cæc. c. 13. De *Cloacis* publicis Romæ, quos Tarquinius Priſcus exſtruxit, admirabili & vere maximo opere, receptaculo omnium purgamentorum urbis, lege Liv. 1, 56 pr Item 5, 55 ext. ubi ſua ætate *veteres cloacas primo per publicum*

publicum ductas, privata passim subiisse tecta, ait, ejusque rei caussam conjicit in festinationem post incensam a Gallis urbem, quæ curam vicos dirigendi exemerit. Adde Plinium 36, 15, itemque Cassiodor. 3 epist. 30 & 8 epist. 29, & quæ ad ea loca Lipsius disserit de magnitudine Rom. 3, 13. ¶ 2. *Cloacam* fœtidum anus ventrem vocat Plautus Curc. 1, 2, 29. *Arcem facere ex cloaca*, Prov. Cui simile est: *Lapidem e sepulcro venerari pro Deo*; de iis, qui rem haud ita magnam magni faciunt, in oculis ferunt, ac mirantur. Vtroque Cicero usus est pro Plancio c. 40 pr.

¶ Cloacŭla, *æ*, f. diminut. parva cloaca. Lamprid. in Heliogab. c. 17.

¶ Cloaco, *are*, inquinare. Fest.

¶ Cloacālis, *e*, adject. unflätig; ut, *Cloacale flumen*, id est, colluvies cloacarum, quod ex Catone Festus citat. Sidonius de flagitioso 3 ep. 13 *Fæculentiæ par cloacali: quæ quo plus commota, plus fœtida est.*

¶ Cloacarium, *i*, n. Subauditur *tributum*. Vlpian. l. 27 § 3 Dig. de usufr. & quemadm. *Si quid cloacarii nomine debeatur.* Erant etiam instar pœnæ *cloacarum purgationes*, auctore Trajano ad Plin. 10 epist. 41 extr.

¶ Cloacīna, *æ*, f. Dea apud Romanos, cujus simulacrum in cloaca maxima repertum Tatius consecravit, & quia, cujus esset effigies, ignorabat, ex loco illi nomen imposuit. v. Prudent. Apoth. v. 265; Lactant. 1, 20, 11; & Tertull. de Pallio c. 4, ac ibi Salmas. p. 50; Turneb. Adv. 7, 20. Agit etiam de hac Venere Cloacina in foro Rom. prope rostra consecrata Spanhem. de usu & præst. num. diss. 10 p. 191. Aliis est *Cluacina*; vide in *Clueo*.

CLŌDĬCO, *are*, hincken, veteres dixerunt pro *Claudicare*, de quo in *Claudus*. Cic. de Orat. 2 c. 61 *Num claudicas? at hic clodicat.*

¶ Clodius, *i*, m. vide supra in *Claudius* n. 5. Hinc

¶ Clodiānus, *a*, *um*, adject. ut, *Clodianum imperium*, Cic. pro domo c. 10. *Clodianæ operæ*, Idem in Vatin. c. 17. *Clodiana vasa*, Plin. 33, 11.

CLŌDO, *ere*, pro *Claudere*, antique. Plin. 18, 33 *Clodunt ita, lippiuntve ab afflatu.*

CLOELIA, *æ*, f. virgo Romana, data obses Porsenæ Hetruscorum regi. Vide historiam apud Livium 2, 9; Silium 10, 49, 3; & 13, 830. Meminit ejus Virgilius in fine 8 Æn.

CLŌNOS, *i*, m. a κλώνιον, i. e. *surculus*, herba, quæ & *scelerata* dicitur, brandkraut. Apul. de Herb. c. 8.

¶ Mŏnŏclōnos, *i*, c. μονόκλωνος, unicum habens caulem vel ramum, nur mit einem stengel. Sic, *Artemisia monoclonos*, herba Apul. de Herb. c. 10 n. 1 & 2. Plinio 25, 7 est Artemisia simplici caule. conf. Diosc. 3, 118, ubi opponitur πολύκλωνος.

CLOPPVS, *i*, m. lahm. Gloss. lat. gr. *Cloppus*, χωλός. Et forte per contractionem deduci posset, quasi χωλὸς τοῖς ποσὶν. Cic. Att. 12, 3 *Ludis factis cloppo subsidio currat*; Sed alii aliter legunt. Græv. κτύπω, quem *vide*.

CLOSMOS, *i*, m. κλωσμός, sonus qui eliditur lingua appressa palato, quo equi generosi excitantur ad cursum, das schmatzen mit dem munde oder pfeiffen. Sed is sonus poppysmus verius est, quo equis nondum domitis blandimur cum attrectatione blanda, ποππυσμός, de quo infra.

Clostellum, clostrum, vide *Claudo*, Clotho *Parca*, Cluacina, *Clueo*.

CLVCĬDĀTVS, *a*, *um*, dulcis, suavis, jucundus, παρὰ τὸ γλυκὺ, süsse, lieblich, apud Festum; & ita Scaliger legit Varr. de L. L. 6, 6 pro *Claudaeus*.

Cludo, *ĕre*, vide *Claudo*.

CLVDO, vel Cluden, *ĭnis*, m. gladiolus histrionis, ein tantzschwerdt. Apul. Apolog. p. 324 *Sine cludine saltas.* Alii aliter legunt. Vide Lips. Elect. 1, 28.

CLVENTIVS, *i*, m. ex municipio Latino fuit, accusatus a matre Sassia, quod Oppianicum vitricum interfecisset, defensus a Cicerone est oratione longe optima, quam vide.

CLVEO, *ēre*, & Cluo, *ĕre*, a græco κλύειν, quod est *audire*, vel *dici*, berühmt seyn, genennet werden. Plauto familiare est, pro perhiberi; ut, *Ita fis, ut nomen cluet*, Trin. 2, 4, 95, sey also, wie der name lautet. Nec minus Lucretio; ut, *Res Vtitis invenietur, & opportuna cluebit*, lib. 3 v. 208 &c. Adde Auson. epigr. 22 extr. conf. Lucil. & Enn. ap. Nonium 2, 147. ¶ 2. Passiva forma Plaut. Pseud. 4, 1, 12 *Te ni contemnam stratioticus homo qui cluear.* conf. Pacuv. & Varr. ex Nonii l. c. ¶ 3. Est *Cluere*, purgare, saubern. Plin. 15, 29 *Cluere antiqui purgare dicebant.* Eoque refert *signa Veneris Cluacinæ*. Nam

¶ Cluacīna, *æ*, f. Dea est purgatrix & expiatrix. Alii *Cloacina* scribunt, ut in nummo antiquo gentis Mussidiæ est apud Patinum p. 182, quod nomen a *Cloaca* ducit Lactantius 1, 20. Sunt, qui Cluere *pugnare* exponunt decepti prava lectione Plinii c. l. cui Schedius etiam de Dis Germ. c. 9 non nihil tribuit, ut Cluaciana sit *Venus Armata*, de quo eod. cap. Lactantius agit. Verum meliores libri omnes *purgare* ferunt, non *pugnare*, ut cluere sit quasi *colluere*, secundum Harduinum, in quo potius sequendus est, quam in explicatione nummi laudati: Et Salmasius in Tertull. Pall. p. 330, ipsum *cloaca* a *clueo*, hoc est, *purgo*, ducit, ut quasi *Cluaca* sit, & Cloacina ac Cluacina eadem. Vide supra in *Cloaca*.

¶ Cluis, *e*, adject. nobilis, præstans, berühmt. Mart. Capella lib. 4 *Ira cluis facultate.* Compar. *Cluidior* & *Cluior*, i. e. nobilior, in Gloss. Isidori. v. Barth. Adv. 26, 15.

¶ Clūtus, *a*, *um*, idem. *Clutum Græci κλυτὸν dicunt.* Fest.

¶ Inclūtus, vel Inclytus, *a*, *um*, κλυτός, celebris, insignis, berühmt, hochgeacht. IN enim sæpe augendi caussa adjicimus. Sen. Herc. Oet. v. 1984 *Nunquam Stygiis mergitur undis inclyta virtus.* Et, *Inclyta justitia religioque*, Liv. 1, 18. *Inclytus est apud mulieres*, Plaut. Mil. 4, 6, 12. Superl. Cato ap. Gell. 3, 7 *Claritudo inclutissima.* Et Colum. 1, 4 *Dux inclytissimus.*

¶ Præclueo, *ēre*, valde cluere, sehr berühmt seyn. Terentianus Maurus de Metro Iambico:

Vel qui in vetusta præcluent comœdia.

¶ Præcluens, *tis*. Prudent. hymno post cibum v. 37 *Sic olim tua præcluens potestas.*

¶ Præcluis, *e*, idem; ut, *Liberi præclues*, Mart. Capella lib. 1 p. 2. conf. p. 10; & lib. 5 p. 138.

CLVMÆ, *arum*, f. pl. folliculi, gersten-spreu, Fest.

CLVNIS, *is*, m. plur. *clunes*, nates dicuntur; dubium genus est. Græce πυγὴ, das hintertheil am leibe, arschbacken. A χλοῦνις vel χλόνος derivari quidam nugantur, i. e. *aper*, *aprugnus*, cujus vicem clunes suppleant: vel a κλόνος, morus arrogans, qui in clunibus residet. Arnob. lib. 7 p. 239 *Clunibus fluctuare crispatis.* Horat. 1 sat. 2, 89 *Pulchræ clunes*, sc. equorum. Iuvenal. 11, 164 *Tremulo descendant clune puellæ.* Apul. Met. 8 p. 208 *Clunibus suis consulere.* Vide Sosipatrum lib. 1 p. 78; Priscian. p. 652; & Nonium 3, 43.

¶ Clunĭcŭlus, *i*, m. dimin. Favorini apud Gell. 15, 8 verba sunt: *Cluniculis avium saturum fieri.*

¶ Clunaclum, *i*, n. culter sanguinarius, (*saginarius* emend. Scal.) vel quia clunes hostiarum dividit; vel quia ad clunes dependet, ein schlacht-messer, Festus. Sed &

¶ Clunacula, *æ*, m. inter teli genera, Gell. 10, 25.

¶ Clunus, *a*, *um*, quasi clunatus; ut, *Clunæ simiæ*, quas a clunibus tritis sic dictas existimat Festus. Sed præstat f. legere *clura* vel *cluria*, de quo statim.

¶ Clunārius, *a*, *um*, idem; ut, *Lanx clunaria*, in Petronii c. 59. vide Schefferi not. p. 134.

¶ Clunĭfer, *a*, *um*, lastbar auf dem hintern; ut *Dorsifera & clunifera mula*, in Epitaphio mulæ P. Crassi vid. Ferretii Mus. lapid. p. 344.

Cluo, idem quod *Clueo*, quod vide.

CLVPEA, *æ*, f. pisciculus Thynnum infestans & exanimans ap. Plin. 9, 15. *Clupeæ* harengis dissimiles non sunt, vocant *Thryssas*. Gesner. Conf. Ennius in Apul. Apol. & in Hesselii ed. p. 155 cum not. ¶ 2. *Clupea* Africæ oppidum cum portu, inter Carthaginem & Adrumetum, notum ex Punicis Romanorum bellis. v. Liv. 27, 29, &c. Lucan. 4, 586. Polyb. 1, 29, & alibi Græce vocatur Ἀσπίς, hoc est, *clypeus*, unde etiam *Clypea* a nonnullis scribitur.

Clupeus, vide *Clypeus* n. 2 & 7.

CLVRA, seu Cluria, *æ*, f. ein aff, quasi ex κολοβὰ *cauda carens*. Gloss. Vet. *Clura*, πίθηκος. Et, *Cluria*, κερκοπίθηκος.

¶ Clurīnus, *a*, *um*, quod de simia est, vel simile simiæ, vom affen. Plaut. Truc. 2, 2, 14 *Tu vero clurinum pecus*, affen-gesicht. Et Arnob. lib. 3 p. 110 *Clurino cum pecore.*

Clusaris, clusilis, clusius &c. vide *Claudo*.

CLVSIVM, *i*, n. Etruriæ oppidum. v. Virg. Æn. 10, 167.

¶ Clusīnus, *a*, *um*, adject. ut, *Clusinum far*, est genus adoris sive farris candidius, Colum. 2, 6. *Clusini fontes*, Horat. 1 epist. 15, 9 *Clusinæ oræ*, Virg. Æn. 10, 655. *Clusinæ uvæ*, Plin. 14, 3.

Clusura, Clutus, vide *Clausura* in *Claudo* & *Clueo*.

CLVVIA, *æ*, *f.* præsidium Rom. in Samnio. v. Liv. 9, 31.

CLYBATIS, *ĭdis*, f. herba perdicalis, Apul. de Herb. c. 81, quæ *Helxine* & *Clibodion* Diosc. 4, 37.

CLȲMĔNE, *es*, f. κλυμένη, Oceani & Tethyos filia, Hesiodo in Theog. Virg. Georg. 4, 345 *Inter quas Clymene curam narrabat inanem.* ¶ 2. Ovidio Phaëthontis mater etiam *Clymene* est Met. 1, 765. ¶ 3. Ministra denique Helenæ *Clymene*, est Homero 3 Iliad.

¶ Clymĕnēides, *um*, f. pl. sorores Phaëthontis. Ovid. ad Liviam v. 111 *Sic flevit Clymene, sic & Clymeneides altæ.*

¶ Clymenēius, *a*, *um*, adj. ut, *Proles Clymeneia*, Phaëthon, Met. 2, 19. Sed & *Clymeneia germina*, i. e. populi arbores, in quas Phaëthontis sorores transformatæ, Stat. Silv. 1, 2, 123.

¶ Clȳmĕnum, *i*, n. κλύμενον, herba, a rege Clymeno ita appellata, Plin. 25, 7; & 26, 7 & 8. Diosc. 4, 14.

CLȲPEVS, *i*, m. ein schild. Dictus vel a κλέπτειν, quod abscondat vel celet corpus, juxta Servium, vel potius a γλύφειν vel γλύπτειν, hoc est, *sculpendo*. Plin. 35, 3 *Scutis, qualibus apud Trojam pugnatum est, continebantur imagines, unde & nomen habuere clypeorum, non ut perversa grammaticorum subtilitas voluit, a cluendo.* Vid P. Crinitus de H. D. 10, 3 & Barth. ad 2 Theb. Statii p. 643. *Clypei sub orbe tegi*, Virg. Æn. 2, 227. *Objicere clypeus ad ictus*, ibid. v. 444. *Ictus clypeo excipere*, Ovid. Met. 12, 375. *Clypeus Ajacis*, Homericus celebris ap. ud Quintil. 8, 4. Celebratior etiam *Clypeus Achillis* Iliad. 18 descriptus: de quo non magis olim *Aiax & Vlysses*, quam critici superioris & hujus ætatis inter se decertarunt. Perfossus clypeus virtutis index. v. Heinf. ad Sil. 2, 17. De *clypeis votivis*, vid Histor. Acad. inscriptt. & numism. T. 1 p. 252. ¶ 2. Inde & *Clypei* imagines in modum clypeorum factæ, appellabantur, runde brustbilder. Quamquam hic grammatici discrimen statuunt, cum ex declinandi, tum ex scribendi ratione. Nam cum ἀσπίδα significat, & de armis dicitur, tam in Masculino, & quidem per *y* aut *i* Latinum scribendum dicunt: cum imaginem designat, in neutro non *clypeum* aut *clipeum*, sed *clupeum* dicendum a *Clueo* scilicet: ut ex Frontone & Capro, itemque Charisio cognoscimus. Sed audiendæ non sunt hæ tristes eorum ineptiæ, & ut vidimus, reprehendit Plinius quoque 35, 3. Quin ipse Charisius p. 59 contraria exempla isti eorum observationi ex Asinio, Livio, Pomponio adducit. conf. Liv. 1, 43. De clypeis istis ac imaginibus, v. Lips. in 2 An. Tac. itemque Casaub. in Ner. Suet. c. 16, itemque Salmas. in Treb. Pollionis Claudium, qui observat, Græcos hoc genus imaginum & δίσκους a forma scilicet appellasse: quæ rotunda initio, ut dixi, postea ad ovatam figuram traducta fuit. v. Manutium Quæsiti: per Epist. 2 epist. 6 & Lips. de Rom. Militia 3, 2. ¶ 3. Vtique a forma rotunda solis etiam orbem *clypeum* vocat Ovidius Met. 15, 192 *Ipse Dei* (Phœbi) *clypeus, terra cum tollitur ima, Mane rubet, terra qua, rubet, cum conditur ima* ¶ 4. *Abjicere clypeum*, in pugna & fugere, multo turpissimum & pœna dignum habebatur, ut Plutarchus Pelopida p. 278 testatur, ῥίψασπιδας Græci dicebant. Sic Chabrias perire maluit, quam armis abjectis sibi consulere: de quo Nepos ejus vita refert ipso fine. Vbi nonnulla in illam rem viri docti annotarunt. Porro, qui dedituri se hostibus erant, clypeo caput subjicere solebant: de quo infra in *Dedo*. Mortui autem in pugna clypeo impositi referebantur. v. Drakenb. ad Sil. 5, 584, qui inter alia hoc refert illud matrum Laconicarum clypeos filiis tradentium dicentiumque:

ἢ τὰν

ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τὰν, *aut hoc, aut super hoc.* ¶ 5. Elegans translatio est, cum vocabulum *Clypei* ad quodvis præsidium tutelamque noſtram transfertur, qua figura & David in Psalmis est usus; ſchirm, ſchut. Claud. Conſul. Hon. 4, 432 *Subnixus Stilicone tuo : quem fratribus ipſe Diſcedens clypeum defenſoremque dediſti* ; Idem de eod. Stilicone in Ruffin. 1, 264 *His ſola pericli Turris erat clypeusque trucem porrectus in hoſtem* Phocas Grammaticus in vita Virgilii : *Obvius ibat Fretus amicorum clypeo.* ¶ 6 *Scutum* oblongum est, *Clypeus* rotundior : *Umbo* in medio clypei pars elevatior. *Clypeus* autem peditum, *ſcutum* equitum, ſi audimus Iſidor. 18, 12. ¶ 7. *Clupeus* & *Clupeum* olim dixit Ennius, ex quo Varro L. L. 6, 5 *Hebe ipſe clupeus cecidit.* v. Heſſel. p. 308. Idem apud Priſc. *Dum clupei reſonunt.* v. not. ad h. l. Heſſel. p. 95.

¶ Clypeum, *i*, n. idem quod *Clypeus.* Virg. Æn. 9, 709 *Clypeum ſuperintonat ingens.* Conf. Nonius 3, 41 ; & Hygin. fab. 273. Sic *Clypea inaurata*, Liv. 33, 10 extr. & 41 extr. *Clypea argentea*, Id. 34, 52. Et 40, 51 *Signa amovit, clypeaque de columnis, & ſigna militaria affixa omnis generis, demſit.* Et in hac forma lingulariter Vitruv. 5, 10 *Clypeum æneum catenis pendeat.* Treb. Poll. Claud. c. 3 *Illi clypeus aureus, vel ut grammatici loquuntur, clypeum aureum ſenatus totius judicio in Romana curia collocatum eſt.*

¶ Clypeolum, *i*, n. diminut. ut, *Clypeola ærea*, Hygin. f. 139.

¶ Clypeo (Clupeo) *are*, clypeo protegere, mit einem ſchild verwahren. Verbum Pacuvianum est apud Varr. L. L. 4, 15 & Nonium 2, 145 *Chlamyde contorta aſtu clypeat brachium.*

¶ Clypeatus, *a, um*, clypeo munitus, der ein ſchild trägt. Plaut. Curc. 3, 56. Curt. 7, 9, 2 *In proris clypeatos locaverat.* Et n. 9 *Acies clypeata.* Claud. Conſ. Honorii 4, 522 *Quis decor, incedis quoties clypeatus.* Virg. Æn. 7, 793 *Clypeataque tota Agmina denſantur campis.*

¶ Clypeïdos, formam habens clypei, rund wie ein ſchild ; ut, *Gemmarum figura clypeidos & rotundæ*, Plin. 37, 12. Harduinus legit *Cycloides.*

CLYSMVS, *i*, m. κλυσμὸς, a κλύζω, *purgo, abluo, eluo*, eine purgation, ausſpülung. Scrib. Larg. Comp. 155 *Alvus acri clyſmo trahenda eſt.* Conf. Comp. 194 & 197.

¶ Cataclyſmus, vide ſupra ſuo loco.

CLYSTER, *ēris*, m. κλυστὴρ, medicamentum inferiorem purgans ventrem, ein lyſtier. *Purgare lyſtere & vomitu*, Suet. Ner c. 20. Conf. Plin. 25, 5 ; & Macer 1, 12, 14. Dictus videtur *Clyſter* a κλύζειν, *abluere.* Clyſterum rationem ab avi, quæ *Ibis* vocatur, monſtratam, *quæ adunctate roſtri per eam partem ſe proluit, qua reddi ciborum onera maxime ſalubre eſt*, Plinius significat 8, 27, itemque Plutarch de Iside & Oſiride. Add. Cic. de Nat. D. 2, 50 ; Celſ. 5, 28 ; 7, 27 ; it. Ælian Hiſt. an. 2, 35.

¶ Clyſtērium, *i*, n. κλυστήριον, idem. Scrib. Larg. Comp 114 *Paſtillus clyſterio immittitur per anum.* Et Comp. 118 *Per clyſteria chaldam immittere.* Conf. & Feſtus in *Eudiæon.*

¶ Clyſterio, *are*, ein clyſtier ſetzen. Veget. 1, 42 *Clyſteriabis ex aqua calida & oleo.*

¶ Clyſterīzo, *are*, idem. Cæl. Aur. Acut. 2, 38 *Phlebotomare & clyſterizare.*

CLYTÆMNESTRA, *æ*, f. Κλυταιμνήστρα, uxor fuit Agamemnonis & Oreſtæ mater, quæ cum Agamemnonem ab adultero interfici curaſſet, interfecta & ipſa a filio est Oreſte. Ovid. 1 Amor. 7, 9 *Et vindex in matre patris malus ultor Oreſtes. Quadrantariam Clytæmneſtram*, apud Quintil. 8, 6, Cœlius vocat Clodiam, P. Clodii ſororem, quam Catullus Lesbiam dixit. Cur vero Cœlius *Quadrantariam*, cur item *Clytæmneſtram*, docte & eleganter declarat P. Victorius ad Cic. fam. 5, 2 : ex parte etiam Nic. Loënſis Epiphyllidum 9 21, Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 209, 210.

CLYTIE, *es*, f. Nympha tandem mutata in heliotropium. v. Ovid. Meram 4, 206 ſqq.

CLYTIVS, *i*, m. Homero Laomedontis filius & frater Priami est lib. 20 Iliad. Virgilio juvenis a *Cydone* adamatus 10 Æn. 325 *Dum ſequeris Clytium infelix, nova gaudia, Cydon.*

CLYTVS, *i*, m. unus ex Centauris Pirithoi nuptias turbantibus, Ovid. Met. 5, 87. Val. Flacc. 1, 146.

CNĂZON, *ōnis*, m. a κνάω, κνάζω, *ſcalpo, acus, qua mulieres ſcalpunt caput*, Feſt. Latine *diſcerniculum*, eine haarnadel.

CNĒCION, *i*, n. τὸ κνήκιον, majoran, herba, Dioſcorid. 3, 42.

¶ Cnecīnus, *a, um*, adject. ut, *Cnecinum oleum*, quod fit ex ſeſamo & urtica, ut deſcribit Plinius 15, 7. Nam κνήκη, *urtica* eſt.

CNĔORON, *i*, n. κνέωρον, frutex coronarius, Plinius 21, 9.

CNĔPHŌSVS, *a, um*, tenebricoſus antiquis dicitur, dunckel. Græcis enim κνέφος eſt *Caligo.* Feſtus.

CNESTRON, *i*, n. herba thymelæa, Plin. 13, 21. Dioſc. 4, 167.

CNĔVS, *i*, m, prænomen Romanorum multorum, in quo *c* literam ut *g* proferebant antiqui, Priſc. teſte, vide in C litera.

CNĪCVS, *i*, m. Κνίκος, wilder ſaffran, vulgo vocant *cartamum* & *crocum Saracenicum*, Galli, ſaffran baſtard ; *Sativum* eſt & *agreſte.* Matthiol. vid. Plin. 21, 15 & 16 & 21 ; Dioſc. 4, 182.

¶ Cnicium oleum, vide apud Dioſc. 1, 35.

CNĪDE, *es*, f. κνίδη, *urtica*, eine brennneſſel. Plin. 32, 11 *Cnide, quam nos urticam vocamus.* conf. Dioſc. 4, 89.

CNĪDOS, *i*, m. κνίδος, herbæ nomen, Plin. 21, 16. Hinc

¶ Cnidius, *a, um*, adject. ut, *Cnidium granum*, thymelææ gramen vel ſemen dicitur, piper montanum vulgo in agris Ananienſibus, eine art ſilandskörner, kellerhals. Scribunt *cnidium* & *gnidium.* vid. Plin 13, 21 ; Dioſc. 4, 167. Et *Cnidium oleum*, quod fit ex grano cnidio, Dioſc. 1, 34. Sic *Cnidius coccus*, & *Cocos gnidios*, Apul. de Herb c. 109 & 111.

CNĪDVS & Gnidus, *i*, f. Cariæ urbs, dicata Veneri, de qua Strabo lib. 19. Hic illud ſignum Veneris fuit, quod, ſi Athenæo credimus, ad exemplar Phrynes ſibi unice dilectæ, Praxiteles fecit, pulcherrimum & abſolutiſſimum opus : quod ut viderent, multi navigaverant Gnidum, ut Plinius auctor eſt 36, 10 : itemque Lucianus Dialogo, qui ἔρωτες inſcribitur. Horat. 1 od. 30, 1 *O Venus regina Cnidi Paphique.* Conf. 3 od. 28, 13.

¶ Cnĭdius, *a, um*, adject. ut *Cnidia Cypris* vel *Venus*, Auſon. epigr. 57, 5. *Cnidius ſenex*, apud Avienum Arateis v. 53 Eudoxus eſt. *Cnidia arundo*, id est, calamus ſcriptorius, e quibus Cnidii cæteris præſtabant, apud Auſon. ep. 4 & 7 ad Theonem. v. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 207, 208.

CNISSA, *æ*, f. κνίσσα, nidor, geruch vom braten. Gloſſ. Vet. *Nidor.* Arnob. lib. 7 p. 212 *Niſi forte hoſtiarum Deus animas devoret, aut ex aris ardentibus nidorem conſectatur & fumos, paſciturque de cniſſis, quas evomunt ardentia viſcera.*

CNŌDAX, *ācis*, m. κνώδαξ, (male *Chodax*) fibula est ferrea, ein ſplock von eiſen. *Cnodaces*, apud Vitruv. 10, 6, ſunt ferramenta torni. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 27.

CŌA, *æ*, f. & Coa, *orum*, n. pl. ſubtiliſſimi veſtimenti genus ex bombyce, atque adeo tenuis, ut corpus pelluceret, ſubtile leinwand. Propert. 4, 2, 23 *Induere Cois, fiam non dura puella.* Horat. 1 ſat. 2, 101 *Altera nil obſtat, Cois tibi pene videre eſt Ut nudam.* v. Interpretes Petron. c. 55 p. 273, ubi *ventus textilis* & *nebula linea* Publii Mimi explicantur. Ovid. A. A. 2, 297 *Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus : Sive erit in Cois, Coa decere puta.* Sic dicuntur a Co inſula, vide infra *Cous.* Alii *Cæos* vocant, ab inſula *Cæa :* Vide ſupra. ¶ 2. Aliis *Coa* menſuræ genus est. Atque hoc ſenſu uſurpari in illo de Clodia, P. Clodii ſorore, gripho apud Quintil. 8, 6 volunt : qui ſic habet : *In triclinio coa, in cubiculo nola.* Illud, *in triclinio coa*, innuit bibacem, & coam (menſuræ id genus) uno ſpiritu exſiccantem. Ita Cæl. Rhodig. 29, 1. *In cubiculo nola*, ſignificat in cubiculo, ubi ſilentii uſus, garrulam ac ſonoram inſtar tintinnabuli. Idem Rhod. 19, 11. Sed jure hæc Cæliana griphi interpretatio doctis improbatur, quemadmodum & illa, quam Lilius Gyraldus affert libro deænigmatis. Melius ejus mentem perſpexit Robortellus de Nominibus veterum Rom. & Brodæus Miſcell 3, 24. At examuſſim optime ſcirpum exſolvunt Andr. Alciatus παρέργ. 2, 12 & Ianus Douza 4 epigr. 11 Salinarum : qui recte viderunt, alludi ad *nolendi & coeundi* voces : ut *nola* ſit, quæ συνουσιάζειν nolit ; *coa*, quæ non abnuat coire. v. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 210. Sed Burm. ad Quint. l. c. p. 747 ſibi nondum liquere fatetur.

Coaccedo, vide *Cedo*, Coacervatio, coacervo, &c. *Acervus*, Coacesco, *Aceo*, Coactile, coactio, &c. *Cogo* in *Ago*, Coacum, *Choacum.*

Coaddo, vide *Do*, Coadjicio, *Iacio*, Coaduno, *Vnus.*

Coædifico, vide *Ædes*, Coequalis, coequo, &c. *Æquus*, Coæſtimo, *Æſtimo*, Coætaneus, *Ætas*, Coævus, *Ævum.*

Coaggero, vide *Aggeſ*, Coagito, &c. *Ago*, Coagmento, &c. *Agmen*, Coagulo, coagulum, *Cogo* in *Ago.*

Coaleo, ſco, vide *Alo*, Coalluo, *Luo*, Coangusto, *Ango*, Coapto, &c. *Aptus*, Coarcto, &c. *Arceo*, Coareo, ſco, *Areo*, Coarticulo, *Artus*, Coaſpernor, *Sperno*, Coaſſatio, coaſſo, *Aſſer*, Coaſſolet, *Soleo*, Coagmentatus, *Augeo*, Coaxo, *Aſſer.*

COAXO, *are*, ranarum est, quacken, wie die fröſche. Suet. in Aug. c. 94 ; & Spartian. in Ant. Geta c. 5 *Rana coaxant.* Et Auct. Philomelæ v. 64 *Garrula limoſis rana coaxat aquis.* ¶ 2. At pro *Coaſſare* (nam etiam Coaxare & Coaxatio ſcribitur) vide ſupra in *Aſſer.*

COBIO, *ōnis*, m. piſcis ex Chombrorum genere, Plin. 32, 11. Sed

¶ Cobion, *ii*, n, est tirhymali ſpecies, Plin. 26, 8.

CŌCĂLVS, *i*, m, Rex Siciliæ, a cujus filiabus Dædalus, quem Minos proſequebatur, interfectus eſt. v. Ovid. Met. 8, 261.

¶ Cocalĭdes, *um*, f. pl. filiæ Cocali, Sil. 14, 44.

COCANȲCVS, *i*, m. lacus Siciliæ ; unde *Sal Cocanicus* Plin. 31, 7.

COCCĔTVM, *i*, n. genus edulii ex melle & papavere factum, quod adignem coquitur, Feſt. & Tertull. adv. Valent. c. 12. Alii legunt *Cocetum.*

Cocceus, coccinatus, coccineus, &c. vide *Coccum.*

COCCVM, *i*, n. κόκκον, infectorium vel tinctorium granum, ſcharlachbeer. Vid. Plin. 9, 41 ; & 16, 8, ubi in maxima laude eſſe dicit, quod in Galatia, & circa Emeritam Luſitaniæ inveniatur. *Rubro cocco tincta veſtis*, Horat. 2 ſat. 6, 102. Plin. 9, 38 f. 62 *auſteritas & nitor cocci.* Cæterum cum Galaticum coccum maxime, ut modo vidimus, laudetur, ipſum nomen *Scarlati*, ſcharlach, inde derivat I. G. Gronovius ad Plin. 22, 2. *Cocci* & purpuræ diverſos eſſe colores contra errorem, qui tum fere communis erat, oſtendit Io. Brodæus Miſc. 1, 8.

¶ Coccus, *i*, f. ipſa arbor ſive frutex, cujus baccæ ſive grana, quibus uruntur tinctores, rubra ſunt. Hinc *Coccos bephica*, κόκκος βαφική, Dioſcoridi, 4, 46, quæ tingendo eſt. Vide omnino Salmaſii Exerc. Plin. p. 192 ſeqq. ¶ 2. In cocco naſcitur vermiculus, cujus pulpa in tinctura & medicina pretioſiſſima eſt, de quo Bellonius Obſerv. 1, 17. Cluſius Strip. Hiſp. 1, 6. ¶ 3. *Coccus* orator, Quintil. 12, 10.

¶ Cocceus, *a, um*, ſcharlach, ſcharlachroth ; ut, *Coccea indumenta*, Lamprid. Alex. c. 42.

¶ Coccīneus, *a, um*, idem ; ut, *Coccineæ lacernæ*, Martial. 14 epigr. 131 Tit. *Coccineus color.* Plin. 22, 2.

¶ Coccinus, *a, um*, idem ; ut, *Veſtis coccina*, h. e. cocco infecta, Martial. 4 epigr. 28.

¶ Coccinum, *i*, n. ſubſt. ſcharlach, ein ſcharlachkleid. Idem 14 epigr. 131.

¶ Coccinatus, *a, um*, in ſcharlach gekleidet. Martial. 1 epigr. 97 *Qui coccinatos non putat viros eſſe.* Suet. Domit. c. 4 *Puerulus coccinatus.*

¶ Coccognidium, *i*, n. herba thymilæa, zeiland, kellerhals. Laudatur Plin. 27, 9 ; Celſ. 5, 3 & 5. Sed utroque loco *coccum Gnidium* diviſim legitur.

¶ Tricoccus, *i*, m. τρίκοκκος, majus heliotropium, Plin. 22, 21, quod *Scorpiurus* dicitur a Dioſcoride, die groſſe ſonnenblume.

COCCYX, *ȳgis*, m. κόκκυξ, cuculus avis, der kuckuk. Plin. 10, 9.

CŌCHLEA, *æ*, f. κοχλίας, teſta limacis, & *limax* ipſe, ein ſchneckenhaus, und ſchnecke. Horat. 2 ſat. 4, 59 *Recreabis & Afra potorem cochlea*, Cic. Divin. 2, 64 extr. *Terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam*, appellat ex veteri comœdia cochleam. Male ad teſtudinem applicatur, quæ ſanguinem habet, Plin. 33, 4. Auct.

ad

ad Herenn. 4, 49 *Cochlea se abscondens.* Varr. R. R. 3, 14 *Cochleæ vitta, κοχλὶς βλὶξ*, de illis dicitur, qui parce parvoque vivunt. *Cochleam tarditudine vincere*, Plaut. dixit Pœn. 1, 1, 29. Antiquis in pretio erant, hodieque quibusdam in deliciis; terrestres stomacho utiles, illarumque sanguis oculorum suffusioni medetur, ut scribit Plin. 32, 2. ¶ 2. Est & *Cochlea* lignum in torculari spirulatim erectum, die schraube oder spindel an der presse. Vitruv. 6, 9, ubi vid. Philander. Pro toto torculari vel prelo potuisse videtur Pall. Mar. 1, 10 de granis mali punici, *In cochlea exprimis.* ¶ 3. Item, structura tortilis in ædificiis, cujus scalæ *Cochlides* dicuntur, ipsa scalarum rotunditas *Cochlidium*, esse wendeltreppe, schnecke. ¶ 4. Item machina, qua in hauriendis aquis utimur, eine wasserschraube. Vitruv. 10, 11. conf. Id. 5, 12.

¶ Cochlearium, *i*, n. locus, in quo cochleæ aluntur, apud Varronem de R. R. 3, 14. ein schnecken-garten. ¶ 2. Est & *Cochlearium* mensura medicorum in liquidis omnium minima, quæ habet dimidiam drachmam; i. e. scrupulum & obolum, ut excerpta Veterum describunt. Vocatur & *Cochlear.* Plinio *Mensura cochlearis* dicitur 21, 27, & absolute 26, 8, ein löffel-voll.

¶ Cochlear, vel Cochleare, *is*, n. ein löffel. Martial. 14 epigr. 121 *Sum cochlis habilis, sed nec minus utilis ovis: Numquid scis porius cur cochleare vocer?* Vnde apparet, a cochlea cochlearii nomen esse. Altera forma *Cochlear* Columellæ est 12, 21, ubi *Cochlear canaliculatum* dixit, einen gehäufften löffel voll. ¶ 2. *Cochlear* est etiam patina, in qua cochleæ apponuntur, postea ad alios quoque cibos transfertur. v. Salm. ad Treb. Pollion. l. 130 edit. Paris.

¶ Cochleāris, *e*, adject. ut, *Cochlearis mensura*, Plin. 21, 27 ein löffel voll, ut jam dictum est.

¶ Cochlearia, *æ*, f. löffelkraut. Ita in officinis vocatur.

¶ Cochleātus, *a, um*, wie eine schnecke; ut, *Cochleatus equuleus*, Pompon. apud Nonium 2, 284; quod forte epitheton non tam animalis quam instrumenti est.

¶ Cochleatim, adverb. schnecken-weis. Sidon. 4 ep. 15 *Agger cochleatim fructus.*

¶ Cochlis, *idis*, f. pl. *Cochlides nunc vulgatissimæ*, inter gemmas nascentes, Plin. 37, 12. Item scalæ per quas adscenditur; vide *cochlea* n. 3.

¶ Cochleaceæ, vel Coclaceæ, *lapides ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem*, Fest.

Cocinatorius, vide *Coquinatorius* in *Coquo.*

COCIO, *onis*, m. κάπηλος, ein unterhändler, mäckler. Plaut. Asin. 1, 3, 51 *Vetus est, nihili cocio est*; (Conf Mil. 3, 2, 29) qui locus vexatus valde & varie expositus ab interpretibus est, quos allegat Taubmannus. Festus auctor est, *cociones* dici a cunctatione: quod in emendis vendendisque mercibus tarde perveniant ad justi pretii finem. Alii aliam derivationem comminiscuntur, sed placet præ cæteris Gronovii patris ad h. l. sententia, cui *Cocio* vel *Cotio* idem est, quod *cautio*; sed ut non actionem aut syngraphum, verum ipsum proxenetam significet, perinde ut *optio* hominem significet nonnunquam, & ut *Cupo* est *caupo.* Vid. ipsum & Salmas. de Vsuris p. 345, qui huc refert etiam Petron. c. 14 & 15, ubi vulgo legitur *conciones.* Etiam Cic. Off. 1, 42. Gloss. Vet. μεταξάτης, *Cocio.* Vide & Gell. 16, 7, & Scalig. in Festum p. 23 in voce *Arillator*, & Rutgers. V. L. 2, 19, ubi Gellium notavit.

¶ Cociōnor, *ari*, cunctari in emendo. Quintil. Decl. 12, 21 p. 263 *Diu cocionatus est.* vid. not. Burm. & Salmas. de Vsur. p. 345 sq.

¶ Cocionatūra, *æ*, f. der langweilige handel. Gloss. gr. lat. μετάπρασις, *Cocionatura.*

¶ Cociātor, *oris*, m. idem ac *Cocio.* Gloss. Vet. Μεταβόλος, *Dardanarius, cociator, arillator, cocio.*

COCLES, *itis*, m. qui unum tantum habet oculum, ab antiquis dicebatur, einäugig. Varro L. L. 6, 3 extr. *Ab oculo cocles, ut veles dictus, qui unum haberet oculum.* Plin. 11, 37 *Qui altero lateque orbi nascerentur*, Coclites *vocantur.* Charisius lib. 1 p. 26 *Cocles*, μονοφθαλμος, *unoculus.* Martial. 12 epigr. 59 *dejoculus.* Plaut. Curc. 3, 22 LY. *Vnocule salve.* CV. *quæso derideone me?* LY. *De Coclitum prosapia te esse arbitror: Nam ii sunt unoculi.* Conf. Cic. de Leg. 2, 4; & Off. 1, 18. ¶ 2. *Cocles* Romanus Porsenæ exercitui in ponte publicio solus restitit. v. Liv. 2, 10. Virg. Æn. 8, 650 *Aspiceres, pontem auderet quod vellere Cocles.*

COCOLOBIS, *is*, f. Hispanis uvæ genus, Dyrrachini *basilicam* vocant. Plin. 14, 2. conf. Colum. 3, 2.

COCTA, *æ*, f. vasis genus, quod & *Sirufcula* & *Gello* dicebatur, apud Martial. 2 epigr. 85. Ita enim ibi legendum, idoneis rebus ostendit Scriverius.

Coctana sive Coctona, vide *Cotona.*

Coctilis, coctura, coctus, cocus, &c. vide *Coquo.*

CŌCȳTVS, *i*, m. infernalis fluvius, dictus a luctu, κωκύειν, *lugere* est. Virg. Æn. 6, 132 *Cocytusque sinu labens circumfluit atro.* conf. Cic. Nat. D. 3, 17. ¶ 2. Est autem revera *Cocytus* amarissimæ amnis undæ non procul ab Acheronte fluens & ab Ambracio sinu, vide *Ambracia.* Ob eorum igitur fluviorum ingenium ad infernos amnes nomina translata sunt.

¶ Cocytius, *a, um*, adject. ut, *Cocytia æquora*, Claud. in Ruf. 1, 471.

¶ Cōcytia, *orum*, n. pl. Horat. Epod. 17, 56 *Inultus ut tu riseris Cocytia.* Vt quidem legit Porphyrio vetus interpres, accipitque pro infernis sacris, quæ solebant facere maleficæ mulieres ad amorem conciliandum: Virg. in Cir. v. 374 *Stygialia* dixit. Vide ad eum locum Scalig. Alii legunt *Cotyttia* & *Cotyttone*, Dea impudicitiæ, de qua infra.

Coda vide supra *Cauda*, & adde Apul. de Herb. c. 92 n. 10.

CŌDANONIA, *æ*, f. insula est Germaniæ, quam *Scandiam* vocat Ptolemæus, hodie *Selandia* dicitur, Seeland in Dännemarck. *Codanonia* dicta ab ingenti & celebertimo sinu Codano super Albim fluvium

¶ Codania, *æ*, f. Daniæ metropolis, *Hafnia* latine, vulgo Copenhagen.

¶ Codanus, *i*, m. sinus inter Cimbricam Chersonesum & Scandinaviam, quem & appellant *mare Balticum*; vulgo, der belt, der sund, die ostsee. vide Plin. 4, 13.

CŌDETA, *æ*, f. campus Romæ trans Tiberim: qui *Codetanus* Victori in de Vrbis regionibus appellatur. Nomen a virgultis habuit; quæ ad similitudinem caudarum equinarum ibi nascerentur, ut Festus auctor est. Duplicem fuisse, *majorem* alium, alium *minorem*, Suetonii locus Cæs. c. 39 indicio est; quippe ubi *minoris codeta* diserte fit mentio. Quod minime potuisset fieri, nisi & altera fuisset *major* appellata. Vide Turneb. Adverf. 24, 14, & cumprimis Ivon. Villiomarum (hoc est, Scaliger.) in Titium animadv. 10, 12. Salmuth. ad Panciroll. deperdita p. 218 m.

Cōdex, codicarius, codicillus, &c. vide *Caudex*, Codicula, *Cauda.*

CŌDION, *i*, n. Græce κώδιον, Theophrasto lib. 4 Hist. Plantar. flos bulbi est, Sipontino vero genus lactucæ, a corii similitudine (κώδιον enim pedem seu corium significat) in petris nascentis, comosissimi.

¶ Codiaminon, *i*, n. herba bis anno florens, cujus flos *Codion* est Plin. 21, 11.

CŌDŌNES, *um*, m. pl. κώδωνες, tintinnabula, Græcum plane est, κώδων, eine schelle oder glöcklein. ¶ 2. Sed *Codo, onis*, vide *Cudo.*

¶ Cōdōnŏphŏri, qui funebres pompas cum tintinnabulis crepitantibus antecedunt, quos anteambulones atratos & ferales præcones dicere latine possumus. Bud.

CŌDRVS, *i*, m. ultimus Athenienfium rex Melandri filius, qui cum Lacedæmonii gravi bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, *quorum Dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores*, deposita veste regia, pastoralem cultum induit, immissusque castris hostium, de industria rixam ciens, interemtus est, ut Vell. Patere. 1, 2 narrat: inde Horat. 3 od. 9, 2 *Codrus pro patria non timidus mori.* Idem Proverbium: *Codro generosior.* v. & Justin. 2, 6, 19; & Val. Max. 5, 6, 1 extr. & Cic. Tusc. 1 extr. ¶ 2. Apud Virgil. ecl. 5, 11 *Codrus* pastoris nomen perinde ut *Alcon* est. Et male Servius eum locum ad *Codrum* Athenienfium refert, quem eo nomine jam ante Scaliger, licet & Augustinum, qui in eo secutus Servium est, notavit Animadv. Eusseb.

Cœlebs, vide *Cælebs*, Cœlementarius, *Elementum*, Cœlestis, *Cælum.*

COELESYRIA, vel Cœlosyria, *æ*, f. Κοιλησυρία, hoc est, *Cava Syria*, tota est regio ultra Seleucidem in Ægyptum & Arabiam recedens. ¶ 2. Sed proprie, quæ Libano terminatur, & Antilibano, nomen fortita est a *concavitate*, quam Græci κοιλοτητα nominant; populi autem appellantur Græce Κοιλοσυροι.

COELIĀCVS, *i*, m. κοιλιακὸς, morbus extremi stomachi ventriculi, quem πυλωρὸν Græci nominant; cum venter indurescit, doloreque cruciatur; & alvus adeo nihil reddit, ut ne spiritum quidem transmittat, Celsus 4, 12. ¶ 2. *Cœliaci* Plinio 20, 14, qui eo morbo affliguntur, de his five ventriculosis conf. Cœl. Aurel. Tard. 4, 3, qui longe aliter, describit. Viderint Medici.

¶ Anacœliasmus, *i*, m. ἀνακοιλιασμὸς, medicamentum ventrifluum. Cœl. Aurel. Tard. 2, 14 n. 213 *Vti anacœliasmis.*

Cœliolus, Cœlius, vide *Cælius* per Æ.

Cœlum & Cœlus cum derivatis, vide *Cælum* per Æ.

COEMĒTĒRIVM, *i*, n. κοιμητήριον ἀπὸ τῦ κοιμᾶν, locus sepulturæ humanorum corporum, sic dictus propter spem certam resurrectionis; latine *Dormitorium* sonat, ein schlafhaus, kirchhof. v. Coquejus ad August. de C. D. 1, 13. Hieron. Script. Eccles. Catalogo de Ignatio: *Reliquiæ corporis ejus Antiochiæ jacent extra portam Daphniticam in cœmeterio.* Catullus 59, 2 *sepulcretum* vocat.

Coëmo, coëmptio, &c. vide *Emo.*

COENA, *æ*, f. a communione victus sic dicta, διὰ τὴν κοινωνίαν. Plutarch. Ac primum quidem cibus meridie sumptus *cœna* dicebatur. v. Manut. ad Cic. fam. 1, 2 p. 25. Deinde cum mos invaluisset, ut vesperе demum cibum communiter & cum hospitibus caperent, hinc factum, ut etiam apud nos *cœna* vulgo dicatur das abend-essen, die abendsmahlzeit. Cic. Verr. 1, 19 *Quid ego prandia, cœnas commemorem?* Varro *Cœna lauta, opipara, pontificalis*, (Horatius enim *Pontificum cœnas* in primis laudat 2 od. 14 extr.) Sic & *Cœna Cercalis*, Plaut. Men. 1, 1, 25. *Cœna recta*, id est, legitima, justa. *Sportulæ* enim opponitur: Suet. Domit. c. 7 *Sportulas publicas sustulit, revocata cœnarum veterum consuetudine.* Martial. 8 epigr. 50 *Promissa est nobis sportula: recta data est. Recta*: subaudi *cœna*: hoc enim frequenter omittebant. Suet. Aug. c. 74 *Convivabatur & assidue, nec unquam nisi recte.* Id. Vesp. c. 19 *Convivabatur assidue: & sæpius recte, ac dapsile, ut macellarios adjuvaret.* Vbi Torrentius pro *rectis*, ex MSS. *recta* legendum pronunciat. *Cœnæ adventitiæ*, quæ advenientibus peregre solebat dari: quæ & *adventoriæ* & *viatica* appellabatur. v. Turneb. itemque Torrent. ad Suet. Vitell. c. 13. *Cœna subita & condita*, apud eumdem Claud. c. 21. De *cœnis tempestivis*, & quæ dicerentur, vide infra in *Tempus* & *Tempestivus.* De *cœna adituali* vide in *Eo. Ad cœnam invitare, vocare, itare*: item, *Dare, apparare, apponere cœnam*, notæ sunt auctorum Latinorum locutiones. *Cœna dubia apponitur*, Ter. Phorm. 2, 1, 18, h. e. uti statim explicatur, *ubi tu dubites quid sumas potissimum. Cœnæ honore quem dignari*, Suet. Vesp. c. 2 extr. *Cœnam condicere*, zusagen zu kommen, Id. Tib. c. 42. Horat. 1 epist. 14, 35 *Cœna brevis juvat, & prope vivum somnus in herba. Cœnæ ordinem explicabat* convivis hospes, Petron. c. 92; h. e. recitabat, quæ secula apponenda essent, ut ei destinarent famem convivæ, quod gula maxime probasset: Vide Stuck. Antiq. Convival. 1, 5 & 6. Quid esset *Mortuus jam cœnæ parentes* apud Apul. Florid. 3 p. 352 ext. apparet ex eo, quod statim subjicitur, cœnam feralem a tumulo ad mensam referrent.

¶ Cœnula, *æ*, f. dimin. ut, *Facere cœnulas*, Cic. fam. 9, 24 *Aliquem invitare ad cœnulam*, Suet. Claud. c. 21.

¶ Cœno, *avi, atum, are*, zu abend essen. Cic. fam. 1, 2, 8 *Ego eo die casu apud Pompejum cœnavi.* conf. Nep. 23, 12, 1. Pers. Sat 5, 9 *Olla infuso cœnanda Glyconi*: Horat. 1 epist. 5, 2 *Cœnare olus*, Id 2 Sat. 3, 235 *aprum.* Plin. 1 ep. 15 *Cœnare apud aliquem apparatius, hilarius.* Impersonaliter, *ut cœnaretur*, Suet. Tib. c. 42. *Cœnatum est apud Vitellios*, Liv. 2, 4. conf. Nep. 25, 14, 1. De frugalibus Platonis cœnis Timotheus Athenienfium dux dixit: *Qui cum Platone cœnant, etiam posteris die bene habent.* Ælian. 2, 18 Ὅτι ὅσοι σὺν Πλάτωνι δειπνοῦσιν, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ καλῶς διάγουσιν. An *cœnatus sum* pro *cœnavi* latine dicatur, adversus Scioppium pro Vossio disquisivit Borrich. Cogit. de L. L. p. 279. ¶ 2. Peculiariter idem est ac reprærlente inter cœnandum; unter der mahlzeit vorstellen; ut, *Dum nova Dævus*

rum cœnat adulteria, i. e. cœnando exprimit, Suet. Aug. c. 70. Sic &, *Non tam cœnam cœnare, quam disciplinam*, i. e. maxime curam morum in cœna gerere, Tertull. Apol. c. 39.

¶ Cœnans, *tis*. Cic. ad Att. 9, 8 *Cœnantibus nobis, ac noctu quidem*. Horat. 2 Sat. 8, 18 *Cœnantes una*.

¶ Cœnatus, *a, um*, id est, secundum Nonium 2, 195, confecta cœna, abgeſpeiſt. Cic. Att. 2, 16 *Cœnato mihi, & jam dormitanti epistola est reddita*. Horat. 1 Sat. 10, 60 *Amat scripsisse ducentos Ante cibum versus, totidem cœnatus*.

¶ Cœnatio, *ōnis*, f. locus ad cœnandum, ſpeiſe-zimmer. Suet. Ner. c. 31; Plin. 2 epist. 17; Colum. 1, 6. Vide & supra *Triclinium*.

¶ Cœnatiuncula, *æ*, f. dimin. idem, apud Plin. 4 epist. ult.

¶ Cœnātĭcus, *a, um*, comica, ut videtur, licentia fictum verbum. Plaut. Capt. 3, 1, 36 *Nunc ibo ad portum hinc. Est illic mihi una spes cœnatica*, h. e. cœnæ.

¶ Cœnator, *ōris*, m. Gloſſ. Græco-Lat. Δειπνητής, *cœnator*, qui cœnas amat, multisque impenſis inſtruit.

¶ Cœnatōrius, *a, um*, ut, *Fames cœnatoria*, Sidon. 2 epist. 9. *Vestis cœnatoria*, Capitol. Maxim. c. 4. Et ſubſtantive

¶ Cœnatorium, *i*, n. ſubſt. toga triclinaris, ein gaſt-kleid, Martial. 10 epigr. 87 *Pugnorum vere obriaque noctis Cœnatoria mittat advocato*. v. Erhard. ad Petron. c. 21 p. 71.

¶ Cœnito, *are*, frequent. *Foris cœnitare*, Cic. fam. 7, 16. *Solus cœnitabat*, Suet. Aug. c. 76. conf. Varr. L. L. 4, 33.

¶ Cœnaturio, *ire*, begierig ſeyn nach dem abend-eſſen, hungern. Martial. 11 epigr. 78 *Cœnaturit vacerra, non cocaturit*.

¶ Cœnurio, *ōnis*, m. vox Quintiliano attributa a Gebhardo & Pareo, idem ſignificatus quod paraſitus. vid edit. Burm. 4, 2 p. 350.

¶ Cœnăcŭlum, *i*, n. locus in quo cœnatur, die eß-ſtube, der eß-ſaal. Horat. 1 epiſt. 1, 91 *Mutare cœnacula, lectos, balnea*, &c. Varr. L. L. 4, 33 *Ubi cœnabant cœnaculum vocitabant*. Cic. cont. Rull. 2, 35 *Roma cœnaculis sublata atque suspensa*. ¶ 2. Eſt pars domus ſuperior, Valla auctore 4, 22. v. in primis Varr. L. L. 4, 33 ext. Ibi autem pauperes & viliores homines ex conducto habitare ſolebant, proximi tegulis. Vide Plautinos Interpretes, quos ad illud Plauti Amph. 3, 1, 3 *In superiore qui habito cœnaculo*, Taubmannus allegat: itemque Lipſ. ad Sen. epiſt. 80, præcipue vero Torrent. Horat. Comment. in 1 epiſt. 1, 91. Add. Burm. ad Petron. c. 38 p. 350; Vitruv. 2, 8. Liv. 39, 14 *Consul rogat jocum, ut aliquam partem ædium vacuam faceret, quo Hispala immigraret, cœnaculum super ædes datum est, scalis ferentibus in publicum objectis, aditu in ædes verso*. Suetonius quoque *Cœnaculum meritorium*, id eſt, mercede conductum, dixit Vitellio c. 7, eine miethe.

¶ Cœnacularia, *æ*, f. der ſtuben-zins. *Exercere cœnaculariam*, apud Ulpianum legitur l. 5 § 1, de his qui effuderint vel dejecerint. Eſt autem quæſtum facere ex locatione cœnaculorum, ſtuben und kammern vermiethen. v. Alex. ab Alex. 3, 14.

¶ Cœnăcŭlārius, *i*, m. ein miethmann. Gloſſ. gr. lat. ξενοδόχος ὁ τὰ ἐνοίκια τῆς οἰκίας συνάγων, *Cœnacularius. Pactio cœnacularii*, der miethe-contract, L. 11 § 5 Dig. de pignorat. actione.

¶ Cœnīpĕta, *æ*, m. ein gerne-gaſt, ungebetener, paraſitus, Sipont.

¶ Antecœna, *æ*, f. miſſus primus, das voreſſen, erſte gericht. Macrob. Sat. 2, 9. Ita legit Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 262.

¶ Antecœnium, *i*, n. cibus ante cœnam: *Merenda*, veſper-brodt. Vſi hoc verbo ſunt Iſidorus 20, 2, qui *Merenda*, inquit, *a quibusdam antecœnia vocabantur*. Apul. Met. 2 p. 121 *Gladiatoriæ Veneris antecœnia*, Lipſ. Miſcell. 1 epiſt. 65 ſub fin. hæſitat, an forte utroque loco *antecœna*, quatuor ſyllabis, reponenda ſit.

¶ Concœna, *æ*, m. qui una cœnat, tiſchgenoß. Lucil. apud Feſtum in *Tapulla: Tapullam rident legem concœnæ opimi*. Scaliger legit *congerræ*.

¶ Concœnatio, *ōnis*, f. comporatio, convivium, apud Cic. de Senect. c. 13 extr. & fam. 9, 24, quod reddit Græcorum σύνδειπνον, & ſapientius Romanos *convivium* dixiſſe oſtendit, eine gaſterey.

¶ Incœno, *āre*, cœnare, vel intus cœnare. Suet. Tib. c. 39 *Iuxta Terracinam in prætorio, cui spelunæ nomen erat, incœnante eo, complura & ingentia saxa delapsa sunt*, i. e. cœnante in eo.

¶ Incœnatus, *a, um*, non cœnatus, ungegeſſen. Cato c. 156 *Cubet incœnatus*. Scrib. Largus Comp. 140 *Incœnato dare medicamenta*.

¶ Incœnis, *e*, idem. Plaut. Caſ. 4, 4, 18 *Cupiunt extrudere incœnem ex ædibus*.

¶ Obcœno, *are*, abeſſen, ſich ſatt eſſen. Varro L. L. 6, 3 *De hunbo obcœnabis*.

¶ Percœno, *are*, idem. Gloſſ. gr. lat. ἀποδειπνῆσαι, *percœnare*.

¶ Pocœnium, *i*, n. hoc a cœna Hermolaus Barbarus nomen non ineleganter finxit pro invitatione, quæ poculis fit poſt cœnam, der ſchlaftrunck, nachtzeche.

¶ Recœno, *are*, iterum cœnare. Macrob. Sat. 3, 17 *Fertur, eum, quoad vixit, foris postea non recœnasse*.

¶ Subcœno, *are*, lepida vox Galbæ apud Quintil. 6, 4 p. 559 Burm. qui, quum piſces pridie ex parte adeſi & poſtero die verſati, appoſiti eſſent, *festinemus, alii subcœnant*, inquit; h. e. ſub triclinio averſam partem piſcium edunt, ut metus ſit, ne & ad illam, quæ oculis noſtris patet, perveniant.

COENŌBIVM, *i*, n. κοινόβιον, locus convictus, vel vitæ communis, ein kloſter. Vox eccleſiaſtica. Exſtat quidem etiam apud Gell. 1, 9 extr. Græce, ſed lectio eſt ſuſpecta. Cæterum in cœnobiis ſolis longo tempore colebantur olim, & docebantur doctrinæ omnium literarum, vid. Barth. ad Briton. Aremor. p. 745; & Hottinger. Analect. p. 22 ſeq.

¶ Cœnobīta, *æ*, m. qui in cœnobio vivit, ein mönch. Hieron. epiſt. 22 ad Euſtochium de cuſtod. Virginitatis c. 15 *Tria sunt in Ægypto genera monachorum. Primum Cœnobitæ, quod illi Sauses gentili lingua vocant, nos, In communi viventes, possumus appellare: Secundum Anachoritæ, qui soli habitant per deserta* &c. v. Cœl. Rhod. 10, 4.

¶ Cœnobiarcha, *æ*, m. κοινοβιάρχης, ein kloſter-herr, Abt oder Prior.

COENVM, *i*, n. koth, unflat. Cic. Tuſc. 4, 24 *Stoici dicunt, omnes stultos insanire, ut male olere omne cœnum*. Id. Att. 2, 21 *Cœno oblitus*, beſchmißt. Translate Id. pro Domo c. 13 *O cœnum! o portentum! o scelus!* Apud Lucretium 3, 77 *In tenebris & cœno volvi*, legitur, pro, vitam degere humilem & ſordidam, ein armſelig leben führen.

¶ Cœnōſus, *a, um*, kothicht. Prudent. in Symm. 1, 640 *Cœnosum versare solum*. Colum. 7, 10 *Nec ulla re (sus) magis gaudet, quam rivis atque cœnoso lacu volutari*. Et P. Chryſologus ſerm. 1 *Cœnosum pecus*, h. e. ſues. Compar. *Cœnosior liquor*, apud Solinum c. 62 (Salmaſ. c. 49) de Camelis.

¶ Cœnōsĭtas, *atis*, f. die unflätterey. Fulgentius in Virgiliana Continentia p. 156 ed. Munk. *In temporales gurgitis cœnositates morumque fœculentias transit*.

¶ Cœnulentus, *a, um*, cœno conſperſus, kothicht. Tertull. de Pallio c. 4 *Cœnulenti pedes*.

COEPI, *cœpisse*, verbum defectivum, fürnehmen, anheben. Vnde vulgaris verſus: *Dimidium facti, qui bene cœpit, habet*: qui deſumtus videtur ex Auſonii epigr. 82 *Incipe, dimidium facti est cœpisse, supersit Dimidium, rursum hoc incipe, & efficies*. Operæ pretium eſt obſervare frequentem hujus verbi uſum, ſi vel ſolas Cic. ad fam. epiſtolas evolvas ed. Stutg. p. 844 *l* e. g. *Cœpi agere, cogitare, diligere esse Romæ, intendere, loqui, navigare, posse ingredi, sapere, ipsem habere, velle* &c. Sic 14, 18, 2 *Si quæ rapinæ fieri cœperint*: lt. 3, 5, 11 *Simul ac progredi cœpero*. Olim integrum erat, unde Plaut. Truc. 2, 1, 23 *Quæsum cœpiat*: & in Perſa 1, 3, 41 *Lubido extemplo cœpere est convivium*: & Ter. Adelph. 3, 3, 43 *Sex mensibus prius ulciscissem, quam ille quidquam cœpere*: quam lectionem Priſcianus lib. 10 p. 879 (ed. Putſch.) tuetur. Add. Cic. Divin. 2, 2; & Liv. 21, 8. ¶ 2. *Cœpi* autem ſcribendum eſt, non *cepi*. Eſt enim ab antiquo *Cœpio*, ἄρχομαι, ut recte docet Voſſius de Art. Gramm. 1, 43, itemque Guyetus ad Ter. Heaut. 4, 5, 39. Rivius Ter. Adelph, 3, 4 p. 100. Agrætius de Orthographia: CEPIT *de capiendo*: COEPIT *de incipiendo ſcribimus*. ¶ 3. Nepos 4, 4, 6 *Tanto magis Pausanias orare cœpit*: ubi *cœpit* fere παρέλκει. Ita, *Cœpi facere*, pro *feci*, non ſemel Petronius dixit. Vid. Erhard. ad c. 6 p. 29 ſq. Burm. it. Græv. ad Cic. fam. 10, 16 *Flagitare senatus instituit*. ¶ 4. *Cœptus sum*, pro *cœpi*, vel inceptus ſum, verbalitet. Liv. 21, 8 *vineæ* (machinæ) *cœptæ agi*, & c. 23 *per Pyrenæum saltum traduci exercitus cœptus*. Nepos 13, 3, 1 *cœpti sunt premi*. Idem 15, 7, 1 *cœpta est desiderari diligentia ejus*. Impers. Cic. fam. 4, 4, 6 *Armis disceptari cœptum est*.

¶ Cœptus, *a, um*, adject. angefangen; ut, *Opus cœptum perficere*, Ovid. Faſt. 4, 16. *Carmina cœpta*, Virg. ecl. 8, 12. *Cœptum bellum*, Id. Æn. 2, 162. *Cœptus amor*, Ovid. Heroid. 17, 189. *Cœptus dies*, Tac. An. 4, 25, 2.

¶ Cœptus, *ūs*, m. ſubſt. das fürnehmen, der anfang. Cic. de Fin. 4, 15 *Primos suos quasi cœptus appetendi fuisse*. Sed uſitatius eſt

¶ Cœptum, *i*, n. idem; ut, *Dii cœptis adspirate meis*, Ovid. pr. Metam. *Desistere cœpto*, Sen. Theb. v. 103. *Manus ultima cœpto defuit*, Ovid. Triſt. 2, 555. *Bene cœpta male cedant*, Vellej. 2, 14, 1. *Cœptorum socius*, Juſtin. 1, 7, 1; *extimum operire*, Suet. Ner. c. 34.

¶ Cœpto, *āre*, frequent. anfangen. Ter. Eun. 5, 7, 1 *Quid cœptas, Thraso?* was nimmſt du für? quamquam alii hic *inceptas* legunt. Cic. de Fin. 5, 9 *Animal cœptat ea, quæ naturæ apta sentit appetere*. Tac. An. 1, 38, 1 *Cœptavere seditionem*. Id. Hiſt. 2, 41, 2 *Incertum fuit, insidias, an proditionem, vel aliquod honestum consilium cœptaverint*.

¶ Cœptans, *tis*. Solin. c. 2 *Olympiade VII cœptante*. Ammian. 20, 8 *Cœptante nocte*. Idem 16, 6 *Accusasse Adelphium, ut altiora cœptantem*.

¶ Cœprātus, *a, um*, angefangen, angenommen. Tac. Hiſt. 4, 44, 2 *Patres cœptatam libertatem omisere*. v. Daumius de cauſſis amiſſ. radicum L. L. c. 5.

¶ Concœpto, *are*, ſimul incipere, tribuitur Macrobio.

¶ Occœpi, *isse*, idem quod *cœpisse*. Plaut. Amph. 2, 2, 92 *Animo si male esse occœperit*. Tac. Hiſt. 2, 16, 4 *Vbi delectum agere Pacarius occœpit*. Ita Bernegger, Ryckius, Pichon per diphthongum ſcribunt. Alii ſcribunt in Ter. Eun. 1, 2, 45 *Qui me amare occœperat*, ſimplici E, quod nolim improbare, quum *Occipiunt* & *Occipit* ejusdem poëtæ ſint, ut ſupra in *Occipio* oſtenſum eſt, vide in *Capio*. Adde Lucret. 5, 887.

Coëpiſcopus, vide *Epiſcopus*, Coëpulonus, *Epulum*, Coëquito, *Equus*, Coerceo, coërcitio, &c. *Arceo*.

COERO, *are*, antique pro *Curare*. Gell. 15, 11 *Prætor animadvertet, cœraretque*. Cic. de Leg. 3, 4 *Qui cœret, populus creato, eique jus cœrandi dato*. Ita *Pœna punio*; *Pœni, Punicus*, &c.

¶ Cœrator, *ōris*, m. pro *Curatore*, Cic. l. c.

Coërro, vide *Erro*, Cœruleus, &c. *Cæruleus*, Coëſius, *Cœſius* per *æ*.

COETVS, *ūs*, m. a *cœundo* eſt: quippe contractum ex *coitus*: ſignificatque quamvis connexionem ſive conjunctionem, eine verſammlung, zuſammenkunft, banden. Lucret. 3, 863 *Nil tamen hoc ad nos, qui cœtu concilioque Corporis atque animæ consistimus uniter apti*. Sic conjunctiones ſtellarum *cœtus* appellat Gellius 14, 1 *Nam si principes Chaldæi, qui in patentibus campis colebant, stellarum motus & vias, & discessiones, & cœtus intuentes, quod ex iis efficeretur, observaverunt*. Et aliquanto poſt: *Quid prænoscitraret aut cœtus stellarum, aut circuitus, aut transitus? Coitum* vocat Plin. 2, 13, cum de ſolis & lunæ congreſſu agit. ¶ 2. Pro congreſſu pugnantium poſuit Plaut. Amph. 2, 2, 25 *Primo cœtu vicimus*, im erſten angriff. *Cœtum* vocat, quam *coitionem* Terentius dixit Phorm. 2, 2 extr. *Prima coitio acerrima est*. ¶ 3. Sed & alia conventicula & congregationes ita appellantur. Sic *Cœtus habere*, pro *Scholam habere*, Livius dixit 1, 18. *Quem* (Pythagoram) *in ultima Italiæ ora circa Metapontum & juvenum æmulantium studia cœtus habuisse constat*. Sic, *Cœtum inire*, Cic. Verr. 5, c. ult. *In cœtum adducere*, Id. Fin. 2, 4. Et, *O Præclarum diem, cum ad illud divinum animorum concilium cœtumque proficiscar*, Id. de Senect. c. ult. ¶ 4. Non raro & *Cœtus* factioſam turbam & ſeditioni paratam notat, quod Torrentius obſervat & exemplis confirmat in Cæſarem Suetonii c. 17, itemque Heraldus in Apolog. Tertulliani c. 39. Tac. Agric e. 27, 3 *At Britanni nihil ex arrogantia omittere*

omittere, quo minus juventutem armarent, cœtibus & sacrificiis conspirationem civitatum sancirent.

COGGYGRIA, *æ*, f. arbor Adrachnæ non absimilis, Plin. 13, 22. Harduinus legit *Coccygia*. Cotinam Coriariam interpretatur Dodonæus.

COGĬTO, *avi, atum, are*, quod contractum ex *coagito* volunt. Nam dum deliberat animus & rationes inquirit, quibus explicemus consilium, semetipsum agitat quasi atque persequitur, ut reperiat, quid in rem sit. Varro L. L. 5, 6 COGITARE a COGENDO *dictum: mens plura in unum cogit, unde deligere possit.* In hac propria significatione pro *contrahere* posuit Publius Syrus in illo: *Vnus dies pœnam affert, multi cogitant.* Huc refer etiam illud Plaut. Mil. 2, 2, 46 *Severa fronte curas cogitans.* Sed ordinaria ellipsi significat animo cogitare, dencken, gedencken, bedencken. Vet. Gloss. *Cogitat*, σκέπτεται, λογίζεται, ἐνθυμεῖται, μεριμνᾷ, βουλεύεται. Ter. Eun. 3, 3 pr. *Quanto magis magisque cogito.* Ibid. 4, 2, 3 *Aliam rem ex alia cogitare*, hin und her sinnen, sich mit allerhand gedancken schlagen. Idem Prol. Heaut. v. 14 *Quantum ille potuit cogitare commode.* Sic, *Toto animo de aliquo cogitare*, Cic. fam. 1, 7. Horat. in Arte poët. v. 143 *Ex fumo dare lucem, cogitat.* Cic. de finibus 3, 5 *Quibus ubertas orationis adhiberi vix potest, nec equidem eam cogito consectari.* Notetur singularis constructio verbi apud Ter. Andr. 1, 2, 11 *Vt ne esset spatium cogitandi ad disturbandas nuptias.* Et Plin. 9 epist. 36 *Cogito ad verbum*, h. e. non solas res animo comprehendo, sed ipsa etiam verba, quæ post scribam vel dictem. Nepos 23, 2, 6 *Si quid amice de Romanis cogitabis.* Ant. Cic. sub Att. 14, 13 *Si amabiliter in me cogitare vis.* Et Cic. fam. 7, 4 *Ego in Pompejanum cogito*, i. e. eo profecturus sum, ut Germani, ich gedencke dahin. conf. Id. Att. 2, 8.

¶ Cogitans, *tis.* Cic. pro Marc. c. 7 *Nihil unquam nec de sua nec de communi salute cogitans.* Et mox: *De te dies noctesque cogitans.* Nep. 14, 8, 4 *Callide cogitans.* Cic. Att. 10, 10 ext. *Nihil vidi tam ἀνηθοποίητον, tam nescio quid cogitans*, iterum ut Germani, ich weiß nicht, wo er hin dencket.

¶ Cogitātus, *a, um*, ausgesonnen. Iustin. 21, 4, 4 *Plus negotii facit res cognita quam cogitata. Meditatum & cogitatum scelus*, Cic. Phil. 2, 34 est, de quo diu cogitavimus. *Cogitati furores*, Id. pro Mil. c. 12; Et, *Cogitatum facinus*, c. 17. Suet. similiter Tib. c. 19 *Tormentis expressa confessio est cogitati facinoris*; & Calig. c. 12 *Ipsum postea etsi non de perfecto, at certe de cogitato quondam patricidio professum.*

¶ Cogitatum, *i*, n. subst. pro cogitatione, seu re cogitata, gedancken, anschlag, absicht. Cic. de Cl. orat. c. 72 *Cogitata mentis præclare eloqui. Interdum malefacta, quam optime cogitata probantur magis*, Vellej. 2, 13, 4. C. Nepos 14, 6, 8, cum recensuisset, qua solertia Pisidas perfugas ultus esset, subjungit: *Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum legimus.* His verbis designat describitque id, quod Græci στρατήγημα appellant, kriegeslist. Conf. Nep. 4, 3, 1; & Ter. Phorm. 1, 5, 53.

¶ Cogitate, adverb. mit bedacht. Plaut. Pœn. 5, 4, 51 *Cogitate verba facere.* conf. Mil. 3, 3, 69. Cic. pro Arch. c. 8 *Accurate cogitateque scribere.*

¶ Cogitatim pro *Cogitate* Festus refert; Et

¶ Cogitato, adverb. dicitur idem esse. Vulgo profertur ex Cic. Off. 1, 8 *Permultum interest, utrum perturbatione aliqua animi, an consulto & cogitato fiat injuria.* Sed MSS. codices plerique *cogitata injuria* habent. Adi Grævium, bona fide referentem.

¶ Cogitatus, *us*, m. subst. das nachsinnen. *Cogitatu opus est ingenii*, dicente Vitruvio. *O felicem illum, qui non adspectus tantum, sed etiam cogitatus emendat*, Sen. epist. 11. Conf. Tertull. de Idolol. c. 23, de Virg. Veland. c. 15, & de Resurr. c. 15. Et Pet. Blesensis epist. 35 *Cogitatus tuos, & inchoatæ conversationis eventum illius committe arbitrio, qui te ad immaculati thori nuptias, & desiderabiles invitavit amplexus.* Adhibuit etiam Interpres Ecclesiastici c. 9, 23 & alibi.

¶ Cogitātio, *ōnis*, f. die gedancke. *Est cura studii plena* &c. ut describit Vitruv. 1, 2 *Cogitatione complecti, comprehendere*, überdencken, ausdencken. Cic. fam. 3, 11. Id. Off. 2, 1 *Omnem curam cogitationemque in rem aliquam conferre*, sorgfältig nachdencken. Et Balbus Cic. sub Att. 8, 15 *Curam cogitationemque suscipere.* Vlp. L. 18 Dig. de Pœnis: *Cogitationis pœnam nemo patitur*, gedancken sind zollfrey. Chrysippus dixit: *Cogitationem orationis esse fontem.* Horat. Art. v. 311 *Verbaque provisam rem non invita sequentur.* Et, *Secundæ semper cogitationes sapientiores sunt*, Eurip. in Hippolyt. αἱ δεύτεραί πως φροντίδες σοφώτεραι. ¶ 2. Pro solerter inventis, sive excogitatis, usus Vitruvius haud semel. Vt Præfat. lib. 2 *Dinocrates Architectus Macedo, qui ad te cogitationes & formas afferret dignas tua claritate.* Nempe *cogitationes* sunt, quas in fine ejusdem Prooemii *inventiones* appellat.

¶ Cogitatiuncula, *æ*, f. dimin. Cathol.

¶ Cogitāmen, *inis*, n. idem. Tertull. de Trin. c. 6 *Necessaria hæc membra* (manus, lingua, &c.) *hominibus fuerunt, non Deo*, (cui cogitare jussisse est) *quia inefficax hominis consilium fuisset, nisi cogitamen* (i. e. cogitationem) *corpus implesset.*

¶ Cogitamentum, *i*, n. idem. Vulg. Interp. 4 Esdr. 7, 22. Gloss. lat. gr. *Cogitamentum*, ἐνθύμημα.

¶ Cogitatorium, *i*, n. receptaculum cogitationum. Tertull. de Resurr. c. 15 *Animæ cogitatorium.* confer de Spectac. c. 2, & de Anima c. 14.

¶ Cogitābĭlis, *e*, ersinnlich, erdencklich. Apul. Apol. p. 315 *Paucis cogitabilis, nemini effabilis*, scil. Deus. Adde Sen. ep. 58.

¶ Cogitabundus, *a, um*, tiefsinnig, in gedancken. Gell. 2, 1 *Stare solitus Socrates dicitur - - ore atque oculis eumdem in locum directis cogitabundus, tamquam quodam secessu mentis atque animi facto a corpore. Cogitabundi* præclara descriptio vel pictura potius est ap. Plaut. Mil. 2, 2, 46 sq.

¶ Excōgĭto, *āre*, ausdencken. Cic. Phil. 8, 6 *Excogitare, quæ tua ratio sit, non possum.* ¶ 2. Est etiam accurate cogitare. Id. Att. 9, 6 extr. *Ad hæc igitur cogita, vel potius excogita.* ¶ 3. Pro caussam excogitare, Cicero posuit in Verrem 5, 7 *Excogitavit, nescio quid attulit.*

¶ Excogitatus, *a, um*, ausgesonnen; ut, *Ratio excogitata*, Cic. pro Cluent. c. 13. *Malitia excogitata*, Tertull. de Spect. c. 2. Hinc Superl. *excogitatissimæ hostiæ*, Suet. Calig. c. 22.

¶ Excogitatio, *ōnis*, f. die ersindung, erdenckung. Cic. Tusc. 1, 25 *Vis, quæ investigat occulta, inventio atque excogitatio dicitur.*

¶ Excogitatus, *us*, m. subst. idem. Gell. 5, 10 *Captionis versutæ excogitatu frustratus fuit.* Sed præstat versute *excogitatæ.*

¶ Excogitator, *ōris*, m. qui excogitat. Quintil. Decl. 10, 7 p. 218 *Excogitator mortis.* Arnob. lib. 3 p. 119 *Verborum excogitator & nominum.*

¶ Inexcogitatus, *a, um*, unerdacht, unausgesonnen. Plin. 36, 15 *Inexcogitatum remedium.*

¶ Inexcogitabilis, *e*, unausdencklich. Lactant. 1, 8, de Deo disserens: *Qui inexcogitabilis, ineffabilis, & nulli alii satis notus, quam sibi.* Idem 4, 8 *Inexcogitabili majestatis virtute.* Adde Tertull. adv. Valent. c. 27.

¶ Incogito, *are*, cogitare contra aliquem apud Horat. 2 epist. 1, 122 *Non fraudem socio puerove incogitat ullam.*

¶ Incogitans, *tis*, temerarius, unbedachtsam, unachtsam. Ter. Phorm. 1, 3, 3 *Nisi fuissem incogitans.* Auson. in Sapientibus, in Periandro v. 15 *Incogitantes fors, non consilium regit.*

¶ Incogitandus, *a, um*, undencklich. *Incogitandus mœror, dolor*, Plaut. Stich. 1, 1, 48; & Trin. 2, 1, 1.

¶ Incogitatus, *a, um, non cogitatus*, unvermuthet, unbedächtig. Sen. epist. 57 *Acerbitas incogitata rediit & injussa.* Deinde active pro incogitans. Lamprid. in Alexand. c. 16 *Dato spatio ad disquirendum cogitandumque, ne incogitati dicere cogerentur.* Plaut. Bacch. 4, 3, 1 *Animo incogitato.*

¶ Incogitabilis, *e*, quod proprie esset *non cogitabilis*, etiam pro *Incogitans*, invenitur. Lactant. 1, 8 *Qui Deos colunt, tamen in videri solent tam cæci, tam incogitabiles, tam excordes*, &c. quibus Plautum imitatus est, Mil. 2, 6, 63 dicentem: *Scio me fuisse excordem, cæcum, incogitabilem.*

¶ Incogitantia, *æ*, f. die unbesonnenheit. Plaut. Merc. 1, 1 sive prolog. v. 27 *Incogitantia, excors immodestia.*

¶ Præcogito, *are*, vorher bedencken. Quintil. 12, 9 *Præcogitare plura, & animum ad omnes casus componere.* conf. Vulg. Marc. 13, 11.

¶ Præcogitatus, *a, um*, vorher bedacht. Liv. 40, 4 *Præcogitatum facinus.*

¶ Præcogitatio, *ōnis*, f. die vorsorge, fürsichtigkeit. Tert. adv. Marc. 4, 39 *Nec mirum, si is cohibuit præcogitationem.*

¶ Recogito, *are*, zurück dencken, wiederum bedencken. Cic. ad Qu. Fr. 2, 2: *Si tu mihi videris in Sardinia de forma Minuciana, & de nominibus in otio Pomponiano recogitare.* Colum. in Præfat. *Sæpe secum retractare ac recogitare.* Vsus & Seneca de Vita beata c. 2; & Tertull. adv. Marc. 1, 5, & ad Vxor. 1, 4 extr. Inde

¶ Recogitatio, *onis*, f. die erwegung. Tertull. Exhort. castitat. c. 4 *Recogitatio excessus sui.* Et

¶ Recogitatus, *us*, m. Idem adv. Marc. 4, 43 pr. *In recogitatu mulierum.* Et Apolog. c. 22 *A recogitatu veræ dignitatis.*

¶ Irrecogitatio, *onis*, f. die unerkänntlichkeit, vergessenheit. Tertull. de Castit. c. 4 *Irrecogitationem excessus sui pati.*

Cognatio, cognatus, vide *Nascor*, Cognitio, cognosco, *Nosco*, Cognobilis, *Nobilis*, Cognomen, &c. *Nomen*, Cogo ex Coago, *Ago*.

Cohibeo, &c. vide *Habeo*, Cohonesto, *Honor*.

COHORS, *tis*, f. ein troupp, ein hauffe, ein gefolge, die schaar. Primo decima pars legionis Ro. tribus ipsa constans manipulis. Verum Cæs. Civ. 1, 73 *Cohortes alarias* alias, alias *legionarias* nominat, per *alarias* scilicet eas designans, quæ in sociorum alis militabant; *legionarias*, quæ in legionibus Romanorum sub signis erant. Quo respectu *cohortes* & *legiones* a Floro opponuntur 3, 21, 18. Nam per *cohortes* auxiliarem militem intelligit, qui diversus a legionario sive Romano. Nec alio pertinent illæ XXX cohortes, quarum Tacitus Hist. 2, 89, 2 meminit, cum introitum Vitellii in urbem describit. Etiam Vellejus 2, 5, 2 *Legionarias cohortes* constituendæ differentiæ caussa dixit; Idem cum c. 112 ejusdem libri *præfectos cohortium* nominat, *cohortes* de alariis dixit; legionariorum enim nulli erant. Ex pedite autem constabant cohortes. Itaque *cohors* & *equitatus* opponuntur in Cic. fam. 15, 2 n. 14. Apud Suet. Claud. c. 25 *Cohortes* quidem eo de equitibus interpretatur Torrentius, quod ibi *equestres militias* diserte nominat: quas tamen accipere licet, non ubi equestria stipendia fierent, sed quas equestri loco nati solerent obire; ut & Casaubonus appendicula animadversionum est interpretatus. Quam expositionem & Lipsius admittit, licet aliter legat apud Suetonium, de Milit. Rom. 2, 9. Non aliter capiendus Vellejus est, cum 2, 111, 3 scribit, *Finita equestri militia designatus prætor, nec dum senator, æquatus senatoribus*, &c. Per *militiam equestrem* enim tribunatum intelligit, item præfecturam, & legionem, de quibus supra c. 101 & 104 meminerat. Primipilorum gradui jam adjunctam equestrem dignitatem observamus in *primipilus*. Interim apud Plin. 10 epist. 107 & seq. *Cohors equestris*, & novo instituto quidem *sexta* distincte appellatur. Vbi vide notas Buchneri. Grut. 14, 9 PRÆF. COH. IV. AQ. EQ. & 534, 4 PRÆF. COH. I. AQVITANOR. EQVIT. Vnde *cohortes* appellatæ sint, & quibus ex partibus constitutæ; & si quæ alia hujus generis sunt, vide apud Lips. de Milit. Rom. 2, 4. De *sacra cohorte*, quæ Thebis ex amatoribus constabat, vide Plutarch. Pelopida p. 287 & seqq. *Cohortes auxiliares* vel *auxiliariæ*, hülfs-völcker. Cæs. B. C. 1, 63, & Hirt. B. Alex. c. 62. *Cohors prætoria*, die leib-wacht, leib-garde. Cic. Catil. 2, 11; Tac. An 1, 7, 5. Sic, *Cohors prima*, Curt. 6, 7, 17; *regia*, 9, 10, 26. ¶ 2. Est & quævis multitudo & cœtus hominum aliarumque rerum; ut, *Cohors amicorum*, Suet. Ner. c. 5; & Curt. 6, 2, 11. *Cohors nobilium*, Id. Curt. 8, 6, 7; & 10, 7, 16. Et, *Famula cohors*, Stat. Theb. 11, 292. Sic &, *Nova febrium terris incubuit cohors*, i. e. magna morborum frequentia, die menge der seuchen, Horat. 1 od. 3, 30. ¶ 3. *Cohors* denique idem est quod *Chors*: id est, septum in villa, quam Varro L. L. 4, 16 ita dictam putat, quod circa eum locum pecus coërceatur, der hof des viehes. Sed alii non a *coërcendo*, sed ex Græco χόρτος, deducunt: nec id dissimulat Varro: & approbat unice Scaliger; itemque Lips. de Mil. Rom. 2, 4. *Chortes* sive *cohortes*, ut in quibusdam libris legitur, duas in villa requirit Varro R. R. 1, 13, quem ibi vide. Ibid. 2, 1 de ovillo pecore: *Contra illa, in saltibus quæ pascuntur, & a tectis absunt longe, portant secum crates aut retia, quibus cohortes in solitudine faciant.* Colum. 7, 3 *Itaque cohors clausa sublimi maceria præponi vestibulo* (stabuli) *debet, ut sit in eam tutus exitus æstivandi.* Loquitur ibi de tuendis ovibus. Etiam de bubus *cohortes* Vitruvius dixit 6, 9 pr. Sed & septa, quibus gallinaceum genus continetur, *chortes* sive *cohortes* appellantur, de quibus Colum. 8, 3, der hüner-stall. Hinc *cohortis aves*, sive *chortis.*

chortis, sunt, quæ ibi habentur, hüner. Ovid. Fast. 4, 704 de vulpe: *Abstulerat multas illa cohortis aves.* Martial. 7 epigr. 54 *Non porcus, non chortis aves, non ova supersunt.*

¶ Cohortícula, æ, f. diminut. Militari sensu Cælius Cic. fam. 8, 6 *Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit.*

¶ Cohortalis, e, vel Chortalis, e, aus dem hofe; ut, *Cohortales aves*, Colum. procem. lib. 1; & *Stabula cohortalium avium*, 8, 1, ein hünerhaus. Ibid. c. 2 *Ratio cohortalis*, & c. 3 *Officina cohortalis.* Cels. 2, 28 *Pullus cohortalis.*

¶ Cohortālīnus, i, m. ordini militiæ Palatinæ adscriptus. Cod. Theod. 6, 35 *Cohortalinorum militia.*

Cohortatio, cohortor, vide *Hortor*, Cohospes, *Hospes.*

COHVM, i, n. Festo lorum est, quo temo buris cum jugo colligatur.

Coimbibo, vide *Bibo*, Coinfantio, *Fari*, Coitio, coitus, *Eo.*

COIX, ἴκις, κόϊξ, vas farinarium ex arborum corticibus contextum, ein mehlsack, mehlbutte, apud Antiphanem; Sed planta est apud Theophrastum Hist. 1, 16.

COLACRÝTÆ. *arum*, m. pl. κωλακρίται, quæstores pecuniæ ad res divinas erogatæ; item ad res civiles, schatzmeister. Cæl. Rhod. 8, 9.

COLÆPIVM, i, n. legitur in Petronii c. 70 *Faciet de colepio gallinam.* Nodot habet *de colo suis:* alii de *Coliphio*; quam lectionem probat Heinsius, & pulmentum ex suilla carne interpretatur. vid. *Coliphium.*

CŌLĀPHVS, i, m. κόλαφος, & Colaphum, i, n. alapa, ein backenstreich. *Colaphos infringere*, Ter. Adelph. 2, 1, 46. *Incutere*, Iuvenal. 9, 5; *dare*, Spartian. in Hadriano c. 21; *ducere*, Quintil. 6, 3. *Colaphis tuber est totum caput*, Ter. Adelph. 2, 2, 37. *Colaphis quem percutere*, Sen. de Const. c. 14, maulschellen geben. *Colaphis in terram defigere aliquem*, einen schlagen, daß er des aufstehens vergisset, Plaut. Perf. 2, 1, 22. Erat autem hæc cædes contumeliosa admodum & servilis, itaque onirocritæ imperium iis pollicentur, qui dormientes sibi videntur aliis colaphos ducere, Artemidorus 2, 15. Vide ibi Rigaltium; itemque Donatum ad supra laudatum Terentii locum. Vet. Gloss. Κόνδυλος, *Colaphus.*

¶ Colaphīzo, *are*, κολαφίζειν, depalmare pugnis, mit fäusten schlagen. Vulg. Interp. 2 Cor. 12, 7. Conf. Tertull. adv. Marc. 5, 12; & de fuga in persec. c. 2.

¶ Percolápho, *are*, idem in Petronii c. 44. v. *Perbasiare* in *Basium.*

COLAPTĬCE, es, f. κολαπτική, sculptura, quæ lapides scalpit; Et ¶ Encolaptice, es, f. ἐγκολαπτική, quæ laminas cælando conformat, Cæl. Rhod. 29, 24.

Colaris, vide *Collum*, Colatorius, colatus, *Colo*, *are.*

CŌLAX, ācis, m. Menandri fabula, in qua accuratissime, ut Athenæus lib. 6 monuit, adulatorum ingenia expressit. Eam latine verterunt Nævius & Plautus, ut Terentius auctor Eun. Prol. v. 25. ¶ 2. *Colax*, ein schmarutzer, schmeichler. Vnde parasiti nomen *Colax* in eodem Prologo v. 30; κόλαξ enim *assentator*, *adulator* est.

CŌLAXES, is, m. Iovis & Oriæ filius, Val. Flacc. 6, 48.

COLCHI, orum, m. pl. populus Asiæ inter orientale litus Euxini Ponti, & Iberiam, veneficio infamis, & Medeæ ac Iasonis memoria fabularumque involucris apud poëtas nobilitatus. v. Horat. 4 od. 4, 63.

¶ Colchis, ĭdis, f. regio Colchorum. Val. Flaccus 5, 505 *Vix tandem longis quæsitam Colchida votis Contigimus.* Horatio epod. 5, 51 putatur hæc regio *Colchos* dici; sed alii, & rectius quidem *Iolcos* legunt, quod Thessaliæ oppidum est. v. Torrent. Materia navali præstabat hæc regio. v. Græv. ad Cic. Att. 9, 9 p. 43 ex Strabone. ¶ 2. *Colchis*, Κολχίς, gentile fœmineum, & speciatim Medeæ nomen apud poëtas. Horat. epod. 16, 58 *Neque impudica Colchis intulit pedem.* Et *Gens Colchis*, pro gente Colchorum, apud Flaccum 5, 418.

¶ Colchus, *a*, *um*, adject. qui ex Colcho est. Horat in arte v. 118

Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.

Domus Colcha, Ovid. Fast. 3, 875. *Colcha littora*, Idem Met. 13, 24.

¶ Colchicus, *a*, *um*, adject. quicquid ex Colchide. Horat. 2 od. 13, 8 *Illevenena Colchica Et quicquid usquam concipitur nefas Tractavit.*

¶ Colchĭcum, i, n. κολχικόν, bulbus est agrestis, zeitlosen, oder wilde saffranblumen; inde dictum, quod maxima copia proveniat in Colchide. vid. Plin. 28, 9; Dioscor. 4, 83.

¶ Colchĭcus, *a*, *um*, aliud adject. Propert. 2, 1, 56

Seu mihi Circæo pereundum est gramine, sive
Colchis Colchiacis urat abena focis.

CŌLES, vel Colis, is, m. idem quod caulis, ein stengel. Varr. R. R. 1, 31, 2 *Coles sarmenti* de vite. *Coles rapicii* sunt Caton. R. R 35, 2. *Vinearii* Col. 5, 6, 36. ¶ 2. Id quo viri sunt, e. g. Cels. 6, 18.

¶ Cōleus, i, m. testiculus, hoden. Cic. fam. 9, 22 *Testes verbum honestissimum &c. honesti colei Lamvini.* Adde Manutii Comm. Petron. c. 44 *Si coleos haberemus*, i. e. si viri essemus. v. Scheffer. in not. p. 93.

¶ Cōliculus, i, m. dimin. Varr. R. R. 1, 31, & Colum. 11, 2 *Si jam coliculus fabæ in quatuor altitudines creverit.* conf. Id. 5, 9; Martial. 6 epigr. 80; & 14 epigr. 101.

¶ Coleātus, *a*, *um*. Pompon. ap. Nonium *Coleata cuspis*, i. e. mentula. v. Turneb. Adverf. 6, 9. *Coleatus equus*, ibid. 17, 21.

¶ Vnicoleus, i, m. Gloss. gr. lat. μονορχίς, *Vnitestis*, *unicoleus*, unum testiculum habens.

CŌLIAS, æ, m. κολίας, genus piscis. Plin. 32, 11. ¶ 2. Ædes Veneris apud Suidam.

Coliculus, vide *Coles*, Colicus, &c. *Colon*, Coligo, colium, *Colo*, *ere.*

CŌLIPHIVM, i, seu Colliphium, i, n. κωλίφιον, panis infermentatus, quo utebantur athletæ, sic dictus ἀπὸ τῆς κώλης καὶ τῆς ἴφι, hoc est, a robore membrorum: stärckbrot, krafftbrot; Martial. 7 epigr. 67 *Coliphia sexdecim comedit:* & Plaut. Perf. 1, 3, 12 *Coliphia mihi ne incocta datis:* & Iuvenal. 2, 53 *Luctantur paucæ, comedunt coliphia paucæ:* ubi G angæus aliquid obsceni subesse putat, intelligitque panes in formam pudendi virilis effictos. Incerta omnia. Vide *Colepium*; Sed & Petr. Fabrum Agonist. 3, 3, & Mercurial. Art. Gymn. 1, 15.

COLLA, æ, f. κόλλα, gluten est, seu glutinum, & fragmentum coriorum, ex quo excoquitur colla, leim. Sipont. ¶ 2. Vsitata inde composita sunt *Sarcocolla*, *Ichthyocolla*, *Chrysocolla*, de quibus suo vide loco.

¶ Collēma, ātis, n. κόλλημα, idem a κολλάω, *glutino.* Mart. Capella 3 p. 49 *Niloticæ fruticis collemata*, i. e. conglutinamenta.

¶ Colleticus, *a*, *um*, κολλητικός, vim glutinandi habens, anziehend, zusammenhaltend; ut, *Clysteria colletica* apud Vegetium.

¶ Anacollēma, ātis, n. ἀνακόλλημα, cataplasma restringens, ein zusammenziehendes pflaster. Veget. 2, 17.

¶ Paracolletĭcus, *a*, *um*, idem; ut, *Emplastrum paracolleticon*, id est, conglutinans, Cels. 5, 19.

Collabasco, vide *Labo*, Collabello, *Labium*, Collabor, *Labor*, Collaboro, *Labor.*

COLLĂBVS, i, m. nomen Servuli, Plaut. Trin. 4, 3, 13.

Collacero, vide *Lacer*, Collacrymo, *Lacryma*, Collactaneus, *Lac*, &c. Collævo, *Lævis.*

COLLAĬCVS, i, m. cognomen Iunii Bruti devictis Gallæcis, Ovid. Fast. 6, 461. Legunt etiam *Gallæcus.*

Collapsus, vide *Labor*, Collare, &c. *Collum*, Collatarus, *Lātus*, Collateralis, *Lātus*, *eris.*

COLLĀTIA, æ, f. κολλατία, oppidum prope Romam, a quo porta Romæ *Collatia* appellata fuit, quæ & *Pintianæ* nomen habuit. conf. Ovid. Fast. 2, 733 & 785. *Collatia* dicta fuit eo, quod ibi aliarum civitatum opes fuerint collatæ, Festus.

¶ Collatīnus, *a*, *um*, adject. Plaut. Curt. 2, 1, 16 *Collatinum ventis em* magnum & turgidum dixit, quia in eum omnia edulia congerantur; *Quis hic est homo cum collatino ventre?* &c. mit dem grossen dicken wanst oder freß-bauch? Alii tamen ac ipse quoque Gronovius pater *Collativum* legunt. Conf. Ovid. Fast. 2, 787; ubi *penetralia Collatina* est domus Collatini, mariti Lucretiæ. Ita etiam Virg. Æn. 6, 774. De *Dea Collatina*, quam collibus præfecerunt, vid. August. C. D. 4, 8.

¶ Collatius, *a*, *um*, adject. *Via Collatia*, apud Frontin. de aquæd. in MSS. extat, teste Allio.

Collatio, collatus, &c. vide *Fero*, Collaudo, &c. *Laudo*, Collaxo, *Laxus*, Collectaneus, collectio, &c. *Lego*, *ere*, Collega, collegium, &c. *Lego*, *are*, Collema, colleticus, *Colla.*

COLLĒTIS, is, f. herba verbenacea, Apul. de Herb. c. 3.

COLLIS, is, m. κολωνη, monticulus leviter assurgens, ein hügel, berglein; e. g. Cæs. B. G. 2, 8 *Collis, ubi castra posita erant, paullulum ex planitie editus.* Sic, *Collis molliter acclivis*, ibid. 7, 19; *molliter assurgens*, Colum. 2, 2; *deruptus*, *arduus*, Tac. An. 2, 80, 5. Virg. Æn. 7, 659 *Collis Aventinus.*

¶ Colliculus, i, m. dimin. Onomast. vet. *Colliculus*, μικρὸς βουνός. Apul. Florid. pr. *Colliculus sepimine consecratus.*

¶ Collicellus, i, m. idem. Auct. de agr. per Gœsium p. 245 *Arca in collicello circa viam.* Adde p. 272.

¶ Collīnus, *a*, *um*, adject. bergicht. *Vineæ collinæ*, *vina collina*, utrumque apud Colum. 12, 21; Add. Id. 3, 2; & Varro R. R. 1, 6. *Aqua collina*, Colum. 1, 5. *Herbæ collinæ*, Propert. 4, 5, 11. *Frumentum valentius est collinum quam campestre*, Cels. 2, 18.

¶ Collīna, æ, f. porta Romæ eadem, quæ & *Quirinalis*, hodie *porta Salaria* est, a via scilicet, qua adeunda, sic appellata. Tac. Hist. 3, 82, 4 *Tertium agmen per Salariam Collinæ portæ propinquabat.* Iuvenal. 6, 290

Stantes Collinæ in turre mariti, &c.

¶ Septicollis, e, f. Prudent. Perist. 10, 413 *Quum fundaret arcem septicollem Romulus*, i. e. Romam, septem collibus impositam.

Collisio, &c. vide *Lædo*, Collo, *Collum*, Colloco, &c. *Locus*, Collocupleto, *Locuples*, Collocutio, colloquor, *Loquor*, Collubet, *Lubet*, Colluceo, *Lux*, Colluco, *Lucus*, Colluctor, &c. *Luctor.*

COLLVM, i, n. (& Collus, i, m. apud Plaut. Capt. 2, 2, 107 & 4, 3, 2) der hals. *Tollere aliquem in collum*, Id. Plaut. Bacch. 3, 6, 42. *Collum procerum & tenue*, Cic. de Clar. Or. c. 91. *Homini jam perdito, & collum in laqueum inferenti subvenire*, Id. Verr. 6, 17. *Alicui collum gladio secare*, köpffen, Id. Pet. Conf. c. 3. *Eripe colla jugo*, id est, servitutem abjice, Hor. 2 sat. 7, 91, reisse dich los. Liv. 4, 53 *Consul paucis collum torsit*, quæ coërcitio refractariorum erat. v. Turneb. 28, 34. *Colli*, sive cadaveris hostilis calcationem necessariam olim fuisse ad plenæ & perfectæ victoriæ usurpationem, probat prolixe Barth. ad 2 Theb. Statii p. 632, 633. ¶ 2. *Collum* montis est jugum sive pars subjecta vertici. Stat. Theb. 9, 643 *Frondea colla Parnassi.* ¶ 3. *Collum* etiam de vasculis, unde liquor effunditur, usurpatur. Phædr. 1, 26 *Quæ cum lagenæ frustra collum lamberet.*

¶ Collus, i, m. idem quod *Collum*, v. *Collum.* ¶ 2. *Collus* (pro Culeus) *genus tormenti e corio*, Festus.

¶ Collŭlum, i, n. dimin. parvum collum. Cathol.

¶ Collaris, e, adject. ut, *Corona collaris*; tribuitur Iuvenali, sed nihil ejus reperio. *Infula collaris*, legit Burmann. in Petron. c. 56 pro *Offla colaris.*

¶ Collāre, is, n. subst. der kragen, das halsband. Nonius 1, 162 *Collare est vinculi genus, quo collum adstringitur.* Exemplum addit ex Lucilio: *Cum manicis, catulo, collarique, ut fugitivum Deportem.* ¶ 2. Apicius 7, 5 *Assatum in collari. Elixatur & infunditur in frustali piper, condimentum, mel, liquamen, & attorretur in clibano, quousque coquatur. Elixum vero collare, si voles, sine conditura assas & succum calidum perfundis:* ad quem locum Humelbergius, *collare* cervicem & ejus collique partem notare, observat.

¶ Collarius, *a*, *um*, adject. unde

¶ Collaria, æ, f. subaudi catena, das halseisen, pranger. Plaut. Capt 2, 2 extr. *Collus collaria caret.* ¶ 2. *Collarium*, i, n. subintellige vinculum, sive cingulum, Varroni appellatur de R. R. 2, 9, quod significat & *Mulium* vocari. *Millum* quoque nominari Festus auctor est.

¶ Collo, *are*, conferre, steuern, einsammlen. Ita Bapt. Mantuan. uti observat Daumius de causs. amiss. rad. lat. c. 9 usus est: *Regibus hinc æs grande solent collare quotannis Annua quæstores qui vectigalia curant.*

¶ Decollo, *are*, de collo deponere, vom halse thun, oder fallen lassen. Non. 2, 222 ex Cæcilio, *In tuo collo est, decolles cave.* Est igitur contrarium verbo *Siccollare.* ¶ 2. Intransitive defluere, quod ex

ex usu metaphorico intelligitur, hinfallen. Plautus apud Diomedem p. 361. *Si ea spes decollabit*, wenn die hoffnung fehl ſchlägt, Id. Capt. 3, 1 extr. Item, *Si fors decollaſſet*, Caſ. 2, 4, 38. Varro de R.R. 1, 2 *Quorum ſi alterum decollat.* Solebant nempe veteres de collo crumenam ſibi ſuſpendere. Quæ cum in collo amplius non erat, *decollare* dicebatur. Hinc *decollare* pro deeſſe vel periiſſe, ſive miſſum eſſe dicebatur. vid. Turneb. 29, 22, itemque Caſaubon. ad Theophraſtum περὶ ἀγροικίας extr. & Vſſin. obſ. philol. c. 9 p. 140, ubi contra Gronovium diſputat, qui in his legi vult *decolare*. Conf. etiam Drakenb. ad Liv. 27, 17. ¶ 3. Apud ſequiores eſt caput gladio ampurare, enthäupten. Suet. Calig. c. 32 *Miles decollandi artifex.* Sen. controv. 4, 25 *Facilius in honorem ejus decollas quam judicas.* v. Burm. ad Petron. c. 51 p. 252.

¶ Decollatio, *ōnis*, f. die enthauptung. Gloſſ. Vet. *Decollatio τραχηλοκοπία, κεφαλῆς ἀποτομή.*

¶ Succollo, *are*, verbum quod proprie eſt levare ſive tollere in collum: ſive collo ſubire & bajulare, auf die achſel nehmen, hucken. (Nam geſtare, *ſubire humeris*, Virgil. dixit;) Varro R. R. 3, 16 *Apes regem ſuum ſequuntur quocunque it, & feſſum ſublevant: & ſi nequit volare, ſuccellant.* ¶ 2. Commodiano Inſtr. 19, eſt collo appendere: *Succollat, quando lubet eum (Deum,) & quando deponit.*

¶ Succollans, *tis.* De lecticariis ſervis Suet. Claud. c. 10 *Ab his ſuccollantibus in caſtra delatus eſt.* Plin. 35, 10 *Succollantium ſpecie mulieres labentes trepideque.*

¶ Succollatus, *a, um*, gehuckt, getragen. Suet. Othone c. 6 *Sine mora ſuccollatas.*

Collumino, vide *Lumen*, Collurcinatio, *Lurco*, Collus, *Collum*, Colluſio, &c. *Ludo*, Colluſtro, *Luſtrum*, Colludo, *Lutum*, Colluvies, &c. *Luo.*

COLLYBVS, *i*, m. κόλλυβος, dicitur, non illud tantum, quod pro pecuniæ permutatione argentario ſolvitur, (aufgeld, lagio,) ſed & ipſa pecuniæ permutatio, ἀργυρίου ἀλλαγή, Polluce auctore 3, 9, der wechſel, geldhandel. Vnde *Munus collybo decoloratæ*, Suet. Aug. c. 5. *Collybi* mentio & apud Ciceronem ſit Verr. 3, 78; item ad Att. 12, 6.

¶ Collybiſtes, & Collybiſta, *æ*, m. κολλυβιστής, qui collybum ſive rei nummariæ negotiationem exercet: qui & trapezita eſt, ein wechſeler. Latinis *menſarius*, *nummularius*, qui majoris pretii nummis acceptis, minuſculam monetam per partes reddit, aut certæ regionis pecuniam regionis alterius pecunia permutat. vid. ICtos. Hieronymus tamen ſeparat, Comment. in c. 21 Matth. *Excogitaverunt*, inquit, *& aliam technam, ut pro nummulariis collybiſtas facerent. Cujus verbi proprietatem Latina lingua non exprimit.* Collyba *dicuntur apud illos, quæ nos appellamus* tragemata, *vel* vilia munuſcula: *verbi gratia fricti ciceris uvarumque paſſarum, & poma diverſi generis. Igitur quia uſuras accipere non poterant* (Iudæi) *collybiſtæ, qui pecuniam fœnerati erant, pro uſuris accipiebant varias ſpecies: ut quod in nummis non licebat, in his rebus exciperent, quæ nummis coëmuntur.* Sed hoc ad ſolos Iudæos pertinet.

¶ Collybiſticus, *a, um*, zum wechſel gehörig; ut, *Literæ collybiſticæ*, cambii ſymbola, wechſel-briefe.

¶ Collybiſcus, *i*, m. diminut. quod Plautus proprium villici nomen fecit, Pœn. 1, 1, 42, &c.

COLLŪRA, *æ*, f. κολλύρα, panificii ex jure ſumpti genus Polluci eſt 6, 11 pr. gebackenes in einer brühe. Habetur in Plauti Perſa 1, 3, 12 *Collyræ facite ut madeant.*

¶ Collyricus, *a, um*, adject. ut, *Collyricum jus*, eine mehrte, apud Plaut. Perſ. 1, 3, 15 & 17. vid. Turneb. 4, 1.

¶ Collȳris, *idis*, f. placentæ itidem genus, figura rotunda inſtar umbilici in ſcuto, ein kuchen, rund gebackenes. Vnde conjunxit Tertullianus de Cultu fœm. 2, 7 *collyridas & ſcuterum umbilicus*, ut priorem vocem Rhenanus & alii ediderunt; poſteriorem Rigaltius & Le Prieur emendaverunt, cum *ſputorum* alias legeretur. Sed hi pro priore habent *collyras* ſive *colluras*. Tamen & Vulgarus Interpres *collyrides* memoravit Levit. 7, 12 *Collyridas olei admiſtione conſperſas offerent:* & alibi. Et Auguſtin. de Geneſi ad lit. 8, 5. ¶ 2. *Collyris* etiam herba, alias *malva erratica*, Apul. de herb. c. 40.

¶ Collyridiāni, m. pl. hæretici a ſacrificio collyride dicti, quo mulieres in honorem B. Virginis, tanquam Deæ, utebantur. vid. Epiphan. Hæreſ. 78 & 79 p. 342 ſeq.

COLLŪRIVM, *i*, n. κολλύριον, medicamentum oculorum, augenſalbe. Horat. 1 ſat. 5, 30 *Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere.* Add. Plin. 26, 12; & 27, 9; Celſ. 6, 6. Exſtat in Parabolis Alani 3, 12

Lippo, non luſco, collyria nigra medentur:

id eſt, non poſſunt vel corrigi vel tolli vitia, quæ inſunt natura. *Eodem collyrio mederi omnibus*, vide Chiliadas. ¶ 2. Celſus 5, 28, 12 aliquoties emplaſtrum illud vocat *collyrium, quod ea parte, qua tenuius eſt, antecedente demittitur in fiſtulam*, die wicke, add. Veget. Mulom. 2, 13, 16. ¶ 3. *Collyrium* etiam eſt in cura & medicina equorum, turunda inteſtino recto immittenda ſolicitandæ alvi cauſſa. In hominibus vocant ein ſtuhlzapffen. *Glandes* alias vocantur, item *globuli.* v. Rhod. ad Scribon. Larg. c. 142 p. 215. Ita Col. 6, 6, 5 *Collyria immittuntur alvo.* Col. 6, 30, 8 *Collyrium ſubjicere, quod ventri eum moveat equi.* Et Col. 6, 30, 4 *Collyrium eſt urinam ducens.* Ita ſæpe Vegetius Mulomed. conf. omnino Salmaſ. ad Solin. p. 182 & 936.

¶ Collyriōlum, *i*, n. dim. Macer 4, 12 *Vel collyriolum ſi ſupponatur in anum.*

CŌLO, *avi, atum, are*, durchſeihen, durchlaſſen. Colum. 12, 11 *Mel expreſſa aqua coletur.* Apul. 1 Florid. p. 343 de Gymnoſophiſtis: *Non illi norunt arvum colere, vel aurum colare.* Hinc

¶ Colatus, *a, um*, durchgeſeihet, rein, klar. Plin 13, 2 *Colato melle.* Tertull. de Anima c. 9 *Beryllı fluctuant colato nitore.* Et c. 48 *Certiora & colatiora ſomniari affirmant ſub extimis noctibus: Colatum ſomnium*, Tertull. l. c. eſt liquidum, non turbulentum. Eidem *Serenitas colata* eſt pura. vide Gronov. obſerv. 2, 7 p. 266.

¶ Colatōrius, *a, um*, tolutario & aſturconino gradu incedens, trabend, tröpffelnd; ut, *Equi colatorii* Vegetio memorati, quos Græci σακκιζὰς vel σακκιστὰς vocant, zelter-pferde, quorum gradus in ambulando perinde minutus ac creber, quaſi ſacco colatus eſſet & eliquatus. v. Salmaſ. ad Capitol. in Maximinis p. 246. *Colatorii funes* apud Veget. Rei Mil. 5, 46 ſunt *Chalatorii* per Turnebum Adv. 24, 25.

¶ Colatūra, *æ*, f. die durchſeihung. Cæl. Aurel. Tard. 5, 3 *Colatura liquidæ colorem* fingere.

¶ Colamentum, *i*, n. das abgeführte. Conſtant. Aſer 7, 1 *Vrina & ſanguis colamentum ſit cæterorum humorum.*

¶ Colum, *i*, n. vas in prælo, per quod vinum guttatim deſluit, dictum a *colando.* Apul. 3 Met. p. 130 *Vaſculo quodam invicem coli graciliter fiſtulato.* Vbi Beroaldus: Figuratur Colum a ſummo patulum & ſatis latum, in imo autem faſtigiatur in acutam gracilitatem, quaſi in metæ modum, ein trichter, durchſchlag. Virg. Georg. 2, 242

Colaque prælorum fumoſis deripe tectis.

¶ 2. Et *Colum* morbi eſt genus, de quo infra in *Colon.*

¶ Decōlo, *are*, guttatim deſluere, abtropffeln, item, zerrinnen. Ita hoc verbum I. F. Gronovius ſubſtitui vult in ea formula, ubi apud Plaurum *ſpes decollare* ſcribitur vulgo, geminato l. v. g. Capt. 3, 1, 37; & Caſ. 2, 4, 28. vide illum copioſe diſputantem ad Liv. 27, 17. Igitur *Spes decolavit* ſecundum ipſum eſt delicuit, effluxit, elapſa eſt. Sed vid. quæ diximus in *Decollo.*

¶ Excōlo, *are*, ſeihen, ausſeihen. Pallad. Iul. 8 *Adjecta ſquilla acetum diligentius excolabis.* conf. Vulg. Interp. Matth. 23, 24.

¶ Percōlo, *are*, idem quod *colare.* Colum. 12, 17 *Iunceis fiſcellis, vel ſparteis ſaccis percolant.* Seneca ventri obedientes ait Præf. Qu. Nat. *cibos & potiones percolare.* Lucret. 2, 474 *Humor per terras percolatur.*

¶ Percolatus, *a, um*, durchgeſeihet. Plin. 31, 6 *In terra marina aqua argilla percolata dulceſcit.*

¶ Percolatio, *ōnis*, f. die durchſeihung. Vitruv. 8, 7 *Vti percolationibus aquæ mutari poſſint.*

¶ Recolo, *are*, iterum colare, wieder durchſeihen. Scrib. Larg. Comp. 268 *Recolare per linteum.*

¶ Transcōlo, *are*, idem quod *percolare.* Oct. Horat. *Agitatum transcolare in trullionem.*

CŌLO, *colui, cultum, colĕre*, verbum eſt ambiguum, & cum affectu alicui rei inhærere ſignificat: ideoque pro patientis caſus diverſitate ejus ſignificatio variatur. ¶ 1. Inprimis agros colimus, hoc eſt, curamus, excolimus vel exercemus, das feld bauen, beſtellen; & hanc proprium verbo ſignificationem eſſe, docet Vlitius ad Gratium v. 69 p. 123. Virg. Georg. 2, 412 *Laudato ingentia rura, Exiguum colito.* Cic. Tuſc. 2, 5 *Agri non omnes frugiferi ſunt, qui colantur.* Id. pro Roſc. Am. c. 7 *Prædia ſtudioſe coluit.* conf. ibid. c. 18. Id. in Oecon. ap. Macrob. 2, 16 *Vitem, quæ ſata eſt, diligenter colit.* Add. Colum. 2, 2. ¶ 2. Inde transfertur ad animum & corpus; & eſt *exornare*, zieren, ſchmücken. Ovid. de Art. am. 2, 121 *Nec levis ingenuas pectus coluiſſe per artes Cura ſit, & linguas edidiciſſe duas.* Sic, *Colere capillos*, Tibull. 1, 8, 9. Ovid. Art. am. 3, 225 *Tu quoque dum coleris*, wenn du dich anputzen läßt. ¶ 3. *Colere urbem, ædes*, eſt inhabitare, wohnen, bewohnen, Cic. fam. 2, 12. *Qui has nobiſcum terras colant*, Id. de N. D. 2, 66. *Regiones colere mavellem Acheruſticas*, Plaut. Baech. 2, 2, 21. *Ripam Rheni colunt*, Tac. Germ. 28, 7 & 8. *Hanc* (terram) *circum variæ gentes hominum atque ferarum Aëriæque colant volucres*, Manil. 1, 235. Et Virg. ecl. 2, 61 *Pallas quas condidit arces, Ipſa colat.* Ponimus & abſolute *Colere*, pro incolere vel habitare. Plaut. Pſeud. 1, 2, 68 *Hunccine hic hominem pati colere juventutem Atticam?* i. e. in hoc loco degere. Plin. Epiſt. 6, 10 *Colere ſeceſſum.* Vbi vulgo *incolere.* vide Daviſ. ad Cæſ. de B. Gal. 4, 1. Apul. Met. 1 p. 111 *Primus iſtic perhibetur Milo, qui extra urbem totam & pomœrium colit.* Gell. 9, 4 *Sauromatæ ultra Boryſthenem colunt.* Vnde *Coligo & colium*, idem quod domus. Hinc etiam veteres dixerunt *domicilium* pro domicilium. v. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 642 ed. ſec. ¶ 4. *Vitam colere*, i. e. vivere, leben, Auct. ad Herenn. 4, 14. Et Plaut. Rud. 1, 5, 25 *Egomet vix vitam colo.* Ter Heaut. 1, 1, 92 *Vbique dum ille vitam illam colet inopem.* ¶ 5. Speciatim *Colere* ad veſtitum corporis pertinet, & idem quod veſtibus ornare ſignificat, ſtets (mit fleidern) putzen. Tibull. 1, 9, 67

Ah pereant artes & mollia jura colendi:

Idem 4, 2, 1

Sulpitia eſt tibi culta tuis Mars magne calendis.

Ita apud Liv. 4, 44 ext. *Veſtalem pontifex maximus coli ſancte potius quam ſcite juſſit*: nimirum *ob ſuſpicionem propter cultum amœniorem*: qui eidem vitio datus fuerat. ¶ 6. Omnia *colere* dicimur, quorum curam agimus, quibus proſpicimus aut ſtudemus, ſich auf etwas befleißigen, legen, üben; ut, *Colere religionem & pacem*, Cic. pro Flacco c. 4; *pietatem*, Suet. Cæſ. c. 30; *officium ſuum*, ſeiner pflicht wahrnehmen, Plaut. Stich. 1, 1, 35; *amicitias*, freundſchafft halten. Auct. ad Herenn. 3, 3; *neque amicitiam, nec juſtitiam, nec liberalitatem*, Cic. Off. 1, 2. Idem de Amic. c. 15 *Coluntur ſimulatione amicitiæ, dum tempus ad tempus.* Id. de Fin. 5, 19 *Propter animi voluptates coli dicunt ſtudia.* Propert. 3, 13, 48 *Aurum omnes victa jam pietate colunt.* Plaut. 5, 2, 137 *Leno ſuum quæſtum colit.* Salluſt. Iug. c. 85 *Neque milites artem colam, me opulenter*, ich will die ſoldaten nicht nährlich halten, mich aber wohl warten, nur güttlich thun. Gell 3, 1 *Illum in ſe celendo non æque eſſe parcum.* Vide plura exempla in Perizonii not. ad Mel. 1, 8 in Miſcell. Obſerv. Vol. 8 p. 120. ¶ 7. *Colere* etiam ſignificat honorare, ehren, lieben; ut, *Colere Deum pietate*, Ovid. 4 Pont. 15, 24, Gott dienen. *Mirifice colere aliquem & amare*, Cic. Tupiennio ſub Art. 16, 16, einen hochhalten, reſpectiren. *Summa obſervantia colere aliquem*, Cic. fam. 4, 4. *Beneficiis meis ornatus me coluit diligentiſſime*, Id. fam. 3, 25. Ita, *Coli literis ab aliquo*, i. e. crebras literas accipere obſervantiæ teſtes, Nepos 25, 20, 4. *Aliquem donis colere*, mit gaben beehren, ſuchen zu gewinnen, Liv. 40, 57. *Nos amatores colunt*, Bacchis ap. Ter. Heaut. 2, 4, 9. Hinc ¶ 8. Aliquando eſt & deformi obſequio & per humilitatem ſervilem alicui deditum eſſe, quod θεραπεύειν Græci; Latini, *ancillari* dicunt, bedienen. Suet. Oth. c. 2 *Poſt patris mortem Libertinum aulicum gratioſum, quo efficacius coleret, etiam diligere ſimulavit, quamvis anum ac pœne decrepitam.*

¶ Colens, *tis.* Cic. pro Plane. c. 33 *Sanctî, religionem colentes.* Ovid. Met. 5, 663 *Deæ Helicona colentes.* Catull. 62, 17 *Idalium colens Venus,* i. e. inhabitans.

¶ Colendus, *a, um,* liebens- oder der ehren würdig ꝛc. Cic. de Leg. Agr. 2, 35 *In Deorum numero venerandi a nobis & colendi.* Ter. Phorm. 2, 2, 17 *Agrum colendum habere.* Gell. 19, 12 *Nihil admodum super vite aut arbore colenda scire.* Tibull. 2, 4, 52 *Colendus amor.* Sed superlativus ille *Colendissimus* merito rejicitur.

¶ Cultus, *a, um,* gebaut, gezieret, geübt ꝛc. æque variat notionibus, ac verbum *Colere.* Cic. pro Quint. c. 3 *Res rustica bene culta & fructuosa,* Id. Tusc. 2, 5 *Animi non omnes culti fructum ferunt.* Curt. 6, 4, 20 *Ad cultiora perventum est,* quæ desertis & silvestribus opponuntur. Martial. 10 epigr. 98 *Filia cultior,* id est, ornatior. conf. Liv. 10, 4. Gell. 19, 8 *Nec unquam faciem est, quoties eum* (Frontonem) *vidimus, loquentemque audivimus, quin redieremus fere cultiores doctioresque.* Cic. pro Rosc. Com. c. 12 *Ager cultissimus:* Colum. lib. 1 inscript., *Rus cultissimum.* Aur. Victoris Epitome in Valentiniano c. 45 *Sermone cultissimus.*

¶ Cultus, *orum,* m. pl. legentes sunt, vel agri culti, gebauet land; ut, *Pinguia culta,* Virg. Georg. 4, 372.

¶ Cultè, adverb. zierlich, prächtig; ut, *Culte dicentes,* Quintil. 8, 3. Compar. Sen. Suas. 4 *Nemo videtur dixisse cultius.* Val. Max. 2, 6, 8 *Cultius strato incubare lectulo.* Justin. 3, 3, 5 *Nec quenquam cultius quam alterum progredi permisit.*

¶ Cultus, *ûs,* m. subst. σέβας, ἐπιμέλεια, θεραπεία, der dienst, die verehrung. Sic, *Cultus Deorum,* ritus & ceremoniæ, quibus honorantur dii & adorantur. Tac. An. 2, 58 *Ad ea Germanicus, de societate Romanorum Parthorumque magnifice, de adventu regis & cultu sui, cum decore & modestia respondit: Cultu sui,* id est, reverentia & honore sibi habito. ¶ 2. *Cultus* habitûs sive vestitus ratio, die tracht; quem ab ornatu distinguit Tertull. de habitu muliebri c. 23 *Habitus fœminæ duplicem speciem circumfert* CVLTVM & ORNATVM. Cultum *dicimus, quem* MVNDVM *muliebrem vocant:* Ornatum, *quem* IMMVNDVM *muliebrem convenit dici. Ille in auro & argento, & gemmis & vestibus deputatur; iste in cura capilli & cutis earum partium corporis, qua oculos urabant.* Suet. Ner. c. 20 *Insignes pinguissima coma & excellentissimo cultu pueri.* Flor. 4, 11, 3 *Cleopatra maximos cultus induta.* Perron. c. 119 *Et tot nova nomina cultus:* al. *vestis,* neue muster und trachten. *Externus cultus,* ausländische fremde mode, Tac. An. 11, 26, 7. Vet. Gl. *Cultus,* σχῆμα vel ἕδος σχήματος. *Cultus pastoralis,* ein hirten-kleid. Vellej. 1, 2, 3. *Cultus justo mundior,* Liv. 8, 15. *Cultus concessus, magnificus,* item *muliebris, luxuriosus,* Quintil. præf. l. 8. ¶ 3. Sæpe & *Cultus* de universa vitæ ratione & consuetudine dicitur, die lebens-art, der zustand, die aufführung. Liv. 1, 39 *Eruditi artibus, quibus ingenia ad magnæ fortunæ cultum excitantur,* in standes-mäßigen künsten. Virg. Æn. 5, 730 *Gens dura atque aspera cultu.* Val. Flacc. 4, 611 *Gens Chalybum duris patiens, cui cultus in arvis.* Ita contra *Dedicatior cultus,* apud Suet. Aug. c. 65. *A cultu & humanitate longissime abesse,* Cæs. B. G. 1, 1. conf. ibid. c. 31; & Nep. 7, 11, 4.

¶ Cultio, *ônis,* f. idem; ut, *Agri cultio,* Cic. de Senect. c. 16, & Verr. 3, 97. Arnob. 4 p. 146 *Amplitudinis & honoris ritu, atque officio cultionis.* conf. Non. 8, 40.

¶ Cultura, *æ,* f. idem; ut, *Agrorum, fundi, vitium, cultura,* feldbau, ꝛc. Cic. Tusc. 2, 5 *Ager quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest.* Pallad. 1, 6 *Addibere culturam.* Colum. 11, 2 *Auspicari culturarum officia.* ¶ 2. Hinc pro disciplina animi Horat. 1 epist. 1, 40 *Cultura patientem aurem commodare,* sich ziehen lassen. ¶ 3. Deinde pro veneratione, verehrung. Lactant. 5, 7 *Dei unici pia & religiosa cultura.* Horat. 1 epist. 18, 86

Dulcis inexpertis cultura potentis avarici,
Expertus metuit.

¶ Cultor, *ôris,* m. qui colit, inhabitat, veneratur. Liv. 21, 52 *Auxilium Romanorum terræ ob nimium cultorum fidem in Romanos laboranti orant.* Id. 32, 23 *Aquiæ simili metu a cultoribus desertæ sunt.* Cic. de Fin. 5, 14 *Cultor vitis.* Id. Off. 1, 30 *Veritatis cultores, fraudis inimici.* Horat. 1 od. 34, 1 *Parcus Deorum cultor.* Martial. 5 epigr. 5 *Sexte Palatinæ cultor facundæ Minervæ.* Catull. 62, 1 *Collis o Heliconii cultor.* Sall. Iug. 54, 3 *Agri & pecoris magis quam belli cultor exercitus.* Grat. Cyn. 38 *Cultor Latii Tiberis,* quia fecunditatem procurat. Apud eund. 69 *Cultorque feri Tyrinthius orbis* est domitor monstrorum: nam colit agrum, qui malas herbas vellit.

¶ Cultrix, *îcis,* f. quoque plura significat. Primum quæ habitat. Virg. Æn. 11, 557

Nemorum cultrix Latonia virgo.

Catull. 65, 300 *Cultrix montibus Idæ.* Phædrus 2, 4, 3 *Sus nemoris cultrix.* ¶ 2. Deinde quæ veneratur; ut, *Cultrix deorum,* Lactant. de morte persec. c. 11. ¶ 3. Item, quæ exercet & perpolit. Cic. de Fin. 5, 14 *Non est alienum, verum, quæ terra gignit, & augendarum & alendarum quamdam cultricem esse, quæ sit scientia.*

¶ Coligo, *înis,* f. domus, habitaculum, das haus, die wohnung. Laudatur Arnob. lib. 2. Adde Salmas. in Tertull. de Pallio p. 430.

¶ Colium, *i,* n. idem quod *Coligo.* Tertull. de Spectac. c. 5 *Lares colio potentes,* i. e. Lares familiares & domestici. Egregia hujus loci emendatio est Salmasii in Solin. p. 641 seq.

¶ Cŏlŏnus, *i,* m. cultor, ein bauer, einwohner. Virg. ecl. 9, 4 *Veteres migrate coloni. Coloni* autem liberæ conditionis homines erant, & pro dominis terræ habebantur: quippe qui non pro capite, sicut *Censiti,* qui serviebant; sed pro solo dominio terræ reditus certos ac pensiones in pecunia aut speciebus præstabant. Vide Cujacium Paratitl. in C. de Agricolis. Colum. 1, 7 ita de illis agit, ut videantur a conductoribus vel redemtoribus parum diversi: quin aperte locationem nominat 1, 3. Claud. in Eutrop. 2, 205 *Concessoque cupit vixisse colonus, Quam dominus regno.* ¶ 2. *Colonos* Romani vocabant cives suos, aut Latinos, aut milites veteranos, quos ad urbem aliquam habitandam mittebant. Paterc. 1, 14, 6 *Sinuessam Minturnasque missi coloni.* Nepos 1, 1, 1 *Colonos Chersonesum mittere.* ¶ 3. De duplici loco Athenis, qui *Colonus* dictus, vide mox seorsum *Colonæ.*

¶ Colōna, *æ,* f. eine bauers-frau. Ovid. Fast. 4, 692

Cum duro parca colona viro. Add. in *Colonia* n. 2.

¶ Cŏlōnia, *æ,* f. civitas minor a majori, seu metropoli, ut matre distincta, eine neugebaute stadt Gell. 16, 13 & Alex. ab Alex. 4, 10. Differt *colonia* a *municipio*; quia ex civitate *colonia* alio est traducta; *municipes* vero aliunde in civitatem veniunt. Erant vero coloniæ aliæ militares, aliæ a senatu deductæ, diversis causis, & diverso jure: quippe quarum aliæ Romanam civitatem, aliæ Latinitatem haberent tantum; atque a municipiis & præfecturis differebant: de quibus omnibus Onuphrius Panvin. lib. 3 de Rep. Rom. copiose agit: nonnulla etiam conferer Sigonius de Iure Provinciarum c. 10, & de antiq. jure Italiæ 2, 2; qui & colonias plerasque Rom. enumerat ad Liv. 27, 9 ad A. V. C. 532: Sic & Henr. Valesius in Annot ad C. Const. Porphyrog. it. Welserus Rerum August. Vindelicarum Comment. præcipue lib. 5. De utilitate Coloniarum Lipsius in Admirandis 1, 6. Extat & Iulii Frontini de Coloniis libellus: nonnulla de iis & apud Sic. Flaccum leges lib. de Agrorum Conditionibus p. 2 sqq. De colonis imperatorum, quorum mentio in nummis, vid. Spanh. diss. 3 p. 598 sq. qui etiam p. 568 de communibus coloniarum insignibus cum patria antiqua, & p. 572 de Diis & sacris communibus agit. Hinc, *Mittere coloniam in locum,* Cic. Divin. c. 11 *deducere,* Id. Clar. Or. c. 20, quæ formula celebratissima est & hujus rei quasi propria. v. Vellej. 1, 14 & 15. Et, *Coloniam constituere in loco,* Cic. Agrar. 1, 5 extr. leute eine setzen, einweisen. *In colonias proficisci,* Id. pro Cæc. c. 33. *Coloniam agro alicui imponere,* Liv. 8, 23. Et, *Colonias condere,* Paterc. 1, 15 pr. Ac vet. Inscript. apud Gruter. p. 61 n. 3 AVSPICIIS - - TRAIANI AVGVSTI CONDITA COLONIA DACICA SARMIZ. Sic *Colonia Agrippina* s. *Agrippinensis,* Cöln am Rhein. *Colonia Allobrogum,* Geneva, Genff. *Colonia Trajana,* Kayserswerth. Athenarum colonias collegit, & digessit Meurlius Forcun. c. 6. ¶ 2. Dicitur & per Syncopen *Colona,* l. 54 § f. ff. Locar.

¶ Colōnicus, *a, um,* adj. quod ad coloniam vel ad colonos pertinet, zum landbau gehörig; ut, *Leges colonicæ,* Varr. R. R. 1, 2. *Oves colonicæ* dicebantur, quæ *tectis* oppositæ, Plin. 8, 47 extr. Sed *Coburtes colonicæ,* quæ in coloniis habebantur. Cæl. B. Civ. 2, 19. *Decuriones colonici,* id est, coloniarum. Suet. Aug. c. 46.

¶ Colonĭca, *æ,* f. subst. villa sive domicilium coloni, der bauer-hof. Auson. epist. 4, 5 *Et tingit piceo lacrymosa colonica fumo.*

¶ Colonārius, *a, um,* i. e. colonicæ conditionis. Sidon. 5 epist. 19 *Plebejam potius incipiat habere personam, quam colonariam.*

¶ Cŏlōnārium, *i,* n. subst. vectigal pro re rustica, lehn-geld, landsiedler. Cic. Att. 13, 6 *De aquæ ductu probe fecisti, Colonarium, vide ne nullum debeamus.* Vbi tamen & *Columnarium* legitur: Vide infra *Columna.*

¶ Colonātus, *us,* m. die beziehung der landschafft. Cod. Theod. 12, 18 *Colonatus quæstionem movere.*

I. A *Colo* composita cum nominibus, ut

Agricola, Amnicola, Anienicola, Apenninicola, Cælicola, Christicola, Dæmonicola, Dumicola, Gradivicola, Larebticola, Marticola, Marticultor, Monticola, Mutticola, Neptunicola, Nilicola, Nocticola, Paludicola, Paradisicola, Plebicola, Ruricola, Sacricola, Silvicola & Silvicultrix, Terricola, Ventricola, Viticola, &c. vide sub ipsis nominibus, in *Ager, Amnis, Anien,* &c.

¶ Vnicultor, *ôris,* m. unius Dei cultor, der nur einen Gott ehret. Prudent. passione Cypriani v. 90

Edere jussis erat, quid viveret? Vnicultor inquit,
Servo salutiferi mysteria consecrata Christi.

II. A *Colo* composita cum Præposit.

¶ Accolo, *ĕre,* juxta habitare, beyanwohnen; ut, *Accolit propinquus nostris ædibus,* Plaut. Bacch. 2, 1, 4. Et pass. *Fluvius accolitur crebris oppidis,* Plin. 3, 1. *Accolit fluviam* vel *fluvio,* auctore Prisciano 18 p. 1203. Cic. in Orat. c. 45 ex Nævio: *Qui accolitis Istrum fluvium.* Liv. 28, 13 *Accolunt viam.*

¶ Accolens, *tis,* Plin. 36, 12 *Sphinx quasi silvestre numen accolentium.*

¶ Accŏla, *æ,* ein nachbar; ut, *Accola Vulturni,* Virg. Æn. 7, 729. Sic, *Accola nostræ ripæ,* Martial. 5 epigr. 3. *Accolæ atque antistites Cereris,* Ennenses, Cic. Verr. 4, 50.

¶ Circumcŏlo, *ĕre,* umher wohnen. Liv. 5, 33 *Qui sinum circumcolunt maris.* Et 31, 41 *Qui paludem circumcolunt.*

¶ Circumcŏla, *æ,* m. qui circumcolit. Tertull. adv. Gnostic. c. 3 *Reservatis gentium circumcolarum viribus.*

¶ Circumcolātus, *us,* m. circumhabitatio, die wohnung umher, Tertull.

¶ Deculto, *are,* verbergen, a *Decŭlo,* ut *Occulto* ab *Occulo.* Festus: *Decultarunt, valde occultarunt.* De intendit. v. Dacer.

¶ Excolo, *ere,* exornare, polire, üben, ausputzen, zieren; ut, *Animum doctrina excolere,* Cic. pro Archia c. 6. *Excolere libros disciplinis,* Colum. 4, 3. *Qui vitam excoluere per artes inventas,* Virg. 6, 663. *Protinus excolimur teneri,* i. e. instituimur artibus & literis, Ovid. Trist. 4, 10, 15. Martial. 6 ep. 12 de tonsore: *Doctus & birsutas excoluisse genas.* ¶ 2. Plin. 8, 47 pr. *Boves victum hominis excolunt,* h. e. cultu suo e terra producunt. ¶ 3. Idem est nonnunquam quod simplex *colere,* ehren. Phædr. 4, 10, 10 *Per quem verendos excolui pietas Deos.* v. Burm. ad Quint. Decl. 8, 12 p. 128. ¶ 4. An significet etiam *colendo auferre,* ut *excoquere,* vid. mox *Excultrix.*

¶ Excultus, *a, um,* ausgezieret. Sic, *Excultus doctrina, studiis, disciplinis,* ein gelehrter. Cic. Tusc. 1, 2; Ovid. Pont. 4, 8, 11; & Cic. in Orat. c. 15. Id. de Leg. 2, 14 *Excultus ad humanitatem.* Id. Att. 12, 46 extr. *Exculto animo nihil agreste, nihil inhumanum est:* Agit ibi de sensu doloris ex morte conjunctorum non deponendo plane.

¶ Inexcultus, *a, um,* non excultus. Gell. 15, 23 pr. *Villæ inexcultæ & rudes, ne tectorio quidem prælitæ.*

¶ Excultus, *us,* m. der schmuck, die ausgierung. Festus in *Comitum: Comptum Afranius pro ornatu & excultu posuit.* Qui locus errore quodam huc positus ad *comtum* vel *comptum* pertinebat.

¶ Excultor, *oris,* m. qui excolit. Tertull. de Monog. c. 16 *Habet Deum etiam florum excultorem.*

¶ Excultrix, *icis,* f. Philosophiæ forte epitheton apud Cic. Tusc. 5, 2. Nam ubi vulgo *expultrix vitiorum,* Cruterus monet, in MS.

Fabr.

Fabr. esse *excultrix*; &, an sic, inquit, *excolere* usurpatur, ut *exco-quere?* ut Ovid. dixit, Fast. 4, 783 *Vitium excoquit ignis.* Ita & Cic. de Leg. 2, 14 *Tum nihil melius ilis mysteriis, quibus ex agresti immanique vita exculti ad humanitatem & mitigati sumus.* Sed hic locus parum juvare poterit Gruterum.

¶ Excolidus, *a, um,* ungebaut, wüste. Aut. de Limit. Agr. *Ager excolidus,* i. e. squalidus, non cultus.

¶ Exttacŏla, *æ,* m. ein auswertiger. Exstat in Glossis Isidori, quæ *Extracolas* interpretantur foris versantes.

¶ Incŏlo, *ui, ĕre,* wohnen. Lucan. 9, 891 *Incolere terras.* Cic. Verr. 1, 17 *Qui Deum incolebant.* Cæs. B. Gall. 1, 1 *Qui trans Rhenum incolebant.* Et alibi ita sæpius. Conf. Suet. Iul. 25 & Livii interpretes ad 21, 31.

¶ Incŏlo, *are,* idem. Tertull. Resurr. carn. c. 26 *Paradisum incolare & custodire.* v. not. Pamelii.

¶ Incŏla, *æ,* c. ein bürger, einwohner. vid. infra *Municeps.* Utriusque generis est. Cic. Tusc. 5, 37 *Socrates totius mundi se incolam & civem arbitrabatur.* Id. Senect. c. 21 *Pythagoram Pythagoreosque, incolas pene nostros.* Et fœm. Phædrus de ranis 1, 7, 6 *Quædam tum stagni incola.* Prudent. Hamart. v. 950 *Corrupta quod incola luxu.* Sic & *Aquarum incolæ bestiæ,* Cic. Tusc. 5, 13. *Incola arbor,* ein inländischer baum, Plin. 12, 3.

¶ Incŏlātus, *us,* m. subst. habitatio sine civitatis jure, der aufenthalt. Modest. l. 34 Dig. ad municipal. *Incola jam muneribus publicis destinatus, nisi perfecto munere, incolatui renunciare non potest.* Tertull. de Anima c. 57 pr. *Evocare ab inferum incolatu.* conf. Id. Apol. c. 22; & de Resurr. c. 26. Vulg. Ps. 119, 5; & adde Poster. Cellarii Curas, ubi etiam antiquam ex Hadriani ævo inscriptionem produxit, quam etiam Reines. 7, 32 exposuit, OMNIA PER OPPIDA INCOLATVM EVITANT.

¶ Inculeus, *a, um,* ungebaut, wüste; ut, *Ager inculteus,* Liv. 2, 34. *Regio inculta,* i. e. deserta, Cic. Nat. D. 1, 10. *Corpus inculcum,* id est, inornatum, Id. Agrar. 2, 5. Sic, *Inculta oratio,* horrida, diligentia compositionis & ornatu carens, Id. de Orat. 3, 25. *Inculta & horrida vita,* ein wildes, grobes leben, Cic. de Clar. Or. c. 31. *Inculti capilli,* ungekämmt, Ovid. Heroid. 9, 125. *Incultior regio est,* Mela 2, 1. *Quid illis terris asperius? quid incultius oppidis?* Cic. de Prov. Conf. c. 12. conf. Cato ap. Fest. in *Repulsor*; & Plin. 19, 8.

¶ Inculte, adv. horride, inornate, grob, unlieblich, unhöflich. Cic. in Orat. c. 6 *Inculte & horride dicere.* Sallust. Iug. c. 19 *Super Numidiam Getulos accepimus partim in tugurriis, alios incultius vagos agitare;* & c. 89 *In omni Africa, quæ procul a mari incultius agebat.*

¶ Incultus, *us,* m. subst. omissio cultus, unsätigkeit. Sall. Catil. c. 55 *Incultu, tenebris, odore fœda atque terribilis ejus* (cameræ in carcere Tulliano) *facies.* Et Iug. c. 2 extr. *Inculta atque fucordia torpescere.*

¶ Inquĭlīnus, *i,* m. quasi *Incolinus,* qui incola quidem est, sed domus alienæ, hoc est, qui in alieno privato habitat, proprie tamen in conducto, sive in urbe, sive ruri, licet in proprio loco publico, h. e. in patria sua, ait Valla 4, 56 ein hausgenoß, miethmann. conf. Voss. Etymol. p. 149; & Isidor. 9, 4, cui *inquilini vocati, quasi incolentes aliena.* Idem inter inquilinos & advenas distinguit, quod illi emigrent, hi permaneant. Festus, *inquilinus,* inquit, *qui eundem colit focum, vel ejusdem loci cultor.* Cic. Phil. 2, 41 *Te inquilino (non enim domino) personabant omnia vocibus ebriorum.* Suet. Claud. c. 33 *Inquilini prædiorum,* Martial. 1 epigr. 87 *Vicinus Novio vel inquilinus sit.* Adjective pro peregrino apud Sallust. Cat. c. 31 *M. Tullius* a Catilina vocatur *inquilinus civis urbis Romæ.* Lege 6 Cod. de agricol. &c. *inquilini colonis* opponuntur. vide ICtos. ¶ 2. Transfertur eleganter ad alia. Ammian. 30, 18 *Perpetui carcerum inquilini.* Tertull. de Anima c. 38 *Inquilinus carnis anima.*

¶ Inquilina, *æ,* f. Improprie Varro ap. Non. 4, 444 *In quarum locum subierunt inquilinæ, impietas, perfidia,* &c. Cic. fam. 15, 18 *Vbi, inquies, philosophia? Tua quidem inquilina;* al. inculina. De loco Plauti in Peria 4, 4, 79 v. Lipsi. Lect. ant. 1, 9 & Voss. Art. Gramm. 1, 18. Tertull. de Resurr. carn. c. 46 *Anima inquilina est carnis.*

¶ Inquilinātus, *us,* m. subst. habitatio inquilini, die miethe. Tertull. de Anima c. 38 *Desiderabit inquilinus toto inquilinatus sui tempore* &c. conf. Sidon. epist. 5, 19.

¶ Occulo, *ĕre,* ex *ob* & *colere,* i. e. abscondere, sub terra tegere, quatenus de cultura agri fermo est, verbergen, bedecken. Virg. Georg. 2, 346 *Quod superest, quæcunque premes virgulta per agros, Spurge sino pingui & multa memor occule terra.* Tibull. 1, 8, 24 *Quibus in terris Nilus occuluit caput.* Cic. Att. 5, 15 *Vulnera non refrico, sed apparent, nec occuli possunt.* conf. Iustin. 1, 9, 11; Nepos 7, 9, 1.

¶ Occultus, *a, um,* abditus, reconditus, verborgen, heimlich; ut, *Occultum, intestinum & domesticum malum,* Cic. Verr. 3, 15. Et ibidem: *Nullæ sunt occultiores insidiæ, quam hæ, quæ latent in simulatione officii.* Id. Acad. Quæst. 4, 19 *Res occultissimas aperire & in lucem proferre.* Sallust. Iug. c. 19 *Occultiora delicta.* Id. Catil. c. 23 *Occultum aliquid habere,* heimlich halten, verschweigen. Cic. fam. 3, 10 *Sin autem me æstutum & occultum libet fingere.* Liv. 25, 16 pr. *Caveret sibi ab occultis hominibus.* Tac. Hist. 2, 38, 4 *Pompejus occultior, non melior.*

¶ Occultum, *i,* n. subst. die dunckelheit, finsterniß, der verborgene winckel. Plaut. Capt. 1, 2, 62 *Vt sæpe summa ingenia in occulto latent!* Idem Trin. 3, 2, 86 *Nihil ego in occulto agere soleo, meus ut animus est, eloquor.* Tac. An. 1, 61, 2 *Occulta saltuum scrutari.*

¶ Occulte, adv. heimlich; ut, *Neque id occulte fert,* &c. Ter. Adelph. 3, 2, 30, es hat ihm kein hehl. *Occulte decrescit vomer in arvis,* Lucret. 1, 314; *Occulto* ibi legit Isidorus 20, 14. *Occultissime aliquid agere,* Cic. Verr. Act. c. 6. *Occultius cenari,* Id. pro Dejot. c. 6. Et Gell. 1, 11 *Stetisse in circumstantibus dicunt occultius, qui fistula brevi graviusculum sonum inspiraret.* Liv. 9, 2 *Castra, quam potest, occultissime locat.* conf. Sallust. Iug. c. 91. Cic. Off. 1, 38 *Necessitati naturæ quam occultissime parere,* i. e. secedere alvi aut vesicæ levandæ caussa.

¶ Occultim, aliud adverb. Solin. c. 4 *Occultim reptare.*

¶ Occulto, *avi, atum, are,* frequentativum, verstecken. *Latebris se occultare,* Cic. pro L. Man. c. 3. Id. Off. 1, 35 *Quæ natura occultavit, eadem omnes, qui sana mente sunt, removent ab oculis.* Et *Occultare causssam alicujus rei,* heimlich halten, Id. Verr. 3, 31.

¶ Occultatus, *a, um,* idem quod *occultus.* Cic. Acad. qu. 4, 39 *Latent ista omnia crassis occultata & circumfusa tenebris.* Ovid. Pont. 1, 1, 18 *Epistola occultato nomine missa,* ohne nahmen.

¶ Occultate, adv. heimlicher weise. Compar. Aur. Vict. Cæs. c. 17 *Commodum occultatius veneno petivere.*

¶ Occultatio, *onis,* f. die verbergung. Cic. N. Deor. 2, 50 *Cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones, aliæ* (bestiæ) *fuga se, aliæ occultatione tutantur.* Id. de Fin. 2, 22 *Occultatione proposita.*

¶ Occultator, *ōris,* der verbirget; ut, *Occultator, & receptor latronum locus,* Id. pro Mil. c. 19.

¶ Percŏlo, *ĕre,* idem quod excolere, exornare, auszieren. Tac. Hist. 2, 82, 3 *Multos præfecturis & procurationibus, plerosque senatorii ordinis honore percoluit.* Plin. 5 epist. 6 *Amo, quæ maxima ex parte ipse incboavi, aut inchoata percolui.* Solin. c. 35 de Britannis: *Deos percolunt.*

¶ Percolens, *tis.* Apul. Met. 8 p. 204 *Imaginem divinis percolens honoribus.*

¶ Perculsus, *a, um,* gepußt. Plaut. Pœn. 1, 2, 23 *Nisi perculta est, meo quidem animo quasi illauta est.*

¶ Percultor, *ōris,* m. qui percolit. Aur. Victor in Augusto c. 1 *Doctorum, qui abunde erant, necessariorumque percultor.*

¶ Præcolo, *ĕre,* præparare, zurüsten, zubereiten. Tac. An. 14, 22, 5 *Nova & ancipitia præcolere.* conf. Quintil. 11, 1.

¶ Præculsus, *a, um,* abgerichtet, vorbereitet. Cic. Partit. c. 23 *Animi habitus ad virtutem præculti & præparati.* Stat. Theb. 2, 298 *Sacro præcultus supervenit auro.*

¶ Recŏlo, *ĕre,* renovare, restituere, wieder bauen, wiederum anrichten. Liv. 39, 24 *Metalla vetera intermissa recolunt, & nova multis locis instituit.* Tac. An. 3, 72, 2 *Avitam accusationem recoluit.* Plin. 7 epist. 9 *Vt terra variis mutatisque seminibus, ita ingenia nostra nunc hac, nunc illa meditatione recolantur.* ¶ 2. Item repetere, animo retractare, sich erinnern. *Recolere memoriam alicujus rei. Artes inter se recolere,* künste mit einander üben, Cic. de Orat. 1, 1: *studia,* Id. pro Arch. c. 6. *Quæ si tecum ipse recolis,* wenn du es erwegest, Id. Phil. 13, 20.

¶ Recŏlens, *tis,* erwegend. Virg. Æn. 6, 681 *Studio recolens,* i. e. studiose, der fleißig überleget.

¶ Recultus, *a, um,* wiedergebaut. Ovid. Met. 5, 647 *Spargere humo recultæ semina.*

COLŎBATHRĀRIVS, *i,* m. der auf stelzen geht. Nonius 2, 361 *Grallatores sunt colobathrarii;* uti Vossius legit Etym. p. 239. Nam κωλοβαθρα, *grallæ:* ex κῶλον, *membrum* & βαθρα *gradus.* Si legas *Calobatarii,* habent Glossæ καλοβατται, qui ligneis perticis innixi incedunt, ex κᾶλον *lignum* & βαω *incedo.*

CŎLŎBIVM, *i,* n. κολοβιον, vestis erat brevis, sine manicis, cujusmodi olim utebantur monachi & eremitæ, ein kurtzer rock ohne ermel, ein koller. Κολοβὸν enim Græci mutilum dicunt, verstummpt. Vrebantur *Colobiis* & prisci Latini: unde Turnus Æneæ sociis manicatas tunicas objicit. Virg. Æn. 9, 616 *Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.* Vbi Servius: *Tunicæ vestium habent manicas, quod etiam Cicero vituperat, dicens:* Manicatis ac talaribus tunicis. *Nam* Colobiis *utebantur antiqui.* Vocantur & *Colobii:* & *Colobionet,* ut Salmasius ad Hist. Aug. p. 385 observat. Vet. Gloss. Κολόβιον, *Colobium, subicula.*

CŎLŎCASIA, *æ,* f. faba Ægyptia, Plin. 21, 15, &

¶ Colocasium, *i,* n. radix colocasiæ. Virg. eclog. 4, 20 *Mixtaque ridenti colocasia fundit acantho.* Dioscorides hoc nomine radicem fabæ Ægyptiacæ appellari scripsit 2, 99. Alii apud Dodonæum *arum* volunt esse.

CŎLŎCYNTHIS, *ĭdis,* f. κολοκύνθη, cucurbita silvestris dicitur, sativa minor, ut Plinius ait 20, 3, feloquinten, wilder kürbs. Quid apud Prophetam Ionam *Colocynthea* sit, præter recentiores, & veteres inquinverunt. Nonnulli enim & hederam ea voce comprehendi existimarunt. Cæterum Basilius Seleucient. Orat. 12 in Ionam, cucurbitam accepit, ut Dausquejus ostendit Notis Basilianis. Festivissimum librum de morte Claudii ἀποκολοκυντωσεως inscripsit Seneca, quasi ut in Deos alii imperatores, ita apte in hoc fructus genus, boletorum venenatorum ope, transierit, ac mutatus sit. Forma vocis convenit cum ἀποθεώσει, ἀποθανατώσει. Vid. Dan. Heinsius peculiari Dissertatione de ea Satyra. Vet. Gloss. Κολόκυνθα, *cucurbita.*

CŎLON, *i,* n. κῶλον, membrum orationis majus & perfectius, cujus partes commata dicuntur, Conf. Voss. 4 Inst. Orat. p. 60. Coli notæ sunt duo puncta: Vide *Periodus: quæ multis constat ex membris, quæ Cola Græci dicunt,* Mart. Capella lib. 5 p. 173. ¶ 2. Est & *Colon,* sive *Colum,* intestinum laxius, ut Cellus 1, 7 vocat, & crassum, inter cæcum & rectum medium, das grosse eingeweide, der grose darm. Gell. 12, 5 *Vicinus hominem dolentibus cruciatusque alvi, quod Græci colon dicunt, & febri simul rapida afflictari.* Et 17, 11 *Aridiora ex his recrementa in alvum convenire, quod Græce* κῶλον *dicitur.* Apud Scribon. Larg. n. 121 *Colo infestiari* legitur pro laborare colica; ubi etiam sæpe occurrit *Coli dolor.* Hoc genus morbi primum in Italia fensisse Tiberius princeps dicitur, cum antea fuisset ignotum, Plin. 26, 1.

¶ Cōlicus, *a, um,* ad sect. κωλικὸς a κῶλον, ut, *Colicus dolor, Colici cruciatus,* qui in colo flatibus oppleto generari solent; *Colica passio,* Isidor. 4, 7. Medicis & absolute vocatur *Colica. Colicum medicamentum,* Cels. 4, 17. Et absolute *Colici,* qui hoc morbo laborant, Plin. 20, 4, ubi alii *Cœliaci* legunt

¶ Colice, *es,* f. κωλικὴ ἀντίδοτος, remedium ad colicam. Sic *Colice Cassii Medici* & *Iulii Bassi,* Cels 5, 25, 12; & Scrib. Larg. Comp. 120, 121.

¶ Lycŏlon,

¶ Isŏcōlon, *i*, n. *ἰσόκωλον, compar*, vocat auctor ad Herennium membris æquatum, quo duabus aut pluribus sententiis brevibus, & inter se paribus exigitur, cujusmodi illud est: *Nequaquam mihi cum eo res est, qui neque finem habet cupiendi, neque modum statuit utendi. Nam & multum desiderare egentis est signum, & nihil parcere egestatis est initium.* conf. Mart. Capella lib. 5 p. 174. Quintil. 4, 2 *ἰσόκωλα, in pares elocutionum tractus incidentia* vocat.

¶ Mŏnŏcōlus, *i*, m. *μονόκωλος, unimembris.* Solin. c. 51 *Legimus, monocolos ibi quoque nasci singulis cruribus & singulari pernicitate.* Plinius & Gellius corrupte *Monoscelos* nominarunt, & *Monomeros*, de quibus infra in M. vid. Turneb. Adverf. 24, 42. Salmaf. in Solin. p. 708.

¶ Tetrācōlon, *i*, n. *τετράκωλον*, quatuor membris seu versibus constans. Sen. Controv. 4, 25 *Et illud tetracolon* &c. conf. Excerpt. Contr. 9, 2. Id. Controv. 5 præf. *Nulli non poſſ primum tetracolon præferendus*, i. e. poſt quatuor primi nominis declamatores, ut exponit Turneb. Adverſ. 3, 8.

¶ Tricōlum, *i*, n. *τρίκωλον*, ſententia vel carmen tribus membris conſtans. Sen. Controv. 12 *Quaſi tricolum tale.* Id. Controv. 25 *In tricolis & in omnibus hujus generis ſententiis.* Eſt autem adjectivum. Ita Grammatici de Odis Horatianis, *monocelos, dicolos, tricolos.*

CŎLŌNAE, *arum*, f. pl. Nepos 4, 3, 3 *Spartam redire nolebat. Colonas, qui locus in agro Troade eſt, ſe contulerat.* Pauſanias in Phocicis: *Cycnum ajunt Neptuni filium: regnaſſe eum Colonis: oppidum hoc in Troade fuit ad Leucophryn inſulam, poſtea Tenedos dictam.* Adde, quæ ad Nepotis locum dictum commentatus eſt Cellarius.

¶ Cŏlōnus, *i*, m. equeſtris locus erat Athenis Neptuno ſacer, in quem equites conveniebant; ex quo *Coloneus Oedipus*, & Fabula Sophoclis pulcherrima dicta eſt, de qua Apul. Apol. p. 298 *Sophocles poëta, Euripidi æmulus & ſuperſtes, vixit enim ad extremam ſenectam. Cum igitur accuſaretur a filio ſuomet dementiæ, quaſi jam per ætatem deſipieret: protuliſſe dicitur Colonem ſuam peregregiam Tragœdiarum, quam forte tum in eo tempore conſcribebat, eamque judicibus legiſſe, nec quicquam amplius pro defenſione ſua addidiſſe, niſi ut audaciter dementiæ condemnarent, ſi carmina ſenis diſpliceren. Ibi ego compererior, omnes judices tanto poëtæ aſſurrexiſſe, miris laudibus eum tuliſſe, ob argumenti ſolertiam & cothurnum facundiæ* &c. ¶ 2. Porro alius locus erat Athenis ejusdem nominis juxta templum Vulcani, a foro ſeu mercatu dictus *ἀγοραῖος*. Ibi conſiſtebant, qui mercede conducebantur: unde Adagium: *Sero veniſti, ſed in Colonum ito.* Comperit in eos, qui mercede quippiam facturi tardius rem aggrediuntur. v. Chil. (¶ 3. De longe alia *Coloni* ſignificatione vide ſupra in *Colo, cre*).

¶ Colonētae, *arum*, m. pl. erant Athenis operarii, qui conductorem quærebant, in *Colono*, de quo n. 2. Suidas.

Colonia, colonicus, colonus, &c. vide *Colo, cre.*

CŎLŌPHON, *ōnis*, m. *κολοφών*, clariſſima Ioniæ urbs, inter illas ſeptem, quæ de Homeri patria inter ſe certarunt. vid. Horat. 1 ep. 11, 3. ¶ 2. *Colophonem imponere* vel *addere alicui rei*, locutio proverbialis eſt, pro, ſummam manum rei imponere; aut id adhibere, ſine quo negotium confici non poteſt, fertig machen, zu ende bringen. Occaſio proverbii inde eſt, quod Colophonii equeſtri militia adeo excelluerunt, ut nullum propemodum prælium ſine Colophonii equitatus ope atque auxilio conſici poſſet. vid. in Chiliad. *Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκε.*

¶ Cŏlŏphōnii, *orum*, m. pl. incolæ Colophonis. Cic. pro Archia c. 8 *Homerum Colophonii civem eſſe dicunt.*

¶ Cŏlŏphonius, *a, um*, adject. ut, *Colophonia ferocitas. Colophonium ſuffragium:* Vtrumque vide in Chiliadibus Eraſmi declaratum. *Reſina Colophonia*, Plin. 14, 20, geigen-harz, vulgo calfonium; cujus nomen ab urbe Colophone eſſe, & Dioſcor. 1, 92 teſtatur.

¶ Colophonĭcus, *a, um*, aliud adject. Vetus poëta in Ciri v. 65 *Quæ Colophoniaco Scylle dicuntur Homero.*

CŎLOR, *ōris*, m. antique *Colos*, die farbe; a *Colo*, orno, apto; quod *color* ſit rei cultus ſive ornatus. Iſidor. 19, 17 *Colores* dictos air, *quod calore ignis vel ſolis perficiantur*, &c. Plaut. Pſeud. 4, 7, 99 *Quem ego hominem nullius coloris novi:* id eſt, plane non novi, nec ſcio, albusne ſit, an ater. Etiam apud Plin. 13, 15; 16, 40; & 35, 11 extr. *colos* legitur, ut & ap. Martial. 7, 46. *Ducere colorem*, ſich färben. Virg. ecl. 9, 49 *Duceret apricis in collibus uva colorem.* Translate Sen. epiſt. 108 *Nondum quosdam, qui multis apud philoſophum annis perſederint, & ne colorem quidem duxerint*, id eſt, nihil profecerint, præſertim in moribus. *Colorem inducere, illinere*, eine farbe anſtreichen. Plin. 35, 10 de Protogenis, Caunii pictoris laſyſo: *Hic picturæ quater colorem induxit, ſubſidio injuriæ & vetuſtatis, ut decedente ſuperiore, inferior ſucceederet.* Et Cic. de Orat. 3, 52 *Vetuſtatis non fuco illitus, ſed ſanguine diffuſus inſidere debet color.* Qui idem eſt & *Color naturæ* natürliche farbe. *Colores teneri, floridi, auſteri, ſaturi: colorum commiſſiræ, tranſitus*, Plin. 35, 5 & 6. *Pulcherrimus eſt color, qui per vercundiam ingenuis oboritur*, dixit Pythias Ariſtotelis filia, ſchamröthe iſt die ſchönſte farbe: *Πυθιὰς ἡ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου θυγάτηρ, ἐρωτηθεῖσα, ποῖον κάλλιστον χρῶμα; ἔφη, τὸ διὰ τὴν αἰδῶ ἐλευθέροις ἐπιγιγνόμενον*, Stob. ſerm. 122. Sed apud Plaut. Mil. 2, 2, 30 *Colorem obtinere* eſt non erubeſcere. ¶ 2. Ornamenta, quin argumenta etiam oratorum *colores* dicuntur. Cic. ad Qu. frat. 2, 15 poſt princ. *Modo mihi date Britanniam quam pingam coloribus tuis, penicillo meo*, i. e. argumentis a te ſuppeditatis, ſed arbitrio meo expolitis. Speciatim *Colores rhetorum* ſunt rationes defenſionum, ſpecioſæ potius quam veræ; itemque falſæ expoſitiones, ut Quintiliano 4, 2 vocantur. conf. Idem 5, 1. Qua ratione *deformibus*, id eſt, turpibus, *colorem dandum*, id eſt, honeſtatis ſpeciem, ait 3, 8, einen ſchein geben, bemänteln. Hinc color & pro fuco, ſive prætextu & culpæ excuſatione ponitur: Iuvenal. 6, 279 *Dic aliquem, ſedes dic, Quintiliane, colorem.* Ipſe Quintil. 4, 2 p. 343 *Quædam eſſe*, ait, *quæ colorem non recipiant, ſed tamen defendenda ſint.* Hermogenes inter genera quæſtionum inconſiſtentia ponit *ἀχρώματον*, id eſt, colore carens, quod tamen interdum conſiſtere idem putat Fabius. ¶ 3. *Color vitæ*, ratio atque conditio vitæ & ſtatus eſt, die beſchaffenheit, der juſtand. Horat. 2 ſat. 1, 60

Quisquis erit, ſeribam, vitæ color.

Id. 1 epiſt. 17, 23

Omnis Ariſtippum decuit color & ſtatus & res.

Cic. Att. 4, 16 *Amiſimus colorem & ſpeciem priſtinam civitatis.* Stat. Præfat. 2 lib. Silvar. MELIOR, *vir optime, nec minus in judicio literarum, quam omni vitæ colore terſiſſime*, id eſt, in omni vitæ genere & cultu. ¶ 4. *Color* idem ac character vel nota, ein merck- und kennzeichen. Sen. epiſt. 75 *Sed nec bic quidem contemnendus eſt color tertius, & tertium genus philoſophiam perficientium.* Vide quæ præcedunt, iremque Barth. ad Stat. Silv. p. 161. Idem Sen. ep. 52 *Hic tertius color eſt* ſcil. ingeniorum. Vtroque loco pro Synonymis habentur *gradus, claſſis, ſors, color*, & metaphora petita videtur a vegetabilibus, quorum ſpecies fere per colorem diſtinguuntur.

¶ Cŏlōrius, & Coloreus, *a, um*, varii coloris, buntfarbicht. Vopiſc. Aureliano c. 46 *Idem conceſſit, ut blattearum matronæ tunicas haberent, & cæteras veſtes, cum antea coloreas habuiſſent.* Et Paulus IC. l. 32 §7 Dig. de auro, arg. mundo &c. *Putavit ſibi legata ornamenta - - & veſtem tam coloriam, quam verſicoloriam.* Vbi differentiam notes inter *colorium* & *verſicolorium*. Hoc varii coloris erat; illud ſimpliciter tinctitium. Salmaſium adi, qui in d. l. Vopiſci p. 558 in hanc rem multa attulit. Auguſtus apud Chariſium 1 p. 80 *Lodices purpureæ & coloreæ.*

¶ Cŏlōro, *are*, colorem inducere, färben, anſtreichen. Propert. 3, 12, 15

Felix Fois lex funeris una maritis,
Quos aurora ſuis rubra colorat equis:

Colorat, id eſt, fuſcos facit. Sen. epiſt. 108 *Colorari ſole*, von der ſonnen verbrannt werden. Cic. de Orat. 2, 14 *Vt cum in ſole ambulamus, etiamſi aliam ob cauſſam ambulemus, ſit naturæ tamen ut colorenmur: ſic cum auctorum libros ſtudioſius legimus, ſentimus orationem noſtram, illorum cantu quaſi colorari. Colorare* plus eſt, quam *inficere.* Seneca iterum ep. 71 *Virtus, niſi alte deſcendit, animum non colorat, ſed inficit.* Cic. in Orat. c. 13 *Eloquentiæ ipſa ſe colorat & roborat.* Val. Max. 8, 2, 2 *Libidinoſam liberalitatem debiti nomine colorare*, beſchönigen. Quinxil. Declam. 1 *Rem minime manifeſtam impudenter colorare*, ubi vulgo *complorare.* v. Miſc. Obſerv. Vol. 8 p. 440.

¶ Colōrātus, *a, um*, cui color inductus, gefärbt, farbicht. Colum. 11, 2 *Coloratæ uvæ.* Tac. Agric. 11, 3 *Silurum colorati vultus, & torti crines, & poſitus contra Hiſpaniam, Iberos veteres trajeciſſe, easque ſedes occupaſſe, fidem faciunt.* Nimirum Silures, Britannicam gentem, ab Hiſpanis liberis originem ducere, duabus rebus arguit. Primo ex poſitu: deinde vultus ſimilitudine: quippe qui & ipſi perinde fuſci, ſicut Hiſpani. Virg. Georg. 4, 293 de Nilo: *Vsque coloratis amnis devexus ab Indis:* Vbi *colorati* fuſci ſunt ex ſolis vapore, geſchwärtzt. Compar. Celſus 2, 2 *Si plenior aliquis & ſpeciuſior, & coloratior fuſtus eſt.* Frontin. Strateg. 1, 2 extr. *Coloratiora hominum, ut ex via, corpora*, id eſt, ardore ſolis rubicunda.

¶ Colorate, adverb. ſcheinbar. Quintil. Decl. 285 *Colorate adfert iſte tale patrocinium.*

¶ Colorator, *ōris*, m. ein färber, tüncher, mahler. Gloſſ. lat. gr. *Colorator, ſιλβωτής*, & *ἐνδικοπλάστης.* v. Salmaſ. Hiſt. Aug. p. 451. Lapis Murar. p. 1524 COLORATOR LIVIÆ. Et apud Gell. 7, 9 citatur *Laberius in coloratore.*

¶ Colorīnus, *a, um*, pro colorato eſſe dicitur apud Cyprianum.

¶ Colorābilis, *e*. Mart. Capella lib. 9.

¶ Colorificus, *a, um*, colorem inducens, färbend, mit farben ſpielend. Virg. vel Auctor Iridis v. 5 *Cumque colorifico nimbos fulgore replevit, Apparet varii vadiis diſtincta coloris.*

Compoſita cum nominibus: ut,

Albicolor, vide in *Albus*, Atricolor, *Ater*, Auricolor, *Aurum*, Diverſicolor, *Verto*, Floricolor, *Flos*, Ignicolorus, *Ignis*, Iricolor, *Iris*, Lacticolor, *Lac*, Multicolor, *Multus*, Nocticolor, *Nox*, Omnicolor, *Omnis*, Oſtricolor, *Oſtrum*, Verſicolor & verſicolorius, *Verto.*

II. Compoſita cum numerel. & præpoſ.

¶ Bĭcŏlor, *ōris*, o. zweyfärbig. Ovid. Met. 10, 98 *Bicolor myrtus.* Add. Plin. 10, 52.

¶ Bicolorus, *a, um*, formavit Vopiſcus Aurel. c. 13. v. Salmaſ. ibi.

¶ Concŏlor, *ōris*, o. gleichfärbig. Virg. Æn. 8, 82 *Cum fœtu concolor albo.* Ovid. Faſt. 1, 80 *Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.* Colum. 7, 3 *Concolor alteri.* conf. Plin. 10, 29.

¶ Concŏlōrus, *a, um*, idem. Mart. Capella lib. 6 *Caryſtos marmoreis fluctibus concolora.*

¶ Concŏlōro, *are*, gleichfärbig ſeyn. Tertull. de Pudic. c. 8 *Concolorantes figuræ.*

¶ Dĕcŏlor, *ōris*, o. cujus color vitiatus eſt, unſcheinbar. *Decolor ætas*, quæ a præſtantia ſua degeneravit, apud Virg. Æn. 8, 326. Ita Ovid. Her. 9, 4 *Decolor fama* h. e. deformis. vid. Burm. *Decolor ſanguis*, Cic. Tuſc. 2, 8. conf. Iſidor. lib. 10 in D.

¶ Decŏlōrus, *a, um*, idem. Prudentius hymno Calagurrit. v. 113

Algidus cum decoloros horror artus concutit.

¶ Decolōro, *are*, unſcheinbar machen. Sen. Quæſt. N. 2, 41 *Decoloratur id, cujus color vitiatur, non mutatur.* Celſus 2, 8 *Ex ſuppurationibus eæ peſſimæ ſunt, quæ intus tendunt, ſic, ut exteriorem quoque cutem decolorent.* Horat. 2 od. 1, 35 *Quod mare Dauniæ non decoloravere cædes?* Plin. 23, 1 *Decolorare aurum.* v. Lipſ. Elect. 2, 8. Sed, *uvæ decolorantur*, i. e. colorem mutant. Colum. 12, 16. conf. ibid. c. 47.

¶ Decŏlōrātus, *a, um*, verblichen, entfärbt; ut, *Decoloratum corpus mortui*, Aut. ad Herenn. 2, 5. *Manus colluvo decoloratæ*, Suet. Aug. c. 4.

¶ Decolorario, *ōnis*, f. mutatio coloris. Cic. Divin. 2, 27 *Decoloratio quædam ex contagione terrena poteſt ſanguini ſimilis eſſe.*

¶ Diſcŏlor, *ōris*, o. bunt, ſchäckigt. Cic. Verr. Act. c. 13 exer. *Diſcoloribus ſignis.* ¶ 2. Diverſus. Perſ. 5, 52 *Eſt rerum diſcolor uſus.* Horat. 1 epiſt. 18, 3 *Matrona meretrici diſpar atque diſcolor.* Plura Heinſ. ad Ovid. Her. 9, 4.

¶ Diſcolorius, & diſcolorus, *a, um*, idem. Petron. c. 57 *Diſcoloria veſtis.* Mart. Capella 1 p. 19 *Florida diſcoloraque veſtis.* Prudent. Periſt. 10, 302 *Quos lana terret diſcolora in ſtipite.*

¶ Incŏlor,

¶ Incolor, ōris, bleich. Gloss. Vet. Gr. lat. ἄχρωος, *Incolor, Decolor*.

¶ Incoloratus, *a, um*, sine colore, unde

¶ Incolorate, adverb. supereſt, Lege 18 § 1 Dig. de Minoribus; *Incolorate restitui desiderans*, i. e. nulla allegata cauſſa.

¶ Vnicŏlor, ōris, o. unius coloris, einfärbig. Plin. 32, 9 *Dulciores sunt & unicolores*. Addunt Ovid. Met. 11, 611 pro *Atricolor*.

¶ Vnicŏlōrus, *a, um*, idem. Prudent. Hamartig. v. 819 pro ſimplici, *Sic animas cœli de fontibus unicoloras Infundit natura solo*.

CŎLOSSÆ, *arum*, f. pl. vel Coloſſis, *idis*, f. urbs Phrygiæ, quæ cum vicina Laodicea & Hierapoli, temporibus Neronis, ut Oroſius teſtatur, per terræ motum concidit. Hinc

¶ Coloſſenſis, *e*, adject. & Coloſſenſes, incolæ, quos Paullus inſigni epiſtola dignatus eſt.

¶ Coloſsinus, *a, um*, aliud adject. ut, *Flos Colossinus*, Plin. 21, 9.

CŎLOSSVS, *i*, m. κολοσσός, ſtatua ingentis magnitudinis. Plin. 34, 7 *Moles excogitatas videmus statuarum, quas Colossos vocant, turribus pares*, ein rieſen-bild, Ruland. Denominatas ab oculorum laſſitudine argutatur Matth. Raderus, auctore Barthio ad Stat. Silv. 1, 1 p. 38.

¶ Coloſſēus, *a, um*, ſehr groß; ut, *Colossea statua*, Suet. Veſp. c. 23, & Spartian. in Vero c. 7. Lamprid. Alex. c. 25 *Statuas colossas* vocat, quod tuetur Gruterus: Caſaubonus autem *Colosseas* vult legendum. Plin. 35, 7 *Nero princeps jusserat Colossum se pingi*.

¶ Coloſſeros, ob egregiam corporis amplitudinem & ſpeciem appellatus eſt Eſius Proculus, Suetonio auctore Calig. c. 35.

¶ Cŏloſsĭcus, *a, um*, in modum coloſſi ſtatuæ; ut, *Colossicon signum*, Plin. 34, 8, Græca terminatione. Latine, *Colossici Apollinis in fano basis*, Vitruv. 10, 6. Id. 10, 4 comparative *Onera Colossicotera* dixit, ſchwere laſten.

CŎLOSTRVM, *i*, n. & Coloſtra, vel Coluſtra, *æ*, f. lac primum poſt partum, die erſte mutter-milch, dicke milch, a *coalescendo* quaſi *coalostrum*: vel a κόλον, quod ſit primus animantium cibus. Plin. 11, 41 *Ex primo lacte semper a partu colostra fiunt*. Colum. 7, 3 *Agnus cum est editus, erigi debet, atque uberibus admoveri: tum etiam ejus diductum os pressis humectare papillis, ut condiscat maternum trahere alimentum. Sed priusquam hoc fiat, exiguum emulgendum est, quod pastores colostram vocant; ea, nisi aliquatenus emittitur, nocet agno*. Eadem apud Palladium Nov. t. 13 habes de Columella transſcripta. conf. Plin. 28, 9; Nonium 2, 157. Noſtri vocant gieß. Virg. ecl. 2, 22 *Lac mihi non æstate novum, non frigore defit*. Vbi Servius: *Lac novum, id est, colostrum* &c. Martial. 13 epigr. 35 *Surripuit pastor, quæ nondum stantibus hœdis De primo matrum lacte colostra damus*. ¶ 2. In blanditiis amatoriis uſurpat Plaut. Pœn. 1, 2, 154 *Meum mel, meum cor, mea colostra* &c. conf. v. 177.

¶ Cŏloſtratio, *onis*, f. Plinio 11, 41 malum, quod parvis ex coloſtri potu evenire ſolet.

¶ Cŏloſtrātus, *a, um*, laborans coloſtratione; ut, *Infantes colostrati*, Plin. 28, 9 pr.

CŎLOTES, *æ*, m. κωλώτης, lacertæ genus, Plin. 29, 4 & 9, 29.

CŎLVBER, *bri*, m. ſerpens, eine ſchlange, natter, cognatus ei, qui *natrix* vel *nater* dicitur. *Tecto assuetus coluber*, Virg. Georg. 3, 418. Id. 2, 471 ſqq. *Coluber positis novus exuviis nitidusque juventa* &c. conf. Ovid. Met. 15, 71.

¶ Colubra, *æ*, f. idem. Apud Nonium 3, 69 Lucilius: *Marsus colubras disrumpit cantu* &c. Adde Ovid. Met. 4, 784; & 6, 559. Juvenal. 5, 103 *Vos anguilla manet longæ cognata colubræ*. Plin. 32, 5 f. 19 *Colubra in aqua vivens*, quæ alias enhydris. Imo & Horat. 1 ſat. 8, 42 *Varias colubras* habet, qui 1 od. 17, 8 *Virides colubros* dixit. Colum. 10 v. 231. Cæterum ſerpentum genera multa ſunt, *serpens, anguis*, quæ appellationes ſunt generales, *aspides*, ſerpentes Ægyptii, *basiliscus, cæcula, cenchris, seps, vipera, draco* &c. De quibus ſingulis ſuo vide loco.

¶ Coluberculus, *i*, m. parvus coluber. Cathol.

¶ Colubrāria, *æ*, f. ſcil. inſula, ſcatens multo ac malefico genere ſerpentum, Mela 2, 7, 147.

¶ Colubrīnus, *a, um*, metaphor. Plaut. Truc. 4, 3, 6 *Colubrino ingenio esse*, liſtig.

¶ Colubrina, *æ*, f. ſubſt. herba eadem, quæ *dracontea*, vel bryonia, vel vitis alba, ſchwartzwurtz, hundskorbs, teufelskörbs, ſtickwurtz. v. Apul. de Herb. c. 14. ¶ 2. Hodie tormenti genus, eine feld-ſchlange

¶ Cŏlubrĭfer, *a, um*, voll ſchlangen. Ovid. Met. 5, 241 *Colubriferi lumina monstri*. conf. Lucan. 9, 672.

¶ Cŏlubrimŏdus, *a, um*, in modum colubrorum. Corippus Præfatione: *Illa colubrimodis Avarum gens dura capillis*.

¶ Colubrōſus, *a, um*. Tertull. adv. Valentin. c. 4 *Aſſe colubroso*, hoc eſt, detorto, curvo.

Colum, vide in *Colo, are*, & *Colon*.

CŎLVMBA, *æ*, f. avis domeſtica, eine taube. Columbarum aliæ *agrestes*, aliæ *domesticæ*, aliæ *miscellæ*, de quibus Varro R. R. 3, 7; & Plin. 10, 34. Varro l. c. *a columinibus villæ appellatas*, ait, *quod propter timorem naturalem summa loca in tectis captent. Geminæ columbæ, Veneris aves*, duces Æneæ ad auream arborem, Virg. Æn. 6, 190. Cæterum ſacras fuiſſe Veneri columbas, apud Syros præſertim, docebunt, quos laudat Burm. ad Petron. c. 85 p. 413; it. Selden de Dis Syris 2, 3; & quos allegat Brouckh. ad illud Tibulli 1, 8, 18 *Alba Palæstino sancta columba Syro*. Plin. 10, 34 de columbis: *Conjugii fidem non violant*. Cic. Fin. 3, 5 *Plumæ versicolores columbis* ſcil. a natura donantur. *Par columbarum*, Ovid. Met. 13, 833. *Totæ sine labe columbæ*, Ibid. 2, 537. *Columba mitior rem*, proverbialiter hominem dicimus ingenio maxime manſueto. *Felle* enim, ſi quosdam audimus, *columba caret*. *Trepidæ trepidis assident columbæ*. Δειλαὶ τοι δειλοῖσιν ἐφεδρήσσουσι πελειαί. Antipatri eſt, ſimile illi, *semper graculus assidet graculo*.

¶ Columbus, *i*, m. ein täubert. Colum. 8, 8 *Farcire columbos*. Horat. 1 epiſt. 10, 5 *Annuimus pariter vetuli notique columbi*. Vbi neſcio an per *columbos* intellexerit ſenes ſalaces. Nota enim hæc columbarum natura eſt: quarum de amoribus & pudicitia ad Propertii 2, 15 nonnulla notavit Paſſeratius. conf. Plin. 10, 34. *Columbus cellaris*, vide *Cellaris*.

¶ Cŏlumbŭlus, *i*, m. diminut. Plin. 9 epiſt. 25.

¶ Cŏlumbīnus, *a, um*, adject. von tauben; ut, *Columbinum stercus*, Plin. 35, 6. *Pulli columbini*, Cic. fam. 9, 18; & Colum. 3, 7. *Columbinum ovum*, Horat. 2 ſat. 4, 56. *Saxum columbinum*, Pall. 1, 10, 3 a colore avis ita videtur dictum. Certe ita viſum Iſidoro 19, 10.

¶ Columbīnāceus, *a, um*, aliud adject. idem. Cæl. Aurel. Acut. 2, 18 *Pullus gallinaceus vel columbinaceus*.

¶ Columbāris, *e*, aliud adject. idem; ut, *Columbare stercus*, tauben-miſt, Colum. 8, 8.

¶ Cŏlumbārius, *i*, m. qui columbis curandis præeſt. Varr. de R. R. 3, 7.

¶ Cŏlumbārium, *i*, n. das tauben-haus. Varro R. R. 3, 7 & 8; Colum. 8, 8, & Pallad. 1 tit. 24. ¶ 2. A ſimilitudine cavernarum, in quibus columbi nidificant, Iſidorus etiam 19, 2 *Columbaria* vocat loca illa concava in ſummis navium lateribus, per quæ eminent remi. ὀπὰς *Græci tignorum cubilia, uti Latini ea cava nominant columbaria*, Vitruv. 4, 2. Idem 10, 9 de tympano, hauſtoria machina: *Secundum axem columbaria fiunt, excavata in singulis spatiis*. Sed & loculos ad ollas cinerarias adſervandas *Columbaria* dici, ex Inſcriptionibus probat Fabrettus Inſcr. p. 9 ſeq.

¶ Columbar, *āris*, n. eſt genus vinculi, cui collum inſeritur, hals-eiſen. Plaut. Rud. 3, 6, 50. vid. Turneb. Adv. 26, 2, & Salmaſ. de modo uſur. p. 813.

¶ Columbor, *ari*, verbo, pro, columbarum more oſcula pangere, Mæcenas uſus apud Senecam epiſt. 114, ſich ſchnäbeln.

¶ Cŏlumbātim, adverb. columbarum more, wie die tauben. Mattius apud Gell. 20, 8 *Columbatimque labra conserens labris*: vel ut alii legunt: *Labrisque labra conserens columbatim*. Niſi forte, ut ſecunda ſede jambus ſit, *Columbulatim*, a *columbulus*, reſcribendum, quod Voſſio videtur 4 Inſtit. Orat. p. 21. Auctor Lyrici, quod Corn. Galli nomine circumfertur, *De columbatim mitia basia*.

Columella, Columellares, vide mox in *Columen*.

CŎLVMEN, *inis*, n. trabs columnis ſuffulta, quæ faſtigium domus vel ſuſtentat, vel, ne dilabatur, continet, giebelſpieß, balcke. Vitruv. 4, 2 *Trabes supra columnas & parastatas & antas ponuntur: in contignationibus tigna & axes, sub tectis, si majora spatia sunt; columen in summo fastigio culminis, unde & columnæ dicuntur*. Varro R. R. 3, 7 *Turres ac columina villæ*. ¶ 2. Tralate Ter. Phorm. 2, 1, 57, & ex eo Cic. Verr. 3, 76 *Columen familiæ* dixit pro præſidio familiæ, ein ſtammhalter. *Columen reipublicæ*, Cic. pro Seſt. c. 8, auf den ſich die gantze ſtadt verläſt. *Columen partium*, Tac. An. 6, 37, 6. Ita & Horatius Mæcenatem, Patronum, *suarum rerum columen* appellat 2 od. 17, 4. Troades apud Senecam de Hectore in Troade v. 123 *Columen patriæ, mora fatorum*. Et de ipſa Troja ſub Hecubæ perſona Idem poëta pr. tragœdiæ: *Columen eversum occidit Pollentis Asiæ*. conf. Sil. 15, 385; Gronov. ad Sen. Thyeſt. v. 54 & Burmann. ad Ovid. Metam. 1, 689.

¶ Cŏlumna, *æ*, f. eine ſeule, a *Columen* dicitur, ut Vitruvius d. l demonſtravit. Ovid. 3 Pont. 2, 49 *Vastis innixa columnis Templa*. Et Cic. de Orat. 3, 46 *Columnæ & templa & porticus sustinent*. Nec vero ſolæ columnæ ſunt, quæ portant & ſuſtinent ædificium ſuperſtructum; ſed libera etiam & vacua rerum monumenta, quomodo Cicero *exsecratam columnam* dixit Phil. 1, 2 & Suet. *solidam columnam*, Cæſ. c. 85, quam interfecto plebs Cæſari in foro ſtatuerat. Columnæ partes ſunt, *basis*, ſeu *spira*, das ſchafftgeſimſe, deinde *scapus* columnæ corpus, id eſt, vel lignum vel lapis oblongus & perpetuus, der ſchaft, ſupra ſcapum *capitulum est*, das capitäl. Huic columnæ ſubjicitur *stylobates*, das poſtement, & imponitur *trabeatio*, das hauptgeſimſe, quarum partium utraque iterum terna membra, & hæc minores particulas & quaſi articulos habent, quorum varia compoſitione oriuntur diverſa columnarum genera ſeu ordines. Horum generum tria præſertim apud Græcos, *Dorium, Ionicum, Corinthium*: *Tuscanum* enim, itemque *Romanum Compositum*, quod ex *Ionico*, & *Corinthio* genere miſtum fuit, Italorum ſunt. Vide Vitruvium, & ejus interpretes. *Columnæ rostratæ* Suetonius meminit Galba extr. Quæ qualis fuerit, ex nummis antiquis ibi oſtendit Torrentius. ¶ 2. Eleganti translatione *Columnæ* dicuntur illi, in quibus ſalutis noſtræ ſpes rerum præſidium maximæ poſitum eſt, die ſtütze. Horat. 1 od. 35, 13 de Cæſare Auguſto: *Injurioso ne pede proruas Stantem columnam*. Sic Pindarus Hectorem, ἄμαχον, ἀστραβῆ κίονα, Τροίας, *inexpugnabilem, firmam columnam Trojæ*, vocat Olymp. od. 2 ſtrophe 5 initio. ¶ 3. *Columnæ Herculis*, montes ad fretum Herculeum, alter in Hiſpania, in Africa alter. vid. Mela 1, 5. Sic *Protei Columnæ* apud Virgil. Aen. 11, 262, ubi Servium vide.

¶ Columnella, *æ*, f. dimin. columna parva. Cæſ. B. C. 2, 10 *In trabibus columnellæ defiguntur*. Ita edidit Joſ. Scalig. Sed ex MSS. alii *Columellæ*. v. not. Daviſii p. 426. Sic & in Catone R. R. c. 20 & ſeqq. *Columnella ferrea*, legit Meurſius, alii *Columella*. Perſtat ergo

¶ Columella, *æ*, f. dimin. Cic. Tuſc. 5, 23 *Animadverti columellam non multum e dumis eminentem*. conf. Cato R. R. c. 21. Quare vero *Columella* a Columna dicatur, nec potius *columnella*, diſputat Voſſius in Etymol. f. 150. ¶ 2. *Columella* Anatomicis eſt gurgulio, vel uvula, der zapfen im halſe. ¶ 3. Si Donato credimus in Ter. Phorm. 2, 1, 57, *Columellæ* apud veteres dicti ſervi majores domus, quod is ex Lucilio probat, cujus verſum etiam Martialis prodidit 11 epigr. 91 *Lucili columella hic situ Metrophanes*. Dubium vero, an ſervi dici poſſint *columellæ domus*, quod eſugium ſupra ſervilem conditionem eſt. Placet ergo Salmaſii emendatio: *Lucili columella hic situs Metrophanes*, h. e. ſub hac columella Adde Voſſ. c. l. & Taubm. in Plaut. p. 493. ¶ 4. *Columella* & proprium nomen ſcriptoris eſt, a nobis ſæpe numero laudati. Integre dicitur *L. Junius Moderatus Columella*, ſcripſitque elegantiſſime, nec minus diſerte de agricultura, tam verſu, quam proſa oratione. Nam decimus liber, qui de hortorum cultu agit, heroico carmine, eoque multo cultiſſimo, conditus eſt. Scripſit & contra Aſtrologos libros aliquot,

aliquot, de quo ipse testatur 11, 1 extr. ¶ 5. *Marcus Columella* patruus alterius *doctissimus & diligentissimus agricola*; laudat eum L. Colum. 2, 16; & alibi.

¶ Cŏlŭmellāres, *ium*, m. pl. ita dentes appellantur in jumentis proximi caninis, quia sunt rotundi instar columnæ, die backenzähne an pferden. Plin. 11, 27. Varro R. R. 2, 7.

¶ Columnāris, *e*, gleich einer seulen; ut, *Lux columnaris*, die feuerseule, Prudent. Hamart. v. 476.

¶ Columnārium, *i*, n. tributi genus, quod pro singulis columnis pendebatur, seulen-geld. Ejus meminit Cic. Att. 13, 6, ita enim ibi legendum, non *colonarium*, v. Auson. Popma ad h. l. & Loënf. Epiphyll. 8, 19. Cæs. B. Civ. 3, 32 *Multa præterea generatim ad avaritiam excogitabantur: in capita singula servorum ac liberorum tributum imponebatur. Columnaria, ostiaria, frumentum, milites* &c. ¶ 2. Pro æstuariis usus Vitruvius 8, 7.

¶ Columnarii, m. pl. viles & improbi homines Manutio, ad columnam Mœniam in judicium sæpe vocati. Alciato vero sunt obærati se circa columnas occultantes. Cælius ad Cic. fam. 8, 9 mentionem fecit.

¶ Columnātus, *a, um*, geseult, unterstützt. Varro R. R. 3, 5 *Tholus rotundus columnatus*. Plaut. Mil. 2, 2, 55 de eo, qui utroque cubito nixus assidet; *Os columnatum gerit; non placet mihi ista ædificatio.*

¶ Columnatio, *ōnis*, f. ædificatio per columnas, seulen-stellung. Apul. 4 Florid. pr. p. 359 *Proscenii contabulatio, scenæ columnatio.*

¶ Columniter, *a, um*, Prudent. hymno 3, 52 *Sic habuit generosa patrum Turba columniferum vadium.*

¶ Circumcolumnium, *i*, n. περιστύλιον, ein creutzgang.

¶ Intercolumnium, *i*, n. spatium est inter columnas, Cic. ad Q. frat. 3, 1, 2 *Intercolumnia ambulationis convestit hedera.* Adde Vitruv. 3, 1.

CŎLŬMIS, *e*, hac voce Plautus usus est Trin. 3, 3, 15, pro sano, gesund. Sed

¶ Incŏlŭmis, *e*, ab eo compositum magis usitatum est pro sano & salvo, qui extra omne est periculum, cujus res sunt integræ, unverletzt, frisch und gesund. Ter. Andr. 3, 5, 5 *Posthac incolumem sat scio fore me, nunc hoc si devito malum. Status incolumis*, Suet. Ner. c. 54, id est, sanitas, prosperitas. Horat. 3 od. 24, 31 *Virtutem incolumem odimus; Sublatam ex oculis quærimus invidi. Navis incolumis*, Aut. ad Her. 1, 11. *Argentum incolume*, Plaut. in Peri. 2, 5. *Imperium incolume*, Liv. 1, 3. *Pecunia incolumis*, Valer. Max. 1, 1. Compar. *Incolumiores* Gell. 17, 2 ex Q. Claudii Annal. produxit.

¶ Incolume, adverb. unversehrt. Zeno Veron. *Incolume requiescere*, v. Barth. Adv. 42, 14.

¶ Incolumĭtas, *ātis*, f. gesundheit, wohlstand. Est, ut Cic. de Invent. 2, 56 ait, *Salutis tuta atque integra conservatio.* De Attico Nepos 25, 10, 6 *Singulari prudentia ex procellis civilibus ad incolumitatem pervenit.* Cæs. B. Civ. 3, 28 *Incolumitatem deditis pollicebatur.* Plur. Arnob. 2 p. 52 *Pro animarum incolumitatibus curas gerere.*

Columna cum derivatis, vide in *Columen*.

CŎLVRI, *orum*, m. pl. κόλυροι, duo circuli in sphæra ita dicti. vid. Macrob. in Somn. Scip. 1, 15, & Schotti Curs. Mathem. p. 239.

CŎLVRIA, *orum*, n. pl. κολυρία, semicolumnia, ab una parte in acumen definentia, spitzige seulen. Sidon. 2 epist. 2 *Porticus rotundatis fulta coluriis.* Sic dicuntur, quæ caudam non habent omnino, aut mutilatam præcisamque; κολοβὸν τὴν ἀρχήν. v. Cæl. Rhod. 3, 30. ¶ 2. Sunt & medicamenta rotunda & oblonga, *colyria.* vid. Salmas. in Solin. p. 182 & 649.

CŎLVRNVS, *a, um*, καρύινος, häselin. Virg. Georg. 2, 396 *Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis.* Servius ibi: *quia vitibus nocet corylus*: atque ita haud obscure a Corylus deducit *Colurnus*, q. d. *Corylnus* per metathesin emollita dictione. Festus autem: *Colurna hastilia ex corno arbore facta.*

CŎLVS, *ūs*, f. & Colus, *i*, m. & f. simul, ein rocken, spinnrocken. Ovid. Fast. 3, 817 *Lanam mollire puellæ Discant, & plenas exonerare colos.* Plin. 9, 43 *Inde fuctum, ut nubentes virgines comitaretur colus compta, & fusus cum flamine.* Virg. 8, 409 *Vitam tolerare colo*, sich mit spinnen ernehren. Cum est quartæ declinationis, fœminum est. vid. Broukh. ad Propert. 4, 9, 48, ubi est in optimis libris: *Lyda colu.* Itaque plerumque fœminei ordinis est; rarius masculini, ut, *Colus lana amictus*, Catull. 65, 311. Quartæ formæ exemplum etiam Cicero præbet de Orat. 2, 68 extr. *Quando ad me venis cum tua colu & lana.* Cæterum officia colo facta eleganter describit Catullus l. c. *Læva colum molli lana vetinebat amictum, Dextera tum leviter deducens fila supinis Formabat digitis: tum prono in pollice torquens, Libratum tereti versabat turbine fusum.* ¶ 2. *Colus*, idem quod *Colon* n 2. nempe dolor intestinorum, die colick. Scren. Sam. 579 *Cum colus, invisum morbi genus, intima carpit.*

Colustrum, vide *Colostrum.*

CŎLŬTEA, *æ*, f. κολοτέα, arbor fructum ferens in siliqua magnitudine lentis, folia habet non absimilia fœno græco, ut ejus plantæ, quam *Senam* Mauritani vocant, senet, welsche linsen, lombardische linsen. Hadrianus ex Theophrasto de plant. 3, 17. Vide descriptionem ejus apud Matthiolum. ¶ 2. Est & *Colytea*, sed ab illa diversa.

¶ Coluthea, *orum*, n. pl. fructus hujus arboris; ut, *Colutbea apparare*, apud Plaut. Perf. 1, 3, 7, interpretantur bellaria & τραγήματα, obst, confect.

COLŬTHVS, *i*, m. poëta Lycopolita Thebæus fuit, ex Lycopoli, nempe civitate Thebaidis, quæ regio est Ægypti, in qua fuit Thebe urbs maxima: præter alia Raptum Helenæ scripsit versibus elegantissimis.

CŎLYCÆ, *arum*, f. pl. specus, in quibus aphronitrum invenitur, salpeter-höhlen. Plin. 31, 10 *Specus aphronitri colycas vocant.*

¶ Colycia, *orum*, n. pl. *muricum generis sunt, quæ vocant Græci Colycia, alii corythia oris habitum custodientia*, Plin. 32, 7. Ibid. c. 11 habet *Colycia sive corophya*; Hard. *Colutia.*

CŎLYMBVS, *i*, m. κόλυμβος, piscina, natatio, ein teich, schwemme. Lamprid. Eliogab. c. 23 *Marinæ aquæ colymbos exhibuit, in mediterraneis locis maxime eosdem & singulis amicis natantibus dimisit* &c. Prudent. Pass. Petri & Pauli v. 36 *Donec virenti fluctuet colymbo.*

¶ Cŏlymbădes, f. pl. κολυμβάδες, olivæ conditæ, eingemachte oliven, dictæ a κολυμβᾶν, *innatare.* Plin. 23, 3 & sic Apic. 6, 9.

COM, pro *Con*, præpositio inseparabilis ante p, b, m; ut, *Compleo, Combibo, Commoror*; item ante e in *Comedo, Comes.*

CŎMA, *æ*, f. κόμη: proprie capillus intonsus, nondum cæsus, qualis mulierum & puerorum olim fuit, natürlich haar, Isidor. 11, 1. *Nativa conspiciere coma*, Ovid. Amor. 1, 14, 55. Festo *Coma dicitur capillus cum aliqua cura compositus*, zierlich haar. Vide supra *Cirrus.* Itemque Salmas. de Cæsarie p. 552 seq. *Coma*, sing. plus significat quam *comæ*, vid. in *Crinis.* Ovid. de Arte 1, 517 *Nec male deformet rigidos tonsura capillos, Sit coma, sit docta barba resecta manu. Comam alere, nutrire*, Val. Flacc. 6, 709 das haar wachsen lassen. *Coma calamistrata*, Cic. pro Sext. c. 8; *crispa*, Sil. 16, 120; *flava*, Horat. 1 od. 5, 4; *nativa*, Ovid. Amor. 1, 14 ext. *flexilis, culta*, Val. Flacc. 5, 588 & 591; *spissa*, Horat. 3 od 19, 25; quæ *pinguis* Suet. Ner. c. 20 dicitur. Atque Torrentius quidem ibi *pinguissimam comam* interpretatur, ex eo quod idem Suetonius *pinguem togam* pro crassa Aug. c. 82, sicut Iuvenalis etiam 9, 28 *pingues lacernas* pro crassis dixerit. Casaubonus vero λιπαροπλόκαμον, quem Græci vocant, interpretatur. Ita, *Comæ Ambrosiæ*, Virg. Æn. 1, 507; *longæ*, Ovid. Amor. 1, 1, 20; *promissæ & rutilatæ*, Liv. 38, 17; *compte*, Virg. Æn. 6, 48; *arrecte horrore*, ibid. 4, 280. *Nodo comas cogere*, Sen. Hipp. v. 399. *Comam in gradum formare*, in buckeln legen, Suet. Ner. c. 51. *Suggestum comæ* Statius dixit 1 silv. 2, 114. Vide auctoris utriusque interpretes. Lycurgus apud Spartanos edicto sanxit, ut pubertatis annos egressi comam nutrirent, quo videretur graviores, ὅτι τὰς μὲν καλὰς, inquit, ἡ κόμη εὐγενεστέρας ποιεῖ, hoc est, *pulchros quidem coma decentiores præstat*, Plutarch. Et Nicander, quamobrem comam barbamque nutrirent Spartiatæ, interrogarus, respondit, *quod omnium pulcherrimus ac minime sumptuosus suus esset cuique ornatus*, ὅτι πάντων κάλλιστος ἀδαπάνητος ἀνδρὶ ὁ ἴδιος κόσμος. Idem in Apophthegm. Idem fecit apud Lacedæmonios Agesilaus, qui comam nutritam ornamentum dixit esse minime constans. Comæ encomium Dion Prusæus scripsit. Multa ad h. l. pertinentia dabunt Interpretes Petronii ad c. 109. ¶ 2. De ovibus & quidem intonsis Columella 7, 3 *Mercaberis oves intonsas; variam & canam comam improbabis*, i. e. lanam. ¶ 3. *Coma* etiam de arborum frondibus dicitur, das laub. Ita Virg. Æn. 12, 209 de arbore loquens: *Posuit comas & brachia ferro.* Horat. 1 od. 21, 5 *Nemorum coma*; & 4 od. 7, 2 *Redeunt gramina campis, Arboribusque comæ.* Tibull. 1, 4, 28 *Quam cito purpureos deperdit terra colores, Quam cito formosas populus alba comas.* V. Barth. ad Nemesia. ecl. 4, 23.

¶ Comula, *æ*, f. dimin. apud Petron. c. 58; & Commodian. Instr. 60, 11.

¶ Como, *are*, a κομάω, κομῶ, coma superbio, nondum habet auctoritatem. Loca Tertulliani & Taciti pertinent ad *Como, is.* Est ergo

¶ Cŏmans, *tis*, participium sine verbo, quod dicit Serv. ad Æn. 3, 468, geschmückt mit haaren oder federn, büschlicht. Apud poëtas frequenter legitur pro capilloso aut cristato: ut, *Comans galea*, Virg. Æn. 2, 391, & de leone 12, 6 *Gaudetque comantes Excutiens cervice toros.* Sic & *Equæ comantes*, Flin. 10, 63. Et, *Colla comantia*, sc. equorum, die mähnen haben. *Comans stella*, ein schwantz-stern. Ovid. Met. 15, 749. ¶ 2. Item, pro virenti & florenti. Virg. Georg. 4, 122 *Narcissus fera comans*, der langsam blühet. Val. Flacc. 1, 429 *Sylvæ comantes.* Stat. Theb. 5, 502 *Humus comans.*

¶ Cŏmātus, *a, um*, qui comam habet longiorem, langhäricht. Plin. 4, 17 *Comata Gallia.* Mart. 10 epigr. 83 *Calvo turpius est nihil comato.* Martial. 12, 99 *Rumpis, Galle, latus; sed in comatis.* Catull. 4, 11 *Sylva comata*, mit laub bewachsen.

¶ Comatŭlus, *a, um*, diminut. Hieron. epist. 10 ad Furiam de viduitate servanda: *Comatulos, comtos, atque lascivos domus tuæ tecta non videant.*

¶ Comatōrius, *a, um*, zum haarschmuck gehörig; ut, *Acus comatoria*, die haar-nadel. *Acu comatoria malas alicui pungere*, Petron. c. 21.

¶ Cometa, vide mox seorsum.

¶ Cŏmōsus, *a, um*, idem quod *Comatus*, vel qui comam pascit. Phallicorum poëta 36, 2 *Phœbus comosus, Hercules lacertosus.* Plin. 16, 4 *Arbor in orbem comosa.* Superl. *Comosissimus*, ejusdem Plinii est 26, 8.

¶ Comotria, *æ*, f. gr. κομώτρια, perita complicandorum capillorum, eine haarflechterin, putzmacherin. Auctore Festo, *Romæ Vestæ ministræ Comotriæ dictæ fuerunt, quasi comptrices sive ornatrices.*

¶ Poëtarum usus etiam multa ex *Coma* composuit epithera, quæ omnia sub prioribus suis nominibus quæri possunt; ut, Albicomus, Anguicomus, Auricomus & Auricomans, Flammicomus, Flavicomus & Flavicomans, Floricomus, Frondicomus, Ignicomus & Ignicomans, Mollicomus, Viticomus; vide *Albus, Anguis, Aurum, Flamma, Flavus, Flos, Frons, Ignis, Mollis, Vitis.*

¶ Bicŏmis, *e*, das doppelte haarlocken oder mähnen hat; ut, *Equus bicomis*, Veget. de re veter. c. 56.

¶ Prōtŏcŏmium, *i*, n. πρωτοκόμιον, prima coma, der erste haarwachs, der vorderste schopf, Veget. de Re Vet. 2, 11.

CŌMĀGĒNA, *æ*, f. vel Comagēne, *es*, Græcanica terminatione, Syriæ pars septemtrionalis, sub Tauro monte sita: Strabo & Dio lib. 36 itemque Plinius 5, 12 & 24. Etiam Cælius Ciceroni fam. 8, 10 pr. *Copias Parthorum profectas per Comagenem in provinciam nostram.* ¶ 2. Est & herba, quæ *Comagene* vocatur, Plin. 39, 3.

¶ Coma-

¶ Comagēnus, *a, um*, adject. ut, *Rex Antiochus Comagenus*, Cic. fam. 15, 1. *Comagena gallia optima*, Plin. 24, 4. *Comagenus aruspex*, Iuvenal. 6, 548. *Comagenum*, scil. unguentum vel medicamentum, apud Plin. 10, 22; & 29, 3; & Pompon. ICt. l. 21 § 1 ff. de auro, arg. mundo &c.

CŌMĀNA, *orum*, n. pl. τὰ Κόμανα, urbs Cappadociæ, in Antitauri valle sita, Ciliciam versus, opulento fano atque sacerdotio Bellonæ Deæ inclyta. Hirt. B. Alex. c. 34. Strab. 12 p. 369. ¶ 2. *Comana* alia in Ponto τῇ αὐτῇ θεῷ καθιερωμένα, *eidem deæ consecrata*. Strab. eod. lib. p. 383.

¶ Cōmāni, *orum*, m. pl. κόμανοι, sacri servi sunt Bellonæ, dicti ab ipsius deæ fano, aut ab ejusdem nominis civitate, in qua fanum illud fuit. vid. Strab. lib. 12. Gladiis mutuis se perebant, sanguinem in honorem deæ fundentes, unde Valerius in Argonaut. 7, 636 *Exsectos lacerat Bellona Comanos*. ¶ 2. *Comanus* quoque Segobrigiorum Rex fuit in Galliis, de quo Iustin. 43, 4, 3.

CŌMARCHVS, *i*, m. κώμαρχος, vici magister vel præfectus, der oberste im dorf, oder über die dörffer. Plaut. Curc. 2, 3, 7.

CŌMĂRVS, *i*, m. Comaron, ita unedinem Plin. vocat 15, 24. vide *Vnedo*. ¶ 2. Est & *Comarus* portus Thesprotiæ, haud longe ab Ambracio sinu. Strab. lib. 7 p. 224.

Comassor, vide *Comissor*, Comatus, &c. *Coma*, Combennones, *Benna*, Combibo, *Bibo*, Combinatio, combino, *Bis*, Combito, *Bito*.

COMBRĒTVM, *i*, n. herba Plinio 21, 6 bacchari similis.

Comburo, combustio, vide *Uro*.

CŌME, *es*, f. κόμη, hoc nomine dici herbam *barbulam hirci*, Dioscor. indicat 2, 132, bockbart, oder gauchbrodt, τραγοπώγων. vid. Plin. 21, 15.

Comedo, comedus, vide *Edo*, Comentis, *Comum*.

CŌMES, *itis*, m. & f. qui iter cum aliquo facit, qui cum aliquo simul it, ein gefehrt, reise-gesell, begleiter. Publ. Syrus: *Comes facundus in via pro vehiculo est*. Cic. fam. 1, 9 *Comitem se alicui præbere*. Vellej. 2, 53, 1 *Ilos comites ei fortuna aggregavit*. Et ibid. n. 2 *Fugæ comitem habet uxorem*. Virg. Æn. 3, 913 *Comes infelicis Vlyssis*. ¶ 2. Additur & aliis, & significat plerumque particeps, theilhafftig; ut, *Comes imperii*, ein reichsgenoß, Sen. Hipp. v. 1108. *Comes tum honoris tum etiam calamitatis*, Cic. pro Sylla c. 23. *Comes laborum, periculorum*, &c. Id. fam. 13, 71; Conf. Ovid. Met. 8, 565, ein mitgenoß. Conf. Lanf. de Academ. p. 80. *Grammatica est dulcis comes secretorum*, Quintil. 1, 4. *Eloquentia pacis est comes utilique socia*, Cic. de Clar. Or. c. 12. Lucret. 2, 580 *Plorantis mortis comites & funeris atri*. Horat. 4 od. 5, 24 *Culpam pœna premit comes*. ¶ 3. *Comitum* nomine veniebant & illi proprie, qui proconsules atque prætores in provincias sequebantur, consilii juxta vel operæ officiique præstandi gratia: qui cœtus & *amicorum cohors* dicebatur. Servi enim comitum nomine (quippe quo honestiores tantum continebantur) excluſi erant, ut clare docet Suetonii locus Cæs. c. 4. Horat. 1 ep. 8, 1 *Celso gaudere & bene rem gerere Albinovano Musa rogata refer comiti scribæque Neronis*. Vbi operæ erit Torrentium legere. Vide & Sigon. lib. 2 de Antiquo Iure Provinc. p. 145; itemque Barth. ad 10 Theb. Statii p. 1176. A Scipione primum introductum hunc morem Casubonus ad Suet. p. 145 observat. ¶ 4. Hinc, qui circa imperatorem | ostea dignitate aliqua vel militari, vel togata conspicui essent, (οἱ περὶ τὸν βασιλέα, ut Zosimus 5, 25 appellat,) ut & provinciis dati essent rectores, sic appellabantur. Hinc *Comes Palatii*: *Comes consistorii*: *Comes stabuli*: *Comes sacrarum largitionum*: *Comes archiatrorum*; item *Comes Africæ, Illyrici*, &c. Quorum passim in utroque Codice, Notitia Imperii, apud Symmachum etiam & alios hujus generis auctores mentio fit. Conf. Salmas. ad Hist. Aug. p. 47, 48. Schild. ad Suet. p. 344 seq. Barth. ad Rutil. Itinerar. p. 168. Eitque hic titulus ac honor a Constantino M. institutus, ut Eusebius auctor est lib. 4 de vita ejus. Nec ex origine alia deducendi sunt, qui appellantur hodie *Comites*, Grafen. Sed nunc id nominis hæreditariæ cujusdam nobilitatis gradum dominiique proprii speciem designat, quod muneris olim atque officii & delegati imperii ac potestatis fuit. Sic *Comites Palatini*, Pfaltz-Grafen, Saresb. epist. 263. Vide Cambdenum in Britannia; Sig. Gelenium in Notit. Imperii; nec non Rhenanum lib. 1 Rerum Germ. & alios. ¶ 5. Sed & *Pædagogi* olim honestiore vocabulo *Comites* appellati: qui & *monitores*, item *rectores* dicebantur. Ita Suet. Aug. c. 98 Thrasyllum *Tiberii comitem*; & Tib. c. 12 M. Lollium, *comitem & rectorem C. Cæsaris* vocat. Item Claudio c. 35 *Et ne cuivis comiti aut librario calamariæ aut graphiariæ theecæ adimerentur*. ¶ 6. *Comites* etiam dicuntur milites aliis adjuncti, apud Nepot. 17, 6, 3.

¶ Comitissa, *æ*, f. id est, *illustrissima comes*, eine Gräfin; recens & minus Latinum vocabulum.

¶ Cōmito, *avi, atum, are*, & frequentius Comitor, *atus sum, ari*, einen gesehrte seyn, einen begleiten, folgen. *Superbia comitatur honores*, Claudian. de Consul. Mall. Theod. v. 243. Cicero etiam cum Dativo junxit Tusc. 5, 35 *Cæteraque, quæ comitantur huic vitæ*. Eodem modo Accius apud Nonium 2, 125 *Si comitassit patri*. Sed *Comitari famus*, Nepos 25, 22, 4, zur leiche gehen. Itaque hoc verbum inter voces huic officio proprias, quas refert Kirchm. de Funer. 2, 10. Virg. Æn. 11, 51 *Nos juvenem exanimum vano mœsti comitamur honore*, conf. ibid. v. 61. Absolute Idem Æn 3, 660 *Lanigeræ comitantur oves*, i. e. sequuntur eum. Et Cic. fin. 2, 19 *An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia*. Activa forma Ovidius aliquoties usus est, ut 2 ex Ponto 3, 43

Pirithoum Theseus Stygios comitavit ad undas.

Id Met. 14, 259 *Naufragaque adulantes comitent naufragia*. conf. ibid. 8, 692. ¶ 2. Et hinc passive Idem Trist. 3, 7, 47 *Ingenio nec comitor quæ fruorque*. Iustin. 30, 2, 4 *Iam salutantur, jam comitantur*.

¶ Comitans, *itis*. *Comitantium turba*, Ovid. Amor. 1, 7, 37. *Non æquo comitantes ordine*, Sil. 4, 31. *Nullo lætus comitante*, Sen. Hippol. v. 424. Nep. 25, 22, 4 *Comitantibus omnibus bonis*. Virg. Æn. 4, 48 *Teucrûm comitantibus armis*. Propert. 4, 3, 16 *Nupsi non comitante Deo*. Add. Curt. 5, 13, 18; & 6, 5, 11.

¶ Comitantia, *æ*, f. die begleitung, apud Iul. Firmicum.

¶ Cōmītātus, *a, um*, begleitet, vergesellschafftet. Virg. Æn. 1, 315 *Ipse uno graditur comitatus Achate*. Add. 2, 580. Ovid. de Arte 2, 279 *Ipse licet Musis venias comitatus, Homere*, &c. Virg. Æn. 6, 112 *Ille meum comitatus iter*. Cic. Catil. 2, 2 *Illud nolite ferre, quod ex urbe parum comitatus exierit*. Comparativo etiam usi sunt Cic. Tusc. 5, 39 *Asclepiaden ferunt, cum quidam quæreret, quid ei cæcitas attulisset: respondisse, ut uno puero esset comitatior*. Plin. 10, 37 *Furto* (columbas) *comitatiores reverti*. Et Apul. Apolog. 1 p. 288 *Hercules neque una pelle vestitior, neque uno baculo comitatior fuit*.

¶ Comitatus, *us*, m. subst. cœtus vel munus comitum; vel qui sequuntur aliquem, das geleite, gefolg, reise-gesellschafft; ut, *Semivir comitatus*, Virg. Æn. 4, 215. *Magno comitatu venire*, Sen. epist. 7. Cic. Catil. 3, 2 *Cum magno comitatu ingredi*. Et c 3 *Literæ erant in eo comitatu*. Et, *Comitatus virtutum*, Id. Parad. c. 2. ¶ 2. Apud Cæsarem *Comitatus* vocari videtur numerus, sive turba collecta ex vario hominum genere, qui per dubium belli tempus simul faciunt iter, ut sibi præsidio mutuo sint, si quis incidat casus, & tuto, quo destinarunt, & in amica castra præcipue supportandorum commeatuum, aut aliarum rerum caussa perveniant, eine convoy. Vt B. Civ. 2, 48 *Neque civitates, quæ ad Cæsarem amicitiam accesserant, frumentum supportare: neque ii, qui pabulatum progressi erant, intercluſi fluminibus reverti, neque maximi comitatus, qui ex Italia veniebant, in castra pervenire poterant*. Habes utus hujus exempla & c. 51 & c. 54 ext. Ita *comitatum* dixeris, quem itinerum scriptores *Caravanam* vulgo appellant, i. e. manum una iter per deserta aut periculosa loca facientium. ¶ 3. Vt *Comites* dicebantur, qui in palatio imperatoris, ut observavimus paullo ante, militabant, sic ipsa aula principis recentioris notæ scriptoribus *Comitatus* haud raro appellatur, die hofstat. Ausonius epist. 17 *Expertus es fidem meam mentis atque dictorum, dum in comitatu degimus ambo, ævi dispares*. Vbi κατ' ἐξοχὴν *comitatum* aulam principis vocat. Symmachus ut notam discriminis adderet, *sacrum comitatum* non semel dixit, ut 9 epist. 8 & 10 epist. 39. Sidon. 1 ep. 11 *Temporibus Augusti Majoriani venit in medium charta comitatum, sed carens indice, versuum plena satyricorum*. Quin ipse Tacitus Hist. 2, 65, 4 *Cluvius comitatu principis adjectus, non ademta Hispania, quam rexit absens*: id est, in aulam assumtus. ¶ 4. *Comitatus*, subst. die grafschafft, ex vulgari usu temporum nostrorum. Hinc

¶ Comitātensis, *e*, adject. pro eo, quod in comitatu est. Sic *munus comitatense*, L. 38 Cod. Theod. de Decurionibus; *Comitatensis fabrica*, Ammian. 18, 8, (Valef. c. 4.) id est, machinatio & delatio a comitatensibus instituta: *Comitatenses excubiæ*, Ennod. 8 ep. 16. *Comitatense exercitium*, Id. 4 ep. 33, ad quem locum Sirmondus: *Comitatenses generaliter vocantur omnes, qui in sacro palatio militant in principis comitatu: interdum palatini peculiariter appellati, qui in officio erant utriusque comitis largitionum*. Vide ibi pluta, etiam exempla utriusque notionis.

¶ Comitivus, *a, um*, ad comites pertinens; ut, *Comitiva dignitas*, apud Veget. 2, 9, ubi Scriver. vide. Etiam absolute *Comitiva*, pro dignitate comitis. Vid. du Freine Glossarium.

¶ Comitābilis, *e*, gesellig. Paulinus Nolanus Ausonio Carm. 10 (ver. ed. 12) v. 291 *Ipse obit, atque illi suus est comitabilis error*.

¶ Concomitor, *ari*, Comitor, Quintiliano tribuitur. Hinc philosophi *Connexa* vocant *Concomitantia*. Et hinc

¶ Concomitatus, *a, um*. Plaut. Mil. 4, 3, 10 *Quibus concomitata recte deveniat domum*.

¶ Excomite dicitur, qui fuit comes proconsulis aut prætoris (de quo in *Comes* n. 3) apud Ammian. 14, 7.

¶ Incōmitatus, *a, um*, sine comite, unbegleitet. Ovid. 2 ex Ponto 3, 35 *Iudice te mercede caret, per fœque potenda est Externis virtus incomitata bonis*. Cic. de orat. 1, 55 *Cujus artem cum indutatum esse, atque incomitatam, & incomtam videres, verborum cum dote locupletati & ornati*. Virg. Æn. 4, 467 *Sola sibi semper longam incomitata videtur Ire viam*. Et Sil. 9, 101 *Incomitata vestigia*. conf. Varr. R. R. 2, 10.

¶ Incōmes, *itis*, sine comite. Fest.

Comessor, comessator, &c. vide *Comissor*, Comestor, comesus, *Edo*.

CŌMĒTA, vel Comētes, *æ*, m. Græce Κομήτης, Latine *Crinita* & *cincinnata stella*, secundum Cic. de N. Deor. 2, 5; ein comet. Apul. de Mundo: *Ex ea parte, qua curriculis finitimi inuritur solis, ejaculari atque emicare & scintillare flamme quædam offensa oculis nostris videntur, quas Græci Cometas, & Docidas, & Bothynos appellant*. An stellæ sint, disputant philosophi. Esse, erudite docet Seneca Quæst. N. 7. Plinius certe 2, 25, ubi plures cometarum species, suis nominibus distinctas, refert; *Sidas terrificum*, cometen vocat. Vide & Servium ad Æn. 10, 272 Ammian. 25, 32 (ubi & variantes. Physicorum rationes perstringit) & 30, 21 *Sidera cometarum* appellat. *Cometæ prænuncii sunt magnarum plerumque calamitatum*, Cic. Nat. D. c. 1. Tibul. 2, 5, 71 *Belli mala signa, cometes*. Lucan. 1, 526 *Ignota obscuræ viderunt sidera noctis, &c. Obliquas per inane faces, crinemque timendi Sideris, & terris mutantem regna Cometen*. Valer. Flacc. 6, 607 *Iratoque vocati Ab Iove fatales ad regna injusta cometæ*. Contra quam opinionem eruditissima oratione disseruit Andreas Dudithius. Alii, inter quos & Chæremon Stoicus fuit, tradiderunt, Cometarum alios mala & tristia, alios læta atque felicia significare, illos nempe, qui de Iove & Venere fiant. Sic cometa, qui in ludis Veneris genetricis apparuit, saluraris Augusto fuit, teste Plin. 2, 25. Contra qui ex Marte & Saturno, diros existere & infestes; ut Servius ex Avieno annotat. Quem vide ad illud Georg. 1 sub fin. *Non diri toties arsere cometæ*: It. Illud Æn. 10, 272 *Si quando noctè cometæ Sanguinei lugubre rubent* Locum illum Plinii 2, 25 de cometarum generibus, nominibus &c. explicat & illustrat Gesnerus Chrestom. p. 50. Est & elegans disputatio Ioach. Camerarii de eorum, qui cometæ appellantur, natura, caussis, signifi-

cationibus. ¶ 2. *Cometes* unus ex Argonautis, Ovid. Met. 10, 284; Val. Flacc. 1, 356.

Comice, comicus, vide *Comœdia.*

COMINIA, æ, f. genus olivæ Plin. 15, 3; & Pallad. 3, 18.

Cominus, adverb. vide in *Manus.*

CŌMIS, e, in omni sermone & cultu vitæ facilis, amœnus, jucundusque, höflich, fittſam, freundlich, holdſelig. Extenditur & ad liberalem atque benignum: unde Plautus & pro prodigo *comem* dixit Trin. 1, 1, 24. Cic. pro Balbo c. 16 *Comes, benigni, faciles, suavesque homines*, &c. Plin. 35, 4 extr. Tiberium *parum comem* imperatorem vocat, id eſt, elegantiarum parum ſtudioſum, (loquitur enim de picturis eo loco) atque ſubruſticum adeo. Vet. Gloſſ. *Comis, κόσμιος.* ¶ 2. Compar. Cic. pro Mur. c. 31 *Quis C. Lælio comior, quis jucundior?* Superl. vulgo profertur ex Suet. Veſp. c. 22 *Semper alias comiſſimus:* ſed Gruterus ex MS. reſtituit, *ſuper alios communiſſimus*, quod mirifice placuit Caſaubono, etiam ab editore Grævio expreſſum eſt. Legitur tamen idem gradus apud Apul. 10 *Comiſſimis affatur ſermonibus.* Ita Elmenh. p. 247, & Pricæus p. 224. Et lib. 11 p. 268 (Pric. 255) *Senex comiſſimus.*

¶ Cōmiter, adverb. idem; ut, *Conſolari comiter*, Cic. Att. 3, 15. *Comiter aliquem adjuvare*, Ter. Phorm. 3, 3, 4. *Comiter & benigniter aliquem compellare*, Liv. 2, 44. *In convivio jucunde ac comiter eſſe*, Cic. pro Dejot. c. 7, quod Livio 1, 22 eſt *Convivium comiter celebrare. Comiter habitare*, pro, eleganter & ſplendide habitare, Plin. 17, 1 dixit. *Comiter alicujus majeſtatem conſervare*, quorundam fœderum formula erat, quam explicat Cic. pro Balbo c. 16. Superl. Plauti eſt Mil. 3, 3, 66 AC. *Datne ab ſe mulier operam?* PA. *Lepidiſſime & comiſſime.*

¶ Comitas, *ātis*, f. ipſa virtus, a qua perhibemur *comes*: quæ humanitatis ſpecies eſt, & eadem ferme, quæ alias appellatur *benignitas*; de qua ſupra ex Hieronymo diximus, die freundlichkeit, höflichkeit. Opponitur enim duritiæ, & ſeveritati, & tetricis moribus &c. Tac. Agric. 16, 4 *Trebellius ſegnior & nullis caſtrorum experimentis comitate quadam curandi provinciam tenuit:* i. e. facilitate, lenitate. Namque & Cic. ad Q. Fratr. 1, 1, quam lenitatem in prætore commendaverat, & ſeveritati oppoſuerat, mox *comitatem* dicit, & ab effectu *jucundam* vocat: cum *ſeveritas* contra acerba ſit atque ingrata. Hoc eſt, quod idem Tacitus Hiſt. 1, 13, 6 *Comiter adminiſtrare provinciam*, dixit. *Cœnam exquiſitiſſimæ comitatis*, i. e. jucunditatis & hilaritatis, Suet. dixit Othone c. 3. Id. Auguſt. c. 98 *Caprearum quoque ſeceſſus quatriduum impendit: remiſſiſſimo ad otium & omnem comitatem animo.* Et hujus *comitatis* exceſſum *petulantiam* vocat Plin. 8 epiſt. 21. De *Comibus* & *comitate* plura etiam apud Pontanum leges de Serm. 1, 10 & 28. Conf. & Indicem ad Corn. Nep. hac voce.

¶ Incōmis, e, unhöflich, unfreundlich. Macrob. Sat. 1, 7 *Incomis & tenebroſa vita.*

¶ Percōmis, e, valde comis. Cic. de Clar. Or. c. 58 pro ſuperlativo uſus eſt: *Scævola peritiſſimus juris, idemque percomis eſt habitus.*

CŌMISSOR, *āri*, (ita enim ſcribendum, non *Comeſſari* & *Commeſſari*) ex Græco κωμάζειν, eſt a cœna bibere, & foris quidem maxime. Feſto *Comiſſor* appellatur a *vicis, quos Græci* κώμας *dicunt. In his enim habitabant prius, quam oppida conderentur, quibus in locis alii alios convictus cauſſa invitabant.* Plaut. Moſt. 1, 4, 5 *Nunc comisſatum ibo ad Philolachen.* Horat. 4 od. 1, 11 *Tempeſtivius in domo Paulli purpurcis ales oloribus, Comiſſabere Maxime.* Liv. 40, 7 *Hujus rei ignarus Demetrius, quin comiſſatum, inquit, ad fratrem imus.* conf. Ter. Eun. 3, 1, 51. Suet. Dom. c. 21 *Convivabatur non ultra ſolis occaſum, nec ut poſtea comiſſaretur.* Originem verbi reique aperit Scalig. de Satyra 1, 4 extr. & Voſſ. Etym. p. 151. Add. Burm. ad Petron. c. 65 p. 324.

¶ Comiſſans, *tis.* Suet. Cal. c. 32 *In conſpectu prandentis vel comiſſantis.* Adde Curt. 8, 10, 18; 9, 10, 27.

¶ Comiſſatio, *ōnis*, f. comporatio a cœna, Suet. Vitell. c. 13 *Epulas trifariam ſemper, interdum quadrifariam diſpertiebat, in jentacula, prandia, cœnas, comiſſationes.* Id. Tito c. 7 *Ad medium noctem comiſſationes cum aliis extendere.* Cic. Catil. 2, 5 *Comiſſationes quærere.* conf. Id. pro Cælio c. 15; Varr. L. L. 6, 5; & Feſt.

¶ Comiſſator, (comneſſator,) *ōris*, m. qui comiſſatur. Apul. de Mundo p. 74 *Hic ad convivii repotia & veſpertinus comiſſator adventat.* conf. Idem Apol. p. 322; & Gell. 4, 14. Martial. 9 epigr. 62 *Atque olucre Lares comiſſatore Lyæo.* Liv. 40, 7 *Comiſſatores, tamquam ad cædem ſuam venientes, aditu januæ arcet.* Cic. Att. 1, 16, Catilinarios vocat *comiſſatores conjurationis*, a vitæ ſtudiis, quibus deditiſſimi erant. Vid. Catil. 2, 5.

¶ Comiſſabundus, *a, um*, Liv. 9, 17 de Alexandro M. *Per Indiam temulento agmine comiſſabundus inceſſit.* Plin. 21, 3 *Comiſſabundi juvenes.* Add. Curt. 5, 7, 10; 9, 10, 26.

¶ Comiſſalia, *orum*, genus convivandi. Laudat Ramireſ. pentecont. c. 11 extr. c. cum oportet 2 diſt. 44 *Non oportet miniſtros altaris vel quoslibet clericos, aut etiam laicos chriſtianos, ex ſymbolis, quæ vulgus comeſſalia appellat, convivia celebrare.*

¶ Comiſſaliter, (vel Comeſſaliter,) adverb. bey der zeche, bey dem ſchmauß; ut, *Cantare comiſſaliter*, Sidon. 1 epiſt. 5.

Comitas, comiter, vide *Comis*, Comitatus, &c. *Comes*, Comitialis, &c. *Comitium.*

CŌMĬTIVM, *i*, n. videtur proprie quemlibet cœtum ſeu conventiculum ſignificare, a *coëundo* videlicet, unde & cœtus dicitur: *Comitium*, quaſi *Coitium*, eine verſammlung, zuſammenkunfft. Vet. Gloſſ. Ὀχλαγωγιον, *Comitium.* Item Ὀχλαγωγῶ, *comitium facio, circulor.* Sic *Comitia amicorum*, Nepos 25, 4, 4, in quibus agitur de amicorum dignitatibus: ad hæc ventitare, ibique petitionem amici auctoritate & ſuffragio juvare, officii erat. ¶ 2. *Comitium* locus Romæ in foro juxta curiam, ut indicat Liv. 1, 36. Ibi antiquitus diſceptabantur cauſſæ, habebanturque curiata comitia a populo: qui cum eo coiret, inde nomen accepit. Varro L. L. 4, 32 *Comitium*, inquit, *ab eo, quod coibant eo comitiis curiatis & litium cauſſa.* Vel quod Romulus Tatiusque, cum ſociarent regnum Romæ, pangendi fœderis cauſſa ibi coierunt, ut Plutarchus in Romulo auctor eſt p. 30. Sumebantur ibi & ſupplicia de fontibus. Vnde *Comitium* & *virgas pati*, pro pœnam pati, Plinius dixit 4 epiſt. 11; Vbi vide & notas Buchneri. Multis annis *Comitium* tecto caruit, unde comitia indicta ſæpe ob tempeſtatem diſſoluta: longo tempore poſt, ubi Hannibal in Italiam venit, tectum impoſitum fuit, ut Liv. 27, 36 refert: a Cæſare poſtea inſtauratum. Cic. pro Sext. c. 35 *Forum, comitium, curiam armatis hominibus occupare.* Hujusmodi locus hodie diceretur das land-haus, parlament-haus. Cæterum præter hoc in foro comitium erat etiam aliud in campo Martio. vid. de utroque Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 191 ſeq. ¶ 3. *Comitia* in plurali numero dicebantur conventus univerſi populi Romani, cum in Campo Martio ad Tiberim, cum creandorum magiſtratuum, tum ferendarum legum & exercendi judicii cauſſa coibat, quæ non unius generis erant. Alia enim *Centuriata*, cum populus per claſſium centurias ferebat ſuffragia, de quibus Cic. pro domo ſua c. 14 f. & Plutarch. in Gracchis; alia *Tributa*, cum populus tributim, ſive per tribus deſcriptus ſuffragia ferebat, v. Cic. de Leg. 3, 19; Gell. 15, 27; & alia *Curiata*, ſub quibus *Calata* etiam continebantur, quæ a Curiis, quas XXX inſtituit Romulus, minores Romani Pop. partes (majores enim *tribus* appellabantur,) dicta ſunt. v. Liv. 5, 52; Gell. 15, 27. De omnibus autem, & qua tatione, atque quibus haberentur, peculiari opere in tres diviſo libros Nic. Gruchius Rotomagenſis expoſuit DE COMITIIS ROM. inſcripto. Adde de iisdem P. Merulam; & Roſini Antiq. lib. 6. Porro *Conſularia Comitia* dicebantur, quæ creandorum conſulum; *Prætoria*, quæ prætorum; *Ædilitia*, quæ ædilium: *Tribunitia*, quæ tribunorum: *Quæſtoria*, quæ quæſtorum cauſſa habebantur. v. Cic. pro Mur. c. 18; ad fam. 7, 30. Apud Liv. 1, 35 *Comitia creando regi* etiam legas. *Comitia imperii*, der reichstag, recte dici negaverat Voſſius; ſed aſſerit Sciopius Animadv. p. 10.

¶ Comitialis, e, ad comitium pertinens; ut *Comitiales dies*, rath- oder gerichts-tage, wahl-tage, *quibus cum populo agi licet*, ut Macrob. Sat. 1, 16 interpretatur. Adde Varr. L. L. 5, 4; Cic. ad Qu. Fr. 2, 13; Liv. 3, 11. Sic, *Menſis comitialis*, Cic. Verr. 2, 52. *Homines iſti comitiales ſunt meri*, i. e. ſemper in comitiis agunt, Plaut. Pœn. 3, 2, 7. ¶ 2. *Comitialis morbus*, qui ἐπιληψία Græcis, Latinis *Caducus* dicitur, quo homo ſubito concidit, & ſpumæ ore moventur, die böſe kranckheit, die ſchwere noth, fallende ſucht. Plinius ſic appellavit 20, 6; & Celſus 2, 8; præcipue 3, 23 & 4, 20. Sic Sen. de Ira 3, 10 *Comitiali vitio corripi.* Hinc *Comitialis homo* ap. Plin. 20, 5. Clarius Apulejus Apol. 1 p. 306 *Repentino mentis nubilo obtorpeſcunt, & moribundo corpore, ceſſante animo, cadunt. Eum noſtri non modo majorem & comitialem, verum etiam divinum morbum, ita ut Græci* ἱερὸν νόσον *vere nuncuparunt; videlicet quod animi partem rationalem, quæ longe ſanctiſſima eſt, eam violat.* Vid. P. Crinit. de H. D. 25, 1. Ideo ſic appellatus, quod dirimerentur comitia, ſi quis ex eo, cum haberentur, concidiſſet. Q. Serenus Samm. c. 57, 1015 ſq. *Eſt ſubiti ſpecies morbi, cui nomen ab illo eſt, Quod fieri nobis ſuffragia juſta recuſat.* Feſto eſt *morbus major* in voce *Prohibere*; & Iuſt. 13, 2, 11 *Valetudinem majorem* vocat. Alii appellant *morbum caducum, Herculeum, ſacrum*, &c.

¶ Comitialiter, adverb. idem ac epileptice. Plin. 22, 21 *Si id comitialiter accidat*, i. e. in morbo epileptico.

¶ Comitiarius, *a, um*, idem ac *Comitialis*; ut, *Comitiaria ſtatio*, Liv. 23, 16, ſed meliores libri habent *cotidiana ſtatio.* vid. Gronov.

¶ Comitio, *are.* Sic rectius forte pro *Comitare* in Iſidori Gloſſ. & Exc. Pithœanis: *Comitiare, loqui in conventu, eundo, redeundo, ambulando.* Hinc formula ap. Varr. L. L. 5, 4 *Quando rex* (ſacrificulus) *comitiavit fas.*

¶ Comitiatus, *a, um*, ſuffragiis populi in comitiis electus, erwehlt in öffentlicher wahl. Aſconius in Procem. Act. in Verrem p. 56 *Tribunorum militarium duo ſunt genera: Primum eorum, qui* RVFVLI *dicuntur, hi in exercitu creari ſolent; Alii ſunt* COMITIATI, *qui Romæ Comitiis deſignantur.* Conf. Cic. Att. 4, 15.

¶ Comitiatus, *ūs*, m. ſubſt. comitia, conventus comitialis, die verſammlung. Cic. de Leg. 3, 19 *Lex altera de capite civis rogari, niſi maximo comitiatu, vetat.* conf. ibid. c. 4.

¶ Incomitio, *are*, pro, in comitia vocare, zuſammenruffen. Plautus poſuit Curc. 3, 1, 31. Sed Feſtus, INCOMITIARE, inquit, *ſignificat tale convicium facere, pro quo neceſſe ſit in comitium, hoc eſt, in conventum venire*; hoc eſt, *cauſſam dicere.*

Comitivus, comitor, vide *Comes.*

COMMA, *ātis*, n. κόμμα, *inciſio*, vel *inciſum*, ein kleiner abſchnitt, ut Cicero in Orat. c. 62 vertit; pars periodi, perfecti nihil habens, & ſæpe una tantum voce conſtans, vide *Periodus.* ¶ 2. In Carmine *Commata* dicuntur partes verſuum, quæ integros pedes, ſive integras regiones non habent, nam quæ habent, *cola* appellantur. Vt, *Arma virumque cano*: Comma eſt: neque enim habet tres pedes perfectos. Contra Colon eſt: *Defeciſſe videt ſua.* Sunt enim tres integri pedes. Vide Mar. Victorium & Atilium Fortunatianum Grammaticos, itemque Voſſ. lib. 4 Inſtit. Orat. p. 58, 61. ¶ 3. *Commata* ſunt etiam aquarum emiſſaria & incilia, teich-ſapfen. v. Vlp. 47 Dig. t. 11 l. 10. ¶ 4. *Comma* etiam dicitur character numini; unde *nummi ποντῆς κόμματος, mali commatis*, apud Ariſtophanem. Vide infra in *Nota.*

¶ Commāticus, *a, um*, brevis, ſucciſus, kurtz, wohlgefaſt; ut, *Hymnus commaticus*, Sidon. 4, 3. *Commatica pronunciatio*, Cæl. Rhod. 27, 7. *Hoſeas commaticus eſt, & quaſi per ſententias loquens*, Hieron. Prologo in 16 Prophet.

¶ Incomma, *æ*, f. ἔγκομμα, in Gloſſ. Iſidori *Incomma, menſura militum*, ein ſoldaten-maaß. Veget. 1, 5 *Proceritas tyronum ad incommam ſemper exacta*; nempe ad palum in terram defixum, ad quem ſtatura cujusvis in militiam adſciti exigebatur. v. Salmaſ. Hiſt. Aug. p. 159.

Commaculo, vide *Macula*, Commalaxo, *Malacia*, Commalle, *Volo*, Commallioro, *Malleus*, Commando, *ere*, commanduco, *Mando, ere*, Commanipulus, &c. *Manipulus*, Commargino, *Margo*, Commaſculo, *Mas*, Commaticus, *Comma.*

Commeatus, &c. vide *Meo*, Commeleto, *Meletema*, Commemoro, &c. *Memini*, Commendatio, commendo, &c. *Mando, are*, Commenſalis, *Menſa*,

Mensa, Commentarius, commentor, &c. *Mens*, Commercium &c. *Merx*, Commessor, &c. *Comissor*, Commeto, *Meta.*

Commictilis, vide *Mingo*, Commigratio, *Migro*, Commilito, *Miles*, Comminatio, *Mina*, Comminctus, *Mingo*, Comminiscor, *Mens*, Comministro, *Minister*, Comminor, *Mina*, Comminuo, *Minor*, Comminus, *Manus*, Commiseratio, commiseror, &c. *Miser*, Commissio, &c. *Mitto*, Commitigo, *Mitis*, Commixtio, &c. *Misceo*, Commobilis, *Moveo*, Commodatio, *Modus.*

COMMŎDIĀNVS, *i*, m. poëta Christianus, qui, ut Gennadius in Catalogo Illustrium Virorum de eo scripsit, dum inter seculares literas Christianorum legit, occasionem accepit fidei; atque ipse Institutiones LXXX adversus paganos pro Christiana disciplina exaravit, in quibus falsos gentium Deos pravosque cultus acriter perstrinxit. Vixit sub initia quarti a Christo nato seculi. Cujus vero civitatis fuerit, non satis constat. Rigaltius Romanum civem facit: Sed Dodwellus Afrum fuisse ostendit, eo quod multa cum Cypriano communia habuerit. Vide Schurtzfleischium in præfat. Commodiani, & Dodwelli huic annexam dissertationem.

COMMODVS, *a*, *um*, vide in *Modus*, a quo dictum est, cum omnibus derivatis & decompositis. ¶ 2. *Commodus*, L. Aur. Antoninus, patri M. Antonino, cui in Imperio successit, prorsus dissimilis, & alter Nero. vid. Lamprid. in ejus vita, Eutrop. lib. 8, & Ausonii Cæs. 18.

¶ Commodianus, *a*, *um*, adject. a Commodo Imp. ut, *Horti Commodiani*, ap. Spart. in Pesc. Nigro. *Conchicla Commodiana*, Apic. 5, 4.

Commollio, vide *Mollis*, Commolo, *Mola*, Commonitio, &c. *Moneo*, Commoratio, *Mora*, Commorior, &c. *Mors*, Commoror, *Mora.*

COMMŎSIS, *is*, f. κόμμωσις, *gummitio*, primum mellificii fundamentum, Plin. 11, 7.

Commotio, &c. vide *Moveo*, Communico, &c. *Munus*, Communitio, *Muvio*, Communio, *onis*, communis, &c. *Munus*, Commurmuro, *Murmur*, Commutatio, *Muto.*

Como, *are*, vide paullo ante *Coma.*

COMO, *comsi*, *comtum*, *comĕre*, ornare, componere, schlichten, schmücken. Maxime ad cultum capitis & capillorum pertinet, ut exempla auctorum testantur. Sic Sil. 7, 447 *Nivea comebat fronte capillos.* Tibull. 1, 8, 15 *Comserit arte caput.* conf. Id. 4, 2, 10. Ovid. Fast. 2, 560 *Comat virgineas hasta recurva comas.* Add Id. Amor. 2, 8, 2. ¶ 2. Inde ad omnem cujusque rei ornatum transfertur, & simpliciter *ornare* significat. Inde *comtum opus*, de libro eximie & eleganter culto Tibullus dixit 3, 1, 14. Idem 4, 6 pr. *Tota tibi est hodie, tibi se letissima comsit*: i. e. ornavit, excoluit. Sequitur enim mox: *Illa quidem ornandi caussas tibi, Diva, relegat, Sed tamen occulte est, cui placuisse velit.* Ter. Heaut. 2, 2, 10 & 11 *Nosti mores mulierum: Dum moliuntur, dum comuntur, annus est.* Stat. Sylv. 1, 2, 110 *Comere colla genasque.* Martial. 12 ep. 84 *Exiguos sectio comentem dente capillos, Dicet Achilleas disposuisse comas.* Ovid. Heroid. 4, 75 *Sint procul a nobis juvenes, ut fœmina, comti: Fine coli modico forma virilis amat.* Tac. Germ. 18, 3 *Munera, quibus nova nupta comatur.* Tert. de pall. 3 *Vellera, quæ lautiores comant.*

¶ Comtus, *a*, *um*, geputzt, geziert; ut, *Erant illi comti capilli*, Cic. in Pis. c. 11. *Comtis est veneranda comis*, Tibull. 4, 2, 10. *Præcincti pueri comtique*, Horat. 2 sat. 8, 70. *Comti de more capilli*, Virg. Æn. 10, 832. *Natura comta*, Lucret. 1, 948, id est ornata. Tibull. 3, 1, 14 *Comtum mittere opus.* Tac. Hist. 1, 19 pr. *Comtior sermo.* Et Augustin. de Quantitate Animæ c. 33 *Animam mundissimam reddere & comtissimam.*

¶ Comte, adverb. Gell. 7, 3 *Nimis comte atque modulate res acta est.* Et paucis interjectis: *Ea omnia distinctius numerosiusque, ac comtius, fortasse dici potuerunt.* Sen. epist. 75 *Comte differere.*

¶ Comtus, *ûs*, m. subst. ornatus, der schmuck, zierath. Lucret. 1, 87 *Infula virgineos circumdata comtus.* Conf. Fest. in *Cesitum.*

¶ Incomtus, *a*, *um*, inornatus, ungeputzt, ungeziert. *Capilli incomti*, Horat. 1, 12, 41. *Caput incomtum*, Id. Epod. 5, 16. *Oratio incomta*, Cic. in Orat. c. 23. Comp. *Incomtiore capillo*, Suet. Aug. c. 69.

¶ Incomte, adverb. idem. Ammian. 31, 2 *Stipites dolantur incomte in hominum figuras.* Et Stat. Sylv. 5, 5, 34 *Incomte laudare.*

CŌMOEDIA, *æ*, f. κωμῳδία, ein schauspiel, dicta vel a κώμη & ᾠδή, quod in vicis ejusmodi poëmata decantarentur, vel a κωμάζειν & ᾄδειν, h. e. a *comissando* & *cancendo.* Definitionem ejus vide apud Scalig. Poët. 1, 5. Duplex erat: *Vetus*, cujus ingens fuit invehendi in mores hominum licentia, de qua Horat. 1 sat. 4, 4 *Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur, Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui Famosus, multa cum libertate notabant.* Et Cic. in Bruto c. 62 *Atheniensis Hyperboli improbitatem veteres Atticorum comœdiæ notaverunt.* Vide & Horat. de Art. Poët. v. 281; Quintil. 1, 8; & Lucianum de Gymnasiis p. 849, ubi de utilitate hujus licentiæ habes; de qua eriam Quint. 10, 1 p. 896 sq. Ejus auctores præcipui fuerunt *Eupolis*, *Cratinus* & *Aristophanes*, ut Horatius l. c. itemque Quint. l. c. enumerant. *Nova*, quam Menander instituit, minus habuit libertatis & acerbitatis, plus elegantiæ. De origine comœdiæ apud Rom. v. Liv. 7, 2. Est autem *Comœdia imitatio vitæ, speculum consuetudinis, imago veritatis*, ut Cicero definit apud Donatum in Vit. Terent. *In qua effictos nostros mores in alienis personis, expressumque imaginem nostræ vitæ quotidianæ videmus*, quemadmodum idem de ea scripsit pro Rosc. Am. c. 16. Quænam in comœdia potissimum spectanda, legere poteris apud Voss. 4 Instit. or. p. 27. Partes habet necessarias *Protasin*, *Epitasin*, & *Catastropben*, quibus Scal. Poët. 1, 9 addit *Catastasin*, cum jam fabula est in vigore. Harum partium communes portiones majores *Actus*: Actuum autem portiones minores sunt *Scenæ*. Accessoriæ partes sunt *Argumentum*, *Prologus*, *Chorus*, *Mimus.* Circumstantes denique, *titulus*, *modi*, *cantus*, *saltatio*, *apparatus.* A Tragœdia differt *Personarum conditione*, *fortunarum negotiorumque qualitate*, & *exitu.* Vide Scal. de Poëtica & Donati Prolegomena in Terent. *Agere comœdiam*, Ter. Heaut. prol. v. 5. Si cum benevolentia spectatur & probatur, dicitur *stare*: sin minus, *exigi.* Ter. Prologo Hec v. 15 *Partim earum sam exactus, partim vix steti.*

¶ Comœdus, *i*, m. *actor comœdiarum*, ut Quintilianus 3, 8 vocat, ein comödiant, comödien-spieler; qualis fuit Roscius, Ambivius &c. Symmach. 10 epist. 2 *Magnis negotiis itidem ut magnis comœdiis, educati apponuntur actores. Non idem honor in pronunciandis fabulis Publ. Pollioni, qui Ambivio fuit; neque par Æsopo & Roscio fama processit.* Hæc exempla hominum sunto: ipso autem nomine *Comœdi* usus est Cic. in Orat. c. 31 *Comœdam in tragœdiis, & tragœdum in comœdiis admodum placuisse videmus.* conf. Quintil. 1, 11 & Plin. 1 Epist. 16, ubi comœdos etiam in convivus adhibitos esse, ostendit.

¶ Comœdus, *a*, *um*, adject. comödianten-haftig. Iuvenal. 3, 100 *Natio comœda est.*

¶ Comœdĭcus, *a*, *um*, id. Apul. 3 Florid. p. 353 *Hisce laudibus diu in arte comœdica nobilis.*

¶ Comœdice, adv. idem quod festive & concinne, Plaut. Mil. 2, 2, 58.

¶ Comœdiālis, *e*. Scribanius de Pass. Christ. c. 9 *Theatralis vel comœdialis scena.*

¶ Comœdiographus, *i*, m. κωμῳδιογράφος, ein comödienschreiber. Cic. apud Victorinum & Probum Gramm.

¶ Comĭcus, *a*, *um*, κωμικός, idem; ut, *Comica verba*, Plaut. Pseud. 4, 6, 19. *Comici senes* pro fatuis, Id. Most. 5, 2, 30. *Res comica*, Horat. Art. v. 89. Sic, *Auctores comici*, *poeta comicus*: Cic. in Orat. c. 20 *Locutio Comicorum poëtarum*, *nisi quod versiculi sunt*, *nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis.* ¶ 2. Absolute etiam *Comicus* dicitur scriptor comœdiarum, qualis Plautus, Terentius &c. v. Plaut. Pœn. 3, 2, 4, & Pers. 4, 2, 4; Horat. 2, 5, 91. ¶ 3. Disputatur quid sit apud Cic. fam. 2, 13 κωμικὸς μάγειρος, *comicus testis Phania?* Simpliciter & vere Gronovius: ille cum comico nomine Phanias. Phanias enim personæ nomen apud Menandrum & Terentium. Vide illum Observ. Eccl. c. 2 p. 23 sq.

¶ Comice, adverb. Cic. de Orat. 3, 8 *Res tragicas comice*, *tristes remisse tractare.* Sen. epist. 100 *Sit aliquid oratorie acre, tragice grande, comice exile.*

COMŎPŎLIS, *is*, f. κωμόπολις, locus major quam κώμη *vicus*, & minor quam πόλις, *urbs*, ein marckflecken. Marc. Emp. lib. 1.

Comosis, vide *Commosis*, Comosus, *Coma.*

Compactilis, compactio, compages &c. vide *Pango*, Compar, *Par*, Comparo, &c. *Paro*, Compasco, &c. *Pasco*, Compassio, *Patior.*

COMPASTĬCVS, *a*, *um*, κομπαστικός, arrogans, jactabundus, a κομπάζειν, übermüthig, praleriſch. Plaut. Truc. 5, 1, 48 *Da tu de tuis deliciis compasticis.* Ita retulit Laurembergii Antiqu. p. 96. Sed Taubm. & Gronov. *Da tu de tuis deliciis quid pauxillulum.* Et versu interjecto: *Compas dicis.*

Compatriota, vide *Pater*, Compatronus, *Patro*, Compavesco, *Paveo*, Compedio, *Pes*, Compellare, *Pello*, *are*, Compellucidus, *Lux*, Compendium, compenso &c. *Pendo*, Comperendino, &c. *Dies*, Comperio, *Pario*, Compernis, *Perna*, Compes, *Pes*, Compesco, *Pasco*, Competitio, &c. *Peto*, Compilo, &c. *Pilo*, Compingo, *Pango.*

COMPĬTVM, *i*, n. idem quod quadrivium, ein creutzweg, wegescheide. Servio auctore, ad illud Virgilii Georg. 2, 382 *Pagos & compita circum.* Ovid. am. 3, 1, 18 *In multas compita secta vias.* Cic. cont. Rull. 1, 3 *In triviis & compitis auctionari.* Sic, *Frequentia compita*, Horat. 2 sat. 3, 26; *ramosa*, Pers. 5, 35. *Ad compitum Anagninum*, Liv. 27, 4. Varro etiam virili genere dixit, *Vbi compitus erat aliquis*, apud Nonium 3, 38. Isidoro 15, 2 & 16. *Compita* sunt quasi *Competa*, quia plures viæ in ea competunt, id est, conveniunt. Vel dicuntur ab antiquo *combitere*, *bitere* autem est ire. Vide pluribus hæc disputantem Vlitium ad Grat. 483.

¶ Compitālis, *e*, zum scheideweg gehörig; ut, *Lares compitales*, Suet. Aug. c. 31. Neque enim ædibus tantum ac focis, sed viis publicis etiam præesse credebantur. Vnde *Lares viales*, Plaut. Merc. 5, 2, 24. Ovid. de Lare Fast. 5, 140

Compita grata Deo.

Et 2, 616 Lares ita describit,

Qui compita servant,
Et vigilant nostra semper in urbe Lares.

¶ Compitalia, *orum*, n. pl. sacrificia & ludi, qui Larium (ubi dicta vide) honori in compitis peragebantur circa Calendas Ianuarias quotannis. Nullum certum diem præfinitum fuisse his sacris, ex loco Varronis de L. L. 5, 3, ad Suet. recte observavit Casaubonus, confirmatque Ausonius Idyll. 25, cum ait: *Et nunquam certis redeuntia festa diebus, Cum sua per vices compita quisque colit.* Non longe tamen a Saturnalibus celebrata persuader Dionysius, lib. 4. Institutio eorum a Servio Tullio est, ut idem Dionysius, itemque Plinius lib. 36 extr. docet. Cic. in Pison c. 4 *Ill Calend. Ianuarii.* Augustum bis celebrasse per annum, quæ semel ante peragerentur tantum, ejus vita significat Suetonius c. 31. Vid. de his sacris Intr. ad Grat. Cyneg. 483.

¶ Compitālĭtius, *a*, *um*, aliud adject. *Dies ipsi earum festivitatum Compitalitii* dicebantur. Cic. Att. 7, 7 *Compitalitius dies est.* Ibid. 2, 3 extr. *Hæc ambulationibus compitalitiis reservemus.* Et, *Ludi Compitalitii*, Id. in Pis. c. 4. ¶ 2. Et *Compitalitia*, substantive apud eund. ibid *Cum in Calendas Ianuarias compitalitiorum dies incidisset.*

Complano, &c. vide *Planus*, Complector, *Plecto*, Complementum, compleo, *Plenus*, Complexio, &c. *Plecto*, Complico, &c. *Plico*, Complodo, *Plaudo*, Comploro, &c. *Ploro*, Complures, *Plus*, Compluvium, compluo, *Pluvia*, Compondero, *Pondo*, Compos, *Potis*, Compositio &c. *Pono*, Comportatio, comporto, *Porto*, Compransor, *Prandeo*, Comprecor, &c. *Precis*, Comprehendo, &c. comprendo, *Prehendo*, Compressio, &c. comprimo, *Premo*, Compromitto, *Mitto.*

COMPSANI, *orum*, m. pl. Hirpinorum populi in Italia, quorum urbs *Compsa* nunc ad regnum Neapolitanum pertinet. v. Plin. 3, 11 & Vellej. 2, 6.

Comptus, vide *Como*, Compulso, &c. *Pello*, Compunctio, compungo, *Pungo*, Computo, &c. *Puto*, Computresco, *Putris.*

COMVM, *i*, n. κῶμον, Galliæ Cisalpinæ civitas juxta Larium lacum; mediocris primum fuit colonia trans Padum, sed aucta est postea a Scipione, Pompejo & Cæsare: patria Plinii Iunioris.

¶ Comensis, *e*, adj. Plin. 2, 103 *In Comensi agro juxta Larium lacum* &c. Idem lacus *Comensis* dicitur, die Comerſee. *Comenses populi*, Plin. 5, 32. *Comensis lapis viridis*, Id. 36, 22.

¶ Novocōmum, *i*, n. *Comum* etiam dicitur; unde
¶ Novocomenſes, m. pl. Novocomi incolæ.

COMVS, *i*, m. κῶμος, apud Græcos auctores Deus comiſſationum, nocturnarumque ſaltationum præſes. Hinc *Comiſſari*, de quo ſupra.

CON, præpoſitio inſeparabilis, conſignificans fere *cum* vel *ſimul*, ut *Conjungo*; interdum *contra*; ut, *contendo*; interdum *valde*, ut *concrepo*. Ante vocalem & h abjicit *n*, ut *Coërceo*, *cohortor*; ante b, m & p, mutat n in m; ut, *Combibo*, *Commoveo*, *Compono*; Ante l & r conformat in ſimilem, ut *Colligo*, *Corrigo*.

Conamen, conatus, vide *Conor*, Conacо, *Caco*, Concædes, *Cædo*, Concaleſco, &c. *Caleo*, Concalleſco, *Callus*, Concamero, &c. *Camera*.

CONCĂNA, *æ*, f. civitas Hiſpanica in Aſturia. Hinc
¶ Concānus, *i*, m. incola ejus civitatis, cujus potus fuit ſanguis ex equini cruris venis ſubtractus & lacti commixtus. Horat. 3 od. 4, 34

Et lætum equino ſanguine Concanum.

Et Sil. 3, 361

Cornipedis fuſa ſatiaris, Concane, vena.

Concapes, vide *Caput*, Concaptivus, *Capio*, Concatenatus, *Catena*, Concavus, &c. *Cavus*, Concelebro, *Celebris*, Concelo, *Celo*, Concentio, &c. *Cano*, Concenturio, *Centuria*, Conceptus, &c. *Capio*, Concerpo, *Carpo*, Concerto, &c. *Certo*, Conceſſio, &c. *Cedo*.

CONCHA, *æ*, f. genus piſcis teſta contextum, κόγχη, ein fiſch in der muſchel. Veneri ſacra, Plin. 9, 35. Intr. ad Grat. 403. Leviorem habet ac politiorem teſtam, *Oſtrea* vero, eine meerſchnecke, aſperiorem: ſed *Cochleæ* teſtudines & limaces terreſtres ſunt, tametſi & fluviatiles & marinæ cochleæ ſint multarum ſpecierum. Concharum diverſa genera & ludentis naturæ circa eas varietates refert Plinius 9, 33 f. 52. *Conchas & umbilicos legere*, Cic. de Orat. 2, 6. ¶ 2. *Concham* pro *tuba*, poëtæ dant Tritonibus. Virg. Æn. 10, 209 *Triton cærula concha Exterrens freta.* vid. ibi Cerda. Id. Æn. 6, 171 *Sed tum forte cava dum perſonat æquora concha.* Et *viſum auditumque in quodam ſpecu concha canentem Tritonem fide legationis Olyſſiponenſium* narrat Plinius 8, 5 f. 4. ¶ 3. *Concha* eſt pro natura muliebri. Plaut. Rud. 3, 3, 42 *Te ex concha natum eſſe autumant; Cave tu harum conchas ſpernas.* ¶ 4. Eſt & *Concha* vaſis genus, a ſimilitudine concharum ſic appellatum. Cato de R. R. c. 66 *Continuo capulator, concha oleum quam diligentiſſime poterit, tollat.* Colum. 12, 50 *Conchæ ferreæ, quibus depletur oleum*, ſchale, damit man das öl abſchopffet. conf. Plin. 33, 8. ¶ 5. Vaſcula etiam, quibus unguenta ſervabantur, *conchas* appellavit Horatius 2 od. 7, 22 *Funde capacibus Unguenta de conchis.* Ita de ſalino adhibuit Idem 1 ſat. 3, 14 *Concha ſalis puri* &c.

¶ Conchŭla, *æ*, f. diminut. Val. Max. 8, 8, 1 *Conſtat, vagas litoribus conchulas & umbilicos teſtitaſſe.* Dracontius 2, 68 *Et generat pelagi conchula divitias.* conf. Apul. Apol. 1 p. 296.

¶ Conchātus, *a*, *um*, in ſpeciem conchæ curvatus, geſtalt wie eine muſchel; ut, *Conchata cauda*, Plin. 10, 20 de pavone.

¶ Conchites, *æ*, m. κογχίτης, lapis apud ſolos Megarenſes effodiendus, inſigni candore & mollitie, conchis undique refertus: ex quo exſtructum fuit monumentum Cari. v. Pauſan. in Atticis.

¶ Conchўlium, *i*, n. Κογχύλιον, eine meerſchnecke; nomen generale omnium *concharum* eſt. v. Plin. 9, 36. Horat. 2 ſat. 4, 30 *Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ.* ¶ 2. Κατ' ἐξοχήν ita appellatur murex, cujus ſanguine purpura tingebatur: & ipſe color ille, de quo Plin. 21, 8, purpur-farbe. Hinc Sen. epiſt. 7 *Lanarum conchylia quis in priſtinum candorem revocet?* Add. Quint. 1, 2 p. 26.

¶ Conchyliātus, *a*, *um*, murice tinctus, purpureus, von purpur; ut, *Veſtis conchyliata*, Plin. 9, 39, pro veſte conchylio tincta. Et, *Conchylia periſtromata*, Cic. Phil. 2, 27, quæ Plauto *Conchyliata tapetia*, Pſeud. 1, 2, 14. Sed vid. *Concilio* n. 7. *Conchyliata ſupellex*, Sidon. 1 ep. 2.

¶ Conchўlis, *is*, f. purpur-farbe. Sed quæ proferuntur, ſunt genitivi contracti ex *Conchylium*. Ita Lucret. 6, 1072 *Purpureuſque color conchyli.* Et apud Catullum Argonaut. ſive Catm. 65, 49 legunt quidam: *Iudo quod dente politum Tincta tegit roſeo conchylis purpura fuco.* Sed & ibi Scaliger malit *conchyli* legere. Quin *Conchyli* expreſſum in Voſſiano p. 177. Et inde forte Serenus Carm. 44 *Purpura torretur conchyli perlita fuco.* Vbi *Fucus Conchyli* color conchylii eſt.

¶ Conchўta, *æ*, m. qui conchylia piſcatur in mari, ein muſchelfänger, perlenfiſcher. Plaut. Rud. 2, 2, 5 *Fures maritimi, conchytæ atque hamiotæ.* ¶ 2. *Conchites* etiam lapis, qui apud Megarenſes in Græcia effoditur, inſigni candore & mollitie, marinis conchis undique refertus. Ex quo exſtructum fuit monumentum Cari, filio Phoronei, via quæ Megaris Corinthum ducit. Pauſan. in Atticis.

¶ Conchylilegulus, *i*, m. idem, l. 15 Cod. t. 7 de murilegulis.

CONCHIS, *is*, f. ſabæ genus, ſchalbohne; item edulium ex fabis. Martial. 13 epigr. 7 *Si ſpumet rubra conchis tibi pallida teſta, Lautorum cœnis ſæpe negare potes*, i. e. ſi fabam folliculatam condimentis ſuis apparatam habes, poteris domi cœnare. Idem 7 epigr. 78 *Et bene ſi cœnas, conchis inuncta tibi eſt.* Iuvenal. 3, 293 *Cujus conchæ tumes?*

¶ Conchicla, *æ*, f. vel Conchicŭla, dimin. ut, *Conchicla Apiciana, farſilis*, &c. Apic. 5, 4.

¶ Conchiclātus, *a*, *um*, mit bohnen ausgefüllt; ut, *Conchiclatus pullus vel porcellus*, ibid.

Conchula, conchylis, conchyta &c. vide *Concha*, Concĭdo, *Cado*, Concīdo, *Cædo*, Conciliatio, concilio, &c. *Concilium*.

CONCĬLIVM, *i*, n. conventus, ſynodus, deliberandi & conſultandi cauſſa convocata a *concalando*, i. e. convocando, Feſto dictum, eine verſammlung. Iſidorus vero 6, 16, ubi de primis Concilii agit, ſatis inepte a communi intentione adeoque a ciliis oculorum deducit. Virg. Æn. 10, 2 *Conciliumque vocat divum pater atque hominum rex.* Vetus Terentii interpres exponit *Nundinas* & *Conciliare* per *Emere*; vid. deinde *Concilio* n. 6. Proprie *Concilia* dicebantur Romanis, quando plebs tantum in concionem vocabatur a patribus, non univerſus populus Romanus, de quo Lælius Felix ap. Gell. 15, 27. Ita *Concilium populi datur a magiſtratibus*, Liv. 3, 71 pr. ut Senatus a Coſſ. Sic dicitur *Indicere, convocare, vocare, cogere, habere concilium*: v. Liv. 1, 50; Cæſ. B. G. 1, 30 & 40; Ovid. Met. 1, 167; Virg. 5, 735; Cic. de Invent. 2, 17. *In* vel *ad concilium adhibere*, Liv. 1, 54 & Cæſ. B. G. 1, 40. *Concilia vel inſtituta dimittere, vel habita reſcindere*, Cic. de Leg. 2, 12; conf. Liv. 2, 56 ext. *In concilium cœtumque proficiſci*, Cic. de Senect. extr. Et de Fin. 2, 4 *Non eſt neceſſe, voluptatem in virtutum concilium adducere.* Et, *Concilia conventusque fugere*, Cæſ. B. Civ. 1, 19. Quæ duo ita conjunxiſſe videtur, ut primum ad pauciores, alterum ad plures referretur. *Concilium Hiſpaniæ*, Liv. 21, 19. conf. Gronov. ad Liv. 44, 11. ¶ 2. Poſtea Conventus eccleſiaſtici epiſcoporum ita appellari cœpri ſunt, quæ vel *generalia* ſunt ſive *Oecumenica* vel *provincialia*. Dicuntur etiam *Synodi*. ¶ 3. Pro *Diœceſi* uſurpari cœpit, poſtquam *Conſtantini M.* ævo, quotannis conventus civilis diœceſeos in primaria urbe agebatur. Vnde & Patriarchæ & Metropolitæ dicuntur convocaſſe *epiſcopos concilii ſui*, i. e. diœceſeos, ſive provinciæ. Liberatus Breviar. c. 4 *Mandavit Andreæ & Theodoro epiſcopis concilii ſui*, i. e. diœceſeos ſuæ. De quibus Calixtus in Apparatu p. 120 ſqq. quem vide. ¶ 4. Lucretius non raro iſto vocabulo pro rerum quarumlibet conjunctione ac copula uſus eſt. Vt 1, 181 *Quippe ubi nulla forent primordia, quæ genitali Contilio poſſint arceri tempore iniquo.* Et ibid. v. 518 *Id porro nihil eſſe poteſt, niſi materiai Concilium.* Arnob. 2 p. 54 *Edunt* (animantes brutæ) *per uteros fœtus & corporalibus concilii procreant: & nos corporum conjugationibus naſcimur, & ex alvis fundimur atque emittimur matrum.* Vbi vides, *concilia & conjugationes* ſynonyma eſſe. v. *Concilio* n. 7. ¶ 5. *Concilium*, flos herbæ laſones, Plin. 22, 22. ¶ 6. *Concilium & conſilium* miſcentur a librariis. v. *Conſilium*.

¶ Conciliābŭlum, *i*, n. locus, ubi in cœtum conveniatur, die verſammlung. Liv. 7, 15 *Nundinas & conciliabula obire.* Tac. An. 3, 40, 4 *Per conciliabula & cœtus ſeditioſa diſſerebant.* conf. Prudent. Apoth. v. 778. Sic *Damni conciliabulum*, i. e. ubi damnum conciliatur, Plaut. Trin. 2, 2, 33. vid. Gronov. ad An. 3 Tac. 41, & Roſini Ant. Rom. 10 p. 993.

¶ Concĭlio, *avi*, *atum*, *are*, eſt duos animos conjungere, & alterum alteri reddere benevolum, vereinigen. Cic. Off. 1, 16 *Conciliat & conjungit inter ſe homines ratio & oratio.* Corn. Gallus eleg. 2, 54 *Par ætas animos conciliare ſolet.* Sen. Herc. Oetæo v. 407 *Conciliat animos conjugum partus fere.* Cic. de Orat. c. 35 *Ordiri orationem in qua aut concilietur auditor, aut exigatur.* ¶ 2. Hinc ad matrimonii rem ſæpe transfertur; ut apud Plautum Trin. 2, 2, 104 *Tute ad eum adeas, tute concilies, tute poſcas. Concilies*, i. e. adjungas tibi, quo deſpondeat filiam. Iuſtin. 7, 6, 10 *Philippus Olympiada uxorem ducit conciliante nuptias Arisba*; Vid. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 50, 4, ubi ait: *Exiſtimabatur Servilia, etiam filiam ſuam Tertiam Cæſari conciliare.* Nam ſic & ad lenocinia transfertur. v. Petronius c. 112 & 127. add. *conciliatrix*, & *conciliatura*. Sane & *conciliare*, pro adducere, Plautus dixit Capt. 1, 2, 28; quemadmodum idem & *reconciliare*, pro reducere poſuit ejusdem fabulæ prologo v. 33, & act. 1, 2, 65. ¶ 3. Inſamiam etiam habet hoc verbum aliam, ut *capere*. Cic. Verr. 3, 30 pr. *Quid eſt aliud capere & conciliare pecunias:* Nam ſtatim adjicitur explicandi cauſa, *Vi atque imperio cogere invitos liberum dare alteri, hoc eſt, pecuniam dare.* ¶ 4. Eſt contrahere, comparare; ut, *Conciliare amicitiam, benevolentiam, gratiam, amorem, favorem, conjunctionem, nuptias*, freundſchafft ſtifften. Quæ notæ locutiones ſunt. Vid. Cic. pro Dejot. c. 14; de Orat. 2, 49, & fam. 4, 13, & 3, 10; pro Mur. c. 20; pro Arch. c. 8 &c. *Magnam alicui invidiam conciliare*, einen ſehr verhaßt machen, Vellej. 2, 56, 4. ¶ 5. Quando autem non cum re, ſed cum Deo, ſive homine jungitur, ſignificat placare, & amicum facere, verſöhnen. Virg. Æn. 1, 78 *Tu ſceptra Iovemque Concilias.* Catull. carm. 69, 77 *Hoſtia cælestes conciliaſſet heros.* Nep. 2, 10, 1 *Conciliari mihi cum cupio*, i. e. amicum fieri. ¶ 6. Nonnunquam idem eſt quod acquirere, procurare. Nepos 20, 3, 2 *Conciliare otium regioni*, ruhe verſchaffen. ¶ 7. *Conciliare bene ac pulchre*, eſt vili emere, wohlfeil kauffen; contra *male conciliare*, care & magno pretio, theuer kauffen. *Omnis enim Conventio eſt conciliatio*: quod Donatus notat Ter. Eun. 4, 4, 2. Plaut. Epid. 3, 4, 35 MI. *Eſſne emta mihi hæc?* PE. *Iſtis legibus habeas licet.* MI. *Conciliaviſti pulchre.* Idem *recte conciliare* dixit Rud. 4, 3. Conf. Turneb. ad Orat. Cic. pro leg. agrar. p. 20. ¶ 8. *Conciliare* eſt verbum fullonium, ubi cogunt lanam. Varro L. L. 5, 53 pr. *Veſtimentum apud fullonem cum cogitur, conciliari dicitur.* v. Scalig. ad h. l. & Salm. ad Tertull. de Pall. p. 279 ſq. ubi explicat *Concilium vocis.* h. e. compoſitionem & originem. Sed Voſſ. ad Catull. p. 195 in quantum fullonium eſt hoc verbum, putat feribendum *conſiliare, conſiliatus*, quaſi a *ſaliendo*; & huc refert a Scaligero jam laudatum ex Sen. epiſt. 15 *Saltum fullonium*, legique vult Plautum Pſeud. 1, 2, 14 *Conſiliata tapetia*, ubi al. *conchyliata*. Et certe Pareus & hic & Stich. 2, 3, 54 *Conciliata tapetia* eſſe in MSS. indicavit.

¶ Concilians, *tis*. Ovid. Rem. Amor. v. 524 *Partes conciliantis agere.*

¶ Concĭliātus, *a*, *um*, vereiniget; ut, *Mulier conciliato viro*, Catull. 69, 130. *Mele conciliatus*, i. e. cum diſpendio emptus, an dem man ſein geld übel angelegt, Ter. Eun. 4, 4, 2; Plaut. Pſeud. 1, 2, 1. Compar. Quint. 4, 2 *Conciliatior judex.* Superl. Symmach. 9 ep. 36 *Eſt nobis conciliatiſſimus ob vitæ integritatem.*

¶ Conciliatus, *ūs*, m. ſubſt. nexus, miſtio, die verknüpffung. Lucret. 1, 575, & 2, 99, 133 *Condenſo conciliatu artari*, &c.

¶ Conciliatio, *ōnis*, f. die ſtifftung, vereinigung; ut, *Conciliatio gratiæ*, Cic. pro Cluent. c. 31 pr. Idem Off. 1, 41 ext. *Communem totius generis hominum conciliationem & confociationem colere, tueri, ſervare debemus.* ¶ 2. Eandem vim, quam *commendatio*, habet ap. Cic. de Fin. 3, 6 *Prima eſt conciliatio hominis ad ea, quæ ſunt ſecundum naturam.* v. plura in Obſervat. L. L. Menckenii.

¶ Conciliator, *ōris*, m. qui conciliat, ein ſtiffter; ut, *Amicitiæ conciliator*, Suet. Aug. c. 48; *proditionis*, Liv. 27, 15 ext. *Conciliator nuptiarum*, Nepos 25, 12, 2, der eine heyrath ſtifftet.

¶ Conciliatrix, *īcis*, f. Cic. de amic. c. 11 *Conciliatrix amicitiæ virtutis opinio eſt.* Idem Leg. 1, 9 *Oratio conciliatrix humanæ ſocietatis.*

¶ 2. Item

¶ 2. Item, *lena sive adductrix*, ut Apulejus 9 Milef. appellat: h. e. sequestra stupri & adulterii internuncia, eine kupplerin. Plaut. Mil. 5, 17 *Viduam esse censui: Itaque ancilla, conciliatrix quæ erat, dicebat mihi.* Vet. Gl. *Conciliatrix*, προξενήτρια. Cic. N. D. 1, 27 *Blanda conciliatrix & quasi lena.*

¶ Conciliatricula, *æ*, f. dimin. Cic. pro Sextio c. 9 metaphorice: *Nobilitas blanda conciliatricula.*

¶ Conciliatūra, *æ*, f. pro lenocinio, kuppeley. Senec. epist. 97 *Conciliaturas exercere.* Vid. Lipf. ad 1 An. Tac. p. 18.

¶ Deconcilio, *are*, malevolum reddere, verunglimpffen. Plaut. in Fragm. & ap. Festum in *Persicus*: *Nihil deconciliares illi, nisi quid persibus sapis.* v. Gothofr. not. ad Fest. & *Persibus* in *Sibus* suo loco.

¶ Inconcilio, *are*, pro irritare, alienare & inimicum reddere, verhetzen. Ita usus est Plaut. Most. 3, 1, 84. Et Trin. 2, 1, 98 pro decipere usus est, quemadmodum & Festus interpretatur. conf. Plaut. Bacch. 3, 6, 22; & Perf. 5, 2, 53; Sidon. 3 epist. 9. Festus etiam exponit per *Commendare.*

¶ Interconcilio, *are*, unterhändler seyn. Quintil. 12, 10 p. 1100 *Interconciliandi præstare officium*; & mox: *In interconciliando lenitas esse videatur.*

¶ Reconcilio, *are*, est in gratiam reducere, versöhnen. Cic. fam. 1, 9 extr. *Tibi jam auctor, ut quibus rebus possis, eam tibi ordinem aut reconcilies, aut mitiges*: Id. pro Dejot. c. 13 *Te ut plane Dejotaro reconciliet oratio mea.* conf. Liv. 2, 41 & ib. Drakenb. Sic, *Reconciliare pacem*, den frieden herstellen. Id. 42, 46 *Reconciliare in gratiam*, Cic. pro Domo c. 50 & de Prov. Conf. 9.

¶ Reconciliatus, *a*, *um*, ausgesöhnt; ut, *Infirmior fides reconciliatæ gratiæ*, Cic. pro Mil. c. 8. *Videbatur nobis senatus reconciliata voluntas*, Id. fam. 1, 2. *Fructu libertatis reconciliato*, Id. anteq. exil. c. 1. *Dextera reconciliati pignus animi*, Curt. 6, 10, 11.

¶ Reconciliatio, *ōnis*, f. die versöhnung. Cic. Arusp. R. c. 24 *Significat, reconciliationem esse gratiæ factam.* Et Catil. 3, 10 *Reconciliatio concordiæ.* Et ad Quir. post red. c. 5 *Reconciliationes gratiarum facere.*

¶ Reconciliator, *ōris*, m. ein versöhner. Liv. 35, 45 *Reconciliatore pacis & disceptatore de iis, quæ in controversia cum P. R. essent, utendum censebat.* Apul. Apol. p. 286 *Agrippa populi reconciliator.*

¶ Irreconciliabilis, *e*, pro implacabilis, unversöhnlich, ut barbarum rejicitur. vid. Voss. de Vit. L. L. 3, 16 p. 484.

Concinnus, &c. vide *Cinnus*, Concino, &c. *Cano*, Concio, concionor, &c. *Cieo*, Concipilo, *Pilo*, Concipio, *Capio*, Concitus, &c *Cæde*, Concitatio, concito, &c. *Cieo*, Conclamatio, *Clamo*, Conclavatus, conclave, *Clavis*, Concludo, conclusio, *Claudo*, Concoctio, *Coquo*, Concepto, *Cœpio*, Concomitor, *Comes*, Concopulo, *Copula*, Concordia, &c. *Cor*, Concorporo, &c. *Corpus*, Concratitius, *Crates*, Concretus, &c. *Cresco*, Concriminor, *Crimen*, Concrispo, *Crispus*, Concrucio, *Crux*, Concrustatus, *Crusta*, Concubina, &c. *Cubo*, Conculcario, conculco, *Calx*, Concumbo, *Cubo*, Concumulatus, *Cumulus*, Concupisco, &c. *Cupio*, Concuriatio, &c. *Curro*, Concurvo, *Curvus*, Concussio, concutio, &c. *Quatio.*

CONDĂLIVM, *i*, n. annuli genus Festo est, quem servi digitis gerebant, ein ring. v. Plaut. Trin. 4, 3, 7 & 15. Est a Græco κόνδυλος, qui articulum notat. v. Dacer. ad Fest. in *Condulus*, de quo & infra.

Condecet, condecoro &c. vide *Decet*, Condemnatio, condemno, *Damno*, Condenso, &c. *Densus*, Condepso, *Depso*, Condescensio, *Scando*, Condico, condictio, *Dico*, Condimentum, *Condio.*

CONDIO, *ivi*, *itum*, *ire*, condimento aliquid ornare, & sapidum facere, wurtzen. Plaut. Pseud. 3, 2, 21 *Non ego itidem cœnam condio, ut alii coqui.* Cic. Tusc. 5, 34 *Labore in venatu, sudore, cursu, fame, siti, condiebant epulas Lacedæmonii.* ¶ 2. Idem Att. 12, 40 per metaphor. dixit, *Hilaritatem illam, qua hanc tristitiam temporum condiebamus, in perpetuum amisi.* Et ironice pro Cluent. c. 26 extr. *Qui ea vitia, quæ a natura habebat, etiam studio atque artificio quodam malitiæ condivisset, &c.* Id. Tusc. 1, 45 *Condire mortuos*, balsamiren.

¶ Conditus, *a*, *um*, gewürtzt, eingemacht; ut, *Conditus sapor*, sc. vini, Colum. 12, 20. *Male conditum jus apponere*, Horat. 2 sat. 8, 69. Tralate *Bene coctus & conditus sermo*, Cic. Att. 13 extr. *Comitate condita gravitas*, Id. de Senect. 4, 1. Compar. *Nemo umquam urbanitate, nemo lepore, nemo suavitate conditior*, Id. de Clar. Orat. c. 48. conf. c. 29. *Festivitate conditior*, Id. de Orat. 2, 56.

¶ Conditio, *ōnis*, f. die würtzung; ut, *Conditio ciborum*, Cic. de Nat. D. 2, 58. Varr. de L. L. 4, 22 *Ius jucundum magis conditione est.*

¶ Conditus, *us*, m. idem. Colum. 2 c. ult. *Vvas itemque olivas conditui legere licet*, zum einmachen.

¶ Conditor, *ōris*, m. ein koch. Cic. post Redit. in Sen. c. 6 *Conditores instructoresque convivii.* Tralate Id. pro Cluent. c. 26 *Conditor totius negotii*, &c. Vulgo conditores hodie, qui bellaria e saccharo conficiunt, zucker-becker.

¶ Condimentum, *i*, n. gewürtz. Colum. 12, 8 *Viridium condimentorum fasciculi.* Plaut. Caf. 2, 3, 3 *Coquos demiror, qui tot utuntur condimentis* &c. Cic. de Fin. 2, 28 *Audio dicentem, cibi condimentum esse famem, potionis sitim*; de Socrate, der hunger ist ein guter koch. Id. de Amic c. 18 *Condimentum amicitiæ suavitatem* dixit *esse morum & firmorum*: & *Facetias omnium sermonum condimenta*, de Orat. 2, 67, die würtze, der zucker, Plaut. Rud. 2, 3, 71 *Animus æquus optimum est ærumnæ condimentum.*

¶ Condimentārius, *a*, *um*, zum einmachen dienlich. Plin. 19, 8 *Satureja in condimentariorum genere est.* ¶ 2. *Condimentarii*, substant qui condimenta conficit aut vendit, ein zucker-becker, würtzkrämer. Alludit huc Tertullianus, cum de Anima c. 23 dicit: *Doleo Platonem omnium hæreticorum condimentarium factum*: hoc est, ex philosophia sua hæreticis præbere, unde speciem ac fucum inducere erroribus possint.

¶ Conditāneus, *a*, *um*, quod conditur, vel condiri potest, eingemachtes Vt, *Pisces conditanei*, Apic. lib. 9 incunte. Et, *Ostreæ conditaneæ*, ibid. c. 6. At Varro R. R. 1, 24 pr. dixit *Oleam conditaneam serere.*

¶ Conditārius, *a*, *um*; ut, *Coquina conditaria*, August C D. 22, 8.

¶ Conditītius, *a*, *um*, eingemacht; ut, *Cibaria condititia*, Colum. 8, 8.

¶ Conditivus, *a*, *um*, einzumachen; ut, *Conditiva mala*, &c. Cato R. R. c. 7; & Varro 1, 59. *Conditivi cibi*, Colum. 7, 9.

¶ Conditūra, *æ*, f. die würtze, würtzung. Colum. 12, 17 *Condituram qualemcumque recipere.* Ibid. *Hac conditura compositæ olivæ.* Sen. de Ira 3, 15 *Liberos illi epulandos apposuit, subinde interrogavit, an placeret conditura.* Et epist. 69 *Inventæ sunt mille conditura, quibus aviditas excitaretur.*

¶ Præcondio, *ire*, ante condire, zuvor würtzen. Apicius 8, 8 *Leporem succo sparsum præcondies, perinde atque hœdum Tarpejanum.*

Condicio, conditor, condo cum derivatis &c. vide in *Do.*

CONDRILLON, *i*, n. sive *Condrille*; ita enim apud Plin. legitur 22, 22 & *condrilla*, 21, 15; quæ apud Dioscoridem *Chondrille*, χονδρίλλη, appellatur, species est cichorii, sed gracilioribus foliis, caule, floribus, ac semine, klein wegwart. Diosc. 2, 126. vide supra *Chondrilla.*

Conduco, &c. vide *Duco*, Condulus, *Condylus*, Conduplico, &c. *Duo.*

CONDVRDVM, *i*, n. herba solstitialis, quæ comprimere dicitur strumas, Plin. 26, 5.

Conduro, vide *Duro*, Condus, *Do*, Condyloma, *Condylus.*

CONDYLVS, *i*, m. κόνδυλος, pl. *Condyli* dicuntur articuli eminentes in manu in pugnum contracta, nodi digitorum, die knorren oder knöchel an händen und füssen. Vide Lexicon Græcum. Mart. Capella lib. 1 p. 21 *Complicati in condylos digiti.* Martial. 5 epigr. 79 *Parvi tibia condyli.* ¶ 2. Apud eundem 9 epigr. 94 *Servi nomen.* ¶ 3. Item talitrum, colaphus. Vet. Gl. Κόνδυλος, *colaphus.* Item Κόνδυλος ποδὸς ἢ χειρός, *hoc talitrum.*

¶ Condyliatus, *a*, *um*, nodo constrictus, knötigt; ut, *Condyliata lana*, Plin. Valer. v. Barth. Adv. 36, 3.

¶ Condylōma, *atis*, n. κονδύλωμα, pl. *Condylomata*, tubercula ex inflammatione nata circum anum, feigblattern, geschwür an dem hintern oder tett. v. Plin. 21, 20; & 23, 8; & 32, 9; & 34, 15. Cels. 6, 18; & 7, 30. Apul. de Herb. c. 45 & 37 Plinius alibi *Procidentiam ani & uteri* vocat.

¶ Condylomatĭcus, *a*, *um*, nodosus, pustulosus, knorricht, blattericht; ut, *Condylomatica passio*, Cathol.

¶ Condŭlus, *i*, m. apud Festum *annulus*, ein ring, a κόνδυλος, quod in digitorum articulis gestari soleat. v. *Condalium.*

Confabricor, vide *Faber*, Confabulatio, confabulor, *Fabula*, Confamulor, *Famulus*, Confarreatio, *Far*, Confatalis, *Fatum*, Confectio, &c. *Facio*, Confercio, confertus, *Farcio*, Confessio, &c *Fateor*, Confestim, *Festino*, Confibulo, *Fibula*, Conficio, *Facio*, Confictio, &c *Fingo*, Confidentia, *Fido*, Confirmo, &c. *Firmus*, Confisco, &c. *Fiscus*, Confiteor, *Fateor*, Confixus, *Figo*, Conflaccesco, *Flacceo*, Conflagellator, *Flagrum*, Conflagito, *Flagitium*, Conflatio, *Flo*, Conflexus, *Flecto*, Conflictus, *Fligo*, Confluctuo, *Fluctus*, Confluxus, *Fluo*, Confocillatio, *Focus*, Confœdero, &c. *Fœdus, eris*, Confœdo, *Fœdus, a, um*, Confœtus, *Fœtus*, Confore, *Forem*, Conforio, *Foria*, Conformo, &c. *Forma*, Confornico, *Fornix*, Conforto, *Fortis*, Confossio &c. *Fodio*, Confractio, confragosus, *Frango*, Confrequento, *Frequens*, Confrigero, *Frigus*, Confringo, *Frango*, Confugio, *Fuga*, Confunero, *Funus*, Confusio, &c. *Fundo*, Confutatio, confuto, *Futilis*, Confutuo, *Futuo.*

Congelatus, congelidus, &c. vide *Gelu*, Congemisco, *Gemo*, Congemino, *Geminus*, Congener, *Gener*, Congenero, *Genus*, Congeniculo, *Genu*, Congenitus, *Cigno*, Conger, *Congrus*, Congeries, *Gero*, Congermanesco, congermino, *Germen*, Congerro, *Gerræ*, Congesto, &c. *Gero*, Congialis, congiarius, *Congius.*

CONGIVS, *i*, m. mensura, sex sextarios continens. vid. *Sextarius.* Vsus voce Plin. 14, 9. Et Liv. 25, 2 *Congii olei in vicos singulos dati.*

¶ Congiālis, *e*, ut, *Fidelia congialis*, quæ congium capit, Plaut. Aul. 4, 2, 15. *Situli congiales*, Vitruv. 9, 9.

¶ Congiārius, *a*, *um*, idem; ut, *Congiarius cadus*, Plin. 14, 14. Ita vulgares libri: Harduin. *Millia cadum in congiarium divisit.*

¶ Congiarium, *i*, n. absolute de vase, quod congium capit, quam ob caussam *congiaria* Paulus ICtus in cauponariæ tabernæ instrumento memorat L. *tabernæ* D. de Instr. & Instr. Leg. ¶ 2. Et quoniam principes non in pecunia tantum, sed aliis etiam rebus, & vino quoque liberalitates præstare populo solebant, idcirco omnes eorum liberalitates, quas conferebant in populum, *congiaria* appellatæ, spenden. Hinc Quintilianus 6, 3 *Congiarii vocem, communem & mensuræ & liberalitatis*, scribit. v. Burm. p. 543. *Congiarium* autem proprie ad populum pertinebat. Nam militi quod præstabatur, *donativum* dictum fuit. Suet. Ner. c. 7 *Deductus in forum Tiro, populo congiarium, militi donativum proposuit.* Adde Plin. Paneg. c. 25, & Capitol. in Pio c. 8. Budæus in Pand. Stewech. ad Veget 2, 20. De *Congiarii* in nummis memoria Spanh. diss. 13 p. 529. Aliquando tamen hæc confunduntur auctoribus. Curt. 6, 2, 10 *Milia talentum proxima præda erant: e quibus XII millia in congiarium militum absumta.* vides hic *Congiarium* pro *Donativo* positum. Add. Spanh. l. c. p. 533 ¶ 3. Neque vero Cæsarum tantum, eæque in populum; sed procerum quoque & in amicos quidem privatim collatæ liberalitates *Congiariorum* nomine veniebant. Quintilianus supra laudato loco: *Fabius Maximus*, inquit, *incusans Augusti congiariorum, quæ amicis dabantur, exiguitatem, heminaria esse dixit.* Cic. fam 8, 3 *Plancus magno congiario donatus a Cæsare.* Suet. Cæs. c. 27 *Ex reliquo quoque ordinum genere vel invitatos, vel sponte ad se commeantes, uberrimo congiario prosequebatur.* Similiter usus vocabulo & in Vespas. c 18; Nec non de Claris Rhet. c. 3 Vet. Gloss. *Congiarium*, ἐπίδοσις, διάδοσις. Et rursus: *Congiarium*, ἐπίδοσις ἐπὶ τῶν νομῶν, δωρεά.

¶ Tricongius, *i*, m. tres congios haurire solitus. Plin. 14, 22 de Ciceronis filio.

Conglacio, vide *Glacies*, Conglobo, &c. *Globus*, Conglomero, &c. *Glomus*, Conglutino &c. *Gluten*, Congræco, *Græcia*, Congratulor, *Gratia*, Congredior, *Gradus*, Congrego, &c. *Grex*, Congruo, &c. *Grus.*

CONGRVS, *i*, m. & Conger, κόγγρος, apud Plin. 9, 16 & 62. Quo nomine anguillam marinam, piscem oblongum & lubricum, appellant, meeraer oder seeaal. ¶ 2. Sunt, qui pro amia interpretentur,

rur, einen wels. Ter. Adelph. 3, 3, 23 *Congrum istam maximum in aqua finito ludere paulisper &c.*

Congylis, vide *Gongylis.*

CONIA, æ, f. Præneſtinis pro *Ciconia*, Plaut. Truc. 3, 2, 23.

Conjecaneus, conjectio, conjectura, conjicere, vide *Iacio*, Coniſer, coniger, *Conus.*

CONÎLA, æ, f. herba alias *cunila* vel *cunela*, *Origanum*, boſen. Apul. de Herb. c. 122.

CONION, i, n. κώνειον, cicuta, Dioſc. 4, 77; & 6, 11. Theod. Med. de Diæta c. 21.

CONISCO, *are*, vel potius, Coniſſo, *are*, die Köpffe zuſammen ſtoſſen. Lucretius de agnis laſcivientibus & cornibus inter ſe luctantibus 2, 320 *Et ſatiati agni ludunt blandeque coniſſant*, ſie ſtoſſen. Ex Cic. Quintil. 8, 3 *Caput opponis, cum eo coniſcans.* Beemannus putat, *Coniſſare*, proprie eſſe, in pulvere verſari, pulvere implere, ex Græco κονίζειν vel κονίζεσθαι. Poſſea ad luctas traduci, ut quæ non ſine pulvere, vel etiam in pulvere & arena fierent. Si volueris a *Cono* deducere, ſive galea, obſtat ſyllabæ quantitas.

¶ Coniſtricum, *i*, n. locus in palæſtra, ubi pulvere poſt unctionem athletæ adſpergebantur, ut prehenſiones eſſent firmiores & non lubricæ. Vitruv. 5, 11 in palæſtrarum ædificatione memorat, a κόνις *pulvis* denominatum eſt. Κονίστραν dixit Pollux & poëta quidam apud Suidam. vid. Mercurial. de Arte gymnaſt. 1, 8.

¶ Coniſticus, *a, um*, κονιστικός, pulverulentus, ſtaubicht. Sic *Aves coniſticæ*, quæ in pulveri ſolent immergere, Cæl. Rhod. 7, 26.

CONITUM, *i*, n. *genus libaminis, quod ex farina conſperſa ſolebant facere.* Feſtus.

Conjuga, conjugium, &c. vide *Iugum*, Conjunctio, &c. *Iungo.*

CONÎVÖLUS, *a, um*, a *Coniveo* ſ. *Conniveo*, i. e. clauſus, heimlich, verborgen; ut, *Conivola, occulta*, Feſt. Verum in Iſidori Gloſſ. *Conivoli, concordes, ſancti.* Hinc & in Feſto aliqui non *occulta, ſed oſcula* legunt. Variat etiam ipſa vocis lectio, cum ſit in quibusdam *Cohivoli.*

Conjuratio, &c. vide *Iuro*, Conjux, *Iugum.*

Conlabor, vide *Collabor* in *Labor, labi*; Conlaboro, *Collaboro*, in *Labor, oris*; Conlacrymor, &c. *Collacrymor*, &c. in *Lacryma.*

Connato, vide *Nato*, Connavigo, &c. *Navis*, Connatus, *Naſcor*, Connexio, *Nodo*, Connoto, *Nota*, Connubium &c. *Nubo*, Connudo, *Nudus*, Connumero, *Numerus*, Connuto, *Nuo*, Connutrio, *Nutrio.*

CONON, *onis*, m. dux Athenienſis fuit tempore Lyſandri Lacedæmonii. Hunc eſſe putat Pelmerius, quem Lucianus de Hiſt. ſcrib. p. 571 ob exilitatem corporis ridet. Cononis filius Timotheus fuit, & ipſe clariſſimus vir: cujus filius avito nomine *Conon* appellatus fuit. De quibus Nepos in Cnone & Timotheo: Lege & Plutarchum. ¶ 2. Fuit & *Conon* alius mathematicus Ptolemæo carus, qui Berenices (fuit hæc Ptolemæi uxor) comam inter ſidera retulit, ut ex Catullo & Arati Scholiaſte diſcimus. Ejus meminit Virg. ecl. 3, 40; & Propert. 4, 1, 79. Vet. Gloſſæ: *Conon*, μαθηματικὸς Σάμιος. v. Voſſ. de Mathemat. c. 33 & 54.

CONOPAS, æ, m. forte a κώνωψ, pulex; vel quaſi σκάπτωος, *nanus, pumilio* ein zwerg. Plin. 7, 16 *Minimus homo duos pedes & palmum, Conopas nomine, in deliciis Iuliæ neptis Auguſti fuit.*

CONÖPEUM, *i*, n. κωνωπεῖον; velum ſeu papilio lineus vel bombycinus, quo Ægyptii utuntur ad arcendos culices, quos Græci κώνωπας vocant. Nam propter paludes Nili & Ægypti maritimas eorum ibi magna copia, ein umhang. Penuſſimam Horatius & Propert. etiam per figuram objecto diphthongi clemento altero, corripuerunt. Propert. 3, 11, 45 *Fœdaque Tarpejo conopea tendere ſaxo.* Horat. epod. 9, 16 *Interque ſigna, turpe, militaria Sol aſpicit Conopeum.* Iuvenalis naturam diphthongi ſecutus, produxit 6, 80 *Vt teſtudineo tibi Lentule conopeio.* Ad quem locum Vetus Scholiaſtes: *Hoc eſt*, inquit, *linum temiſſimis maculis nauctum*, (legendum puto, diſtinctum) *ge ia Latini* Conopeum CVLICARE *dicunt.*

CONOR, *atus ſum, ari*, eſt niti & operam dare, aut moliri, ſich bemühen, unterſtehen. *Conari manibus pedibusque*, keinen fleiß ſparen. Ter. Andr. 4, 1, 52. Manil. 1, 55 *Omnia conando docilis ſolertia vincit.* Atticus apud Nepotem Vita ejus c. 21, 6 *Quare a vobis peto, primo ut conſilium ſi obetis meum, deinde, ne fruſtra debortando conemini.* Conari aliquando eſt προσφέρεσθαι πράγματι, & ipſum actum notat: effectui rem dare. Nepos 14, 7, 1 *Qui prius cogitare, quam conari conſueſſet.* Ammian. 18, 5 *Fugam ingenti molimine conabatur.*

¶ Conans, *tis.* Nep. 23, 3, 4 *Alpicos conantes prohibere tranſita.*

¶ Cönätus, *ûs*, m. ein fürnehmen, unterſtehung. Cic. pro Quint. c. 14 *Magno conatu ſtudioque agere aliquid*, ernſtlich. Id. Catil. 1, 5 *Compreſſi tuos nefarios conatus amicorum præſidio & copiis.* Auctor decl. antequam iret in exil. c. 4 *Conatibus malorum obviam ire.* Ovid. Remed. am. v. 633 *Sed quid præcipue noſtris conatibus obſtet, Eloquar.* Egregie Hieronymus *Malitia non habet tantas vires, quantos conatus.*

¶ Conăta, *orum*, n. pl. pro *conatibus* dixerunt veteres: ut, *Conata perficere*, Cæſ. B. G. 1, 3; Nep. 10, 8, 5; Suet. Galb. c. 17: *Conata exſequi*, Accius ap. Nonium 3, 73: & Vellej. 2, 29, 1; *patrare*, Lucret. 3, 386; *peragere*, Juvenal. 13, 210. Liv. 42, 11 *Moneret ſenatum, ut Perſei conatis obviam iret.* Vellej. 2. 42 pr. *Longum eſt narrare, quanto opere conata ejus magiſtratus P. R. metu ſuo deſtituerit.*

¶ Conatio, *onis*, f. conatus. Sen. Qu. Nat. 2, 12 *Fulguratio, ut ita dicam, commiſſatio eſt, & conatio ſine ictu.* Plin. Valer. 2, 28 *Conationes* ſunt, cum ſtricta alvo nihil egeri ſumminis poteſt.

¶ Conămentum, *i*, n. idem. Plin. 19, 2, ubi *lignea conamenta* vocat fuſtes teretes, quibus in evellendo ſparto conatus juvabatur. vid. Hatduin. hebzeug. Tamen etiam pro *Conatu*, ut *Conamen*, ſimpliciter poni poſſe, non dubitatur.

¶ Conămen, *inis*, n. poëtarum dictio eſt. Lucret. 6, 325, & Ovid. Met. 3, 60 *Molarem magno conamine miſit.* Adde l. f. C de Iurisd. omn. jud. In Ovid. Met. 15, 224 videtur idem eſſe quod adminiculum.

¶ Conăbilis, *e*, mühſam. Cæl. Aurel. Acut. 3, 1 *Conabiles ac laborioſi vomitus.*

Conquadro, vide *Quatuor*, Conquaſſo, &c. *Quatio*, Conqueror, conqueſtio, *Queror*, Conquieſco, *Quies.*

CONQVÎLIĀTUS, *a, um*, pro *quiſquiliatus*, zuſammen geraſpelt. Plin. Valer. 1, 9 *Conquiliata lana obturare.* Reinef. Var. Lect. 3, 4 legit *conculcata.*

Conquiniſco, vide *Cunæ*, Conquiro, conquiſitio, *Quæro.*

Conregio, conregno, vide *Rego*, Conreus, *Reus*, Conrideo, *Ridco*, Conruo, *Ruo*, Conruſpor, *Raſpor.*

Conſaburro, vide *Saburra*, Conſalaneus, *Sal*, Conſaluto, &c. *Salus*, Conſanefco, *Sanus*, Conſanguineus, &c *Sanguis*, Conſarcino, &c. *Sarcio*, Conſarculo, conſarrio, *Sarrio*, Conſaucio, *Saucio.*

Conſcelero, vide *Scelus*, Conſcendo, conſcenſio, *Scando*, Conſcientia, *Scio*, Conſcindo, *Scindo*, Conſciſco, *Scio*, conſciſſus, &c. *Scindo*, Conſcius, *Scio*, Conſcribo, &c. *Scribo.*

Conſecro &c vide *Sacer*, Conſectio, *Seco*, Conſector, &c. conſecutio, *Sequor*, Conſeminalis, &c. *Semen*, Conſenefco, *Senex*, Conſentio, conſentes, &c. *Sentio*, Conſepio, *Sepes*, Conſepultus, *Sepelio*, Conſequentia, &c. *Sequor*, Conſereno, *Serenus*, Conſermonor, *Sermo*, Conſerratus, *Serra*, Conſervus, &c. *Servio*, Conſeſſio, *Sedeo.*

Conſideo, vide *Sedeo*, Conſidero, &c. *Sidus*, Conſido, *Sido*, Conſigillo, conſigno, conſignifico, *Signum*, Conſilefco, *Sileo*, Conſiliarius, *Conſilium*, Conſiliго, *Siligo*, Conſilio, *Salio.*

CONSÎLIUM, *i*, n. anſchlag, rath, ſchluß, fürnehmen, ratio excogitata faciendi aliquid, aut non faciendi, quam ſive excogitaveris, ut ea ipſe utaris, ſive cum alio, ut eam ſequatur, communicare velis. Quæ duo Latini vix diſtinguunt. Itaque conjunctim exempla proponentur. Dictum, quod ſilentio cogitetur. Sane a *Sileo* cum Feſto deducunt aliqui, quia ſilentio in deliberando opus eſt. Aliis vero potius a *Conſiliendo* dicitur, quod plures in unam ſententiam conſiliant quaſi & conveniant; vel a *Conſidendo*, quaſi *Conſidium*, quod in conſeſſu deliberetur. Ter. Andr. 2, 1, 9 *Facile omnes, cum valemus, recta conſilia ægrotis damus.* Nepos 18, 8, 4 *Statuit aliquid ſibi conſilii novi eſſe capiendum.* Add. Id. 4, 3, 3; Cic. fam. 3, 8 & 9, 2. Id. formulam: *conſilium capere*, paſſim infinitivo junxit, ut Lib. 2 in Verr. 17 *Capit conſilium de amicorum & propinquorum ſententia, non adeſſe ad judicium.* Conf. Or. pro P. Quint. c. 16 & Menckenii Obſervat. h. v. Ter. Heaut. 3, 1, 64 *Conferunt conſilia adoleſcentes*, ſie ſtecken die Köpffe zuſammen. *Sequi alicujus conſilium*, Id. Adelph. 3, 4, 54 *Is*, inquit, *quod mihi dehoc ve dederit conſilium, id ſequar. Conſilium exſequi*, Id. Phorm. 2, 4, 21 ed. Daceriæ. *Inire conſilia*, i. e. invenire, capere, Nepos 6, 3, 1; 25, 22, 3. Sic, *Repudiare, abjicere, rejicere, reſpuere conſilium*, einen anſchlag verwerffen. Cic. fam. 2, 7 *Te adhibe in conſilium, &c. Alteri qui melius dare conſilium poſſit, quam tu, non facile invenio i poteſt. Conſilium conſumere*, Ter. And. 1, 1, 132. Cic. fam. 14, 12 *Metuo, ne id conſilii ceperimus, quod non facile explicare poſſimus.* Id. fam. 10, 16 *Conſilium ab aliquo petere*, um rath anſuchen. Nepos 18, 9, 6 *Conſilium mutare*, anders ſinnes werden. Cic. fam. 11, 29 *In te & in capiendo conſilio prudentia ſumma eſt, & in dando fides & religio.* Id. Att. 14, 20 *Conſilia temporum ſunt, quæ in horas commutari vides.* Quint. 8, 2 p. 678 *Id ipſum in conſilio eſt habendum*, i. e. diligenter hoc eſt cogitandum. Liv. 38, 32 *Conſilia calida & audacia, prima ſpecieſeta, tractatu dura, eventu triſtia ſunt.* Et, *Conſilium præceps & immaturum*, i. e. audax, nec ſatis deliberatum, Suet. Aug. c. 8. Plauto *incoctum* eſt. *Mala conſilia agitare*, auf loſe händel ausgehen. Sen. epiſt. 10. Elegans & hæc locutio Ter. Phorm. 3, 1, 17 *De ejus conſilio velle ſe facere &c.* nach ſeinem rath. Nep. 9, 4, 2 *Id arbitrium negavit Conon ſui conſilii eſſe*, i. e. ſtatuere de ea re aliquid, negavit Conon, ſe dare regi conſilium poſſe. Cic. fam. 3, 2 *Quid in eo genere efficere poſſis, tui conſilii eſt.* Ibid. 16, 1 *Tuum conſilium eſt.* Ovid. Amor. 1, 4, 54 *Conſilium nobis resque locusque dabunt*, der marckt lehret kramen. Plin. 5 epiſt. 22 *Eſt omnino iniquum, ſed uſu receptum, quod honeſta conſilia vel turpia, prout male aut proſpere cedunt, ita vel probantur vel reprehendantur*, &c. Similia Cicero pro Rabir. poſt. c. 1 pr. & Att. 9, 10; & Plaut. Pſeud. 2, 3, 15 ſqq. dixerunt, quorum loca ad Plin. l. c. notavit Buchnerus p. 59. Ita *Sibi conſilium capere* dicuntur, qui a reliquorum ſententia, & rationibus diſcedunt, factionis & ſeditionis cauſſa. Cæſ. Civ. 1, 1 *Lentulus conſul ſenatui reique publ. ſe non defuturum pollicetur, ſi audacter ac fortiter ſententias dicere velint; Sin Cæſarem reſpiciant, atque ejus gratiam ſequantur, ſe ſibi conſilium capturum.* Et c. 76 *Poſtulat, ut jurent omnes, ſe exercitum ducesque non deſerturos, neque prodituros, neque ſibi ſeparatim a reliquis conſilium capturos.* Heſiodus Ἐργ. 264 ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη, quod ab Romanis ſcite verſum cantatumque ita apud Gell. 4, 5 *Malum conſilium conſultori peſſimum*, unrecht ſchlägt ihren eigenen herrn. Liv. 25, 38 *In rebus aſperis & tenui ſpe fortiſſima quæque conſilia tutiſſima ſunt.* Phædr. 5, 3 *Venia mage datur, qui caſu peccat, quam qui conſilio eſt nocens*, ubi v. P. Burmannus. ¶ 2. *Conſilium* idem eſt, quod στρατηγικὴ ars, prudentia, callidum & ſubdolum inventum, eine liſt, erfindung, apud Nep. 23, 11, 7, quale quoque fuit Temiſtoclis apud eumd. 2, 6, 5; & Datamis in Vita 6, 3. conf. Idem de Eumene c. 8, 4; & 9, 3; & 10, 1. *Conſilium invidorum*, Cic. fam. 3, 10, 2. ¶ 3. Eſt & *conſilium* aliquando ipſe conſulentium cœtus, ſive qui judicibus aſſiſtunt, die rathsverſammlung. Cic. Verr. 7, 21 *Cum conſilio cauſſam Mamertinorum cognoſcit, & de conſilii ſententia Mamertinis ſe frumentum non imperare pronunciat*, i. e. ſicuti conſulentes ſtatuerant. conf. Id. de Clar. Orat. c. 22. Idem de Orat. 1, 26 *Continuo conſilium diviſit.* Nep. 18, 12, 1 *Ad conſilium retulit*, & mox *cognita conſilii voluntate.* conf. Id. 19, 3, 4; & Curt. pluribus locis. Suet. Aug. c. 35 *Sibi conſtituit conſilia ſortiri ſemeſtria, cum quibus de negotiis ad frequentem ſenatum referendis, ante tractaret.* v. ibi Bernegg. Id. Domit. c. 8 *Numerios judices cum ſuo quemque conſilio notavit.* Vellej. 1, 8, 6 *Romulus centum patres inſtar habuit conſilii publici.* Et ipſe Liv. 1, 8 *Conſilium viribus parat*, ſc. Romulus. Cic. fam. 7, 24 *In conſilium ivi neceſſe erat.* Ibid. 15, 2 *Quæ cum eſſem in conſilio meo cum rege locutus.* Et Cæl. fam. 8, 8 *Mittit in conſilium judicesh*, läſt ſie votiren. ¶ 4. Interdum *Conſilium* eſt ratio & prudentia, verſtand und klugheit. Manil. 2, 527 *Viribus amplis Conſilium eſt majus.* Cui illud Horatii ſimile 3 od. 4, 65 *Vis conſili expers mole ruit*

ruit sua. Possis in istis *Consilium* rationem interpretari. Id Manil. 4, 889 de brutis animantibus, *Et quia consilium non est, & lingua remissa.* Vbi & Scaliger λογισμὸν ex Aristotele interpretatur. Ita de ipsa facultate ingenii prudentis *Consilii maximi vir*, Nepos 14, 1, 1. *Consilii plenus*, Id. 4, 1, 2. ¶ 5. *Consilium* denique dicitur is, qui consulit, der rathgeber. Ovid. Trist. 4, 2, 32 *Hortator pugnæ consiliumque fuit.* ¶ 6. *Consilium* & *Concilium* miscentur a librariis, v. Drakenb. ad Sil. 8, 71. Burm. ad Ovid. Met. 1, 167.

¶ Consilior, *atus sum, ari*, pro consulere, rathen. Horat. de Arte v. 196 *Ille bonis faveatque & consilietur amice.* Et 3 od. 3, 17 *Gratum elocuta consiliantibus Iunone Divis.* Vsus eodem verbo & Cæsar est B. Civ. 1, 19 & 73. Tac. Hist. 2, 53, 3 *Redicre Bononiam rursus consiliaturi.* Epit. Livii lib. 125 *L. Antonius COS. M. Antonii frater eadem Fulvia consiliante, Cæsari bellum intulit.* Quin ipse Cic. Att. 15, 9 ext. *Difficili ad consiliandum legatione*, i. e. in qua difficile est, consilium dare. Sunt clarissimi viri, qui hoc verbum Latio abjudicant, Olaus Borrichius in Analectis, & Theod. Ryckius ad dictum locum Taciti &c. ut de Vossio in de Vitiis Serm. taceamus. Quæ vero defensionis caussa pro rea hac voce adferri possunt, Curis Cellarii posterioribus congesta & explanata videas. Conf. Macrob. 3 Sat. c. 12, & Parei Lex. Crit. p. 260. ¶ 2. *Consiliare* in quantum fullonium est verbum, vid. in *Concilio* n. 8.

¶ Consiliator, *ōris*, m. consiliarius, ein rathgeber. Plin. 4 epist 17 *Ille in gerendis consiliator & rector.* Phædrus 2, 7 *Accessit consiliator maleficus.*

¶ Consiliatrix, *īcis*, f. Apul. 5 Met. p. 169 *Illæ quidem consiliatrices egregiæ tuæ.* Ita edidit Elmenhorst. quamquam in Indice *conciliatrices* præferat. Tamen etiam Pricæus *consiliatrices*, idque Notis ad lib. 1 p. 32 tuetur.

¶ Consiliarius, *i*, m. ein rathgeber, rath. Cic. fam. 1, 9 *Tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem & benevolo usus esses.* Vellej. 2, 56, 3 *Consiliarii cædis.* ¶ 2. Plautus etiam adjectivo usus est: *Magis ei consiliarius hic amicus est, quam auxiliarius*, Truc. 2, 1, 6. *Senatus consiliarius*, Id. Epid. 1, 2, 56. Et Apul. Phil. Mor. p. 20 *Consiliaria anima.*

¶ Consiliāris pro *Consiliario* l. 5 ff. de offic. assess. edit. Florent. esse ait Bynckersh. Observ. Iur. Rom. 1, 25 p. 103, ubi plura geminæ terminationis in *aris* & *arius* exempla habet.

¶ Consiliōsus, *a, um*, id est, consilio valens, dixit Marcus Cato, teste Gellio 4, 9. *Tractatus consiliosior*, Sidon. 7 epist. 9. *Consiliosissimum esse*, Idem 1 epist. 1.

¶ Consulo, *lui, ultum, lĕre*, verbum diversam vim habet: prout vel absolute ponitur, vel cum diversis casibus conjungitur. Nam sine adjecto idem est, quod consultare, deliberare, sive habere consilium, rath halten, rathschlagen. Cæsar B. G. 7, 83 *Repulsi Galli, quid agant, consulunt.* Sic *in medium*: *in unum consulere* pro deliberare dicimus. Lucan. 5, 46 *Consulite in medium patres.* Plin. 9 epist. 13 *Quod intermissum tamdiu morem in publicum consulendi, reduxissem.* Tac. Hist. 1, 68, 1 *In unum consulere*: & ibid. 2, 53 *Positis odiis in medium consuluere.* Et An. 12, 5, 4 *Domestica cura vacuus, in commune consulat.* conf. Ter. And. 3, 3, 16. Cæs. B. C. 3, 51 *Ad summam rerum consulere.* Observa & illud Cic. fam. 10, 22 *Cum ea, quæ consulebantur, ad exitum non pervenirent*, worüber man zu rathe gieng. Sallust. B. Cat. pr. *Priusquam incipias, consulto, & ubi consulueris, mature facto opus est.* Aristoteles Ethic. 6, 9 Φασὶ πράττειν μὲν δεῖν ταχὺ τὰ βουλευθέντα, βουλεύεσθαι δὲ βραδέως, h. e. *Ajunt, celeriter quidem deliberata esse agenda, cum mora autem consulendum.* ¶ 2. Cum genitivo *Boni, æqui consulere*, est in meliorem & æquiorem partem interpretari & accipere, wohl aufnehmen. Est vero genus loquendi ellipticum. Quintil. 1, 6 per judicare explicat: *Sitne*, inquit, *Consul a consulendo, an a judicando? nam & hoc consulere veteres appellaverunt, unde adhuc remanet illud: Rogat, boni consulas, id est, bonum judices.* Ovid. 3 Pont. 8 extr. *Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni.* Sen. epist. 9 *Vocem boni consulere.* ¶ 3. Cum dativo junctum, non quidem *Dare consilium*, significat; quod optime negasse videtur Vorstius de Latinitate merito suspecta c. 30; sed quod idem ostendit *Consulere* sic oppositum est τῷ *negligere.* Ita *bene* vel *male alicui consulere*, est prospicere sive facere, ut alicui bene vel male sit; ubi etiam Germani, einem wohl oder übel rathen. v. Nep. 15, 10, 1; 19, 2, 2; Cic. Cat. 4, 2 pr. Sic, *Optime mihi consultum vult esse pater*, Ter. Phorm. 1, 3, 1, er meynt es gut. *Commodis, dignitati, gloriæ alicujus consulere*, Cic. Q. frat. 1, 1, 19, & fam. 11, ep. ult. i. e. prospicere seu providere. Elegans lusus Ciceronis ad Trebatium ICtum fam. 7, 11 *Consuli quidem te a Cæsare scribis, sed ego tibi ab illo consuli mallem.* Aliquando dativus & circumscribitur per præpositionem *in* cum accusativo. Vt, *Consulere in longitudinem*, i. e. longitudini temporis, Ter. Heaut. 5, 2, 10, id est, ita consulere rebus suis, ut diu sufficiant. Liv. 45, 8 *In secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet.* Tac. Agric. 6, 13 *Hic cum egregius cætera, arroganter in deditos, & ut suæ quoque injuriæ ultor, durius consuleret*, hart mit ihnen umgieng. Ac sicut hoc in loco *in deditos*; ita An. 14, 38, 4 *Clementer subditis consulere*, in tertio casu dixit. conf. Iustin. 1, 7, 10. In his *superbe, arroganter, durius, clementer consulere* est, *ita habere*, sive *ita cum illis agere.* Nam antecedens pro consequenti ponitur. Primo enim deliberat animus ac statuit; deinde agit. ¶ 4. *Consulere* cum accus. est, petere consilium, um rath fragen, zu rathe ziehen. *Consulere Apollinem*, Cic. de Leg. 2, 16; & Nepos 1, 1, 2. *Mittere consultum*, Id. 2, 2, 6. *Consulere aliquem per literas*, Cic. fam. 11, 29. *Consulam hanc rem amicos*, Plaut. Men. 4, 3, 26. conf. Cic. Att. 7, 20. Sic, *Iurisperitos consulere* dicimur, cum eos de jure interrogamus: item *Chaldæos, & mathematicos*, cum de futuris quærimus. Suet. Aug. c. 94 extr. *Apolloniæ Theogenis mathematici pergulam comite Agrippa adscenderat, cum Agrippæ, qui prior consulebat, magna & pæne incredibilia prædicerentur, reticere ipse genituram suam, nec velle edere, perseverabat.* Id. Calig. c. 57 *Consulenti de genitura sua, Sylla mathematicus certissimam necem appropinquare affirmavit.* Sed & *consulere* dicimur, cum de quacunque re alios, vel ut sciamus tantum, interrogamus. Suet. Aug. c. 98 *Versum compositum ex tempore clare pronunciavit, conversusque ad Trasyllum, Tiberii comitem, contra accubantem, & ignarum rei, interrogavit, cujusnam poëta putaret esse: quo hæsitante, subjecit alium: de hoc quoque consuluit &c.* id est, interrogavit, cujus esset. Sic & *Consulere speculum* Ovid. Art. am. 3, 136.

¶ Consulens, *tis*; ut, *Cicerone consulente*, Sallust. Catil. c. 48: conf. Nep. 1, 1, 3. ¶ 2. Prospiciens Sallust. B. Jug. c. 33 *Dignitati magis quam iræ consulens.* Et c. 35 *Regno consulens.*

¶ Consultus, *a, um*, participium, befragt; ut, *Consulti harioli*, Iustin. 1, 4, 3. ¶ 2. Adject. bedächtig, erfahren. Ovid. de A. A. 1, 467 *Sit tibi credibilis sermo, consultaque verba*, hoc est, cauta, prudentia. Alii *Consuetaque*: Gell. 6, 7 *Omnia & sponte, neque opera consulta, sed a militibus forte incensa sunt.* Horat. 1 od. 34, 2 *Insanientis sapientiæ consultus.* Idem de Arte v. 369 & Nep. 24, 3, 1 *consultus juris*, ein jurist, rechtsgelehrter; & absolute *Consultus*, pro eo, qui consulitur, quique aliis consulit, Idem 2 epist. 2, 87 & 159. conf. Ovid. 1 Art. am. v. 83; Horat. sat. 1, 1, 17; & L. 8 C. Theod. de div. rescr. Liv. 10, 22 *Iuris atque eloquentiæ consultus.* Item, *Consultus eloquentiæ*, Auct. de viris illustr. in Æmil. Scauro, c. 12. Et, *Consultissimus juris scientia*, Idem c. 44 in Scip. Nasica. conf. Gell. 1, 13. *Vir consultissimus*, Liv. 1, 18 pr. Et Cic. de Clar. Or. c 40 de Scævola & Crasso; *Consultorum alter disertissimus: disertorum alter consultissimus.* Comp. Tertull. adv. Marc. 2, 2 *Consultiores sibimet videntur Deo.* v. *Iurisconsultus* in *Ius.*

¶ Consultus, *ūs*, m. subst. consilium, consultatio, die berathschlagung. Liv. 3, 62 *Consultu Collegæ*; ubi adde Gronovio & Drakenborchio notata. Plin. 3, 20 s. 24 *Vetere consultu patrum*; Sed Hard. *Consulto.* Add. Gronov. ad Liv. 25, 16 pr.

¶ Consultum, *i*, n. subst. decretum, ein schluß. Auct. ad Her. 2, 30 *Ex consulto factum*, wohlbedächtig. Sallust. B. C. c. 1 *Priusquam incipias, consulto opus est.* Vellej. 2, 18, 5 *Bene consulta male cedunt.* Sic, *Senatusconsulta.* v. infra Senatus in *Senex.* Horat. 1 epist 16, 41 *Vir bonus est quis? Qui consulta patrum, qui leges juraque servat.* ¶ 2. Transfertur etiam vox ad dogmata placitaque philosophorum & aliorum, qui quid præcipiunt & docent, lehrsatz. Apul 1 de dogmate Platonis p. 3 *Quæ consulta (quæ dogmata Græce licet dici,) ad utilitatem hominum, vivendique & intelligendi & loquendi rationem extulerit, hinc ordiemur.* Gell. 14, 1 *Cursum illum temporis transvolantis quonam pacto aut consulto assequi queant?* ubi per *Consulta*, Chaldæorum decreta intelligit.

¶ Consulte, adv. prudenter, weislich. *Cavere consulte*, Plaut. Rud. 4, 7, 14. Compar. Liv. 22, 24 *Ferocius quam consultius rem gerere.* Tac. Hist. 2, 24, 2 *Avidius quam consultius.* Superl. Capitol. Pertinace c. 7 *Annonæ consultissime providit.*

¶ Consulto, adverb. cum consilio, cujus contrarium *temere*, wohlbedächtlich. Cæs. B. Gall. 5, 36 & 50. Cæsar ibid. c. 16; Horat. 1 sat. 10, 14; Iustin. 1, 10, 21.

¶ Consultor, *ōris*, m. clienti consulens, ein rathgeber. Varro R. R. 3, 2 *Malum consilium consultori est pessimum &c.* Sallust. Jug. c. 64 *Cupido atque ira pessimi consultores.* ¶ 2. Est & *Consultor*, qui discit, & juris consultum consulit, der um rath fraget. Horat. 1 sat. 1, 10 *Consultor ostia pulsat*, scil. *juris legumque periti.* Cic. pro Mur. c. 10 ext. *ICti est cavere, ne sui consultores capiantur.*

¶ Consultrix, *īcis*, f. Cic. Nat. D. 2, 22 *Natura non artificiosa solum, sed plane artifex, ab eodem Zenone dicitur consultrix & provida utilitatum opportunitatumque omnium.*

¶ Consulto, *are*, consilia conferre, deliberare, rathschlagen. *Omnes fere Galliæ civitates de bello consultabant*, Cæs. B. Gall. 5, 51 *Deliberare & consultare de re aliqua*, Cic. Off. 3, 2. ¶ 2. *Consultare* & *Consulere* sæpe a librariis confundi, ad Liv. 21, 16 Drakenb. notat.

¶ Consultatio, *ōnis*, f. die berathschlagung Ter. Hec. 4, 4, 28 *Nulla tibi, Pamphile, hic jam consultatio est*, es gilt hier nicht lange bedenckens. Sall. Iug. c. 27 *Id agi, ut omnis invidia, prolatandis consultationibus, dilapsa foret*: hoc est, odium exstinguatur, differendo deliberationes. Cic. Partit. Orat. c. 18 *Est consultatio quasi pars caussæ quædam & controversia.* Id. de Legib. 2, 18 *Quæcunque nova caussa consultatiove acciderit.* Conf. Menck. Obs.

¶ Consultātor, *ōris*, m. qui consulit, consilium petit, der um rath fraget. L. 2 Dig. de Orig. jur. § 35 Pomponius: *Consultatoribus potius, quam discere volentibus, se præstabant.*

¶ Consultātōrius, *a, um*, idem; ut, *Sacrificium* vel *hostia consultatoria* apud Macrob. Sat. 3, 5, qua per exta voluntas Dei disquirebatur.

¶ Inconsilium, *i*, n. consilii inopia, mangel am rath. Gloss. gr. lat. ἀβουλία, *inconsilium.*

¶ Inconsultus, *a, um*, ungefragt. Varro R. R. 1, 10 *Inscio & inconsulto domino.* ¶ 2. Et imprudens, qui sine consilio agit, unbesonnen. Quintil. Decl. 19 *O inconsultam muliebrem semper amentiam?* Liv. 3, 21 *Turba inconsulta.* v. Burm. ad Grat. Cyn. 4. Comp. Nazar. Paneg. Constant. c. 13 *Confessus est se inconsultior dolor.* Veget. de Re mil. 1, 2 *Septentrionales populi inconsultiores.* Superl. ap. Salvian. 1 de Avaritia p. 18 *Inconsultissimum ac stultissimum est, id quosdam agere, ut quod adfectu ac voto volunt, id ipsum re atque actu nolle videantur.* ¶ 3. Cui non datum est consilium. Virg. Æn. 3, 452 *Inconsulti abeunt.* v. ibi Servium.

¶ Inconsultum, *i*, n. subst. temerarium consultum, unrath. Sil. 8, 216 *Arma senatus Ex inconsulto posuit Tirynthius heros*: h. e. ex aperte frivolo & noxio Senatus consulto.

¶ Inconsultus, *us*, m. idem. Plauto Trin 1, 2, 130 *Inconsultu meo*, i. e. me inconsulto, ohne mein einrathen.

¶ Inconsulte, adverb. sine consilio, unweislich, unvorsichtig. Cic. Nat. D. 1, 16 *Inconsulte ac temere dici.* Liv. 4, 37 *Incaute inconsulteque.* Cæs. B. Civ. 1, 45 *Incitati studio, inconsultius processerant.* Sallust. Iug. c. 35 *paullo inconsultius Massivam aggreditur.*

¶ Inconsulto, idem. Auctor Libror. ad Herenn. 3, 5 *Ne Deos quidem esse auxilio iis, qui se inconsulto in periculum mittant.* Vlpian. L. 1 ff. de his, quæ in testamento delentur &c. *Quæ in testamento legi possunt, ea inconsulto deleta & inducta, nihilo minus valent: consulto, non valent.*

Consimilis, vide *Similis*, Consimulo, *Simulo*, Consipio, *Sapio*, Consisto, consistorium, *Sisto*, Consitio &c. consiva, *Sero.*

Consobrinus, vide *Sobrinus*, Consocer, *Socer*, Consocio &c *Socius*,

Consolido &c. *Solidus*, Consolor &c. *Solor*, Consomnio, *Somnium*, Sonno &c. *Sonus*, Consopio, *Sopor*, Consors, consortium, *Sors*.

Conspectio, vide *Specio*, Conspergo, conspersio, *Spargo*, Conspicillum, *Specillum*, Conspicio, conspicor &c. *Specio*, Conspiro &c. *Spiro*, Conspisso &c. *Spissus*, Conspondeo &c. *Spondeo*, Conspurco &c. *Spurcus*, Constabilio, *Stabilis*, Constabulo &c. *Stabulum*, Constagno, *Stagnum*, Constans, constantia, Constantinopolis &c. *Sto*, Constellatio, *Stella*, Consternatio, *Sterno*, Constimulo &c. *Stimulus*, Constipo &c. *Stipo*, Constituo &c. *Statuo*, Constratus, *Sterno*, Constrictio, *Stringo*, Constructio, *Struo*, Constupro &c. *Stuprum*, Consuadeo &c. *Suadeo*, Consualia, *Consus*, Consuavior, *Suavis*, Consubstantialis &c. *Sto*, Consudasco, *Sudo*, Consuetudo, *Suesco*.

CONSUL, *ŭlis*, m. penes quem summum erat teipubl. Romanæ imperium, dictus a *consulendo*, h. e. providendo & judicando, Quintil. auctore 1, 6. Hinc illud vetus apud Varronem L. L. 4, 14 *Qui bene consulat, consul eluat*. Græce dicitur στρατηγός, ὕπατος, tum separatim, tum utraque voce conjuncta. vid. Perizon. Animadv. c. 1 p. 35 sq. Consultissimum videtur nomen Latinum retinere, der Consul, quam substituere nomina nimis infra dignitatem consulum florentis Romæ posita. Cic. in Pis. c. 10 *Animo consulem esse oportet, consilio, fide, gravitate, vigilantia, cura, toto denique munere consulatus, omni officio*. Primi fuere consules *L. Junius Brutus & L. Tarquinius Collatinus*, postremus fuit *Belliſarius*, ut testatur Cassiodor. anno a nato Christo 543. Sed vid. Ant. Pagius diss. hypat. p. 302. *Consulem facere, designare, declarare, renunciare*, Cic. pro Mur. c. 1 & 4; & cont. Rull. 2 c. 1 & 2. Ciceronis etiam sunt, *Iterum, tertium, quartum, sextum, septimum Consul*, non secundo, tertio, quarto &c. consul, zum andern, zum drittenmal ꝛc. *Quinquies consul*, Val. Max. 2, 2, 4. Ibid. exter. *Agere consulem*. Diu autem hoc nomen Romæ sanctum summi magistratus proprium fuit: tandem tamen & ad proconsules, & municipiorum magistratus translatum est, quod Casaubonus Notis ad Apuleji Apologiam observat; & plures inscriptiones apud Gruterum confirmant. v. Bœcler. ad An. Tac. 1, 2 p. 26, 27 seq. ubi plura de consulibus, viris consularibus, & exconsulibus. De *ordinariis consulibus*, qui calendis Ianuariis publicæ salutis gubernaculis admovebantur, v. Lev. Torrent. in Suet. Domit. c. 11 f. 1579. Turneb. Adv. 5, 10, & Lipſ. de Magistr. Rom. c. 9. De titulo consulis in nummis imperatorum vide Spanh. diss. 12 p. 452 sq. ibid. p. 460 Harduini sententiam de consulatu in imperio Rom. supremo, qui a magistratu urbano distinctus fuerit, refellit. Antiqui dicebant *cosul*, ut *cojunx, coservus*. Inde notæ COS. & COSS. v. Perizon. Animadv. c. 7 p. 296. ¶ 2. *Consulem* pro anno non poëtæ tantum dicunt, sed historici etiam & oratores. Lucan. 5, 441 *Anni a consule nomen habentes*. conf. 5, 399. Idem 4, 379 *Ignoto consule*, i. e. tempore sive anno incognito. Horat. 3 od. 21 pr. de amphora: *O nata mecum consule Manlio*. Sen. epist. 114 *Vnum putas videri ventrem, cui tot consulum regionumque vina conduntur?* i. e. tot annorum, quia consularis magistratus annuus erat. Idem epist. 4 *Inter magna bona multos consules numerare*. Hinc quoque profecta formula, *Cum* vel *sine die & consule*, apud ICtos.

¶ Consulātus, *us*, m. officium, vel dignitas consulis, Consulat. *Capere, consequi, inire, suscipere, obtinere, gerere consulatum: Abdicare se, abire consulatu*, omnia ex Cicerone aliisque notissima sunt. *Curio consulatum Ciceronis ἀποθέωσιν vocabat*, i. e. consecrationem, Cic. Att. 1, 16 p. 121 Græv. *Honorum populi finis est consulatus* &c. *quem nemo unquam sic egit* &c. Id. pro Planc. c. 25. Pluraliter Val. Max. 5, 7, 1 *Quinque consulatibus summa cum gloria peractis*. Vid. & Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 19, & Vellej. 2, 12, 3.

¶ Consŭlāris, *e*, consulæ. *Dignitas consularis; homo, vir consularis*, qui consul fuit. *Imperium, officium consulare*, Cic. pro Rab. c. 1. *Tribuni militum consulari potestate*, de quibus infra in *Tribunus*. Horat. 2 od. 16, 9 *Consularis lictor*, fasces scil. & fecures consuli præferenz. Subst. Cic. fam. 12, 4 *Egregios consules habemus, sed turpissimos consulares*. Posteriorib. temporibus *Consulares* dicebantur etiam, qui alias *legati*, seu *rectores provinciarum* appellabantur: ut, *Consularis Cretæ, Consularis Siciliæ* &c. quod Gronovius Monobiblo Observat. in Script. Eccl. c. 21 observat. *Consulare vinum*, idem ac optimum, ex eo, quod cadis nomina consulum olim erant inscripta. v. Mattial. 7 ep. 78, & Turneb. Adv. 25, 24. ¶ 2. *Consularia* absolute atque per ellipsin, *Consularia ornamenta* integre dicebantur, insignia consularis dignitatis propria: quæ principum indulgentia conferebat nonnullis, quos illi dignitati æquatos volebant, licet consulatum ipsum nec gereret, neque gessissent. Non semel Tacitus & *Consularia insignia* vocat, e. g. Hist. 4, 4, 3; & 13, 10, 1 &c. Vellej. 2, 58, 3 *Fasces atque insignia corripere consularia*. Suet. Claud. c. 5 *Tiberius patruus petenti* (Claudio) *honores*, (i. e. consulatum) *consularia ornamenta detulit. Sed instantius legitimos flagitanti* (i. e. ipsum magistratum, non nuda insignia) *id solum codicillis rescripsit* &c.

¶ Consularĭter, adverb. ut dignum est consule. Liv. 4, 10 extr. (al. 11) de Quintio: *Quinque consulatus eodem tenore gesti, vitaque omnis consulariter acta*.

¶ Consulārĭtas, *atis*, f. munus consulatus. Theod. lib. 6 Cod. tit. 19 *Consularitatis honore functus*. Eadem vox in Inscript. apud Fabrettum p. 99 oc utrit.

¶ Exconsul, *ŭlis*, m. & *Exconsule*, qui consulatu functus est. Vtrumque in Pandectis legitur. *Exconsule* in Sidon. 1, 11. Vide P. Crinit. de H. D. 10, 12, & Isidor. 9, 3; & Cæl. Rhod. 25, 12.

¶ Exconsŭlaris, *is*, m. & Exconsulari, idem in Codice, vel qui Consularis fuit, ut Minervius apud Ammianum 27, 1.

¶ Proconsul, *ŭlis*, m. item *pro consule*, per omnes casus: in plurali *proconsules* & *pro consulibus*, proconsul. Disputat Manutius in ptinc. Comm. in Cic. Epistolas, utrum *pro consule*, an *proconsul* melius dicatur, cui posterius plus videtur placere propter analogiam vocis *pronepos*, cui minus recte subsitituas *pro nepote*. Saltim hoc confirmat, bonum & purum verbum compositum *proconsul* esse, quamvis elegantissime quoque *pro consule* aliquando dicatur. Ita Liv. 4, 41 ext. *Tribunus militum pro consule* i. e. consulari potestate. Conf. etiam Drakenborch. ad 23, 30. *Proconsules* autem, qui κατ' ἐξοχήν ita dicuntur, tum cœpere, postquam aucto amplificatoque imperio consules, penes quos adhuc summa rerum fuerat, consulere æque partibus omnibus ac providere non possent. Itaque dicebantur *proconsules*, quia cum imperio consulari regendis tuendisque provinciis, loco consulum, præerant, sive gesto consulatu irent in provinciam, sive gesta prætura, quin interdum etiam quæstura. vid. Manut. ad Cic. fam. 1, 1 p. 5 sq. Græv. Plura apud Sigonium de antiquo jure provinc. nec non Onuphrium in 1 Fast. Comm. licebit legere. Sub principibus, conversa republica, cum alia ratione, quam ante, provinciæ essent divisæ, *Proconsules* tantum dicebantur, qui in provinciis populi (namque & hic suas habebat provincias) curabant. Nam qui Provincias principum regebant, *legati* aut *rectores* appellabantur. Aut si *Proconsules* (quod aliquando fieri solebat) dicerentur, *imperatorum proconsules* ad cæterorum discrimen appellabantur. v. Lipſ. in 2 An. Tac. itemque Casaubonum p. 8 sq. Salmasiumque, licet ab altero dissentientem nonnihil, in Hist. Aug. p. 9 sq. Inprimis autem legendus Spanhemius diss. 10 p. 174 sq. qui & diss. 12 p. 463 sq. docet, hunc titulum ipsis etiam Augustis tributum esse ob proconsulare imperium; ac tandem p. 471 concludit triplicem esse *proconsulatum*, 1. qui imperium in toto orbe Rom. in perpetuum conferebat, ac pars erat principatus, isque imperatoribus ac secundi sastigii Cæsaribus datus. 2. in magna orbis Rom. parte ad certum tempus datus, ut Germanico sub Tiberio, Corbuloni sub Nerone. 3. qui a senatu mitterentur in provincias post divisionem Augusti senatui relictas.

¶ Proconsulāris, *e*, adject. ut, *Proconsularis dignitas, imperium, provincia*. v. Gell. 5, 14; Capitolin. in Pio c. 4, & Vero c. 4. Sic & Ammian. 22, 9 *Achaia proconsularis*. Livius 5, 2 *Proconsularem imaginem* appellat tribunatum militum consulari potestate.

¶ Proconsulatus, *us*, m. proconsulat. Plin. 2 epist. 12 *Summotus a proconsulatu*.

Consulo, consultus, consultatio &c. vide *Consilium*, Consummo, *are*, &c. *Super*, Consumptio &c. *Sumo*, Consurgo &c. *Surgo*.

CONSVS, *i*, m. consiliorum apud Romanos veteres Deus habitus, quod eum consuleret Romulus, ut testatur Augustinus de C. D. 4, 11. Vnde & Arnobius 3 p. 113 *Consum* dictum ait, *quod salutaria & fida consilia suggerat cogitationibus. Consum* quidam Neptunum filium Saturni dicunt. Auson. epigr. 69, 9 *Proles Saturnia Consus*.

¶ Consualia, *orum*, n. pl. feriæ & ludi, qui Consi honori celebrabantur. Plutarchus Romulo: Liv. 1, 9. itemque Varro L. L. 5, 3 & Festus in *Consualia*. Sic Dion. Halicarn. 1 Hist. *Dedicarunt*, inquit, & *Romani Neptuno equestri templum, atque diem illum solennem, quem Arcades Hippocratia, Consualia Romani vocant, iidem consituere, quo in die cessant ab operibus equi & muli, redimiti floribus capita*. conf. Ovid. Fast. 3, 199. Auson. ecl. de feriis Rom. v. 19.

Consusurro, vide *Susurrus*, Consutilis, consutura, *Suo*.

Contabesco &c. vide *Tabes*, Contabulatio, contabulo, *āre*, *Tabula*, Contactus, contages, contagio &c. *Tango*, Contaminatio, contamino &c. *Tamino*, Contatus, *Cuntor*.

Contechnor, vide *Techna*, Contectus &c. *Tego*, Contemero, *are*, *Temere*, Contemno, contemtibilis &c. *Temno*, Contemplari, contemplatio &c. *Templum*, Contenebro, *Tenebræ*, Contente &c. contentio, contentiosus &c. *Tendo & Tuneo*, Contermino &c. *Terminus*, Conterraneus, *Terra*, Contesseratio, contessero, *Tessera*, Contestari, contestatio &c. *Testis*, Contextio, contextus, *Texo*.

Conticesco, conticinium, vide *Taceo*, Contificium, *Covtus*, Contignare, contignatio, *Tignus*, Contiguus, *Tango*, Continentia, *Teneo*, Contingo, *Tango*, & *Tingo*, Continuitas, continuus &c. *Teneo*.

Contogatus, vide *Toga*, Contolero, *Tolero*, Contor, *Contus*, Contorqueo, contorsio, contortus, *Torqueo*.

CONTRA, præpos. & interdum adverb. wider, gegen; ut, *Contra officium*, Cic. Off. 1, 6. *Contra naturam vivere*, ib. 3, 5. *Contra commodum suum facere aliquid*, Suet. Aug. c. 78. *Quibus contra valetudinis commodum laborandum est*, Cic. pro Mur. c. 23. *Radix contra serpentium morsus efficax*, Plin. 20, 8. conf. 5, 1. *Præsidia contra vim collocata*, Cic. pro Mil. c. 1. *Ne contra te arma ferrem*, Nep. 25, 4, 2. Add. Cic. Off. 1, 12. ad Her. 4, 39. Vell. 2, 21, 4. *Hæc res est contra me*, Cic. Acad. qu. 4, 18; & Sen. de Benef. 6, 31. *Contra aliquem, aut aliquid, venire* est oppugnare aliquem, rem aliquam everſum ire, Cic. pro L. Mur. 4, & alibi, v. Menckenii Observ. *Contra tollere & attollere oculos*, in not. Bentleji ad Horat. L. 1 Carm. 3 v. 18. ¶ 3. Vetus elegantia *contra ea*, pro *contra*, vel *e contrario* dicere, hingegen. Nepos præfat. n. 6 *Contra ea pleraque moribus nostris sunt decora*, conf. Id. 6, 9, 5; 7, 8, 4; 9, 5, 4 &c. Sic Liv. 2, 60 pr. *Contra ea in Æquis inter consulem ac militem comitate ac beneficiis certatum est*. conf. 41, 24. Cæs. de B. C. 3, 74 *Contra ea Cæsar neque satis militibus perterritis confidebat*. conf. Id. B. G. 5, 2, 29. Sallust. Orat. 1 ad Cæs. pr. *Contra id eniti decet, cum ipse bonus ac strenuus sis, uti quam optimis imperites*. ¶ 4. Sed cum *ac, atque, quam*, particulis idem eleganter significat, quod *diversum, aliter* aut *secus*, anders als. Cic. Divin. 2, 24 extr. *Vides, omnia certe contra ac dicta sunt, evenisse*. Id. in Orat. c. 40 *Vt contra ac dicit, accipi velit*, Id. pro Sylla c. 24 *Contra atque in cæteris caussis fieri solet* Et de Orat. 2, 20 *Contra quam decet*. pro domo c. 46 *Contra, quam propesuerant*. Id. in Pis. c. 8; Vt, *senatus contra, quam ipse censuisset, ad vesperum reviret*. v. Hadr. Apud Senecam epist. 7 absolute dicitur: *Contra est*, i. e. contrarium evenit, umgekehrt. Sic Cic. Off. 1, 15 *Contra fit a plerisque*. Id. fam. 13, 18 *Vtrumque contra accidit*. ¶ 5. *Auro contra carus non est*, Plaut. Epid. 3, 3, 29 *Ne tu habes servum graphicum, & quantivis pretii! Non carus est auro contra*: er ist nicht mit Gelde zu bezahlen. Turneb. Adv. 30, 29 *Mira loquendi ratio*, contra carus non est. *Illud contra*

valere mihi videtur, ſi contra appendatur: *vel* pari pondere auri carus non eſſet. Vide Scalig. eruditiſſime, ut ſolet, hanc phraſin enucleantem Not. p. 195 ad illud Varr. R. R. 1, 2 *Ubi poma vencunt contra aurum.* ¶ 6. Aliquando ponitur pro *viciſſim*, wiederum, hinwiederum. Ter. Adelph. 1, 1, 24 *In eo me obſtelio: ſolum id eſt earum mihi, illæ ut item contra me habeat, facio ſedulo.* conf. Id. Eun. 2, 3, 64; & Hec. 4, 27. Et ita Plaut. Amph. 2, 2, 23 *Quæ me amat, quam contra amo.* ¶ 7. Sic & adverbialiter e diverſo, e contrario, notat, hingegen, andern theils. Vellej. 2, 56, 3 *Iul. Cæſar Brutum non obligaverat, contra offenderat Caſſium.* Et ita ſæpe Ciceto uſus eſt, e. g. fam. 4, 4 *Tibi beati videmur: at contra nobis tu beatus.* Ovid. de Arte am. 2, 604 *At contra gravis eſt culpa.* conf. Nepos 2, 4, 5; 7, 5, 3; 7, 8, 1; 17, 7, 4; 15, 6, 1; Tac. An. 5, 28, 4. ¶ 8. Hoc quoque notandum h. l. eſt, ultimam ſyllabam in *contra* ab ævi ſequioris poetis non raro correptam eſſe. Pro qua obſervatione Voſſius de Arte Gramm. 2, 24 hunc Manilii verſum, qui lib. 2, 252 eſt, producit: *Contra jacet cancer paullum diſtentus in alvum.* Manilium enim non Auguſtei ævi, ſed multo recentioris; & σύγχρονον adeo Auſonii (de quo longe aliud mihi perſuadeo) poëtæ eſſe exiſtimat. Sed quia alias ultimam in *contra* produxit ſemper, quod ſciam; miror profecto, eccur hic demum eam legem migrarit. Quin potius exiſtimo, *tò jacet* per dialyſin triſyllabum feciſſe, ut elideretur ultima litera in *contra*, primæ autem duæ in *jaceo* corriperentur. Ita & Calpurnius ecl. 6, 50 *Genus eſt ut ſcitis equarum Non ſingule mihi.* Item Sen. Hipp. v. 287 *Si qua ferventi ſubiecta cancro*, &c.

¶ Contrārius, *a, um*, repugnans, adverſus, zuwider, widrig, entgegen. Cic. Off. 3 ſub fin. *Omnis voluptas honeſtati eſt contraria.* Id. de Orat. 1, 34 *Diſputari de omni re in contrarias partes.* Id. Divin. 1, 35 *Flamina in contrarias partes fluunt.* Pollio ap. Cic. fam. 10, 33 *Verebar, ne pium conſilium meum raperent in contrariam partem obtrectatores mei*, ungleich oder anders deuten. Cic. de Invent. 2, 52, & Aut. ad Herenn. 1, 3 *E vel ex contraria parte*, idem quod *contra*; item *e regione. Res contrariæ* ſunt adverſæ, quæ moleſtiam hominibus creant, ap. Cic. Tuſc. Diſp. 4, 24. Læl. c. 13. Pollio Cic. fam. 10, 31, 10 *Id maxime contrarium eſt*, i. e. abſurdum. Liv. 2, 6 ext. de Bruto & Tarquinio per mutua vulnera cadentibus: *Contrario ictu per parmam uterque transfixus.* ¶ 2. *Contrarium* cum *ac*, eadem ponitur elegantia qua *contra*, ut Cic. Verr. 3, 46 *Decernit contrarium ac paullo ante decreverat*, i. e. divertim ab eo, quod paullo ante. Idem Somn. Scip. c. 4 *Aſtra errantia verſantur retro contrario motu, atque cælum*, dem lauf des firmaments entgegen. Hor. 1 ſerm. 2 v. 24 *Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.*

¶ Contrarium, *i*, n. ſubſt. das gegentheil, widerſpiel. Aut. ad Herenn. 4, 19 *In contrario* & mox: *Sententiam & contrarium & concluſionem frequentibus efferat verbis.* conf. c. 34 &c. Et plur. c. 45 *Contentio eſt, per quam contraria efferuntur.* Nep. 15, 4, 2 *Sin vult contraria.* Cic. Tuſc. 5, 17 *Contrariorum contraria ſunt conſequentia.* conf. mox *Econtrario.*

¶ Contrarie, adverb. hergegen, deme zuwider. Cic. Partit. Orat. c. 31 *Alio ſe eadem de re contrario ſcripto defendere.* Id. de Orat. 1 c. 31 *In quo aut ambigue quid ſit ſcriptum, aut contrarie.*

¶ Contrario, idem; quo Nepos uſus eſt 18, 1, 5 *At apud illos contrario nemo ad id officium admittitur.* Vitruv. 8, 1 extr. *Campeſtribus locis contrario non poſſunt haberi copiæ.* Conf. Borrich. Cogit. p. 76.

¶ Contrario, *are*, adverſari, zuwider ſeyn. Poſtremæ Latinitatis verbum. Proſper Aquitanicus de Promiſſ. 2, 33 *Qui dum ſibi quaſi contrariare viſi eſſent.* Duo loca contra Voſſium, qui improbarat hanc vocem, affert Sciopp. Animadv. p. 9.

¶ Contrarietas, *atis*, f. die widerwertigkeit. Macrob. Somn. Scip. 2, 15 *Nimquam ex duplicatis ſimilibus contrarietas emergit.* Et c. 16 *Nulla eſt contrarietas* &c. conf. Tertull. adv. Hermog. c. 35; & Sidon. 4, 12.

¶ Contraverſum, im gegentheil. Solin. c. 15 de Thracibus: *Recentem natum fletu parens excipit: Contraverſum læta ſunt funera.*

¶ Econtra, idem quod *contra*, hingegen; quo uſus non ſemel vetus Bibliotum interpres eſt. Nam apud Claſſicos auctores vix invenitur. Cicero ſimpliciter *contra* habet, aut *ex contraria parte*. E junioribus tamen & eruditiſſimi etiam illius uſu non abſtinuerunt: quos Voſſius notat de Vit. ſerm. 1, 24. Et putat ille quidem illud *econtra*, ex *e contrario* per compendium ſcripturæ, vel *& contra*, ſive συζητικῶς *econtra* natum. Poſſumus conjicere ex *ea contra* contractum eſſe. Nam ſicut *ea propter* pro *propterea* dixerunt veteres: ita & *ea contra* pro *contra ea* dicere potuerunt. Simpliciſſima ratio eſt, ex *e* & *contra* compoſitum ſtatuere. Non raro enim præpoſitiones componebant veteres, ſive geminabant: ut in *exante, inante, propalam*, &c. factum novimus. Nonnunquam & adverbiis eas dem jungebant. Ita enim *demagis, deforas, aforis*, &c. in veteribus ſcriptoribus & monumentis legimus. Adde, ſi placet, Anti-Barb. Latin. & Curas Poſteriores Cellarii, ubi auctores allegantur medii ævi, qui hac vocula uſi ſunt, & Tacitus, cui plures editores 12, 47, 5 tribuerunt, ab illa liberatur. Patronis ejus adde Alcimum Avitum epiſt. 4, & Servium in Æn. 6, 772; Impugnatoribus autem adjunge Theod. Ryckium ad d. l. Tacit. Aur. Vict. Cæſ. c. 39 ſub fin. *Et econtra ſuppliciis flagitioſi cujusque virtutum ſtudia augebantur.*

¶ Econtratio, diviſim debet ſcribi, dagegen, im gegentheil. Sen. epiſt. 85 *E contrario non remittetur*, &c. Tertull. de Anima c. 5 *Si non altos e contrario inſpexerint.* Colum. 11, 3 *In locis ſiccis* &c. *at uligineſis e contrario in dorſo.* Et ſic apud Nepotem 11, 1, 4; 22, 1, 2; 25, 9, 3. Et Cic. pro Roſc. com. c. 16 *Ex contrario.*

Contractio, &c. vide *Trabo*, Contradico, &c. *Dico*, Contraliceor, *Liceo*, Contrarietas, contraverſum, *Contra.*

CONTREBIA, *æ*, f. urbs Hiſpaniæ, victoria Metelli memorabilis apud Florum 2, 17, 10; Vellej. 2, 5, 2; Aur. Vict. Vir. illuſtr. c. 61, & Frontin. 1, 1, 12. Dicitur & *Centobrica*, de qua ſupra. *Contrebiam* Livii 40, 33, *Complegam* Appiani eſſe vult Ortelius.

Contrectabilis, contrecto, &c. vide *Trabo*, Contremo &c. *Tremo*, Contribulis, *Tribus*, Contribulo, &c. *Tribula*, Contribuo, &c. *Tribuo*, Contriſto, *Triſtis*, Contritio, *Tero*, Controverſia, &c. *Verto*, Contrucido, *Trux*, Contrunco, *Truncus.*

Contubernalis, contubernium, vide *Taberna*, Contubulatio, *Tubus*, Contueor, &c. *Tueor*, Contumacia, contumax, contumelia, *Tumeo*, Contumulo, &c. *Tumulus*, Contundo, &c. *Tundo*, Conturbatio, conturbo, &c. *Turba*, Conturmo, *Turma.*

CONTVS, *i*, m. κοντὸς, pertica, eine ſtange. Vet. Gl. κοντὸς, *pertica, ſudis, camax.* CAMAX autem & ipſum Græcum eſt. Idem Gloſſ. κάμαξ, *Rutica, pertica. Ratem conto ſubigere*, Virg. Æn. 6, 302; *regere*, Sen. Herc. fur. v. 768. *Contis remisque ſuperare adverſum amnem*, Plin. 8 epiſt. 8. Perticæ autem iſtæ, ſive conti, ſi ferrum haberent præfixum, inter arma non modo & inſtrumenta nautica, ſed bellica etiam erant. Virg. Æn. 5, 208, de Naumachia exponens: *Ferrataque ſudes & acutos cuſpide contos Expediunt.* Tac. An. 14, 5, 5 *Accronia imprudens, contis & remis, & quæ fors obtulerat, navalibus telis conſicitur.* Ibid. 6, 35, 2 in Sarmatarum armatura & *Contos* numerat: eosque prælongos fuiſſe Hiſt. 1, 79, 5 ſignificat. Et c. 44, 3 *Præfixa contis capita geſtans*, &c. *Contus* etiam inter tela, quibus in muros enitens hoſtis dejicitur. Ita Virgilius appellat Æn. 9, 510, & Lucan. 6, 174. ¶ 2. In Codice nominatur ludi genus, κόντος κόντας χωρὶς τῆς σύθηκας appellatum; quod Imperator vibrationem Quintianam interpretatur, de quo Salmaſ. Exerc. Flin. f. 726, Κοντὰξ namque *parvus contus* eſt.

¶ Contor, *atus ſum, ari*, verbum citatur ex Cic. Att. 11, 10 *Cumque ex eo de me contarctur*, hoc eſt, *ſciſcitaretur, quæreret*, ubi exemplaria quædam legunt *percontaretur*: verum etiam Græevius *contaretur* edidit; forſchen, a conto, nautarum pertica. *Cunctari* etiam ſcribi hanc vocem, teſtatur Donatus in Ter. Hec. 1, 2.

¶ Contabundus, *a, um*. Apul. Met. 8 p. 203 *Quem primum inſiliat, contabunda* (beſtia) *rimatur.* Sed malim referre ad *cunctari* tamdiu *cunctatur* beſtia, dum rimetur. Ita

¶ Contanter, ex Apul. pro *Cunctanter*, vide infra in *Cunctor.*

¶ Contatio, *onis*, f. die forſchung, apud Plinium 1 epiſt. 8, 4 ſq. Ita etiam Apul. 7 legunt *nec mora nec contatio* pro *cunctatio.*

¶ Contatus, *i*, m. conto armatus, ein piqueniter. Veget. 3, 6 *Utrum peditibus, an equitibus; utrum contatis, an ſagittariis amplius valeant, ſcire nos convenit.* Hi Græce dicuntur *Contophori.*

¶ Contŏmĕnobŏlon, *i*, n. κοντομονοβόλον, ludus, quo jactu perticæ ſe exercebant, luſtinian. Cod. l. 3 t. 34 l. 3.

¶ Contŏphŏri, milites longioribus haſtis inſtructi, piqueniter. Pollux 1, 10, 5 δορατοφόροι, κοντοφόροι.

¶ Contificium, *i*, n. vel Contiſigium, ut Caſaubonus putat, tamquam amphitheatrale verbum, ex vopiſci Probo c. 19 aſſertur, ut contum vel venabulum ſignificet, vel actum transfixionis ferarum. Editum enim eſt: *Addidi centum jubatos leones, qui omnes contificiis interemti ſunt.* At Salmaſius ex MSS. Palatino *poſticis* legit, quæ ibidem explicat.

¶ Decontor, *ari*, i. e. percontari, ſcrutari, rarius verbum, unterſuchen. Apul. Met. 7 p. 198 (Pricæo 148) *Dum in iſta necis mea decontor electione.* Vſus & lib. 10 eſt p. 239 *Unde potiſſimum caperet exordium, decontator.* Etiam forte melius ad *cunctari* retuleris.

¶ Percontor, *ari*, eſt conto explorare; a re nautica ad aliam translatum, promiſcue a quibusdam ſcribitur: *Percontari & Percunctari*, nachforſchen, fragen, erkundigen. Cic. de Fin. 2, 1 *Socrates percontando & interrogando eliciere ſolebat eorum opiniones.* Id. Brut. 1 ep. 18, 96 *Leges & percontabere doctos.* Plaut. Aſin. 2, 4, 95 *Si eſſes percontatus me ex aliis.* Id. Aul. 2, 2, 33 *Quæſo quod te percontabor, ne id te pigeat proloqui.* Auct. ad Herenn. 2, 15 *Ab adverſariis percontabitur accuſator.* Cic. in Bruto c. 46 *Theophraſtus cum percontaretur avi anicula quadam, quanti aliquid venderet.* Id. Somn. Sc. c. 1 *Ille me de republ. noſtra percontatus eſt.* Ter. Hec. 5, 3, 12 *Tua quod nihil refert, percontari deſinas.* Idem cum Plautino in Stich. 2, 1, 48 *Tua quod nihil refert, ne cures.* Rurſus Ter. Phorm. 2, 4, 12 *Percontatum ibo ad portum.* Quintil. 9, 2 p. 770 ita diſtincta eſſe *Percontari & interrogare* docet, ut illud noſcendi, hoc arguendi cauſſa quærere ſignificet. Quod cum contra intelligeret Popma de Differ. Verb. male arguit fallitatis. v. Burm.

¶ Perconto, *are*, activa forma, idem. Apul. Met. 11 p. 266 *Quod ſedulo percontaveram.* conf. Priſcian. 8 p. 799; & antiqua exempla ap. Nonium 7, 52.

¶ Percontans, *tis*. Apul. Flor. p. 362 *Percontanti nemo reſponderet.*

¶ Percontatio, *ōnis*, f. die unterſuchung, nachfrage. Cic. de Univerſ. ſub init. *Primum tempus ſalutationibus, reliquum percontatione conſumſimus.* Cæſ. B. G. 5, 13 *Nihil de eo percontationibus reperiebamus.* Scribitur etiam *Percunctatio*, ut Dialog. de Oratoribus c. 1. conf. Feſtum.

¶ Percontator, *ōris*, m. der zur ungebühr ausfraget. Horat. 1 epiſt. 18, 69 *Percontatorem fugito; nam garrulus idem eſt: Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures.*

¶ Procontor, *ari*, ausforſchen. Symmach. 6 epiſt. 53 Ed. Parei: *Ab hoc procontanda diſcetis.* Sic expreſſe ex MS. Giſan. al. aliter.

Contuſio, contuſus, vide *Tundo*, Contutor, *Tueor.*

Convacillo, vide *Vacillo*, Convadari, *Vas, vadis*, Convaleſco, *Valeo*, Convallare, &c. *Vallum*, Convallis, *Vallis*, Convariare, &c. *Varius*, Convatare, *Vas, vadis*, Convaſtare, *Vaſtus.*

Convectio, &c. quære *Veho*, Convelare, *Velum*, Convellere, *Vello*, Convena, conventiculum, &c. *Venio*, Convenuſto, *Venuſtus*, Converbero, *Verber, ĕris*, Converritor, converro, *Verro*, Converſatio, converſio, converto, &c. *Verto*, Conveſtire, *Veſtis*, Convexare, *Vexo*, Convexio, &c. *Veho.*

Convibro, vide *Vibro*, Conviciator, convicium, *Vox*, Convictor, convictus, &c. *Vivo*, Conviolo, *Vis*, Conviſo, *Video*, Convitium, *Vitium*, Conviva, convivium, &c. *Vivo.*

Convoco, &c. vide *Voco*, Convolvo, convolvulus, *Volvo.*

CŌNVS, *i*, m. κῶνος, eſt corpus, quod circumactu trianguli circa latus ſuum gigni intelligitur; aliis *meta* dicitur, ein kegel. Cic. Nat. D. 1, 10 *Alibi vel cylindri forma, vel quadrati, vel coni, vel pyramidis videtur eſſe formoſior.* Et ibid. 2, 18 pr. *Conum tibi ais, & cylindrum & pyramidem pulchriorem, quam ſphæram videri.* ¶ 2. Ab hac forma ita ſpeciatim dicitur ſupremum galeæ, ſuper quo criſtæ ſunt, die ſpitze am helm. Virg. Æn. 5, 468

Et conum inſurgit galeæ, criſtaſque cruentas.

Et Ovid. Met. 3, 108 *Tegmina mox capitum picto nutantia cono.*

¶ 3. *Coni* etiam fructus abietis, pini, & cupreſſi dicuntur, tannzapfen, zirbelnüſſe. Serv. in Æn. 3, 680 *Conus*, inquit, *dicitur fructus cupreſſi & ipſa κωνοειδὴς eſt. Nam a rotunditate in acumen levatur.* ¶ 4. *Conus* pix liquida, Dioſc. 1, 79.

¶ Conula, æ, f. dimin. herba, poſium. Apul. de Herb. c. 57.

¶ Cōnĭfer, & Cōnĭger, *a, um*, arborum, quæ conos ferunt, epitheta. Virg. Æn. 3, 680 *Aëria quercus, aut conifcræ cyparifſi.* Catull. de Nupt. Pel. & Thet. 164, 106 *Quercum aut conigeræm ſulanti cortice pinum.*

¶ Cōnoĭdes, κωνοειδὴς, quicquid coni habet figuram, was eine geſtalt hat wie ein kegel. Vide modo adducta Servii de cupreſſo verba, quæ de fœmina arbore potiſſimum intelligenda ſunt.

¶ Convulnero, vide *Vulnero*, Convulſio, *Vello*.

CŎNŸZA, æ, f. κόνυζα, Theophraſtus *pulicariam* vocat, quia ſubſtrata pulices necat, gelbe mûnz, Matthiol. dürrwurz, flöhkraut. Conf. Plin. 21, 9 & 10.

¶ Cony zois, *ĭdis*, f. herba eadem quæ *Conila*, kleiner yſop, Plin. 19, 8.

Coodibilis, vide *Odi*, Cooleſco, *Oleo*, Coonero, *Onus*, Cooperator, &c. *Opus*, Cooperculum, cooperio, &c. *Pario*, Cooptatio, *Opto*.

CŌOS, κῶος; in ludo talorum ſenio ſive ſenarius erat, ἓξιτης. Vide *Senio*, ſub *Sex*; Item *Canis* & *Talus*. ¶ 2. Cōos, Inſula, vide infra *Cous*.

Cōpa, vide *Caupo*, & mox *Copia*, Copadia, vide *Cupedia*.

CŌPE, *es*, f. κοπὴ, *ſectio*, der ſchnitt, a κόπτω, *feco*.

¶ Cōpis, *ĭdis*, f. κοπὶς, a κόπτω, *ſcindo, feco*, cultер ſive gladius leviter curvatus, falci ſimilis, ein ſebel. Curt. 8, 14, 29 *Copidas vocat gladios leviter curvatos, falcibus ſimiles.* Apul. Met. 11 p. 260 *Illum ſuccinctum chlamyde copides & venabula venatorem fecerant.* Ergo tam in bello, quam venatione uſus illarum fuit. v. Freinsh. Ind. Curt. hac voce. Leunclav. ad Xenoph. not. p. 1036 ſeq. & in Pand. Turc. c. 172. Briſſon. de Regno Perſ. 3 p. 258. Lipſ. Analect. ad Milit. Rom. 3, 3, & Saturn. 2, 9. ¶ 2. Eſt etiam cœnæ Laconicæ nomen, Freinsh. ibid. & Rhodig. Lect. ant. 14, 58. Hinc

¶ Copiſſo, *are*, κοπίζω, eſt convivium celebrare in Titthenidiis, i.e. quando nutrices pueros deferunt in Dianæ templum. v. Rhodig. l. c.

¶ Χρόcŏpe, *es*, f. ἀποκοπὴ, figura contraria paragogæ; ut Virg. ecl. 1, 33 *Nec ſpes libertatis erat, nec cura peculi*, pro *peculii*.

¶ Apocŏpus, *i*, m. ἀπόκοπος, abſciſſus, ſpado, mutilus, ein verſchnittener. Iul. Firmicus 3, 14, 8 *Ineffaces & apocopos reddent, & qui nihil agere poſſint.*

¶ Periсŏpe, *es*, f. περικοπὴ, amputatio, conciſio, Hieron. ad Pammach. vulgo ita vocant loces ſcripturæ ſacræ, ut *Pericopæ Evangelicæ*.

¶ Syncŏpe, *es*, f. συγκοπὴ, figura dictionis epentheſi contraria; ut, *Cingite fronde comas & pocula porgite dextris*, pro *porrigite*, Virg. Æn. 8, 274. ¶ 2. *Syncope* defectio ſeu deliquium animi dicitur, ohnmacht. Vide *Syntexis*.

¶ Syncŏpo, *are*, in ohnmacht fallen. Veget. de Re vet. 1, 56 *Si quod jumentum ſyncoparverit.*

¶ Syncopātus, *a, um*, ohnmächtig, apud eumdem Veget. 1, 53.

CŌPHĪNUS, *i*, m. κόφινος, ſporta, corbis, ein korb, kober. Colum. 11, 3 *Stercorata terra indita cophinis.* Iuvenal. ſat. 3, 13 *Dehibra locantur Iudæis, quorum cophinus fœnumque ſupellex.* Rationes nummorum & expenſarum in exercitu adſervabantur in cophinis. vid. Veget. 12, 20. Vet. Gloſſ. κόφινος, *Corbis, corbula, qualus.* conf. Iſidor. 20, 9.

CŌPIA, æ, f. (quaſi Coopia,) Dea ubertatis ac abundantiæ apud antiquos, Fortunæ comes, de qua Luctatius, vetus ſcholiaſtes Statii, in Theb. 4, 106. Hæc fingebatur cornu geſtare plenum uvis, malis, ac ſpicis: unde *Cornu Copiæ*, proverbialiter quaſi, de abundantia celebratur. de quo vide Chiliad. & ſupra *Amalthea*. Huc reſpexit Horat. 1 od. 17, 14 *Hinc tibi Copia Manabit ad plenum benigno Ruris bonorum opulenta cornu.* Et Carm. ſeculari v. 59 *Apparetque beata pleno Copia cornu.* Et 1 epiſt. 12 v. ult. *Aurea fruges Italiæ pleno diffudit Copia cornu.* Alii tamen hoc cornu ipſi Fortunæ tribuunt. vid. Plutarch. de fortun. Rom. Pop. p. 318; & Heinſium ad Heſiod. c. 11. ¶ 2. Hinc de quavis abundantia & multitudine *Copia* dicitur, menge, überfluß. Cic. Att. 2, 6 *Libris me delecto, quorum habeo Antii feſtivam copiam.* Id. Off. 1, 43 *Omnium rerum copia affluat.* Et de Amic. c. 15 *Omnibus copiis circumfluere.* Sic & dicendi ubertas *copia*. Cic. de Orat. 1, 12 pr. *Quid diſcernes eorum ubertatem in dicendo & copiam ab exilitate?* Et Verr. 2, 4 pr. *Quod eſt ingenium tantum? quæ tanta facultas dicendi & copia? Bonam copiam ejuravi.* v. *Ejuro*. ¶ 3. *Copia* pro facultate & poteſtate, die gelegenheit, die macht, das vermögen. Ter. Andr. 2, 1, 20 *Neque pol auxilii locum habeo, neque conſilii copiam*, ich weiß weder zu helffen noch zu rathen. Hinc *Copiam rei dare, facere*, geſtatten, macht geben, zulaſſen. Ter. Heaut. Prol. v. 28, 29; & 2, 3, 41; Cic. de Orat. 3, 33; Plaut. Capt. 3, 5, 90; & Cure. 2, 3, 51. *Copiam alicujus habere*, Sall. B. Iug. c. 111. *Copia eſt, illi in otio vivere*, Id. B. Cat. c. 17. *Ea res dedit exiſtimandi copiam*, Ter. Heaut. 2, 3, 41. Virg. Æn. 1, 520 *Poſtquam introgreſſi, & coram data copia fandi.* Cum infinito Sall. Catil. 17, 6 *Quibus magnifice vivere copia erat*, h. e. vivendi. ¶ 4. *Ex copia verum ſtatuere & conſilium capere* Salluſtio Iug. 39 extr. & 98, 3 ſignificat ex conditione rerum. Id. Iug. 90, 1 *pro rei copia*.

¶ Cōpiæ, *arum*, f. pl. exercitum ſignificant, ein heer, kriegs-volck. Ter. Eun. 4, 6, 17 *Vidin' militem ſecum ad te quantas copias adducere?* Cic. fam. 12, 5 *Magnas Romæ Panſa copias ex delectu Italiæ comparat.* Hinc eleganti metaphora Ter. Heaut. 4, 1, 56 *In anguſtum oppido nunc meæ coguntur copiæ*, i. e. in extremo verſor diſcrimine, ich weiß weder aus noch ein. Sic enim laborat exercitus iniquo concluſus loco. ¶ 2. Sed & ſingularis de multitudine militari uſurpatur. Virg. Æn. 2, 564 *Reſpicio, & quæ ſit me circum copia luſtro*, i. e. quanta manus militum ſive numerus; itaque locutum Salluſtium Servius ibidem obſervat. Pompejus ad Lentulum ap. Cic. Att. 8, 12 *Ad Domitium literas miſi, uti ipſe cum omni copia ad nos veniret.* Et paullo poſt: *Alter in Siciliam, cum ea copia, quam Capuæ, & circa Capuam comparaſtis.* Ipſe Cic. Att. 13 epiſt. ult. *Omnis armatorum copia.* Sic, *Levis copia*, Tac. An. 2, 52, 4. v. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 21. Adde Hirt. B. Afric. c. 10. ¶ 3. *Copiæ* & commeatus ſignificant, hoc eſt, quicquid ad victum pertinet, proviant. Cæſ. B. G. 4, 4 *Se eorum copiis aluerunt.* Cic. pro Dejot. c. 5 *Ille exercitum Cn. Domitii ſuis copiis & tectis ſuſtentavit.* Sen. ad Helviam c. 6 *Quid tam abruptum undique, quam hoc ſaxum? quid ad copias reſpiciente jejunius?* Plin. 2 epiſt. 17 *Suggerunt affatim ligna proximæ ſilvæ: cæteras copias Oſtienſis colonia miniſtrat.* Tac. Hiſt. 3, 15, 3 *Auxiliares cohortes in agrum Veronenſium miſſæ, ut ſpecie parandarum coptarum, civili præda miles imbueretur.*

¶ Copiŏlæ, f. pl. dimin. *Extenuatiſſimæ copiolæ*, Brut. ad Cic. fam. 11, 13.

¶ Copio, *are*, vel Copior, *ari*, augere, locupletare, parare copias. Q. Claudius apud Gell. 17, 2 *Romani armis & magno commeatu prædaque ingenti copiantur:* ubi Gellius addit: *Copiari* verbum caſtrenſe eſſe, ex eademque figura, qua *lignantur, pabulantur & aquantur*, conf. Nonium 2, 141.

¶ Copiārius, *i*, m. idem qui *Parochus* in Horat. 1 ſat. 5, 46, ubi Acron: *Parochi latino vocabulo Copiarii dicti ſunt, ut auctor eſt Porphyrius, quod omnium rerum neceſſariam copiam regum populorumque legatis ſuppeditabant.*

¶ Copiōſus, *a, um*, quod abundat copiis, häufig, volckreich, überflüßig. Cic. Att. 5, 18 p. 529 *Locus copioſus a frumento.* Nepos 18, 8, 5 *Illa* (via) *quæ omnes commeabant, erat copioſa, omniumque rerum abundans.* Sic Cic. pro Arch. c. 3 *Vrbs copioſa*, in qua omnium rerum eſt copia. Id. Off. 2, 22 *Nunquid copioſior L. Mummius, cum copioſiſſimam urbem funditus ſuſtuliſſet?* & de Orat. 3, 32 *Copioſior orator.* Cic. Verr. 2, 36, 1 *In dicendo copioſus.* Cæſ. Gall. 1, 23 *Oppidum maximum & copioſiſſimum.*

¶ Copioſe, abundanter, überflüßig, reichlich. Cic. Nat. D. 2, 47 *Paſtum animantibus large & copioſe natura comparavit.* Sic, *De re aliqua copioſe diſſerere.* Id. pro Flacco c. 17 ext. *loqui*, Id. de Orat. 2, 35. Id. in orat. c. 4. *Copioſius dicere:* de Orat. 1, 62; & 3, 32 *Copioſiſſime dicere; laudare*, ibid. 2, 10; *defendi*, pro Quintio c. 28.

¶ Copiōsĭtas, *atis*, f. die menge. Pacuvio tribuitur.

¶ Cōpis, *e*, antiquum adjectivum, contractum ex *Coopis*, quaſi cum ope, i. e. copioſus, dives, reichlich, voll. Plaut. Bacch. 2, 3, 117 *Vt amantem beritem copem facerem filium.* conf. Id. Pſeud. 2, 3, 8; & Pacuv. teſte Nonio 2, 119; & Feſtus. Veteſtiſſimi *Ops* & *Cops* pro *opulentus* & *copioſus* dicebant, teſte Priſciano 7 p. 752.

¶ Copōna, *æ*, f. *taberna*, inquit Feſtus, *a copiis dicta*, ein gaſthof, vide ſupra *Caupona* in *Caupo*.

¶ Copo, *ōnis*, m. primum, poſtea *Caupo* dictus. Vide locum Cicer. ſupra in *Caupo* & adde Martial. 3 epigr. 57.

¶ Cōpa, æ, f. mulier quæ cauponam exercet, eine wirthin. Suet. Ner. c. 27 *Diſpoſita per litora & ripas diverſoriæ tabernæ parabantur, inſignes ganeæ, & matronarum inſtitoriæ operas imitantium*, &c. Vide plura ſupra in *Caupo*. Adde Voſſ. 1 Inſtit. Orat. p. 161.

¶ Adcopiōsus, *a, um*. Gloſſ. lat. gr. *Adcopioſus*, ἐυπορος.

¶ Percopiōsus, *a, um*, valde copioſus, weitläuftig. Plin. 9 epiſt. 31 *Legi, quæ de me ſcripſiſti: in quibus percopioſus fuiſti.* conf. Sidon. 1, 1.

¶ Percopioſe, adverb. ſehr reichlich). Sidon. 4 epiſt. 7 *Percopioſe me officii votivi compotem fecit.*

¶ Incopiōsus, *a, um*, ſine copia, leer. Tertull. de Iejun. c. 5 *Solitudo incopioſa.* Contrarium *copioſus* fuit ſupra in Nepote 18, 8, 5.

CŎPIĀTA, *æ*, m. κοπιατὴς, veſpillo, ein todtengräber. Copiatæ, quorum munus erat, cadavera mortuorum obvolvere, efferre, ſepelire, clericis accenſetur l. 1 Cod. Theod. de luſtrali Collat. & l. 15 de Epiſc. Adde Novell. Iuſtin. 59, & Briſſon. de V. S. lib. 3.

Copis vide in *Cupe* & *Copia*; Copo, copona in *Caupo* & *Copia*.

COPREA, vel Coprias, *æ*, m. ſcurra, a κόπρος, *ſtercus*, quaſi *Stercoreus*, βωμολοχος, γελωτοποιὸς, ein poſſenreiſſer, hof-narr. Vſus Suet. Tib. c. 61 extr. item Claud. c. 8. Vide ad priorem Suet. locum Caſaubonum; Lipſ. Elect. 2, 17; Turneb. 22, 32; Taubm. Plaut. p. 791; Salm. de Pallio p. 334. *Capreas* malit Torrentius, laſcivos animalis illius inſtar.

¶ Copri nus, *i*, m. idem. Ita *Cyprianus ab inimicis immutata una litera Coprianus* vocatus, quaſi qui elegans ingenium & *melioribus rebus aptum ad aniles fabulas contuliſſet.*

¶ Copros, *i*, m. κόπρος, *ſtercus*, koth, miſt. Varro: *Non Herculem poteſt, qui Augiæ agebat Coproп.*

¶ Coprŏphŏrus, *i*, m. κοπροφόρος, κοπραγωγὸς, qui exonerat latrinas fœcibus.

¶ Incoprio, *are*, ἐγκοπρίω, dicteriis impetere, & conviciis quaſi ſtercore conſpurcare, verläſtern, ſchmähen. Commodian. Inſtr. 19 *Incopriat cives unus deteſtabilis omnes.* In Gloſſ. Iſidori eſt *Scurra, qui incopriatur.*

COPTA, *æ*, f. κοπτὴ, placenta tundendo facta & propter duritiem colaphi vice ſervis porrigenda, ut fuadet Martial. 14 epigr. 68. *Peccantis famuli pugno ne percute dentes: Clara Rhodos coptam, quam tibi miſit, edat.*

¶ Coptoplăcenta, *æ*, f. idem. Petron. c. 40 *Porcelli ex coptoplacentis facti.* Adde Scheff. not. p. 83.

COPTUS, *i*, f. quæ nunc Cana eſt, Ægypti fuit urbs, cujus memînit Plin. 6, 23. Ælian. 10, 23 Ἐν Κοπτῳ τῇ Αἰγυπτίᾳ τὴν Ἶσιν σέβουσιν Αἰγύπτιοι, &c. *In Copto Ægyptia urbe Iſin Ægyptii colunt.*

¶ Coptĭcus, *a, um*, adject. Ægyptius. Apul. Met. 2 p. 127 *Miſcrere, per nocturna ſilentia, & adyta Coptica, & per incrementa Nilotica*, &c.

¶ Coptites, *æ*, m. una ex Ægypti nomis ſive præfecturis, Plin. 5, 9.

CŌPŬLA, *æ*, f. quicquid connectit & conjungit, ein band, & ſpeciatim vinculum ſive lorum, quo ligantur canes venatici, eine koppel. Nepos 14, 3, 2 *Gerens dextra manu clavam, ſiniſtra copulam, qua vinctum ante ſe Thyum agebat.* Plaut. Epid. 5, 1, 11 *Quæritant me, in manibus geſtant copulas.* Ovid. Triſt. 5, 9, 27 *Canem Luctantem fruſtra copula dura tenet.* Id. Met. 7, 774 *Copula detrahitur canibus.* Quod hic *detrahere copulam canibus*: id lib. ſeq. in Meleagri fabula v. 333 *Vinculum canibus adimere*; Vid. Barth. Adverſ. 8, 14 dixit. Vet. Gloſſ. *Copula*, χάλε, ἀλυσίδιον μέλος, ἄρθρον χειρὸς, χαιτάλυσις, χειρόδεσμος. Horat. 1 od. 13, 17 de amantibus: *Felices ter & amplius, Quos irrupta tenet copula*, &c. Sic *Copula æmulorum* dicitur, qui intercedit veluti medius, ne æmulatio in obtrectationem erumpat. Sic, *Copula fuit Attieus Ciceronis, & Hortenſii*, Nepos 25, 5, 4. Sic Iulia Pompeji & Cæſaris,

ris *copula* fuit: qui enim illa neceſſitudine continebantur adhuc, ſoluto per mortem Juliæ fœdere, ad arma prorupere: *Male cohærentis pignus concordiæ* Vellejo ob id dicitur 2, 47, 2. *Copula* grammaticis eſt particula copulativa: Logicis vinculum ſubjecti & prædicati; ſcil. verbum *eſt*, aut explicitum, aut in verbo alio latens.

¶ Cōpulo, *avi, atum, are*, colligare, conjungere, verbinden, vereinigen. Cic. Acad. Qu. 4, 45 extr. *Tu cum honeſtas in voluptate contemnenda conſiſtat, honeſtatem cum voluptate, tamquam hominem cum bolua copulabis?* Id. de Orat. 1, 51 *An hæc inter ſe jungi copularique poſſint.* Id. de Fin. 3, 4 *Copulare voluntates. Copulare ſermonem cum aliquo*, ein geſpräche halten, Plaut. Pœn. 3, 3, 42. Id. Aul. 1, 2, 38 *Dexteras copulantur*, pro *copulant*.

¶ Copulatus, *a, um*, conjunctus, verknüpft, verbunden. Cic. Tuſc. 1, 29 *Nihil animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex.* Id. Verr. 4, 66 *Copulati in jus pervenimus*, zuſleich, mit einander. Et Off. 1, 17 *Nihil amabilius, nec copulatius, quam morum ſimilitudo bonorum.* Lucret. 6, 1086 *Inter ſe quædam coplata*, contracte pro *copulata*.

¶ Copulatum, *i*, n. ſubſt. Gell. 16, 8 *Quod Græci* συμπεπλεγμένον, *nos vel conjunctum vel copulatum vocamus.*

¶ Copulatio, *onis*, f. die verknüpfung, verbindung. Cic. Nat. D. 2, 46 extr. *Copulatio rerum, & quaſi conſentiens ad mundi incolumitatem, coagmentatio naturæ.* Et de Fin. 1, 20 *Primi congreſſus copulationeque conſuetudinum.*

¶ Copulatus, *ûs*, m. ſubſt. idem. Arnob. lib. 1 ſub init. *Rationum conſequentium copulatu.*

¶ Copulate, adverb. aneinander. Gell. 10, 24 *Dic-quinti pro adverbio copulate dictum eſt.* Et 17, 7 *Copulate permixteque dictum.*

¶ Copulatim, idem. Gloſſ. Vet. *Copulatim*, ἑξῆς.

¶ Copulativus, *a, um*, verbindlich. Eadem Gloſſæ: *Copulativus*, συναπτικός, συμπλεκτικός. conf. Indor. 1, 11. Mart. Capella 3 p. 70.

¶ Copulator, *ōris*, m. qui copulat, apud Firmicum.

¶ Copularrix, *īcis*, f. Pervigil. Veneris v. 5 *Cras amorem copulatrix inter umbras arborum Implicat.* Ambrol. epiſt. 84 f. 263 ed. Froben. *Indubitanter apparet, copulatricem quamdam eſſe virtutem, qua ſibi confœderatur & concinit multiplex ſanctorum unitas.* Et Auguſtin. de Trinit. 11, 9 extr. *Voluntas copulatrix parentis & prolis.*

¶ Concopulo, *are*, idem quod ſimplex *Copulare*. Lucret. 6, 1075 *Denique res auro argentum concopulat una.*

CŎQUO, *coxi, ctum, ĕre*, kochen. Notæ verbum ſignificationis. *Coquere panem*, backen. Varro ap. Nonium 12, 52. *Coquere cerevisiam*, brauen. *Coquere cibum*, Lucret. 5, 1101, kochen: & alia ſignificatione pro *concoquere*, dauen, verdauen. *Coquere lateres*, ziegel brennen, Cato R. R. c. 39. Tribuitur & fabris, Juvenal. 15, 165 *Cum raſtra & furcula tantum Aſſueti coquere. Coquere ferrum*, eiſt candefacere, & ita fingere ac formare. Conf. paullo poſt *Recoctus. Coquebatur ei cœna*, id eſt, apparabatur, Nep. 15, 5, 3. conf. Plaut. Pſeud. 3, 2, 100. *Sol coquit fructus*, ſie machet reiff, Varro R. R. 3, 14. ¶ 2. *Bellum & conſilia coquere*, Livius 8, 3 dixit pro clanculum moliri: *Omnibus conſultationibus inter ſe principes Romanum coquebant bellum*; heimlich fürhaben. Silius ita uſus eſt 10, 430 *Latie que extrema coquebant Cœpta viri.* Et 16, 3 *In tempus poſita ad renovandum bella coquebat.* Adde quæ ad 7, 403 ex Barthio noravit Cellarius, & quæ Drakenb. ad Sil. 2, 327. ¶ 3. *Coquere* & cura hominum dicitur, id eſt macerare, affligere, qualen. Ennius apud Cic. de Senect. pr. *O Tite, ſi quid ego adjuto, curamve levaſſo, Quæ nunc te coquit, & verſat ſub pectore fixa*, &c.

¶ Coctus, *a, um*, gekocht; ut, *Coctus parvo*, Horat. 2 ſat. 2, 28. *Cocta vendere*, Suet. Claud. c. 38; quod plenius Salluſtius Iug. c. 45 dixit *cibum coctum vendere.* Vid. Torrent. ad d. l. Suetonii. *Cibaria cocta decem dierum*, Nep. 18, 8, 7. *Poma matura & cocta*, reif obſt, Cic. de Senect. c. 19. ¶ 2. Translate pro ſuavi. Cic. Att. 3 extr. *Bene coctus & conditus ſermo*, wohl eingerichtet.

¶ Coctio, *ōnis*, f. die kochung, dauung. Plin. 20, 9 *Coctionem facere*, i. e. concoquere. Tres autem feruntur coctiones: Prima fit in ventriculo coquente chylum, unde & χύλωσις dicitur; ſecunda in hepate, in quod venæ meſaraicæ, quod de chylo exſuxerunt, convehunt; tertia in extremis furculis venarum diſtributarum in membra ſingula nutritionis cauſſa. Vide Digeſtio in *Digero*.

¶ Coctūra, *æ*, f. idem quod *coctio*. Colum. 12, 18 extr. de vaſis vindemiæ picandis: *Si quanta pars picis Bruttiæ in univerſam coctu ram adjiciatur, utiliſſimum ſit omni vindemiæ.* Vitruv. 7, 9 *Coctura crebris efficitur, ut adveniant minio colores.* Apicius 6, 2 pr. *Dimidia coctura decoques, dum obduretur*, laß es halb einkochen. ¶ 2. Calor, quo fructus matureſcunt. Plin. 14, 4 *Ea cali temperies fulſit, quam coctu ram vocant, ſolis opere*, gut reif-wetter.

¶ Coctor, *ōris*, m. pro coquo, ein koch. Petron. c. 95 *Coctores infularii*que. Apud Plaut. Pœn. 3, 2, 9 Pareus legit, *Iuris coctores, qui lites creant.* Sed Turneb. 15, 7 *coctiores legit*, & ridiculi cauſſa cum alluſione ad jus culinarium ita dici obſervat, qui *juris doctiores* eſſe debebant. ¶ 2. Prodigus, ein ſchlemmer, praſſer, quod habet Cælius in Foro R. ex Sen. de Benef. 4, 26, ubi Gruter. & Gronov. legunt *Decoctor: Qui coctori credet pecuniam?*

¶ Coctilis, *e*, gebrannt: ut, *Tegulæ coctiles*, dach-ziegel. *Lateres coctiles*, hoc eſt, cocti, gebackene ſteine, mauer-ziegel, Vall. 1, 8. Sic, *Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem*, Ovid. Met. 4, 58 dicitur. Et, *Murus inſtructus laterculo coctili*, Curt. 5, 1, 25. ¶ 2. Treb. Pollioni Claud. c. 14 *Coctilia* ſunt, quæ Vlpianus de V. S. l. 167 *ligna cocta* vocat, *ne fumum faciant.* Vulgo, *acapua.* Non multum differebant a carbonibus: nec enim manu, ut ligna, ſed batis ſive batillis tractari ſolita, ut carbones, quod Trebellii locus indicat. Vid. Lipſ. Elect. 1, 30.

¶ Coctibilis, *e*, leicht zu kochen; ut, *Caro coctibilis*, Plin. 16, 6, quæ facile coquitur. Scribitur etiam *Coquibilis, e.*

¶ Coctilicius, *a, um*; ut, *Taberna coctilicia*, ubi coctilia coquuntur & venduntur, Capitol. Pertin. c. 3, garküche.

¶ Coctivus, *a, um*, das leichtlich gar kochet. Plin. 15, 23 *Coctivæ caſtaneæ.*

¶ Cocturarius, *i*, m. ein koch. Gloſſ. gr. lat. ἑψητὴς, *Cocturarius.*

¶ Cŏcŭlum, *i*, n. plur. Cŏcŭla, *orum, ligna minuta coctionibus apta*, kochholtz. ¶ 2. Et *vaſa quædam ænea*, in quibus coquitur, Feſto ſunt, kochtöpffe. In ſing *Coculum ahenum*, ein keſſel. Cato R. R. c. 11. Varro in Scalig. Fragm. p. 57 & ap. Non. 12, 52 *Cocula, quæ coquebant panem.* De lignis Plaut. Capt. 4, 2, 67 *Epulas fovere coculis ferventibus*, al. *foculis.* v. Gronov. & Ilid. gloſſ.

¶ Cŏquus, ſive Cocus, *i*, m. ein koch, ein becker. Coquum & piſtorem apud antiquos eundem fuiſſe, monet Feſtus. v. Taubm. in Plauti Epid. p. 493. Quantus coquorum in familiis beatorum numerus fuerit, conjice ex illo Perronii c. 47, ubi *quadrageſimæ coquorum decuriæ mentio*: quamquam Satyrica hyperbole non abeſt: i legans illud Martialis eſt 14 epigr. 218 *Non ſatis eſt ars ſola coco: ſervire palatum Nolo: cocus domini debet habere gulam*: Significat, Cocum in apparandis cibis, non tam ſuam artem, quam domini palatum debere ſequi: neque enim hunc ſervire temere, hoc eſt, probare maxime, quod cocus ex præſcripto artis diligentiſſime curaverit, ſed ſuo pro ſtomacho quod maxime petat. ¶ 2. *Coque* vel *coce* vocativum & particulam *quoque* eodem ſono pronunciatam apparet ex jocis Ciceronis apud Quintil. 6, 3 p. 541, ubi ſimilis ex Donato ad Ter. Adel. 3, 3 adfertur.

¶ Cŏqua, *æ*, f. Plaut. Pœn. 1, 2, 38 *Coqua eſt hæc quidem.* vid. Goelen. in Probl. Gramm. 3, 25 & Pincier in Otio 3, 12.

¶ Cŏquīna, *æ*, f. verus pro *culina* eine küche. Sic Nonius 1, 273 *Colinam*, ut ſcribit, per *Coquinam* interpretatur. Feſt & apud Palladium 1, 37 *Coquina fuſoria*, die rinne oder goſſe in der küche. Sed apud Apul. de Philoſ. mor. p. 17 coquendi artem notat; culinam vero apud Arnob. 4 p. 130. Add. Auguſt. de C. D. 22, 8.

¶ Cŏquinus, *a, um*, adject. küchen-; ut, *Forum coquinum*, Plaur. Pſeud. 3, 2 pr.

¶ Cŏquīno, *are*, pro *coquere*, kochen. Ibidem v. 85 & v. 64 *An tu coquinatum te ire quoquam paſtulas?* hoc eſt, ire ad coquendum. conf. Aul. 3, 1, 3; & Nonius 2, 129.

¶ Coquito, *are*, frequent. a *coquere*, Feſto teſte, qui interpretatur, *frequenter coquere.* Plautum poſuiſſe ait; Sed quia nusquam apud illum hodie comparet, ſuſpicantur eruditi, Feſtum legiſſe *Coquitare*, ubi *Coquinare* eſt in locis jam citatis.

¶ Coquinaris, *e*, küchen-. Varro apud Nonium 3, 32 *Noctu cultro coquinari ſe trajecit.*

¶ Coquinārius, *a, um*, idem, ut, *Vaſa coquinaria*, Plin. 31, 11. Sic ars coquendi dicitur *Coquinaria.*

¶ Coquinātōrius, *a, um*, idem, pro quo *Cocinatorius* apud Iurisconſultos legitur, ſicut *Cocus* pro *Coquus* vereres dixerunt. v. L. 19 §. 12 Dig. de Auro, argento &c. *Cocinatorium inſtrumentum.* Sed l. 6 D. de Penu legat. *cocitatoria vaſa*, quaſi a cocitare vel coquitare frequentativo.

Compoſita a Coquo.

¶ Concŏquo, *xi, ctum, ĕre*, verdäuen. *Cibus facillimus ad concoquendum*, eine ſehr dauliche ſpeiſe. Cic. de Fin. 2 c. 20. ¶ 2. Ad Metaphoram tranſtulerunt Cic. ad Qu. fratr. 3 extr. *Hæc odia non ſorbeo ſolum, ſed etiam concoquo*, ich freſſe es in mich, und verdäue es auch. Liv. 4, 15 *Quem ſenatorem civitas concoquere vix poſſet, civem ferret*, vertragen. Sen. epiſt. 2 *Cum multa percurreris, unum excerpe, quod concoquas.* Petron. c. 105 *Tres plagas Spartana nobilitate concoxi.*

¶ Concoctus, *a, um*, una coctus, durch einander gekocht; ut, *Concocti odores*, Lucret. 2, 852.

¶ Concoctio, *ōnis*, f. ἡ πέψις, die verdäuung. Plin. 11, 37 *Concoctione maturata.* Id. 20, 5 *Concoctionibus confert.* Solin. c. 40 *Si concoctio non fuerit inſecuta.*

¶ Decoquo, *ĕre*, abkochen, abſieden, einkochen. Horat. 2 ſat. 1, 74 *Decoqueretur olus.* Virg. Georg. 1, 295 *Decoquit humorem.* Liv. 32, 2 *Quarta pars argenti decocta erat*, es war ihm in ſchmeltzen abgegangen. ¶ 2. Tralate dicuntur *decoquere*, & *decoquere vem*, qui eam dilapidant & conſumunt, verthun, durchbringen. Cic. Phil. 2, 18 *Tenone memoria prætextatum te decoxiſſe?* Cum igitur dicatur de eo, qui patrimonio ſuo excidit, in malam partem accipitur. Aliter tamen apud Spartianum Hadrianus c. 7 *Senatoribus, qui non vitio ſuo decoxerant, patrimonium explevit.* Ibi enim *decoquere* eſt per infortunium aut alium caſum, non ſuam culpam, de rebus ſuis devolvi. Eriam Cic. Phil. 2, 18 dixerat: *Qui fortunæ vitio, non ſuo decoxiſſet.* Cæterum dilapidatores ejusmodi rerum ſuarum, & *decoquere* dicuntur & *decoqui.* Perſius 5, 57 *Hunc alea decoquit, ille in Venerem putret.* ¶ 3. Interdum autem actīvum ponitur pro paſſivo, e. g. Flor. prooem. 1 n. 8 *Inertiâ Cæſarum quaſi conſenuit atque decoxit*, ſc. Imperium, i. e. diſſipatum eſt. Colum. 1, 8 *Iam res ipſa decoxit*, i. e. abſumpta eſt. Et Tertull. adv. Gent. c. 42 *Templorum vectigalia quotidie decoquunt.* ¶ 4. Eſt & translatio elegans in illo Quintiliani 2, 4 *Materiam primo eſſe volo vel abundantiorem, etque ultra quam oporteat fuſam. Multum inde decoquent anni, multum vatio limabit, aliquid vel uſu ipſo deteretur.* Sic Claudian. 2 in Eutrop. v. 349 *Accenſam decoquat iram*, er ſoll den zorn fallen laſſen. v. Drakenb. ad Sil. 2, 327. Add. *Indecoctus.*

¶ Decoctus, *a, um*, abgekocht, ausgeſotten, milde; ut, *Aſparagi decocti in cibo*, Plin. 23, 1. Impropric, *Suavitas dulcis, & decocta*, Cic. de Orat. 3, 26. Hinc compar. apud Perſium ſat. 1, 125 *Si forte aliquid decoctius audis*, id eſt, limatius, caſtigatius. Nam quemadmodum aqua defæcatur, dum coquitur, ita ſcripta dum caſtigantur, & plurima de illis detrahuntur, meliora fiunt. ¶ 2. *Decocta* abſolute, geſotten waſſer. Juvenal. 5, 50 *Frigidior Geticis petitur decoctis pruinis.* Add. Suet. Ner. c. 48.

¶ Decoctum, *i*, n. ſubſt. pro re aliqua decocta, quam decoctionem vulgo dicunt, ein abgeſottener tranck. Plin. 22, 20 *Datur in decocto balani.* conf. 23, 1.

¶ Decoctus, *ûs*, m. ſubſt. das abſieden. Plin. 37, 12 de gemmis: *Mellis decoctu nitescunt.*

¶ Decoctio, *onis*, f. idem: ut, *Radicum decoctio potui data*, Apul. de Herb. c. 77. conf. Apic. 4, 3; Macer. 1, 1, 8; & 1, 2, 4 *Elixi decoctio.* Cæl. Aurel. Chron. 2, 13, 268 *Decoctio lentisci conficitur.* conf. Cod. 11 t. 9 l. 5.

¶ Decoctor, *ōris*, m. ein schlemmer, verprasser. Cic. Catil. 2, 3 *Rustici decoctores*: & Phil. 2, 18 *Lege Roscia decoctoribus certus locus constitutus.* Catull. 42, 4 & 44, 5 *Decoctoris amica Formiani.*

¶ Indecoctus, *a, um*, de quo nihil decoctum, vel minutum est. Ilcanus *B.* Troj. 3, 131 *Dum præclarum aliquid dolor indecoctus anhelat.* v. *Decoquere* n. 3.

¶ Dīcoquo, *ĕre*, wohl kochen, lange kochen lassen. Plin. 29, 6 *In decem sextariis olei veteris discoquunt.* Et eodem capite, multis interjectis, *discoquitur melle in vase novo.*

¶ Dīcoctus, *a, um*, ausgekocht. Idem 22, 25 *Lens magis dicocta cæsti aqua.* & mox: *ex aceto dicocta.*

¶ Excŏquo, *ĕre*, perfecte coquere, durchkochen, durchbraten. Lucret. 6, 962 *Terram sol excoquit.* Sic & impropriè, *Excoquere alicui malum*, i. e. excogitare, Plaut. Perf. 1, 1, 53, & Mil. 2, 2, 53. *Omnia purgat edax ignis, vitiumque metallis Excoquit*, i. e. coquendo tollit, Ovid. Fast. 4, 785.

¶ Excoctus, *a, um*, ausgebrannt. Ter. Adelph. 5, 3, 63 *Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo est.* vid. *Percoctus.* Ennod. 4, 33 *Urbanitas aulicis excocta fornacibus.*

¶ Excoctio, *onis*, f. ut, *Excoctio calcis*, das kalchbrennen, Impp. Cod. 12 t. 16 l. 3. *Excoctio panis*, brot-back, ibid. t. 39 l. 1. Et ibi l. 2 *Excoctio buccellati.*

¶ Inexcoctus, unausgekocht, unausgezehrt; ut, *Vertere inexcoctam glebam*, Sidon. Carm. 7, 381.

¶ Incŏquo, *ĕre*, hinein oder dran kochen. Apicius 2, 2 *Triti piperis cochleare unum incoquas.* ¶ 2. *Incoquere*, coquendo applicare, hoc est, deargentare vel deplumbare, glasuren. Plin. 34, 17 *Argentum incoquere*, versilbern.

¶ Incoctus, *a, um*, etiam dicimus, quod coctum non est, vel crudum, ungar, ungekocht, roh; ut, *Caro incocta*, Gell. 10, 15 ex Fabio Pictore. Plaut. Mil. 2, 2, 53 *Incoctum non exprimit: bene coctum dabit.* ¶ 2. *Incoctum* est coctum in quo, ab incoquere, in etwas gekocht. Plin. 35, 15 *Conficiuntur oleo incocta.* Et 36, 13 *Trabes spinæ oleo incoctæ*, in öl gekocht. Sil. Ital. 17, 633 *Incocti corpora mauri*, h. e. Barthio interprete, nigri quasi colore tincti postea incocto. Metaphorice Pers. sat. 2, 74 *Incoctum generoso pectus honesto*, h. e. imbutum, tinctum.

¶ Incoctilis, *e*, überzogen. Plin. 34, 17 *Opera ærea incoctilia*, id est, stanno vel argento inducta.

¶ Incoctio, *ōnis*, f. das einsieden, Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Incoctio aquosi liquoris.*

¶ Percŏquo, *ĕre*, durchkochen, reif machen. Ovid. Rem. am. v. 83 *Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas.*

¶ Percoctus, *a, um*, durchkocht. Plin. 22, 25 *Lens minus percocta.* Lucret. 6, 722 & 1107 *Nigra virum percoctaque fecla colore*: Intelligit Æthiopas calore solis perustos. vid. *excoctus.*

¶ Præcŏquo, *ĕre*, apud Plinium aliquoties legitur, zuvor kochen. Vid. 14, 9; & 18, 29 &c.

¶ Præcoctus, *a, um*, vorher gekocht; ut, *Præcocta alba facere*, Plin. 14, 9. Hinc

¶ Præcŏquus, *a, um*, frühzeitig, apud Martial. 13 epigr. 46, & Colum. 12, 37. Tertull. 4 adv. Marc. 4, 27 *Præcoqua, imo acerba dilectio*, id est, immatura. ¶ 2. *Præcoquis* & *Præcoquus.* Nævius ap. Nonium 2, 627 *Huic puellæ præcoquis libido inest.*

¶ Præcox, *ōcis*, quod ante tempus maturuit, was zu früh und vor der zeit reif ist, quicquid *præcoquam contraxit maturitatem*, sicut Columella l. c. ait: ut, *Præcox fructus*, Curt. 8, 5, 15. Sic *poma præcocia*; *ficus, uvæ præcoces.* v. Valla 6, 106, & 5, 31. Plin. præfat. lib. 6 *Risus præcox ille & celerrimus ante quadragesimam diem nulli datur.* Quintil. 1, 3 *Illud ingeniorum velut præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem*, hoc est, non fere unquam ad perfectionem, tamquam ad frugem fructumque pervenit. vid. quos laudat Pareus ad h. l. Huc respexit Poeta vetus ap. Apul. Apol. p. 328 *Odi puerulos præcoci sapientia.* Sicut Catonem velut ex oraculo prodidisse Plinius refert 7, 51 *Senilem prudentiam præmaturæ mortis esse signum.* Vid. & Sen. Const. ad Marc. c. 23 extr. Mantuan. lib. 7 Silv. *Mors ingeniis est invida semper præcocibus.* Adde Nonium 2, 627 & 678; & Voss. Etym. p. 405. ¶ 2. *Præcox medicina*, qua præveniuntur & præverterunter morbi. v. Samon. 852.

¶ Recŏquo, *ĕre*, zum andern mal kochen, aufwärmen, umschmeltzen. Cic. Senect. c. 23 *Neque me quis tanquam Peliam recoxerit.* Quem senem Medea, ut est apud Plaut. Pseud. 3, 2, 81, medicamento & suis venenis dicitur feciſſe rursus ex sene adolescentulum; vid. Taubm. ad l. c. p. 1005. De animis Virg. Æn. 7, 636 *Recoquunt patrios fornacibus enses.* Add. Drakenb. ad Sil. 4, 15. ¶ 2. Metaphorice, denuo erudire. Quintil. 12, 6 extr. *Dare se magistris informandum ac velut recoquendum.*

¶ Recŏquens, *tis*. Seren. Sam. c. 2 *Pulegium recoquens clementer.*

¶ Recoctus, *a, um*, aufgewärmt, umgeschmoltzen. Flor. 3, 20, 6 *Ferrum recoctum* est in ignem iterum immissum, & ad alios usus formatum. Sen. epist. 71 *Lana sæpius macerata & recocta*, ausgebrüht. Martial. 11 epigr. 53 *Massa recocta foco.* Horat. 2 sat. 5, 55 *Sæpe recoctus Scriba ex quinqueviro.* Ad quem locum quæ affert Acro, vanissima sunt. *Scriba ex quinquevиro* est, qui ante quinquevirali procuratione functus sit; *Recoctus*, id est, exercitatus in officiis, usuque callidus effectus. Itaque *recoctus* est iterum iterumque coctus, & ita percoctus. vid. Torrent. ad h. l. & Drakenb. ad Sil. 7, 403.

¶ Semicoctus, *a, um*, halb gekocht, halb gar. Plin. 18, 11 *Grana tritici semicocta.* Colum. 8, 5 pr. *Hordeum semicoctum.*

COR, *cordis*, καρδία, fons caloris vitalis in corpore humano, das hertz; ut, *Cor palpitat*, Cic. Nat. D. 2, 29. *Cor salit*, Plaut. Cas. 2, 6, 62. *Cor emoritur noviſſime*, Plin. 11, 37, 69. *Duplex cor* habere dicuntur Paphlagonicæ perdices, Plin. 11, 37 post med. ubi pluscula de hoc viscere. ¶ 2. Pro animo sæpe ponitur; quod ibi ejus sedes credita. Cic. Phil. 3, 6 *Stupor cordis.* Sil. 8, 465 *Ore puer, puerique habitu, sed corde fagaci Æquabat senium.* Pythagoræ est: *Cor ne edito*, hoc est, ne te conficias curis non necessariis, frisz dir das hertz nicht ab. vide Laërt. & Gell. 4, 12 cum not. Thysii. conf. locum Cic. Tusc. 3, 26 mox n. 5 laudandum. Plin. 2, 22 *Improbitas cordis humani*, de conatibus astronomor. Plaut. Capt. 2, 3, 26 *Quod in rem recte conducat tuam Id petam, idque persequar corde & animo atque viribus:* id est, quanta contentione & animi & virium possum. Et v. 60 *Videas corde amare inter se*, sie haben einander hertzlich lieb. Id. Trin. 3, 2, 34 *Te hæc dicta corde spernere Perpeti nequeo: Corde*, id est, serio, prorsus. In Vet. Inscript. SVVM MARITVM CORDE DILEXIT SVO. *Cordi esse* dicuntur, quæ curæ sunt. Lucil. ap. Nonium 2, 155 *Quod tibi magnopere cordi est, mihi vehementer displicet.* Gell. 12, 13 *Cordi mihi fuit quærere exploraregue.* Cic. de Amic. c. 4 *Id mihi est cordi.* Et Att. 5, 3 *Dionysius nobis cordi est.* Ter. And. 2, 1, 28 *Tibi si nuptiæ hæ sunt cordi.* Id. Phorm. 5, 3, 17 *Uterque utrique est cordi.* Plura exempla ad Liv. 30, 17 Drakenb. notavit. Ita, *Sedato corde*, sanftmüthig, Virg. Æn. 12, 19. *Ponere ferocia corda*, den muth fallen lassen, Id. Æn. 1, 306. ¶ 3. Sæpius *Cor* pro prudentia, sapientia, solertia & acumine ponitur. Plaut. Most. 1, 2, 3 *In meo corde, si est quod mihi cor, eam rem volutavi*, wenn ich noch einigen verstand habe. Unde non semel Idem dixit, *Cor habet*, id est, sapit, er ist klug. vid. Pers. 4, 4, 71, & Cic. Fin. 2, 28. Ovid. Her. 17, 102 *Nec tibi plus cordis, sed magis oris inest.* Martial. 3 epigr. 28 *Et cor solus habes, solus & ingenium.* Et epigr. 27 *Et mihi cor non est, nec tibi, Galle, pudor.* Et 7 epigr. 78 *Habes nec cor, Papile, nec genium.* Furius Bibulus de Catone Grammatico: *En cor Zenodoti! en jecur Cratetis!* Cic. Tusc. 1, 9 *Aliis cor ipsum animus videtur: ex quo excordes, concordes vecordesque dicuntur: & Nasica ille prudens, is Consul, CORCVLVM*: Et, *Egregie cordatus homo catus Aelius Sextus.* v. Drakenb. ad Sil. 13, 803. Sen. procem. lib. 5 Controv. *Musa Rhetor multum habuit ingenii, nihil cordis.* Conf. Voss. 2 Inst. Orat. p. 125. ¶ 4. Est & illud usitatum autoribus, præcipue poëtis, ut *Cor* pro ipso homine ponant. Pers. sat. 6, 10 *Cor jubet hoc Enni*, i. e. Ennius. Et Ennius ipse apud Gell. 7, 2 *Quem credidit esse meum cor Suaforem summum, & studiosum robore belli. Quem cor meum credidit*, id est, quem ego credidi Quæ loquendi forma & sacris literis usitata. Virg. Æn. 5, 729 *Lectos juvenes, fortissima corda, Defer in Italiam.* Hinc & in blanditiis ap. Plaut. Pœn. 1, 2, 154 *Meum mel, meum cor.* conf. v. 170 &c. ¶ 5. Ad quantitatem syllabæ quod attinet, videbatur quidem id rectissime produci. Est enim *Cor* a κῆρ ex κεαρ contracto. Tullius tamen corripuit: cum Tusc. 3, 26 illud Homeri de Bellerophonte carmen latine verteret: *Qui miser in campis mœrens errabat Aleis Ipse suum cor edens, hominum consortia vitans.* It. Ovid. 1 de Pont. 4, 32 *Confiteor misero molle cor esse mihi.* Et ita aliis pluribus locis: quem Martialis etiam Ausoniusque secuti sunt. Et ita Paullinus de Cello v. 379 *Ergo mei fratres, mea cura, meum cor, in ista Mœrentes animos letificate fide.* Vnus contra Ovidii versus est epist. Sapphus, ubi producitur, v. 79 *Molle meum levibus cor est violabile telis.* Et multo concinniorem hunc versum Mycilliana & aliorum emendatio reddidit, qui legunt ipso etiam suffragante Burmanno: *Molle meum, levibusque cor est violabile telis.* Ancipitem tamen faciendam hanc syllabam Aldus existimabat.

¶ Corcŭlum, *i*, n. diminut. Plaut. Cas. 2, 6, 9 *Corculum assudasti jam ex metu*, h. e. fudet cor tuum præ timore. Add. Most. 4, 2, 70. ¶ 2. Blandientis vox est, *meum corculum*, mein hertzgen, eadem Cas. 4, 4, 14. ¶ 3 *Corculum* est sapientia præstans, atque idem quod cautus, ein fürsichtiger, kluger mann. Cic. Tusc. 1, 9 verbis modo adductis in *Cor* n. 3. Plin. 7, 31, & ibi Dalech. quo nomine Scipio Nasica Romæ cohonestatus. vid. Rupert. ad Pomp. Ench. p. 325.

¶ Corcŭlus, *i*, m. etiam exstat, atque idem est quod Cordatus; vel quod *solers, acutus* apud Festum, verständig, scharfsinnig. *Qui præstitere cæteros mortales sapientia, ob id Cati, Corculi apud Romanos cognominati*, Plin. 7, 31.

¶ Coricillum, vel Corcillum, *i*, n. aliud diminut. Petron. c. 75 *Coricillum est, quod homines facit, cætera quisquilia omnia.*

¶ Cordatus, *a, um*, weise, beherzt. Ennius apud Cic. de Orat. 1, 45 *Egregie cordatus homo catus Ælius Sextus.* Sen. de morte Claudii p. 405 *Cecidit pulchre Cordatus homo, Quo non alius Fuit in toto Foro tior orbe.* Compar. Lactant. 3, 20 *Non inficior, fuisse Socratem paullo cordatiorem quam cæteros.*

¶ Cordate, adverb. idem. Apud Plaut. Pœn. 1, 1, 3 & Mil. 4, 2, 96 conjunguntur *docte* & *cordate.* vid. Borrichii Vind. p. 45.

¶ Cordiālis, *e*, & Cordialiter, vitiosis accensentur. v. Voss. de Vitiis L. L. 4, 31.

¶ Cordicĕtus, aliud adverb. intime. Sidon. 4 epist. 6 *Prudentibus cordicitus inditum est, vitare fortuita.*

¶ Cordŏlium, *i*, καρδιαλγία, a dolore cordis, hertzweh, hertzleid; ut, *Tibi erit cordolium, si consenexeris*, Plaut. Pœn. 1, 2, 86; conf. Cist. 1, 1, 67, ubi *nulla mulier cordolium habere* dicitur, quod nulla ex animo doleat. Sic & Apul. Met. 9 p. 226 *Non uxori nec ulli familiarium cordolio patefacto.*

¶ Bicors, *dis*, c. falschgesinnt. Commodianus Instr. 11 *Virginem bicordem* vocat, quæ vafra, versuta & duplici corde fuit, fefellitque amatores suos.

¶ Circumcordiālis, *e*, was um das hertz herum ist. Tertull. de Anima c. 43 *Circumcordialis calor.*

¶ Concors, *dis*, o. einig, einträchtig. Cic. de Leg. 3, 12 *Moderatus & concors civitatis status.* Ovid. Met. 3, 473 *Duo concordes anima morientur in una.* Perf. 5, 49 *Concordia fata.* Comp. Plaut. Aul. 3, 5, 7 *Civitas concordior.* Sup. Cic. pro Ligar. c. 2 *Concordissimi fratres.*

¶ Concor-

¶ Concordis, *e*, idem. Cæcil. apud Prisc. 6 p. 726 ext. *Modo sit comis, communis, concordis.*

¶ Concordia, *æ*, f. consensus, die einträcht, einigkeit. *Reducere in concordiam*, Balbus Cic. sub Art. 8, 15. *Adducere in concordiam*, Cic. Att. 7, 3, vertragen. Scipio, cum deleta Numantia cæteras Hispaniæ gentes ordinaret, interrogavit quemdam Celtarum principem, *qua de caussa res Numantina invicta ante fuisset, nunc autem eversa sit*; ille respondit: *Concordia invicta: discordia exitio fuit*; ex Oro sio 5, 8. Antisthenes fratrum, qui concordes essent, convictum quo vis muro dicebat esse fortiorem, ὁμονοούντων ἀδελφῶν συμβίωσιν παντὸς τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι, Laërt. in Antisthene. conf. Sen. epist. 94, & Spartian. Severo c. 21. Sil. 9, 408 *Parvis dives concordia rebus.* ¶ 2. Romanis *Concordia* inter Deos habita & templo honorata fuit, de qua Ovid. Fast. 1, 639, & 6, 637. conf. Elmenhorst. in Arnob. p. 128. *In cella Concordiæ boni ominis caussa senatus habebatur*, Cic. Phil. 3, 12.

¶ Concordium, *i*, n. pro *Concordia* legitur l. 27 ff. de pact. dotal.

¶ Concorditas, *ātis*, f. etiam pro *Concordia*. Pacuv. ap. Nonium 2, 151 *Concorditatem conservare.* Ejusdem est *Discorditas*, ut videbimus.

¶ Concorditer, adverb. einträchtig, einmüthig; ut, *Concorditer inter se congruere*, Plaut. Curc. 2, 2, 14. Et Suet. Tib. c. 7 *Cum Iulia primo concorditer & amore mutuo vixit.* Ovid. Met. 7, 752 *Dulces concorditer exigit annos.* Compar. Liv. 4, 45 *Bellum utinam consideratius concordiusque gerunt.* Superl. Cic. pro Rab. perduell. c. 5 *Concordissime cum aliquo vivere.* Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 612 n. 1 CONIVGI BENE MER. DE SE CVM QVA CONCORDISSIME VIX. ANN. XXII.

¶ Concordo, *avi, atum, are*, gleiches sinnes sein, übereinkommen. Ter. Phorm. 2, 2, (aliis 3) 58 *Si concordabis cum illa, habebis quæ tuam senectutem oblectet.* Cic. Tusc. 4, 13 *Animi sanitas dicitur, cum ejus judicia opinionesque concordant.* Sen. epist. 75 *Concordet sermo cum vita.* Ovid. Met. 1, 518 *Concordant carmina nervis.* Et Met. 10, 146 *Et sensit varios, quamvis diversa sonarent, Concordare modos.*

¶ Concordans, *tis*; ut, *Concordante uxore*, apud ICtos & Brisson. in Parerg.

¶ Concordantia, *æ*, f. vulgo pro consensu, harmonia seu locis parallelis, die übereinstimmung, concordanz. v. Voss. de Vit. L. L. 3, 6.

¶ Concordatus, *a, um*, vereiniget. Sic *Matrimonium bene concordatum dirimere*, Papinian. ICt. l. 11 § 11 ff. ad L. Iuliam de adult.

¶ Concordatio, *nis*, f. die einigkeit. Vet. Interp. Sirac. 22, 22 *Non timeas; est enim concordatio*, conf. c. 27, 21.

¶ Concordabilis, *e*, einstimmig. Censorin. de Die Nat. c. 10 *Non voces omnes cum aliis junctæ, concordabiles in cantu reddunt effectus.*

¶ Concordium, *i*, n. pro concordia, pacto, fœdere; ut, *venale concordium*, l. 27 ff. de pact dotal.

¶ Discors, *dis*, uneinig, zwiespaltig. Ovid. Trist. 5, 5, 35 *Ipsa sibi discors* sc. favilla. Liv. 2, 23 *Civitas secum ipsa discors.* Id. 4, 26 *Ad alia discordes in uno consensisse constat.* Vellej. 2, 37, 3 *Discors patri.* Ovid. 2 Am. 10, 9 *Ventis discordibus acta phaselos.* Sic, *Discordia pestifera*, Lucan. 10, 12, & Sil. 2, 380. *Non ambitione discordes*, Cic. cont. Rull. 2, 33.

¶ Discordis, *e*, antiquum pro discors. Pompon. apud Prisc. p. 726 *Blandax, fallax, impotens, superba, discordis.*

¶ Discordia, *æ*, f. dissensio, die uneinigkeit. Est apud Cic. Tusc. 4, 9 *Discordia ira acerbior, intimo odio & corde suscepta.* Sic, *Discordiam concitare*, Id. pro Mur. c. 39; *fedare*, Id. Phil 1, 1. Et Offic. 1, 25 *Res perniciosissima in civitate seditio atque discordia.* Sall. Iug. c. 10 *Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur.* Iustin. 16, 3, 1 *Assiduum inter pares discordiæ malum.* Graphice & eleganter Discordiæ imaginem expressit Petronius c. 124 *Intremuere tubæ ac scissa Discordia crine Extulit ad superos stygium caput; hujus in ore Conretus sanguis, contusaque luminu flebant*; &c.

¶ Discorditas, *atis*, f. pro *Discordia*. Pacuv. ap. Nonium 2, 216 *Ex discordiate cladem importare familiæ.* Idem dixit *Concorditas.*

¶ Discordo, *are*, inter se dissidere, uneins sein. Simpliciter Plaut. Merc. 2, 1, 7. Sed Ter. And. 3, 3, 43 *Qui scis, eos nunc discordare inter se*, daß sie zerfallen seyn. *Æternum discordare cum aliquo*, Tac. An. 12, 28, 2. conf. Cic. fam. 1, 18. *Scire, quantum discordet parcus avaro*, Horat. 2 epist. 2, 194. *A sermone tenui sublime verbum discordat*, Quint. 8, 3 p. 684. conf. Id. 11, 3 p. 1007.

¶ Discordans, *tis*, uneinig, streitig, ungleich. Cic. fin. 1, 18 *Animus a se ipse dissidens, secumque discordans.* Colum. præfat. lib. 6 *In discordantibus votis est tamen quadam societas.* Ibid. c. 36 *Discordans utero suo stirps.* Vellej. 2, 53, 3 *A se discordans fortuna*, das unbeständige glück. Quint. 5, 11 p. 441 *Nota illa de membris humanis adversus ventrem discordantibus fabula.* Plin. 8 epist. 20 *Venti discordantes.*

¶ Discordatio, *onis*, f. die uneinigkeit, apud Boethium.

¶ Discordabilis, *e*, widersinnisch. Plaut. Capt. 2, 3, 42 *Inter se esse ingenio haud discordabili*, können sich wohl vertragen.

¶ Discordialis, *e*, quod dissidium parit, haderhaftig *Abominantur discordialem domibus*, Plin. 37, 10.

¶ Discordiosus, *a, um*, seditiosus, quieti & otio adversus, unruhig, uneinig; ut, *Discordiosum vulgus*, Sall. Iug. c. 66, 2 *Stilo discordioso scripta*, Cyprian. epist. 42, 2 *Domus discordiosa*, Sidon. 6 epist. 2 extr.

¶ Excors, *dis*, qui sensu communi & quasi cotde caret, demens, insanus, tumm, unvernünftig, wahnwitzig. Cic. Phil. 5, 2 *Hoc qui non videt, excors.* Horat. 1 epist. 2, 25 *Turpis & excors.*

¶ Excordor, *ari*, est insanire. Commodian. instruct. 21 *Excordaris homo, si putas, ut Dii te salutent.*

¶ Incordio, *are*, in cor immittere, suadere volunt esse Plaut. Cist. 1, 1, 111 *Vtut me erga meritus est, tamen incordies.* Ita veteres Lexicographi legunt; alii aliter. Gron. *Mihi cordi est tamen.*

¶ Præcordia, *orum*, n pl. ad verbum membranæ cordi prætentæ, hodie vocant anatomici *pericardium*: aut si latius accipias, totam *pleuram*, das netz um das herz. Plinius vocat ita diaphragma sive φρένας, 11, 37 *Exta hominis ab inferiore viscerum parte separantur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur. Græci appellaverunt phrenas. Præcordia mollia, dura*, apud Celsum 3, 20. ¶ 2. Poëtæ pro ipso corde frequenter usurpant: Virg. Æn. 2, 367 *Quondam etiam victis redit in præcordia virtus.* Horat. 1 sat. 4, 89 *Condita cum verax aperit præcordia Liber.* Quin & Cic. Tusc. 1, 40 *Iam præcordiis conceptam mortem vomere.*

¶ Præcordialiter, adverb. herzinniglich. Compar. Saresb. epist. 125 *Præcordialius fluere promereri.*

¶ Recordor, *atus sum, ari*, quasi in cor revocare, ut Varro tradit L. L. 5, 6, reminisci, sich erinnern, besinnen. *Recordari alicujus rei*, vel *aliquam rem*, vel *de re aliqua.* Sic enim Cic. de Fin. 1, 6 extr. *Scire velim, ecquid de te recordere.* Id. de Leg. Agrar. 2, 27 *Est opera pretium, diligentiam majorum recordari.* Id. Tusc. 1, 24 *Socrates triduo ante, quam cicutam biberet, disputavit, discere nihil esse aliud quam recordari.* Id. in Pis. c. 6 *Cum aliquo dolore flagitiorum suorum recordari.* Id. pro Cluent. c. 25 *Recordari cum animo suo vitam suam.* Virg. Æn. 8, 156 *Et vultum Anchisæ vocemque recordor.* ¶ 2. Etiam futura perpendere significat. Ovid. Her. 10, 79 *Quæ sim passura recordor.*

¶ Recordo, *are*, in memoriam revocare, erinnern. Quadrig. apud Nonium 7, 65 *Vbi patria eum recordavit.* Gloss. *Recordat ἀναμιμνήσκει.* Lauremb. in antiqv. h. v. laudat etiam Tac. Agr. 32, 7 *Recordabunt Galli priorem libertatem.* Sed al. *recordabuntur.*

¶ Recordans, *tis*, i. e. memor. Cic. Att. 4, 17 *Valde timebam, recordans tuæ transmissionis.*

¶ Recordatus, *a, um*, eingedenck. Tac. Ann. 15, 70, 1 *Recordatus carmen, versus ipsos retulit.* conf. Ovid. Met. 13, 705. Passive Sidon. 9 epist. 3 *Anima male consciæ, & per horas ad recordata pœnalis vitæ debita contremiscens.*

¶ Recordatio, *ōnis*, f. reminiscentia, die erinnerung, das andencken. Cic. de Senect. c. 3 extr. *Conscientia bene actæ vitæ, multorumque beneficiorum recordatio jucundissima est.* Id. Fam. 5, 12 *Habet præteriti doloris secura recordatio delectationem* Id. Att. 12, 18 pr. *Recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiant.* Et fam. 5, 13 *Das mihi jucundas recordationes conscientiæ nostræ.*

¶ Recordatus, *ūs*, m. subst. idem. Tertull. de Resurr. Carn c. 4 *Caro recordatui tuo erepta.* Id. de Jejun. c. 5 *Quos recordatu Ægyptiarum copiarum exacerbabat.*

¶ Recordābilis, *e*, erinnerlich. Absolute Claud. Mamertus de statu Animæ 3, 14 *Memoria multitudine recordabilium distenditur.*

¶ Recordātivus, *a, um*, idem; ut, *Species recordativa*, Mart. Capella lib. 3 p. 85.

¶ Irrecordabilis, *e*, unerinnerlich, unentsinnlich. Arnob. lib. 2 p. 62 *Irrecordabili obliteratione deperdere.*

¶ Sōcors, *dis* & *Secors* apud Festum, itemque Sallustius edit. Cort. sæpius, quasi *sine corde. Cor* autem pro animo, in quo sapientia est, ponebant veteres, de quo supra. Vnde & *ex ordes* stulti dicuntur; Iraque proprie *socors* stultus, imprudens, stupidus, sine mente, blöde, der keinen verstand hat. Ver. Gloss. *Socors, ἀκαρδίας, ἄφρων.* Item *socors, ἄνους, ἀκάρδιος.* Hinc *socordes & sapientes* oppo nuntur: Apul. Apol. p. 289 *Apud socordissimos Scythas Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses catos Mentides fatuus.* ¶ 2. *Socors* ignavum, tardum, negligentem; incuriosum significat, nachlässig, träg, faul. Ter. Adelph. 4, 5, 61 *Nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo.* Cic de clar. Or. c. 86 *Socors alienjus natura negligensque.* Similiter Tac. Hist. 3, 31, 2 *Miles futuri socors*, der sich ums künftige wenig bekummert. Comparat hinc elegantter Sidon. 5 epist. 7 *Tiberius callidior, Cajus periculosior, Claudius socordior, Nero impurior.*

¶ Socordia, *æ*, f. (*Socordia* apud Festum) proprie rarditas mentis ac stupor est: deinde ignavia, torpor, inertia, dummigkeit, trägheit, unachtsamkeit. Ver. Gloss. *Socordia μωρία, ἢ ἀδρανία.* Ter. And. 1, 3 pr. *Enim vero Dave, nihil loci est segnitiæ, neque socordiæ.* Vbi Donatus: SEGNITIÆ, *ad agendum*: SOCORDIÆ, *ad considerandum.* Ergo *socordia* est, quæ nihil excogitare & invenire potest, quod ad rem sit: *segnities*, quæ in agendis iis remissior est, quæ provida consultaque sunt: quamquam & ita quoque *socordiæ* vox accipitur, & *diligentiæ industriæque* opponitur. Suet. Claud c. 3 *Si quem socordiæ arguerat*, STVLTIOREM *ajebat* FILIO *suo* CLAVDIO. Liv. 7, 35 *Delendi exercitus fortuna per socordiam non uti.* Sallust. Cat. c. 52 *Vigilando, agendo, bene consulendo prospere omnia cedunt. Vbi socordiæ te atque ignaviæ tradideris, ne quicquam Deos implores: irati infestique sunt.* Ita *Rejicere socordiam*, Plaut. Amph. 2, 1, 6 *Socordiam ex pectore amovere*, Id. Pseud. 1, 2, 11.

¶ Socorditer, adverb. nachlässig. Compar. Liv. 1, 22 *Ab Albanis socordius res actæ.* Tac. Hist. 2, 15, 1 *Successu rerum socordius agens.* Curt. 9, 9, 1 *Duces socordius asservati.*

¶ Tardicors, *dis*, vide infra *Tardus.*

¶ Vēcors, *dis*, idem quod excors, vesanus, ohne sinn und verstand. Vet. Gloss. *Vecors*, ?. Festus: *Vecors est turbati ac mali cordis*, v. ibi Dacer. Apul. Met. 2 p. 117 & 3 p. 137 *Vecors animi.* Cic. de Arusp. resp. c. 1 *Vecors repente sine suo vultu, sine colore, sine voce constitit.* conf. Horat. 2 sat. 5, 74. Pro ἀνοήτως, uterque Victor in Claudio dixit. Liv. 4, 49 *Audita vox ejus in concione flulida, ac prope vecors.* Comp. Aur. Vict. de Cæs. 40, 17 *Agrestibus parentibus vecordior.* Sup. Cic. pro Domo c. 55 *Istius vecordissimi mentem cæca metuque terrebant.* Et Apul. Apolog. p. 274 *Vecordissimus iste.*

¶ Vēcordia, *æ*, f. die unbesonnenheit. Ter. And. 4, 1, 2 *Tanta vecordia innata cuiquam, ut malis gaudeat alienis*, &c. Sallust. Cat 2, 15 extr. *In facie vultuque vecordia inerat.* conf. Id. Iug. c. 72 extr. Ovid. Met. 12, 227 *Quæ te vecordia pulsat?* ¶ 2 Aliquando *Vecordia* & ἀτόνως est, Vide Casaub. ad Theophrasti characteres.

¶ Vecorditer, adv. Plauto quidam tribuunt.

CŎRA, *æ*, f. pupilla oculi, ex Græco κόρη, der augapffel. Auson. epist. 16, 59 *Cuique vigiles luminum Vacare dignabunt coræ.* ¶ 2. *Cora*, oppidum Latii antiquissimum non procul a Velitris; ante Romam a Dardanis conditum. v. Lucan. 7, 392. Sil. 8, 380. ¶ 3. Est item *Cora* nummi species, &c. v. Cæl. Rhod. 7, 15.

¶ Corani, *orum*, m. populi illius oppidi in Latio, Plin. 3, 5. Adde Murat. Inscript. p. 1041.

Coracinus, vide *Corax*, Corago, *Corrago.*

CŎRALLIUM, *i*, n. & Cŏrălium, ac Cūrălium; nec non Cŏrallum contracte, Κοράλλιον, κωράλιον, κυράλιον, die coralle. Ovid. Met. 15, 416 *Sic & curalium, quo primum contigit auras, Tempore durescit, mollis fuit herba sub undis.* Auson. Mosel. v. 69 *Cum virides algas & rubra corallia nudat.* Sidon. Carm. 11, 110 *Lactea puniceo sinuantur colla corallo. Melitesia curalia laudat* Gratius 405. Ovid. Met. 4, 749 *Nunc quoque curaliis eadem natura remansit.* Ad quem locum Heinsii observationem de scriptura & quantitate primæ consulas. Non inepte a mari deducitur, quasi κόρη, κώρη, ἢ κοῦρος ἁλὸς, i. e. pupilla, aut quasi quædam virguncula maris. ¶ 2. *Coralliorum* tres sunt species, alba, rubra, quæ & lithodendra, rothe corallen, & nigra propter raritatem pretiosissima. Magnam vim habere creditur corallium ad abstergendum oculi maligni fascinum. Dioscorid. 5, 76. Mira quoque ejus vis prædicatur in magicis. v. Barth. ad Script. Venat. p. 136; Solin. 8, 188 seq.

¶ Cŏrallinus, *a, um*, ut, *Labra corallina.* Gallus in Lyrico.

¶ Corallis, *ĭdis*, f. gemma, Plin. 37, 10.

¶ Corallīticus lapis memoratur eidem Plinio 36, 8.

Corallăchātes, *æ*, m. inter gemmas copiosissima in Creta, Plin. 37, 10.

CŎRALLI, *orum*, m. populi Pontici immanes. v. Ovid. Pont. 4, 2, 37; & 8, 83; & Val. Flacc. 6, 96.

CŌRAM, præpos. in conspectu, ob oculos, vor, vor augen; ut sit quasi κόρη, *pupilla.* Cic. fam. 5, 12 pr. *Coram me.* Horat. A. P. v. 185 *Coram populo.* Sen. epist. 11 *Coram pluribus.* Nep. 15, 6, 4 *Coram conventu.* Iuvenal. 10, 22 *Cantabit vacuus coram latrone viator.* Quo sensu Tacitus *Coram* sæpius postponit, ut An. 3, 14, 3 *Ipso Germanico coram id ausum.* Adde Indic. Freinsh. & Pichonis. Sic & Nep. 15, 4, 2 *Diomedonte coram.* ¶ 2. *Coram*, adverbialiter, im beysenn, gegenwärtig, persönlich. *De his rebus coram inter nos conferemus*, Cic. Att. 1, 20 *Coram in os aliquem laudare*, Ter. Adelph. 2, 4, 5, ins gesicht loben. *Coram adducere*, Id. Andr. 5, 3, 92, unter augen stellen, *Ante oculos coram*, Id. Eun. 4, 7, 24. *Coram esse*, zugegen seyn, Cic. Att. 12, 1; *adesse*, Curt. 8, 10, 1; *teneri*, Cic. pro Cluent. c. 13, öffentlich ergriffen werden.

¶ Incoram, idem. Cum genitivo Apul. Met. p. 197 *Incoram omnium*, i. e. coram omnibus. Id. 9 p. 223, & 10 p. 241 *Incoram sui.* Sed adverbialiter *incoram* ut coram, Id. 10 Met. p. 249.

CŎRAMBLE, *es*, f. herba oculis inimica, Colum. 10, 178.

CŎRAX, *ăcis*, m. Κόραξ, Corvus, ein rabe. Usus est Solinus c. 40 (al. 53,) Antisthenes dixit, κρεῖττόν ἐστιν ἐς κόρακας ἀπελθεῖν, ἢ ἐς κόλακας, h. e. *Satius est in corvos incidere, quam in assentatores.* Ex similitudine vocum Græcar. V. epigr. Palladii Ρῶ καὶ λάμβδα μόνον κόρακας κόλακάς τε διιστᾷ κ. τ. λ. vid. *Corvus.* ¶ 2. *Corax* machina est Vitruvio 10, 16. v. *Cornus* n. 2. ¶ 3. *Corax* antiquissimus inventor artis rhetoricæ fuisse dicitur. vid. Cic. Brut. c. 12, & de Orat 1, 20, ad cujus nomen alludens ibid. 3, 21, *Coracem*, inquit, *vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in nido.* conf. Quintil. 3, 1. Ad ejus cum discipulo Tisia pactum, quod Gell. 5, 10 Protagoræ & Evathlo tribuit, refertur origo proverbii: κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν, *mali corvi malum ovum.* vid. Chiliad. & Voss. de Rhetor. 9, 10.

¶ Cŏrăcīnus, *a, um*, κοράκινος, rabens. Ut, *Color coracinus* pro *nigerrimo*, Vitruv. 8, 3. *Coracina sacra*; vid. infra *Corvus.* Eadem *Coracica* in Reines. epist. p. 649.

¶ Cŏrăcīnus, *i*, m. subst. κορακῖνος, piscis niger, squamosus & latus, cujus generis esse videtur, eine karausche, quod ad Coracini nomen alludit. v. Plin. 9, 10; 32, 5 & 11; Pallad. Mart. tit. 10, de ficu; Martial. 13 epigr. 85 *Princeps Niliacis raperis, coracine, macellis.*

CORBIS, *is*, Græce κόφινος, ein korb; masc. secundum Priscianum lib. 5 p. 652: sed etiam fœm. est. *Corbem* enim *messoriam* Cicero dixit pro Sextio c. 38; & *Corbem pabulatoriam*, Colum. 6, 3. Varroni de L. L. 4, 31 *Corbes* sunt ab eo, *quod spicas aliudve quid corruebant.* Sed Isidoro 20, 9; ita dicti, *quia curvatis virgis contexuntur.* ¶ 2. *Corbis* & *Orsua* illustres fratres apud Livium 28, 21 de principatu civitatis suæ certant. conf. Val. Max. 9, 11 ext. 1; & Sil. 16, 533 sqq. qui geminos fuisse & mutuis vulneribus concidisse docet; unde hoc par Thebano pari simile facit Barthius ad Stat. lib. 3 p. 1375.

¶ Corbŭla, *æ*, f. dimin. *Sursum subducemus corbulis*, Plaut. Aul. 2, 7, 4, & Suet. Ner. c. 19 *Humum effodit, & corbulæ congestam humeris extulit.* Adde Nonium 3, 48; & Varr. R. R. 1, 15.

¶ Corbĭcŭla, *æ*, f. diminut. aliud. Pallad. 3, 10 *Fit ex vimine parva corbicula, quæ* &c.

¶ Corbīta, *æ*, m. navis oneraria, ein last schiff. Sic dicta, quod ejus malus præferat corbem in summo fastigio. v. Gell. 10, 25; & Festus; & Nonius 13, 2. Plaut. Pœn. 3, 1, 4 *Tardiores multo, quam corbitæ insunt tranquillo mari.* Et ibid. v. 4 *Obsecro celocem mihi, non corbitam date.* Cic. Att. 16, 6 *Corbitâne Patras, an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum.* Sic *Corbitam cibi comesse possunt*, Plaut. Cas. 4, 1 ext. ex Turnebi 16, 5, & Lambini lectione, sie können ein gantz schiff ausfressen.

¶ Corbīto, *are*, in corbitam immittere, beladen, einsacken. Unde elegantissime de mulieribus cibo se ingurgitantibus ad mensam Plautus dixit Cas. l. c. ex veteri lectione, quam Meursius retinet: *Novi estrices: Corbitant, ubi comesse possunt.* conf. Taubm. ad h. l. p. 414.

¶ Corbītor, *ōris*; Ubi Festus *Simpludiarea funera* describit, illis etiam *Corbitores adhibitos* dicit. Gutherius 1, 21 de jure Manium, vult hos fuisse comestores & helluones, qui epuli reliquias in corbibus exportatas ad rogum & sepulturam pauperiorum avidius absumerent, distentoque ventre convivas scurruli saltatione oblectarent, rejectis & inversis post tergum manibus ad circuli modum caput deorsum ad pedes usque inflectentes, &c.

CORBIO, *onis*, f urbs veteris Latii, Liv. 3, 66.

CORBŌNA, *æ*, f. Syriaca vox vel Hebraica, notans gazophylacium metonymice. Proprie enim δῶρον, *donum*, exponitur Marc. 7, 11. Ecclesiastici scriptores usi sunt. Hieron. epitaph. Paullæ sive ep. 27, 14 *In corbonam Dei æra congesta.* Adde Cyprianum apud Car. du Fresne in Gloss.

Corbulani, vide *Corbis.*

CORBŬLO, *ōnis*, m sub Nerone disciplinæ militaris rigidus observator, de quo Tacitus, Plinius & alii. ¶ 2. *Corbulonem*, cujus Iuvenalis 3, 251 meminit, aliqui athletam fuisse volunt.

CORCHŎRUS, *i*, m. κόρχορος, herba, quo nomine *anagallida* dici ab aliquibus Plinius scripsit 25, 13, gauchel. ¶ 2. Idem vero inter olera Alexandrina *corchoron* numerat 21, 32. Καὶ κόρχορος ἐν λαχάνοις, *Etiam Corchorus inter herbas*, de hominibus nullius pretii, qui in aliquo tamen numero haberi studeant.

Corculum, Corculus, vide *Cor.*

CORCUS, *i*, m. passio apud Marc. Empir. c. 20.

CORCȲRA, *æ*, f. Κορκύρα, insula est maris Ionii, Alcinoi & Phæacum memoria, tum & Ulyssis naufragio, & hortorum Alcinoi fama clarissima; Venetorum est hodie, & *Corfu* dicitur. Lucan. 9, 32 *Corcyræ secreta petit; ac mille carinis Abstulit.* Alia *Corcyra*, Melæna cognominata & in sinu Illyrico non procul Salonis sita fuit. v. Cæs. de B. Civ. 3, 10. Plinius 3, 26, 42.

¶ Corcyræus, *a, um*, adject. Cic. Att. 6, 2 extr. *Cognovi ex epistola tua Corcyræa.* Nepos 2, 2 pr. *bellum Corcyræum.*

Corda vide *Chorda*, Cordatus, cordate, cordicitus, *Cor.*

CORDAX, *ăcis*, m. κόρδαξ, saltatio turpis. v. Hesych. & Meursii Orchestra h. v. Latine est in Petronii c. 52 *Credite mihi, cordacem nemo melius ducit.* v. *Restis.*

¶ Cordacismus, *i*, m. eadem saltatio comica & indecens, Rhodig. 2, 4.

¶ Cordacistes, *æ*, m. κορδακιστής, qui saltat cordacem.

¶ Cordacicus, *a, um*, ad cordacis saltationem pertinens. Ita *Cordacicum pedem* dixere post Aristotelem Cic. in Orat. c. 57; & Quint. 9, 4, ubi vid. Burm. p. 857.

CORDILIO, *ōnis*, m. Philosophus fuit Stoicus, Pergamenus, tantæ severitatis, ut omnium regum ac principum amicitiam sperneret, quem tamen Cato Uticensis in Macedoniam cum exercitu missus exoratum in castra sua duxit. Volaterranus.

Cordolium, vide *Cor.*

CORDŬBA, *æ*, f. Κόρδυβα, Bæticæ urbs est Hispaniæ clarissima, utriusque Senecæ & Lucani patria, Martial. epigr. 62 *Duosque Senecas, unicumque Lucanum Facunda loquitur Corduba.* Silius 3, 401 *Nec decus auriferæ cessavit Corduba terræ.* Add. Cæs. B. C. 2, 19 &c. Cicero pro Arch. c. 10 *Cordubæ natos poëtas pingue quiddam sonantes atque peregrinum commemorat.* Colonia quondam Romanorum fuit, Osio episcopo, Constantini Magni tempore, celebris.

¶ Cordubensis, *e*; ut, *Conventus Cordubensis*, Plin. 3, 1; & Hirt. B. Alex. c. 57 &c.

Cordus, *a, um*, vide supra *Chordus.*

CORDȲLA, *æ*, f. vel Cordylla, lego & *Cordilla*, sed probate parum, rectius enim *Scordyla* vel *Cordyla*, σκορδύλη, κορδύλη, primus dicitur fœtus thunnorum ab ipsis statim ovis ein junger thunin. vid. Plin. 9, 15; & 32, 11; Martial. 11 epigr. 53; & infra *Thunnus.* Idem Martial. 13, 1 *Ne toga cordylis & penula desit olivis.*

¶ Cordȳlus autem, sive Cordulus, *i*, m. κορδύλος, amphibium est pedibus gradiens. Vide Gesneri de animalibus historiam.

CORELLIĀNUS, *a, um*, adject. a Corellio equite Romano; ut, *Corelliana castanea*, al. *Corellina.* Plin. 15, 13.

CORFINIUM, urbs dicta sociali bello *Italica*, ubi vid. n. 2. Hinc

¶ Corfinienses, *ium*, ejus urbis incolæ in lap. Murat. p. 1041.

CORGO, i. e. *corde ago*, adverb. pro *profecto*, fürwahr. Fest.

CORIACĒSIA, *æ*, f. herba, qua a magis aqua glaciari traditur, Plin 24, 17.

Coriago, Coriaginosus, vide *Corium.*

CŎRIANDRUM, *i*, n. κορίον vel κορίαννον, coriander; cujus semen moderate sumptum ventriculo id præstat beneficii, ut cibus in eo rectius contineatur & perfectius concoquatur, ideo post cibos usitate sumitur, v. Plin. 20, 20; Colum. 11, 3; & Apic. 4, 3. Plur. Colum. 10, 244 *Famosa coriandra.*

¶ Coriandrātum, *i*, n. coriandrum cum liquamine tritum. Apic. 9, 1 *Infunditur coriandratum.*

¶ Coriannon, *i*, n & Corion, *i*, n. κορίαννον & κόριον, græce *Coriandrum* vocatur, v. Diosc. 3, 64. Apulej de Herb. c. 102. ¶ 2. Idem Apul. c. 8 eadem nomina *Sceleratæ* tribuit.

Coriārius, vide *Corium*, Coribas, *Corybas.*

CŎRIAS, *æ*, m. κορίας, piscis. Plin. 32, 11 Harduinus legit *Colias.*

CORICEUM, *i*, n. *locus*, uti Mercurialis de Arte Gymn. 1, 8 describit, *pro denudandis hominibus, qui vel exerceri vel lavari, vel utrumque agere volebant.* Hæc vox legitur apud Vitruv. 5, 11, ubi alii accipiunt pro loco, ubi κόραι, i. e. puellæ exercerentur; vel pro tonstrina, vel a *Coryco*, pilæ specie pro loco, ubi ludus talis ageretur. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 30; Turneb. Advers. 10, 10; Mercurial. Art. Gymn. 1, 10; 2, 4; & 3, 4.

CŎRINNA, *æ*, f. Thebana mulier, Lyrica fuit, quæ libros & epigrammata scripsit, Pindaroque dixit, fabulas poëticas manu, non sacco, esse inspergendas. Plutarch de glor. Athen. ¶ 2. Est & *Corinna* alia, Ovidio in deliciis & stilo frequens; vid. Amor. 2, 280; &c. cui & ingenium fecit, quod de sua Cynthia fatetur Propertius 2, 1. Martial. 8 epigr. 72 *Non me Pelignus, nec spernet Mantua vatem, Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.* Observa, genuina & vera Venerum suarum nomina poëtas plurimum dissimulasse, quod Apulejus in sua Apologia p. 279 sequentibus ostendit: *Eadem igitur opera accusent C. Catullum, quod Lesbiam pro Clodia nominarit: & Ticidam similiter, quod quæ Metella erat, Perillam scripserit: & Propertium, qui Cynthiam dicat, Hostiam dissimulet: & Tibullum, quod ei sit Plautia in animo, Delia in versu.*

¶ Corinnus, *i*, m. Iliensis, ante Homerum Iliada scripsit belli Trojani tempore, ex quo Homerus putatur omnem hausisse sui operis materiam. Suidas.

CORINTHAS, *ădis*, f. herba, quæ Menais alias dicitur. Plin. 24, 17.

CŎRINTHUS, *i*, f. Κόρινθος, Achajæ metropolis & caput Apulejo 10 Met. p. 247, in medio Isthmo sita inter duo maria, Ægæum, orientem versus, ubi portu Cenchræo ex Asia advenientes excipiebantur; & Ionium, ubi Lechæo appellebant mercatores & nautæ. Unde Horat. 1 od. 7, 2 *bimarem Corinthon* eam appellat. Ad emporium hoc tota Asia & Europa confluebat. Eam Græciæ lumen Cicero dixit pro Pompejo, seu L. Manil c. 5. *Mitis, tranquilla, otiosa, opulenta*: peculiaribus titulis hæc urbs dicta, de quibus Barth. ad Stat. 1 Theb. p. 105. *Nobilis*

ære

ere Corinthus, Ovid. Met. 6, 416. *Non est cujuslibet, Corinthum appellere*, ὀ παντὸς ἀνδρὸς, ἐς Κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς, parœmiacῶς dicitur de rebus arduis & aditu periculosis. Vnde hoc natum, docet Strabo l. 8 p. 261. Horatius sic extulit 1 epist. 17, 36 *Non cuivis homini contingit adire Corinthum.* De pulchritudine urbis Strabo lib. 10; & Cic. in Rull. 2, 32: Id. Nat. D. 3, 38. Flor. 2, 16, 1 *Decus Græciæ* appellat. Primo *Ephyre* appellata fuit. *Corinthi* nomen a *Corintho* rege accepit, ut Heraclides de Politiis auctor est. A Romanis duce L. Mummio fuit destructa, a Iul. Cæsare reparata, & a Paullo luce Evangelii collustrata, cujus duæ exstant epistolæ eo missæ.

¶ Corinthia, *orum*, n. pl. subst. vasa ex ære Corinthio, quæ maximo in pretio olim & aurum contra habita. v. Cic. Tusc. 2, 14. Quare & luxus eorum coërcendus Tiberio fuit, de quo Suet. ejus vita c. 14. De ære Corinthio, & unde natum, & quantum ejus pretium fuerit, consule Plin. 34, 2; Plutarch. libello, cur Pythia oracula nulla nunc reddat; Flor. 2, 16; & Isidor. 16, 19. Adde, quæ supra notavimus in *Æs*. Mart. 9 epigr. 60 de Mamurra: *Consuluit nares, an olerent æra Corinthon.*

¶ Corinthius, *a, um*, adject. ut, *Vasa Corinthia*, Cic. pro S. Rosc. c. 46 & in Verr. 4, 72. *Agri Corinthii*, Id. in Rull. 2, 19. *Æs Corinthium*, Flor. 2, 16, 6; & Plin. 34, 2. De ejus origine vide citatos autores supra in *Æs*. ¶ 2. Incolæ etiam *Corinthii* dicti, ap. Nepot. 20, 2, 2.

¶ Corinthiăcus, *a, um*, idem; ut, *Corinthiacæ Cenchreæ*, Ovid. 1 Trist. 9, 9. *Corinthiacus sinus*, Id. Met. 15, 507.

¶ Corinthiensis, *e*, idem apud Plautum, qui Aul. 3, 6, 23 *Corinthiensis fontis Pirenes* mentionem facit. Et Tac. An. 5, 10, 4 *Corinthiense litus.* *Corinthienses* unde dici cœperint, vid. apud Festum.

¶ Corinthiărius, *i*, m. Sic Augustus dictus, quod nimis vasa æris Corinthiaci amaret; Suet. Vita c. 70. Allio in l ex. Crit. Corinthiarium non amatorem vasorum Corinthiorum, sed artificem notare, Augustumque ita amasse Corinthia, ut artifex visus sit, arbitratur. ¶ 2. *Corinthiarius* etiam est, qui vasis Corinthiis præest. Inscr. Murat. p. 650 *Servus Corinthiarius*, qui etiam servus a Corinthiis vocatur.

¶ Acrŏcŏrinthus, *i*, f. mons circa Corinthum immensæ altitudinis, in eo arx edita. vid. Stat. Theb. 7, 106.

CORIOLĀNVS, *i*, m. vir illustris Romanus, alter Themistocles Ciceroni, qui ejus meminit inter claros Oratores c. 10; & in Lælio c. 11, ubi viginti Coriolanum annis ante Themistoclem celebrem fuisse indicat.

¶ Coriolani, incolæ Coriolorum oppidi in Latio, de quo Plin. 3, 6. Et adjective *Coriolana pyra*, Id. 15, 15.

CŎRION, *i*, n. ita Plinius 26, 8 & 15, & Ruellius; Sed

¶ Coris, *is*, f. κόρις, apud Dioscoridem 3, 165 legitur, herba quam *Hypericon* vulgo nominant, ein Kiefer; sed quomodo ab eo differat, Matthiolus indicat. vide Plin. 26, 8 & 11.

CŎRIPPVS, *i*, m. Fl. Cresconius, grammaticus & poëta Afer, tempore Iustini II Imp. de cujus laudibus scripsit 4 libros carmine heroico. vid. Voss. de Hist. Lat. 3, 3, & de Poet. c. 5.

CŎRISCVS, *i*, m. leve missile Nonio 18, 31; rectius *Corytus.*

CŎRĬTVS, *i*, sive Cŏrĭthus, est & civitas Tusciæ, & mons, & pater Dardani rex, ut tradit Servius ad illud Virg. Æn. 10, 719 *Venerat antiquis Coriti de finibus Acron.* Adde Silium 4, 722, & quæ ibi notavit Cellarius. ¶ 2. Fuit *Corithus* vel Corytheus homo deformis, bardus & stupidus, unde in proverbium abiit: *Corytheo deformior.* v. Chil. *Cŏrytus* quid sit, vid. infra.

CŎRIVM, *i*, n. pellis crassior & durior animalium, ut boum, equorum, asinorum &c. das Fell, das Leder. Cic. Nat. D. 2, 47 *Animantium aliæ coriis tectæ sunt, aliæ &c.* Ita, *Corium apro tollere*, Apic. 8, 1 *Perficere corium*, Plin. 13, 9, Leder bereiten, gerben. *Plaustra coriis tecta*, Iustin. 2, 2, 4. *Coria inducere* &c. Cæs. B. C. 2, 10. ¶ 2. Plautus humani corporis pellem etiam hac voce sæpius per jocum nominat. e. g. Amph. prol. v. 85 *Corium concidere*, id est, virgis dorsum conscribere sive stylis ulmeis. Idem, *Detegetur corium de tergo meo*, das Fell wird mir über die Ohren gezogen werden, Epid. 1, 1, 63 & 84. conf. 5, 1, 19; & Cist. 4, 2, 36. ¶ 3. *Corium castaneæ*, die Schale. Plin. 15, 23 *Putamine clauduntur nuces, corio castaneæ.* Sic & *Corium amygdali*, Pallad. 2 t. 15. ¶ 4. Transfertur ad alia etiam. Namque & philuram, quæ ex papyro scindebatur texendæ chartæ, eine Haut; itemque tectorii inductionem, aufgetragen Tünchwerck, sic appellatam notat Salmasius, quem vide ad Firmum Vopisci c. 3 p. 450. Adde de papyro Plin. 13, 12. De tectoriis Pallad. 1, 15 *Hæc marmoris grani inductio cum siccari cœperit, aliud corium subtilius oportet imponi.* Etiam Vitruv. 2, 3 *Laterum corium* dixit pro superficie & crusta tectoriorum; Item 7, 3 *Tribus coriis arenæ & marmoris solidatos parietes.* Similiter Cato R. R. c. 18 *Calce arenato corium struere, facere.* Conf. Baldi Lex. Vitruv. p. 31. ¶ 5. Proverbialiter dicitur, *Canis assuetus corio*, de eo, qui illecebris vitiorum semel degustatis avocari se ab iisdem non patitur. Horat. 2 sat. 5, 83 *Vt canis a corio nunquam absterrebitur uncto*: an kleinen Riemen lernen die Hunde Leder essen. Lucian. ὅδε κύων παύσεται, ἂν ἅπαξ σκυτοτραγεῖν μάθῃ. Est & proverbiale, *De alieno corio ludere*, quod est, secure agere alieno periculo, von eines andern Haut ist gut Riemen schneiden. v. Martial. 3, 16. Plaut. Mil. 2, 2, 80 *Herus meus elephanti corio circumtectus est*, id est, plane hebes & nullius sensus.

¶ Corius, *i*, m. idem quod pellis, Plauto in Pœn. 1, 1, 11 *In tergo meo tres facile corios contrivisti bubulos.* conf. Festus.

¶ Cŏrĭāgo, *inis*, f. Harthäutigkeit, boum est morbus, cum aut ex languore aliquo, aut pluvia sub onere madefactis, pellis adeo tergori ipsorum adhæret, ut manibus apprehensa deduci a costis non possit, Colum. 6, 13. μάραινσιν Græci dicunt & μαρασμὸν a μαραίνειν, *tabefacere*; Germani quidam das Feuer.

¶ Coriagĭnōsus, *a, um*, laborans coriagine, harthäutig. Veget. 1, 38 *Qua ex re fiunt coriaginosi, hepatici* &c.

¶ Cŏrĭārius, *i*, m. ein Gerber, Leder-bereiter. Plin. 17, 9 *Coriariorum officinæ.* Horum alii coria concinnabant, qui *Coriarii subactarii* dicebantur, alii coria vendebant, & *Coriarii magnarii* vocabantur, uti ex lapidibus antiquis Allio in Lex. Crit. observat. ¶ 2. *Coriarius* frutex Rhus est, sic dictus, quod eo coriorum infectores utantur, ad inspissandas pelles, Diosc. 1, 124; Plin. 24, 11.

¶ Coriaria, *æ*, f. officina coriarii, die Gerber-Hütte. Petron. c. 2 *In coriaria habitare*: ita Salmas. de Vsuris p. 528. al. in *culina*.

¶ Corrigia, *æ*, f. a coriis Isidoro 19, 34 dicta, vid. *Corrigo* in *Rego*.

¶ Decŏrio, *are*, idem quod sequens *Excoriare*, die Haut abziehen, schälen. Tertull. de Anima c. 33 *Vt periade juguletur, quia & ipsa jugulaverit: perinde decorietur, quia & ipsa despoliaverit.*

¶ Decoriatus, *a, um*, abgeschält. Pallad. 2, 15 *Amygdala decoriata* vocat, quæ ante paullo *corticibus spoliata* dixerat.

¶ Discorio, *are*, schinden, gerben, Gloss. gr. lat. ἀποδέρω, *discorio.*

¶ Excŏrio, *are*, das Fell abziehen, schinden. Vet. Gloss. *Excorio*, ἀποδέρω. ¶ 2. Medii ævi scriptoribus est virgis cædere, stäupen, Gr. δέρειν. v. Gloss. du Fresne.

Cornarius, corneatus, vide *Cornu.*

CORNĒLIVS, *i*, m. Gens nobilissima Romæ, e qua plurimi fuerunt celebres. ¶ 1. *Cornelius Cossus*, tribunus militum, de quo Liv. 4, 19. ¶ 2. *Cornelius Asina*, de quo Macrob. Sat. 1, 6. ¶ 3. *Corn. Centimalus*, Consul. ¶ 4. *Corn. Merula Consul.* ¶ 5. *Corn. Balbus*, genere Gaditanus, quem Cicero defendit. ¶ 6. *Corn. Nepos*, vitas scripsit illustrium virorum, de quibus vita tantum Pomponii Attici hodie & alia pauca fragmenta reliqua sunt. Scripsit & excellentium Imperatorum vitas, quas habemus; sed Æmilii Probi nomine falso ei praescriptas. Est cultissimæ castissimæque orationis auctor, & qui cum Cicerone, Terentio, Cæsare optime jungitur. Pueris vel adolescentulis totus ediscendus. ¶ 7. *Corn. Gallus*, poëta eximius, ex Virgilii Bucolicis notus. Hujus nomine Aldus Manutius Elegiam & Epigrammata vulgavit: sed quæ cujusvis alterius potius, quam Galli censenda. In iis enim pleraque inepta, trivialia, quædam non satis latina, ut apparet ex Scaligeri ad illa Notis, quæ in variis ejus opusculis posthumis extant. Circumferuntur & aliæ elegiæ Cornelii Galli nomine inscriptæ; sed quæ ignobilis versificis Maximiani fœtus, ut ex MStis libris, qui id nomen asservant, Gyraldus & alii monuere. In illis sæpius in leges poeticas, sæpius in latinitatem peccatum est, De vero poëta Gallo vide Servium in Eclog. 10 Virg. Conf. Voss. 5 Inst. Orat. p. 417. ¶ 8. Alius fuit *Corn. Severus*, poëta epicus, cujus Quintil. meminit 10, 1 p. 906 Burm. eumque versificatorem, quam poetam meliorem habitum scribit. Exstat apud Senecam patrem Suasoria 6 fragmentum carminis, quo Cornelius iste Ciceronis mortem deploravit. In quo ista insignia: *Abstulit una dies civis decus, ilaque luctu Conticuit Latiæ tristis facundia linguæ.* Atque hujus ipsius C. Severi carmen etiam illud de Ætna est, quod vulgo Virgilio inscribitur, & cum eo junctum editur, ut docet Scalig. Comm. in illud poëma. ¶ 9. *Aur. Corn. Celsus*, scripsit octo libros de Medicina, qui adhuc in eruditorum manibus versantur; diligenter pervolvendi legendique illis, qui de medicis rebus loqui latine volunt. Scripsit & plura alia. Vide supra *Celsus.* ¶ 10. *C. Corn. Tacitus* vide infra *Tacitus.*

¶ Cornelia, *æ*, f. Africani soror, mater Gracchorum fuit, cujus eloquentiam Cicero laudavit de Clar. Orat. c. 58, & Quintil. 1, 1. ¶ 2. Fuit & *Cornelia* alia P. Sestii uxor: itemque ¶ 3. *Cornelia Maximilla*, virgo Vestalis, quam vivam desodi Domitianus jussit v. Plin. 4, 11. Plura vide in Francisci Nannii libello peculiari de Claris Corneliis Romæ. Fuit autem amplissima, omniumque gentium nobilissima *Cornelia* ab antiquis habita, & quidem jure & merito: familias præcipue quatuor habuit, *Maluginensium, Scipionum, Rufinorum, Lentulorum*, de quibus hinc inde quædam annotata reperies.

¶ Cornelianus, *a, um*, adject. occurrit in Lap. Muratorii p. 44.

Corneolus, cornesco, corneus, cornicen &c. vide *Cornu*, Cornetum, corneus, *Cornus*; Cornicula, cornicor, *Cornix.*

CORNĬCVLVM, *i*, n. clarum in Latio oppidum, Plin. 3, 5. Hinc

¶ Corniculānus, *a, um*, adject. Sic *Corniculana* mater regis Tullii fuisse dicitur Ovid. Fast. 6, 628.

CORNĬFĬCIVS, *i*, m. poëta ingenio eleganti & lepido, scripsit epigrammata. ¶ Habuit & *Cornificiam* sororem, cujus carmina laudantur. ¶ 2. *Cornificius* alter, amicus paternus & collega fuit Ciceronis, cujus ad eum multæ exstant epistolæ.

¶ Cornificia, *æ*, f. soror M. Antonini Philos. Capitolino ejus vita c. 1.

Corniger, Cornipes, vide *Cornu*

CORNIX, *īcis*, penult. prod. f. avis inauspicata Plinio 10, 12, quemadmodum & corvus & bubo, eine Krähe. *Cornix improba*, id est, importuna, Virg. Georg. 1, 389 dicitur, *garrula*, Ovid. Met. 2, 547. *Annosa & vetula* Horat. 3 od. 17, 13; & 4 od. 13, 25, propter prodigiosam seu fabulosam potius vivacitatem, de qua Poeta: Ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη: *Ter tria secla virum transmittit garrula cornix.* Hinc *Cornice vivacior*, & *cornicibus omnibus superstes*, ap. Martial. 10 epigr. 67. pro vehementer vivace. v. Cic. Tusc. 1, 31, & Iuvenal. 10, 247. *Theophrastus moriens accusasse naturam dicitur, quod corvis & cornicibus vitam diuturnam, quorum nihil interest; hominibus, quorum maxime interfuisset, tam exiguam vitam dedisset &c.* Cic. Tusc. 3, 28. vid. mox n. 3. *Cornicum oculos* eruunt sagæ veneficii caussa. v. Brouckh. ad Propert. 4, 5, 16. Sed ¶ 2. *Cornicum oculos configere*, apud Cic. pro Mur. c. 11, est callidos ac prudentes, qui cavere possent ac deberent, fallere. Dictum enim de Cn. Flavio, qui publicatis ICtorum formulis eorum artes elusit. v. Camerar. ad h. l. qui confert proverbium Germanicum de cornice alterius oculos non configente, ex quo patet oculos imprimis petere hanc avem. Adde e sacris Prov. 30, 17. Cicero etiam pro Flacco c. 20 *Cornici oculum* dixit eadem prorsus sententia. Add. Burm. ad Quint. 8, 3 p. 686; it. Brouckh. ad Prop. 4, 5, 10 & Tib. 2, 2, 21; qui etiam observat ¶ 3. *Cornicis* nomen jactari in mulieres vetulas contumeliæ caussa. vid. locus Cic. Tusc. 3, 28 modo laudatus n. 1. ¶ 4. Est & *Cornix* annulus, quo pulsantur fores, ein Ring oder Hammer an der Thür, damit man anklopfet, κορώνη Homero.

¶ Cornīcŭla, *æ*, f. dimin. Horat. 1 epist. 3, 19 *Moveat cornicula risum.* ¶ 2. Est & adulatoris nomen *Annii Corniculæ, qui Gallienum quasi constantem principem sua voce laudaret*, Treb. Pollio Gallien. c. 17.

¶ Cornĭcor, *āri*, kacken wie die Krähe, pro importune garrire. v. Prisc. 8 p. 828. Pers. sat. 5, 12 *Nescio quid tecum grave cornicaris, inepte!* Hieron. epist. 4 ad Rusticum: *Intra se nescio quid cornicantes.*

¶ Cornīscæ, *arum*, f. pl. locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur. v. Fest. & P. Vict. de region. urb. Romæ.

CORNV, ein Horn, n. sing. indecl. dictum a curvitate secundum Varronem L. L. 6, 3 plur. *Cornua*; ut, *Animantes cornibus armatæ*,

Cic. Nat. D. 2, 47. Cornua enim arma sunt boum, cervorum &c. v. Virg. ecl. 7, 30. Horat. 1 sat. 4, 34 *Fanum habet in cornu, longe fuge.* Ex his bibere olim solebant. v. Barth. ad 2 Theb. Statii p 575. Petron. c. 39 ludit in ærumnosos, dum *illis præ molestia cornua nasci* dicit, nostri, sie möchten vor angst hörner kriegen. v. Scheff. not. p. 81; Burm. p. 174. Cornua in galeis gestabant heroës. vid. Cerda ad Virg. Æn. 12, 89; Drakenb. ad Sil. 15, 682; & inprimis Spanh. de usu & præst. num. diff. 7 p. 387 sqq. ubi de cornutis Alexandri M. & successorum nummis, & ea occasione de cornibus *Deorum, fluviorum, heroum*, it. de varia vocis *cornu* significatione p. 399. Inter alia utebantur *cornu* ut *strigili* ad medicamenta infundenda. v. Plin. 23, 1 f. 23; & Scrib. Larg. Compos. 7 De *aris e cornibus victimarum*, quos laudat Burm. ad Ovidii Her. 21, 99 *innumeris structam de cornibus aram.* ¶ 2. *Cornu* pro arcu sæpe poëtis est, der bogen. Virg. Æn. 11, 773 *Spicula torquebat Lycio Cortynia cornu.* Ovid. Met. 5, 56 *Lenta flectere cornua.* ibid. 5, 383 *Curvavit flexile cornu.* Et Sil. 2, 129 *Crebra Cydoneo fundebat spicula cornu.* ¶ 3. *Cornua lunæ*, Virg. Æn. 3, 645, & Ovid. Met. 7, 179, die ecken oder spitzen des mondes. Et *Lunaria cornua*, Id. Ovid. Met. 2, 454. ¶ 4. *Cornua* fluminum dicuntur flexus & brachia præfertim ante ostia. Virg. Georg. 4, 371 *Et geminо auratus taurino cornua vultu Eridanus.* Val. Flaccus 1, 106 *Elatis cornibus amnes.* Silius 3, 405 *Palladio Betes umbratus cornua ramo.* Ac Claud. Consul. Honor. 4, 651 *Trans Rheni cornua victor.* Vid. Sitzm. ad Rutil. itin. 1, 179. Spanh. de usu & pr. num. diff. 7 p. 490. Pari metaphora Solinus c. 8 de Italia, ad terrarum excursus applicat, cum *Italiam* ait, *ubi longius procesſerit, in cornua duo scindi*; id est, in Calabriam & Bruttiorum agrum. *Cornu portus*, Cæs. epist. ad Q. Pedium lib. 9 epistol. Cic. ad Att. 14. ¶ 5. *Cornua in exercitu duo sunt, dextrum & sinistrum*, quæ & *alæ* dicuntur, der rechte und lincke flügel, & quod inter utrumque est, dicitur *media acies.* Ter. Eun. 4, 7, 4 *In medium huc agmen cum veëli Donax, tu Simalio in sinistrum cornu, tu Syriscе in dexterum.* v. Lipſ. Mil. Rom. 2, 7. Liv. 31, 21 *Circumvenire a cornibus aciem*; item: *Equitatum in cornua hostium immittere &c.* Apul. de Mundo p. 72 *Equites cornibus præsunt.* De classe navium Sil. usurpat 14, 367. ¶ 6. *Cornua disputationis*, Cicero firmissima dicit argumenta, & quasi armaturam disputationis, de Divin. 2, 10 *Commovere cornua disputationis.* ¶ 7. *Cornua velatarum obvertimus antennarum*, Virg. Æn. 3, 549. Vbi cornua sunt extremitates incurvæ. Similiter & mensæ hemicycli forma, quæ *sigma* dicebatur, extremitates vocantur *Cornua* Sidonio 1 epist. 11. Tacitus quoque *Tribunalis cornua* eandem dixit ob causſam, Ann. 1, 75 pr. Valer. Max. 5, 7 *Cornu scribæ* extremam partem tribunalis, ad quam scribæ sedebant, vocat. Et ¶ 8. Martial. 11 epigr. 107 *Explicitum nobis usque ad sua cornua librum, Et quasi perfectum, Septiciane, refers.* Vbi cornua etiam pro extremitate posuit. Raderus ad h. l. inquit: Explicitum volumen, est ita evolutum, ut umbilicus, & extremus margo appareat, qui eleganter umbilicis ex cornu factis, aliisque ornamentis poliebatur &c. ¶ 9. *Cornua* etiam vocantur dentes elephanti apud Plin. 8, 3; quam bene ex senrentia veterum, disputantem vid. Gesn. Chrestom. Plin. p. 225. ¶ 10. *Cornua* erant tubæ veterum, *quod, quæ nunc sunt ex ære, tunc fiebant ex bubulo cornu*, teste Varrone L. L. 4, 24. Virg. Æn. 8, 2 *Rauco strepuerunt cornua cantu.* conf. Horat. 1 sat. 6, 44. Hue pertinet Sil. 15, 764 *Fœmineis læsum vana inter cornua corpus Vuguibus*, de orgiis & furoribus bacchicis. ¶ 11. Interdum *Cornua* notant arma, vires, potentiam. Sic legitur in Scriptura sacra Thren. 2, 3; Psal. 92, 11, & 112, 9; Luc. 1, 69 &c. Hinc Græci dicunt κεραίζεσθαι, v. Eustath. ad Homeri Iliad. 10, 63, & Latini: *Cornua in aliquem vertere, tollere*, quod est impugnare, einem die hörner bieten. Plaut. Pseud. 4, 3, 5 *Ne in re fecunda nunc mihi ob vertat cornua.* Horat. epod. 6, 11 *Cave, cave: namque in malos asperrimus: Parata tullo cornua.* Ovid. Amor. 3, 11, 6 *Venerunt capiti cornua sera meo.* Apul. Apol. p. 305 *Superest ea pars epistolæ, quæ similiter pro me scripta, in memet ipsum vertit cornua.* Horat. 3 od. 21, 17 de vino: *Tu spem reduces mentibus anxiis Viresque & addis cornua pauperi.* Vt Ovid. Art. am. 1, 239 *Hunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.* Hinc *Cornua* Liberi patris simulacro adjiciuntur &c. v. Fest. ibique Dacer. ¶ 12. Ænigmatice dicitur: *Vulcanum in cornu concluſum gerit*, i. e. ardentem candelam in laterna cornea. Plaut. Amph. 1, 1, 185. conf. mox *Cornum.* ¶ 13. *Cornua viris uxores* dicuntur hodie *facere*, quæ impudicæ sunt, & adulterantur: quam proverbialem formulam apud veteres perinde usitatam fuisse, Artemidorus testimonio est Oneiroc. 1, 12 Vide & Nicetam 2 Annal. p. 160 extr. Itemque Gruterum Suspicion. 8, 10; Parladorium Rer. quotid. 1, 17; Salmas. ad Tertull. pallium p. 238; Salmuth. ad Pancirol. deperdit. Tit. 44 p. 184; Camerar. Cent. 1 Hor. Subs. p. 224; Lani. Cunultat. p. 871; Freinshem. ad Curt. 5, 1, 37; & Schickard. in Tarich. proœmio p. 73.

¶ Cornum & Cornus pro *Cornu*: Sic apud Varr. R. R. 3, 9 *Cornum corvinum.* Gell. 14, 5 *Copiæ cornum.* Colum. 6, 10 *Sorbitio per cornum corvinum.* Lucret. 2, 388 *Lumen per cornum transit*, i. e. per lucernam corneam. Ovid. Met. 2, 874; & 5, 383 citat Prisc. p. 685. Adde Veget. 3, 20 *Vbi infirmiorem cornum & fortiorem*, MSS. exhibent, item Scrib. Larg. Comp. 8 & 141. ¶ 2. *Cornum* alia notione vide in *Cornus.* ¶ 3. Notetur, secundum Prisc. anum p. 685 & 714 & *hoc cornum*, & *hic cornus, hujus cornus* reperiri. Plin. 28, 11 *Cornus cervini cinis.* Id. 28, 15 *Caprini cornus nidor.* Id. 37, 10 *Arietini cornus effigies.* Et Lucan. 7, 217 *Cornus tibi cura sinistri.*

¶ Cornucopia, æ, f. est ubertas, abundantia, & ipsum cornu Amaltheæ, überfluß, alles vollauf. *Hæcce cornucopia est, ubi inest, quicquid volo*, Plaut. Pseud. 2, 3, 5. *Mundanum cornucopiam fortuna gestans propitia*, Ammian. 22, 9, conf. 25, 2. Sic divisim *Copia divite cornu, propitia*, Ammian. 22, 9, conf. 25, 2. Sic divisim *Copia divite cornu, Beata pleno copia cornu*, Horat. Carm. Secul. v. 58. Vide supra *Copia.*

¶ Cornŭlum, i, n. dim. Apic. 8, 1 *Condimentum accipere per cornulum.*

Cornŭlum, i, n. aliud diminut. Plin. 11, 28 extr. & Solin. c. 57 (c. 45) de bucephalo: *Quædam exstantium corniculorum minæ erabant.* Colum. 7, 5 *Per corniculum infundere faucibus.* Sic apud Nigidium *Pleua in luna cornicula.* ¶ 2. *Cornicula* inter dona militaria, virtutis ergo conferri solita fuisse Livius significat 10, 44. Vbi de iis & *Cornicularii*s copiose disserentem vide Marcell. Donatum. Fuerunt autem *Cornicula* ista galearum ornamenta, quæ cornuum speciem referebant, quod Lindebrogius ad Ammianum, & postea Salmas. Exerc. Plin. p. 386 seq. obsetvavit. Harduinus agnoscit quidem significationem corniculi militaris in ipso loco Plinii 10, 43 f. 60. Sed *Cornicularios*, de quibus in notitia imperii, contra Salmasium dictos vult 3, a *corniculis*, i. e. atramentariis, & provocat ad Cangii glossarium.

¶ Corniculārius, *a, um*, adject. & *Cornicularia* quidem appellata Plauti quædam comœdia fuit, in qua miles cum galea istiusmodi insigni corniculis traducebatur. In Romana quoque militia veteri, honoratiores milites, tribunorumque & centurionum beneficiarii, ab hoc insigni galearum, quo dignoscebantur a cæteris, *Cornicularii* nominabantur. Quos *corniculo merere* Suetonius dixit, de Graminariis c. 9. Idem dicitur de Æmilio Scauro in Aur. Vict. vir. illustr. c. 72. Meminit & Suet. Domit. c. 17 *Cornicularii*; & Ascon. in Verrem p. 90. De *cornu* in galeis supra diximus n. 1. ¶ 2. Posteriore vero tempore *Cornicularii* nomine veniebant officiales, sive apparitores magistratuum, quorum munus *Corniculus* dicebatur, ut patet ex L. 1 Cod. de apparit. Præfect. Prætor. Sed tamen etiam Val. Max. 6, 1, 11 *Cornicularium* dixit, qui munus militare sub tribuno militum gerebat. In veteri inscriptione, apud Gruterum p. 431, *Corniculus* pro *Cornicutario* dicitur: procul dubio mendose pro *Cornicurius*, de quo ibidem etiam Gruterus monet. conf. Firmic. 3, 6; & L. 6 ff. de jure Immun. & Tit. Cod. de cohortal. princip. cornicul. & princip. vid. etiam *Corniculum* n. 2 & 3.

¶ Cornĭcŭlo, *are*, cornu inflare, pro quo apud Hieron. epist. 4 *cornicare.* Hinc

¶ Cornĭcŭlans, *antis*, quod figuram habet cornuum, gehörnt. Solinus c. 45 (Sam. c. 32) dixit Apin, *insignem nota albæ maculam, quæ dextro ejus lateri ingenita corniculantis lunæ refert speciem.* Et Ammian. 20, 3 *In lunæ corniculantis effigiem.* conf. 22, 14.

¶ Corniculārius, *a, um*, idem. Apul. de Deo Socratis c. 41 *Luna seu corniculata, seu dimidia fuerit.* Fulg. 1 Myth. *Corniculata lunæ figuratio.*

¶ Corneus, *a, um*, von horn; ut, *Corneus arcus*, Ovid. Met. 1, 697. *Cornea rostra avium*, Cic. N. D. 1, 36. *Cornei* quoque dicuntur, quibus natura concreta sunt ossa, h. e. medulla vacua. Hinc *Cornea fibra*, Pers. sat. 1, 47 de duris & immisericordibus. v. ibi Casaub. *Cornea corda emelliuntur*, Sidon. 4 epist. 1 *Cornea pistatorum corpora*, Plin. 31, 9.

¶ Cornĕlus, *a, um*, dimin. fast wie horn hart. Cic. de N. D. 2, 57 de auribus loquens: *Duros & quasi corneolos habet introitus.* Petron. c. 43 *Corneolus fuit.*

¶ Cornesco, *ĕre*, durescere, zu horn werden. Plin. 11, 49.

¶ Cornuatus, *a, um*, gekrümmt, gebogen; ut, *Cornuata umbra*, Varro de L. L. 6, 3.

¶ Cornārius, vel Cornuārius, *i*, m. poliens cornua, faber arcuarius, ein horn-arbeiter. Gloss. lat. gr. *Cornarius*, κερατοξόος. Adde l. fin. de jure immun.

¶ Cornūtus, *a, um*, cornibus instructus, gehörnt. Varr. R. R. 2, 7 *Ætas cognoscitur etiam cornutarum*, scil. animantium. In Chiliad. est, *Cornutam bestiam petere*, sich an einen machen, der sich wehren und schaden thun kan. ¶ 2. *Cornutus syllogismus*, captiosus, dilemma. Hieron. epist. 83, 1 ad Oceanum: *Sustinui Romæ a viro eloquentissimo cornutum, ut dicitur, syllogismum, ut, quocunque me verterem, strictius tenerer.* ¶ 3. Est etiam cognomen Sulpiciæ gentis & Cæciliæ. v. Brouckh. ad Tibull. 2, 2, 9.

¶ Cornūta, æ, f. piscis genus, Plin. 32, 11; Apic. 10, 3, ein hornfisch. conf. Plin. 9, 27.

¶ Cornĭcen, *ĭnis*, m. qui cornu canit, ein hornbläser, zinckenbläser. Liv. 2, 64 *Cornicines tibicinesque ante vallum canere jubet.* conf. Id. 24, 46; & Sallust. B. Jug. c. 94.

¶ Cornĭcĭna, æ, f. apud Augustinum.

¶ Cornifrons, *ontis*, mit hörnern an der stirn. Ennius apud Nonium 3, 3 antique: *Tu pascere cornifrontes armentas soles.*

¶ Corniger, *a, um*, idem; ut, *Cervi cornigeri*, Ovid. Met. 7, 701. *Corniger Ammon*, ibid. v. 17. *Taurus corniger*, Cic. de N. Deor. 2, 43. *Cassis cornigera*, Sil. 15, 6, 82. Numicium Latii fluvium, *cornigerum* Ovid. Met. 14, 602 appellat. Absolute Plin. 11, 46 *Cornigera fere bisulca.* Adde Murat. Inscript. p. 54.

¶ Cornīpes, *ĕdis*, mit einem huf; ut, *Equi cornipedes*, Virg. 7, 779, & absolute *Cornipedes*, pro equis, apud Silium 7, 684 & Nemesian. Cyn. 240 & 252. *Fauni cornipedes*, Ovid. Fast. 2, 361.

¶ Cornupĕta, æ, m. qui cornu petit ferirque, stößig, Labbæi Glossar. ex veteri Onomast. *Cornupeta*, κορυπτίλος. Et in Gloss. Cyrilli *Cornupetit*, κορυπτεῖ, & *Cornupeto*, κερατίζω, exponitur. conf. Vulg. Interp. Exod. 21, 29. Sed verbum divise scribi debet: Nomen autem certæ compositionis est.

¶ Bicornis, *e*, zweyhörnicht, zweyspitzig; ut, *Caper bicornis*, Ovid. Met. 15, 304. *Luna bicornis*, Horat. carm. secul. v. 35. Virg. Georg. 1, 264. *Exacuunt alii vallos furcasque bicornes.* Ovid. Metam. 11, 763 *Fertur Alexirrhoe Granico nata bicorni.*

¶ Bicornĭger, *a, um*, idem pro Baccho posuit. Ovid. Heroid. 13, 33.

¶ Excornis, *e*, cornu carens, ohne horn. Tertull. de Pallio c. 5 *Bestia exunguis & excornis.*

¶ Tricornis, *e*, dreyhornicht. Plin. 8, 21 *Indici boves unicornes tricornesque.* conf. Solin. c. 65.

¶ Tricornĭger, *a, um*, idem. Auson. Technop. c. de literis extr. *Furca tricornigerâ specie pæne ultima sum* Ψ.

¶ Unicornis, *e*, einhörnicht. Plin. c. l. & 11, 46 *Unicorne* (animal) *asinus tantum Indicus.* conf. Solin. c. 65. Nam & animal illud unum tantum in fronte gestat cornu, quemadmodum

¶ Unicornu, sive Monoceros, quod animal esse dicitur pullo equino non absimile, diversum vero ab asino Indico, ein einhorn. Gesn. quo more, quem Priscianus lib. 6 p. 685 notat. *Unicornium* est Nestori

Nova-

Novarienſi ſub voc. Vnicorn. p. 102. Et Ambroſius de Benedict. Patr. c. 11 p. 270 *Vnicornuus* uſurpat. Et hinc fortaſſe antiqua Bibliorum verſio in Vaticana Bibliotheca, Breviariis hac in parte conſona, *Vnicornuorum* vocem flectit, prudente Bartholino c. 6 tract. de Vnicornu. conf. Tertull. adv. Iudæos c. 10, & adv. Marc. 3, 18, ubi *cornua unicornuorum*, ſive *unicornis*, de apicibus ſive extimis crucis Chriſti explicat.

CORNVS, *ûs*, & *i*, f. arbor a ligni cornea duritie ſic dicta, baccas ferens olivæ modo oblongas, virentes primum, deinde per maturitatem rubeſcentes. Baccæ, *Corna* dicuntur, ſedarbor, *Cornus*, cornelbaum, ſuberbaum, & hagdorn, *baccæ*, welſche kirſchen. Dioſcor. lib. 1 Matthiol. Plin. 28, 11 *crudi cornus farina*. ¶ 2. *Cornus* & neutro *Cornum* non raro pro haſtili apud poëtas ponitur. Ex corno enim arbore plerumque illa conficbant. Virg. Æn. 9, 698 *Volat Itala cornus Aëra per tenuem*. Ovid. Met. 8, 408 *Ærata torſit grave Cuſpide cornum*. Ibid. 12, 451 *Fixit in adverſo cornum ſine cuſpide vultu*. Et Sil. 13, 204 *Validam torquebat tertia cornum*. v. Drakenb. ad 10, 122.

¶ Cornum, *i*, n. frúctus hujus arboris, welſche kirſchen. Virg. Æn. 3, 649 *Victum infelicem baccas, lapidoſaque corna Dant rami*. ¶ 2. Haſta vel telum, ut modo vidimus in *Cornus* n. 2.

¶ Corneus, *a*, *um*, vom hagdorn; ut, *Cornea venabula*, Ovid. Heroid. 4, 83. *Cornea pyxis*, Plin. 21, 20.

¶ Cornētum, *i*, n. ein hagdorn-buſch. Vet. Gloſſ. *Cornetum*, κρανεών.

Corocotta, vide *Crocotta*, Corolla, corollarium, *Corona*.

CŌRŌNA, *æ*, f. στέφανος, ein krantz, eine krone; ut, *Corona laurea, myrtea, oleagina, populea, roſacea*. Erant autem in varia diſtinctæ genera, aliæ paci, aliæ bello militiæque inſerviebant. Ac illæ quidem aliæ lætitiæ, aliæ voluptatis cauſſa adhibebantur. Sane in lætitia publica ſumtas coronas, præter innumera alia loca, reſtatur Cic. Tuſc. 1, 35; Tac. Hiſt. 2, 55, 2. Ad voluptatem ſpectabant maxime convivales, de quibus Nepos 17, 8, 4, atque Plutarch. in Ageſilao. Horat. 3 od. 14, 17, & Lipſ. ad Tacit. Præter has & aliæ erant, quæ viris præpotentibus & præclare meritis honoris, reverentiæ & gratulationis ergo conferebantur: quarum paſſim mentio fit apud auctores; ut apud Nepotem 7, 6, 3; 8, 4 pr. 16, 5, 5. Alia exempla Petavius notat ad Syneſium de Regno. Eæ plerumque *aureæ* erant: v. g. apud Nep. 23, 7, 3; Curt. 4, 2, 2 *Tyrii Alexandro coronam auream donum afferebant*. Sed his donati & Olympiæ victores. v. Nep. 7, 6, 3, & in mortuorum coronis etiam *aureæ* memorantur. conf. Kirchm. de Funer. 1, 11. Quin *coronæ* & religionis pars erant, atque in ſacris funeribusque adhibebantur: de quibus nonnihil & P. Victorius Var. Lect. 2, 7: it. Reineſ. ad Inſcript. 1 n. 41 p. 73 ſq. Militares rurſus plura genera continebant: Alia enim *triumphalis*, alia *obſidionalis*, alia *civica*, quam civis civi, a quo in bello ſervatus eſſet, dabat, alia *muralis*, *caſtrenſis*, *navalis*, &c. dicebatur: vide Gell. 5, 6, & Plin. 21, 2 & 3; & 16, 4; de quo Geſner. Chreſtom. Plin. p. 545 ſqq. His aliud genus Caligula addidit, quas *exploratorias* appellavit, Suet. ejus vita c. 45. Conf. Car. Paſchal. pecul. de Coronis libro, & Io. Andr. Boſii Στεφανοφορίαν, Ienæ 1669 editam, & quos laudat Fabric. Bibliogr. ant. c. 14 § 13. *Coronis* quoque inducta mancipia venalia bello capta producebantur; unde, *Sub coronâ venire*, apud Liv. 21, 51, ſervi captivi dicebantur, ut Cælius Sabinus ſcripto reliquit: quamquam aliam ejus rei cauſſam Gellius affert 7, 4. v. Briſſon. de formulis ſolennibus. Cæſ. B. G. 3, 16, & Iuſtin. 8, 3, 3 *Sub corona venditi*, i. e. coronatos vendidit. Et Flor. 4, 12, 52 *Hoc ſub corona jure belli venum dedit*. Navibus etiam coronarum aut vittarum genus impoſitum. Virg. Æn. 4, 418 *Vt leti nautæ impoſuere coronas*. Et Ovid. Amor. 3, 11, 29 *Votiva puppis redimita corona*. Add. Suet. Vitell. c. 10. Ita vittata navis obviam miſſa Platoni a Dionyſio ap. Plin. 7, 30 pr. Ita etiam *Delubra coronata* legas. v. *Corono*. ¶ 2. *Corona* de turdis facta placet Martiali 13 ep. 5. ¶ 3. *Corona* etiam obſidionis militiæ genus eſt, unde *Corona cingere*, umringen. Cæſ. B. Gall. 7, 72, & Liv. 4, 27. *Coronâ urbem capere*, Liv. 43, 18. *Coronâ circumdare*, Id. 4, 47; Hirt. Hiſp. c. 13; & Curt. 4, 6, 10. *Coronâ undique mœnia aggredi*, Liv. 42, 63, in quibus de ſubita fere incurrentium militum oppreſſione ſermo eſt. *Coronâ vallare*, Sil. 13, 140. Fit, cum omni ex parte loca circumdantur copiis, ut nullus uſpiam exitus obſeſſis detur. v. Lipſ. in Poliorceticis 1, 4; & Caſaub. ad Polyb. ¶ 4. *Corona* etiam meteorum eſt, quod *area* alias & *Halo* appellatur: vide Dalechamp. ad Plin. p. 85; & Sen. Nat. qu. 1, 2. it. Vell. 2, 59, 6. ¶ 5. Hoc nomine eſt etiam ſidus cœleſte, quod *Corona Ariadnes* dicitur, & *Gnoſia ſtella coronæ*. v. Hygin. Aſtron. 2, 5; Virg. Georg. 1, 222; Plin. 18, 31; Columm. 11, 2; Stat. 1 Silv. 6, 88. ¶ 6. *Projecturas coronarum* Vitruvius 2, 8 vocat partes ſummas parietum ſive murorum, die kracksteine des mauerkrantzes, des ſimſes ums haus. conf. Baldi Lex. Vitr. p. 31. Sic, *Muri corona*, Curt. 9, 4, 30. ¶ 7. Significat & cœtum hominum, ein hauffen volcks; ut, *Maxima corona cauſſam dicere*, Cic. Tuſc. 1, 5. *Corona conſeſſus cinctus*, Id. pro Mil. c. 1. *Corona & turba*, Cic. pro Flacc. c. 28. *Latior ſcena, corona diffuſior*, Plin. 7 epiſt. 17. *Corona dicitur circumſtans in urbe populus*, Lactant. 4, 26, 21. *Coronam ne carpſeris*, inter Pythagoræ Symbola refertur, hoc eſt, ne violes leges civilis ſocietatis. ¶ 8. Poëtæ poëmata ſua, in virorum illuſtrium laudem facta, nonnunquam *Coronas* vocarunt, præſertim quod capita illorum, quos laudant, iis quaſi exornant atque redimiunt, teſte Mureto Var. Lect. 8, 1 p. 186. ¶ 9. Eſt etiam epiſcopalis reverentiæ nomen, quod vulgo a *coronæ tonſura* derivant, repugnante Salmaſio de Coma p. 76, 104, 121, 158 &c. Sed vid. etiam Iac. Gothofr. ad L. 38 C. Theod. de Epiſcopis.

¶ Corōnula, *æ*, f. dimin. Vulg. Interp. Exod. 39, 28 *Mitræ cum coronulis e byſſo*.

¶ Corolla, *æ*, f. aliud dimin. idem. Catull. 64, 66 *Mihi floridis corollis redimita domus eſt*. Propert. 1, 3, 21 *Noſtra de fronte corolla*. Plin. 8, 5 *Elephantus amavit quandam corollas vendentem*. Talis etiam fuit illa ſtephanopolis vel ſtephanoplocos Glycera, Pauſiæ pictori amata, de qua Plin. 35, 11 f. 40.

¶ Corollaria, *æ*, f. quæ corollas nectebat. In Lap. Murat. p. 999.

¶ Corollārium, *i*, n. quicquid ſupra pondus juſtum adjicitur, *auctarium*, *ſuperpondium*, die zugabe. Varr. L. L. 4, 16. Et *Corollarium nummorum*, Cic. Verr. 3, 50. Ita Cleopatra apud Plin. 9, 35 f. 57 cibos quotidianos Antonio appoſitos *corollarium* vocat illius cœnæ, qua centies HS conſumptura ſola erat. ¶ 2. Apud Suet. Aug. c. 45 ita appellantur munera, quæ ultra legitima præmia ſcenicis dabantur, geſchenck. Plin. 21, 2 *Corollaria e lamina ærea tenui inaurata aut inargentata dabantur*. Meminit & Cicero Verr. 3, 79: Apul. 2 Mileſ. p. 125 *Sine cura ſis, inquam; modo corollarium idoneum compara*. Idem Cic. Verr. 4, 22 *Ille, quaſi feſtivum acroama, ne ſine corollario de convivio diſcederet, ibidem convivis inſpectantibus, emblemata avellenda curavit*. vid. Rhodig. 16, 58. ¶ 3. *Corollarium* dicitur etiam πόμα, ſeu confectarium. Boëth. de Conſol. Philoſ. 3 Proſa 10 *Super hac igitur veluti Geometræ ſolent, demonſtratis propoſitis, a'iquid inferre, quæ πορίσματα ipſi vocant, ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo*. Idem 4 Proſa 3 *Memento enim illius corollarii, quod paullo ante præcipuum dedi*.

¶ Corōnālis, *e*, gleich den kronen. Apul. 1 Mileſ. p. 106 *Vt illa Medea unius dieculæ à Creonte impetratis induciis, totam ejus domum, ſi'iamque cum ipſo ſene flammis coronalibus deuſſerat*.

¶ Corōnāmen, *ĭnis*, n. die bekrāntzung. Apul. 11 Mileſ. p. 261 *Mulieres verno florentes coronamine*.

¶ Corōnāmentum, *i*, n. idem. *Coronamenta omne genus* Catoni c. 8, & Plinio 21, 5 flores ſunt, qui in ſerta concinnantur, krāntz-blumen. ¶ 2. Tertulliano, ineunte libro de Corona, *Coronamentum* eſt ipſa corona: *Coronamento*, inquit, *in manu otioſo*. Et c. 7 pr. *Capiti coronamentis interdicunt*.

¶ Corōno, *avi*, *atum*, *are*, krōnen, bekrāntzen, ſchmücken; ut, *Coronari ramis arborum in ſacris certaminibus*, Plin. 21, 2 *Coronare aditum cuſtode*, Virg. Æn. 9, 386 um und um den paß verlegen. *Sylva coronat aquas*, er liegt um den ſtrom herum, Ovid. Met. 5, 390. *Pluma coronat collum columbæ*, Lucret. 2, 801. Suetonius nova quadam ac peculiari ratione hoc verbo uſus eſt, pro efficere, ut aliquis coronetur, Claud. c. 10. v. ibi Torrent. Apud Virg. Georg. 2, 528 *Crateræ coronare*, eſt vino implere, ut inſtar coronæ labra poculi contingat. Quamquam etiam veræ coronæ circumdari ſolebant. v. Id. Æn. 1, 728. Sil. 12, 743 *Delubra coronare* eſt ornare illa frondibus. v. ibi Drakenb. Tales forte etiam ſunt *coronæ navium*, de quibus in *Corona* n. 1.

¶ Coronans, *tis*. Horat. 3 od. 23, 15 *Parvos coronans marino rore Deos fragilique myrto*. Vitruv 9, 4 *Mercurii & Veneris ſtellæ ſolem ipſum, uti centrum, itinceribus coronantes*.

¶ Cōrōnātus, *a*, *um*, gekrōnt. Horat. 2 od. 7, 3 *Coronatus nitentes capillos*. Curt. 9, 7, 20 *Oleo nitens & coronatus*. Add. Propert. 3, 1, 10.

¶ Coronātus, *i*, m. ſubſt. genus nummi tum aurei, tum argentei, krone, v. Cæl. Rhod. 10, 2. ¶ 2. *Coronati* olim appellati gentilium ſacerdotes, de quibus Paſchal. de Coronis 4, 13. conf. Firmic. Aſtron. 3, 4 & 14.

¶ Coronatio, *ōnis*, f. die krōnung, στεφάνωσις.

¶ Coronator, *ōris*, m. der da krōnet, apud Auguſtinum. ¶ 2. Apud Anglos pervetuſtum nomen eſt judicis, qui cognoſcit delicta ad coronam pertinentia. Paſſim occurrit apud ſcriptores Anglicos v. Th. de S. Quercu Lex. Philol.

¶ Coronārius, *a*, *um*, ad coronas ſpectans, zu krāntzen, oder kronen gehörig; ut, *Coronaria herba*, Plin. 21, 23. *Coronarium opus*, Idem 15, 30, & Vitruv. 7, 3 & 6, pro ornamento cameræ. Sic eſt *Æs Cyprium tenuiſſimum, quod coronarium vocant*, Plin. 33, 9. *Aurum coronarium*, Cic. Agrar. 2, 22 ſunt coronæ triumphales, ut Gellius quidem interpretatur 5, 6. Proprie autem ſic dicebatur aurum, quod coronarum aurearum loco dono dari Imperatoribus ſolebat; vide Cic. in Piſ. c. 37; it. Caſaub. Notis ad monumentum Ancyranum p. 135 D. & ad Spartiani Hadrianum c. 6. Adde Capitolinum in Pio c. 4, qui itidem hujus auri mentionem fecit. Eſt in utroque Cod. titulus *de auro coronario*, ad quem videndus uterque Gothofredus, præſertim Iacobus ad Theodoſianum.

¶ Coronarius, *i*, m. ſubſt. qui coronas conficit, ein krantzbinder, krantzmacher, in Gloſſ. gr. lat. στεφανοπλόκος. vid. Plin. 21, 9, f. 30, & alias.

¶ Coronaria, *æ*, f. ſubſt. ut, *Glycera coronaria*, quæ coronas venditando ſuſtinuit paupertatem, apud Plin. 21, 2 f. 3. Meminit hujus *Glyceræ* etiam 35, 11.

¶ Coronarium, *i*, n. ſubſt. pro *Corona*. Gell. 4, 14 *Eum venire cum coronario non decuiſſe*. Nonnulli tamen interpretum coronarum convivalium concinnatorem hic intelligunt. Aliter Ammian. 25, 4 *Coronarium* (i. e. aurum coronarum nomine principi offerri ſolitum) *indultum, remiſſi debita, &c.*

¶ Incoronatus, *a*, *um*, ungekrōnt. Apul. 4 Met. p. 155 *Cerimoniæ negliguntur; incoronata ſimulacra, & aræ viduæ, frigido cinere fadatæ*.

CŌRŌNĒA, *æ*, urbs Bœotiæ, Plin. 4, 7: & Stat. Theb. 7, 307 ſq.

CŌRŌNĔŌLA, *æ*, f. roſa autumni tempore in rubro proveniens, eine herbſt-roſe, Plinio 21, 4.

CŌRŌNIS, *idis*, f. Phlegyæ filia, quæ ab Apolline compreſſa Æſculapium edidit. vid. Ovid. Met. 2, 542, & ibi Heinſ. ¶ 2. *Coronis* altera Coronei filia, in cornicem mutata, de qua Ovid. met. 2, 569 ſq. ¶ 3. *Coronis* etiam nota Critica dicebatur: linea videlicet brevis ſuperne aliquantum incurvata. Ejus in Dramatibus uſus triplex erat: Vel, cum hiſtrionibus nonnulla locutis, ac digreſſis relinquebatur chorus, aut contra: vel, quando tranſire de loco ad locum videbatur ſcena, ut ex Hephæſtione Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plut. 2, 1 annotat. ¶ 4. Eadem & in librorum finibus ſolebat appingi: unde & pro fine ipſo accipi poteſt, der ſchluß, das ende; ut, *Coronidem imponere*, i. e. finem. Martial. 10 ep. 1 *Si nimius videor, ſeraque coronide longus Eſſe liber; legito pauca, libellus ero*.

¶ Coronides, *æ*, m. Æſculapius, Apollinis & Coronidis filius, de quo Ovid. Faſt. 6, 746 *Nulla Coronides cauſſa doloris erit*.

CŌRŌNISMA, *ătis*, n. κορώνισμα, honeſtum mendicandi genus apud Rhodios, cum quidam cornicem circumgeſtans huic avi ſtipem poſceret. vid. ex Athenæo Cæl. Rhod. 17, 12. Hinc

¶ Coronīſta, *æ*, m. κορωνιστής, i. e. ſtipem colligens τῇ κορώνῃ, i. e. *cornici*. v. ibid.

CŎRŌNŎPVS, *i*, & ὄδις, κορωνόπους, herba, Krähen-fuß, non tamen pes corvinus, qui ranunculus est: Matthiol. vid. & Plin. 21, 16; & 22, 19.

COROPHYA, n. pl. concharum genus, Plin. 32, 11.

CORPVS, *ŏris*, n. σῶμα, artubus constat & membris, der leib, cörper. Cic. Off. 1, 23 *Exercendum corpus, & ita afficiendum est, ut obedire consilio rationique possit in exsequendis negotiis, & in labore tolerando.* Ovid. de Arte 2, 112 *Ingenii dotes corporis adde bonis.* Nepos 14, 9, 3 *Corpore & statura simillimus.* Sic *Corpus solidum & succi plenum,* Ter. Eun. 2, 3, 26; *Prolixum, exile,* Suet. Claud. c. 30; *Amplum ac robustum,* Idem Tib. c. 68. *Corpus salubre, sanum, quadratum,* vide sub his vocabulis. Cæterum non raro ex corporis signis conjectare de animi moribus solebant. v. Voss. 1 Instit. Orat. p. 80. Dotes autem corporis præcipuæ, sanitas, robur, agilitas: Voss. ibid. p. 69. ¶ 2. *Corpus* speciatim notat carnem. Quintil. lib. 1 proœm. *Ossa ut esse & adstringi nervis suis debent, sic corpore operienda sunt.* vid. Burm. p. 11. *Corpus facere,* zunehmen, dicker werden, Phædrus 3, 8, 5. Contra, *Amittere corpus,* abnehmen, hager werden, Lucret. 1, 937. Imo & Cic. fam. 7, 26 extr. *Et vires,* inquit, *& corpus amisi.* Ibid. 16, 4 ext. *Corpori servire,* sich mästen. *Corpora & animi* opponuntur a Virgil. Georg. 4, 83 *Ingentes animos angusto in corpore versant.* Conf. Misc. Observ. Vol. 6 p. 559. ¶ 3. Sed & *Corpus* pro homine sive persona eleganter dicitur. Sic non tantum *corpus sine pectore,* Horat. 1 epist. 4, 6 pro homine dixit, sine ingenio & mente, ein unverständiger mensch. Vbi poterat hyperbolica ratio subesse: Sed etiam Curt. 4, 11, 6 *Pro tribus corporibus triginta millia talentûm auri accipias.* Idem 5, 13, 4 *In illo corpore posita est victoria.* Seneca quoque pro integro animali usus est epist. 90. ¶ 4. Est & non invenusta periphrasis, cum *corpus* rei vel personæ, pro ipsa persona aut re dicitur. Virg. Æn. 7, 649 *Qui pulchrior alter Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni;* id est, excepto Turno. Lucan. 7, 671 *Sed timuit strato miles nec corpore Magni Non fugeret, supraque ducem procumberet orbis.* Terentianus de Phalæcio p. 2424 ed. Putsch. *Qui multos legère, negant hoc corpore metri Romanos aliquid veteres scripsisse poëtas: Hoc corpore metri,* id est, hoc metro. Simili forma & Græcos usos, observat Muretus Var. lect. 8, 4. ¶ 5. Transfertur ad alias res: quæcunque enim collecta in unum conflataque ex pluribus sunt, aliquando *corpora* appellantur; ut integræ gentes & civitates. Vellej. 2, 66, 5 *Dum hoc constitutum rerum naturæ corpus manebit incolume,* so lange die welt stehet. Lucret. 2, 471 *Neptuni corpus,* i. e. mare. Tac. Hist. 4, 64, 2 *Rediisse vos in corpus nomenque Germaniæ, communibus Diis, sed præcipuo Deorum Marti grates agimus.* Idem de Germ. c. 39 extr. *Adjicit auctoritatem fortuna Semnonum: centum pagis habitatur: magnoque corpore efficitur, ut se Suevorum caput credant.* MAGNO CORPORE, id est, Civitate. Et ita *Civitatis corpus* Livius dixit 26, 16. *Fiunt de uno populo duo corpora,* zwey hauffen. Justin. 3, 2, 2 *Civitas per multa membra dissipata in unum corpus redigitur,* Idem 5, 10, 11. *Vnum corpus Macedoniæ,* Id. 7, 1, 12. conf. 7, 6, 9; 14, 2, 11; 18, 3, 9. ¶ 6. Sed & Collegia sive societates, sæpe *Corpora* appellantur: Sic *Mercatorum corpus,* B. Ambros. dixit epist. 33. Ita CORPVS PISTORVM, CORPVS OLEARIORVM, CORPVS VINARIORVM: item SVARIORVM, in monumentis antiquis legimus. Sic apud Æneam Tacticum de toleranda obsidione c. 1 *Corpora* appellantur certorum hominum collectiones, quibus descriptæ partes & ministeria imposita sunt. Huc referre licet illud Liv. 4, 9, 3 *Tutores ejusdem corporis erant,* i. e. plebeji generis. Add. 6, 34 pr. & 26, 48 pr. ¶ 7. Sic & scriptorum opera, quæ distributa in libros plures, *Corpora* appellantur. Vitruv. 2, 1 *Cum corpus architecturæ scriberem, &c.* *Corpus* denotare librum, ex Cicerone etiam observat Gifanius. Quo refert illud fam. 5, 12 *Videtur mihi mediocre quoddam corpus confici posse.* Eodem modo apud Græcos dici σῶμα & σωμάτιον, observat Grævius ad h. l. conf. ad Att. 2, 1. Vnde & vulgo notum, quid per *Corpus Iuris civilis* & *Corpus Iuris canonici* significetur. Æmil. Probus in epigrammate de volumine Vitarum Nepotis; *Corpore in hoc manus est genetricis, avique meaque, &c.* Nempe significat, hoc volumen partim matris, partim avi, partim & sua manu descriptum esse. Alteram in *meaque* produxit pro seculi ejus more. Cui enclitica *que* positionem faciebat. Cujusmodi exempla Prudentius quoque suppeditat. ¶ 8. Notat quoque conjunctionem plurium inter se congruentium, ut *Corpus poëtarum, &c.* De varia acceptione vocabuli *Corpus:* sive de divisione corporum, vide & ICtos: itemque Senecam epist. 102, & Qu. Nat. 2, 2. *Corpora* pro servis in Digestis reperias. v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 141. Etymon *Corporis* prolixe exponit Camerarius Decur. 5 Probl. 2. ¶ 9. *Corpus* & *pectus* sæpe confundunt librarii. v. Burm. ad Quint. Decl. 258 p. 473, & Drak. ad Sil. 16, 479.

¶ Corpusculum, *i*, n. dimin. Sen. ep. 66 *Ex deformi humilique corpusculo.* conf. Plin. 10, 29. Iuvenal. 10, 172 *Mors sola fatetur, Quantula sint hominum corpuscula.* Cic. de Nat. D. 1, 24 *Corpuscula lævia.* Et Lactant. de Ira Dei c. 10 *Individua corpuscula,* id est, atomi, untheilbare cörper. *Florum corpusculum,* pro fasciculo, apud Iustin. præf. § 4.

¶ Corpulentus, *a, um,* starck vom leibe; ut, *Corpulentus litigator,* Quint. 6, 1 p. 512. *Corpulentum pecus,* Colum. 6, 3; id est, corporis obesi. vid. Fest. & ibi Ennius. Comparative, *Corpulentior & habitior,* Plaut. Epid. 1, 1, 8. *Crassior & corpulentior,* Apul. 7 Met. p. 918.

¶ Corpulentia, *æ*, f. die dicke des leibes. Plin. 11, 53 extr. *Somno concoquere, corpulentiæ quam firmitati utilius.* conf. Solin. c. 40.

¶ Corpŏrālis, *e*, leiblich, cörperlich. Gell. 18, 1 *Bona corporalia & externa.* Sen. epist. 78 *Voluptates corporales morbus inhibet.* conf. Borrichii Vind. Lat. p. 46.

¶ Corporalitas, *ātis*, f. cörperliches wesen. Tertull. de Anima c. 7 & 9.

¶ Corporaliter, adverb. leiblicher weise. Petron. c. 61 *Non me corporaliter exravi.* Imp. Cod. 2, 28 *Iurejurando corporaliter præstito.* Et Paul. l. 1 § 15 Dig. de acquirend. possess. *Servus corporaliter pignori datus.* Theologi mystico & spirituali opponunt. Tertull. de Bapt. c. 8 *Quod corporaliter ipso felle careat columba.* Add. Ambros. serm. 69 sub fin.

¶ Corpŏreus, *a, um,* cörperlich. Cic. de Vniver. c. 4 *Corporeum, & adspectabile.* Id. de Nat. D. 2, 15 *Ignis corporeus, vitalis & salutaris.*

¶ Corpŏro, *are,* beleiben, & Corpŏror, *ari,* pro corpore indui, einen leib bekommen, lebhaft werden. Plin. 7, 15 de sanguine & massa, qua homo generatur: *Tempore ipso animatur corporaturque. Pictura coloribus corporatur,* inquit Nonius 1, 168. Active Lactant. 2, 9 *Nec humor potest corporare, nec corpus animare.* Ita Aldus, Thysius, & recentissimus editor Cantabrigiensis: at Betulejus & Th. Spark *corporari, animari.* Tertull. de carne Chr. c. 6 *Nunquam fuit caussa angelorum corporandorum.* ¶ 2. Ennii quoque Andromeda activum habet: *Corpus contemplatur, unde corporaret vulnere.* Sed ibi, & apud Accium, ut tradit Marcellus 1, 73 *Corporare est interficere, & quasi corpus solum sine anima relinquere,* entleiben.

¶ Corpŏrātus, *a, um,* idem quod *Corporeus,* vel corpus habens, der einen leib hat. Cic. de Vniv. c. 2 *Mundus est undique corporatus.* Lactant. 4, 16 *Is corporatus est & veste carnis indutus.* v. Barth. Adv. 56, 17. Apul. de Mundo p. 66 *Corporata rerum inæqualium multitudo concordat,* i. e. unum quasi corpus constituens.

¶ Corporatio, *ōnis*, f. der leibeswachs. Tertull. de Carne Chr. c. 4 *Neque ut impossibilem neque ut periculosum Deo repudias corporationem.* Mart. Capella 7 p. 238 *Est opinabilis corporatio.* Nonnulli & apud Columellam 6, 12, 13 *Corporatio* legunt pro *Incorporatio.*

¶ Corporātūra, *æ*, f. status & habitus corporis, leibes-statur, beschaffenheit. Colum. 6, 2 extr. *Humilis & modica corporatura pecoris.* Vitruv. 6, 1 *Ex cælo roscidus aër efficit ampliores corporaturas.*

¶ Corporatīvus, *a, um,* leiblich, dem leibe dienlich. Cæl. Aurel. Tard. 1, 6 *Corporativa adjutoria,* i. e. corroborantia.

¶ Corporasco, *ĕre,* zum leibe werden. Claud. Mamert. 1, 14.

¶ Corporōsus, *a, um,* leibig. Gloss. gr. lat. εὔσωμος, *Corpulentus, corporosus.* Cæl. Aurel. Acut. 13, 17 *Corporosa inductura.*

¶ Corpŏricīda, *æ*, m. ein metzger. Gloss. lat. gr. *Corporicida,* μακελλάτης.

¶ Corpŏrecustos, *ōdis*, m. i. e. custos corporis, ein leib-trabant. Vet. Inscript. apud Grut. p. 600 n. 12 BASSVS NERONIS CÆSARIS CORPORECVSTOS. Et n. 13 HILARIVS NERONIS CÆSARIS CORPORECVSTOS, &c.

¶ Adcorporo, vel Accorpŏro, *are,* adjungere, einverleiben. Ammian. 16, 13 (Vales. c. 8) *Vt damnatorum petita bona suis accorporarent.* Et Solin. c. 50 (Salm. 33) *Carinis tenaciter adcorporatur.*

¶ Bĭcorpor, *ŏris*, zweyleibig. Cic. Tusc. 2, 9 ex Sophocle sub Herculis persona: *Hæc dextra Lernam tetram mactata excetra Placavit: hæc bicorporem afflixit manum.*

¶ Concorpŏro, *āre,* in unum corpus redigere, einverleiben, vereinigen. Plin. 22, 24 *Mulsum facillime cum melle concorporatur.* Id. 27, 12 *Polyanthemum vitiligines concorporat,* id est, delet vitiliginem, & reliquo corpori cutem reddit parem. conf. Ammian. 15, 11 extr.

¶ Concorporatus, *a, um,* einverleibt, vereiniget. Ammian. 22, 8 *Hi scopuli stetere concorporati.* Tertull. de Pudic. c. 15 *Concorporatus rursus ecclesiæ.*

¶ Concorporatio, *ōnis*, f. die vereinigung. Tertull. adv. Marc. 4, 4 *Concorporatio legis & prophetarum.* Adde eumd. de Baptismo c. 8.

¶ Concorporalis, *e*, eines leibes. Vulg. Interpr. Ephes. 3, 6. Subst. *Concorporales,* qui in eodem corpore vel societate sunt, cameraden, spießgesellen. Ammian. 28, 28 *Ne uno quidem cædibus concorporalium superesse permisso.* Adde 21, 22.

¶ Concorporificatus, *a, um,* concorporatus. Tertull. adv. Valent. c. 23 *In mundo coëlementato & concorporificato.*

¶ Excorpŏro, *are,* trennen, scheiden. Vinc. Lirinensis, quem Baluzius cum Salviano edidit, Commonit. 2 p. 364 *Iulianus se collegarum sensui aut incorporare neglexit, aut excorporare præsumpsit.*

¶ Incorpŏro, *are,* corpori imprimere, in den leib ezen, bilden. Solin. c. 35 (Salmas. c. 22 extr.) *Barbaris jam inde a pueris variæ animalium effigies incorporantur.*

¶ Incorpŏrātus, *a, um,* i. e. incarnatus, beleibt. Prudent. καθημ. 12, 80 de Filii Dei incarnatione: *Ducem salutis cælitus Incorporatum gignere.*

¶ Incorpŏrātio, *ōnis*, f. leibes-beschaffenheit. Legitur in quibusdam editionibus Colum. 6, 2, 13 de bubus domandis: *Custodiendum est, ne incorporatione, vel statura, vel viribus impar cum valentiore jungatur.* Vbi corporis habitum & conditionem significat, ut *Corporatura.* Sed præstat legere *in corporatione.*

¶ Incorporalis, *e*, ohne leib, uncörperlich. Sen. epist. 90 *A corporalibus se ad incorporalia transtulit.* Et epist. 58 *Aut corporale est, aut incorporale.* Adde Eund. de Benef. 6, 2; & Tertull. adv. Hermog. c. 35 sæpius hoc verbo utentem.

¶ Incorpŏrābĭlis, *e*, idem. Tertull. adv. Marc. 3, 17 *Habitu incorporabili.*

¶ Incorporalĭter, adverb. idem. Claud. Mamertus de Statu Anim. 3, 14 *Memoria incorporaliter etiam corporalium reminiscitur.* conf. Ambros. epist. 9.

¶ Incorporalĭtas, *atis*, f. uncörperliches wesen. Macrob. Somn. Sc. 1, 5 *Perfectio incorporalitatis in numeris.* Et c. 11 sub fin. *Nec subito a perfecta incorporalitate luteum corpus induitur.* Tertull. de Anima c. 7 *Incorporalitas ab omni genere custodiæ libera.*

¶ Incorpŏreus, *a, um,* quod corpore caret, unbeleibt. Gellii ætate nova vox & ficta, (vid. 5, 15,) post usus est Macrob. Sat. 7, 15. An Cicero de Fin. 3, 14 scripserit: *Rerum incorporearum*

rum æstimatio, adhuc dubitatur. Apul. de Dogm. Plat. p. 49 *De Deo sentit, quod sit incorporeus.*

¶ Recorpŏro, *are*, wieder zuſammen verleiben. Tertull. de Reſurr. c. 7 *Figulo licet argillam temperato ignis adflatu in materiam robuſtiorem recorporare.* Et de Anima c. 35 *Recorporari animas, &c.* Cæl. Aurel. Acut. 3, 4 ext. *Virtus recorporandi.* conf. Barthii Adverſ. 38, 3.

¶ Recorporatio, *ōnis*, f. die wiedervereinigung des leibes. Tertull. de Reſurr. c. 30 *Recorporatio & readunitio oſſium.* Conf. Cæl. Aurel. Tard. præf. & 1, 4, 112.

¶ Recorporativus, *a*, *um*, das wieder einverleibet. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Recorporativa curatio.* Idem Acut. 3, 16 *Helleborum eſt recorporativæ virtutis.*

¶ Semicorporālis, *e*, halbeörperlich; ut, *Signum in cælo ſemicorporale*, Firmic. Aſtron. 2, 12.

¶ Transcorpŏro, *are*, q. d. vercörpern, dixit Interpres Irenæi 1, 24.

¶ Tricorpor, *ŏris*, & Tricorpŏrus, *a*, *um*, tria habens corpora, dreyleibig. Virg. Æn. 6, 289 *Et forma tricorporis umbræ.* Sil. 3, 422 *Geryonis peteret cum longa tricorporis arva.* Lucretius de eodem loquens 5, 28 *Inde tricorpora tergemini vis Geryonai*; (al. *tripeſtora*).

¶ Vnicorporeus, *a*, *um*, einleibig. Firmic. Aſtrol. 2, 12 *Signum in cælo unicorporeum.*

CORRĀGO, *ĭnis*, f. herba ſic dicta, quod cordis affectibus medeatur: aliis *Borrāgo*, verum ſcil. & legitimum *Bugloſſum. Corago*, & Apulej. de Herb. c. 41.

Correctio, &c. vide *Rego*, Correptio, &c. *Rapio*, Corrigia, corrigo &c. *Rego*, Corripio, *Rapio*, Corrivalis, corrivo, &c. *Rivus*, Corroboro, *Robur.*

CORRŎCO, *ōnis*, m. piſcis, voce Vibiſca, Auſon. epiſt. 4, 58.

Corrogatio, corrogo, vide *Rogo*, Corrorundo, *Rotundus.*

CORRŪDA, *æ*, f. wildſparael. Silveſtris aſparagus Dioſcoridi eſt, & Plin. 20, 5 & 10. Add. Id. 16, 36: Cato R. R. c. 6. Et Colum. 10, 375 *Prodit & aſparagi corruda ſimillima ſilo.*

Corrugis, corrugo, vide *Ruga.*

CORRŪGVS, *i*, m. flumen deductum ex montium jugis, a corrivatione ſic dictum, vel quaſi *corrivgus*, waſſergraben. Plin. 33, 4 *Flumina jugis montium duxere. Corrugos vocant; a corrivatione, credo.*

Corrumpo, corruptio vide *Rumpo*, Corruſpor, *Ruſpor*, &c.

CORS, *cortis*, f. der hünerhof. Ita pro *chors* nonnulli, ſed male, ut Lipſius cenſet, ſcribunt: vide ſupra *Cohors.* Sic apud Martial. 7 epigr. 53 *Cortis aves*, hüner. Idem 3 epigr. 58 *Turbæ ſordidæ cortis.* ¶ 2. *Cortes* plur. ſunt villarum intra maceriam ſpatia, die ſchlippen, der raum zwiſchen 2 wänden. v. ex Varr. Nonius 2, 112. Sed, *Argentariæ cortes*, ſunt tabernæ, ubi lenones & meretrices. v. Taubm. not. ad Plaut. Truc. 1, 1, 48: & Parei Lex. p. 290.

CORSA, *æ*, f. eſt tempus, pars capitis, quam κόρσην Græci vocant, die platte. A capite humano tranſfertur ad mechanica; eſtque prima antepagmenti in oſſibus faſcia, apud Vitruv. 4, 6. vid. Baldi Lex. p. 50. ¶ 2. *Corſa* mulier, quæ Corſicæ inſulæ nomen dediſſe fertur. Iſid 16, 6 ex Salluſtio.

¶ Corſoïdes, *is*, m. lapis canitici hominis ſimilis, Plin. 37, 10.

CORSALVIVM, *i*, n. ita aliqui *Salviam* vocant, ſalbey. Apul. de Herb. c. 101.

CORSĪCA, *æ*, f. inſula eſt in mari Liguſtico, quam Græci *Cyrnon* appellavere; ſed Tuſco propior a ſeptemtrione in meridiem projecta, inquit Plin. 3, 6. Civitates XXXIII habuiſſe, idem teſtatur. Hodie unica conſtat metropoli, quam *Baſtia* jam vulgo nominant. De vaſtitate ejus ſterili Seneca Epigrammatis in exilium ſuum, (eo enim relegatus fuit, ut Dio Caſſius lib. 110 prodit;) de ejus incolis variis Idem Conſol. ad Helviam matrem c. 8, quem librum ibi exul ſcripſit. Diſtat a Sardinia milliari Germanico: notiſſima eſt vino præſtanti, & mellis copia, ſed venenati, ob toxicorum in ea inſula multitudinem; quo Ovidius reſpexit 1 Am. 12, 10 *Melle ſub infami Corſica miſit apis.* vid. *Corſa* n. 2.

¶ Corſicus, *a*, *um*, adject. ut, *Mare Corſicum:* Sen. Octav. v. 382 *Remotus inter Corſici rupes maris.* Sic Plin. 37, 12 *Omnes gemmæ mellis decoctu nitescunt, præcipue Corſici.* De *ape Corſica* jam ex Ovidio dictum.

¶ Corſus, *a*, *um*, adj. idem. Ovid. Faſt. 6, 194 *Corſis obruta claſſis aquis.*

¶ Corſi, *orum*, m. pl. incolæ. Plin. 15, 29 extr. *Papirius Maſo in monte Albano triumphavit de Corſis.*

¶ Corſicānus, *a*, *um*, idem quod *Corſicus*; ut, *Mella Corſicana*, Serv. in Virg. Georg. 4, 101.

CORTEX, *icis*, f. eine rinde: dubii ſive utriusque generis; ut, *Cortice ſicco*, Ovid. Met. 8, 642; Et *Lentus cortex*, Idem. 9, 353. Ibid. v. 362 *Sub eodem cortice condi.* At Virg. ecl. 6, 62 *Muſco circumdat amaræ corticis.* Et Ovid. Met. 10, 512 *Fiſſa cortice*, ut ex pluribus MSS. Heinſius emendavit, quod vulgo edirum erat *ſciſſo* vel *fiſſo cortice.* Sic enim Idem 14, 630 *Viſſa modo cortice virgam inſerit.* Quint. 1, 5 p. 60 jam a Virgilio utroque genere dictum fuiſſe *corticem* docet. Adde Heinſium ad Metam. 4, 375, ubi de ambiguo verbi *Corticis* genere: & Nonium 3, 61, ubi Varro, *Corporum corticem relinquere*, dixit: & Lucret. Ind. in *Cortex.* Cic Nat. D. 2, 47 *Trunci obducuntur libro aut cortice.* Vitruv. 8, 3 *Cortex ovi*, eine eyer-ſchale. Phædrus 2, 6 teſtudinem *duram corticem*, cellulas apum cereas, *odori corticis antra*, Silius 2, 219 dixit. *Leviorem cortice* dixit Horat. hominem admodum levem atque inconſtantem 3 od. 9, 22. ¶ 2. Idem & *ſine cortice nare*, proverbialiter dixit 1 ſat. 4, 120, pro eo, quod eſt, in regendis ſuis moribus non indigere præceptore, monitore.

¶ Corticula, *æ*, f. diminut. Colum. 12, 47 *Reſolutis corticulis eximimus eam*, ſcil. baccam. conf. ibid. c. 50.

¶ Corticeus, *a*, *um*, von oder mit rinde. Varro R. R. 1, 40 *Pilæ corticeæ*; & 3, 16 *Alvi optimæ corticeæ.* Prud. Cathem. 3, 43 *Corticeo glutine.*

¶ Corticātus, *a*, *um*, was rinde hat. Pallad. 4, 1 *Corticata pars cortici novæ matris aptetur.* Quomodo *pix corticata* conficiatur, docet Columella 12, 23.

¶ Corticōſus, *a*, *um*, id. Plin. 20, 19, & Solin. c. 33 (al. 20,) de ſuccino.

¶ Decortico, *are*, die rinde abſchälen, ſchälen. Plin. 16, 39 *Cædi, quæ decorticentur.*

¶ Decorticatus, *a*, *um*, abgeſchält; ut, *Abies decorticata*, Plin. 16, 41.

¶ Decorticatio, *ōnis*, f. die abſchälung. Plin. 17, 24 *Si anguſta decorticatio fuit, &c.*

¶ Excortico, *are*, ausſchälen. Gloſſ. lat. gr. *Excorticat*, λεπίζει. conf. Frontin. de Aquæduct. ſub fin. ubi pro vulgari *excorticentur* Polenus in ſua edit. p. 228 maluit reponere *excodicentur.*

CORTĪNA, *æ*, f. λέβης, lebes ſive vas, in quo ringitur lana, aut decoquitur, ſive recipitur aliquid, ein keſſel, dreyfuß. Cato R. R. c. 66 *Cortinam plumbeam in lacu ponito, quo oleum ſtet.* Nomen a rotunditate deducit in Conjectaneis Scaliger p. 127 ſq. quod inſtar *certis* rotundum ſit. Vnde & *Cortinam freto cæruleo*, i. e. *cæli* Ennius dixit apud Varr. L. L. 6, 3, ubi a *corde* derivat. Conf. Voſſ. Etym. p. 161. Plaut. Pœn. 5, 5, 12 *Qui cortinam Ladis per circum ferunt*, i. e. vas aqua plenum, ut equos curſu deſeſſos in ludis Circenſibus frigida adſpergant. ¶ 2. Virg. Æn. 3, 92, & 6, 347, tripodem illum, in quo Phœbades ſedentes oracula reddebant, *Cortinam Phœbi* appellat. Namque & tripus vas rotundum erat. Vet. Gloſſ. *Cortina*, Δελφικὸς τρίπους; Ἀπολλωνος. Vid. N. Heinſ. & Burm. ad Val. Flacc. 1, 5. Prudentius tamen *Cortinam* a tripode diſtinguit. Ita enim Apotheoſi v. 506 ſcribit: *Delphica damnatis tacuerunt fortibus antra, Non tripodas cortina tegit.* Nimirum *cortinam* vocat operculum, ſive menſam, in qua ſedebat vates: *tripodas* ipſum ſuſtentaculum, cui imponebatur cortina, tribus pedibus nixum. Nempe *cortina* hic eſt, quod ὄλμον Pollux 10, 23 appellat. *Cortinas tripodum*, pro operculis & Plinius dixit 34, 3 itemque Suet. Aug. c. 55. Conſule ibi Caſaub. & vide Peirelcii vitam p 357. Circulari forma fuiſſe, ex Foluce eſt clarum. ¶ 3. Severus in Ætna v. 294 *Cortinam theatri*, de convexa & cava theatri capacitate dixit: quemadmodum *cæli cortinam* Ennius dixerat ante; der ſteye platz. Et ſic Tac. f. auct. Dial. de Orat. 19, 6 *Cum vix in cortina quisquam aſſiſtat* &c. i. e. in ſubſelliorum juxta tribunal loco auditor conſiſtat. v. Lipſ. & Pichon. ¶ 4. Recentioribus auctoribus *Cortinæ*, aulæa quoque appellantur, teppichte, fürhänge. Ambroſ. 5 epiſt. 33 *Sciſſæ tamen ab illudentibus pueris cortinæ regiæ*, &c. Iſidor. 19, 26 *Cortinæ ſunt aulæa, id eſt, vela de pellibus, dictæ a corio, &c.*

¶ Cortīnula, *æ*, f. diminut. Ammian. 2, 7 (Valeſ. c. 1 f. 553) *Cortinulis penſilem annulum libras.*

¶ Cortināle, *is*, n. locus in villa, ubi cortinæ habebantur, in quibus decoquitur aliquid. v. Colum. 1, 6.

¶ Corrinīptens, *tis.* Hac voce Lucilius Apollinem, quod Cortinæ præeſſet, vocaſſe dicitur.

CORTŌNA, *æ*, f. urbs Etruriæ prope lacum Traſimenum; Liv. 22, 4.

¶ Cortonenſis, *e*, adject. ut, *Montes Cortonenſes*, apud Livium c. l. & *Cortonenſes incolæ*, apud Plin. 3, 5.

Corvinus, vide *Corvus.*

CŌRVS, *i*, m. vel Caurus, occidentalis ventus, nord-nord-weſt. Plin. 2, 47; Cæſ. B. G. 5, 7; Vitruv. 1, 6; & Sen. Nat. Qu. 5, 16. Græcis Λεγέης; eſt, & *Iapyx*, Lucan. 7, 125 *Victus violento navita coro Dat regimen ventis.* Vide ſupra *Caurus.* ¶ 2. Eſt & *Cōrus* menſuræ maximæ apud Hebræos nomen, quæ continet medimnos Atticos decem, Joſepho auctore 15, 11. vid. Prudent. Apoth. v. 421.

CŌRVSCVS, *a*, *um*, hell, glänzend; ut, *Sol coruſcus*, Virg. Georg. 1, 233. *Vis fulminis coruſci*, Cic. Tuſc. 2, 9. Et Virg. Æn. 9, 163 *Coruſcus auro.* Id. Æn. 2, 333 *Stat ferri acies mucrone coruſco.* Servius in 2 Æn. *CORVSCVM alias fulgens, alias tremulum eſt.*

¶ Cōruſco, *are*, ſchimmern, glänzen, blicken. Vetus poëta ap. Cic. de Orat. 3, 39 *Flamma inter nubes coruſcat, cælum tonitru contremit.* ¶ 2. Active, vibrare, ſchwingen, it. blitzen laſſen. Virg. Æn. 12, 431 *Haſtaque coruſcat.* Etiam 10, 651 *Strictumque coruſcat mucronem.* Apul. de Deo Socrat. p. 45 *Vel fulminibus jaculandis, vel nubibus coruſcandis.*

¶ Coruſcans, *tis*; ut, *Coruſcans clypeus*, Claudian. de Conſ. Honor. 3, 29.

¶ Coruſcatio, *ōnis*, f. der glantz, der blitz. Solin. c. 66 (Salm. 53) ubi de margaritis agit, *Si repente micuerit coruſcatio.* Tertull. adv. Marc. 4, 39 *In lucem coruſcationis tuæ.* Mart. Capella 5 p. 136 *Arma fulminea quadam coruſcatione renitebant.* Vopiſc. Caro c. 8 *Ingenti exorta tempeſtate, immani coruſcatione, immaniori tonitru, exanimatus eſt.* conf. Auguſt. de C. Dei 2, 22.

¶ Coruſcāmen, *ĭnis*, n. idem. Apul. de Deo Socr. p. 43 *Rapidiſſimo coruſcamine lumen candidum intermicare.*

¶ Cōruſcifer, *a*, *um*, coruſcus. Martian. Capella: *Coruſciferi laquearia cæli.*

CORVVS, *i*, m. κόραξ, ein rabe, avis Apollini ſacra, inauſpicata Plinio, & Horatio, videlicet ſi a ſiniſtra appareat: a dextra enim bonum augurium erat. Vide Plaut. Aul. 4, 31; & Cic. Divin. 1, 7 & 39. Sexagenis diebus, antequam ficus matureſcant, ſitire, Plinius ſcribit 10, 12. Cauſſam ejus rei ad fabulam referr Ovidius, quem vide Faſt. 2, 249 ſqq. *Corvos in cruce paſcere*, dixit Horatius 1 epiſt. 16, 48 pro, ſuſpendio puniri. *Ad corvos*, εἰς κοράκας, an den galgen. Antiſthenes dixit: *Præſtare neceſſitate urgente in corvos, quam in aſſentatores incidere; illos quippe mortuos, iſtos viventes devorare*; κρεῖττον ἔλεγεν ἐν ταῖς χρείαις εἰς κόρακας, ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν· οἱ μὲν γὰρ νεκροὺς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν. Vbi alliteratio eſt inter κόρακας & κόλακας. Diogen. Laert *Mali corvi, malum ovum*, ſententia judicum de Corace & Evathlo apud Sextum Empir. 2 Math. f. 99 p. 307 Fabr. *Corvi luſciniis honoratiores.* Cæterum inter aves *corvos* maxime ſuperſtitioſi colebant Ægyptii, unde *Coracina ſacra*, quæ apud Coptum ſicbant, Ambroſ. in c. 1 Epiſt. ad Rom. ¶ 2 *Corvus* & machinæ genus eſt, quo in navalibus prœliis utebantur, quod accurate deſcribit Polybius 1, 22. Add. Curt. 4, 2, 12 & 4, 3, 24, Vitruv. 10, 19; & Lex. Vitruv. p. 32; & *Corax* n. 2. Ejus generis fuerunt & *ferreæ manus*, diverſæ tamen; nam & auctores diſtinguunt. Vide Aur. Vict. de

Vir. illustr. c. 38; & infra *Manus*. ¶ 3. Stella etiam dicitur corvus, qui ineſt in cauda anguis, Vitruv. 9, 7.

¶ Corvīnus, *a*, *um*, quod corvi vel de corvo eſt, vom raben; ut, *Corvina nigredo*, Apul. lib. 2 de Aſino p. 118. ¶ 2. *Corvini*, Romanæ familiæ cognomen, de cujus origine conſulatur Livius 7, 26.

¶ Corvīto, *are*, corvorum more ingurgitare; freſſen wie die raben. Sic Plaut. Caſ. 4, 1, 20 ed. Taubm. *Corvitant ubi*. Sed Salm. in editione Gronov. illud *Corvitant* nihili eſſe ait, legendumque *Corbitam cibi comeſſe poſſunt*. v. *Corbita* in *Corbis*.

CORŸBANTES, *ium*, m. pl. Κορύβαντες, numine & furore correpti Cybeles dicebantur ſacerdotes, a κορυβαντιᾶν; id eſt, inſanientium more caput jactare & tinnitum edere, ne Saturnus Iovis infantis vagitum audiens ipſum devoraret. vid. Strab. lib. 10 p. 226, & Rutgerſ. Var. Lect. 6, 7. Horat. 1 od. 16, 8 *Sic geminant Corybantes æra*. conf. *Regredo in Gradus*. ¶ 2. Caſu ſingulari Claudianus uſus eſt Conſ. Hon. 4, 150 *Non te progenitum Cybeleius ære canoro Luſtravit Corybas*: Cybeles enim & Ialli filius fuit. conf. Martial. 1 epigr. 71. ¶ 3. *Corybas* pictor, Nicomachi diſcipulus, Plin. 35, 11. ¶ 4. Adjective neut. plur. *Corybantia æra*, Virg. Æn. 3, 111.

¶ Corybantio, *are*, κορυβαντιᾶν, i. e. oculis apertis dormire, einen haſenſchlaf thun. vid. Eraſmi Chil. *Lepus dormiens*. Præcipue Scalig. ad illud Catulli epigr. 38 *Solet hæc imaginoſum, &c.* ubi tameri longe aliter If. Voſſ. p. 33. Plin. 11, 37 *Patentibus oculis dormiunt lepores multique hominum, quod* κορυβαντιᾶν *Græci dicunt*. Vbi Hard. a κόρη pupilla derivat. v. Spanh. ad Callim. H. in Iov. v. 52 p. 21 ſq. & quos laudat Langbaen. ad Longin. περὶ ὕψους ſ. 39.

¶ Corybantiaſmus, *i*, ὁ κορυβαντιασμός, eſt morbus, quem pati dicuntur, qui patentibus oculis dormiunt. Qua de re Turnebus locum Plinii modo laudatum corruptum credens Adverſ. 13, 24. De Corybantiaſmo oratorio vid. Longin. loco modo indicato, ejusque interpretes.

CŌRŸCVS, *i*, m. Κώρυκος, qui mons Ioniæ, qua parte Chium inſulam ſpectat, ſublimis & portuoſus, latrociniis olim infeſtiſſimus: unde locus proverbio datus, κωρυκῶσε ἡκροάζετο, id eſt, *Coryceus auſcultavit*, es iſt ein ſprion dabey geweſen, in eum, qui rem diſſimulat & occultat, deprehenſam tamen. In illo enim litore piratæ, quo abituri eſſent, mercatores clanculum ſciſcitabantur, ac mox in altum ſolventes ſpoliabant. Lege Strabonem lib. 13 p. 443, & Eraſm. Chiliad: *Coryceus Dæmon*. Cic. Att. 10, 18 *Poſthac non ſcribam ad te, quid facturus ſim, ſed quid fecerim. Omnes* κωρυκῶσι *videntur ſubauſcultare, quæ loquor*. ¶ 2. *Corycus* quoque Ciliciæ oppidum & portus, Plin. 5, 27. Ibi ſpecus mirabilis, & croci proventu nobiliſſima, de qua Mela legatur, 1, 13. Vid. ad Colum. 3, 8, 4 *Timolon & Corycon florere croco*. Ita Geſn. Al. *Corycion*. C. Caſſ. Cic. fam. 12, 13 *Lucilius Corycum ſe contulit*. Vulgo etiam ex Cebetis tabula locus de *antro Corycio* laudatur: Sed ibi legi vult κηρύκειον H. Schultzius in Bibliioth. Hal. Obſervatt. ac recenſ. T. 1 n. 6.

¶ Cōrȳcæus, *i*, m. (quod nomen Strabo d. l. a monte Ioniæ Coryco derivavit,) qui auribus venatur, clam alios obſervat. De quo ſatis jam in *Corycus* dictum eſt.

¶ Coryceum, *i*, n. vide *Coriceum*, & Philandrum ad Vitruv. 5, 11.

¶ Cōrȳcius, *a*, *um*, adject. Curt. 3, 4, 10 *Corycium nemus, ubi crocum gignitur*. Horat. 2 ſat. 4, 68 *Corycioque croco ſparſum ſtetit, inſuper addes, &c.*

¶ Cōrȳcīdes Muſæ, vel ab *antro Corycio* in Parnaſſo, vel a Nympha *Corycia*, Ovid. Met. 1, 320.

CŌRŸDĂLVS, *i*, m. κορυδαλός, alauda criſtata, quæ & *caſſita* & *galerita* dicitur, eine haube-lerch. Celebratur inter Parœmias, & Simonidi tribuitur, dictum hoc a Plutarcho, Πάσῃσι κορυδαλοῖσι χρὴ λοφον ἐγγενέσθαι, hoc eſt, *oportet omnibus Corydalis criſtam ineſſe*, id eſt, Nemo eſt, quem non videas alicui vitio eſſe obnoxium.

¶ Corydalis, herba eſt Galeno κορυδαλὶς, quam *fumariam* nonnulli interpretantur, erdrauch. Matthiolus.

CŌRŸDON, *ōnis*, m. κορυδών, paſtor Theocrito & Virgilio. Hic ecl. 7 pr. *Compulerantque greges Corydon & Thyrſis in unum: Thyrſis oves, Corydon diſtentas lacte capellas*. conf. 2, 1 & 69.

Coryſaſia, vide *Coryphaſia* in *Coryphæus*.

CŌRŸLVS, *i*, f. eine haſelſtaude; cujus fructus *avellanæ* dicuntur, haſelnüſſe. *Inter denſas corylos*, Virg. ecl. 1, 14. Adde ecl. 5, 3 & 21, &c. Ob denſitatem inter vites non eſt ſerenda, junta Virg. Georg. 2, 299. Ejus furculi bifidi, auri argentique venas deregunt, quos vocant wünſchelruthen. conf Camerar. Hor. Subſ. 1, 73. Sed ex detritis ſcopis etiam & durioribus metallis pari confici ſucceſſu poſſe ejusmodi virgulas, quin ex bifidis omnibus inſtrumentis & furculis, alii affirmant.

¶ Corylētum, *i*, n. ein haſelbuſch. Ovid. Faſt. 2, 587 *Illa modo in ſilvis inter coryleta jacchat*. Servius inde denominativum deducit *Colurnus*, in illo, *Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis*, Virg. Georg. 2, 396. Feſtus autem *Colurnus* a *Cornus* deducit. Vide ſupra in *Colurnus*.

CŌRYMBVS, *i*, m. κόρυμβος, bacca, ſive uva hederæ, ein träublein von epheu. Virg. ecl. 3, 39 *Diffuſos hedera veſtit pallente corymbos*. Propert. 4, 6, 3 *Cera Philiteis certet Romana corymbis*. Nemeſia. Cyneg. 7 *Corymbis implicitum retineri* ſe ait ab Apolline. Cognata numina Apollo & Bacchus quantum ad poëtarum præſidium; itaque hedera etiam coronantur poëtæ. ¶ 2. *Corymbi*, ornatus ſive hederaceæ *coronæ navium*. vid. Roſin. Ant. Rom. 10, 20 p. 989. ¶ 3. *Corymbus* ornatus capillorum in fœminis. Thucydidis Scholiaſtes non procul ab initio: κρωβύλος ἔοος πλέγματος τῶν τριχῶν ἑκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν κρωβύλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος, τῶν δὲ παίδων σκορπίος, &c. Videtur fuiſſe, cum crines in uvæ vel coni ſpeciem ficti & faſtigiati. ¶ 4 De roſa etiam uſurpatur hoc vocabulum per translationem. vide *Roſa*. ¶ 5. De papillis mammarum intelligenda vox, etiam reclamante Keuchenio, videtur Samo. 356 *Lumbricis terræ turgentes ungue corymbos*. V. Bur. *Corymbi crocei* Col. 10, 301 ſunt ipſi flores croci.

¶ Corymbia, *æ*, f. ferulæ caulis decoctus, muriaque & melle conditus, Plin. 19, 9.

¶ Cōrȳmbium, *i*, n. & apud Petron. c. 110 *Corymbion* capillamentum eſt, ſive πρόκομιον, πρόσθετον, eine haarſtirne, haarlocken; ut Wowerius exponit. Vide & Salmaſ. in Hiſt. Aug. p. 339; item de *Coma*.

¶ Corymbiātus, *a*, *um*, inſtar corymbi. Treb. Pollio Claud. c. 17 *Diſcus corymbiatus argenteus*. v. ibi Salmaſ.

¶ Cōrȳmbĭfer, *a*, *um*, ferens ſeu geſtans baccas corymbi. Ovid. Faſt. 1, 393 *Feſta corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi*.

¶ Cōrȳmbītes, *æ*, m. κορυμβίτης, tithymalli ſpecies, Plin. 26, 8.

CŌRŸPHÆVS, *i*, m. κορυφαῖος, dux ſeu caput ordinis vel ſectæ, die hauptperſon, der anführer. Cic. Nat. D. 1, 21 *Zenonem, quem Philo noſter Coryphæum appellare Epicureorum ſolebat, cum Athenis eſſem, audiebam frequenter*. Eſt a κορυφή, quod *apicem* ſignificat.

¶ Cōrȳphaſia, *æ*, f. equeſtris Minerva dicta, *vel a Coryphæ matris ſigno*; (Nam *Coryphe*, Oceani filia, mater Minervæ fuiſſe dicitur, Cic. de Nat. D. 3, 23.) *vel quod ex vertice ſummo Iovis parmam ferens emicuit, atque armorum accinctu terroribus*: ita ſentit Arnob. 4 p. 137. conf. p. 136. Clemens in Protrept. Meſſenios κορυφασίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς denominaſſe ſcribit. Conf. Reinef. Lect. Var. 3, 2 p. 367.

CŌRŸTHEVS, *i*, m. vir quondam fœdiſſima forma: unde homo bardus & deformis pet jocum *Corytheo deformior* in Adag. Eraſmi.

CORYTHIA, *orum*, n. pl. Plin. 32, 7, vide *Colycia*.

CŌRŸTHVS, *i*, Etruriæ princeps, a quo *Corythi arx*, i. e. Corthona. vid. Drakenb. ad Sil. 5, 123 & quos laudat Burm. ad Rutil. itin. 1, 600.

CŌRŸTVS, *i*, m. γωρυτός, ſive χωρυτός, *pharetra* vel *theca arcus*, ein köcher. Virg. Æn. 10, 169 *Corytique leves humeris, & lethifer arcus*. Alii legunt *Corici*, item *Coriſci*, &c. Sed illa veriſſima lectio eſt, quam poſuimus. Vide Erythræum. Ovid. 5 Triſt. 7, 15 *In quibus eſt nemo, qui non Coryton, & arcum, Telaque vipereo lurida felle gerat*. Sen. Herc. Fur. v. 1127 *Telum Scythici leve Coryti*. Conf. Sidon. Carm. 11, 56. Ex quibus clarum, errare eos, qui *Corytos* apud Virgilium ſagittas interpretantur. Eſt enim τοξοθήκη, πηλήκος, ut Heſychius interpretatur. Quæ ſignificatio apertiſſima eſt in illo Statii Theb. 9, 729 *Cæleſtibus implet Coryton telis*. Add. Sil. 7, 447. Reineſius Inſcr. p. 106 eriam Valerio Flacco 3, 524 reſtirui vult hanc vocem, & addit, ex Gloſſ. γωρυτός, σγωρυτός, σγωρόιον, eſt θήκη δερματίνη βελῶν. Sed nulla ejus ratio habita in edit. Burm.

CŌRŸZA, *æ*, f. ἡ κόρυζα, der ſchnupffen. Celſus 4, 4 ex Hipporate.

COS, *cōtis*, f. ſaxum abruptum, ein ſtein-felß. Virg. ecl. 8, 43 *Duris in cotibus illum Iſmarus, aut Rhodope aut extremi Garamantes, &c.* Curt. 5, 3, 8 *Prærupta erant omnia; ſaxis & cotibus impedita*. ¶ 2. Item, lapis acuens ferrum; ein wetzſtein, ſchleifſtein. Accium augurem *novacula cotem diſcidiſſe* ferunt, narrante Livio 1, 36. Alias *Novacula in cotem*, ſubaudi, *incidit*, proverbialis eſt locutio de eo, qui nocendi cupidus in eum incidit, a quo viciſſim lædi poteſt. Horat. Art. poët. v. 304 *Fungar vice cotis, acutum Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi*. Plin. 34, 14 ſ. 41 *Quippe cum in exacuendo oleares cotes aquariæque differant, & oleo delicatior ſiat acies. Aquariæ* etiam mentio eſt 18, 33. ¶ 3. Translate incitamentum eſt, eine anreitzung. Cic. Tuſc. 4, 19 *Iracundiam cotem fortitudinis eſſe dicunt*.

¶ Cōticula, *æ*, f. Lydius lapis, βάσανος, ein probierſtein. Plin. 33, 8 *Lapis quem coticulam vocant, - - alii Heraclium, alii Lydium vocant*, ubi vid. plura. *Terere in coticulis*, Id. 34, 10.

¶ Cōtāria, *æ*, f. ein wetz- und ſchleif-ſteinbruch, locus de quo cotes eruuntur, Lege 15 Dig. de publicanis.

¶ Cotiārius, *i*, m. ein ſchleiffer. Vet. Gl. ἀκονητής, *Cotiarius*, *Acutiator*.

¶ Cōtĭfĭco, *are*, in cotaria laborare, cotem fecare, ſteine ſchneiden. Apul. de Deo Socr. p. 76 *Non pro majeſtate Deorum fuerit, ut eorum quiſpiam Accio Navio cotificet*.

¶ Decōtes, *togæ, detritæ*, abgetragene kleider. Feſtus; quaſi cotibus attritæ; al. quaſi ſine cute vel flocco.

Cos, inſula, vide in *Cous* infra.

CŌSA, *æ*, f. urbs Hetruriæ, apud Virg. Æn. 10, 168; & Rutil. 1, 284. Popma ad Cic. Att. 9, 6 p. 21.

COSCINOMANTĪA, *æ*, f. die wahrſagung durchs ſiebblauffen. Κόσκινον enim *cribrum* eſt. vid. Auguſtin. T. 5 p. 426.

COSMĬCVS, *a*, *um*, κοσμικός, *mundanus*, weltlich; a κόσμος, ex quo nomine, ornatum ſignificante, vocatus eſt *mundus*. *Coſmicum ſe* Socrates *eſſe* interrogatus de patria, reſpondit, ut Cicero refert Tuſc. 5, 37 *mundanum* vertens vocabulum Græcum: quo pertinet Martial. epigr. 7, 41, quod explicat Turnebus Adverſ. 25, 24 *Coſmicus eſſe tibi, Semproni Tucca, videris: Coſmica, Semproni, tam mala quam bona ſunt*. ¶ 2. *Coſmicus ortus* Aſtronomis eſt, cum ſtella ſupra Horizontem una cum ſole emergit. *Occaſus coſmicus* contra eſt, cum ſtella ex adverſa cæli parte infra Horizontem deſcendit, oriente ſole. Vide Caſp. Schotti Curſ. Mathem. p. 257.

¶ Coſinēta, *æ*, f. κοσμητής, exornator. Iuvenal. 6, 476, ubi Scholiaſtes: *Coſmetas eos dicit, qui ornamentis præſunt*.

¶ Coſmographus, *i*, m. κοσμογράφος, deſcriptor mundi, ein weltbeſchreiber. Meiſ. Corvin. p. 1 *Totus terrarum ambitus ab Hiſtoricis & Coſmographis trifarie dividitur*.

¶ Coſmographĭa, *æ*, f. κοσμογραφία, mundi deſcriptio, die weltbeſchreibung.

¶ Acoſmus, *a*, *um*, negligens ornatûs, der nichts auf den putz hält. Ita apud Lucretium 4, 1153 ſtultus amator puellam ſuam *immundam & fœtidam, acoſmon* vocat.

COSMVS, *i*, m. nomen unguentarii. Vetus Scholiaſtes ad illud Iuvenalis 8, 85 *Cœnet licet oſtrea centum Gaurana, & Coſmi toto mergatur cœno*: Coſmus *luxurioſus fuit, qui ſolium, in quod deſcendebat, multis diverſorumque unguentorum odoribus miſcebat*. Mattial. 11 epigr. 9

Quod

Quod Cosmi redolent alabastra, focique Deorum &c. ¶ 2. Fuit & servus Augusti hoc nomine, de quo Suet. ejus vita c. 67.

¶ Cosmiānum, *i.* n. scil. unguentum, quod Cosmus invenit. Martial. 12 epigr. 55 *Aut libram petet illa Cosmiani.*

Cossigero, cossiliris, cossim, vide *Coxa*, Coslis, *Cossus.*

COSSVS, *i*, m. ξυλοφθορος, vermis arrodens ligna, ein holtzwurm. vid. Plin. 11, 33; & 17, 24, s. 37, n. 3 ubi etiam in ciborum deliciis fuisse, & farina saginatos, docet; & Veget. de Arte vet. 1, 52. Sed

¶ Cossis, *is*, m. ejusdem generis insectum minus. Plin. 30, 13 *Cosses, qui in ligno nascuntur, sanant ulcera omnia.*

COSSVS, *i*, m. Corneliæ gentis cognomen, ac Lentulorum in ead. gente prænomen vid. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 36. v. g. Tribunus militum, de quo Virg. Æn. 6, 841 *Quis te, magne Cato, tacitum, aut te, Cosse, relinquat?* Vide *Cornel. Cossus.* ¶ 2. Est & hoc nomine captator sive hæredipeta celebratus Iuvenali 10, 202. ¶ 3. *Cossi* ab antiquis dicebantur *natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui* Cossi *appellantur*, runtzlichte leute. Festus.

Cossyra, vide *Cosyra.*

COSTA, *æ*, f. eine riebe oder rippe. Virg. Æn. 1, 215 *Tergora diripiunt costis, & viscera nudant.* Id. Georg. 1, 273 *Costas aselli* (i. e. asellum) *onerare oleo aut pomis.* ¶ 2. *Costæ* navium latera sunt Plinio 13, 9; Cæsar *statumina* vocat, ligna scil. arrectaria interiore alvo, quæ navis latera suppingunt, σταμῖνα Græci vocant, bauchstücken. Virg. Æn. 2, 16 *Sectaque intexunt abjete costas.* vid. Turneb. 26, 23.

¶ Costātus, *a, um*, wohlgerüst, untersetzt. Varro R. R. 2, 5 *Pecudes corpore amplo, bene costato, latis humeris, &c.*

COSTVS, *i*, f. & Costum, *i*, n. κόστος, heydnisch wundkraut, herba, quæ ut peregrina paucis nota est, ita alias apud alios sortita est appellationes. v. Plin. 12, 12. Matthiolus speciem quamdam ejus affirmat esse radicem laudatam illam, quam *Angelicam* vulgo vocant, angelicken-wurtzel. *Achæmenium costum* apud Horat. legitur 3 od. 1, 44, h. e. Persicum, ab Achæmene rege Persiæ. Propert. 4, 6, 5 *Costum molle date, & blandi mihi thuris honores, &c.*

CŎSȲRA, *æ*, f. Κόσουρα, insula maris mediterranei inter Siciliam & Africam, cui vicina est *Gaulos* & *Melita*, Pomp. 2, 7; Plin. 5, 7. Ovid. Fast. 3, 567 *Fertilis est Melite sterili vicina Cosyræ Insula.* Etiam producta prima & S duplicato invenitur. Sil. 14, 273 *Et bellare Tabas docilis Cossyraque parva.*

Cotaria, vide *Cos.*

CŎTHON, *onis*, m. κόθων, artificialis portus, qui *aggestis* fit molibus, ein gebauter hafen. Scribitur & *Cathon, Caton.* vid. Festus. Servius ad Æn. 1, 431 ita Carthaginiensium sollicitum portum vocat. Adde Strab. lib. 17. ¶ 2. *Cothon* nomen viri apud Silium 2, 164; & 6, 358.

CŎTHVRNVS, *i*, m. κόθορνος, calceamentum venatorium & tragicum, subere altius elevato, ut personæ heroum, quas in tragœdiis inducebant, apparerent grandiores. v. Voss. 4 Inst. Orat. 230 hohe schuhe, knie-stiefel. Quintil. proverbialiter dixit 6, 1 *Herculis personam & cothurnos infantibus aptare*, pro eo, quod est *applicare non convenientia.* ¶ 2 Porro *Cothurni* illi, quibus Tragici utebantur, utrilibet pedi conveniebant & applicabantur; Hinc *Cothurno versatiliorem*, lubricum dicimus & inconstantem. ¶ 3. Poëtæ *Cothurni* nomine pro tragico seu grandi dicendi genere usi sunt, quemadmodum *socci* pro comœdia dicuntur. Virg. ecl. 8, 10 *Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.* Horat. Art. Poët. v. 80 *Hunc socci cepere pedem grandesque cothurni.* Apul. Florid. p. 347 *Poëmata omne genus, apta virgæ, lyræ, socco, cothurno*: id est, heroica sive epica, lyrica, comœdias, tragœdias. Sic, *Cothurnum facundiæ*, Apul. Apol. p. 298, & Sidon. 2 epist. 9 dixerunt. Plin. 35, 10 de Nicophano pictore: *Cothurnus & gravitas artis*, id est, excellentia, sublimitas, qua aliis præstabat.

¶ Cŏthurnātus, *a, um*, qui cothurnis indutus est, der hohe schuh trägt. Cothurnatos *excalceatis* opponit Seneca epist. 8 & 76. Ovid. 5 Fast 347 *Scena levis decet hanc: non est, mihi credite, non est Illa cothurnatas inter habenda Deas.* Vbi μετωνυμικῶς potes graves & ab joco alienas interpretari. ¶ 2. It. qui sublimi orationis genere utitur, hochtrabend. Martial. 5 epigr. 5 *Grande cothurnati pone Maronis opus.* conf. Id. 7, 62. ¶ 3. Et ipsum opus sublime ac grande *cothurnatum* dici potest: ut, *Sermo cothurnatus*, Macrob. Sat. 7, 5. ¶ 4. Et quia tragœdiarum cothurnus nullas personas repræsentat, nisi illustres & magnificas, pro illustri & splendido etiam *Cothurnatus* usurpatur, vornehm. Alcimus Avitus 3, 222 divitem hominem ex parabola Lucæ XVI describens: *Ipse cothurnatus gemmis, & fulgidus auro, Serica bis coctis mutabat tegmina blattis.*

¶ Cothurnate, adv. hochtrabend; cujus comparativum Valesius Ammiano 28, 1 tuetur: *Cum cothurnatius stylus procederet lacrymosus.* Vbi Lindebrog. Boxhorn. & alii ediderunt *Cothurnarius stylus.* Sed minus bene: & præstat Valesium sequi.

¶ Cothurnatio, *ōnis*, f. ein prächtiger aufzug. Tertull. adv. Valent. c. 13 *Alia transsiparium cothurnatio est.*

Cotiarius, coticula, vide *Cos.*

Cotidie, abverb. vide *Quotidie* in *Dies.*

CŎTĪNVS, *i*, f. κότινος, genus oleastri, wilder ölbaum. Plin. 16, 17.

COTIŌNOR, *ari*; De origine & vi verbi hujus vide, quæ diximus in *Cocio.* Græcis est καπηλεύειν, quod de iis dicitur, qui in eodem foro negotiantur, h. e. emta prius lucri caussa vendunt. Add. omnino Burm. ad Quinctil. decl. 12, 21 p. 263.

CŎTĪSON, *ōnis* & *ontis*, Regis Getarum nomen apud Suet. Aug. c. 63. Horatius *Dacum* vocat 3 od. 8, 18, quod Getæ a Romanis Daci appellarentur, ut Plin. auctor est 4, 14.

COTŎNA, *orum*, sive Coctona, seu Cottana, vel Cotana, & Coctana, n. pl. ficus parvæ genus Plinio 13, 5 & Martial. 7 epigr. 53 *Parvaque cum canis venerunt coctana prunis.* Iuvenal. 3, 38 *Quo pruna & coctona vento?* eine art kleiner feigen; à *Cotone* urbe Syriæ. Casaub. ad Athen. 3, 33 exponit pruna Syriaca, vulgaribus minora. vid. Barth. ad Statii Silv. p. 419.

CŎTONEA, *æ*, f. herba odorata, quam *Italum* Galli vocant, sitim sedans, &c. Plin. 26, 7.

CŎTONĔVM, *i*, n. vel *malum Cotoneum*, Græce Κυδώνιον, quod in Italiam primum a *Cydone* urbe Cretæ advecta fuerint *cotonea.* Plin. 15, 11, quitten. *Struthia* vel *pyra cotonea*, grosse quitten. Adde infra *Cydonium* in *Cydon*, & *Cytonium.*

COTTA, *æ*, m. Orator, cujus multa fit mentio in libris Ciceronis de Oratore: Idem in Bruto c. 55 *Inveniebat acute Cotta, dicebat pure ac solute, nihil erat in ejus oratione, nisi sincerum, nihil, nisi siccum atque sanum.* ¶ 2. Fuerunt eodem tempore & alii *Cottæ* duo: Vnus contra Mithridatem infeliciter pugnavit, Syllam Cæsari reconciliavit; Alter legatus Cæsaris in Gallia insidiis circumventus ab Ambiorigis ducis exercitu interficitur. v. Ascon. Pædian. Et *Cottæ* cuidam Ovidius dedicavit epist. 8 lib 2 & 2, lib. 3 de Ponto. *Cottæ* poëtæ meminit idem v. 41 ep. ult. lib. 4. Plures *Cottas* Fasti consulares nominant.

COTTĂBVS, *i*, m. sonus vini in lancem elisi. Græcis enim in more erat positum, ut reliquias vini arte quadam in pelvim eliderent, sono inde quodam resultante. Id κοτταβίζειν, hoc est, *Cottabum facere* vocabant, ita, ut nonnulli magis gloriarentur, quia Cottabis certare essent periti, quam quod perite jacularentur. Vide Athenæum lib. 14 & 15, & Lipsium 3 Antiq. Lect. Tantum studii fuit hujusce rei a Siculis inventæ Græcis, ut vel *Certamina Cottabia* vocata introduxerint in symposia, atque calices postea huic rei maxime idonei, *Cottabides* dicti, efformati fuerint. vid. Athen. 11, 9; Suid. & Pollux 6, 19. Ad hunc morem pertinet illud Ciceronis Tusc. 1, 40 de Theramene: *Cum venenum*, inquit, *ut sitiens obbibisset, reliquum sic e poculo ejecit, ut id resonaret, quo sono reddito, propino hoc*, inquit, *pulchro Critiæ - - Græci enim in conviviis solent nominare, cui poculum tradituri sint.* ¶ 2. Facete Plaut. Trin. 4, 3, 4 *Cottabos bubulos* vocat, vel crepitus plagarum, quæ loris bubulis incussæ, vel lora ipsa: *Caveris*, inquit, *ne bubuli cottabi in te crepent*; der klatsch eines streichs.

Cottănum, minor ficus, vide *Cotona.*

COTTIVS, *i*, m. Alpium Rex: a quo *Alpes Cottiæ* appellatæ. Vide Suet. Tib. c. 37 & Ner. c. 18, & ibi interpretes.

¶ Cottius & Cottianus, *a, um*, adject. ut, *Alpes Cottiæ*, Aur. Victor, & Eutrop. in Nerone: At, *Alpes Cottianæ*, Tac. Hist. 1, 61, 2.

CŎTVLA, & Cŏtyla, *æ*, f. Cŏtȳlus, *i*, m. vasculum quoddam seu poculum concavum, forma scutellæ, κοτύλη Homero. ¶ 2. Mensura Græca est, quæ *heminæ* Romanæ convenit, & mediam partem sextarii continet, sive quatuor acetabula. Martial. 8 epigr. 71 *Post hunc in cotula rasa selibra data est.* Pallad. 12, 10 remedium sterilis vitis dicit, *Vrinæ veteris humanæ quatuor cotulas circa truncum suffundi.* ¶ 3 Fannius de mensur. & pond. liquidor. *At cotylas, quas, si placeat, dixisse licebit Heminas, recipit geminas sextarius unus.* Vid. Budæus lib. 5 de Asse: & supra *Acetabulum.*

COTVRNIVM, *i*, n. pro *Gutturnium*, apud Festum.

CŎTVRNIX, *īcis*, f. eine wachtel, a *sono vocis*, Fest. Ovid. 2 Am. 6, 27 *Ecce, coturnices inter sua prœlia vivant.* Græcis ὄρτυγες sunt, unde ὀρτυγομήτραν, *ortygometram*, ducem avolantium conturnicum vocat Plin. 10, 23. Prior longa est Lucret. 4, 642 *At capris adipes & coturnicibus auget.*

CŎTȲLĒDON, *ōnis*, f. κοτυληδών, herba, quæ Latinis est umbilicus Veneris, & acetabulum, & cymbalaria, seu cymbalion potius Dioscoridi, nabelkraut. vide Plin. 25, 13, & Apul. de Herb. c 43.

COTYS, *yos*, m. latina terminatione Cotus, *i*, Thraciæ Regum nomen. Nepos 11, 3, 4 *Menesthea filiam reliquit ex Thressa natam, Coti Regis filia.* Idem 13, 1, 2 *Cotyn* Græca ratione appellat. *Coti* Odrysarum Regis meminit Livius 42, 29. Odrysarum enim imperium Thracicum fuit. *Cotum* Thraciæ Regem in Pompejana militia commemorat Cæsar B. Civ. 3, 4, ubi vide Ciacconium. Alius Regis Thraciæ hoc nomine mentio fit & apud Tacitum Annal. 2, 64, 3 & seqq. Hic ille *Cotys* est, ad quem Ovidius epist. 9 lib. 2 de Ponto scripsit, exul scil. in ejus regno. Vide Lipsium ad eum Taciti locum. Inprimis Spanhem. de usu & præst. num. diss. 8 p. 499. Alius *Coti* Ædui Cæsar B. G. 7, 67 meminit. *Cotys* nomen a Dea Thraciæ est, quæ & *Cotytto* appellata, de qua jam sequitur.

CŎTYTTO, *us*, f. quæ & Cotys, Dea impudicitiæ apud Thraces, Chios & Corinthios, cui nocturna sacra peragebantur, *Cotyttia* dicta ab Horatio epod. 17, 56, ejus sacerdotes *Baptæ* appellati. Iuvenal 2, 92 *Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytton*: Vide interpretes Horatianos, Angeli Polit. Miscell. c. 10, & Dan. Heinsii Lect. Theocr. 2, 11 p. 333. Similis huic Deæ erat *Cicinnia*, quæ in veteri Glossario Θεὰ Κιναίδων exponitur: fortassis quia Cinædi cincinnati, ut observat Scaliger in Catalecta.

¶ Cotyttia, *orum*, n. pl. festum in honorem Cotyttus, de quo jam dictum. Vnde proverbium: ἁρπαγὴ κοτυττίοις, *rapina Cotyttiis*; dici solitum de bonis temere profusis direptisque. Nam illo festo placentulæ quæpiam & arborum fœtus ramis alligabantur, eaque diripienda proponebantur. vid. Plutarch. in Collectan. & Erasm. in Adag.

CŎVELLA, *æ*, f. id est, *cælestis.* Nam *covum* veteribus idem ac *cælum* a κόος *cavitas*, unde *cohum* apud Festum. *Covella* autem dicta est *Iuno.* v. Dilherr. T. 1 Disp. p. 366. Vid. Seld. de Dis Syris 2, 2, ubi apud Varronem de L. L. 5, non *Iuno Novella* legi vult, sed *Iana Covella*, ut adeo sit *Luna cælestis.* *Lunam* certe *Ianam* dixit Varro de R. R. c. 37. vid. *Covum.*

CŎVĪNVS, *i*, m. Britannici & Belgici vehiculi armati genus, ex quo depugnabatur, ein streit-wagen. Pomp. Mela 3, 6 de Britannis: *Dimicant bigis & curribus, Gallice armati: covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur.* Lucan. 1, 426 *Et docilis rector rostrati Belga covini.* v. Sil. 17, 418, & ibi Drakenb.

¶ Cŏvīnātius, *i*, m. qui ex covino pugnat. Tac. Agric. 35, 4, & 36, 4.

CŎVS, *i*, m. sive Cōos, & Cos; κόος, κόως, κῶς, insula Asiæ, Philetæ Elegiarum poëtæ & Apellis præstantissimi pictoris, & Hippocratis medici patria. De Hippocrate v. Plin. 29, 1. De Philetа Statius Epithal. Stellæ v. 152 *Hunc ipse, Coo plaudente Philetas, Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro, Ambissent laudare diem.* Hæc insula etiam *Cea* dicta fuit. Plin. 5, 31 *Nobilissima in eo sinu Cos, ab Halicarnasso quindecim millia passuum distans, circuitu centum: ut plures existimant, Merope vocata: Cea, ut Staphylus.* Ita Harduinus ex fide MSStorum. Diversa autem ab hac Cea sive Co est *Ceos*, Κέως, Cycladum una, prope Naxum & Andrum, quam Strabo describit sub fin. lib. 10 p. 335, de qua supra in *Cea*. Vid. Salmas. exerc. Plin. p. 101 sq. ubi has insulas confusas sæpe distinguit, & utriusque memorabilia profert.

¶ Cōus, *a*, *um*, adject. Ovid. 3 Arte v. 401 *Si Venerem Cous nusquam posuisset Apelles.* (Sic est in MSS. sed vulgo: *nunquam pinxisset*).

¶ Coa, in genere neutro, dicuntur vestes *Coæ*; quemadmodum & *Tyria*, pro Tyriis vestibus appellabantur. *Coa*, subaudi, *vestimenta*. De his vide supra *Coa*. *Coa* autem appellata, quod in Co insula inventa essent a Pamphila quadam, ut Aristot. lib. 6 de Hist. animal. auctor est. Unde Tibull. 2 eleg. 6, 35 *Ille gerat vestes tenues, quas femina Coa Texuit.* Vid. Brouckh. ad Prop. 1, 2, 2, ubi inter alia *Coas* non *Ceas* dicendas esse has vestes, docet. Prima autem producitur, quia in adjectivo prima Syllaba ω habet, κῷος. In Appellativo contra est κόος vel κόως. ¶ 2. De *Coo*, senione in ludo talorum, vide in *Canis* n. 5, in *Senio* & *Talus*.

CŎVVM, *i*, n. id est, cavum, quod sub jugo medio aratri est, Varr. de L. L. 4, 31. Et *Covum* antiqui dixere cœlum. v. paullo ante *Covella*, & Voss. Etym. p. 146.

COXA, *æ*, f. pars supra femur & vertebram ipsam, das schloß oder die hüfte oben am schenckel. Dicitur a *coëundo*; rectius a *coassé* vel *coaxo*: unde & *Cossa* antique. Plin. 2 epist. 1 *Per leve & lubricum pavimentum fallente vestigio cecidit, coxamque fregit.* Celsus 2, 8 *In coxæ doloribus frigescit crus & coxa.* Idem 8, 2 *Ima spina in coxarum osse desinit.* Iuvenal. 10, 227 *Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis.* ¶ 2. In singulari notione reperitur *Coxa* apud Fabrett. inscript. p. 180 T. CAPELLI T. F. VINDICIS IN F. P. XXXVII. A. T. COX. S. P. XLVII. INFRA. COX. P. XXXVII. Vrsatus Marmor. Erud. Ep. 11 p. 277 adserit, *Coxam* aggerem quendam fuisse, quo Titi Capelli monimentum circumdatum opinatus est. Sed ipse Sic. Flaccus, cujus auctoritate nititur, haud obscure, quid *Coxa* sit, in agrorum mensura docet. Quemadmodum in humano corpore est os femoris ossi sacro, per vertebram adstrictum, angulum internum in sui flexura constituens: Ita in agris angulum internum signat, unde angulo externo opponitur a Siculo p. 6 *Possessorem termini omnibus angulis coxisque positi esse debent.* Qua etiam naturali similitudine retenta, externus angulus coxam claudens CVBITVS vocatur ab incerto inter varios Auct. de Limit. pag. 266.

¶ Coxendix, *dicis*, f. die hüfte, das hüft-blat. *Coxendix laxa*, vide Caton. c. 160; Serenus c. 56 *Dilue præterea glomeramina, quæ gerit intus Clausa aries inter geminæ coxendicis umbras.* Lucil. apud Nonium 2, 193 *Truncus sustentatur coxendicibus &c.* Suet. Aug. c. 80 *Coxendice, & femore, & crure sinistro non perinde valebat.*

¶ Coxatio, *onis*, f. die einrichtung, zusammenschränckung. Vitruvius 9, 2 usurpat de contignatione scalarum in ædificiis: *Summa coxatio ad imum libramentum.* Idem est ac *Coaxatio*, de qua supra in *Asser*.

¶ Coxīgo, *are*, claudicare, lahm seyn, hincken. Gloss. lat. gr. *Coxigat*, χωλαίνει.

¶ Coxo, *onis*, m. pro *Catax*, i. e. claudus, lahm. v. Nonius 1, 100. In Isidori Gloss. *Coxus*. vid. *Catax*.

¶ Cossim, adv. quasi coxim, i. e. in coxas, grätschlich, kauernd. Pomponius Porcaria apud Nonium 1, 191 *Hoc sciunt omnes, quantum est, qui cossim cacant.* Apul. 3 Milef. pr. *Complicitis denique pedibus, ac palmulis, inter alternas digitorum vicissitudines super genua connexis, sic grabatum cossim insidens, ubertim flebam.*

¶ Cossīgĕro, *are*, est in cossam vel coxam aggerare & attollere. Accius apud Nonium 1, 305 *Bene proscissas cossigerare ordine porcas.* v. Turneb. Adv. 29, 19.

¶ Cossilīris, *e*, ignavus, qui per vias urbis otiosus incedit varicus, grätschlich, einherschlenderند. Metaphora ab aratoribus, quos, dum porcas in agro faciunt, oportet pedes ambos in sulcis seu liris, & porcam in medio habere, ut necesse sit *cossim*, i. e. varicitus incedere, quod dicebant *Cossim litare*, unde *Cossiliris*.

¶ Bĭcoxus, *a*, *um*, zweyhüftig. Gloss. lat. gr. *Bicoxum*, δίμηρον.

¶ Incoxo, *are*, in coxas sidere, niederkauern. Pompon. apud Nonium 1, 180 *Cacandi causa incoxavi nates.* Et Pacuv. *Incoxanti mihi pes obstupuerat.*

¶ Craber, *a*, *um*, gracilis, geschlanck; a *Craceo*; apud Frontinum. ¶ 2. *Crabra aqua* in Tusculano, Cic. Agr. 3, 2; Et fam. 16, 18.

CRABRO, *ōnis*, m. insectum affine vespis, eine horliß, oder hornis. Nidos sub terra ex luto crabrones conficiunt, silvestres vero in arborum degunt cavernis. Plinius 11, 21 auctor est, ter novenis crabronum punctionibus hominem interfici. *Crabrones irritare*, Plautus dixit in Amph. 2, 2, 75, pro, ad iram provocare, ins wespen-nest stören, Ovid. 15 Met. v. 368 *Pressus humo bellator equus crabronis origo est*, vid. Plin. 11, 20.

CRACCA, *æ*, f. genus leguminis degenerantis, Plin. 18, 16.

CRĂCENTES, antique pro graciles, geschlanck. Ennius apud Festum: *Succincti gladiis media regione cracentes.*

CRĂGVS, *i*, m. Κράγος, mons Lyciæ, Apollini sacer. Ovid. 9 Met. v. 654 *Iam Cragon, & Lymiren, Xantique reliquerat undas.*

CRAMBE, *es*, f. κράμβη, brassica est, kohl, de qua Plin. 20, 9. Dicta quasi τῷ κάρῳ ἀντιβαίνουσα, quod crapulæ resistat, postrema scil. in cibo sumpta. Δὶς κράμβη, θάνατος, *Crambe bis apposita, vel recocta, mors est*, Proverb. de molestia & horrore rerum ingratarum, si sæpius obtrudantur. Iuvenalis de declamatione indocta sæpe repetita 7, 154 *Occidit miseros crambe repetita magistros.* Sed ibi potius legendum *Cambre*, ut ostendit Scopas ad h. l. in edit. Hennin. vulgata tamen lectio patronum habet Ang. Politianum, & ipsum Scoliasten veterem.

¶ Crambion, *i*, n. frutex Pithyusa, teufelsmilch. Diosc. 4, 160.

Crane, nympha; vide supra *Carna*.

CRANIVM, *i*, n. τὸ κράνιον, die hirnschale. Antiqui olim mortui cranium mensæ inserebant, quod ab Ægyptio ritu vitæ vanam spem notat vid. Lips. Saturn. 1, 19 & Lotich. ad Petron. ¶ 2. *Cranium Corinthiorum*, non minus celebre Gymnasium, quam Atheniense Lyceum, indicat Lucianus in Dialogis mortuorum, T. 1 p. 262, quando introducit Diogenem, qui Menippo per Pollucem renunciare jubet, ut Philosophos in *Cranio* ridere quidem desinat, sed potius hortetur eos, & moneat, a nugis, crocodillis & cornutis syllogismis abstinere. Laërtius lib. 6 in vita Diogenis testatur, ante Corinthum fuisse *Cranium*, in quo Cynici philosopharentur.

¶ Bucranium, *i*, n. βουκράνιον, *caput bubulum*, ein ochsen-schädel. ¶ 2. Herba Galeno dicta *Antirrhinum*. v. Apul. de Herb. c. 86.

¶ Hēmicranium, *i*, n. ἡμικράνιον, dimidia pars capitis, der halbe kopf. Sereni c. 2 est de *Hemicranio medendo.* conf. Apul. de Herb. c. 53, 2. Sic &

¶ Hemicrania, *æ*, f. ἡμικρανία, vel ἑτεροκρανία, Medicis dicitur morbus & dolor, quo dimidium capitis infestatur, kopfschmertz auf einer seite des haupts.

¶ Hemicranicus, *a*, *um*, hemicrania laborans. Oct. Horat. 2, 21 *Hemicranicis adjutoria adhibere.*

¶ Pericranium, *i*, n. περικράνιον, membrana tenuis sub capitis cute cranium ambiens.

CRANTOR, *ōris*, m. Κράντωρ, Solensis fuit, Xenocratis auditor, & admirator Homeri & Euripidis ob eam virtutem, quod uterque tragice, & cum affectu misericordiæ scriberet, τραγικῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς, Diog. Laërt. Et Plutarchus hoc ei tribuit, τ' ἀνθρώπινα, τιμωρία, hoc est, *Res humanæ sunt pœna.* Meminit ejus Horat. 1 epist. 2, 4.

CRĀPVLA, *æ*, f. κραιπάλη, affectio & noxa quæcunque capitis facta ex vino intemperantius hausto, hauptweh vom rausch, dicta a vibrando & concutiendo capite, auctore Galeno, παρὰ τὸ κάρηνον πάλλεσθαι, quod caput vibret. Mater enim est crapula multorum periculosissimorum morborum, de qua dicitur: *Ense cadunt multi, perimit sed crapula plures*; Et, *Non facit ad longam crapula multa diem.* *Crapulam exhalare, edormire*, Plautus dixit, atque ex eo Cic. Phil. 2, 12, den rausch ausschlaffen. *Crapula & capitis errore lapsare*, Flor. 2, 10, 3, taumeln. Apul. lib. 1 Miles. *Medici fidi cibo & crapula distentos sæva & gravia somniare autumant.* Machæra a Philippo rege temulento immerenter damnata, *Provocarem ad Philippum*, inquit, *sed sobrium. Excussit crapulam oscitanti, & præsenti animo ebrium resipiscere, caussaque diligentius inspecta justiorem sententiam ferre coëgit*, Val. Max. 6, 2, 1 ext. ¶ 2. *Crapula* est resina ad certum modum incocta, quæ condiendo vino adhibetur. Plin. 16, 11 s. 22. Id. 23, 1 s. 24 *Vinum novitium resinatum nulli conducit, capitis dolorem & vertigines facit, ab hoc dicta crapula est.* v. Hard. ad ll. cc. it. ad 14, 20 s. 25.

¶ Crapulentus, *a*, *um*, id est, crapula gravatus, berauscht. Ammian. 29, 34 (Vales. c. 5) *Vinoque consulto distentus, & crapulentus, &c.* Ita ex Colbertino Codice Hadrian. Valesius: Lindebrogius autem, *crapulentis*.

¶ Crapulātus, *a*, *um*, idem, quasi a *Crapulor*, *ari*. Vulg. interp. Ps. 77, 65 *Tanquam potens crapulatus a vino.* Improbat Voss. de Vit. L. L. 4, 4.

¶ Crapulārius, *a*, *um*, ad crapulam pertinens; ut, *Unctiones crapulariæ*, Plaut. Stich. 1, 3, 74.

¶ Crapulōsus, *a*, *um*, Firmicus 8, 20 *Gulæ crapulosis libidinibus serviens*, ein trunckenbold.

CRAS, adverb. morgen. Horat. 1 od. 9, 13 *Quid sit futurum cras, fuge quærere, &c.* Martial. 5 epigr. 58 ad Postumum: *Cras te victurum, Cras dicis, Postume, semper: Dic mihi Cras istud, Postume, quando venit? Quam longe est Cras istud? Ubi est? aut unde petendum? &c.*

¶ Crastĭnus, *a*, *um*, morgend; ut, Cic. Att. 15, 8 extr. *Aliquid crastinus dies ad cogitandum nobis de ca re*, scil. dabit. Et pro futuro Stat. 3 Theb. v. 562 *Quid crastina volverit ætas, Scire nefas homini. In crastinum differo res severas*, inquit Archias Thebanus ea nocte, qua interfectus est. vid. Nepos 16, 3, 2. Et hinc proverbialiter dici cœptum, εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα, *in crastinum seria*, Plutarchus auctor est Pelopidæ vita. Martial. 1 epigr. 16 *Non est, crede mihi, sapientis dicere: Vivam: Sera nimis vita est crastina, vive hodie.*

¶ Crastino, adverb. idem quod cras, morgen. Gell. 2, 29 *Crastino seges non metetur.*

¶ Diecrastini, id est, crastino, pro adverbio copulate dicebant veteres. Vid Gell. 2, 29; 10, 24, & ejus compilatorem Macrob. Sat. 1, 4; Plaut. Most. 4, 1, 25.

¶ Procrastĭno, *are*, in diem crastinum rejicere, von tag zu tag aufziehen. Cic. Lib. 1 in Verr. c. 54 *Iste vero non procrastinat, locare incipit.* Sic Lib. 2 c. 37 & 5, 39. Id. pro S. Rosc. 9 *Rem differre quotidie, ac procrastinare isti cœperunt.* Id. Verr. 4, 45 *Res non procrastinatur.* Gr. ἀναβάλλεσθαι dicitur, unde Hesiodeum est Dier. v. 480 μηδ' ἀναβαλλόμενος.

¶ Procrastinatus, *a*, *um*, aufgeschoben. Gell. 17, 10 *Quæ procrastinata sunt ab eo.*

¶ Procrastinatio, *onis*, f. die aufschiebung, verzögerung. Cic. Phil. 6, 3 *Plerisque in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est.* Procrastinationis incommoda elegantissime descripsit Ovid. R. A. 81 sqq.

¶ Recra-

¶ Recrastino, *are*, idem quod procrastinare. Colum. 1, 1 *Propter quæ recrastinari non debet.* Plin. 17, 14 extr. *Punicam & ficum, quamquam alias sicca sint, recrastinare minime utile.*

CRĀSIS, κρᾶσις, temperamentum, die complexion, convenientia primarum qualitatum inter se. ¶ 2. Grammaticis est contractio duarum syllabarum in unam.

¶ Dyscrasia, *æ*, f. δυσκρασία, adversa constitutio, mala temperies, üble complexion, Macrob. Sat. 7, 10.

Crassesco, Crassities, crasso, vide *Crassus, a, um.*

CRASSVS, *i*; *P. Licinius Crassus*, Pontifex Maximus fuit Romæ. ¶ 2. Filium habuit alterum *L. Crassum* Oratorem, quem cum Antonio disputantem Cicero introducit in libris suis de Oratore: elegantissime vero in Bruto eumdem comparat cum Antonio eodem, & Scævola, mortemque ejus multis deplorat verbis in exordio libri tertii de Oratore. ¶ 3. Alterum filium habuit *P. Crassum* juris peritissimum. De quo Gellius 1, 13. ¶ 4. Hujus filius *M. Crassus* Romanorum ditissimus locum proverbio fecit, *Crasso ditior*; vid. Chiliad. Ipse Cic. Att. 1, 4 extr. *Supero Crassum divitiis.* Dicere is consuevit, *Neminem esse divitem, nisi qui fructibus aut reditibus suis exercitum alere posset*, ut Plutarchus ejus vita auctor est p. 544. Plinius dictum non ad exercitum, sed legionem restringit 33, 10. ¶ 5. Hujus rursus filius Ciceronis discipulus fuit, cujus in Bruto Cicero meminit, & legatus Cæsaris in bello Gallico, in Cæsarianis tandem partibus adolescens occubuit.

¶ Crassiānus, *a, um*, adject. Plin. 6, 16 *Crassiana clades.*

CRASSVS, *a, um*, pinguis, densus, opponitur macro & liquido, feist, dicke; ut, *Sanguis crassus*, hoc est, concretus, Plin. 11, 39, geliefert blut. *Crassis tenebris circumfundi*, Cic. Acad. 4, 39 pr. in grosser blindheit stecken. *Crassâ, pingui Minervâ*, id est, nude & simpliciter, grob und ungeschickt. *Crassiore Musâ*, Quintil. 1, 10 de musica. *Arbor crassior quinque digitis*, Plin. 17, 11. *Crassissimus aër*, Cic. Nat. D. 2, 6. *Crassissimus cortex*, Plin. 16, 6.

¶ Crasse, grob, tölpisch. Horat. 2 epist. 1, 76 *Crasse compositum illepideve.* Plin. 37, 7 *Crassius nitent.*

¶ Crassŭlus, *a, um*, diminut. unde *Subcrassulus.*

¶ Crassŭla, *æ*, f. herba, eaque major, bruch- oder wund-kraut, & minor, hauswurtz. Matthiol.

¶ Crassĭties, *ēi*, f. die dicke. Labbæus Gloss. ex vet. Onom. *Crassities*, πάχος. Apul. lib. 7 Met. post pr. *Pectus & venter crustata crassitie reluctabant.*

¶ Crassitūdo, *ĭnis*, f. die dicke. Cic. de Divin. 1, 42 *Aëris crassitudo.* Cæs. B. Civ. 2, 8 *Parietum crassitudo.* Colum. 4, 6 *Cacumina infringenda sunt, ut crassitudine convalescant.* Plural. *crassitudines* Vitruvius dixit 3, 2 & 4, 4.

¶ Crassēdo, *ĭnis*, f. die grobheit. Fulg. de cent. virg. *Adipata crassedo ingenii.*

¶ Crassĭtas, *ātis*, f. die dicke. Apul. *Noxia crassitate densus.*

¶ Crasso, *are*, crassum facere, dick machen. Apul. lib. 3 de Asino p. 139 *Pili crassantur in setas.*

¶ Crassatus, *a, um*, dick gemacht. Ammian. 19, 4 *Terrarum halitu densiore crassatus aër.* Et mox: *Exiguis imbribus disjecto concreto spiritu & crassato.*

¶ Crassāmen, *ĭnis*, die grundsuppe, das dicke. Colum. 12, 25 *Semper in requieta aqua crassamen aliquod in imo reperitur.*

¶ Crassamentum, *i*, n. idem. Colum. 12, 12 *Aliquod crassamentum in imo, simile feci, reperitur.* conf. Gell. 17, 9.

¶ Crassesco, *ĕre*, dick werden, feist werden. Plin. 13, 18 *Purgamentis suæ crassescunt.* ¶ 2. Durescere, hart werden. Plin. 33, 5 pr. *Crassescente limo usque in duritiem pumicis.*

¶ Crassifĭco, *are*, dick machen. Cæl. Aurel. Tard. 5, 2 *Crassificare corpus.*

¶ Crassificatio, *ōnis*, f. die dickmachung. Cæl. Aurel. Tard. 5, 3 *Viscosa crassificatio.*

¶ Crassivenium, *i*, n. aceris arboris genus vilius. Plin. 16, 15.

¶ Concrasso, *are*, crassare. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Concrassare liquida.*

¶ Incrasso, *are*, idem; & passive Incrassari, dick und fett werden, zunehmen. Tertull. adv. Psych. c. 6 *Incrassatus est dilectus & pinguefactus.* Item verstockt werden. Id. Tert. adv. Marc. 3, 6 *Incrassatum est cor populi hujus.*

¶ Incrassatus *a, um*, trotzig, verhärtet. v. Vulg. Interpr. Deut. 32, 15; Matth. 13, 15.

¶ Percrassus, *a, um*, sehr starck und dick. Celsus 5, 26 *Meliceria percrassa.*

¶ Præcrassus, *a, um*, sehr dick. Plin. 16, 8 *Cortex præcrassus.*

¶ Subcrassulus, etwas dick, fett, untersetzt. Capitol. Gordian. c. 6 *Corporis qualitate subcrassulus.*

CRATÆGIS, *is*, f. herba Venerem stimulans, Plin. 26, 10.

CRĀTÆIS, *ĭdis*, f. alias *Hecate*, mater Scyllæ, Ovid. Met. 13, 749.

CRATÆŎGŎNON, *i*, n. κραταιόγονον, herba foliis melampyro similis, multis calamis ex radice una emicantibus multorumque geniculorum, semine milii. Dioscorid. 3, 122. *Persicariam* esse putant, flöhkraut. vid. Plin. 27, 8.

CRĀTER, *ēris*, m. κρατήρ, est poculum amplum, ex quo vinum bibitur, dictum vel ἀπὸ τοῦ κρατεῖν, quod est *tenere*, vel ἀπὸ τοῦ κεκέρασθαι, quod est, *mistum est*, eine trinck-schale, grosser becher. Virg. 3 Æn. v. 525 *Tum pater Æneas magnum cratera corona Induit, implevitque mero.* Crateres vasa ingentia fuisse, in medio conviviorum loco collocata, unde minoribus poculis hauriebant, Barthius ait ad Theb. Statii p. 300. Vbi tamen & minutiora fuisse non negat. ¶ 2. *Crater* in monte Ætna foramen appellatur, per quod ignis cinisque evomitur, das luftloch, die hohle. Plin. 3, 8 *Mons Ætna nocturnis mirus incendiis: crater ejus patet ambitu stadiorum viginti.* Atque ita etiam Græci: Diogenes Laërtius in vita Platonis: Τρὶς πέπλευκεν εἰς Σικελίαν· πρῶτον μὲν κατὰ θέαν τῆς νήσου καὶ τῶν κρατήρων; i. e. *Ter navigavit in Siciliam: primo quidem, ut insulam & crateres videret*, hoc est, ut Ætnæ naturam, ac hiatus contemplaretur. Hinc pro simili hiatu videtur posuisse Ovid. Met. 5, 424. ¶ 3. Sidus est, Hydræ cœlesti impositum. Aratus v. 448 de Hydra: Μέσσῃ δὲ σπείρῃ κεῖται κρατήρ, πυμάτῃ δ' ἐπίκειται Εἴδωλον κόρακος. Quod Germanicus Cæsar vertit: *Hic primos ortus crater premit &c.* Festus Avienus, itidem Arati interpres, *gestat cratera coruscum.* ¶ 4. Conceptaculum est aquæ salientis in fonte, die schale. Plin. 5 epist. 6 *In hoc fonte crater: circa siphunculi plures miscent jucundissimum murmur.* ¶ 5. Sinus maris inferi, in quo Bajæ, *Crater* etiam vocatur. v. Intt. ad Cic. Att. 2, 8.

¶ Crātēra, *æ*, f. in latinam formam deflexum, idem quod *Crater.* Cic. de Nat. D. 2, 44 edit. Gronovii: *Fulgens cratera.* Horat. 2 sat. 4, 80 *Veteri crateræ limus adhæsit.* Apul. 4 Florid. *Celebre dictum est: primam crateram pertinere ad sitim, secundam ad hilaritatem, tertiam ad voluptatem, quartam ad insaniam.*

CRATERĪTES, *æ*, m. gemma est Plinio 37, 10, medium quiddam referens inter Chrysolithi & electri colorem.

CRATERRA, *æ*, f. vasis genus, nunc *situla* dicitur, ein zuber, wasser-eymer. Quale vasis genus, & quale hoc vocabulum, vid. apud Barth. ad 2 Theb Stat. p. 300. Nævius apud Nonium 15, 36 *Craterris sumere aquam ex fonte.* Idem Nonius huc refert versum ex Cic. de Nat. D. 2, 44 *In medioque sinu fulgens craterra relucet.*

CRĀTĔRVS, *i*, m. statuarius: & alius pictor apud Plin. 36, 5, & 35, 11. ¶ 2. Alius Macedo, ex convivis Alexandri sive amicis. ¶ 3. Fuit & Medicus hoc nomine, cujus Cicero meminit Att. 12, 13, itemque Horat. 2 sat. 3, 161.

CRĀTES, *ētis*, m. Κράτης, Philosophus Thebanus, qui pecunias suas omnes abjecit in mare, ut liberius philosopharetur, ceu tradidit Philostratus; sed rem aliter narrat Suidas & Laërtius. *Possibile non esse dixit inveniri, qui lapsus nunquam fuisset:* Ἀδύνατον, ἀδιάπτωτον εὑρεῖν, Laërtius. *Iecur Cratetis*, i. e. sapientia. Vid. Voss. 4 Inst. Orat. p. 125. ¶ 2. *Cratetes* olim viri celebres multi fuerunt: Diog. Laërtius lib. 4 decem enumerat, quos inter septimum habet locum *Crates Mallotes*, qui, ut Suetonius de Illustr. Grammat. c. 11 opinatur, studium Grammaticæ in urbem intulit primus, Aristarchi æqualis. Missus ad senatum ab Attalo rege inter secundum ac tertium bellum Punicum, sub ipsam Ennii mortem, cum in regione palatii prolapsus in cloacæ foramen crus fregisset, per omne legationis simul & valetudinis tempus plurimas ἀκροάσεις subinde fecit &c. Vnde apparet, politica ipsum etiam attigisse, & in Pergamenorum regum aula non sine dignatione esse versatum. Confer Suidam.

CRATES, *is*, f. sed usitatius plurale est *Crates, ium*, hürden, flechten, wagen-korbe. Cato c. 10 *Crates stercorariæ.* Liv. 10, 38 *Mediis castris locus est cratibus consæptus.* Cæs. B. G. 5, 40 *Pinnæ loriceæque ex cratibus attexuntur*, schantz-korbe. Singulari usus est Livius 1, 51 *Crate superne injecta*: & 4, 50 *quos necari sub crate jusserat.* ¶ 2. Metaphorice Ovidius Met. 8, 806 in famis descriptione de summa macie, *pendere putares Pectus & a spinæ tantummodo crate teneri.* ¶ 3. Accipitur & pro *occa*, eine ege, apud Virg. 1 Georg. v. 95; unde

¶ Cratio, *ire*, Plinius 18, 28 pr. dixit pro *occare*, zuegen. *Vilissimum simul & herbæ arare, deinde cratire, serere florem ex fœnilibus &c.*

¶ Crātĭcŭla, *æ*, f. ein rost; ut, *Craticula argentea*, Petron. c. 31. Martial. 14, 221 *Parva tibi curva craticula sudet ofella: Spumeus in longa cuspide fumet aper.*

¶ Craticulum, *i*, n. idem apud Festum.

¶ Craticulus, *a, um*, videtur etiam adjective pro craticulatus vel *Cancellatus* sumi. Cato R. R. c. 13 in instrumentis torculario necessariis requirit *lucernas craticulas duas.* Sed vid. var. Lect. in edit. Gesneri.

¶ Crātītius, *a, um*: ut, *Cratitius paries*, geflochten, von hürden gemacht. Vitruv. 2, 8 sub fin. Et Oros. 5, 12 *Rescisso cratitio pariete.*

¶ Concrātītius, *a, um*, zusammen geflochten, apud Papinianum ICtum l. 52 § 13 Dig. Pro socio, uti a Cælio in Foro R. citatur. At in emendarissimis libris *Con* non apparet, sed simpliciter scribitur: *ut ibi cratitium parietem inter se ædificarent.*

CRATEVAS, Medicus celebris, cujus Plinius aliquoties meminit. vid. Ind. Hard.

CRĀTĪNVS, *i*, m. Κρατῖνος, Atheniensis fuit Comicus, sed veteris Comœdiæ. Horat. 1 epist. 19 pr. *Prisco si credis, Mæcenas docte, Cratino.* Et 1 Sat. 4, 1 *Eupolis atque Cratinus, Aristophanesque poetæ* &c. Principes hos veteris Comœdiæ facit etiam Quinct. 10, 1 p. 897 Bur.

CRĀTIPPVS, *i*, m. Atheniensis Philosophus, præceptor filii Ciceronis, ut est in proœmio de Officiis. Cœnas videtur amasse, & a jocis laudatur. v. Cic. fam. 16, 21.

CRĀTYLVS, *i*, m. Philosophus alius Atheniensis, discipulus Heracliti, Platonis, mortuo Socrate, præceptor, qui ejus memoriæ etiam nobilem dialogum dicavit. Diog. Laert.

CREACENTRVM, *i*, n. κρεάκεντρον, ein fleischnadel.

CREAGRA, *æ*, f. κρεάγρα, ex κρέας *caro*, & ἄγρα *captura*, eine fleischgabel. Mart. Capella 9 p. ult. *Artes creagris vix amicas Atticis.* Gloss. Isidori: *Creagræ, fuscinæ ad carnes de caldariis proferendas.*

Creatio, creator &c. vide *Creo.*

CRĔBER, *crebra, um*, frequens, multus, assiduus, stetig, öfter; ut, *Crebræ compellationes*, Cic. fam. 12, 25, id est, frequentes. Valer. Max. 3, 2 *Scuto crebris foraminibus absumto.* *Africus creber procellis*, Virg. Æn. 1, 89, der oft sturm erweckt. Cic. de Orat. 2, 15 *Thucydides creber rerum frequentia.* *Literæ crebriores*, Cic. Att. 11, 10, & Cæs. Gall. 5, 44. Supremus gradus variat: Cic. Phil. 14, 5 *Scitis, per hos dies creberrimum fuisse sermonem.* Sallust. Iug. c. 106 *Ignes quam creberrimos fieri jubet*: & sic optimus quisque Latinorum. At Gell. 2 c. ult. *Fluctus crebrissimi.*

¶ Crebro, adverb. frequenter, oft. Cic. Att. 6, 5 *Obvias mihi literas de omnibus rebus crebro mittas.* Id fam. 5, 6 extr. *Velim literas crebrius mittas.* Et Divin. 1, 27 *Creberrime commemorantur a Stoicis.* Sed & Cœl. Aurel. Tard. 2, 2 *Adducere buccas crebrissime.*

¶ Crebro, idem. Vitruv. 2, 9 *Palationibus crebre fixa.*

¶ Crebriter, crebro, etiam. Vitruvii eſt 8, 3, & 10, 19.

¶ Crēbritas, *ātis*, f. vielheit, ſtetigkeit. Cic. fam. 3, 1 *Perficiam profecto, ut longi temporis uſuram, qua caruimus, intermiſſa conſuetudine noſtra & gratia, & crebritate & magnitudine officiorum meorum ſarciam.* Et Att. 13, 18 *Crebritas literarum.* Plur. *Crebritates*, Vitruv. 2, 1 & c. ult.

¶ Crebrĭtūdo, *inis*, f. idem; Siſenna apud Nonium 2, 178.

¶ Crebro, *are*, crebro facere, iterare, etwas oft thun. De amatore, qui crebras noctes impetrat; Plaut. Truc. 1, 1, 29 *Sin crebravit, ipſus gaudet, res perit.* Taubmannus mavult *Increbravit.*

¶ Crebreſco, *ĕre*, crebrum fieri, zunehmen, überhand nehmen; ut, *Fama crebreſcens*, Tac. Hiſt. 4, 12 pr. Virg. 3 Æn. v. 530 *Crebreſcunt optatæ auræ.* Aliis *Crebeſco* ſcribitur, quod defendit P. Manutius ad Cic. fam. 7, 20. Sic Apul. lib. 10 Metam. p. 247 *Iamque rumor publice crebuerat:* ut ſolet in Præterito. v. Drakenb. ad Sil. Barth. ad Stat. Theb. 4, 30 & Adverſ. L. 28.

¶ Crebrĭsūrus, *a, um.* Ennius apud Feſtum: *Crebriſurum vallum*, i. e. crebris ſuris ſive palis munitum.

¶ Concrebreſco, *ere*, mit einander heftig werden. Virg. Cir. v. 25 *Cum levis alterno Zephyrus concrebuit Euro.*

¶ Increbro, *are*, oft wiederholen. vide in *Crebro, are.*

¶ Increbreſco, *ere*, ſich mehren, überhand nehmen. Plaut. Merc. 5, 1, 9 *Mores deteriores increbreſcunt indies. Increbreſcit fama*, Liv. 7, 12 *Ventus increbreſcit*, Cic. fam. 7, 21; Cæſar de B. Civ. 3, 26 Præteritum *increbui* facit. Curt. 6, 2, 15 *Rumor ſine auctore increbuit.* Horat. quoque 2 ſat. 5, 93 *Obſequio graſſare: mone, ſi increbuit aura.* Cic. Phil. 14, 5. Liv. 8, 8 aliique *increbrui* formant, adeo ut alterum ab *increbeſco*, quo Valer. Max. 3, 7, utitur, potius factum videatur, obſervante Menckenio, Obſ. Lat. L. quæ vide.

¶ Percrebreſco, *ere*, divulgari, ruchbar und laut werden. Cic. Att. 11, 9 *Putavi pernicioſum fore, ſi ejus hoc tantum ſcelus percrebuiſſet. Percrebruit* ſcribunt omnes apud Cic. fam. 10, 10 pr.

CRĔDO, *credĭdi, creditum, ĕre*, fidem habere, trauen, glauben. *Quid credas? aut cui credas?* Ter. Adelph. 3, 2, 32. Q. Cic. de Pet. Conſ. c. 10 *Epicharmion illud teneto, nervos atque artus eſſe ſapientiæ, non temere credere.* Et, *utrumque vitium eſt, & omnibus credere & nulli*, Sen. epiſt. 3. *Non facile ad credendum inducitur*, er läſt ſich nicht leicht bereden. Nepos 9, 3, 1. Ter. Phorm. 1, 2, 90 *Ad præconem abeam, credo, qui mihi Sic oret: nunc amitte quæſo hunc &c.* ¶ 2. Pro *confidere* Virgilius poſuit ecl. 2, 17 *O formoſe puer, nimium ne crede colori.* Servius: NE CREDE, *ne confide. Salluſtius: Virtuti ſatis credebant*, i. e. *confidebant.* Vid. Taubm. ad Virg. ecl. p. 20. ¶ 3. Eſt *committere*, anvertrauen; ut, *Credere ſuum animum*, Ter. Andr. 1, 5, 37. Cic. Catil. 3, 9 *Tanta res credita & ignotis & barbaris*; hoc eſt, Allobrogibus conjuratio concredita. *Credere pecuniam*, mutuo dare, geld leihen. Idem ſam. 1, 7. Elegantер Petronius & vere: *Crede ratem ventis, animum ne crede puellis: Namque eſt fœmineæ tutior unda fide. Credere ſolo*, pro affligere, ſive projicere in ſolum, Lucanus dixit 4, 647, & 653 *Terriſque diu non credidit boſtem.* Similia dabit Nic. Heinſ. ad Sil. 4, 571. ¶ 4. *Credo* & *Quæro* confundi ſolent a librariis, v. *Quæro.* it. *Credo* ac *Trado*, ubi vid.

¶ Crēditus, *a, um*, geglaubt, anvertraut, geliehen. Tac. Ann. 13, 30, 3 *Haud creditus ſufficere.* Cic. Off. 2, 24 *Fides eſſe nulla poteſt, niſi erit neceſſaria ſolutio rerum creditarum.* Idem de Prov. Conſul. c. 4 *De pecuniis creditis jus dicere.* ¶ 2. Cui fides habetur. Ovid. met. 7, 98 *Creditus* Iaſon *accepit centatas protinus herbas. Male credita Claudia* eſt male audiens Sil. 17, 34.

¶ Crēditum, *i*, n. quod debetur, ſchuld. Sen. de Benef. 2, 34 *Aliter beneficium, aliter creditum ſolvitur.* Alio ſenſu Ovid. Art. 2, 351 *Requietus ager bene credita reddet*, h. e. ſemen.

¶ Crēditor, *ōris*, m. ein gläubiger, dem man mit ſchuld verhaftet iſt, qui vel *Chiregrapharius* vel *pignoratitius* eſt. Cic. Phil. 6, 4 *Audiſſe arbitror, ſponſores & creditores convenire.* Et mox: *Fraudare creditores.* Sen. ep. 87 *Creditoribus ſolvere.* Metaphorice Plin. 1 ep. 13 de eo, qui officium ſeu beneficium ideo præſtat, ut mutuo accipiat: *Poſſum jam repetere feceſſum, & ſcribere aliquid, quod non recitem: ne videar, quorum recitationibus adfui, non auditor fuiſſe, ſed creditor.*

¶ Creditrix, *ĭcis*, ſ. Cyrilli Gloſſar. *Creditrix*, δανείστρια. Paullus IC. l. 16 ff. Qui potiores in pignore &c. *Prima creditrix.*

¶ Crēdĭbilis, *e*, veriſimile, quod ejusmodi eſt, ut credi facile poſſit, glaublich. Cic. in Orat. c. 36 *Narrationes* (ſint) *credibiles.* Curt. 5, 13, 22 *Vix credibile dictu.* Comp. Lactant. 2, 9 *Credibilius eſt.* Quinct. decl. 7, 9 *Quis credibilior in cæde pauperis, quam dives inimicus*, h. e. de quo facilius creditur? ¶ 2. Affectato & declamatorio opponitur Ovid. A. A. 1, 467 *Sit tibi credibilis ſermo conſultaque verba Blanda tamen, præſens ut videare loqui.*

¶ Credibiliter, adverb. idem. Cic. pro Dejot. c. 6 *Non modo non credibiliter, ſed ne ſuſpiciose quidem.* Comp. Quinct. 4, 2 *Nihil his neque credibilius fingi, neque vehementius exprobrari, neque manifeſtius oſtendi poteſt.*

¶ Credŭo, *ĕre*, pro *Credere*, ſæpe habet Plautus: e. g. Bacch. 3, 3, 72; Amph. 2, 2, 40; Capt. 3, 4, 74; Truc. 2, 2, 52; &c.

¶ Crēdŭlus, *a, um*, der bald glaubt. *Credulum ſe præbere*, leichtgläubig ſeyn, Cic. Att. 15, 16. Ovid. Met. 7, 831 *Credula res amor eſt.* Tibull. 2, 7, 19 *Credula vitam Spes fovet, & melius cras fore ſemper ait.* Calpurn. ecl. 6, 35 *Sequiturque vocantem Credulus* de cervo manſuefacto, h. e. obſequioſus, neque timens inſidias. Paſſivam ſignificationem habet in his Taciti Hiſt. 1, 34 *Credula fama inter gaudentes & incuriosos*; ubi Savil. vide. Avianus Fab. 21, 5 *Sed vox implumes turbavit credula nidos.*

¶ Credulĭtas, *ātis*, f. ipſa credendi facilitas, die leichtgläubigkeit, quæ *error eſt magis, quam culpa & quidem in optimi cujusque mentem facillime irrepit.* Plancus ad Cic. fam. 10, 23. ¶ 2. In bonam partem Chriſtiani ſcriptores pro fide aliquando uſi ſunt: Salvian. lib. 3 de Provid. *Qui tam magnam credulitatis & fidei mercedem hoc ſeculo eſſe volumus, qualis credulitas & fides eſſe debeat, conſideremus.*

Compoſita:

¶ Adcrēdo, vel Accredo, *ĕre*, idem quod credere, glauben, zutrauen. Lucret. 3, 870 *Facile hoc adcredere poſſis.* Plaut. Aſin. 5, 2, 4 *Neque divini, neque humani quidquam mihi poſthac accredas, ſi &c.* Horat. 1 epiſt. 15, 25 *Scribere te nobis, tibi nos adcredere par eſt.*

¶ Concrēdo, *ĕre*, pro credere, ſervandum tradere, anvertrauen, aufzuheben geben. *Fortunas, famam ſuam commendare alicui & concredere*, Cic. pro S. Roſc. c. 39. Idem pro Quintio c. 20 *Cui tu & rem, & famam tuam commendare proficiſcens, & concredere ſolebas.*

¶ Concrēditus, *a, um*, anvertraut; ut, *Fortunæ concreditæ*, Cic. pro Roſc. Am. c. 39. conf. Plaut. Pœn. 4, 2, 104.

¶ Concreduo, *ere*, pro *Concredere*, antique apud Plaut. Aul. 3, 6, 48. Sic *Concredui*, pro *concredidi*, Id. Caſ. 2, 8, 45.

¶ Diſcrēdo, *ĕre*, non credere, nicht glauben. Aliquoties habet Commodianus, poëta Chriſtianus in Inſtruct. adv. gentiles.

¶ Incrēdibilis, *e*, unglaublich. Cic. Att. 5, 16 *Incredibilem in modum concurſus fiunt ex agris.* Et, *Incredibilis virtus*, Ibid. 14, 15, id eſt, magna & eximia. Comp. Sen. epiſt. 92 *Hoc quoque incredibile eſt, imo incredibilius.* Conf. Idem Nat. qu. 3, 17.

¶ Incrēdibilĭtas, *ātis*, f. die unglaublichkeit. Lege 29 Dig. ad Leg. Iuliam de adult. *Adumbrare patientiam prætextu incredibilitatis.*

¶ Incredibiliter, adv. überaus ſehr. Cic. de Senect. c. 15 pr. *Voluptatibus agricolarum incredibiliter delector.* Idem Phil. 1, 15 *Voluntas incredibiliter conſentiens.*

¶ Incrēdendus, *a, um*, ſic compoſitum ut intolerandus, & idem eſt quod *incredibilis.* Apul. 2 Metam. p. 120 *Incredenda fabula.* Et lib. 2 Florid. p. 351 *Pythagoram cæremoniarum incredendas potentias* (ab Ægyptiis) *didiciſſe.*

¶ Incrēditus, *a, um*, ungeglaubt. Apul. de Deo Socr. *Incredita vaticinia Caſſandræ.*

¶ Incredŭlus, *a, um*, ungläubig. Horat. Art. P. v. 188 *Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.* Quinct. 12, 8 p. 1079 Burm. *Optimus eſt in dicendo* (inr cauſam) *patronus incredulus.* ¶ 2. Paſſive, cui non creditur. Gell. 9, 4 *Res inauditæ incredulæ.* v. Drakenb. ad Sil. 2, 98.

¶ Incredulĭtas, *ātis*, f. das mistrauen. Apul. 1 Met. p. 111 *Obſtinata incredulitate ſermonem ejus reſpuebat.* Vt vero *Credulitas* Theologis nonnunquam *fides* eſt, quæ Deo ejusque verbo deberur: ita *Incredulitas* contraria huic *fidei* notioni apud eosdem eſt. Hieron. Damaſo ep. 125 *Chriſtus Iudæorum incredulitate compulſus, proficiſcitur in Galilæam.*

CRĔMASTER, *ēris*, m. κρεμαστής, a κρεμάω, *ſuſpendo*, plur. *Cremaſteres* ſunt muſculi, & ſpeciali ſignificatione nervi, per quos dependent ab inguinibus teſticuli, v. Celſ. 7, 18; Colum. 6, 26; Pallad. Maj. t. 7.

Crematio, cremator, vide *Cremo.*

CREMBĂLVM, *i*, n. τὸ κρέμβαλον, ein brummeiſen, maultrummel. Athen. 14, 9 p. 636 de variis inſtrumentis muſicis: *quædam ψοφῶ μόνον παρασκευικά, καθάπερ τὰ κρέμβαλα.*

Cremen, crementum, vide *Creſco.*

CRĔMĔRA, *æ*, f. Tuſciæ fluvius, 300 Fabiorum clade nobilitatus, de quo Cluver. Ital. Antiq. 2, 3, Ovid. 2 Faſt. v. 205, & Iuven. 2, 155 *Quid Cremeræ legio & Camiis conſumpta juventus?*

CRĔMO, *avi, atum, are*, comburere, brennen, verbrennen. Plin. 20, 5 *Cremare in cinerem.* Cæſ. B. Gall. 1, 4 *Damnatum pœnam ſequi oportebat, ut igni cremaretur.* Cic. Phil. 14, 13 *Humili ſepultura cremari.* vid. Kirchm. de Fun. 1, 2.

¶ Crĕmatus, *a, um*, verbrannt. Horat. 4 od. 4, 53 *Cremato fortis ab Ilio &c.* Idem Epod. 17, 79 *Crematos excitare mortuos.*

¶ Crematio, *ōnis*, f. die brennung. Plin. 23, 2 de vini fece: *Crematio ei multum virium adjicit.* Prudent. in Paſſione Fructuoſi, Auguri & Eulogii v. 88 de Moſe: *Non calcare ſacram cremationem, Aut adſtare Deo, prius licebat, Quam veſtigia pura figerentur.*

¶ Cremator, *ōris*, m. qui cremat. Tertull. adv. Marc. 5, 16 *Cremator Deus*, hoc eſt, qui flammis mundum puniturus eſt.

¶ Cremābĭlis, *e*, das leicht brennet. Gloſſ. Cyrilli: *Cremabilis*, καυσιμος.

¶ Cremia, *orum*, a *Cremo*, ruſticis dicta ſunt ligna tenuia, quæ facile ignem concipiunt, ut ſarmenta &c. reißholtz. Colum. 12, 19 *Levi primum igne, & tenuibus admodum lignis, quæ* CREMIA *ruſtici appellant, fornacem incendemus.* Auctor anonymus in Paſſione Sanctarum Hilariæ, Dignæ, Eunomiæ &c. apud Velſerum Rer. Aug. Vindel. Comm. in qua auctoritates veteres ſive teſtimonia formandæ magis dictorum fidei exhibuit: *Si videritis eas animo pertinaciore obſiſtere & nulla ratione ad ſacrificandum præbere conſenſum, implete memoriam* (cryptam ſepulcralem B. Afræ) *cremiis & ſiccis ſpinis, & claudite ſuper eas ipſam memoriam, & ita demum igni ſuppoſite, ut nulla ex eis evadat.* Quæ hic *Cremia*; idem paullo poſt *Sarmenta* vocat. Gloſſ. Vet. Φρύγανον, *Cremium.* Plin. 12, 19 *Cremia* (cinnamomi) *diſcerni ac ſponte conflagrare.* Inde

¶ Cremiālis, *e*; ut, *Cremiales arbores*, brennholtz, l. 7 Dig. de ſolut. matrim. § 12, ubi vulgo *gremiales* legitur, ramquam a *gremio*; ſed Salmaſius Exerc. Plin. p. 127 & 607 *cremiales* ſemel iterumque inculcat, a *cremando* appellatas; quæ etiam Hotomanni ſententia fuit.

Compoſita:

¶ Concrĕmo, *are*, verbrennen, einäſchern; ut, *urbem concremare*, Sen. Phœniſſ. v. 346. Et, *urbem igni concremare*, Liv. 3, 53 extr. & 6, 33. De Neronis luxu Plin. 12, 18 *Periti rerum aſſeverant, non ferre tantum* (Arabiam) *annuo fœtu, quantum Nero princeps noviſſime Poppææ ſuæ die concremaverit.*

¶ Concrĕ-

¶ Concrĕmatus, *a, um*, eingeäschert; ut, *Concrematæ urbes*, Sen. ep. 9.

¶ Concrematio, *ōnis*, f. die verbrennung. Fulg. 1 Myth. *Mundo concremationis detrimenta constare.*

¶ Decrĕmo, *are*, auflodern. Tertull. vel Cyprian. Carm. 2 adv. Marc. c. 3 *Grex omnis in aras decremet.*

¶ Excrĕmo, *are*, ausbrennen. Tertull. de Cultu Fœm. c. 6 *Quodcunque immundo spiritui excremari solet.*

¶ Incrĕmo, *are*, idem, quod concremare; unde

¶ Incrĕmatus, *a, um*. Flor. 4, 12, 24 *Viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento sumpserant bellum.*

¶ Sĕmicremus, *a, um*, gesengt, halb gebrannt. Ovid. Met. 12, 287 *Semicremoque novat repetitum stipite vulnus.*

¶ Semicrĕmatus, *a, um*, idem. Martial. 11 epigr. 55 *Thuraque de medio semicremata rogo.* Et Ovid. Ibidis v. 634 *Membra feras Stygiæ semicremata rati.*

Flammĭcrĕmus, vide *Flamma*, Vrbicremus, *Vrbs*.

CRĔMŌNA, *æ*, f. Italiæ civitas Pado propinqua; nota ex Virg. ecl. 9, 28 *Mantua, væ miseræ nimium vicina Cremonæ.*

CRĔMOR, *ōris*, m. liquor, qui ex granis exprimitur aqua maceratis; ut, *hordei, ptisanæ*, der ausgedruckte saft. Cato de R. R. c. 86 *Vbi coctum erit, lacte addat paullatim usque adeo, donec cremor crassus factus erit.* Celsus 3, 7 *Cremor ptisanæ.* Ovid. de Medicam. faciei v. 95 *Hordea quem faciunt, illis infunde cremorem.*

CREMVTIVS, *i*; ut *A. Cremutius Cordus*, vir eloquens, ingenio, animo, manu liber, ut Seneca laudat Consol. ad Marciam, quam pater genuerat, c. 1; de quo & c. 22, ubi exitum ejus describit. Vide & Tacitum Ann. 4, 34, 1.

CRĒNA, *æ*, f. κρήνη, incisura, qualis in calamo scriptorio esse solet, eine kerbe, krinne, spalte, schlitz. ¶ 2. Sectio item illa infima sagittæ, quæ nervo inseritur, die kerbe am pfeil. ¶ 3. Denique incisuræ in utraque extremitate arcus, quibus nervus inseritur, *crenæ* dicuntur. Hermol. in Plin. 11, 37. Plinii verba, ut vulgo editum, *decrescentibus crenis*, sunt, isque agit de marinæ testudinis stomacho denticulato. At vero nullus MS. liber, quod Harduinus observavit, *crenis* legit, sed *renis*, aut *venis*: nec aliunde facile vocem *Crena* ostendas. Vetus tamen Onomasticum, *Crenæ*, γλυφίδες.

CREO, *avi, atum, are*, producere, facere, parare, &c. machen, schaffen, anrichten. *Creare ærumnas alicui*, Plaut. Mil. 1, 1, 33. *Creare sibi, capiti suo, fraudem*, ibid. 2, 3, 23. *Creare periculum alicui*, Cic. Verr. 2, 37 pr. unglück, gefahr zurichten. Sallust. Orat. 2 de ordinanda Rep. *Ad virtutem una & ardua via est: ad pecuniam, qua cuique lubet, nitimur: & malis & bonis rebus illa creatur.* Celsus præfat. *Vel superans aliquid vel deficiens, adversam valetudinem creat.* Lactant. Epit. Div. Inst. 24 *Cujus rei ut posset memoria servari, fanum sibi creari jubebat (Iupiter) atque ab hostibus annua sua festa celebrari.* Conf. Div. Inst. 1, 22. Ennius eodem libro 1, 2 adductus: *Ibique in monte aram creat cœlo.* ¶ 2. Aliquando idem est, quod gignere, & de parentibus dicitur, zeugen. Liv. 1, 3 *Is Æneam Silvium creat.* Horat. 4 od. 4, 29 *Fortes creantur fortibus.* Auson. sentent. septem sapientum in Solone v. 5 *Pulchrius multo parari, quam creari nobilem.* ¶ 3. Dicuntur etiam *creari*, qui designuntur per suffragia administrandis magistratibus, muneribusque publicis, erwehlen. Sic *Consules & prætores creare*, Cic. Att. 9, 9. *Magistratum*, Cæsar Gall. 7, 32. *Dictatorem*, Liv. 1, 23. *Ducem gerendo bello*, ibidem. Et qui legitimo ac auspicato electi non erant, dicebantur *vitio creati*, Liv. 8, 17; & 9, 7. Id χειροτονεῖν dixerunt Græci. Vet. Gloss. *Creat*, χειροτονῶ, γεννῶ.

¶ Creatus, *a, um*, erschaffen, gebohren, erwehlt. Flor. 1, 6, 1 *Matre serva creatus.* Virg. Æn. 10, 517 *Sulmone creatos quatuor juvenes rapit.* Ovid. 5 Met. v. 145 *Dubio genitore creatus.* Nepos 1, 4, 4 *Prætores creati.*

¶ Creator, *ōris*, m. ein vater, schöpffer. Cic. pro Balbo c. 13 *Princeps ille creator hujus urbis Romulus.* Ov. Met. 8, 309 *Magnique creator Achillis*, h. e. pater. ¶ 2. Qui nominat quem ad munus seu functionem publicam, der erwehlet. Vlp. l. 2 Dig. de administr. rer. ad civit. § 7 *Si eo tempore, quo nominatus est, idoneus, postea lapsus facultatibus, damnum debitis reipublicæ dederit: quia fortuitos casus nullum humanum consilium providere potest; creator hoc nomine nihil præstare debet.* conf. l. 2 C. quo quisque ord. conv.

¶ Creatrix, *īcis*, f. eine mutter, ursache. *Rerum natura creatrix*, Lucret. 1, 622. Et Sil. 15, 184 *Bellorum dira creatrix Evastanda tibi tellus.*

¶ Creatio, *ōnis*, f. die schöpffung, erwehlung; ut, *Creatio magistratuum*, Cic. de Leg. 3, 3 extr.

¶ Creātūra, *æ*, f. ein geschöpf. Synecdochice pro homine ponitur, quæ loquendi ratio more Hebræo usurpatur Marc. 16, 15, & ad Coloss. 1, 13. Vsu tritissimum nomen, sed dubiæ auctoritatis. Præter enim Ecclesiasticos nemo illo usus est. His vero frequentissimum: v. g. Tertulliano Apologet. c. 30 *Illius est ipse* (imperator) *cujus & cælum est, & omnis creatura.* Alcimo Avito c. 2, 47 *Quique creaturæ præfulsit in ordine primus, Primas venturo pendet sub judice pœnas.*

¶ Creāmen, *ĭnis*, n. idem quod *creatio*, pariter & *res creata*. Prudent. Hamartig. v. 505 *Ex elementis Cuncta solubilibus, fluxoque creamine constant.*

¶ Creābilis, *e*, quod creari potest. Apul. Trismeg. p. 85 *Materia creabilis est.* Augustin. Confession. 12, 19 *Quidquid creabile atque formabile est*: & c. 28 *creabilis materies.*

Composita:

¶ Concreo, *are*, Gell. 19, 5 in Tit. *Quod ex nive crystallus concreatur*, h. e. oritur, concrescit. conf. Sirac. 1, 12.

¶ Increātus, *a, um*, unerschaffen, apud Lactantium.

¶ Intercreatus, *a, um*, darzwischen entstanden. Cæl. Aurel. Tard. 5, 1 *Humor augmento passionis intercreatus.*

¶ Procreo, *are*, zeugen, herfürbringen. Cic. de Senect. c. 15 *Terra ex minutissimis seminibus tantos truncos ramosque procreat.* Idem Rosc. Am. c. 14 *Pater amens sit, qui odisset eum sine caussa, quem procrearat.* Macrob. Sat. 2, 13 *Leges bonæ ex malis moribus procreantur.*

¶ Procreatus, *a, um*, gezeugt, zur welt gebracht. Cic. de fin. 3, 19 *Neque hæc inter se congruere possunt, ut natura & procreari vellet, & diligi procreatos non curaret.*

¶ Procreātio, *ōnis*, f. die zeugung, gebährung. Cic. Tusc. 1, 14 *Procreatio liberorum.* Idem de Divinat. 2, 46 *Dissimilitudo locorum dissimiles hominum procreationes habet.*

¶ Procreātor, *ōris*, m. schöpfer, vater. Cic. de Vnivers. c. 8 *Ille procreator mundi, Deus.* Idem de Finib. 4, 7 *A natura tributum est, ut hi, qui procreati essent, a procreatoribus amarentur.*

¶ Procreātrix, *icis*, f. eine mutter, gebährerin; ut *Procreatrix omnium artium Philosophia*, Cic. de Orat. 1, 3.

¶ Improcreabilis, *e*, unerschafflich. Apul. de Doctr. Plat. *Materia improcreabilis.*

¶ Rĕcreo, *are*, proprie denuo creare est, instaurare, reparare, wieder gebähren, erneuern. Vnde in Vet. Gloss. *Recreatum*, παλιγγενές: Et *Recreatio*, παλιγγενεσία exponitur. Cic. de Leg. 3, 8 de tribunatu plebis agens *Cujus primum ortum, si recordari volumus, inter arma civium, & occupatis & obsessis urbis locis procreatum videmus. Deinde cum esset cito necatus* (vel *lethatus*, ut Gruterus conjiciebat) *tamquam ex XII tabulis, insignis ad deformitatem puer; brevi tempore recreatus, multoque tetrior & fœdior natus est.* Produximus locum, uti Puteanus partim ex conjectura, qui pro *legatus*, *necatus* restituit; partim Giphanius ex Codice veteri emendavit. *Recreatus* certe etiam Gronovio patri placuit Obs. ad Scriptt. Eccl. c. 19, quanquam non ausus est in contextum recipere. Et vero *recreare* verbo Cic. de Nat. D. 2, 4 ita est usus. Vbi etiam τὸ *iterum*, quod additum ibi legitur, pro glossemate habere possis. Quamquam minime ignotum est, Pleonasmos hujus generis & Ciceroni & aliis vetustis scriptoribus frequentatos. Lucret. 5, 757 *Solque suos etiam dimittere languidus ignes Tempore cur certo nequeat, recreareque lumen.* Lactantius Instit. Div. 7, 21 *Idem igitur divinus ignis eadem vi & potentia & cremabit impios & recreabit*, &c. Sedulius de Lazaro reducto in vitam lib. 3 Paschal. carmin. sub f. *Postque sepulcralem tandem recreatus honorem.* Et quoniam baptismus lavacrum regenerationis est, ut Apostolo dicitur, idcirco hoc verbum ad Sacramentum istud Christianis scriptoribus non infrequenter transfertur. Vetus poëta Christianus de Babiani baptism. v. 40 *Vnanimam alloquitur recreato corde jugalem: Recreato*, i. e. renato per baptismum. Paulinus Nolanus ad Cytherium v. 465 *Et quos creator opere uno die condidit, Hos recreat uno munere: Vnum munus* baptismum vocat. Vsus ita & Arator est in Act. Apostol. v. 118. ¶ 2. *Recreari* etiam dicuntur ægroti & vulnerati, cum sanitati restituuntur, gesund werden, wieder auffkommen. Cic. post red. c. 1 *Qui e gravi morbo recreati sunt.* Conf. de Inv. 2, 51. Nepos 18, 4, 4 *Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum recreare studuit.* Tac. Ann. 2, 69 pr. *Dein Piso abire Syria statuit, mox adversa valetudine Germanici detentus, ubi recreatum accepit, votaque pro incolumitate solvebantur*, &c. Stat. 1 Silv. Soteriis pro Rutilio Gallico v. 63 *Ingentem recreare virum tentemus adorti.* Loquitur poëta ex persona Apollinis, adhortantis Æsculapium filium, ut in curando & restituendo valetudini pristinæ, graviter ægrotante Rutilio, mutuas operas sibi præstare velit. ¶ 3. Denique *Recreare*, reficere, refocillare est, deque fessis afflictisque omnibus, qui in meliorem statum labore miseriaque restituuntur, dicitur, erquicken. Sic, *dirutas & desertas urbes recreare*, Cic. ad Quint. Fratr. 1, 1, 8. *Recreare afflictos bonorum animos*, Idem Att. 1, 16. *Colligere & recreare*, Idem Tusc. 1, 24 *Afflictam & perditam provinciam erigere & recreare*, Idem Verr. 5, 91.

¶ Recreātus, *a, um*, relevatus, restitutus, erquickt, neubelebt. Cic. Verr. 3, 61 *Cum ex illo metu mortis, ac tenebris, quasi luce libertatis, & odore aliquo legum recreatus, revixisset.* Plura percepimus in ipso Verbo.

¶ Recreātio, *ōnis*, f. refectio, die stärckung, erquickung. Plin. 22, 23 *Ab ægritudine recreationi efficax in cibo*; item παλιγγενεσία. Vide supra in *Recreo* n. 1.

¶ Recreator, *ōris*, m. ein wiederbringer. Tertull. de Anima c. 43 *Somnus recreator corporum.* Add. Inscript. Grut. p. 1095 n. 7.

CREOBVLA, *æ*, f. mentastrum, wilde krausmüntze. Apul. de Herb. c. 90.

CREON, *ontis*, m. Κρέων, Rex Corinthiorum, Creusam, filiam Iasoni in matrimonium, Medea repulsa, dedit. ¶ 2. *Creon* alter Rex Thebanorum filiam suam Megaram Herculi junxit; vide Tragœdias Senecæ Medeam, & Herculem Furentem, item Phœnissas Euripidis.

CREOPHĬLVS, *i*, m. Samius, Homeri hospes, de quo Strabo lib. 6. Suid. Voss. de Hist. Gr. l. 3 p. 347, & de Poët. c. 2.

Crepæ, crepax, creperus, vide *Crepo*.

CRĔPĬDA, *æ*, f. genus calceamenti, quo Græci communiter utebantur: Vnde *Grajorum crepidas* Persius dixit sat. 1 sub f. Cujusmodi fuerit, ex Gellio disces 13, 21 extr. Vid. & *Soccus*, ein schuch oder pantoffel. Primam corripit, quamvis ex Græco κρηπίς, κρηπῖδος, veniat, Horat. 1 sat. 3, 127 *Chrysippus dicat, sapiens crepidas sibi nunquam, Nec soleas fecit.* Gellius quoque l. c. *Crepidas*, inquit, *& crepidulas, prima syllaba correpta, id genus calceamentum appellaverunt, quod Græci κρηπῖδας, vocant.* Proverb. *Ne sutor ultra crepidam*, videl. *judicet*, reprehensio fuit Apellis in sutorem, inepte in pictura alia quædam cavillantem, quum, quod in crepidarum forma ante reprehenderat, ab ipso auctore emendatum vidisset. vid. Plin. 35, 10. Simile huic est, quod fabro cuidam de Musica secum contendenti Stratonicum citharœdum objecisse, Athenæus tradidit: *Non sentis, te ultra malleum loqui.* Vid. Chiliad.

¶ Crepidula, *æ*, f. dimin. modo in *Crepida* ex Gellio probatum fuit. Add. Plaut. Pers. 4, 2, 3.

¶ Crepidārius, *a, um*, adject. Gell. 13, 21 extr. *Crepidarius cultellus*, ein schuster kneif.

¶ Crepidarius, *i*, m. subst. ein schuster. Gellius ibidem: *Ejus calceamenti sutores* CREPIDARIOS *dixerunt.* Ipse vero mox ex Sempronio Asello conjuncte, *crepidarius sutor*. Vt ita omnino adjectivum sit, quod, ut alia, κατ' ἐξοχὴν substantive interdum ponatur.

¶ Crepidatus, *a, um*, qui hoc calcei genere utitur. Cic. in Pison. c. 38 *Nocte intempesta, crepidatus, veste servili navem conscendit.*

CREPIDO, *inis*, f. fluminis extrema terra, quam aqua crepitans alluit, das ufer, der rand, die lehne, der damm. Stat. 9 Theb. v. 492 *Stabat graminea producta crepidine ripæ Vndarum ac terræ dubio.* Curt. 5, 1, 28 *Vbi flumen appositæ crepidinis fastigium excessit.* Iuven. 5, 8 *Nulla crepido vacat, nusquam pons?* Virg. 10 Æn. v. 653 *Forte ratis celsi conjuncta crepidine saxi Stabat, &c.* ubi non est opus, ut *altitudo & moles saxi abrupti* intelligatur, quod vult Servius. Satis est eminere saxum, ad quod religari navis & exscensus fieri posset. ¶ 2. *Crepido* etiam basis, der grund, unterzug; ut, Stat. 1 Achill. v. 448 *Rupibus expositis, longique crepidine dorsi Euboicum scandens aulis mare*, h. e. Aulis longe exporrecta in mare Euboicum scopulis prominentibus. Item Silv. 1, 1, 58 *Teneat æterna crepido, Quæ superingesti portaret culmina montis.* Cic. in Orat. c. 67 *Omnia tamquam crepidine quadam sustinentur.*

CREPIS, *idis*, f. κρηπὶς, herba caule foliato, Plin. 21, 16.

Crepitaculum, crepitus, &c. vide in sequenti *Crepo.*

CREPO, *crepui*, *itum*, *pare*, platzen, knarren, rasseln; ut, *Crepuerunt fores*, Ter. Heaut. 1, 1, 121. *Cum primum crepuerint catenæ*, Sen. epist. 9. *Crepare & crepitare* cum derivatis præsertim de verberibus & plagis adhiberi, observatio est Brouckh. ad Prop. 6, 7, 21. Etiam vestes, auro, vel spisso & crassiore filo textæ crepare dicuntur. Claud. de Laud. Stilic. 2, 2 *Trabeæ crepantes.* v. Misc. Observ. Vol. 1 p. 179. ¶ 2. Rumpi, brechen, entzwey gehen. Virg. 5 Æn. v. 205 *Acuto in murice remi Obnixi crepuere.* Pall. Mar. 10, 4 *Si crepant poma*, i. e. finduntur, de malis Punicis. ¶ 3. Est & *crepare*, subinde quid habere in ore ac moleste repetere; quod querull non tantum, sed jactatores etiam & gloriosi facere solent, oft fürbringen. Horat. 1 od. 18, 5 *Qui post vina gravem militiam aut pauperiem crepat?* i. e. de laboribus militiæ & onere paupertatis queritur. Lucret. 2, 1166 *Laudat fortunas sæpe parentis, Et crepat antiquum genus ut pietate repletum*, i. e. assidue prædicat.

¶ Crepans, *tis*. Horat. Epod. 16, 48 *Crepante lympha desilit pede.*

¶ Crepax, *ācis*, knarrend, klappernd. Sen. epist. 114 *Crepacem molam, focum investiunt:* Puta, in Genii festo die.

¶ Crepæ, a priscis *Capræ* dictæ, quod cruribus crepent, ziegen. Festus in *Capra.*

¶ Crepi, *orum*, m. pl. Luperci, quos *Crepos dicebant a crepitu pelliculrum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in Lupercalibus nudos discurrere, & pellibus obvias quasque fœminas ferire.* Fest.

¶ Creperus, *a*, *um*, idem quod dubius, zweifelhaft, mißlich, gefährlich. Symmach. 1 epist. 1 *Res crepera & anceps*; & epist. 13 *Priusquam manifesta dies creperum noctis absolveret.* Apul. de Deo Socr. p. 51 *Rebus creperis & afflictis.* Lucret. 5, 1295 *Exæquataque sunt creperi certamina belli.* conf. Nonium 1, 45, & Festum. vid. *Crepusculum* f. l.

¶ Crepulus, *a*, *um*, idem quod *crepax*. Avienus Arat. in Virgine: *Sed crepula ut late vomeret convicia voce.* Et Sidon. 4 epist. 15 *Autumnus aures crepulo fragore circumstrepit.* Id. 9 epist. 13 in subnexo Anacreontico: *Date ravulos choraulas, Quibus antra per palati Crepulis restanda buccis Gemit aura tibialis.*

¶ Crepitus, *a*, *um*, idem; ut, *Crepita Majestas* laudatur ex Lactant.

¶ Crepitus, *ûs*, m. βομβος, sonus collisione excitatus, das gerassele, der knall; ut, *Crepitus armorum*, Plin. 2, 57; *dentium*, das zähnklappern, Cic. Tusc. 4, 8; *plagarum*, Idem Verr. 5, 62. Claudius Imp. edictum meditatus dicitur, *quo veniam daret, flatus crepitusque ventris etiam inter epulas emittendi*; Suet. Claud. c. 32. *Crepitus ventris* omen apud Romanos infaustum, felix apud Græcos. Scal. Auson. lect. 1, 25 p. 72. *Demetrio* Stoico apud Senecam ep. 91 p. 541 *Eodem loco sunt voces imperitorum, quo ventre redditi crepitus.*

¶ Crepitulum, *i*, n. ornamentum capitis, kopf-geschmeide. *Id enim in capitis motu crepitum facit.* Festus & Tertull. de Pallio c. 4 *Et crepitulum & caliendrum.*

¶ Crepito, *āre*, prasseln, rauschen, knirschen. Virg. Æn. 5, 458 *Quam multa grandine nimbi culminibus crepitant.* Plin. 12, 17 *Myrtata crepitant in igne.* Plaut. Rud. 2, 6, 5 *Clare crepito dentibus.* Idem Amph. 4, 2, 12 *Vacuus mihi venter crepitat*, der bauch knarret mir. ¶ 2. *Crepitare & Trepidare* miscent librarii, vid. *Trepido.*

¶ Crepitans, *tis*; ut, *Arma crepitantia*, Ovid. Met. 15, 783. *Crepitantia æra*, i. e. cymbala aut similia instrumenta, Virg. Georg. 4, 151.

¶ Crepitanter; ut, *Crepitanter explicare*, Sidon.

¶ Crepitāculum, *i*, n. eine klapper. Colum. 9, 12 *Crepitaculis æreis terrere fugientem juventutem apium*, den bienen klingeln. Arnob. lib. 7 p. 233 *Parvuli pusiones ab ineptis vagitibus, crepitaculis exterrentur auditis.* ¶ 2. Thuanus illud tormenti bellici genus, quo vi nitrati pulveris dejiciuntur refringunturque portarum claustra, *crepitaculum* vocat, lib. 133 Histor. p. 1048.

¶ Crepitācillum, *i*, n. diminut. Lucret. 5, 232, sed Salmasius, Gifanius, Pareus, & Fayus *crepitacula* legunt. Tamen Tertull. adv. Iudæos c. 9 *Scilicet vagitu ad arma esset convocaturus infans, & signum belli non tuba, sed crepitacillo daturus.* Eadem repetit adv. Marcion. 3, 13.

Crepundia, & Crepusculum, vide mox seorsim.

Composita:

¶ Concrepo, *ui*, *itum*, *āre*, sehr knarren, krachen. *Ostium concrepuit*, Ter. Hec. 4, 1, 6. *Digitis concrepare*, schnippen, ein klippgen schlagen. Plaut. Mil. 2, 2, 51. conf. Cic. Off. 3, 19. Idem pro Cæl. c. 27 de clausula comœdiæ: *Scabilla concrepant. Concrepare digitos* Petronii est c. 27. Vid. interpretes apud Burm. p. 97.

¶ Concrepatio, *ōnis*, f. das geklapper. Arnob. lib. 2 p. 73 *Concrepationes scabillorum.*

¶ Concreparius, *a*, *um*, klappernd, klatschend; ut, *Ore concrepario frequenter fremere*, Plaut. Bacch. suppos. Prolog. v. 3.

¶ Concrepito, *are*, zusammen prasseln. Prudent. Perist. 11, 56 *Virgarum concrepitat fragor.*

¶ Decrepo, *āre*, pro, ultimum crepitum edendo exspirare, de candelis. Scaliger laudat ad Festum in *Decrepitus.* Hoc enim inde nomen deducit.

¶ Decrepitus, *a*, *um*, fessus senio atque defectus, sehr alt, wohl betagt. Ter. Adelph. 5, 8, 16 *Anus decrepita.* Cic. pro Cæl. c. 16 *Tristis ac decrepitus senex.* Vet. Gloss. *Decrepitus*, ὑπέργηρος, ἐκπεπνευκὼς, ἐφθὸς, γέρων. Nonius 1, 45 *Senem in dubio vitæ constitutum* interpretatur, der auf der grube gehet. Vid. Voss. 3 Theol. Natural. p. 819. Festus DECREPITVS, inquit, *est desperatus crepera jam vita, ut crepusculum extremum diei tempus.* Mox tamen & aliam rationem adducit: *Sive* DECREPITVS, inquit, *dictus, quia propter senectutem nec movere se, nec ullum facere potest crepitum.* Donatus: *Quod sæpe ei, ut morituro, planctu crepuerit familia.* Taubm. ad Plauti Epid. 5, 2, 1 a lucerna vel candela, quæ ultimum exspirans crepitum edere solet, dici existimat, idque proprie *decrepare* esse. Adde Gataker. in Cinno 2, 14, qui Taubmanni sententiam pluribus illustrat. Eugraphio videtur ita dici senex, quod vix loqui possit amplius, & tantummodo fictis vocibus loquatur, ut quasi quoddam crepitaculum. Lege de Kirchmann. de Fun. Rom. 1, 12.

¶ Discrepo, *āre*, dissonare, wider einander klingen. Cic. Off. 1, 40 *Vt in fidibus, aut in tibiis, quamvis paullum discrepent, tamen id a sciente animadverti solet.* ¶ 2. Dissentire, discordare, per metaphoram, unterschieden seyn, mißhellig seyn. Plancus Ciceroni fam. 10, 4 *Neque, si facultas tui præsentis esset, unquam a consiliis tuis discreparem.* Et Cic. Att. 2, 1 *Id a tuis literis, quas ad me accessu tuo miseras, discrepabat*, es kam nicht überein. Idem de Fin. 2, 30 *Facta ejus cum dictis discrepant.* Conf. Menckenii Observ. 4. Idem de Invent. 2, 49 pr. *Cum inter se duæ videntur leges, aut plures discrepare.* Verbum *discrepare* non raro neutraliter a Livio usurpari, ut 24, 61 *Discrepat inter auctores*, idem Menckenius observat.

¶ Discrepans, *tis*, unterschieden, mißhellig. Cic. Leg. 1, 10 *Oratio verbis discrepans, sententiis congruens.* Id. Tusc. 4, 28 *De rebus discrepantes philosophi.* Superl. Solin. c. 52 Salmas. (al. 65) de India: *In quantum mores populorum dissonant, habitus quoque discrepantissimus est.*

¶ Discrepantia, *æ*, f. dissonantia, dissensus, der unterschied, mißhelligkeit, zwiespalt. Cic. Top. c. 25 *Discrepantia scripti & voluntatis.* Idem de Fin. 3, 12 *Mihi nihil tam perspicuum, quam majorem multo habere Stoicos & Peripateticos rerum omnino discrepantiam, quam verborum.*

¶ Discrepatio, *ōnis*, f. idem; apud Tertull. adv. Marc. 5, 10, ut Froben. & Pamel. legunt, id quod in Annotationibus Fr. Iunius contra Rhenani conjecturam, *disceptationem*, (ut Rigaltius etiam expressit) non inerudite tuetur. Sed & apud Livium 10, 18 *Ea ipsa inter consules discrepatio fuit.*

¶ Discrepator, *oris*, m. discrepans. ICt. in Dig.

¶ Discrepito, *are*, frequent. ungleich seyn. Lucret. 2, 1017 *Positura discrepitant res.*

¶ Discrepitans, *tis*. Lucret. 3, 805 *Inter se disjunctum discrepitansque.*

¶ Increpo, *are*, einen knall von sich geben, laut schallen. Virg. 9 Æn. v. 504 *At tuba terribilem sonitum procul ære canoro Increpuit.* Cic. Orat. 2, 5 de ludi genere dixit: *Simul ut discus increpuit.* Calpur. ecl. 5, 56 *At simul argutæ nemus increpuere cicadæ*, h. e. sonitum per nemus dedere. vid. Heins. ad Ovid. fast. 6, ult. qui etiam active usurpavit Heroid. 3, 118 *Threiciam digitis increpuisse lyram*, ubi est schallend machen. Cic. Cæcil. 1, 7 *Me totum esse in metu propter te unum, quicquid increpuerit: &c. ferendum non est*, wenn sich etwas reget. Ita, *suspicio increpuit*, Idem pro Muræna c. 10. Ita Liv. 3, 43 extr. *Vnde si quid increpet terroris.* Seneca Troad. 302 *Timide, cum increpuit metus.* Auctor de Causs. corr. eloq. *Sin proprium periculum increpuit.* Præteritum *increpavi* occurrere in ea, quam Tullii esse contendit Sigonius, Consolatione, Menckenius in observat. Lat. L. animadvertit. ¶ 2. Transit. Liv. 6, 37 pr. *Increpare aliquid alicui*, est inclamare, einem zuruffen. Liv. 4, 50 *Quæstor saxo ictus turba excessit, insuper increpante, qui vulneraverat, habere, &c.* ¶ 3. Objurgare, reprehendere, übel anfahren, schelten, strafen; ut, *Arrogantiam, perfidiam alicujus increpare*, Suet. Calig. c. 39 *Modo avaritiæ singulos increpans:* & Galba c. 15 *Etiam sævitiæ populum increpuit. Increpare in aliquem*, Liv. 1, 50 & Sallust. de ordinanda Rep. c. 3. ¶ 4. Neque vero *increpare quem*, de verbis tantum, quamquam ut plurimum, dicitur, sed & de facto. Tibull. 1, 1, 11 *Nec tamen interdum pudeat, tenuisse bidentem, Aut stimulo tardos increpuisse boves.* In quo *increpare*, ferire, pulsare, percutere est. Ovid. 3 Amor. 15, 17 *Corniger increpuit thyrso graviore Lyæus.* Horat. 4 od. 15 pr. *Phœbus volentem prælia me loqui Victas & urbes, increpuit Lyra.* Similiter *quem flagro admonere; ferulis objurgare*, boni auctores dixerunt, ut suis locis ostenditur. Flor. 1, 1, 8 *Ad tutelam novæ urbis sufficere vallum videbatur: cujus dum irridet angustias Remus, idque increpat saltu, dubium an jussu fratris occisus est.*

¶ Increpitus, *a*, *um*, der einen verweis bekommen, gescholten. Liv. 23, 26 *Præfecti post classem per pavorem desertam graviter increpiti*, hoc est, objurgati. Suet. Calig. c. 44 *Cæterorum increpita cupiditate.* Vellej. 2, 55, 3 *Increpita fortuna.*

¶ Increpatus, *a*, *um*, alia forma participium. Prudent. Cathem. 7, 195 *Increpata fraude.* Et Iustin. 11, 3, 5 *Legatis increpatis:* quamquam & Iunta ibi *increpitis.*

¶ Increpitus, *ûs*, m. subst. objurgatio, das schelten. Apul. de Deo Socr. p. 52 *Increpitu indignatus.*

¶ Increpātio, *ōnis*, f. idem. Vet. Gloss. *Increpatio*, ἐπιτίμησις, ἐπιψόφησις. Tertull. adv. Marc. 4, 7 *Verisimiliorem statum non habet increpatio*, & ibid. c. 23; & 5 c. 20, &c.

¶ Increpator, *ōris*, m. in eisdem Gloss. vertitur ἐπιτιμητής.

¶ Increpatōrius, *a*, *um*, scheltend. Sidon. 9 epist. 7 *Nostra judicia nil mordax, nihil quoque minantur increpatorium.*

¶ Increpatīve, adverb. idem. Sidon. 6 ep. 9 *Non increpative, sed consolatorie aliquem compellare.*

¶ Increpito, *are*, iisdem modis, quibus *Increpare*, accipitur. Cæs. Gall. 2, 15 *Increpitare atque accusare;* & c. 30 *irridere ex muro, atque increpitare vocibus, &c.* lose worte geben. conf. Virg. Æn. 3, 454, &c. Cum genitivo rei Sil. Ital. 8, 265 *Fabiumque moræ increpitare professus.*

¶ Increpitans, *tis*, Virg. Georg. 4, 138; & Æn. 1, 742.

¶ Percrepo, *are*, erschallen. Cic. Verr. 7, 13 *Lucus ille litoris percrepat totus mulierum vocibus.*

¶ Recrepo, *are*, wiederschallen. Catull. Carm. 64, 29 *Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.*

CREPVNDIA, *orum*, n. ludicra sive παίγνια, nec non ornamenta infantum, klapperwerck, spielzeug, kinderspiel. Item, quæ Græcis λείψανα & γνωρίσματα appellabantur: *monumenta* La-

tinis & *signa*: hoc est, literæ, annuli, atque aliæ res, quæ cum infantibus exponi solebant, unde agnosci olim possent. Vide Petr. Victorium Var. Lect. 2; Casaub. ad Theophrasti characteres περὶ ἀρεσκείας; Lindebrogium ad Ter. Eun. 4, 5, 16. Plaut. Rud. 4, 4, 125 *Sunt crepundia, ensiculus aureolus, securicula aurea, sicula argenteola, & duæ connexæ maniculæ, & sucula, & porculi, & bulla aurea.* Val. Max. 6, 9 ext. 7 *Caduca hæc & fragilia puerilibusque consentanea crepundiis.* Plin. 11, 51 pro cunabulis aut simili infantili apparatu posuisse videtur: *Semestris*, inquit, *locutus est Crassi filius in crepundiis.* conf. Prudent. Apoth. v. 711.

CRĔPVSCVLVM, *i*, n. diluculum, die Demmerung. Cum illucere incipit, &, ut Apulejus loquitur, *nox it in diem.* Sic appellatum, quod neque veræ tenebræ amplius sint, & tamen adhuc incerta lux ac dubia veluti. Ovid. 1 Am. 5, 5 *Qualia sublucent fugiente crepuscula Phœbo: Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.* Id. Fast. 4, 734; & 5, 455 *Prima crepuscula.* *Creperum* enim dubium est, ut Festus interpretatur. Serv. in Æn. Virg. 2, 268, de CREPVSCVLO, *quod est dubia lux, queritur: Et licet utrique tempori* (matutino juxta ac vespertino) *jungi possit, usus tamen, ut matutino jungamus, obtinuit. Licet Lucanus dixerit: Longa repercusso nitucre crepuscula Phœbo.* Contra Varro de L. L. 5, 2 *Crepusculum* de vespertino tempore interpretatur, & ita appellatum tradit, *quod dies etiamnum sit, an jam nox, multis dubium.* Nec aliter Censorinus de die Natali c. ult. quo noctis & diei partes exponit; ubi post *vesperam* collocat *crepusculum*, tum illud tempus, quod *luminibus accensis*, vel *prima face* dicebatur. Vet. Gloss. *Crepusculum* ἡ ἑσπερινὴ ὥρα. Item, ἑσπέρα, *sera vespera, crepusculum.* Nec aliter usus Ovidius laudato loco. Et Plin. 18, 25 *Quo die incipiunt apparere vel desinunt, oriente sole aut occidente, matutini vespertinive cognominati, prout alterutri eorum mane vel crepusculo contingit.* Apul. 2 Miles. *Cum ecce crepusculum, & nox provecta, & nox altior, & deinde concubia altior, & jam nox intempesta.* Sed tamen aliæ Glossæ cum Servio conspirant, *Crepusculum* interpretantes ὄρθρος ὑπερῷος. Res eo redit, ut dicamus, aliud esse crepusculum matutinum, aliud vespertinum, illudque etiam diluculum vel auroram, hoc occasum & vesperam appellari.

¶ Crepusculasco, *ere.* Sidon. 8 epist. 3 *Hora crepusculascens*, die abend-stunde.

¶ Crepusci, olim nominati, *qui tempore crepusculi nati erant*, Varro de L. L. 5, 2.

¶ Crespulus, *a, um*, demmericht. Gloss. gr. lat. ὀρθρινός, *matutinus, crespulus.*

CRESCO, *crēvi, crētum, crescĕre*, wachsen, zunehmen, steigen, sich bessern, überhand nehmen. Ovid. 1 Fast. v. 211 *Creverunt & opes, & opum furiosa cupido*, &c. Iuvenal. sat. 14, 138 *Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.* Horat. 3 od. 16, 17 *Crescentem sequitur cura pecuniam, Majorumque fames.* Sic & *Crescit animus*, Cic. pro Lege Man. c. 15. Liv. 28, 19, ubi plura exempla Drakenb. congessit. *Crescit mihi materies scribendi*, Cic. Att. 2, 12. *Hæc villa inter manus meas crevit*, Sen. epist. 12. *Crescit labor*, Sil. 3, 529. ¶ 2. Eleganter & de iis dicitur, qui aut eruditionis copia, aut dignitate augentur, aut opibus, & ita ad ampliorem statum adspirant: Virg. ecl. 7, 25 *Crescentem ornate poëtam.* Ter. prologo Heaut. v. 28 *Date crescendi copiam.* Nepos 25, 21 pr. *Cum ad extremam senectutem non minus dignitate, quam gratia fortunaque crevisset.* ¶ 3. *Crescere ex mœrore alicujus*, eleganter dicitur Ovidio, pro, fructum & gaudia ex alicujus mœrore capere: Heroid. 15, 117 *E nostro crescit mœrore Charaxus.* vid. omn. Heins. Sic & *Crescere ex aliquo*, est, alicujus detrimento ditiorem, potentiorem, & celebriorem reddi, Cic. pro R. Amer. c. 30 pr. *Accusarem alios potius, ex quibus possem crescere.* Talia attulit Burm. ad Ovid. Her. l. c. ¶ 4. *Cresse* pro *crevisse* dixit Lucretius 2, 684.

¶ Crescens, ut, *Crescenti segetes in herba*, Ovid. Met. 8, 290. *Crescentes abstulit annos*, Id. 10, 24. *Medici ex quibusdam rebus & advenientes & crescentes morbos intelligunt*, Cic. Divin. 2, 69. v. plura in *Cresco.*

¶ Crescentia, *æ*, f. das zunehmen. Vitruv. 9, 9 *Horarum brevitates aut crescentias cunctorum adjectus aut exemtus perficere cogit*: puta in horologio. Vox aliquoties ibi repetitur.

¶ Crētus, *a, um*, creatus, propagatus, gezeugt, gewachsen. Virg. Æn. 2, 74 *Quo sanguine cretus?* Et 4, 191 *Trojano a sanguine cretus.* Lucret. 5, 6 *Mortali corpore cretus*, ein menschen-kind. Idem mox v. 60 *Animi natura creta.*

Cretio, & Cretura, vide supra in *Cerno.*

¶ Crēmen, *inis*, n. der aufwachs, occurrit in Fragm. Poët.

¶ Crementum, *i*, n. idem, pro quo usitatius *Incrementum* dicitur. Vet. Gloss. *Crementa*, αὐξήσεις. Vsus est Varro apud Nonium 2, 767 *Cremento corpora fierent majora.* Tertull. Res. carn. 58 *Vnguium & capillorum facilia crementa.* Arator in Act. 2 *Fœcundi crementa mali.*

Composita:

¶ Accresco, & Adcresco, *ĕre*, zunehmen, zuwachsen. Cic. de Invent. 2, 31 *Flumen subito accrevit.* Tac. Ann. 1, 19 pr. *Cespes jam pectori usque accreverat*, de exstructione valli aut cespiticii munimenti. *Per amicitiam ovo, quæ incepta a parvis cum ætate accrevit simul*, Ter. Andr. 3, 3, 7. *Vana fides accrescit*, Liv. 1, 54. Et, *Veteribus negotiis nova accrescunt*, Plin. 2 epist. 8. Sallust. Or. in Cic. c. 2 *Redde rationem, quid tibi litibus accreverit.*

¶ Accrētio, *ōnis*, f. incrementum. Cic. Tusc. 2, 27 *Accretio Lunæ & diminutio*, das zu- und abnehmen des monds.

¶ Accrementum, *i*, n. idem; Vulgatum ex Plin. 9, 2; sed Harduinus ex MSS. legit *nutrimentum.*

¶ Inaccresco, *ere*, idem quod *Accrescere.* Tertull. adv. Gnost. c. 1 *Nausea nominis inaccrescit.* Rigaltius legit *inacrescit.*

¶ Concresco, *ĕre*, zusammen wachsen, backen, gefrieren. *Mare concrescit glacie*, Ovid. 3 Trist. 12, 29. *Aqua concrescit nive pruinaque*, Cic. N. Deor. 2, 10. Et, *Cinis in foco concrescit*, Plin. 18 c. ult.

¶ Concrētus, *a, um*, zusammen gewachsen. Liv. 21, 36 extr. *Hærent indurata & alte concreta glacie.* Plin. 30, 13 *Sanguis concretus*, geronnen blut. Tac. de Germ. 23, 2 & Virg. 3 Georg. v. 463 *Lac concretum*, quarck. Paulinus Carm. 6, 310 *Qui sentosarum purgans concreta viarum.* Cic. Tusc. 1, 27 pr. *Nihil est in animis mixtum, atque concretum, aut quod ex terra natum atque fictum esse videatur.* Compar. Lucret. 4, 1237 *Semen concretius æquo.* ¶ 2. Quinctil. decl. 8, 8 p. 173 *Diutino squalore concreta facies.* v. Burm.

¶ Concretum, *i*, n. subst. der zusatz, die einmischung. Cic. Nat. D. 1, 27 *Species Deorum, quæ nihil concreti habeat.* ¶ 2. Philosophis *Concretum* est, quod concrescit in Subjecto; ut, *Albus, Niger*; ubi contra *Abstractum*, quod abstrahit a Subjecto: ut, *Albedo, Nigredo.*

¶ Concretus, *us*, m. idem. Plin 12, 16 *In concretu albicantis succi.*

¶ Concrētio, *ōnis*, f. die zusammenwachsung, vereinbarung. Tertull. de Anima c. 52 *Concretio sororum substantiarum*, i. e. animæ & corporis. Lactant. 1, 5 *Mens segregata ab omni concretione mortali*, quæ verba ex Cic. Tusc. 1, 27 hausit: qui & N. Deor. 1, 25 extr. *Corporum concretionem* dixit.

¶ Concrēmentum, *i*, n. idem. Apul. Apol. *Concrementa varii fellis.*

¶ Concrescentia, *æ*, f. idem. Vitruv. 8, 3 *Ex aquarum subsidentia in corporibus & concrescentia.*

¶ Concretīvus, *a, um*, esse dicitur apud Firmicum.

¶ Dĕcresco, *ĕre*, abnehmen; ut *Morbus, febris decrescit*, Celsus 3, 6 & 20. *Decrescit metus*, Sil 7, 82. Eleganter Statius 2 Silv. 1, 127 de celeri incremento, *Visæ puero decrescere vestes.*

¶ Decrescens, *tis*; ut, *Flumina decrescentia*, Horat. 4 od. 7, 3. *Luna decrescens*, Plin. 27, 9. *Decrescente die*, Id. 2, 59.

¶ Decrētus, *a, um*, abgenommen; ut, *Nocte dieque decretum & auctum*, quod ex Livio, vel potius Lævio notat Vossius de Analog. 4 p. 200, & addit, quod nec idem refugisset, *luna decreta*, vel *ostreis decretis.*

¶ Decrementum, *i*, n. das abnehmen; item, schade, abbruch. Gell. 3, 10 *Quasi jam mundo senescente, rerum atque hominum decrementa sunt.* Apul. de Mundo p. 247 *Menstruis cursibus lunæ decrementa deprehenduntur.* Adde Met. lib. 11; & Tertull. de Anima c. 25.

¶ Decrescentia, *æ*, f. idem: ut, *Decrescentia lunæ*, Vitruv. 9, 4.

¶ Excresco, *ĕre*, in die höhe wachsen, überhand nehmen. *Cum ad semipedem* (lactucæ) *excreverint*, Plin. 19, 8. *Carnes excrescenter*, Idem 32, 7 extr. *Luxus in dies excrescit*, Idem 37, 2. Lucan. 4, 11 *Lenique excrevit in altum Pingue solum tumulo.*

¶ Excrētus, *a, um*, aufgewachsen. Virg. 3 Georg. v. 397 *Excretos hædos a matribus prohibere*, i. e. adultiores, majusculos.

¶ Excrescentia, *æ*, f. das auswachsen; ut, *Vlcerum excrescentia*, Plin. 34, 18; nisi potius nomen adject. plurale est, ut Iac. Facciolatus monuit.

¶ Incresco, *ĕre*, sehr zunehmen, steigen. Cels. 2, 7 *Febris interdiu levior est; nocte increscit.* Suet. de Gramm. c. 3 *Magis ac magis & gratia & cura artis increvit.* conf. Virg. Æn. 3, 46.

¶ Increscens, *tis.* Cels. 2, 14 *Morbi increscentes; febris increscens.* Liv. 10, 5 *Increscens certamen.* Idem 1, 33 *Carcer ad terrorem increscentis audaciæ, media urbe, imminens foro, ædificatur.*

¶ Incrēmentum, *i*, n. augmentum, vermehrung, wachsthum, gedeyen. *Incrementum afferre*, Cic. Fin. 2, 2, 27. *Incrementum alicui rei dare*, Quinctil. 3, 2. *Capere incrementum*, sich bessern, zunehmen, Colum. 2, 10. ¶ 2. Semen quoque, unde fit incrementum, significat. Virg. ecl. 4, 49 *Magnum Iovis incrementum.* Ovid. Met. 3, 103 *Iubet supponere terræ Vipereos dentes, populi incrementa futuri.*

¶ Incrementŭlum, *i*, n. diminut. ein kleiner zuwachs. Apul. Met. lib. 5 p. 164 *Incrementulum uteri.*

¶ Incremento, *are*, i. e. incrementum dare, gedeyen geben. Augustinus: *Dominus incrementat.*

¶ Adincresco, *ĕre*, groß werden. Vulg. Interp. Sirac. 23, 3 *Ne adincrescant ignorantiæ meæ.*

¶ Superincresco, *ĕre*, drüber wachsen. Celsus 8, 10 fin. *Superincrevit nimius callus.*

¶ Percresco, *ĕre*, einher wachsen. Quintil. 7, 1 *Percrescere & ad potentissima pervenire.*

¶ Prōcresco, *ĕre*, herfür wachsen. Lucret. 2, 546 *Procrescere alique.* Et mox v. 566 *Et res progigni, & genitas procrescere posse.* Adde eundem 6, 664.

¶ Recresco, *ĕre*, wieder wachsen. Liv. 26, 41 extr. *Favete milites nomini Scipionum, velut accisis recrescenti stirpibus.* Ovid. 2 Heroid. v. 5 *Luna quatuor latuit, toto quater orbe recrevit.*

¶ Recretus, *a, um*, wieder gewachsen. Paulinus Iambo ad Cytherium v. 562 de Samsone: *Licet ille fortis postea receperit robur, recretis crinibus.*

¶ Recrēmentum, *i*, n. purgamentum, sordes, spreu, schlacken, unflat. Plin. 18, 16 *Recrementa farris.* Gell. 17, 11 *Aridiora recrementa in alvum convenire: humidiora per renes in vesicam.*

¶ Succresco, *ĕre*, mit unterwachsen, mit zuwachsen. Proprie Col. 4, 14 *Frequenter solum exercendum est, nec patiantur herbam succrescere.* Tralate Plaut. Trin. 1, 1, 8 *Mores mali, quasi herba irrigua, succreverunt uberrime.* Liv. 10, 13 *Gloriæ seniorum succrevisse.*

¶ Sŭpercresco, *ere*, drüber wachsen. Celsus 5, 28, 2 de carcinomate: *Si id nimium supercrevit.* Et c. 22 pr. *Ad carnem supercrescentem exedendam*, das wilde fleisch wegzubeitzen.

Cressa, vide mox in *Creta.*

CRĒTA, *æ*, f. insula in mediterraneo mari, nunc *Candia* dicta a montibus ejus occiduis, qui λευκοὶ, hoc est, *candidi* dicuntur, Strabone teste. Olim vocabatur ἑκατόμπολις. Virgil. 3 Æn. v. 104 *Creta Iovis magni medio jacet insula Ponto; Centum urbes habitant magnas, &c.* v. If Voss. ad Catull. p. 207. Insula fertilissima nobilissimi est vini, quod *Creticum* dicitur, malvasier. *Nobilem insulam* vocat Florus 3, 7, 1, quod Iupiter ibi natus crederetur. Hinc

¶ Cres, *Crētis*, plur. Crētes; ut, *Epimenides Cres*, hoc est, Cretensis, Cic. de Divin. 1, 18.

¶ Cressa, *æ*, f. *Puella Cressa*, Ovid. Heroid. 2, 76. *Nota Cressa*, Hor. 1, 36, 10, est vinum Creticum, præstantissimum, quod ostendit Hard. ad Plin. 7, 40, f. 41 no. 116. Vsitatissima scilicet, Horatio etiam, *notæ* significatio de vino ubi agitur, & notæ bonitatis vinum Creticum.

Creticum. Ante hoc vulgo trahebant ad morem Thracum, de quibus Plin. l. c. *quæ gens calculos colore distinctos pro experimento cujusque dieī in urnam eondit, ac supremo die separatos dinumerat* &c. Itaque erant etiam, qui *Thressam* notam darent Horatio, cum viderent a creta, argilla, vix derivari posse adjectivum *cressus*. *Cressa* igitur est fœmininum a masculino *Cres*. De ipso ceteroquin more, qui alioquin certus est candido calculo notandi dies felices, dubium nullum est. Considera tamen notam Bentleii & vid. *Calculus* n. 6.

¶ Cressius, *a, um*, aus Candien. Cericus, Virg. 4 Æn. v. 70 *Quam procul incautam nemora inter Cressa fixit &c.*

¶ Crētæus, *a, um*, idem; ut, *Cretæa navis*, Propert. 3, 19, 25. Et, *Cretæa juga*, Avien. Periegef. v. 162.

¶ Cretis, *ĭdis*, f. gentile; ut, *Nymphæ Cretides*, quæ Cretam incolunt, Ovid. 3 Fast. v. 444.

¶ Crētensis, *e*, aliud adj. Κρὴς, κρητὸς. *Cretiza cum Creterisi*: πρὸς Κρῆτα κρητίζειν, hoc est, *adversus mendacem mendaciis utitor*, tumtum a Cretensium vanitate, de qua Epimenidis testatur a Paulo citatus versiculus: Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γασέρες ἀργαί; *Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri*; quo Plutarchus quoque est usus in Lysandro p. 444. Prœlia præcinente cithara aggrediebantur, teste Gell. 1, 11, & Mart. Capell. lib. 9.

¶ Crētĭcus, *a, um*, idem; ut, *Mare Creticum*, Horat. 1 od. 26, 2. ¶ 2. Cognomen fuit Q. Metelli, qui insulam armis domuit; Flor. 3, 7, & Eutrop. 6, 9. ¶ 3. Pes trisyllabus est in prosodia, quem *Creticum* appellant, qui, definitore Cicerone de Orat. 3, 47 *est ex longa, & brevi, & longa: ut*, Quid petam *præsidii, aut* exsequar?

¶ Syncretismus, *i*, m. συγκρητισμὸς, Cretico proverbio dicebatur repentina concordia propter malum aliquod incidens eorum, qui hostes modo esse videbantur. Vide Chiliadas & Plutarch. de fraterno amore. Hodie vox ista ad tentatam in religionis negotio conciliationem transfertur.

CRĒTA, *æ*, f. appellativum, *terram albam* significat, kreide. Non alba tamen tantum, sed & viridis etiam & nigra est, grüne und schwarze kreide. Agricola. *Viridis* meminit Vitruvius 7, 7, & Plin. 35, 6. Idem alia aliquot genera eodem libro recenset c. 17 Var. Lect. 3, 21. *Creta notare*, Persio approbare est; contra *Carbone notare*, damnare. *Album* enim ad boni naturam pertinere, censuit Pythagoras: *atrum* ad mali. Pers. sat. 5, 107 *Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim, Illa prius creta, nox hæc carbone, notasti.* De *Cressa nota*, quam interpretantur quidam felicem & candidam, qualem *Creta* facit, diximus paulo ante. Est enim a *Cres* i. e. Cretensis.

¶ Crētula, *æ*, f. dimin. Cic. Verr. 4, 26 pr. *Cum epistola allata esset, signum isle animadvertit in cretula.* Nimirum utrebantur ea etiam ad obsignandas literas, quo in genere *Asiaticæ cretæ* meminit Cic. pro Flacco c. 16. Plinio 35, 7 pr. est coloris genus: *Ex omnibus*, inquit, *coloribus cretulam amant.*

¶ Crētĭceus, *a, um*, kreidicht. Plin. 18, 9 *Siligo ponderosior cretacea*, quæ vel a colore candido ita dicta fuit, vel quod in solo nata cretoso.

¶ Cretārius, *a, um*, der mit kreide umgehet; ut, *Cretaria taberna*, Varro L. L. 7, 30.

¶ Crētātus, *a, um*, creta infectus, mit kreide geweisset; ut, *Cretatæ fasciæ*, Cic. Art. 2, 3. *Cretatus bos*, Iuvenal. 10, 66. *Cretata amicta*, Pers. sat. 5, 177. De *cretatis pedibus* mancipiorum venalium vid. Brouckh. ad Prop. 4, 5, 52. Locus classicus Plin. 35, 17 it. 18.

¶ Crētōsus, *a, um*, kreidicht. *Locus cretosus*, Plin. 15, 18. *Terra*, Varr. R. R. 1, 9.

¶ Cretŭlēdĭna, *æ*, f. ubi creta foditur, eine kreide-grube. Vlpian. l. 7 de soluto matrim. § 14, & l. 13 § 5 Dig. de usufr. & quemadm.

¶ Incrēto, *are*, mit kreide weiß machen. Petron. c. 102 *Incretare faciem.*

CRETERRA, vide supra *Craterra. Creterræ vocabulum trahitur a Cratere, quod vas est vini*, Fest.

CRETHMVS, *i*, m. κρῆθμος, herba, in officinis *Creta marina*. vid. Dioscor. 2, 157; Plin. 25, 13; 26, 8 & 10; 27, 13.

CRETŬCE, *es*, f. herba, hibiscus, ibisch. Plin. 25, 8; Apul. de Herb. c. 38 & 62.

Cretio, Cretura, vide in *Cerno*: Cretus in *Cresco*.

CRĔŪSA, *æ*, f. Æneæ conjux, mater Ascanii, amissa in excidio Ilii, cum Æneas fugiens efferret patrem humeris. Virg. 2 Æn. v. 651 *Nos contra effusi lacrymis, conjuxque Creusa, &c.* ¶ 2. Fuit & *Creusa* alia, Creontis, Corinthiorum regis, filia, vide *Creon*. De hac Propert. 2, 16, 29 *Adspice, quid donis Eriphyla invenit amaris, Asservit & quantis nupta Creusa malis.* Medea enim ductæ a Iasone Creusæ indignata, seriniola ei quædam dono misit, quibus apertis, flamma protinus exiit, quæ Creusam cum tota regia combussit. Hæc est *Ephyreæ flamma Creusæ* apud Ovid. A. A. 1, 335. ¶ 3. *Creusas* duas alias dabunt inter. ad Ovid. am. 3, 6, 31.

CRĪBRVM, *i*, n. ein sieb. *Cribrum farinarium*, Plin. 17, 11 sub fin. ein beutel-sieb. Et *Cribrum pollinarium*, Plaut. Pœn. 3, 1, 10; *Aquam cribro haurire*, frustra laborare est. Plaut. Pseud. 1, 1, 100 *Non pluris refert, quam si imbrem in cribrum geras.* Et, *Cribrum carnificinum*, Idem Most. 1, 1, 52 de eo dixit, cujus pellis loris, flagris & virgis ita perforata est, ut cribri speciem exhibere videatur, quod servis alicujus facinoris compertis fiebat. Cic. Divin. 2, 27 *Quasi quidquam interfit, mures cribra, an scuta, corroserint.* Pers. 3, 112 *Cribro decussa farina*, ausgebeutelt mehl.

¶ Cribellum, *i*, n. diminut. Pallad. 3, 24 *Nitrum tritum cribello desuper spargut*: & 7, 11 *Cribello spissò cernere, ut grana non transeant.*

¶ Cribro, *are*, cribro incernere est, aut succernere, sieben, sichten, Plin. 25, 5. Et Colum. 12, 23 *In pulverem resolvitur atque cribratur, &c.*

¶ Cribratus, *a, um*, gesiebt, gebeutelt; ut, *Tunsa cribrataque*, Apic. 1, 35. Sed in Plin. 11, 24 *Pexitas cribratæ telæ*, das löchricht wie ein sieb.

¶ Cribello, *are*, idem quod *Cribrare*. Th. Prisc. 1, 17 *Crabrones concussos tere & cribellare.*

¶ Cribellātus, *a, um*, ausgesiebt. Pallad. 1, 41 *Sevum liquefactum cribellato cineri admistum.*

¶ Cribrārius, *i*, m. ein siebmacher. Gloss. gr. lat. κοσκινοποιὸς, *Cribrarius.*

¶ Cribrārius, *a, um*, adject. quod cribro committitur, das man siebet. Plin. 17, 11 sub fin. *Farina cribraria, quæ in tertio remansit cribro angustissimo.*

¶ Decribro, *are*, conficere tanquam per cribrum, ausbeutelu, ausleeren. Plaut. Capt. 4, 4, 6 *Decribravit totum cum carne carnarium*: Ita Pareus in textum recepit pro *deturbavit*, quod retinuit Gronov. vid. Taubm. p. 296.

¶ Percribro, *are*, durchsieben, durchrädern, Scribon. Larg. compositione 87 *Contunditur crocum, percribratur, &c.*

¶ Percribratus, *a, um*, durchgesiebt. Idem Largus Compos. 269 *Res contusæ & percribratæ grandioribus foraminibus cribri.*

CRĪCĒTVS, *i*, m. animal parvum, in cavernis agrorum habitans, segetibus noxium, iracundum admodum, & mordax, ein hamster. Gesn. Agricolæ, ἀρκτομῦς, ab ursi in facie figura est.

CRĪCVS, *i*, m. κρίκος, gestamen brachii, quo Demosthenes, præsidio ulrimorum casuum, dicitur venenum gestasse inclusum. Hinc Proverb. *Cricus Demosthenis*, i. e. res extrinsecus speciosa, sed intus servans perniciem. v. Cæl. Rhod. 5, 13.

CRĪMEN, *ĭnis*, n. delictum, culpa, noxa, peccatum: & proprie significat id, quod per contentionem alicui objicitur, unde sæpe pro accusatione ipsa & objectione ponitur, sæpe autem utraque significatio quasi confunditur, eine beschuldigung, vorwurf; it. übelthat, sünde, schuld. Cic. Verr. 5, 18 *Cur quidquam contra leges paratis? valeret hoc crimen in illa veteri severitate* &c. vid. Burm. ad Quinctil. decl. 1 p. 9. Huc pertinet etiam illa formula, *sub crimine*, v. g. *adulterii, aliquem occidere*, de qua id. Burm. ad decl. 379 p. 776, ubi etiam quædam loca habes, in quibus pro falsa accusatione ponitur. *Dare crimini*, Cic. Verr. 5, 50, übel deuten. *In crimen vocare*, ibid. schuld geben. *Esse crimini*, zum vorwurf gereichen, Idem pro S. Rosc. c. 29; Et *Esse in crimine*, Idem Verr. 4, 45. Sic, *Venire in crimen*, Ter. Hec. 3, 1, 55, hoc est, accusationem, beschuldigt werden. Cic. pro S. Rosc. 38 *Cum Eruci crimina dilutissem*, i. e. accusationem. Id. in Verr. 5, 29 *Iudicium & crimen borrere.* Id. pro R. Dejotaro c. 6 *Quam festive crimen contegitur.* vid. Menck. Obs. L. L. Drakenb. ad Liv. 6, 15. *Acerba crimina abjicere*, Quintil. 6, 3. *Criminibus convincei*, Cic. Verr. 1, 9. *Repellere crimen*, Quintil. 4, 2. Ovid. A. A. 3, 454 *Deceptæ a multis* (puellis) *crimen amantis habent*, quidam juvenes, quos proximo versu *mala nomina* dixit, a multis puellis accusantur quos proximo versu *mala nomina* dixit, a multis puellis accusantur propter perfidiam. Auson. in Sapientibus de dicto Cleobuli v. 3 *Felix criminibus nullus erit diu*; glück haben. *Crimine quem accusare: compellare*, Nepos 1, 8, 1. *Crimen alicui movere*, Suet. Claud. c. 16. Eleganter infelices, *Deorum fortunæque crimina*, appellantur, propter quos nimir. accusatur fortuna. Lucan. 5, 59 *Fortunæ, Ptolemæe, pudor, crimenque Deorum.* Vide Barth. ad Claud. de Conf. Honorii v. 65, & ad Nemesia. Cyneg. 44. itemque Wowerium in Apul. 2 Met. ¶ 2. *Crimen* quoque poni videtur pro *reo*, in illo Maronis 2 Æn. v. 65 *Accipe nunc Danaum insidias, & crimine ab uno Disce omnes.* Sententia est: Ex uno Sinone discе, omnes Græcos esse insidiatores. vid. Voss. l. 4 Instit. Orat. p. 131. ¶ 3. *Crimen* & *crimen* miscent librarii, Burm. ad Nemesia. Cyneg. 44.

¶ Crīmĭnōsus, *a, um*, worüber man einen verklagen kan; ut, *Criminosum hoc, tibi nunquam putastī*, h. e. crimini datum iri, ut invidiosum, quod invidiam movet, Cic. Verr. 5, 18. Idem pro Ligar. c. 2 *Quod si est criminosum, necessitatis crimen est, non voluntatis.* Et pro Plancio c. 19 *Officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso.* ¶ 2. Maledicus, mordax est, lästerlich, schmähsüchtig; ut, *Iambi criminosi*, Horat. 1 od. 16 pr. *Orationibus in patres criminosis*, Liv. 8, 12. Compar. *Criminosior*, Aut. ad Herenn. 4, 40. Superlat. Suet. Cæs. c. 75 *A Cæcinæ criminosissimo libro laceratam existimationem suam civili animo tulit.* Et l. 4 Cod. Theod. de pœnis: *Facultas supplicandi criminosissimis patet.*

¶ Criminosè, adv. ut, *Criminosè dicere*, Cic. pro Rosc. c. 20 aperte calumniæ opponitur, ut significet dicere ita, ut crimen verum adesse indices suspicari possint, die klage gefährlich vorbringen. Comp. *Qui suspiciosius, aut criminosius diceret*, Cic. de Clar. Orat. c. 34 extr. Et, *Criminosissime insectatus est*, Suet. Tib. c. 53.

¶ Crīmĭnor, *ātus, sum, ari*, beschuldigen, angeben, anklagen. Ter. Eun. 5, 2, 16 *Hanc metui, ne me criminaretur tibi. Invidiosè potentiam alicujus criminari*, Cic. pro Mil. c. 5. Hyginus Astron. 2, 18 *Verita, ne se ad regem criminaretur.* Passive a Cic. Or. 3 contra Rull. c. 4 usurpatur: *Sullanas res defendere criminor.* Hyg. Astron. Poët. 2, 18 *Alii ac non criminatum ab Antia dixerunt.* Conf. Prisc. L. 8.

¶ Crimino, *are*, active idem. Ennius apud Nonium 7, 16 *Non bene vult tibi, qui falso criminat apud te.* Et Plaut. Pseud. 1, 5, 78 *Herum ut servus suum criminaret apud herum.*

¶ Crimĭnātus, *a, um*, active significat. Liv. 3, 9 *Patrum superbiam ad plebem criminatus.* Vellej. 2, 74, 2 *Criminatus apud veteranos Cæsarem.* Hyginus l. c. etiam passive dixit, *non criminatum ab Antia, sed &c.*

¶ Crimĭnātio, *ōnis*, f. obtrectatio, die lästerung, schmachrede, beschuldigung; ut, *Allatas criminationes repellere*, Cic. de Amic. c. 18. conf. Curt. 3, 6, 14.

¶ Crimĭnātor, *ōris*, m. qui criminatur. Tac. Ann. 4, 1, 5 *Sui obtegens, in alios criminator.* Adde Plaut. Bacch. 4, 7 28. Lactant. 6, 4, 2.

¶ Criminatrix, *īcis*, f. Vulg. Interpr. ad Titum c. 2, 3.

¶ Crimĭnātōrius, *a, um*; apud Plautum esse ajunt.

¶ Crimĭnālis, *e*, magnum crimen intentans, leib und leben betreffend, peinlich; ut, *Accusatio criminalis*, l. 3 Cod. de Lege Aquilia: *Caussa criminalis*, quæ pecuniariæ opponitur l. 15 Cod. de quæstionibus.

¶ Crimĭnāliter, adverb. idem. Vlpian. l. ult. Dig. de furtis: *Meminisse oportebit, nunc furti plerumque criminaliter agi.* Quod opponitur τῷ *agi civiliter*. Sic l. 18 Cod. de re militari § 1 *Agentibus caussas tam criminaliter, quam civiliter.*

¶ Concri-

¶ Concrīminor, *ari*, idem quod *Criminari*. Plaut. Mil. 2, 2, 87 *Si concriminatus sit adversum militem vidisse &c.*

¶ Concriminatio, *onis*, f. criminatio. ICt. in Dig.

¶ Incriminatio, *onis*, f. irreprehensibilitas, die unsträflichkeit. Tertull. de Resurr. Chr. c. 29 *Persequor ad palmam incriminationis.*

CRIMESSVS, *i*, m. sive Crimissus, vel Crimisus, fluvius Siciliæ, cui verum locum restituit Cluverius Sicil. Ant. 2, 2. Adde Nepotis interpretes in 20, 2, 4 & Bochart. Canaan 1, 29.

CRINNVM, *i*, n. κρίμνον & κρίμος, crassior tritici & zeæ farina, ex qua puls fit, grieß, Plin. 18, 8; & Dioſc. 2, 112.

Crinalis, criniculus, &c. vide *Crinis.*

CRĪNIS, *is*, m. capillus, a discretione dicitur, h. e. ἀπὸ τῦ κρίνειν, secundum Festum, das haar. *Comere crinem*, Stat. 2 Silv. 1, 122. *Deseare crines*, Ovid. Trist. 2, 394. *Promittere crinem*, Tac. Ann. 2, 59, 3. *Crinis intonsus*, Tibull. 1, 4, 34. *Intorti crines*, Val. Flacc. 6, 563. *Crinis niger, crinis rutilus & æri similis*, vide suis locis. *Crispare crinem annulatim*, in annulos ponere, item *subannulare*, quid sit, & plura alia, quæ ad structuram crinium pertinent, vide apud Salmasium in Capitol. Pertin. c. 12. De cultu & luxu veterum circa crines, inprimis ξανθισμῷ τῶν τριχῶν v. Reines. inscr. 1, 89 p. 124. Interpr. ad Samon. 55. Germanarum crinem affectabant Romanæ. v. Ovid. Am. 1, 14, 45, quæ tota elegia de cura comæ muliebris & laudibus ejus agit. Add. & A. A. 3, 165. coll. 163. it. 3, 235. ¶ 2. *Crines* etiam dicuntur crinium fectæ, sive plectæ: Græcis, τριχαί, zöpffe. De quo Salmasius de Cæsarie p. 570 & 572. ¶ 3. *Crinis* eleganti quoque translatione de arborum fronde foliisque dicitur. Venantius de Resurrect. v. 21 *Tempore subque hiemis foliorum crine revulso.* Et Prudent. præfat. lib. 1 adv. Symmach. v. 71 *Ut concreta vagis vinea crinibus.* Adde, quæ plura in hanc rem Buchnetus congessit ad laudatam Venantii elegiam. ¶ 4. Crinem vovere *se non deposituros nisi cæde hostium patrata*, Germanis solenne fuisse, Tacitus observat de Germ. 31, 1. Vide eumdem & 4 Hist. c. 61, & ibi Lipsium, nec non Cluverium in antiqua Germania. Solebant veteres & alias Diis vovere crinem, nec desecare: quod *alere, pascere Deo crinem* dicebant. Vide Censorinum de die natali c. 1 extr. & ibi Lindebrogium. Etiam resectum crinem Deo alicui devovere solenne fuit. v. Intr. Petro. c. 107 extr. & Lucia. de Dea Syr. extr. ¶ 5. *Crinem* & *Crimen* confundunt librarii. V. *Crimen.*

¶ Crinĭculus, *i*, m. diminut. Adelhelm. de Virg. c. 24 *Rasi crinieuli.*

¶ Crīnālis, *e*, ad crines pertinens, vel crines habens; ut, *Acus crinalis*, Apul. Met. lib. 8 p. 207, eine haar-nadel. *Crinales lauros* dixit Rutil. it. 1, 115, ubi Burmannus observat frequentem Claudiano hanc vocem esse. Vid. Id. ad Ovid. Met. 5, 53. *Vitta crinalis*, Ovid Met. 9, 770 eine haar-hauße. Et in Fragm. Halieut. v. 30 *Crinale corpus* dixit, i. e. crinibus obductum, ein rauher leib.

¶ Crināle, *is*, n. subst. die haar-nadel; ut, *Curvum crinale*, Ovid. Met. 5, 53, quod etiam *discriminale* dicitur, vel *discerniculum.* Sed lectio non satis certa. Vid. Lut.

¶ Crinesco, *ere*, haaricht werden, haare bekommen. Cathol.

¶ Crinio, *ire*, seu passive *Criniri*, est crinibus vestiri. Stat. 4 Theb. v. 217 *Frondenti criniturcassis oliva.* Idem 4 Silv. 5, 10 *Crinitur arbos.* Hinc

¶ Crīnītus, *a, um*, mit haar bewachsen, haaricht. *Crinitus vertex*, Stat. 9 Theb. v. 129. *Galea crinita*, Virg. Æn. 7, 785. *Gorgonis os crinitum anguibus*, Cic. Verr. 2, 56. *Apollo crinitus*, Idem Acad. 4, 28. *Stellæ, quas Græci Cometas, nostri crinitas* (vel ut emendate legitur, *cincinnatas*) *vocant*, schwantzsterne, cometen, Idem N. Deor. 2, 5. conf. Suet. Cæs. c. 88; Aur. Vict. de Cæs. 41, 16.

¶ Crinisātus, *a, um*, ex crinibus factus vel natus, haaricht. Sidon. Carm. 22, 81 *Hic crinisatas jungebat Pegasus alas:* ubi Sirmondi ad hunc locum Adnotationem videas.

¶ Crīniger, *a, um*, der lange haar träget. Lucan. 1, 463, ubi *Caycos*, Germaniæ populos, vocat *crinigeros.*

Crinomēnon, vide *Crisis.*

CRINON, *i*, n. κρίνον, lilium rubens, eine lilie. Plin. 21, 5.

¶ Crinīnus, *a, um*, κρίνινος, liliaceus, von lilien; ut, *Unguentum crininum*, Dioſc. 1, 53.

¶ Crinus, *a, um*, idem; ut, *Unguenta crina*, l. 21 ff. de auro, arg. &c.

CRINNVS, *i*, m. nomen servi apud Plaut. Trin. 4, 3, 13.

CRIŎBŎLIVM, *i*, n. κριοβόλιον, genus sacrificiorum, ab ariete ictibus cæsis ita dictum, ut, *Taurobolium* a *bobus.* Inscriptio aræ Romanæ apud Gruter. p. 27 n. 3 TAVROBOLIVM SIVE CRIOBOLIVM FECIT. Et alia ibidem n. 4, PERCEPTO TAVROBOLIO CRIOBOLIOQVE. v. infra *Taurobolium*, & Ferrerii Mus. lapid. p. 10. It. Reines. Inscr. 1, 40 p. 76. inprimis Salm. ad Lampridii Elagab. c. 8.

CRIŎDŎCHE, *es*, f. κριοδόχη, *machina arietaria*, Vitruv. 10, 19; i. e. in quam aries suscipitur. v. Baldi Lex. Vitr. p. 33.

CRIPA, *æ*, f. herba; ut, *Cripæ pampinaceæ libra*, Colum. 12, 20.

CRĪSIS, *is*, f. κρίσις, judicium, a Medicis vulgo vocatur, eventus aliquis aut phænomenon morbi, unde de futuro conjectura fieri possit. Seneca epist. 83 *Puerait nos eamdem crisin habere, quia utrique dentes cadunt.*

¶ Crinŏmĕnon, *i*, n. κρινόμενον, judicatio sive judicii quæstio; in quo quasi certamen est controversiæ, vulgo status controversiæ. vid. Cic. ad Her. 1, 16; Orat. c. 36 & Top. c. 25.

¶ Crites, æ. m. κριτής, judex, arbiter, ein richter, schiedsmann. Tertull. adv. Gnost. c. 3 *Instituit super illos Deus critas, quos censores intelligimus.*

¶ Crĭtĭcus, *a, um*, κριτικός; ut, *Criticæ notæ*, quibus Critici utuntur. Critici judices & censores erant Poëmatum, Grammatici, quales fuere *Aristophanes* & *Aristarchus*, de quibus Quintil. 10, 1, qui & 1, 4 sub initium, eorum officium describit. conf Senec. epist. 108, & Phil. Caroli Var. Lect. 2, 13. Nam iidem Critici, qui veterum Grammatici erant. *Literatissimus Criticus* vocatur Serv. Papirius Pætus Ciceroni fam. 9, 16, qui & seipsum Ibid. 9, 10 *Criticum antiquum* nominat. Vide Wowerium de Polymath. *Dies Critici*, κρίσιμοι, in quibus de morbi ratione judicium fieri potest, quod vel exitii vel salutis notæ apparent. Sunt autem dies impari numero, *tertius, quintus, septimus, nonus, undecimus*; Qui vero præ cæteris maxime observantur, *septimus & decimus quartus.* vide Gellium Noct. Att. 3, 10; Macrob. Somn. Scip. 1, 5; Galenum de diebus decretoriis, & Censor. c. 11.

¶ Critice, *es*, sive Critica, *æ*, f. Philologiæ pars est, quæ in emendatione auctorum & in judicio consistit: Varro apud Diomedem lib. 2.

¶ Anacrisis, *is*, f. ἀνάκρισις, i. e. quæstio seu inquisitio, l. 6 ff. de cust. exhib. reor.

¶ Apocrisārius vel Apocrisiarius, *i*, m. ἀποκρισιάριος, verbum medii ævi significans pontificis aut episcopi legatum, qui pro pontifice aut episcopo respondeat. Beda Hist. Eccl. 2, 1 *Constantinopolim apocrisarius ab apostolica sede directus est.* Constit. Novell. 123, 23 *Reverendissimi apocrisarii cujuscunque sanctissimæ ecclesiæ, aut ad beatissimos patriarchas, aut ad metropolitas a suis episcopis ordinati & destinati.* ¶ 2. Aliter, & quidem in caussa militari, hoc verbum adhibetur Nov. 25, 1.

¶ Catacrisis, *is*, f. κατάκρισις, *decretum, sanctio*, ein urtheil, ein entschluß. Cic. Att. 9, 18 *Illa κατάκρισις illius est odiosa.* Ita legit Victorius, alii κατακλείς.

¶ Eccrītus, *a, um*, ἔκκριτος, i. e. selectus, egregius, auserlesen. In Petronii c. 63 pro *Cacritus* habet Reinesius in Schol. ad Fragm. Trag. p. 92 & M. Nodot p. m. 320.

¶ Epicrisis, *is*, f. ἐπίκρισις, dijudicatio, die entscheidung.

¶ Hypocrisis, *is*, f. ὑπόκρισις, alienæ personæ simulatio, die verstellung. ¶ 2. Proprie est concinna vocis moderatio & gestuum repræsentatio rebus, de quibus agitur, ad amussim respondens. Ea utramque facit paginam in oratoria, ipso Demosthene censente. Nam cum interrogaretur, quidnam esset in dicendo efficacissimum, respondit, ἡ ὑπόκρισις. Iterum deinde & tertio interpellatus, idem dixit, pæne totum se illi debere confessus. vid. Val. Max. lib. 10, 10. Quint. 2, 16 p. 92 *Æschinem hypocriten* vocat. ¶ 3. *Hypocrisis* apud ecclesiasticos est fucata pietas, cum impius sanctitatis præ se fert umbram, heucheley.

¶ Hypocrīta, *æ*, m. ὑποκρίτης, simulator, histrio, comödiant; ut in dicto Demosthenis, ὑποκριτὰς δὲ κλέων ἐκ τῆς Φωκίς, &c. Vide Histrio, itemque Torrent. ad Horat. 1 epist. 18, 44; & ad Suet. Ner. c. 19. ¶ 2. Quoniam autem qui pietatem, aut probitatem, qua nihil habent minus, simulant, alienam revera agunt personam, ideo & ipsi *hypocritæ* dicuntur, heuchler, schein-Christen.

¶ Hypocrĭticus, *a, um*, ὑποκριτικός, simulatus, heuchlerisch.

¶ Synerisis, *is*, f. σύνκρισις, sive Antithesis, comparatio est rerum & personarum inter se contrariarum: ut Cic. pro Muren. c. 9 *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas, ille, ut eo, quo intendit, mature cum exercitu perveniat.*

Crispatus, crispico, &c. vide *Crispus.*

CRISPĪNVS, *i*, f. frutex nobilis; quem *spinam appendicem* Plinius 24, 13 vocat: Matthiol. *Crispinum*, saurach, verfich; frutex in cibaria cum acinis suis expetitus. Hadrian. vid. Matthiol. in Dioscor. 1, 105. ¶ 2. Est & nomen proprium Romanorum. *Crispini* centurionis meminit Tac. Hist. 1, 58, 5. *Crispinum* præfectum prætoris apud Domitianum celebrat Statius in Silvis, exagitat Iuvenalis sat. 4, &c. ¶ 3. Est & philosophus Stoicus, quem passim pungit Horatius, v. g. 1, sat. 1, 120.

¶ Crispinilla, *æ*, nomen proprium Romanum, in Lap. Murat. p. 1029.

CRISPVS, *a, um*, intortus, kraus: ut, *Coma crispa*, kraus haar, Sil. 16, 120. *Crispiores jubæ*, Plin. 8, 16. *Crispissimum folium*, Colum. 11, 3.

¶ Crispŭlus, *a, um*, dimin. Martial. 5 epigr. 62 *Crispulus iste quis est?* Et Sen. epist. 66 *Comatus & crispulus.* Et epist. 95 *Ne quis, cui rectior est coma, crispulis misceatur.*

¶ Crispĭtūdo, *inis*, f. die kräuselung, drehung. Arnob. lib. 2 p. 73 de laicive saltantibus: *Lumborum crispitudine fluctuare.*

¶ Crispo, *are*, kraus machen, kräuseln. Plin. 28, 8 *Ajunt simi*, (de camelo) *cincre crispari capillum cum oleo.* ¶ 2. Transfertur ad alia. Virg. Æn. 1, 317 *Bina manu lato crispans hastilia ferro*, schwingend. De quo Scaliger Poët, 4, 1 COLOREM, inquit, *in oratione per metaphoram intelliges nitorem illum verborum. Est enim nitidius verbum, & quasi coloratius* CRISPARE, *quam* QVASSARE, *si id apud Virgilium significat.* CRISPVM *enim non est rectum. Quassatu hastæ curvatur ac crispatur.* CRISPARI *etiam dici potest id, quod manu colligitur. Sic enim crispatur vestis limbus, cum colligendo digitis corrugatur. Sic duo hastilia veluti duæ rugæ.*

¶ Crispans, *tis*, ad varia adhibetur; ut, *Buxus crispans*, kraus; Plin. 16, 16. *Crepitus ædificiorum crispans*, Id. 2, 82 de terræ motu, ein knitterndes krachen. Et Pers. sat. 3, 87 *Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos*, mit gerümpffter nase. Rutil. itin. 2, 13 *Adridet placidum radiis crispantibus æquor.*

¶ Crispātus, *a, um*, gekräuselt. Claudian. 2 de Rapt. Proserp. v. 110 *Dense crispata cacumine buxus.*

¶ Crispico, *are*, idem quod *crispare.* Gell. 18, 11 *Ventus mare cærulcum crispicans.* Plin. 16, 16 *Buxus rare crispicans.*

¶ Crispĭcăpillus, *a, um*, krausköpfficht. Gloss. lat. gr. *Crispicapillus*, βλοθρίξ.

¶ Crispisulcans, *tis*, hin und her fahrend; ; ut, *Crispisulcans flumen.* Cic. Top. c. 16 ex veteri poëta.

¶ Concrispo, *are*, idem quod *crispare.* Ammian. 16, 29 *Tela concrispans*, id est, vibrans. Idem Vitruv. 8, 1 *Humores se concrispantes.*

¶ Concrispātus, *a, um*, aufgekräuselt; ut, *Capillamento concrispati cincinni*, Vitruv. 4, 1.

¶ Incrispo, *are*, aufkräuseln; unde

¶ Incrispātio, *onis*, die aufkräuselung. Augustin. epist. 112 ad Paulinam c. 2: *Ornatus capillorum incrispationibus.*

¶ Subcrispus, *a, um*, etwas kraus; ut, *Subcrispus capillus*, Cic. Verr. 4, 44. *Cauda subcrispa*, Varro R. R. 2, 7.

CRISPVS, *i*, m. Prænomen Romanum: ut, *Crispus Sallustius.* vide *Sallustius.* ¶ 2. *Crispus Passienus*, quo nihil se cognovisse subtilius *Sallustius.* ¶ 2. *Crispus Passienus*, quo nihil se cognovisse subtilius Seneca scribit præf. lib. 4 Quæst. Nat. ¶ 3. *Vibius Crispus* orator nobilis. vid. Burm. ad Quinct. 5, 13 p. 474.

CRISSO, *are*, meretrices dicuntur, cum agitant se, atque subsultim in coitu movent corpus. Usus hoc verbo Lucilius est apud Nonium 1, 69, itemque Priapejorum poëta, & Martial. 10 epigr. 68; Iuv. 6, 322. vid. *Frictus*. Vide & Donatum ad Ter. Eun. 3, 1, 34; & Scalig. ad Priapeja; qui & Poët. 1, 18 p. 64 scribit: *Ex fœdis erat* ῥίγνωμα. *Nam* ῥιγνῦσθαι *est lumbis & femoribus fluctuare.* Crissare *Latini dicunt.*

¶ Crissans, *tis*. Iuvenal. 6, 322 *Medullinæ frictus crissantis.*

CRISTA, *æ*, f. λόφος, ein federbusch. *Crista galeæ.* Virg. Æn. 7, 185 *Cristæ capitum.* Id. 7, 779 *Geminæ stant vertice cristæ.* ¶ 2. In avibus quod capiti supereminet, der kamm, oder busch auf dem kopff. Plin. 10, 29 *Upupa cristâ visenda plicatili.* Hinc *Cristas tollere*, proverbialis est locutio, pro ferocire ac animo sibi placere, animo efferri, sich brüsten, stoltziren. Iuvenal. 4, 69 *Surgebant illi cristæ*, er ließ sich etwas düncken. *Cristas* Germani, Gallique, in galeis gestabant, ut terribiliores essent hostibus. v. Cluver. Germ Antiqu. 1, 44. Casaub. ad Suet. Cæs. c. 24. ¶ 3. Iuv. 6, 421 κλιτωρίδα significare videtur.

¶ Cristula, *æ*, f. dimin. Colum. 8, 2.

¶ Cristātus, *a, um*, mit einem kamm oder federbusch; ut, *Cristatus Achilles*, Virg. Æn. 1, 471. *Galea cristata*, Liv. 9, 40. Et Sil. 1, 401 *Cristatæ cassidis æra.* Sic *Aves lucis cristatæ*, Martial. 14 epigr. ext. i. e. galli gallinacei. *Angues cristati*, Sen. Herc. Fur. v. 216.

CRITHAMUS, *i*, m. & Crithmum, *i*, n. κρῆθμον, creta marina, bacicula, meer-fenchel, planta.

CRITHE, *es*, f. κριθή, hordeum, ein gersten-korn am auge; h. e. tuberculum, quod in palpebris in loco pilorum nascitur, Gell. 7, 7, 2.

¶ Crithologia, *æ*, f. κριθολογία, cura hordei & frumenti colligendi. Theod. Cod. lib. 14 tit. 25 *Crithologiæ & Zygostasii munus.*

¶ Crithologi, *ōrum*, m. pl. præfecti colligendis sacrificiorum primitiis, in quibus plurimus erat hordei usus, quod *Crithen* vocant; Rhodig. 12, 1.

CRĬTIAS, *æ*, m. unus e triginta tyrannis Athenis; Nepos 8, 2, 7.

Critice, criticus, vide *Crisis.*

CRĪTO, *ōnis*, m. Atheniensis, Socratis familiaris. ¶ 2. Alius historicus, scripsit res Persicas & Macedonicas: Suidas.

CRITOBŪLUS, *i*, m. medicus, cujus magna fama est, *extracta Philippi regis oculo sagitta, & circa deformitatem oris curata orbitate luminis*, Plin. 7, 37. Is est, qui & Alexandro vulnerato spiculum evulsit feliciter, *Critobolus* dictus Curtio 9, 5.

CRITOLĀUS, *i*, m. Atheniensis, nobilis Peripateticus, cujus meminit Cic. Tusc. 1, 17 *Quo loco*, inquit, *quæro, quam vim habeat libra illa Critolai, qui, cum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis & externa, tantam propendere illam boni lancem putet, ut terram & maria deprimat.* Hujus Critolai rationes, quibus æternitatem mundi conatus adstruere, recenset Philo περὶ ἀφθαρσίας κόσμου, i. e. *de mundi compage incorruptibili.* ¶ 2. *Critolaus* alter Achæorum dux Corinthum evertit, Cic. N. D. 3, 38. ¶ 3. *Critolaus Tegeates*, Rhexi-machi fil. qui apud Græcos contra tergeminos Pheneatas eadem & conditione & fortuna pugnavit, qua apud Romanos Horatius. Nam is quoque Demodicam sororem interemit, quod sponsum occisum lugeret: Auctor Demaratus in Arcadicis apud Plutarchum in Parallelorum libello.

CRŌBŸLUS, *i*, m. κρώβυλος, aureus vel argenteus corymbus, ex capillis dependens, idque proprie in viris: sive crinium plexus in acutum desinens, ein haarschmuck, zopff in haaren. Tertull. de veland. Virg. c. 10.

CRŌCĂLE, *es*, f. Ismeni fluvii filia, Ovid. Met. 3, 169.

CRŌCALLIS, *is*, f. gemma est Plinio cerasum repræsentans, 37, 11.

Crocatus, croceus, crocinum, crocinus, vide mox *Crocus.*

CRŌCIO, *crocire*, & Crocito, *crocitare*, corvorum est, schreyen wie ein rabe. Plaut. Aul. 4, 3, 2 *Corvus voce crocitabat sua*; al. *crocibat.*

¶ Crŏcitus, *ūs*, subst. apud Nonium 1, 218, &

¶ Crocatio, vel si mavis, Crocitatio, *ōnis*, f. apud Festum, corvorum vox, raben-geschrey.

CRŌCIS, *ĭdis*, f. κρόκις, herba, cujus tactu phalangia moriuntur, Plin. 24, 17

CRŎCŎDĪLUS, *i*, m. κροκόδειλος, dictus ἀπὸ τοῦ δειλαίνεσθαι κρόκον, *quod croci reformidet nidorem*, ein crocodill. Ægypti animal est quadrupes, nascitur ex ovo magnitudine ovi anserini, & excrescit in horrendam magnitudinem. Nusquam nisi in Nilo Ægypti & Indo flumine, (unde appellatur India,) Crocodilos nasci, Philostratus auctor est de vita Apollonii 6, 1. *Crocodili lacrymæ* de iis dicuntur, qui simulant, se graviter eorum dolere vicem, quibus tamen ipsi perniciem & interitum machinantur; sumta figura ex eo, quod Crocodilus, homine conspecto, lacrymas emittit prius, mox tamen eumdem devorat. Asterius apud Photium Cod. 271 de Crocodilis ferri scribit, eos capita hominum, quos devorarunt, deflere, & mortuorum deplorare reliquias, non facti pœnitentia adductos, sed dolentes, ut ipsi videtur, ipsum caput carne carere, quam devorent. Apul. Apologia: *Belua immanis Crocodilus ille, qui in Nilo gignitur; ea quoque, uti comperior, purgandos sibi dentes innoxio hiatu præbet. Nam quod est ore amplo, sed elingui, & plerumque in aqua recluso, multæ arundines dentibus implectuntur. Eas illi, cum egressus in prærupia fluminis hiavit, una ex quibus fluvialibus amica avis, injecto rostro sine noxæ periculo exscalpit.* Multa de hoc animali, in nummis utpote frequenter obvio Spanh. diss. 4 p. 175 sq. *Crocodili stercus* fucandæ nigræ faciei adhibitum discas ex Hor. epod. 12, 11. it Ovid. A. A. 3, 270. Phædrus fab. 25, 4 primam produxit contra naturam elementi. Nisi ibi *Crocodilis* scribendum. ¶ 2. *Crocodilus terrestris* quibusdam dictus est *scincus*, Plinio teste 28, 8 f. 30. Lacertæ genus Græcis esse κροκόδειλον, a cujus illi forma Ægyptium animal dixerint, auctor est Herodotus Eut. c. 69. Vid. Salmas. Exerc. Plin. p. 613, a.

¶ Crocodilēa, *æ*, animal simile crocodilo, Plin. 28, 8.

¶ Crocodilium, *i*, n. herba similitudine Chamæleontis nigri in locis silvosis nascens, & pota sanguinem per nares pellens: Diosc. 3, 10; Plin. 27, 8. In Italia nasci, Matthiol. tradit, wilde eberwurtz.

¶ Crŏcŏdīlīnus, *a, um*, adject. ut, *Ambiguitates Crocodilinæ.* Quintil 1, 10. vid. Interpretes p. 102 Bur Breviter Angelus Politianus miscell. c. 55 ex Aphthonio argumentum & formam Crocodilini syllogismi profert: *Crocodilus redditurum se promittit matri infantem raptum, si verum dixerit: illa, non reddes, inquit.*

Crocomagma, Crocōta, vide *Crocus.*

CRŎCOTTA, *æ*, f. vel Crocuta, quod & Corocotta dicitur, monstrosum Æthiopiæ animal, ex leone & hyæna genitum, quod sermones hominum imitetur, de quo Plinius 8, 21 & 30; item Ælian. Hist. Animal. 7, 22, & Capitolin. Pio c. 10.

CROCUFANTIA, *ōrum*, n. pl. in ornamentis muliebribus ponuntur l. 25 Dig. de aur. arg. mund. § 10. Gloss. Vet. Philoxeni, κροκύφαντος, *reticulus.* Atqui dicta lege conjunguntur *reticula, crocufantia.*

CRŎCUS, & Crocum, *i*, n. κρόκος, κρόκον, safran. *Crocum* in neutro proprie, in masculino poëtice dici, auctor Luctatius Placidius est Statii scholiastes. v. Arnob. L. 1 p. 36 ed. Mair. Prima nobilitas Cilicio est, quod in monte Coryco nascitur, Plin. 21, 6; Isidor. 14, 3. Hinc *Cilicum flores*, pro *Croco Corycio* Statius dixit Epicedio in Glauciam 2 Silv. 1, 160. Ubi nota luxum in funeribus, qui croco etiam rogum resperserint. Quamquam Theatra quoque *Croco* (id est, liquore crocino sive croco aqua diluto) sparsa, Lipsius de Amphitheatro, itemque Scaliger & Passeratius ad Propertium 3, 8, 22 observant. Redeunte ex Achaja Nerone Romam, *sparsum per vias identidem crocum* Suetonius refert Ner. c. 25. Cereri & Eumenidibus alias crocus dicatus erat: Voss. 1 Instit. Orat. p. 102. v. omnino de *croco* & luxu circa illum Spanhem. ad Callim. p. 97 sq. *Crocum silvestre*, vide *Cnicus.* ¶ 2. Plinius *Crocum* etiam luteos illos apices in medio lilio vocat 21, 5. Ad rosas quoque hoc nomen Ausonius transtulit Edyllio 14, 32 *Prodens inclusi semina densa croci.*

¶ Crŏceus, *a, um*, safran-; ut, *Chlamis crocea*, Virg. Æn. 11, 775; *Odor croceus*, Idem Georg. 1, 56.

¶ Crocātus, *a, um*, idem. Plin. 16, 34 *Semen crocatum.*

¶ Croceatus, *a, um*, idem. Adelhelm. de Virg. c. 3 *Croceata genistarum cacumina.*

¶ Crŏcīnus, idem; ut, *Semen crocinum*, Plin. 21, 19.

¶ Crŏcīnum, *i*, n. subst. κρόκινον, genus unguenti ex croco, safran-balsam. Propert. 3, 8, 22 *Et crocino nares myrrheus ungat onyx.* Unde & ipse Celsus 3, 19 dicit *Crocinum unguentum.*

¶ Crŏcŏmagma, *ătis*, n. κροκόμαγμα, genus unguenti ex croco & vino dulci. Plin. 21, 20 *Unguento crocino, quod crocomagma appellant.*

¶ Crocia, *æ*, f. gemma, a croco dicta, Plin. 37, 11.

¶ Crŏcōta, *æ*, f. κροκωτός, vestimentum muliebre, colore croceo, ein gelb frauen-kleid. Cic. de arusp. resp. c 21 *Clodius a crocota, a mitra, a muliebribus soleis, &c. est factus repente popularis.* Virg. Cir. 251 *Puella quæ prius in tenui steterat succincta crocota.* Apul. lib. 11 Met. *Vidi & simiam pileo textili, crocotisque phrygiis, catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum.* Suidas; Κροκωτὸς, ἔνδυμα ἐγκύκλιον, vestimentum orbiculatum est. *Mustelæ crocoton*, scilicet, *addere*, est honorem conferre indignis. vid. Chiliad. *Feli crocotam.* Etiam Maro, cum Æn. 9, 614 dicit: *Vobis picta croco, & splendenti murice vestis.* Vestem intelligit, quam Græci κροκώτιον appellant, ut effœminatos & semiviros incessat Trojanos. v. Turneb. 29, 25, & 26, 29.

¶ Crŏcōtula, *æ*, f. dimin. idem. Plaut. Epid. 2, 2, 47.

¶ Crŏcōtulārius, *i*, m. crocotarum infector. Plaut. Aul. 3, 5, 44.

¶ Crocotīlus, *a, um*, valde exilis. Plaut. apud Fest. *Crocotila cruscula.* vid. *Crotilus.*

¶ Crocōtīnum, *i*, n. *genus operis pistorii.* Festus.

¶ Epicrŏcum, *i*, n. *genus amiculi croco tinctum, tenue & pellucidum*, Fest. Hinc Næv. apud Varr. L. L. 6, 3 *Erat amictus epicroco.* conf. Nonius 4, 227; & Plaut. Pers. 1, 3, 16.

CROESUS, *i*, m. Κροῖσος, Lydorum rex opulentissimus. Cum Solonem ad se accersitum interrogasset, utrum se feliciorem cognovisset quemquam, ille post aliquot nominatos, quos beatos quoque ipse judicaret, tandem respondit: *O rex, cum hominis vita variis fortunæ vicibus assidue rotetur, nos Græci felicitatem adhuc obnoxiam vicissitudini temporis non solemus suspicere: si cui vero prosperitatem Deus honesto exitu confirmarit, hunc nuncupamus beatum. Spirantis enim adhuc, periculisque in vita expositi felicitas, sicut certantis præconium & corona, flaxa & vana est.* Hoc responsi tum quidem non admodum tulit patienter: Sed paullo post a Cyro in acie superatus, amissa urbe captivus, cum ad incendium duceretur, ascendens pyram, quam potuit altissima voce, spectantibus Cyro & cunctis, *ô Solon*, terque quaterque exclamavit. Quod cum audisset Cyrus, interrogari jussit, quis hominum deorumve esset hic, quem ultimo in supplicio tantopere efflagitasset? Qui nihil dissimulans rem ordine narravit, quibus rationibus sapientissimus ille vir eum monuisset, ut vitæ exitum metiretur; quandoquidem neminem beatum dici debere existimaret ante obitum, neque quicquam propter assiduas fortunæ vicissitudines stabile perpetuumque teneri: *Quæ cum secundis ego*, inquit, *rebus aspernarer, triste nunc omnibus spectaculum factus, sero pœnitentia afficior.* Hæc cum Cyro renunciarentur, cautior & ipse factus Crœsi periculo, ejusque sortem miseratus, non solum ab incendio eum liberavit, sed ad ultimum usque diem summo honore prosecutus est. v. Plutarch. vita Solonis, & Gell. 5, 9. Sed de servato Crœso longe aliter narrat Nic. Damascenus, non verisimiliter tamen. Vide ejus fragmenta, & Grotium ad Gallos epist. 110. Respexit huc Iuvenal. 10, 273 *Festino ad nostros, & regem transeo Ponti, Et Crœsum, quem vox justi facunda Solonis Respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ.* Et Ovid. Met. 3, 135 *Sed ultima semper Exspectanda dies homini est; dicique beatus Ante obitum nemo supremaque funera debet.* Porro apud Xenophontem lib. 7 de Pædia Cyri Crœsus ipse post ingentem, quam filiorum suorum causa expertus fuisset, calamitatem, hoc etiam sibi ab Apolline redditum oraculum testatur: Σαυτὸν γινώσκων εὐδαίμων Κροῖσε περάσεις. *Ipsum te noscens es felix, Crœse, futurus.* ¶ 2. Pro *opulentis* usurpatur: 2 Ovid. 5 Trist. 7, 42. Et Martial. 11 ep 6 *Ardua res hæc est, opibus non tradere mores: Et cum tot Crœsos viceris esse Numam.*

CROMATARICÆ, quid sibi velint, in Perronii c. 53, nondum liquet, nisi vel alio modo, vel cum M. Nodot p. 266 ita legas; *Reliqua animalia & oramata tricas meras esse* v Burm. p. 261.

CRŌMMYON, *i*, n. κρόμμυον, cepa, die zwiebel. Dioſc. 2, 140.

CRŌMYON, *ōnis*, f. oppidum regionis Corinthiacæ, ubi Theſeus ſuem agros infeſtantem peremit. Ovid. Met. 7, 435 *Quodque ſuis ſecurus urat Cromyona colonus.*

CRŌNIA, *ōrum*, Κρόνια, latine *Saturnalia* dicuntur, Saturni ſcil. feſta, quem κρόνον Græci dicunt, Macrob. Sat. 1, 7. Adde Reinef. Inſcr. 14, 192.

¶ Crōnos, *i*, m. χρόνος, qui eſt idem χρόνος, *i*. e. *Spatium temporis*. Ita *Saturnus eſt appellatus, quod ſaturetur annis* &c. vid. Cic. N.D. 2, 25; Macrob. Sat. 1, 8; Sidon. Carm. 15, 61.

CROSMIS, *is*, f. ſalvia, ſalbey. Apul. de Herb. c. 101.

CRŌTĂLVM, *i*, n. κρόταλον, æneum crepitaculum, quo utebantur mulieres Syræ, quæ *Ambubajæ* dicebantur, eine klapper oder ſchelle, Cic. in Piſon. c. 9, & Macrob. Sat. 2, 10. Quale, & unde fuerit, unice docet Scaliger ad Copam Virgilii p. 254; irem Animadverſ. in Euſeb. Chronicon p. 156. Vide & Laurent. Pignorium de Servis p. 87 ſeq. ubi & figuram exhibet optime cum verbis Apuleji, Met. 11 p. 240 Pric. a Scaligero productis, congruentem. Crepitaculum vocat Apulejus.

¶ Crotalia, *ōrum*, n. pl. margaritas colliſu ſonantes, quarum crepitu feminæ delectabantur, Plinius vocat 9, 35.

¶ Crotaliſtria, *æ*, f. quæ Crotalum pulſat, die da klappert. Propert. 4, 9, 13 *Nilotes tibicen erat, crotaliſtria Philis*: ut vere emendavit Scaliger. *Crotaliſtria Philis* dicitur, ut *Hoſpes Zacyntho*, apud Plautum Merc. 5, 2, 99, pro *Zacynthio*. Omittitur autem in talibus præpoſitio A vel Ab, ut integrum ſit; *Crotaliſtria a Philis*. Vide ſupra in *A* & *Ab*. Philæ autem inſula ad Sienen Ægypti eſt. conf. Barth. ad Stat. Silv. p. 157. Laberius apud Petronium c. 55 iconiam avem elegantер *Crotaliſtriam* vocat, quod voce, quam edit, crotalorum crepitus imiretur. Sed apud Cæl. Rhodig. 13, 66 eſt *chorali-ſtria*, der klapperſtorch.

CROTŸLVS, *a*, *um*, quaſi *curtulus*, i. e. exilis, tenuis, ſchwach; ut, *Crotila cruſcula* ex Plauto apud Feſtum vide in Taubm. Comm. Plaut. p. 1465, pro *Crucotilis*, de quibus diximus in *Crocus*. Hinc

¶ Sucerotilus vel Sucerotillus, idem; ut, *Sucerotila vocula*, Titinn. apud Feſtum.

CRŌTON, *ōnis*, f. ſive Crŏtōna, *æ*, Sil. 11, 17 *Patefecit amicas Alta Croton portas*. Κρότων, Italiæ civitas in ſinu Tarentino, celebris tum ingenti numero Pythagoræorum, tum multitudine præſtantium athletarum, quos inter Milo Crotoniates eminet. Iuſtin. 20, 4 *Crotoniam venit*. Et poſt paullo: *Pythagoras cum annos XX Crotonæ egiſſet*. Plin. 2, 96 f. 98 *Crotone & Locris nunquam peſtilentiam fuiſſe, nec ullo motu terræ laboratum, annotatum eſt*. Hinc proverbium *Crotone ſalubrius*, Κρότωνος ὑγιάτερον de re innoxia, & μᾶλλον τ' ἄλλα παρὰ Κρότωνα τ' ἄτεα, *Nihil aliæ civitates ad Crotonem*. Vtrumque apud Strabon. L. 6 p. 262. vid. Chiliad. ¶ 2. *Crŏton*, κρότων, Dioſcoridi *ricinus* eſt, ſeu *Cici*, κίκι, planta, wunderbaum. Vide *Ricinus* infra, & Plin. 16, 23.

¶ Crŏtoniāta, *æ*, m. vel Crotoniates, civis, incola; ut, Strabo l. c. Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων ἐλλόγιμος. *Qui Crotoniatorum poſtremus eſt, is reliquorum Græcorum primus eſt*. Natum adagium inde eſt, quod in uno aliquando certamine *Olympico* victores omnes *Crotoniatæ* fuerunt. Hinc & intelliges elogium Cic. de Invent. 2, 1. Conſule Eraſmi Chiliadas.

¶ Crotonienſis, *e*, idem qui Crotoniates, Iuſtinus 20, 4 pr.

Crucifer, crucifigo, crucio &c. vide *Crux*.

Crudelis, crudeſco, cruditas &c. vide *Crudus*.

CRŪDVS, *a*, *um*, Græce ἄπεπτον, incoctum dicitur, acerbum & recens, ungekocht; ut, *Caro cruda*, quaſi adhuc cruenta, roh fleiſch. Iuvenal. 1, 143 *Crudum pavonem in balnea portas*, i. e. cibum per ſe difficillimæ concoctionis, & in ſtomacho nondum digeſtum. *Cruda poma*, Cic. de Senect. c. 19 unreife äpfel. ¶ 2. *Crudum* etiam dicitur, quod nondum ex maturitate aruit, & ſole excoctum cœpit flacceſcere; ſed adhuc valde viride eſt, friſch: quemadmodum *palmitem crudum* Lucanus dixit 4, 317; Virgilius vero *crudum & viride* conjunxit, cum 6 Æn. v. 304 ait: *Crudæ Deo viridisque ſenectus*. Quod ſuum fecit Tac. Agric. 29, 3 *Cruda & viridis ſenectus eſt*, quam *Aquilæ ſenectutem* Terentius Heaut. 3, 2, 10 dixit: i. e. robuſtam, validam, integris viribus &c. Sic *Crudum fumus* Zeno Veronenſis dixit; quod acerbum alias, hoc eſt, immaturum vocabatur, Serm. de Iob. &c. *Cruda funera*, Stat. 9 Theb. 380 frühzeitiger tod. Sic Martial. 8 ep. 63 *Crudam viro puellam* dixit pro immatura & nondum nubili: Varro Agathone *virginem acerbam* appellat. v. Drak. ad Sil. 5, 569. ¶ 3. Et hinc pro recente *crudum* ponitur. Sic *crudum ſervitium*, Tacitus dixit Ann. 1, 8, 7; *Crudum vulnus*, eine friſche wunde. Plin. 5 epiſt. 21 extr. quo ſenſu Caſſius Parmenſis apud Suet. Aug. c. 4 ſupremo gradu *cruditſſimum piſtrinum*, id eſt, recentiſſimum dixit. ¶ 4. *Crudos* dixit Horat. 1 ſat. 5, 49 qui ἀπεψίᾳ vitio laborant, quique cibum concoquere nequeunt. Sic etiam Cicero hac voce uſus eſt de Fin. 2, 8; pro Clu. 60 & paſſim, uti Menkenius Obſerv. L. L. docet. Simpliciter nonnunquam recentes a cibo, ut videtur Quinct. 11, 3 p. 1002 Bur. ¶ 5. Idem etiam eſt, quod ferus, cruentus, ut *Crudus Diomedes*, Ovid. 9, 67. *Crudus Atreus*, Id. epiſt. ex Ponto 2, 121, & alibi. Sic in marmore antiquo ap. Reinef. 7, 32 *Crudo & truculento lethi genere*. ¶ 6. *Crudus* & *durus* miſcentur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 6, 78.

¶ Crūditas, *ātis*, f. ἄπεψία, ſtomachi dicitur affectus ex difficili concoctione, ſtudioſis plerumque inimicus, die unverdauung und ſchwachheit des magens. Quod vitium plurimorum morborum cauſſa eſt, quemadmodum Cicero dixit de Fato c. 15. *Cruditatem contrahere*, Quintil. 7, 3 ſub fin. Colum. 6, 25 *Lumbrici fere naſcuntur cruditatibus*.

¶ Crūdeſco, *crudui*, *crudeſcĕre*, zunehmen, roh oder arg oder heftiger werden. Symmach. 8 epiſt. 58 *Credo, ex vigiliis nocturnis, quarum in præſentia exiguus fuit ſenſus, noxa poſt cruduit*. Sic quoque Virg. 3 Georg. v. 504 *Sin in proceſſu cœpit crudeſcere morbus*. Transfertur & alia: Tac. Hiſt. 3, 10, 6 *Crudeſcit ſcelitio*. Iuſtin. 8, 4, 4 *Crudeſcente ira*. Et Sil. 1, 432 *Fidebat magica ferrum crudeſcere lingua*, i. e. crudelius fieri, majorem nocendi vim accipere.

¶ Crudĭto, *are*, male concoquere, vel nondum concoxiſſe, nicht verdauen. Tertull. de Ieju. c. 16 *Populus carnis aviditſſimus usque ad choleram ortygometras cruditando*.

¶ Cruditātio, *ōnis*, f. die unverdaulichkeit. Cæl. Aurel. Tard. 1, 2.

¶ Crudāria, *æ*, f. argenti vena in ſummo reperta, Plin. 33, 11, ein ſilbergang vom gediegenen ſilber.

¶ Crudēlis, *e*, qui crudo eſt animo & ſitit cruorem, immitis, atrox, grauſam, tyranniſch, unbarmhertzig; ut, *Bellum crudele*, Cic. Att. 9, 5 *Crudelior famus ipſa domina ſua*, quæ ſupplices non admittit, Propert. 1, 16. *Crudeliſſimi parricidæ*, Salluſt. Catil. c. 52.

¶ Crudele, adv. Claudia. in Eutrop. 2, 107 *Subriſit crudele pater*; It. de raptu Proſ. 1, 283 & 3, 340.

¶ Crūdēlitas, *ātis*, f. die grauſamkeit. Cic. Off. 3, 11 *Hominum naturæ maxime inimica crudelitas eſt*. Et pro Flacco c. 11 *Homo crudelitate barbarus*. Idem de Orat. 1, 52 *Quorum crudelitas noſtro ſanguine non poteſt expleri*. Et Phil. 11, 3 *Ut ſuam inſatiabilem crudelitatem exercuerit non ſolum in vivo, ſed etiam in mortuo*.

¶ Crudēliter, adverb. grauſam. Cic. Catil. 1, 12 *Crudeliter & regie factum*. Curt. 10, 5, 23 *Ipſum Darium floruiſſe pauliſper, ut crudelius poſſit exſtingui*. Catull. 63, 23 *Capta crudelius urbe*. Cic. pro Milone c. 33 *Crudeliſſime necatus*. Cæſ. Civ. 1, 2 *Vt quibuſque acerbiſſime crudeliſſimeque dixit, ita quam maxime ab inimicis Cæſaris collaudatur*.

¶ Percrūdus, *a*, *um*, valde crudus. Colum. 12, 10 *Pruna percruda*.

¶ Rĕcrūdeſco, *ĕre*, eſt denuo crudum fieri, h. e. irritari, exacerbari, wieder aufbrechen, neu werden; ut, *Hoc tam gravi vulnere etiam illa, quæ conſenuiſſe videbantur, recrudeſcunt*, Cic. fam. 4, 6. Et, *Scditio recrudeſcens*, Liv. 6, 18.

¶ Sēmicrūdus, *a*, *um*, halb roh; ut, *Semicruda exta*, Suet. Aug. c. 1. *Lupini ſemicrudi*, Colum. 6, 25. Et, *Caro ſemicruda*, Flor. 2, 18, 12. Metaphorice Sidon. epiſt. 8, 3 *Liber impolitus ſemicrudusque*, das noch in der arbeit und unverfertiget iſt. Et Stat. 4 Silv. 9, 48 *Quid ſi cum bene mane ſemicrudus illotum tibi dixero ſalutem*: ubi *ſemicrudus*, ſemiſopitus, noch nicht ausgeſchlaffen. Cæterum *illotam* ſcribendum videtur pro *illatam*, quod habent editio Gevartii & Barthii, *illota ſalus* eſt ore illoto dicta.

¶ Subcrūdus, *a*, *um*, crudus aliquantulum, de braſſica Cat. R. R. 156, 7. Colſ. 2, 29 *Alvum movet braſſica, ſi ſubcruda eſt*. Et 6, 13 *Pleus ſubcrudum incidendum*.

Cruentatus, cruento, cruentus, vide *Cruor*.

CRŪMA, *ātis*, n. κρῦμα, dictum a κρούειν, h. e. feriendo vel crepando, ein klapper- oder ſchellenwerck- oder tantz-ſpiel. Erant autem *crumata* ex teſtulis ſive officulis, eisque utebantur mulieres Gaditanæ & Cantabræ, quemadmodum æneis illis crepitaculis Syræ. Dicebantur & *Scabilli*: quæ vox hodieque durat, licet aliquantum depravata. Hiſpani enim & Aquitani ſimilia crepitacula *Caſtañuelas* vocant. Vide Scaliger. ad Copam Virgilii, & paullo poſt *Cruſina*.

CRŪMĒNA, *æ*, f. loculus, eine taſche, ſeckel, beutel: a κρεμάω, *pendeo*, quia vel in collo vel ad femora ſuſpenſa geſtatur. Nonio 2, 76 Crumena non minus ac Bulga eſt *ſaccidus ad brachium pendens*. Dicitur & *Fundus*: item *Ventrale*: Cujacius Obſerv. 10, 26. *Crumena deficiens*, eine ledige taſche; apud Horat. 1 epiſt. 4, 11; & Juvenal. 11, 38 *Quis te deficiente crumena Et creſcente gula manet exitus, ære paterno, Ac vobis merſis in ventrem?* Prov. *Cupidinum crumena porri folio vincta eſt*, vide Chiliadas.

¶ Crumina, *æ*, f. idem jaculi genus Feſto, & Plauto: e g. Aſin. 3, 3, 71 *Crumina ære prægnans* &c.

¶ Crumenārius, *i*, m. qui crumenas conficit, ein beutler, ſeckler.

¶ Crumenisĕca, *æ*, m. ein beutelſchneider.

CRVOR, *ōris*, m. geronnen oder geliefert blut. Salluſt. Catil. c. 51 *Cadaveribus, cruore, atque luctu omnia complevi*. Horat. 2 od. 1, 4 *Arma nondum expiatis uncta cruoribus*. ¶ 2. *Cruor canens* apud poëtas eſt ſpuma, e. g. Sil. 1, 424, ubi vid. Drakenb.

¶ Cruentus, *a*, *um*, blut-rünſtig, blutig; ut, *Cædes cruenta*, Sen. Here. Fur. v. 1160. *Cadaver cruentum*, Cic. pro Mil. c. 13. *Cruenta atque luctuoſa victoria*, Salluſt. Catil. c. 58 extr. *Ira cruenta*, Horat. 3 od. 2, 11, blutgieriger zorn. Ovid. 12 Met. 592 de Achille: *Ille ferox, bellique cruentior ipſo*. Sic, *Cruentam haſtam proponere*, mos erat apud Romanos, ſi qua civitas vi ſubacta hoſtili incurſu diripienda foret. v. Alex. ab Alex. 3, 16. Vellej. 2, 71, 2 *Non aliud bellum cruentius cæde clariſſimorum virorum fuit*. Item c. 52, 2 *Cruentiſſimus Romano nomini dies*. Lactant. de Mort. Perſecut. c. 8 *Cruentiſſimus fiſcus male partis opibus adſluebat*.

¶ Cruente, adverb. grauſam. Iuſtin. 39, 3, 8 *Soror, quæ tam cruente ſeviat*. Prudent. in Romano v. 1095 *Si cruente puniamur, vincimus*. Sen. de Benef. 5, 16 *Ceteri arma cruentius exercuerunt*. Et Vopiſc. Aureliano c. 21 *Cruentius, quæ mollius fuerant curanda, compeſcunt*. Et Oroſ. 1, 17 *Bello cruentiſſime geſto*.

¶ Cruenter, idem. Apul. Met. lib. 3 poſt pr. *Civium lanienam cruenter exercuit*.

¶ Cruento, *are*, mit blut beflecken. Cic. Aruſp. Reſp. c. 16 *Cruentavi ſcelere. Cruentare manus ſanguine ſuorum*, Nepos 15, 10, 3 de iis, qui ſe miſcent bellis civilibus. Propert. 4, 9, 39 *Imponitque notam collo, morſuque cruentat*.

¶ Cruentātus, *a*, *um*, blutig, mit blut beſprützt; ut, *Gladium cruentatum in vaginam recondidit*, Cic. de Invent. 2, 4 *Os cruentatum*, Ovid. Met. 4, 104.

¶ Cruentatio, *onis*, f. die beſprengung mit blut. Tertull. adv. Marc. 4, 39 *Nemo tanta ſanguinis flumina unius altaris cruentatione adequat*.

¶ Cruentĭfer, *a*, *um*, idem quod *cruentus*: ut, *Cruentifera ſigna*, Tertull. in carmine de judicio Dom c. 10.

¶ Incruentus, *a*, *um*, non cruentus; ut, *Incruenta victoria*, Salluſt. Catil. fin. *Prælium incruentum*, Liv 2, 56. Id 8, 29 extr. *Haud tamen incruento milite ſuo*.

¶ Incruente, adverb. idem. Prudent. Romano v. 1094 *Si vos sinatis, incruente vivimus.*

¶ Incruentātus, *a, um,* non cruentatus. Foto Rom. Steph. Tacitus citatur Hist. 4, 37, 4, sed meliores libri, ut Berneggeri, Ryckii, Pichonis &c. *incruenti* habent. Rectius certiusque Ovidio hæc vox vindicari potest Met. 12, 496 *Manet imperfossus ab omni Inque cruentatus Cæneus Elateius ictu:* hoc est, *incruentatusque,* eleganti tmesi.

¶ Subcruentus, *a, um,* i. e. cruentum aliquid habens admixtum, etwas blutig. Cellus 4, 18 *Descendunt pituitæ, mucisque similia, interdum etiam leviter subcruenta.*

CRVPELLĀRIVS, *i,* m. ein kürassirer, geharnischter. Tac. Ann. 3, 43, 4 de Aeduis, *Adduntur e servitiis gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuum ferri tegimen, crupellarios vocant, inferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles.*

CRVS, *crūris,* n. est a genibus ad inferiorem pedem usque, constat ex *tibiâ* & *surâ,* das bein, schienbein. *Crurum gracilitas,* Suet. Calig. c. 3. Quam equitando emendari, ibid. observa, & consule simul Casaubonum. Sic, *Crus arboris,* der stamm bis an die äste. Colum. 5, 11. *Crurum tenus,* Virg. 3 Georg. v. 53.

¶ Crusculum, *i,* n. dimin. Ex Plauto *Crotila cruscula,* vide in *Crotilus.* Martial. 3 epigr. 93 *Pectus cicadæ, crusculumque formicæ.*

¶ Crurālis, vel Crurālis, *e,* ad crus pertinens; ut, *Crurales fasciæ,* kniebänder. Petron. c. 40 & Vlpianus l. 25 D. § 4 de aur. arg. mund. *Fasciæ crurales pedulesque.* Alii *crurales* legunt. Videntur adhibitæ in vicem eorum, quæ vulgo hodie vocamus tibialia, strümpfe.

¶ Cruricrepīda, *æ,* m. gestiefelt. Plaut. Trin. 4, 3, 14.

¶ Crurifragium, & Crurifrangium, *i,* n. Vetus Glossar. interpretatur σκελοκοπίαν, das radbrechen. Cic. pro S. Rosc. c. 20 *Crura cui suffringere* dixit: & Phil. 13, 12 *Proverbii loco dici solet, perire eum non posse, nisi ei crura fracta essent.* Apul. Met. lib. 9 *Crurum ejus fragium abominata.* De servili hoc supplicii genere consulatur Lipsius de Cruce c. 14, & Casaub. ad Suet. Aug. c. 67. ¶ 2. *Crurifragium* Plautus Pœn. 4, 2, 64 servum vocat, cui crura debeant suffringi; alii ibidem *crurifragum* legunt, ut primo casu sit, *crurifragus.*

Æquicrurius, *a, um,* vide supra *Æquus.*

CRVSMA, *ătis,* n. pulsus, ejusdem cum crumate originis: unde & Musicæ pars *Crusmatica* appellata. Vetus auctor fragmenti, quod cum Censorino edi consuevit, c. 11 *Musica est peritia faciendorum & canendorum modorum: ejus partes,* HARMONICA, ORGANICA, CRVSMATICA. *Crusmata pulsus decori sive carmina vocantur.* Martial. 6 epigr. 71 *Edere lascivos, ad Batica crusmata, gestus, Et Gaditanis ludere docta modis.*

¶ Apocrusis, ἀπόκρουσις, ita enim legendum Colum. 2, 10, 10 pro ἀπόκαυσις, est initium decrescendi in luna, quod fit, cum radios solis e diametro oppositi transcurrit.

¶ Apocrusticus, *a, um,* ἀποκρουστικός, medicis dicitur, quod repellendi vim habet.

CRVSTA, *æ,* f. die schale oder rinde. Est in pane crusta superior, quam Græci ἀττάραγον, & inferior, quam ἐψυθίαν vocant, rectius ψωθία. Eust. Athen. *Crustæ argenti cælati,* Cic. Verr. 4, 23 extr. das erhabene bildwerck am silber-geschirr. Sunt & *parietum crustæ,* das tünchwerck an wänden. Plin. 36, 6 *Primum Romæ parietes crustâ marmoris operuisse totius domus suæ traditur Mamurra.* Hinc eleganti metaphora Seneca de provid. c. 6 *Non est solida & sincera felicitas: crusta est, & quidem tenuis.* Eadem est, quam *bracteatam felicitatem* epist. 115 vocavit. Virg. 3 Georg. v. 360 *Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ,* eis-schollen. Servius ad eum locum: *Notandum, quia cum hæc crusta dicimus fæminino genere, lapidis aut ligni, aut gelu partem significamus. Cum vero* Crustum *dicimus,* edulium aliquod *significamus, partem panis vel placentæ &c. Crusta ex fundo,* ein stück erde, ein kloß, l. 9 de damno infecto &c. Lucr. 6, 625 *Vna mole vias quoniam persæpe videmus Siccari mollisque luti concrescere crustas.*

¶ Crustŭla, *æ,* f. dimin. Plin. 22 ult. *Lens crustulas ulcerum rumpit.*

¶ Crustum, *i,* n ein ranft, stück brot. Virg. Æn. 7, 115 per *Orbem fatalis crusti* intelligit quadram sive placentam, quæ pro patina esse consuevit. conf. in *Crusta* locum Servii.

¶ Crustŭlum, *i,* n. frustum panis bene cocti, leviter melliti, ein schnittkuchen, oblat, eisen-oder honig-kuchen. Vide Lips. ad Senecam epist. 56. Horat. 1 sat. 1, 25 *Vt pueris olim dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima.* Apul. Met. 10 p. 244 *In cellulam solebant deportare mei domini, ille porcorum, pullorum, piscium, & ejuscemodi pulmentorum largissimas reliquias: hic panis crustula, lucunculos &c.* Sen. epist. 99 *Consolamur crustulo pueros,* Plaut. Stich. 5, 4, 9 *Crustulum comminutum.* Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 228 n. 8 MVLSVM ET CRVSTVLA PECVNIA NOSTRA DEVOTIS OMNIBVS ET POPVLO DEDIMVS.

¶ Crustŭlārius, *i,* m. ein kuchenbecker. Sen. epist. 56.

¶ Crustulātus, *a, um,* gebacken; ut, *Perna crustulata,* i. e. cui crustula ex melle & farina inducta, Spartian. in Vero c. 5.

¶ Crusto, *avi, atum, are,* crustam inducere, überziehen, tünchen. Plin. 15, 6 *Mala generosissima crustant gypso & cera.* Similem ferme rem in ædificiis descripturus 36, 6 *crusta marmoris parietes operuisse,* dicit.

¶ Crustātus, *a, um,* überzogen, übertüncht; ut, *Crustata domus,* quæ crustis marmoreis vestita est. Lucan. 10, 114 *Nec summis crustata domus, sectisque nitebat Marmoribus.* ¶ 2. *Crustata animalia,* cujusmodi sunt testudines canoræ, locustæ, & piscium genera nonnulla, Plin. 11, 37. Et *Porta crasso ferro crustata,* mit eisen beschlagen. Ammian. 24, 2 sub fin.

¶ Crustārius, *i,* m. qui crustat parietes, ein tüncher, gipser. Plin. 33, 12 *Habuit & Teucer crustarius famam.*

¶ Crustārius, *a, um,* adject. ut, *Crustariæ tabernæ,* a vasis crustatis, quæ ibi venduntur, dictæ: Festus.

¶ Crustōsus, *a, um,* rindicht. Plin. 12, 9 *Facilius hoc & crustosius.*

¶ Concrustātus, *a, um,* verharscht. *Soliditates concrustatæ,* Ammian. 17, 7. Et, *Meatus gelidis frigoribus concrustati,* Idem 30, 6.

¶ Incrusto, *are,* idem quod *Crustare,* bekleistern. Horat. 1 sat. 3, 55 *At nos virtutes ipsas invertimus, atque Sincerum cupimus vas incrustare.*

¶ Incrustātus, *a, um,* übertüncht; ut, *Incrustati parietes,* Varro apud Nonium 2, 461.

¶ Incrustātio, *ōnis,* f. L. 79 de Verborum Signif. *Incrustationes, loricationes, picturæ.*

CRVSTVMĔRIVM, *i,* n. vel Crustumeria, *æ,* f. oppidum Sabinorum, Albanorum colonia, prope Tiberim; Plin. 3, 5. *Crustumeros* vocat Virg. Æn. 7, 631 *Ardea, Crustumerique, & turrigeræ Antemnæ.*

CRVSTVMIVM, *i,* n. oppidum Italiæ juxta Vejos. ¶ 2. Fluvius in Flaminia ex Apennino monte ortus, de quo Lucanus 2, 406 *Crustumiumque rapax, & junctus Isapis Isauro.*

¶ Crustuminus, *a, um,* adject. ut, *Pyra Crustumina* ex generosissimorum genere Plinio 15, 15, & Colum. 5, 10.

¶ Crustŭmius, *a, um,* idem. Virg. 2 Georg. v. 88 *Crustumiis Syriisque pyris, gravibusque volemis.* Vbi Servius: *Crustumia pyra sunt ex parte rubentia, ab oppido Crustumio nominata.*

CRVX, *crŭcis,* f. gabalus, patibulum, σταυρός, ein creuz, galgen. *In crucem tollere,* Cic. Att. 7, 11 & *agere,* Id. pro Cluent. c. 67. *Cruci suffigere,* in Pison. c. 18; & *Cruci affigere,* Verr. 1, 4, & Curt. 7, 5, 40, creuzigen. *Corvos in cruce pascere,* Horat. 1 epist. 16, 48. Crux latronum præsertim pœna, Erh. ad Petron. c. 3 p. 513. ¶ 2. Generaliter *Crux,* pro omni angore, cruciatu, atque interitu accipitur, plage, verderben. Plaut. Men. Prologo v. 66 *Abstraxitque* (fluvius) *hominem in maximam malam crucem.* Et Rud. 1, 2, 87 similiter de puella aquis mersa: *Sed dextro versum aversa it in malam crucem;* Et Aul. 3, 5, 48 *Aliqua mala crux semper est, quæ aliquid petat.* Colum. 1, 7 *Ius summum antiqui, summam dicebant esse crucem.* Ter. Eun. 2, 3, 91 *Cruces* dixit, qui affligunt & cruciant. Cic. Verr. 3, 29, 1 *Multas cruces propositas effugere cupiebat.* ¶ 3. Masculine *Malo cruce* Ennio tribuit Nonius 3, 32. Sed confer notam Columnæ per Hesselium in Ennii Fragm. p. 95.

¶ Crucĭcŭla, *æ,* f. dimin. Cathol.

¶ Crŭcio, *avi, atum, are,* cruci affigere, creuzigen. Hegesippus 5, 18 *Capiebantur innumeri,* (Iudæi) *quingenti ferme ad diem cruciabantur.* Vet. Gloss. *Cruciat, crucifigit,* σταυροῖ. ¶ 2. *Cruciare* est quovis modo affligere, quälen, peinigen. *Cruciare dolore,* Cic. de Fin. 2, 4; *vigiliis & fame,* Ibid. c. 20. Et Plaut. Capt. 3, 4, 69 *Crucior, lapidem non habere me, ut illi mastigiæ Cerebrum excutiam;* es thut mir weh, verdreust mich.

¶ Crŭciātus, *ûs,* m. subst. quaal, marter. *Cruciatu angi,* Cic. Off. 2, 7; *confici,* Id. Att. 11, 11; *perire,* Nat. D. 3, 33. *Cruciatus perferre: in cruciatum venire,* apud Cæs. Gall. 1, 31 & 32. Plural. Ibid. 5, 56 *Omnibus cruciatibus affectus necatur.*

¶ Cruciamentum, *i,* n. idem. Cic. Phil. 11, 4 *Cruciamenta laborum.* Arnob. lib. 7 p. 248 *Orbitatis cruciamenta sentire.* conf. Plaut. Asin. 2, 2, 51; & Capt. 5, 4, 2.

¶ Cruciāmen, *ĭnis,* n. idem. Prudent. hymno Exequiar. v. 90 *Per cruciamina leti Via panditur ardua justis.*

¶ Crŭciātor, *ōris,* m. qui cruciat. Arnob. lib. 1 p. 23 *Pœnas cruciatoris perpetitur sævitate.*

¶ Crŭciarius, *i,* m. substantive, qui pendet in cruce; vel cruce dignus: ein schächer, gehenckter. Petron. c. 112 *Cruciarii unius parentes ut viderunt nocte laxatam custodiam, detraxere pendentem.* Apul. Met. lib. 10 *Nec tantillum cruciarius ille deterritus &c.* Ammian. 29, 13 *Longum est, quæ cruciarius ille conflavit.* Isidor. lib. 10 in C. *Cruciarius, eo quod cruce dignus.*

¶ Cruciarius, *a, um,* adject. quicquid cruciat. Tertull. adv. Hæretic. c. 2 pr. *Febris per cruciarios & mortiferos exitus erogat hominem.*

¶ Cruciābilis, *e,* idem. Apul. Met. lib. 10 sub init *Cruciabili silentio diutissime fatigata.* Gell. 3, 9 *Cruciabili exitu.* Prudent. Psychom. v. 447 *Iter ad cruciabile.* Et Ammian. 29, 5 *Animam absque mortis cruciabilibus exhalavit.*

¶ Cruciabilitas, *ātis,* f. *Cruciabilitates animi,* herzeleid. Plaut. Cist. 2, 1, 3.

¶ Cruciabĭlĭter, adverb. schmerzlich, jämmerlich. Hirt. Bell. Afr. c. 46 *Cruciabiliter interfecti.* Plaut. Pseud. 4, 1, 40 *Cruciabiliter me accipio.*

¶ Cruciabundus, *a, um,* crucians, Cyprian. epist. 55 c. 4.

¶ Crucius, *a, um,* idem. Vnde apud Festum Lucilius *vinum crucium* dixit, einen marter-tranck. Id quod & Dalechampius notat ad Plin. 14, 1, ubi Cyneas Pyrrhi legatus miratus altitudinem vitium, propter austeriorem gustum vini dixit: *Merito matrem ejus pendere in tam alta cruce.*

¶ Crŭcĭfer, *ĕri,* m. idem qui *cruciarius,* cruce dignus, quia damnati crucem in supplicii locum ipsi afferre cogebantur. Sed etymi solius respectu Prudentius Salvatorem alloquitur 3 Cathemer. pr. *O crucifer bone, lucisator &c.*

¶ Crucĭfīgo, *xi, xum, ĕre,* in crucem tollere, creuzigen. Vox ecclesiasticorum tantum & a Christianis in quosdam veteres scriptores, Suetonium maxime, inserta, uti Grævius ad Suet. Domit. c. 10 notavit; ubi apud vetustiores autores gentilis seculi deprehenditur, separanda est, ut ostendit v. g. Plinii locus 36, 15 s 24 *Vt omnium ita defunctorum figeret crucibus corpora.* Divisim igitur lege apud Sen. Controv. 3, 22, & Excerpt. 7 Decl. 7 *Dixit, se aurum ad redemptionem tulisse, filium cruci fixum esse.* Idem Excerpt. Contr. 3, 9 *Cavit testamento, ut ab hæredibus cruci figeretur.* Servavit hoc Burmannus Quinct. 7, 1 p. 587, ubi eandem, quam Seneca, speciem tractat, & Declam. 274 extr. *quoties noxios cruci figimus.* Ita & Munker. ad Hyginum fab. 194 extr. *quos rex jussit cruci figi* Hinc &

¶ Crucifixus, *a, um,* angecreuziget. vid. modo dicta ad *Crucifigo.* Nimirum divise scribendum est, exemplo Grævii, Munckeri, Burmanni. Sen. Controv. 3, 22 *Perveniunt ad cruci fixum Imperatorem.* Quinctil. 7, 1 *Invenerunt ducem cruci fixum.* Et Plin. 8, 16 *Polybium leones in Africa cruci fixos vidisse.*

¶ Crucifixo,

¶ Crucifixor, *oris*, m. qui cruci figit. Paulinus Nolanus epist. 18, 7 (vet. ed. 28) *Christus suis crucifixoribus rogavit ignosci.* Sarisb. epist. 286 *Immaniores Christi crucifixoribus.*

¶ Crucisalus, *i*, m. Plauti fictum verbum Bacch. 2, 3, 128, pro eo, qui salit in crucem.

Composita cum præposit.

¶ Concrucio, *are*, zugleich ängstigen. Lucret. 3, 149 *Omni concruciari corpore.* Eleganter sic exprimitur συμπάσχειν, quo usus est Cicero Att. 12, 11, mitleiden haben.

¶ Concruciabilis, *e*, apud Hyginum.

¶ Concruciarius, *a*, *um*, apud Firmicum.

¶ Concrucifigo, *ere*, mitcreutzigen. Sidon. 6 epist. 1 *Inter me & illum, cui concrucifigeris, Iesum Christum.*

¶ Discrucio, *are*, zermartern, zerplagen. Passive Ter. Adelph. 4, 4 pr. *Discrucior animi.* Cic. pro Rosc. c. 11 *Cum tarde percipi videt, discruciatur.* conf. Plaut. Pœn. 1, 2, 155; & Catull. 67, 76.

¶ Discruciatus, *a*, *um*, gemartert; ut, *Discruciatos necare*, Cic. Phil. 13, 18; Suet. Aug. c. 14.

¶ Discruciatus, *ûs*, m. subst. die plage, marter. Prudent. Hamartig. v. 854 *Vermibus & flammis & discruciatibus ævum Immortale dedit.*

¶ Excrucio, *are*, vehementer cruciare, sehr quälen. Cic. Terentiæ fam. 14, 3 *Nec me meæ miseriæ magis excruciant, quam tuæ.*

¶ Excruciatus, *a*, *um*, abgemartert. Cic. Verr. 1, 17 *Hominem fumo excruciatum semivivum reliquit.* conf. Suet. Cal. c. 16; Tac. An. 2, 31, 2.

¶ Excruciatus, *ûs*, m. subst. marter, qual. Idem Prudentius passione Agnetis v. 19 *Corpusque duris excruciatibus Vltro offerebat.*

¶ Excruciabilis, *e*, henckermäßig. Plaut. Cist. 4, 1, 1 *Nullam ego me vidisse credo magis anum excruciabilem*, h. e. cruciatu dignam, vel etiam molestam. Prudent. hymno Eulaliæ v. 114 *Ecce parata mysteria Excruciabilis exitii.*

¶ Perexcrucio, *are*, sehr peinigen. Plaut. Stich. 3, 1, 32 *Meam culpam habeto nisi perexcruciavero*; al. *probe excruciavero.*

¶ Percrucio, *are*, idem quod *Excruciare.* Plaut. Bacch. 5, 1, 13 *Hoc est demum, quod percrucior.*

CRYPTA, *æ*, f. κρύπτη, conclave subterraneum, fornix, hypogæum, a κρύπτειν, *abdere, recondere*, eine grufft, ein gewölbe unter der erde. Petronius c. 17 p. 56 Lat. quem vide & Erh. de cella meretricia: *Ego sum ancilla Quartillæ, cujus sacre ante cryptam turbastis.* De sepulcro arcuato opere facto Prudentius usus Passione Hippolyti v. 154 *Mersa latebrosis crypta patet foveis.* Sed & perfossorum montium fauces ac transitus *cryptæ* vocantur: ut, *crypta Neapolitana*, de qua Sen. epist. 57, & Strabo. ¶ 2. Aliquando & *Cryptæ* dicuntur occulti atque angusti transitus etiam super terram: qui & *Cryptoporticus* appellantur. Ita Suetonius vocabulo usus est Calig. c. 58.

¶ Crypticus, *a*, *um*, verborgen, heimlich; ut, *Areus cryptici*, i. e. subterranei, apud Sidonium 1 epist. 5. Iulius Firmicus lib. 3 Mathes. *Crypticos* vocat homines reductos & abditos & taciturnos; qui commissa fideliter custodiunt, verschwiegene.

¶ Cryptoporticus, *ûs*, m. ein heimlicher gang, sub terra juxta, atque in edito: Plin. 2 epist. 17, & 5 epist. 6.

CRYSTALLVS, & Crystallum, *i*, fœm. & neutr. gemma candida, nota: fit ex gelu vehementer concreto, Plinio auctore 37, 2 f. 9 ubi est locus classicus: quod tamen negat Solinus c. 15. vide ibi Salmasium: ein crystall; a κρύος, *gelu*, & στέλλω, *contraho.* Martial. 8 epigr. 77 *Candida nigrescunt vetulo crystalla Falerno.* Sunt inter Claudiani aliquot epigrammata, de crystallo, cui aqua inerat.

¶ Crystallinus, *a*, *um*, von crystall; ut, *Cælum crystallinum*, apud veteres philosophos. *Calices crystallini*, Capitolinus in Vero c. 5. Et absolute

¶ Crystallina, *orum*, n. pl. vasa ex crystallo. Iuvenal. 6, 154 *Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus Myrrhina, &c.* Martial. 14, 111 *Frangere dum metuis, frangis crystallina, peccant Securæ nimium sollicitæque manus.*

¶ Crystallion, *i*, n. herba, alias *Psyllion, &c.* Plin. 25, 11.

¶ Crystalloides, *is*, m. κρυσταλλοειδής, *humor, ovi albo similis, a quo videndi facultas proficiscitur*, die sehe im auge. Cels. 7, 7, 13.

CTESIBIVS, *i*, m. Alexandrinus, *pneumaticam rationem & hydraulica organa reperit*, Plin. 7, 37. conf. Vitruv. 9, 9; & Athen. lib. 4. ¶ 2. *Ctesibius* parasitus Athenis, dicens; ex philosophia sibi superesse, ἀσυμβολον δειπνεῖν, *ut sine symbola cœnaret.* Et propter jocos, quibus scatebat, sæpius vocabatur. Cæl. Rhod. 27, 24.

¶ Ctesibicus, *a*, *um*, adject. ut, *Machina Ctesibica altissime extollens aquam*, Vitruv. 10, 12.

CTESIPHON, *ontis*, m. Κτησιφῶν, Atheniensis: decreto persuasit Atheniensibus, coronari oportere Demosthenem aurea corona in theatro, probitatis & virtutis omnis gratia. Ob id ab Æschine, tamquam perniciosi decreti auctor, accusatus, defenditur a Demosthene præclara illa atque omnium optima oratione, quæ περὶ στεφάνου, i. e. *de corona*, inscribitur. ¶ 2. Oppidum vel castrum Assyriæ, Seleuciæ ad Tigridem oppositum, hiberna regum Parthorum. Fatalis ille locus fuisse dicitur Romano principi, eos fines transgresso. vid. Vopisc. in Caro c. 9; & Sext. Ruf. c. 24.

Cuba, cubatus, cubiculum, &c. vide *Cubo*, Cubicus, *Cubus.*

CVBITVS, *i*, m. & Cubitum, *i*, n. der ellbogen. *Cubito inniti*, Virg. Æn. 4, 690, das haupt in die hand legen. *Cubitum ponere apud aliquem*, Petron. c. 27 p. 96 est cœnare, phrasi, ut videtur, plebeja. ¶ 2. Significat & mensuram cubiti, eine elle, πῆχυς. Plin. 27, 9 *Filices bina cubita excedentes longitudine*; & c. 12 *Binûm cubitorum in altitudine.*

¶ Cubitalis, *e*, ellen-lang, ellen-hoch. *Caule cubitali*, Plin. 12, 12. Et Liv. 24, 34 *Archimedes murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit.*

¶ Cubital, *is*, n. cubiti fulcimentum dicitur, ein polster unter die arme. Horat. 2 sat. 3, 255 *Fasciolas, cubital, focalia.*

¶ Bicubitus, *a*, *um*, zweyellicht; ut, *Herba ramulis tenuibus, bicubitis*, Apul. de Herb. c. 72.

¶ Bicubitalis, *e*, idem. Plin. 20, 23 pr.

¶ Semicubitalis, *e*, halb ellen groß. Liv. 42, 65 *Bipalme spiculum hastili semicubitali infixum erat, crassitudine digiti.*

CVBO, *cubui*, *cubitum*, *cubare*, liegen, zu bette seyn. *Cubare in faciem*, Iuvenal. 3, 280, auf dem angesicht; & *puerperio*, in den wochen, Plaut. Truc. 2, 5, 22. *Cubare in specu*, Plin. 12, 1 *Molliter ossa cubant*, sie ruhen, Ovid. Amor. 1, 8, 108. *Valles & Vsticæ cubantis levia personuere saxa*, Horat. 1 od. 17. ¶ 2. Pro accumbere, bey tische seyn, est apud Cic. de Orat. 2, 86. ¶ 3. *Cubare*, etiam absolute dicuntur, qui ex morbo decumbunt, sive ægrotant, darniederliegen. Horat. 1 sat. 9, 17 *Quendam volo visere, non tibi notum: Trans Tiberim longe cubat is prope Cæsaris hortos.* Et 2 epist. 2, 68 *Cubat hic in colle Quirini, Hic extremo in Aventino; visendus uterque.* Sic etiam Cic. Tusc. Disp. 2, 25. Ita *in morbo cubare*, Plautus dixit Cas. Prol. v. 37. *Ægrum cubare*, Suet. Aug. c. 72. ¶ 4. Pro concumbere, beyschlaffen. Plaut. Mil. 1, 1, 65 *Næ illæ sunt fortunatæ, quæ cum isto cubant.*

¶ Cubans, *tis.* Tibull. 1, 1, 45 *Quam juvat immites ventos audire cubantem.* Suet. Ner. c. 34 *Cum ex duritia alvi cubantem visitaret.* Aut. ad Herenn. 3, 20 *Ægrotus in lecto cubans.* Festus: *Cubans auspicatur, qui in lecto quærit augurium.*

¶ Cuba, *æ*, f. lectus, ein bette. *Cubam Sabini vocant, quam militares lecticam*, Festus. ¶ 2. Dea præses cubantium, cum e cunis transissent; non minus ac Edusa & Potina edentium ac potantium puerorum præsides apud Romanos. vid. Nonius 2, 310, & Donat. in Ter. Phorm. 1, 1.

¶ Cubatus, *ûs*, m. das liegen, brüten. De avibus Plinius dixit 10, 57.

¶ Cubatio, *onis*, f. idem. Varro L. L. 7 p. 94 *A cubatione cubiculum.*

¶ Cubator, *oris*, m. der da liegt. Paulin. epist. 21, 4 (vet. ed. 24) *Ioannes beati dominici pectoris cubator.*

¶ Cubito, *are*, frequent. liegen. Cic. pro Cælio c. 15 *Pusio cum majore sorore cubitavit.* Sen. epist. 90 *Diogenes in dolio cubitavit.*

¶ Cubitus, *us*, m. actus cubandi, das liegen; ut, *Proni, supini cubitus*, Plin. 28, 4 sub fin. Et Cato de officio villici, de R. R. c. 5 *Primus cubitu surgat, postremus cubitum eat*, er soll der erste seyn aus dem bette, und der letzte nieder. Nisi tamen hic est supinum.

¶ Cubitio, *onis*, f. idem. Augustin. epist. 151 *Legi literas tuas ad lucernam jam cœnatus: proxima erat cubitio, sed non ita etiam dormitio.*

¶ Cubitura, *æ*, f. idem. *Ad cubituram nunc sum exercita, &c.* Plaut. in Fragm. Taubm. p. 1463 v. 12. conf. Muretus Var. Lect. 13, 10.

¶ Cubitor, *oris*, m. ut, *Bos cubitor*, Colum. 6, 2, qui opere decumbit, der sich gern niederlegt; cui vitio quomodo obviam eatur, vide ibidem.

¶ Cubitorius, *a*, *um*, bequem zu liegen. Petron. c. 30 *Vestimenta cubitoria*: al. *accubatoria.* At Lips. Saturn. 1, 2 legi vult *accubitoria*, quem plures sequuntur.

¶ Cubile, *is*, n. ein lager, bettstätte, nest. Cic. Catil. 4, 8 *Nulli sunt inventi, qui non cubile ac lectulum suum salvum esse velint.* Et N. Deor. 2, 49 extr. *Bestiæ in cubilibus delitescunt.*

¶ Cubiculum, *i*, n. conclave, ubi per diem manemus, præterquam, cum prandendum cœnandumque est, ein gemach, zimmer, kammer. Male enim de dormitoriis cubiculis nonnulli hanc vocem tantum accipiunt. Plinius certe *cubiculum noctis & somni* 2 epist. 17, & *Cubiculum dormitorium* 5 epist. 6 faciendi discriminis caussa diserte dixit, ein schlaf-gemach. Sed Liv. 3, 57 pr. *Minister cubiculi*, turpis officii nomen est. ¶ 2. Suet. Ner. c. 12 uranifcum sive suggestum, ex quo spectare ludos principes soliti, *Cubiculum* appellat: ubi vide Casaubonum.

¶ Cubicularis, *e*, ad cubiculum pertinens; ut, *Lectus cubicularis*, Cic. Divin. 2, 65, & Val. Max. 9, 3, 4. *Cubicularis imago*, Suet. Aug. c. 7.

¶ Cubicularius, *a*, *um*, adject. idem: ut *Lucernæ cubicularia*, Mart. 14 epigr. 39. Adde epigr. 150.

¶ Cubicularius, *i*, m. subst. qui in cubiculo ministrat, cujus sunt varii gradus, ein kammerdiener, kämmerling, kammerherr. Hoc genus servorum & admissiones curabat & dominum defendebat; vide Pignorium de Servis p. 237. Cic. Verr. 1, 4 *Hunc vestri janitores, hunc cubicularii diligunt.* Frequens mentio horum cubiculariorum apud Suetonium & alios auctores: His qui præerat, *Præfectus cubiculo* appellabatur, Suet. Domit. c. 16. Quem tamen sequenti capite & *Decurionem cubiculariorum* nominat. Nimirum princeps plures cubicularios habebat, eosque in decurias, ut arbitror, distinctos, ut per vices ministrantes. Singulis decuriis præerat, qui ex re ipsa *Decurio* appellabatur. Hos supra omnes præfectus erat, qui tamen aliquando *Cubicularius* simpliciter appellabatur. Capitol. Pertinace c. 4 *Commodo interfecto, Lætus præfectus prætorio, & Electus cubicularius ad Pertinacem venerunt, ut eum confirmarent: atque in castra duxerunt.* Oportet summum ordinis sui fuisse, qui cum præfecto prætorii novum imperatorem constitueret.

¶ Cubiculatus, *a*, *um*, mit kammern versehen; ut, *Triremes cubiculatæ*, Sen. de Benef. 7, 20.

¶ Cubitissim, adverb. liegend, apud Plaut. Cas. 5, 2, 43.

I. Composita formam simplicis retinentia:

¶ Accubo, *ui*, *itum*, *are*, beysitzen, beyliegen. *Accubare in convivio*, Cic. Tusc. 4, 2 zu gaste seyn, an der tafel mit sitzen. *Regie accubare*, Plaut. Stich. 2, 3, 52, qui tricliniari hoc verbo sæpe usus est. De concubitu Idem Bacch. 1, 1, 39.

¶ Accubatio, *onis*, f. das tisch-sitzen. Cic. de Senect. c. 13 *Accubatio epularis*, eine gasterey. Alii legunt *Accubitio*, Spartian. in Vero c. 5 *Accubationes ad mensas de rosis ac liliis fecit.*

¶ Accubitus, *us*, m. idem. *Prior accubitus*, das obenansitzen. Sic Plin. 8, 2 *Plenis hominum tricliniis accubitu.*

¶ Accubita, *orum*, n. pl. tisch-polster. Lamprid. Heliog. c. 9 *Nec cubuit in accubitis facile, &c.* vide ibi Salmas. & conf. c. 25.

¶ Accubitalia, *ium*, n. pl. bettgeräthe, tisch-tücher. Pollio Claud. c. 14 *Accubitalium Cypriorum paria duo.*

¶ Accubitorius, *a*, *um*, zum tisch gehörig; ut, *Accubitoria vestimenta*, kleider darinnen man speiset, apud Petron. c. 30. v. Bayf. de re vestiar. c. 30.

¶ Accŭbĭto, *are*, frequent. oft beyſitzen. Sedulius principio operis: *Dignatus noſtris accubitare toris.*

¶ Accubuo, adverb. liegend, ad imitationem ut *aſſiduo* finxit Plautus Truc 2, 4, 68 *Accubuo mavelim juxta me cubes.* Amator ad meretricem, quæ dixerat, ſe *aſſiduo* cum illo futuram.

¶ Concubo, *ui*, *itum*, *are*, ſimul cubare, beyliegen, beyſchlaffen. Præſentis quidem forma nondum reperta: hic enim ſolet adhiberi *concumbo.* Sed præteritum uſitatum Ter. Hec. 3, 3, 33 *Ajunt tecum poſt duobus concubuiſſe eam menſibus.* Et Ovid. de Arte 3, 522 *Cum viris concubuiſſe.*

¶ Concubĭtus, *us*, m. das beyliegen, der beyſchlaf. Sic *vetiti, vagi concubitus*, Ovid. Met. 10, 353. Horat. Art. poët. v. 398. Cic. de Nat. Deor. 1, 16. Liv. 26, 19, & paſſim.

¶ Concubĭtio, *onis*, f. idem. Hygin. Aſtron. 2, 12 *Perſeus inuſitato genere concubitionis natus.*

¶ Concubĭtor, *oris*, m. ein beyſchläfer, ſchlafgeſell. Vulgatus Interpres 1 Corinth. 6, 10 *Maſculorum concubitores*, ἀρσενοκοῖται. Onomaſt. Vet. συγκοιμητής, *Concubitor.* Conf. Tertull. de Pudicit. Salvian. lib. 7 p. 251.

¶ Concubitalis, *e*, ad concubitum pertinens. Tertull. ad Nation. 2, 11.

¶ Concubīnus, *i*, m. lecti ſocius, ein beyſchläffer. Cutt. 10, 2, 27 *Pellicum concubini.* Catullus Epithalamio Mallii v. 135 *Concubinum inertem* dixit; Et Feſtus: CATAMITVM *pro Ganymede dixerunt, qui Jovis concubinus fuit.* Vide & Servium ad illud Virg. ecl. 8, 30 *Sparge, marite, nuces*; & Tac. Ann. 13, 21, 5, & Plin. 8, 45.

¶ Concubīna, *æ*, f. παλλακίς: quæ pro uxore cohabitat, legitimis tamen nuptiis fœderata haud eſt, eine beyſchläfferin. Vid. tit. Dig. de Concubin. & Leg. 144 de verborum ſignif. Cic. de Orat. c. 40 *In concubinæ locum ducere.* Sic *Concubina tori*, Meſſala Corv. p. 5. ¶ 2. Aliquando ita appellatur & *pellex*, quæ uxori legitimæ ſuperinducitur, ein kebsweib. Spartian. Ælio Vero c. 5 *Iacensque cum concubinis, velamine de liliis facto ſe tegebat.* De quo cum conquereretur ad eum uxor, reſpondit: *Patere, me per alias exercere cupiditates meas: uxor enim nomen dignitatis eſt, non voluptatis.*

¶ Concubinula, *æ*, f. dimin. Cathol.

¶ Concubinātus, *us*, m. unehelicher beyſchlaf. Plaut. Pœnuli prologo v. 102 *Illam minorem in concubinatum ſibi Volt emere miles quidam.* Et Suet. Ner. c. 28; Cal. 24.

¶ Concubātus, *us*, m. pro *Concubinatu* legitur l. 3 ff. de Concubin.

¶ Concubinālis, *e*. Sidon 9 epiſt. 6 extr. *Concubinales illecebræ.*

¶ Concubius, *a*, *um*, vix aliter occurret, quam in formula *Concubia nox*, mitternacht. Cic. de Divinat. 1, 27; Tac. Ann. 1, 39, 3; Val. Max. 1, 5, 4. Sic & Liv. 25, 9 *Hannibal concubia nocte movit*, id eſt, quum cubitum itum eſt.

¶ Concubium, *i*, n. ſubſt. noctis primus ſomnus, concubia nox. Plaut. Trin. 4, 2, 44 *Concubium ſit noctis.* ¶ 2. Gellius pro concubitu poſuit 9, 10 *Venerandum illud concubii pudici ſecretum.*

¶ Decubo, *are*, deſino cubare. Gell. 10, 15 *De eo lecto trinoctium continuum non decubat.* ¶ 2. Pro cubare eſſe dicitur Apul. Met. *Excitare feram decubantem.*

¶ Decubiæ, *arum*, f. pl. das niederliegen, bettlager. de Ianua in Cathol. *Mulier jacet in decubiis*, i. e. in partu vel in infirmitate.

¶ Diſcubo, *are*, ſcil. ad menſam, vel ad ſomnum, ſich lagern zu tiſche oder zu bette. Præſenti vix occurret, dicitur enim *diſcumbo*, ſed præteritum in uſu eſt. Cic. Att. 5, 1 *Diſcubuimus omnes præter illam.* Id. de Invent. 2, 4 *Cœnati diſcubuerunt ibidem.* conf. Ovid. Met. 8, 565; & 12, 155. Plaut. Merc. prol. v. 100 *Diſcubitum noctu ire*, ſich ſchlaffen legen.

¶ Diſcubĭtus, *us*, m. das tafelhalten. Val. Max. 2, 1, 9 *Ne ſenioris adventum diſcubitu præcurrerent*, daß ſie ſich vor ſeiner ankunft nicht niederlieſſen. Vulg. Interp. Marc. 12, 39 *Primi diſcubitus in conviviis*, der vorſitz.

¶ Diſcubitōrius, *a*, *um*; ut, *Lectus diſcubitorius*, in quo cœnaturi diſcumbebant. Plin.

¶ Excubo, *are*, vigilare, wache halten, wachen. Cic. Phil. 6 ſub fin. *Quamobrem, Quirites, conſilio, quantum potero; labore plus pæne, quam potero, excubabo vigilaboque pro vobis.* Et Art. 9, 11 p. 65 *Et ego excubo animo, nec partem ullam cœpto quietis.* Eleganter ſcribit Planeus ad Senat. fam. Cic. 10, 8 *Cura Reip. defendendæ apud nos excubat*, i. e. curam Reip. nunquam deponimus.

¶ Excubatio, *ōnis*, f. die wache, fürſorge. Val. Max. 4, 7, 7 *Amicorum perpetua excubatio.* conf. l. 3 § 6 de re milit.

¶ Excubĭtus, *us*, m. idem. Hirtius Hiſp. B. c. 6 *Vt pedeſtres copiæ in ſtatione, & in excubitu caſtris præſidio eſſe poſſent.*

¶ Excubĭtor, *oris*, m. qui excubat, ſive excubias agit, der die wache hat; & dicitur æque de præfectis, ac de milite. Sic *Excubitorem tribunum* dicit Suet. Claudio c. 42, qui pro tempore ſtationi excubitorum præeſt; & *excubantem Tribunum* Idem Ner. c. 9 vocat. Apul. lib. 2 Doctr. Plat. p. 26 *Excubitorum loco militet juventus pro utilitate eunctorum. Excubitor ales* pro gallo Virgil. in Moreto.

¶ Excubiæ, *arum*, f. pl. diurnæ & nocturnæ vigiliæ, die wache, ſchildwache. *Excubias agere*, Suet. Galb. c. 10; & *diſponere*, Tac. Hiſt. 2, 44, 4.

¶ Excubialis, *e*, der auf der wache ſtehet. Sarisb. 2, 27 *Excubiale obſequium.*

¶ Excubus, *i*, m. ein wächter. Idem Sarisb. 2, 27 *Vulgo dici ſolet, quovis excubo vigilique mendacior eſt.*

¶ Excubicularius, *i*, m. cubicularii munere functus, l. 13 Cod. de excuſat. libert.

¶ Incubo, *are*, drüber liegen, ſitzen. *Ovis incubare*, über dem neſt ſitzen, brüten, ausbrecken. Colum. 8, 8 *Quæ ovis vel pullis incubant.* Quod ibidem c. 5 abſolute *incubare* dixerat. Plin. 8, 25 cum quarto calu, *ova incubat*: unde paſſive 10, 53 extr. *ova incubanda* dixit. Id. 2, 1, 1 *Si una* (natura) *omnes* (mundos) *incubaret*, h. e. foveret produceretque. vid. Gronov. ad Senec. Phœn. 499. ¶ 2. Ad alia plurima transfertur, nec una conſtructione: *Incubare pecuniis, theſauris, auro*: quod ad avaritiam ſibi aliisque mutilem pertinet, ſumtum forte a fabula de cane fœno incubante, vel dracone divitiis, de quo Martial. 12 epigr. 53 in Avarum: *Largiris nihil, incubasque gazæ, Vt magnus Draco, quem canunt Pœtæ Cuſtodem Scythici fuiſſe luci.* Virg. 2 Georg. v. 507 *Condit opes alius, defeſſique incubat auro.* Liv. 6, 15 *Incubantes publicis theſauris.* Vſurpamus & cum præpoſitione: Sen. de Vita Beata c. 25 *Super tormentum incubabo.* Et Plaut. Caſ. 1, 1, 21 *Rure incubabo usque in præfecturâ meâ.* Idem Cure. 1, 1, 61 *Leno ægrotus incubat in Æſculapii fano.* Ibid. 2, 2, 16 *Incubare Jovi* dixit, pro, in templo Jovis incubare ſive dormire. Solebant autem veteres in templis Deorum dormire, quorum ope atque auxilio indigebant, reſponſa ab iis oraculave accepturi. Quos proprie *incubare* dicebant: & qui id faciebant, *Incubatores*: vid. Suet. Veſp. c. 7, Turneb. 11, 7, & Henr. Meibomii exercitat. de Incubatione in ſanis Deorum Helmſtadii Anno 1659. Etiam Virg. Æn. 7, 88 *Pellibus incubuit ſtratis ſomnosque petivit.* Vbi Servius: INCVBARE *dicuntur proprie, qui dormiunt ad accipienda reſponſa. Vnde eſt*: Ille incubat Jovi, *id eſt, dormit in Capitolio, ut reſponſa poſſit accipere.* Tota Pluti Ariſtophanici œconomia nititur hac ἐγκοίμησει. Prudent. Apoth. v. 153, & Tertull. de Corona c. 10 *in idolis incumbere*, dixerunt. Idolum enim fanum ſive templum idoli eſt, quemadmodum apud Prudentium & Iſo interpretatur. ¶ 3. Apud Ctos *Incubare* eſt mala fide poſſidere. Namque & alias vi quadam & pertinacia inhærere ſignificat: ut, cum hoſtis inſedit, & nullo modo depelli poteſt. Sic & Florus 2, 6, 57 *Factum eſt, ut inhærentem & incubantem Italiæ extorqueret Hannibalem.* ubi v. Dukeri notam.

¶ Incŭbĭto, *are*, frequent. brüten. Plin. 7, 43 *Spatioſa incubitant laxitate.* Et Colum. 8, 14 *In cellis incubitant.*

¶ Incŭbĭtatus, *a*, *um*, ſtupratus, ad infamem libidinem uſurpatus. Plaut. Perſ. 2, 4, 13 *Video ego te jam*; *Incubitatus es.*

¶ Incŭbatus, *us*, m. das liegen, das brüten. Plin. 10, 54 *Si incubatu tenuerit, ova pereunt.* Solin. c. 39 *Carnes aſſiduo incubatu calefactæ.*

¶ Incŭbĭtus, *us*, m. idem. Plin. 28, 4 *Facilius concoquitur dextri lateris incubitu*, i. e. ſi quis in dextrum latus cubat. Idem 10, 54 *Citra incubitum gignere.* Solinus c. 53 *Incubitus aſſiduitas.*

¶ Incŭbatio, *onis*, f. idem. Plin. 10, 54 *Incubationi datur initium poſt novam lunam.* Ibid. c. 56 *Rara incubatio ovis noxia.* ¶ 2. Pro injuſta detentione rei, l. ult. Cod. Ne rei dominicæ.

¶ Incŭbator, *oris*, m. injuſtus poſſeſſor, quale quid de verbo incubo n. 3 obſervavimus. Macrob. Somn. Scip. 1, 10 *Dionyſius aulæ Siculæ inclementiſſimus incubator.* Ita *incubator imperii* etiam apud Servium accipitur, quem laudamus in *tyrannus.* Sed ¶ 2. Tertull. de Anima c. 49 *Incubatores fanorum.* Pertinet ad ἐγκοίμησιν, de qua n. 2 in *Incubo.*

¶ Incŭbus, *i*, m. dæmon inſultor, vel morbus, cauſſam ex repletione & eruditate trahens, cum externa quædam vis quieſcentes videtur invadere, ac pondere ſuo preſſos gravare, der alp. Vide *Ephialtes*, & Beemanni Orig. L. L. in *Cubus.* ¶ 2. Incubus vulgo apud eos, qui Moraliſtæ vocantur, dæmon ludificator mulieris, quæ rem cum eo ſe habere putat.

¶ Incŭbo, *onis*, m. idem, & certioris quoque auctoritatis. Scrib. Largus Compoſ. 100 *Ab incubone deludi*, vom alp gedruckt werden. Tertull. de Anima c. 44 *Genus gravioris ſoporis, ut de incubone præſumtio eſt.* Petron. c. 38 *Incuboni pileum rapere*: vid. Scheff. not. p. 76.

¶ Superincŭbo, *are*, drüber liegen. Liv. 22, 51 *Subſtratus Numida mortuo ſuperincubanti Romano vivus naſo auribusque laceratis.* Sed alii *incubanti* legunt. Grut. *ſuperincumbenti.*

¶ Occŭbo, *are*, darnieder liegen, umfallen, ſterben. Virg. Æn. 5, 371 *Idemque ad tumulum, quo maximus occubat Hector.* Liv. 1, 7 *Morte occubuit.* Abſolute Ovid. Arte 3, 18 *Fertur & ante annos occubuiſſe ſuos.*

¶ Occŭbĭtus, *us*, m. der untergang; ut, *Occubitus ſolis.* Vulg. Interp. Gen. 28, 11. conf. Deut. 11, 30.

¶ Percubo, vel percumbo. Varr. de L. L. 8, 34 *Quod ajunt ut perſedit & perſtitit, ſic percubuit &c.*

¶ Procŭbo, *are*, pro extendi, ſich hinſtrecken. Virg. 3 Georg. v. 145 *Et ſaxea procubet umbra.* Ovid. Met. 3, 414 *Laſſus procubuit.*

¶ Prōcŭbĭtor, *oris*, m. ein wächter. Feſtus: *Procubitores dicuntur, qui noctu cuſtodiæ cauſſa ante caſtra excubant, cum caſtra hoſtium in propinquo ſunt.* Gloſſ. Vet. *Procubitor*, Φρούρος.

¶ Rĕcŭbo, *are*, quieſcere, ruhen. Cic. de Orat. 3, 5 *In qua exhedra lectulo poſito recubuiſſet.* Ovid. 2 de Art. v. 342 *Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.* conf. Virg. ecl. 1, 1.

¶ Recŭbĭtus, *us*, m. das niederliegen. Plin. 24, 13 *Ipſum per ſe ſe recubitu propius adlabi.*

¶ Sĕcubo, *are*, alleine liegen. Apul. lib. 2 Mileſ. *Omnium ora & obtutus in unum quempiam angulo ſecubantem conferuntur.* Propert. 2, 25, 5 *Miles depoſitis annoſus ſecubat armis. Secubare* dicebantur, qui matrimonio juncti, ſoli tamen dormirent, & quisque ſeorſum cubaret religionis cauſſa, cum operaturi ſacris eſſent, vel per diſſidium. Liv. 39, 10 *Vetat eum mirari, ſi per aliquot dies ſecubuiſſet, religionis ſe cauſſa Bacchis initiari velle.* Suet. Tib. c. 7 *Cum Iulia primo concorditer, & amore mutuo vixit: mox diſſedit, & aliquanto gravius, ut etiam perpetuo ſecubaret.* Tibull. 1, 3, 24 *Quidve, pie dum Sacra colis, pureque lavari Te memini, & puro ſecubuiſſe toro?* vid. Titius ad Calpur. Speciatim ſacris Cerealibus ſecubabant, quod indignatur Ovid. am. 3, 10. Apud Græcos conſuetudine quadam viros a mulieribus ſeorſum cubaſſe perpetuo, mulieresque ad viros acceſſiſſe deinde, Meurſius ex Diogene Laërtio obſervat Mantiſſa ad lib. de Luxu Romanorum c. 14.

¶ Secubĭto, *are*, frequent. Lucil. ap. Non. 4, 397 *Ferri tantum ſi roget me non dem, quantum auri petit. Si ſecubitet, ſic quoque a me quæ roget non impetret.* Ita Merc. *Secubitum* minatur amatori mulier, ubi blanditiæ non proficiunt.

¶ Sĕcŭbĭtus, *us*, m. ſcheidung vom bette. Catull. Carm. 65 ſive Argonaut. v. 379 *Anxia mater diſcordis mœſta puellæ ſecubitu.* Add. Ovid Am. 3, 10, 16.

¶ Secubatio, *onis*, f. idem Solin. c. 39 de urſis Numidicis: *Partis ſecubationibus dividuntur*, ſie liegen nicht beyſammen.

¶ Succŭbo, *are*, ſubjici, unten liegen. Apul. lib. 1 Metam. poſt pt. *Græbatulo ſuccubans.*

¶ Succu-

¶ Succubus, *i*, m. dæmon ludificator maris, qui rem cum eo se habere putat, ein beyschläfer-teufel oder drache.

¶ Succuba, *æ*, f. eine beyschläfferin. Glossæ Vet. *Succuba*, παλλακή. Ovidius etiam *succuba lecti* dixisse creditur Heroid. 6, 153; verum Heinsius mavult *subnuba*, & illud vix latinum esse judicat. Habet tamen virili genere Prudentius in Romano v. 192 *florulentum subcubam*, scortum masculum intelligens.

¶ Subcuboneus, *i*, m. pro *succuba* positus a Titinnio apud Nonium 3, 204 *Ancillarum subcuboneum esse*.

¶ Supercubo, *are*, drauf liegen. Apul. Met. lib. 6 *Europam tauro supercubasse*. Colum. 7, 4 *Vt grex supercubet*.

¶ Vnĭcŭba, *æ*, f. eines mannes weib. Gloss. Vet. *Vnicuba*, μονολεχής; *Vnius viri uxor*, ut Isidorus explicat in Gloss. Vetus poëta Christianus anonymus de Beliani baptismo v. 127 *Felix Apra, cui licuit terraque poloque Conjugis unicubæ juge tenere bonum*.

II. Composita formam simplicis mutantia:

¶ Accumbo, *cubui, cubĭtum, cumbĕre*, epulis & convivio assidere, zu tische sitzen; vel potius ex more veterum bey tische liegen. Cic. Verr. 1, 26 *Negavit moris esse Græcorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres*. Plaut. Stich. 3, 2, 37 *Accumbere in summo*, oben an sitzen. Cum casu quarto hoc verbum Apulejus conjunxit Metam. 2 p. 28 *Mensulam rogatus accubueram*, & sic sæpe. De ordine & locis accumbentium vide Salm. ad Solin. p. 885 sq. Tota res comprehendi poterit hoc diagrammate: in quo locus sextus s. secundi lecti ultimus est *Consularis* s. honoratissimus; septimus s. ultimi lecti primus est domini &c.

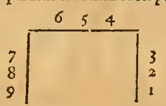

¶ Concumbo, *ĕre*, beyschlaffen. *Concumbere cum uxore*. Cic. de fato c. 13, & Sen. Controv. 4, 21. *Concumbere viro*, Ovid. Met. 10, 338.

¶ Decumbo, *ĕre*, darnieder liegen, zu bette liegen. Colum. 7, 9 *Si quem* (porcellum) *decumbens mater oppresserit, cubanti* (custos) *subtrahat*. ¶ 2. Est *accumbere*, sich zu tische setzen. Ter. Phorm. 2, 2, 28 *Prior bibas, prior decumbas*. Plaut. Merc. 1, 1, 97 *Ad cœnam vocat: venio, decumbo*. ¶ 3. *Mori, cadere*, & sic fere de gladiatoribus accipitur. Cic. Phil. 3, 14 *Quod gladiatores faciunt, ut honeste decumbant; faciamus nos principes orbis terrarum*. Adde cumprimis Tusc. 2, 17.

¶ Discumbo, *ĕre*, idem interdum quod *accumbere*, zu tische sitzen, sich lagern. Virg. Æn. 1, 700 *Stratoque super discumbitur ostro*. Sic *Mensis discumbere*, Stat. 5 Silv. v. 33. conf. Ovid. Met. 12, 212; Tac. Hist. 2, 68, 2; & 15, 69, 4. Et Gell. 2, 2 *In convivio familiari discumbatur*.

¶ Incumbo, *ĕre*, inniti, sich über oder auf etwas legen. Virg. Æn. 4, 650 *Incubuitque toro, dixitque novissima verba*. Veget. 1, 25 *Si hostis incumbat*. Id. 3, 19 *Inparatis conturbatisque hostis incumbit*. Seneca Troad. 14 *Excisa ferro est Pergamum, incubuit sibi*, h. e. in se ruit, in cinerem versa est. Cum casu quarto Avien. in Descr. orbis 839 conjunxit: *Asiam incumbit vasto mons aggere Taurus*. Sic, *incumbere in curam, cogitationem*, elegans & Ciceroni frequens locutio est, sorgen, gedancken machen; ut, fam. 10, 5 *Tota mente omnique animi impetu in remp. incumbas*, strecke allen fleiß dran, & 10, 10 extr. *Incumbe toto pectore ad laudem*: Et, *Incumbere voluptatibus*, Lactantius dixit 2, 1, 3. *Ferro incumbere*, Phædr. 8, 10 *gladio*, auct. ad Herenn. 1, 11; *in gladium*, Cic. de Inv. 2, 51 & passim. v. Menck. Obs L. L. Aliquando & cum Infinitivo ad istum modum jungitur: Tac. Hist. 2, 10, 4 *Ad hæc terrore & propria vi Crispus incub erat delatorem fratris sui pervertere*. Cic. Phil. 4, 5 *Incumbere in caussam*, sich die sache lassen angelegen seyn. Etiam absolute pro laborare, operam dare a Livio ponitur 10, 15 *Cum suis tum totius nobilitatis viribus incubuit, ut se cum Q. Fabio Consulem dicerent*. Ita etiam Valer. Max. 2, 9. Est & hæc recepta formula: *Hoc negotium, hoc onus, molestia, &c. mihi incumbit*, es liegt auf mir. Vlp. l. 1 § 3 Dig. de tutel. & rationibus: *Officio tutoris incumbit*. ¶ 2. Inclinare ad aliquid. Cic. pro Mur. 26 *Magna est comitiis consularibus repentina voluntatum inclinatio, præsertim cum incubuit ad virum bonum*. Adde de Orat. 3, 14 & ad Qu. Fr. 1, 1, ubi etiam L. 3 c. 8 cum casu sexto & præpositione hoc verbum conjunxit: *Pompejus dicit, se perfecturum, ut in illo Cæsar incumbat*. ¶ 3. Est & incumbere idem quod *incubare*, quo sensu usus est Petronius c. 33, & quartum casum addidit: *Repositorium allatum est cum corte, in qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales esse solent, quæ incumbant ova*. Est grande sonorumque & vehemens verbum, itaque sæpius usurpatum Virgilio, ut Scaliger observat Poët. 4, 16.

¶ Incumba, *æ*, f. pars pilæ in conformicationibus, cui onus ædificii incumbit, das obertheil der tragenden seule. Vitruv. 6, 8 *Cum cunei ab oneribus parietum pressi extruderint, incumbas*. v. Baldi Lex. p. 61.

¶ Superincumbo, *ĕre*, idem, quod incumbere. Ovid. Heroid. 11, 57 *Superincumbens refovisti pectora nostra*. Lucan. 9, 939 *Tunc superincumbens pallentia vulnera lambit*.

¶ Occumbo, *ĕre*, niederfallen, todt bleiben. Vellej. 2, 70, 3 *Occumbere in gladium*, sich selbst erstechen. Additur sæpe *mortis* nomen vel tertio vel quarto vel sexto casu. Virgil. Æn. 2, 62, Phædrus 4, 1. Cic. Tusc. 1, 42 extr. *Vt esset, qui pro patria mortem non dubitaret occumbere*. conf. Curt. 8, 2, 8; & Suet. Aug. c. 13.

¶ Procumbo, *ĕre*, sich niederlegen. *Procumbere ad genua*, zu fuß fallen, Liv. 25, 7 pr. & *in genua*, Curt. 9, 5, 13.

¶ Recumbo, *ĕre*, sich wieder niederlegen. Cic. de Divin. 1, 27 *Primo perterritum somnio surrexisse, dein - - recubuisse*. ¶ 2. liegen, sich strecken. Cic. de Orat. 2, 71 *M. Lepidus cum, cæteris exercentibus, in herba ipse recubuisset, vellem hoc esset, inquit, laborare*. Catull. 17, 3 *Ne in palude recumbat*, i. e. occumbat. vid. ibi Livinejus. Sil. 6, 594 *Rector, cui Latium & moles rerum quassata recumbat*. ¶ 3. zu tische sitzen. Plin. epist. 4, 22, 4 *Cœnabat Nerva cum paucis. Vejento proximus atque etiam in sinu recumbebat*. ¶ 4. im bette liegen. Nepos Dione 9 *Cum in conclavi edito recubuisset - - At illi in lecto cubantem invaserunt*. ¶ 5. Inclinare in aliquid, niedersincken. Ovid. Met. 10, 195 de moriente: *Ipsa sibi est oneri cervix humeroque recumbit*.

Et hinc eleganter de loci positione acclivi, ap. Martial. 4 epigr. 64 *Iugera pauca Martialis Longo Ianiculi jugo recumbunt*.

¶ Concecumbo, *ere*, mit zu tische sitzen. Tertull. adv. Gentes c. 4 *In convivio præsentes & correcumbentes*.

¶ Succumbo, *ere*, unten liegen, gewonnen geben. *Succumbere oneri, labori, doloribus*, Cic. de Fin. 1, 15, hoc est, vinci. *Cedere & succumbere fortunæ*, Cic. Tusc. 3, 17.

CVBVS, *i*, m. κύβος, figura quadrata, etwas viereckigtes. Vitruv. lib. 5 præf. *Cubus est corpus ex sex lateribus æquali latitudine planicierum quadratum*. Inde descendit verbum *Cubo, are*, de quo supra. confer & paullo post *Cybium*. ¶ 2. *Cubi* dicuntur punctis distincta ossa, quibus utuntur *oi ταυλίζοντες*, i. e. tablissantes, ut est apud Diomedem, würffel.

¶ Cubĭcus, *a, um*, viereckicht. Vitruv. præf. lib. 5 *Cubicis rationibus præcepta scribere*.

CVCVBĂLVM, *i*, n. herba, de qua Plin. 27, 8 *Cucubali folia trita cum aceto serpentium ictibus mederi*. al. *Culiculi*, al. *Cuculi*.

CVCVBO, *are*, proprium noctuæ, schreyen wie eine nachteule. Auctor de Philomela v. 41 *Noctua lucifuga cucubat in tenebris*.

Cuculio, cucullatus, vide in *Cucullus*.

CVCVLLVS, *i*, m. tegmen capitis vulgare, eine kappe, mütze, hülle. Hinc *durus cucullus* Juvenali 3, 170, quia crassi fili erat. Idem 6, 118 *Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos*, scilicet, ne nosceretur in lupanari, quo abibat. Et v. 329 *Illa jubet sumto juvenem properare cucullo*. ¶ 2. Nec tantum capitis tegumentum *Cucullus* sive *Cucullio* erat, verum etiam aliarum rerum. Martial. 3 epigr. 2 de libro: *Vel thuris piperisque sis cucullus*, id est, involucrum, quo aromata clauduntur, eine würtz deute. Et Salmas. in Capitol. Pertin. c. 18 ex Notis Tironis atque Senecæ observat, fuisse etiam pedum cucullos, qui *cucullopedones* & *pedocuculli* dicebantur. Vet. Gloss. *Cuculio*, σκεπαστόν, sive, ut Casaubonus ad Capitolini Verum c. 4 emendat, σκεπαστρον, quo quodvis tegumentum generaliter significatur.

¶ Cucullа, *æ*, f. idem. Paullinus Iambo ad Cytherium v. 389 *Donumque tunicæ, quæ sodalem ornaverat, Geminat cucullæ munere*. Ita quoque Hieronymus Vita Hilarionis sub finem: *Cucullam & pallium ei derelinquens*. Et Ambrosius extremo Sermone 92 de Baptismo Augustini: *Novis vestimentis cuculla nigra induimus*. Gloss. Cyr. *Cuculla*, κουκούλλιον.

¶ Cuculio, sive Cucullio, *ōnis*, m. idem. Cato c. 2 de R. R. *Cum tempestates pluviæ fuerint, centones, cuculliones, familiam oportuisse sibi sarcire*. Capitol. in Vero c. 4 *Vt vagaretur nocte per tabernas ac lupanaria obtecto capite cucullione vulgari viatorio*.

¶ Cucullātus, *a, um*, cucullo tectus, item, quod cucullum habet; ut, *Vestis cucullata*, apud Isidorum 19, 24 münchskutte. *Saga cucullata*, Colum. 11, 1 quibus tegumentum capitis assutum.

Bardocucullus, vide supra *Bardi*.

CVCVLVS, κόκκυξ, de genere accipitrum est, ein kuckuck. Plinius 18, 26 *alitem* vocat *temporarium*. Avis est timida; ideoque nec proprium sibi struit nidum, nec pullos suos excludit, sed ovum suum in alieno, ac plerumque corrucæ deponit nido. Fœtus autem postеaquam exclusus est, pullis cæteris cibos omnes præripit, deinde una cum matre devorat. Ita quidem vulgo ex Plin. 10, 9 s. 11 & 15 ex Aristotel. lib. 9 de Nat. animalium. ¶ 2. Per convicium *Cuculi appellantur*, qui insulso ac inordinato sermone molesti sunt. Item, socordes ac desides, & qui sero ac intempestive quid faciunt; tum qui nobiles quidem, sed inertes atque degeneres; item qui in re turpi deprehensi; denique qui ex quavis caussa digni opprobrio. Vide Lambinum & præsertim Torrentium ad Horat. 1 sat. 7, 31, ubi ait: *Magna compellans voce cuculum*. ¶ 3. *Cuculos* etiam vocarunt eos, qui cum uxorem haberent domi, alias tamen amarent, v. Plaut. Asin. 5, 2, 73, & Pseud. 1, 1, 94. In caussa est, quod avis ea in alieno pariat nido, ac pulli ejus ab aliis educentur avibus: qua de re Antigon. Carystius in Narrat. Mirabil. mem. 1 & 9, 10. Ex Horatio & Plauto apparet, mediam in *Cuculus* produci: aliqui tamen corripiunt. vid. Gloneri Prosod. p. 85. Et hinc

¶ Cuculo, *are*, schreyen wie ein kuckuck. Autor Philomelæ v. 35 *Et cŭcŭli cŭcŭlant*.

CVCVMA, *æ*, f. ahenum aquæ calefaciundæ, superne angustum & cum porrecto collo, küpferne blase, kessel. Petron. c. 135 *Cucumam ingentem foco apposuit*. Mentio fit etiam l. 1 § 3 Dig. ad leg. Corn. de sic. Sed synecdochice Martiali 10 epigr. 79 integrum balneum est, privatum tamen & parvum, cujus calidæ vel cucuma sufficiat.

¶ Cucumŭla, *æ*, f. diminut. Petron. c. 136 *Cervix cucumulæ*.

¶ Cucumella, *æ*, f. aliud diminut. l. 17 Dig. Si servitus vind. § 1. Sed variant ibidem libri.

CVCVMIS, & Cucumer, *ĕris*, m. a *curvore* dicitur, Varrone auctore, L. L. 4, 21. plur. *Cucumeres*, kleine kürbse, oder gurcken; macerantur & condiuntur, ut ad carnes assas esui esse possint. Virg. Georg. 4, 121 *Tortusque per herbam Cresceret in ventrem cucumis, nec sera comantem &c.* Plinius etiam hujus *cucumis, cucumi, cucumim* declinavit; exempla vide 19, 12; & 20, 1 & 9. ¶ 2. *Cucumis marinus*, colore & odore cucumeri terrestri similis. Plin. 9, 2; & 32, 11. Vulgo piscem intelligunt; Harduinus autem fruticem marinum.

¶ Cucumerarium, *i*, n. ein kürbis-beet. Vulg. Interpr. Esa. 1, 8. conf. Tertull. adv. Iudæos c. 3 & 13; & adv. Marc. 2, 23.

CVCVRBĪTA, *æ*, f. kürbis. Plin. 19, 5 *Cucurbitarum numerosior usus*. Propert. 4, 2, 43 *Cæruleus, cucumis, tumidoque cucurbita ventre*. Proverbio *Lippire cucurbitas* dicuntur hebetes & stupidi, quemadmodum *caput cucurbitæ habere* stolidum & vecordem dixit Apulejus 1 Milesf. *Hem*, inquit, *nos cucurbitæ caput non habemus, ut pro te moriamur*. *Abi & cucurbitas pinge*. Ἄπελθε, καὶ τὰς κολοκύνθας γράφε, τούτων γὰρ οὐδὲν ἐπίστασαι, vox Apollodori Architecti ad Hadrianum juvenem, inepte de illius arte judicantem, cum ille forte cum Trajano de ea ageret. Scite autem cucurbitas paullo ante pinxerat Hadrianus. Dio l. 69 p. 789. ¶ 2. *Cucurbita* instrumentum medicum vid. statim *Cucurbitula*.

¶ Cucurbitŭla, *æ*, f. diminut. ¶ 2. Quo nomine & ventosam dicunt, qua in scarificatione sanguis educitur, sive vasculum, quod

cuti cum flamma affigi solet, ein schröpff-kopff, laß-kopff. *Sanguinem cucurbitulis educere*, köpffe setzen, schröpffen. Iuvenal. 14, 57 *Vacuumque cerebro lampridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?* De quo versu vide Heinf. Dissert. de Apocolocynthosi Senecæ. Duplici autem cucurbitularum genere usi veteres, æreis & corneis. v. Celsus 2, 11 *de sanguinis detractione per cucurbitulas.* Apud Plin. Valer. 2, 28 etiam *Cucurbitella* legitur.

¶ Cucurbitinus, *a, um*, quod cucurbitæ refert similitudinem: ut, *Pira cucurbitina*, Cato c. 7.

¶ Cucurbito, *are*, schropfen. Gloss. lat. gr. *Cucurbitas*, σικύας. ¶ 2. *Cucurbitare* dominos vasalli dicuntur, qui eorundem uxores corrumpunt. Salmuth. ad Panciroll. deperd. p. 214, Dilher. disp. Philolog. Tom. 1 p. 349.

¶ Cucurbitatio, *ōnis*, f. das schröpffen. Cæl. Aurel. Tard. 2, 1.

CVCVRIO, *ire*, glucken, locken wie ein hahn, krähen. Auctor Philomelæ v. 25 *Cucurire solet gallus, gallina gracillat.*

CVCVTIVM, *i*, n. vestimenti genus, vel, ut Casaubonus censet, cucullorum species, eine kutte, hülle. Treb. Pollio in Claudio c. 17 *Cucutia villosa duo*, vid. Interpretes. Meursio *cuculia* legere placet.

CVDO, *cudi, cusum, cudere*, schlagen, schmieden. *Cudere argentum*, münzen. In Ter. Heaut. 4, 4, 15 idem est ac comparando argento dare operam. *Cudere frumenta*, dreschen, Colum. 2, 10. Ter. Eun. 2, 3, 89 *In me hæc cudetur faba*, das spiel wird über mich auslauffen. Vide Donatum ibi. ¶ 2. Diomedes, Charisius & Phocas formant præteritum *Cusi*; cum aliis Priscianus p. 889 mavult *Cudi* propter *Excudit* Virgilii Æn. 1, 174.

¶ Cusor, *are*, frequentat. apud eundem Priscian. p. 890.

¶ Cusor, *ōris*, m. qui monetas cudit, ein münz-schläger. Gloss. gr. lat. ἐλατὴς χρυσοῦ ἢ ἄλλης ὕλης, *Cusor*. L. 1 Cod. de Excusat. artif. inter alios artifices etiam sunt *cusores*. Romæ monetæ omnis generis cusoribus præerant triumviri mensarii, de quibus Liv. 23, 21, &c.

Composita:

¶ Accūdo, vel Adcudo, *ĕre*, zusammen oder darzu schmieden. Metaph. *Tres nummos accudere possim, ut triginta sint:* Plaut. Merc. 2, 3, 96.

Apilascus, *ūdis*, vide supra in A.

¶ Concūdo, *ĕre*, apud Firmicum.

¶ Excūdo, *ĕre*, ausarbeiten, fertigen, herausschlagen. Cic. Att. 15, 27 *Tibi de gloria excudam aliquid, quod latetat in thesauris tuis*, i. e. componam. Quo pertinet illud Plinii 1 epist. 3 *Effinge aliquid atque excude, quod sit perpetuo tuum.* Virg. Æn. 6, 847 *Excudent alii spirantia mollius æra:* i. e. elaborabunt, effingent. Idem Æn. 1, 174 *Ac primum silicis scintillam excudit Achates:* EXCVDIT, *feriendo elicit: quia* CVDERE *est ferire*, ad eum locum Servius scribit.

¶ Excūsus, *a, um*, geschlagen, getrauet, gedruckt.

¶ Excusio, *ōnis*, f. die ausfertigung, prägung, apud Apulej.

¶ Excūsor, *ōris*, m. vocari potest, ein bildgiesser, kupfferstecher, drucker. Quintil. 2, 21 eum ita vocat, cujus ars dicitur χαλκευτικὴ, qui non statuas, sed vasa efficit.

¶ Incudo, *ĕre*, cudendo aspetare vel imprimere, einhauen, eindrägen. Hinc

¶ Incusus, *a, um*, eingehauen, eingeprägt. Pers. sat. 2, 52 *Incusa auro dona.* Virg. Georg. 1, 275 *Lapidemque reverteris Incusum, aut atræ massam picis urbe reportat:* einen gepickten oder geschärfften mühlstein.

¶ Incus, *incūdis*, in qua aliquid cuditur, ein amboß. Virg. Georg. 2 extr. *Impositos duris crepitare incudibus enses.* Translate Horat. in arte v. 441 *Et male tornatos incudi reddere versus:* hoc est, denuo componere & perpolire. Sidon. 8, 4 *Versus a meditationis incude adhuc calidi.* Idem 4, 1 *Philosophica incude formatus.* Prov. *Inter malleum & incudem esse* dicuntur, qui anxietatibus & malis premuntur, im gedränge seyn; vide Chiliadas.

¶ Percūdo, *ĕre*, durchhacken, durchschlagen. Colum. 8, 5 *Die undevicesimo* (aviarius) *animadvertat, an pulli vostellis ova perecuderint, & auscultetur si pipiant.*

¶ Procūdo, *ĕre*, probe cudere, ut Servius exponit, zurichten, schmieden Hinc ad alia eleganter transfertur: ut, *Procudere dolos*, i. e. effingere, Plaut. Pseud. 2, 2, 20. *Procudere linguam*, Cic. de Orat. 3, 30 extr. *Non enim solum acuenda nobis; nec procudenda lingua est, sed onerandum complendumque pectus maximarum rerum & plurimarum suavitate, copia, varietate.* ¶ 2. Est & producere, & longius ampliusque efficere aliquid, erläuern, quemadmodum fabri cudendo malleis ferrum extendunt. Lucret. 5, 1263 *Quamvis in acuta & tenuia posse Mucronum duci fastigia procudendo.* Virg. Georg. 1, 261 *Durum procudit arator Vomeris obtusi dentem:* i. e. cudendo extenuat, producit tundendo, ut Servius interpretatur. Varro apud Nonium 2, 677 *Legendo aut scribendo vitam procudito*, id est, producito, longiorem effice. ¶ 3. Hinc & pro gignere ac propagare usurpatur. Lucret. 2, 1112 *Terreno corpore terra Crescit, & ignem ignes procudunt, æthereque æther:* Sic *Procudere sæcla, prolem*, Idem dixit 5, 848 & v. 854.

¶ Recudo, *ĕre*, umschmieden. Laudatur Varro: *Ut solent ii, qui vetera metalla recudunt.* Et Manil. 1 5 p. 114.

¶ Succūdo, vel subcudo, *ĕre*, darzwischen schlagen. Varro L. L. 4, 24 *Succuderunt Gali e ferro sub id vocabulum* (de lorica loquitur) *ex annulis ferream tunicam.*

¶ Subscus, *ūdis*, f. ut Incus; id nempe quod sub, subtus vel super cuditur, ein band, riegel, klammer. Pacuvius apud Festum: *Nec ulla subscus cohibet compagem.* Cato de R. R. c. 18 *Subscudes iligneas adindere.* Subscudes, suscudes & subcudes lignea sunt vel ferrea retinacula, quibus duo ligna vel asseres inter se vinciuntur. *Subscudibus & fecuriculis compingi*, Vitruvius dixit 4, 7. v. Securicula. Et Arnob. lib. 6 p. 202 *Ab ruinarum casibus & dissolutionis subscudibus & catenis uncis atque ansatis retentari.* Sed *Subscudines* plurali numero apud Augustin. legitur l. 15 de Civ. D. *Ferrea subscus*, Vitruvio 10, 10, quæ molam sustinet, vide Baldi Lex. Vitr. p. 119.

CVDON, *ōnis*, m. pelliis cruda & dura, qua capita teguntur adversus ictus vice galeæ, cujus usus etiamnum apud Hibernos durat; legunt & *Codio*. Nam græce κώδιον *corium* est. Silius 8, 494 *Capiti cudone ferino sat cautum.* Idem 16, 59 *Scipio contorquens hastam, cudone comantes Dejecit crines.*

CVIAS, *ātis*, o. pronomen interrogativum, cujus nationis, seu gentis, secte? *Cujas es?* wo bist du her? Respondere debet, *sum Germanus, Gallus, Italus, &c.* Cic. Tusc. 5, 37 *Socrates, cum interrogaretur, cujatem se esse diceret, Mundanum inquit; totius enim mundi se incolam & civem arbitrabatur.* Apul. 1 Milef. post init. *ut prius noveritis, qui sim, & cujatis*, subaudi *gentis:* & lib. 8 p. 212 *præconem rogat, cujatis essem.*

¶ Cujus, cuja, cujum, antiquum, wessen. Ter. And. 4, 4, 24 *Cujum puerum hic apposuisti?* Nunc usitatius dicimus, *cujus puerum &c.* Virg. ecl. 3, 1 *Cujum pecus? an Meliboei?* Plura exempla ex Cicerone, Terentio, Plauto & aliis congessit Ol. Borrich. in Cogit. de L. L. p. 77 seq.

Cujuscemodi, Cujusmodi &c. vide *Modus.*

¶ Cujusvis, Cujavis, Cujumvis, ein ieder. Apul. Apol. *Cujavis oratio.*

CVLBICIO, *ōnis*, f. dictus affectus stranguriæ similis, die harnwinde. Gloss. gr. l. στραγγουρία, *Culbicio.*

CVLCĪTA, *æ*, f. omne stragulum, in quo quiescitur, dicta ab inculcando; ein banck-pfül, polster. *Culcita plumea*, Cic. Tusc. 3, 19, ein federn-pfül. Sic Gronov. edidit: vulgo *Culcitra*, invitis Criticis. Vide Manut. Otthograph. & Torrentium ad Suet. Tib. c. 54, ubi Tranquillus: *Druso adeo alimenta subdulcia, ut tumentum e culcita tentaverit mondere.* Sen. epist. 87 *Culcita in terra jacet, ego in culcita.* Et epist. 108 *Laudare solebat Attalus culcitam, quæ resisteret corpori.* Adi & Festum, & Plaut. Mil. 4, 4, 42, &c. Et Vlp. l. 25 § 4 ff. de auro & arg. leg.

¶ Culcitula, vel Culcitella, *æ*, f. dimin. Plaut. Most. 4, 2, 14 *Suam culcitellam oportet* scil. *nosse.* Eodem modo Dolabella C. Cæsarem, qui audiebat Delicium Nicomedis, appellare solebat *spondam regiæ lectica*, vid. Lipsi. Ant. Lect. 2, 9.

¶ Culcitrārius, *i*, m. qui culcitas facit & vendit, ein polstermacher. Diomed. lib. 1 p. 313.

CVLEST, pro *quale est*, Plautus Amph. 1, 3, 39 apud Nonium 3, 56. vid. Taubm. p. 48.

CVLEVS, *i*, m. uter, sive saccus coriaceus, ein schlauch, lederner sack. In Gloss. *Culeus* & *Culleus*, scribitur, & δέκος βοὸς, item ἀσκὸς ταυρίου explicatur. *Parricidæ in culeum vivi insuebantur* atque in mare vel flumen dejiciebantur. v. Cicero pro Rosc. Am. c. 11, Sen. de Clement. c. 23, Suet. Ner. c. 45 & Aug. c. 30, ubi vide Casaub. & Bernegg. itemque Lipsi. ad allegatum Senecæ locum, nec non Colerum; Turneb. Adv. 13, 13. Tandem hoc mutatum est, cæptumque, ut darentur ad bestias, aut vivi exurerentur. Julius Paulus Sententt. 5, 24. ¶ 2. *Culeus* cum utribus jungitur, inter vasa militaria, trajiciendo amni, apud Nepot. 18, 8, 7. ¶ 3. Est & *Culeus* mensuræ majoris nomen continentis amphoras vicenas. vid. Dalechamp. ad Plin. 14, 32.

¶ Culeum, *i*, vel Culleum, n. idem quod *Culeus* notione tertia. Varro R. R. 1, 2 *In eo agro aliquotfariam in singula jugera dena cullea vini sunt.*

¶ Culeŏla, *orum*, n. pl. cortices sunt nucum viridium, grüne nußschalen, a similitudine culeorum vini. Et etiam Cic. Att. 6, 3 p. 614. Græv. hoc nomen. Sed dubium, propriumne, an appellativum. Iunius laudat Gloss. *Culleola publica*, τριβὰς, ἑταιρίσεια, λεταιρισεῖα. Ut eadem mente, qua *scortum*, quod & ipsum e corio, appelletur. Festus.

¶ Culearis, *e*, ut, *Dolium culeare*, quod culei capax est, Cato c. 112. v. *Culeus* n. 3.

¶ Cŭlullus, *i*, m. urceolus, ein wein-krauß, krug, humpe. Horat. in Arte v. 434 *Reges dicuntur multis urgere cullullis, Et torquere mero, quem perspexisse laborant; An sit amicitia dignus:* sie sehen ihm mit grossen gläsern zu. Add. 1 od. 31, 11 *Aureis cullullis vina exsiccare.*

CVLEX, *ĭcis*, m. vermiculus omnis alatus, eine mücke. Differentiæ eorum plures; alii enim *culices ficarii* dicuntur, quos κωνωπες vocat Aristoteles, alii *muliones* dicuntur. Plin. 11, naturam mirarus, *tot*, inquit, *sensus collocavit in culice.* Horat. 1 sat. 5, 14 *mali culices*, id est, molesti. *Culices pati rotundos*, Hadrianus dixit apud Spartianum in Vita c. 16. Proverb. *Culicem elephanti conferre*, de iniqua rerum minimarum cum maximis comparatione.

¶ Culĭcŭlus, *i*, m. diminut. Gloss. Cyrilli *Culiculus*, κωνώπιον.

¶ Culicāre, *is*, n. idem quod *Conopeum*, de quo supra.

¶ Culiciarius Apollo in Attica celebatur, quod infestos culices ex agris propulsaret. vid. Alex. ab Alex. 1, 13 & 15.

CVLIGNA, *æ*, f. vas potorium a græco κύλιχνος, Cato c. 132 & Fest.

CVLĪNA, *æ*, f. ab igne colendo; vel quasi *calina* a calendo dicta, quo nomine dicebatur in villa locus, ubi versabatur familia, & ubi focus & Lares erant, die küche. Vnde & Laribus sacra juxta Servium. Varro de R. R. 1, 13, & Colum. 1, 6. Martial. 10 epigr. 66 *Faciem nigra violare culina.* ¶ 2. Accipitur & pro latrina sive fœcessu, ein abtritt, heimlich gemach. Vet. Gloss. ἀφεδεῶν, *Culina.* Atqui ἀφεδεὼν, cloaca sive latrina est. Eædem Glossæ: ἀπόπατος, *culina.* Isidorus quoque *Culinam*, in Glossis *Latrinam*, *Sceessum*, interpretatur. Petron. c. 2 *Qui inter hæc nutriuntur, non magis sapere possunt, quam bene olere, qui in culina habitant.* Varro de L. L. 4, 25 *Lavatrinam* & *culinam* conjungit: *Truæ*, inquit, *quæ culina in lavatrinam aquam fundunt.* Deinde a coquendo *Coquina*, Sipontinus. ¶ 3. *Sunt in suburbanis loca publica, inopum destinata funeribus, quæ culinas appellant*, Aggenus in Front. de Limit. p. 60. Conf. Kirchman. de fun. Rom. 2, 24 p. 188; & Festus.

¶ Culina

¶ Culinarius, *i*, m. coquus, der koch. Scrib. Largus Compositione 230 *Lixivia, qua culinarii utuntur.*

¶ Culinaria, *orum*, n. plur. küchen-geräth.

CVLIX, *icis*, herba est, qua trita semen cucumerum maceratum seri jubent, ut sine semine nascantur, Plin. 19, 5.

CVLMEN, *inis*, n. a *culmis* dictum, quia vereres culmo sive stramine ædificia tegebant; vel a *Columen* per syncopen, der forst des hauses, giebel, dach-spitze. Virg. ecl. 1, 69 *Pauperis & tuguri congestum cespite culmen.* Et v. 83 *Et jam summa procul villarum culmina fumant.* Sed & ad alia tecta transfertur. *Culmen ædis Iovis fulmine ictum*, Liv. 27, 4. ¶ 2. Per metaphoram, pro eminentia, dignitate atque fastigio, quo excedimus alios, dicitur, die höheit, würde. Apul. 3 Florid. *Quid ergo superest ad honoris mei tribunal & culmen, ad laudis meæ cumulum?* Ita *regale culmen* pro majestate regia apud Claudian. 6 conf. Honor. v. 64 legimus. Plin. 9, 35 *Principium ergo culmenque omnium rerum pretii margaritæ tenent.* Sic, *pervenire ad culmen*, i. e. ad summum, idem dixit. Virg. Æn 2, 290 *Ruit alto a culmine Troja:* Vbi Servius; *Vel a dignitate sua, vel a tectis suis. Nam ideo dixit culmina, tecta, quia veteres de culmo ædificia protegebant.* Vide eumdem etiam ad eclog. 2. ¶ 3. *Culmen* pro *culmo* posuit Ovidius Fast. 4, 734 *Duræ culmen inane fabæ.*

¶ Culminius, *a, um*, adject. zugespitzt; ut, *Culminia olea*, Colum. 5, 8; & 12, 49. (Purant rectius dici *Cominiam*, de qua supra). Sic *Culminia bacca*, Idem 12, 52.

¶ Culmĭno, *are*, culmen facere, attollere, erhöhen. Mart. Capella lib. 9 p. 309 *Quæ senatum lumina Deûm verendo culminatis vertice.*

CVLMVS, *i*, m. calamus frumenti, qui a radice ad spicam protenditur, der halm, strohhalm. *Geniculato culmo crecta herba*, Cic. de Senect. c. 15. Virg. Georg. 1, 111 *Negravidis procumbat culmus aristis.* Lucan. 6, 9 *Nondum surgentibus altam In segetem culmis. Homo tam bene culmo quam auro tegitur*, Sen. epist. 8. *E culmo spicam conjicere*, id est, ex senectute judicare de juventa. Vide Chiliad.

¶ Culmōtus, *a, um*, das einen halm oder stengel hat. Sidon. Carm. 9, 72 *Madere Culmosos viridi cruore fratres.*

CVLPA, *æ*, f. noxa, crimen, schuld, mishandlung, versehen. Ter. Eun. 5, 6, 10 *Quicquid hujus factum est, culpa non factum est mea*, da habe ich keine schuld dran. Idem c. l. 2, 3, 96 *Ne post conferas culpam in me. Culpam in aliquem transferre*, Idem And. 2, 3, 5, die schuld auf einen werfen oder schieben. Cic. fam. 6, 2 *Ferenda est fortuna, præsertim, quæ absit a culpa.* Et 12, 22 *Quicquid acciderit, a quo mea culpa absit, animo ferri foro.* Contra ferre ea molestissime hominem dicunt, quæ ipsorum culpa contracta sunt. Idem pro Rosc. Am. c. 16 extr. *Vitio & culpæ dare alicui aliquid. Culpam præstare*, sicut *præstare dolum, vitium.* Cicero fam. 6, 1 *Simus ea acute, ut nihil invita nobis præstandum putemus præter culpam.* Et 9, 16 *Video Philosophis placuisse, nihil esse sapientis præstare, nisi culpam.* Vide & 5 epist. ult. & 6, 4; & ad Q. Fratr. 1, 1 *Commereri culpam*, est, contraxisse culpam, ideoque & castigationem sive pœnam commeritum esse; Vsus Plaut. Aul. 4, 10, 8, & Capt. 2, 3, 43. Tandem Horat. 4 od. 5, 24 vere dixit: *Culpam pœna premit comes.*

¶ Culpo, *avi, atum, āre*, tadeln, straffen. Colum. prine. Operis: *Audio culpantes agrorum infœcunditatem.* Publius in Mimis: *Feras, non culpes, quod mutari non potest.* Ovid. 2 Am. 4, 21 *Est etiam, quæ me patem, & mea carmina culpet.*

¶ Culpātus, *a, um*, beschuldiget, tadelhafft. Hinc Comp. Gell. 11, 7 *Molestius culpatiusque esse arbitror, verba nova, incognita, inaudita dicere, quam invulgata & sordentia.*

¶ Culpate, adverb. idem, unde *Culpatius* apud Celsum.

¶ Culpātio, *ōnis*, f. die beschuldigung. Gell. 10, 22 *Ne ipsi quoque culpationes hujuscemodi mereamur.*

¶ Culpābilis, *e*, strafbar, zu tadeln. Apul. Apolog. *Culpabile judicandum est.* Arnob. lib. 7 p. 222 *Opinio culpabilis.* Salvian. de Gubern. Dei 4 p. 110 *Sed hoc culpabilior tu, quam ille.* Et Tertull. ad Vxor. 2, 1 *Tanto culpabilius est.*

¶ Culpabiliter, adverb. idem. Symmach. 9 epist. 43 *Nolo existimes, culpabiliter ad me esse perlatum, quod &c.* hoc est, in malam partem, cum criminatione. Augustin. de Genes. ad lit. 11, 9 *Quicquid culpabiliter diligeret.* Paulinus Nol. epist 39 (vet. ed. 30) n. 4 *Nos culpabilius insulsi.*

¶ Culpīto, *are*, frequente. Plaut. Cist. 2, 1, 19 *Ne jusjurandum nostrum quisquam culpitet.*

¶ Conculpo, *are*, culpare, ICr. in Digest.

¶ Deculpatus, *a, um*, verworffen. Gell. 19, 10 *Dehonestum tibi deculpatumque hoc verbum videtur. Deculpatum*, id est, damnatum vel culpæ notis compunctum. Critici enim recensentes libros, quod minus recte positum, nota insignebant: quas *Culpas* vocabant. Qua de re multa Scaliger Notis ad Varronem de R. R. itemque Wowerius de Polymathia c. 17.

¶ Deculpario, *ōnis*, f. die verwerffung, scheltung. August.

¶ Diſculpo, *are*, rechtfertigen, entschuldigen; esse dicitur Plauti.

¶ Inculpatus, *a, um*, qui caret culpa, unsträfflich, untadelhafft; ut, *Comes inculpata Minervæ*, scil. noctua, Ovid. Met. 2, 588. *Omnis culpæ privatio inculpatum facit*, Gell. 1, 5 *Mores inculpati*, ein wandel ohne fehl. *Vita inculpatissima*, Idem Gell. 14, 2.

¶ Inculpatim, adverb. idem. L. 20 Cod. Theod. de palatin. sacrar. largit. *Qui inculpatim ad calcem terminumque militiæ pervenerint.*

¶ Inculpābilis, *e*, inculpatus. Solin. c. 30 (al. 43) de Æthiopia, *Hyacinthus lapis pretiosus, siquidem inculpabilis inveniatur.* Prudent. Apotheos. v. 951 *Inculpabile Numen.* Avienus in virgine Arati v. 280 *Pro manere morum Inculpabilium nomen dedit omnibus astris.*

¶ Inculpabiliter, adverb. idem. Sarisb. 1, 4 *Inculpabiliter profecisti.*

CVLTER, *tri*, m. & Cultrum, *i*, n. ein messer. *Acutum cultrum habeo*, Plaut. Epid. 2, 2, 2. *Virginius, ab lanio cultro arrepto, pectus puellæ transfigit.* Liv. 3, 48. Horat. 1 sat. 9, 74 *Fugit improbus, ac me sub cultro linquit*, h. e. in periculo. *Culter tensorius*, Cic. Offic. 2, 7, ein balbier- oder scheermesser. *Culter venatorius*, Suet. Aug. c. 19, & Claudio c. 13, ein weidmesser, hirschfänger. Neutro genere est in Gloss. Vet. *Cultrum κοπὶς, ἡ μάχαιρα, σφαγίς.* Addunt quidam Propertium 4, 5, 72, sed variant libri, & vel *clavstra* legunt. *Cultra* autem minus illi versui conveniunt. Iuvenal. 12, 84 *Sertaque debita & farra imponite cultris*; Vbi Scholiast. inedit. *Cultrum*, inquit, *est genus patinæ, quæ in ministeriis templi adhibebatur.* ¶ 2. Est & instrumentum arandi, das pflug-eisen. *Culter vocatur, prædensorn terram secans, &c.* Plin. 18, 18. Hinc apud Vitruv. 10, 10 & 14 *in cultrum* vel *in cultro collocare*, de iis dicitur, quæ recto situ ad perpendiculum posita sunt. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 33.

¶ Cultellus, *i*, m. dimin. Horat. 1 epist. 7, 51 *Cultello pugnare ungues.* Plin. 12, 25 *Incidituv vitro, lapide, ossisve cultellis.* Pallad. 1 extr. *Præparemus cultellos curvos minores, per quos novellis arboribus farculi acridi aut exsiantes facilius amputentur.*

¶ Cultellŭlus, *i*, m. aliud diminut. Solin. c. 38 *Cultelluli effcia.*

¶ Cultello, *are*, ad perpendiculum constituere, gleich richten, gleich abmessen. *Cultellare agrum eminentiorem, & ad planitiei redigere æqualitatem*, apud Frontin. de Limit. p. 43, idem est ac cogitare, clivorum inæqualitatem planam esse. conf. Hygin. p. 178, & Gœsii Ind. sub voce *Cultellare.* Item Borrich. Cogit. p. 79.

¶ Cultellātus, *a, um*, scharff wie ein messer. *Dorsa anthiæ piscis cultellata*, Plin. 32, 2. Id. 8, 25 f. 38 dixerat, *cultellata spina in dorso Delphini.* Laudatur similitudo non inepta nescio cujus *Vt palma, quæ cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu; sed fructum habet dulcissimum: itidem eruditio & virtus aditum habent difficilem, sed fructum dulcissimum.* Apud Hyginum Gœsii pag. 214 *Cultellatus lapis* est, qui pentagoni recipit rationem, ein fünffeckichter stein.

¶ Cultratus, *a, um*, idem. Plin. 13, 4 *Folia cultrato mucrone.*

¶ Cultrarius, *i*, m. victimarius, qui victimam immolat, Suet. Calig. c. 32, ein opfer-schlächter. ¶ 2. ein messer-schmied. Vet. Inscriptio apud Gruter. p. 640 n. 11 Q. TIBVRTI Q. L. MENOLANI CVLTRARII OSSA HEIC SITA SVNT. Vbi appictos cultros vides, non dissimiles iis, quibus nostri victores utuntur.

¶ Cultellārius, *i*, m. ein messerschmied, in Gloss. gr. lat. μαχαιροποιός.

¶ Subcultro, *are*, cultello concidere, zerschneiden. Apicius 4, 2 *Subcultrare pulpas.*

¶ Subcultratus, *a, um*, zerschnitten. Idem 8, 8 *Thymum subcultratum.*

Cultio, cultura, cultus, &c. vide *Colo*, Cululus, *Culeus.*

CVLVS, *i*, m. idem quod podex, sed obscœnius, ut videtur, a græco κῶλος. Catull. carm. 23, 19 *culus pavior salillo.* Vsus idem est carm. 95 & 96 ad Æmilium & Vectium, ubi vide. Sæpe & Martialis, ut, *culus macer*, 3 epigr. 98 *culus tritior*, 9 epigr. 58.

CVM, præpositio, vim habet societatis & convenientiæ cum persona & re, mit, sammt, e. g. *Cum alio consentire.* Nepos 19, 2, 2. *Audire cum severitate, cum voluptate*, Cic. Orat. c. 52 *Venire cum magna calamitate & pernicie civitatis*, zu grossem unglück und schaden. Id. Verr. 3, 24. Cic. ad Q. Frat. 1, 2 *Certo scio, te feciſſe cum causſa*, h. e. non sine causa. Nepos 12, 3, 1 *Quod Cbabrias adversum regem bellum gereret cum Ægyptiis*, hoc est, iocius & auxiliator Ægyptiorum. Cic. fam. 1, 1 *Esse cum imperio*, commandiren. *Esse cum testate*, macht haben, Idem de Invent. 1, 25 *Cum bona gratia aliquem dimittere*, Idem de Fato c. 4, einen in guten von sich lassen. *Cum aliquo facere*, est, ejus partes sequi, es mit ihm halten; Cic. Att. 6, 8 *Cum Cæsare Lentulum consulem facere.* Nepos 17, 2, 5 *Cum animadverteret, Deorum nomen facere secum.* ¶ 2. Elegans formula est: *Cum eo mihi omnia sunt*, i. e. conjunctissimus mihi est. Cic. fam. 13, 1 *Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt; nisi quodin Philosophia vehementer abeo dissimile.* Contra Idem Att. 12, 17 *Mihi ante ædilitatem meam nihil erat cum Cornificio:* Nempe significat, se eo familiariter haud usum, er habe keine freundschafft oder gemeinschafft mit ihm gehabt. Plaut. Cal. 2, 2, 12 *Nam vicinam neminem amo merito magis, quam te; Nec quacum plura sunt mihi, quæ ego velim. Plura*, nempe *communia*: hoc enim in hoc elliptico dicendi genere subaudiendum est. v. Gron. ad h. l. Ita Sen. epist. 12 *Quid tibi cum alieno?* ¶ 3. In exceptionibus, cum restringimus aliquid ad quandam conditionem seu legem, invenirur hæc formula *cum eo*, felchergestalt, mit dem bedinge, doch so. Cic. Att. 6, 1 p. 574 Græv. *Sit sane, quoniam ita tu vis, sed tamen cum eo, quod sine peccato meo sint.* Liv 8, 14 *Lavinii civitas data, sacraque sua reddita, cum eo, ut ædes Iunonis communis Laviniis, cum Pop. Rom. esset.* & p. p. *Antium nova colonia missa, cum eo, ut Antiatibus permitteretur* &c. Colum. de re Rust. 5, 1 *Obsequar voluntati tuæ cum eo, ne dubites, id opus geometrarum magis esse, quam rusticorum.* conf. Cell. 2, 17; 3, 5 & 22; 4, 6; 7, 2 & 27, &c. ¶ 4. Sæpe cum elegantia quadam veteri additur hæc præpositio, ubi abesse poterat in significatione instrumenti, vel medii, vel temporis, ubi & Germanorum lingua suum mit addit. Cic. pro Cæcina c. 9 *Advenientem cum ferro invadere.* Idem de N. D. 2, 23 *Agere vel moliri cum labore operoso.* Catull. 62, 19 *Bona cum bona Nubit alite virgo.* Cic. Off. 3, 31 *Accurrisse Romam, & cum prima luce Pomponii domum venisse dicitur.* Etiam Ter. Adelph. 5, 3, 55 *Cum primo lucu*, quod est δεξαικῶς, pro *luce*: & Sallust. Iug. c. 106 *Cum ortu solis.* Plin. H. N. 12, 7 f. 19 *Vehicula cum culeis onusta.* Quin Cic. Verr. 1, 8 *Fiscus complures cum pecunia Siciliensi.* Et Varro de L. L. 4 p. 9, 21 *Tera cum R uno scripta in augurum libreis.* Plin. 2 epist. 19 *Quæ scripsimus cum labore, etiam cum labore audiri putemus.* Imperator Procem. Inst. § 2 *Quorum utramque viam cum summis vigiliis summaque providentia, annuente Deo, confeci.* Vide & Indicem Lucretianum Gifanii: Itemque Scalig. poet. 4, 34, ubi nonnihil de Pleonasmi hoc genere meminit. ¶ 5. Aliquando idem est quod *contra.* Sallust. Iug. c. *Bellum cum Iugurtha gessit*, i. e. contra.

Et ita passim in *belligerandis* formulis. ¶ 6. *Cum* efficit Syllepsin casuum, ubi ejus loco *Et* poni debuisset. Ita Cic. fam. 14, 7 *Me cum similibus nostri Remp. defensuros*, i. e. *Me & similes*. Sallust. Iug. c. 101 *Bocchus cum peditibus invadunt*. Liv. 21, 60 *Dux cum aliquot principibus capiuntur*. Nep. 19, 2, 2 *Demosthenes cum cæteris erant expulsi*, conf. 22, 1, 5. vid. Gron. ad Liv. 21, 60 & 22, 21 Bentlej. ad Hor. 1 S. 7, 20, Burm. ad Ovid. Met. 1, 320. ¶ 7. Distributivis formulis eleganter inservit. Cic. Verr. 3, 47 *In jugere agri Leontini medimnum fere tritici seritur, perpetua atque æquabili satione. Ager efficit cum octavo bene ut agatur: verum ut omnes DI adjuvent cum decimo, quod si quando accidit, tum fit, ut tantum decumæ sit, quantum severis, hoc est, quot jugera sunt sata, totidem medimna decimæ debeantur*, der acker trägt 8fältig oder 10fältig.

CVM, conjunctio & adverbium, wenn, indem, als, da, dieweil. Quintil. 1, 7 pr. *Illa quoque servata est a multis differentia, ut cum si tempus significaret, per q; si comitem, per c; si vero caussam, per q, ac duas sequentes uu scriberetur*. Diligenter autem discendum est, quando & quibus locutionibus præcedat Indicativum, aut Conjunctivum. Indicativo quoties *quia* aut *quod* aut *quandoquidem* significat. Cic. fam. 21, 25 *Tibi maximas gratias ago, cum tantum meæ literæ potuerunt*, &c. Ter. Phorm. 5, 7, 73 *Ego redigam vos in gratiam, Chreme, hoc fretus, cum de meÏio excessit*, h. e. *quandoquidem*. Et in ejusmodi locutionibus: *Nondum sex menses sunt, cum huc commigravit*, Plaut. Pers. 1, 3, 57. Cic. pro Cluent. c. 9 *Dies nondum decem intercesserant, cum ille alter filius necatur*. Servius ad illud Virg. Æn. 2, 455 *Infelix qua se, cum regna manebant, Sæpius Andromache ferre incomitata solebat*: DVM, inquit, *donec; alii tamen* CVM *legunt: Sed* cum manebant *quomodo dicimus, cum constat*, manebant, *Indicativum esse? Hoc vero sciendum est, quia, quando conjunctio est, necesse est aliquid jungi aut subaudiri. Vt*: cum venirem, vidi illum: *Si autem* cum veniebam *dicamus, aut modus pro modo est, hoc est, indicativus pro conjunctivo: aut etiam* CVM *non erit conjunctio, sed adverbium temporis: & significat*: tempore, quo veniebam. Hæc ille. Observa tamen, Heinsium legere DVM. Nepos 11, 2, 4. *Cum Artaxerxes Ægyptio Regi bellum inferre voluit, Iphicratem ab Atheniensibus petivit Ducem*; id est, tempore, quo bellum inferre voluit. Cic. pro Sulla c. 10 *Difficile est tacere, cum doleas*. ¶ 2. *Cum quidem*, pro etsi, obgleich. Nepos 8, 2 extr. *In secundo prælio cecidit Critias, cum quidem fortissime pugnaret*. Idem 24, 2 pr. *Neque hoc per Senatum efficere potuit, cum quidem Scipio in civitate principatum obtineret*. Eadem vis est, ubi sequitur *tamen* vel *nihilo minus*. Cic. fam. 1, 2 *Cum Cato & Caninius intercessissent, tamen est perscriptum*. Hirt. B. Alex. c. 50 *Cum familiares ejus in illa societate versarentur, nihilo minus oderant eum*. ¶ 3. Accipitur nonnunquam pro *Quando*, Ter. Eun. 3, 3, 16 *Quid habuisset cum perit?* Donatus ibi: *Cum pro Quando*. Et miscentur *quom* h. e. cum, *quoniam* & *quando* sexcenties a librariis. ¶ 4. Interdum pro *Ex quo*. Cic. fam. 15, 14 *Multi anni sunt, cum ille in ære meo est*. Et epist. 16 *Triennium est, cum virtuti nuntium remisisti*. ¶ 5. Porro eleganter *Cum & Tum*, so wohl, als; beydes, und, se invicem in eadem clausula subsequuntur, sed cum differentia quadam; nimirum, ut *cum* quiddam minus, *tum* quiddam majus significet. Cic. Off. 1, 33 *Luxuria cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est*. Hoc quoque hic monent nonnulli, τὸ CVM, cum Indicativo construendum esse. Ac est hac ratione non semel usus quidem Cicero, atque post eum alii etiam. Nepos 11, 3, 2 *Quod cum in aliis rebus declaravit, tum maxime in Amyntæ liberis tuendis*. Plin. Paneg. Traj. c. 74 *Sed cum multa illo die dicta sunt sapienter & graviter, tum vel imprimis*, CREDE NOBIS, CREDE TIBI: Interim tamen hæc observatio perpetua non est. Nam & exempla conjunctivi appositi apud Ciceronem non pauca occurrunt, uti ad Mamertini Maximianum c. 1 observavit Livinejus. Sed neque prima observatio procedit semper. Quod vel illud Ciceronis arguat pro Murena c. 11 *Eorum consilio & periculo, cum Rep. tum etiam rebus nostris perfrui possimus*. Enimvero in Republica aliquid majus est, quam privatorum in rebus atque fortunis. ¶ 6. Sed certa conditione temporis posita, *cum* redditur, wenn, so bald, & *tum* alsdenn. Cic. fam. 16, 2 *Cum recte navigari poterit, tum naviges*. Idem Leg. Manil. c. 6 *Cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur*. conf. fam. 14, 3; & pro Cæl. c. 26, & infra *Tum*. Cic. pro Rosc. Am. c. 35 *Quæ si prodierit, atque adeo* cum *prodierit (scio enim proditurum esse) audiet*. ¶ 7. Notanda enim elegans hujus vocis & veluti transpositra usurpatio, ad hunc modum apud Nepot. 18, 9, 1 *Dimidium spatium confecerat, cum allata est suspicio*; pro, cum dimidium spatium confecisset, tum allata est, & ita persæpe Curtius & Poetæ. ¶ 8. Frequens est etiam genus dicendi concisum, omisso *cum*. Nepos 25, 2 pr. *Atticus adolescens seni Syllæ fuit jucundissimus, senex adolescenti Bruto*: i. e. cum esset adolescens, cum esset senex, &c. ¶ 9. *Cum* & *jam* miscentur a librariis. Burm. ad Calpur. ecl. 1, 88.

Cummaxime, compositum, vide infra in *Magis*.

Cumplurimum, vide *Plus*, Cumprimis, cumprimum, *Prior*.

CVMÆ, *arum*, f. Κύμη, Campaniæ civitas in Italia, a Chalcidensibus (vide supra *Chalcis*) condita: quam Sibyllæ illustrat divinitas, cujus libris pro oraculo Romana usa est prudentia. Silius 8, 532 singulariter extulit: *Linternum & quondam fatorum conscia Cume*, ut sit *Cume, Cumes*. Quamquam & ibi Dausquejus pluraliter *Cumæ* legat. Dictam autem *Cumas* Servius ad Æn. 3, 441 putavit, vel ἀπὸ τῶν κυμάτων, h. e. ab undis, vel ab auspicio mulieris prægnantis, qua conspecta Chalcidenses prope Bajas urbem ibi posuerunt, ἔγκυον enim gravidam Græci dicunt. Liv. 4, 44 extr. *A. V. C.* CCCXXXV *a Campanis Cumæ, quam urbem Græci tum tenebant, capiuntur*.

¶ Cūmæus, *a, um*, adject. Virg. Æn. 3, 441 *Huc ubi delatus Cumæam accesseris urbem*. Idem ecl. 4, 4 *Vltima Cumæi venit jam carminis ætas*, i. e. Sibyllini.

¶ Cumānus, *a, um*, idem; ut *Vates Cumana*, Lucan. 5, 183. *Asinus apud Cumanos*, competit in eos, qui cum sint inepti, tamen apud ignotos habentur in pretio. v. Chil. ex Luciano T. 1 p. 407 Græv. *Cumanum* int. prædium Ciceronis & aliorum v. g. Att. 1, 1 *In Cumano nuper cum mecum Atticus*, &c.

¶ Cumana, *æ*, f. subst. vas fictile sive olla a Cumis, ein topf, irden gefäß. Apic. 4, 2 *Aquam in cumana compones*. Idem 5, 4 *Cumana munda*. conf. 6, 6; & 7, 2. Apud Mart. 14 epigr. 114 dicitur *Cumano pulvere testa*.

¶ Cumanum, *i*, n. caulis species, Plin. 19, 8.

¶ Cumatĭlis, *e*, cæsius sive cæruleus, himmel-blau, wasser-farbe. *Cymatilem* alii dicunt a κῦμα, Plaut. Epid. 2, 2, 49 *Cumatile, aut plumabile, aut cerinum*. Nonius 16, 1 de Colore vestimentorum: *Cumatilis, quasi fluctuum similis*.

CVMBO, *ere*, unde supra *Cubo*, vide Composita.

CVMĔRA, *arum*, f. pl. aut singulare Cumera, *æ*, vas in quo frumenta conduntur, ein korn-kasten. Horat. 1 sat. 1, 53 *Cum tua plus laudes cumeris granaria nostris*. conf. 1 epist. 7, 30 Festus: *Cumeram vocabant antiqui vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia*. Idem *Cumerum appellat*, ein schlagfaß.

CVMĪNVM, *i*, n. & Cyminum, κύμινον, numeratur inter optima legumina, kümmel. *Cuminum sativum*, römisch-kümmel, *Cuminum sylvestre*, ritter-sporn, tertium genus culinis notum, quod in pratis nascitur, wiesen-kümmel, *Cuminum pratense*, v. Plin. 21, 13 & 14. Vsus ejus studiosis confert ad capitis confortationem & flatus educendos. Pers. sat. 5, 55 *Rugosum piper & pallentis grana cumini*. Horat. 1 epist. 19, 18 *Quod si Pallerent casu, biberent exangue cuminum*, pallorem nempe concilians, ut & ipsi imitatores stulti pallere viderentur.

¶ Cumināium, *i*, n. condimentum ex cumino factum, eine kümmelbrühe. Apic. 1, 29 *Cuminatum superfundere*, Id. 4, 2. conf. 3, 21.

¶ Cuminisector, *oris*, m. κυμινοπρίστης, parcus & sordidus, qui nec cumini granum integrum dare sustinet, ein knicker, karger filz, &c. vid. Chiliad.

CVMMIS, *is*, gummi, κόμμι. Cato de R. R. c. 69. vide *Gummi*.

CVMVLVS, *i*, m. acervus, accessio, ein hauf, zugabe. *Magno cumulo augere*, Cic. fam. 13, 63 *Iucundissimæ tuæ literæ cumulum mihi gaudii attulerunt*, Cic. fil. fam. 16, 21. *Cumulus accedit*, Cic. parer ibid. 6, 9. v. Casaub. ad Cic. Att. 1, 16 p. 105. Tac. Hist. 2, 24, 6 *Superbos e Prætorio auxiliisque mille equites, cumulus prosperis, aut subsidium laborantibus, ducebantur*. ¶ 2. Virgilius quoque ad aquam transtulit Æn. 1, 105 *Insequitur cumulo præruptus aquæ mons*. Vbi Servius: CVMVLO, *exuberante fluctu, i. e. altitudine cum cumulo*. Item 2 Æn. de exundante fluvio v. 498 *Fertur in arva furens cumulo*, CVMVLO, i. e. augmento, exuberante fluctu. ¶ 3. *Cumulus* etiam Fabio 6, 1, teste, quibusdam orationis est conclusio, seu epilogus.

¶ Cumulo, *avi, ātum, are*, coacervare, häuffen, vermehren. *Cumulare beneficia*, Plin. 3 epist. 4; *gloriam*, Cic. Off. 1, 32 *Invidiam sibi*, Liv. 3, 12. *Cumulari gaudio*, Cic. fam. 9, 14, sehr erfreuet werden. Claudian. de bello Get. v. 208 *Gaudia præmissi cumulant inopina dolores*.

¶ Cumulātus, *a, um*, überhäufft, angefüllt, groß. Cic. de Orat. 2, 8 ext. *Omni rerum genere cumulata oratio*. Et c. 4 *Vitio cumulatus*. Idem 1, 6 *Omni laude cumulatus orator*. Liv. 2, 47 *Spreta in tempore gloria, interdum cumulatior redit*. Cic. Verr. 3, 50, 1 *Qui si largissimus esse vellet, cumulatiore mensura uteretur*. Cic. de Clar. Orat. c. 4 *Hesiodus beneficia accepta eadem aut cumulatiore adeo mensura reddi jubet*. Ita vero Græce ἔργ. 348 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ τ' ἀποδοῦναι, Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον αἴκε δύνηαι. *Cumulatissimus scelerum*, Plaut. Aul. 5, 16.

¶ Cumulate, adverb. reichlich, häuffig, sattsam, überflüßig; ut, *Cumulate publicanis satisfactum*, Cic. Att. 6, 3 *Cumulatius quid augere*, Idem in Orat. c. 17 pr. *Cumulatissime alicui satisfacere*, Idem fam. 10, 29. *Cumulatissime gratiam referre*, 13, 4. *Cumulatissime polliceri*, lb. epist. 42.

¶ Cumulatim, idem, Varro R. R. 3, 15 *Cumulatim ponere*. Prudent. ἀποθ. v. 721 *Ambesis dapibus cumulatim adgesta redundant Fercula*.

¶ Cumulatio, *ōnis*, f. coacervatio, die häuffung; ut, *Buccarum cumulatio*, pausebacken. Arnob. lib. 3 p. 108.

Composita:

¶ Accumulo, *āre*, aufhäuffen, mehren; ut, *Accumulare acervos pecuniæ*, geld sammlen, Cic. pro Leg. Agr. 2, 22. Et Lucret. 6, 1261 *Acervatim mors accumulabat*. Virg. Æn. 6, 885 de Marcelli funere: *His saltem accumulem donis, & fungar inani Munere*.

¶ Accumulatus, *a, um*, häuffig; ut, *Semen accumulatum*, Apul. de Herb. c. 106.

¶ Accumulate, adv. häuffig, mit hauffen. Apul. lib. 10 Met. *Prolixe accumulateque polliceri*. Superl. Auctor ad Herenn. 1 ext. *Vt pro tuo officio, & nostro in te studio munus hoc accumulatissime tuæ largiamur voluntati*.

¶ Accumulatio, *ōnis*, f. idem fere quod cumulus. Sic Plin. 17, 26 *Accumulationem* inter arborum morbidatum remedia recenset, quæ est, cum terra circa eas aggeratur, ut tectiores sint radices.

¶ Accumulator, *ōris*, m. qui accumulat. Tac. Ann. 3, 30, 2 *Opum accumulator*.

¶ Concumulo, *are*. Hinc

¶ Concumulatus, *a, um*, zusammen gehäufft. Tertull. de Vel. Virg. c. 7 *Coma concumulata in verticem*.

¶ Concumulatio, *onis*, f. apud Firmicum.

CVNÆ, *arum*, f. pl. cubile mobile, in quo infantes fasciis involuti cubant, eine wiege. *Repuerascere & in cunis vagire*, Cic. de Sen. c. 23. *Cunarum fueras motor*, Martial. 11 epigr. 40. ¶ 2. Singulari usus est Prudentius, sive quisquis auctor Diptychi n. 28 *Præsepe jacenti Cuna erat*. v. Barth. Adv. 8, 12. Origo vocis est vel a κινεῖν, *movere*; vel a κοινᾶν, *decubare*; vel a κοινοῦν, *polluere*, vel a κύειν, *parere*, quia ibi partus reponi solet.

¶ Cūnulæ, *arum*, f. pl. dimin. Prudent. Cathem. 7, 164 *Parvulorum cunulæ*. conf. 11, 98.

¶ Cūnābula, *orum*, n. pl. & lectuli infantium, & loca, in quibus nascimur, ut tradit Servius ad Virg. ecl. 4, 23, das kinder-bette, die geburts-stelle. *Vsque a cunabulis sapere*, Plaut. Pseud. 2, 4, 48. *Cunabula avium*,

avium, Plin. 10, 33, vogelneſter. *Gentis cunabula noſtræ*, Virg. Æn. 3, 205, id eſt, initium. Sic Apul. lib. 3 Mileſ. *Solennis dies a primis cunabulis hujus urbis conditæ craſſinus advenit.*

¶ Incunabula, *orum*, n. pl. idem. Ovid. Met. 8, 99 *Iovis incunabula Crete.* Plaut. Amphitr. 5, 1, 52. Proprie videntur ipſæ faſciæ ſignificari, quibus colligatur infans. Peræque etiam pro initiis ſumitur, ac ſimplex *Cunabula*. Cic. de Orat. 1, 6 *Ab incunabulis noſtræ veteris puerilisque doctrinæ.* Declam. in Salluſt. ſub Ciceronis perſona, c. 3 *Rudimenta & incunabula virtutis.* Quintil. proœm. lib. 1 *Ab ipſis diſcendi velut incunabulis.*

¶ Cunälis, *e*, adj. von der wiegen an. C. Nep. de Bello Troj. *Cunalis in altum Surgit honos.*

¶ Cunïna, *æ*, f. Dea, quæ cunis præerat. Lactant 1, 20, 36 *Cunina infantes in cunis tuetur, ac faſcinum ſubmovet.* Citat etiam ex Varrone Nonius 2, 756.

¶ Cunio, *ire*, Feſtus interpretatur, ſtercus facere, quod imprimis dicendum de infantibus faſcias in cunis ſtercore polluentibus.

¶ Ancunulenta, *æ*, f. ab am & cunio: *Fœmina meaſtruo tempore appellatur; unde trahitur inquinamentum.* Feſtus.

¶ Conquiniſco, *conquexi, ĕre*, a *cuniſco*, quod eſt a *cunio*, & ſignificat inclinare ſe, cernuare, ſich bücken, kauern. Plaut. Ciſt. 4, 1, 5 *Faciundum eſt puerile officium, conquiniſcam ad ciſtulam.* Idem 3, 2, 75 *Si conquiniſcet iſtic, conquiniſcito ſimul.* Præteritum *conquexi* ex Pomponii Atellana, & plura de vera ſignificatione vocis, vide in Voſſii Etym. p. 147. Eſt etiam in obſcenis, quod Plautini interpretes obſervant, & ita uſi Græci ſuo κρσκυνῶν, e. g. Xenarch. apud Athen. 13, 3 p. 569.

¶ Ocquiniſco, *ĕre*, idem, apud Nonium ex Pomponio 2, 118 & 600.

¶ Inquino, *are*, &c. Feſtus quoque a *Cunire* deducit, vide in l Cunctamen, cunctanter, cunctario, vide *Cunctor.*

CVNCTOR, *atus ſum, ari*, quod quidam *Contari* ſcribunt; eſt morari, differre, ceſſare, zaudern, verziehen, aufziehen, ſäumig ſeyn. Cic. fam. 10, 15 *Quibus rebus cognitis cunctatus non ſum in curſu honorum conſiſtorum.* Ennius de Fabio Cunctatore apud Cic de Senect. c. 4 *Unus homo nobis cunctando reſtituit rem &c.* Proprie *Contari* eſt quærere de aliqua re, quam agitamus; quod cum ſit, ſuſpendimus negotium, nec aggredimur ſtatim, de quo deliberatio eſt, donec ſtatui de eo poſſit; hinc *contari* ſive *cunctari* (eadem enim ſunt) pro morari dicimus. ¶ 2. Plaut. Caſ. 4, 2, 13 activo *Cunctare* uſus eſt; *Abi hinc*; *Cunctas.*

¶ Cunctans, *tis*. Virg. Æn. 4, 133 *Reginam thalamo cunctantem expectant.* Idem 10, 831 *Increpat cunctantes ſocios.* Comp. Suet. Cæſ. c. 60 *Ad dimicandum cunctantior factus.* Lucr. 3, 193 de natura mellis, *Et, pigri latices magis & cunctantior actus.*

¶ Cunctanter, adverb. langſamlich, ſäumig; ut, *Facere aliquid cunctanter*, Plin. 33, 1. *Haud cunctanter*, Liv. 1, 36, & 3, 6. *Dum conantes accedo*, Apul. 4 Met. p. 412. Comp. Val. Max. 9, 3, 8 *Cunctantius dare.* Et Tac. Ann. 1, 71 *Data utrique venia: facile Segimero: cunctantius filio.*

¶ Cunctätus, *a, um*. Curt. 5, 6, 2 *Rex phalangem nil cunctatus induxit*, ungeſäumt. Vnde Comp. apud Plin. 2 epiſt. 16 *Cunctatior fortaſſe & cautior eſſe deberem.* Apul. 4 Florid. *Sum ad dicendum nimia reverentia veſtri contatior.*

¶ Cunctatio, *onis*, f. das zaudern, aufſchub, langſamkeit, ſäumung. Cic. de Amic. c. 13 *Studium ſemper adfuit, cunctatio abfuit.* Idem pro Sextio c 47 *Nonnunquam cunctatione & tarditate, dum otium volunt etiam ſine dignitate retinere, utrumque amittunt.* Liv. 21, 56 *Inter cunctationem ingrediendi flumen ab hoſtibus oppreſſi*, indem ſie ſich beſinnen. Tac. Germ. 30, 5 *Velocitas juxta formidinem, cunctatio propior conſtantiæ eſt.*

¶ Cunctämen, *ĭnis*, n. idem. Paullinus Carm. 23 de S. Felice v. 416 *Pavidæ cunctamine mentis.*

¶ Cunctator, *ōris*, m. tardus, ſegnis, ein zauderer. Cælius Ciceroni fam. 8, 10 *Noſti Marcellum, quam tardus & parum efficax ſit: itemque Servium, quam cunctator.* Liv. 6, 23 *Cunctatorem ex acerrimo bellatore factum.* Id nomen Q. Fabio quaſi proprium hæſit, ut eo norior celebriorque eriam aliis ſit, Ennio præſertim præcone, cujus verſum in *Cunctor* retulimus.

¶ Cunctäbundus, *a, um*, langſam, ſäumig, verzögernd. Liv. 6, 7 *Segniter arma capta, cunctabundoque & reſiſtentes egreſſos caſtris eſſe.* Id. Tac. de Tiberio ann. 1, 7 *Nusquam cunctabundo, niſi cum in ſenatu loqueretur.*

¶ Incunctans, *tis*, non cunctans, unverzagt.

¶ Incunctäbilis, *e*, unverzüglich, unſtreitig. Dig. lib. 22 tit. 5 l. 21 *Illud incunctabile eſt*, ut, *ſi &c.*

¶ Percunctari, Percontari, eſt interrogare; vide ſupra *Contus.*

CVNCTVS, *a, um*, omnis, univerſus, geſamt, alle, ganz; ut, *Cunctus populus*, Cic. fam. 3, 11. *Cunctus ſenatus*, Ibid. 4, 4. *Lex dilata in ordinem cunctum*, Idem de Leg. 3, 14. Nepos 2, 9, 4 *Nunc autem ad te confugi exagitatus a cuncta Græcia.* Manil. 3, 522 *Et ſubtexta malis bona ſunt, lacrymæque ſequuntur Vota, nec in cunctis ſervat fortuna tenorem, Vsque adeo permixta fluit, nec permanet usquam, Amiſitque fidem, variando cuncta per omnes.* Cuncta, i. e. cunctas res. Virg. Æn. 1, 233 *Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.* Horat. 2 epiſt. 1, 81 *Cuncti pene patres.* ¶ 2. *Cuncti* & *Cunei* confunduntur, Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 4, 144; & 6, 690 It. *Cuncti* & *Iuncti* iid. ad 9, 641.

¶ Cunctim, adverb. zuſammen, mit einander. Apul. 2 Florid. *Non ſigillatim ac diſcretim, ſed cunctim & coacervatim offerre.*

¶ Cunctälis, *e*, generalis, allgemein; ut, *Lar omnium cunctalis*, ſcil. familiari oppoſitus, Mart. Capella lib. 1 p. 16.

¶ Cunctĭcĭnus, *a, um*. Idem Capella lib. 9 p. 306 *Plenitudo cunctĭcinæ voluptatis*, h. e. undique ſonantis.

¶ Cunctĭparens, *tis*, parens omnium natura. Prudent. Paſſ. Agnetis v. 128 *Cui poſſe ſoli cunctiparens dedit.* Adde eumdem in Hamartig. v. 931.

¶ Cunctĭparer, *tris*, omnium pater, Deus. Theodulfus 1 Carm. v. 69 de Hiskia rege: *Cui tria cunctipater voluit ſuperaddere luſtra.*

¶ Cunctĭpŏtens, *tis*, omnipotens, allmächtig. Idem Prudent. Paſſione Quirini v. 56 *Ieſu cunctipotens.* Drepanius carm. ad Amicum pro ſuſcepta ſui defenſione: *Det tibi cunctipotens cœli de rore ſalubri.*

¶ Percunctātus, *a, um*, allgemein. Cæl. Aurel. Acut. 1, 5, 46 *Nova febricitare furioſos, percunctatum non eſt ſive univerſale.*

¶ Percunctātivus, *a, um*, idem. Cæl. Aur. Tard. 4, 8, 114 *Percunctativo ſive univerſali modo.*

Cuneatus, cuneo, *are*, &c. vide *Cuneus.*

CŬNEUS, *i*, m. σφὴν, inſtrumentum illud dicitur, quo adacta ictibus ligna finduntur, ein keil. Forma talis eſt, ut illa pars, qua adigitur, latior craſſiorque ſit, ut fortius poſſit excipere ictus: altera contractior & in acumen deſinens, quo facilius penetret & ſcindat. Virg Georg. 1, 144 *Num primi cuneis ſcindebant ſiſſile lignum.* B. Hieron. in c. 21 Matth. *Hoc eſt, quod vulgo dicitur, malo arboris nodo malus clavas aut cuneus infigendus eſt*, auf einen harten knoten gehört ein harter keil. ¶ 2. Dicuntur & in exercitu, *Cuneus*, pedites ita collocati, ut priores ordines anguſtiores, ſubſequentes vero latiores exeant. vid. Veget. de Re milit. 3, 19. Cum Iſidorus 9, 3 hunc militarem ordinem quaſi *coïneum*, quod multitudo militaris in unum coëat, dici putat, more ſuo nugatur. Tac. de Germ. 6, 8 *Acies per cuneos componitur.* Et, *Cuneos perrumpere*, durch die ſchlachtordnung brechen. Liv. 8, 10. Etiam de equite pediti mixto, eriam de navali militia dici volunt Heinſ. & Drak. ad Sil. 4, 144. ¶ 3. In *Cuneos* etiam diviſa erant ſpectatorum ſedilia in theatro. Vitruvio 5, 6; & Iuvenali 6, 61. Cum enim ambitus circularis ſedilium per ſingulos gradus augeſceret, binæ quæque ſcalæ, per hos gradus radiorum inſtar ex communi centro in altum eductæ, cunei figuram videbantur includere. Vide Lipſ. de Amphitheatr. c. 13. Suet. Aug. c. 44 *Maritis e plebe proprios ordines aſſignavit: prætextatis cuneum ſuum.* Ita *cuneos equeſtris & ſenatorii ordinis*, Idem Domit. c. 4 vocat, in quibus Equites & Senatores ſpectabant. Adde Iuvenal. 6, 61. Ver. Gloſſ. *Cuneus*, Θεάτρου κερκὶς, ἡ σφὴν, ἡ τραπιτῶν λόχος. *Cuneos* pro his qui in cuneis ſedent Phædrus dixit 5, 7, 35 *Vt cuneis notuit res omnibus.* ¶ 4. Cunei ſunt triangulares figuræ, quæ inter quadraras & quavis ſpecie lateratas formas, quin orbiculares eriam alrernarim ſibi impoſitas, in pavimentis aut picturis parietum interponi ad ornarum & decorem ſolent, die zwickel. Vit. 7, 4 & 5. ¶ 5. *Cunei* & *Cuncti* confunduntur in MSS. vid. *Cuncti.*

¶ Cŭneŏlus, *i*, m. dimin. Colum. 4, 29 *Adactis arundineis cuneolis arctantur*, man verkeilet ſie. Et Cic. de Vniv. c. 13 *Crebris quaſi cuneolis injectis.*

¶ Cuneo, *are*, σφηνόω, ſpalten. Quintil. 4, 3 *Atque eo* (exſpatiandi genere) *vel maxime illuſtrari ornarique orationem* (confiteor,) *ſed ſi cohæret & ſequitur, non ſi per vim cuneatur, & quæ natura conjuncta erant, diſtrahit.* Loquitur de egreſſionibus, quas non per vim intrudi vult, ut findant quaſi orationem, ſed ſequi ſponte rem & vi quaſi hærere. ¶ 2. Eſt aliquid cuneo ſimile in ea, quæ hiant, immittere, quod vacuum expleat, verzwicken, verkeilen. Plin. 16, 11 de CORNO: *Lignum*, inquit, *non alio pæne, quam ad radios rotarum utile: aut ſi quid cuneandum ſit in ligno, clavique figendam.* Sen. epiſt. 118 ſub fin. *Vnus lapis*, inquit, *fecit fornicem: ille, qui latera inclinata cuneavit, & interventu ſuo omnia.* In fornicati operis ſtructura leviter acclinatos lapides, non rectos collocare oportet, quo firmius hæreant, atque in curvitatem dirigi patiantur. Cum ex utroque latere in ſummum proceſſit opus, reliquitur aliquid ſpatii infra anguſtius, larius ſupra; hoc eſt, in cunei formam. Id igitur æque impleri lapide neceſſe eſt, qui claudat arcum, atque abſolvat, (das ſchloß). Hic igitur quando immiſſus eſt, *Cum arcus inclinata latera & interventu ſuo vincire, & facere fornicem, ſive abſolvere*, Senecæ dicitur. ¶ 3. *Cuneare*, eſt formam cunei dare, zuſpitzen; ut *rotam lare*, rotundum facere, ſive rotundam dare figuram Mela 3, 6 *ſe in diverſos angulos cuneat.* Plin. 3, 3 de Hiſpania: *cuneatur anguſtiis inter duo maria.*

¶ Cuneatus, *a, um*, zugeſpitzt, wie ein keil; ut, *cuneatum theatrum*, quod gradus ſubſelliorum & ordines ex anguſto in latum, modo cunei aſſurgant. Auſon prologo Ludi VII Sapientum v. 21 *Cuncati crevit hæc theatri immanitas.* Et alius poëta verus apud Lipſium de Amphitheatro c. 13 *Cuncati læta theatri Seditio.* v. *Cuneus* n. 3. Colum. 5, 2 *Ager cuneatus.* Hinc Comp. Liv. 9, 40 *Forma ſcuti ad imum cuneatior.*

¶ Cuneatim, adverb. inſtar cunei ex ſignificatione 2. Cæſar B. G 7, 28 *Hoſtes in foro locis patentioribus cuneatim conſtiterunt.* Vet. Gloſſ. *Cuneatim*, κατὰ σφῆνα.

¶ Cuneario, *ōnis*, f. Scrib. Largus compoſ. 47 *Narium cuneatione quadam.*

¶ Diſcuneo, *are*, immiſſo cuneo diffindere, vel diſtinere, ſpalten, von einander ſpannen; apud Apuleium.

¶ Diſcuneatus, *a, um*, cuneis diffiſſus, apertus, parens, mit einem keil aufgeſpannt. Plin. 9, 30 *Conchæ ſe contrahunt, ſed fruſtra, diſcuneatæ.*

¶ Diſcuneatio, *onis*, f. Auguſtin.

¶ Diſcuneator, *oris*, m. ein holtzſpelter. Idem.

¶ Excuneatus, *a, um*, cuneis expulſus. Hi *excuneati* dicebantur, qui extra cuneos theatrales in via ſtantes ſpectabant. Apul. 3 Met. *Extimus quisque excuneati querantur.* v. Salmaſ. ad Solin. p 675.

¶ Subcuneatus, *a, um*, verkeilt. Vitruv. 6, 11 *Subcuneati poſtes.*

¶ CŬNĬCŬLUS, *i*, m. κυνικλος, Athen & Ælian. animal leporo minus, album aut varium; cætera lepori ſimile, antra quærit & excavat, & cunei inſtar findit terram, ein kaninchen. v. Varr. de R. R. 3, 12. Catull 25, 1 *Mollior cuniculi capillo.* Martial 13 epigr. 60 *Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris, Munſtravit tacitas hoſtibus ille vias.* Fœtus eorum, quos vel uberibus ablatos, vel ventre exſectos, in deliciis veteres habuerunt, Larini *laurices* vocarunt, Plin. 8, 55. ¶ 2. *Cuniculus*, ein heimlicher gang unter der erden,

ein ſtollen. *Agere cuniculos*, Cic. Off. 3, 23; & Cutt. 4, 6, 8, i.e. ſpecus ſubterraneos effodere, per quos occultus in locum aliquem fiat aditus, untergraben, minīren. *Cuniculis ſubruere muros*, durch minen breſche legen, Curt. 4, 6, 21. conf. 7, 6, 23; & Liv. 5, 19 & 21; vide Drakenb. ad Liv. 5, 19. Erat de cætero apud veteres duplex expugnationis urbium genus, quod *cuniculis* illiusmodi peragebatur. Primum ita habebat: aperiebatur terra fodiendo alte, & longe agebantur ſpecus ſubter, quibus immiſſus miles in mediam urbem ſurſum erumperet, & oppidanis ex improviſo ſuperveniret. Quintil. Declam. 255 *Supervacuum eſt, cuniculos fodere, & per occultos ſpecus ingenti labore exhauſtos terræ, in mediam ſubito emergere civitatem.* Aliquando non in mediam ipſam urbem, ſed usque ad fundamenta tantum murorum agebantur cuniculi: quo cum perventum eſſet, ſubrucbatur murorum moles, ut per ruinam eam invadendi & ingrediendi obſidentibus daretur facultas. Quas rationes ab animantis natura *cuniculorum* accepiſſe nomen, Vegetius docet de Re milit. 4, 24, & eo tendit Martialis carmen, ſupra allegatum. Sed ultimum genus cuniculorum in noſtra quoque militia obtinet: in hoc diverſum tamen a veteri, quod ibi tormentarii pulveris vi, concepto igne, deturbantur muri, & aperitur aditus ſubituris in urbem. Quam rationem Perrum Navarrum, ex gregario milite belli ducem, gente Hiſpanum, cum Genuenſibus militaret in Iralia, inſtituiſſe, Guicciardinus lib. 6 Hiſt. obſervavit. Hinc elegantes aliquot metaphoræ dicendique formulæ natæ ſunt; Vt: *aliquem occulte oppugnare cuniculis*, Cic. de lege Agrar. 1, 1, h. e. inſidiis, dolo, fraude. ¶ 3. Ad alias cavitates pertinet. Ita de ſubterraneis metallicorum meatibus. Plin. 2, 43 *Si ulli eſſent inferi, jam profecto illos avaritiæ atque luxuriæ cuniculi refodiſſent.* Idem eſt *Cuniculus* quod canalis, eine rohre, ap. Plin. 9, 28 *Torreri longinquæ fornacis cuniculo. Cuniculus rivi* eſt rivus tectus, Colum. 8, 17. Et Plin. 2, 80 f. 82 *Cuniculos* de cavernis & meatibus montium ſubterraneis a natura ipſa relictis dixit.

¶ Cuniculum, *i*, n. idem quod *Cuniculus* n. 2; ſive *foramen ſub terra occultum, aut ab animali appellatum, quod ſubterfoſſa terra eſt latere ſolitum; aut a cuneorum ſimilitudine, qui omnem materiam intrant findentes*, Feſt.

¶ Cuniculſinus, *a, um*, von kaninchen; ut, *Cuniculinæ pelles*. Carhol.

¶ Cuniculāris, *e*, aliud adject. ut, *Cuniculares herba*, Marcell. Emp. c. 14.

¶ Cuniculārius, *i*, m. qui cuniculos fodit. Conf. Barth. ad Theb. Stat. p. 494 ſeq. ein minirer. ¶ 2. *Cuniculārii* vel *cuniculares* ſunt milites, qui cuniculis ſuffoſſis improvili emerguut, & hoſtilia munimenta invadunt. Ammian. 24, 15 (Valeſ. c. 4) *ut cuniculariorum ſubito manus emergat.* Et Veget. 2, 11 *Vt etiam cuniculārios haberent, qui ducto ſub terris cuniculo, muriſque intra fundamenta perfoſſis, improviſo emergerent ad urbes hoſtium capiendas.*

¶ Cuniculatim, adverb. in modum cuniculi, apud Plin. 9, 33; & 36, 5; quamvis utrobique lectiones variantes ſint, quibus illud *Cuniculatim* tamquam per cuniculos viderur ſubrui: tamen Harduinus quoque vulgarem lectionem retinet, ſine dubio in optimis MStis, quibus uſus fuit, repertam & expreſſam.

¶ Cunicularor, *ōris*, m. ein miniter. Lutatius in 2 Theb. Statii: *Fuſſores dicuntur in exercitu cuniculatores, qui cuniculos faciunt, per quos introgreſſi milites murorum fundamenta convellunt.*

¶ Cuniculōſus, *a, um*, cuniculis plenus, voll kaninichen, it. löchricht, hohl. Catull. 40, 12 *Celtiberia cuniculoſa.* Sed emendat Voſſius p. 90 *Celtis peroſa.*

CŬNĪLA, *æ*, f. herba, quam Columella *Saturejam* a ruſticis vocari ſcripſit 9, 4, quam appellationem etiam Germani retinent, ſaturey. ¶ 2. Dioſcorides *Origanum* quoque Heracleoticum cuniam ſcripſit 3, 28, wohlgemuth oder toſten, conf. Plin. 19, 8.

¶ Cūnilāgo, *inis*, f. cunila erratica, eſt Plin. 19, 8.

Cunina, cunio, *ire*, vide *Cuna*.

CVNNVS, *i*, m. pudendum muliebre, in Priapeis luſibus, & apud Martialem 7 epigr. 17 &c. Iam Ciceronis ætate obſcenum, v. tam. 9, 22. ubi de *Conno* fidicine. ¶ 2. Pro ipſa femina, Hor. 1 ſer. 3, 107.

¶ Cunnilingus, *i*, m. qui cunnum lingit, ſpurciſſimum vocabulum ejusdem Martialis, impuri moribus poëtæ, 4 epigr. 43 &c.

CVNQVE, vel Cumque, particula pro *utcumque*, wie es ſey. Horat. 1 od. 32, 15 *Alibi cunque ſalve rite vocanti.* Cic. pro Seſt. *Quod judicium cunque ſibi erat, damnabatur.* Idem de leg. 3, 3 *Equitem cunque qui regat, habeto &c.* v. Turneb. Comm. ad h. l. p. 173. Sæpius componitur cum aliis particulis, ut ſunt: *Qualiscunque, quantuscunque, quicunque, utcunque &c.*

CŬPA, *æ*, f. vas vinarium majus, ein weinfaß, tonne. Sæpe *Cuparum* ſit mentio apud rei ruſticæ Scriptores. Sic Varro apud Nonium 2, 113 *Cupas vinarias* dixit. Et ibidem ex Seſquiulyſſe ejusdem: *Carneadem alteram vim virtutis deformaſſe e cupis acris aceti.* conf. l. 15 § 6 ff. de uſufr. & Nonium 15, 17. Iſidorus 20, 6 a *cupiendo* deducit, unde & *caupones*. Procul dubio hinc noſtrum, eine fuſſe. Vid. Keuchen. ad Frontin. p. 160. Lucan. 4, 420 *Namque ratem vacuæ ſuſtentant undique cuppæ*, ubi interpretes ſcaphas intelligunt propter ſimilitudinem. Tamen de vetis cupis ſimile aliquid narrat Herodianus in Aquilejenſi obſidione 8, 4. ¶ 2. Illud autem Ciceronis in Piſonem c. 27 *Piſtor domi nullus, nulla cella: panis & vinum a propola atque de cupa*; huc non pertinet. Et male Turnebus 1, 1 *Vinum de cupa*, doliare, ſive novum, ac ideo vilius, interpretatur. *Cupa* ibi non vas eſt, ſed mulier cauponſtrix, itaque *vinum de cupa*, eſt quod a *Cupa* ſive *Cupa* petitur: ſeu quod in taberna venale eſt. Vinum autem e taberna petere, non de cella ſua, ad vilitatem & ſordes interpretari veteres ſolebant. Atque hanc notam Piſoni Cicero hic volebat inuſtam. Vide Scal. Conject. & Caſauboni Animadv. in Suet. ad illud Claud. c. 15 *Deſcripſitque abundantiam veterum tabernarum, unde ſolitus eſſet vinum olim & ipſe petere.* ¶ 3. Cæſar Civ. 2, 11 *Cupas teda & pice refertas* inter incendiaria inſtrumenta refert, pech-tonnen. ¶ 4. Vtuntur & pro cyatho, & ex Nævio citant: *Duas cupas nero plenas exhauſit.* Sed poteſt apud Nævium fuiſſe hyperbole. ¶ 5. Oſſa etiam in cupa condebantur. Murat. Inſcr. 673 *In hac cupa poſiti ſunt.*

¶ Cūpula, *æ*, f. dimin. calix, ein kelch. Dig. l. 33 t. 6 l. 3 *In cupis ſive cupulis admiſti*

¶ Cupella, *æ*, aliud dimin. vaſculum. Apic. 1, 2 *In cupellam mittere.*

¶ Cupellum, *i*, n. idem. Pallad. Febr. c. 25 ſect. de liquamine pyri: *Vel in cupellis, vel in vaſculis fictilibus condiuntur.* Κύπελλον, Polluci 6, 16.

¶ Semicūpa, *æ*, f. apud Ammianum 28, 4 inter nomina hominum ſcurrilia & ridicula.

CŬPĒDIÆ, *arum*, f. & Cupedia, *orum*, n. pl. cibi ſunt lautiores, leckerbiſſen, naſchwerck, a *Cupio* & *Edo*. Quamquam Scaliger *Cupedia* quaſi *Caupedia*, a *cauponando* dicta malit, ut ſint *Cupedia* lautiora, eſculenta venalia: quem contra ramen veteres Grammatici ſunt. Ammian. 26, 18 *Cupediarum vilium mercatores.* Sed Plaut. Stich. 5, 4, 32 *Nihil moror cupedia*, neutro genere & pluraliter.

¶ Cupedia, *æ*, f. Cicero ſingulari uſus eſt, pro cupiditate edendi, Tuſc. 4, 11, naſcherey.

¶ Cupedulæ, *arum*, f. dimin. idem, quod cupediæ. Gell. 6, 13 *Cupedulæ ciborum.*

¶ Copadia, *orum*, n. pl. idem, quod *Cupedia*; ut, *Copadia porcina*, Apic. 5, 1. conf. 7, 6; & 8, 6, poſſis etiam a κόπτειν derivare, & interpretari ſegmenta.

¶ Cupedinārius, *i*, m. & Cupediārius, ein zuckerbecker, pfefferküchler. *Venditores eſculentorum & potulentorum a rebus Cupidinis, ob alimentum, CVPEDINARII appellantur*, ut exponit Donatus ad illud Ter. Eun. 2, 2, 25 *Concurrunt læti mî obviam cupedinarii omnes.* Eugraphius ibidem: *CVPEDINARII ſunt, qui cupiditatibus populi ſerviunt.* Lamprid. Heliogab. c. 30 *Pinxit ſe ut cupedinarium, ſeplaſiarium, ut popinarium.* Salmaſ. ad h. l. p. 195 ſcribit *Cuppedinarius.*

¶ Cūpēdo, *inis*, f. vel Cuppedo, pro Cupido, die begierde, antiquum eſt, & frequens Lucretio, ut 5, 46 *Quantæ conſcindunt hominem cuppedinis æres Sollicitum curæ!* Et inde *forum Cupedinis* Romæ appellatum: quamquam alii, a *Cupe* quodam, ſive *Cupedio*, famoſo latrone, qui ante ibi ædes habuerit, dici maluerint. Vide Varronis verba ex libris humanarum rerum a Donato ad ſupra laudatum locum Terentii in Eunucho producta. Idem Varro de L. L. 4, 32 *Ad Cornicta* FORVM CVPIDINIS *a Cupedio: quod multi* FORVM CVPIDINIS *a cupiditate.* Nempe ſignificat, FORVM CVPEDINIS, ſibi a Cupedio appellatum videri, non paucis aliis tamen a Cupiditate Vtrumque Scaligero diſplicet, qui a cauponando vocem deducit. Vide Conjectanea ejus Varroniana.

¶ Cupes, *ēdis*, m. ein naſcher, leckermaul, qui cupedias ſectatur, Plaut. Trin. 2, 1, 13. Vide Feſtum, ibique Scaligerum.

¶ Cupēdipēta, *æ*, f. genäſchig, leckerhaft. Budæus.

Cupella, cupellum, vide *Cupa*, Cupido, cupidus &c. *Cupio.*

CVPIO, *ivi, itum, ĕre*, expetere, deſiderare, avidum eſſe, begehren, verlangen. *Ardenter cupere aliquid*, Cic. Tuſc. 4, 17, nach etwas verlangen. ¶ 2. Eſt & pro bene velle Latinis in uſu eleganti. Cic. fam. 12, 4 *Tibi, cui maxime cupio, ſatisfaciam.* Ibid. 2, 15 *Cæſari honeſtiſſime cupio*, pro quo alii legunt: *Cæſarem honeſtum eſſe cupio.* Hinc *favere* & *cupere* conjungit Cæſ. B. Gall. 1, 18 *Favere & cupere* (Dumnorigem) *Helvetiis propter eam affinitatem.* Ter. Andr. 5, 4 pr. *Mitte orare. Vna harum quævis cauſſa me, ut faciam, monet: Vel tu, vel quod verum eſt, vel quod ipſe cupio Glycerio.* ¶ 3. *Cupio* & *Capio* confunduntur in MSS. v. *Capio.*

¶ Cupiens, *tis*. Saliuſt Iug. c. 64 extr. *Animo cupienti nihil ſatis feſtinatur.* Superl. Idem c. 84 *Marius cupientiſſima plebe conſul factus eſt*, nach dem eifrigen verlangen des volcks. *Cupiens nuptiarum*, Plaut. Mil. 4, 4, 29 *Cupientiſſimus legis*, fragm. Salluſtii apud Diomedem. *Dominandi ſatis, quam ſubigendi externos cupientiores*, Aur. Vict Cæſ. 24, 9.

¶ Cupienter, adverb. begierig. Plaut. Pſeud. 2, 3, 17 *Quod cupienter dari potimus nobis.* Ennius Phœnice apud Nonium 2, 173 *Stultus eſt, qui cupida cupiens cupienter capit.*

¶ Cupientia, *æ*, f. die begierde. Gloſſ. lat. gr. *Cupientia*, ἐπιθυμία.

¶ Cupītus, *a, um*, gewünſcht, verlangt. Ovid Faſt. 3, 21 *Marx videt hanc, viſamque cupit, potiturque cupita.* Tac. ann. 14, 2. *Fabius Ruſticus non Agrippinæ, ſed Neroni cupitum id memorat.* Plaut. Pœn. 5, 4, 88 *Cupitus atque expectatus.*

¶ Cupītum, *i*, n. abſolute pro deſiderio, der wunſch, das verlangen. Plaut. Pœn. 5, 4, 99 *Tandem cupitum contigit.* Aur. Vict. Cæſ. 19, 4 *Neque tamen cupito potitus diu.*

¶ Cupītor, *ōris*, m. qui cupit, Tac. ann. 15, 42, 5 *Incredibilium cupitor.* Idem ann. 12, 7, 3 *Cupitor matrimonii*, ein freyer. Apul. Florid. 3 *Amicitiæ cupitor.*

¶ Cūpidus, *a, um*, begierig, willig; ut, *Cupidus ſtudiorum*, Ovid. 1 de Ponto 5, 25; *pacis*, Hor. 2 ſat. 1, 44; *vitæ*, Cic. fam. 14, 4. *Homo cupidus ſatisfaciendi reipubl.* Plancus Ciceroni 10, 18 Et, *Græculi homines contentionis cupidiores*, Cic. de Orat. 1, 11. *Homo pecuniæ, quam recte faciendi, cupidior*, Vell. Paterc. 2, 97, 1 *Homo noſtri cupidiſſimus*, h. e. amantiſſimus. Cic. de Orat. 1, 22. *Pecoris cupidiſſimi ſunt barbari*, Cæſ. Gall. 6, 34. ¶ 2. Exceſſum cupiditatis notat, auf etwas erpicht. Itaque aliquando pro avaro, ſive divitiarum *cupido*, ponitur, geitzig. Tibull. 1, 1 extr. *Vos ſigna, tubæque Ite procul, cupidis vulnera ferte viris.* Aliquando *Cupidi* dicuntur, qui puellarum libidine ardent; quemadmodum & Terentius uſus eſt Phorm. 1, 3, 6. Ita *Cupidus* dicitur, qui nimio partium ſtudio eſt abreptus, qui eſt, ut barbari loquuntur, *partialis*, partepiſch. Cic. pro Fontejo c. 6 *cupidi teſtes*, id eſt, partibus addicti. Idem Verr. 4, 56 *Nemo ſuſpicari debet, me eſſe tam cupidum.* v. Burm. ad Quint. decl. 1 p. 3.

¶ Cūpide, adv. begierig; ut. *Cupide appetere*, Cic. pro Roſc. Am. c. 18 luſt zu etwas haben. *Cupide elaboro*, i. e. vehementer ſtudeo, Nepos 3, 1, 4. *Cupidius inſequi*, Cæſ B. Gall. 1, 15; *inſtare*, ibid. 5, 43. *Cupidiſſime populi R. amicitiam appetiſſe*, iterum 1, 40. *Quæque imperarit, ſeſe cupidiſſime facturos pollicentur*, Idem de B. Civ. 1, 15. Ter. And. 2, 2, 2 *Cupide accipiat favo*, daß er froh ſeyn wird, wenn ers bekömmt. ¶ 2. *Cupide agere*, eſt nimio partium ſtudio abreptum agere. Cic. fam. 6, 11 *Nos agimus nihil cupide, coque eſt noſtra pluris auctoritas.*

¶ Cupīditas, *ātis*, intemperantior impetus animi cupientis, luſt, begierde, affect. *Cupiditate incendi*, Nepos 23, 2, 1. *Cupiditatem explere*, Cic. Part. Orat. c. 27, die luſt büſſen. *Cupiditate flagrare*, Nepos

Nepos 1, 5, pr. begierig seyn. *Cupiditates frangere*, Cic. Orat. 1, 19; *coërcere*, ibid. c. 43, cujus & illud est pro S. Rosc. c. 35 *Homines cæcos reddit cupiditas & avaritia.* Cic. Att. 13, 1 *Non dubito, quin, quod me valde velle putes, in eo tu me ipse cupiditate vincas.* ¶ 2. Est nimium partium studium, die partenlichkeit. Cic. pro Fontejo c. 7 *Quarum virtuti, generi, rebus gestis fidem & auctoritatem in testimonio cupiditatis atque inimicitiarum suspicio derogavit.*

¶ Cŭpīdo, ĭnis, f. vehementior impetus, die begierde. Ovid. Fast. 1, 211 *Creverunt & opes & opum furiosa cupido.* Iuvenal. 10, 143 *Laudis titulique cupido.* Sallust. Iugurth. c. 64 *Cupido atque ira pessimi sunt consultores. Novissima gloriæ cupido sapientibus exuitur*, Tac. Hist. 4, 6 pr. Citatur alioqui ex Philone, Φασί τινες, ὅτι ὕστατον ἀποδύσεται τὸν τῆς κενοδοξίας χιτῶνα ὁ σοφὸς; hoc est, *Dicunt quidam, inanis gloriæ vestem postremam exuere sapientem. Cupidinibus incepta patrandi anxius*, Sallust. Iug. c. 70. *Omnium cupidinum victor*, Aur. Vict. Cæs. 42, 23. ¶ 2. Invenias tamen apud probatos etiam auctores eadem significatione usurpatum in genere masculino, Horat. 1 sat. 1, 61 *At bona pars hominum decepta cupidine falso.* Idem, *Sordidus cupido*; 2 od. 16, 15. Et Silius 4, 99 *Geminusque cupido laudis.*

¶ Cupīdo, ĭnis, m. Deus amoris, filius Veneris, & Amor ipse. A quo Amore nonnulli tamen *Cupidinem* ita distinguunt, ut ipse sit impetus; *Amor* vero judicii. Vide Nonium 5, 1. Deorum potentissimum, & omnium victorem fingunt: unde Poëta quidam *Triumphum Cupidinis* scripsit, de quo Lactant. 1, 11 ineunte. Plaut. Curc. 1, 1 pr. *Quo Venus Cupidoque imperat, suadetque Amor*, Ovid. 1 Am. 9 pr. *Militat omnis amans & habet sua castra Cupido.* Id. Remed. Am. v. 139 *Otia si tollas, periere Cupidinis arcus.* Eum *ingenuum & investem puerum* elegantissime Apulejus lib. 5 Miles. p. 604, ubi suus sibi sermo de Psyche est, hunc in modum depinxit: *Cum primum luminis oblatione tori secreta claruerunt, videt Psyche omnium ferarum mitissimam bestiam, ipsum illum Cupidinem, formosum Deum, formose cubantem.* Post pauca: *Dum sæpius divini vultus intuetur pulchritudinem, recreatur animi. Videt capitis aurei genialem cæsariem ambrosia temulentam, cervices lacteas, genasque purpureas, &c.* ¶ 2. In plurali habet Catullus 3 pr. *Lugete o Veneres Cupidinesque.* Plures fuisse, docet Cic. de Nat. D. 3, 23. Arnob. lib. 4 quatuor Veneres & tres Cupidines facit, vid. August. de Civ. D. 4, 10, & Barth. Adv. 6, 16.

¶ Cŭpīdĭneus, *a, um*, ad Cupidinem spectans; ut, *Sagittæ Cupidineæ*, Ovid. Rem. Am. v. 157. Prudent. Psych. v. 60 *Assyrium postquam thalamum cervix Holofernis Cæsa, Cupidineo madefactum sanguine lavit.*

¶ Cupīdicœnus, *i*, m. Gloss. lat. gr. *Cupidicænus*, τρεχέδειπνος, ein schmarotzer.

¶ Concupio, & Concupisco, *ivi, ītum, ĕre*, begierig seyn, sich gelüsten lassen, in familiari usu apud Latinos est. *Concupiscere mortem*, Cic. de Divin. 1, 24 extr. *Vt quisquam domum aut villam concupiverat*; Sallust. Catil. c. 51 *Si quid unquam tale concupiveris*, Horat. Epod. 3, 19. *Credo vos caritatem civium & gloriam concupisse*, Cic. Phil. 1, 12. *Nihil tam efficere concupiscebat, quam quod posse effici negaretur*, Suet. Cal. c. 37. Pass. Plin. 11, 6 *Apes id facturas consciæ, quod concupisci possit.*

¶ Concupiens, *tis*. Enn. ap. Cic. de divinat. 1, 48 pr. *Curantes magna cum cura, concupientes Regni.*

¶ Concupiscendus, *a, um*. Cels. 1, 1 *Concubitus neque nimis concupiscendus.*

¶ Concupītus, *a, um*, verlangt. Cic. Tusc. 4, 6 *Concupitum adipisci. Pecunia concupita*, ibid. c. 11.

¶ Concupītor, *ōris*, m. Iul. Firmicus Astronom. 8, 22 *Rerum alienarum concupitores.*

¶ Concupiscentia, *æ*, f. die lust, begierde. Tertull. Resurr. carn. c. 45 *Corrumpi secundum concupiscentiam seductionis.* Curtii exemplum 8, 6, 18 suspectum eruditis est. v. Cellar. Cur. post. p. 260.

¶ Concupiscentivus, *a, um*. Tertull. de Anima c. 16 *Concupiscentivum, quod vocant ἐπιθυμητικὸν*, &c.

¶ Concupiscibilis, *e*, appetitlich. Hieron. Quæst. Ebr. in Paralip. 1, 1 nomen *Hamdam* exponit *concupiscipilis*. Ambros. epist. 11 ad Irenæum: *Concupiscibile & delectabile bonum.*

¶ Inconcupisco, *ere*, darnach streben. Apul. 3 Flor. *Amicitia mihi vestra inconcupiscenda.*

¶ Discupio, *ĕre*, sehr begehren. Plaut. Trin. 4, 2, 87; ut, *Discupio dicere*: & in epistola Cœlii ad Cic. fam. 8, 15 *Te vivere & omnia intima conferre discupio.*

¶ Percupio, *ĕre*, idem. Ter. Eun. 5, 2, 57, valde cupere.

¶ Percŭpidus, *a, um*. Cic. fam. 1, 7 *Cognovi Hortensium percupidum tui*, h. e. amantem.

¶ Percupide, adv. ut, *Percupide loqui*, Festus in *Blaterare*.

¶ Præcŭpidus, *a, um*, idem. Suet. Aug. c. 70 *Pretiosæ supellectilis præcupidus.*

¶ Procupīdo, *ĭnis*, f. anteceptus amor. Minuc. Felix c. 26 *Movet etiam in nos procupidinem amoris.* Vbi Rigaltium inspicias. Meursius tamen legit: *Ex qua manet in nos porro cupido amoris.*

¶ Recupio, *ere*, laudatur ex Plaut. Capt. 4, 2, 76 *Faciam, ut recupias facere sumptum.* Sed Gron. *Vt te cupias*, quæ est haud dubie manus Plauti.

CV̆PRESSVS, *i*, & *ûs*, f. *Græce* κυπάρισσος, unde *Coniferæ cyparissi.* Virg. Æn. 3, 680, ein cypressen-baum. Funeribus adhibebatur, ut mox dicemus. Hinc Virg. Æn. 3, 64 *Cæruleis mœstæ vittis, atraque cupresso.* Et Æn. 6, 216 *Ferales ante cupressos.* Et ecl. 1, 26 *Inter viburna cupressi.* Altera forma Colum. 4, 26 *Iunipero, & lauro, & cupressu.* Horatio epod. 5, 8 *cupressus funebres* libri meliores vindicant, quamvis nec contemnendi *cupressos* tradunt. ¶ 2. Sed frutex Germaniæ notus ejusdem nominis, cypressen, dici fortasse, *Cyparissus* posset *coronaria.* Matthiolus *Cupressum pusillam* vocat, & abrotanum fœminam esse putat. *Cupressum simulare*, Horatius de arte v. 19 dixit, i. e. pingere, quod deinde ab aliis proverbialiter usurpatum est in ostentatores importunos ejus, quod tenent. Diti & inferis sacra erat Cupressus, & signo funebri, ut Plin. ait 16, 33, ad ædium ostia ponebatur, ea occasione, quod rami ejus arboris excisi nunquam renascuntur. Quamquam alii alias afferant caussas: de quibus Torrentius ad Horat. 2 od. 14, 23. In divitum tantum ac nobiliorum funeribus locatam ante ædes cupressum, illud Lucani videtur adstruere 3, 442 *Et non plebejos luctus testata cupressus.* Hinc *atra, funesta, funebris, feralis cupressus*, apud Poëtas, ut vidimus.

¶ Cupressīnus, *a, um*, von cypressen; ut, *Oleum cupressinum*, Plin. 23, 4. *Cupressinæ frondes*, Colum. 2, 2.

¶ Cupresseus, *a, um*, idem. Plin. 27, 37 *Duo signa cupressea Iunonis reginæ portabantur.* Iulius Obsequens *cupressea simulacra* vocat Observ. 108. Et Vitruv. 2, 9 *Cupresseæ foliaturæ simile.*

¶ Cupressētum, *i*, n. locus cupressis consitus, ein cypressen-garten. Cato c. 151 *Quo pacto cupresseta seri oporteat.* Cic. de Leg. 1, 5 *In cupressetis Cnosiorum.*

¶ Cupressĭfer, *a, um*, das cypressen trägt. Ovid. Heroid. 9, 87 *Vt Tegeæus aper cupressifero Erymantho Incubet, &c.* Id. Fast. 5, 87 *Cupressiferæ Cyllenes.*

CV̆PRVM, *i*, n. κύπριον, factum sine dubio videtur ex *Cyprium*; siquidem metallum illud Plinius 33, 5 *æs* vocat *Cyprium*, kupffer. Spartianus Caracalla c. 9 *ex ære, vel cupro cancelli superpositi.* Vide Cur. Posterior. Cellarii p. 206.

¶ Cupreus, *a, um*, küpffern; ut, *Vas cupreum*, Plin. 23, 3. Sic Frobenius: at Harduin. *in Cyprio vase.*

¶ Cuprīnus, *a, um*, idem; ut, *Cuprinus clavus*, Pallad. Ian. t. 16.

CVR, adverb. interrogandi, warum? weswegen? Ter. Andr. 5, 3, 15 *Quid ago? Cur me excrucio? cur me macero? &c.* Cic. Att. 7, 3 *Cur imperium illi, aut cur illo modo prorogatum est?* ¶ 2. Infinite quoque ponitur, & quidem eleganter, ubi præcessit vocabulum *caussæ*, aut simile. Cic. pro Rosc. Com. c. 16 *Non fuit caussa, cur tantum laborem caperes.* Idem de Orat. 2, 45 *De me caussa est, cur mentiar.* Ibid. 1, 25 *Cujus rei caussam cum quærerem, quidnam esset, cur, &c.* Et Att. 12, 29 *Erant caussæ, cur hoc tempore istic esse nollem.* Id. fam. 6, 8 *Affert rationem, cur neget.* Et Nat. D. 3, 4 *Affert argumenta, cur dii sint.* ¶ 3. Aliquando significat, *propterea quod*, darum daß. Horat. 1 ep. 8, 9 *Irascor amicis, Cur me funesto properent arcere veterno.* Cic. fam. 7, 28 *Miror, cur me accuses*, conf. Phil. 2, 20. ¶ 4. Idem quod *ut* significare videtur in illo Liv. 5, 46 *Negat se commissurum, cur sibi quisquam imperium finiret potius &c.* Int. *ut caussa sit, cur &c.*

CV̄RA, *æ*, f. φροντίς, μέριμνα, solicitudo, studium, diligentia, sorge, sic dicta, quod *cor urat*, sicut *coqui curis homines*, Cicero dixit de Senect. pr. Vel a κείρω, *tondeo*, unde κουρά, *tonsura*, quod attondeat quasi membra. Sicuti græca vox μέριμνα est a μερίζειν, quod dividat & distrahat mentem. Etenim ut Maro habet Æn. 4, 285 *Cura animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc. Illicitæ, spinosæ, sequaces, vigilantes, vigiles, pervigiles curæ* Poëtis dicuntur. Virg. Æn. 1, 662 *Sub noctem cura recursat. Curarum fomenta*, Horat. 1 ep. 3, 26, quæ curas cumulant & arcessunt. *Curam agere alicujus*, Sen. epist. 14, sorge tragen. *Curam agere sepulturæ*, Inscr. Grut. p. 555 n. 7. *Curæ sibi habere aliquid*, Nepos 25, 20, 4. Et, *Curam habere alicujus rei*, Ovid. Trist. 5, 2, 48, sich ein ding lassen angelegen seyn. Cic. fam. 10, 1 pr. *Itaque maximæ mihi curæ est, non de mea quidem vita, &c. sed me patria solicitat*, ich bin besorgt. Ovid. Am. 3, 2, 8 *Ergo illi curæ contigit esse tuæ. Omni cogitatione curaque in rem aliquam incumbere*, Cic. fam. 10, 1. *In eam curam incumbere*, ibid. epist. 3. Et, *Injicere curam*, Ter. Adelph. 4, 5, 76, einem gedancken und sorgen machen. *Curas adimere*, Idem Phorm. 5, 6, 46. *Curam abjicere*, die sorgen ausschlagen, Cic. fam. 9, 24. Curtius 3, 3, 4 *Vates varia interpretatione curam distrinxerant*, hatten ihm den kopf warm gemacht. Et, *Difficilis est cura rerum alienarum*, Cic. Off. 1, 9. *Cum cura*, pro diligenter, non obiter ac tralatitie, bedächtig, sorgfältig, Sallustiana dictio est, (vid. Iug. c. 54, 66, &c.) quam & Tacitus frequentare amavit. Sen. de Tranquill. anim. c. 14 extr. *Non raptim relinquatur magnus vir, & cum cura dicendus.* ¶ 2. *Cura* etiam dicitur munus atque officium, sive administratio rei atque tutela cujuslibet, die verwaltung. Tac. Hist. 4, 68, 4 *Aretinum Clementem Prætorianis præposuit, patrem ejus sub Cajo Cæsare egregie functum ea cura dictitans.* Suet. Claud. c. 25 *Provincias Achajam & Macedoniam, quas Tiberius ad curam suam transtulerat, Senatui reddidit.* ¶ 3. *Cura* quoque medicinale verbum est, quod ea scientia sibi vindicavit quasi proprium, die cur, wartung. Hinc cura pro applicatione medicinæ, vid. Barth. ad Script. Venat. p. 129. Sic *Curam adhibere in valetudine tuenda*, Nepos 5, 21, 5. *Saucios cura sustentare*, Tac. An. 4, 63, 6. v. Drakenb. ad Sil. 6, 551. ¶ 4. Non tantum *cura*, ut *amor, odium*, &c. significat, eum qui curatur, v. g. Virg. ecl. 1, 58 *Tua cura, palumbæ*: sed etiam curatorem: Ovid. Her. 1, 104 *Immundæ cura fidelis haræ*, i. e. subulcus. vid. quos laudat Burm.

¶ Curiosus, *a, um*, sorgfältig, πολυπράγμων, quod in bonam aliquando partem, in malam plerumque usurpatur. Cic. fam. 3, 1 *Est homo non modo prudens, verum etiam curiosus*, id est, *solicitus*, der sich eines dinges annimmt. Cic. Att. 2, 4 *Quidquid indagaveris de rep. facito ut sciam; tametsi minus sum curiosus.* Idem Nat. D. 1, 20 *Curiosus & negotiis plenus.* Id. Tusc. 1, 45 *Chrysippus, ut est in omni historia curiosus*, id est, diligens, atque indagans omnia, quorum inveniendi copia sit. Spartian. Hadrian. c. 11 *Erat autem curiosus non solum domus suæ; sed etiam amicorum, ut per frumentarios occulta omnia exploraret: Curiosus erat*, id est, sciendi cupidus, & quid in domo sua fieret, & quid amici agerent. Ita Capitol. in M. Antonino Phil. c. 20 *Erat enim famæ suæ* (id est, quid de se diceretur) *curiosissimus, & requirens ad verum, quid quisque de se diceret, emendans, quæ bene reprehensa viderentur.* Sic in bonam partem accipitur, cum idem est quod πολυμαθής sive Philologus: de quo ad Vopiscum observat Casaubonus p. 242 & 254; & Barthius Advers. 19, 1. ¶ 2. *Curiosus* in malam partem, qui vana quadam cupiditate inquirit omnia, &, quæ sua nihil interest, scire laborat, cujusmodi hominem eleganter notat Terentius Eun. 3, 5, 5; item Plutarchus de Curiositate p. 519. Cic. pro domo sua c. 12 extr. *Quid tam curiosum, quam ea scire velle, de quibus majores nostri vos solos & consuli & scire voluerunt.* Plaut. Stich. 1, 3, 45 *Curiosi sunt hic quam plures mali, alienas res qui curant studio maximo.* Et ibidem v. 55 *Curiosus nemo est, quin sit malevolus*: quin & maledicus. ¶ 3. Sed illi ipsi obser-

vatores, qui conducti a Principibus erant, ut referrent ad ſe, quæ exploraſſent, quos ὠτακούστας vocabant Græci, & primus, ut Plutarchus de Curioſitate extr. obſervat, Darius inſtituit, *Curioſi* appellabantur, quo munere ferme milites fungebantur. Vide L. 13 Cod. de Curſ. Publ. & Tit. Cod. de Curioſ. & Stationariis, qui quidem fere conveniunt cum noſtris *poſtarum magiſtris*; itemque Caſaub. ad ſupra productum Spartiani locum, & Rigalt. ad Tertull. de fuga in perſec. c. 13. Item ſupra *Agentes in rebus*, in verbo AGO. Suet. Aug. c. 27 *Pinarium Equ. Rom. cum concionante ſe admiſſa turba paganorum apud milites ſubſcribere, quædam animadvertiſſet, curioſum ac ſpeculatorem ratus, coram ſe confodi imperavit.* ¶ 4. Summum gradum hujus vocis vidimus n. 1 ex Capitolino. Sed eſſe etiam Cic. de Nat. De. 1 dicitur, *Ne curioſiſſimi quidem homines exquirendo audire tam multa poſſint.* Comparativus eſt Cic. fam. 4, 13, it. Phædri 4, 1 *Quidam curioſiori*; ita Macrob. Somn. Scip. 1, 2 *Numenium inter philoſophos occultorum curioſiorem* dixit.

¶ Curioſulus, *a, um*, diminutivum, fürwitzig. Apul. ſub fin. lib. 10 *Curioſulus ventus lacinium reflabat.*

¶ Curioſe, adverb. ſorgſam. Quintil. 8, 1 *Multos invenias, quos curioſe potius loqui dixeris, quam latine.* Cic. de Claris Orat. c. 35 *Conquiram iſta poſthac curioſius*; & de Fin. 5, 15 *animadvertunt ea, quæ domi fiunt, curioſius.* Colum. 11, 2 *Vitiaria diligenter facienda, malleolisque quam recentiſſimis curioſiſſime pangenda.*

¶ Curioſitas, *ātis*, f. vulgo cura rerum ad ſe nil pertinentium, vitium ut teterrimum, ita tamen vulgare, fürwitz, quo vitio digno plane quovis odio dehortari & avocare Socrates ſolebat hoc Homeri verſu Odyſſ. Δ v. 392 ὄφρ᾽ εἰδῇς τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ᾽ ἀγαθόν τε τέτυκται. Vide ſupra dicta in *Ædes*. ¶ 2. Sed non ſemper in vitio eſt, & ſimpliciter notat cupiditatem ſciendi, quid agatur. Cic. Att. 2, 12 *Sum in curioſitate*, ὀξύπονος. ¶ 3. Aliquando *curioſitas* πολυμάθεια eſt ſeu Philologia, (de quo Caſaubonus & Barthius ſupra laudatis locis) vel eruditio, gelehrſamkeit. Gell. 2, 18 *Eſſe arcanas cauſſas, ad quas paucorum potuit pervenire curioſitas.* ¶ 4. Interdum παρεγγύαν & vanitatem magicam notat. Tertullianus de Præſcript. adv. hæreticos c. 3. Idem c. 17 ejusdem: *Notata ſunt etiam commercia hæreticorum cum magis quampluribus, circulatoribus, cum Aſtrologis, cum Philoſophis curioſitati deditis.* Ita Apol. c. 25 *Etſi a Numa concepta eſt curioſitas ſuperſtitioſa.*

¶ Curo, *avi, atum, are*, ſorge haben, verſorgen, verſchaffen, beſtellen, ausrichten. Vt, *Studioſe diligenterque curare*, Cic. fam. 14, 13, fleißig in acht nehmen. *Curare aliquem interficiendum*, Nepos 10, 6 extr. einen umbringen laſſen, de auctore & mandante uſurpatur. Conſtruitur etiam cum præpoſit. *de.* Cic. ad Attic. 13, 21 *Vides quanto hoc diligentius curem, quam aut de rumore aut de Pollione.* Id. 6 Div. epiſt. 19 *Omnino de tota re ſapientius faceres, ſi non curares.* v. plura exempla ap. Mencken. CVRA ALIVD: elegans forma, qua ſecuros eſſe alios jubemus: bekümmere dich um etwas anders. Ea uſus Plautus haud ſemel, & Ter. Phorm. 2, 1, 5. Formulam *non curo* ad contemtum pertinere notat Broukkhul. ad Tib. 1, 1, 57. Huc ref. Cic. Ac. 1, 2 pr. *Varro, nolui, inquit, ſcribere, quod neque indocili intelligere poſſent, neque docti legere curarent.* Sed interdum tamen *non curo* ſimpliciter ſignificare videtur *nolo*. Cic. Att. 7, 15 p. 719 *Cato in Siciliam ire non curat*: quod de metu ejus intelligendum, certe non de contemtu. Ita illud pervulgatum Lucilii apud Cic. de Orat. 2, 6 extr. *Perſium non curo legere*, haud dubie ſignificat *nolo*. Cic. fam. 2, 8, 1 *Ne illa quidem curo mihi ſcribas.* Sed etiam adfirmative poſita periphraſi inſervit. Petron. c. 84 *Qui ſolas divitias exſtruere curant.* Cic. pro domo c. 3 *Hanc tu civem domo & patria cedere curaſti* pro coëgiſti. vid. Barth. & Burm. ad Rutil. itin. 1, 429 *Currere curamus velis.* ¶ 2. Vtimur hoc verbo & circa res vitæ ac victui neceſſarias, pro paſcere, accipere quem, einen wohl oder übel tractiren, halten. Plaut. Pſeud. 4, 7, 34 *Qui ſe ſuamque ætatem bene curant, Edunt, bibunt, ſcortantur*, die ihrer wohl warten. Ita, *Curare quem molliter*, Ter. Adelph. 1 pr. *Curare cutem*, Horat. 1 epiſt. 4, 15 ihme gütlich thun. Liv. 3, 2 *Corpora cibo ſomnoque curare*: & ſic paſſim. vid. Drakenb. ad 21, 54. Salluſt. apud Nonium, & Macrob. ſat. 2, 9 *Cum ad cœnam invitaverant, ultra Romanorum & mortalium etiam morem curabant, exornatis adibus per aulæa & inſignia, ſcenisque ad oſtentationem bibliothecæ fabricatis, ſimul croco ſparſa humus, &c.* Ita elegantiſſimus auctor Sulp. Severus 2, 1 cum de Daniele, Anania, Miſaële & Azaria reddit, *aliquem delectioribus cibis curare* dixit. ¶ 3. Apud Ter. in illo And. 1, 1, 3 *Nempe ut curentur recte hæc: τὸ curare*, coquere interpretatur Donatus. Ita Varro de L. L. 6 *aliud eſt cibum curare quam parare.* vid. *curatus* n. 2. ¶ 4. Interdum & adhibere medicinam ſignificat, & ſanitati reſtituere, geſund machen, artzneyen. *Corpora curari poſſunt, animorum medicina nulla*, Cic. Tuſc. 3, 2. *Sanguinis detractione curare aliquem*, Quintil. 2, 10. Et Tertull. ad Scap. c. 3 *Qui eum per oleum aliquando curaveret.* Hinc ſævus ille Neronis jocus, de quo ita Suet. ejus vita c. 37 *Movi joſſis non amplius, quam horarium ſpatium dabat. At ne quid moræ interveniret, medicos admovebat*, QVI CVNCTANTES CONTINVO CVRARENT. *Ita enim vocabat venas mortis gratia incidere.* v. plura apud Drakenb. ad Liv. 2, 17. Verbo *procurare* ſimiliter uſus Catullus eſt, de quo infra. ¶ 5. Vſurpatur hoc verbum & circa cultum atque munditias. Plaut. Ciſt. 1, 1, 114 *Cura te, amabo! ſiccine immunda, obſecro, ibis*, putze dich. ¶ 6. Eſt & militare verbum CVRARE, idemque ſignificat, quod præeſſe, regere, imperare, commandiren. Salluſtius Iug. c. 46 *Ipſe* (Metellus) *cum expeditis cohortibus, item funditorum & ſagittariorum delecta manu apud primos erat, in poſtremo C. Marius Legatus cum equitibus curabat.* Et c. 57 *Legatis imperat, ubi quisque curaret.* Neque vero in hoc ſignificatu abſolute tantum ponitur, ſed & conſtruitur cum certo caſu, vel tertio, vel quarto. Sic, *Curare legiones*, Tac. Ann. 6, 30, 3. *Curare provinciam*, Idem Agric. 16, 4 dixit. Cum Dativo junxit Apulejus de Mundo: *Velites excuſſionem adorant, ordinibus prin. ipes curant, equites cornibus præſunt.* Translatum etiam ad civiles præpoſituras eſt. Namque qui feriiis præerant, *Curare feriis* dicebantur: de quo in *feriinm* vide. Hinc & pro *tueri* ſumitur. Ideo enim imperamus & præfumus, ut, quæ commiſſa nobis ſunt, tueamur. Ita, *ſecundum locum curare*, Suet. dixit Tib. c. 11 extr. ¶ 7. Eſt & Sacrorum verbum pro *expiare, placare*, ein verſohn-opfer thun; quamquam in hac ſignificatione frequentior compoſiti *Procurare* uſus eſt. Sic, *Curare prodigia*, Livius dixit 1, 20. Et Tertull. adv. Pſychicos c. 16 *Officia curantia Deum, & qui in idolis comendis, & in ornandis, & ad ſingulas horas ſalutandis, adulantur*, CVRATIONEM FACERE *dicuntur.* ¶ 8. *Curari* pro *cicurari* dixit P. Nigidius apud Priſcianum c. de communibus, *Fera manſueſcunt & curantur*, i. e. cicurantur, & domantur, modo librarii hic culpa non interceſſerit, ſyllabam primam omittentis. ¶ 9. Eſt *obſervare, colere*, aufwarten; proprium verbum clientum, qui dicuntur curare patronos. Plin. 1 epiſt. 5 *Eſt locuples, factioſus, curatur a multis, timetur a pluribus.* Cic. Att. 5, 4 *O provincia! etiamne hic mihi curandus eſt?* Martial. 6 epigr. 50 *Obſcenos poſtquam cœpit curare cinædos.* Quod Gruterus non intellexit. ¶ 10. Circa conſtructionem hujus verbi notandum & cum Dativo jungi. Plaut. Rud. 1, 2, 93 *Illis curandum cenſeo*, h. e. operam illis dandam. Apul. Apol. p. 281 *Solis hominibus & eorum paucis curare.* Huc retulerim etiam illud ejusd. Apul. de Deo Socr. p. 68, 1 *Dæmones quidam certis poteſtatibus curant.* Ita enim lego pro vulgato *curentur*. Item cum Ablativo & cum præpoſitione: Plaut. Pſeud. 1, 3, 3 *Ego pro me & te curabo.*

¶ Curatus, *a, um*, cum cura factus, procuratus, accuratus, verpflegt, verſorgt; ut, *Bene curata cute nitidus*, Horat. 1 epiſt. 4, 15. *Boves corpore curatiores*, Cato c. 103. *Curatiſſimæ preces*, id eſt, accuratiſſimæ, Tac. Ann. 1, 13 extr. Et Cic. fam. 5, 20 *Erat curata nobis pecunia*, i. e. procurata, angeſchafft. ¶ 2. Purgatus. Celſ. 5, 19, 11 ext. *Quæ τεθεραπευμένα Græci appellant, nos curata vocamus; cum ex levo puta omnes membranulæ diligenter exemtæ ſint, aut ex alio medicamento.* Id. 6, 5 *Cadmia curata.* Et Veg. 4, 8, 1 *Hedinum caput curatum.* Conſ. Colum. 9, 14, 1; 12, 18, 6. Add. *Curo* n. 3 & *Curatio.*

¶ Curate, adv. accurate, mit fleiß. Hinc Comp. Tac. Ann. 2, 27 pr. *Curatius diſſeram*: & l. 14, 21, 2 *Ludi curatius editi.* Superl. Salluſt. lug. c. 16 *Eum lugurtha curatiſſime recepit*, h. e. cum cura & honore.

¶ Curātio, *ōnis*, f. adminiſtratio, die pflegung; proprie medici eſt. Nepos 25, 21, 3 *Tres meuſes ſine ullis doloribus, præterquam quos ex curatione* (ſcil. morbi) *capiebat, conſumpſit.* Donatus ad illud Ter. Andr. 1, 1, 3 *Nempe ut curentur recte hæc:* CVRENTVR RECTE: *Diligenter coquantur.* CVRATIO *propria medicorum eſt:* CVRA *reliquorum. Sed coquina Medicinæ famulatrix eſt.* Vide & *Curatura* paulo poſt. *Adhibere curationem*, artzney-mittel verordnen, brauchen; Cic. Off. 1, 24 *Periculoſas & ancipites curationes morbis gravioribus medici adhibere coguntur.* Sed, *Curatio & adminiſtratio rerum*, die beſtellung, verwaltung, Cic. Nat. D. 1, 1. *Munerum regiorum curatio*, Id. fam. 6, 19. Ita *Curationem hæreditatis* Paullus dixit l. 13 ff. de negotiis geſtis. *Curatio agraria*, Cic. fam. 11, 21. Ita Liv. 4, 13 *Curationem* (annonæ conquirendæ) *publice agere aut privatim.*

¶ Curatūra, *æ*, f. die wartung. Ter. Eun. 2, 3, 24 *Virgines Reddunt curatura juncas.* Vbi Donatus: CVRA *mentis eſt:* CVRATIO *Medicinæ:* CVRATVRA *diligentiæ.* Sed ut exemplis apparet, id diſcrimen, ut aliæ vulgo jactitæ verborum differentiæ non eſt perpetuum.

¶ Curantia, *æ*, f. idem quod curatio. Cic. ad Q. frat. 2, 9 *Quod me admones de non curantia*, i. e. de incuria; ita Gruterus & alii legunt in membranis. Sed ediderunt omnes *de noſtra Vrania.*

¶ Curātor, *ōris*, m. ein ſchaffner, befehlhaber, pfleger. *Curator veſtiendi Capitolii*, Catullus apud Gell. 2, 10 vocatur. *Curatores viarum, aquarum, alvei Tiberis, operum publicorum, frumento pup. dividendo*, Suet. Aug. c. 37. *Curator viæ Flaminiæ*, Cic. Att 1, 1. *Vrbis, annonæ ludorumque*, Idem de Leg. 3, 3. Et, *Curator munerum & venationum*, Suet. Calig. c. 27. ¶ 2. ein vormund. *Curatorem præficere*, Cic. Verr. 2, 59; *conſtituere*, Id. Agrar. 2, 7. Quod vero diſcrimen ſit *curatoris ac tutoris*, quære apud ICtos. Breviter *Tutor* perſonæ eſt, bonorum *Curator.*

¶ Curatrix, *īcis*, f. eine pflegerin. ICt. l. 21 ff. de tut. & curat. princ. *Curatrices minoribus mulieres non creabunt.*

¶ Curatoria, *æ*, f. munus curatoris pupillorum, die vormundſchafft, vocabulum eſt juridicum. Vide Leg. 1 & 2 Dig. de Excuſat. utr. pr.

¶ Curatēla, *æ*, f. ICtis eadem poteſtas adminiſtrandi bona ejus, qui ob ætatem vel mentis corporisve vitium ſuis rebus præeſſe nequit.

¶ Curābilis, *e*, pro medicabilis, heilbar, improbat Voſſ. de Vit. L. L. 3, 7. ¶ 2. Sed Iuvenal. 16, 21 *Efficiunt, curabilis ut ſit vindicta*: h. e. non negligenda, ſed metuenda.

¶ Curax, *ācis*, curioſus, ſorgfältig. Cajus ICt. l. 18 ff. de ædilit. edicto: *Curacem eſſe.*

¶ Curius, *a, um*, curarum plenus, ſorgen-voll. Vocabulum fictum Plauto Pſeud. 4, 7, 44 *Cave ſis tibi a curio infortunio.* conf. Taubm. p. 1020. ¶ 2. *Curius* ſubſt. vide ſuo loco.

¶ Curito, *are*, frequentative, verpflegen. Ita Apuleji locum lib. 7 p. 140, Pricæus p. 142 expreſſit: *Exin me, ſuum ſoſpitatorem nuncupatum, matrona prolixe curitabat.* Vbi *curabat* Elmenhorſt.

¶ Curagendarius, *i*, m. qui curam publicam agit. Cod. Theod. 6, 29 *Hi, quos curagendarios ſive curioſos provincialium conſuetudo appellat.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Accūro, vel Adcuro, *āre*, diligenter curare, ſorge tragen, anſchaffen. Ter. Hec. 5, 1, 11 *Omnes res cautius, ne temere faciam, accuro.* Plaut. Trin. 1, 2, 41 *Omnes bonos bonasque accurare addecet, ſuſpicionem & culpam ut ab ſe ſegregent.* Colum. præf. lib. 12 *Vitus & cultus accurandas erat.* Ita *Accurare alicui prandium*, das mahl bereiten, Plaut. Men. 1, 3, 25. *Accurare hoſpites*, gaſte bedienen, bewirthen, Id. Epid. 5, 1, 55. *Penſum ſuum lapide accurare*, Id. Bacch. 5, 2, 33.

¶ Accūratus, *a, um*, mit fleiß gemacht. *Accurata commendatio*, eine nachdrückliche vorſchrift, Cic. fam. 13, 17. *Accurata oratio*, Id. Amic. c. 7. *Accuratiſſima diligentia literarum*, Id. Att. 7, 3 pr. *Delectum accuratiorem habere*, Liv. 5, 37.

¶ Accuratum, *i*, n. abſolute Plaut. Bacch. 3, 6, 21 *Accuratum habere*, in bereitſchaft halten. Id. Mil. 3, 1, 209 *Accurato opus.*

¶ Accurate, adverb. eigentlich, mit fleiß. *Accurate & cogitate ſcribere*, Cic. pro Arch. c. 8. Sall. Iug. 103, 5 legatos Sulla *accurate & liberaliter habuit. Accuratius ædificare*, Cæſ. B. G. 6, 21. *Accuratiſſime accuſare*, Nepos 6, 4. 2. *Accuratiſſime tutari quem ejusque cauſſam*, Cic. fam. 5, 17.

¶ Accura-

¶ Accūratio, ōnis, der fleiß, die sorgfalt. Cic. de Clar. Or. c. 67 *Inveniendis componendisque rebus mira accuratio.*

¶ Accūrator, ōris, m. Laudant quidam Quintil. Declam. 377 *Accuratorem ipsum laudatorem dabo*, sed al. *accusatorem*, quod bene servat etiam Burmannus.

¶ Concūro, are, curo. Plaut. Bacch. 1, 2, 23 *Hæc concuret coquus.*

¶ Concūrātor, ōris, m. qui una cum cæteris curat. Ulpianus l. 19 Dig. de administr. & peric. tut. *Actus sui rationem concuratori reddere, non esse compellendum.*

¶ Excūro, āre: unde

¶ Excūrātus, a, um, wohl zubereitet; ut, *Excuratus victus*, i. e. accurate præparatus, Plaut. Pseud. 5, 1, 8. *Lepide excuratus*, Id. Cas. 3, 6, 6.

¶ Incūratus, a, um, non curatus, ungeheilt, unbestellt. Horat. 1 epist. 16, 24 *Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.* Vopiscus Aureliano c. 28 *Neque quidquam vir fortis reliquit, quod aut imperfectum videretur aut incuratum.*

¶ Incūrabilis, e, unheilbar, improbat Vossius de Vit. L. L. 3, 16. Apud Fulgent. epist. ad Venantium *Morbus incurabilis* dicitur.

¶ Incūria, æ, f. contrarium curæ, negligentia, unfleiß, unachtsamkeit. Cic. de Amic. c. 23 pr. *Vituperanda est rei maxime necessariæ tanta incuria.* Horat. de Arte v. 352 *Incuria maculas fudit.*

¶ Incūriōsus, a, um, sorgenlos, unachtsam. Tac. Ann. 2 extr. *Vetera extollimus, recentium incuriosi.* Sic Plinius quoque 8 epist. 20 *Proximorum incuriosi.* Suet. Aug. c. 79 *In capite comendo incuriosus.*

¶ Incūriosē, adverb. idem. Liv. 8, 38 *Castra in hostico incuriose posita.* Gell. 2 c. ult. *Non incuriose versus legere*, mit fleiß. Tac. Hist. 4, 28 *Cæsæ cohortes, incuriosius agentes.* Apul. Apol. p. 274 (ed. Elmenh.) *Pudor, veluti vestis, quanto obsoletior est, tanto incuriosius habetur.* Apud Plinium est *Incuriosissime.*

¶ Incurius, pro *incuriosus.* Iustin. 5, 9, 10 *Pro aliena dominatione incurius pugnatur.* Hodie omnes habent *securius.*

¶ Incūriositas, ātis, f. die unbedachtsamkeit, sorglosigkeit. Cassiod. 7 ep. 4 *Nec sub incuriositate transmittat.* Et Salvianus pr. lib. 1 de Gubern. Dei: *De incuriositate ac negligentia sensisse.* Gloss. vet. *Incuriositas, ἀπραγμοσύνη.*

¶ Obscūrus, a, um, cum derivatis, vide in O.

¶ Percūro, are, perfecte curare, ausheilen. Sen. Q. Nat. 3, 1 *Inveterata & desperata a medicis vitia percurant.*

¶ Percūrātus, a, um, Liv. 21, 57 *Vix dum satis percurato vulnere.* conf. Curt. 4, 6, 21, & 7, 6, 23.

¶ Percuriosus, a, um, valde curiosus, sehr sorgsam. Cic. pro Cluent. c. 62 *Servulus percuriosus.*

¶ Procūro, are, curare, administrare, verwalten. Cic. fam. 12, 24 *Is procurat rationes negotiaque Dionysii nostri*; quod vulgo fere dicunt, er ist dessen Factor. Prima anceps est: Silius 6, 330 *Stabulis* prōcūrans *ostia pastor.* Tibull. 1, 5, 13 *Ipse* prōcuravi, *ne possent fæva nocere Somnia.* Vbi *procuravi*, expiavi est. Nam ¶ 2. *Procurare* sacrorum verbum erat. Sic, *sacra procurare* munus sacerdotum, apud Nepotem 2, 2 extr. Et Apul. Met. 9 p. 233 Elmenh. *Cælestium minas procurare hostiis*, versöhn-opfer bringen. Inde Cicero *procurare* & *expiare* conjungit de Divinat. 2, 63. . Id. 1, 2 *Magna vis est in monstris interpretandis ac procurandis in Aruspicum disciplina.* Sic Suetonius *fulgur procurare* dixit Galba c. 4. v. Brouckh. ad Tib. 1 c. it. interpr. Petron. c. 10. Drakenb. ad Sil. 8, 125. ¶ 3. De valetudine pro simplici *Curare*, usus Catullus est epigr. 45, 15 *Et me procuravi ocimoque & urtica.* Vbi similiter, sicut Tibullus, primam corripit: aliqui *recuravi* subst tuunt. ¶ 4. Pro *præesse* sive cum potestate esse exercendi juris in alios, videtur ICtus l. 86 Dig. de acquirenda & amittenda hæred. *Pannonius Avitus cum in Cilicia procuraret:* id est, cum præpositus esset Ciliciæ, v. Procurator.

¶ Procurator, ōris, m. servi genus, tam in villa, quam in urbana familia, qui idem cum illo fuisse videtur, qui *Actor* (de quo supra in *Ago*) etiam appellabatur: is videlicet, qui domini sui res atque negotia ageret, rationesque administraret, ein pfleger, schaffner, verwalter, anwald. Hoc suadere videtur Martialis 5 epigr. 61. Et Lepidus ad Cic. fam. 10, 35 *A meis procuratoribus certior sum factus.* Nec alium Columella, puto *Actorem* lib. 1, 7 & 8 vocat; quam quem c. 6 *Procuratorem* dixerat. Talis etiam est, qui plene *Procurator a rationibus dicebatur.* v. Gonsal. ad Petron. c. 30 p. 109. Alii tamen ut Plinius, Salvianus, &c. distinguunt. Eatenus puto, quod *Procuratorum* potestas vagata aliquando latius fuerit: cum alias non nisi nomine differrent. Vide Lipsi. ad 2 Tac. Ann. p. 94 sqq. ¶ 2. Sed & cuique parvæ rei curator seu custos datus *Procurator* appellatur, ein wärter. Sic, *Procurator aviarii*, Varro R. R. 3, 6; & *procurator apum*, Columell. qui eumdem *Custodem* & *Curatorem* appellat 9, 9. Sed ¶ 3. Latissime patet etiam illud Ovid. A. A. 1, 587 *Inde procurator nimium quoque multa procurat.* Quin *Procurator regni*, apud Cæs. B. Civ. 3 extr. ¶ 4. Habebant & principes *Procuratores* suos, in provinciis maxime; qui duorum generum erant. Alii, qui pecunias colligebant; qui *Procuratores privatæ rei* etiam dicebantur; & a tractandis rationibus tandem *Rationales.* Hos merum imperium non habuisse, observat Byneck. Obs. Iur. Rom. 2, 20. Alii, qui potestatem & jurisdictionem habebant, qui ad differentiam priorum sæpe & *Præsides* dicebantur: atque hi proprie erant, qui in minoribus provinciis curabant. Vide Lipsi. ad Tac. Ann. 12, 60 p. 175, itemque Salmas. ad Spartiani Hadrian. c. 13. Byneckersh. l. c. c. 21, qui ad hoc genus etiam refert Pontium Pilatum, quem Procuratorem totius Syriæ fuisse vult cum potestate Præsidis in Iudæa. ¶ 5. Sed & qui aliarum rerum curæ præpositi ab Imperatoribus *Procuratores* appellati fuerunt: ut, *Procurator ad bona damnatorum: Procurator ad prædia Gallicana: Procurator ad vicesimam: Procurator ærarii, &c.* apud Augustæ historiæ scriptores.

¶ Prōcūratrix, ĭcis, f. Cic. Fin. 4, 7 *Sapientia totius hominis custos & procuratrix.*

¶ Procuratio, ōnis, f. die verwaltung, pflegung; ut, *Procuratio Asiæ*, Leut. ad Cic. 12 epist. 14. *Nimis magna procuratione liberatus*, pro R. Dejot. c. 13. *Quæstoria procuratio*, Id 1 in Verr. 36. *Procuratio negotii publici*, Id. pro Sextio c. 30. *Alienorum bonorum mercenaria procuratio*, Sen. de Brev. Vit. c. 17. ¶ 2. Expiatio. Cic. Divin. 1, 45 *Vt sue plena procuratio fieret, vocem ab æde Iunonis ex arce exstitisse.*

¶ Procuratiuncula, æ, f. dimin. Sen. epist. 31 *Omnia* (Alpes, Syrtes, Scyllam) *transisti procuratiunculæ pretio.*

¶ Prōcūrātorius, a, um. Symmach. 5 epist. 66 *Veterator quidam procuratorio nomine caput extulit.* Quod etiam l. 7 Cod. de Procuratorib. occurrit; & l. 3 Dig. Famil. herciſc. *Procuratorio nomine agere*, cui ibid. opponitur, *agere suo nomine.*

¶ Subprōcūrator, ōris, m. qui *curat* sub alio procuratore. Occurrit in Inscript. Grureri.

¶ Rēcūro, are, wieder heilen. Catull. carm. 45, 15 *Et me recuravi ocimoque & urtica.* al. *procuravi.* Apul. 6 p. 183 *Vulneratis domi relictis, & plagas recurantibus.*

¶ Sēcūrus, a, um, sine cura, vel seorsim a curis, ἀμέριμνος, sicher, sorglos. Ovid. Met. 1, 100 *Mollia securæ peragebant otia gentes. Securus a metu*, Plin. 28, 9. *Securior ab hostibus*, Liv 9, 22. *Securus de bello*, Idem 35, 41. Et, *Animi securi esse de re aliqua*, Cic. Att. 12, 52. Superl. Spartianus Severo c. 18 *Tripolim, contusis bellicosissimis gentibus, securissimam reddidit.* Sidon. 8 epist. 12 *Incautissimus, securissimus.* Vsus hoc superante gradu & Tertull. de Anima c. 50, & Augustinus Retract. 1, 13 *securissima salus.* Tamen & Quintiliano Declam. 267 vindicat Borrich. Vind. p. 320. ¶ 2. Nonnunquam absoluram felicitatem notat. Stat. 8 Theb. v. 14 *Illum & securi circumspexere fragorem Elysii.* Pariter de Diis suis Lucret. 6, 57 *Nam bene qui didicere Deos securum agere ævum*, hoc est, omni fortuna, affectu, spe, metu, iracundia, curaque omni procul quietum, ut fingebantur Numina Epicuræorum, quæ falsæ propterea *neque caput, neque præputium habere* dixit Varro. ¶ 3. Genitivo interdum opponitur, ac significat idem, quod negligens, defes, unbekümmert; ut, *Fortunæ virtus secura*, Claud. de conf. Mall. Th. v. 2. *Odii securus*, Id. in Eutrop. 2, 52. *Damni secura libido*, Tac. Agric. 43, 6. Opponitur *sollicitus:* Tac. Hist. 4, 58 pr. *Nunquam apud vos verba feci, aut pro vobis solicitior, aut pro me securior.* ¶ 4. *Securus* & *secretus* confunduntur in MSS. v. Drak. ad Sil. 11, 326.

¶ Secure, adverb. frey, sicher. *Secure continere aliquid*, Vellej. 2, 129, 4. *Inter caligines securius florent*, Pallad. 3, 9. Et Sen. epist. 18 *Securius divites erimus, si scierimus, quam non sit grave pauperes esse.* Plin. 2 epist. 17 *Hæc subjacens mare longius quidem, sed securius intuetur.* Et Iustin. 5, 9, 10 *Securius pugnare pro aliena domo.*

¶ Sēcūritas, ātis, f. die sicherheit, quam animi tranquilliratem & ægritudinis vacuitatem Cicero vocat. Est enim animi constitutio placida, malorum impendentium cura vacans. Cic. de Nat. D. 1, 20 *Nos beatam vitam in animi securitate ponimus*, wenn das hertz wohl zu frieden, und ohne sorge und furcht ist. Ita Tusc. 5, 14 *Securitatem nunc appello vacuitatem ægritudinis, in qua vita beata posita est. Securitatem præstare*, Cato ad Cic. fam. 15, 5 extr. sed Græv. & Gron. *severitatem. Securitatem parere*, Quintil. 2, 2. Et Plin. Paneg. c. 50 *Tanta temporum securitas est, ut &c.* friede und gute zeiten. Edicto Nervæ apud eumdem Plin. 10 epist. 66 *Me securitatem omnium quieti meæ prætulisse*, die gemeine ruhe. Sic enim latine in bonam partem semper: secus ac nostris vitium incuriæ & supinæ negligentiæ significat. Plurali usus est Plinius 23, 1 *Somno ac securitatibus jumentum vinum profuit.* Nim. cum somno curarum inducitur oblivio. ¶ 2. *Securitates* sunt apochæ, versicherung, versicherung, apud Ammian. 17, 10 *Suscceptorum vilium more securitates accipiens pro illatis.* Et Symmach. 10 epist. 43 *Cum videretur omnibus securitatibus esse vehementior Imperatoris assertio.*

¶ Sēcūro, are, & Ausēcūrare, barbara sunt.

¶ Subcūrator, ōris, m. qui sub alio curatore est. Lege 30 Digest. de Negot. gest. *Curator cum subcuratore experiri possit.*

Curalium, vide *Corallium.*

CVRCVLIO, vel Gurgulio, ōnis, m. vermiculus, qui in excussis frumenti nascitur granis, eaque corrodit & devorat, ein kornwurm. Græci a κύς & τρώγω. Virg. Georg. 1, 185 *Populatque ingentem farris acervum Curculio.* Conf. Plin. 18, 30. Sed Gurgulio vide in G. ¶ 2. Pro membro virili occurrit ap. Pers. Sat. 4 *Quare detonsa curculio exstat?* ¶ 3. Est etiam nomen parasiti Plautini, unde toti fabulæ nomen: est enim hoc genus fruges consumere natum.

¶ Curculiunculus, i, m. dimin. Apud Plaut. Rud. 5, 2, 38 *Curculiuncolus minutos fabulari*, idem est ac narrare res nullius usus; quasi de vermiculis sermonem habere.

CVRES, ium, f. pl. oppidum Sabinorum, de quo præter alios Dionys. Halicarn. 2, 50. Inde accitus Numa Pompilius in regnum Romam, datus Romulo successor fuit; de quo Virg Æn. 6 sub fin. *Primus qui legibus urbem Fundabit, Curibus parvis, & paupere terra Missus in imperium magnum.*

¶ Curūlis, e, adject. quod Lipsius deducit, vide seorsim.

CVRĒTES, um, m. pl. Cretæ sunt incolæ, seu primi ejus insulæ cultores, quemadmodum Servius in Virg illud Æn. 3, 131 tradit, *Et tandem antiquis Curetum allabimur oris.* Vnde dicti, non convenit. Hinc triplices Curetes Ætolicos, Phrygios, & Creticos, e Vossio producit Gallæus ad Lactant. p. 65. ¶ 2. Et *Curetes* Iovis fuere Curatores in Dictæo monte Cretæ. vid. Lactant. 1, 21. ¶ 3. Sacerdotes denique Cybeles, qui & *Corybantes, Curetes* fuere. v. Lucret. 2, 629 & seqq.

CVRIA, æ, f. a cura dicta, locus est, ubi publicas curas gerebant, inquit Festus; hoc est, sedes ac templum publici consilii, das rathhaus. Cic. fam. 9, 2 *Si minus in curia atque in foro, at in literis & libris juvare remp. debemus.* Liv. 2, 23 ad ext. & Sueton. Iul. 22 *Frequenti curia*, im vollen rath. Ovid. 3 Am. 8, 55 *Curia pauperibus clausa est, dat census honores.* ¶ 2. Per metaphoram Cic. de Orat. 3, 42 ait appellari *Curiam pro Senatu*, i. e. pro Senatorum ad res civiles tractandas conventu, der rath, die rathsversammlung. Sic *curia senatoria* dicitur l. 1 de consul. in C. Theod. ¶ 3. *Curiæ* dictæ partes populi, in quas Romulus populum distribuit, quæ numero 30. Curiæ autem & tribus fe habent sicut majus & minus. Romulus primo universum populum in tres partes descripsit, easque tribus

appellavit: singulas vero tribus in decem Curias, &c. v. Aur. Vict. Vir. Illustr. 2, 15. ¶ 4. *Curiæ* etiam antiquitus dictæ, ubi Sacerdotes res divinas curabant. Varro de L. L. 5, 6.

¶ Curiālis, *e*, ad curiam pertinens; ut, *Curiales flamines, Curiales mensæ*, de quibus Festus.

¶ Cūriālis, *is*, m. subst. *Curiales* dicebantur; qui ejusdem curiæ; sicut *tribules*, qui ejusdem tribus. Fest. ¶ 2. Quo nomine tamen & municipiorum *Decuriones* sive Senatores appellati. Vet. Gloss. βουλευτὴς, *Decurio, Curialis*. ¶ 3. *Curialis* pro aulico, sequiorum ætatum scriptoribus ponitur, quemadmodum Io. Sarisberiensis libros suos, quibus aulicorum vanitates perstringit; *de nugis Curialium* inscripsit: Atque iidem & *Curiam* pro aula dicebant. Sed & Ammianum 21, 12 & 22, 9; nec non Symmachum 9 ep. 10; & 10 ep. 48 nomine *Curialium* intellexisse eos, quos hodie *Aulicos* appellare solenne est, ostendit Borrich. in Voss. p. 80. Sic Scipp. ahimadversf. ad Voss. de vit. Lat. ferm. p. 10 recte dici putat *Curiales vernulas* eos, qui curiam Ro. suæ utilitatis causa sectantur. ¶ 4. *Curialis Flamen*, id est, sacerdos Curiæ, qui &

¶ Curio, *ōnis*, m. qui pro curia sacra facit; ut, *Maximus curio*, Liv. 27, 8 pr. ¶ 2. Sed & *Curio* est, qui Curiæ præfectus; ut, Tribunus, qui tribui. ¶ 3. *Curio* etiam dicebatur præco, qui palam legebat epistolam, qua se vel populo vel principi commendabant Tragœdi. Et hinc inter alia Martialis præfat. lib. 2 Epigr. *Epigrammata curione non egent, sed contenta sunt sua, id est, mala lingua*. Treb. Pollio in Gallienis c. 12 *Ille per curionem dici jussit: Taurum toties non ferire difficile est*. Sed male huc refertur Plin. 4 ep. 7. Ibi enim non de *curionibus*, sed de *decurionibus* sermo est, i. e. Senatoribus municipiorum, quod etiam epistolæ finis ostendit. *Sodales* enim suos vocat Plinius. *Decuriones* etiam legunt Grut. & Cellar. ¶ 4. *Curio agnus* Plauto Aul. 3, 6, 27, ut ipse explicat, est, *qui ossa atque pellis totus est, ita cura macet*, ein hunds oder beinedürres lamm. Forte etiam ad hominem transferas macilentum, qui curis semetipsum macerat & conficit, ein grillenfänger, der sich abgrämet. ¶ 5. *Curio* Scriboniæ familiæ cognomen fuit; ex qua *C. Curio*, ad quem scriptæ sunt epistolæ Ciceronis lib. 2 fam. ut se ære alieno liberaret, I. Cæsarem ad bellum civile impulit. De eo Lucan. 1, 267 &c. Flor. 4, 2, 34; Plin. 36, 15.

¶ Curionālis, *is*, m. idem, qui *Curio*, sive *curialis* flamen, ein priester; ut, *Curionalis publicus*, in Inscript. Ant. Gruteri p. 305 n. 5 & 6.

¶ Cūrionātus, *us*, m. curionis dignitas. Fest.

¶ Curiōnius, *a, um*, adject. ut *Curionia sacra*, quæ in curiis fiebant; *Curionium æs*, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionatus. Fest.

¶ Curiatus, *a, um*, quod fit per curiam; ut, *Lex curiata*, qua arrogationes fiebant, Suet. Aug. c. 65. Tac. Hist. 1, 15 pr. & Gell. 5, 19. Sed *Comitia Curiata*, quæ curiatim per lictorem calabantur, id est, convocabantur, Gell. 15, 27. In istis conciliis tractabantur ea, quæ rem militarem continerent: in Centuriatis vero consules, & tribuni militares creabantur, ut docet Livius lib. 5 sub finem. Vide plura de istis apud Onuphrium Panvinium in Civitate Romana, & Gruchium de Comitiis.

¶ Cūriatim, adverb. per curias. Gell. 15, 27, ut Mosellanus, Oiselius & Gronovius ediderunt: quidam legunt, *per lictorem curiatum*, ex ea ita etiam Proustius.

¶ Decūria, *æ*, f. Hoc nomen non ad numerum pertinet, siquidem decuria una vel millenos homines habebat: sed idem fere significat, quod λευκωμα f. album, ordo quidam & τάξις eorum, qui ad judicandum adhibebantur. Harum decuriarum initio fuerunt tres; quartam Augustus addidit, ut Sueton. c. 32 testatur, ubi vid. Casaub. Quintam adjecit Caligula, eodem auctore Cal. c. 16. Petita a Galba & sexta est, sed negata, teste iterum Suet. Galba c. 14. ¶ 2. Fuerunt & in militia *decuriæ*, φρατρίαι, ut in Vet. Gl. exponuntur, pedestri juxta atque equestri, de quibus Herm. Hugo de equestr. milit. 5, 4.

¶ Decurialis, *is*, m. vel præfectus Decuriæ, vel consors. Vetus Inscript. apud Gruterum p. 36 n. 6 LARATIVS PHOEBVS DECVRIALIS DECVR. IVLIÆ. Sic & Inscript. apud Fabrettum p. 86 Q. MARCIVS ITALICVS DECVRIALIS NEGOTIATOR.

¶ Decūrio, *ōnis*, m. qui decuriæ vel toti turmæ præest. Veget. 2, 14. *Quemadmodum inter pedites centuria, vel manipulus, appellatur: ita inter equites turma dicitur. Et habet una turma equites XXXII. Huic qui præest, decurio nominatur*. Vbi tamen Stewechius legendus. Vide & Hugonem d. l. ¶ 2. Appellati & *Decuriones*, qui per provincias in Coloniis Romanis & municipiis consulebant in publicum, & loco Senatorum erant. Vnde *Decuriones municipiorum & Coloniarum*: & *Coloniæ Decuriones*, Suet. Aug. c. 46 & c. 100. Meminere & ICti. Nomen inde factum volunt, quod initio, cum coloniæ deducerentur, decima pars eorum, qui ducerentur, consilii publici gratia conscribi solita. v. Pompon. ICtus leg. 39 § 5 D. verb. significat. Festus quoque & Nonius 12, 7 *Decuriones* a numero, cui in militia præerant, dictos existimant. Sed Velserus sic dictos arbitratur potius, quod in decurias distributi videantur. Rer. August. Vindelic. lib. 5 p. 74 sqq. Nam *primi singularum decuriarum decuriones dicti*, sec. Varr. de L. L. 4, 16. Ilidorus 4, 9 DECVRIONES *dicti, quod sint* DE ORDINE CVRIÆ. *Officium enim curiæ administrant. Vnde non est decurio, qui summam non intulit, vel curiam participavit. Curiales autem iidem & decuriones. Et dicti curiales, quia civilia munera procurant & exsequuntur*. Vet. Gloss. βουλευτὴς, *Decurio, Curialis*. Hinc Vetus Interpres Marci c. 15, 43, & Luc. 23, 50, quem Evangelista βουλευτὴν vocat, *Decurionem* recte & latine reddidit. Et vero *Bulevtarum* vox pro *Decurionibus* & apud Plin. legitur 10 epist. 49. Horum legitimus census centum millia, eodem auctore 1 epist. 19. Vet. Gloss. *Decurio*, βουλευτὴς, δεκαδάρχης. ¶ 3. Extra militiam curiamque *Decuriones* etiam dicebantur, qui aliis præessent. Ita Suet. Domit. c. 17 *Saturius decurio cubiculariorum* dicitur. Vbi tamen non is intelligendus, qui toti cubiculariorum corpori, sed parti præest. Nam in uno corpore plures Decuriones numerantur, ut Torrentius observat, qui & DECVRIONEM LECTICARIORVM in veteri inscriptione nominatim notat. ¶ 4. Ex lapide, a Muratorio p. 936 edito, in quo legitur: *Decurio Philerotis Alexandrea*, vocem *Decurio* communis generis esse, non masculini tantum, Allio colligit in Lex. Crit.

¶ Decūres, id est, Decuriones; apud Festum.

¶ Decūrialis, *e*, ad decuriam pertinens; ut, *Decurialis numerus*, Tertull. de anima c. 37.

¶ Decūrio, *are*, in decurias distribuere. Cic. pro Planc. c. 18 *Docet, decuriasse Plancium, conscripsisse &c.* Hinc

¶ Decuriatus, *a, um*; ut, *Decuriati equites*, apud Liv. 22, 38 pr.

¶ Decuriatus, *ūs*, m. divisio in decurias. Liv. 22, 38 *Vbi ad decuriatum aut centuriatum convenissent*.

¶ Decuriatio, *ōnis*, idem. Cic. pro Planc. c. 18 *Decuriatio tribulium*.

¶ Decurionatus, *ūs*, m. munus decurionis. Vet. Gl. *Decurionatus*, βουλὴ, δεκαδαρχία. Cato ap. Festum *Parare bonis atque strenuis decurionatus*. Macrob. Saturn. 2, 3 *Cicero ab hospite rogatus, ut decurionatum privigno ejus expediret*. Vlpian. l. 2 ad municipal. pr. *Consensisse pater decurionatui filii videtur*. Plin. ep. 10, 114 *Honorarium decurionatus inferre*.

¶ Decurionalis, *e*, senatorius. Vetus inscriptio apud Sponium Misc. erud. Antiq. p. 169 EXORNATO ORNAMENTIS DECVRIONALIBVS. Et Gloss. gr. lat. βουλευτικὸς, *decurionalis*.

¶ Excūrio, *are*, est curia ejicere, aus dem rath stossen. Varro apud Nonium 1, 164 *Apollonium ideo excuriant, quia nihil habebat*.

¶ Excuriatus, *a, um*, curia exclusus, der nicht mehr im rath ist. Idem Varro: *Excuriati exterminatique*. v. Cæl. Rhod. 13, 42.

Curiatii tergemini fratres, vid. *Horatii*.

Curio, curionatus, curionius, &c. vide *Curia*.

Curiositas, curiosus, vide *Cura*.

CVRIS, *is*, f. κύρις, Curim Sabini hastam nominabant; v. Fest. & Macrob. Saturn. 1, 9. ¶ 2. Inde *Quirinus* Romulus dictus est, vide infra *Quirinus*. Ovid. Fast. 2, 477 de Quirino: *Qui tenet hoc nomen, Romulus ante fuit. Sive quod hasta Curis prisci est dicta Sabinis, &c.*

¶ Curītis, *is*, f. Curitim Junonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabant. Fest.

Curito, Cūrius, *a, um*, vide *Curo*.

CVRIVS, *i*, m. Dentatus, Romanus civis frugalitate, fortitudine & felicitate victoriarum clarissimus. Cum aurum multum Sabini (Samnites habent alii) pacis redimendæ causa illi obtulissent, se non indigere auro, respondit, donec cibis hujusmodi uteretur; cum maxime autem rapas torrebat. Οὐκ, ἔφη, δέομαι χρυσοῦ, ἕως ἂν τοιούτοις δαπανῶ, Athen. lib. 2. De eo Seneca Consol. ad Helviam c. 10 *Scilicet minus beate vivebat Dictator noster, cum vilissimum olus in foco ipse manu sua verteret*. Claudian. de 4 Consul. Hon. v. 412 *Pauper erat Curius, reges quum vinceret armis*. Et per antonomasian pro frugalibus, Juvenal. 2, 3 *Qui Curios simulant & bacchanalia vivunt*. ¶ 2. *Q. Curius*, vir quæstorius, aleator notissimus, inter Catilinæ socios fuit. De eo Suet. Cæs. c. 17 refert, primum conjuratorum consilia detexisse: constituta autem publice munera non accepisse, quod Cæsarem inter socios Catilinæ nominasset.

CVRMI, n. 3 species cerevisiæ, sive potionis ex maceratis & coctis frugibus, hier. Vlpian. in l. si quis ff. de tritic. & vin. *Et acetum, quod vini numero pater familias habuit, & zythum & curmi &c* ¶ 2. Item *Curmen*. Gloss. lat. gr. *Curmen*, ζύθος ἀπὸ σίτου. v. Meibom. de cerevis. vett. 6, 7, 3 in Thes. Gron. tom. 9.

Curo, *are*, vide *Cura*.

CVROPĀLĀTES, *is*, m. ita Justiniani temporibus dici cœpit *Comes aulicorum*, quod docet Alem. ad Procop. p. 95.

CVROTRŎPHIVM, *i*, n. κυροτροφεῖον, dici potest domus alendis parvulis destinata.

CVRRO, *cucurri, cursum, currere*, laufen. *Currere subsidio*, Cic. Att. 12, 3. *Qui stadium currit, eniti debet, ut vincat*, Idem Off. 3, 13. *Eosdem cursus, quos antea, cucurrerunt*, Idem de Lege Agr. 2, 17. Propert. 3, 10, 21 *Nox inter pocula currit*, verläufft sich. Sil. 15, 63 *Currit mortalibus ævum, Nec nasci bis posse datur*. Veteres etiam dixisse *Cecurri* pro *cucurri* docet Gell. 7, 9. ¶ 2. Aliquando *Currere* est in orbem agi, sich herum drehen, herum lauffen; sicut & verbo θεῖν usus Homerus est, quod Scholiastes observat. Horat. de Art. v. 22 *Currente rota cur urceus exit*. ¶ 3. *Currere* est navigare, schiffen. Virg. Æn. 3, 191 *Vastumque cava trabe curvinus æquor*. conf. Horat. 1 epist. 1, 45. ¶ 4. Passive Quintil. 1, 4 *Verbs habitatur, campus curritur, mare navigatur*.

¶ Currens, *tis*; ut, *Currentem incitare*, Cic. ad Qu. frat. 1, 1 c. ult. quod idem ac τὸν τρέχοντα ὀτρύνειν, *currenti calcar addere*, proverbiali locutione. *Freta currentia*, Horat. 1 epist. 3, 4.

¶ Currax, *ācis*, m. läuffig. Gratius Cynegetico v. 89 *Nam fuit & laqueis aliquis curracibus usus*. Vbi Barthius, & Cajum ICtum, *curracem servum* dixisse observat. Lex est 18 Dig. de Ædil. edicto. Gloss. gr. lat. δρόμαξ, *curvax*. Etiam Iuretus ad Symmach. 9 ep. 23 in MS. apud eund. 4, 60, se observasse dicit.

Currūlis, *e*. vid. infra *Curulis* n. 2.

¶ Currus, *ūs*, m. vehiculum, ein wagen. Plaut. Men. 5, 2, 110 *In currum insscendere*, auf den wagen steigen. *Curru vehi*, Cic. Divin. 2, 70, fahren. *Currus bovem trahit*, proverb. de negotio, quod præpostere geritur, dici solet; quemadmodum Germani dicunt, die pferd de hinter den wagen spannen. Curruum appellationes aliæ sunt *Plaustrum, Rheda, Carpentum, Petoritum, pilentum, Cisium, Essedum, Carrus*: De quibus singulis suo loco. *Currus arcuatus*, ein wagen mit sprügeln, Liv. 1, 21, cujus species in nummis antiquis sæpe visitur. *Currum* pro equis currui junctis Virg. posuit fine 1 Georg. *Fertur equis auriga, neque audit currus habenas*: Claudian. de Consl. Mall. Theo. v. 187 *Defidis aurigæ non audit verbera currus. Nec manus agnoscit, quam non exercuit arte*. Eodem cum superioribus curru vehi, s. *rheda tolli*, magnus olim honor. Barth. ad 1 Theb. Statii p. 1607. ¶ 2. *Currus* synecdochice pro triumpho. Cic. fam. 15, 6 *Quem ego currum, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem?* Et Horus 4, 12, 53 *Digna res lauro, digna curru senatui visa*. v. Drakenb. & Heinf. ad Sil. 6, 545. ¶ 3. Poëtæ etiam navim *Currum* vocant. Catullus de Nupt. Pel. & Thet. v. 9 *Ipse levi fecit volitantem flumine currum*. Vid.

Voss.

Voſſ. 4 Inſtit. Orat p. m. 88. ¶ 4. De *curru ſolis, lunæ, auroræ, noctis* vid. quæ congeſſit Burm. ad Rutil. itin. 511. ¶ 5. Etiam ſibi *currum* tribuunt poetæ ad curſum operis indicandum. vid. Burm. ad illud Nemeſia cyneg. 9 *Iuvat aurato procedere curru.* ¶ 6. *Curres* & *Curſus* confunduntur in MSS. vid. Drak. ad Sil. 16, 334 Burm. ad Val. Flacc. 5, 612.

¶ Curriculum, *i*, n dimin. ein kleiner wagen. *In omnem præcipitare curriculo*, Curt. 8, 14 *Et jam curriculo nigrum nox roſcida metam ſtringebat.* Sil. 5, 24 *Quin in curriculum vos conjicitis*, Plaut. Merc. 5, 2, 91. Ita vulgo accipiunt; ſed curſum etiam ſignificare poteſt: pedes enim ſuos alloquitur. Nimirum ordinarie ponitur ¶ 2. Pro curſu: *Honeſtum, mediocre, breve &c. vitæ curriculum*, lebenslauf. Cic. pro Rab. perd. c. 10 extr. *Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumſcripſit, immenſum gloriæ*, eine geringe zeit zu leben. Sic, *ſeptem curricula ludorum Circenſium*, ſieben gänge, apud Gellium 3, 10.

¶ Curriculus, *i*, m. aliud diminut. quod Chariſius ab illo altero diſtinguit. Ita enim ille lib. 1 CVRRICVLVS *maſculine diminutio eſt* CVRRVS; *neutraliter autem* CVRRICVLVM *ſpatium adcurrendum aptum, vel ipſum currendi officium, ut Cicero & Varro loquuntur.* Priſcian. lib. 6 *Cognatio eſt* CVRRVS *ad* CVRSVM, *quod diminutivum* CVRRVS CVRRICVLVM *pro* CVRSV *accipitur.*

¶ Curriculo, adv. auf friſchem fuß, alsbald. *Curriculo percurre*, Ter. Heaut. 4, 3, 11. Plaurus, cum idem vellet, dixit Trin. 4, 4, 11 *Curre in Piræum, atque unum curriculum face.* Idem Perſ. 2, 2, 17 *Vola curriculo*: & Rud. 3, 5, 19 *Curriculo affer huc duas claves.* Ita, *Curriculo ire*: curriculo viem conficere. Apulejus dixit in Apologia.

¶ Curſus, *ûs*, m. currendi actus, der lauf. *Curſus inſtituere*, Ter. Phorm. 5, 6, 8. *Revocare a curſu*, Cic. Top. pr. *Eſſe in curſu*, Idem de Orat. 1, 32 *Confecere curſum*, den lauf vollbringen, Id. de Clar. Or. c. 94. *Curſu ſuperare canem*, überlaufen. Horat. 1 ep. 18, 51. *Curſus aquarum*, Virg. Georg. 4, 176. *Stellæ curſus certos & conſtantes habent*, Cic de Nat. D. 3, 9. Idem fam. 4, 2 *Perſpicis, qui curſus rerum, qui exitus futuri ſint*, wie die ſachen lauffen. Cæterum *curſu* reges, aliique olim plurimum certarunt. Alexander Macedo ita in currendi peritia ſe exercuit, ut præter cæteros æquales ſuos currendi celeritate præſtiterit. De Achille, (cujus apud Homerum perpetuum fere epitheton eſt *ποδας ὠκυς*) Pelopida Thebano, Papyrio Curſore, Mario, Pompejo, Sertorio, aliisque res nota eſt. Vnde Plato ad bellicas exercitationes *curſum* quoque commendavit. Hieron. Mercurial. 1, 10. ¶ 2. *Curſus publicus* dicitur, qui & *vehicularis* appellatur, die poſt, das poſtweſen. Vide *Vehiculum.* ¶ 3. *Curſus* de volatu, der flug. Virg. Æn. 6, 194 *Curſum per auras dirigere*, flies gen. conf. ecl. 6, 80; & Nonius 4, 52. it. Heinſ. ad Ovid. am. 2, 6, 11. ¶ 4. De navigatione etiam *curſus* dicitur, die fahrt, der lauf. C. Nepos 1, 1, 6 *Morandi tempus non habens, curſum direxit, quo tendebat.* Idem 18, 3, 3 perinde & *transcurrere* pro trajicere dixit. v. Lambin. ad Horat. 1 od. 28, & conf. Vellej. 1, 4, 1, & 2, 43, 2. ¶ 5. De fluentibus. Samo. 541 *Sæpe etenim nimio curſu ſuit impetus altri.* Ita *menſtruos curſus* Plin. 11, 39 hic laudat Burm. & Samon. 601 de calculo veſicæ, *qui retinet curſus* &c. ¶ 6. *Vox erat in curſu*, Ovid. Am. 1, 8, 109, & Faſt. 5, 240, *curſus loquendi* eſt etiam Her. 6, 39. Sic Faſt. 6, 362 *Spes erat in curſu.* Id. R. A. 119 *Dum favor in curſu eſt, currenti cede furori.* ¶ 7. *Curſus* & *Currus* confunduntur. v. *Currus.*

¶ Curſūra, *æ*, f. idem. Plaut. Aſin. 2, 2, 61 *Ex curſura anhelitum ducere.* Et Varro R R 2, 7 ſub finem: *Equi idonei ad curſuram.*

¶ Curſor, *ôris*, ein bote, läuffer, laqvey. Martial. 3 epigr. extr. *Curſorem ſexta tibi, Ruſe, veniſſimus hora.* Cic. Tuſc. 2, 23 *In ſtadio curſores exclamant, quam maxime poſſint.* Paulus IC. l. 99 ſ. ult. Dig. de Legat. & fideicomm. 3 *Si alii verna, alii curſores legati ſint*, ubi ſervos oportet intelligi. v. Erh. ad Petron. c. 28 p. 100 Burm.

¶ Curſorius, *a, um*, Sidon. 1 epiſt. 5 *Ticini curſoriam* (*ſic navigio nomen*) *adſcendi*, ein jaat-ſchiff. Scal. Auſo. lect. 2, 6 pr. Complete: *Navis curſoria.* conf. Iſidor. 19, 1. De *equis* & *nunciis curſoriis* citiſſime equitantibus, & eorum ortu Barth. ad Briton Armor. p. 303, poſt-pferde. poſt-reuter. Ita *Termini curſorii*, Frontin. de Colon. p. 141. Hinc &

¶ Curſorium, *i*, n. ſubſt. qua limitum ſive terminorum curſus incedit. v. Rigalt. Gloſſ. Agrimenſ. p. 299.

¶ Curſorie, vulgare adverbium, pro *curſim.*

¶ Curſuālis, *e*, idem ac *Curſorius.* Cod Theod. 12, 11 *Rheda curſualis*, ein poſt wagen

¶ Curſuālitas, *ātis*, f. die lauf-begierde. Fulgent. 3 Myth. *Vagabunda curſualitas diſplicet.*

¶ Curſim, adv. h. e. currendo, Valla auctore, lauffend, ſpornſtreichs, geſchwind. Liv. 27, 16 *Dies noctesque curſim agmine actio, feſtinans ad opem ferendam.* Sic, *Cito & curſim aliquid agere*, Plaut. Pœn. 3, 1, 64. *Curſim arripere*, Cic. de Orat. 2, 89. *Curſim tranſire libros*, Gell. 9, 4, behende durchleſen, durchlauffen. *Curſim attingere*, Plin 1 epiſt. 20. *Senſim* & *curſim dicere*, contraria ſunt apud Cic. Phil. 2, 17.

¶ Curſio, *onis*, f. das lauffen, rennen. Varro de L. L. 4, 1 *Corpus eſt, ut curſor: locus, ſtadium, qua curritur: tempus, hora, qua curritur: actio, curſio. Campicurſio* vide ſupra in *Campus.*

¶ Curſo, *are*, frequent. rennen. Cic. de Senect. c. 6 *Cum alii malos ſcandant, alii per foros curſent.* Et pro Roſc. Amer. c. 22 *Homines curſare ultro & citro non deſiterunt.* Paſſ. Ter. Hec. 3, 1, 35 *Trepidari ſentio, curſari rurſum prorſum.*

¶ Curſans, *tis*. Cic. de Divin. 1, 8 ex poëta: *Curſans per littora cornix.*

¶ Curſito, *are*, aliud frequent. ſchnell lauffen. Ter. Eun. 2, 2, 47 *Surſum deorſum curſitant.* Aut. ad Herenn. 4, 3 *Quomodo Ladas aut Bojus cum Sicyoniis curſitarint.* conf. Horat. 2 ſat. 6 v. 107.

¶ Curſātio, *onis*, f. das ſchnelle lauffen geläuffe. Donat. ad Ter. Hec. 3, 1, 35 *Trepidatio ad voces refertur loquentium, curſatio adſonum pedum.*

¶ Curſitatio, *onis*, f. idem. Solin. c. 54 de Bithynia: *Solenni curſitatione lacum populus circuit.*

Compoſita:

¶ Accurro vel Adcurro, *accurri* & *accucurri*, *accurſum, ĕre*, zulauffen. Cic. Divin. 2, 67 *Ita nobis dicto audientes ſunt, ut ſimul atque vellimus, accurrant*, ſie kommen gleich gelauffen. Id. Lib. 5 in Verr. c. 3 *Illum cupide ad Prætorem, quaſi ad laudem atque præmium accurriſſe.* Idem Off. 3, 31 *Accurriſſe Romam dicitur.* Et Att. 15, 3 *Accurres in Tuſculanum.* Imperſonaliter Tac. Ann. 1, 21, 5 *Accurritur ab univerſis. Accurrere* & *occurrere* paſſim in MSS. permutari obſerv. Drakenb. ad Liv. 23, 24.

¶ Accurſus, *ûs*, m. der zulauf. Tac. Ann. 27, 4 *Lentulus jam lapidis ictu cruentus, & exitii certus accurſu multitudinis protectus eſt.* Sen. Hippol. v. 895 *Civium accurſum timens.*

¶ Accurſo, *are*, *i. e* frequenter accurrere, oft hinzulauffen. Cathol.

¶ Accurſōrius, *a, um*, vide *Antecurſorius.*

¶ Antecurro, *ĕre*, vorherlauffen, voranlauffen. *Stella ſolem antecurrens.* Vitruv. 9, 4.

¶ Antecurſor, *ôris*, m. *πρόδρομος*, ein vorbote, vorläuffer. Cæſ. Gall. 5, 45 *Hora circiter tertia, ab antecurſoribus de Craſſi adventu certior eſt factus.* Tertull. de Monog. c. 8 *Iohannes antecurſor.*

¶ Antecurſōrius, *a, um*: ut, *Antecurſoria potio*, Apul. Met. 9 21. *Accurſoria.*

Campicurſio, vide ſupra *Campus.*

¶ Circumcurro, *ĕre*, herumlauffen. Quint. 1, 10 *Illa circumcurrens*, (linea ſive forma) *ſi efficiet orbem.* Græce *περιτρεχής*, Id. 2, 21 p. 206 Rhetoricen *quidam artem circumcurrentem vocant, quod in omni materia dicere.* Vitr. 4, 6 *Eaque corſæ cum aſtragulis circumcurvant.*

¶ Circumcurſio, *ōnis*, f. das herumlauffen. Apul. Met. 9.

¶ Circumcurſo, *are*, frequent. ſtets umherlauffen. Cic. fam 7, 1 *Lectucla circumcurſare*; al. *concurſare.* Plaut. Rud. 1, 4, 4 *Omnia jam circumcurſavi.* Lactant. 6, 12 *Mihi per omnes portas circumcurſes.* conf. Lucret. 4, 401.

¶ Circumcurſans, *tis*. Catull. 69, 132 *Circumcurſans huc illuc ſæpe Cupido.*

¶ Concurro, *ĕre*, zuſammenlauffen. Cic. Phil. 10, 10 *Concurritur undique ad commune incendium reſtinguendum.* Cæſ. B. G 5, 38 *Concurrere ad arma.* Ter. Heaut. 2, 2, 3 *Concurrunt multæ opiniones*, h. e. conveniunt. Val. Max. 4, 1, 12 *Metellus cum interemptum Scipionem conclamari audiſſet, in publicum ſe proripuit, mœſtoque vultu & voce confuſa, concurrite, concurrite, inquit, cives, mœnia urbis noſtræ, everſa ſunt.* Suet. Cal. c. 6 *In Capitolium concurſum eſt.* Etiam de uno cum cura & ſollicitudine quadam huc & illuc currente, uſurpatur. Cic. pro Quint. c. 16 *Non ſtatim ad C. Aquillium concurriſſes*: ubi v. Græevii notam. adde Liv. 2, 11. ¶ 2. *Concurrere*, & militare verbum, & pro congredi ſive in certamen deſcendere ponitur: zuſammen treffen. Et vel cum Ablativo cum præpoſitione; vel cum Dativo ſolo conſtruitur. Sic, *Hoſti concurrere*, Ovid Met. 12, 595. *Monſtris concurrere*, Val. Flacc. 3, 512 dixit. Virg. Æn. 1, 493 *Gaudetque viris concurrere virgo.* Vellej. 2, 70, 1 *Cum aliquo acie concurrere.* Sen. Conſol. ad Helv. c. 2 *Itaque ne ſtatim cum eo* (dolore) *concurram: adero illi, &c.* Etiam cum præpoſitione *Inter.* Liv. ſub fin. lib. 26 *Tertio die ſubibus inter ſe in modum juſtæ pugnæ concurrerunt: -- quinto iterum in armis concurſum eſt.* Abſolute Horat. 1 ſat. 1, 7 *Concurritur.* ¶ 3. *Concurrere* etiam eſt contingere, ſich zutragen. Cic. pro Planco 32 *Quia ſæpe concurrit propter aliquas de me meritorum inter ipſos contentiones.* Id. de Div. 2, 68 *Niſi iſta caſu nonnumquam, forte temere, concurrerent.* v. Menck. Obſerv. L. L.

¶ Concurrens, *tis*; ut, *Concurrentes inter cautes*, Ovid. Amor. 2, 11, 3 de ſymplegadibus.

¶ Concurſus, *ûs*, m. der zulauff. Cic. pro Clu. c. 49 *Maximo clamore & concurſu totam illam quæſtionem repudiavit.* Cic. Att. 5, 16 *Ex agris concurſus fiunt.* Sic, *Occupationum concurſus*, i. e. turba, apud eumdem fam. 7 ep. ult. ¶ 2. Congreſſus pugnantium, prœlium. Nepos 5, 2, 3 *Barbarorum uno concurſu maximam vim proſtravit*, in einem treffen. Id 18, 4, 1 *Acerrimo concurſu pugnare.*

¶ Concurſio, *ōnis*, die zuſammenkunfft. Cic. Top. c. 19 *Concurſio rerum fortuitarum.* Auctor ad Herenn. 4, 12 *Crebræ vocalium concurſiones.* ¶ 2. Die eilfertigkeit. Cic. 1 in Verr. 30 *Quid ego nunc hujus lacrymas & concurſiones præferam?* ubi tamen Lambinus *concuſſationes* legit.

¶ Concurſo, *are*, frequent. herennen, belauffen. *Omnes omnium domus concurſare*, ſic enim conſtruitur, Cic. pro Muræn. c. 21 *Concurſare circum tabernas*, Idem Catil. 4, 8.

¶ Concurſator, *ōris*, m. qui ad concurſandum expeditus eſt, quales fere ſunt, quos Huſſaros hodie dicimus. Liv. 27, 18 *Levem & concurſatorem hoſtem expulerunt loco.* Idem 31, 35 extr. *Pedes concurſator & vagus.*

¶ Concurſatio, *ōnis*, f. Duorum aut plurium in'eundem locum concurſus, das zuſammenlauffen. Cic. pro Dom. 6 *Puerorum illa concurſatio nocturna.* Id. de Divin. 2, 71 *Ordo & concurſatio ſomniorum.* Tac Annal. 6, 17 *Ita primo concurſatio & preces.* ¶ 2. Die eilfertigkeit. Cic. fam. 1, 1 *Libunis & Hipſei non obſcura concurſatio contentioque &c.* Liv. 5, 40 *Muliebris fletus & concurſatio incerta.* Idem 21, 63 *Fuga & concurſatio.* 30, 34 *Concurſatio & velocitas.* Sen. epiſt. 3 *Exagitatæ mentis concurſatio.* v. Menckenii Obſerv. L. L.

¶ Concurſatorius, *a, um*, zuſammenſtoſſend. Ammian. 16, 14 *Concurſatoria pugna.*

¶ Decurro, *ĕre*, herablauffen, zulauffen. Virg. Æn. 2, 41 *Laocoon ardens ſumma decurrit ab arce.* Plin. 3 epiſt. 20 extr. *Rivi ex forte decurrunt.* Et Cic. Tuſc. 1, 8 *Decurrere ad calcem*, den lauff vollenden. *Decurrere ſpatium ætatis* vel *vitæ*, Cic. pro Quint. c. ult. Id. fam. 16, 4 *Puto te beatiſſime decurſurum*, id eſt, Manutio interprete, te maritimo curſu ad me venturum. ¶ 2 *Decurrere* etiam dicitur exercitus, quando diviſus bifariam, inſtar duarum acierum armatarum concurrit, & pugnæ ſimulacrum ciet, ſcharmutieren. Quod fieri apud Macedonas inſtructo exercitu ſacrisque peractis ſolitum Livius narrat 40, 8. Itaque pars religionis militaris erat: quam ob cauſſam honoris ergo & in heroum funeribus idem ſolebat fieri, de quo Lipſ. ad Ann. 2, 40 p. 83. Torrent. ad Suet. Claud. c. 1 Itemque Stewech. ad Veget 2, 22. Aliquando tamen & aliis de cauſſis inſtituebatur. Vide Liv. 29, 22, & 40, 47. Vbi id *in armis decurrere*, item *armatos decurrere* dixit. ¶ 3. Brevi meditatione argumen-tum

tum aliquod perſequi, etwas kürtzlich berühren. *Iſta quæ abs te breviter de arte decurſa ſunt.* Cic. de Orat. c. 32 *Equos pugnasque virum decurrere verſu.* Stat. Sylv. 5, 3, 149. Conf. Obſerv. L. L. Menckenii. ¶ 4. Vti *ſuecurrere* eſt opem ferre, ita *decurrere* opem implorare. Iuſtin. 14, 2, 6 *Optimum viſum eſt ad Alexandri Magni Argyraſpidas, inviſum exercitum & tot victoriarum præfulgentem gloria decurrere.* vid. 16, 3, 4. Plin. 3 ep. 20 *Ad remedium aliquod decurrere.* Add. Græv. ad Cic. pro Cæci. c. 23.

¶ Decurſus, *a, um*, verlauffen, abgelauffen, vollbracht. Cic. pro Quint. c. 31 *Prope acta jam ætas decurſaque.* Lucret. 3 ſub fin. *Ipſe Epicurus obit decurſo lumine vitæ.* Plaut. Merc. 3, 2, 4 *Decurſo in ſpatio, breve quod vitæ reliquum eſt, voluptate, vino & amore delectavero.*

¶ Decurſus, *ûs*, m. verbi ſui ſignificationes habet. *Decurſus mei temporis*, der verlauff. Cic. fam. 3, 2. *Decurſus aquæ*, Lucret. 5, 264. *Exercitio equitum, decurſibus cohortium intereſſe*, Tac. Ann. 2, 55, 6, i. e. ſimulacris pugnæ &c. *Deſtituit ante decurſum*, vor vollendung des lauffs, Suet. Ner. c. 24.

¶ Decurſio, *ônis*, f. das herablauffen. Brutus Ciceróni fam. 11, 10 *Antonius Apennino Alpibusque ſe teneat, & decurſionibus per equites vaſtet ea loca, in quæ incurrerit.* Hic proprie deſcenſum ex montibus notat. ¶ 2. Pro militum exercitio, ein turnier, chargirung. Suet. Ner. c. 7 *Indicta decurſio prætorianis:* & Galb. c. 6 *Campeſtris decurſio.* Veget. 2, 22 *Ad decurſionem campi milites exeunt.* Hæc exercitii tantum cauſſa inſtituebatur, cum eductus miles in campum aliquot millia paſſuum armatus inſtructusque telis pedes militari gradu ire ac redire in caſtra, eques etiam perinde armatus procurrere jubebatur: de quo exercitio militari Liv. 26, 51. Veget. 1, 27; qui & 3, 4 *Campicurſionem* vocat: Hoc exercitationis genus ter quot menſibus ex inſtitutione Auguſti uſurpari ſolitum, ad illum Taciti locum An. 2, 55, 6 Lipſius notat.

¶ Decurſito, *are*, frequ. Apul. de Deo Socrat. p. 116 *Ejusdem artis diſciplinam ſimul & ignorantiam decurſitant.*

¶ Decurſorius, *a, um*; ut, *Termini decurſorii*, Innocent. de Caſ. p. 223. Poſſis etiam dicere ſpatium *decurſorium*, ubi decurritur.

¶ Diſcurro, *ere*, hinc inde, vel in diverſas partes currere, aus einander oder hin und her lauffen. Plin. 11, 37 *Ex hoc fonte duæ grandes venæ in priora & terga diſcurrunt.* Liv. 1, 9 de raptu Sabinarum: *Signo dato, juventus Romana ad rapiendas virgines diſcurrit.* Præt. perf. Suet. Cal. c. 32 *More victorum cum palma diſcucurrit.* ¶ 2. *Diſcurrere* ſemibarbaris eſt differere, diſcurriren, invenitur tamen apud Amm. Marcell. 17, 6 *Super quo nunc pauca diſcurram.* Marcellinus, natione Græcus, cum ſciret, græcum διαλέγειν tali ſignificatione uſurpari, latinum quoque *diſcurrere* eadem ſignificatione ſumi poſſe credidit. vid. Vorſt. de Latinit. mer. ſuſp. c. 14 p. 103.

¶ Diſcurſus, *a, um*, laudatur a Falſtero ex Ammia. 29 ... *Diſcurſus itineribus magnis.*

¶ Diſcurſus, *ûs*, m. das gelauffe, das herumlauffen. Hirt. de B. G. 8, 29 *Multo clamore diſcurſuque paſſim ſe fugæ mandant.* Ovid. Faſt. 2, 223 *Latis vallem diſcurſibus implent.* Lucan. 3, 640 *Diſcurſusque animæ, diverſa in membra meantis, interceptus aquis.* ¶ 2. *Diſcurſus* vulgo eſt ſermo, diſſertatio, ein diſcurs; ſed absque auctoritate veterum, niſi quod Lindebrog. in Comm. ad Ammian. 17, 6 addit e lege 1 Cod. Theod. rap. virg. *redemtique diſcurſus pœna immineat.* conf. Cellarii Antib. p. 155, & Cur. poſt. p. 325.

¶ Diſcurſio, *ônis*, f. idem. Lactant. Opif. Dei c. 3 *Dies diſcurſione conſumunt.*

¶ Diſcurſo, *are*, herumlauffen, hin- und wieder lauffen. Quintil. 11, 3 p. 840 de oratoris geſtu ac actione: *Diſcurſare ineptiſſimum.* De ſeditioſis & populum in partes cientibus uſus eſt Florus 3, 18, 10 *Inde jam paſſim ab omni parte diſcurſante Popedio*, &c.

¶ Diſcurſatio, *ônis*, f. das hin- und hergehen. Sen. de Brev. Vitæ c. 3 *Officioſa per urbem diſcurſatio.* Aliqui legunt *diſcurſitatio.* Frontin. 1, 5 extr. *Magna diſcurſatione.*

¶ Diſcurſator, *ôris*, m. proprie qui diſcurrit. Dein militum genus. v. Amm. 16, 26 *Iisdem ſparſim miſcuere pedites diſcurſatores & leves.* Et 29, 23 *Hoſtem caperet diſcurſatorem & repentinum, inſidiisque potius clandeſtinis, quam præliorum ſtabilitate conſiſum.*

¶ Diſcurſim, adv. hin und wieder. *Diſcurſim variantibus poculis* &c. Macrob. Saturn. 7, 1.

¶ Excurro, *ere*, auswerts lauffen, heraus ſpatzieren. De brevi fere itinere. Cic. Att. 5, 15 fin. *Excurro in Pompejanum* Idem fam. 3, 7 *Mandavi utrique, ut ante ad me excurrerent.* ¶ 2. *Excurrent* milites, cum in hoſtium agros ex caſtris egreſſi graſſantur, einfallen, einfall thun, ausſtreiffen. Liv. 1, 15 *In fines Romanorum excucurrerunt, populabundi magis, quam juſti more belli.* Et Veget. 1, 28 *Viginti annorum, & quod excurrit pax*, zwantzig jahr und drüber. Conf. l. 26 § 2 ff. depoſ. vel contra.

¶ Excurrens, *tis*. Cic. in Orat. c. 53 *Productiora alia & quaſi immoderatius excurrentia.* Plin. 17, 5 *Excurrens in meridiem planities.*

¶ Excurſus, *a, um*, vollendet. Ter. Adelph. 5, 4, 6 *Prope jam excurſo ſpatio.*

¶ Excurſus, *ûs*, m. der auslauf. Hirt. B. Alex. c. 19 *Navigiorum excurſus.* ¶ 2. Metaphorice *excurſus eſt* in dicendo vel ſcribendo *digreſſio*, ausſchweiffung. Plin. 5 epiſt. 6, 43 *Vides, ut Aratus minutiſſima etiam ſidera conſectetur & colligat, modum tamen ſervat. Non enim excurſus hic ejus, ſed opus ipſum eſt.*

¶ Excurſio, *ônis*, f. der ausfall; ut, *Excurſio equitatus*, Cic. pro L. Man. c. 6. Item: *Excurſiones & latrocinia hoſtium*, das ſtreiffen der feinde, Cic. pro Dejot. c. 8. Transfert Cicero etiam ad orationem de Divinat. 2, 10 *Sed hæc fuerit nobis tanquam levis armaturæ prima orationis excurſio.* Oratori tribuit in Or. c. 18 *Status erectus & celſus, rarus inceſſus, nec ita longus, excurſio moderata, eaque rara.*

¶ Excurſor, *ôris*, m. ein partevgänger, der einfällt und ſtreifft. Cic. Phil. c. ult. *Victori certamen eſt cum excurſore, cum latrone*, &c. Add. Val. Max. 7, 3, 7.

¶ Excurſo, *are*, frequent. Cathol. Hinc

¶ Excurſatio, *onis*, f. pro militum excurſione. Val. Max. 2, 3, 3 poſuit. Vet. etiam Gloſſæ: *Excurſatio, κατάδρομή.*

¶ Excurſator, *ôris*, m. idem quod excurſor. Ammian. lib. 24 ſub init. *Excurſatores quingentos & mille præire juſſit.*

¶ Superexcurro, *ere*, darüber hinauslauffen. Vipian. l. 1 § 2 Dig. de Arbor. cædend. *Si arbor ædibus alienis impendeat: utrum totam arborem jubeat prætor adimi, an vero id ſolum, quod ſuperexcurrit, quæritur.*

¶ Incurro, *ere*, einlauffen, anlauffen, gerathen. Sic, *Incurrunt acies*, Sil. 4, 143. Et, *Incurrere & offendere in tenebris*, Cic. fam. 9, 2 *Incurrere in difficultatem*, Id. 4, 2 *Incurrere in reprehenſionem*, getadelt werden. Id. de Fin. 1, 1 *Incurrere in oculos*, ſich ſehen laſſen, für augen ſeyn. Idem fam. 2, 16 Cic. pro Sextio 6, *Vt in eum non invaſiſſe, ſed incurriſſe videamur.* Idem pro Cæc. c. 29 *Hic eſt mucro defenſionis tuæ; in eum ipſum cauſſa tua incurrat, nec ſſe eſt.* conf. Mencken. Obſerv. hac voce. ¶ 2. Einen anfallen. Cic. pro M. Cœl. c. 18 *Parcat juventus pudicitiæ ſuæ, ne incurrat in alterius domum atque famam.* Idem de finib. 1, 13 *In alios cæco impetu incurrunt.* Et ſic paſſim. ¶ 3. Incidere etiam eſt, einfallen. Suet. Tib. c. 26 *Natalem ſuum, plebejis incurrentem Circenſibus, vix unius bigæ adjectione honorari paſſus eſt.* Et Cic. fam. 15, 11 extr. *Navigatio incurrebat in ipſas Etesias.* ¶ 4. Etiam de agris, qui interjecti ſunt aliis agris, uſurpatur. Cic. orat. 2 contra Rull. c. 30 *Privati agri, qui in publicum Campanum incurrebant.*

¶ Incurrens, *tis*. Cic. ad Qu. Fratt. *Ne in noſtra tempora incurrens offenderem quempiam.* Id. ad Att. 12, 21 *In oculos incurrentes.*

¶ Incurſus, *a, um*, angefallen, angekommen; ut, *Vinculum incurſi anguris*, Sidon 8 epiſt. 9.

¶ Incurſus, *ûs*, m. der einfall, anfall, anſatz. Tac. Hiſt. 3, 9 pr. *Repentino incurſu ſtationes hoſtium irripuit.* Liv. 2, 25 *Primo ſtatim incurſu pulſi hoſtes.*

¶ Incutio, *ônis*, f. idem; ut, *Incurſio atque impetus armatorum*, Cic. pro Cæcina c. 15 *Incurſionem facere*, Liv. 1, 11.

¶ Incurro, *are*, frequent. ut, *Incurſare in fortunas omnium civium*, eingriff thun in haab und güter. Auctor ad Herenn. 4, 39. *Volſinienſes agros Romanos incurſavere*, Liv. 5, 31, ſind eingefallen. Id. 3, 70 *In aversam incurſare aciem*, id eſt, eam a tergo aggredi. conf. Drakenb. ad 8, 38. Sed Quint. 10, 3 p. 937 *Intentionem ſi tota mente in opus ipſum direxeris, nihil eorum, quæ oculis vel auribus incurſant, ad animum pervenit*, was in die augen fällt.

¶ Incurſans, *tis*. Plin. 11, 37 *Natura oculos compoſuit lubricos, propter incurſantia, & mobiles.*

¶ Incurſatus, *a, um*, angefallen, angegriffen. Liv. 24, 41 *Agmen Romanum impune incurſatum ab equitibus hoſtium fuerat.*

¶ Incurſatio, *ônis*, f. anlauf, überfall. Nonius 1, 213 in voce Ceriti: *Male ſani aut larvarum incurſatione animo vexati.*

¶ Incurſito, *are*, aliud frequent. Sen. de Vita beata c. 27 *Alter in alterum incurſitate*, einer ſey über den andern her.

¶ Incurſitans, *tis*. Sen. de Ira 2, 35 *Talem nobis iram figuremus, incurſitantem, vaſtantem, fugantemque.*

¶ Incurſax, *ácis*, qui amat incurſare. Sidon. 8, 12 *Incurſaces Maſſagetæ.*

¶ Incurſim, adverb. pro celeriter, eilend. Cæcilius apud Nonium 2, 448 *Rem omnem incurſim perdere.*

¶ Intercurro, *ere*, darzwiſchen lauffen Cic. Phil. 8, 6 *Pugnatur acerrime, qui intercurrerunt, miſimus, &c.* conf. Plin. 5, 18.

¶ Intercurrens, *tis*, mit unterlauffend; ut, *Intercurrentes ſpinæ*, Plin. 12, 3.

¶ Intercurſus, *a, um*. Ammian. 15, 10 *Intercurſum ſpatium maris*, h. e. interfluens.

¶ Intercurſus, *ûs*, m. die darzwiſchenkunfft. Liv. 2, 29 *Conſulum intercurſu rixa ſedata eſt.* Et 34, 3 *Intercurſu matronarum inter acies duas prælium ſedatum eſt.* Et 37, 42 *Suorum intercurſu.*

¶ Intercurſo, *are*, frequent. ut intercurrere, darzwiſchen kommen. Liv. 21, 35 *Intercurſantibus barbaris.* Et Plin. 3, 26 *Æſtuariis intercurſantibus.*

¶ Introcurro, *ere*, hineinrennen. Nov. apud Nonium 3, 92 *Dubii juventem per fretum introcurrimus.*

¶ Occurro, *ere*, venire obviam, incidere, begegnen, entgegen kommen, vorfallen. Ad Cic. Brut. ep. 6 *Scripſi ad eum, ut mihi Heracleam occurreret.* Virg. Æn. 10, 734 *Obvius adverſoque occurrit.* Liv. 28, 5 *Vt ad omnes hoſtium motus poſſit occurrere.* conf. Drakenb. ad 23, 24. Ovid. Heroid. 2, 136 *Occurram oculis tuis*, ich will mich darſtellen. conf. Colum. 2, 2. Et Phædr. 2, 10, 15 *Sin doctus illis occurret labor.* Cic. pro Dejot. c. 14 *Miſericordia tua occurrere ſolet ſupplicibus & calamitoſis, nullius oratione evocata.* Hirt. B. Afric. c. 68 *Legionibus occurrere ſuppetias.* Cic. 2 ad Attic. ep. 22 *Domus celebratur, occurritur, renovatur memoria conſulatus.* ¶ 2. Prævenire, zuvor kommen. Cic. pro Cluent. c. 23 *Sed ego occurram expectationi veſtræ.* ¶ 3. Obſtare, reſiſtere, widerſtehen. Plin. 20, 8 *Occurrit pernicioſibus herba hæc.* conf. 8, 27. Perſ. 3, 64 *Venienti occurrite morbo.* Cic. Cat. 3, 7 *Conſiliis ulterius occurrere.* Nep. 16, 1, 1 *utrique rei occurram.* ¶ 4. In mentem venire, in ſinn kommen. Cic. de Orat. 2, 34 *Omne quod erit in re occurret atque incidet.* Etiam de ſomniis Cic. Div. 1, 29 *Iis viſa quietis occurrent.* Et mox c. 30 *His occurrunt plerumque imagines mortuorum.* Ad alias cogitationes pertinent iſta: Cic. pro Cæcina c. 8 *Occurrit utrique veſtrum.* Idem de Orat. 1, 33 *Omnes ſive artis ſint loci ſive ingenii, inquirentibus nobis oſtendunt ſe atque occurrunt.* conf. de Fin. 4, 17. Et Ovid. Heroid. 10, 81 *Occurrunt animo perendi mille figuræ.* ¶ 5. Reſpondere & opponere ſignificat, antworten, einwenden. Virg. Æn. 12, 625 *Soror huic talibus occurrit dictis.* Et ſic impersonaliter Cic. Off. 2, 2 *Occurrit autem nobis, & quidem a doctis & eruditis &c.* Et Acad. 4, 14 *Occurretur enim, ſicut occurſum eſt.* ¶ 6. Alicujus negotii cauſa huc & illuc currere, apud Cic. Catil. 3, 7 *Nihil erat, quod non ipſe obiret, occurreret, vigilaret, laboraret*, obſervante Menckenio h. v. ¶ 7. Habere videtur vim Græci φθάνειν in illo Palladii Aug. 7 *quæ Iulio non occurrimus (facere)* ex Cod. Medic. & antiquis edit. eſt *occurrimus; facere* ſolius Codicis Medicei. Quo forte pertinent hæc Cic. fam. 8, 8, 4 *At ego ſimul atque audivi, invocatus ad ſubſellia rei occurro*: Adde Suet. Calig. c. 39.

¶ Occur-

¶ Occurrens, *tis.* Petron. c. 79 *Nec silentium noctis jam mediæ promittebat occurrentium lumen.* Virg. Æn. 6, 695 *Imago sæpius occurrens.* conf. Ovid. Metam.

¶ Occursus, *ûs*, m. die entgegenkunft. Ovid. Met. 14, 260 *Vrsique leenque Occursu fecere metum.* Solin. c. 57 (al. 45) pluraliter: *Obviis occursibus impediri.*

¶ Occursio, *ônis*, f. idem. Sen. Consol. ad Marc. 18 *Videbis nocturnam lunæ successionem a fraternis occursionibus lene remissumque lumen mutuantem.* Sidon. 7 ep. 10 *Culpa raræ occursionis.*

¶ Occurso, *are*, frequent. Virg. ecl. 9, 25 *Occursare capro.* Translate de animo & memoria. Plin. 5 epist. 5 *Occursat animo meo mortalitas.* Et 2 epist. 3 *Occursunt verba*, ich erinnere mich der worte, sie liegen mir im sinn.

¶ Occursans, *tis.* Lucret. 5, 717 *Labitur omnimodis occursans.*

¶ Occursito, *are*, aliud frequent. Solin. c. 38 de elephantis: *Si conferris pecoribus occursitent &c.*

¶ Occursatio, *ônis*, f. studium præveniendi & occupandi alterum humanitate, ea præsertim quæ inter candidatos & eorum fautores versatur. Cic. pro Mil. c. 35 *Vestrorum ordinum occursationes, studia, sermones, secum ablaturum esse dicit.* Id. pro Planc. c. 12 *Occursatio & blanditia popularis.*

¶ Occursator, *oris*, m. qui hac blandiendi ratione utitur. Auson Eidyll. 2, 25 *Non occursator, non garrulus, obvia cernens.*

¶ Occursatrix, *icis*, f. Festus in *Spintyrnix: Occursatrix artificium.*

¶ Occursaculum, *i*, n. quicquid occurrit, inopinatum præsertim, & terribile, was jählings aufstößt. Apul. Apolog. p. 315 *Noctium occursacula*, i. e. spectra, gespenster.

¶ Occursorius, *a, um*, adject. occurrens. Apul. lib. 9 p. 227 *Occursoria potio*, der willkomm, bewillkommungs-trunck.

¶ Percurro, *ĕre*, lauffen, durchlauffen, überlauffen. *Properans percurro ad forum*, Ter. And. 2, 2, 18. *Animo celeriter percurrere*, Auct. ad Herenn. 3, 22 extr. *Punctis percurrere*, mit wenig worten berühren. Cic. pro Cluent. c. 60 *Hæc ego si sic agerem, tanquam mihi crimen esse diluendum; hæc pluribus verbis dicerem, quæ nunc paucis percurrit oratio mea.* Id. 3 in Verr. 42 *Per omnes civitates percurrit oratio mea.* De tractatione præsertim, quæ sit celeri ac suspensa manu, v. g. Samo. 86 *Atque hinc in calido percurres membra lavacro.* Passive Cic. de Orat 1, 47 *Quæ valde breviter a te percursa sunt.*

¶ Percurrens, *tis.* Curt. 4, 12, 14 *Omnium pectora occulto metu percurrente.* Lucret. 1, 273 de vento: *Rapido percurrens turbine campos.* Virg. Æn. 7, 14 *Tenues percurrens pectine telas.*

¶ Percursus, *a, um*, perceptus, cognitus, überlert, erwogen. Cic. de Orat. 2 *Quæstiones animo percursas & prope decantatas habere.* Et Tac. Ann. 4, 40 pr. *Suis in eum beneficiis modice percursis.*

¶ Percursio, *ônis*, f. Cic. Tusc. 4, 13 extr. *Animi multarum rerum percursio*, die erinnerung.

¶ Percursor, *ôris*, m. ut, *percursor vie*, quod in libris aliquot Lactantii est 6, 7, 3. MSS. vero Lipf. Goth. & Cantabrig. item edit. Romana, Aldi & Sparki *præcursor* expressum est.

¶ Percurso, *are*, durchstreiffen. Liv. 23, 42 *Percursas nostris finibus*, i. e. per nostros fines.

¶ Percursatio, *ônis*, f. der zug. Cic. Phil. 2, 25 *Italiæ percursatio.* Et c. 39 *O præclaram illam percursationem tuam mense Aprili atque Majo!*

¶ Præcurro, *ĕre*, vorhin, vorher lauffen. Ter. Eun. 3, 2, 64 *Abi, præcurre, ut domi sint parata omnia.* Cic. in Orat. c. 52 *Horum uterque Isocratem ætate præcurrit*, ist älter. Sic, *Studio aliquem præcurrere*, Idem Caril. 4, 9, fleißiger seyn. Nepos 8, 1, 3 *Sed nescio quo modo, cum eum nemo anteiret his virtutibus, multi nobilitate præcurrerunt.* Et Plinii elegans de studio & voluntate proficiendi dictum est 4 epist. 15 *Amor votis suis plerumque præcurrit*, die begierde erwartet der zeit nicht.

¶ Præcurrens, *tis*, i. e. antecedens. Cic. Part. Orat. c. 2 *Primordia rerum & quasi præcurrentia.* conf. de Orat. 2, 39 & 40.

¶ Præcurrentia, *æ*, f. subst. Zeno Veron. *Præcurrentiæ studio convenire.*

¶ Præcursus, *a, um*, particip. vorhergegangen. Ammian. 18, 2 *Rumore præcurso.* conf. ibid. 23, 2.

¶ Præcursio, *ônis*, f. actio præcurrendi. Cic. de Fato c. 19 *Non fieri assensiones sine præcursione visorum.* Plin. 6 epist. 13 *Quasi præclusio atque præcursio.*

¶ Præcursus, *ûs*, m. idem. Plin. 16, 25 extr. *Etesiarum præcursu.*

¶ Præcursor, *ôris*, in ein vorläuffer. Cic. Verr. 7, 41 extr. *Quem præcursorem habere solebat & emissarium.* Livio 26, 17 extr. *Præcursores* sunt, die vorstreiffen.

¶ Antepræcursor, *ôris*, idem quod præcursor, Tert. de baptismo c. 6; nisi tamen divise legendum *ante præcursor fuit.*

¶ Præcursorius, *a, um*, vorhergehend, Plin. 4 epist. 13 *Interim, ne quid festinationi meæ pereat, quod sum præsens petiturus; hac quasi præcursoria epistola rogo.* Ammian. 15, 1 *Præcursorius index.*

¶ Prætercurro, *ĕre*, fürüberlauffen. Veget. 3, 24 *Equis prætercurrentibus.*

¶ Prætercursus, *a, um*, vorbeygelassen. Ammian. 22, 22 (Vales. c. 9) *Prætercursa Chalcedona & Libyssa.*

¶ Procurro, *ĕre*, herfür lauffen. *In publicum procurrere*, Liv. 34, 2. *Clamore procurrere*, Id. 22, 47. Sic dicimus, *Procurrere in aciem, in pugnam*, v. g. Cæs. de B. G. 5, 34 *Quoties quæque cohors procurrerat, ab ea parte magnus hostium numerus cadebat.* Idem B. Civ. 3, 93 *Cum milites infestis pilis procurrissent.* add. Drakenb. ad Sil. 7, 566. ¶ 2. Speciatim *procurrere* dicuntur milites vel equi in præliis, cum extra ordines currunt: unde ad oratorum etiam excursiones hoc verbum transfertur. v. Burm. ad Quintil. 4, 3 p. 356 & quæ dicemus in *Procursio.*

¶ Procurrens, *tis.* Cæs. B. G. 5, 43 *Unus ex multitudine procurrens.* Virg. Æn. 11, 624 *Procurrens gurgite pontus.*

¶ Procursio, *onis*, f. i. e. excursio, die außschweiffung. De oratoribus Quint. 4, 3 p. 355 Bur *Non semper est necessaria post narrationem illa procursio.* vid. *Procurro* n. 2.

¶ Procursus, *us*, m. das herfürlauffen, der anfall. Livius proprie 22, 41 pr. *Tumultuario prælio ac procursu magis militum, quam ex præparato aut jussu imperatorum orto.* Et Virg. Æn. 12, 711 *Procursu rapido conjectis eminus hastis Invadunt Martem clypeis.* Pluraliter Statius 4 Theb. v. 787 *Sternit procursibus herbas.* Et metaphorice, die ergiessung. Avienus Perieg. v. 555 *Æquoris infusi procursibus.* Alia metaphora Val. Max. 3, 2 pr. *Initia procursusque virtutis patefecimus*, den fortgang.

¶ Procurso, *are*, frequent. ut, *Procursare a stationibus*, ausfallen. Liv. 27, 2. v. *Procurro* n. 2.

¶ Procursatio, *ônis*, f. der ausfall, scharmützel. Liv. 5, 19 *Procursationes multæ temere inter murum ac vallum fiebant.* Et 22, 44 *Hannibal dirigit aciem, lacessitque Numidarum procursatione hostes.*

¶ Procursator, *ôris*, m. levis armaturæ miles ad lacessendum hostem, leichte vorrenner. Idem Liv. 42, 64 *Breve certamen levis armaturæ maxime cum procursatoribus fuit.* Hi iidem sunt, qui *Excursatores*, qui etiam *Proculcatores* appellabantur, de quibus Valesium vide ad Ammian. 27, 10 (Grut. c. 23) f. 499.

¶ Procursorius, *a, um*; ut, *Procursorius index*, Ammian. 31, 9 Grut. (edit. Lindenbr. p. 471). At Vales. c. 3 p. 622 *Præcursorius.*

¶ Recurro, *ĕre*, zurück lauffen. *Luna recurrit ad initium*, wird neu, Cic. Nat. D. 2, 19. *In Tusculanum recurram*, Idem Att. 13, 47.

¶ Recurrens, *tis.* Virg. Æn. 7, 100 *Quæ sol utrumque recurrens Aspicit Oceanum*, i. e. versus ortum & occidentem.

¶ Recursus, *us*, m. die wiederkunft. Ovid. Heroid. 6, 59 *Dent modo fata recursus.* Liv. 26, 42 extr. *Vt subeunti ad mœnia urbis recursus pateret*, die retirade. conf. Virg. Æn. 5, 583.

¶ Recursio, *onis*, f. idem. Mart. Capella lib. 9 in Choriambico, *Suevit lege vatû sacra recursio.* Adde Apul. in Asclepio.

¶ Recurso, are, frequent. Virg. Æn. 1, 652 *Sub noctem cura recursat*, finden sich wieder. Tac. Hist. 2, 78, 2 *Recursabant animo vetera omnia*, fielen ihm wieder ein. Et sine animi mentione eodem sensu absolute Silius 6, 555 *Captæque recursat Attonitis arcis facies.*

¶ Recursito, *are*, idem. Mart. Capella lib. 1 p. 10 *Hic cursor plerumque recursitans gaudet occupari.*

¶ Subtercurro, *ĕre*, drunter hinlauffen. Vitruv. 9, 6 *Perseus dexterioribus subtercurrens basim Vergiliarum.*

¶ Succurro, *ĕre*, venire suppetias, zu hülfe kommen. Virg. 11, 335 *Consulite in medium, & rebus succurrite lapsis.* Et Æn. 1, 630 humanissime Dido inquit: *Non ignara mali, miseris succurrere disco.* Cic. pro Rab. perduell. c. 1 *Ferre opem patriæ, subcurrere saluti fortunisque communibus.* ¶ 2. *Venire in mentem*, einfallen. Cic. Att. 4, 1 *Vt quicquid succurrit, libet scribere.* Pass. *Succurrum velle fortunæ alicujus adversæ*, Liv. 3, 58. Cels. 8, 4 *Os fractum, nisi succursum est, gravibus inflammationibus afficit.* Quinct. 10, 7 *Stabitne mutus, & saintarem petentibus vocem statim, si non succurratur, peritaris &c.*

¶ Succursor seu Subcursor, *ôris*, m. Lucilius apud Gell. 1, 16 *Campanus sonipes subcursor*: i. e. equus duriore gradu incedens. Sed forte legendum est *succussor.*

¶ Supercurro, *ĕre*, drüber lauffen. Plin. 7 epist. 18 *Ager propter id, quod vectigali large supercurrit, semper dominum, a quo exercetur, invenit*, weil sich die einkunfft weit über den zins oder pacht beläufft.

¶ Transcurro, *ĕre*, hinüber lauffen, durchlauffen. Virg. 9, 110 *Visus ab aurora cœlum transcurrere nimbus.* Et Liv. 25, 39 *In altera transcursum castra ab Romanis est.* ¶ 2. Pro trajicere, sive navibus transire. C. Nepos usus est 18, 3, 3 *Cum adventare diceretur, Hell. spontumque transcurrisse Antipater & Craterus &c.* (al. *transisse* legunt)

¶ Transcursus, *a, um.* Ammian. 21, 14 *Euphrate ponte navali transcurso*, nachdem man übergesetzet. Hujus participii Ablativo pro Infinitivo utitur Tac. Hec. 3, 4, 17 *In aream transcurso opus est.* Vide Donatum.

¶ Transcursus, *us*, m. *In transcursu*, beyläuffig, id est, obiter & interea dum alia percurruntur; Plin. 18, 13 pr. *Nostri in transcursu ea attigere.* Hac voce aliquories brevitatem scripturæ signat Vellejus 2, 55, 1, & c. 86, 1, & c. 95, 4.

¶ Transcursio, *ônis*, f. der verlauf. Cod. 6 t. 23 l. 27 *Per decennii transcursionem.*

¶ Transcursorius, *a, um*, quod fit in transcursu. Scriban. in Med. Chirst. *Levis & transcursoria enumeratio.*

CVRRVCA, *æ*, f. ὀτολαίς, seu ἐπιλαίς, ἰμὰς potius, avis nota, alienos excludens & pascens pullos, maxime cuculi, eine grasmücke. ¶ 2. Curruca etiam dicebatur maritus, qui pateretur uxorem suam ab aliis adulterari; quem Itali *Hircum*, nos habuten appellamus: quod ex Iuvenale 6, 275 Torrentius observat ad 1 Horat. lat. 8, 31. Vide Vet. Scholiasten Iuvenal. c. 1. Late ea res patuisse debet Ovidii tempore. Nam is Am. 3, 4, 37 *Rusticus est nimium, quem lædit adultera conjux, Et notos mores non satis urbis habet* &c.

Currus, cursor, cursus &c. vide *Curro.*

CVRTIS, *is*, f. idem quod *Cors* vel *Cohors*, pars scilicet domus vel villæ; Et interdum idem quod *curia* vel *regia*, apud ICtos & scriptores ævi medii. v. Iornand. de rebus Get. c. 34; & Barth. Adv. 46, 8.

CVRTIVS, *i*, m. nomen gentis Romanæ. *M. Curtius*, adolescens eques Romanus, abrupto per medium forum ingenti specu, responsoque oraculi accepto, nobilem ex civibus aliquem id requirere, sese sponte in hiantem terram conjecit eques, suosque ex calamitate salvos reddidit. A quo *Curtius* deinde *lacus* hiatus ille appellatus est. Auctor Aristides apud Plutarchum in parallelis. Alii tamen de hoc lacu, & appellationis caussa alia afferunt. Vide Varr. de L. L. 4, 32; Val Max. 5, 6, 2. it. Dionys. Halicarnass. lib. 2, & Plutarchum in vita Romuli, ubi pugnam cum Sabinis exponit. Dubitanter etiam Livius loquitur 7, 6. In hunc lacum omnes ordines pro salute Augusti stipem jacere solitos, Suet. auctor est Aug. c. 57. De quo religionis seu superstitionis genere vide ibi Casaubonum. ¶ 2. Alius *Q. Curtius Rufus*, Historicus nobilis, res gestas scripsit Alexandri M. Exstant ex 10 libris ejus octo, amissis prioribus, diterissime scripti. ¶ 3. Alius *Curtius Rufus* proconsul Africæ, cui mira prædictio facta. v. Plin. 7 ep 27.

CVRTVS, *a, um*, kurtz, knapp, schmal. Cic. in Orat. 50 *Curta sentiunt, nec amant redundantia.* conf. c. 61, & de Fin. 4, 14. Horat. 3 od 24, 64 *Curtæ nescio quid semper abest rei:* Vbi *Curta res*, ein geringes vermögen. Pers. lat. 4 ext. *Tecum habita, & noris, quam sit tibi curta supellex*; i. e. domi tuam explora facultatem, & senties

quam tenuis sit. *Curtum mulum*, Horat. 1 sat. 6, 105 pro eo dixit, cui cauda deminuta. Vide ibi Vet. Scholiasten & Torrentium. Comp. apud Innocent. de Cassis p. 228 & 230 *Fines curtiores* opponuntur *Spatiosis*. ¶ 2. Fractus, mutilus, zerbrochen; ut, *Curta dolia*, Lucret. 4, 1020. vid. ibi Parei Ind.

¶ Curto, *are*, est diminuere, abkürzen, abbrechen. Horat. 2 sat. 3, 124 *Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum.*

¶ Decurto, *are*, verkürzen, verstümmeln. Arnob. lib. 5 p. 163 *Decurtans cantherios.*

¶ Decurtatus, *a, um*, abgekürzt, verstümmelt. Cic. in Orat. c. 53 *Mutila & decurtata.* Plin. 25, 5 (sect. 21) *Radices breves, ac velut decurtate.* Et Sen. de Ira 3, 17 dicitur *Decurtatus, cui aures nasusque abscissus.*

Curvamen, curvatio &c. vide *Curvus.*

CVRVLIS, *e*, adject. unde *Sella curulis*, cujus sæpe mentio fit apud auctores, ein thron. Ea fuit fublata gradibus, eboreque & signis ornata pulchre, ut docent Lipsi. ad Tac. p. 192, itemque de magistratibus Rom. c. 12, nec non Casaub ad Suet. Aug. c. 82. Fuerunt autem proprie initio Regum; deinde majorum magistratuum, ut Consulum, Prætorum, Ædilium: illorum pura, qui ex Patribus creari essent, & ideo *Ædiles Curules* appellati; non qui de plebe erant. Hinc in illo Hor. 1 ep. 6, 53 *Cuilibet hic fasces dabit, eripietque curule, Cui volet, importunus ebur.* Plerique interpretum *Curule ebur* ædilitarem majorem accipiunt: quamvis & de Consulatu accipere nihil impediat. Nam & Ausonius epist. 20 *Sellam Curulem* pro Consulatu posuit, quin epist. 16 carmine ad librum med. *curulem* absolute pro curuli sella videtur posuisse. Sed Consularem Curulem ad differentiam cæterorum, *majorem* Stat. 1 Silv. 4, 82 & *summam* 3 Silv. 3, 115, it. Iuvenal. 5, 91 appellitant. Asconius Pedianus in Divinat. Cic. *SVBSELLIA*, inquit, *sunt Tribunorum, Triumvirûm, Quæstorum & hujusmodi minora judicia exercentium, qui non in sellis curulibus, nec tribunalibus, sed in subsellîs considebant.* Vnde vocis ratio non convenit satis. Alii enim a *Curia*, alii a *curru* deducebant. Quod vetus Scholiastes ad Iupra allegatum Horatii locum significat. Priori originationi syllabæ quantitas repugnat. Primam enim in *Curulis* omnes corripuerunt: quæ contra in *Curia* producta est. Rectius itaque a Curru *Curulis*, & altero R abjecto *Curulis*. Consules enim ac Prætores apud veteres propter itineris longinquitatem curru in forum provehebantur. Sellæ autem, quæ post eos vehebantur, quibus sedentes dicere jura solebant, a curru *Curules* sellæ sunt nominatæ. Ita Festus & Isid. 20, 11, & Gell. 3, 18. Servius quoque in 11 Æn. ideo a *curru* deducit, quod istoc sellæ genere non nisi illi usi sunt, qui triumphali curru fuissent invecti. Sane & Suet. Aug. c. 22 *Curules triumphos* plenos & legitimos dixit, ubi currus & quadrigæ adhibebantur, & ab Ovationibus distinxit, quæ singulari equo peragi solitæ. Etiam Dionys. Halicarnass. Postumii & Menenii Consulum triumphos ita dignoscit, ut hujus majorem & honoratiorem ex eo pronunciet, quod sella regia curuli in urbem esset invectus, Antiq. 5, 46. Et *ludi curules* sunt Circenses Minuc. Fel. c. 37. Lipsius a *Curibus* Sabinorum oppido deducit. Et facit quidem pro eo syllabæ ratio. Hoc tamen non latis est. Quid? ergone inventa res Curibus, an inde traducta Romam? Inventam quis credat in parvo oppido, & paupere terra? Ita Virg. *Cures* describit. Et vero *curules* cum cæteris imperii ac magistratuum insignibus, non a Sabinis, agrestibus illis atque simplicibus, sed ab Etruscis, opulenta & culta gente accepta: ut Dionys. Antiq. 3, 84; Sallust. Catil. c. 51; Liv. 1, 8, 4; Flor. 1, 5, 6; item Macrob. Saturn. 1, 6 testantur. De *sella curuli* doctissime disputat Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 87, qui etiam p. 208 sq. de *sella curuli absentibus* vel *mortuis* honoris ergo *posita*, tractat. ¶ 2. *Curulis* pro currulis, ut, *equus curulis*, Apul. lib. 4 Milef. post princ. Et Festus, *Curules equi quadrigales.*

CVRVVS, *a, um*, adject. krumm, gebogen. *Curvo dignoscere rectum*, Horat. 2 ep. 2, 44. *Curvæ falces*, id est, inflexæ ac contortæ, Virg. Georg. 1, 508 *Et curvæ rigidum falces conflantur in ensem.* Ovid. 2 de Arte v. 670 *Iam veniet tacito curva senecta pede*: i. e. quæ senos curvos facit. *Hic erit, qui nobis curva corriget*: proverbiale in censorios severosque homines, & qui cum rigore quodam decori justique studioli essent. Visus eo Sen. Ludo de morte Claudii, & Plin. 5 ep. ult. ¶ 2. *Curvus* & *Furvus* a librariis confundi solent. Drakenb. ad Sil. 5, 149.

¶ Curvor, *ōris*, m. die krümme. Habet Varro de L. L. 6, 3, ubi ait: *Cornua a curvore dicta, quod plerique curvamus.* conf. 4, 21.

¶ Curvo, *avi, atum, are*, krümmen, beugen. Stat. 1 Achill. v. 487 *Manu arcum curvare.* Virg. Georg. 4, 299 de vitulo: *Bima curvans jam cornua fronte.* Translate est idem ac commovere apud Horat. Carm. 3, 10, 13 *Neque te munera, nec preces - - Curvant.*

¶ Curvatus, *a, um*, gekrümmt, gebogen; ut, *Curvata quædam & quasi aduncа*, Cic. de N. D 1, 24. *Curvata cuspis*, Ovid. Met. 2, 199. *Solis orbis æqualiter curvatus*, Vellej. 2, 59, 6. *Curvatas undas κυρτὰ* vel *κυεπωδέντα κύματα* poëtæ dicunt de fluctibus in altum sublatis. v. Drakenb. ad Sil. 1, 472.

¶ Curvābilis, *e*, das sich beugen lässet. Pallad. 12, 15 *Vlmus & fraxinus curvabiles.*

¶ Curvatio, *ōnis*, f. die beugung, krümmung. *Curvatio vitis*, Col. 4, 12.

¶ Curvatūra, *æ*, f. idem. *Curvatura rotæ*, Ovid. Met. 2, 108, die felgen; radeschienen. *Is locus est curvaturæ theatri similis*, Vitruv. 2, 8. *Curvatura montis*, Id. 2, 10. *Curvatura portus*, Id. 5, 1. *Foramen habet curvaturam molliter circumactam*, Id. 10, 17.

¶ Curvāmen, *ĭnis*, n. die krümme. Silius 13, 29 *Patulo curvamine ripæ.* Plin. 9 epist. 7 *Villa sinum* (maris) *molli curvamine amplectitur.* Ovid. Met. 2, 130 *Sectus in obliquum est lato curvamine limes. Clitur.* Ovid. Met. 2, 130 *Sectus in obliquum est lato curvamine limes.*

¶ Curvītas, *ātis*, f. idem. Macrob. in Somn. Sc. 1, 15 *Adversa Zodiaco curvitas obliquavit.* Et Isidor. 20, 16 *Camus dictus a curvitate.*

¶ Curvesco, *ĕre, κυρτόομαι*, krumm werden. Auctor carminis de laudibus Domini. Vnde *Incurvesco.*

¶ Curvifrons, *tis*, qui fronrem curvatam habet, ut Pecudes; Pacuv. ap. Nonium

¶ Curvīpes, *ĕdis*, der krumme füsse hat. Onomast. Vet. *Curvipes, ἀγκυλόπους.* Melisso dicitur *Curvipoples.*

¶ Concurvo, *are*; ut, *Curvare.* Laberius Mimus apud Macrob. sat. 2, 7 *Non flexibilem me concurvasti, ut carperes.*

¶ Incurvus, *a, um*, idem quod *Curvus.* Ter. Hec. 2, 3, 44 *Incurvus, tremulus, labiis demissis &c.* Cic. Verr. 2, 35 *Statua senilis incurva.* Plin. 18, 19 *Arator, nisi incurvus, prævaricatur.* Mela 1, 19 *Incurvum littus.*

¶ Incurvo, *are*, idem quod Curvare, einbeugen. Virg. Æn. 5, 500 *Tum validis flexos incurvant viribus arcus.* Sen. de Ira 3 *Non est magnus animus, quem incurvat injuria.* conf. epist. 104. Plin. 16, 42 *Incurvari & cedere ponderi*, conf. 4, 11.

¶ Incurvatus, *a, um*, eingebogen. Ovid. Met. 6, 246 *Incurvata dolore membra.* Cic. fin. 2, 11 *Bacillum incurvatum de industria.* Grat. 478 *Incurvatam podagram* vocat.

¶ Incurvatio, *onis*, f. die krümmung; ut, *Incurvatio caudæ*, Hygin. Astron. 3, 16.

¶ Incurvesco, *ĕre*, in die krümme wachsen, sich beugen. Cic. de Orat. 3, 38 *Rami incurvescunt baccarum ubertate.* conf. Tusc. 1, 28.

¶ Incurvicervīcus, *a, um*, krummhälsicht; ut, *Incurvicervicum pecus*, Pacuv. apud Quintil. 1, 5; qui duræ compositionis vocabulum vocat.

¶ Superincurvatus, *a, um*, drüber gebogen. Apul. lib. 9 p. 220 ed. Elmenh.

¶ Procurvus, *a, um*, vorwärts krumm; ut, *Procurva falx*, Virg. Georg. 2, 2, 421. Et Æn. 5, 765 *Procurva littora.*

¶ Procurvo, *are*, niederbeugen. Stat. Theb. 6, 849 *Et celsum procurvat Agyllea Tydeus.* Tertull. s. Cyprian. Genes. 1, 14 *Pomiferique simul procurvant brachia rami.*

¶ Recurvus, *a, um*, rückwärts gebogen. Ovid. Rem. Am. 210 *Abdere supremis æra recurva cibis.* Claud. in Eutrop. 2, 230 *Rostrum recurvum.* Ovid. Her. 10, 71 *tectum recurvum.* h. e. labyrinthus.

¶ Recurvo, *are*, herumbeugen. Ovid. Amor. 1, 8, 6 *Inque caput liquidas arte recurvat aquas*, i. e. ad fontes reflectit magica arte.

¶ Recurvatus, *a, um*, zurück gebogen. Colum. 3, 18 *Materia torta & recurvata.* Celsus 8, 1 sub fin. *Recurvatus in exteriora.* Ovid. Met. 2, 246 *Recurvatis in undis.*

¶ Retrocurvatus, *a, um*, idem. Plin. 4, 12 *Pontus Euximus magno litorum flexu retrocurvatus in cornua.*

¶ Subcurvus, *a, um*, etwas krumm, gebückt. Ammian. 26, 27 (Vales. c. 9 extr.) *Subcurvus, humumque intuendo semper incedens.*

Cuseulium, vide infra *Quisquilium.*

CVSCVTA, *æ*, f. sive rectius *Cassatha*, vitium in herbis, illis sese circumvolvens, adeo ut strangulet, filz-kraut, todtern, *angina* vel *podagra lini*, quemadmodum exponit Iunius, qui *Cassata* scribit. Sed *κασσυτὰν* Plinii esse, dubitat Matthiolus.

CVSPIS, *ĭdis*, f. pars exacuta in gladio aut hasta, die spitze, ein spieß; ut, *Cuspis acuta*, Virg. Æn. 5, 208. *curvata*, Ovid. Met. 2, 199. *erata*, ibid. 5, 9. ¶ 2. Tubulus fictilis cum fundo pertuso, Varr. R. R. 1, 8, 4.

¶ Cuspīdo, *are*, spitzen. Plin. 11, 37 post init. *Alii præfixa hastilia cuspidant.*

¶ Cuspidatus, *a, um*, spitzig, gespitzt, zackicht; ut, *Stimulus cuspidatus*, Plin. 18, 19.

¶ Cuspidatim, adverb. i. e. in cuspidis formam, idem. Plin. 17, 14 *Cuspidatim decisus calamus.*

¶ Tricuspis, *ĭdis*, adject. dreyzackicht. Ovid. Met. 1, 330 *Positoque tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi.*

CVSSILIRIS, i. e. ignavus, apud Festum; ex *cossim* & lirare. vide *Cossiliris.*

CVSTOS, *ōdis*, c. curator alicujus rei & rutor, ein hüter, wächter, aufseher. Cic. Phil. 12, 10 *Qui multorum custodem se profitetur, eum sapientes sui primum capitis ajunt custodem esse oportere.* Idem pro Sexrio c. 24 *Custos & conservator urbis.* Id. Phil. 3, 11 *O præclarum custodem ovium, ut ajunt, lupum!* Et Off. 2, 7 *Malus custos diuturnitatis metus*, was lange währen soll, muß ohne furcht zuachen. *Hortis custodem fructus servandi gratia imponere*, Nepos 5, 4, 1. *Custos gazæ regiæ*, Idem 14, 5, 3, schatzmeister. *Custos pecuniæ regiæ*, Curt. 5, 1, 20. *Regi custos salutis datus*, Id. 3, 6, 3, leib-medicus. *Custodes corporis*, σωματοφύλακες, Nepos 14, 9, 3, qui, quales fuerint, explicat Curt. 5, 1, 42, ubi Freinsh. Quod etiam composito quasi vocabulo *Corporecustos* in veteribus inscriptionibus invenitur, ut apud Reinef. p. 560 MAGER GERMANICI GERMANVS CORPORE CVSTOS. Adde supra in *Corpus* dicta. ¶ 2. *Custodes* sæpe dicuntur, qui præsidii tutelæque caussa loco impositi sunt, besatzung, bedeckung. Nepos 3, 1 *Pontis, dum ipse abesset, custodes reliquit principes.* Lucan. 4, 433 *Illyricæ custos Octavius undæ.* ¶ 3. Sed & pædagogi *Custodes* appellantur, hofmeister. Hor. de Arte v. 161 *Imberbis juvenis tandem custode remoto, Gaudet equis canibusque, & aprici gramine campi.* conf. Iuvenal. 7, 218: & Nepos 10, 4, 5. ¶ 4. Sic Suetonius *Custodes* dixit, qui observandis aliorum dictis factisque admovebantur, Tib. c. 12, ad quem locum nonnihil & Torrentius observat, hundschaffer, conf. Curt. 5, 11, 2. ¶ 5. *Custodem turi acerram* dixit Ovid. Met. 13, 703. ¶ 6. *Custos* etiam refex, seu præsidiarius palmes dicitur, in trunco vitis in pollicem præcisus. Colum. 4, 21. ¶ 7. Reciprocus etiam est usus *canis* & *custodis.* Nam Æschylus Agamemnone eos, qui rerum custodias agunt, vocat *κύνας* sive *canes.* Ac similiter Seneca de Ira 3, 37 janitorem prius *ostiarium*, mox appellat *catenarium*, quia nempe olim cum canes, tum custodes etiam sive janitores, in catenis erant. Vicissim Virgilius Æn. 6, 424 de Cerbero dixit; *custode sepulto* &c. v. Voss. Instit. Orat. p. 89. Plaut. Mil. 2, 2, 57 *Bini custodes accubant*, es liegen zween hunde da.

¶ Custodio, *ivi, itum, ire*, bewahren, bewachen, beschützen. *Salutem alicujus custodire*, Cic. pro Plancio c. 1. *Memoria custodire*, Idem de Orat. 1, 28, merken. *Custodire aliquid ab aliquo*, Nepos 25, 9, 4, vor einem etwas verwahren. *Custodire quem honorate*, Tac. Hist. 4, 63, 3. Cic. fam. 9, 14 extr. & sub Att. 14, 17 *Tu quoniam rempubl. nosque conservas, fac ut diligentissime te ipsum, mi Dolabella, custodias.* ¶ 2. Nonnunquam *custodire* est observare, & facere, quæ præcepta sunt, in acht nehmen, beobachten. Plin. 8 ep. 10 *Dum quædam custodienda prægnantibus emittit, facit omittenda.*

tenda. Colum. 9, 1 *Hoc igitur custodire oportet villicum*, &c. Et rursus: *Iam illa, quæ in majoribus imperiis difficulter custodiuntur.* Sen. epist. 10 *Lugentem timentemque custodire solemus* &c. Vetus inscriptio: QVÆ FORMA INTERDICTI ET DISPOSITIO SVB GLADII PERICVLO PERPETVO CVSTODIENDA MANDATVR. *Custodire sermones*, Tac. Hist. 2, 52, 2 est observare ac capture sermones, auf eines rede achtung geben. *Custodire ferias*, pro observare, Plin. 35, 2. *Custodire literis*, Cic. de Orat. 2, 2, in schrift verfassen. ¶ 3. *Custodire aliquem* significat etiam ab eo sibi cavere, vel observare cum cavendi caussa, einem auf die finger sehen. Quint. 4, 2 p. 333 *Iudicem ad custodiendum patronum excitassent.* Vid. Burm. ad h. l. Ita eod. sensu p. 351 *Neque enim se ipsum magis custodit Iudex*, i. e. a se ipso sibi cavet, ne affectu aliquo abripi se patiatur.

¶ Custoditus, *a, um*, verwahret. Virg. Æn. 8, 218 *Vacca custodita.* Suet. Tib. c. 7 *Ut custoditum sit, ne unquam in conspectum ejus posthac veniret.* *Custoditum*, id est, diligenter observatum & cautum, fleißig in acht genommen, verhütet.

¶ Custodite, adv. i. e. cum cura & curatione, bedachtsam. Comp. Plin. 1 ep. 26 *An illa custoditius pressiusque?* Subaudi, *dicta.* Nam tota epistola de dicendi genere optime agit. *Custodite* igitur *dicere*, est cum cura dicere: behutsam reden. *Ludere custodite*, i.d est, inspectante pædagogo, Plin. 5 epist. 16.

¶ Custoditio, *ōnis*, f. die bewahrung. Festus: *Custoditio est opera ad custodiendum quid sumta.* conf. Vulg. Interpr. Sap. 6, 19.

¶ Custoditīvus, *a, um.* Sarisb. epist. 158 *Aurum aliorum metallorum custoditivum est.*

¶ Custōdia, *æ*, f. die verwahrung, bewachung, huth. Cic. Nat. D. 2, 63 *Canum tam fida custodia.* Liv. 6, 1 *Literæ una custodia fidelis rerum gestarum.* ¶ 2. *Custodia* pro *carcere* usitate, gefängniß. *Publica custodia*, Cic. Divin. 1, 25. *Militaris custodia*, Tac. Ann. 3, 22, 5. *Asservari in custodia*, Cic. Verr. 5, 30, gefänglich gehalten werden. *Dare in custodiam*, ibid. c. 27. *Tradere*, Id. Catil. 3, 6. *Includere in custodiam*, Cic. Verr. 5, 55. *Educere ex custodia*, Cic. Tusc. 1, 29. *Eripere ex custodia*, Id. ad Brutum epist. 6. *Emitti e custodia, & levari vinculis*, Id. Tusc. 1, 49. *Penes quem summa imperii est custodiæ*, Corn. Nep. 18, 11, 3, der die wache eines grossen gefangenen commandirt. ¶ 3. Pro iis, qui in carcere sunt, seu custodiuntur, Suetonius dixit *custodias*, Tib. c. 62 sub f. & in Caligula c. 27. Sic Sen. ep. 5 *Eadem catena & custodiam & militem copulat*; ubi custodia is est, qui custoditur. conf. Vlpian. l. 6 ff. de offic. proconf. ¶ 4. *Custodia libera*, de iis dicitur, qui non in carcere clausi attinentur vinculis, sed in urbibus, domibusque certis, ut egredi, quanquam sub servatoribus, possent. Quod quidem in illustrioribus obtinebat, der weite arrest. Sallust. Catil. c. 47 *Senatus decernit, uti abdicato magistratu Lentulus itemque ceteri in liberis custodiis haberentur.* Vellej. 1, 11 pr. *Post victum captumque Perseum, qui quadriennio post in libera custodia decessit*, &c. Cicero *liberalem custodiam* in Bruto c. 96 vocat. Vide Lipf. ad illud Taciti Ann. 6, 3, 4 *Retrahitur in urbem, custoditurque domibus magistratuum*; ubi de aliis quoque custodiarum generibus docet. *Apertam & liberam & in usum hominum institutam custodiam militarem* vocat Constantinus l. 2. C. de exact. trib. ad quam v. Bynckersh. obss. jur. 1, 2 p. 17. ¶ 5. Sæpe & de præsidiis tutelisque locorum usurpatur hoc nomen, die wacht. Sic ap. Cic. *Excubiæ & custodiæ* junguntur, pro Marcell. c. 10. Id. Catil. 1, 3 *Præsidiis, custodiis, vigiliisque locum munire* dixit. Nepos 1, 3, 2 *In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa custodia* (pontis) *crederetur*, die aufsicht. Similiter hoc vocabulo usus est Cæsar de B. Civ. 1, 17; & 3, 23.

¶ Custodiola, *æ*, f. diminut. a Custodia. Lap. Muret. p. 1013 *Custodiola cum ædificio.*

¶ Custodēla, *æ*, f. pro *Custodia* aliquoties dixit Apul. v. gr. lib. 9 sub initium: *Custodela salutaris mihi gaudebam carceris.* Et lib. 10 p. 245 *Curam diligentiorem & acriorem custodelam adhibebant.* Festus: *Custodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.*

¶ Custodiārius, *i*, m. custos, ein wächter. Inscript. Vet. Grut. p. 48 n. 1 SANCTISSIMO HERCVLI INVICTO CORPOR. CVSTODIAR. &c.

¶ Custodiarium, *i*, n. pro loco, ubi quid custoditur, ein wachthaus. Tertull. ad Martyres c. 2 & adv. Iudæos c. 3.

¶ Incustoditus, *a, um*, unbewehet, ohne aufsicht. Ovid. Met. 2, 686 *Incustoditæ boves.* Silius 5, 40 *Incustoditum littus.* Frontinus 3, 2, 6, & Sil. 15, 245 *Vrbs incustodita.* Apulej. lib. 6 p. 178 *Incustodito pastu vagari.* Iterum Ovid. 1 Trist. 5, 10 *Incustoditum captat ovile lupus.*

¶ Subcustos, *ōdis*, m. pro alio custode substitutus, ein lohnwächter. Plaut. Mil. 3, 2, 54 *Hunc subcustodem suum foris ablegavit.*

CVTHÆI, *orum*, m. pl. Persæ quondam sic appellati; quod nomen in scriptura sacra occurrit. vid. Sam. Bochartus in Phaleg p. 254.

CVTĪLIÆ, *arum*, f. aquæ medicatæ agri Reatini, quæ strumarum minuunt tumores. v. Vitruv. 8, 3; Cels. 4, 8; Plin. 31, 3; Sen. Nat. qu. 3, 25; Suet. Vesp. c. 24; Macrob Sat. 1, 7.

CŬTIS, *is*, f. pellis, corium, die haut, das fell. Pers. sat. 3, 63 *Cutis ægra tumebit.* *Cutem* vel *cuticulam curare*, sein wohl pflegen. Horat. epist. 4, 1, 15 *In cute curanda plus æquo operata juventus.* Rursus Persius proverbialiter sat. 3, 30 *Ego te intus & in cute novi*, ich kenne dich auswendig und inwendig. Sen. ep. 9 *Aliquem intra cutem suam cogere*, i. e. intra se. ¶ 2. *Cutis arboris*, die rinde des baums, Plin. 12, 19. *Vvæ cutis*, die hülse. Id. 15, 28.

¶ Cutĭcŭla, *æ*, f. diminut. Pers. sat. 4, 18 *Semper & assiduo curata cuticula sole.* Iuvenal. 11, 203 *Nostra bibat vernum contracta cuticula solem.*

¶ Cuticulāris, *e*; ut, *Cuticulares meatus*, Plinii esse ajunt.

¶ Cutālis, *e*, idem; ut, *Caussa forensis sive cutalis*, i. e. externa, quæ foris cutem obsidet. Cæl. Aurel. Tard. 4, 1, 6, si sequimur Reines. Var. Lect. 3, 18 p. 670.

¶ Cutio, *ōnis*, f. bestiola multorum pedum, a dura cute sic dicta, ein kellerwurm. Marc. Emp. c. 9. v. Barth. Adv. 40, 4.

¶ Intercus, *ŭtis*, c. omnis generis intestinum, seu quod inter carnem & cutem est, inwendig, das zwischen fell und fleisch ist; ut, *Aqua intercus*, Cic. Off. 3, 24, wassersucht. Translate Gell. 13, 8 *Intercutibus vitiis madentes*, die voller heimlicher laster sind.

¶ Intercutītus, *i*, m. i. e. stupratus. *Intercutitos* enim, vel *inter cutem flagitatos* antiqui dixerunt mares stuprum passos. Fest.

¶ Recūtītus, *a, um*, cui resecta cutis est, quod epitheton Martialis Iudæis tribuit 7 epigr. 29, verschnitten, beschnitten. Vet. Gloss. *Recutiti*, ἀποσεσιρμένοι περίτομοι. conf Martial. 9 epigr. 59. Nonnullis *Recutiti* sunt quasi *nova cute tecti*, v. Io. Britann. ad Pers. Sat. 5, 184; & Baron. Annal. Eccl A. C. 57 & 70.

¶ Subtercutāneus, *a, um*, das unter der haut ist. Epitome Aurel. Victoris in Hadriano: *Hic morbo subtercutaneo, quem diu placide pertulerat, victus, dolore ardens*, &c. id est, aqua intercute.

CYĂMVS, *i*, m. κύαμος, herba, nobilissima Colocasia, Plin. 21, 15, eine bohne.

¶ Cyamea, *æ*, f. κυάμεια, gemma, quæ fracta fabæ similitudinem parit, Plin. 37, 11.

CYĀNE, *es*, f. nympha Sicula, a Plutone, quod Proserpinæ opitularetur, in montem mutata. vid. Ovid. Met. 5, 409 seqq. ¶ 2. *Cyane* oppidum Lyciæ, Plin. 5, 27.

CYĀNEE, *es*, f. Mæandri fluvii filia, ex Mileto, Phœbi filio, gemellos peperit. v. Ovid. Met. 9, 452.

CYĀNOS, κύανος, gemma colore cæruleo ex jaspidum genere Plinio 37, 9, & Theophrasto, ein saphir. *Cyanos mas*, ein blauer saphir. *Cyanos fœmina*, ein weisser saphir. Agricola, κύανος, lasur. ¶ 2. *Cyanus* est etiam herba seu flos Plinio 21, 5 & 8 blaue kornblume.

¶ Cyăneus, *a, um*, blau; ut, *Cyaneus color*, i. e. cæruleus, Plin. 37, 9. Avienus Arateis v. 769 de Sirio loquens: *Alvus cyanea est, mento gravis effluit ardor.*

¶ Cyăneæ, *arum*, f. pl. Κυανέαι, contra Thracium Bosphorum insulæ duæ parvæ, quæ & *Symplegades* dicuntur, quas, quia inter se concurrere videntur, *Instabiles* vocat Ovid. Trist. 1, 9, 34. Flaccus 4, 561 *Hinc iter ad Ponti caput errantesque per altum Cyaneas, furor his medio concurrere Ponto.*

CYĂTHVS, *i*, m. κύαθος, ein becher. Auson. Monosyl. c. de Historiis: *Stat Iovis ad cyathos, genuit quem Dardanius Tros*, er wartet auf, schencket ein. Plaut. Pœn. 1, 2, 62 *Nebulæ cyatho non emam*: pro re levissima. ¶ 2. Est & mensuræ nomen *cyathus*, duodecima scil. pars sextarii, adhibetur de potu, ubi nostri ein glas, ein trunck. Sextarius enim duodecim cyathos continet. Martial. 1 epigr. 72 *Nævia sex cyathis* &c. vide in *Bibo*, ubi interpretamur formulam, *bibere nomen*, & add. Scriver. ad Mart. 8, 51. it. hist. Academiæ Gallicæ elegantior. literar. tom. 1 p. 166.

¶ Cyathiscus, *i*, m. κυαθίσκος, pars specilli concava, cochlearis instar. Cæl. Aurel. Tard. 5, 2, 33 vindicat Reinesius Var. Lect. 3, 16 p. 673.

¶ Cyathisso, *are*, apud Plautum est Men. 2, 2, 29, pro, cyathis admetiri, einschencken.

¶ Sesquicyathus, *i*, m. Celsus 6, 7 & 18.

CYBEA, *æ*, f. navis onerariæ appellatio est, apud Cic. Verr. 5, 17 *Navem vero Cybeam maximam, triremis instar* &c. Eam quadratam fuisse, & a κύβος dictam, suspicantur, ein last-schiff.

CYBĒBE, *es*, f. κυβήβη eadem, quæ Cybele. Ita autem scribi volunt viri docti, quoties poetæ penultimam in nomine hujus deæ producunt. v. quos laudat Drakenb. ad Sil. 17, 8, inpr. Brouckh. ad Prop. 3, 15, 35, qui & alias ita semper.

CYBĔLE, *es*, vel *is*, f. κυβέλη, mater magna, mater Deûm, quæ & *Rhea*, & *Ops*, & *Terra*, & *Vesta*, & *Berecynthia*, & *Pales*, & *Bellona*, & *Isis*, & *dea Syria* dicitur. De semiviris ejus sacerdotibus, vide de omnino Apulejum lib. 8 Miles. circa fin. Martial. 1 epigr. 71 *Et Cybeles picto stat corybante tholus.* Sed Propert. 3, 17, 35 *Vertice turrigero juxta Dea magna Cybelle*, per diplasiasmum. Verum repete, quæ diximus in *Cybebe.* Ejus pompam, & symbola describit explicatius Lucret. 2, 593 & plurimis seqq. Conf. Lactant. 1, 17, Augustin. de C. D. 6, 7, 16. Add. Seld. de Dis Syris 2, 2. Pignor. initt. Magnæ Deûm matris & Atthidis, Lucia. De Dea Syria &c.

¶ Cybeleĭus, *a, um*, adject. Ovid. Met. 10, 104 *Cybeleius Attis.*

CYBĪRA, *æ*, f. urbs Lycaoniæ. v. *Cibyra.* Hinc

¶ Cybirātĭcus, *a, um*, adject. ut, *Cybiratica negotia*, Horat. 1 ep. 6, 33. *Cybiratici canes*, Cic. Verr. 4, 22. *Pantheræ*, Cic. Att. 5, 21 p. 548 Græv.

CYBISTRA, *æ*, f. urbs Cappadociæ. v. Cic. Att. 8, 18 pr.

CYBIVM, *i*, n. κύβιον, Festo est, *cujus medium æque patet in omnes partes*, quod genus a geometris κύβος *cubus* dicitur. ¶ 2. *Cybium* piscis genus Plinio 32, 11, Varroni de L. L. 4, 12, & Festo, qui ita dictum ait, quod *piscantes id genus piscium velut aleam ludant.* Forsan a forma quadrata aut cubica nomen habet. Salmas. in Solin. p. 792 non piscem, sed frustum salsamenti quadratum esse contendit; sed utrumque esse potest, & alterum a Plinio, Varrone, & Festo jam approbatum est. Suffragatur his Oppianus, cui 1 Halieut. v. 183 κυβεία dicitur. Adde Harduini Emendat. in Plin. 32 num. 29.

¶ Cybĭcus, *a, um*, cubicus, quadratus, würflicht; ut, *Cybica soliditas*, Mart. Capella lib. 2 p. 25.

¶ Cybiarius, *i*, m. qui cybia vendit. Arnob. lib. 2 p. 70 *Cybiarios, salinatores, bolonas* conjungit. Vide Salmas. in Solin. p. 174 ed. nov.

¶ Cybiosactes, *is*, m. κυβιοσάκτης, Straboni lib. 17 παρὰ τὸ ταττειν τὰ κύβια, cognomen unius e regibus Alexandriæ turpissimarum sordium, quo & Alexandrini Vespasianum vocarunt, ein ködler, heringskrämer, Suet. Vesp. c. 19.

CYCA, *æ*, f. palmæ genus, Plin 13, 4. Harduino *Coica.*

CYCEON, *ōnis*, m. κυκεών, genus potionis ex multis liquoribus confectum. Arnob. 5 p. 175 *Ebibi cyceonem.* Inter nugas sacrorum Eleusiniorum. Id. ex Orphicis, *Perducit totum Cyceonis læta liquorem.*

CYCHRĂMVS, *i*, m. avis, quæ coturnicibus trans mare tedeuntibus comitatum præstat, Plin. 10, 23.

CYCLĂDES, *um*, f. pl. Κυκλάδες, insulæ in mari mediterraneo circa Delon, clarissimam earum, sitæ, sic dictæ, quod circulari figura sitæ appareant; post quas *Sporades* sunt sparsim & sine ordine sitæ, unde & nomen acceperunt. Ovid. Metam. 2, 264 *Exsurgunt montes & sparsas Cyclades augent.* Virg. Æn. 8, 692 Cleopatræ naves insulatæ magnitudinis his insulis comparat. ¶ 2. Dicitur etiam *Cycladis* singulariter, de una illarum insularum. Vitruv. 7, 7 *Ejus vis metalli insulæ Cycladi Melo dicitur esse.*

¶ Cyclas, *ădis*, f. vestis muliebris circularis figuræ, quam tenuissimam & sic pellucidam, eoque parum honestam, Torrent. ad Suet. Calig. c. 52 interpretatur. Male. Omnino enim matronarum & virginum vestis fuit seu tunica, eaque satis honesta per se, forte hodie ita dicas einen reifen-rock. Ambrosius Sermone 90 de passione S. Agnetis p. 394 *Vident in medio nuptiis silentio exercitum virginum, quæ omnes auro textis cycladibus indutæ cum ingenti lumine præteribant.* Ex eo sic appellata, quod limbum aureum aut purpureum ad oram extremam haberet adfutum. *Limbum* enim Græci κύκλον appellarunt. Imo & κυκλάδα, si Glossatori veteri fides; apud quem legimus κυκλὰς ἡ περὶ τὸν χλαῖναν πορφυρᾶ κύκλα, *Limbus.* Propert. 4, 7, 40 *Aurata cyclade verrit humum.* v. Iuvenal. 6, 258. Salmas. ad Vopisci in Saturnino verba: *Cyclade uxoria amictus:* & Savarenem ad Sidonium 1 ep. 5, cujus est *cyclas pronuba.* Penultimam hujus vocis produxisse videtur Venantius l. c. in *Catena.*

¶ Cycladātus, *a*, *um*, cycladem indutus. Suet. Cal. c. 52 *Sæpe depictes gemmatasque indutus penulas, manuleatus & armillatus in publicum processit, aliquando fericatus, & cycladatus.*

CYCLĂMĪNVS, *i*, m. Κυκλάμινος, herba dicta vulgari nomine *Rapum terræ*, schwein-brodt, erd-äpffel. Matthiol. Theocrit. Eidyll. 5, 123 Ἐνθὼν τὰν κυκλάμινον ὄρυσσέ νυν ἐς τὸν ἅλεντα. *Hinc abiens flavio infodias Cyclaminon Halenti.* Vide Chil. Erasmi; & Plin. 21, 9; 25, 9; 26, 8; & 29, 3; Apul. de Herb. c. 17. Diosc. 2, 153 & 154.

Cyclas, cyclicus & cyclopædia, vide *Cycladis, Cyclus.*

CYCLOPS, *ōpis*, m. Κύκλωψ, a circulari dicitur oculo, quem ingentem & unum in fronte Cyclopibus poëtæ affingunt, quemadmodum ex fabula de Ulysse & Polyphemo apud Homerum liquet. Hinc *Cyclopi excæcato similem Macedonum exercitum*, Alexandro mortuo, Demades dixit, quemadmodum Plutarchus indicat. Apud Horatium 1 sat. 5, 63 Messius Scurra Sarmentum ejusdem furfuris hominem *Pastorem saltavit uti Cyclopa rogabat, Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.* Nimirum insignem ei deformitatem ita objiciebat. Sed saltari, i. e. gesticulationibus exprimi etiam solitum Cyclopa ostendit Pollio in Gallienis c. 8, ubi *Cyclopea*, inquit, *etiam luserunt omnes apenarii, ita ut miranda quædam & stupenda monstrarent.* Add. idem Pollio Carin. c. 19 extr. utrumque locum jam vidit P. Crinitus de hon. disc. 17, 3. ¶ 2. *Cyclopas* impios, barbaricos & truculentos dicimus, wilde menschen. Tales enim esse Polyphemus affirmat, Odyss. 9, 275 Οὐ γὰρ κυκλωπες Διὸς αἰγιόχε ἀλέγουσιν. *At non Cyclopes numen cælestis verentur.* Conf. Ovid. Met. 5, 93; 13, 780; & 14, 249. Cic. Divin. 2, 19.

¶ Cyclōpeus, vel Cyclopius, *a*, *um*, adject. Virg. Æn. 1, 205 *Cyclopea saxa.* Claudian. Rapt. 1, 95 *An forte jacentes Ignavosque putas, quod non Cyclopia tela Stringimus, &c.* Ie. in Eutrop. 2, 377 *Cyclopia fames*, unersättlicher hunger. *Cyclopea saltare* modo habuimus ex Pollione. Et Sil. 14, 33 *Cyclopia regna.* Nostrates *Cyclopicam vitam* vocant, quæ est vehementer effera, ac barbara, quæ neque legibus neque disciplina civili constat, neque religione numinis gubernatur, qualem poëtæ describunt sub persona Polyphemi.

CYCLVS, *i*, m. Κύκλος, circulus, orbis, ein circkel, uti explicat Cic. de N. D. 2, 18. conf. Mart. Capella lib. 8 p. 277. ¶ 2. De *Cyclo epico*, i. e. corpore quodam epicorum poëtarum, unde posteriores materiem sumebant carminibus, vid. C. G. Schwarzius peculiari diss. 1714 Altdorfi habita.

¶ Cyclicus, *a*, *um*, κυκλικὸς, circularis, orbicus, rund. Sed quis *Cyclicus scriptor*, apud Horat. de Arte v. 136, quique generatim *Poëtæ Cyclici* fuerint, v. ap. Calaub. Animadv. ad Athenæum 7, 3, & Daniclem Heinsium notis in Horat. 1 od. 7, 7 & quem modo in *Cyclus* n. 2 laudavimus, Schwarzium.

¶ Cyclōtes, *æ*, m. κυκλωτὴς, machina tractoria rotunda, Vitruv. 10, 8.

¶ Cyclopædia, *æ*, f. κυκλοπαιδεία, omnium scientiarum circulus, pro *Encyclopædia* scribitur a quibusdam. Verum improbatur Vossio de Vit. L. L. 3, 7 p. 421.

¶ Encyclios, ἐγκύκλιος, circularis, ὀγκύκλιος παιδεία, orbis disciplinarum, sive, ut Vitruvius vocat præf. l. 6 *Encyclios doctrinarum omnium ratio*, five, ut Vitruvius vocat præf. l. 6 *Encyclios doctrinarum omnium disciplina*; quæ & *Encyclopædia*, ἐγκυκλοπαιδεία, dicitur. Quintil. 1, 10 *Orbis illæ doctrinæ, quam Græci ἐγκυκλοπαιδείαν vocant.* Quædam disciplinarum series, quæ ostendit inter omnes artes esse conjunctionem quamdam, & communionem. Vid. Schort. Observ. poët. 2, 1. Lipsii Manuduct. ad Philosoph. Stoicam 1 Dissert. 1 & 2 p. 1, & Ioh. Wower. Polym. c. 3 & 24.

¶ Encyclopædia, *æ*, f. jam modo ex Quintiliano *orbis doctrinæ* versa fuit in *Encyclios.*

¶ Epicyclus, *i*, m. ἐπίκυκλος, parvus circulus. Mart. Capella lib. 8 p. 297.

¶ Hēmĭcyclus, *i*, m. Semicirculus, ein halber circkel, ἡμίκυκλος. ¶ 2. Ap. Cic. de Amicit. c. 1 significare videtur sedem dimidii circuli vel figmatis formam habentem, ein rundes gestüle, sessel oder erker. *Cum sæpe multa, tum memini domi in hemicyclo sedentem, ut solebat, in eum sermonem incidere, qui tum fere multis erat in ore.* v. *Sigma* & *Hemicyclion* n. 2.

¶ Hemicyclion, *i*, n. idem. Vitruv. 9, 8 *Describantur hemicyclia duo*; & mox: *Ab extreme hemicyclio.* ¶ 2. *Hemicyclia* dicebantur mensæ semicirculares aut etiam sedes semirotundæ plurium sellarum capaces, in quibus solebant sedere confabulantes, inprimis seniores, unde Plutarchus in Nicia, νέως ἐν παλαίστρᾳ, τοὺ γέροντας ἐν ἐργαστηρίοις καὶ ἡμικυκλίοις συγκαθεζομένους. Hinc quod Sidon. Apollin. ep. 2 modo vocavit in cella caldaria *Solii hemicyclium*, paullo post dicit *solii sigma* propter figuram hujus literæ, quæ tum sic scribebatur C, quum ob rem mensa quoque semirotunda, ad quam accumbentes epulabantur, *sigma* dicta est, ut nemo humanior ignorat, & cujus figura in multis antiquitatis monumentis conspicitur. Etiam de aliis rebus, quæ forma erant semicirculari, dicitur. Plin. 5 ep. 6, cum *rectum hippodromi limitem in extrema parte hemicyclio frangi* scribit, vult eum desinere in formam semiretundam.

CYGNVS, *i*, m. dux Ligurum. Virg. Æn. 10, 185 *Non ego te Ligurum ductor fortissime, bello Transierim, Cycne, &c.* Alii vero *Cinyra* hoic legunt. ¶ 2. Fuerunt & alii hoc nomine; ut Hieres filius: item alius Neptuno natus, qui hoc a patre acceperat, ut nullo ferro vulnerari posset. De illo Ovid. 7 Met. fab. 13 pr. De isto idem lib. 12 ejusdem operis fab. 2 & seqq. Vterque in sui nominis avem mutatus fingitur. ¶ 3. De ave vide paullo post *Cygnus.*

¶ Cycneus, *a*, *um*, epitheton montis in agro Brixiano ap. Catull. 68, 32 *Brixia Cycneæ supposita speculæ* ex emendatione H. Vossii p. 276.

CYDA, *æ*, m. vir Cretensis perditissimus, ab Antonio Romæ inter judices relatus. v. Cic. Phil. 5; & 8, 9.

CYDĂRVM, *i*, n. genus navigii, Gell. 16, 25.

CYDIAS, *æ*, m. pictor est. Plin. 35, 11 *Pinxit Argonautas, quam tabulam* CXLIV HS *Hortensius Orator mercatus est, eique ædem in Tusculano suo fecit.*

CYDIPPE, *es*, f. virgo ab Acontio adamata. v. Ovid. Heroid. 20 & 21. Virg. Georg. 4, 339. Ovid. Rem. Am. v. 382 *Cydippe non est uris, Homere, tui.*

CYDNVS, *i*, m. Ciliciæ fluvius, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: incorruptus quippe & frigidissimus. vide Curt. 3, 6. Ejus aquas salubres podagricis, inersis in iis cruribus, Vitruvius prodidit 8, 3. v. Broukh. ad Tib. 1, 8, 13.

CYDON, *ōnis*, m. oppidum Cretæ, vel potius *Cydonia*, *æ*, ut vult Salmasius ad Flor. 3, 7, 4, qui *matrem urbium* vocat, Græcorum more. Sane *Cydoniam* Plutarchus Pompejo, Dio Cassius lib. 36, & Strabo appellant, κυδωνίαν, Herodot. 3, 44. Quocirca & apud Solinum c. 16 pro *Cydona*, *Cydoniam* referibendum fortasse est. ¶ 2. *Cydon* alias & viri nomen est Virgilio Æn. 10, 325. ¶ 3. Et Statuarii Plin. 34, 8. ¶ 4. *Cydon* Corinthius adeo insignis fuit hospitalitate, ut etiam proverbio locum fecerit: *Semper aliquis in Cydonis domo.* Suid. Zenodot. & Aristoph. Interpres.

¶ Cydŏnes, *um*, m. populi, apud Lucanum 7, 229.

¶ Cydŏnēus, *a*, *um*, gentile. Sil. 10, 261 *Ecce Cydonea violatus arundine.* Stat. 7 Theb. 339 *Cydoneos anteibunt gæsa sagittas.* Nam Cretas jaculandi arte præstabant. conf. Ovid. Met. 8, 22.

¶ Cydŏnĭus, *a*, *um*, idem ac Cretensis. Virg. ecl. 10, 59 *Partho torquere Cydonia cornu Spicula.* ¶ 2. A quo etiam *mala Cydonia* sunt, alias *cotonea*, quitten. Plin. 15, 11 pr. *Mala, quæ vocamus cotonea, & Græci cydonea, ex Creta insula advecta.* conf. Colum. 5, 10. Ovid. de Arte 3, 705. Et Serenus Samon. c. 25 *Aut quæ poma Cydon Cretæis misit ab oris.*

¶ Cydonītes, *æ*, m. quitten-saft, quitten-brodt, Pallad. 11, 20. Sic *Vites Cydonitæ*, Colum. 3, 2.

¶ Cydonēum, *i*, n. subst. potio ex pomis cotoneis, quitten-wein, Vlpian. l. 9 ff. de trit. vin. ol.

¶ Cydŏmĕli, κυδωνόμελι, vinum etiam ex cydoniis & melle confectum, Diosc. 5, 20.

¶ Diacydonium, διακυδώνιον, quitten-lattwerge.

CYGNVS, *i*, m. κύκνος, cycnus, olor, ein schwan. Sæviunt Cygni in suam speciem, ipsique se inter se devorant, morituri suaviter canunt, quod ita tamen sine experimento certo aliquo de iis proditum. Quin jam Plin. 10, 23 f. 32 falsum id arbitratur. Poëtis tamen placuit fabula. Martial. 13 epigr. 77 *Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator Cycnus funeris ipse sui.* Ovid. Met. 14, 430 *Carmina jam moriens canit exsequialia cygnus.* Cic. Tusc. 1, 30 *Vt Cygni prævidentes, quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriuntur: sic omnibus & bonis & doctis est faciendum.* Horat. 4 od. 3, 19 *O mutis quoque piscibus Donatura cygni, si libeat sonum.* Nec alia caussa, quam ob cantus, quem nemo audiit, suavitatem, & quod divini aliquid habere crederentur, Apollini sacri fuere cygni; ut Plato in Phædone, & ex eo Cicero refert Tusc. 1, 30. vid. Thomasii de cantu cygnorum dissertat. & Voet. part. 1 Disp. Theolog. p. 725, est & peculiaris Thom. Bartholini de Cygno disputatio. ¶ 2. *Cygnos* pro poëtis, Maro ecl. 9, 29, dixit, & Horat. 4 od. 2, 25 Pindarum vocat *Dircæum cygnum.* vid. Voss. 4 Instit. Orat. p. 107. ¶ 3. Antiquiores κατ' ἀντίφρασιν etiam Æthiopes *Cygnos* vocabant. Vnde Iuvenal. 8, 32 *Nanum cujusdam Atlanta vocamus: Æthiopem cygnum.* Veneti hodie similiter eos *blanco* nuncupant. Idem Voss. ibid. p. 251.

¶ Cygnēus, *a*, *um*, κύκνειος, vom schwan. Cic. de Orat. 3, 2 *Illa tanquam Cygnea fuit divini hominis vox & oratio*, h. e. ultima. Sed & *Cygnea* dicitur *cantio*, quicquid vel in eloquentia, vel doctrina alicujus senis sedatum, suave & elaboratum esse videtur. Vid. *Olor.* Erasmi Prov. ¶ 2. Cygneam vel *Cygneum*, vocant hodie urbem in Misnicorum Varisco rumque confinio, Zwickau, quæ nomen accepisse putatur a *Cygno* Herculis filio. Habetur in vetusto admodum epitaphio Schumnhildis Cygni filiæ inter multa ad Cygneos oracula & illud, *Cygneorum meorum candorem soliciti servate.*

¶ Cygneius, *a*, *um*, aliud adject. ut, *Cygneia tempe*, ubi Phyllius in cygnum conversus, Ovid. Met. 7, 371.

Cylibathum, vide *Cilibantum.*

CYLINDRVS, *i*, m. κύλινδρος, lapis, seu columna teres, rotatu facilis, qua vel areæ, vel agri complanantur, eine walze, walzstein. Apul. de Mundo: *Si quis sphæram, & quadratum, & cylindrum, & alias figuras per proclive simul jactat, deferentur quidem omnia, sed non eodem genere movebuntur.* Vius & Virg. Georg. 1, 178 *Area tum primum ingenti est æquanda cylindro.* Ciceroni sæpius est res aliqua volubilis; ut de fato c. 19 *Qui protrusit cylindrum, dedit ei principium motionis, volubilitatem autem non dedit; &c.* Extat eadem vox & in Pythagoræ carminibus: οἱ δὲ κυλίνδροις ἄλλοθ' ἐπ' ἄλλα φέρονται, i. e. *Homines quasi per cylindros ex aliis in alia mala feruntur.* ¶ 2. *Cylindros* dixit etiam Plin. 37, 5 & 8 gemmas teretes & oblongas. Et Iuvenal. 2, 61 *Tu nube atque tace, donant arcana cylindros.*

¶ Cylin-

¶ Cylindrāceus, *a, um*, walzicht: ut, *Siliquæ cylindraceæ*, h. e. quæ cylindri referunt formam, Plin. 18, 12.

¶ Hemicylindrus, *i*, m. ἡμικύλινδρος, dimidiatus cylindrus, Vitruv. 9, 3. v Baldi Lex. p. 56.

CYLLĂRVS, *i*, m. equus Pollucis. Virg. Georg. 3, 89 *Talis Amyclei domitus Pollucis habenis Cyllarus.* Meminit & Claud. 4 Conf. Honorii v. 557, ubi Barth. vide.

CYLLĒNE, *es*, f. mons Arcadiæ, in quo Maja a Iove compressa peperit Mercurium. Virg. Æn. 8, 138 *Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja Cyllene gelido conceptum vertice fudit.*

¶ Cyllēnius, *i*, m. Mercurius dictus; cujus nominis plures rationes adducit Festus. Lucan. 1, 663 *Motuque celer Cyllenius hæret.* Conf. Ovid. Met. 13, 146. Idem Mercurius & adjective *Cyllenia proles* dictus est Virg. Æn. 4, 258. Sed Ovid. A. A. 3, 72; *Cyllenia proles* vocatur *Cephalus*, filius ipse secundum quosdam Mercurii, Hygin. f. 241 add. Burm. ad Ovid. Met. 7, 673.

¶ Cyllēnēus, *a, um*, adject. Horatio epod. 13, 9 *Fides Cyllenea* est Lyra. Hanc enim Mercurius invenit.

¶ Cyllēnis, *idis*, f. i. e. Mercurialis Silio 16, 500 *Credas Cyllenida plantam Æthereo nexis cursu talaribus ire*, i. e. pedes Mercurii.

CYLLO, *ōnis*, m. idem esse videtur, quod mutilus & debilis, eum enim κυλλὸν Græci dicunt. Alii cyllonem dicunt esse, qui crassa habet genitalia. Vsus eo Cicero est in Salluft. c. 6 *Quicquid impudicorum cyllonum fuit, &c.* Legunt alii *Cylonum.*

CŸMA, *æ*, f. & Cyma, *ătis*, n. Isidorus *Cima* scripsit 17, 6 & 10. Est cauliculus brassicæ tenerior & delicatior, ein junger sprosse am kohl, ein kämmlein, seu brassicæ summitas, sic enim a Columella 7, 12 proprie usurpatur. Græci κυμα *partum* dicunt. Plin. 19, 8 *Cymas a prima sectione præstat proximo vere transferri.* Colum. 10, 129 *Frigoribus caules & veri cymata mittit.*

¶ Cymātilis, vide *Cymatilis*, & Betoald. ad Apul. P. 2 p. 44.

¶ Cymōsus, *a, um*; ut, Colum. 10, 137 *Quæ duri præbent cymosa stirpe Sabelli*, die da kämmet.

¶ Cymatium, *i*, n. κυμάτιον, undula, sive parvum membrum ornatus caussa additum in architectura. Vsus est Vitruvius sæpe, v. gr. 3, 3 *Projectura cymatii &c.* Inspice Lex. Vitruvianum p. 34.

CYMBA, *æ*, f. κύμβη, navicula, ein kahn. Cic. de Off. 3, 14 *Cymbarum ante oculos multitudo.* Ovid. Trist. v. 329 *Non ideo pelago debet se credere, si qua Audeat exiguo ludere cymba lacu. Alterum pedem in cymba Charontis habere*, mit einem fuß im grabe stehen. vid. supra *Charon.* Propert. 3 eleg. 3, 22 *Non est ingenii cymba gravanda tui.*

¶ Cymbula, *æ*, f. dimin. Plin. 8 epist. 20.

CYMBĂLVM, *i*, n. κύμβαλον, eine cymbel. Cic. in Pison. c. 9 *Neque college tui cymbala ac crotala fugi.* Mollibus fere ac effœminatis tribuunt auctores *Cymbala.* v. Quintil. 11, 3 p. 1010 Burm. Est etiam de cymbalorum forma usuque digressio Gonf. de Salas ad Petron. c. 22 p. 92 sq. De forma colligi etiam aliquid potest, quod poculi vicem præstant Nemesia. ecl. 3, 51. ¶ 2. *Cymbalum mundi* dictus fuit a Tiberio Cæsare Apion Grammaticus, Plinio auctore in præfat. Histor. Mundi. v. Chiliadas.

¶ Cymbalista, *æ*, m. qui sonat cymbalo. Apul. de Deo Socr. p. 49.

¶ Cymbalistria, *æ*, f. Petron. c. 22 *Intrans cymbalistria & concrepans æra, omnes excitavit.*

¶ Cymbalisso, *are*, ludere cymbalo, apud Nonium 2, 169.

¶ Cymbalicus, *a, um*, adject. ut, *Cymbalicæ voces*, apud Fortunatum Venantium 2 Carm. 10.

¶ Cymbalāris, *e*, idem. Sic herbam *Cotyledonem* aliqui *cymbalarem* appellant, Apul. de Herb. c. 43, nabelkraut.

¶ Cymbalium, *i*, n. κυμβάλιον, eadem herba, Dioscor. 4, 88.

¶ Cymbalītis, *ĭdis*, f. eadem. Marc. Empir. c. 14.

CYMBIVM, *i*, n. κύμβιον, alveus seu vas cymbæ similitudinem referens, Virg. Æn. 3, 66 *Inferimus tepido spumantia cymbia lacte.* Conf. Dempsteri Paralip. ad Rosin. 5, 30 p. 539. ¶ 2. *Cymbium*, est genus navis paulo longioris, Macrob. Sat. 5, 2 *Quod* (sc. cymbium) *& apud Græcos & apud nos ab illis trahentes navigii genus est.* ¶ 3. Est poculi genus Virgilio Æn. 5, 267. Macrobius c. l. *Hæc cymbia pocula procera & navibus similia.* Lege 32 § 1 ff. de aur. arg. &c. *Cymbia argentea, crustis aureis illigata.* Apul. lib. 11 p. 161 *Aureum cymbium.*

CŸME, *es*, f. Cuma, Græcorum forma. Sil. 13, 494 *Cymes anus*, i. e. Sibylla Cumana.

¶ Cymæus, *a, um*, adject. Cumanus. Ibidem v. 498. Val. Flacc. 1, 5. v. Heinf.

CYMINDIS, *is*, κύμινδις, accipitris genus, noctu tantum volans. Plin. 10, 8.

CYMĪNVM, *i*, n. idem quod *Cuminum*, kümmel. Hinc

¶ Cyminatus, *a, um*, cymino infectus, mit kümmel gemischt; ut, *Cyminatus sal*, Pallad. 12, 22.

¶ Cyminīnus, *a, um*, aus kümmel bereitet; ut, *oleum Cyminium*, kümmel-öl. Apul. de Herb. c. 74 n. 2.

¶ Cyminālis, *is*, f. herba Gentiana, enzian, Apul. de Herb. c. 16. Cyminus, vide supra *Ciminus.*

CŸMŎDŎCE, *es*, vel Cymodocēa, *æ*, f. nympha marina, Nerei & Doridis filia, Stat. 2 Silv. 2, 20; Virg. Georg. 4, 338; & Æn. 5, 826; & 10, 225.

Cymolus, vide *Cimolus*, Cymosus, *Cyma.*

CŸMOTHŎE, *es*, f. uxor Neptuni cursus fluctuum, ἀπὸ τῦ θέειν γαῖ κῦμα. Servius. Virg. Æn. 1, 144 *Cymothoe simul & Triton adnixus acuto Detrudunt naves scopulo.*

CYNA, *æ*, f. κύνα, arbor Arabica, vestium materiam de se præbens folio palmæ simili, Plinio est 12, 11. ¶ 2. Item, pileus Lacedæmoniorum Straboni lib. 6.

Cynædus, vide supra *Cinædus.*

CYNÆGĪRVS, *i*, m. Atheniensis, in bello Persico magna pertinacia hostes confectatus est. Nam & navem onustam dextra manu tenuit, eaque amputata, sinistram injecit, quam & ipsam cum amississet, navem mordicus arripuit: moriuque retinuit furenti similis. Herodot. 6, 114. Iustin. 2, 9, 16. Suet. Cæs. c. 68.

CYNĂMOLGVS, *i*, m. avis Arabica, Plin. 10, 33. Rectius *Cinnamologus*, de quo supra in *Cinnamum.*

CYNANCHE, *es*, f. κυνάγχη, der rang, morbus est faucium, si dictus a canibus, quos infestat, ἀπὸ τῦ κυνὸς & ἄγχω, *suffoco*, idem quod angina.

¶ Paracynanche, *es*, f. παρακυνάγχη, tumor & rubor in faucibus, Cels. 4, 4 al. 7.

CYNAPES, *is*, m. flumen cadens in Euxinum, Ovid. Pont. 4, 10, 49.

CYNĂRA, *æ*, f. κυνάρα & κύναρος, Cynarus, *i*, m. carduus est sativus, cujus vetustissimi quique Græci tum Poëtæ, tum Oratores meminerunt, artischeck. Describitur eleganter a Columella in Horto v. 235 *Hispida ponatur cynara, quæ dulcis laccho Potanti veniat, nec Phœbo grata carenti, Hæc modo purpureo surgit glomerata corymbo: &c.* ¶ 2. Didymus, Sophoclis interpres, κυνάρην κυνὸς βατον exponit, *Cynosbatum*, hutten oder hanbutten auf den hagedornen. Vide & supra *Cinara.*

¶ Cynaris, *is*, f. herba eadem, quæ *Cynara*, quam cervi contra noxia edunt gramina, Solin. c. 31.

CYNASŌNES, *um, acus sunt, quibus mulieres caput ornant*, haarnadeln. Fest.

CYNĒAS, *æ*, m. κύνεας, Thessalus, Pyrrhi regis legatus, qui facundia sua plures Pyrrho civitates subegit, quam armis ipse expugnavit: Demosthenis enim auditor fuerat. v. Plutarch. in Pyrrho. Celebratur & singulari memoria Ciceroni Tusc. 1, 24. Plin. 7, 24; & 14, 1. Plutarcho non κυνεας, sed κινέας scribitur.

CYNĒGĒTICA, *orum*, κυνηγετικά, volumina de venatione, bücher von der jägerey. Cujusmodi apud Græcos scripsit Xenophon uterque prosa oratione; versu Oppianus; apud Latinos Gratius, & Olympius Nemesianus carmine hexametro.

CYNIA, *æ*, f. herba eadem, quæ mox *Cynocrambe.*

CYNICVS, *a, um*, hündisch; ut, *Cynica gens*, Plaut. Pers. 1, 43. *Cynica cœna*, pro vili Petron. c. 13. ¶ 2. *Cynici* Philosophi erant, quorum principes habebantur Antisthenes & Diogenes, sic dicti vel a mordaci infectatione & castigatione viriorum, vel a rabiosa obscenitate & licentia sermonis, vel a Gymnasio, cui Cynosarges nomen. Cic. Off. 1, 42 *Cynicorum ratio tota rejicienda est.* Diogenem, *Cynicum nudum*, appellat Iuvenal. 14, 309. Idem 12, 121 *Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit A Cynicis tunica distantia.* Vbi Scholiast. inedit. *Cynici & Stoici iidem erant, excepto, quod Cynici nudi philosophabantur, unde & Gymnosophistæ vocati: Stoici vero vestiti, unde ait, a Cynicis tunica distantia. Cynici autem a parcitate vitæ dicti sunt.* Cur Vespasianus Demetrium Cynicum *canem* appellarit, ex Suet. c. 13 vide supra in *Cani*, n. 4. Adde Voss. de Sect. Philos. c. 18.

¶ Cynice, *es*, f. secta Cynicorum, Auson. epigr. 27.

¶ Cynicus, adverb. ut, *cynice accipi*, Plaut. Stich. 5, 4, 22.

CYNIPS, ψφις, κυνιψ, musca minutissima, eine hundsmücke. Cyniphes Augustinus de Trinit. 3, inter plagas Ægyptiacas numerat, & *muscolas brevissimas* interpretatur. LXX interpretes Exodi 8, 17 σκνῖπες vel σκνιπες legunt: Vulgatus, *Sciniphes:* Oros. 1, 10 *ciniphes*, forte *cyniphes*, quia mox *muscas caninas* memorat, licet distinguere ab illis videatur, vide supra *Ciniphes* & infra *Sciniphes.* ¶ 2. *Cynips* vel *Cinyps* etiam Africæ fluvius prope Garamantas. v. Claudian. 1 Stilic. v. 251. Hinc

¶ Cyniphius, vel rectius Cinyphius, *a, um*, idem ac Africanus; ut *Cyniphii hirci*, Virg. Georg. 3, 312. *Cinyphiæ fetis arijæ*, Ovid. Pont. 2, 7, 25. *Cinyphia subsyrte*, Sidon. carm. 2, 124. conf. Martial. 14 epigr. 140.

CYNŌGARDĂMON, *i*, n. pro *nasturcio*, kresse. Apul. de Herb. c. 20.

CYNŌCAVMA, *ătis*, n. κυνόκαυμα, *Chrysologo* Serm. 51 pr. calor a Sirio excitatus, die hundstagshitze. conf. Barth. ad Stat. 1 Silv. 2, 156.

CYNŌCĔPHĂLVS, *i*, m. κυνοκέφαλος, ein hundskopf. Plur. *Cynocephali* hominum produntur esse monstra, facie canina & latratu, apud Indos, Plin. 6, 30. Si quid veri subest, simiarum genus esse videntur. ¶ 2. Anubis quoque Ægyptiorum Deus, quod caput caninum haberet, sic appellatus. Minuc. Fel. c. 21.

¶ Cynocephalion, *i*, n. herba est Plinio 30, 2: & Apul. de Herb. c. 87. ¶ 2. Dicitur & *Cynocephalea* & *Antirrhinum*, ἀντίῤῥινον, & a Galeno βικράνιον *bucranium*, propterea, quod semen ejus vitulinum caput referat. Germani orant, vocant, & steckkraut, streichkraut. Matthiolus.

¶ Cynocephalæ, *arum*, f. pl. locus tumulosus in Thessalia, de quo Polyb. lib. 7. Liv. 33, 7. Florus 2, 7, 11, ubi Salmasius videri potest.

CYNOCHALE, *es*, f. alias *Polygonon*, weggras. Apul. de Herb. c. 18.

CYNOCHĂRON, *i*, n. eadem herba, quæ *Cynocrambe.*

CYNOCRAMBE, *es*, f. κυνοκράμβη, herba brassica canina, wild bingelkraut, Matthiolus. Eadem dicitur *Cynia* & *Cynocharon.* v. Dioscor. 4, 184; & Apul. de Herb. c. 127.

CYNOCTŌNON, *i*, n. κυνοκτόνον, aconitum; quo sumpto canes necantur, Dioscor. 4, 76 & 79.

CYNODONTES, *ium*, m. pl. κυνόδοντες, dentes canini acuminati, spitzzähne. v. Plin. 11, 37. ¶ 2. Portentosi homines, *quibus gemini procedunt dentes*, uti ex Solini c. 4 hausit Isidorus 12, 3. conf. Salmas. in Solin. p. 24.

CYNOGLOSSA, *æ*, f. vel cynogloſſus, *i*, m. κυνόγλωσσος, herba lingua canina, hundszung; a foliis linguæ caninæ similitudinem habentibus. vid. Plin. 25, 8; Apul. de Herb. c. 1, 55; & 96; Dioscor. 4, 81.

¶ Cynogloſſus, *i*, m. piscis, *sulca*. Plin. 25, 8.

CYNOĪDES, *is*, f. κυνοειδὴς, alias psyllion, flöh-kraut. Plin. 25, 11.

CYNOMĀZON, *i*, n. κυνομαζον, carduus silvaticus sic dictus, quod in offa vel pulte datus canes necet; Apul. de Herb. c. 109.

CYNŌMŎRION, *i*, n. ita orobanchen a quibusdam dictam, Plin. scribit 22, 25, ervum necantem: vide *orobanche*; ervi angina, sommerwurtz; sic enim Cordus

CYNŌMYIA, *æ*, f. κυνομυῖα, musca canina, eine hundsfliege. ¶ 2. Et *Cynomyam* Plin. indicat, vocari a quibusdam *Psyllion* herbam, seu *pulicariam*, quod semen ejus pulicem referat, 25, 9, psillien-kraut.

CYNOPS, ὠπὸς, κύνωψ, herbæ genus spicatum, Plin. 21, 17.

CŸNŎPVS, *i*, m. κυνόπους, piſcis marinus, Plin. 32 c. ult.

CYNORRHŌDON, *i*, n. roſa canina, ſeu ſilveſtris Plin. 25, 2, wilde roſen. Hanc aliqui a *cynosbato* diſtinguunt, non flore roſeo, quem fert utrumque, ſed ſpongiolis, quas cynorrhodon habet, cynosbatos non habet; Geſnerus κυνορρόδον. *Cynorrhodos flos*, Plin. 21, 5.

CYNOSARGES, *is*, f. Gymnaſium ſive Templum Athenis extra mœnia, Herculi ſacrum. Quo coire nothi ſolebant: quod neque Hercules juſtus Deus, ſed nothus ex genetrice mortali eſſet. Plutarchus Themiſtocle princ. Ibi docuit Ariſtippus ſectæ Cyrenaicæ princeps, ut Laërtius auctor eſt. conf. Athen. lib. 6, & Voſſ. 1 Inſtit. Orat. p. 65.

CYNOSBĂTON, *i*, n. rubus, hagdorn, hagbutten, κυνόσβατον. Plin. 24, 14. Dioſc. 1, 108. Romanos *ſentem canis*, appellare ait Columella 11, 3. Alia frutex eſt

¶ Cynosbitos, *i*, f. ſive Capparis, kapern, *quam Medici Cynosbaton appellaverunt*, dicente Plinio 24, 14. conf. 13, 23.

CYNOSDEXIA, *æ*, f. piſcis, Plin. 32, 11.

CYNOSORCHIS, *is*, f. planta, quæ *teſticulus* Dioſcoridi 3, 132 & 133 dicitur, Germanis knabenkraut. Græcis ὄρχις & κυνὸς ὄρχις, *teſticulus* & *teſticulus canis*. vid. Plin. 27, 8.

CYNOSPASTON, *i*, n. idem quod paulo ante *Cynosbatos*, Plin. 24, 14.

CYNOSPRASION, *i*, n. idem quod *Marrubium*, andorn. Apul. de Herb. c. 45.

CYNOSSĒMA, *ătis*, n. ſepulcrum Hecubæ, quæ propter acerbitatem animi fingitur in canem eſſe converſa. vid. Plin. 4, 11; Solin. c. 15; & Taubm. in Plaut. Men. p. 732.

CŸNŪSŪRA, *æ*, f. κυνόσουρα, i. e. *canis cauda*, quam habet urſa minor, der kleine heerwagen, index poli; interdum ipſa *urſa minor*, nam major *Helice* dicitur: utraque ἄρκτος, *Vrſa*, der bär. Cic. ex Arato Nat. D. 2, 41 *Ex his altera apud Grajos Cynoſura vocatur*. Conf. Vitruv. 9, 6; Lucan. 3, 219; Manil. 1, 299. Stat. Theb. 4, 295.

¶ Cynosūris, *idis*, f. alia forma κυνοσουρὶς Græcæ. Ovid. 5 Triſt. 3, 7 *Stellis Cynoſuridos Vrſæ*.

¶ Cynosūrus, *a*, *um*, ovorum nomen, quæ & *hypenemia*, *Zephyria* item dicuntur, quæ excludi non poſſunt. Plin. 10, 60 *Ova ſunt irrita* (quæ c. 58 *urina* dixerat) *incubatione dereliſta, quæ alii Cynoſura dixere*.

CYNOZŎLON, *i*, n. hoc nomine Plin. ait a quibusdam vocari *chamæleonem*, ſeu rectius *chamæleontem nigrum*, herbam, eberwurtz. Vide *Chamæleon*, & Plin. 22, 18; Apul. de Herb. c. 109.

CYNTHVS, *i*, m. mons Deli. Virg. Æn. 4, 147 *Ipſe jugis Cynthi graditur*.

¶ Cynthius, *a*, *um*, adject. ut, *Apollo Cynthius: Diana Cynthia*, apud Poëtas: quod ibi nati. vid. Horat. 1 od. 21, 2: & 3 od. 28, 12.

¶ Cynthia, *æ*, f. puella, amore & carmine Propertii nobilis: cujus primus liber carminum hoc nomen habet. v. Broukh. vide *Corinna*.

CŸPĂRISSVS, *i*, f. κυπάρισσος, cypreß. vide *Cupreſſus*. Virg. Æn. 3, 680 *Coniferæ Cypariſſi*. conf. Georg. 2, 84. Dicta eſt *cypariſſus*, παρὰ τὸ κύειν παρίσης τὰς ἀκρέμονας, id eſt, *quod pariles fructus & ramos pariat*. ¶ 2. *Cypariſſos* herba verbenaca, eiſenkraut. Apul. de Herb. c. 3. ¶ 3. De *Cypariſſo*, formoſo puero, vid. Ovid. Met. 10, 121.

¶ Cypariſſias, *æ*, m. tithymali ſpecies, eſula minor, wolfsmilch; κυπαρισσίας, quod folia emittat cupreſſi ſimilitudine; Dioſc. 3, 159; Plin. 26, 8.

¶ Cypariſſia, *æ*, f. cometæ genus, Sen. Nat. qu. 1, 15. Et Feſtus: *Cypariſſæ* vel *Cypariſſiæ ignes prodigioſi*; ſive *faces quædam igneæ, quæ noctu apparere ſolent ad ſimilitudinem cupreſſi*.

¶ Cypariſſinus, *a*, *um*, κυπαρίσσινος; ut, *Vinum cypariſſinum*, Dioſc. 5, 34.

¶ Cypariſſĭfer, *a*, *um*, voll cypreſſen; ut, *Cypariſſifer Lycæus*, Sidon. Carm. 23, 417.

CŸPASSIS, *is*, f. ancilla Corinnæ, Ovid. Amor. 2, 8.

CŸPELLON, *i*, n. κύπελλον, poculum, ein becher. Pollux 6, 16. Et

¶ Amphicypellum, *i*, n. ἀμφικύπελλον, poculum utrinque anſatum, ein henckelt becher. v. Cæl. Rhod. 15, 6; & Alex. ab Alex. 3, 10.

CYPERIS, *idis*, f. *herba Indica*, *zingiberis effigie*, *commanducata croci vim reddit*, Plin. 21, 18; Apic. 7, 4.

CYPĔRVS, *i*, m. & Cypĕron, *i*, n. planta, κύπειρος, juncus odoratus, wilder galgan. *Cyperus Babylonius*, galgant. v. Plin. 21, 18. In genere neutro Petronius c. 127 *Emicuere roſæ violæque & molle cyperon*, &c. Itemque Varro R. R. 3, 16, & Colum. 12, 20.

¶ Pſeudocypĕrus, *i*, ocyſima frutex, Plin. 17, 13, & 34, 13.

CŸPHI, *is*, n. odoratum incenſum, κῦφι, eine räucherkertze. Dioſc. 1, 24.

CYPĪRVS, *i*, m. buiborum genus, gladiolus, ſchwertel. Plin. 21, 17 & 18.

CYPRIĀNVS, *i*, m. Cæcilius Cyprianus ante fui converſionem Rhetoricam docuit, factus deinde Epiſcopus Carthaginienſis, cujus vitam deſcripſit Pontius Diaconus. Conf. Lactant. div. Inſtit. 5, 1; & Prudent. Periſt. 7, 18.

CYPRĪNVS, *i*, m. piſcis, vulgo carpio, ein karp, Plin. 32, 11. *Cyprinus latus*, ein brachſem, oder braſſen. Geſner.

CYPROS, *i*, m. κύπρος, allium eſt ulpicum, feurgert. Hinc

¶ Cyprinum, *i*, n. oleum & unguentum; de quo copioſe Plinius 13, 1, & 2, 4. Conf. Iſidor. 4, 12. Refertur in ea, quæ calefaciunt, apud Celſum 2 c. ult.

CYPRVS, *i*, & CYPROS, Græca terminatione, f. inſula, Macaria dicta alio nomine ob fertilitatem, Cypern. Novem aliquando regnorum fuit ſedes. uti Plin. ſcripſit 5, 31. De ejus divitiis ac opibus Strabo lib. 14 ſub f. itemque Ammian. lib. 14. Eam ob rem Veneri ſacram fuiſſe, Florus tradit 3, 9, 2. Adde Lucan. 8, 461.

¶ Cypris, *idis*, f. Venus, *Diva potens Cypri*, ut Horatius deſcribit 1 od. 3, 1. vide C. Gall. v. 92; & Auſon. epigr. 56. Prudent. περιστεφ. 10, 230, & omnino Miſcell. Obſerv. Vol. 2 p. 212.

¶ Cyprius, *a*, *um*, adject. ut, *Venus Cypria*, apud poëtas, quia primum in Cypro templum ei conſtitutum, Feſtus. *Æs Cyprium*, Plin. 33, 5, ſeu *Cyprium* abſolute 36, 26, vulgo cuprum, kupffer; in Cypro inſula prius repertum. vid. Iſid. 16, 19. *Cypria hirundo*, Plin. 24, 11. *Cypriæ merces*, Horat. 3 od. 29, 60. *Bos Cyprius*, homo dicitur ſordidus & impurus, ein unflat; propterea, quod boves in Cypro humanis excrementis veſcerentur. ¶ 2. *Cypria*, poëma nobile fuit. v. Salm. ad Solin. p. 598 ſq.

¶ Cyprĭcus, & Cypreus, *a*, *um*, idem; ut, *Laurus Cyprica*, Cato R. R. c. 8. *Bidentes Cyprei*, Pallad. Iul. t. 5.

¶ Cyprĭăcus, *a*, *um*, kupffern; ut, *Cypriaca pecunia*, kupffer-geld, Val. Max. 4, 1, 12.

CYPSĔLVS, *i*, m. quod nomen hirundinibus, quæ *Apodes* dicuntur, a quibusdam tribui, Plinius ſcribit 10, 39 κύψελοι dicti, quod in ciſtellis ex luto compactis ac conformatis nidificent, νεοττεύουσιν ἐν κυψελίσιν ἐκ πηλοῦ, eine mauer-ſchwalbe. Vide *Apodes*. *Cypſelus non parit aquilam*, Proverb. apud Heldelinum, Eraſm. non meminit. ¶ 2. *Cypſelus* tyrannus Corinthius, Plin. 35, 3, & Cic. de Fat. c. 7, & Tuſc. 5, 37. Ejus colloquium cum 7 ſapientibus refert Diog. Laërt. lib. 1 in Thalete. Hinc

¶ Cypſelĭdes, *æ*, m. patronym. Virg. in Ciri v. 464 *Cypſelidæ magni florentia regna Corinthi*.

CYRĒNE, *es*, f. nympha, Penei fluvii filia, quam raptam Apollo tranſtuliſſe dicitur in eam Africæ partem, quæ ab ea *Cyrenaica* dicta eſt. vid. Virg. Georg. 4, 321 & 354, & Miſcell. Obſerv. Vol. 10 p. 389. Nam ¶ 2. Cyrene & Cyrenæ, *arum*, pl. urbs præcipua regionis ſeu provinciæ Cyrenaicæ, quæ & Pentapolitana eſt Africæ. Lucan. 9, 297 *Proximus in maros & mœnia Cyrenarum*. Catull. 7, 3 *Quam magnus numerus Libyſſæ arenæ Laſerpitiferis jacet Cyrenis*: (ubi corripitur). Cæteroquin de quantitate primæ ſyllabæ v. Dausquej. ad Sil. 8, 57, & Drak. ad eund. 4, 778. it. Vulcan. & Spanh. ad Call. H. Apoll. v. 73. Nimirum ancipitem hanc ſyllabam poëtæ fecerunt.

¶ Cyrenenſis, *e*, gentile. Plautus Rud. 3, 2 pr. *Proh! Cyrenenſes populares*. Et Tac. Ann. 3, 70, 1 *Cyrenenſes*.

¶ Cyrenæus, *a*, *um*, idem. Cic. Acad. 4, 24 *Cyrenæi videntur mihi minime contempti Philoſophi*. conf. Propert. 4, 6, 4.

¶ Cyrenaicus, *a*, *um*, idem. ut, *Cyrenaica provincia*, Plin. 2, 45. ¶ 2. *Cyrenaici* dicti Philoſophi quidam ſunt, qui ſummum bonum in voluptate ſtatuebant, quod & Epicurei aſſerere fuerunt conati. Ejus ſectæ auctor & parens Ariſtippus fuit. Cic. de Orat. 3, 17, quo omnes Philoſophantium ſectas ortas a Socrate memorat. *Tum ab Ariſtippo, quem illæ magis voluptariæ diſputationes* (Socratis) *delectarant, Cyrenaica Philoſophia manavit: quam ille & ejus poſteri ſimpliciter defenderant: ii, qui nunc voluptate omnia metiuntur*, &c. Quamvis autem & Epicurus, qui Ariſtippo poſterior fuit, & ipſe ſummum bonum voluptatem pronunciaverit, non ei tamen cum altero plane convenit. De quo Cic. Acad. 4, 42. Vide & Laërtium Ariſtippi vita.

¶ Cyrenaica, *æ*, f. abſolute pro regione ſeu provincia Cyrenaica, apud Plin. 10, 29, & Geographos alios: Regio ſcilicet Africæ inter Syrtes & Ægyptum, ab urbibus primariis etiam *Pentapolis* dicta.

CŸRILLVS, *i*, m. Alexandrinus fuit Epiſcopus, cujus extant ſcripta. Sed de hoc videndi ſcriptores ſunt Eccleſiaſtici. ¶ 2. Fuerunt & alii *Cyrilli* diverſarum religionum & profeſſionum, de quibus hiſtorias conſule Eccleſiæ.

CYRNEA, *æ*, f. ἡ κυρνία, vas vinarium, ein fegel. Nonius 15, 29.

CYRNOS, *i*, f. Κύρνος, inſula eadem quæ *Corſica*, de qua vide ſupra. Plinio tamen 4, 12 diverſa eſt a *Corſica*. Hæc inſula navigantibus olim erat inacceſſa propter loci aſperitatem & propter prædonum ac piratarum circa illam frequentiam. Atque hinc vulgo proverbium increbuit: κυρνία γῆ, *Cyrnia tellus*, pro regione impervia & latrociniis infeſta. Eraſm. in Adag.

¶ Cyrnii, *orum*, m. pl. incolæ, Corſi, ſecundum Strab. lib. 5.

¶ Cyrnæus, *a*, *um*, adject. Virg. ecl. 9, 30 *Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos*.

Cyrrha, vide *Cirrha*.

CYRRHESTICA, pars Syriæ. v. Intt. ad Cic. Att. 5, 18 pr.

CYRSĪLVS, *i*, m. Κυρσίλος, Athenienſis, propterea, quod inhoneſta ſuaſiſſet, lapidibus obrutus eſt, Cic. Off. 3, 11.

CŸRVS, *i*, m. Cambyſis & Mandanes filius; infans ab avo Aſtyage Medorum rege, ſomnii cujusdam occaſione occidendus traditus; ſed paſtori commiſſus, ab uxore ejus educatus eſt. Fatis tandem ita ferentibus ad regnum adſpiravit, ac Monarchiam a Medis ad Perſas primus ipſe tranſtulit. Cum *Scythis* tandem poſt Aſiam ſubactam bellum intuliſſet, infeliciter pugnans cæſus cum exercitu eſt. Caput ejus amputatum in utrem humano expletum ſanguine conjici a *Scytharum* regina, quæ tum erat *Tomyris*, juſſum eſt, cum exprobratione illa, *Satia te ſanguine, quem ſitiiſti, cujusque inſatiabilis ſemper extitiſti*. Sed narrationem illam refellit Xenophontis hiſtoria, qui in lectulo fato ſuo functum commemorat. De illius memoria ex veteribus diſputat, eosque conciliat Muret. V. L. 3, 1 & Hard. ad Plin. 7, 24. Herod. 1, 214. Iuſt. 1, 8. ¶ 2. *Cyri* duo fluvii, unus Mediæ, alter Perſiæ, qui & *Agradatus* dictus fuit. ¶ 3. Eſt & neſcio cui hoc nomen apud Horat. 1 od. 33, 6.

¶ Cyropædia, *æ*, f. Xenophontis liber, de vita & diſciplina Cyri. De quo ita Cic. ad Qu. fratrem 1, 1 *Cyrus ille a Xenophonte non ad hiſtoriæ fidem ſcriptus, ſed ad effigiem juſti imperii: cujus ſumma gravitas ab illo Philoſopho cum ſingulari comitate conjungitur, quos quidem libros non ſine cauſſa noſter ille Africanus de manibus ponere non ſolebat: nullum eſt enim prætermiſſum officium diligentis & moderati imperii*. Diligenter lectum hunc librum a Romanis proceribus exemplum Scipionis arguit; it. quod ap. Cic. ſequenti ad Fratrem epiſtola legitur. Nec non quod in de Claris Orat. commemorat, ubi de Scauro exponit, c. 29 extr.

¶ Cyropolis, *is*, a Cyro condita urbs, de qua Freinsh. ad Curt. 7, 6.

CYSSĪTES, *æ*, m. κυσείτης, a κύω *pario*, gemma alios lapillos intra ſe habens tanquam partum, Plin. 37, 10 & 11.

CYSTHOS, *i*, m. κύσθος, res fœtida Coſto oppoſita apud Auſon. epigr. 123, 5. Ita legit Beroaldus; ſed Vinetus mavult *Ciſthos*.

CŸTA, *æ*, & Cyte, *es*, f. κύτα, oppidum regionis Colchicæ, Medeæ patria, herbis veneficis famoſa. Hinc

¶ Cytæus, *a*, *um*, adject. Valer. Flacc. 6, 693 *Tum juvenem terris Parcæ tenuere Cyteis*.

¶ Cytæus,

¶ Cytæus, *a, um*, aliud adj. *Cytaea Carmina* pro magicis Propert. 1, 1, 25. vide supra in *Citæa*.

¶ Cytæis, *idis*, f. aliud gentile. Propert. 2, 4, 7 *Non hic herba valet, non hic nocturna Cytæis*, i. e. mulier magica, qualis Medea Colchica fuit. al. *Citeis*.

CYTHĂRUS, *i*, m. piscis marinus. Plin. 32, 11.

CYTHĒRA, *æ*, f. Κυθηρα, & Cythēra, *orum*, n. pl. illa insula est in Sinu Laconico, hodie *Cerigo* dicta; hæc urbs Cypri, ad quam primum devecta Venus conchâ est, cum mari nata esset, ut Festus auctor est. Unde & ipsa Venus *Cythēre*, seu *Cythera*: item

Cytherēis, *idis*, & Cytherēa, *æ*, f. appellata. vid. Vinet. Not. Auson. in epigr. 38 p. 219. Notandum autem, secundam modo produci, modo corripi. Virg. Æn. 1, 257 *Parce metu Cythērēa, &c.* Ovid. Fast. 4, 15 *Mota Cythērēa leviter mea tempora myrto Contigit, &c.* Sed hic adjectivum est etiam MSS. *Cytheriaca*. Idem Met. 4, 288 *Mercurio puerum diva Cythĕrēida natum*. Producitur cum retinetur elementum Græcum H; Corripitur cum in E convertitur. Mencken. in Observ. L. L. Adjectivum esse, non Substantivum, censet & Horatii locum huc trahit, od. 1, 4, 5 *Iam Cytherea choros ducit Venus*. Sic

¶ Cÿthĕrēĭus, *a, um*, adject. ut *Herus Cythereius*, h. e. Æneas Veneris filius, Ovid. Fast. 3, 611. *Cythereius ignis*, i. e. Lucifer vel Hesperus, vulgo quoque *Venus*. Vid. Intt. ad Sil. 12, 247.

¶ Cytheriăcus, *a, um*, idem. Ovid. Heroid. 7, 60 *Nuda Cytheriacis edita fertur aquis*.

CYTHERIS, *idis*, f. nobilis mima, quam Antonius Triumvir secum circumvehere solebat, etiam curru leonibus juncto. vid. Plin. 8, 16 f. 21. Ab hac ipse vocatur

¶ Cytherius, Cic. Att. 15, 22.

Cythēron mons. Vide *Citheron*.

CYTHION, *i*, n. κύθιον, collyrium apud Celsum 6, 6.

CYTHNUS, *i*, f. insula una ex Cycladibus in mari Ægæo. v. Ovid. Met. 5, 253: & 7, 465.

CYTHŌRUS, *i*, m. Κύθωρος, mons est Paphlagoniæ buxo abundans. Catull. 4, 13 *Buxiferum* vocat. Virg. Georg. 2, 437 *Et juvat undantem buxo spectare Cythorum*.

¶ Cÿthōrĭăcus, *a, um*, idem ac buxeus. buchebäumern. Ovid. Met. 6, 132 *Utque Cythoriaco radium de monte tenebat*.

¶ Cythorius, *a, um*, aliud adj. ut, *Iugum Cythorium*, Catull. 4, 12.

CYTHRUS, calidæ aquæ in Ægypto, de quibus ex Herodoto apud Ammianum 22, 15 *Sunt therma lutra, quæ Cythrus indigenæ vocant*. Sed hæc verba ut spuria Valesius cum Gelenio maluit abesse.

CYTĬNUS, *i*, m. κύτινος, flos mali punicæ, erumpere incipiens sed sativæ, die blüt der granatäpffel; nam silvestris punicæ flos *balaustium* est, wilde granatäpffel-blüt, Plin. 23, 6 dictus a tumore, qui κύτος dicitur Græcis.

CYTĬSUS, *i*, m. Κύτισος, klee, vulgo; sed frutex est sine omni nunc controversia, & sativus quidem in Italia, pabulo pecudum, maxime vero ovium & caprarum conveniens, apibusque gratissimus. vid. Plin. 13, 24. Vidi ego in Germania alicubi monstratum mihi *cytisum*, salici graciliori non absimilem, & in longitudinem mediocrem excrescentem. Virg. ecl. 1, 79 *Florentem cytisum & salices carpetis amaras*. conf. ecl. 2, 64. *Cytisus* autem a Cynthoinsula, una ex Cycladibus, ubi inventa primum, in omnes deinde Cyclades, mox in omnes urbes Græcas propagata est.

CYTONIUM, *i*, n. malum Cotoneum vel Cydonium, eine quitte. Macrob. Sat. 7, 6 *Ex fructibus arborum illi sunt frigidiores, quorum succus imitatur vini saporem; ut mala seu simplicia, seu granata vel cytonia, quæ cotonia vocat Cato*. Adde supra *Cotoneum*, & *Cydonium* in *Cydon*.

CYZĬCUS, *i*, Κύζικος, urbs Mysiæ ad Propontidem, sic appellata a rege *Cyzio*; arce olim, mœnibus, portu, turribusque marmoreis Asiaticæ plagæ litora illustravit, ut scribit Florus 3, 5, 15. Ovid. Trist. 1, 9, 30 *Cyzicon Æmoniæ nobile gentis opus*. Scripsit ejus laudem Aristides.

¶ Cyziceni, *orum*, m. pl. incolæ, cives Cyzici. Cic. pro Leg. Man. c. 8 *urbs Cyzicenorum*. ¶ 2. *Cyzicenus Stater* viginti octo drachmas valebat. Vide Vitruv. 6, 6; & Plin. 32, 6.

D LITERA, quæ secundum Capellam 3 p. 38 *appulsu linguæ circa superiores dentes innascitur*, figuram videtur olim a Græcis traxisse, altero angulo ex Δ in Semicirculum transeunte. Ille autem triangulus Græcus hieroglyphice *Deum* significabat, & Trinitatis nota esse potuit. ¶ 2. Potestatem si spectes, pro integris interdum dictionibus ponitur, in propriis appellationibus maxime, quamquam & apud Romanos veteres pro appellativis, non nominibus tantum, sed & verbis & aliis partibus. Hodie hæc adhuc tamen observantur; *D. Augustus*, *D. Iunius Brutus*, pro *Divus, Decius, &c.* Triplex D. D. D. significat *Do, Dico, Dedico*. D. M. S. valet *Diis Manibus Sacrum &c.* ¶ 3. In numeris, D majuscula depictum figura, *numerum* repræsentat *quinquies centenarium*, *Mille* scilicet *dimidiatum*. Verum id puerili errore accidisse ob affinitatem hujus notæ ꟾↃ & D, existimat Baudius, atque hinc inter literas numerorum indices hanc minime refert Cent. 1 epist. 97. ¶ 4. Porro, quas cum aliis literis D cognationes habeat, & in quas in verborum compositionibus euphoniæ caussa transeat, pueris in *Orthographia* præcipiendum est. Mutatur enim nonnunquam in C: ut, *Accedo, accuso, acquiro*; vel F; ut, *afficio, affectus*, quamvis & *adficio, adfectus*, usitate scribitur; vel in G: ut, *Aggero*; vel in L: ut, *Alludo, allido*; vel in N: ut, *Annuo*; vel in R: ut, *Arrideo, arripio, &c.* Tamen & *Adludo, Adnuo, &c.* antiquis receptum. Præterea ex *ad* & *tero* fit *attero*; ab *Ostendo* fit *Ostentum*. Vice versa ex *Mentior* fit *mendax*: a *quatuor quadra*, ut mutuum inter t & d commercium intercedere agnoscas. Hinc & Quintil. 1, 4 legi ait *Alexander* & *Cassantra*. Scribitur & *quicquid, quicquam*, pro *quidquid, quidquam*. ¶ 5. In compositis quibusdam, ne vocales concurrant, d inseritur; ut, in *Redeo, Redhostio, Redintegro*. ¶ 6. D & T sæpissime permutari a librariis, observant quos laudat Drakenb. ad Sil. 1, 11, ac præterea ¶ 7. *d* & *cl* sæpe misceri in Longobardica scriptura, idem ostendit ad 2, 52. Ita *d* pro *cl* putamus positum Plin. 11, 20 pr. *Spatiatæque in aperto & in altum datæ* &c. pro *elatæ*.

DAAE, *arum*, m. pl. Δάαι, & *Dahæ*, Scythiæ sunt populi ex Nomadum genere, Servio teste in Virgilii illud Æn. 8, 728 *Indomitique Daæ, & pontem indignatus Araxes*. Et Pomponius inter Scythicas gentes *Dahas* numerat, ubi tamen dubium est, annon vel *Sacha*, vel *Sacæ*, vel *Sagæ* legendum videatur. v. Vadiani in Melam comment. Drakenb ad Sil. 13, 764. Lucan. 7, 429. Senec. Thyeste v. 370 & 603. v. *Dacus*.

DABŬLA, *æ*, f. palmæ genus apud Scænitas Arabas, Plin. 13, 4.

DACA, *orum*, n. pl. vilissima poma, Plin. 15, 14.

DACAR, *arcis*, δάκαρ, genus casiæ, Diosc. 1, 12.

DĀCIA, *æ*, f. omnis illa regio appellata est, quæ hodie Transilvania, Valachia & Moldavia censetur. Hanc Trajanus, devicto rege Decebalo, provinciam Rom. fecit. Eutrop. 8, 2. ¶ 2. *Dacia* medio ævo fuit Cisdanubiana, inter utramque Mœsiam ab Aureliano instituta, quæ in Mediterraneam, Macedoniæ vicinam; & Ripensem, Danubio propinquam, divisa fuit. Vide Eutrop. 9, 9, 11, Sex. Rufum c. 8, & Sirmondum ad Panegyricum Sidonii Anthemio dictum v. 272.

¶ Dācus, *i*, & Dāca, *æ*, m. gentis ejus nomen: antiquitus *Davorum* nomine appellatæ, ut Strabo auctor est lib. 7, vide infra. Græcorum nonnulli eosdem *Getas* dixerunt, ut in Domitiano Xiphilinus ex Dione observat. Dicuntur *Daci* & *Dacæ*, die Dacier: *Daci* cum dicuntur, prior syllaba vocis producitur: Corripitur cum *Dacæ*, ut observatum L. Hortensio ad Lucan. p. 102. conf. Virg. Georg. 1, 497, Stat. 1 Silv. 1, 7. Sen. Thyest. v. 47 & 602. Verum intercedit Drakenb. ad Sil. 13, 764, ac in talibus Daas vel Dahas legendum contendit. Dacis olim mons, cui *Cogæono* nomen, sacer fuit, sacerdos autem in eo Deus habitus, ut est apud Strabonem lib. 7.

¶ Dacĭcus, *a, um*, gentile. Iuvenal 6, 204 *Dacicus nummus*. Claudian. 6 Cons. Hon. v. 335 *Dacica arma*. Sidon. paneg. Anthem. v. 272 *Dacica rura*. *Dacius* habet Ovid. ad Liv. 387.

DACNĂDES, vel Dagnades, *um*, f. pl. δακνάδες, avium genus, quas Ægyptii inter potandum cum coronis divincire soliti sunt, ut vellicando, morsicandoque & canturiendo assidue, non paterentur dormire potantes: Festus. Vide supra in *Canturio* sub *Cano*. Et Gv. Panciroll. T. 2 tit. 2 de Porcellanis p. 253.

DACRŸMA, vel Dacrima, *æ*, f. pro *Lacryma* ex Liv. Andron. Festus; nempe a Græco δάκρυμα.

DACTŸLUS, *i*, m. δάκτυλος, digitus. ¶ 2. *Dactylus*, pes, quem *Heroum* Cicero vocat de Orat. 3, 47. Ejus leges hoc versiculo comprehensæ: *Dactylus ex prima longa brevibusque duabus*. ¶ 3. Est & Concharum quoddam genus, & Gemmæ *Dactyli*, Plin. 9, 61: & 37, 10. *Dactyli Conchæ* etiam *Solenes*, Græcis σωλῆνες, & *ungues* Latinis dicuntur, finger-muscheln oder schalen. Gesn. ¶ 4. Et *Dactyli* fructus palmæ sunt arboris, qui & palmulæ dicuntur, dattelu. Plin. 24, 19. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 6 p. 348. ¶ 5. De *Dactylis Idæis*, sive Corybantibus, matris Deûm ministris, & cur sic dictis, videndus Strabo, Diod. Siculus & Pollux, quorum loca aliaque congessit Marsh. Can. Chron. p. 256. ¶ 6. Adjective vites quasdam *dactylos* vocat Colum. 3, 2, vel quod graciles sint, vel quod grana habeant dactylis similia.

¶ Dactylion, *i*, n. δακτύλιον, ein fingerhut.

¶ Dactÿlis, *idis*, f. fingers dicke; ut, *Vites dactylides digitali gracilitate*, Plin. 14, 3. ¶ 2 *Dactylidis* statuarii opera refert idem 36, 5.

¶ Dactylĭcus, *a, um*, adject. ut, *Numerus dactylicus*, Cic. in Orat. c. 57. *Serta texta pede dactylico*, Prudent. Perist. 3, 209. Sic, *versus Dactylicus*, meris dactylis constans, cujusmodi est Virg. Æn. 8, 596 *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum*

¶ Dactylītis, *idis*, f. aristolochia longa, sive malum terræ erraticum longius, ein länglicher erdapffel. Diosc. 3, 4.

¶ Dactyliŏthēca, *æ*, f. δακτυλιοθήκη, ein ringfutter futteral zu ringen. Mart. 11 ep. 60 *Senos Charinus omnibus digitis gerit, Nec nocte ponit annulos; Nec cum lavatur. Caussa quæ sit, quæritis? Dactyliothecam non habet*. ¶ 2. Pro numero & copia gemmarum. Plin. 37, 1 *Gemmas plures, quod peregrino appellant nomine dactyliothecam, primas omnium habuit Romæ privignus Syllæ Scaurus*. Lege 52 § 8 Dig. de Legat. III *Pomponius in dactyliotheca legata tractat, & ait, annulos quoque contineri, non solum thecam, quæ annulorum caussa parata sit*.

¶ Dactylŏthēca, *æ*, f. idem quod *Dactyliotheca*; Item *Chirotheca*, ein handschuh. v. Martial. l. c. & Mantuan. epigr. 67.

¶ Pentadactÿlus, *i*, m. vel Pentadactylis, *e*, der fünff finger hat; ut, *Cochleæ pentadactyles*, Plin. 32, 11.

¶ Pentadactylon, *i*, n. quod & Pentaphyllon, &c. fünfffingerkraut. Apul. de Herb. c. 2.

DAEDĂLUS, *a, um*, usurpatur interdum adjective, pro scite & affabre constructo, kunstreich, künstlich. Virg Georg. 4, 179, de favis, *Dædala tecta*. *Dædala rerum natura*, Lucret. 5, 235. *Dædala tellus*, Id. 1, 228, δαίδαλον enim Græcis *ingeniosum* & *artificiosum* est. Aristoteles lib. 1 de Anima refert, a Philippo comico *Dædalum Veneris signum* factum esse, quod infuso argento vivo moveretur. ¶ 2. *Dædalus* proprium summi artificis nomen, qui in Sicilia multa opera fecisse dicitur; cujus fabula & Icari ex Ovidio nota est: Art. Am. 2, 21 sq. Meminit etiam Trist. 3, 4, 21 *Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas, Icarus immensas nomine signet aquas? Nempe quod hic alte, submissius ille volabat, &c.* Elapsus ex manibus Minois Dædalus navigio est, cujus vela alas fabula vocat. Icarus naufragio periit, ut scribit Tzetzes. *Dædali alæ*, proverbium de iis, qui ex inopia sibi alieni aliquid adsciscunt. *Dædali opera* de egregiis artificiis. Suid. Vid. Chiliad. & Plin. 7, 56; & 36, 3 Calum puerum, discipulum, & sororis filium, ob artis peritiam & nova quædam reperta ex invidia de turri præcipitem dedit. Voss. 2 Instit. Orat. p. 278.

¶ Dædăleus, *a, um*, adject. pen. prod. apud Horat. 4 od. 2, 2 *Ceratis ope Dædalea nititur pennis*. Sed Propert. 2. 11, 8 correpta, prout *e* vel retinetur, vel *i* suum abjicit.

¶ Logodædalus, vide infra *Logus*.

DAEMON, ŏnis, m. δαίμων, ein geist; pl. Dæmones δαίμονες, a *scientia*, quasi δαήμονες. Plato in Cratylo p. 398. Lactant. 2, 14. Chalcidius in Timæum Platonis, & Lud. Viv. in Auguſt. de C.D. 9, 20. Dæmones genii ſunt, μυσταγωγοὶ τοῦ βίου, ut Menander inquit, *domini vitæ*; *Lares* Ciceroni, aliis etiam *Manes* & *Lemures*. Genii boni, & mali, qui diaboli ſunt & ἀλάστορες, gute und böſe engel, geiſter. vid. Tertull. Apolog. c. 22; Sidon. 7, 1. De varia ſignificatione hujus vocis vide Dausquejum in Baſilium Seleucienſ. p. 62 & ſeqq. Generaliter *Dæmon* vocatur quivis Deus vel Dea; ſed interdum Diis contradiſtinguitur; de quorum diſtinctione Plotinus Ennead. 8, 3. De Dæmonibus plurima apud Voët. part. 1 diſpp. Theolog. p. 906 ſqq. De conſuetudine colendorum Dæmonum Barth. ad Briton. Aremor. p. 661. ¶ 2 Aſtrologis *Dæmon* undecimus locus ab horoſcopo, Græcis ἀγαθοδαίμων dictus. Iul. Firmicus 2, 19. ¶ 3. *Dæmonum inſula* in America haud procul a terra nova variis ſpectrorum illuſionibus infamis. v. Geogr.

¶ Dæmŏnium, *i*, n. δαιμόνιον, idem. Cic. de Divin. 1, 54. *Eſſe divinum quiddam, quod dæmonium* (Socrates) *appellat*. conf. Apul. Apol. p. 189; Tertull. Apol. c. 21; & de Anima c. 47. Iuvenc. 2, 613. *Dæmonis auxilio, qui princeps Dæmoniorum*.

¶ Dæmŏniăcus, *a*, *um*, teufeliſch. Lactant. 4, 15 de Chriſti miraculis: *Iudei dæmoniaca fieri potentia arguebant*. Idem c. 30 *Dæmoniacis fraudibus irretiti*, vom teufel verblendet. Tertull. de Anima c. 46 *De oraculis, apud quæ nemo dormitat, quid pronunciabimus aliud quam dæmoniacam eſſe rationem*. In N. T. *Dæmoniaci* dicuntur obſeſſi a Dæmone, beſeſſene.

¶ Dæmŏnĭcus, *a*, *um*, id. v. Tertull. de Anima c. 36, 46 & 50. Prudent. Petiſt. 6, 36 *Aras dæmonicas coli jubebat*. Sedulius in Luc. 8 *Dæmonico cuneata globo*.

¶ Dæmonĭcŏla, æ, m. ein teufels-diener. Auguſtin. de C.D. 18, 4 *Dæmonicola civitas*. Idem Confeſſ. 8, 2 *Offendere ſuperbos dæmonicolas*. Licet hanc vocem benignius olim interpretati fuerint, a multis tamen jam ſeculis nonniſi in malam partem audiri conſuevit.

¶ Dæmorgorgon, ŏnis, m. δαιμογοργών, *Deus terræ*, quo nomine veteres intelligebant naturam, rerum omnium matrem & altricem.

¶ Dæmonarcha, æ, m. δαιμονάρχης, beelzebub, der oberſte teufel. Bud. 2 de Contr. rer. fortuit. *Dæmonarchæ aucupia animadvertere*.

¶ Dæmonolatria, æ, f. δαιμονολατρεία, teufels dienſt.

¶ Agathodæmon, ŏnis, m. bonus genius, vide ſupra in A.

¶ Eudæmon, ŏnis, m. εὐδαίμων, idem; & domus undecima cæliapud Aſtrologos. ¶ 2. *Eudæmon* cognomen Arabiæ felicis apud Melam 3, 8, 35. ¶ 3. *Eudæmon*, Peluſiota, Poëta Græcus, apud Suidam.

Dagnades, vide paullo ante *Dacnades*, Dahæ, *Daæ*.

DĂLIVUS, *i*, m. de quo Feſtus: *Dalivum ſapinum aut eſſe Aurelius, Ælius ſtultum. Oſcorum quoque lingua ſignificat inſanum. Santra vero dici putat ipſum, quem Græci δᾶλον, i. e. propter cujus fatuitatem quis miſereri debeat*. Affine videtur eſſe Latinorum *Davus*, & Germanorum toll, albern. vid. Voſſ. Etym. p. 174.

DALMĂTIA, æ, f. Δαλματία, regio eſt Illyrica ad mare Adriaticum, Liburniæ occaſum verſus contermina, quam *Delmatiam* potius dicendam, Veſius Longus auctor eſt de Orthograph. p. 102, quod veteres etiam inſcriptiones & nummi confirmant.

¶ Dalmăta, æ, m. qui ex Dalmatia eſt, ein Dalmatier. Cic. fam. 5, 11 *Dalmatis Dii maleficiant, qui tibi moleſti ſunt*. Stat. Silv. 7, 14 *Dalmatæ montes, ubi Dite viſo &c.* Sapphicum eſt. *Dalmatæ* autem hic adjective, pro *Dalmatici* dicuntur: Sic *Sodomita cinis*, apud Prudentium paſſione Vincentii v. 195.

¶ Dalmătĭcus, *a*, *um*, adject. ut, *Dalmaticum frigus*, Ciceroni Vatinius fam. 5, 10; *bellum*, Suet. Aug. c. 20, *metallum*, pro auro, Statius 1 Silv. 2, 153. v. Flor. 4, 12, 12. Nummus Hadriani MET. DELM. i. e. *metallum Delmaticum*.

¶ Delmatica, æ, f. veſtis olim molliſſim & delicatorum, poſtea graviſſimorum ſanctiſſimorumque Epiſcoporum. Iſidor. 19, 22 *Dalmatica primum in Dalmatia provincia Græciæ texta eſt, tunica ſacerdotalis candida cum clavis ex purpura*.

¶ Dalmaticātus, *a*, *um*, Dalmatica indutus. Lamprid. de Commodo c. 8 *Dalmaticatus in publico proceſſit*. vide ibi Caſaub. & conf. Lamprid. de Heliog. c. 26.

¶ Dalmatenſis, *e*, adj. Vopiſc. Claud. c. 17 *Singiliones Dalmatenſes*.

DĂMA, æ, dub. gen. plur. *Damæ*, gemſen: differunt a capris ſolis cornibus, quæ antrorſum habent incurvata. ¶ 2. Sed Geſnerus gemſen, *Rupicapras* eſſe oſtendit, ac *Damas* appellat, dam, damhirſch. Martial. 13 epigr. 94 *Dente timetur aper, defendunt cornua cervum, Imbelles damæ quid niſi præda ſumus!* Invenitur in utroque genere. Horat. 1 od. 2, 12 *Et ſuperjecto pavide natarunt Æquore damæ*. Martial. 3 epigr. 58, 28 *Aut impeditam caſſibus refert damam*. Contra Virg. Georg. 3, 539 *Timidi damæ cervique fugaces*. Vbi Servius notat, mutaſſe genus poëtam, ut ὁμοιοτέλευτον vitaret.

¶ Dămula, æ, f. diminut. Apul. 8 Met. *Nec ulla capra, nec pavens damula, nec præ cæteris feris mitior cerva, &c.*

DĂMĂLIS, ĭdis, eine junges rind. Lamprid. 11 Alexand. c. 22 *Iuſſit, ne quis ſuminatam occideret, ne quis lactantem, ne quis vaccam, ne quis damalionem*. Ad quem locum Salmaſius: DAMALIO *vox Græca, quam Latini ſuam ſuo more fecerunt*: τὸ δαμάλιον, *Damalio, onis*.

DĂMĂLIS, *is*, f. fœmina bibax: *multi Damalis meri*, Hor. 1 od. 36, 13.

DĂMASCVS, *i*, f. Δαμασκός, Syriæ urbs. v. Plin. 5, 18. Stat. 1 Silv. 6, 14; Lucan. 3, 215. Interdum adtribuitur Arabiæ. v. Spanh. de uſ. & præſt. num. diſſ. 13 p. 609

¶ Damaſcēna, æ, vel Damaſcene, *es*, f. regio circa Libanum, Plin. 5, 12. Hodie *terra de Damaſco* nuncupatur.

¶ Damaſcēnus, *a*, *um*, adject. *Pruna Damaſcena*, Plin. 15, 13, zwetſchken. ¶ 2. *Ioannes Damaſcenus*, a patria ita dictus, floruit circa A. C. 731, Pater eccleſiæ ac Hiſtoricus, de quo Voſſ. de Hiſt. græc. 2, 24 & Io. Arnd. Lex. Antiq. Eccleſ. p. 1051. ¶ 3. *Damaſcius Damaſcenus*, Stoicus Philoſophus ſub Iuliano fec. 6, de quo Suidas, Photius 130 & 180, & Voſſ. l. d. c. 22. ¶ 4. *Nic. Damaſcenus*, Hiſtoricus & Philoſophus, ipſi Auguſto Cæſari familiaris, de quo Voſſ. l. d. c. 4 p. 142.

DĂMĂSICHTHON, ŏnis, m. Niobes filius, cum ſex fratribus ab Apolline cæſus. v. Ovid. Met. 6, 254 & in Ibide v. 581.

DĂMĂSIPPVS, *i*, m. Licinius, Senator, Iubam regem victorem Vticam ingredientem comitatus. v. Cæſ. B. Civ. 2, 44, de ejus morte Hirtius B. Afr. c. 96. ¶ 2. *Damaſippus*, hiſtrio, cujus meminit Iuvenal. 8, 185. ¶ 3. *Damaſippus*, ſignorum & vaſorum antiquorum mercator apud Horat. 2 ſat. 3, 16 & 64. Vbi Lambinus eumdem eſſe ſuſpicatur, de quo agit Cic. fam 7, 23.

¶ Pſeudodamaſippus, *i*, m. Cic. l. c. *Aliquem Pſeudodamaſippum, vel cum jactura reperiemus*.

DĂMASSŌNIVM, *i*, n. Lucians-kraut, Plin. 25, 10; & 26, 5; Apul. de Herb. c. 29.

DAMASTES, æ, m. tempore Herodoti ſcripſit genealogiam eorum, qui Trojam obſederunt, &c. v. Suid. Strab. lib. 14; Val. Max. 8, 13 ext. 6; Voſſ. de Hiſt. Gr. 1, 2; & 4, 5.

DĂMĂSUS, *i*, m. Vir quidam Stat. Theb. 8, 495; & Democriti frater, Plin. 18, 35. ¶ 2. *Damaſus*, poëta Hiſpanus, ex gentili Romæ epiſcopus, cujus opuſcula exſtant. v. Voſſ. de Hiſt. Lat. c. 8 p. 200; & c. 35 p. 318.

DAMIA, æ, f. cognomen Cybeles ſive Bonæ Deæ; Vnde

¶ Damium, *i*, n. ſacrificium, quod fiebat in operto in honorem Bonæ Deæ; dictum a contrarietate, quod minime eſſet δημόσιον, i. e. *publicum*: Feſtus. Rectius, quia fiebat pro δήμῳ ſive populo. v. Voſſ. Etym. p. 174.

DAMIĀNVS, *i*, m. Epheſius, nobilis Sophiſta, circa M. Antonini principis tempora, de quo Philoſtratus lib. 2.

Damnabilis, damnas, Damnatio, &c. vide *Damnum*.

DAMNVM, *i*, n. detrimentum, jactura, a diminutione dictum, ſchaden, verluſt, einbuſſe. *Damnum a demptione, cum minus re factum, quam quanti conſtat*. Varr. L. L. 4, 36. *Damnum dare*, Ter. Andr. 1, 1, 116, ſchaden thun. *Damnum facere*, paſſ. ſchaden nehmen oder leiden. Plaut. Capt. 2, 2, 77 *Eſt, ubi profecto damnum præſtet facere, quam lucrum*. Cic. Bruto c. 33 *Damnum Græchi immaturo interitu res Romanæ Latinæque literæ fecerunt*. Sed & *damnum pati* iuvenias apud Senecam de Ira 1, 2, & Lucan. 8, 750. vid. Borrich. Cogit. adv. Sciopp. p. 292. Sic, *Damno augere*, Ter. Heaut. 4, 1, 15, in ſchaden bringen. Contra *Hoc paulum lucri quantum ei damni apportat*, ibid. 4, 4, 25. *Damnum infectum* ICtis dicitur, quod nondum factum eſt, futurum tamen veremur, ut Cajus deſcribit l. 2 Dig. de damno infecto, ein beſorglicher ſchaden. Hinc *damni infecti promittere, & repromittere*, quod idem eſt, quam cavere de damno: ut, ſi quod detur, præſtare debeat, qui damni infecti promiſerat. Cic. Topic. c. 4 *Si quis in pariete communi demoliendo damni infecti promiſerit*. Eſt autem elliptica locutio *damni promittere*, pro, damni nomine promittere: ut, *dare dotis*. Acute *ditia damna* dicit Rutil. itin. 1, 123 clades populi Ro. a quibus major ſurrexit, ſumſitque *ab ipſo*, quod ait Horatius, *opes animumque ferro*. ¶ 2. Pro multa, pignore. Cic. Off. 3, 5 *Hoc ſpectant leges, hoc volunt, incolumem eſſe civium conjunctionem, quam qui dirimunt, eos morte, exilio, vinculis, damno coërcent*. Id. Phil. 3, 5 *Quis unquam tanto damno, ſenatorem coegit?* Liv. 4, 51 *Conſuli damnum aliamve coercitionem detrectantibus militiam inhibenti*.

¶ Damnōſus, *a*, *um*, qui damno eſt, ſeu damnum affert, ſchädlich. Martial. 14 epigr. 18 *Alea damnoſa*. Sen. epiſt. 7 *Nihil tam damnoſum eſt bonis moribus*, es ſchadet nichts ſo ſehr. Horat. 3 od. 6, 45 *Damnoſa quid non imminuit dies?* Ovid. Amor. 3, 6, 99 ad amnem: *Damnoſus pecori curris, damnoſior apris*. Liv. 4, 47 *Diſcordia tribunorum damnoſior reip. quam &c.* Idem 6, 11 *Erat æris alieni magna vis, re damnoſiſſima etiam divitibus, ædificando contracta*. conf. Plaut. Stich. 1, 2, 9. ¶ 2. Aliquando & παθητικῶς accipitur de eo, qui damnum facit, ſeu patitur: Plaut. Epid. 2, 3 extr. *Ibo intro, argentum accipiam a damnoſo ſene*. Et indè de prodigo etiam & ſumtuoſo uſurpatur: Ter. Heaut. 5, 4, 10 *Gerro, iners, fraus, heluo, ganeo, damnoſus*. Suet. Ner. c. 13 *Non in aliare damnoſior, quam in ædificando*. Nam mera damna inpenſæ ſunt, quæ neque neceſſariæ ſunt, & nihil emolumenti & fructus afferunt.

¶ Damnoſe, adverb. idem. Horat. 2 ſat. 8, 34 *damnoſe bibimus*.

¶ Damno, *avi*, *atum*, *are*, improbare, verdammen, verurtheilen, contrarium eſt verbi *abſolvere*. Proprie, quia dubio procul a *damnum* eſt, aliquid tamquam damnoſum rejicere, aut damnum alicui inferre. Ita Nonio, 4, 111 *Damnare eſt damno afficere*. Sil. 6, 448 *Patrios damnare penates* Imitatur ſyntaxin verborum accuſandi, ut, *Damnari ambitus*, Cic in Bruto c. 48; *proditionis*, Nepos 3, 8, 3; *capitis*, 18, 5, 1; *veneficii*, Tac. Ann. 12, 66, 3, ubi ſubintelligendum *crimine* vel *nomine*: unde plenius Cicero Verr. 5, 5 *nomine ſceleris conjurationisque damnati*, vid. Voſſ. de Conſtruct. c. 26. Et, *Damnari ſcelere, capite*, Cic. Tuſc. 1, 22 pr. & interventu præpoſitionis, *de repetundis damnari*, Id. pro Cluent. c. 41; *de vi publica*, Tac. Ann. 4, 13, 3. ¶ 2. *Damnare reum* dicitur etiam accuſator in argum. declam. Quint. 299, 300. it. 313, & in ipſa decl. 331 p. 675 *Si quis capitis accuſaverit, & non damnaverit, ipſe capite puniatur*. Eadem ratione Val. Fl. 1, 70 *Flava quercum damnavit ariſta*; ſignificat, inventis frugibus glandem contemtibilem reddidit. Vbi Burmannus laudat Sil. 8, 495, & Stat. Silv. 3, 2, 126. ¶ 3. *Damnari voti* eſt, quando quis impetravit optata, & ita obnoxius factus eſt ad ſolvendum illud, quod voverat. Subintelligendum autem iterum *obligatione, perſolutione*. Voſſ. l. c. & Briſſon. de Form. lib. 1. Vide Interpretes Virgilii ad illud ecl. 5, 80 *Tibi ſic vota quotannis Agricolæ facient: damnabis tu quoque voti*. Vide & Perizonium ad Sanctii Minervam p. 411, ubi *Damnatum voti* dici eodem modo tradit, quo *Voti reum*. Eſſe autem voti reum, qui ſe obligavit Diis ad præſtandum aliquid, ſi conſequatur id, quod petit. Id vero ubi jam conſecutus eſt, dicitur damnatus voti, h. e. jam damnatus ad præſtandum id, quod voto promiſit. Explicat ibid. quid ſit *damnari rei capitalis*, Cic. de Senect. c. 12, & *pœnæ capitalis*, Liv. 42, 43. Nempe ſubaudiri *ſententia*, vel *ſubeundæ pœnæ ergo*. Adde eumdem p. 114.

¶ Damnā-

¶ Damnārus, *a, um,* verurtheilt, verdammt, verworfen. Horat. 2 od. 14, 19 *Damnatus longi Sisyphus laboris.* Lucrer. 6, 1230 *Damnatus morti:* Virg. Æn. 6, 430 *crimine mortis.* ¶ 2. Interdum idem quod obligarus, verbunden. Nepos 20, 5, 3, & Liv. 7, 28 *Voti damnatus.* conf. Erythræi Ind. Virg. in *damnabis.* Hinc compar. Cic. in Pison. c. 40 *Quis te damnatior?* ¶ 3. Omnes morti quacunque ratione destinati damnati vocantur. v. Burm. ad Petr. c. 3 p. 517 ex Barthio.

¶ Damnās, ex *damnatus* est per syncopen; nisi dictum velis ad eum modum, quo optimās, primās &c. Vlpianus l. 4 § ult. de legat. & fideicom. 1 *Quisquis mihi hæres erit, dare damnās esto,* er soll verpflichtet seyn. Etiam apud Quintil. 7, 9 talis formula habetur: *Hæres meus dare illi damnās esto omnia sua.*

¶ Damnātus, *ūs,* m. die verdammung. Plin. 7, 44 *Alieno beneficio vixit a damnatu suo.*

¶ Damnātio, *ōnis,* f. idem. Cic. Att. 7, 3 *Damnatione ignominiaque sligni* Idem Pison. c. 36 *Reorum acerbissimæ damnationes.*

¶ Damnator, *ōris,* m. qui damnat. Tertull. 1, 3 ad Nation. *Neque exquisitio damnatoribus semper consulenda.* conf. adv. Marc. 5, 7. Sedul. Carmine Epanaleptico v. 9 *Frater iniquus erat, justum qui perculit olim, Damnator Christi frater iniquus erat.*

¶ Damnātōrius, *a, um,* verdammend. Cic. Verr. 3, 22 *Judicium damnatorium.* Suet. Aug. c. 33 *Damnatoria tabella.*

¶ Damnāticius, *a, um,* verdammt. Gloss. lat. gr. *damnaticius,* κατάδικος. Adde Tertull. de Præscript. c. 34.

¶ Damnabilis, *e,* verdammlich. Treb. Pollio XXX Tyrann. c. 17 in Mæonio; *Damnabili invidia ductus.* Salvian. lib. 6 Gub. Dei p. 215 *Res turpes atque damnabiles.* Sidon. 6 ep. 1 *Ad mea ipse verba damnabilis* (sum) *cum imperem, quæ non impleo.* Gr. ἀυτοκατάκριτος, conf. l. 2 C. de malef. & mathem. Compar. *Facinus damnabilius,* Salvian. 4 de Gub. D. p. 133. Et Fulgent. ep. ad Theod. de Converf. *Damnabilior est, qui spiritualibus bonis superbus.*

¶ Damnabiliter, adv. verdammlicher weise. *Damnabiliter indigni,* Augustin. epist. 23, & Fulgent. ad Donat. *Voluptas carnem damnabiliter nutrit.*

¶ Damnifīco, *are,* in schaden setzen. Sarisb. 88 *Hoc modis omnibus agitur, ut paterfamilias, cui impensæ perit & opera, damnificetur.*

¶ Damnificus, *a, um,* adject. damnosus, schädlich. Plaut. Cist. 4, 2, 62 *Bestia damnifica.* Pallad. 3, 9 *Damnificum, exspectare feras maturitates.*

¶ Damnigerūlus, *a, um,* idem. Plaut. Truc. 2, 7, 1. Composita cum præposit.

¶ Condemno, *are,* ejusdem pæne cum simplici tunc significationis, tum structūræ, verdammen. Cic. fam. 8, 1 *Hoc te deprecor, ne meum hoc officium arrogantiæ condemnes,* nicht vor einen hochmuth auslegen. *Condemnari injuriarum,* i. e. convinci, Id. Verr. 2, 8. *Condemnari criminis,* Id. fam. 2, 1. *Condemnari de alea,* Id. Phil. 2, 23. *Condemnare ex criminibus,* Suet. Calig. c. 38.

¶ Condemnatus, *a, um,* verdammt. Cic. fam. 6, 6 *Nefariorum sceleruin condemnati.* Titinnius Veliterna apud Nonium 4, 111 *Nunc ejus voti condemnatus, immolavit bostiam &c.*

¶ Condemnatio, *ōnis,* f. damnatio, die verdammung; ut, *Condemnatio pecuniaria,* Vlp. l. 5 Si ex noxali caussa ag. Et Afconius in Divinat. Verr. *A, absolutionis, C, condemnationis litera.*

¶ Condemnabilis, *e,* verdammlich, verwerflich. Pallad. de Insit. v. 11 *Et nostræ studium non condemnabile Musæ.*

¶ Condemnātor, *ōris,* m. i. e. accusator, ein ankläger. Tac. An. 4, 66, 2 *Claudiæ condemnator.* Tertull. adv. Marc. 2, 9 *Delicti interdictor & condemnator.*

¶ Condemnatrix, *icis,* f. die ankägerin. Sarisb. epist. 188 *Condemnatrix pagina.*

¶ Dedāmno, *are,* sententiam damnationis rescindere, unschuldig halten. Rarum verbum, quo Tertull. usus est de Pudicit. c. 15 *Qui sceleris manifestum dedamnaverit.* Vide ibi Rigaltium.

¶ Indemnātus, *a, um,* unverurtheilt. Cic. Verr. 7, 6 *Vt, quam damnatis servis crucem fixeras, hanc indemnatis civibus Rom. reservares.* Plaut. Cure. 5, 3, 17 *Indemnatum atque intestatum arripi.* Vellej. 2, 45, 1 *Indemnatum civem interimere.* ¶ 2. Accipitur etiam, ut de *damnatus* n. 3 observavimus, ubi vid. ¶ 3. *Indemnatus* pro damnatus fallo esse dicunt Plauti Capt. 4, 3 extr. *Pendent pernæ indemnatæ.* Alludit enim ad litem *pendentem,* ubi reus nondum est damnatus. Et pernæ cum demum damnatæ dici possunt, cum demtæ de carnario in aqua molliuntur.

¶ Indemnis, *e,* adj. h. e. immunis a damno, schadlos, unbeschädiget. Senec. de Const. Sap. c. 5 *Stilpon se, urbe capta, non invitum tantum, sed indemnem esse testatus est.* Est epist. 9 de eodem: *Illæsas & indemnis evasit.*

¶ Indemnĭtas, *atis,* f. die schadloshaltung. Ammian. Marcell. 21, 13 *Nec provinciarum indemnitati prospexit.* Vlpian. l. 8 § 1 ad SC. Vellej. *Se indemnitatem repromisserit.*

¶ Prædemno, *are,* vorher verurtheilen; etiam *Prædamnare* scribitur. Val. Max. 6, 9, 1 *Perpetuæ infelicitatis se prædemnare.* Lactant. 5, 1 *Non licet prædemnari quamquam incognita caussa.* Suet. Aug. c. 56 *Prædamnare amicum.*

¶ Prædamnātus, *a, um.* Liv. 4, 41 extr. *Culpam in prædamnatum collegam transferre.* Et 27, 15 *Prædamnata spe dimicandi.*

¶ Prædamnātio, *onis.* Tertull Apol c. 26 *Desperata conditio eorum ex prædamnatione,* h. e. anticipata damnatione conf. Idem de hab. mul. c 4.

¶ Redamno, *are,* widerruffen. Octav. Hor. 2, 2, 5 *Redamnare suam sententiam.*

Damocles, vide *Democles.*

DĀMOETAS, *æ,* m. nomen pastoris Virg. ecl. 2, 37, & 3, 1.

DĀMON, *ōnis,* m. & Pythias, Δάμων καὶ Πυθίας, (quamquam in quibusdam codicibus Ciceronis & Val. Maximi, *Pynthias* & *Phintias* vocetur, de quo fuo loco:) Pythagoræi, hoc animo inter se fuerunt, ut, quum eorum alteri Dionysius tyrannus diem necis destinavisset, & is, qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum caussa postulavisset, vas factus sit alter sistendi ejus, ut si ille non revertisset, moriendum esset ipsi: qui cum ad diem se recepisset, admirarus eorum fidem Tyrannus petivit, ut se ad amicitiam tertium adscriberent. v. Cic. Off. 3, 10. (Cujus loci sensum exposuimus supra in *Alter* n. 5). Meminit & Larinus Pacarus Paneg. Theodosii c. 17: & Ambrof. Off. 3, 12, ubi cum lephtæa virgine comparat, ita tamen, ut hanc illis longe anteponat. Adde Val. Max. 4, 7 ext. 1, & Lactant. 5, 18. ¶ 2. Est & prætantis Musici nomen, cujus apud Nepotem 15, 2, 1 mentio fit, ubi vide Lambinum, & Rhodig. 9, 3. ¶ 3. *Damon Cyrenæus* de Philosophis scripsit, ejusque meminit Plin. 7, 2. vide Voss. de Hist. Græc. lib. 3 p. 270.

DĀNĀCE, *es,* f. δανάκη, nummus vel obolus, quem vereres mortuis dabant, ut Charonti solverent, una cum mellita placenta pro Cerbero placando. Suid. Hist. cal. 211.

DĀNAE, *es,* trisyllabum, Δανάη, Acrisii, Argivorum regis filia, ab Jove in aurum converso viriara. Lege Ter. Eun 3, 5, 37, & Horat. 3 od. 16, 1 *Inclusam Danaën turris ahenea &c.* ¶ 2. *Danaë,* herba, victoriala, fellerhals, Apul. de Herb. c. 58.

¶ Danaëius, *a, um,* adj. Ovid. Met. 5, 1 *Danaëius heros,* i. e. Perseus Danaes filius, & A. A. 1, 225 *Hoc est Danaëia Persis,* h. e. Persia.

DĀNAVS, *i,* m. Δαναός, Beli filius in Ægypto regnavit, cujus filiæ quinquaginta, matrimonio cum totidem filiis Ægypti regis junctæ, prima nocte sponsos omnes interfecerunt, una excepta. Hygin. fab. 168. Hoc est *Danai agmen* in porticu Apollinis, de quo Ovid. am. 2, 2, 4. vid. Heins. ad Ei. Art. 1, 73.

¶ Danai, *orum,* m. pl. ab eodem Danao Græci dicuntur apud Poëtas. Virg. Æn. 2, 49 *Quicquid id est, timeo Danaos & dona ferentes.*

¶ Danaïdæ, *arum,* & Danaides, *um,* f. pl. 50 filiæ Danai. Sen. Troad. v. 603 *Quid agis Vlysse? Danaïdæ credent tibi?* Idem Herc. v. 756 *Vinasque frustra Danaides plenas ferunt.* De fabula Danaidum v. Lambin. ad Horat. 3, 11, 23; quem non viderur legisse, certe non attendisse Brouckh. ad Tib. 1, 3, 79. vid. eund. ad Propert. 4, 7, 67.

DANI, *orum,* m. pl. Septemtrionales Germaniæ populi, die Dänen oder Dännemärcker. Procop. Got. 2, 15 Δανῶν τὸ ἔθνη.

¶ Dania, *æ,* f. chersonesus Cimbrica, Dännemarck.

¶ Danicus, *a, um,* adj. Dänisch; ut, *Regnum Danicum* &c.

DĀNĪEL, *ēlis,* & Danielus, *i,* m. propheta V. T. v. Isidor. 6, 1 & 2; & 7, 8. Tertull. carm. adv. Marc. 3, 6 *Quam magnus Daniel &c.* Prudent. Cathem. 4, 70 *His sumptis Danielus excitavit.*

DĀNISTA, *æ,* m. fœnerator, δανειστής, ein wucherer; a Græco δανείζω, quod *mutuare* significat. Plaut. Epid. 1, 1, 53 *Is danista advenit una cum eo, qui argentum petit.*

¶ Danistĭcus, *a, um,* fœneratorius, wucherhaftig. Plaut. Most. 3, 1, 128 *Genus hominum danisticum.*

DĀNO, *ĕre,* antique dare, distribuere. Plautus hoc verbo sæpe utitur: e. g. Most. 1, 2, 48 *Adminiculum eis danunt.* conf. Fest. & Non. 2, 210.

¶ Danosus, *a, um,* pro liberali legit Pareus in Plauti Epid. 2, 3, 14; & Truc. 1, 1, 64. Sed Taubmannus videt *damnosus* retinet.

DANTISCVM, *i,* n. Prutenorum opidum & emporium clarum atque opulentum, Dantzig in Preussen. Etiam *Gedanum* appellatur.

DĀNVBIVS, *i,* m. maximus Europæ fluvius Ptolemæo & cæteris, Orientem versus fluens, ubi & *Ister* nominari solet, unde *binominis* vocatur Ovid. 1 Pont. 8, 11, die Donau. Auson. epigr. 3 *Illyricis regnator aquis, tibi Nile secundus, Danubius latum profero fonte caput.* Acro Horatii interpres neutro genere *Danubium* exrulit. Vide *Ister.*

¶ Transdanubĭanus, *a, um,* adj. Liv. 40, 58 *Transdanubianam regionem repetiit.* Lactant. de Mort. Persec. c. 9 *Mater ejus Transdanubiana, instantibus Carpis, in Daciam Novam, transjecto amne, confugerat.* Inscriptio apud Grut. f. 453 EX NVMERO TRANSDANVBIANORVM.

Dapalis, dapeo, vide *Daps.*

DAPHNĒ, *es,* f. Δάφνη, Penei fluminis filia, a Phœbo adamata & in laurum verta. Ovid. Met. 1, 490. Inde *Daphne* etiam pro lauro ponitur poëtis. Græce nimir. δάφνη, laurus est conf. Dioic. 1, 91. Et sic *Daphne Alexandrina,* ibid. 4, 142; Apul. de Herb. c. 58. ¶ 2. *Daphne* altera Tiresiæ Thebani variis filia. ¶ 3. *Daphne* castellum in Mœsia Secunda, *Constantiniana Dafne* in nummo Constantini conditoris appellata, de qua Valesius legatur ad Amm 27 f. 485, & Gisb. Cuperus de Apotheosi Homeri p. 256. Vnde sunt *Dafnenses ballistarii,* & *Constantini Dafnenses* inter militares ordines in Notitia Imperii. vid Spanh. de us & præst. num. dis. 13 p. 613. ¶ 4. *Daphne* etiam suburbium Constantinopoleos, ut laudarus Cuperus c. 1. ex Steph. Byzantio atque Suida ostendit. ¶ 5. *Daphne* suburbium Antiochiæ ad Orontem in Syria celeberrimum, voluptatum illecebris quasi infame. Ipsa urbs inde *Epidaphne* q. d. ἐπὶ δάφνης dicta. Vide Eutrop. 6, 11, & quæ ibidem commentatus est Cellarius ex Capitolini Marco c. 8 & aliis, ac adde superius in *Diseinctus* dicta. Vnde sunt

¶ Daphnenses, *ium,* m. pl. incolæ. Eutrop. c. 1. *Aliquantum agrorum Daphnensibus dedit.* Et

¶ Daphnĭcus, *a, um,* adject. Vulcat. Gallic. in Avid. c. 5 *Diffluentes luxuria, & Daphnicis moribus agentes,* h. e. dissolutis & ad omnem voluptatem compositis.

¶ Daphnæus, *a, um,* aliud adject. ut, *Daphnæi Apollinis fanum,* Ammian. 22, 13, ubi vide, quæ Valesius de origine & nomine Daphnensis luci atque fani commentatus est.

¶ Daphnīnus, *a, um,* δάφνινος, idem ac laurinus, von lorbeeren; ut, *Oleum daphninum,* Dioic. 1, 40. *Vinum daphninum,* Idem 5, 34.

¶ Daphnia, *æ,* f. gemma comitiali morbo utilis existimata, Plin 37, 10

¶ Daphnis, *is,* & *ĭdis,* m. puer formosissimus Poëtis, & pastor, carminis bucolici inventor: Suidas, & Ælianus in Variis 10, 18. Vide & Serv ad Virg. ecl. 2, 5 & 8; itemque Philarg. ad ecl 5.

¶ Daphnītis, *ĭdis,* f. δαφνῖτις, laurus Alexandrina, Plin. 15, 30; Apul. de Herb. c. 27 & 58.

¶ Daphnon, *ōnis,* f. δαφνών, lauretum, ein lorbeer-garten. Petron. c. 126 *Flexit se in eum daphnona.* Martial 10 epigr. 89 *Dispofuit Daphnona suo Torquatus in agro.* Id. 12 epigr 50 *Daphnonas, platanonas & aëreas cyparissos.*

¶ Daphnoïdes, *æ,* m. δαφνοειδής, planta, quam laureolam vulgo dicunt,

cunt, Kellerhals. vide *Chamædaphne*, & Apul. de Herb. c. 58. Dioſc. 4, 14.

¶ Daphnelæon, *i*, n. δαφνελαῖον, *oleum laurinum*, lorbeer-öl. Dioſc. 1, 40.

¶ Daphnēphăgus, *i*, m. δαφνηφάγος, vaticinans, ein weiſſager; qui lauteis corollis reſponſa Dei edebat, perſuadens populo, comeſto lauro haurire ſe numen. v. Cæl. Rhod. 5, 7. Hinc Iuvenal. 7, 19 *Laurumque momordit.*

¶ Diadaphnīdon, *i*, n. gr. διὰ δαφνίδων, emplaſtrum lauri baccas habens, Celſ. 5, 19.

¶ Epidaphne, *es*, & *æ*, f. urbs Syriæ, quæ & *Antiochia* appellata, de cujus vicino ſuburbio *Daphne* vide in hac voce ſimplici n. 5. Eo in loco vitam finierat Germanicus, Tac. An. 2, 83, 4.

Dapifer, dapino, vide in *Daps.*

DAPS, *dăpis*, *dăpem*, *dape*, f. Plur. dapes, *ium*, δαῖς, δαῖτες, vel δαιτή, largior & opiparus ciborum apparatus, herrliche koſt und ſpeiſe. *Feſtæ dapes*, Horat. epod 9 pr. feſtmahls-eſſen. *Dapibusque epulamur opimis*, Virg. Æn. 3, 224. Sing. *Amor dapis*, Horat. 4 od. 4, 12 &c. Primus caſus *Daps* reperitur ap. Feſtum, & dicitur *certum genus epularum, ſive res divina facta apud antiquos aut hiberna femente aut verna.* Sic & Cato R. R c. 50 *Vbi daps profanata comeſtaque erit.* Id. c. 132 *Daps Iovi aſſiria. Dapes* proprie ad Deos pertinere, ut epulas ad homines, docet etiam Serv. ad Virg. Æn. 3, 223. If. Voſſius ad Catull. p. 203 derivat a δάϊς, δάϊος, δάϊος f. δάψ, & in genit. *dapis*, *dapſis*, *daptis* feciſſe putat, unde diverſæ derivatorum formæ. ¶ 2. *Dapes humanas* σεμνολογίᾳ quadam pro ſimo & excrementis poſuit Plin. 17, 9 f. 5 qui & p. p. *hominum potus* metalepſi ead. dixit.

¶ Dăpĭfer, *ĕri*, m. ein truchſeß. Onomaſt. Vet. *Dapifer*, σιτοφάγος. Lapis Murat. p. 914 *Dapifer Cæſaris.*

¶ Dăpālis, *e*, adj. feſtlich. Nonius 2, 200 *Dapalis cœna eſt amplis dapibus plena.* Vtitur auctoritate Titinnii, & Varronis. Sed & Cato R. R. c. 132 *Iupiter dapalis.* Et Auſonius ep. 9, 13 *Nam mihi non ſaliare epulum, non cœna dapalis.*

¶ Dăpĭno, *āre*, apud Plautum Capt. 4, 2, 17 ad ſomnum πρὸ *propinare* confictum; *Dapinare victum alicui*, einem zu eſſen geben.

¶ Dapeo, *ēre*, wohlleben. Gloſſ. lat. gr. *Dapet*, ἑνωχᾶται.

¶ Dapsĭlis, *e*, largus, ſumptuoſus, herrlich, ſtattlich. Colum. 4, 27 *Dapſilis proventus. Dapſilis copia eloquutilis facundiæ*, Apul. ſub init. lib. 11 Metam. Et Plautus *Dapſiles ſumptus facere* dixit in Moſt. 4, 2, 66. ¶ 2. Adverbialiter Suet. Veſpaſ. c. 19 *Dapſile convivari.* conf. Nonium 11, 34.

¶ Dapsĭlus, idem. Plaut. Pſeud. 1, 4, 3 *Herili filio Largitus diſtis dapſilis.*

¶ Dapsĭliter, adverb. idem. Nævius in Corollar. *Meretur, quamobrem ametur, ita dapſiliter ſuos amicos alit.* v. Cariſius Inſtit. Gramm. 2. Apud Nonium 4, 232 Lucilius comparativo uſus eſt, *Scito, bene longinquum morbum in vino eſſe, ubi quis invitavit dapſilius ſe.*

¶ Dapticus, *a*, *um*, idem. *Dapticum negotium* antiqui dicebant amplum & magnificum; Feſtus.

¶ Daptice, adverb. *Daptice ſe acceptos* antiqui dicebant, ſignificantes magnifice. Idem.

DARDĀNVS, *i*, m. Δάρδανος, Iovis & Electræ filius, Virg. Æn. 8, 134 *Dardanus Iliacæ primus pater urbis & auctor.* ¶ 2. *Dardanus* magus eſt Plin. 30, 1. ¶ 3. *Dardanos*, ariſtolochia, holtz-wurtz. Apul. de Herb. c. 19.

¶ Dardana, *æ*, f. perſonacia, Apul. de Herb. c. 36, rectius *Bardana.*

¶ Dardānus, *a*, *um*, gentile nomen, eſtque idem quod Trojanus, vel qui ab his originem habet, Romanus: ut, *Dardanus ductor*, Sil. 1, 14.

¶ Dardānius, *a*, *um*, aliud adj. ut, *Dardanium aurum*, Plin. 33, 3. *Dardaniæ artes* magicæ ſunt Colum. 10, 357, a Dardano impuriſſimo & ſceleſtiſſimo quodam mago. *Dardanius Æneas*, Virg. Æn.

¶ Dardānia, *æ*, f. regio inter Helleſpontum & Granici fontes, in regno Trojano; Mela 1, 18. ¶ 2. Mœſiæ ſuperioris pars, Illyrico & Macedoniæ vicina, cujus incolæ *Dardani* dicti; Plin. 3 c. ult. De his Eutrop. 6, 2 *Is* (Scribonius Curio) *Dardanos vicit, & usque ad Danubium penetravit.*

¶ Dardānis, *ĭdis*, f. adj. *Matres Dardanides*, i. e. Trojanæ, Ovid. Met. 13, 413.

¶ Dardānĭdes, *æ*, m. ſubſt. *Dardanidæ duri*, Virg. 3, 94, & Æn. 5, 45 *Dardanidæ magni, genus alto a ſanguine divum.*

¶ Dardanārius, *i*, m. annonæ flagellator, ſive qui frumentum comprimit, ein korn-jude, aufkaufler; in libris Ictorum. Vlpian. l. 6 Dig. de extraord. criminib. *Præterea debebis caſtodire, ne dardanarii ullius mercis ſint:* Vet. Gloſſ. παλιγκάπηλος, *Dardanarius.* Item: *Dardanarius*, παντοπώλης, παντιμετάβολος, αἰτοκάπηλος. In hoc hominum genus invehitur Ambroſ. Offic. 3, 6.

DĀRES, *ētis*, m. apud Virg. cum Entello congreditur Æn. 5, 375, 456, 460. ¶ 2. *Dares Phrygius*, hiſtoricus, bello Trojano interfuit, idque deſcripſit lingua græca, quam in latinam tranſtuliſſe Cornel. Nepos a quibusdam putatur: ſed ſuppoſititia ſunt, quæ hujus nomine circumferuntur. v. Voſſ. de Hiſt. Græc. 4, 1.

DĀRĪVS, *i*, m. Δαρεῖος, nomen trium regum Perſarum, qui fuerunt *Darius Hyſtaſpis*, *Darius Nothus*, & *Darius Codomannus* ultimus. In plerisque MSS. Curtianis legitur *Darcus*, quam lectionem eruditorum plerique probant; nec tamen altera ideo in vitio eſt, niſi breviter pronuncietur media. Cum diphthongo enim ſcribitur. vid. Freinſh. ad Curt. 3, 1, 7. Ovid. in Ibin v. 315 *Vtque necatorum Darii fraude ſecundi.* Claudian. epiſt. ad Hadrian. pr. *Darium famulis manibus ſolviſſe peremptum.*

¶ Dārĭcus, nummus a Dario dictus δαρεικός. V. Gron. 3, 7 p. 168. P. V. it. Prideaux hiſt vet. teſt. Cumberlandus de Ponder. & Menſ. S. Scr. p. 138; Miſcell. Obſ. Vol. 4 p. 361; Cuperi epiſtolas ad Lacroſium.

DARTŌN, *i*, n. δάρτον, tunica nervorum, a quibus teſticuli dependent, Celſ. 7, 18.

DASŸPVS, *ŏdis*, m. idem quod lepus, δασύπους, ab hirſutis pedibus, ein haſen oder caninichen. Plin. 10, 63 *Daſypodes omni menſe pariunt, ſicut lepores.* Alii erraſſe Plinium exiſtimant, dum diverſum a lepore daſypodem fecit. Nec ſatis conſtat, quod animal *daſypus* ſit, ſi a lepore & cuniculo, ut apud Plinium alibi, diſtinguitur. Vide Harduin. in Plin. 8, 55 p. 245. Adde Prov. *Daſypus carmen deſiderat.*

Datarius, datarim, vide in *Do.*

DATHIĀTHVM, *i*, n. thus minus probatum & ſecunda vindemia, geringer weyrauch. Plin. 12, 14.

DATHVS, *i*, f. Colonia Thraciæ juxta Strymonem, opulenta ac florens, & auri venas habens. Hinc proverbium Δάθος ἀγαθὸν, *Dathus bonorum*, de conferta rerum opulentia. Suid. & Eraſm.

DATIS, ſive Dathis, *is*, & *ĭdis*, m. nomen præfecti Perſici. vid. Nepos 1, 4, 1, & Val. Flacc. 6, 65. Hic excellens in rei bellicæ gloria, græce loqui conatus, confueverat dicere: ᾄδομαι καὶ ἐπῳδαίνομαι, καὶ χαίρομαι. Hinc in vulgi jocum abiit, Δάτιδος μέλος, *cantilena Datidis*, de re ſæpius & male pronunciata: Et

¶ Datiſmus, *i*, m. pro barbariſino uſurpatur, ut habet interpres Ariſtophanis, eo quod χαίρομαι Datis dixit pro χαίρω. v. Eraſm. in Adag.

Dativus, dato, dator &c. vide in *Do.*

DAVCVS, *i*, m. δαῦκος, herba, beerwurtz. Matthiol. vogelneſt, aliis. Plin. 19, 5; & 25, 9; & 26, 5; & 32, 5. Celſ. 5, 23: Dioſc. 3, 76; & Iſid. 17, 9.

¶ Daucion, *i*, n. idem. vid. Dioſc. l. c. & Apul. de Herb. c. 80.

¶ Daucītes, *æ*, m. δαυκίτης, vinum ex dauco, Dioſc. 5, 41.

DĀVĪD, *ĭdis*, m. notus rex & propheta apud Hebræos, quod nomen *dilectum* ſignificat, vel *deſiderabilem.* v. Iſidor. 7, 6.

¶ Dāvĭdicus, *a*, *um*, adject. Sedulius in Matt. 21 *Talia Davidicam poſt facta reliquerat urbem, Bethaniæ vicina petens.* Idem exordio Operis 1, 7 *Cur ego Davidicis adjunctus cantibus.* Prudent. Hymno Epiph. v. 49 *Iam flos ſubit Davidicus Radice Ieſſæa editus.*

DAVLIA, *æ*, ſive Daulis, *ĭdis*, f. & oppidi in Phocide, ad pedem Oetæ montis & regionis circumjacentis nomen, Plin. 4, 3, & ibi Harduin. add. omnino Bur. ad Ovid. met. 5, 276.

¶ Daulias, *æ*, patronym. Albinóvanus de Philomela eleg. ad Liviam v. 106 *Deflet Threicium Daulias ales Ityn.* Nim. Daulide natam faciunt quidam Philomelam, quam Athenienſem facit Ovidius.

DAVNIA, *æ*, f. Δαυνία, Apulia, dicta fuit a Dauno fluvio. (Feſtus: *A Dauno Illyricæ gentis claro viro, qui eam propter domeſticam ſeditionem excedens patria occupavit,*) de quo Horat. 3 od. 30, 11 *Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium Regnator populorum &c.*

¶ Daunius, *a*, *um*, adject. ut, *Regna Dauni*, Silius 8, 358. Et, *Camœnæ Dauniæ*, Horat. 4 od. 6, 27.

¶ Dauniăcus, *a*, *um*, idem. Silius 12, 429 *Iamque in Dauniacos perfundens agmina campos.* Ita Nic. Heinſius pro vulgato *Daunivagos.*

DĀVVS, *i*, m. antiquis idem, qui poſtea *Dacus:* ut ex Strabone ſupra notabamus in *Dacia.* ¶ 2. Hinc *Davus* ſervile in Comœdiis nomen, ut *Geta*, *Syrus &c.* A natione enim ſervi vulgo nominabantur. Multum etiam cognationis habet cum *Dalivus*, de quo ſupra. Ter Andr. 1, 2, 20 *Davus ſum, non Oedipus*, i. e. ſimplex & minime aſtutus. Horat. Art. Poët. ad Piſon. v. 114 *Plurimum enim intererit, Davusne loquatur an Heros.* Davus, i. e. Servus. Hanc lectionem etiam Donatus aguoſcit. Alii vero legunt *Divusne.*

DĒ, præpoſitio cum ablativo, von. Interdum vim habet comparium A & AB. Cic. fam. 5, 6 *Domum emi de Craſſo.* Id. pro Flacco c. 20 *Fundum mercatus eſt de pupillo.* Ter. And. 4, 1, 27 *De te exemplum agit.* Virg. ecl. 1, 17 *De cœlo tacta quercus.* Idem Æn. 2, 662 *Iamque aderit multo Priami de ſanguine Pyrrhus*; i. e. a ſanguine, a cæde. ¶ 2. *De* plurimum addit diverſis loquendi formulis elegantiæ, quæ ex auctoribus latinis ſedulo animadvertenda eſt. Ita ſæpe ſignificat *ex.* v. Ter. Adelph. 3, 3, 38 *De grege illo eſt*, er iſt einer von derſelben compagnie. Id. Andr. 2, 1, 3 *De Davo audivi*, i. e. ex Davo. Suet. Calig. 23 *Exquiſiturum ſe vel ſiduciis de Cæſonia.* Cic. Att. 1, 11 *Conſul de Pompejo quæſivit, quid de religione ſentiret.* Id. fam. 7, 5 *De manu in manum tradere.* Id. Phil. 10, 2 *Dicere de ſcripto*, aus dem zettel. Adde fam. 10, 3; Att. 4, 3; & in Bruto c. 12. Plin. 7, 44 *De exuviis trahere*, bey den fleidern. Et hujusmodi alia infinita exempla paſſim occurrunt, quorum partem ad Priapeja quoque notavit Scioppius. Hinc interpretanda tuendaque inſcriptio eſt librorum Ovidii de Ponto, quam reprehendit Scaliger. Nam *Elegiæ de Ponto*, dicuntur ex Ponto miſſæ, ſeu *Ponticæ.* Aliquando enim adjectiva ita circumloquimur. Ipſe Ovidius de mundi ætatibus in Met. 1, 127 *De duro eſt ultima ferro*, id eſt, tertia ferrea eſt. Et Cic. de Orat. 2, 7 *Homo de ſchola*, i. e. ſcholaſticus. Et ſic *Declamator aliquis de ludo, fabula de foro*, Id. in Orat. c. 15. *Accuſator de plebe*, i. e. plebejus, Id. Brut. c. 34. conf. Liv. 7, 17. ¶ 3. Si ad tempus referatur, optime notat *per* & *in*: e. g. *De die, de nocte*, i. e. *interdiu, nocte*, vel *per diem, per noctem*, vel *in die &c.* Horat. 1 ep. 2, 32 *Vt jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones.* Suet. Veſp. c. 21 *Ac de nocte evigilabat*, i. e. adhuc durante nocte, neque dum penitus exacta, vor tags. Id. Aug. c. 97 *De nocte ad occaſionem aurigæ evectus eſt.* Ter. Adelph. 5, 9, 8 *Apparare de die convivium*, noch bey hohem tage. *De die* cum dicunt Latini, illud tempus intelligunt, quod poſt matutinum ad meridiem & inde ad ſupremum incedit, ut Salmaſ. Exercit. Plin. p. 456 obſervat. Suet. Domit. c. 21 *Lavabat de die, prandebatque ad ſatietatem:* i. e. ſtatim a matutino. Nam ante meridiem diſtentum cœna ſolitaria Domitianum Plinius perſtringit Paneg. Trajan. c. 49. If. Voſſius ad Catulli epigr. 48 *de die* in poëtæ verbis: *Vos convivia laute, ſumptuoſe De die facitis*, exponit *ſtatim, repente*, ſecutus, ut ait, Donatum ad Terentium, laudatque Porphyrionem, cui ad 13 epod. Horatii *de die* ſit *primo mane*, quod tamen in Catulli loco locum habere negat. Similiter *de tertia vigilia: de quarta vigilia: de media nocte &c.* paſſim & apud Cæſarem & alios invenitur. Cic. ad Quint Fr. 2, 1 extr. *Fac ſi me amas, ut conſideratæ diligenterque naviges de mense Decembri.* In quibus & DE abundare ſeu παρέλκειν, dicere poſſumus: Vt in illo Sympoſii præf. ænigm. v. 1 *Hæc quoque Sympoſius de carmine luſit inepto.* Pro, hæc luſit Sympoſius inepto carmine. add. v. 15 & Heum. ad l. c. Auguſt. Confeſſ. 10, 32 *Et regem noſtrum non de carne, ſed de pane eſſe tentatum &c.* Sed & alibi *De* per *in* explicatur. Ter. And. 3, 2, 11 *Clamat de via*, auf der ſtraſſe. Sic *De transverſo*, Cic. Att. 15, 4. *De principio*, anfangs, Id. pro Sulla c. 24.

¶ 4. Inter-

¶ 4. Interdum idem est ac *post*. Plaut. Most. 3, 2, 8 *Non bonus somnus est de prandio*, nach dem mittags-mahl. Liv. 5, 48 *Diem de die prospectabat*. ¶ 5. De pro *secundum*: Plaut. Capt. 3, 1, 14 *Rem de compacto gerere*, nach der abrede. Ter. Adelph. 5, 9, 2 *De sententia*, nach willen und meynung. Liv. 2, 39 *De sententia populi lectus Imperator est*. Cic. Att. 7, 5 extr. *Nihil faciam, nisi de tua sententia*. Aliud est, *De sententia deducere*, von seiner meynung abwenden, Cic. Tusc. 2, 25. *Facturus nihil sum, nisi de tuo consilio*, nichts, als was du mir rathen wirst: vid. Cic. fam. 12, 3. *De voluntate civium*, Cæs. de B. C. 3, 4. *De concilii sententia*, Cic. Att. 4, 2. *Sella de more posita*, wie es gebräuchlich, Suet. Galb. c. 18. conf. Id. Tit. c. 5; & Plin. 7, 30. ¶ 6. *De* in causa declaranda idem ac *super* vel *propter*: Cic. Off. 1, 13 *Regulus de captivis commutandis missus est*. Cæs. B. G. 2, 6 *De pace legati venerant*, h. e. propter pacem, um friedens und vertrags willen. Cic. Att. 10, 3 extr. *Provide, ne quid ei desit, de qua me scis miserrimum esse*, i. e. Tulliæ, de qua misere solicitus sum. Cujusmodi & Terentianum illud est Eun. 3, 2, 4 *Ecquid nos amas de fidicina isthac*, i. e. *propter*, ut & Donatus interpretatur. Horat. 1 epist. 14, 7 *Rapto de fratre dolentis*. Ter. Adelph. 2, 2, 45 *Sed Crespbonem video: lætus est de amica*. Prudent. hymn. 5, 131 *Sed terris Domini de cruce tristibus*. ¶ 7. *De* etiam particulas circumscribit: ut, *De integro*, i. e. denuo, aufs neue, Cic. Att. 13, 27 & 49. *De industria*, Id. Off. 1, 7, quod vulgo dicitur *studio*, fürsetzlich. Ter. Hec. 5, 1, 1 *Non hoc de nihilo est*, das ist nicht umsonst. Id. Andr. 2, 2, 23 *De improviso naptiæ*, so plötzlich, unversehens. Cæs. B. G. 2, 3 *de improviso celeriusque omniam opinione venit*. ¶ 8. Sæpe explicare licet per *quod attinet*, was anbelanget oder betrift. Plaut. Merc. 3, 1, 22 *De lanificio neminem metuo*, i. e. quod ad lanificii laudem attinet, nemini mulieri concesserim. Id. Rud. 4, 7, 2 *De illo vidulo, si sapias, taceas*, i. e. quod ad illum vidulum attinet, &c. Locutus ita & Cic. fam. 14, 1 *de familia, quomodo placuisse amicis scribis, faciemus, &c.* Ter. Adelph. 2, 1, 50 *De argento somnium*. Vide & Plaut. Cas. 2, 6, 20, & Trin. prol. v. 16. Huc refer & illud Cic. Att. 2, 5 *Quid de P. Clodio fiat, rescribe*. Vid. Græv. ad Cic. fam. 1, 2 *de tribus legatis*, it. Canter. ad eund. locum. ¶ 9. Vsus & hujus præpositionis in circumquoendis Genitivis. Ter. Heaut. 2, 2, 1 *Si mihi secundæ res de amore meo essent*: i. e. amoris mei. Ibid. 4, 1, 39 *ne expers esset partis de bonis nostris*, i. e. nostrorum bonorum. Cic. Parad. 1, 2 *Multa de suis rebus exportabant*. Nep. 8, 2, 1 *Non plus habuit secum, quam trigintæ de suis*. ¶ 10. *De* plerumque materiam spectat: hinc vulgaria quidem, & elegantia tamen sunt; *de meo, de tuo, de nostro, &c.* Ter. Adelph. 1, 2, 37 *Obsonat, potat, olet unguenta, de meo*, auf mein conto, aus meinem beutel. Cic. Att. 16, 17 *pecuniam numeravi de suo*. conf. Plaut. Bacch. 1, 1, 65; & Liv. 4, 59 ext. Sic, *Largiri de alieno*, Liv. 3, 1. *Convivari de publico* scil. sumptu, Cic. Verr. 5, 44. ¶ 11. Abundare videtur interdum hæc particula. Vid. Barth. ad Ceir. Virg. ad Claudia. præf. L. 2 in Eutrop. v. 25, & Adv. 17, 17. ¶ 12. Nonnunquam pronomine *qui* postponitur & pro *de quo*, dicitur *quo de*. Cic. pro L. Manil. c. 16 *De hujus autem hominis felicitate, quo de nunc agimus*. vide plura exempla ap. Mencken. Observ. L. L. ¶ 13. Observa, hanc præpositionem in quibusdam compositis augendi vim, in quibusdam minuendi obtinere: Augendi, ut in *deamo, deprecor, decerto, &c.* Minuendi, ut in *deplco, defundo, depilo, &c.* Aliquando & finem notat, ut in *detumere, deludere, detonare, degrandinare, desluere, &c.* ¶ 14. *De* ac *di* in compositis solere confundi, observant Drak. ad Sil. 17, 164, & Brouckh. ad Tib. 1, 5, 40.

Dehinc, vide infra *Hic, hæc, hoc*.

¶ Dein, & Deinde, adverb. ordinis, darnach, hernach, nachmahls. Cæs. B. Civ. 1, 74 *Primum agunt gratias &c. dein de Imperatoris fide quærunt*. Ter. prol. Heaut. v. 19 *Neque se id pigere, & deinde facturum autumat*. Cic. fam. 3, 7 *An ego tibi obviam non prodirem? primam Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more majorum, deinde (quod caput est,) amico*. ¶ 2. Cum vehementia quadam, ut Græcum ἔπειτα in reprehensionibus, Cic. Verr. 3, 16 *Adspice ædem Castoris* (in qua extabant insignia portunæ illius avaritiæ vestigia) *DEINDE si audes facmentionem innocentiæ*. conf. quæ seq. ¶ 3. *Deinde Deinceps* junguntur apud Cic. L. 1 de Divin. c. 30 *Qui primus eorum, qui secundus, qui deinde deinceps moriturus esset*. v. Wopkens Lect. Tull. L. 3 c. 3. Sic, *deinde postea*, Liv. 41, 24; *postea deinceps*, Id. 45, 14. *Deinde ad extremum*, Cic. 1 in Verr. 10, aliaque ejus generis, de quibus Mencken. Observ. L. L. hac voce.

¶ Deinceps, significat idem quod Gr. ἐφεξῆς, ordine continuato. Liv. 1, 21 extr. *Duo deinceps reges*, i. e. successores proximi, 2 hinter oder nach einander. Id. 2, 47 fin. *Funera duo deinceps ducit*. Cæs. B. C. 1, 25 *His perfectis collocatisque, alias deinceps pari magnitudine rates jungebat*. Cic. de Clar. Orat. 3 *Prosperæ res deinceps multæ consecutæ sunt*. ¶ 2. Adhibetur etiam, ubi ad absurdum deducere volumus adversarium, vel absurde ipsum rationes putare, aut facere adeo demonstramus. v. Schult. ad Quint. decl. 1 p. 15 sq. Similem τῆς ἄπαξ ium ostendit Devarius. Vid. Deinde n. 2.

¶ Deorsum, adverb. pronunciandum cum aliquantula mora in prima syllaba, quemadmodum Quintilianus monuit, herabwerts, hinabwerts. *Deorsum versus*, Ter. Adelph. 4, 2, 37. Et Colum. 12, 43 *Deorsum versus spectantes*. Contrarium est *sursum*, cum quo etiam conjungi potest. Senec. de Tranquill. c. 11 *In tanta rerum sursum ac deorsum cuntium versatione*, da alles darunter und drüber, oder hunt über einander. Idem de Provid. c. 5 *Non erit illi planum iter; sursum oportet ac deorsum eat, fluctuetur, &c.* Id. Quæst. nat. 6, 21 *Terra quatitur & sursum ac deorsum movetur*. Sic, *Sursum deorsum cursitare*, Ter. Eun. 2, 2, 47, ἄνω κάτω, auf und nieder.

¶ Deorsus, Apulejus dixit l. 8 Met. p. 207.

¶ Desub, unter; præpos. compos. Flor. 2, 3, 2 *Sub Alpibus*, i. e. *desub ipsis Italiæ faucibus gentes, &c.* i. e. *sub Alpibus*. Add. Gesn. Ind. Scriptt. R. R.

Deinsuper, & Desuper vide in *Super*.

Dea, vide *Deus*, Deacinatus, *Acinus*, Dealbator, dealbo, &c. *Albus*, Deambulatio, &c. *Ambulo*, Deamo, *Amo*, Deargentatus, *Argentum*, Dearmo, *Arma*, Deartuo, *Artus*, Dealcio, *Alcia*, Deauro, *Aurum*.

Debacchor, &c. vide *Bacchus*, Debasiatus, *Basium*, Debatuo, *Batus*, Debellator, debello, &c. *Bellum*.

DĒBEO, *ui, itum, ēre*, sollen, müssen. Cic. de Orat. 2, 77 *Et principia, & cetera partes orationis habere hanc vim magnopere debent*. Et c. 1eq. *Principia dicendi causssarum propria esse debent*. Et fam. 6, 6 *Debebit habere fidem nostra prædictio*, i. e. æquum est, ut habeat. ¶ 2. Ir. obligatum esse, schuldig seyn. Nepos 25, 2, 4 *Non est passus longius debere eos*, de æris alieni solvendi tempore observato. Debetur autem officium, beneficium, gratia, præmium, pecunia: & contra, mala gratia, pœna, &c. Cic. in Pison. c. 37 *Pœna tanto facinori debetur*, auf eine so grosse übelthat gehöret eine straffe. *Animam debere*, Ter. Phorm. 4, 3, 56 significat, immodico ære alieno teneri, mehr schuldig seyn, als man bezahlen kan. Ad hanc notionem referendus etiam est usus participiorum, ut ille perrarus est. Sen. de Benef. 1, 4 *Pertinax sit memoria debentium*. Et Alcimus Avitus ad Sororem v. 150 *Conversio fratrum Exemplo debenda tuo*. ¶ 3. Eleganter *debere* nos *ea* dicimur, quibus obnoxii sumus, quæ metuenda nobis impendent. Horat. 1 od. 14, 15 *tu, nisi ventis Debes ludibrium, cave*, i. e. nisi vis fortunatum adire naufragium, Lambinus ad eum locum exemplis docet, eam loquendi rationem a Græcis sumtam, quem vide. Idem Horat. ad Pison. v. 63 *Debemus morti nos nostraque*. Similiter *pœnas debere*, Iuvenalis dicit 10, 312, de quo Lipsius epist. Quæst. 4, 24. Ita *fatis debetur*; quod certo futurum est. Virg. Æn. 3, 184. add. Burm. ad Quint. decl. 9, 5 p. 194. ¶ 4. *Debere* vel *deberi non posse*, quod præstandum erat, eleganter quoque dicitur. Ovid. Heroid. 16, 103 *Nec potui debere mihi spem longius istam, Cæruleaque peterem quin mea vota via*. Cic. Att. 4, 2 *Itaque oratio juventuti nostræ deberi non potest*, i. e. cogimur illam juventuti deferibendam concedere, ut inde proficiat. Id. de Leg. 3, 11 *Deberi non posse huic civitati eam potestatem*. Plura dabit Victor. ad h. l. ¶ 5. *Debet*, i. e. verisimile est, &c. Cic. de Inv. 2, 1 fin. *Qui verissimum pulchritudinis habere judicium debuisset*, h. e. de quo verisimile est, illum habuisse. Id. Att. 6, 1 p. 578 Græv. *Aufius debet etiam fratris App. amorem erga me cum reliqua hæreditate crevisse*. Add. Græv. ad Cic. Att. 10, 4 p. 131 sq. Cic. pro Sulla c. 13, 1 *debebat minuere*. it. Burm. & Sciopp. ad illud Petron. c. 33 extr. *Hic nescio, quid boni debet esse*. conf. c. 49 p. 246. Similia de *oportet* habet Pareus Lex. Crit.

¶ Debens, *tis*: ut, *Opus debentes*, Horat. 1 ep. 1, 21. conf. ex *Debeo* n. 2. Et absolute *Debentia dici*, Idem de Arte v. 43.

¶ Debĭtus, *a, um*, gebührend, gehörig, schuldig. Cic. Phil. 7, 3 *meritos alicui honores & debitos decernere*. Id. pro Flacc. c. 23 *debitam pecuniam solvere*. Id. Catilin. 1, 8 *Supplicia justa debitaque*. Id. pro Mil. 31 *Iustæ & debitæ pœnæ solutæ sunt*. Id. Phil 14, 12 *O fortunata mors, quæ naturæ debita pro patria est reddita*. Est etiam omne id, quod fieri debet, & jure fit. Cic. Tusc. Disp. 3, 27 *Hæc omnia recta, vera debita putantes*. Conf. Menck. Obs. L. L. h. v. Interdum idem est ac destinatus, gewidmet. Sulp. Sev. Hist. Sacr. 1, 94 de Sedechia: *postremis demque malis debitus, Regis animum effendit*.

¶ Debĭtum, *i*, n. subst. eine schuld: ut, *Debitum exigere*, Sen. Phœniss. v. 171, einmahnen. *Solvere debitum*, Cic. ad Quint. frat. 1, 2, bezahlen. *In debitis residere* dicitur, quod nondum solutum est, restiren. Lege ult. Cod. de præd. Senat. *Docuit tua sublimitas, exactionem Tribunorum Senatus non posse concurrere, adeo, ut in nonnullis provinciis Senatori Canonis medictas in debitis resederit*. Vno nomine *Reliquum* dicitur, de quo suo loco. ¶ 2. *Debitum naturæ reddere*, i. e. mori, Nepos de Regib. 1, 5. Pari elegantia Curt. 10, 5, 3 de Alexandro moriturο: *velut omni vitæ debito liberatus*; scil. fatum & mors subinde creditori aut depositori comparantur, & vitam tamquam debitum repotcere dicuntur.

¶ Debĭtio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Planc. c. 28 *Dissimilis est pecuniæ debitio & gratiæ*.

¶ Debĭtor, *ōris*, m. ein schuldner. Cic. pro Flacco c. 20 *Fecit eadem omnia, quæ nostri debitores solent*. Ovid. Pont. 4, 1, 2 *Debitor vitæ suæ alicui est*.

¶ Debĭtrix, *īcis*, f. eine schuldnerin. Vlpian. l. 8 ad SC. Vellej. § 2 *Si quasi debitrix delegata est, una fit intercessio*. Hieron. epist. 150 ad Hebidiam, quæst. 1 *Debitricem esse te noveris*. Tertull. de Anima c. 35 *Si omnium facinorum debitrix anima est*.

¶ Indĕbĭtus, *a, um*, unverdient. Virg. 6 Æn. v. 66 *Non indebita posco Regna meis fatis*, i. e. promissa & futura. vid. *Debeo* n. 3. Ovid. Heroid. 16, 19 *Præmia magna quidem, sed non indebita posco*.

¶ Indĕbĭtum, *i*, n. subst. das man nicht schuldig ist; ut, *Solutio indebiti*, l. 25 § 4 de Probationib. & præsumtion.

¶ Indebĭte, adv. ungebührlich, nicht aus schuldigkeit. Paulus ICtus lege jam citata, eodemque § 4 *Si cautio indebite expofita esse dicatur*. Cassiodorus 1 ep. 19 *indebite detinere*; & epist. 22 extr. *Si nobis indebite victoria suffragetur*. Aug. serm. 122 *Cur indebite occidisti*.

DĔBĬLIS, e, adj. infirmus, matt, schwach, kraftlos, unvermöglich, gebrechlich. *Imbecillis ac debilis senex*, Cic. pro Sextio c. 10. *Ferrum debile*, Virg. Æn. 12, 50. Præcipue vero & proprie quasi, resolutum, fractum, deminutumque ac mutilatum & ita inhabilem seu inutilem significat. Nam & *debilitatum*, inhabilem ICtus, de quo infra; & *debile* Vet. Gloss. ἄχρηστον, interpretatur. Mæcenas ap. Sen. ep. 101 *Debilem facito manu, Debilem pede, coxa, &c.* lahm an händen und füssen. Tac. Ann. 13, 14, 5 Burrhum *debilem* vocat, quod *truncam manu* esset, ut ipte interpretatur. Idem Hist. 4, 62, 6 *Dux Claudius Sanctius effosso oculo, dirus ore, ingenio debilior*. Nempe *debilem* vocat, tum quod effosso oculo, tum quod pravo corruptoque ingenio esset. Victor Iunior de Constante Imp. *Hic fuit debilis pedibus manibusque, articulorum dolore*, et ist contract geweſen. Prudent. Hymn. 2, 78 de Iacobo Patriarcha cum Angelo luctante: *Lapsane claudus poplite, Femurque victus debile Culpæ vigorem perdidit. Femur debile*, i. e. luxatum. Idem Apotheos. v. 1070 *Quijubet, ut redeam, non reddit debile quicquam, Nam si debilitas redit, mstauratio non est*. Apud Matthæum c. 15, 30 τοὺς κυλλούς, sive *mancos*, vetus interpres *Debiles* reddidit, latinissime, ut ibi Casaubonus laudat. Vide ibi & Bezam. A quibus tamen nonnihil abit Grotius, qui κυλλὸν sive *debilem mutilum* interpretatur, non cui manus morbo aut casu alio debilis reddita. Et ita acceptam Latinis quoque vocem *debilis*, supra producti de Tacito loci, item ille Prudentii Apotheosi restari possunt. Nam & *debilitare* nonnunquam truncare est, de quo infra. ¶ 3. Comp. Claudian. 1 in Ruf. v. 317 *pars una maneres debilior*. Et in Phœnice v 45 *blando solem clangore salutat debilior*,

¶ Debĭlo,

¶ Debĭlo, *ōnis*, m. pro debili dixere veteres. Ennius apud Festum: *debilo homo.*

¶ Debĭlĭtas, *ātis*, f. die ſchwachheit. Cic. de Fin. 5, 28 *Bonum, integritas corporis: miſera debilitas eſt.* Vbi *integritas* dicitur, cum ſuus vigor membris, ſuus uſus integer eſt: *Debilitas*, cum ea ademta, cum perdita, ut iis uti amplius non poſſis, quod paralyticis & articulorum morbo laborantibus accidit. Sic *debilitatem* Plin. 7 ep. 18 de eo dixit, qui, ut ipſe loquitur, *omnibus membris extortus & fractus*, der gantz contract. *Membris omnibus captum* Cicero vocat, & *debilem* conjungit; Locus eſt pro Rabirio perduell. c. 7. Gell. lib. 6 c. 1 plurative, *debilitates & aegritudines corporum.*

¶ Debĭliter, adverb. ſchwächlich. *Lacrymis lingua debiliter ſtupet*, Pacuv. apud Nonium 2, 228.

¶ Debĭlĭto, *avi*, *atum*, *are*, ſchwächen, matt machen. *Dolor me debilitat*, Cic. pro Rab. poſt. ſub fin. *Metus animum affligit & debilitat*, Id. Tuſc. 4, 15. *Debilitari & frangi viribus*, Id. pro Marc. c. 3. *Frangi & debilitari moleſtia non oportet*, Id. ad Q. frat. Et, *Invidia debilitari*, i. e. premi, collabefieri, Nepos 23, 1, 2. *Debilitat vires animi &c.* Virg. Æn. 9, 611. Proprie eſt debilem facere, iis, puta, modis, quibus Latinis vocabulum accipi diximus. Suet. Aug. c. 43 *In hoc ludicro C. Nonium Aſprenatem lapſu debilitatum, aureo torque donavit.* Significat ſcil. membrum aliquod eo lapſu defractum illi luxatumve fuiſſe, ut recte uti amplius nequiverit. Sane & Cicero *debilitare* & *frangere* tanquam Synonyma conjungit. ICtus l. 4 § 12 D. de re milit. *Eum, qui filium debilitavit, delectu per bellum indicto, ut inhabilis militiae fit, praeceptum D. Trajani deportavit: Debilitavit*, i. e. mutilavit, ſive praecidit digitos. Ita enim facicbant, qui, cum delectus haberentur, detrectabant militiam, quaſi inhabiles tractandis armis: quos per jocum *Murcos* appellari ſolitos, Ammianus auctor eſt lib. 15, quod Cujacius notat, quem vide Obſerv. 15, 40. Exemplum habes apud Suet. Aug. 24. Vide & infra in *Murcus.*

¶ Debilitātus, *a*, *um*, geſchwächt, abgemattet. Cic. pro Quint. c. 1 *Multis incommodis veritas debilitata, tandem aequitate talium virorum recreatur.* Curt. 8, 1, 24 *Illum debilitatum vulnere jaciſſe.*

¶ Debilitate, adverb. ſchwächlich. Ita Nonius 2, 227 explicat *Debiliter.*

¶ Debilitatio, *onis*, f. die ſchwächung. Cic. in Piſ. c. 36 *Debilitatio atque abjectio animi.*

¶ Debilitamentum, *i*, n. idem, apud Auguſtinum.

¶ Debilitator, *oris*, m. qui debilitat; apud eundem.

¶ Debilitatrix, *īcis*, f. apud Hieronymum.

¶ Subdebilis, *e*, aliquantum debilis; ut, *Femur ſubdebile*, Suet. Vitell. c. 17.

¶ Subdebilitatus, *a*, *um*, idem. Cic. Att. 11, 4.

Debitio, debitor, debitus, vide *Debeo.*

Deblatero, vide *Blatero*, Debreviatio, *Brevis*, Debuccellatus, *Buccā*, Debuccino, &c. *Buccina*, Debullitio, *Bulla.*

Decachinno, vide *Cachinnus*, Decachordum, *Chorda*, Decactinus, *Acadinus*, Decacumino, &c. *Cacumen*, Decadivus, *Cado*, Decalantico, *Calantica*, Decalco, decalicatus, *Calx*, Decalogus, *Logus*, Decalvo, &c. *Calvus*, Decanto, &c. *Cano*, Decanus, Decaproti, *Decas*, Decapulo, *Capula*, Decarchus, *Arche*, Decarno, *Caro.*

DĔCAS, *ădis*, f. δεκάς, id quod numero denario conſtat, das zehen ſtück hat, oder eine ſumme, ordnung, rotte von zehen. Sic apud Livium quælibet *Decas* decem libris abſolvitur. Mart. Capella lib. 2 p. 25 *Nonades decadibus ſubrogatae.* Conf. Tertull. de Præſcript. c. 49.

¶ Dĕcānus, *i*, m. corporal, qui decem militibus præeſt. Veget. 2, 8 *Erant decani denis militibus praepoſiti.* vide ad h. l. Stewechii Comment. & conf. Vulg. Interpr. Deut. 1, 15. ¶ 2. Ex militia in cœnobia transducta vox eſt; nam novem ſemper hominibus decimus præerat, qui *Decanus* inde appellatus, de quo Hieronymus & Auguſtinus, de morib. Cathol. Eccl. c. 31. Inde in Collegia eccleſiar. cathedralium, item in Academias devenit, ubi *Decanus* appellatur, qui dat collegio caput, ein Dechant. v. Buchneri de Philoſ. ecloga.

¶ Decanātus, *us*, m. officium ſive dignitas Decani.

Compoſita:

Decachordum, vide *Chorda*, Decalogus, *Logus*, Decanummus, *Nummus*, Decapolis, *Polis*, Decarchus, *Arche*, Decaſtylus, *Stylus*, Deceris, *Erotes.*

¶ Dĕcăpŏti, m. pl. δεκάπωτοι, quos *decemprinos* Cicero vocat, die oberſten zehen. vid. l. 3 § 10 & l. 18 § 26 de muner. & honor. vid. mox *Decemprimi.*

¶ Decaprotia, *ae*, f. decemprimatus, ibid. l. 18 § 26.

¶ Decatorthōma, *ătis*, n. δεκατόρθωμα, medicina ex decem rebus parata, apud Seren. Samon. v. Keuchenii not. p. 181.

¶ Dŏdĕcatēmŏrium, *i*, n. δωδεκατημόριον, pars ſigni duodecies computata. vid. Manil. 2, 672 ſeqq. cum Comm. Scalig. p. 163 & 168.

¶ Dodecatheos, *i*, f. δωδεκάθεος, a duodecim Diis majoribus dicta herba, *cujus maxima autoritas eſt, omnium Deorum majeſtatem commendantis*, Plin. 25, 4. ¶ 2. Cœna Auguſti δωδεκάθεος vocabatur, *in quo Deorum Dearumque habitu diſcubuerunt convivae, & ipſe pro Apolline ornatus fuit*, Suet. Aug. c. 70.

¶ Dyodĕcas, *ădis*, f. δυοδεκάς, ein dutzend. Tertull. de Præſcript. c. 49.

Decaulesco, vide ſupra *Caulis.*

DĔCEATES, populus, Flor. 2, 3, 5 non Liguriæ, ut is tradit, ſed Galliæ Tranſalpinæ, Vide Grævium ad h. l.

DĔCEM, δέκα, zehen; numerale indeclinabile, ut notum: ut, *Decem talenta*, Ter. And. 5, 4, 49. *Fundos decem & tres reliquit*, Cic. pro Roſc. Am. c. 7, de quo infra in *Tredecim.*

¶ Decies, adverb. zehenmahl. Plinius 10, 53 *Decies anno pariunt columbae.* Item: *Decies centena millia*, zehenmahl hundert tauſend. Plaut. Amph. 2, 1, 27 *Decies dixi*, i. e. ſæpe.

¶ Dĕcĭmus, *a*, *um*, ordinale, zehend; ut, *Hora diei decima*, Cic. Phil. 2, 31. *Decimus quisque*, ie der zehende, Plaut. Pſeud. 4, 2, 17.

¶ Dĕcŭmus, *a*, *um*, idem. Plaut. 1, 2, 19 *Alter decumo poſt menſe naſcetur puer.* Tac. Ann. 3, 21, 1 *Decumum quemque fuſti necat.*

¶ Decimum, adverb. zum zehenden mahl. Liv. 6, 40 *Nos reficietis decimum tribunos.*

¶ Dĕcĭmae, & Decŭmae, *arum*, f. pl. der zehende, der dezen; ut, *Decimae vini, olei, frugum, &c.* Vide Ciceronis Verrinam 3 de re frumentaria. Has regibus olim & Diis libatas, Victor tradit de Orig. gentis Rom. c. 6, ubi in fing. *Decima pecoris*; *Decima fructuum.* Sic & *Herculi decimam vovere*, dixit Cic. de N. D. 3, 36. ¶ 2. *Scenicis ludis decimae datae*, apud Suet. Cal. 26 ſunt miſſilia & teſſerae, quas ſpargebat, decimam bonorum ſuorum partem Diis conſecraturus: vid. Turnebi Adverſ. 18, 5. ¶ 3. De Decima Dea, Tertull. de Anima c. 37 *Superſtitio Romana Deam finxit & Nonam & Decimam a ſollicitioribus menſibus.*

¶ Dĕcĭmānus, & Decumanus, *a*, *um*, ſehr groß. Sic *Decumanus limes* in agro dicitur, qui ſit ab ortu in occaſum. Sed limes transverſus *Cardo* dicitur, qui eſt ab auſtro in ſeptentrionem. Plin. 18, 34 pr. adde ſupra in *Cardo* dicta, & Sic. Flaccum Gœſii p. 14, & Hyginum p. 151 ſeqq. Sic apud Feſtum *Ova decumana*, ova dicuntur majora, quorum decimum ſemper majus cæteris naſci dicitur. *Decumana porta* patentior averſaque porta in caſtris, apud Cæſ. ſæpe: e. g. B. G. 2, 24; 3, 25; &c. Vid. Lipſ. ad Tacit. & de Militia. Ita *Decumanam* in vineis ſemita majus ſpatium, plauſtro, credo, pervium, vid. Col. 4, 20, 5 & 12, 43, 4. *Decumanus fluctus*, i. e. maximus, Feſtus. Talis enim eſt poëtarum opinione, qui decimus venit. Vnde Ovid. Met. 11, 530 *Vaſtius inſurgens decimae ruit impetus undae.* Id. 1 Triſt. 2, 49 *Qui venit hic fluctus, fluctus ſupereminet omnes: Poſterior nono eſt, undecimoque prior.* Et Sil. 14, 124 *Quum ſeſe immiſit, decimoque volumine pontum Expulit in terras Borens.* Hæc & plura jam obſervavit Polit. miſcell. c. 86. Sic &, *Acipenſer decumanus*, Cic. de Fin. 2, 8. Sic Cic. Verr. 2, 7 *Decumani ſunt principes & quaſi ſenatores publicanorum*, diverſi proinde ab his, de quibus n. 3. ¶ 2. Sed *ager decumanus* eſt, qui decimas pendit, ein acker, ſo den zehenden giebt, Cic. Verr. 3, 6. Cujusmodi agros *Decimales* videtur appellare Tac. Germ. 29. ¶ 3. Eidem Ciceroni modo laudato loco *Decumanus* dicitur, qui exigit agrorum decimas, vel redimit, publicanus videlicet, de quo & Aſconius, ein zehendner. Ejus uxor, *mulier decumana*, Cic. c. l. c. 34. Add. Id. Att. 5, 13 p. 513 Græv.

¶ Dĕcĭmo, *avi*, *atum*, *are*, den zehenden nehmen. ¶ 2. *Decimari* etiam *milites* dicebantur, cum ſolvendæ pœnæ cauſſa, quam omnes debebant, decimus quisque per ſortem interficiebatur. Suet. Aug. 24 *Cohortes, ſi quae ceſſiſſent loco, decimatas hordeo pavit.* Dicit, decimum quemque cohortis, qui loco ceſſiſſet, interfectum: cæteris in annonam non triticum, ſed hordeum datum ignominiæ cauſſa, quippe quo gladiatores alias paſcerentur. Id. Galba 12 *Recuſſantes atque inſuper aquilam, & ſigna pertinacius flagitantes, non modo immiſſo equite diſjecit, ſed decimavit etiam.* Conf. in Calig. 48. Paſſim hujus *decimationis* (ita enim appellabatur hoc militaris ſupplicii genus:) meminere Hiſtorici. Quomodo inſtitui ſoleret, docebit Plutarch. Auton. p. 934 B. it. Appianus in Parthicis. Add. Henr. Savil. ad Tacit. p. 144, 150. Forſtner. ad eumd. p. 250, ubi de juſtitia hujus pœnæ. Ap. Romanos primum eo uſus videtur Appius Claudius, de quo Liv. 2, 49 extr. Statuebatur & in deditos *decimatio.* Exemplum habes ap. Tac. Hiſt. 1, 37.

¶ Dĕcĭmātus, vel Decumātus, *a*, *um*, decimus quisque lectus; ut, *Cohortes decimatae*, de quibus antea Suetonius. ¶ 2. Eſt & electus, auserleſen; ut, *Viri decumatae boneſtatis*, Symmach. 3 ep. 49 & 51.

¶ Decumatio, *ōnis*, f. ſupplicium illud militare, quod in verbo *Decimare* jam deſcripſimus. Capitol. in Macrino c. 12 *Clementem ſe dicebat, quando eos centeſimaret, qui digni eſſent decumatione atque viceſimatione.* Adde ſupra *Centeſimare* in *Centum.*

¶ Decimatrus, ead. ratione dici, qua *Quinquatrus*, in hac ipſa voce Feſtus oſtendit.

Decuria, decuriare, decurio, &c. vide ſupra in *Curia*: quandoquidem rectius hæ voces ad illam referuntur originem.

¶ Dēni, *ae*, *a*, diſtributivum, je zehen. Curt. 6, 8, 19 *Singulos deni armigeri ſequebantur.* Virg. Æn. 11, 326 *Bis dena naves*, i. e. viginti.

¶ Dēnārius, *a*, *um*, gezehend; ut, *Denarius nummus*, ſic appellatus, quod X aſſibus conſtaret: quamquam denique & XVI valuerit; quod inter alios Marcellus Donatus ad Taciti Ann. 1, 26, 1 obſervat. Sed hac de re videndus omnino Gron. variis locis magni de P. V. operis. Liv. 8, 11 extr. *Denarios nummos quadringenos.* Sæpius etiam ſuppreſſo *nummi* vocabulo, & quaſi ſubſtantive: Cic. Off. 3, 23 *An emat denario, quod ſit mille denarium?* Hac nummi ſpecie tributum exigi ſolitum, notat Grotius ad Matth. 22, 19. Erat autem *Denarius Iudaeorum* ad noſtram monetam octava pars Ioachimici. *Denaria Philippea* in neutro, ſubaudi numiſmata, Plautus dixit Rud. 5, 2, 27.

¶ Denariſmus, *i*, m. penſio denarii, tributi genus de agris ſive prædiis, cujus mentio ſit Lege 107 & 123 Cod. Theodoſ. de Decurionibus. Adde Gloſſ. Car. du Freſne.

¶ Decemplex, *plĭcis*, zehnfältig. Nepos 1, 5, 5 *Tanto plus virtute valuerunt, ut decemplicem numerum hoſtium profligarent.*

¶ Decemplicatus, *a*, *um*, idem. Varro de L. L. 5, 5 *Heis decemplicateis conjunctu proverbio, ex uno quinque millia numero efficerent.*

¶ Decemprimi, *orum*, m. die zehen erſten. Nomen magiſtratus municipalis. Cicero pro Roſc. Amer. c. 9 *Itaque decurionum decretum ſtatum ſit, ut decemprimi proficiſcantur ad L. Syllam.* De his Grævius ad Cic. Att. 10, 13 p. 182 commendat epiſtolam 46 Reineſii ad Rupertum. v. *Decaproti.*

¶ Decemprimatus, *us*, m. eorum munus. Hermog. ICt. l. 1 § 1 de muner. & honor.

¶ Dĕcŭplus, decuplum, zehenfach. Priſci editores Livii, Aldus & Moguntinus Schefferus 39, 44 vulgaverunt *decuplo tanto pluris eſtimaverunt*, ubi Grut. & Gronov. *decem tanto* legunt.

¶ Decuplātus, *a*, *um*, id. Auguſtin. ſerm. 2 in fet II Pentecoſt. c. 1 *Decuplato numero Apoſtolorum.* Iuvencus in Matth. 18 *Sic decuplata ſuper donentur vulnera fratri.*

Sed reliqua:

Decemjugis, vide *Iugum*, Decemmodius, *Modius*, Decempeda, decempedator, *Pes*, Decemremis, *Remus*, Decemſcalmus, *Scalmus*, Decemvir,

cemvir, decemviralis, &c. *Vir*, Decennalis, decennis, decennium, *Annus*, Decunx, *Uncia*, Decussatim, decussis, &c. *As*.

I. Composita cum Præpositionibus.

¶ Addecĭmo, *avi, atum, are*, den zehenden von etwas heben. Vulg. Interpr. 1 Sam. 8, 14 *Addecimare segetes.*

¶ Edecŏmo vel Exdecĭmo, *are*, pro deligere, excerpere, sequiorum temporum auctores aliquando posuere, auslesen. Symmach. 5 epist. 83 *Equos ex Hispania letissimæ nobilitatis edecumet.* Festo etiam *Exdecimare* est decimum quemque eligere.

¶ Edecumātus vel Exdecimatus, *a, um*, selectus, auserwehlt, auserlesen. Symm. 3 epist. 51 *Ut unum aut alterum æque edecumatæ honestatis invenias.* Id. 10 ep. 2 *Magnis negotiis itidem ut magnis comœdiis edecumati opponuntur auctores.* Ita Macrob. sat. 1, 5 *edecumatos fodales* dixit.

II. Composita cum aliis Numeralibus:

¶ Vndĕcim, eilf. Martial. 2 epigr. 44 *Debeo undecim Phileto.*

¶ Vndĕcĭmus, *a, um*, der eilfte. Plin. 11, 54 *Ultra undecimum diem.*

¶ Vndecies, adverb. eilfmahl. Cic. Verr. 2, 7 *Seftertium undecies perdidisse.* Martial. 5 epigr. 80 *Vndecies una surrexi zoile cœna.*

¶ Vndĕcēni, *æ, a*, distribut. Plin. 36, 7 extr. *Vndecenis pedibus.*

¶ Vndēni, *æ, a*, idem. Plin. 8, 42 *Partum undenis mensibus ferunt, duodecimo pariunt.* Manil. 4, 451 *Pars undena nocens*, h. e. vicesima secunda.

Vndecimviri, vide *Vir*, Vndeciremis, *Remus*.

¶ Duodĕcim, zwölf. *Pueri duodecim*, Cic. de Leg. 2, 23. *Duodecim tabulæ*, Idem 1 de Leg. 1, 5.

¶ Duodecimus, *a, um*, der zwölffte. *Duodecima legio*, Cæs. B. G. 2, 23: & Tac. Ann. 15, 6, 3. *Duodecimo die*, Cæs. ibid. c. 2. Auctor Vetus argum. Virgil. *Duodecimo Turnus divinis occidit armis.*

¶ Duodecimo, adv. Iul. Capitoli. Anto. Pi. *Fl. Domitiano duodecimo & Cornelio Dolabella coss.*

¶ Duodecies, adv. zwölffmahl. Liv. 38, 8 *Tiberis duodecies campum Martium planaque urbis inundavit.*

Duodecennis, vide supra *Annus*.

¶ Duodēni, *æ, a*, distribut. Plin. 11, 25 *Pariuntur duodeni.* Virg. Georg. 1, 232 *Certis demensum partibus orbem Per duodena regit mundi Sol aureus astra.*

¶ Duodenārius, *a, um*, gezwölft. Varro de Lat. L. 4, 4 *Multa antiqui duodenarii numero finiebant.*

¶ Tredecim, dreyzehn. Liv. 36, 45 *Tredecim captis navibus.* Idem 37, 22 *Tredecim suis navibus*: & cod. libro c. 6 pr. *Cum tredecim militibus peditum.* Sic Gronovius plene exscripsit, quod Vossianæ dubitationi opponendum est. Hunc ramen etiam, & sequentes numeros, eleganter veteres divisere: Cic. pro Rosc. Am. c. 7 *Fundos decem & tres reliquit.*

¶ Tredecies, adv. dreyzehnmahl. Cic. Verr. 2, 80 *Sestertium tredecies.* Ibidem, paucis interjectis, & *terdecies* legunt; sed Grut. etiam h. l. *Tredecies.*

¶ Terdĕcies, adv. dreyßig mahl. Auson. ep. 7, 31. Et Vitruv. 9, 4 *Quem circulum Luna terdecies in duodecim mensibus percurrit.*

¶ Terdēni, *æ, a*, dreyßig, je dreyßig. Virg. Æn. 8, 47 *Ex quo terdenis orbem redeuntibus annis.* Forte melius dividitur.

¶ Ternideni, *æ, a*, idem. Plin. 18, 26. Distributiva hæc sunt, quibus pro Cardinalibus Poëtæ utuntur.

¶ Quatuordĕcim, vierzehen. Plin. 2, 14 *Intra quatuordecim partes.* Florus 2, 18 *Per quatuordecim annos. Inter quatuordecim sedere*, apud Suet. Cæs. c. 39 est, in equestribus sedere, sive equestris ordinis esse. Totidem enim gradus, sive ordines sedilium attributi in theatro post Orchestram, in qua magistratus senatoresque spectabant, Equitibus erant lege theatrali. Vide Lipsi. de Amphith. c. 14.

¶ Quatuordĕcies, adverb. vierzehen mahl. Plin. 3, 7 *Quatuordecies centena millia passuum.* ita Hard.

¶ Quaterdecies, adv. est quadragies, vierßig mahl. Cic. Verr. 1, 39 *Sestertium quaterdecies.* Ita optimi libri, etiam Grut.

¶ Quaterdēni, i. e. quadraginta, vierßig. Ovid. Met. 7, 293 *Anni quaterdeni.* Idem Pont. 3, 2, 50 *Perque quaterdenos itur in illa gradus.* Potest tamen etiam divise *quater deni* scribi.

¶ Quartadecimāni, milites quartæ decimæ legionis. Tac. Hist. 2, 11, 2. Plures libri, iique præstantiores *Quartadecuma*, ultima vocali, ibidem exhibent, quemadmodum sæpius quoque apud Tacitum scriptum est *Quartadecuma legio.* Vide Indic. Ticinsh.

¶ Quindĕcim, funffzehn. Plaut. Pseud. 1, 1, 51 *Quindecim miles minas dedit.* Martial. 12 epigr. 59 *Post annos modo quindecim reverso.* Pro *Quindecim virorum* eleganti tmesi Horat. Carm. Secul. v. 70 *Quindecim Diana preces virorum Curet.*

¶ Quindĕcies, adv. funffzehnmahl. *HS Quindecies*, Cic. Verr. 2, 25. Et Martial. 7 epigr. 9 *Dicere quindecies poteram, quid pertinet ad te?*

¶ Quindēni, *æ, a*, five Quinideni, distributivum, quod ut reliqua, interdum pro cardinali usurpatur. *Quindena agri jugera data in singulos pedites*, pro quindecim, Liv. 35, 40. Alii, (ut Grut. ad Gronov.) *quina dena* legunt: & Quintil. 1, 10 sub fin. *quindeni* scripsit, quæ genuina scriptura videtur. Plaut. Most. 2, 1, 11 *Quindenis hastis corpus transfigi* dixit.

¶ Quintusdecimus, der funffzehende. Gell. 1, 16 *In libro quintodecimo.*

¶ Quintadecimani, Legionis decimæ quintæ milites, Tac. Hist. 36, 2.

¶ Sēdĕcim, vel Sexdecim, sechzehn. Ter. Eun. 3, 3, 20 *Annos nata est sedecim.* Hunc quoque numerum eleganter dividimus. Cic. pro Cluent. c. 27 *Sententiis decem & sex absolutio confici poterat.* Liv. 37 extr. *Sexdecim elephanti.*

¶ Sēdecies, adverb. sechzehnmahl. Plin. 6, 29 sub fin. *Sedecies centena millia passuum.* Rutilius Numat. Itiner. 1, 135 *Quamvis sedecies denis & mille peractis, Annus præterea jam tibi nonus erat.*

¶ Sēnidēni, *æ, a*, je sechzehn; ut, *Stipendia senadena facere*, Tac. Annal. 1, 36, 4.

¶ Sēdĕcennis, *e*, adj. sechzehnjährig. Auson. Epicaph. Her. tit. 32 *In tumulum sedecennis matronæ.*

¶ Septemdĕcim, siebenzehen. Cic. Verr. 5, 47 *Septemdecim populi Siciliæ.* Id. Leg. Agrar. 2, 7 *Per tribus septemdecim.* Et Liv. 38, 38 *Septemdecim interfecti sunt.* Ita Ciceronis verba Gruterus 1 Livii Gronovius, expresserunt, quod ideo observari velim, ne quis, quia quibusdam libris numeri leguntur XVII, hanc vocem cum ejus similibus *Octodecim, Novemdecim*, in dubium vocet. Quamquam enim & has in libris nonnullis inveniri constet; tamen plures & meliores vel numeris *XVIII* aut *XIX* notatum habent, vel divise *decem octo, decem & octo*, &c. ac optimus quisque *duodeviginti, undeviginti* pro iisdem ponunt.

¶ Octodecim, achtzehen, an latine dicatur, dubius est Vossius. Tutius est cum Ciceronе & aliis *duodeviginti*: aut cum Livio *decem & octo* dicere. Cic. Acad. 2, 26 *Mathematici solem amplius duodeviginti partibus confirmant majorem esse, quam terram.* Florus 2, 6, 1 *Punicum II bellum decem & octo annos habet.* Plura de hoc in Curis Poster. Cellarii p. 184 & in Antib. p. 124.

¶ Novemdĕcim, neunzehen, pro quo Classicis est *undeviginti*; e. g. Liv. 23, 46. Et sic etiam Ordinale *Undevicesimus*, Idem 10, 47. *Novemdecim* quidem exstat in quibusdam libris Epit. Livianæ 119; Sed Gronovius annotavit, in MSS. haberi *decem & novem.* vid. Cellarii Cur. post. p. 361 & Antib. p. 124.

DĔCEMBER, *bris*, m. decimus a Martio mensis: Germanice e Caroli M. instituto, der Christmonat. Vellej. 2, 105, 4 *Hyems usque in mensem Decembrem perdurat.* Horat. de arte sua 1 epist. 20, 26 *Forte meum si quis te percontabitur ævum, Me quater undenos sciat implevisse decembres*, h. e. annos.

¶ Dĕcembris, *e*, adj. Horat. 2 sat. 7, 4 *Age, libertate decembri utere*, hoc est, ea libertate, quæ servis solet concedi tempore Saturnaliorum. De hac Sen. ep. 18 pr. *Non videtur erraſſe, qui dixerit, olim mensem Decembrem fuisse, nunc annum*, q. d. toto anno esse Saturnalia. Liv. 4, 37 *Consules Idibus decembribus magistratum occæpere.*

Decennis, decennalis, &c. vide *Annus*, Decentia, *Decet*, Deceptio, deceptus, &c. *Capio*, Decermen, *Carpo*, Decerno, *Cerno*, Decerpo, *Carpo*, Decertatio, decerto, *Certo*, Decervicatus, *Cervix*, Decessio, &c. *Cedo.*

DĔCET, *decuit, decēre*, verbum, ex eorum numero, quæ nec personalia omnino sunt, nec impersonalia, ut Valla admonet 3, 60, quia numeros habeant; ut, *Superbiæ decent res fecundas.* Significat autem convenire, honestum esse, geziemen, gebühren, löblich seyn, wohl anstehen. Sen. ep. 11 *Hic mire illum pudor decuit.* Ovid. de Art. Am. 1, 509 *Forma viros neglecta decet*, &c. Id. Met. 13, 850 *Barba viros hirtæque decent in corpore setæ.* Cic. de Orat. 1, 29 *Roscium sæpe audio dicere, caput esse artis, decere.* Sen. in Octavia v. 44 *Id facere laus est, quod decet, non quod licet.* ¶ 2. Veteres etiam Dativo jungebant: Ter. Adelph. 3, 4, 45 *Ita vobis decet*, so wills euch gebühren. Gell. 9, 15 *Præfatur arrogantius & elatius, quam ætati ejus decebat.* Hos imitatus Alcimus Avitus, Christianus poëta, Consolatoria ad Soror. v. 130 *Nunc decet attentis vitare pericula nobis.* Plura vide de hac syntaxi in Sanctii Minerva 2, 4. ¶ 3. Eleganter & absolute ponitur: Virg. Æn. 12, 153 *Perge, decet, forsan miseros meliora sequentur.* Id. Æn. 4, 597 *Tum decuit, cum sceptra dabas*, &c. ¶ 4. *Decere* ac *Docere* confundi a librariis vid. in *Doceo.*

¶ Dĕcens, *tis*, gebührlich, fein, anständig; ut, *Color decens*, Horat. 4 od. 13, 17. *Decens facies*, Ovid. 3 Trist. 7, 33. *Pæna decentior*, Senec. Thyest. v. 150. Et, *solito decentior*, Claudian. 6 Conf. Hon. v. 537. Etiam Seneca Controv. 10 extr. *Decentior facies, in qua aliquis nævus.* Superl. *Decentissimum sponsaliorum genus*, Sen de Benef. 1, 9. conf. Lact. de Opif. Dei 10, 2. ¶ 2. *Decens* est, cui est dignitas formæ, & totius corporis habitus decens, hübsch, wohlgestalt. Suet. Dom. c. 2 *Præterea pulcher & decens maxime in juventa, & quidem toto corpore.* Horat. od. 4, 6 *Gratæ decentes.* Contra *indecens* vide infra.

¶ Decenter, adverb. zierlich, gebührlich; ut, *Lacrymare decenter*, Ovid. 3 de Arte am. v. 219. Horat. 2 ep. 2, 216 *Lascivia decentius ætas*, vor die sich der muthwille besser schicket. *Iura finium a majoribus decentissime descripta*, Cic. pro Cæcin. c. 26.

¶ Decentia, æ, f. der wohlstand. Cic. Nat. D. 2, 58 *Venustatem atque ordinem, & ut ita dicam, decentiam oculi judicant.*

¶ Dĕcor, *ōris*, m. holdseligkeit, zierde, schönheit. Domitianus apud Suet. c. 18 *Scias, nec gratius quicquam decore, nec brevius.* Ovid. 2 de Pont 3, 13 *Ipse decor recti, fatli si præmia desint, Non movet, & gratis punitet esse probum.* Scal. lect. Auson. 2, 21, archaicum dicit vocabulum *decor.* Cæterum decor seu venustas non affectari debet, sed sponte sua subsequi. Tib. 4, 2, 7 *Illum, quidquid agit, quoquo vestigia movit, Componit furtim subsequiturque decor.* Ita Quint. 1, 11 fin. *Subesse aliquid vult oratori ex palestræ exercitatione, unde nos non id agentes furtim decor ille discentibus traditus prosequatur.*

¶ Dĕcōrus, *a, um*, decens, conveniens, elegans, zierlich, löblich, anständig. *Crinis decorus*, Claudian. 1 Cons. Stilic. v. 156. *Senio decorus*, Cic. Senect. c. 9. *Silentium parum decorum*, Horat. 4 od. 1, 35. Summo gradu Apulejus Apol. p. 276 *Xenonem, Velia oriundum, decorissimum fuisse Plato autumat.*

¶ Dĕcōrum, *i*, n. subst. πρεπον, id. quod Decor, wohlanständigkeit. Vid. Cic. Off. 1, 27.

¶ Dĕcōre, adverb. decenter, wie es sich schickt. Cic. de Orat. 1, 32 *Ad rerum dignitatem apte & quasi decore loqui.*

¶ Decŏriter, zierlich. Apul. lib. 5 Met. *Crinium globi decoriter impediti.* Idem lib. 6 *Frontem crispatam decoriter discriminare.*

¶ Dĕcus, *ŏris*, n. dignitas, ornamentum, ehre, zier, schmuck Cic. ad Planc. fam. 10, 12 *Verum decus in virtute positum est.* Virg. Æn. 1, 429 *Decora alta.* Id. ecl 4, 11 *Decus hoc ævi te Consule inibit.*

¶ Dĕcŏro, *avi, atum, are*, ehren, zieren; ut, *Laude, honoribus, præmiis decorari:* Cic. pro C. Balbo c. 6 *Quem populus Rom. singulis honoribus*

honoribus decoraſſet. Horat. 1 epiſt. 6, 37 *Et genus & formam regina pecunia donat, Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.*

¶ Dĕcŏrātus, *a, um,* geſchmückt, geziert. Cic. Tuſc. 5, 40 *Caſſum quiddam & inani vocis ſono decoratum.*

¶ Decorātio, *ōnis,* f. der ſchmuck, apud Auguſtinum.

¶ Dĕcŏrāmentum, *i,* n. idem ac *Decus.* Tertull. de Cultu fœm. c. 12 *Matronalia decoramenta.*

¶ Dĕcŏrāmen, *ĭnis,* n. idem. Silius 16, 268 *Vittaque, majorum decoramen, fronte ſine ullo Delapſa attactu.* Auſon. Moſell. v. 320 *Molitos celſas, fluvii decoramina, villas.*

¶ Dĕcŏrōſus, *a, um,* adj. wohlgeſtalt. Ambroſius habet de Helia & jejunio c. 18; & de Tobia c. 7. vid. Lex. Cyrilli p. 479. Gloſſ. gr. lat. *εὐσχεπὴς, decens, decoroſus.*

Compoſita:

¶ Addĕcet, *ēre,* idem quod *Decere.* Plaut. Amphitr. 3, 4, 21 *Patris ſtudio ſervire addecet.*

¶ Condĕcet, *ēre,* idem. Plaut. Amph. 2, 2, 90 *Capies quod te condecet.*

¶ Condĕcens, *tis,* decens. Ammiam. 16 p. 131 *In loco condecenti.* Compar. Auſon. grat. actione ad Imp. Gratianum: *Cujus inceſſus modeſtior, habitudo cohibitior, familiaris habitus condecentior.*

¶ Condĕcenter, adverb. idem. Gell. 16, 12, ut Aldus & Moſellanus edidere: alii *conducenter.*

¶ Condĕcentia, *æ,* f. wohlſtand, zierlichkeit. Cic. de Orat. 3, 52 *Orator verbis quidem ad aptam compoſitionem & condecentiam; ſententiis vero ad gravitatem orationis utatur.*

¶ Condĕcōrus, *a, um,* unde adverbium

¶ Condecŏre, idem. Gell. 14, 4 pr. *Condecore depingere.*

¶ Condĕcŏro, *are,* idem ac decorare, ſchmücken. Plin. 35, 10 recitat verſus in Ardeate templo picturis adſcriptos: *Dignis digna loca picturis condecoravit &c.* Et Ter. prol. Hecyræ v. 37 *Poteſtas condecorandi ludos ſcenicos.*

¶ Dēdĕcet, *ēre,* non decere, übel anſtehen, nicht gebühren. Cic. Off. 1, 41 *Non eſt incommodum, ex aliis judicare, ut ſi quid dedeceat in aliis, vitemus & ipſi.* Ovid. 1 Amor. 7, 12 *Nec dominam motæ dedecuere comæ.* Statius Theb. 10, 335 *Si non dedecui tua juſſa.*

¶ Dēdĕcus, *ŏris,* n. infamia, turpitudo, unehre, ſchande, ſchimpf. Cic. Tuſc. 2, 5 *Nihil videri decet pejus dedecore.* Id. Off. 1, 33 *Optima hereditas a patribus traditur liberis gloria virtutis, cui dedecori eſſe, nefas judicandum eſt.* Sic, *Maculæ ac dedecori eſſe ſuis,* ein ſchandfleck ſeyn, Aut. ad Heren. 4, 35. conf. Cic. Off. 1, 33; & Ter. Heaut. 2, 3, 93. ¶ 2. Eſt & extremum hominis perditi convicium. Vid. Barth. ad Claudian. p. 80 edit. in 8vo.

¶ Dēdĕcor, *ŏris,* adj. garſtig. Auſon. epiſt. 9, 5 *Quæ viridis muſcus, quæ dedecor alga recondit.* it. Salluſt. Fragm. c. 17 ex Priſciano p. 699; & Stat. Theb. 11, 760.

¶ Dēdĕcōrus, *a, um,* non decorus, ſchändlich, unanſtändig. Tac. Ann. 12, 47, 4 *Quod dedecorum barbaris.* Adde 3, 32, 2.

¶ Dēdĕcŏrōſus, *a, um,* ſchändlich, ſchmählich. Victor in Dioclctiano: *Suſpectans necem dedecoroſam, venenum dicitur hauſiſſe.* conf. Firmic. 3, 8; & Salvian. de Gub. Dei lib. 6 p. 209; & 7 p. 271.

¶ Dēdĕcŏroſe, adverb. idem. Nero eadem Victoris epitoma exclamat: *Dedecoroſe vixi, turpius peream.*

¶ Dēdĕcŏro, *are,* ſchänden, verunehren. Horat. 4 od. 4, 36 *Dedecorant bene nata culpæ. Dedecorare ſe flagitiis,* Salluſt. lug. 85. *Et te, & familiam dedecoras,* Ter. Hec. 2, 1, 13. Adde Propert. 3, 21, 36.

¶ Dedecŏrans, *tis.* Cic. Off. 3, 2 *Dedecorans & urbis auctoritatem & magiſtri.*

¶ Dedecorātus, *a, um,* beſchmitzt, geſchändet. Suet. Ner. *Dedecoratus flagitiis omnibus.* Tertull. de ſpectac. c. 30 *Sputamentis dedecoratus.*

¶ Dedecoratio, *ōnis,* f. ſchimpffung, verunehrung. Tertull. adv. Marc. 5, 5 extr. *Carnis jam erubeſcentis dedecoratio.* Et de Anima c. 34 *Poſtrema dedecoratio.*

¶ Dedecoramentum, *i,* n. ex Graccho: ein ſchandflecken. Iſidor. 2, 21 *Adoleſcentia ſenectutis dedecoramentum fuit.*

¶ Dedecorator, *ōris,* m. ein läſterer. Tertull. Apol. c. 14 *Dedecorator deorum.*

¶ Indĕcet, *ēre,* non decere, übel anſtehen. Plin. 3, 1 *Iuvenes adhuc, confuſa quadam & quaſi turbata non indecent.*

¶ Indĕcens, *tis,* ungeſtemend, unanſtändig, garſtig, ungeſtalt; ut, *Riſus indecens,* Suet. Claud. 30. Petron. c. 128 *Dic verum, numquid indecens ſum, numquid incompta?* Martial. 5 epigr. 14 *Oculoque ludos ſpectat indecens uno.* Superl. *Indecentiſſimus,* ex Senec. de Benef. 1, 9 producunt multi, non obſervantes, in caſtigatiſſimis libris ſcriptum eſſe *Decentiſſimus,* ut modo in *Decens* allegavimus, quamquam Tarviſienſis editio de A. 1478 & aliæ veteres, *Indecentiſſimus* habent, quod corrigendum cenſuit etiam Pincianus.

¶ Indĕcenter, adv. id. Quintil. 1, 5 *Non indecenter efferri,* ſich zierlich ausſprechen laſſen. Comp. Sen. ep. 27 *Nunquam vidi hominem beatum indecentius.* Et Superl. id. Quintil. 8, 3 p. 590 *Interſiſtere indecentiſſime.*

¶ Indĕcentia, *æ,* f. der übelſtand. *Vitium indecentiæ,* Vitruv. 7, 5.

¶ Indĕcor, vel Indĕcŏris, ſchändlich, unwürdig. Accius apud Nonium 8, 43 *Cujus ſit vita indecoris, mortem fugere turpem convenit.* Virg. Æn. 7, 231 *Non erimus regno indecores:* & 12, 25 *Sunt aliæ inexpiæ Latio & Laurentibus agris, Nec genus indecores.* Conf. 11, 845. Claud. de laud. Stil. 2, 145 *Non indecores æraria laſſant Impenſæ.*

¶ Indĕcŏrābiliter, adverb. idem. Accius apud Sofipat. *Indecorabiliter alienis abunt.*

¶ Indĕcōrus, *a, um,* adj. übel anſtehend. Cic. Off. 1, 27 *Injuſta omnia, ut turpia, ſic indecora ſunt.*

¶ Indĕcōre, adv. unanſtändig. Cic. Off. 1, 4 *Cavet, ne quid indecore effœminateque faciat.*

¶ Indecoro, *are:* ut, *Sermone indecorare,* ſchmähen, läſtern, Accius ap. Non. 2, 430.

¶ Perdĕcōrus, *a, um,* ſehr zierlich. Plin. 3, 9 *Eſt alioqui perdecorum, a me tamen non ideo fiet.*

Decĭdo, vide *Cado,* Decīdo, *Cædo,* Decimæ, decimare &c. *Decem.*

DECIMIVS, *i,* m. a numero decimo nominatus. v. Sigon. lib. de Nom. Rom. Meminit C. Decimii Cic. Att. 4, 16. Hinc

¶ Decimianus, *a, um,* adject. ut, *Pyra Decimiana,* nobilitantia autorem, apud Plin. 15, 15. Et

¶ Pſeudodecimianus, *a, um,* apud Plin. l. c.

Decipio, vide *Capio,* Decircino, *Circinus,* Deciſio, *Cædo.*

DĔCIVS, *i,* m. Decii Romani nobiliſſimi tres fuerunt, pater, filius & nepos, quemadmodum Cic. Tuſc. 1, 37 ſcripſit: *Mors ſi timeretur,* inquit, *non cum Latinis decertans pater Decius, cum Etruſcis filius, etiam cum Pyrrho nepos, ſe hoſtium telis objeciſſent.* conf. Iuvenal. 8, 254, 258. it. 14, 239. Pater & filius ſe etiam pro ſalute & victoria exercituum ſuorum devovere. Val. Max. 5, 6 ex. 5 & 6. De patre Liv. 8, 9 & 10. De filio 10, 28 & 29. Laudat illos & Virg. Æn. 6, 824. ¶ 2. *Decius* Rom. Imperator, atrociſſimus Chriſtianorum perfecutor fuit, anno Chriſti 253, de quo Aur. Vict. Cæſ. c. 29 & Epit. c. 44.

¶ Decianus, *a, um,* adj. apud Cic. pro Flacco 21 & 29.

Declamatio, declamo, &c. vide *Clamo,* Declaratio, declaro, &c. *Clarus,* Declinatio, declino, &c. *Clino,* Declivis, declivitas, *Clivus,* Decoctus, &c. *Coquo,* Decollo, &c. *Collum,* Decoloro, &c. *Color,* Decor, decoro, &c. *Decet,* Decortico, &c. *Cortex,* Decotes, *Cos.*

Decrementum, vide *Creſco,* Decrepitus, *Crepo,* Decreſco, *Creſco,* Decretum, &c. *Cerno,* Decubo, *Cubo.*

DĔCVLA, Tulliæ gentis cognomen. v. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 17 ſq.

Deculco, vide *Calx,* Deculpatus, *Culpa,* Deculto, *Colo,* Decumare, &c. *Decem,* Decumbo, *Cubo,* Decunx, *Uncia,* Decuplex, &c. *Decem,* Decurio, &c. *Curia,* Decurro, decurſio, *Curro,* Decurtare, &c. *Curtus,* Decus, *Decet,* Decuſſis, &c. *As.*

Dedecet, dedecor, &c. vide *Decet,* Dedicare, &c. *Dico, are,* Dedignari, &c. *Dignus,* Dediſco, *Diſco,* Deditio, dedo &c. *Do,* Dedoceo, *Doceo,* Dedolare, &c. *Dolo,* Dedolo, *Doleo,* Deduco, deductio, *Duco.*

Defæcare, &c. vide *Fæx,* Defalcare, &c. *Falx,* Defanare, *Fanum,* Defatigare, &c. *Fatim,* Defarinatus, *Far,* Defectio, &c. *Facio,* Defendo, defenſio, *Fendo,* Defero, *Fero,* Defervere, &c. *Ferveo,* Defeſſus, defatiſcor, *Fatim,* Deficio, *Facio,* Defigo, *Figo,* Definire &c. *Finis,* Defioculus, *Oculus,* Defit, *Fio,* Defixio, *Figo,* Deflagro, &c. *Flagro,* Deflammo, *Flamma,* Deflecto, *Flecto,* Defleo, *Fleo,* Defio, *Flo,* Deflocco, *Floccus,* Deflorare, &c. *Flos,* Defluere, &c. *Fluo.*

Defodio, vide *Fodio,* Defœnero, &c. *Fœnus,* Defoveo, *Foveo,* Defore, *Fore,* Deformatio, deformis, &c. *Forma,* Defoſſus, *Fodio,* Defraudo, &c. *Fraus,* Defremo, *Fremo,* Defrenatus, *Frenum,* Defrenſus, *Frendeo,* Defrico, *Frico,* Defrigeſco, *Frigus,* Defringo, *Frango,* Defrugo, *Fruges,* Defrutum, *Ferveo,* Defungor, &c. *Fungor,* Defuſto, *Fuſtis,* Defuſus, *Fundo.*

Degener, degenero, &c. vide *Genus,* Degero, *Gero,* Deglabro, *Glaber,* Deglubo, *Glubo,* Deglutino, *Gluten,* Deglutio, *Glutus,* Dego, *Ago,* Degrandino, *Grando,* Degraſſor, *Graſſor,* Degravo, *Gravis,* Degredior, *Gradus,* Degrumor, *Gruma,* Degulare, *Gula,* Degumio, *Gummia,* Deguſtare, &c. *Guſto.*

Dehauſtus, vide *Haurio,* Dehinc, *Hic,* Dehiſco, *Hiſco,* Dehoneſto, &c. *Honor,* Dehortor, &c. *Hortor.*

DĒĬĀNĪRA, *æ,* f. Oenei Ætoliæ regis filia, Herculis uxor. Hæc adeo forma eminebat, ut multos haberet procos, tandem Acheloo deſponſata eſt primo, deinde Herculi. Itaque nuptiarum gratia ortum inter eos eſt certamen, & ſuperato Acheloo Herculi ceſſit. Ovid. Met. 9, 136 *Victor ab Oechaliâ Cenæo ſacra parabat Vota Jovi, quum fama loquax pervenit ad aures, Dëianira, tuas.* Vide *Achelous.*

DĒĬDĂMĪA, *æ,* f. Lycomedis regis Scyri filia, quam Achilles, in Gynæceo regis ſub muliebri veſte latens, gravidam fecit, & ex ea Pyrrhum genuit. Vide Statii Achilleida. Propert. 2, 9, 15 *Quando ibi nec Peleus aderat, nec cærula mater, Scyria nec viduo Deidamia toro.*

Dejectio, require in *Jacio,* Dejero, *Juro,* Deificus, *Deus,* Dejicio, *Jacio,* Dein, deinceps, deinde, *De,* Deinſuper, *Super,* Deintegro, *Integer,* Deintus, *Intus.*

DEIONEVS, *ei,* m. Hygi. f. 241 *Cephalus Deionei* (ita legi vult pro *Deionis* Micyll. ad Ovid. A. A. 3, 725) *ſive Mercurii filius Procridem, Pandionis filiam imprudens* &c.

DĒĬŌPĒIA, f. Δηϊόπεια, nympha Iunonis. Virgil. Æneidos 1, 72 *Quarum, quæ formâ pulcherrima, Deiopeiam Connubio jungam ſtabili, &c. Deiopeja* quinque ſyllabis.

Dejectio, require in *Jacio,* Dejero, *Juro,* Deificus, *Deus,* Dejicio, *Jacio,* Dein, deinceps, deinde, *De,* Deinſuper, *Super,* Deintegro, *Integer,* Deintus, *Intus.*

DĒĬŌTĂRVS, *i,* m. tetrarcha fuit Galatiæ, Senatus Romani beneficio Rex appellatus. Cæſari amicus, tamen accuſatus a Philippo quodam, quod inſidias ipſi apud ſe divertenti ſtruxiſſet, & a Cicerone defenſus eſt luculenta illa pro Dejotaro Rege oratione. v. Lucan. 5, 55 ſq. Ad Dejotarum regem ſenem, novam exſtruentem urbem, Craſſus dixit: *O rex duodecima hora ædificare incipis,* ὠδεκάτης ὥρας οἰκοδομᾶν ἄρχῃ: refert Appianus in bellicis Parthicis. De filio *Dejotaro* Cic. Att. 5, 17.

DĒĬPHĪLE, *es,* f. Δηϊφίλη, Adraſti fuit filia, Tydei uxor, ex qua Diomedes natus eſt.

DĒĬPHŌBVS, *i,* m. Δηΐφοβος, Priami filius, Helenæ, poſt Paridem interfectum, maritus. Virg. Æn. 6, 494 *Atque hic Priamidem laniatum corpore toto Deiphobum vidit, lacerum crudeliter ora, &c.*

Deitas, vid. *Deus,* Dejugare, &c. *Iugum,* Dejugulare, *Iugulum,* Dejungo, *Iungo,* Dejurium, *Juro,* Dejuvo, *Iuvo.*

Delabor, vide *Labor,* Delacero, *Lacer,* Delacrymo, &c. *Lacryma,* Delacto, &c. *Lac,* Delævo, *Lævis,* Delambo, *Lambo,* Delamentor, *Lamentor,* Delapido, *Lapis,* Delaſſo, &c. *Laſſus,* Delatio, &c. *Fero,* Delavo, *Lavo,* Delecto, &c. *Lacio,* Delectus, *Lego, ere,* Delegare, &c. *Lego, are,* Delenire, &c. *Lenis.*

DĒLEO, *ēvi, ētum, ēre,* διαλύω; ab antiquo *Leo,* vel quaſi *Deoleo,* eſt extinguere, obruere, vertilgen, ausleſchen. Noretur vulgaris verſiculus: *Deleo ſcripturam, cum flamma extinguo incernam.* - *Delere epiſtolam lacrymis,* Cic. fam 14, 3. Auct. ad Herenn. 3, 18 *Imagines,*

gines, ſicut literæ, delentur. *Et delere ex animo*, Cic. pro Roſc. Am. c. 2, aus dem ſinn laſſen. Id. Phil. 1, 1 *Omnem memoriam diſcordiarum oblivione ſempiterna delendam cenſui*, in ewiges vergeſſen ſtellen. Idem pro Dejot. c. 13 *Hæc nulla unquam vetuſtas obruet, nulla delebit oblivio.* ¶ 2. *Delere urbem, Rempubl.* ut *Scipio Numantiam delevit*, id eſt, evertit, Cic. Cæcil. 4, 10, zerſtören. *Delere urbem incendio*, Nepos 2, 4, 1, mit feuer vertilgen. *Delere copias hoſtium*, Cic. pro Lege Man. c. 8, ſchlagen, ruiniren. ¶ 3. *Delere ingenium*, extinguere vim ingenii. Petron. c. 2 *Nondum umbraticus doctor ingenia deleverat.*

¶ Dēlētus, *a, um*, ausgelöſcht, vertilget. Cæſ. B. G. 6, 36 *Diſperſis ac pæne deletis hoſtibus.* Deletus ergo plus eſt, quam fugatus. *Deletæ cohortes*, Tac. Hiſt. 4, 18, 2.

¶ Delētus, *us*, m. ſubſt. die austilgung. Tertull. adv. Marc. 2, 24 *Creatura deletui vindicanda.*

¶ Delētio, *ōnis*, f. die vertilgung; ut, *Deletio exercitus ad unum*, Lucil. apud Nonium 2, 217.

¶ Deletor, *ōris*, m. qui delet. Accius: *Scelerum deletor.*

¶ Delētrix, *īcis*, f. ut, *Sica deletrix*, Cic. Aruſp. R. c. 23.

¶ Dēlēbĭlis, *e*, qui poteſt deleri, vergänglich. Martial. 7 epigr. 83 *Nullis delebilis annis, Vivet.*

¶ Indēlēbĭlis, *e*, unauslöſchlich. Ovid. Metam. 15, 876 *Nomenque erit indelebile noſtrum.*

¶ Delētĭlis, *e*, quod delet; ut, *Spongia deletilis*, damit man auswiſcht. Varro apud Nonium 2, 212.

¶ Delētĭtius, *a, um*; ut, *Charta deletitia*, Vlpian. lege 4 D de bonor. poſſ. ſec. tab. darauf man ausleſchen kan, das concept.

¶ Perdeleo, *ere*, exſtirpare, ausrotten. Tertull. adverſ. Iudæos c. 11 *Interficite omnes, ut perdeleantur.* Et Veget. 3, 10 *Ab adverſariis perdeleri.*

Deliacus, vide *Delus*, Delibare, &c. *Libo*, Deliberare, &c. *Liber, a, um*, Delibro, *Libra*, Delibratus, *Liber, i*, Delibutus, *Libo*, Delicatus, deliciæ, delico, delicus, &c. *Lacio*, Deligare, *Ligo*, Deligere, *Lego*, Delimare, &c. *Lima*, Delineare &c. *Linea*, Delingo, *Lingo*, Delinire, &c. *Lenis*, Delinquo, *Linquo*, Deliquare, &c. *Liqueo*, Deliquium, *Linquo*, Delirare, delirium, *Lira*, Deliteo, *Lateo*, Delitigare, &c. *Lis*, Delius, *Delus.*

DELPHI, *orum*, m. pl. Δελφοί, oppidum nobiliſſimum Phocidis, templo (quod Agamedes & Trophonius condidiſſe traduntur Ciceroni Tuſc. 1, 47,) & oraculis celeberrimum. Ibi enim primo Tellus, hinc Themis, tandem Phœbus reſponſa dedere, teſte Pauſania in Phocidis. Phœbum ſeu Apollinem Conſtantinus M. ex adyto ſuo extraxit, tripode Conſtantinopolin lato. Socrat. 1, 16 Hiſt. Eccl. ubi eum ævo ſuo fuiſſe ſcribit Priſcianus lib. 1. Livius 38, 48 *Orbis umbilicum Delphos* vocat, Pindarus Pythionicarum ode 6 pr. Ἀφροδίτας ἢ χαρίτων ἄρουραν, ὀμφαλὸν ἐριβρόμου χθονός, *Veneris aut Gratiarum arvum, umbilicum horriſonæ terræ.* Et Ovid. Met. 15, 630 *Mediamque tenentes Orbis humum Delphos adeunt oraclaque Phœbi*; de quo in Geograph. 1, 4 diſputat Cellarius. *Delphis oracula jam non eduntur*, Cic. de Divin. 2, 57. Et Symm. 4 ep. 33 *Non vides, oracula olim locuta deſiiſſe, nec ullas in antro Cumano literas legi, nec Dodonam loqui frondibus, nec de ſpiraculis Delphicis ullum carmen audiri?* Deletum funditus templum Delphicum eſt terræ motu & fulminibus, nec poſtea unquam reſtructum. Vide de oraculo Pythio Delphis erudita multa in divinatione Peuceri. Et quod ad fraudes detegendas pertinet, apud van Dalium, de Oraculis. Reſponſa ejus intricata, & ænigmatica fuerunt, qua de re Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 210.

¶ Delphĭcus, *a, um*, adj. Δελφικός; ut *Delphica tellus*, Ovid. Met. 1, 515. *Delphica laurus*, Claudian. Gigantom. v. 34, quod Apollini ſacra eſſet. *Delphicus Deus*, Apollo eſt, Cic. de Leg. 1, 22, qui & abſolute *Delphicus*, Ovid. Met. 2, 543 & 677 dicitur. Apul. lib. 2 Mileſ. p. 125 *Et ne Deus quidem Delphicus facile diſcerneret, duobus nobis jacentibus, quis magis eſſet mortuus.* Quintil. 10, 1 p. 903 Burm. *Plato non hominis ingenio, ſed quodam Delphico videtur oraculo inſtinctus.* *Delphicæ menſæ* ſunt cortinæ tripodum donis Apollinis dicatæ, Cic. Verr. 4, 59. vid. *Delphica*. Plin. 11, 33. *Delphicus gladius* de re dicitur ad diverſos uſus accommodabili. Nam ad eum modum erat fabrefactus, ut eodem ſimul ſacras mactarent victimas, & nocentes afficerent ſupplicio. vid. Eraſm. Adag.

¶ Delphica, *æ*, f. menſa, quod nomen ſubintelligitur, abacus in tricliniis. vid. Wow. ad Petron. c. 22 p. 75 Burm.

¶ Delphĭtĭcus, *a, um*, aliud adject. apud Martial. 11, 22.

¶ Delphis, *ĭdis*, f. pro Sacerdote Delphica uſus eſt Martial. 9 ep. 43 *Nec Delphis tua mentiatur ulli.* ¶ 2. Delphis autem maſc. idem qui Delphin, quia Dicatalectum Græcis. Vide Avien. Phænom. v. 700.

¶ Delphĭcŏla, *æ*, m. Apollo Delphis habitans. Auſon. Technopægn. c. de hiſtoriis: *Ludit & Æacidem Parnaſſia Delphicolæ ſors.*

DELPHIN, *īnis*, m. & Delphīnus, *i*, Δελφίς, belua marina, inter omnia animalia, terreſtria & marina, velociſſima, ein delphin, meerſchwein. *Curvi delphines*, Ovid. Heroid. 18, 131. Et Horat. Art. poët. v. 30 *Delphinum ſilvis appingit, fluctibus apros*, de illis, quæ non fiunt tempeſtive & in loco. *Delphinum cauda ligas*, *Delphinum natare doces*, proverbialia ſunt de operis fruſtratis. T. Veſpaſianus Imper. admodum amans utiliſſimi præcepti σπεῦδε βραδέως, *Feſtina lente*, adumbrari illud in publicis curavit numiſmatis figura delphini ancoram complectentis, ut delphinus feſtinationem, ancora, quia navem ſiſtit, tarditatem repræſentaret. Probat & Gell. 7, 8 delphinos φιλανθρώπους, i. e. *hominum amantes*; id quod multis ac variis probat exemplis Plutarchus in lib. de induſtria animalium. Quo pertinet & illa hiſtoria de delphino, quam Plin. 9 ep. 33 diſertiſſime juxta & elegantiſſime exponit. add. Athen. L. 13 p. 606. Ob hanc φιλανθρωπίαν hujus animalis pro ſacrilegio habitum videtur, illius carne veſci. Caſaub. ad Athen. 7, 7. Apul. lib. 3 Flor. *Orpheus in ſilvis, inter delphinas Arion. Quippe, ſi fides fabulis, Orpheus exilio deſolatus, Arion navigio præcipitatus. Ille immanium beſtiarum delinitor; hic miſericordium belluarum oblectator. Ambo miſerrimi cantores, qui non ſponte ad laudem, ſed neceſſario ad ſalutem nitebantur. Eos ego impenſius mirarer, ſi hominibus potius, quam beſtiis placuiſſent.* De *Delphino* in nummis Spanh diſſ. 4 p. 224 ſq. ¶ 2. *Delphinus* ſidus apud Aratum & Hyginum, quod Avieno Arati interpreti v. 700 alia forma dicitur *Subit inter ſidera Delphis.* Conf. Plin. 18, 26 & 31, & Varr. de R. R. 2, 5. ¶ 3. Eſt & genus vaſis argentei apud Plinium 33, 11. ¶ 4. *Delphini ærei* ſunt pondera in organo hydraulico ſive horologiis appenſa, a forma ſic dicta, Vitruv. 10, 13. ¶ 5. *Delphinum* Galli vocant aut natu maximum Regis filium, aut ſi filius non ſit, deſignatum Regem, h. e. eum, qui Regi ſucceſſurus eſt ob generis propinquitatem: ad hunc proprie pertinet ea regio, quæ Delphinatus dicitur. Vid. Conring. de Fin. Imp. Rom. German. c. 24, it. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 79.

¶ Delphinium, *i*, n. Athenis forum, ubi cauſſa diſceptabatur, ſi quis ſe occidiſſe aliquem fateretur, ſed jure diceret occidiſſe; qua ratione Theſei primum in eo judicium factum eſt. Aliud forum erat *Palladium*, quod erat τῶν ἀκουσίων φόνων, id eſt, de cæde non voluntaria. Auctor de utroque Helladius in Eclogis Photii, & Pollux 8, 10. conf. Rhodig. Lect. Ant. 8, 6. ¶ 2. *Delphinium*, herba, quam hyacinthum aliqui vocant, Dioſ. 3, 77.

DELTA, Græca litera triangulæ figuræ, Δ, ut notum eſt. ¶ 2. *Delta* propter illam figuram inſula dicitur certorum fluminum, ubi in mare exeunt, ut Nili in Ægypto, Strabo 17 p. 542; *Indi* fluvii, Id. Strabo 15 p. 482, & Arrian. 5, 4; & Padi, Plin. 3, 16.

¶ Deltōton, *i*, δελτωτόν, ſidus ſic dictum a figura litera Δ. Cic. in Arato: *Andromedæ ſignum, Deltoton, dicere Graji Quod ſoliti ſimili quia forma litera claret.* Aliis minorum ſiderum aliquod, quod *Triangulum* vocamus, inter Andromedam & Arietem, *Deltoton* eſt. Vid. Hier. Vital. Lex. Math. Manil. 1, 352. In Cicerone autem l. c. conjunctio *Et* poſt *ſignum*, ſubaudienda

DĒLŪBRUM, *i*, n. ſanum, templum, præcipue paganum, ein tempel. v. Barth. ad Claudian. p. 867. Ita dictum, quod ibi Dii ponuntur: ſicut Candelabrum dicitur, ubi Candela ponitur. vid. Plin. 36, 15 pr. Cic. Verr. 2, 5 *Verres delubra ſanctiſſima religionibus conſecrata depeculatus eſt.* De etymo vocis alias tres opiniones habentur. Alii *delubra* a diluendo dicta ea templa volunt, quæ uno tecto plures ædiculas continerent diverſis Diis conſecratas; quod uno tecto a diluvio pluviarum munirentur. Alii vero ea templa *delubra* appellata ſtatuerunt, in quibus labra ſunt, ad abluenda corpora. Denique fuerunt, qui *delubra* dicerent ligna decorticata, quaſi delibrata, hoc eſt, libro ſeu cortice nudata, quæ pro Diis venerabantur. Priores duas Servius affert ad Virg. Æn. 2, 225; Vniverſas tres Aſcon. in Divin. Cic. Verr. Sed ultimam improbat ac rejicit, quem Feſtus ſequitur. Iſidorus ſcribit 15, 4 *Delubra veteres dicebant templa fontes habentia, quibus ante ingreſſum diluebantur, &c.* Vid. & Chriſtoph. Coleri Parerg. c. 2. *Muſarum delubra colere*, Cic. dixit pro Archia c. 11 ſtudiren.

Deluctari, &c. vide *Luctor*, Deludifico, deludo, &c. *Ludus*, Delumbare, delumbis, &c. *Lumbus*, Deluo, *Luo.*

DĒLUS, *i*, f. Δῆλος, inſula Cycladum clariſſima, Apollinis templo celebris, dicta a repentina, poſteaquam undis aliquando obruta eſſet, apparitione, quia δηλόω, *oſtendo*, δῆλον, *manifeſtum*. Eadem & errare credita, antequam ibi Apollo naſceretur. Vnde Claud. de 4 Conſul. Honor. v. 133 *Hæſit Apollineo Delos Latonia partu.* Vide Philonem libro de incorrupt. mundi p. 743, ubi docet & *filiam Ponti* ea de cauſſa Pindaro appellatam. Commune ærarium Græciæ aliquando fuiſſe, Nepos obſervat in 3, 3, 1. Dicta fuit & *Cynthia* & *Ortygia* a coturnicibus ibi primum repertis aut viſis: ὄρτυξ, *coturnix*. v. Iac. Phil. Dorvilii exercitatio, qua Inſcriptionibus Deliacis certa ætas adſignatur, & alia ad Delum ſpectantia obiter tanguntur & illuſtrantur, in Miſc. Obſerv. Vol. 7.

¶ Delius, *a, um*, adj. Δήλιος: ut, *Apollo Delius*, Virg. Æn. 3, 162. *Vates Delius*, Idem 6, 12. *Delia Dea*, i. e. Diana, Horat. 4 od. 6, 33, quæ & abſolute *Delia*, Virg. eclog. 3, 67, & 7, 29. Hinc, *Delio natatore opus eſt*, proverbialiter de obſcuris dicitur. Vide Chiliades, & Diog. Laërt. vita Socratis.

¶ Dēlĭăcus, *a, um*, adj. ut, *Vaſa Deliaca*, Cic. pro S. Roſc. c. 46. *Deliaca ſupellex*, Idem Verr. 2, 34 & 72, in qua erant triclinia & lecti cum pedibus & fulcris ex ære factis. v. Plin. 34, 2. De *navi Deliaca* Plutarchus lib. an ſeni gerenda Reſp. p. 786.

¶ Delĭăcus, *i*, m. ſubſt. apud veteres & pro gallinarum curatore ponitur. De eorum mira in ovis dignoſcendis ſagacitate vid Cic. Ac. 4, 18. Deliaci enim valde ſolerter curarunt gallinarum ὀρνιβοσκεῖα, & ex iis magnos fructus perceperunt, ut docet Varro de R. R. 3, 9, ad quem locum v. Ioſ. Scaligerum; Vbi &, qui ap. Petron c. 23 *Receſſi Deliaci manu* ſint, interpretatur. Add. Erh. & Burm. p. 78.

Deluſio, *Ludo*, Delutare, *Lutum*, Demadeo, &c. *Madeo.*

DĒMĀDES, *is*, m. Δημάδης, ex remige, ut ait Quintil. 2, 26 p. 192 Burm. Orator Athenienſis potens, dives & luxurioſus, de quo multa Plutarchus in Demoſth. *Pudorem* ajebat *in muliere pulchritudinis arcem eſſe*: Εἶπε τὴν αἰδῶ τοῦ κάλλους ἀκρόπολιν εἶναι, Stob. Philippum Regem, cum is aliquando victis a ſe impudenter & contumelioſe illuderet, libere admonuit, ac cum, o Rex, dixit, fortuna Agamemnonis perſonam tibi appoſuerit, non pudore afficeris, Therſitæ actiones referens? βασιλεῦ, τῆς τύχης σοὶ περιθείσης πρόσωπον Ἀγαμέμνονος, αὐτὸς οὐκ αἰσχύνῃ πράττων ἔργα Θερσίτου. Diod. Sicul. lib. 16.

DĒMĂGŌGUS, *i*, m. δημαγωγός, i. e. *populi ductor*, qui multitudini ſervit, der dem pöbel flattirt.

Demandare, &c. vide *Mando*, Demano, *Mano.*

DĒMĂRĀTUS, *i*, m. Corinthius, Tarquinii Priſci, quinti Romanorum regis, pater; Liv. 1, 34. ¶ 2. Fuit & alius Corinthius *Demaratus*, de quo Plutarchus in Alexandro. ¶ 3. Et alius Lacedæmoniorum dux, cum exularet apud Xerxem, belliquе contra patriam cerneret apparatus, plus ſe debere patriæ, quam Perſis ratus, clam certiores fecit Lacedæmonios; Iuſtin. 2, 10, 13. ¶ 4. Ex *Demarato* hiſtorico adduxit nonnulla Io. Stobæus. vide Voſſ. de Hiſt. Græc. 3 p. 271.

DĒMARCHUS, *i*, m. princeps populi ſeu Tribunus plebis, Δήμαρχος, ein obriſter, apud Plaut. Curc. 2, 3, 7, & Spartian. Adriano c. 19.

DĒMEA, *æ*, m. perſona ſenilis, ruſtica & dura, Terent. in Adelph.

Demeio, vide *Meio*, Dememini, *Memini*, Dementens, *Mens*, Dementio, &c. *Metior*, Dementia, &c. demento, *Mens*, Demeo, *Meo*, Demereo, *Mereo*, Demergo, demersus, *Mergo*, Demessus, *Meta*, Demetare, *Meta*, Demetior, *Metior*, Demëto, *Meto*.

DĒMĒTRIVS, *i*, m. Δημήτριος, Antigoni, Macedoniæ Regis filius fuit, post Alexandrum præter alios Macedonas nomine & virtute clarus. *Poliorcetes* dictus ob urbium capiendarum artem. Vitam ejus habes apud Plutarchum. ¶ 2. *Demetrius* alius Phalereus, Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, fuit Theophrasti auditor, de quo multa in Bruto Cicero. Hic a Cassandro Macedoniæ rege Præfectus datus est Athenis, cum iis potitus esset, de quo Strabo lib. 9 & Diogen. Laërtius: qui & CCC statuas ei positas tradit, quarum & Nepos 1, 6, 4 meminit. Regem is Ptolemæum hortabatur, ut libros de regno scriptos emeret ac legeret. *Primus inclinasse eloquentiam dicitur, ultimus ex Atticis, qui dici possit orator*, ut de illo Quint. 10, 1 p. 902, qui tamen nec virtutes ejus reticet. Congessit Apophthegmata septem Sapientum, quæ Stobæus exposuit, & suis locis adducuntur. Extat ejus liber de Elocutione. Demetrium tamen Rhetorem alium esse a Phalereo, comprobat Vossius 6 Instit. Orat. p. 433 sq. ¶ 3. *Demetrius* Syrus, fuit Ciceronis præceptor, quemadmodum ipse testatur in Bruto c. 91; *Eodem tempore*, inquit, *Athenis apud Demetrium Syrum, veterem & non ignobilem dicendi magistrum, exerceri solebam.* ¶ 4. Alius etiam *Demetrius* Cynicæ sectæ Philosophus fuit, Vespasiano imperante, Suet. Vesp. c. 13; & Tac. Ann. 16, 34, 2, ubi Lipsium vide, & Voss. de Sect. Phil. lib. 2 p. 535.

¶ Demetrias, *ădis*, f. δημητριάς, herba verbenaca, Apul. de Herb. c. 3.

¶ Exdemetrĭcus, *i*, m. *Liber satyrarum M. Varronis, qui inscriptus est Exdemetricus*, Gell. 19, 8, f.

Demigro, &c. vide *Migro*, Deminuo, *Minor*, Demiror, &c. *Miror*, Demissio, &c. *Mitto*, Demitigo, *Mitis*.

DĒMIVM, *i*, n. sic enim apud Plin. legitur 37, 7 in descriptione Sardæ gemmæ: *In* India *trium generum, rubrum, quod & demium vocant a pinguedine, &c.* δημὸν *pingue* Græcis est.

DĒMIVRGVS, *i*, m. δημιεργός, magistratus nomen est. Liv. 38, 30 *Demiurgis civitatem: qui summus est magistratus, evocantibus, &c.* Et Demosthen. δημιεργοι, magistratus quidam sunt Peloponnesi. Conf. Cic. fam. 9, 22.

Demo, *ĕre*, vide *Emo*.

DĒMŌCHĂRES, *is*, m. Orator Athenensis, Demosthenis Nepos ex sorore Legatus cum aliis ad Philippum Regem ab Athenensibus missus, expositis mandatis, petenti regi, quid gratum Athenensibus facere posset, respondit, *Suspende te*. Indignantibus ob eam rem cæteris, Rex incolumem demisit, *Vos*, inquiens, *cæteri Athenienses renunciate, quosnam censeant superiores, utrum qui talia dicunt, an qui audiunt patienter*, v. Senec. de Ira 3, 23.

DĒMOCLES, *is*, m. (Ciceroni *Damocles*,) adulator ille fuit, quem quod Dionysii beatam vitam prædicasset, tyrannus regio induit habitu, & mensam copiose instructam apponi ei jussit, sed super caput ejus suspendit gladium seta equina aptum, ut tyrannicam vitam miserrimam esse, inde animadverteret. Cic. Tusc. 5, 21.

DĒMOCRĂTIA, *æ*, f. δημοκρατία, gubernatio vel principatus populi, ein regiment, da die gemeine die oberhand hat. Contrarium Aristocratiæ, quæ optimatum est principatus.

¶ Democrătĭcus, *a, um*, δημοκρατικός, ad Democratiam pertinens. Et *Democraticus* subst. ein Republicaner.

DĒMOCRĪTVS, *i*, m. Abderites, diligentissimus scrutator naturæ: hic, ut omni cura liber contemplandis rebus vacare posset, fundos agrosque suos reliquit incultos, in nemora fecedens, quam ob causam civibus suis pro phrenetico habitus fuit. Ad quem curandi causa cum missus Hippocrates, & collocutus cum eo esset, reversus, sapientissimum ipsum, dementesque illos pronunciavit, qui eum stultitiæ accusarent. Vide Hippocratis quæ feruntur, Epistolas. De instituto autem isto Democriti, præter Laërtium, Cic. de Fin. 5, 19, it. Origen. 2 contra Celsum p. 46. Perstringit quoque Horat. 1 ep. 12, 12. Id. Cic. Tusc. 1, 11: & Fin. 5, 19 *magnum virum* appellat, quod sapientiæ studium ante divitias, honores, gloriam habuisset. Idem iste Democritus luminibus oculorum se sponte privasse traditur, ne videndi illecebris a contemplandi studio revocaretur. Quod tamen Laberius Poëta ideo factum ait: *Malis bene esse ne videret civibus*, ut ipse loquitur. Vid. Gell. 10, 17. Sed dubitat de eo Cic. de Fin. 5, 19. Plutarchus vero plane falsitatis arguit libro de Curiositate. Hoc quoque commemorator de Democrito, irrisisse humanas res, quas Heraclitus contra deflevit perpetuo. In quo Democritum rectius, quam alterum feciss e, statuit Seneca: cum tamen interim satius existimet, placide accipere, neque in risum excidere, neque in lacrymas. Vide ipsum de Tranquill. animi c. 15, & de Ira 2, 10, adde Iuvenal. 10, 28 seqq. Fortuito omnia ex atomis facta asserere conatus est. vid. Lactant. 1, 2. Et notum est huic Epicurum sua prope debere omnia. Democrito egregia multa Cicero tribuit: cujus & illa Stobæus annotavit, τῆς ἡσυχίης πάντες οἱ πόνοι ἡδίονες, *Otio labores omnes jucundiores sunt.* Item: πλέονες ἐξ ἀσκήσιος ἀγαθοὶ γίγνονται, ἢ ἀπὸ Φύσιος, *Plures exercitatione boni evadunt, quam natura.* Odore panis calidi mortui propinquus vitam per triduum extraxit, cum Cereris sacris interesse soror cogeretur. Mortuus tamen placide est 109 ætatis anno, ut Hipparchus ait. v. Diog. Laërtius.

¶ Democrĭtēus, *a, um*, adj. ut *Sint sane illa Democritea vera* &c. Cic. de Divin. 2, 13. conf. de Nat. D. 1, 26.

¶ Democrĭticus, *a, um*, adj. ut, *Democritici*, scil. Philosophi, sive Physici, Cic. de Orat. 1, 10.

DĒMŌDŌCVS, *i*, δημόδοκος, citharœdus cœcus, quem apud Alcinoum in convivio cum Ulysse de Veneris & Martis adulterio, & de equo Trojano, canentem introducit Homerus lib. 8 Odyss. Vossius sub hujus persona Homerum seipsum depingere putat, cui ait bonum cum malo datum divinitus: nam orbatum fuisse visu, at insignem fuisse arte musica: 1 Instit. Orat. p. 76. Demodoci mentio fit apud Virg. 10 Æn. v. 413, & Ovid. in Ibin v. 272.

DĒMOI, δῆμοι, *apud Atticos sunt, ut apud nos pagi*, Fest.

DĒMŌLĔVS, *i*, & Demoleon, *ontis*, m. Græcus aliquis ad Ilium pugnans. vide Virg. Æn. 5, 260 & 265. Ovid. Met. 12, 356 & 368.

Demolior, demolitio, &c. vide *Molior*.

DĒMŌNAX, *actis*, m. Philosophus fuit Hadriani Imperatoris temporibus, qui nihil prius habuit amicitia. Centenarius decessit, elatus publico sumtu. In Luciani opusculis unum ejus mores & apophthegmata continet.

¶ Demonactes, *is*, m. præfectus Armeniæ sub Claudio, Tac. Ann. 11, 9, 1.

Demonstratio, demonstro, vide *Monstro*.

DĒMŌPHŌON, *ontis*, m. Thesei & Phædræ filius, ad quem extat Phyllidis Thraciæ reginæ epistola apud Ovidium Heroid. 2. Conf. Virgil. Æn. 11, 675.

Demordeo, vide *Mordeo*, Demorior, *Mors*, Demoror, *Mora*.

DĒMOSTHĒNES, *is*, m. Δημοσθένης, Athenensis, Oratorum Græcorum princeps. Natus fuit patre Demosthene, quem cultellos vendidisse ait Val. Max. 3, 4, ext. 2. Certe μαχαιροποιὸς vocatur ab Æschine Orat. περὶ παραπρεσβείας. Vid. Iuvenal. 10, 130. Cum Platonis studiosissimus esset, dicendi artem didicit ab Isocrate, qui duas minas, cum plures solvere per tenuitatem suam Demosthenes non posset, pretium constituit. Naturæ & ingenii beneficiis cum minus valeret, impedimenta multa diligentia atque industria, quemadmodum de eo Cicero de Orat. 1, 61 scripsit, superavit. Nam & in secreto subterraneo loco se exercens, corporis gestum & vocem sibi formavit, & balbutiem, qua ne primam quidem literam ejus artis, cui studeret, proferre recte posset, conjectis in os lapillis emendavit, ac vocem sibi currendo, scandendo, pronunciandoque adeo confirmavit, ut planius ipso loqueretur nemo. Bis in exilium pulsus, quod habuit in insula Calauria juxta Troezenen, cum inde ad Antipatrum trahendus esset, venenum, quod in calamum, quo scribebat, vel in armillam ut alii, clam abdiderat, fuxit ac paullo post examinem se perfecutoribus suis tradidit. Ad quod non inscite alludisse Iuvenalis videtur, hæc de Ciceronis & Demosthenis exitu ostendens Sat. 10, 118 *Eloquio s.d uterque perit Orator: utrumque Largus & exundans leto dedit ingenii fons.* Athenienses statuam ei æream posuerunt cum inscriptione hac: *Si pares ingenio tibi vires fuissent, Demosthenes, Græciæ nunquam apud Macedonas imperium fuisset.* Elogia ejus prope infinita sunt, inter quæ lectu dignum Quint. 10, 1 p. 901 Burm. Plutarchus & Lucianus ex instituto vitam illius scripsere, de aliis suo more, i. e. exquisita diligentia Fabr. B. G.

¶ Demosthĕnĭcus, *a, um*, adj. ut: *Demosthenicum illud ter primum.* Auson. Profess. Burd. 1, 19, i. e. quod Demosthenes dixit, in toto dicendi genere actionem esse primum, esse secundum, esse tertium. Conf. Cic. de Orat. 3, 56, & Brut. c. 38.

Demorsus, demoveo, vide *Moveo*, Demptio, demptus, *Demo* in *Emo*, Demugio, *Mugio*, Demulceo, *Mulceo*.

DĒMVM, adverb. tandem, endlich, cum aliis junctum elegantiam habet. Videtur esse a *Demo*, quia significat id, quod demtis prioribus postremo supereſt. Festus: *Demum significat Post: apud Livium* (Andron.) *Demus legitur. Alii Demum pro Duntaxat posuerunt.* Ter. Adelph. 5, 8, 15 *Ego novus maritus anno demum quinto & sexagesimo, &c.* allererſt. ¶ 2. *Nunc demum*, nun allererſt. Ter. Heaut. 2, 3, 12 *Vah nunc demum intelligo!* Cic. Att. 16, 3 *Nunc demum literis tuis respondebo, quas ad me misisti.* ¶ 3. *Tum demum*, Plaut. Mil. 4, 8, 55, denn erſt. ¶ 4. *Ita demum*, alſo erſt. Quintil. declam. 10 *Ita mihi demum satisfacies.* ¶ 5. *Igitur demum*, pro, tum demum, non semel posuit Plautus: ut, Most. 2, 2, 32 *Miserum est opus, igitur demum fodere puteum, ubi sitis fauces tenet.* Rudent. 2, 4, 25 *Iam ubi liber ero, igitur demum instruam agrum.* ¶ 6. Sæpius, quando jungitur cum, *is, ea, id*, habet significationem ut *præcipue, omnino*. Cic. in Sallust. *Ea demum magna voluptas est: æqualem ac parem verbis vitam agere*, hoc est omnino, das iſt allererſt ein vergnügen. Cic. Att. 8, 8 pr. *Sic enim sentio, id demum, aut potius id solum esse miserum, quod turpe sit.* v. Valla 9, 21.

Demurmuro, vide *Murmur*, Demussatus, *Mutio*, Demutatio, demuto, &c. *Muto*, Demutilo, *Mutilus*.

Denarius, vide *Decem*, Denarro, &c. *Narro*, Denascor, *Nascor*, Denaso, *Nasus*, Denato, *No*.

DENDRACHATES, δενδραχάτης, & Dendrītis, *ĭdis*, f. δενδρῖτις, gemmæ sunt Plin. 37, 10 & 11, a δένδρον, arbor. ¶ 2. *Dendrites* etiam inter herbas apud Mart. Capell. lib. 1 p. 20, rectius *Dendroides*.

DENDRŎCISSVS, *i*, m. δενδρόκισσος, hedera arborea stans sine adminiculo, epheubaum, κίσσος, hedera, & δένδρον, arbor.

DENDROĪDES, *is*, δενδροειδής, herba, tithymali species, eine art der wolfsmilch, in petris nascens, Dioſc. 4, 159; Plin. 26, 8; Apul. de Herb. c. 108.

DENDRŎPHŎRI, *orum*, pl. δενδροφόροι, collegium & corpus fuerunt, ut patet ex Inscript. Gruteri p. 194 n. 2, & p. 444 n. 2; & Sponii p. 55, 56. Quibusdam sunt lignorum venditores: at Salmatio in Spartiani Caracall. c. 9 de sacro seu superstitioso quodam ordine, ex l. 20 Cod. Theod. *de Paganis sacr. & templ.* interpretatur eo, qui Dei cujusdam honori, Bacchi videlicet aut Silvani, aut similis, arbores evulsas gestabant. Adde lac. Gothofredi in illam legem, qua inter nomina & professiones gentilitias etiam *Dendrophori* censentur. Vide accurate de his agentem Reinesium ad Inscriptt. 1, 40 p. 75.

Denego, vide *Nego*, Deni, *Decem*, Denicalis, *Neco*, Denigro, &c. *Niger*.

DĒNIQVE, adv. ordinis, ex *dein* per Metathesin, & *que* factum, endlich, zuletzt. Collocari soler in fine sententiæ post multa enumerata; Aliquando etiam in fine orationis. Ter. Heaut. 1, 1, 16 *Quin te in fando conspicer Fodere, aut arare, aut aliquid ferre denique.* Neque enim ibi audiendus Rivius est, qui post τὸ *ferre* stigma ponit, & τὸ *denique* ad sequentia refert. Contra enim, ut produximus, citatur hic locus & Ciceroni de Fin. 1, 1, & Donato in Phorm. ad illud 1, 2, 71 *Quid fit denique?* Ad quem locum Idem observat, morem esse Terentio, *denique* in fine sensus ponere. Ita & Hecyra 1, 2, 81, & Eun. 1, 2, 78. Præcedente unico membro idem est ac *breviter, uno verbo*. Nepos 12, 1. Sic sæpius alii. Cæs. de B. G. 2, 33 *Illi, ante inito, ut intellectum est, consilio, quod deditione facta, nostros præsidia deducturos, aut denique indi-*

ligentius

ligentius ſervaturos crediderant. Nep. in Regibus c. 2 *Minime libidinoſus, non luxurioſus, non avarus, nullius rei denique cupidus &c.* Interim tamen aliquando & ponitur, cum nihil præceſſerit: Et ſignificat fere idem, quod, *ut paucis* abſolvam. Vid. Schulting. ad Quintil. decl. 1 p. 15. Flor. 1, 16 *Nihil mollius cœlo* (Campaniæ,) *denique bis floribus vernat.* Quam lectionem contra alias tuetur Gruterus non modo, ſed & Salmaſ. Exercit. notatque Freinshemius ibi, ſic ufum Particula Juſtinum quoque & Papinianum. ¶ 2. Pro *tandem*, uſus Lucretius 3,764 *Quare diſſolvi quoque debent* (animæ) *poſſe per artus, Denique ut intereant una cum corpore cuncta.* Nepos in fragmento de Cornelia Gracchorum matre: *Deniqæ quæ pauſa erit, & quando deſinet &c.* ¶ 3. *Nunc denique*, pro etiamnum, noch jetzund, poſuit Albinovanus elegia ad Liviam, v. 105 *Talis in umbroſis nitis nunc denique ſilvis Deflet Threicium Daulias ales Itym.* ¶ 4. *Tum denique*, pro tum demum, alsdenn erſt. Plaut. Capt. 1, 2, 39 *Tum denique omnes noſtra intelligimus bona, Cum, quæ in poteſtate habuimus, ea amiſimus.*

Denomino &c. vide *Nomen*, Denormio &c. vide *Norma*, Denoto &c. *Nota.*

DENS, *dentis*, m. plur. *dentes*, qui cibos conficiunt, quaſi *edentes*, zähne. Horum alii dicuntur *anteriores, diviſores*, τομικοί, & γελάσινοι, quod in riſu nudentur, die vorder-zähne: quibus proximi ſunt *Canini*, die ſpitz-zähne; ulteriores *molares* dicuntur, a Græcis γομφίοι, die backen-zähne; ultimi, qui poſtremi poſt annos ſeptem naſcuntur, κραντῆρες; dicuntur, a Varrone *genuini*, die verborgenen backen-zähne, quos Plinius tamen poſt annum viceſimum naſci tradidit 1, 37. Idem Plin. 11, 37 ſ. 61 locum claſſicum habet de *dentibus*, ubi inter alia diſcrimen *ferratorum, continuorum, exſertorum.* Vide & Rigaltium ad Artem. p. 15 & 16. *Dentes fœbri, exigui*, Suet. Aug. c. 69. *Piceigue buxeique*, Martial. 2 epigr. 41. *Atri* ſive *obſcuri dentes*, Iuvenal. 6, 144; ubi *nitentibus* opponit, ſchwartze zähne. Horat. tamen 1 epiſt. 18, 7 *atros* vocat: quos *Theoninos* alibi dixit, de quo infra. *Dentes naſcuntur*, Celſ. 7, 12. *Dentes ſtupent*, ſind ſtumpf, quod aceto & ſimilibus rebus contingit. vide *Stupeo. Dentes eruere*, Plin. 28, 8, *evellere*, Id. 30, 3, ausreiſſen; *eximere & reſicere*, Mart. 10, 48. *Dentes decidunt anno ſeptimo*, Plin. 7, 30, ſie fallen aus. *Omnes dentes labefecit mihi*, Ter. Adelph. 2, 2, 37. Apul. Apol. p. 278 *Exotico pulvere dentes emaculare*, mit zahn-pulver reiben. *Dentes ſcalpere & fricare*, Plin. 30, 4. *Dentibus ſtridere*, Celſ. 2, 6. *Tangere male dente ſuperbo*, i. e. faſtidire, verſchmählich und mit eſel eſſen, die zähne hoch aufheben, Horat. 2 ſat. 6, 87. *Dente maledico carpere*, Cic. pro Balbo c. 26, läſtern und zur banck hauen. *Albis dentibus ridere*, eſt effuſius ridere, ita ut dentes denudentur, Plaut. Epid. 3, 3, 48. *Dente Theonino circumrodi*, Horat. 1 epiſt. 18, 82 conviciis lacerari, formula ſumta a petulantia & maledicentia Theonis poëtæ. *Mordere genuino*, eſt clanculum obtrectare & conviciari, heimlich ſtechen, propterea, quod genuini in aliquibus vix conſpiciantur. Hieronymus *genuinum infringere*, contra Rufin. 1, 7 dixit, ubi vide Mar. Victorii ſcholion, quo lectionem hanc contra vulgarem *infigere*, ex Perſ. 1, 115 defendit. Martial. 13 epigr. 2 *Quid dentem dente iuvabit Rodere? carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis.* Rurſus, *Dente morderi invido*, Horat. 4 od. 3, 16 Symnach. 10 ep. 1 *Præconia virtutum tuarum preſſo dente perſtringo.* Confine illi videtur, quod 1 ep. 6 legas: *Ille Severos, Catones, gentem Fabiam, decora Scipionum, totumque triumphalem Senatum parca laude perſtrinxit.* At, *dentes reſtringere*, geſtus eſt iraſcentis: *labella* vero ridentis. Scip. Gentil. ad Apol. Apul. p. 51. Barth. ad Claudian. p. 161. *Dentium crepitus & ſtridor* metum arguit. vid. Lambin. ad Hor. 1 ep. 18 p. 347. ¶ 2. *Dens* etiam ferrum notat, quo præfixum venabulum eſt. Gratio Cyneget. v. 108 *Ille etiam valido primus venabula dente Induit.* Nam, ut Nonius 6, 77 obſervat, *Dentes non ſolum ſunt, quibus cibus atteritur, ſed omne, quo aliquid exſecari vel teneri poteſt.* Sic, *dens ancoræ*, apud Virg. Æn. 6, 3 *Tum dente tenaci Ancora fundabat naves.* Et, *dens vomeris* ſive *aratri*, apud eundem Georg. 2, 423 *Tellus cum dente recluditur unco.* Vnde Plin. 18, 18 *Inciſuras reſupinus in arando mordeat vomer.* Et Colum. 2, 4 *Reſpicitur duritia ſoli dens aratri.* Venuſte quoque *falx vinitoria* Virg. Georg. 2, 406 *dens curvus Saturni* appellatur. Et Plin. 34, 8 ſ. 19 *Vertebratum dentem* in pede cervi ænei dixit, das gelencke. ¶ 3. *Claves* etiam olim vocabant *dentes.* Sic Tibull. 1, 2, 18 *Seu referat fixo dente puella fores.* Vbi laudat Broukh. Salmaſium Ex. Plin. p. 928. Eſt, qui *dentem* partem clavis dici velit, der kamm.

¶ Denticŭlus, *i*, m. dimin. Apul. Apol. p. 278 *Quæ, malum, ratio eſt, linguam mundam & lotam, vocem contra ſpurcam & tetram poſſidere? viperæ ritu, niveo denticulo atrum venenum inſpirare?* ¶ 2. Eſt etiam architectorum. Vitr. 1, 2 *Si Doricis epiſtyliis in coronis denticuli ſculpentur.* Add. 4, 6 præf. 3, 3, kälber-zähne.

¶ Dentio, *ire*, dentes emittere, zähne gewinnen. Plin. 30, 3 *pueri tarde dentientes.* Celſ. 2, 1 *dentientes gingivæ.* Sed apud Plaut. Mil. 1, 1, 34 *Dentes dentiunt* præ fame, uti famelicis canibus crepare ſolent.

¶ Dentītio, *ōnis*, f. das zahnhecken. Plin. 30, 15 *Ad dentitiones cerebrum pecoris utiliſſimum eſt.*

¶ Dentātus, *a, um*, der zähne hat. *Male dentatus*, dem die zähne ausgefallen, der wenig zähne hat, Ovid. de Remed. Am. 1, 340. ¶ 2. Dente politus, lævigatus. Sic Cic. ad Qu. frat. 2, 15 *Dentatam chartam* dixit, ut recte interpretatus Manutius eſt. Male enim de acerba & mordace ſcriptura Eraſmus interpretatur: de quo & ſupra monuimus in *Calamus.* ¶ 3. Exporrectus: Petron. c. 18 *Capillos ab aure deſcendentes dentata manu duxit*, i. e. manu digitis explicata pro pectine uſus. ¶ 3. *Dentatus* cognomen fuit M. Curii, quod cum dentibus natus fuerit; Plin. 7, 16.

¶ Denticŭlātus, *a, um*, ad dentium formam factus, zackigt, mit zähnen; ut, *Serra denticulata*, aut *dentata* potius; *falx denticulata*, Col. 2, 21. *Bina brachia denticulatis forcipibus*, Plin. 9, 31 de cancris.

¶ Dentōſus, *a, um*, idem. Ovid. 6 Faſt. 5, 229 *Dentoſa crimen depectere buxo*, mit einem kamm.

¶ Dentāle, *is*, n. lignum cui vomer inſeritur. Virg. Georg. 1, 172. Vid. *Aratrum.*

¶ Dentarius, *a, um*, zähne. Gloſſ. gr. lat. ὀδοντάγωγα, *forfex dentaria.* Matthiol. *Herba dentaria*, zahn-kraut. conf. Apul. de Herb. c. 4 & 8.

¶ Dentrix, *icis*, f. piſcis pro multitudine & granditate dentium dictus Iuſt. 12, 6, 2. *Dentex* eſt Plinio 37, 10. conf. Ælian. 11, 40; Colum. 8, 16; Apic. 4, 2.

¶ Dentarpaga, *æ*, f. inſtrumentum chirurgicum ad evellendos dentes, ein zahn-brecheiſen. Quas Græci ὀδοντάγρας vocant, latine ſic voluit appellari Varro apud Nonium 2, 237 *Hic bipenſiles forcipes, dentarpagæ.*

¶ Dentidūcus, *a, um*, das zähne ausziehet. Cæl. Aurel. Tard. 2, 4.

¶ Dentifrangĭbŭlum, *i*, n. inſtrumentum, quo dentes effringuntur, ein zahnbrecher. Ita pugnos vocat Plautus non invenuſte Bacch. 4, 2, 14. Et maſc. *Dentifrangibulus*, ibid. v. 23.

¶ Dentifricium, *i*, n. medicamentum quodcunque, quo dentes fricantur, ut mundi fiant & candidi, zahnpulver. Scrib. Largus compoſ. 59 *Dentifricium, quod ſplendidos facit dentes, & confirmat.* Plin. 28, 11 *Capitis eorum* (lupi, leporis) *cinis dentifricium eſt.* Varia antiquorum dentifricia ditce ex Kenchenio ad Samo. 239. Apul. Apol. p. 277 ed. Elmenh. *Mundicinas dentium* vocat.

¶ Dentilegus, *i*, m. Sic apud Plaut. Capt. 4, 2, 18, eſt ita perculſus, ut opus ei ſit, ſuos dentes colligere; *Dentilegos eos faciam.*

¶ Dentilŏquus, *a, um*, i. e. male loquens propter dentium abſentiam. Legunt aliqui apud Plaut. l. c. pro *dentilegis.*

¶ Dentiſcalpium, *i*, n. ein zahnſtocher. Martial. lemm. 14 epigr. 22.

Compoſita ab initio:

¶ Ambĭdens, *tis*, f. non ſecus ac *bidens*, ovis, quæ ſuperioribus & inferioribus eſt dentibus. Feſt.

¶ Bidens, *tis*, m. inſtrumentum foſſorum, ſic dictum a duobus dentibus, Græce δίελλα, eine weinhacke, Farſt. Colum. 4, 14. Virg. Georg. 2, 355 *Duros jactare bidentes.* Et ibid. v. 400 *Glebaque verſis Æternum frangenda bidentibus.* Tibull. 1 eleg. 10, 50 *Pace bidens vomerque vigent.* Idem 2 eleg. 3, 6 *Verſarem valide pingue bidente ſolum.* ¶ 2. *Bidens* etiam fœm. pro *ove* ponitur. Quod ſcil. duos dentes eminulos habeat, ut putat Feſtus & vetus Scholiaſtes Horat. 3 od. 13. At vero Nigidius ap. Gell. 16, 6, ab ætate ſic dictas cenſet, quæ videlicet *himæ*; ut *bidens* ſit quaſi *hiens*, h. e. binorum annorum. Videtur tamen Gellius ad ſtipulari Hygino, qui *bidentes* dictas cenſuit, quæ per ætatem duos dentes altiores haberent. Vide & Scalig. Caſtigat. in Feſtum: It Conject. in Varr. p. 43. Virg. Æn. 6, 39 *maclare lectas de more bidentes:* & 7, 93 *lanigeras mactabant more bidentes*, i. e. oves. Obſervandum vero ex Gellio, non oves ſolum, ſed & tauros, verres, *bidentes* dici. Conf. Iani Gebhardi animadverſ. in Tibull. 1, 1, 19.

¶ Bidental, *ālis*, n dicebatur τόπος κεκτυνοπλῆξ, id eſt, *locus de cœlo tactus*, quod in eo bidentibus ſacrificaretur. Vide Scalig. ad Feſtum. Hinc & Perſ. ſat. 2, 27 *bidental* dixit hominem fulguritum: *Triſte tacet lucis evitandumque bidental.* Vbi Scholiaſt. *Bidental locus ſacro percuſſus fulmine, qui bidente ab aruſpicibus conſecratur, quem calcare nefas eſt.* Conf Horat. Art. v. 471. Ipſe enim fulguritus, quo loco ictus erat, ſepeliebatur. v. Quint. decl. 274.

¶ Bidentatio, *ōnis*, f. Gloſſ. gr. lat. σκαζευτός, *occatio, bidentatio.*

¶ Condentalis, *e*, zuſammengenagelt. Gloſſ. gr. lat. συγγομφωμένος.

¶ Edento, *are*, id eſt, dentes excutere, die zähne ausſchlagen. Plaut. Rud. 3, 2, 48 *Nimis velim improbiſſimo homini malas edentaverint.*

¶ Edentatus, *a, um*, dem die zähne ausgeſchlagen ſind. Macrob. 7 Sat. 13 *Scommata minus aſpera, quaſi edentata bellua morſus.*

¶ Edentatio, *onis*, f. die ausreiſſung der zähne, apud Celſum.

¶ Edentārius, *i*, m. nonnullis eſt, qui dentes eximit, ein zahnbrecher.

¶ Edentŭlus, *a, um*, qui dentibus caret, der keine zähne hat. Plaut. Caſ. 3, 2, 20. Vide adagium, *Edentulus veſcentium dentibus invidet.* Fœm. Id. Plaut. Moſt. 1, 3, 118 *vetulæ, edentulæ* &c. Lapis antiq. ex Reinef. 12, 30 *Edentula ſenectus.* Et Plaut. Pœn. 3, 3, 87 *Vinum vetuſtate edentulum*, i. e. leve & fugiens, ein gelinder wein, der die ſchärfe verlohren. vid. Parei Lex. Plaut. p. 1301.

¶ Exedentulus, *a, um*, idem; ut, *Beſtia exedentula*, Tertull. de Pallio c. 5.

¶ Quadridens, *tis*, vierzackigt, mit vier zähnen; ut, *Quadridentes roſtri*, Cato R. R. c. 10 & 11.

¶ Trīdens, *tis*, m. quicquid tres habet dentes, was drey zacken oder ſpitzen hat. Piſcatorum præſertim inſtrumentum percutiendis piſcibus majoribus. Plin. 9, 15 de thynnis: *Ne tridente quidem in eos ſæpius jacto territi.* ¶ 2. Sceptrum Neptuni: Virg. Georg. 1, 13; & Æn. 1, 142.

¶ Trīdentĭfer, *i*, m. Neptunus, de illo ſceptro appellatus; Ovid. Metam. 8, 597.

¶ Trīdentĭger, *i*, m. idem. Ovid. Met. 11, 203 *Cumque Tridentigero tumidi genitore profundi &c.*

¶ Trīdentĭpŏtens, *tis*, idem Neptunus. Silius 15, 159 *Dive Tridentipotens*, ut in MSS. eſt: ruptum vulgo *tridente potens.*

DENSVS, *a, um*, contrarium raro, frequens, dick, dichte; ut, *Denſus aër*, Horat. 2 od. 7, 14, quod Celſus præfat. dixit *cœlum denſum*, idque *tenui* oppoſuit, dicke trübe luft. *Silva denſa atque aſpera*, Cic. Att. 12, 15. *Vbi ex uno ſemine pluribus culmis fruticavit, etiam ex rara ſegete denſam facit*, Colum. 2, 9. *Denſos fertur moritурus in boſtes*, Virg. Æn. 2, 511. *Denſior his tellus*, igni & aëre, Ovid. Met. 1, 29. *Denſiores ſilvæ*, Cæſ. B. G. 3, 29. *Sepes denſiſſimæ*, ibid 2, 22. *Denſiſſimus imber*, Virg. Georg. 1, 334.

¶ Denſe, adv. conſertim, dicht, dick. Cæl. Aurel. Acut. 2, 37, 214 *Denſe vinum detrahere.* Comp. uſus eſt Plin. 16 c. 37 *Alni caſa denſius immmero hærede proſunt*, ſie wachſen dichter. Ovid. 1 Pont. 9, 11 *Nulla tamen ſubeunt mihi tempora denſius iſtis*, h. e. frequentius. Cic. in Orat 2 *Quod in perpetuitate dicendi non ſæpe atque haud ſcio an unquam, in aliqua autem parte elucent aliquando idem apud alios denſius, apud alios rarius.* Superl. Vitruv. 5 c. ult. *Bene & quam denſiſſime calcatum.*

¶ Denſĭtas, *ātis*, f. craſſitudo, ſpiſſitas, die dicke. Plin. 9, 45 *Denſitas ſpiſſa.* Gell. 2, 6 *Denſitas auri.* conf. Cæl. Aurel.

¶ Denſo, *are*, dichte an einander fügen. Virg Georg. 1, 248 *Denſantur nocte tenebræ.* Horat. 1 od. 28, 19 *Denſantur funera* Sed utroque loco optimi quique Codd. *denſentur.* v. *Denſeo.* Certior

ſorte, quamquam & hunc ſolicitat Heinſius, locus Calpurnii ecl. 7, 29 *Aut eques, aut nivei loca denſavere tribuni.* Ita edidit Burm. Heinſius ſuſpicabatur *denſa habuere.*

¶ Densātus, *a, um*, zuſammen gedruckt, gepreßt. Liv. 28, 2 *Tela denſatis ſcutis excipere.* Curt. 5, 3, 23 *Denſata agmina.* Id. 6, 1, 6 *Denſati ordines.*

¶ Denſatio, *ōnis*, f. inſpiſſatio, verdickung. Plin. 30, 7 *Prima denſatio in bitumen liquidum cogitur.*

¶ Denſator, *ōris*, m. apud Statium.

¶ Densābĭlis, *e*, denſans, ſtringens. Cæl. Aurel. Acut. 2, 8, 36 *Abſinthium denſabile.* Et 3, 3, 22 *Vaporatio denſabilis.* Et Apul. de Herb. *Herba virtutis denſabilis.*

¶ Denſativus, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. Acut. 2, 37 *Denſativæ virtutis eſſe.*

¶ Denſeo, *denſēre*, dick machen, quod germanum, alterum vero *denſare*, corruptum putant Lambinus ad Hor. 1 od. 28, & Giphanius Indice Lucretiano, quos vide & adde, quæ diximus in *Denſo.* Ita *Denſere* Virgilio ex MSS. & auctoritate Priſciani lib. 8, vindicatur Georg. 1, 419, & Æn. 12, 264. Plura loca Ovidio & aliis autoribus reſtituit Heinſius in Not. ad Ovid. Faſt. 3, 820. Add. Drakenborch. ad Silium 4, 159, & Miſcell. Obſerv. Vol. 9 p. 217.

¶ Denſeſco, *ĕre*, dicht, dick werden. Paull. Petrocor. lib. 6 de vita Martini v. 234 *Vicinum doluit tenebris denſeſcere ſolem.*

Compoſita:

¶ Addenſo, *are*, idem quod *denſare.* Plin. 20, 21 *Aquam addenſari atque lacteſcere.*

¶ Addenſeo, *ēre*, idem. Virg. Æn. 10, 432 *Extremi addenſent acies.*

¶ Circumdenſatus, *a, um*, dicht an einander hangend. Iuven. 3, 713 in Matth. 21 *Cui jugera multa nitentis Vineti ſepes circumdenſata coërcet.*

¶ Condenſus, *a, um*, denſus, derb, dichte; ut, *Olivetum crebris arboribus condenſum*, Hirtius B. Afr. c. 50. *Condenſæ turmæ*, ibid. c. 14. *Condenſa acies*, Liv. 26, 5. Abſolute Plin. 12, 73 *Condenſa arborum.* Et Sil. 13, 600 *Harpyiæque fovent nidos, atque omnibus hærent Condenſæ foliis.*

¶ Condensĭtas, *ātis*, f. die dicke, die einpreſſung. Apul. de Mundo: *Ignis ex aëris condenſitate conflatur.*

¶ Condenſo, *are*, zuſammenpreſſen. Colum. 7, 8 de caſeo: *Ponderibus condenſatur.* Hirt. c. l. c. 13 de acie: *Levis armaturæ Numidas & ſagittarios pedites interpoſuerant, & ita condenſaverant, ut &c.*

¶ Condenſeo, *ēre*, idem. Lucret. 1, 392 *Quia ſe condenſeat aër.*

¶ Condenſatio, *ōnis*, f. die zuſammenfügung. Vet. Gloſſ. Condenſatio, συνάφεια. Cæl. Aurel. Acut. 3, 18, 187 *Effecta conſtrictio atque condenſatio.*

¶ Obdenſatio, *onis*, f. die verſtopfung. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1, 47 *Obdenſatio cutis ac totius corporis.*

¶ Perdenſus, *a, um*, ſehr dicht, derb. Colum. 3, 12 *Perdenſa humus.*

¶ Prædenſus, *a, um*, idem. Plin. 18, 18 *Prædenſa terra.*

Dentatus, dentex, dentifrangibulum, dentio &c. vide *Dens*, Denubo, *Nubo*, Denudare &c. *Nudus*, Denumerare &c. *Numerus*, Denuntiare &c. *Nuntius*, Denuo, *Novus.*

DEO, δηώ, Ceres, quaſi a δήω, *invenio*, quod frugum fuerit inventrix. Hinc

¶ Deois, *ĭdis*, f. patronym. δηωΐς, Cereris filia Proſerpina. vid. Ovid. Met. 6, 114; & Auſon. epiſt. 4, 48.

Deoccare, vide *Occo*, Deonerare &c. *Onus*, Deoperio, *Pario*, Deoro, *Oro*, Deorſum, *De*, Deoſculari &c. *Os, oris.*

Depactus, vide *Pango*, Depalare &c. *Palus, i*, Depalmo, *Palma*, Deparcus, *Parco*, Depaſtus, *Paſco*, Depavio, *Pavio*, Depeciſcor, depectio &c. *Pax*, Depecto, *Pecten*, Depeculor &c. *Peculium*, Dependo, depenſus, *Pendo*, Deperdo, *Do*, Depereo, *Eo.*

DEPESTA, *æ*, f. vas vinarium; in Varr. de L. L. 4, 26 *Depeſta, orum*, n. p. a δέπαστρον, uti eſt apud Athenæum & Pollucem. Sed in Feſto & Nonio 15, 35 eſt *Lepeſta.*

Depetigo, vide *Petigo*, Depilis, depilo, *are*, *Pilus*, Deplanto, *Planta*, Deplano, *Planus*, Depleo, *Plenus*, Deplumis, deplumo, *Pluma*, Depontani, *Pons*, Depopulari &c. *Populo*, Depræſentiarum, *Præſens*, Depravare &c. *Pravus*, Deprecari, *Precis*, Depretiare, *Pretium.*

DEPSO, *ĕre*, apud Caton. c. 90, & ex Varrone apud Nonium 2, 234 legitur pro manibus ſubigere, mit den händen knäten, würcken, a Græco δεψέω, quod eſt *coquo* ſeu *mollio.* ¶ 2. In obſceno uſu impudentius etiam dici *depſit.* vide apud Cic. fam. 9, 22.

¶ Depſtus, *a, um*, geknätet. Cato R. R. c. 40 *Luto depſto oblinere.* Idem c. 135 *Coria depſta.*

¶ Depſiticius, *a, um*, idem. Cato c. 74 *Panem depſiticium ſic facito &c.*

¶ Condepſo, *ere*, idem, aut multa ſimul depſere, einknäten. Cato R. R. c. 41 *Hæc una bene condepſito.*

¶ Perdepſo, *ere*, Catulli eſt carm. 75 obſceno ſenſu.

Depubis, vide *Pubes*, Depudico &c. *Pudeo*, Depugno &c. *Pugna*, Depulſo &c. *Pello*, Depulvero, *Pulvis*, Deputo, *Puto*, Depuvio, *Pavio*, Depygis, *Pyga.*

DERBIA, *æ*, f. impetigo, die raude, apud Medicos.

¶ Derbiōſus, *a, um*, räudig. Oct. Horat. 1, 10 *Derbioſi oculi, quos impetiginoſos dicimus.*

DERCE, *es*, ſeu Derceto, *ûs*, f. Syrorum dea, de qua in *Atargatis.*

¶ Dercea, *æ*, f. herba Apollinaris, Apul. de Herb. c. 22.

DERCYLIDES, *is*, m. celeberrimus Laco, cujus egregia in bello Peloponneſiaco fuere facinora. Multa de illo & cognominibus Burmannus ad Grat. 103, ubi

¶ Dercylos vocatur, & retium inventor perhibetur.

DERECTARIVS, vid. *Directarius* in *Dirigo* ex *Rego.*

Derelictio, quære in *Linquo*, Derepente, *Repens*, Derepo &c. *Repo*, Derivatio, derivo, *Rivus*, Derŏgo, *Rogo*, Deruo, *Ruo*, Deruptus, *Rumpo*, Deſero, *āre*, *Sera*, Deſĕro, *ĕre*, deſertio &c. *Sero.*

Deſes, deſidia &c. vide *Sedeo*, Deſiderium, deſidero &c. *Sidus*, Deſīdo, *ĕre*, *Sido*, Deſilio, *Salio*, Deſino, *Sino*, Deſipio, *Sapio*, Deſiſto, *Siſto*, Deſitudo, *Sino*, Deſolare &c. *Solus*, Deſpectus, *Specio*, Deſpero &c. *Spes*, Deſpicientia, deſpicio &c. *Specio*, Deſpumo, *Spuma*, Deſquamo, *Squama*, Deſtina, deſtinare &c. *Stino.*

Deſtituo &c. vide *Statuo*, Deſtructio, deſtruo &c. *Struo*, Deſuetudo, *Sueſco*, Deſultor &c. *Salio*, Derector, detego, *Tego*, Detendo, *Tendo*, Detentio, *Teneo*, Detergo, *Tergo.*

Deterior, vide *Tero*, Determino &c. *Terminus*, Detĕro, *Tero*, Deteſtari &c. *Teſtis*, Detineo, *Teneo*, Detondeo, detonſo, *Tondeo*, Detŏno, *Tono*, Detorno, *Tornus*, Detractio, detraho, detractatio, detrecto, *Traho*, Detrimentum, *Tero*, Detriumpho, *Triumphus*, Detruncatio, detrunco, *Trunco*, Deturbo, *Turba*, Deturgeo, *Turgeo*, Deturpo, *Turpis*, Devaſto, *are*, &c. *Vaſtus, a, um.*

DEVCĂLION, *ōnis*, f. Δευκαλίων, Promethei filius, rex Theſſaliæ, qui diluvio quodam Theſſaliæ Parnaſſi juga petiit, atque ibi ratibus ad ſe confugientes benigne fovit, inde reparator humani generis a Poëtis fingitur. Vide Iuſtin. 2, 6, 7 & 11. Fuit id diluvium annis aliquot non ita multis ante exitum Iſraelis ex Ægypto. Primus templum condidiſſe dicitur Apollonio Argon. 3, 1087 ὃς πρῶτος ποίησε πόλεις καὶ ἐδείματο νηοὺς ἀθανάτοις. Vid. ibi Schol. de pluribus Deucalionibus.

¶ Deucalionēus, *a, um*, adject. Ovid. Met. 7, 357 *Deucalioneas effugit inobrutus undas.* conf. Lucan. 1, 653.

Devectio, devĕho, quære in *Veho*, Develare, *Velum*, Devenetor, *Veneror*, Devenio, *Venio*, Devenuſto, *Venuſtus*, Deverbero, *Verber*, Devergentia, devergo, *Vergo*, Deverro, *Verro*, Deveſtio, *Veſtio*, Devexitas, devexus, *Vexo, āre*, Deviare, devius, *Via*, Devigeſco, *Vigeo*, Deunx, *Uncia.*

DĔVS, *i*, m. θεὸς, Gott. Notæ ſunt etymologiæ, quas alii alias faciunt, vel a θέειν, *currere*, vel a θεάομαι, *contemplor*; *Cernit Deus omnia vindex: vel* ἀπὸ τοῦ δέεος, δέους, reverentia & timore, ad quam etymologiam alluſiſſe videtur Petronius p. 676 *Primus in orbe deos fecit timor.* Gataker. de Styl. Novi Inſtr. p. 33 ab Æolico Δεύς, quod pro Ζεὺς dicitur, cum Iunio deducit, illosque, qui a *timore* derivant, refellit. *Dii*, plural. qui vel majorum gentium, *Selecti* dicti, vel minorum, *Advenæ* & *Adſcriptitii* appellati. Cic. Tuſc. 1, 13 *Ipſi illi majorum gentium dii, qui habentur, hinc a nobis profecti in cælum reperientur.* Quæ verba, & iis connexa, repetit, urget, & illuſtrat Lactant. 1, 15, qui videatur. Addi poteſt Coquejus ad Auguſtin. de C. D. 1, 4 p. 18. *Dii meliora*, ſcil. dent, vel afferant, Virg. Georg. 3, 513, & Cic. Phil. 8, 3, da ſey Gott für. *Si Diis placet*, ironica formula, Terentio familiaris, wills Gott, hinter ſich. *Dii bene vortant*, vel *vertant*, da gebe Gott ſeinen ſegen zu. Ter. Phorm. 3, 3, 19, & Eun. 2, 3, 98 &c. vid. Briſſon. de form. p. 66 & 68. Apud Cic. de Leg. 2, 11 Thales dixit, *Homines exiſtimare oportere, Deos omnia cernere, Deorum omnia eſſe plena.* Plaut. Capt. 2, 2, 63 *Eſt profecto Deus, qui quæ nos gerimus, auditque & videt.* Lucan. 9, 575 *Eſtque Dei ſedes, ubi terra, & pontus, & aër, Et cælum, & virtus, ſuperos quid quærimus ultra? Iupiter eſt, quodcunque vides, quocunque moveris.* Lucret. 2, 989 *Denique cæleſti ſumus omnes ſemine nati &c.* Manil. 4, 893 *Exemplumque Dei quisque eſt in imagine parva.* Ovid. A. A. 1, 637 *Expedit eſſe Deos, & ut expedit, eſſe putemus.* ¶ 2. Obſervandum, Latinos Poëtas imitatione Græcorum, quibus ὁ θεὸς καὶ ἡ θεὸς dicitur, Dei vocabulum tam viris, quam fœminis attribuiſſe. Ita enim Virg. Æn. 2, 632 *Venerem Deum*; & 7, 497 *Iunonem Deum* vocat. Similiter Q. Catullus apud Cic. de Nat. D. 1, 28 *Mortalis viſus pulchrior eſſe Deo*, i. e. aurora, de qua præcedit. Conf. Plaut. Pœn. 2, 1, 10; & 5, 3, 13. ¶ 3. *Deus* interdum idem eſt ac *genius.* Ter. Phorm. 1, 2, 24 *Memini, relinqui me Deo irato meo*, i. e. irato genio. Attributum enim antiquitas ſuum cuique Deum cuſtodem credidit, & ſecundas res, eo propitio, adverſas irato ac infeſto evenire. v. Turneb. Adverſ. 19, 4. ¶ 4. *Deus* etiam pro benefico, ſervatore. Ter. Phor. 2, 2, 31 *Non tu hunc habeas plane præſentem Deum?* Id. Adelph. 4, 1, 19 *Facio te apud illum Deum.* Curt. 7, 8, 26 *Si Deus es, tribuere mortalibus beneficia debes, non ſua eripere.* Cic. ad Quirit. poſt red. c. 5 *Lentulus conſul, parens, deus, ſalus noſtræ vitæ, fortunæ.* Ipſi Mezentio *Dextra Deus*, Virg. Æn. 10, 773. ¶ 5. *Deus ſum*, ſermo illius eſt, qui ſibi maxime felix videatur ac fortunatus. Plaut. Curc. 1, 3, 11 PHAEDR. *Eſt lepida.* PAL. *nimis lepida.* PH. *Sum Deus.* Sic Clinia apud Ter. Heaut. 4, 2, 15 *Deorum vitam adepti ſumus*, i. e. fortunatiſſimi ſumus. ¶ 6. *Dei* nomen Imperatoribus tributum in nummis v. Spanh. diſſ. 12 p. 489. it. Regibus Seleucidis & aliis Id. diſſ. 7 p. 419 ſq. De honoribus & appellationibus divinis Imperatorum in libris juris vid. Iohnſon. ad Nemeſia. Cyneg. 66. ¶ 7. Quisquis in ſuo genere excellentiſſimus *Deus* vocatur. Ita *Platonem Philoſophorum Deum* vocat Cic. de N. D. 2, 12 pr. Id. de Orat. 1, 23 *Te in dicendo ſemper putavi Deum.* & 2, 42 *In quo tu mihi ſemper Deus videri ſoles.* Ita Virgilium *Deum* appellat Calpur. ecl. 4, 20 interprete Burm. vid. *Divinus* n. 2. ¶ 8. *Introite: nam & hic Dii ſunt.* Heracliti Epheſii dictum ap. Gell. 20, c. ult. De quo auctoris ejus loco vide Salmaſ. Proleg. Exerc. Plin. p. 24, & Lambec. Prodrom. Lucubrat. Gellian. p. 109 ſeqq. ¶ 9. *O Dee*, bis habet vocandi caſu Prudent. Hamart. v. 931 *O Dee cunctiparens, animæ dator, o Dee Chriſte.* Sed Vulg. Interpres in Pſalmis hoc caſu ſemper *Deus* dixit. Plur. *Dei* & *Dii* & interdum apud Poëtas *Dî* legitur; ſic & *Deis*, *Diis* & *Dîs.*

¶ Dea, *æ*, f. eine göttin. Fœmininum hoc paſſim occurrit apud auctores. In Cic. Nat. D. 3, 18 octies poſitum, ſexies in ſing. bis in plur. Apud Virg. ecl. 4 v. 63 cum Deus conjungitur: *Nec Deus hunc menſa, dea nec dignata cubili eſt.* Sæpe hæ voces, *dii deæque omnes*, conjuncte leguntur. vid. Propert. 3 eleg. 12. Virg. Georg. 1, 21. Ter. Phorm. 4, 4, 6, & 5, 7, 83. Conſule Briſſon. 1 de form. p. 54. *Deabus* etiam dixit Cicero pro Rab. c. 2, ubi diſtinctione ſexus opus erat. Alias pro eodem, ut in aliis hujus commatis, uſurpatur etiam terminatio maſculini. v. Voſſ. de Analog. 2, 4, & in addendis.

¶ Deĭtas, *ātis*, f. divinitas, die Gottheit; vox non antiquiſſimi uſus. Auguſtin. de C. D. 7, 1 *Hanc divinitatem, vel ut ſic dixerim, Deitatem; nam & hoc verbo uti jam noſtros non piget, ut e Græco expreſſius transferant, quod illi θεότητα appellant.* Hieron. ep. 57 ad Damaſum: *In tribus perſonis Deitas una ſubſiſtit.* Adde Prudent. Apoth. 838.

¶ Deificus,

¶ Deificus, *a, um.* Tertull. Apol. 11 illum *Deum deificum* vocat, per quem gentiles credebant, consecrationes fieri, seu mortales homines in numerum deorum suscipi.

¶ Dīus, *a, um*, divinus, generosus, göttlich, herrlich, himmlisch. Solet epitheti loco propriis proponi: *Dia Camilla*, Virg. 11, 657, edel. *Dia Mosella*, Auson. Idyll. 10, 374. *Dea Dia* in inscr. fratr. arval. Grut. p. CXXI, 1 est *Diana* vel etiam *Iuno*. vid. Gesnerus ad Cato. p. 128 & sq. it. Phil. a Turre anti. Antii p. 101 & 389. ¶ 2. Et appellativis: *Dia sententia*, eine rechtschaffene meynung, Horat. 1 sat. 2, 32. *Otia dia*, edle und gewünschte ruhe. ¶ 3. Ponitur & pro Deo. *Dius Fidius*, per quem, quod fiebat sacramentum, omnium sanctissimum erat. Vid. Plaut. Asin. 1, 1, 8, & ibi Interpretes, & infra *Fidus* in *Fides*.

¶ Dīum, *i*, n. subst. das helle unter dem himmel. *Sub dio*, unter dem freyen himmel. v. Fest. Nep. 4, 5, 2; Colum. præf. lib. 12. Horat. 2 od. 1, 22 *Nil interest, an pauper & infima de gente sub Dio moreris.* Quamquam alii *divo* legunt, quod verum putat Torrentius, non ibi tantum, sed ad Suet. Cæs. quoque c. 72. Vide infra *Divum*. Colum. 12, 12 *Aquam cælestem vasis includunt, & sub dio in sole habent*, sie distilliren regenwasser an der sonne. Ascon. in Verr. de Prætura Vrb. SVB DIO, *id est, sub cælo. CÆLVM Græci τὸν δία dicunt. Sed ita declinatur:* HOC DIVM, HVIVS DII, &c. Varro de L. L. 4, 10 *Olim* (Iupiter) DIIOVIS, & DIESPITER *dictus. Hoc est aër, & dies pater; a quo* Dii *dicti: qui inde &* Dies *&* Dius *&* DIVVS. *Vnde sub* DIO, *&* DIVO, *&* DIVS FIDIVS. *Itaque inde ejus perforatum tectum, ut videatur* DIVVM, *id est, cælum.* Ex istis locis constare potest, utrumque usurpatum Veteribus *sub dio, &* digammate nim. Æolico interposito, *sub DIVO.* Pro quo quoque Virgilius dixit Æn. 2, 512 *nudoque sub ætheris axe.* vid. Vorstii Ind. ad Nepotem. *Dium fulgur*, pro diurno; Festus: DIVM FVLGVR *appellabant diurnum, quod putabant Iovis: ut nocturnum Summani.* Vet. Gl. κεραυνοβόλιον ἡμερινὸν, *Fulgurium:* Lege cum Casaubono *fulgur dium.*

¶ Dialis, Diale, quod Iovis est, ἀπὸ τοῦ διός. *Dialis sacerdos*, Suet. Domit. 4. *Diale flaminium*, Id. Aug. c. 31. *Dialis flamen*, Vellej. 2, 43, 1; & Gell. 10, 15. *Apex dialis*, Liv. 6, 41. De ceremoniis huic Flamini impositis, vide Gell. 10, 15, deque ejus Sacerdotio enucleate Alex. ab Alex. G. D. 6, 12. ¶ 2. *Neptuni Dialem* præ se ferre videtur inscriptio vetus apud Reines. 1, 97, qui tamen p. 137 conjunctim legi vult *Neptunidialis* vel *Neptunialis* adeo. Certe si vera sit lectio καταχρηστικὴν φράσιν esse arbitratur. ¶ 3. *Dialis* est unius diei, de qua notione & loco Pitholai vide infra in *Dies*.

¶ Dīvus, *a, um*, per consecrationem in numerum deorum relatus, qui ex hominibus pro Deo colitur, ein heiliger, ein gott, oder göttin. Discrimen ergo faciunt inter *deos*, qui immortales & æterni dicuntur, & *divos*, qui defuncti consecrantur; cujus appellationis honorem primum Cæsari contigisse, Servius observat ad ecl. 5 Virg. Sic, *divus Cæsar, divus Augustus.* DIVI tamen Imperatores boni & laudatiores, non nisi morte obita appellabantur. *Nam Deûm honor principi non ante habetur, quam agere inter homines desierit*, Tacitus An. 15, 74, 5 scribit. Sed per adulationem & mali & vivi adhuc divorum nomen acceperunt. Improbat Vorstius, quod sanctos Apostolos *Divos* appellemus, v. g. *Divus Paulus.* Tutius dixeris, *Divinus Paulus*, sicut Cic. *divinum Platonem* vocavit, & passim *divinam virtutem.* Sic Græci: θεῖος ἀνὴρ οὗτος. Nec unquam Patres Latini *divos* apostolos aut patriarchas dixere, sed *beatos, sanctos*, quod etiam Georg. Cassander Dedicat. Hymnor. Eccles. observavit, & in abusum seculi acerrime invectus est. Recte tamen a catholicis ita dici consecratos (canonisatos vulgo appellant) vult Sciopp. in Voss. de vitiis serm. p. 12. ¶ 2. Horatius *Divam* pro Dea dixit 1 od. 3, 1 *Sic te Diva potens Cypri.* Et *Divos* pro Diis posuit Cic. de Leg. 2, 8 *Ad Divos adeunto caste.* Vtrumque conjungit Liv. 7, 26 *Si divus, si diva esset, qui sibi præpetem misisset, volens propitius adesset.* ¶ 3. *Divus*, adjectivum, pro *Divinus*, subdubium nonnullis & suspectum est. Videtur enim appositio substantivorum esse, cum *diva mater, diva Iuno, divi penates* dicuntur, Alcimus tamen 5, 64 *divæ vocis Anubem* dixit; & apud Prudent. Psychom. v. 76 est *diva caro*, ut annotat Cellarius Cur. post. p. 243. De hujus vocis usu lege plura ibid. & in Borrich. Cogit. p. 89 & 274.

¶ Divum, *i*, n. subst. idem quod *Dium. Sub divo*, i. e. aëre. Lucret. 4, 211 *Sub divo splendor aquai Ponitur.* v. supra in *Dius*. Cels. 1, 2 *Ambulatio melior sub divo.*

¶ Divālis, *e*, divinus, göttlich; ut, *Divale nomen*, Spartian. Carac. c. 11. Sic, *divales constitutiones*, Imperatorum constitutiones, qui *Divi* nuncupabantur, Iustinianus præfatione Codicis sui & alibi vocat. Symm. 7, 96 *Divalia constituta* vocat. Sic, *Divale sacrum*, pro Eucharistia seu sacra Cœna Poëta incertus de Bebiani baptismo dixit. Corippus de laud. Iustini 1, 42 *A magno dilecte Deo, divalis origo.*

¶ Divātus, *a, um*, vergöttert. Gloss. lat. gr. *Divatus*, ὁ τῆς θείας μνήμης.

¶ Diviāna, *æ*, f. Diana appellata apud Varr. de L. L. 4, 10 quasi *diva Iana.*

¶ Divigĕna, *æ*, f. Gloss. gr. lat. θεογενής, *divigena*; ὕπαιθρος, *subdivus.* v. Salmas. de Pallio p. 137.

¶ Subdivalis, *e*, idem quod *Subdialis. Nostri pruinis subdivales moras difficile tolerabant*, Ammian. 19, 23 tam Lindebrog. quam Vales. editione.

¶ Subdival, *is*, idem quod *Subdiale*, pars namque domus sine tecto. Tertull. adv. Iudæos c. 11 *subdival domus.* Gloss. Vet. ὕπαιθρον, *area, subdival, impluvium.* Idem: ὑπαιθριον, *subdiale, subdival.*

¶ Dīvīnus, *a, um*, cœlestis, ex Deo, vel ad Deum pertinens, göttlich; ut, *Animos hominum esse divinos*; Cic. de Amic. c. 4, id est, cælestis originis. *Rem divinam facere*, des gottesdienstes pflegen, opfern. Ter. Eun. 3, 3, 7. conf. Nep. 23, 3, 4. ¶ 2. Deinde *divinum* dicitur omne excellens, & communem conditionem in aliqua re excedens, übermenschlich, fürtrefflich; ut, *divina virtus, divina liberalitas*, Cic. post Red. ad Qu. c. 3. *Divinum beneficium*, Id. fam. 10, 14 fin. Petron. c. 138 de formosa puella: *Si permitteretur osculum capere, si illud cæleste & divinum pectus amplecti.* Sic, *Divina tomacula* Iuvenalis dixit propter gustus suavitatem 5, 335. Aristoteles Ethic. Nicom. 7, 1 observat, Lacones, quos propter virtutem maxime mirarentur, θείους appellasse. Iamblichus quoque c. 35 de vita Pythag. Pythagoram, tradit, a discipulis divinum sive θεῖον, semper salutatum. Homero quoque tam usitatum est, homines præstantes in aliqua re θείους vocare, ut & subulcos bonos eo dignari epitheto haut vereatur. Sane *bona mens*, quod Seneca dicebat, *absque Deo nulla est:* quem vide epist. 73 & Maximum Tyrium Diss. 22. Quid? quod & ipse S. Basilius τοὺς κατ᾽ ἀρετὴν τελείους, plane θεοὺς appellat lib. 3 contra Eunom. Atque ibidem Spiritus Sanctus θεοποιῶν dicitur, quos τελείους facit. Vide & Hieron. in Matth. c. 16, & in epist. ad Gal. 1, 11, & Clem. Alexand. 7 Strom. p. 537. ¶ 3. *Divina* appellantur, quæ ad rerum naturam & statum mundi pertinent. Quippe quod non pauci mundum vel Deum ipsum, vel Dei patrem statuerint, æternum certe & sic divinum existimarint. Senec. præf. Quæst. Nat. *Hoc habet argumentum divinitatis suæ animus noster, quod illum divina delectant.* DIVINA, id est, τὰ φυσικά. Sic eidem *supra humana erigere se*, est, rerum naturam contemplari. Lege totum illud prooemium. Hinc intelligendus Æthicus est præfatione Cosmographiæ, cum ait: *Plurimi, qui res divinas evidentius cognoverunt, duas tantum partes accipiendas suadent.* Nam *divinas res* vocat, ex quibus natura rerum constat. Idem cum paullo post Cæsarem *divinis humanisque rebus instructum* dicit, naturalium cum juxta & civilium rerum his verbis peritum significat. Nempe antiqui illi Deos duplices faciebant, animales alios sive sensibiles, & intellectuales. Animales habebant Solem, Lunam, & cætera, ex quibus mundus contextus est. Quare mirum non est, τὰ φυσικά, divina ut habuisse, ita appellasse. vide Apul. de dogmate Platonis: & infra in *Sidus*. ¶ 4. *Divina* & appellabant veteres Romani, quæ ad Principes seu Imperatores pertinerent. Vide supra *Cælestis* in *Cælum*. ¶ 5. Sed & *divinus* dicitur ariolandi sive divinandi peritus, wahrsager. Cic. de Divin. 2, 3 *Nec hæc, qui divini habentur, profitentur, se esse dicturos.* Id. 1, 50 *Ne Pherecydes quidem ille, Pythagoræ magister, potius divinus habebitur, quam physicus.* v. plura exempla in Observ. L. L. Menckenii. Horat. 3 od. 27, 10 *Imbrium divina avis imminentium*, id est, præsignificatrix. Et 1 sat. 9, 30 *Quod puero cecinit divina mota anus urnâ.* Et sat. 6, 114 *Assisto divinis*, id est, ariolis. Martial. 3, 71 *Non sum divinus, sed scio, quid facias.* Ita & Manilius 1, 1 Astrologiam, quæ ex stellis futura prædicit, *divinas artes* dixit. vid. Intr. ad Petron. c. 7 *Divinam putabam.* ¶ 6. *Divinus* etiam dicitur, qui ea parte prudentiæ, quæ divinatio seu providentia dicitur, valet, rectitudine scilicet constantiaque consilii & propositi. Nep. 25, 9, 1 quem vide. Compar. Horat. 1 Sat. 4, 43 *Mens divinior.* Cic. de Fin. 5, 11 *Major aliqua caussa atque divinior hanc vim ingenuit:* & c. 13 *Ratione nihil est homine divinius.* Idem Paradox. 1, 4 *Animo nihil est divinius.* Superl. *Divinissima dona*, Cic. de leg. 2, 18. Ib. post *Divinipotens.* ¶ 7. *Diviniscíens, tis*, divinans, prædicens futura. Apul. Apol. 1 p. 148 *Magiam* vocat artem piam & diviniscientem.

¶ Divinālis, *e*, idem: ut, *Divinalis Astronomia*, quam describit Isidor. Orig. 2, 24. vulgo *Astrologia* vocatur.

¶ Divinĭtas, *ātis*, f. die Gottheit, göttliche art. Cic. de Divin. 2, 11 *Ex divinitate omnes animos haustos, aut acceptos, aut libatos habemus.* Idem in Orat. c. 19 *Theophrastus divinitate loquendi nomen invenit.* Sic de Orat. 2, 74 *Perfecti oratoris divinitas.* Liv. 1, 19 *Divinitas post mortem credita.* ¶ 2. Idem est, ac *divinatio* ap. Cic. de Divin. 2, 30 *Placet igitur, humanitatis expertes habere divinitatis auctores.* vid. Mencken. Observ. L. L.

¶ Divine, adv. cum divinatione quadam. Cic. Att. 10, 4 *Cum cogito, me de rep. aut meruisse optime, cum potuerim: aut certe nunquam, nisi divine cogitasse*, h. e. præsensisse ante, quæ gesta deinde sint. Sed Quintil. 1, 6 *Cicero in oratione divine, ut omnia, exsequitur*, übermenschlich, unvergleichlich schön.

¶ Divinĭtus, adverb. aliud; id est, a Deo. Cic. pro Syll. 15 *Multa providi divinitus, non mea sponte*, i. e. divino quodam instinctu, aus göttlichem trieb. *Divinitus accidisse*, Idem Partit. orat. c. 24. *Divinitus illis ingenitum est*, sie haben es von Gott, Virg. Georg. 1, 415. Cic. Att. 1, 16 *Ille locus inductus a me est divinitus.* Vbi Casaub. *Cave*, inquit, *confundas cum multis divine & divinitus. Qui ait se aliquid divine fecisse, tribuit sibi laudem mirificam, & quæ vix homini conveniat. Qui dicit, divinitus se aliquid egisse, laudem Deo tribuit, non sibi. Est enim* divinitus, *quod Homerus dicere solet, ἐκ θεοῦ, h. e. Deo autore & impulsore.* Sed etiam pro *divine* interdum Cicero, v. g. de orat. 1, 7. it. 2, 2 &c. ita ad Att. 2, 2, 21 extr. *Pompejus loquitur divinitus*, i. e. summa omnia tamquam Deus aliquis mihi pollicetur. Comp. *divinitius* laudat ex Cic. de orat. 3 p. 1. 121 col. 2. Faisterus animadv. epist. p. 104.

¶ Dīvīno, *avi, atum, are*, augurari, ariolari, errathen, wahrsagen. Cic. pro Quint. c. 19 *Neque quisquam divinare poterat, te postulaturum.* Nepos 17, 6, 1 *Vt si de exitu divinaret, exire noluit.* Horar. 2 Sat. 5, 6 *Divinare magnus mihi donat Apollo.*

¶ Divinans, *tis*. Ovid. 4 Trist. 8, 29 *Animus divinans futura*, i. e. præsagiens. Cic. de Divin. 1, 23 *Est quiddam in nobis præsentiens & divinans.*

¶ Divinātus, *a, um*, geweissaget, prophezeyet. Ovid. de Nuce v. 80 *Vt divinatas auferat augur opes.*

¶ Divinātio, *ōnis*, f. die weissagung, wahrsagung. Nepos 25, 16, 4 *Facile existimari possit, prudentiam quodammodo esse divinationem.* conf. c. 9, 1. Cic. de Divinat. 1, 55 *Si unum aliquid ita sit prædictum præsensumque, ut, cum evenerit, ita cadat, ut prædictum sit, neque in eo quicquam casu & fortuito factum appareat; esse certe divinationem.* Sunt autem divinationum genera plura, & quibus post ipsum Ciceronem C. Peucerus pecul. Tr. & breviori non pejori Ioach. Camerarius. Præcipue autem duo sunt secundum Cic. Divin. 2, 11; unum naturale, quod raptu animi & divino quodam instinctu constat; alterum artificiosum, ex conjectura & observatione diuturna: de utroque Cic. 1 & 2 de Divin. it. fam. 6, 6. ¶ 2. Est & forensis quæstionis genus, cum non de facto, sed de futuro quæritur, quis accusare debeat. Talis est Ciceronis in Cæcilium divinatio, quæ interdum Verrina prima appellatur. In hanc commentaturus Asconius DIVINATIO, inquit, *dicitur hæc oratio, quia non de facto quæritur ex conjectura, sed de futuro, quæ est* divinatio, *uter debeat accusare. Alii ideo putant* divinationem *dictam, quod injurati Iudices in hac caussa sedeant, ut, quod velint præsentire, de utroque possint. Alii, quod res agatur sine testibus & sine tabulis, & his remotis argumenta sola sequantur Iudices, & quasi divinent &c.* Vide & Quint. 3, 10, & Gell. 2, 4. Divinationis cujusdam Cæsaris ex isto genere meminit Suet. ejus vita c. 55.

¶ Divina-

¶ Divinator, *ōris*, m. qui divinat, divinus vates, ein wahrſager. Eſt apud Firmicum, ejusque exſtat fœmininum

¶ Divinatrix, *īcis*, f. eine wahrſagerin. Tertull. de Anima c. 22 *Definimus animam, Dei flatu natam, immortalem, - - - dominatricem, divinatricem &c.* Et c. 46 *Præſidia divinatricum artium & diſciplinarum.*

¶ Divinĭpŏtens, *tis*, in divinis poteſtatem habens. Apul. Met. 1 p. 74 *Saga, & divinipotens, cælum deponere &c.*

Compoſita ab initio:

¶ Addivino, *are*, ut divinare, wahrſagen. Plin. 35, 10 *Apion Grammaticus ſcriptum reliquit, quemdam ex facie hominum addivinantem, quos Metopoſcopos vocant, ex iis dixiſſe aut futuræ mortis annos, aut præteritæ.*

¶ Indĭges, *ĕtis*, in Diis agens, vide infra ſuo loco.

¶ Prædivinus, *a, um*, fatidicus, ut *divinus* n. 5; ut, *prædivina ſomnia*, apud Plin. 37, 10, quod repetit, ut ſolet, Solinus de Africæ gemmis c. 40 (al. 27.)

¶ Prædivino, *are*, præſentire, futura conjicere, zuvor wiſſen. Varr. L. L. 5, 7 pr. *Qui futura prædivinando ſolent fari fatidici dicti.* Plaut. Tr. 2, 3, 17 *Prædivinant, quo die eſuri ſunt.* Plin. 11, 10 de apibus: *Prius prædivinant ventos imbresque.* Front. Strateg. 2, 5, 38 *Quod futurum cum prædivinaſſet Cæſar.*

¶ Prædivinatio, *ōnis*, f. weiſſagung. Plin. 8, 25 de Crocodilo: *Parit ova, quanta anſeres: eaque extra eum locum ſemper incubat, prædivinatione quadam, ad quem ſummo auctu eo anno acceſſurus eſt Nilus.*

¶ Sēmideus, *i*, heros, ein halbgott. Adj. Ovid. in Ibin v. 80 *- - Nymphæ, ſemideumque genus.* Lucan. 8, 831 *Nos in templa tuam Romana accepimus, Iſin, Semideosque canes*, hoc eſt, Anubin. Id. 9, 7 *Semidei manes.* Et Statius 9 Theb. v. 376 *Hoc tibi ſemidei munus tribuere parentes.*

¶ Semidea, *æ*, f. eine halbgöttin. Ovid. epiſt. 41, 49 *Semideæ Dryades.* Auſonius Grypho v. 21 *Tres volucres, tres ſemideæ, tres ſemipuellæ.*

¶ Subdialis, *e*, quod ſub dio eſt, unter freyem himmel; ut, *Ambulationes ſubdiales* Plin. 14, 1, quas Græca voce uſus Vitruvius 5, 9 *hypæthras ambulationes* appellat. Scribitur etiam *Subdivalis*, de quo poſtea.

¶ Subdiale, *is*, n. ſubſt. idem quod *Subdival*, de quo mox dicemus, ein altan. Plin. 36, 15 *Subdialia Græci invenere.* Onomaſt. Vet. ὑπαίθριον, *Subdiale.*

¶ Subdīvus, Subdius, *a, um*, ſerenus, heiter. Gloſſ. gr. lat. ὑπαίθριος, *ſubdivus.* v. Salmaſ. de Pallio p. 137.

¶ Subdivalis, *e*, idem quod *Subdialis. Noſtri pruinis ſubdivales moras difficile tolerabant*, Ammian. 19, 23 tam Lindebrog. quam Valeſ. editione.

¶ Subdival, *is*, n. idem quod Subdiale, pars nempe domus ſine tecto. Tertull. adv. Iudæos c. 11 *Subdival domûs.* Gloſſ. Vet. ὕπαιθρον, *Area, ſubdival, impluvium.* Idem: ὑπαίθριον, *Subdiale, Subdival.*

DEVTĔRIA, *æ*, δευτερίας, lauer, toſend. *Non poſſunt jure dici vina, quæ Græci devterias appellant, Cato & nos loram, maceratis aqua vinaceis*, Plin. 14, 10.

DEVTERIAMBVS, *i*, pes inter illos pedes, *quibus clauſulæ decenter aptantur*, Mart. Capell. lib. 5 p. 169. Al. *Dithyrambum* habent.

DEVTĔRŌNŎMIVM, *i*, n. δευτερονόμιον, legis iteratio vel repetitio, das fünffte buch Moſis. vid. Tertull. adv. Marc. 4, 15. Lactant. 4, 17. Sidon. 9, 9.

DEXICREON, *ontis*, m. nauclerus Samius, in Cyprum navigaturus, Veneris juſſu in navem nihil præter aquam impoſuit, quam mox ſiti laborantibus ſociis vendidit, & multum argenti coëgit. Hinc ſtatua, erecta *Dexicreontis Venus* dicta eſt, etſi non eum unum ditate, ſed multos per unum ſervare voluerit. v. Plutarch. in Quæſt. Gr.

DEXTANS, *antis*, dictus quia aſſi deſit Sextans, vide *As.* Colum. 5, 1 *Pars dimidia & tertia pedum viginti quatuor millia, hoc eſt, dextans, in quo ſunt ſcrupula* 240. Gloſſ. Vet. *Dextans*, δεκάογκιον.

DEXTER, *tra*, & *dextera*, Dextrum, & *dexterum*, zur rechten ſeiten, opponitur ſiniſtro: *Dextrum & ſiniſtrum cornu in acie*, Liv. 3, 70, der rechte und lincke flügel in der ſchlacht-ordnung. Apul. Apol. *Dextra corporis validiora.* Sen. ep. 53 al. 54 *Vtrosque pedes dextros facit podagra*, cum ita illos intorquet, ut ad eandem uterque plagam ſpectet. Ita vir doctus h. l. interpretatur, ut adeo nihil opus ſit aliorum emendatione, *utrosque pedes tumefecit.* Quid in cælo *dextrum* & *ſiniſtrum* eſſet, de eo non convenit inter Græcos & Romanos. His lævus oriens (facie ſcilicet in meridiem converſa) illis occidens. Plin. 2, 8 *Errantium ſiderum meatus - - contrarium mundo agere curſum, id eſt lævum, illo in dextram ſemper præcipiti.* De Græcis vid. Io. Bap. Bellus de templo Augur. c. 3. ¶ 2. Proſper, propitius, erſprieſslich, gnädig; ut *Dexter ades*, Ovid. Faſt. 1, 67. Et Sil. 11, 531 *Conceſſit dexter Deus.* Apul. lib. 2 Mileſ. *Sisque felix, & iter dexterum pergas.* Sic, *Dexter Apollo* apud Stat. 5 Silv. 1, 13. Et ibid. v. 71 *Dextros tua vota marito Promeruere Deos.* Item, *Cæſare tam dextro*, ibid. v. 144. Ipſe Quintil. l. 4 procem. *Dexterque ac volens adſit*, de Domitiano. *Dextera progreſſio, dexter pes*, læti ominis; *lævus gradus*, malum portendit. v. Barth. ad 3 Theb. Statii p. 751. *Numina dextra*, quæ favere credebantur; læva, quæ placanda, ne nocerent, ib. p. 807. ¶ 3. Aptus, geſchickt, dienlich. *Quis rerum dexter modus*, Virg. Æn. 4, 294, wie die ſachen füglich und bequem fürzunehmen. *Dextera indulgentia*, quæ *aſperitati* opponitur, Ovid. Art. am. 2, 145. Compar. Lucan. 2, 421 *Dexteriora petens montis.* Martial. 5 epigr. 62 *Cubito dexteriore premit.* Plin. 5, 26 de Euphrate: *Dexteriore alveo Babylonem petit.* Superlat. *Dextimus:* Varro apud Nonium 2, 168 *dextima via*; & Feſtus: *Dextimum & Siniſtimum antiqui dixerunt.* ¶ 4. *Dextrum* & *lævum* confundi in MSS. obſervat Drakenb. ad Sil. 4, 269.

¶ Dextera, ſeu Dextra, *æ*, f. ſubſt. die rechte hand. Signum erat fidei, fœderum & concordiæ. *Iungere dextram*, Virg. Æn. 1, 408; *porrigere*, Cic. poſt Red. in Sen. c. 9: *prehendere in dextram*, refertur inter Pythagoræ Symbola: *Dextram ne cuivis porrigas*, h. e. ne quemvis in amicitiam temere admittas, ſed deligas, quem diligas. Sen. Medea v. 248 *Fidemque ſupplex præſidis dextræ peti.* Virg. Æn. 7, 266 *Pars mihi pacis erit, dextram tetigiſſe Tyranni.* Vid. Bernegg. ad Iuſtin. 11, 15; 13, 1, & Freinsh. Curt. 6, 4, 14. Et putabatur fides in dextris ſacrata eſſe, de quo Livius 1, 21. *Dexteræ* etiam inter ſigna militaria erant, quæ mitti ad eos ſolebant. Vide Tac. Hiſt. 1, 54, 1, item Hiſt. 2, 8, 4. Inaugurandis Regibus dextram imponi ab auguribus ſolitam, Liv. arguit 1, 18.

¶ Dextella, *æ*, f. dimin. parva dextra. Cic. Att. 14, 20 *Q. filius, ut ſcribis, Antonii eſt dextella.* Hoc eſt: utitur eo tamquam parva dextra: ut Germani dicunt; er iſt ſeine rechte hand.

¶ Dextere, vel Dextre, adverb. feliciter, recht und wohl. Liv. 1, 34 *Dextre obire officia*, ſeine höflichkeit mit guter manier anbringen. Horat. 1 ſat. 9, 45 *Nemo dexterius fortuna eſt uſus.*

¶ Dextĕrĭtas, *tis*, f. die geſchicklichkeit, fertigkeit. Liv. 28, 18 *Tanta inerat comitas Scipioni, atque ad omnia naturalis ingenii dexteritas.* Id. 37, 7 *Multa in eo & dexteritas, & humanitas viſa.* Gell. 13, 16 Dexteritate pro *Comitate* uſus eſt.

¶ Dextratus, *a, um*, zur rechten hand liegend; ut, *Ager dextratus, pars dextrata*, Auct. de Limit. edit. Gœſii p. 298.

¶ Dextratio, *ōnis*, f. motus, qui fit a ſiniſtra ad dextram. Solin. c. 57 *Tarpejum Iovem trina dextratione luſtravit.*

¶ Dextrale, *is*, n. ein arm-band. Sarisb. 8, 20 *Aſſumere dextralia* vid. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 248.

¶ Dextrătiŏlum, *i*, n. dimin. ein arm-geſchmeide. Vulg. Interpt. Iudith. 10, 3.

¶ Dextrochērium, *i*, n. armillarum quoque genus, quod in dextro brachio gerebant. Dictum enim quaſi δεξιόχειρον: & brachium quoque χειρὸς appellatione Græci aliquando complexi ſunt. Vide Caſaub. in Capitol. in Maximinis c. 6 *Maximinus tam vaſto fuit pollice, ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo.* Ambroſ. ſerm. 90 ſive paſſione Agnetis poſt princ. *Ornavit me inæſtimabili dextrocherio.*

¶ Dextrorſus, Dextrorſum, & Dextrovorſum, zu, oder nach der rechten hand. Liv. 6, 31 *M. Horatius dextrorſus maritimam oram atque Antium: Q. Servilius & L. Geganius læva ad montes pergunt.* Cic. Divin. 1, 22 ex veteri poëta: *dextrorſum orbem flammeum Radiatum ſolis liquier curſu novo.* Plaut. Curc. 1, 1, 70 anxius Phædromus *Quo me vortam, neſcio.* Pal. jocum ex ambiguo captans, *Si deos ſalutas, dextrovorſum cenſeo.* Nam in ſalutandis & precandis Diis dextrovorſum ſe vertere ſolebant. Vid. ibi Taubm. it. Chreſtom. Plin. Geſneri p. 715.

¶ Ambidexter, *tri*, m. qui ſiniſtra æque ut dextera utitur, lincks und rechts, ἀμφιδέξιος Græcis: Syneſius περιδέξιον vocat, & pro ambiguo ponit Dione p. 32. *Ambimanus* etiam appellatur, Vet. Gloſſ. *Ambimanus* περιδέξιος. Symmachus *Æquimanum* dixit 9 epiſt. 105. Add. Iſid. 10, 1.

¶ Prædexter, *tri*, idem Gratius Cynegeticus poëta v. 68 de Ancæo: *Vt prædexter erat, geminisque ſecuribus ingens.*

DI, præpoſitio inſeparabilis certæ ſignificationis in compoſitione verborum: ut, *diduco, digero, dijudico, diluo, dimitto, diverto, &c.* conf. infra *Dis.* *Di* ac *De* in compoſitis frequentiſſime confundi a librariis monuimus in *De.*

DĪA, *æ*, f. inſula Cretæ adjacens, alias Naxos, Plin. 4, 12; Ovid. Met. 3, 597 & 690; & de Arte am. 1, 28.

Diabaſis, vide ſupra *Baſis.*

DIĂBĀTHRA, *ā*, f. διαβάθρα, ſoleæ genus. Feſtus.

¶ Diabathrārius, *i*, m. qui facit diabathra. Plaut. Aulul. 3, 5, 39.

DIĂBĒTES, *æ*, f. διαβήτης, ſiphon, eine ſpritze, ſpringröhre; a διαβαίνειν, *tranſire.* Colum. 3, 10. Verba vid. infra in *Sipho* n. 3. ¶ 2. Eſt & morbi nomen, quo ſine dilatione hauſtus liquor per urinam quaſi per ſiphonem tranſiens egeritur, da man das waſſer nicht halten kan.

Diabolus, diabolicus, vide in *Bole.*

DIABRŌSIS, *is*, f. διάβρωσις, i. e. corroſio, qua exeſa parte aliqua ſanguis exit, nempe per rem acrem & mordacem, die zerbeiſſung, Celſ. 4, 7, 5.

DIACĂTŎCHIA, *æ*, f. διακατοχή, poſſeſſio, der beſitz. Leg. 7 C. de omni agro deſ. *Ad diacatochiæ vicem*, i. e. poſſeſſionis titulo & jure.

DIACHĒTON, *i*, n. ſpina alba, weiſſer dorn. Plin. 24, 13.

DIACHȲTON, *i*, n. dulcis vini genus, Plin. 14, 9.

DIACŌDION, *i*, n. medicamentum ex papaveris ſucco confectum, Plin. 20, 18 & 19.

DIACŎLEA, *æ*, f. chamæmelum, die camillen-blume. Apul. de Herb. c. 23.

DIĂCŌNVS, *i*, m. Διάκονος, miniſter eccleſiæ, cui cura pauperum præſertim demandata & ægrotorum. Etiam mulieribus olim ad ea miniſteria utebantur, quæ *Diaconiſſæ* appellabantur, de quibus Act. Apoſt. 6, 1, ubi de illarum ac Diaconorum officio habes. Earum mentio quoque in C. l. 9 de Epiſc. & Clericis, item Ammiano Marc. ut & Ignatio epiſt. 9. Talem Phœben ſignificat Apoſtolus Rom. 16, 1: v. Caſp. Ziegleri librum integrum *de Diaconis & Diaconiſſis.* Adde Cat. du Freſne ad Alexiæ Commenæ lib. 15 f. 416 ſeqq. & in Gloſſar. mediæ Græcit. p. 294 ſeq. ubi varii Diaconorum ordines exhibentur. De Cardinalibus Diaconis adi Reineſ. de Palatinis Lateranenſ. p. 57 & 71.

¶ Diāco, *ōnis*, m. plur. Diacones, alia flexione in epiſt. 33 Ambroſii ad Marcellinum, poſt princ. *miſſis presbyteris & diaconibus.*

¶ Diaconiſſa, *æ*, f. de hac jam dictum in *Diaconus.*

¶ Diaconium, *i*, n. διακόνιον, aliqui *Diaconatum* vocant. Sulp. Sev. 1 de Mart. *impoſito diaconii officio.* ¶ 2. *Diaconium*, ſacrarium, ubi ſacra continentur vaſa. v. Rhodig. 25, 23.

¶ Archidiacŏnus, *i*, m. Hieron. epiſt. 85 & Evagr. & epiſt. 61 ad Pammach. c. 4. Adde Sidon. 4 epiſt. 25.

¶ Archidiaconātus, *us*, m. archidiaconi officium.

¶ Hypodiacŏnus, *i*, m. ὑποδιάκονος. Hieron. 1 epiſt. 18 & 22.

¶ Pſeudodiacŏnus, *i*, m. idem Hieron. ep. 79 ad Alipium & Auguſt.

¶ Subdiaconus, *i*, m. hybrida vox pro Hypodiacono paſſim in Cod. v. g. 1, 3, 6 *Presbyteros, diaconos, ſubdiaconos.* Add. Pol. Verg. 4, 5. Iſid. 7, 12.

DIACŎPI, *orum*, m. pl. διάκοποι, in aggeribus meatus interciſi, ſive incilia hiantia, per quæ rivus transmittitur in arva remotiora, waſſergräben. Vlpian. l. pen. ff. de extraord. Crim.

Diadaphni-

Diadaphnidon, vide *Daphne.*

DIĀDĒMA, *ătis*, n. διάδημα, insigne regium, quod capiti imponebatur, Cic. Phil. 2, 34. Fuit autem fascia candida, eine königliche binde, krone. Et confirmant Numi veteres, Iubæ & Ptolemæi Regum imagines referentes, quos Torrentius ad Suet. Calig. c. 26 produxit. Hinc Monima Mithridatis uxor cum suspensura se esset, diadema pro reste corripuit, ut Plutarchus Lucullo p. 503 refert. Sed non uno modo se habuerunt veterum Regum diademata; vide Brisson. de regno Perf. lib. 1 p. 32, & Lindebrogium ad Ammian. nec non Lambinum ad Nepot. 15 n. 126; itemque Cœl. Rhodig. 24, 6; Camerar. Cent. 1 Hor. Subc. c. 61; Barth. ad lib. 2 Theb. Statii p. 515. Veterum diadematum, i. e. fasciarum morem servat & hodieque gens Turcica. De diadematis Augustorum Spanhem. de usu & præst. num. diss. 12 p. 385. De Imperatorum Byzantinor. diadematibus sive σκιαδίοις, vide Goar. Observ. ad Codin. de Off. Aulæ Constantinop. c. 3 f. 47 & Du Cang. ad Ioinville Dissert. sing. ¶ 2. Erat etiam *Diadema* poetarum & sacerdotum, ut præclare docet Cuperus in Consecr. Homer p. 107, 128. ¶ 3. Muliebri genere ἀρχαϊκῶς extulit Pomponius in satyra *Diademam:* veluti Laberius in Cancro, qui *dogmam:* Plaut. Mil. Glor. 2, 1, 70 *glaucomam.* Eodem itaque genere usurpat Apul. l. 10 Met. *Caput stringebat diadema candida.* vid. Voss. 5 instit. Orat. p. 258.

¶ Diademātus, *a, um*, diademate ornatus, gekrönt; ut, *Apollo diadematus*, Plin. 34, 8. *Diadematus Metellus*, quod frontem ex ulcere diu ligaverat fascia, Sigon. de Nom. Rom.

¶ Diademăticus, *a, um*, zu kronen gehörig; ut, *Diadematicum forum*, scil. Pisæum, in quo victoribus diademata & coronæ tribuebantur, Tit. Liv. apud Nonium 3, 104. conf. Turneb. Adv. 15, 5.

¶ Diadumĕnus, *a, um*, διαδούμενος, idem qui diadematus. Plin. 34, 8 *Polycletus diadumenum fecit molliter juvenem*, id est, diademate redimitum aut mitratum. Lampridius vita Diadumeni Cæsaris c. 4 *Quamvis non multum abhorruerit ab illo signo diadematis nomen Diadumeni.* Vbi Salmasius: *Immo ne tantillum quidem abhorret. Nam* Diadumenus *est Græcum:* Diadematus *Latinum.*

¶ Diadumenus, *i*, m. Cæsar, filius Macrini Augusti, naturali diademate insignitus, ut Lampridius c. l. tradit, unde & nomen habuit. Dicitur etiam *Diadumenianus*, διαδουμενιανός, apud Herodianum 5, 4 extr. quasi, qui antea *Diadumenus* erat, *Diadumenianus* adoptione in Antoninorum familiam fieret, sicut ex Æmilio *Æmilianus*, ex Octavio *Octavianus* post adoptionem. vid. Casaub. in Lamprid. c. 2.

¶ Diadēmālis, *e*, adj. ad diadema pertinens. Dracont. 2, 31 de Nebucadnezare: *Tum diademalem turparunt cornua frontem.* Et Theodulfus l. 3 carm. v. 15 *Et diademali sat dignam ponere frontem Cernere.*

DIADOCHUS, *i*, m. διάδοχος, gemma Beryllo similis, Plin. 37, 10.

Diadumenus, vide in *Diadema*, Diæresis, *Hæresis.*

DIÆTA, *æ*, f. δίαιτα, ratio victus seu vivendi, ordnung im essen und trincken. Cic. Att. 4, 3 *Diæta curari incipio*, mit einer guten diät. Prov. Ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα, *Alia vita, alia diæta.* Ita est in sententiis Pythagoreorum f. A. C. Ειθιζε δὲ δίαιταν ἔχειν καθαρὸν κ. τ. λ. ¶ 2. *Diæta* etiam cœnaculum est, ein tafel-gemach, tafel stube. Veteres Glossæ: δίαιτα, τὸ ὑπερῷον, *diæta, cœnaculum.* Et l. 32 D. de Donat. *Hospitio illo, quamdiu volueris, superioribus diætis omnibus gratuito.* conf. l. 13 § 7 & 8 ff. de usufr. & quemadm. & Stat. 2 Silv. 2, 83. ¶ 3. Item habitatio, wohnung. Plin. 5 ep. 17 *Contra mediam fere porticum diæta recedit, quæ quatuor platanis inumbratur.* Vbi in Cod. Palatino *Zeta.* Est enim *Zeta* idem, quod *diæta:* saltim mutatur scriptio. Ita apud Cyprianum, Paulinum & alios, *Zabolus*, pro *Diabolus.* Vide & Laur. Pignorium de servis p. 572, & Antonium Vesserum epist. de *Zeta:* nec non Casaubonum ad Suet. p. 172. Dalechamp. ad Plin. 19, 4 p. 898. Non autem unum tantum οἶκον, cavum unum semper habet diæta. Plin. epist. 5, 6, 21 *Est in hac diæta cubiculum.* It. f. 31 *Diætæ duæ, quarum in altera cubicula quatuor, in altera tria.* ¶ 4. Apud Petronium c. 115 & magistri navis cubile, dicitur, ubi vide interpretes, præsertim Gonsal. p. 187.

¶ Diætula, *æ*, f. diminut. v. ap. Plin. 5 ep. 6 cum notis Thomasii.

¶ Diætētica, *æ*, f. διαιτητική, prima pars medicinæ, quæ victus ratione morbos curat. Celsus præfat.

¶ Diætārius, *i*, in diæta serviens, ein kammer-diener. Vlp. l. 12 § 42 de instructo vel instrum. legato: *Ostiarii vel topiarii, diætarii, aquarii, domui tantum deservientes.* Dicti & *Zetarii*, de quibus Pignorius videatur c. l. & p. 487.

¶ Diætarchus, *i*, qui cœnaculo vel diætæ præest. Inscr. Murat. p. 796 *Diætarchus domus Aug.*

Diaglaucion, vide *Glaucium*, Diaglyphice, *Glyphice.*

DIAGONIOS, *i*, m. διαγώνιος, vel linea diagonalis, vel angularis, linea ab angulo ad angulum ducta, von einem eck zum andern gezogen. Vitruv. 9, 1 *Linea ab angulo ad angulum diagonios perducatur.* Et 6, 11 *Diagonios structura.*

¶ Diagonĭcus, *a, um*, adject. idem. Vitruvius ibidem: *Duo trigona linea diagonica fuerint designata.*

¶ Diagonālis, *e*, idem. Vitruv. 9, 1 *Ad lineæ diagonalis longitudinem locus quadratus paribus lateribus describatur.*

DIAGŎRAS, *æ*, m. Διαγόρας, Philosophus Milesius & poëta melicus post Pindarum & Bacchylidem, ut Suidas tradit. ¶ 2. Alium *Rhodium*, qui gaudio exspiraverit, Cic. Tusc. 1, 46, & Gell. 3, 15 memorant. ¶ 3. Fuit & *Diagoras* alius ex Melo insula, quæ una Cycladum, qui, quod Deos negaret, ATHEUS appellatus est. Cic. N. D. 1, 23, & 3, 37. Val. Max. 1, 1 ext. 7. Lact. de ira Dei c. 4. It. Athenagoras Legatione pro Christianis. An idem ac *Diagoras Atheniensis*, qui sermones Phrygios scripsit, disquirit Voss. de Hist. Græc. 4, 2 p. 350.

Diagramma, vide *Gramma*, Diagraphice, *Graphice.*

DIALECTĬCA, *æ*, f. διαλεκτική, ars recte, ordine & perspicue dicendi, die disputier-kunst. Cic. *disceptatricem & judicem* appellat *veri & falsi*, in Acad. 4, 28. Iamblichus, θεὸς γὰρ τις ἀληθῶς ὁ καταδείξας τὴν διαλεκτικὴν τοῖς ἀνθρώποις, *Revera Deus quispiam fuit, qui Dialecticam hominibus monstravit, & cælitus demisit.* Et deinde, *Quamobrem Deorum munus non negligendam est, sed meditatione, experientia & arte confirmandam.* Sed eius loco de Literis. Plato 6 de Repub. καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινὶ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον, ἠρέμα ἕλκει, καὶ ἀνάγει ἄνω διαλεκτική, id est, *Et revera animi oculum cœno barbarico obrutum paullatim sursum trahit ac ducit dialectica.* Dialectices & Rhetoricæ discrimen Zeno Stoicæ sectæ conditor manu demonstrare solebat. *Nam cum compresserat digitos, pugnumque fecerat, Dialecticam ajebat ejusmodi esse: cum autem diduxerat & manum dilataverat, palmæ illius similem eloquentiam esse dicebat*, ut Cic. exponit in Orat. c. 32. Nimium ejus studium improbatur Gell. 16, 8 & Sen. ep. 49.

¶ Dialectĭcus, *a, um*, adject. ut, *Dialecticæ captiones*, Cic. de Fin. c. 6. *Dialecticæ disputationes*, Quintil. sub fin. lib. 5.

¶ Dialectica, *orum*, n. pl. studium Dialectices; Cic. Fin. 3, 12.

¶ Dialectĭcus, *i*, m. subst. dialectices Professor, vel qui interrogando disputat. Cic. in Orat. c. 32. Sidon. 4 epist. 11 carm. v. 8. ¶ 2. Stoicis quoque hoc attributum ita nomen, ut, cum *Dialecticus* diceretur, intelligendus Stoicus esset, notat Turnebus Advers. 20, 20.

¶ Dialectĭce, adv. ut, *disputare dialectice*, Cic. de Fin. 2, 6.

¶ Dialectus, *i*, fœm. idioma sermonis apud diversos diversum, quia unaquæque lingua aliquid peculiare habet, die sprache, redens-art. *Lingua*, si velimus accurate distinguere, est modus loquendi diversarum gentium; *Dialectus* vero modus loquendi in diversis provinciis unius gentis una lingua utentis. Sic apud Græcos alia *dialectus* est *Attica*, alia *Ionica*, alia *Dorica*, alia *Æolica*, alia *communis.* Sic Suet. Tib. c. 56 *Molesta dialectus.*

DIALEUCON, *i*, n. διάλευκον, crocus sativus candidus, Plin. 21, 6.

Dialibanum, vide *Libanotis*, Dialis, *Deus & Dies.*

DIALION, *i*, n. heliotropium, die sonnen-blume. Apul. de Herb. c. 49.

Diallage, vide *Allage*, Dialogus, &c. *Logus.*

DIALYMA, *ătis*, n. διάλυμα, figura sententiæ, divisio scil. quæ rem semovens ab re, utramque absolvit ratione subjecta; ut, *Cur ego nunc tibi quicquam objiciam? si probus es, non meruisti: sin improbus, non commoveris.* It. *Nec probis, nec improbis liberis relinqui aliquid oportet facultatum: quia, si boni erunt, facultatibus nihil ipsis erit opus; sin improbi, hereditate erunt indigni.* Cognata est argumentatio, quæ *dilemma* dicitur.

Dialysis s. dialyton, vide *Lysis*, Diamastigosis, *Mastix*, Diameter, diametrus, *Metrum*, Diamorus, *Morus.*

DIĀNA, *æ*, f. Iovis ex Latona filia, facta ex *diva* & *Luna*, ut observat Scalig. lib. 2 de Emend. Temp. Conf. Voss. 4 Instit. Orat. p. 11 & Isidor. 8, 18. Prima tamen corripitur, Sil. 13, 124 *Famulamque Dianæ Credebant.* In Apul. 11 Milef. post princ. ita de se loquitur: *Me primigenii Phryges Pessinunticam nominant Deûm matrem: hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam; illinc fluctuantes Cyprii Paphiam Venerem; Cretes sagittiferi Dictynnam Dianam; Siculi trilingues Stygiam Proserpinam: Eleusinii vetustam Deam Cererem: Iunonem alii, Bellonam alii, Hecaten alii, Rhamnusiam alii: Et qui nascentis Dei Solis inchoantibus radiis illustrantur Æthiopes, Ariique priscaque doctrina pollentes Ægyptii, ceremoniis me propriis percolentes, appellant vero nomine Reginam Isidem.* Silvarum & venatorum Dea, unde & *Venatrix* dicitur. *Virgo*, quia innupta. Μονογενὴς appellat Theocr 27, 29. Vide Callimachi Hymnum in eam, & Mytholog. De *Taurica Diana* vide infra in *Taurica.* Quam ob caussam illi luci omnes, quamvis & aliis Diis dicati, sacri essent, vide infra in *Lucus.* v. *Lucina* & præsertim Reines. Inscr. p. 105. Est quoque nautarum Dea, unde regina undarum dicitur.

¶ Diānius, *a, um*, adject. Gratius Cynegetico v. 251 *Ergo semper eris, dum carmina, dumque manebunt Silvarum dotes atque arma Diania terris.* Ovid. Fast. 5, 141 *Exagitant & Lar & turba Diania fures:* Vbi *turba Diania* canes sunt. Nam statim ipse subjicit: *Pervigilantque Lares, pervigilantque canes.*

¶ Dianium, *i*, n. subst. pro Dianæ vel sacris, vel templo apud Livium 1, 48. Descriptionem templi *Dianæ Ephesiæ* habes apud Plin. 36, 14.

¶ Dianaria, *æ*, f. herba, alias *Artemisia* dicta, Veget. 2, 2, 6, beyfuß.

DIANOEA, *æ*, f. διάνοια, sensus, sententia, der inhalt, verstand. Apud Rhetores est figura, qua quis magis sensum quam verba respicit. vide Quintil. 9, 1.

Dianome, vide *Nomus.*

DIAPASMA, *ătis*, n. διάπασμα, ita sicci vocantur odores Plin. 21, 19, quibus corpus conspergitur, ut sudores sistant, & quibus lecti geniales respergebantur & vestes conciliandæ fragrantiæ caussa, ein wohlriechend pulver, puder. Dictum a διαπάσσω est, quod est *inspergo.* Martial. 1 epigr. 88 *Quid quod olet gravius mistum diapasmate virus.* Dioscorides καταπάσματα vocat.

DIAPĀSON, διὰ πασῶν, meta harmoniæ, eine octav in der musik. Hinc δὶς διὰ πασῶν distare dicuntur, quæ inter se sunt sejunctissima & dissita maxime, um 2 octaven, ἐκ διαμέτρου. Ex septem tonis constare, Auctor Fragmenti veteris, quod cum Censorino edi solet, c. 12 prodit, ubi & de *Diapente*, & *Diatessaron*, habes. Vide & Plin. 2, 22.

Diapeganon, vide *Peganon.*

DIAPENTE, διὰ πέντε, musici intervalli genus tribus constans tonis & semitonio minore; Macrob. Somn. Scip. 2, 1 eine quint in der musik.

Diaphora, &c. vide infra *Phora.*

DIAPHRAGMA, *ătis*, διάφραγμα, it. φρένες, interstitium inter membra naturalia & spiritalia, i. e. cor, pulmonem, & viscera inferiora, vulgo septum transversum, seu rectius obliquum dicitur, das zwerchfell; ὑπόζωμα, vide *præcordia.* Corn. Cels. 4, 1 *Sub corde atque pulmone transversum ex valida membrana septum est.*

Diapontius, vide infra *Pontus.*

DIAPŎRĒSIS, *is*, f. διαπόρησις, addubitatio, figura, cum dubitare de aliquibus nos fingimus, ut in proœmio Orationis pro Cluentio, *Equidem quo me vertam, judices, nescio, &c.* Vocant ἀπορίαν. vid. Mart. Capell. 5 p. 171.

Diarium, vide in *Dies*, Diapsalma, *Psalmus.*

DIARRHOEA, *æ*, f. διάρροια, laxitas & proluvium ventris, seu alvi potius, bauchfluß, durchlauf. Cic. 7 epist. 26 *Tanta me διάρροια arripuit, ut hodie primum videar cœpisse consistere.*

¶ Diarrhoicus, *a, um*, διαρροϊκός, diarrhœa affectus, mit dem durchlauff behafftet; apud Theod. Prisc.

DIARRHYTVS, *a, um*, διάῤῥυτος, irriguus, aquosus, gewäſſert, befeuchtet. Hoc nomine Hipponem, Africæ Zeugitanæ oppidum, ab Hippone regio, oppido Numidiæ, distinxerunt. vid Hermol. Barb. ad Plin. 5, 4.

DIAS, *ădis*, διάς, a δὶς *bis*, numerus binatius, ein zweyfaches; ut, *Monas* est unitas, ita *Dias*, dualitas, die zweyfaltigkeit, apud Mart. Capellam lib. 6 p. 228; & 7 p. 238.

DIASPENDŌNE, *es*, f. διασπενδόνη, fupplicii genus apud Derbices, Persarum gentem, cum arborum duarum incurvaris cacuminibus alligatum hominis corpus discerperent. Cæl. Rhodig. 10, 5. v. fundum totius rei in *Disphendomena*.

DIASTĒMA, *ătis*, n. διάστημα, i. e. intervallum, eine lücke, zwiſchenraum. Censor. c. 13 *Pythagoras prodit, hunc mundum habere intervalla mutilis diastematis congrua*. Add. c. 10 & conf. Isid. Or. 2, 19, Cæl. Rhod. 9, 5. Sidon. 8, 11 *In diastemate zodiaco*. Idem Carm. 15, 64 licenter corripuit penultimam. conf. Mart. Capell. lib. 9 p. 321.

¶ Diastematĭcus, *a, um*, διαστηματικός, divisus, getheilt; ut, *Vox diastematica*, Mart. Cap. 9 p. 318.

DIASTŎLE, *es*, f. διαστολή, subdistinctio, commatis nota: *Procubuit, viridique in litore conspicitur ſus*. Hac enim nota non satis cohærentia discernuntur. ¶ 2. Vocant Diastolen etiam *Eclasin*, Systolæ contrariam, vide *Eclasis*.

¶ Paradiastŏle, *es*, f. παραδιαστολή, figura, qua res similes discernuntur. Virg. ecl. 3, 80 *Triſte lupus ſtabulis, maturis frugibus imber*.

Diastylus, vide *Stylus*, Diasyrmos, diasyrticus, *Syrma*, Diatessaron, *Tessares*, Diatheca, *Theca*, Diathesis, *Thesis*, Diathyrum, *Thyra*, Diatonus, *Tonus*, Diatorus, *Torus*.

DIATRĒTVM, *i*, n. διάτρητον, calix aut poculum tornatile, ein gedrehteter becher. Τρέειν, *perforare* est, drehen. Martial. 12 epigr. 71 *O quantum diatreta valent, &c.*

¶ Diatretārius, *i*, m. tornator, qui tornata opera conficit, ein drechsler, l. 1 C. de exeus. artif. conf. Rhodig. 22, 26.

DIATRĪBE, *es*, sive Diatriba, *æ*, f. διατρίβη, & locus disputationis, sive schola: & disputatio ipsa. Quemadmodum & scholæ vocabulum usurpatur. Gell. 1, 16 *Interrogatum in diatriba Taurum, an ſapiens iraſceretur, dabat enim ſepe poſt quotidianas lectiones, quærendi quod quis vellet, poteſtatem*. Et 17, 20 *Recens in diatribam acceptus*, id est, novitius discipulus. Idem 18, 13 *Dialecticus quidam ex Platonis diatriba*.

Diatyposis, vide *Typus*, Diaulus, *Aula*, Diaxylon, *Xylon*, Diazeugmenon, *Zeugma*, Diazona, *Zona*, Dibalo, *Balo*, Dibaphus, *Baphia*.

DĪBVTĀDES, *æ*, m. plastices primus inventor, Plin. 35, 12.

DĪCA, *æ*, f. δίκη, causſa, judicium, ein rechts-handel. *Dicam alicui ſcribere, impingere*, ap. Terent. est in jus vocare, actionem alicui intendere, ut Donatus interpretatur; vid. Phorm. 1, 2, 77; & 2, 2, 15; & 2, 3, 92; lt. 4, 3, 63 *Sexcentas proinde ſcribito dicas*. Quo in loco Nannius *Dicas* expensarum causſas interpretatur Miscell. 2, 16, sine causſa, ut opinor. *Dicas ſortiri*, Cic. Verr. 2, 15. Ordinem causſarum disceptandarum sorte constituere. ¶ 2. Ponitur Græce & pro Dea Iuris, sive Iurisprudentia vel Iustitia.

¶ Dicasterium, *i*, n. δικαστήριον, locus judicii, das rathhaus, gerichte.

¶ Dicographus, *i*, m. δικόγραφος, ein gerichtsſchreiber. ICt.

¶ Ecdicus, *i*, m. ἔκδικος. In municipiis *Ecdici* & plebem ab injuria optimatium tuebantur, & causſas ærarii gerebant; unde defensores civitatis dicti; Item Syndici. vide Cic. fam. 13, 56; & Plin. 10 epist. 111. Eorum munus erat, judicio experiri contra eos, qui aurum vel argentum & pecuniam Reipub. deberent, cujus generis munus *Advocati fiſci* est, Fiscal.

¶ Syndĭcus, *i*, m. plur. Syndici dicuntur, qui in eamdem causſam incumbunt: suntque civitatum advocati, & defensores juris publici. Athenis iterato Syndicum fieri lege vetitum. Conf. Wolff. Tom. 5 Operis Demosthenici p. 359.

Dicabulum, Dicacitas, dicaculus, vide in *Dico, ere*.

DICÆARCHEA, *æ*, f. Dicæarchea, & Dicæarchia, it. Dicarchia, δικαίαρχεια, urbs Puteoli, sic dicta, *quod quondam juſtiſſime regebatur*, Fest. Poëtæ secundam & tertiam syllabam contrahunt, & pronunciant. *Vrbs Dicarchæa, Sinus Dicarchæi*, ap. Sil. 13, 385; & Stat. 2 Silv. 2, 110. v. Drakenb. ad Sil. 8, 534.

¶ Dicæarchus, *i*, m. Siculus e Messana, Aristotelis auditor, Philosophus, Orator & Geometra fuit, cujus multis in locis meminit Cicero, c. g. Att. 2, 12 extr. *Dicæarchum recte amas. Luculentus homo eſt, & civis haud paullo melior, quam iſti noſtri*

¶ Δικαίαρχοι, ubi Pompejum, Cæsarem, Crassum intelligit, injusta imperia affectantes.

DICÆOLOGIA, *æ*, f. δικαιολογία, schema, quo ipsi nos quasi justificamus, vel rationem reddimus, nos jure quippiam feciſſe: ut, *Cælius lapſus eſt, ſed in adoleſcentia, cui nihil non eſt donandum*. Item, *Inter tales verſatus ſum, inter quos non potui non corrumpi*.

DICÆVS, *i*, m. δίκαιος, i. e. *juſtus, Apollo Citharœdus Dicæus appellatus eſt, quod cum Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum a fugiente conditum ſinu ejus celatum eſſet*, Plin. 34, 8. Idem cognomen tulit Aristides, de quo Plurarch. & Nepos 3, 1, 2.

Dicatio, dicatura, vide *Dico, are*, Dicax, *Dico, ere*, Dichalcum, *Chalcus*, Dichomenion, *Menis*.

DICHŌNEVTVS, *a, um*, διχόνευτος, *bis conſtatus*; ut, *Æs dichoneutum*, Theod. Cod. 11, 2.

Dichoreus, vide *Choreus*, Dichotomia, *Tome*, Dicibulum, *Dico, ere*,

DICIS, quasi a *Dex*, genitivus: ut, *Dicis cauſſa, Dicis gratia*: forma Ciceroni sæpius usurpata: idem est ac leviter, perfunctorie, non serio; sed in speciem & quantum satis sit ad vitandam reprehensionem, ut zum ſchein. conf. Varr. L. L. 5, 7. Vnde autem ducatur, certant eruditi: alii a *Dico, are*, alii a *Dico, ere*: quidam & a *dica*, δίκη derivant. Vide Petrum Pithœum Adverſ. 2, 13 & And. Schottum Obſerv. Hum. 5, 23. Est etiam peculiaris C. S. Schurzfleischii de hac formula diss. 1703 habita. Vet. Gloss. *Dicis cauſſa*, νόμῳ χάριν, λόγῳ χάριν: *Dicis gratia*, νόμῳ χάριν, ὡς παρὰ παίῳ τῷ νομικῷ. Cic. Verr. 4, 24 *Vt aliquid illis nummulorum dicis cauſſa daret*. Vsus est & Nepos 25, 8, 5. vid. ibi Indicem Vorstii, & Elmenhorst. ad Apul. p. 38

DĪCO, *avi, atum, are*, a δίκη vel δικάζω, nuncupare est, tradere, donare, & quasi consecrare, zueignen, ergeben, widmen. Cic. fam. 2, 6 *Huic meæ laudi tuum ſtudium dices, &c.* Id. de Leg. 2, 3 *Hunc totum diem dicamus tibi*, diesen gantzen tag wollen wir bey dir zubringen. Sic, Id. de Orat. 3, 3 *Dicare ſe alicui*. Id. ep. ad Cæsarem ex Nonio 4, 139 *Bellum quanti faciam, quamque ei me totum dicaverim, ex ipſo ſcies*. Ter. Phorm. 1, 2, 12 *Hanc operam tibi dico. Dicare ſe alicui in clientelam*, Cæs. 6, 11. ¶ 2. *Dicare* est indicare, nuntiare, kund machen, ap. Non. l. c. ex Lucilio: *Vbi ad aures fama tuam pugnam claram allatam dicaſſet*.

¶ Dicarus, *a, um*, zugeeignet, gewidmet, geweihet. Cic. in Orat. c. 13 *Epidicticum genus gymnaſiis & palæſtræ dicatum*. Virg. Æn. 5, 60 *Templa dicata*. Vet. Inscript. Grut. p. 258 n. 6 & 273 n. 5 &c. NVMINI MAIESTATIQ. EIVS SEMPER DICATISSIMVS. Augustin. Civ. D. 1, 1 *Loca Chriſti nomini dicatiſſima*.

¶ Dicatio, *onis*, f. die zueignung, ergebung. Cic. pro Balbo c. 11 *Dicatione fit civitatis mutatio*, quod proximis ante verbis dixerat: *Non eſſe hujus civitatis civis, qui ſe alii civitati dicarit, poteſt*. Gloss. Vet. *Dicatio*, καθοσίωσις.

¶ Dicatura, *æ*, idem esse conjecit aliquis apud Plin. præf. p. 4 Hard. Sed optimæ quæque editiones, *Neque fiducia operis hæc eſt, ſed indicatura*. Non contemnendum tamen, neque antiquis libris incognitum putat *dicaturæ* vocabulum Facciolatus ad Calepinum.

Composita:

¶ Abdĭco, *avi, atum, are*, enterben, verſtoſſen. Abdicat pater filium dum vivit, exhæredat post mortem. Nepos tamen *exhæredatum* pro *abdicato* posuit, 2, 8, 2. Proprie Plin. 6, 22 *Eligi regem, liberos non habentem: & ſi poſtea gignat, abdicari, ne fiat hæreditarium regnum*. De causſa abdicationis liberorum vide Lucianum in *Abdicatio*, Quintil. Declam. 279 & 290, & Alciat. Disputt. 2, 34. vid. *Abdicatio*. ¶ 2. *Abdicare ſe magiſtratu, conſulatu, prætura*, est deponere magistratum, &c. vom amt abdancken, es aufgeben. Cic. Catil. 3, 6 *Cum ſe Lentulus prætura abdicaſſet*. Sed, *abdicare cui magiſtratum*, absetzen. *Democritus in Abdicare legem*, est abrogare, abschaffen, Plin. 7, 30. *Democritus in totum rapum abdicavit in cibis*, i. e. prorsus damnavit, er hat ſie zu eſſen verboten, idem Plin. 20, 3. *Abdicare patrem*, Curt. 4, 10, 3. *Generum abdicat*, id est, repudiat, er ſagt ihm den kauf auf, Sulp. Apollin. Periocha. Andr. Ter. v. 10. conf. Nonius 6, 14.

¶ Abdĭcātus, *a, um*, abgeſetzt, verworffen; ut, *Abdicatus magiſtratus*, Sallust. Catil. c. 47. Eleganter Prudentius passione Cypriani v. 52 *Antra abdicata Soli*.

¶ Abdicatio, *ōnis*, f. die aufgebung, ablegung; ut, *Abdicatio dictaturæ*, Liv. 6, 16. ¶ 2. Speciatim Rhetores etiam Latini materiam declamandi sumserunt, a liberorum abdicatione Græcis usitata, cujus formæ duæ, de quibus Quintil. 7, 4. Solebant Græci filios suos abdicare ob delictum aliquod, atque e conspectu removere, & tum filii dicebantur ἐκπίπτειν τῷ γένει, cum autem cum patre in gratiam redirent, ἀναλαμβάνεσθαι εἰς τὸ γένος, Casaub. ad Laërt. L. 1 p. 94. Huc ref. Plin. 7, 45 *Abdicatio Poſtumi Agrippæ poſt adoptionem*, besser verstossung. Cæterum an & quatenus abdicatio Romano jure aut consuetudine recepta fuerit, erudite disputat Burm. ad Quint. l. c. p. 630. Add. Herod. ad Quint. decl. 260 p. 481.

¶ Abdĭcator, *ōris*, m. qui abdicat, unde est

¶ Abdĭcatrix, *ĭcis*, f. Salvian. 2 adv. Avarit. p. 76 *Abdicatrix miſericordiæ inhumanitas*.

¶ Abdicativus, *a, um*: ut, *Abdicativa propoſitio*, quæ eadem antiquis philosophis est, quam recentes *negativam* vocant, Apul. 3 Dogm. Plat. Huic opposita *Dedicativa*, de qua suo loco.

¶ Abdĭcative, adverb. idem. Mart. Capella 4 p. 128 *Abdicative concludere*.

¶ Abdicatorium, *i*, n. locus habilis ad abscondendum, Cathol.

¶ Dēdĭco, *are*. Festo autore proprie est *dando deferre*, sein vermögen angeben. Africanus minor ap. Gell. 7, 11 *In uno ſcorto majorem pecuniam abſumſiſti, quam quanti omne inſtrumentum fundi Sabini dedicaviſti*. Cic. pro L. Flacco 32 *Ad hæc prædia etiam in cenſu dedicaviſti*, ubi v. Græv. & Menck. Observ. L. L. ¶ 2. weihen, heiligen, zueignen. Vet. Gloss. *Dedicat*, καθοσιοῖ, ἀφιεροῖ, ἀφοσιοῖ. Cic. pro Archia c. 8 *Smyrnæi delubrum Homero dedicaverunt*. Formula dedicantium aliquid Numinibus exponitur a Barth. ad 2 Theb. Stat. p. 648. Hinc & *libellos alicui dedicare*, inscribere & consecrare veluti est, Plin. præf. Hist. Nat. *Dare* ac *dedicare* quid differant, vid. Periz. animadv. c. 7 p. 307 sq. ¶ 3. Non raro idem est ac usum alicujus rei, idque ferme cum festivitate aliqua, auspicari, einweihen. Ascon. in Orat. Cic. contra Pisonem: *Hæc oratio dicta eſt ante paucos dies, quam Cn. Pompejus ludos faceret, quibus theatrum a ſe factum dedicavit*. Suet. Ner. c. 35 *Ejusmodi domum abſolutam cum dedicaret*. Hoc significatu idem *dedicationem patinæ* Vitell. c. 14 dixit. Id. Vespas. c. 19 *Ludis per quos ſcena Marcelliani theatri reſtituta dedicatur, &c.* Plin. 10 ep. 117 *Qui virilem togam ſumunt, aut nuptias faciunt, vel ineunt magiſtratum, vel opus publicum dedicant: &c.* ¶ 4. Hinc ad alia eleganter transfertur. S. Hieron. ep. 9 ad Salvinam de viduitate: *Qui primus ab Apoſtolis baptiſatus ſalutem gentium dedicavit*. Id. ep. 17 sub Paulæ & Eustochii persona ad Marcellam: *Qui* (Melchisedec) *jam tunc in typo Chriſti panem & vinum obtulit, & myſterium Chriſtianum in Salvatoris ſanguine & corpore dedicavit*. Sic, *Martyrium dedicaſſe Stephanum*, Pet. Chrysologus ferm 153 in Stephanum Protomartyrem scribit. Non semel ita hoc verbo de novis rebus & Tertullianus usus: ut, de Pœnit. c. 2 *Cum rurſus ſuam miſericordiam maturaviſſet* (Deus), *jam inde in ſemetipſo pœnitentiam dedicavit*. Id. 1 adv. Marc. *Vt imperio ejus divina bonitas in terris dedicaretur*, i. e. initium caperet, & primum exsereret se. Paul. IC. l. 19 ff. de in rem verso *Dedicare togam in funus*: i. e. togam in id dare, ut ea mortuus involvatur, darzu anwenden.

¶ Dedicātus, *a, um*, geweihet, gewidmet. Cic. de N. D. 3, 5 *Nonne ædem Caſtori & Polluci in foro dedicatam vides?* Id. Leg. 1, 22 *Ingenium in ſe ſuum, ſicut ſimulacrum aliquod, dedicatum putabit*, i. e. divinæ illam auræ particulam, mentem, in corpore tanquam signum in templo positam. Superl. *Dedicatiſſimas numini ejus*, in arcu Gallieni Romæ

¶ Dedica-

¶ Dedicatus, *us*, dedicatio. Apud Flor. *Sermo dedicatu religiosissimus.*

¶ Dedicatio, *ōnis*, f die einwenhung; ut, *Dedicatio templi*, Cic. pro Domo c. 46. *Populus dedicationem ædis Mercurii dat M. Lætorio*, Liv. 2, 27. Ariſtides Sophiſta: τὰς μὲν νεὼς τοῖς θεοῖς προσήκει καθιερῶν, τὰς δὲ ἄνδρας τὰς ἐλλογίμους τῇ τῶν βιβλίων ἀναθέσει τιμᾶν, *Templa Diis conſecrare convenit, viros vero eximios decet librorum dedicatione honorare.*

¶ Dedicātor, *ōris*, m. qui dedicat. Tertull. Apol. c 5 *Tali dedicatore* (Neronem putat) *damnationis noſtræ etiam gloriamur*, i. e. inchoatore, auſpice.

¶ Dedicativus, *a, um*, idem quod vulgo affirmativus, bejahend; ut, *Dedicativa propoſitio*, Apulej. 3 Dogm. Plat. Adde *Abdicativus*, de quo paullo ante diximus.

¶ Dedicative, adv. idem. Mart. Capella 4 p. 128 *Dedicative concludere*, i. e. affirmare.

¶ Indĭco, *avi, atum, āre*, oſtendere, darthun, anzeigen. *Indicare aperte*, Cic. ad Brut. ep. 5. Sic, *Vultus indicat mores*, Idem de Leg. 1, 9. *Indicare conſilium ſuum*, Plancus Ciceroni fam. 10, 21, entdecken, an tag geben, offenbaren. *Indicare de conjuratione*, Salluſt. Catil. 30, 48. de epiſtolis, Cic. pro Fl. 37. *Res ipſa indicat*, Ter. Adelph. 3, 2, 40, αὐτὸ δείξει, τὸ πρᾶγμα λέγει, es weiſt ſich ſelbſt aus. ¶ 2. De mercibus eſt, bieten. Plaut. Aul. 2, 5, 3 *Venio ad macellum, rogito piſces, indicant Caros, agninam caram, caram bubulam.* Idem Perſ. 4, 4, 25 TOX. I, *ſane, hanc eme atque auſculta mihi.* DOR. *Modo ut ſciam, quanti indicet.*

¶ Indicātus, *a, um*, angezeigt, geboten. Plin. 31, 1 *Indicatus ſmaragdus ſex aureis denariis.*

¶ Indicatio, *ōnis*, f. die anzeigung, das gebot, der anſchlag. Plaut. Perſa 4, 4, 30 *Tua merx eſt, tua indicatio eſt.* Conf. Plin. 22, 24. Sed Vlpian. l. 13 § 3 ff. de Action. emp. & ven. *Non debuit facilis eſſe ad temerariam indicationem.*

¶ Indicatūra, *æ*, f. idem, vel ipſum potius, quod indicatur, pretium. Plin. præf. p. 4, 7 *Nec fiducia operis hæc eſt, ſed indicatura.* Id. 37, 2 *Neque eſt hodie murrhini alterius præſtantior indicatura.*

¶ Indicator, *ōris*, m. ut, *Indicator naturæ Anaxagoras*, Solin. c. 53.

¶ Indicativus, *a, um*, anzeigend. Sic, *Indicativum modum* Grammatici vocant, quo præſens actus indicatur, v. Mart. Capell. 3 p. 68; Iſidor. 1, 8.

¶ Index, *ĭcis*, c. ein anzeiger, angeber, weiſer, regiſter. Cic. in Orat. c. 18 extr. *Imago animi vultus eſt, indices oculi.* Id. Off. 1, 37 *Orationis indicem vocem habemus.* Id. Catil. 4, 3 *Hæc omnia indices detulerunt, rei confeſſi ſunt.* Curt. 5, 10, 13 *Lacrymæ pœnitentiæ indices.* ¶ 2. *Index* proprie ſecundum Aſconium *is eſt, qui facinoris, cujus eſt ipſe conſcius, latebras indicat, immunitate propoſita.* v. *Indicium.* ¶ 3. *Index* etiam eſt titulus ſub imaginibus illuſtrium virorum. Tib. 4, 1, 30 *Nec quæris, quid quaque index ſub imagine dicat.* Etiam titulus libri Liv. 38, 56 *Index orationis P. Scipionis nomen M. Nævii tribuni plebis habet.* Sic Id. 41, 28. Cic. de Or. 2, 14. *In Philoſophos ſi quando incidi, deceptus indicibus librorum.* Martial. 3, 2 *Et cocco rubeat ſuperbus index.* v. Menck.

¶ Indiculus, *i*, m. dimin. parvus index. Ennodius 5 epiſt. 24 *Divinis legibus cognationem indiculo comprehenſam, in matrimonio licere ſociari.* Puto ex forma virili *Indiculus* flexiſſe, quæ analogiæ primitivæ vocis propior: quamquam medii ævi ſcriptores etiam

¶ Indiculum, *i*, n. neutro genere dicebant. Gregor. Turonenſ. 8, 28 *Indiculum eſt repertum*

¶ Indicium, *i*, n. die andeutung, anzeigung. *Indicio eſſe*, Ter. Heaut. 2, 4, 4. *Indicium facere*, Id. Adelph. 4, 4, 8, anzeigen. Præmia indicii. Cic pro Roſc. c. 37 *Si eum qui indicii partem acceperit.* Apulej. 6 Milet. p. 665 *Si quis demonſtrare poterit Pſychen, & accepturus indicii nomine ab ipſa Venere ſeptem ſuavia ſuavia, & unum blandientis appulſum linguæ longe mellitum.* Qui locus ex Moſchi Idyllio, qui AMOR FVGITIVVS inſcribitur, expreſſus videtur. Nota autem hic genus præconii, de quo & Pithœum licebit videre Adverſ. Subſec. 1, 2. ¶ 2. *Indicium* eſt proprie illius, qui una peccavit. *Indicium poſtulare*, eſt petere μήνυτρον, quod erat impunitas conjurationis, *indicium profiteri*, eſt declarare, te velle indicare de ſociis conjurationis, ſi impunitas tibi promittatur. Hæc copioſius Grævius ad Cic. Att. 2. 24 p. 281.

¶ Indicīna, *æ*, f. indicatio, aut ex Elmenhorſtii mente præmium, quod indici datur. Apul. ſub fin. lib. 7 *Ob indicinæ præmium.* Gloſſ. Vet. *Indicina*, μήνυτρον.

¶ Indicabilis *e*, indicans. Cæl. Aurel. Acut. 2, 3 *Signum facere indicabile lethargi.*

¶ Prædĭco, *are*, eſt palam dicere, & opponitur τῷ *tacere*, öffentlich ſagen. Ter. Eun. 3, 4, 54 *Vtrum taceamne, an prædicem.* Videturque proprie quaſi verbum de præconibus uſurpatum, quando præconium facerent. Qua de cauſa & Apulejus 6 p. 665 *Mercurium prædicatorem* dixit, quem *Præconem* ſignificabat. Plaut. Bacch. 4, 7, 16 *O ſtulte, neſcis nunc venire te, Atque in eo ipſo aſtas lapide, ubi præco prædicat.* ¶ 2. Hinc pro *quidvis commemorare* ponitur, & μέσον eſt, ut in utramque partem uſurpari poſſit, erzehlen, vorgeben. Ter. Andr. 3, 1, 7 *Quid ergo audio? actum eſt, ſiquidem hæc vera prædicat.* Et ita ille ſæpius. Plaut. Amph. 1, 1, 46 *Quod mihi prædicas vitium, id tibi eſt.* Nepos 17, 4, 8 *Itaque prædicabat, mirari ſe, non ſacrilegorum numero haberi.* Cæſ. B. Civ. 1, 32 *Injuriam in eripiendis legionibus prædicat.* Suet. de Grammat. c. 23 *Tiberio & mox Claudio prædicantibus, nemini minus inſtitutionem puerorum committendam.* ¶ 2. Frequentiſſime tamen in meliorem partem ſumitur, & nihil aliud, quam dilaudare eſt, loben. Quamquam non nihil aliquando adjici ſoleat, quod id declaret. Cic. Phil. 11, 13 *Honorifice & graviter multa de aliquo prædicare.* Id. Off. 1, 38 *Deforme eſt, de ſeipſo prædicare, falſa præſertim.* Plin. 25, 5 *Miris laudibus prædicavit has herbas.* ¶ 3. Vulgo ubi de ſacris loquuntur, *Prædicare* idem eſt quod concionari; unde & Germanorum, predigen.

¶ Prædicans, *tis.* Salluſt. Cat. c. 48 *Craſſum ego prædicantem audivi &c.* Cic. fam. 5, 13 *Ignoſces mihi aliquid de me ipſo prædicanti.*

¶ Prædicātus, *a, um*, berühmt; ut, *Arbor hiſtoriis prædicata*, Plin. 16, 41. ¶ 2. In Logicis *Prædicatum* eſt pars propoſitionis, & id, quod de Subjecto dicitur.

¶ Prædicāmentum, *i*, n. ein lob. Gloſſ. lat gr. *Prædicamenta*, προκηρύγματα. Quod Logici *Prædicamenta* vocant, Quintiliano 3 6 *Decem elementa* ſunt: *Primum*, inquit, *Ariſtoteles elementa decem conſtituit, circa quæ verſari videatur omnis quæſtio.*

¶ Prædicatio, *ōnis*, f. proprie præconis eſt, die ausruffung. Cic. Agr. 2, 18 *Ego præconi auctionem ipſam luctuoſam, & acerbam prædicationem puto.* ¶ 2. Deinde laudatio; ut, *Prædicatio beneficiorum*, Cic. Aruſp. c. 8 *Prædicationem nobilitatemque fugere*, Id pro Arch. c. 11, ſich nicht wollen loben laſſen. ¶ 3. Publica alicujus rei declaratio. Liv. 4, 49 *Quod in urbe nuper direpta -- minus prædicatione tribuni prædæ fuerit.* ¶ 4. Vulgo idem ac concio, de rebus ſacris; ut, prædicatio verbi die predigt des worts.

¶ Prædicator, *ōris*, m. qui prædicat. *Te ipſo prædicatore & teſte*, Cic. fam. 1, 9. Id. pro Balbo c. 2 *Pompejus ſui facti, ſui judicii, ſui beneficii voluit me eſſe prædicatorem*, h. e laudatorem. ¶ 2. Qui concionatur, ein prediger. Tertull. adv. Marc. 4, 8 *Chriſtus præmiſerat utique digniores prædicatores.*

¶ Prædicatrix, *īcis*, f. idem. Tertull. de Anima c. 46 *Hæc ſpecies ſummarum prædicatrix poteſtatum*

¶ Prædicabĭlis, *e*, preiſlich, rühmlich. Cic. Tuſc. 5, 17 *In miſera vita nihil eſt prædicabile aut gloriandum.* Auguſtinus ſæpe utitur hac voce in epiſtolis: *Dominis dilectiſſimis & prædicabilibus*; *Domino merito prædicabili & venerando fratri.* ¶ 2. *Prædicabile* apud Logicos eſt, quod prædicatur de pluribus.

¶ Prædicatīvus, *a, um*, vox philoſophica. Apulejus de Syllogiſmo, *Propoſitio prædicativa.*

¶ Prædicatōrius, *a, um*. Salvian. lib. 3 contra Avarit. ſub fin. *prædicatoria verba*, id eſt, laudes.

¶ Deprædico, *are*, decompoſitum perquam tritum, ſed priſcis inauditum, quibus *Prædicare* ſufficit. v. Cellar. Antib. p. 29.

¶ Vindico, *are*, videtur a *Dicare* etiam eſſe; ſed de hoc vide ſuo loco.

DICO, *dixi, dictum, dicĕre*, ſprechen, reden, ſagen, nennen, a δείκω vel δείκνυμι *oſtendo.* Sic, *Dicere in aurem*, Horat. 1 ſat. 9, 10 *Dicere contumeliam*, unnütze worte geben. Ter. Phorm. 2, 3. 29 *Ius dicere*, gericht halten, Cic. pro Flacc. c. 3 &c. *Fœderis æquas dicere leges*, Virg. Æn. 11, 322. ¶ 2. Et *dicere* eſt eleganter facundeque dicere, eine rede thun. *Dicere e ſuperiore loco*, Cic. Verr. 2, 42, von der cantzel oder catheder reden. *Stylus eſt optimus effector & magiſter dicendi*, Cic. de Orat. 1, 33. *Dicere ad judicem*, Id de Clar. Or. c. 84. *Dicere pro aliquo*, Nep. 1, 5. *Dicere cauſſam*, Cic. de Orat. 3, 8, ſich verantworten. ¶ 3. *Dico* etiam eſt dicendo promitto, conſtituo, deſtino, verſprechen. Ita Ter. Heaut. 5, 1, 64 *Quid dotis dicam te dixiſſe filio?* Et v. 69 *Me mea omnia bona doti dixiſſe illi.* vid Salmaſ. de modo uſurarum c. 16. conf. Nonius 4, 122. ¶ 4. *Dicere* aliquando eſt laudare, celebrare. Barth. ad Script. Venat. p. 186 ex Virg. ecl. 8, 5 *Damonis Muſam dicemus &c.* Item ecl. 10, 6 *Galli dicamus amores.* ¶ 5. *Dicere diem* eſt præſtituere, ſive in jus vocare & accuſare, einen termin anſetzen; ut, *Dicere diem alicui propter injurias*, Cic. 1 Verr. ita & Suet. in Cæſ. c. 12. Ter. Andr. 1, 1, 75 *Hic nuptiis dictus eſt dies*, dieſer tag iſt zur hochzeit beſtimmet und angeſetzet. Nepos 18, 2, 2 *Hoc tempore data eſt Eumeni Cappadocia, ſive potius dicta.* Ita *Dictatorem dicere* eſt conſtituere, creare, Liv 7, 12. ¶ 6. Eſt & Curiæ ac Iudiciorum verbum, & idem ſignificat, quod ſententiam dicere Nam ſententiam ſuam de re relata a magiſtratu cum juberentur patres dicere, ita nominatim appellari ſolebant: DIC-TV M. TVLLI &c. Plin. 9, 13 *Iam cenſendi tempus: dicit Domitius Apollinaris, conſul deſignatus, dicit Fabricius Vejento, &c.* Cæterum juſſi dicere, cum ſatis feciſſent verborum, in fine dicere ſolebant, DIXI. Lege Ter. Phorm. 2, 3. Aſconius in Procem Act. Verr. ſub fin. *Moris*, inquit, *veterum fuit, cum ſatis viſum eſſet fluxiſſe verborum, hanc ſibi neceſſitatem finiendæ orationis imponere, quod dicerent ad ultimum*, DIXI. *Quod etiam ab utraque parte oratione conſumpta, ut in conſilium dimitterentur, Prætor ſoleret pronunciare*, DIXERVNT. ¶ 7. *Dicere* etiam de oraculis uſurpatur. v. Paſſerat. ad Propert. 1, 9. Heinſ ad Ovid. epiſt. 5, 33, & Faſt. 1, 939. Conf. quæ in voce *Dictio* n. 5 notantur. ¶ 8. *Tibi dico* graviter increpantis & minantis formula Terent. Eunuch. 2, 3 *Heus, heus, tibi dico, Chærea.* v. Burm. ad Phædr. 4, 19. ¶ 9. *Dicere aliquid, nihil*, vide *Aliquis* in *Alius.* *Dicebo* pro *dicam* refert ex Nævio Nonius 10, 17; & *Dice* pro *Dic* Feſtus. ¶ 10. *Dictu* ſæpius occurrit apud Curt. ut, 3, 6, 18 *Haut facile dictu eſt.* 1, 5, 8 *ſpecioſa dictu ſequi.* 4, 7, 16 *incredibile dictu.* 4, 2, 10 *haud parva dictu res.* Et Horat. Art. P. 107 *ſeria dictu.* ¶ 11. De ellipſi verbi *dicere* vid. ad audio n. 1. it. Burm. ad Quintil. decl. 305 p. 590. ¶ 12. De ſyncope vel contractione *dixti* & ſimilium, v. quos laudat Burm ad Quintil. 9, 3 p 806. ¶ 13. *Dicere* ac *Ducere* confundunt librarii, vid. Drakenb. ad Sil. 12, 221, & Burm. ad Nemeſ. ecl 1, 63.

¶ Dicens, *tis.* Horat. 3 od. 13, 14 *Me dicente.* Id. Art. P. v 112 *Dicentis fortunis abſona dicta.* Cæſ. B. C. 2, 33 *Crebro dicentem interpellabant.*

¶ Dicentārius, *i*, m. orator, ein wortſprecher, in Gloſſ. gr. lat. λέκτης

¶ Dictus, *a, um*, geſagt, vorgeſtellt. Ter. And. 1, 1, 2 *dictum puta.* Ad eandem faciem fere idem Phorm 3, 3, 8; & Plaut. Perſ. 4, 7, 19 *Dictum ſapienti ſat eſt.* Ter. Eun. prol. v. 41 *Nullum eſt jam dictum, quod non dictum ſit prius.* Sophocles Ajace v. 727 κοὐδὲν ἀναύδητον. Id. Ter. Adelph. 5, 3, 10 *Dictum inter nos fuit*, id eſt, conventum, pactum, abgeredt. Horat Art. P. v. 403 *Dictæ per carmina ſortes.* *Hæc ubi dicta dedit* poëtarum formula nec Livio inuſitata v. g. 3, 61. ¶ 2. *Dictum & factum*, i. e. confeſtim, celeriter, ſtracks, in voller eil. Græce ῥεχθὲν καὶ πραχθέν. It. ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον dicunt. Ter. Andr. 2, 3, 7 *Dictum ac factum invenerit aliquam cauſſam, quamobrem ejiciat domo.* Id. Heaut. 4, 5, 22 *Dictum ac factum reddidi.* Et 5, 1, 31 *Dictum factum huc abiit.* Simile eſt, *dicto citius.* Hor 2. ſat. 2, 80; Virg. Æn 1, 146.

¶ Dictum, *i*, n. ſubſtant. pro ſententia ſive ſermone & verbo, ein ſpruch, wort, ſprichwort. Cic. pro Flacco c. 29 *Catonis eſt dictum, pedibus pecuniam compenſari*, mit unverdroſſenen füſſen ſey viel gelds zu erſparen.

ersparen. v. Chiliad. Ter. And. 1, 5, 49 *Etiam nunc mihi scriptæ illa dicta sunt in animo Chrysidis. Dicto audientem esse*, vide in *Audio* n. 5. ¶ 2. Peculiari quadam ratione usus Ennius hoc nomine apud Cic. de Cl. Orat. cum ait: *Versibu', quos olim Fauni Vatesque canebant, Cum neque Musarum scopulos quisquam superarat, Nec dicti studiosus erat.* Significat etiam, tum neque Poëtam aliquem, nec Oratorem exstitisse. *Dictum* itaque ibi dicendi ratio elegans, sive eloquentia est. ¶ 3. *Dictum* & aliquando convicium sive maledictum notat. Ter. Prol. Eun. v. 4 *Qui dictum in se inclementius existimavit esse, existimet responsum, non dictum esse. Non dictum esse*, i. e. non convicium esse. Vide ibi Donatum. Plaut. Pseud. 1, 3, 124 *Iam ego te differam dictis meis, impudice.* Non raro & pro lepidiore facetoque sermone, seu joco usurpatur *dictum*: unde & *dicaces* appellati, de quibus infra. Enimvero & Cicero duo facetiarum genera facit, quorum alterum æquabiliter in omni sermone funditur, quam *Cavillationem* nominat; alterum quod in celeritate & *dicto* consistit, quod peracutum & breve est, quam *dicacitatem* appellavit. Locus est de Orat. 2, 54. Vbi diserte etiam tradit, DICTA proprio jam nomine appellari *Sales:* & ita non semel ista voce usus est Fabius 6, 4, quo de risu agit. v. Voss. Instit. Orat. 3 p. 384. Bœcler. Chrestomath. Ter. Statius Epicedio Patris v. 250 *Rursusque, ubi dulce remitti, Gratia quæ dictis?* Plaut. *dicta ridicula*, Capt. 3, 1, 22. Lucan. Panegyr. Pisonis v. 103 *dicta jocorum* appellavit. Sic διακερτομήσεις, quas milites in duces suos jaciebant, *dicta* vocari veteribus, Casaubonus ad Suet. Cæs. c. 49 observat.

¶ Dictio, *ōnis*, f. dicendi actus, ein vortrag, aussprach; ut, *Iurisdictio*, de qua infra in *Ius* copiose. *Sententiæ dictio*, Cic. de Invent. 2, 4. Sic, *Caussæ dictio*, die verantwortung; Idem pro Quint. c. 10 *Totam caussæ meæ dictionem in certas partes dividam.* Cæs. B. G. 1, 4 *Die constituta caussæ dictionis.* ¶ 2. Oratorum opera, orationes, reden. Auctor de caussis corruptæ eloquentiæ 34, 2 *Hunc sectari, hunc prosequi, hujus omnibus dictionibus interesse, sive in judiciis, sive in concionibus assuescebat.* ¶ 3. Genus & ratio dicendi, die redens-art. Cic. de Orat. 1, 34 *Educenda dictio ex hac domestica exercitatione, & umbrātili, medium in agmen.* ¶ 4. Vocabulum, ein wort, præsertim apud Grammaticos, etiam veteres, Scaurum, Diomedem, &c. Catonis & Quintiliani testimonio utitur Ol. Borrich. Cogit. p. 87. Adde Analect. p. 12, & And. Borrich. Vind. p. 59. ¶ 5. Pro Oraculo. Vetus poeta apud auctorem ad Herenn. 2, 26 *Aperte fatur dictio, si intelligas.* Liv. 8, 24 de Alexando Epirota: *Accito ab Tarentinis in Italiam, data dictio erat,* CAVERET ACHERVSIAM AQVAM &c. Pacuv. apud Turn. 30, 1 *Plexa non falsa autumare dictio Delphis solet.*

¶ Dictionarium, *i*, n. λεξικὸν, ein wörter-buch. Improbat hanc vocem Voss. de Vit. L. L. 1, 17.

¶ Dictiosus, *a, um*, verbosus, wort-reich. Varro de L. L. 5, 7.

¶ Dictor, *ōris*, m. der da sagt, ein sprecher. August. de doctr. Christ. 4, 19 *Doctor iste debet rerum dictor esse magnarum.*

¶ Dicteria, *orum*, n. pl. false dicta, σκώμματα, stichelworte, spottreden, Martial. 6 epigr. 44 *Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes, Si te convivam posse placere putas. Dicteria* Nonio 2, 249 sunt quasi *dicta non seria.* Sed res ipsa e Græcia petita est. Nam δεικτήρια proprie dicebantur dicta, quæ fundebant numarii scurræ in initio fabularum ad colligenda studia spectatorum. Quæ cum essent pleraque ridicularia, hoc vocabulum in maledicæ procacitatis infamiam abiit. v Scalig. ad Manil. lib. 5 p. 390. A *dico* tamen derivat Cicero apud Macrob. Sat. 2, 1.

¶ Dĭcax, *ācis*, facetus, qui dictis alios aut tangit lepide, aut admordet, ut risum moveat, schwatzhaft, scherzhafft. Vet. Gloss. *Dicax*, Σκώπτης καὶ εὔστομος. Sen. Med. v. 113 *Festa dicax fundat convicia Fescenninus.* Tales in fabulis & satyris introducebantur, unde & *Dicaces* Horatius appellat Art poët. v. 225, & 1 sat. 4, 82 *Qui captat risus hominum famamque dicaces.* Vbi Vetus Schol. *Dicaces hic sunt, qui risum movent, dicendo male & jocis mordacibus.* De hoc ingeniorum genere vide etiam, si lubet, Barclajum Icone anim. c. 10. *In conviviis & sermonibus multi sunt dicaces.* Quintil. 6, 3. Comp. Cic. Orat. 2, 60 *Granio quidem nemo dicacior.* Superl. Petron. c. 113 *Homo dicacissimus.*

¶ Dĭcācŭlus, *a, um*, dimin. ex *Dicax. Sermone dicaculo*, Apul. lib. 3 Miles. p. 135. *Puella dicacula*, Idem lib. 2 p. 118. *Dicacula amatrix*, Plaut. Asin. 3, 1, 8.

¶ Dicacule, adv. idem. Apul. lib. 8 *Sic præco lurconem tractabat dicacule.* Id paucis interjectis versibus explicatur hac phrasi: *Scurrilibus contra aliquem velitari jocis*, einen hetzen, hönisch halten. Idem lib. 1 Miles. p. 106 *In eam dicacule probrum dixerat.*

¶ Dĭcācĭtas, *atis*, f. sermo cum risu alios incessens, die spötterey, hönerey. Quintil. 6, 3, *Scurrilis & scenica dicacitas*, lotterbübische spötterey. Cic. de Orat. 2, 54 *Peracutum & breve genus facetiarum dicacitas*, quo modo a *facetiis* & *cavillatione* differat, vide his vocibus. Et c. 60 *Scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda est.* Apul. Met. 1 p. 66 *Dicacitas tinnula.* v. ibi Stewech.

¶ Dīcĭbĭlis, *e*, dicendus, *a, um*, quod dici potest, debet. Gloss. lat. gr. *dicibile*, λεκτὸν, ῥητόν.

¶ Dīcĭbulum, vel Dicabulum, *i*, n. nugamentum, ein schertzwort, mährlein. Tertull. adv. Valent. c. 20 *Puerilia dicibula, in mari poma nasci & in arbore pisces.* Mart. Capell. 8 p. 273 *Dicabulis cavillantibus saleque contenta.*

¶ Dicto, *avi, atum, are*, frequent. fürsagen, fürlesen, in die feder sagen, dictiren. Cic. Att. 7, 13 *Epistolam dictavi propter lippitudinem.* Quintil. 3, 4 *Ratio ita dictat*, i. e. suggerit, die vernunfft lehret es also. Proprium est magistrorum sive literatorum verbum, cum pueris discenda præcipiunt. Horat. 1 sat. ult. v. 4 *An tua demens Vilibus in ludis dictari carmina malis?*

¶ Dictātus, *a, um*, fürgesagt, aufgegeben. Hinc

¶ Dictata, *orum*, n. pl. subst. quæ ad discendum proposita, das aufgegeben ist, die lection. Horat. 1 epist. 1, 54 *Hæc Ianus summus ad imum* (al. *ab imo*) *Perdocet: hæc recinunt juvenes dictata senesque.* Et epist. 18, 13 *Vt puerum sævo credas dictata magistro Reddere.* Cic. ad Quint. Fr. 3, 1 *Calventii Marii orationem cum nemo lecturus sit, si ego nihil rescripsero; mea in illum pueri omnes tamquam dictata perdiscant.* Hinc & ad Lanistas translatum. Suet. Cæs. c. 26 *Tirones neque in ludo, neque per lanistas, sed in domibus per equites Romanos, ac etiam per Senatores armorum peritos erudiebat: precibus enitens, ut disciplinam singulorum susciperent, ipsique dictata exercentibus darent*, sie möchten Lectiones geben. Vide ibi interpretes. Tertull. ad Martyres c. 1 *Verumtamen & gladiatores perfectissimos non tantum magistri & præpositi sui, sed & idiotæ, & supervacue quique adhortantur de longinquo, ut sæpe ab ipso populo dictata suggesta profuerint.* ¶ 2. *Dictatum* pro epistola poni Barth. observat ad Claudian. p. 1216.

¶ Dictatio, *ōnis*, f. dictandi actus, die dictirung, fürsagung. Symmach. 6, 4 *Dictatione properata.* conf. Sidon. 9 epist. 9; & Paul. IC. in Dig.

¶ Dictamen, *ĭnis*, n. idem Gloss. *Dictamen*, Φωνή.

¶ Dictātor, *ōris*, m. extraordinarius magistratus Romæ, qui non nisi in summis periculis remedii loco assumebatur, penes quem unum omnium magistratuum vis atque potestas esset, a regno non nisi tempore differens: *nam ad tempus tantum dictaturæ sumebantur*, Tac. Ann. 1, 1, 1. Appellatus ita fuit, vel quod a consule diceretur, id est, dicendo crearetur, ut Varro tradit de L. L. 5, 7; vel quod dicto audientes ipsi omnes essent: vel quod crebro diceret ediceretque, quæ essent ex usu, quæ Dionysii Halicarnass. opinio est lib. 5: vide & Plutarch. Marcello p. 312. *In rebus trepidis ultimum consilium, dictatorem dici*, Liv. 4, 56. Dictus idem & *Magister populi:* item *Prætor Maximus* fuit: Vide Senecam ep. 10. Cic. de Finib. 3, 22; Liv. lib. 7 & Festum. Cætera vide apud eos, qui de Romanis magistratibus scripserunt: itemque Muretum ad Tacit. p. 19, nec non Bœclerum in Vellej. 2, 28, 2, inprimis Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 171 sq. Est etiam diss. de *Dictatore* in Leussii ferculo literario. ¶ 2. Etiam Latinæ quædam urbes & municipia *Dictatores* vocarunt magistratus suos; ut, *Dictator Lanuvinus*, Cic. pro Mil. c. 10. Sic Spartian. Had. c. 19 *Per Latina oppida & dictator, & ædilis, & duumvir fuit.*

¶ Dictatrix, *īcis*, f. Plaut. Pers. 5, 1, 18 *Tu hîc eris dictatrix nobis.*

¶ Dictatūra, *æ*, f. officium & dignitas dictatoris, die ober-gewalt; ut, *Dictaturam gerere*, Cic. Off. 3, 31. Vide Lætum & Fenestellam. Extat de eadem accuratissimus & plenissimus locus apud Vellej. 2, 28, 2, in quem vid. copiose Bœcler. ibid. p. 141 sq. & Zevecot. ad Flor. p. 207, 208. conf. l. 2 § 18 ff. de O. I. Erat *Dictatura* magistratus regius, A. V. C. 252 introductus, & in solis periculis reip. repetitus, a quo non erat provocatio, v. Liv. 3, 20, cui consules cæterique magistratus dicto audientes erant. Sex mensibus lege finiebatur; Sed propter invidiam Cæsaris, perpetui dictatoris, qui non nisi morte deposuit, lege M. Antonii consulis in perpetuum sublatus.

¶ Dictātōrius, *a, um*, quod ad dictatorem pertinet; ut, *Gladius dictatorius*, Cic. pro Cluent. c. 44. *Dictatoria majestas*, Liv. 4, 14. *Dictatorium fulmen*, Id. 6, 39 *Dictatoria animadversio*, Vellej. 2, 68, 5.

¶ Dictĭto, *are*, aliud frequentativum, oft sagen, lehren. *Vulgus dictitabat &c.* Nepos 10, 7, 3 *Poëta dictitat*, Ter. prol. Heaut v. 22. ¶ 2. Est & προφασίζεσθαι, prætextu uti, vorschützen, vorwenden. Nepos 6, 1, 4 *Cum Lacedæmonii dictitassent, hanc caussam esse belli.* Liv. 1, 49 de Tarquinio: *Cui Superbo cognomen facta indiderunt, quia socerum gener sepultura probibuit, Romulum quoque insepultum periisse dictitans.*

¶ Dictitatio, *onis*, f. apud Mart. Capell.

¶ Dictitātor, *oris*, m. apud eumdem.

¶ Dicturio, *ire*, dicere moliri, gerne reden wollen. Macrobius 7 Sat. c. 2 *Fortiter a se facta semper dicturiunt.* Vbi jactationis laudationisque conatum significat.

¶ Dictoaudiens, *tis*, vide in *Audio* n. 5.

¶ Dictoaudientia, *æ*, f. der gehorsam. Vetus Interp. Irenæi 4, 79 *Secundum dictoaudientiam non omnes Dei filii sunt.*

Benedīco, benedictio, benedĭcus, vide sub *Bonus*, Blandidicus, *Blandus*, Fatidicus, *Fatum*, Hymnidicus, *Hymnus*, Maledīco, maledictio, maledicus, *Malus*, Suavidicus, *Suavis*, Valedīco, valedictio &c. *Valeo.*

Composita cum præposit.

¶ Abdīco, *xi, ctum, ere*, augurale verbum, est aversari, rejicere, zuwider seyn, nicht darein willigen, absprechen, verwerffen. Cic. Divin. 1, 17 *Cum tres partes aves abdixissent.* Etiam de aliis rebus: Pompon. l. 2 de Orig. Iur. § 24 *Virginius cum animadvertisset, Appium Claudium contra jus vindicias filiæ suæ a se abdixisse.* Ovid. Met. 1, 617 *Crudele, suos abdicere amores:* quanquam alii hic legant *addicere.*

¶ Addīco, *ere*, in disciplina augurali est *approbare*, quod alias & *admittere* dicitur, de quo suo loco zufallen, einwilligen. Liv. 27, 16 *Aves semel atque iterum non addixerunt.* Tac. Ann. 2, 14, 2 *Auctus omine addicentibus auspiciis vocat concionem.* ¶ 2. Est vendere & tradere venditum, übergeben, einräumen, zueignen. *Addicere bona alicui*, Cæs. Civ. 2, 18, zuschlagen. *Minimo addicere alicui aliquid*, Suet. Cæs. c. 5. Ita idem usus hoc verbo Calig. c. 34 extr. Horat. 2 sat. 5, 109 *Nummo alicui quid addicere.* ¶ 3. Hinc ad alia transfertur. *Addicere perpetuæ servituti*, Cæs. Gal. 7, 77. *Addicere corpus turpissimæ cupiditati*, Auctor ad Herenn. 4, 16. Et *Addicere se in servitutem*, Liv. 3, 56, sich einem als eigen unterwerffen. ¶ 4. Damnare etiam apud Festum, verurtheilen. Ita Cic. Off. 3, 10 *Addicere morti.* Forte huc referas Cic. parad. 4 pr.

¶ Addictus, *a, um*, zugethan, ergeben. Cic. pro Cæl. c. 32 *Addictum, deditum, obstrictum vobis ac liberis vestris habebitis.* Horat. epod. 17, 11 *Feris alitibus atque canibus addictus*, i. e. adjudicatus atque expositus. *Addicti* etiam fuerunt, quos lex servire creditoribus, donec solverent, jubebat, die ihre schulden abarbeiten müssen. vid. Quintil. 7, 4; Gell. 20, 1; Parei Lex. Crit. p. 33; Et Rævard c. 8 L. Sing. ad Leg. XII Tabb. Neque tamen ideo pro servis habebantur. Burm. ad Quintil. 3, 6 p. 244. ¶ 2. Inde etiam ad alia transfertur, quæ tradita vel exposita sunt. v. Drakenb. ad Sil. 15, 247.

¶ Addicte, adv. idem. Compar. *addictius* quidam afferunt ex Taciti Germ. 43, 7, ubi meliores libri *adductius.*

¶ Addictio, *ōnis*, f. die übergebung, zueignung. Cic. Verr. 2, 4 *Bonorum possessionumque addictio.*

¶ Antĕdīco,

¶ Antĕdīco, *ere*, idem quod prædicere, vorher ſagen. Cic. Philip. 10 *Antedicere ea, quæ vitari poſſunt.*

¶ Antedictus, *a, um*, vorgemeldt; ut, *Antedictus perfuga*, Ammian. 16, 12.

¶ Condīco, *ere*, eſt in ſe recipere, zuſagen, angeloben. *Condicere operam alicui*, Plin. præfat. Operis. *Condicere cœnam, ad cœnam*, & abſolute *condicere alicui*, differt ab illo, *promittere ad cœnam &c. Promittit ad cœnam* invitatus: *Condicit*, qui prior & ultro denunciat, ſe apud alterum cœnaturum eſſe, quod non niſi inter familiariſſimos fieri aſſolet, ſich ſelbſt zu gaſte bitten. Hinc *Condicta & ſubita cœna*, Suet. Claud. c. 21, ubi v. Torrent. Cic. Fam. 1, 9 *Craſſus, cum mihi condixiſſet, cœnavit apud me in generi Craſſipedis hortis.* At, *Foras condicere*, ſich anderswo verſagen, Plaut. Menæch. 1, 2, 25. Scaliger in notis ad Cirin p. 62 *Condictum* proprie proditorum eſſe contendit. Nam ii, inquit, quibus arcem aut urbem prodituri ſunt, proprie condicere & conſtituere dicuntur. Sed refutatur a Gronovio obſerv. lib. 1 p. 18, ubi plura de hoc verbo leges. Iuſt. 3, 7, 14 *Inducias, quas proprio nomine condixerunt, ex ſociorum perſona rumpebant.* Id. 15, 2, 10 *tempus & locum coëundi condicunt.* Singularis locus eſt Liv. 1, 32 extr. *Quarum rerum, cauſſarum, litium, condixit pater patratus.* Iac. Gronovius ad h. l. non ad clarigationem pertinere hæc verba, ſed ad fœdus olim percuſſum, arbitratur contra ſententiam Turnebi & H. Grotii, primo quod pater patratus non ad bellum indicendum, ſed ad fœdus pangendum crearetur, deinde quod vox ea non niſi de duobus in unam rem aut locum convenientibus dicatur. Sed contra priorem rationem facere videtur locus Servii laudatus in *clarigatio*, contra poſteriorem *condictio indebiti*. ¶ 2. Tacitus & ad conſilia transtulit de Germania c. 11, 3 *Sic conſtituunt, ſic condicunt.*

¶ Condictus, *a, um*, abgeredt, angeſagt. *Condictus dies*, Plaut. Curc. 1, 1, 5 *Condicta loca*, Ammian. 20, 1. ¶ 2. Subſt. *Condictum eſt, quod in communi eſt dictum*, Feſtus; h. e. promiſſio ſeu pactum mutuum, genommene abrede.

¶ Condictio, *ōnis*, f. die anſagung, abrede. Feſtus: *Condictio, in diem certum ejus rei, quæ agitur, denunciatio.* Vox frequens in Iure. vid. Briſſon. de S. V. conf. l. 10 § 3 ff. de edendo; & l. 5 § 2 de impenſis in res dot.

¶ Condictitius, *a, um*, anklagend; ut, *Condictitia actio.* l. 7 Dig. de condict. cauſ. dat. Et l. 13 D. de Iurejur. § 2 *Neque furti, neque condictitia tenetur.* Eſt autem tam condictio, quam actio condictitia, actio in perſonam. Conſule Iuriſperitos.

¶ Condicto, *are*, frequent. gewiß verſprechen, apud Firmicum.

¶ Contrădīco, *ere*, widerſprechen. Cic. Att. 1, 1, 17 *Contradixerat Metellus. Contra dicere* apud Cic. pro Cluent. c. 48 videtur accuſare. *Dixit ſe ſcire, illum conceptis verbis pejeraſſe, ſi quis contradicere vellet, uſurum eum eſſe ſuo teſtimonio: deinde, cum contra nemo diceret.*

¶ Contradictus, *a, um*, widerſprochen; ut, *contradictum judicium*, i. e. contentioſum, Vlpian. ICt. l. 34 ff. de LL. ¶ 2. Subſt. *Contradictum*, ein gegenſpruch; ut, *contradicta diſſolvere*, Quintil. lib. 4 procem.

¶ Contradictio, *onis*, f. die widerrede, widerſprechung. Quintil. 2, 17 *Ponuntur hæ quoque in ſecundo Ciceronis de oratore libro contradictiones.* Id. 5, 13 *Contradictionibus reſpondere, occurrere.* Tac. Ann. 14, 43, 2 *Aliquid crebris contradictionibus deſtruere.*

¶ Contradictor, *ōris*, m. qui contradicit. Oroſius 3, 1 *Contradictorem pacis bello impetendum.* Et Ammian. 31, 40 *Contradictoris copia ſervata.* Et Auguſtin. C. D. 21, 3 *Attendunt iſti contradictores.*

¶ Contradictōrius, *a, um*, widerſprechend; ut, *Oppoſitio contradictoria*, in Logicis, ubi e. g. ſibi invicem opponuntur *homo non homo, ens non ens.*

¶ Contradicĭbilis, *e*, cui contradicitur. Tertull. de Carne Chriſti c. 23 *Signum contradicibile.*

¶ Incontradicibilis, *e*, unwiderſprechlich. Id. 4 adv. Marc. c. 39 *Quid ſapientius & incontradicibilius confeſſione ſimplici &c.*

¶ Edīco, *ere*, anſagen, gebieten, anbefehlen. Magiſtratuum eſt, certe publice aliquid & omnibus declarantium. Ter. Eun. 5, 5, 20 *Dico, edico, noſtrum eſſe illum herilem filium*, id eſt, *denuncio.* Cic. Off. 3, 20 *Quod communiter* (edictum) *compoſitum erat, Marius ſolus edixit.* Liv. 8, 36 extr. *Dictator prædam omnem edixit militibus.* Id. 2, 52 extr. *Duo millia æris damnato multam edixere. Edicere ſenatum*, Idem 3, 38; ubi Drakenb. vid. ¶ 2. Idem, quod ſimplex dicere, aut exponere. Cic. de Amicit. 16 *Alius finis veræ amicitiæ conſtituendus eſt, ſi prius, quid maxime Scipio reprehendere ſolitus ſit, edixero.* conf. de Leg. 2, 10, & Menck. Obſerv. h. v.

¶ Edictus, *a, um*, geboten, anbefohlen. Plin. 12, 29 *Edicto mercatu vendere.*

¶ Edictum, *i*, n. ſubſt. magiſtratus decretum, ein gebot, ausſchreiben. Erat Edictum olim prætorum maxime. Cic. pro Quint. c. 19 *Ex edicto prætoris bona poſſidere.* Et mox: *Prætor ex edicto ſuo fieri jubebat.* Et pro Flacco c. 28 *Flaccus ſanxit edicto, ne &c.* Claudian. 4 Conſ. Honor. v. 300 *Non ſic inflectere ſenſus Humanos edicta valent, ut vita regentis.* conf. Suet. Aug. c. 28.

¶ Edictio, *ōnis*, f. ein befehl, herren-gebot. *Baſilicas edictiones habet*, Plaut. Capt. 4, 2, 31.

¶ Edicto, *are*, gebieten. Plaut. Amph. 2, 2, 184 *Edictare alicui aliquid.*

¶ Edictālis, *e*, gebietend: ut, *edictalis lex*, apud ICtos. *Edictale programma*, ein patent, Caſſiod. 7 var. epiſt. 42.

¶ Indīco, *ĕre*, denunciare, anſagen, ankündigen. Iuris verbum eſt. Virg. Æn. 5, 758 *Indicitque forum & patribus dat jura vocatis.* Vbi vide Servium. *Indicere bellum*, Cic. Catil. 2, 6; *Diem pugnæ*, Liv. 10, 27, & eleganti metaphora, *Indicere bellum voluptatibus*, quod eſt, *adverſus voluptates pugnare*, der wolluſt abſagen, Cic. de Senect. c. 14. *Indicere nuptias*, Quintil. 7, 4 ſub fin. *funus*, Suet. Cæſ. 84. Et Ovid. Faſt. 6, 594 *Si vir es, indictas exige dotis opes.* Vbi *indictas opes*, pro promiſſis poſuiſſe videtur. ¶ 2. *Indicere* nonnunquam idem eſt, quod inducere, inferre, v. g. Suet. Calig. c. 26 *Nonnunquam horreis præcluſis populo famem indixit.* v. omnino Burm. ad Quintil. decl. 13, 5 p. 277.

¶ Indicens, *tis*, non dicens, (ſicut dicitur *inſciens, inſpirans*) apud Livium 22, 39 *etiam me indicente.* Adi Gronovium egregie & explanantem, & defendentem, qui Midæ aures vocat, quibus hujuſmodi elegantiæ ſonent inſolentes.

¶ Indicendus, *a, um*, unſäglich; eodem modo compoſitum eſt pro *non dicendus.* Gloſſ. Cyr. *Indicendus*, ἄλεκτος.

¶ Indictus, *a, um*, angekündiget; ut, *Indictum argento odium*, Senec. epiſt. 5. Et Cic. 5, 71 *Indictæ & apertæ inimicitiæ opponuntur tacitis & occultis.* ¶ 2. Item, non dictus, ungemeldet. Virg. Æn. 7, 733 *Carminibus indictus.* Ter. Phorm. 5, 7, 58 *Quod dictum, indictum eſt.* Sic, *Indicta cauſſa in aliquem animadvertere*, Cic. fam. 5, 2 *In vincula duci*, Liv. 3, 56. *Condemnari*, Cic. pro Rab. perduell. c. 4, unverhörter ſache, ehe man zur verantwortung gelaſſen wird.

¶ Indictio, *ōnis*, f. penſitationis genus dicebatur apud Veteres, quod extra ordinem atque de novo imponebatur: & ſic a *Canone* atque *Oblatione* differebat, eine ſchatzung, auflage. Hæc enim tria penſitationum genera recenſet Aſconius in 4 Verr. Verba Ciceronis ſunt c. 2 *Quando illa* (Sicilia) *frumentum quod deberet, non ad diem dedit? Quando id, quod opus eſſe putaret, non ultro pollicita eſt? Quando id, quod imperaretur, recuſavit?* Ad quæ Aſconius. *Omne*, inquit, *genus penſitationis in hoc capite poſitum eſt:* CANONIS, OBLATIONIS, INDICTIONIS. *Canon* in frumento eſt, & ad certum diem penditur. De eo in prima parte agit. *Oblatio* eſt, quod datur ultro, de ea in ſecunda parte agit. *Indictio*, cum quid indicitur, ſeu imperatur; ejus ultimo loco meminit. Plin. Paneg. Traj. c. 29 *Nec novis indictionibus preſſi ad vetera tributa deficiant.* Lactant. de Mort. Perſec. c. 7 *Vt enormitate indictionum conſumtis viribus colonorum deſererentur agri, & culturæ verterentur in ſilvam.* ¶ 2. Eſt & Computi genus, qui appellatur *indictio*; & hodieque obtinet, præcipue in diplomatibus & publicis inſtrumentis, Römer-zins-zahl. Eam quindecim annis vulgo definiunt. Sed de ratione ejus & appellatione, & cauſſis atque origine, non conſentiunt eruditi. Alii ab *indicando*, alii aliunde dici volunt. Sunt, qui a Conſtantino ejus originem repetunt, qui in Olympiadum locum ſurrogaverit: nonnulli ad Auguſtum, & illa Quinquennalia Imperatorum malunt referre. Alii rurſus hæc omnia vocant in dubium, atque conantur refellere, ut tota hæc diſputatio valde ambitioſa perplexaque ſit & infinita propemodum. Vide Onuphr. Panvinium Comment. in 2 Faſtor. in A. 864. Ioſ. Scalig. 5 de Emend. tempor. p. 4[illegible]0, itemque Animadverſ. in Euſeb. & Iſagog. Canonibus, nec non Petavium de doctrina temporum 11, 39 & 40, & Rationarii 7, 1. Adde etiam Bodin. Meth. Hiſt. c. 8 p. 494, ubi probat, indictionem cœpiſſe A. C. 313 ante diem 8 Kal. Octobr. Conſtantino II & Licinio II Aug. Coſſ. quo die Maxentius a Conſtantino M. cæſus, pax Eccleſiæ reſtituta & decretum eſt, ut diplomatibus Indictiones adſcriberentur &c.

¶ Indictionālis, *e*, ad indictionem pertinens, ausgeſchrieben. Ammian. 17, 3 *Indictionale augmentum oblatum ſibi bumi projecit.*

¶ Indictitius, *a, um*, das man anſagt. Caſſiod. Var. epiſt. 5, 14 *Indictitia onera.*

¶ Indictivus, *a, um*, quod per præconem indicitur; ut, *Funus indictivum.* Feſtus.

¶ Indicĭbĭlis, *e*, unſäglich. Sariſb. epiſt. 291 *Referre longum eſt & indicibile nobis.*

¶ Indictoaudiens, *tis*, i. e. immorigerus, ungehorſam. Vet. Interpr. Irenæi 4, 80 *Filii patribus indictoaudientes.*

¶ Superindīco, *ĕre*, extra ordinem indicere, noch mehr ſagen. ICt.

¶ Superindictus, *a, um*; In Codice diverſi tituli ſunt *de indictione & de ſuperindicto.*

¶ Superinterdictio, *ōnis*, f. ultra ſolitam collationem indictio, eine auſſerordentliche ſchatzung, auflage. ICt.

¶ Interdīco, *ere*, interloqui, darein reden, Cic. ad Herenn. 2, 11. *In præſentiarum hoc interdicere ac non alienum fuit, ut hujus infantiæ garrulam diſciplinam contemneremus.* conf. Menck. Obſ. ¶ 2. Prohibere, unterſagen, verbieten. Iungitur Dativo & Ablativo frequentiſſime: ut, *Interdicere alicui aqua & igni*, Cic. Phil. 1, 9, in die acht erklären. Sic: *Alteri domo interdixit*, Suet. Auguſt. c. 66. Iungitur & cum Accuſativo: Suet. Ner. c. 32 *Cum interdixiſſet uſum amethyſtini ac Tyrii coloris &c.* Liv. 34, 7 *Fœminis duntaxat purpuræ uſum interdicemus?* Add. Gronov. ad Senecæ epiſt. 18 p. 86. Etiam cum Infinitivo: Suet. Galb. c. 6 *Interdixit commeatus peti.* ¶ 3. Et in genere paſſivo, *Interdicor aqua & igni.* Item, *Interdicitur mihi aqua & igni*, imperſonaliter, q. d. mir wird alle gemeinſchaft aufgeſagt und verboten. D. Brutus Cic. fam. 11, 1 *Vt aqua & igni nobis interdicatur.* Conf. Vellej. 2, 69, 5. Primo caſu Cic. pro Domo c. 18 *Vt M. Tullio aqua & ignis interdicatur*, er ſoll in die acht erklåret ſeyn. Idem pro L. Corn. Balbo 13 *Defendo rem univerſam, nullam eſſe gentem - - ex qua nobis interdictum ſit, ut neque adſciſcere civem, aut civitate donare poſſimus.* Nep. 22, 3, 2 *Quod moribus eorum non poterat interdici ſocero gener.* ¶ 3. *Interdicere* eſt verbum juris: is enim qui poſſeſſionem quærit, ante ipſam actionem, qua proprie *petit*, *interdicere* dicitur. Quint. 3, 6 p. 257 *Non debuiſti interdicere* (i. e. interdicto uti, vel poſſeſſionem per interdictum Prætoris quærere) *ſed petere*, (h. e. actionem inſtituere). Ita hunc locum melius Turnebo in Burmanniana explicat Heinecc. antiquitt. ad Inſtitt. 4, 15 § 1. Qui tamen ipſum etiam Prætorem *interdicere* monet, cum *interdictum* dat, de quo ſtatim.

¶ Interdictus, *a, um*, unterſagt, verboten: ut, *Interdicta voluptas*, Horat. 1 epiſt. 6, 64. *Interdictus coitus*, Suet. Cal. c. 25. ¶ 2. *Interdicti* certi exules ſunt; quibus interdictum & certi loci aditu commercioque; veluti ſi quis Roma abeſſe juberetur a conſule, ut L. Lamia eques Rom. quem P. Gabinius Conſul juſſerat abeſſe millia paſſuum ducenta. *Interdictos* a *Relegatis* & *Deportatis* diſtinctos, vid. in tit. ff. de interd. & releg. &c.

¶ Interdictum, *i*, n. ſubſt. prohibitio, ein verbot, unterſagung. Cic. Att. 7, 26 *Cæſaris interdicta reſpuentur.* ¶ 2. Eſt Prætoris actio, cum aliquem in eam poſſeſſionem, unde vi dejectus eſt, reſtitui jubet, donec pateat, uter poſſidere debeat, q. d. ein zwiſchenſpruch. v. Man. ad Cic. fam. 7, 13. Sed *ad interdictum venire* apud Petron. c. 13 p. 48 ſimpliciter eſt jure ordinario agere. v. Interpr. & conf. c. 83 p. 411, inprimis Heinecc. l. c. in *interdico* n. 3.

¶ Interdictio, ōnis, f. die unterſagung, verbot. *Interdictio tecti, aquæ & ignis*, die acht-erklärung. Cic. pro Domo c. 30. Et Vlp. l. 2 D. de Pœnis: *Peſtquam deportatio in locum aquæ & ignis interdictionis ſucceſſit.* Arnob. lib. 2 p. 49 de miraculis Chriſti: *Quis potuit una interdictione ſanare?* durch einen ausſpruch.

¶ Interdictor, ōris, m. qui interdicit. Tertull. Præſcript. adv. hæret. c. 33 *Interdictores nuptiarum.* Idem 2 adv. Marc. c. 9 extr. *Non idem habendus eſt delicti auctor, qui invenitur interdictor, immo & condemnator.* Adde eumdem de Jejun. c. 15.

¶ Interdictorius, a, um, interdicens. *Præceptum interdictorium*, Salvian. lib. 3 contra Avarit. p. 130.

¶ Perdīco, ĕre, ausreden. Alcimus Avitus lib. 5, 596 *Vix hæc perdixerat, illi Proſiliunt.* Ita Fabricius, Zehnerus, Sirmondus, & Biblioth. PP. editores conſtanter legunt. Adde Quintil. Declam. 19.

¶ Prædīco, ĕre, zuvor ſagen, prophezeyen. Ter. Andr. 1, 1, 19 *Hoc primum in hac re prædico tibi.* Cic. Divin. 1, 1 *Prædicere futura & intelligere.* Nepos 25, 16, 4 *Non enim Cicero ea ſolum, quæ vivo ſe acciderunt, futura prædixit: ſed etiam, quæ nunc uſu veniunt, cecinit ut vates.* ¶ 2. Aliquando præmittere quædam dicendo parandis animis, docendisque, vorher erinnern. Cic. de Orat. 3, 10 *Hæc eo mihi prædicenda fuere - - ut id a me genus exprimi ſentiretur, quod maxime mihi ipſi probaretur.* conf. or. pro Cn. Planco c. 34, de Div. 2, 34 & paſſim. Sen. epiſt. 102 *At niſi aliquid prædixero, intelligi non poterunt, quæ refellentur.* Et ita in ſequentibus bis, *Quid eſt quod prædicere velim*, ait. Vellej. 1, 4, 1; & 1, 12, 1 *ut prædiximus.* ¶ 3. Eſt & adhortatio monere, inſtruction geben. Nepos 2, 7, 3 *Collegas ſuos juſſit proficiſci: eisque prædixit, ut ne &c.*

¶ Prædictus, a, um, vorhergemeldet; ut, *Prædictarum artium profeſſores*, Colum. præf. l. 1. *Prædictaque dona ferebat*, Stat. Theb. 2, 45. *Prædicta cœnæ hora*, i. e. præſtituta, Suet. Claud. 8. Abſolute Tac. An. 16, 33, 3. *Prædicto* (ſcil. eo) *ne in rep. haberetur.*

¶ Prædictum, i, n. ſubſt. die weiſſagung, verkündigung; ut, *Prædicta aſtrologorum*, Cic. Divin. 2, 42; & fam. 6, 6 *Ex meis ſuperioribus prædictis.* v. Græv. *Vatum prædicta*, Virg. Æn. 4, 464.

¶ Prædictio, ōnis, f. idem. *Hariolorum & vatum furibundæ prædictiones*, Cic. divin. 1, 2. *Prædictiones divinæ*, Plin. 7, 37.

¶ Prædictīvus, a, um, vorhergenannt. Cæl. Aurel. Acut. 1, 12 *Libro prædictivo.*

¶ Prodico, ere, beſtimmen. Sic Liv. 3, 57 *Tribunus ei diem prodixit.* Feſtus autem *prodicere diem*, explicat *prodere.*

¶ Prodictus, a, um, angeſetzt. Cic. pro Domo c. 17 *Ne, niſi prodicta die, quis accuſetur*, i. e. ante dicta.

¶ Prodictio, ōnis, f. apud Feſtum explicatur per proditionem, quæ in præſens valeat.

¶ Prodictator, ōris, m. qui extra ordinem dictaturam gerit, Liv. 22, 8.

¶ Superdico, ere, dicendo adjicere, noch mehr darzu ſagen. Cic. de Leg. 2 *Superdicebant, quicquid cepiſſet, adſtringi.* Ita Grut. ex MSS. Palatinis; at Lambin. & Turneb. *ſuperiores dicebant.* ¶ 2. Deinde Iuris verbum eſt, & adhibetur de præcone, in ſupplicis capitalibus reliquos officii ſui elogio funeſto admonente, e. gr. l. 13 § ult. ff. de Iurejurando: *Si quis juraverit in re pecuniaria, - - - & pejeraverit - - - Imperator reſcripſit, juſtius cum caſtigandum dimittere, & ita ei SVPERDICI: προστετῶς μὴ ὄμνυε, PETVLANTER NE IVRATO.* Adde l. 16 C. ex quib. cauſ. infam.

¶ Supradictus, a, um, obengedacht. Macrob. 5, 20 *In ſupradictis verſibus.* Vopiſc. Aurel. c. 36 *In ſupradicto loco iter faciens.* conf. Lamprid. Commod. c. 6; Quintil. 6, 1 & 2; Pallad. Ian. t. 14; & Febr. t. 32. Sed rectius diſtinguitur.

DICROTVM, i, n. δίκροτον, navis, quæ duobus gubernaculis regitur, biremis. Legitur in ep. Cic. Att. 5, 11 cum duabus appellationibus aliis navigiorum ἄφρακτα *Rhodiorum*, & *dicrota Mitylenæorum habebam, & aliud* ἐπίκωπον; ἄφρακτα naves non munitæ: ἐπίκωπον navis non faſtigiata. Id. Att. 16, 4 *Ipſe Domitius bona plane habet dicrota.* Iul. Pollux 1, 9 etiam δικροτῶν mentionem facit.

DICTĀMVS, i, f. vel Dictamum, n. ſcribunt & *Dictamnus* & *Dictamnum* ex Theophraſti & Galeni appellatione, ἡ δίκταμνος, pulegium ſilveſtre vocant, inquit Dioſcorides 3, 32, wilder poley. Lucinæ ſacrum ſcribunt. Vim habet adverſus venena, & cervis vulneratis remedium eſt, quemadmodum Cic. de N. D. 2, 4, & Plin. 8, 27, & Apul. de Herb. c. 62 teſtantur. Tertull. de Pœnit. c. 11 *Cervus ſagitta transfixus, ut ferrum & immedicabiles moras citius de vulnere expellat, ſcit ſibi, dictamno medendum.* Tam inimicam venenatis animalibus Theodorus ſive Diodorus Tarſenſis lib. 5 de Fato apud Photium p. 681 tradit, ut vel ſolo odoratu recepta nocendi omnem vim eripiat. Alluſit eo Virg. Æn. 12, 411 *Hic Venus indigno nati concuſſa dolore Dictamnum genetrix Cretæa carpit ab Ida &c.* Ariſtot. lib. de Mirabilibus auſcultationibus; ὰ ἐν κρήτῃ αἶγες ὅταν τοξευθῶσι, ζητοῦσι τὸ δίκταμνον, τὸ ἑκὰ φυόμενον, ὅταν γὰρ φάγωσιν, εὐθὺς ἐκβάλλουσι τὰ τεθνήματα. Porro, *Dictamnum* a *Dicte* Cretenſi monte appellatum videtur, quod ibi cervi vulnerati primum offenderint. De *Dictamno* in nummis v. Spanh. diſſ. 6 p. 361.

¶ Dictamnītes, æ, m. δικταμνίτης, vinum ex pulegio confectum. Dioſc. 5, 38.

¶ Pſeudodictamnus, i, f. ψευδοδίκταμνος, *ſimilis acrimoniæ dictamni*, Apulej. de Herb. c. 62. *Pſeudodictamnum* Plinio eſt 25, 8 *multis in terris naſcens &c.* conf. 26, 8 & 15; Dioſc. 3, 33. Eſt & *Pſeudodictamnum* & *Dictamnum album*, in montibus Hercynicis noſtris notum, vulgo dyptam.

Dictator, dictatura &c. vide *Dico.*

DICTE, es, f. Δίκτη, mons Cretæ Ptolemæo eſt & Straboni.

¶ Dictæus, a, um, Cretenſis; ut, *Autrum Dictæum*, Virg. Georg. 4, 152. *Arva Dictæa*, Id. Æn. 3, 171. *Dictææ Nymphæ*, Id. ecl. 6, 56.

Dictĕrium, dictio, dicto, dicturio &c. vide *Dico.*

DICTYNNA, æ, f. Δίκτυννα, Dianæ cognomen eſt, a retibus, quæ invenit, & Græcis ſunt δίκτυα. Statius Theb. 9, 632 *Mitis Dictynna.* De origine nominis lege etiam Diodor. Siculum 5, 76.

¶ Dictynnæus, a, um, ut, *Mons Dictynnæus*, Plin. 4, 12, idem qui *Dicte*, vel *Dictæus*, in Creta. vid. Harduin.

DĬCTYŌTON, i, n. δικτυωτὸν, reticulata ſtructura, ein gegitter. Vulgo legitur *Dictyotheton*, Plin. 36, 22.

DICTYS, m. Cretenſis fuit, qui bellum Trojanum, cui interfuit, deſcripſit lingua Phœnicum. Extat ea deſcriptio hodie latine, quemadmodum & Daretis Phrygii, utraque ſuſpecta & ſuppoſititia. vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. 4, 1 p. 342 & de Hiſt. Lat. 4, 2.

DIDACTRVM, i, n. das lehr-geld, ſchul-geld. Onomaſticon Vetus: Διδακτρον, *Minervale.* Minervale enim ſive Minerval (ut Varro R. R. 3, 2 expreſſit) eſt præmium docenti debitum. Aliter vocatur Διδασκάλιον. Plutarch. in Alexandro f. 668 καλὰ καὶ πρέποντα διδακτήρια τελέσας αὐτῷ, puta, Ariſtoteli.

DĬDASCĀLVS, i, m. διδάσκαλος, magiſter, præceptor, ein lehr- oder ſchulmeiſter; ut in verſu, quem Cic. fam. 9, 7 citat Varroni ſcribens, πολλοὶ μαθηταὶ κρείσσονες διδασκάλων, *Multi diſcipuli præſtantiores didaſcalis*, h. e. magiſtris.

¶ Didaſcalicus, a, um, lehrhaft. Auſon. epiſt. 17 *Didaſcalicum aliquod opuſculum mittere.*

Chorodidaſcalus, vide ſupra in *Chorus.*

¶ Hypodidaſcalus, i, m. ὑποδιδάσκαλος, qui ſub magiſtro aut in loco inferiori docet, ein unter-lehrmeiſter. Cic. fam. 9, 18.

DIDIVS, i, m. ut *T. Didius*, *P. Didius* apud Cic. in Piſ. c. 25 & pro Font. c. 15. Id. pro Mur. c. 8 *recentes homines* vocat. Plures etiam apud Tacitum. Hinc ¶ 2. *Didia lex*, a Didio lata, Cic. pro Sext. c. 64, neceſſitatem ſervandæ legis ſumtuariæ univerſæ imponens Italiæ, Macrob. Saturn. 3, 17. v. P. Manutius de L. L. Roman. p. 215.

DĬDO, ōnis, f. & *Didus* declinat. græca, cui proprium nomen Eliſa fuit, conjunx Sichæi & ſoror Pygmalionis, cujus ſcelus, quod maritum ſuum vi oppreſſiſſet, averſata, Tyro relicta in Africam profugit, & Carthaginem condidit. Hiarbæ regis Mauritanorum, ad poſtremum nuptias fugiens, gladio vitam finivit. Nam quæ Virgilius de ea prodidit, conficta omnia ſunt. Neque enim inter ſe Dido & Æneas per ætatem potuerunt videre; cum ab Ilii excidio ad natalem Carthaginis anni ſint 199, vid. omnino Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. m. 122. In quam rem exſtat Epigramma græcum, quod Auſonius vertit, & ſuo more didruxit ac fuſius explicavit epigr. 118.

Dido, ĕre, vide *Do*, Didoron, *Doron*, Didrachmum, *Drachma*, Diduco, diductus, *Duco.*

DĬDŸMAON, ōnis, m. artifex armorum. Virg. Æn. 5, 359 *Et clypeum affĭxi juſſit, Didymaonis artes.*

DĬDŸMVS, i, m. δίδυμος, geminus, ein zwilling. ¶ 2. *Didymus*, Alexandrinus Grammaticus, Macrobii teſtimonio Grammaticorum omnium inſtructiſſimus, docuit Romæ Auguſti tempore; cognomen habuit ob ſtudia indefeſſa χαλκέντερον, *Chalcenteri*, quod eum, cujus æneæ ſunt viſcera, ſignificat, χαλκὸς, æs, ἔντερα, *viſcera.* Tria millia librorum ſcripſiſſe, Seneca epiſt. 87 retulit. Quintil. 1, 13 *Didymo*, inquit, *quo nemo plura ſcripſit, accidiſſe compertum eſt, ut cum hiſtoriæ cuidam, tamquam vanæ repugnavet, ipſius proferretur liber, qui eam continebat.* Meminit alicubi & Plutarchus. ¶ 3. Porro de *Didymo* Cæco, Alexandrino quoque, qui Arianis reſtitit, & Athanaſio carus fuit, cuique Iuliani interitus divinitus annunciatus fuit, conſule ſcriptores Eccleſiaſticos.

¶ Didȳmēus, i, m. Apollinis eſt cognomen, quia ex uno fonte lucis, gemino ſidere, tum per ſe, tum per Lunam nobis luceat. Macrob. Sat. 1, 17; Plin. 34, 8. v. *Branchis.* ¶ 2. Sed & Solem Didymei Apollinis appellatione Romanos veneratos, Macrobius ſcripſit. Templum Apollinis Didymei Mileti fuit, de quo Plinius 5, 29, & Strabo lib. 14 p. 436.

Dieprifſini, dierectus, vide in *Dies.*

DIES, ēi, c. der tag. *Dies dictus*; inquit Feſtus, *quod divini ſit operis &c.* Sen. epiſt. 12 *Dies* (naturalis) *tempus eſt viginti quatuor horarum.* Grammatici hanc vocem pro diverſa ſignificatione diverſi generis pronunciant. Aſconius in 2 Verrin. DIES *fœminino genere tempus: & ideo diminutive* diecula *dicitur, breve tempus & mora*, DIES (artificialis) *horarum XII generis maſculini eſt, unde* Hodie *dicimus, quaſi hoc die.* Et ita quoque Servius ad illud Virg. Æn. 2, 324 *Venit ſumma dies, & ineluctabile tempus.* Quin ipſe Varro apud Cariſium lib. 1 Grammat. c. *de nomine*, hanc ſententiam pro illo diſcrimine cum retuliſſet, ſubjicit denique: *Quod nemo ſervavit*, Auctorum puta. Et pergens addit: *Etſi ſecundum hanc diſtinctionem dixit Virgilius*, Venit ſumma dies, i. e. *tempus: Et*, ille dies primus leti; *pro uno die tamen & fœminino genere dici ſpatium ſignificat, cum ait:* Iamque dies infanda aderat &c. Æn. 2, 132. Recte itaque Servius noſtri arbitrii facit, vel fœminino, vel maſculino genere talia proferre. add. Man. ad Cic. fam. 1, 2. Sen. Her. Fur. v. 874 *Thebis læta dies adeſt.* Vbi ſane unum & certum diem deſignat. Et Cæſ. de B. Civ. 1, 5 *Qua ex die conſtatum iniit Lentulus.* Ovid. Faſt. 1, 72 *Nunc dicenda bona ſunt bona verba die.* Vbi *bona dies* feſta & felix eſt. Horat. 3 od. 21, 5 ad amphoram: *Quocunque lectum nomine Maſſicum ſervas, moveri digna bona die.* Seneca de vita beata c. 23 *Sic illum afficiunt divitiæ, & exhilarant, ut navigantem ſecundus & ferens ventus, ut in bruma & frigore apricus locus.* Quanquam hic *dies bonus* ſerenus & nulla ſpurcus tempeſtate ac aſper intelligi poteſt: quemadmodum alibi & *pius dies* dicitur. Sed *diem bonum & magnum*, diem feſtivitate aliqua ſolennem, Iudæis dici ſolitum, Caſaubonus obſervat Exerc. 16 contra Baron. ſect. 18. *Dies immotus*, ein ſtiller tag, vide in *Moveo. Die multo*, bonam partem acto, weit, hoch am tage. Cæſ. de B. Gall. 1, 22 *Multo denique die per exploratores cognovit &c.* Nempe ſignificat, non primo & ineunte die id factum, ſed jam adulto. Aliter Tac. Hiſt. 2, 44, 3 *Multa adhuc die vallum ingreſſus &c.* Significat enim, nondum veſperaſcente & jam eunte in tenebras die ingreſſum eſſe, bey hellem tage, da es noch tag war. *Dies jam illuſtris*, heller lichter tag, Curt. 3, 3, 8. Contra, *dubius dies* dicitur, cum nondum plene lucet exorto ſole, wenns noch nicht recht tag iſt. Plin. 6 epiſt. 20 *Iam hora diei prima; & adhuc dubius & quaſi languidus dies*, Hieron. epiſt. 49 ad Innocentium de muliere ſepties icta, *dubiam lucem* ſimiliter dixit. *Dies obſcurus, proceloſus*, ein trüber, ungeſtümer tag. Suet. Domit. c. 21 *Quoties otium eſſet, alea ſe oblectabat, etiam profeſtis diebus, mututinisque horis, ac lavabat de die, prande-*

prandebatque ad ſatietatem. Quo loco DE DIE, illud tempus ſignificat, quod poſt matutinum ante meridiem eſt. Quamquam & illud notat, quod *ad meridiem* Cenſorinus dixit, & quod meridiem proxime ſequebatur, & *meridie* appellabatur, ut Salmaſ. Exercit. Plin. p. 648 obſervat. ¶ 2. *Hic meus dies eſt*, formula eorum, qui genio & hilaritati indulgebant: quod tempus ſibi maxime impertire exiſtimabant. Similiter nos in re eadem dicimus: der tag ſoll mein ſeyn. Corn. Severus apud Senecam Patrem Suaſoria 2 *Stratique per herbam* HIC MEVS EST, *dixere*, DIES. Vide ipſum Sen. d. l. Nimirum ¶ 3. *Dies meus* eſt natalis meus. Cic. Att. 13, 42 extr. *Diem meum ſcis eſſe III Non. Ian. aderis igitur.* Sed ¶ 4. Cic. Att. 8, 4 extr. *Dies tuus* eſt dies periodi febrilis, dein boſer tag. Quin ¶ 5. & dies mortis ita ſignificatur Dial. de Orat. c 13 *Quandocunque fatalis & meus dies venerit.* Ita vulgari formula *obire diem ſuum*, mori eſt. Serv. Cic. fam. 4, 12 *Paullo ante lucem Marcellum diem ſuum obiiſſe.* Et ſine Pronomine Nepos 10, 10, 4 *Diem obiit circiter annos* LV *natus.* Interdum, idem auctor, ut ſignificantius ſcriberet, epithetum *ſupremi* adjunxit. Id. 1, 7, 6 *In vincula conjectus eſt, ibique diem obiit ſupremum.* Et 10, 2, 5 de Dionyſio: *Somno ſopitus diem obiit ſupremum.* ¶ 6. Non raro *Dies* pro diurno lumine ponitur, das tageslicht. Tac. Hiſt. 3, 56, 1 *Concionanti tantum fœdarum volucrum ſupervolitavit, ut nube atra diem obtenderent:* Et Hiſt. 4, 81, 7 *Statim converſa ad uſum manus, ac cæco reluxit dies.* Sic, *Admitti dies*, dicitur Plinio 9 epiſt. 35, quando remotis velis apertisque feneſtris admittitur lux. ¶ 7. Pro æſtu ſeu calore diei, poſuit Calpurnius ecl. 5 init. *Iuvat humida forſan Ripa, levatque diem vicini ſpiritus amnis.* Et Claudian. de 4 Conſul. Honor. v. 163 *Cum procul inſanæ traherent Phaëthonta quadrigæ, Sæviretque dies.* Vbi tamen Barthius *Diem* Solem ipſum interpretatur. ¶ 8. Sed ſolet latinis ſcriptoribus *Diei* nomine non raro venire, quicquid per diem accidit, vel nota aliqua diem inſignit. C. Nepos 25, 4, 5 *Tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, &c. quem diem ſic univerſa civitas Athenienſium proſecuta eſt, ut lacrimis deſiderii futuri dolorem indicaret.* QVEM DIEM, i. e. diſceſſum ejus, ſive diſceſſus ejus tempus. Neque enim opus eſt, cum Rutgerſio *diſcedentem* pro *diem* legere. Senec. de Ira 3, 36 *Totum diem meum ſcrutor.* Vbi Gronovius: *Notiſſimo tropo DIES pro ACTIS DIEI*; & interpretatur ſtatim: *FACTA AC DICTA MEA REMETIOR.* Addit exempla: Ciceronis fam. 9, 6 *Hos tuos Tuſculanenſes dies inſtar eſſe vitæ puto:* & Plin. 3 epiſt. 9 *Memento, eſſe non epiſtolam longam, quæ tot dies, tot cognitiones, tot denique reos cauſſasque complexa ſit.* Idem 6 epiſt. 31 *Quam ſeveri dies, quos jucundiſſimæ remiſſiones ſequebantur.* Nec aliter Cic. pro Marcello c. 4 *Hunc tu igitur diem maximis gratulationibus tuis antepones*, i. e. hanc clementiæ laudem, quam reſtituto Marcello conſecutus es. Sic, *dies* pro pugna ſeu clade, quæ per diem accidit, auctoribus dicitur, quod Caſaubonus notat in Suet. Aug. c. 23. Vellej. 2, 52, 2 *Aciem Pharſalicam & illam cruentiſſimam Romano nomini diem.* Vide & Berneggeri Indicem in Florum. ¶ 9. Pro ſummo etiam diſcrimine ac tempore ultimo, quin morte ipſa nonnulli *Diem* dixerunt. Tac. Hiſt. 3, 85, 1 *Vitellius, capta urbe, per averſam palatii partem Aventinum, in domum uxoris ſellula defertur, ut, ſi diem latebra vitaviſſet, Tarracinam ad cohortes fratremque perfugeret.* L. Florus *diem ultimum* vocat l. 2, 6, 19. Homerus, κακὸν ἦμαρ, Odyſſ. κ. v. 269. vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 173. Adde Dialog. de cauſſ. corrupt. eloq. c. 13 n. 8, cujus verba paullo ante n. 2 prodidimus. ¶ 10. Sed & pro vita *Dies* ponitur; qui vivunt enim, diem vident. Ovid. Triſt. 5, 4, 44 *Sive diem videat, ſive tegatur humo.* Statius Theb. 2, 657 *Nunc arma diemque Projice.* Avienus Periegeſi v. 545 *Abſolvere diem, finemque dedere labori*, i. e. finierant vitam, quam homines hactenus duxerant. Loquitur enim de Cadmo & Hermione, qui in Dracones mutati. ¶ 11. Notat *dies* certum quoque ac præſtitutum alicui rei tempus, ad quod vi pacti, aut fidei datæ, vel ex conſtituto tenemur, ein termin. Sic, *Pecuniarum dies*, der zahl-tag, Colum. 1, 7. *Dies ſtipendii*, quibus ſtipendium debetur. Hinc, *in diem emere*, ut ſolvas poſt aliquod tempus, Nep. 25, 9, 5 auf tagzeiten kauffen. *Cum dies advenerit*, Phædrus 1 fab. 17, 8, wenn der termin erſcheinen wird. *Diem proferre*, den termin aufſchieben. *Laxiorem diem dare*, Liv. 39, 17, einen geraumern termin anſetzen. *Plus annua die poſtulare*, den zahlungs-termin über das jahr hinaus geſetzt wiſſen wollen, Cic. fam. 7, 23. Vid. quæ Græv. ad Cic. Att. 9, 9 p. 48 ex Gron. ad Sen. de benef. 4, 12; add. Sen. de benef. 4, 12. Laudatur etiam ejusd. locus ex ſuaſor. - - - *Dicito tibi illas annua, bima, trina die debere.* De tribus æqualibus penſionibus tribus ſingulis annis ſolvendis. Cæterum *dies cedit*, cum incipit res ad jus alicujus pertinere, licet agi adhuc non poſſit; *venit dies*, cum perfecte pertinet; quia & obligatio & actio efficaciter & vere orta eſt. v. ICtos e. g. Alciat. ad l. 213 de V. S. Duaren. ad l. 3 de legatis & fideicom. p. m. 482. Sic & Suet Aug. 101 *Legatis ſolvendis annuum diem finiit.* conf. l. 19 ff. de pactis dotal. *Diem ſervare*, den termin inne halten. *Diem obire*, auf den beſtimmten tag erſcheinen. Cic. Att. 13, 14 *Obire auctionis diem facile potuerunt: eſt enim III Idus.* Id. in Lælio c. 2 *Cum in hortos Bruti, commentandi gratia, proximis Nonis veniſſemus, tu non adfuiſti, qui diligentiſſime illum diem, & illud munus ſolitus eſſes obire.* *Dies rerum*, i. e. agendis rebus deſtinatos, Tac. Hiſt. 3, 50, 4 dixit. Seneca Quæſt. Nat. 3, 1 *Nilum interim ſeponamus &c. Illi diem ſuum dabimus*, id eſt, præſtituemus tempus, quo ejus naturam explicemus. *Diem dicere*, Cic. de Aruſp. c. 4, ernennen, ankündigen. Et, *diem operi dicere*, Idem in Verr. 1, 57. Sed, *diem* alicui homini *dicere*, eſt accuſare, in jus vocare. Cic. 1, 2 *Si diem nobis Clodius dixerit, tota Italia concurret.* ¶ 12. Diem incertum futurum ſignificat. Ita *In diem*, & *præſens* opponuntur. Ter. Phorm. 5, 2, 16 *Præſens quod fuerat malum, in diem abiit*, iſt aufgeſchoben. Cic. pro Cælio c. 24 *In diem fraudis præſentis pœnas Dii reſervant*, bis zu ſeiner zeit. Speciatim ¶ 13. Plaut. Pſeud. 1, 3, 67 *Eme die cæca hercle olivum; id vendito oculata die*; ubi *dies cæca* dicitur, cum ſolutio differtur in diem, wenn man borgt, und keinen gewiſſen termin zu bezahlen ſetzt; *oculata*, cum præſenti pecunia, ac Græca mercamur fide; ut explicat Feſtus Pompejus. v. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 244. ¶ 14. In plurativo etiam numero pro tempore. Tac. Hiſt. 3, 46, 1 *Turbata per eosdem dies Germania &c.* quod etiam ſingulari accidit, præſertim ſi longum tempus eſt ſignificandum. Cic. fam. 5, 16 *Certe nos, quod eſt dies allatura, id conſilio anteferre debemus, neque exſpectare temporis medicinam.* Idem Att. 12, 10 *Impetret ratio, quod dies impetratura eſt.* Et Ter. Heaut. 3, 1, 13 *Dies adimit ægritudinem hominibus.* ¶ 15. De diviſione dierum vide Cenſorin. ult. & Macrob. ſat. 1, 3. De ſuperſtitioſa obſervatione dierum apud Romanos veteres aliasque gentes, vide Plutarch. Camillo p. 138, item in Cauſſis rerum Romanarum; & Dionyſ. Halicarnaſſ. Præcept. Rhetoric. p. 83. E junioribus Caſaub. ad Suet. Aug. c. 92, it. in Append. in Othon. c. 6. ¶ 16 Notetur uſus cum præpoſitionibus quibusdam, e. g. *De die*, hoc eſt, interdiu, bey ſonnenſchein, des tages über. Vide ſupra in *De*. *In dies ſingulos*, alle tag: vide infra *Singuli*. Apulej. lib. 1 Mileſ. *Nox it in diem*, es wird tag. Ter. Eun. 3, 4, 2 *In hunc diem*, auf dieſen tag. *In dies paucos*, auf wenig tage. *In diem vivere*, Cic. Phil. 2, 34, in den tag hinein ſ. ohne ſorge leben. Idem Cicero lepide ad philoſophandi rationem transtulit Tuſc. 5, 11 *Nos* (Academici) *in diem vivimus, quodcunque noſtros animos probabilitate percuſſit, id dicimus.* Idem de Orat. 2, 40 *Barbarorum eſt, in diem vivere.* At, *In diem extollere*, eſt differre, Plaut. Mil. 3, 2, 47. ¶ 17. Sententias quasdam & formulas per lancem ſaturam ſuperaddimus. Cic. 2 de Finib. *Non poteſt dies eſſe ſæpius, qui ſemel fuit*, der geſtrige tag kommt nicht wieder. Senec. Hippol. 450 *Optimi dies vitæ efflaunt.* Plin. 7, 40 *Alius de alio judicat dies, ſed poſtremus de omnibus.* Silius 3, 134 *Et pace & bello cunctis ſtat terminus ævi, Extremumque diem primus tulit.* Apud Horat. 2 od. 7, 6 *Morantem diem mero frangere*, eſt potando & epulando conterere. Dialog. de cauſſis corrupt. eloq. 19, 3 *Id ipſum laudi dabatur, ſi dicendo quis diem eximeret*, i. e. conſumeret, ne alter eo uti ad cauſſam dicendam aut jus obtinendum poſſet. Plauti eſt Epid. 3, 2, 5 *Alicui diem dare luculentum*, einem einen freuden-tag machen; unde verbo mutato eſt, *Diem luculentum habere*, luſtig ſeyn. *Hilarem diem ſumere*, idem eſt; de quo in *Sumo*. *Alio die*, eſt formula augurum, qui, cum de cælo ſervarent aliquid, quod rem ſuſceptam dirimeret, his verbis denunciabant. Exempla vide apud Briſſon. de Form. lib. 1 p. 119 edit. Wechel. ¶ 18. *Die craſtini*, adverbialiter pro *die craſtino*, vide ſupra in *Cras*. Sic & *die quarti*, *die quinti*, *die noni*, pro adverbiis copulate dictum eſt, Gell. 10, 24; & Macrob. Sat. 1, 4. Item *die priſtini* vel *priſtine*, pro die priore, ibid. Etiam antiquum genitivum eſſe *die* v. g. in formula *die veſper* ex Gellio 9, 14 & aliunde probat Cort. ad Sall. Iug. 52, 3. *Dies* genitivus a Cicerone in Or. pro P. Sext. uſurpatur: *Equites vero Romani daturos illius dies pœnas.* conf. Menck. Obſerv.

¶ Dierectus, *a*, *um*, *per antiphraſin ſignificatur dies malus*, ut Feſtus exponit, quaſi minime rectus, ſed ſcævus & ſævus. Aliis eſt *die erectus*, i. e. in crucem actus, ut in luce publice pendeat. Plaut. Pœn. 1, 1, 32 *Abi dierectus*, geh an galgen. Et Trin. 2, 6, 56 *Abin' hinc dierecte.* conf. Rud. 4, 2, 126. Sed Salm. ad Capt. 3, 4, 103 *Abi dierectus* idem vult eſſe, quod ἄπιθι διῤῥηκτος, i. e. διαῤῥαγείης &c.

¶ Dieſpĭter, *tris*, m. i. e. die pater. Ita Horatio Iupiter dicitur, 3 od. 2, 29 *Sæpe Dieſpiter Neglectus inceſto addidit integrum.* Et 1 od. 34, 5 *Namque Dieſpiter Igni coruſco nubila dividens.* Vid. Varro L. L. 4, 10; & 8, 46. Expreſſis verbis Macrobius Sat. 1, 15 *Iovem Romani Dieſpitrem appellant, ut diei patrem.* Nihilominus hoc cognomen Plutoni tribuit Iſidorus 8, 11; & Lactant. 1, 14.

¶ Diēcŭla, *æ*, f. dimin. Ter. And. 4, 2, 27 *Non ſatis habes, quod tibi dieculam addo.* Cic. Att. 5, 21 *Dieculam ducere.* Apul. lib. 1 Mil. *Et ut illa Medea, unius dieculæ a Creonte impetratis induciis &c.*

¶ Diālis, *e*, unius diei, auf einen tag. *Votacilius Pitholaus, cum Caninus Revilius uno tantum die conſul fuiſſet, dixit: Ante flamines, nunc conſules diales ſunt*, apud Macrob. Sat. 2, 2. Luſit nempe vocabuli ambiguitate, de qua in *Dius* plura ſupra in *Deus*.

¶ Diarius, *a*, *um*, ἐφήμερος, alltäglich; ut, *Febris diaria*, täglich fieber, apud Medicos. Hinc

¶ Diarium, *i*, n. ſubſt. demenſum cibi pro uno die, tags-koſt. Mart. 11 epigr. 109 *Sed lupus uſuram puerique diaria poſcunt.* Petron. c. 24 *Hodie poſt aſcilam diaria non ſumo.* Vide Torrent. ad Horat 1 ep. 14, itemque Pignor. de Servis p. 160. Cic. Att. 8, 14 p. 810 *Cæſar celeritatem militum incitat diariis*, i. e. interpretante Manutio, quem probat Grævius, majore in ſingulos dies ſtipendio & præmiis. v. Græv. ¶ 2. Commentarius rerum quotidianarum *Diarium* appellatur apud Gell. 5, 18.

¶ Dieſcit, es wird tag. Veteres malunt *Luceſcit*, *diluceſcit*, *&c.* vid. Barth. ad Gu. Briton. p. 495. Rejicit Voſſius de Vit. Serm. 4, 6 p. 704.

¶ Dietim, adv. pro *quotidie*, vel *in dies ſingulos*, barbarum cenſetur Voſſio ibid. 1, 21 p. 108.

Diu, diutinus, diurno, &c. vide ſeorſim *Diu*.

¶ Dius, antique pro *Dies*, unde *Diu* pro *Die*, bey tage. Ita Titinn. & Plautus apud Non. 2, 230 *Nec noctu, nec diu:* Hinc & *Interdius*, *Perdius*.

¶ Diurnus, *a*, *um*, quod unius ſpatio diei continetur, ſicut *annuum*, quod anni, was den tag über geſchiehet, täglich; ut, *Diurni labores*, Cic. de Senect. *Diurna quies*, Id. Agrar. 2, 2. ¶ 2. Videtur idem, quod diuturnus, ſignificare apud Avien. Fab. 36, 18 *Quum miſeros vita diurna regat:* ad quem locum v. in Miſcell. Obſerv. Vol. 7 p. 243 notata.

¶ Diurnum, *i*, n. ſubſt. pro dimenſo Seneca poſuit ep. 80, vel *Diario*, ubi vid. Tac. An. 16, 22, 7 *Diurna populi Rom. per provincias leguntur.* ¶ 2. Dicebatur *Diurnum*, diurnarum ſeu quotidianarum rationum liber, ein tagebuch, ein handbuch. Iuv. 6, 483 *Longi relegit transverſa diurni.* Ibi enim *Diurnum*, Scholiaſtes vetus *Ratiocinium* interpretatur. Nempe *Diurnum* Ephemeris eſt: Ephemeris autem commentarius, in quo & acta & rationes quotidianæ perſcribebantur. *Quotidianum diurnum* Seneca 5 Controv. 33 ſub f. *Diurnos commentarios* Suetonius appellat Aug. c. 53.

¶ Diurnālis, *e*. Gloſſ. lat. gr. *Diurnalis*, ἡμερήσιος.

¶ Diurnārius, *i*, m. der das tagebuch hält. Theod. Cod. 8, 4 *Subſcribendarii, tabularii, diurnarii, &c.*

I. Composita cum Numeralibus:

¶ Biduum, *i*, n. duorum dierum intervallum, zwey tage. Cic. Att. 8, 14 *Absunt biduum aut triduum*: & Nat. D. 2, 38 *per biduum*. Ter. Eun. 1, 2, 107 *Rus ibo, ibi hoc me macerabo biduum*.

¶ Biduānus, *a, um*, zweytägig. Rabanus Maurus de Inſtit. Cleric. 2, 26 *Biduanus mos jejunii inde ſumtus, quod Apoſtoli jejunaverunt illo biduo, quo Dominus paſſus & ſepultus eſt*.

¶ Triduum, *i*, n. trium dierum intervallum, drey tage. In utroque primam produxere Veteres. Ter. And. 2, 3, 9 *Bidui eſt aut tridui hæc ſollicitudo*. Martial. 2 epigr. 6 *Si totus tibi triduo legatur*.

¶ Triduānus, *a, um*, dreytägig, das drey tage währet. Apulej. lib. 10 p. 247 *Triduanum ſpectaculum*. P. Chryſolog. ſerm. 81 *Triduanæ mortis, Triduanus dominus*. Et Hieron. epiſt. 10 ad Furiam de Viduit. ſerv. *Pars cibus, & venter ſemper eſuriens triduanis jejuniis præfertur*. De biduanis autem & triduanis Chriſtianorum veterum jejuniis conſulas du Fresne Gloſſar. in voce utraque.

¶ Quatriduum, *i*, n. vier tage; ut, *Iter quatridui*, Lentulus fam. 12, 15. *Triduo aut quatriduo ante hanc rem*, Cic. Bruto ep. 3.

¶ Quatriduānus, *a, um*, viertägig. Hier. Epitaph. Paulæ, f. ep. 27, 11 *Quatriduanus mortuus Lazarus*. Gr. τεταρταῖος. Et P. Chryſologus ſerm. 81 *Nonne quatriduanum Lazarum jam fœtentem vobis coram vocavit ab inferis vox mea?*

¶ Novendialis, *e*, novem dierum, von 9 tagen, neuntägig; ut, *Novendiales feriæ*, quæ diebus novem celebrabantur, Cic. 3 ad Q. fr. ep. 5 *Novendiale ſacrum*, quod deſunctis fiebat nono, poſt ſepulturam, die, Liv. 1, 31; 27, 37; & 29, 14. vid. Taubm. ad Plaut. Aul. 2, 4. Lambin. ad Horat. Epod. 17 p. 402. Lipſ. ad An. Tac. 6, 18. Cerd. ad 5 Æn. Virg. v. 104. Petr. Greg. Tholoſ. Comm. in Syntax. art. mir. 8, 1, 10 p. 176. Apud Auguſtinum legas *Novendial* lib. 1 Qu. ſuper Geneſin c. penult. (Tom. 4 oper. f. 125) *Neſcio utrum inveniatur alicui ſanctorum in ſcripturis celebratum eſſe luctum novem dies, quod apud Latinos* Novendial *appellant. Unde mihi videntur ab hac conſuetudine prohibendi, ſi qui Chriſtianorum iſtum in mortuis ſuis numerum ſervant, qui magis eſt in gentilium conſuetudine*. Sed referibendum videtur *Novendiale*, quod & Index Auguſtini repræſentat. Ad hunc ipſum Auguſtini locum reſpiciens Alcuinus *Novendialem diem* vocat lib. de div. off. c. 50 oper. f. 1133 *Quod apud aliquos nonus dies celebratur, & vocabatur* Novendialis, *Auguſtinus in libro Quæſtionum redarguit, maxime cum nullus ſanctorum hoc feciſſe probatur; cum ſit conſuetudo gentilium*.

¶ Nudius tertius, adverb. de tempore præterito, compoſitum ex *nunc* & *dies*, quaſi dicas, *nunc eſt dies tertius*, vorgeſtern, ehegeſtern. *Nudius tertius dedi ad te epiſtolam longiorem*, Cic. Att. 14, 11.

¶ Nudius quartus, vor vier tagen: ac ſic deinceps. Plaut. Moſt. 4, 2, 40 *Heri & nudius tertius, quartus, quintus, ſextus, usque*. Id. Trucul. 2, 6, 28 *Heri nudius quintus natus ille eſt*, h. e. heri a quinque diebus. Quid, quod etiam *nudius tertius decimus* dixit Cic. Phil. 5, 2 *De quo graviſſimum judicium nudius tertius decimus feceritis*.

II. Composita alia:

Æquidies, Æquidialis, vide *Æquus*.

¶ Hodie, quaſi hoc die, adverb. heut. Prima tamen cortipitur. Ovid. Rem. Am. 1, 94 *Qui non eſt hodie, eras minus aptus erit. Hodie nunc*, heut früh, Cic. Att. 13, 9.

¶ Hodieque, eleganter connectitur. Liv. 1, 17 *Hodieque uſurpatur idem jus*, noch heutiges tages. Adde eumdem ejusdem libri c. 26 cum Gronovii caſtigatione, & 5, 43; 42, 34. Et Vellej. 1, 4 *Vires veteres earum urbium hodieque magnitudo oſtentat mœnium*. Et mox: *Quæ hodieque appellatur Ionia*. Sic & 1, 11, 3; 2, 8, 3; &c. Cic. Verr. 5, 25. Vitruv. 10, 7; Plin. 8, 45 *Et hodieque*; Id. 30, 1 *ut hodieque etiam* &c.

¶ Hodiēnus, vulgo dicitur pro *hodie etiamnum*.

¶ Hodiernus, *a, um*, heutig. *In hodiernum usque diem. Ante hodiernum diem*, Cic. Catil. 3, 8. *Hodierno die mane*, Ibid. c. 9. Horat. 4 oda 7, 17 *Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtinæ luci Tempora dii ſuperi?*

¶ Interdiānus, *a, um*, bey tage, täglich. Cæl. Aurel. Tard. 3, 7 *Poſt interdianum cibum deambulatio adhibenda*.

¶ Interdiārius, *i*, idem. Gloſſ. lat. gr. *Interdiarius*, ἡμεροκλέπτης, cui tanquam furi diurno opponitur ἡμερόκοιτος, *dormitator, fur nocturnus*.

¶ Interdiu, adverb. idem, quod per diem, am tage, des tages über; cui *Noctu* contrarium. Auctor ad Herenn. 2, 4 *Tempus ita quæritur, qua parte anni, quæ hora, noctu an interdiu, & qua dici, & qua noctis hora factum eſſe dicatur*. Caro de Re ruſt. c. 124 *Canes interdiu clauſos eſſe oportet, ut noctu vigilantiores & acriores ſint*. Plin. 18, 6 *Malus paterfamilias, quisquis interdiu facit, quod noctu poſſit*.

¶ Interdius, antique idem. Plaut. Aſin. 3, 3, 9 *Negotioſus interdius*: & Aulul. 1, 1, 33 *Pervigilat noctes totas: tum autem interdius Quaſi claudus futor domi ſedet totos dies*.

Meridies, quære infra in ſua litera.

¶ Perdius, *a, um*, i. e. per diem, den ganzen tag. Gell. 2, 1 *Stare ſolitus Socrates dicitur pertinaci ſtudio perdius, & pernox*. Apul. lib. 5 p. 161 ed. Elmenh. *Hoccine mihi pollicebare Pſyche mea? Quid jam de te tuus maritus expectō? quid ſperō? Et perdia & pernox, nec inter amplexus conjugales deſinit cruciatus*. Ammianus 31, 3 *Pernox & perdius*.

¶ Perendie, adv ſignificans dici craſtino proximum, übermorgen. Cic. Att. 12, 44 *Scies fortaſſe cras, ſummum perendie*.

¶ Perendīnus, *a, um*; ut, *Dies perendinus*, abhinc tertius, Cic. pro Muren. c. 12, & Aſcon. in Verr de Pr. Vrb. p. 76. *In perendinum, ſubaudi diem*, idque idem eſt ac *perendie*, Plaut. Trin. 5, 2, 65 *Tu in perendinum paratus ſis*.

¶ Perendīno, *are*, i. e. morari in tertium; Hinc

¶ Perendinatio, *onis*, f. mora in diem tertium, der aufſchub bis übermorgen. Marr. Capell. lib. 9 p. 304 *Perendinatio expectatur*.

¶ Comperendīnus, *a, um*, idem; ut, *Comperendinus dies*, i. e. in jus vocationi dicendoque vadimonio deſtinatus, apud Macrob. Sat. 1, 16.

¶ Comperendīno, *are*, procraſtinare, in longum differe, von einem tage zum andern aufziehen. *Comperendinare reum*, dem beklagten friſt geben, Cic. in Verr. 2, 11. *Comperendinare ſermonem* pro differre, dixit Chryſologus homil. 149.

¶ Comperendinātus, *a, um*, aufgeſchoben, ausgeſetzt. Cic. in Verr. 1, 7 *Nemo iſtum comperendinatum, ſed condemnatum judicaret*. conf. 4, 15. v. Budæus ad π. p. m. 41, 42.

¶ Comperendinatio, *ōnis*, f. mutua denunciatio litigatorum in tertium diem, ut Aſconius d. l. definit, ausſtellung auf andere zeit, aufſchub von tag zu tag. Plin. 6 ep. 2 *Leges tot horas, tot dies, tot comperendinationes largiuntur*. Sen. ep. 97 *Intra comperendinationem*. Gell. 14, 2 *In rerum diſſiſſionibus & comperendinationibus*.

¶ Comperendinatus, *ūs*, m. idem. Cic. Brut. c. 22 *Unus, quaſi comperendinatus, medius dies*. Idem in Verr. 1, 9 *Adimo comperendinatum*, ich gebe keine fernere friſt: Budæus forenſ. p. 176.

¶ Comperendinator, *oris*, m. ein verzögerer, apud ICtos, qui novam ſemper cauſſam comminiſcitur, quo negotium proferat.

¶ Poſtrīdie, poſtero die, des andern tages. *Venit Chremes poſtridie ad me clamitans, &c.* Ter. Andr. 1, 1, 117, ubi nota, alteram produci. conf. Phorm. 1, 2, 62. ¶ 2. Effertur etiam cum Genitivo; *Poſtridie ejus diei*, Servius Ciceroni fam. 4, 12. ¶ 3. Cum Accuſ. Cic. Att. 16, 4 *Venatio poſtridie ludos Apollinares futura eſt*. Liv. 6, 1 extr. *Quod poſtridie idus Quintiles &c. inde ut poſtridie Kalendas quoque ac Nonas eadem religio eſſet, tradidum*. Itaque omnes poſtridie Nonas, Idus, Kalendas arri dies. Add. locus Macrobii in *Poſtridianus*, & Gell. 5, 17. ¶ 4. Interdum ſequente particula, *quam*, elegant. *Quid cauſſæ fuerit, poſtridie intellexi, quam a vobis diſceſſi*. Idem fam. 14, 7. vide *Dies*.

¶ Poſtriduo, adv. idem. Plaut. Mil. 4, 2, 90 *Poſtriduo natus ſum ego, quam Iupiter ex Ope natus eſt*.

¶ Poſtridiānus, *a, um*, qui eſt poſtridie. Macrob. Sat. 1, 16 *Dies poſtridianos* poſt Kalendas, Nonas, Idus, *ad omnia majores noſtri cavendos putarunt*.

¶ Prīdie, quaſi priori die, ab antiquo *Pri*, quod idem cum *Præ*, a πρίν, des vorigen tags, tags vorher. *Pridie ejus diei*, Cic. fam. 1, 4. *Pridie Idus*, Suet. Cæſ. c. 81. Sic & *Nonas*, vel *Nonarum*: Et, *De his rebus pridie, quam hæc ſcripſi, Senatus auctoritas interceſſerat*, Cic. fam. 1, 2. Id. Att. 12, 18 p. 323 *Literæ tuæ erant pridie fortaſſe ſcriptæ quam datæ*.

¶ Pridiānus, *a, um*, pro heſternus, geſtrig, übernächtig. Suet. Calig. c. 58 *Pridianus cibus*. Apul. Apol. *Converritorem pridianæ reliquiæ*. Loquitur de pulviſculo defricandis dentibus. Id. l. 7 p. 196 *Pridiana pluvia*.

¶ Propediem, adverb. *Si prope eſt dies*, eheſtens, gar bald, in einer kürtze. Ter. Heaut. 1, 1, 108 *Illum tibi ſalvum adfuturum eſſe hic confido propediem*. Cic. Att. 6, 2 *Propediem te videbo*. ¶ 2. *Prope diem* disjunctis vocibus ſcribir ex MSS. in Salluſtio Cortius.

¶ Quotdies, adverb. täglich. Apulej. 11 Met. *Sedulum quotdies obire miniſterium*.

¶ Quŏtidie, & antique Cotidie, adverb. idem. Ter. Heaut. 3, 1, 14 *Nam mihi quidem quotidie augeſcit magis de filio ægritudo*. Prima autem in *Quotidie*, correpta eſt: eſt enim a *quot*. Alteram producit Terentius in allegato loco. Sed & P. Syrus duobus hiſce verſibus: *Quotidie damnatur, qui ſemper timet, Quotidie eſt deterior poſterior dies*. Martialis quoque in *Quotidianus*, cujus loca poſt paullo producemus. Nimirum ſicut idem Terent. alteram in *poſtridie* produxit Andr. 1, 1, 117 *Venit Chremes poſtridie ad me clamitans*. Catullus tamen eandem in *Cottidianus* corripuit, de quo poſt. Porro Veteres pro *Quotidie* & *Cottidie* ſcribebant. C enim & Q mutuas operas antiquitus præſtabant. Sicuti igitur dicebant CVIS (unde cujus, & cui) & QVIS, ita & COTTIDIE, & QVOTIDIE dicebant. Vide, ſi luber, Voſſium de Arte Gramm. 1, 18. Quint. 1, 7 p. 85 Burm. *Cottidie* præferre videtur. In Columellæ MSto Lipſienſi vix aliter. ¶ 2. *Quotidie* etiam dicitur pro quot noctibus; e. g. Quint. decl. 10, 14 p. 225. Vbi ſimile quid ex Ovidio Faſt. 2, 67, itemque de σήμερον in ſacris obſervat Burmannus.

¶ Quŏtidiānus, *a, um*, täglich; ut, *Cura quotidiana*, Ter. Phorm. 1, 3, 8, tägliche ſorge. *Aqua neceſſaria eſt ad uſum quotidianum*, Vitruv. 8, 1. Et, *Febris quotidiana*, Ter. Hec. 3, 2, 22. Et, *Epiſtolæ quotidianæ odioſæ*. Cic. Att. 8, 14, der briefe, ſo alle tage kommen, wird man müde. *Quotidiani ſumtus*, Ter. Heaut. 4, 5, 7. *Victus quotidianus*, Cic. pro S. Roſc. c. 28. Et, *Audire aliquid de te non ſolum uſitatum, ſed etiam quotidianum eſt*, Cic. ep. 16 ad Brutum. Porro ſicut *Cotidie*; ita & *Cotidianus* dicebant veteres; ut, *Patina cotidiana*, Apic. 4, 2. Catullus vero, ut primam, quæ natura brevis eſt, producere poſſet, *Cottidianus* dixit carm. 69 ad Malium v. 139 *Conjugis in culpa flagravit cottidiana*. Nec aliter ſcripſerat a Martiale puto 10 epigr. 65 *Lævis dropace tu cotidiano*. Et 11 epigr. 1 *Cultus ſindone tu cotidiana*. Non *Quotidiano, Quotidiana*, ut legitur vulgo. Illud præterea in hiſce Martialis verſibus notandum, fecundam in *Quotidianus* producte poni, contra quam Catullus fecit. Niſi *συνίζησιν* ſtatuamus: quod non videtur faciendum. Nam I in talibus plerumque corripitur: ut in *Omnigenus, Vricolor, Vniverſus*, &c. Ergo produci modo hæc ſyllaba, modo corripi poteſt. ¶ 2. *Quotidianum* & pro vulgari & tralatitio ponitur. Sic, *formas quotidianas*, Ter. Eun. 2, 3, 6 dixit, id eſt, leves & uſitatas, ut Donatus interpretatur. Cic. de Orat. 3, 49 *Opera quotidiana & pervaga*.

¶ Quotidiano, adv. pro *quotidie* antique. Plin. 11, 37 *Palpebræ in genis homini utrinque, mulieribus vero etiam infectæ quotidiano*. Apud Nonium 9, 16. Cic. 6 de rep. *Quotidiano in forum mille hominum deſcenderent*. conf. Parei Lex. Crit. p. 1655.

¶ Semidies, *i*, m. ein halber tag. Auſon. eclog. de ratione dierum anni vertentis v. 5 *Semidiemque duoſque dies*.

Subdiālis, Sub dio, Sub divo, vide *Deus*.

¶ Subdiu, idem quod interdiu, bey tage. Plaut. Moſt. 3, 2, 78 *Nam ſubdiu ſol agit hic perpetuum diem.*

DIĔSIS, *is*, f. δίεσις, toni pars quarta, vel ſemitonii dimidium, vel ſemitonium minus, ein viertelton. Vitruv. 5, 3 & 4; Mart. Capell. 9 p. 315 & 316.

Dieſpiter, vide in *Dies*.

DIĔTĒRIS, *ĭdis*, f. eine zeit von zweyen jahren. Cenſorin. c. 18 *Id tempus τριετηρίδα Græci appellabant, quod tertio quoque anno interkalabatur, quamvis biennii circuitus, & revera διετηρὶς eſſet.*

Diezeugmenon, vide *Zeugma*.

Diffamo &c. vide *Fama*, Diffarreatio, *Far*, Differo &c. *Fero*, Differtus, *Farcio*, Diffibulo, *Fibula*, Difficilis, difficultas, *Facilis*, Diffidentia, diffido &c. *Fido*, Diffindo, *Findo*, Diffingo, *Fingo*, Diffinio, diffinitio, *Finis*, Diffiſſio, *Findo*, Diffiteor, *Fateor*, Diffletus, *Fleo*, Difflo, *Flo*, Diffluo, &c. *Fluo*, Diffringo, *Frango*, Diffugio &c. *Fugio*, Diffulmino, *Fulmen*, Diffundo, diffuſus &c. *Fundo*, Diffututus, *Futuo*.

Digamia, digamus, vide *Gamus*, Digamma, *Gamma*.

DĪGENTIA, *æ*, f. rivi nomen Horatianæ villæ proximi: de quo ipſe epiſt. 18, 104.

Digeſtio, digeſtus &c. quære in *Gero*.

DĬGĬTUS, *i*, m. pars in manibus pedibusque, ein finger, eine zähe. *Digito attingere*, Ter. Eun. 4, 6, 2. Et, *digito tenus contingere*, Apul. 9 p. 224. Et, *Digitis extremis attingere*, hoc eſt, leviter, gar ein wenig berühren, Cic. pro Cæl. c. 12. Et, *Digitum transverſum non excedere*, nicht eines fingers breit, Plaut. Aul. 1, 1, 18. Et, *Non transverſum digitum a re aliqua diſcedere*, Cic. Acad. 4, 18; quod alias *latum & transverſum unguem* dicitur. Id. Att. 7, 3 *Mihi certum eſt, ab honeſtiſſima ſententia digitum nusquam* ſubaudi *diſcedere*, im geringſten nicht. *Digitum medium oſtendere*, proverbiale, quo extremus ſignificatur contemtus. Germani dicunt, die feigen weiſen. Iuvenal. 10, 52 *Cum fortunæ ipſe minaci Mandaret laqueum, mediumque oſtenderet unguem.* Ubi Vet. Schol. *Cum fortunam contemneret, nihil dicens ſe habere, ab ea quod exſpectaret: quin imo infami digito ei turpiter inſultaret.* *Infamem* vocat medium digitum, quod contumeliam afferat. Perſius quoque ſic appellavit ſat. 2, 33, ubi vide Caſaubon. ¶ 2. *Digito uno caput ſcalpere*; mollicelli, & impudici hominis indicium. Iuvenal. 9, 133. vide ibi Interpp. & Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 159 add. Lucian. rhet. præc. p. 314 pr. ¶ 3. *Digitum exerere* ſive *tollere*, eſt ſe victum fateri. Perſ. ſat. 5, 119 *Nil tibi conceſſit ratio: digitum exere, peccas.* Ubi Vetus Scholiaſtes: *Digito ſublato oſtendere, victum ſe eſſe a vitiis, tractum a gladiatoribus, qui victi, oſtenſione digiti, veniam a populo poſtulabant.* Sidon. 5 ep. 7 *Hi ſunt, quorum comparationi digitum tollerent, Narciſſus, Aſiaticus, Maſſa, &c.* Ubi plura alia Savaro obſervat. v. Scal. Auſon. lect. 1, 27 extr. Huc referunt etiam viri docti v. g. Græv. præf. T. VI antt. Rom. illud Quintil. 8, 5 p. 725 *ad digitum pugnavi*, ita enim legunt, h. e. donec alter digitum tolleret. Vid. etiam Barth. ad Grat. 12. ¶ 4. *Digitum proferre, exſerere, porrigere*, dicitur de actione minima. Cic. de Fin. 3, 17 *Chryſippus ne digitum quidem ejus cauſa porrigendum dicebat.* Id. pro Cæc. c. 25 *Qua denique digitum proferat, non habet*, h. e. ne tantillum quidem habet, quod agat aut moliatur, er kan ſich nicht rippeln. Idem Off. 3, 19 *Digitorum percuſſione poſſe hæredem ſcriptum eſſe*, i. e. negotio facillimo, ſo leicht als man ein knipgen ſchlägt. ¶ 5. *Digitum tollere* dicuntur etiam in auctione, qui emptores ſunt, quoniam ſublata manu id ſignificabant. vid. Scaliger ad Manil. p. 418, & Hotom. ad act. 1 in Verr. c. 54. ¶ 6. *Summis digitis colere*, eſt phraſis, qua alluditur ad morem ethnicorum, res ad ſacrificandum paratas, duobus vel tribus digitis accipientium. Lactant. Inſt. 1, 20, & Gallæus ibi. ¶ 7. *Digito cælum attingere*, eſt ſumme beatum, & velut Diis proximum eſſe, Cic. Att. 2, 1. ¶ 8. *Monſtrari digito*, eſt notabilem & inſignem eſſe, Horatio & Perſio, illi 4 od. 3, 22, huic ſat. 1, 28. Et auctor Dialogi de Orat. c. 7 *Tunicatus hic populus transeuntes nomine vocat, & digito demonſtrat.* ¶ 9. *Digitus* pro menſura quatuor hordei grana ſecundum latitudinem continente, ein zoll. *Quatuor ex granis digitus formabitur unus.* Vide Frontinum de qualit. agr. p. 35, & Anonymum Gromaticum apud eumdem Rigaltium p. 329. ¶ 10. *In digitos mittere*, pro eo, quod eſt accurate ſupputare, an fingern abzehlen. vide Cæl. Rhodig. 12, 45. Et de ſupputandi ratione, quæ certo digitorum geſtu fiebat, vide, quæ ad Plaut. Epid. 1, 1, 50 ex Petro Colvio in Apol. Apul. Taubmannus notat: quibus adde c. 7 Woweriani Tractatus de Polymathia. Conf. Beda libro de Ratione computandi per digitos, Lilius Gyrald. dial. 2. Voſſ. Inſt. Orat. 2 p. 537. Mart. Capell. lib. 7 init. Herm. Lignaridus Oblectam. Acad. c. 6 p. 58. Petr. Faber Semeſtr. 3, 23. Scip. Gentil. in Apol. Apuleji p. 429. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 33. Omnem ordinem *a Decem usque ad Mille millia* ære inſculptum expreſſit Pariſiis eleganter ad Bedæ præſcriptum An. MDXLIV Iac. Bogardus, quam picturam in ſuis Conditoriis ſervari, Barthius in Claudian. p. 116 ſcribit. Petr. Poſſinus ſpicilegio Evangelico ſuo ſubjecit ex MS. Nic. Smyrnæi περὶ δακτυλικοῦ μέτρου libellum, e verſ. notis & ſchematiſmis. Herodotus in Thalia vocat ἐπὶ δακτύλων συμβάλλεσθαι, unde moris antiquitas colligitur. ¶ 11. *Digitos* Minervæ *olim* ſacros fuiſſe, notat Servius ad illud Virg. ecl. 6 *Cynthius aurem Vellit.* *Digitis concrepare* qui ſolerent vid. apud Intt. Petron. c. 17 p. 57. ¶ 12. Digitorum ordo & appellationes. *Pollex*, ἀντίχειρ, ſic dictus, quod non minus, quam tota manus in officio ſit ſemper, der daume. *Index*, der zeiger; qui & *ſalutaris* appellatur. Suet. Aug. c. 80 *Dextræ quoque manus digitum ſalutarem tam imbecillum interdum ſentiebant, &c.* Rationem appellationis inde Beroaldus ducit, quod eo ſilentium ſuaderetur res ſaluberrima. Vide eum ad dictum locum Suetonii. *Medius*, der mittel- oder längſte finger; qui & *infamis, impudicus, verpus*, dicitur. *Medicus* ſeu *Medicinalis*, ſecundum Macrobium Sat. 7, 13; & *Annularis*, der goldfinger. In quo digito manus ſiniſtræ annulus ideo geſtatur, quod in anatomiis ab Ægyptiis obſervatum eſt, nervum tenuiſſimum ab eo digito ad cor, quod ex auro vires habere putatur, protendi. *Altinimus*, vel *auricularis*, der kleine oder ohrfinger. ¶ 13. *In digito mori* dicuntur, qui digitis veneno litis contacti exſpirant. vid. Cæl. Rhod. 12, 45. ¶ 14. De pedum digitis, zähen. Ovid. Am. 1, 12, 4 *Ad limen digitos reſtitit icta Nape.* Nimirum malum omen *pedem offendere*. Bene præter alia huc laudat Burmannus Petron. c. 132 *Podagrici pedibus ſuis maledicunt & qui offenderunt ſæpe digitos, quidquid doloris habent, in pedes deferunt.*

¶ Digĭtŭlus, *i*, m. dimin. Ter. Eun. 2, 2, 53 *Qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus, &c.* Conf. Plaut. Pœn. 3, 1, 63; Rud. 3, 4, 25 Et Cic. pro Scauro in Fragm.

¶ Digitellus, *i*, m. ſive Digitillum, n. herba eſt, quæ alio nomine ſedum, vel ſemper-vivum majus appellatur, hauswurz. Plin. 18, 17; & 25, 13.

¶ Digitālis, *e*; ut, *Digitalis gracilitas*, Plin. 14, 3, fingers dicke.

¶ Dĭgĭtāle, *is*, n. ſubſt. ein fingerhut, item handſchuh. Varro de re ruſt. 1, 55 *Melior olea, quæ digitis nudis legitur, quam illa, quæ cum digitalibus. Duritics enim eorum non ſolum ſtringit buccam, ſed etiam ramos glubit.*

¶ Digitātus, *a*, *um*, das finger oder klauen hat; ut, *Digitatæ aves*, Plin. 11, 47.

¶ Indigito, *are*, anzeigen; ſunt, qui a digitis deductum volunt, ut idem ſit ac nominare & quaſi digito commonſtrare, id quod negat Voſſius de Vit. L. L. 1, 34. At pro *indicare* habet Tertull. de Iejun. c. 16 *Cum ſtupet cælum, & aret annus, nudipedalia denunciantur, magiſtratus purpuras ponunt, faſces retro avertunt, precem indigitant, hoſtiam inſtaurant.* Vide Ol. Borrichii Cogit. p. 129 & alium hujus vocis uſum infra in *Indiges*, ad quem hic ipſe etiam Tertulliani locus referri haud incommode poſſe videtur. Hinc

¶ Indigitamentum, *i*, n. Feſtus non inconvenienter *Indigitamenta* dicit *Indicia*. De alia derivatione & ſignificatione vide in *Indiges*.

¶ Interdigitālia, *ium*, n. pl. morbi ſpecies, calli ſcilicet, vel verrucæ inter digitos, præſertim pedum, obortæ, warzen an fingern, leichdornen an zähen. Plin. Valer. 2, 52.

¶ Interdigitia, *orum*, n. pl. idem. Marc. Empir. c. 33 *Interdigitia ſanare.*

¶ Sēdĭgĭtus, *a*, *um*, cui digiti in manibus ſeni, der ſechs finger hat, Plin. 11, 43 *M. Curiatii filias duas ſedigitas appellatas accepimus, & Volcatium ſedigitum.*

¶ Semidigitālis, *e*, halben fingers breit. Vitruv. 10, 22 *Terebratur foramen ſemidigitale, digitale, ſesquidigitale.*

¶ Sesquidigitus, *i*, m. anderthalb finger. Vitruv. 8, 6 *Canalis longus pedes quinque, latus digitum, altus ſesquidigitum.*

¶ Sesquidigitalis, *e*, anderthalb finger groß. Vide paullo ante in *Semidigitalis* ex Vitruvio.

Diglabro, vide *Glaber*, Digladiari &c. *Gladius*.

DIGLĪTO, m. *Tigris qua tardior fluit, Diglito; unde concitatus a celeritate Tigris incipit vocari*, Plin. 6, 27.

Digloſſos, vide *Gloſſa*.

DIGMA, *ătis*, n. δεῖγμα, i. e. *ſpecimen*, eine probe, ICt. in Cod. ¶ 2. *Digma* pars Piræei, cujus meminerunt Xenophon ἑλλην. lib. 5; & Polyæn. 6, 2, 2.

¶ Părădigma, *ătis*, n. παράδειγμα, exemplum, ein exempel, beyſpiel. Auct. ad Herenn. 4, 49 ait *eſſe facti alicujus aut dicti præteriti cum auctoris nomine accommodationem, quæ orationem ornatiorem, apertiorem, & probabiliorem ſoleat facere.* Virg. Æn. 1, 39 *Pallasne exurere claſſem Argivum potuit, &c.* *Aſt ego quæ Iovis, &c.* Vide libellos de Schematib. & lib. 2 Copiæ Eraſmi de ratione tractandi exempla, & Iſidor. 1, 36.

¶ Paradigmatice, *es*, f. παραδειγματική, Statuariæ ſpecies, quæ gypſum tractans a typis non abſcedit. Cæl. Rhodig. 29, 24.

Dignātio, dignitas &c. vide *Dignus*, Dignoro &c. *Gnarus*, Dignoſco &c. *Noſco*.

DIGNUS, *a*, *um*, werth, würdig. *Dignus præmio*, Ter. Heaut. 1, 1, 55. *Dignus memoria*, merckwürdig. Nepos 13, 4, 4. ut, *Dignus memoratu*, Plin. 21, 12. *Dignus laude*, lobwürdig. Etiam de iis, qui mala quæque merentur, uſurpatur. Liv. 7, 36 *Nec vos digni eſtis, quos cum tanta gloria in caſtra reduces ſilentium ac nox tegat.* Horat. 4 od. 8, 28. *Facere ſe dignum*, thun was ihm gebührt, Ter. Eun. 5, 2, 25. Sic, *Dignum exſpectatione aliorum*, Planci eſt ad Cic. fam. 10, 7. Virg. Æn. 8, 364 *Aude hoſpes contemnere opes, & te quoque dignum Finge Deo, rebusque veni non aſper egenis.* *Dignum perſonis ſummorum virorum*, Nepos præf. n. 1, id eſt, quod ſummis viris convenit, anſtändig. Ita de medicamentis Samo. 774 *Rabidæ medicamina digna podagræ.* Plin. 20, 14 *Digniore pulejo corona vertigini, quam e roſis, cubiculis noſtris pronuntiata eſt.* Sed pro *Vertigini* Hard. Varroni. *Tua vita dignior ætas*, Virg. Æn. 9, 212. *Nihil Thaide dignius, quod ametur*, nichts liebenswürdiger, Ter. Eun. 5, 8, 21. Et, *Vir avo, patre, majoribus Suis digniſſimus*, Cic. Phil. 3, 10. ¶ 2. Conſtruitur aliquando cum Genitivo, Græcorum more. Plaut. Trin. 5, 2, 29 *Non ego ſum dignus ſalutis*; qui & *indignus* ita conſtruxit. Balbus ad Cic. ſub Att. 8, 15 p. 10 Græv. *Suſcipe curam digniſſimam tuæ virtutis.* Add. Drakenb. ad Sil. 11, 318. Phædr. 4, 20, 3 *Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ.* Priſcianus ſive Fannius de Situ Orbis v. 5 *Materiæ tantæ me promere carmine digno.* ¶ 3. Plautus etiam cum Accuſativo junxit Capt. 5, 2, 16 *Non me cenſes ſcire, quid dignus ſiem?* Poteſt tamen & Ellipſis eſſe, & ſubaudiendum *ferre* vel *pati*. *Dignus*, i. e. commeritus. Et iterum Græcorum imitatione cum Infinitivo. Virg. ecl. 5, 89 *Et erat tum dignus amari.* Quod nec oratores defugiunt. Plin. Paneg. c. 7 *dignus alter elegi, alter eligere.* Cic. pro Quintr. 24 *Cum artifex ejusmodi ſit* (Roſcius) *ut ſolus dignus videatur eſſe, qui in ſcena ſpectetur: Tum vir ejusmodi eſt, ut ſolus dignus videatur, qui eo non accedat.* Idem huic voci *quamobrem* ſubjecit lib. 1 in Verr. c. 14 *Inveſtigent, ecqua virgo ſit aut mulier digna, quamobrem iſte Lampſaci diutius commoraretur.*

¶ Digne, adv. gebührend; ut, *Digne laudare*, nach würden loben, Cic. de Senect. c. 1. Et, *Digne de aliquo loqui*, Idem poſt Red. in Sen. c. 8. *Digne aliquem proſequi*, id eſt, prout meritus eſt, Suet. Aug. c. 66. *Fortunam ſatis digne deflere*, Vellej. 2, 67, 1. Seneca Troad. v. 900 *Celebrate Pyrrhi Troades connubia, Celebrate digne planctus, & gemitus ſonet*, id eſt, ut dignum eſt, ut fas eſt maxime, wie billig. Horat. 2 ſat. 7, 47 *Peccat uter noſtrum cruce dignius?*

¶ Dignĭtas, *ātis*, f. Gr. ἀξία, die würdigkeit, was einer werth iſt. Cic. de Invent. 2, 53 *Iuſtitia eſt habitus, ſuam cuique tribuens dignitatem*, h. e. id, quo quisque dignus eſt. Add. de L. Agrar. 2, 2 ubi *honorem conſulatus* ſe *dignitate*, h. e. meritis, *impetraſſe* dicit. Hinc ¶ 2. *Dignitas* etiam eſt exiſtimatio, auctoritas, amplitudo, die würde, behauptung. *Tueri ſuam dignitatem*, ſeinen ſtand und ehre behaupten, ſich demſelben gemäß halten, Cic. Of. 1, 36. *Ampliſſimos dignitatis gradus adipiſci*, Id. fam. 10, 6, zu hohen ehren kommen. Sic, *defendere, aſſerere, tenere dignitatem ſuam*, dicebant. In quibus omnibus nihil aliud dignitas eſt, quam concepta hominum de alicujus virtute opinio. Nepos 25, 2, 2 *Facultas pro dignitate vivendi*. Ib. 6, 2 *Honores non petiit, cum ei paterent propter vel gratiam, vel dignitatem*. Et mox n. 5 *Qua in re dignitati ſerviebat*, er nahm dabey ſeinen reſpect in acht. Ib. c. 19 *Elegantia vitæ, qua cæteros ceperat principes, dignitate pari, fortuna humiliore*, in quibus tamen Nepotis locis prima etiam ſignificatio locum habet. Id. 1, 2, 3 *Erat inter eos dignitate regia*, ubi non auctoritas modo, ſed etiam poteſtas regia indicatur. Et 25, 1, 1 *Equeſtrem obtinere dignitatem*, bey ſeinem ritterſtande bleiben. ¶ 3. Eſt quoque in ſermone dignitas, quam auctor ad Herennium 3, 13 ita deſcribit: *Dignitas eſt oratio cum aliqua gravitate & vocis remiſſione*. ¶ 4. Neque vero *Dignitas* tantum dicitur, quæ in opinione & exiſtimatione ſita eſt, ſed & ſpecies honeſta corporis ac pulchra ſic appellatur. Cic. de Off. 1, 36 *Cum pulchritudinis duo genera ſint, quorum in altero venuſtas ſit, in altero dignitas; venuſtatem muliebrem ducere debemus; dignitatem virilem*. Sic *dignitatem formæ* paullo poſt vocat, *quæ coloris bonitate tuenda eſt*. *Dignitas* itaque forma ſeu pulchritudo virilis. Vnde frequenter auctores hac voce utuntur in commendanda virorum forma. Sic Nepos, *magnam dignitatem corporis* Dioni 1, 2; *honeſtam dignitatem* Eumeni 11, 6 tribuit. Plin. Paneg. Trajan. c. 4 *Iam firmitas, jam proceritas corporis, jam bonor capitis & dignitas oris, nomine longe lateque Principem oſtentant?* Suet. Claud. c. 30 *Auctoritas dignitasque formæ non defuit*. Et recte hæc duo conjungit: *dignitas* enim eam formæ pulchritudinem notat, *cui non minus auctoritatis, quam gratiæ inſit*, ut Idem in Tito c. 3 loquitur. Tacitus *Decorem oris cum majeſtate* vocat, Hiſt. 2, 1, 4. Adde, quæ notat Caſaubonus ad illum Suet. in Claudio locum, itemque in 1 Polybii p. 49. ¶ 5. Pro honore vel magiſtratu poni hanc vocem, docet Manut. ad Cic. fam. 2, 9 pr. *Lætor tum præſenti, tum etiam ſperata tua dignitate*.

¶ Dignitōſus, *a, um*, anſehnlich. Petron. c. 57 *Homo dignitoſus, cujus pluris erat unguis, quam tu totus es*. Philoxenus: *dignitoſus*, ἀξιωματικός. vid. de hujus notæ vocabulis Gell. 4, 9.

¶ Digno, *are*. Pacuv. apud Nonium 7, 17 *Quis Deos infernos, quibus cæleſtes dignet decorare honoribus?* Auſon. ep. 16, 59 de libro: *Cui que vigiles luminum Vacare dignabant κόμαι*. Vbi Vinetum inſpicias.

¶ Dignor, *atus ſum, ari*, verbum commune, dignum habere, judicare, werth achten, würdigen. Virg. Æn. 1, 335 *Haud equidem tali me dignor honore*. Sic, *laude dignari*, Cic. de Orat. 3, 7. Et, *Virtutem honore dignari*, Idem de Invent. 2, 39. Horat. 1 ep. 19, 40 *Non ego nobilium ſcriptorum auditor & ultor Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor*. ¶ 2. Paſſive Gellius 19, 11 *Celebrantur verſiculi multorumque doctorum hominum memoria dignantur*, i. e. digni æſtimantur. Ipſe quoque Cic. de Invent. 2, 53 *Obſervantia eſt, per quam homines aliqua dignitate antecedentes cultu quodam & honore dignantur*. Ergo & verbum vere *in communibus verbis* eſt, ut dixit Gellius 15, 13. Hinc

¶ Dignatus, *a, um*, gewürdiget, würdig geachtet, paſſive Virgilium uſum notat Gellius 15, 13, idque probat ex Æn. 3, 475 *Conjugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo*. Nonius 4, 123 *Dignatus, ſignificat dignus habitus, &c.*

¶ Dignans, *tis*. Hinc Superl. Salvian. de Gub. Dei 1 p. 4 *Munus dignantiſſimæ viſionis*.

¶ Dignanter, adv. poſterioris ævi, würdiglich, gnädig. Vopiſcus in Tacito c. 8 *Loquentem dignanter audite*. Symmach. 5, 65 *Dignanter impertias*. Sidon. 4, 7 *Intuitu noſtri dignanter admiſſus*.

¶ Dignatio, *ōnis*, f. dignitas, amplitudo, reverentia, veneratio, würdigung, ſtand, anſehen. Liv. 10, 7 extr. *Qui ſacerdotiis non minus reddamus dignationem noſtra honoris, quam acceperamus*. Non raro hac voce ita uſus Suetonius eſt, ut Aug. c. 46, Cal. c. 24, Veſp. c. 4, & de Illuſt. Gramm. c. 5. Non illibenter & Tacitus utitur. Sic, *Imperatoris dignationem*, Hiſt. 1, 52, 6; & 1, 9, 4 *dignationem Cæſaris*, alibi Magiſtratus, Principis, Sacerdotum, dixit. Et ante hos Vellej. 2, 32, 1 *dignatio partium*, i. e. auctoritas: & c. 69, 3 *Brutus Vatinium dignatione obruerat*: & c. 58, 2 *Dignatio conciliavit ei hanc uxorem*. Conf. Drakenb. ad Liv. 2, 16, 5.

Compoſita:

¶ Condignus, *a, um*, idem quod *dignus*, wohl werth. Gell. 3, 7 *Pulchrum facinus Græcarumque facundiarum magniloquentia condignum*. Arnob. lib. 1 p. 15 *Iuſta & honeſta & auditu ejus* (Chriſti) *condigna depoſcimus*.

¶ Condigne, adv. gebührlich. Gell. 1, 6 *Recte atque condigne locutum eſſe*: & 14, 4 *Condigne mehercle & condecore*. Eſt etiam Plaut. Pœn. 2, 17; Aul. 3, 4, 6; Capt. 1, 2, 22.

¶ Dedignor, *atus, ſum, ari*, i. e. indignum judicare, repudiare, unwerth achten, verſchmähen. Virg. Æn. 4, 536 *Quos ego ſum toties jam dedignata maritos*. Curt. 6, 11, 23 *Qui Philippum dedignatur patrem*. Plin. Paneg. c. 63 *Prava ambitio, concupiſcere honorem, quem dedigneris: dedignari, quem concupieris*. Paſſive Arnob. 2 p. 54 *Quæ in nobis eminentia tanta eſt, ut animantium numero dedignemur adſcribi*.

¶ Dedignatus, *a, um*, der da verſchmähet hat; ut, *Dedignatus amicum*, Ovid. Pont. 1, 7, 33.

¶ Dedignatio, *ōnis*, f. dedignandi actus, unwill, verachtung, verweigerung. Plin. Paneg. 18 *Contumacia & dedignatio parendi*. Quintil. 1, 2 *Tacita dedignatio*.

¶ Indignus, *a, um*, unwürdig, ſchändlich. Ter. Adelph. 3, 3, 54 *Hæccine flagitia facere te? hæc te admittere indigna genere noſtro?* das unſerm ganzen geſchlechte eine unehre iſt? Id. Phorm. 5, 8, 19 *Facinus indignum*, quod fieri minime debuit. Tmeſis videtur in illo Ovid. Met. 1, 231 *In domino dignos everti tecta penates*, h. e. everti tecta, penates indignos domino. ¶ 2. unbillig. Id. Eun. 5, 5, 4 *Quæ futura eſſe exempla dicunt in eum indigna*, h. e. crudelia, ſchreckliche ſtrafe. Vide ibi Donatum. Vellej. 2, 66, 2 *Nihil tam indignum fuit. Pro indigniſſimo habere*, vor die gröſſeſte unbilligkeit halten, Liv. 1, 40. Cic. pro Quint. c. 31 *Indignum eſt, a pari vinci aut ſuperiore; indignius, ab inferiore atque humiliore*. Id. Vatin. c. 16 *Cæſar te omni bonore indigniſſimum judicat*. ¶ 3. Immeritus, unverdient. Lucret. 2, 1113 *Exanimatque indignos, inque merentes*. Ovid. epiſt. 5, 8 *Quæ venit indigne, pœna dolenda venit*. Plura exempla Menckenius in Obſ. L. L. collegit. ¶ 4. Perſonis juncta vox ad decus & conveniens refertur. Ter. Hec. 3, 5, 27 *Sed quando eſſe indignam ſeſe deputat, matri mere Quæ concedat*, weil ſie ſich zu gut dünckt. Id. Eun. 5, 2, 27 *Nam ſi ego digna hac contumelia ſum maxime; at tu indignus qui faceres tamen*. ¶ 5. Cum Genitivo conjunxit Plautus Pœn. 2, 9 *Quonium illa (exta) non bona aruſpex dixit, Deûm eſſe indigna* (ita legendum) *credidi*. Sic & Virg. Æn. 12, 649 *Deſcendam, magnorum haud unquam indignus avorum*.

¶ Indigne, adv. indignum in modum, inhoneſte, unbillig, ungebührlich. Ter. Adelph. 1, 2, 11 *Clamant omnes, indigniſſime factum*, es ſey ſünde und ſchande, daß er ſolches gethan. *Indigne ferre, pati*, i. e. moleſte, ſich übel um etwas gehaben, Cic. Verr. 5, 12. *Indignius ferri*, Gell. 13, 8. *Indigniſſime aliquem hoc privare*, i. e. occidere, Cic. pro S. Roſc. c. 22. *Immatura morte indigniſſime rapi*, Plin. 6 epiſt. 6.

¶ Indigniter, idem. Romæ in inſula Tiberina exſtat in fragm. lapidis: PARCÆ VITÆ FINEM STATAVERVNT INDIGNITER. vid. Ferretii Muſ. lapid. p. 261.

¶ Indignĭtas, *atis*, f. indecentia, ungebührlich und ſchändlich verfahren, *Indignitas rei, facti*. Liv. 2, 34 *Egone has indignitates diutius patiar, quam neceſſe eſt?* Idem 9, 4 *Subire indignitatem*. Cic. pro Mur. c. 25 *Pro rei indignitate non ſevere ſatis decernere*, nachdem die ſache ſo ſchändlich und greulich ꝛc. Conf. fam. 8, 17. Et Cæſ. B. Gall. 2, 14 *Omnes indignitates contumeliaſque perferre*. Liv. 2, 12 *Aliquo facinore eam indignitatem vindicandam ratus*, ubi v. Drakenb. & alia exempla apud Mencken. Obſ. L. L. ¶ 2. Eſt etiam indignus vitæ ſtatus, dedecus, turpitudo. Cic. Or. in Q. Cæcil. 19 *Neque L. Philoni in C. Servilium nominis deferendi poteſtas eſt data, neque M. Aurel. Scauro in L. Flaccum, - - quorum nemo propter indignitatem repudiatus eſt*. Sic. Or. in Vatin. 1 & alibi paſſim.

¶ Indignor, *atus ſum, ari*, deponens, übel zufrieden ſeyn, zürnen. Serv. Sulp. Ciceroni ep. 5 *Hem nos indignamur, ſi quis noſtrûm interiit*. Additur interdum Accuſativus: Quint. 1, 3 *Quidam indignantur imperia*, wollen nicht leiden. Et Virg. Æn. 8, 728 *Pontem indignatus Araxes*. De Dativo ita cenſet Scioppius infamia Fam. p. 150 *Inſolentius dicitur*, indignari alicui, *cum ſit uſitatius*, indignari ambitionem, dictum, *aut* factum *alicujus*: indignatur parere *monitoribus*. Attamen Vlp. l. 2 § 3 D. ad Leg. Iul. de adult. *Contaminationi indignari* dixit. ¶ 2. Rem indignam putare. Quintil. 1, 2 *Officio fungi quodammodo pædagogorum non indignantur*. Id. c. 11 *Et certe quod facere oporteat, non indignandum eſt diſcere*. v. plura exempla a Menckenio in Obſerv. L. L. notata.

¶ Indignans, *tis*, unwillig. *Verba indignantia*, Ovid. Met. 6, 584 *Genus ſervitutis indignantiſſimum*, das gar nicht vertragen kan. Columella 8, 17 de mulis.

¶ Indignatus, *a, um*, erzürnt. Virg. Æn. 7, 770 *Pater indignatus*. Idem Georg. 2, 163 *Æquor indignatum magnis ſtridoribus*. Idem Æn. 12, 786 *Venus indignata*. Et mox v. ult. *Vitaque cum gemitu fugit indignata ſub umbras*, mit unwillen.

¶ Indignativus, *a, um*, idem. Tertull. de Anima c. 16 *Indignativum, quod appellant* θυμικόν.

¶ Indignabundus, *a, um*, unwillig, ungehalten. Liv. 38, 56 *Illa* (Æmilia Scipionis uxor) *muliebriter indignabunda*. Suet. Calig. c. 35 *Ita ſe proripuit e ſpectaculis, ut calcata lacinia togæ, præceps per gradus iret indignabundus*.

¶ Indignanter, adv. idem. Arnob. lib. 3 p. 103 *Muſſitare indignanter*. Ammian. 15, 1 *Indignanter ferre*.

¶ Indignatio, *ōnis*, f. die ungedult, unmuth, grimm. *Indignatio erumpens animo ac pectore*, Vellej. 2, 66, 3. *Indignatio & dolor omnibus adeſt*, es verdreuſt alle, Idem 2, 61, 1. *Alicujus in ſe indignationem convertere*, Plin. 9, 30. Et Iuvenal. ſat. 1, 79 *Si natura negat, facit indignatio verſum, &c.* Eſt etiam in oratione indignatio. Cic. de Inv. 1, 53 *Indignatio eſt oratio, per quam conficitur, ut in aliquem hominem magnum odium aut in rem gravis offenſio concitetur*.

¶ Indignatiuncula, *æ*, f. dimin. Plin. 6 epiſt. 17 *Indignatiunculam, quam in cujusdam amici auditorio cepi, non poſſim mihi temperare, quo minus apud te per epiſtolam effundam*.

¶ Perindignus, *a, um*, unanſtändig. Sidon. 4 epiſt. 4 *Quæ vos non perindignum eſt deliberare*.

¶ Perindigne, adv. Suet. Tib. c. 50 *Tulit perindigne, actum in ſenatu, ut &c.* hat es ſehr hoch empfunden.

¶ Perdignus, *a, um*, dignus etiam atque etiam, ſehr wohl werth. Cic. famil. 13, 6 *Suſpicor, ipſum hominem, quem tibi commendo, perdignum eſſe tua amicitia*.

Digredior, digreſſio, &c. vide *Gradus*.

Dii, pl. vide *Deus*, Dijambus, *Iambus*.

DIIPOLIA, *orum*, n. plur. eadem ſunt feſta apud Athenienſes, quæ *Buphonia*, de quibus ſupra in B.

Dijudico, &c. vide *Iudico*, Dijugo &c. *Iugum*, Dijunctio, dijungo, *Iungo*, Dilabi, *Labor, labi*, Dilacero &c. *Lacer*, Dilamino, *Lamina*, Dilancino, *Lancea*, Dilanio, *Lanio*, Dilapido &c. *Lapis*, Dilargior, *Largior*, Dilatare, *Latus*, Dilatio, dilator, *Differo* in *Fero*, Dilaudo, *Laudo*, Dilectio, *Lego*, Dilemma, *Lemma*, Diligens, diligo &c. *Lego*, Dilogia, *Logus*, Dilorico, *Lorica*, Diloris, *Lorum*.

DĬLOSOS, *i*, ales, ofcinum, mitior, Mart. Capell. 2 p. 42.

Diluceo, dilucido &c. diluculum, quære in *Lux*, Diludia, *Ludus*, Dilutum, diluvium &c. *Luo*.

Dimachæ, quære *Mache*, Dimanare &c. *Mano*, Dimeter, *Metrum*, Dimenſio &c. *Metior*, Dimicatio, dimico, *Mica*, Dimidiatus, dimidius &c. *Medius*, Diminuo, *Minor*.

DĬMĪRON, vel Dimœrum, *i*, n. δίμοιρον, zwey theil. vid. Vitruv. 3, 1 cum Baldi Lex. p. 40.

Dimiſſus, dimitto, vide *Mitto*, Dimoron, *Morus*, Dimotus, dimoveo, *Moveo*.

DINDYMUS, *i*, m. δίνδυμος, plurale Dindyma, n. ut Mænalus, *a*; mons Phrygiæ, Cybelæ ſacer. Virg. Æn. 9, 617 *O vere Phrygiæ, neque enim Phryges, ite per alta Dindyma.*

¶ Dindymēne, *es*, f. Δινδυμήνη, ipſa Cybele a monte ſibi ſacro dicta. Mart. 8 epigr. penult. *Non per myſtica ſacra Dindymenes Iurat Gallia.*

DINOCRĂTES, *is*, m. architectus Macedo, qui Alexandriam in Ægypto juſſu Alexandri Magni condidit. Præter Plin. 5, 10, (ubi alii legunt *Dinochares*) & Solin. c. 45 & 53, v. de eo Vitruv. Præf. l. 2, & Amm. Marcell. 22, 40. conf. Plin. 7, 37; & 34, 14. It. Auſon. Idyll. 3, 313.

DĪNOMĂCHES, *is*, m. δεινομάχης, i. e. *peritus pugnæ*. v. Perſ. 4, 20.

DĪNŎMĔNES, *is*, m. Syracuſarum tyrannus apud Pauſan. ¶ 2. Statuarius nobilis, Plin. 34, 8.

DINON, *ōnis*, m. celebris autor hiſtoriæ Perſicæ. v. Ælian. de Animal. 17, 10; & Var. Hiſt. 7, 1; Plin. 10, 49. ¶ 2. *Dinon*, Statuarius, Plin. 38, 8.

DĪNŌSIS, *is*, f. δείνωσις, i. e. *indignatio*, Mart. Capell. 5 p. 186.

DINTRIO, *ire*, pfipen wie eine maus. Autor Philomelæ v. 61 *Velox muſtelaque dintrit.*

Dinumero, vide *Numerus*, Dinummium, *Nummus*, Diobolus, *Obolus*.

DIOCLES, *is*, m. De variis hujus nominis hominibus vide Voſſ. de Hiſt. Græc. 3 p. 274. ¶ 1. *Diocles Peparethius*, primus e Græcis memoriæ prodidit originem urbis Romæ, de quo Plut. in Romulo. ¶ 2. *Diocles Caryſtius*, medicus, quem inter priſcos maximosque medicos fuiſſe, dicit Celſus 7, 5, 3. Et de eo Plin. 26, 2 *Hippocratis certe, qui primus medendi præcepta clariſſime condidit, referta herbarum mentione invenimus volumina: nec minus Dioclis Caryſtii, qui ſecundus ætate famaque exſtitit.*

¶ Diocleus, *a*, *um*, adj. ut, *Diocleus graphiſcus*, apud Celſum l. c.

¶ Dioclea, *æ*, ſive Doclea, urbs Dalmatiæ, Plin. 3, 23. ¶ 2. *Dioclea* mater Diocletiani Imp. v. Aur. Vict. Epit. c. 54.

¶ Diocletiānus, *i*, m. donec imperium ſumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Grajum nomen in Romanum morem convertit. vid. Aur. Vict. l. c. *Adorari ſe paſſus, appellarique uti Deum*, Vict. de Cæſ. c. 38.

Diocmitæ, vel Dioconitæ, vide *Diogmitæ*.

DIŎDĒLA, *æ*, f. idem quod millefolium, tauſendblätterkraut. Apul. de Herb. c. 88.

DIŎDŌRUS, *i*, m. Διόδωρος, fuerunt hoc nomine multi: ut, 1. *Diodorus Chronus*, Dialecticus, Euclidis auditor, Platonis tempore; de quo Plin. 7, 53, & Laërt. in ejus vita. ¶ 2. *Diodori Comici* fabulas Athenæus recenſet. ¶ 3 Fuit & alius *Diodorus Alexandrinus*, temporibus Adriani. ¶ 4. Sed & ſub Auguſto *Diodorus Siculus* floruit, qui hiſtoriam orbis & regnorum omnium, resque omnes eodem tempore diverſiſſimis mundi partibus geſtas, accuratiſſime temporibus & annis ſingulis diſtinctis, ad Iulii usque Cæſaris res geſtas, ex ultima vetuſtatis repetitas memoria, complexus eſt libris 40, quos Bibliothecam inſcripſit, ſed de quibus omnibus ſuperſunt tantum quindecim, v. Voſſ. de Hiſt. Gr. 2, 2. ¶ 5. *Diodotus* alius eſt, de quo jam ſequitur.

DIŎDŎTUS, *i*, m. Stoicus, Ciceronis præceptor in Dialecticis, quemadmodum in Bruto ſcripſit ipſe; *Eram*, inquit, *cum Stoico Diodoto, qui nuper eſt domi meæ mortuus, a quo cum in aliis rebus, tum ſtudioſiſſime in dialectica exercebar.* Conf. de N. D. 1, 3.

Diœceſis, diœcetes, vide in *Oecos*.

DIŎGĔNES, *is*, m. Διογένης, Cynicus Philoſophus, patriam habuit Sinopen civitatem Ponti, vixit Alexandri M. ætate, quem dixiſſe ferunt, ut Diogenes Laërtius prodidit, *niſi Alexander eſſet, velle ſeſe eſſe Diogenem.* Didicit Athenis apud Antiſthenem, habitavit in dolio; pro ſectæ ſuæ inſtituto riſit ac reprehendit omnia. Unde & *Canis* appellatus eſt: & *Canem* tituli loco, ſepulchro inſculptum habuit; de quo Auſonii epigramma eſt, Epitaphiis Heroum n. 31. Mortuus eſt annos natus 90 Corinthi, ubi Xeniadæ cujusdam liberorum pædagogus fuerat. Hiſtoriolam de dolio ejus, quod ſubinde verſavit, etiam Lucianus narrat libro, *Quomodo ſit ſcribenda Hiſtoria.* Effigiem viri atque dolii vides apud Sponium in Miſcell. ſect. 4 p. 125. Laudat nimis Diogenem Bartoli in Charact. hominis literati p. 8 ſq. Irridet & exagitat Lucianus in Auctione Vitarum. ¶ 2. Plures hujus nominis fuiſſe, notat Voſſius de Hiſt. Gr. p. 275, quorum quinque etiam Laërtio memorari. Ipſe autem *Diogenes Laërtius* egregios decem libros de vitis Philoſophorum reliquit, quos commendat Voſſ. l. c. 2, 13 p. 182. De *Diogene* Babylonio rerum Alexandri ſcriptore vid. ad Quintil 1, 1 p. 15 Burm.

¶ Dĭŏgĕnianus, *i*, m. Grammaticus fuit ſub Hadriano. Suidas

¶ Dĭŏgĕnētus, & Diognetus, *i*, Διογένητος καὶ Διόγνητος, ſcripſit itinera Alexandri, meminit ejus Plin. 6, 17.

DIOGMITÆ, *arum*, m. pl. levis armaturæ milites. Ammian. 27, 20 (Valeſ. c. 9) *Adhibitis ſemiermibus paucis, quos Diogmitas, appellant.* Capitolinus in Marco c. 21 *Armavit & diogmitas.* Scribunt & *Diocmitæ*: ſed cum G præfert Valeſius ad d. l. Ammiani, quem inſpicias, & Turneb. Adv. 25, 18. Videntur dicti ἀπὸ τοῦ διώκειν, quod perſequendis hoſtibus utiles eſſent, gut zum nachhauen.

DIŎMĒDES, *is*, m. Διομήδης, Tydei filius, Rex Ætoliæ, poſt Achillem Græcorum fortiſſimus, vide Homerum. ¶ 2. *Diomedes* alter rex Thraciæ fuit, quem Hercules equis, quia humano eos aluiſſet ſanguine, objecit laniandum, Diod. 4, 15. Palæphatus ἀνδροφάγους equos Diomedis putat, quod ἱπποτροφία facultates ejus abſumſerit. Secundum Suidam & Heſychium proverbium in meretrices deformes Διομήδους γραῖαι, *anus Diomedis*, inde eſt, quod hoſpites ſuos compulerit rem habere cum filiabus ſuis deformiſſimis, eosque poſtea intereme rit; Unde fabula ſparſit, *Diomedis equas homines devorare. Diomedis campi* in Apulia appellantur, qui ei in diviſione regni, quam cum Dauno fecit, ceſſerunt. Feſtus.

¶ Dĭŏmēdēus, *a*, *um*, adj. ut, *Equi Diomedei*, Claudian. præfat 2 de Rapt. Proſerp. *Et Diomedeos gramine pavit equos.* ¶ 2. *Inſulæ Diomedeæ* in mari Adriatico, in quarum altera non procul a Calabria fuerunt *aves Diomedeæ*, ardeis (den reigern) perſimiles, quæ advenas barbaros clangore infeſtarunt; aut certe non adierunt, quemadmodum Varinus ſcripſit, Græcis tantum adulantes alis explicatis tamquam manibus ad prenſationem & complexum miro diſcrimine, veluti genere Diomedes hoc tribuentes ædemque ejus quæ in ea fuit inſula, quotidie pleno gutture madentibus pennis perluerunt atque purgarunt. Unde origo fabulæ, *Diomedis ſocios in earum effigies mutatos*, Plin. 10, 44, & Ovid. 14. Met. fab. 10, 498.

DIOMĔDON, *ontis*, m. Cyzicenus, quo Artaxerxes Perſarum Rex ad corrumpendum Epaminondam voluit uti, nequicquam ejus abſtinentia tentata. v. C. Nep. 15, 4, itemque Plutarch. Apoph. Regum & Imperatorum.

DION, *ōnis*, m. Δίων, *Syracuſanus*, potens & dives fuit, Platonis auditor, cujus conſilio & hortatu patriam ſuam tyrannide liberavit, Dionyſio exacto, ut auctor eſt Plutarchus & C. Nepos, qui ejus vitam condiderunt. *Dionis legatio* apud Cic. Att. 15, 10 eſt exilium legationis nomine tectum. ¶ 2. *Dion Caſſius Coccejanus*, Niceæ in Bithynia natus, hiſtoriam ſcripſit 981 annorum, ab urbe Roma condita ad annum usque Chriſti 231, quo ipſe Dion cum imperatore Alexandro Severo conſul fuit. ¶ 3. *Dion Chryſoſtomus*, Philoſophus & Sophiſta, apud Trajanum vixit, ſcripſit multa & varia, quæ Suidas recenſuit. Exſtant ejus hodie orationes aliquot *de regno*, *de tyrannide*, *de virtutibus*, *&c.* ¶ 4. *Dionis* aut *Theonis* nomen uſurpant Philoſophi ad incertam perſonam ſignificandam. vid. locus Plutarchi, quem in *Cajus* laudavimus.

DIŌNE, *es*, f. Διώνη, Veneris mater, una ex Nymphis; non raro pro ipſa Venere ponitur, ut ap. Auſon. epigr. 79. v. Stat. Sil. 1, 1, 86.

¶ Dionæa, *æ*, f. Venus ipſa. Virg. Æn. 3, 19 *Sacra Dionææ matri divisque ferebam.*

¶ Dionæus, *a*, *um*, adject. ad Venerem pertinens. Idem ecl. 9, 47 *Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum*, i. e. Leonis ſignum, quod in Iulio oritur, qui menſis a Cæſare nomen accepit, cum antea *Quintilis* diceretur, Cæſaris autem origo ad Venerem refertur

DIŌNIUM, *i*, n. genus gemmæ ardentis, Plin 37, 7, al. *Denium*.

DIŌNȲSUS, *i*, m. Διόνυσος, Bacchi apud poetas, præſertim Græcos, cognomen. v. Horat. 1 ſat. 6, 38. ἀπὸ Διὸς καὶ Νύσης, *a Iove patre*, & educationis antro, ſive urbe Arabiæ, *Nyſa* Diodoro Siculo auctore 4, 2. Sed Macrobius Sat. 1, 18 *Dionyſus*, inquit, *dictus quaſi* Διὸς νοῦς, *Iovis mens.* ¶ 2. Ptolemæi etiam Auletæ, Ægyptii regis, quod quatuor ſyllabis ſcribendum eſſe, non *Dionyſius*, Ezech. Spanhemius de Uſu Numiſm. diſſ. 7 p. 435 ſq. perdocet. Regis cognomen fuit ex æmulatione Dei, ut alia apud Syros & Ægyptios. Hinc

¶ Diōnȳſia, *orum*, n. pl. Διονύσια, Bacchi feſta, quæ & *Bacchanalia* & *Liberalia* dicuntur, quæ Græci triennio quoque celebrabant, das ſchwarmfeſt, faſtnacht. Heſych. Διονύσια ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἣ Διονύσῳ ἤγετο. Ter. Heaut. 1, 1, 110 *Dionyſia hic ſunt, hodie apud me ſis, volo.* Διονύσια Iſ. Caſaubonus ad Theophraſti Charact. περὶ ἀδολεσχίας, duplicia facit: quorum alia verno, alia auctumni tempore, celebrarentur, & *Dionyſia* abſolute dicta, de vernis accipienda. Scaliger vero triplicia facit, quem vid. lib. 1 de Emendat. Temp. cum de menſibus Atticis agit. conf. Lakemacheri Antiq. Græc. ſacræ p. 614.

¶ Diōnȳſias, *ădis*, f. gemma nigra ac dura eſt, mixtis rubentibus maculis, Plin. 37, 10. Vocant & *Dionyſium Lapidem*, quod tritus ex aqua ſaporem vini & odorem faciat. vid. Iſidor. 16, 4 & 11.

¶ Diōnȳſius, *i*, m. Syracuſarum tyrannus, quem ſolertiſſimum & cum judicio audacem, Polyb. lib. 15 p. 72 dixit. vid. omnino Cic. Tuſc. 5, 20 ſq. ¶ 2. Cujus filius *Dionyſius*, *Secundus* aut *Minor* dictus, regno expulſus Corinthi ludum aperuit. De quo adagium: Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ, *Dionyſius Corinthi*; de quo Cic Att 9, 9 p. 41 & ibi Interpr. quod accommodari poteſt ad omnes, qui ex illuſtri loco ad tenuitatem & paupertatem extremam dejecti ſunt. Ælian. Var. Hiſt. 9, 8 ſcripſit, eum ob extremam mendicitatem ſtipem ab hominibus cogendo vitam exegiſſe. Conf. Iuſtin. 21, 5, 2. Ovidius 4 de Ponto 3, 39 *Ille Syracuſia modo formidatus in urbe Vix humili duram reppulit arte famem.* ¶ 3. Sunt præterea multi Dionyſii, ut *Dionyſius Halicarnaſſenſis*, Antiquitatum Romanarum ſcriptor, etiam Rhetorices: de quo Voſſ. de Hiſt. Gr. 2, 3 p. 135, & ¶ 4. *Dionyſius Areopagita*, Pauli evangelio ad Chriſtum converſus: de quo Suidas, & alii. ¶ 5. Plinio hujus nominis memorantur, geographus 6, 27, medicus 20, 11; & 32, 4 pictor, 35, 10 & 21, ſtatuarius 36, 5 &c.

¶ Dionyſiodorus, *i*, m. unus geometrica ſcientia nobilis, Plin. 2, 109. Alius pictor, 35, 11; ſtatuarius, 34, 8; muſicus, 37, 1.

¶ Dionyſiopŏlis, *is*, f. urbs Myſiæ inferioris, vulgo *Varne*, ſed *Crunos* olim, teſte Plinio 4, 11. ¶ 2. Galliæ quoque urbs prope Lutetiam, quæ & *Dionyſii fanum*, & Gallice *S. Denis* dicitur. vid. Aimon. Hiſt. Gall. 4, 33.

¶ Dionyſiopolitæ, *arum*, m. pl. urbis incolæ apud Plin. 4, 29, & Cic. Q. fr. 1, 2.

¶ Dionyſonymphas, *ădis*, f. διονυσονύμφας, herba magica. Plin. 24, 17.

DIOPĔTES, *um*, f. pl. ranarum certa ſpecies. Plin. 32, 7 & 10. ¶ 2. Cæterum non modo ſignum Dianæ Epheſiæ & ancile Ro. ſ. palladium, ita dictum eſt, de quo Cic. Phil. 11, 10 *Signum quod de cælo delapſum Veſtæ cuſtodiis continetur, quo ſalvo ſalvi ſumus futuri*: Sed etiam ¶ 3. Epicurei κανόνα libellum magiſtri ſui περὶ κριτηρίου ita appellarunt. Plut. contra Colotem p. m. 2049 ὅτι τοὺς διοπετεῖς ἀνέγνωκε κανόνας. Cic. de fin. 1, 19 *Regula, quæ quaſi* de cælo delapſa *eſt ad cognitionem omnem.*

DIOPHANTUS, *i*, m. Lacedæmonius, condidit libros antiquitatum 14, teſte Fulgentio, & de ſacris Deorum ſcripſiſſe dicitur. ¶ 2. Alius eſt *Diophantus*, *Syracuſanus*, Philoſophus Pythagoreus. ¶ 3. Alius etiam *Diophantus Alexandrinus*, inventor Algebræ, qui ſcripſit de Arithmetica libros 13; De prioribus Voſſ. de Hiſt. Gr. 3 p. 277, de poſteriori idem de Scient. Mathemat. c. 10 § 3 p. 37, & Addit. p. 432.

Dioptice, dioptra, vide *Optica*.

DĪORES, *is*, m. a Turno interfectus Virg Æn. 12, 509, & 5, 297 *Regius egregia Priami de ſtirpe Diores.*

DĪORYX, *ygis*, m διῶρυξ, foſſa ex alveo Nili ducta in agros, ein waſſergraben. Pompon. Mela 3, 8 *Manufactus amnis, quod ex Nili alveo dioryge adductus.* Strabo lib. 17 p. 542 de Nilo: διώρυγων ἐπὶ διώρυξι τμηθεισῶν, *foſſis aliis ſuper alias actis.* Ab ὀρύττω, *fodio*. Fiebant dioryges propter fertilis Nili aquas in agros derivandas.

DĪOSCŪRĪDES, *æ*, & *is*, m. Διοσκορίδης, *Pedacius Dioſcorides* Anazarbeus

arbeus fuit, medicus M. Antonio & Cleopatræ familiaris. Scripſit de Re medica lib. 6, qui illuſtrati ſunt commentariis doctiſſimis Pet. Andr Mathioli. Meminit autem octo librorum ejus ſuper eodem argumento Galenus. Et feruntur ejusdem libri duo Græci, de curatione morborum a capite ad pedes usque, latere in bibliotheca Auguſtana. ¶ 2. *Dioſcorides Cyprius*, unoculus fuit, de quo Laërtius in Timon. ¶ 3. Alius Hiſtoricus de republica Lacedæmoniorum ſcripſit. vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. 3 p. 272. ¶ 4. Alius Aſtrologus, de quo Cenſorinus c. 17. ¶ 5. Alius miſſus ad Achillem legatus a Ptolemæo, cum S. Serapione, interficitur, C. B. Civ. 3, 109. ¶ 6. Alius ſculptor, Auguſti coætaneus, Plin. 37, 1.

DIOSCVRI, *orum*, m. pl. Διόσκωροι, Jovis & Ledæ filii, Caſtor & Pollux. Cic. N. D. 2, 21, quamquam & alii Græcis Διόσκωροι appellati fuerunt, de quibus Idem dicto loco agit, zwillinge. Nautarum tutelares dii habebantur, Act. Apoſt. 28, 11, nec non certaminum equeſtrium & pugilatus. ¶ 2. Ignes etiam ſunt ſeu fulgores marini, malis aut antennis omine felici proſperæ navigationis, ſi ſimul appareant, inſidentes. Plinius 2, 37 *ſtellas Caſtoris* appellat. Græci hoc meteoron πολυδευκικα vocant, recentiores *ignem præcedentem & ſequentem*. vide Comment. in lib. 2 Plinii lac. Milichii; præcipue Voſſ. Idololatr. 1, 13.

¶ Dioſcuria, *æ*, f Colchorum urbs, quam Amphitus & Circius, aurigæ Caſtoris & Pollucis, fabricaverunt, ex eorum nomine eam cognominantes. vid. Iſidor. 15, 1.

DIOSCYĂMOS, *i*, f. herba ſymphoniaca, bilſenkraut. Apul. de Herb c. 4.

DIOSPNEVMA, *ătis*, n. roſmarinum, roßmarin. Apul. l. c. c. 79.

DIOSPŸROS, *i*, f. herba eadem cum lithoſpermo, meerhirſen, Plin. 27, 11.

DĬŌTA, *æ*, f. διώτη, vas fictile duas anſas habens, ſic dictum a duabus quaſi auribus, ein krug mit zweyen henckeln oder handhaben. Horat. 1 od. 9, 8 *Deprome Sabina merum diota*.

DIOX, genus piſcis frequens in Ponto, Feſt.

DIOXIPPVS, *i*, m. Athenienſis, poëta comicus, cujus fabulas commemorat Suidas. Conf. Voſſ. de Hiſt. Gr. 3 p. 278. ¶ 2. Alius eſt *Dioxippus Hippocraticus*, verus medicus & nobilis, Gell. 17, 11. ¶ 3. Alius nobilis athleta, cujus pugna cum Corrago vel Horrato provocante deſcribitur Curtio 9, 7, 16. conf. Plin. 35, 11. Alius Virg. Æn. 9, 574.

DIPĒCHAICE, *es*, f. διπηχαϊκὴ, pars eſt bicubitali ſpatio. Id enim ſonat δίπηχυς. vide Vitruv. 1, 2; & Baldi Lex. p. 40.

DĪPHĬLVS, *i*, m. architectus in perducendis ad finem operibus tardiſſimus, adeo ut locum fecerit proverbio: *Diphilo tardior*: uſurpatum a Cic. ad Qu. fratr. 3, 1 & 9. vide & Rhodig. 15, 24. Plures ejusdem nominis recenſet Voſſ. de Hiſt. Gr. 3 p. 278. Adde de Poet. Gr. c. 8 p. 60; & Juvenal. 3, 120.

Diphon, vide *Daphnon* in *Daphne*.

DIPHRIS, *is*, f. gemma, Plin. 37, 10. Harduinus legit *Diphyes*.

DIPHROS, *i*, m. ita appellatus ab Iſocrate ephebus Cumanus, qui ſcholam ipſius reliquerat nullo profectu, atque ob id a patre Demophilo denuo miſſus fuerat, ut ab integro data mercede diſcipulum ageret. *Diphros* autem Græcis dicitur *currus*, quod duos ferat pugnantem & aurigam, quaſi δίφορος. Ex vocis itaque etymologia, ἀπὸ τῦ δὶς φέρειν, *a bis ferendo*, Iſocrates captavit jocum in ſtupidum diſcipulum, qui bis mercedem ſolverer. vid. Eraſm. Apoph. Victorio Var. Lect 4, 20 verbum translatum videtur ab iis, a quibus duplicatum tributum exigitur, cum φόρον *tributum* valeat.

DIPHRYX, γος, f. δίφρυγες, ſmegma metallicum, quod exære liquato fit atque percocto, ſchlacken von dem metall. Plinio 34, 13. conf. Celſ. 5, 7 & 22. Dioſcorides 5, 120 aliquot ejus recenſet genera, ſed primum genus nativum metallicum eſt, materia conſtans ſimili Chalcanthi, Encellus, Factitium, ofenbruch, vocatur. Dicta *diphryx*, quod bis torreatur, a φρύγω.

DIPHTHĔRA, *æ*, διφθέρα, pellis, & ex pellibus confuta veſtis, vel tabernaculum, ein belg. vid. Polluc. 7, 153; & Ælian. Var. Hiſt. 9, 3. *Speciatim* capræ Amalthææ, Jovis nutricis, pellis ita vocatur, unde ὁ Ζεὺς κατῆδε χρόνος ἐς τὰς διφθέρας, *Servo Jupiter diphtheram inſpexit*. Proverbiale in eos, qui ſero quidem, ſed aliquando tamen, pro malefactis ſuis dant pœnas, quod fingerent, Jovem omnia, quæ gererentur, in ſua diphthera ſive caprina pelle ſcribere.

¶ Diphtheria, *æ*, f. διφθέρια, pro re ex diphthera ſeu pelle facta, v. g. pro libro & charta pergamena, pergament. Sic, Cic. Att. 15, 24 *Quatuor* διφθερίαι *ſunt in tua poteſtate*. Ita meliores libri, Victorii, Gruteri, Grævii: adde Boſii notas. Alii διφθέραι, & hoc loco legunt quod explicat Manutius in commentario.

DIPHTHONGVS, *i*, f. ἡ διφθογγος, ein doppellautender buchſtabe, gedoppelter vocalis, vide Grammaticos. ¶ 2. *Diphthongæ Syllabæ, Græco nomine dictæ, quod in eis binæ vocales jungantur: ex his apud nos veras eſſe ſcimus, quatuor, æ, œ, au, eu*, Iſidor. 1, 15.

DIPHYES, *is*, f. διφυὴς, i. e. *bifurmis*, herba Callitrichon, ſteinbrech. Apul. de Herb. c. 47.

DIPLANGIVM, *i*, n. vas duplex. Priſcian. 1, 19 *Amurca diplangio coëta*. vide Reinef. Var. Lect. p. 512.

DIPLASION, διπλάσιον, duplum. v. Vitruv. 3, 1, ubi duodecim reſpectu Senarii διπλασίονα, vel quod malit Philander, διπλάσιον appellari docet. Mart. Capella 2 p. 265 *Diplaſio conficitur*, h. e. uno duobus collato, & 9 p. 316 *conſtat ex ratione diplaſia*, h. e. dupla.

DIPLE, *es*, f. διπλῆ, nota eſt, quam primus Leogaras Syracuſanus apposuit Homericis verſibus &c. vid. Iſidor 1, 20.

Diplinthus, vide infra *Plinthus*.

DIPLŌIS, *ĭdis*, f. διπλοὶς, *veſtis duplicata militaris, abolla*, ein gefütterter mantel, zenter-kappe. Sev. Sulpitius eo vocabulo uſus eſt 1, 35 in hiſtoria Davidis in ſpetunca latentis, quo & Saulus ſucceſſerat Rex, cum veſtis oram abſcidit David, LXX τὸ πτερυγιον τῆς διπλοΐδος vocant. Hieronymus *oram chlamydis* reddit. Horat. 1 epiſt. 17, 25 talem amictum *duplicem pannum* vocat. conf. Iſidor. 19, 24; & Apic. 4, 2.

DIPLOMA, *ătis*, n. δίπλωμα, literæ patentes cum ſigno, codicilli, ein offener brief mit einem ſiegel. Præcipue dabantur propter curſum publicum, item ob beneficium conceſſum ab iis, qui Reip. præſſent Appellatio ipſa a forma eſt. Nam formabantur in modum duplicium tabellarum. vide Cafaub. ad Suet. Aug. p. 87, & Buchner. ad Plin. 10 epiſt. 14 p. 234. Cic. fam. 6, 12 *Diploma ſtatim non eſt datum*. Vſus etiam ad Attic. eſt 10, 17; ubi commeatus cauſa datur, & Sidon. carm. 7, 400. ¶ 2. Eſt & *diploma* vas duplex, διπλοῦν ἀγγεῖον Galeno, quod vulgo *balneum Mariæ* vocant, ein doppelt-glas, gefäß oder zeug, eine brenn-ſolbe.

DIPNOSOPHISTA, *æ*, m. δειπνοσοφιστὴς, qui inter cœnandum philoſophatur, vel qui de rebus ad convivium pertinentibus diſſerit *Dipnoſophiſtarum libri* ab Athenæo inſcripti largum eruditionis apparatum continent.

DIPOENVS, *i*, m. marmorarius, qui marmore ſculpendo primus inclaruit, Plin. 36, 4 & 5.

Dipondiarius, dipondium, dipondius, vide *Pondo*.

DIPSĂCVS, *i*, m. vel Dipſacon, n. δίψακος, ſpina, quæ & labrum Veneris dicitur, karten-diſtel, oder weber-karten. *Carduum fullonum* officinæ vocant. Plin 27, 9 *Siſtit alvum dipſacos*.

DIPSAS, *ădis*, f. δίψας, ſerpens, viperæ figura, ſed minor, nomen ab effectu habet: ſitim enim in iis, quos ſauciat & veneno ſuo imbuit, accendit inexplebilem, qua velut ardenti flamma interius uruntur, adeo ut & rumpantur interdum, utplurimum vero conſumantur. Ælian. Hiſt. Animal. 6, 51 deſcribit copioſe. Et Plin. 35, 5 *A dipſade percuſſus*. Et 23, 8 *Lauri folia ſerpentium venenis reſiſtunt, maxime ſepis, dipſadis & viperæ*. Et Silius 3, 312 *Atro rapidas effervescente veneno dipſadas* vocat. Eſt etiam inter Luciani libellos unus περὶ διψάδων, ubi de hac hujus ſerpentis natura. ¶ 2. Apte Ovidius Am. 1, 8, 2 hoc nomen lenæ tribuit.

DIPTĔRVS, *a, um*, δίπτερος, duas quaſi alas habens, mit zwey flügeln; ut, *ædes dipteræ*, duplicem columnarum ordinem habentes, Vitruv. 3, 1. ¶ Pſeudodipteros vocatur ædes, quæ dipteros quidem videatur, ſed vere non ſit, aliquo columnarum ordine ſublato. vid. Vitruv. 7 præf. & 3, 1 & 2, πτερὰ ſunt ad latera ædis columnarum ordines ſive porticus. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 82.

DIPTOTON, *i*, n. δίπτωτον, nomen duorum tantum caſuum: ut, *Fors forte*. Vid. Grammat. e. g. Iſidor. 1, 6.

DIPTYCHVS, *a, um*, δίπτυχος, duas habens plicas f. πτύχας, vid. *Polyptychus*. Nunc veſtium eſt, nunc pugillarium ſ. tabellarum epitheton: quod frequentius. ¶ 2. Neutro genere ſubſtantive uſurpatur. Vet. Schol. Horatii Cruquianus ad Epod. 12, 2 *tabellas* interpretans *epiſtolas diptychas*: & ſchol. Juven. ad illud 9, 36 *Blandæ aſſidue denſæque tabellæ Sollicitent*, adſcribit, *blandis teepiſtolis & diptychis ſolicitet*. Papias, *Diptycha ſunt tabulæ, quibus corruptores amorem ſuum inſcribunt puellis*. Hinc *duplices* & *bipatentes tabellæ*, poëtis, v. g. Ovid. Am. 1, 12, 27. ¶ 3. Speciatim ita vocabantur tabellæ eburneæ binæ junctæ inſtar pugillarium, quibus adſervandis videntur primum excogitatæ, habentes ſculptas pro captu ſeculi donantium imagines: quales amicis mittere ſolebant magiſtratus Romani ſub imperatoribus. De his Symmachus 2, 80; 5, 54; 7, 77; 9, 113. Vnde apparet, non obſervatam, certe obſoletam fuiſſe tum legem Valentiniani, Theodoſii, & Arcadii, qui l. 1 C. Theod. de exſt. ſud. (15, 9) *illud conſtitutione ſolidant, ut exceptis COSS. ordinariis nulli prorſus alteri ſportulam auream, diptycha ex ebore, dandi facultas ſit*. Huc pertinet deſcriptio Claudiani de Laud. Stilicho. 3, 346 *Colligit* in graviam Conſulis *Latonia dentes* elephantorum, *Qui ſecti ferro in tabulas auroque micantes Inſcripti rutilum cælato conſule nomen Per proceres & vulgus eant*. Huic deſcriptioni ex aſſe conveniunt *diptycha* aliquot quæ ſuperſunt, deſcripta poſt alios a Saligio, quem mox laudabimus. ¶ 4. Eccleſiaſtici ſcriptores hoc nomine vocarunt utrumque Teſtamentum, ſi vera eſt ratio Gifanii & qui illum ſecuti ſunt, cum ex veſtigiis veteris ſcripturæ Prudentii tetraſtichis ſ. enchiridio titulum faciunt *diptychon*. 2. Libri eccleſiaſtici, in quibus nomina Epiſcoporum, vivorum item omnium eccleſiæ membrorum, & mortuorum. Ita etiam conciliorum decreta in diptychis ſcripta apparet ex l. 7 C. de ſumma trinit. § 5. De toto hoc genere poſt alios diligenter nuper egit C. A. Salig. Halæ 1731, 4to. ¶ 5. De *diptycho* veſte Anaſtaſii tempore vid. Ferrar. anal. de re veſtiar. c. 19. Conf. tamen quæ contra Ferrarium I. H. Leichius in Diatr. de Diptychis diſputat. ¶ 6. In veteribus libris vix invenies *diptycha*, ſed *dyptica* ſere aut *dypticha*.

Dipyros, vide *Pyrois*, Ditadio, *Radius*, Diræ, *Dirus*, Dirarare, *Rarus*.

DIRCE, *es*, & Dirca, *æ*, f. Δίρκη, Lyci regis Thebarum uxor, alligata tauro indomito, atque eo modo extincta a priviguis Zetho & Amphione, propterea, quod a patre ducta erat, repudiata matre Antiopa. Propert. 3 eleg. 15, 37 *Puerique trahendam Vinxerunt Dircen ſub tricis ora bovis*. Plaut. Pſeud. 1, 2, 65 *Te quaſi Dircam olim (ut memorant) duo Gnati Iovis devinxere ad taurum &c.* vid. Intt. ad Nemeſi. Cyn. 22 *Vincla Dirces*. ¶ 2. Alia *Dirce Babylonia*, quæ, cum maledixiſſet Palladi, in piſcem mutata eſt; Ovid. Met. 4, 43. ¶ 3. *Dirce* etiam dictus fons apud Thebas, in quem mutata Dirce regis Thebarum uxor. Quo reſpexit Ovid. Met. 2, 239. Seneca Theb. v. 126, & Statius Theb. 3, 204 *Verſo quod ſanguine fluxit In ſubitos regina lacus*. Vetus Schol. ad eum loc. *Dircem ſignificat, quem Amphion & Zethas, Iovis & Antiopæ filii, tauro vinxerunt, de cujus ſanguine fons natus, ejus nomine decoratus*. Hinc

¶ Dircæus, *a, um*, id eſt, Thebanus: *Amphion Dircæus*, Virg. ecl. 2, 24. *Cygnus Dircæus*, Pindarus eſt Horatio 4 od. 2, 25. *Cohors Dircæa* Thebana dicitur Lucano 4, 550. ¶ 2. Ab ipſo fonte *Dircæa* etiam dicta pars Bœotiæ. ¶ 3. *Dircæa* herba eadem, quæ *Circæa* Dioſc. 3, 134; & 4, 76.

¶ Dircetis, f. Lapithonia nympha, Stat. Theb. 7, 298.

Directio, dirigo, vide *Rego*, Direptio, &c. *Rapio*.

DĪRĪBEO, *ēre*, aut Diribeo, *ēre*, potius, idem eſt quod diſtribuere, austheilen. Ab antiquo *Rabere*, quod præter *furandi* ſignificationem idem eſſe poteſt ac *vulgare, multis tribuere*. vid. Voſſ. Etym. p. 183. Val. Max. 9, 12, 7 *Licinius Macer, vir Prætorius, Calvi Pater, repetundarum reus, dum ſententiæ diribeverentur, in Mœnianum conſcendit*. Plin. 36, 15 *Hîc hic eſt ille terrarum victor & totius dominator orbis, qui gentes & regna diribet*. Cic. in Piſon. c. 40 pr. *Dum de te*

de te LXXV tabellæ diribeantur. ¶ 2. Lustrare milites, mu=ftern. Vide mox *Diribitorium.*

¶ Diribĭtus, *a, um,* ausgetheilt. Cic. ad Qu. Frat. 3, 4 *Cato diribitis tabellis de circulo se subduxit.* Ita legit Manutius.

¶ Diribĭtor, ōris, m. distributor, der etwas austheilet. *Diribitores* in judiciis & comitiis, qui tabulas ad ferenda suffragia distribuebant. Cic. post redit. in Senat. c. 11 *Quando illa dignitate rogatores, diribitores, custodesque vidistis?* ¶ 2. *Diribitores,* qui scindunt & dividunt epularum partes in conviviis, vorschneider. Apul. 2 Milef p. 123 *Diribitores plusculi, splendide amicti, fercula copiosa.*

¶ Diribĭtio, *onis,* f. die austheilung, vulgo profertur ex Cic. pro Planc. c. 6; sed Gruterus tradit, & veterum editionum, & omnium MSS. esse *direptionem.* Grævius tamen auctoritate Codicis Erz. & sententia ipsa suffragante recte tuetur diribitio.

¶ Diribitorium, *i,* n. locus, pro diribitoribus, Suet. Claud. c. 18. Adde Plin. 16, 40, & inprimis Dionem Cass lib. 55 p. 553, qui dedicationem ejus operis describit, quod ipse latino nomine διριβιτώριον appellat. Fuit autem οἶκος μέγιστος τῶν πώποτε μίαν ὀροφὴν σχόντων, *domus omnium, quæ unquam uno culmine fuerunt, maxima,* quam Agrippa imperfectam reliquerat, Augustus autem absolvit & dedicavit. Adde etiam Torrentium ad d. l. Suetonii.

Dirigeo, vide *Rigeo,* Dirigo, *Rego,* Dirimo, *Emo,* Diripio, *Rapio,* Diritas, *Dirus,* Dirumpo, *Rumpo,* Diruncino, *Runcino,* Diruo, *Ruo.*

DĪRUS, *a, um,* grausam, schrecklich. Festo *Dirus* est, *Dei ira natus.* Vossio a δεινὸς derivatur, liquida tantummodo commutata, quemadmodum in Glossis etiam per δεινὸς Græce vertitur. Serv. ad Æn. 3, 235 docet, Sabinos & Umbros *dira* vocasse, quæ Romani *mala.* *Hannibalem dirum* vocavit Hor. 2 Car. 12, 2 & 3, 6, 36, quod ut vehemens laudat Quint. 8, 2. v. Burm. p. 672. Virg. de bellis civilibus Georg. 1, 488 *Nec diri toties arsere cometæ.* Liv. 27, 22 *Di a execratio,* greuliche verfluchung. Ovid. Met. 5, 550 *Dirum omen.* Plin. 10, 12 *Dirum ostentum,* ein schrecklich zeichen. Virg. Æn. 2, 622 *Apparent diræ facies.* Cic. de Divin. 2, 15 *Quibus nihil videtur esse dirius &c.* Varro apud Nonium 2, 247 *Scena, quem senem Latina vidit dirissimum* ¶ 2. *Dirus* & *Durus* confunduntur a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 12, 385, 14, 126.

Diræ, *arum,* f. substantive ponitur, si potius elliptice Ac interdum quidem intelligi videntur *pœnæ,* ut Plin. 8, 7 *Ut populus flens universus consurgeret, dirasque Pompejo, quas ille mox luit, imprecaretur.* *Pœnas* hic adscribunt quidam. Sed ejicit Harduinus auctoritate MSS. Ita *pœnæ* etiam subaudiri possunt. Tac. An. 6, 24, 3 *Primo alienationem mentis simulans, quasi per dementiam funestaret Tiberio; mox ubi exspes vitæ fuit, meditatas compositasque diras imprecabatur:* hæ deinde diræ referuntur, *ut quemadmodum - - - domumque omnem cædibus complevisset; ita pœnas - - - exsolveret.* Sed quemadmodum hic etiam *imprecationes* intelligi possunt, ita plerisque locis debent. Liv. 40, 5 *Ut vulgo ipsum liberosque ejus exsecrarentur, quæ diræ brevi ab omnibus Dis exauditæ.* & ibid. c. 56 *Identidem species & umbræ insontis interempti filii eum diris agitabant,* h. e. vultu & gestu ad minas composito & exsecrabundo eum persequebantur. Tale est Horat. epod 5, 89 *Diris agam vos: dira detestatio Nulla expiatur victima* v. hic interpr. & Marcil. ad 1 od 28. Ita Flor. 3, 11, 3 *Tribunus plebis exeuntem ducem hostilibus diris devoverat,* ubi epitheto adjecto quasi in verum substantivum nomen transiit. Plutarchus in Crasso p. m. 1009, &, qui hunc exscribit, Appianus in Parthicis p. 156 de eadem historia agentes, ἀρὰς ἐπηρᾶσθαι δεινὰς καὶ φρικώδεις. Inde Valerius Cato in Carmine, quod etiam *diras* inscripsit, v. 3 *Diras & impia vota* synonymως ponit. Hæc & plura de *Diris* Gesn. ad l. c. Plinii Chrestom. p. 270. ¶ 2. Pertinere diras ad auspicia, Cic. docet de Div. 1, 16 *Crasso quid acciderit, videmus, dirarum obnuntiatione neglecta.* Idem hoc loco [illegible] a auspicia dixit: *Etenim diræ, sicut cetera auspicia, ut omina, ut [illegible], non caussas afferunt, cur quid eveniat, sed nuntiant eventura, [illegible] videris.* De quo loco confer Menckenio in Obs. L. L. no- [illegible] ¶ 3. Pro *furiis* posuit, aut furiarum nomen subaudivit Virg. Æn. 8, 700 *Tela tenent: sævit medio in certamine Mavors Cælatus ferro, tristesque ex æthere Diræ.*

[illegible]ritas, *ātis,* f. id est, horrenda immanitas, die grausamkeit. Cic. Tuscul. 3, 14 *Si qua invecta diritas casu foret.* Suet. Ner. c. 8 *Cum ob totius diei diritatem non aliud auspicandi tempus accommodatum videretur.* DIRITATEM vocat, tristem & infelicem rationem diei, qua fiebat, ut reliquæ omnes horæ diræ ac inauspicatæ essent. Id. Tib. c. 21 *Diritatem morum* appellat, quam c. 51 *Acerbitatem & intolerantiam morum* dixerat

¶ Prædīrus, *a, um,* valde dirus, sehr grausam, erschrecklich. Ammian. 31, 24 (Vales. c. 8) *Tunc erat spectare cum gemitu facta, dictu visuque prædira.*

DI, ut *Di,* præpositio inseparabilis. Significatio ex verbis, quæ cum ea componuntur, intelligitur. Significat ¶ 1. diversitatem, ut, *dissideo.* ¶ 2. divisionem, ut, *disjungo, diffindo, dissemino, dissimulo, disturbo.* ¶ 3. auget vel intendit verbi significatum, ut, *discrucior,* quod est valde crucior; *differo,* male fero.

DIS, ditis, m. nomen contractum ex *Dives,* vide *Dives.*

Discalceo, vide *Calceus,* Discapedino, *Capedo,* Disceptro, *Capio,* Discessus, *Cedo,* Disceus, *Discus,* Disciplina, *Disco,* Discludo, *Claudo.*

DISCO, *didici, discere,* cognoscere, percipere, erlernen, sich berichten lassen. *Discere ab aliquo* & *de aliquo:* Ter. Eun. 2, 2, 31 *Ibi homo cœpit me obsecrare, Ut sibi liceret discere id de me.* Ubi Donatus: *Magis de illo* & de me, *veteres dicebant, quam ut nos dicimus,* a me, *aut ab illo.* Cum *Ex* usus Virg. Æn. 12, 435 *Disce puer virtutem ex me propriumque laborem, Fortunam ex aliis.* *Discere apud aliquem literas,* Cic. fam. 9, 10. Et, *Animadverti & didici ex tuis literis,* 3, 5, ich habe aus deinem schreiben ersehen. Sic, *discere caussam,* Patroni est, quem docet cliens. v. *Caussa* n. 3, die sache einnehmen, apud eundem. Et Quintil. 1, 2 *Quod cuique discendum est, id ne sero discere incipiat* Cic. Off. 1, 30 *Hominis mens discendo alitur,* der verstand wächst durch das lernen. Ovid. 2 Pont. 9, 47 *Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes, Emollit mores,* *nec sinit esse feros.* Sen. epist. 76 *Tamdiu discendum est, quamdiu nescias, & si proverbio credimus, quamdiu vivas.* Tribuit Soloni Plato in dialogo de fortitudine, Σόλων ἀξιοῖ μανθάνων ὥσπερ ἂν ζῇ, id est, *Existimat Solon, tamdiu discendum esse, quamdiu vivitur.* Vulgaris etiam vox est: *Rerum ducat, qui didicit,* wer das handwerck kan, der treibe es. ¶ 2. Pro intelligere, vernehmen, erfahren. Flor. 2, 10, 3 *Ipse rex Apulo equo impositus, cum sævinde crapula & capitis errore lapsaret, captum sese vix & ægre, postquam experrectus est, didicit.* ¶ 3. Discere absolute, est, literas discere, erudiri literis artibusque liberalibus, studiren. Cic Brut. c. 73 de M. Marcello: *Vehementer placet* (tanquam Orator) *nec sine caussa. Nam didicit, & omissis ceteris magis id unum egit.* ¶ 4. *Didici facere,* i. e. solitus sum, ich bins gewohnt, Plaut. Curc. 4, 3, 2, ubi vide interpretes. ¶ 5. *Discere* & actores fabularum dicebantur; sicut Poetæ contra ipsi *docere* aut *scribere fabulas.* Ter. Prol. Heaut. 10 *Nunc quamobrem has partes didicerim, paucis dabo.* Idem prol. Hec. v. 56 *Silentium Date, ut lubeat scribere aliis: mihi ut discere novas expediat.* ¶ 6. Cum sexto casu Cicero de Senect. c. 8 conjunxit: *Discebant enim fidibus antiqui;* ubi intellige *cantare.* ¶ 7. *Disci* passive posuit Nepos de Epaminonda 3, 2 *Studiosus audiendi. Ex hoc enim facillime disci arbitrabatur.* Sen. ep. 76 pr. *In illo loco, quo vir bonus discitur, paucissimi sedent.*

¶ Discens, *tis.* Quintil. 3, 11 *Fatigare discentem per ambages.* conf. 2, 3. Virg. Æn. 5, 22 *Tractis discentem currere remis*

¶ Disciturus, *a, um.* Usus hoc participio dicitur Apulejus in Phædone Priscia. 10 p. 392.

¶ Discentia, *æ,* f. discendi actus, sive in discendo diligentia, die erlernung. Tertull. de Anima 1, 23 & 24 *Discentias reminiscentias esse vel fieri.* Sic eadem voce pro μάθησις utitur Cæl Rhodig. 17. 6.

¶ Disciplina, *æ.* f. die unterweisung, zucht, kunst. *Disciplina domestica,* Cic. de Cl. Or. c. 26. *Tradere in disciplinam,* Idem de Divin. 1, 41, & Suet. Ner. c. 7. *Recipere aliquem in disciplinam,* Id de Illustr. Gramm. c. 13. *Disciplinam domesticam diligenter & severe regere,* Id Cæs. c. 48, & Aug. c. 24. Et, *Quidam parentum disciplina meliores fiunt,* Cic. Off. 1, 32. Et Sen. ep. 2 *Severior disciplina format ingenium.* Prudent. in Cassiano martyre v. 28 *Nec dulcis ulla disciplina infantiæ est.* vide *Amarus.* Liv. 4, 37 pr. *Disciplina rei militaris* est, quæ 8, 5 extr. absolute *disciplina militaris* vocatur. ¶ 2. Ponitur & pro præcepto, sive præscripto, juxta quod agendum est, die lehre. Trajanus ap. Plin. 10 ep. 82 *Si qui autem se contra disciplinam meam gesserint, statim coerceantur.* Hinc *disciplina* & *præcepta* conjunguntur Cæs. B. Civ. 3, 10 *Satis fuit magna utrinque acceptas incommoda, quæ pro disciplina & præceptis haberi possent.* ¶ 3. Aliquando idem est, quod mos, consuetudo, via, ratio, ars, seu methodus, & quæ ἐπιτήδευμα Græcis dicitur, gewohnheit, manier. Ter. Heaut. 2, 2, 59 *Nam disciplina est iisdem, munerarier Ancillas, primum ad dominas qui affectant viam.* Cic. de Senect. c. 16 *Cujus villam ego contemplans, admirari satis non possum vel hominis ipsius continentiam vel temporum disciplinam:* hoc est, temporum illorum rationem, consuetudinem & quasi legem, quæ ab omnibus servabatur. Sic & Justinus loquitur 26, 2, 15 de Iudæis ab aliorum consortio abhorrentibus: *quod ex caussa ortum paullatim in disciplinam vertit,* hoc est, quod propter morbum factum paullatim in legem & rationem vivendi, quam sequebantur & tenebant omnes Iudæi, fuit conversum. Tertull. de Patientia c. 2 *Obsequii vero disciplina, morigera subjectio est:* i. e. ratio præstandi obsequii. Sic, *disciplinam pugnandi,* Nazarius dixit Paneg. Constantin. c. 23. Pallad. de R R. 1, 1 *Imprimis hoc servare constitui, ut eo mense, quo ponenda sunt singula, cum sua omni exsequar disciplina.* Id. 12, 17 *Secundum similem disciplina fieri* (subaudi Græci jubent,) *sed mole fortiori quassari.* Et 13, 3 *Et jam nunc allium, & ulpicum & cepullæ & sinapi & cuncta seri poterunt; disciplina & more, quo antea narratum est.*

¶ Disciplinābĭlis, *e,* das sich lehren läst, kunstmäsig. *Disciplinabilis rei cujusdam scientia,* Auct. ad Herenn. 3, 3, quæ digeri ex arte & certa methodo exponi potest.

¶ Disciplinālis, *e,* idem; ut, *Disciplinales voluntates,* Cassiodor. 4, 33. al. *disciplinabiles.*

¶ Disciplinaliter, adverb. nach der kunst. Sarisb. 6, 15 *Disciplinaliter eruditus populus.*

¶ Disciplīnor, *ari,* depon. züchtigen; apud Augustinum.

¶ Disciplinatus, *a, um,* moribus bonis disciplinæ beneficio præditus, wohl erzogen, sittsam. Vulg. Interpr. Sirac. 10, 24 *Vir prudens & disciplinatus.* conf. Iac. 3, 13. Alcimus Avitus lib. 4, 45 de arbore degenerante: *Disciplinatos disjiscit promere fructus.* Tertull. de fuga c. 1 *Tunc & fides in expeditione solicitior & disciplinatior in jejuniis.*

¶ Disciplinatio, *onis,* f die erziehung, zucht. Augustin.

¶ Disciplinōsus, *a, um,* qui facile discit, gelehrig. Cato apud Gell. 4, 9 *Gladiator disciplinosus.*

¶ Discĭpŭlus, *i,* m. qui discit, auditor, ein schüler, lehrling, lernender. Debet esse φιλομαθής, φιλήκοος, & ζητητικός, Plat. lib 6 de Republ. *Rudes discipuli,* Cic. Nat. D. 3, 3, ungelehrte. *Bene, melius instituti discipuli,* Quintil. 2, 3. *Meliorem præsto magistro discipulum,* Iuvenal. 14, 212. Publius in Mimis: *Discipulus est prioris posterior dies.* *Discipuli* quoque dicuntur illi, qui in tabernis vel officinis mercatorum serviunt, & qui mercenariorum disciplinam addiscunt, jungen. *Discipuli coquorum,* Plaut. Pseud. 3, 2, 76. kochjungen. Sane & ipsi domini, seu quibus locant operam serviuntque, *magistri* vocantur. Vide Iul. Paullum lib. 2 Receptar. Sentent. tit. 8 sent. 3.

¶ Discĭpŭla, *æ,* f. Plaut Aul. 1, 1, 20 *Dedam te discipulam cruci,* ich will dich aufhencken lassen. *Audit discipula intenti ne magna & reddit,* Plin. 10, 29 de luscinia. *Discipularum inter cathedras,* Horat. 1 sat. 10, 91.

¶ Discipulātus, *ūs,* m. idem fere quod disciplina, die lehre, lehrzeit. Zeno Veronensis, eleganti sermone de præcepto ATTENDE TIBI: *Unusquisque in suum, in [illegible] nos verbi Dei mancipavimus.* Cassiod. 5 epist 4 *Effica illum in [illegible] ipulatus gerit est, agendo potius instrui, quam legendo.* Et his antiquior Tertull. Præfar.

Præser. adv. Hæret. c. 22 de Apostolis: *Quis integræ mentis credere potest, eos aliquid ignorasse, quos magistros Dominus dedit, individuos habitos in comitatu, in discipulatu, in convictu.* Gloss. Vet. Μάθησις, *doctrina, discipulatus.*

Composita:

¶ Addisco, *addidici, ĕre,* idem plerumque quod discere, vel addere aliquid ad ea, quæ didiceris, erlernen. Cic. de Orat. 3, 23 *Velocius puer addidicerat.* Solon, γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος; quod de eo Cicero sic retulit in libello de Senect. c. 4 *Solon gloriari solebat, se aliquid quotidie addiscentem senem fieri.* conf. l. 20 ff. de fideic. libert.

¶ Condisco, *ĕre,* idem, Cic. pro Planco, 5 *Amplissimos honores, ut pro dignitate tua consequare, condiscas, censeo mihi paullo diligentius supplicare.* Plautus Pseud. 4, 1, 35 *Ego istic aliis dare, condidici.* ¶ 2. Deinde suescere, gewohnen. Ovid. Heroid. 4, 25 *Ars fit, ubi a teneris crimen condiscitur annis.* Horat. 3 od. 2, 3 *Pauperiem pati puer condiscat.*

¶ Condiscens, *tis.* Plin. 21, 5 de convolvulo *Naturæ rudimentum illa facere condiscentis,* daran sie lernet.

¶ Condisciplinatus, *us,* m. subst. schulgesellschaft. August. ep. 34 ad Paullinum: *Beatissimus frater Severus de condisciplinatu nostro, Milevitanæ antistes ecclesiæ.*

¶ Condiscipŭlus, *i,* m. ein schulgesell, mitschüler. *Æquales & condiscipuli,* Cic. Tusc. 1, 18. *Generosi condiscipuli,* Nep. 25, 1, 3. De amicitiis condiscipulorum locus elegans Quint. 1, 2 p. 30.

¶ Condiscipula, *æ,* f. Martial. 10 epigr. 35 de Sulpitia: *Hac condiscipula vel hac magistra Esses doctior & pudica Sappho.*

¶ Condiscipulatus, *us,* m. schulgesellschaft. Nepos 25, 5, 3 *Eas nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime.* Iustin. 12, 6, 17 de Alexandro: *Multum profuere & Callisthenis Philosophi preces, condiscipulatu apud Aristotelem familiaris illi.*

¶ Dedisco, *ĕre,* verlernen, vergessen, entwohnen. Plaut. Amph. 2, 2, 55 *Haud æquum facit, qui quod didicit, id dediscit.* Seneca Troad. v. 63 *Dediscit animus sero, quod didicit diu.* Quintil. 1, 1 *Non assuescant pueri sermoni, qui dediscendus sit.* Et apud Ovid. 5 Trist. eleg. 12, 57 *Dedidicisse latine,* das latein verlernt haben.

¶ Edisco, *ere,* memoriæ mandare, auswendig lernen. Cic. de Orat. 1, 34 *Exercenda est etiam memoria ediscendis ad verbum quamplurimis & nostris scriptis & alienis.* Id. Acad. 4, 44 *Aureolus & ad verbum ediscendus libellus.* Et ad Leptam 6 fam. 19 *Lepta suavissimus ediscat Hesiodum.* Ovid. 2 de Art. Am. v. 121 *Nec levis ingenuas pectus coluisse per artes Cura sit, & linguas edidicisse duas.* Quia vero ediscendi labor magnus est, ideo a puero protinus ipsum devorandum censuit Quintilianus. Proconsul quidam torquebat præconem, cumque dubitaret, quodnam supplicii genus de ipso esset sumturus, superveniens forte fortuna Polemon, jube, inquit, ediscere ipsum veterum scripta: Ipsa enim Polemon multa edidicerat, ac nihil ducebat laboriosius ac molestius ediscendi labore. Philostrat. in Sophist.

¶ Indisciplinātus, *a, um,* ungeschickt, ungezogen, zuchtlos. Cyprianus epist. 4 ed. Oxon. (62 Pamel.) aliquoties usus est. Vulg. Interpr. Sap. 17, 1 *Indisciplinatæ animæ erraverant.* conf. Commodiani Instruct. 30. Et Augustin. epist. ad Bonif. 50 *Indisciplinatus filius.*

¶ Indisciplinate, adv. idem. Commodianus Instruct. 76 *Indisciplinate loqueris.*

¶ Indisciplinatio, *ōnis,* f. unartigkeit. Cassiod. Var. epist. 7, 3 *Ne qua inter consortes indisciplinatio nasceretur.* Vide & Sarisb. 8, 8.

¶ Indisciplinosus, *a, um,* liederlich. Vulg. Interpr. Sirac. 23, 7 *Indisciplinosa loquela.*

¶ Perdisco, *ere,* perfecte discere, wohl und fertig lernen. *Perdiscere & nosse omnia jura belli,* Cic. pro Balbo c. 20. *Non omnis ætas ad perdiscendum sat est,* Plaut. Truc. 1, 1. Rursus Cic. de Orat 3, 36 *Qui non cito quid didicit, nunquam omnino potest perdiscere &c.*

¶ Prædisco, *ere,* vorher lernen, erkundigen. Virg. Georg. 1, 51 *Ventos & varium cœli prædiscere morem Cura sit.* Cic. de Orat. 1, 32 *Quæ in foro agenda sunt, exercitatione prædiscere & meditari.*

Disconvenio, vide *Venio,* Discordia, discors &c. *Cor,* Discrepantia, discrepo &c. *Crepo,* Discretus &c. discrimen, discrimino, *Cerno,* Discubitus, Discumbo, *Cubo.*

DISCVS, *i,* m. δίσκος, eine schüssel, tischkorb, vas, quo reliquiæ ex mensa reponuntur. Apul. 2 Miles. p. 125 *Lucerna prægrandis, & oleum ad lucem loci sufficiens, & calida cum œnophoris & calice, cœnarumque reliquis discus ornatus.* ¶ 2. Orbis, ein teller. Pollux 13, 12 de vasis mensæ: ὡς μὲν δίσκους καλοῦσιν, ἐρεῖς κύκλους ἀργυροῦς, ἢ γεύματα ἀργυρᾶ, ἢ πίνακας, *quos discos dicunt, orbes vocabis argenteos, aut lances argenteas, aut patinas.* ¶ 3. *Discus* ex ludorum instrumentis erat, cujus plana forma, in circulum tamen rotundata, eine wurfscheibe. Hesychius: Δίσκοις, λίθοις στρογγύλοις, *Discis,* id est, *saxis rotundis.* Lapidei enim ut plurimum erant, interdum ænei, ut gravitas ponderis jacientis corpus exerceret. In altum siquidem projiciebant discum, qui hoc ludicro exercebantur, ut intra certum spatium decideret. De eo Horat. de Arte poët. v. 380 *Indoctusque pilæ, discive, trochive quiescit.* Disci jaculatione Vlysses certat apud Phæaces, quos omnes superat, uti refert Homerus lib. 8 Odyss. Conf. P. Fabri Agonist. 1, 4, Barthii ad 6 Theb. Statii p. 570, & Advers. 35, p. 1590, & Hier. Mercurial. in Arte Gymn. 2, 12. de ratione ejus vid. etiam Is. Voss. ad Cat. p. 59. Exercuisse etiam istum ludum Spartanas virgines, refert, ex Plutarcho, ut apparet, Alex. ab Alex. 2, 25. *Discum, quam Philosophum audire malle,* est, delectationes levissimas & ineptias utilitati gravissimæ anteferre, quod apud Cic. de Orat. 2, 3 de Philosophorum auditoribus, Crassus queritur. Vide Chiliadas.

¶ Discĕus, *i,* m. δισκεύς, cometæ appellatio est, Plin. 2, 25, ein runder comet; a disco, cui forma est rotunda.

¶ Discŏbŏlus, *i,* m. δισκοβόλος, qui discum in sublime jaculatur, Germani vocant, der die scheibe treibt. Statuam *discoboli* Plinius laudat 34, 8; cujus generis eximiam quoque, Myronis opus, prædicat Quint. 2, 13, qui *distortum discobolon* vocat, hoc est, nisu & jaciendi molimine membra mirifice torquentem & distrahentem.

¶ Discŏphŏrus, *i,* m. δισκοφόρος, der eine schüssel trägt. Hieron. in Proleg. Dan. ita Habacucum vocat.

Discussio, discutio, vide *Quatio,* Disertus, *Sero, ĕre,* Disjicio, *Iacio,* Dispalor, *Palor,* Dispareo, *Pareo.*

Dispendium, dispendo, dispenso &c. vide *Pendo,* Dispergo &c. *Spargo.*

DISPHENDŎMĔNA, a διασφενδονέω, *per cruciatum dissipo,* supplicii genus, quo Derbices, Persarum gens, proceris curvatis arboribus, & criminoso in deflexis cacuminibus alligato, illis repente laxatis, lacerum corpus in diversa distrahebant, Alex. ab Alex. 3, 5. Metuo autem ut ipsa vox, uti legitur apud Alexandrum, sit probata satis, ac non potius temere conficta ex Plutarcho in Alex. p. 690 ed. Paris. de Bessi supplicio. Βῆσσον διεσφενδόνησεν ὀρθίων δένδρων εἰς ταυτὸ καμφθέντων ἑκατέρῳ μέρος προσαρτήσας τοῦ σώματος, εἶτα μεθεὶς ἑκάτερον ὡς ὥρμητο ῥώμῃ φερόμενον τὸ προσῆκον αὐτοῦ μέρος νέμασθαι.

Displiceo, vide *Placeo,* Displodo, *Plaudo,* Disputatio &c. *Puto.*

Dissemino, vide *Semen,* Dissensio, dissensus, dissentaneus, dissentio, *Sentio,* Dissepio, disseptum, *Sepes,* Disserenare, *Serenus,* Disserere, dissertare &c. *Sero,* Dissignare, *Signum.*

Dissipo &c. vide *Sipo,* Dissitus, *Situs, a, um,* Dissociare &c. *Socius,* Dissonantia, dissonare, *Sonus,* Dissors, *Sors,* Dissulto, *Salio,* Dissuo, *Suo, ĕre.*

Distabesco, vide *Tabes,* Distædet, *Tædet,* Distectus, *Tego,* Distendo, distensio, distentio, *Tendo,* Distermino &c. *Terminus,* Distero, *Tero,* Distichon, *Stichus,* Distinctio, distinguo, *Stinguo,* Distineo, *Teneo,* Distorqueo, distorsio, distortus, *Torqueo,* Distractio, distraho, *Traho,* Districtus, *Stringo,* Distrunco, *Trunco,* Disturbo, *Turba,* Ditatus, ditesco, *Dives.*

DĪTHŸRAMBVS, *i,* m. Διθύραμβος, Bacchi apud Græcos cognomen, quod datum ei volunt, vel quod in antro διθύρῳ seu bifori nutritus fuerit, vel quod bis natus fores transierit, alvum matris Semeles videlicet, & femur Iovis, ut in fabulis est. Cui originationi tamen quantitas syllabæ repugnat. Nam vocula Δι binarium numerum, seu iterationem denotans, primam semper corripit: quæ contra in *Dithyrambus* producitur. v. Bur. ad Ovid. Met. 2, 314. Arioni tribuit inventionem Herod. 1, 24. ¶ 2. Hinc *Dithyrambus* etiam dicebatur hymni genus, quod Baccho cani solebat. Nam quod a quodam Thebano, qui item *Dithyrambus* dictus fuerit, idque invenerit, dictum volunt nonnulli, approbari satis non potest. Nam si se ita haberet res, Pindarus certe inter ceteras laudes patriæ suæ hoc inventum non tacuisset, quin vel magnifice extulisset. Non vero tamen abest, ut unquam meminerit, ut laudem & inventionem Dithyramborum potius Corinthiis diserte adscribat. Erat autem hoc carminis genus ita compositum, ut inventione, dictione, & numeris a castigata ratione abiret longius, & miram licentiam audaciamque cum tumore quodam referret, ut non tam a sanis & sobriis, quam concitatis furore Bacchico videretur scriptum, naturamque Dei, cujus honori dedicatum erat, imitaretur. Inde Horat. 4 od. 2, 10 *Seu per audaces nova Dithyrambos Verba devolvit, numerisque fertur Lege solutis.* Vbi vide interpretes, itemque Scalig. Poët. 1, 44, Schottum ad Chrestomathiam Procli, & Eras. Schmidium peculiari diatribe de Dithyrambis, quam Pindari Commentario subjunxit.

¶ Dithyrambĭcus, *a, um;* ut, *Poëma Dithyrambicum,* Cic. de opt. gen. orat. pr. *Dithyrambica dictio,* i. e. audacior, licentior. Vnde & *Dithyrambicus intellectus* de obscuro nec cuivis pervio. v. Cæl. Rhod. 7, 5.

¶ Dithyrambios, herba symphoniaca, Apul. de Herb. c. 4.

DĪTIO, *ōnis,* f. qua dicere jus quis potest, imperium, potestas, recht und gewalt zu herrschen, herrschaft, botmässigkeit. *Sub imperium ditionemque alicujus cadere,* Cic. pro Font. c. 1. *Nutu alicujus ac ditione gubernari,* Id. antequam iret in exilium c. 10. *In ditione ac potestate alicujus esse,* Cic. pro Quint. c. 2 ibid. 30 - - *Si fas est respirare Quintium, contra nutum ditionemque Nævii. Ditione ac numine Deorum res gerunt,* Id. de Leg. 2, 7. Et, *Redigere in ditionem,* de Prov. Cons. c. 13. Virg. Æn. 1, 236 & 622 *Ditione tenere.* Sil. 7, 506 *Ditione carere virtutem,* i. e. potestate, jure, imperio. Curt. 4, 1, 26 *Ditioni adjicere regionem.* Vbi manifestum discrimen, ait Freinsh. ind. *ditionis & regionis,* quæ vulgo confunduntur. Diomedes, Priscianus & plerique omnes Grammatici negant, nominativum extare, & tantum per quatuor casus declinari hoc nomen. Sexto aliquoties usus est Virgilius, & primam corripuit; contra rationem, ut videtur, originis, sive ex *dictio,* contractum sit; sive a *Dis ditis,* (quod divites imperium habent) derivatur. A verbo *dare* Servius deducit, forte idem ut esse dicat quod *datio* vel *deditio.* Verba ejus ad illud Æn. 1, 740 *Post alii proceres &c.* hæc sunt: *Sane* PROCERES, *de his est, quæ nominativum non habent: ut supra: Et victor ditione tenebat. Nam nec hoc in usu habet nominativum, licet in compositione dicamus* CONDITIO. Nempe putavit, ex τῷ DITIO, τὸ CONDITIO esse compositum, quo forte ipsum induxit syllabæ DI ratio, quæ utrobique correpta. Sed potest apud Virgilium *Ditione* non quadrisyllabum, sed vero per crasin trisyllabon esse, quod aliter versus constare non posset, producta prima. Nisi forte dicendum, hoc nomen ex illorum genere esse, quæ a natura & quantitate primitivorum recedant, quorum nonnulla Vossius recenset de Arte Gramm. 2, 17. In Glossis Cyrilli *Dicio* per C scribitur, quasi sit a δίκη, quod per eam jus sive judicium exerceatur.

Dito, *are,* vide *Dives,* Ditrochæus, *Trochæus.*

DIV, id est, per dies; adverbium hoc notat continuationem dierum, lange. Ter. Eun. 23, 4 *Vna hæc spes est: ubi est, diu celari non potest.* Cic. pro Marcell. c. 9 *Quid est hoc ipsum diu, in quo est aliquid extremum?* Idem Phil. 13, 5 *Hæc satis diu multumque defleta sunt.* Et pro Sylla c. 26 *Hæc diu, multum & multo labore quæsita una eripuerat hora.* Apul. Miles. p. 167 (Pric. p. 101) *Viam, quæ sola deducit iter ad salutem, diu diuque cogitatam monstrabimus tibi.* ¶ 2. *Diu,* pro *Die,* vide *Dius* in *Dies.*

¶ Diutius, compar. Cæs. Gall. B. 6 *Se diutius sustinere non posse.* Cic. fam. 4, 13 *Tibi affirmo, te in istis molestiis non diutius futurum.*

¶ Diutissime, superl. Cic. Senect. c. 1 *Cato diutissime senex fuit.* Cæs. B. G. 6, 20 de Germanis: *Qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem.*

¶ Diutule, eine kleine weile. Apul. princ. Flor. *Socrates, cum decorum adolescentem, & diutule tacentem conspicatus foret:*

ut te

ut te videam, (inquit) *aliquid eloquere*. Gell. 5, 10 *Cum diutule auditor fuisset*. Macrob. Sat. 7, 11 *Diutule tacentem excitare*.

¶ Diuſcule, legitur eodem ſenſu apud Auguſtin. de Trinit. 11, 2 *Cum diuſcule attenderimus*.

¶ Diurinus, *a, um*, idem quod continuum vel diuturnum, langwierig. Cic. fam. 11, 8 *Odium diutinæ ſervitutis*. Et, *Diutinus labor*, Cæſ. B. Civ. 2, 13. *Diutinum bellum*, Liv. 25, 1.

¶ Diutine, adv. etwas, oder eben lang. Plaut. Rud. 4, 7, 15 *Diutine uti bene licet partum bene*, hoc eſt, diu frui recte partis. Apul. 3 Florid. *Diutine obrigui*. Id. Met. p. 238 *Milone diutine ſermocinante*.

¶ Diutino, adv. idem. Apul. Apol. 1 p. 134 *In faciendis imaginibus opera diutino ſumitur*.

¶ Diuturnus, *a, um*, langwierig. Cic. Off. 2, 12 *Nec ſimulatum quicquam poteſt eſſe diuturnum*, es kan nicht lange beſtand haben. In quam ſententiam & Att. 7, 1 pulcherrime dixit, *Quam non eſt facilis virtus, quam vero difficilis ejus diuturna ſimulatio!* Ficta enim cito ad naturam recidere ſuam, ut in veteri eſt Mimo. Ovid. Triſt. 4, 6, 30 *Non diuturna mala. Diuturniores moleſtiæ*, Cic. fam. 6, 13. *Equi diuturniores*, Varro Rei R. 2, 7. *Diuturnior impunitas*, Cæſ. B. Gall. 1, 14. *Bellum diuturniſſimum*, Oroſius fine lib. 5.

¶ Diuturne, adv. idem. Cic. fam. 6, 10 *Tibi iſtam acerbitatem & injuriam non diuturne fore*. Sic optimi Codd. MSS. Vulgo *diuturnam* editum. Comp. Sidon. epiſt. 9, 9 *Quo diuturnius expectatione pendere*. conf. 2, 14; & 8, 3.

¶ Diuturnitas, *ātis*, f. die langwierigkeit, lange der zeit. *Diuturnitas belli*, Cæſ. Gall. B. 1, 40; *Pacis*, Cic. de Orat. 1, 4. *Memoriæ*, ibid. c. 28. Id. fam. 5, 16 *Diuturnitas maximos luctus vetuſtate tollit*. Et Off. 2, 7 *Malus cuſtos diuturnitatis metus*. Plur. *diuturnitates* Arnob. dixit lib. 6 p. 202.

Diurnus, *a, um*, vide ſupra in *Dies*.

¶ Diurno, *are*, eſt diu durare, lange dauren. Gell. 17, 2 de Q. Claudio, vetere hiſtorico: *Neque optimum quemquam inter nos ſinunt diurnare*. *Inuſitate* dixit DIVRNARE *pro* DIV VIVERE.

¶ Dius, *a, um*, pro *Diutinus*, Varro apud Nonium 2, 248.

Interdiu, vide ſupra in *Dies*.

¶ Perdiu, ſehr lange. Cic. Att. 3, 22 *Perdiu nihil eram auditurus*.

¶ Perdiuturnus, *a, um*, ſehr langwierig. Cic. pro Sext. c. 27 *Cum Tigrane grave bellum perdiuturnumque geſſimus*. Id. de N. D. 2, 33 *Conjunctio ſempiterna, aut certe perdiuturna, permanens ad longinquum & immenſum pene tempus*.

Quamdiu, vide in *Quam*: Subdiu in *Dies*.

Divagari, vide *Vagus*, Divalis, *Divus*, Divaricor, *Varus*, Divello, *Vello*, Divendo, *Vendo*, Diverbero, *Verber*, Diverbium, *Verbum*, Divergium, *Vergo*, Diverſitas, diverſor, &c. *Verto*, Divexo, *Vexo*.

DĪVES, *ĭtis*, o. fortunatus, rerum copia & opibus inſtructus, effluens, reich, vermögend, wohlhabend. Varro de L. L. 4, 17 *Dives a divo, qui ut Deus nihil indigere videtur*. Hinc Plaut. Trin. 2, 4, 89 *Dei divites ſunt, Deos decet opulentia*. Iſidoro lib. 10 dives eſt *diu veſcens*, vel cui *diu es*. Sed hic luſus eſt non minus, quam ſi a *dividendi* facultate deducas. *Dives ſum ſatis*, Plaut. Aul. 2, 1, 44, ich habe genug. *Dives pecoris*, Virg. ecl. 2, 20. *Artium*, Horat. 4 od. 8, 5. Idem de Arte v. 421 *Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis*. Hanc cum ablat. conſtructionem probat Burm. ad Petron. c. 79 p. 391 contra Servium. Cic. Paradox. 6, 1 *Animus hominis dives, non arca appellari ſolet*. ¶ 2. Improprie dicitur *Dives ingenium*, Ovid. Triſt. 2, 335. *Dives fortuna*, Propert. 3, 1, 59. *Gemma dives*, ibid. eleg. 4, 4. *Dives epiſtola*, Ovid. 17 Heroid. v. 65. Rutilius Lupus lib. 2 de figur. Sentent. in Iſocolo: *Nequaquam mihi dives eſt, quamvis multa poſſideat, qui neque finem habet cupiendi, neque modum ſtatuit utendi*, &c. *Divitior*, comparativus, etiam in uſu eſt. Cic. de Orat. 3, 48 *Divitior fluxit Dithyrambus*. Ovid. Heroid. 16, 34 *Divitiora oppida*. Martial. 1 epigr. 77 *Romanum propius divitiusque forum*. Idem *divitior Criſpo, Thraſea conſtantior*, 4 epigr. 54. Exſtat & apud Lucretium, Plaucum, Tacitum & C. Nepotem, &c. Superlativo *divitiſſimus* uſus Cic. Divin. 1, 36. Itemque Nepos 1, 19, 1, 2. vid. Interpr. ¶ 4. *Dives* quaſi ſubſtant. Ovid. 3 Amor. 7, 49 *Quo mihi fortunæ tantum? quo regna ſine uſu? Quid niſi poſſidi dives averſus opes*.

¶ Divitiæ, *arum*, f. pl. opulentia, opes, ad legem ſcil. naturæ compoſita paupertas, quemadmodum Pompon. Attic. definit, reichthum. *Divitias parare*, Ter. Andr. 4, 6, 2, gut erwerben. *Divitiis abundare*, Idem Heaut. 3, 2, 17. *Affluere*, Lucret. 6, 13, viel geld und gut haben. *Craſſim divitiis ſuperare*, Cic. Att. 1, 4. *Cræſi divitiæ*, maximæ: quæ & *divitiæ regales*, Horat. epiſt. 12, 5 *Si ventri bene, ſi lateri eſt pedibusque tuis, nil Divitiæ poterunt regales addere majus*. Idem 2 ſat. 3, 94 *Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris Divitiis parent: quas qui conſtruxerit, ille clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens: etiam & rex*; &c. Sen. præf. 4 Quæſt. Nat. *Demetrium egregium virum memini dicere cuidam libertino potenti: facilem tibi eſſe ad divitias viam, quo die pœnituiſſet bonæ mentis*. Salluſt. Catil. c. 13 *Divitiæ ludibrio luxurioſis ſunt*. Periculum a divitiis metuendum; eleganter Seneca ſignificavit epiſt. 20, *Multum eſt*, inquit, *non corrumpi divitiarum contubernio*. Idem epiſt. 2 *Divitiarum modus primus, habere quod neceſſe eſt, proximus, quod ſatis eſt*. Cic. Tuſc. 5 divitias in bonis non numerat, quod eas quivis indignus habere poſſit. vid. Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. 82. Iuvenal. 6, 29, *Turpi fregerunt ſecula luxu Divitiæ molles*. Lucret. 5, 1117 *Divitiæ grandes homini ſunt vivere parce*. ¶ 2. Sing. *Divitia* ex Accio Non. 7, 64 *Æternabilem divitiam partiſſent*.

¶ Divitiārium, *i*, n. theſaurus, die ſchatzkammer, der ſchatzkaſten. Ambroſ. de Offic. *Sapienti & juſto totus mundus divitiarium eſt*. vid. Barth. Adverſ. 35, 22.

¶ Divĭto, *are*, reich machen: ex quo per Syncopen *Ditare*, quod ubitatius & receptius eſt. Illo uſus eſt Accius, cujus verſus alibi citat Cicero; Item Turpilius: *Dii me divitant*. vide Nonium 2, 201.

¶ Divitatio, *onis*, f. *Genus divitationis ſibi non diſplicere confeſſus eſt*, Petron. c. 17, die manier reich zu werden, oder ſich zu bereichern. v. ibi not.

¶ Dis, Ditis, m. nomen proprium, græce Πλούτων, divitiarum, & infetorum Deus, der höllen gott: ſic dictus per antiphraſin, quia minime ſit dives. Hæc vulgaris opinio: Sed potius exiſtimato ſic dictum, quia maxime *Dives*. *Dis* enim contractum ex *Dives*. Nonnulli etiam a Ζεύς, διός, deducunt: unde Cluver. ad Cæſ. B. G. p. 235 monet, quod *Dis* idem cum Jove cenſeatur, qui & hinc vocerur *Dieſpiter*, quaſi *Diſpater*. Penes eum enim omnis torrena vis atque natura credebatur poſita, ſimulque & auctor ipſe omnibus & finitor eſſe. Vide infra *Finitor* in *Finis* & verbo *Finio*. Virg. Æn. 6, 126 *Facilis deſcenſus Averni, Noctes atque dies patet atri janua Ditis*, &c. ¶ 2. Dis, *ditis*, appellativum, ditior, ditiſſimus, dives, reich. Terent. Adelph. 5, 1, 8 *Dis quidem eſſis Demea, & rem tuam conſtabiliſſes*. Cic. de Amic. c. 16 *Ditior mihi & affluentior videtur eſſe vera amicitia*, reicher und überflüſſiger. *Ditiſſimus avi*, Sil. 3, 397, ſehr alt. *Agri*, Virg. Æn. 1, 343, ſehr wohl begütert. *Arvis*, Id. 7, 537. Neutrum hujus adjectivi eſt *Dite*, quod non certo auctor Fori Rom. ex Lucretio 1, 414 probavit, quia poeta habet *diti de pectore*, non *dite pectus*; tutius probatur exemplo Val. Flacci, qui lib. 2, 296 *dite ſolum* dixit, quod Priſcianum fugit, qui lib. 6 p. 707 ait: HÆC DITIA, *cujus nominativum ſingularem in uſu non inveni: debet tamen ſecundum analogiam* HOC DITE *eſſe*.

¶ Dito, *avi, atum, are*, divitem facere, reich machen, bereichern. Liv. 21, 6 *Caſtra militem ditavere*. Horat. de Arte P. v. 57 *Sermonem patrium ditavit*.

¶ Ditātus, *a, um*, bereichert. Auctor ad Herenn. 4, 53 *Urbs triumphis ditata*. Et Ovid. Pont. 2 ep. 7, 62 *Ditata eſt ſpoliis perfida turba meis*.

¶ Ditator, *ōris*, m. qui ditat, der reich macht. Auguſtin. Confeſſ. 5, 5 *Spiritus Sanctus conſolator & ditator fidelium*. Et Petrus Chryſolog. ſerm. 9 *Venit tuus ditator in pauperes*.

¶ Ditēſco, *ĕre*, reich werden. Claud. 2 de laud. Stilic. v. 396 *Horrea diteſcunt*. Lucret. 5, 1248 *Diteſcere prædia*. Horat. 2 ſat. 5, 10 *Accipe quæ ratione queas diteſcere*. Plutarchus in apophthegmatis Imperatorum, Ptolemæum Lagi filium dicere conſueviſſe indicat, *Ditare quam diteſcere, magis eſſe regium*, τὸ πλουτεῖν τὸ πλουτίζειν ἔνιοι βασιλικώτερον.

¶ Ditiſſime, adverb. ex *ditiſſimus*, ſehr prächtig. Apul. de Deo Socr. *Domos ditiſſime exornare*.

¶ Perdives, *itis*, valde Dives. Cic. ad Attic. 6, 1 *Amici regis duo tresve perdivites ſunt*. Idem in Verr. 4, 26 *Mulier Segeſtana perdives & nobilis*.

¶ Prædīves, *ĭtis*, idem. Plin. 34, 3 *Teſtamentum prædives*: & Claudian. 2 in Rufin. v. 142 *Fores prædivitis aulæ*. Habet quoque Ovid. Met. 9, 91.

Divexo, vide *Vexo*, Diviana, *Deus*, Dividia, *Divido*.

DĪVĬDO, *dīvīſi, ſum, dividĕre*, partiri, ſecare, ſeparare, zertheilen, ſcheiden, trennen. Scaliger opinatur de cauſſis L. L. c. 34, eſſe a δίς, *bis*, & ἰδεῖν, *videre*, quia quæ divita ſunt, bis videntur. Voſſius autem cenſet conſiari ex *di* vel *dis*, & Hetruſco verbo *Idno*, id eſt, partior: Vnde *Idus*, qui menſem partiuntur: unde & vidua, quæ eſt a marito ſeiuncta ſeparataque. Et ſic antique *Dividuo* pro *Divido* dictum. *Dividere in partes æqualiter*, Cic. in Orat. c. 40. *Hunc ſecuri diviſit medium*, Horat. 1 ſat. 1, 99. *Tam procul a Græcorum omnium regionibus, diſciplinis linguaque diviſa*, Cic. pro Flac. 26. ¶ 2. Diſtribuere, austheilen. Senec. Med. v. 5 *Clarumque Titan dividens orbi diem*. Horat. 1 carm. 36, 6 *Ofcula dividere ſodalibus*, auf der reihe herum küſſen. Liv. 6, 3 *Magna multitudo in cuſtodias diviſa*. Id. 23, 34 *Vt in omnes naves legatos ſeparatim cuſtodiendos divideret*. Suet. Aug. c. 40 *Singula millia nummum a ſe dividebat*. Sic, *agros dividere*, eſt juxta partiri, diſtribuere, ſeu aſſignare. Suet. Aug. c. 4. Vide & Gromaticos ſcriptores, ubi de aſſignatis agris agunt. Nepos 8, 1, 5 *Bona publicata inter ſe diviſerunt*. ¶ 3. Diſcernere, unterſcheiden. Cic. Orat. 32 *Cumque ambigue multa dicantur, quomodo quidque eorum dividi explanarique oporteat*. ¶ 4. *Dividere Carmina* apud Hor. 1 Car. 15, 15 est alternis canere, ut explicat Iſ. Voſſ. ad Catull. p. 239. ¶ 5. *Dividere ſententiam*, eſt partem illius tantum probare. vid. Briſſo. L. 2 p. 182. ¶ 6. Eſt etiam in obſcœnis. v. Burm. ad Petron. c. 11. ¶ 7. *Dividere* & *dimittere* in MSS. commutantur. v. Drakenb. ad Liv. 37, 45.

¶ Diviſus, *a, um*, getheilet; ut, *Diviſum imperium*, ap. Virg. in Catalectis. Comp. uſus eſt Lucret. 4, 958 *Et diviſior inter ſe, ac diſtractior intus*.

¶ Diviſe, adv. abſonderlich. Gell. 7, 2 *Verſus ſeparatim atque diviſe legendus*. Et 1, 22 *Diviſe pronunciandum eſt, at non una pars orationis eſſe videtur, ſed duæ*.

¶ Diviſim, idem. Apul. in Aſclepio p. 413 *Creduntur eſſe quidem plurima diviſim*.

¶ Diviſio, *ōnis*, f. ſeparatio, die zertheilung, trennung; ut, *Diviſio tripartita*, Cic. Off. 3, 2. *Scrupuloſe in partes ſecta diviſio*, Quintil. 4, 5. ¶ 2. Diſtributio, die austheilung. Namque & ſportulæ in die natali populo datæ, *diviſiones* appellatæ, quod Hier. Magius obſervat Miſcell. 2, 2, & Lindebrog. Obſerv. in Ter. Phorm. 1, 1. ¶ 3. Rhetores ita vocant, quod vulgo diſpoſitionem dicimus, ſceleton quaſi orationis, propoſitum a præceptore diſcipulis, ut diducant. v. Turn. ad Quint. 2, 6. v. *Partitio*.

¶ Diviſus, *ūs*, m. ſubſt. idem. Liv. 33, 46 *Veſtigalia prædæ ac diviſui principum quibusdam erunt*, ſie theilen ſie unter ſich. Et 45, 30 *Quam diviſui facilis*.

¶ Diviſura, *æ*, f. die theilung. Plin. 12, 26 *Platani diviſuræ* & 14, 3 *Folio parvo & rotundo, ſine diviſuris*.

¶ Diviſor, *ōris*, m. der austheilet. *Diviſores* dicebantur, qui pronunciatas in tribus pecunias nomine Candidatorum viritim diſtribuebant, Suet. Auguſt. c. 3. vide Interpretes. Plaut. Aul. 1, 2, 29, & 2, 2, 3 *Magiſtros auriarum* vocat. *Diviſoris* autem nomen criminoſum fuiſſe, quippe tribulium in ferendo ſuffragio corruptoris, apparet ex Cic. Orat. pro Planc. c. 19 in. *Quam tibi commodum eſt unam tribum delige tu: doce id, quod debes, per quem ſequeſtrum, quo diviſore corrupta ſit*. Et Verr. 3, 69 Verres *in furis, ac diviſoris diſcipina* dicitur *educatus*. v. Caſaub. ad Cic. Art. 1, 16 p. 117.

¶ Diviſibĭlis, *e*, theilhaftig. Improbat Voſſ. de Vit. L. L. 3, 9, pro quo elegantiſſimus quisque *dividuus* dixit. Sed inde eſt *Indiviſibilis*. Quin & Tertull. de Anima c. 14 *Anima non eſt diviſibilis ex ſe*.

¶ Dividuus, *a, um*, separatus, divisus, vel quod divisionem admittit, theilich, getheilet, halb. Ter. Adelph. 2, 2, 33 *Potius quam venias in periculum Sannio, fervesne an perdas totum, dividuum face*, laß die helffte fahren. Sic, *Coma dividua*, i. e. discreta in summo vertice, Ovid. 1 Amor. 5, 10. *Munus dividuum*, quod dividi potest, Horat. 1 ep. 17, 49. *Dividui fulci*, Claud. in Conf. Prob. & Olyb. v. 102. *Dividua ferarum viscera*, pro dissectis, Plin. 5, 1. Ovid. A. A. 2, 488 *Amne dividuus*. Ovid. Met. 3, 682 *Qualia dividuæ sinuantur cornua lunæ*, ubi vid. Heins.

¶ Divīdus, *a, um*, id. Acc. ap. Non. 2, 205 *Nos ut seorsum dividos leto offerres.*

¶ Dividuĭtas, *ātis*, f. idem quod divisio, die theilung; aliqui legunt *Divieditas*, l. 80 in fin. ff. ad leg. Falc.

¶ Dividia, *æ*, f. quam Festus *discordiam*, Non. 2, 214 & 254 *tædium* & *dissensiones* interpretatur. Sane pro molestia & dolore Plautus aliquoties posuit, verdruß, zwiespalt; ut, Cas. 2, 2. 10 *Sed quid est, quod tuo nunc animo ægre est? nam quod tibi est ægre, idem mihi est dividiæ*: & Bacch. 4, 6, 1 *Nimio illæc res est magnæ dividiæ mihi.* Fulgentius de prisco sermone n. 34 etiam per *tristitiam* exponit ex Propertio: *Dividias mentis conficit omnis amor.*

¶ Dividicula, *orum*, n. pl. sunt castella, ex quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit, Festus, eine brunnenstube.

¶ Condivido, *ere*, idem quod *dividere*. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Non enim naturali habitu constituta condividuntur.*

¶ Indivisus, *a, um*, unzertheilt. Varro R. R. 2, 7 de equis: *Indivisas ungulas habent.* Et Silius 8, 9 *Indivisus honos.*

¶ Individuus, *a, um*, unzertrennlich, unzertheilich. Cic. de Fin. 1, 6 *Atomi dicuntur corpora individua.* Apul. Met. lib. 4 *Individuum contubernium* dixit. vid. *Domuscula.* ¶ 2. Dialectici *Individuum* vocant, quod de uno solo prædicari potest, nec est communicabile pluribus. v. Mart. Capella 4 p. 98.

¶ Individuĭtas, *ātis*, f. die unzertrennlichkeit. Tertull. de Orat. c. 6 *Individuitas a corpore Christi.* Id. de Mon. c. 5 *Matrimonii individuitas.*

¶ Indivisibilis, *e*, unzertheilich, untheilbar; ut, *Indivisibilis materia*, apud Diomedem lib. 2 c. de Lirera, ex vetusto grammatico Scauro, ut videtur. *Anima indivisibilis*, apud Tertull. de Anima c. 51.

¶ Indivisibiliter, adverb. idem. Tertull. ibidem: *Mors indivisibili animæ indivisibiliter accidens.*

¶ Subdivido, *ĕre*, hoc est, divisum magis dividere. Tertull. adv. Iudæos c. 11 *Septem dimidiæ hebdomadarum sunt subdivisæ in absciſſionem priorum hebdomadarum.* Et Auguſt. 3 de Trinitate, proœmio: *Deinde subdivisimus, ut hæc diligentissime tractaventur.*

¶ Subdivisio, *ōnis*, f. in Cod. 6 t. 2 l. 22 & 3 t. 28 l. 37.

Diviniras, divinus, &c. quære in *Deus*, Divisio, *Divido*, Divitiæ, *Dives*, Dium, *Deus*, Divortium, *Verto.*

DIVRĒTICVS, *a, um*, διυρητικὸς, urinalis, urintreibend; ab ὄρον, *urina.* Cæl. Aurel. Tard. 1, 4, 117 & 138 *Medicamina diuretica.* Prisc. ian. de Dieta c. 9 *Tripsaca herba calida & diuretica.* Pallad. Oct. t. 14 *Vina diuretica.*

Dius, vide *Deus*, Diuturnus, diuturnus, &c. *Diu*, Divulgare, &c. *Vulgus*, Divulsio, *Vello*, Divus, *Deus.*

DO, *dĕdi, dătum, dare*, tribuere, conferre, exhibere, geben. Locutiones bonas infinitas cum aliis atque aliis nominibus conjunctum parit. *Da hoc mihi*, idem est, quod obsequere, gratificare, thue mir das zu gefallen. Ciceroni Serv. Sulp. famil. 4, 5 *Da hoc illi mortuæ, da cæteris amicis ac familiaribus, da patriæ, &c.* Cic. fam. 1, 1 *Quod dat, accipimus.* Vbi Man. ita loquimur, cum nec id plane, quod volumus, neque tamen nihil impetramus. *Facilem sese dare*, sich gutwillig erzeigen. Ovid. Fast. 1, 17 *Da mihi te facilem, dederis in carmina vires.* vid. plura n. 7. Plaut. Pseud. 5, 1, 31; & Cic. Att. 10, 4 *Dare se alicui*, est, sui copiam facere: applicare etiam se alicui, & in ejus transire obsequium, sich ergeben. Nepos 25, 9, 1 *Sed etiam amici adversariis ejus se dabant, & in eo lædendo se aliquam consecuturos sperabant commoditatem.* Vbi vide Schottum. Sic, *Dare se legionibus*, Tacitus dixit An. 1, 31, 1. Ter. Eun. 3, 3, 10 *Mihi sese dare* sc. cœpit, hoc est, familiariter mecum agere. *Dare se alicui ad docendum*, Cic. Brut. c. 89; *ad ludendum*, de fin. 5, 15. Vbi fere idem est, quod operam dare. ¶ 2. Virg. Æn. 2, 463 *Qua summa labantes, Iuncturas tabulata dabant.* Vbi Servius: *Quidam* dabant, *pro* faciebant, *intelligunt.* Idem ad illud ejusdem libri v. 482 *Ingentem lato dedit ore fenestram:* DEDIT, inquit, *id est, fecit. Vt Terentius: quas turbas dedit.* Ter. Eun. 3, 2, 25 *Solertem dabo:* id est, faciam, reddam, præstabo. Sic & *Dare in ruborem*, beschämen, roth machen. Plaut. Capt. 5, 2, 9. *Dare in timorem*, furchtsam machen, erschrecken, Id. Pseud. 4, 1, 19. ¶ 3. *Dare* etiam *se* dicuntur, quæ eveniunt, & aliquem processum habent; Vt nos dicimus, es giebt sich. Virg. Georg. 1, 217 *Multa adeo gelida melius se nocte dederunt.* Gratius Cynegetico v. 143 *Post ubi proceris generosa stirpibus arbor Se dederit.* Ter. Hec. 3, 3, 20 *Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus*, wie das glück fällt, nachdem die sachen lauffen. Id. Heaut. 5, 1, 43 *Quot res dedere, ubi possim personisecere? Dedere* subaudi *se*: id est, obtulerunt. ¶ 4. Formularum præterea magna est varietas. Cic. Att. 3, 8 *Animum mœrori dare*, trauren. Id. de Amic. c. 16 *Dare ansam*, id est, occasionem, anleitung geben. *Dare auribus*, id est, assentari & blandiri, zu liebe reden: Sic Trebon. Ciceroni fam. 12, 16 *Noli putare, mi Cicero, me hoc auribus tuis dare*; quod *auribus servire* dixit Cæs. Civ. 2, 27. Sed, *aures suas alicui dare*, significat obsequi, Cic. Att. 1, 5, gehorchen. *Dare beneficium*, Cic. fam. 6, 20 pro, rem gratam facere, einen dienst thun. Item, *Beneficium conferre*, ut in his Mimis: *Inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Dare catenas alicui* pro injicere, einen fesseln, Flor. 3, 5, 30. *Dare copiam*, h. e. permittere, Ter. Prol. Heaut. v. 28. Virg. Æn. 1, 520, erlauben. *Dare facultatem*, quod & *facere copiam, dare potestatem*, dicitur Ter. c. l. & Ciceroni. *Dare crimini*, i. e. vitio vertere, Cic. de Cl. Orat. c. 80, übel auslegen. *Dare damnum, dare malum*, schaden zufügen, utrumque apud Ter. And. 1, 1, 116. Sic, *lethum dare alicui*, est interficere, Senec. Med. v. 28, & *letho dare aliquem*, idem, Ovid. Met. 3, 120. *Dextram & fidem dare*, sancte promittere, Liv. 1, 58. *Dare fidem*, confirmare, spondere, zusagen, angeloben. *Dare dono*, Virg. ecl. 2, 37, verehren. Cic. Verr. 4, 43 *Dent se in fugam istius prætori imperatoris nocturni milites.* Cæs. B. Gall. 5, 49 *Cæsar celeriter hostes dat in fugam, &c.* Sic *Dare se in pedes*, davon lauffen; Plaut. Capt. 1, 2, 12. *Dare in terram, dare in lectum*, conjicere est, Lucret. 6, 1247. Suet. Aug. c. 96 *Aquila corvus afflixit, & ad terram dedit*, conf. Plaut. Capt. 4, 2, 17. *Dare quem foras*, ejicere est. *Dare jusjurandum*, Ter. Adelph. 2, 1, 11, einen eid ablegen, schwören. *Dare manus*, est, dedere se ac victum fateri, sich geben. Ita boni scriptores sæpe: Nepos 22, 1, 4; Cic. Att. 16, 3; Cæs. B. G. 5, 31; Plaut. Perf. 5, 2, 72; Horat. epod. 17, 1. Aliud est, *Dare in manum*: Ter. Phorm. 4, 3, 28 *Ebo die, quid velis tibi dari in manum*, was wolteſt du wohl nehmen, ꝛc. & in And. 1, 3, 62 *Hanc in manum dat*, ſie befiehlet mir ſie an. vide *Manus. Dare tempus, diem*, est præfinire. Alia notione dicitur *tempore ad comparandum dato* Corn. Nep. 8, 2, 2, ubi *tempus dare* est tempus concedere, non illico adoriri. Alia rursus notione legitur apud eumdem 23, 2, 3 *Tempore dato adiit Regem*, zu bequemer zeit. *Dare mutuum*, est mutuare, leihen, Cic. Agrar. 2, 30. *Dare negotium*, Ter. prol. Andr. v. 2, befehlen, zu thun geben, *Dare nomen suum militiæ* vel *in militiam*, ſich werben laſſen, Liv. 5, 10. *Dare operam*, zu willen ſeyn, dienen. *Da mihi paullum operæ*, Ter. Eun. 2, 2, 50. Sed, *Literis discendis operam dare*, studiren. Sic, *Operam stylo dare*, Suet. Dom. c. 20. *Dare operam præceptori*, est eum audire. Cic. Acad. 4, 6 *Clitomacho* (philosopho) *Philo vester operam multos annos dedit. Dare pœnas, supplicium*, passive puniri, ſtrafe leiden. Ter. Phorm. 4, 3, 22 *An legibus daturum pœnas dices?* Cic. Phil. 12, 10 *Ipsi scelerati, nec dicam mihi, reipublicæ pœnas dederunt. Dare sermones malevolis*, den mißgünſtigen in die mäuler gerathen. Cic. fam. 9, 3 *Nox incerti, qua data victoria esset, intervenit*, Liv. 10, 12. *Da mihi mutuum testimonium*, vide *Mutuus. Dare veniam*, zu gut halten, erlauben. Nepos 10, 2, 2. vide *Venia. Dare præcipitem*, est depellere, deturbare, Ter. Andr. 1, 3, 9. *Dare verba*, decipere, ibid. v. 6. *Est istuc datum*, Ter. Eun. 3, 1, 5, dieſe gnade habe ich von Gott. *Dare ludum pueris*, est ludendi illis potestatem facere. Vnde per metaphoram, *alicui dare ludum*, dicitur pro indulgere; Plaut. Bacch. 4, 10, 7 *Ego dare me ludum meo nato institui*: & p. p. *Sed nimis nolo desidie ei dare ludum.* Horat. 3 od. 12, 1 *Miserarum est, neque amori dare ludum, &c.* ¶ 5. *Dare*, pro dicere, bonis auctoribus aliquando usurpatur; ut, *accipere* pro audire, anhören, ſagen. Ter. Phorm. 5, 6, 38 PH. *Atque hercle ego quoque illam audivi fabulam.* GE. *Imo etiam dabo, quo magis credas.* Virg. ecl. 1, 19 *Sed tamen iste Deus qui sit, da, Tityre, nobis:* i. e. dic, doce vel enarra. conf. Virg. Æn. 6, 65. Horat. 2 sat. 8, 5 *Da, si grave non est, Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.* Et ita hoc verbo quoque usi Ovidius, Horatius, Claudianus, &c. Ipse Cic. Acad. 1, 3 *Sed da mihi nunc.* Sic contra *Accipe*, id est, audi, Virg. Æn. 2, 65. Ita *fama dare* dicitur, quæ narrat. vid. Burm. ad Val. Fl. 5, 507 *Qualemque dabat te fama, videmus*; itemque ad Grat. cyn. 100. ¶ 6. *Dare* etiam disputantium verbum, cum largiuntur & concedunt aliquid, qua notione & verbo *accipio*, (vide supra in *Capio:*) item *suscipio* quandoque utimur, zugeben, einräumen. Cic. Tusc. 1, 32 *Istos vero, qui, quod tota in hac caussa difficillimum est, susciplant, posse animum manere, corpore vacantem: illud autem, quod non modo facile ad credendum est, sed eo concesso, quod volunt, consequens, id certe non dant.* Lucret. 2, 1126 *Nam certe fluere atque recedere corpora rebus Multimodis dandum est.* Macrob. Somn. Scip. 2, 14 *Si damus*, ait, *& motum & quietem necesse est, aut alia semper moveri, aut alia nunquam moveri.* ¶ 7. Sed & extra disputationes, & in commune pro *concedere* usurpatur. Plaur. Amph. 1, 1, 54 *Neque dant, quæ petunt.* Senec. Med. v. 32 *Da, da, per auras curribus patriis vehi.* Horat. in arte v. 53 *Quid autem Cæcilio Plautoque dabit?* ¶ 8. *Dare* & Medicorum est, cum medicamenta exhibent: ut ægrotorum contra *accipere.* Nepos 10, 2, 5 *Quo ille commotus, ne agendi cum eo esset Dioni potestas, patri soporem Medicos dare coëgit.* Nam *soporem* Nepos medicamentum soporiferum vocat. Sic, *Dare medicamentum*, Curt. 6, 10, 34 æger sumere dicitur. conf. Id. 3, 6, 3. ¶ 9. *Dare* etiam ludicum est; nam *dare litem*, & *dare* absolute, pronunciare est, sententiam ferre, ein urtheil fällen. Suet. Claud. c. 15 *Absentibus secundum præsentes dabat.* Vide ibi Torrentium & Cujacium Observ. 6, 27. Sic, *Dare ad carnificem, dare ad bestias*, est damnare. ¶ 10. Est & ludentium verbum, cum calculos ponunt, ad præscriptum numerum talis jactatum, wenn man einen ſtein giebt: ut nos etiam loquimur. Ovid. A. A. 2, 204 *Tu male jactato, tu male jacta dato.* vid. Chreſt. Plin. Gesneri p. 155. Vide paullo post *Datum.* Vsus ejus in pilæ lusu est, vide infra *Dator.* ¶ 11. *Dare* etiam meretrices dicuntur, cum corporis sui copiam faciunt. Martial. 9 epigr. 33, quo de amica, qualem velit, agit: *Hanc volo, quæ puero jam dedit ante meo.* Id. 2, 31 *Det quam bene, quæris?* Et alibi: Pertinet huc quoque illud Ciceronis apud Suet. Cæs. c. 44 *Remove isthæc, oro te: quando notum est, & quid ille tibi, & quid illi tu dederis.* Loquitur de pudicitia Cæsaris in conrubernio Nicomedis illusa. conf. Plaut. Cas. 2, 6, 10; Asin. 1, 3, 15; Pseud. 3, 1, 19. ¶ 12. Pass. pro *eligor.* Plaut. prol. Amph. v. 34 *Ab justis justus fum Orator datus.*

¶ Danam, denit, danunt, dane, pro *Dabo, dat, dant, da*, antique ap. Plautum Cas. 1, 6, 22; Perf. 2, 3, 4; Most. 1, 2, 48; & 3, 1, 30; &c. Truc. 2, 2, 19. Vide supra *Dano.* Sic & *Duim, duis, duit, duint*, pro *dem, des, det, dent*, antique, a Plauto & Terentio dictum est. *At tibi Dii dignum factis exitium duint*, Ter. Andr. 4, 1, 43. Exstat & apud Ciceronem ipsum. Est ex Aristo 2 Attico Optat. δώην, δοίης δώη &c. verbi δίδωμι teste Vossio de Anal. 3, 37 p. 113.

¶ Ditus,

¶ Dătus, *a, um*, gegeben. *College dati*, Nepos 7, 1. *Data opera*, i. e. de industria, mit Fleiß, Plin. 7 epist. 12, 6. *Data pocula*, Ovid. Met. 14, 287. ¶ 2. *Data & rata*, confunduntur a librariis. vide Drakenb. ad Sil. 5, 304.

¶ Dătum, *i*, n. plur. Dara, subst. Cic. de Amic. c. 16 *Hoc est nimis exigue & exiliter ad calculos vocare amicitiam, ut par sit ratio acceptorum & datorum*, ausgabe und einnahme. ¶ 2. *Data* etiam dicuntur munera. Plaut. Pseud. 1, 3, 72 *Non est justus quisquam amator, nisi perpetuet data.* Propert. 3, 15, 6 *Heu nullis capta Licinna datis.* Ovid. Met. 6, 461 in fab. Philomelæ & Terei: *Impetus est illi* (Tereo) *comitum corrumpere curam, Nutricisque fidem, nec non ingentibus ipsam Sollicitare datis.* v. Rittershus. ad Salvi. p. 432. ¶ 3. Ad aleam & lusum pertinet Cic. ap. Non. 2, 781 *Itaque tibi concedo, quod in duodecim scriptis solemus, ut calculum reducas, si te alicujus dicti pœnitet.* v. *Do* n. 10.

¶ Dătio, *ōnis*, f. das geben. Varro Rei Rust. 3, 9 *Remittendum in dationc.* Cic. Agrar. 2, 22 *Legum datio.*

¶ Datus, *ūs*, m. idem. Plaut. Trin. 4, 2, 16 *Is se aurum meo datu tibi ferre ajebat.*

¶ Dător, *ōris*, m. ein geber. Virg. Æn. 1, 734 *Lætitiæ Bacchus dator.* ¶ 2. *Datores* in pilæ lusu dicebantur, qui mittebant primum illam, *factores*, qui feriebant ludebantque. Plaut. Curc. 2, 3, 18 *Et datores, & factores omnes subdam sub solum.*

¶ Dato, *datare*, frequent. Plaut. Aul. 4, 4, 10 *Te datare, credo, consuetum.* Plin. 25, 5 (sect. 23) *Binas, non amplius, drachmas datavit.* vide Harduin. Sidon. 5, 12 *Annuum tributum datare.*

¶ Datatim, adv. aus einer hand in die andere. Plaut. Curc. 2, 3, 17 *Tum isti, qui ludunt datatim, servi scurrarum in via.* Erant enim pila ludendi genera, *datatim, raptim, expulsim ludere*, de quibus Turneb. Adverf. 7, 7. Laur. Ramirefius ad Martialem, Nonius 2, 213.

¶ Datarius, *a, um*; ut, *Nulla est mihi salus dataria*, Plaut. Pseud. 4, 2, 13. i. e. prior salutare homines non soleo.

¶ Dativus, *a, um*, idem; ut, *Dativi datores, qui testamento dati sunt*, ut vult Ulp. in fragm. tit. 11 §. 14. Sed Justinianus l. ult. C. de legit. tut. *dativi* sunt, *qui a judice dantur*, sicuti *dativa tutela* a *testamentaria* distinguitur l. 40. C. de Epise. & Cler. *Dativus casus* ex Grammat. notus, & Gellio 4, 16.

I. Composita, quæ conjugationem verbi simplicis retinent:

¶ Circumdo, *dĕdi, dătum, dăre*, umgeben. Cic. ad Cat. fam. 15, 4 *Oppidum vallo & fossa circumdedi*, ich habe einen wall und graben herum gefuhret. *Circumdare famam inanem alicujus rei alicui*, Tac. dixit Hist. 4, 11, 4. *Portus circumdatus est mœnibus*, Nepos 2, 6, 1.

¶ Circumdatus, *a, um*, umgeben, eingehüllt. Virg. Æn. 9, 462 *Armis circumdatus in arma fuscitat.* Id. 10, 483 *Pellis tauri circumdata.* Nepos 14, 3, 2 *Amiculo circumdatus.* Cic. de Divin. 2, 65 *Argento circumdatum aurum*, gold in silber eingefaßt.

¶ Condător, *oris*, m. der mit steuert, der mit darzu giebt. Gloss. lat. gr. *Condatoribus*, συντελεσταῖς.

¶ Interdo, *āre*, æstimare, achten, pro quo Plautus antique habet *interduo*, Capt. 3, 5, 36 *Dum pereas, nihil interduo.* Sic idem Rud. 2, 7, 22, & Trin. 4, 2, 152 *Qui sis, qui non sis, floccum non interduim*, darum bekümmere ich mich keinen pfifferling.

¶ Interdătus, *a, um*, ausgetheilt. Lucret. 4, 866 *Cibus interdatus.*

¶ Introdo, *āre*, hineinbegeben, darbieten. Cic. pro Cæl. c. 5 *Se ipse inferebat & introdabat*; al. *Intrudebat.*

¶ Pessundo, *āre*, vel divisim *pessum do*, ubi vid. in *pes*, proprie conculcare pedibus, zu boden stossen, fürtreten. Ter. Andr. 1, 3, 3 *Quæ* (nuptiæ) *si non aslu provident ur, me aut herum pessundabunt.* Ovid. 3 Trist. 5, 45 *Pessundare cuncta.* Plaut. Rud. 2, 6, 23 *Pessundedisti me blandimentis tuis.*

¶ Pessumdatus, *a, um.* Sall. Iug. 1, 4 *Animus ad inertiam & voluptates corporis pessumdatus.* Al. *pessum datus.*

¶ Prædo, *are*, ante exhibere, vorhergeben. Hinc

¶ Prædĭtus, *a, um*, ante datus, vorhergegeben. Frequenter usurpat Cæl. Aurelianus: e g. Acut. 3, 17 n. 163 *Prædato oleo.* Tard. 1, 1 n. 21 *Prædato initio, cui perfectio consummata respondeat.* Rursus Acut. 2, 37 n. 213 *Præsentientes jam fuisse digesta prædata.* conf. Reines. Var. Lect. 3, 17 p. 657.

¶ Satisdo, *āre*, obligatione satisfacere alicui, versicherung thun, einen versand schaffen. Cic. pro Quint. c. 13 *Quibus a me verbis satis accipiet, iisdem ipse quod peto, satisdet.* Et ib. c. 7 *Ille postulat, ut procurator judicatum solvi satisdaret. Negat Alphenus æquum esse, Procuratorem satisdare, quod reus satisdare non deberet, si adesset.* it. c. 28, 1 *P. Quintium judicatum solvi satisdaturum.* Idem Att. 5, 1 *De satisdando te rogo, quoad eris Romæ, tu ut satisdes.* Plin. 36, 21. 2 *Satisdari sibi damni infecti coëgit*, i. e. cautionem dare damni forte futuri.

¶ Satisdatio, *ōnis*, f. die gewehre, genugthuung, bürgschafft, eadem est quæ cautio, sic enim ipsi loquuntur Iureconsulti. Pomponii verba jam vidimus: Cic. Attic. 5, 1 *Sunt aliquot satisdationes secundum mancipium.* Vbi interpretes adeas. *Satisdationem præstare*, Ulp. l. 7 § *Si necessaria* D. Qui satisdare cogantur.

¶ Satisdător, *ōris*, m. ein bürge, gewährmann. Gloss. gr. lat. ἐγγυητής, *satisdator.* Et Sidon. 4 epist. 24 *Curatori necdum satisdator inventus est.*

¶ Satisdato, adverb. per satisdationem, ex satisdationis formula. Cic. ad Att. 16, 15 *Illi turpe arbitror, eo nomine quod satisdato debeat, procuratores ejus non dissolvere.* Pompon. l. 4 D. de Solution. *Potius quod satisdato, quam quod sine satisdatione debeo.* v. plura exempla apud Mencken. Observ. L. L. hac voce.

¶ Superdo, *are*, drüber thun, drauf legen. Cels. 7, 7, 4 *Superdandum emplastrum.* Et ibid. c. 2 *Paullum mellis infundendum, dein glutinantia superdanda.* conf. Idem 5, 28; & 7, 30, & 8, 4 &c. Et Colum. 7, 2 *Glutinantia superdare.*

¶ Superdătus, *a, um*, drauf gegeben; ut, *Superdatum oleum*, Cæl. Aurel. 3, 17 n. 163.

¶ Venundo, *āre*, vendere, venum dare, (nam & divise scribi potest,) zu kauff geben, verkauffen. Ulp. 7 pr. Dig. de liberali causa: *Nisi se venundari passi sunt, ut participaverint pretium.* Tac. Ann. 14, 33, 5 *Capere, venundare, belli commercium.*

¶ Venundătus, *a, um*, verkaufft. Tac. Agric. c. 28 *Quos per commercia venundatos, & in nostram usque ripam mutatione mentium adductos &c.* Propert. 3, 17, 21 *Tuque o Minoa venundata, Scylla, figura*, i. e. victa, in servitutem quasi redacta Minois forma, propter quam fatalem patris crinem resecuisti.

¶ Venundătio, *ōnis*, f. die verkauffung. Gloss. Cyrilli: *Venundatio*, πρᾶσις.

II. Composita, quæ conjugationem mutant:

¶ Abdo, *dĭdi, dĭtum, dĕre*, proprie opponitur τῷ *Addere*, estque excludere, removere, a se abjungere, ut Gronovius de Sestert. 4, 8 p. 308 præclare id explicat, wegschaffen. Sic Virg. de equo senectute confecto, Georg. 3, 95 *abde domo*, schaffe es aus dem hause, quod mire interpretes torsit, qui non aliam, quam occultandi notionem intellexerunt. Tibull. 2, 1, 82 de Cupidine: *Et procul ardentes hinc, precor, abde faces.* Et Silius 6, 21 *Nec magna anima puer abdere sese Pubescente gena castris optaverat*, i. e exsse castris, ut Gronovius l. l. interpretatur. Plautus præterea dixit Pseud. 4, 7, 5 *Abdere se e conspectu hevi sui*, sich weg machen. ¶ 2. Est occultare, verbergen, verstecken, quæ quidem significatio ex priori orta est. Quæ enim occultare volumus, ea removemus a conspectu hominum. *Abdere se in interiorem partem ædium*, Cic. Att. 4, 3. *Abdo me in Bibliothecam*, Id. fam. 7, 28. *Me totum in literas abdo*, Id. ep. 33. Idem dixit, *abdere se literis*, pro Arch. c. 6. Et, *Abdere rem*, verstecken; ut, *abdere tabulas*, Cic. in Pison. c. 17.

¶ Abdĭtus, *a, um*, verborgen, versteckt. Horat. 1 epist. 1, 5 *Latet abditus agro.* Vellej. 2, 110, 3 *Abditus in interiora exercitus.* Liv. 1, 58 de Lucretia, *Cultrum, quem sub veste abditum habebat, cum in corde defigit.* Cic. Tusc. qu. 2, 25 *Sub terram abditus.* Etiam per gradus movetur Augustin. Confess. 5, 5 *Quæ abditiora sunt:* & 10, 10 c. 1. *Quasi in cavcis abditioribus.* Idem Enchiridio c. 16 *Quæ abditissimis naturæ sinibus occultantur.*

¶ Abdĭtum, *i*, n. substantive ponitur pro loco occulto, ein heimlicher ort. Plin. 8, 5 *In abdito*, subaudi *loco.* Horat. de Arte v. 49 *Abdita rerum.*

¶ Abdĭte, adv. occultate, heimlich. *Conditum esse atque abdite latere*, Cic. in Verr. 2, 73.

¶ Abdĭtīvus, *a, um*, qui latuit, qui abductus, amotusque fuit, versteckt. Plaut. Pœn. prol. v. 65 *Filius abditivus a Patre.* Festo *abditivi* abortivi sunt, unzeitige geburten.

¶ Addo, *didi, ditum, ere*, adjungere, hinzuthun, hinzusetzen. Ter. Phorm. 1, 1, 7 *Quam inique comparatum est, ut hi, qui minus habent, semper aliquid addant ditioribus.* Nepos 24, 2, 2 *Multas res novas in edictum addidit. Addere animum*, Cic. Att. 7, 2 einen muth machen. *Addere calcar*, instigare, anreitzen, vide *Calcar.* Pallad. 1, 19 extr. *Herba conizæ substrata frumentis, addit ætati*, es macht, daß sichs hält: Construitur etiam cum præpos. *in.* Liv. 4, 25 extr. *Album in vestimentum addere.* vid. Gron. hic, & ad Cic. Att. 13, 20 pr. *Addunt se in spatia equi*, Virg. Georg. 1, 513. vid. Cerda, it. Burm. ad Quint. 8, 3 p. 706. Cum præpos. *ad.* Cæs. de B. Civ. 3, 49 *Hunc laborem ad quotidiana opera addebant.* ¶ 2. Ponitur pro simplici dare, vid. plurima exempla ap. Nic. Heinf. ad Sil. 3, 350. ¶ 3. Pro *indere* & *adjicere.* Sammon. 14 *Balsama si geminis instillans auribus addas.* Etiam Varro ita locutus R. R. 1, 54, 2, it. 3, 15, 2; & Colum. 12, 22, 1; 12, 57, 1. Plin. 28, 4 f. 12 *in utramque aurem addito pane.* Conf. 13, 3; 16, 11; 20, 22. ¶ 4. Verbum hoc eleganter etiam inservit connexionibus, überdiß, werzu noch kommt, ꝛc. Ovid. 2 Pont. eleg. 9, 48 *Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes Emollit mores, nec sinit esse feros.* ¶ 5. Adduis, adduit, antique pro *addideris, addiderit*, Fest.

¶ Additus, *a, um*, hinzugethan. Horat. 2 od. 9, 21 *Flumen gentibus additum victis.* Et 3 od. 4, 78 *Nequitiæ additus custos.* Tac. Ann. 12, 6, 4 *Tempore addito*, pro successu temporis, mit der zeit. ¶ 2. Virg. Æn. 6, 90 *Tenebris addita luna* Servio explicante est infensa, inimica. Add. Drakenb. ad Sil. 2, 565.

¶ Additāmentum, *i*, n. accessio, der beytrag, zusatz, zugabe. Cic. pro Sext. c. 31 *Ligus additamentum inimicorum meorum.* Sen. ep. 17 *Sapientia, ultimum vitæ instrumentum, & ut ita dicam, additamentum.* Apul. de Deo Socr. p. 52 *Quo additamento intelligas, &c.*

¶ Additio, *ōnis*, f. idem. Quintil. 9, 3 p. 674 *Figurarum additio & abjectio.* Et Prisc. 14 p. 978 de *Absque: Additio magis putatur* QVE.

¶ Additīcius, *a, um*, zugegeben, beykommend. l. 98 D. de Verb. signif. Cels. IC. *Cato*, inquit, *putat, mensem intercalarem additicium esse.* Tertull. de Resurr. carn. c. 52 *Additicium corpus.*

¶ Additīvus, *a, um*, idem. Prisc. an. l. 17.

¶ Circumaddo, *ere*, um und um hinzuthun. Cato R. R. c. 14 *Duas partes terræ circumaddito*; al. *circumdato.*

¶ Condo, *ere*, mithinzuthun. Cato c. 40 de R. R. (al. c. 41) *Argillam vel cretam condito.* conf. Plaut. Cas. 3, 1, 4.

¶ Superaddo, *ere*, oben drauf setzen. Virg. ecl. 5, 42 *Tumulo superaddite carmen.*

¶ Superadditus, *a, um*, drauf gesetzt. Virg. ecl. 3, 38 *Lenta quibus torno facili superaddita vitis.* Et Propert. 2, 13, 32 *Laurus superaddita busto.*

¶ Condo, *didi, ditum, ere*, abscondere, seponere, verbergen, hinlegen, beylegen; ut, *Condere & reponere fructus*, früchte einsammlen. Cic. de N. D. 2, 62. *Produci atque in carcerem condi*, Id. in Verr. 5, 29. Sic, *Condere frumentum*, getreyd einführen: item foru aufschütten, Horat. 2 epist. 1, 140. *Sorices & ipsos hyeme condi, autor est Nigidius, sicut glires*, Plin. 8, 57. *Condere in animum*, merckeu, Sen. epist. 7. *Nox ubi fœdera condit*, Lucan. 1, 15, quo de loco vid. Miscell. Observ. Vol. 3 p. 250, & 5 p. 167. ¶ 2. Ad furtum etiam transtulit Horat. 1 od. 10 de Mercurio v. 7 *Callidum, quicquid placuit jocoso Condere furto.* ¶ 3. Ponitur & pro sepelire, bearaben. *In sepulcro condere*, Cic. de Leg. 2, 22. Et simpliciter *cera circumlitos condere*, Id. Tusc. 1, 45. vid. *Condere manes* in *manes* n. 2. *Condere simul omnem sepulcralem honorem notat* Barth ad Stat. Theb. 10, 427.

Hinc *conditorium, conditivum.* Hinc *condere*, eleganti translatione pro *finire*, vivendo explere, poſuere auctores: ut, *condere ſecla*, Lucret. 3, 1104. *Condere ſoles*, Virg. ecl. 9, 52. *Condere diem*, Horat. 4 od. 5, 29, & Plin. Paneg. c. 80. *Condere luſtra*, Cic. de orat. 2, 66, in quibus omnibus Germ. zubringen. Male vero nonnulli huc trahunt illud Virg. ecl. 6, 6 *Namque ſuper tibi erunt, qui dicere laudes, Vare, tuas cupiant, & triſtia condere bella.* Ibi enim *condere*, non finire eſt, ſed componere, concelebrare carminibus, ut recte Servius interpretatur. ¶ 4. Conſtruere, ædificare, bauen, anrichten, ſchaffen; ut, *Condere urbem*, Liv. 3, 3. *Tyria claſſis Gades condidit; ab iiſdem Vtica condita eſt*, Vellej. 1, 2, 6. *Colonias condere*, Id. 1, 15, 1. Et Virg. Æn. 1, 37 *Tantæ molis erat, Romanam condere gentem.* Id. ecl. 2, 61 *Pallas, quas condidit arces, Ipſa colat.* Sic, *Condere carmen, poëma, hiſtoriam*, pro componere. Horat. de Arte v. 436; Plin. 12, 4; &c. Sic Cic. Att. 1, 16 *Condere alicujus laudes.* Huc pertinet Virgilianum illud *condere bella*, de quo n. 3. Sic &, qui primi quid invenerunt, & conſtituerunt, id *condidiſſe* perhibentur. Plin. præf. operis: *Lucilius, qui primus condidit ſtyli naſum*, i. e. ſatyricum genus ſcribendi invenit. Sic, *Auguſtum condidiſſe imperium*, i. e. ordinaſſe & conſtituiſſe, Florus ſcribit 4, 12, 66. Apud eumdem 1, 3, 1 *Tullus Hoſtilius militarem diſciplinam artemque bellandi condidit.* Et Iuſtin. 36, 2, 7 de Ioſepho loquens: *Somniorum primus intelligentiam condidit.*

¶ Condĭtus, *a, um*, abſconditus, verdeckt, verwahrt, aufgehoben. Cic. de N. Deor. 1, 60 *Agri multa ferunt, manu quæſita; quæ vel ſtatim conſumantur, vel mandentur condita vetuſtati.* Horat. Epod. 7, 2 *Cur dexteris aptantur enſes conditi?* i. e. non tantum abſconditi vagina, ſed plane ob pacem ſepoſiti, quo loco confirmantur, quæ Burm. ad Quintil. L. 8 pro. p. 661 de vi hujus formulæ diſputat. Sic, *Condita præcordia aperire*, ſein hertz ausſchütten, Id. 1 ſat. 4, 89. *Conditum vinum*, zu eſpunter wein, Id. 1 od. 20, 3. *Pocula condita ſervare*, aufheben. Virg. ecl. 3, 43. Catullus carm. 65, 232 *Memori tibi condita corde, Hæc vigeant mandata*, gedencke ſiets daran. ¶ 2. *Sepultus*, beerdiget. Valer. 5 Argon. v. 198 *Conditus tumulo.* ¶ 3. *Comparatus*, inventus, compoſitus, gebauet, verfertiget. Horat. 1 ſat. 5, 92 *Locus a Diomede conditus.* Virg. ecl. 10, 50 *Chalcidico condita verſu carmina.*

¶ Conditum, *i*, n. ſubſt. & in plurali *Condita*, dicebantur annonariæ ſpecies, quæ in civitatibus, aut burgis conditæ ſervabantur, ſuſtinendo militi, aut comitatui Principis, proviant, vorrath; ut, *Militaria condita*, Spartian. vocat Adriani vita c. 11, ubi plura Caſaubonus. Hinc, *in condito habere*, im vorrath haben, apud ICtos v. Parei Lex. Crit. p. 249.

¶ Conditus, *ûs*, m. die erbauung. Apul. Apol. p. 289 de patria ſua: *Veteranorum militum novo conditu ſplendidiſſima colonia ſumus.* Cenſorin. c. 4 de Die Natali: *Qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint adjumento.*

¶ Condĭtūra, *æ*, f. die verfertigung. Petron. c. 51 *Conditura vitrorum*, i. e. ſtructura. Tiberium etiam Imp. uſum hoc nomine, teſtatur Iſid. 16, 15.

¶ Condĭtor, *ōris*, m. cujusque rei conſtructor, inventor, auctor, ein ſtiffter, urheber, verfertiger. *Et urbis & imperii conditor Romulus*, Flor. 1, 1, 1. conf. Plin. Paneg. c. 1. *Conditor conſervatorque Romani nominis Octavius*, Vellej. 2, 60, 1. *Peripateticæ ſectæ conditor Ariſtoteles*, Colum. 9, 3. *Conditor hiſtoriæ*, ein hiſtorienſchreiber, Ovid. Triſt. 2, 416. *Rerum conditor*, Thucydides vocatur a Plin. 7, 30. Sed

¶ Condĭtrix, *īcis*, f. Macrob. Somn. Scip. 1, 11 *Luna mortalium corporum & auctor & conditrix.* Eumenius de reſtaur. Schol. c. 9 *Athenarum conditrix Minerva.* Apul. Apol. p. 285 *Paupertas priſca apud ſecula omnium civitatum conditrix.* Marianus Lupercalior. poëta etiam habet ap. Philarg. in Virg. ecl. 1, 20.

¶ Condĭtītius, *a, um*, was da dienet hinzulegen; ut, *Fruges condititiæ, mala condititia.* Colum. 8, 8 de columbis: *Duobus aut tribus menſibus acceptant condititia cibaria: cæteris ſe ipſas paſcunt ſeminibus agreſtibus*, ſie werden ein paar monate vom beden gefüttert.

¶ Conditīvus, *a, um*, eingelegt, aufgehoben; ut, *Conditiva mala, pira*, Cato R. R. c. 7; Varr. R. R. 1, 59; & Macrob. Sat. 2, 15 & 16. *Conditivis cibis ſuſtinere pecus*, Colum. 7, 9.

¶ Conditivum, *i*, n. etiam ſubſt. ſepulcrum, ein grab. Ita appellat Sen. ep. 60 *Vivit is, qui ſe utitur: qui vero latitant & torpent, ſic in domo ſunt, tamquam in conditivo.* Id. ep. 82 *Multum intereſt inter otium & conditivum.*

¶ Conditōrius, *a, um*, zur erſchaffung gehörig. Scriban. de Paſſ. Chriſti c. 2 *Vniverſum ſolo conditorio verbo* FIAT *condere.*

¶ Conditorium, *i*, n. locus, ubi quid conditur, ſive reponitur & aſſervatur, ein behältniß. Ita, *Muralium tormentorum conditorium*, Marcellinus dixit 18, 22, ein zeughaus. ¶ 2. De ſepulcris etiam & capulis mortuorum hæc vox ſcriptoribus uſurpatur, ein grab. Petron. c. 111 *In conditorium etiam proſecuta eſt defunctum.* Suet. Aug. c. 18 *Per idem tempus conditorium & corpus Magni Alexandri cum prolatum e penetrali ſubjeciſſet oculis;* Et idem Calig. c. 52 *Geſtavit interdum & Magni Alexandri thoracem repetitum e conditorio ejus, &c.* Plin. 6 epiſt. 10 *Conditoria exſtruere.*

¶ Condus, *i*, m. qui condit, ein verwahrer; ut promus, qui promit condititia. Plaut. Pſeud. 2, 2, 14 *Condus promus.* vid. *Promo.*

¶ Condĭtio, *ōnis*, f. ſors, fortuna, ſtatus rerum, temporum, vitæ, gelegenheit, beſchaffenheit, zuſtand. Cic. Att. 15, 1 *Ea conditione nati ſumus, ut nihil, quod homini accidere poſſit, recuſare debeamus*, darzu ſind wir gebohren. *Longe alia conditione ſum ac cæteri.* Vatin. Ciceroni fam. 5, 10 *Homo bonæ conditionis*, i. e. in bona fortuna eſt, vel qui dives eſt. ¶ 2. *Conditio*, ein fürſchlag, bedingung, beſcheid, poteſtas oblata eligendi. Donato definitur *pactio, certam legem in ſe continens*, Ter. Andr. 1, 1, 52. Id. Heaut. 2, 3, 85 *Harum duarum conditionum nunc, utram malis, vide. Conditionem ferre, offerre, proponere, ſtatuere. Conditionem accipere.* Cælius Ciceroni fam. 8, 8 *Ad alterutram conditionem vult deſcendere Cæſar. Conditionem recuſare, repudiare. Stare conditionibus.* Contr. *fugere a conditionibus;* Cic. fam. 16, 12 omnes fere hos dicendi modos complexus eſt. Et Att. 7, 15 pr. *Omnes cupiebant Cæſarem ſtare conditionibus iis, quas tuliſſet.* Id. p. p. *In conditione manere.* Ejusdem quoque eſt fam. 6, 7 *Ea conditione*, mit der bedingung. Et, *Sub ea conditione*, Plin. 4 epiſt. 13. Atque ita *Conditiones* ſunt etiam leges pacis, vergleichs-puncte. *Pacem fecit inter eos his conditionibus*, Nep. 8, 3, 1. Sic, *Conditiones pacis poſtulare, recipere, rumpere*, Vellej. 2, 48, 5. *Commodiſſima conditione negotium conficere*, Cic. fam. 13, 14. ¶ 3. Sumitur & *Conditio* pro conjunctione ſponſaliorum & nuptiarum. Hinc parentes dicebantur *liberis conditiones quærere*, i. e. nuptias. Plaut. Aul. 3, 5, 1 *Narravi amicis multis conſilium meum De conditione hac. Euclionis filiam Laudant, &c.* Nepos Attico 12, 1 *Nullius conditionis non habuit poteſtatem.* Sic, *Conditiones circumſpicere*, Suet. Aug. c. 63; &, *de conditionibus tractare*, in Claud. c. 26 dixit. Id. Galb. c. 5 *Remanſit in cælibatu: neque ſollicitari ulla conditione amplius potuit.* Habes & apud Plaut. Trin. 1, 2, 22, & Quintil. declamat. 255 in f. exempla. vid. hic Burm. p. 472. ¶ 4. Cicero pro Cælio c. 15 & ad libidinoſas illicitasque conjunctiones, quas vetus poëta *innuptas nuptias* appellat, traxit. *Habes*, inquit, *hortos ad Tiberim: ac diligenter eo loco præparaſti, quo omnis juventus natandi cauſſa venit. Hinc licet conditiones quotidie leges.* Suet. Aug. c. 69 *Antonius objecit conditiones quæſitas per amicos, &c.* ¶ 5. *Conditiones* etiam vocantur vocationes ad cœnam. Mart. 11 epigr. 52 *Cœnabis belle Iuli Cerealis apud me: Conditio eſt melior ſi tibi nulla, veni.* Ap. Plaut. Capt. 1, 2, 67 paraſitus ab Hegione vocatus ad cœnam: *Quæ mihi atque amicis placeat conditio magis?* ¶ 6. Tandem propriam a *Condendi* verbo notionem addo, ex Tertull. de Habitu mulier. c. 8 *Dei conditio eſt thus & merum*, i. e. Dei opus, a Deo conditum, Gottes geſchöpf.

¶ Condĭtiōnālis, *e*, quod ex conditione pendet, was mit beding geſchieht; ut, *Datio conditionalis*, Vlp. l. 9 D. de adimend. legatis, ubi *puræ* opponitur. *Venditio conditionalis*, l. 4 pr. D. de in diem addictione. *Conditionalis comminatio*, Tertull. adv. Iudæos c. 13.

¶ Conditionabĭlis, *e*, idem. *Si perſecutionem conditionabilem in ſolos Apoſtolos deſtinaſſet*, Tertull. adv. Gnoſt. c. 11.

¶ Conditionalĭter, ſub conditione, adv. bedingungs-weiſe. Inſtitut. t. de Legat. § 32. Et Gajus l. 17 § 3 de condit. & demonſtr. *At ſi conditionaliter concepta ſit cauſſa.* Elegantius vero eſt, quo expoſuimus, *ſub conditione*, aut, *ea conditione*, quæ non modo apud antiquos Latinitatis magiſtros, ſed veteres etiam Iurisconſultos legas.

III. Decompoſita a *Condo:*

¶ Abſcondo, *ĕre*, id eſt, penitus condere, occultare, verbergen, verſtecken, vergraben. *Abſcondere in latebras*, Plaut. Ciſt. 1, 1, 65. *Terra abſcondere*, unter die erde vergraben. *In terram abſcondere*, Columella dixit de Arbor. c. 7. Præteritum & Supinum geminum habet, *Abſcondi* & *Abſcondidi*, *Abſconditum* & *Abſconſum*, de quibus videndus Nonius 2, 59, & Priſcian. 10. e. g. Silius 8, 191 *Vtrisque abſcondidit antris.* Gell. 17, 9 *Abſcondiſſe epiſtolam.* Curt. 6, 6, 30 *Fumus velut quadam nube abſconderat cælum.*

¶ Abſcondĭtus, & Abſconſus, *a, um*, duplex verbale, quod a duplici ſupino oritur, heimlich, verborgen. Illud uſitatius eſt: ut, *Fontes abſconditos aperire*, Aut. ad Herenn. 4, 6. *Silvis abſcondita flamma*, Lucret. 1, 902. Altero *Abſconſus* delectatus inprimis eſt Iul. Firmicus, qui vel uno c. 8 lib. 3 ſæpius uſus eſt, ut *abſconſarum artium magiſtri*, n. 4, *abſconſi, ſubdoli*, n. 12, qui inde etiam ſubſtantivum formavit *Abſconſor*, ut videbimus.

¶ Abſcondĭte, adv. latenter, abſtruſe, heimlich. Cic. de Invent. 2, 23 *Non implicite & abſcondite: ſed patentius & expeditius;* add. de Finib. 3, 1.

¶ Abſconſe, adv. idem. Vet. Interpr. Irenæi 4, 40 *Cogitabat abſconſe dimittere eam.* it. Hygin. fab. 184 *Filium infantem Merope mater abſconſe ad hoſpitem in Ætoliam mandavit.*

¶ Abſconſio, *ōnis*, f. adſertur ex Plin. 8, 16 in Lexicis: verum libri habent, *abſcondente.*

¶ Abſconſor, *ōris*, m. qui abſcondit. Idem Firmicus 3, 8, 5 *Abſconſores auri & divitiarum.*

¶ Abſcondĭtor, *ōris*, m. idem, apud eumdem Firmicum 5, 15 *Rerum humanarum abſconditores.* Tertull. adv. Marc. 4, 25 *Nec revelator ipſe erit, qui abſconditor non fuit.*

¶ Inabſconſus, *a, um*, unverſteckt, unverborgen. Irenæi Interp. lib. 1.

¶ Inabſcondibĭlis, *e*, das ſich nicht bergen läſt. Gloſſ. gr. lat. ἄκρυπτον, *inabſcondibile.*

¶ Decondo, *ere*, abſcondere, deorſum condere, verſtecken. Seneca ad Marciam c. 10 *In alicujus ventrem immenſæ belluæ decondet.* Quod Lipſius ex melioribus libris confirmat.

¶ Excondo, *ere*, Tertulliani eſt adv. Marc. 5, 18 *Verum eum & viſibilem excondis præliatorem.*

¶ Incondĭtus, *a, um*, (cujus verbum in uſu Latinis non eſt) vel rudis, vel inelegans, agreſtis, ungeſchickt, ungeſchaffen, unordentlich; ut, *Verba incondita*, Cic. in Orat. c. 44 *Inconditum genus dicendi*, Idem de Cl. Orat. c. 69. *Incondita carmina*, Liv. 4, 20, qui hic & alias de rudibus militum in imperatorem ſuum triumphantem jocis adhibet. *Inconditus clamor*, Curt. 3, 10, 1. ¶ 2. *Inſepultus.* Lucan. 6, 101 *Miſta jacent incondita vivis Corpora.*

¶ Incondĭte, adv. idem. Cic. de Orat. 3, 44 *Quod ille rudis incondite fundit.* Apul. 4 Met. p. 146 *Eſtur & potatur incondite.* Cic. de Rep. apud Auguſtin. de Civ. D. 22, 6 *Antiquitas recepit fabulas, fictas etiam nonnunquam incondite.*

¶ Recondo, *ere*, ſeponere, beylegen, einſchlieſſen, verwahren. *Recondere opes*, Ovid. 1 de Arte 628. *Gladium cruentum in vaginam recondidit*, hat eingeſteckt, Cic. de Invent. 2, 4. *Se recondere & fores claudere*, Sen. epiſt. 8. *Depoſuitque caput ſtratoque recondidit alto*, Ovid. Metam. 11, 649.

¶ Recon-

¶ Reconditus, *a, um*, clausus & contrarius aperto & prompto, verschlossen, verborgen; ut, *Interiores quædam & reconditæ literæ*, nicht gemeine heimliche künste, Cic. Nat. D. 3, 16. Comparat. Id. Acad. 4, 4 *A Lucullo reconditiora desidero*, quod Brutus ad Cic. fam. 11, 10, ita circumloquitur: *Ad has literas statim mihi rescribe, tuorumque aliquem mitte, si quid reconditum magis erit.* ¶ 2. *Reconditus* interdum de eo dicitur, qui solitudinem amat, sibi vivit, domi suæ conditus, alienus a conventibus & conviviis hominum. Cic. pro Quint. c. 18 *Natura tristi & recondita fuit: non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est.*

¶ Perreconditus, *a, um*, sehr geheim. Cic. de Orat. 1, 30 *Aut perrecondita aut valde difficilis ratio consuetudinis.*

¶ Succonditor, *ōris*, m. qui sub currum se condere solet, quando equi loris impediuntur. Ita interpretatur nescio quis Vet. Inscript. Grut. p. 340 n. 3 *M. Vipsanio Quartinio succonditori.*

IV. Plura composita a *Do:*

¶ Dēdo, *ĕre*, tradere est, & quasi in manus, & in perpetuum dare, zu eigen geben, ergeben. Proprie *Dedere se*, dicuntur, qui debellati ac capti in potestatem alterius se tradunt. Ac deprehensi quidem caput clypeo subjiciebant, si dedere se vellent. Hoc signum deditionis erat, ut Appianus lib. 2 de Bell. Civil. eo loco nos docet, quo Cæsaris contra Afranium in Hispania res gestas commemorat. Victi & expugnati qua forma se traderent, Plautus ostendit Amph. 1, 1, 71 & 102, item Liv. 1, 38; 7, 31. Vide & Petr. Fabrum Semest. 1, 7. Hinc *dedere se alicui*, alicui se obnoxium facere, & ita tradere est, ut plane ab ejus arbitrio pendeas. Ter. And. 1, 1, 30 *Cum quibus erat cunque una, iis sese dedere, Eorum obsequi studiis, adversus nemini.* Vbi Donatus: *Plus est dedere, quam consentire; quemadmodum in hostium potestatem hostes se dedunt.* Dedere se, est obsequi superioribus; non adversari paribus: non se præponere inferioribus. Idem Ter. Heaut. 4, 3, 3 *Dedo patri me nunc jam.* Cic. *Totum se alicui dedere*; ut, *patriæ*, de Leg. 2, 2; *libidinibus*, Tusc. 1, 30. *literis*, ad Qu. Frat. 3, 5. *doctrinæ*, de Offic. 1, 21 &c. Construitur quoque cum præpos. *ad*. Cæs. de B. G 7, 26 *Ne se & communes liberos hostibus ad supplicium dederent.* ¶ 2. *Dedam* pro *Dabo* rarum atque insolens: Ter. Andr. 5, 4, 50 *Davo ego istuc dedam jam negotii.*

¶ Dedĭtus, *a, um*, ergeben; ut, *Animus amori deditus*, Ter. Hec. 3, 1, 12 *Ipse literis a pueritia deditus cognovi*, Cic. fam. 1, 7. *Animus libidini deditus.* Id. pro Cæl. c. 19. *Dedita opera*, consulto, de industria, quod vulgus dicit *studio*, aus fürsatz. Terentii est Eun 5, 2, 2, & Cic. Att. 10, 3. Compar. Eutrop. 10, 15 *Vxoribus deditior.* Superl. Cic. fam. 9, 9 *Ab optimo certe animo ac deditissimo tibi.*

¶ Dedītīcius, *a, um*, qui se dedidit, der sich ergeben hat. Cic. ad Brutum epist. 3 *Interpretantur, ad tuos, sive captivos, sive dediticios pertinere.* Cæs. Gall. 1, 27 *In tanta multitudine dediticiorum suam fugam aut occultari, aut omnino ignorari posse.*

¶ Deditio, *ōnis*, f. die übergabe. *Deditionem facere*, Hirt. Hisp. c. 20 sich geben. *In deditionem redigere*, Cic. Phil. 4, 5.

¶ Deditor, *ōris*, m. qui se dedit. Tertull. de Orat. c. 11 *Deditoris exemplum.*

¶ Dīdo, *ere*, pro distribuere, austheilen. Horat. 2 sat. 2, 67 *Dum munia didit*, hoc est, partitur servorum officia. Et, *Diditur per agmina rumor*, Virg. Æn. 7, 144. Item, *Cibus diditur in venas*, Lucret. 2, 1134.

¶ Dīdĭtus, *a, um*, herumgetheilt, ausgesprengt. Lucret. 3, 478 *Ardor vini in venas diditus.* Id. 5, 1092 *Flammarum diditus ardor.* Virg. Æn. 8, 132 *Tua terris didita fama.* Hinc & Silius 1, 186 *Fama in populos didita.* v. Drakenb. h. l.

¶ Edo, *ere*, herausgeben, an legen. *Edi in lucem*, nasci, auf die welt gebohren werden. Cic. Tusc. 1, 48 *Edere clamorem*, ein geschrey erheben, Idem Div. 2, 23. Vbi est tollere, ut etiam Tib. 4, 1, 114 *Ipse tamen velox celerem super edere corpus Gaudet equum.* *Cædem edere*, Liv. 5, 13. *Certamen cruentum edere*, Id. 21, 43. *Edere librum*, Cic. Acad. 4, 4, ein buch ausgehen lassen. *Croita legum*, Liv. 3, 34. *Edere ludos*, *Edere exempla*, i. e. præbere, darstellen, Suet. Cæs. c. 39; Cæs. B. G. 1, 31. *Edere rationes*, rechnung thun, berechnen, Cic. Att. 8, 3. *Extremum spiritum edere*, seinen geist aufgeben, Idem Phil. 12, 9. Ovid. 3 de Art. am. v. 61 *Dum licet, & veros etiam nunc editis annos*, h. e. quam diu fatemini, quot annos habeatis, Cic. pro do. c. 6 *Nomen meum operis ediderit*, h. e. subornavit homines mercede conductos, qui me nominarent. Ita *edere symbolum* dici potest dux, cum illud facit, quod vocamus vulgo die parole geben. *Edere operam* vel *operas*. vid. in *Opera*. Cic. de Orat. 1, 26 *Qui nihil possint dignum hominum auribus efficere & edere*, zu marckte bringen. Iustin. 2, 2, 9 *Hac continentia illis morum quoque justitiam edidit*; edidit, i. e. peperit. Liv. 22, 10. *Ex fatalibus libris editum erat, ut is voveret, cujus maximum imperium in civitate esset.* Idem 30, 11 *Editi a collegio pontificum dii, quibus sacrificaretur.* v. plura exempla a Drakenb. ad 21, 62 collecta.

¶ Editus, *a, um*, altus, erhaben, hoch. *In edito loco urbs sita*, Cæs. B. G. 7, 69. *Locus præcelsus atque editus*, Cic. Verr. 4, 48. Et pluraliter *Edita* opponuntur planis. Tac. Annal. 15, 27, 5 *Plana, edita, validos, invalidosque pari metu complet.* Adde c. 38, 3. Et, *Edita montium*, Id. Ann. 4, 46, 1. Comp. *Tumulus paullo editior*, Cæs. Civ. 1, 43. *Locis editioribus occupatis*, eod. lib. c. 7. Superl. *Editissimus locus*, Hirt. B. Alex. c. 31. Et, *Editissima villa*, Tac Ann 14, 9, 2. ¶ 2. Gestus, exhibitus, dargestellt. Sic sæpe Velleius; e. g. *Magnificentissimo edito munere*, 2, 93, 2; *editis magnis speciosisque rebus*, 2, 76, 2; *editis haud incruentis certaminibus*, 2, 21, 6; *editis virtutum experimentis*, 2, 94, 4. ¶ 3. *Editum* etiam est edictum, jussum. Ovid. Met. 11, 647 *Qui peragat Thaumantidos edita.*

¶ Edititius, *a, um*, electus, erwehlt; ut, *Iudex edititius*, is scil. qui ab una parte eligitur, Cic. pro Mur. c. 23.

¶ Editio, *ōnis*, f. die herausgebung. *Libri editionem præcipitare*, Quintil. epist. ad Thryphonem bibliopolam; quod idem vel alius Dialogo de Orat. c. 3 dixit *libri editionem festinare.* Vsus voce etiam Cicero pro Planc. c. 16, sed alio significatu; scilicet *editio* tribuum ac judicum, ut Foxita interpretatur. *Editio* munerum & spectaculorum: Tac. Ann. 3, 37, 3 *Diem editionibus, noctem conviviis trahere.*

¶ Edĭtus, *us*, m. der auswurff. Ejectio Vlp. l. 57 § in quibusdam 6 de Legat. l. 3 *In quibusdam provinciis editu bubum ad hanc rem utuntur*, hoc est, stercore, excrementis.

¶ Editor, *ōris*, m. qui edit. Lucan. 2, 423 *Nocturnæ editor auræ* fluvius, h. e. nebulas gignens. Inscriptio vetus apud Gruter. p. 343 EDITOR MVNERIS. Et l. 18 C. Theod. de prat. & quæst. *Editores munerum sive ludorum.*

¶ Inēditus, *a, um*, ἀνέκδοτος, non editus, unherausgegeben, noch nicht publicirt; ut, *Inedita caussa*, Ovid.

¶ Supĕrēdĭtus, *a, um*, plus quam excelsus, drüber erhaben Lucret. 5, 707 *Atque oriens obitus ejus superedita vidit*, id est, oriens Luna obitum Solis.

¶ Indo, *ere*, anthun. Plaut. Menæch. 1, 1, 3 *Fugitivis servis compedes indere*, i. e. inducere, injicere, anlegen. *Indere nomen, cognomen*, est imponere, einen nahmen geben. Liv. 1, 34; & Gell. 1, 23.

¶ Indĭtus, *a, um*, zugelegt, hinzugethan; ut, *Inditum nomen.* Curt. 4, 9, 16 *Venenum potioni inditum*, Idem 10, 10, 17 *Affectiones primitus penitusque inditæ*, Gell. 12, 5. Sic, *Inditam monti urbem*, i. e. impositam, Flor. 3, 1, 15, auf dem berge liegend.

¶ Adindo, *ere*, noch hinein thun. Cato de R. R. c. 18 *Subscudes iligneas adindito.*

¶ Subindo, *ere*, subjicere, mox addere, ab Aur. Vict. de Or. Ro. 4, 2 *Ac subindit* (Virgilii versum laudaverat) *Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.*

¶ Obdo, *ere*, opponere, vorthun, vorschieben, Ter. Eun. 3, 5, 55 *Anus foribus obdit pessulum.* Et, *Obdere ceram auribus*, die ohren mit wachs verstopffen. Sen. ep. 31 *Sapiens eris, si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere.* Horat. 1 sat. 3, 59 *Nullique malo latus obdit apertum.*

¶ Obditus, *a, um*, vorgeschoben, bedeckt. Apul. Met. lib. 4 *Obdito cellæ pessulo.* Id. lib. 10 *Amicus instrictus atque obditus.*

¶ Perdo, *ere*, amittere, quamquam hoc minus aliquanto est, gantz und gar um etwas kommen, verlieren, verderben. Sen. Hippol. v. 441 *At si quis ultro se malis offert volens, Seque ipse torquet, perdere est dignus bonum, Quo nescit uti &c.* *Oleum & operam perdere*, item, *oleum & impensam perdere*, unkosten und arbeit umsonst haben. Cic. fam. 7, 1 *In quibus* (ludis) *Pompejo confitetur, se & operam & oleum perdidisse.* Vsus & Plaut. Pœn. 1, 2, 119. Quæ loquendi forma de re culinaria ducta. Veteres enim omnes fere cibos oleo coquebant. Qui igitur coci cibum corrupissent, *oleum perdidisse* dicebantur. Etiam simpliciter, *operam perdere*, nonnumquam Tullius dixit, ut pro Muræna c. 10 &c. conf. Plaut. Bacch 1, 2, 24; & 4, 3, 11 &c. *Profundere & perdere*, Cic. fam. 5, 5, übel anlegen, durchbringen. Sic *Perdere* absolute pro dilapidare, Plaut. Bacch. 4, 4, 86 *Perdere anteparta*, Plaut. Trin. 3, 2, 17. De ludentibus Ovid. A. A. 1, 451 *Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor*, verspielen. Sed Ter. Adelph. 1, 1, 36 *Cur perdis adolescentem nobis?* i. e. corrumpis, warum verführest du ihn? Plaut. Curc. 1, 3, 41 *Noli amabo verberare lapidem, ne perdas manum*, i. e. corrumpas vel lædas, daß du der hand nicht schaden thust. Sic, *Perdere equos*, pro corrumpere, Nepos 18, 5, 4 dixit. *Nomen perdidi*, hoc est, nomen mihi excidit, non succurrit, den nahmen habe ich vergessen, Ter. Phorm. 2, 3, 39. ¶ 2. *Perdere* etiam dicimus, ex quibus nullus fructus nobis redit. Sic, *Mala perdere*, eleganter dixit Seneca, quæ ita tulimus, ut nullum usum ferendi adversa inde compararemus; Locus est Consol. ad Helv. c. 3. Huc pertinet Titi vox, *Amici diem perdidimus.* ¶ 3. De luctu ex morte bene meritorum eleganter adhibetur hoc verbum. Cic. pro Rosc. Am. c. 12 *Scævolæ mors omnes cives perdidit & adflixit.* Ita Mysis apud Ter. Andr. 5, 1, 8. De hera defuncta nuper, *Nos quidem pol miseras perdidit.* ¶ 4. *Perdere & prodere* a librariis permutantur, v. Drakenb. ad Liv. 10, 19, & qui ibi laudantur.

¶ Perduim, *is, it, int*, antique pro *Perdam, as, at, ant*, apud Plautum sæpe in execrationibus occurrit: e. g. Epid. 1, 1, 64 *Iupiter te perduit.* Asin. 2, 4, 61 *Istum DI omnes perduint.* Sic & Ter. Hec. 1, 2, 59 *Te Dii Deæque perduint cum isto odio.* Ipse Cicero Att. 15, 4 pr. de Cæsare *Ita gratiosi eramus apud illum, quem DI mortuum perduint.*

¶ Perdĭtus, *a, um*, profligatus, desperatus, verlohren, heillos. *Homo perditus*, Ter. Eun. 3, 1, 28 & 41, ein verderbener leichtfertiger mensch. *Res perditæ*, Liv. 5, 39, ubi v. Drakenb. *Omnia ad perniciem profligata atque perdita*, Cic. pro S. Rosc. c. 13. Comp. Horat. 1 sat. 2, 15 *Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.* Cic. Att. 9, 11 *Nihil fieri potest miserius, nihil perditius.* Superl. *Omnium mortalium profligatissimus ac perditissimus*, Cic. Verr. 3, 26.

¶ Perdĭte, adv. leichtfertig schändlich. *Perdite se gerere*, Cic. Att. 9, 2. ¶ 2. Vehementer, valde, äusserst. Ter. Heaut. 1, 1, 45 *Ejus filiam ille amare cœpit perdite*, sterblich. Quintil 2, 12 *Conatur perdite: unde evenit nonnumquam, ut aliquid grande inveniat.*

¶ Perditum, id Charis. l. 2 ex Afranio Sed al. *perdite.*

¶ Perdĭtor, *ōris*, ein verderber. *Perditor reipublicæ*, Cic. pro Planc. c. 36, cui ibidem *servatorem* opponit. Idem in Pison. c. 34 *Vexatores ac perditores Macedoniæ.*

¶ Perdĭtrix, *īcis*, f. idem. Tertull. Exhort. ad Castit. c. ult. *Luxuria castitatis perditrix.* Vet. Gloss. *Perditrix*, ὀλέτειρα.

¶ Perdĭtio, *ōnis*, f. die verderbung. Plin. 9, 35 hoc nomine usus fertur: sed plurimi ibi MSS. libri *perdito nepotatu.* Vid. Harduinum. Alcimus Avitus 4, 138 *perditionis iter.* Gloss. Vet *Perditio*, ἀπώλεια.

¶ Deperdo, *ere*, idem quod perdere, einbüssen. Cic. pro Font. c. 9 *Ne quid apud vos populumque R. de existimatione sua deperderet.*

¶ Deperdĭtus, *a, um*, ut, perditus. Propert. 1, 3, 11 *Sensus deperditus omnis.* Phædrus 1 fab. 15, 1 *Sutor inopia deperditus.*

¶ Disperdo, *ere*, idem quod perdere, verderben, verthun Cic. Agr. 1, 1 *Vt a majoribus nostris relictas possessiones disperdat & dissipet.* Vatin. Cic. fam. 1, 10 *Cives disperdidit.* Virg. ecl. 3, 27 *Miserum disperdere carmen.*

¶ Disperdĭtus, *a, um*, verdorben. *Dii hunc disperditum lenonem volunt*, Plaut. Pœn. 4, 2, 96.

¶ Disper-

¶ Disperditio, ōnis, f. der verlust, untergang, verderbniß. Cic. Phil. 2, 12 *Ad disperditionem urbis venire.*

¶ Imperditus, *a, um*, quod perdi non potest, unverderbt. Virg. Æn. 10, 430 *Grajis imperdita corpora.* Quod Silius pro more imitatur lib 10, 417 *Imperdita corpora Pœnis.* Et Statius 3 Theb. v. 84 *Imperdita Tydeo pectora*, i. e. quæ quis vel noluit, vel non potuit perdere.

¶ Præditus, *a, um*, partic. cujus verbum non est in usu, angethan, begabt. Participialem significationem aperte servat in illo Apul. de Deo Socr. p. 68, eundem illum (*dæmonem*) *qui nobis præditus fuit.* Ablativo perpetuo gaudet, sed sine præpositione. Est autem *præditum esse*, ornatum esse. vid. Valla 5, 15. Locutiones multas elegantes efficit. *Rectissimis studiis atque optimis artibus præditus*, Cic. pro Cæl. c. 10, gelehrt. *Singulari virtute, constantia, gravitate, auctoritate vir præditus*, ein mann von solchen tugenden. Idem pro Dom. c. 15. Sic, *Præditus audacia, levitate, scelere*, Idem Divin. in Verr. 2, & pro Flacc. c. 3.

¶ Prodo, *ere.* In formulis diversis diversa significat. Ter. Andr. 2, 1, 15 *Credo, impetrabo, ut aliquot saltim nuptiis prodat dies*; in quo exemplo *prodere* idem significat, quod *porro dare*, sive *addere, ut differantur nuptiæ*, etliche tage zugeben, aufzuschieben. Vide ibi Donatum. Quomodo & apud Virg. Æn. 1, 51 *Navibus, infandum, amissis unius ob iram Prodimur, atque Italis longe disjungimur oris*, wir werden aufgehalten. ¶ 2. Interdum idem est, quod periculo exponere, vel perdere, quo in significatu Ennium usum hoc verbo, Festus testatur, in gefahr und noth bringen. Ter. Adelph. 4, 5, 58 *Prodidisti & te, & illam miseram, & gnatum*, Idem Heaut. 3, 1, 69 *Si is intellexerit, Prius proditurum te tuam vitam, & prius Pecuniam omnem*, du werdest gut und blut daran setzen. vid. Drakenb. ad Sil. 16, 621, & quos præterea laudat Heins. ad Ovid. Met. 4, 715. ubi illud inprimis observatur; *prodit sessorem equus*, cum excutit v. g. Sen. Oedip. 43 *Sonipes concidit, dominumque prono Prodidit armo.* ¶ 3. Et *Prodere*, quod nos aufgeben, dicimus de urbibus nimirum ac præsidiis. Cic. Divin. 2, 16 *Vrbem philosopho proditis, dum castella defenditis.* ¶ 4. Idem est, quod patefacere, revelare, offenbaren. Seneca Hippol. v. 363 *Furor proditur vultu*, i. e indicatur, die wut verräth sich selbst am gesicht. ¶ 5. Item propagare, fortpflantzen. Virgil. Æn. 4, 230 *Genus alto a sanguine Teucri proderet.* Cic. Off. 3, 21 *Regnum a Tantalo proditum.* ¶ 6. Item edere, pronunciare, nominare, darstellen. Liv. 5, 31 *Interregem prodere.* Sic etiam 6, 41, ubi plura exempla Drakenb. adduxit. Cic. pro Mil. c. 10 *Prodere Flaminem.* ¶ 7. Item transmittere, monstrare &c. Cic. pro Flacco c. 11 *Periculosam exempli imitationem reliquis prodere*, bös exempel geben. Sic id. pro Mil. c. 30 *Prodere posteris rem a patribus acceptam*, auf die nachkommen gelangen lassen. Id. *Prodere memoriæ*, & *memoria*, &, *prodere literis*, i. e. edere, heraus geben, beschreiben. Cic. pro Mil. c. 3 *Doctissimi homines memoriæ prodiderunt.* Et in Verrem 1, 18 *Quod est proditum memoriæ ac literis.* At Cæs. B. G 5, 12 *Memoria proditum dicunt.*

¶ Proditus, *a, um*, desertus perfidia, perfide traditus, verlassen, verrathen. Cic. ad Att. 3, 15 *Ego proditus, inductus, conjectus in fraudem.* Sic *proditum* & *projectum* conjungit Cæsar B. Civ. 1, 30. Sic, *Prodita caussa*, perdita, Martial 8 epigr. 17. Sed, *Imago ad memoriam posteritatis prodita*, i. e. commendata, Cic. pro Rab. post. c. 7.

¶ Proditio, ōnis, f. die anzeigung, verrätherey. Cic. fam. 5, 12 *Multorum in nos perfidiam, insidias, proditionem notabis.* Plin. 7, 45 fin. *Arcanorum proditio.*

¶ Proditor, ōris, m. desertor, ein verräther. *Proditores patriæ*, Cic. pro Mil. c. 30. *Proditores aut desertores salutis meæ*, Id. ad Quir. post redit. c. 5. Horat. 1 carm. 9 extr. *Risus proditor puellæ latentis.*

¶ Proditrix, īcis, f. eine verrätherin. Lactant. 1, 10 *Bacchus patris proditricem, fratris interemtricem in conjugium sibi vindicavit.* Prudent. Perist. 1, 11 *Fama proditrix.*

¶ Reddo, *ĕre*, restituere, geben, wiedergeben, zustellen, quanquam interdum & cum simplici *dare* permutari posse videtur. Paul. ICt. l. 11 ff. de Iustitia & jure. *Reddere depositum*, Cic. Off. 1, 10 *Reddere beneficium*, referre, vergelten. Cic. Off. 1, 15 *Duo sunt genera liberalitatis, unum dandi beneficii, alterum reddendi.* Ibid *Ea, quæ acceperis utenda, majore mensura jubet reddere Hesiodus.* *Reddere animam*, respirare, Id. de N. D. 2, 54, athem von sich geben. Sed, *Reddere animam*, est confirmare, trösten, einem ein hertz machen. Ter. Andr. 2, 1, 35. *Reddere epistolam, literas*, einen brief überantworten, einhändigen, Cic. passim. *Reddere humorem*, Plin. 11, 26, sein wasser lassen. *Reddere odorem*, einen geruch von sich geben. Idem 36, 19. *Reddere rationem suæ vitæ*, rechenschafft geben. Cic. in Verr. Divin c. 9 *Nihil est, quod minus ferendum sit, quam rationem ab altero vitæ reposcere eum, qui non possit suæ reddere.* Idem pro Planc. c. 37 *Vitam reddere pro Rep.* sein leben aufgeben, oder lassen. *Græca Latine reddere*, est interpretari, Idem de Orat. 1, 34. Et de opt. gen. Orat. c. 5 *Verbum pro verbo reddere*, quod idem sonat. *Fructum reddit ager, prædium*, das gut wirft ab, ergiebt. Ter. Phorm. 4, 3, 75. ¶ 2. *Reddere*, verbum de schola, i. e. recitare, quæ acceperis a magistro, sive didiceris ac mandaris memoriæ, aufsagen. Horat. 4 od. 6, 41 *Ego Diis amicum, Seculo festas referente luces, Reddidi carmen.* Idem 1 epist. 18, 13 *Credas dictata magistro Reddere.* Terentian. de Anacreont. choriambico: *Tu genus hoc memento Reddere, cum reposcam.* ¶ 3. Hinc *reddere* pro narrare, exponere, referre. Tacitus sæpe dixit: Vt Histor. 4, 67, 4 *Insigne Epponiæ uxoris exemplum reddetur suo loco*, & Cic. de L. L. 2, 5 *Reddes igitur nobis, ut in religionis lege fecisti* &c. Passim ita uterque Plinius, v. g. H. N. 7, 21 *reddere alicui nomen suum*, *h. e.* nomine illum suo appellare, Manil. 1, 563 *Restat, ut ætherios fines tibi reddere coner.* ¶ 4. Vsurpatur & pro *dicere*, ut simplex *dare.* Sic, *reddere jus*, dicere est. ¶ 5. Pro *reponere* usus est Plaut. Most. 1, 2, 27 *Atque illud sæpe fit, tempestas venit, Confringit tegulas, imbricesque: ibi Dominus indiligens reddere alias nevolt.* ¶ 6. *Reddere*, par pari referre est Ter. Eun. 5, 7, 18. ¶ 7. *Reddere*, sæpe est edere. *Reddere ludos*, Ter. Andr. 3, 1, 21; &, *reddere justa*, Catoni apud Colum. 11, 1, est *dare justa.* Apud Petronium c. 132 *Apodixim defunctoriam reddere*, est specimen leve edere. ¶ 8. Reddere est efficere. Liv. 3, 26 pr. *Tantam vastitatem in agro Sabino reddidit.* Hor. A. P. 304 *Fungar vice cotis, acutum Reddere quæ ferrum valet, exsors ipsa secandi.* ¶ 9. *Reddere* ut *referre* aliquem similem esse illi significat. v. Drakenb. ad Sil. 2, 634. ¶ 10. Tib. 1, 3, 34 *Reddereque antiquo menstrua tura lari*, i. e. imponere. vid. Brouckh. ¶ 11. *Reddibo*, pro *reddam* Plaut. ap. Non. 7, 75.

¶ Redditus, *a, um*, wieder gegeben. Virg. Æn. 3, 40 *Vox reddita fertur ad aures.* Idem ib. 6, 18 *Redditus his terris.*

¶ Redditio, ōnis, f. die wiedergebung. Quintil. 8, 3 *Redditio illa rem velut subjicit oculis*; Et proxime ante hæc verba: *Similitudo cum re, cujus est imago, connectitur, collatione invicem respondente, quod facit redditio contraria, quæ ἀνταπόδοσις dicitur.* Et Augustin. Civ. D. 21, 7 *Redditionem rationis poscentibus respondemus.*

¶ Redditor, ōris, m. qui reddit. Augustin. epist. 5 *Debitorum redditores.*

¶ Subdo, *ere*, subjicere, substituere, unterlegen; ut, *Subdere ignem*; Liv. 8, 30. *Ignem ac materiam seditioni subdere*, metaphorice dixit Liv. ibid. c. 32 pro *augere*, etiam Germ. holtz zum feuer tragen. Plane. Ciceroni fam. 10, 21 *Te rogo, in Hirtii locum me subdas*, du wollest mich an seine stat treten lassen. *Subdere calcar equo*, Ovid. 2 de A. A. v. 732, die sporn geben. Prudent. Perist. 1, 36 *Præferunt insigne lignum, quod draconem subdidit*, h. e. crucem, qua Christus devicit ac subjecit sibi Satanam.

¶ Subditus, *a, um*, untergelegt, eingeschoben; ut, *Subditus ignis*, Cic. N. D. 2, 10. Nigid. apud Gell. 19, 14 *A & O semper principes sunt; I & V semper subditæ*, scil. in Diphthongis, quod tamen falsum est in *ui.* ¶ 2. *Puer subditus*, i. e. suppositus, ein untergeschobenkind. Ter. Heaut. 5, 3, 11 *Subditum se suspicatur.* Et, *Subdere filium vicini*, Plaut. Argum. Merc. v. 9. Vet Gloss. *Subditus*, ὑποβολιμαῖος. Item ὑποβολιμαῖος, *suppostitius, subdititius.* Nam cum clam accipitur fœtus alienus, & pro vero ac legitimo venditatur, tum *subdi* & *supponi* dicitur, v. Plaut. Cist. 1, 2, 17. It. Truc. 1, 1, 70, in qua fabula suppositionis hujusmodi exemplum habes. ¶ 3. Est quoque in obscœnis. Ovid. epist. 4, 57 *Decepto subdita tauro.*

¶ Subditus, *i*, m. subst. ein unterthan, inauditum priscis Latinis, qui longe aliter de iis, qui subditione principum aut rerumpublicarum sunt, loquuntur. Sallust. Iug. c. 102 *Parentes abunde habemus.* Plin. Paneg. c. 85 n. 3 *Neque ut alia subjectis, ita amor imperatur.*

¶ Subdititius, *a, um*, ausgewechselt, verstellt. Suppositiiius ita vocatur Glossatori Veteri, quem paullo ante laudabamus: *Subdititius*, inquit, ὑποβολιμαῖος. Et Plaut. Pseud. 2, 4, 62 *Subdititium fieri ego illum militi servum volo.* Sic & Cic. Verr. 3, 27 *Subdititius archipirata* est fictus, subordinatus.

¶ Subditivus, *a, um*, idem Plauto Amph. 1, 2, 35; & 2, 2, 198. Itemque Sen. Oedip. v. 803 *Subditivi præmium gnati*; & Suet. Ner c. 7 *Vt Subditivum apud patrem arguere conatus est.* Rursus Glossator vetus: *Subditivus*, ὑποβολιμαῖος. Eleganter ad tropos & improprietatem sermonis transfert Arnob. lib. 5 p. 179 *Non quod scriptum est, & in prima est positum verborum fronte, id significatur & dicitur: sed allegoricis sensibus & subditivis intelliguntur omnia illa secretis.* vid. Elmenh. p. 150.

¶ Subdito, *are*, frequent. ex *Subdere*, Lucretii est 6, 603 *Subditat hunc stimulum quadam de parte timoris.*

¶ Trado, *ere*, überantworten, übergeben. Etiam *Transdo* scribitur. *Arma transdere*, Cæs. B. G. 7, 89. *Caussam adversariis tradere*, Terent. Phorm. 2, 1, 7. Et, *Provinciam alicui tradere.* Id. Heaut. 3, 2, 5. Sic, *Totum alicui se tradere*, Cic. fam. 16, 1. *In disciplinam tradere*, Id. Phil. 2, 2. *Literis & memoriæ tradere*, idem quod prodere literis &c. Quintil. Procem. lib. 1, 3; Colum. 8, 13. Martial 11 epigr. 6 *Ardua res hæc est, opibus non tradere mores*, h. e. in divitiis non assumere mores divitum. *Tradere bonas artes juventuti*, est docere. v. Ovid. Heroid. 5, 145 *Præcepta dicendi tradere*, Cic. de Orat. 1, 18 *Artem memoriæ tradere alicui*, Id. Acad. Qu. 4, 1. *De Deorum vi ac potestate disputant & juventuti tradunt*, Cæs. B. Gall. 6, 13. ¶ 2. Tradere est propagare, fortpflantzen. Lucret. 4, 1226 *Quæ patribus patres tradunt a stirpe profecta.* Cic. in Verr. 4, 2 *Erat apud Hejum sacrarium magna cum dignitate in ædibus a majoribus traditum.* Sic passim; v. Mencken. Observ. ¶ 3. Pro *Prodere* usus Sedulius acrost. Christi v. 74 *Tunc ille Iudas Carnifex Ausus magistrum tradere.* Sane & *Traditorem* pro proditore Tac. Hist. 4, 24, 3 dixit, & durat hujus verbi & hodieque usus hac notione in Idiotismo Italico juxta & Gallico. ¶ 4. *Tradere aliquem alicui*, est fidei alicujus committere, seu commendare, vide mox *Traditus.* Horat. 1 ep. 18, 76 *Qualem commendes, etiam atque etiam aspice: ne mox Incutiant aliena tibi peccata pudorem* *Fallimur, & quondam non dignum tradimus.* Et epist. 9, 3 *Scilicet, ut tibi me laudare & tradere coner.* ¶ 5. *Tradere se alicui*, est, ad partes alicujus accedere, se dedere, veluti Tac. Hist 2, 22, 6 *Tradidere se abeunti Turullius Cerealis cum compluribus classicis & Iulius Briganticus cum paucis equitum.* ¶ 6. *Credere & tradere* confunduntur, v. Drakenb. ad Sil. 16, 371.

¶ Traditus, *a, um*, vorgegeben, anbefohlen. *Falsa sunt, quæ iste tradita a magistro suo dixit*, Curt. 8, 8, 1 *Pleraque a majoribus tradita mutavit*, Idem 5, 2, 6. *Ita tradito more*, nach hergebrachter weise. Id. 3, 11, 23. *Traditum* & *commendatum* conjungit Cæs. de B. C. 3, 57. Amyntas apud Curt. 7, 1, 28 *Ab illo* (Philota) *traditi, ad hunc gradum amicitiæ tuæ ascendimus:* TRADITI, i. e. commendati. Nam paullo ante scripserat Curtius, n. 11 Amyntam istum cum Simmia omnium Philotæ amicorum carissimos fuisse, illiusque maxime suffragatione, ad magna & honorata ministeria productos fuisse a Rege.

¶ Traditio, ōnis, f. die übergebung. Cic. Top. c. 5 *Abalienatio est rei aut traditio aut in jure cessio &c.* ¶ 2. Doctrina, die lehre, satzung. *Iejuna atque arida præceptorum traditio*, Quint. 3, 1.

¶ Traditor, *oris*, m. qui tradit, prodit, ein übergeber, verräther. Tac. Hist. 4, 24, 3 *Interfecto traditore.* Tertull. de Fuga in persec. c. 13 *traditorem, persecutorem, concussorem* conjunxit. ¶ 2. Inter apostatas olim, qui sacræ Scripturæ codices exhibebant ad ignem,

dicti

dicti sunt *Traditores*. v. Augustin. de Bapt. 7, 2, & Baron. ad A. C. 320 T. 2 Ann. § 2 & seqq.

¶ Contrado, *ere*, apud Lucret. 1, 401 *Fidem dictis contradere nostris*. Sic Gifanius legit: alii *contradere*. vide Th. Creechio notata.

¶ Retrado, *ere*, reddere, wiedergeben. Vlp. l. 9 § 7 D. Quod metus caussa: *Si per vim res tradita est, retradatur*.

¶ Vendere etiam his compositis annumerant, quod nos fuh fuam literam rejicimus.

DO, id est, *domus*: imitatione Homeri, qui δῶ pro δῶμα dixit. Ennius apud Carisium lib. 4 *Endo suam do*. Hinc Auson. Edyll. 12, 12 *Et tujus de more quod adstruit endo suam do*.

DŌCEO, *docui, doctum, docēre*, erudire, instituere, commonesacere, unterrichten, lehren. Cic. de Orat. 1, 28 *Literas docere mercede*. Id. Brut. c. 89 *Scævola se nemini ad docendum dabat*. Sen. epist. 7 *Homines dum docent, discunt*. C. Nep. præf. n. 1 *Docere aliquem musicam*. Id. 25, 19, 1 *Docere lectores exemplis*. Ter. Heaut. 4, 1, 35 *Male docet te mea facilitas multa*, i. e. male suadet facere, inducit, ut male multa facias. ¶ 2. *Docere quem fidibus*, Cic. dixit Fam. 9, 22; Subaudi, *canere*. *Docere quem equo, armisque*, Liv. 29, 1; subaudi, *uti*. Nam hæc elliptica videntur. Aliis subintelligitur præpositio IN. Quemadmodum, *erudire quem in jure civili*, Cicero dixit de Orat. 1, 59. ¶ 3. Est & significare, exponere, narrare, certiorem facere; item, ostendere & declarare, demonstrare: ut contra *discere* cognoscere, andeuten, berichten. Cic. fam. 3, 6 *Nec literas quidem ullas accepi, quæ me docerent, quid ageres*. Cæs. de B. G. 1, 3 *Pollicetur L. Piso Censor, sese iturum ad Cæsarem, item L. Roscius Prætor, qui de his rebus eum doceant*. C. Nep. 1, 6, 1 *Non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere*, & Suet. Cæs. c. 17 *Cum quædam se de conjuratione ultro ad eum detulisse docuisset*. Sic patronum cliens *causſam docere* dicitur, ipse vero patronus *discere*. v. *Causa* n. 3. ¶ 4. *Docere* etiam *fabulas*, dicuntur earum auctores: ut *discere* contra actores earum: Cic. Tusc. 4, 29 *Cum Orestem fabulam doceret Euripides, primos tres versus revocasse dicitur Socrates: Doceret*, i. e. scriberet aut ederet. Suet. Claud. c. 6 *Comœdiam quoque Græcam Neapolitano certamine docuit*. Gell. 17, 21 *Primus omnium L. Livius Poëta fabulas docere Romæ cæpit*. vide Torrentium eriam ad supra laudatum locum Suetonii, itemque Casaub. ad Athenæum 6, 8, & Wowerium de Polymath. c. 12. ¶ 5. *Docere* & *decere* confunduntur in MSS. v. Drakenb. ad Sil. 14, 509.

¶ Docens, *tis*; ut, *Peccare docentes historiæ*, Horat. 3 od. 7, 19. *Pueros elementa docens*, Id. 1 epist. 20, 17. Sen. ep. 108 *Idem & docenti & discenti debet esse propositum, ut ille prodesse velit, hic proficere*.

¶ Docenter, adv. idem. Mart. Capella lib. 4 p. 134 *Editum est compendio, Quicquid docenter dicta disputatio Multo adstruendum contulit volumine*. conf. Barth. Adversar. 34, 19.

¶ Doctus, *a, um*, gelehrt; ut *eruditus*: quæ duo vocabula differre tamen volunt; ut prius referatur ad disciplinas graviores, & solidam, ut ita dicam, perfectamque doctrinam; hoc ad humaniorem literaturam & elegantiam. v. Scip. Gentil. ad Apolog. Apul. p. 219. *Vir absolute doctus*, Suet. de Gramm. c. 4 hochgelehrt. *Mediocriter doctus*, Idem ibidem, ziemlich gelehrt. *Doctus Græce & Latine*, ibid. c. 7, vel, ut est apud Cic. in Bruto c. 46 *Literis Græcis & Latinis doctus*. Cic. pro Lege Man. c. 7 *Id certe calamitate docti, memoria retinere debemus*, gewitziget, mit schaden klug gemacht. Sic, *Ora docta, Doctæ aures, Manus docta*, eine behende oder kunstreiche hand. Nam de opificibus etiam *doctrina* dicitur, ut Cl. Cuperus observavit de Apotheos. Homeri p. 116 & 186. Inscriptio vet. apud Reinesc. classſ. 17 n. 175 p. 863 NOVERAT HIC DOCTA FABRICARE MONILIA DEXTRA. *Docti doli*, geschwinde ränke, liste, Plaut. Mil. 2, 2, 93. Construitur quandoque eleganter cum Casu secundo; ut, *Legum atque morum Populi Rom. jurisque civilis doctus apprime*, Gell. 13, 12. *Doctissimus Grammaticæ artis*, Plin. 25, 2. Et cum Gerund. ut, *fandi doctissima Cymodocea*, Virg. Æn. 10, 225. Nec inscite Catullus carm. 36, 12 puellam *Musa doctiorem* dixit. Et inscriptio apud Cuperum c. l. p. 116 DOCTIOR HOC NEMO FVIT. Cererum Casaubonus in Spartiani Hadrian. c. 15. Comparativum *doctior*, in comparatione cum aliis pro Superlativo positum (est enim ibi extremo cap. *doctiorem omnibus*,) pro idiotismo recentioris latinitatis habeat.

¶ Docte, adv. idem. Gell. 20, 1 *Philosophorum disciplinæ leges quis tam scite atque docte callet?* Habet eriam Plautus Mil. 4, 2, 96, qui etiam v. 99 dicit *doctius*. Ita Martial. 7 epigr. 45 *Mæonioque cupis doctius ore loqui*. Sallust. B. Iug. c. 95 *Doctissime eruditus*.

¶ Doctiuscule, adv. fast allzugelehrt. Gell. 6, 16 *Verbum deprecor doctiuscule positum in Catulli carmine*.

¶ Docilis, *e*, gelehrig. *Ingenium docile, puer docilis*. Quintil. 1, 3 *Imitatio est docilis naturæ*. Horat. 4 od. 6, 43 *Docilis modorum*. Et Silius 3, 233 *Docilis fallendi*. Cic. fam. 7, 20 *Docilis ad disciplinam*. Ac Quintil. 4, 2 *Iudex docilior & intentior*. Iuvenal. 14, 40 *Dociles imitandis Turpibus ac pravis omnes sumus* &c. Horat. 2 sat. 2, 52 *Pravi docilis Romana juventus*, so böses leicht lernet.

¶ Docilitер, adverb. idem, apud Diomedem Grammat.

¶ Docilitas, *ātis*, f. die fähigkeit zu lernen. Plin. de Elephantis 8, 1 *Quod ad docilitatem attinet, Regem adorant*. Et Suet. Tit. c. 3 *Docilitas ad omnes fere tam pacis tum belli artes*. Vet. Gloss. *Docilitas, παίδευσις, ἐλλογιμότης*. *Docilitas ingenii*, Nep. 25, 1, 3. Et hactenus pro discendi facultate naturali, quam natura ingenio finxit. ¶ 2. Deinde eriam animi mansuetudo est atque lenitas. Eutrop. 10, 4 *Constantinus ex illa favorabili animi docilitate mutavit*. Vbi Anna, Tanaquilli filia, *Animi*, inquit, *docilitas hoc loco Lenitas est*. Mox n. 9 ejusd cap. *Affectator justi amoris, quem ab omnibus sibi & liberalitate & docilitate quæsivit*.

¶ Docibilis, *e*, lehrhaft. Tertull. de Monog. c. 12 ita vertit, quod in episcopi officio Paullus posuit, verbum διδακτικός, ubi Vulgatus interpres *Doctorem* reddidit. Sic & Gloss. gr. lat. διδακτικὸς *Docibilis*. Et lat. gr. *Docibilis*, εὐδίδακτος, ἐυμαθής. *Docibilis, qui facile alios docet, docilis qui facile potest doceri*, ut distinguit Scholiast. Prisciani ad lib. 4.

¶ Doctor, *ōris*, m. qui docet, ein lehrer. Cic. fam. 7, 19 *Libri juris civilis doctorem tumenque desiderant*, sie wollen einen lehrer und unterricht haben. *Doctores liberalium artium*, Suet. Cæs. c. 42. ¶ 2. Poëtæ sive scriptores fabularum, qui & Græcis διδάσκαλοι dicebantur. Donat. Proleg. Ter. *Nec decerant præmia, quibus ad scribendum doctorum provocarentur ingenia: sed & actoribus munera offerebantur* &c. ¶ 3. Hæc vox non solum disciplinarum, artium & sapientiæ professorem notat; sed per eamdem quoque in Inscript. Fabretti p. 109 laniſta significatur, qui Thraces gladiatores ad mutuam lanienam instituebat. Laniſtas apud Valerium & Quintilianum *doctores* dictos, observavit Lipsius Saturn. 1, 5. Applicatur & ad alia; ut p. 234 apud Fabrett. DOCTORIS SAGITTAR. ubi plura vide.

Campidoctor, vide supra *Campus*.

¶ Doctrix, *īcis*, f. eine lehrerin. Servius in Virg. Æn. 12, 159 ad verba *Auctor ego audendi* hæc commentatur: *Nomina in* TOR *exeuntia fœminina ex se faciunt, quæ in* TRIX *terminantur, si tamen a verbo veniant, ut ab eo, quod est* LEGO, *&* LECTOR *&* LECTRIX *facit*: DOCEO, DOCTOR & DOCTRIX. Quidam etiam ex Apulejo de Philos. Mor. p. 14 allegant *vitiorum doctrices*, at meliores libri *dicatrices* habent. vid. Elmenh.

¶ Doctrina, *æ*, f. die lehre, kunst. Cic. Orat. c. 10 *In maximis occupationibus nunquam intermittere studia doctrinæ*, die studien, das studiren. Id. pro Arch. c. 6 *Animum doctrina excolere*, studiren. Et in Verr. 3, 88 *Omni doctrina & virtute ornatissimus homo*. Item: *Ad doctrinam accedere oportet & exercitationem, καὶ τὴν μαθησιν καὶ τὴν ἄσκησιν ἐπακολουθεῖν*. Musonii est. Horat. 4 od. 4, 33 *Doctrinæ sed vim promovet insitam Rectique cultus pectora roborant*. Cic. pro Arch. c. 7 *Sæpius ad laudem atque virtutem natura sine doctrina, quam sine natura valuit doctrina*. Idem pro P. Sextio c. 56 *Sed mihi sumsi hoc loco doctrinam quandam juventuti, qui essent optimates*. Glycon quispiam *doctrinam sacrum asylum, ἱερὸν ἄσυλον* dixit, referente Maximo. Non autem de gravioribus tantum & Philosophicis *doctrina*; sed & de lireris, ut Musica atque Poësi dicitur; Cic. Tusc. 1, 2. Sic, *Multa doctrina comparet in hoc libro*, i. e. eruditio, Corn. Nep. 24, 3, 4.

¶ Doctrinālis, *e*, lehrreich. Isidor. 2, 24 *Philosophia doctrinalis*. Sarisb. 2, 19 *Multa sunt Matheſi doctrinali, & divinatoriæ communia*.

¶ Dŏcŭmentum, *i*, n. quod docet, exemplum, probatio, experientia, quæ nos aut doctiores reddit, aut certiores, aut prudentiores, beweis, zeugniß, probe. Cic. pro Rab. Posth. c. 10 *Rutilius documentum fuit hominibus nostris virtutis, antiquitatis, prudentiæ*, ein exempel der tugend ꝛc. Idem Phil. 11, 2 *Ex quo nimirum nos documentum capere fortuna voluit, quid esset vitiis extimescendum*. Et, *Documenta dare*, anzeigung von sich geben: Ovid. Met. 1, 414 *Inde genus durum sumus experiensque laborum, Et documenta damus, qua simus origine nati*.

¶ Documen, *ĭnis*, n. idem. Lucret 6, 391 *Documen mortalibus acre*.

¶ Documentatio, *ōnis*, f. Gloss. lat. gr. *Documentatio*, ὑπόδεσις.

I Composita poëtica:

¶ Docticănus, *a, um*, wohlsingend. Martian. Capella lib. 2 in Clio musa: *Docticanis fidibus ludere sensibus*.

¶ Doctĭfĭcus, *a, um*, gelehrtmachend; ut, *Ardor doctificus*, Mart. Capella lib. 6 p. 188.

¶ Doctĭlŏquus, *a, um*, wohlredend. Ennius apud Varronem de L. L. 6, 3 *Oratores doctiloqui*. Arator in Act. 16, 10 *Doctiloquus convertit iter*, id est, Paullus. Et Mart. Capella lib. 9 metro 2 extr. *Doctiloquum caris juvenem complexa lacertis*.

¶ Doctĭlŏquax, *ācis*, idem. Dracont. lib. 2, 55 *Litera doctiloquax*.

¶ Doctisŏnus, *a, um*, wohlklingend. Arator in Act. 17 de Paullo: *Quem turba profari Doctisonis mirata modis*. Sidon. carm. 15, 180 *Doctisona artes*.

II Composita cum præposit.

¶ Addŏceo, *ēre*, idem quod *Docere*. Horat. 1 epist. 5 de ebrietate v. 18 *Sollicitis animis onus eximit, addocet artes*: ubi alii pro *addocet* legunt *ac docet*.

¶ Condŏceo, *ēre*, idem. Hirt. B. Afric. c. 19 *Frenato equo uti condocuerat*.

¶ Condoctus, *a, um*, abgerichtet. Plaut. Pœn. 3, 2, 3 *Condocta dicta ad fallacium*. Et mox v. 4 *Condoctior sum, quam tragœdi aut comici*.

¶ Condocefacio, *ere*, gewöhnen, zu etwas ziehen. Cic. Tusc. Q. 5, 31 *Qui animum condocefaciat, ut ea, quæ bona malave videantur, possit contemnere*.

¶ Condocefactus, *a, um*, gewöhnt, abgerichtet; ut, *Belluæ domitæ & condocefactæ*, Cic. Nat. D. 2, 64.

¶ Dedoceo, *ēre*, secus docere, ab eo, quod quis edoctus est, deducere, abgewöhnen, ausreden, anders lehren. Cic. Fin. 1, 6 *Geometriam dedocere*. Id. de Orat. 2, 40 *Docendus judex est aut dedocendus*. Quint. 2, 3 *Dedocendi onus gravius, quam docendi est*. conf. Sen. Controv. 2, 14.

¶ Edoceo, *ēre*, diligenter docere, fleißig unterrichten, anweisen. Sallust. Declam. in Cic. *Quem Minerva omnes artes edocuit*. Liv. 24, 24 *Ordine omnia edocere*. vide Drakenb. ad 3, 13 & Cort. ad Sallust. Catil. c. 48.

¶ Edocenter, adverb. i. e. utiliter ad docendum, ausführlich. Gell. 16, 8 *Edocenter & ad instituendum explanate scriptum*.

¶ Edoctus, *a, um*, angewiesen, unterrichtet. *Edoctus omnia per legatos*, Sallust. Catil. c. 45. *Edoctus belli artes sub magistro*, Liv. 25, 40.

¶ Indoctus, *a, um*, ungelehrt Cic. Part. orat. c. 15 *Hominum duo genera: alterum indoctum & agreste; alterum expolitum*. Horat. Art. Poët. v. 280 *Indoctus pilæ*. Cic. Tusc. 1, 2 *Themistocles cum in epulis recusasset lyram, habitus est indoctior*. Id. Divin. 2, 63 *Ex levissimo & indoctissimo genere constant* (somniorum interpretes). ¶ 2. Insuetus, ungewohnt. Horat. 2 od. 6, 2 *Cum uber indoctus juga ferre nostra*.

¶ Indocte, adverb. id. Cic. Nat. D. 2, 16 *Astra qui videt, non indocte solum, verum etiam impie faciat, qui deos esse neget*. Gell 12, 5

Dicam ego indoctius, ut ajunt, & apertius, quæ fuisse dicturum puto sinuosius atque sollertius, si quis nunc adesset Stoicorum.

¶ Indoctor, *oris*, m. idem quod *doctor* & quidem plagosus. Sic jocans Plautus Asin. 3, 2, 6 *Indoctores acerrimos* vocat lorarios. conf. Turneb. Adv. 24, 31; & Taubm. ad h. l. p. 137.

¶ Indŏcĭlis, *e*, hebes, tardus, ungeſchickt, ungelehria; ut, *Animi indociles*, Ovid. Faſt. 3, 118. *Ingenii magnitudo non deſiderat indocilem uſus diſciplinam*, Cic. Acad. 4, 1. Et Silius lib. 1, 237 *Nec Cereri terra indocilis, nec inhoſpita Baccho*, i. e. doceri a Cerere patitur, ut fruges ferat. Et lib. 11, 11 *Indocilis quietem.* ¶ 2. Active poſuit Cic. Ac. 4, 1 *Indocilis diſciplina* eſt, quæ difficulter ac tarde docet. v. Pe. Faber ad h. l.

¶ Indŏcibĭlis, *e*, idem. Vet. Interp. Irenæi 4, 28 *Populum formabat, docens indocibilem, ſequi Deum.*

¶ Indocibĭlĭtas, *atis*, f. die ungelehrſamkeit. Apulej. lib. 2 de Dogm. Plat. poſt init. *Prudentiam indocibilitas impugnat.*

¶ Perdoceo, *ere*, docere perfecte. Plaut. Stich. 1, 3, 24 *Pauperas omnes artes perdocet, ubi quem attigit. Res difficilis ad perdocendum*, Cic. pro Sext. c. 44.

¶ Perdoctus, *a, um*, wohl abgerichtet. Ter. Heaut. 2, 3, 120 *Perdocta eſt probe.* Et, *Rerum varietate atque uſu ipſo perdoctus*, Cic. pro Corn. Balbo c. 27.

¶ Perdocte, adverb. ſehr künſtlich. Plaut. Moſt. 1, 3, 122.

¶ Prædoceo, *ere*, vorher lehren. Prudent. Cathem. 12, 72 *Myrrheus pulvis ſepulcrum prædocet.*

¶ Prædoctus, *a, um*, belehrt. Vſus eſt Salluſt. Iugurth. c. 94 *Prædocti a duce:* Et Plin 18, 34 *Prædoctus eſto.*

¶ Prōdŏceo, *ēre*, publice, palam docere, öffentlich lehren. Horat. 1 ep 1, 54 *Hæc Janus ſummus ad imum Prodocet.*

¶ Semidoctus, *a, um*, halbgelehrt. Cic. de Orat. 2, 42 *Hæc ut & properans, & apud doctos, & ſemidoctus ipſe percurro.*

¶ Subdoceo, *ere*, mit unterweiſen. Cic. Att. 8, 4 *Cicerones noſtros meo potius labore ſubdoceri, quam me aliunvis magiſtrum quærere.*

¶ Subdoctor, *ōris*, m. ein unterlehrer. Auſon. Profeſſ. 22 titulo: *Victorio ſubdoctori ſive proſcholo.*

DŎCHĔLA, *æ*, f. herba chamæpitys. Apul. Herb. c. 26.

DŎCHĬMVS, *i*, m. δόχιμος, genus pedis apud Grammaticos, & Oratores, eſt quinque ſyllabarum *v--v- amicos tenet*, Cic. Orat. c. 64, quem tamen inter pedes Voſſius non numerat Inſtit. Orat. 4 p. 77, cum verius ſit numerus.

¶ Dochiminus, *a, um*, adject. ut. *Species dochiminæ*, Mart. Capella lib. 9 p. 334.

Docilis, docilitas, quære in *Doceo.*

DŎCĬMIA, *æ*, f. vicus Phrygiæ, in quo maximis Romanorum ſumptibus columnæ ingentes effodiebantur, varietate alabaſtro perſimiles. Strabo lib. 12 & ex eo Æn. Sylv. c. 61 Aſiæ.

DŎCIS, *ĭdis*, f. δοκίς, flamma emicans in cœlo & aliquantiſper manens inſtar parvæ trabis, ein lichter feuer-ſtrahl am himmel. Apul. de Mundo p. 235 & 245.

DŎCISMVS, *i*, m. δοκισμός, a δοκέω, *probo*, id eſt, demonſtratio, qua res lectoris oculis ſubjicitur. Sen. Controv. 11 ſive lib. 2, 3 fin. *Hiſpo Romanus bello dociſmo uſus eſt.* Gronovius legit *Idiotiſmo.*

Docticanus, doctor, doctrina, documentum &c. vide *Doceo.*

DŎCVS, *i*, m. δοκός, trabs, tignum, ein balcken. Pro Mereoro Plin. 2, 26 *Emicant & trabes, quas docos vocant.*

Dodecatemorium, dodecatheos, vide *Decas.*

DODONA, *æ*, vel Dodone, *es*, f. urbs Chaoniæ in Epiro, juxta quam nemus fuit, in quo templum Jovis Dodonæi vetuſtiſſimo oraculo celebre. Nepos 6, 3, 2 *Dodonam adortus eſt*, i. e. Dodonæum oraculum corrumpere conatus. Ovid. 4 Triſt. 8, 43 *Hoc mihi Delphi, ſi Dodonaque diceret ipſa, Eſſe videretur vanus uterque locus.* Symmach. 4 ep. 33 *Non vides, oracula olim locuta deſiſſe, nec ullas in antro Cumano literas legi, nec Dodonam loqui frondibus, nec de ſpiraculis Delphicis ullum carmen audiri?* Quod autem columbas in ea ſilva vaticinatas fingunt, hanc habet rationem, quod mulieres faticidas ſeu divinatrices lingua ſua Theſſali vocarunt πελειάδας, hoc eſt, *columbas*, Herodot. 2, 57. Vid. omnino Stephani Byzantini fragmentum de Dodone, c. exercitatt. Iac. Gronovii, & Iac. Triglandi conjectaneis tom. VII theſ. antt. Gr. a p. 269.

¶ Dōdōnæus, *a, um*, adj *Dodonæosque lebetes*, Virg. Æn. 3, 466. *Æs Dodonæum*, proverbialiter dici ſolet homo impenſe & importune garrulus, δωδωναῖον χαλκεῖον, ſeu τὸ ἐκ δωδώνης χαλκεῖον, ein plapermaul v. Chil.

¶ Dōdōnius, *a, um*, idem. Ovid. Met. 8, 761. Et Claud. 1 de Raptu v. 31 *Ceſſerit inventis Dodonia quercus ariſtis.*

¶ Dōdōnis, *ĭdis*, f. adj. Val. Flacc. 1, 302 *Dodonida quercum Chaoniique vides famulam Iovis, æquora tecum Ingredior.* Verba tutelæ Argûs navis, ex Dodonea quercu fabricatæ. v. Carrio ad h. l. conf. Ovid. Met. 13, 716.

¶ Dōdōnĭdes, *um*, f. pl. nymphæ Δωδωνίδες, apud Hyginum fab. 182, qui eas nominatim quôque recenſet.

¶ Dodonĭgena, *æ*, m. incolæ Dodonæ; ut, *Dodonigenæ populi*, Sidon. 6 epiſt. 12.

DODRA, *æ*, f. potio conſtans ex novem ſpeciebus, apud Auſonium epigr. 86 & 87.

¶ Dodrans, *antis*, m. a dempto quadrante dictus, novem uncias continet, drey viertel oder neun unßen. *Ex dodrante hæres*, Nepos 25, 5, 2, ubi novem partes hæreditatis intelligit. vid Gronov. de pec. vet. 3, 10. ¶ 2. *Dodrantem* etiam σπιθαμὴν appellari, Budæus auctor eſt lib. 1 de aſſe, hoc eſt, menſuram novem digitorum, intervallum ſcilicet illud inter pollicem & digitum minimum diductos, ſeu palmum majorem, eine ſpanne, oder anderthalb viertel einer elle. neun zolle. Suet. Aug. c. 79 *Statura ejus quinque pedum & dodrantis fuit.*

¶ Dodrantālis, *e*, dodrantis modum habens. Sic *craſſitudinem dodrantalem* dicimus, quæ novem eſt digitorum. Plin. 15, 30 *Ramos ſpargit a radice dodrantales.* Colum. 5, 6 *Stirpem dodrantalem relinquas.*

DŎGA, *æ*, f. capax receptaculum. Vopiſc. Aurel. c. 48 *Facta eſt ratio dogæ, cuparum.* conf. Salmaſ. in Hiſt. A. p. 408.

¶ Dogārius, *i*, m. Gloſſ. lat. gr. *Dogarius*, βαττοποιός, quæ vox convenit cum noſtris böttiger, büttner.

DOGMA, *ătis*, n. δόγμα, a δοκεῖν videri, ſententia, doctrina, decretum, der lehrſatz, ausſpruch. v. Cicero Acad. 4, 9.

¶ Dogmătĭcus, *a, um*, ad doctrinam aut decretum pertinens. Auſonius Idyll. 17, 16 *Dogmaticas agitat placido certamine lites.*

¶ Dogmătĭzo, *are*, δογματίζειν, doctrinam proponere, lehren, Auguſt.

¶ Dogmatiſtes, *æ*, m. δογματιστής, qui dogmata tradit, Hieronymus.

Dolabella, dolabra &c. vide *Dolo.*

DŎLEO, *ui, ĭtum, ēre*, eſt, capere dolorem, cruciari corpore & animo, affici dolore, ægre eſſe, dolenter ferre, ſchmertzen, betrübt ſeyn, wehe thun. Cic. pro Sext. c. 69 *Meum caſum luctumque doluerunt.* v. Cort. ad Plin. epiſt. 1, 12. Virg. ecl. 3, 14 *Cum vidiſti dolebas.* Sic & *Dolere de aliquo* ſeu *de alicujus calamitate* dicimus: Cic. Att. 12, 1 *De Attica febricula valde dolui.* Vet. Inſcript. apud Grut. p. 962 n. 9 DE QVO NIHIL DOLVIT NISI MORTEM EIVS. Et apud Reineſium p. 760 DE QVA NIHIL DOLVIT, NISI MORTE. Liv. 40, 10 *Tuis injuriis doleo.* Ovid. Triſt. 3, 11, 60 *Auditis dolere.* Dicimus & *pro aliquo dolere:* Sen. Conſol. ad Helv. c. ult. *In mea tamen perſona non tantum pro te dolet.* Cic. Att. 6, 3 *Curionis & Pauli meorum familiarium vicem doleo*, ich beklage ſie. Sic, *Id mihi vehementer dolet*, das ſchmertzt mich, geht mir ſehr nahe. Ter. Adelph. 4, 5, 48. Id. Eun. 3, 1, 58 *Facile ſit illi, quod doleat.* Cic. pro Mur. c. 20 *Cui placet, obliviſcitur; cui dolet, meminit*, i. e. eorum, quæ grata ſunt, ut beneficium, cito obliviſcimur; iræ autem & injuriarum diu meminimus. Dicimus etiam: *Dolet caput*, Plaut. Amph. 5, 1, 7. *Dolent oculi viro tuo*, Terent. Phorm. 5, 8, 64. Et Horat. de Art. poët. v. 102 *Si vis me flere, dolendum eſt Primum ipſi tibi.*

¶ Dolens, & pro eo Dŏliens, *entis*, in veteri Chriſtianorum Inſcript. apud Fabrettum p. 572 IVLIANICE PATER ET MATER DOLIENS FECERVNT. Et alia: HIC EGO SVM CORNVTVS DOLIENS CVM FILIS DVLCISSIMIS VIII. Sed *Dolens* uſitatius: *Quædam peſtis hominum laude aliena dolentium*, i. e. invidorum, der neider, mißgönſtiger. Cic. fam 5, 8 *Inire dolentem ſolando.* Virg. Æn. 4, 393. *Dolentius* vid. in *dolenter.*

¶ Dolitus eſt, pro *doluit*, veteres quædam Inſcriptiones apud Gruterum habent. Nam p. 793 n. 4 & 794 n. 2 legitur: DE QVA NIHIL ALIVD DOLITVS EST NISI MORTEM. Adde *Perdolitus eſt.*

¶ Dolendus, *a, um*, cum dolore ferendus, ſchmertzhaft, kläglich. Cic. fam. 12, 23 *Quæ ulciſcenda, etiamſi non ſunt dolenda.* Apulej. in Trismeg. p. 91 *Fiet Deorum ab hominibus dolenda diſceſſio*, i. e. pœnitenda, quæ dolorem afferet. Ovid. Heroid. 5, 8 *Quæ venit indignæ pœna dolenda venit.*

¶ Dŏlenter, adv mit ſchmertzen, ſchmertzlich. Cic. Phil. 8, 7 *Dolenter hoc dicam potius, quam contumelioſe.* Plaut. ad Cic. fam. 10, 24 *Dolenter magis quam inimice facio.* Val. Max. 3, 5, 2 *Dolenter homines ferebant.* Etiam Comparativo Cicero uſus eſt c. 6 pro Sext. *Dolentius deplorare.* Et Ov. Met. 4, 246 *Nil illo fertur volucrum moderator equorum Poſt Phæthonteos vidiſſe dolentius ignes.* Sunt, qui adjectivum putent, ad *dolens* referendum.

¶ Dolentia, *æ*, f. pro dolore; ſemel iterumque Arnobio uſurpatum: Antiquiſſimum etiam poëtam Nævium dixiſſe, Gellius memorat 19, 7. conf. Borrich. Cogit. de L. L. p. 91.

¶ Doleſco, *ĕre*, idem quod *dolere.* Gloſſ. gr. lat. ἄχθομαι, *doleo, doleſco.*

¶ Dolĭto, *are*, frequent. wehe thun. Cato de R. R. c. 157 *Omnia ſana faciet, intro quæ dolitabunt.*

¶ Dolĭdus, *a, um*, das weh thut, ſchmertzhaft. Cæl. Aurel. Acut. 3, 3 *Omnis motus dolidus eſt tumore oppreſſis.* Id. 3, 6 *Veſtigiorum dolidus ſenſus.*

¶ Dŏlor, *ōris*, m. ægritudo crucians, transfertur tam ad animam, quad ad corpus, & latius pater, quam *triſtitia.* Differunt enim ut genus & ſpecies: omnis enim *triſtitia* eſt *dolor*, ſed non omnis *dolor* eſt *triſtitia:* nam ægritudo illa, quæ ab externo tantum ſenſu naſcitur, non ſortitur nomen *triſtitiæ:* at vero omnis ægritudo ſive animi ſive corporis, ſive ex ſolo ſenſu externo ſive ab interno proveniat, ſc. phantaſia aut ratione, vere *dolor* appellatur; ſchmertz, betrübniß, herzeleid. *Acer doloris morſus*, Cic. Tuſc. 2, 22. *Capere dolorem ex aliquo*, Idem pro Cæl. c. 14. *Accipere magnum & incredibilem dolorem*, Id. pro Dom. c. 36, ſich heftig betrüben. *Dolorem afferre cui*, Cell. 5, 28, 2. Et, *Affici dolore*, Cic. fam. 6, 19. *Dolores habere articulorum*, Idem Art. 1, 5. *Dolore tabeſcere*, Ter. Adelph. 4, 3, 11. *Dolor vix conſolabilis*, Cic. fam. 4, 3. *Dolores remittunt*, Id. de Clar. Orat. c. 34. *Nullus dolor eſt, quem non longinquitas temporis minuat atque molliat*, Ser. Sulp. Ciceroni fam, 4, 5; & ad Att. 3, 15 *Dolores mitigantur vetuſtate.* Euripidis eſt: *Mortalis nemo eſt, quem non attingat dolor*, citat Cic. Tuſc. 3, 25. Tib. 3, 6, 43 *Felix quicunque dolore Alterius diſcis poſſe carere tuo. Dolor animum deſidioſiſſimum accendit*, Sidon. Apollin. 4 epiſt. 11. ¶ 2. Aliquando *dolor* pro ira ponitur. Namque & Ariſtoteles iram definit, ὄρεξιν μετὰ λύπης: *appetitionem cum dolore.* Horat. 1 epiſt. 2, 60 *Dolor quod ſuaſerit & mens*, i. e. dolor mentis, hoc eſt, ira. C. Nepos 6, 3, 1 *Quo dolore incenſus iniit conſilia, reges Lacedæmoniorum tollere.* Sen. Medea v. 13 *Ah melius dolor Furioſe loquere.* Et ſub finem fabulæ: *Plura non habui dolor, Tibi quæ litarem.*

¶ Dŏlōrōſus, *a, um*, ſchmertzhaft, ſchmertzend. Veget. 4, 22 *Doloroſi loci.* Cæl. Aurel. Tard. 4, 5 *Extantia reſiſtens & doloroſa.*

¶ Dolorĭfĭcus, *a, um*, idem. Onomaſt. Vet. *Dolorificus*, ἀλγεινός.

Compoſita:

¶ Ādŏlābĭlis, *e*, ſine dolore, ohne ſchmertz, unempfindlich. Ennius ap. Non. 2, 669 *Hinc eſt animus propitiabilis, ita & adolabilis.*

¶ Circumdoleo, *ēre*, umher ſchmertzen. Cæl. Aurel. Acut. 2, 14 *Spiratio circumdolens & frequens.*

¶ Condoleo,

¶ Condoleo, ēre, ſeu condoleſco, ēre, ſchmertzen, wehe thun. Cic. Tuſc. 2, 22 *Si pes condoluit, ſi dens, ferre non poſſumus*, id eſt, doluit. Id. Acad. Qu. 1, 10 *Cum perturbationem ex homine non tollerent, naturaque & condoleſcere & concupiſcere dicerent.* Sen. de Ira 3, 10 *Vlcera ad levem tactum, deinde etiam ad ſuſpicionem tactus condoleſcunt.* Horat. 1 ſat. 1, 80 *Condoluit corpus tentatum frigore.* ¶ 2. Obſerva hic abuſum vocis, quem vulgo uſurpant pro συμπάσχειν, mitleiden mit einem haben, cum tamen *condolere* nihil aliud ſignificet quam *dolere*. In illo vero ſenſu melius dicetur: *Vicem ſeu caſum alicujus dolere, affici alicujus dolore vel miſeria, commoveri ſeu perturbari malis alicujus.*

¶ Condolentia, & Condoleſcentia, æ, f. mitleiden, peſſimæ notæ ſunt. Purioris ſtili amantes aut συμπάθειαν aut cum Cicerone *æqualem dolorem, communem calamitatem, ſocietatem ægritudinis, &c.* appellant. v. Cellar. Antib. p. 24.

Cordalium, vide ſuprà *Cor.*

¶ Dedoleo, ēre, & dedoleſco, ēre, dolorem omnem abjicere, verſchmertzen, ſeines leides vergeſſen. Ovid. 1 de remed. amor. v. 295 *Optimus ille fuit vindex, lædentia pectus Vincula qui rupit, dedoluitque ſemel.* Id. Faſt. 3, 480 *Potuit dedoluiſſe ſemel.*

¶ Dedolentia, æ, f. Gloſſ. græc. lat. ἀπαλγησία, actus dedolendi.

¶ Indoleo, ēre, ſeu Indoleſco, ēre, dolorem percipere, wehe und ſchmertzen empfinden. Cic. Phil. 2, 25 *Qui non indoluerit, tam ſevo ſe cognoſcere.* Ovid. Triſt. 2, 569 *Non igitur noſtris ullum gaudere Quiritem Auguror, at multos indoluiſſe, malis.* Id. met. 2, 788 legunt quidam *ſucceſſorumque Minervæ Indoluit*, non imprubante Heinſ. Sed Bur. cum plerisque *ſucceſſirumque.*

¶ Indoleſcendus, *a, um*, bejammernswürdig. Sidon. 2 epiſt. 12 *Mœroris retia amicis & externis indoleſcenda.*

¶ Indolentia, æ, f. ἀναλγησία, doloris vacuitas, & perpetua voluptas eſt, ſtets freude, wolluſt, aliquoties Cicero; v. g. de Fin. 2, 4 *Num propterea idem voluptas eſt, quod, ut ita dicam, indolentia?* Ex quo apparet, Cicoronis ævo minus receptum vocabulum fuiſſe. Idem & *indoloriam* dixit, ſi Sidonio credimus, quamquam id analogiæ videatur repugnare. Vnde & nonnulli eruditorum Sidonium ivere correctum, *indoloriam* in *indolentiam* mutantes. Sed illud defendit eruditiſſ. Savaro: quem vide ad illum Sidonii locum, qui eſt epiſt. carm. 19 præfixa. *Indolentiæ* vocabulo & Seneca uſus in epiſt. 66 *Dolore corpus caret: quid ad hanc accedere indolentiam potest?* Et Lactant. 3, 8 *Corporis bona, id eſt, incolumitas, indolentia, valetudo.*

¶ Indŏlor, ōris, o. unſchmertzhaft. Cæl. Aurel. Tard. 2, 4 *Indoloria medicamenta*, i. e. anodyna.

¶ Perdoleo, ēre, & Perdoleſco, ēre, den ſchmertzen empfinden. Ter. Eun 1, 2, 74 *Hei noſter, tandem perdolui*, i. e. dolore generoſo afficitur, endlich thut es ihm wehe, oder geht ihm nahe. Gaudet Parmeno, tandem aliquando indigne ferre herum ſuum meretricias fraudes Thaidis. Eſt igitur ejusdem formæ ac *peraceſcere.* Hyginus Aſtron. 2, 40 *Cuidam civium perdoluit inceptum Demiphontis*, ubi idem quod doluit, vel valde doluit. Et Accius apud Nonium 2, 348 *Nec perdoleſcit ſligi ſocios.*

¶ Perdolitum eſt, alia forma, pro perdoluit. Claud. Quadrigarius apud Gellium 9, 13 *Id ſubito pervulgatum eſt cuidam T. Manlio.*

Doliaris, doliarius &c. vide *Dolium.*

DŎLICHVS, *i*, m. δόλιχος; legumen, phaſeolus vel ſimilax hortenſis, welſche bonen. Mathiol. vide *Phaſeolus.* ¶ 2. Et *Dolichus*, δόλιχος, ſpatium eſt duodecim ſtadiorum Budæo.

DŎLIŌNIS, *idis*, f. inſula in Propontide, Plin. 5, 32.

¶ Dolionius, *a, um*, adj. ut, *Dolionius Heros*, Val. Flacc. 1, 7.

DŎLIVM, *i*, n. πίθος, vas vinarium, capax & ventricoſum, ut Budæus ait, menſuræ tamen non certæ, eine faſſe, groß faß. Dolando factum & effictum. Dolia autem variæ erant materiæ: fictilia, quædam *diotæ* dicebantur, a duabus antis quaſi auribus, vide *Dicta.* Nec vero omnia dolia, quæ fictilia erant, antas aut aures habebant, quod ex marmore antiquo apparet, quo Diogenis dolium ut fictile repræſentatur ſine commiſſuris & viminibus, etiam ſine diotarum auribus. v. Iac. Sponii Miſcell. Erud. Antiq. p. 125. Et hujus generis dolio Diogenem uſum fuiſſe, etiam Iuvenalis 14, 311 ſuffragatur: *Senſit*, inquit, *Alexander TESTA cum vicit in illa, Magnum habitatorem*, i. e. Diogenem. L. 26 D. de inſtructo vel inſtr. legato: *Dolia fictilia, item plumbea, quibus terra adjecta eſt, & in his viridaria poſita*, groſſe blumen-äſche. Vitruv. 5, 5. conf. Non. 15, 16. Fuiſſe tamen etiam lignea, colligitur ex Plin. 8, 6 *Elephanti transvecti ratibus*, quas doliorum contextis ordinibus impoſuerant. *Cava dolia*, Tibull. 1, 3, 79. *Haurire de dolio*, Cic. de Clar. Orat. c. 83. *In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus*, Plaut. Pſeud. 1, 3, 135, wir füllen ein löchericht faß. Homer. Iliad. ult. v. 527 Δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς δώμῳ, οἷα δίδωσι κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων. *Dolia namque Iovis duo ſtant in limine plena Muneribus, quæ is donat, in hoc mala ſunt, bona in illo.* Ita Eraſmus. ¶ 2. *Dolium inexplebile*, vel edacem nimium, vel bibacem, vel avarum dicere poſſumus, πίθον ἄπληστον, ein wolffsmagen.

¶ Dŏliŏlum, *i*, n. dim. Colum. 12, 43 *Doliola nova ſine pice in ſole ſiccant.* Et Liv. 5, 40 *Condita in doliolis ſacra.* Metaphor. Plin. 11, 13 *Ibi optimus ſemper* ſuccus, e quo mel conficiunt apes, *ubi optimorum doliolis florum conditur*, ſimiliter de cad. re c. 15 pr. Nimirum doliola vocat calyculos illos ſ. folliculos florum, in quibus ſuavis ille ſuccus deprehenditur. ¶ 2. *Doliola* locus Romæ ſic vocatus a doliolis ſub terra. v. Varr. de L. L. 4, 32, & Feſt.

¶ Doliāris, e, dolii inſtar. *Anus doliaris*, Plaut. Pſeud. 2, 2, 64, dicke, wie ein faß. *Vita doliaris*, frugalis, vel potius ut illa Diogenis canina & ſordida, ζωὴ πίθου, v. Chiliad.

¶ Doliarius, *a, um*. Vetus Inſcriptio apud Fabrett. p. 519 EX OFFIC. DOLIĀRIA, h. e. ubi fiunt dolia. ¶ 2. Subſtant. ein töpfer. Poſſis tamen ex noſtro more etiam interpretari, ein bottiger, faßbinder. Plin. 3, 6 de inſula Pithecuſa, *Non a ſimiarum multitudine dicta, ut aliqui exiſtimavere; ſed a figlinis doliariorum.* SERVVS DOLEARIVS, qui doliis præerat, in Lap. Murat. p. 932.

¶ Doliarium, *i*, n. i. e. apotheca vel hypogeum, ein weinkeller. Lege 35 § 7 de Contrah. emt.

DŎLO, *avi, atum, are*, eſt complanare, behauen, hobeln, zimmern. Cic. Divin. 2, 41 *Quis robur illud cecidit? dolavit?* Translate, *aliquem fuſte dolare*, Horatius dixit 1 ſat. 5, 22, abprügeln. *Dolare dolum*, einen poſſen reiſſen, Plaut. Mil. 3, 3, 64. ¶ 2. Senſu obſceno *Dolare uxorem*, dixit Pomponius apud Nonium. *Vndenas dolat in die puellas*, Martial. 7 epigr. 66, 3.

¶ Dolatus, *a, um*, gehobelt, gezimmert. Cic. Tuſc. qu. 4, 31 de homine: *Non eſt e ſaxo ſculptus, aut e robore dolatus.* Et, *Dolato confiſus ligno*, Iuven. ſat. 12, 57, de nauta.

¶ Dolītus, *a, um*, pro *Dolatus* Varro dixit apud Nonium 2, 235 *Scyphus cælo dolitus artem oſtentat Mentoris.* Nam & calca lingua *Materiam dolere* vel *dolare* uſurpat Lucretius 5, 1266.

¶ Dŏlātus, *ūs*, m. ſubſt. actio dolandi. Prudent. Pſychom v. 837 *Sed cava per ſolidum, multoque forata dolatu Gemma relucenti limen compleſtitur arcu.*

¶ Dolatio, *onis*, f. idem, apud Auguſtinum.

¶ Dŏlāmen, *ĭnis*, n. idem. Apul. pr. Florid. *Truncus dolamine effigiatus.*

¶ Dolator, *ōris*, m. ein tiſcher. Gloſſ. Vet. *Dolator*, πελεκητής.

¶ Dolatorium, *i*, n. Hieron. epiſt. 135 ad Suniam & Fretelam, eſt *ferramentum, quo lapides & ligna dolantur*, λαξευτήριον. Veget. de re milit. 3, 6 *Securibus ac dolatoriis*, ubi vulgo *dolabris.* v. Miſc. Obſerv. Vol. 8 p. 330. ¶ 2. Apud noviſſimos locus, in quo dolatur, officina dolatoris.

¶ Dolātĭlis, *e*, quod facile dolatur, das ſich hobeln oder zerhacken läſt, ut, *charta dolatilis*, apud Venant. Fortunatum. *Lapides ſcutanci ſint, hoc eſt, dolatiles*, inquit Auct. de Limit. Gœſii p. 270.

¶ Dolabra, æ, f. ferramentum, quo cædimus aut lævigamus, eine axt, beil, hacke, vulgo eram, quanquam non ſatis accurate, nullo certe idoneo auctore, ein hobel, quod etiam de derivatis & compoſitis reliquis ſemel obſervarum volumus. Curt. 8, 4, 11 *Dolabris ſilvas ſternere adgreſſi.* Livius 9, 37 *Dolabræ calonibus dividuntur ad vallum prorumpendum, foſſasque implendas.* Curt. 9, 5, 19 *Dolabris perfregere murum.*

¶ Dolabratus, *a, um*, behauen, behobelt. Cæſ. B. Gall. 7, 73 *Truncis arborum aut admodum firmis ramis abſciſſis, atque horum dolabratis atque præacutis cacuminibus, &c.* ¶ 2. *Secures dolabratas* ſimplicibus opponit Palladius 1 c. ult.

¶ Dolabella, æ, f. dimin. a Dolabra. Colum. 4, 24 *Circa eras dolabella dimovenda terra eſt.* ¶ 2. *Dolabella*, m. Ciceronis gener & amicus: partium Cæſaris ſectator, eidem in conſulatu ſuffectus, Aſiam occupavit, & hoſtis judicatus, ac a Caſſio Laodiceæ obſeſſus, ipſe ſervo ſuo cervicem præbuit. Dio Caſſ. lib 45 & 47. Vellej. 2, 69.

¶ Dolabellianus, *a, um*, adject. ut, *Pyra Dolabelliana*, inter generoſiſſima apud Columell. 5, 10.

Compoſita a *Dolare:*

¶ Circumdolo, *are*, umher behauen, behobeln. Plin. 16, 32 *Platanas circumdolatis lateribus veſtibilis ſponte facta.*

¶ Dedŏlo, *are*, perfecte dolare, behauen, abhobeln. Colum. 4, 26 *Partes eorum putres dedolandæ.* Martial. 11 epigr. 85 *Fabrili dedolat oſſa manu.* Plaut. Menæch. 5, 2, 106 *Dedolare aſſalatim viſcera.* Apul. 7 Met. p. 90 *Fuſtim crebris ictibus perſpe dedolabar*, ich wurde oft geprugelt.

¶ Dedolatus, *a, um*; ut, *Dedolata ridica*, Col. 11, 2.

¶ Dedolatio, *onis*, f. die behauung, abhobelung, Vitruv.

¶ Dedolator, *oris*, m. ein zimmermann, apud Apulejum.

¶ Edŏlo, *are*, ausarbeiten. Fabrorum eſt verum verbum, cum materiarum complanatur aſperitas. Vſi ſunt eo laudandi ſcriptores veruſtatis, etiam ad alias fabricas rerum. Ennius dixit: *Ego unum libellum non edolem?* vid. Nonius 6, 6. Cic. Att. 13, 4. *Quod in manibus habebam, abjeci; quod jaſſeras, edolavi.*

¶ Edolatus, *a, um*, ausgezimmert, ausgemeiſſelt. Colum. 8, 2 *Partes ſummæ lingulas edolatas habent.*

¶ Edolatio, *onis*, f. apud Auguſtinum, actio edolandi.

¶ Edolator, *ōris*, m. Plinio tribuitur, qui edolat.

¶ Indolātus, *a, um*, non dolatus, unbehauen, unabgehobelt. Arnob. lib. 6 p. 196 *Lignum Icarios pro Diana indolatum colniſſe.* Idem lib. 7 p. 253 *Lapis indolatus & aſper.*

¶ Indŏlatĭlis, *e*, quod dolari nequit, das ſich nicht hobeln läſt. Sidonius 5 epiſt. 5 *Corporibus ac ſenſibus rigidi indolatilesque.* Ita plures MSS. libri: unus *indociles.* vide Wower.

¶ Perdŏlo, *are*, behauen, behobeln. Vitruv. 2, 10 *Cum in materiem* (arbores illæ) *perdolantur.*

¶ Perdolatus, *a, um*, idem quod *dolatus.* Vitruv. 2, 9 *Arbor præciſa alte & perdolata.* Arnob. 6 p. 209 *Fomes perdolatus in fulminis morem.*

DŎLON, *ōnis*, m. Δόλων, Trojanus, pro exploratore miſſus in caſtra Græcorum, a Diomede & Vlyſſe interfectus eſt. Homer. in 10 Iliad. Ovid. Met. 13, 98; Virg. Æn. 12, 347. *Dolum* Plautus vocat Pſeud. 4, 8, 7.

DŎLON, ſeu Dolo, *onis*, m. baculus incluſum tegens enſem, vel pugionem: cujusmodi baculis monachi peregrinantes quondam utebantur. Dictus eſt *dolon* a *dolo*, ut Donatus auctor eſt ad Eun. Ter. 8, 3. Virg. Æn. 7, 664 *Pila manu ſævosque gerunt in bella dolones.* Vbi Servius: DOLO *eſt flagellum, intra cujus virgam latet pugio.* Heſychius, Δόωνας ξυρίδια ἐν ξύλοις ἀποκεκυμμένα, interpretatur. Plutarchus in Gracchis λαγκίον ξυρίδιον appellat. Suet. Claud. c. 13 *Reperti & equeſtris ordinis duo in publico, cum dolone a venatorio cultro præſtolantes.* conf. Reinef. 3 Lect. Var. p. 640. ¶ 2. Phædrus 3, 7, 3 *Dolonem*, pro aculeo mulcæ dixit, ſtachel der fliegen. Ita enim ibi muſcam loquentem inducit: *Vide, ne dolone collum compingam tibi.* ¶ 3. Livius pro armamentis navalibus uſus eſt, 36, 44 *Dolonibus erectis altum petere intendit*: ubi tamen velum ſignificare videtur, minimum ſcilicet ad proram. Pollux 1, 9 ὁ ἐλάττων ἱστὸς δόλων.

DŎLŌPES, *um*, m. pl. Theſſaliæ populi, Virg. Æn. 2, 7 & 29. Ætolis annumerat Plinius 4, 2. *Scyrum aliquando incoluere* Corn. Nep. 5, 2, 5.

¶ Dolopēus, *a, um*, adject. ut, *Dolopeia buſta*, Val. Flacc. 2, 10.

Dŏlor, dolorificus, vide *Doleo*, Dolosus, &c. *Dolus.*

DŎLVS, *i*, m. δόλος, fraus, deceptio, fallacia, betrug, liſt. *Dolus malus*, quo aliud agitur, & aliud ſimulatur, omnis denique fallacia ad decipiendum inſtitura, unredliche heimliche tücke; cujus contrarium eſt *bona fides*. Fuit ſane *dolus* primo vocabulum μέσον. Vlpian. l. 1 § 3 de dolo malo, *Veteres dolum etiam bonum dicebant, & pro ſoleritia hoc nomen accipiebant: maxime ſi adverſus hoſtem latronemve aliquis machinetur.* Ita Salluſt. Catil. 26, 2 *Neque Ciceroni tamen ad cavendum dolus, aut aſtutiæ deerant.* Sed Ter. Eun. 3, 3, 8 *Iam tum ſuſpicio erat, dolo malo hoc fieri omnia.* Vbi Donatus: DOLVS *a ledendo dictus eſt, i. e. a dolando, i.e. muniendo; nam & δόλος Græcis laſio dicitur, &c.* Cic. Nat. D. 3, 29 *Dolum commoliri.* Tac. An. 4, 68, 4 *Dolum ſtruere*, mit betrug umgehen. Plaut. Capt. 2, 1, 26 *Doli non doli ſunt, niſi aſtu colas.*

¶ Dŏlōſus, *a, um*, betrüglich, falſch. *Illecebræ doloſæ*, Claudian. 2 de Laud. Stil. v. 136, liſtige reitzung. Perſ. prol. v. 12 *Quod ſi doloſi ſpes refulſerit nummi.* Horat. 1 od. 33, 26 *Diffugiunt cadis Cum fece ſiccatis amici, Ferre jugum pariter doloſi.*

¶ Dŏlōſe, adv. betrüglich. *Agere doloſe & malitioſe*, Cic. Off. 3, 15. Compar. Aſcon. Pedian. in Verr. de Prætura urb. *Cupidius accuſavit & doloſius.*

¶ Dolosĭtas, *atis*, f. die betrüglichkeit. Vulg. Interpr. Sirac. 37, 3.

¶ Subdŏlus, *a, um*, fallax, argliſtig, tückiſch. Martial. 3 epigr. 58 *Sed tendit avidis rete ſubdolum turdis.* Ovid. 1 Art. am. v. 598 *Subdola lingua.*

¶ Subdole, adverb. idem. *Subdole blandiri*, Plaut. Trin. 2, 1, 12. *Subdole & verſute quid invenire in cauſſis*, Cic. Brut. c. 9.

DŎMA, *ătis*, n. δῶμα, domus, ein haus, gebäude. Hanc vocem Latine extulit Hieron. 1 epiſt. 29 ad Exuperium. v. Barth. Adverſ. 33, 8.

Domabilis, domator, vide *Domo*, Domeſticus, domicilium, &c. *Domus*, Dominator, dominium, dominor, &c. *Dominus.*

DŎMĪNVS, *i*, m. κύριος, δεσπότης, ein herr. Origo a *domo* eſt. Nam domui & familiæ qui præeſt, ita proprie appellatur: Pater nempe familias, qui *dominus major*: nam filius ejus *dominus minor*: filia *domina minor*, de quo & Auguſtin. Confeſſ. 9, 8. vide & *Herus.* Inde illud apud Cic. Off. 1, 39 *Odioſum eſt, cum a praetereuntibus dicitur: o domus antiqua, heu quam diſpari domino dominaris!* & ibid. *Non domo dominus, ſed domino domus honeſtanda eſt.* Ita Ovid. Am. 2, 2, 32 *ambo domini* ſunt maritus & uxor. ¶ 2. Poſſeſſor, ein beſitzer. Cic. pro Roſc. Am. c. 8 *Ampliſſimæ pecuniæ dominus*, der groß geld und gut hat. Et Virg. Æn. 1, 282 *Romani rerum domini.* Idem ecl. 3, 16 *Quid domini faciant, audent cum talia fures?* id eſt, gregis poſſeſſores. Nec amplæ tantum fortunæ debet eſſe, qui *dominus* appellatur; ſed Apulejus quoque lib. 9 Met. p. 233 ed. Elmenh. dixit: *Quidam pauper, modicæ caſulæ dominus.* ¶ 3. Ad auctoritatem refertur, ut Græcum κύριος. Cic. de leg. 3, 12 *Si ſenatus ſit dominus publici conſilii, quodque is creverit, defendant omnes.* ¶ 4. Poſt ad regnantes translata vox eſt, gewalthaber, herrſcher; a qua tamen appellatione boni principes, ne cives pro ſervis habere, & ſic tyranni viderentur, (*Domini* enim & *Servi* Relata ſunt, ut artis vocabulo utamur) abſtinuerunt. Sane Auguſtus ut maledictum & opprobrium ſemper exhorruit, Suetonio auctore c. 53. Recuſavit Tiberius, ut videretur bonus. Id. Tib. c. 27, & Tac. Ann. 2, 87, 3. Alexander Severus ſe ita appellari vetuit, quia revera bonus erat, Lampridio teſte ejus vita c. 4. Primus ex Romanis Imper. Caligula uſurpavit hoc nominis, ut Aurel. Victor obſervat de Cæſ. c. 3; Euſebius hoc Domitiano tribuit. Et Statius Sylv. 4 præf. *Dominum Cæſarem* eum vocat. Et notum eſt, quod Epiſtolis ſuis ille, ut Suet. ejus vita c. 13 obſervat, præſcribere ſolitus fuit: *Dominus Deus noſter ſic fieri jubet.* vide Barth. ad Claudian. p. 472, Rhodium ad Scrib. Larg. p. 12 ſeq. & Spanhem. de Vſu Numiſm. diſſ. 12 p. 482 ſeq. Poſt ita invaluit, ut *Dominum* & *Imperatorem* ſeu *Principem* dici idem eſſet propemodum. Sic apud Plinium lib. 10 Epiſtolarum ad Trajanum frequentiſſime compellatio hæc legitur, *Domine.* Antonius Diadumenus Ep. ad Matrem apud Lampridium Diadumeno, extr. *Dominus noſter* (Opilium Macrinum Imperatorem, patrem ſuum intelligit,) *nec te amat, nec ipſum ſe, qui inimicos ſuos ſervat.* Iulianus defertor etiam refugit hanc appellationem, ſed poſt ejus exceſſum rediit conſuetudo prior. vide & Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 220. Minus tamen invidioſum *dominans*, quam *dominus* videbatur. ut Maral. ad Statii Sylvas p. 194 oſtendit. ¶ 5. Poſt ad alios quoque translatum, qui aliis eſſent præpoſiti. Nam & qui factionibus aurigariis præerant, *Domini factionum* appellabantur. Cujusmodi exemplum apud Suetonium habes Ner. c. 5 & 22. v. ibi Torrent. Appellabantur & *domini dominæque* nonnunquam, honoris cauſſa, & per blanditiam & adulationem. De adulatoribus vide Caſaubonum ad Theophraſti Charact. p. 121. Honoris cauſſa & per blanditiam ita frequenter ſe falutabant mariti invicem. Tibull. 1, 2, 7 *Ianua difficilis domini, &c.* i. e. mariti, ut Scaliger exponit. Ita Suidas in illa voce præconis mulierem Athenis in jus vocantis, ASPASIA & DOMINVS EIVS CITAVIT; *Dominum* maritum explicat. Etiam maritum ſuum *Dominum* vocat Scintilla apud Petron. c. 67 p. 336. Ovid. 3 Amor. 7, 11 *Et mihi blanditias dixit, dominumque vocavit, Et quæ præterea publica verba juvant.* Alia exempla notat Marcilius ad Horat. 2 od. 12. Vid. Barth. ad Calpurn. p. 344, & ad Stat. Silv. p. 47. Rittershuſ. ad Salvian. p. 266 ſeq. Adde & Nonium 4, 125 ex Virg. Æn. 4, 214. ¶ 6. Quin commune honoris vocabulum *Dominus*, quo promiſcue patres, fratres, obvii, per carachteſin, & uxores *Dominæ* jam Senecæ temporibus &c. blandius appellabantur, ut notat Lipſius ad Tac. Ann. 2, 87. Apud Apul. Met. 3 p. 143 ipſum Apulejum magiſtratus Theſſalici alloquuntur *Luci Domine.* In quam rem eleganti epigrammate luſit Palladas in Anthologia Græcorum epigrammatum, quod ita vertit Alciatus: *Munera qui dederit, dominus fraterque vocatur; Si quis nulla ferat, vix bene frater erit. Hæc pretio merâ verba gravi venalia præſtant; Ipſe ſed ut dominus, ſic nec ero dominus.* v. Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 219, & Scriver. ad Mart. 1 epigr. 113. Qui & ſervos notat a dominis ſuis aliquando per ludum *dominos* appellatos ad 1 epigr. 80 &c. Hæc autem ad comiora illa tempora referenda ſunt; non antiqua illa atque ſevera: quæ quam abominata hoc nomen ſint, Seneca docet epiſt. 47. Sed Id. ep. 3 *Obvios*, inquit, *ſi nomen non fugerunt, dominos ſalutamus.* conf. Martial. 1 epigr. 113. ¶ 7. Hodie communis titulus ingenuorum omnium eſt, ut vix liceat mediocris ſortis hominem appellari niſi præmiſſo *dominationis* honore, contra indolem vereris latinitatis, cujus ſtudioſi ab hiſce blanditiis aut ineptiis, quantum fieri poteſt, temperant. ¶ 8. *Deum κατ' ἐξοχὴν* & abſolute appellari *Dominum*, ſacrarum literarum propria ratio eſt. Sed & ethnicorum Dii appellantur *Domini.* Ovid. Heroid. 4, 12 de Amore: *In Dominos jus habet ille Deos.* conf. Apul. Met. p. 192. Et Grut. Inſcript. p. 506 n. 1 *Æſculapio Domino.* ¶ 9. Adjective vel certe per appoſitionem ponitur. Ovid. Her. 3, 100 *Sæpius in dominum ſerva vocata torum.* Ita Heinſ. vid. *Domina.*

¶ Domina, *æ*, f. frau. Cic. pro Marcell. c. 2 *Fortuna domina eſt rerum humanarum.* Idem de Fin. 2, 12 *Dominæ rerum omnium virtutes.* Id. Piſon. c. 2 *Sis ſane fors domina empti*, wer das glück hat, führet die braut heim. vide ſupra *Campus.* Et Off. 2, 10 *Voluptates, blandiſſimæ dominæ, ſæpe majores partes animi a virtute detorquent.* Inprimis Deæ dictæ ſunt *Dominæ*; ut, *Venus*, Petron. c. 85. *Iuno*, Virg. Æn. 3, 438. *Cybele*, ibid. v. 113. *Iſis*, Grut. Inſcript. p. 84 n. 2. ¶ 2. Deinde *Domina* iisdem notionibus, quibus *Dominus*, ad varia transfertur, ut dictum ſupra eſt. v. g. Vxores ſuas ipſi etiam plebeji *dominas* vocabant. v. Heinſ. ad Petron. c. 66 p. 330. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 12 p. 487. Inprimis heræ, matronæ, filiæque familiarum, hoc nomine augebantur, & poſt annum decimum quartum ætatis *Dominarum nomen puellis Romanis datum*, Tiraquellus notat ad leg. 5 Connub. c. 11, 12. Paullus Cypræus de lure Connub. 2, 8. Epict. Ench. c. 55, eine haus-frau, haus-jungfer. ¶ 3. Amaſias amatores quoque *Dominas* per blanditias appellabant, quod ex amatoriis poëtis, & Petronio de Quartilla, notum eſt. ¶ 4. Adjective, vel certe per appoſitionem frequenter ponitur. Ovid. Am. 2, 5, 30 *Injiciam dominas in mea jura manus.* vid. Heinſ. ad Ovid. Her. 3, 100. ¶ 5. Notetur *Dominis* pro *Dominabus*, apud Curt. 3, 12, 8.

¶ Dominŭlus, *i*, m. dimin. ein juncker; l. 41 § 4 ff. de legatis 3.

¶ Dominŭla, *æ*, f. ein fräulein. Salvian. lib. 4 p. 309.

¶ Dominium, *i*, n. imperium, principatus, die herrſchaft, regierung. Suet. Tib. c. 59 *Impatientes dominii.* Val. Max. 4, 4 pr. *Dominium rerum collabi ſolet.* ¶ 2 *Dominia* convivia hilariora ſic dicta a Domino, convivii exhibitore, bankquete, vide Varr. & alios ap. Gell. 2, 24; & Non. 4, 125.

¶ Dominĭcus, *a, um*, quod domini eſt. Sen. epiſt. 47 *Adjice obſonatores, quibus dominici palati ſubtilior notitia eſt*, einkäuffer, die verſtehen, was ihrem herrn ſchmecket. Petron. c. 31 *Vinum dominicum*: & c. 28 *Quisquis ſervus ſine dominico juſſu foras exierit.* Arnob. lib. 2 p. 61 *Columba diſcit manu miſſa revolare ad dominicas ſedes.* Inſcript. antiqua apud Velſer. in Monum. Aug. MERVM DE APOTHECA DOMINICA. Colum. 9, 1 *Dominica habitatio.* Vlpian. l. 29 ff. de pactis *Dominica pecunia.* ¶ 2. Sacro uſu *Dominicus* eſt divinus, ſeu quod Dei eſt, ad Deum pertinens: ut, *Dominicæ gratiæ viſceratio*, apud Tertull. adv. Marc. 3, 7, hoc eſt, diſpenſatio divinorum bonorum. Sic, *Dominicus dies*, (ſonntag,) quem religioſum haberi inſtituit Conſtantinus, ut Euſebius narrat lib. 4 de vita Conſtantini. Atqui Iuſtini tempore, juſtum & religioſum habitum hunc diem, ex Apologia ejus ſecunda conſtat. Itaque non ſub Conſtantino cœpit ejus diei religio, ſed peculiari & nova conſtitutione ſancita firmataque fuit. vid. Herald. ad Tertull. Apolog. p. 153, & Barn. Briſſonium ad L. Dominico C. de feriis: itemque Riveti diſſert. de origine Sabbati c. ult. conf. & Iſidor. 6, 18; ubi & *Cœna dominica*, der tiſch des Herrn. ¶ 3. Id. Euſebius & templa Chriſtianorum, *Dominicæ*, κυριακὰ, appellata fuiſſe tradidit, a qua voce ſine dubio hodie eſt, ein Dom oder Thum. Vide ſupra *Baſilica.* D. Hilarius ad Conſtantinum extremo libro: *Verentes igitur illi populi judicium e Dominico ad palatium tranſeunt.* DOMINICVM vocat, quod paullo inferius *Eccleſiam* dixerat.

Dominĭcālis, *e*, idem; ut, *Dominicales curiæ*, ICt. in Dig. Vulgo etiam *Dominicalis*, ſonntäglich.

¶ Dŏmĭnor, *atus ſum*, *ari*, rerum potiri & imperium gerere ſignificat, gewalt haben, herrſchen. Cic. Orat. c. 65 *Vbi libido dominatur, innocentiæ leve præſidium eſt*, wo alles nach affecten gehet. Conſtruitur varie, *alicui*, *in quem*, *inter quos*, *in quo.* Virg. Æn. 1, 285 *Victis dominabitur Argis.* Claudian. 1 in Rufin. v. 143 *Toti dominabere mundo.* Cic. de Senect. c. 11 *Senectus honeſta dominatur in ſuos:* Sed Grævius hanc ait eſſe interpretationem, verborum, quæ male ejecta fuerint. *Dominari* enim *in ſuos* ſub republica libera tribui tantum tyrannis. Ergo pro *dominatur in ſuos*, legendum, *vindicat jus ſuum.* Interim, niſi codices antiqui ſuffragentur Grævio, nihil mutandum putaverim. Eſt enim de auctoritate patrisfam. ſermo, non in liberos tantum ſuos, quos & ipſos in poteſtate habebat, ſed etiam in *ſervos*, quorum proprie erat *dominus*, Ovid. Met. 1, 77 *Dominari in cætera.* Curt. 8, 7, 1 *Quaſi in mancipia dominaris.* Cæſ. B. Gall. 2, 31 *Inter quos dominari conſueſſent*: ubi Metaphraſta, ὧν ἄρχειν. Ovid. 3 Am. 6, 63 *Inter dominebere Nymphas.* Quintil. 2, 5 *Orator dominatur in affectibus, atque in pectora irrumpit.* Servius Ciceroni ſam. 4, 12 *Caſus & fortuna in nobis dominantur.* Inſolens & Græcanicum eſt, cum Tertullianus princ. de Hab. mulier. *Diviram ſententiam* Gen. 3, 2 vertit: *Ille dominabitur tui.* Sed ita etiam Minuc. Fel. 12, 5 *Nonne Romani fruuntur orbe toto, veſtrique dominantur.* Vide de hac conſtructione Vechneri Hellen. 1 p. 205. ¶ 2. Paſſive vetus poëta apud Cic. Off. 1, 39 *O domus antiqua, heu quam diſpari dominare domino.* Et Nigidius ap. Priſcian. lib. 8 p. 791 *Ea natura eſt, ut curari & dominari poſſit*, daß man darüber herr werden kan.

¶ Dominans, *antis*, o. Cic. Tuſc. 1, 30 *Vetat dominans ille in nobis Deus.* Comp. *Dominantior* eſt Lucretii 3, 398.

¶ Domi-

¶ Dominatus, *a*, *um*, imperium habens, herrschend. Virg. Æn. 2, 363 *Vrbs antiqua ruit multos dominata per annos.*

¶ Dŏmĭnātus, *ūs*, m. imperium, die herrschafft, gewalt. *Occupare dominatum*, Cic. Tusc. 5, 20. *Dominatu premi*, Cic. de Divin., 1, 25. *Vrbs a tyranno crudeli dominatu premebatur.* Prudent. Hamartig. v. 515 *Quorum dominatibus humidus iste Et pigris densus nebulis obtemperat aër.* Cæterum *Dominatus* & *Principatus* differunt; *Dominatus* est imperium despoticum atque tyrannicum: *Principatus* regium; & quod cum libertate est. Vnde Plin. Paneg. Traj. c. 45 *Scis, ut sicut diversa natura dominatio & principatus, ita non aliis esse Principem gratiorem, quam qui maxime Dominum graventur.* Huc dictum illud Tiberii pertinet: *Dominum se servorum, Imperatorem militum esse: ceterorum Principem.* Sic *dominatus* & *servile imperium* synonyma Donato sunt Ter. Andr. 1, 1, 9. conf. Voss. 1 Inst. Orat. p. 39, qui δεσποτείαν, medium inter βασιλείαν, & τυραννίδα locum obtinere dicit.

¶ Dŏmĭnātor, *ōris*, m. ein regierer, herrscher; ut, *Dominator rerum Deus.* Cic. Nat. D. 2, 2 ex Ennio. Seneca Hippol. v. 1159 ad Neptunum: *Profundi sæve dominator freti.*

¶ Dŏmĭnātrix, *īcis*, f. *Dominatrix cæca & temeraria animi cupiditas*, Cic. Invent. 1, 2. Et rursus Sen. Hippol. v. 85 *O magna vasti Creta dominatrix freti.* Ac Prudent. Apoth. v. 88 *Dominatrix rerum.*

¶ Dominatio, *ōnis*, f. die gewalt, das gebiet, regiment. Cic. Att. 8, 11 de Pompejo & Cæsare: *Dominatio quæsita ab utroque est: non id actum, beata & honesta civitas ut esset.* Auct. ad Herenn. 4, 19 *Non sunt omnia committenda fortunæ, ne magnam nimis in nos habeat dominationem.* Et Asin. Pollio ad Cic. fam. 10, 31 *Vita sub dominatione misera est.* ¶ 2. Pro tyrannide & illegitima usurpatione imperii, ut *Dominatus*, de quo supra. Hinc Tacitus *Dominationes* ab ambitione & vi productas scribit Ann. 3, 26, 3. *Postquam*, inquit, *exui æqualitas, & pro modestia ac pudore ambitio & vis incedebat; provenere dominationes.* Vet. Gloss. *Dominatio*, τυραννίς, δεσποσύνη. *Nefanda dominatio*, Vellej. 2, 60, 4. *Vim dominationis experiri*, Ibid. c. 68, 4.

¶ Domnus & Domna, per syncopen pro *Dominus*, *a*, apud veteres legitur; ut, *Seculi domna* in Commodiani Instruct. 59, 1. ¶ 2. In proprium feminarum nomen abiit. Suid. Δομνος, ὄνομα κύριον, & a Syris ad Græcos transiisse viri docti putant. *Iulia Domna*, secunda uxor Septimii Severi, mater Caracallæ. v. Spanhem. de V. & P. Numism. T. II Diss. 11 p. 294. Sic

¶ Domnulus & Domnula, diminutiva, vide Sidonii ep. 15, 38: & Salviani ep. 4.

¶ Domnædius, *i*, m. pro Dominædius, i. e. Dominus ædis, der hausherr, gastherr. Gloss. lat. gr. *Domnædius*, Cœnacularius, ναύκληρος. Hanc vocem Autori Rhetoricæ ad Herenn. restituit Salmasius de jure Attico p. 73. Paulinus Nolanus epist. 1 &c. S. Felicem sæpe vocat *Dominædium*.

¶ Condomĭnor, *ari*, una dominor, apud Livium esse dicitur.

¶ Edomĭnor, *ari*, beherrschen. Passive Arnob. 5 p. 163 *Æstuatum est, quibus modis posset intractabilis* (mater Deûm) *feritatis edominari.* Quid si melius est *edomari*?

¶ Perdominor, *ari*, Claudian. Fesc. in Nupt. Hon. v. 85 *Solus zephyrus perdominetur annum*, i. e. dominetur per totum annum.

¶ Prædominor, *ari*, vulgus utitur: tu dices rectius *dominari aliis*, vel *præ aliis*.

DOMITIVS, *i*, m. gentis Romanæ nomen, quæ duas dedit familias, *Calvinorum* & *Ænobarborum*: ex qua Domitius Nero natus, qui post Claudium imperium adeptus est. vid. Suet. ejus vita prioribus 5 capp. ¶ 2. *Domitius Afer*, Orator fuit, quem Dio Cassius lib. 59 *eloquentissimum* vocat: libro sequenti *omnes caussarum patronos suæ ætatis superasse* scribit. Meminit ejus Auctor Dialogi de causis corruptæ eloquentiæ non semel: non infrequenter & Quintilianus, qui senem ab adolescentulo se fuisse cultum 5, 7 scribit. add. 101 p. 918, & inprimis 12, 11 p. 1107. Natum Augusto Principe puto: nam sub Tiberio Claudiam Pulchram accusavit. Sub Nerone mortuus est. v. Tac. Ann. 4, 52, 1, & 14, 19, 1. Qui cum eloquentiam ejus prædicet, mores reprehendit. Meminit & S. Hieron. ep. 2 ad Nepot. de Clericorum vita, eique hoc dictum refert: *Cur ego te habeam ut principem, cum tu me non habeas, ut Senatorem?* Sed Quintilianus hoc L. Crasso tribuit 11, 1. ¶ 3. De *Domitio Marso* v. Brouckh. ad Tib. 4, 15. Add. Quint. 6, 3 p. 564. ¶ 4. *Domitius*, Deus conjugii apud antiquos, qui adhibetur, ut in domo sit nova nupta. vid. August. de C. D. 6, 9.

¶ Domitiānus, *i*, m. Flavius, Vespasiani filius, Imperator sævitia nimius, muscas captare, & stylo præacuto configere solitus, de quo Suetonius ejus vita, & Aurel. Vict. c. 11.

¶ Domitianus, *a*, *um*, adject. ut, *Domitiana quæstio*, i. e. stulta; originem quære l. 27 ff. qui test. fac. poss. f. l. 28 tit. 1.

Domitura, Domitus, vide in *Domo*.

DOMNOTONVS, *i*, f. urbs Galliæ in Medulis. vid. Scal. Auson. lect. 2, 14.

DŎMO, *domui*, *domitum*, *domare*, δαμάζειν, zähmen, bändigen, zwingen. Ovid. 2 de A. A. v. 183 *Obsequium tigresque domat tumidosque leones.* Cic. de provinc. cons. c. 13 *Omnes has nationes frangi domarique cupimus.* Interdum ad conatum potius pertinet, quam ad effectum. Liv. 3, 69 pr. *Domando asperiorem facere multitudinem*, durch strengen einhalt und verbot wilder machen. ¶ 2. *Domare carnem ferventibus undis*, Ovid. Met. 8, 650, mollire coquendo. Ita etiam *domare terram*, apud poëtas est aratro subjegere. v. Burm. ad Petron. c. 99 pr. ¶ 3. *Domaverunt* pro domuerunt aliqui legunt in Flor. 3, 22, 6. Sed vide Brouckhus. ad Tibull. 4, 1, 116. Hinc

¶ Dŏmātus, *a*, *um*, gezähmt. Petron. c. 74 *Curabo domata sit Cassandra*, non secus scil. ac fera bestia. Vsitatius

¶ Dŏmĭtus, *a*, *um*, gezähmt, bändig. Cic. Nat. D. 2, 64 *Belluæ domitæ & condocefactæ.* Et de Orat. 1, 43 *Domitas habere libidines*, seiner begierden herr seyn. Id. pro Font. c. 1 *Bello domitus*, ein überwundener. Vellej. 2, 53, 3 *Domitus orbis terrarum.* Virg. Georg. 3, 30 *Vrbes domitæ. Frenis domitis* Plinii est 8, 42 f. 64, de equo, secundum Solinum *lupatos spernente* n. 833.

¶ Domitus, *us*, m. subst. die bändigung, zähmung. Cic. Nat. D. 2, 60 *Efficimus domitu nostro quadrupedum vectiones.*

¶ Domitio, & Domatio, *ōnis*, f. idem; Illud apud Asconium, hoc apud Plinium occurrere dicitur.

¶ Domitūra, *æ*, f. idem. Colum. 6, 2 de bubus domandis: *Vt exiguus in domitura labor & minus sit periculi.* Plin. 8, 45 *Domitura boum in trimatu, postea sera, antea præmatura.*

¶ Dŏmĭtor, *ōris*, m. qui domat. Cic Off. 1, 26 *Equos domitoribus tradere.* Id. pro Mil. c. 13 *Domitor armorum.* Virg. Æn. 5, 799 *Domitor maris.* Valentinianus Imp. in Inscript. Grut. p. 1086, 9 DOMITOR GENTIVM BARBARARVM vocatur, ut a Veget. de re milit. prol. lib. 2. Conf. Spanhem. de usu & præst. Num. Diss. VIII p. 753, & Diss. XIII p. 638.

¶ Dŏmātor, *ōris*, m. alia & forte antiqua forma, pro *Domitor*, dixit Tibull. 4 ad Messal. paneg. v. 116 *Conversus terga domator.*

¶ Dŏmĭtrix, *īcis*, f. Virg. Georg. 3, 44 *Domitrix Epidaurus equorum.* Seneca Troad. v. 819 *Maris vasti domitrix Iolcos*, Iasonis Argonautæ patria.

¶ Domābilis, *e*, quod domari potest, das zu bändigen ist. Horat. 4 od. 14, 41 *Cantaber non ante domabilis.* conf. Ovid. Met. 9, 253.

¶ Domito, *avi*, *atum*, *are*, frequent. bändigen. Silius 3, 101 *Populos domitabat Iberos.* Virg. Georg. 1, 285 *Domitare boves.* Curt. 8, 9, 17 *Elephantos in Africa domitant.*

¶ Domitatio, *onis*, f. in Gloss. die bezwingung, bändigung.

¶ Domesio, *eri*, pro Domari. Hinc

¶ Domefactus, *a*, *um*, bezwungen. Petron. c. 99 *Terra aratro domefacta nitet.*

Composita cum præposit.

¶ Condŏmo, *āre*, idem quod domare, zähmen. Prudent. Hymn. Iejunant. v. 98 *Veteresque nugas condomare ac frangere.*

¶ Dedŏmo, *are*, idem: unde

¶ Dedomatus, *a*, *um*, gezähmt. Commodian. Instruct. 34 *Equa primum dedomata.*

¶ Edŏmo, *are*, significatione simili simplici *domare*. Cic. de Fato c. 5 *Scribunt, vitiosam naturam ab eo sic edomitam, & compressam esse doctrina.* Plinius 17, 19 *Arbores edomari meditatione curvandi* dixit.

¶ Edomitus, *a*, *um*, gebändiget; ut, *Edomiti orbis opes possidere*, Ovid. Art. am. 3, 114.

¶ Edomator, *ōris*, m. idem, quod *Domitor*. Tertull. de Pallio c. 6 *Primus informator literarum, & primus edomator vocis*, i. e. præceptor formandæ seu exercendæ vocis, qui græce φωνασκός dicitur.

¶ Indomitus, *a*, *um*, unbändig, wild. Colum. 6, 2 *Ex domitis bubus valentissimum cum indomito jungimus.* Cic. Verr. 1, 24 *Indomitas cupiditates atque effrenatas habebat.* Liv. 21, 20 *Ferocia & indomita ingenia Gallorum*, harte köpffe. Avian. Fab. 28, 9 *Indomito detractans vincula collo.* Plaut. Trin. 3, 3, 22 *Indomitus adolescens.* conf. Men. 1, 2, 1, & Bacch. 4, 3, 1.

¶ Indomabilis, *e*, idem. Prudent. de Vincentio martyre v. 11 *Testis indomabilis.* Et Plaut. Cas. 4, 3, 12 *Indomabilis equus.*

¶ Perdŏmo, *are*, prorsus domare, unter sich bringen, überwältigen. Vellej. 2, 95, 2 *Gentes perdomuerunt.* Liv. 3, 13 *Placuit ad perdomandum Latium, victorem circumducere exercitum.* Martial. 1, 27 *Bis denas pariter perdomuisse feras.*

¶ Perdomitus, *a*, *um*, bezwungen. Liv. 9, 20 *Apulia perdomita in Lucanos perrectum.* Colum. 6, 2 *Perdomiti boves.* Sil. 8, 290 *Perdomita armis Illyris ora.*

¶ Perdomitor, *ōris*, m. qui perdomat. Prudentius Cathem. 4, 12 *Mortis perdomitor, salutis auctor.*

¶ Prædŏmo, *are*, vorher bändigen. Seneca epist. 113 *Casus antequam exciperet, meditando prædomuit.*

¶ Redŏmo, *are*, rursus domare, zurückziehen. Cic. pro Sylla c. 1 *Improbi ac perditi cives, redomiti atque victi.* Ita plurimi MSS. libri, Palatini maxime; & veteres quoque impressi, Grutero observante. Recentius editi *Edomiti* subdiderunt.

¶ Subdŏmo, *are*, subigere, valde domare, überwältigen. Plaut. Asin. 3, 3, 112 *Sic isti solent superbi subdomari.*

DŎMVS, *i*, & *us*, f. δόμος, ein haus. Proprie est ædificium, constans ex parietibus & tecto, ad habitandum factum. Improprie sumitur pro quocunque habitaculo: unde & templa, & nidi avium *domus* dicuntur. v. Nonius 6, 73. Ita *domus æterna* passim in inscriptionibus vocatur sepulcrum. v. quas profert Brouckh. ad Tib. 3, 2, 23. Sen. ep. 8 *Domus munimentum sit adversus infesta corpori.* Ter. Adelph. 4, 7, 42 *Domus sumptuosa*, da viel aufgehet. Cic. Off. 1, 39 *Ornanda est dignitas domo, non ex domo tota quærenda: nec domo dominus, sed domino domus honestanda est.* Improprie Virg. Æn. 10, 1 *Domus omnipotentis Olympi.* Duos Genitivos habet, unum ratione declinationis secundæ, *domi*, alterum quartæ, *domus*: cum priore utimur, locus significatur, in quo quis manet; posteriore autem ædificium ipsum notatur: ut, *domi maneo*, non *domus &c.* ich bleibe zu hause vel ut vulgus daheim. *Domuis* pro *domus* Varro dixit apud Nonium 8, 66. Dativus semper quartæ declinationis est, *domui*; Ablativus secundæ, *domo*. Invenitur tamen *domu* in veteri inscriptione apud Gruter. p. 566 n. 9 NATVS MESIA INFERIORE DOMV ESCVM. *Domos suas discedere*, Nepos 2, 4, 2. *Domum spectare*, Cic. pro Ligar. c. 1. *Domum se convertere*, Ter. Adelph. 2, 4, 22. Id. Eun. 3, 5, 62 *Domo exulo.* ¶ 2. *Domus* etiam patriam & habitationem significat, da man wohnt und gesessen ist. Suet. Vitell. c. 11 *Cæterum P. Vitellius domo Nuceria, &c.* Atque ita non sem. Livius. In vetustis quoque inscriptionibus legere est: DOMO PRÆNESTE: DOMO CREMONA, pro *Prænestina*, *Cremonensis*, *&c.* Virg. Æn. 10, 183 *Qui Cærete domo.* Conf. Serv. ad Æn. 8, 65. Vetus inscriptio apud Grut. p. 430 n. 4 C. TERENTIVS PHILETVS DOMO ROMA. Alia ap. Fabrett. 3 n. 443 *De genitore mihi domus Vmbria.* Aliquando *domus* non patria est, sed domicilium notat tantum. Nepos 25, 3 *Vt eamdem urbem & patriam haberet & domum*, sed al. *dominam*. Vide & Schottum observ. 3, 11. ¶ 3. Ponitur & *Domus* pro familia. Cic. fam. 5, 8 *Vt domus tua tota, me tibi*

tibi amicissimum esse, cognosceret. Id. 15, 11 *Cum parentibus tuis, & cum tota domo.* Tac. Agr. 19, 2 *Domum suam coërcere plerisque haud minus arduum est, quam provinciam regere.* Iustin. 16, 1, 15 *Extinctor domus regiæ.* Horat. 4 od. 12, 6 *Cecropia domus*, pro familia regum Athenienſium. Virg. Æn. 2, 702 *Dii Patrii servate domum, servate nepotem*, & alibi fæpius. *In H. D. D.* h. e. *in honorem domus divinæ*, de familia & imperio Auguſtorum Romani in inſcriptionibus. vid. Reinef. 1, 85 p. 122. Nos quoque ita dicimus, das haus Sachſen, *domus Saxonica &c.* ¶ 4. Græci urbes cognomines fluviis, aut iisdem vicinas *Domos fluviorum* appellarunt. Hos imitatus Horatius 1 od. 7, 13 *Domum Albuneæ reſonantis* dixit, ut Heinſius obſervat ad eum locum. ¶ 5. Apologus Græcus de teſtudine, ex eoque Cic. Att. 15, 16 Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. *Domus amica, domus optima*, eigen herd iſt goldes werth. Adde Chiliad.

¶ Domi, zu haus, vel ut vulgus daheim Ter. Heaut. 4, 8, 32 *Domi ero, ſi quid voles.* Id. Eun. 5, 2, 56 *Domi operiri. Domi ſe tenere*, Nep. 10, 9, 2. *Domi manere oportet belle fortunatum*, Οἶκοι μενεῖν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα. Vide Chiliadas. *Domi meæ, tuæ, veſtræ, alienæ.* Cic. fam. 13, 69 *Apud eum ſic fui, tamquam domi meæ.* Id. 4, 7 *Nonne mavis ſine periculo domi tuæ eſſe, quam cum periculo alienæ.* Genitivi, *domi & militiæ*, abſolute ſive adverbialiter poſiti, ſignificant in pace & bello. Terent. Adelph. 3, 4, 49 *Vna ſemper militiæ & domi fuimus.* Vellej. 2, 27, 1 *Domi bellique fortiſſimus.* Iuſtin. 5, 9, 6 *Domi nobilis*, i. e. in ſua civitate, non item apud exteros; vide quos ſic appellant Salluſt. Cat. 17, 5. Liv. 8, 19. Curt. 3, 13, 15. Cic. pro Cluent. c. 23 & in Verr. 1, 17 &c. *Domi nobis iſta naſcantur*, proverbialis locutio, de qua etiam in Chil. man hat es ſelbſt, man darf nicht darnach reiſen. Plaut. mil. 2, 2, 36. add. 39 *Domi habet animum falſiloquum, domi dolos, domi delenifica facta, domi fallacias.* conf. Cic. Att. 2, 6; & 9, 3, & 10, 14; & luvenal. 11, 117. Sic fere Ter. Phorm. 3, 2, 19 *Quod ames, domi* eſt. Id. Adelph. 3, 3, 60 *Domi habuit, unde diſceret.* Contra eſt: *Foris quærere; aliunde petere.*

¶ Domuncŭla, æ, f. dimin. Symmach. 5, 66 *Ampelias domunculum Romæ mercatus eſt.* Apul. 4 Mileſ. p. 146 *Chryſeros quidam nummularius copioſæ pecuniæ dominus, &c. ſed ſatis munita domuncula contentus.* Adde Vitruv. 8, 10: & Vlpian. Dig. l. 47 t. 12 l. 3 §. 11.

¶ Domuſcŭla, æ, f. idem. Apul. 4 ib. p. 154 *Mecum primis ab annis nutritus & adultus individuo contubernio domuſculæ, imo vero cubiculi torique ſanctæ caritatis affectione mutuo mihi pignoratus, &c.*

¶ Domicŭla, æ, f. idem apud Frontinum.

¶ Domeſticus, a, um, contrarium externo, häuslich, einheimiſch. Cic. fam. 4, 8 *Nullus locus eſt domeſtica ſede jucundior*, es iſt nirgends beſſer als daheim. Idem pro Sextio c. 45 *Malis domeſticis impediti.* Plin. 30, 10 *Sordent plerumque domeſtica. Domeſtica facta*, Horat. Art. P. v. 287. *Domeſtica judicia* privata ſunt & revera præſumtiones. Vide Heraldum ad Apolog. Tertull. *Domeſtica veſtis*, qua domi utimur. Vide infra in *Veſtis.* Eleganter Val. Max. 1, 6, 1 *Servio Tullio etiam tum puerulo dormienti circa caput flammam emicuiſſe, domeſtici oculi annotaverunt.* ¶ 2. *Domeſtici* in Cod. Theod. lib. 1 tit. 13, & paſſim in Hiſtoria Auguſta, milites dicuntur, qui circa principes ſunt, eosque ſequuntur, & a latere eorum non temere recedunt, quaſi cuſtodia quædam perpetua, die haus treuppen. De quibus nonnulla lCtus Iac. Gothofredus Diſc. Hiſt. ad L. Quisquis C. ad L. Iuliam Majeſtatis c. 11. Item Calaub. ad Vopiſci Numerian. c. 13. Hinc elegantiſſime Tertullian de Fuga c. 3 Chriſtianos, *Domeſticos Dei* appellat. Niſi forte Græcum οἰκεῖοι ſimpliciter interpretatus eſt.

¶ Domeſtice, adv. zu haus. Symmach. 10, 36 ed. Iuret. *Libellus domeſtice confectus.* Tertull. de Pallio c. 4 *Domeſtice & ſecrete.*

¶ Domeſticātim, i. e. domi & per domeſticos. Suet. Cæſ. c. 26 *Ea, quæ ad epulum pertinerent, quamvis macellariis oblocata, etiam domeſticatim apparabat.* Item, per varias domus, von haus zu haus, οἰκηδὸν.

¶ Domeſticĭtas, ātis, f. die häuslichkeit, Vet. Interp. Irenæi 3, 20.

¶ Domicilium, i, n. die behauſung, wohnung. Significat habitationem longi temporis. Vnde *mutare domicilium* dicuntur, qui migrant, ut aliam urbem habitent. *Poſſe animos, cum e corporibus exceſſerint, in cælum, quaſi in domicilium ſuum pervenire*, Cic. Tuſc. 1, 11. *Humana figura domicilium eſt mentis*, Idem Nat. D. 1, 27. *Domicilium imperii orbis terrarum*, de Roma urbe, Nep. 25, 3, 3. ¶ 2. Sicuri Athenienſes *carcerem* vocarunt *domum*, ut miti nomine indignitatem rei temperarent; ita non ſine aſperitate Appius decemvir, quem conſtituit carcerem, *domicilium plebis nuncupavit.* v. Liv. 3, 57; Alex. ab Alex. 3, 5. Nec ſine acerbitate Cic. Verr. 5, 55 *Latomias Syracuſanas domicilium civium Romanorum* Verris imperio dicit fuiſſe.

¶ Domicœnium, i, n. οἰκοστίτιν, cæna domeſtica, Martial. 5 epigr. 79 *Si triſti domicœnio laboras, Turrani, potes eſurire mecum.* conf. 12 epigr.

¶ Dŏmidūca, æ, f. ſic Iuno dicebatur, quod novas nuptas in domum mariti deducendas curaret. v. Auguſtin. C. Dei 12, 3, & Mart. Capella 1 de Nuptiis Philolog. & Mercurii. Sed & DEVS *Domiducus* Auguſtino C. D. 6, 9, qui itinera novarum nuptarum protegeret.

¶ Domifĭco, are, ut *ædificare*, ein haus bauen. Varro.

¶ Dŏmiporta, æ, f. Φερέοικος, cochleæ epitheton eſt, eine ſchnecke. Cic. Divin. 2, 64 *Quid me igitur mones? ut ſi quis medicus ægroto imperet, ut ſumat terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam, potius quam hominum more, cochleam diceret, &c.*

¶ Domiſēda, æ, f. matrona ſolitudinem amans domus ſuæ & ſibi vivens, Fabrett. Inſcript. p. 252 HIC SITA EST AMYMONE PVLCHERRIMA LANIFICA PIA PVDICA FRVGI CASTA DOMISEDA.

¶ Domuitio, ōnis, f. & Domum itio. Auctor ad Herenn. 3, 21, poëtæ verba referens, *Iam domuitionem reges Atridæ parant*, ſchicken ſich zur heimreiſe. Sic Victorius. Et Cic. de Div. 1, 32 *Rhodiorum claſſi propinquum reditum, ac domum itionem dari.* Sic ex MSS. Gruter. & Gronov. . Et Apulej. Mileſ. 2 *Domuitionem capeſſere:* & lib. 3 *Domuitionem parare.*

¶ Domutio, ōnis, f. idem ac *domuitio*, apud Nonium 2, 209 ex Pacuv. & Lucilio.

¶ Domum reditio, reditus ad lares, die heimkehrung, heimreiſe. Convenit cum forma *domum itio*, de qua jam diximus. Cæſ. B. Gall. 1, 5 *Domum reditionis ſpe ſublata.* it. apud Hyginum fab. 125 eſt *Domireditio.*

¶ Isŏdŏmos, on, ἰσοδόμος, æqualiter ſtructus, ab ἴσος, *æqualis*, & δομέω, *ſtruere*, unde & Domus; Et

¶ Pſeudiſodŏmos, on, ψευδισόδομος, inæqualiter ſtructus. Vitruv. 11, 8 *Coagmenta duobus generibus ſtruuntur. Ex his unum Iſodomum, alterum Pſeudiſodomum, &c.* Plin. 36, 22 *Græci e lapide duro ac ſilice æquato conſtruunt, &c. Iſodomon vocant genus ſtructuræ. At cum inæquali craſſitudine ſtructa ſunt, Pſeudiſodomon.*

Donabilis, donare, donarium, vide *Donum.*

DŌNĀTVS, i, m. Grammaticus doctiſſimus, (quæ ei laus a multis tribuitur) D. Hieronymi præceptor fuit, quemadmodum ipſe aliquoties ſcripſit. Eraſmus, *dubitavi*, inquit, *utrum is Donatus Hieronymi præceptor fuerit, qui in Terentium commentarios ſcripſit, aut profeſſione Grammaticus fuerit. Quod mihi vero videtur eſſe veriſimile; ſiquidem in Commentariis in Eccleſiaſten Hieronymus teſtatur, ſe audiviſſe Donatum exponentem fabulas Terentii.* Scripſit de octo partibus orationis, quem librum emendatum operi ſuo Grammatico Diomedes adjunxit. Inde hodieque libelli rudimenta Grammatices complexi *Donati* nomine veniunt.

DŌNAX, ăcis, f. δόναξ, calamus ſeu arundo craſſior, ein dick und lang rohr. Plin. 16, 36 *Calamus fruticoſiſſimus, qui vocatur donax.* conf. 24, 11. ¶ 2. *Donaces* piſces, Plin. 32, 11.

¶ Dŏnăce, es, f. puellæ nomen in Nemeſ. Cyneg. ecl. 2.

DŌNEC, adverb. quoad, quousque, bis, ſo lange als. Ter. Adelph. 4, 6, 6 *Certum obſidere eſt, donec domi redierit*, bis er wieder kommen iſt. conf. Virg. Georg. 4, 558; Liv. 4, 13; & 5, 17; Tac. An. 1, 67, 1; Plaut. Amph. 2, 1, 51. ¶ 2. *Donec* pro quamdiu, ſo lange. Liv. 4, 60 *Nemo, donec quicquam virium ſupereſſet, corpori aut ſanguini ſuo parceret.* Ovid. 1 Triſt. 8, 5 *Donec eris felix, multos numerabis amicos.*

¶ Donicum pro *Donec* veteres, ut Plautus, Cato, & Lucretius etiam dixerunt. Plaut. Capt. 2, 2, 89 *Donicum ille huc redierit.* Cato c. 149 *Donicum pecuniam ſatisfecerit.* Corn. Nep. 22, 1, 4 *Donicum aut certe viciſſent, aut victi manum dediſſent.* v. Soſip. Carif. 2 p. 178, & Giſan. Ind. Lucret.

DONVM, i, n. munus, Græcis δῶρον, quod per manum ſeu de manu datur, δῶρον enim antiqui palmam vocabant, quemadmodum Plinius 30, 14 indicat, eine gabe, verehrung, geſchenck. *Philoſophia donum Deorum eſt.* Cic. Tuſc. 1, 26. *Poëtæ quaſi Deorum aliquo dono atque munere commendati nobis eſſe videntur*, Idem pro Arch. c. 8. Sic, *Dona naturæ*, Idem de Orat. 1, 25. *Dona nuptialia*, hochzeit-geſchencke, Cic. pro Cluenr. c. 9. Ter. Eun. 1, 2, 29 *Dono donare*, verehren. Claudian. de 4 Conſ. Honorii v. 46 *Non generis dono, non ambitione petitur.* Ter. Eun. 2, 3, 63 *Si ſcias, quod donum huic dono contra comparet.* Et 5, 9, 27 *Quodvis donum, præmium, a me optato, id optatum feres.* Vbi Donatus obſervat: Proprie *donum* eſſe, quod Diis datur: *Præmium* virorum fortium: *Munus hominum.* Et, *Donum munusque* tam ante factum, quam poſt factum dari; *præmium* non niſi poſt factum. Et *donum* voluntarium eſſe, *præmium* deberi. Sed perpetuum certe id diſcrimen non eſſe, apparet. v. Popma. *Donum Deo dare*, Corn. Nepos 4, 1, 3, quæ formula inter ſolennia: ſic enim ſcrib. D. D. vel D P. i. e. donum dedit, donum poſuit. Vid. de more toto Diis dona figendi, dicendi, Briſſon lib. 1 de Form. & Thomaſin. de Donariis. Sall hiſt. 3 or. Licinii n. 27 *dono dantur agreſtes in provincias magiſtratibus*, hoc eſt, libidini illorum permittuntur, werden preis gegeben. ¶ 2. *Donum* & *nodum* ſæpe confundunt librarii. vid. Drakenb. ad Sil. 2, 77.

¶ Dōno, avi, atum, are, munere afficere, munus dare, verehren, ſchencken. Sic autem utimur, *Dono tibi hoc præmium: &, Dono te hoc præmio*, ut Germani, ich ſchencke dir dieſes, vel ich beſchencke dich damit: *Large & effuſe multa alicui donare*, Cic. pro Roſc. c. 8. Idem de Leg. 2, 16 *Vir nemo bonus ab improbis ſe donari vult.* Et Liv. 30, 44 *Maſiniſſam Scipio urbibus agriſque donavit.* ¶ 2. *Donare* etiam dare, tribuere, impendere, concedere, geben. Quemadmodum *modum alicui donare*, Seneca dixit Med. v. 1036, ubi vide Gruter Silius 11, 407 *Diſcatque Lyæo Imbellem donare diem.* Horat. 1 epiſt. 15, 32 *Quicquid quæſierat, ventri donabat avaro.* Sic, *Spes ſuas ambitioni donare*, Petronius c. 4. ¶ 3. Eit & veniam dare, remittere, & quod frequentius *Condonare* dicimus, verzeihen. Seneca lib. 5 Controv. *Multa donanda ingeniis puto: ſed donanda vitia, non portenta ſunt.* Iuſtin. 32, 2, 5 *Donare filio patrem*, id eſt, ignoscere patri, & culpam pœnamque remittere propter filium. Idem 38, 6, 6 *Ne victum quidem memoriæ patris donarent.* ¶ 4. Eſt eriam intermittere aliquid in gratiam alterius. Cic. fam. 5, 4 *Tuas inimicitias ut reipublicæ donares*, id eſt, ut propter rempublicam ſive boni publici cauſſa exueres inimicitias, & deponeres ſimultates. Ita *dono tibi teſtamentum patris*, hoc eſt, tua cauſſa omitto & negligo. vid. Gronov. obſerv. 3, 23, & Schultingius ad Quint. decl. 1, 9 p. 22. Burm. it. Drakenb. ad Sil. 15, 603. ¶ 5. Inrerdum ſignificat remittere laborem &c. vid. copioſe Drakenb. ad Sil. 1, 487 *Pyrenem Alpeſque tibi mea dextera donat*, hoc eſt, laborem eas ſuperandi remittit.

¶ Donatus, a, um, interdum eſt dono datus, geſchenckt. Cic. de Aruſp. reſp. c. 4 *Homo divino quaſi munere donatus reipublicæ.* Item dono affectus, beſchenckt, begabt. Curt. 10, 4, 7 *Magnificentiſſime donatos dimiſit.* ¶ 2. *Donatus*, ſubſt. v. ſupra ſeorſum.

¶ Dōnatio, ōnis, f. die beſchenckung. Cic. Phil. 4, 4 *Quos non bonorum donatio, non agrorum aſſignatio ſatiavit.* Id. pro S. Roſc. Am. c. 9 *Furta, rapinæ, donationes.*

¶ Donator, ōris, m. qui donat. Hieron. adv. Pelagium ad Teſiph. c. 3 *Semper largitor, ſemperque donator* (Deus) *eſt.* Beda Hiſt. Eccl. Angl. 1, 30 *Donatori omnium de ſatietate ſua gratias agant.* Adde Senec. in Hippol. v. 1212 & Symmach. 10 ep. 48.

Donatrix,

¶ Donatrix, *icis*, f. Prudentius Hippolyti passione v. 171 *Illa sacramenti donatrix mensa.* conf. l 15 Cod. de donat.

Donābĭlis, *e*, das sich schencken oder beschencken läst. Plaut. Rud. 3, 1, 40 *Infortunio hominem prædicas donabilem*: id est, donandum, mactandum. Ambrosius serm. 59 *donabile donum*, conf. Tertull. de Pudicitia c. 22.

¶ Dōnārium, *i*, n. idem quod donum, ein kirchen-geschenck. Lucan. 9, 515 *Non illic Libycæ posuerunt ditia gentes Templa: nec Eois splendent donaria gemmis.* Ovid. Fast. 3, 335 *Contingere manibus donaria.* ¶ 2. Item locus, ubi donaria sive dona Diis dicata reponuntur. Servius ad illud Virg. Georg. 3, 533 *Vris imparibus ductos alta ad donaria currus*: *Donaria*, inquit, *proprie loca sunt, in quibus dona reponuntur: abusive templa. Nam sic pulvinaria pro templis ponimus, cum sint proprie lectuli.* Vet. Gloss. *Donaria*, χαρησήρια, ναοί, τεμένη, ἱερὰ ἀναθήματα.

¶ Donātīvum, *i*, n. donum Imperatoris, eine gabe, herrn-geschenck; quod militibus non uno nomine conferebatur. Nam & *unguentaria* & *calvaria* solvebantur; de quibus Lipsius ad Hist. Tac. 3, 50, 7 ait. Suet. Ner. c. 12 *Populo congiarium, militi donativum proposuit.* Vbi nota differentiam *congiariorum* & *donativorum*. Nam *Congiaria* populo; *Donativa* militi dabantur. Quamquam Curtius confudit, & *congiarium* pro *donativo* posuit, de quo supra suo loco. Plinius Paneg. c. 35 *Datum congiarium populo, & datum totum, cum donativi partem milites accepissent.* Et Tac. Ann. 12, 41, 3 *Additum nomine ejus* (Neronis) *donativum militi, congiarium plebi.* Et hoc plerumque pecunia erat. conf. Tac. Hist. 1, 5, 2, & v. Spanh. de us. & præst. num. diss. 13 p. 533. Alia erant, quæ *dona militaria* appellabantur, & post egregiam navatam operam in acie dari solebant, de quibus Cæs. B. C. 3, 53. Item L. 10 Dig. de re militari, &c.

¶ Donatārius, *i*, m. cui quid dono datur, der eine gabe bekömmt; l. etiam l. absent. ff. de donat. l. nec ambig. C. eod. tit.

¶ Donāticus, *a, um*, quod dono datur, was man schencket; ut, *Donatica corona*, quibus victores in ludis donabantur. Fest.

¶ Donōsus, *a, um*, liberalis, freygebig. Quidam Plauto vindicant Epid 2, 3, 14, & Truc. 1, 1, 64, ubi alii *damnosus* legunt. v. Pareum.

¶ Donifer, & Donĭferus, *a, um*, idem apud Augustinum.

¶ Donĭfĭco, *are*, minus probatum Hygini verbum ex Fab. 112, *Ajax*, inquit, *cum Hectore donificantes discessere*, id est, dona invicem dantes. vid. Muncker.

Composita:

¶ Condōno, *are*, idem quod *Donare*, schencken. Plaut. Menæch. 4, 2, 94 *Ego illam non condonavi, sed sic utendam dedi.* Cic. Off. 2, 22 *Aliis adimuntur, aliis condonantur pecuniæ.* ¶ 2. Sed *condonare crimen*, Idem pro Mil. c. 2, zu gut halten, verzeihen. *Supplicium & animadversionem remittere & condonare*, Vatin. Ciceroni fam. 5, 10. Ter. prol. Eun. v. 17 *Habeo alia multa, quæ nunc condonabitur*: i. e. ad quæ quod attinet, nunc condonabitur. Nam Accusativus rei non regitur a verbo, sed a præpositione intellecta. Sic & Phorm. 5, 7, 54 *Argentum quod habes, condonamus te*: i. e. quod ad argentum illud attinet. v. Voss. Gramm. 7, 21 p. 85. ¶ 3. *Condonare alicui aliquem*, est propter aliquem, vel in alicujus gratiam, ignoscere alicui, einem andern zu gefallen jemanden verzeihen. Liv. 3, 58 *Potius unum tot Claudiis deprecantibus condonarent.* Aur. de Vir Illust. c. 4 *Patris lacrimis condonatus, ab eo sub tigillum missus est.* Sic *condonare aliquem reip.* est reipubl. causa ignoscere, feu veniam dare. Dicimus & *condonare aliquid alicujus precibus*: Cæs. de B. G. 1, 20 *Cæsar tanti apud se gratiam ejus esse ostendit, uti & reip. injuriam, & suum dolorem ejus voluntati ac precibus condonet &c. monet* (Dumnorigem) *ut in reliquum tempus omnes suspiciones vitæ: præterea se Diviciaco fratri* (propter Divitiacum) *condonare dicit.* Interdum quoque est, aliquem in alterius gratiam condemnare. Cic. pro A. Clu. 69 *Vos ne hujus honestissimæ ædium vitam matris crudelitati condonetis, rogamus.* vid. plura exempla in Menckenii Observ. L. L. ¶ 4. Paullo aliter Cic. fam. 5, 18 extr. *Iudicium potentiæ alicujus condonatum*, i. e potentiæ illius causa factum.

¶ Condonatus, *a, um*, geschenckt. Cic. pro Planc. c. 31 *Datus est tibi ille: condonatus ille.* Aurel. Vict. Vir. Illustr. c. 4 *Patriis lacrymis condonatus*, i. e. dimissus propter lacrymas.

¶ Condonatio, *ōnis*, f. idem quod donatio, die verehrung, vergebung. Cic. Verr. 2, 4 *In jure dicendo bonorum possessionumque contra omnium instituta addictio & condonatio.*

¶ Indonatus, *a, um*, unbeschenckt. Lamprid. Heliogab. c. 28 *Nec quemquam facile indonatum relinquebat.*

¶ Redōno, *are*, reddere, remittere, wiedergeben. Hor. 2 od. 7, 3 *Quis te redonavit Quiritem Dis patriis Italoque cælo?* Sed ¶ 2. Hor. 3 od. 3, 31 *Invisum nepotem Marti redonabo*, h. e. Martis causa ipsi parcam. vid. *Dono* n. 4.

¶ Redōnator, *ōris*, m. ein wiederbringer. Inscript. Gruter. p. 1095 n. 7 ex ævo Constantini: REDONATOR LIBERTATIS.

DŌNŪSA, *æ*, f. Insula in mari Ægæo, in qua viride marmor nascitur. Virg. Æn. 3, 115 *Bacchatamque jugis Naxon, viridemque Donysam.*

DORCAS, *ădis*, f. δορκάς, eadem est, quæ *caprea* seu *capreolus*, ein reh, rehbock. Martial. 13 epigr. 88 *Delicium parvo donabis dorcada nato.* Et 10 epigr 65 *Tam dispar aquilæ columba non est, Nec dorcas regido fugax leoni.* ¶ 2 Grat. Cyneg. 200 *pavidosque juvat compellere dorcas.* Quod vult Vlitius esse a δορξ, δορκός, dama.

¶ Dorceus, *i*, m. canis, persequens dorcadas; vel ab oculorum acie, ut sit *Dorceus*, δορκεὺς, quasi *Derceus*, a δέρκω, *perspicio*. Inter canes Actæonis numeratur ab Ovid. Met. 3, 210.

¶ Dorcădes, *um*, f. pl. insulæ sunt maris Æthiopici, quas *Gorgones* habitasse feruntur.

¶ Doreadion, *i*, n. herba eadem, quæ *Dracontea*, vel *Dictamnus*. Apul. de Herb. c. 14 & 62.

¶ Dorcidion, *i*, n. etiam pulegium, poley. Apul. l. c. c. 92.

DORDRACVM, *i*, n. urbs Hollandiæ præcipua, Dortrecht. v. Rutgers. Var. Lect. 3, 12

DŌRIS, *ĭdis*, f. regio Græciæ, sub monte Oeta, Plin. 4, 7 dicta a nympha *Doride*, Græce Δωρίς, ίδος. ¶ 2. *Doris* Asiæ, Cariæ implicita. Plin. 5, 27 *Caria mediæ Doridi circumfunditur.* Proprie adjectivum est. Suet. Tib. c. 56 *Cum interrogassit, quænam illa tam mollia dilectus esset? & ille respondisset, Doridem.* ¶ 3. *Doris* nympha, quia maris dea est, Oceani & Tethyos filia, pro mari etiam a Poetis usurpatur. Virg. ecl. 10, 5 *Doris amara suam non intermisceat undam.* ¶ 4. *Doris* uxor Dionysii Locrensis, Cic. Tusc. 5, 20. ¶ 5. *Doris* herba, Pseudanchusa, 22, 20.

¶ Dorii, sive Dores, sive Dorienses, m. pl. dicti sunt a regione Græciæ, & dialectus vel lingua *Dorica*. ¶ 2. A Doriensibus originem traxisse volunt *Dores* etiam Asiæ populos, Cariæ regioni ad mare Carpathium vicinos, quorum sæpe meminit Herodotus lib. 1.

¶ Dōrius, *i*, m. est tropus principalis Musicus, de quo Mart. Capella lib. 9 p. 317. Et Apul. 1 Florid. *Antigenidas tibicen omnis voculæ medicus modulator, & idem omnimodis peritus modificator, seu tumultuosum Æolium simplex, seu Asium varium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum.*

¶ Dōrus, & Dōrĭcus, *a, um*, adj. Virg. Æn. 2, 27 *Dorica castra.* Propert. 3, 8 (al. 9) v. 44 Philetam intelligens: *Et ecciniſſe modis, Dore Pœta, tuis.* MSS. *dure*, unde Scalig. *pure*: Beroaldus novum *Cve* substituit. Val. Flacc. 2 Argon. v. 573 *Manet immotis nox Dorica lustris.*

¶ Dorice, adv. Suet. Tib. c. 56 *Dorice Rhodii loquuntur.*

DŌRIXĂNIVM, *i*, n. flumen Indiæ aurum vehens. v. Curt. 8, 9, 18, Hinc Propert. 4, 5, 21 *Si te Eoa, Dorixanium, juvet aurea ripa.*

DORMIO, *īvi, ītum, īre*, κοιμᾶσθαι, sonum capere, schlaffen. *In medios dormire dies*, Horat. 1 ep. 2, 30. *Otiosè in utramvis dormire aurem*, Ter. Heaut. 2, 3, 101; quod Plautus dixit *In oculum utrumvis conquiescere*, Pseud. 1, 1, 121. *Dormire in aurem dextram fiducia alterius*, Plin. 4 ep. 29, sicher und ohne sorge schlaffen. *Nox est perpetua una dormienda*, Catull. 5, 6. ¶ 2. Otiosum esse, quietum esse, ruhen, müßig seyn. Sic Martial. 10 epigr. 62 *Ferulæ, sceptra pædagogorum, cessare & dormire* dicuntur, quæ non usurpantur. conf. Jani Gebhardi Animadv. in Propert. 3, 5, 34 *Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.* Plaut. Asin. 2, 4, 24 *Dum reperiam, qui quærivtent argentum in fœnus, hic vos dormitis interea domi*: i. e. nihil agitis otiosi Ter. Heaut. 4, 4, 8 *Dormiunt: pol ego istos commovebo.* At, *non omnibus dormio*, proverbium, inquit Festus, natum a Cæpio quodam, qui *Pavarbenchon* dictus est, qui simularet dormientem, quo impunitius uxor mœcharetur. Vide & Plutarchum in amatorio p. 759 extr. & Rhodig. Ant. Lect. 12, 10. Plaut. Rud. 4, 2, 18 *Qui dormiunt libenter, sine lucro & cum malo quiescunt*, ein faullentzer wird nicht reich.

¶ Dormiens, *tis*. Cic. Divin. 1, 30 *Jacet corpus dormientis ut mortui.* Ter. Adelph. 4, 5, 59 *Quid credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos*, i. e. ignavo & cessanti. *Dormientis rete trahit*, adagium de iis, quibus citra laborem obtingit, quod cupiunt, er hat mehr glück, denn recht: dictum fuit de Timotheo Athenienſium Imperatore cognominato felici, cui dormienti finxerunt aditare fortunam atque urbes magnas ad rete cogere.

¶ Dormisco, *ĕre*, schlummern, einschlaffen. Plaut. Curc. 2, 3, 81, quamquam plures libri pro *cum dormiscit*, hic habent composite *condormiscit.*

¶ Dormītio, *ōnis*, f. κοίμησις, der schlaf. Varro apud Nonium 2, 239 *Quid mihi cum somno, si dormitio tollitur?* Augustin. epist. 151 ad Nebridium post initium: *Legi literas tuas ad lucernam, jam cænatus; proxima erat cubitio, sed non ita etiam dormitio.* Pluraliter *Dormitiones* Arnob. dixit lib. 7 p. 233 *Quid dormitiones illæ, quibus bene ut valeant, auspicabili salutatione mandatis.* ¶ 2. Pio more Christiani ita mortem appellant. Hieron. Epitaph. Paulæ c. 7 *Vsque ad diem dormitionis suæ*, i. e. mortis. Et Tertull. de Monogam. c. 10 *Offerat annuis diebus dormitionis ejus.* Et Augustin. Confess. 9, 9 de matre sua: *Ante dormitionem ejus.*

¶ Dormītor, *ōris*, m. ein schläffer. Martial. 10 epigr. 4 *Quid tibi dormitor proderit Endymion?*

¶ Dormīto, *are*, frequent. vel desiderativum potius, schläffrig seyn, schlaffen. Cic. Att. 2, 16 *Cænato mihi, & jam dormitanti*, i. e. dormire cupienti. Idem de Div. 1, 28 *Ad lucem arcte & graviter dormitare.* Horat. de art. poët. v. 359 *Bonus dormitat Homerus*, i. e. non sat scribit diligenter, errat, er verſiehet etwas. Vide de h. l. in *Quandoque* sub *Quando*. Ovid. Her. 19, 195 *Sub aurora jam dormitante lucerna*, h. e. pauliatim deficiente.

¶ Dormitans, *tis*; ut, *Oscitans & dormitans sapientia*, Cic. de Orat. 2, 33. *Cænatus & jam dormitans*, Id. Att. 2, 16.

¶ Dormitatio, *onis*, f. die schläffrichkeit. Apul.

¶ Dormītātor, *ōris*, m. ein schläffer. Plaut. Trin. 4, 2, 20, ubi furem interpretatur Turnebus ἡμερόκοιτον, Heſiodi verbo, qui die dormiat, ut furgere de nocte possit.

¶ Dormitōrius, *a, um*, schlaff: ut, *Cubiculum dormitorium*, Plin. 5 epist. 6, & *dormitorium membrum*, eodem intellectu Id. 2 ep. 17.

¶ Dormitorium, *i*, n. κοιμητήριον, subst. locus, ubi dormitur, Plin. maj. 30, 6, eine schlaff-kammer, schlaff-haus. ¶ 2. Sepulcrum etiam *Dormitorium* dici posset, uti *cœmeterium* vulgo etiam locum sepeliendis christianis destinatum notat. Nam usitatus christianis scriptoribus ἐυθημισμὸς est, *obdormire, dormire*, pro mori, aut mortuum & sepultum esse: quia sanctorum mors somnus. Quin nec Ethnici videntur ab hac loquendi forma abhorruisse. Callimach. epigr. 14. Τῆδε Σάων ὁ Δίκωνος Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον Κοιμᾶται. θνήσκειν μὴ λέγε τὸν ἀγαθόν. *Patre Dicone Saon sacrum Acanthius hic modo somnum Carpit, namque bonos dicere nolo mori.*

¶ Dormiturio, *ire*. Apul. pro quo rectius *Dormitare.*

Composita:

¶ Addormio, *ire*, fest schlaffen. Cæl. Aurel. Acut. 1, 11 *Rursum addormiunt, & difficile expergiscuntur.*

¶ Adormisco, *ĕre*, einschlaffen: quod sic quidam legunt in Suet. Claud. c. 8 *Quoties post cibum addormisceret*, sed legitur in quibusdam exemplaribus *obdormisceret.*

¶ Condor-

¶ Condormio, *ire*, ruhen. Hyginus fab. 125 *Cum Ulysses condormiret, socii involarunt pecus.* Adde Plaut. Most. 2, 2, 55.

¶ Condormisco, *ĕre*, idem. Plaut. Rud. 2, 7, 13 *Obsecro hospes, da mihi aliquid loci, ubi condormiscam parum.*

¶ Condormitio, *onis*, f. ex Firmico, der ſchlaff.

¶ Edormio, *ire*, ausſchlaffen. *Edormire & exhalare crapulam*, den rauſch verſchlaffen. Cic. Phil. 2, 12. Item Gell. 6, 10 *Donec nocturnum omne vinum edormiant.*

¶ Edormisco, *ĕre*, idem. Plaut. Rud. 2, 7, 28 *Edormiscere crapulam.* Ter. Adelph. 5, 2, 3 *In angulum aliquo abeam, at que edormiscam hoc villi.* Abſolute Cic. Acad. 4, 17 *Cum edormiverunt*, (vinolenti) *intelligunt &c.*

¶ Indormis, *e*, ſchlafflos. Gloſſ. gr. lat. ἀκοίμητος, *insomnis, indormis.*

¶ Indormio, *ire*, darüber ſchlaffen. Horat. 1 ſat. 1, 70 *Congestis undique saccis Indormis &c.* v. *Incubo.* ¶ 2. Cic. Phil. 2, 12 *Indormire causſæ* dixit, pro remiſſe & fegniter agere. Idem eum ſexto caſu hoc verbum conjunxit epiſt. ad Quint. frat. 2, 15 *Quoniam in ipso homine colendo tam indormivi diu* &c. *Indormire sibi*, publica & cætera negligere. ¶ 3. Robur amittere, einſchlaffen, ſignificat in his Vegetii de arte veterin. 3, 24 *Fustes vel de salice, vel de robore in os mittunt, ne maxillarum usus indormiat.* Idem 47, Si (jumentum) *armum laseverit, vel supra ipsum jacuerit, ut armus indormiat.*

¶ Obdormio, *ire*, ſomno occupari, einſchlaffen. Cic. Tuſc. 1, 38 *Endymio nescio quando in Latino obdormivit, nondum, opinor, experrectus est.* In præſenti uſitatius.

¶ Obdormiſco, *ĕre*. Cic. ibid. c. 49 *Quid melius, quam in mediis vitæ laboribus obdormiscere, & ita conniventem somno conspiri?*

¶ Obdormito, *are*, idem. Fortun. 3 Carm. *Obdormitare graviter.*

¶ Perdormiſco, *ĕre*, ausſchlaffen, lang ſchlaffen. Plaut. Men. 5, 5, 29 *Perdormiscin' usque ad lucem?*

¶ Redormio, *ire*, wieder einſchlaffen. Plin. 9 epiſt. 36 *Paullum redormio, dein ambulo, mox orationem Græcam Latinamve clare & intente, non tam vocis causſa, quam stomachi, lego.* Celſus 1, 2 *Si mane surgendi necessitas fuerit, redormire debet.*

¶ Redormitio, *onis*, f. ut apud Plin. 10, 75 Frobenius: ſive

¶ Redormitatio, *ōnis*, f. uti Harduinus legit, der ander oder dritte ſchlaff. Verba ſunt: *A vino & a cibis proxima, atque in redormitatione vana esse visa, prope convenit.*

DŌRON, *i*, n. δῶρον, palmus, eine hand-breit. ¶ 2. Item *Munus*, quia manu datur. Vtrumque Plinius confirmat 35, 14 *Græci*, inquit, *antiqui Dorum palmum vocabant, & ideo Dora munera, quia manu darentur.*

¶ Dorodocia, *æ*, f. δωροδοκία, & Dorophagia, *æ*, f. Δωροφαγία, improba & injuſta donorum acceptio, gr.

¶ Dorotheus, *i*, m. & Dorothea, *æ*, f. δῶρον τῦ Θεῦ, *donum Dei*, nomina nota. *Dorothei* meminit Cic. Verr. 2, 36.

¶ Antidōron, *i*, n. ἀντίδωρον, remuneratio, ein gegengeſchenck. Vlp. l. 25 § 11 ff. de petit. hæredit. *Si antidora acceperunt &c.*

¶ Didōron, *i*, n. δίδωρον, zweyer hände breit. Sic *Laterum genus didoron*, a latitudine duorum palmorum, Plin. 35, 14; Vitruv. 2, 3.

¶ Tetradōron, *i*, n. τετράδωρον, quatuor palmorum, vier hände breit. Plin. c. l. qui etiam *Pentadoron* ibidem memorat.

DORSVM, *i*, n. pars corporis poſterior, der rücken. Ita dicitur, *quod pars ea corporis devexa sit deorsum*, ſecundum Feſtum. Plaut. Mil. Glor. 2, 4, 44 *Dorsum mihi prurit*, der buckel juckt mich; ubi Dorſus pro *Dorsum*, virili genere legitur. *Dorso onus subire*, Horat. 1 ſat. 9, 25. ¶ 2. *Dorsum* in mari nautæ vocant *Pulvinum*. Eſt autem durior arena compulſa & denſata fluctibus, ein ſandhügel im meer. Virg. Æn. 1, 114 *Dorsum immane mari summo.* conf. Nonius 6, 61. Aliter *dorsa gurgitis* Paulinus Iambo ad Cytherium dixit v. 69, & Avienus Perieg. v. 217 *Obliqua maris dorsa.* Intelligunt enim ſuperficiem maris, ſive *summa fluctuum*, ut Prudentius vocat. *Terga amnica* ſimiliter dixit Auſonius, de quo ſuo loco. ¶ 3. *Dorsum montis*, ὄπισθεν eſt, Curt. 3, 4, 7 *Per hoc dorsum* (montis, cujus modo mentionem fecerat,) *qua maxime introrsum mari cedit, asperi tres aditus & peranguſti sunt.* conf. 5, 4, 4; &c. Sic *dorsum Apennini* Suet. dixit Cæſ. c. 44. Quin omnis editior tractus *dorsum* appellatur, Horat. 2 ſat. 6, 91 *Dorsum nemoris.* Liv. 1, 3 *Quæ ab situ porrectæ in dorso urbis*, Longa Alba *appellata est* Sic, *Dorsum Jaxeum: Dorsum editissimum*, Plin. 6 epiſt. 31, & 9 epiſt. 7.

¶ Dorſuālis, *e*, zum rücken gehörig. Apul. lib. 11 Met. *Nota dorsualis.* Solinus c. 12 (al. 22) *Aculeatæ sunt delphini spinæ dorsuales.* Ammian. 22, 15 *Ferarum dorsuales cruſtæ.* Idem 19, 8 abſolute *Dorsuale* ſcil. jumentum, ein laſtthier.

¶ Dorſualia, *ium*, n. pl. ſubſt. operimenta jumentoria, ſchabaracken, pferde-decken. Treb. Pollio in Gallienis c. 8 *Dorsualibus fericis discoloribus præfulgentes.* Agit de bobus ſpectaculo exhibitis.

¶ Dorſuōſus, *a, um*, bergicht, buckelicht. Solin. c. 27 (al. 40) *Incertis motibus nunc in brevia refcinditur dorsuosa*, (Africanum mare) *nunc æstibus inundatur inquietis.* Et Ammian. 22, 20 *Pontus consurgit in brevia dorsuosa.*

¶ Doſſum pro *dorsum* antiqui dicebant. Hinc

¶ Doſſuarius, *a, um*, laſtbar; ut, *Dossuaria jumenta*: quæ onera impoſita dorſo vehunt, a Varrone dicta ſunt 2, 10 de R. R.

¶ Dorsĭfer, *a, um*, idem; in ridiculo epitaphio mulæ in Ferretii Muſ. Lapid. p. 344 DIS. PEDIBVS. SAXVM. CINCIAE. DORSIFERAE. ET. CLVNIFERAE. P. CRASSVS. MVLAE. SVAE CRASSAE. BENE. FERENTI. POS.

¶ Dorſo, *onis*, m. ut Labeo, Mento &c. nomen Rom. de *C. Fabio Dorsone* memorabilis hiſtoria Liv. 5, 46 pr.

¶ Exdorſuo, *are*, dorſum eximere. Plaut. Aul. 2, 9, 2 *Murænam exdorsua.* Apul. Apol. *Squamare & exdorsuare pisces.*

DŌRYCNIVM, *i*, n. herba ideo ſic dicta, quod lanearum cuſpides ea tingerentur in præſio, Plin. 22, 31.

DŌRŸLAS, *æ*, m. Centaurorum unus, Ovid. Met. 12, 380. ¶ 2. *Dorylas* Naſamon ditiſſimus, Ovid Met. 3, 129.

DŌRŸPETRVM, *i*, n. δορύπετρον, herba, quam & leontopodium vocant, Plin. 26, 8.

DŌRŸPHŌRVS, *i*, m. δορύφορος, ſatelles, haſtifer, ein trabant, waffenträger; ſtatua Polycleti nobilis hoc habitu, cum Ialyſo Protogenis, & Iove Phidiæ jungi ſolita. Cic. Orat. 2. It. de Clar. Orat. c. 86, & Plin. 34, 8 a δόρυ *haſta*, & φέρω *fero*. Δορυφόρος autem Mariandynos Heracleotæ, non δικέτας, *ſervos*, nominabant, ut minuerent acerbitatem nominis. Athen. 6, 18 p. 263. De *Perſarum doryphoris* vid. Briſſo. de R. Perſ. p. 129, & Freinſh. ad Curt. 3, 3.

¶ Doryphotianus, *i*, m. inde Marcellinus 28, 12 format ſive proprium, ſive officii nomen.

DOS, *dōtis*, f. eſt id, quod datur marito a muliere, heyrath-gut, mitgabe, morgengabe. Ter. Adelph. 4, 7, 41 *Vxor sine dote venit.* Horat. 1 ep. 6, 36 *Vxor cum dote.* Tac. de Germ. 18, 2 *Dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert.* Sic, *Doti dicere*, Ter. Heaut. 5, 1, 69, mit zugeben verſprochen. *Dotis dare*, i. e. nomine dotis; Plaut. Ciſt. 2, 3, 19 *Vnde tibi talenta magna viginti pater det dotis.* Ter. Heaut. 4, 7, 10 *Porro hæc talenta dotis appoſcent duo*, h. e. dotis nomine danda. Apul. Apolog. *Pudentilla locuples fœmina trecentis millibus dotis fuit contenta: & maritum habet, & multis sæpe & ingentibus dotibus spretis, inani nomine tantulæ dotis contentum &c.* Quanta dos dari a Romanis ſolita, vide Lipſ. ad Tac. Ann. 2, 88. *Dotis tabulæ*, Suet. Claud. c. 29, die eheſtiftung. Plaut. Perſ. 3, 1, 59 *Dum dos sit, nullum vitium vitio vertitur.* Idem Amph. 2, 2, 209 *Non ego illam mihi dotem esse duco, quæ dos dicitur, sed pudicitiam & pudorem &c.* Idem Aſin. 1, 1, 74 *Argentum accepi, dote imperium vendidi.* Horat. 3 od. 24, 21 *Dos est magna, parentium Virtus, & metuens alterius viri certo fœdere castitas.* Auſonius in Septenis VII Sapientum, in Biante: *Quæ dos matronæ pulcherrima? vita pudica.* Terentius inteneratum pudorem virginis *secundam dotem* appellat, Adelph. 3, 2, 47. *Dotibus de ærario datis collocatæ* Ariſtidis filiæ, C. Nep. 3, 3, 3. Vbi notandus mos, quo *Reſp. olim virorum bene meritorum filias pauperes ab indotatis nuptiis liberalitate ſua vindicavit*, ut loquitur Val. Max. 4, 4, 1, ubi Romanis quoque hanc laudem tribuit. ¶ *Ingenii animi dotes*, bona dicuntur & beneficia, genüths-gaben, verſtand und klugheit. Ovid. 2 de art. v. 112 *Ingenii dotes corporis ade bonis.* Id. & *oris dotes* dixit, die beredſamkeit. Met. 5, 563, *Et raras dotes*, quas *natura dedit*, prædicat Triſt. 3, 7, 13. Et Plin. 9, 35 de margaritis: *Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, lævore, pondere* i. e. pretium, æſtimatio. Nempe *dos* dicitur id, quo margaritas ornavit ac dotavit veluti natura. Colum. 3, 14 *Pluribus dotibus præstat vinea radix.* Mart. 13, 10 *Nec poteris similæ dotes numerare, nec usus.* Juſtin. 12, 12, 11 *Dotes formæ pudicitiæque.* Phædr. præf. *Duplex libelli dos est.* Similiter Vopiſc. Aurel. c. 44. Clementia *Dos prima Imperatorum* appellatur. ¶ 3. Pro quovis dono & mercede, invenitur in illo Vellej. 2, 67, 2 *Velut in dotem invitamentumque sceleris Antonius avunculum, Lepidus fratrem proscripserant*, zum ſold.

¶ Dōtalis, *e*, quicquid in dotem confertur vel accipitur, eingebracht; ut *Dotales agri*, Ovid. Faſt. 5, 209. *Dotales ædes*, Plaut. Mil. 4, 4, 30. *Dotalia prædia*, Cic. Art. 15, 20. Et, *Dotalis servus*, Plaut. Aſin. 2, 1, 72 eſt, quem uxor eum dote ad maritum attulit. Hic in mariti poteſtate non erat, ut reliqui, ſed matronæ peculiaris. v. Taubm. ad l. c. p. 103. Gell. 17, 6 *receptitium* vocat.

¶ Dotalitium, *i*, n. idem, quod dos, ſive donatio propter nuptias, apud ICtos.

¶ Dōto, *avi, atum, are*, ausſteuren. Apul. Apol. *Trecentis millibus nummum a creditore acceptis, filiam dotavit.* Suet. Veſp. c. 14 *Vitellii hostis sui filiam splendidissime maritavit, dotavitque etiam & instruxit.*

¶ Dōtātus, *a, um*, adj. begabt, reich. Plaut. Aul. 2, 2, 62 *Dummodo morata recte venit, dotata est satis.* Horat. 3 od. 24, 19 *Dotata regit virum conjux.* Apul. in Apolog. *Virgo formosa, etsi oppido pauper, tamen abunde dotata est. Adfert quippe ad maritum novam animi indolem, pulchritudinis gratiam, floris rudimentum. Ipsa virginitatis commendatio jure meritoque omnibus maritis acceptissima est. Nam quodcunque aliud in dotem acceperis, potes, cum libuit, ut sis beneficio obstrictus, omne ut acceperas, retribuere &c.* Superl. *dotatissima* Ovidii eſt Met. 11, 302. ¶ 2. *Vlmus vite dotata.* Pin. Hiſt. 18, 28.

¶ Dotatim, dotate, adv. zur morgengabe. Plauto tribuitur neſcio qua fide. Index certe negat, non Parei tantum, ſed alter omnium vocabulorum.

¶ Dotatio, *ōnis*, f. die ausſtattung, in Cod.

¶ Dotātor, *oris*, m. qui dotat, ibidem.

¶ Condotalis, *e*, zuſammengebracht, in Cod.

¶ Condōto, *are*, ibid.

¶ Condotātus, *a, um*, in Dig.

¶ Indoratus, *a, um*, carens dote, unbegabt, arm. Ter. Adelph. 3, 2, 47 *Indotata est.* Horat. 1 epiſt. 17, 46 *Indotata mihi soror est.* ¶ 2. Cic. de Orat. 1, 55 metaphorice dixit, *Indotatam artem dote verborum locupletare & ornare*, i. e. tenuem & jejunam artem.

DŌSIS, *is*, f. δόσις, latine, *datio*, exhibitio. Hodie Medicis eſt quantitas ſeu portio medicamenti, was dem patienten auf einmahl eingegeben wird.

Doſſuarius, doſſum, vide *Dorsum*, Dotalis, dotare &c. *Dos.*

DOXA, *æ*, f. δόξα, opinio, gloria, dignitas, die ehre, herrlichkeit; a δοκέω, *puto, videor.*

¶ Eudoxus, *i*, m. Εὔδοξος, geometra & aſtrologus, Platonis auditor. v. Cic. de Divin. 2 c. 42. Scripſit Ephemerides, & annum ad Ægyptiorum rationem reformavit. Vnde Cæſar, qui & ipſe poſtea annum correxit, apud Lucan. 10, 185 *Media inter prælia semper Stellarum cœlique plagis, superisque vacavi, Nec mens Eudoxi virtutem fastibus annus.* Mentio ejus apud Plin. 6, 31: Petron. c. 88; Diod. Sic. 3, 13; Mel. 3, 10. Alii Navigatorem fuiſſe volunt. Vide Strab. lib. 2 & Dalech. ad l. all Plinii p. 108. conf. Voſſ. de Hiſt. Græc. 1, 6 p. 26.

¶ Eudoxia,

¶ Eudoxia, æ, f. Εὐδοξία, bona fama, ein gut gerüchte. v. Cic. de fin. 3, 17. ¶ 2. Fuit & nomen uxoris Arcadii, quæ Chrysostomum pepulit: item filiæ Imperatoris Theodosii junioris, uxoris Valentiniani III. ¶ 3. Sed *Eudocia*, alias Athenais, Theodosii II Imp. conjux, cujus splendidam fortunam pater Leontius, Philosophus Athenienſis, auguratus fuerat.

¶ Paradoxus, *a, um*, παράδοξος, plur. Paradoxa, *admirabilia dicuntur quæque contra omnium opinionem.* Sie einim Cicero interpretatur, ſätze, ſo der gemeinen meynung zuwider ſind; ut, *Bonum id eſſe ſolum, quod honeſtum ſit. Virtute ſola vitam beatam effici. Solum ſapientem eſſe divitem &c.* vid. Cic. in Paradoxis, & Acad. Qu. 2, 44, & de Fin. 4, 27. ¶ 2. *Paradoxi* etiam Mimi dicuntur. Vide Schol. Iuven. ad Sat. 8, 184 SIPARIVM *velum eſt, ſub quo latent paradoxi cum in ſcenam prodeunt.* Παραδοξολόγος; eosdem dictos Salmaſius ad Vopiſcum obſervat f. 384.

DRĀBE, *es*, f. δράβη, naſturtium orientale, türckiſche kreſſe. Dioſc. 2, 146.

DRĂCA, *æ*, f. plur. *Dracæ*, δρακαί, canes articulis & unguibus ampliſſimis. Colum. 7, 12, 4. add. Vlit. ad Grat. 276.

Dracæna, vide *Draco.*

DRACHMA, *æ*, f. δραχμή, primum ponderis nomen eſt, ein quintlein, octava unciæ pars. Samo. 387 *ſimili drachma* dixit, h. e. æquali pondere. ¶ 2. Deinde pretii, ſeu pecuniæ, idem fere quod denarius, ſexta circiter thaleri imperialis pars. Ter. And. 2, 6, 20 *Vix drachmis obſonatus eſt decem.* ¶ 3. *Drachmæ Olympicæ*, per epenthesin, Plaut. Trin. 2, 4, 23. conf. Gell. 1, 16.

¶ Drachmālis, *e*, adject. ut, *Drachmalis uſura*, i. e. centeſima, apud ICtos. Eſt enim drachma centeſima pars minæ.

¶ Drachmiſſo, *are*, Lambinus in codicibus MStis Plauti invenit. Sed recte in expreſſis legitur *drachmis iiſſent*, Pſeud. 3, 2, 19. v. Gronov.

¶ Didrachmum, *i*, vel Didrachma, *ātis*, n. δίδραχμον vel δίδραχμα, nummus, duas drachmas continens, ein ort eines thalers. Tertull. de Præſcript. c. 11 *Vnam ex didrachmis perdere.* Sedul. 3, 316 *Hamum ferre jubet, gerulum didrachmatis aurei.* Sed obtervant, non aureum fuiſſe didrachmum, ſed argenteum. Vide quæ ad hunc poëtam notavit Cellarius.

¶ Tetradrachmum, *i*, n. quatuor drachmæ, ein halber thaler. Cic. fam. 12, 13 *Iam ternis tetradrachmis triticum apud Dolabellam eſt.*

DRĂCO, *ōnis*, m. δράκων, animal venenoſum, ſerpentis nimirum genus, ein drach. Virg. Æn. 2, 225 *Aligeri dracones*, Val. Flacc. 7, 120, geflügelte drachen. Ὄφις ἢ μὴ Φάτνη ὄφιν, δράκων ἢ γενήσεται, *Serpens niſi devorat ſerpentem, non fit draco*, i. e. Potentes non creſcunt, niſi damnis aliorum. vide Chiliadas. Servius ſuper Virg. Æn. 2, 204 *Dracones* ſerpentes eſſe indicat templorum, manet-ſchlangen, vide *Serpens.* Dracones in deliciis habitos apud veteres, Caſaubonus ad Suetonium obſervat p. 153. Speciatim de Macedonicorum draconum mira manſuetudine vid. Luc. Pſeudom. Tom. I p. 718. De draconibus alatis, barbatis, aliiſque in veterum nummis, v. Spanhem. diſſ. 4 p. 211 ſq. De miræ magnitudinis draconibus loca auctorum collegit Pe. Faber Agoniſt. L. 2 c. 25 p. 2043, tom. 8 theſ. Gron. n. 5, & habuiſſe ſe in Miſnia Draconem, ſcribit Georg. Agricola de animantibus ſub terra viventibus, referente Barthio ad 12 Theb. Statii p. 1430. De pugna eorum cum elephantis, & quomodo hos enecent, Philo docet de incorruptib. mundi p. 744 & Plin. 8, 11. ¶ 2. *Dracones* etiam inter ſigna & vexilla militaria fuerant, de quibus ſcriptores militiæ. v. Veget. 2, 13 &c. A Parthis ſ. Perſis tracta res videtur, qui draconem in ſignis habuere, tanquam multitudinis ſignum, χιλίας γὰρ ὅμως ὁ δράκων ἄγει ζῶντας θράκοντας, Luc. de hiſt. ſcrib. p. 567, ubi habes lepidiſſimum hanc in rem commentum. Claudian. 4 Conſ. Hon. v. 543 *Vix comites ale, vix te ſuſpenſa ſequuntur Agmina, ferventeque tument poſt terga dracones.* Vbi Barthium conſule & Pyrrhonem. Erant enim depicti aut intexti in vexillis dracones, qui ob celeriorem curſum turgebant vento vexillis tumentibus. Huc pertinet etiam illud Nemeſiani Cyn. 84 *Sinuatque trices lenis aura dracones.* Amm. 16, 30 *Purpureum ſignum draconis ſummitati haſtæ longiori aptatum.* Adde mox in *Draconarius* dicenda. ¶ 3. *Draco* marinus piſcis eſt litoralis, quem & *Araneum* Plin. vocat 9, 48 *Squamoſusque draco*, Virg. Georg. 4, 388. conf. Iſidor. 18, 3. ¶ 4. Sunt & *Dracones* in vitibus *pulmites emeriti* & *multis annis durati.* Plin. 17, 23 f. 35 n. 24. ¶ 5. Caput & caudam draconis in ecliptica Græci συνδέσμους vocant, nodos illius cum æquatore, hunc quidem καταβιβάζοντα, illum autem ἀναβιβάζοντα. v. Dalechamp. ad Plin 2, 10: & Vitruv. 6, 6.

¶ Dracæna, æ, f. δράκαινα, draco fœmina; ut, *Lœna.* Servius ad illud Virg. ecl. 2, 63 *Torva Lœna lupum ſequitur &c. Lœna*, inquit, *dicitur, ut Dracæna*, eine drachin.

¶ Dracunculus, *i*, m. proprie diminutum a dracone. Lamptid. in Alex. c. 14 *Mater ejus pridie, quam pareret, ſomniavit, ſe purpureum dracunculum parere.* ¶ 2. Herba, quæ major, minor, & hortenſis eſt, natterwurtz, Plin. 24, 16. ¶ 3. Etiam piſcis eſt, quem Hermolaus Græce *dracænidem* putat nominatum Athenæ. 7, 20 p. 322. ¶ 4. *Dracunculus* ulcus eſt apud Medicos & vermiculus in cute latens, mitteſſer der finder.

¶ Dracontea, æ, f. herba colubrina, drachenkraut. Apul. de Herb. c. 14.

¶ Dracontion, *i*, n. δρακόντιον, eadem herba, quæ vulgo *Arum* dicitur, Aaron oder kleine natterwurtz; & *Serpentaria minor*, Plin. 24, 16. ¶ 2. *Dracontia* genus vitis eſt Columellæ 3, 2, 28.

¶ Draconārius, *i*, m. ſignifer, qui vexillum portat draconi inſignitum. Veget. 2, 7 *Signiferi qui ſigna portant; quos nunc Draconarios vocant.* Modeſtus de Vocab. milit. *Dracones per ſingulas cohortes a Draconariis feruntur.* Ammian. 20, 9 *Turquem, quo, ut draconarius utebatur, capiti Iuliani impoſuit.*

¶ Draconārium, *i*, n. genus coronæ. Tertull. de Cor. Mil. c. 16 *Quid caput ſtrophiolo aut draconario damnas?*

¶ Draconītes, ſeu Draconitas, *æ*, m. gemma colore translucido, nata e cerebro draconum, v. Plin. 37, 10, & Solin. c. 43.

¶ Draconĭgĕna, *æ*, f. a dracone natus, eine drachen-brut. Sidon. paneg. Anthem. v. 80 *Quæque draconigenæ portas non clauſerat haſti.* Sic & Ovid. Faſt. 3, 865 Thebas vocat *draconigenam urbem*, quia Cadmus in eo loco draconem interemit, ex cujus fatis dentibus nati Cadmum in urbe condenda juverunt.

DRĂCO, *ōnis*, antiquiſſimus Athenienſium legislator ante Solonem, qui Draconis leges propter ſeveritatem, exceptis iis, quæ de cæde erant conſtitutæ, abrogavit, quod non attamento, ſed ſanguine, quemadmodum de iis Demades judicavit, ſcriptæ viderentur, quarumque auctoritate & deſidiæ damnati & qui olera furtipuiſſent, capite plecterentur. Inter eas enim leges fuerunt; *Otii convictli interſciantur; & omnium flagitiorum una pœna mors; Qui olera aut mollioris corticis fructus ſubripuerunt, ut ſacrilegi & homicidæ puniantur.* v. Gell. 11, 18; Rhodig. Ant. Lect. 18, 19. Alex. ab Alex. 3, 3.

Draconites, Dracontion, Dracunculus, vide *Draco.*

DRAGANTVM, *i*, n. quædam gummi ſpecies, dragant, Veget. 1, 32; & Theodor. Med. de Diæta c. 9. Rectius *Tragacanthum.*

DRAHONVS, *i*, m. fl. die Dron, Moſellæ infunditur. v. Scal. Auſ. Lect. 1, 2 pr.

DRĀMA, *ātis*, n. δρᾶμα, actio Comœdiæ vel Tragœdiæ, ubi poëtæ perſona non admiſcetur. *Proferre in ſcenam dramata*, Sidon. conf. Iſidor. 8, 7.

¶ Dramaticus, *a, um*; ut, *Opus* vel *Poëma dramaticum*, δραματικόν, in quo perſonæ ſolæ colloquuntur, poëta ipſo excluſo; cujusmodi poëmata Comœdiæ, Tragœdiæ, Idyllia & Eclogæ nonnullæ.

DRAMĂSA, auſtrinum polum Indi vocant, Plin. 6, 19.

DRANCES, *is*, m. de quo Virg. Æn. 11, 335 *Quem gloria Turni Obliqua invidia ſtimulisque agitabat amoris; Largus opum & lingua melior; ſed frigida bello Dextera.*

DRĂPĔTA, *æ*, m. δραπέτης, ein flüchtiger; a δρᾶω, *fugio.* Plaut. Curc. 2, 3, 11 *Conferunt ſermonem inter ſe drapetæ.*

DRAVCVS, *i*, m. damnatæ libidinis homo, ἀρσενοκοίτης, 1 Cor. 6, 9; ἄρσην ἐν ἄρσεσιν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενος, ut deſcribitur Ro. 1, 27. Vox occurrit Martial. ep. 11, 73 & al. Forte ἀπὸ τοῦ δράω, quod τῷ πάθει (unde *Pathici* dicuntur) opponitur: δραικός, per digamma Æolicum *draucus*, *draucus* ut ex *rauico raucus. Draucus* igitur eſt relatum *Pathici.*

DRAVSI, *orum*, m. pl. populi Thraciæ, vide *Tranſi.*

DRENSO, *are*, vox cygnorum eſt. Auctor Philomelæ v. 23 *Cygni prope flumina drenſant.*

DRĔPĂNVM, *i*, n. Siciliæ civitas non procul a monte Eryce trans Lilibæum. Drepani Anchiſes moritur apud Virg. Æn. 3, 707

Hinc Drepani me portus & illætabilis ora Accipit &c.

¶ Drepanitani, *orum*, m. pl. incolæ hujus oppidi. Cic. Vert. 4, 17.

¶ Drepanis, *is*, f. avis ita dicta Plin. 11, 47.

DRILŎPŎTA, *æ*, m. δριλοπότης, qui e vitreo Priapo bibit, apud Iuvenal. interpr. Sat. 2, 14; ſicuti δριλοπότη, *drilipota*, ſ. poculum verri figura, in Gloſſ. Phil.

DRĪMŸPHĂGIA, *æ*, f. δριμυφαγία, acrium & falſorum ciborum eſus, quem adhibebant veteres vomitu excitando. Cæl. Aurel. 3 Tard. c. 1. Reinef. 3 Lect. Var. p. 407.

DRINDIO, *ivi, itum, ire.* Vox muſtelæ. Auctor Philom. v. 61 *Muſtelaque drindit*

DRŎMAS, *ātis*, f. δρομάς, camelus, a currendo dictus, ein cameel. Liv. 30, 40 *Falcatæ quadrigæ & cameli, quos appellant dromadas.* conf. Vopiſc. Aurel. c. 28. v. *Camelus.* ¶ 2. Nomen canis Ovid. Met. 3, 217.

¶ Dromedarius, *i*, m. idem; vel *Cameli dromedarii*, a curſu, & velocitate, läuffer, oder laufthier. Hieron. in vita Malchi ſub fin. *Transacta die egredimur ad veſperam, vilimuſque camelos, quos ob nimiam velocitatem Dromedarios vocant &c.* Vulg. Interpr. Iſai 60, 6.

¶ Drŏmon, *ōnis*, m. genus piſcis. Plin. 32, 11. ¶ 2. *Dromones*, naves ſunt frumentariæ a celeritate dictæ, quarum meminit Caſſiodorus 5, 17. Verba ejus ſunt: *Officia juſſimus præparare nautarum, ut dromones, quos induſtria fabricare valuiſſet, manus remigum proviſa ſuſciperet.* Memorantur & ſequenti epiſtola, & l. 2 § 2 C. de off. Pr. Pr. Africæ. Iſidorus Orig. 19, 1 *Longæ naves ſunt, quas dromones vocamus.* Singularis eſt *Dromon*, δρόμων, ein jaudſchiff. Zonaras in extremo Mauritio imperatore I. 3 p. 64 ὁρόμων ἐμβεβηκώς; μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἀπέδρα. ¶ 3. *Dromones* dicti etiam, qui præerant navibus ad ſervandum trajectum maris, l. 2 C. de off. præf. præt. ¶ 4. *Dromo* denique ſervi nomen apud Terentium, ἀπὸ τοῦ δρέμειν, ein läufer.

¶ Amphidrŏmia, *æ*, f. ἡ ἀμφιδρόμια, apud Heſych. & Suid. & *Amphidromiæ*, *orum*, n. pl. τὰ ἀμφιδρόμια, apud Plat. in Theæt. & Athenæum lib. 2 & 9 dies luſtricus, quo nomina infantibus impoſita, & illi curſim circa focum geſtati, & munera miſſa a propinquis & amicis. Hinc *Amphidromium agere* eſt infantes oſtentare & circumferre ad captanda munuſcula. v. Eraſmi Adag. & Turnebi Adv. 3, 6; & 7, 21.

¶ Catadrŏmus, *i*, m. κατάδρομος. Male nonnulli decurſionis ſtadium interpretantur, & ita Suetonium etiam accipiunt, cum Ner. c. 11 ſcribit: *Notiſſimus Eques Rom. elephanto ſupra ſedens per catadromum decurrit.* Catadromus enim extentus funis eſt, per quem funambuli ſive ſchœnobatæ incedunt. Et per ujusmodi funem equitem R. elephanto vectum decucurriſſe ſignificat Suetonius, quemadmodum & Xiphilinus reddidit. Vide Torrentium Caſaubonumque ad allegatum Suet. locum, & Dalechamp. ad Plin. 8, 3. Sic l. penult. ff. de act. empti *ſervus per catadromum deſcendere ſolitus.*

¶ Endrŏmis, *ĭdis*, f. ἐνδρομίς, veſtis villoſa vel pellibus ſuffulta, ſic dicta, quod ejus uſus fuerit ἐν δρόμῳ, h. e. in curſu & palæſtra. Martial. 4 epigr. 19 *Dona peregrina mittimus endromidem.* ¶ 2. Polluci lib. 3 extr. *Endromides* expediti ad curſum calcei ſunt, τὰ τῶν δρομέων ὑποδήματα. vid. Salmaſ. de Pallio p. 310.

¶ Endrŏmidātus, *a, um*, endromide veſtitus. Sidon. 2 ep. 1 *Endromidatus exterius, interius faſciatus.*

¶ Epidrŏmis, *ĭdis*, f. pl. Epidromides, ἐπιδρομίδες, funiculi ſunt, in quibus retium plagæ diſcurrunt, & vel explicantur vel contrahuntur. Pollux etiam

¶ *Epidromos* & *Peridromos* vocat; & quidem rectius. Nam ἐπίδρομος, unde fecerit aut ſumſerit Hermolaus, ab eo poſtulatur, die ſtrick am netz, ſie damit auszuſpannen und zuſammen zu ziehen. conf. Plin. 19, 1. ¶ 2. Eſt & ἐπίδρομος, navis arbor ſeu malus Polluci 1, 9. ¶ 3 Aliis velum ad puppim, das hinterſegel. v. Salmuth. in Pancirol. P. 1 Deperd. c. 5.

Hemerodrómus. & Hippodromus vide in litera H.

¶ Hypodrómus, *i*, m. ὑπόδρομος, clauſum undiquaque deambulacrum, ſub quo inceditur, ein verdeckter gang. Sid. 2 ep. 2 *Longitudo tecta intrinſecus, ſi non hypodromus, ſaltim cryptoporticus vocitabitur.*

¶ Paradromis, *idis*, f. παραδρομίς, locus deambulationis, prope tectum, ein offener ſpatzier-platz. Vitruv. 5, 11 extr. *Deſignentur hypaethrae ambulationes, quas Graeci παραδρομίδας, noſtri Xyſta appellant.* Adde Lexic. Vitruvian. in *Xyſtus*, & Salmaſ. de Pallio p. 272.

¶ Péridrómis, *idis*, f. περιδρομίς, hypaethra ambulatio, ambiens paeſtras, ein gang, gallerie. Vitruv. 5, 11; & 6, 10.

¶ Prodromus, *i*, m. πρόδρομος, præcurſor, ein vorläuffer, vorbote. Cic. Att. 1, 12 *Mihi Pompejani prodromi nuntiant.* ¶ 2. *Prodromi* Aquilones, caniculæ exortum diebus octo antecedentes, Plin. 2, 47 & 18, 28. Et de Ereſiis nondum flantibus Cic. ad Att. 16, 6 pr. *Prodromi nulli.* conf. Colum. 11, 2. ¶ 3. Item Ficus præcox, apud Plin. 16, 26, eine frühzeitige feige.

Stadiodromus, vide in *Stadium*.

Dropaciſta & Dropaco, vide in *Dropax*.

DRŌPAX, *ācis*, m. δρωπαξ, unguentum, ex reſina ſeu pice ad evellendos corporis pilos & lævigandam cutem adhiberi ſolitum. Martial. 3 epigr. 74 *Pſilothro faciemque lavas, & dropace calvam.* Vnguentum eſt depilatorium pſilothrum, ψίλωθρον, eine ſalbe, davon das haar ausfällt.

¶ Drōpāciſta, *æ*, m. der die haare wegnimmt. Gloſſ. gr. lat. δρωπακιστής, *dropaciſta, depilator.*

¶ Dropāco, *are*, dropace inungere, mit haar-ausbeitzender ſalbe ſalben. Oct. Horat. 4 *Liniendus eſt, ita tamen, ut ante hydropicus toto corpore dropacetur.*

DROSTA, *æ*, f. avis, vide infra *Palara*.

DRŪĬDÆ, ſive Dryidæ, *arum*, & Druides, *um*, m. pl. Δρυΐδαι, Δρυΐδες, Magi dicebantur & religioſi ſeu ſacerdotes Gallorum ab eo, quod rem divinam in lucis roborum & ſub arboribus facerent, quemadmodum & Germani veteres conventus habuerunt eccleſiaſticos ſub quercubus. Δρῦς, *robur* ſeu *quercus* ſignificat. Plin. 16, 44 *Nihil habent Druides, (ita ſuos appellant Galli magos,) viſco & arbore, in qua gignatur (ſi modo ſit robur) ſacratius. Iam per ſe roborum eligunt lucos, nec ulla ſacra ſine ea fronde conficiunt: ut inde appellari quoque interpretatione Graeca poſſint* Druides *videri.* v. Geſnerus ad h. l. Chreſtom. Plin. p. 556. Porro de Druidibus commemorat multa Cæſar B. Gall. 6, 12 &c. Cic. Divin. 1, 40. Vide Voſſ. de Idolol. 1, 35 p. 264. Cæl. Rhod. 18, 21. Dalechamp. ad Plin. 16, 24. *Tiberii principatus Druidas Gallorum ſuſtulit*, Lucan. 1, 450 ſq. Humanis hoſtiis ſacrificare Mereurio ſoliti fuerunt, quam religionis immanitatem ſuſtulit Claudius, ut Suetonius ejus vita auctor eſt c. 25. De his nonnulla Marcellus Donatus diſputat ad Tac. Ann. 14, 30. vide & Cluver. Antiq. Germ. 1, 24. Cæterum non virorum ſolum hoc nomen; verum & fatidicarum fœminarum. Vopiſc. Aurel. c. 44 *Dicebat, quodam tempore Aurelianum Gallicanas conſuluiſſe Druidas.*

DRVNA, fluvius ex Alpibus deſcendens non procul a Valentia Rhodanum ingreditur, vulgo *Droma.* v. Scal. Auſ. lect. 1, 5.

DRVNGVS, *i*, m. globus militum, turma, ein trouppe, ein hauffe. Vegetius 3, 16 *Scire autem dux debet, contra quos drungos, hoc eſt, globos hoſtium, quos equites oporteat poni.* Vopiſcus in Probo c. 19 *Omnium gentium drungos usque ad quinquagenos homines ante triumphum duxit.* adde hic Salmaſ. & Cataubonum: ad Vegetium autem Srewechium.

¶ Drungarius, *i*, m. præfectus & ductor drungorum, apud Leonem de Bell. Apparatu, ein wachtmeiſter. vid. Stewech. in c. 1. Vegetii.

DRVPÆ, *arum*, f. pl. baccæ ſunt oleaginæ nondum edules, unzeitige lange oliven. ¶ 2. Baccæ lauri, auctore Hermolao in Plin. 15, 1. ¶ 3. Alii tamen *Drupas* olivarum baccas ad maturitatem properantes vocant. Græci δρυπεπὲς olivas primum nigreſcentes vocant. v. Dioſc. 1, 40.

DRVSVS, *i*, m. Δρῦσος, Romanus genere & eloquentia nobilis, Catonis avus. vide Vellej. 2, 13 & 14, & Aur. Vict. Vir. illuſtr. c. 66. ¶ 2. Alius *Druſus* Ciceronis ſodalis fuit, cujus meminit ipſe lib. 3 de N. D. Ædilis is fuit Romæ, Tribunus item plebis, & in Aſia Quæſtor. ¶ 3. Fuit & ante eum *M. Livius Druſus*, cognomento *Salinator*, Virg. Æn. 6, 824 *Quin Decios Druſoſque procul &c.* ¶ 4. Fuit & hoc nomine Liviæ Auguſtæ filius, cognomento *Germanicus*, qui in Germania, quam magnam partem devicerat, & inde cognomen Germanici acceperat, periit, de cujus morte exſtat Ovidii, vel potius Pedonis Albinovani conſolatio ad Liviam. Druſi porro iſtius oden laudatricem vide apud Horat. 4 od. 4. Ejus elogium & Seneca dedit Conſol. ad Marc. c. 3. ¶ 5. *Druſus* Tiberii filius ex Vipſania, Tac. Ann. 3, 75, 1, nimis gaudet ſanguine, ibid. 1, 76, 4 &c.

¶ Druſianus, *a, um*, adject. ut, *Druſiana foſſa*, Tac. Ann. 2, 8, 1. Druſum Tiberii fil. petulantia inſignem, immiti adeo & ſanguinaria fuiſſe natura, ſcribit Dion, ut enſes præacuti ab eo *Druſiani* cœperint dici. v. Cæl. Rhodig. 11, 13 ex Dionis lib. 57.

¶ Druſilla, *æ*, f. relicto priore marito Felicis nuptias ſecuta eſt, cujus mentio fit Act. 24, 24. ¶ 2. Alia Germanici ex Agrippina filia, Tac. An. 6, 15, 4.

DRŸĂDES, *um*, f. pl. ſilvarum Deæ vel nymphæ, ἀπὸ τῆς δρυὸς dictæ, wald- oder baum-nymphen. Calpurnius ecl. 2, 14 *Adfuerunt ſicco Dryades pede, Najades udo.*

¶ Hămădryădes, *um*, f. pl. nymphæ, quæ cum arboribus naſci & occidere creditæ. Qualis illa, quam Eriſichton arborem incidens ſimul occidit apud Ovid. Met. 8, 758 &c. v. Servius ad illud Virg. ecl. 10 *Iam neque Hamadryades &c.* In ſing. *Hamadryas* apud Statium 1 Silv. 3, 63; & Propert. 1, 20, 32.

DRYAS, *antis*, m. filius Hippolochi, pater Lycurgi, a Diana fagittis occiſus. v. Stat. Theb. 8, 355; Ovid. Met. 12, 311.

¶ Dryantiades, *æ*, m. Lycurgus fil. Dryantis, Ovid. in lb. v. 345.

DRŸĪTES, *æ*, m. δρυΐτης, gemma, Plin. 37, 11.

DRŸŌPE, *es*, f. Virgo ab Apolline compreſſa, poſt uxor Andræmonis, denique in lotum verſa, v. Ovid. Met. 9, 331 ſqq. ¶ 2. Mulier Lemnia, cujus forma ſumta Venus conſilium dedit, ſopitos viros occidendi, Val. Flacc. 2, 174. ¶ 3. Nympha, Virg. Æn. 10, 551.

DRŸŌPES, *um*, m. pl. Δρύοπες, populi circa Parnaſſum Servio ſunt in illud Virg. Æn. 4, 146

Cretesque Dryopesque fremunt pictique Agathyrſi.

DRYOPHŎNON, *i*, n. δρυοφόνον, herba, Plin. 27, 9.

DRYOPHYTES, *æ*, ſeu dryophytus, *i*, m. δρυόφυτος, vel δρυοβάτης βάτραχος, rana per arbores incedens, vel δρυοπετής, quaſi volans per arbores, *Calamita* Plin. etiam 32, 7 f. 24, in quo loco tamen *Diopetes* in exemplaribus correctioribus ſpeciatim Harduini legitur, i. e. rana ex imbre proveniens, ein kleiner regen-froſch. Græci enim Διοπετὲς dicunt, quicquid ex aëre delapſum, & tamquam a Jove demiſſum eſt.

DRYOPTĔRIS, *idis*, f. filix illa, quæ in quercubus naſcitur, & circa quercuum caudices, Matthiol. waldfahren an den eichen-bäumen, baumfahren. v. Plin. 27, 9.

DRYPĔTA, *æ*, f. δρυπετής, idem quod *drupa*, ſive bacca nondum matura, Plin. 15, 1. Dioſc. 1, 40.

DRYS, *os*, f. δρῦς, proprie *quercus*, die eiche. Dioſc. 1, 176. ¶ 2. *Drys* & *Dryſites*, herba, quæ & *Chamædrys* dicitur, gamanderle. Apul. de Herb. c. 24.

¶ Dryos hyphear, δρυὸς ὕφεαρ, genus viſci eſt, aliis viſcum quercinum dicitur. Plin. 16, 44.

Dualis, vide *Duo*, Dubito &c. *Dubius.*

DVBENVS, *i*, m. antiquis dicebatur, qui nunc *Dominus*, Feſt. Alii legunt *Dubienus, qui nunc dubius.* Vnde *Dubinus* vel potius *Dubienus* (quin *duinus* a *duo*) in Gloſſ. lat. gr. δισσὸς, i. e. *binus*; male autem δεσπότης.

DŬBIVS, *a, um*, incertus, anceps, zweifelhaftig, ungewiß, gefährlich. Et ſæpe *Dubium* ſubſtantive ein zweifel. Ter. Andr. 1, 2, 1 *Non dubium eſt, quin uxorem nolit filius.* Cic. de Orat. 3, 8 *Non dubium eſt, quin ſi hoc animadvertit, poſſit notare.* Ter. Phorm. 5, 2, 9 *Etiamne id dubium eſt?* Manilius pariter 4, 884 *An dubium eſt habitare Deum ſub pectore noſtro?* Cic. Att. 11, 6 *De Pompeji exitu mihi dubium nunquam fuit.* Id. *ſine dubio*, fam. 2, 2. Lucret. 2, 261 &c. Suet. Ner. c. 3 *Procul dubio*, ohne zweifel, ungezweifelt. *In dubio eſſe*, im zweifel ſtehen. *Anima noſtra in dubio eſt*, Salluſt. Catil. c. 52, 1. e. vita noſtra in ancipiti periculo eſt. *In dubium venire*, eſt, in diſcrimen venire, in gefahr kommen. Ter. Adelph. 2, 2, 35 *Etiam de ſorte nunc venio in dubium*, & pro *dubitari*, Liv. 3, 13. *Res in dubium vocatur*, Cic. de Orat. 2, 34. *Suas fortunas in dubium devocaturus*, Cæſ. B. Gall. 6, 7. *Cœna dubia*, pro ſuſpecta veneni nomine, ut Fraſinus indicat. Horat. 2 ſat. 2, 77 *Vides, ut pallidus omnis Cœna deſurgat dubia.* Sed rectius pro laute inſtructa Acron accipit. Ter. Phorm. 2, 2, 28 *Cœna dubia epponiur.* GET. *quid iſtuc verbi eſt?* PHORM. *ubi tu dubites, quid ſumas potiſſimum. Argentum dubium*, i. e. pecunia, de cujus pondere & bonitate dubitatur, Plaut. Epid. 5, 1, 40. *Dubia cervix* apud Sil. 10, 458 eſt languida, ægra. *Res dubiae*, 1, 40. *Dubia cervix* apud Sil. 10, 458 eſt languida, ægra. *Res dubiae*, i. e. adverſæ & cum periculis conjunctæ, gefahr und noth. Plaut. Epid. 1, 2, 10 *Is amicus eſt, qui in re dubia juvat, ubi re opus eſt.* Tac. Ann. 12, 5, 5 *Conjux proſperis dubiisque ſocia*; i. e. periculis. Statius 3 Theb. v. 6 *Peſſimus in dubiis augur timor*, i. e. male conſulit. Tacitus Hiſt. 2, 38 *Dubiis praeliorum exemtus*, ut cap. 77 *Praeliorum incerta. Dubius dies* quis dicatur, vide ſupra in *Dies*. Similiter *Dubia ſidera* appellantur, quæ adventante luce maligne apparent, Juvenal. 5, 22. Sermo enim eſt de matutino crepuſculo. His *certa* opponuntur. Horat. od. 1, 3 *Neque certa fulgent Sidera nautis.* v. Drakenb. ad Sil. 2, 98. ¶ 2. *Medius* ac *dubius* confundi ſolent a librariis. v. *Medius.*

¶ Dubie, adv. zweifelhaftig. Cic. Divin. 1, 55 *Signum dubie datum.* Id. fam. 15, 1 *haud dubie*, ohne zweifel, innumeris locis poſuit Livius. adde Ovid. Met. 7, 508.

¶ Dubieras, *atis*, f. dubium, apud ſcriptores ævi poſterioris; Eutrop. 6, 16, 2 *ſine dubietate.* Ammian. 20, 6 *Abſentia magiſtri equitum faciente dubietatem*: & alios horum æquales.

¶ Dubiōſus, *a, um*, idem quod *Dubius.* — Gell. 5, 10 *Tum judices dubioſum hoc inexplicabileque eſſe rati.*

¶ Dubĭto, *avi, atum, are*, dubium eſſe, zweifeln, ungewiß ſeyn. Ter. Andr. 2, 4, 2 *Hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges.* Cic. Capitoni, ſub ult. ad Attic. *Non dubito, quin mirere, quid tecum de eadem re ſæpius agam.* Idem in Verr. *Dubitare, utrum ſit utilius.* Nota: Ciceronem verbo *Non dubitare* particulam *quin* ſubjicere, pro qua Corn. Nepos infinitivum ſubſtituit; ut in præfat. *Non dubito, fore plerosque, Attice &c.* ubi vide Lambinum. Similia exempla ex Livio Drakenb. ad 22, 54 congeſſit. Singularis & notabilis ſyntaxis eſt, cum poſt *Dubitandi* verba, ſine *Non*, ſed interrogative poſita (ut æquiparantur negationi) *Quin* ſubjicitur: v. g. Cic. pro Lege Man. c. 15 *Et quisnam dubitabit, quin huic tantum bellum hoc tranſmittendum ſit?* Id. pro Roſc. Am. c. 37 *Num ergo dubium eſt, quin ii obtulerint hanc praedam Chryſogono?* Alias ſi negativa oratio non fuit, nec interrogativa, *An, Num, Utrum*, vel Infinitivus ſequitur. Claudian. de 4 Conſ. Hon. v. 184 *Stella die dubitanda nihil*: id eſt, clare videnda, de qua nihil dubitare oculi poſſint. Quint. 12, 1 p. 1055 *At hoc nemo dubitabit*, ubi Burm. plura Ciceronis, Virgilii, Terentii loca profert, qui quarto caſu junxerunt. ¶ 2. Idem eſt ac vereri, non audere, ſich ſcheuen. Is enim eſt elegans hujus verbi uſus. Plaut. Epid. 2, 2, 75 *Quid iſtud dubitas dicere?* hoc eſt, quid times, quid vereris? *Non dubitat mandare Lentulum vinculis*, Cic. Caril. 4, 5, et hat kein bedencken. ¶ 3. Renuere, ſich weigern Ovid. Met. 2, 461 *Dubitanti veſtis ademta eſt.* ¶ 4. Cogitare, deliberare. Cic. pro Sext. Roſc. 31 *Reſtat, judices, ut hoc dubitemus, uter potius Sext. Roſcium occiderit.* Juſtin. 21, 2, 4 *Diu dubitavit, imperium deponeret, an bello reſiſteret.* Suet. Claud. c. 33 *Dubitavit adhibitis principibus, an obtemperaret.* Virg. Æn. 9, 190 *Percipe porro, Quid dubitem, & quae nunc animo ſententia ſurgat.* ¶ 5. *Dubiat* pro *dubitat*, obſoletum, Feſt.

¶ Dubitans, *tis*. Salluſt. B. Catil. c. 28 *Perterritis ac dubitantibus caeteris.* Nepos 1, 3, 6 *Miltiades non dubitans &c. Dubitantia lumina*, Sil. 10, 154 jam morientia eleganter appellat.

¶ Dubitanter, adv. mit zweifel. Afinius ad Cic. fam. 10, 31 *Plane pericula non dubitanter adii*, ohne alle furcht und bedencken. Cic de Invent. 2, 3 *Sine ulla affirmatione dubitanter unumquodque dicemus*

¶ Dubi-

¶ Dubitātus, *a, um*, gezweiffelt, in zweiffel gezogen. Ovid. Met. 2, 20 *Intravit dubitati tecta parentis.* conf. Id. ad Liv. v. 84.

¶ Dubitatim, adv. zweiffelhaft. Sisenna apud Nonium 2, 231 *Hostem non dubitatim iter facere cernebat, &c.*

¶ Dubitātio, *ōnis*, f. der zweiffel. *In ea caussa dubitatio nulla est*, Cic. pro Cluent. c. 7. *In dubitationem adducere*, Id. fam. 3, 5. *Dubitationem afferre*, Id. Off. 1, 41. *Tollere omnem dubitationem alicui*, Id. Att. 12, 6. *Scrupulus injectus & dubitatio*, Id. pro Cluent. c. 28.

¶ Dubitator, *ōris*, m. qui dubitat. Tertull. adv. Hæret. c. 33 *Negatores & dubitatores resurrectionis.*

¶ Dubitābilis, *e*, zweiffelhafr. Ovid. Met. 1, 223 *Nec erit dubitabile verum.* conf. Met. 13, 21. Prudent. active, ἀπειθέω. v. 580 *Credentes nam Christus amat: dubitabile pectus, Sub titubante fide, refugo contemnit honore.*

¶ Dubitativus, *a, um*, zweiffelnd, voll zweiffel; ut, *Conjunctio dubitativa* apud Diomed. Gramm. Et Tertull. adv. Marc. 2, 25 *Dubitativum exprimere sensum.*

¶ Dubitative, adv. idem. Tertull. de Carne Christi c. 23 *Pronunciare dubitative.*

¶ Dubingeniōsus, *a, um*, i. e. stupidus, ineptus, quasi dubii ingenii, tumm, tolpisch. Gloss. lat. gr. *Dubingeniosus*, ἀφυής.

Composita:

¶ Addŭbito, *are*, aliquantulum dubitare, etwas zweiffeln. Cic. Orat. c. 40 *Addubito, quid potius aut quomodo dicam.* Idem fam. 7, 32 *Primum addubitavi, num &c.* Et Liv. 8, 10 *Manlius paulisper addubitavit, an tempus esset &c.* vide & Horat. 1 sat. 4, 125.

¶ Addubitatus, *a, um*, zweiffelhaftig. Cic. Off. 1, 24 *Si plus adipiscare explicata boni quam addubitata mali.*

¶ Addubitatio, *onis*, f. ut *Dubitatio*. Nizolius ex Cic. Off. 3, 4 producit: *Quid est, quod nonnunquam addubitationem afferre soleat?* Atque ita nonnulli libri, sed castigatiores Lambini & Gruteri, *dubitationem* exhibent. Habet tamen Mart. Capella lib. 5 p. 171 *Diaporesis est addubitatio.*

¶ Indubito, *are*, pro *Dubitare*. Stat. 3 Silv. *Tuis moribus indubito.* Sed

¶ Indubitatus, *a, um*, certum dicimus, gewiß, ungezweiffelt; ut, *Indubitata spes*, Plin. 31, 3. *Indubitata cubilia*, Stat. Achill. 2, 73. Pro quo

¶ Indubius, *a, um*, Tacitus dixit Ann. 14, 45, 1 *Plurimorum indubia innocentia*: Et Quintil. 5, 13 *Exempla indubia.*

¶ Indubitate, adv. sonder zweiffel, ohnfehlbar. Liv. 33, 11 *Quæ indubitate Lysimachi erant.* Et l. 4 D. de Lege Rhodia fin. *Indubitate utrumque onus pati non debet.* Vellej. 2, 60, 3 *Indubitate corrupti Commentarii.* Superl. *Indubitatissime*, Orosii est lib. 3 extr.

¶ Indubitato, idem. Tertull. adv. Marc. 1, 9 *Regio immensa aliqua & major indubitato.*

¶ Indubitanter, idem. Plinii exemplum, quod vulgo dant ex 18, 11 est falsum, legendumque *indubitata*. Sed tamen Augustin. de vera Relig. c. 46 *Indubitanter invictus est.* Et Salvian. lib. 2 Gub. *Indubitanter agnosce.*

¶ Indubitandus, *a, um*, idem. Augustin. epist. 19, 2 *Vt veritas indubitanda persistat.*

¶ Indubitabilis, *e*, unzweiffelhaft, gewiß. Statius 11 Theb. v. 64 *Signum indubitabile.* Quintil. 4, 1 *Indubitabile genus caussæ*: & Declam. 9 sub fin. *Indubitabile seculi decus.* Arnob. lib. 7 p. 241 *Indubitabili observatione juramus.*

¶ Indubitabiliter, adv. ungezweiffelt. Arnob. lib. 5 p. 183 *Cunctis indubitabiliter notum est.*

¶ Subdubito, *are*, nonnihil dubitare, etlicher massen im zweiffel stehen. Cic. Att. 14, 15 *Iam dico meum; antea crede mihi, subdubitabam.*

Ducatio, &c. vide *Duco*, Ducenti cum derivatis, *Centum*.

DVCO, *duxi, ductum, ducĕre*, führen, bringen, leiten; differt a *trahere*: ducuntur enim volentes. *Ducunt volentem fata, nolentem trahunt*, Senec. epist. 107. Vid. quæ ad *Traho* de victimis observamus. Ter. Andr. 4, 6, 23 *Duc me ad eam, quando huc veni, ut videam.* Idem Eun. 4, 6, 30 *In jus ducere*, für gerichte laden, klagen. Idem Phorm. 1, 2, 36 *In ludum ducere & reducere.* *Maximas copias ducit ad Trojam*, Cic. Tusc. 1, 41. *Ducere agmen*, Plin. 10, 44, vorangehen. *Exercitum ducere*, Cæs. Gall. 1, 11, eine armee führen, pro quo absolute *ducere*, Liv. 1, 23; 3, 22, dixit. *Ducere ordinem*, Liv. 3, 44, ubi Drakenb. plura exempla collegit. *Exsequias ducere*, Valer. Max. 4, 4. *Ducere in errorem*, Nep. 23, 9, 3, verführen. Cic. Agr. 2, 7 *Initium rerum ac legum suarum hinc duxit.* *Spiritum, vitam ducere*, vivere, Cic. pro Leg. Man. c. 12. Lucret. 6, 1127 *Spirantes auras ducere.* Idem 4, 936 *Aerem ducere atque reflare.* *Aevum ducere* simpliciter ponitur pro terere, vel transigere hoc vel illud agendo; de qua locutione v. Passer. ad Propert. 1, 14. Markland ad Stat. Sylv. 5, 3, 92. Sed Tib. 1, 1, 65 *Ducere soporem*, est conciliare. vid. Io. Frid. Gron. obs. 2, 1. ¶ 2. Auferre, sive accipere notat; ut, *præmia ducere*: Ovid. Met. 10, 680 *duxit sua præmia victor.* Liv. 4, 34 *Singulis captivis - forte ductis.* Cic. Att. 5, 21 f. *centesimas perpetuo fœnore ducere.* add. 6, 1 p. 585. ¶ 3. Lucan. 10, 124 *cocta diu virus non uno duxit aheno, Duxit*, id est, hausit. Nam & *ducere* pro haurire vel bibere sumitur. Horat. 1 od. 17, 21 *Hic innocentis pocula Lesbii Duces sub umbra.* Et Iuv. 15, 52 *Corcyræa temetum duxerat arna*, etiam Germani per jocum, ziehen. Similiter & τῷ trahere utebantur. Vide & infra *Educere.* Cæterum ut ipsum *bibere* ad colorem transfertur, & *ducere lana colorem* dicitur. v. Casaub. ad Pers. p. 274. ¶ 4. Est in carcerem ducere, Liv. infinitis locis. v. Drakenb. ad 3, 58. Tibull. 2, 3, 84 *Ducite: ad imperium dominæ sulcabimus agros: Non ego me vinclis verberibusque nego.* Item ad supplicium: Suet. Calig. c. 27 *A calvo ad calvum duci imperavit.* Plin. 10 epist. 97 *Perseverantes duci jussi.* Et aliquoties Senec. de Ira 1, 16 de — n Pisone, & de Tranqu. animi c. 14. Etiam Lactant. de Mort. pers. c. 40 *Innocentes duci jubentur.* ¶ 5. Integre, *Ad supplicium ducere*, Suet. Tib. c. 57; & Cic. Catil. 1 pr. Sic Nepos 19, 4, 2 *Ad mortem duci.* ¶ 6. Sed & quum in auctione mancipium addictum esset, dicebant DVCAS LICET. Cic. de Orat. 3, 63 *Quanti addictus? mille nummûm: nihil addo*, DVCAS LICET. Quo respexit & Seneca in Ludo de morte Claudii: *Ad summum tria verba Silo dicat, & servum me ducat*: quæ formula sponsionis est. ¶ 7. *Ducere*, & *uxorem ducere*, proprie de viris dicitur, ut nubere de mulieribus. Claudian. 1 in Eutrop. v. 223 de eunucho *Nubas ducasve licebit, Numquam mater eris, numquam pater.* ¶ 8. *Ducere*, umführen, mit der nasen umführen. *Phalerati dictis ducere*, Ter. Phorm. 3, 2, 15. Et, *Dictis suis quem ducere*, Idem in Andr. 4, 1, 20. *Duci falso gaudio*, ibid. 1, 2, 9. Propert. 2, 17, 1 *Mentiri noctem, promissis ducere amantem*, i. e. circumducere. Plaut. Capt. 4, 3, 6 *Hic ille est senex ductus, cui verba data sunt.* Alibi *ductare quem* dixit. ¶ 9. *Duci gloria*, est gloriam spectare, ehr und ruhms halben etwas thun. Cic. pro Arch. c. 11 *Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maxime gloria ducitur.* Item, *Duci mercede, præmio, quæstu & lucro, odio, &c.* ¶ 10. *Ducere bellum*, est protrahere, langweilig krieg führen. Cic. fam. 7, 3 *Suadere institui, ut bellum duceret.* Nepos 7, 8, 1 *In eo occupatus, ut bellum quam diutissime duceret.* Cæs. B Civ. 1, 61 *Ducere bellum in hiemem.* Quo pertinet, *diem ex die ducere*, verzögern, aufschub suchen, Cæs. Gall. 1, 16; & mox ibid. *Vbi se diutius duci Cæsar intellexit, &c.* ¶ 11. Supputantium etiam verbum est, qui calculos huc illuc ducunt, ut ratio appareat. Varr. R. R. 3, 16, 11 *Hos nunquam minus, ut peræque ducerent, dena millia recipere esse solitos*, eines in das andere gerechnet. Huc pertinent illa Cic. fam 3, 5 pr. *ducere rationem salutis suæ*, & pro Quinct. 16 *officii sui*, bedencken. Hanc metaphoram aperte etiam præ se fert illud Sall. Iug. 85, 26 *Ne quis modestiam in conscientiam duceret*, die bescheidenheit vor ein boe gewissen anrechnen. ¶ 12. *Ducere* pro existimare, habere, dafür halten, Gr. ἡγεῖσθαι. Cic. de Fin. 3, 3 *Nihil ducere in bonis præter virtutem.* C. Nepos 17, 3, 6 *Vt optimo omnium victor duceretur.* Aliquando *animo* additur. Virg. Æn 6, 690 *Sic equidem ducebam animo, &c.* Nepos præf. n. 4 *Laudi ducere.* Ter. prol. Adelph. v. 4 *Vos eritis judices, laudine, an vitio duci factum oporteat.* Sallust. Catil. 12 *Innocentia pro malevolentia duci cœpit.* Cic. Tusc. 5, 10: *Divitias, honores, opes contemnere, eaque, quæ his contraria sunt, pro nihilo ducere.* ¶ 13. *Ducere*, bilden. *Alexandri effigiem solus Polycletus ære duceret*, Apul. 1 Florid. *Ducere de marmore vultus*, Virg. Æn. 6, 848. Iuv. 7, 237 *Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat, Vt si quis cera vultum facit.* Sic Pers. 5, 40 *Artificemque tuo ducit sub pollice vultum animus.* Vel ut mavult Casaubonus *Artificique, &c.* Vbi ducit est trahit, accipit, quod alias *sequendi* vocabulo exprimitur: unde & *sequax* dicitur materia, quæ facile ducitur. v. quos laudat Burm. ad Quint. 2, 14 pr. & v. sub n. 15. ¶ 14. *Ducere servo pugnum*, eine maulschelle geben. Phædr. 5, 3 *Alapam sibi duxit gravem.* Quintil. 6, 3 *Colaphum tibi ducam.* *Ducere gladium*, den degen ziehen. Sen. Oedip. 936 *Hæc fatus aptat impiam capulo manum, Ensemque ducit.* Sil. 8, 342 *Vagina ducitur ensis.* add. 9, 314. it. Paullus ICtus l. 4 D. de injuriis & famos. libell. ¶ 15. *Ducere lanam*, est facere lanam, vel potius nere, v. Burm. ad Petron. c. 133 p. 635. Ovid. Met. 4, 33, spinnen. Vnde tralatio: *Versus, carmen ducere*, Ovid. 5 Trist. 12, 63, quamquam versus suspectus est Heinsio. Et, *Ducere aliquid*, pro carmine dicere, celebrare. Propert. 1, 7, 1 *Dum tibi Cadmeæ ducuntur Pontice Thebæ.* Claudian. Paneg. de 4 Cons. Honorii v. 648 *O mihi si liceat thalamis intendere carmen Connubiale tuis! si te jam ducere patrem*: Sed Heinsius hic *dicere*, vid. n. 18. Potest metaphora etiam a statuis desumta esse, quas ex ære *duci* modo observavimus n. 13. Certe Brouckhus. ad Tib. 2, 1, 51 ad heroicum proprie carmen pertinere confirmat. ¶ 16. *Ducere se aliquo*, i. e. conferre. Plaut. Amph. 4, 3, 8 *Ad regem recta me ducam.* Ipse Cic. fam. 10, 32 pr. *Duxit se a Gadibus.* v. Man. Ex quo formatur lectio loci Aulul. 4, 8, 7 *Vbi ille abiit, ego me deorsum duco ab arbore.* Non enim audiendus Schoppius est, qui ibi pro *Duco*, *duc*, i. e. *Do* legit. Duco, id est, demitto me sensim, descendo, ich mache mich herab. ¶ 17. *Duce*, pro *Duc* apud Plaut. Most. 1, 4, 10; Epid. 3, 3, 18; Trin. 1, 2, 42. ¶ 18. *Ducere*, ac *dicere* misceri a librariis, monemus in *Dico*, & modo exemplum habuimus n. 15.

¶ Ducens, *tis*. Virg. Æn. 2, 288 *Graviter gemitus imo de pectore ducens.* Id. v. 632 *Ducente Deo.* Horat. 4 od. 9, 38 *Ducens ad se cuncta pecunia.* Tibull. 1, 2, 44 *De cælo ducens sidera.* Catull. 65, 327 &c. *Ducentes subtegmina*, wirckende.

¶ Ductus, *a, um*, geleitet, geführt. Cic. de N. D. 2, 55 *Succus permanat per quasdam ab intestino usque ad jecur ductas & directas vias.* Nep. 5, 1, 2 *Non magis amore quam more ductus*, bewogen; sed fere omittunt Germani, contenti dicere, aus liebe, aus gewohnheit. Idem 7, 5, 1 *Caritate patriæ ductus.* Id. 10, 10, 1 *Falsa suspicione ducti.* ¶ 2. Peculiaris est ratio & Ciceroniana, ubi *ductus* idem significat, quod derivatus ex Tusc. 5, 43 *A quibus ducti, deinde omnes*, & Tusc. 1, 29 extr. *Adhibuitque Socrates liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia.*

¶ Ductus, *ûs*, m. significat deductionem, die führung, leitung. *Aquæ, aquarum ductus*, i. e. derivatio, wassergang, leitung, Cic. Off. 2, 4. *Literarum ductus*, sunt formæ & tractus literarum, Plin. 8, 3, Quint. 1, 1, die züge der buchstaben. *Ductus oris*, lineamenta, Cic. de Fin. 5, 17. *Ductu suo vel alterius aliquid facere, instituere*, Cic. Arusp. Resp. c. 2, auf seines oder eines andern rath und anleitung. Cic. fam. 3, 11 *Omnes vires civitatis se ad Pompeji ductum applicaverunt.* Id. pro Lege Man. c. 21 *Pompejus rem optime ductu suo gessit*, unter seinem commando. Nam & de officio ducis bellici usurpatur, ut tamen discrimen sit inter *ductu suo* rem gerere, & *auspicio suo* rem gerere, & conjunctim *ductu & auspicio suo.* v. supra in *Auspicium.* Sic Nep. 4, 1, 3 *Suo ductu barbaros esse deletos*, unter seinem commando. Id. 14, 5, 4 *Quorum ductu res male gestæ.* Conf. Vellej. 2, 78, 1, & 79, 4 &c.

¶ Ductio, *ōnis*, f. Vitruv. 10, 19 *Ductio, reductio rudentum.* Idem 1, 1 *Aquarum ductiones*, wasserleitung. Id. 8, 7 *Non poterunt avertere* (aquas), *cum habeant a capitibus proprias ductiones.* Et Cels. 4, 27 *Alvi ductione uti*, purgiren.

¶ Ductor, *ōris*, m. dux, ein führer. Cic. Tusc. 1, 37 *Ductores nostri ad non dubiam mortem concurrerunt.* Virg. Æn. 2, 14 *Ductores Danaum.* Et Stat. 3 Silv. 5, 111 *Ductor aquarum Tibris.* ¶ 2. *Ductor* & *Victor* a librariis miscentur. v. Drakenb. ad Sil 9, 199.

¶ Ductrix, *icis*, f. l. 1 § 12 D. de exercit. action. *Vectorum ductrices naves explicantur* ἐπιβατηγοί.

¶ Ductilis, *e*, geschmeidig, das man dehnen oder ziehen kan; ut, *Æs ductile*, Plin. 34, 8 sub fin. i. e. quod potest duci, & extendi. *Ductile flumen*, i. e. Aquæductus, Martial. 12 epigr. 31.

¶ Ductitius, *a, um*, id. ut, *Ferrum ductitium*, drat. Quintil. lib. 6.

¶ Ductim, adv. nach dem zug, gemachsam. Colum. 4, 25 *Major pars operis in vinea ductim potius, quam cæsim facienda.*

¶ Ducto, *are*, frequent. sæpius ducere, huc illuc ducere, zerren, ziehen. Plaut. Capt. 3, 4, 109 *Dolis aliquem ductare*, mit räncken bey der nase herum führen. Ter. Phorm. 3, 2, 15 *Ductare amicam.* Id. Adelph. 4, 7, 34 *Tu inter eas restim ductans saltabis*, du wirst den reihen führen. v. *Restis.* *Ductare exercitum*, Sallust. Cat. c. 11; & Iug. c. 38, quod male postea κακόφατον visum, notante Quintil. 8, 3 p. 695. Quod nempe obscœni quid habere hoc verbum videretur. Siquidem ductari proprie dicantur meretrices, ut modo ex Ter. Phorm. 3, 2, 15 vidimus. v. Burm.

¶ Ductārius, *a*, *um*; ut, *Ductarius funis*, ein zugseil, das im kolben geht. Vitruv. 10, 2, 3 & 5.

¶ Ductarie, adverb. zugweise. Plaut. Fragm. Frivolariæ v. 7 *Nave agere oportet, quod agas, non ductarie.*

¶ Ductābĭlis, *e*. Hinc

¶ Ductabilĭtas, *ātis*, f. die geschmeidigkeit, leichtgläubigkeit. Accius ap. Nonium 2, 626 *Plectuntur poëtæ ductabilitate nimia &c.*

¶ Ductĭto, *are*, novum ex frequentativo frequentativum, schleppen, Plaut. Rud. 2, 6, 26 *Venales illic ductitavit.*

¶ Dux, *ŭcis*, c. qui ducit, præit, præest, regit, ein führer, vorgänger. Cic. fam. 2, 6 *Dux nobis & auctor opus est.* Senec. de Vita beata c. 8 *Natura duce utendum est.* ¶ 2. Cum cujus ductu imperium conjunctum est, ein Herr, Hertzog. *Duce & auspice Teucro*, Horat. 1 od. 7, 27. Sic *Duces mari* dicuntur Athenienses apud Nepot. 20, 2, 2, i. e. θαλαττοκράτορες, vel caput magnæ Græcor. societatis in bellis navalibus: & Lacedæmonii *mari & terra duces*, ap. eumd. 3, 2, 3. ¶ 3. Speciatim, qui ducit exercitum, qui præest bello; ein Feldherr, General, qui majoribus nostris ein Hertzog; quod postea Principatus certi generis, & dignitatis hæreditariæ nomen factum est. Cæterum huc pertinet locus Liv. 4, 18 *Non novimus ducem, nisi cujus auspiciis bellum geritur.* Cic. fam. 7, 3 *Extra ducem paucosque præterea, reliqui in ipso bello rapaces:* Extra ducem, i. e. Pompejum. Sil. 3, 172 *Turpe duci, totam somno consumere noctem*, quod ex Homeri illo Iliad. B v. 24 abrasum est, ut Dausquejus ait. *Dux prædonum*, Cic. in Verr. 5, 35. Etiam dii *duces* dicti sunt. Sic Pluto *dux erebi* ap. Stat. Theb. 8, 22, & 4, 254. *Duces nemorum*, nymphas sylvarum præsides, vocat. ¶ 4. Est autem, quacunque notione accipias, communis generis. In fœmineo usus est Florus 4, 11, 8 *Prima dux fugæ Regina.* Prudent. Psychom. v. 347 *Vexillum sublime crucis, quod in agmine primo Dux bona prætulerat.* Immo ipse Cic. Læl. c. 5 *Natura vivendi dux optima:* Et Val. Max. 6, 1, 1 *Dux Romanæ pudicitiæ Lucretia.* Sed

¶ Ducissa, *æ*, f. eine Hertzogin, barbarum est. Tutius *Serenissimam Ducem* vocare licet, si de summis & principibus fœminis dicendum est.

¶ Ducatus, *ûs*, m. a Duce ut a Tribuno tribunatus. Est militiæ proprie vocabulum, imperium Ducis, das generalat. Suet. Ner. c. 35 *Privignum Ruffinum Crispinum, Poppæa natum, impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari demandavit.* Idem Tib. c. 19 *Ostento, sibi ac majoribus suis in omni ducatu expertissimo.* Exstat & apud Spartianum in Pescennio Nigro c. 1 & 4. Capitolin. in Pertinace c. 5. Vet. Gloss. *Ducatus*, ἡ ἡγεμονία. *Ducatus latronum*, ἀρχὴ λῃστείας. Epitome Liviana lib. 113 *Contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius, nec Petrejus excipere volebant.* Flor. 3, 21, 2 *Æquiore animo utcunque ferrem, si plebeji duces, aut si nobiles, mali saltem, ducatum sceleri præbuissent:* i. e. civile bellum gessissent: hoc enim per scelus intelligit. Et Iustin. 6, 8 *Cum honoratum insuper ducatu adversarium cerneret.* Et 2, 15, 14 *Pausanias pro ducatu regnum Græciæ affectans.* Conf. & Curt. 10, 4, 4, & Manil. 5, 360. ¶ 2. Nova significatio, quando regionem Principum *Ducatum* vocamus, ein Hertzogthum. ¶ 3. Nec minus cum pro moneta aurea ponitur, licet nitatur analogia, v. g. *bigati* &c.

¶ Ducatio, *onis*, f. ut, *Ducatio necessitatis*, Tertull. de Corona Mil. c. 11.

¶ Ducator, *oris*, m. pro *Dux*, l. 29 D. ad Leg. Aquil. § 4. Glossæ veteres: *Ducator*, ἀγὸς, προηγούμενος. Sed & Tertull. adv. Iudæos c. 13 *Ducator ejus civitatis.*

¶ Ducatrix, *īcis*, f. Apulej. de doctr. Platon. lib. 2 post princip. *Vitiorum ducatrices, iracundia & libido.*

¶ Ducalis, *e*, vulgo fürstlich. Glossæ: *Ducale*, ἀγωγεύς.

¶ Ducalĭter, adv. idem. Sid. 5 ep. 13 *Ducaliter antecessurus*, i. e. in modum ducis. Et comparative Id. 8 ep. 6 pr. *Ferunt, nullum rem militarem ducalius C. Cæsare administrasse.*

¶ Archĭdux, *ŭcis*, c. ein Ertz-hertzog; vox hybrida, ex græco latinoque conflata, consuetudine recepta. v. Voss. de Vit. L. L. 1, 16 p. 66.

¶ Archĭducatus, *ûs*, m. ein Ertz-hertzogthum, pari ratione se habet.

Domiduca & Domíducus, vide *Domus.*

Iterduca, vide infra *Iter.*

Composita cum præposit.

¶ Abdūco, *xi*, *ctum*, *ĕre*, abführen, hinweg führen. Ter. Eun. 3, 1, 17 *Tum me sibi convivam abducebat solum.* *Vi* seu *per vim abducere*, mit gewalt entführen, Liv. 2, 56. Donatus ad Ter. Adelph. 3, 3 *Ducimus volentes: sed abducimus invitos.* Sic, *Abducere in servitutem*, Cæs. B. Gall. 1, 11. *Abducere animum a cogitationibus*, Cic. Nat. 2, 17, abhalten. *Abducere a studio*, Id. fam. 4, 4. Et ad Quint. fratr. 3, 5 ait: *Abduco equidem me ab omni Reip. cura dedoque literis.* *Abducere aliquem ad nequitiam*, verführen, Ter. Adelph. 3, 3, 4. *Ars illa a religionis auctoritate abducitur ad mercedem atque quæstum*, Cic. de Div. 1, 41. *Abducere mentis aciem a consuetudine oculorum*, Id. Nat. D. 2, 17. *Abducere caput ab ictu*, dem schlage ausweichen, Virg. Æn. 5, 428. *De consiliis abducere aliquem*, Cic. Or. 2 contra Rullum, c. 13. *Abducere aliquem ex acie*, Id. in Bruto 62. ¶ 2. *Abduci* veteribus proprie illi dicebantur, qui vi aut a conjugibus, aut parentibus abstrahebantur libidinis vel quacunque de caussa. Suet. Aug. c. 69 *Fœminam consularem e triclinio viri coram in cubiculum abductam.* Virg. Æn. 10, 79 *Quid, soceros legere, & gremiis abducere pactas?* Vid. Iustin. 21, 2, 10, & 42, 3, 1. Sicut contra *Adducere* est puellam alicui conciliare, Plaut. Mil. 3, 1, 95. Sic Tibull. 1, 6, 59 *Hæc mihi te adducit.* Græci παραγωγεύειν vocant. Cic. pro Clu. 64 *Oppianicus primo recusavit, posteaquam illa, abducturam se filiam minaretur.* Idem pro Quint. 6 *Servulum, quem iste prebenderat, abducit.* ¶ 3. Scrib. Larg. in Comp. med. c. 29 *Cum autem calore temperata & potio datur abducenda, statim dolorem levat.* De quo loco docte disputantem Menckenium vide in Observat. L. L. hac voce. ¶ 4. *Abduce* pro *Abduc* habet Terent. Adelph. 3, 4, 36; & Phorm. 2, 2, 63.

¶ Abductus, *a*, *um*, weggeführet, weggenommen. *Abductus in secretum*, Liv. 30, 14; 22, 22. *Abducti montes*, i. e. diducti, de Symplegadibus recedentibus, Val. Flacc. 4, 677. *Abducta armenta recipere*, Ovid. Heroid. 16, 357. *Ab ipso limine patriæ abductos decipere*, Iustin. 14, 3, 9.

¶ Abductio, *onis*, f. die wegführung. Vulg. Interp. Sirac. 38, 18 *In abductione permanet tristitia.*

¶ Addūco, *ĕre*, zuführen, herbeybringen. *Coram adducere*, Ter. Andr. 5, 3, 29. *Ante oculos adducere*, Id. Heaut. 5, 4, 18; & Eun. 4, 7, 24, unter augen stellen, für gesicht bringen. *Adducere aliquem in suam sententiam*, est persuadere, überreden, Liv. 36, 11. *In eum locum res adducta est*, Cic. fam. 5, 21, es ist dahin gekommen. *Adduci in periculum*, vel etiam *discrimen extremum*, gerathen, Id. pro Dom. c. 29, & fam. 12, 6. Et, *In summas angustias adduci*, Id. pro Quint. c. 5. *Adducere vultum*, vide *Vultus.* In quo *adducere* est contrahere. *Adducitque cutem macies*, Virg. Æn. 3, 397. *Adducere equum*, est cohibere adductis frenis, cui contrarium *admittere equum.* Illud *habenas adducere*, Cicero dixit in Lælio c. 13. De significatu conciliandi vid. in *abduco* n. 2. ¶ 2. *Adduci re aliqua, benevolentia alicujus, commendatione, precibus, oratione, officio, metu, injuria*, pro, moveri seu impelli, bewogen werden, Ciceroni & Cæsari locutiones sunt frequentatæ. Cic. Div. 1, 18, *Non adducar, ut rear*, h. e. non movebor. Id. de Leg. 2, 3 *Vt jam videar adduci, hanc quoque, quæ te procreavit, esse patriam tuam.* vid. Col. 2, 1. Vavass. antibarb. p. 470. ¶ 3. *Adducere arcum*, den bogen aufziehen, spannen, Virg. Æn. 5, 507. v. Drakenb. ad Sil. 1, 334. ¶ 4. *Adduce* pro *Adduc* apud Ter. Phorm. 1, 5, 79.

¶ Adductus, *a*, *um*, bewogen. vid. *Ductus*; adject. Cic. fam. 13, 54 *Quæ tu adductus mea commendatione fecisti.* Cæs. B. Gall. 1, 3 *Hac oratione adducti &c.* Plin. 1 epist. 16 *In concionibus vis eadem, quæ in orationibus vis est: pressior tamen, & circumscriptior, & adductior*, eingezogener. Capitol. in L. Vero c. 10 *Fronte in supercilia adductiore.*

¶ Adducte, adv. genau, streng. Compar. *Adductius regnare*, severius strictiusve est Tac. Germ. 43, 7; & Hist. 3, 7, 2, quæ formula ex re equestri petita existimatur. Adde Auson. gratiarum act. p. 726 edit. Tollii: *Nemo adductius jacula contorsit.*

¶ Adductor, *ōris*, m. ein zuführer, kuppler. Vetus epigramma Petronii Afranii ad Debiam: *Græcule consueta lenandi callidus arte Cœpisti adductor conjugis esse tuæ.*

¶ Superadduco, *ere.* Plaut. Truc. 2, 6, 53 *Quin etiam superadducas, quæ mihi comedint cibum?*

¶ Circumdūco, *ere*, umher führen, herum führen. *Circumducere per dolos*, Plaut. dixit in Pseud. 1, 5, 115, bey der nase herum führen. Sed & proprie, *Victorem circumducere exercitum*, Liv. 8, 13.

¶ Circumductus, *a*, *um*, adj. herumgezogen. Seneca ep. 12 *Ætas orbes habet circumductos majores minoribus.*

¶ Circumductum, substant. pro periodo. Quinct. 9, 4 *Periodus est vel ambitus, vel circumductum, vel continuatio, vel conclusio.*

¶ Circumductio, *ōnis*, f. der umfang, umführung; ut, *Circumductio sphæræ*, Hygin. Astron. 1, 2 & 2, i. e. peripheria. Vitruv. 8 c. ult. *Circumductiones aquæ* sunt, cum oblique ad latera montis ducitur. ¶ 2. In oratione *circumductio*, est amplificatio & copia, opponiturque *paucioribus verbis* a Quintil. 9, 4. ¶ 3. Fraudatio, die hintergehung. Plaut. Capt. extr. sive Grege v. 3 *Nec pueri suppositio, nec argenti circumductio.*

¶ Circumductus, *us*, m. idem. Quintil. 1, 10 *Deducent eodem circumductu.*

¶ Circumductor, *oris*, m. ein herumführer. Tertullianus adv. Valentin. c. 10 *Metagogea* vertit *Circumductorem.*

¶ Conduco, *ere*, cogere, zusammen bringen. *Conducere in unum locum*, Cæs. de B. C. 3, 13. Et Tac. Hist. 4, 71, 5 *Dum dispersas suorum copias conducunt.* Ita frequentissimum est *Conducere militem* vel *exercitum*, werben. ¶ 2. Aliud est *conducere domum*, Cic. pro Cælio c. 7. Sic &, *hortum*, *navem*, miethen, um geld annehmen, pachten. Cic. Att. 1, 17 p. 133 Græv. *Qui de censoribus conduxerant, conquesti sunt, se cupiditate prolapsos nimium magno conduxisse, ut induceretur locatio postularunt.* it. dingen, bestellen. *Conducere aliquem ad cædem faciendam*, Id. de Prov. Cons. c. 4. ¶ 3. *Conducit*, *Conducere*, convenire est, expedire, nütz- und zuträglich seyn. *Conducit hoc tuæ laudi*, Cic. fam. 13, 48, das dienet zu deinem lobe. *Scripsi ad te, quæ ad salutem tuam conducere arbitratus sum*, Id. fam. 4, 7. *Quod in rem conducit tuam*, Plaut. Capt. 2, 3, 26. Et, *Ea maxime conducunt, quæ sunt rectissima*, Cic. fam. 5, 19.

¶ Conductus, *a*, *um*, zusammengebracht. Tac. Ann. 15, 26, 2 *Auxilia regum in unum conducta*, id est, congregata. Sed Horat. Art. v. 431 *Qui conducti plorant in funere*, gedingt. Idem 1 sat. 2, 9 *Conductis emere nummis*, mit geborgten oder aufgenommenen gelde. Id. 2 Sat. 7, 18 *Mercede diurna conductus*, ein tagelöhner. Et, *Conductæ operæ*, Cic. pro Sext. c. 17, verdungene arbeit. In summæ paupertatis indicium *conductus agellus*, *conducta ad nendum lana &c.* vid. Brouckh. ad Tib. 1, 7, 85.

¶ Conductum, *i*, n. subst. die miethe, das pacht-gut. Cic. pro Cluent. c. 62 *Solebat extra portum aliquid habere conducti.* Sen. de Benef. 7, 5 *Nec conductum meum, quamquam sis dominus, intrabis.* Petron. c. 9 *In conductum adcurrere.*

¶ Conductim, adv. apud Capitolinum.

¶ Conductĭlis, *e*. Firmicus.

¶ Condu-

¶ Conductitius, *a, um*, gedinget, geworben; ut, *Conductitius exercitus*, Nepos 11, 2, 4. conf. 12, 1, 2. *Conductitiæ operæ*, Varr. de R. R. 1, 17. *Ne domum quidem habuit conductitiam*, Porc. vita Ter. ad Sueton. Et Plaut. Epid. 2, 3, 8 *Fidicina conductitia*.

¶ Conductio, *onis*, f. die miethung. Liv. 43, 16, & Cic. pro Cæcina c. 32, cui & de Invent. 1, 40 idem est ac collectio, die zusammennehmung. ¶ 2. Morbi species, quam Græci σπασμὸν vocant, die zusammenziehung; ut, *Conductio præcordiorum, membrorum, nervorum*, Cæl. Aurel. Acut. 2, 3 n. 16 & 18, & 3, 18 n. 177.

¶ Conductus, *us*, m. contractio, die zusammenziehung. Id Cæl. Aurel. Acut. 2, 15 *Conductu superciliorum*.

¶ Conductor, *oris*, m. ein pachter: ex significatione secunda verbi: ut, *Esse conductorem alicujus operis*, Cic. fam. 3, 1. Frequens vox in legibus antiquis: vide Tit. *Locati conducti* l. 36 & 60 &c. Sic & Vitruv. 1, 1 *Conductorem locatori* opponit; Et Val. Max. 8, 12 ext. 1 *Conductores sacræ arcis*, qui certo pretio faciendam susceperant.

¶ Conductrix, *icis*, f. v. Cod. 5 t. 12 l. 18, & 4 t. 65 l. 24.

¶ Conducibilis, *e*, dienlich, zuträglich. *Consilium conducibile*, Plaut. Epid. 2, 2. *Sententia conducibilis*, Apul. 7 Met. p. 192. Et Auct. ad Herenn. 2, 14 *Utrum fuerit conducibilius*. Sidon. 6 ep. 1 *Illud mihi conducibilius est*.

¶ Conducenter, adv. idem. Gell. 16, 12 *Commode hæc sane omnia & conducenter*.

¶ Disconducit, non conducit, non expedit, es benimmt, es schadet. Plaut. Trin. 4, 2, 85 *Nihil disconducit huic rei*.

¶ Reconduco, *ere*, iterum conducere, wiederum miethen. Quintil. Declam. 12 p. 173 *Vicinarum provinciarum copias reconducit*. Et l. 13 §. 11 D. de locat. cond. *Reconduxisse videbitur*.

¶ Reconductus, *a, um*, wieder gemiethet. Plin. 29, 1 *Unum agrum ex provincialibus HS. ducentis reconductum*.

¶ Contraduco, *ere*, laudatur ex Auct. ad Her. 4, 16. Sed bonæ edit. divisim, *Quid? quod exercitum contra duxit*.

¶ Deduco, *ere*, de loco ad locum alium ducere, abführen. Nepos 24, 1, 4 *Ex Africa decedens Q. Ennium deduxerat*. Idem 25, 4, 2 *Quibus rebus factum est, ut Sylla nusquam eum ab se dimitteret, cuperetque secum deducere*. Sic exercitus deduci dicuntur, wenn sie abziehen. Plaut. Amph. 1, 1, 59 *Proinde uti Propere de finibus suis exercitus deducerent*. Ita sæpius Cæsar. Nepos 1, 4, 2 *Copias in campum Marathona deduxère*. *Deducere magistum* pro in longum trahere, Front. Strateg. 1, 5 & 26. v. ibi Oudendorpius. *Aciem in cornua deducere*, est ipsam in longum extendere. v. Drakenb. ad Liv. 5, 38. Veget. de re milit. 21 *Fossas deducere*. Virg. Georg. 1, 270 *Rivos deducere*. Iuvenal. Sat. 1, 155 *Sulcum*: in quibus locis *deducere* est in longitudinem extendere. Honoris caussa deducebantur viri graves a juvenibus. Liv. 23, 23 *Frequentes eum domum deduxerunt*. Add. Broukh. ad Tib. 1, 4, 80. Sic, *Uxorem domum deducere*, heimführen, heimfahrt halten, Ter. Hec. 1, 2, 60. ¶ 2. Est & lenonum verbum, pro quo *perducere* alii dixerunt: quod idem est ac conciliare, quemadmodum & Suetonius illum locum Ciceronis, *tertia deducta est*, interpretatur. Vide eum in Cæs. c. 50 & ibi Torrentium: quamquam in alium sensum interpretetur Casaubonus. conf. Ovid. Met. 10, 462. ¶ 3. *Deduci* etiam *naves & classes* dicuntur, quando cursui atque itineri accinguntur; cui contrarium *subducere*. Virg. Æn. 3, 69 *Vocat auster in altum: Deducunt socii naves & litora complent*. Vide infra *Subducere*. ¶ 4. Est deorsum ducere in his Silii 12, 223 *Obliqua trucis deducere cornua tauri assuerat*. ¶ 5. *Deducere vestem* h. e. detrahere vel totam vel certe de summo versus inferiora nudare corpus. Ovid. Am. 1, 7, 47 *Aut tunicam summa deducere turpiter ora Ad mediam: Medice Zona tulisset opem*. Plura hic Burm. ¶ 6. Sed, *Cibum deducere*, est subducere, vel subtrahere, entziehen, den brotkorb höher hängen, Ter. Eun. 2, 2, 23. Horat. 1 epist. 2, 48 *Ægroto domini deduxit corpore febres*, abtreiben, vertreiben. *Deducere aliquid vel partem de summa sorte*, abziehen, zurück halten. Cic. Off. 1, 18 *Ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus, & addendo, deducendoque videre, quæ reliqui summa fiat*. conf. Nonius 4, 143 sq. ¶ 7. Cic. Ac. 2 extr. *Ut contra omnium sententias dies jam plerosque deduceret*, h. e. disputando extraheret consumeretque. ¶ 8. Habet præterea quæ hic notata sunt, verbum deducere eam vim, ut idem, quod adducere, permovere, abducere aliquem ab aliqua re, judicialem deductionem ex possessione agri, virginem in manum tradere mariti, honoris caussa aliquem comitari, significet. Porro coloniæ, quæ in agros mittuntur, aqua emissa, carmina, *deduci* dicebantur, ut plurimis optimorum scriptorum, in primis Ciceronis exemplis, probat Menckenius in observ. L. L. conf. *Deductio*. ¶ 9. *Deducere* ac *diducere* miscens librarii. vid. p. p. item *Deducere* ac *Reducere*. v. Drakenb. ad Liv. 6, 26.

¶ Deductus, *a, um*, abgeführet, dahin gebracht. Nepos 15, 7, 1 *Deducta eo res est*. Suet. Cæs. c. 4 *Expositus in litore, non distulit, quin e vestigio classe deducta persequeretur abeuntes*. Ovid. Her. 17, 88 *Deducta mero litera*, h. e. scripta. Cic. de Legibus 2, 20 *Etiam dant hoc Scævolæ, quod est partitio, ut, si in testamento deducta, scripta non sit, ipsique minus ceperint, quam omnibus heredibus relinquatur: sacris ne alligentur*: in quo loco deducta dicitur ea hæreditatis pars, quæ ab hærede solvenda est legatario, atque adeo de hereditate deducitur. v. Menckenii observ. L. L. hac v. Sed *Deductum carmen*, Virg. ecl. 6, 5 tenue dixit, auctoribus Servio & Macrobio sumta Metaphora a lana, quæ in tenuitatem nendo deducitur. Sic Horat. 2 ep. 1, 225 *Tenui deducta poëmata filo* Sic *nasum deductiorem*, Suetonius pro tenuiore dixit Aug. c. 79, ubi vide Casaub.

¶ Deductio, *onis*, f. die ableitung, abführung; ut, *Deductio aquæ*, Cic. Divin. 1, 44. *Deductio rivorum a fonte*, Idem Topic. c. 8. *Deductio in domum mariti*, Paul. l. 5 ff. de ritu nupt. ¶ 2. *Deductio* etiam ratiociniorum vocabulum est, abzug, abgang. Sen de Benef. 2, 4 *Quæ beneficia tua illibata, integra ad eos, quibus promissa sunt, perveniant, sine ulla quod ajunt deductione*. vid. ibi Lipsium. Eadem formula usus est ep. 58.

¶ Deductus, *ûs*, m. idem. Apulej. 1 de Asin. p. 109 (Pric. p. 12) *Capite laqueum induo. Dum pede altero fulcimentum, quo sustinebar, repello, ut ponderis deductu restis ad ingluviem adstricta spiritus officia discluderet; repente putris funis disrumpitur*. conf. l. 3 ff. de Instructo.

¶ Deductor, *oris*, m. qui deducit, e. g. domum, in clientum officiis erat, ein begleiter. Qu. Cicero de Petit. Consul. c. 9 *Deductorum officium majus est quam salutatorum*. conf. Tertull. Apol. c. 21; de Coron. Mil. c. 4; & adv. Praxeam c. 2 & 30.

¶ Deductorius, *a, um*, abführend. Cæl. Aurel. Acut. 2, 19 Deductoria (scil. medicamenta) *dentur sorbilibus*. conf. Veget. de Re Vet. 1, 56.

¶ Deductorium, *i*, n. subst. die wasserfurch, graben, dadurch das wasser vom feld abgeleitet wird. Pallad. 12, 6 sect. de Castanea *Locus deductoria liquoris accipiat, ne humor insidens imo, germen exstinguat*.

¶ Deducto, *are*, frequent. oft abführen. Lucil. ap. Nonium 4, 144 *Deductat hunc voce leo*.

¶ Dedux, *ucis*, c. ut tradux. Symmach. 8, 18 *Nisi forte Gallia tua dedux sit ab Helicone*, q. d. derivata & translata ab sede Musarum.

¶ Diduco, *ere*, dirimere, von einander ziehen, theilen, aus einander thun, contrarium est verbo *contrahere* vel *comprimere*. Cic. Orat. c. 32 *Cum pugnum diduxerat & manum dilataverat*. Sil. 3, 194 *Fauces immani diducere hiatu*. Horat. Art. v. 325 *Romani pueri longis rationibus assem Discunt in partes centum diducere*. ¶ 2. *Diducere* ac *deducere* confunduntur sæpe in MSStis. v. Drakenb. ad Sil. 15, 187 & Liv. 21, 55. it. Burm. ad Ovid. Am. 1, 7, 48. Add. Ovid. Met. 11, 477, ubi leg. *carbasa diducit*, i. e. expandit.

¶ Diductus, *a, um*, divisus, zertheilt, aus einander gestellt. Tac. Ann. 2, 47, 2 *Diductis terris hauriebantur*. Ibid. 4, 2, 2 *Lascivit miles diductus*. Cæl. de B. C. 1, 7 *Injurias inimicorum in se commemorat, a quibus diductum & depravatum Pompejus queritur*. *Diductam*, id est, alienatum, distractum ab amicitia. *Diductum matrimonium*, Suetonius dixit Othone c. 3.

¶ Diductio, *onis*, f. die ausdehnung. Sen. N. Qu. 2, 8 *Ostendit intensionem spiritus velocitas ejus & diductio*. conf. ibid 3, 13.

¶ Educo, *xi*, *ctum*, *ere*, emittere, ausführen, auszieren. *Exercitum in expeditionem educere*, Cic. Div. c. 33, einen feldzug thun, & 2, 30. *Exercitum ab urbe*, Liv. 3, 21. *E custodia educere*, Cic. Tusc. 1, 29, auslassen. *Gladium e vagina*, Id. de Invent. 2, 1, 4. *E corpore hastam*, Valer. Max. 3, 2, 5. conf. Burm. ad Ovid. metamorph. 6, 252. *Copias ex urbe*, Nepos 1, 5, 2. *Sortes ex urna*, Cic. orat. 2 contra Rull. 8 & passim. *Legatos*, Cic. pro L. Manil. 19. Iudiciale est Cic. Verr. 2, 26, 1 & 37, 1, in jus vocare. ¶ 2. Interdum idem est quod *educare*, Terentio maxime: ut in Eun. 1, 2, 76 *Eduxit mater pro sua*, sie hat sie erzogen, als wie ihr leiblich kind. It. Adelph. 1, 1, 23 *Eduxi a parvulo*, Cic. de Orat. 2, 28. *Procreare* & *educere* conjunxit Iuven. 10, 236 *Quos genuit, quos eduxit*. ¶ 3. Ebibere, austrincken. Plaut. Amph. 1, 1, 273 *Cadus erat vini: inde implevi hirneam. Eam ego, ut matre fuerat natum, vini eduxi meri*.

¶ Eductus, *a, um*, ausgeführt. Cic. Att. 1, 22 *Per manus servulæ servatus & eductus*. ¶ 2. Educatus, erzogen, unterrichtet. Ter. Andr. 5, 4, 8 *Liberè educti adolescentuli*. Liv. 1, 39 *Puerum a parvo eductum*. Et 21, 43 *Me in prætorio patris prope natum, certe eductum*, Hannibalem puta. conf. Tac. An. 1, 41, 4.

¶ Eductio, *onis*, f. die ausführung. Cato ap. Festum In *Properam* ita: *Tertia e castris eductio celeris properaque sit*. conf. Pallad. Iun t. 7.

¶ Educo, *avi*, *atum*, *are*, auferziehen, verpflegen, ernehren. Varro de educandis liberis ap. Non. 5, 105 differentiæ caussa dicit: *Educit obstetrix, educat nutrix, instituit pædagogus*. Id. Non 5, *Alere*, inquit, *est, victu temporali vitam sustentare: Educare autem ad satietatem perpetuam educere*. Hinc Plaut. Men. 1, 1, 22 *Illic homo homines non alit, verum educat recreatque*. Idem Cist. 1, 3, 24 *Educavit eam sibi pro filia bene ac pudice*. Ter. Adelph. 3, 4, 48 *Una a pueris parvulis sumus educati*, wir sind mit einander zugleich erzogen. Iuvenal. 15, 70 *Terra malos homines nunc educat*.

¶ Educatus, *a, um*, auferzogen. Cic. de Orat. 1, 31 *Quod est homine ingenuo liberaliterque educato dignum*. Id. Verr. 1, 19 *Habemus hominem in fecialium manibus educatum*.

¶ Educatio, *onis*, f. die auferziehung. Cic. de Orat. 3, 31 *Institutus liberaliter, educatione doctrinaque puerili*. In bestiis quoque educationis laborem miratur Id. Cicero Fin. 3, 19. Hæc *Disciplinæ caput, si recta sit*, quemadmodum Plato censuit, κεφάλαιον δὴ παιδείας ὀρθὴ τροφή. Quintil. 1, 2 *Mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, nervos omnes & mentis & corporis frangit*, das zärtliche auferziehen, oder die verziehung der kinder. Ἀρχὴ πολιτείας ἁπάσης νέων τροφή, h. e. *Fundamentum est reipubl. totius adolescentum educatio*, Diogenes apud Stobæum. Conf. Cic. 3 Tusc. init.

¶ Educatus, *us*, m. idem. Fulgent. 3 Myth. *Delicata consuetudo mollitur educatu*. Adde Tertull. de Resurr. carn. c. 60.

¶ Educator, *oris*, m. qui educat, ein auferzieher, pfleger. Cic. pro Planc. c. 33 *Educatores cum grata recordatione in mente versantur*. conf. Idem de N. D. 2, 34; Gell. 12, 1. Sen. Controv. 26. Sic Tac. Ann. 14, 3, 4 *Educator pueritiæ Neronis*.

¶ Educatrix, *icis*, f. eine pflegerin. Cic. de Leg. 1, 24 *Parens educatrixque sapientia*, rerum scil. quæ in homine bonæ insunt. Colum. 8, 12 Gallina *educatrix*, scil. pullorum.

¶ Ex-duce, qui dux fuit, laudatur ex Capitoli. Gordia. 22. Sed ibi divis. *A Gallicano ex consulibus, & Mæcenate ex ducibus interempti sunt*. Ubi est ellipsis τῷ *uno*. Certius Ammian. 14... *Eodem tempore Serenianus ex-duce*.

¶ Induco, *ere*, introducere, einführen; ut, *Inducere novum morem judiciorum in Remp.* Cic. pro Rab. Posth. c. 4. *Rem perniciosissimam in civitatem inducere, seditionem atque discordiam*, Idem Off. 1, 25. Curt. 8, 8 *Non est diuturna possessio, in quam gladiis inducimur*. Stat. Thebaid. 2, 200 *Reduces inducere regnis*. ¶ 2. *Inducere* sæpe idem est quod adducere, impellere, bewegen, bereden. *Multos induxit in peccatum pecuniæ spes*, Auct. ad Herenn. 2, 19. Sic Cic. pro Rosc. Am. c. 28 *Pretio, gratia, spe, promissis induxit aliquem*, verleiten. Phædrus 2 fab. 6 *Induci verbis*. ¶ 3. Significat & *decipere*. Cic. pro S. Rosc. c. 40 *Homines honestissimos induxit*, id est, decepit; quod Germani dicunt, über den tölpel werffen. Tibull. 1, 7 pr. *Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus*. v. Broukh. ¶ 4. *Inducere in animum*, & *Animum inducere*, ihm fürsetzen, in den sinn nehmen, sich einbilden, nota locutio, & Terentio & Ciceroni frequentissima. Construitur cum *Ut*, aut modo infinito. Cic. pro Rosc. Am. c. 19 *Quibus incensus parens potuit animum inducere, ut naturam ipsam vinceret?* Id. Divin. 2, 20 *Tu animum induces, caussam istam defendere*. Etiam cum *Quominus*: Plin. 9, 13 *Non sustinui animum inducere, quo minus illi indicarem*. Ter. Andr. 5, 3, 12 *Olim cum*

cum ita animum induxi tuum. v. Menck. Obſ. L. L. ¶ 5. Eſt & militare verbum *inducere.* Plaut. Amph. 1, 1, 88 *Illico equites jubet dextera inducere,* i. e. invadere. ¶ 6. Eſt & judiciorum verbum. Namque & *teſtes* & *accuſati,* & *cognitiones &c. induci* dicuntur. Exempla habes apud Suet. Claud. c. 39, & Domit. c. 11. Plin. 5 epiſt. 4 & 20, & 6 ep. 30. ¶ 7. Eſt etiam rationum, anſetzen in die außgabe. Vide Man. ad illud Cic. fam. 3, 10 med. *Quantum quæque voluit legatis tuis datum induxit,* in Verr. 1, 4 *Quemadmodum in rationem inducerent.* ¶ 8. Item picturarum. Horat. in Arte v. 1 *Humano capiti cervicem pictor equinam Jungere ſi velit, & varias inducere plumas.* Sic *Colores inducere.* ¶ 9. Item Medicinæ pro *illinere* vel *imponere*, de quo Barthius Adverſ. 37, 6. Burm. ad Samon. 21 illud *Viſco lintea nexo Induces fronti.* ¶ 10. Item tectorii operis: *parietem inducere,* Vitruv. 7, 3. Et, *tectorium inducere in parietem,* tünchen, Plin. 36, 23. ¶ 11. *Inducere* & delere eſt; *locationem inducere,* Cic. Att. 1, 17 p. 133 Græv. *Nomen inducere,* Cic. 4 ad Attic. epiſt. ult. außſtreichen. *Inducto priore decreto,* Suet. Cæſ. c. 16, id eſt, abolito & abrogato. Et Vlp. l. 1 D. de his quæ in teſtam. *ſcriptum, inductum, deletumve.* Et ibidem, *Inconſulto deleta & inducta.* ¶ 12. *Inducere conſuetudinem,* Cic. pro Cæl. c. 23 *Sermonem,* or. pro Domo c. 34, & Epiſt. ad Attic. 13, 19, in quibus locis idem eſt, quod commemorare. ¶ 13. Mores alicujus, ſermones, &c. deſcribere. Cic. Tuſc. 5, 39 *Tireſiam --poëtæ nunquam inducunt deplorantem cæcitatem ſuam.* conf. 2, 11 de Orat. 3, 4. ¶ 14. Obducere, überziehen. *Scuta pellibus inducere,* Cæſ. de B. G. 2, 33. *Supra lateres coria,* Idem de B. Civ. 2, 3. ¶ 15. *Induci* & fabulæ & operæ ludicræ dicuntur, aufführen. Suet. Claud. c. 34 *Induxit & unum ex Nomenclatoribus ſuis, ſicut erat, togatum, &c.* Et c. 45 *Inducti per ſimulationem Comœdi.* Id. Ner. c. 11 *Inducta eſt & Afranii togata.* Plin. Paneg. Traj c. 34 *At tu Cæſar, quam pulchram ſpectaculum pro illo nobis execrabili reddidiſti? Vidimus delatorum agmen inductum, &c.* ¶ 16. *Inducere* pro Induere. Suet. Aug. c. 92 *Si mane ſibi calceus perperam, aut ſiniſter pro dextero induceretur.* Plin. 2, 7 *Calceus præpoſtere inductus,* i. e. dexter pro ſiniſtro. Adde Miſcell. obſerv. Vol. II p. 455.

¶ Inductus, *a, um,* eingeführt, bewogen. Cic. pro Cæl. c. 11 *Oratio ſubtiliter ad criminandum inducta,* i. e. adornata, comparata. Id. pro Quinrio c. 3 *Inductus conſuetudine ac familiaritate fecit.* Id. pro Planc. c. 42 *Falſa ſpe inductus pollicebar.* Id. Att. 3, 15 *Ego proditus, inductus, conjectus in fraudem &c.* Id. Tuſc. 2, 4 *Sermo nobis inſtitutus, & a tali quodam inductus exordio.* vide plura in *Inducere* n. 3.

¶ Inductio, *ōnis,* f. die einführung, einleitung. Cic. Nat. D. 2, 60 *Aquarum inductionibus terris fœcunditatem damus.* Et Vitruv. præfar. lib. 10 *Velorum inductiones.* ¶ 2. Introductio, die fürſtellung. *Perſonarum ficta inductio,* Cic. de Orat. 3, 53. *Inductio erroris,* ibid. ¶ 3. *Animi inductio,* propenſio, inclinatio, die neigung. Idem fam. 1, 8, ubi ſimulationi opponitur. Etiam eſt firma animi perſuaſio, ut ap. Cic. Tuſc. 2, 13. conf. Menckenii obſ. L. L. ¶ 4. Genus argumenti, Logicis notum, de quo etiam Cic. de Invent. 1, 31. Sic etiam Arnob. 2 p. 49 *Concludere acutiſſime ſyllogiſmos, ordinare ſequaciter inductiones, &c.* ¶ 5. Incruſtatio eſt & tectorii appoſitio, die bewerffung, überſtreichung. Pallad. 1, 15 *Prima trullis frequenter inductio &c.* ¶ 6. Et litura eſt, ausgeſtrichene ſchrifft. l. 1 D. de his quæ in teſtam. *Si teſtamento fuerit adſcriptum: lituras, inductiones, ſuperinductiones ipſe feci.*

¶ Inductus, *us,* m. ſubſt. idem. Auctor ad Herenn. 2, 17 *Quod alieno inductu fecerit,* i. e. ſuaſu, auf anderer leute einrathen, überredung.

¶ Inductitius, *a, um,* idem fere, quod inductus. Cyrill. Gloſſ. *Inductitius,* ἐπείσακτος.

¶ Inductor, *oris,* m. ein anſtiffter. Gloſſ. Vet. *Inductor,* ἀσακτής.

¶ Inductrix, *īcis,* eine reitzerin. Apuleji eſt Florid. extr. *Prædæ, quam ore geſtabat, inductricem* (corvus vulpem) *compotivit;* i. e. quæ induxerat, impulerat corvum ad groccicndum.

¶ Inductibilis, *e,* das ſich drüber ſchlagen läſſet. Cæl. Aurel. Acut. 2, 37 *Coagulata, inductibiliaque & digitis convoluta.* Id. ibid. *Qualitas inductibilis.*

¶ Inductive, adv. anreitzend. Idem Tard. 1, 5 *Inductive indulgere.*

¶ Inductorium, *i,* n. quod induci & illini poteſt, ein umſchlag, pflaſter. Plin. Val. 1, 3 *Facere inductorium.*

¶ Indūciæ, *arum,* f. pl. belli ad tempus ceſſatio, ſtillſtand der waffen. Donatus: INDVCIÆ, *pax in paucos dies: vel quod in diem dentur; vel quod in dies otium præbeant.* Nobis cum Aldo Manutio in Orthographia ſic dici placet *Inducias* quaſi *inductias* ab *inducendo*, quia ceſſatio ab armis inducitur. *Induciæ in centum annos factæ,* Liv. 7, 20. Et, *Inducias aliquot dierum cum hoſte paciſci,* Cic. Off. 1, 10. *Pacta cum Rom. induciarum fides,* Liv. 1, 30. *Agitare inducias,* Salluſt. c. 29 B. Iug. Varroni *Induciæ* ſunt *pax caſtrenſis paucorum dierum;* Item, *belli feriæ;* qua de re diſputat Gellius 1, 25. *Pactionem* vocat Nepos 17, 2. 4, ubi etiam legitur *facere, petere, impetrare, conſervare inducias.* Ib c. 3 *Dies induciarum præteriit,* i. e. exierunt induciæ. Vide quæ de hujus vocis etymologia notat Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 252. ¶ 2. Tralatione eleganti, ut Gronovius reſtituit Obſerv. Eccl Script. c. 22, Sedulius uſus eſt Oper. Paſch. 5, 7 *Cum divina clementia patienti longanimitate mitiſſimam judicii ſuſpendit ultionem, nulla nos ex iſtis induciis ſpes impunitatis obtundat.* Ter. Eun. 1, 1, 15 transfert ad amorem, *in quo & inſunt inimicitiæ, induciæ, bellum, pax rurſum.*

¶ Obinductus, *a, um,* Gloſſ. gr. lat. παρείσακτος, *obinductus.*

¶ Superinduco, *ere.* Hinc

¶ Superinductus, *a, um,* überſchüttet. Plin. 15, 7 *Duûm pedum terra ſuperinducta.*

¶ Superinductio, *ōnis,* f l. 1 § 1 D. de his quæ in teſtam. delentur: *Si noviſſime teſtamento fuerit adſcriptum: lituras, inductiones, ſuperinductiones ipſe feci, &c.* was an ſtat des weggeſtrichenen oder radirten darüber geſchrieben.

¶ Superinductitius, *a, um,* miteinſchleichend. Tertull. adverſ. Marc. 5, 3 *Superinductitios fratres* vertit, quos Apoſtolus παρεισάκτους dixerat, Galat. 2, 4.

¶ Interductus, *us,* m. nomen, ſignificat diſtinctionem. Cic. in Orat. c. 68 *Oratio ſpiritu pronunciantis, aut interductu librarii coacta inſiſtere.*

¶ Interdūca, *æ,* f. Dea Iuno, quæ & domiduca, Marr. Capella l. 2 p. 37.

¶ Introduco, *ere,* einführen. *Prætorem introducere in ſenatum,* Liv. 10, 45; 34, 57, *legatos,* idem 34, 46. *Introducere præſidium in oppidum,* Cæſ. B Civ. 1, 13. *Introducere novum in rep. exemplum,* ibid. c. 7. *Introducere ambitionem in Senatum,* i. e. inducere, invehere, Cic. Phil. 11, 8. Et, *conſuetudinem,* Val. Max. 2, 6, 5. *Introducuntur perſonæ colloquentes in dialogis, fabulis, &c.* v. Cic. c. 1 de Amic. ¶ 2. Eſt & fori & curiæ verbum, ſicut *inducere.* ¶ 3. Sed & *Scorta introduci* dicuntur. vide *Introductio.*

¶ Introductus, *a, um,* eingeführt; ut, *Introducta conſuetudo,* Cic. fam. 16, 21.

¶ Introductio, *ōnis,* f. die hineinführung. Sic *mulierum noctes & introductiones puerorum* conjungit Cicero Att. 1, 16. Nec vero ſemper obſcene ſignificat. Tertull. adv. Marc. 5, 6 *Quam introductione ſeculi revelaſſet.*

¶ Introductorius, *a, um,* qui introducit. Caſſiodorus Divinar. Lection. c. 24 *Poſt introductorios libros.*

¶ Subintroduco, *ere,* miteinführen. Auguſtin. epiſt. 137 *Alicui per commendationem meam eum ſubintroducerem.*

¶ Obduco, *ere,* überziehen. *Obducere tenebras alicui rei,* Cic. Acad. 4, 6, die ſache verdunckeln. *Obducere velum,* Plin. 7 epiſt. 21, fürziehen. Cic. Varroni fam. 9, 2 *Conſuetudo diuturna callum jam obduxit ſtomacho meo,* hat mich unempfindlich gemacht. Vide *Gallus.* *Limo aliquid obducere,* verſchmieren, Plin. 8, 26. *Diem obducere,* diem addere, Popma exponit not. ad Cic. epiſt. ad Attic. 16, 6. conf. Menckenii Obſerv. L. L. ¶ 2. *Obducere aliquem,* eſt contra ducere, opponere, objicere, qui alteri adverſetur, entgegen ſtellen. Cic. Att. 1, 1, *Mihi videatur non eſſe ἀδύνατον, Curium obducere.* Accium & Plautum ſimiliter uſos hoc verbo, ad eum locum Popma obſervat. ¶ 3. Eſt & educere ſive ebibere Cic. Tuſc. 1, 40 *Qui* (Socrates) *cum conjectus in carcerem triginta juſſu Tyrannorum, venenum, ut ſitiens, obduxiſſet.* Ita enim Veteres Codices legunt, & firmat Victorius Var. Lect. 15, 7. Sen. de Provid. c. 3 *Male tractatum Socratem putas, quod illam potionem publice miſtam, non aliter, quam medicamentum immortalitatis obduxit.*

¶ Obductus, *a, um,* überzogen, bedeckt; ut, *Cicatricem reip. jam obductam refricare,* Cic. Agrar. 3, 2, verharſcht. Lucan. 3, 572 *Cruor altus in undis Spumat, & obducto concreſcunt ſanguine fluctus:* Horat. epod. 13, 5 *Obducta fronte ſolvatur ſenectus,* i. e. triſti. *Obducta nox,* vide *Nox.*

¶ Obductio, *onis,* f. die umhüllung, bedeckung. Cic. pro Rab. perduell. c. 5 *Carnifex, & obductio capitis, & ipſum nomen crucis abſit.* Vbi *obductio,* involutio, contectio eſt, uti mos in ſuppliciis erat, caput obnubere.

¶ Obducto, *are,* frequent. zuführen. Plaut. Merc. 4, 4, 46 *Non patiar meas in ædes ſcorta ſic obductarier.* Vid. *Introduco* n. 3, *Perduco* n. 2.

¶ Superobduco, *ere,* drüber decken. Hinc

¶ Superobductus, *a, um.* Paulinus Nolanus Epithalamio Carm. 22, 110 *Sed ſuperobducto prædita palliolo.*

¶ Perduco, *ere,* hinausführen, durchführen; ut, *Vitam ad aliquot annos perducere,* Cic. de Senect. c. 17. *Rem ad exitum perducere,* Id. de Invent. 2, 59. *Aliquem ad ſuam ſententiam perducere,* Id. Att. 16, 8, auf ſeine meinung bringen, bereden. *Rem eo perducere,* es dahin bringen. Planc. Ciceroni fam. 10, 7. Et Virg. ecl. 1, 72 *En, quo diſcordia cives perduxit miſeros!* ¶ 2. Eſt & verbum lenonum: Scorta enim *perduci* dicuntur. vide mox *Perductus.* ¶ 3. *Perduci* ſæpe de captivis dicitur. Valer. Max. 3, 7 *Speculatores Hannibalis in caſtris deprehenſos & ad ſe perductos nec ſupplicio adfecit.* Sic 6, 5 ext. 1; 9, 2 ext. 2. Iuſtin. 29, 4 *Qui comprehenſus & ad ſenatum perductus, incolumis dimiſſus eſt.* ¶ 4. *Perducere* etiam eſt, ægre ac difficulter commovere. *Perducuntur enim neceſſitate coacti,* Donatus monet ad illud Ter. Andr. 1, 1, 35 *Filium Perduxere illuc ſecum, ut una eſſet, meum.* C. Nepos 18, 2, 5 *Cum eum perducere non poſſet, interficere conatus eſt.* Nam paullo ante ſcribit: *Is* (Leonatus) *multis magniſque pollicitationibus perſuadere Eumeni ſtuduit, &c.* ¶ 5. Eſt & *perducere,* perungere, oblinere, inducere, beſtreichen, überſtreichen. Virg. Georg. 4, 425 *Hæc ait, & liquidum ambroſiæ diffundit odorem, Quo totum nati corpus perduxit.* Vbi *perduxit* Phylarg. *unxit* interpretatur. Proprium Medicorum verbum eſt. Serenus Samonicus de Medicina c. 5 *Aut lacrimis hederæ, aut ſucco perducere cedri.* Idem c. 39 *Eſt qui gallinæ perducet ſtercore corpus.* Et c. ſeq. *Gramen hyoſcyami ceræ ſevoque vetuſto Concilia, miſtiſque locos perduce dolentes.* ¶ 6. *Perducere* ut *educere* eſt ebibere continuo uno hauſtu apud Scribo. Largum c. 135 extr. ubi vid. Rhodius p. 208. Apul. 10 p. 240 *Repertum vini poculum continuo perduxit hauſtu.* Arnob. 5 ex Orphicis, *Perducit totum Cyceonis læta liquorem.*

¶ Perductus, *a, um,* hinausgebracht, hingeführt. Lucret. 4, 540 *Perductus ſermo.* De ſcortis Suet. Tib. c. 41 *Quam perductam nequicquam amplius pati conſtantiſſime recuſantem, delatoribus objecit.* Et Calig. c. 25 *Perductam a marito conjunxit ſibi.*

¶ Perductio, *onis,* f. die durchführung. Vitruv. 8, 6 pr. *Nunc de aquarum perductionibus ad habitationes explicabo.*

¶ Perductor, *oris,* m. ein zuführer. Perductores ſunt, qui perſonas invitas ad aliquem pertrahunt; hoc enim a lenonibus differunt. Cic. in Verr. 1, 12 *Lenonum, aleatorum, perductorum nulla mentio fiat.* Vbi Aſconius: *Lenones ſunt ſcortorum: Perductores etiam invitarum perſonarum, & in quibus ſtupra exercita legibus vindicantur.* Lactant. 6, 17 *Multum refert, utrum pecuniem tuam perductores, aleatores, lenonesque diripiant, an illam pietati ac Deo præſtes.* Vide Heraldum ad Tertull. Apolog. & adde Plaut. Moſt. 3, 2, 158.

¶ Perducto, *are,* frequent. hinſchleppen. Plaut. Moſt. 3, 2, 157 *Vin', qui te perductet?*

¶ Præduco, *ere,* vormachen, vorziehen. Tib. 4, 1, 83 *Qua deceat tutam caſtris præducere foſſam.* Tac. Ann. 14, 32, 5 *Neque foſſam aut vallum præduxerunt.* Silius 10, 411 *Foſſas inſtant præducere muris,* graben, aufwerffen. Proprium id hac in re verbum eſſe oſtendit Drakenb. ad h. l. conf. Miſc. Obſerv. Vol. VIII p. 333. Plin. 35, 17 *Creta circum præducere.*

¶ Præductus, *a, um,* vorgezogen; ut, *Præducta obſeſſis foſſa,* Sen. de Ira 2, 8. Sic *Præductis ſulcis,* Prudent. ἀποθέωσ. v. 356.

¶ Præductal, vel Præductāle, *ālis,* vel etiam Præductile, n. in Gloſſ. παράγραφος, erat ſtylus vel plumbum, quo lineæ præducebantur in membrana ad ſcripturam dirigendam, bleyſtifft. vid. Salmaſ. ad Solin. p. 643.

¶ Præductorius, *a, um,* ut, *lora præductoria,* Cato de R. R. c. 135.

¶ Præter-

¶ Præterduco, *ere*, fürüber führen. Plaut. Mil. 1, 1, 67 *Vt te bodie, quasi pompam, illac præterducerem.*

¶ Produco, *ere*, herfür führen, aufſtellen. *Exercitum in aciem producere.* Plaut. Amph. 1, 1, 63. Et Nepos 1, 5, 4 *Equitum decem millia produxit præliumque commiſit.* Et, *Producere teſtes*, Cic. Verr. 5, 59, zeugen herfür bringen. *Producere ad necem*, ibid. c. 60. *Producere e carcere*, ibid. c. 45 extr. *Producere arborem*, Horat. Carm. 2, 13, ¶ 2. Ter. Adelph. 3, 2, 16 *Seni primum animam exſtinguerem ipſi, qui illud produxit ſcelus*, id eſt, genuit, procreavit. Horat. Carm. Secul. v. 17 *Diva producas ſubolem patrumque Proſperes decreto.* ¶ 3. Ter. Andr. 3, 5, 9 *Producere moram alicui malo*, erlängern, aufhalten. *Producere convivium ad multam noctem*, aufziehen, Cic. in Catone c. 14. *Producere aliquem falſa ſpe*, bey der naſe herum führen. *Animam producere*, i. e. longius vivere, Lucan. 4, 796. Sed Ter. Ad. 4, 2, 52 *Producere diem*, eſt conſumere, den tag zubringen. A quo non longe abit Tib. 1, 5 *Nudus & hibernæ producis frigora brumæ*, i. e. duras. ¶ 4. *Producere* & lenonum eſt, ſicut *perducere*. Vide Petronianos interpretes c. 25; it. Caſaub. ad Suet. p. 145. ¶ 5. Eſt aliquando verbum funebre: ut, *longum producere funus ad tumulum*, zur leiche gehen, Lucan. 2, 298. conf. Virg. Æn. 9, 487. ¶ 6. *Producere* eſt honoris cauſa comitari, ap. Terent. Adelph. 3, 3, 48. Valer. Flacc. 5, 382. vid. Menckenii Obſerv. L. L. hac voce. ¶ 7. Vſurpatur & hoc verbum de iis, qui commendantur, ut innoteſcant & provehantur. Et lib. 4 præf. *Niſi illum magnitudo patris non produceret, ſed abjiceret.* Suet. Claud. c. 4 *Quid eſt quod dubitemus, quin per eosdem gradus producendus ſit, per quos frater ejus productus fuit.* Cic. *Ad dignitatem producere* dixit, ut ibi Caſaubonus obſervat, nempe 3 de Fin. c. 16. Id. de Amic. c. 20 *Non enim tu poſſis, quantumvis licet excellas, omnes tuos ad honores ampliſſimos producere.* Vulgo male dicuntur *promoveri ad honores.* ¶ 8. *Producti* dicuntur & hiſtriones, Suet. Claud. c. 21. Sen. Exc. controv. l. 3 præt. *Pronunciatio, quæ hiſtrionem poſſet producere.* v. Burm. ad Quinct. 3, 6 p. 241. ¶ 9. Et res venales; Ter. Fun. 1, 2, 53 *Pretium ſperans illico producit, vendit.* Vbi Donatus: PRODVCIT, *proprie.* Nam produci *res venales dicuntur.* Id. Heaut. 1, 1, 92 *Omnes produxi* (ſervos, ancillas,) *ac vendidi.*

¶ Productus, *a, um*, lang, erläuert. *Syllaba producta*, i. e. longa, Cic. de Orat 3, 47. *Dolores longinquitate producti*, Id. Tuſc. Qu. 5, 40. Et, *Dolor productior*, Id. Tuſc. 3, 17 extr. *Productiora alia & quaſi immoderatius excurrentia*, Id. in Orat. c 53. *Productiſſimum flagellum*, (pars vitis) Columell. 3, 10. Sic, *Nox productior*, Sen. epiſt. 12. *Quinto productior actu fabula*, Horat Art. v. 189. ¶ 2. Interdum *productus* idem eſt ac illectus. Sic Cæſ. de B. C. 3, 100 *Ex navibus longius productam unam cepit.* vide ibi Cluconium. Et Nepos 15, 5, 3 *Dolo productum in prælium fugavit.* ¶ 3. *Productum*, ſubſt. occurrit apud Cic. Fin. 3, 16 *Non ea, quæ primario loco ſunt, ſed ea, quæ ſecundum locum obtinent, producta nominantur.* conf. Idem Fin. 5, 30. Nimirum ita interpretatur Cicero προηγμένα Stoicorum, quæ appetenda quidem non ſunt, ſed indifferentia, cum æſtimatione tamen mediocri. Vocat etiam *præcipua.*

¶ Producte, adv. idem. *Producte dicitur*, id eſt, longa, ut, vocant, quantitate, Cic. in Orat. c. 48. Ap. Gell. 7, 17 *Correpte & producte* ſibi opponuntur. Comparat. Id. 4, 17 *Syllaba producilius latiusque pronunciata.* Et Auguſtin. ep. 28 *Temporalis vita brevius producliusque non tenditur, quam Deus diſpoſitor temporum novit univerſitatis moderamini conſonare.*

¶ Productio, *ōnis*, f. die erlängerung. Cic. Fin. 3, 14 *Opportunitas non ſit temporis productione major.* Idem de Orat. 3, 50 *Quotusquisque eſt, qui tencat artem numerorum ac modorum? at in his ſi paullum modo offenſum eſt, ut aut contractione brevius fieret, aut productione longius, theatra tota reclamant.* Gellius 12, 5 Stoicorum προηγμένα vertit *productiones*, quæ *producta* a Cicerone dici, modo obſervavimus. Sic *Productio ſyllabæ*, Id. 2, 17.

¶ Productor, *ōris*, m. qui producit. Vet. Gloſſ. *Productor*, προεκτικός. v. Caſaub. ad Cic. Att. 16, 1 *Productor* & *Perductor* in libris miſcentur, ubi vid.

¶ Productilis, *e*, quod extendi poteſt, geſchmeidig. Gloſſ. *Productile*, ἐλατόν.

¶ Produx, *ūcis*, idem quod productor; ut, *Produx mutui coitus*, Tertull. de carne Chriſti c. 20. Ita Rhenanus & Iunius legi jubent, cum vulgo ſit *Tradux*. Vetus Auctor: *Amorem Firmat, ut accepto produce totus cat.* v. Barth T. 2 in Stat. p. 454.

¶ Reduco, *ere*, wieder führen, zurück führen, wieder bringen. *Reducere de exilio*, Cic. Phil. 2, 4. *Reducere in vium*, Plaut. Pſeud. 2, 3, 2. *Reducere animum ad miſericordiam*, Ter. Andr. 3, 3, 27 lencken, bewegen. Sed *mente reducere* apud Sil. 8, 136 eſt animo repetere. *Reducere in gratiam*, wiederum vertragen, eins machen; ibid. 5, 4, 45. Et, *in gratiam cum aliquo reduci*, Cic. pro Rab. Poſth. c. 8. Sic & Balbus ad Cic. Att. 8, 15 *In priſtinam concordiam diſtractos reducere.* Et Cic. ad Quirit. c. 6 *Ad ſalutem aliquem reducere medicina*, einem zur geſundheit wieder helfen. Nepos 14, 2, 3 *Aliquem ad officium reducere*, einen bekehren, zum gehorſam bringen. Id. 10, 6, 2 *Vxorem reducere*, i. e. rurſus aſſumere, wieder annehmen. *Calculum reducere*, Cic. in Fragm. Hortenſ. ap. Non.

¶ Reductus, *a, um*, wiedergebracht, zurück gezogen; ut, *Reductus teſtis*, Cic. pro Rab. Poſt. c. 17. Id. pro Cluent. c. 36 *Ab eo in gratiam reducti*, ausgeſöhnte. Horat. 1 ep. 18, 9 *Virtus eſt medium vitiorum utrimque reductum*, i. e. remotum. vide *Virtus*. Cic. Fin. 5, 30 *producta* & *reducta* conjungit. Virg. Æn. 6, 70; *Reducta vallis* eſt ſecreta; & Æn. 1, 165 *Sinus reducti* ſunt replicabiles. Comparativus eſt Quintil. 11, 3 *Alia eminentiora, alia reductiora.* De pictura loquitur. Quæ *reducta* hic vocat, *recedere* alias dicit. v. Burm. p. 1007.

¶ Reductio, *ōnis*, f. die zurückführung, wiederbringung. Cic. fam. 13, 7 *Reductio regis Alexandrini.* ¶ 2. It. die zurückziehung. Vitruv. 5, 10 de Balneis: *Clypeum æneum catenis pendeat, per cujus reductiones & demiſſiones perficietur ſudationis temperatura.*

¶ Reductor, *oris*, m. qui reducit. Livius 2, 33 *Menenio, reductori plebis in urbem, ſumtus funeri defuit.* Plin. 8 epiſt. 12 *Literarum ſenescentium reductor.*

¶ Reducto, *are*, frequent. Aurel. Victor in Numeriano: *Cum exercitum reductaret.*

¶ Redux, *ūcis*, c. qui vel ab exilio vel periculo ſalvus redit, aut reducitur, der wiederkömmt. Ter. Heaut. 2, 4, 18 *Tu nunc ſola reducem me in patriam facis.* Cic. pro Mil. c. pen. *Quid me reducem eſſe voluiſtis?* warum habt ihr mich wieder laſſen heimkommen? Liv. 6, 10 *Nec quemquam ex his reducem eſſe.* Ter. Hec. 5, 4, 12 *Ab orco mortuum reducem in lucem facere*, einen wieder lebendig machen. ¶ 2. *Fortunæ Reducis* templum Romæ a Domitiano ædificatum docet Martialis 8, 65, ob *reditum ducum* teſte Claud. Conſ. 6 Hon. v. 1. *Redux* hic tranſitive capitur, pro reducente, unde eriam in lapide ap. Gruter. VIII, 2 *pro ſalute ita & reditu* votum ei ſolvitur, & LXXVIII, 1 cum *lare viuli* conjungitur. Ita Ovid. Her. 13, 50 *Et ſuadet reduci vir meus arma Iovi.* Add. Sabi. 1, 78.

¶ Irredux, *ūcis*, c. non redux, non revocabilis, unwiederkehrlich. Lucan 9, 408 *Irreducemque viam deſerto limite carpit.*

¶ Semireductus, *a, um*, halb eingezogen. Ovid. de A. A. 2, 614 *Venus pubem Protegitur læva ſemireducta manu*, h. e. aliquantulum prona & reducto interius ventre ſe incurvans.

¶ Retroduco, *ere*, zurück führen. Vitruv. 10, 6 extr. *Neceſſe erat rurſus retroducere.*

¶ Sēduco, *ere*, ſeorſum ducere, beyſeit führen. Ter. Hec. 1, 2, 69 *Pamphilus me ſolum ſeducit foras.* Sic, *Caſtra ſeducere*, apud Ovid. Met. 13, 611. Cic. fam. 1, 9 extr. *Severe ſeducere*, eſt familiariter & de rebus arcanis cum aliquo agere. Add. 10, 28 pr. & ibi Man. Ovid. Her. 19, 142 *Seducit terras hic brevis unda duas* de Helleſponto, h. e. ſeparat. Idem Metam. 4, 371 *Iſtum nulla dies a me, nec me ſeducat ab iſto.* v. Gronov. ad Senec. Conſol. ad Helv. c. 16. ¶ 2. Eccleſiaſticis *Seducere* eſt quoque corrumpere, in vitia & errores ducere, verſuram. Tertull. adv. Marc. 2, 8 *Angelus, qui ſeduxit: ſed liber & ſuæ poteſtatis, qui ſeductus eſt.* Quintilianum ad 7, 2 p. 603. it. Tacitum ac Vlpianum ab hoc uſu vocis defendit Burmannus.

¶ Seductus, *a, um*, diſcretus, abgeſondert. Seneca epiſt. 11, 7 *Animi habent proprium quiddam & a corporibus ſeductum.* Ovid. R. A. 446 *Caſſaque ſeductu ſtipite flamma perit.* Perſius ſat. 6, 42 *A turbā ſeductior.* Et ſat. 2, 4 *Quæ niſi ſeductis nequeas committere divis.* v Caſ. ad h. l. p. 177.

¶ Seductio, *ōnis*, f. ſeorſum ductio, die beyſeitführung. Cic. pro Muræn. c. 24 *Seductiones teſtium.* ¶ 2. Item ſeparatio, die abſonderung. Lactant. 2, 12 *Mors eſt corporis animæque ſeductio.* ¶ 3. Eccleſiaſtice, corruptio, die verführung. Tertull. adv. Marc. 2, 2 *Adam confeſſus eſt ſeductionem.*

¶ Seductus, *ūs*, m. die einſamkeit. Seneca de Tranquill. animi c. 3 *Hominum maxime in ſeductu actiones ſunt*, i. e. in receſſu.

¶ Seductor, *ōris*, m. ein verführer. Vulg. Interpr. 2 Tim. 3, 13 uſus eſt, & verus Gloſſator: *Seductor*, πλάνος, ἀπατητής, ἐξαπατεωτής. Adde Commodiani Inſtruct. 70.

¶ Seductrix, *īcis*, f. Tertullian. loco proxime notato adv. Marc. 2, 2 *Adam non occultavit ſeductricem.*

¶ Seducibilis, *e*, idem. Vet. Interp. Irenæi 1, 9 *Mulieres, quæ habent timorem Dei & non ſunt ſeducibiles.*

¶ Subdūco, *ere*, wegnehmen, entziehen. Iuven. ſat. 1, 15 *Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus.* Cic. Tuſc. 2, 37 *Subducere cibum athletæ.* Virg. Ecl. 3, 6 *Et ſuccus pecori, & lac ſubducitur agnis.* Vellej. 2, 72, 5 *Quos præſenti periculo fortuna ſubduxit*, die der gefahr entgangen. Nep. in Alcib. 4 *A cuſtodibus ſe ſubducere.* Cic. epiſt. ad Q. Fratr. 4 *Se de circulo ſubducere.* Ter. Fun. 4, 7, 25 *Clam ſe ſubducere*, ſich davon ſchleichen. *Furto aliquid ſubducere*, entführen, ſtehlen, Liv. 9, 11. *Catonem tu non pro illius dignitate produxeras, ſed pro tuo ſcelere ſubduxeras*, Cic. pro Domo 9. ¶ 2. Eſt & nauticum verbum, cui contrarium *deducere*, Virg. Æn. 1, 551 *Quaſſatum ventis liceat ſubducere claſſem.* Vbi Servius: *SVBDVCERE in terram ducere, h. e. ſubductam curare. DEDVCERE autem, in mare ducere.* Cæſ. de B. C. 3, 23 *Adeo loci opportunitate profecit, ut ad Pompejum literas mitteret; naves reliquas, ſi vellet, ſubduci & refici juberet*, zu lande ziehen. ¶ 3. Surſum ducere, apud Cæſ. de B. G. 1, 24 *Cæſar ſuas copias in proximum collem ſubduxit.* Conf. Menckenii Obſerv ¶ 4. *Subducere rationem*, die rechnung überſchlagen, Ter. Adelph. 5, 4 pr. *Subducere calculos voluptatum*, Cic. de Fin. 2, 19.

¶ Subductus, *a, um*. Virg. Æn. 3, 135 *Subductæ litore puppes*, auf das ufer gezogen, & v. 565 *Subducta ad imos mimes unda.* Cic. de N. D. 3, 29 *Inita ſubductaque ratione ſcelcris meditantes*, nach gemachter rechnung. Horat. 1 epiſt. 17, 54 *Aut ciſtam effractam aut ſubducta viatica ploret*, id eſt, clam furto ſublata. Compar. Mart. Capella 6 p. 192 *Concavis ſubductioris terræ latebris addere.*

¶ Subductio, *ōnis*, f. ſubducendi actio, die anlandung. Cæſ. B. G. 5, 1 incunte: *Naves ad celeritatem onerandi ſubductionesque paullo facit humiliores*, i. e. ut ſubduci in terram facilius poſſint. Vitruv. 10, 5 *Subductiones navium.* ¶ 2. Ratio, computus, ausrechnung. Cic. de Orat. 2, 30 *Occurrit naturali quadam prudentia, non his ſubductionibus, quas iſti docent &c.*

¶ Subductor, *ōris*, m. ein entführer, ICt. in Dig.

¶ Subductarius, *a, um*, quo quid ſubducitur; ut, *Subductarius funis*, ein zieh-ſeil. Cato c. 12 & 68 de Re Ruſtica.

¶ Subterduco, *ere*, Plaut. Mil. 2, 3, 7 pro ſubducere. *Subterduxit ſe tempus huic occaſioni*, die zeit iſt verſchlichen.

¶ Superduco, *ere*, über hals führen. Capitol. in Marco c. 29 *Concubinam ſibi aſſervit, ne tot liberis ſuperduceret novercam.* Quod etiam eſt in argumento Declamationis 181 Quintiliani: *Quidam filia ſuperduxit novercam.* Id. Plin. 6 epiſt 33 eſt, *novercam filio inducere.*

¶ Superductus, *a, um*. Donatus in prol Eun v. 9 *Novercæ ſuperductæ adoleſcenti.* Sidonius 5 epiſt. 17 *Pampinus ſuperductæ texuerat.* Superinducere, Superobducere, vide ſupra *Inducere, Obducere.*

¶ Supraduco, *ere*. Val. Probus de not. numer. *Quælibet figura, ſi ei jacens recta linea ſupraducatur, tot ſignificabit millenarios, quot per ſe ſignificat unitates.*

¶ Traduco, *ere*, hinüber führen, herüber bringen. Cæſ de B. Gall. 1, 12

Vbi per exploratores Cæsar certior factus est, tres jam copiarum partes, Helvetios, id flumen traduxisse. conf. 2, 5 & 10, & quæ Davisius de hac constructione ad 1, 12 notavit. Ter. Adelph. 5, 7, 12 *Traduc & matrem & familiam omnem ad nos.* Suet. Tito c. 8 *Hos* (delatores) *assidue in foro flagellis & fustibus cæsos, ac novissime traductos per Amphitheatri harenam partim subjici in servos ac venire imperavit &c.* Nimirum mos obtinuit olim, ut fontes & noxii per amphitheatra, ubi magna semper frequentia hominum erat, inter ludibria varia traducerentur, quo hic locus Suetonii pertinet. Vide in *Amphitheatrum.* Seneca de Ira 1, 7 *Hic damnatum cum dedecore, & traductione vitæ exigit.* Hinc *traducere* diffamare est, de quo postea dicemus. ¶ 2. Metaphorice Cic. fam. 1, 2 *Traducere animum ab omni alia cogitatione ad tuendam dignitatem,* allein darauf bedacht seyn. Idem pæne est quod convertere, estque contrarium verbo *Abducere.* Cic. fam. 1, 5 *Animos a minore cura ad summum timorem traducere,* den sinn drauf richten. ¶ 3. *Traducere tempus, vitam,* est transigere, die zeit hinbringen. Cic. de Sen. c. 23 *Vitam otiosam & quietam sine ullo labore & contentione traducere.* ¶ 4. Pro deferre infamiæ caussa, übel berüchtigen, austragen, durchziehen; quod & *Traducere per ora hominum,* Livius dixit 2, 38. Et Sen. de Ben. 2, 17 *Malignis lusoribus propositum est, colluforem traducere.* Juvenal. 8, 17 *Squalentes traducit avos,* i. e. dedecorat. conf. Parei Lex. Crit. p. 1246. it. Erh. ad Petron. c. 17 p. 60. ¶ 5. Apud eund. Petron. c. 41 p. 184 *traducere* est ostentare. v. Scheffer. ¶ 6. Sed *Traducere* pro *vertere* latine dici, negat Voss. de Vit. L. L. 1, 34.

¶ Transduco, *ere,* idem ac *Traducere,* a quo sola orthographia distat. Ita quidam libri antiqui. v. g. *Transduci in melius,* Senec. de Ira 2, 13, ubi aliis libris legitur *traduci.*

¶ Traductus, *a,um,* hingeleitet. Varro de R. R. 1, 8 *Ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit.* ¶ 2. Actus, zugebracht. Cic. pro Planc. c. 12 *O adolescentiam traductam eleganter.* ¶ 3. *Julia Traducta* coloniæ nomen juxta Herculeum fretum, de qua Vossium vide ad Melam 2, 6.

¶ Traductus, *us,* m. die überfahrt. Ammian. 18, 8 *Præsidium per eos traductus agentes.*

¶ Traductio, *ōnis,* f. die überführung; ut, *Traductio captorum,* Auson. ad Gratian. c. 4. ¶ 2. Exactio: ut, *Traductio temporis,* zeitvertreibung, Cic. de Divin. 1, 56. ¶ 3. Pro infamia, die verhöhnung: ut, *Damnatus cum dedecore & traductione,* Senec. 1 de Ira c. 6. *Traductio furibundi hominis ad plebem,* Cic. pro Sext. 7. ¶ 4. In oratoriis pertinet ad eam figuram, quam Meton ymiam vocant, & cum idem verbum crebrius positum, non modo non offendit animum, sed etiam concinniorem orationem reddit. v. Cic. de Orat. 3, 42, & Auct. ad Herenn. 4, 14.

¶ Traductor, *ōris,* m. qui traducit. Cic. ad Att. 2, 9 *Traductor ad plebem,* de Pompejo, qui auspiciis suis traduxit ad plebem Clodium.

¶ Tradux, *ūcis,* m. ein gesenck; pl. *Traduces,* vites dicuntur, quæ in alias atque alias arbores traduncuntur, weinstöcke oder reben, die man förder leucht, überschüßling; Vide Varr. de R. R. 1, 8, & Colum. 5, 6 & 7. Tac. Hist. 2, 25 *Spatium Vitellianis datum in vineas nexu traducum impeditas refugiendi.* ¶ 2. Traductum hinc vocabulum ad disputationem de animarum origine. Iam olim enim quæritum, an anima ex traduce sit, hoc est, ex parentibus propagetur, quæ Tertulliani opinio fuit, quem vide de Carne Christi c. 20 & adv. Valent. c. 25, an a Deo dimanet & inseratur in corpus, quæ receptissima veteris Ecclesiæ opinio fuit, adeo, ut erroris arguerent, qui aliter sentiret. Hinc Prudentius Apotheosi, ea parte, qua de natura animæ disserte & copiose disputat, v. 983 *Vitandus tamen error erit, ne traduce carnis Transfundi in sobolem credatur fons animarum Sanguinis exemplo, cui texta propagine vena est.* De quo cum Augustino venisset in mentem, hærendi ac dubitandi nata ipsi occasio est, ut nihil statuere asseveranter, ac definire de ea quæstione vellet. Vide ipsum epist. 158.

DVDVM, q. d. diudum, ut scribunt etiam aliqui, lang, längst. Cujus significationem explicat Donatus ad Ter. Andr. 3, 4, 3 *Adverbia,* inquit, *Temporis aut certa sunt, ut* HODIE, CRAS; *aut incerta, ut* DVDVM, NVPER. *Itaque incertis certum additur tempus, ut* IAMDVDVM, NVNC, NVPER. Add. Valla 2, 34. Cic. Att. 11, 24 *Quæ dudum ad me scripsisti.* Plaut. Pœn. 1, 3, 7 *Dedi dudum.* Ter. And. 3, 4, 3 *Ego dudum nonnihil veritus sum &c.* Et, *Ita visus est dudum,* de eo, quod paucis ante horis factum erat Eun. 4, 4, 15. *Beneficium verbis initum dudum,* Andr. 5, 1, 5. Adde Virg. Æn. 5, 650. Plaut. Amphitr. 2, 2, 60. *Dudum, jam dudum, pridem, modo,* idem significant, nempe tempus proxime præcedens. vid. *pridem* n. 2. ¶ 2. De futuro adhibuit Virg. Æn. 2, 103. vid. Taubm.

Iamdudum, vide infra in *Iam.*

¶ Quamdudum, wie neulich, wie lange. Ter. Andr. 5, 2, 9 *Modo introii.* Simo: *Quasi ego, quam dudum, rogem.* conf. Eun. 4, 4, 30. Et Plaut. Trin. 3, 1, 7 *Quamdudum istud aut ubi actum est?*

¶ Perdudum, sehr lange. Plaut. Stich. 4, 1, 69 *Haud perdudum.*

DVELLVM, *i,* n. revera nihil aliud, quam bellum in genere significat, krieg, streit. Nam sicut antiquissimi non *bonus,* sed *duonus,* non *bini,* sed *duini;* ita non *bellum,* sed *duellum* dicebant. Cicero in Orat. c. 45 complura in latina lingua suavitatis & aurium caussa immutata a ratione veteri tradit: *Quid vero,* inquit, *licentius, quam quod hominum etiam nomina contrahebant, quo essent aptiora? Nam ut* duellum bellum, & duis bis; *sic* Duellium *eum, qui Pœnos classe devicit,* Bellium *nominarunt, cum superiores semper appellati essent* DVELLII. Vide & Quintil. 1, 4; itemque Scalig Poët. 3, 89; & Barth. ad Briton. Aremor. p. 674. Cic. de Leg. 2, 18 *Iam æs atque ferrum duelli instrumenta.* Plaut. Amph. 1, 1, 33 *Legiones reveniunt domum duello extincto maximo.* Horat. 1 ep. 2, 7 *Græcia barbariæ lento collisa duello.* Loquitur de Trojano bello, quo Græcia Phrygiaque, quam *Barbariam* vocat, cujusque pars Trojanum regnum fuit, commissa fuit. Idem ad Augustum 2 ep. 1, 253 *Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces Montibus impositas, & barbara regna, tuisque Auspiciis totum confecta duella per orbem.* ¶ 2. A duabus partibus de victoria dimicantibus translata deinde vox est ad certamen singulare, sive pugnam unius cum uno, ut sit non nisi duorum concertatio seu dimicatio, ein duell, zweykampf. Quod vero vulgus *duellum* hodie vocat, *singularis pugna* dicitur Eutropio 2, 2, & Sulp. Sever. 1, 34. Item *singulare certamen* Vopisco in Probo c. 9. Provocatio ad duella solennis olim inter proceres innocentiæ probatio erat. vid. Camerar. Cent. 2 Hor. Subcis. c. 19; Barth. loco proxime cit. p. 280, 545. Et qui de *Ordaliis Divinis* h. e. de judiciis scripsere, ad quæ referebant duella, v. g. Beemannus.

¶ Duellator, *oris,* m. pro *Bellator,* ein krieger, dixit Plautus prol. ext. Capt. *Iudices justissimi Domi, bellique duellatores optimi.*

¶ Duellicus, *a, um,* i. e. bellicosus, kriegerisch. Plaut. Epid. 3, 4, 14 *Arte duellica divitias magnas indeptus.* Lucret. 2, 660 *Duellica proles.*

¶ Duellis, *e,* i. e. hostis, ein feind. Arnob. lib. 1 *Duelles pereunt.*

¶ Duellona, *æ,* f. i. e. Bellona. Varro L. L. 4, 10 *Bellona a bello nunc, quæ Duellona duello.* conf. 6, 3.

¶ Perduellis, *is,* m. hostis bellum pertinaciter urgens adversus magistratum & communem tranquillitatem, ein abgesagter öffentlicher feind. Cic. Off. 1, 12 *Animadverto, quod, qui proprio nomine perduellis esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi tristitiam rei mitigante.* Et 3, 29 *Pirata non est ex perduellium numero definitus, sed communis hostis omnium,* l. 234 D. de Verb. Signif. *Quos nos hostes appellamus, eos veteres Perduelles appellabant, per eam adjectionem indicantes, cum quibus bellum esset.*

¶ Perduellio, *ōnis,* f. die fehd, abgesagte feindschaft. Vlp. l. ult. Dig. ad Leg. Iuliam Majestatis: *Qui perduellionis reus est, hostili animo adversus remp. vel principem animatus est.* ¶ 2. Liv. 1, 26 pro *parricidio,* videtur posuisse. vid. Godelenæus. Et vero Turnebus observat, antiquitus *perduellionem* nihil aliud significasse quam cædem, quem vide Adversl. 17, 7. Aliter Sigonius de antiquo jure Civ. Rom. 2, 5, 18. vid. & ICtos.

¶ Perduellum, *i,* n. idem ac *bellum* vel *duellum,* Varr. de L. L. 6, 3. Et Accius: *De summa tibi perduellum est.*

DVELLVS, *a, um,* apud veteres idem ac *Bellus,* schön. Nævius apud Quintil. 1, 4 *Facies virginis duellæ.* conf. Titinn. apud Nonium 3, 117.

Duicensus, duidens, vide *Duo,* Duim, *Do,* Duitas, *Duo,* Dulcacidus, dulcedo &c. *Dulcis.*

DVILIVS, *i,* nomen Ducis Romani, qui primus Pœnos prœlio navali vicit, quam ob caussam ei columna posita est rostrata, peculiari libello expositа a Pe. Ciacconio. Subjectus is est Floro v. g. Græviano. vide etiam Drakenb. ad Sil. 6, 663 sq. ¶ 2. Plebejus aliquis patriciis infestus. vid. *Icilius.*

DVLCIS, *e,* jucundum, gratum, γλυκὺς, formant a deliciis, quæ dulcibus insunt, lieblich, süsse, angenehm. De sapidis proprie, ut, *aqua dulcis,* quam *marinæ* Varro opponit de R. R. 3, 3. *Mustum dulce,* Virg. Georg. 1, 295. *Matura dulcior uva,* Ovid. Met. 13, 796. *Dulcia poma,* Horat. 2 sat. 5, 12. ¶ 2. Tralate jucundus, lieb, angenehm: ut, *Nihil dulcius his libris,* Nep. 25, 18, 4. *Dulcissima epistola,* Cic. Att. 15, 13. *Dulce carmen,* Quint. 12, 10 p. 1094. *Dulce lucellum,* Horat. 1 ep. 18, 102. Et ante paullo v. 86 *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit. Dulcis amica* est ejusd. Hor. 1 ep. 7, 12. Ovid. Trist. 5, 4, 29 *O dulcior illo Melle, quod in cerls Attica ponit apes.* Inprimis est paterni in filios affectus nota. vid. Bynckersh. Obt. Iur. Ro. 1, 19. Iuv. 6, 38; 5, 139. conf. Menck. Observ. L. L. hac voce. ¶ 3. Dulcis etiam idem, quod formosus est. Nam formoforum adspectus gratus & dulcis. Ita Horatius *Cupidines dulces* dixisse videtur, 4 od. 1, 4. Statius Epithalamio Stellæ v. 154 *Mihi dulcis imago Profuit.*

¶ Dulce, annehmlich, quasi adverbium. Catull. 52, 4 *Qui te Spectat & audit Dulce ridentem.* Horat. 1, 7, 27 *Dulce loqui.* Adde Martial. 7 epigr. 99. Apul. 6 Met. p. 660; & 2 Met. p. 204. Comp. & superl. vide mox in *Dulciter.*

¶ Dulcia, plur. placentæ dulces, marcipan. Lamprid. Heliog. c. 27. Sic, *Dulcia de melle,* honigkuchen, Apic. 1, 14. *Dulcia piperata,* pfeffer-nüßgen, Id. 7, 11. conf. Isidor. 20, 2.

¶ Dulciarius, *a, um,* dulcia faciens; ut, *Pistor dulciarius,* ein küchel-zucker-pasteten-becker. Martial. 14 lemmate epigr. 222 & Apul. 10 Met. p. 244 ed Elmenh. Adde Lamprid. Heliog. c. 1. Romani primis temporibus ftrenarum loco sibi invicem mittebant caricas, cayrotides, & mella, ut dulces amici a dulcibus rebus auspicarentur, estentque in omen futuræ suavitatis ineuntis anni. Et hæc munera dicebantur.

¶ Dulciāria, *orum,* n. pl. zuckerwerck, ut notat Hospinian. c. 8 de Orig. Fest. f. 55 b. Apicius 7, 11 *Dulcia domestica, quæ dulciaria vocant.*

¶ Dulcĭcŭlus, *a, um,* dimin. süßlicht. *Dulcicula potio,* Cic. Tusc. 3, 19. *Dulciculus cæsus,* Plaut. Pœn. 1, 2, 177.

¶ Dulciolus, *i,* m. aliud dimin. zuckergebackenes, macrone. Apul. 4 Met. p. 516 *Mellitis dulciolis ventrem saginare.*

¶ Dulcēdo, *ĭnis,* f. suavitas, lieblichkeit, süßigkeit. *Dulcedo vivendi,* Cic. ad Brut. ep. 16. *Orationis dulcedo,* Id. Orat. 3, 40. *Somni dulcedine captus,* Stat. Theb. 10, 79. Et Marius Ciceroni fam. 11, 28 *Neque pecuniæ dulcedine captus sum,* ich habe mich die liebe des geldes nicht einnehmen lassen. Sen. ep. 9 *Vt aliarum nobis rerum innata dulcedo est, sic amicitiæ,* es ist eine natürliche begierde. Boëth. lib. 2 Prosa 4 *Quam multis amaritudinibus humanæ felicitatis dulcedo respersa est!* Grat. Cyneg. 408 *At si deformis lacerum dulcedine corpus Persequitur scabies.* Vid. *Scabies* n. 2.

¶ Dulcĭtas, *ātis,* f. idem. Accius apud Nonium 2, 215 *O dulcitas conspirantis animæ!* Apulej. de Mundo: *Dulcitas fici.*

¶ Dulcĭtūdo, *ĭnis,* f. idem. Cic. de Orat. 3, 25 *Quin etiam qui est sensus ex omnibus maxime voluptarius, quique præter cæteros sensus dulcitudine commovetur.* Inscriptio apud Gruter. p. 752 n. 3 CVM QVA VIXIT ANNIS XIII CVM MAGNA DVLCITVDINE.

¶ Dulcor, *ōris,* m. id. Tertull. adv. Marc. 3, 5 *Montes destillaturi dulcorem.* conf. Carm. 1 adv. Marc. c. 6; & Theod. Prisc. de Diæta c. 12.

¶ Dulcĭter, adv. süß, süßlicht. Cic. de Fin. 2, 6 *Voluptate sensus dulciter ac jucunde movetur.* Quintil. 12, 10 p. 1104 Burm. *Dicere dulciter.* Et Apul. lib. 2 Mile. *Meque respiciens, sorbillat dulciter.* Comp. Cic. in Orat. c. 47 *Dulcius visum est.* Prudent. Cathem. 5, 95 *Lignum est, quo sapiunt aspera dulcius.* Superl. Cic. de Clar. Or. c. 19 *Historia quædam Græca, scripta dulcissime.*

¶ Dulcesco, *ĕre,* süß und lieblich werden. Cic. de Senect. c. 15 *Uva maturata dulcescit.* Et Paullinus ad Nicetam v. 30 *Unde misso Dulcuit ligno.* Adde Plin. 3, 18; 14, 1; & 31, 6.

¶ Dulcio, *īre,* pro *Dulcere,* idem. Lucretius 2, 473 *Humor dulcit, ubi per terras crebrius idem Perculatur.*

¶ Dulco,

¶ Dulco, *are*, i. e. dulce reddere, antiquum; recentioribus tamen uſitatum verbum, ſüſſe machen. Sid. 5 ep. 4 *Offenſæ amaritudinem politis affatibus dulcare non deſinant.* v. Voſſ. 3 Inſtit. Orat. p. 379.

¶ Dulcātus, *a*, *um*, verſüſſet. Idem Sidon. 2 carm. v. 105 *Ferunt exorto flumina melle Dulcatis cunctata vadis.*

¶ Dulcōro, *are*, idem quod *Dulcare*. Sarisb. 8, 16 *Dulcorare aquas.* conf. Vulg. Interpr. Prov. 27, 9.

¶ Dulcorātus, *a*, *um*, idem quod *Dulcatus*. Ambroſ. de Inſtit. Virgin. *Fons Mara per lignum dulcoratus.*

¶ Dulcoratio, *ōnis*, f. die verſüſſung, apud Afranium.

¶ Dulcorārius, *i*, m. ein ſchmeichler. Sarisb. 8, 13 *Dulcorarii mendaces.*

¶ Dulcăcĭdus, *a*, *um*, ſüß und ſauer. Q. Seren. de Med. c. 12 v. 151 *Crudaque dulcacido miſcebis rapa liquori.* Ita & 733 & alias. Et Gloſſ. gr. lat. ὀξύγλυκυ, *dulcacidum.*

¶ Dulcămărus, *a*, *um*, γλυκύπικρος, ſüß und bitter. Sic Meliſſus *Dulcamaram aquam* vocat lacrymas. ¶ 2. *Dulcamara* herba eſt Matthiolo, hinſchkraut. ¶ 3. A Plauto connectitur *Dulce-amarum* Ciſt. 1, 1, 71, Pſeud. 1, 1, 61, & 2, 4, 1, Truc. 2, 3, 25, ubi de amore & rebus amatoriis.

¶ Dulcĭfer, *a*, *um*, dulcis. Plaut. Pſeud. 5, 1, 18 *Cantharum dulciferum propinare.*

¶ Dulciflŭus, *a*, *um*, poëticum, idem. Dracontius Hexaem. v. 49 *Dulcifluι fontes.*

¶ Dulcĭlŏquus, *a*, *um*, annehmlich redend. Onomaſt. Vet. *Dulciloquus*, μελίλογος. Apul. Apol. 1 p. 129 *Dulciloquus calamus.* Sidon. 8 epiſt. 11 *Dulciloqua canorus arte.*

¶ Dulciloquium, *i*, n. die ſüſſe rede. Sarisb. epiſt. *Aures dulciloquio perfricare.*

¶ Dulciorilŏquus, *a*, *um*, qui dulci ore loquitur. Ita Nævius in Alceſtide græco more Neſtorem dixit apud Gellium 19, 7.

¶ Dulcĭmŏdus, *a*, *um*, wohllautend, wohlklingend, poët. Prudent. Pſychom. v. 667 *Myſtica dulcimodis Virtutum carmina pſalmis.*

¶ Dulcinervis, *e*, idem. Mart. Capella 9 p. 30 *Dulcinervis arcus.*

¶ Dulcĭsŏnus, *a*, *um*, idem. Sidonius carm. 6, 5 *Dulciſonum quatitur fidibus dum pectine murmur.* Apul. Aſclep. p. 407 *Concentus dulciſonus.* Mart. Capella lib. 9 *Dulciſoni toni.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Condulco, *are*, idem ac *Dulcare*. Vulg. Interpr. Sirac. 27, 26.

¶ Edulco, *are*, idem atque ſimplex, aut cum augmento. Martius in Mimiambis apud Gell. 15, 25 *Quapropter edulcare convenit vitam Curasque acerbas Senſibus gubernare.*

¶ Indulco, *are*, ſüß machen. Tertull. adv. Iud. c. 13 *Hoc enim lignum tunc in ſacramento erat, quo Moyſes aquam amaram indulcavit.* Conf. Vulg. Interp. Sirac. 12, 16.

¶ Indulcātus, *a*, *um*, verſüſſet. Optatus Afer lib. 6 *O aqua indulcata.* Oct. Horat. 1, 10 *Succus indulcatus.* Vulg. Interpr. Sirac. 38, 5 *Indulcata aqua.*

¶ Indulcitas, *atis*, f. idem quod *Dulcitas* apud Nonium 2, 215, ubi Cæcilius: *Tanta huic invaſit in cordu indulcitas.* Sed bene Mercerius conjicit *Tantan' invaſit in cor Davi dulcitas.* Certe ſub *Dulcitas* refert hoc exemplum Nonius.

¶ Obdulco, *are*, ſüß machen. Ambroſ. in Hexaem. 5, 21 de melle: *Fauces obdulcat & curat vulnera.* Cæl. Aurel. 4, 1, 12 *Obdulcare ſale & oleo*, i. e. condire, würtzen.

¶ Obdulcatus, *a*, *um*, verſüſſet. Vulg. Interp. Iudith. 5, 15 *Fontes amari obdulcati.*

¶ Obdulceſco, *ere*, ſüß werden. Gloſſ. lat. gr. *Obdulceſco*, περιγλυκύνομαι.

¶ Prædulcis, *e*, admodum dulcis, ſehr ſüß. Claud. 2 de laud. Stilic. v. 132 *Luxuries prædulce malum.* Nemeſian. eclog. 1, 23 *Prædulcis tibia.* Ac Statius 5 Silv. 3, 82 de Sirenibus: *Tyrrhenæ volucres nautis prædulce minantur.* Vbi *prædulce* adverbialiter videtur uſurpari.

¶ Subdulcis, *e*, etwas ſüß und lieblich. Plin. 26, 8 *Radix ſubdulcis, in petris naſcens.*

¶ Subdulceſco, *ere*, ſüßlicht werden, apud Celſum.

DV̄LIA, *æ*, f. δουλεία, ſervitus ſive cultus, quem ſervi Domino exhibent, der dienſt. Vox eſt eccleſiaſtica.

¶ Dulīce, adverb. δουλικῶς, inſtar ſervi. Plaut. Mil. 2, 2, 58 *Adſtare dulice.*

DV̄LĬCHIVM, *i*, n. inſula una Echinadum. Virg. Æn. 3, 271 *Dulichiumque Sameque, & Neritos ardua ſaxis.* v. Barth. ad 1 Achilleid. Stat. p. 1585, quæ Vlyſſi paruit, a qua *Dulichius* cognominatus fuit. vid. Propert. 2, 11, 4, ubi bene Brouckhuſius obſervat, ſecernere ab Vlyſſis imperio Homerum Dulichiam; eam tamen a Propertio ſubinde cum Ithaca miſceri. vid. Heinſ. ad Ovid. R. A. 699, ubi *Dulichio more* eſt Vlyſſeo.

¶ Dulichius, *a*, *um*, adject. Idem ecl. 6, 76 *Dulichias vexaſſe rates, &c.*

DVM, adv. temporis, varia ſignificat, indem, wenn; & varie conſtruitur, modo cum indicativo, quoties ſcilicet temporis præſentis actum indicat, modo cum conjunctivo. Ter. Heaut. 2, 3, 16 *Dum ego patriu careo.* Id. Andr. 4, 1, 53 *Dum proſim tibi.* ¶ 2. Deinde valet *donec*, bis, ſo lange bis. Cic. Att. 7, 1 *Exſpecta, amabo te, dum Atticum conveniam.* Nepos 4, 3, 7 *Exſpectandum, dum ſe res ipſa aperiat.* Liv. 27, 42 *Conſul tantum ibi moratus, dum milites ad prædam diſcurrunt.* Cic. Tuſc. 4, 36 *Vleiſcendi vim differant in tempus aliud, dum defervefcat ira.* ¶ 3. Sic & *Dum* pro *quamdiu*, ſo lange. Cic. pro Roſc. Am. c. 32 *Dum hominum genus erit, qui accuſet eos, non deerit: Dum civitas erit, judicia fient.* Ter. And. 1, 2 *Dum tempus ad eam rem tulit, ſive &c.* ¶ 4. Pro *dummodo*, wenn nur. Phædrus 1, 16 *Clitellas dum portem meas.* Id. 5, 1 *Imitari dum non poſſit.* Quintil. Decl. 17 *Dum me ab utroque animi genere ſemper quod impulerit, abducat.* ¶ 5. Eleganter ei præponitur alia particula: v. g. *Tantiſper.* Ter. Heaut. 1, 1, 54 *Ego te meum dici tantiſper volo, dum, quod te dignum eſt, facis*, ſo lange, als du thuſt, was dir gebühret. Plaut. Moſt. 3, 1, 157 *Ego hic tantiſper, dum exis, te operiar.* Sic *Quidum?* warum denn? Sic *Nil dum*, noch nichts, id eſt, nihil adhuc; *vix dum* pro vix adhuc, noch kaum. Sic Livius quoque 21, 3 *Hunc vix dum puberem Aſdrubal literis ad ſe arceſſierat.* Et 28, 14 *Vix dum ſatis certa luce.* Et 24, 20 *Quamquam ſimulata lenitas nihil dum profuerat.* Et, *Nedum*, zu geſchweigen. Ter. Heaut. 3, 1, 44 *Sufferre amator nunquam ejus ſumptus queat: nedum tu poſſis.* Val Max. 3, 2, 26 *Ornamenta etiam legioni, nedum militi ſatis multa.* ¶ 6. At, *Necdum*, aber noch nicht. Liv. 21, 6 *Hac legatione decreta, necdum miſſa.* Idem 9, 12 *Nullo dum certamine*, i. e. nullo adhuc &c conſ. 3, 50; 7, 33; & 29, 11. conf. *Nondum*, *Haudum* in *Non* & *Haud.* ¶ 7. Apud veteres non raro redundans hæc adjungi particula ſolebat, verbis, atque nominibus etiam interdum. Senec. Med. v. 987 *Perage dum facinus manu.* Plaut. Menæch. 2, 3, 35 *Accipe dum hoc.* Id. Bacch. 2, 3, 25 *Primumdum inficias ire cœpit, &c* Sic *Agedum*, *Ehodum*, *Vsquedum*, vide in *Ago*, *Eho*, *Vsque.* vide etiam Pet. Colvii Not. in Apuleji Apol. p. 250.

¶ Dummŏdŏ, wenn nur. Cic. Off. 3, 21 *Omnia recta & honeſta negligunt, dummodo potentiam conſequantur.* Id. Catil. 1, 5 *Dummodo inter me atque te murus interſit.* Sic & in conditione negante: Cic. ad Qu. Fr. 1, 1 *Sit ſumma in jure dicendo ſeveritas, dummodo ne ea varietur gratia.*

¶ Dumne, dummodo non. Cic. ad Pomp. ſub Att. 8, 11 *Ego, ſi cui adhuc videor ſegnior fuiſſe, dumne tibi videar.* conf. Ter. And 5, 3, 31.

¶ Dum tamen, ſi modo. Columell. præf. lib. 1 de R. R. *Cujus præcepta ſi vel temere ab indoctis, dum tamen agrorum poſſeſſoribus antiquo more adminiſtrarentur, minus jacturæ paterentur res ruſticæ.* conf. Celſ. 3, 4.

DVMNŎTŎNVS, *i*, locus Aquitaniæ. v. Auſon. epiſt. 4, 52: & 5, 13 & 29.

¶ Dumnŏtŏnus, *a*, *um*, adject. ut, *Dumnotona domus*, ibid. 7, 55.

DV̄MVS, *i*, n. ein dornſtrauch, buſch, hecken; ut, *Silva dumis horrida*, Virg. Æn. 9, 382. *Amantes ardua dumi*, Idem Georg. 5, 315. *Columella e dumis eminens*, Cic. Tuſcul. 5, 23.

¶ Dūmōſus, *a*, *um*, heckicht, dornicht; ut, *Arva dumoſa*, Id. 2 Georg. v. 180. *Rupes dumoſa*, Id. eclog. 1, 77. *Dumoſi glareoſique montes*, Colum. 4, 33.

¶ Dumālis, *e*, idem. Mart. Capella lib. 3 *Dumalibus hirta ſetis.*

¶ Dūmētum, *i*, n. ein dornbuſch, gehecke, Virg. Georg. 1, 15. ¶ 2. Translate Cicero ſpinoſas & jejunas philoſophorum diſputationes *dumeta* vocat, Acad. Quæſt. 4, 35 *Cum ſit campus, in quo poſſit exultare oratio, cur eam in tantas anguſtias, & in Stoicorum dumeta compellimus.* Conf. de Nat. Deor. 1, 24.

¶ Dumectum quaſi *Dumicetum* pro *Dumetum* antiqui dicebant, Feſt.

¶ Dumĭcŏla, *æ*, m. habitans inter dumos, der im gebüſche wohnt. Avienus Perieg. v. 895 *Dumicolas Arienos.*

DVNTAXAT, adverb. idem quod ſolum, nur, allein. Priſciano dicitur quaſi *dum taxetur hoc unum*, a *dum* & *taxo*, i. e. æſtimo. Cato R. R. 49, 1 *Vitem duntaxat brachium craſſam transferre licebit*, h. e. non craſſiorem. Cic. de Amic. c. 15 *Coluntur autem ſimulatione amicitiæ duntaxat ad tempus.* Id. de Orat. 2, 27 *Hæc artes quidem & præcepta duntaxat requirunt.* Id. Att. 4, 3 ſub fin. *Nos animis duntaxat vigemus.* Et ad Brut. ep. 3 *Conſules duos bonos amiſimus, ſed duntaxat bonos*, die nichts mehr als fromm waren. conf. Lucret. 2, 122; & 3, 368. Vet. Gloſſ. *Duntaxat*, μόνον καὶ μέχρι τούτου, δηλαδή. Ad ultimam interpretationem illud Suetonii Aug. c. 66 *Non tantum virtutes ac merita cujusque digne perſecutus, ſed vitia quoque & delicta duntaxat modica perpeſſus*, refert Caſaubonus: ſed poteſt etiam ſignificare ſaltem, minimum. v. Græv. ad Cic. Att. 5, 10 p. 496.

DVO, *duæ*, *duo*, zween, zwo, zwey; ut, *Duo fulmina belli*, Virg. Æn. 6. *Duas uxores habere*, Ter. Phorm. 5, 1, 28. *Natura duarum Diſſimilis rerum*, Lucret. 1, 503. ¶ 2. Accuſ. Plur. Maſc. *duo*, Gr. δύω, pro *duos* defendunt Gronovius ad Liv. 33, 21, quod pluribus ibi ex Livio exemplis, etiam de *Ambo*, confirmat: item I. G. Grævius ad Suet. Claud. c. 14, & Stewech. ad Arnob. lib. 3 p. 93. Veteres enim promiſcue dixerunt *duo* & *duos*: *ambo* & *ambos*, quod viri docti, & in his etiam laudati auctores, infinitis fere exemplis oſtenderunt. v. g. Cic. fam. 7, 29 *duos parietes de eadem fidelia dealbare.* Et ad Cæſar. ſub Attic. 9, 11 *Vos duo delegi.* Sic Gruterus, Grævius, & optimi quique MStorum ſectatores. Varro de R. R. 2, 5 p. 78 ed. Scal. *duos tauros.* vid. etiam Burm. ad Quint. 2, 17 p. 197. ¶ 3. *Dua* in neutro plur. Veteres dixerunt pro *Duo*, Quintil. 1, 10. Et apud Cic. in Orat. c. 46 Accius: *Video ſepulcra dua duorum corporum.* Vbi idem dixit: *Mulier una duûm virûm*, pro *duorum virorum.* De illo *dua* Brouckh ad Prop. 2, 20, 39. Burm. ad Calpurn. ecl. 3, 29. ¶ 4. *Duobus*, *duabus* Dat. & Abl. plur. eſt; ut, *Duobus menſibus*, Ter. Hec. 3, 3, 33. *Natura duabus conſiſtit rebus*, Lucret. 1, 419.

¶ Duālis, *e*, zwerfach, zweyerley; ut, *Dualis numerus*, Quintil. 5, 1 Gloſſ. gr. lat. δυικός, *Dualis.*

¶ Dualiter, adv. idem apud Grammaticos.

¶ Duīni, *æ*, *a*, id eſt, *Bini*, *æ*, *a*, je zwey. Varr. de L. L. 7, 30.

¶ Duĭtas, *atis*, f. i. e. dualitas, die zweyfaltigkeit. L. 4 § 3 ff. de V. S. *Viduam dictam eſſe ſine duitate.*

¶ Duĭtæ, *arum*, m. pl. hæretici, qui duos Deos fingebant. vid. Prudent. Hamart. præf. v. 37.

¶ Duicenſus, *i*, m. dicebatur *cum altero, i. e. filio cenſus*, Feſt. Contrarium ei *improles*, qui ſine prole in civitatem adſcribebatur.

¶ Duidens, *tis*, i. e. *beſtia bidens*, Feſt. quæ nimirum duos habet dentes.

¶ Duigæ, *arum*, f. pl. i. e. *Bigæ*, Varr. de L. L. 7, 30.

Duodecim, duodecies, duodecimus, &c. vide *Decem.*

Duodeviginti, duodeviceni, duodevicesimus, vide *Viginti.*

Duodetriginta, duodetrecies, vide *Triginta* in *Tres.*

Duodequadraginta, duodequadrageſimus, vide *Quatuor.*

Duodequinquageſimus, vide *Quinque.*

Duodeſexaginta, duodeſexageſimus, vide *Sex.*

Duodeoctoginta, vide *Octo.*

Duodenonaginta, vide *Novem* De his compoſitis in univerſum obſervandum, *duo* eſſe indeclinabile. Vid. Perizon. animadverſ. c. 10 p. 450 ſq

Ducenti, Duceni, &c. vide *Centum.*

Duopondium, duopondius, vide *Pondo.*

¶ Dŭplex, *icis*, o. zweyfach, zweyfältig, zweyerley, doppelt. Corn. Nep. 14, 3, 2 *Amiculum duplex.* Virg. Æn. 5, 421 *Duplex amictus.* Horat. 1 ep. 17, 25 *Duplex pannus.* v. Oct. Ferrar. de Re vestiar. 2, 1, 9, qui putat *duplex* dictum, quod densum crassumque ac villosum esset, vel pro duplici panno consertum. Græcis est χλαῖνα διπλῆ. Ter. Phorm. 4, 2, 13 *Spe duplici uti*, zweyerley zu hoffen haben. *Duplices viri*, διπλοῖ ἄνδρες, proverbio dicuntur insinceri & bilingues, quorum animus & oratio discrepant, falsche leute, die mit zweyen zungen reden. ¶ 2. Latus, crassus, Virg. Georg. 1, 182 *Binæ aures duplici aptantur dentalia dorso.* Vbi Servius: *DENTALE, inquit, est lignum, ad quod vomer includitur. DVPLICI autem DORSO dicitur, aut late, ut:* At duplex agitur per lumbos spina: *aut revera* duplici, *cujus utrumque eminet latus.* Vide Turn. 13, 1, & 28, 47. ¶ 3. *Duplicia ferramenta*, id est, duplo plura, Colum. 1, 8.

¶ Duplĭcĭter, adverb. duobus modis, doppelt, zweyfach. Cic. fam. 9, 20 *Dupliciter delectatus sum tuis literis.* conf. fam. 8, 10.

¶ Duplĭcĭtas, *atis*, f. die zweyfältigkeit. Lactant. de Opif. Dei c. 8 *Aurium duplicitas.*

¶ Duplicarius, *i*, *Duplicarii*, ut Varro interpretatur L. L. 4, 16, *quibus ob virtutem duplicia cibaria ut darentur, institutum*; ein doppelsoldner, Liv. 2, 59; ubi vid. Marcell. Donatus. Iidem *Duplares.*

¶ Duplio, *ōnis*, zweyfache straffe oder busse. Plin. 18, 3 *Noxiam duplione decerni. Duplionis* voce veteres pro *duplo* usi sunt, eoque significarunt duplicem vel pecuniæ vel capitis mulctam. vid. Fest. Hinc in legg. XII Tab. *Duplionis pœnam subire.* vide Rosin. Antiqu. Rom. l. 8 p. 791.

¶ Duplus, *a, um*, zweymahl so viel; ut, *Dupla pars*, zwey theil, Cic. de Vnivers. c. 7.

¶ Dupla, *æ*, f. subst. ein zweyfältiges; ut, *Duplæ cautio*, de qua l. 48 & 56 ff. de evict. *Duplæ stipulatio*, l. 4 § 2 ff. de Verb. oblig. conf. Sid. 4 epist. 24.

¶ Duplum, *i*, n. subst. id. Cato præf. de R. R. *Ita in legibus posuere, furem dupli condemnari, fœneratorem quadrupli.* Cic. pro Flacco c. 21 *In duplum ire.* Plaut. Pœn. 1, 1, 56 *Dupli fur.*

¶ Duplo, *are*, doppelt geben. *Quod datum est, duplatur*, l. 14 § 5 ff. de serv. corrupt. & l. 20 pr. ff. de liber. caussa.

¶ Duplatio, *ōnis*, f. die verdoppelung, apud ICtos dupla pœna. vid. l. 31 ff. de nov. action.

¶ Duplaris, *e*, idem qui duplicarius, ubi vid. Macrob. de Somn. Scip. 1, 6 *Duplares milites.* Veget. 2, 7 *Duplares torquati.*

¶ Duplarius, *i*, idem, in vet. Inscr. ap. Grut. DXXX, 5.

¶ Duplĭco, *avi, atum, are*, doppelt machen, verdoppeln. Nep. 11, 1, 4 *Modum hastæ duplicavit*, noch einmahl so lang machen. *Duplicare numerum*, Cic. Nat. D. 1, 22. *Ærumna duplicatur viris piis*, τὸ κακὸν τῶν ἱερῶν διπλάζεται, Menander. ¶ 2. Est & simpliciter augere, mehren. Virg. ecl. 2, 67 *Et Sol crescentes decedens duplicat umbras.* Duplicat, i. e. *auget*, inquit Servius. Sallust. in fragm. *Et Marius victus duplicaverat bellum.* Tac. Hist. 4, 54, 1 *Mors Vitellii duplicaverat bellum*; Et c. 62, 6 *Duplicatur flagitium.* Sic *duplicata jejunia* dixit Hieron. Epitaphio Paullæ. ¶ 3. *Duplicare* est incurvare. Apul. Val. Max. 5, 1 exter. 1 *Duplicatum frigore corpus* est flexum, incurvatum, zusammen gekrümmt. vid. Gronov. Observ. 4, 19. Al. *complicatum.* ¶ 4. Grammatico sensu Liv. 27, 11 pr. *Facilior ad duplicanda verba Græcus sermo*, i. e. componenda, occasione vocis ἀνδρόγυνος.

¶ Dŭplĭcātus, *a, um*, verdoppelt. v. in *Duplicare. Duplicata gloria discedere*, Cic. pro Domo c. 35. *Duplicata benevolentia*, Val. Max. 5, 1, 1. *Duplicato poplite*, mit gebeugten knien, Virg. Æn. 12, 927.

¶ Duplicato, adv. zweymahl so viel, so weit. Plin. 2, 17 *Stella Saturni & Iovis duplicato digrediuntur.*

¶ Duplicatio, *ōnis*, f. die verdoppelung. Senec. Quæst. Nat. 8 *Radiorum duplicatio proxima quæque a terris calefacit.*

¶ Duplicator, *ōris*, m. qui duplicat. Sidonius lib. 3 ep. 13 *Sinistrarum opinionum duplicatores.*

¶ Adduplico, *are*, idem quod duplico. Plaut. Pœn. 3, 1, 61 *Adduplicabit omne furtum.*

¶ Conduplico, *are*, idem. Varro R. R. 2, 4 *Hoc conduplicant, ut sit mane & vesperi.* Ter. in Phorm. 3, 2, 31 *Idem non tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit.* conf. Lucret. 1, 712 & 3, 71.

¶ Conduplicatus, *a, um*, verdoppelt, in Dig.

¶ Conduplicatio, *ōnis*, f. eine verdoppelung. Plaut. Pœn. 5, 5, 18; & Auctor ad Herenn. 4, 28.

¶ Reduplicatus, *a, um*, nochmahls verdoppelt. Tertull. de Patientia c. 14.

DVONVS, *a, um*, antique pro *Bonus*, gut, apud Festum. Glossis ἀγαθός. Plaut. Pseud. 1, 3, 94 *Iovem duonis hostiis placare.*

Duplario, duplex, duplus, &c. vide *Duo*, Dupondius, *Pondo*, Durabilis, duracinus, &c. *Durus.*

DŬRĂNIVS, *i*, m. mons ex Cebennicis jugis; item fluvius ex isto monte. v. Auson. Idyll. 3, 463; & Sidon. carm. 22, 103.

DŪRĂTEVS, Durius vel Durĕus, ligneus, hölzern; δούρατα, δοῦρα, Ligna. Lucret. 1, 476 *Nec clam durateus Trojanus Pergama, partu Inflammasset equus nocturna Grajugenarum.* Aurel. Victor. sive is Ascon. Pedianus lib. de Origine urbis Romæ pr. *Itaque nunc, primus, ex ea quoque significatione est, e qua illud in secundo Æneidos, de enumeratione eorum, qui equo durio digrediebantur, &c.* δουράτιος, δούρειος, δούριος. vid. Parei Lex. Lucret. in *Durateus.* Val. Flacco 2, 573 ab equo illo durateo, *nox durica* dicitur, quæ per eundem conclusit exitium Trojæ. v. Taubm. ad Virg. Æn. 6, 513.

¶ Durēta, *æ*, f. ein hölzerner sessel. Suet. Aug. c. 82 *Ligneum solium Hispanico verbo duretam vocabat.*

Dūrātio, durefco, durities, duro, *āre*, vide *Durus.*

DVRVS, *a, um*, rigidus & ἀκλινής, ad trunci instar seu caudicis, unde & nomen est, q. d. δούριος, quod solvi, subigi, vinci ægerrime potest; & ita molli, tenero, flexili opponitur, hart, fest. *Duræ cautes, cotes, glebæ, cubile durum, dura silex*, apud Virgil. & Ovidium; hic etiam 13 Met. v. 800 *durior annosa quercu*; & Plinius 36, 24 *durissimi lapides.* ¶ 2. Hinc quicquid affligit & premit, atque perpessu asperum & calamitosum est, *Durum* vocatur; ut, *Casus durus, imperium durum, mors, pœna, servitus dura.* Sic Cic. pro Dom. c. 35 *Durissima reipub. tempora*; ac *durior annona*, ibidem c. 6. Sic, *Durum acetum*, pro acerrimo, Serenus c. 4 v. 40. *Duram muriam*, pro salsissima, Columella dixit 12, 6. Vide Rhod. ad Scribon. comp. 185, it. Lud. Non. Ichthyophag. 1, 42. *Durus sapor*, Virg. Georg. 4, 102. ¶ 3. Ad hominem quando transfertur, inexorabilem, immitem & immisericordem notat, ungütig. Antonius Ciceroni sub Att. 14, 13 *Si duriorem te ejus miseræ & afflictæ fortunæ præbes.* Et Cic. fam. 6, 13 *Perspicio, non fore in te Cæsarem duriorem.* Virg. 1 Georg. pr. *Et duri miles Vlyssis.* DVRI, inquit Servius, *non laboriosi, sed crudelis: Vt, quem dat tua conjux Dura.* Nam Virgilius pro negotiorum qualitate dat epitheta. Ter. Heaut. 2, 4, 22 *Vt vidi patrem tuum esse habitum, diu etiam duras dabit*, int. partes, er wird dirs noch sauer genug machen. ¶ 4. Aliter Ovidius Vlyssem *durum* vocat, Trist. 5, 5, 51 *Si nihil infesti durus vidisset Vlysses, &c.* Ibi enim *durus* patiens, id est, nullo labore, nulla acerbitate fractus, obfirmatus adversus omnia, quæ incidunt atque affligunt. Vnde & *laboriosum* Horatius epod. 17, 16 appellat. Ita Virg. Georg. 1, 160 *Duros agrestes*; & Æn. 5, 730 *Gens dura ac aspera cultu Debellanda tibi Latio est.* Similiter *duros Iberos* Lucanus 2, 629 vocat: & Cic. Tusc. 1, 43 *fortes & duri Spartiatæ.* ¶ 5. Plinio Paneg. Traj. c. 86, & lib. 6 epist. ult. *duri* sunt, qui constantia excedunt, etiam hos Germani vocant harte leute. ¶ 6. Vsurpatur & de avaro & nimis attento ad rem Horat. 1 epist. 7, 91 *Durus, ait, Vultei nimis attentusque videris Esse mihi.* Sed & S. Matthæus evangelista talem hominem σκληρὸν appellat c. 25, 24, quem Vetus Interpres recte *durum* reddidit. ¶ 7. Sed & imprudentes *duri* appellati: Vt Cæsari B. Civ. 3, 20. *Os durum* Terentius dixit Eun. 4, 7, 36, quod 5, 1, 22 *impudens* vocat, das sich keiner lügen schämt. *Ferreum os*, Suet. Ner. c. 2. v. in *Os, oris.* Ovid. Met. 5, 451 *Duri puer oris & audax.* Sic *frons dura*, pro inverecunda dicitur. ¶ 8. *Durum* etiam dicitur, quod rude & sine arte est, parum elegans atque concinnum. Qua ratione Ovid. Fast. 3, 537 plebis & rusticorum choreas *duras* dixit: item *Durissimum Poëtam* Cic. Att. 14, 20, & Marium *duriorem ad studia humanitatis*, pro Archia c. 9. *Durum pictorem*, Plin. 35, 11. Similiter contra *Molle*, artem & cultum exquisitum significat, de quo suo loco. ¶ 9. Adv. Martial. 3 epigr. 89 *Durum cacans.* ¶ 10. *Durus* & *Crudus* confunduntur a librariis it. *Dirus.* vid. utraque suo loco.

¶ Duriusculus, *a, um*, dimin. etwas hart. Plinius major princ. Operis: *Duriusculum se fecit.* De Catullo loquitur, versibus indignante, hat sich etwas hart und wild angestellet. Et Iunior 1 ep. 16 *Inserit, data opera, duriusculos quosdam versus*, i. e. interprete Harduino ad Plinii majoris l. c. acerbiores.

¶ Dure, adverb. hart. Horat. 2 epist. 1, 66 *Dure dicere:* &

¶ Durĭter, adverb. idem. *Vitam parce ac duriter agere*, Ter. Andr. 1, 1, 47, sich kärglich und genau behelffen. Vbi Donatus: DVRITER *contra rationem regulæ: debuit enim dicere* dure, *ab eo, quod est* durus. *Et tamen est differentia. Est enim* duriter, *sine sensu laboris:* dure *autem, crudeliter. Illud ad laborem: hoc ad sævitiam relatum est.* Sed dure *in alterum*, duriter *in nos aliquid facimus.* Sed subtilior est quam verior hæc Donati observatio, ut nimir. multæ hujus generis. Contra enim & infra idem Ter. Adelph. 4, 5, 29 *Factum a vobis duriter Immisericorditerque.* Cic. Att. 1, 1 *Durius aliquid accipere*, h. e. in malam partem. Et, *Sermones alicujus durius accipere*, Cæs. B. Civ. 2, 29. *Durius appellare*, Cic. pro Ligar. c. 6. *Durius tractare corpus*, Sen. ep. 8. *Durius incedere*, Ovid. R. A. 337, & rustice. v. Burm. ad Quintil. decl. 2, 16 p. 53. *Durissime infamantes*, Tertull. de Pudicit. c. 1 extr. Adde Superl. ex Colum. 2, 8; & Pallad. Iun. t. 3.

¶ Durĭtas, *ātis*, f. die härtigkeit, unfreundlichkeit. Cic. de Senect. c. 18 *Quanta in altero duritas, in altero comitas?*

¶ Durĭtia, *æ*, f. die härte. Plin. 4, 36 *Tanta duritia aculeo est.* Idem 13, 9 de pomo persica: *Lignum intus grande, firmæque duritiæ.* Id. 27, 11 *Duritia lapidea.* Id. 20, 13 *Induere duritiam* hart werden. Contra Ovid. Met. 1, 401 *Duritiem ponere*, weich werden. Etiam *pluraliter: Ammoniacum duritias emollit*, Plin. 24, 6. Et Tertull. ad Nation. 1, 6 *Duritias legum temperare.* ¶ 2. Ad animum cum transfertur, acerbitatem, sævitatemque significat, härtigkeit; & æquitati, lenitati, comitati opponitur. Ter. Heaut. 3, 1, 25 *Tum hoc timet Ne tua duritia antiqua illa etiam adaucta sit.* ¶ 3. Sed & laborum patientia, atque vivendi aspera ratio *duritia* appellatur. Plaut. Most. 1, 2 *Parsimonia & duritia disciplinæ aliis eram*: i. e. eram exemplo, documento. Nepos 7, 11, 4 *Sic duritiæ se dedisse, ut parsimonia victus atque cultus omnes vinceret. Duritia corporum & lacertorum*, firmitas & fortitudo assiduitate laborum parta, Plinio Paneg. c. 82. ¶ 4. Constantia in doloribus perferendis. Cic. de orat. 3, 17 *Qui patientiam & duritiam in Socratico sermone maxime adamarat.* Id. partit. orat. c. 23 *Patientiam duritia immanis imitatur.* Conf. Mencken. Observ. L. L. ¶ 5. *Duritia oris*, inverecundia, Senec. de Constant. c. 18. ¶ 6. *Duritia alvi*, verstopffung des leibes, Suet. Ner. c. 34. Nam & *dura alvus* dicitur. vide *Alvus.*

¶ Durĭties, *ēi*, f. idem. Cic. pro Domo c. 38 *Animi durities*, unempfindlichkeit, ἀναισθησία cum *impudentia oculorum* conjungitur. Lucret. 4, 286 *Durities saxi.*

¶ Durĭtudo, *inis*, f. idem. Sic *Duritudinem* Cato cum *impudentia* conjunxit, apud Nonium 2, 244; & apud Gellium 17, 2.

¶ Duro, *avi, atum, are*, est durum, firmum, solidum facere, idque tum physice tum ut loquuntur moraliter, härten, abhärten; cui contrarium *mollire.* Liv. 21, 11 *Cæmenta non calce durata erant, sed interlita luto, structuræ antiquæ genere.* Colum. 6, 37 *Annicula mula recte a matre repellitur, & amota montibus aut feris locis pascitur, ut ungulas duret.* Mart. 13, 26 *Sorba durant ventrem*, machen hartleibig, verstopffen. Cæs. B. G. 6, 27 *Hoc se labore durant adolescentes.* Sic, *Durare animum*, apud Albinovanum ad Liviam v. 198.

Cor

Cor durare eſt obſtirmare, Phædrus 2, 10, 18 *Fatale exitium corde duro ferax.* Sic, *Ad omne facinus duratus*, Tac. Hiſt. 4, 59, 3. Quint. 1, 1 extr. *Multa linguæ vitia, niſi primis eximuntur annis, inemendabili in poſterum pravitate durantur.* Id. 1, 3 *Quod ſi cui mens tam eſt illiberalis, ut objurgatione non corrigatur, is etiam ad plagas, ut peſſima quæque mancipia, durabitur*, wird ſchlágehart oder ſchlágefaul werden. ¶ 2. Virgilius pro *durescere* poſuit, ut recte interpretatus Servius eſt ecl. 6, 35 *Tum durare ſolum, & diſcludere Nerea ponto Cæperit.* Niſi activo paſſive uſus, ut Virg. Æn. 1, 108 *Dum prora avertit, & undis Dat latus*, i. e. avertitur. ¶ 3. *Durare* etiam dicuntur res juxta ac homines, cum tuentur ſtatum, atque in ſuſtinenda vi, cui expoſiti, tolerandisque laboribus moleſtiisque immoti invictique perſtant, ausdauren, aushalten. Ovid. Faſt. 2, 299 *Sub Iove durabant, & corpora nuda gerebant.* Et 4, 505 *Sub Iove duravit, multis immota diebus, Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.* Virg. Æn. 1, 211 *Durate, & vosmet rebus ſervate ſecundis.* Liv. 10, 46 *Nives jam omnia oppleverant, neque durari extra tecta poterat.* Plaut. Amphirr. 3, 2 pr. *Durare nequeo in ædibus*, id eſt, non poſſum manere: vel, non poſſum inducere animum ut maneam. Ter. Adelph. 4, 2, 15 *Non bercle hic quidem, durare quisquam, ſi ſic ſit, poteſt.* Ita Quint. proœm. l. 4 *Duraudum eſt, quia cœpimus.* vid. Heinſ. ad Sil. 2, 463. Neque tamen ſic abſolute tantum, ſed & cum caſu ſuo ponitur. Horat. 1 od. 14, 6 *Sine funibus Vix durare carinæ Poſſint imperiosius Æquor:* id eſt, ſuſtinere atque perferre, ac vincere maris vim. Fruſtra enim Torrentius aliter diſpungit hunc locum & interpretatur. Nam quod addit, non meminiſſe ſe legere apud auctorem verbum *durare* ita poſitum: nihil juvat. Ita enim Virg. Æn. 8, 577 *Patior quemvis durare laborem.* Vbi *durare* Servius *ſuſtinere* ex allegato Horatii loco interpretatur. Stat. 5 Silv. Protreptico ad Crispin. v. 152 *Felix, qui viridi ſidens optate juventa Durabas quascunque vias.* ¶ 4. Hinc pro *manere, vivere*, frequenter ponitur. Sic, *Durare amicitiæ*, & alia paſſim dicuntur. Plin. 5 ep. 3 *Duravit his illi animus usque ad extremum.* Dialog. de Orat. c. 17 *Aſinius pene ad extremum* (principatum Auguſti) *duravit.* Plaut. Trin. 2, 2, 12 *Lacrymas hæc mihi, cum video, Eliciunt, quia ego ad hoc genus hominum duravi*, daß ich dieſes erlebt habe. Iuven. 10, 254 *Cur hæc in tempora duret.* Statius 4 Silv. 7, 41 *Duret in longum generoſus infans, &c.* ¶ 5. Suet. Claud. c. 26 *Confirmansque pro concione apud Prætorianos, quatenas ſibi matrimonia male cederent, permanſurum ſe in cælibatu: ac niſi permanſiſſet, non recuſaturum confodi manibus ipſorum. Nec durare valuit, quin de conditionibus continuo tractaret:* id eſt, nec ab ſe impetrare valuit, ut non ſtatim de nova ducenda conjuge deliberaret. Ita fere Tac. Ann. 1, 6, 3 *In nullius unquam ſuorum necem duravit:* id eſt, tam obſtirmare animum non potuit, ut aliquem ſuorum occidi juberet, er hat es nicht können übers herze bringen. v. Petron. c. 41 p. 181. it. c. 105 extr. Ibique Erhardus & Gontal.

¶ Durans, *tis*; ut, *Durans antiquorum memoria*, Suet. de Illuſtr. Gramm. 24.

¶ Durātus, *a, um*, gehärtet; ut, *Duratus frigore pontus*, Ovid. 4 Pont. 9, 85, gefroren. *Danubius glacie duratus*, Plin. Paneg. c. 22. *Durata calore coria*, Lucret. 6, 969, ausgetrocknet. *Cutis durata*, Ovid. Met. 3, 675. *Mens durata malis*, Lucan. 5, 798, abgehärtet.

¶ Duratio, *ōnis*, f. die dauerung, währung. Liv.

¶ Dūrabilis, *e*, währhaftig, dauerhaftig. Ovid. Heroid. epiſt. 4, 89 *Quod caret alterna requie, durabile non eſt.* Pallad. Nov. c. 15 *Durabilis quercus.* Apul. Apol. p. 314 *Materies durabilior.*

¶ Durabilitas, *ātis*, f. die dauerhaftigkeit, währung. Pallad. 1, 36; & 12, 7 *durabilitate præcipua eſſe*, ſich lange halten.

¶ Dūrāmentum, *i*, n. firmitas, ſtabilimentum, die währhaftigkeit. Sen. de Tranqu. an. c. 1 *Non eſt, quod dicas, omnium virtutum tenera eſſe principia, tempore ipſo duramentum & vobur accedere.* Val. Max. 2, 7, 10 *Humanæ imbecillitatis efficaciſſimum duramentum eſt neceſſitas.* ¶ 2. *Duramentum* item brachium vitis dicitur, der rebſchoß zunächſt am ſtock. Columella 4, 22 *Supervagatam partem duramenti recidere.* Et ante paullo: *Si duramenta ejus longius exceſſerint.*

¶ Duramen, *ĭnis*, n. idem. Columella c. l. de vitis brachio: *cujus longitudinis ſint duramina.* Lucret. 6, 529 *Duramen aquarum* dixit pro glacie.

¶ Durator, *oris*, m. qui durat. Pacat. Paneg. Theod. c. 33 *Ingentium corporum durator Iſter.*

¶ Duratrix, *icis*, f. adjective; ut, *Duratrix firmitas*, Plin. 14, 1.

¶ Dūreſco, *ui, ĕre*, hart werden, verharten. *Limus dureſcit*, Virg. ecl. 8, 80. Metaphorice *in Gracchorum & Catonis lectione dureſcere*, Quint. 2, 5 dixit, h. e. duræ & inſuavi illorum dictioni aſſuefieri. Sed proprie Id. 10, 5 p. 945 *Dureſcit articulus*, i. e. mollis & flexilis eſſe deſinit. *Saxum jam colla tenebat, Oraque durarant*, Ovid. Met. 2, 832.

¶ Durācinus, *a, um*, härtlich; ut, *Vvæ duracinæ*, quaſi duri acini, vel ſimpliciter a duritie calli, Plin. 14, 1, & Suet. Aug. c. 76, ubi Torrentium vide.

¶ Duricŏrius, *a, um*, harthäutig. Sic *Duricoriæ ficus*, Plin. 15, 18.

¶ Duricors, *dis*, hartherzig, unbarmherzig. Sarisb. ep. 182 *Habitare apud duricordes.*

¶ Duricordia, *æ*, f. i. e. cordis durities, die hartnäckigkeit. Tertull. adv. Marc. 5, 4.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Conduro, *are*, durum reddere, härten. Lucret. 6, 968 *Humor aquæ porro ferrum conducat ab igni.*

¶ Ēdūrus, *a, um*, non durus. *Iduræ coryli*, Virg. Georg. 2, 65. vide Servium, qui comparat cum *enodis*, nec tamen alteram augendi ſignificationem rejicit. Interim alii & ipſe Heinſius *& duræ* legunt. Et, *Edura pirus*, valde dura, Id. Georg. 4, 144.

¶ Edure, adv. gar hart. Ovid. de Arte am. 3, 476 *Nec tamen edure, quæ petit ille, nega.*

¶ Ēdūro, *are*, idem quod perdurare, ausdauren. Vtitur eo Seneca de Brevit. vitæ c. 1 *Natura animalibus tantum indulſit, ut quina vel dena ſecula edurent.* Probat Lipſius, quamquam *educerent* in MSSti quibusdam legiſſet. Et Gell. 14, 1 *Vt tanto ævo potuerint edurare* Etiam Tac. Germ. 45, 1 *Cadentis ſolis fulgor in ortum edurat*, es dauert die gantze nacht.

¶ Eduratio, *onis*, f. die aushärtung, apud Celſum.

¶ Edureſco, *ere*, hart werden. Cæl. Aurel. Acut. 2, 34 *Neque emoritur, neque edureſcit.*

¶ Exdūrātus, *a, um*, erweicht. Tertull. de Pallio c. 4 *Mollitus, evigoratus, exduratus.* v. Salmaſ. ad h. l. p. 294.

¶ Induro, *are*, durum reddere, härten, hart machen. Plin. 8, 52 *Induruntes atriviu.* Id. 15, 7 *Punica* (mala) *aqua marina fervente indurari.* Hinc

¶ Induratus, *a, um*, ausdauernd, ausgehärtet. Liv. 30, 18 *Lentior ſit pugna, & induratus præter ſpem reſiſtendo hoſtium timor.* Statius Theb. 4, 64 *Robora flammis indurata.* Compar. *induratior:* Senec. de Ira 1, 11 *Germanis quid induratius ad omnem patientiam?*

¶ Induratio, *ōnis*, f. die verhärtung, verſtockung; frequens apud Theologos, nec non apud Auguſt.

¶ Indurator, *oris*, m. qui indurat. Gloſſ. gr. lat. σκληρὸς, *indurator.*

¶ Indureſco, *ĕre*, verharten, ſtarr werden. *Venter indureſcit*, Celſ. 4, 12 pr. Et Quintil. 1, 3 *Frangas citius quam corrigas, quæ in pravum indurueruut.* Nec non Ovid. Triſt. 5, 2, 5 *Corpus vexatum indurduit uſu.*

¶ Indurioſus, *a, um*, & Indurioſe, adv. aliqui legunt pro *Induſtrioſus* & *Induſtrioſe* in Val. Max. 3, 4, 2; & Caſſiod. 5, 1.

¶ Obdurus, *a, um*, ſehr hart; ut, *obdura inquiſitio*, Heſych. in Barth. Adverſ. 44, 18.

¶ Obdūro, *are*, ausdauern. *Perſta atque obdura*, Horat 2 ſat. 5, 39. Ovid. Amor. 3, 11, 7 *Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.* Cic. Att. 12, 3 pr. *Obdurebar hoc triduum* videtur reſpexiſſe ad Ter. Eun. 2, 1.

¶ Obduratus, *a, um*, verſteckt. Capitoli. Pertin. 9 *Alimentaria etiam compendia - - obdurata verecundia ſuſtulit.* Auguſt. 3 p. 224.

¶ Obduratio, *onis*, f. die verſtockung; frequens apud Auguſt. e. g. T. 2 p. 464; T. 4 p. 634 &c. Sic Fulgent. epiſt. ad Venant. *Cordis obduratio.*

¶ Obdureſco, *rui, ĕre*, hart werden; ut, *Obdureſcere conſuetudine*, Cic. Phil. 2, 42. *Obdurnit animus ad dolorem novum*, Idem 2 fam. 16. Et, *Ad iſta obduruimus & humanitatem omnem eximus*, Idem ad Att. 13, 2. Sic, *Obdureſcere in patientia*, Id. 7 Verrin. c. 13. *Obdureſcere contra fortunam*, Id. Tuſc. Diſp. 3, 28.

¶ Obdurefacio, *ere*, lapidem facere, verhärten; apud Nonium 1, 82 in *Lapis.*

¶ Perdūrus, *a, um*, ſehr hart. Lege 2 § 1 Dig. de Cuſtodia & exh. *Interpretatio perdura.*

¶ Perduro, *are*, aushärten, ausdauren. Ter. Hec. 2, 2, 27 *Sancte adjurant, non poſſe apud vos Pamphilo ſe abſente perdurare.* Ovid. Medicamine faciei v. 49 *Probitas longum perdurat in ævum.* ¶ 2. Indurare, härten. Prudent. Pſychom. v. 447 *Formido perieli Perdurat teneras iter ad cruciabile plantas.*

¶ Perduratus, *a, um*, ausgehärtet. *Imbecillum in animo nec perduratum exulcerare*, Seneca: i. e. nondum confirmatum.

¶ Prædūrus, *a, um*, valde durus, ſehr hart. Virg. Æn. 10, 749 *Prædurus viribus.* Colum. 6, 2 *Prædura ætas*, quam opponit *teneræ.* Quintil. 6, 4 *Prædurum os*, quod eſt impudens & maledicum.

¶ Præduro, *are*, ſehr hart machen. Apicius 2, 1 extr. *Adipes phaſiani prædurato.* Et 7, 8 *Lumbuli prædurentur, &c.* Vnde

¶ Prædurātus, *a, um*, ausgehärtet; apud Plin. 23, 7.

¶ Redureſco, *ere*, wieder hart werden. Vitruv. 1, 4 *Ferrum cum molle & candens eſt, ſi refrigeretur tinctum frigida, redureſcit & reſtituitur in antiquam proprietatem.*

¶ Subdurus, *a, um*, etwas hart. Q. Cic. de petit. conſ. c. 12 *Hoc probabile eſt: Illud alterum ſubdurum tibi homini Platonico ſuadere*, id eſt, aliquanto durum, difficile.

DVSARĪTIS, *ĭdis*, f. myrrhæ ſpecies, Plin. 12, 16.

DVSIVS, *i*, m. dæmon in Gloſſ. Iſidori. Auguſtinus de C. D. 15, 23 *Quosdam dæmones, quos Duſios Galli nuncupant, hanc aſſidue immunditiam & tentare & efficere*, der alp. conf. Cæl. Rhodig. 2, 6.

DVSMŌSVS, pro *Dumoſus* a *Dumus*, apud Feſtum ex Liv. Andr. *Duſmoſo in loco.*

Duumvir, duumviratus, vide *Vir.*

Dux, ducis, cum derivatis, vide ſupra in Verbo *Duco.*

DVAS, *ădis*, f. δυὰς, numerus binarius, ein doppeltes. conf. Salmaſ. ad Solin. p. 699.

DŸMAS, *antis*, m. pater Hecubæ, Ovid. Met. 11, 761. conf. Virg. Æn. 2, 394. Hinc

¶ Dymantis, *idos*, f. Hecuba, Priami uxor, Ovid. Met. 13, 620.

DŸME, *es*, f. colonia in Achaja, Plin. 4, 5; & Strab. lib. 8. conf. Stat. Theb. 4, 124. Hinc ¶ 2. Dymæi, *orum*, Cic. Att. 16, 1 pr.

DŸNĂMIS, *is*, f. potentia, vis, copia, die macht. Plaut. Pſeud. 1, 2, 77 *Olivi Dynamin domi habent maximam.* conf. Arnob. 2 p. 60.

¶ Dynamene, *es*, f. δυναμένη, nympha, Nerei & Doridis filia, ita dicta, quod in mari plurimum polleat. v. Heſiod. in Theog.

¶ Dynaſtes vel Dynaſta, *æ*, m. δυνάστης, Princeps, & qui dominium in alios ſive imperium habet, atque pro Rege adeo eſt. Sane Nepos in Datame *Thyum Dynaſten Paphlagoniæ* vocat, quem aliquanto poſt c. 3, 4 *nobilem Regem* appellitat. Quem honorem ei & Athenæus tribuit lib. 4. Itaque *Dynaſtes* idem qui *Rex*, ein herr, gewaltiger. Vtitur eo Cic. Att. 2, 9 *Si erit iſte nobulo cum his dynaſtis in gratia.* conf. Vorſſii Indicem ad Corn. Nep. hæc voce; Vellej. 2, 51, 1; Suet. Tib. c. 26.

¶ Dynaſtia, *æ*, f. die regierung, herrſchaft, Græca vox δυναστία. Dyndima, vide *Dindyma*, Dyota, *Diota.*

Dypticum, vide *Diptychus.*

DYRASPES, *is*, m. Scythiæ fluvius, Ovid. Pont. 4, 10, 53.

DYRRACHIVM, *i*, n. δυῤῥάχιον, Macedoniæ civitas & portus celebris, hodie Italis *Durazo* appellatur. *Elegiſſe ſibi exilii locum Dyrrachium*, Cic. fam. 14, 1. conf. Lucan. 6, 14. De nomine atque origine ejus vide Dionem Caſſium lib. 41, & Appian. lib. 2 de bellis civilibus. vide & infra *Epidamnus*. Nam & hoc nomen aliquando huic oppido fuit.

¶ Dyrrachīnus, *a*, *um*, adject. Cic. Att. 3, 22 *Quod mei ſtudioſos habeo Dyrrachinos, ad eos perrexi.*

DYSCŎLVS, *a*, *um*, δύσκολος, idem quod difficilis, mürriſch. Vulg. Interpr. 1 Petr. 2, 18 *Scholaſticus non ſit dyſcolus*, Boëth.

Dyſcraſia, vide *Craſis*.

Dyſenteria, dyſentericus, vide *Enteron*.

DYSĔRVS, *a*, *um*, δύσερως, infelix in amore. Auſonius epigr. 92 *Suaſiſti Venus, ecce, duas dyſeros ut amarem.*

DYSOSMOS, *i*, δύσοσμος, id eſt, *mali odoris*; ita vocatur *Scordium* Apul. de Herb. c. 70.

DYSPEPSIA, *æ*, f. ægra difficilisque coctio, quam *cruditatem* Plinius appellat, undauung, undaulichkeit; δύσπεπτον Græci dicunt, quod difficile coquitur ſeu digeritur, a πέπτω, *coquo*. vid. Cato R. R. c. 127.

DYSPHĒMIA, *æ*, f. δυσφημία, malum omen, contrarium εὐφημία, eine böſe vorbedeutung oder omen. Suet. Aug. c. 92 *Nihil aliud devitans quam δυσφημίαν nominis.*

DYSPHĬLVS, *i*, m. δύσφιλος, ein falſcher freund. Iuv. 3, 120.

Dyſphoricus, vide *Phora*.

DYSPNOEA, *æ*, f. δύσπνοια, ſpirandi difficultas, ein ſchwerer athem, das keichen, engbrüſtigkeit. *Diſpnœæ medetur centaurium majus*, Plin. 26, 7. vide *Centaurium*.

¶ Dyſpnoicus, *a*, *um*, qui diſpnœa laborat, engbrüſtig, der ſchwer athmet. Plin. 24, 6 pr.

DYSPRŎPHĔRON, *i*, n. δυσπρόφερον, vitium ſermonis per voces aſperas, Mart. Capella lib. 5 p. 167.

DYSTŎCIA, *æ*, f. difficultas pariendi, die arbeit in ſchweren kindes-nöthen, δυστοκία. v. Cæl. Rhod. 4, 23.

DYSTRĀPĔLI, *orum*, m. pl. δυστράπελοι, qui in ira vel alia affectione animi immobiles perſeverant. Cæl. Rhod. 19, 12.

DYSV̄RIA, *æ*, f. δυσουρία, difficultas urinæ cum cruciatu magno e lotii acrimonia, aut cervicis veſicæ inflammatione vel exulceratione, die harn-winde, harnſtrenge, Cic. Att. 10, 10. *Δυσουρία tua mihi valde moleſta.* Tale quiddam & Stranguria eſt, στραγγουρία, urinæ ſcilicet ſtillicidium, cum ſtillatim lotium redditur non ſine dolore, der kalte harn.

¶ Dyſurĭcus, *a*, *um*, adj. ut; *Affectio vel paſſio dyſurica*, δυσουρικὰ πάθη, Cic. fam. 7, 26.

¶ Dyſuriăcus, *i*, qui tali morbo laborat. Iul. Firmicus 4, 8.

E VOCALIS altera, Capella judice 3 p. 58 *Spiritus facit lingua pauluium preſſiore*: in multis dictionibus a veteribus pro i tertia vocali uſurpata fuit, quemadmodum Quintil. monet 1, 4; & 9, 4. Sic *here* pro *heri* apud Iuvenalem & Martialem reperias. *Res hodie minor eſt here quam fuit, &c.* Iuvenal. ſat. 3, 23. Sic & in marmoribus antiquis ſæpiſſime legitur, *Vergilius, Verginia, Deana*, pro *Virgilius, Virginia, Diana*. Ita *Menerva, Leber, Mageſter, Dejove, Vejove*, caſu tertio, Quintilianus laudat 1, 4 p. 45 Burm. Vid. Cl. Morhofii de Patavinitate librum p. 38. ¶ 2. Tranſit in quibusdam verbis in *a*; ut, *Reor, ratus ſum*; *Sero, ſevi, ſatum*; Aliquando in i; ut, *Antiſtes* qui *ante ſtat*; *Cribrum*, a *cerno, crevi*; *Undecim* a *decem*; *ſubtilis* a *ſub* & *tela*. Sic compoſita ab *emo, premo, lego, rego, ſpecio, egeo, ſedeo, teneo*, e mutant in i: nonnunquam in *o*; ut, a *Tego, toga*; a *Pendo pondus*; pro *Secors ſocors*; pro *Pelluo polluo*; pro *Vertex vortex &c.* Interdum & in u; ut, a *Pello, pepuli, pulſum*; *Media tellus, meditullium.* ¶ 3. Vice verſa etiam tranſit a in e; ut, in compoſitis a *Damno, Lacto, Sacro, &c.* interdum i in e; ut, *Elegans ab Eligo.* Sic & o in e; ut, *Veſter* a *vos*. Et u in e; ut, a *Iuro, dejero.* ¶ 4. Ejusdem cum diphthongo Æ pronunciationis fuiſſe, Rutgerſius Var. Lect. 3, 5 obſervat. Sequiori ævo & pro diphthongo E ſimplex ſcribebatur non tantum, ſed corripiebatur non raro ab ejus temporis Poëtis. Sic, *Sphĕra, hĕreſis*, apud Prudentium; *Erumna*, apud Paulinum Benedictum: *Egyptiacus*, apud Spartianum &c legitur: de qua re alibi dicendi ſe dabit occaſio. ¶ 5. Tandem & hoc notandum, vocalem E in Imperativis ſecundæ conjugationis fere produci: eſſe tamen exempla non pauca etiam, ubi eadem corripitur. vide Barth. ad Script. Venat. p. 150, 151.

E, aus, præpoſitio, ablativo ſerviens, diverſas locutiones efficit. Ter. Andr. 1, 1, 10 *Feci, e ſervo ut eſſes libertus mihi.* Id. *E medio abiit, E medio concedere*, den leuten aus den augen gehen. vid. Hec. 4, 3, 14, &c. Et, *Audivi e prædonibus*, in Eun. 1, 2, 34. *Fugere e conſpectu*, Id. Hec. 1, 2, 107, aus dem geſichte gehen. *Laborare e dolore*, Id. Andr. 1, 5, 33. *E re nata*, id eſt, pro re nata, Ter. Adelph. 3, 1, 8. *E diverſo*, id eſt, *contra*, wiederum, Plin. 4, 4. *E contraria parte, E longinquo*, von ferne, Plin. 21, 2. *E regione*, gegen über, Nep. 1, 5, 3; Cæſ. B. G. 7, 35 & 36; Liv. 38, 7; quod ex *diverſo* dixit Terentius, cui formulæ nonnunquam additur genitivus, *E regione ſolis*, Cic. Divin. 2, 6, gegen der ſonnen über. *E repub.* hoc eſt, *ex utilitate reipub.* zum gemeinen nutzen, apud Cic. Salluſt. & Liv. conf. Nep. 25, 6, 2; quemadmodum etiam dicitur, *e re mea, tua &c.* *E veſtigio*, id eſt, quod confeſtim, propere, Serv. Sulp. ad Cic. fam. 4, 12. Cæſ. B. Gall. 4, 5 &c. *Solem e mundo tollere videntur, qui amicitiam e vita tollunt*, Cic. in Lælio c. 13. *Tutiſſimum e præſentibus*, Tac. Ann. 2, 80, 1. Idem: *Optimum e præſentibus*, Hiſt. 4, 56, 4. ¶ 2. Id. de Germ. 22, 1 *Statim e ſomno, quem plerumque in diem extrahunt, lavantur*; i. e. a ſomno, ſive poſt ſomnum: quemadmodum & præpoſitione *Ex* ſolemus uti. Plaut. Aul. 3, 6, 3 *E meo quidem animo, aliquanto facias rectius*; i. e. ſecundum meam ſententiam. Suet. Cæſ. c. 6 *E more*, i. e. pro more. Cic. Tuſc. 2, 25 *Laborare e renibus*, nieren-beſchwerung haben. ¶ 3. E in appoſitione & in compoſitione invenitur ante c, d, g, l, m, n, r, & ante i & v loco conſonantium. ¶ 4. *E* vel *ex* in compoſitis librarii confundunt cum *Et*, ubi vid.

Ex, ejusdem valoris vide infra ſuo loco.

ĔĀLE, *es*, f. fera apud Æthiopes, magnitudine equi fluvialis, &c. vid. Plin. 8, 21; & Solin. c. 55.

ĔĀNVS, *i*, m. Ianus Deus, qui anno præeſt, Macrob. Sat. 1, 9.

ĔĀRĪNVS, *a*, *um*, ἐαρινός, vernus, frühjährig, ab ἔαρ, *ver*. Tertull. de Habitu mul. c. 8 *Earinæ oves*, i. e. virides, vernæ. conf. Martial. 9. epigr. 12.

ĔĀRĪTES, *æ*, m. ἐαρίτης, lapis, alias *Hæmatites* dictus, Cæl. 3, 12.

Eatenus, vide *Is, ea, id*, Ebacchor, *Bacchus*.

EBÆFALĪTIS, *idis*, f. roſmarin. Apul. de Herb. c. 79.

ĔBĔNVS, *i*, f. ἡ ἔβενος, ein ebenbaum; & *Ebenum*, n. Virg. Georg. 2, 116 *Sola India nigrum Fert ebenum*; neutro genere, lignum intelligens: *Ebenus* autem eſt arbor, genere ſequiori. Plin. 16, 40 *Spiſſiſſima ex omni materie, judicatur ebenus & buxus, graciles natura.* Ad colorem reſpexit Prudentius Cath. 2, 69 *Qui tetram picem Candore tinguis lacteo, Ebenoque cryſtallum facis.*

¶ Ebenīnus, *a*, *um*, von ebenholtz. Vulg. Interpr. Ezech. 27, 15.

¶ Ebenotrichon, *i*, n. mauer-raute, Apul. de Herb. c. 51.

Ebibo, vide *Bibo*, Ebito, *Bito*, Eblandior, *Blandior*.

ĔBŎRACVM, *i*, Εβόρακον, Britanniæ civitas, vulgo Yorck.

Eborarius, eboreus, vide *Ebur*.

EBRIVS, *a*, *um*, temulentus, truncken, a *bria*, quod eſt vas vinarium, de quo ſ. l. vid. Voſſ. etymol. Brouckhuſ. ad Tib. 1, 7, 28. *Ebriis & inſanis multa videntur falſa*, Cic. de Divin. 2, 58. *Quod in animo ſobrii, id eſt in lingua ebrii*, truncken mund redet aus hertzens-grund; celebratur a Græcis: τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, Plutarch. de Garrulitate p. 503. Pittacus Mitylenæus legem tulit, ut, ſi quis ebrius flagitii quicquam commiſiſſet, duplo graviori ſupplicio plecteretur. Plaut. Aul. 4, 10, 20 *Nimis vinum vile atque amor, ſi ebrio atque amanti impune facere, quod lubeat, licet.* Martial. 2 epigr. 15 *Ebrius es: nec enim faceres id ſobrius unquam, Ut velles coris ludere, cordo, tuo.* Ebriorum titubantium poëticas deſcriptiones vide apud Drakenb. ad Sil. 7, 200. ¶ 2. Plaut. Ciſt. 4, 1, 15 *Alia mulier iſto pacto dicat, dicam, eſſe ebriam*; id eſt, non ſatis ſanam, ſive mentis compotem, ut ebrii ſolent. Nam & *ſobrii* contra pro ſanis dicuntur. ¶ 3. Eleganter Horatius *fortuna ebriam*, dixit Cleopatram, quam nimia felicitas de ſanitate mentis dejecerit & inſolentem reddiderit, 1 od. 37, 10 *quodlibet impotens Sperare, fortunaque dulci Ebria.* Vide ibi interpretes, & Claud. Dausquejum Notis in Baſilii Seleucienſ. Orat. de Ioſepho p. 57. Lucret. 3, 106 *Homines curis ebrios*: Cyprianus. *Mentem deſiderii veneno ebriam*, dixerunt. *Peccatis ebrios* Salvianus lib. 7 de Gubernat. Dei. ¶ 4. Aliquando etiam pro pleno & referto ponitur. Perſius 1, 50 *Non eſt hic Ilias Accl Ebria veratro.* Tertull. de Reſurr. Carn. c. 16 *Gladium latrociniis ebrium*: Cn. Martius in Mimiambis: *Iam tonſiles tapetes ebrii ſucco.* Martial. 14 epigr. 54 *Ebria Sidoniæ cum ſint de ſanguine conchæ.*

¶ Ebriăcus, *a*, *um*, ebrius; in Plauti fragm. qua de voce certatur. vide Taubm. ad fragm. Plaut. p. 1489. Gloſſ. lat. gr. *Ebriacus*, μεθυστής. Add. *Ebriolatus*.

¶ Ebriŏlus, *a*, *um*, aliquantum ebrius. Plaut. Curc. 2, 3, 15 *Triſtes atque ebrioli incedunt.*

¶ Ebriŏla, *æ*, f. Plaut. Curc. 1, 3, 36.

¶ Ebriŏlo, ſ. Ebriŭlo, *are*, truncken machen. Nonius 2, 306. Hinc

¶ Ebriŏlātus, ſ. Ebriulatus, *a*, *um*, ceu ebriatus, berauſcht. Plaut. Fragm. *Homo ebriolatus ſomno ſanari ſolet.* Sed Nonius 2, 306 legit *Ebriacus*. Ib. Laberius: *Ebriulati mentem hilarem arripiunt.*

¶ Ebriōſus, *a*, *um*, qui pernicioſiſſimo laborat ebrietatis conſuetæ morbo, ein verſoffener, der immer voll iſt. Seneca epiſt. 83 *Plurimum intereſſe concedes inter EBRIVM & EBRIOSVM. Poteſt & qui* Ebrius *eſt, tunc primum eſſe, nec habere hoc vitium: & qui* Ebrioſus *eſt, ſæpe extra ebrietatem eſſe.* Id. ep. 88 *Quæritur, libidinoſior Anacreon, an ebrioſior vixerit?* Catullus carm. 27 *Calices* vocat *ebrioſa acina ebrioſiores*. vide Iſaac. Voſſ. in h. l. p. 68, qui comparat Gellium 7, 20.

¶ Ebrietas, *ātis*, f. die trunckenheit. Virg. in elegia ipſi tributa de vino & Venere: *Arcanum demens detegit ebrietas.* De hoc effectu ebrietatis Horatius non uno loco: it. Plutarchus ſupra laudato libro de garrulitate p. 503. Et Seneca dicta epiſt. 83. Pythagoras *Ebrietatem* dixit eſſe μανίας μελέτην, hoc eſt, *inſaniæ meditationem*. Stob. Gravem *ebrietatis* reprehenſionem & ap. Plin. N. H. 14, 22. Ovid. A. A. 1, 597 *Ebrietas, ut vera nocet, ſic ficta juvabit.*

¶ Ebriōſĭtas, *ātis*, f. die ſauffſucht, vollſaufferey. Differt ab *Ebrietate*: quæ eſt ipſum vitium, ſive alienatio a mente nimio potu: *Ebrioſitas vero eſt propenſio ad ebrietatem.* Cicero enim Tuſc. Qu. 4, 12 diſtincte: *Inter ebrietatem & ebrioſitatem intereſt: aliudque eſt, eſſe amatorem, aliud amantem.* Vide locum Senecæ in *Ebrioſus*.

¶ Ebrio, *are*, vollſäuffen, truncken machen. Macrob. 7, 6 *Mulieres raro ebriantur.* Ampelius c. de 12 ſignis: *Quibus vinum dedit, ebriati ſunt.*

¶ Ebriāmen, *ĭnis*, n. τὸ μέθυσμα, σίκερα, ſtarck geträncke. Tertull. de Iejun. c. 9 *De Samuele mater, Et vinum, inquit, & ebriamen non bibet.*

¶ Inebrio, *are*, truncken machen. Plin. 12, 22 de palmæ quodam genere: *Veſcentes inebriat.* ¶ 2. Implere, anfüllen; quomodo Iuvenalis ſat. 9, 113 dixit, *inebriare aurem*.

¶ Inebriātus, *a*, *um*, truncken, vollgeſäufft. Metaph. Sidon. 1 ep. 5 *Aër venenatis flatibus inebriatus.*

¶ Inebriatio, *onis*, f. die vollſäuffung, apud Firmicum.

¶ Inebriator, *oris*, m. qui inebriat. Tertull. adv. Marc. 5, 18 *Sanctorum inebriatores.*

¶ Semiebrius,

¶ Semiebrius, *a, um*, halbtruncken. Petron. in Sat.

EBVCVS, *i*, m. *qui illam sentit animi tarditatem & stuporem, qui hallucinantibus plerumque usu venit*, Fest. rectius *Elucus*.

Ebullio, &c. vide *Bulla*.

ĔBVLVS, *i*, m. sive Ebulum, *i*, n. frutex, alterum genus sambuci, attich, niederholder, quasi pumila sambucus. Plin. 25, 10.

ĔBVR, *ŏris*, n. helffenbein. *Ebur atramento candefacere*, Plaut. dixit, pro, formam genuinam lenocinio quodam magis obscurare, quam ornare, Most. 1, 3, 102. Interim Ovidio recte am. 2, 5, 40 nonnunquam *Mæonis Assyrium femina tinxit ebur*. add. Claudi. de raptu Prof. 1, 274 & ibi Heinf. *Ex ebore statua*, Suet. Tito c. 2.

¶ Eburneus, *a, um*, helffenbeinern. *Pectines eburnei*, Apul. Met. lib. 11. *Eburnea sella*, Liv. 5, 4. *Eburneæ quadrigæ*, Suet. Ner. c. 22.

¶ Eburnus, *a, um*, idem. Tibull. 3, 4, 39 *Plectro modulatus eburno*. Virg. Æn. 6, 898 *Porta eburna*.

¶ Eburneŏlus, *a, um*, dimin. *Eburneola fistula*, Cic. de Orat. 3, 60.

¶ Ebŏreus, *a, um*, *Eburneus*. Quintil. 3, 6 *eborea oppida*, imagines devictarum urbium, in triumpho ostentari solitæ.

¶ Eburatus, & Eboratus, *a, um*, ebore obductus & ornatus, mit helffenbein belegt, oder überzogen. Plaut. Stich. 2, 2, 53 *Lectus eburatus*. Lamprid. Heliogab. c. 4 *Sella eborata*. Nam & *Eboratus* scribitur. Plura exempla offert Ol. Borrich. Cogit. p. 94.

¶ Eborārius, *i*, m. artifex eboris, ein helffenbein-drechsler. L. 1 Cod. de Excusatione artificum. Et Inscript. apud Grut. p. 65 L. PLOTIO SABINO EBORARIO. Alia apud Murat. 947 FABER EBVRARIVS. Adde Spon. p. 222.

EBVRONES, *um*, m. pl. populus Galliæ Belgicæ juxta Mosam, Cæsari & aliis: creduntur esse Leodienses hodie. vid. Scal. lect. Auson. 2, 14 p. 126. Sed

¶ Eburum, *i*, n. Ptolemæo Germaniæ civitas est, putatur esse Olomuntia Moraviæ.

ĔBVSVS, *i*, f. insula & oppidum a Phœnicibus conditum in mari Balearico, hodie *Yvica*. Plin. 3, 5 *Ebusi terra fugat serpentes*. Sil. 3, 363 *Iamque Ebusus Phœnissa movet*. Statio 1 Silv. 6, 15 *Ebusia* dicitur. Sed solicitatur ea lectio a viris doctis. Adde Manil. 4, 640; & Gevart. ad Stat. l. c. Penultimam produxit Avienus *Hæc delecta vago pecori contingit Ebusus*. Cum corripitur Ebosum, græca vocali scribi vult Heins. ep. ad Græv. Syll. Burm. T. 4 p. 461.

¶ Ebusitānus, *a, um*, ex insula Ebuso: ut, *Ebusitana terra*, Plin. 3, 5.

ĔBVTIVS, *i*, m. hujus Romani nominis nonnulli extant apud Livium. ¶ 2. *Ebutius* veterator, adversus quem Cicero pro Cæcinna perorat.

EC, particula ab *ecce* interrogativis quibusdam adhærens: ut, *Ecquis, Eccur, Ecquando, &c.* ¶ 2. Pro *e* vel *ex* verbis præfigi interdum vult post alios, quos laudat, viros doctos, Cortius ad Sall. Iug. 14, 11, ubi edidit *superbia sese eeferens*. Ita Virg. G. 4, 450 *ecfatus*, fuisse in MSS. testatur Pierius.

Ecademus, vide *Academia*.

Ecanto, vide *Cano*, Ecastor, *Castor*, Ecbasis, *Basis*.

ECBĂTĂNA, *orum*, n. pl. Ἐκβάτανα, Mediæ majoris metropolis est Straboni, alias regionis nomen. Caput Mediæ etiam Curtius vocat, eamque Parthis æstiva agentibus sedem esse, 5, 8 scribit. Corripuit penultimam Lucilius apud Nonium in *Cercurus*.

Ecbolas, ecbolia, vide in *Bole*.

ECCE, *en*, siehe da; repentinum quid & improvisum denotat. Præponitur autem vel nominativo, vel dativo, vel accusativo: ut, *Ecce Antonius, Ecce literæ*, Cic. Att. 13, 16. *Ecce tibi*, Cic. pro Cluent. c. 28. *Ecce alterum, Ecce me*, Ter. Eun. 2, 3, 5. Donatus ad Ter. Adelph. 4, 7, 4 observat, nunquam Virgilium hac particula usum, quam in repentino aliquo & insperato malo. Atqui Æn. 2, 270 cum ait: *In somnis ecce ante oculos mæstissimus Hector Visus adesse mihi*: improvisum quidem aliquid, non malum tamen videtur significare. Nam consulit ibi Æneæ Hector, & quæ ex usu & salute ejus sint, admonet. Vbi simpliciter usum particulæ hujus in repentinis esse, Servius annotat. Et ita Ascon. in 2 Verr. *Proprium*, inquit, *hoc Ciceronis est, in rebus improvisis* (Ecce autem) *quod cum cura Virgilius & legit & transtulit*. De hoc *ecce autem* add. Gron. ad Liv. 7, 35.

¶ Eccum, eccam, eccos, eccas, duo tantum accusativi; ut, *Ellum, ellos, &c. Eccum*, i. e. *Ecce hic eum*, de quo nimirum agebamus, Ter. Andr. 3, 3. Vall. 2, 15. *Eccum* etiam absentibus accommodari, observavit Taubm. ad Plaut. p. 614, 841, & alibi Boxhorn. ad eumd p. 10.

¶ Eccillum, Eccillam, pro *Ecce illum, illam*, Plaut. Perf. 2, 2, 65; & Aul. 4, 10, 51.

¶ Eccistam, pro *ecce istam*, Plaut. Curc. 5, 2, 17.

Eccentron, &c. vide *Centrum*.

ECCĔRE, Plauti est Amph. 2, 1, 4, & alibi: & Ter in Phorm. 2, 2, 5, de quo variæ sunt doctorum sententiæ. Festus adverbium per Cererem jurandi statuit. Vnde & nonnulli *Ecere* scribendum putant, alii *Eccere*, quasi *ecce res*, vel *Eccerem*. Vide interpretes Plautinos.

ECCHEVMA, *ătis*, n. ἔκχευμα, *effusio*. De unguento Plaut. Pœn. 3, 3, 88 *Te replebo usque unguentorum ecchcumatis*.

ECCLĒSIA, *æ*, f. ἐκκλησία, cœtus, congregatio, eine gemeine, kirche, (quod germanicum vel a κυριου est, (v. *Dominicum*) vel κηρύττω, *concionor*). In concionibus, sive ἐν ἐκκλησίαις Græci olim deliberabant, vel consultabant: quod apud Romanos maxime in Senatu factum. Nam hi judicia exercebant in foro, consilia autem inibant in Curia. Erant autem ἐκκλησίαι apud Athenienses duplices, aliæ κυρίαι, quæ erant νόμιμοι, καὶ ὡρισμέναι, hoc est, *legitimæ*, & *statæ*, (statis enim temporibus fiebant,) aliæ autem δεύτεραι, extra ordinem cogebantur, urgentibus quibusdam negotiis, quas συγκλήτους καὶ προσκλήτους vocabant. Pollux 8, 8, 7. Distinxit Plinius a senatu epistola ad Trajanum 111 *& bule & ecclesia consentiente*. Vbi *bule* senatus est, *ecclesia* concio universa populi. ¶ 2. Per similitudinem ab Apostolis deinum vocabulum traductum est ad institutum sacrum; Et hic sumitur vel abusive pro templo & loco illo, in quo ad audiendas conciones, aliaque sacra obeunda, conveniunt homines, ut in tit. C. Theod. de *manumiss. in SS. ecclesiis*, ubi vid. Gothofr. vel proprie pro cœtu fidelium per prædicationem verbi collecto. ¶ 3. In *Ecclesia* antepenultimam Christiani poëtæ perperam corripiunt: sed Prosper sentent. 15 *In toto mundo quem vera ecclesia præbet*. conf. Alcim. 4, 498; Sedul. 4, 361. Tertull. a, 42 & 190.

¶ Ecclesiastes, *æ*, m. ἐκκλησιαστής, concionator, ein prediger. Tertull. de Monogam. c. 3.

¶ Ecclesiasticus, *a, um*, kirchlich, zur Kirche gehörig; ut, *Conventus ecclesiastici, &c.* *Pacem ecclesiasticam alicui reddere*, Tertull. de Pudicit. c. ult. aus dem bann thun. ¶ 2. *Ecclesiasticus*, subst. dicitur Siracides ejusque liber, der Jesus Sirach.

¶ Ecclesiasterium, *i*, n. ἐκκλησιαστήριον, locus, in quo homines ad colloquendum, aut aliorum colloquia audiendum conveniunt, ein ort, da man zusammen kommt. Ita Baldus explicat ad Vitruv. 7, 5.

Eccillum, eccum, vide *Ecce*.

Eccritus, vide *Crisis*, Ecdicus, *Dica*, Ecfero, *Fero*, Ecfodio, *Fodio*, Echea, *Echo*, Echedemus, *Academia*.

ĔCHĔMȲTHIA, *æ*, f. ἐχεμυθία, professio rerum omnium difficillima, tacendi scilicet audiendique, ut Gellius ait 1, 9 taciturnitas, & auscultatio, das stillschweigen. Qua se ad certum tempus obligare cogebantur Pythagoræ discipuli. Propter hanc a piscibus, quod hos quasi suæ disciplinæ domesticos agnoscerent, eosdem abstinuisse, Plutarch. in Sympos. existimat.

¶ Echemȳthus, *i*, m. ἐχέμυθος, sermonis homo parcissimi, Budæus.

ĔCHĔNĒIS, *idis*, ἐχενηΐς, latine *Remora*, pisciculus, qui navibus adhærens remorari eas creditur, quemadmodum Plin. scribit 9, 25, & 32, 1. Hinc ἐχενηΐδα ἀπὸ τοῦ ἔχειν, ναυκρατὴν ἀπὸ τοῦ κρατεῖν τὴν ναῦν, quod navem retineat, ut & Latini *remoram* & *remiligionem* nominant. Oppianus *Lampretam*, echeneida vocat, alii *anguillæ* piscem dicunt, Plinius *limacem majorem*, exemplo eorum, qui remoram illam, quæ Caligulæ Imp. navem tenuit, viderunt. *Imago est infirmitatis humanarum virium, quæ a levissimis etiam creaturis infringi & everti possunt*. Tametsi id Plutarchus in Problematibus suis irrideat, & caussam aliam adducat, quamobrem navis tardetur, quam vide, & Iul. Cæs. Scalig. Exercit. 218 de Subtilitate sect. 8. conf omnino Casp. Schotti Phys. Cur. 10, 14. Legitur autem penultima producta propter elementum Græcum. Luc. 6, 674 *Non puppim retines, Euro tendente rudentes, In mediis echeneis aquis, &c.* Ovid. hal. 99 *Parva echeneis adest*.

•Echeuma, v. *Eccheuma*.

ECHIDNA, *æ*, f. ἔχιδνα vel ἐχίδνη, hydra, quæ ab Hercule interfecta fingitur. Ovid. Met. 9, 158 *Lernææ virus echidnæ*. ¶ 2. Alii viperam ἐχίδνην interpretantur, cujus mas sit ἔχις, eine natter, schlange. conf. Ovid. Met. 4, 502; & 9, 69. it. 10, 313 *Tumidis que adflavit echidnis*.

¶ Echidnion, *i*, n. herba viperina, natterwurtz; Apul. de Herb. c. 5.

Echion, vide mox seorsum n. 3.

ĔCHĪNĂDES, *um*, f. pl. Ἐχινάδες, insulæ in Epiro, natæ Acheloi impetu, sicut pars Ægypti Nili cœno. Avienus Perieg. v. 594 *Achelous Irruit Adriaci tergum maris: hicque frequentes Fluctibus attolluntur Echinades. Haud procul inde &c.* Adde Dionysium Græcum, ex quo hæc expressa sunt, v. 433 seqq.

¶ Echīnæ, *arum*, eædem Insulæ, Sen. in Troade v. 838.

¶ Echīneus, *i*, vel *entis*, f. insula, in mari Ægæo est. Cic. in Arato 426 *Excelsis errans in collibus amens, Quos tenet Ægæo defixa in gurgite Echineis*. Sed variat lectio.

ĔCHĪNVS, *i*, m. ἐχῖνος, piscis ex genere cancrorum aculeatus, wasser-igel, oder meer-igel. Terrestris enim echinus vel *hericius* vel *erinaceus* dicitur ein igel. *Multa novit vulpes, verum echinus unum magnum*, Πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα, Athen. Plut. vide Chiliad. De Echino aquatico sic Martial. 13 epigr. 86 *Iste licet digitos testudine pungat acuta, Cortice deposito mollis echinus erit*. conf. Iuvenal. 4, 143. Ælian. lib. 4 ὥσπερ γὰρ ἐχῖνον λαβεῖν μὲν ῥᾴδιον, συνέχειν δὲ χαλεπόν, οὕτω καὶ τὰ χρήματα; *Quemadmodum echinum, sic etiam nummos capere, facile est, retinere vero difficile*. De echino utroque Græcorum extat proverb. Πῶς δὲ δύο ἐχῖνοι ἐς φιλίαν ἔλθοιεν, ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου; vel, *prius duo echini amicitiam ineunt*; de moribus ac studiis maxime diversis. ¶ 2. Volunt esse, ein becher, bürste, pecten. ¶ 3. Et pars ventris boum & aliarum pecudum ruminantium; vulgo *multiplex* vocant, das manchfalt ¶ 4. *Echinus* Horatio vasis est genus ænei, in quo calices lavantur, ein spülfaß, scheuerfaß, 1 sat. 6, 117. vid. Wower. ad Petron c. 34 p. 138. ¶ 5. Et *Echinus* simpliciter pro spinoso castaneæ operculo, die rinde, Calpur. ecl. 2, 83. ¶ 6. Architectorum vox est. Vitruv. 3, 3 *Cymatium echinis scalpendum est*. Est autem ornamentum in Ionicis Doricisque capitulis, castanearum in patentes echinos ordinatarum imaginem præ se ferens. Ita Baldus Lex. Vitr. qui etiam reliquas significationes persequitur.

¶ Echinātus, *a, um*, stachlicht; ut, *Echinata castanea*, Plin. 27, 9.

¶ Echinometra, *æ*, ἐχινομήτρα, echinus aquaticus major est Matthiolo. vid. Plin. 9, 31.

¶ Echinŏphŏra, *æ*, f. ἐχινοφόρα, genus conchæ, Plin. 32, 7.

¶ Echīnŏpus, *ŏdis*, f. ἐχινόπους, cardui species echini pedibus similis, Plin. 11, 8.

ĔCHION, m. pictor celebris, Plin. 35, 7, de cujus operibus ibid. c. 10. ¶ 2. Etiam *Echion* statuarius laudatur Plinio 34, 8 & Cic par. 5. ¶ 3. Cursor nobilis, de quo Ovid. Met. 8, 311 *Cursuque invictus Echion*. ¶ 4. Rex Thebanorum. v. Stat. Theb. 4, 509. Et hinc

¶ Echiŏnius, *a, um*, adject. ut, *Echionia aula*, Stat. Theb 2, 310. *Nomen echionium*, Virg. Æn. 12, 515. *Echioniæ Thebæ*, Horat lib. 4 od. 4, 64. Conf. Iac. Palmerii Quæstio Geographica; quænam fuerint & ubi Thebæ Echioniæ? in Miscell Obs. Vol. IX p. 447

ĔCHION, vel Echium, *i*, n. ἔχιον, herba, wilde ochsen zung, sic dicta, quod semen proferat viperinis capitibus simile; ἔχις enim *vipera* est Græcis. vid. Matthiol Diosc. 4, 28; & Plin. 25, 8. ¶ 2. *Echion* medicamentum ex vipera in fictili novo combusta, Plin. 29, 6.

¶ Echis, *is*, m. ἔχις, idem quod *Echion*, Plin. 22, 20.

¶ Echīte, *es*, f. herba similis scammonio, Plin. 24, 15.

¶ Echītes, *æ*, m. ἐχίτης, gemma viridi colore, viperæ similitudinem referens, Plin. 37, 11.

ECHO, *echus*, f. ἠχώ, ſonus, ab ἠχέω reſono. ¶ 2. Et ſoni vel vocis repercuſſio, der wiederſchall. Qua ratione reddatur, exponit Plin. 2, 44. Id. 11, 19 pr. *Inimica* apibus *eſt & echo reſultante ſono.* Latinis *imaginem* dici, notat Philargyrus ſuper Virg. p. 267 *Iocoſa vocis imago.* Auſonius epigr. 11 *aëris, & linguæ filium* eſſe ait. vid. Ovid. 3 Met. fab. 1. Hujusmodi repercuſſionem ſoni per ſeptem turres in Cyzico urbe Bithyniæ inter miracula mundi numerat Plin. 36, 15. In Porticu Olympiæ ſepties quoque redditam vocem Plutarchus de Garrulitate, libri principio ſignificat. Fabulam Echus nymphæ habet Ovid. Met. 3, 358 *Nec prior ipſa loqui didicit reſonabilis Echo.* Vbi multa de diſſenſu mythographor. Bur. Specimen echus habes apud Ariſtoph. Θεσμοφορ. v. 1065 ſq.

¶ Echēa, *orum*, n. pl. ſubſt. ἠχεῖα, apud Vitruvium 1, 1 exponit Baldus *Sonorum diſcrimina:* Sed 5, 5 vaſa voces diſcriminantia.

¶ Echōĭcus, *a, um*, wiederſchallend. *Elegi echoici*, Sid. ep. 8, 11, quorum principium & finis idem eſt. Ita Sirmondus emendat vulgatam vocem *eſchoicos.* vide Notas ejus p. 90. Nec aliter Elmenhorſt.

ECLECTA, *orum*, n. pl. ἐκλεκτά, collectanea ſive annotata, anmerckungen. Hinc Budæus lib. 3 de Aſſe putat, in Plinii epiſt. 3, 5 pro *electorum* legi debere *eclectorum.*

¶ Eclectici, *orum*, m. pl. philoſophantium genus, qui nulli certæ ſectæ addicti ex omnibus, quæ viderentur, optima deligebant, & ſequebantur, unde & nomen acceperunt. Auctor & conditor eorum Potamo, Diogene Laërtio prooemio lib. 1 teſte, fuit, qui ante & poſt Auguſtum vixit, ut Suidas auctor eſt. Ex iſto genere Horatium quoque fuiſſe, ex iis poteſt conſtare, quæ 1 epiſt. 1, 14 ſeq. ſcribit. Torrentius antiquiorem Potamone, & nobiliorem ducem adſciſci hic poſſe vel Varronem vel ipſum Ciceronem putat, qui modo Platonem; modo Stoicos ſequi ſolent. Pleroſque Patrum hanc rationem ſecutos conſtat, & unice probat & commendat Alexandrinus ille Clemens lib. 1 Stromat. p. 211.

ECLIGMA, *ătis*, n. legunt & *Eclegma* ex Plinio, ἔκλεγμα, vulgo *electuarium* vocant vel *illinctum*, ein ſafr, latwerge, a λείχω, *lingo*, quod lingendo abſumatur, quemadmodum Plin. ſcripſit 21, 3; 24, 7; 27, 12; & 28, 12. Si ἔκλιγμα vel ἔκλικτον, ſcripſeris, erit a λιχμάω, *lambo* vel *lingo.*

¶ Eclīgmătium, *i*, n. ἐκλεγμάτιον, diminut. Theod. Priſc. 1, 17.

ECLIPSIS, *is*, f. ἔκλειψις, defectus vel defectio, finſterniß, verdunckelung. Auctor ad Herenn. 3, 22 *Solis exortus, curſus, occaſus nemo admiratur, propterea quod quotidie ſunt; at eclipſes ſolis mirantur, quia raro accidunt: & ſolis eclipſes magis mirantur, quam lunæ, quoniam hæ crebriores ſunt.* Eclipſis ſolis fit, quando luna inter terram ſolemque ſecundum diametrum locatur. Eclipſis lunæ eſt, quando terra inter ſolem lunamque ſecundum diametrum interponitur. Liv. 35, 4 *Interdiu obſcurata lux eſt, cum luna ſub orbem ſolis ſubiiſſet.* Eclipſes magnam rerum mutationem portendere, vulgo a pleriſque creditum eſt. Horum Solis, & lunæ defectuum ſcientia quantum quosdam juverit, ignorantia quibusdam nocuerit; leges apud Plin. 2, 10 & 12, & ibid. Dalechamp. p. 70, 72. adde Val Max. 8, 11, 1 & ext. 1. Liv. 44, 37. Iuſtin. 22, 6, 1 ſqq. Plut. de Superſt. c. 13. Dio Caſſ. lib. 60. Seneca de Benef. lib. 5 c. 5. Curt. 4, 10, & ibi Freinshem. Tac. Ann. 1, 28, 1. Frontin. 1, 12, 9. Peucer. de Divinat. p. 661. Mart. Capella 5, 176. Piccarti Obſervat. 10, 3. Cæterum eclipſin proprie Solis eſſe defectum; Lunæ deliquium proprie καθαίρεσιν nominari, ſcribit Voſſius 5 inſtit. Orat. p. 346. ¶ 2. Porro *Eclipſis* in Syntaxi eſt, quam vulgo *Ellipſin* vocant. Talis eſt in Ter. Andr. 1, 5, 61 *Verbum unum cave de nuptiis.* Deeſt enim *dicas.*

¶ Eclipticus, *a, um*, adj. ἐκλειπτικός. *Ecliptica linea* eſt via ſolis, quæ Zodiacum in duas partes æquales dividit, ſic dicta, quod Solis Lunæve eclipſis nunquam contingit, niſi ſub ea ambo corpora conſiſtant, Plin. 2, 26 *Latitudinum medios articulos vocant ecliptica.*

Ecloga, eclogarius, vide *Logus.*

ECNĔPHIAS, *æ*, m. ein windwirbel; genus flatus repentini, ſive procellæ, de quo Ariſtot. de Mundo, & lib. 3 Meteorolog. Seneca Qu. Nat. 5, 17. Plin. 2, 48, & ibi Dalechamp. p. 96 & Apul. lib. de Mundo.

Econtra vide ſupra *Contra.*

ECPĔTĂLA, *orum*, pocula latiora ſecundum Rhodiginum Lect. Ant. 28, 6 ἀπὸ τῶν πετάλων. πέταλα enim Philoni lib. 3 de vita Moſis, proprie ſunt τὰ ἀναπεπταμένα καὶ πλατέα φύλλα τῶν δένδρων.

Ecphora, vide *Phora*, Ecphraſis, *Phraſis*, Ecquando, *Quando*, Ecquis, *Qui*, Ecquomodo, *Modus*, n. 1, Ecſtaſis, *Staſis.*

ECTĂSIS, *is*, f. ἔκτασις, figura dictionis, latine *productio*, ab ἐκτείνω, extendo. Eſt productio ſyllabæ natura correptæ: ut, *Grādivumque patrem, Geticis qui præſidet arvis.* Contraria figura *Syſtole* eſt, quam vide ſuo loco.

ECTHLIPSIS, *is*, f. ἔκθλιψις, eliſio, figura ſcanſionis, qua abſorbetur *m* conſonans ante vocalem: *Omnibus hoc vitium eſt cantoribus inter amicos, &c.* ἐκθλίβειν elidere eſt. ¶ 2. *Ecthlipſis* eſt anguſtia, die enge, die angſt. Oct. Horat. 2, 1, 13 *Ecthlipſes vel anguſtias efficere.*

ECTHȲMA, *ătis*, n. ἔκθυμα, plur. *Ecthymata*, quæ alias ἐξανθήματα, papulæ per cutem erumpentes, apud Medicos.

Ectomon, vide *Ectomon*, in *Tome.*

ECTRĂPĔLVS, *i*, m. ἐκτράπελος, inuſitatæ aut magnitudinis aut formæ homo, ein wunder-menſch. Plin. 7, 16 de monſtroſis puerorum incrementis: *Ectrapelos*, inquit, *Græce eos vocant: in latino nomen non habent.*

ECTRŌMA, *ătis*, n. ἔκτρωμα, abortus, eine unzeitige geburt, apud Tertull. adv. Hæret. c. 7.

¶ Ectrōmătius, *a, um*, adject. Plin. 14, 16 *Vinum ectromatium vocant, quoniam abortus facit*, al. *Ptorium.*

Ectropium, vide in *Tropus*, Ectypus, *Typus*, Eculeus, *Equus*, Edacitas, edax, *Edo*, Edecumare, *Decem*, Edento, *āre*, edentulus, *Dens*, Edepol, *Pollux*, Edico, edictum, *Dico*, Ediſsĕro, *Sero*, Editio, editor, ēdo, *Do.*

EDESSA, *æ*, f. Macedoniæ urbs ad Erigonum fl. poſita, & antiquorum regum ſedes. ¶ 2. Alia urbs in Meſopotamia ſ. Oesrhoëna, Abgarorum regia. De utraque Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 2 p. 127 ſq. de poſteriore diſſ. 9 p. 602 ſq.

ĔDO, *edis, edit, ēdere*, & Edo, *es, eſt, eſum, edere*, eſſen, verzehren. Gr. ἔδω, ἐσθίω, Auct. ad Herenn. 4, 28 *Eſſe oportet ut vivas, non vivere ut edas.* Virg. Æn. 4, 66 *Eſt mollis flamma medullas*, verzehrt marck und bein. Ovid. 3 Art. am. v. 578 *Deſine citra Quam cupies paullo, quam potes eſſe, minus.* Plaut. Capt. 4, 2, 70 *Scis bene eſſe*, verſteheſt dich wohl auf gute biſſgen. Cic. Att. 13, 52 *Edit & bibit* ἀδεῶς, *& jucunde & opipare ſane, & apparate.* Socrates interrogatus, quanam re ab hominibus cæteris differret, reſpondit, οἱ μὲν λοιποὶ ζῶσιν, ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτὸς δὲ ἐσθίω, ἵνα ζῶ, *Alii quidem vivunt ut edant, ego vero edo ut vivam.* Ovid. Her. 1, 95 *edendi pecoris actor*, i. e. mactandi. ¶ 2. *Eſtur*, imperſonale, pro *editur*, man iſſet. Plaut. Moſt. 1, 3, 78 *Dies noctesque eſtur, bibitur.* Ovid. 1 de Pont. 1, 69 *Eſtur ut occulta vitiata teredine navis.* Seneca de Ira 3, 15 *Sic eſtur apud illos, ſic bibitur.* Sic & paſſ. *Eſſi* pro *Edi*, Plaut. Moſt. 4, 2, 41. Præt. depon. *Eſus ſum* pro *edi* Soli. 17 de tigribus, *quas*, carnes, ubi *eſæ ſunt, fauces earum angina obſidentur.* Conf. Salm. p. 212. Quin ait, *eſerim* pro ederim Apul. Met. 4 p. 152. *Ego vero quamquam alias hordeum tunſum ſemper eſerim.* ¶ 3. Metaph. *Edere ſermonem*, i. e. avide audire, Plaut. aul. 3, 6, 1 &c. Plura ſimilia vide apud Burmannum ad Quint. decl. 268 p. 508.

Ĕdax, *ācis*, o. freſſig. Ter. Phorm. 2, 2, 21 *Alere nolunt hominem edacem.* Horat. 2 od. 11, 18 *Curæ edaces*, verzehrende ſorgen. Ovid. Met. 15, 234 *Tempus edax rerum, tuque invidioſa vetuſtas, Omnia deſtruitis. Edax currus, edax triremis*, proverb. in glutones, & voraces. Propterea, quod currus multum abſumit unguinis, ſive ceromatis, ſive quod ſumtuoſa res ſit, equos & currus alere: quod triremes etiam magnis conſtent impendiis. Superl. Sen. ep. 69 *Edaciſſimorum animalium aviditas.*

¶ Edāculus, *i*, m. Cathol.

¶ Edācitas, *ātis*, f. voracitas, die freſſigkeit. Cic. fam. 7, 26 *Morbus edacitatis.* Et ad Qu. fratr. 3, 9 *Edacitatem pueri pertimeſco.*

¶ Edeatræ, *arum*, m. ἐδεάτραι, *qui præſunt regiis epulis.* Feſtus.

¶ Edibilis, *e*, eſculentus, gut zu eſſen. Gloſſ. lat. gr. *Edibile*, βρώσιμον.

¶ Ĕdilis, *e*, idem. *Edilia*, Gellius 17, 11.

¶ Ĕdūlis, *e*, idem; ut, *edules capreæ*, Horat. 2 ſat. 4, 43. Hinc

¶ Edūlia, *um*, n. ſubſt. pl. eſſende waaren. Lamprid. Heliogab. c. 27 *Quæcunque coqui de diverſis edulibus exhibuiſſent. Edulium caritas*, Apulej. ſub. fin. lib. 1 de Aſino. conf. lib. 10 p. 517.

¶ Edulium, *i*, n. alia forma, ein eſſen, gerichte. Suet. Calig. c. 40 *Pro eduliis, quæ tota urbe venirent, certum ſtatumque pretium exigebatur.* conf. Gell. 17, 9; & Tertull. adv. Pſych. c. 9. Capitol. Pertin. c. 12 *Niſi quod miſſum eſſet edulium.* Ammian. 30, 4 *Piſcis aut edulii peregrinum vocabulum.*

¶ Edūlitas, *ātis*, f. largitio rerum edulium, die ſpeiſung. Bis habet Lampridius in Alex. Sev. c. 22 per Sylburgium. Per alios pro *edulitate* bis eſt *vilitas.*

¶ Edulica, *æ*, f. dea, quæ eſcam præbeat. Auguſt. de C. D. 4, 11.

¶ Edūſa, *æ*, f. eadem Dea præſes edendi, cui ſacrificabatur edulibus, uti potione Potinæ. v. Varro apud Nonium 2, 310.

¶ Edo, *ōnis*, m. ein freſſer, ſchlemmer. Varro apud Nonium 1, 237.

¶ Ēsĭto, *are*, frequent. freſſen. Gell. 11, 7 *Furfureum panem eſitare.* Apulej. lib. 9 p. 234 *Canes adſueti eſitare cadavera.* Cat. R. R. 157 *Qui braſſicam eſitaverit.* conf. Plin. 20, 9.

¶ Eſĭtātus, *a, um*, apud Columellam eſſe dicitur. Dubito.

¶ Eſitatio, *ōnis*, f. apud Celſum.

¶ Eſitator, *ōris*, apud Firmicum.

¶ Eſĭtia, *orum*, n. pl. huc referri forſan poſſunt Apicii 5, 3 n. 2, quæ lib. 2 ineunte vocat *Hyſitia.* v. *Iſicium.* Vnde

¶ Eſitiatus, *a, um*; ut, *Eſitiatus pullus*, eidem 8, 7, & *lepor eſitiatus*, ibid. c. 8.

¶ Ēſurio, *ivi, ire*, meditat. hungern. Plaut. Stich. 1, 3, 65 *Ridiculus æque nullus eſt, quam dum eſurit.* Cælius Ciceroni fam. 8, 17 *Milites algere & eſurire conſueverunt.* Ovidius paſſive ex Ponto 1, 10, 10 *Nil ibi, quod nobis eſuriatur, erit.* ¶ 2. *Eſuribo*, pro *Eſuriam* ex Pomponio & Nævio Nonius 7, 90.

¶ Eſuriens, *tis*, hungrig. Horat. 1 ſat. 2, 115 *Eſuriens faſtidis omnia*, conf. 1, 3, 93; & 2, 3, 113.

¶ Eſurienter, adv. idem. Apulejus lib. 10 p. 246 ed. Elmenh. *Eſurienter eſcas oppetere.*

¶ Ēſuries, *ēi*, f. der hunger. Cæl. Cic. fam. 8, 1 *Vt ego miſererer ejus eſuriei.* Hieron. epiſt. 4 ad Ruſticum: quos *nec eſuries aliquando, nec ſaturitas ſuperavit.* Sidon. 6, 6 *Salubritate ſermonis avidam noſtræ ignorantiæ paſcat eſuriem.*

¶ Ēſŭrītio, *ōnis*, f. edendi cupiditas, der hunger. Gellius 16, 3 *Ventris compreſſione eſuritionem poſſe depelli creditum eſt.* Catullus 23, 14 *Sole, & frigore, & eſuritione.*

¶ Ēſŭrītor, *ōris*, m. ein hungerleider. Martial. 3 epigr. 14 *Romam petebat eſuritor Tuccius.*

¶ Eſurio, *ōnis*, m. idem. *Eſurionem* dixit Plaut. Perſ. 1, 3, 21.

¶ Ēſŭrīgo, *īnis*, f. idem quod *Eſuries.* Varro apud Nonium 2, 291 *Eſurigo findebat coſtas.*

¶ Eſtor, *ōris*, m. fuerit edax. Nam &

¶ Eſtrix, *īcis*, f. *Eſtrices mulieres*, Plaut. Caſ. 4, 1, 20.

¶ Eſurialis, *e*; ut, *Eſuriales feriæ*, apud eumdem Plaut. Capt. 3, 1, 8, quæ eſuritioni ſunt dicatæ, faſt-tage.

¶ Ēſus, *ūs*, *ui*, m. ipſa comeſtio, das eſſen. *Eſui eſſe*, zu eſſen ſeyn, oder dienen. Gell. 4, 1 *Quæ eſui & potui forent.* Adducitur & Plinius 20, 7; Sed ibi legitur: *in eo uſu.*

Compoſita:

¶ Ăbĕdo, *ēdi, ēſum, ĕdere*, pro exedere vel abſumere, ex Tacit. 15 Ann. c. 5 in Lexicis affertur: *Exorta vis locuſtarum abederat, &c.* Sed legendum eſt *ambederat* cum Lipſio, Pichena, Berneggeto, Gronovio, Ryckio. vide poſt paullo in *Ambedo.*

¶ Abēſus

¶ Abēsus, *a, um*, abgezehrt. Prudent Cath. 10 v. 107 *Macies neque sicca lacertos Succo tenuabit abeso.*

¶ Ādĕdo, *ere*, arrodere, anbeissen, annagen. Virg. Georg. 4, 242 *Nam sæpe favos ignotus adedit Stellio, &c.* ¶ 2. Met. Petron. c. 109 p. 502 *Quod solum formæ decus est cecidere capilli, Vernantesque comas tristis adedit hiems.*

¶ Adēsus, *a, um*, angebissen, verzehrt; ut, Sisenna apud Nonium 2, 19 *Æsernini duplici fossa valloque circumdati, frumento adeso, quod ex arcis in oppidum portatum est*, h. e. consumto. ¶ 2. Translate, *Adesa pecunia*, pro absumta, Cic. pro Quint. c. 12. *Bona adesa*, Tac. Hist. 1, 4, 4; *Fortunæ adesæ*, Id. Ann. 13, 21, 4, i. e. egestas. Virg. Æn. 9, 537 de flamma, *quæ plurima vento Corripuit tabulas & postibus hæsit adesis*, i. e. quos adedit adhærendo.

¶ Ādesurio, *ire*, hunger leiden. Plaut. Trin. 1, 2, 132 *Adesurivit magis & inhiavit acrius.*

¶ Ambĕdo, *ere*, & *Ambesse*, anbeissen, abfressen, benagen. Tac. Ann. 15, 5, 4 *Vis locustarum ambederat quidquid herbidum aut frondosum.* Et l. 38 ff. de adquir. rer. domin. *Flumen ambedit agrum.*

¶ Ambadedo, *ĕre*, idem. Plautus Merc. 2, 1, 15 & 17 fingit decompositum *Ambadedisse.*

¶ Ambedens, & ab *Ambesse*, Ambens, *tis.* Tralate Lucret. 5, 397 *Ambens ignis superavit & multa perussit.*

¶ Ambēsus, *a, um*, umher benaget, befressen. Virg. Æn. 3, 257 *Ambesus malis absumere mensas.* Idem Æn. 5, 752 *Flammisque ambesa reponunt Robora navigiis.*

¶ Ambestrix, *īcis*, f. ab Ambestor, quæ ambedit. Ammianus Marcellin. 29, 19 (c. 3 Valef.) *cum duas haberet ursas sævas, hominum ambestrices.*

¶ Cŏmĕdo, *ĕre*, vel *Comesse*, idem quod simplex, essen. Supposita Martial. n. 10 *Scævola, tu comedis apud omnes, nullus apud te.* Sed aliqui *cœnas*, pro *comedis*, legunt. Plaut. Most. 3, 1, 32 *Tum facile vinces, quam pirum vulpes comest.* Cic. pro P. Sext. 51 *Usque eo non fuit popularis, ut bona solus comesset.* vid. plura exempla in Observ. L. L. Menckenii. Et, *Comedere nummos*, Cic. Att. 6, 1. *Bona alicujus*, Id. pro Sext. c. 51. Sic & *beneficia, patrimonium alicujus*, apud eumdem Cicer. verzehren. Plaut. Trin. 2, 2, 58 *Comedit quod fuit, quod non fuit.* Et eod. act. sc. 4, 14 *Postquam comedit rem, post rationem putat.* Horat. 1 epist. 15, 40 *Ajebat, si qui comedunt bona.* Ubi vide Interpretes. *Comesset* pro *comederet*, habet Catullus 29, 15. ¶ 2. *Aliquem comedere*, est, alicujus bona comedere, hoc est, consumere, einen um das seine bringen. Plaut. Most. 1, 1, 11 *Sine modo venire salvum, quem absentem comes.* Item Trin. 1, 2, 65 *Hostesne an cives comedis, parvipendere.* Ubi *Hostes* antique pro *peregrinis*: *comedis*, pro *comedas* dixit. Terent. *Aliquem exedere*: vide infra. Varro Synephebis ap. Non. 4, 328 *Crede mihi, plures Dominos servi comedere, quam canes. Quod si Actæon occupasset, & ipse prius suos canes comedisset.* ¶ 3. Mart. 9, 59 *Inspexit molles pueros oculisque comedit*, quod alias dicunt, devorantibus oculis adspexit.

¶ Comēsus, vel Comestus, *a, um*, consumtus, verzehrt. Cic. pro Cluent. c. 62 *Venenum celerius potuit comestum, quam epotum in venas permanare.* Et in Sallust. c. 7 *Patrimonio non comeso sed devorato.* Plaut. Trin. 2, 4, 5 *Quid factum est ex?* (int. argento) *Comesum, epotum, &c.* verfressen, versoffen. An *Comestus* dicendum, vid. Pigh. in Val. Max. p. 605.

¶ Comēsus, *ūs*, m. subst. das essen. Isidor. 20, 1 *Ab esu & comesu mensæ factum dicitur vocabulum.*

¶ Comĕdo, *ōnis*, m. ein prasser, verzehrer, fresser. Varro apud Nonium 2, 189 *Comedonibus venit usu.*

¶ Comĕdus, *i*, m. *antiquis idem quod Comedo*, Fest.

¶ Cŏmēsor, *ōris*, idem. Tertull. adv. Marc. 1, 1 *Mus comesor arrosit.*

¶ Comestor, *ōris*, m. idem. Vulg. Interpr. Sap. 12, 5, & Gloss. lat. gr. *Comestor*, καταφαγάς.

¶ Comestura, *æ*, f. actio comedendi, die geniessung der speise. Cato R. R. c. 157.

¶ Comestibilis, *e*, zu essen dienlich; ut, *Uvæ comestibiles*, Dig. 50 t. 16 l. 205.

Comessari, Comessator, Comessatio, &c. vide in *Comissari.*

¶ Excomedo, *ere*, wegzehren, ausbeitzen. Apul. de Herb. c. 8 *Excomedet putredinem.*

¶ Exedo, *ere*, & Exesse, auseessen, aufzehren, verzehren. Ter. Phorm. 2, 2, 4 *Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum*, was du eingebrockt, must du auch ausessen. Et Heaut. 3, 1, 53 *Quid te futurum censes, quem assidue exedent?* täglich auszehren, aussaugen. Sic, *Ægritudo exedit & conficit animum*, Cic. Tusc. 3, 13. *Solicitudinibus animi dies noctesque exeduntur*, Idem Fin. 1, 16. *Quem exest anxius angor*, Lucret. 3, 1007.

¶ Exēsus, *a, um*, ausgefressen, ausgezehrt. Cic. Tusc. 5, 23 *Epigramma exesis partibus versiculorum.* Virg. Georg. 4, 44 *Exesa arbor*, wurmstichig. Et v. 419 *Exesus mons*, ausgehohlt. Ibid. 1, 495 *Exesa rubigine pila*, vom rost gefressen. Auson. epigr. 22, 3 *Exesas tineis opicasque evolvere chartas.* Ita Tib. 1, 11, 37 *Exesas genas* dixit, ex Nic. Heinsii conjectura, probata Brouckhusio.

¶ Exesor, *ōris*, m. apud Lucret. 4, 220 *Æstus æquoris, exesor murorum circum litora.*

¶ Inēsus, *a, um*, ungessen. Gloss. gr. lat. ἄβρωτον, *inrosum, inesum.*

¶ Inēsus, *ūs*, m. subst. der eckel vor der speise. Plin. 7, 6 *Inesus, atque omne, quicquid dici potest, in gravida refert.* Sed al. *incessus*, quod tuetur Harduinus & alterum illud a Salmasio male confictum putat.

¶ Inexesus, *a, um*, non exesus, unverzehrt. Minuc. Felix in Octavio p. 332 *Pœnale illud incendium (apud inferos) non damnis ardentium pascitur, sed inexesa corporum laceratione nutritur.*

¶ Inĕdia, *æ*, f. pro fame vel abstinentia, der hunger, item das fasten. Cic. Fin. 5, 27 *Regulus vigiliis & inedia necatus est.* Idem fam. 16, 12 *Inedia consumi*, sich abhungern. Et Plin. 11, 53 *Homini non ante diem septimum letalis inedia*, er stirbt nicht vom hunger. Differt a *fame*, quod *fames* semper est cum cupiditate edendi: *inedia* vero etiam sine appetitu, ut in ægrotis, aut qui voluntariam mortem inedia arcessunt, ut Atticus Nepotis, Corellius Plinii 1 epist. 12.

¶ Inĕdax, *ācis*, der nicht viel isset. Gloss. gr. lat. ὀλιγοφάγος, *inedax.*

¶ Obĕdo, *ere.* Hinc

¶ Obēsus, *a, um*, pinguis, crassus, fett, untersetzt, glatt. Vide Gellium 19, 7. Virg. Georg. 3, 79 de notis equi generosi *Illi ardua cervix Argutumque caput, brevis alvus, obesaque terga*, ein glatter rücken. Plin. 11, 37 *Minus solertes, quibus obesissimus venter.* Horat. epod. 12, 3 *Nec firmo juveni, nec naris obesæ* i. e. sagacis: perinde ut nos de ejusmodi homine dicimus: er hat eine dünne nase. *Emunctam narem*, idem similiter dixit 1 sat. 4, 8. *Obesas aures*, eadem notione pro parum peritis & sagacibus Calpurnius posuit ecl. 4, 52, quibus ipso principio carminis v. 12 *acutas* opposuit; quas & Horatius laudat 2 od. 19, 4. Nam vulgo pingues, sive obesi, stupidi hebetesque habebantur.

¶ Obēsitas, *ātis*, f. die fettigkeit; ut, *Corporis obesitas*, Colum. 6, 24. Sic Suet. Claud. c. 41 *Obesitate cujusdam defractis subselliis.*

¶ Obeso, *are*, pinguefacere, mästen, fett machen. Colum. 8, 7 *Madefacto triticeo pane obesant avem.* Alii legunt *obescant.*

¶ Perĕdo, *ere*, durchbeissen, durchfressen. *Lacrymæ peredunt humore genas*, Cic. Tusc. 3, 12. Passive Catullus epigr. 56, 21 *Et multis languoribus peresus Essem.*

¶ Perēsus, *a, um*, ausgezehrt, verzehrt. Serenus p. 3 *Sylla quoque infelix tali languore peresus Corruit.* Prudent. Cath. 9, 59 *Quinque panibus peresis.* Adde Lucret. 1, 326; & 3, 414. Virg. Georg. 3, 561. Apul. 6 Met.

¶ Perēdia, *æ*, f. cupiditas edendi, ut Festus exponit, die begierde zu essen. Plaut. Curc. 3, 1, 74 *Perediam* conjungit cum *perbibesia*, i. e. cupiditate bibendi.

¶ Sēmēsus, *a, um*, halb gessen. Suet. Tib. c. 34 *Pridiana ac semesa obsonia apposuit.* Virg. Æn. 3, 244 *Semesam prædam*: & lib. 8, 297 *Ossa super recubans antro semesa cruento.*

¶ Subēdo, *ere*, unten abwaschen, abzehren. Ovid. Met. 11, 783 *Dixit & e scopulo, quem rauca subederat unda, Se dedit in pontem.*

¶ Superēdo, *ere*, drauf essen, nachessen. Plin. 19, 6 *Menander auctor est, allium edentibus, si radicem betæ in pruna tostam superederint, odorem exstingui.*

¶ Unĕdo, *ōnis*, erdbeer. Arbor est, quæ & arbutus, & fructus ejusdem, qui primo exortu viret, deinde flavescit, maturus vero ruber, aspero tactu, nullo intus ossiculo, fragorum modo, quorum etiam effigiem refert. Sapor ei insipidus & austerus, linguam & palatum stimulans: unde & *unedonis* nomen factum, quod uno comesto alter vel tertius non expetatur. vid. Matthiolus, & Plin. 12, 3 & 15, 24; & 23, 8.

Edoceo, edoctus, vide *Doceo*, Edolare, &c. *Dolo*, Edomare, &c. *Domo.*

EDŌNI, & Edōnii, *orum*, m. pl. Thraciæ populi sunt Plinio & Solino. Meminit etiam Horat. 2 od. 7, 23. Penultimam produci, notat etiam Servius ad Æn. 12, 365.

¶ Edōnis, *idis*, f. Thraciæ regio, & civitas, quæ & *Antandrus* dicta fuit. ¶ 2. *Edōnis*, patronymicum, ἠδωνίς. Ovid. Met. 11, 69 *Protinus in silvis matres Edonidas omnes, &c.* Lucanus per Systolen corripuit 1, 675 *Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo*: nisi forsan *Odonis* Lucanus scripsit, quæ Salmasii & Berkelii sententia est, de qua ad Silii 4, v. 778 memoravit Cellarius. Est autem *Edonis*, Baccha, sive Bacchum colens fœmina.

¶ Edōnus, *a, um*, adject. Thracius. Sic Ovid. Rem. am. v. 593 *Edono referens trieterica Baccho.* Et Claudianus 1 Consul. Stilic. v. 122 *Quoties sub pellibus egit Edonas hiemes.* ¶ 2 Fiunt autem omnia hæc ab *Edon* seu *Edonus*, qui Thraciæ mons est. Virg. Æn. 12, 365 *Ac velut Edoni Boreæ cum spiritus alto Insonat Ægæo &c.* vide Servium. add. Brouckh. ad Prop. 1, 3, 6. Barth. ad Stat. Theb. 5, 78.

EDOR, *oris*, n. *ab antiquis appellatum fuit far, quod postea Ador vocaverunt*, Fest. rocken-korn. Dictum ab *Edendo*, quod populus Rom. trecentis fere annis ex omni frumenti genere solo farre usus fuerit, Plin. 18, 7.

Edormio &c. vide *Dormio*, Educare &c. educere, *Duco*, Edulcare, *Dulcis*, Edulium &c. *Edo*, Edurare, *Durus.*

Effabilis, vide *Fari*, Effæco, *Fæx*, Effafilatus, *Filum*, Effari, effatum, *Fari*, Effarcire &c. *Farcio*, Effascinare &c. *Fascinum*, Effectio &c. *Facio*, Efferare, efferus &c. *Ferus*, Effero, *Fero*, Efferveo, *Ferveo*, Efficacia, efficere &c. *Facio*, Effictio, effigiare, effigies &c. effingere, *Fingo*, Effio, *Fio*, Efflagitare &c. *Flagitium*, Efflere, *Fleo*, Efflictio, effligere &c. *Fligo*, Efflo, *Flo*, Effloresco, *Flos*, Effluere, *Fluo.*

EFFLUVI, *orum*, m. pl. populi, die Liefländer oder Preussen. Althamerus.

Effluvium, vide *Fluo*, Effocare, *Faux*, Effodere, *Fodio*, Effœcundare, *Fœcundus*, Effœminatus &c. *Fœmina*, Effœtus, *Fœtus*, Efforare, *Foro*, Effore, *Forem*, Effossus, *Fodio*, Effractus, *Frango*, Effrenatio, effrenus, *Frenum*, Effricare, *Frico*, Effringere, *Frango*, Effrons, *Frons*, Effructico, *Frutex*, Effugio &c. *Fugio*, Effulcio, *Fulcio*, Effulgeo, *Fulgeo*, Effundo, effusus &c. *Fundo*, Effutio, *Futilis*, Effutuo, *Futuo.*

Egelidare, egelidus, vide *Gelu*, Egens, egenus, *Egeo.*

EGEO, *egui*, *ēre*, indigere, opus esse re aliqua alicui, bedürffen. Adsciscit genitivum & ablativum; ut, *Egere consilii*, Cic. Att. 7, 22, & *consilio*, fam. 10, 16. Sic, *Æris egere*, Horat. 1 epist. 6, 39. Antiqui & cum accusativo construxerunt. Plaut. Men. 1, 2, 12 *Nec quicquam eges.* Cato apud Gell. 13, 22 *Vitio vertunt, quia multa egeo: ut ego illis, quia nequeunt egere.* Auson. præfat. Epiced. in Patrem: *Neque vero nunc patrem meum laudo: quod ille non eget.* Ita & *indigeo* construxerunt, de quo infra. *Sapiens eget nulla re: Egere enim necessitatis est*, Sen. epist. 9. *Qui lucerna egent, infundunt oleum*, οἱ τῷ λύχνῳ χρείαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν, Plutarch. de Anaxagora inopiam suam conquerente apud Periclem. vide Chiliad. ¶ 2. Esurire, hunger leiden. *Egetur acriter*, Plaut. Pseud. 1, 3, 39.

¶ Egens,

¶ Egens, *tis*, o. egentior, *us*, egentiſſimus, *a*, *um*, nothdürfftig, arm. Auctor ad Herenn. 4, 17 *Egens æque eſt is, qui non ſatis habet, & is, cui nihil ſatis poteſt eſſe.* Apulejus Doctr. Plat. p. 22 *Quanto plurium cupidior eſt, tanto egentior ſibimet.* Cic. Art. 6, 1 *Nihil illo regno ſpoliatius, nihil rege egentius,* & 9, 7 *egeſtates tot egentiſſimorum hominum.* Id. pro Roſc. Am. c. 8 *Qui in ſua re fuiſſet egentiſſimus: erat, ut ſit, inſolens in aliena.* Conſtruitur, ut *Ego.* Cic. fam. 6, 22 *egens rebus omnibus.* Plaut. Rud. 1, 5, 16 *egentes opum.*

¶ Egēnus, *a*, *um*, plus quam pauper, dürfftig. *Egenus rerum cunctarum*, Silius 8, 12, bettel-arm. Corn. Gallus, aut quisquis ſub hoc nomine latet, v. 181 *Quid mihi divitiæ? quarum ſi denſeris uſum, Et ſi largus opum, ſemper egenus ero.*

¶ Egēnulus, *a*, *um*, dimin. Paulinus Nolanus epiſt. 29 (al. 10) n. 12 *Quod egenule noſtræ divitias in ejus filiis intuebamur.*

¶ Egerii, *orum*, m. pl. Romanis dicti pauperes, imo qui nihil proprii haberent. Vnde Damarati filius poſtumus, ad quem nulla hæreditatis pars pervenerat, ita appellatus. v. Liv. 1, 34, & Dionyſius Halicarnaſſ. lib. 3 p. 187 ἀπόρους καὶ πτωχούς interpretatur.

¶ Egeſco, *ere*, arm werden. Cathol.

¶ Egeſtas, *ātis*, f. penuria, mangel, dürfftigkeit. *Egeſtas infelix, turpis, dira, crudelis, proclivis ſceleri*, vid. Claudian. in Ruf. 1, 36; Virg. Æn. 6, 276; Val. Flacc. 4, 459; Sil. 13, 585. *Egeſtatem afferre*, Cic. pro S. Roſc. c. 5; & ibid. c. 49 *Vitam in egeſtate degere*; & poſt red. in Sen. c. 5 *Suſtentare egeſtatem.* Virg. Georg. 1, 145 *Labor omnia vincit Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas.* Majus autem quid *Egeſtas*, & gravius, quam *paupertas* eſt. Hæc enim inter divitias & egeſtatem media eſt. In divitiis ſuperfluum eſt: in paupertate, quantum ſatis eſt, adeſt: in egeſtate, & neceſſaria deſunt, v. Sen. ep. 17. Huc pertinet illud Martialis 11 epigr. 32 *Non eſt paupertas, Neſtor, habere nihil.* Lucret. 1, 831; & ex illo Plin. 4 epiſt. 17 *egeſtas patrii ſermonis*, h. e. Latinæ linguæ anguſtia. Sen. epiſt. 58 *Quanta nobis verborum paupertas, imo egeſtas ſit. Frumenti, & aliarum rerum egeſtas*, apud Salluſt. Catil. c. 58. *Egeſtas animi* humilitas eſt, Cic. in Piſ. c. 11 pr.

¶ Egeſtuōſus, & Egeſtōſus, *a*, *um*, adject. armſelig, ſicut Montoſus & Montuoſus. Aur. Vict. Epit. c. 24 de Nerva: *Natos parentibus egeſtoſis ſumtu publico ali juſſit*, Anna Tanaquilli Fabri F. habet *egeſtuoſis.* Ambroſius ſerm. 81 p. 380 *quid te egeſtuoſius: quid mendicius?* Auguſtin. epiſt. 254 *egeſtuoſa vita.* Et Salvianus lib. 1 de Gub. p. 9 ed. Baluz. *egeſtuoſa ac mendicante republica.*

¶ Egeſtuoſĭtas, *ātis*, f. die armſeligkeit. Plauto tribuitur.

¶ Ēgĭtūra, *æ*, f. die dürfftigkeit. Tertull. adv. Marc. 4, 24 *Egiturarum per ſolitudinem ſtruxerat.*

¶ Indigeo, *ui*, *ēre*, compoſitum, eamdem habet & ſignificationem & ſyntaxin, quam ſimplex, bedürffen. Ter. Andr. 5, 3, 19 *Quaſi tu hujus indigeas patris.* Cic. Att. 12, 35 *Conſilii tui indigeo.* Et pro Roſcio Com. c. 15 *Bona exiſtimatione indiget mea adoleſcentia.* Vitruv. 1, 1 *Ne quid ex his indigeat.*

¶ Indigens, *tis*, o. dürfftig. Cic. Fin. 2, 35 *Ferre opem indigentibus.* Val. Max. 7, 2 exter. 8 de Themiſtocle, *Malo virum pecunia, quam pecuniam viro indigentem.* Sall. Car. 1 *Vtrumque* (*conſilium* & *vis*) *per ſe indigens alterum alterius auxilio eget.*

¶ Indigentia, *æ*, f. die nothdürfft. Cic. de Amic. c. 9 *Amicitiam ex inopia atque indigentia natam volunt.* ¶ 2. Cic. Tuſc. 4, 9, ex mente Stoicorum, *Indigentia*, inquit, *eſt libido inexplebilis.*

¶ Indigus, *a*, *um*, benöthiget, bedürfftig. Lucret. 5, 224 *Indigus omni auxilio. Indigus æris, conſilii, &c.* Virg. Georg. 2, 428 *Opis indiga noſtræ.* Plin. 8, 40 *Fidelisſima auxilia, nec ſtipendiorum indiga.*

¶ Indiguus, *a*, *um*, idem. Apul. lib. 9 Met. *Refectione virium vehementer indiguus.*

¶ Perindigeo, *ēre*, ſehr dürfftig ſeyn. Tertullian. Scorpiac. c. 13 vertens 2 Corinth. 4, 8 *Indigeamus, ſed non perindigeamus.*

Egeria, egeries, vide *Gero*, Egeries, *Egeo*, Egermino, *Germen.*

ĔGERSĬMON, *i*, n. ſubſt. *ἐγέρσιμον, excitatorium*, ein ermunterungs-mittel. Mart. Capella 9 p. 308 *Egerſimon ineffabile.*

Egeſtas, &c. vide *Egeo*, Egeſtio, egeſtuoſus, egeſtus, *Gero*, Egigno, *Gigno*, Egitura, *Egeo.*

EGLECŎPALA, *æ*, f. ein taubenſtand. *Columbinam terram Gallia ſuo nomine Eglecopalam*, Plin. 17, 8. Negat Harduinus, quid hoc vocis ſit ſe noſſe.

ĔGO, ἐγώ, ich, pronomen cujus caſus ſunt, *mei*, *mihi*, *me*. Ter. Eun. 1, 2, 111 *Ego quid velim?* fragſt du, was ich will? Virg. ecl. 3, 17 *Non ego te vidi?* Ariſt. lib. 2 Moral. *Eſt, ut dicere ſolemus, amicus alter ego*, ἔστιν ὥς φαμεν, φίλος ἕτερος ἐγώ. Sæpe ita Cicero v. g. Att. 3, 15 *Me ipſum accuſo, deinde te, quaſi me alterum.* Ter. Andr. 5, 2, 28 *Nonne te miſeret mei?* Idem Eun. 4, 7, 31 *Faciam, mei ſemper memineris.* Plaut. Moſt. 4, 2, 8 *Mihi ſum*, elegans formula ſatagentis ſuis moribus. Invenitur etiam *mi* pro *mihi.* Varro R. R. 2, 5 *Tu vero, Murri, veni mi advocatus.* Lucret. 3, 106 *Magnopere in quo mi diverſi errare videntur.* Ter. Andr. 2, 2, 13 *Nil periculi eſt, me vide*, verlaß dich nur auf mich. Nec aliter Plautus Merc. 5, 4, 53. & Trin. 3, 3, 79 *me vide*: Pro quo in Aſin. 3, 3, 70 *Taceas me ſpectes.* ¶ 2. Singularem emphaſin parit hoc pronomen poëtis, ubi abundare videtur, v. g. Sil. 2, 340 *Vidi ego cum geminas*, &c. vid. Drakenb. ad h. l. & Brouckh. ad Tib. 1, 4, 29. ¶ 3. *A me*, i. e. de me, vel de meo. Plaut. Pſeud. 2, 4, 45 *A me poſſum dare.* Et Trin. 1, 2, 145 *Illi redemi rurſum, a me argentum dedi.* Ita apud Suet. *a ſe*, i. e. de ſuo. ¶ 4. *Ad me*, i. e. domum meam. Cic. fam. 3, 8 extr. *Neque donum unquam ad me* (ita MSS. Græevii) *literas mittam.* Vt nimirum apud Comicos, *Quis a nobis exit*, h. e. domo noſtra. ¶ 5. *Mihi* ſæpe παρέλκει Liv. præf. operis, *Ad illa mihi quisque attendat animum*, ut apud Germanos. Ita & *tibi.* vid. Drakenb. ad Sil. 1, 46. Burm. ad Calpur. ecl. 7, 33. ¶ 6. Sed *me* ante infinitum ſæpe deeſt. vid. Cort. ad Sall. Iug. 4, 2 *Ne quis exiſtimet, memet ſtudium laudando extollere.*

¶ Egomet, ich ſelbſt. Ter. Adelph. 4, 3, 13 *Egomet narrabo, quæ mihi dixit.* Virg. Æn. 3, 623 *Vidi egomet.* Cic. fam. 5, 9 *Memet totum.* Etiam *mihimet ipſi* ex Cic. & *mihipte* ex Catone apud Feſtum laudatur.

¶ Egone, interrogative. Ter. Eun. 1, 1, 20 *Egone illam?*

¶ Mecum, mit mir, (& ſic Nobiſcum) pronomen Priſciano; adverbium perſonale Donato eſt. Ter. Hec. 1, 2, 56 *Vi colloqui una mecum poſſet. Mecum facit*, er hält's mit mir, Horat. 2 epiſt. 1, 68. *Sæpe hoc mecum cogito*, ich dencke bey mir ſelbſt, Cic. de Invent. 1, 1. Ter. Andr. 2, 1, 26 *Haud mecum ſentit*, er iſt nicht meiner meynung. *Cum me, cum te*, quod refugerint dicere, Cicero oſtendit in Orat. c. 45 *Non olet, unde ſit, quod dicitur*, CVM ILLIS? CVM *autem* NOBIS, *non dicitur, ſed* NOBISCVM? *Quia ſi id diceretur, obſcenius concurrerent literæ: ut etiam modo, niſi* AVTEM *interpoſuiſſem, concurriſſent. Ex eo eſt*, MECVM & TECVM: *non* CVM ME, CVM TE, *ut eſſet ſimile illis*, VOBISCVM *atque* NOBISCVM. Ex quibus manifeſtum, hæc verius provocabula ſive pronomina, quam adverbia eſſe. Vide Priſcianum 12 c. penult. de figura.

Egredior, cum derivatis, vide in *Gradus.*

Egregius cum derivatis, vide in *Grex.*

ĔGŬLA, *æ*, f. genus ſulphuris, ſuffitu mollitiem candoremque lanis inducens, Plin. 35, 15.

Egurgito, &c. vide infra *Gurges*, Ehem, *Hem*, Eheu, *Heu.*

ĔHO, quærentis, conturbati, admirantis & vocantis interjectio. *Eho, nunquidnam accuſat virum? Eho obſecro, annon civis eſt? Propero ad filiam, eho mecum Crito, Eho, tu Glycerium hinc civem eſſe ais?* Ter. Andr. 5, 4, 5 & 48.

¶ Ehodum, vocantis & interrogantis ſimiliter. *Ehodum ad me, Ehodum bone vir*, Ter. Andr. 3, 5, 10.

EI pro I longo poni, obſervamus in hoc elemento.

EIA, ἔα, adverb. corrigentis & hortantis, ie, ja. *Eja haud ſic decet*, Ter. Eun. 5, 8, 35, ey es muß nicht ſo ſeyn. Id. *Eja, ut elegans eſt*, Heaut. 5, 5, 19. *Eja* quoque in principio epiſtolæ poſuit Plin. 4, 29.

Ejaculor, &c. vide *Iaculum*, Ejectamentum, ejectio, ejicio, &c. *Iacio*, Ejero, *Iuro.*

EIVLO, *avi*, *atum*, *are*, mulierum proprie eſt, laut weinen, heulen. Verbum a ſono factum, ſcil. ab *ei*, *hei*, vel *ehcu.* Plaut. Aul. 4, 10, 66 *Cur ejulas?* Tranſit. certe per ellipſin τῆς propter, Apul. 3 p. 129 *Fortunas meas ejulabam.*

¶ Ejulans, *tis*, flebiliter lamentans. Plaut. Aul. 2, 4, 39 *Quinam homo hic ante ædes noſtras ejulans conqueritur mœrens.* Cic. Tuſc. 2, 7 *Ipſum Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorum ejulantem.* Apul. 3 Met. p. 319 *Lugubriter ejulantes.* Id. 4 p. 80 *Altius ejulans ſe.*

¶ Ejulātio, *ōnis*, f. das geheule. *Lugubris ejulatio*, unmäßiges weinen, Cic. Leg. 2, 23. *Illa non virilis ejulatio*, Horat. Epod. 10, 17.

¶ Ejulātus, *ūs*, m. id. Cic. Tuſc. 2, 23 *Ingemiſcere nonnunquam viro conceſſum eſt, idque raro; ejulatus vero ne mulieri quidem.*

¶ Ejulābilis, *e*, flebilis, klaglich, jämmerlich. Apul.

¶ Ejulĭto, *are*, frequent. ſehr heulen. Lucil.

Ejunceſco, vide *Iuncus*, Ejuro &c. *Iuro*, Ejusmodi, *Modus.*

Elabi, Elaboro, cum derivatis, vide *Labor*, *labi* & *Labor*, *oris.*

ĔLĂCĀTA, *æ*, f. vel, ut apud Feſtum legitur, *Elacatena*, genus eſt faſſamenti, quod appellatur vulgo *Malandrea.* vid. Colum. 8, 17, qui inter piſces refert. Nomen eſt a ſimilitudine coli muliebris, qui ἐλακάτη dicitur. conf. paullo poſt *Elegatus.*

Elacteſco, vide in *Lac.*

ĔLÆA, *æ*, f. ἐλαία, vel ἐλαῖα, olea, ein ölbaum. ¶ 2. *Elea* urbs eſt Æoliæ. ¶ 3. Et alia Phœnicum inter Tyrum & Sidona. ¶ 4. Navale præterea hoc nomine Bithyniæ, ¶ 5. & lacus quidam Æthiopiæ, ¶ 6. ac tres eodem nomine Inſulæ. v. Stephan. de urbibus.

¶ Ĕlæon, *i*, n. ἔλαιον, oleum, öl. Sed

¶ Elæon, *ōnis*, ἐλαιών, cella olearia, ein öl-keller, item der öl-berg. Tertull. adv. Marc. 4, 39 *Ad noctem in Elæonem ſecedebat.*

¶ Elæŏdes, *is*, n. ἐλαώδες, aliquid oleaginum, unguinoſum, etwas öhlichtes, ſchmierichtes; ut, *Alcopum, quod elæodes vocant*, Celſ. 5, 24, 2. *Pas, quod elæodes appellatur*, id eſt, *oleo albo non diſſimile*, Id. 5, 26, 20.

¶ Elæōnes, *is*, ἐλαιώνης, curator oleo coëmendo, l. fin. ff. de mun. & honor.

¶ Elæmpŏria, *æ*, f. ἐλαιεμπορία, olei coëmendi cura, l. ult. § 19 ff. de mun. & hon. Ex ἔλαιον, *oleum*, & ἔμπορος, *mercator.*

¶ Elæŏgārum, *i*, n. ἐλαιαγαρον eine öl-tütſche, Apic. 7, 3.

¶ Elæŏmăliche, *es*, f. ἐλαιομαλαχη, öl-pappel, Apul. de Herb. c. 40.

¶ Elæŏmĕli, n. oleum ſaporis mellei ex olea, de quo ſic Plin. 23, 4 *Elæomeli, quod in Syria ex ipſis oleis manare diximus, ſapore melleo non ſine nauſea alvum emollit.* ἔλαιον, *oleum*, μέλι, *mel*, ἐλαιόμελι. Dioſcorid. 1, 32.

¶ Elæomălŏche, *es*, f. ἐλαιομολάχη, herba ibiſcus ſive malva, öl-ibiſch, Apul. de Herb. c. 38.

¶ Elæophyllum, *i*, n. ἐλαιόφυλλον, bingel-kraut, Dioſc. 3 p. 140.

¶ Elæŏthēſium, *i*, n. ἐλαιοθέσιον, locus eſt, ubi allipta inungi corpora lotorum ſolebant, das ſalb-zimmer, Vitruv. 5, 11.

Elagabalus, v. *Heliogabalus.*

ĔLĂMĪTÆ, *arum*, m. pl. Perſæ olim a gentis conditore Elam non minus ac Elymæi dicti ſunt. v. Joſeph. Antiqu. 1, 14; & Rein. Reinecc. Hiſt. Iul. Vol. 2 f. 14 ſeqq. Strictius autem ſumti Elamitæ Parthis opponuntur, Eſr. 4, 9; Act. 2, 9. ¶ 2. *Elamitæ* etiam populi ad ſinum Arabicum, Plin. 6, 28.

Elangueo, elanguidus, vide *Langueo.*

ĔLĂPE, *es*, f. genus ſerpentis, Plin. 32, 5.

ĔLĂPHUS, *i*, m. ἔλαφος, *cervus*, ein hirſch. ¶ 2. *Elaphi* placentæ ex ſeſamo & farinæ flore confici ſoliræ in Elaphebolis, de quibus jam dicetur. v. Cæl. Rhod. 9, 10.

¶ Elaphiæa, *æ*, f. Diana dicta a nutrice *Elaphia* in Elide. v. Pauſan. l. 6.

¶ Elaphē-

¶ Elaphēbŏlia, *orum*, n. pl. ἐλαφηβόλια, Dianæ festa mense Decembri, vel, ut alii volunt, Februario celebrata ab Atheniensibus, in quibus cervi immolabantur. v. Plutarch. de Virtut.

¶ Elaphebŏlion, *ōnis*, ἐλαφηβολιών, epitheton non modo mensis illius, quo cervi Dianæ oblati sunt; sed & ipsius Dianæ, quod in venatione jaculo figat cervos.

¶ Ĕlăphŏboscon, *i*, ἐλαφόβοσκον, herba monstrata a cervis, ut Plinius ait 22, 22. Vnde & nomen habet, ἔλαφος, *cervus*, βόσις, *cibus*, *pabulum*: *Cervi ocellum* vocant vulgo, hirschwurtz.

¶ Elaphoscŏrŏdon, *i*, n. genus allii, de quo Diosc. 2, 182.

Elapidare, vide *Lapis*, Elapsus, *Labor*, Elaqueare, *Laqueus*, Elargiri, *Largus*, Elassesco, *Lassus*.

ĔLĂTE, *es*, f. ἐλάτη, involucrum novi fructus palmæ arboris, secundum Dioscoridem & Theophrastum. ¶ 2. Galeno vero *Elate* etiam tenerum palmæ est germen, & Hesychio τῆ φοίνικος πρώτη ἔκφυσις, id est, prima palmæ germinatio. ¶ 3. Sed & abietem ἐλάτην Græci appellant, ἀπὸ τῆ ἐλαύνω παρὰ τὸ πλατὺ, aut τὸ ἐλᾶν, ὅ ἐστιν εἰς ὕψος ἀνατάζεσθαι, quod in longitudinem simul & latitudinem excrescat. ¶ 4. Denique & postrema & latior remi pars *Elate* dicitur, quæ Virgilio palmula est, Æn. 5, 163 *Littus ama, & lævas stringat sine palmula cautes.*

ĔLĂTĒRIVM, *i*, n. ἐλατήριον, succus cucumeris silvestris, medicamentum diuturnissimum juxta Theophrastum, vid. Plin. 20, 1 & Diosc. 4, 149.

ĔLĂTĪNE, *es*, f. ἐλατίνη, herba folia habens helxinæ similia, sed minora, nascitur in segetibus & cultis, erdwinde. v. Diosc. 4, 38; Plin. 27, 9.

ELĂTĪTES, *æ*, m. ἐλατίτης, lapis, quorum genus hæmatites, Plin. 36, 20, eine art eines blutsteins.

Elatrare, vide *Latro, are*, Elatus, elatio, *Fero*.

ĔLĂTVS, *i*, m. mons Asiæ, Plin. 4, 12. ¶ 2. *Elatus* Perrhæbus quidam Cænei pater. Hinc

¶ Elatēius, *a*, *um*, adject. ut, *Cæneus Elateius*, Ovid. Met. 12, 497. Et, *Proles Elateia Cænis*, ibid. v. 189.

Elaudare, vide *Laudo*, Elavare, *Lavo*, Elaxare, *Laxus*.

Elecebra, electo, are, vide *Lacio*, Elector, &c. *Lego*.

ELECTRA, *æ*, f. uxor Atlantis, Oceani & Tethyos filia. ¶ 2. *Electra* junior, filia superioris, concubina Iovis, mater Dardani. Ovid. Fast. 4, 31 *Dardanon Electra nesciret Atlantide cretum? Scilicet! Electram concubuisse Iovi?* Adde Virg. Æn. 8, 135. ¶ 3. *Electra* Orestis soror, Agamemnonis filia. Helena eam *annosam virginem* per contumeliam dixit, quia diu cælebs fuit, antequam nuberet Pyladi. Vnde & aliqui *Electram* dictam putant, quasi ἄλεκτραν, hoc est, sine thalamo. Sed alii a flavo colore, qui *electrum* refert, ita appellatam asserunt. vid. Ovid. Trist. 2, 395. Horat. 2 sat. 3, 139.

¶ Electrum, *i*, n. ἤλεκτρον. gummi vel succus pineæ arboris in mari durescens, alio nomine *succinum* & *Chrysophorum*, agtstein. Legunt id Æstui & Borussi. Virg. ecl. 8, 54 *Pinguia corticibus sudent electra myricæ.* Odor ejus cerebro mire confert & oculis, unde agtstein, id est, augstein, Germanis dicitur, alio nomine, bernstein. Tac. de Germ. 45, 6 *Glesum* ab illis, a quibus legitur, vocari scribit, quod vitri instar fortasse pelluceat, & insulam inde *Glesariam*. Attrahit paleas, & habet alias arcanas vires multas, prodest etiam apoplecticis. Phil. Beroaldus de laudibus Germaniæ: *Et dives pecoris feraxque gemmæ, Quod* Glesum *vocitant tui parentes*, Electrum *Attica*, succinum *Latini*. Ovid. Met. 2, 364 *Inde fluunt lacrymæ, stillataque sole rigescunt De ramis electra novis.* Vide Plin. 37, 2. Kircher. Mund. Subterr. 2, 8, & cui potius, ubi scilicet diversa tradunt, fides habenda, Hartmannus in succini Prussici historia. ¶ 2. *Electrum* metallum, aliud naturale est, aliud artificiale. Plin. 33, 4 sect. 23 *Omni auro inest argentum vario pondere. Vbicunque quinta argenti portio est, electrum vocatur.* Et hoc de naturali. Alibi de factitio, ut 9, 41 *argentum auro confundere, ut electra fiant.* Adde Virg. Æn. 8, 402, ibique de la Cerd. & Taubm. item Æn. 8, 624; & Ovid Met. 15, 317. ¶ 3. Contra eos, qui primam syllabam corripiunt, disputat vir doctus in Miscell. Observ. Vol. 4 p. 330 sq.

¶ Electrēus, *a*, *um*, ex electro factus, aus gemischtem golde. Lamprid. Alex. Sev. c. 25 *Alexandri habitu nummos figuravit, & quidem electreos aliquantos, sed plurimos tamen aureos.* Adde Herald. ad Tertull. Apolog. p. 174.

¶ Electrīnus, *a*, *um*, idem. *Patera electrina*, Trebell. Pollio in vita Quieti. Et l. 32 § 5 D. de aur. arg. &c. *electrina vasa*.

¶ Electrĭfer, *a*, *um*, reich von agtstein. Claudian. Fescenn. v. 55 *Et Padus electriferis Admoduletur alnis.* De iisdem Phaethontis sororibus loquitur, de quibus modo Ovidium vidimus, in arbores electri feraces, ut in fabulis est, transformatis.

¶ Electrĭdes, *um*, f. Ἠλεκτρίδαι, insulæ maris Adriatici, sic a Græcis appellatæ, quod electrum in illis provenire putaverunt, *vanitatis Græcæ certissimo documento*, ut Plin. ait 37, 2.

ĔLEĒMŎSȲNA, *æ*, f. ἐλεημοσύνη, munus, quod inopi datur; ab ἔλεος, *misericordia* vel *miseratio*, verbum ecclesiasticum; allmosen; Tertull. de Patientia c. 7 *Qui minutum sibi aliquid aut furto, aut vi, aut etiam ignavia*, (ablatum) *non constanter sustinere constituit; nescio, an facile vel ex animo ipse rei suæ manum inferre possit in caussa eleemosynæ.* Satis licenter in versu Alcimus ad Soror. v. 352 *Quas sola eleemosyna servat.*

¶ Eleemosȳnor, *ari*, erogare eleemosynas, allmosen geben. August.

¶ Eleemosynārius, *i*, m. qui distribuit eleemosynas, ein allmosenierer, ein allmosen-herr.

¶ Eleemosynaria, *æ*, f. das allmosen-amt.

ĒLĔGANS, *antis*, o. cultus, ornatus, politus, reinlich, zierlich, fein, sauber. *Esse dictos elegantes ex eligendo*, ipse Cicero existimat de Nat. D. 2, 28, ut sint quasi eligentes, quod præstantissimum est. vide Gell. 11, 2, ubi de mala & bona vocis significatione differit. Cic. fam. 7, 23 pr. *Omni judicio elegantissimus*, de eo, qui recte de statuis judicare potest. *Elegans formarum spectator*, Ter. Eun. 3, 5, 18, ubi *Elegantem* Donatus, qui sit *cunctantis judicii & fastidiosi, cui non quid facile placeat*, interpretatur, quorsum inprimis facit Eun. 5, 5, 19, ubi ad filium mater, *Nate mi ego pol tibi dabo illam lepidam, quam tu facile ames* &c. Respondet filius, *Rufamne illam virginem, cæsiam, sparso ore, adunco naso? Non possum pater.* Hic pater indignatus, *Eia ut elegans est!* wie ist er so delicat, man wird ihm wohl eine mahlen oder müntzen müssen! Nepos 25, 13, 5 *Elegans, non magnificus.* Et Cic. in Bruto c. 68 *Elegans in dicendo.* Idem c. 82 *Polita, urbana & elegans oratio.* Et Catull. 13, 10 *Seu quod suavius elegantiusve est.* Gell. 13, 20 *Elegantior vocis sonus.* Nep. 25, 12, 4 *Multo elegantissimus poëta*; & Cic. pro Rosc. Am. c. 41 *Elegantissimæ familiæ.* Vet. Gloss. *Elegans* ἀστεῖος, λόγιος, ἐκλελεγμένος, αἱρετὸς, διαιτητής. Elegantes ἀξιόλογοι, ἐπίλεκτοι. Αἱρετὸς ibid. *Elegans, formosus, speciosus.* ¶ 2. Qui nimis lecto amœnoque cultu victuque esset, quod luxuriæ est, hunc *elegantem* vocabant veteres, zärtling, ut Gellius loco supra laudato monuit. Inde inter convitia apud Plautum est Trin. 2, 1, 13 *harpago mendax, cuppes, avarus, Elegans, despoliator, &c.* vide & Casaubon. ad Theophrasti Characteres p. 16 & 162. Nec aliter Tacitus usus voce *elegantiæ*, de qua sequitur.

¶ Eleganter, adverb. proprie, perspicue, polite, hübsch. Cic. Tusc. 2, 3 *Eleganter & ornate scribere.* Idem fam. 3, 8 *Quid a me fieri potuit aut elegantius aut justius?* discret, raisonnable, vid. Sciopp. ad h. l. ap. Grævium. Id. de Clar. Or. c. 72 *Latine loqui elegantissime omnium.* Et Liv. 37, 1 *Lælius elegantius facturos dixit, si judicio patrum, quam sorti eam rem permisissent: Elegantius*, i. e. pulchrius, magis decore. Sallust. Catil. c. 24 *Saltare elegantius, quam necesse est probæ.*

¶ Elegantia, *æ*, f. cultus, ornatus, munditiеs, reinlichkeit, zierlichkeit. *Elegantia sermonis*, Cic. Att. 7, 3. *Elegantia vitæ*, Corn. Nep. 25, 19, 2, quæ ad universi moris condecentiam referenda est. Sed *elegantiam*, quam vocabant veteres, probro vertebant. Nec aliter Tacitum sensisse, cum Ann. 14, 19, 2 scribit: *Servilius diu foro, mox tradendis rebus Romanis celebris, & elegantia vitæ, quam clariorem effecit, ut par ingenio, ita morum diversus:* clarissimi Pichenæ opinio est. Putat enim, in ea clanculum notari luxum Servilii, ac nimis lautam vitam, tanquam Romano Senatori minus decentem: itaque accipiendam eandem vocem, cum C. Petronius *erudito luxu, & assumptus Neroni elegantiæ arbiter*, Tacito proditur Ann. 16, 18, 3. Ita *Elegantia*, i. e. luxus in vestibus, *olim vitii non laudis nomen*, pracht. v. Gell. 11, 2.

¶ Inelegans, *antis*, o. unzierlich, unförmlich. Catull. 6, 2 *Deliciæ illepidæ atque inelegantes.* Cic. de Clar. Or. c. 81 *Orationis non inelegans copia.*

¶ Ineleganter, adv. idem Cic. de fin. 2, 9 *Divisit ineleganter.* Gell. 17, 2 *Non usitate dixit, sed non hercle inscite, nec ineleganter.*

¶ Perelegans, *tis*, valde elegans. *Perelegans ac persubtilis oratio*, Cic. pro Planc. c. 24. Et, *Perelegantis vir ingenii*, Vellej. Paterc. 1, 7.

¶ Pereleganter, adverb. sehr nett. Cic. de Clar. Or. c. 52 *Cum satis ornate & pereleganter diceret.*

ĔLĔGĀTVS, *i*, m. piscis genus, capi solitum ex Garumna Burdigalam præterfluente. Auson. epist. 4, 59 *Vrentes thynni, & male tecti spina elegati.* Turnebus Advers. 1, 23 censet legendum *Elacati*, quod reprehendit Scaliger in not. ad Auson.

ĔLĔGĪA, vel Elegeia, *æ*, f. ἐλεγεία, nænia, carmen lugubre, ein trauer-gedichte. Nomen est ἀπὸ ἒ ἒ λέγειν, quæ flentium vox est apud Æschylum in Prometheo. Quod quidem ἔτυμον magis placet Vossio, quam ut sit ab ἔλεον. v. eund. 4 Instit. Orat. p. 42. *Petulans* etiam dicitur Statio 1 Silv. 2, 7, quia Amorum libris ab innumeris olim vatibus dicata. Ita Ovid. qui & *amantis ei Cultum* adscribit Amor. 3, 1, 9. At idem dicti libri eleg. 9 in mortem Tibulli v. 3 *Flebilis indignos elegeïa solve capillos.* conf. Scalig. Poët. 1, 50. ¶ 2. *Elegia* vocatur a quibusdam arundo obliqua, fruticis modo se spargens, ap. Plin. 16, 36.

¶ Elegia, *orum*, n. pl. Plaut. Merc. 2, 3, 74 *Impleantur meæ fores elegiorum carbonibus.* Alii rectius legunt *elogiorum*, ubi interpretamur, in *Logus*.

¶ Elegīdion, *i*, n. ἐλεγείδιον, dimin. parva Elegia. Pers. sat. 1, 51 *Non si qua elegidia crudi Dictarunt proceres.*

¶ Elegidarion, *i*, n. idem. Petron. c. 109 *Cœpit capillorum elegidarion dicere*, i. e. encomium. ¶ 2. *Elegion* occurrit apud Ausonium epigr. 94.

¶ Elegiacus, *a*, *um*, adject. Sic, *Carmen elegiacum* Grammatici vocant, quod constat distichis, sive hexametris & pentametris. vid. Mart. Capell. lib. 5 p. 168. Ovid. Am. 1, 1; 3, 4. it. 27 sq.

¶ Elegus, *i*, m. ἔλεγος, versus elegiacus. Horat. de Art. P. v. 77 *Quis tamen exiguos elegos invenerit auctor, &c.* Adde Horat. 1 od. 33, 3; & Ovid. Fast. 2, 3.

¶ Elegiográphus, *i*, m. ἐλεγιόγραφος, elegiarum scriptor, der elegien schreibt.

Eleides vide mox in *Elis*.

ELELEVS, *i*, Bacchi cognomen. Ovid. Met. 4, 15 *Nyctelinsque, Eleleusque parens, & Iacchus, & Evan.* Hinc

¶ Eleleides, *um*, Bacchicæ mulieres vel bacchantes Ovid. 4, 47, ubi vulgo legebatur *Eleïdes*. Nomen ductum ab ἐλελεῦ, quam tumultuantium vocem fuisse, apparet vel ex Aristoph. Av. 363.

ELELISPHĂCVM, *i*, n. & Elelisphacus, *i*, f. ἐλελίσφακος, *salvia*, salbey, v. Plin. 22, 24; 23, 8; 25, 10; 26, 15; Apul. de Herb. c. 101; Diosc. 3, 148; Seren v. 385. v. Keuch. & Burm.

¶ Elelisphacītes, *æ*, m. ἐλελισφακίτης, vinum ex salvia, salbey-wein. Diosc. 5, 71.

ĔLĔMENTVM, *i*, n. στοιχεῖον est, ex quo corpus mixtum componitur, tanquam ex parte simplici, quæ non potest dividi in diversarum specierum corpora, das element, urwesen, anfang eines dinges. Dicuntur *elementa* quasi *alimenta*, quod ex iis corpora constituantur & rerum naturalium substantiæ, unde & *Principia* vocat Cicero Tusc. 1, 10. Talia vulgo sunt illa quatuor, *Ignis*, *Aër*, *Aqua*, *Terra*, Plin. 1, 5; quibus primæ qualitates respondent, *calor*, *frigus*, *humiditas & siccitas*. ¶ 2. Si probe expendatur Curtius 9, 9, 27, ipsum mare *elementum* vocat. Quemadmodum & Symmachus scripsit 6 ep. 71

ta terræ ac maris copiis redundatis, ut vobis pollucibilem victum utriusque Elementi ministret opulentia. v. Borrich. Cogit. p. 302. ¶ 3. Est & elementum quodlibet primum seu principium in suo genere: Quintil. 1, 1 *Prima literarum elementa*, h. e. initia, der anfang des studirens. Cic. Acad. 4, 28 *Elementa loquendi.* Et Iuven. 14, 123 *Sunt quædam vitiorum elementa.* Ovid. Fast. 3, 179 *Parva fuit, si prima velis elementa referre, Roma.* Iustinianus libros Institutionum, *totius legitimæ scientiæ prima elementa* vocat § 4 proœmii. ¶ 4. Sic & ipsæ literæ *elementa* vel literæ elementariæ dicuntur, die ersten buchstaben des a b c. Horat. 1 epist. 20, 17 *Pueros elementa docens*, ein kinder-lehrer. Idem 1 sat. 1, 25 *Vt pueris olim dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima.*

¶ Elementarius, *a, um*, quod ad elementa spectat: ut, *Puer elementarius*, ein a b c-schüler. Sen. ep. 36 *Turpis & ridicula res est elementarius senex; juveni parandum, seni utendum:* ELEMENTARIUS, qui aliena ætate sua inter pueros elementa seu literas discit. Adde Barth. ad Script. Venat. p. 133. Fœminino sexu *Elementaria* Arnobius dixit lib. 2 p. 61 *Noto illam* (animam) *ex docta, ut dicitur, elementariam fieri.* Cum addit, *ut dicitur*, proverbii locum habuisse, *ex docto elementarium fieri*, significat. Est autem vere adjectivum. Iul. Capitol. in Pertinace c. 1 *Puer literis elementariis & calculo imbutus*, i. e. primis rudimentis literariis, der lesen, schreiben und rechnen kan.

¶ Elementitius, *a, um*, elementarisch. Tertull. de Anima c. 32 *Ex elementitiis substantiis censeri.*

¶ Coëlementatus, *a, um*, aus elementen bestehend; ut, *Mundus coëlementatus*, Tertull. adv. Valent. c. 23.

ĔLENCHUS, *i*, m. ἔλεγχος, syllabus, σύλλαβος, index libri, eine tafel oder register; ut, *Elenchi librorum Plinii*, ut in antiquissimis libris, Index præfationi subnexus, appellatur. ¶ 2. *Elenchus* Logicis nihil aliud est, quam contradictio sive reprehensio alterius, eaque vel vera vel falsa. Hinc *ignoratio elenchi* dicitur, ubi neque status controversiæ recte formatur, neque veræ contradictionis leges observantur. ¶ 3. *Elenchi*, genus margaritarum, quod describamus verbis Plinii 9, 35 s. 56 *Et procerioribus sua gratia est: elenchos appellant, fastigata longitudine, alabastrorum figura in pleniorem orbem desinentes.* vid. Gesner. ad h. l. Chrestom. p. 435. Germani vocant glocken, ob quamcunque cum campanis similitudinem, scilicet ut veteres *crotalia*, ubi vid. Iuvenal. 6, 459 *Auribus extensos magnos commisit elenchos.* Ex auribus enim suspendebantur. Iidem & *Cylindri* eidem Poëtæ dicuntur, vide *Cylindrus*, & Rigaltium ad Artemidorum p. 64; itemque Salmasium de modo usurarum p. 670; Et l. 32 § 8 ff. de aur. arg. leg.

¶ Elencticus, *a, um*, widerlegend; ut, *Libri elenctici*, seu *sermones* ἐλεγκτικοί, ad coarguendos contra disputantes, ἐλέγχειν, arguere, ostendere, Quintil. 2, 6. Aliqui etiam *Elenchticus* scribunt.

ELEO, *evi, ere*, ut deleo, ab E & obsoleto *Leo*, i. e. *lino*, ut sit emaculare, purgare, mundare, sauber auswaschen. Lucil. apud Nonium 2, 273 *Si hic vestimenta elevit luto, &c.* Hinc

¶ Elŭvies, *ei*, f. purgatio, die reinigung, ex Lucilio Nonius 2, 274. al. *Eluvies.*

ĔLĔPHAS, *antis*, ἐλέφας, & Elephantus, *i*, m. ein elephant, animalium terrestrium maximum, docile, clemens, prudens, memoria valens, φιλάνθρωπον, juxta Plinium 8, 5; & secundum Cic. Nat. 1, 35 *Elephanto belluarum nulla prudentior.* Idem N. D. 2, 60 *Elephantorum acutissimi sensus*, sie sind von scharffen sinnen. Exempla enim industriæ eorum mira Plutarchus recitat lib. de industria animalium. Domiti militant, & turres armatorum in hostes ferunt, magnaque ex parte orientis bella conficiunt. Decem annis gestare uterum a vulgo existimantur. Aristoteles biennio putavit, ac singulos tantum semel fœtus edere: Vivere ducenis annis, & quosdam trecenis. vid. Plin. 8, 10; & Aristot. lib. 6 de Nat. animal. Plaut. Stich. 1, 3, 13 de fœmina: *Audivi sæpe hoc vulgo a multis dicier, solere elephantum gravidam perpetuos decem esse annos.* Apulej. lib. 1 Miles. *Eadem* (saga) *amatoris sui uxorem, quod in eam dicacule probrum dixerat, jam in sarcinam prægnationis obsepto utero & repigrato fœtu, perpetua prægnatione damnavit: &, ut cuncti numerant, octo annorum onere misella illa, velut elephantum paritura, distenditur.* Hinc de immodica cunctatione proverbiali figura dixit Plin. in præfat. *Celerius elephanti pariant.* Elephantorum historiam præter Plinium 8, 1 ad 12 *Boves Lucas* Romanis initio dictos scribit, & Ælianus & Strabo lib. 15 p. 704 & seq. item Philostratus lib. 2 de vita Apollonii p. 64; e Iunioribus Lipsius in epistolis, Rupertus ad Florum p. 259, 262, 266, & Herm. Hugo de Milit. Equest. 1, 5 exsecuti sunt, sed copiosissime D. Petri ab Hartenfels in elephantographia curiosa. De *elephantorum quadrigis triumphalibus* in nummis Spanh. diss. 10 p. 214 seq. Qui & generatim de elephantis pluscula habet egregia diss. 4 p. 179 seq. Quomodo a draconibus perimantur, Philo docet & Plin. 8, 12. vide supra in *Draco.* *Elephanti culicem conferre.* Item: *Elephantem ex musca facere.* Item: *Elephantem sub alis citius celes.* Item: *Elephantus Indus haud curat culicem.* Item: *Elephantus non captat murem*, quem maxime elephantus odisse Plinius scribit: locutiones proverbiales notissimæ sunt. *Elephanti corio circumtectus*, Plaut. Mil. 2, 2, 80 stupidus atque ἀναίσθητος dicitur: cujusmodi hominem & nos, dickhäutig, appellamus. ¶ 2. *Elephantus* pro ebore, helffenbein. Virg. Æn. 3, 464 *Dona dehinc auro gravia sectoque Elephanto.* Vbi Servius: ELEPHANTO *pro ebore.* conf. Georg. 3, 26. Nam elephantus pro elephanti dentibus, sive, ut Pausanias priori Eliacon libro dicere jubet, cornu. v. Voss. Physiol. Christian. 3, 51; & 4 Instit. Orat. p. 143. ¶ 3. *Elephas* pro morbo elephantiasi Serenus habet, v. 153; & Apul. de Herb. c. 30. Locus etiam Lucretii jam citabitur.

¶ Elephantia, *æ*, f. sive Elephantiasis, f. ἐλεφαντίασις, morbi genus, quod vulgo lepram interpretantur: cum sit, quam *vitiliginem* Latini, & Græci ἀλφὸν appellant die kretze, aussatz. Cum cutis subalperis maculis albescit, sic, ut Elephanti videatur, quod Vossius notat de Vitiis serm. 1, 32. v. Cels. 3, 25; Plin. 26, 5; & P. Crinit. de H. D. 20, 10. Lucretius Ægypto tantum tribuit. Ita enim 6, 112 scribit: *Est Elephas morbus, qui propter flumina Nili Gignitur Ægypto in media, neque præterea usquam.* De Elephantiasi adde Plin. 20, 10 & 6, 14 c. 18 c. 24; 25, 5; 28, 9 & c. 12; 30, 13. Seren. Samo. 133 sqq.

¶ Elephanticus, *a, um*, qui hoc morbo laborat, apud Firmicum 8, 28, in 6 parte Capricorni, krätzig, aussätzig.

¶ Elephantiăcus, *a, um*, idem; ut, *Elephantiaca contagio*, c. 19 ejusdem libri, parte Ariet. 23. Sed

¶ Elephantiōsus, *a, um*, idem quod *Elephantiacus.* Augustin. de Genesi ad Liter. 9, 10 *qui hydropicus, vel dysentericus, vel elephantiosus factus fuerit.* conf. Veget. 1, 19, & Priscian. 1, 3.

¶ Elephantīnus, *a, um*, de bellua sumtum adjectivum est, penultima longa, sed Græci, Hephæstio & Anacreon corripuerunt. vid. Borrich. in Parnass. & Cogit. de L. L. p. 314. De *elephantino emplastro*, Cels. 5, 19, 24. Sic dicitur *pellis elephantina.* De proboscide, elephanti rostro, vide suo loco. ¶ 2. *Elephantini libri* Vopisco in Tacito c. 8 sunt, quos *Codices eboreos* Vlpianus vocat. Facti enim ex ebore sectili. Ex intestinis elephanti factos vult Scal. ad Guilland. p. 16 seq. sed Salm. ad l. c. ei respondit.

¶ Elephantinum, *i*, n. subst. genus coloris factitii. Plin. 35, 6 *Apelles commentus est ex ebore combusto facere, quod elephantinum vocant.*

¶ Elephantis, *idis*, f. Nili insula, Plin. 5, 9; & 24, 17. ¶ 2. *Elephantis* & fœminæ nomen, quæ fœdissimos libellos scripsit, quibus varia concubitus executa est genera, quorum mentio apud Martialem, itemque in Priapejis, ut & apud Suet. Tib. c. 43.

¶ Elephantistes, *æ*, m. ἐλεφαντιστής, utitur hoc vocabulo pro elephanti rectore Aristot. lib. 2 de Nat. Animal. ein elephanten-führer.

Elevare, elevatio, &c. vide *Levis.*

ĔLEUSIS, *is*, & Eleusin, *inis*, de qua forma Heins. ad Ovid. Her. 4, 67, f. Ἐλευσίς, civitas in Attica, a Triptolemo condita & in memoriam patris Eleusini sic appellata. Hic Triptolemus primus ex disciplina Cereris sevit fruges, & Cereris sacra instituit, quæ θεσμοφόρια, Latinis *Initia*, f. τελεταὶ (de quibus suo loco) itemque *mysteria* & *Eleusinia* appellabantur. Vide Hyginum in fabulis, Phornutum Theoria de Nat. Deorum, & Servium ad illud Virgilii pr. Georg. *Vncique puer monstrator aratri.* Alii tamen Eleusinia Sacra ab Eumolpo Eleusinio Musæi poëtæ filio, discipulo Orphei, instituta volunt. Vnde *Eumolpidæ* dicti Cereris Sacerdotes, qui ista Sacra curabant. Cic. Leg. 2, 14 *Quid ergo aget Iacchus Eumolpidæque nostri & augusta illa mysteria? Iacchum* autem sive Bacchum nominat, quod in iis Sacris non Ceres tantum, sed Bacchus etiam coleretur; cujus nomen tum sæpius inclamabatur: Ἴακχ' ὦ Ἴακχε. Hinc Cic. N. D. 2, 24 *Hunc dico Liberum, Semela natum, non eum, quem nostri majores auguste sancteque Liberum cum Cerere & Libera consecraverunt: quod quale sit, ex mysteriis intelligi potest.* Tanta autem horum Sacrorum religio erat, ut non nisi integri & sceleris nullius sibi conscii interesse possent: de quo Suet. Ner. c. 34. Cæterum vel *Majora*, vel *Minora* erant, auctore Barth. ad Claudian. p. 862. vide not. Dionys. Petavii ad Orat. 12 Themistii. Adde Sen. Nat. qu. 7, 31. De tota re egit Meursius peculiari libro, Eschenbachius de poësi Orphica &c.

¶ Eleusinia, *orum*, n. pl. sacra Cereris, de quibus modo dictum. Conf. Tertull. adv. gent. c. 7, (ubi & *mysteria silentii* vocat) & adv. Valent. c. 1. *Eleusina sacra* sunt Iustino 2, 7, 1, & *Cerealia sacra*, Vellejo 1, 4, 1.

¶ Ĕleusīnus, *a, um*, adj. ut, *Mater Eleusina*, i. e. Ceres, Virg. Georg. 1, 163 *Tardaque Eleusinæ matris volventia plaustra.*

ELEVTHĔRIA, *orum*, n. pl. libertatis solennia apud Plautum Pers. 1, 1, 29 ἐλευθέριος, ἐλευθερία, *liber, libertas.*

¶ Eleutherius, *a, um*, adject. Sic Bacchus *Liber Eleutherius* apud Arnob. lib. 6 p. 207.

¶ Eleuther, *i*, filius Lycaonis, de quo Plutarch. in Quæst. Gr. p. 300. Hyg. fab. 225.

¶ Eleuthero-Cilices commemorat Cic. Att. 5, 20 p. 340. Græv. i. e. liberos.

Elibero, vide *Liber*, Elibo, *Libo*, Elibro, *Libra*, Elicator, *Liqueo.*

ELICHRȲSUM, *i*, herba umbellifera, Plin. 21, 25.

Elicio, vide *Lacio*, Elido, *Lædo*, Eligo, *Lego*, Elimino, *Limen*, Elimo, *Lima*, Elinguis, *Lingua*, Eliquamen, eliquare, *Liquet.*

ĒLIS, *is*, Ἦλις urbs Peloponnesi in Elide regione, celebris certaminibus, quæ ibi habebantur in honorem Iovis Olympici, qui notissimi *ludi Olympici* sunt.

¶ Elis, *idis*, f. regio circa Elim urbem. v. Plin. 4, 5. Nam urbis nomen secundum casum similem primo habet: nomen regionis autem auget Genitivum syllaba. Vide sis Victorium ad Cic. fam. 13, 26.

¶ Elēus, *a, um*, adject. Tibull. 1, 4, 27 *Quam jacet, infirmæ venere ubi fata senectæ, Qui prior Eleo est carcere missus equus.* Eodem plane modo Ovidius epist. 18 Leandri v. 166 *Vt celer Eleo carcere missus equus.*

¶ Eliădes, *um*, f. pl. epitheton equarum, in Olympicis ludis velocissime cursu vincentium. Virg. Georg. 1, 59 *Eliadum palmas Epirus equarum*, scil. mittit.

¶ Elēis, *idis*, pl. Eleides, patronymicum aliud, Ovid. Heroid. 4, 47 *Nunc feror ut Bacchi furiis Eleides actæ.* Ita libri omnes antiqui. Sed ostendit Egnatius itemque Micyllus, legendum *Eleleides.* v. *Eleleus.*

ĔLĪSA, *æ*, f. nomen Didonis. vide *Dido*, in elemento D. Eadem enim est Dido & Elisa. Virgil. Æn. 4, 335. *Elissa* scribi volunt Heinsius ad Ovid. Her. 7, 1, & alii apud Drakenb. ad Sil. 1, 81.

¶ Elīsēus, *a, um*, adject. ut, *Elisei patres*, Silius 6, 346, h. e. Senatus Carthaginensis, ab Elisa Didone, conditrice urbis, ita appellatus.

Elisphacos ex Plin. 22, 25, vide *Elelisphacum.*

Elix, vide *Lacio*, Elixare, elixatim, elixus, *Lix.*

Elleborum, vide *Helleborum.*

ELLIPSIS, *is*, f. ἔλλειψις, defectus, sicuti in oratione per Ellipsin sæpius vox omittitur vel subintelligi solet.

ELLUM, Donato adverbium est demonstrantis, aliis pronomen: ut, *Eccum illum*, ecce illum. ¶ 2. *Ellum, ellam*, pro ecce illic, eum nimirum, de quo agebamus, Valla 2, 15. vid. Ter. Andr. 5, 2, 14, & Adelph. 2, 3, 7 &c.

Ellychnium, vide *Lychnus.*

Elocare, vide *Locus*, Elocutio, *Loquor*, Elogiare, elogium, *Logus.*

ELŌHIM, vox biblica DEUM significans; in plurali vel ob ejus majestatem, vel ob mysterium Trinitatis ponitur.

Elongare,

Elongare, vide *Longus.*

ĔLOPS. *ŏpis*, m. ἔλοψ, piſcis facer. vid. Plin. 9, 17. Ovid. in Halieut. v. 96 *Et pretioſus elops noſtris incognitus undis.* Conf. Gell. 7, 16: Varr. R. R. 2, 6. Scribitur *Illops.*

ELORONVM, *i*, Galliæ civitas. v. Scal. Auſon. lect. 2, 7.

Eloquentia, eloquor, vide *Loquor.*

ĔLORVS, *i*, m. Ἕλωρος, Siciliæ civitas, ab Eloro amne, quo campi ejus perfunduntur, dicta, proxime Pachynum. Silius 14, 270 *Sidonia Drepane atque unda clamoſus Elorus.*

ELPĔNOR, *ŏris*, m. Ἐλπήνωρ, Ulyſſis ſocius, Ovid. 3 Triſt. 4, 17 ex Homeri lib. Odyſſ. 10 *Qui cadit in pleno, (vix hoc tamen evenit ipſum) Sic cadit, ut tacta ſurgere poſſit humo: At miſer Elpenor tecto delapſus ab alto, Occurrit regi, flebilis umbra, ſuo.* Iuven. ſat. 15, 22 *Et cum remigibus grunniſſe Elpenora poreis.* Martial. 11 epigr. 82 de Philoſtrato: *Pæne imitatus obit ſævis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit usque gradus.*

ELPIS, *ĭdis*, f. gr. ἐλπίς, *ſpes.* ¶ 2. Æon Valentini. v. Tertull. adv. Valent. c. 8. ¶ 3. *Elpis Samius* leonis, cujus ex dentibus os exemerat, gratiam expertus, Plin. 8, 16.

Elucere &c. vide *Lux*, Eluſtari, *Luctor*, Elucubrare, *Lucubro*, Elucus, *Helucus*, Elumbis, *Lumbus*, Eluſcare, *Luſcus*, Elutia, elutius, elutrio, eluvius, *Eluo* ſub *Luo*, Eluxurior, *Luxus.*

ELŸMVS, *i*, m. ἔλυμος, i. e. *panicum*, leguminum genus, hierſe, Dioſcor. 2, 89.

¶ Elymæi, *orum*, m. Indiæ populi verſus auſtrum, Plin. 7, 2.

ELŸSIVM, *i*, n. Ἠλύσιος, cælum poëticum, hoſpitium & ſedes bonorum apud inferos, das paradies. Etymon vocis ex Homero declarat Origenes lib. 7 contra Celſum p. 355. conf. Barth. ad Script. Venar. p. 186, & Coquejum ad Auguſtin. de C. D. 10, 29. Virg. Æn. 5, 734 *Amœna piorum Concilia Elyſiumque colo.* Horatius 4 Od. 8, 27 vocat *divites inſulas.*

¶ Elyſius, *a*, *um*, adject. ut, *Campi Elyſii*, Virgil. Georg. 1, 38. *Vallis Elyſia*, Ovid. 3 Amor. 9, 60.

EM, pro *eum* ab *is*; & *Emem* pro *eundem*, apud Feſtum.

Emacio, vide *Macer*, Emacitas, *Imo*, Emaculare, *Macula*, Emancipare &c. *Manceps*, Emanſio, *Manſio*, Emarceſco, *Marceo.*

EMARCVM, *i*, n. genus vitis a Gallis ſic appellatæ, Colum. 3, 2; & Plin. 14, 2.

Emargino, vide *Margo*, Emaſculo, *Mas.*

ĒMĀTHIA, *æ*, f. Ἡμαθία, Macedoniæ eſt antiquo nomine. Vid. Plin. 4, 10. Poëtis eſt Theſſaliæ pars, ſive Phartalia. Vide Servium in Virg. Georg. 1, 491 *Nec fuit indignum ſuperis, bis ſanguine noſtro Emathiam & latos Æmi pingueſcere campos.* conf. 4, 390.

¶ Emathius, *a um*, adject. *Emathii campi*, Lucan. lib. 1 pr.

¶ Emathion, *ōnis*, m. nomen viri Virg. Æn. 9, 571.

Ematureſco, vide *Maturus*, Emax, *Emo.*

EMBÆNETICA, *æ*, f. navicularia, ſcil. ars, ab ἐμβαίνω, *navem conſcendo*, die ſchiffer-kunſt. Cælius ad Cic. fam. 8, 1 *Ego qui ſcirem, Q. Pompejum Baulis embaeneticam facere.* Ita meliores libri: alii *Embatica.* Turnebo placet *Empenetica*, de qua paullo poſt.

Embamma, vide *Bamma*, Embaſicœtas, *Baſſum.*

EMBATA, n. pl. ἔμβατα, cothurni, calceamenta tragica, hohe comödianten-ſchuhe, ſicut *Embades* ſocci, ſive calceamenta comica. vide Cæl. Rhod. 5, 13.

¶ Embärber, *ēris*, m. ἐμβατήρ, baliſtæ foramen. Vitruv. 1, 2. v. Baldi Ind. p. 43; quia ſcil. in illud aliquid ἐμβαίνει, i. e. intrat.

¶ Embāteuticus, *a*, *um*, ἐμβατευτικός, ab ἐμβατεύω, *ingredior*; ut, *Ius embateuticum*, quod creditor in bonis ſibi pignoratis retinuit, propria autoritate ingrediendi, das recht beſitz zu nehmen. v. l. 3 § fin. ff. de reb. eorum, qui ſub tut. & l. 49 ff. de V. S. & l. fin. ff. de ſuperf.

EMBLĒMA, *ātis*, n. ἔμβλημα, opus vermiculatum, teſſellis inſtitiis conſertum, künſtlich eingelegte arbeit, oder angeſetzter zierath. Publius in Mimis, *Inſertam* vocat. *Frugalitas*, inquit, *inſerta eſt rumoris boni.* Tralatio eſt. Vide Scalig. ad eum verſum Publii, item ad lib. 5 Manilii p. 505. Lucilius: *Quam lepide lexes compoſtæ ut teſſerulæ omnes, Arte pavimenti, atque emblemate vermiculato.* Quos verſus reſpexit Cicero in Bruto c. 79, quum ſcribit: *Nullum, niſi loco poſitum, & tamquam in vermiculato emblemate, ut ait Lucilius, ſtructum verbum videres.* ¶ 2. Deinde & in vaſis aureis aut argenteis *emblemata* dicebantur ornamenta quædam, ita aptata vaſis, ut derrahi rurſusque reponi innoxie poſſent. Cic. Verr. 4, 24 *Illigare & includere emblemata in aureis poculis.* Item c. 22 & 23 *Avellere*, vel *detrahere emblemata.* Celſus l. 19 § 5 D. de auro & arg. leg. *Simili modo quæritur, ſi cui argentum legetur, an emblemata aurea, quæ in eo ſint, eum ſequantur.* Vide & § ſeq. ibidem. ¶ 3. Hinc ad ornatum orationis vel ſententiarum transfertur *Emblema*, zierathen; ut, *Exornare dictiones quibusdam velut emblematis*, Quintilianus dixit 2, 4. ¶ 4. Recentius inventum ſunt ea, quæ innovata ſignificatione dicuntur *emblemata*, picturæ nimirum, quibus adſcripta pauca verba, ex poëta præſertim nobili petita, & rei depictæ naturam indicant, & aliud, cujus cauſſa tota res ſuſcepta eſt, declarant, ut cum pingitur faſcis clavium diverſarum, adſcribiturque, *Non omnia poſſumus omnes.* Exſtant hodie *Emblemata Alciati*, libellus elegans & argumentorum diverſitate jucundus, plenusque graviſſimis ſententiis, ac dignus, quem familiarem ſibi adoleſcentes faciant, variis propterea variorum commentariis illuſtratus.

Embolion, embolimos, Embolum, &c. vide *Bole.*

EMBRECTVM, *i*, n. ἔμβρεκτον, genus intriti, eine mehrde, ab ἐμβρέχω, *irrigo*, Apicius 9, 14. vid. ℌ. bücher-ſaal T. 1 p. 62.

¶ Embregma, *ātis*, n. ſive Embrocha, *æ*, f. ἐμβρεγμα, ἐμβροχή, medicis eſt inſtillatio liquoris fomentantis partes affectas, die anſtreichung mit ſchlagwaſſer oder andern ſtärckenden.

EMBRYO, *ōnis*, m. & Embryon, ἔμβρυον, ſubſtantia fœtus ſeu infantis nondum perfecti in utero. Dicitur etiam τὸ ἔμβρυον, die leibes-frucht, ein unzeitiges kind im mutter-leibe. Suidas: Ἔμβρυον, νεογνὸν βρέφος, ἢ τὸ ὠμὸν καὶ ἄπεπτον. *Embryon, recens natus infans: vel crudus & incoctus.* Vulgaris verſus: *Vivimus in verbo, velut embryo vivit in alvo.*

¶ Embryorectes, *æ*, m. ἐμβρυορηκτης, ab ἔμβρυον & ῥήγνυμι, *rumpo*, inſtrumentum extrahens fœtum in utero mortuum. v. Tertull. de Anima c. 25, dicitur etiam *Embryothlaſtes*, ἐμβρυοθλάστης, i. e. inſtrumentum embryonem contundens. Sed ἐμβρυοτομία, eſt *exſectio fœtûs.*

Emearus, quære *Meo*, Emeduallare, *Medulla*, Emendario, emendo &c. *Menda*, Emendicare &c. *Mendicus*, Ementior, *Mentior*, Emercor, *Merx*, Emereri, emeritus &c. *Mereo*, Emetior, *Metior*, Emeto, *Meta*, Emicare &c. *Mico*, Emineo &c. *Maneo*, Eminus, *Manus.*

EMIO, *ire*, antique *ornare*; unde *Redimio*, de quo in R.

Emiror, vide *Miror*, Emiſſarius, emiſſio &c. *Mitto.*

EMMĀNES, *is*, f. herba *hyoſcyamus*, bilſen-kraut. Apul. de Herb. c. 4.

EMMANVEL, Hebr. nomen Meſſiæ, quod idem eſt ac *Nobiſcum Deus*, Gott mit uns. v. Tertull. de Carne Chriſti c. 17; & adv. Marc. 3, 12; Lactant. 4, 13. Sed *Emānuel* eſt in Prudent. Apoth. v. 672.

EMMAVS, & Emaus, f. tribus tyllab. Emmauntis & Emai, ſic enim Plin. 5, 14 *fontibus irriguam Emmaum* dixit. Ἐμμαοῦς, oppidum vetus Iudææ, abfuit ab Hieroſolymis ſexaginta ſtadiis, cui Romani poſt devictam Iudæam nomen mutarunt, *Nicopolin*, a victoria appellantes.

EMMŌTON, *i*, n. ἔμμοτον, plur. *Emmota*, medicamenta ſunt liquida, ſive emplaſtra, quæ linteolis excepta intra vulnera, vel ulcera conduntur, die wicken oder meiſſel, ſo die barbierer in die wunden drehen. vid. Celſus 7, 13; & Reinesii Var. Lect. p. 515.

ĔMO, *ēmi*, *emtum*, vel *emptum*, *ĕmere*, mercari, comparare, kauffen. *Emere de aliquo*, einem abkauffen, Cic. Att. 10, 5. *Emere magno, parvo, minimo*, Id. Att. 13, 29. v. *quantus* n. 2. *Emere tanti, quanti*, Id. Off. 3, 14. *Emere pretio ſuo*, Ter. Hec. prolog. extr. Et Sen. de Benef. 2, 1 *Nulla res carius conſtat, quam quæ precibus emta eſt.* Hinc proverbiale in Verr. 6, 6 adducit Cicero illud, *Emere malo, quam rogare.* Apul. 3 Florid. *Neque enim aut levi mercede emit, qui precatur; aut parvum pretium accipit qui rogatur, adeo ut omnia utenſilia emere potius velis, quam rogare. Emere in diem*, ut ſolvas poſt aliquod tempus, Nepos 25, 9, 5, auf tagezeiten kauffen. *Bene emere*, wohlfeil kauffen. Cic. Att. 12, 23 p. 338 *Sed quanti quanti bene emitur, quod neceſſe eſt.* Suet. Cæſ. c. 50 *Facetiſſime Cicero: Quo melius emtum ſciatis, tertia dedūcta eſt.* Ita contra *Male emere*, theuer kauffen. v. Plaut. Moſt. 3, 2, 112. add. Drak. ad Sil. 4, 756. Sed, *Beneficiis quem emere*, i. e. conciliare, Plaut. Amn. 1, 1, 57. *Emere gladiatores*, i. e. pecunia ad ſacinus obeundum conducere, Cic. pro P. Sul. 19. *Iudices emere*, Epiſt. ad Att. 16, 15. *Emtum ſtupa atumque judicium*, ibid. 1, 18. *Emtæ ſententiæ*, Id. pro Clu. 36. v. plura exempla in Menck. Obſerv. L. L. *Titivillitio non emerim: non caſſa nuce*, ich gebe nicht einen pfifferling darvor. ¶ 2. Meraphorice pro parare, &, ut Feſtus norat, *Emere*, quod nunc eſt mercari, antiqui accipiebant pro *ſumere*; quam ſignificationem in compoſitis quibusdam retinet, zumege bringen, erlangen. Claudian. 3 Conſ. Hon. v. 188 *Emtur virtute poteſtas.* Horat. 1 ep. 2, 55 *Sperne voluptates, nocet emta dolore voluptas.* Multa ſimilia vid. apud Drakenb. ad Sil. 5, 601; it. 7, 619. Quæ a Supino formantur, ſcribuntur a nonnullis per PT, ab aliis ſine P, ut *emtum*, *emtor.* Vid. Dausqu. Orthogr.

¶ Emtus, ſive Emptus, *a*, *um*, gekaufft; ut, *de lapide emtus*, Cic. Piſon. c. 15. v. *Lapis* n. 2. *Pax donis ingentibus emta*, Lucan. 10, 107. *Emtæ mercedibus ac viles operæ*, Petron. c. 122. Plura vide in *Emo.*

¶ Emtio, ſive Emptio, *onis*, f. der kauff. *Emtionem facere*, einen handel treffen, Cic. pro Cæcinn. c. 6. *Abire ab emtione*, den kauff wiederrufen, l. 7 § 6 D. de pactis. *Emtio per æs & libram* quid? Lipſius explicat ad lib. 1 Ann. Tac. p. 3. Nimirum & *emtio mancipi* dicebatur, & erat ſolenne quoddam genus emtionis, quod fiebat inter ſolos cives Romanos, adhibitis non minus quinque teſtibus, Romanis civibus puberibus, & alio ejusdem conditionis, qui libram æneam teneret. Emtor ita dicebat: *Hoc ego ex jure Quiritum meum eſſe ajo, hoc quod emtum eſt hoc ære, æneaque libra.* Deinde libram ære percutiebat, idque æs dabat ei, a quo rem emtam accipiebat, & hæc mancipatio vocabatur.

¶ Emtor vel Emptor, *ōris*, ein kauffer. Cic. Off. 3, 12 *Ne quid omnino, quod venditor norit, emtor ignoret.* Et Sen. ep. 27 *Bona mens nec commodatur, nec emitur: & puto, ſi venalis eſſet, non haberet emtorem.*

¶ Emtrix, *īcis*, l. 63 Dig. de evict. & duplæ ſtipul. *Cum emtrix non provocaverat.*

¶ Emtiōnālis, *e.* Cic. Att. 7, 29, ubi *Coëmtionalis* Grævius, de quo ſtatim.

¶ Emtĭtius, *a*, *um*, quod emtum eſt, erkaufft. *Miles emtitius*, mercenarius, der um ſold dienet. *Servus emtitius*, qui opponitur *domi nato*, Petron. c. 47. *Glans emtitia*, Varr. R. R. 3, 2.

¶ Emtivus, *a*, *um*, apud Feſtum, idem qui *emtitius*, de milite.

¶ Ēmax, *ācis*, qui libenter & ſæpius emit, kauffſüchtig. Cic. Parad. 6, 3 *Non eſſe cupidum, pecunia eſt: non eſſe emacem, vetligal eſt. Patremfamilias oportet eſſe vendacem, non emacem*, Cato de Re ruſt. c. 2. Add. Perſ. Sat. 2, 3.

¶ Emācitas, *ātis*, f. cupiditas emendi, die kauffſucht. Colum. 4, 3 *Quosdam emacitas in armentis exercet, ſed iisdem tuendis nulla cura tangit.* Plin. 3, 7 de Silio Italico: *Erat φιλόκαλος usque ad emacitatis reprehenſionem.*

¶ Emtĭto, *āvi*, *atum*, *are*, frequent. Tac. An. 14, 41, 3 *Qui talem operam emtitaſſet vendidiſſetque.* Plin. 33, 1 pr. *Alios captivis rebus emtitaſſe tradit Homerus.*

¶ Empsĭto, *are*, idem. Plaur. Caſ. 2, 5, 39 *Non ego verbum iſtud empſitem titivillitio.* Ita Feſtus legit.

¶ Emrĭtātus, *a*, *um*, erkaufft. Columell. 8, 10 *Ternis denariis ſinguli emtitati.*

¶ Emtūrio, *ire*, gern kauffen, mit kauff umgehen. Varro procem. lib. 2 de R. R. *Quod te emturientem in campos macros ad mercatum adducunt crebro pedes.*

Compoſita:

¶ Abĭmo, vel Abemo, *ĕre*, idem eſt ac auferre, demere, Feſtus & Gloſſæ.

¶ Adĭmo, *emi*, *emtum*, *ĕre*, quod diverſam habet ab *Emo* ſignificationem, benehmen. Terent Heaut. 3, 1, 12 *Falſum illud eſt, vulgo quod dici ſolet: Diem adimere agritudinem hominibus.*

Sic, *Adimere curam, consuetudinem alicujus*; apud eund. Hec. 5, 3, 19, & Phorm. 1, 3, 9.

¶ Ademtus, *a, um*, entzogen, entnommen; ut, *ademtum imperium*, Liv. 22, 27. *Ademtus Hector*, Horat. 2 od. 4, 10. *Ademta vati reddere lumina*, Idem epod. 17, 44.

¶ Ademtio, *ōnis*, f. die entziehung. Cic. pro Domo c. 30 *Ademtio civitatis.*

¶ Superadīmo, *ĕre*, noch darzu nehmen. Ammian. 14, 7 *Post statuas dejectas superadimenda vita.*

¶ Coëmo, *ĕre*, idem quod emere, einkauffen, zusammenkauffen. Ter. Adelph. 2, 2, 18 *Ajunt te coëmisse hinc, quæ illuc veheres, multa.* Cic. Verr. 4, 59 *Quæ tum non modo non vendebant, verum etiam coëmebant.* ¶ 2. Mercede conducere. Suet. Vesp. c. 18, & ibi Casaub. & Torrent.

¶ Coëmtus, *a, um*, aufgekaufft. Horat. 2 sat. 3, 245 *Luscinias prandere coëmtas.* conf. Suet. Ner. c. 5.

¶ Coëmtio, *ōnis*, ut emtio, der kauff. Cic. pro Muræn. c. 12 *Coëmtionem facere.* Est inter modos matrimonii contrahendi, de quo ICti, & Cic. pro Flacco c. 34 atque alias.

¶ Coëmtitius vel Coëmptionalis, *e*, qui cum aliis emitur, nim. ipse non dignus, qui ematur, sed qui accedens aliis, pretium eorum auget, was man in den kauff giebt; ut, *Coëmptionalis senex*, Plaut. Bacch. act. 4 sc. 9, 52. Sic & Curius ad Cic. fam. 7, 29, & Manut. ad l. c. in pr. Io. Fr. Gron. observ. 3, 20, & de P. V. 4, 9.

¶ Coëmtor, *ōris*, m. Apul. Apol. p. 321 *Testium coëmtor.* Iuven. 14, 293 non est certus, quia alii *coëmti* legunt.

¶ Dēmo, contracte pro *Deemo; demsi, demtum, demĕre*, idem est atque *adimere* sive totum auferre, benehmen, hinwegthun. *Lubet scire, quantum aurum herus sibi demsit*, Plaut. Bacch. 4, 4, 14. *Demere metum, sollicitudinem*, Cic. Att. 11, 15; *molestias*, Ter. 5, 3, 33. Sic Horat. 1 epist. 18, 94 *Deme supercilio nubem; plerumque modestus Occupat obscuri speciem*, i. e. explica frontem liberaliter, ne adducto & ad severitatem composito vultu, superbus & fastuosus videaris. *Demere ungues*, die nägel abschneiden, Plaut. Aul. 2, 4, 33. *Ignominiam alicui demere*, Liv. 2, 6, aus der schande bringen. *Obtrectanti caput gladio demsit*, er hat ihm den kopf abgehauen, Curt. 4, 9, 25. ¶ 2. Interdum idem fere significat, quod vulgare illud philosophis *abstrahere.* Liv. 2, 42 pr. *Duleedo ipsa agrariæ legis per se, demto auctore*, vulg. præscindendo vel abstrahendo ab auctore. Ita Ovid. Trist. 1, 2, 52 *Demite naufragium, mors mihi munus erit.*

¶ Demtus, vel Demptus, *a, um*, weggenommen. *Demtus per vim mentis error*, Horat. 2 epist. 2, 140. *Demta æternitate*, id est, excepta, Cic. Fin. 2, 27. ausgenommen. Add. Liv. 2, 42 modo laudatus.

¶ Demtio f. Demptio, *ōnis*, f. die wegnehmung. Varr. L. L. 4, 36 *Damnum habet nomen a demtione.* Et Nonius 2, 906 *Virgarum apparatus vel demptio.*

¶ Dirīmo, *īmi, emtum, ĕre*, distrahere, separare, trennen, scheiden, unternehmen, aufheben; a *Di* & *Emo*, interposita litera r; ut, *Prælium nox diremit*, Hirt. B. Alexand. c. 46. *Iras & altercationes dirimere*, Liv. 1, 13. *Dirimere controversiam*, Cic. 3 Off. c. ult. einen streitigen handel beylegen, aufheben. *Dirimere veterem conjunctionem cum aliquo*, Cic. fam. 2, 10, alte freundschaft trennen. *Quæ tam longo intervallo natura videtur diremisse*, Curt. 7, 7, 14. Cic. de Div. 1, 19 *Quid habet haruspex, cur pulmo incisus etiam in bonis extis dirimat tempus, & proferat diem*, i. e. impediat, ne res destinata tempore agi constituto possit. Sic Id. de Leg. 2, 12. Conf. Menck. Obs. L. L. *Dirimuntur suffragia* in comitiis, cum discernuntur & in suos loculos referuntur numerandi caussa, ea quæ unusquisque candidatus tulit. v. Gesn. ad Varr. R. R. 3, 2, 1, & 3, 5, 18.

¶ Dirēmtus, *a, um*, geschieden, abgesondert; ut, *anima morte diremta*, Lucret. 1, 114.

¶ Dirēmtus, *ūs*, m. subst. die absonderung. Cic. Tusc. 1, 29 *Est interitus quasi discessus, & secretio ac diremtus* (al. direptus) *earum partium, quæ junctione aliqua tenebantur.*

¶ Diremtio, *ōnis*, f. actus dirimendi, die trennung, scheidung. Val. Max. 4, 7 pr. *Celerius est, sine reprehensione propinquum avertere, quam amicum: quia altera diremtio iniquitatis; altera utique levitatis crimini subjecta est.* Ita Pighius ex MSS. quem Vorstius & Cantelius sequuntur. Augustin. Confess. 3, 8 sub finem: *Latantur conciliationibus aut diremtionibus.* Idem epist. 154 ad Emeritum Donatistam: *Cur vos tam temeraria atque sacrilega diremtione præcidistis a communione innumerabilium ecclesiarum orientalium?*

¶ Eximo, *ĕre*, auferre, excipere, benehmen; ut, *Eximere curas*, Horat. 3 od. 14, 14. *Non eximis illud, quod me angit*, Cic. Tusc. 2, 11. *Scrupulum alicui eximere*, Plin. 3 epist. 17, einen seiner bekümmerniß entledigen. Cui contrarium est, *Scrupulum injicere*, vide *Scrupulus.* ¶ 2. *Eximere diem dicendo*, in Senatu, dicuntur, qui longi sunt in sententia dicenda, ne protracto sic tempore senatusconsultum fieri possit. Gell. in Noct. 4, 10. Cic. ad Attic. 4 epist. 3. Liv. 1, 50 & passim. Conf. Sigon. ad 25, 4, & v. Menck. Observ. L. L. ¶ 3. Iungitur & ablativo: ut, *Urbem obsidione eximere*, i. e. liberare, befreyen. Plin. 7, 28 *Cremonam obsidione exemit.* Sic, *eximere servitio*, Liv. 28, 39, & cum præpos. *ex*, Cic. epist. ad Div. 5, 6, de Amic. 7 &c. ¶ 4. Et dativ. vel ablat. ut, *Eximi noxa*, aus dem verdacht oder schuld gelassen werden, apud Liv. 8, 35. Ovid. 2 de Art. v. 653 *Eximit ipsa dies omnes de corpore mendas.* Horat. 1 ep. 5, 18 de ebrietate: *Sollicitis animis onus eximit, addocet artes.* Cic. 4 in Verr. 19 *Absentem de reis eximit.*

¶ Exemtus, *a, um*, benommen. Virg. Æn. 1, 220 *Fames exemta epulis.* Horat. 2 epist. 2, 212 *De spinis pluribus una exemta*, i. e. sublata.

¶ Exemtilis, *e*, quod eximi potest, das man heraus nehmen kan. Columell. 8, 11.

¶ Exemtio, *ōnis*, f. die herausnehmung. Colum. 3, 19 *Per exemtionem frangere*, im herausziehen. Et cap. seq. *Exemtionem difficilem præbere*, sich nicht gern ausziehen lassen.

¶ Exemtus, *ūs*, m. subst. idem. Vitruv. 9, 9 *Quarum horarum brevitates aut crescentias cuicorum adjectus aut exemtus perficere cogit.*

¶ Exemtor, *ōris*, m. qui lapides eximit sub terra, ein steinbrecher, Plin. 36, 15. ¶ 2. Ex emendi significatione, Apul. Apol. *Testium exemtor.*

¶ Eximius, *a, um*, egregius, præstans, ab *eximo* est, ac de porcis majoribus, exemtis ex toto grege ad sacrificandum, proprie dicitur: vide *egregius*, besonder, trefflich. *Singularis & eximia virtus*, Cic. pro Leg. Manil. c. 1. *Eximia spe adolescens*, Idem fam. 1, 7. *Facies eximia*: ut, Cic. Verr. 5, 31 *Erat facie eximia Cleomenis uxor.* Ovid. 2 Artis v. 603 *Eximia est virtus, præstare silentia rebus*, quamquam meliores libri *Exigua* habent pro *Eximia.* v. Heins. *Eximia bos*, Liv. 1, 7. ¶ 2. Ter. Hec. 1, 1, 9 *Vtin' eximium neminem habeam?* id est, excipiam, eximam. Cic. Div. in Cæc. 16 *Cum omnibus Siculis faceret injurias, te illi uni eximium, cui consuleret, fuisse.*

¶ Eximie, adv. egregie, herrlich, sonderlich. Cic. pro Arch. c. 9 *Marinus L. Plotium eximie dilexit. Eximie ornatum templum*, Liv. 25, 40. Iuv. 11 pr. *Atticus eximie si cœnat, lautus habetur.*

¶ Eximietas, *atis*, f. præstantia, die fürtrefflichkeit. Symm. 3 ep. 3 *Spondeo, tuam eximietatem reperire posse multa, quæ tacui.* Ambros. ep. 69 *Antiochus, vir consularis, reddidit mihi eximietatis tuæ literas.* Et Augustin. ep. 32 *Qui hanc epistolam eximietati tuæ apportat.*

¶ Inemtus, vel inemptus, *a, um*, ungekaufft. Virg. Georg. 4, 133 *Dapibus mensas onerabat inemptis*, mit hauss-speise, hausmanns-kost. Tac. Hist. 2, 60, 6 *Consulatus inemptus*, i. e. pecunia non paratus. Pompon. l. 2 D. de Lege commissoria: *Accipitur inemptus esse fundus*, h. e. emptio pro irrita habetur.

¶ Interīmo, *ĕre*, interficere, würgen, umbringen. Cic. Fin. 2, 20 *Se ipsam interimit Lucretia a filio regis per vim stuprata.* Et pro Milon. c. 34 *Me examinant & interimunt hæ voces Milonis &c. Interimere vitam alicui*, Plautus dixit Cist. 4, 2, 39. *Interimere Sacra*, Cic. pro Mur. 12, i. e. tollere.

¶ Interemtus, *a, um*, umgebracht. Horat. 4 Od. 4, 72 *Asdrubale interemto.*

¶ Interemtībilis, *e*, tödtlich. Tertull. cont. Marc. 3, 6 *Christum edicere interemtibilem.*

¶ Interemtio, *ōnis*, f. actio interimendi. Glossæ Cyrilli: *Interemtio*, κατασφαγή. Cic. pro Leg. Man. c. 11 *Iter Gallorum interemtione patefactum est*: ubi plures hodie legunt *internecione.* Porc. Latro decl. in Catil. c. 10 *Hastam, quam contorqueret in omnium nostrum ruinam atque interemtionem.* Et Fest. Ruf. c. 25 *Diocletianus subito innumera Persarum agmina aggressus ad interemtionem occidit.*

¶ Interemtor, *ōris*, m. qui interimit. Senec. epist. 70 *Interemtorem sui fieri.* Val. Max. 6, 1, 2 *Virginis pudicæ interemtor* (filiæ) *quam corruptæ pater esse maluit.*

¶ Interemtrix, *īcis*, f. Tertull. de Spectac. c. 17 *Pudoris sui interemtrices.* Lactant. 1, 10 Institut. *Fratris interemtrix.*

¶ Perīmo, *ĕre*, interficere, umbringen. *Dolo aliquem perimere*, Sen. Herc. Oet. v. 438. *Luna stellanti nocte peremta*, Cic. de Div. 1, 11. ¶ 2. *Perimere alicujus consilium.* Cic. Off. 3, 7, i. e. impedire. *Reditum perimere*, Id. pro Planco c. 42. *Caussam publicam*, Id. pro Sext. 22.

¶ Peremo, *ĕre*, etiam Cincius pro *prohibere*, & Cato pro *vitiare* dixerunt apud Festum.

¶ Peremtus, *a, um*, todt, umgebracht. Virg. Æn. 6, 163 *Indigna morte peremtus.* Lucret. 4, 44 *Corpus atque animi natura peremta.* Tertull. in Sodoma c. 4 *Flamma peremta*, i. e. extincta. ¶ 2. Contectus, de eo, qui adhuc vivit. Liv. 2, 23 *Fœdior corporis habitus pallore ac macie peremti.*

¶ Peremtor, *ōris*, m. qui perimit. Sen. Oedip. 221 *Ecquis peremtor inclyti regis fuit.* Apul. Met. 8 p. 207 *Cruentus mariti peremtor.* Prudent. præfat. Hamartig. v. 19 *Cruore Christi, quo peremtor concidit.*

¶ Peremtrix, *īcis*, f. Tertullian. de Anima c. 42 *Mors dissolutrix corporis & peremtrix Jensus.*

¶ Peremtorius, *a, um*, quo quis perimitur, tödtlich. Tertull. de Anima c. 35 *Spiculum viventis infantis peremtorium.* Apul. 10 p. 243 *Peremtorium venenum comparare.* Inde ad forum transfertur; ut, *Peremtoriæ exceptiones*, l. 2 & 3 D. de Except. Et, *Peremtorium edictum* dicitur eo, quod perimat disceptationem inter litigatores, hoc est, ultra non patiatur adversarium tergiversari. Continet enim comminationem, Prætorem, quantumvis diversa parte absente cognaturum & pronunciaturum, die endliche und letzte citation. vid. l. 68, 70, 73 ff. de jud. l. 53, 54 & 59 § ult. ff. de re jud. &c. & Tertull. de Pudicit. c. 1.

¶ Peremtālis, *e*, quod tollit superius. Sic, *Peremtalia fulmina*, quibus priorum fulminum minæ tolluntur: Senec. 2 Quæst. N. c. 49. vide & Festum.

¶ Semiperemtus, *a, um*, halb todt, halb erstorben. Tertull. f. Cyprian. in Sodom. c. 4 *Semiperemta illic jugera.*

¶ Præemtor, *oris*, m. ein vorkäuffer. Gloss. gr. lat. προαγοραστής, *præemtor.*

¶ Redīmo, *ĕre*, wieder zu sich kauffen, loskauffen, wieder lösen. Cic. Phil. 13, 5 *Domum non minoris, quam emit Antonius, redimet. Captum se redimere*, sich ranzionieren, Ter. Eun. 1, 1, 29. Ovid. de Remed. amoris v. 229 *Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes*, zu rettung des leibes, ꝛc. Cic. fam. 2, 16 *Acerbitatem a Rep. suis privatis & domesticis incommodis redimere.* Similiter Plinius Paneg. Traj. c. 28 *Crudelitatem redimere*, pro, largiendo crudelitatis odium atque memoriam obliterare. *Non volo videri præteritam culpam redemisse*, Cic. fam. 10, 8. *Redimere pretio*, Id. Verr. 5, 45.

¶ Redemtus, *a, um*, gelöst. Virg. Æn. 9, 213 *Pretio redemtus.* Petron. c. 5 *Plausor redemtus*, i. e. pretio ad plaudendum conductus. vid. Burm.

¶ Redemtio, *onis*, f. Cic. de Prov. Conf. c. 5 *Temeritate redemtionis everti*, durch allzu hohen pacht, den man unvorsichtig übernommen, sich ruiniren. Et, *Aurum pro redemtione alicujus afferre*, zur ranzion geld darlegen, Val. Max. 4, 3, 1.

¶ Redemtor, *ōris*, qui redimit. Liv. 34, 9 *Itaque redemtoribus vetitis frumentum parare.* Vr, *redemtor litis, caussæ*, qui certa mercede pacta periculum litis seu caussæ in se recipit, apud ICtes. ¶ 2. Item, qui opus aliquod faciendum certa mercede conducit, der ein werck übernimmt, ein pachter. Cic. Divin. 2, 21 *Redemtor columnam conduxerat faciendam.* Tac. Hist. 1, 27, 2 *Onomastus nunciat, exspectari cum ab architecto & redemtoribus.* Sic *Redemtor pontis, redemtor silvæ, redemtor vectiga-*

vectigalium, in Pandectis legitur. Conf. Horat. 3 Od. 1, 34, & 2 epiſt. 2, 72. ¶ 3. *Redemtor* κατ' ἐξοχὴν Chriſtus, der erlöſer. Prudent. Cath. 10, 161 *Sequimur tua dicta Redemtor.*

¶ Rĕdemtrix, *īcis*, f. Prudent. in Romano v. 774 de lingua Maccabæo ephebo exciſa: *Prima offeratur in ſacramentum necis, Et ſit redemtrix prima membrorum omnium.* Et Corippus 4, 298 *E cælo veniens mundi perſona redemtrix.*

¶ Rĕdemtūra, *æ*, f. idem quod *Redemtio*, v. g. ſilvæ, portus, aut conductio operis faciendi. Livius lib. 23, 48 *Cohortandos, qui redemturis auxiſſent patrimonia, ut reipublicæ, ex qua creviſſent, ad tempus commodarent.*

¶ Redemto, *are*, frequent. redimere ſtudeo. Tac. Hiſt. 3, 34, 4 *A propinquis occulte redemtabantur.*

¶ Redemtĭto, *āre*, idem. Feſtus Pompejus: *Redemtitavere, ut domitavere.* Et Cato ibid. *Malefacta benefactis redemtitare.*

¶ Redimiæ, f. plur. die rantzion. Gloſſ. gr. lat. λύτρα, *Redimiæ*, Redimio autem, ab inuſitato *Emio*, vide infra in R.

Sumo, vide infra in S ſeorſim.

Emolumentum, quære infra in *Mola*.

EMPÆCTÆ, *arum*, m. ἀπὸ τοῦ ἐμπαίζειν, illuſores & deriſores, pietatis in primis, religionis atque honeſtatis, 2 Pet. 3, 3.

EMPANDA, *æ*, f. paganorum Dea, teſte Feſto. Sic dicta, quod patentibus pagis, non clauſis urbibus præeſſet. Ipſam Cererem in paganalibus ſacris vocatam fuiſſe *Empandam*, Scaliger Conject. in Varr. docet. v. Roſini Ant. Rom. 5 c. 4 p. 440.

EMPĔDŎCLES, *is*, m. Agrigentinus fuit, Philoſophus & Poëta, qui de Phyſicis verſus ſcripſit, diſcipulus & ſectator fuit Pythagoræ, præceptor vero Gorgiæ Leontini. Rhetoricen primus inveniſſe dicitur. Iis fuiſſe moribus ſcribunt, ut aſſidue ſimultatem cum aliquibus ſuſciperet, eamque pertinaciſſime exerceret: unde proverbium: *Empedoclis ſimultas.* Furore melancholico correptus in Ætnæ ardentis inſiliit voragines, quam rem patefecerunt ferreæ ejus crepidæ flammis ex Ætna rejectæ. Horat. in fin. libri de Arte Poëtica, *Deus immortalis haberi Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam Inſiliit.* vid. Fabric. Bibl. Gr. 2, 12 p. 473.

¶ Empedoclēus, *a, um*, adject. *Si Salluſtii Empedoclea legeris, &c.* Cic. 2, 10 ad Quint. Fratr.

EMPĒNĒTĬCA, *æ*, f. ἐμπηνητική, ars ſtrenue eſuriendi. Ita Turnebus Adverſ. 13, 20 in Cælii ad Cic. fam. 8, 1 legit *empeneticam facere*, cum ſtatim de eſurie ſequatur. conf. Salmaſ. ad Solin. p. 707, & vide ſupra *Embænetica*.

EMPETRON, *i*, ἔμπετρον, herba, *calcifraga*, Plin. 27, 9. Alias Dioſcorid. 4, 18 herba eſt notitiæ incertæ, ut ex Matthiolo apparet. Val. Cordus *Millegranam* vulgo dictam ſeu herbam cancri minorem, quæ Gallis *Herniaria* dicatur, affirmavit.

EMPHĂSIS, *is*, ἔμφασις, figura ſeu ornatus potius orationis, Quintiliano teſte latine *ſignificantia* dicitur, etwas wichtiges, deutliches, nachdrückliches. Aut. ad Herenn. 4, 53 *Significationem*, vertit, *qua plus in ſuſpicione relinquitur, quam in oratione ponitur.* ¶ 2. *Emphaſis* eſt etiam, cum una aliqua in Oratione vox, ut ſignificantior & gravior cæteris, jubetur attendi. vid. Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 233, 234.

¶ Emphaticus, *a, um*,

¶ Emphatice, adverb. vulgo eodem intellectu uſurpantur.

EMPHRACTVS, *a, um*, ἔμφρακτος, undique tectus, bedeckt; ab ἐμφράττω, *obſtruo, tego*; ut, *Emphractæ naves*, l. 2 ff. de exercitor. Sed lectio variat.

¶ Emphractum, *i*, n. intriti genus Apicio 8, 14. v. *Embrectum*.

EMPHRAGMA, *ătis*, n. ἔμφραγμα, ſeptum, cancellus, apud Veget. 1, 47.

EMPHYTEVSIS, *is*, f. qua ſterilia prædia perpetuo fruenda pro certa penſione traduntur; vel qua utile dominium rei immobilis ſub certa lege ad alium transfertur, eine erb-verpachtung, erb-lehen. Vid. Inſt. Iur. 3, t. 25 § 4, quamvis ipſa vox, quæ ab ἐμφυτεύειν, *implantare*, eſt, ibi non legatur; eſt tamen in Codice, *teſtamentum emphyteuſeos.* v. l. 1, 2, 3 C. de jure Emphyt. Cœlius ad Cic. fam. 8, 9 *agrum fructuarium* nominat.

¶ Emphyteuta, *æ*, m. qui tali conditione prædium obtinet. L. 4 Cod. de Iure emphyteutico, ſæpe occurrit.

¶ Emphyteutĭcus, *a, um*; ut, *Emphyteuticum prædium*, l. 13 C. de Prædiis & aliis. Et, *Fundi emphyteutici*, l. 2 C. de mancip. & colon.

¶ Emphyteuticārius, *i*, m. ſubſt. idem qui *Emphyteuta*. Ibidem l. 1 *Emphyteuticarios gravant coloni.* ¶ 2. Adjective idem quod *Emphyteuticus*, l. 1 C. de jure emphyt. Sic *Fundi emphyteuticarii*, Theod. Cod. 2 t. 25.

¶ Emphyteuma, *ătis*, n. ἐμφύτευμα, prædium tale, l. 4 C. extr. de Iure emphyteut. *ad alios ſuum jus, vel emphyteumata transferre.*

EMPĪRĬCE, *es*, f. ἐμπειρική, ſecta Medicorum, quæ experimentis tantum nititur, & quam in Sicilia primum cœpiſſe Plinius ſcripſit 29, 1. conf. Iſidor. 4, 4.

¶ Empīrĭcus, *i*, m. ἐμπειρικός, talis medicus. Celſus in præfat. *Qui ſe Empiricos ab experientia nominant.* Ἐμπειρία *experientiam* ſignificat.

EMPLASTRVM, *i*, n. ſeu cataplaſma, unguentum ſeu medicamentum in maſſam coactum, quod igni præmollitum vulneribus imponitur, ein pflaſter. Qui a *malagmate* & *paſtillo* differat, docet Celſus 5, 17. Nim. *emplaſtra* cum *paſtillis* ex metallis magis fiunt, *malagmata* ex floribus eorumque ſurculis, imponunturque integræ cuti, *emplaſtra* & *paſtilli* apertis vulneribus: ac *emplaſtra* quidem utique liquati aliquid habent, *paſtilli*, ubi utendum eſt, humore diluuntur. Laberius apud Gell. 16, 7 extr. *Quid eſt jusjurandum? emplaſtrum æris alieni.* ¶ 2. Idem quod *emplaſtratio*, de qua ſtatim. v. Plin. 17, 16 ſ. 21.

¶ Emplaſtro, *are*, oculiren. Columell. 5, 11 *Arboris, quam emplaſtraturus es, nitidiſſimum ramum eligito.*

¶ Emplaſtrātus, *a, um*, oculirt; ut, *Emplaſtratæ gemmæ*, Pallad. Nov. t. 7.

¶ Emplaſtratio, *ōnis*, f. inſitionis eſt ſpecies, das oculiren, de qua integro capite præcipit Plin. 17, 16, 21. Pallad. 3, 17. breviſſima deſcriptio eſt Col. 5, 10 *Tertium inſitionis genus eſt, quo arbor ipſas gemmas cum exiguo ſuo cortice in partem delibratam recipit, quam vocant agricolæ emplaſtrationem, vel ut quidam inoculationem.*

EMPLECTON, *i*, n. ἔμπλεκτον, genus ſtructuræ frontibus tantum politis, Vitruv. 2, 8. v. Baldi Lex. p. 44 & Plin. 36, 22.

Empneumatoſis, vide *Pneuma*.

EMPONĒMA, *ătis*, n. ἐμπόνημα, labor alicui rei impenſus, quo illa melior redditur, die verbeſſerung. Iuſtin. l. 3 C. de jure Emphyt.

EMPŎRIVM, *i*, n. ἐμπόριον, eine handelſtadt, gewerbſtadt, niederlag; ab ἐμπορεύω, *negotior.* Cic. Attic. 5, 2 *Cum per emporium Puteolanorum iter facerem.* Liv. 36, 21 *Theſpienſium emporium.* Adde Rutil. 1, 532.

¶ Emporetĭcus, *a, um*, adj. zur handlung dienlich; ut, *Emporetica charta*, Plin. 13, 12, quæ ſcripturæ inepta, tantum involucra mercibus præbebat, krämer papier, maculatur.

¶ Empŏrus, *i*, m. ἔμπορος, mercator, qui mari & nave aliena negotiatur, ut Heſychius & Euſtathius tradunt, ein handelsmann; ut, *Novus emporus*, Auſon. epiſt. 22, 28.

¶ Emperiæ, *arum*, f. pl. urbs Sardiniæ, de qua Liv. 21, 60; 28, 42, &c.

¶ Emporitāni, *orum*, m. pl. incolæ ejus urbis, Liv. 34, 16.

EMPROSTHŎTŎNVS, *i*, m. ἐμπροσθότονος, ſpecies ſpaſmi ſive convulſionis, qua corpus torquetur antrorſus. vid. locum Celſi in *Tetanus*, ubi & de *Opiſthotono*.

¶ Emproſthotonia, *æ*, f. idem. Apud Cæl. Aurel. Acut. 3, 6 vertitur *raptus pronus.* v. ibi Almelov. not. p. 623; & Barth. Adverſ. 38, 12.

¶ Emproſthotonĭcus, *i*, m. qui hoc morbo laborat, Priſcian. 2, 10.

Emptito, emptio, &c. vide in *Emo*.

EMPVSA, *æ*, f. ἔμπουσα, ſpectrum, phantaſma, illuſio, ein geſpenſt. v. Ariſtophanes in Ranis v. 295 ſq. Philoſtrat. de vita Apollon. 2, 2. Cælius 6, 38. *Empuſa mutabilior*, vide Chiliadas. Demoſthenes ait, Æſchinis matrem, cui ipſe Leucothoæ nomen mutaſſet, appellatam fuiſſe *Empuſam*, eo quod quæſtus gratia quidvis & faceret & pateretur.

EMPYĬCVS, *a, um*, ἐμπυικός, ſchwindſüchtig; apud Marcell. Emp. c. 16. Ἐμπύησιν deſcribit Iſidorus 4, 7.

EMPYRĒVS, *a, um*, ἐμπύρειος, feurig; ut, *cælum empyreum*, in quo beatorum ſedem eſſe dicunt Scholaſtici.

¶ Empyrius, *a, um*, idem; ut, *Empyrius mundus*, Mart. Cap. lib. 9 p. 315.

Emtio, emtor, &c. vide *Emo*.

Emucidus, vide *Muceo*, Emugio, *Mugio*, Emulceo, *Mulceo*, Emulgeo, *Mulgeo*, Emunctio &c. *Mungo*, Emundare &c. *Mundus*, Emunire &c. *Munio*, Emuſco, *Muſcus*, Emuſſitatus, *Amuſſis*, Emutatus, *Muto*.

EMYDES, *um*, f. pl. teſtudinum genus, quarum ſanguine inſtillato capitis dolores ſedari & ſtrumas tolli, auctor eſt Plinius 32, 5.

EN, ἠνί, ἰδού, adv. demonſtrandi. *En Priamus! En quatuor aræ*, Virg. Æn. 5, 639. *En crimen, en cauſſa!* Cic. pro Dejot. c. 6. Plerumque enim nominativis præponitur. Ovid. 2 de Ponto 3, 25 *En ego non paucis quondam munitus amicis, &c.* ¶ 2. Plautus etiam accuſativis præpoſuit: ut, *En tectum, en tegulas, &c.* ¶ 3. Et Verbis Ter. Hec. 1, 1, 5 *Ut quivis facile poſſet credere, nunquam illa viva ducturum uxorem domum. En duxit*, al. leg. *Hem.* ¶ 4. *En unquam*, pro unquamne, & apud Feſtum pro *ecquando.* Liv. 9, 20 *En unquam futurum, ut congredi armatis cum Samnite liceat?* Virg. ecl. 1, 66 *En unquam patrios longo poſt tempore fines, &c.* Et ecl. 8, 7 *En erit unquam Ille dies mihi, cum liceat tua dicere facta.* Plaut. Menæchm. 5, 5, 26 *Dic mihi, en unquam tibi inteſtina crepent, quod ſentias?* Ter. Phorm. 2, 2, 1 *En unquam cuiquam contumelioſius Audiſtis factam injuriam.*

Enallage, vide *Allage*.

ĔNĂLVS, *i*, m. adoleſcens ſervandæ puellæ cauſſa in mare ſe conjiciens, ope delphinum cum illa ſervatus. v. Plutarch. in Sympoſ.

ENARGIA, *æ*, f. ἐνάργεια, non ἐνέργεια, quam lectionem eſſe corruptam Budæus cenſet; latine *evidentia* vel *illuſtratio*, a Cicerone dicitur, auctore Quint. 6, 2. Commemoratur inter figuras ſententiarum, quæ amplificandi, ornandi vel delectandi gratia rem, ceu coloribus expreſſam, in tabula ſpectandam proponit, ut depicta, non narrata, ſpectata, non lecta videatur: ut, *Ipſe inflammatus ſcelere ac furore in forum venit, ardebant oculi, toto ex ore crudelitas emicabat, &c.* Conſtat deſcriptione rerum, temporum, locorum & perſonarum, &c. Fuit τὸ τῆς ἐναργείας ὄνομα Epicureis valde tritum, qui contendebant, judicium omnium rerum eſſe penes τὰ φαινόμενα ταῖς αἰσθήσεσι. vid. Hier. Wolff. annotat. ad vitam Iſocratis p. 795.

Enarmonius, vide *Harmonia*, Enarrare &c. *Narro*, Enatare &c. *No*, Enatus, *Naſcor*, Enavatus, *No*, Enavigare &c. *Navis*.

ENCÆNIA, *orum*, n. pl. ἐγκαίνια, feſta erant Iudæis, templi ſcil. initiatio, dedicationis feſtum, vulgus dixit, ein einweihungs-feſt, kirchweih, kirchmeß. Etiam aliis quibuscunque rebus novis & recens dedicatis adhibetur hoc vocabulum. Auguſtinus Tractatu 48 in Ioannem ſub init. *Quandocunque novum aliquid fuerit dedicatum, encænia vocantur. Iam & uſus habet hoc verbum: ſi quis nova tunica induatur*, ENCÆNIARE *dicitur*, einweihen.

Encanthis, vide *Canthus*.

ENCARDIA, *æ*, f. ἐγκαρδία, gemma a cordis effigie ſic dicta. Plin. 37, 10.

ENCARPA, *orum*, n. pl. vel Encarpus, *i*, ſing. ἔγκαρπος, Vitruv. 4, 1, implexus florum frondiumque Zophoro, h. e. picto veluti balteo, inſculptarum, die blumen und laubwercke an den ſäulen. Vide interpretes Vitruv.

ENCATHESMA, *ătis*, n. ἐγκάθεσμα, ab ἐν & καθέζομαι, die geſchwulſt, da ſich was zuſammen ſetzt; ut, *Encatheſmata in corpore*, Apul. de Herb. c. 38, 3.

Encauſtes, encauſtice, &c. vide in *Cauſis*.

ENCAVTE, *es*, f. ἐγκαύτη, legebatur credo, ſed eſt *encauſtice*, Plin. 35, 11.

¶ Encauterium, *i*, n. ἐγκαυτήριον, opus encautes, l. 9 C. de agric.

ENCĔLĂDVS, *i*, m. Terræ filius, ab Iove fulmine ictus, & ſub Ætna monte ſepultus. Virg. Æn. 3, 578 *Fama eſt, Enceladi ſemuſtum fulmine corpus, &c.*

ENCHIRĬDION, *i*, n. ἐγχειρίδιον, promptuarium ad manum semper habendum, ein handbüchlein. ¶ 2. Quo nomine Græci etiam *Capulum* in ense dicunt. Et inde translatum vocabulum ad libros est: quod, sicut pugiones militibus, ita hi illis, qui capere & scire cupiunt, in promptu semper esse debebant, ut Simplicius explicat in Enchiridion Epicteti proœmii principio. Scripsit etiam Augustinus *Enchiridion ad Laurentium*, de quo ipse Retractat. lib. 2, 63 ita censuit: *Scripsi librum de fide, spe & caritate, cum a me, ad quem scriptus est, postulasset, ut aliquod opusculum haberet meum, de suis manibus non recessurum, quod genus* ENCHIRIDION *vocant*. In eadem metaphora perstitit Erasmus, cum libello suo nomen fecit, *Enchiridion militis Christiani*. Nam ἐγχειρίδιον est ξιφίδιον, seu *pugio*, apud Herodian. 7, 4.

ENCHRISMA, *ătis*, n. ἔγχρισμα, medicamenta, quæ illinuntur, salben, Cels. 5, 24.

ENCHŪSA, *æ*, f. ἔγχυσα, herba similis anchusæ. Plin. 22, 20.

Enclima, vide supra in *Clima*.

ENCLĬTĬCVS, *a, um*, ἐγκλιτικός. Sic Grammatici vocant *particulas encliticas*, quæ inclinant accentum ad eam dictionem, cui adhærent; ut, *que, ne, ve*.

ENCOLPIAS, *æ*, m. ἐγκολπίας, ventus, qui a mari venit per sinus, quos κόλπους Græci vocant. v. Apul. de Mundo; & Seneca Nat. Qu. 5, 8.

¶ Encolpīzo, *are*, sinum s. uterum clystere eluere. Oct. Hor. 4 *Diffumigatur mulier de storace, & encolpizatur pigmentis*.

¶ Encolpismus, *i*, m. ἐγκολπισμός, clyster uterinus. Prisc. 3, 5 *Encolpismo uti*, ein mutter-clystier setzen. v. Reines. Var. Lect. p. 515.

ENCŌMBŌMĂTA, *um*, n. pl. ἐγκομβώματα, vestes, quas puellæ habent, secundum Varronem apud Nonium 14, 38.

ENCŌMIVM, *i*, n. ἐγκώμιον, laudatio, laus, eine lob-rede. v. viri docti ad Quint. 3, 4 p. 226 & Spanh. ad Julian. Or. 1 p. 5. *Ante victoriam encomium canis, πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδεις*, de eo, qui bello vel re nondum confecta præpostere gloriatur. vide Chiliadas.

¶ Encomiastes, *æ*, m. ἐγκωμιαστής, ein lobsprecher.

¶ Encomiologicus, *a, um*, lob-erhebend. Plotius sub fin. libelli de Metris, in generibus carminum ponit *Encomiologicum Stesichoricum*, & *Encomiologicum Archilochium*.

ENCRASICHOLVS, *i*, m. piscis minimus ex aquarum genere, eine art der meerfelchen. vide *Apua*.

ENCRATĔRA, *æ*, m. liquamen est ex piscium quorundam salsis intestinis, & liquatis.

Encycleos, encyclopædia, vide *Cyclus*, Endelechia, *Entelechia*.

ENDIADYS, f. legitur apud Serv. Æn. 1, 65: sed rectius Hendiadyo, ἓν διὰ δύο, vel δυοῖν, figura locutionis est, qua unum per duo effertur, ut: *Arma virumque cano*, pro, armatum virum. *Pateris libamus & auro*, pro, aureis pateris. Exempla plura vide in libello de Schematibus, & figuram contrariam, qua δύο δι' ἑνός, duo per unum efferuntur, apud Donatum in Terentium. conf. Voss. Instit. Orat. 5, 4, 4.

ENDO, antique pro *In*; ut, *Omnibus endo locis*, Ennius. *Endo mari magno*, Idem. *Endo procinctu*, Festus. *Endo manu*, Lucret. 2, 1094. *Endo suam do*, Auson. Edyll. 12, 11 p. 497. ¶ 2. Reperitur etiam in Compositis, ut *Endogredi* pro *Ingredi*, ibid. 1, 81 &c.

Endromidatus, endromis, vide *Dromo*.

ENDYMION, *ōnis*, m. Ἐνδυμίων, pastor ille fabulosus, perpetuo dormiens, (ein siebenschläfer,) quod Luna amore ejus correpta effecisse fingebatur, ut ejus osculandi semper haberet copiam. Cujus fabulæ & Cicero meminit Tusc. 1, 38. Fuit, ut fabulantur, longe formosissimus. Vnde pro quovis specioso, *Endymiona* posuit Juvenalis 10, 381. Et Apulej. lib. 1 de A. A. *Hic est, furor Panthia, carus Endymion: hic Catamitus meus, &c. Endymionis somnum dormis*, Ἐνδυμίωνος ὕπνον καθεύδεις, adagium est, de ultra modum somnolento, vide Chiliad. Tradit autem Plinius 2, 9, Endymionem multa deprehendisse ad Lunæ motum pertinentia, eamque occasionem fuisse fabulæ, Endymionem a Luna fuisse adamatum. Vide & Lucianum de Astrologia.

¶ Endymonēus, *a, um*, adject. Auson. Idyll. 6, 40 *Errat & ipsa olim qualis per Latmia saxa Endymonéos solita affectare sopores Cum face, & astrigero diademate Luna bicornis*.

Enechon, vide *Nechon*, Eneco, enectus, *Neco*.

ĔNĒMA, *ătis*, n. id quod per clysterem alvo immittitur, ein clystier, Cels. 5, 19; & Prisc. 2, 2. *Clyster* enim seu *Clysterium* instrumentum est, Reinesius Var. Lect. 2, 8 p. 200 Ἔνεμα, ἐνεμα, *id est*, κλύσμα, ἐγκλυσμα, *infusum, quo venter seu intestina subluuntur, alio nomine INIECTIO*.

¶ Enemion, *i*, n. papaver, mohn. Apul. de Herb. c. 53.

ĔNERGIA, *æ*, f. ἐνέργεια, operatio, die wirckung.

¶ Energēma, *ătis*, n. ἐνέργημα, opus, effectus, seu aporeleisma, quod operationem sequitur. v. Tertull. de Præscript. c. 30; & de Carne Christi c. 34.

¶ Energasia, *æ*, f. ἐνεργασία, est evidentia orationis, qua rem magis ostendere videmur, quam dicere. Nisi, qui hanc vocem intrulit, primus energiam potius cogitavit, de qua diximus suo loco. Potest etiam *Exergasia* hic latere.

¶ Energūmenus, *i*, m. ἐνεργούμενος, dæmoniacus, ein besessener; ab ἐργεῖσθαι, *detineri, impediri*, vel ab ἐργομαι, quod *agor* significat & *agitor*, a quo verbo id nominis Valla deducit. Vide Lexica Græca, & copiose de his Gisb. Voëtium part. 1 disp. Theolog. p. 1019. Cæl. Rhodig. 1, 34, & Casp. Schott. Phys. curios. 4, 1.

Enervis, enervo, *are*, vide *Nervus*.

ENGIBATA, *orum*, n. pl. inter organa hydraulica apud Vitruv. 10, 12. conf. Bald. in Lex. Vitruv. p. 45.

ENGŌNĂSIS, *is*, f. ἐγγόνασις, fidus cæleste, quod *nixus* dicitur. Cic. in Arato, *Engonasin vocitant, genibus quod nixa feratur*. Iulius Firmicus, *ingeniculum* latine vertit. v. Manil. 5, 340.

ENGŌNĂTON, *i*, n. ἐγγώνατον, inventum horologii solaris portatile. Vitruv. 9, 9. vid. Bald. l. c. ubi a forma nomen esse putat, vel quia angulatum, vel quia in genu plicatum est.

ĔNHÆMVM, *i*, n. ἔναιμον, emplastrum, quod cruentis protinus vulneribus injicitur, ut contrahat cicatrices, ein wund-pflaster. Plin. 12, 17; Cels. 5, 19.

Enhydris, enhydros, vide *Hydra*, Enigrare, *Niger*.

ĔNIM, conjunct. causalis, denn, postpositiva est, quanquam non semel & in principio orationis posuerint optimi auctores, ut Plautus, Terentius, Lucretius, Cicero, Apulejus & Paulus ICtus. *Enim istic captio est*, Plaut. Most. 5, 2, 23. *Enim non sinam*, Ter. Adelph. 2, 1, 14. Vide Gifanii Indic. Lucret. Tac. Hist. 4, 11, 7 *Asiaticus (enim is libertus) malam potentiam servili supplicio expiavit*. ¶ 2. In quo Taciti loco *enim* pro *autem* videtur positum. Nam apud Latinos, *nam, enim, sed, autem*, sicut apud Græcos γάρ & δέ, mutuas præstabant operas & alterum pro altero ponebatur. Cæs. de B. Civ. 2, 32 *Desertos enim se ac proditos a vobis dicunt, &c.* Id. B. Gall. 5, 7 *Dumnorix cum equitibus Æduorum a castris, insciente Cæsare, domum discedere cœpit, &c. Ille enim revocatus refsistere, ac se manu sua defendere, suorumque fidem implorare cœpit, &c.* Vtrobique certe τὸ enim nihil infert, & tantum adversativæ vim habet. Vnde & Græcus Interpres loci ultimi verba, *Ille enim revocatus, &c.* non ὁ γάρ; sed ὁ δὲ Δάμνορυξ, ἀπὸ τῶν διωκόντων αὐτὸ ἀποκαλούμενος, &c. vertit. ¶ 3. Est & asseverandi particula, ut, *enimvero*. Plaut. Cas. 2, 4, 1 CH. *te uxor ajebat tua Me vocare*. S. T. *Ego enim vocare jussi*, i. e. Ego vero. Idem Most. 3, 1, 24 TH. *Quid tute tecum?* TR. *Nihil enim*. Ter. Andr. 5, 1, 4 *Immo enim quam maxime abs te postulo atque oro Chreme*. Ita usus etiam in Eunucho est 2, 3, 63, & Phorm. 4, 4, 13. ¶ 4. *Quid enim*, usitata interrogatio bonis auctoribus, de qua Lambinus ad Horatium 1 Sat. 1, 7. Plautus Amph. 2, 2, 62 *Quid enim censes?* Vbi plane παρέλκει.

¶ Enimvero, in principio ponitur ac significat certe, & confirmandi vim habet. Ter. Andr. 1, 3, 1 *Enimvero Dave nihil loci est socordiæ, &c.* warlich). Cic. in Verr. 1, 26 *Enimvero ferendum hoc non est*. ¶ 2. Interdum tamen postponitur etiam. Ter. Eun. 2, 3, 37 *Incommode hercle*. CH. *Imo enimvero infeliciter*. Plaut. Capt. 3, 4, 2 *Nunc enimvero occidi, eunt ad te hostes Tyndare*. Et, *enimvero*, Plaut. Amph. 2, 2, 126. *Tum enimvero Deorum ira admonuit*, Liv. 2, 36. Phædr. 2, 5, 21 *Ille enimvero adsilit*. Apul. Metam. 11, 242, 25 *Vitam quoque tibi prorogare mihi enimvero licere*. Sic in Codd. pro quo vulgo: *tantum licere*. Habet significationem nimium permoti ac irritati animi, ut Donatus notat ad Ter. Andr. 1, 3, 1.

¶ At enim, aber. Apul. Apol. p. 323 *At enim ille totum quadragies præsumtione cassa devorarat*.

¶ Etenim, caussalis conj. quæ semper initio ponitur. Ter. Andr. 2, 6, 11 *Etenim eam secum rem recta reputabit via*. Idem Eun. 5, 9, 44 *Et libenter vivis: etenim bene libenter vitlitas*. Plaut. Amph. prol. v. 26 *Etenim ille, cujus huc jussu venio*. Vertas licet allermassen, sintemahl.

¶ Verumenim, Verumenimvero, vide *Vero*.

ĔNĪPEVS, *ei*, m. trisyllabum, Ἐνιπεύς, Thessaliæ fluvius, juxta quem pugna inter Cæsarem fuit & Pompejum. Lucan. 7, 116 *Sanguine Romano quam turbidus ibit Enipeus*. A poëtis *altus, magnus, pulcher, Thessalicus*, dicitur. Tyro; amasia ejus a Nepruno formam illius induto corrupta. v. Lucia. dial. mort. Ovid. Met. 6, 116.

Enisus, vide *Nitor*, Eniteo, enitesco, *Niteo*, Enitor, enixus, &c. *Nitor*.

ENNA, *æ*, f. Ἔννα, Siciliæ civitas, juxta quam templum augustissimum Cereris fuit, cum ejusdem simulacro, a quo templo *Ennæa Ceres*, dicta fuit. Locum describit Cic. in Verrem 4, 48. Vbi & fabulam de raptu Proserpinæ leges.

¶ Ennensis, *e*, gentile. Cic. Verr. de Signis 4, 62 *Ennensis Ceres*. Liv. 24, 37 *Ennensium principes*.

¶ Ennæus, *a, um*, id. Sil. 14, 246 *Cum rapta præceps Ennæa virgine flexit*. Et, *Ennæa diva*, i. e. Proserpina, apud eund. lib. 13, 431. ¶ 2. Henna, Hennæus quidam scribere malunt. v. Drak. ad Sil. 1, 93.

Enneapharmacum, vide *Pharmacum*, Enneaphthongus, *Phthongus*, Enneaphyllon, *Phyllon*.

ENNĬVS, *i*, m. Poëta vetustissimus, Calaber, Rudiæ alumnus, ut Cic. pro Arch. c. 10, & Mela 2, 4, & Silius 12, 395 tradiderunt. Hinc Horatio 4 od. 8, 20 vocatus *Calabra Pieris*. Natus est anno 411 post Romam conditam, ut Cicero observat Tusc. Q. 1, 1, Coss. C. Manlio Lucrino & Q. Valerio Flacco: aut potius anno 515, ut aliter de Clar. Orat. c. 18 refert. Romam puer translatus vitam ibi suam exegit, quam ad annos 70 perduxit. v. de illius temporibus Burm. ad Sulpic. Sat. 46. Dicitur fuisse ingenio acri & eruditione multiplici, ut qui domi forisque docuerit; & cum Græcam linguam, Osc amque & Latinam calleret; solitus est dicere, sibi esse tria corda, vid. Gell. 17, 17. Ex Silio Italico patet lib. 12, 293 seq. eum fuisse in bello Punico centurionem, præsentique animo rem gessisse; & apud Latinos fuisse primum, qui coronam sibi ex Helicone assumpserit. Græcas ab eo literas Cato senex didicisse, scribitur. Scripsit præter Comœdias, Tragœdias, Satyras, Annales & Historiam belli Punici secundi versibus hexametris, de quibus tamen omnibus nil nisi fragmenta quædam superant, sparsim apud Ciceronem, Gellium, Macrobium, & Grammaticos relicta, & ab Hier. Columna collecta. De quibus hi sunt apud Augustin. C. D. 2, 21 ex Cicerone: *Moribus antiquis res stat Romana virisque. Haudquaquam quemquam semper fortuna secuta est. Fortibus est fortuna viris data*. Ac de Fabio Maximo ille in Cic. off. 1, 24, quem & Macrobius indicavit 6, 1 *Vnus homo nobis cunctando restituit rem. Non ponebat enim rumores ante salutem, &c.* Et apud Gellium 20, 10 *Pellitur e medio sapientia, vi geritur res, Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere. Benefacta male locata, malefacta arbitror*. Vocat hunc præclarum Ennii versum Cicero Off. 2, 18. Gellius ex Ennii satyris hoc producit 2, 29 extr. *Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm, Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies*. Et hos ex Hecuba 11, 4 *Nam cum opulenti loquuntur pariter atque ignobiles, Eadem dicta eademque oratio æqua non æque valet*. Et hos ex Iphigenia apud Gell. 19, 10 *Otio qui nescit uti, plus negotii habet, Quam cum est negotium in negotio, &c.* Alios vid. 20, 10. Macrobius hos ex Ennii cirat Annalibus Saturn. 6, 2 *Multa dies in bello conficit unus, Et rursus multæ fortunæ forte recumbunt*. Cic. Off. 1, 16 hos etiam Ennio tribuit: *Homo, qui erranti comiter monstrat viam, Quasi lumen de suo lumine accendat, facit: Nihilominus ipsi lucebit, cum illi accenderit*. Et hos Off. 2, 7 *Quem metuunt, oderunt: Quem*

Quem quisque odit, periisse expetit. Conf. ex Cic. de Senect. c. 14 infra in *Olympia*. Et ap. Non. 2, 173 in *Cupienter*: *Stultus est, qui cupita cupiens cupienter cupit.* De Ennio Ovid. scripsit Trist. 2, 424 *Ennius ingenio maximus, arte rudis*; sicut & *rudem Ennii Musam* dixit Statius 2 Silv. 7, 75 ad nomen patriæ *Rudiæ* nimirum alludens uterque. Sed & Codrus Vrceus, *non versus*, inquit, *Ennii difficilis placet.* Meminit elogii sepulchri Ennii Cicero Qu. Tusc. 1, 15 *Adspicite, o cives, senis Ennii imaginis formam, Hic vestrum pinxit maxima facta patrum.* Et ibid. illius: *Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu Faxit, cur? volito vivus per ora virûm.* Apposite Sen. lib. 22 ep. Moral in Gell. 12, 2 *apud ipsum Ciceronem*, inquit, *invenies etiam in prosa oratione quædam, ex quibus intelligas, illum non perdidisse operam, quod Ennium legit.* Affert deinde Enniana quædam, quibus Cicero usus est. Ennii etiam perstudiosus fuit Virgilius. Nam plura ex eo sumsit, & in carmina sua transtulit: quorum partem notavit Macrobius Saturn. 6, 1. Idem quum aliquando deprehenderetur Ennii poësin legere, interrogatus quid ageret, respondit: *Aurum se ex Ennii stercore colligere.* Gyrald. Dial. 4 p. 137. Lips. Antiq. Lect. 2, 22. De hoc Horat. 1 ep. 19, 7 *Ennius ipse Pater nunquam, nisi potus, ad arma Prosiluit dicenda.* Quint. 10, 1 p. 905 *Ennium, sicut sacros vetustate lucos, adoremus, in quibus grandia & antiqua robora jam non tantam habent speciem, quantam religionem.* ¶ 2. Alius Ennius de augurandi disciplina scripsit, de quo Suet. de Illustr. Grammat. c. 1.

¶ Ennianus, *a, um*, adject. ut, *Ennianus populus*, Gell. 12, 2 *Ingenia cicuria Enniana*, Tertull adv. Valent. c. 37.

¶ Enniamista, *æ*, m. idem est, Ennii sectator, Gell. 18, 5.

ENNOEA, *æ*, f. gr. ἔννοια, notitia, intelligentia, qua voce usus est Cicero Top. c. 7; Fin. 3, 6; Acad. 2, 7; Tusc. 1, 24, die erkänntniß. ¶ 2. *Ennœa*, æon Valentini, Tertull. adv. Valent. c. 7: Irenæi Interp. 1, 10.

ENNOSIGÆUS, *i*, ἐνοσίγαιος, dicitur etiam ἐννοσίγαιος, Neptuni epitheton, quo Iuvenalis usus est sat. 10, 182 *Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum.* Ab ἐνόω, *concutio*, & γαῖα, *terra*.

Eno, *are*, vide *No*, Enodare &c. *Nodus*, Enorchis, *Orchis*, Enormis, *Norma*, Enotare &c. *Nota*, Enotescere, *Nosco*, Enovare &c. *Novus*, Enrhythmus, *Rhythmus*, Ens, *tis*, *Sum*.

ENSIS, m. mucro, gladius, ein schwerdt, degen. *Ensem in pectus adigere*, Ovid. Met. 5, 79, durchstechen. *Ensis vagina tectus*, Horat. 2 sat. 1, 40, das in der scheide steckt. Tibull. 1, 10, 1 *Quis fuit horrendos primus qui protulit enses? Quam ferus & vere ferreus ille fuit?* Dextro lateri accinctum ensem habebant nonnunquam Romani. v. Drakenb. ad Sil. 5, 146. ¶ 2. *Ensis* & pro imperio ponitur, cujus erat insigne. Lucan. 5, 61 de Ptolemæo Ægypti Rege: *Sævum in populos puer accipit ensem.* Stat. 5 Silv. 1, 175 *Felix, qui magno jam nunc sub præside juras, Cuique sacer primum tradit Germanicus ensem*: Vbi alii Præsidatum provinciæ, vel præfecturam prætorio: alii sacri cubiculi curam per *Ensem* volunt notari. Vide Turneb. 12, 6, Petr. Fabrum Semestr. 1, 3, & Statianos interpretes Morellum atque Cruceum.

¶ Ensiculus, *i*, m. dimin. parvus gladius, apud Plaut. Rud. 4, 4, 113 seqq.

¶ Ensifer, *ĕri*, vel Ensiger, variant enim fere libri. Epitheton Orionis est. Ovid. 2 de Arte v. 56 *Ensifer Orion adspiciendus erit.* Meliores fere libri *Ensiger*. Adde Stat. Theb. 4, 321 & Ach. 2, 414. Ovid. Fast. 4, 388 *Ensiger Orion æquore mersus erit.* Vti iterum ex optimis membranis Heinsius legit, pro vulgato *Ensifer*.

¶ Ensilia apud Lucretium legi vult Vossius, quod nos interpretamur in *Insilia* in *Salio*.

¶ Ensipŏtens, *entis*, hand-fest. Coripp. 4, 365 *Nec non ensipotens membrorum robore constans.*

ENTĂSIS, *is*, f. ἔντασις, intensio, productio, die ausstreckung; ab ἐντείνω, *intendo*, Vitruv. 3, 2. v. Baldi Lex. p. 45.

¶ Entaticos, gr. ἐντατικός, tentiginem ciens; ita herba Satyrion vocatur ab Apul. de Herb. c. 15, geil-wurtz.

ENTĔLĔCHĪA, *æ*, ἐντελέχεια, pro qua tamen voce Aristoteles usurpat ἐνδελέχεια in animæ definitione non incommode, tametsi & de hoc ipso adhuc disputetur. Significat autem agitationem, continuationem, seu continuatam quandam motionem: vel, ut Cic. Tusc. 1, 10 reddidit, *continuatam motionem atque perennem*, cujusmodi animæ est, seu vitæ. Sic enim verterunt Gaza & Hermolaus. Sunt etiam, qui *Perfectihabiam* vel *perfectihabentiam* eam vocem interpretantur. vid. J. C. Scalig. Exercitat. CCCVII n. 12 & sqq. Boëthius *actum* vertit, non etiam male. Ἐνδελεχὲς enim Græcis continuum vel continuatum est. A quo nonnulli factum videtur Germanicum endelich, sic enim dicimus nos Germani continuatum, non cessans, non interruptum. Apud Tertullianum de Anima c. 32 legitur: *Si entelechias Aristotelis occuparem.* Vide initium libelli de Anima Philippi Melanchthonis, ubi tum ἐνδελεχείας, tum ἐντελεχείας appellatio erudite explicatur. Iosephus Scaliger ad Eusebium p. 110 dicit, puerilem velitationem esse de differentia harum vocum. Quippe quæ unum & idem sint. *Veteres enim*, inquit, *ut ex Luciano constat*, τὸ Τ *tanquam* Δ *pronunciabant atque scribebant.* Quod & confirmat vetustissima inscriptio Romæ: DIAPANDON APOLLINIS SACERDOTI. Vbi DIAPANDON est διὰ πάντων, ut hodie pronunciat omnis natio Græca. Idem & diu ante ad Ciceronis Tusc. 1, 10 Camerarius observavit p. 167.

ENTĔRON, *i*, n. ἔντερον, *intestinum*, pl. Entera, ἔντερα, *viscera*, quasi *interna*, vel *interata*, ut in Gloss. redditur ἐξεντερισθέντα, das eingeweide, gedärme. v. Voss. Etym. p. 200.

¶ Enterŏcēle, *es*, f. ἐντεροκήλη, herniæ species, quando intestina prolabuntur, & tumorem gignunt, ein darm-bruch. Cels. 7, 18. conf. Martial. 10 epigr. 56; & 11 epigr. 85.

¶ Enterocēlicus, *i*, m. ἐντεροκηλήτης, der gebrochen ist. Plin. 26, 8.

¶ Dysentĕria, *æ*, f. δυσεντερία, das bauch-weh, rothe ruhr, durchlauf, exulceratio intestinorum. *Dysenteria infestari*, Plin. 22, 21.

¶ Dysentĕrĭcus, *i*, m. qui morbo eo laborat. Plin. 22, 25 *Panicum in vino potum prodest dysentericis.* Adde 20, 2. ¶ 2. Adjective *Passio dysenterica*, Pallad. 3, 31.

¶ Exentĕro, *are*, ἐξεντερίζειν, *evisceravre* est, h. e. viscera interiora eximere, ut in piscibus & ferisproprie fieri solet, ausnehmen das gedärm, ausweiden. Per metaphoram Plaut. Epid. 2, 2, 2 *Exenterare marsupium*, den beutel fegen, ausleeren. Ibid. 5, 2, 7 *Exenterare opes argentarias.*

¶ Exenterātus, *a, um*, ausgeweidet, ausgeleeret Iustin. 1, 5, 10 *Epistola exenterato lepori inseritur.* Legunt & *exinterato*. v. Voss. l. c. Sic *Bacca exenterata*, Apic. 7, 5.

Enthеca, enthecatus, vide *Theca*, Entheatus, *Entheus*.

ENTHEUS, *a, um*, ἔνθεος, numine divino plenus, divinus, begeistert, apud Senecam legitur Medea v. 382 *Incerta, qualis entheos cursus tulit*; Et apud Statium 1 Silv. 2, 227 *Hic entheа lauro Tempora, Aonia crinem premit ille corona.* v. Barth. ad Stat. Silv. p. 65, 132. adde Martial. 5 epigr. 43; & 11 epigr. 85.

¶ Entheo, *are*, numine afflare, begeistern. Hinc

¶ Entheātus, *a, um*, begeistert, geistreich; ut, *Turba entheata Bellonæ*, i. e. sacerdotes, Martial. 12 epigr. 57.

¶ Enthusiasmus, *i*, m. ἐνθουσιασμός, afflatus & instinctus sacer, inspiratio divina, der anhauch oder antrieb Gottes, das göttlich eingeben. Vox per se bona vitio hominum infamata. Nam sanctus etiam enthusiasmus est, de quo Hesychius: ἐνθουσιασμός ἐστιν, ὅτε ἡ ψυχὴ ὅλη ἐλλάμπηται ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Vid. G. Vossius de arte poet. c. 12. P. Petitus de furore poëtico, & Mer. Casaubonus de variis enthusiasmi generibus liber Angliæ editus Lond. 1656.

¶ Enthusiasticus, *a, um*, ἐνθουσιαστικός, & subst. Enthusiasta, *æ*, m. ἐνθουσιαστής, idem qui Entheus. Budæus annot. in Platon. lib. 2 de leg. poëtarum genus θεῖον & ἐνθουσιαστικόν, i. e. *divinum, Deo plenum & divinitus inspiratum* vocat. Addit Martinius l. c. hoc nomine merito ac vere vocitari posse vates & prophetas sacros; sed profanos illos esse *dæmonisticos*, cum, quem Deum putent, dæmon sit & genius depravatus.

ENTHȲMĒMA, *ătis*, n. ἐνθύμημα, argumentationis Dialecticæ species, significat animi cogitationem seu *commentum* vel *commentationem*, ut etiam Quintilianus interpretatur 5, 10 pr. qui adjicit, *Vnum intellectum habet, quo omnia mente concepta significat: alterum, quo sententiam cum ratione: tertium, quo certam quandam argumenti conclusionem, vel ex consequentibus, vel ex repugnantibus, quamquam plures sint in ea opinione, ut id demum, quo pugna constet, enthymema accipi velint.* Ad mediam significationem pertinet Iuvenal. 6, 448 *Curtum sermone rotato Torqueat Enthymema, nec historias sciat omnes.* CVRTVM vocatur, quia præterit alteram propositionem, & duobus tantum constat Syllogismi pronunciatis. Aristoteli ob eandem caussam dicitur μονολήμματος συλλογισμός. Tertium ab Aristotele ἐνθύμημα ἐλεγκτικὸν appellatur. Add. Cic. in Topic. c. 13, & Quintil. 5, 14.

¶ Enthymemation, *i*, n. dimin. ἐνθυμημάτιον, commentatiuncula, Gell. 16, 1.

¶ Enthymēsis, *is*, f. ἐνθύμησις, cogitatio, inventum, die erfindung, gedancke. Tertull. adv. Valent. c. 9 *Totam enthymesin exposuit.* conf. c. 14; & de Præscript. c. 7.

Entomon, vide infra *Tome*.

Enubilo, vide *Nubes*, Enubo, *Nubo*, Enucleo &c. *Nux*, Enudare &c. *Nudus*, Enumerare &c. *Numerus*, Enuntiare &c. *Nuntius*, Enutrire, *Nutrio*.

Enydris, enydros, vide *Hydra*, Enypostata, *Hypostasis*.

ĔNȲO, *hujus Enyus*, f. Ἐνυώ, Bellona, Martis soror, die kriegs-göttin. Hesychius: Ἐνυὼ πολεμικὴ θεά, ἢ μάχη. Silius 10, 203 *Veluti nondum satiasset Enyo Iras sæva truces.* Stat. Theb. 8, 658 *Et face mutata bellum integrabat Enyo.* Et Martial. spectac. 24 *Nec te decipiat ratibus navalis Enyo.* Idem 6 epigr. 31 (al. 32) *Cum dubitaris adhuc belli civilis Enyo.*

¶ Enyalius, *i*, m. ἐνυάλιος, est inter propria Martis nomina, teste Macrobio 1 sat. 19 sic dictus, quasi ἐνυοῦς υἱός, Bellonæ filius.

Eo, eodem, eone, &c. vide *Is, ea, id*.

EO, *is, it*; *ivi*, & *ii*, *ītum*, *ire*, gehen, Ter. Phorm. 5, 6, 27 *Ire suspenso gradu*, auf den zeen gehen. Ovid. Art. am. 3, 62 *Ludite, eunt anni more fluentis aquæ*, die jahre lauffen dahin. *Ire, redire*, hin und wieder gehen, Martial. 6, 10. *Hac illuc ire*, Ovid. Heroid. 20, 130. *Laodiceam ire*, i. e. proficisci, reisen, Cic. fam. 3, 6. *Ille iit passim, ego ordinatim*, ib. 11, 13. *Ire obviam*, entgegen gehen, Nep. 1, 4, 8. *Ire cum exercitu*, scil. obviam hostibus, Id. 17, 3, 5. *Ire alicui subsidio*, ibid. 8, 2. Sed, *Ire in jus de re aliqua*, notat disceptationem rei, & litigationem apud judicem. Nota sunt verba solennia, quibus experiundi juris caussa veteres ad Prætorem se mutuo evocabant: *In jus eamus, in jus ambula.* v. Brisson. de Formul. pr. Terent. Adelph. 3, 2, 49. *Iudices eunt in consilium*, Cic. pro Cluent. c. 20, sie gehen zu rath. *Ire in sententiam*, Liv. 1, 32. *Pedibus ire in sententiam*, Id. 5, 9, beystimmen. Ratio a Romana curia est. Nam super re aliqua, quæ consultabatur, cum duæ diversæ sententiæ essent, ne omnes Senatores sigillatim interrogare esset necesse, discessio permittebatur. Hæc fiebat, cum Consul adversæ sibi sententiæ auctorem in certam subselliorum partem jubebat discedere, atque ad eam se conferre, qui ejusdem sententiæ essent; cæterum ad se accedere, qui una sentirent. Tum enim ita, ut ex Festo & Plinio 8 epist. 14 constat, dicebat: QVI HÆC SENTITIS, IN HANC PARTEM; QVI ALIA OMNIA, IN EAM PARTEM ITE, QVA SENTITIS. Hinc itaque natæ illæ formæ: *Ire, discedere in alicujus sententiam*: quarum exempla passim exstant. Vide & Lipsium ad Tacit. p. 515. *Ire in duplum*, i. e. multari duplo, Cic. pro Flac. 21. *It dolor in verba*, Claud. B. Gild. 201. *Ire in sudorem*, Flor. 2, 4, ubi vide Duckerum. Livius in præfat. *Mores eunt præcipites*, hoc est, abeunt seu declinant in deterius, gehen zu grunde. ¶ 2. *Ire* etiam pro venire ponitur, kommen. Virg. Æn. 2, 375 *Vos celsis nunc primum a navibus itis.* Vbi Servius: ITIS, *pro* VENITIS: *ut contra Terentius: Nisi ego ad mercatum venio, pro* EO. Stat. Theb. 7, 229 *Longo procul agmine Grajos Ire docens, nec jam Aonii procul afore campis.* Ter. Adelph. 3, 3, 7 *Sed eccum Syrum ire video.* IRE, inquit Donatus, *pro venire*; ut, *Nec vero Alciden me sum lætatus euntem Accepisse lacu.* Est autem Virgilianum carmen de 6 Æneid. v. 392 *Euntem*, i. e. venientem. Seneca

Seneca Medea v. 684 *It omne monstrum: tracta magicis cantibus Squamea latebris turba desertis adest, &c.* Plaut. Cistell. 5, 2, 3, LA. *Here, unde is?* DE. *Ex Senatu.* ¶ 3. *Ire* pro esse. Curt. 4, 14, 25 *Ite alacres & spe pleni.* Seneca Hercule Oetæo v. 282 *Non ibo inulta,* i. e. non ero inulta. Claudian. de 4 Consulat. Honor. v. 109 *Non dabitis murum sceleri, qui vindicet, ibit;* i. e. erit, existet. ¶ 4. Interdum *ire* idem est, ac procedere, von statten gehen. Cic. ad Att. 12, 24 extr. *De Attica optime it.* Id. ibid. 14, 15 *Incipit res melius ire, quam putaram.* Tac. An. 12, 68, 3 *It in melius valetudo,* es bessert sich. Sen. ep. 5 *Miror, ista sic ire,* daß es angehet. ¶ 5. *Ire in* vel *ad aliquem,* est, hostili animo quem petere. Ter. Andr. 1, 5, 16 *Ea quoniam nemini obtrudi potest, itur ad me.* ITVR AD ME, *quasi ad hostem,* inquit Donatus: (Nescio quam bene!) *Plautus Pseudolo: Itur ad me. Virgilius* (9, 424) *Simul ense decore Ibat in Euryalum propere.* Vellej. 2, 48, 2 *Ad arma itum est.* ¶ 6. Ovid. Trist. 5, 3, 27 *Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum, Ferrea sors vitæ difficilisque premit.* Vbi *ire exemplis* est, uti exemplis, vel exempla sequi, nachfolgen. ¶ 7. *Ire in secula,* est prædicari, immortali laude ornari, gerühmt werden, Plin. Paneg. c. 55. Silius 12, 311 *Factoque in secula ituro.* Claudian. Cons. Mall. Theodori v. 115 de libris eruditis & ætatem ferentibus *Ibant in secula libri,* v. ibi Barthium p. 120. ¶ 8. *I nunc: Ite nunc,* formula increpantium. Virg. Æn. 7, 425 *I nunc, ingratis offer te irrise periclis.* Iuv. 12, 57 *I nunc & ventis animam committe, dolato Confisus ligno.* Et Seneca Medea v. 650 *Ite nunc fortes, perarate pontum Sorte timenda.* Petron. c. 115 *Ite nunc mortales, & magnis cogitationibus pectora implete. Ite cauti, & opes fraudibus captas per mille annos disponite, &c.* v. quos laudant Pithœus & Burm. ad Petron. c. l. p. 534. præf. Heins. ad Ovid. am. 3, 3, 1. ¶ 9. Et *Ire* inter funebria verba. Ter. Andr. 1, 1, 90 *Effertur imus:* ubi Donatus: IRE *proprie ad exsequias.* ¶ 10. *Ire* aliorum verborum supinis junctum periphrasin facit. Plaut. Pers. 1, 1, 12 *Aliena bona ire ereptum,* i. e. eripere. Id. Mil. 3, 1, 26 *Amanti ire opitulatum,* i. e. opitulari. Ter. Andr. 1, 1, 107 *Cur te is perditum?* i. e. perdis. Id. Heaut. 2, 3, 74 *Tu tibi laudem is quæsitum,* i. e. quæris. Sic passive *Iri;* Id. Andr. 1, 2, 6 *Postquam audierat, non datum iri filio uxorem suo.* ¶ 11. *Ire in corpus,* apud Quintil. 2, 10 p. 163 est pinguescere, ubi Burmannus adfert ex Floro 2, 4 *in sudorem ire,* ex Virg. Æn. 4, 413 *ire in lacrymas.* *Ire infitias,* vid. h. v. ¶ 12. *It* cum *et* permutant librarii. Drak. ad Sil. 2, 521. *Isse* cum *Esse* & similia, teste eod. ad 15, 151 add. Burm. ad Calpurn. ecl. 2, 99.

¶ Itur, impersonaliter, man gehet. Virg. Æn. 6, 179 *Itur in antiquam sylvam.* Seneca epist. 73 *Hac itur ad astra.* Sic & *ibitur.* Plaut. Trin. 2, 4, 177; & Truc. 3, 1, 21. *Itum est in viscera terræ,* Ovid. Met. 1, 138.

¶ Iens, *euntis.* Virg. Æn. 2, 607 *Ventos adspirat eunti.* Ibid. v. 111 *Terruit auster euntes.* Horat. 1 sat. 10, 58 *Versiculi euntes mollius.* Id. 2 epist. 2, 55 *Singula de nobis anni prædantur euntes.*

¶ Ito, *are,* frequent. oft gehen. Cic. fam. 9, 24 *Te ad cœnas itare desisse, moleste fero.* Suet. de Clar. Rhet. c. 1 *Liberos in ludos itare velle.* Adde Plin. 9, 8; & Plaut. Most. 1, 2, 48.

¶ Itito, *are,* aliud frequent. ut, *Exsequias ititare,* Nævius.

¶ Iter, *itineris,* n. cum derivatis, vide infra suo loco in I.

¶ Itus, *us, ui,* m. verbale, der gang, das gehen. Ap. Cic. ad Att. 15, 5 *Quis porro noster itus, reditus, &c.* Et Vitr. 10, 13 *Itus & reditus.* conf. Suet. Tib. c. 38; & Non. 2, 419.

¶ Itio, *onis,* f. idem. Ter. in Phorm. 5, 8, 24 *Hæccine erant itiones crebræ, mansiones diutinæ Lemni?* ubi itinera significat. Cic. Att. 11, 10 *De obviam itione ita faciam, ut suades.* Et 13, 50 (vulg. 48) ad eumdem Attic. *Quæris, quid cogitem de obviam itione.*

Domuitio, vide in *Domus.*

¶ Huc-itio, *onis,* f. die herreise. Ita nonnulli legunt in Plauti Amph. 1, 2, 8 *Clandestina ut celetur huc-itio.* v. not. Taubm.

¶ Ilicet, dictum per syncopen, pro *ire* licet, præconis vox fuit, judicium dimittentis, ut Donatus notat ad illud Terentii in Phorm. 1, 4, 32 *Hoc nihil est, ilicet, quid conterimus operam frustra.* Convenit cum Græco ἄφεσις (ἐστιν) apud Apul. lib. 11 Miles. p. 265, ubi *Grammatea* inducit *de sublimi suggestu, de libro, de literis fausta vota præfatum:* PRINCIPI MAGNO SENATVIQVE ET EQVITI TOTIQVE ROMANO POPVLO. *Nauticis, navibus, quæque sub imperio mundi nostratis reguntur, renunciat, sermone rituque Græciensi, ita,* ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΣΙΣ, quod vertas, Missa est. Ilicet. Erat & solennis in funeribus, v. Turneb. 3, 12. Serv. ad Ae. 6, 216 & 231. Item in re desperata. Plaut. Curc. 1, 3, 30, & Ter. Eun. 1, 1, 9. vid. & Taubm. ad Plaut. Epid. 5, 2, 19. Ita ad indicandum, rem dubio carere & nihil quasi spei contrariæ superesse, Ter. Eun. 2, 5, 55 *Ipsa est scilicet, ilicet, desine, jam conclamatum est.* Bene Daceria *cela est fait,* die sache ist richtig. ¶ 2. Virg. pro *Confestim,* usus est Æn. 2, 424 *Ilicet obruimur numero.* v. Serv. ad h. l. it. ad 2, 758 & 8, 223. Sed aliquo modo in his etiam ad desperationem refertur, indicatur certe nihil superesse aliud. Pro confestim etiam capiendum in illo Tib. 2, 5, 113 *Acer amor, fractas utinam, tua tela, sagittas Ilicet, extinctas adspiciamque faces.*

Composita cum præposit.

¶ Abeo, *ivi & ii, itum, ire,* a loco, de loco, ab aliquo, weggehen. *Abire inde hinc &c.* Ter. Eun. 4, 4, 29, & 4, 7, 29; & 5, 5, 28. Phorm. 5, 9, 30. *Abire ex oculis,* Liv. 25, 16. *Abire deambulatum,* Ter. Heaut. 3, 1, 26. *Abire exulatum,* Liv. 2, 15, ins elend ziehen. *Abiit tempus, hora,* die zeit, die stunde läuft dahin, Eun. 2, 3, 49. *Abire e medio,* Ter. *Abire e vita,* Cic. Tusc. 1, 30, von dieser welt scheiden. *Abire de provincia,* Id. in Verr. 2, 22. conf. Epist ad Attic. 10, 4. *Abire magistratu, consulatu,* est deponere magistratum, das regiment übergeben, Liv. *Abire honore,* Suet. dixit Aug. c. 26. *Honor* enim magistratus est. Ita *abiisse magistratu* etiam ille dicitur, qui quam deponere debebat potestatem, vi retinet, ut fecere decemviri, Liv. 3, 51 extr. *Deponerent insignia ejus magistratus, quo anno jam ante abiissent.* Exercuerant autem ad eum diem potestatem decemviralem. ¶ 2. Interdum est idem, quod mutari, ubi Germani utuntur suo werden. *Abire in serum,* Plin. 16, 12. *Abire in salem,* Id. 31, 7. *Abire in semen,* Id. 21, 11. ¶ 3. Patit etiam formulas alias. *In ora hominum pro ludibrio abire,* den leuten in die mäuler gerathen, zu spott werden, Liv. 2, 36. *Abiit hoc oppidum in villas,* Plin. 3, 5. *Abeunt in sumtus fructus prædiorum,* Cic. Att. 11, 2, gehen darauf. *Tu missus abibis,* i. e. dimitteris, Horat. 2 sat. 1, 86. *Abire in diem,* ap. Ter. Phorm. 5, 2, 16, est, in aliud tempus differri, sich verweilen. Plin. 3 ep. 19 *Pretium retro abiit,* es ist wohlfeiler worden. *Abire ab emtione,* den kauf nicht halten. L. 7 § 6 Dig. de pactis: *posse abiri ab emtione.* ¶ 4. Eleganter etiam impunitatem *abeundi* verbo expresserunt. Catull. 14, 16 *Non, non hoc tibi, salse, sic abibit,* wird dir nicht so hingehen. Ter. Andr. 1, 2, 4 *Mirabor, hoc si sic abiret.* Sen. ep. 3 *Hoc abierit.* Eleganter Id. ep. 10 *Vide, quo judicium meum abeat,* wo ich hinaus will.

¶ Abiens, *abeuntis.* Ter. And. 1, 1, 57 *Servuli venientes aut abeuntes:* Horat. 3 od. 6, 44 *Abeunte curru* (solis) i. e. vesperi.

¶ Abitio, *onis,* f. der abschied, abzug, hingang. Ter. Heaut. 1, 2, 16 *Propter eam hæc turba atque abitio evenit.* ¶ 2. *Abitionem* antiqui dicebant mortem, Fest.

¶ Abitus, *us,* m. discessus, idem. *Abitus importunissimæ pestis,* Cic. Verr. 3, 54. *Cæteri terga præbuere, difficili effugio, quia circumjecta vehicula sepserant abitus,* Tac. Ann. 14, 37.

¶ Abito, *are,* vel *ere,* frequent. davon gehen. Plaut. Rud. 3, 4, 72 *Hunc quoque asserva, ne quo abitat.*

¶ Abeona, *æ,* f. Dea quæ abeundi facultatem præstat. v. Augustin. de Civ. D. 4, 21.

¶ Transabeo, *ire,* weiter gehen. Stat. Theb. 6, 509 *Obliqua quantum vitare dabatur Transabiere fuga.* Id. 9, 124 *Lernæam jacit ipse trabem, volat illa sagittis Æqua fuga, mediumque nihil cunctata Politem Transabit.* Val. Flacc. 4, 510 *Æquora longe Transabeunt, nullaque datur consistere terra.* Et Silius 12, 264 *Transabiit - - - hasta.* Boëth. de Cons. Ph. 3 metro 8 *Et quod stelliferum, transabiit polum, Tellure demersi petunt.*

¶ Adeo, *ivi & ii, itum, ire,* accedere, hinzu gehen. *Aliqui me adiere,* sind zu mir gekommen, Ter. Andr. 3, 3, 2, & *Adire ad aliquem,* Id. Andr. 2, 1, 17; & Eun. 3, 5, 10. *Adire ad caussas,* Cic. Bruto c. 90, anfangen zu practiciren oder zu advociren. *Adire ad magistratus,* vor die obrigkeit gehen, Nep. 2, 7, 1. *Capitis periculum adire,* sich in gefahr setzen, es auf leib und leben wagen. Cic. pro S. Rosc. c. 38. *Adire in jus,* Id. Epist. ad Attic. 11, 24 & passim. v. Mencken. Observ. L. L. *Adire in conventum,* Id. in Verr. 4, 11. ¶ 2. Est & in usu passive, *Aditur, adeuntur, adiri &c.* Cic. fam. 3, 7 *Cum ad me aditum esset ab iis, qui &c.* & ad Quint. fr. 1, 2 sub fin. *Neque prætores diebus aliquot adiri possent. Non placebat, adiri nomen,* int. Cæsaris cum hereditate, ab Octavio, Vellej. 2, 60, 1. *Censuit Asinius, ut libri Sibyllini adirentur,* h. e. consulerentur, Tac. Ann. 1, 76, 2. Et hinc

¶ Aditus, *a, um,* angetreten. Liv. 5, 13 *Libri Sibyllini aditi ex SCto.* Cic. Off. 1, 19 *Laboribus susceptis periculisque aditis.* Et Vellej. 2, 5, 1 *Aditis, quæ vix audita.* Ovid. 3 Trist. 1, 70 *Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.*

¶ Aditus, *us,* m. subst. accessus, der zugang, zutritt, zuspruch. Cic. ad Q. frat. 1, 1 *Facillimos esse aditus ad te,* du lässest dich gerne sprechen. Id. ad Att. 15, 8 *Difficilior ad Antonium aditus esse dicitur. Intercludere aditum ad aliquem,* Id. pro S. Rosc. c. 38, einen nicht verlassen. *Aditum januamque patefacere,* Id. de Orat. 1, 47, gelegenheit machen. Phædr. 4, 17 *Aditum rogantes, continuo impetrant. Aditus mihi patet ad caussam,* Cic. pro Sylla c. 2, ich habe mir den weg gebahnet. ¶ 2. Appellantur hoc nomine & loca, qua adiri provinciæ & regiones possunt commode, pässe. Cæsar de B. Gall. 4, 20 *Magno sibi usui fore arbitratur, si genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognovisset.* Virg. Æn. 9, 381 *Omnem aditum custode coronant.*

¶ Aditiculus, *i,* m. parvus aditus. Festus.

¶ Aditio, *onis,* f. der hinzugang. Plaut. Truc. 2, 7, 63 *Quid tibi hanc aditio est?* i. e. cur hanc adis? *Aditio hæreditatis,* Papinianus L. 95 § 2 pr. Dig. de solutionib. & liberat. antretung der erbschafft.

¶ Aditialis cœna vid. *Adjicialis* in *Iacio.*

¶ Adito, *are,* frequent. quidam ducunt ex Plauti Capt. 3, 4, 72, sed lege *adbites,* de quo in *Bito* diximus.

¶ Adeona, *æ,* f. Dea, cui commendabantur adeuntes, Augustin. de C. D. 4, 21.

¶ Inadibilis, *e,* inaccessibilis, da man nicht beykommen kan. Sidon. 2 ep. 2 *Lacus voraginosus, & Vestigio inspectoris inadibilis.*

¶ Ambio, *ivi & ii, itum, ire,* circumdare, cingere, umgeben, umfangen. Ovid. Fast. 5, 81 de Oceano: *Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.* Tac. Ann. 1, 68, 1 *Vallum armis ambire.* Virg. Æn. 10, 243 *Oras ambiit auro.* In Curtio 4, 2, 9 est, *Muros mare ambiebat.* Sed ap. Ovid. Met. 5, 361 est, *ambitat.* Et sic vult Sosipater. Vtrumque admittit Raderus. v. Freinsh. Ind. Curt. Secus ac cætera verbi *Eo* desinit hoc compositum in *io;* & penultima supini, ut & præteriti passivi hinc descendentis, fit longa ob crasin vocalium ex *ambi* pro ἀμφὶ *circum,* & *eo.* vid. Voss. Etym. p. 22; & Art. Gramm. 2, 18. ¶ 2. Per metaphoram significat ambitiose affectare, appetere, um etwas werben, darnach stehen, streben. Plaut. in prol. Amph. v. 78 *Virtute ambire oportet, non fautoribus.* Boeth. de Consol. Philos. 3 metro 8 *Quid dignum stolidis mentibus imprecer? Opes, honores, ambiant, Et cum falsa gravi mole paraverint, Tum vera cognoscant bona.* Tac. de Germ. 17 *Ambire aliquam nuptiis,* i. e. in matrimonium magno studio petere. Virg. Æn. 4, 284 *Quo nunc reginam ambire furentem Audeat affatu?* wie er herum kommen, und sein wort anbringen wolte. Ponitur & absolute pro contendere, niti, anhalten. Suet. Aug. c. 31 *Cum ambirent multi, ne filias in sortem darent.* ¶ 3. *Ambior* pass. Luca. 1, 593, 10, 303 & Soli. c. 49.

¶ Ambiens, *tis.* Curt. 4, 7, 16 *Sedes ambientibus ramis contecta est.* Suet. Cæs. c. 18 *Cum ambienti, ut legibus solveretur, mihi contradicerent.*

¶ Ambienter, adv. flehentlich; ut, *ambienter expetere,* Sidon. 7 epist. 9.

¶ Ambitus, *a, um,* umgeben: item ersucht, particip. passiv. quod contra naturam cæterorum mediam producit Ovid. Met. 1, 37 *Iussit*

& ambitæ circumdare brachia terræ. Ita etiam Met. 15, 287, it. Val. Flacc. 5, 621. Cic. pro Planc. c. 4 *Populus ædiles facit eos, a quibus est maxime ambitus.* Vſus & Tac. Hiſt. 3, 39, 3 *Integris quoque rebus a Cæcina & primoribus partium jam Vitellium aſpernantibus ambitus.*

¶ Ambĭtus, *ûs*, m. penult. brevi, quaſi ab *Ambeo*, der umfang, umgang, begriff. *Ambitus ædium*, Cic. Top. c. 4. *Totius operis ambitus*, Curt. 5, 1, 26. conf. 4, 8, 2. Cic. in Orat. c. 50 *Perfecto completoque ambitu verborum gaudent aures meæ*, i. e. periodo. Sen. ep. 12 *Ambitu ſuo adſtringere*, in ſich faſſen, begreiffen. ¶ 2. Pro actu ambiendi Plin. 2, 3 pr. *Æterno & irrequieto ambitu circumagi*, de mundo. Eum. c. 5 *irrequietum circuitum* appellat. Feſtus: AMBITVS *proprie dicitur inter vicinorum ædificia locus duorum pedum & ſemipedis ad circumeundi facultatem relictus*, Metaph. Liv. 27, 29 extr. *Ambitus facere circa aliquam rem* (h. e. per ambages narrare). ¶ 3. Sed & crimen affectati honoris *ambitus* dicitur, & plus eſt, quam *ambitio*; dictus a circumeundo ſuppliceandoque, ut idem Feſtus ibidem docet: *Qui dilargitur pecuniam ſuam, aut populo muneribus ludisque blanditur, aut ceteris artibus, quæ legitimæ non ſunt, ad publicos honores tendit, ambitum committit. Accuſari ambitus, & de ambitu.* Namque & ſæpius leges latæ fuerunt, quibus coërceretur hoc crimen; at nunquam ſatis obſervatæ: ut, Petilia, Cornelia, Bæbia, Calpurnia, Tullia, item Pompeja & Iulia: de quibus conſuli Ant. Auguſtin. lib. de Legib. & Senatus conſultis poteſt. Cæterum ambitûs qui eſſent convicti, his neque magiſtratum gerere, neque Senatoribus eſſe licebat, & multa pecuniaria irrogabatur, ut Dio docet lib. 36 p. 18 & ſeq. Lege Iulia, quam Auguſtus tulit, convictus ambitus, tanquam vis publicæ reus, deportabatur, ut Paulus ICtus lib. 5 Sententiarum auctor eſt. Sub principibus non nisi in municipiis obtinuit, quod omnis de magiſtratibus creandis cura ad Imperatores pertineret, ut ex Modeſtino de Lege Iulia ambitus, Auguſtinus obſervat. *Effuſæ ambitus largitiones*, Nepos 25, 6, 2. ¶ 4. *Ambitus* etiam quævis contentio & quodvis nimium in aliqua re aut & ad oſtentationem navatum ſtudium dicitur, die auſſerordentliche bemühung. Seneca Medea v. 399 *Signis hic abit dies Tanto petitus ambitu, tanto datus.* Tac. Hiſt. 1, 19, 5 *Ambitu remanendi aut eundi, ut quemque metus vel ſpes impulerat.* Quintil. 12, 10 p. 1086 *Proprius quidam intelligendi ambitus*, illis tribuitur, qui præ aliis in picturis veteribus ſapere ubi videntur, die ſich piquirten, ſie verſtünden ſich auf die mahlerey. Prudentius Cath. 10, 47 *Honor ultimas accipit artus, Et funeris ambitus ornat*, das leichen-begängniß. Florus 1, 16 *Gemmeis & argenteis armis usque ad ambitum ornatum.* Sed & *ambitionis* vox ita uſurpatur.

¶ Ambĭtio, *ōnis*, f. circuitio proprie, die umfaſſung, apud Solin. c. 35 *Alveos circumdant ambitione tergorum bubalorum.* Id. c. 43 *Ambitio extimæ cutis.* ¶ 2. Affectatio dignitatis, honorum, ehrſucht, ehrgeiz. Cic. Off. 1, 25 *Miſerrima eſt omnino ambitio honorumque contentio.* Vſus & plurali idem eſt, ut Tuſc. 2, 26 *Quid de noſtris ambitionibus, quid de cupiditate honorum loquar?* Liv. 2, 25 *Tollendæ ambitionis cauſſa lex fertur*, i. e. ne malis artibus quæri honores poſſint. Cic. Att. 1, 1, 20 *In Domitio uno omnis ambitio noſtra nititur*, h. e. unus nos adjuvat in petendo &c. Id. fam. 5, 20 *Moleſte tuli non illa beneficia, tuæ potius ambitioni reſervata eſſe, quam meæ, qui ambitione nihil utcrer.* Quint. 1, 2 p. 30 *Licet ipſa vitium ſit ambitio, tamen frequenter cauſſa virtutum eſt.* ¶ 3. Item gratiæ ſtudium & affectatio, ſchmeichelung. Tac. Hiſt. 1, 1, 4 *Sed ambitionem ſcriptoris facile averſeris: obtrectatio & livor pronis auribus accipiuntur: quippe adulationi* (hoc *ambitionem*, quam dixit, reſpicit) *fœdum crimen ſervitutis, mulignitati* (hoc ad *obtrectationem* referendum eſt) *ſpecies libertatis inſit.* Sic Iuſtino 12, 15, 11 *Ambitio vulgi* eſt, quæ 13, 3, 2 *vulgi adulatio* dicitur. ¶ 4. Vſurpatur & de magno & affectato ſtudio, non ſecus atque ambitus, die bemühung. Nep. 10, 2, 2 *Magna eum* (Platona) *ambitione Syracuſas perduxit.* Liv. 3, 47 queritur Claudius, *per ambitionem ſibi pridie jus dictum non eſſe*, i. e. per adverſariorum machinationes. B. Hieron. ep. 53 ad Ripar. adverſus Vigilantium: *Et quid paſſi ſunt Apoſtoli, ut immundum Stephani corpus tanta funeris ambitione præcederent?* Sic etiam *Ambitionis* voce Iuſtin. 1, 3, 2 uſus eſt, *cum admiſti magna ambitione ægre obtinuiſſet.*

¶ Ambitūdo, *ĭnis*, f. in prima ambitionis ſignificatione Apul. in Aſclepio: *Tempus per alterius ambitudinem rediens.*

¶ Ambĭtor, *ōris*, m. qui ambit. Paulinus epiſt. 13 (ed. nov.) ſect. 16 *Æternæ laudis ambitor.* Lamprid. in Alexandro c. 28 *Patronis auctoribus damnatus ambitor eſt.* Et Salvian. lib. 5 Gub. p. 118 Baluz. *Novorum bonorum reſtigioſi ambitores.*

¶ Ambĭtiōſus, *a, um*, adject. proprie ac primario, qui ambit, aut ambiendo implicat atque amplectitur, umfaſſend. Horat. 1 od. 36, 18 *Nec Damalis novo Divelletur adultero Laſcivis hederis ambitioſior*, i. e. arctius complectens, quam hedera. Solinus etiam proprie uſus hoc nomine, cum c. 17 de Creta ſcribit: *Non ſtipata centum urbibus, ſicut perhibent, qui prodige lingua largi ſunt; magnis & ambitioſis oppidis.* Nam *ambitioſa oppida*, quæ magno ambitu ſunt, weitläuftig. Similiter Plin. 5, 15, *amnis ambitioſus.* Huic *Inambitioſum* opponitur, de quo infra. ¶ 2. Deinde, affectatum ſtudioſe & ad ambiendam gratiam vel honorem pertinens. *Amicitia ambitioſa*, Cic. Att. 1, 8. *Ambitioſæ rogationes*, quibus ea gloria quæritur, ut multum auctoritate valere videamur, Id. fam. 6, 12. Quinc. 1, 2 p. 31 *Præceptor ambitioſis utilia præferret.* Et 1, 4 p. 47 *Ambitioſa feſtinatione a poſterioribus incipiunt quidam præceptores. Diligentia ambitioſa*, fleiß, ſo da will geſehen und gerühmet ſeyn. L. 33 pr. ff. de uſur. & fruct. *Ambitioſæ ſententiæ*, adulatoriæ & ad aucupandam gratiam latæ, Suet. Domit. c. 8. Id. Aug. c. 25 *Ambitioſius id exiſtimans*, (i. c. magis ad aucupandi favoris ſtudium comparatum ſtatuens) *quam aut ratio militaris*, (quæ ſeveriratem amat) *aut temporum quies*, (per quam captrandi & adulandi milites non ſunt) *aut ſita domusque ſuæ majeſtas*, (quæ ſtabilita undique & in ſummam addu&a) *poſtularet.* ¶ 3. *Ambitioſus* etiam is dicitur, qui multa, & magno ſtudio petit, anhaltend. Cic. fam. 13, 1 *A me hoc contendit homo minime ambitioſus, minime in rogando moleſtus.* ¶ 4. *Ambitioſus* pro gratioſus poſuit Iuſtin. 17, 2, 6 *Ambitioſus apud populares*, gefällig. Et 20, 2, 2 *Ambitioſæ pulchritudinis ſcortum.*

¶ Ambitioſe, adv. cum affectatione, & ſupra modum. Martial. in præfat. *Ambitioſe triſtis*, der ſich eine ehre daraus macht ein ſauertopf zu ſeyn. ¶ 2. *Ambitioſe*, mit ehrſucht, ſich ſehen zu laſſen. *Ambitioſe pro aliquo ſcribere*, Cic. fam. 13, 69. *Reum ambitioſius, quam honeſtius, defendere*, Tac. Hiſt. 4, 40. *Ambitioſiſſime provinciam petere*, Quintil. 6, 3. conf. Perron. c. 65. *Ambitioſiſſime comitia fiunt*, Iul. Obſequens c. 71. ¶ 3. *Ambitioſius* ſæpe eſt humilius, indecentius; Cic. fam. 3, 7 *Præſertim cum in iſto genere multa ambitioſius facere ſoleam, quam honor meus & dignitas poſtulat.* Ambitioſa enim ſunt, quæ favoris parandi cauſſa fiunt. Hæc quoniam ſunt plerumque blanda nimis & humilia, inde ambitioſus eſt humilis, blandus, adulatorius. Itaque Cicero de ſe affirmat, et mache gar zu viel complimenten, er gebe allzu gute worte. vid. Græv. ad l. c. Ita Cic. Att. 7, 3 p. 665 *Utrumque ſimul agi non poteſt, & de triumpho ambitioſe* (i. e. humiliter ad gratiam captrandam) *& de rep. libere* (quo offendi vulgus ſolet). Et Att. 15, 1 p. 601 *Brutus miſit ad me orationem ſuam - - petivitque a me, ut eam nec ambitioſe corrigerem*, h. e. libere, ſine adulatione.

¶ Exambio, *ire*, per ambitum conſequi, erbitten, erlangen. Symm. l. 7 *Suffragium favoris tui exambio.* Cyprian. 3 ep. 5 *Exambire ad martyres.* Paſſ. Arnob. l. 3 p. 114 *Numquid rex poli libamine aliquo exambitur aut hoſtia?*

¶ Exambītus, *a, um*, auserbeten; ut, *Exambita regia*, Ammian. 26, 19.

¶ Inambitiōſus, *a, um*, non ambitioſus. Ovid. Met. 11, 766 *Secretos montes & inambitioſa colebat Rura*, &c. ubi *inambitioſa rura* ea ſunt, quæ ab hominibus non ambiuntur, & celebrantur, ut ex verſibus, qui hunc præcedunt, colligitur.

¶ Anteco, *ire*, vorangehen, vorhergehen. Val. Fl. 1, 31 *Anteire metus* eſt prævertere, occupare eum, quem metuas. Horat. 1 ep. 2, 70 *Strenuus anteis.* Suet. Cæſ. c. 57 *In agmine, nonnunquam equo, ſæpius pedibus anteibat.* Ter. And. 3, 3, 24 *Anteeamus, dum tempus datur*, i. e. præveniamus. Ter. A. 3, 69, 2 *Si anteiſſent delicta.* ¶ 2. Et Antecellere; ut, *Anteire cæteris virtute*, Cic. Off. 2, 10. Et, *Antiire ætate*, Id. 1 Tuſc. 3, andern vorgehen, ſie übertreffen. Plaut. Amphitr. 2, 1, 18 *Virtus omnibus rebus anteit.* In hac etiam forma quarto caſu utuntur Scriptores: ut Cic. Tuſc. 1, 3 *Studioſum autem eum, qui bos ætate anteibat, Catonem.* Id. in Bruto 64 *Omnes intelligentia anteibant.* Nepos 3, 1, 3 *Cum eum nemo his anteiret virtutibus.* Item 12, 4, 1 *Sed omnes, qui in magiſtratu erant, auctoritate anteibat.* Paſſ. Fac. Hiſt. 2, 101, 2 *Ne ab aliis apud Vitellium anteirentur.*

¶ Antideo, *ire*, pro *Anteire*, vorgehen; inferto d, ut in *Redeo.* Plaut. Perſ. 5, 2, 2 *Solus omnibus antideo miſerrimus.* conf. Ciſt. 2, 1, 3; & Trin. 2, 4, 145.

¶ Circŭmeo, *ire*, vel Circŭire, herumgehen; item circumdare, umgeben, umringen; ut, *Circumire munitiones*, Cæſ. B. Gall. 7, 87. *Circumire vigilias* v. *Vigiliæ. Marc laterilio circuit urbem*, h. e. circumdedit, Meſſala Corvin. p. 18. Paſſive, Nep. 2, 3, 2 *Multitudine circumire*, i. e. a multitudine. Et Cic. Phil. 13, 9 *Totius belli fluctibus circumiri.* ¶ 2. Idem, ac blanditiis aliquem demulcere, prenſare. Liv. 1, 47 *Circumire & prenſare Patres.* Id. 2, 6 *Circumire urbes Etruriæ*; & ſic paſſim. vid. Menckenii Obſerv. L. L. ¶ 3. De paraphraſi vel circumlocurione Quintil. 8, 2 p. 676 *Circumeant omnia copioſa loquacitate, quæ dicere volunt.* ¶ 4. Vtrum *circumire* an *circuire* ſcribi debeat, diſquirunt Ciofan. ad Ovid. Metamorph. 8, 748, & Brouck. ad Prop 2, 4, 26.

¶ Circumiens, *euntis*. Ovid. Pont. 1, 2, 20 *More lupi clauſas circueuntis oves.*

¶ Circueundus, *a, um*. Ovid. A. A. 3, 396 *Metaque ferventi circueunda rota.*

¶ Circuĭtus, *a, um*, adj. umgangen. Cic. fragm. pro Cornel. 1 *Circuitio roſtris ejicerentur lapidibus homines.* Suet. Claud. c. 8 *Circuito demum triclinio reperiebatur.* Id. Ner. c. 19 *Circuitis templis*, conf. Senecæ Med. v. 98.

¶ Circuĭtus, *ûs*, m. & Circumitus, der umkreis, umgang. *Circuitus verborum, orationis περιοδος*, ambitus. *Circuitum & quaſi urbem verborum conficere*, Cic. de Orat. 3, 51 extr. *Circuitus Solis & Lunæ*, Cic. in Tim. 9. Et Seneca epiſt. 79 princ. *Circumitus Siciliæ totius.*

¶ Circuĭtio, *ōnis*, vel circumitio, f. ambages, umſchweiff. Ter. Andr. 1, 2, 31 *Ita aperte rem ipſam modo locutus nihil circuitione uſus es.* Cic. Divin. 2, 61 *Quid opus eſt circuitione & anfractu?* Proprie Liv. 3, 6 extr. Pluraliter Vitruv. 2, 10 *Apenninus pertingit circuitionibus contra fretum*, pura, Siculum. *Circumitione fluminis vallatum munimentum*, Ammian. 24.

¶ Circuĭtor, *ōris*, m. plur. *Circuitores* ſive *Circetores*, qui vigilias circumeunt, & an omnia recte ſe habeant, inſpiciunt, die nacht-wächter, ſchaarwächter, die rund gehen; qui & *Circatores*, de quibus ſupra in *Circa.* Veget. 3, 8 *Idoneos tribuni & probatiſſimos eligant, qui vigilias circumeant, & renuncient, ſi qua emerſerit culpa, quos Circuitores appellabant. Nunc militia factus eſt gradus, & Circitores* (unus Cod. *Circatores*) *vocantur.* ¶ 2. Pro inſtitoribus, hauſirer. vide acceptum l. 5 Dig. § 4 de Inſtitor. v. ſupra *Circatores.*

¶ Coëo, *ivi* & *ii*, *itum*, *ire*, congredi, convenire, zuſammen kommen. Ter. Eun. 3, 4, 1 *Heri aliquot adoleſcentuli coïimus in Piræo.* Sic, *Coire in unum*, Liv. 6, 3, apud quem ſæpe *patricii coëunt, ad prodendum inter regem. Coire in fœdera*, Virg. 11, 292, alliance ſchlieſſen. Et *Coire ſocietatem*; i. e. in ſocietatem, compagnie machen: Cic. pro Roſc. Am. c. 31 *Qui ſocietatem coieris de cognati fortunis cum alieniſſimo.* Et Phil. 2, 10 *Vtinam Cn. Pompei, cum C. Cæſare ſocietatem aut nunquam coiſſes, aut nunquam diremiſſes.* Lucan. 8, 494 *Virtus & ſumma poteſtas Non coëunt*, ſie ſind nicht bey einander. ¶ 2. Frequenter uſurpatur hoc verbum de conventiculis illegitimis, quæque ad factiones ſeditionesque aut prodiriones comparatæ ſunt. Nep. 25, 8, 4 *Reſpondit, ſe neque cum quoquam de ea colloquuturum, neque coïturum, &c.* Id. 16, 2, 3 *Duodecim adoleſcentuli coierunt ex iis, qui exilio erant multati*, i. e. conſpiraverunt, ſie haben ſich zuſammen gerottet. Suet. Aug. c. 32 *Plurimæ factiones titulo collegii novi, ad nullius non facinoris ſocietatem coierunt.* Hinc *Cœtus* pro improbæ conſenſionis globo, de quo ſupra in *Cœtus.* ¶ 3. Et vero *coire* eſt, quavis de cauſſa convenire aut congregari. *Cicatrix, vulnus coit*, die narbe, wunde wächſet zu, giebt ſich wieder zuſammen. Horat. 1 epiſt. 3, 31 *Male ſarta Gratia nequicquam coit, & reſciditur, &c. Coire cum aliqua*, de Veneris actu. Plin. 10, 53 de avibus ſic uſurpavit

etiam Ovid. Faſt. 3, 193, & Epiſt. Her. 4, 129 *Privigno coitura noverca.* Et de equis Colum. 6, 27 *Ardor cupido coëundi.* ¶ 4. De pugnantibus Manil. 4, 83 *Mutuaque armati coëunt in vulnera fratres.* Nemeſ. ecl. 4, 34 De tauris: *pro nivea coiere in cornua vacca.* Adde Liv. 28, 14. Etiam noſtri zuſammen gehen.

¶ Coiens, *euntis.* Ovid. Triſt. 4, 4, 41 *Nondum coëuntia rumpere vulnera.* Sil. 1, 52 *Coëuntibus ripis.* conf. Iuſtin. 4, 1, 16.

¶ Coĭtus, *a, um*, zuſammen gepaart; ut, *honeſtæ rei ſocietas coita*, Vlpian. l. 57 ff. pro ſocio. conf. ibid. l. 32 & 33.

¶ Coĭtus, *ûs*, m. ſubſt. die zuſammenkunft. Plin. 2, 9 *Coitus ſolis*, qui c. 13 *Coitus Lunæ*, conjunctio, der neumond. ¶ 2. Maris & feminæ copulatio, beyſchlaff, fleiſchliche vermiſchung, ἡ συνουσία. Gell. 19, 2 *Coitus Venereus.* conf. Colum. 6, 22, & Quintil. 8, 6.

¶ Coitio, *onis*, f. idem. Ter. Phorm. 2, 2, 32 *Prima coitio eſt acerrima*, hoc eſt, prima congreſſio vel pugna, der erſte anſatz. Cic. pro Plancio c. 22 *Dubitabitis, quin coitio facta ſit?* Id. ad Q. frat. 3, 1 *Candidatorum coitioni interfuiſſe*, hoc eſt, in conventu. ¶ 2. Etiam conjuratio eſt, die zuſammenhaltung. Liv. 3, 65 *Quum per coitiones potentiorum injuria fieret.* Ita etiam 3, 35 extr. & 4, 13 extr. *Coitiones* legendum, non *conciones*; quod de privato cœtu Livius concionem dicere non ſolet, niſi cum particula diminuente *quaſi*, *prope* &c. vid. ibi Sigo. hic. Gro. Apulej. Apol. p. 313 (ed. Elmenh.) *Vidi, te quoque coitionem adverſum me & conjurationem eorum pro tua ſapientia ſuſpicatum.* ¶ 3. Coitus Venereus, die zuſammenpaarung. Solin. c. 49 (al. 62) extr. de camelis fœminis: *Ad bellum fœminæ præparantur, inventumque eſt, ut deſiderium eis coitionis quadam caſtratione exſecaretur. Putant enim, fieri validiores, ſi a coitibus arceantur.*

¶ Coibĭlis, *e*, vereinbarlich, geſchicklich. Gell. 16, 19 *Celeri & coibili oratione fabulam ſcribere*, al. *cohibili.*

¶ Incoibĭlis, *e*, ungereimt, unfüglich. Gell. 5, 3 *Genus oneris impeditum ac incoibile*, das ſich nicht wohl packen läßt. Sed MSS. & Gro. *incohibile.*

Cœtus, Comes, Comitium, vide ſuis locis ſingulatim.

¶ Contraeo, *īre*, zuwider ſeyn, wider einen handeln. Tac. Ann. 14, 45 *Sententiæ Caſſii nemo unus contraire auſus eſt.* Arnobius princ. lib. 1 *Contraire invidiæ.* Hieronym. ep. 84 ad Magnum, *auctoritati contraire.* Et per Tmeſin Virg. 6, 95 *His ne cede malis, ſed contra audentior ito.*

¶ Deeo, *īre*, herabgehen; ut, *Deire jugis*, i. e. ire de jugis, Stat. Theb. 2, 551, ex MSS. reſtituit Gronovius.

¶ Exeo, *īre*, egredi, herausgehen. *Exire domo*, Cic. fam. 1, 9, & *ex urbe*, Id. 4, 1 extr. *a patria*; Id. in L. Piſ. 14 *a memoria hominum*, Sen. de Benef. 3, 38; *extra caſtra*, Liv. 10, 35; *de nave*, Cic. Famil. 14, 5. *Ad bellum exire*, Id. 2, 16, ausziehen. Lucan. 8, 493 *Exeat aula, Qui volet eſſe pius. Exire e Patriciis*, i. e. plebejus fieri, Cic. pro Dom. 14. Eleganter quoque dicitur *Exire ære alieno*, i. e. liberari, Cic. Phil. 11, 6, aus der ſchuld kommen. *Exire vita*, Cic. de Amic. 3, *de vita*, Plin. 3 ep. 9 n. 5, aus der welt ſcheiden. Sic Vellej. 2, 82, 3 *Hanc tamen fugam Antonius, quia vivus exierat, victoriam vocabat*, weil er noch mit dem leben davon gekommen. *Exire intus*, Plaut. Mil. 4, 4, 33, von drinnen heraus gehen. ¶ 2. Eſt & gladiatoriæ rei verbum. Nam cum declinatione quadam corporis petitiones adverſarii fruſtramur atque eludimus, *exire* dicimur, auspariren. Virg. Æn. 5, 438 *Corpore tela modo atque oculis vigilantibus exit.* Manil. 5, 163 *Ille cito motu rigidos eludere ceſtus, Nunc exire levis miſſas.* Vid. Heinſ. ad Ovid. Met. 7, 517, & Burm. ad Grat. 197, ubi *exire vitium* eſt deponere. Hinc idem Grat. 495 *Si tibi fatorum labes exire, minasque Cura prior.* ¶ 3. Alia quoque ratione huc verbum iſtud pertinet. Nam gladiatorum tela cum parant ictum, *exire* dicuntur. Seneca ep. 100 ſub fin. *Fateor: exibunt multa, ferient, & interdum otioſa præterlabitur oratio, &c.* ¶ 4. *Exeunt* ſortes, quæ præ cæteris ex urna educuntur. Cic. in Verr. 2, 51 *Recitatur lex, in qua ſcriptum erat, ut, quot eſſent renunciati, tot in hydriam ſortes conjicerentur, cujus nomen exiſſet, ut is haberet ſacerdotium.* Adde Liv. 24, 7. ¶ 5. *Exire* etiam dicuntur, quæ erumpunt in vulgus & ſermones hominum. Cic. fam. 15, 21 *Calvo literas miſi, non plus, quam has, quas nunc legis, exiſtimans exituras.* Nep. 14, 6, 3 *Id Datames, ut audivit, ſenſit, ſi in turbam exiſſet, &c.* i. e. ſi innotuiſſet multitudini, wanns ausgekommen wäre. Id. 23, 9, 2 *Magnam ſecum pecuniam portabat, de qua ſciebat, exiſſe famam*, er wuſte, daß ein geſchrey davon ausgekommen wäre. ¶ 6. Eſt etiam præterire, hingehen, vorbeygehen. Sen. ep. 8 *Nullus mihi per otium dies exit.* Ita Livius: *Exierat induciarum dies*, der ſtillestand war zu ende. Et 22, 23 *Dies ſtipendii exiit*, iſt verlauffen. ¶ 7. *Exire* dicuntur, (quaſi e manu artificis) quæ abſolvuntur. Cic. Att. 13, 13 med. *Libri quidem ita exierunt*, ſind ſo gerathen. Plura ad h. l. dabit Gron.

¶ Exiens, *euntis.* Ter. Hec. 4, 1, 35 *Vidiſſe exeuntem aut introeuntem ad amicam.*

¶ Exĭtus, *a, um*, ausgegangen. *Ad exitam ætatem*, Feſtus ſub voce *Ad* explicat, *ad ultimam ætatem*, bis in tod.

¶ Exĭtus, *ûs*, m. ſubſt. egreſſio e loco, der ausgang. Lucret. 4, 724 *Illis exitus ex oculis liber datur.* Sic Virgil. 6, 894. Cic. ad Attic. 9, 3 *Faciles ex Italia exitus.* Liv. 7, 34 *Qua pateat hinc exitus, exploremus.* Id. 30, 5 *Exitus itinerum.* v. Menck. Obſerv. L. L. ¶ 2. das ende, der ausgang. *Habere exitum bonum, felicem, optabilem, triſtem &c.* Cicero. *Hæc æſtas hunc habuit exitum, ſane felicem*, Id. fam. 2, 10, mit dieſem ſommer iſt es ſo wohl abgelauffen. *Fatales exitus habere*, Id. de Divin. 2, 9, ein böß ende nehmen. Sed in bonam partem Cic. Att. 11, 15 med. *Habet aliorum omnium ratio exitum, mea nullum*, ſie wiſſen wo hinaus. *Ad exitum adducere*, Cic. Tuſc. 5, 6, zu ende bringen. *In exitu eſt meus conſulatus*, Cic. pro Muræn. c. 37, es geht zu ende. Id. Att. 7, 3 *Armorum exitus ſemper incerti ſunt & timidi.* Et pro Marcello c. 5 *Incerti ſunt exitus & anceps fortuna belli.* Idem de N. D. 3, 36 extr. *Bonos exitus habent boni. Exitus in dubio eſt*, Ovid. 2 Faſt. v. 781. *Exitus acta probat*, im auskehricht findet ſichs, Id. Heroid. 2, 85. Cæſ. B. G. 4, 8 *Cæſar, quæ viſum eſt reſpondit: ſed exitus fuit orationis.* ¶ 3. *Exitum facere*, eſt finem habere, ein ende nehmen, ut nos loqui ſolemus. Suet. Ner. c. 46 *Cum recitaretur in Senatu, daturos pœnas ſceleratos, & brevi dignum exitum facturos.* Ad quem locum, Senecam, Petronium, Quintilianum, Marcellum C. ſimiliter locutos, Caſaubonus oſtendit. Sic & *Exitum ſortitus facilem*, der ſanft verſchieden, Suet. Aug. c. 99. *A primo die natali ad exitum ejus*, bis in ſeinen tod, ibid. c. 100. Conf. Liv. 5, 27, & ibi Interpretes, Bauldr. ad Lactant. de mortib. Perſecut. c. 1, & Elſneri Obſerv. ad Luc. 9, 31. ¶ 4. *Exitus* notat felicem rei alicujus eventum, vel rationem certe ejus expediendæ. Cic. pro domo ſua c. 47 *Date huic religioni aditum, nullum fortunis communibus exitum reperietis*, i. e. rationem, qua quiſque ſuas fortunas ab improborum hominum impetu ac ſcelere defendere queat. ¶ 5. *Exitus* & *Exitium* paſſim a Librariis permutantur. v. Cort. ad Salluſt. Catil. 55, 6, & Interpretes Valerii Maximi 1, 6 ex. 10.

¶ Exitio, *onis*, f. idem. Plaut. Truc. 2, 6, 30 *Quid illi ex utero exitio eſt*, i. e. quid exit, ut alia verbalia Plautina.

¶ Exitium, *i*, n. *Antiqui ponebant pro exitu: nunc exitium peſſimum exitum dicimus*, ſecundum Feſtum. De priore intellectu plura ad Sall. Cat. 55 ext. Cortius. ¶ 2. Eſt itaque pernicies, interitus, der verderb, das verderben, der untergang. *Exitio remedium invenire*, Ter. Phorm. 1, 4, 23. *Interitus & exitium urbis, reipubl.* Cic. Catil. 1, 4. *Exitio eſſe alicui*, Virg. Georg. 3, 511. Rurſus Cic. Tuſc. 2, 17 vel ex Heſiodo, vel alio quopiam poëta vertit: *Qui alteri exitium parat, eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, ut participet parem.* Apul. lib. 4 Mil. *Totius orbis exitio natus*, & lib. 7 *Sed hic etiam ſpes hilarior in capitale proceſſit exitium.* Et plurali, *omnibus exitiis publicis*, Cic. pro Mil. c. 2.

¶ Exitiālis, *e*, verderblich, ſchädlich. Cic. Verr. 5, 6 *Perditæ civitates ſolent exitus exitiales habere.* Plin. Paneg. c. 50 *Exitialis erat apud principem, huic laxior domus, illi amœnior villa*, gereichte ihm zum untergang. Vellej. 2, 72, 5 *Exitialem tempeſtatem effugere.*

¶ Exitiābĭlis, *e*, idem, apud Ovidium ſæpe. v. g. Met. 8, 425 *Exitiabile bellum*, Cic. Att. 10, 4. *Tyrannus exitiabilis*, Liv. 29, 17 ext. *Exitiabilis morbus*, Tacit. 16, 5, 4.

¶ Exitiabilĭter, adv. idem. Auguſtin. Confeſſ. 6, 7 *Compereram, quod circum exitiabiliter amaret.*

¶ Exitiōſus, *a, um*, idem: ut, *Bellum exitioſum*, Cic. Att. 9, 8. *Conjuratio exitioſa*, Id in Catil. 4, 3. *Exitioſior diſcordia*, Tac. Ann. 3, 12, 1. Et, *Helena exitioſiſſima Priamo*, Tertull. de Anima c. 34.

¶ Exitioſe, adverb. Id. Auguſt. ep. 8, 3 *Videtur mihi exitioſiſſime credi.*

¶ Superexeo, *īre*, drüber hinausgehen. Auſon. Idyll. 18 pr. *Ter binos deciesque novem ſuperexit in annos.*

¶ Ĭneo, *īre*, eingehen, antreten. Sic, *domum inire*, eſt ingredi. *Inire prælium*, Cic. Off. 1, 11, die ſchlacht anheben. *Inire magiſtratum*, Id. Phil. 3 extr. ſein amt antreten. *Inire alicujus munus*, Virg. Æn. 5, 846. *Inire decus*, i. e. incipere, Id. ecl. 4, 11. *Inire conſilium*, eſt capere conſilium, Cic. ad Brut. 15, rathſchlagen. *Inire epulas, convivium*, ſich zu tiſche ſetzen, Tac. A. 15, 52, 1; & 4, 10, 4. *Inire thalamum*, hochzeit machen, heyrathen, Ovid Met. 4. *Inire adulterium*, Vellej. c. 45, 1. Conf. Miſc. Obſerv. Vol. 8 p. 381. *Somnum inire*, einſchlaffen, Virg. ecl. 1, 56. ¶ 2. *Inire rationem*, Cic. fam. 13, 29, vel, *Inire & ſubducere rationem*, überſchlagen, die rechnung machen, Id. de N. D. 3, 29. Sic Ter. Heaut. 4, 2, 7 *Ratio de integro ineunda eſt mihi*, ich muß auf einen neuen fund bedacht ſeyn. *Numerum inire*, ap. Liv. 38, 23 numerare ſignificat, vel numerum colligere, zehlen. conf. Tac. A. 2, 83, 4. *Menſuram inire*, Columell. 5, 3, meſſen. ¶ 3. *Inire ſocietatem cum aliquo*, ſich in geſellſchaft begeben, Plancus ad Cic. fam. 10, 8. ¶ 4. *Gratiam ab aliquo inire*, Ter. Eun. 3. 5, 3, & Cic. Aruſp. Reſp. c. 23. Et, *Gratiam apud aliquem inire*, Liv. 36, 5, danck verdienen. Et rurſus, *Gratiam cum bonis omnibus inire*, Cic. Att. 7, 9. ¶ 5. Eſt & obſcenum *inire*, pro *coire*, begatten, Suet. Aug. c. 69. conf. Plin. 8, 44. Paſſive Idem 10, 63 *Ineuntur a partu ſexto menſe.*

¶ Iniens, *ineuntis*; ut, *Ab ineunte adoleſcentia*, Tac. Orat. 8, 9, idem eſt, quod *initio adoleſcentiæ.* Cic. Off. 1, 34 *Ineuntis ætatis inſcitia ſenum conſtituenda & regenda prudentia eſt. Ab ineunte ætate*, locutio elegans, Id. de Orat. 1, 21, von jugend auf. Sic, *Ineunte vere*, Id. pro Marcell. c. 12 extr. *æſtate*, Id. Att. 4, 2 ſub finem. *Ineunte Ianuario, cura, ut Romæ ſis*, wenn der Jenner eintritt, Id. Att. 1, 2 extr. ſed meliores libri pro *ineunte* hoc loco *menſe* legunt. *Ineunte anno*, id eſt, novo anno, Suet. Tiber. c. 51 & 61.

¶ Inĭtus, *a, um*, angegangen, angetreten; ut, *Inita æſtate*, Cæſ. B. Gall. 2, 2. *Inita potentiæ ſocietas*, Vellej. 2, 65, 2. *Inita & ſubducta ratio*, gemachte rechnung, Cic. de N. D. 3, 29.

¶ Inĭtus, *us*, m. idem quod *Coitus*, die begattung. Plin. 8, 42 *Initus tolerare.* Ovid. Faſt. 4, 94 de Venere, *Perque ſuos initus continet omne genus.*

¶ Ĭnĭtium, *i*, n. principium rei, ſcilicet majoris, quemadmodum Valla docet, der anfang. *Facere, ponere, ſumere initium*; e. g. Cic. Att. 10, 18 *Vt male poſuimus initia, ſic cætera ſequuntur*, wie wir den grund übel gelegt haben. *Ducere initium ſuarum rerum aliunde, ex re aliqua*, Quintil. 2, 17, den anfang machen. *Ab initio*, von anfang; ut, *ab initio belli*, Cic. ad Brut. epiſt. 10. Ibidem: *Cui Conſuli non animus ab initio, non fides ad extremum defuit.* Iuſtin. 4, 3, 6 *Prima initia proſpera fuerant.* Vellej. 2, 76, 4 *Initiis obſcuriſſimis natus*, i. e. genere ignobili. ¶ 2. *Initia* ſunt prima rerum ſtamina, elementa, ap. Cic. Acad. Qu. 1, 7, 11; 3, 6, & paſſim. vid. Menck. Obſerv. L. L. ¶ 3. *Initia* quoque dicebantur Cereris ſacra, quæ μυστήρια appellabantur, atque duplicia erant, *minuſcula* & *majuſcula*, de quibus Scal. ad Tibull. Ita autem dicta, quod agricultura nihil antiquius. Inde enim principia vitæ. vid. Varr. de R. R. 3, 1, & infra in *Epopta.* Cic. de Legib. 2, 14 *Nihil melius illis myſteriis, quibus ex agreſti immanique vita exculti ad humanitatem & mitigati ſumus: INITIAQVE ut appellantur: ita revera principia vitæ cognovimus.* Etiam Bacchi ſacra *initia* a Livio 39, 13 dicuntur. ¶ 4. Catullus *initia* pro crepundiis ſacrorum dixit in carm. de Aty v. 9 *Tympanum, tubam, Cybellæ, tua mater initia.*

¶ Initio, anfänglich, erſtlich, für das erſte, adverb. vel ablativus potius, ſubaudita præpoſitione. Cic. fam. 1, 7 *Redeo ad illud, quod initio ſcripſi.*

¶ Initio,

¶ Initio, *are*, proprie est initium capere, auspicari, anfangen. Sic Firmicus: *Ver initiatur, quum primam arietis partem sol fuerit ingressus.* ¶ 2. Est etiam sacris imbuere, præcipue Cereris, quæ initia dicta esse, modo observavimus, einweihen. Cic. de Nat. D. 1, 42 *Mitto Eleusinam sanctam illam & augustam, ubi initiantur gentes terrarum ultimæ.* Tertull. de Pallio c. 4 *Ob privilegium galeri Cereri initiantur.* Vbi Salmas. v. p. 352. ¶ 3. Hinc generatim est instituere, zu etwas anführen, anweisen. Plin. 30, 2 *Magicis etiam cœnis eum initiaverat.* ¶ 4. *Initiare* dicebantur infantes, quum ablactarentur, entwehnen. Varro ap. Non. 2, 310 *Cum pro cibo & potione initiarent pueros, sacrificabant ab edulibus Edusæ, & a potione Potinæ nutrices.* ¶ 5. Ecclesiastice *initiare* idem, ac *baptizare*, tauffen. v. Tertull. de Monogam. c. 8.

¶ Initiatus, *a, um*, angefangen, angewiesen, eingeweihet. L. 1 § 1 Dig. de officio Præfecti Prætorio: *His cunabulis præfectorum auctoritas initiata in tantum meruit augeri.* Sid. 2 ep. 1 *Vix primis quidem apicibus sufficienter initiatus.* Inprimis appellantur *Initiati* mystæ sive catechumeni, qui nondum ad majuscula mysteria adspirarant, & in discendis sacris adhuc occupabantur, quos *Initiantes* Vitruvius dixit præfat. 7 sub fin. v. Scalig. dicto loco. Iustin. 11, 7, 14 *Mida ab Orpheo sacrorum solennibus initiatus, Phrygiam religionibus implevit.*

¶ Initiatio, *onis*, f. ipse actus initiandi seu cooptandi in participationem horum sacrorum, qui eo se dabant, die einweihung. Quod quibus ritibus perageretur, Apulejus nos docet lib. 11 Miles. ¶ 2. Item, ipsa initiorum sacrorum celebratio: Suet. Ner. c. 34 *Peregrinatione quidem Græciæ, Eleusiniis sacris, quorum initiatione impii & scelerati voce præconis submoventur, interesse non ausus est.* Et Tertull. Apolog. c. 7 *Semper etiam impiæ initiationes arcent profanos.*

¶ Initiamentum, *i*, n. initium. Sic *Initiamenta* Seneca dixit elementa, aut prima dogmata religionis, epist. 90, *Hæc*, inquit, *initiamenta sunt, per quæ non municipale sacrum, sed ingens omnium deorum templum, mundus iste reseratur.*

¶ Initiātor, *oris*, m. qui initiat. Tertull. adv. Marc. 4, 14 *Novi testamenti initiator.* Et Ambros. ep. 13 *Pater & initiator virginitatis.* Gloss. gr. lat. Μυσταγωγὸς, *initiator.* Ita forte dicere possis, den weihbischoff.

¶ Initiatrix, *īcis*, f. Salvian. contra Avaritiam lib. 4 p. 165 *De misericordia & largitate quid dicam? quæ virtus quasi omnium virtutum initiatrix est.*

¶ Initiālis, *e*, adj. primordialis, anfänglich, ursprünglich. Apul. Met. lib. 11 *Natura rerum parens, seculorum progenies initialis.*

¶ Initalia, *ium*, n. pl. sacra & ceremoniæ initiorum. Capitolin. in Marco c. 27, secundum scripturam Palatini Cod. *Athenis fuit, & initalia Cereris adiit*, quod Salmasius defendit ex analogia, sicut *parricidalis* a parricidio, extrusa litera, dicatur. Gruterus autem suspicatur, legendum *Initialia.* Et parricidalis potest æque a *parricida* esse, quam a parricidio.

¶ Inīto, *are*, frequenter inire, oft betreten. Pacuvius: *Loca arida initas.*

¶ Ininitiātus, *a, um*, unangefangen, ohne anfang. Claud. Mamert. c. 23 *Deus immotus & ininitiatus substantia sua.*

¶ Intĕrĕo, *ivi & ii, ĭtum, ire*, perire, untergehen, *Ignis interit, nisi alatur*, Cic. N. D. 3, 14 extr. das feuer gehet aus. Sic, *Interire naufragio*, Cæs. 3 B. C. 27. *Interire a valentiore*, umgebracht werden, Cic. Acad. 1, 7. *Interit Ira mora*, der zorn legt sich endlich, Ovid. de A. A. 1, 374. *Intereunt sacra Clodiæ gentis*, Cic. pro Domo 13, h. e. finitur & tollitur familia, quod plerumque per adoptionem, aut matrimonium, fiebat. Conf. Cic. l. c. c. 14, pro L. Mur. 12, & Heineccii Antiq. Iur. 1, 11 p. 163. *Interire in nihilum*, Cic. Acad. Qu. 1, 7 observante Menckenio.

¶ Interĭtūrus, *a, um*, vergänglich, baufällig; ut, *Interitura domus*, Ovid. 3 Pont. 2, 108. *Æstas interitura*, Horat. 4 od. 7, 10. *Interitura verba*, Id. 4 od. 9, 1.

¶ Interĭtus, *a, um*, verderbt, vertilget. Claud. Quadrigarius apud Priscian. *Pugna acriter commissa, multis utrimque interitis.* Sid. 2 ep. 19 *Dedere brevi abolitam interitamque.*

¶ Interītus, *us*, m. der untergang, tod. *Occasus interitusque Reip.* Cic. pro Sulla c. 11. *Immaturus interitus Gracchi* Id. de clar. Orat. c. 33. *Acerbissimus interitus Consulum*, Plancus Cic. fam. 10, 17.

¶ Interitio, *onis*, f. idem. Hirtius B. Hisp. c. 24 *Centurionum interitio.* Cic. in Verr. frum. c. 54 *Aratorum interitio facta nulla est.* Sic & olim Nonius legit, & Gruterus ex Palatinis restituit pro eo, quod vulgatum adhuc fuit, *internecio* vel *internitio.* Arnob. 2 p. 87 *Christus in hoc missus a Deo est, ut infelices animas ab interitionis exitio liberaret.*

¶ Interībĭlis, *e*, vergänglich. Tertull. de Resurr. Carn. c. 34 *Si anima interibilis, id est, non immortalis.* Adde adv. Hermogen. c. 43. Et Arnob. lib. 2 p. 65 *Aliis animas passivas & interibiles esse tradit: Aliis contra divinas immortalesque.*

¶ Introeo, *īre*, intrare, hineingehen. *Introire in urbem*, Cic. Att. 7, 7. *Introire in vitam*, h. e. nasci, de Amicit. c. 4. *Domum introire*, Cic. Phil. 2, 28. Passiv. *Introitur.* v. in Cat. R. R. c. 66, & Varr. 1, 63.

¶ Introiens, *euntis.* Ter. Hec. 4, 1, 35 *Introeuntes ad amicam.*

¶ Introĭtus, *a, um*, betreten; ut, *Domus vi introita*, Vlpian. l. 5 ff. de injur. & fam. lib.

¶ Introĭtus, *us*, m. subst. der eintritt, einzug. *Omnes introitus erant præclusi*, Cæs. B. G. 5, 9, die pässe. *Adventus meus atque introitus in urbem qui fuit?* Cic. pro Domo c. 28. *Introitus in caussam*, Id. 1 Att. 18, der eingang oder vorrede.

¶ Introitōrius, *a, um*, ad introitum spectans. Gloss. lat. gr. *Introitorius*, εἰσόδιος.

¶ Subintroeo, *īre*, mit eingehen, einschleichen. Arnob. l. 6 p. 198 *Qui Mars fuerat, subintroire speciem Iovi possit Hammonis.* Adde Tertull. adv. Marc. 5, 3 & 13.

¶ Ŏbeo, *īre*, in diversis locutionibus diverse accipitur: primo circumire significat, *Obire urbes*, Curt. 4, 5, 13, i. e. peragrare, durchwandern. *Obiturus provincias*, Vellej. 2, 74, 1. *Obire domos amicorum*, Cic. pro Cæl. c. 7. *Regiones obire pedibus*, eidem Fin. 5, 29. Tale etiam Ovid. Met. 11, 417 *buxoque simillimus ora Pallor obit.* vid. Heins. ad Met. 1, 552. Inde ¶ 2. *Obire legationes*, Cic. Acad. 4, 2 est administrare, gesandtschaften verrichten. Ita *Obire munus*, Id. de Amic. c. 2. *Obire solenne*, Liv. 5, 52. *Negotium, provinciam, pericula, labores, bella*, Cic. & Liv. qui hoc verbum etiam cum præp. *ad* conjunxit, 10, 25. *Ne ad omnia simul obire unus non possit.* ¶ 3. Adire vel obviam ire est in illo Sil. 17, 492 *Fortissima quæque Nomina obit ferro.* ¶ 4. Hinc porro *obire* est occidere, v. g. Stat. Sil. 2, 1, 210 *Obeunt noctesque diesque Astraque.* Sic *Sidera obire* dixit Plinius 2, 26, & Prudent. Cath. 12, 15. ¶ 5. Ex eadem ratione, quia *obire* est adire, *Obire diem* dicimus, cum ad diem certum, vel vadimonii vel officii aliave caussa adsumus, sich zu rechter zeit einfinden, oder erscheinen, den termin abwarten. Cic. Lælius c. 2 *Tu non affuisti, qui diligentissime semper illum diem & illud munus solitus esses obire.* Plin. 8 ep. 8 *Vides, quam non delicata me caussa obire primum consulatus tui diem non sinat.* Suet. Iulio c. 9 *Tanusius adjicit, Crassum, pœnitentia vel metu, diem cædi destinatum non obiisse.* Plura exempla Menck. in Observ. L. L. congessit. Huc pertinet *Obire diem, suum diem:* & sæpe absolute, *obire*, pro *mori* dicimus, per ellipsin, sterben, untergehen. Donatus ad illud Ter. Andr. 1, 3, 18 *Is obiit mortem: Plene*, inquit, *dixit, quod nos* OBIIT *tantum.* Serv. Sulpicius Ciceroni 4 epist. 12 *Diem suum obiit*; at Suet. Vesp. c. 1 *diem obiit*, sine pronomine. conf. Nep. 10, 10, 4. Id. 1, 7, 6; & 7, 10, 6 *Diem obire supremum.* ¶ 6. *Obire non potui*, ich habs nicht vollbringen können, de mari transeundo loquitur. Cic. Att. 8, 12 (al. 16). Passive Ovid. Fast. 1, 464 *Campus obitur aqua*, i. e. alluitur.

¶ Obiens, *euntis.* Virg. Æn. 6, 58 *Magnas obeuntia terras Tot maria.* Cum *ad* Plin. 8 ep. 12 *Obstrictus obeunti ad vadimonia.*

¶ Obĭtus, *a, um*, vollbracht. Virg. Æn. 10, 641 *More obita quales fama est volitare figuras.* Ita quoque locuti Lucret. 1, 135; & 4, 735; Cic. pro Sext. c. 38; & Gell. 15, 20.

¶ Ŏbitus, *us*, m. occasus, der untergang. Cic. de Divin. 1, 56 *Qui siderum ortus, obitus motusque cognoverunt.* ¶ 2. Interitus, mors, das absterben. Cic. de Divin. 2, 16 *Interitus atque obitus omnium rerum conficit natura.* Ovid. Met. 3, 135 *Sed scilicet ultima semper Exspectanda dies homini est, dicique beatus Ante obitum nemo supremaque funera debet.* ¶ 3. Occursum notat in illo Ter. Hec. 5, 4, 19 *Vt voluptati obitus, sermo, adventus tuus, quocunque adveneris, semper siet.*

Obiter, vide *Iter.*

¶ Pĕreo, *ii, īre*, interire, umkommen, untergehen. *Perire funditus*, Horat. 1 od. 16, 19, zu grunde gehen. *Dies perit otio*, der tag gehet dahin, Plin. 11, 6. Et Plaut. Bacch. 3, 3, 81 *Ego illum periisse duco, cui quidem periit pudor*, wer sich nicht mehr schämt, den halte ich vor verdorben. ¶ 2. *Perire* etiam pro *mori* ponitur, sive vivendi facere finem. Quo sensu & Christiani scriptores usi; non quod penitus interiret homo, exstincta ipsa anima quoque: sed quod separata hac, corpus tantum decideret, diffflueretque ad tempus. Vnde Tertullianus: *Nobis*, (i. e. Christianis) inquit, *perire, solvi est.* ¶ 3. *Perii, Periimus:* frequentata Comicis desperantium aut certe infortunium aliquod suum narrantium audientiumve formula, es ist aus. Sed & *Peream* asseverandi formula: ut, *Peream, si te ferre poterint*, Cic. fam. 11, 23. conf. Plaut. ap. Gell. 3, 3. ¶ 4. Est etiam amatorium. Horat. 1 od. 17, 10 *Dicat Opuntiæ Frater Megillæ, quo beatus Vulnere, qua pereat sagitta*, Germani, an welchem pfeiler er kranck liege. v. Burm. ad Quintil. decl. 15, 18 p. 314. ¶ 5. *Perire ab aliquo.* Prop. 2, 20, 69 *Solus amans novit, quando periturus, & a quo.*

¶ Pĕrĭtūrus, *a, um*, vergänglich, sterblich. Virg. Æn. 2, 660 *Peritura Troja.* Id. Georg. 2, 498 *Peritura regna.* Id. Æn. 11, 856 *Huc periture veni.* Petron. c. 120 *Perituram extollere molem.* Id. c. 104 *Periturus navita.* Id. c. 21 *Periturum inter nos secretum.*

¶ Pereundus, *a, um.* Plaut. Epid. 1, 1, 70 *Puppis pereunda est probe*, pro puppi pereundum est. Sed conjicit Salm. *perdunda.*

¶ Perito, *are*, Plautus frequentativo hoc usus est in Captivis 3, 5, 32 *Qui per virtutem peritat, non pol interit.*

¶ Perdeo, *ire*, antique idem quod *Perire* inserto d. Plaut. Pœn. 4, 2, 62 *Metuo ne a te perdeam.*

¶ Antepĕreo, *īre*, vorher umkommen. Auson. epigr. 34 *Incipe versiculis ante perire meis.*

¶ Depĕreo, *īre*, valde perire, (*De* enim auget.) gar umkommen; ap. Lucret. 2, 296. Sic Cæsar B. G. 5, 23 *Tempestate deperierant naves.* Et Ovid. Met. 15, 168 *Nec tempore deperit ullo*, i. e. non prorsus perit. ¶ 2. Vehementer amare est, sehr lieben. Plaut. Epid. 1, 1, 62 EP. *Amatne istam, quam emit de præda?* TH. *Rogas? deperit.* Ter. Heaut. 3, 2, 24 *Minimeque miror, Clinia hanc si deperit.* Livius 26, 50, neutraliter, *Amore alicujus deperire.*

¶ Dispĕreo, *ii, īre*, sich verlieren, umkommen. Cic. 2 contra Rull. 29 *Vnumne fundum pulcherrimum populi Romani - - - - disperire patiemini?* Plaut. Pœnul. 4, 2, 22 *Male partum, male disperit*, quod ex Nævio Festus sic citat, & Cic. Phil. 2, 27 *Male parta, male dilabuntur*, übel gewonnen, übel zerronnen; unrecht gut gedeyet nicht. Augustin. ep. 238 *Non serviant huic seculo, ne vanescant cum illo atque dispereant.* ¶ 2. *Dispeream*, jurantis vox seu imprecantis. Martial. 2 epigr. 69 *Si non mentiris, Classice, dispeream.*

¶ Posteo, *īre*, nachgehen. Sidon. ep. 11 *Severinum sicut honore postibat, ita favore præcesserat.*

¶ Præeo, *īre*, vorgehen, vorangehen, vorsagen. Quintil. 2, 5 *Non videntur tempora suffectura, si legentibus singulis præire semper ipsi* (præceptores) *velint.* *Præire verbis*, Plaut. Rud. 5, 2, 48. *Præire voce alicui*, Cic. pro Mil. c. 2. *Præire* enim hoc loco præcipere est: alibi prælegere sive pronunciare, quæ ceteri succinant, vorlesen, was die andern nachsprechen müssen. Plin. 28, 2 *Vidimus certis precationibus obsecrasse summos magistratus, & ne quid verborum prætereatur, aut præposterum dicatur, de scripto præire aliquem.* Suet. Claud. c. 25 extr. *Vt dira avi in urbe aut in Capitolio visa, obsecratio haberetur, eamque ipse jure Max. Pontifex commonito pro Rostris populo præiret.* Et ap. Liv. 8, 9 Decius consul: *Pontifex, præi verba, quibus me pro legionibus devoveam.*

¶ Prætĕreo, fürüber gehen. Auson. epist. Idyllio 4 præfixa: *Aures nostras audita velocius, quam lecta prætereunt.* Ter. Adelph. 4, 2, 35 *Præterito hac recta platea sursum.* Sic, *Ætas, dies, tempus præteriit*, die zeit ist vergangen, verlauffen. Ovid. A. A. 3, 63 *Nec, quæ præteriit cursu, revocabitur unda, Nec, quæ præteriit, hora redire potest.* *Præterire silentio* Cic. in Bruto c. 22 extr. übergehen. *Præterit me hæc res*, ich weiß nicht, Ter. Hec. 5, 4, 37. *Non te præterit*, es ist dir nicht verborgen, du weist es wohl, Cic. fam. 1, 8. ¶ 2. Aliquando & negligere significat,

eat, hindansetzen. Cic. pro Planc. c. 3 *Populus solet nonnunquam dignos præterire.* Id. Phil. 2, 16 *Fratris filium præteriit*, i. e. nihil ipsi testamento reliquit. Adde Valer. Max. 7, 7. Pass. Cic. Tusc. 5, 19 *Vir ille suffragiis præteritur.* conf. Ovid. Fast. 6, 418. ¶ 3. Est & ubi superare sive excellere aliquem significat. Metaphora a cursoribus sumta, qui prætereunt, quos vincunt. Martial. 12 ep. 36 *Vis cursu pedibusque gloriari? Tigrim vince, levemque Passarinum. Nulla est gloria, præterire asellos.* Varro de R. R. 1 præf. *Hos nobilitate Mago Carthaginensis præteriit.* Similiter & *transire* usurpant, de quo infra.

¶ Præteriens, *euntis*, vorbeygehend. Ter. Andr. 1, 5, 19. *A populo prætereunte legi*, Ovid. Amor. 1, 3, 54. *Curru prætereunte*, Tibull. 2, 6, 120. *Quasi prætereuntem*, ὡς ἐν παρόδῳ *illis satisfacere* se dicit Cic. Div. in Cæcil. 15 extr. *In quorum mentionem non consulto, sed casu inciderit.*

¶ Prætĕrĭtus, *a*, *um*, vergangen, hindangesetzt. Cic. de Senect. c. 19 *Præteritum tempus nunquam revertitur.* Virg. Æn. 8, 560 *O mihi præteritos referat si Iupiter annos.* Ovid. Trist. 2, 409 *Et in obscenos deflexa Tragœdia risus, Multaque præteriti verba pudoris habet. Præteriti*, i. e. neglecti. Vellej. 2, 68. 1 *Suo præteritum loco referre*, i. e. omissum, das überhüpffte, ausgelassene. Plur. *Præterita*, vergangene dinge; ut, *Memoria præteritorum*, Cic. de Senect. c. 21. *Præterita mutare non possumus*, Id. in Pis. c. 25 pr.. ¶ 2. *Præteriti*, qui in petitione magistratuum repulsam passi sunt, die man übergangen, und sitzen lassen. Cic. pro Plancio c. 21 *Ædilitate præteritos scimus consules esse factos.* ¶ 3. Demortui, die abgestorbenen. Propert. 2, 13, 52 *Fas est præteritos semper amare viros.*

¶ Præteritio, *onis*, f. die vorbeygehung, auslassung. Cod. 6 tit. 29 l. 4 *Pœnam pati præteritionis.* ¶ 2. Eadem figura, quæ *Paralipsis* dicitur, de qua infra.

¶ Prōdeo, *īre*, herfür gehen, heraus gehen. Ter. Eun. 5, 7, 4 *Nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem.* Cic. Att. 8, 11 fin. *Prodire in publicum*, unter die leute gehen. *Prodire alicui obviam*, Cic. fam. 3, 7 & passim. *Prodire in funus*, zur leiche gehen, Ter. Andr. 1, 1, 88. *Prodire in scenam*, auf den schauplatz treten, Nepos præf. 5. Et Horat. ep. 1, 1, 32 *Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.* Pompæ muliebris verbum esse *prodire* observat Brouckh. ad Tib. 1, 10, 70.

¶ Prodĭnunt, pro *prodeunt*, Ennius apud Festum.

¶ Prōdius, *a*, *um*, a prodeundo, fortgehend. Varro apud Nonium 1, 231 *Accedit prodius atque introit domum.*

¶ Rĕdeo, *īre*, reverti, wiederkehren, zurück kommen; ut, *redire domum*, Ovid. Fast. 5, 455. *De exilio*, Sall. Or. in Cic. 4. Et pass. *Inde Romam reditum est*, Liv. 3, 5. ¶ 2. *Animus mihi redit*, Terent. Hecyr. 3, 2, 12, ich komme wieder zu mir selbst. *Ad ingenium redire*, Id. Hec. 1, 2, 38, auf die alten springe kommen. *Redi mecum in memoriam*, Id. Phorm. 5, 3, 19, laß dich wieder darauf bringen. *Redire in viam*, Id. Andr. 1, 2, 19, sich bekehren; quod sic extulit Cic. Phil. 2, 2 *Si est erratum, redeamus in viam, optimus est portus pœnitenti mutatio consilii.* Ter. Phorm. 5, 8, 40 *Redire in gratiam*, sich versöhnen, vertragen. Sic & Nepos 25, 17, 1 *Atticum vere gloriantem audivi, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, &c.* qui eam nec facto, nec dicto, nec vultu læserat. Tiberius Cæsar *precanti cuidam pœnæ maturitatem, respondit: Nondum tecum in gratiam redii*, Suet. Tib. c. 61. Et Cic. fam. 9, 1 *Scito, me rediisse cum veteribus amicis, id est, cum libris, in gratiam*, daß ich wieder zu studiren angefangen. ¶ 3. Non raro & *redire* pro simplici *venire* usurpatur. Sic, *Redire ad gladios*, Cæs. B. Civ. 3, 93 est *venire*. Sic: *In eum res rediit locum*, Ter. Adelph. 2, 4, 8. *Adeo res rediit*, Id. Phorm. 1, 2, 5, es ist dahin gekommen, gerathen. *Res mihi ad restem rediit*, ibid. 4, 4, 5, *ad rastros redii*, ich bin an bettelstab gekommen. *Redit ad me hæreditas*, Id. Hec. 1, 2, 97, das erbe fället mir zu. Et sane, quæ ex rebus, quas tractamus, emolumenta & commoda ad nos veniunt, *redire* dicuntur. Seneca Thyeste v. 311 *Sæpe ad magistrum scelera redierunt sua*, untreu schlägt ihren eigenen herrn. Nepos 2, 2, 2 *Pecunia publica, quæ ex metallis redibat*, so einkam. Id. 2, 10, 3 *Ex qua regione quinquaginta ei talenta quotannis redibant*, davon er einzunehmen hatte. ¶ 4. Ter. Andr. 3, 3, 35 *Incommoditas omnis huc redit, si eveniat discessio*, kommt darauf an. Eun. 1, 2, 78 *Nempe omnia hæc verba huc redeunt denique: Ego excludor &c.* ¶ 5. *Redire ad se* dicuntur, qui consopiti aut deliquium passi sensum recipiunt, sich wieder erholen, wieder zu sich selbst kommen. Item, qui animum ex metu & trepidatione colligunt, ut usus Ter. Andr. 5, 5, 6. Et Liv. 1, 41 *Iubet bono animo esse, sopitum fuisse regem subito ictu: ferrum haud alte in corpus descendisse: Iam ad se redisse.* Pro eo Cic. fam. 5, 18 *se colligere* dixit. ¶ 6. *Rursus* vel *rursum redire*, antiquus, non plane inelegans tamen, pleonasmus est: ita enim & *rursus reverti*, *rursus revocare*, *rursus repetere*, *&c.* dicebant. Ter. Eun. 4, 2, 6 *Eum sensi, redeo rursum.* conf. Id. Adelph. 1, 1, 46.

¶ Rediens, *euntis*; ut, *Peregre rediens*, Ter. Phorm. 1, 5, 13. *Anno redeunte*, Horat. 3 od. 8, 9, alle jahre. *Redeuntis cornua lunæ*, Ovid. Met. 10, 479, der neumond.

¶ Rĕdĭtus, *us*, m. die wiederkunft. *Dulces reditus abscindere*, Horat. epod. 16, 35. *Reditu excludi*, Nep. 2, 5, 1. ¶ 2. *Reditus in gratiam*, Cic. Att. 2, 3, die versöhnung. Et, *Gratiæ reditus ei patet*, Id. de Arusp. Resp. c. 24 extr. er kan wieder zur vorigen gunst gelangen. ¶ 3. *Reditus*, proventus, einkommen, zugang, zuwachs. Ovid. Ponto 2, 3, 17 *At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit Vtile, sollicitis computat articulis. Pecuniæ reditus*, geld-einnahme, zinse, Nep. 25, 14, 3. *Status reditus*, apud Plin. 3 ep. 19, gewisse, beständige einkunft. ¶ 4. Male nonnulli *Redditus* scribunt: quasi a *reddere* sit, non autem a *redire*. Hunc morem librariorum fere perpetuum esse ait Burm. ad Quint. 13, 15 p. 290.

¶ Reditio, *ōnis*, f. die wiederkehrung. Cic. Verr. 1, 6 *Quo in negotio industriam celeritas reditionis declaravit.* Cæsar B. G. 1, 5 *Domum reditionis spe sublata*, substantivo cum casu sui verbi posito. Ter. Eun. 4, 4, 4 *Quid huc reditio est.*

¶ Reditivus, *a*, *um*, in orbem rediens. Anast. l. 10 C. de hætett. & Manich. *Vt Omnipotentis Dei templa cultu assiduo per omnia secula reditiva serventur.* Sed adest V. L. *redivivа.*

¶ Redĭcŭlus, *i*, m. Deus apud Romanos, *cujus fanum extra portam Capenam fuit; sic appellatus, quia accedens ad urbem Hannibal ex eo loco redierit, quibusdam visis perterritus.* Festus. Meminit ex Plin. 10, 43 s. 60, & ponit in via Appia, adeoque extra portam Capenam & ipse, ad secundum lapidem *campum Rediculi appellatum.*

¶ Redinunt pro *redeunt*, Ennius apud Festum.

¶ Redito, *are*, frequent. stets, stracks wiederkommen. Plaut. Capt. 2, 3, 20 *Si non reditas huc*, al. *rebitas*, etiam Gron.

¶ Retroeo, *īre*, umkehren, zurück gehen. Plin. 2, 16 *Retroire incipiunt stellæ.*

¶ Subeo, *ii*, & *ivi*, *itum*, *īre*, ingredi, suscipere, promiscue modo cum dativo, modo cum accusativo construitur, quod usitatius, unter was gehen, über sich nehmen, hinzu- oder eindringen. Cic. Divin. Verr. c. 14 *Poterisne ejus orationis subire invidiæ?* (vulg. *invidiam.*) Vbi Asconius: *Quasi latine dixit, ut magno ponderi subire.* Sed illud *quasi* procul dubio in mendo. Manutius legit: *Translative.* Possis & *satis latine*, hoc sensu: Quamvis paullo insolentius dictum videatur *subire invidiæ orationis*; satis latine tamen ad exemplum ejus dictum, quod subjicit. Ita sane & Virgil. Æn. 7, 161 *Muroque subibant.* Et 6, 222 *Subiere feretro.* Tibull. 1, 4, 41 *Ne te pœniteat duro subiisse labori.* Propert. 3, 18 (19) v. 14 *Quæ voluit liquido tota subire Deo.* Sed usitatius, ut monebam, cum quarto casu jungitur: ut, Virg. Æn. 10, 824 *Et mentem subiit, patriæ pietatis imago.* Idem absolute in Æn. 2, 560 *Subiit cari genitoris imago.* Et paullo post v. 562 *Subiit deserta Creusa. Subeunda est fortuna*, man muß es wagen, Cic. fam. 14, 6. Sic, *Timor subit animum*, es kommt mich furcht an, Liv. 39, 16. *Subit animum cogitatio*, es fällt mir ein, Liv. 36, 20. *Subit* absol. pro, *cogitatio subit*, Plinii est 29, 1. Ovid. Met. 1, 130 *Fugêre pudor, verumque fidesque, In quorum subiere locum fraudesque dolique*, sind an deren stat gekommen. *Subire* ipsum esse verbum occultæ ac furtivæ molitionis, docet Brouckh. ad Prop. 1, 9, 26, & probat Burm. ad Grat. 184. Passive, Cic. Verr. 7, 71 *Inimicitiæ sunt? subeantur: labores? suscipiantur.* Livius addit præpositionem 34, 16 *subire ad portam*, & 26, 42 *subire ad mœnia.*

¶ Subiens, *euntis*; Sil. 7, 596 *Nondum subeunte senecta.*

¶ Subĭtus, *a*, *um*, inexspectatus, repentinus, plötzlich, unvermuthet, geschwind. Ter. Phorm. 1, 4, 23 *Quodnam subito huic exitio remedium inveniam miser?* Et Cic. 10 fam. 16 *Rebus tam subitis tamque angustis consilium petere.* Id. de Div. 2, 32 *In Lysandri statuæ capite Delphis exstitit corona ex asperis herbis, & quidem subita.* Cic. fam. 13, 2 *Subitum est ei remigrare*, int. nimis subitum ut *serum.* ¶ 2. *Subita*, substantive, quæ subito & improviso accidunt. Ita, *subitis etiam fortes viros terreri*, Tacitus dixit Ann. 15, 59, 2. Ita, *subita belli*, Id. Hist. 5, 13, 6, itemque Agr. 37, 1 dixit. Adde Liv. 6, 32, ubi plura exempla Drakenborch. notavit. Id. *Subita rerum* 9, 43 dixit. ¶ 3. *Subitus* etiam idem est ac recens, neu-entstanden. Plin. 8 ep. 10 *Liberis non subitas imagines relicturus*, i. e. nuper exortas. Contra admodum antiquæ nobilitatis imagines dicebantur *fumosæ.* ¶ 4. *Subitus* & *Subtilis* apud Sueton. in Tib. 68 in Codd. permutantur.

¶ Subito, adv. geschwind, unversehens. Cic. fam. 14, 8 *Nunciatum est mihi, te in febrem subito incidisse.* Id. pro Fontejo c. 15 *Bella subito, atque improvisa nascuntur.* Sen. epist. 11 *Subito deprehensus.* Adde Plaut. Bacch. 11, 49; & Curc. 2, 3, 4 & 51. Cic. Epist. ad Qu. Fr. 1, 13 *Si quid est penitus insitum moribus, id subito evellere*, & ita passim. v. Menck. Observ. L. L. Vere nomen est, sexto casu per ellipsin præpositionis positum. Veteres enim plene *de subito*, uti ex Ennio, Afranio, Cæcilio, Pomponio & aliis Nonius Marcellus 12, 1 ostendit.

¶ Subitaneus, *a*, *um*, jähling, schnell, eilfertig; ut, *Subitaneus imber*, Colum. 1, 6. *Subitaneus vomitus*, Theod. Prisc. 2, 13.

¶ Subitārius, *a*, *um*, idem; ut, *Subitarii milites*, qui in auxilium subito mittuntur, Liv. 40, 26. *Exercitus subitarius*, Id. 3, 30. conf. Alex. ab Alex. 4, 2. ¶ 2. Et, *Subitaria ædificia*, temere & subito exstructa, Tac. Ann. 15, 39, 2. *Subitaria dictio*, eine rede aus dem stegreif, Gell. 9, 15. Adde Plaut. Mil. 2, 2, 70; & Apul. 11 Met.

¶ Subito, *are*, frequent. i. e. re subitanea & insolita percellere, plötzlich überfallen. Cypr. ep. 57 *Ad prælium fortiores apparet nuper subitatos esse, & novæ atque insuetæ rei pavore trepidasse.*

¶ Subitatio, *onis*, f. die plötzliche überkunft. Vulg. Int. Sapient. 5, 2 *Subitatio salutis.*

¶ Desubito, adv. überaus schnell, in einem hui. Τὸ *de* auget, ut in derepente. Plaut. Most. 2, 1, 63 *Desubito facile est facere nequiter.* conf. Id. Stich. 5, 4, 39, & plura exempla ap. Non. 12, 1.

¶ Desubito, *are*, überhineilen. Firmic. 3, 4 *Easdem artes crebra eversione desubitat.*

¶ Supereo, *īre*, rari usus, pro *superare*, Lucret. 3, 1045.

¶ Transeo, *ii* & *ivi*, *itum*, *īre*, übergehen, übersetzen. *Transire ad forum*, Ter. Phorm. 5, 7, 28. *Transire flumen, mare*, Cic. ad Att. 8, 12; & 5, 21. Simul enim de navali itinere & de pedestri usurpatur. De illo Nep. 2, 9, 1 *Scio, plerosque ita scripsisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transiisse.* Id. 7, 9, 3 *Ad Pharnabazum in Asiam transiit.* Est autem contracta dicendi ratio. Plenum enim est: *Transire mare, & in Asiam venire.* Ita enim idem loquitur Nep. 22, 4, 1 *At Hamilcar postquam mare transiit, in Hispaniamque venit.* De terrestri itinere Idem 23, 3, 4 *Saltum Pyrenæum transiit.* Et paullo post: *Quas* (alpes) *nemo unquam exercitu ante eum præter Herculem Grajum transierat.* Id. 7, 10, 5 *Vim flammæ transiit.* Adde Varr. R. R. 1, 40; Cels. 1, 3. Tac. Hist. 2, 59, 3 *Brevi auditu, quamvis maxima, transibat: impar curis gravioribus.* Cic. Att. 2, 19 *Silentio aliquid transire*, übergehen, nicht gedencken. *Finem & medium transire*, ziel und maaß überschreiten, Id. Off. 1, 29. *Vitam silentio transire*, zubringen, est ap. Sall. Cat. 1, 1 in optimis libris, ubi alii *transigant.* vid. Cort. qui laudat præsertim Sen. ep. 90 *hiemem transire.* ¶ 2. Vsurpatur & de transfugis, überlauffen. Cæs. 3 de B. C. 60 extr. *Ad Pompejum transierunt cum iis, quos sui consilii participes habebant.* ¶ 3. *Transiit dies*, i. e. elapsa est, præteriit, Cic. Att. 7, 7, der tag ist verlauffen. Tibull. 1, 4, 23 *At si tardus eris, errabis, transiet ætas: Transiet*, ἀρχαϊκῶς, pro *transibit.* ¶ 4. Pro superare, vincere, übertreffen.

Quint.

Quint. 12, 11 p. 913 *Verum ut transeundi magna spes non sit, magna tamen est dignitas subsequendi.* Lucan. 4, 497 *Quæcumque per ævum Exhibuit monimenta fides, servataque ferro Militiæ pietas, transibit nostra juventus. Transire cursu equum*, Virg. Æn. 12, 719, ein pferd überlauffen. Passive Cæs. B. G. 1, 6 *Rhodanus nonnullis locis vado transitur.* Et Gell. præfat. *Volvendis transeundisque voluminibus exercitus.* ¶ 5. *Transire tellus* dicitur, quam transimus vel præterimus. vid. Drak. ad Sil. 3, 157.

¶ Transiens, *entis.* Iustin. 13, 5, 12 *Telo e muris in transeuntem jacto occiditur.* Id. 4, 1, 17 *Admiratio transeuntium.*

¶ Transeunter, adv. obiter, in transitu, im vorbeygehen. Ammian. 28, 4 *Transeunter judiciorum fide discussis, supplicio letali damnavit.*

¶ Transitus, *a, um*, durchzogen, durchreiset. Manil. 1, 438 *Ignotaque hominum gentes & transita regna.* Et Iurfus 2, 367 *Alterius ductus locus est per transita signa.* Item Liv. 21, 43 *Alpes integris ac vigentibus transitæ.*

¶ Transitus, *us*, m. verbale, ein durchgang, durchpaß. *In transitu*, i. e. cursim, obiter. Quinril. 2, 11 *Si quid incideris, quod ad scholas pertineat proprie, in transitu non omittemus*, beyläufftig. Dicitur & *in transcursu*, v. suo loco supra. Nep. 23, 3, 4 *Transitum prohibere.* Adde Cels. 1, 3. De coloribus & picturis Ovid. Met. 6, 65 *Diversi niteant tum mille colores Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit. Vsque adeo quod tangit idem est, tamen ultima distant.*

¶ Transitio, *ōnis*, f. idem. Liv. 27, 17 *Propior excusanti transitionem, ut necessariam.* Et ipse locus, per quem transitur. Cic. Nat. Deor. 2, 27 *Transitiones pervie lani nominantur.* ¶ 2. Pro contagio. Ovid. Remed. am. v. 616 *Multaque corporibus transitione nocent.* ¶ 3. Hanc vocem Livius pro defectione usurpat, ut, *Transitio ad hostes*, 1, 27. *Transitio nocturna*, 2, 25. *Vocati ad transitionem ab hostibus per colloquia erant*, 25, 15 übergang zu den feinden. conf. Iustin. 2, 5, 9; & 26, 2, 10. Sen. de Benef. 3, 23. ¶ 4. *Transitio*, Schema Rhetoricum, cum, quod hactenus dictum est, breviter repetimus, & monemus, quid sit reliquum, ut Virg. 2 Georg. ineunte: *Hactenus arvorum cultus & sidera cæli, Nunc te Bacche canam, &c.* ¶ 5. *Transitio* quoque dicitur, cum homines ex Patriciorum gente in statum plebejum transmittuntur. v. Cic. de Clar. orat. 16. ¶ 6. Apud eundem de Nat. Deor. 1, 18 *Imagines, similitudine & transitione percepta*, sunt, cum species rerum transit in mentem nostram, & ie huic repræsentant. v. Mencken. Observ. L. L.

¶ Transitor, *ōris*, m. qui transit, ein durchgänger, überläuffer. Ammian. 15, 2 *Singulos transitores observant.*

¶ Transitorius, *a, um*, per quod transitur, durchgängig; ut, *Domus transitoria*, Suet. Ner. c. 31. Et, *Forum transitorium*, Eutrop. 7, 15. ¶ 2. Quod transit, inconstans est, vergänglich. Augustin. 13 de Trin. 7 *Multi per transitoria mala ad bona permansura fortiter tetenderunt.*

¶ Transitorie, adv. id. Augustin. Serm. 62 extr. *Non transitorie, nec solis corporis audiamus auribus, sed fideliter audientes.* Id. de Trinit. 12, 7 *Cum aliquid temporaliter & transitorie geritur.* ¶ 2. *Transitorie* i. e. μεταφορικῶς dixit Hieron. ad Matth. 26, 51.

¶ Transito, *are*, übertreten. Cic. Att. 5, 21 *Cæteroqui absliners, sed Julia lege transitans.* Ita emendant viri docti apud Gron. al. *transita.*

¶ Pertranseo, *ire*, vorbey- vorüber- oder mitten durchgehen. Senec. ep. 4 de morte: *Necesse est, aut non perveniat, aut pertranseat.*

¶ Pertransibilis, *e*, durchdringend. Isidor. in Alphab. *Amarum hoc est & leve, quia pertransibile.*

¶ Retranseo, *ire*, wieder durchhingehen. Innocent. de Cas. p. 222 *Via retransit limitem.*

ĔŌNE, *es*, f. arbor, similis robori, quæ nec aqua nec igni posset corrumpi, ex qua facta fuit Argo. Plin. 13, 22.

EOS, *Eois, Eoi, Eoa*, Græca vox, auroram significans, qua de causa & primam communem habet. Non enim ἠὼς tantum dixerunt Græci, sed & ἕως, quod apud Thucydidem, Aristotelem, Xenophontem diligentissimus Vossius notavit, die morgenröthe. Ovid. Fast. 3, 877 *Tres ubi Lucifero veniens præmiserit Eos.*

¶ Ēōus, *a, um*, adj. ἠῷος, orientalis, matutinus, morgenländisch, frühe. Virg. 1 Georg. 221 *Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur.* Propert. 3, 12, 15 *Felix Euis lex funeris una maritis, &c.* Lucan. 4, 352 *Tradimus Hesperias gentes, aperimus Eoas.*

¶ Ēōus, *i*, subst. unus est ex equis Solis Ovidio Met. 2, 153. ¶ 2. Quin & Lucifero est id nominis. Virg. Georg. 1, 288 *Aut cum Sole novo terras irrorat Eous.* Et Silius Ital. 9, 180 *Nox roseo cedebat Eoo.* Atque Idem 11, 517 *Lucem surgentis Eoi.*

ĔPACTÆ, *arum*, f. pl. ἐπάκται, i. e. invehendo seu intercalando dictæ sunt apud Astrologos & Chronologos undecim dies intercalares, quibus solaris annus communis 365 dierum, superat annum lunarem 354 dierum; & hinc annus intercalaris, est tredecim mensium lunarium. v. Casp. Schotti Curs. Mathemat. p. 313.

Epagoge, vide *Agoga*, Epagon, *Agon.*

ĔPĂMĪNONDAS, *æ*, m. Ἐπαμινώνδας, Dux fuit Thebanorum clarissimus, literarum etiam ac philosophiæ studio egregie excultus, in cujus virtutibus prædicandis multus est Iustinus lib. 6, ubi patriæ fuæ gloriam & natam & exstinctam cum eo fuisse scribit, & C. Nepos in vita ejus. Occubuit in pugna Thebanorum adversus Lacedæmonios ad Mantineam, adeo pauper, ut sumptus funeri defuerint, quemadmodum Iustinus tradidit. Hinc inter optimos Græcorum, sed pauperrimos, ab Æliano Var. Hist. 2, 43 numeratus est, sic enim, πενέστατοι ἐγένοντο ὁι ἄριστοι τῶν ἑλλήνων Ἀριστείδης καὶ Φωκίων, καὶ Ἐπαμινώνδας, &c. i. e. *Pauperrimi fuerant optimi Græcorum, Aristides, Phocion, Epaminondas, &c.* Cum e curia aliquando regrederetur, & catellus cauda ipsi blandiretur, ad eos, qui cum ipso erant, dixit: *Hic mihi pro beneficio gratiam reponit; at Thebani, de quibus sæpe multumque sum præclare meritus, mortem mihi judicio pœnam constituerunt:* Ælian. 13, 42.

Epanadiplosis, vide *Anadiplosis.*

EPANALEPSIS, *is*, f. ἐπανάλεψις, repetitio sententiæ post aliqua interjecta; ut Virg. 2 Georg. pr. *Hue pater, o Lenæe, tuis hic omnia plena Muneribus, &c. Hue pater, o Lenæe, veni.* Auctor ad Herenn. 4, 14 *Qui sunt, qui fœdera ruperunt? Carthaginienses. Qui sunt, qui crudele bellum in Italia gesserunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui Italiam deformarunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui sibi postulant ignosci? Carthaginenses.* Quod exemplum ἀνανδὸς facit Quintil. 9, 3. Adde Mart. Capell. 5 p. 174.

Epanaphora, vide *Phora*, Epanastrophe, *Strophe*, Epanodos, *Hodos*, Epanorthosis, *Orthios.*

ĔPĂNTĔMON, *i*, n. herba, quæ & *Chamælæa* & *Lacteris* dicitur. Al. *Eupantheon.* v. Apul. de Herb. c. 111.

Epaphæresis, vide *Hæresis.*

ĔPĂPHUS, *i*, m. filius Iovis ex Iside, de quo Ovid. Met. 1, 748 *Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Iovis, &c.* ubi Bur. diversa de illo commenta, narrationes certe diversas antiquor. de Epapho (plerique eundem qui *Apin* volunt) prodit.

Epar, vide *Hepar*, Eparchia, *Archa*, Epastur, *Pasco*, Epaticus, *Hepar*, Epiditæ, *Epiclintæ.*

ĔPENDYTES, *æ*, m. ein unterkleid. Ioan. Evangelista 21, 7 ἐπενδύτης. Latine usus Hieronym. est vita Hilarionis p. 93 *pelliceus ependytes.*

Epenthesis, vide *Thesis.*

ĔPĔUS, *i*, m. trisyllab. fabricator equi Trojani. Virg. Æn. 2, 264 *Ipse doli fabricator Epeus.* conf. Iustin. 20, 2, 1.

¶ Epēi, *orum*, m. pl. Ἐπειοί, populi, qui regem Amaryncæum sepeliverunt. Homer. Iliad. ψ. conf. Plin. 4, 5.

EPEXĒGĒSIS, *is*, f. ἐπεξήγησις, appositio, figura Syntaxeos: ut, *Alexin delicias domini: Urbs Roma &c.*

ĔPHALMĀTOR, *ōris*, m. saltator, ein springer. Firmicus 8, 15 *Petaminarius, ephalmator, orchestropalarius.*

ĔPHĒBUS, *i*, m. ein jüngling. *Ephebus factus est*, C. Nep. 15, 2, 4, i. e. ad pubertatem venit. v. Interpp. ad Ter. Andr. 1, 1, 24. Prudent. passione Cassiani v. 27 *Doctor amaros enim discenti semper ephebo.* ἔφηβος, ab ἐπί, & ἥβη, qui ad annos pubertatis accessit, ein junger gesell, von vierzehen oder sechzehen jahren. Ter. Eun. 5, 1, 8 *Iste ephebus frater Phædriæ.* Adde Horat. epist. 2, 1, 170. Hinc *Excedere ex ephebis*, die kinder-schuhe vertreten. Ter. Andr. 1, 1, 24, & Plaut. Merc. prol. v. 40. Græci παῖδα ἔφηβον appellant, ut Censorinus notat.

¶ Ephēbĭcus, *a, um.* Apul. 10 Milesi. p. 253 *Adest luculentus puer nudus, nisi quod ephebica chlamyda sinistrum tegebat humerum*, h. e. qualem gestant ephebi.

¶ Ephebia, *æ*, f. ἐφηβία, pubertas, prima ætas adolescentiæ, die jugend, sive finis puritiæ, principium adolescentiæ, sive extrema puericia & prima adolescentia. Donat. ad Ter. Andr. 1, 1, 24. ¶ 2. Pro gymnasio, Vulg. Interp. 2 Maccab. 4, 9. Nempe

¶ Ephebium, sive Ephebēum, *i*, n. ἐφήβειον & ἐφήβιον, pars illa est palæstræ, in qua ephebi exercentur. Vitruv. 5, 11 *In duplici porticu collocentur hæc membra: epheberum in medio.* v. Dalechamp. ad Plin. 16, 44, & Rhodig. Var. Lect. 8, 8. Pollux 4, 19 vocat ἐφηβεῖον, *Ephebicum.* ¶ 3. *Ephebia* appellantur ea omnia, quæ sunt a pube usque ad ilia. v. Cæl. Aurel. Acut. 3, 17, 140.

¶ Ephebātus, *a, um*, ephebus. Varr. ap. Non. 2, 552 *Ephebatum mulieravit.*

¶ Synephebi, m. pl. συνέφηβοι, adolescentes simul pubescentes, æquales. ¶ 2. Et nomen Comœdiæ Statii Cæcilii. Cic. de Senect. c. 7 *Ait Statius in Synephois.* Et de opt. gen. Orat. c. 6 *Andriam & Synephebos* legunt.

ĔPHECTĬCUS, *i*, m. ἐφεκτικός, qui nihil certo, sed de omnibus rebus dubitanter pronunciat, ein zweifler. Cujusmodi Philosopho competit illud: κατὰ τὸ κατὰ, item N. L. id est, *non liquet.* Dicitur alio nomine Scepticus, Pyrrhonicus, novus Academicus.

ĔPHECTON, *i*, n. ἕφεκτον, leptenarium, quod continet senatium & uniratem impositam, Vitruv. 1, 1, conf. Bald. p. 46.

Ephedra, ephedros, &c. vide *Hedra.*

ĔPHĒLIS, *idis*, f. ἔφηλις, *est asperitas quædam & durities mali coloris, non nisi in facie*, ut Celsus 6, 5 describitur, ein sonnen-fleckleit, sommer-sprosse. Plinio *discolor à sole cutis* dicitur.

Ephemeris, ephemeron, &c. vide *Hemeresios.*

ĔPHĔSUS, *i*, Ἔφεσος, omnium Ionicarum urbium clarissima quondam & præcipua, condita ab Amazonibus, quemadmodum Iustinus scribit 2, 4, 15; & Plinius retulit 2, 29. Iam Servio Tullio apud Ro. regnante inclita, Liv. 1, 45. Celebris opulentissimo & ornatissimo templo Dianæ, quod *admirationem Græcæ magnificentiæ* Plinius 36, 14 vocat & inter mundi miracula numerat. Conditum fuit id templum annis ducentis a tota Asia. Longitudo ejus pedum fuit CCCCXXV, latitudo pedum CCXX, juxta quod asylum fuit Libertatis, conditum ab Alexandro, quod Augustus postea destruxit, quod impunitate proposita multorum libido ad scelera perpetranda invitaretur. Vide de templo Ephesino Philonem Byzantium de septem mundi miraculis: & copiosius differentem Pet. Petitum de Amazonib. c. 30. Porro *Ephesum* inde dictum, quod eam terram Amazonibus Hercules permiserit, ἔφεσιν enim Græci *permissionem* seu *concessionem* dicunt) scribit Heraclides de Politiis. Fuit Ephesus prima vel inter primas certe Asiæ Proconsularis urbes. v. Spanh. de us. & præst. num. diss. 9 p. 608 sq.

¶ Ephēsĭnus, *a, um*, de rebus dicitur: ut, *Concilium Ephesinum:* At

¶ Ephēsius, *a, um*, de personis & rebus: ut, *Diana Ephesia*, Cic. de Divin. 1, 23, & Plin. 36, 14. Item, *vinum Ephesium*, Plin. 14, 8, & *minium Ephesium*, Id. 33, 7. Sed *Literæ Ephesiæ*, notulæ erant magicæ & superstitiosæ, quibus utentes in omni negotio victores evasuros sese, non dubitabant, cujusmodi literis usum fuisse Crœsum in rogo, Eustathius Homeri commentator scripsit. De quibus etiam Actor. 19, 19, & Clemens Alexandrinus 5 Stromat. Hesychius, & Athenæus lib. 12. Adde Kircher. Oed. To. 2 p. 469 sq. Cuperum de Confect. Hom. p. 270, & v. infra *Phylatleria.* Est etiam Schurzfleischii de hoc argumento dissertat.

¶ Ephesia, *æ*, f. subst. herba, vel artemisia, vel aristolochia. Apul. de Herb. c. 10 & 19.

ĔPHĔTÆ, *arum*, m. pl. ἔφεται, judices Athenis, ab ἔφημι, *appello*, quod ad eos provocaretur, ab iis vero non esset provocatio. Suid.

ĔPHIALTES, *æ*, m. ἐφιάλτης, seu ἐπιάλτης, & ἠφιάλτος, *incubus*, der alp, cum per somnum quis sibi videtur ab aliquo graviter premi, adeo, ut & voce sua destituatur. Plin. 27, 10 *suppressionem nocturnam* vocat suffocationem scil. quandam, vocis spiritusque meatum liberum intercipientem. Dicitur ἐφιάλτης ab ἐφάλλεσθαι, *insilire*, quod invadi se

ab alio putent, qui id mali patiuntur. Videtur illusionem hanc expressisse Virg. Æn. 12, 908 *Ac velut insomnis oculos ubi languida pressit Nocte quies, nequicquam avidos extendere cursus Velle videmur, & in mediis conatibus ægri Succidimus: non lingua valet, non corpore notæ Sufficiunt vires, nec vox nec verba sequuntur.* vid. Macrob. in Somn. Scip. pr. &, qui bene de hac re philosophatur Vossius de Idololatr. 3, 35 extr. ¶ 2. Hanc rem poëta divinus Odyss. A. fabulis involvit, ubi Otum & Ephialtem Iphimedis & Aloei aut Neptuni filios, latos novem cubitus novemque ulnas longos fingit, & de iis pronunciat, quod ὄσσαν ἐπ' οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' ὄσσῃ Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἵν' οὐρανὸς ἀμβατὸς εἴη. Quos versus ita vertit Virg. Georg. 1, 282 *Ter sunt conati imponere Pelio Ossam Scilicet atque Ossæ frondosum involvere Olympum.* Adde Virgilii Cul. v. 235.

ĔPHIPPIVM, *i*, n. ἐφίππιον, stragulum vel sella, quæ equis imponitur, eine roß-decke oder sattel. Horat. 1 epist. 14, 44 *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.* Quod Cic. fam. 6, 1 dixit: *Suæ quemque fortunæ maxime pœnitet.* Adde supra *Bos.* Vet. Schol. Horatii locum: *Sellam*, inquit, *alii sagmata. Nonnulli ea, quæ propter jugum equis curulibus imponuntur: & hec verius.* Nonius 2, 312 EPHIPPIVM, inquit, *tegmen equi ad mollem vecturam paratum.* Gell. 5, 5 *Equitatus frenis, ephippiis, phaleris præfulgens.*

¶ Ephippiatus, *a*, *um*, der auf einem sattel reitet. Cæs. 4 B. G. 2 *Neque* Suevorum *moribus turpius quidquam aut inertius habetur, quam ephippiis uti. Itaque ad quemvis numerum ephippiatorum equitum, quamvis pauci adire audeant.*

¶ Ephippiarius, *i*, m. qui ephippia conficit, ein sattler.

ĔPHŎRVS, *i*, m. vulgo inspector, ein aufseher. *Ephori*, ἔφοροι, ab ἐφορᾷν, magistratus erant Lacedæmoniorum, eadem præditi dignitare & potestate, qua apud Romanos Tribuni plebis, ad quos a regibus etiam Lacedæmoniis provocare licebat, (quemadmodum a consulibus ad tribunos provocare Romæ jus erat,) quique in vincula reges conjicere poterant, ut ex Nep. 4, 3, 5 constat. Quæ Aristoteles in hoc magistratu reprehendat, v. Polit. 2, 7. Adde Gebhardum ad Nepotis Pausan. & Nic. Cragium de Rep. Laced. 2, 4, & Vbb. Emmium lib. 3 Græc. vett. p. 122 sqq. ¶ 2. *Ephorus* Isocratis discipulus, quem calcaribus egere hic dicebat, historicus non ignobilis. v. Quintil. 10, 1, p. 901. Burm.

¶ Ephoria, *æ*, f. officium ephororum, die aufsicht.

ĔPHYRA, *æ*, sive Ephyre, *es*, f. Corinthus primum dicta fuit Ἐφύρα. Plin. 4, 4 *Corinthus antea Ephyra dicta.* Adde Pausaniam princ. Corinthiac. Virg. Georg. 4, 343; & Stat. Theb. 4, 59. v. viri docti ad Sil. 4, 656. Hinc

¶ Ephyrēĭas, *ădis*, f. patronymicum. Claudian. de B. Get. v. 629 *Scilicet Argolicas Ephyreiadesque puellas, Cœperat & pulchras jam fastidire Lacænas.*

¶ Ĕphyrēus, Ephyræus, & Ĕphirēius, *a*, *um*, i. e. Corinthiacus. Lucan. 6, 17 *Insedit castris Ephyreaque mœnia servat*, i. e. Dyrrachium, a Corcyræis conditum, qui coloni Corinthiorum erant. Silius 14, 181 *Agmine progrediens Ephyræa ad mœnia vertit.* Vbi Syracusæ intelliguntur, itidem a Corinthiis conditæ. Diphthongus etiam Pausaniæ est principio Corinthiacorum: ἀπὸ Κορίνθου τὴν Ἐφυραίαν μετονομασθῆναι. Virg. Georg. 2, 464 *Illusasque auro vestes Ephyrëiaque æra.* conf. Stat. Theb. 2, 207.

EPIALOS, *i*, m. ἠπίαλος, febris genus ex pituita, hoc est, vitreo & acido phlegmate nascens, in qua eodem tempore calor frigusque in quavis corporis parte sentitur, *Epialos* dicta, quod ἠπίως ἀλεαίνει, i. e. miti calore afficiat. v. Cels.

ĔPĬBĂDES, *um*, f. ἐπιβάδες, seu rectius *Epibates*, ut Baysius censet, sic dictæ, quod epibatis, hoc est, vectoribus trajiciendis serviant, fähren oder schiffe, so da überfahren. Exstat in libris quibusdam Digest. L. 1 § 12 de Exercitoria actione. Meliores enim libri ἐπιβατικοὶ habent, i. e. *vectorum ductrices.*

ĔPIBĀTA, *æ*, m. ἐπιβάτης, miles in navibus merens, ein schiff-knecht, schiff-soldat, matrose; utitur aliquoties Hirtius, ut de B. Alex. c. 11, & de Afric. c. 20, 62, & 63. Cæsar *classiarium* vocat. ¶ 2. Apud Græcos *Epibatæ* pro vectoribus etiam accipiuntur.

¶ Epibātēgi, ἐπιβατηγοὶ, *naves vectorum* ductrices, schuyten, l. 1 § 12 ff. de exerc. act.

¶ Epibaterios, *i*, m. ἐπιβατήριος, Apollo dictus, cui templum dicavit Diomedes, quod evasisset tempestatem in reditu ab Ilio. Cæl. 11, 24.

¶ Epibaterium, *i*, n. ἐπιβατήριον, carmen vel sermo, quo reduces excipimus, eine bewillkommungs-rede.

ĔPĬBATHRA, *æ*, f. ἐπιβάθρα, accessus, machina scansoria, scala, die leiter. Vitruv. 10, 19.

ĔPĬCĒDIVM, *i*, n. ἐπικήδιον, nenia & monodia, carmen, quod in laudem defuncti canebatur ad cadaver vel sepulcrum, ein todten-lied, leichen-gesang. Differunt autem ἐπικήδιον & θρῆνος, illud pro funere, cadavere adhuc jacente, dicitur: hic vero nullo circumscribitur tempore. Proclus in Chrestomath. apud Photium in Bibliotheca.

Epicephalium, vide *Cephalus.*

ĔPĬCHARMVS, *i*, m. Ἐπίχαρμος, Siculus fuit Poëta, Comicus & Philosophus, auditor Pythagoræ, scripsit Commentarios de natura rerum. Meminit ejus Horat. ep. 2, 1, 57. & Cic. Att. 1, 19 *Ita tamen novis amicis implicati sumus, ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam:* Νῆφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν. ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν, i. e. *Sobrius esto, & memento diffidere: hi enim nervi sapientiæ sunt.* Hujus dicti etiam Q. Cic. de Petit. Consulat. meminit c. 10. Vide supra *Artus.* & adde Cic. Tusc. 1, 8. Sed & hunc versum Epicharmi esse, Socrates in Platonis Axiocho testatur, ἡ δὲ χεὶρ τὴν χεῖρα κνίζει, δός τι καὶ λάβοις τι: quod est, *Manus manum fricat, da quiddam & accipe aliquid.* Quo indicatur, officium officio, beneficium beneficio, invitari & provocari; quod & sic effertur, χεὶρ χεῖρα νίπτει, *manus manum lavat.* Epicharmo porro & illud tribuitur a Stobæo serm. 117 τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί, *Laboribus vendunt nobis omnia bona Divi.* Eum Theocritus epigr. 17 hoc mactat elogio: πολλὰ γὰρ ποτὶ τὰν ζωὰν τοῖς παισὶν εἶπε χρήσιμα. Μεγάλα χάρις αὐτῷ. *Multa ad vitam pueros docuit utilia: Magna illi sit gratia.*

¶ Epicharmius, *a*, *um*, adj. Cic. de Pet. Cons. c. 10 *Epicharmium illud teneto, nervos atque artus esse sapientiæ, non temere credere.*

ĔPĬCHĪMĀZIN, græce ἐπιχειμάζειν, est *hybernare*, cum tardius post sideris tempus hyberna tempestas venit; uti *Proebimazin*, cum maturius præcurrit. v. Plin. 18, 25 cum not. Dalech.

ĔPĬCHĪRĒMA, *ătis*, n. ἐπιχείρημα, argumentum mente conceptum ad alicujus rei probationem. Cicero *ratiocinationem* vocat, habet enim quiddam commune cum Syllogismo. vid. Quintil. 5, 10 & 14. Sen. 1 Controv. p. 75 & Hieronym. ep. 18. Id certe voluit quoque Isidorus 2, 9, cum ait, *epichirema* a dialectico Syllogismo solum distare latitudiue & productione sermonis. Vulgo *epicherema* scribunt per secundam in tertia vocalem: nec aliter Isidori Codd. MSCti Vossiani. Sed perperam: quod quamcunque minutum sit, tamen non monere piguit Cæsarem Scaligerum in præclaro de re Poëtica opere 3, 71. Scribitur tamen *epicherema* etiam in Quintiliano Burmanni.

ĔPĬCHYSIS, *is*, f. ἐπίχυσις, vas vinarium, e quo in cyathos vinum effundebatur, eine gieß-kanne, apud Plaut. Rud. 5, 2, 32. vide Turneb. Advers. 22, 30, & Varr. de L. L. 4, 26, & Scalig. ibid. qui docet, apud Pollucem vasis etiam coquinarii genus esse.

Epicitharisma, vide *Cithara.*

ĔPICLINTÆ, m. pl. ἐπικλίνται, ab ἐπικλίνω, *inclino*, sunt terræ motus *lateribus proxima quæque jactantis & acutis angulis mobiles*, Apul. de Mundo p. 398 edit. Colvii, ante quem vulgaverant *Epeditæ.*

ĔPICOENVM, *i*, n. ἐπίκοινον, *promiscuum genus eorum nominum, in quibus sexus uterque per alterum apparet*, Quintil. 1, 4, ut, *aquila, passer, perdix, lepus, &c.*

ĔPĬCŌPVS, *i*, adj. ἐπίκωπος, phaselus, qui remis agitatur, ein klein ruder-schiff. Cic. Att. 14, 16 pr. De *Epicopis* conf. Cæl. Rhod. 27, 25, & Ioh. Scheff. de milit. nav. vet. L. 2 c. 2 p. 64.

EPICRĂTES, *is*, m. princeps Atheniensium. Cic. fam. 16, 21. Quo nomine idem Pompejum notat, ad Att. 2, 2. Nam ibi *Epicrates* verti potest, *omnia tenens.* ¶ 2. Plures fuerunt ejusdem nominis. Cicero enim meminit *Agyrinensis*, Verr. 2, 9, & *Bodini*, ibid. c. 22. De *Epicrate Milesio, servo I. Cæsaris*, v. Polyæn. Strat. 8, 23, 1. De *Epicrate Ambraciota, poëta comico*, v. Suidam.

Epicrisis, vide *Crisis*, Epicrocum, *Crocum.*

EPICTĒTVS, *i*, m. Ἐπίκτητος, Philosophus Hierapolitanus, Romæ servivit cuidam Neronis familiari Epaphrodito. Quamobrem *servilis eum fuisse conditionis & pauperem*, a Gellio ostenditur 2, 18, ubi Epicteti ipsius de sua fortuna versus duo proferuntur. Vide & Origenem contra Celsum lib. 7 pr. Romæ duravit ad Marci usque Antonini tempora, sed sub Domitiano rediit Hierapolim. In tanta apud omnes admiratione fuit, ut Lucianus Syrus prodiderit libro *adversus indoctum* p. 386 Græv. lucernam ejus fictilem tribus drachmarum venisse millibus. Scripsit Enchiridion, quod latinitate donavit Angelus Polirianus, it. Io. Caselius. Extant & Arriani Philosophi, discipuli Epicteti, libri quatuor de Epicteti dissertationibus, referti præceptis utilissimis. v. Gell. 19, 1. Philosophiam totam & universa Philosophorum dogmata duobus complexus est verbis ἀνέχου καὶ ἀπέχου, *Sustine & abstine*, leide und meide, Gell. 17, 19. ¶ 2. Epictetus, ἐπίκτητος etiam Phrygia minor dicitur, q. d. recens acquisita. Quam vocem Ciceroni fam. 3, 10 med. ex Strabonis 12, restituit Victorius.

ĔPICŪRVS, *i*, m. Ἐπίκουρος, Atheniensis, sed pater ejus ex pago Gargetio, unde ipse Gargetius senior Statio dictus 1 Silv. 3, 94; annis natus septem post Platonis obitum: annum autem agens ætatis suæ XVIII Xenocratis & Aristotelis ludum Athenis sectatus est, postea sectam a se nuncupatam ipse instituit. In victu, quemadmodum contubernales ejus, ex quibus Diocles fuit, testati sunt, temperantissimus fuit, pane & aqua contentus: & si pretiosius cœnare ipsi aliquando liberet, caseo. Legit Aristippi librum de voluptate, quam finem hominis constituit, non luxuriosorum aut porcorum, sed eam, quæ esset, *non dolere.* Huc pertinet, quod de eo scripsit Ælianus Var. H. 4, 13, exclamare eum solitum: ὦ ὀλίγον, οὐχ ἱκανὸν, ἀλλὰ τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. Ἔλεγε δὲ ἑτοίμως ἔχειν, καὶ εὐδαιμονίας τῷ Διὶ περὶ ἀγωνίζεσθαι, μάζαν ἔχων, καὶ ὕδωρ, id est, *Cui parum non sufficit, eidem nihil satis est. Dixit vero etiam, se, si opus esset, paratum esse vel cum Iove certare felicitate, modo offam haberet & aquam.* Democritus εὐθυμίαν appellavit, & eam ipsam finem hominis statuit, ut Diogenes auctor est. A Democrito autem pleraque hausit Epicurus, ut ex lib. 5 Cic. de Fin. & lib. 2 de N. D. sub fin. constat. Seneca hanc εὐθυμίαν *Tranquillitatem* vertit: de quo ipse libro de Tranquillitate animi c. 2. Non desunt, qui alia ac diversa plane de Epicuro & libidinibus ejus tradiderunt; sed falso, quod Diogenes agnoscit. Atque quod ipse juxta & Philosophia ejus male audiit, discipuli ejus degeneres & intemperantes, atque imprimis Metrodorus fecerunt, qui prave detorserunt ejus dogmata, & quæ de pura illa atque constante & sancta animorum voluptate tradiderat, ad istam impuram & fugitivam & pecuinam transtulerunt. Itaque Seneca de vita beata c. 13 *Non dico*, inquit, *quod plerique nostrorum, sectam Epicuri flagitiorum magistram esse. Sed illud dico, male audit; infamis est: & immerito. Nec hoc scire quisquam potest, nisi interius fuerit admissus, &c.* Vide & Lactantium 3, 17. Epicureæ doctrinæ, atque auctoris ipsius laudem habes apud Lucianum in Pseudomanti. Nec repugnant, quæ in vitarum auctione scribit: ea enim ad degeneres discipulos pertinent, ut sequens dialogus docet, quem *Piscatorem* inscripsit. A discipulis ita colebatur, ut ejus imaginem in annulis, in tabulis, in poculis venerarentur, & tantum non haberent pro DEO. v. Cic. Tusc. 1, 21, & 5 de Fin. pr. & Plin. 25, 6, Laërt. lib. 1, itemque Lucret. 5, 50. *Acutum nec insulsum hominem* idem Cicero vocat Tusc. 1, 8. *Indoctum & parum purum in sermone.* Dialectices præsertim & matheseos plane rudem idem Cicero plurimis locis, & Sextus Empiricus quoque procem. lib. adversus Mathematicos notat. Quam male conveniat Epicuro cum ICtis eleganter jocatur Cicero ad Trebat. 7, 11. Mortuus est Athenis calculi doloribus, annos natus 72. Diu exsulantem restituit philosophorum cœtui Pet. Gassendus non solum vita illius doctissime descripta, sed & ipsis dogmatum rationibus declaratis egregie. Horat. 1 epist. 4, 15 de discipulis ejus: *Me pinguem & nitidum bene curata cute vises, Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.* ¶ 2. *Epicuri decreta*, κύριαι δόξαι Ἐπικούρου,

quæ

quæ labefactari non posse opinabatur, suisque discipulis pro oraculis obtrudebat, veluti principia natura nota. v. Barth. Adversar. 20, 20, & ad Statii Silv. p. 110. Voss. de Sectis Philos. c. 8. Buchner. Vol. 1 Programmat. p. 568 seqq.

¶ Epicurēus, *a, um*, pl. *Epicurēi*, denominativum sectæ, ein Epicurer. Act. Apost. 17, 18. Et Cic. Tusc. 3, 21 *Queruntur quidam Epicurei, viri optimi, (nam nullum genus est minus malitiosum,) me studiose dicere contra Epicurum.* ¶ 2. Adjective, quod ad illos philosophos pertinet, epicurisch; Id. de Fin. 2, 7 extr. *Doloris medicamenta illa Epicurea tanquam de narthecio promant: Si gravis, brevis: si longus, levis.* ¶ 3. Vulgari usu *Epicureus* est voluptarius: ut, *Homines Epicurei*, id est, dediti voluptatibus, wollüstige. Sic fere Sidonius carm. 15, 125 *Ast Epicureos eliminat undique virtus.*

Epicus, *a, um*, vide *Epos*, Epicyclus, *Cyclus*.

ĔPĪDAMNVS, *i*, m. ἐπίδαμνος, vel Epidamnum, *i*, n. Macedoniæ ad Adriaticum mare oppidum, a Romanis, cum eo coloniam deduxissent, postea *Dyrrhachium* dictum, quemadmodum Plinius indicat 3, 23. Durazzo nunc est. Plaut. Menæch. 2, 1, 42 *Ne mihi damnum in Epidamno duis.* Allusit ad nomen inauspicatum a damno factum, atque ideo a Romanis mutatum; quasi nemo illuc sine damno diverteretur, ut ipse v. 39 interpretatus erat.

ĔPĪDAVRVS, *i*, m. urbs Argolidis in Peloponneso, celebris quondam templo Æsculapii, Podalirii & Machaonis parentis. ¶ 2. *Epidaurus*, vel *Epidaurum*, ut Plin. 3, 22 vocat, urbs Illyrici in litore Adriatici maris, hodie *Ragusi Vecchio.*

¶ Ĕpĭdaurĭus, *a, um*, ad Epidaurum priorem spectans, Ovid. Pont. 1, 3, 21 *Afferat ipse licet cunctas Epidaurius herbas, Sanabit nulla vulnera cordis ope.* Subintelligitur *Medicus*, sive *Æsculapius.* Id. Met. 15, 643 *Epidauria litora.* Stat. Theb. 4, 123 *Rura Epidauria.*

ĔPĪDĒMIA, *æ*, f. ἐπιδημία, accessus ad urbem, sive via trita, qua ad eam itur, die laut-straſſe. Vlpian. l. 4 § ff. de oſt. proconſ. ¶ 2. Morbus sparsus & grassans per populos, eine anſtällige landskrankheit, seuche, peſtilentz.

¶ Epidēmĭcus, *a, um*, ἐπιδημικός, gemein; ut, *morbus epidemicus*, qui communis & contagiosus est, anſteckende krankheit. Med.

¶ Epidēmĕrĭci, *orum*, m. pl. de quibus titulus est apud Justinianum, metatores hospitiorum sunt in urbibus, quos vulgo *fourierer*, *quartiermeiſter*, vocant. Alciatus, ἐπιδημέω, *in urbem venio.*

Epidictĭcus, vide mox *Epidixis.*

ĔPĪDĪMĪRON, sive Epidimæron, ἐπιδιμοιρον, i. e. superius dimiron, über 2 theil. Vitruv. 3, 1. vide supra *Dimiron.*

ĔPĪDIPNĪDES, *um*, f. pl. ἐπιδαπνίδες, cujus singulare est ἐπιδαπνίς, epulæ sunt in extrema cœna vel prandio, bellaria, das letzte gericht, der nachtiſch. Martial. 11 epigr. 32 *Hic feras epidipnidas parabit.*

ĔPĪDIXIS, *is*, f. ἐπίδειξις, demonstratio, ein erweiß, eine fürſtellung, probe. Invenitur in Inscript. vet. Patav. illustrata a Reinesio. Sophistarum Oratorumve μελέτας & declamationes erant ἐπιδείξεις, quod fierent cum quadam ostentatione. v. Plut. de laude sui. *Epidixes* autem non de solis poëtarum & rhetorum recitationibus, sed & de omnium generum ludis & artificiis accipi, ostendit Lucas Holstenius epist. ad Ioh. Rhodium ex Cresollio.

¶ Epidīctĭcus, *a, um*, ἐπιδεκτικός, demonstrativus, ut, *Genus epidicticum.* v. Cic. Orat. c. 11 & 61.

Epidromides, epidromos, vid. *Dromas*, Epiglottis s. epiglossis, *Glossa.*

ĔPĪGŌNI, *orum*, m. pl. ἔπίγονοι, auctores secundi belli Thebani, sic dicti quasi fœtus vel posteri primorum, die nachkommen. v. Diodor. 4, 6. Est etiam nomen Tragœdiæ deperditæ, forte Sophoclis. Meminit Cic. de opt. gen. Or. 6 & Tusc. 2, 25. ¶ 2. *Epigoni* etiam dicti sunt, quos sufceperunt Alexandri M. milites ex Asiaticis fœminis. v. Justin. 12, 4, 11.

Epigramma, epigrammaticus &c. vide *Gramma.*

Epigraphe, vide *Graphice.*

EPIGRVS, *i*, m. clavus, quo lignum ligno adhæret, ein nagel. Seneca de Benef. 2, 12 extr. *Nisi in os senatoris ingessisset imperator epigros suos.* Ita Gronovius restituit, cum vulgo legererur *pigros.* v. ejus Not. p. 628, & Gataker. in Cinno 2, 19 p. 273. It. *Epirus.*

ĔPĪLEPSIA, *æ*, f. ἐπιληψία, corporis convulsio. *Caducus* etiam & *Comitialis* appellatur, item *Herculanus*, v. Chiliad. Erasmi: & *Morbus sonticus* Plin. 36, 19, ἱερὰ νόσος Aretæo, quod nulli remedio cedat aut expugnari se patiatur, die ſchwere noth. *Ab epilepsia tutus*, Lamprid. Heliog. c. 20.

¶ Epilepticus, *a, um*, ἐπιληπτικός, epilepsia laborans, mit dem böſen gebrechen behafftet.

EPILIMMA, *ătis*, n. genus vilissimi unguenti. Forte ἐπάλειμμα. Fest.

Epilŏgus, vide *Logus*, Epimedium, *Epimenidium.*

EPIMĔLAS, *antis*, m. ἐπιμέλας, gemma candida, nigricante superne colore, Plin. 37, 10.

ĔPĪMĔLĬA, *æ*, ἐπιμέλεια, i. e. *cura*, *assiduitas*, sorgfältigkeit, fleiß. Mart. Capella l. 2 p. 37 *Epimelia & Agrypnia dilecta Philologiæ mancipia.*

¶ Epimelēta, *æ*, m. ἐπιμελητής, curator bonorum a magistratu constituitus; ein verſorger, verpfleger. l. 46 § 1 ff. de admin. & per. tut.

ĔPĪMĔNĪDES, *is*, m. Ἐπιμενίδης, Cretensis, qui puer ambulando sessus, in specum ingressus, obdormivit, nec a somno experrectus est ante exactos annos XLVII, aut secundum Laertium & Plinium 7, 52, ante annos LVII. Quinquaginta Plutarchus refert libro *An seni sit gerenda Resp.* rotundiore numero usus. *Epimenidis somnus*; item, *Ultra Epimenidem dormis*; ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδην κεκοίμησαι; item, *ipsum Epimenidem somno vicisti*; proverbialiter de iis, qui vel nimium sunt somnolenti vel perpetuum agunt otium, dici solet. Versus, quem de Cretensibus Paulus citat, ad Epimenidem hunc refertur: Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. *Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.* Vid. Max. Tyr. diss. 28. Hesych. Milesius. Suid.

¶ Epimenidēus, *a, um*, adj. ut, *Epimenidea cutis*, proverbium de rebus arcanis, quia Epimenidis cutem longo tempore post literis distinctam repertam esse tradunt, cum anima ejus quoad vellet, excesserit e corpore, & in id reversa fuerit. Suid.

EPIMĒNIDIVM, *i*, n. ita bulbi genus quoddam appellari, ait Plin. 19, 5. ¶ 2. Matthiolus tamen ex Dioscor. 4, 21 legit *Epimidium*, ἐπιμήδιον, & incognitam sibi herbam esse affirmat. conf. Plin. 27, 9. Dodonæo herba est foliis latis & rotundis, hederæ quodammodo, asaro tamen similioribus, exstans in aquis, in quibus nascitur sine fructu. Legunt ex Iuvenal. 7, 120 vocem eam quasi syncope affectam: *Pelamidum aut veteres Afrorum epimenida bulbi.* Sed ibi *epimenia* legendum est Nam

EPIMĒNIVM, *i*, n. ἐπιμήνιον, stipendium militis in mensem, ein monats-ſold, quod exiliter & sordide dari causidicis, Iuvenalis d. l. notat.

Epimerismus, vide infra *Merismus.*

ĔPĪMĒTHEVS, *ei*, m. ἐπιμηθεύς, Promethei frater, qui post factum sapit, der mit ſchaden erſt klug wird. Prometheus, cui, priusquam rem aggrediatur, in promtu consilium est, der rath trifft, ehe denn er das werck anfähet. Lucianus extremo libro, Prometheus es in verbis: Ἐπεὶ τό γε μεταβουλεύεσθαι, Ἐπιμηθέως ἔργον, ὁ Προμηθέως ἐστίν. *Nam illud quidem post rem consulere, Epimethei est, non Promethei.* v. Claudian. in Eutrop. 2, 490 & seqq.

¶ Epimērthis, *ĭdis*, f. Pyrrha Epimethei filia, Ovid. Met. 1, 390.

EPĪMŌNE, *es*, f. ἐπιμονή, perseverantia; figura, quæ & *Epizeuxis*, ἐπιζευξις, dicitur, quæ ejusdem dictionis sine intervallo geminatio est cum impetu pronunciationis, secundum Diomedem: ut Virg. Æn. 9, 428 *Me, me: adsum, qui feci, in me convertite ferrum, O Rutuli.* Et Æn. 4, 660 *Sic moriamur, ait, sic sic juvat ire sub umbras.*

Epimythium, vide *Mythos.*

EPINĒPHRĪDIVM, *i*, n. ἐπινεφρίδιον, pinguedo, quæ est in renibus. Fulg. 2 Myth. *Epinephridia formandis fœtibus opponuntur.*

EPĪNĪCIVM, *i*, n. ἐπινίκιον, plur. Epinicia, celebritas pro victoria parta, ſiegesz-lieder, freuden-feuer. *Inter lætos canare epinicia*, Suet. Ner. c. 43, ubi exemplum habes ejus stultitiæ, quæ ante victoriam epinicium canit. Epiniciorum originem gentes ad Apollinem referunt, qui fugato Saturno Iovis victoriam carmine ad citharam celebravit. Quo Tibullus respiciens 2, 5 Apollinem allocutus ita canit: *Sed nitidus pulcherque veni, nunc indue vestem Sepositam, longas nunc bene pecte comas. Qualem te memorant, Saturno rege fugato, Victori laudes concinuisse Iovi.* Add. Voss. Inst. Orat. 3 p. 417.

EPĪNYCTIS, *ĭdis*, f. ἐπινυκτίς, plur. Epinyctides, pustulæ dicuntur in tibiis aut pedibus noctu maxime infestantes, a quo & nomen habent. Plin. 23, 8 *Amygdalæ epinyctidas sanant.* Et 36, 19 *Melitites lapis epinyctidas tollit.* ¶ 2. Est & *Epinyctis* ulcus in oculi angulo perpetuo humore manans, Plinio 20, 6. ¶ 3. Item rerum nocturnarum commentarius, auctore Budæo.

EPIPACTIS, *ĭdis*, f. ἐπιπακτίς, frutex, quem alii *Eleborinem* vocant. Plin. 13, 20. Dioscor. 4, 104.

ĔPĪPĔDŌNĪCVS, *a, um*, quod est ἐν ἐπιπέδῳ, in loci superficie; ut, *terminus epipedonicus*, ein mittelstrain, feldrain. Front. de Col. Gœs. p. 112 & 133.

Epipentamiron, vide *Pentamiron.*

EPIPETROS, *i*, m. ἐπίπετρος, herba, quæ & Acinos, sponte nascens & nunquam florens, Plin. 21, 15.

EPĪPHĀNES, *is*, m. aliquot Antiochorum, Syriæ regum, cognomen, præcipue illius, qui Antiochi Magni filius, Philopatoris frater, pater Eupatoris fuit. Adde Vaillantium in nummis Antiochi VI & VIII & Spanh. diss. 7 p. 425 sq. qui diss. 8 p. 466 observat, Parthos quoque eo cognomine usos. ¶ 2. Est etiam Ptolemæus *Epiphanes* cognominatus, quintus Lagidarum Ægypti regum. Strab. lib. 17 p. 547. ¶ 3. Alius rex *Epiphanes* Tacito memoratur Hist. 2, 25 filius Antiochi Comageni.

¶ Epiphanēa, sive Epiphania, æ, f. urbs Ciliciæ, sub Amano monte, cujus Cicero sam. 15, 4 mentionem fecit; & Plin. 5, 27. ¶ 2. Sunt & duæ hujus nominis urbes in Syria, altera, cujus incolas Plinius 5, 23 *Epiphanenses* vocat, sita inter Larissam & Arethusam; altera, quæ *ad Euphratem* cognominatur, eoque alluitur, ibid. c. 24. Adde Harduinum in annotatis.

EPIPHANIA, *æ*, f. ἐπιφάνεια, apparitio, manifestatio: & Epiphania, *orum*, n. ut, *Dies Epiphaniæ*, vel *epiphaniorum*, der tag der erſcheinung, das feſt der offenbarung, dies Magorum, seu omnes potius dies festivi in natali Christi, quod in iis Deus homo apparuit, ut Nazianzenus ait, *epiphaniæ* vocantur. v. Dorsch. Pentadecad. disp. 3 § 13, ubi Baronium castigat. De Epiphaniis deorum gentilium plurimis lac. Gothofr. differt. de Myster. pietat. p. 105 seq.

¶ Epiphanius, *i*, m. Salaminis in Cypro episcopus olim scriptis clarus, de quo Hieron. August. & alii.

ĔPĪPHŌNĒMA, *ătis*, n. ἐπιφώνημα, est rei narratæ vel probatæ summa acclamatio, plerumque sententiosa, sitque per particulas *Tantum, Adeo, Vsque adeo, Sic*, & similes; Virg. Georg. 1, 199 *Sic omnia fatis In pejus ruere, &c.* Ovid. Met. 7, 454 *Vsque adeo nulla est sincera voluptas; Sollicitumque aliquid lætis intervenit.* Cic. Att. 1, 19 *Quid ego aliorum in me ἐπιφωνήματα expectem?*

Epiphora, Epiphoremata, vide *Phora.*

EPĪPHYLLIS, *ĭdis*, f. ἐπιφυλλίς, ultimus in summo vitis palmite racemus, qui plerumque parvis rarisque acinis fero maturescit, quoniam postremus conceptus est, ideoque inutilis, & in vindemia plerumque negligitur, eine kleine unreiffe weintraube. v. Cæl. Rhod. 7, 6. *Epiphyllides sunt & ampullæ meræ*, proverb. in blandiloquos & verbis magis instructos quam factis. vid. Erasm. Adag.

EPIPLOŌCĒLE, *es*, f. ἐπιπλοοκήλη, descensus omenti, quod ἐπίπλοον Græci dicunt, vulgo *Herniam* vocant, ein bruch. vide *Enterocele.*

EPIPŎLÆ, *arum*, f. pl. ἐπιπολαί, locus præruptus, Syracusas contingens, frequens custodiis, Liv. 25, 24.

EPIPTĔRON, *i*, n. ἐπίπτερον, lens palustris, die waſſer-linſe, Matthiolo; φύκος ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων, sic ex Dioscor. 4, 84 adduxit Kyberus Argentinensis; sed ἐπίπτερα vox in Dioscoride non reperitur.

Epirhedion, vide *Rhoda*, Epirota, *Epirus.*

ĔPĪRVS, *i*, f. Ἤπειρος, regio sita inter Macedoniam, Achajam & mare Ionium; cujus partes *Thesprotia*, *Molossia* & *Chaonia* quondam dictæ, Ovid. Met. 8, 282 *Majores herbida tauros Non habet Epirus, sed habent Sicula arva minores.* Accessit medio ævo *Epirus nova*, veteri a septemtrione adjecta. Sext. Rufus c. 8 extr. *Epiri duæ.*

¶ Epīrōta, *æ*, m. Ἠπειρώτης, Epiri incola. Livius 29, 12 &c.

¶ Epīrōticus, *a, um*, ἠπειρωτικός, adj. ut, *Epiroticæ possessiones*, Nep. 25, 14, 3, quas Atticus in Epiro habebat. *Mala Epirotica*, Plin. 15, 14 orbiculata. *Epirotica signa*, Sil. 1, 628.

¶ Epirensis, *e*, latina forma idem est. Liv. 8, 17 *Samnites bellum Alexandri Epirensis in Lucanos traxit.*

Episcenium, episcenos, vide infra *Scena*.

EPISCHIS, *idis*, f. ἐπισχίς, Epischidion, *i*, n. ἐπισχίδιον, dimin. cuneus, cuneolus, ein keil. Vitruv. 10, 17, & Bald. Ind. p. 46.

ĔPISCŌPVS, *i*, m. ἐπίσκοπος, ein auffeher. Notione nimir. generali cujusvis rei inspectorem notat. v. Lud. Vives ad Aug. de C. D. 1, 19. Sed speciatim ¶ 1. solebant reges ac civitates ad sibi subjectos populos mittere, qui aut inspicerent eorum res, aut ordinarent ac constituerent, & cum imperio præessent. Hoc Græci ἐπισκέπτεσθαι & ἐπισκοπεῖν, Latini *Visere* & *Visitare*: ipsos autem, qui mittebantur, Athenienses quidem ἐπισκόπους: Spartiani vero ἁρμοστὰς & ἁρμοστῆρας appellabant, ut Harpocration, & qui descripsit hunc Suidas, item Hesychius attestantur. Cic. Att. 7, 11 *Ego negotio præsum non turbulento, vult enim me Pompejus esse, quem tota hac Campana & maritima ora habeat ἐπίσκοπον, ad quem delectus & summa negotii referatur.* ¶ 2. *Episcopi* etiam dicebantur, qui panificio & cæteris rebus venalibus, quæ civitatum populis ad quoridianum victum usui sunt, præerant, ut ex l. 18 §7 ff. de Mun. & Honorib. constat. ¶ 3. Et quoniam Salvator optimus Christus Iesus a S. Petro ἐπίσκοπος appellatus est, idcirco etiam, qui ejus vicem in terris gerunt præpositi Ecclesiis, sic appellantur, Bischof, quæ vox non minus quam Ital. *Vescovo* & Hisp. *Obisbo* &c. Græcam originem utcunque retinent. Hodie in plurimis locis *Superintendentes* vocantur latine. Et ita sane Græcum convertit Augustinus etiam de Civit. Dei 19, 19. Hieron. epist. 1 *Non omnes Episcopi Episcopi sunt: Attendis Petrum, sed & Iudam considera.* ¶ 4. Imperatores etiam Christiani ob curam Ecclesiæ dicebantur Episcopi: *Communem Episcopum a DEO constitutum* Constantinum Imp. appellat Eusebius de vit. Constant. 1, 37, & ipsemet *Episcopum extra Ecclesiam sive templum se* appellavit apud eumd. 4, 24.

¶ Episcopālis, *e*, ad episcopum pertinens, bischöflich. Prudent. in Cypriano v. 33 *Vsque episcopale Provehitur solium doctor.* Et passione Martyrum Tarraconensium v. 11 *Ad tantum decus ex episcopali Clarus nomine Fruduosus ibat.*

¶ Episcopaliter, adv. id est, ut decet episcopum. Augustin. Confess. 5, 13 *Peregrinationem meam episcopaliter dilexit.*

¶ Episcopor, *ari*, Bischoff sein. Sarisb. 7, 8 *Eos episcopari non deceat.*

¶ Episcopatus, *ūs*, m. das bisthum, bischöflich amt, ἐπισκοπή. Ammian. 27, 3 (Grut. c. 6,) *Damasus & Vrsinus supra humanum modum ad rapiendam episcopatus sedem ardentes.* Ita Vales. p. 480; sed Lindebr. & Boxhorn. *episcopalem sedem.* Invenitur tamen ap. Tertull. de Præscript. c 30; & de Baptismo c. 17.

¶ Episcopius, *a, um*, ἐπισκόπιος, *Phaselus episcopius*, Cic. Att. 14, 16 pro nave exploratoria, ein spat-schiff, so nach kundschafft ausgesandt wird. Sed alii *episcopum*: doctissimi *epicopum* legunt, de quo paullo ante.

¶ Archiepiscopus, *i*, m. ἀρχιεπίσκοπος, princeps Episcopus sive Episcoporum, ein Ertzbischof. v. L. 7 § 8 Cod. de summa Trinit. epist. Hinc

¶ Archiepiscopalis, *e*, & Archiepiscopatus, *ūs*, m.

Chorepiscopus, vide supra in C.

¶ Coëpiscopus, *i*, m. ein mitbischoff. Sid. ep. 4, 25 *Consilio cum coëpiscopis communicato.* conf. Hieron. adv. Lucif. c. 9; & l. 7 §7 C. de summa Trin.

¶ Pseudoepiscŏpus, *i*, m. falsus episcopus, Cyprian. epist. 55, 11.

EPISCŸNIVM, *i*, n. ἐπισκύνιον, supercilium, cum nota severitatis, uti usus est Tertull. de Pallio c. 4 *Censoriæ intentionis episcynio dispersa.* conf. Turneb. Advers. 7, 20, & Salmas. de Pall. p. 342.

EPISĪTIVS, *i*, m. idem qui parasitus, ein fuchsschwäntzer, schmarutzer: qui cibi modo gratia subservit laborative. Nam & *Episitia* vocamus, quæ in alimoniam dantur. v. Cæl. Rhodig. 7, 1.

Episodion, vide *Oda*, Epispasticus, *Spasmus*.

EPISTĂTES, *æ*, m. ἐπιστάτης, qui rei alicui gerendæ præpositus est, præses, procurator, dispensator, œconomus, ein schaffner, verwalter; ab ἐπιστατέω. Cato de R. R. c. 56 *villico, villicæ, epistatæ, opilioni.* Ita legendum cum Popma, ut inter *villicæ* & *epistatæ* interpungatur, quod vulgo negligunt, quasi fœmininum *epistata* sit, & cum *villica* connexum. ¶ 2. Apud Athenienses *Epistates* dictus, unus e senatoribus, h. e. antistes seu præses, cui id forte evenerat, ut custodiret templum, in quo ærarium erat, claves & publicum sigillum. &c. v. Suid.

¶ Epistathmus, *i*, m. ἐπίσταθμος, præfectus σταθμῶν, mansionum curator, hospitiorum scilicet in comitatu principis aut legati, ducisve exercitus, der fourier, quartier-meister. v. Plutarch. Conviv. quæst. 1, 1. Hinc

¶ Epistathmia, *æ*, f. ἐπισταθμία, hospitii procuratio. Cic. Att. 13, 52 *Habet hospitium, sive ἐπισταθμίαν odiosam.*

ĔPISTŎLA, *æ*, f. animi scribentis simulacrum, εἰκὼν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ut Demetrius dixit. Ἐπιστολὴ ab ἐπιστέλλω, mitto, ein sendbrief, schreiben, missiv. Cic. ad Qu. fratr. 1, 1, 13 *Epistolæ proprium est, ut is, ad quem scribitur, de his rebus, quas ignorat, certior fiat.* Id. fam. 2, 4 *Epistolæ inventæ, ut certiores faceremus absentes, si quid esset, quod eos scire, aut nostra aut ipsorum interesset.* Id. Att. 1, 13 *Epistolæ cum humanitatis sparsæ sale, tum insignes amoris notis.* Et p. p. *Quotus quisque est tabellarius, qui epistolam paullo graviorem ferre possit, nisi eam pellectione relevarit.* Et ibid. 2, 11 *Epistola ponderosa plena omnium non modo actorum, sed etiam opinionum tuarum.* Id. Att. 16, 11 *Epistola longissima quæque optima videtur.* Et rursus ad Quint. Fr. 1, 1, 16 *Longissima quaque epistola maxime delectat.* Quod tamen non in universum accipiendum, sed ad certa tempora, personas ac res referendum est. Alias enim propria epistolæ virtus, brevitas: quam eam ob caussam *Siniſtram manum haud implere debere*, Seneca scripsit ep. 45 extr. & Cic. fam. 9, 21 *Epistolas quotidianis verbis texere solemus.* Id. Att. 12, 1 med. *Cum complicarem hanc epistolam. Epistolam tradere. Resignare epistolam*, Cic. Att. 11, 9. *Solvere epistolam*, erbrechen. Nep. 23, 11, 3. 11, 4, quod 4, 1 *epistolæ vincula laxare* dixit. *Epistolam obsignare; annuli sigillum imprimere epistolæ, &c.* zusiegeln, Curt. 3, 7, 12 & 14. ¶ 4. Iustinus fere hoc proprium habet, ut plurali numero apud eum *Epistolæ* pro singulari dicantur, sicut literæ. vid. 1, 6, 1. It. 11, 12, 3 *Interjecto tempore aliæ epistolæ Darii redduntur.* Et mox §9 *Scribit & tertias epistolas.* conf. 17, 2, 9; & 20, 5, 12. ¶ 3. Epistolarum nomine rescripta quoque principum & Codicilli atque diplomata veniunt. Nep. 25, 7, 3 *Attici quies tantopere Cæsari fuit grata, ut victor cum privatis pecunias per epistolas imperaret, &c.* Vlpian. de Officio Quæstoris § ult. *Ex his* (Quæstoribus) *sicut diximus, quidam sunt, qui CANDIDATI PRINCIPIS dicebantur, quique epistolas ejus in Senatu legunt.* Paullo ante *libros principales* dixerat. Suetonius quoque Aug. c. 65 *libellos* vocat. Vocabantur & *Orationes*, de quo infra suo loco. vid. Donat. Marcell. ad Ann. Tacit. 3, 44, & Casaub. ad Suet. p. 178. Ac hæ Epistolæ ut a familiaribus distinguerentur *formales* appellabantur. Suet. Domit. c. 13 *Pari arrogantia cum procuratorum suorum nomine formalem dictaret epistolam, sic cœpit &c. Formales* a formando: quod in vim legis transituræ, majore cura, & fere de consilii sententia certa aliqua formula conciperentur, ut Torrentius ad Suet. Domit. c. 20 explicat. Græcis ἐγκυκλίες ἐπιστολὰς vocatas Casaubonus observat. Capitolinus in Antonino simpliciter *Formas* appellat. Nec aliter ICti, ut ibidem observat Casaubonus. ¶ 4. Sed & Pontificum & Episcoporum epistolæ, quibus commendant clericos, & commeatum iis indulgent, *formatæ* appellabantur: de quibus vide Savaronium ad Sidonii 6 epist. 9 extr. & 7 epist. 1. ¶ 5. *Ab epistolis* dicitur minister vel servus, qui præest epistolis, ein secretair oder schreiber, Suet. Claud. c. 28. Memineris autem, in ejusmodi locutionibus, *ab epistolis, a pedibus*, semper subintelligi, aliquando vero etiam addi nomen *servus*, vel *libertus*. Frequens hoc in vetustis inscriptionibus: v. g. apud Grut. p. 482 n. 3 T. VARIO CLEMENTI AB EPISTVLIS AVGVSTOR. Et p. 566 n. 4 AVG. LIB. AB EPISTVLIS. Veteres enim *Epistola* & *Epistula* scripserunt.

¶ Epistŏlium, *i*, n. ἐπιστόλιον, dimin. Catull. epigr. 69, 2 ad Manlium: *Conscriptum lacrimis mittis epistolium.* Adde antiquam Inscriptionem in Manut. Orthograph.

¶ Epistŏlāris, *e*; ut, *Epistolaris charta*, schreib-papier. Martial. in lemmate 14 epigr. 11. Et, *Epistolare colloquium*, brief-wechsel. Augustin. epist. 5 ad Marcellin. sub initium.

¶ Epistolicus, *a, um*, adj. idem. *Epistolicæ quæstiones*, Gell. 14, 7. Vsus etiam est in præfatione operis.

¶ Epistolārius, *i*, m. qui epistolam adfert. Salvian. lib. 5 Gub. p. 174 (110 Baluz.) *Veniunt plerumque novi nuntii, novi epistolarii a summis sublimitatibus missi.*

ĔPISTŎMIVM, *i*, n. ἐπισώμιον, obturaculum, seu æramentum, quod os vasis vel claudit, vel laxat, der hahn an faß, daraus man zapffet. Senec. ep. 86 de luxu Romanorum in balneis: *aquam argentea epistomia fuderunt.* ¶ 2. Sed & obturaculum illud, quod ori dolii inseritur idque obstruit, *epistomium* dici potest, der spont, zapf. ¶ 3. Vitruv. 10, 13 *epistomia* etiam dixit in canalibus hydraulicis obturacula spiritum vel continentia vel laxantia, ut opus est, wirbel, stöpsel.

Epistrophe, vide *Strophe*, Epistylium, vide *Stylus*.

Epitaphista, epitaphium, vide *Taphus*.

EPITĂSIS, *is*, f. ἐπίτασις, intensio, occurrit hæc vox apud Grammaticos, ut si dicam, *Epitasis est in hac vel illa voce*, i. e. emphasis, diß wort hat etwas wichtiges auf sich, ist mercklich. ¶ 2. In Comœdiis ἐπίτασις, pars est illa turbulenta & contentiosa ante Catastrophen. v. *Comœdia*.

Epithalamium, vide *Thalamus*, Epitheca, *Theca*, Epithematium, *Thema*, Epithesis, epitheton, *Thesis*.

Epithymum, vide infra *Thymus*.

EPITIMIA, *æ*, f. ἐπιτιμία, honor, bona existimatio. Modest. l. 21 §2 de Tut. & Cur. *Manente epitimia*, i. e. salvo honore. Alii exponunt de prohibitione & pœna.

EPITITHĪDES, *um*, f. pl. ἐπιτιθίδες, suprema membra coronidis, quæ fastigio summo superimponuntur. vid. Vitruv. 3, 3, & Baldi Lex. p. 47.

Epitogium, vide *Toga*, Epitome &c. *Tome*, Epitonium, *Tonus*.

EPITOXIS, *idis*, f. ἐπιτοξίς, der lauff des armbrusts. Τόξον arcus est. Vitruv. 10, 15 de catapultis loquens: *Epitoxidos longitudo &c.* Ita græce fusceptivum teli cavum vocant. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 47, & Turnebi Advers. 2, 4.

ĔPĪTRĪTVS, *i*, m. ἐπίτριτος, pes tetrasyllabus in versu. Epitriti quatuor sunt: primus *v --- Salutantes.* Secundus *- v -- Concitati.* Tertius *-- v - Communicant.* Quartus *--- v Incantare.* ¶ 2. De *epitrito numero* v. Gell. 18, 14. Vitruv. 3, 1, & Salmas. de modo usur. p. 17.

Epitrochasmus, vide *Trochus*.

EPITVS, *i*, m. mons in sinu Thermaico, Plin. 4, 10. ¶ 2. Apud Alex. ab Alex. 3, 10 per manifestum errorem *Epitus* dicitur, qui fuit Ennius, poëta, qui primus Latinorum Heroica attigit, &c. conf. *Epytus*.

ĔPĪTŸRVM, *i*, n. ἐπίτυρον, conditura olivæ, cujus rationem explicat Colum. 12, 47, eingemachte olive. *Epityrum* apud Plaut. legitur in Milit. 1, 1, 24. Nomen habet, non quod in eo τυρὸς sive caseus esset; sed quod caseo accederet, sive cum caseo apponeretur. vid. interpretes Plaut.

EPĪVRVS, *i*, m. ἐπίμυος, prima notione custos, & deinde paxillus est, cujus usus in rebus compingendis & conservandis, ne dissipentur, ein pflock, nagel, Pallad. 12, 7, 14 de pruno: *ulastri epiurum infige radici.* Sed vid. no. Gesneri.

EPIZEVXIS, *is*, f. ἐπίζευξις, inter figuras rhetoricas vocatur immediata ejusdem vocis repetitio. e. g. *Ab Corydon, Corydon, &c.* Virg. ecl. 2, 69. Vocatur etiam *Epimone.*

EPIZŸGIS, *idis*, f. ἐπίζυγις, foramen arcus balistarii, seu locamentum potius balistæ, sive fibula illa ossea, & transversa claviculà, quæ nervum deductum recipit & retinet, die kerbe des armbrusts. v. *Crena*, & Vitruv. 10, 17.

ĔPŎCHA, *æ*, f. ἐποχή, est initium certum aliquod, unde anni numerantur, quod principium etiam *Æra*, rectius *Era* appellatur, die jahrs-rechnung. Sic Christianorum Epocha a Christo nato, Græcorum ab Olympiadum initio, Romanorum a condita Roma &c. Cum itaque *Epocha* nihil sit aliud, quam regni cujusque aut imperii initium, & temporis quasi retinaculum, quo velut certo & fixo signo continentur historiæ, ne sine meta atque carceribus vagentur, nomen accepit ἀπὸ τοῦ ἐπέχειν, i. e. *sistendo*, vel *cohibendo*, aut denique *remorando*. v. Epochas collectas a Jos. Scalig. lib. 6 de Emend. temp.

ĔPŎDES, *is*, m. ἐπῳδός, *male olens*, ab ἔποζω, *oleo*, genus piscis, ein stockfisch, Plin. 32, 11. Mediam corripit Ovid. Halieut. v. 126 *Tunc epodes lati, tunc molles tergore ranæ.*

Epodus, vide infra *Oda.*

ĔPŌMIS, *idis*, f. ἐπωμίς, vestimenti genus brevioris, quod humeris injicitur, quasi dicas *Superhumerale*, ein kurtzer mantel, Pollux 7, 13. ¶ 2. Id. etiam 2, 4 n. 29 & 31 in partibus scapularum & manuum numerat ἐπωμίδα.

Epona, vide *Hippona.*

ĔPŌPS, *ŏpis*, c. ὁ ἔποψ, ein wiedhopf. Pollux 5, 13 n. 2 de avium vocibus: ἔποπας ποπίζειν, *upupas pupissare*, scil. ἔπες, *dices*. Prov. *Epops cum cygno, pica cum luscinia certat*, ein ungleich paar. v. Chil. adde Ovid. Met. 6, 674 ; & Virg. Cul. v. 253.

¶ Epopeus, *ei*, m. gubernator navis, Ovid. Met. 3, 619.

ĔPOPTA, *æ*, m. plur. Epoptæ, qui ad ipsa sacra interiora Cereris admissi, *majora*, quæ dicebantur, *mysteria* tractabant : *mystæ* enim sive *initiati* tantum *minoribus* dediti intra vestibulum consistebant. v. Scalig. ad lib. 3 Tibull. & lib. 5 de Emend. temp. nec non Casaub. ad Athenæum. De Epopris Eleusiniorum vide etiam Tertullianum, principio libri contra Valentinianos.

¶ Epoptĭcus, *a*, *um*, adj. ut, *Disputationes epopticæ*, quas Chalcidius in Timæum Platonis *naturalibus* opponit. v. eum p. 220 & 370.

ĔPOS, n. in gen. *Epeos*, ἔπος, proprie carmen Heroicum, ein heroisch gedicht. Martial. ad Tuccam 12 epigr. 94 *Scribebamus epos, cæpisti scribere, cessi.* Adde Hor. Sat. 1, 10, 43.

¶ Epĭcus, *a*, *um*, ἐπικός, heroisch ; ut, *Epicus versus*, hexameter ; quem *longum* Ennius vocat. *Poëta epicus* dicitur a Cic. de opt. gen. Orat. c. 1. Sed Quintil. 10, 1 *Stesichorus epici carminis onera lyra sustinet*, i. e. ad naturam heroicæ poëseos accedit. Diomedes, vetus gramm. lib. 3 p. 493, *Versus Heroicus diversis vocabulis medes, vetus gramm.* lib. 3 p. 493, *Versus Heroicus diversis vocabulis appellatur. Idem enim & Hexameter, vel Pythius, vel Epicus, vel Priapeus, & Bucolicus vocatur.*

Epoltracitmus, vide *Ostrea*, Epoto, epotus, *Poto.*

ĔPŸLIS, *idis*, f. ἐπυλίς, excrescentia gingivæ, caruncula inter dentes gingivis enata, das fleisch zwischen den zähnen. Cæl. Rhodig. 4, 1.

ĔPŸLVM, *i*, n. solenne & publicum convivium, sive in dedicatione templi, sive in triumpho, sive in funere, sive ludorum caussa, quale apud Romanos exhibebant Imperatores, ein banquet, gastereey, herrlich mahl. *In Iovis epulo num alibi quam in capitolio pulvinar sumi fas fuit*, quæritur Liv. 5, 52 pr. vid. *Epulones* n. 2. Cic. in Vatin. c. 12 extr. *Epulum funebre*, ein trauer-essen ; Plin. 20, 11 sunt *defunctorum epulæ feriales.* Suet. Cæs. c. 38 *Adjecit epulum ac visceralionem, & post Hispaniensem victoriam duo prandia.* Vbi non frustra *Epulum* & *Prandia* distinguit. Nam *Epulum* ad magistratus & senatum, (unde & inter senatorum privilegia erat jus epulandi publice, de quo idem Suet. Aug. c. 35,) *Prandia* ad populum pertinebant. Id. Tiber. c. 20 *Prandium dein Pop. mille mensis, & congiarium trecenos nummos viritim dedit.* Itaque cum Id. Iulio c. 26 scribit : *Munus populo, epulumque pronunciavit in filiæ memoriam :* non ita accipiendum, ut munus, sive spectaculum gladiatorium cum epulo promiserit populo ; sed quod spectaculum seu ludos populo, magistratibus autem & senatui epulum pronunciaverit. Celebrabantur autem hæ epulæ de die, hoc est, meridie, hora quinta aut sexta, cum prandere alias solebant, de quo Salmasius ad Vopiscum. Iuvenal. 3, 229 *Vnde epulum possis centum dare Pythagorcis.*

¶ Epulæ, *arum*, f. plur. allerley kost und speise. vid. Vall. 4, 23. *Epulæ lautæ, lautiores*, Stat. 1 Silv. 6, 32. *Solennes epulæ*, Tac. Ann. 1, 50, 4. *Epulis accumbere*, Virg. Æn. 1, 79. *Mensæ conquisitissimis epulis exstructæ, instructæ*, Cic. Tusc. 5, 21. *Adhibere fides ac tibias veterum Romanorum epulis moris fuit*, i. e. conviviis, Quintil. 1, 10. *Adire epulas*, Ovid. Am. 1, 4 pr. zu gaste gehen. ¶ 2. *Epulum* antiqui etiam singulariter posuere, teste Festo Pompejo.

¶ Epulāris, *e*, adj. zur mahlzeit gehörig ; ut, *Epulare sacrificium*, Cic. de Orat. 3, 8. *Epularis dies*, Suet. Domit. c. 13, ein gast-tag. *Accubatio epularis*, Cic. de Senect. c. 13. *Epularis servus*, id est, convivalis, tisch- oder gast-geselle, Apul. lib. 2 p. 123. ¶ 2. *Epulares* appellantur, qui in quibusdam ludis nocte epulabantur. Fest.

¶ Epŭlo, *ōnis*, m. conviva, ein gast. Apul. lib. 2 Mil. *Frequens ibi numerus epulonum, &, utpote apud primatem fœminam, sios ipse civitatis.* ¶ 2. *Epulones* Romanis etiam erant, ut Festus auctor est, qui epulas indicendi Iovi cæterisque diis potestatem habebant. His epulis ordinandis (lectisternia vocabant) qui præessent, initio *Triumviri Epulones* dicti. Cic. 3 de Orat. 19 *Vt pontifices veteres, propter sacrificiorum multitudinem, tres viros Epulones esse voluerunt, cum essent ipsi a Numa, ut etiam ludorum epulare sacrificium facerent, instituti : &c.* Adde Livium 33, 42. Postea facti *Septemviri i.* Vetus Inscr. ap. Grut. p. 227 n. 1 Augusto dedicata: SACERDOT. BONÆ DEÆ ET COLLEG. VII VIR. EPVLON. Et Plin. 2 ep. 11 *Septemvir epulonum*, est aliquis e collegio eorum, qui sacris epulis prolpiciebant. ¶ 3. Est & nomen proprium viri, Virg. Æn. 12, 459.

¶ Epulōnus, *i*, m. idem. Apul. 9 Met. *Inter epulonos caseum dividere.*

¶ Coëpulonus, *i*, m. qui epulatur cum alio. Apud Plautum est Persa 1, 3, 20 *Te coëpulonus compellat tuus.*

¶ Epŭlor, *atus sum*, *ari*, convivari, gastirey halten, banquetiren, schmausen. Liv. 24, 16 *In publico epulari.* Nep. 4, 3, 2 *Epulari luxuriosius.* Cic. Art. 5, 9 *Saliarem in modum epulari.* Virg. Æn. 3, 224 *Dapibus epulamur opimis.* ¶ 2. Transitive, comedere, essen. Ovid. Met. 15, 110 *Corpora non epulanda fuerunt.* Sen. Thyeste v. 750 *Avibus ferisque epulandum aliquem tradere*, quod passivum arguit etiam activè cum quarto casu componi posse, ut *carnem humanam epulari*, Hyginus dixit fab. 125. Alias neutrum est, uti ex superioribus liquet ; & Tac. Hist. 3, 38, 3 *Epulari apud aliquem*, bey einem zu gaste seyn.

¶ Epulātus, *a*, *um*, der da gegessen hat. Cic. Tusc. 1, 47 *Epulatos cum matre adolescentes somno se dedisse.*

¶ Epulatio, *ōnis*, f. ἐσίασις, die gastierung. Colum. 12, 9 *Quæ ad mensam quotidianam aut epulationem pertinent.* Adde Petron. c. 141 ; & Suet. Cal. c. 18.

¶ Epulātĭtius, *a*, *um*, qui epulis dat operam, schmausend. Gloss. Isidor.

¶ Epulator, *ōris*, m. idem qui epulo, Augustino tribuitur.

ĔPŸTVS, *i*, m. Albæ rex, Ovid. Fast. 4, 44, al. *Epitus.* conf. Stat. Theb. 10, 397.

Eques, equestris, quære in *Equus*, Equidem, *Quidem*, Equitia, equito, equito, &c. *Equus*, Equirine, *Quirinus.*

ĔQVVS, *i*, m. ein pferd, ross. gall. *Acer, generosus, arduus, asper, bellator, spumans, anhelans, &c.* Poëtarum epitheta sunt. *Equus candidus*, ein schimmel. *Ater*, ein rapp. *Spadiceus, puniceus, bajus*, braun. *Gibbus*, faul. *Scrutatus, maculosus, discolor, varius*, eine schäcke. *Rufus*, ein fuchs. *Equus macie corruptus*, ein dürres pferd. *Frenatus, paratus*, das fertig gemacht. *Auratus equus* ap. Prop. 8 El. 12, propter frena, ephippia, bullas & ungulas auratas, dicitur, pro quo *æratas* Passeratius legere mavult. *Durior oris equus*, Ovid. Am. 2, 9, 30, ein hartmäulig pferd. Equi Solis ab Ovidio numerantur *Pyrois*, rubens, *Eous*, candicans, *Æthon*, coruscans, *Phlegon*, nigricans. Vide de singulis suo loco. Apul. lib. 7 Milet. *Equi rivalem summo fuventes persequuntur odio. Hic elatis in altum vastis pectoribus, arduus capite, & sublimis cervice, primoribus in me pugillatur ungulis : ille terga pulposis torulis obesa convertens, postremis velitatur calcibus ; alius hinnitu maligno comminatus, remissis auribus, dentiumque candentium venudatis hastis totum me commorsicat. Sic apud Historiam de Rege Thracio* (Diomede) *legeram, qui miseros hospites ferinis equis sais lacerandos devorandosque porrigebat. Equo vehi*, Cic. Div. 2, 68, reiten. *In equum ascendere*, Id. de Senect. c. 10. *Insilire in equum*, Liv. 6, 7, aufsitzen. *Equo insidere*, Aur. Victor. in Fabio Rulliano. *Equum incitare*, Cæs. B. Gall. 4, 24, anstechen. *Equum concitare in aliquem*, Nep. 16, 5, 4. *Equo concitato vehi*, Id. 14, 4, 5, rennen. *Equo gestari*, Martial. 1, epigr. 13. *Equo sedere*, & *equum sedere*, reiten ; Spartian. Adriano c. 22 *Sederi equos in civitatibus non sivit.* Et, *in equo ire* : Ovid. Trist. 5, 7, 14 *Per mœnas in equis itque reditque vias. Super equos ire*, Iustin. 41, 8. *Ire* autem *equis* non tantum de illis qui equis, sed etiam qui currui insident, usurpari docet Burman. ad Ovid. Art. Amat. L. 1, 214. *Equo desilire*, vom pferde springen, absteigen ; quod & honoris habendi caussa fiebat ; de quo Lipsius Elector. 1, 21. *Equus exultat*, das pferd springet : *calces remittit*, es schlägt aus, Nep. 18, 5, 5. Ovid. Fast. 3, 130 *Legitimo quique merebat equo*, est eques Rom. *Adducere equum*, anhalten, die zügel anziehen. *Admittere equum*, est celeri cursu equum in aliquem concitare. Liv. 2, 19 *In Postumium Tarquinius Superbus - - equum infestus admisit*, ubi v. Drakenb. *Avertere equum*, wenden. Ovid. de arte 3, 785 quanquam de re obscena *Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notavit, Vt celer aversis utere Parthus equis. Equo vehi*, ad superbiam interpretatus est Plato. Et habet revera id aliquid speciei ac dignitatis. Vnde nec omnibus ire in equis, per urbes puta & civitates, licuit. Quo illud Claudii pertinet, de quo Sueton. ejus vita c. 25 *Viatores ne per Italiæ oppida, nisi aut pedibus, aut sella, aut lectica transirent, monuit edicto.* Torrentius quidem hic respexisse Claudium putat, ne viæ corrumperentur : Ego vero eo, quod dixi, retulerim, atque id civitatum honori crediderim datum. Sane prohibuisse Hadrianum & Marcum Philosophum, equis atque vehiculis uti in civitate, Spartianus & Capitolinus eorum vitis testantur ; & in Aureliano Vopiscus : *Invidiosum*, inquit, *erat, vehiculis in civitate uti.* Etiam Valentinianus & Valens Impp. nonnisi certis & honoratis personis usum equorum concesserunt, de quo Cod. Theod. L. 9 tit. 30 legere est. De Græcis vid. Nepos Timol. fub fin. Vide de Equis Plin. 39, 49, & Lipsi epist. Cent. 3 ad Belgas epist. 56. Ph. Caroli ad Agell. p. 203 seqq. Patrias equorum nobilium disce ex Iac. Gothofr. ad L. 1 C. Theod. de equis curul. & ad L. un. C. Theod. de grege dominico. Itemque viris doctis ad Gratii Cyneg. 503. Præstantissimi erant Medi, κενταυρίῳ, καππαδόκοι v. Lucian. adv. Indoct. p. 381 extr. Genealogiæ etiam nobilium equorum observatæ v. Græv. præfat. Tom. IX antiquitr. De equis athletis & agonistis multa Faber Agonist. L. 2 c. 28. *Marti indolatos equos*, vid. apud Festum in *Equi.* ¶ 2. *Equus Trojanus* a Cicerone aliquoties pro insidiis occultatis & periculo præsenti usurpatur, vide *Dureus* vel *durateus* : (Homer. de eo agit Odyss. 6. v. 500 seqq. ubi Demodocus Trojæ ruinam coram Alcinoo canit). Ceterum de equo Trojano, cujusmodi fuerit, Plin. 7, 56 sic : *Equum, qui nunc aries appellatur, in moralibus machinis Ipeum ad Trojam invenisse dicunt.* conf. Barth. ad Statii Silv. p. 17, 18. ¶ 3. *Equis & quadrigis*, & *Velis equisque*, &c. locuriones sunt proverbiales, pro eo, quod est omni conatu, mit aller macht, nach vermögen. Ita Cic. Off. 3, 33 *Cum his viris equisque, ut dicitur, si honestatem tueri ac retinere sententia est, decertandum.* add. Iam. 9, 7 *Equis virisque.* conf. Flor. 2, 7, 8, & Parei Lex. Crit. p. 420. ¶ 4. De *equis solis, lunæ, aurora, luciferi, noctis*, Vid. quæ constipat Burm. ad Rutil. Itin. 1, 511. Equi Plutonis recensentur Claud. de Ra. Pro. 1, 283.

¶ Equa, *æ*, f. eine stute, mutter-pferd. *Trima equa*, Horat. 3 od. 11, 9. *Equa apta quadrigis*, ib. 2, 16, 31. *Fortis equus visæ semper adhinnit equæ*, Ovid. Remed. am. v. 634. conf. Lucret. 5, 1073. De equabus Lusitanicis Favonio flante concipientibus Varro 2, 1 ; Columell. 6, 27 ;

Plin. 7, 42; Sil. 3, 380; Virg. Georg. 3, 275. Plur. *Equis* pro *Equabus* apud Plin. 3, 41: & Columell. 1, 73.

¶ Equuleus, *i*, m. dimin. &

¶ Equŭlus, *i*, m. utroque enim Cicero utitur, pullum significat aut parvum equum, ein füllen, klein pferd; ut de N. D. 2, 14 *Omnia in perfectis & maturis meliora; ut in equo quam in equulo, &c.* Id. Verr. 4, 20 *Et in his equitabit equuleis.* ¶ 2. *Equuleus* tormenti genus est. *Eculeo imponi*, (nam *Equuleus* & *Eculeus* scribitur) Curt. 6, 10, 10, auf die leiter gespannet werden. *Quæstio in eculeo* est, cum vi tormentorum veritas eruitur, eine peinliche frage, folter, Cic. pro M. l. c. 21 extr. vide Iurerum ad Paullinum de vita B. Martini 5, 47, & S. Hieronym. epist. 49 ad Innocent. de muliere septies icta, Turneb. Adverf. 15, 16, Brod. 2, 9, Barth. ad Stat. Silv. p. 175. Erat nimirum stipes, cui velut equo noxii imponebantur, & fidiculis sive nervis ac chordis, quæ eculeo semper annexæ erant, extendebantur, ita ut illa tortura ossium compago divelleretur. Sen. ep. 8 *Eculeo longior factus.*

¶ Equŭla, & Equĭla, *æ*, f. Plaut. Cist. 4, 2, 88 *Adhinnire equulam, &c.* admisit cum Lambino Pareus, omisit Taubm. quem vide p. 466. Varro ap Nonium 2, 290 *Asinus, qui suam saliat equilam.*

¶ Equīle, *is*, n. equorum stabulum, ein pferd-stall. Cato R. R. c. 14.

¶ Equīnus, *a*, *um*, adject. vom roß, vom pferde; ut, *Caudæ equinæ pilos vellere*, Horat. 2 ep. 1, 45. Et, *Iuba equina*, die mähne, Plin. 2, 25. *Seta equina*, pferde-haar, Cic. Tusc. 5, 20. *Equinum pecus*, pferde-vieh, Varr. R. R. 7, 2; Colum. 6, 27: & Virg. Georg. 3, 72.

¶ Equārius, *a*, *um*, zun pferden gehörig; adject. & subst. Solinus c. 57 (al. 45) de Bucephalo: *Cum ab equario suo etiam molliter sederetur; accepto regio stratu, neminem unquam alium, præter dominum, vehere dignatus est.* *Equarius* igitur est Equiso, ein stall-knecht. Varro præfat. 2 de R. R. *Pecuarias habui grandes, in Apulia oviarias, & in Reatino equarias*, subaudi, *res*, stutereyen. *Equarius medicus*, Val. Max. 9, 25, 2, ein pferd-artzt. Gloss. gr. lat. ἱππονομεύς, *equarius, equi pastor.*

¶ Equĭria, *orum*, n. pl. ludi, *quos Romulus Marti instituit per equorum cursum, qui in campo Martio exercebantur*, Fest. & Varro L. L. 5, 3, thurnier, ritterspiel. Ovid Fast. 2, 859 *Ex vero positum permansit Equiria nomen.* Tertullian. de Spectac. c. 5 *Equiria Marti Romulus dixit.*

¶ Equĭso, *ōnis*, m. ein pferd-hirt, reit-knecht, bereuter. Val. Max. 7, 3 extr. 2 *Darius acumine equisonis sui prosperum exoptatæ rei effectum assecutus est.* Vsus aliquoties Varro est apud Nonium: v. gr. 2, 288 *equiso doceat tolutim.*

¶ Equĭtium, *i*, n. armentum equorum, die stuterey. Vlpian. L. 1 § ult. Dig. de rei vindicat. *Idem de armento, & de equitio, ceterisque, quæ gregatim habentur, dicendum est.* Adde L. 12 § 4 de usu & habitatione. Habent etiam MSS. Cod. 6, 27, 1.

¶ Equitius, *i*, m. cognomen familiæ Romanæ ab equino pecore deductum. v. Varr. R. R. 2, 1.

¶ Equitiārius, *i*, m. qui præest equitio, ein bereuter, stallmeister. Iul. Firmicus Astrol. 8, 13 *Centauro oriente qui natus fuerit, aut erit auriga, aut equorum nutritor & cultor, vel eorum exercitator, aut mulomedicus, vel equitiarius.* Gloss. lat. gr. *Equitiarius*, ἱπποκόμος.

¶ Eques, *ĭtis*, m. ein reisiger, reiter. Proprie, homo insidens equo. Plaut. Mil. 2, 5, 54 *Neque eques neque pedes.* Prov. *Eques equitare novit & cantor canere.* ¶ 2. Notandum autem, *equitem* tam hominem insidentem equo, quam equum ipsum notare; de quo Gell. 18, 5, & Philarg. ad Virg. Georg. 3, 116. Inde Horat. epod. 16, 11 *Vrbem eques sonante verberabit ungula.* Vbi *eques* equus est ab equite insessus. Neque enim equiti ungula est, qua verberet solum urbis, nisi forte per *ungulam* subintelligas ungulam equi. Prop. 4, 3, 36 *Quot sine aqua Parthus millia currat eques.* vid. Brouckh. ad h. l. Sed & Minucius Felix Octavio c. 7 *Testis & Curtius, qui equitis sui vel mole vel onere hiatum profundæ voraginis coæquavit.* Neque audio hic Wowerium *Equitis* in *equi* commutantem. Vt neque illum, qui apud Cæsarem de B. Civ. 2, 39, pro, *Capti homines equitesque producebantur*: *Capti homines equique &c.* rescripsit. ¶ 3. Elegans quoque synecdoche est, cum *Eques*, singulari numero, pro equitatu seu equestri exercitu ponitur; quod etiam in *Pedes* observatur, & in *Miles*. Tac. Ann. 1, 60, 3 *Simul pedes, eques, classis, apud prædictum amnem convenere.* Sic & Florus 2, 6, 13, & 3, 1, 4. ¶ 4. *Eques* & ordinem Senatorio proximum Romæ denotat. Alii horum dicti *Illustres*, *insignes*, *splendidi*: quibus velut opponebantur, quos Tac. Ann. 1, 73, 1 *modicos* dixit. vid. Lipl. ad Tac. p. 263, & infra in *Splendidus*. Sed una conjunge Ryckium in Taciti Ann. 2, 59, 4, qui Lipsii sententiam refutat. Quando equis mereri inceperint, & alia de equitibus v. Liv. 5, 7, & quæ ibi Gron. De *transvectione Equitum* & *Equo eorum publico*, Suet. Aug. c. 38 & seq. & ibi Casaubonus atque Torrentius: itemque Lipl. de Militia Rom. 1 dial. 5.

¶ Equester & Equestris, *e*, quod pertinet ad equitem, reisig; ut, *Ordo equestris*, qui medius erat, inter patricios & plebem, Plin. 33, 3. Sic Cic. pro Planc. c. 35 extr. *Aderat mecum cunctus equester ordo.* Id. pro Rosc. Am. c. 48 *Equestr. in splendorem* dixit. Nep. 25, 1, 1 *Equestrem obtinere dignitatem* vide ibi interpretes. ¶ 2. Equo militans: ut, *Copiæ equestres*, Cic. de Fin. 2, 34, die reuterey. *Equestris pugna*, Idem in Verr. 4, 55. *Equestri militia*, quæ equo obitur: item, quam loco equestri nati obire solent, licet in pedestri acie constituti: ut erat *Præfectura castrorum*, *Tribunatus &c.* v. supra in *Cohors*. conf. Herm. Hugonem hac de re ex instituto. De *equestrium ludorum* ratione multa disces ex Silio & ejus interpretibus l. 16 præsertim ad 355.

¶ Equestria, *um*, n pl. Sen. de Benef. 7, 12, ordines dixit 14, in quibus equites sedebant. Erant autem in theatro hi ordines, lege Roscia Othonis primum equitibus, excluso populo, assignati. In circo enim promiscue spectabant usque ad Neronem, qui mutavit. Lege Suet. Ner. c. 11, & ibi Torrent. Pro in *Equestribus* seu *quatuordecim spectare*, dicitur & *in Equite spectare.* Vide infra in *Senatus*.

¶ Equio, *ire*, equarum est coitum appetentium, läufig oder reitbar seyn, rossen. Plin. 10, 63 *Equas domitas 60 diebus equire.*

¶ Equĭmentum, *i*, n. merces, quæ datur pro admissura equi. Varro: *Quantum poposcisses, dedissem equimenti.*

¶ Equĭto, *avi*, *atum*, *are*, equo insidere, equo uti, reiten. Horat. 2 sat. 3, 248 *Ludere par impar, equitare in arundine longa.* Ovid. Met. 12, 468 *Equitavit in orbem*, i. e. in circulum. Adde Gell. 18, 5. *Equitare antiqui dicebant equum publicum mereri*, Fest. Passive Plin. 8, 18 de camelis: *Etiam equitantur in præliis.* Flor. 3, 4, 5 *Dum per flumen equitatur.*

¶ Equĭtātus, *ûs*, m. equitum exercitus, die reiterey, cavallerie. *Instruere aliquem equitatu, peditatu, copiis*, Cic. Phil. 5, 2. *Valere equitatu*, Nep. 18, 3 extr.

¶ Equĭtātio, *ōnis*, f. das reiten. *Equitationem utilissimam esse stomacho*, Plinius scribit 28, 4. Quin omnium exercitationum, quæ ad futurum regem spectant, habetur præcipua equirandi ratio: quæ in pace jucunda, in bello autem non modo utilis, verum etiam perquam necessaria.

¶ Equĭtātūra, *æ*, f. idem. Pro equis, quibus utimur in itinere. Sarisb. epist. 285 *Equitaturas & expensas præparare.*

¶ Equĭtābĭlis, *e*, bequem zu reiten. Curt. 4, 9, 10 *Equitabilis & vasta planicies.*

¶ Equĭfĕrus, *i*, m. equus ferus, ein wild pferd. Plin. 28, 10 *De equiferis non scripserunt Græci, quoniam terræ illæ non gignebant.* Et c. 13 *Suspiriosis efficax est potus equiferorum sanguinis.*

¶ Equĭmulga, *æ*, m. vel Equimulgus, *i*, m. ein pferd-melcker. Sidon. 4, 1 *Equimulgæ Geloni.* Alii legunt *Equimulgi.*

¶ Equĭsētum, *i*, n. herba, cauda equina, ein roß-schwantz, kannen-kraut, Plin. 26, 13. Vocatur & *Equisetis* Plin. 18, 28.

Composita cum præposit.

¶ Abĕquĭto, *are*, wegreiten. *Prætores pavidi abequitabant Syracusas*, sie renneten in vollem schrecken nach Syracus, Liv. 24, 31.

¶ Adequĭto, *are*, herzu reiten, hinan reiten. Liv. 9, 22 *Ægre ferens, quo tam ferociter adequitasset, inde se fundi fugarique.* Plin. 15, 18 *Collinæ portæ adequitans Hannibal.* Curt. 4, 9, 23 *Iam per armatos adequitare cœpit.* Cæs. de B. G. 1, 46 *Cæsari nunciatum est, equites Ariovisti nostros adequitare.* Liv. 24, 31 *Vt prætores inter tumultum pavidi adequitaverint Syracusas.*

¶ Circumequĭto, *are*, um etwas herum reiten. Liv. 10, 34 *Circumequitare mœnia atque explorare omnia jubet.*

¶ Coëquĭto, *are*, mit einander reiten; vulgo citatur ex Livii 37, 18, ubi Aldus & æqualis ei Scheferus Moguntinus ediderunt: *coëquitaverant autem sex millia equitum:* Frobenius autem, & Gruterus, ac Gronovius, *cum equitatu: erant autem VI millia equitum.*

¶ Inequĭto, *are*, einher reiten. Apul. lib. 6 p. 177 *Aurora commodum inequitante, vocatæ Psychæ Venus infit talia.* Ita Elmenh. & Pric. ¶ 2. Est & insultare, verächtlich tractiren. Macrob. Sat. 7, 15 *Audet inequitare philosophiæ.* Arnob. 7 p. 235 Mair. *Frustra inequitas nobis*, du megirst dich.

¶ Inequĭtābĭlis, *e*, da man zu pferde nicht fort kan. *Imber campos lubricos & inequitabiles fecerat*, Curt. 8, 14, 4.

¶ Intĕrequĭto, *are*, mitten inne, zwischen inne reiten. Liv. 6, 7 *Ordines interequitans*; add. 34, 15; & 35, 5.

¶ Ŏbequĭto, *are*, umher reiten. Liv. 23, 46 *Cum obequitasset hostium turmis*, & sic semper, ut exempla a Drakenb. ad Liv. 2 c. 45 ostendunt. At cum quarto casu Curt. 3, 10, 4 *Cum agmen obequitaret.*

¶ Pĕrequĭto, *are*, durchreiten. Cæs. 4 B. Gall. c. 33 *Per omnes partes perequitant.* Liv. 23, 47 *Claudius cum ex via longe perequitasset.*

¶ Prætĕrequĭto, *are*, vorüber reiten. Liv. 3, 61 *Plerosque e castris avertant, præterequitantesque absterrent.*

Eradico, vide *Radix*, Erado, *Rado.*

Ĕrănos, sive Eranios, *i*, m. gemma, Iaspis borea, Agricolæ, alii ἴασπις ἀκρίζουσα, ein türkis. ¶ 2. *Eranos* etiam collecta, sive collatio publica dicebatur: qua voce Plin. usus 10 epist. 93 & 94, ubi vide Buchnerum ¶ 3. Item privata, v. Cic. Att. 12, 5 p. 291 Græv.

Ĕranthĕmon, *i*, n. ἐράνθημον, herba, sic dicta, quod floreat vere, Plin. 22, 21.

Ĕrăphius, *i*, m. rex Ægypti, qui obeliscum posuit sine notis quadragenûm octonûm cubitorum, Plin. 36, 9.

Erăsinādes, *is*, m. dux quidam, qui, ut Suidas refert, Arginusam obsederat. Infeliciter autem pugnatum est, ad internecionem extinctis cum aliis, tum ipso duce. Hinc vulgo de eo, cui res undiquaque male procedunt, dicitur: *Militavit cum Erasinade.* vid. Adag.

Ĕrăsīnus, *i*, m. Peloponnesi fluvius in sinu Argolico; vid. Mela 2, 3, 85. *Subit terras rursusque redditur*, Plin. 2, 103. conf. Ovid. Met. 15, 276; & Stat. Theb. 1, 357.

Ĕrăsistrătus, *i*, m. Ἐρασίστρατος, Medicus eximius, ex Aristotelis familia natus, in quem sæpius invehitur Galenus. Meminit ejus multis in locis Plinius, qui & centum talenta in munus a Rege Antiocho accepisse eum, quod morbum ipsius sanasset, prodidit 28, 15. Hic primus cum Herophilo Anatomiam instituit. vid. supra in *Anatomia*.

Ĕrăto, *Eratûs*, f. Ἐρατώ, una Musarum, ab amore nomen habens, quod præsit potissimum his, qui heroum amores canunt. Virg. Æn. 7, 37 *Nunc age, qui reges, Erato, quæ tempora rerum, &c.*

Ĕrătosthĕnes, *is*, m. Philosophus & Poëta Cyrenæus, ex quo Stobæus serm. 44 citat, οἶνος τε πυρὶ ἶσον ἔχει μένος, &c. *Vinum igni æqualem habet vim.* Et refutat opinionem ejus, quod ante septennium erudiri in literis, inutile esse censuerit, Quintil. 1, 1. Adde Cic. Att. 2, 6; Varr. R. R. 1, 2. Cæs. B. G. 6, 23. Plin. 2, 108.

Ercinia, vide *Hercynia*, Ercisco, Erctum, *Hercisco*.

Ĕrēbinthus, *i*, m. eine gattung erbsen, kichern: legumen est, flatuosum, copiosi nutrimenti, alvo movendæ habile, ciendæ urinæ idoneum, lacti & semini ingenerando aptum Galen. Cicer. Diosco-

Dioscoridi 2, 95. ¶ 2. Hesychio ἐρεβίνθινος διόνυσος, *nullius rei homo est.* v. Erasm. in Adag. h. v. ¶ 3. Est & *Erebinthus* insulæ nomen, Plin. 5, 32.

ĔRĔBUS, *i*, m. ἔρεβος, orcus, inferi, die hölle. Cic. Nat. D. 3, 17 *Erebo & nocte nati.* Virg. Æn. 6, 247 *Cœloque Ereboque potentem.*

¶ Erebēus, *a, um*, adj. ἐρέβειος. Ovid. in Ibin v. 227 *Pectoraque unxerunt Erebeæ felle colubræ.*

ERECHTHEUS, *ei*, m. vel Erichtheus, Rex Atheniensis, cujus filiæ virgines mortem pro patria contemsisse dicuntur. v. Cic. pro Sest. c. 21, item de Fin. 5, 22, & Tusc. 1, 48; Ovid. Met. 6, 677.

¶ Erechthis, *idis*, f. Procris, Erechthei filia, Ovid. Met. 7, 731.

¶ Erechthides, *æ*, m. plur. *Erechthidæ* Athenienses ab Erechtheo dicti. Ovid. Met. 7, 430.

¶ Erechthēus, *a, um*, adj. ut, *Erechtheæ arces*, i. e. Athenæ Erechtheo olim regnatæ; ita legit Heinsius apud Ovid. Met. 8, 547. *Erechtheum litus*, Val. Max. 6, 1. ext. 1. conf. Virg. Cir. v. 22.

Erectio, vide *Rego*, Eremigo, *Remus*, Eremita, &c. *Eremus.*

ĔRĒMUS, *i*, f. ἔρημος, solitudo, desertum, die einöde, wüsten. Revera adjectivum est, ut Cod. Iustin. 11, 57, 4 *Vt sterilia atque erema his, quæ culta vel opima sunt, compensentur.* Itaque quando in fœminino usurpamus, id καθ' ὑπόνοιαν fit. Tum enim integre ἔρημος γῆ, vel χώρα. Possim itaque & in masculino uti, si τόπος, locus subintelligitur. In fœminino *Eremum habitari cœptam* B. Hieronymus dixit in vita Pauli princ. Est enim vox hæc ecclesiasticis, quam aliis, usitatior. vid. Tertull. de Idolol. c. 5; & adv. Iudæos c. 2; Sidon. 7 epist. 9.

¶ Erēmīta, *æ*, m. ein wald-bruder, einsiedler. Primus in Ægypto eremita fuit Antonius, vitæ monasticæ seu solitariæ auctor sub annum Christi 400, quemadmodum ex scriptoribus Ecclesiasticis constat. Sed verius id Paulo Thebæo tribuitur: quod & S. Hieronymus comprobat, quem vide in vita Pauli. Quid *Eremitæ* & *Anachoritæ* differant, vide supra in *Anachorita.*

¶ Ěrēmītis, *idis*, f. Sidon. 9 epist. 3 *Palæstra congregationis eremitidis.*

¶ Eremītĭcus, *a, um*. Ecclesiastica vox.

¶ Eremĭcŏla, *æ*, m. idem qui *Eremita* apud Hieronym.

¶ Eremĭpĕta, *æ*, m. qui petit eremum. Tertull.

¶ Erēmŏdĭcium, *i*, n. ἐρημοδίκιον, ab ἐρήμη δίκη, vadimonium desertum, vel caussæ desertio, absentia seu negligentia partium facta, versäumnung des termins, l. 7 §. ult. ff. de minor. & l. ult. ff. ad S. C. Trebell. & Tertull. ad Martyr. c. 2. Erasmo est ἐρημοδίκιον, cum altera parte absente fertur sententia. vid. Proverb. ἐρημοδικία, *deserta caussa.*

Erepere, ereptare, quære in *Repo*, Ereptio, &c. *Rapio.*

ĒRES, *is*, m. erinaceus, ein igel. Nemesianus in Cyneget. v. 57 *Implicitumque sinu spinosi corporis erem Ferre domum.* Vbi Barthius monet, aliud sibi non subire huius vocis exemplum. vid. Vlit. Adde Reinesium Var. Lect. 2, 8 p. 18, & confer infra *Erinaceus.*

ĔRĔTES, *æ*, m. gr. ἐρέτης, *remex*; ἐρετμός, *remus.* Hinc

¶ Dĕcēris, *is*, f. δεκήρης, subaudi ναῦς, i. e. *decemremis*, ein zehnruidricht schiff. Pro hac voce pugnans Turnebus Advers. 22, 31 statuit in Suet. Calig. c. 37 legendum esse: *Fabricavit & deceris Liburnicas.* Nam Tranquillum naves intellexisse ingentis magnitudinis; Sed imperitos emendatores pretium materiæ secutos fecisse *de cenris.* De Turnebi emendatione amplius dubitandum negat Græv. ad l. c.

¶ Dīēris, *is*, f. διήρης, *biremis*, ein zweyrudrig schiff; in Gloss. gr. lat.

¶ Heptēris, *is*, f. ἑπτήρης, *septiremis*, ein schiff mit 7 zieh-rudern; ut, *Hepteris regia*, Liv. 37, 24. conf. ibid. c. 23 & 30.

¶ Hexēris, *is*, f. ἑξήρης, navis sex remorum habens ordines, ein schiff mit 6 ruderbäncken. Liv. 27, 23 *Regia classis septem & triginta majoris formæ navium erat, in quibus tres hepteres & quatuor hexeres habebat, &c.* conf. c. 30.

¶ Mŏnēris, *is*, f. navium genus, quod uno seu simplice remorum ordine agitur; ut Tacitus Hist. 5, 23, 1 describit. Liv. 38, 38 *Neve plures, quam decem naves actuarias habeto; neve monerem ex belli caussa, quod ipse illaturus erit.* Gr. μονήρης, ut διήρης, τριήρης, *biremis, triremis &c.*

¶ Pentēris, *is*, f. πεντήρης, navis quinqueremis. Hirtius Bell. Alex. c. 47 *Capit ex eo prælio penterem I, triremes II, dicrotas VIII.*

¶ Triēris, *is*, f. τριήρης, navis triremis, eine galee mit drey rudern. Nepos 7, 4, 3 *In trierem, quæ ad eum deportandam erat missa, adscendit.* Ita Gifan. & Io. And. Bosius legunt: vulgo *triremem*, ubi vid.

ĔRĔTRIA, *æ*, f. civitas Eubœæ insulæ, Plin. 4, 12, & Mela 2, 7. Ab *Eretrio* Phaëthontis filio, ex numero Titanum. Circa hanc urbem effoditur terra, de qua in *Eretrius.*

¶ Eretrius, *a, um*, adject. ut, *Eretria terra, quæ & alba est & cinerea*, kreide oder bleyweiß. Plin. 35, 16. In pigmentis & in medicina ea præstantissima. v. Vitruv. 7, 13; Cels. 5, 15; & 6, 3; Diosc. 5, 171. Sic *Eretria* scil. *creta*, Plin. 35, 6.

¶ Eretriăcus, *a, um*, idem. ut, *Eretriaci Philosophi*, Cic. Orat. 3, 17; & Acad. qu. 4, 42; a Menedemo scil. qui *Eretrias* fuit. Horum omne bonum in mente positum & mentis acie, qua verum cerneretur. v. ib.

¶ Eretriensis, *e*, idem. Proverb. *Eretriensium Rho*, in homines præcipites & violentos, ex Platone vid. in Adag.

ĒRĒTUM, vel Heretum, *i*, n. oppidum Sabinorum, figlinis celebre. In via Salaria haud procul Tiberis ripa, in edito colle, hod. *Monte rotundo*, v. Broukh. ad Tib. 4, 8, 4. Solinus c. 8 scribit *in honorem heræ*, i. e. *Iunonis sic dictum esse.* conf. Virg. Æn. 7, 711.

¶ Eretīnus, *a, um*, adject. ut, *Eretinus ager*, Tibull. 4, 8, 4. Sed *Eretinæ hominum mentes*, Fulgent. de prisco serm. sunt stupidæ & quasi argillaceæ & ceraceæ, tumme leute. v. Turneb. 10, 16. Reines. Var. Lect. 3, 1 p. 307 & *Aretinus* in *Aretium.*

Ereuthodanum, vide *Erythrodanum.*

ERGA, præpositio, cum Accusativo adversus, gegen. Ter. Heaut. 1, 2, 15 *Timet omnia, patris iram, & animum amicæ, erga se ut sit, sua.* Cic. de Amic. c. 16 *Affecti erga amicum simus eodem modo, quo erga nosmet ipsos.* Id. Off. 1, 14 *Benevolentiam erga aliquem habere. Erga aliquem odium suscipere*, Nep. 10, 4. ¶ 2. *Erga* pro e regione, gegen über. Plaut. Truc. 2, 4, 52 *Quo modo erga ædes habet.*

ERGĂSĬME, *es*, f. ἐργασίμη, species myrrhæ omnium pessima, Diosc. 1, 69.

ERGASTĒRIUM, *i*, n. ἐργαστήριον, locus, ubi aliqui operantur, officina opificum mechanicorum, & taberna, in qua merces venduntur, eine werckstat, handels-stätte. v. L. 2 C. de episc. & cler. L. 9 C. de oper. publ. &c. conf. Isidor. 15, 16.

¶ Ergastĭcus, *a, um*, ἐργαστικός, ut, *Ergastica schemata, quæ faciendæ cujuslibet formæ præcepta continent*, Mart. Capell. 6 p. 231, risse vor die künstler und handwercker. ¶ 2. *Ergasticus* subst. operarius, ein arbeiter, handwercks-mann. ICt.

¶ Ergastulum, *i*, n. carcer rusticus: locus quippe in agris, ubi servi ad faciendum opus vincti attinebantur, ein zucht haus, nothstall. *Ergastuli mancipia*, Colum. 1, 8, & 11, 1. Horum historiam copiose persecutus Lipsius est Elector. 2, 15, & Pignorius de Servis p. 257. Ipsa vox græcæ originis, non græca tamen; Flexu enim a ratione græca abit. Nam cum ab ἐργάζομαι sit, ἐργαστήριον vel *ergasterium* dici debebat: quod nunc *ergastulum* dicitur terminatione latina. Græci vero ἐργατῶνας vocant, quod ad Suet. Augustum observat Casaubon. p. 71. Apul. Apol. *Quindecim liberi homines; populus est: totidem servi, familia: totidem vincti, ergastulum.* Brutus Cic. fam. 11, 13. *Quacunque ivit, ergastula solvit*, er hat die gefangenen losgemacht. Iuvenal. 14, 24 *Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer Rusticus?* ¶ 2. Sunt & *nautica ergastula*, galeen.

¶ Ergastulus, *i*, m. mancipium in ergastulo, ein gefangener. vid. Colum. 11, 1; & Plin. 18, 6. Sed Nonius 5, 102 etiam de ipso custode interpretatur, qui Columellæ *Ergastularius* dicitur: male, Lipsio judicante.

¶ Ergastulārius, *i*, m. subst. qui ergastulo & mancipiis præest, ein stockmeister, zuchtmeister. Colum. 1, 8.

¶ Ergastularius, *a, um*, adj. ad ergastulum pertinens. Ammian. 14 extr. *Eunus quidam, ergastularius servus, ductavit in Sicilia fugitivos.*

¶ Ergastularis, *e*, id. Sid. 7, 9 *In tenebris ergastularibus constitutus.*

ERGĂTA, *æ*, f. ἐργάτης, machina tractoria, ein heb-zeug, wellbaum; apud Vitruv. 10, 4. v. Baldi Lex. p. 48.

ERGO, conjunctio illativa vel collectiva, *igitur*, also, demnach, derowegen, darum. Cic. de Amic. c. 13 *Ergo hoc est proprium animi.* Id. pro Quint. c. 2 *Quid ergo est?* was ists denn nun? Liv. 21, 10 *Dedemus ergo Annibalem?* ¶ 2. Sed in his locutionibus, *Illius ergo venimus, &c.* Virg. Æn. 6, 670: & *Donari virtutis ergo benevolentiæque*, Cic. de opt. gen. Orat. c. 7 idem significat, quod *illius gratia*, dessenthalben, der tugend wegen. *Peregrinatio religionis ergo*, wahlfahrt. conf. Nonius 2, 300. ¶ 3. Aliquando & pro *deinde* ponitur. Propert. 3, 3, 27 *Hic erat affixis viridis spelunca lapillis, Pendebantque cavis tympana pumicibus. Ergo Musarum & Sileni patris imago Fictilis, & calami, Pan Tegeæe, tui.* ¶ 4. Item, pro *At, atvero.* Albinovanus de obitu Mæcenatis v. 113 *Redditur arboribus florens revirentibus ætas: Ergo non homini, quod fuit ante, redit.* Ad quem locum alia exempla Scaliger notat. ¶ 5. Apud Plautum etiam quibusdam in locis *ergo* pro *merito*, exponunt nonnulli: in quibus & Servius est ad illud Virg. ecl. 5, 58 *Ergo alacris silvas & cætera rura voluptas Panaque Pastoresque tenet.* Nec aliter usus Terent. Heaut. 2, 4, 18 *Ergo, mea Antiphila, tu nunc sola reducem me in patriam facis.* ¶ 6. Aliquando nihil ferme significat, & tantum continuandæ narrationi inservit, quemadmodum & τὸ *igitur* poni solet. Prisc. lib. 17 *Similiter* NAM, ENIM, ERGO, *non solum caussales, vel rationales, sed etiam completivæ, & confirmativæ inveniuntur, & præpositivæ & subjunctæ, quomodo δὴ apud Græcos.* Virg. Ciri v. 29 *Ergo Palladiæ texuntur ordine telæ.* Gratius Cyneg. v. 104 *Ergo illam primis nemorum Dea finxit in annis.* ¶ 7. *Ergo igitur* pro *ergo*, per pleonasmum usurpatum, apud Plautum Trin. 3, 3, 27; & Apulejum aliquoties, v. g. lib. 1 Milef. post init. *Ergo igitur inefficaci celeritate fatigatus, commodum vespera oriente ad habenas processeram.* Vide plura exempla in Indice Elmenh.

ERGŎLĂBUS, *i*, m. ἐργόλαβος, operarius, qui opus aliquod faciendum conducit, der die arbeit gedungen, apud ICtos v. Iustin. t. de Monop.

ĔRĪCA, *æ*, & Erice, *es*, & Erix, *icis*, f. ἐρείκη, fruticulus non multum differens a *myrica*, heyden. Plin. 24, 9.

¶ Ericæus, *a, um*, adj. ut, *Mel ericæum*, Plin. 11, 16 pr. ab erica lectum.

¶ Ericētum, *i*, n. locus abundans ericis.

Erichtheus, &c. vid. *Erechtheus.*

ĔRICHTHO, *ûs*, f. Ἐριχθώ, mulier Thessala suis veneficiis famosa, Lucan. 6, 508 seq. Et Ovid. epist. Sapphus v. 139 *Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho Impulit.*

ĔRICHTHŎNIUS, *i*, & Erichthæus, *i*, m. Vulcani filius, ab ἔρις, *lis*, & χθών, *terra*, quasi de terra & lite procreatus, artis aurigandi inventor. v. Hygin. fab. 166. Virg. Georg. 3, 113 *Primus Erichthonius currus, & quattuor ausus Iungere equos.* Herodotus γηγενῆ nominat, Aristid. orat. in Minerv. p. 22 πάρεδρον Ἀθηνᾶς, Hyginus *Heniochum.* conf. Ovid. Met. 2, 553; & Augustin. de C. D. 18, 12.

ĔRĪCIUS, *i*, m. idem ac *Erinaceus*, ein igel. Glossæ Philoxeni: ἐχῖνος, *ericius.* vid. Varr. apud Nonium 2, 292; & Isidor. 12, 3. ¶ 2. Metaphorice machina est militaris, trabs videlicet, prominentibus ferreis aculeis munita, quæ transversim portæ prætensa inaccessam eam faciebat, Spanische reuter. Cæs. 3 Civ. 67 *Erat objectus portis ericius*, ubi vide interpretes, qui ex Sallustii fragmento apud Nonium 18, 16 descriptionem præbent.

¶ Erinăceus, *i*, m. idem quod proprie *Ericius*, animal pelle aculeata vestitum

veſtitum undique, præterquam in ima parte, ubi lanuginem habet mollem & innoxiam, ein igel. v. *Echinus.* Plin. 8, 37 *Præparant hiemi & erinacei cibos: ac volutati ſupra jacentia poma affixa ſpinis, unum amplius tenentes ore, portant in cavas arbores.* ¶ 2. Duo eorum ſunt genera, *Erinacei porcini*, ſau-igel, *Erinacei canini*, hunds-igel, a capitis ſimilitudine. De ſolertia ejus animalis in cibo venando, quem volutatus aculeis ſuis figit, & in arborum cavernas importat, legitur epigramma incerti auctoris: Κώμαυλος τὸν ἐχῖνον ἰδὼν ἐπὶ νῶτα φέροντα ῥῶγας, ἀπέκτεινεν τῷ δ' ἐπὶ θηλοπέδῳ, *Comaulus cernens dorſo vectare racemos, Mox prope torcular cædit erinaceum, &c.* Nota, quicunque hoc epigr. vertit, tertiam in erinaceus corripuiſſe: quum producatur rectius, ad cæterorum morem, quæ ita terminant. ¶ 3. Nemeſianus *Erem* pro erinaceo dixit in Cyneget. v. 57, ut ſupra diximus. *Hericem* Ambroſius in Hexaemero vocat, ab *hærendo* fortaſſis. Adde Barthium in d. l. Nemeſiani.

ERIGLIMĔNUS, *i*, m. inter filios Neptuni, Hygin. fab. 157.

ĔRĪDĂNUS, *i*, m. Italiæ fluvius nobiliſſimus, quem Latini *Padum* dicunt, Itali *Po*: influit in mare Adriaticum, ducens ſecum celebres alios fluvios; unde Virgil. Georg. 1, 482 *Proluit inſano contorquens vortice ſilvas Fluviorum rex Eridanus.* Et Georg. 4, 372 *Eridanus, quo non alius per pinguia culta In mare purpureum violentior influit amnis.* v. & Lucan. 2, 409. Addunt poëtæ fabulam, Phaëthontem in eum delapſum eſſe, cum mundum incendiſſet. Stat. Theb. 12, 413 *Sic Hyperionium tepido Phaëthonta ſorores Fumantem lavere Pado, &c.* ¶ 2. Non de Italiæ fluvio, ſed de fluvio apud inferos in campis Elyſiis Virg. Æn. 6, 659 *Plurimus Eridani per campos volvitur amnis.* ¶ 3. Inter ſidera quoque Eridanus locatus, de quo Cicero in Aratæis, & Hyginus Aſtron. 2, 32, aliique. ¶ 4. *Eridanum* nonnunquam pro *Rhodano* poni, probare vult Rutgerſ. Var. Lect. 6, 4, die Rhone. Alii haud minus probabili conjectura pro fluvio *Radaune* in Boruſſia, ubi ſuccinum legitur, quod Eridano Italiæ fruſtra adſcribunt poëtæ.

ĔRĪGĔRON, *ontis*, m. ἠριγέρων, quæ vox vernum ſonat ſenem, latine *Senecio* dicitur, herba eſt notiſſima, creutz-wurtz, grind-kraut, Plin. 25, 13.

Erigidus, vide *Rigeo*, Erigo, *Rego.*

ĔRĪGŎNE, *es*, f. Ἠριγόνη, Icari filia, quæ ex dolore paternæ necis, quem ruſtici temulenti occiderant, ſe ipſam ſuſpendit; miſeratione autem deorum inter ſidera relata eſt. Hyginus fab. 130. Eſt autem illud Zodiaci ſignum, quod *Virgo* appellatur. Virg. Georg. 1, 33 *Qua locus Erigonen inter chelasque ſequentes Panditur*; Hyginus fabula 224 *Erigone in Virginis ſignum*, ſcil. relata vel mutata. conf. Ampelius c. de 12 ſignis: & Min Felix 21, 16.

¶ Erigŏnēius, *a, um*, adj. ad Erigonem ſpectans. Ovid. Faſt. 5, 723 *Nocte ſequente diem Canis Erigoneius exit.*

¶ Erigonus, *i*, m pictor inſignis, Plin. 35, 11.

Erinaceus, vide paullo ante *Ericius.*

ĔRĪMANTUS, *i*, m. ἐριμαντος, vi vocis *litium vates*, qui lites diſſeminando divinat, Iuvenal. 3, 120. Sed *Erymanthus* vide infra.

ERINEON, *i*, n. herba, quam deſcribit Plin. 23, 7.

ĔRINNA, *æ*, f. Ἤριννα, fuit poetria, Sapphus contemporanea, ſcripſit ἠλακάτην trecentis verſibus & epigrammata lingua Dorica & Eolica. Ejus mentionem facit Plin. 34, 8. Et Propert. 2, 3, 22 *Carminaque Erinnes non putat æqua ſuis.* Elegans in eam extat epigramma græcum, cujus poſtremi duo verſus hi ſunt: Σαπφῶ δ' Ἠρίννης ὅσσον μελέεσσιν ἀμείνων, Ἤριννα Σαπφῶς τόσσον ἐν ἑξαμέτροις. *Quanto Erinna Sappho in lyricis præſtantior eſt: Tanto Sapphus gloriam Erinna in Hexametris præcellit.*

ĔRINNYS, f. *Erinnyos* & *Erinnys* in genitivo, *Erinnya* & *Erinnyn* in accuſativo. *Erinnyes* plural. Ἐρινύς, furia infernalis, conſectans vindicta & ſupplicio flagitioſos. *Furiæ*, *Erinnyes*, *Eumenides*, höllische plage-geiſter. *Crudelis*, *ſæva*, *fera*, *triſtis*, *atra Erinnys*, a poëtis dicitur. Homero Odyſſ. O. v. 234 dicitur Θεὰ δασπλῆτις Ἐρινύς, *Dea gravis Erinnys.* Prop. 2, 16, 29 *Tum me vel Tragicæ vexetis Erinnyes.* Virg. Æn. 2, 573 Helena quoque appellatur *Trojæ & patriæ communis Erinnys.* Quia ferali illi & exitioſo bello, quo Græci & Trojani commiſſi fuerunt, cauſſa extitit. v. *Eumenides.* ¶ 2. Cereris etiam eſt epitheton *Erinnys.* v. Reineſ. Inſcriptt. cl. 1, 35 p. 62 & quem is laudat Pauſan. Att.

ĔRĪNUS, *i*, m. ἔρινος, herba, ocimum aquaticum, waſſer-baſilien, Plin. 23, 7; Dioſcor. 4, 30.

ĔRĪŎPHŎRUS, *i*, m ἐριοφόρος, bulbi genus, kohlwurtz, Plin. 19, 2.

ĔRĪŎXȲLON, *i*, n. ἐριόξυλον, lana ſive lanugo fruticis goſſypii, de quo Plin. 19, 1, baum-wolle. vid. l. 70 § 10 ff. de Legat. & fideic 3.

ĔRĪPHIA, *æ*, f. ab ἔριφος, hædus, eſt herba ſeptem lanuginoſis ramulis apii modo foliata. Hanc magi prodidere, in avena ſcarabæum habere, ſurſum deorſumque decurrentem cum ſono hædi, unde & nomen accepit. v. Plin. 24, 18.

ĔRĪPHȲLE, *es*, f. uxor Amphiarai, quem latentem, ne ad bellum Thebanum proficiſci cogeretur, accepto a Polynice aureo monili prodidit, perfidiæ hujus cauſſa deinde a filio Alcmæone interfecta. vid. Cic. Verr. 4, 18, & de Invent. 1, 50; Virg. Æn. 6, 445; Propert. 2, 13, 29. *Adſpice quid donis Eriphyla invenit amaris*, ubi terminatione Latina ſcribit Brouckh.

¶ Eriphylēus, *a, um*, adj. ut, *Eriphylei penates*, Stat. Theb. 4, 211.

Eripio, vide infra *Rapio.*

ĔRIS, *idis*, f. Ἔρις, diſcordiæ dea, quæ non invitatam ſe ægre ferens inter accumbentes convivio nuptiali Pellei ac Thetidos deas projecit pomum inſcriptum, τῇ καλλίςῃ, h. e. ut pulcherrimæ cederet, qua de re Lucianus. Hinc *pomum Eridis* dicitur quævis materia litis. vid. Chiliad.

¶ Eriſtĭcus, *a, um*, ἐριστικός, litigioſus, zänckiſch, haderhaft. De Sophiſtis, qui *Eriſtici* dicti, vid. Turneb. 4, 2.

ERIS, Pamphylius, Harmonii filius, quem revixiſſe, cum mortuus eſſet, dixit Plato de rep. 10. Meminere etiam Plut. Sympoſ. 9, 5. Macrob. in Som. Scip. 1, 1. Auguſtin. C. D. 22, 28, & qui has laudat Huet. Dem. Evang. 9, 142 § 11.

ĔRȲSICHTHON, *onis*, m. Theſſalus quidam, cujus voracitatem & diram famem deſcribit Ovidius Met. 8, 823 ſeqq. Ejus filia, Metra, in varias figuras transfigurata eſſe fingitur, quia adoleſcentes, ad illam commeantes, varia munera deferebant, alius equos, alius boves, alius verveces; & Theſſali per jocum dicebant, filiam verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus donabantur. Vnde is, qui ſibi non conſtat, ſed ſubinde aliam atque aliam perſonam induit, vocatur *mutabilior Metra Eriſichthonis.* v. Adag.

ĔRISMA, *ătis*, n. græce τὸ ἔρεισμα, eine ſeule, ſtütze. Vitruv. 10, 1 *Scanſoria ratio eriſmatum fulturis continetur.* Idem Vitruv. 6, 11 fœminino genere: *In frontibus*, inquit, *anterides*, *ſive eriſmæ ſint.* Eædem ergo quæ anterides, ſaltem ſimiles eisdem, hoc eſt, columnæ ſeu lapides eminentiores, quæ interponuntur ad ſuſtinendam ſtructuram. v. interpretes Vitruvii.

ĔRISTĂLIS, *is*, f. gemma candida, ad inclinationes rubeſcere viſa, Plin. 37, 10.

ĔRĪTHĂCE, *es*, f. ἐριθάκη, apum dum operantur cibus, vel gluten, quo favos inter ſe conglutinant, hoc Varr. R. R. 3, 16; illud Plin. 11, 7, ab ἐρευθὸς, *rubedo*; *rubentem* certe vocat Plinius.

¶ Erithacus, *i*, m. ἐρίθακος, Plin. 10, 29 *Erithacus hieme, idem phœnicurus æſtate*, quem errorem eſſe, diverſumque avium genus, oſtendit Hard. *Erithacus* forte *Rubecula* latine, rothkelgen. *Raticilla* autem *Phœnicurus*, φοινίκουρος, ein rothſchwäntzlein, wüſtling. vid. Geſner. & Proverb. *Vnicum arbuſtum haud alit duos erithacos*, zween hähne auf einem miſt vertragen ſich nicht.

ĔRĪTHĂLES, *is*, f. ἐριθαλής, ab ἐρι valde & θάλλω, *vireo*, alias ſedum, ſempervivum, hauswurtz, wintergrün, Plin. 25, 13; Apul. de Herb. c. 123.

ĔRĪTIUS, *i*, m. machina militaris, infeſtis undique horrens telis, ut aculeis Ericius, quomodo ſcribendum etiam videtur ap. Cæſ. B. C. 3, 67.

ERITŪDO, *inis*, f. apud Feſtum idem ac *ſervitudo*, ab antiquo *Erus* i. e. ſervus. Adde Laurenb. Antiq. p. 156.

Erivo, *are*, vide *Rivus*, Erix, *Erica.*

ERNEUM, *i*, n. placenta cocta in hirnea fictili, Cat. R. R. c. 81. vid. *Irnea.*

Ero, vide *Æro*, Erodere, *Rodo.*

ERODIUS, *i*, m. ἐρωδιός, avis, quam *ciconiam* putat eſſe Suidas. Auguſtinus *falcam* interpretatur, ein kibitz. Theodorus *Ardeolam*, Cælio auctore. Invenias & alicubi ex Diomedeis avibus eſſe ἐρωδιὸν, quas ſimiles eſſe fulicis, tradit Plinius 10, 44.

Erogare, erogatio, &c. vide *Rogo*, Erogenius, vide *Eros.*

ĔROS, *ōtis*, m. ἔρως, *amor*, die liebe. Apud Martialem 10 epigr. 80 nomen proprium eſt. ¶ 2. *Erotis* comœdi meminit Cic. pro Roſc. Com. c. 11. Idem ſervos hujus nominis producit fam. 12, 26; & Att. 10, 15; 12, 5 & 18; it. 15, 5.

¶ Erōtion, *i*, n. ἐρώτιον, ein liebgen, meretriculæ nomen in Plauti Menæchmis; item puellæ ſexennis mortuæ apud Martial. 5 ep. 35 & 38; item 10 epigr. 61.

¶ Erōtĭcus, *a, um*, ἐρωτικός, amatorius; ut, *Carmen eroticum*, ein liebes-gedicht, buhler-lied, ſubſt. Gell. 19, 9 *Quædam erotica dulcia & venuſta cecinerunt.*

¶ Erōtȳlos, *i*, m. ἐρώτυλος, q. d. *amatorculus*, gemma laudata in argumentis divinationum, Plin. 37, 10.

¶ Ĕrŏgenius, *a, um*, ab ἔρως, & γίνομαι *fio.* Theod. Cod. 16, 10 *Nullus ignem erogenium, penates odore veneratus, accendat.*

¶ Erogennēton, *i*, n. ἐρωγέννητον, herba amorem efficiens; apud Plinium, ab ἔρως & γεννάω, genero.

¶ Erōtŏpægnion, *i*, n. ἐρωτοπαίγνιον, joculare de rebus amatoriis carmen, ein liebes-gedicht. v. Plin. 5 epiſt. 17; Gell. 2, 24; Auſon. Edyll. 13 p. 517.

ĔRŌTĒMA, *ătis*, n. ἐρώτημα, interrogatio, die frage. Mart. Capell. 5 p. 171; ut Virg. Æn. 2, 322 *Quo res ſumma loco, Panthu?*

Erotundare, vide *Rotundus*, Errabundus, erraticus, erratum, &c. *Erro.*

ERRHĪNUM, *i*, n. ἔρρινον, quod metæ forma naribus inditur. Vulgo *Naſale*, ein naſe-zäpfgen.

ERRO, *avi, atum, are*, vagari, irre gehen, irren, hin und wieder ziehen, umher wandern. Virg. Æn 1, 322 *Ignari hominumque locorumque Erramus.* Et Ovid. Met. 14, 680 *Toto paſſim vagus errat in orbe.* Metaphorice, *Tota errare via*, Ter. Eun. 2, 2, 14. *Toto cælo errare*, v. Adag. Eraſmi. Ovid. Triſt. 5, 8 *Paſſibus ambiguis fortuna volubilis errat, Et manet in nullo certa tenaxque loco.* ¶ 2. *Errare* de animalibus, eſt paſci; ut Virgil. ecl. 1, 9 *Ille meas errare boves, ut cernis &c.* Et Eclog. 2, 1 *Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.* Et Ovid. Met. 15, 14 *Armento teneras errante per herbas.* ¶ 3. *Errare*, labi, peccare, fehlen, es verſehen, irren; ſic dictum ab ἐῤῥειν, i. e perire, quod errantes in pericula certa pertrahantur, quemadmodum ex Verrio indicat Gell. 16, 12. Cic. Phil. 12, 2 *Cujusvis hominis eſt errare, nullius, niſi inſipientis, in errore perſeverare.* Paſſive idem fam. 5, 20 *Quæ tot veſtigiis impreſſa, ut in his errari non poſſet.* Statius Silv. 1, 2, 122 de Violantilla: *Et ſi flammiferas licuiſſet ſcandere ſedes, Hasque intrare domos ipſi erraretis amores.* Vbi apertum eſt, etiam Gevartius vidit, Statium dicere, ipſos cupidines in Violantilla erraturos, & pro matre eam Venere habituros. Fruſtra ergo Morellus legendum putat *ipſi arderetis amores.* Cæterum, quod non nemo parum feliciter ad interpretandum h. l. adfert, id per ſe verum eſt, *errare* etiam ad amores pertinere. Hinc ille Terentianus ſenex, Andr. 1, 2, 16, dum frugi filium eſſe concepit, & amores relinquere, quibus hactenus deditus fuerat; *Redeat*, inquit, *in viam.* *Errare* igitur eleganter pro amare, & *error* pro amore ponitur. B. Hieronymus adverſus Vigilantium: *Error autem & culpa juvenum, viliſſimarumque mulierum, qui per noctem ſæpe deprehenditur, non eſt religioſis hominibus imputandus.* Et paullo poſt: *Et tamen paucorum culpa non præjudicat religioni: qui & absque vigiliis poſſunt errare, vel in ſuis vel in alienis domibus.* Vbi *error* & *errare* de illicitis amoribus dicitur. Quod ſatis patere ex iis etiam poteſt, quæ aliquanto

aliquanto post legere licet: *Non vigilemus itaque*, inquit, *diebus Paschæ, ne exspectata diu adulterorum desideria compleantur; ne occasionem peccandi uxor inveniet.* ¶ 4. De deponentiali significatione, quam quidam fingunt, vid. pp. *Erratus*, a, um. ¶ 5. *Errare* & *Horrere* passim a librariis confundi Burm. ad Ovid. Fast. 1, 495 notat.

¶ Errans, *tis.* Ennius in Cic. off. 1, 16 *Homo, qui erranti comiter monstrat viam &c.* Ter. Heaut. 2, 3, 16 *Ego propter te errans exsul patria.* Virgil. Æn. 1, 760 *Omnibus errans terris & fluctibus.* Horat. Epod. 2, 14 *Errantes greges.* conf. Curt. 5, 6, 15. *Sidera errantia*, die irrsterne, Plin. 2, 6. vid. *Planeta.*

¶ Erratus, *a, um*, durchwandert, geirret, da man irre gegangen. Virg. Æn. 3, 690 *Errata litora.* Ovid. Fast. 3, 655 *Protinus erratis lœti vescuntur in agris.* ¶ 2. Active quidam capi volunt in illo Cic. de L. Agr. 2 extr. *Cui errato nulla venia, recte facto exigua laus, non dubitanti fidele consilium - - ostenditur.* Sed præterquam quod Palatinus codex habet *cujus errato &c.* etiamsi *cui* legas, tamen non est ἡμαρτηκότι, κατωρθωκότι, sed est ablativus absolutus, si erratum sit, &c. vid. Vrs. Inst. L. L. Tom. 1 p. 418 & quæ notamus ad *Peccatus*, a, um.

¶ Errātum, *i*, n. substant. idem quod error, ein fehler, versehen. *Erratum commune*, Cic. Att. 6, 1. *Petere veniam erroti*, Cic. pro Sylla c. 23.

¶ Erratus, *ûs*, m. idem. Plin. 37, 5 *Vitia demonstrari oportet in tam proclivi erratu.* Theodulf. 2 carm. v. 607 *Proque meis orare erratibus opto.*

¶ Erratio, *ōnis*, f. die irrung, der irrthum. Ter. Adelph. 4, 2, 41 *Sane hac multo propius ibis, & minor est erratio*, man kan nicht so leichte irre gehen. Cic. Nat. D. 2, 21 *Nulla in cœlo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vanitas inest.*

¶ Errantia, *æ*, f. idem. Accius ap. Non. 3, 86 *Neque ego errantia animi prave morlgerabor.*

¶ Errāticus, *a, um*, qui errat, herum schweiffend, irreud. *Herbas erraticas* agrestes dicimus, quæque non sunt sativæ, ut, *papaver erraticum*, Plin. 19, 8, kornrosen, wilder mahn. *Vitis multiplici lapsu & erratico serpens*, Cic. in Cat. 15. At *Erratica Delos*, Ovid. Met. 6, 333 est crebro terræ motu vexata. ¶ 2. Fronto Gram. p. 1333 Goth. *Erraticus*, inquit, *& potest errare, & solet.*

¶ Errativus, *animus est, qui solet errare, & desinit.*

¶ Errābundus, *a, um*, idem. Liv. 1, 29 de Albanis in excidio urbis suæ: *Errabundi domos suas, ultimum illas visuri pervagantur.* Suet. Cæs. c. 31 *Diu errabundus, tandem ad lucem duce reperto, per angustissimos tramites pedibus evasit.* Etiam Virg. eclog. 6, 58 *Errabunda bovis vestigia.* Apul. Met. 5 p. 171 *Psyche errabundo rursus gradu pervenit ad civitatem aliam.*

¶ Errābilis, *e*, irrig; ut, *errabiles soni*, apud Lactantium. Hinc

¶ Errator, *ōris*, m. ein wanderer, apud Tertullianum.

¶ Errātrix, *icis*, f. Fronto Gr. p. 1333 Goth. interpretatur *raptam.*

¶ Erro, *ōnis*, m. ein landstreicher, umläuffer. Vlpian. L. 17 § 14 ff. de Ædilit. edicto: *Proprie*, inquit, *ERRONEM definimus, qui non quidem fugit, sed frequenter sine caussa vagatur & temporibus in res negatorias consumtis serius domum redit.* conf. ibid. l. 25 § 6. Horat. 2 Sat. 7, 112 *Non horam tecum esse potes, non otia recte Ponere; teque ipsum vitas fugitivus & erro.* Nigidius planetas *Erroues* dixit, quos alii *erraticas stellas* vocarunt, apud Gell. 3, 10; & 14, 1.

¶ Errōneus, *a, um*, qui errat. *Canes erronei*, herumlauffende, Colum. 7, 12. Vet. Gloss. *Erroneus*, ἀλήτης, πλάνος.

¶ Error, *ōris*, m. ein irrthum. Quint. 1, 6 p. 72 Burm. *Vel error honestus est magnos duces sequentibus. Errore duci*, Cic. pro Balbo c. 12. *Per errorem labi*, straucheln, fehlen. *In summo errore versari*, Cic. Nat. D. 1, 1. *Repi in errorem*, Id. de Leg. 2, 17. *Inducere in errorem*, Idem de clar. Orat. cap. 85, verführen. *Errorem solvere*, den irrthum benehmen, Phædr. 4, 14. *Errorem cum lacte nutricis suximus*, Id. Tusc. 3, 1. *Natura nos noster delectat error*, Id. de Orat. 2, 64. Est autem *error* alterius pro alio, vel falsi pro vero exitimatio. ¶ 2. Et imprudentia est, unverstand. Nep. 15, 7, 1 *Dux belli imperitus, cujus errore eo esset deducta &c.* ¶ 3. *Error*, pro amore. Virg. eclog. 8, 41 *Vt vidi, ut perii, ut me malus abstulit error.* ¶ 4. Poëtis omnis velocior cursus *error* est. vid. Barth. ad Claudian. p. 19. ¶ 5. Quamvis autem *Error* plerumque ad animum referatur: tamen ita late patet, ut ipsum verbum *Errare*, & de itineribus quoque non raro usurpetur. Liv. 24, 17 *Id errore viarum Nero exsequi non potuit.* Virg. Æn. 6, 532 *Pelagine venis erroribus actus?* ¶ 6. *Error* ac *Terror* sæpe a librariis confundantur. v. omnino Burm. ad Quintil. decl. 17 p. 334. item *Error* ac *Horror* apud Veget. de re milit. 8, 12.

Composita:

¶ Aberro, *are*, errore a via deflectere, verfehlen. *Aberrare a proposito*, Cic. de Fin. 5, 28, sich zu weit verstehen. *Aberrare a conjectura*, hoc est, conjectura falli, Id. Phil. 12, 9; & de N. D. 1, 36. *Redeat, unde aberravit oratio*, id est, ad illud redeamus, a quo longius digressi sumus, wovon wir abgekommen, Id. Tusc. 5, 23. *Aberrare verbo, aberrare nutu*, Id. Atuso. Resp. c. 11. *In melius aberrare*, scil. ab exemplari, Plin. 4 ep. 28. ¶ 2. Aberrare etiam dicimus, cum animum a molestis cogitationibus avocamus. Cic. Att. 12, 38 pr. *Ego hic scribendo dies totos nihil equidem levor, sed tamen aberro.* Et ep. 45 pr. *Ego hic duo magna συντάγματα absolvi, nullo enim alio modo a miseria quasi aberrare possum.* vid. *Aberratio.*

¶ Aberratio, *ōnis*, f. die abweichung. *Aberratio a dolore*, Cic. Att. 12, 38. Atque idem Cassio 15 ep. 18 *Aliam aberrationem a molestiis nullam habemus*, i. e. avocamentum. vid. *Aberro* n. 2.

¶ Adderro, *are*, sich hinzu machen. Stat. Silv. 2, 119 *Doctamque trahuntur Ad chelyn, & blandi scopulis Delphines aderrant.* Erroris tamen notio in hoc & reliquis hujus verbi compositis servanda. Add. Theb. 9, 178, cum Gronovii castigatione.

¶ Circumerro, *are*, herumlauffen. Sen. Controv. 2, 1 *Turba lateri circumerrat.* Apul. de Mundo p. 71 *Saturnus sublimior triginta spatiis annorum circumerrat.* Virg. Æn. 2, 599 *Quos omnes undique Græcæ Circumerrant acies.* Sed quidam leg. divisim. De significatione vid. *Aderro.*

¶ Coërro, *are*, obambulare, herumwandern. Paulus IC. L. 3 § 3 D. de off. præf. vigil. *Sciendum, præfectum vigilum per totam noctem vigilare debere, & coërrare calceatum, cum hamis & dolabris.* vid. *Aderro.*

¶ Deerro, *are*, idem quod aberrare, sich verirren. *Deerrare in itinere*, Cic. Acad. ap. Lactant. 6, 24 *Caper deerraverat*, Virg. ecl. 7, 7. *Deerrare ab eo, quod exponere cœpimus*, unvermerckt abkommen. Auct. ad Herenn. 1, 9. *Sors deerrabat ad parum idoneos*, Tac. Ann. 13, 29, 2, das blinde loos fiel den ungeschickten zu.

¶ Deerrans, *tis.* Sen. ep. 97 *Artium peccata offendunt deerrantem.*

¶ Deerrātum, *i*, n. ein fehltritt, tribuitur Apulejo.

¶ Deerratio, *onis*, f. die verfehlung. Augustin.

¶ Deerrabundus, *a, um*, abweichend, idem Augst.

¶ Exerro, *are*, aus schweiffen, herauslauffen. Stat. Theb. 6, 444 *Spargitur in gyros dexterque exerrat Arion.*

¶ Exerratio, *onis*, f. der aus schweiff, die verirrung. Gell. 15, 2 *Non defugiendas esse neque respuendas hujuscemodi exerrationes.* Ita legit Lipsius Elect. 1, 7, ubi al. *exhortationes* vel *exercitationes.*

¶ Inerro, *are*, idem quod errare in loco quodam, herumwagiren. Plin. 1 epist. 5 *Experieris, non Dianam magis montibus, quam Minervam inerrare*, Ciceroni tamen *Stellæ inerrantes* sunt *non errantes*, fixsterne, Nat. D. 2, 21. Et sic

¶ Inerrābilis, *e*, unfehlbar, richtig. Apul. de Dogm. Plat. p. 56 *Globorum cœlestium supremus inerrabili metu censetur.* Id. de Mundo p. 234 *Orbis, qui inerrabilis dicitur.*

¶ Interrero, *are*, darzwischen kommen. Prudent. Cathem 6, 4 de somniis: *Non splendor intererrat, Qui dat futura nosse.*

¶ Oberro, *are*, umher schweiffen. Plin. 29, 4 *Mustela, quæ in domibus nostris errat.* conf. 17, 19; & Pers. 4, 26 &c. v. *Aderro.* ¶ 2. Translatione eleganti Horatius de Arte poët. v 356 *Et citharœdus Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.* Vid. quæ dicuntur in *Chorda.* vulgo enim male hic versus intelligitur.

¶ Oberrans, *tis*, herumkriechend; ut *Cochleæ passim oberrantes*, Plin. 30, 14.

¶ Oberratus, *a, um*, vorbeygefirt. Apul. Met. lib. 9 *Nec paucis casulis atque castellis oberratis divertimus ad quemdam pagum.*

¶ Pererro, *are*, oberrando perlustare, durchwandern. vid. *Aderro.* Colum. præf. lib. 1 *Ritu volucrum ignotum pererrare orbem.* Horat. sat. 1, 6, 113 *Fallacem circum vespertinumque pererro Sæpe forum.* Virg. Æn. 4, 363 *Totumque pererrat Luminibus tacitis &c.* siehet ihn überall an. Pro simplici *erravit* vel *aberravit* ex MSS. restituit Plinio 8, 45 f. 70 Harduinus *Conceptio uno initu peragitur, quæ si forte pererravit marem fœmina repetit.* Passive Ovid. Amor. 2, 16, 4 *Arva pererrantur undis.*

¶ Pererratus, *a, um*, durchwandert; ut, *Pererrato orbe*, Ovid. Fast. 1, 234. *Pererratis terris*, Id. Met. 15, 53.

¶ Suberro, *are*, hin und wieder gehen. Claudian. in Conf. Prob. & Olybr. v. 255 *Italis quicunque suberrant Montibus.*

Erubescentia, erubesco, vide in *Ruber.*

ERVBRIS, *is*, m. fluvius in Mosellam se exonerans, hod. *Rover.* v. Scal. Auson. lect. 1, 2 pr.

ĔRŪCA, *æ*, f. insectum in olerum repens folia, eademque abrodens, brassicæ maxime, eine raupe, kraut-wurm. Colum. 11, 3 sub fin. *Vbi apricis regionibus post pluvias noxia incesserunt animalia, quæ a nobis appellantur erucæ; Græce autem κάμπαι nominantur, vel manu colligi debent, vel matutinis temporibus frutices clerum concuti.* Vide & 10, 333. Martial. 11 epigr. 19; & supra *Campe.* ¶ 2. *Eruca* planta etiam est, sativa alia, & alia silvestris, weisser senff. *Cordo*, ab erodendo dicta. In Venerem armare creditur, unde *Eruca salax* Ov. de Remed. am. 2, 402; & Columell. de Horto 10, 108. Sic & Virg. Moreto v. 86 *Venerem revocans eruca morantem.* Mart. 3 ep. 75 *Sed nihil erucæ facium, bulbique salaces, Improba nec prosunt jam Saturreja tibi.*

Eructare, &c. vide *Ructus*, Erudero, *Rudus*, Etudio, eruditio, &c. *Rudis*, Erugatio, erugo, *Ruga*, Ervila, *Ervum*, Erumpo, eruptio, *Rumpo*, Erunco, *Runco*, Eruo, *Ruo.*

ERVS, *i*, m. antique pro *Servus*, Fest. conf. *Eritude.*

ERVSCVS, *i*, m. idem ac *rubus*, die brombeer-staude. Apul. de Herb. c. 87.

ERVVM, *i*, n. ὄροβος, legumen, erbsen. Cognata species est, *Ervilia, æ*, ὄοχος Theophrasto. Sed avacæ, vicia, erva sunt silvestria, vogel-wicken. Cognationem habent hæc omnia, *Pisa, Lentes, Erva, Vicia, &c.* de quibus singulis suo ordine & loco. Plin. 18, 15. *Nec cervi operosa cura est.* Erat ervum in boum pabulo, ut non modo Plinius d. l. sed Columella etiam 6, 3 tradiderunt, ut non sit, cur a vulgari lectione Virg. ecl. 3, 100 *quam pingui macer est mihi taurus in ervo*, cupide refugiamus, quamquam haud mala & altera sit scriptura, qua *arvo* expressum est.

¶ Ervila, & Ervilia, *æ*, f. genus leguminis, wicken. Varr. de R. R. 1, 32. conf. Nonius 3, 88. Et Festus: *Ervum & Ervilia a græco sunt dicta, quia illi ervum ὄροβος, ervilium ὀροβινον appellant.* De *ervilia* ejusque pinsendi ratione adde Plinium 18, 7 & 10. Et Seren. v. 587 *In speciem ervilis parvum glomerabis in orbem.*

Eryce, erycinus, erycus, vide *Eryx.*

ĔRŸMANTHVS, *i*, m. fluvius & mons silvosus Arcadiæ. De fluvio, ut nobili, & non exiguo amne Polybius lib. 4, ut de viliore Strabo lib. 8. De monte Apollodorus lib. 2, Vibius Sequester, alii infiniti. Barth. ad 4 Theb. Statii p. 1012 Peloponnesi montes esse Taygetum & Erymanthum, ex Homero ostendit, in quibus Dianam venandis apris & cervis occupatam, scribit Ælianus de Anim. 3, 27. v. Virg. Æn. 5, 448; & Ovid. Met. 5, 608.

¶ Erymanthæus, & Erymanthĭus, *a, um*, adj. ut, *Aper Erymanthius*, Cic. 6 Verr. 43, qui Valer. Flacco 1, 374 est *Monstrum Erymanthæum*, quod in Erymantho Hercules interfecit.

¶ Erymanthis, *ĭdis*, f. patronymicum, ipsa est Arcadia, Ovid. Met. 2, 500 *Nexilibusque plagis silvas Erymanthidos ambit. Vrsa Erymanthis,*

Stat. Theb. 9, 549. *Custos Erymanthidos ursæ*, id est, *Arctophylax*, Ovid. Trist. 1, 3, 103.

ĒRYNGE, *es*, f. & Eryngion, Eryngium, *i*, n. ἠρύγγιον, herba spinosa cardui instar, Plinio 22, 7 pr. brachen-distel oder mannstreu. Plutarch. in Problematibus: ἠρύγγιον, ὃ μιᾶς αἰγὸς εἰς τὸ στόμα λαβούσης ἅπαν ἐφίστασθαι τὸ αἰπόλιον, hoc est, *Eryngium vel ab una modo capra ore acceptum detentumque totum gregem sistit.*

ERYSĬMVM, *i*, n. ἐρύσιμον, herba est, quæ Latinis *Irio* dicitur, hederich, oder wilder senf. v. Cels. 5, 18 & 25; Plin. 22, 25; 18, 10. Diosc. 2, 188; 3, 24.

ĔRYSIPĔLÆ, *arum*, f. pl. legitur & Erysipelas, *ătis*, genere neutro, ἐρυσιπέλας, morbus, cancri species, Cels. 5, 26, 31. Aliis ignis sacer, die rose, das rothlauf, St. Anton-feur.

ERYSISCEPTRVM, *i*, n. frutex, qui & *Dipsacus*, Plin. 24, 13.

ERYSITHĂLE, *es*, f. herba flore luteo, foliis acanthi, Plin. 26, 13.

ERYTHĂCE, *es*, f. ἐρυθάκη, legitur & ἐριθάκη apud Varr. 3, 16. Est autem illud, quo favos extremos inter se conglutinant apes, das bienen-gewirke. Primum enim quasi ædificium, quod ad foramen introitus in alvum collocans *propolis* dicitur. Has quatuor enim appellationes Varro ibidem conjungit, *propolin, erythacen, favum, mel*. Sed Plin. 11, 7 f. 7 *Præter hæc convehitur erithace, quam aliqui sandaracam, alii cerinthum vocant. Hic erit apium, dum operantur, cibus, qui sæpe reperitur in favorum inanitatibus sepositus, & ipse amari saporis. Gignitur autem rore verno & arborum succo gummium modo. -- Menecrates florem esse dixit, sed nemo præter eum.*

ERYTHĒA, vel Erythīa, *æ*, f. ἐρύθεια, insula in mari Gaditano, ex qua Geryoni armenta abduxit Hercules, insula adeo ferax, ut post unam sationem agros in septimum usque annum nec coli, nec conseri sit necesse Pomponii Melæ testimonio 3, 6. Et Propert. 4, 10, 1 *Amphitrioniades qua tempestate juvencos Egerat a stabulis, o Erythia, tuis.* Sil. 16, 195 *Hercules Erythia ad litora Gades* dixit. v. Drakenb.

¶ Erythēis, *ĭdis*, f. patronym. Ovid. Fast. 5, 649 *Victor abit, secumque boves Erytheida prædam Abstrahit.*

¶ Erythīnus piscis, vide post paullo *Erythrinus.*

ERYTHRÆ, *arum*, f. pl. Ioniæ civitas, ex qua Sibylla fuit Erythræa Alexandri Magni tempore.

¶ Erythræus, *a, um*, adj. ut, *Sibylla Erythræa*, vide *Sibylla*. Et *Erythræum mare*, rubrum vocat Plinius 6, 23. *Gemmæ* hinc *Erythrææ*, Claudian. 4 Cons. Hon. v. 605. *Smaragdi Erythrææ*, Id. 6 Cons. Honor. v. 563. Et *Lapilli Erythræi*, perlen. Statius 4 Silv. 6, 18. Ἐρυθρὸν, *rubrum*. Mare ab *Erythra* Rege, non a colore, sic appellatum, Curtius, 8, 9, 14 scribit. Martial. 10 epigr. 16 *Quidquid Erythræa niger invenit Indus in alga, Quidquid & in nidis unica servat avis.*

¶ Erythraicon, *i*, n. herba, quæ altera satyrii species, Plin. 26, 10.

¶ Erythros, *i*, m. etiam satyrii species, geilwurz. Apul. de Herb. c. 15; Plin. 21, 31. ¶ 2. Idem est ac rhus, schlingenbaum, Plin. 24, 11; & Diosc. 1, 147. ¶ 3. *Erythrus* rex, qui, ut diximus, rubro mari nomen dedit. Curt. 8, 9, 14; & 10, 1, 13.

¶ Erythranos, *i*, m. *Cissos erythranos*, species hederæ, epheu. Plin. 24, 10. conf. 16, 34.

¶ Ĕrȳthrīnus, *i*, m. piscis Plinio est 9, 52. Ovid. hal. 104 *Caeruleaque rubens erythrinus in unda.* *Rubellionem* Latini interpretantur. Legunt & *Erythricus*, ab ἐρυθρὸς, & *Erythinus*, ut sit ἐρύθινος καὶ ἐρύθρινος, roth-fisch, roth-bart, kleine rothe meer-brachsmen. vide *Rubellio.*

¶ Erythrŏcŏmos, *i*, m. ἐρυθρόκομος, mali punici species, Plin. 13, 19.

¶ Erythrŏdănum, *i*, n. ἐρυθρόδανον, radix, qua inficiuntur lanæ, *Rubiam* dicunt & *rubiam tinctorum*, färber-röth. v. Plin. 24, 11.

¶ Erythrodăon, *ōnis*, m. *Tetrax* vel *Tetrix* est quibusdam, *gallus urus* vulgo, ein auerhahn; sic a magnitudine dictus. v. *Vrus.*

¶ Erythrŏpus, *ŏdis*, m. ἐρυθρόπους, avis, sic a pedum rubore appellata.

ĔRYX, Erȳcis, m. Rex Siciliæ, Virg. Æneid. 1, 574. *Sive Erycis fines regemque optatis Acestem.* ¶ 2. Est & mons ejusdem nominis Straboni in Sicilia, & Senecæ Tragœdo Medea v. 707 *Quæcunque generat invius saxis Eryx.*

¶ Erycus, *i*, m. idem mons, Ciceroni dictus in Verr. 2, 47 *qui Erycum montem obtinebat.*

¶ Erȳce, *es*, f. oppidum fuit Siciliæ, Ἐρύκη. In ea templum habuit Venus celeberrimum thesaurisque opulentum, quod Amilcar Afer magno suo & suorum damno spoliavit. v. Ælian. H. A. 10, 50, ubi miranda de eo narrat, 4, 2; & Var. Hist. 1, 15, ubi de Anagogiis & Catagogiis Siculorum festis Veneri sacris agit.

¶ Erycīnus, *a, um*, adj. Stat. 1 Silv. 2, 160 *Idaliasque domos Erycinaque templa subiret.* ¶ 2. *Erycina* & ipsa Venus appellata est, a templo illo. Catull. in Argonaut. v. 72 *Spinosas Erycina serens in pectora curas.* Quo nomine & culta Romæ ac templo honorata fuit. Suet. Claud. c. 25.

ĔSAIAS, *æ*, m. Evangelista potius quam Propheta V. T. a quibusdam dicitur. v. Augustin. T. 5 p. 1078. Vt trisyllabum *sanctus Esaias*, Prudent. Apoth. v. 663. conf. Tertull. adv. Marc. Carm. 3, 163.

ESCA, *æ*, f. δέλεαρ, illecebræ & invitamentum illud, quo capiuntur aves & pisces, das luder, lock-speise, köder. Cic. de Senect. c. 13 *Plato escam malorum voluptatem appellat*; (ἡδονὴ δέλεαρ ἐστι τῶν κακῶν). Sic Plaut. Merc. 5, 3, 2, in supposit. *Voluptas est malorum esca*, quod ea non minus homines, quam hamo capiantur pisces, wollust reitzt zu allem bösen. ¶ 2. *Esca* & quivis cibus dicitur. Cic. de Divin. 1, 51 *Si animus temperatis escis, modicisque potionibus ita est affectus, ut sopito corpore ipse vigilet.* Simplex esca, Horat. 2 sat. 2, 72, gemeine kost.

¶ Escālis, *e*; ut, *Escale vel potorium argentum*, L. 8 Dig. de Supell. legata, silbern service. *Escale vulnus*, Petronii in Pseudepigraph. p. 220.

¶ Escārius, *a, um*, idem. *Escariæ mensæ quadratæ vocantur, in quibus homines epulantur*, Festus. *Escaria vincula*, Plaut. Menæch. 1, 1, 18. *Escaria vasa*, Plin. 36, 26. Pro patinis *Escaria* absolute dixit Iuvenal. 12, 46 schüsseln. Et *Escarium argentum*, l. 32 § 2 ff. de aur. arg. leg.

¶ Escātilis, *e*, das sich essen läst. Tertull. de Patient. c. 5 extr. *Post mannæ escatilem pluviam.* conf. adv. Marc. 1, 1.

¶ Esculentus, *a, um*, quod esui est, seu editur, was man isset oder gegessen hat. Cic. Phil. 2, 25 *Antonius vomens frustis esculentis vinum redolentibus totum tribunal implevit.* Sic & *Animalia esculenta*, Plin. 8, 55. *Si quid datum sit esculentum*, Varr. apud Non. 2, 311. Et Comparativum usus fert. Tertull. de Iejun. c. 5 extr. *Tam ingratis* (Israëlitis) *gratiora & esculentiora quæque detracta sunt.* Hieronym. etiam ep. 22 de custod. virgin. c. 5 pr. *A vino & esculentioribus abstinere.* ¶ 2. Escæ avidus, hungrig. Sidon. 6, 1 *Quis esculentus abstemium competenter arguerit.*

¶ Esculenta, *orum*, n. pl. subst. cibus, esca, speisen. Cic. Nat. D. 2, 56 *Ea pars oris, qua esculentis & potulentis iter natura patefecit.*

¶ Escifer, *a, um*, dapifer, speise bringend. Paulinus Nolanus Natal. Fel. 4, 223 de corvis Eliæ: *Escifera volucres.*

¶ Esco, *are*, fressen. Verbum significatione vescendi apud Solinum legitur c. 53 (al. 41) extr. *Ciconiæ serpentes escandi gratia insectantur.*

¶ Escario, *onis*, f. pabulatio, fütterung. August.

Esculus, Esculeus, Esculetum, &c. ab *Esca* derivantur; sed quia veteres etiam per Æ scribunt, quære supra in Æ.

¶ Adescātus, *a, um*, saginatus, geätzet, gemäst t. Cæl. Aurel. Acut. 1, 11 *Non pinguia, neque cibis nutribilibus adescata.*

¶ Inesco, *are*, est esca & artificio quodam illecebroso invitare ad decipiendum, ankörnen, locken. Ter. Adelph. 2, 2, 12 *Nunquam rem facies, abi, nescis inescare homines.* Petron. c. 140 *Sicut muta animalia cibo inescantur: Sic homines non caperentur, nisi aliquid morderent.*

¶ Inescatus, *a, um*, adj. gelockt, angeludert. Liv. 22, 41 *Hannibal id damnum haud ægerrime pati; quin potius credere, velut inescatam temeritatem ferocioris consulis.*

¶ Inescatio, *onis*, f. die anreitzung, Augustin.

¶ Inescātōrium, *i*, n. idem. Sarisb. 3, 7 *Gratia, inescatorium lucri.*

¶ Obesco, *are*, ätzen, zu fressen geben. Colum. 8, 7 *Triticeo pane obescare aves.* Alii legunt *Obesare.*

Escendo, escensus, vide *Scando.*

ESCHĂRA, *æ*, f. ἐσχάρα, proprie *focus* seu *craticula*, der herd, rost. Mechanica est *basis*, ein grundstück. v. Vitruv. 10, 16 & 22. conf. Lex. Vitr. p. 48. Medicis *Eschara* sunt crustæ ulceris, der grind, das harsche. v. Cels. 5, 26; Scrib. Larg. Comp. 5.

¶ Escharites, *æ*, m. ἐσχαρίτης, & *Escharites panis*, gebäcken brot, trisanet. v. Athen. lib. 3; Pollux 6.

¶ Escharōticus, *a, um*, ἐσχαρωτικός, i. e. crustam inducens, verharschend. Cæl. Aurel. Chron. 1, 1, 50 *Vtitur etiam escharoticis*, scil. mediis.

ESCHATOCOLION, *i*, n. id est, ἔσχατον κῶλον, ultimum membrum scil. schedæ, das ende der schrift, Martial. 2 epigr. 6. Quemadmodum *Protocollon* est primum membrum.

ESCIT, antique pro *Erit*, Plaut. Amph. 1, 1, 14; Lucret. 1, 612; & Festus.

Esculentus, vide *Esca*, Esculus, *Æsculus*, Esernius, *Æsernius* in *Æsernia*, Esiro, *are*, &c. *Edo.*

ESŎPON, *i*, n. lactucæ genus, ἔσοπον, quod succo turgeat, Plin. 20, 7. Harduinus legit *Cæsapon.*

ĔSOX, *ŏcis*, m. piscis Rhenanus est Plinio 9, 15. *Salmonem* aliqui interpretantur, ein lachs, salmen. Vide *Salmo*. *Esox*, ut vult Gesnerus. Hesychio est ἴσοξ. Aliter *Exos*, quod ossibus careat.

ESSÆI, & Esseni, *orum*, m. pl. Iudæorum secta, de qua & institutis ejus Solinus c. 28; item Porphyrius lib. 4 περὶ ἀποχῆς, &c. p. 382. Copiose de illis Philo περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον ἐλεύθερον p. 678 & seq. Item περὶ βίου Θεωρικοῦ p. 690 & seq. Vnde dicti, ex Epiphanio ostendere conatus Peritus est Var. Lect. 4, 9 p. 205, qui de iisdem & 2, 7 agit. Vide & Salmasii Exercit. Plinian. Eosdem & *Bathosæos* appellatos, Fullerus observat Miscell. sacr. 2, 3, vide eum & 1, 3.

Essedarius, vide *Essedum.*

ESSĒDŌNES, *um*, m. pl. Plinius populos facit in Asia super Mæotin habitantes in utraque Scythia, 4, 12.

¶ Essedonius, *a, um*, adj. ut, *Essedoniæ phalanges*, Val. Flacc. 6, 751.

ESSĔDVM, *i*, n. ἔσσεδον, (& Esseda, *æ*, f. Senecæ ep. 56,) genus vehiculi Gallici & Britannici. Illæ enim gentes ex curribus hujus generis pugnabant, ut ex Cæs. B. Gall. 4, 33, item Taciti Agric. c. 12, & Philarg. ad 3 Georg. Virgilii v. 203 constat, streit-wagen. Vii fuere & hoc vehiculi genere Imperatores. Suet. Calig. c. 26, Galba c. 6 & 18. Vide supra in *Covinus*. Virg. Georg. 3, 204 *Belgica vel molli melius feret esseda collo.* Add. Cic. Ep. ad Div. 7, 7. ad Att. 6, 1. Brouckh. ad Prop. 2, 1, 86.

¶ Essĕdārius, *i*, m. qui esseda regit, vel ex essedo pugnat, ut ex Cæsare 5, 19 constat, ein renner. vide Manut. ad Cic. fam. 7, 6 extr. Inde & *Essedarii* gladiatorum genus, de quibus Lipsius Saturnal. 2, 12. ¶ 2. *Essedarius*, qui esseda facit, in Lapide Murat. p. 959.

Essentia, &c. vide infra *Sum*, Estor, estrix, *Edo.*

ĔSVLA, *æ*, f. officinarum nomen est, quo omne illæ tithymalorum genus vocant, wolfs-milch. Male vulgo penultimam corripi docet Borrich. de lingua Pharmacop. ¶ 2. Est & *Esula* rotunda ἰσ peplus, πέπλος, teuffels-milch. ¶ 3. *Esula* major, springkorner. ¶ 4. *Esula* oppidum inter Tibur & Præneste. Horat. 3 od. 29, 6.

Esuries, Esurio, esuritor, &c. vide *Edo.*

ESVS, *i*, m. Gallorum Deus, victimis humanis cultus, de quo Lactantius Inst. Div. 1, 21.

ĔT, conjunctio copulativa, und, atque postposita, auch, notissimi usus e. g. *Fides & taciturnitas*; item *Iusta & clemens servitus*, Ter. Andr. 1, 1, 7 & 9. *Celeritatem adhibere & imperata facere*, Nep. 18, 9, 2. *Si quid dedeceat alios, vitemus & ipsi*, Cic. Off. 1, 41. *Autoritatem mereri debemus ante omnia quidem vita, sed & ipso genere orationis*, Quintil. 4, 12. *Non solum princeps, sed & solus*, Nep. 8, 1, 5. ¶ 2. Copulam hanc de industria interdum Cicero prætermittit: ut fam. 13, 24 *Peto a te, ut eum etiam tuis officiis, liberalitate complectare.* Et epist. 18 *Vt ipse judices, homini te gratissimo, jucundissimo benigne fecisse.* Et ad Att. 4, 3 *De cujus*

cujus conſtantia, virtute veriſſimæ literæ. ¶ 3. Aliquando ornamenti cauſſa ET iteratur, ubi commode reddi poteſt, beydes, und, e. g. *Et mari & terra bellum inferre*, Nep. 2, 2, 4. *Fuit & animo magno & corpore, &c.* Id. 11, 3, 1. conf. 14, 1, 3; & 14, 6, 8. *Te & moneo & rogo*, Cic. ad Qu. Fr. 3, 8. Nonnunquam infertur QVE poſt ET, quod minus tritum in conſuetudine latinæ linguæ. Cic. de Fin. 4, 8 *Omne animal ipſum ſibi commendatum, ut ſe & ſalvum in ſuo genere, incolumeque vellet.* Idem Acad. Quæſt. 1, 10 *Officia autem & ſervata, prætermiſſaque media putabat.* ¶ 4. Bis aut ſæpius repetita eleganter diſtribuit & complet. Cic. pro Quint. c. 1 *Homo & in aliis cauſſis exercitatus, & in hac multum & ſæpe verſatus.* Horat. de Arte v. 333 *Et prodeſſe volunt & delectare poëtæ.* Cic. pro Mil. 11 *Hoc & ratio doctis, & neceſſitas barbaris, & mos gentibus, & feris natura ipſa præſcripſit.* conf. Ter. And. 1, 1, 22. ¶ 5. Eſt, quando vim adverſativæ habere videtur. Ovid. Met. 4 fab. 15, 613 *Pœnitet: impoſitas jam cælo eſt alter; & alter Viperei referens ſpolium memorabile monſtri Aëra carpebat.* Apud Virg. ecl. 3, 61 cum Damœtas dixiſſet *ſua carmina Iovi curæ eſſe:* Menalcas reſpondet: *Et me Phœbus amat.* Quod imitatus Statius 1 Achilleidos v. 529. ¶ 6. Plautus Amph. 2, 2, 91 *Enimvero oportet prægnanti & malum & malum dari;* ubi *Et malum & malum*, id eſt duo mala. Vide ibi. ¶ 7. Eleganter ET, poſt NEC & NEQVE ſequitur. Cic. fam. 10, 1 *Nec miror & gaudeo.* Et Tuſc. 1, 23 *Neque nata, & æterna eſt.* Poſt *minime* idem junxit fam. 3, 10 *Minime mihi miranda, & maxime jucunda acciderunt.* ¶ 8. Interdum invenias *& etiam, & quoque* ſimul poſitum. Cic. Att. 16, 16 *Mi Plance, rogo te, & etiam oro.* Et mox: *Et illi oſtendiſti, & vero etiam mihi.* Varro R. R. 2, 4 *Priſci Latini, & etiam Græci*, ja auch die Griechen. Id. 3, 9 *Ova quæ ante aut poſtea nata ſunt, & etiam prima.* Celſ. præf. Et cauſſæ quoque æſtimatio *ſæpe morbum ſolvit.* Liv. 41, 24 *Ne interdictione finium & nos quoque regno arceamus*, zugleich auch uns. *Et autem* vide in *Autem.* ¶ 9. *Et non* aliquando locum habet pro *nec* und nicht. Liv. 21, 41 *Vtinam pro decore tantum hoc vobis, & non pro ſalute eſſet certamen.* conf. 10, 8; & bis 45, 38. Ita Cic. Invent. 2, 47 *Verba ſpectare, & non ad voluntatem ejus, qui verba habuerit, accedere.* conf. Verr. 5, 9: pro domo c. 20; de Aruſp. reſp. c. 12; Varr. R. R. 3, 14, Pallad. 6, 7. ¶ 10. *Et quidem* ratum non eſt. Cic. Phil. 2, 31 *At enim aſpicis me, & quidem ut videris, iratus.* conf. ad Att. 14, 11; & 15, 18; &c. Celſ. 3, 24. ¶ 11. *Et tamen*, und gleichwohl, iedennoch, habet Cic. de Senect. c. 10; de Off. 3, 10; pro Roſc. Am. c. 28; de Invent. 1, 9; &c. ¶ 12. *Et* ab initio eleganter etiam ponitur pro *& tamen, & vero.* Cic. pro L. Manil. c. 14 *Et quisquam dubitabit, quin &c.* conf. ibid. c. 15; pro Cluent. c. 10; Phil. 1, 8; Virg. ecl. 1, 27; Æn. 1, 52; & 6, 806. ¶ 13. Interdum per & ea copulantur, quorum unum ſub altero continetur. Liv. 3, 25 pr. *Virginius* (tribunus) maxime & Tribuni de lege agebant. vid. Io. Fr. Gron. h. l. qui laudat etiam Plautinum ex Captivis *Iovi Diisque ago gratias.* ¶ 14. *Et* cum *it* permutatur in MS. Item cum *e* præpoſitione verbi. v. Drakenb. ad Sil. 3, 57. Cum *ut* v. Id. ad 3, 78, & ad Liv. 21, 28. Cum *etiam*, Id. ad 22, 47. Cum *eſt*, Id. ad 5, 157.

Etenim, vide *Enim.*

¶ Etiam, primum copulæ nota eſt, auch, gleichfalls. Poſt particulas *non modo, non ſolum, non tantum*, vulgari uſu ſequitur *ſed etiam.* Cum elegantia præmittit *Etiam* Cic. ad fam. 4, 14 *Secundas etiam res noſtras, non modo adverſas pertimeſcebam.* ¶ 2. Deinde vim & ſignificationem diverſam aliter atque aliter collocata præſtat. Ter. in Andr. 1, 1, 89 *Nihil ſuſpicans etiam mali*, hoc eſt, *adhuc*; ich vermuthete noch auf die ſtunde nichts arges. Sic & 3, 2, 23 ejusdem Andriæ: *Non ſatis me pernoſti etiam, qualis ſim;* Vbi Donatus: ETIAM *pro* ADHVC, *ut Virgilius* Æn. 6, 485 *Idæumque etiam currus; etiam arma tenentem.* Ter. in eadem ſabula 5, 2, 8 *Etiam tu hoc reſpondes*, hortantis ſignificatione. Et ib. 2, 2, 31 *Etiam puerum abiens conveni Chremis*, hoc eſt, *præterea.* ¶ 3. *Etiam atque etiam* latina elegantia eſt, pro magnopere ſeu majorem in modum, gar ſehr, inſtändig. Ter. Eun. 1, 1, 11 *Proin tu, dum tempus eſt, etiam atque etiam cogita*, beſinne dich ja. Cic. Qu. Fr. 1, 1 *Te prorſus etiam atque etiam vehementer rogo.* Id. fam. 16, 15 *Cura te etiam atque etiam diligenter.* Id. Att. 8, 12 *Etiam atque etiam te hortor.* Rurſus fam. 13, 72 *Te etiam atque etiam eſſe commonefaciendum*, i. e. ſæpe, oft und vielmahl. conf. 13, 28. Et Horat. epiſt. 18, 1, 76 *Qualem commendes, etiam atque etiam adſpice*, ſiehe da fleißig drauf. Liv. 3, 45 *Poſtulo, Appi, etiam atque etiam conſideres*, ubi v. Drakenb. ¶ 4. Eſt & affirmantis particula, ja. Plaut. Amph. 1, 3, 46 IV. *Numquid vis?* ALCM. *etiam.* Cic. Murc. 31 *Miſericordia commotus ne ſis! Etiam; in diſſolvenda ſeveritate.* Plin. 4 epiſt. 13 *Huic ego*, STVDES, *inquam: reſpondit* ETIAM. v. Borrich. Cogit. adv. Voſſ. p. 95 ſeq. ¶ 5. Aliquando & increpantis particula eſt. Plaut. Perſ. 6, 4, 4 *Scelerate, etiam reſpicis?* ſieheſt du dich noch darzu um? & v. 19 *Etiam ſcelus male loquere?* Petron. c. 95 *Scelerate, etiam minaris?* It. c. 137 *etiam loqueris?* ¶ 6. *Etiamne* pro *nondum* dixit Plaut. Pſeud. 1, 3, 46. Ita idem Perſa laudato 2, 4, 7 *Etiamne dicis, ubi ſit, venefice?* ſagſt du mirs noch nicht? ¶ 7. *Etiam* pro *etiamnum?* poſuit Plaut. Pſeud. 1, 3, 111 *Etiam quindecim hic habeo minas.* conf. ſupra locum Virg. Æn. 6, 485. ¶ 8. *Etiam, quin* quoque ſignificat. Plaut. Aſinar. 3, 3, 124 *Etiam tu, here, iſtunc amoves abs te, atque ipſemet me aggredere.* Ter. Heaut. 2, 2, 6 *Etiam, caves, ne videat forte hinc te a patre aliquis exiens.* ¶ 9. Et pro *Quin potius, Sed potius*, τὸ *Etiam* reperitur. Plinius Paneg. c. 77 *Nullius auctoritas imminuta eſt: aucta etiam.* ¶ 10. Componitur & ita, *Etiamdum, Etiamtum, Etiamtunc, Etiamnum, Etiamnunc, Etiamne, Etiam inſuper, &c.* Exempla in Plauto, Terentio & Cicerone paſſim obvia ſunt. v. g. Ter. Andr. 1, 5, 47 *Etiamnunc mihi ſcripta illa dicta ſunt in animo Choryſidis.* Et Eun. 3, 5, 22 *Neque is deductus etiamdum ad eam;* alii *etiamtum:* nam variant libri. Cic. Epiſt. ad Attic. 13, 31 *Cum poteris igitur, quoniam etiamdum abes.* Cic. in Verr. de præt. Sic. 39 *Cum iſti etiamtum de Sthenio integra tota eſſet.* At Plaut. Pſeud. 4, 2, 2 *Nihil etiamdum*, noch nichts. conf. Rud 5, 3, 25.

¶ Etiamſi, obſchon, wenn gleich. Cic. de Fin. 5, 7 *Etiamſi id aſſequi nequeas.* Liv. 41, 24 *Etiamſi non odia finiuntur.* Adde 3, 70. Sæpe dividitur, ut ad Attic. 7, 7 *Ego bonos viros, aut eos, quicunque dicuntur boni ſequar, etiam ſi ruent.* Etiam interjecta alia voce. Cic. orat. 1, 33 *Hanc affert facultatem, ut etiam ſubito ſi dicat, tamen &c.* Id. Att. 8, 2 *Vt etiam Italia ſi ille cedat, cedendum putes.*

¶ Etſi, tametſi, obgleich, obſchon, wiewohl adhæret plerumque indicativo. Ter. in Hecyr. 3, 3, 44 *Etſi me amor graviter conſuetudoque ejus tenet.* Cic. fam. 6, 19 *Etſi abeſt maturitas.* Id Att. 7, 3 *Etſi ex parte magna tibi aſſentior.* Sed & cum conjunctivo copulari, Pontanus docet in Ælio p. 109 & ſeq. Sic Cic. fam. 6, 4 *Etſi id ipſum nonnullis videatur ſecus.* Add. Plaut. Aul. 3, 2, 7; Capt. 2, 1, 13; & 4, 2, 76; Stich. 1, 1, 36. *Tametſi* vide in *Tam.*

ĔTĔŌCLES, *is*, m. Oedipi regis Thebanorum filius, cui cum Polynice fratre ſuo ita convenerat, ut alternis imperarent annis. Sed Eteocles anno exacto fratri regno cedere noluit. Quare Polynices Adraſtum regem Argivorum ſocerum ſuum, aliosque Achajæ principes contra Eteoclem armavit. Quo in bello cum multi occiſi utrinque eſſent, tandem fratres de regno decertantes mutuis ſeſe vulneribus confecerunt. Major vero inter filios vulneratus jacens mortem ſibi ipſi conſcivit. Super fratrum cadaveribus, cum rogo eſſent impoſiti, flammæ diviſæ ſunt, tanquam ſuper regno adhuc diſſentientibus. Stat. Theb. 7, 688 *Nec ſegnem Argolicæ ſenſêre Eteoclea turmæ.*

ĔTEOCRĒTES, *um*, m. pl. Cretæ populi antiquiſſimi, Sil. 14, 41.

ĔTEONOS, *i*, oppidum Bœoticæ, Stat. Theb 7, 266.

¶ Eteonicus, *i*, m. Dux Lacedæmoniorum, de quo Polyænus 1, 45.

ĔTĒSIÆ, *arum*, m. pl. ἐτησίαι, latine *annui venti*, ſic dicti, quod ſtati ſint, ac ſingulis annis eodem redeant tempore; quamobrem & *anniverſarios* Cicero dixit, die kühlen lüfte im Auguſt-monat und hundstagen. v. Plin. 2, 47, itemque Gell. 2, 22. Et Apulej. de Mundo: *Sunt Eteſiæ & prodromi ſpirantes ex omni parte eo tempore æſtatis, quo Canis oritur.* His flantibus, mare in orientem navigantibus ſecundum. v. Tacit. Hiſt. 2, 98, 3, ubi Lipſius conſulatur. Adverſum eſt navigantibus in occidentem. Cic. Att. 6, 7 *Rhodum volo puerorum cauſſa, inde quamprimum Athenas, etſi eteſiæ valde reflant.* Idem Tac. Hiſt. 4, 81 *Statos æſtivis flatibus dies* nominat. De Eteſiis vide & Sen. Qu. Nat. 5, 10, 11 & 18. Habes & quædam, quæ ad eas pertinent ejusdem operis 3, 2, itemque Anonymum de vita Pythagoræ apud Photium p. 1322, item Manutium Quæſitis per Epiſt. Q. 6. & Leſcalop. ad Cic. de N. D. p. 480. ¶ 2. *Eteſias*, ſingul. Plin. 18, 34 ſ. 77 *Aquilo mollitur ſidere æſtate media, mutatque nomen, & eteſias vocatur.*

¶ Eteſius, *a, um*, adj. annuus, anniverſarius. Lucret. 5, 741 *Eteſia flabra Aquilonum.*

¶ Eteſiaca, *æ*, f. genus uvæ, Plin. 14, 3.

Eteſticulatio, vide *Teſtis*, Ethe, *Ethos.*

ĔTHĒLVS, *i*, m. Cyzicenus, ingentis ſtaturæ, ab Ancæo interfectus, Flacc. 3, 138.

ĔTHĒMON, *ōnis*, m. nomen viri, Ovid. Met. 5, 169; Virg. Æn. 10, 126.

ETHESIVS, *i*, m. lapis mortariorum. Plin. 36, 22.

ĒTHĬCE, *es*, f. ἠθική, & Ethica, *orum*, n. pl. die ſitten-lehre. Philoſophiæ pars, quæ de moribus præcipit ἦθος, ἤθη, *mores.* Hinc Cicero etiam hanc partem Philoſophiæ *de moribus* & *moralem* latine appellat. Vide eundem de Fato princ. Ipſa vox Ethice eſt Quinctil. 2, 12; 12, 2.

¶ Ethĭcus, *i*, m. ἠθικὸς, moralis diſciplinæ præceptor, ein zucht-lehrer. vide *Philoſophia.* Sen. Contr. 2, 10 *Declamabat Naſo raro controverſias, ſed non niſi Ethicas.*

¶ Ethicus, *a, um*, adj. ad Ethicam ſpectans, ſittig. Cic. Orat. c. 37 *quod Græci ἠθικὸν vocant, ad naturam, & ad mores, & ad omnem vitæ conſuetudinem accommodatum.* Sid. ep. 8, 11 *Dictio ethica*, i. e. morata. Prudentius Hamart. v. 583 primam perperam corripuit: *Si licet ex Ethicis quicquam præſumere.*

ETHNARCHA, *æ*, f. ἐθνάρχης, princeps minor rege, major tetrarcha, phylarcha, ein landes-fürſt. Archelaum Herodis filium, qui regium nomen & dignitatem adſectabat, Auguſtus Cæſar *Ethnarcham* appellari voluit, fratres *tetrarchas*, illi dimidia, horum alterutrique quarta, poſſeſſionum paternarum parte attributa, Ioſephus Antiq. 17, 13.

ETHNĬCVS, *a, um*, ἐθνικὸς, gentilis, heidniſch; ſubſtantive, ein heide. Ethnici autem notio hoc ſenſu nova non eſt. Hieronym. Tom. 6 in Epheſ. 5, 20 *Hoc & gentilis facit, & Iudæus, & publicanus, & ethnicus.* Et ep. 33 *Cernimus, ethnicos & Iudæos volutari in cœno libidinum.* Adde Io. Vorſt. ad Sulp. Sever. p. 4. Quidam illos *paganos* magis latine dici exiſtimant, de quo ſuo loco.

¶ Ethnice, adverb. idem. Tertull. de Pudicitia c. 9 *Ethnice vivens.*

¶ Ethnicālis, *e*, adj. inde formatur Tertulliano de Spectac. c. 5 pr. *Ethnicales literæ*, i. e. profanæ, ſcriptorum gentilium.

¶ Ethniciſmus, *i*, m. das heidenthum. Prudentio dicitur *cultus deorum turpium*, in paſſ. Laurentii v. 498.

ĒTHŎLŎGIA, *æ*, & ETHOPOEIA, *æ*, f. effictio & imitatio morum alienorum, quam Mimi & hiſtriones præſtant. *Ethologiæ* vocem Lipſius probe reſtituit Senecæ epiſt. 105, cum antea eſſet *Ætiologia.* Conf. Quintil. 1, 9 *Ethopœia* eſt Proſopopœiæ ſpecies in Rhetoricis. v. Iſidor. 2, 14.

¶ Etholŏgus, *i*, & Ethopœus, *i*, m. ἠθολόγος, ἠθοποιὸς, morum effictor & repræſentator, der andrer leute geberden und ſitten fürbildet. Suidas, Budæus. Cic. de Orat. 2, 59 *Mimorum eſt ethologorum, ſi nimia eſt imitatio.* Reineſ. Inſcr. 9, 20 AVG. VERNA ETHOLOGVS. Exemplum ἠθοποιίας Quintilianus Terentii illud proponit 9, 2 *Parvula hinc eſt abrepta, eduxit mater pro ſua, ſoror dicta eſt, cupio abducere, ut reddam ſuis*, in Eun. 1, 2, 65. Quæ figura & μίμησις dicitur.

ĒTHOS, n. gr. ἦθος, mos, conſuetudo, die ſitte, gewohnheit; ut, *Logicum ethos*, Sidon. carm. 15, 101. Plur. *Ethe*, ἤθη. Plinius 35, 10 De Ariſtide pictore: *Animum pinxit, & ſenſus omnes expreſſit, quos vocant Græci ethe.*

Etiam, Etiamdum, &c. Etiamſi, vide *Et.*

ĔTRV̄RIA, vel Hetruria, *æ*, f. (ſine adſpiratione ſcribendum eſſe, Manutius Orthogr. ex nummis & lapidibus antiquis probavit) Italiæ regio, quæ & *Tuſcia* dicta, amnibus Macra & Tiberi, & jugis Apennini terminata. v. Plin. 3, 5; Virg. Æn. 2, 533.

¶ Etruſcus,

¶ Etruſcus, *a, um*, Tuſcus, gentile adjectivum: ut, *Etruſca diſciplina*, Cic. ſam. 6, 6, id eſt, divinatoria, wahrſager kunſt. Nam, quod Arnobius lib. 7 p. 232 dixit, *genetrix & mater ſuperſtitionis Etruria*. Liv. 2, 34 extr. *Tanaquil perita, ut vulgo Etrusci, cæleſtium prodigiorum mulier*. Sed & literarum penes Etruſcos gloria erat. Liv. 7, 2 pr. *Ludiones ad agendos ludos ſcenicos ex Etruria acciti*. Id. 9, 36 *Olim Romani pueri, ſicut nunc Græcis, Etruſcis literis eruditi ſoliti*. De Etruſcorum vatum aſtu vide Plin. 28, 3. *Etruſcum aurum*, luven. 5, 164.

Etſi, vide *Et*.

ETYMOLOGIA, *æ*, f. ἐτυμολογία, ratio & origo vocum, caſuum & ſignificationis diſcrimen, die wort-kunſt. Quintil. 1, 6 *Etymologia, quæ verborum originem inquirit, a Cicerone dicta eſt notatio, quia nomen ejus apud Ariſtotelem inveniur σύμβολον, quod eſt* nota, *nam verbum e verbo ductum, id eſt*, veriloquium, *ipſe Cicero, qui ſuxit, reformidat. Sunt, qui vim potius intuiti, originationem vocant*. conf. Iidor. 1, 28. ¶ 2. Ineptas quasdam, Ctorum præſertim etymologias vid. apud Regium ad Quint. 1, 6 p. 82, qui & ipſe hunc locum tractat.

¶ Etymon, *i*, n. ἔτυμον, idem. Varro R. R. 1, 48 de gluma: *videtur vocabulum etymon habere a glubendo*. Gell. 18, 4 *Verborum medullas & ſanguinem, & vocum origines* vocat.

¶ Etymologus, *i*, m. ἐτυμολόγος, qui rationes verborum inquirit.

¶ Etymologicus, *a, um*, ἐτυμολογικός, adject. ut, *ratio Etymologica*, Gell. 1, 18.

¶ Etymologice, *es*, ἐτυμολογική (τέχνη) Varro L. L. 6, 1 *Præſertim cum dicat etymologice, non omnium verborum poſſe dici cauſas*. Pro adverbio habuit Falſterus.

EV, particula approbantis, ſeu laudantis, bene, recte, optime. vide de Plaut. Moſt. 1, 4, 26.

ÉVA, *æ*, f. prima mulier ex Adæ coſta; *mater viventium*, Tertull. de Virg. vel. c. 5. Prudent. Hamart. v. 743 *Traxerat Eva virum prima ad conſortia culpæ*.

Evacuare, &c. vide infra *Vaco*.

EVADNE, *es*, f. Εὐάδνη, Martis fuit filia, uxor Capanei ducis, quem adeo dilexit, ut in ejus rogum ſeſe injecerit, & cum cadavere illius exuſta ſit. Virg. Æn. 6, 447 *Evadnenque & Paſiphaen, his Laodamia It comes*. vid. Prop. 1, 15, 21. ¶ 2. Alii Aſopi filia Nilo fl. dilecto, vid. Ovid. am. 3, 6, 41.

Evado, vide *Vado*, Evagari, *Vagus*, Evaginare &c. *Vagina*.

EVAGÓRAS, *æ*, m. Cypri rex apud Nep. 12, 2, 2; & Iuſtin. 5, 6, 10. Integram orationem eamque funebrem in Evagoræ laudem Iſocrates ſcripſit vocavitque *Evagoram*, quam vide. ¶ 2. Fuit alius *Evagoras Laco*, qui Olympionicos equos magnifice ad ſepulturam dedit. vid. Ælian. Hiſt. Anim. 13, 40.

Evaleo, vide *Valeo*, Evallo, āre, & ĕre, *Vallum*.

EVAN, *antis*, m. ἐυάν, Bacchi nomen, Ovid. Met. 4, 15. Hinc *Evantes*, bacchantes, Virgilio dicuntur Æneid. 6, 517 *Phrygiæ evantes Orgia circum &c*. Sil. 1, 101 ſingularitet: *Non ille evantis Maſſyle palluit iras*. vid. Drakenb.

EVANDER, & Evandrus, *i*, m. Εὐανδρός, Pallantis regis Arcadiæ nepos, *Romanæ conditor arcis*, ut Virg. ait Æneid. 8, 313. vide Iuſtinum 43, 1, 6; & Liv. 1, 7. Matrem habuit *Carmentam*, quæ & *Nicoſtrata* dicta fuit. *Cum Evandri matre loqui*, apud Gell. 1, 10 eſt, antique & obſolete loqui. Sic, *eatillum Evandri manibus tritum* pro antiquiſſimo, Horatius dixit 1 ſat. 3, 90. Liv. 1, 7 Evandrum vocat *virum miraculo literarum venerabilem*: Et ut Aur. Vict. de Orig. gent. Rom. c. 6 teſtatur, *primus omnium Italicos homines legere & ſcribere edocuit, &c*. conf. Tac. Ann. 11, 14, 3.

¶ Evandrius, *a, um*, poſſeſſivum: ut, *Evandria regna*, apud Silium 7, 18, & *Evandrius enſis*, apud Virg. Æn. 10, 394. Sic, *Evandria cura* pro Romana, apud Prudent. in Symm. 1, 551.

EVANGĔLIVM, *i*, n. εὐαγγέλιον, ſermo res bonas & lætas nuncians, eine gute fröliche botſchafft. Appianus lib. 4 Civil. f. 306 de nece Ciceronis: ἐθεον αὐτικα τὸ εὐαγγελιον Ἀντωνίῳ Φέροντες, *Currebant ſtatim Antonio lætum nuntium* (de occiſo Cicerone) *ferentes*. ¶ 2. *Evangelium*, apud Chriſtianos promiſſio, qua Deus pollicetur, ſe propter Chriſtum filium ſuum remittere peccata, nosque juſtos pronunciare & donare Spiritum ſanctum & vitam æternam, modo ut credamus, hæc nobis propter Chriſtum certo contingere. Alcim. 3, 383 *Clara evangelii verbisque ardente lucerna*: Sed perperam corripuit primam Tertullianus Carm. 2, 47 *Tradit Evangelium Paulus ſine crimine mundum*. ¶ 3. *Præmium*, quod lætum afferenti nuntium datur, ſignificat Homero Odyſſeæ ξ. v. 152, ubi Ulyſſes ad Eumæum: Εὐαγγέλιον δέ μοι ἐσω. *Præmium boni nuntii mihi ſit*. Vbi Euſtathius, Homeri interpres: Εὐαγγελιόν ἐστι ὦθρον ὑπὲρ ἀγαθῆς ἀγγελίας. Et Cic. Att. 2, 12 *O ſuaves epiſtolas tuas, uno tempore mihi datas duas! Quibus εὐαγγέλια, quæ reddam, neſcio; deberi quidem plane fateor*: ein botenlohn. ¶ 4. εὐαγγέλια ſunt ſacrificium ob lætum nuntium apud Iſocrat. in Areop. & Xenophontem. Adde Diod. Siculum 15, 74.

¶ Evangĕlus, *i*, m. nomen Pixodoro datum ob bonum nuntium. Vitruv. 10, 7.

¶ Evangelicus, *a, um*, adj. Tertull. 4 contra Marc. 39 *Scripturæ evangelicæ*. Prudent. Apoth. v. 15 *Evangelicus libellus*. Paulinus carm. 19 ad Iov. v. 155 *Aut evangelici quæ lex nova teſtamenti*.

¶ Evangeliſta, *æ*, m. ſcriptor hiſtoriæ evangelicæ, ut ſunt Matthæus, Marcus, Lucas & Iohannes. Prudent. Cathem. 6, 77 *Evangeliſta ſummi fidiſſimus magiſtri*. conf. Idem periſt. 10, 16.

¶ Evangelizo, *are*, εὐαγγελίζειν, læta nunciare, eccleſiaſticum verbum.

¶ Evangelizator, *ōris*, m. apud Tertull. de Corona c. 9, & de Præſcript. c. 4 itidem eccleſiaſtici juris & uſus vocabulum.

Evannare, vide *Vannus*, Evaporare, &c. *Vapor*, Evaſtare, *Vaſtus*.

EVAX, interjectio exultantis, apud Plautum aliquoties, juch, heyſa!

EVBĀGES, *um*, m. pl. ἐύαγες, Straboni lib. 4, Gallorum vates, *ſcrutantes ſerium & ſublimia naturæ*, Ammian. 15, 9. Valeſius ibi legit *Eubages*. Eubages vero nomen habere ajunt a Perſico *Bach*, h. e. ſanctus, uti Eumolpidæ ab Arabum Moallaphi, uti Ravius Paneg. 2 monuit. Syllabam *Eu* Græci ſæpe præfixerunt. Quam vere utrumque, non diſputo.

EVBIVS, *i*, m. *impuræ conditor hiſtoriæ*, Ovid. Triſt. 2, 416.

EVBOEA, *æ*, f. Εὐβοῖα, inſula vicina Bœotiæ, a qua brevi Euripi alveo diſtinguitur, *Nigropontus*, hodie dicitur, Negropont. Ab Eubœa avulſam quidam dixere Atalantam, de qua ſ. l. Cæterum ipſam Eubœam Bœotiæ continentem fuiſſe dixit Plin. 2, 18 f. 90 & 4, 12 f. 21 pr. vid. etiam Bonifac. hiſt. Iud. 6, 22.

¶ Eubœus, *a, um*, adj. ut, *Plebs Eubœa* Stat. 5 Silv. 3, 136.

¶ Eubŏicus, *a, um*, idem; ut, *Litus Euboicum*, Propert. 2, 26, 38. *Vrbs Euboica*, Ovid. Met. 14, 155. ¶ 2. Euboicus etiam eſt Cumanus, Cumæ enim Eubœorum colonia. v. Drakenb. ad Sil. 11, 293. Ita Virg. Æn. 6, 17 *Chalcidicum arcem* nominat Cumarum a Chalcide Eubœæ: quemadmodum ibid. v. 2 *Euboicas Cumarum oras* dixerat. Add. v. 42. Ita *Euboicos natatus* dixit Rutil. itin. 1, 247 *æquas Bajanas*, quæ alias *Cumanæ* dicuntur. vid. Burm. ad h. l.

¶ Euboicc, *es*, f. herba, Eubulus, attich. Apul. de Herb. c. 91.

Eubŏlus vide ſupra *Bolus*.

EVBŪLVS, *i*, m. gr. εὔβουλος, prudens, qui bene conſulit. ¶ 2. Athenienſis quidam, Demoſthenis adverſarius, ut ex ejus in Midiam oratione apparet. ¶ 3. Mediæ comœdiæ poëta, Athenæo ſæpe memoratus. Suid. ¶ 4. Hiſtoricus qui hiſtoriam Mithræ explicuit. Hieron. l. 2 adv. Iovin. ¶ 5. Philoſophus Alexandrinus, diſcipulus Euphranoris, Ptolemæi magiſter. Diog. Laërt. in Timone l. 9. ¶ 6. Vir ſanctus, cujus meminit D. Paulus 2 Tim. 4, 21.

¶ Eubule, *es*, f. filia Leonis, Orphei filii, quam cum Phalithea & Theope ſororibus, civitati immolandas exhibuit, ut ingens annonæ caritas, quæ Atticam premebat, finem ſecundum oracula caperet. v. Ælian. H. V. 12, 28. Suidas in voce λευκώλιον. Rhodig. 13, 7.

¶ Eubuleus, *ei*, m. Athenis ex love, rege antiquiſſimo, & Proſerpina natus, Cic. de N. D. 3, 21.

¶ Eubulia, *æ*, f. εὐβουλία, bona conſultatio, guter rath. Cæl. Rhod. 119.

¶ Eubulĭdes, *is*, m. Mileſius, Philoſophus ſectæ Megarenſium, diſcipulus Euclidis, præceptor Demoſthenis. vid. Diog. Laërt. in Euclide, & Athenæus l. 8. Aliorum hujus nominis meminit Cic. 3 Verr. 23, & 5 Verr. 42. & Laërt. in vita Diog. & Socratis.

EVBVRIĀTES, *um*, m. pl. Liguſtica gens apud Florum 2, 3, 5; & Plinium 3, 5.

EVCÆRIA, *æ*, f. εὐκαιρία, opportunitas, tempus agendi opportunum, die gelegenheit, bequemlichkeit. Cic. Att. 16, 8; de Fin. 3, 4. εὐκαίρως *opportune* habet Id. Att. 13, 9; ad Quint. 2, 3: Et εὐκαιρότερον *opportunius* Att. 4, 7.

Eucharis, euchariſtia, &c. vide *Charis*.

EVCHĪTÆ, *arum*, f. εὐχῖται, a precibus dicti hæretici, quod ſolas preces ad ſalutem ſufficere crederent. v. Auguſt. de Hær. c. 58. Rhodig. 2, 16.

Profeucha, vide infra in P.

EVCLĪDES, *is*, m. Εὐκλείδης, philoſophus Megarenſis, Socratis auditor aviditſimus. Vide hiſtoriam apud Gell. 6, 10. v. *Megara*. Auctor ſectæ Megaricæ, cui Eriſticorum & dialecticorum nomen hæſit. Ejus effigiem exhibet Sponius Miſcell. Antiq. p. 140. Adde Sidon. carm. 2, 167. ¶ 2. Geometra nobiliſſimus, Ptolemæi Lagi ætate floruit, cujus elementorum libri XV, & alia quædam hodieque ſuperſunt. De quo & aliis Euclidis Fabric. B. G. l. 3, c. 4.

EVCLIO, *ōnis*, m. avari & deparci ſenis apud Plautum in Aulularia nomen eſt, quod ad omnes eos, qui ejusdem morbi ſunt, transfertur vulgo, ein farger filz.

Eudæmon, vide ſupra *Dæmon*.

EVDĒMVS, *i*, m. Cyprius, amicus Ariſtotelis. Vide, quæ de eo commemorat Cicero Div. 1, 25. ¶ 2. Megalopolitanus, Philopœmenis ducis præceptor. Plut. in Philop. ¶ 3. Naxius, hiſtoricus, conditor hiſtoriæ aſtrologicæ, quem eumdem faciunt cum Eudemo Pario. v. Voſſ. de Hiſt. Græc. 3 p. 283, & de Mathem. c. 32. ¶ 4. Medicus Liviæ, Druſi uxoris, adulterii inter illam & Sejanum internuntius ac proxeneta. v. Plin. 29, 2, & Tac. Ann. 4, 3.

EVDIÆON, *i*, n. ἐνδιαῖον, *lineum filum, quod Medici in extremo clyſterio relinquunt, per quod mucoſa emittitur*. Feſt. ab ἔυ & διαίνω, *humecto*.

Eudocia, Eudoxia, eudoxus, vide *Doxa*.

Evectio, eveho, vide *Vebo*, Evello, *Vello*.

EVĒNĔMOS, *i*, gr. ἐυήνεμος, i. e. proſpero vento uſus, hurtig. Plin. 34, 8 *Strongylion Amazonem ab excellentia cruram Euenemon appellant*.

Evenio, vide *Venio*, Eventilo &c. *Ventus*, Evenrus, *Venio*

EVĒNVS, *i*, m. Philoſophus fuit, qui ignem optimum dixit eſſe ciborum condimentum, ut Plutarchus retulit. ¶ 2. Eſt & ejusdem nominis Ætoliæ fluvius. Ovid Met. 9, 104 *Venerat Eveni rapidas Iove natus ad undas*. conf. v. 513. Vid. Muret. ad Prop. 1, 2, 18. & Heinſ. ad Ovid Her. 9, 141.

¶ Eveninus, *a, um*. Ovid. Met. 8, 527 *Evenīnæ matres* ſunt *Calydonides*.

EVERGĂNEVS, *a, um*, εὐεργανός, affabre factus, compactilis, ausgears beitet, ausgefünſtelt; ut, *Everganeæ trabes*, Vitruv. 5, 1.

EVERGĔTA, *æ*, m. εὐεργέτης, ein wohlthäter. Dein cognomen duorum Ægypti regum, tertii & ſeptimi Ptolemæi: ut etiam aliquot Syriæ, vid Vaillantii Numiſm. in Antiocho Sidete, & Demetrio Eucæro, & Spanh. diſſ. 7 p. 439 ſq. qui Parthorum etiam cognomen eſſe docet diſſ 8 p. 466. ¶ 2. Evergĕtæ, *arum*, m. pl. gens Aſiæ, quæ a Cyro hoc beneficium nomen indepta pro vulgari Agriaſparum, quia exercitum ejus frigore victusque penuria affectum rectis & commeatibus juverant. v. Iuſtin. 12, 5, 9. Diod. Sicul. 17, 81, & Curt. 7, 3, 1.

Evergo, vide *Vergo*, Everriator, everriculum, everro, *Verro*, Everſio, everſor, everto, *Verto*, Everſtigo, *Veſtigium*.

EVGĂLACTON, *i*, n. εὐγάλακτον, herba, poſtea *glaux* dicta, Plin. 27, 9.

EVGĂNEI, *orum*, m. pl. Italiæ Tranſpadanæ populi, Liv. 1, 1. Vid. Cluver. Ital. Antiq. lib. 15; Pignor. Orig. Patav. c. 1 p. 8 ſqq. & Bernardinus Scardeonius de Antiqu. Patavii & Patavinis. Etiam Plinius 3, 20 laudat *præſtantes genere Euganeos*, tracto nomine ab εὐγενής, *generoſus*.

¶ Eugineus, *a, um*, gentile adjectivum. Silius Ital. 8, 604 de Patavinis: *Tellure antiquitus orti Euganea*. Et Idem 212, 16 *Euganeis dilectum nomen in oris*. conf. Lucan. 7, 192.

EVGE, εὖγε, interjectio vel exultantis vel congratulantis, so recht, schön. Ter. Adelph. 5, 7, 13 *Euge jam, lepidus vocor.* Plaut. Trin. 3, 2, 79 *Euge! euge!* Idem Merc. 3, 4, 41 *Euge papæ.*

¶ Eugepæ, Interjectio gaudentis & approbantis, qua Plautus sæpe usus est: ut, Amph. 4, 1, 10 &c.

EVGENIÆ, *arum*, f. pl. εὐγενίαι, uvæ generosiores a generositate sic dictæ apud Columellam 3, 2, gute wein-beer, edle trauben. conf. Plin. 14, 2.

¶ Eugenia & Eugenius, fœminæ & viri nomina Alcim. ad Soror. v. 578 & 600.

EVGIVM, *i*, n. pellicula mulierum, quæ & *hymen* dici solet, & pro signo virginitatis habetur; a græco εὔγυιος, *fertilis.* Apud Nonium 3, 304 Laberius: *Eugium scindere.* Et Lucilius: *Sine Eugio ac destina.* Pro tota parte pudenda ponitur apud Non. 8, 36, cujus locum repetimus in *Puellitor.*

EVHEMERVS, *i*, m. antiquus auctor, ex civitate Messana secundum Lactant. 1, 11. Arnobius Agragentinum vocat lib. 4, Plutarchus vero Messenium. conf. Cic. de N. D. 1, 42. Varro de R. R. 1, 48. Colum. 9, 2. Voss. de Hist. Græc. 1, 11 p. 55. ¶ 2. *Euhemerus* etiam Parthici regis cognomen, de quo Diodorus in Excerpt. Vales. p. 376.

Euhyus, vide mox *Evius.*

Evidens, vide *Video*, Evigilo, *Vigil*, Evilesco, *Vilis*, Evinco, *Vinco*, Eviratus, *Vir*, Evirefco, *Vireo*, Eviscerare, &c. *Viscus*, Evitare, &c. *Vito.*

EVIVS, *i*, m. εὔιος, Bacchi cognomen est, quasi boni filii, apud Horat. 2 od. 11, 17 *Dissipat Evius curas edaces.* Colum. R. R. 10, 224 *Evie, Evie pæan.* Scribitur quoque *Evhyus*, ac *Evous*, unde solennis inclamatio vocandi casu: *Evoe* sive *Evohe* Bacche, &c. v. Horat. 3 od. 25, 9. v. Burm. ad Petron. c. 41 p. 183 & de varietate scriptionis, quem ille laudat Heins. ad Ovid. A. A. 1, 563. ¶ 2. Est & adjectivum *Evius, a, um*, id est, Bacchicus. Statius Achilleid. 2, 154 *Quater Evia pulsant Terga manu*, h. e. tympana in Bacchi sacris.

¶ Evias, *ădis*, f. sacerdos Bacchi.

EVLALIA, *æ*, f. virgo martyr, Prudent. Perist. 3, 1. Adde Sidon. Carm. 24, 95.

Eulogia, Eulogius, vide *Logus.*

EVMACHIVS, *i*, m. teste Athenæo, res gestas Annibalis consignavit. ¶ 2. Alius *Eumachus* Siculus Musicus apud Plinium 4, 18. v. Voss. de Hist. Gr. 3 p. 284. Alius Sil. 4, 394.

EVMARVS, *i*, m. Atheniensis pictor, omnes figuras imitari ausus, Plin. 35, 8.

EVMECES, *is*, εὐμήκες, genus arboris balsamiferæ procerioris, Plin. 12, 26. ¶ 2. *Eumece* lapillus erat, quem veteres cubitum euntes supponebant capiti, ut somnia evaderent vera. v. Reines. ἰσοφημευκ Lingu. Pun.

EVMEDES, *is*, m. pater Dotonis speculatoris ad Græcorum castra missi & occisi. v. Ovid. Trist. 3, 4, 27 Adde Virg. Æn. 12, 346.

EVMELIS, *idis*, m. augur fuit nobilis, de quo Statius 4 Silv. 8, 49 *Respiciens blande felix Eumelis adorat.* v. Reines. Inscr. 1, 35 p. 63.

¶ Eumelus, *i*, m. Trojanus est ex Æneæ sociis. Virg. Æn. 5, 665 *Incensas perfert naves Eumelus, &c.* Add. Ovid. Met. 7, 391. ¶ 2. Alius Corinthius, qui patriæ scripsit historiam v. Varr. R. R. 2, 5, & Voss. de Hist. Gr. 1, 1 p. 4. ¶ 3. De Eumelo Eliensi citharista Lucia. adv. indoct. p. 384.

EVMENES, *is*, m. Cardianus, ex scriba nobilissimus dux, de quo Nepotem ejus vita vide. ¶ 2. Alius *Eumenes* fuit Pergami rex, amicissimus Romanis, ut eum Nepos 23, 10, 2 vocat. Quem φιλορωμαῖον Plutarchus dixit in Catone.

EVMENIDES, *um*, f. pl. furiæ infernales, die höllischen plage-geister. sic dictæ per Antiphrasin, Εὐμενεῖς, *benevolæ*, quæ vere δυσμενεῖς. Hoc autem nomen acceperunt ab Oreste, qui Palladis consilio illas Argos profectus placaverat, a benevolentia & mansuetudine, cum prius ab indignatione Erynnyes dicerentur, uti docet Sophocles in Oedipo de Colone v. 477 Ὥς σφᾶς καλοῦμεν εὐμενίδας ἐξ εὐμενῶν Στέρνων δέχεσθαι τὸν ἱκέτην σωτήριον. *Ipsas vocamus Eumenidas, pectore Quod supplicem servaverint amabili.* v. Virg Georg. 4, 482. Stat. Theb. 2, 52; & 5, 302. Singulari *Eumenis* usus est Silius 2, 558 *Disjectaque crinem Eumenis, in medios irrumpit &c.* Acherontis noctisque filiæ fuisse produntur, & furoris Deæ. Quidam duas esse dicunt, *Alecto*, & *Tisiphonem*: alii *Megæram* sororem addunt: quas uno complexus versu est Orpheus: Τισιφόνη τε, καὶ Ἀλληκτώ, καὶ δῖα Μέγαιρα. Catull. in Argonaut. v. 192 *Quare facta virûm mulctantes vindice pœnâ, Eumenides, quibus anguineo redimita capillo Frons exspirantis præportat pectoris iras.*

EVMETRIS, *idis*, f. gemma apud Bactros nascens, Plin. 37, 10. Harduinus legit *Fumitbris.*

EVMOLPVS, *i*, m. Εὔμολπος, Musæi poëtæ filius, scripsit ante Homerum. v. Suid. & Ovid. Pont. 2, 9, 2. v. Fabr. Bibl. Gr. 1, 6, 7. it. Huet. Dem. Ev. 4, 8, 22. ¶ 2. Diodorus vero *Eumolpum* Ægyptii generis regem fuisse tradidit.

¶ Eumolpides, *um*, m. pl. Εὐμολπίδαι, sacrorum quorundam præsides, quorum meminit Æschines in Orat. contra Ctesiphontem, & Suidas. Eos concilio publico aliquando præfuisse, auctor est Alexand. ab Alex. 4, 6, & Meurs. Eleusin. c. 13. Nep. 7, 4, 5 *Postquam se capitis damnatum, bonis publicatis, audivit, & id quod usu venerat, Eumolpidas sacerdotes a populo coactos, ut se devoverent, &c.* Εὐμολπιδῶν πάτρια quæ sint disputant ad Cic. Att. 1, 9 extr.

EVNVCHVS, *i*, m. εὐνοῦχος, ab εὐνή, *cubile*, & ἔχω, *custodio*, ein kämmerling, verschnittener. Sed acutius, inquit Scal. ex antiqua eruditione. Veneream rem *amentiam* a priscis appellatam, ex Aristophane constat. Hac quum putarent Eunuchos carere, contrariis vocibus compositis fecere nomen εὖ νοῦν ἔχειν. Vide ipsum Exercit. 277 sect. 3, & Dan Heinsium Introduct. in Hesiodum c. 6, ubi docet, Veteres, magistros continentiæ, quantumvis integros, εὐνούχους dixisse. Sane & Christus Eunuchorum tria genera apud Matthæum c. 19, 12 recenset. Et eleganter Clemens Alexandrinus Pædagog. 3, 4 Εὐνοῦχος δὲ ἀληθῶς οὐχ ὁ μὴ δυνάμενος, ἀλλ᾽ ὁ μὴ βουλόμενος φιληδεῖν: *Eunuchus verus est; non qui non potest, sed qui non vult dare voluptati operam.* Plurimum apud orientis reges semper polluerunt Eunuchi, adeo ut nomen illud denique non sexus conditionem, sed officium denotaret, atque sic etiam appellarentur ipsi mariti. Ita enim & Potiphar, *eunuchus Pharaonis*, LXX Interpretibus Gen. c. 39, 1 dicitur. Vetus quoque interpres latinus seq. c. v. 1 pincernam & pistorem regium *duos eunuchos* vocat. Hinc in Constantinopolitanam quoque aulam penetrarunt: & plurimum potuere semper apud Imperatores; eorum tamen plerumque malo. De eorum ibi officiis vid Corippus lib. 3 de laud. Iustini. Eunuchos a Persis, qui eos a Babyloniis acceperant, institutos, Donatus ad Ter. Eun. 1, 2 observar. De quorum salacitate & libidinibus in ea impotentia, idem Comicus eadem fab. 4, 3 extr. & ibi Lindebrochius. Luc. de Dea Syr. p. 668. Adde Barth. ad Stat. Silv. p. 331 seq. Voss. Inst. Orat. 1 p. 77, 78. Savaronem ad Sidonii 1 epist. 8. *Senem mulierem* Eunuchum idem Terentius cognomine Comœdia 2, 3, 65 vocat. Vide & *Spado.* *Se eunuchum facere*, Iuvenal. 12, 35. ¶ 2. *Eunuchas* mulieres primi fecisse Lydi narrantur apud Athen. 12 p. 515.

¶ Eunuchinus, *a, um*, adj. Hieron. ep. 22, 12 de Custod. virg. ad Eustoch. *Impudenter erigunt facies eunuchinas.*

¶ Eunuchinatus, *a, um*, esse dicitur apud Tertull.

¶ Eunuchismus, *i*, m. εὐνουχισμός, eviratio, Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Eunuchismum facere.*

¶ Eunuchizo, *are*, h. e. castrare, apud Hieron. contra Iovinian.

¶ Eunucho, *are*, id. Varro ap. Non. 2, 289 *Is, qui se eunuchat.*

¶ Eunuchion, *i*, n. εὐνούχιον, lactucæ genus, Plin. 19, 8.

EVNVS, *i*, m. Syrus, servilis conditionis; sed qui in Sicilia acerrimum bellum concitavit. v. Diod. Sicul. 35 ecl. 2, Flor. 3, 19, 4, & Alex. ab Alex. 2, 11.

Evocare, &c. vide *Vox.*

EVOHE & Evoe, εὐοῖ, vox bacchantium apud Virg. Æn. 7, 389 *Evohe Bacche fremens.* Ovid. Met. 4, 522 *Evohe Bacche sonant.* v. supra in *Evius* plura.

¶ Evœ dissyllabum, Catull. Argonaut. v. 61 *Saxea aut effigies bacchantis prospicit evæ.* conf. v 255

Evolo &c. vide *Volo, are*, Evolvo, *Volvo*, Evomo, *Vomo.*

EVONYMVS, *i*, m. εὐώνυμος, dicunt & *anonymos*; arbor *fusaria* vulgo, quod ex ea fusi fiant, Germanis spindel-baum. vid. Plin. 13, 22. ¶ 2. *Evonymos*, insula Æolia, Plin. 3, 19.

EVPALAMVS, *i*, m. nomen viri, Ovid. Met. 8, 360.

EVPATOR, *ŏris*, m. εὐπάτωρ, i. e. *nobilis, claro patre natus*, cognomen variorum olim regum. Et ita Mithridatem, Ponti regem, appellatum esse, docet Strabo lib. 10.

¶ Eupatoria, *æ*, f. & Eupatorium, *i*, n. εὐπατώριον, scribitur & *Hepatorium*, herba est, quam & *Agrimonium* dicunt, odermennig. Matthiol. *Dicunt & Hepatorium, quod epati præcipue medeatur.* conf. Plin. 25, 6.

¶ Eupatria, *æ*, f. gr. εὐπατέρεια, Suidas explicat, καλὸν πατέρα ἔχουσα, *generosum patrem habens*, eine edel-dame. Sed Petronio c. 37 per ironiam ultimæ sortis fœmina ita dicitur.

¶ Eupatridæ, *arum*, m. pl. εὐπατρίδαι, apud Athenienses erant civium nobiliores, qui apud Romanos *Patritii*: unde & in Glossis hæc vox ita vertitur, patricii, geschlechter. v. Dion. Halic. lib. 2; & Petiti Comm. in Leges Att. 2, 3.

EVPELIOS, Daphnoides, laureola herba sive Victoriola dicitur Apulejo de Herb. c. 58. Rectius

EVPETALOS, *i*, εὐπέταλος, Diosc. 4, 143, & Plin. 15, 30, ein lorbeer-strauch. ¶ 2. Gemma quatuor habens colores, Plin. 36, 10.

EVPHEMIA, *æ*, f. εὐφημία, laus, favorabilis sermo, die lobrede, guter leumund. Pro Dea gratiæ Fortunatus lib. 8 *Ille Euphemia & pariter quoque plaudit Agathe.* Perperam corripuit alteram Sidonius quoque Carm. 2, 482.

¶ Euphemismus, *i*, m. εὐφημισμός, figura rhetorica, qua res ingratas & odiosas mitioribus vocabulis exprimimus, quod interdum fit ironice: ut cum *Furiæ* vocantur *Eumenides*; cum *Pontus* ἄξενος dicitur *Euxinus.* Sic Vellej. 2, 93, 1 *Sic quid accidisset Cæsari*, i. e. si mortuus esset. v. Voss. Inst. orat. P. 2 p. 186.

EVPHONIA, *æ*, f. εὐφωνία, *vocalitatem* vertit Quintilianus 1, 5 est sonus vocum jucundior, der wohlklang. Sidon. 5 epist. 5 *Pectora tua hauserunt euphoniam gratis.*

EVPHORBVS, *i*, m. Trojani nomen a Menelao occisi, cujus animam se habere Pythagoras jactabat. Ipse apud Ovid. Met. 15, 160. *Ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli, Panthoides Euphorbus eram, &c.* Unde & Lucilius Ennium, qui Pythagoricam sectam sequebatur, & animam Homeri in se derivatam esse gloriabatur, ap. Horat. 2 ep. 1, 50 ad Aug. hoc versu irridet: *Ennius & sapiens Euphorbus & alter Homerus.* Nam *sapiens Euphorbus* est Pythagoras. v. Heins. ad Horat. ¶ 2. De *Euphorbo* Medico v. Plin. 25, 7.

¶ Euphorbium, *i*, n. εὐφόρβιον, planta, ejusdem succus ingentis acrimoniæ, notus & usitatus Pharmacopolis. Libycam arborem ferulæ similem Dioscorides vocat; Macrob. Sat. 7, 5 *succo papaveris admiscetis euphorbium.* ¶ 2. Dicitur & *Euphorbia, æ*, f. muliebri genere, de qua herba ejusque succo plura legere apud Plinium licet 25, 7, ubi etiam de origine nominis disseritur. Adde ibi Harduin

EVPHORION, *ŏnis*, m. Poëta Chalcidensis, qui varia scripsit Namque & Elegos dedisse, Diomedes lib. 3 testis est; & ostendit Casaubonus quoque ad Suet. Tib. quem vide p. 152 extr. Suidas & poëmatis cujusdam meminit, quod HESIODVM inscripserat. In quo procul dubio de agricultura præcepit. Quam forte ob caussam Varro & Columella eum inter scriptores rusticos celebrant. Hujus græca carmina Gallum latine vertisse, Servius scribit, & inde Virgilium Ecl. 10, 50 ex Galli ipsius persona canere: *Ibo & Chalcidico quæ sunt mihi condita versu Carmina, pastoris Siculi modulabor avena.* v. ipsum ad hunc locum; it. ad aliud Eclog. 6, 72 *His tibi Grynæi nemoris dicatur origo.* Etiam Quinctil. 10, 1 *Chalcidicum versum* in illo Poëtæ carmine ad Euphorionem refert. *Quid?* inquit, *Euphorionem transibimus? Quem nisi probasset Virgilius, idem nunquam certe conditorum Chalcidico versu carminum fecisset in Bucolicis mentionem.* Aliis tamen aliter de ista re videtur.

EVPHRAGIA, *æ*, f. vulgo *Euphrasia*, herba, augen-trost, alicubi & hirn-kraut, vocant.

EVPHRĀNOR, *oris*, m. statuarius marmorarius, & pictor, de quo Aur. Victor in Hadriano & Plin. 34, 8, & 35, 11; Iuvenal. 3, 217.

EVPHRĀTES, *æ*, m. Εὐφράτης, fluvius Mesopotamiæ, Cic. de Nat. D. 2, 52 *Mesopotamiam fertilem efficit Euphrates, in quam quotannis quasi novos agros invehit.* Dictus videtur Ambrosio ab εὐφραίνεσθαι, quod amœnitate sua delectet. v. Plin. 5, 24. Boëth. l. 5 metro 1 *Tigris & Euphrates uno se fonte resolvunt.* Adde Polyb. 9 Hist. extr. Virg. Æn 9, 726; Stat. Theb. 8, 290.

¶ Euphrātis, *idi*, f. ad Euphratem posita. Sid. 8 ep. 9 in carmine subjecto: *Ripâ Euphratide.*

EVPHRŎSYNA, *æ*, f. & Euphrosyne, *es*, εὐφροσύνη, una ex tribus Gratiis: *Lætitia*: vide supra *Charites.* ¶ 2. Plin. 25, 8 *Buglossam* herbam *Euphrosynam* appellari tradidit, quod vinis injectum lætitiæ ac hilaritatis caussam esse creditum sit, borretsch.

EVPĪLIS, *is*, m. lacus cisalpinæ Galliæ, per quem Lambrus in Padum defluit, Plin. 3, 19.

EVPLĒA, *æ*, f. herba, qua peruncetos commendatioris esse famæ, tradunt magi. Plin. 25, 10. ¶ 2. *Euplēa*, insula maris Tyrrheni juxta Neapolim, vulgo *Gajola.* Stat. 2 Silv. 2, 79 *Inde vagis omen felix Euplea carinis.*

EVPLŎCĂMVS, *a, um*, εὐπλόκαμος, calamistratus, gekräuselt. Lucil. apud Nonium 1, 155 *Euplocamo digitis discerniculumque capillo.*

EVPŎLIS, *idis*, m. veteris Comœdiæ scriptor. v. Vellej. 1, 16, 3. Horat. 1 sat. 4 princ. *Eupolis atque Cratinus Aristophanesque Poëtæ, &c.* Et 2 sat. 3, 12 *Eupolin Archilochum comites educere tantos?* Ejus versus aliquos allegat Gell. 1, 15; Plin. 1 ep. 20. Hunc cum Aristophane & Cratino principes ponit Quint. 10, 1 p. 897. ¶ 2. *Eupolis*, herba quæ & *Lacteris*, Apul. de Herb. c. 111. al. *Eupaulis.*

EVPOMPVS, *i*, m. Macedo, Arithmeticæ & Geometriæ peritissimus, sine quibus negabat artem posse perfici. It. præclarus pictor, qui docuit Pamphilum Apellis præceptorem, Plin. 35, 9 & 10.

EVPŎRISTVS, *a, um*, εὐπόριστος, facile parabilis, leicht zu schaffen. Theod. Prisc. & Octav. Horat. 1 præf. & 1, 21.

EVPŎRVS, *i*, m. servus, qui C. Gracchum, qua potuit ratione, tutatus, super occisum deinde animam, scissis proprio vulnere visceribus, effudit; dictus ob hanc fidem *Philocrates.* v. Vellej. 2, 6, 6. Val. Max. 6, 8, 3. Aur. Vict. Vir. Illustr. c. 65. Macrob. sat. 1, 11.

EVPRŎSŌPON, *i*, n. εὐπρόσωπον, promontorium Phœniciæ, ab insigni adspectu.

EVPTĔRON, *i*, n. εὔπτερον, herba alias polytrichon, mauer-raute, frauen-haar. Apul. de Herb. c. 51.

EVREOS, *i*, f. gemma nucleo olivæ similis Plinio 37, 10. Eidem & *Tecolithus*, ut Dioscoridi τηκόλιθος, & *pyrena* & *phœnicites.* Vulgo *lapidem Iudaicum* appellant, juden-stein.

EVRĔTRON, *i*, n. εὕρετρον, præmium inventionis, sive merces ob indicium furis, Vlpian. l. 43 § 9 ff. de furtis, das tranckgeld vor den finder. *Indicinæ præmium* vocat Apul. Met. lib. 9.

EVRĪPĬCE, *es*, f. junci genus, cujus semine somnus allicitur, Plin. 21, 18, binsen.

EVRĪPĬDES, *is*, m. Εὐριπίδης, poëta tragicus, quem τραγικώτατον dixit Aristoteles. Natus fertur in Salamine anno primo Olympiadis 75, quo tempore Persæ *Xerxe* duce victi sunt. Matrem ejus vendidisse olera, cum Theopompus ap. Gell. 15, 20, Val. Max. 3, 4 exter. 2 & Suidas testantur, tum ex Aristophane ostendit Turnebus Advers. 15, 3. Philochorus tamen, apud Moschopulum in vita Euripidis, eam nobilem fuisse asserit. Auditor fuit Anaxagoræ & Socratis. Cum Platone discendi caussa in Ægyptum ad sapientes & sacerdotes profectus aliquando est, quemadmodum Diogenes Laërtius tradidit. Tragœdiam scribere cœpit annos natus duodeviginti. Ac vidisse se speluncam terream & horridam in Salamine, in qua scriptitarit Euripides, Gellius affirmavit l. c. Scripsit Tragœdias 92, de quibus reliquæ nobis adhuc sunt 19. Cum in Oreste scripsisset: *Nullum esse usque adeo horribile malum, quod in hominem non cadat*; Socrates hos versus ejus sententiæ admiratus est, quos his verbis retulit Cicero Tusc. 4, 29 *Neque tam terribilis ulla fando oratio est, Neque sors, neque ira cælitum invectum malum, Quod non natura humana patiendo ferat.* Μισογύνην ab odio, φιλογύνην vero ab amore mulierum, dictum eum fuisse, scripserunt aliqui. Quin & μισογέλωτα, quod joci & risus, & in conviviis quidem, osor esset, dictum eum Gellius tradidit; sed quicquid scripserit, id ejusmodi fuisse, ut a melle & Sirenibus profluxisse putatum sit. Versus Alexandri Ætoli in eam laudem de Euripide scripti apud Gellium leguntur l. c. Cum fabulam aliquando recitasset, & a populo rogatus esset, ut sententiam quamdam mutaret, in scenam progressus dixit: *se, ut populum doceret, non ut ab eo disceret, Tragœdias componere solere.* Alcestidi quoque Poëtæ Tragico objicienti, quod intra triduum tria tantum carmina composuisset, se vero centum; respondit: *sed hoc interest, quod tua carmina triduo tantum, mea vero in omne tempus sufficient.* v. Val. Max. 3, 7 exter. 1. Mortuus est annum agens ætatis suæ 75 a canibus discerptus, veluti Gellius 15, 20, & Val. Max. 9, 12 exter. 4 prodidere. Sepulcrum ejus Macedones hoc elogio ornarunt: Οὔ ποτέ σὸν μνῆμα Εὐριπίδης ὤλετο πῃ; quod sic Gaza transtulit, *Nulla ætate tua Euripides monumenta peribunt.* Quanti ejus fecerit versus Cicero, non obscure testatus est fam. 16, 8 *Euripidis, cui tu quantum credas, nescio: ego certe singulos ejus versus singula testimonia puto.* Athenienses admirati ejus doctrinam & sapientiam *Scenicum Philosophum* merito appellarunt. Vitruv. 8 proœmio: *Euripides*, inquit, *auditor Anaxagoræ, quem Philosophum Athenienses Scenicum appellarunt, aëra & terram, eamque ex cælestium imbrium conceptionibus inseminatam, fœtus gentium & omnium animalium in mundo procreavisse &c. professus est*, Boëth. lib. 3 prosa 7 *In quo Euripidis mei sententiam probo, qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.* Euripidis elogium habes etiam apud Quint. 10, 1 p. 897. Sidonius, accentum secutus, non quantitatem, quia græce Εὐριπίδης, produxit penultimam in phaleucis, Carm. 9, 135; & 23, 126. v. Fabr. B. G.

¶ Euripideus, *a, um*, adj. quod Euripidis est. *Euripideum carmen*, Cic. Tusc. 3, 25.

EVRĪPVS, *i*, m. Εὔριπος, maris pars inter Æolidem, Bœotiæ portum, & Eubœam insulam, quæ septies (ut sæpius potius, ut inciderint passim venti, quemadmodum Livius existimavit 28, 6) die ac nocte reciprocatur, quod Seneca his testatus est versibus in Hercule Oetæo v. 779 *Euripus undas flectit instabilis vagas, Septemque cursus flectit; & totidem refert, Dum lassa Titan mergit oceano juga.* conf. Lucan. 5, 235. Petrus vero Gyllius, qui ex nolitoribus, Euripi accolis, optime rem notat, ut plurimum quater ac die naturali cursum mutare annotavit; v. Voss. 5 Inst. Orat. p. 298, 299. Sed If. Vossius ad Melam p. 210 erudite conciliat, quater singulis diebus statum cursum mutare, & instabili cursu fluere ac refluere, austro præsertim & Euro dominantibus. Vnde fieri ait, ut septies aliquando Euripus cursum mutet. Iustinus Martyr Parænesi ad Gentes scribit p. 34, Aristotelem pudore atque dolore, quod Chalcidensis Euripi explorare naturam non potuerit, finem sibi vitæ attraxisse. ¶ 2 Hinc *Euripus homo*, εὔριπος ἄνθρωπος, sive *Euripo mutabilior, inquietior aut inconstantior*, & τύχη εὔριπος, i. e *fortuna volubilis*, das unbeständige glück. Sic Cicero Att. 14, 1, εὐρίπιστα vocat ea, quæ sunt mobilia & incerta ut Euripus. Eleganter quoque Boëthius 2 metr. 1 Euripum cum Fortuna comparavit. ¶ 3 Est & alius *Euripus* Eubœo similis apud Tauromitanos: de utroque Plin. 2, 97 circa fin. ¶ 4. *Euripi* etiam dicuntur fossæ atque incilia cum aquis, in hortis & prætoriis: ubi habebant etiam, quos *Nilos* appellabant, wassergraben. Cic. de Leg. 2, 1 *Ductus vero aquarum, quos isti tubos & euripos vocant, quis non, cum hæc videat, irriserit?* Seneca epist. 83 *Ille tantus Psychrolutes, qui Kalendis Ianuariis in Euripum saltabat, &c.* Hieronym. ad Ruffinum ep. 41 de Bonoso Eremita: *Nullo Euriporum amœnitate perfruitur, sed de latere Domini aquam vitæ bibit.* Adde Plin. 1 ep. 3. ¶ 5. Sic *Euripi* etiam dicebantur fossæ in circo, quæ implete subito aquis per occultos canales ex aquæ ductibus, totam arenam ad Naumachiam inundabant; de qua re Dio Cassius lib. 61 p. 694. Sen. ep. 90 *Virum sapientiorem putas, qui invenit, quemadmodum in immensam altitudinem crocum latentibus fistulis exprimat, qui Euripos subito aquarum impetu replet aut siccat?* De hoc circi *Euripo* etiam Suet. Cæs. c. 39; & Plin. 8, 7.

EVRŌPA, *æ*, f. Εὐρώπη, Agenotis Phœnicum regis filia, quam Iupiter rapuit, & in Cretam sub forma bovis abduxit. v. Plin. 12, 1. Cic. de N. D. 1, 28. Lactant. 1, 11. Dissensum mythographorum ostendit Burm. ad Ovid. met. 2, 859. ¶ 2. Ab hac nomen habet *Europa*, tertia pars orbis terrarum, incipiens a Tanai, qui in paludes Mæoticas exit, & desinens in fretum Atlanticum. Regiones ejus disce ex Geographia: & conf. Plin. 3, 1, & 4, 23 &c. adde Varr. de L. L. 4, 6; Virg. Æn. 10, 91. ¶ 3. Est & quædam Thraciæ provincia, quæ *Europa* vocatur. v. Sext. Ruf. c. 9. Prima forte, a qua tota quam inhabitamus peninsula nomen sortita est, quale quid de Africa atque Asia constat.

¶ Europæus, *a, um.* Ovid. Met. 8, 23 *Noverat ante alios faciem Ducis Europæi*: i. e. Minois Cretensis, Europæ filium. ¶ 2. Incola *Europæ* regionis apud Nepot. 18, 3, 2 *Europæi adversarii* sunt hostes ab Europa.

¶ Europensis, *e*, idem, latina formatione. Vopiscus Aureliano c. 21 pr. *Aureliano rebus Europensibus occupato.*

¶ Europium, *i*, n. Syriæ urbs, olim *Thapsacum*, postea *Amphibolis*, Plin. 5, 24.

¶ Europus, *i*, m. inter primos reges Macedoniæ, Iustin. 7, 1, 6, a quo & *Europus*, urbs Macedoniæ, Plin. 4, 10. ¶ 2. Alius *Europus* rex pupillus, quo in cunis prolato & pone aciem posito, Illyrii infantiam ejus contemnentes, & bello Macedonas aggressi, victi sunt. v. Iustin. 7, 2, 5 seqq. cum not.

EVRŌTAS, *æ*, m. fluvius Laconum, præterfluens Lacedæmona. Vid. Ælian. 2, 34. Virg. Æn. 1, 498 *Qualis in Eurotæ ripis aut per juga Cynthi, Exercet Diana choros.* conf. Catull. 65, 89.

EVRŌTIAS, *æ*, m. gemma, quæ *situ videtur operire nigritiam*, ab εὐρωτιᾶν, quod est *situm trahere*, Plin. 37, 10.

EVRVS, *i*, m εὖρος, ventus ab ortu spirans, alio nomine *Subsolanus*, der ost-wind, morgen-wind. Apul. de Mundo p. 63 *Favonius, græce* ζέφυρος, *Euro contrarius.* Et paullo supra, *Euros Oriens, Boreas Septentrio, Occidens Zephyros, Austros, Medius dies mittit.* Virg. Æn. 8, 223 *Fugit ilicet ocior Euro*, so geschwind wie der wind. Plur. Idem Georg. 1, 453 de sole: *Denunciat igneus Euros.* Et Furius apud Gell. 18, 11 *Spiritus Eurorum, &c.* ¶ 2. Nonnunquam & pro parte orientali a poëtis *Eurus* ponitur. Val. Flacc. 1, 538 *Regio, quæ descendit ab Euro.*

¶ Eurīnus, *a, um*, adj. idem ac orientalis, ost-wärtig. Colum. 11, 2 *Incipit occidere ventus eurinus.*

¶ Euroăquĭlo, *ōnis*, m. *Cæcias* est, inter Eurum & Aquilonem violentus & tempestuosus, ost-nord. v. Vulg. Act. 27, 14.

¶ Euroauster, *ri*, m. ost-süd. Colum. 11, 2; Isidor. 13, 11. Sic &

¶ Eurŏnŏtus, *i*, m. ventus ab oriente hiberno spirans inter Notum & Eurum, qui alio nomine *Vulturnus* dicitur. v. Apul. de Mundo p. 62; & Colum. 11, 12.

EVRYĂLE, *es*, f. filia Minois. ¶ 2. Et alia ejusdem nominis filia Prœti, regis Argivorum. ¶ 3. Et Gorgonum una *Euryale* est. Vide Servium ad Virg. Æn. 6, 289. ¶ 4. Amazonum regina, quæ Æetæ, Colchorum regi contra Persen auxilium tulit. v. Val. Flacc. 5, 612.

¶ Eurўălus, *i*, m. unus, ex Ducibus Peloponnesiacis, qui bello ad Trojam interfuerunt. Virg. Æn. 5, 295 *Euryalus forma insignis viridisque juventa.*

EVRYCLĒA, *æ*, f. nutrix Telemachi. Homer. Odyss. A. v. 429 Εὐρύκλει' Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο, *Euryclea Opis filia Pisenoridæ, &c.*

EVRYCLES, *is*, m. vates Athenis, semper aliquid de se suisque incommodis vaticinans, & quod dæmonium in ventre habere crederetur, dictus ἐγγαστρίμυθος. Ab eo omnes arioli vocantur εὐρυκλῆς vel εὐρυκλεῖδαι & ἐγγαστρίται. v. Cæl. Rhodig. 5, 10.

EVRYDĂMAS, *antis*, m. pugil nobilis Cyrenæus, cui cum inter certandum adversarius, plagarum vi, dentes excussisset, omnes devoravit, ne tali spectaculo illi animum adderet. vid. C. Rhodig. 11, 75. ¶ 2. Hoc nomine & *Hector*, qui cuncta domuit, significatur. v. Ovid. Ibis v. 331, & Sil. 2, 186. ¶ 3. Aliquis inter procos Penelopes, e cujus posteris cognominem laudat Sil. 2, 178 v. Drak.

EVRYDĬCE, *es*, f. Orphei uxor, pro qua recuperanda ad inferos descendit. Fabulam exponit Ovid. Met. 10, 31 &c. Virg. Georg. 4, 486 *Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras.* Vide & Luctat. Placid. Statii Scholiasten in 8 Theb. p. 357. ¶ 2. Alia *Eurydice*, Perdic-

Perdiccæ & Philippi mater fuit. Nep. 11, 3, 2 & Iustin. 7. 4, 5 & 7, 5, 4. ¶ 3. Plures huius nominis, nempe Aridæi, Lysimachi & Ptol. Philopatoris uxores, refert Iustinus 14, 5, 1 & 10; item 16, 2, 4 & 30, 1, 7.

EVRYLOCHVS, *i*, m. Socius Vlyssis, qui solus Circes pocula non gustavit, neque in suis figuram est transmutatus. Ovid. Met. 14, 287 *Vidimus Eurylochum, sola data pocula fugit.* ¶ 2. Alius *Eurylochus* puerorum nobilium in Alexandrum conjurationem detexit. v. Curt. 8, 6, 20 & 23; & Iustin. 12, 6, 14.

EVRYMACHVS, *i*, m. Thebanorum potentissimus Platæas per proditionem cepit. Sed cum mox omnes rebellarent, hosti traditus & supplicio affectus est. Thucyd. ¶ 2. Vnus ex procis Penelopes, Ovid. Heroid. 1, 92 *Eurymachique avidas Alcinoique manus.*

EVRYMEDON, *ontis*, f. pater Peribœæ, ex qua Neptunus suscepit Nausithoum, regem Phæacum, & Alcinoi patrem. v. Homer. Odyss. 7. ¶ 2. Filius Fauni, de quo Stat. Theb. 11, 32. ¶ 3. Dux Athenienſium cum Demosthene, Iustin. 4, 4, 11. ¶ 4. Fluvius, qui ex Tauri jugis ortus mediam Pamphyliam secat. Mela lib. 1, & Plin. 5, 27.

EVRYMENÆ, *arum*, f. urbs Thessaliæ, apud Val. Flacc. 2, 14.

ERYMNVS, *i*, m. pro calumniatore abiit in proverbium, quia, cum moliretur ferere dissidium inter Castorem & Pollucem, alterum apud alterum insimulans, utrique deprehensus pœnas dedit. v. Chiliad.

EVRYNOME, *es*, f. Oceani & Terhyos filia, uxor Orchami, Achæmeniorum regis, mater Leucothoes. Ovid. Met. 4, 210. ¶ 2. Nysi filia, Agenoris & Bellerophontis ex Neptuno mater, Hygi. f. 157. ¶ 3. Apollinis filia, quæ Adrastum Argivorum regem, & Eryphylen Amphiarai conjugem peperit. Hygi. f. 69, 70. ¶ 4. Doryclı filia, Codri uxor, apud Val. Flacc. 2, 136.

EVRYONE, *es*, f. Amyntæ Macedonum regis filia, quæ patrem a matris insidiis liberavit. Iustin. 7, 4, 5.

EVRYPYLVS, *i*, m. Hercules filius, omnium Græcorum augur peritissimus, regnavit in Co insula. v Ov. Met. 7, 364; & Virg. Æn. 2, 114. ¶ 2. Alius Cetejorum i. e. Pergamenorum adversus Trojam dux, pulcherrimus ætatis suæ post Memnona. v. Ia. λ 818, Od. λ 519. it. Spanh. de usu & præst. num diss. § p. 505. it. diss. 11 p. 334.

EVRYSTEVS, *i*, m. Εὐρυσεύς, tribus syllabis, rex Græciæ, qui Herculem Iunonis instinctu cum rot monstris congredi coëgit, ut periret, quamobrem *durum* eum dixit Virg. 3 Georg. princ. *Quis aut Eurystea durum, aut illaudati nescit Busiridis aras.*

Eurythmia, vide infra *Rhythmus.*

EVRYTION, *onis*, m. rex Lacedæmoniorum, qui, ut Arcadas debellarer, factionem in ipsis movit. Polian. 2, 13. ¶ 2. Insignis faber argentarius, qui Pallantis arma fabricavit. Virg. Æn. 10, 499 *Quæ bonus Eurytion multo cælaverat auro.*

EVRYTVS, *i*, m. Mercurii filius, comes Argonautarum, de quo Val. Flacc. 1, 438; it. 3, 471; & 6, 570. ¶ 2. Vnus Centaurorum a Thesco occisus. Ovid. Met. 12, 224. ¶ 3. Oechaliæ rex, ab Hercule victus, & occisus, cum filiam Iolen certaminis lege promissam nollet tradere. Et hinc

¶ Eurytis, *idis*, f. Iole, Euryti filia, patronym. Ovid. Met. 9, 395 *Eurytidos lacrymas admoto pollice siccat.*

Euschemie, vide infra *Schema.*

EVSEBIVS, *is*, εὐσεβής, *religiosus, pius*, gottſelig. Cic. fam. 15, 2 *Rex Ariobarzanes Eusebes.* ¶ 2. *Eusebes gemma, ex qua Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua facile Dii surgebant.* Plin. 37, 10. i. e. interprete Harduino, eminebant, extabant.

¶ Eusebius, *i*, m. cognomento Pamphili, ob amicitiam cum Pamphilo martyre, chronologus & Cæsareæ Palæstinæ Episcopus, floruit temporibus Constantii & Constantini Cæsarum. Catalogum scriptorum exhibet Suidas. v. Voss. de Hist. Gr. 2, 17. ¶ 2. Fuerunt plures: ut, Emissenus, Nicomediensis, cujus sectatores *Eusebiani* dicti; Vercellensis, Samosatenus, &c. de quibus consule Hist. Eccles.

¶ Eusebia, *æ*, f. uxor Constantii Imp. de qua Zosimus & Ammian. Marcell. lib. 16 seq.

EVSTATHIVS, *i*, m. Epiphanæus, scriptor fuit sub Anastasio principe, quæ scripserit, Suidas indicavit. v. Voss. de Hist. Gr. 2, 21. ¶ 2. Fuerunt hoc nomine celebres aliquot præsules: ut, *Eustathius Antiochenus*, qui Arii dogma confutavit sub Constantino: & *Eustathius præsul Thessalonicensis*, qui illustres commentarios in Homerum, & Dionysium Periegetam scripsit sub Comnenis Imperator. v. Voss. l. d. 4, 19.

Eusesamum, vide *Sesamum*, Eustomachus, *Stomachus.*

Eutaxia, vide infra *Tagma.*

EVTERPE, *es*, f. Musa, latine *Iucunda* seu *Delectans* dici potest; εὐτερπής, *jucundus.* Studia enim delectationem præbent, quemadmodum aliquorics Cicero de studiis suis scripsit.

EVTHANASIA, *æ*, f. beata mors, ein ſanfter tod. *Augustus, quoties audisset, cito ac nullo cruciatu defunctum quempiam, sibi & suis* εὐθανασίαν *similem (hoc enim & verbo uti solebat) precabatur*, Suet. Aug. c. 99.

EVTHERISTON, *i*, n. εὐθερίστον, balsami genus, Plin. 12, 25.

EVTHYCRATES, *is*, m. Lysippi filius & discipulus, in pictura celeberrimus, Plin. 34, 8.

EVTHYDEMVS, *i*, m. Philosophus Tarsensis, Apollonii Tyanei præceptor. Suid. ¶ 2. Alius Rhetor & Orator in Asia locupletissimus. Strab. l. 14.

EVTHYGRAMMVS, *i*, m. εὐθύγραμμος, regularis, ad quam expenduntur linæ rectæ, ein lineal. Vitruv. 1, 1. *Geometria plura præsidia præstat architecturæ, & primum euthygrammi & circini tradit usum, e quo maxime facilius ædificiorum in areis descriptiones, normarumque & librationum & linearum directiones.*

EVTHYMIA, *æ*, f. εὐθυμία, animi tranquillitas, ipsa vita beata, alter ninth. Cic. auctore de Fin. 5, 8 *Securitas, quæ est animi tranquillitas, quam appellabant* εὐθυμίαν.

EVTHYMVS, *i*, m. pugil Locrensis inclytus, victor semper Olympiæ, victus semel, quemadmodum de eo Plin. scripsit 7, 47. Lapidem gestavit ingenti magnitudine, qui Locris ostenditur, & Temesæum heroa, quod cuique per vim abstulerat, reddere coëgit etiam cum fœnore, ut inde natum sit adagium de iis, qui sordidos & injustos quæstus faciunt, *affore Temesæum Genium.* v. Ælian. Var. Hist. 8, 18, & Chiliad. *Temesæus Genius aderit.*

EVTRAPELVS, *i*, m. comis, facetus, furtzweilig, ἐυτράπελος, unde cognomen adeptus procul dubio Volumnius ille, elegantis ingenii homo, cujus non semel meminit Cicero. v. Phil. 13, 2; & Att. 15, 8. De quo forasse Horatii quoque illud accipiendum est 1 epist. 18, 31 *Eutrapelus, cuicunque nocere volebat, Vestimenta dabat pretiosa.* Vide ibi Lambin. Exstat & apud Martial. lib. 7 in Eutrapelum quemdam epigr. 83 *Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci, Expingitque genas; altera barba fuit.* v. Voss. 3 Inst. Orat. p. 384.

¶ Eutrapelia, *æ*, f. ἐυτραπελία, festivitas, urbanitas, ſcherzhaftigkeit, ſcherz, furtzweil. Cic. Att. 7, 31.

EVTROPIVS, *i*, m. eunuchus, consul Romæ ab Arcadio factus omnibus vitiis infamis, perit exul in Cypro; in quem exstant duo libri Claudiani. ¶ 2. Alius, quem Suidas Sophistam Italum vocat, Breviarium scripsit rerum Rom. usque ad Flav. Valentem Aug. v. Voss. de Hist. Lat. 2, 8. ¶ 3. Alius Flav. Eutropius Vegetium de re militari Constantinopoli, Coss. Valentiniano Aug. VII & Avieno, A. C. 450 emendavit, ut in codicibus notatur.

EVTYCHE, *es*, f. mulier Tralliana, 30 partus enixa & a 20 liberis rogo illata. Plin. 7, 3.

EVTYCHES, *ētis*, & *Eutychis*, m. monachus Constantinopolitanus, fuit hæreticus tertius post Manetem & Apollinarem: negavit duas esse in Christo naturas. Vixit circa annum Christi 450. Damnatus est in Synodo Chalcedonensi sub Imperatore Marciano.

¶ Eutychiani, *orum*, m. pl. hæretici, sectatores Eutychis, de quibus consule Isidorum 8, 5; & Historicos ecclesiasticos.

EVTYCHIDES, *is*, m. Plinio nobilis est statuarius 34, 8. ¶ 2. Alius T. Pomponii Attici servus litteratus, de quo Cic. ad Att. 4, 15 & 16, 5.

EVTYCHVS, *i*, m. comicum nomen, Cic. pro Rosc. Amer. c. 16. Adde Martial. 6 epigr. 68.

Evulgare, &c. vide *Vulgus*, Evulsio, &c. *Vello.*

EVXINVS, *a, um*, adj. Εὔξεινος, ut, *Pontus Euxinus*, qui contiguus est mari mediterraneo; Thraciam attingit & Mœsiam inferiorem, influit in eum aliquot alveis Danubius, vulgo das ſchwartze meer. Dictus olim ab inhospitali feritate *Axenus*, ἄξενος. Ovid. Trist. 4, 4, 55 *Frigida me cohibent Euxini litora ponti, Dictus ab antiquis Axenus ille fuit, &c.* Vide Plin. 4, 12, & 6, 1 princ. & præcipue Ammian. Marcell. lib. 22 & Eustathium in Dionysium: itemque Voss. Inst. Orat. 4 p. 287. Adjectivum autem *Euxinus* esse, Ovidius docet, cujus sunt: *Litus ad Euxinum*, 4 Pont. 3, 51. Et *Euxinæ aquæ*, 3 Pont. 2, 60. Item, *Euxinæ undæ*, 4 Pont. 7 pr. Quin & Cic. *Euxinus pontus*, de Orat. 1, 38.

EVZOMOS, *i*, m. & Euzomon, *i*, n. ἔυζωμος, herba quæ & ocimum basilicum erant; item eruca, senf, ex *ἐυ bene* & *ζωμὸς, jus*, quod juris saporem commendet. v. Plin. 20, 13; Dioscor. 2, 170.

EX, præpositio, diversam juncta diversis verbis & formulis habet significationem. *Epicurei e Græcia*, Cic. de N. D. 1, 21, & ibid. *Nihil ex me audire potuisses. Nemo ex me scibit*, Ter. Phorm. 5, extr. aus meinem munde ſoll es niemand erfahren. *Ex animo*, herzlich, mit ernſt, vide *Animus. Ex adverso*, gegen über, Liv. 21, 27; & 22, 4; Suet. Cæs. c. 39. Sed *Exadversum*, vide in *Versus. Ex transverso*, von der ſeiten, Liv. 1, 13; 2, 20. *Ex propinquo*, in der nähe, Liv. 28, 44. *Ex itinere literas mittere*, unterwegs, Cic. fam. 3, 9. *Magna ex parte*, groſſen theils, Vellej. 2, 97, 3. *Ex æquo & bono*, Ter. Adelph. 5, 9, 30, recht und aufrichtig. *Aliud ex alio malum*, Id. Eun. 5, 5, 17, ein unglück über das andere. *Ex re alicujus*, quod est in commodum alicujus, zu eines nutz oder besten, quod & *ex usu* dicitur, Ter. Phorm. 5, 7, 76. Pro quo & E dicunt. Cicero ad Brutum ep. 4 *Facis ex tua dignitate, & e re publica*, wie es dir anſtehet, und zum nutzen der republic. Et Epist. 5 ad eundem: *Si arbitrare utile, eque republica esse.* ¶ 2. *Ex*, pro *Post*: ut, *ex eo die*, i. e. *ab eo die*, vel *post eum diem.* Cic. Phil. 1, 1; & fam. 5, 8. Cæsar de B. C. 22 *Quod provinciam ex prætura habuerat*, id est, postquam prætura functus esset. Nepos 14, 7, 1 *Qui ex re majoribus rebus præfuit*, worauf. Sæpe ita Suetonius usus, ut Cæs. c. 19; Vitell. c. 2 *Ex consulatu Syriæ præpositus, &c.* Vellej. 2, 33, 1 *Qui ante septem annos ex consulatu sortitus est Asiam.* Et rursus 2, 78, 3 *Domitius cum ex consulatu obtineret Hispaniam.* Vbi, cum Vossius *ex consulatu*, id est, *Consul*, interpretatur, aliud agebat. Liv. 3, 24 pr. *Ex quo semel fuit æger, nunquam* &c. i. e. postquam. Huc pertinet illud Terentii Eun. 4, 2 pr. *alium rem ex alia cogitare.* Et Heaut. 3, 3, 73 *Ut aliud ex alio incidit*, eines nach dem andern. Sic Cæsar *ex itinere confligere* dixit, pro, intermisso paulum itinere confligere; pro quo *in itinere confligere* Nepos dixit. Sic Cæsar B. C. 1, 70 *Ex magnis rebus nactus planitiem.* Idem B. Gall. 2, 8 *Collis paululum ex planitie editus.* Tacitus præpositione E similiter usus est. ¶ 3. Alias etiam particulas exprimit. Ter. Adelph. 2, 1, 22 *Ornatus esses ex tuis virtutibus*, id est, pro tuis virtutibus, prout virtus tua promerita est. Tac. Germ. 12, 2 *Distinctio pœnarum ex delicto. Ex dignitate*, h. e. pro dignitate vel ad dignitatem, Id. fam. 5, 8: interdum *secundum*, ut, *ex Platonis sententia.* it. *ex animi sententia*, Cic. Tusc. 1, 9, & ad Brut. 4. Interdum significat *in*: ut, *ex pedibus laborat*, i. e. dolorem patitur in pedibus, Id. fam. 9, 23; aliquando denotat *materiam*: ut, *statua ex ære facta, poculum ex auro*, Id. Verr. 2, 35; & 4, 27 aliquando etiam *ortum*: ut, *ex fratre exsorore natus.* ¶ 4. Ponitur & pro *propter*, Suet. Cal. c. 56 *Modo ex aliqua caussa agenti gratias.* Apul. lib. 1 Milef. *Thessaliam ex negotio petebam.* Et Cic. fam. 13, 6 *Cures, ut ex hac commendatione mihi gratiasagat*, i. e. propter commendationem. ¶ 5. Pro *cum* in Ter. Eun. 5, 4, 17 *quo pacto ex jure hesterno panem atrum vocant, τὸ ex* interpretatur Donatus. Nisi quis velit madidum & maceratum subintelligere, quod idem eruditissimus Grammaticus monet. Sæpe Medici scriptores præpositione *Ex* ita utuntur. Celsus 3, 19 *Intritum ex vino*: & c. 29 *Ruta ex aceto contrita*, & aliis pluribus locis. Serenus c. 2 *Profuit aut hedera ex oleo contrita vetusto.* Et paullo post eodem capite: *Sæpecheledonia ex acido perdita liquore.* Et c. 13 idem Serenus *Annosa rubros si legeris arbore vermes, Ex oleo tere.* Similiter Plaut. Mercat. 1, 2, 28 *Resinam ex melle Ægyptiam vorato! salvum feceris.* ¶ 6. Quint. 6, 1 p. 511 *Ex pædagogo se velliceri*, h. e. a pædagogo. Vid. Burm. qui advocat Flor. 3, 16 *In eo tumultu regem se ex satellitibus suis appellatum letus accepit.* Et 2, 6 *Huic illud ex populo ut imperii scutum vocaretur.* Huc pertinet SERVVS EX HYDRIA in Iap. Murat. p. 664. Sed *ex populo, ex satellitibus* etiam partem videtur notare posse. ¶ 7. Aliquando

παρέλκει, ut, *ex ordine*, pro ordine; quæ ratio loquendi & circumscribendo adverbio facit. Sic *ex memoria*, pro memoriter, Cic. Catil. 3, 6 dixit: & sæpe solus ablativus loco adverbii est. ¶ 8. Aliquando genitivum circumscribit; ut, *unus ex meis intimis*, id est, meorum intimorum, Cic. fam. 13, 3. ¶ 9. In compositione hæc particula inrerdum auget, ut, *Exclamo*; interdum minuit, ut *Exsanguis*; quid quod & contrarias significationes in eadem voce admittat. Sic *Exarmare* & armis privare & armis instruere est. Anre vocales & h, & ante c, p, q, s, s, retinet suum x; ante f, vertit in similem, ut, *Effero*; ante reliquas fit E, de quo supra.

Exante, vide supra in *Ante*.

Excubicularius, Exquæstor & similia vide suis locis.

¶ Exinde & Exin, ut *dein, deinde*, adverb. ordinis, dannenher, darauf, darnach. Cic. Nar. D. 2, 39 *Exinde mari finitimus aër*. Ib. c. 43 in Arateorum versione; *Exin contortis Aries cum cornibus hæret*. Virg. Æn. 6, 743 *Exinde per amplum Mittimur Elysium*.

Extra cum derivatis, vide mox suo loco.

¶ Extunc, adv. von daran, hernach. Apul. Met. 7 *Extunc pœna reservatus*. conf. vulg. interpr. Ies. c. 44, 8.

Exacerbo, vide *Acerbus*, Exacervo, *Acervus*, Exacesco, *Aceo*.

EXACON, n. centaurii species, tausendgülden-kraut. *Galli exacon* vocant, *quoniam omnia mala medicamenta potum e corpore exigat per alvum*, Plin. 25, 6, ab ἐξακέσθαι *mederi*, vel ab ἐξάγειν *educens*.

Exactio, exactor, &c. vide *Ago*, Exacuo, *Acus*, Exædifico, *Ædes*, Exæquatio, exæquus, *Æquus*, Exæstuo, *Æstus*, Exaggerario, exaggero, *Agger*, Exagitator, exagito, exagium, *Ago*, Exagoga, *Agon*, Exalbesco, exalbidus, *Albus*, Exaltatio, exalto, *Altus*, Exaluminatus, *Alumen*, Exanbio, *Eo*.

EXĀMEN, *ĭnis*, n. apum nova soboles & quasi colonia, quam ad novas quærendas sedes exire cogunt. Est enim quasi *exagmen* ab *exigo*, ein bienen-schwarm. Nonnulli dici putant quasi ἔξαμμα, i. e. *nexus, vinculum*, quod apum multitudo in nodulo ex arbore dependentium ita uniatur, ut simul videatur ligata. Sed conf. mox n. 3. Cic. Off. 3, 44 *Apum examina fingunt favos*. ¶ 2. Hinc & ad alia transferrur, ein haufen, schwarm. Plin. Paneg. c. 26 *Examina infantium, futurusque populus*. Dicuntur etiam Exercitus examina. Horat. 1 od. 35, 30 *Et juvenum recens Examen Eois timendum Partibus*. Et 2 ep. 19, 22 *Qui sibi fidit Dux, regis examen*. ¶ 3. Et *Examen* in bilance, quod *lingua*, seu *æquamentum, libramentum* dicitur, die zunge an der wage. In veteri inscriptione & EXAGIVM appellatur. SVB EXAGIO PECORA VENDERE, das fleisch nach dem gewicht verkauffen. Sane & hic *Examen* ab *Exigendo* est. Nonnulli idem cum trutina faciunt. Male. *Examen* enim in *trutina* est, Persius sat. 1 init. *Examenque improbum in illa Castiges trutina*. Vbi verus Scholiastes: EXAMEN *est lingua vel lignum, quod mediam hastam ad pondera adæquanda tenet*. TRVTINA *vero est foramen, intra quod est lingula, de qua examinatio est*. Vide & ibi Casaub. *Examen æquum*, wanns gleich einstehet, Suet. Vesp. extr. ¶ 4. Per metaphoram & pro judicio ponitur & censura, erforschung, probe. Stat. 3 Silv. 3, 203 *Viam morum longæque examina vitæ Poscam*. Solin. c. 1 ineunte: *Examen opusculi*, i. e. censura. Minut. Fel. Oct. c. 5 *Quid tempestates loquar varias & incertas, quibus nullo ordine vel examine, rerum omnium impetus volutatur*.

¶ Exāmĭno, *avi, atum, are*, explorare, scrutari, wägen, nachfragen, betrachten, erwegen. *Diligenter examinare omnium verborum pondera*, Cic. in Orat. c. 8. Et Horat. 2 sat. 2, 8 *Male verum examinat omnis Corruptus judex*. ¶ 2. *Examinant apes*, Columell. 9, 14, die bienen schwärmen.

¶ Examinatus, *a, um*, gepruft, abgewogen. Cæs. B. G. 5, 12 *Taleæ ferreæ ad certum pondus examinatæ*. Vnde Superlativus apud Augustinum 7 Confess. 6 *Examinatissima diligentia nosse*.

¶ Examinate, adv. grundlich, eigentlich, mit bedacht. Tertull. de Præscript. c. 23 *Sufficit unicuique examinate credenti*. Comparativo usus est Ammianus 25, 23 *Dum deliberatur examinatius, quid fieri deberet*. Id. 30, 3 *Examinatius lecta*.

¶ Examinatio, *ōnis*, f. die erforschung, verhör. Vitruv. 10, 8 *Per scapi librationem & examinationem*. Et Vlpian. L. 1 § 4 de Abigeis: *Ad examinationem civilem remittendus est*.

¶ Examinator, *ōris*, m. der wäget, erforschet. Cassiodor. 6 ep. 18 *Panis pondera æquus examinator intende*. Tertull. ap. l. 9 *Examinator Christianorum*.

¶ Examinatorius, *a, um*, prüfend. Tertull. adv. Gnostic. c. 7 *Per martyria fidei examinatoria*.

¶ Inexaminatus, *a, um*, non examinatus, ungeprüft. Iul. Firmicus 1, 2 post principium: *Inexaminatæ allegationes*. Mart. Capella 9 p. 383 *Faminas inexaminatas explodere*.

Examo, vid. *Amo*, Examplector, *Amplector*, Examussim, *Amussis*, Exancillor, *Ancilla*, Exanclo, *Anculo*, Exanguis, *Sanguis*, Exanimalis, exanimatio, &c. *Anima*, Exante, *Ante*.

EXANTHĒMA, *ătis*, n. ἐξάνθημα, apud Medicos efflorescentia in cute, ab ἐξανθέω, *effloresco*, die hitzblatter, Cels. 5, 28.

Exantlare, quidere in *Antha*, Exaptus, *Apiscor*, Exaratio, *Aro*, Exarchus, *Arche*, Exardesco, *Ardeo*, Exarefacio, *Areo*, Exareno, *Arena*, Exarcisco, *Areo*, Exarmo, *Arma*, Exaro, *Aro*, Exartuo, *Artus*, Exascio, *Ascia*, Exaspero, *Asper*, Exauctoratio, exauctoritas, exauctoro, *Auctor*, Exaudibilis, exaudio, &c. *Audio*, Exauguro, *Augur*, Exauspico, *Auspex*.

Exbalisto, vide *Balista*, Exbibo, *Bibo*, Exbromio, *Bromos*.

Excæcare, &c. vide *Cæcus*, Excalceare, *Calx*, Excaldare, excalfacere, *Calvo*, Excandescere, &c. *Candeo*, Excantare, *Cano*, Excarnificare, *Caro, nis*, Excastrare, *Castro*, Excavare, *Cavus*.

Excedo, vide *Cedo*, Excellentia, excello, *Cello*, Exceptrabulum, excepto, &c. *Capio*, Excerebro, *Cerebrum*, Excerno, *Cerno*, Excerpo, *Carpo*, Excessus, *Cedo*.

EXCĒTRA, *æ*, f. dicta est hydra lernæa, ab excrescentibus capitibus uno recisо, eine schlange mit vielen köpfen. Ad eam interficiendam missus Hercules. v. Ampelius c. de 12 lignis. Apud Plautum est in Persa principio actus 1 *Cum leone, cum excetra, cum cervo, cum apro Ætolio, cum avibus Stymphalicis, cum Anæo dolutari mavelim, quam cum amore*. ¶ 2. Ponitur loco Convicii in rem quamcunque scelestam & exsecratione dignam. Sic *Excetra* convicium est ad fœminam nefariam Liv. 39, 14 *Illius excetræ delinimentis & veneni imbutum, nec parentis, nec vitrici, nec Deorum verecundiam habere*. Ita filii amaliam mater vocat. Et Plaut. Pseud. 1, 2 *Es excetra tu*, scil. Xystili, o du otter! De maledico lividoque usus est Hieronym. epist. 2 *Licet me finistre Ibera excetra ore dilaniat, &c.* ¶ 3. Alias *Excetra* idem est, quod echidna seu vipera, eine natter. vide *Echidna*.

Excidium, quære supra in *Cado*, & infra in *Scindo*.

Excido, quære in *Cado*, Excido, *Cædo*, Excipio, *Capio*, Excisio, *Cædo*, Exclamatio, exclamo, *Clamo*, Excludo, excluso, &c. *Claudo*, Excogitare, &c. *Cogito*, Excors, *Cor*, Excrementum, *Cerno*, Excrucio, *Crux*, Excubiæ, excubo, *Cubo*, Exculcator, exculco, *Calx*, Excurso, Excusso, *Causa*, Excussorium, excurio, *Quatio*.

Exdecimo, vide *Decem*, Exdorsuo, *Dorsum*.

Execrario, execro, vide *Sacer*, Execucio, *Sequor*, Exedentulus, *Dens*, Exedo, *Edo*, Exedra, exedrium, *Hedra*.

EXĒDVM, *i*, n. herba, quæ veterno liberat, Plin. 24, 19.

EXĒGĒSIS, *is*, f. ἐξήγησις, narratio, expositio, eine auslegung, erklärung.

¶ Exegeticus, *a, um*, ἐξηγητικός, ad exegesin spectans, ut *Libri exegetici*, in quibus aliorum scripta enarrantur.

¶ Exēgēta, vel Exegētes, *æ*, m. ἐξηγητής, sacrorum interpres vel augur. Bud. ein auslegers.

¶ Exegemāticus, *a, um*, i. e. expositorius: ut, *Poëma exegematicum*, in quo poeta solus loquitur, contrarium *Dramatico*. Tale est in Virgilii tribus prioribus libris Georg.

¶ Epexegesis, *is*, f. ἐπεξήγησις, Appositio, figura Syntaxeos: ut, *Alexin delicias domini; Vrbs Roma, &c.*

EXEMPLVM, *i*, n. proprie hoc ipsum est, quod in aliis vel imitamur vel devitamus, ein beyspiel, fürbild, exempel. Componitur ab *ex* & *amplus*, quia eadem forma in pluribus amplificatum, & in multa alia similia diffunditur. Cic. in Orat. c. 38 *Si exempla sequimur, a Demosthene sumamus, & quidem perpetuæ dictionis*. Sic & *Exemplum capere de aliquo*, Ter. Andr. 4, 1, 27. *Ex aliis sumere exemplum sibi*, Id. Adelph. 3, 3, 62 ein exempel nehmen. *Exemplo alicujus facere*, Id. prolog. Heaut. v. 20. Et *Auctoritate & exemplo alicujus facere aliquid*, Cic. pro Balb. c. 13, einem nachthun. Idem fam. 4, 3 *Quod exemplo fit, id jure fieri putatur*. Sen. ep. 7 *Mala exempla in os redundant, qui faciunt*. Iuvenal. 13 pr. *Exemplo quodcunque malo committitur, ipsi Displicet auctori*. Rurfus Cic. de Leg. 3, 14 *Vitiosi principes plus nocent exemplo Reip. quam peccato*. Ter. Heaut. 5, 1, 47 *Non tibi ego exempli satis funi? Et Liv. 3, 43 Vir exempli rari domi militiæque*, ein exemplarischer mann, der mit gutem exempel vorgehet. Sen. Controv. 6, 25 *Facilius, quid imitandum vitandumve sit, docemur exemplis*. Id. ep. 6 *Longum iter est per præcepta, breve & efficax per exempla*. ad Her. 4 pr. disputatur, utrum is, qui dicendi artem promittit, suis uti exemplis debeat, an alienis? *Quibus*, inquit, *in rebus opus fuit exemplis uti, nostris exemplis usi sumus*. Vide & Plin. 8 ep. 14. Columella 11, 1 *Nihil recte fine exemplo docetur. Exemplum adesit*, vulgaris formula, cum responso opus haud esse significabatur, quod ipsa loqueretur res. Vide Plautinos interpretes Epid. 1, 1, 7. *Exempli caussa*, Cic. pro S. Rosc. 10. *Exempli gratia*, Quintil. 6, 5, zum exempel. ¶ 2. *Exemplum* formam quoque significat, der aufsatz eines briefes, testamentes, non vero ἀπογραφον, die copie, abschrift, ut Menckenius in observ. L. L. ostendit; ut *Exemplum literarum*, Cic. Att. 9, 13. Sic, *Literæ binæ eodem exemplo*, Id. fam. 10, 5, zween briefe nach einem formular. Id. Att. 7, 23 *Cæsaris literarum exemplum tibi misi*. Suet. Claud. c. 20 extr. *Congestis pilis superposuit altissimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, ut ad nocturnos ignes cursum navigia dirigerent*, nach art. Plaut. Most. 1, 3, 55 *Narravero, Queis me exemplis ille bodie ludificatus est*, i. e. quibus modis. Ita & 4, 3, 46 eadem fabula locutus est Plautus. ¶ 3. *Exempla* dicuntur etiam pœnæ gravissimæ, quæ sint aliis exemplo, ne peccent. *Exempla edere in aliquem*, einen straffen andern zum exempel und abscheu, Ter. Eun. 5, 6, 21. Vbi Donatus: *Nova ac mira tormenta, quæ pro exemplis narrentur: aut quæ documento sint cæteris, ne delinquant*, EXEMPLA *dicuntur*. Idem paullo ante ad 5, 5, 4 *Graves*, inquit, *pœnæ, quæ possint cæteris documento esse*, EXEMPLA *dicuntur*. Plaut. Most. 5, 1, 67 *exempla faciam ego in te*. Vide & Gell. 6, 14. Ita *exempla novissima*, i. e. ultima supplicia Tacitus dixit Ann. 12, 20, 4. ¶ 4. Vendentes offerunt emturis exemplum, eine probe, ad Her. 4, 6 *Si merces ipsi qui venditant, aliunde exemplum quæritent aliud mercis; ut si acervos se dicant tritici habere & eorum exemplum pugno non habeant quod ostendant*. ¶ 5. Apud rhetoras *Exemplum est alicujus facti aut dicti præteriti cum certi auctoris nomine propositio*.

¶ Exemplar, *āris*, n. proprie id volunt esse, ex quo efficitur similis aliqua species, quæ imago & simulacrum appellatur. Sed sæpe idem est, quod exemplum, ut difficile sit, certam utriusque nominis differentiam statuere. Frequentissime certe reddi potest ein muster, original, modell, form; ut, *Exemplar propositum ad imitandum*, Cic. pro Murena c. 31. Vt contra exemplum pro exemplari; Manilius 4, 892 *Exemplumque Dei quisque est in imagine parva*. Et Cic. de Amicit. c. 7 *Sui aliquod exemplar instituit, qui amicum instueur*. Sen. ep. 33 *Ab exemplari pendere*, immer nach dem modell sehen, nichts vor sich machen können. Suet. Aug. c. 31 *Illorum velut ad exemplar principes exigere*. Horat. 1 ep. 2, 18 *Homerus*, inquit, *Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem*, ein vorbild. Idem 1 ep. 19, 17 *Decipit exemplar vitiis imitabile*. Horatius in Arte poët. v. 268 *Vos exemplaria Græca nocturna versate manu, versate diurna*, i. e. libros ad imitandum propositos. Ita de pictura Plin 35, 10 *Sunt & alia ingenii ejus exemplaria*, i. e. specimina, quæ mirentur posteri. Simpliciter pro specimine posuit idem Plin. 32, 11 *Paucis exemplaribus docebo*. Plin. H. N. 35, 40 *Hujus tabulæ exemplar quod apographum vocant*, die copie. Cic. famil. 10, 31 *Ex literis, quas Panæ misi, cognosces omnia. Nam tibi earum exemplar misi*. v. plura auctorum loca a Menckenio in Obs. L. L. notata. Vid. & de differentia *Exempli* & *Exemplaris*, Vall. 6, 33. Barth. ad Claudian. p. 264.

¶ Exem-

¶ Exemplare, *āris*, n. pro *Exemplar* etiam dicitur. Lucret. 2, 122 *Rerum magnarum parva potest res Exemplare dare, & vestigia notitiai.*

¶ Exemplarium, *i*, n. id. Arnob. 6 p. 198 *Phryna illa Thespiaca, cum in acumine ipso esset pulchritudinis, venustatis, & floris, exemplarium fuisse perhibetur cunctarum Venerum.* Atque hoc etiam ad exempla librorum refertur. Hieronymus adv. Helvidium c. 8 *Ne forte de exemplariorum veritate causseris, quia tibi stultissime persuasisti, Græcos codices esse falsatos: ad Ioannis evangelium venio &c.* Adde L. 47 Dig. de legat. 2. ubi *exemplarii causa*, vel ut in quibusdam libris est, *exemplari caussa*, forsan contracte, legitur.

¶ Exemplaris, *e*, adj. secundum exemplar, item, quod præbet Exemplum, exemplarisch. Macrob. Somn. Scip. 1, 8 *Virtutes exemplares sunt, quæ in ipsa divina mente consistunt, quam diximus νοῦν vocari: a quarum exemplo reliquæ omnes per ordinem defluunt.*

¶ Exemplo, *are*, describere, abschreiben. Ruricius 1 epist. 8 *Exemplare librum.*

¶ Exemplatus, *a*, *um*, Sidon. 4 ep. 16 *Exemplatus libellus.*

¶ Coëxemplum, *i*, n. simile exemplum. Sarisb. 8, 19 *Coëxemplo suo aliquem ad mortem animare.*

Exemtilis, exemtio, &c. vide *Emo*, Exenterare, &c. *Enteron*.

Exequiæ, vide *Sequor*, Exerceo, exercitus, *Arceo*, Exero, *Sero*, Exerro, *Erro*, Exerugo, *Ructus*, Exesus, *Edo*.

Exfibrare, vide *Fibra*, Exfilatus, *Filum*, Exfio, *Fio*, Exfodio, *Fodio*, Exfolio, *Folium*, Exfornicor, *Fornix*, Exfundo, *Fundus*, Exfututus, *Futuo*.

Exgredior, vide *Gradus*, Exgregius, *Grex*, Exgrumino, *Gruma*, Exgurgitare, *Gurges*.

Exhæredo, exhæres, &c. vide *Heres*, Exhæresimus, *Hæresis*, Exhalatio, exhalo, *Halo*, Exhaurio, exhaustus, *Haurio*, Exhebenus, *Hebenus*, Exherbare, *Herba*, Exhibere, &c. *Habeo*, Exhilarare, &c. *Hilaris*, Exhonoro, *Honor*, Exhorreo, *Horreo*, Exhortatio, exhortor, *Hortor*, Exhumero; *Humerus*, Exhydriæ, *Hydria*.

Exibilare, vide *Sibilus*, Exiccare, *Siccus*, Exicia, exico, *Sica*, Exigo, exiguus &c. *Ago*, Exilicus, *Exul*, Exilio, *Salio*, Exilis, exilitas, *Ile* sive *Ilia*, Exilium, *Exul*, Eximius, eximo, *Emo*, Exin, *Ex*, Exinanire, exinanitio, *Inanis*, Exinde, *Ex*, Existentia, existere, *Sisto*, Existimo cum derivatis, *Æstimo*, Exitium, exitus, &c. *Eo*, Exjuro, *Iuro*.

Exlecebra, vide *Lacio*, Exlex, *Lex*, Exloquor, *Loquor*.

Exobruo, vide *Ruo*, Exobsecro, *Sacer*, Exoccupo, *Capio*.

EXŎCHE, *es*, f. ἐξοχή, excellentia; ut, *dici κατ' ἐξοχὴν*, secundum præstantiam. v. Cic. Att. 4, 15. Talis apud Virg. Georg. 1, 228 *Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis*; Ad Pelusium enim Nili ostium lentes optimæ proveniunt, Servius. Sed alia de caussa *Pelusiacam lentem* Virgilio dictam Hieronymus putat. Vide *Pelusium*.

¶ Exŏchas, *ădis*, ἐξοχάς, tuberculum in ano apud August. epist. 49, eine beule, ein geschwär. Hinc

¶ Exochadium, *i*, n. dimin. idem. *Exochadia aceto illinere*, Marcell. Emp. c. 30. conf. Priscian. 2 Med. c. 30.

EXŎCOETVS, *i*, m. ἐξώκοιτος, piscis dormiendi caussa in siccum egrediens. v. Plin. 9, 19 pr. & Oppianum Halieut. 1, 158. Adde supra in *Adonis* dicta. Ab *ἔξω extra*, & *κοίτη, cubile.*

Exoculare, vide *Oculus*, exodiarius, *Odos*, Exodiosus, *Odium*, Exodium, exodus, *Hodos*, Exodoratus, *Odor*, Exolesco, exoletus, *Oleo*, Exolvo, exolutio, *Solvo*.

EXŎMĂTÆ, *arum*, m. pl. populi Sarmatiæ Asiaticæ, Val. Flacc. 6, 146 & 569. Mela 1, 22 *Ixamathas* vocat.

EXŌMIS, *idis*, ἐξωμίς, ein leib-rock ohne ermel. Festus: *Exomides sunt comici vestitus exertis humeris.*

¶ Exōmium, *i*, n. tunica brevis, desinens circa humeros, a græco ὦμος, *humerus*. Quintil. 5, 10 *Exomium pallium.*

EXOMOLOGĒSIS, *is*, f. confessio, ἐξομολόγησις, die bekäntniß. Salvianus ad Eccles. proœmio; & Tertull. de Pœnitentia c. 9.

EXŌNYCHON, *i*, n. ἐξώνυχον, lithospermum, meer-hirse, Diosc. 3, 149.

Exonero, vide *Onus*, Exopto, *Opto*, Exorbito, *Orbita*.

EXORCĪZO, *are*, ἐξορκίζειν, beschwören, verbum noti usus in ecclesia; e. g. apud Tertullian. de Idolol. 11. Augustin. ep. 105 &c. Sed Vlpianus quoque L. 1 § 3 Dig. d. extraord. cognition. *Si incantavit, si imprecatus est, si, ut vulgari verbo impostorum utar, exorcizavit, non sunt ista medicinæ genera.*

¶ Exorcismus, *i*, m. ἐξορκισμός, die beschwörung, ut, *Exorcismis fugare*, Tertull. de corona c. 11. Adde Isidor. 6, 19.

¶ Exorcista, *æ*, m. ἐξορκιστής, qui exorcizat, ein beschwörer. Paulinus Nolanus ep. 21 (vet. ed. 24) extr. *Vt exorcistam dæmoniis terribilem videremus.* Adde Isidor. 7, 12.

Exordior, exordium, vide *Ordior*, Exorior, *Orior*.

EXORMISTON, *i*, n. ἐξορμιστόν, murænæ genus, eine art von pricken oder lampreten. Cassiod. Var. 12 ep. 14 *Exormiston inter pisces regium genus, compar murænis corpore &c.* conf. Salmas. de Pallio p. 445, & Ios. Scalig. Lect. Auson. 1, 26 p. 75.

Exorno, &c. vide *Orno*, Exoro, &c. *Oro*, Exors, *Sors*, Exorsus, *Ordior*, Exortus, *Orior*, Exos, *Os*, *ossis*, Exosculor, *Os*, *oris*, Exossatus, *Os*, *ossis*, Exosus, *Odi*.

EXOSTRA, *æ*, f. ἐξώστρα, ab ἐξωθέω, *expello*: sedes erat sublicis elata, strata longuriis, super quibus sella, Festo; Pons, qui de turri in murum repente protenditur. Veget. de Re mil. 4, 21. ¶ 2. Machina lignea, qua, quæ intus gerebantur, versatione rotarum spectatoribus exhibebantur. Ciceroni de Provinc. Consul. c. 6 tribuit Turnebus adverf. 20, 9 & recepit Grut. ¶ 3. Forte hoc nomen etiam tribuere fas fuerit instrumento, quo ad portas effringendas utuntur.

EXOTĬCVS, *a*, *um*, ἐξωτικός, peregrinus, adventitius, ausländisch, fremd. Plaut. Most. 1, 41 *Non omnes possunt olere unguenta exotica.* Apulej. Met. 1 p. 20 *Exotici sermonis rudis.* Id. Apol. *Exotico pulvere dentes emaculare.* Gell. 13, 5 *Vinum exoticum.* Et Sidon. ep. ad Carm. 22 *Sidera exotica sparsa*, i. e. extra Zodiacum posita. conf. Non. 2, 305.

¶ Exōtĕrĭcus, *a*, *um*, idem. Gell. 20, 5 Aristotelis libros distinguit in *Exotericos* & *Acroamaticos*, quod Græce Cicero ad Att. 4, 16 scribit ἐξωτερικόν, & de Fin. 5, 5. Erant autem *exotericæ* lectiones quasi exteriores, omnibus sine delectu patentes, ab *acroaticis*, i. e. singularibus & privatis, distinctæ.

Expalleo, expallesco, vide *Palleo*, Expalliatus, *Pallium*, Expalpo, *Palpo*, Expando, expanditor, &c. *Pando*, Expango, *Pango*, Expapillo, *Papula*, Expateo, *Pateo*, Expatro, *Patro*, Expavesco, &c. *Paveo*.

Expecto, *ere*, vide *Pecten*, Expecto, *āre*, expectatio, &c. *Specio*, Expectorare, *Pectus*, Expedio, expeditus, &c. *Pes*, Expello, *Pello*, *ere*, Expendo, expensa, expensum, *Pendo*, Expergefio, expergiscor, *Pergo* in *rego*, Experientia, experior, &c. *Perior*, Experrectus, *Rego*, Expers, *Pars*.

Expilatio, expilator, expilo, vide in *Pilo*, Expio, *āre*, cum derivatis, *Pio*, Explano cum derivatis, *Planus*, Expleo, *Plenus*, Explico cum derivatis, *Plico*, Explodo, *Plaudo*, Exploro cum derivatis, *Ploro*, Expresse, expressio, exprimo, *Premo*, Expretus, *Experior* sub *Perior*, & in *Sperno*, Exprobro cum derivatis, *Probrum*, Expulsio, &c. *Pello*, Expumicare, *Pumex*.

EXQVĬLIÆ, *arum*, f. pl. mons & vicus Romæ, in quo arx fuit & excubiæ Tulli Regis v. Ovid. Fast. 3, 245. Hinc

¶ Exquilīnus, *a*, *um*, adj. Horat. epod. 5, 99 *Post insepulta membra different lupi, Et exquilinæ alites.* Quod ideo dixit, quia ante portam Exquilinam sive Metiam supplicia sumebantur de damnatis. v. Lipf. ad 2 Annal. Tacit.

¶ Exquĭlius, *a*, *um*, idem; ut, *Monte sub Exquilio*, Ovid. Fast. 2, 435.

Exquiro, exquisitus, vide *Quæro*, Exsanguis, *Sanguis*, Exsarcio, *Sarcio*, Excensio, exscensus, *Scando*, Exscreabilis, exscreare, &c. *Screo*, Exsecrari cum derivatis, *Sacer*, Exsectio, exsector, *Seco*, Exsecutio, exsecutor, *Sequor*, Exsensus, *Sensus*, Exsequiæ, exsequor, *Sequor*, Exserere, exsertare, exserte, *Sero*, Exsibilare, *Sibilus*, Exsignare, *Signum*, Exsilio, *Salio*, Exsinuo, *Sinus*, Exsŏno, *Sonus*, Exsordesco, *Sordes*, Exsors, *Sors*, Exspatior, *Spatium*, Exspergo, *Spargo*, Exspiratio, exspiro, *Spiro*, Exspuitio, exspuo, *Spuo*, Exspumo, *Spuma*, Exstillo, *Stiria*, Exstimulo cum derivatis, *Stimulus*, Exstinctio, exstinguibilis, &c. *Stinguo*, Exstirpo cum derivatis, *Stirps*, Exstructio, exstruo, *Struo*, Exsuccus, exsugo, *Sugo*, Exsuperabilis, exsupero, &c. *Super*, Exsurdus, *Surdus*.

EXTA, *orum*, n. plur. majora & superiora dicuntur viscera; ut, *pulmo*, *cor*, *jecur*, *lien*, dicta inde, quod extent & emineant, das eingeweide, geschlincke. Plin. 11, 38 f. 77 *Exta homini ab inferiore viscerum parte separantur membrana, quæ præcordia appellant.* Potiora eorum officia versu vulgari comprehensa sunt: *Cor sapit, at pulmo loquitur, fel commovet iram, Splen ridere facit, cogit amare jecur.* Ab extis animalium multa solebat divinare vetusta superstitio. Inspiciebantur enim cæsæ hostiæ viscera: quæ si felicia apparerent, (quod ex certis notis constabat) coquebantur in foco: deinde prosecabantur partes: quæ inferendæ altaribus immolandæ Diis essent; aut ad vescendum sacrificulis relinquendæ. Hic divinandi modus Ciceroni Top. c. 20 *præsensio per exta* dicitur. *Exta quod perperam dedisset C. Claudius flamen dialis, flaminio abiit* apud Liv 26, 23 extr. *Exta loqui* dicuntur apud poetas, cum aliquid portendunt, *tacere* cum contra. vid. Drakenb. ad Sil. 1, 138. Cæterum lætissima omnium habebantur exta, quæ duplicia essent, *replicata* dicta Suetonio Augusti vita c. 15 extr. ubi vide Casaubonum. De hoc divinationis genere vide philosophantes Plutarchum lib. cur Pythia oracula reddere desierit p. 398; & Ammian. Marcell. 21, 1 ubi *exta fatidica* dicuntur. Adi & Origenem lib. 4 contra Celsum.

¶ Extalis, *is*, m. intestinum rectum, longanon, der after-darm, mast-darm. Gloss. Vet. ἀρχός. Vulg. interpr. 1 Sam. 5, 9 *Computrescebant prominentes extales eorum.* conf. Veget. Mulomed. 3, 11.

¶ Extar, *aris*, n. in vet. Gloss. est olla, in qua exta coquuntur. vid. Gron. ad Liv. 25, 16 pr. ¶ 2. Apud Sosipatrum *Extar* dicitur *æs theatricum*, quod spectaculi visendi causa datur, geld vor die comödie. Modo non vitiatum sit ex *lucar*.

¶ Extaris, *e*, adj. Plaut. Rud. 1, 2, 47 *Petant aulam extarem*, i. e. ollam extis coquendis.

¶ Extispex, *icis*, m. qui ex inspectis extis divinat. Cic. de Divin. 1, 16 *extispicum artem* vocat extispicii disciplinam.

Extispicus, *ici*, m. Idem. Inscr. Murat. p. 171, AVISPEX EXTISPICVS SACERDOS.

¶ Extispicium, *i*, n. ars illa aruspicum ab extis conspectis divinandi. Suet. Ner. c. 56 *Attendit & extispicio.*

Extabesco, vide in *Tabes*.

Extemplo, vide *Templum*, Extemporalis, extemporalitas, *Tempus*, Extendo, *Tendo*, Extenebro, *are*, *Tenebræ*, Extense, &c. *Tendo*, Extenuo, *āre*, *Tenuis*, Exter, *Extra*, Exterebro, *Terebra*, Extergo, *Tergo*, Exterior, *Extra*, Exterminium, extermino, *Terminus*, Externus, *Extra*, Extĕro, *Tĕro*, Exterreo, *Terreo*.

Extimesco, vide *Timeo*, Extimo, *Æstimo*, Extimus, *Extra*, Extinguo, *Stinguo*, Extispicium, *Exta*, Extollo, *Tollo*, Extorqueo, *Torqueo*.

EXTORRIS, *is*, m. exul, ἄπολις, qui extra terram patriam vel extra terminos ejectus est, ein verwiesener, vertriebener, der im elend ist. Alii a *terra*, alii ab *interdictione ignis* deducunt. Liv. 5, 30 *Exul atque extorris ab solo patrio.* Tac. Ann. 6, 36, 4 *Suis quisque sedibus extorres.* Virg. Æn. 4, 616 *Finibus extorris.* Gell. 2, 13 *Exul extorrisque esto.* Absolute etiam ap. Liv. 2, 6, 2 & 37, 53 occurrit. Plura vide apud Nonium 1, 48.

Extorror, extortus, vide in *Torqueo*.

EXTRA, præpositio, ausser, ausserhalb; ut, *Extra culpam esse*, Cic. Verr. 5, 51. *Extra periculum. Extra omnem ingenii aleam* vide *Alea*. *Extra jocum*, Cic. fam. 7, 32, ohne scherz. Sic, *Galbæ ingenium magis extra vitia, quam cum virtutibus*, Tac. H. 1, 49, 4. *Extra cancellos egredi*, ausschweiffen, Cic. pro Quint. c. 10 *Extra ordinem*, ausserordentlich, Id. pro Domo c. 8. ¶ 2. Non raro idem significat, ac *præter*, ausgenommen, ohne; ut, *Nemo extra collegium novit*, Cic. de leg. 2, 12, niemand als die Collegen. *Extra conjurationem est*, Id. pro Sulla 13 *Iam tanta religio sepulcrorum est, ut extra sacra & gentem inferri fas negent esse.* Id. de Leg. 2, 22. *Extra Peloponnesum nulla urbs*, Nepos 2, 6, 2 *Extra unam aniculam*, pro, excepta una anicula, elegans est locutio ap. Ter. Phorm. 1, 2, 84. Sic, *extra ducem, paucosque præterea*, Cic. fam. 7, 3. Etiam ad excellentiam notandam Plin. 2, 8 de Venere *Magnitudine extra cuncta alia sidera est.* ¶ 3. Et absolute, sine casu, auswerts, aussen. Vitruv. 10, 7 pr. *Pusillum extra progreditur, & de his lapidicinis exponam.* Cæs. B. C. 3, 69 *Cum extra & intus hostem haberent.* Cic. N. D. 2, 59 *Sensibus & animo ea, quæ extra sunt, percipimus.* conf. Cels. 6, 18; Colum. 8, 15;

8, 15; Plin. 6, 32. Et Horat. 2 epist. 1, 31 *Nil intra est olea* (sic Bentl.) *nil extra est in nuce duri.* Dicitur in eos, qui ea, quæ in confesso sunt, negant. v. Chil.

¶ Extro, *are*, herauslocken. Afranius ap. Non. 2, 279 *Simul limen intrabo, illi extrabunt illico.*

¶ Extrāneus, *a, um*, fremde; ut *Causa extranea*, Auct. ad Herenn. 3, 2. *Extranea verba*, Id. 4, 8. *Res extraneæ*, Cic. de Inv. 2, 56. *Extranea ornamenta*, ib. 1, 22. *Hæres extraneus*, Suet. Claud. c. 4.

Extraneo, *are*, facere extraneum. Apul. Apol. *Extraneare aliquem.* Alii legunt *externare.*

¶ Extrārius, *a, um*, extraneus. *Hanc conditionem si cui tulero extrario*, Ter. Phorm. 4, 1, 3. Sed al. *extraneo. Canis extrarius*, ein fremder hund, Suet. Vesp. c. 5 etiam edit. Græv. *Extrarius arbiter*, Apul. Apol. p. 300. *Bona extraria*, Id. Dogm. Plat. 2 p. 18. *Extraria lux*, Lucret. 4, 277.

¶ Exter, & Extĕrus, *era, um*, idem quod externus, auswärtig, ξενικός, ἀλλοδαπός, ut, *Exter bonos*, Srar. Theb. 11, 439, ut Priscianus lib. 3 sub initium legit. Item pro extraneo. Paulinus ad Cytherium v. 507 *Nunc iste vobis exter & vester manet.* conf. l. 84 ff. de acquir. vel omitt. l. 11 ff. de Leg. 1 & L. 69 § 2 & 3 ff. de Legat. 2. Sic & Cic. pro L. Manil. c. 16 *Apud exteras nationes.* Et Virg. Æn. 4, 350. Plin. 2, 1 *Mundi extera indagare, nec interest hominum, neque capit humanæ conjectura mentis.*

¶ Extĕrior, *us*, Comp. ab *Exter*, äusserlich, ausserhalb; ut, *Exterior orbis*, Cic. de Vniverſ. c. 7. *Comes exterior*, qui loco it minus honorato, Horat. 2 ſat. 5, 17.

¶ Extrerius, adverb. idem. ut, *Radix interius alba, exterius nigra*, Apul. de Herb c. 79. *Vrbes exterius ſitæ*, Ovid. Met. 6, 420.

¶ Extremus, *a, um*, ſuperl. ab *Exter*, äusserſt, letzt. *Cælum extremum atque ultimum mundi est*, Cic. de Divin. 2, 42. Petron. c. 22 *Lucernæ humore defectæ tenue & extremum lumen ſpargunt.* v. Burm. ad h. l. Silius 3, 155 *Extremumque diem primus tulit*, i. e. natalis attulit diem mortis, olim fatis definitum. *Manus extrema non acceſſit ejus operibus*, Cic. de Clar. Orat. c. 33, er hat ſein werck nicht zum ende gebracht, v. infra *Manus. Manum extremam imponere bello*, Virg. Æn. 7, 572, den krieg zu ende bringen. Et, *extrema ætas*, fenectus, Nep. 24, 2, 3. *Extremæ ſub caſum hyemis*, wenns mit dem winter zur neige geht, Virg. Georg. 1, 340. conf. Cic. de L. Manil. c. 12 extr. Cic. de offic. 3, 2 *Extremo libro tertio.* Id. pro Roſc. 44 *In extrema oratione noſtra.* Id. famil. 14, 8 *mihi Paulus dedit, ad ſe a fratre miſſas, quibus in extremis erat, ſibi inſidias fieri.* Plura exempla his ſimilia, Mænckenius in obſ. L. L. collegit. ¶ 2. Proverbialiter dicitur *Extremus actus fabulæ*, ſive *extrema linea*, quod in quaque re poſtremum eſt, das ende. *Extremis digitis attingere*, v. in *Digitus. Occupet extremum ſcabies*, acclamatio eſt puerorum curſu certantium. v. Chil. ¶ 3. Etiam perfectum, & ultra quod induſtria nulla poteſt adſcendere, *Extremum* dicitur. Cic. de N. D. 2, 13 *Neque enim dici poteſt, in ulla rerum inſtitutione non eſſe aliquid perfectum, & extremum.* ¶ 4. Comparativo novo uſus eſt Apul. 1 Met. p. 105 *Si quid eſt noviſſimo extremius.* Et lib. 7 poſt princ. *Quod cunctis eſt extremius.* Tertull. quoque de Anima c. 33 extr. *Nihil plenius, quam quod extremius.* Et Auguſtin. Confeſſ. 12, 29 fine: *Cum* (materia) *pendatur extremiore.* Hinc & ſuperlativus novus: ut, *Extremiſſimi propheta*, Tertull. Apolog. c. 9. ¶ 5. *Extremus* & *externus* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 9, 209.

¶ Extremum, adv. zuletzt. Ovid. Triſt. 1, 3, 15. Stat. Theb. 10, 935.

¶ Extremum, *i*, n. ſubſt. das ende. Salluſt. B Cat. c. 52 *Reſp. in extremo ſita eſt.* Id. B. Iug. c. 22 *Intelligit fortunas ſuas in extremo ſitas*, er merckt die äuſſerſte gefahr. Id. c. 21 *Extremum diei erat*, es war abend Cic. Att. 2, 3 *Illud te ad extremum oro*, endlich. Id. fam. 11, 16 *Ponam in extremo, quod ſentio.* Plur. Salluſt. B. Cat. c. 26 *Extrema omnia experiri*, alles auf das äuſſerſte wagen. De morte Tac. Hiſt. 2, 47, 6 ex perſona Othonis: *Plura de extremis loqui, pars ignaviæ eſt.* Ita & *ſuprema* idem de morte dixit, de quo ſuo loco.

¶ Extremitas, *ātis*, f. das ende oder äuſſerſte. *Extremitas circuli*, Plin. 2, 17. *Mundi extremitas*, Cic. de Vniverſ. c. 6. v. Parei Lex. Crit. p. 457. Cic. Ac. 4, 36 *Extremitatem & quaſi libramentum, in quo nulla craſſitudo ſit*, dixit, quam vulgo mathematici ſuperficiem.

¶ Extremo, adv. ad extremum, zuletzt. Cic. lib. 12 ad Att. *Quod enim ſcribis extremo, vide &c.* Adde Neporem 22, 2, 3.

¶ Extŭmus, *a, um*, ſuperlativus alius, äuſſerſt. *Extimum eſt intimo contrarium*, ait Feſtus. Cic. de ſomn. Scip. c. 4 *Orbium unus eſt cæleſtis, extimus, qui reliquos omnes complectitur.* Plin. 2, 78 *Extimæ gentes.* Et Solin. c. 27 (al. 40) *Extimum Syrtium cornu.* Prudentius Hymno omnis horæ v. 40 *Extimum veſtis ſacratæ furtim mulier attigit.*

¶ Extrimo, *as*, & Extimatio, *onis*, abſurde huc referuntur, & abhorrendi illis ſignificatio affingitur. Quæ laudantur exempla, & plura, proferimus ſub *Exiſtimo*, ex *Æſtimo.*

¶ Externus, *a, um*, äuſſerlich, ausländiſch, fremd. Cic. ad Brut. 10 pr. *Hoſtes externi*, oppoſiti *domeſticis*: & Tuſc. 5, 9 *Rerum externarum & ad corpus pertinentium domina fortuna.* Sic *externum malum*, Nep. 22, 2, 1. *Externi generi*, Virg. Æn. 7, 98, i. e. peregrini. ¶ 2. *Externus* & *extremus* miſcentur a librariis, ut modo obſervatum eſt.

¶ Externo, *are*, extra rapere, & velut externum facere, ſive fui haud ſingere compotem, erſchrecken, entzücken. Catullus 65, 71 *Ab miſeram, aſſiduis quam luctibus externavit Spinoſas Erycina ferens in peſtora curas.* conf. Non. 2, 308. Proprie uſus Apulejus Apolog. p. 548 *Pontianus ad ignominiam linteo adſcribi ducentorum fere denariorum juſſit: ut intelligeretur potius* EXTERNARE *eam, quam oblitus præteriiſſe.* Ita enim Caſaubonus legit in ſuis emendationibus p. 39. Sed *extranceſſe*, quod in editione Vulcanii habetur, magis placet aliis, vot fremd halten. Cæterum ipſum *Externo* cum derivatis ſorte commodius ad thema *Sterno* refertur.

¶ Exrernatus, *a, um*, erſchreckt, ſchüchtern. Catull. l. c. v. 174 *Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris Externata malo.* Adde Ovid. Met. 1, 641; & 11, 77.

¶ Externatio, *ōnis*, f. die entzückung, erſtarrung, Auguſtin.

¶ Externator, *oris*, m. Hieronym.

Extraordinarius, vide infra *Ordo.*

¶ Extraquam pro præterquam, ohne, auſſer. Cic. Att. 6, 1 *Extraquam ſi ait negotium geſtum eſt.* conf. de Invent. 1, 33; & Liv. 26, 34; 38, 38; 39, 18.

¶ Extrilidus, *a, um*, extra læſionem exiſtens, unerſchrocken, ſchadlos, frey. Gell. 19, 1 *Homo impavidus & extrilidus.*

¶ Extrinsĕcus, externe, foris, von auſſen, auswendig. Cic. Tuſc. 4, 27 *Adhibentur extrinſecus corporum adjumenta*, dem leibe geſchieht hülfe von auſſen. Suetonius Veſpaſiano c. 12 *Adeoque nihil ornamentorum extrinſecus cupide appetivit, ut triumphi die fatigatus tarditate, & tædio pompæ, non retiecuerit, merito ſe plecti, &c.* Sen. ep. 9 *Extrinſecus inſtrumenta quærere.* ¶ 2. Recentiores, v. g. Boërhium uſurpaſſe ut adjectivum, oſtendit Vorſtius de Latin. mer. ſuſp. c. 18. Tertull. de pall. c. 1 *Pallii extrinſecus habitus.*

¶ Extrorſum, adverb. heraus wärts; ut, *introrſum*, hineinwerts.

Extractus, extraho, vide *Trahо*, Extremiſco, *Tremo*, Extremitas, extremus, *Extra*, Extrico, are, *Tricæ*, Extrinſecus, *Extra*, Extructus, &c. *Struo*, Extrudo, *Trudo*, Extubero, *Tuber*, Exturbo, *Turba*, Extuſſio, *Tuſſis.*

Exuberantia, exubero, vide *Vber*, Exudo, *Sudo*, Exvelare, *Velum.*

EXVL, *ŭlis*, c. quaſi *Exſul*, a *ſolum*, ut qui extra ſolum patrium ſit, patria pulſus: vel ab *ex* & *ſalio*, ſicuti *Conſul*, *Præſul*: unde etiam *Exſul*, *Exſilium* ſæpe ſcribitur litera S inſerta, ein erulant, vertriebener, der im elend iſt. Cic. pro domo c. 27 *Quid enim exul? Ipſum per ſe nomen calamitatis, non turpitudinis.* Horat. 2 od. 16, 19 *Exul patriæ.* Sic *Exules revocare, reſtituere*, Cic. Phil. 1, 1. Et *Exul terrarum orbis*, Curt. 5, 12, 2, der nirgends eine bleibende ſtat hat. *Exul mentis*, der nicht wohl bey ſinnen iſt, Ovid. Met. 9, 410. ¶ 2. *Exul* eſt & generis fœminini: ap. Ovid. Heroid. 7, 115 Dido fœmina de ſe loquitur: *Exul ago, cineresque viri patriamque relinquo.*

¶ Exularis, *e*, ad exilium ſpectans. Ammian. 15, 3 *Exulari pœna damnare aliquem.* Id. 14, 5 *Exulari mœrore aliquem multare*, einen des landes verweiſen.

¶ Exilium, ſive Exſilium, *i*, n. der zuſtand der vertriebenen, das elend, quod interdum pœna judicii eſt capitalis. Cic. in Parad. c. 4 *Neſcis, exilium pœnam eſſe ſeelerum?* Sic, *Exilio afficere*, Cic. ibid. verweiſen. *In exilium ejicere, pellere, ire, proficiſci, de exilio reducere*, Ciceronis notiſſimæ phraſes: v. in Catilin. 1 & 2 &c. *Exiliumque pati*, Virg. Æn. 2, 638. Vellej. 2, 62, 3 *Libenter in perpetuo exilio victuri.* Eleganter Apulejus ſine lib. 2 Florid. de Pythagoricorum ſilentio: *Loquaciores in quinquennium velut in exilium vocis puniebantur.*

¶ Exiliatus, *a, um*, ausgeſtoſſen, vertrieben, in Symmachi epiſt.

¶ Exilſcus, *a, um*, idem quod *exularis*; ut, *Exilica cauſſa*, *quæ adverſus exulem agitur.* Feſtus.

¶ Exulo, ſive Exſulo, *avi, atum, are*, ſolum vertere, patria carere, vertrieben ſeyn, im elende leben. Virg. Georg. 3, 225 *ignotis exulatoris.* Martial. Spect. 4 *Exulat Auſonia profugus delator ab urbe.* Ter. Eun. 3, 5, 62 *Domo exulo*, ich darf nicht ins haus. Et, *Exulare ex urbe.* Plautus metaphora eleganti Perſ. 4, 4, 7 *Perfidia & peculatus ex urbe, & avaritia ſi exulant.* Id. Mercat. 3, 4, 59 *Exulatum ire*, ins elend ziehen. Ejusdem fabulæ prologo v. 43 *Res exulatum it ad quam*, i. e. patrimonium dilapidatur. ¶ 2. Sequioris ævi ſcriptoribus *Exulare* etiam eſt, exulem facere, in exilium ejicere. Petr. Chryſologus ſerm. 2 de filio prodigo: *Fames revocat, quem ſecuritas exulavat.* Hoc forte non cogitavit Voſſius, cum de Vitiis ſerm. 4, 7 extremo *Exulari* apud Anaſtaſium duobus locis, quæ ibi adducit, deponentialiter pro *exulare*, dictum putat. Paſſive enim poſſe poteſt videri, *Quousque exulatur*, i. e. donec in exilium pelleretur. *In Cherſoneſum exulatur*, i. e. in Cherſoneſum abjicitur, ut ibi in exilio agat. Hygin. fab. 26 *Tunc iterum exulatur*, i. e. in exilium pellitur.

¶ Exulans, *tis*. Cic. Divin. 2, 24 *Annibal apud Pruſiam exulans.* Id. Tuſc. 3, 18 *Telamon pulſus patria, exſulans atque egens.*

¶ Exulātus, *us*, m. ſubſt. exilii ſtatus, der erulanten-ſtand. Meſſala Corvin. p. 19 *In exulatum perrexit.*

¶ Exulatio, *ōnis*, f. idem. Florus 1, 22 *Inde*, (a ſecunda Populi Romani ætate) *quod clariſſimos Principes, cum adverſurentur voluntati ſuæ, exulatione multavit*, i. e. exilio.

¶ Exulatitius, *i*, m. exul. Gloſſ. Græc. lat. Φυγάς, *exulatitius.*

¶ Coëxul, *ŭlis*, m. mitexulant. Sarisb. ep. 205 *Ego & coëxules experimur.*

¶ Coëxulo, *are*, mitexulant ſeyn. Sarisb. ep. 174 *Coëxulare fidelibus.* Exulcerare, vide *Vlcus*, Exultare, *Salio*, Exululare, *Vlula*, Exunctio, *Vngo*, Exundare, *Vnda*, Exungulare, *Vnguis*, Exuo, ere, *Suo*, Exuperare, &c. *Super*, Exuſcitare, &c. *Suſcito* in *Cieo*, Exuſtio, &c. *Vro*, Exuviæ, *Suo.*

EZĔCHIEL, *ēlis*, m. propheta Vet. Teſt. Tertull. Carm. 3, 126 *Ezechiel fidus, dives cui gratia verbi.*

F LITTERA ex ordine mutarum, quam dicente Capella 3 p. 58 formant *dentes labrum inferius deprimentes*, figuram habet vel reflexo Hebræo ף, vel a Græco Φ, vel a dupli Γ, unde a veteribus *digamma Æolicum* dicta. Poſt varios uſus, quos præſtitit primum, poteſtatem randem V conſonantis obrinuit: ut, *Fuma, fides, forum.* F inverſum (ⅎ) invenit Claudius, quod digamma Æolicum eſt, & idem ac V conſonans: quod in lapidibus priſcis ſæpe obſerves: ut, TERMINAVIT: AMPLIAVIT: DIVI AVGVSTI. vide Lipſium in 10 Tac. Annal. p. 272. Spanhem. de Num. diſſ. 2 p. 107 ſq. it. 123. Dausquej. Orthogr. Tractatu 2 ſect. 1. Adde Seguinum epiſtola de Nummo Britannici, quam in calce Numiſm. Select. invenies, ubi genuina huius Æolici elemenri figura exhibetur. Add. Serv. ad Æn. 7, 695, ubi de *Falliſcis.* ¶ 2. In propriis F. vel FL. notat *Flavius*: ut, T. F. *Titus Flavius*: item FL. vel FLAM. *Flaminius*: FAB. *Fabius*: F. FIL. *fecit filius.* ¶ 3. Geminum FF vel ff ICtorum, *Digeſta* notat: qua de re Scoppa Coll. 1, 9. Herm.

Hugo

Hugo de prima ſcribendi origine c. 21 p. 153. Barth. Adverſ. 2, 17. Sed puerilem errorem hunc eſſe, nempe Pandectas ſignificari per ff. Baudius dicit Cent. 1 epiſt. 97, factum ob affinitatem notulæ π, qua Græci utebantur. conf. Voſſ. de Idololatr. 4, 96. Forcatulus in Necyomant. p. 28. Cujac. Obſerv. 12, 40. Alciat. 2 Diſpunct. 11. Coraſ. 5 Miſcell. 15 n. 6. Hotomann. in Memorabil. IV. *Pandectæ* p. 7, alii. ¶ 4. Cæterum F ſoni valentioris eſt, quam Græcorum Φ, ut ait Priſcianus lib. 1, & convenit exprimendis flatibus. vid. Voſſ. Inſt. Orat. 4 p. 44. ¶ 5. Vltimæ literæ in præpoſitionibus *Ad*, *Dis*, & *Ex* non dedignantur melioris ſoni cauſſa ante f in f tranſire; ut, *Affero*, *Differo*, *Effero*, &c.

FĂBA, *æ*, f. græce κύαμος, a κύειν, quod fœcunditatem adjuvare putetur, eine bohne. Dicitur quaſi *Faga* a φάγειν *comedere*, quia primum *homines hoc legumine uſi*, Iſidor. 17, 4, & Plin. 18, 10 & 12. Ovid. Faſt. 4, 734 *Culmen inane fabæ*. Ter. Eun. 2, 3, 89 *At enim iſthæc in me cudetur faba*, das wird über mir auslauffen. Translatum a faba quæ cum ſiliquis exuitur, & fuſtibus tunditur; non ipſa tamen perinde laborat, ſed id demum, in quo cuditur. vid. Chil. & Turneb. Adverſ. 30, 1. Sed aliter MS. Perſii Scholion: *Scutica*, inquit, *erat quædam corrigia habens in ſummitate nodos quosdam in modum fabæ, ſimiles fere cæſtuum: de qua Terentius: Hæc faba cudetur in me. Et erat pœna ſervorum*. Vid. & Læl. Biſciolam tom. 1 lib. 5 c. 22. Plin. 30, 1; & 8, 12 *Sequitur naturam leguminum, inter quæ maximus honor fabæ, quippe ex qua etiam tentatus ſit panis*. Ovid. Faſt. 5, 267 *Flore ſimul læſo pereunt viciæque fabæque*. Abſtineri a fabis Pythagoras voluit. Hinc *faba Pythagoræ cognata*, Hor. Sat. 2, 6, 63 & Samon. 741. Vid. Gell. 4, 11, qui etiam 10, 15, inter ea, *quæ flaminem dialem vel attingere vel nominare nefas erat, fabam refert*. conf. Plin. 18, 13, & ibi Harduinus. Hujus Pythagorici ænigmatis varia reperitur interpretatio. Alii ad bella fugienda trahunt, quia ibi allia & fabæ ad commeatum militarem pertinent. Alii Pythagoram a capeſſenda republica deterruiſſe putant, quod antiquitus in creandis magiſtratibus ſuffragia per fabarios calculos ferebantur: Vnde & aliis *edere fabas* dicuntur, qui lucro corrupti ferunt ſuffragia &c. vid. Suidam & Chil. item Miſc. obſerv. vol. 6 p. 417 ſqq. *Faba ſolida*; cui opponitur *Freſſa*, vide in *Frendo*. Plaut. Aul. 5, 1, 9 LYC. *Quid reperiſti?* STR. *non quod pueri clamitant In faba ſe reperiſſe*, i. e. ne exiſtimes, rem nihili, puta vermiculum, quem MIDAM vocant, me reperiſſe. De *faba Ægyptiaca* vide Athenæum 3, 1. *Faba Græca*, i. e. lotos, Plin. 24, 2. *Faba Marſica*, Col. 2, 9. *Faba trimeſtris*, Idem 2, 10.

¶ Fabula, *æ*, f. dimin. Plaut. Stich. 5, 4, 8. Sed &

¶ Fabulum, *i*, n. pro faba apud Gellium legitur 4, 11, quod aliis eſt hyoſcyamus. *Fabulum autem marinum*, papaver corniculatum.

¶ Fabāgo, *ĭnis*, f. die bohnen-hülſe. Laudant ex Cat. R. R. ſed nituntur loco ſtatim laudando.

¶ Fabāgĭnus, *a*, *um*, adj. bohnen-; ut, *Acus fabaginum*, Catoni eſt c. 54.

¶ Fābārius, *a*, *um*, adj. voll bohnen; ut, *Inſulæ fabariæ*, Plin. 4, 13; & 18, 12. *Calendæ fabariæ* Iuniæ dicebantur, quod in iis fabæ recentes rebus divinis adhibebantur, Macrob. Sat. 1, 1.

¶ Fabārius, *i*, m. ſubſt. cantor, qui fabis veſcitur, mollem vocem efficientibus, Iſidor. in Gloſſ. & de Div. Off. 2, 12.

¶ Fābālis, *e*, allud adj. aus oder von bohnen. *Siliquæ fabales*, ſchoten, Plin. 22, 25. *Stipula fabalis*, ein bohnen-ſtengel. Ovid. Faſt. 4, 725 *Certe ego de vitulo cinerem ſtipulamque fabalem, Sæpe tuli plena februa caſta manu*.

¶ Fabale, *is*, n. ſubſt. plur. Fabalia, ein ort, da bohnen ſind. Tertull. de Anima c. 31 *Pythagoras, ne per fabalia quidem transeundum, diſcipulis ſuis tradidit*. Adde Cat. R. R. c. 37. Plin. 18, 12 & 22; Colum. 2, 10 & 20.

¶ Fabāceus, *a*, *um*, aus oder von bohnen. Pallad. Nov. t. 1 *Qui calamos fabaceæ meſſis eduxit*. Macrob. Sat. 1, 12 *Puls fabacea*.

¶ Fābācia, *æ*, f. ſubſt. cibi genus e fabis confecti, ein bohnen-kuchen. Plin. 18, 12 *Priſco ritu fabacia ſuæ religionis Diis in ſacro eſt, prævalens pulmentari cibo*. At Apicio 5, 6 *Fabaciæ virides*, ſunt caules fruticesque fabarum.

¶ Fabatarium, *i*, n. genus vaſis, in quo fabata ſive grana fabarum reponuntur. Lamprid. Heliogab. c. 20 *Exhibere plenis fabatariis*. v. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 187.

¶ Fabētum, *i*, n. locus, ubi fabæ naſcuntur, ein bohnen-beet.

FĂBĂRIS, *is*, m. Italiæ fluvius per Sabinos, qui & *Farfarus* dicitur. Virg. Æn. 7, 715 *Qui Tiberim Fabarimque bibunt*, &c. Ovid. Met. 14, 330 *Et amœnæ Farfarus umbræ*.

Fabella, vide mox *Fabula*.

FĂBER, *bri*, m. generale eſt, & quemlibet artificem & opificem ſignificat, ein werckmeiſter. *Faber aurarius*, ein gold-ſchmied. *Faber ærarius*, Plin. 34, 1, ein roth-gieſſer. *Faber ferrarius*, Plaut. Rud. 2, 6, 47, ein grob-ſchmied, pro quo abſolute *Fabrum* Phædrus 4, 7 dixit. *Faber lignarius*, Cic. de Clar. Orat. c. 73, ein tiſcher, zimmermann. Hic & Ciceroni eſt *Faber tignarius*, de Clar. Orat. c. 73. Erant præterea *fabri navales*, *fabri cerdones*, *fabri centenarii*, *fabri materiarii*, *fabri tignarii*, *fabri ærarii*, *fabri argentarii*, *fabri eburarii*, v. Spon. miſc. crud. antiq. p. 222. *fabri automatarii* & *dendrophori* apud Gruterum occurrunt. ¶ 2. Metaphorice Salluſt. de Rep. ord. 1, 1 *Res docuit, id verum eſſe, quod in carminibus Appius ait: Fabrum eſſe ſuæ quemque fortunæ*. Quod in vita Attici per Nepotem ſic legitur 25, 11, 6 *Sui cuique mores fingunt fortunam: & ſui cuique mores fortunam conciliant*. ¶ 3. *Faber*, piſcis, alio nomine *Zeus*, appellatus Plinio 9, 18. Ovid. hal. 110.

¶ Faber, *bra*, *brum*, etiam adjective ſumptum invenitur, künſtlich. Ovid. Met. 8, 159 *Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis*, & Apul. Apolog. p. 282 *fabra ſpiculi levitas*. Vnde Superlativus apud eundem lib. 2 Florid. *Annulus aureus faberrimo ſignaculo*. ¶ 2. Caſaubonus etiam *Fabra* in plurali interpretatur quælibet callide & ad fallendum excogitata, auctore eodem Apulejo, ex cujus Apolog. p. 312 adfert: *Nam equidem hæc fabra tecum fabricantem &c.* Sed non eſt in toto Apulejo locus vexatior aut mendoſior: & quot libri, tot fere lectiones. Vide Elmenhorſt. ibi, p. 346.

¶ Fabre, adv. künſtlich, meiſterlich. Plaut. Men. 1, 2, 23 *hoc factum eſt fabre*. Apul. 2 Mil. p. 123 *Vitrum fabre ſigillatum*: qui & Superlativo aliquoties uſus eſt, ut eodem lib. 2 ſub init. *uvæ faberrime politæ*, hoc eſt, marmori inciſæ: & 2 Florid. *gemmæ faberrime ſculpendæ*: & rurſus lib. 11 *navis faberrime facta*. Ammianus quoque 28, 18 *thorace oblato, polito faberrime*.

¶ Fābrīlis, *e*, quod fabri eſt, dem werckmeiſter gehörig; ut, *Fabrilis officina*, die ſchmiede, Treb. Pollio 30 Tyr. c. 8. *Glutinum fabrile*, tiſchler-leim, Plin. 28, 11. *Flamma fabrilis*, Claud. 1 Conſ. Stil. v. 176. Horat. 2 epiſt. 1, 116 *Quod Medicorum eſt Promittunt Medici: tractant fabrilia fabri*.

¶ Fabriliter, adv nach handwercks-brauch. Prudent. Apotheoſ. v. 519 *Opifex fabriliter aptans Compoſuit*

¶ Fabrĭca, *æ*, f. officina fabri, eine werckſtat, Lucret. 4, 514. Sic, quas *officinas armorum* Cæſar dixit Vegetius 2, 11, & alii *Fabricas armorum* vocant: quas publicas Romani habebant per urbes imperii: privatim enim exercere fas haud erat, ut ex Notitia Imperii & ex Novella 85 de armis, conſtat. Ibi igitur, qui cudebant arma, *Fabricenſes* vocati, quorum multa in Codice mentio eſt: qui præerat, *Præfectus fabrorum* dicebatur, de quo Vegetius d. l. ubi Stewechii addi Commentationes poſſunt. ¶ 2. *Fabrica*, fabrilis ars, die ſchmiede- oder bau-kunſt. Vitruv. 1, 1 *Fabrica*, inquit, *eſt continuata ac trita uſus meditatio, quæ manibus perficitur e materia, cujuscunque generis opus eſt, ad propoſitum deformationis*. Ita *Fabrica ferraria*, *fabrica materiaria*, Plin. 7, 56 ars ducendi conficiendique ferrum materiarium in opera varia. *Æris & ferri fabricam* Cic. dixit de N. D. 2, 60, ib. c. 13 *Pictura & fabrica, cæteræque artes habent quemdam abſoluti operis effectum*. Atque hinc Quintil. 8, 3 *Fabricam ſic quaſi MVSICAM dici* ſcribit. PIRATICAM *quoque*, inquit, *ſic quaſi muſicam & fabricam dici, adhuc dubitabant mei Præceptores*. Hinc *fabricam docere*, ICtus dixit L. 26 § ult. D. mandari. ¶ 3. Opus fabricatum, ein werck, gebäu. Cic. de N. D. 2, 47 *Admirabilis fabrica membrorum animantium*. Ita Prudentius ipſum opus fabri ſeu ποίημα appellavit *Fabricam*, Hymno de Natali Domini v. 45. Ita enim ibi: *Stragem ſed iſtam non tulit CHRISTVS cadentum gentium Impune; ne forſan ſui Patris periret fabrica*. De homine enim loquitur, principe Dei creatura. Sic & Treb. Pollio Gallien. c. 5 *Quo* (terræ) *motu multæ fabricæ devoratæ ſunt cum habitatoribus*. Ita Pallad. 1, 7, 4 & 1, 9, 2 *fabricæ* ſimpliciter ſunt ædificia. ¶ 4. *Fabricam* Terentius dolum dixit, ſeu eludendi artificium fallaciamque Heaut. 3, 2, 34 *Nonne ad ſenem aliquam fabricam fingit*, dencket er nicht etwa auf einen ranck, den alten über den tölpel zu werffen. *Fabricas admovere*, ſimili figura, Plaut. dixit Ciſt. 2, 2, 5.

¶ Fabrĭcus, *a*, *um*, zum bau gehörig. Paul. ICt. L. 19 ff. de Inſtruct. & inſtrum. *Servus arte fabrica peritus*.

Fabricius, proprium nomen, vide poſt *Fabius*.

¶ Fabricenſes, *ium*, m. pl. qui in ſacris fabricis operantur, & arma cudunt, waffen-ſchmiede. Nam non niſi certis & conſtitutis locis arma telave fabricari licebat, juſſitque Iuſtin. Novell. de armis 85 *Fabricenſium certum corpus eſſe & militiam quandam*. Vide & de Fabric. Tit. in Codice: & Valeſium ad Ammian. lib. 31 p. 629.

¶ Fābrico, *avi*, *atum*, *are*, & Fabricor, *atus*, *ſum*, *ari*, zimmern, ſchmieden, bauen, *Fabricari ſigna*, bilder hauen, Cic. Off. 1, 41. *Fingere & fabricari hominem*, Idem Acad. 4, 27. *Fabricare verba*, Id. Tuſc. 4, 6 auf worte dichten. *Is qui fabricatus gladium eſt*, Idem pro Rab. Poſt. c. 3, der degen-ſchmied, ſchwerdtfeger. Et, *fabricare gladium*, Quintil. 3, 2. *Craterem fabricaverat Alcon*, Ovid Met. 13, 683. *Fabricari ratem*, Tac. Ann. 15, 37, 2. *Philoſophia animum format & fabricat*, Sen. ep. 16. Ita Manil. 1, 772 de Platone Socratis diſcipulo *& qui fabricaverat illum*. Paſſ. Apul. Met. lib 7 *Illico prandium fabricatur opipare*. Et Virg. Æn. 2, 46 *Aut hæc in noſtros fabricata eſt machina muros, &c.*

¶ Fabrĭcātus, *a*, *um*, adj. paſſive, zubereitet, verfertiget; ut, *Machina fabricata*, Virg. Æn. 2, 46. *Pocula fabricata fago*, Ovid. Met. 8, 669. *Fabricata claſſis*, Vellej. 2, 79, 2. *Cuniculi miro opere fabricati*, Idem 2, 27, 4.

¶ Fabrĭcātus, *us*, m. der bau. Sidon. 3 ep. 13 *Hoc fabricatu Dædalus noſter amicitiarum culmen ædificat*.

¶ Fabricatio, *ōnis*, f. idem. Cic. N. D. 2, 53 *Fabricatio hominis*, i. e. creatio.

¶ Fabricatūra, *æ*, f. opus fabrile, ein gemächte. ICt. in Cod.

¶ Fabricator, *ōris*, m. ein werckmeiſter, urheber. Virg. Æn 2, 264 *Doli fabricator Epeus*. *Mundi fabricator*, Quintil. 2, 16. *Dolor & morbus leti fabricator*, i. e. cauſſa efficiens, Lucret. 3, 473.

¶ Fabricatrix, *icis*, f. Lactant. 6, 22 *Mortis fabricatrix voluptas*. Idem 7, 12 *Fabricatrix immortalitatis virtus*.

¶ Fabricābĭlis, *e*, adj. zum bau dienlich. Gloſſ. gr. lat. ἐργάσιμος, *fabricabilis*.

¶ Fabricarius, *a*, *um*, idem. Gloſſ. gr. lat. ξύλα ἐργάσιμα, *ligna fabricaria*, bau-holtz.

¶ Fabrio, *ire*, pro fabricare, bauen, ſchmieden. Exſtat apud Venant. Fortun. 2 carm. 9, 23 *Quod nullus veniens Romana gente fabrivit, Hoc vir barbarica prole peregit opus*.

¶ Fabrefacio, *feci*, *factum*, *ĕre*, fabricare, bauen. Aur. Victor de Vir. Illuſtr. c. 38 *Duilius claſſem validam fabrefecit*.

¶ Fabrefio, *ĕri*, aus erkünſtelt werden. Vulg. Interpr. Exod. 31, 4 *Quicquid fabrefieri poteſt ex auro & argento*. Hinc

¶ Fabrefactus, *a*, *um*, gekünſtelt. Plaut. Caſ. 5, 1, 8 *Nec fallaciam aſtutiorem ullus fecit poëta, atque ut hæc eſt fabrefacta a nobis*. Ammian. 29, 1 *Nam ex diverſis materiis fabrefacta*.

¶ Fabrificatio, *ōnis*, f. die verfertigung. Tertull. Apolog. c 12 *Non sentiunt injurias & contumelias suæ fabrificationis dii vestri.*

Composita cum præpoſit.

¶ Adfaber ſive Affaber, *bra, brum*, ſic dixerunt veteres artificioſe factum, *fabrefactum*, Feſt. gekünſtelt. Gloſſ. gr. lat. ἔντεχνος, *adfaber*. Ideo & *affabras ſycophantias* dixit Poëta non invenuſtus Cordus 12 epigr. 21.

¶ Affabre, ſive Adfabre, adv. pulchre, artificioſe, künſtlich, meiſterlich, Cic. Verr. 2,5 *Affabre atque antiquo artificio.*

¶ Affabricatus, *a, um*, ungeſchmiedet, ungekünſtelt. Auguſtinus: *Conſuetudo quaſi ſecunda & affabricata natura dicitur.*

¶ Confabricor, *ari*, deponens, zuſammenfügen. Gell. 3 *Moleſte atque odioſe confabricatus commolitusque eſt originem vocabuli.*

¶ Confabrefacio, *ere*, idem, apud ICtos in Digeſt.

¶ Confabrilis, *e*, apud Firmicum.

¶ Infabre, non fabre, minus artificioſe, ungeſchickt, tölpiſch. Liv. 36, 40 *Vaſa* (argentea) *non infabre facta.* Horat. Sat. 2, 3, 22 *Quid ſculptum infabre.*

¶ Infabricatus, *a, um*, inelaboratus, deproperatus, unförmlich, unzugericht. Virg. Æn. 4, 400 *Robora ſilvis Infabricata fugæ ſtudio &c.*

¶ Perfabrico, *are*, ausarbeiten. Plauto Perſ. 5, 2, 4 eſt, fabricis & dolis plane perdere. *Corruptor ita me perfabricavit*, hat mich fertig gemacht, bis auf das leimen.

¶ Refabrico, *are*, wieder bauen. Diocletianus l. 5 Cod. de Ædific. privatis: *Collapſum balneum refabricare cuiſus eſt.*

FĂBIUS, *i*, m. Φάβιος. Fabii Romani nobiliſſimi potentiſſimique fuere: cognomen hoc fortiti ex re ruſtica, ſicut alii veterum haut infimæ ſortis; *Fabii a fabarum* ſatione: licet non deſint, qui a *fodiendo*, quod primum per *foſſas* venandi morem induxerint, *Fodios* primum, poſtea *Fabios* appellatos arbitrentur. vid Plutarch. in Fab. Max. vita. Vide etiam, quæ de origine nominis & gentis diſputat Drak. ad Sil. 2, 3. Trecentos illos Fabios, qui ſimul ad pugnam Romæ egreſſi interfecti ſunt, Ovid. Faſt. 2, 235 laudavit: *Una dies Fabios ad bellum miſerat omnes, Ad bellum miſſos abſtulit una dies.* v. Liv. 2, 48 ſq. Sil. Stat. 2 pr. Inprimis Perizon. animadv. hiſtor. c. 5. *Fabius* fuit *Maximus* Dictator, *Cunctator* appellatus, qui Hannibalem mora illuſit, & ut Ennius dixit, *rem cunctando reſtituit*; Cic. de Senect. c. 4. Fabiæ hujus gentis ſex ſtirpes fuere, ut tabulæ Capitolinæ & nummi veteres teſtantur. Tres frequentes, *Ambuſti*, *Maximi* & *Vibulani*. Minus frequentes, *Buteones*, *Dorſones*, *Pictores*. Aliqui addunt ſtirpes alias, ſed earum paucæ tantum in Vet. nummis reperiuntur. ¶ 2. Apud Horatium *Fabii* nomen de homine loquace uſurpatur 1 ſat. 1, 14 *Cetera*, inquit, *de genere hoc, adeo ſunt multa, loquacem Delaſſare valent Fabium.* Vbi vetus Scholiaſtes: *Fabius*, inquit, *Narbonenſis equeſtri loco natus, & Pompejanas partes ſecutus, nonnumquam de Secta Stoica cum Horatio contendit acriter. Scripſit enim aliquot libros de Philoſophia Stoica.* Ad alium Fabium Torrentius hoc refert, quem ſi lubet, vide.

¶ Fabius, *a, um*, adj. ut, *Fabia tribus*, cujus apud Sueton. Aug. c. 40 mentio eſt.

¶ Fabianus, *a, um*, idem; ut *Fabiani luperci*, apud Feſtum. Et, *Fabiani milites*, C. Nep. 11, 2, 4 συνεκδοχικῶς de præſtantibus militibus dicti. Loccenius putat, vel ad 300 Fabios, vel ad milites Q. Fabii Maximi reſpici.

FABRĂTĒRIA, *æ*, f. Volſcorum oppidum in Latio, cujus meminit Cic. fam. 9, 24; Sil. 8, 397: Juvenal. 3, 224.

¶ Fabraterni, *orum*, m. populi illius loci, Plin. 3, 5.

Fabrefacio, fabrica, &c. vide *Faber*.

FĂBRĪCIVS, *i*, m. nomen gentis Romanæ, ex qua *C. Fabricius Luſcinus* Conſul, magnus virtute animi & laude bellica fuit. Hic enim acerrimum ducem Pyrrhum, Epirotarum regem, vicit; & quamvis pauper eſſet adeo, ut mortuo ipſo, dotanda ex publico filia eſſet, tamen a rege Pyrrho ſollicitari haud potuit, quarta regni oblata parte. Quo illud Claudiani pertinet de 4 Honorii Cos. v. 413 *Pauper erat Curius, reges cum vinceret armis; Pauper Fabricius, Pyrrhi cum ſperneret aurum.* Idem medicum promittentem, ſe ſublaturum veneno Pyrrhum, vinctum reduci ad dominum juſſit, & dici regi, quæ contra caput ejus medicus ſpopondiſſet. Quod adeo miratus rex fuit, ut diceret: *Ille eſt Fabricius, qui difficilius ab honeſtate, quam ſol a ſuo curſu averti poſſit*: ut Aurel. Vict. de Vir. Illuſtr. c. 35, & Eutrop. 2, 8 auctores ſunt. Quamquam aliter Florus narret lib. 1, 18. Sed pro Victore & Eutropio Cicero eſt Off. 3, 22, Plutarch. in Apophthegm. Val. Max. 6, 5, 1; Gell. 3, 8 itemque Frontinus 4, 4: &, Claudian. de bello Gild. v. 270.

Fabrico, Fabrilis, vide *Faber*.

FĂBŬLA, *æ*, f. a *fando* dicta, proprie nihil aliud eſt, quam ſermo, familiare colloquium, die rede, das geſpräch. Nam quod Plautus Stricho 4, 1, 71 dixit: *atque eccum tibi lupum in ſermone*: id Terent. Adelph. 4, 1, 21 ita expreſſit: *lupus in fabula.* Tac. Ann. 6, 5, 3 *convivalium fabularum ſimplicitas*, gemeine tiſchreden. Capitol. Pertin. c. 12 *cum eo, qui docet, fabulas literatas habere*, gelehrte diſcurſe führen. conf. Lamprid. Alex. Sev. c. 34. Apul. Apol. *Tam rudes vos eſſe omnium literarum, omnium vulgi fabularum.* Vbi *literæ* ſunt narrationes literarum monumentis comprehenſæ, h. e. hiſtoriæ: *fabulæ*, quæ vulgi ſermone celebrantur. B. Hieronym. 1 epiſt. 38 *Et ne veteres replicando hiſtorias longum faciam, & excedam menſuram epiſtolæ, brevem tibi fabulam referam, quæ accidit infantiæ meæ temporibus. Fabula vulgi* eſt rumor publicus. Barth. ad Stat. Silv. p. 51. Statius epithalamio Stellæ, ſive Silva 2, 29 *Conſumta eſt fabula vulgi.* Et Propertius 2, 15, 13 *Populi confuſa valeto Fabula.* Sic *fabulam fieri: fabulam eſſe*, Horatius dixit 1 epiſt. 13, 9. Et, *in fabulis eſſe*, Suet. Aug. c. 70, i. e. ſermone hominum celebrari, den leuten in die mäuler kommen. Tibull. 1, 4, 75 *Parce puer, quæſo, ne turbis fabula ſuam.* Sed B. Hieronymus in epiſt. ad Philemon. c. 1 *Fabulam* & pro deſcripta dixit hiſtoria, eine erzehlung. *Longum eſt*, inquit, *diverſa Indicum geſta percurrere, & totam Samſon fabulam ad veri Solis* (*hoc quippe nomen ejus ſonat*) *trahere ſacramentum.* Hinc *fabulari*, proprie loqui, narrare, de quo infra. ¶ 2. Sed quoniam in vulgi ſermonibus multa falſa & confictitia ſunt, inde hoc nomen ad fictas narrationes, & poëtarum commenta translatum eſt, eine fabel, gedicht. Vetus Gloſſarium: *Fabula*, ἀρχαία, μῦθος. Nam ſpeciatim ad dramata pertinet. Ita Liv. 7, 2 *Livius auſus eſt primus argumento fabulam ſevere*, i. e. drama unius argumenti contexere. Sic, *Fabulæ Terentii*, *Plauti*, eorum Comœdiæ dicuntur. Vnde, *fabulam exhibere*, *agere*, &c. eine comödie ſpielen. Seneca epiſt. 77 extr. *Quomodo fabula, ſic vita: non quamdiu, ſed quam bene acta ſit, refert.* Sic & Apologi illi, qui Æſopi nomen præferunt, *Fabulæ* appellantur: quamquam Phædrus has *fabellas* potius dixerit, ut 2 *fabulis*, hoc eſt, Comœdiis Trag ædiisque diſtingueret, de quo infra. Nos mährlein, vel mährgen appellamus. Sic nutricularum fabulæ Quintil. 1, 13 *aniles fabulæ* dicuntur; & *fabulas* dicimus ſermones, quos vanitatis arguimus, lügen. Apul. lib. 1 Mil. *At ille comes ejus, qui ſtatim initio obſtinata incredulitate ſermonem ejus reſpuebat: Nihil, inquit, hac fabula fabuloſius, nihil iſto mendacio abſurdius: Et ad me converſus, Tu autem, inquit, vir, ut habitus & habitudo demonſtrant ornatus, accedis huic fabulæ?* Ter. Heaut. 2, 3, 93 *Longum eſt, Clitipho, Tibi ſi narrem, quamobrem id faciam, vera cauſſa eſt.* CLIT. *fabulæ! poſſem.* Id. Andr. 4, 5, 8 *Hem! quæ hæc eſt fabula?* Quod & Eunucho 4, 4, 22 invenias. Eſt autem formula de rebus miris, in quas imprudentes incidimus. Nos: was iſt das für ein ſpiel? für ein aufzug? *Fabularum* itaque nomine, veræ juxta & falſæ narrationes comprehendunrur. Vnde & Phædrus *veram fabulam* dixit 2 fab. 5, & *fictas fabulas*, prologo lib. 1 & epilogo lib. 2.

¶ Fabella, *æ*, f. dimin. *Commentitiæ fabellæ*, Cic. de Divin. 2, 38. Id. de Fin. 5, 15 *Parvi fabellarum auditione ducuntur.* Et Apul. 6 Met. *Sed adſtans ego non procul dolebam, quod puellares & ſiſſum non habebam, qui tam bellam fabellam pernotarem.* Phædrus ad Apologos reſtrinxit, ut ſupra monebamus. Ita enim 4 fab. 6 *Quid ergo tibi poſſim facere, lector Cato, ſi nec fabellæ te juvant, nec fabulæ: Fabellas* enim appellat Apologos: *fabulas* Tragicorum materias. Varias fabularum ſpecies recenſet Voſſ. Inſt. Orat. 2 p. 313.

¶ Fabellatio, *ōnis*, f. fabel-werck. Gloſſ. lat. gr. *Fabellatio*, μυθολογία.

¶ Fabellator, *ōris*, m. auctor fabellarum, Apul. De Æſopo vulgo dicitur. Itaque non ad contemtum pertinet, ut Germ. ein fabelhans. v. *Fabulator*.

¶ Fabellatrix, *īcis*, f. Afran.

¶ Fabŭlāris, *e*, f. erdichtet, fabelhaft; ut, *Hiſtoria fabularis*, quæ poëticis narrationibus referta: quales Diodorus Siculus, Didymus Grammaticus, Heliodorus, Lucianus, &c. ſcripſerunt. Suet. Tib. c. 70 *Maxime tamen curavit notitiam hiſtoriæ fabularis, usque ad ineptias atque deriſum.* Cenſorinus c. 4 *Fabulares poëtarum hiſtoriæ.*

¶ Fabulīnus, *i*, m. deus & præſes puerilitatis, de quo Varro apud Nonium 12, 56 *Cum primo fari incipiebant, ſacrificabant divo Fabulino*, v. Meurſ. Auctar. Philol. p. 170.

¶ Fabulo, *ōnis*, m. ein comödien-ſchreiber. Macrob. Sat. 2, 1 *Planipes & fabulo impudica & prætexta veneficia faciens.* Cum vulgo ſit *fabulo*, & apud al. *Jannio*, ita teſtituit Salmaſius ad Suet. idque ex gloſſis Iſidori, in quibus *Fabulo* congerro exponitur; item fabulas componens; & *fabulones* fabularum inventores. conf. Voſſ. Inſt. Poët. 2, 2.

¶ Fabulōſus, *a, um*, fabulis plenus, de quo multæ fabulæ ſunt, fabelhaft. Ita *Hydaſpen fabuloſum* Horatius dixit 1 od. 22, 7; & Curt. 3, 1, 2 *Fabuloſa Græcorum carmina.* Apul. 1 Med. p. 111 *Nihil hac fabula fabuloſius.* Plin. 12, 19 *Fabuloſa antiquitas*; Idem 5, 1 *Fabuloſiſſimus Atlas.* ¶ 2. *Fabuloſus* etiam dicitur, qui delectatur fabulis, qui garrulus eſt, & plurimus in conferendis fabellis. Vet. Gl. ἀδολεσχής, Fabuloſus, ein ſchwätzer; qui & φιλόμυθος appellatur, de quo Caſaub. ad Theophraſti Characteres. Hor. 3 od. 4, 9 *Me fabuloſæ Vulture in Appulo Altricis extra limen Apuliæ, Ludo fatigatumque ſomno Fronde nova puerum palumbes Texêre. Apulia* ibi non eſt regionis vel provinciæ, ſed nutriculæ Horatii nomen; quam *fabuloſam* vocat, quia aniculæ & nutrices garrulæ & fabulatrices. vid. Torrent.

¶ Fabuloſe, adv. fabelhaft. Plin. 32, 11 *Inſulæ Oceani fabuloſe narratæ*: alii legunt *fabuloſæ*. Tamen ejusdem Plinii eſt 7, 48 *Fabuloſe multa de hominum ævo referens.* Et mox l. c. Comparativus: *Reliquæ fabuloſius in Phœnice.* Et Superl. 5, 1 *Fabuloſiſſime ab antiquis narrata.* Auguſtin. Retract. 1, 15 *Manichæi tenebrarum gentem fabuloſiſſime inducunt.* Ammian. 19, 18 *Vetuſtate, ut cætera, fabuloſius extollente:* & 23, 25 *Vt Homerus fabuloſius canit.*

¶ Fabulōſitas, *ātis*, f. ſtudium vel conſuetudo fabulas narrandi, ſive ipſæ fabulæ. Plin. 7, 28 *Si recipiatur poëtica fabuloſitas:* Et 36, 13 *Excedit omnia fabuloſitas.*

¶ Fābulor, *atus ſum*, *ari*, loqui, reden, ſagen, ſchwatzen. Plaut. Epid. 1, 1, 42 EP. *Quid ego ex te audio?* TH. *Hoc, quod fabulor.* Item Rud. 2, 3, 8 *Verum omnes ſapientes decet conferre & fabulari.* Gell. 2, 22 *Tum Phaverinus ita fabulatus eſt.* ¶ 2. Item, ficta narrare, & inepte garrire, unnütze zeug reden. Liv. 45, 39 *Quid de imperatore Paulo Senatus decrevit, potius quam quid Serv. Galb. fabuletur, audi.*

¶ Fabulo, *are*, in activa voce, id. Plaut. Mil. 2, 4, 18 *Quæ cum hoc infano fabulem?* Ita & legit Pareus ib. 2, 5, 33 Hinc *fabularier*, paſſive, pro dici, eſt in Amphitr. Supp. ſc. DI *voſtram fidem* &c. v. 3. Et Sarisb. ep. 190 *Ariſtippus interrogatus, quid ei Philoſophia contulerit? dicitur reſpondiſſe, ut cum omnibus intrepide fabularet.*

¶ Fabulatio, *ōnis*, f. geſpräch; ut, *Fabulatio forenſis*, Mart. Capella lib. 6 p. 189.

¶ Fabulātor, *ōris*, m. collocutor, der mit einem redet. Suet. Auguſt. c. 78 *Lectoribus aut fabulatoribus accerſitis.* ¶ 2. Item ἀδολεσχής, nugator, qui ficta narrat, ein fabelhans. Gell. 3, 10 *Herodotus homo fabulator.* Sed ¶ 3. Apud eundem Gell. 2, 29 *Æſopus ille e Phrygia fabulator*, in bonam partem, accipitur.

¶ Fabulatōrius, *a, um*, plenus fabulis, Cathol.

¶ Confa-

¶ Confabulor, *ari*, colloqui, mit einander ſchwatzen, reden. Plaut. Cift. 4, 2, 77 *Sed ego rem meam magnam confabulari tecum volo.* conf. Id. Merc. 1, 2, 70: & 3, 3, 10.

¶ Confabulario, *ōnis*, f. colloquium, eine unterredung. Tert. ad Vx. 2, 3 *Confabulationes pravæ.* Symmach. 9 ep. 89 *Sapius ad me commeant* (epiſtolæ), *& confabulationem præſentis imitentur.* Hieron. ep. 2 ad Nepotian. *Corrumpunt mores bonos confabulationes peſſimæ.* Ita convertit illud Menandri a Paulo laudatum: Φθείρουσιν ἤθη χρησθ' ὁμιλίαι κακαί. Et ep. 12 med. ad Gaudentium de infantulæ educatione: *Totos dies in hujus confabulatione conſumis.*

¶ Confabulatus, *us*, m. idem. Sidonius 9 ep. 11 extr. *Hos eloquii tui claritas, artifice confabulatu, dum compellat.*

FĂCĔLA, *æ*, f. oluſculum, quod acceto maceratum apponitur. Vetus epigr. *Quem recreat feſſam gillo, facela, melo.*

¶ Facelāre, *is*, 11. acetarium, ein kraut-ſalat. Lamprid. Heliog. c. 20 *Barbas mullorum pro naſturtiis, apiaſtris & facelaribus exhibuit.*

Faceſſo, vide in *Facio.*

FĂCĔLĪNA, Phacelina, vel Phacelitis Diana, quæ in Siciliæ urbe cognomine colebatur, nomen habuit a φάκελος, quod faſcem etiam farmenturum notat, quo tectum illius ſimulacrum ex Scythia attuliſſe dicitur Oreſtes. vid. quos laudant N. Heinſ. & Drakenb. ad Sil. Ital. 14, 260 *Mille Thoantææ ſedes Faceline Dianæ*, præſertim Cluver. 2, 6 Sicil.

FĂCĒTIÆ, *arum*, f. ſermonis deliciæ ac urbanitas & elegantia, zierlichkeit, höfliche kurtzweil, ſchertzreden, Vellej. 1, 17, 1 *Dulcesque latini ſermonis facetiæ per Cæcilium, Terentiumque & Afranium ſub pari ætate nituerunt.* Cic. de Cl. Or. c. 34 *Superabat fale facetiisque omnes Scipio.* vid. Id. Cic. de Orat. 2, 57 ſeqq. copioſe de *Facetiis.* Huc refpicit etiam Quintil. 6, 3 p. 540 *In narrando autem Cicero facetias putat, dicacitatem in jaciendo.* Sed, *Facetiæ acerbæ*, it. *aſperæ*, de jocis durioribus, & contumelioſis: Tac. Ann. 5, 2, 3 & 15, 68, 4. Inde *illudere, irridere, inſectari facetiis*, ibidem, & Ann. 15, 25, 6, beiſſende ſchimpfreden. Ver. Gloſſ. *Facetiæ*, χάριτες ἐν ὀνείδεσιν. ¶ 2. In ſingulari uſus Apulejus eſt Apologia, cum ait: *Atque ego ſcio, nonnullos, & cum primis Æmilianum iſtum, facetiæ ſibi habere, res divinas deridere*, für einen ſchertz halten.

¶ Facētus, *a, um*, facetiis abundans, ridiculus; item urbanus, elegans, citra ſcurrilitatem tamen, &c. artig, manierlich, höflich, kurtzweilig, ſchertzhaft Neque enim circa ridicula tantum verſatur hæc vox, ſed & decoris & exquiſitæ elegantiæ ſignificationem habet, ut Quintilianus nos docet 6, 4. Hinc Cic. Off. 1, 29 probat *genus jocandi non profuſum, nec immodeſtum, ſed ingenium & facetum, &c.* Vet. Gloſſ. *Facetus*, ἐύστροφος. Ter. Heaut. 3, 2, 10 *Mulier eſt commoda, & Facta hæc meretrix.* Donatus quoque *facetam meretricis diſciplinam* in Ter. Eun. urbanam & elegantem interpretatur, & Chremetis ruſticitati opponit. Alibi *Facetum* interpretatur, *qui facit verbis, quod vult.* Et ſimilem in modum Iſidorus lib. 10 lit. f. *qui jocos & luſus geſtis & factis commendat, a faciendo dictus.* Sed forte originis cauſſa *facem* præferre licet, quia faces venuſtatis inſunt facetiis, quibus & Vellejus l. c. nitorem tribuit. Horatio 1 epiſt. 4, 55 *Facetus* eſt, qui loquitur blande. Columella 1, 1 *Iulius Græcinus duo volumina ſimilium præceptorum de vineis compoſita facetius & eruditi- poſteritati narranda curavit. Facetius*, i. e. elegantius, ſcitius, effectius. Quod ut ab eruditis ingeniis expectandum maxime eſt; ita *facetum & eruditum* Columella conjunxit. Nec aliter Lucilius apud Feſtum in REDARGVISSE: *Quo facetior videar, & ſcire plus quam ceteri.* Superl. *Facetiſſimus* eſt apud Plin. in præfat. Suet. Veſp. c. 22. Aur. Vict. Epit. c. 9. Auct. ad Herenn. 4, 11. Sed & Cic. de Leg. 2, 15 *Ariſtophanes facetiſſimus Poëta.* Iuvenal. 9, 19 *Conviva joco mordente facetus, Et ſalibus vehemens intra pomœria natis*, i. e. vernilibus, vel potius Romanis.

¶ Facete, adv. ſchertzhaft, artig; ut, *Facete dictum*, Ter. Eun. 2, 2, 57; & Plauto Capt. 1, 2, 73 pulchre & delectabiliter dictum eſt. Superl. Cic. de Orat. 2, 55 *Facetiſſime ores libellos tribus legendos dedit.* Plin. 1 ep. 9 *Facetiſſime dixit.* Comparativus eſt ipſius etiam Ciceronis l. c. c. 54; & Columellæ, loco proxime in *Facetus* indicato.

¶ Facetōſus, *a, um*, adject. poßierlich; ut, *Vrbanitas facetoſa*, Cic. de Fin. 2, 31.

¶ Facetior, *ari*, facetiis uti, ſchertzen, poſſen machen. Sidon. 3 ep. 13 pr. *Qui, quod verbis inverecundis aurium publicarum reverentiam inceſtant, granditer ſibi videntur facetiari.*

¶ Infacetiæ, vel, ut rectius legitur, Inficetiæ, *arum*, f. pl. unhöflichkeit. Catull. 37, 19 *Pleni ruris & inficetiarum annales.*

¶ Infacetus, & Inficetus, *a, um*, parum elegans, ruſticus, tölpiſch, grob, ungeſchickt. Cic. Off. 3, 14 *C. Canius, eques Romanus, nec infacetus, & ſatis literatus.* Plin. 19, 8 *Non infacetum Tiberii Cæſaris dictum.* Adde Borrichii Cogit. p. 131. Catull. epigr. 22, 14 *Idem infaceto eſt inficetior rure.* Et ſic Plaut. Truc. 2, 4, 4.

¶ Infacete, & Inficete, adv. unhöflich, ungeſchickt. Suet. Veſp. 20 *Quidam urbanorum non infacete &c.* conf. Vellej. 2, 33, 4. Solinus c. 1 (al. 5) *Non infacete Thoranius id, quod emtor præcipue criminabatur, pretioſius probavit.* Plin. 35, 4 *Oſtendens in tabula pictum inſaceriſſime Gallum, exerentem linguam.*

¶ Perfacetus, *a, um*, valde facetus, ſehr artlich Cic. pro Plancio c. 4 *Si non perfacetum, attamen fortaſſe non ruſticum, me id dixiſſe dicunt.*

¶ Perfacete, adv. idem. Cic. in Verr. de Prætura urb. 46 extr. *Perfacete dicta.*

FĂCIES, *ēi*, f. forma exterior, aſpectus, anterior pars humani capitis, das antlitz, geſicht, die geſtalt. Martial 3 epigr. 5 *Formoſam faciem nigro velamine celas.* Sic, *Liberalis, ingenua facies*, ein ehrlich aufrichtig geſichte; Plin. 1 ep. 14 ¶ 2. Significat autem hæc vox non vultum tantum, hoc eſt, oculos & os hominis, ſed totam corporis ſtructuram ave facturam: nam & a *faciendo* dicta eſt, ut Gellius docet 13, 28, qui locus claſſicus eſt, ſæpius proinde a nobis advocandus, die leibs geſtalt. Donatus ad illud Ter. Eun 2, 3, 5 *O faciem pulchram, &c.* FACIEM, inquit, *modo non partem corporis dicit, ſed totam ſpeciem, quæ apparet & cernitur.* Iuvenal. 6, 168 *Facies tua computat annos*, man ſiehet dirs am geſicht an, wie alt du biſt. Apul. lib. 2 Mil. *Etiam in mœrore luculentam proferre faciem*, munter ausſehen. Idem Apolog. *Cum tam ignotus illi fueris, ut ſæpe ne in occurſu quidem filium fratris tui de facie agnoſceres*, am geſichte kennen. *Mala facies*, i. e. deformis, apud Quintil. 8, 4. ¶ 3. Nec de corporibus hominum tantum *facies* dicitur: ſed & de aliis rebus, quarum ſpecies objicitur oculis ſpectanda & arbitranda, de quo & Gellius dicto loco. Cic. Off. 1, 5 *Formam ipſam & tanquam faciem honeſti vides.* Id. pro Flacco 9 *Fateantur in Meandri perſona expreſſam eſſe faciem civitatis.* v. Zinzerl. Prom. Crit. c. 32. Virg. Æn 2, 412 *Oriturque miſerrima cædes Armorum facie, & Grajarum errore jubarum. Facie armorum*, i. e. forma & ſpecie. Ita Æneid. 1, 767 *Quibus aſpera quondam Viſa maris facies.* Plin. 35, 4 *Super omnes Divus Auguſtus in foro ſuo celeberrima in parte, poſuit tabulas duas, quæ belli pictam faciem habent & triumphum.* Salluſt. apud Gell. 13, 28 *Sardinia in Africo mari facie veſtigii humani in orientem, quam in occidentem latior prominet: Facie*, i. e. forma, figura, ſeiner geſtalt nach. Similiter Tac. Hiſt. 5, 23 extr. *Crebris pluvialibus imbribus ſuperfuſus amnis paluſtrem humilemque inſulam in faciem ſtagni opplevit.* Atque Idem Hiſt. 2, 54, 3 *Intendebat formidinem, quod publici conſilii facie diſceſſum Mutina*, i. e. ſpecie, unter dem ſcheine. Calpurn. ecl. 1, 69 *faciem adumbrati honoris* vocat ſpeciem externam & umbram. Tac. hiſt. 2, 89, 4 *Et militum phaleræ, torquesque ſplendebant: decora facies, & non Vitellio principe dignus exercitus.* Et Hiſt. 3, 68, 1 *Nec quisquam adeo humanarum rerum immemor, quem non commoveret illa facies, &c.* Virg. Georg. 1, 506 *Tam multæ ſceleratæ facies.* In quibus locis *facies* ſpectaculum eſt, der anblick Ita Plinius in Paneg. c. 35 *Memoranda facies, delatorum claſſis permiſta omnibus ventis, &c.* Et c. 31 *Contingit ergo oculis noſtris inſolita facies, &c.* Adde Elmenhorſt. in Indice Apulejano. ¶ 4. *Acies* & *facies* confunduntur a librariis. Burm. ad Grat. Cyn. 97.

¶ Facitergium, *i*, n. linteolum, quo tergimus faciem, ein ſchnupftuch, Iſidor. 19, 25.

¶ Bifax, vel Difax, o habens duas facies, das zwey geſichter hat. Gloſſ. lat. gr. *Bifax, Difax*, διπρόσωπος. v. Meurſ. Exerc. 2, 4, 15.

¶ Bifaciātus, *a, um*, pro bifarius, zweyfeltig. Hoc barbaro vocabulo Petrus Cantor Pariſienſis muſſas plures in unum congeſtas bifaciatas, trifaciatas nuncupat, quia duplicem vel triplicem habeant faciem. v. Zimmerm. Analect. menſtr. menſ. 1 p. 29.

¶ Superficies, *ēi*, f. vulgo exterior & ſuperior rei cujusque pars, quæ Ciceroni *extremitas*, it. *libramentum*, die fläche, das auswendige eines dinges, der obere boden. ¶ 2. Sed ex antiquo vocis uſu, id potius, quod ſuper ſoli faciem, & ſolo ſuperimpoſitum eſt, veluti domus, vites, arbores, plantæ, ſegetes. Cic. ad Att. 4, 1 extr. *Superficiem arcæ* opponit, it. ep. 2 *Nobis ſuperficiem ædium conſules de conſilii ſententia æſtimarunt HS. vicies.* Plin. 11, 48 *Longitudo ſuperficiem corporum ſola ampliat.* Ita *ſuperficiem vitis* accipit Col. de Arb. 10, 2. Et arboris Plin. 17, 14 f. 24 *Aufertur ſerra aqualiter ſuperficies, lævigatur falce truncus.* v. tit. π. *de ſuperficiebus, quæ in conductо ſolo poſitæ*, conf. Parei Lex. Crit. p. 1206.

¶ Superficium, *i*, n. apud ICtos.

¶ Superficiārius, *a, um*, was auf grund und boden ſtehet; ut, *Superficiaria ædes*, L. 2 Dig. de Superficiebus, quæ in conductо ſolo poſitæ. Sen. ep. 88 p. 389 *Mathematica, ut ita dicam, ſuperficiaria eſt, in alieno ædificat, aliena accipit principia, &c.* Subſtantive Sarisb. 6, 1 *Provinciales quaſi quidam ſuperficiarii ſunt*, erb zinsleute.

¶ Superficiālis, *e*, aliud adject. quod in ſuperficie eſt, obenbingehend. Tertull. 4 adv. Marcion. c. 28 *Incredulitatis ſecreta ſuperficialibus officiis obumbrans.*

FĂCĬLIS, *e*, adj. a *facio* eſt, quod facta arduum haud eſt: quod ſequitur manum, unde & εὐχερὲς in Gloſſis exponitur, leicht, thulich, das bald von ſtatten gehet. *Cauſſa facilis & explicata*, Cic. pro Planc. c. 2, eine leichte und klare ſache. Iuvenal. 15, 47 *Facilis victoria de madidis, & blæſis, atque mero titubantibus.* Grat. 307 *facilis maza* h. e. vilis, parabilis. Ita *facilis cibus*, ubi vid. Cic. fam. 6, 5 *Res tuæ quotidie faciliores mihi & meliores videntur*, h. e. minus impeditæ, ubi plus ſpei eſt. conf. Liv. 23, 11; & ibi Gronov. Nam al. *feliciores.* Salluſt. Catil. c. 43 *Facilior aditus ad conſulem:* & antea c. 14 *quod factu facillimum erat.* Tac. Hiſt. 4, 39, 5 *Ne paratis quidem corrumpi facilis, adeo metuens incerta.* Idem *Facilis bello* Agricola c. 21, i. e. ad capeſſendum bellum, vel capeſſendo bello; Ita enim Annal. 5, 11, 1 *Facilem capeſſendis inimicitiis* dixit. *Facilis ſævire*, quæ pulcra locutio eſt apud Propert. & Stat. vide Barth. ad Silv. Statii p. 14. ¶ 2. Alias *Facilis* benignum, lenem, exorabilem, qui annuit facile, qui ignoſcit facile, largiturque veniam, ſignificat, & *duro ac violento* opponitur, genzigt, willfährig. Sic *facilem patrem* Terentius dixit Heaut. 1, 2, 42. Ovid. Faſt. 1, 17 *Da mihi te facilem, dederis in carmina vires.* ¶ 3 Ponitur & pro agili, celeri, geſchwind. Manil. 1, 68 *Circumfer faciles oculos*, &c. Et Virg. Æn. 8, 310 *Faciles oculos fert omnia circum.* Ita *Facilis manus*, ap. Tibullum 1, 1, 8 eſt manus gnara & induſtria. Vid. Burm. ad illud Nemeſia. Cyneg. 50 *Et varias cupimus facili cane ſumere prædas.* ¶ 4. Et quia facilitas comitati jungitur, eademque quodammodo eſt: ideo & *Facilis* comem aliquando ſignificat, freundlich. Sane cum Suetonius Vitellium c. 7 *facili & prodigo animo* fuiſſe ſcribit: per *facilem* nimis comem ſignificat, quod ſatis ex illis, quæ conſequuntur, patere poteſt. ¶ 5. *Ex facili*, i. e. facile. Tac. Agric. 15, 2 *Nihil profici patientia, niſi ut gravibus tamquam ex facili tolerantibus imperentur.* Ita & *ex tuto, ex vero*, pro tuto, vere, dicitur. ¶ 6. *In facili* idem. Liv. 3, 8 extr. *Cum exitus haud in facili eſſent.* v. l. Fr. Gron. ad h. l.

¶ Facile, adv. ſine labore, ſine moleſtia, leichtlich. *Ex malis facile emergere*, Ter. Andr. 3, 3, 20. Tac. Agric. 9, 2 *Agricola naturali prudentia, quamvis inter togatos, facile gaſtque agebat: Facile*, i. e. ſine difficultate. Nep. 15, 3, 4 *Paupertatem adeo facile perpeſſus eſt*, i. e. tam æquo animo tulit. Cæſar B. Gall. 1, 2 *Id facilius*

eis persuasit. Id. 3, 13 *Tempestatem ferre facilius.* Et 7, 31 *Oratione subdola aut amicitia facillime capi.* Cic. pro Rosc. Am. c. 12 extr. *Facillime intelligetis.* ¶ 2. *Facile vivere*, est, vitam curis & sordibus vacuam ducere, ita ut ventri animoque bene sit, sich wohl befinden, Plaut. Curc. 5, 2, 6; & Epid. 2, 2, 59. Nec aliter Terentius in illo accipiendus est, Adelph. 3, 4, 56 *Quam vos facillime agitis.* Eodem modo Cic. fam. 2, 16 *Quod autem in maritimis sum facillime*, hoc est, quod ibi libentissime & maxime ex animi sententia vivo. vid. & Græv. ad Cic. fam. 3, 12. ¶ 3. *Facile princeps, facile primus*; i. e. citra controversiam, unstreitig, unfehlbar, gewiß genung. Cic. de Divin. 2, 42 *Eudoxus in Astrologia facile princeps.* Et pari modo pro Rabirio c. 9 *Vir unus totius Græciæ facile doctissimus, Plato.* Ter. Andr. 4, 3, 5 *Facile hic plus est mali, quam illic est boni.* Vbi Donatus: FACILE, inquit, *adverbium confirmantis est, id est, liquido, manifesto. Veteres dicebant* facile *pro certo.* Vt Cicero: ILLIVS CIVITATIS FACILE PRINCEPS.

¶ Facĭlĭter, aliud adverb. ex quo & *difficiliter* est. Vitruv. 1, 1 sub f. *Itaque faciliter contra eas disciplinas disputare possunt.* Habes idem adverbium apud eumdem & 2, 1, & sæpe alibi. Quintilianus autem 1, 6 hanc adverbii formam non quidem laudat, sed permittit. conf. Borrich. Vindic. p. 69.

¶ Facĭlĭtas, ātis, f. humanitatis pars, comitati juncta & severitati gravitatique opposita, gelindigkeit, gütigkeit. Cic. pro Murena c. 31 *Si illius comitatem facilitatemque tuæ gravitati severitatique asperseris.* Id. in Lælio c. 18 extr. *Amicitia ad omnem comitatem facilitatemque proclivior.* Nep. 25, 15, 1 *Comitas non sine severitate; gravitas non sine facilitate.* Nam gravitas quando excedit, *rigor* est: medium & laudem a *facilitate* consequitur, quæ ignoscit, remittit, cedit, sed non sine ratione. Sic *facilitatem imperii* Tacitus dixit Agricola 3, 1 de leni & moderato imperio Trajani, qui libertatem, ut idem auctor ibidem tradit, cum principatu miscuerat. Est itaque *facilitas*, lenitas, clementia, quæ multa ignoscit, atque condonat; &c. *Male docet te mea facilitas multa*, Ter. Heaut. 4, 1, 35. *Immoderate alicujus facilitate abuti*, Cic. fam. 12, 1. Idem in Tusc. 4, 12 propensionem ad res bonas quascunque *facilitatem* dixit. Terentius *Festivitatem* & *facilitatem* conjunxit Eun. 5, 8, 18. vide infra *Festivitas* in *Festus*. ¶ 2. Sen. ep. 11 etiam corpori tribuit: *Naturali in hoc facilitate corporis pronus*, (scilicet *ut erubescat*), der von natur leicht roth wird. Et sic pro expedita facultate apud Tac. Germ. 26, 2 *Facilitatem partiendi camporum spatia præstant.* Et Vlpian. l. 2 ff. qui satisd. cog. *Conveniendi facilitas.*

¶ Facul, & Faculter antiqui dicebant pro Facile: unde *Facultas* & *Difficultas* videntur dicta: sed postea *facilitas morum* facta est, *facultas rerum*, Festus. *Haud facul* (ait Pacuvius) *fœmina invenietur bona.* Et Varro: *Vtrum sit magnum an parvum, facul an difficul.* Hæc & plura apud Nonium 2, 331.

¶ Făcultas, ātis, f. copia & potestas faciendi, δύναμις: Festus *facilitatem agendarum rerum* recte interpretatur, kraft, vermögen. Ter. Andr. 1, 4, 5 *Dii date facultatem, obsecro, huic pariundi.* Sic, *Facultatem faciendi adimere, capere, prætermittere*, Cic. ad Pompej. sub Att. 8, 11. ¶ 2. Cæs. B. G. 1, 38 *Namque omnium rerum, quæ ad bellum usui erant, summa erat in oppido facultas*, id est, abundantia, copia, vorrath. Cic. fam. 5, 12 *Materies digna facultate, & copia tua.* Brut. ad Cic. fam. 11, 20 *Legionibus iis, quibus agros dandos censuistis, video facultatem fore ex agris Sillanis, &c.* Vet. Gloss. *Facultas*, περιουσία: Item *Facultates*, ὄλα, εὐπορίαι. Sic, quod quisque in patrimonio ac bonis habet, sæpe *facultatum*, interdum & *facultatis* nomine venit, das vermögen. Sic, *Facultates equestris ordinis*, pro censu equestri Plinius 1 epist. 19 dixit. *Facultates patrimonii*, Quintil. fine procemii lib. 6. *Facultatem patrimonii*, Paulus ICtus dixit l. 12 § 3 D. de administr. tut. Et, *Labi facultatibus*, an seiner haab herunter kommen. Vlpian. l. 1 § 11 de Magistratib. conveniend.

¶ Facultatŭla, æ, f. dimin. Hieronym. epist. 27 ad Eustoch. c. 4 *Pro facultatula sua.*

¶ Diffĭcĭlis, e, grave, arduum, factu minime facile, laboriosum, δυσχερές, δύσκολον, schwer. Ter. Heaut. 4, 2, 8 *Nihil tam difficile, quin quærendo investigari possit.* Et sc. 6 pr. *Nulla est tam facilis res, quin difficilis fiat, si invitus facias. Difficilioribus uti tempestatibus*, unbeqvem wetter haben, Cæs. Civ. B. 3, 15. Cic. de Orat. 3, 55 *Vsus in dicendi studio difficillimus.* Virg. Æn. 5, 865 *Scopuli difficiles*, i. e. periculosi, gefährliche klippen. Id. Ge. 2, 179 *Difficiles primum terræ, collesque maligni*, unfruchtbar. Id. Æn. 4, 694 *Difficiles obitus* τῇ εὐθανασίᾳ opponuntur. ¶ 2. Ad hominem quando refertur, significat eum, qui leni & facili opponitur, hoc est, morosum, incommodum, ein verdrießlicher, wunderlicher mensch, dem man nichts recht oder zu dancke machen kan. Græci δύσκολον vocant. Cic. de N. D. 3, 29 *Parens illepidus, in liberos difficilis.* Nep. 25, 5, 1 *Habebat avunculum difficillima natura: cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione ad summam senectutem retinuerit benevolentiam.* Vbi, *difficillima natura* & *asperitas*, synonyma sunt. *Difficillimum Reip. tempus* etiam asperum & durum est, schwere zeiten. Cic. Phil. 5, 13.

¶ Difficile, adv. ægre, schwer, mit mühe. Cic. de Invent. 2, 56 *Difficile fieri*, quod proximis verbis dixerat *difficulter fieri.* Vellej. 2, 63, 3 *Sibi difficile consentiens.*

¶ Difficulter, adv. schwerlich, mit mühe. Cæs. Civ. B. 1, 62 *Difficulter & ægre fiebat.* Sallust. Catil. c. 15 *Adolescentium animi dolis haud difficulter capiuntur.*

¶ Difficiliter, adv. id. Cic. Acad. 4, 16 *Difficiliter internosci.* Col. 5, 3 pr. *Difficiliter mensuras inibimus agrorum.* Id. c. 7 *Aliæ arbores difficiliter comprehendunt.* ¶ 2. Gradus horum adverbiorum communes sunt. Plin. 22, 21 *Difficilius concoquitur*: & 19, 7 *Omnium difficillime opium nascitur.*

¶ Difficul, contrarium antiquo illi *Facul*, de quo supra.

¶ Difficultas, ātis, f. labor aliquid faciendi, asperitas, schwierigkeit. Quint. 1, 12 p. 124 Burm. *Difficultatis patrocinia præteximus segnitiæ.* Cic. Div. in Verr. c. 12 *Difficultas & magnitudo rei.* Ter. Hec. 4, 4, 45 *Nulla a me vobis difficultas erit*, von mir soll euch die sache nicht schwer gemacht werden. ¶ 2. *Inopiam* notat, nothdürftigkeit. Cic. Verr. 2, 28 *Simul ostendit, se in summa esse difficultate nummaria.* Id. pro Domo c. 5 *Difficultas annonæ summaque inopia rei frumentariæ*, wenn alles theuer und übel zu bekommen ist. *Affici atque affligi difficultatibus*, Id pro Quint. c. 2. *Incurrere in difficultates*, Id. fam. 4, 2. *Erat res in magna difficultate*, Cæs. B. Civ. 3, 15.

¶ Difficulto, *are*, schwer machen. Gloss. græc. lat. δυσκολαίνω, *difficulto.*

¶ Indifficilis, *e*, unschwer. Sed pro valde difficili habetur in l. 29 § 15 ff. de liberis & post. *Ille casus indifficilis est.* v. Erythræi Ind. Virg. in *Infractus.*

¶ Indifficulter, adv. idem. Claud. Mamert. de Statu An. 1, 21 *Aquas indifficulter haurire.*

¶ Perdifficilis, *e*, sehr schwer. Cic. de N. D. 1, 1 *Perdifficilis & obscura quæstio.* Id. Att. 3, 8 *Navigatio perdifficilis.*

¶ Perdifficiliter, adv. idem. Cic. Acad. 4, 15 *Quæ perdifficiliter, internoscantur tamen.*

¶ Prædifficilis, *e*, idem. Tertull. de Baptismo c. 2 *Prædifficilia penes homines, facilia penes Deum.*

¶ Subdifficilis, *e*, nonnihil difficilis, etwas schwer; ut, *Subdifficilis quæstio*, Cic. de Amic. c. 19.

¶ Perfacilis, *e*, sehr willig, sehr leicht. Cic. de Orat. 1, 20 extr. *Perfacilis in audiendo.* Cæs. B. Gall. 1, 2 *Perfacile esse, totius Galliæ imperio potiri.*

¶ Perfacile, adv. Cic. Attic. 13, 32 *Curules magistratus perfacile cepisse.* Et in Verr. ult. c. 4 *Perfacile sese tuebatur.* Plaut. 3, 1, 93 *Perfacile perpetior.*

¶ Perfacul antiqui dicebant, quod nunc *perfacile* dicimus, Fest.

¶ Præfacilis, *e*, valde facilis, sehr leicht. *De præfacili exoras*, Plaut. Epid. 5, 2, 21 in MSS. v. Taubm. not. p. 532.

Facinorosus, vide mox in *Facinus.*

FĂCĬNVS, ŏris, n. a *facio*, factum, eine that, μέσον est, & in utramque partem sumitur; in pejorem frequentius. Enn. ap. Cic. de Div. 1, 22 *In coelo contueri maximum ac mirificum facinus.* Sallust. Iug. c. 2 *Ingenii egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt.* Plaut. Pseud. 2, 1, 3 *Stultitia est, facinus magnum timido corde credere.* Ter. Heaut. 2, 3, 73 *Facinus magnum & memorabile*: Et, *Facinus inceptare*, 3, 3, 39. *Facinus facere* Latinum esse probat Burm. ad Quint. decl. 2, 8 p. 46. Sic &, *committere, audere, patrare, perpetrare, designare, &c.* eine übelthat begehen. In his enim *Facinus* flagitium est: quamquam & hæc duo differant. v. *Flagitium.* Vet. Gloss. *Facinus*, δρᾶμα, δυσσέβημα. Item: δρᾶμα, ἐπὶ ἀτοπήματος, *Facinus.* Item: ἀτόπημα, *Flagitium, Facinus.* Ovid. Met. 6, 623 *Triste parat facinus.* Idem Fast. 1, 249 *Nondum justitiam facinus mortale fugarat.* Livius pro *Stupro* passim *facinus* dixit 39, 13, 16, &c.

¶ Facinŏrōsus, *a*, *um*, flagitiosus, scelestus, boshaftig, lasterhaftig; ut, *Facinorosa culpa*, Val. Max. 2, 6, 3. *Facinorosa vita*, Cic. de Leg. 1, 14. *Temulentior ac facinorosior*, Sidon. 3 ep. 13. *Exilio facinorosior redditus.* Iustin. 16, 4, 6. *Facinorosissimus sicarius*, Cic. pro Sextio c. 38.

¶ Facinorose, adv. idem, apud Augustinum.

FĂCIO, *fēci, factum, facĕre*, ποιεῖν, etwas machen, das sich sehen läst, ins werck richten; qua significatione ab *agere* differt, quamquam aliquando pro *agere* videtur poni, cum tempus designandum venit, de quo infra. v. Varr. de L. L. 5, 8, ubi addit: *Proprio nomine dicitur* facere *a* facie, *quod rei, quam facit, imponit faciem, &c.* Phrasibus latinis plurimis servit, quas subjicere hic omnes, non instituimus, quod & nimis sunt multæ, & in singulis alioquin nominibus, quibuscum jungitur hoc verbum, explicantur. Notabiliores per lancem saturam proponemus. ¶ 1. *Male ac injuste facere*, Nep. 2, 7, 6. *Negligenter malitiose*, Idem 7, 7, 2. *Finem maledictis facere*, Ter. Heaut. prol. v. 34, ein ende damit machen, aufhören. *Ægre facere*, Id. Eun. 4, 1, 10, zum verdruß thun. Et, *Æqui bonique facere*, Heaut. 4, 5, 40, vor gut nehmen. *Certiorem quem facere*, einem zu wissen thun, Nep. 2, 5, 1. *Conjecturam facere*, muthmassen, Ter. ib. 3, 3, 13. *Facere civem*, i. e. adsciscere, Nep. 25, 3, 1. *Heredem facere*, i. e. instituere, scribere, Idem 25, 5, 2. *Facere impetum in aliquem*, i. e. adoriri, Cic. fam. 15, 3. Apul. Met. 11, p. 269 *Mane factum est* h. e. perfectum, war es geschehen, fertig. ¶ 2. Germanismum sapiunt, eoque diligentius proinde notanda sunt, hæc & similia: Plaut. Mil. 4, 6, 28 *Tu te vilem feceris, si te ultro largiere*, du machest dich verächtlich. Plin. maj. præf. pr. *Facere se duriusculum*, de eo, qui indignationem præ se ferret, sich unnütz machen. Plautina plura ejus generis dabit Pareus. Ipse Cic. pro Flacco c. 20 pr. *Verbis se locupletem facere*, sich reich machen. ¶ 3. Plin. 8, 6 *Nec quid de iis factum sit, explicant auctores*, wo sie hingekommen. Ellipt. Plaut. Capt. 5, 1, 32 *Meo minore quid sit factum filio*, was mit ihm paßirt. Bacch. 2, 3, 10 *Nescit, quid faciat auro*, was er mit anfangen soll. Et ita sæpe. ¶ 4. *Omnia facere*, nichts unterlassen, Cic. 16 ep. 17 ad Tironem. *Nihil reliqui feci*, i. e. omne expertus sum, Nep. 25, 21, 5. Ita Virg. ecl. 2, 35 *Quid non faciebat Amyntas?* Horat. 3 ode 24, 24 *Magnum pauperies opprobrium jubet Quidvis & facere & pati.* Liv. 2, 12 *Facere & pati fortia, Romanum est.* Id. 10, 19 *Facere strenue, quam dicere scite, laudabilius.* ¶ 5. *Bene facis*, formula testantis beneficium & gratias agentis, Ter. Eun. 1, 2, 116. Contra imprecandi formula: *Di tibi male faciant*, Cic. fam. 5, 11; & 11, 21. ¶ 6. *Fac, si facis*, proverbiale apud Martialem 1 epigr. 46. Plautus Trin. 4, 2, 139 *Age, si quid agis*; & in Persa 1, 3, 66 *Hoc si facturus, face.* Sen. Benef. 2, 5 *Fac, si quid facis.* Nos: was du thun wilst, thue bald. ¶ 7. *Quid faceret? Quid facerem?* was zu thun? elegans excusandi formula apud Plautum Rud. 2, 3, 21. Virg. ecl. 1, 41 *Quid facerem? neque servitio me exire licebat, Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.* Ovid. Met. 6, 572 *Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit.* Stat. Achill. 1, 674 *Quid faciat? casusne suos ferat ipsa parenti?* Vsus & S. Lucas c. 16, 3. Et plenius Nep. 2, 2, 6 *Miserunt consultum, quidnam facerent de rebus suis*, was sie anfangen, wie sie sich verhalten solten. ¶ 8. Aliquando *facere* pro efficere, concinnare, præstare ponitur, verschaffen, zu wege bringen. Virg. Georg. princ.

Quid

Quid faciat lætas segetes, &c. Hinc canere incipiam. Celſus proœmio: *Abditas cauſſas vocant, in quibus requiritur, ex quibus principiis noſtra corpora ſint? quid ſecundam, quid adverſam valetudinem faciat?* Paulo poſt pro eo verbo *creare* uſus eſt. Ait enim: *Si ex quatuor principiis, vel ſuperans aliquid, vel deficiens, adverſam valetudinem creat.* Plin. 4 ep. 19 *Ars ejus, & quaſi inſcriptio Comœdus, in qua plurimum facit,* worinnen er am meiſten gethan hat. Et 6 epiſt. 17 *Equidem omnes, qui aliquid in ſtudiis faciunt, venerari etiam mirarique ſoleo.* Alibi *præſtare* dixit, ut 6 ep. 8 *Nam ſtudia, quibus plurimum præſtat, ad voluptatem tantum & gloriam exercet.* Sen. de Brevit. vitæ c. 13 *Experire* (virturem) *quid in otio faciat.* Id. ep. 9 *Amicum facere: ſtatuam facere.* Cicero verbo *efficere* ita utitur: ut in Oratore perfecto de Demoſthene loquens: *Indicendo plurimum effecit.* Similiter Lamprid. in Alex. Sev. c. 55 *Cum ipſe Alexander cornua adiret, milites admoneret, ſub ictu teli verſaretur, manu plurimum faceret,* i. e. plurimum efficeret manu, ſive ſtrenue ipſe pugnaret; & ante paulo c. 51 *Cum quibus multum fecit in Perſide,* vide ibi Caſaub. De magiſtratibus creandis *facere & fieri* ſæpe adhiberur. v. Burm. ad Quintil. 5, 10 p. 425. ¶ 9. *Facere gratiam,* veniam dare, zu liebe thun. Plaut. Caſ. 2, 6, 21. conf. Parei Lex. Crit. p. 524. *Facere gratiam delicti,* i. e. ignoſcere, Salluſt. Catil. c. 52. ¶ 10. *Facere ſe aliquo,* i. e. commovere, venire, accedere. Vide mox *Faceſſo.* ¶ 11. Aliquando *exercere* eſt: ut, *Medicinam facere.* Cic. fam. 14, 7. *Mercaturas facere,* handel treiben, Id. 3 Verr. 28. item *Hiſtrioniam facere,* Plaut. Amph. prolog. v. 90. *Furtum facere,* ſtehlen, Id. Rud. 4, 3, 15. ¶ 12. Aliquando & gignere ſeu procreare eſt, zeugen. Varro de R. R. 3, 22 de anſeribus loquens: *Plerumque pullos ſimiles ſui faciunt.* Plaut. Ciſt. 5, 1, 50 *Alicna mihi opera fieri plures liberos.* Similiter ſpeculum *facere imagines* Gellio dicitur, cujus locum vide in verbo *Imaginor.* B. Hieronymus in vita S. Hilarionis: *Cumque centum lagenis æſtimata fuiſſet integra adhuc vinea, poſt dies viginti trecentas fecit:* id eſt, dedit, ſive ut Columella loquitur, *fudit.* Nam 3, 9 ſcribit: *Varro, & ante eum M. Cato poſſent affirmare, ſexcentenas urnas priſcis culturibus ſingula vinearum jugera fudiſſe.* Vetus Interpres Iſaiæ c. 5, 2 de vinea: *Expectavit, ut faceret uvas, & facit labruſcas.* Vide & *Fio.* ¶ 13. *Facere annos, dies,* agere eſt, vel conficere, ſive conſumere, zubringen, item vivere, commorari. Paulus l. 14 § de ſtatu liberis: *Is ſervus fugerat, & annum in fuga fecerat.* Papin. l. 11 § 5 D. ad L. Iul. de adult. *Poſtulabat, ne ſibi computarentur dies, quos in cuſtodia feciſſet.* Vetus Inſcriptio: CVM MARITO FECIT MENSES. v. Gruter. p. 447 n. 2. Ita etiam FECIT ANNOS. v. Id. p. 838 n. 12; & 842 n. 7. v. Burm. ad Petron. c. 9 p. 39. Sed & Cic. Act. 5, 20 *Apameæ quinque dies morati, Iconii decem fecimus.* Sen. ep. 66 *Quamvis pauciſſimos una fecerimus dies.* v. ibi Gronov. Capitol. in Maximo & Balbino c. 5 *Pueritiam omnem in domo patrui Pinarii fecit.* Adde Giſan. Obſerv. L. L. p. 92; & Parei Lex. Crit. v. 462. Septuaginta interpretes ſæpe ita locuros oſtendit Reineſ. Inſcr. p. 948. ¶ 14. *Facere pecunias,* eſt redigere, cogere, zuſammen bringen. Nepos 5, 1, 3 *Qui magnas pecunias ex metallis fecerat.* Ita Horat. 1 epiſt. 1, 65 *Rem facere quocunque modo.* Et Nep. 12, 2, 3 *Magnas prædas facere.* ¶ 15. *Facere ad aliquid* dicitur, quod prodeſt, vel convenit, dienen, ſich ſchicken. Ovid. de A. A. 3, 540 *Et facit ad mores ars quoque noſtra ſuos:* i. e. prodeſt, confert. Id. Triſt. 1, 9, 44 *Non facit ad noſtras boſtia major opes:* i. e. non convenit noſtris opibus. Ita Sen. de Tranquill. an. c. 4 *Quorundam contumacia non facit ad aulam.* Iungitur & cum Dativo in hac notione: Horat. 1 ep. 11, 17 *Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, quod Penula ſolſtitio campeſtre nivalibus auris.* Propert. 3, 1, 20 *Non faciet capiti dura corona meo.* Sed Ovid. Her. 2, 39 *nimium mihi facientia tela* videntur explicante Heinſio potius nocentia, negotium faceſſentia. ¶ 16. *Facere cum aliquo,* eſt, adjuvare aliquem, pro aliquo ſtare, es mit einem halten. Cic. pro Cæcinna: *Rem & ſententiam interdicti ſecum facere fatebatur.* Nep. 17, 2, 5 *Cum animadverteret, Deorum numen facere ſecum.* Sic contra, *Adverſus aliquem facere,* Idem dixit 18, 8, 2 *Periculum eſt, ne faciant, quod illi fecerunt ſua intemperantia, nimiaque licentia, ut omnia perdant neque minus nos,* (perdant ſc.) *cum quibus ſteterint, quam adverſus quos fecerint,* i. e. quorum adverſarii fuerint, quos impugnarint. Nam ¶ 17. *Facere* aliquando pro *pugnare* ſumitur. Sen. decl. 1, 8 *Qui ter fortiter fecit, militia vacet.* Petronius in nequiſſculum ſenſum c. 9 *Ne tum quidem, cum fortiter faceres, cum pura muliere pugneſti.* ¶ 18. *Facere in aliquem aliquid,* i. e. ſtatuere. Ter. Heaut. 1, 1, 54 *Si id non facis, Ego, quod me in te fit facere dignum, invenero,* was ich mit dir vornehmen will. Eadem fab. 1, 2, 24 *Vereor, ne quid in illum iratus plus ſatis faxit pater.* Similiter, *Exempla in aliquem facere,* Plautus dixit: v. ſupra *Exemplum.* Aliquando omittitur præpoſitio, & cum Dativo jungitur hoc ſignificatu hoc verbum. Ter. Eun. 5, 6 extr. *Iamdiu aliquam quærebat cauſſam ſenex, Quamobrem inſigne aliquid faceret iis.* Vbi Donatus: ἰδιωτικῶς id dictum notat, wie er ihnen einen rechten poſſen thun möchte. In edicto Cenſorio apud Suet. de Claris Rhet. c. 1 *Et iis, qui eos ludos habent, & qui eo venire conſueverunt, videtur faciendum, ut oſtendamus noſtram ſententiam, nobis non placere.* Quanquam hic forte commodius *iis* refertur ad *oſtendamus,* & *faciendum* abſolute poſitum eſt. *Faciendum, ut oſtendamus,* h. e. oſtendendum eſt. Vid. quæ deinde de uſu pleonaſtico hujus verbi dicentur, n. 21 & 30. Hinc formula illa in contemnendis minis periculisque, quæ ab aliis imminent: *QVID facies mihi?* plane ut nos in ſimili dicimus, was wird er mir denn thun? Plaut. Perſa 2, 3, 16 *Virtus eſt, ubi occaſio admonet, deſpicere: Quid faciet mihi?* Ter. Eun. 5, 2, 10 *Ah, quid faciam? quid mea autem? quid facicet mihi?* ¶ 19. *Facere* aliquando & pati ſive capere eſt: Sic, *damnum, naufragium, jactumfacere,* ſchaden leiden. Vide in adjectis nominibus. Sic *paries vitium facere* dicitur, i. e. contrahere ſive capere. v. *Vitium* n. 3. ¶ 20. *Magni, pluris, plurimi facere,* i. e. æſtimare, hoch ſchätzen. *Parvi, minimi, nihili, flocci, nauci facere,* geringe, nichts achten. Nep. 11, 3, 4. Cic. fam. 6, 10; & 15, 14. Plaut. Aul. 1, 2, 33; & Rud. 3, 3, 35 &c. v. Voſſ. de Conſtruct. c. 29. ¶ 21. *Miſſos nos face,* i. e. mitte, laß uns gehen. Ter. Andr. 5, 1, 14, & Nep. 4, 2, 4 *Certum hominem ad eum mittas face,* pro mitte. Qui verbi *facere* pleonaſmus frequens eſt. Ter. Heaut. prol. v. 28 *Facite, æqui ſitis,* pro eſtote æqui. add. n. 30. ¶ 22. *Fac eſſe, non eſſe: fac putaſſe, &c.* i. e. da, pone, vel ut vulgus, poſito, geſetzt, daß es alſo ſey.

Cic. fam. 9, 16 *Verum fac eſſe omnia.* Et Phil. 2, 24 *Sed fac, te dediſſe mihi, quod non ademiſti. Face* pro *fac* ſæpe habet Plautus. ¶ 23. *Facio* in ſignificatione efficiendi cum infinitivo interdum idem eſt atque ſinere, jubere, in culpa eſſe, laſſen, zuachen, anerdnen, verurſachen. Colum. 12, 38 *Mel Atticum ter infervere facito.* Varro R. R. 3, 5 *Macrefacere facit volucres incluſas.* Virg. Æn. 2, 538 *Qui nati coram me cernere letbum Feciſti, & patrios fœdaſti funere vultus.* Cic. Phil. 12, 12 *Facito hoc meum conſilium legiones novas non improbare.* Plura exempla collegit Pareus in Lex. Crit. p. 462 ſeq. & Borrich. in Vind. p. 70 ſeqq. ¶ 24. Sic & ſingere vel inducere ſignificat, vorſtellen, einbilden. Cic. de N. D. c. 16 *Quem Homerus conveniri apud inferos facit ab Vlyſſe.* Id. Orat. c. 6 *Iſocratem Plato laudari fecit a Socrate.* Id. Bruto c. 60 *In eo libro, ubi ſe cum Curione colloquentem facit.* Ter. Heaut. prol. v. 31 *Fecit ſervo deceſſiſſe populum.* ¶ 25. Aliquando *facere* & ſacrificare eſt. Varro de R. R. 1, 1 *Et quoniam, ut ajunt, Dii facientes adjuvant, prius invocato eos,* Cic. pro Mure. extr. *Iunoni ſoſpitæ facere omnes Coſſ. neceſſe eſt.* Virg. ecl. 3, 27 *Cum faciam vitula pro frugibus, ipſe venito.* Colum. 3, 21 *Neque arborem collocare,* (ritus majorum permittit) *ſed ne ſementem quidem adminiſtrare, niſi prius catulo feceris.* Plaut. Aul. 4, 2, 15 *Mulſi, congialem plenam faciam tibi fidelium.* Vtrumque autem dicitur, & *aliquo facere,* & *aliquid facere,* pro ſacrificare: Laberius: *Vt ſis hac nocte bidentes propter viam facere.* Græci non modo verbo δέζειν, ῥέζειν, ſed & ποιεῖν ſimiliter uſi ſunt, ut Lucas c. 2, 28. Quæ Vetus Interpres recte & erudite, *Et eam inducerent puerum Ieſum parentes ejus, ut facerent pro ipſo &c.* Vbi Lutherus: daß ſie thäten: melius clariusque, & magis ex linguæ patriæ uſu, daß ſie opfferten. Etiam Paſſ. *fio* ita adhibetur Liv. 22, 10 pr. Cic. Att. 1, 12 p. 68 Græv. Sanctius in Minerva de Ellipſi p. 474 *ſacra* ſubaudit, ut integrum ſit, *facere ſacra vitulo, bove, &c.* Etiam Nonio 4, 217 plene eſt *Facere rem divinam.* conf. Nepos 23, 2, 4. ¶ 26. Pictoribus etiam & ſtatuariis ſolenne verbum eſt *Facere,* quo auctores ſignorum imaginumve notantur. Plinius de Praxitele 34, 8 *Fecit & puberem Apollinem &c.* Ibid. *Alcamanes Phidiæ diſcipulus & marmorea fecit, &c.* Adi Cuperum de Conſecr. Hom. p. 133, ubi & græcum ποιῶν ita uſurpatum, una cum aliis latinis exemplis, invenies. *Modeſtiæ cauſa* adſcripſiſſe illos operibus ſuis FACIEBAT, *tempore imperfecto, & ut corrigere ſibi aliquid liceret,* interpretatur Plin. præf. H. N. p. 10 Hard. f. Sed vid. quæ contra diſputat Geſn. Chreſtom. Plin. p. 1009. ¶ 27. Etiam colligere *faciendi* verbo ſignificatur. Florus 1, 1, 9 de Romulo: *Ex variis quaſi elementis congreguvit corpus unum, populumque Rom. ipſe fecit.* Vbi ſuſpectum quidem τὸ FECIT Freinsheimio eſt, nou autem I. G. Grævio, qui id forrirer tuetur & illuſtrat, quem tam ad illum Flori locum, quam in lectionibus Heſiodeis c. 14 pretium eſt inſpicere. Sic Salluſtius ap. Sen. ep. 114 *Exercitum argento facere.* Cic. in Verr. 5, 30 *Munum contra populum Romanum facere.* conf. Menck. obſerv. & Phædrus 3, 8, 5 *quo cibo feciſti tantum corporis?* i. e. adipem & obeſitatem paraſti, collegiſti. Interdum *facere* eſt labori ſe dare, non deſidem ſe gerere. Cato de R. R. 2 *Dicit villicus ſedulo ſe feciſſe, ſervos non voluiſſe.* Varro de R. R. 1, 1 *Quoniam Dii facientes adjuvant, prius invocabo eos.* ¶ 28. Ad actum Venereum pertinet, & ſubobſcenum videtur non minus ac Germanorum thum. Ovid. Am. 3, 4, 4 *Quæ, quia non liceat, non facit, illa facit.* vid. & Burm. ad Petron. c. 9 p. 89 & c. 11 p. 115. ¶ 29. Multa præterea ſingularia & periphraſtica occurrunt: e. g. *Bellum alicui facere,* i. e. inferre. Nep. 10, 4, 3. v. ibi interpretes *Heredem aliquem facere,* einen zum erben einſetzen, Id. 15, 5, 2. *Multa meliora facere,* verbeſſern, Id. 11, 1, 2. *Verba facere,* reden, Id. 2, 10, 1; 7, 6, 4; & Varr. L. L. 5, 8. *Facere conviciem,* i. e. conviciari, Plaut. Moſt. 4, 2, 20. v. Parei Lex. Crit. p. 461. *Diſceſſionem,* Cic. ſam. 1, 2. v. *Diſceſſio* in *Cedo. Facere finem,* i. e. finire, Plaut. Aſin. 3, 3, 15, & Nep. 22, 1, 3 &c. *Facere inſidias,* i. e. inſidiari, Id. 7, 9, 1. *Facere prædas ab aliquo,* Nep. Chabr. 2, 3. *Facere victoriam,* Minuc. Fel. 7. Veget. de R. Mil. 1, 20. v. Miſc. Obſerv. Vol. X p. 19. *Facere juſta,* i. e. ſepelire, Plaut. Ciſt. 1, 3, 28. *Facere viam,* gehen. Ita uſus eſt Phædrus 3, 1, 38 *Illius ſemita feci viam.* ¶ 30. Pleonaſtice interdum adhibetur, v. g. Cic. Car. maj. c. 12 *Invitus feci, ut C. Flaminium ejicerem ex ſenatu.* v. Burm. ad Quint. proœm. L. 4 p. 297. Add. quæ n. 18 dicebamus de loco Sueton. ¶ 31. *Facior* in paſſivo veteres dixiſſe, patet partim ex participio *factus,* de quo ſequitur, partim ex compoſitis *afficior, efficior, &c.* partim ex Non. 10, 17, ubi Nigid. ποιοῦται, reddit *facitur,* & Titinnius ait: *Conſilium parvi facitur.* conf. Goclen. Probl. Gramm. 2, 83. Sed pro paſſivo hoc antiquato nunc dicimus *Fio,* de quo infra ſeorſim.

¶ Factus, *a, um,* gemacht, geſchehen. Ter. Andr. 1, 5, 14 de re abſoluta: *Facta transacta omnia.* Cic. 4 Verr. 18 *Pocula Mentoris manu, ſummo artificio facta.* Horat. 1 ſat. 5, 33 *Ad unguem factus homo,* i. e. perfectus. ¶ 2. *Factum velle alicui,* Plaut. Bacch. 3, 3, 91. Et, *Factum nolle.* Ter. Adelph. 5, 7, 21. vide *Volo.* ¶ 3. *Facta* & *Pacta* miſcentur a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 17, 79. Item *factas* & *jactus* v. Miſc. Obſ. Vol. II p. 186.

¶ Factum, *i,* n ſubſt. eine that, handlung; in utramque partem accipitur. Cic. Phil. 2, 44 *Factum præclarum atque divinum.* Et Cæſar Ciceroni Att. 9, 16 *Meum factum probari a te, triumpho gaudio.* Virg. 10 Æn. v. 468 *Sed famam extendere factis Hoc virtutis opus.* In altera tam partem Ovidius Met. 6, 535 *pro diri, Barbare, facti!* Et Quintil. 1, 2 *Cauſſæ turpium factorum.* Media ſignificatione Ovid. Triſt. 3, 4, 58 *Succeduntque ſuis ſingula facta locis,* i. e. ipſe locus admonet eorum, quæ ibi facta ſunt. *Optimum factum,* pro eo quod conſuetius eſt, *facta* Sall. Cat. 32, 2 it. 55, 1 & ibi Cortius. Ovid. Her. 10, 60 *Non hominum video non ego facta boum,* h. e. veſtigia cultus urbani aut ruſtici. ¶ 2. *Factum* & *Fatum* confunduntur a librariis. v. *Fatum.*

¶ Factus, *ûs,* m. nomen, rei olearicæ proprium, ut *Factor, Factura, Factorium.* Cato de Re Ruſt. c. 66 *Factoribus* (confectoribus olei) *dat in ſingulos factus, olei ſextarios, & in lucernam, quod opus ſit.* Varro de Re Ruſt. 1, 24 HOSTVM *vocant, quod ex uno facto olei reficitur.* FACTVM *dicunt, quod uno tempore conficiunt,* was ſie auf einmahl preſſen; *quem alii CLX ajunt eſſe modiorum: alii ita minus magnum, ut ad CXX deſcendat, &c.*

¶ Factio, *ōnis*, f. ποίησις, das machen; *Testamenti factio.* Cic. in Topicis c. 11, & ICtis eſt *teſtamenti faciendi jus.* ¶ 2. *Factio* de iis etiam dicitur, qui unum corpus conſtituunt, ſocietas, eine parten, ein anhang, meuterey, zuſammenrottirung. Feſtus: FACTIO & FACTIOSVS *initio honeſta vocabula: unde adhuc* FACTIONES HISTRIONVM & QVADRIGARIORVM *dicuntur. Modo autem nomine* FACTIONIS *ſeditio & arma vocantur.* Nonius 4, 191 FACTIO *dicitur malorum conſenſus &c.* Salluſt. Iug. 21 *Quos omnes eadem cupere, eadem odiſſe, eadem metuere in unum coëgit: Sed hoc inter bonos amicitia: inter malos factio eſt.* Vet. Gloſſ. *Factio*, τάγμα. Item *τάγμα, Legio, agmen, globus, factio.* Sic & *agitatores*, ſive *Aurigæ Circenſes* in quatuor τάγματα ſive *factiones* diſtincti erant. Vide & ſupra in *Circus.* Auſonius in Cæſaribus de conjuratis adverſus Iulium: *Percutit armatæ factio ſæva togæ. Conſenſionis globum* eleganter Nepos vocat 25, 8, 4. In bonam partem hoc vocabulo Plautus uſus eſt cum alibi, tum in Trinummo 2, 4, 51; 67 & 89, & Terullianus Apologet. c. 39 *Chriſtiana factio*, ubi vide, quæ de la Cerda annotavit. De iis, qui opulentos ſequuntur, tamquam clientes patronos, *Factiones comparare*, Nep. 10, 6, 3 dixit. *Factionis princeps*, das haupt einer partey. Id. 16, 1, 4.

¶ Factioſus, *a, um*, factionibus ſtudens, inquietus, ſeditioſus, aufrühriſch; *Factioſus, & potens*, C. Nep. 17, 1, 5, der einen großen anhang hat. Apud eumdem 6, 1, 3 *Semper factioſus audaxque.* ¶ 2. *Factioſi* olim dicti impigri aptique ad res gerendas; qui Græcis δραστήριοι, & opponuntur *inertibus.* Plaut. Bacch. 3, 6, 13 *Lingua factioſa*, (i. e. qui multa ſe facturos promittunt) *inertes opera.* v. Taubm. ad h. l. p. 570, ubi & locus Salluſtii adducitur. v. B. Iug. c. 8. ¶ 3. *Factioſi* pro opulentis ſeu potentibus accepti ab antiquis. v. Turneb. Adverſ. 2, 30, & Muret. Var. Lect. 17, 3. Sane Plautus pro opulento ſive bonis fortunæ affluente uſurpavit, Aul. 2, 2, 50 *Venit hoc mihi Megadore in mentem, te eſſe hominem divitem, Factioſum; me item eſſe hominem pauperum pauperrimum.* vid. Idem Trin. 2, 4, 51 & Ciſt. 2, 1, 17 *Neque nos factione tanta, quanta tu, ſumus.* Quibus locis etiam *factio* pro opibus eſt dicta. Summo gradu *factioſiſſimus*, Plinius dixit 4 ep. 9; medio, *factioſior*, Aur. Victor in Caracalla.

¶ Factioſe, adv. idem, Sid. 4 ep. 24 *Sacerdotio fungi, quo recuſantem factioſe ligaſſet civicus amor.* Etiam Livio tribuitur.

¶ Factiōnārius, *i*, m. ein aufrührer. Gloſſ. gr. lat. *ὁ τάγματος*; ἡγέμενος, *factionarius.*

¶ Factitius, *a, um*, adj. gemacht, zubereitet; ut, *Color factitius*, Plin. 31, 7. *Sal factitium*, ibidem paullo ante, nativo oppoſitum. Et, *gemmæ factitiæ*, Idem Plin. 37, 7. Sic, *vina factitia*, nativis opponuntur, zugerichtete oder angemachte weine.

¶ Factitiōſus, *a, um*, kunſtreich, voller künſte. Gloſſ. gr. lat. πολυμήχανος, *dædalus, factitioſus.*

¶ Factor, *ōris*, m. ποιητής, creator, ein ſchöpffer, werckmeiſter. Prudent. Hymno 10, 129 *Animæ fuit hæc domus olim Factoris ab ore creatæ.* Tertull. adv. Marc. 1, 10 *Atque ita tres interim mihi deos numera Marcionis, Factorem, & Locum & Materiam.* Vſus ita hac voce & Lactantius 3, 9 *Factorem rerum omnium contemplemur.* Adde 7, 6. *Cuparum doliorumque factores* Palladius dixit de R. R. 1, 6. ¶ 2. Item reus criminis, der thäter. Macer IC. L. 7 Dig. de cuſtodia & exhibit. reorum; *Solent præſides provinciarum, in quibus delictum eſt, ſcribere ad collegas ſuos, ubi factores agere dicuntur.* ¶ 3. Veteres non niſi de illis uſurparunt hoc nominis, qui oleum conficerent, ölſchlager; ut apud Catonem c. 13 & 64; in quo eos reprehendit Scaliger Poëtic. 1, 1 extr.

¶ Factūra, *æ*, f. die zubereitung. Apud Plinium legitur 34, 14 de ferro: *In noſtro orbe ali, ubi vena bonitatem hanc præſtat, ut in Noricis: aliubi factura, ut Sulmone aqua.* die kunſt; naturæ enim opponitur. Et Tertull. adv. Gnoſticos c. 2 *Factura & cultura idolorum.* Gloſſæ veteres: ποίησις, ἡ κατασκευή, *Factura, inſtructio.* ¶ 2. Opus factum, creatura, das werck, gemächt. Prudent. Apoth. v. 792 de *Anima, factura Dei eſt.* Et mox v. 855 *Iam, cui certus ineſſet modus, & cui noſſe negatum eſt Omnia, factura eſt; nam condita & aucta probatur.* Et Sedulius exordio opuſculorum; *Cui convenit uni Facturam ſervire ſuam.*

¶ Factōrium, *i*, n. locus, ubi opus perficitur, die werckſtat. In ſpecie *olei factorium*, die öl-preſſe. Pallad. R. R. 1 t. 20. *Vbi compleveris modum factorii*, Idem Oct. t. 10.

¶ Faceſſo, *ēre*, primo idem ac *Facere*, ſignificat, thun, vollbringen. Virg. Æn. 4, 295 *Imperio parent ac juſſa faceſſant*, Id. Georg. 4, 548 *Continuo matris præcepta faceſſit.* Sic *Dicta faceſſere*, Ennius ap. Nonium 4, 196. Et Cic. fam. 3, 10 pr. *Cum eſt ad nos allatum de temeritate eorum, qui tibi negotium faceſſerent*, die dir verdruß machten. ¶ 2. Deinde eſt *Reddere, Abire*: ut, *faceſſit cubitum*, Apul. lib. 6 p. 177. *Hæc hinc faceſſat*, i. e. abeat, Ter. Phorm. 4, 3, 30, weg mit dieſer. Cic. de Leg. 1, 13 *Ab omni ſocietate reipublicæ pauliſper faceſſant, rogamus.* Per ellipſin autem hoc dicitur: pro *faceſſat ſe.* Nam & *facere ſe aliquo* dicebant, pro commovere, venire, accedere. Terentius: *Huc te fac*, i. e. huc veni, accede, ut Donatus explicat. Apul. initio 5 Mer. *Invitata Pſyche talium locorum obiectatione propius acceſſit: & paullo ſidentior, intra limen ſeſe facit.* Ita plane nos: er macht ſich hinein. Cic. apud Nonium l. c. *Faceſſant hinc, qui docere nihil poſſunt.* Liv. 1, 47 *Faceſſe hinc Tarquinios, aut Corinthum.*

¶ Faceſſītus, *a, um*, verſchafft. Cic. Verr. 4, 64 *Cum audiſſent ei negotium faceſſitum.*

¶ Facto, *are*, frequent. pro facere; ut, *Lucrum ingens facto*, Plaut. Merc. 1, 1, 94. conf. Epid. 5, 1, 54; Truc. 3, 2, 22; & 5, 1, 23 in MSS. Et hinc porro

¶ Factito, *are*, aliud frequentat. idem. *Egomet quod factitavi in adoleſcentia*, Plaut. Epid. 3, 3, 51. conf. ibid. 3, 4, 21; & Bacch. 2, 2, 28. *Idem Pyrrhus factitavit*, Ter. Eun. 4, 7, 13, das hat er öfters gethan. *Verſus factitare*, Horatius dixit de Arte P. v. 470. Et Tac. Hiſt. 2, 10, 2 *Qui temporibus Neronis delationes factitaverat.*

¶ Factĭtātus, *a, um*, gethan, geſchehen. Cic. Off. 2, 24 *Hæc apud majores noſtros factitata*, ſo hat man es vor dieſem gehalten. Adde fam. 12, 21.

¶ Factitatio, *ōnis*, f. die zubereitung, ſchaffung. Tertull. adv. Hermog. c. 32 *Corporum factitatio.*

¶ Factĭtrator, *ōris*, m. qui frequenter facit. Tertull. adv. Praxeam c. 18 *Idolorum factitatores atque cultores.* Et in Apolog. c. 21 *Zeno λόγου determinavit factitatorem, qui cuncta in diſpoſitione formaverit.*

¶ Factĭtatrix, *īcis*, f. apud Hieronymum.

¶ Factitamentum, *i*, n. ein gemächt, geſchöpf. Tertull. de Anima c. 18 *Inviſibilia ejus a conditione mundi de factitamentis intellecta.*

¶ Facturio, *ire*, gern thun wollen. Nonnulli Plauto tribuunt: Sed ibi eſt *Facto, are.*

¶ Faxim, & faxo; pro *fecerim* & *fecero*: de cujus analogia vide Voſſium de Arte Gramm. 2, 41 *Deus faxit*, das gebe Gott. Plaut. Amph. 2, 1, 85 *Vtinam dii faxint.* Liv. 29, 27 *Dii hoſtium ulciſcendorum copiam faxitis.* Sed ad alias etiam res transfertur. Liv. 6, 25 *Faxo, ne juvet vox illa* VETO. Sic Ter. Heaut. 1, 2, 13 *Cave faxis.* Virg. Æn. 9, 154 *Haud ſibi cum Danais rem faxo & pube Pelasga Eſſe putent.* Plaut. Amph. 2, 1, 42 *Faxo expetant.* Et ſic ille Iæpius. Conjunctio *ut* in talibus fere omittitur. v. Drakenb. ad Sil. 17, 236. Item *faxem* pro *feciſſem*, Pſeud. 1, 5, 84. ¶ 2. *Faxit* pro *faxit* ſemper eſt Inſcript. antiquis: nam veteres non habuerunt literam X.

Compoſita:

¶ 1. Compoſitorum a *Facio* primum ordinem eorum inſtituimus, quæ cum nominibus aut verbis aliis componuntur: ut, *Affacefacere, Benefacere, Calefacere, Cinefacere, Commonefacere, Condocefacere, Frigefacere, Labefacere, Lucrifacere, Magnifacere, Malefacere, Patefacere, Rarefacere, Satisfacere, Torrefacere, Tremefacere, Vacuefacere, &c.* de quibus ſingulis ſub ſuis elementis & ſimplicibus. ¶ 2. Secundum eorum, quæ partim conjugationem, partim etiam genus murant: ut, *Amplificare, Gratificari, Ludificari, Magnificare, Mirificare, &c.* De quibus etiam ſuis locis. ¶ 3. Tertium locum adjectivis, cum nominibus compoſitis & inde derivatis, damus; ut ſunt *Fumificus, Horrificus, Lætificus, Luctificus, Magnificus, Mirificus, Monſtrificus, Regificus, Superbificus, Vulnificus, &c.* de quorum ſingulis etiam in ſuis lireris. ¶ 4. Quarum tandem illis tribuimus, & hic ſubjicimus, quæ cum præpoſitionibus ut plurimum componuntur: ut,

¶ Adficio, vel Afficio, *feci, fectum, afficere*, late patens verbum, ſignificans, facere aliquid aut efficere, quod ad alterum quocunque modo pertineat. Germani in multis poſſunt adhibere ſuum anthun. Sic, *lucris afficere*, & *lucro auctare*, ſynonyma ſunt Plauto Amph. prine. Sic, *honora, præmio, beneficio, ignominia, injuria, moleſtia, ſupplicio, morte, ſepultura afficere*, paſſim. *Aliquem magnis adficere muneribus*, einen ſtatlich beſchencken. Nep. 17, 3, 3. *Gravioribus pœnis adficere*, hart ſtraffen. Id. 17, 4, 8. *Pari leto affectus eſt*, er iſt eben ſo ums leben gekommen, Id. 21, 3, 2. *Gravibus variisque cladibus affecere Italiam.* Vellej. 2, 30 *Majore periculo, quam vulnere affectus.* Curt. 9, 8. ¶ 2. Abſolute idem eſt ac commovere, irritare, reitzen, bewegen. Cic. Att. 14, 13 *Literæ tuæ ſic me affecerunt, ut, &c.* ſie ſind mir ſo nahe, ſo zu hertzen gegangen. Liv. 28, 15 *Fames ſitisque corpora afficit.* Tac. Ann. 11, 19, 1 *Terror milites hoſtesque in diverſum affecit.* Suet. Tib. 52 *Ne mortuo quidem perinde affectus eſt.* ¶ 3. Interdum idem valet, quod tractare aliquem, ſe gerere erga aliquem. Cic. in Verr. 4, 67 *Syracuſanam civitatem, ut abs te affecta eſt, ita in te eſſe animatam videmus.* v. pluta in Menck. obſ. L. L. hac voce.

¶ Affectus, *a, um*, behaftet; item kranck ꝛc. ut, *Affectus febre*, qui febre laborat. Lucret. 6, 843 *Quo magis eſt igitur tellus affecta calore. Quo me putatis animo eſſe affectum?* id eſt, conſtitutum, wie meynet ihr, daß mir zu muth ſey. Cic. fam. 14, 17 *Ego quomodo ſim affectus, ex Lepta potes cognoſcere.* ¶ 2. Transfertur & ad corpus: ut, *male, graviter affectus*, der übel auf iſt. Sen. ep. 101 *Amico graviter affecto & ſine ſpe jacenti.* Sed & ſine adverbio ita hoc verbo utimur. Suet. Tib. c. 21 *Ex itinere revocatus, jam quidem affectum*, (morbo puta, i. e. ægrotantem), *ſed tamen ſpirantem adhuc Auguſtum reperit.* Id. Claud. c. 25 *Cum quidam ægra & affecta mancipia in inſalam Æſculapii tedio medendi exponerent.* Apul. Apol. *Ego ex fatigatione itineris affectus apud Appios veteres amicos meos, aliquam multis diebus decumbo.* Hinc *opes, res affectæ*, i. e. debilitatæ, fractæ, Tac. Hiſt. 2, 69, 4. *Animus affectus*, Liv. 21, 11, ein bekümmertes gemüthe. *Affecta ætas*, Cic. Verr. 4, 43. Superl. *Affectiſſimos inopia remiges*, Vellej. 2, 84, 2 dixit. ¶ 3. *Affectum* etiam dicitur, quod inchoatum, ſed nondum tamen plane abſolutum perfectumque eſt. vid. Gell. 15, 5, qui id exemplis Ciceronianis confirmat, ac male *profligatum* eo ſenſu dici oſtendit. Idem 3, 16 *Ea veterum elegantiſſimis* affecta *dicta eſſe, quæ non ad finem ipſum, ſed prope finem progreſſa deducta erant.* Sic *hiems affecta*, eſt ad finem properans. Sil. Ital. 15, 502.

¶ Affecte, Adfecte, adv. quaſi cum affectu. Tertullian. de Anima c. 45 *Adfecte & anxie.*

¶ Affectus, *ūs*, m. omne id quo afficimur. Phædr. Prol. L. III v. 34 *Servitus affectus proprios in fabellas transtulit*: ubi Burmann. *Affectus, id eſt, ſenſus animi ſui, quicquid animo ſentiebat.* Corpori quoque *affectus* Cellus tribuit 1 præf. v. Menck. obſerv. p. 2, die gemüthsbeſchaffenheit. Cic. Tuſc. 5, 16, ex Socratis ſententia, *Qualis cujusque animi affectus eſſet, talem eſſe hominem* &c. Conſtantem igitur animi habitum atque affectionem notat Ciceroni. Sed ¶ 2. Affectus, die gemüths-neigung, begierde, recentiorum eſt. Cicero Tuſc. 4, 16, it. Ac. 1, 10 & multis aliis locis *perturbationes mentis*, vel ſimpliciter *perturbationes* dixit. Eſt tamen Ov. Triſt. 4, 3, 32 *Affectum quem te mentis habere velim.* add. Mer. 7, 171. Pacatus Paneg. Theodoſii c. 37 *Intimos mentis affectus proditor vultus enunciat.* Affectus concitatos, πάθη; mites atque compoſitos, ἤθη eſſe dixerunt. Sen. ep. 75 *Affectus ſunt motus animi improbabiles, & ſubiti, & concitati, qui frequentes neglectique facere morbum: ſicut diſtillatio una nec adhuc in morem adducta, tuſſim facit: aſſiduæ & vetus pothiſin. Itaque qui plurimum profecere, extra morbos ſunt, affectus adhuc ſentiunt, perfecto proximi.* MORBOS inveterata vitia vocat, ut in proxime præcedentibus docet. Idem Seneca epiſt 88 *Quid prodeſt equum regere, & cur-*

& cursum ejus freno temperare: affectibus effrenatissimis abstrahi. conf. Quintil. 6, 2 p. 517 Burm. Ovid. Met. 8, 473 *Thestias haud aliter dubiis affectibus errat.* Grat. Cyn. 204 *Ocior affectu mentis de cane*, ubi cogitationem omnem videtur significare. Sunt tamen celerrimæ v. g. iræ. ¶ 3. *Affectus*, aliquando pro illis dicitur, quos omni affectu prosequimur: ut, *liberi, propinqui.* Apul. de Dogm. Plat. lib. 2 *Nec augetur carissimis, orbatus affectibus piis urbe eiicitur, urbs cum habitatoribus concremanur impiis.* Vulc. Gallicanus Avidii Cassii c. 7 *Nec in ejus liberos aut affectus sæviit.* Et c. 8 *Mitis in hostem fuit, ejusque liberos & affectus.* Capitol. in Maximinis c. 23 *Militum affectus in Albano monte erant*, hoc est, παῖδες καὶ γυναῖκες, ut Herodianus 8, 5 dixit. Similiter *necessitudines*, pro *necessariis* dixit Suetonius Aug. c. 17.

¶ Affectio, *ōnis*, f. idem. Cicero de Invent. 1, 25 definit *animi aut corporis ex tempore aliqua de caussa commutationem*, ut est *lætitia, cupiditas, metus, morbus, debilitas, &c.* add. 2, 8. Gellius *sensum* & *affectionem* conjungit 12, 5: & 1, 26 τὰ πάθη, *affectiones* reddit. ¶ 2. Status, constitutio, die beschaffenheit. Cic. de Div. 2, 47 *Fac in puero reperire, ex qua affectione cæli primum spiritum duxerit:* i. e. ex qua constellatione. ¶ 3. Philosophica dicendi ratio est *affectio ad aliquam rem*, & locum habet in comparatione rerum, ut ex Cic. Topic. 18 docet Menck. in obs. L. L. ¶ 4. Amor, ζοργή, bezeinung der liebe, gewogenheit. Vet. Inscript. ap. Grut. p. 459 n. 4 OB ADFECTIONEM ET PIETATEM IN SE EXIMIAM. Min. Felix princ. *Tanta dulcedo & adfectio hominis* (mihi) *inhæsit.* Tac. Ann. 4, 15, 5 *Lætat inter audientium affectiones.* conf. Iustin. 24, 3, 6; & Vlpian. l. 17 §. 1 ff. de adopt. Et sic Hieron. *Domino vere sancto & omni mihi affectione venerabili Papæ, Augustino, Hieronymus in Christo salutem.*

¶ Affectiōsus, *a, um*, amoris & affectus plenus, günstig, geneigt. Vsus hac voce Tertull. de Anima c. 19 *Infantia naturaliter affectiosa.*

¶ Affectuōsus, *a, um*, idem. Vsi hoc nomine sunt ævi posteriores scriptores. Macrob. Sat. 2, 11 *Piam affectuosamque rem fecisse.* Cassiod. 5 epist. 2 *Salutatio affectuosa.* Et Tertull. adv. Marc. 5, 14 *Amore fraternitatis invicem affectuosi.* Reddit Apostoli verba ad Rom. 12, 10, ubi Græce φιλόστοργοι; Vulgata Versione *diligentes.*

¶ Affectuosē, adv. voll vom affect. Cassiodor. 3 ep. 4 *Dicam libere, dicam affectuose, quod sentio.* Sid. 4 ep. 11 *Fratrem majorem natu affectuosissime observans.*

¶ Affecto, *avi, atum, are*, eft, cupide & anxie appetere, begierig nach etwas ſtreben. Secundum Festum est *pronum animum ad faciendum habere.* Sic, *Affectare regnum*, Liv. 1, 46. *Affectare divinitatem*, Lactant. 5, 3, vor einen Gott wollen gehalten ſeyn. *Affectare civitates*, Sall. Iug. 1, 66. it. Tac. Hist. 4, 66, 1 pro sollicitare, sive in suas traducere partes studere. Plaut. Bacch. 3, 1, 10 *Flagitia, quibus patrem & me, teque, amicosque omnes affectas tuos ad probrum, damnum, flagitium, appellere*, i. e. paras. Nep. 25, 13, 5 *Mundiciem, non affluentiam affectabat.* ¶ 2. Sed *Affectare iter*, est moliri, Cic. pro S. Rosc. c. 48, mit einer reiſe umgehen. Sic *viam affectare* dicimus. Virg. Georg. 4, 562 *Viamque affectat Olympo.* Ter. Phorm. 5, 8, 71 *Hi gladiatorio animo ad nos affectant viam.* ¶ 3. *Adfectare* & *adfectare* a librariis permutantur. v. Misc. Obs. Vol. II p. 453.

¶ Affector, *ari*, vel depon. *concubitum petere*: vel pass. *cupidum reddi*, begierig werden. Apul. de Herb. c. 15 *Si quis ad mulierem non poterit affectari.* Et mox: *Affectaberis continuo.*

¶ Affectans, *tis.* Ovid. Pont. 4, 8, 59 *Sic affectantes cælestia regna gigantes.* Et Ammian. 26, 3 *Curiosius spectari affectans.*

¶ Affectātus, *a, um*, angenommen. Plin. Paneg. c. 20 *Affectata* (simulata, contra naturam assumta) *aliis castitas, tibi ingenita & innata.* Lampr. Anton. Diad. c. 8 *Tyrannidis affectatæ consci.* Quint. 1, 1 extr. *Versus affectatæ difficultatis*, i. e. studio quæsitæ. Compar. Quint. 12, 10 *Dandum putant nonnihil esse temporibus atque auribus, nitidius aliquid atque affectatius postulantibus*, h. e. studiosius elaboratum.

¶ Affectato, adv. begierig, apud Lampridium, Heliog. c. 17.

¶ Affectatio, *ōnis*, f. κακοζηλία, æmulatio, sed infelix, gezwungene nachahmung. Quintil. 1, 6 p. 82 Burm. *Nihil odiosius affectatione*, i. e. conatu æmulandi alterius veritatem, quam assequi nequeas. *Affectatio verborum*, Suet. Gramm. c. 10, add. Valla 4, 77. In bonam partem usus Seneca epist. 89, cum PHILOSOPHIAM *sapientiæ amorem & affectationem* definit, die begierde. Cic. Mure. 34, 1 *Homines tenues unum habent — beneficii locum, hanc in nostris petitionibus operam atque affectationem.* Modo non f. leg. *affectat.* De comitatu & deductione candidatorum. Plin. 34, 2 s. 3 *Mira multorum circa æs Corinthium affectatio fuit.* De studio insano illud habendi. Tertull. pluraliter de Baptismo c. 5 *Minime*, inquit, *credunt rebus Dei, quarum affectationibus apud æmulum Dei credunt.*

¶ Affectator, *ōris*, m. der nach etwas begierig iſt; ut, *Affectator imperii*, Flor. 2, 7, 2. *Affectator libertatis*, Quintil. 6, 2. *imperii*, Spartian. Hadriano c. 23, & rursus Quintil. 6, 3 de Cicerone: *Non solum extra judicia, sed in ipsis etiam orationibus habitus est nimius risus affectator.*

¶ Affectatrix, *ĭcis*, f. ad simularum fictumque studium referre videtur Tertull. adv. Hæretic. c. 7 *Fuerat Athenis* (Paulus), *& istam sapientiam humanam, affectatricem & interpolatricem veritatis, de congressibus noverat*, i. e. quæ quærere videri vult.

¶ Inaffectatus, *a, um*, ungezwungen, natürlich; ut, *Oratio inaffectata*, Quintil. 8, 3 extr. & 11, 1 extr. Et, *Simplex & inaffectata superstitio*, Tertull. de Pallio c. 4.

¶ Inaffectus, *a, um*, idem. Apul. Met. 2 *Inaffectum capillitium.* Alii legunt *inaffectatum.*

¶ Antefacio, *ere.* Hinc

¶ Antefactus, *a, um*, vorhergethan; ut, *Furta antefacta*, Gell. 17, 7.

¶ Antefactum, *i*, n. subst. das vorhergeſchehene. Liv. 37, 53 *Conveniens esse antefactis.* Vitruv. 9, 7 *Antefacta & futura ex ratiocinationibus astrorum explicare.*

¶ Confacio, *ēci, ectum, ĕre*, perficere, ausrichten, zuwege bringen; ut, *Conficere negotium*, Cic. Att. 1, 16. *Facinus conficere*, Id. pro Rosc. Am. c. 28, verüben. Rursus Attico 12, 19 *Cum Apella Chio confice de columnis*, ſchlieſſe, handele mit ihm. Et 12, 37 med. *Hortos mihi, confecias necesse est*, du muſt mir einen garten ſchaffen. *Conficere rationes*, Cic. Att. 6, 7, rechnung ſchlieſſen. Et, *Bellum conficere*, Vatinius Cic. fam. 5, 10, endigen. Sic & *Cursum vitæ conficere*, Cic. Tusc. 3, 1, vollenden. Id. in Orat. c. 52 *Prope centum confecit annos*, hat zugebracht. *Conficere sacra*, idem quod *facere.* Cic. in Verr. 4, 45. *Confici fidus* dicitur, cum ad meram sui cursus venit. Plin. 2, 42 *Cum tempestatibus fidus confici intelliginus.* v. *Confectus.* Cic. de Invent. 2, 4 *Ex quo conficitur*, woraus folget. ¶ 2. Aliquando est comparare, contrahere, zuſammen bringen. Sic, *Conficere exercitum*, Cicero dixit Att. 8, 11. *Conficere pecuniam*, id. pro Flac. 9 & paſſim. Nep. 23, 10, 5 *Harum* (serpentum) *cum confecisset magnam multitudinem, &c.* v. Gronov. ad Liv. 29, 35. ¶ 3. Significat etiam consumere, aufreiben, abmergeln. Cic. pro Mil. c. 14 *Me pæne confecit*, er hat mir faſt den reſt gegeben. Id. Att. 3, 5 *Dolore maximo conficior. Confecerunt me infirmitates meorum*, Plin. 8 ep. 16. Donatus ad Eunuchum Ter. observat, verbum *conficere* proprie convenire gladiatoribus iis, qui gravissimis vulneribus occubuerunt; adducitque pro illo Ciceronis illud Catil. 2, 11 *Gladiatori illi confecto & saucio.* Et quia arenæ verbum, idcirco non ad gladiatores tantum, sed bestiarios etiam, hoc est, illos, qui cum bestiis pugnabant, transferebatur, qui *ferum* seu *bestiam* dicebantur *conficere*, cum superabant & dejiciebant. Lamprid. Commodo c. 13 *Virium ad conficiendas feras tantarum fuit, ut elephantum conto transigeret.* Suet. Ner. c. 29 *Novissimum quasi genus luxus excogitaret: quatenus feræ pelle constellus emitteretur ex cavea, virorumque ac fœminarum ad stipitem deligatorum inguina invaderet: & cum affatim desævissent, conficeretur a Doryphoro liberto, &c.* In quo arenæ ritud verbum in obscenum sensum transfertur. Hinc *Confectores & Confectuarii*, de quibus mox. Honesta metaphora, *aliquem verbis conficere*, pro refutare, Plautus dixit Pseud. 1, 5, 49. *Confexim* pro *confecerim*, Id. Truc. 4, 4, 39.

¶ Confacio, *ere*, est una facere, zugleich machen. Fest. *Mollia confaciunt*, Lucret. 2, 905.

¶ Conficiens, *tis*, ut, *Civitas conficientissima literarum*, Cic. pro Flacc. c. 19 pr. i. e. quæ omnia scribit, quæ agit, v. Gron. obs. 1, 14: *Causse conficientes* eædem, quæ *efficientes*, Cic. Partit. Orat. c. 26.

¶ Confectus, *a, um*, ad finem perductus, vollbracht, ausgemacht. Cic. Att. 8, 4 *Confecta res est.* Idem Att. 4, 14 *Itinere ex sententia confecto.* Idem de Provinc. conf. c. 8 *Bellum affectum videmus, &, fere, ut dicam, pæne confectum.* Id. Att. 5, 6 *Confectum relinquere*, wercklich laſſen. Horat. 2 epist. 1, 254 *Confecta duello.* *Confectum fidus*, quod ad meram pervenit. Ita Plin. 16, 23 s. 36 pro solstitio æstivo ponitur. Id. 36, 10 s. 15 *Brumæ confectæ Dies.* ¶ 2. Languidus, schwach, müde, krafftlos, ſchach-matt. Ter. Andr. 2, 1, 5 *Confectus cura.* Cic. in Pison. c. 34 *Summa senectute confectus.* Sic, *Gladiator confectus*, de quo in *Conficere* n. 3.

¶ Confectio, *ōnis*, f. effectio, die verfertigung; ut, *Confectio olei*, Pallad. 12, 5. *Confectio escarum*, i. e. præparatio, Cic. N. Deor. 2, 54. ¶ 2. Absolutio, endigung; ut, *Confectio belli*, Id. Phil. 14, 1. ¶ 3. Destructio, die verwüſtung, verderbung. Cic. in fragm. Hortens. ap. Auguſt. L. IV contra Pelag. *Quæ confectio est valetudinis, quæ deformatio coloris & corporis, quod turpe dammum, quod dedecus, quod non evocetur atque eliciatur voluptate.* ¶ 4. Exactio tributorum. Cic. pro Flac. 9 *Nec tabulæ creditoris proferuntur, nec tributi confectio ulla recitatur.*

¶ Confectura, *æ*, f. die zurichtung; ut, *Confectura mellis*, Col. 9, 14.

¶ Confector, *ōris*, m. qui rem conficit, ein zubereiter. Sponius Miscell. E. A. p. 221 CONFECTORES ÆRIS, qui in fodinis & officinis præparant. ¶ 2. Qui rem ad finem ducit, Cic. de N. Deor. 2, 15 *Ignis confector & consumtor omnium*, ſo alles verwüſtet und verzehret. Et 10 ep. 20 ad Plancum, *totius belli confector*: quod etiam Taciti est 14, 39. ¶ 3. Qui bestias elidit, sive bestiarius, occisor. Vet. Gloss. *Confector*, ἀναιρέτης. Item *Confectores*, καταβόλοι. Suetonius *Confectores ferarum* appellat Aug. c. 43; & Ner. c. 12.

¶ Confectuārius, *i*, m. idem ac confector feræ. Nam & Bestiarios *Confectuarios* in veteri Inscriptione vocari ad 4 Manilii observat Scaliger p. 286.

¶ Confectrix, *ĭcis*, f. Lactant. 7, 11 ex Ciceronis incerto loco: *Confectrix omnium rerum vetustas*, h. e. quæ conficit & consumit.

¶ Confectōrium, *i*, n. ein ſchlacht-ſtall. Gloss. gr. lat. κοιροσφαγῖον, *confectorium.* v. Voss. 2 Rhet. p. 237.

¶ Inconfectus, *a, um*, unverfertigt, unverdaut. Cels. 4, 19, (al. 16) *Intestinorum lævitas, qua continere nihil possunt, & quidquid adjumtum, inconfectum protinus reddunt.* Sic meliores libri: quidam *imperfectum.*

¶ Semiconfectus, *a, um*, halb vollbracht. Sidon. 6 ep. 10 *Sementem semiconfecto cæspiti injicere.*

¶ Deficio, *eci, ectum, ĕre*, i. e. destituere, fehlen, nicht haben; ut, *Deficiunt me solatia*, Cic. fam. 4, 6, es mangelt mir am troſt. *Defecit me tempus*, Id. pro Rosc. Am. c. 32 pr. *Deficit illum prudentia*, Id. de Clar. Orat. c. 24. Et, *Discentes vita deficit*, de Orat. 3, 23. *Deficit sol, luna*, Id. de Divin. 1, 43, i. e. obscuratur, deficitur luce, wird verfinſtert. *Deficere viribus, animo*, i. e. destitui, ſchwach, kleinmüthig werden Cic. pro Rosc. Am. c. 4. *Dies me deficiat, si &c.* Liv. 28, 41 sub fin. Et hæc quidem usitatior constructio cum quarto casu. vid. Drakenb. ad Sil. 8, 661 & 10, 193. Cæterum Quint. 12, 11, de Domitio Afro, ob senectutem jam parum ad agendum apto, *malle*, inquit, *deficere, quam desinere.* ¶ 2. Desciscere significat, abfallen; ut, *Deficere ab aliquo ad alium*, Cic. fam. 14, 3. *Deficere a virtute*, Id. de Amic. c. 11. *Deficere a se ipso*, i. e. a natura, a consuetis moribus, umſchlagen. Cic. fam. 2, 16. ¶ 3. Legitur & passivum pro destitui: ut, *Consilio & ratione defici*, Cic. pro Cluent. c. 65. Ovid. Her. 5, 150 *Deficior prudens artis ab arte mea. Defici fructu rei, defici materia additisceudi triumphalia*, Vellej. 2, 116, 3. Et Plin. eleganter 2 ep. 17 de villa sua: *Hæc amœnitas deficitur aqua salienti.* Frontin. Strateg. 1, 7, 1 *Metellus usu navium, quibus elephantos transportaret, deficiebatur.*

¶ Deficiens, *tis.* Cic. Tusc. 1, 30 *Cum acriter oculis deficientem solem intuerentur*, i. e. eclipsin patientem, die verfinſterte ſonne. Lucret. 6, 1231 *Deficiens animo mœsto.*

¶ Deficientia, *æ*, f. der mangel. Paulinus Nolanus 23 n 8 *Ad deficientiam indeficientem.*

¶ Defectus, *a, um*, orbus, destitutus, morti proximus, verlaſſen, kraftlos, halb todt, mangelhaft. Cic. Att. 13, 23 *Libri sunt defecti*; qui locus tamen corruptus a librariis videtur: conſule interpretes & Menck. obſerv. L. L. Tibull. 2, 5, 76 *Sol defectus lumine*. Cels. 1, 8 *Defecta a menſtruis mulier*. Quintil. 8, 3 *Aqua ciboque defecti*. Apul. 5 Mileſ. *At vero Pſyche tanto adſpectu deterrita, & impos animi, marcido pallore defecta tremensque deſedit in imos poplites; &c. Iamque laſſa, ſaluteque defecta, dum ſæpius divini vultus intuetur pulchritudinem, recreatur animi*. Et Martial. 13 epigr. 77 *Dulcia defecta modulatur carmina linga Cantator Cygnus funeris ipſe ſui*. Val. Flacc. 2, 463 *Defectaque virginis ora Cernit*. Phædrus 1 fab. 22 *Defectus annis & deſertus viribus Leo cum jaceret ſpiritum extremum trahens*. Vbi male Schoppius pro *defectus*, *deſeſſus* ſubſtituit. Colum. præfat. *Sed ſive fundum locuples mercatus eſt, e turba pediſſequorum lectiariorumque defectiſſimum annis & viribus in agrum relegat*. Quint. decl. 13, 2 p. 273 *Defecta labore ſenectus*, quæ labori jam non amplius ſufficit, vel quæ laboribus fatigata eſt, ut Grat. 435 *defecta mala pecuaria tabe*. Similiter Apul. Apol. p. 283 *In planis ſpeculis ferme pares obtutus & imagines videntur: in tumidis vero & globoſis omnia defectiora: at contra in cavis auctiora*. Et eadem Apolog. *Item tibi illa accuſatio jurgiis inita, verbis aucta, argumentis defecta*. Idem extremo Floridor. comparate: *Oratione defectior*. Adde l. 12 § 3 ff. de uſufr. & l. 11 § 1 de uſur. Salmaſ. in Tertull. de Pallio p. 197 ſeq. & Borrich. Cogit. p. 256.

¶ Defectum, *i*, n. ſubſt. ein fehl, verſehen. Laudat Nizolius Cic. pro Sext. f. 135 *Ille ad eos, a quibus audiebatur, quotidie aliquid defecti afferebat*. Sed ibi quidem non invenitur.

¶ Defectus, *ûs*, m. der mangel. Symmach. 1 epiſt. 23 *His vicibus humana variantur, ut defectui ſuccedat ubertas*. Plin. 20, 2 extr. *Defectus animi*, ohnmacht. *Defectus ſolis, lunæ*, Virg. Georg. 2, 478, ſonnen und mondenfinſterniß. Et Cic. N. D. 2, 19 *Lunæ ſpecies ac forma mutatur, tum creſcendo, tum defectibus in initia recurrendo*.

¶ Defectio, *ônis*, f. debilitas, die abnahme; ut, *Defectio virium*. Cic. de Senect. c. 9. *Animi defectio*, kleinmüthigkeit. Id. Att. 3, 18. Item *ſolis & lunæ*, Id. Divin. 1, 49; & Nat. D. 2, 61. Exempla ubi bene vel male ſcientia vel ignorantia ejus rei apud exercitus ceſſerit. v. Quint. 1, 10 extr. ¶ 2. Deinde ex altera notione deſertio, ſive receſſio militis a duce, der abfall. Nep. 14, 7, 1 *De defectione patris detulit*. Cic. Tuſc. 4, 9 tralate: *Intemperantia eſt a tota mente ac recta ratione defectio*. ¶ 3. Etiam Ellipſis figura ita dicta Macrobio 6 Sat. 8.

¶ Defector, *ôris*, m. qui deficit, ein abtrünniger. Suet. Ner. c. 43 *Revocatis ad pœnitentiam defectoribus*. Et Tac. Ann. 12, 50, 3 *Truculentior quam antea, tamquam adverſus defectores*. Id. Hiſt. 3, 12, 3 *Soli in principia defectores coïrent*.

¶ Defectrix, *îcis*, f. abfällig. Tertull. adv. Valentin. extr. *Virtus defectrix*.

¶ Defectivus, *a, um*, abnehmend, unvollkommen. Tertull. adv. Valent. c. 14 *Defectiva & obortiva genitura*. Cæl. Aurel. Acut. 2, 10 *Defectiva febris*, i. e. intermittens.

¶ Defectuoſus, *a, um*, mangelhaft. Juſtin. l. 7 § 4 C. de Summa Trin. *Non quod defectuoſum eſſet prius*.

¶ Indeficiens, *tis*, non deficiens, unmangelhaft, unaufhörlich. v. Paulini locum in *Deficientia*. Tertull. adv. Iudæos c. 14 *Decorem habiturus indeficientem*. Et Lactant. 4, 8 extr. *Lumen indeficiens*. Item Auguſtin. Confeſſ. 2, 8 *Indeficiens copia*: & 9, 10 *Vbertas indeficiens*.

¶ Indeficienter, adv. idem. Auguſtinus Confeſſ. 12, 11 *Indefinenter & indeficienter cohærere*.

¶ Indefectus, *a, um*, perpetuus, immerwährend. Apul. de Deo Socr. p. 44 *Vivacitas æterna & indefecta*. Et Tertull. Apolog. c. 21 *Integra & indefecta materiæ matrix*. Et de Pallio c. 3 *Chamæleon jejunus ſemper, & indefectus*. Salmaſium ibi p. 198 conſulere licet.

¶ Subdeficio, *eci, ectum, ĕre*, nicht fort können. Curt. 7, 7, 20 *Hæc quaſſa adhuc voce ſubdeficiens, vix proximis exaudientibus, dixerat*.

¶ Difficax, *ācis*, invenitur pro *difficilis*, inquit Io. de Ianua.

¶ Difficacia, *æ*, & Difficacitas, *atis*, eidem pro *difficultate*.

¶ Efficio, *ĕre*, machen, verfertigen. *Efficere epiſtolam*, Cic. ad Att. 13, 26 *Facinora efficere*, Id. Phil. 2, 42 *opera efficere*, Id. ad Att. 14, 10 *naves*, Liv. 23, 33. v. Drakenb. ad 23, 25, ausrichten, hinaus führen, zuwege bringen. Cic. Att. 16, 13 *Hoc nec inſtitui, nec effici poteſt, ſine tua ope*. Cic. Verr. 3, 33, -- de decumis vendendis *Liciti ſunt, quoad ſe efficere poſſe arbitrabantur*. Virg. ecl. 3, 51 *Efficiam poſt hæc ne quemquam voce laceſſas*. *In ſtudiis aliquid efficere*, i. e. præſtare, Quintil. 2, 1. *Efficit ager cum octavo, decimo*, trägt 8 oder 10fach, vid. *Cum* n. 7. ¶ 2. Exædificare, ausbauen. Cic. in Verr. 5, 19 *Vel Capitolium -- publice, gratis, coactis fabris operisque imperatis exædificari atque effici potuit*. ¶ 3. *Efficere* etiam eſt diſputantium verbum, pro adſtruere, probare, concludere, behaupten. Cic. Tuſc. 1, 11 *Efficiet ratio, ut quæcunque vera ſit earum ſententiarum, quas expoſuit*. Idem Paradox. præfat. *Minutis interrogatiunculis, & quaſi punctis, quod propoſuit, efficit*. Alibi & *perficere* dixit. Idem Off. 3, 5 *Ex quo efficitur, ut &c.* woraus denn folget. conſ. Off. 1, 17. ¶ 3. Poſt verbum *Efficio* infinitivus non minus pro conjunctivo interdum ſequitur, quam poſt *Facio*. Vitruv. 2, 6 *Vehementer efficit ea coire*. v. plura in Borrich. Vind. p. 73. *Effexis* pro *effeceris*, Plaut. Caſ. 3, 5, 63; & Pœn. 1, 3, 19.

¶ Efficiens, *tis*. Cic. off. 1, 20 *Cauſſa & ratio efficiens magnos viros*. Idem 3, 3 & 33 *Virtus efficiens utilitatis, voluptatis*. Idem Ac. 1, 6 extr. *Natura in duas res dividebatur, ut altera eſſet efficiens, altera efficeretur aliquid*.

¶ Efficienter, adv. Cic. de Fat. c. 15 *Quod cuique efficienter antecedat*, i. e. ut cauſſa.

¶ Efficientia, *æ*, f. die wirckung. Cic. de Fato c. 9 *Naturalis efficientia*. Et Nat. D. 2, 38 *Efficientia ſolis*.

¶ Effectus, *a, um*, elaboratus, verfertiget, ausgearbeitet. Plin. 8 ep. 4 *Reſpondebis non poſſe perinde inchoata placere, ut effecta*. Per periphraſin *effectum aliquid dare, reddere*, idem quod efficere Ter. Eun. 2, 1, 7. Ita Plaut. Curc. 3, 15 *Ego hoc effectum tibi lepide tradam*. Apulej. Florid. 2 p. 350 *Inde ante aram Bathylli ſtatua a Polycrate tyranno dicata: qua nihil video effectius cognoviſſe*, id eſt, abſolutius & conſummatæ magis artis. Id. lib. 3 Flor. p. 357 *Sed de hoc tum ego perfectius, cum vos effectius*. Reſtituendum hoc & Quintiliano eſt. Nam apud eum quod 12, 10 legitur: *Qui dandum putant nonnihil eſſe temporibus, atque auribus nitidius aliquid, atque affectibus poſtulantibus*; pro eo, *nitidius aliquid atque effectius* legendum eſt.

¶ Effecte, perfecte, adv. Ammian. 16, 6 (Valeſ. p. 115) *Cum hæc effecte pleneque colligeret*. Mart. 2, 27, 3 *Effecte, graviter, cito nequiter*, i. e. perfecte &c. Comp. *Effectius* dicitur eſſe in Apul. Floridis. Sed eſt adjectivum.

¶ Effectus, *ûs*, m. ſubſt. das werck, die wirckung. Effectus enim eſt, quod poſt agentem cauſſam relinquitur. Cic. de Fin. 3, 9 *In libidine eſſe, peccatum eſt, etiam ſi ſine effectu*. Et Tuſc. 2, 1 *Effectus eloquentiæ eſt audientium approbatio*.

¶ Effectum, *i*, n. idem. Quintil. 8, 3 *Ex cauſſis, effectis, ſimilibus*. Adde 7, 3; & Cic. Topic. c. 21. Et Plancus Cic. fam. 10, 8 *Vt ad effectum horum conſiliorum perveniremus*.

¶ Effectio, *ônis*, f. idem. Cic. de fin. 3, 14 *κατόρθωσις* exponitur *recta effectio*. add. Ac. 1, 2.

¶ Effectivus, *a, um*, pro efficiens; ut, *Cauſſa effectiva*, apud Philoſophos, & Plinium. Et hinc

¶ Effective, adv. wircklich; apud Quintil. 2, 18.

¶ Effector, *ôris*, m. qui efficit. *Stilus eſt præſtantiſſimus dicendi effector ac magiſter*, Cic. 1, 33 de Orat. Et Lactant. 5, 8 *Deus hujus mundi effector*.

¶ Effectrix, *îcis*, f. Cic. de fin. 2, 17 *Pecunia eſt effectrix multarum & magnarum voluptatum*.

¶ Efficax, *ācis*, quod ad agendum aliquam vim habet, ac maxime conducit, kräftig. Horat. 4 od. 12, 20 *Cadus amara curarum eluere efficax*. Liv. 1, 9 extr. *Efficaces ad muliebre ingenium, virorum preces*. Id. 1, 19 *Metus Deorum res ad imperitam multitudinem efficaciſſima*. Boeth. 3 Proſa 5 extr. *Quæ peſtis efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus?* Plin. Panegyr. c. 84 *Dubitare, utrum ſit efficacius ad recte vivendum, bene inſtitui, aut feliciter naſci*. Et c. 70 *Efficaciſſimum genus eſt rogandi, gratias agere*. ¶ 2. *Efficax* etiam interdum dicitur, qui acer & ſtrenuus, & nihil non efficit, thätig. Vet. Gloſſ. *πραακτικός, actuarius, efficax, agilis*. Sic *Herculem efficacem* Horatius epod. 3, 17 dixit. Cælius Cic. fam. 8, 10 *Noſti, Marcellus quam tardus & parum efficax ſit*.

¶ Efficacia, *æ*, f. vis, quæ rei ineſt, die kraft, wirckung. Plin. 11, 5 de apibus: *quos efficaciæ induſtriæque tantæ comparemus nervos?* Item efficacis, ſive ſtrenui, virtus ſeu habitus. Vetus Inſcriptio ap. Grut. p. 465 n. 5 PROMOTO XVIRO STLITIBVS IVDICANDIS ORATORI MAXIMO, DECVRIONES ET PLEBS COLONIÆ ASCVLANORVM PROPTER HVMANITATEM, ABSTINENTIAM, EFFICACIAM, &c. Sed quia *Efficacia*, a colore naturaque ignea eſt, & itaque facile abripi & tranſilire limites poteſt, & injuſtitiæ fieri affinis, cum aliquid magis urget, quam par eſt, & æqui patitur ratio, idcirco miratur Ambroſius, in fratre ſuo Satyro *efficaciam* ſimul & *innocentiam* fuiſſe, Oratione ejus funebri. Sane & apud Græcos *δεινός*, & ſtrenuum, ſeu efficacem & iniquum atque atrocem, ſive amarum & aſperum notat, ut Servius auctor eſt: vide in *Acer*.

¶ Efficacitas, *ātis*, f. idem. Cic. Tuſc. 4, 13 *Viribus corporis, & nervis, & efficacitati ſimiles animi vires*.

¶ Efficaciter, adv. i. e. cum effectu, nachdrücklich, kräftig. *Efficaciter ſanare*, Plin. 28, 11. *Efficacius rogare*, Plin. Iun. 6 ep. 6. Et, *Efficaciſſime coërcere*, rurſus Plin. major c. l. Et, *Efficaciſſime ſanari*, 26, 12.

¶ Efficabiliter, idem. Vetus Interp. Irenæi 2, 22 *Efficabiliter emiſſus*.

¶ Efficialiter, idem. Sarisb. ep. 277 *Vtinam efficialiter audiſſetis*.

¶ Exefficio, *ĕre*, perfecte efficere, völlig ausrichten. v. Parei Animadverſ. ad Plaut. Curc. 2, 3, 85; & Truc. 5, 1, 17.

¶ Inefficientia, *æ*, f. die kraftloſigkeit. Caſſian. de Incarn. Dom. 7, 3.

¶ Inefficax, *ācis*, unkräftig. Sen. de Ira 1, 10 *Ratio ſine affectu inefficax*. Plin. 27, 12 *Genus inefficacius*. Id. 34, 11 *Sycama inefficacior*. Gruterus Inſcriptionem antiquam adfert p. 415 n. 10, in qua PARENTES INEFFICACISSIMI dicuntur, qui liberis orbati ſunt. ¶ 2. Segnis, iners, faul, verdroſſen. Vet. Gloſſ. *ἀδρανής, Segnis, inefficax, ſicurs, ignavus, iners*. Talem ſe oſtendit Charinus Terentianus Andr. 2, 1, 4 & 5 *Vt animus in ſpe atque in timore usque antehac attentus fuit, Ita, poſtquam adempta ſpes eſt, laſſus, cura confectus ſtupet*.

¶ Inefficaciter, adv. unkräftig, ungültig. L. 2 Dig. Quæ ſententia ſine appell. reſcind. *inefficaciter condemnatus*. Symmach. 6 epiſt. 53 *Verecundiam creant inefficaciter poſtulata*.

¶ Inficio, *eci, ectum, ĕre*, i. e. non facere, inuſitatum: unde *inficiens* participium manet, müßig. Varro de R. R. 3, 16 de apibus præcipiens: *Neque ipſe ſunt inficientes, nec non oderunt inertes. Namque inſectantes a ſe ejiciunt fucos, quod hi neque adjuvant, & mel conſumunt*. ¶ 2. Tingere, imbuere, färben, ſchminken. *Inficere lanam*, Plin. 7, 56; *capillos*, 22, 25: Item: *Inficere pocula veneno*, vergiften. Virg. Georg. 2, 128. *Animum deliciis, otio, deſidia, inficere*, i. e. vitiare, anſtecken. Cic. de Leg. 3, 13 *Vt cupiditatibus principum & vitiis infici ſolet civitas, ſic emendari & corrigi continentia*. Sen. ad Marc. c. 7 extr. *Prout illum conſuetudo infecit*, wie er es gewohnt iſt. Apul. Met. 1 p. 122 *Spurciſſimo humore me infecerunt*, i. e. fœdaverunt. ¶ 3. Vt alia tinctoriæ artis verba etiam ad animum transfertur. v. g. Cic. de fin. 3, 2 extr. *Infici debet artibus*. v. Caſ. ad Perſ. p. 224.

¶ Infectus, *a, um*, non factus, ungemacht. Ter. Phorm. 5, 8, 4 *Factum infectum fieri nequit*. Et Plaut. Aul. 4, 10, 15 *Quid vis fieri? factum eſt illud: fieri infectum non poteſt*. Id. Truc. 4, 2, 17 *Stultus es, qui facta infecta verbis facere poſtules*. Vulgare dictum hoc eſt, quo & Sophocles uſus Trachinis v. 753, quibus gemella dixit Agathon ap. Ariſtotelem Ethic. ad Nicomach. 6, 2 extr. *Aliquid infectum reddere*, etwas wieder umſtoſſen. Horat. 3 od. 29, 47. *Infecta re abire*, Liv. 9, 32, unverrichteter ſache. *Omnia pro infecto ſint*,

ib. c. 11, es ſoll nichts gelten. *Infecta victoria*, cod. libro c. 23. Et, *infecta pace*, apud eumdem 30, 31 extr. & Ter. Eun. 1, 1, 8. *Infectum argentum*, quod *ſignato vel facto*, apud Liv. 36, 40 opponitur, ungemünzt ſilber. Huc pertinet *damnum infectum* apud ICtos, cujus actio dabatur (Gr. ζημίας μεμάσης ἀγωγή) ſi quis damnum metueret ab altero. vid. Plin. 36, 2 ſ. 2. ¶ 2. Qui aliqua ſorde vel morbo contaminatus, angeſteckt; ut, *Infectus ſanguine*, Stat. Theb. 9, 187.

¶ Infectus, *us*, m. ſubſt. ipſa tinctura, die färbung. Plin. 8, 48 *De reliquarum* (lanarum) *infectu ſuis locis dicemus.*

¶ Infectio, *ōnis*, f. idem. Ver. Gloſſ. *Infectio*, βαφή, βάμμα. Apud Eumenium Panegyr. Conſtantii Cæſaris c. 18 legitur *infectio fortunæ*, ſed invitis Criticis, Grutero, Acidalio, Livinejo, de la Baune, quos conſulas, ſi placet. Habet tamen Octav. Horat. 1, 1.

¶ Infectivus, *a, um*, färbend. Vitruv. 7, 14 *Hæc infectiva appellantur.*

¶ Infector, *ōris*, m. qui lanas inficit, ein färber. Plin. 20, 7 *Infectores lanarum.* Sen. Quæſt. Nat. 3, 23 de flumine nigrorem inducente: *Si lana opus fuerit pulla, paratus gratuitus infector eſt.* Et Cic. fam. 2, 16 *Curius noſter dibaphum cogitat, ſed eum infector moratur.* Plin. 11, 3 *Purpurarum generi pro ſanguine eſt infector ille ſuccus.* Adde Feſtum.

¶ Infectōrius, *a, um*, zum färben dienlich. Marcell. Emp. c. 4 *Infectorium alumen.*

¶ Infectorium, *i*, n. ſubſt. das farb-haus. Gloſſ. gr. lat. βαφεῖον, *infectorium.*

¶ Interfacio, *ere*, darzwiſchen machen. Liv. 25, 11 *Reliquit præſidium, ut ſimul interfaciendo muro adjuvaret.* Sed

¶ Interficio, *eci, ectum, ĕre*, occidere, tödten, umbringen. *Vita quem interficere*, Gell. 12, 7. *Per inſidias interficere*, Cic. pro Domo c. 23. Et Phil. 1, 14 *Qui ea lege vivit, ut cum ſumma interfectoris gloria interfici poſſit.* ¶ 2. Etiam res inanimatas *interjici* cum corrumpuntur dici, probat Non. 6, 9.

¶ Interfectus, *a, um*, getödtet. Curt. 9, 2, 7 *Interfectus per inſidias.* Apul. 5 Met. *Nova nupta interfectæ virginitatis.*

¶ Interfectio, *ōnis*, f. cædes, der mord, die ermordung. Brut. ad Cic. 3 *Quem ſic vexari a Dolabella audio, ut jam non videatur crudeliſſimum ejus* (Dolabellæ) *facinus interfectio Trebonii.* Lamprid. Commod. c. 4 *Crudelis vita Commodi Quadratum & Lucillam compulit ad ejus interfectionem conſilia inire.* Et Auguſtin. de C. D. 3, 15 *Tarquinius parricida, ſoceri interfectione regnans.* Id. ep. 23 *In illis quidem interfectionem non faciunt, ſed quantum in ipſis eſt, interfectores ſunt.* Et 2 de mor. Manich. 17 extr. *Interfectio pulicis.*

¶ Interfectibilis, *e*, todtlich; ut, *Ruta interfectibilis viperarum*, Apul. de Herb. c. 89.

¶ Interfectivus, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. Acut. præf. *Interfectivis morbis affici.*

¶ Interfector, *ōris*, m. ein mörder, todtſchläger. *Interfectorem veritatis*, pro *deſtructore*, Tertullianus dixit de Carne Chriſti c. 4. ¶ 2. Eſt autem vocabulum *μέσον*, der umbringt. Val. Max. 3, 2, 11 *Quantum interfectore fortior interfectus?* qui nempe poſt Cannenſe prœlium ſui ſpoliatorem, naribus & auribus corroſis, deformem reddidit. Cic. pro Mil. c. 27 *Sp. Melii & Ti. Gracchi interfectores implerunt orbem terrarum nominis ſui gloria.* Et Vellej. 2, 58, 3 *Interfectores Cæſaris*, conf. Sen. ep. 7. Tac. An. 1, 9, 4.

¶ Interfectrix, *īcis*, f. Tac. An. 3, 17 *Id ergo fas aviæ, interfectricem nepotis adſpicere?* Hyginus fab. 122 *Idem nuncius* (falſus) *dixit, Iphigeniam fratris interfectricem eſſe.*

¶ Officio, *ire*, obeſſe, obſtare, nocere, hinderlich ſeyn, im wege ſtehen, ſchaden. Cic. pro Roſc. Am. c. 38 *Cur meis commodis officio ſimulato officis?* Id. Tuſc. Q. 5, 32 *Offecerat videlicet apricanti*, war ihm in der ſonne oeſtanden. Et Off. 3, 16 *Cum augures juſſiſſent demoliri ea, quorum altitudo officeret auſpiciis.* Liv. 2, 2 *Ne libertati officeret.* Hirt. B. Afric. c. 61 *Iter officere excurſionibus*, den weg verhauen, ubi notandus eſt accuſativus adjectus, in aliis ſubaudiendus ipſe aut ſimilis. Plin. 20, 7 *Claritati oculorum lactucæ officiant.* Virg. Ge. 1, 69 *Officiunt frugibus herbæ.* Et paſſ. Lucret. 2, 155 *Corpuſcula officiuntur*, i. e. impediuntur.

¶ Officiens, *tis*. Cic. N. D. 2, 19 *Umbra terræ ſoli officiens noctem efficit.* conf. in Ejus Arat. v. 344. Et Lucret. 5, 717 *Corpus occurſans officiensque.*

¶ Offectus, *a, um*, impeditus, obſtructus, verhindert, verſtopft; ut, *Offecti ſenſus*, Lucret. 4, 764. *Offecto lumine obire*, Id. 5, 774.

¶ Offectus, *ûs*, idem quod offectio, h. e. noxa, Grat. Cyn. 406 *Ac ſic offectus, oculique venena maligni Vicit, &c.* de faſcinationibus.

¶ Offectio, *ōnis*, f. die hinderung. Arnob. lib. 5 p. 164 *Illis color eſt purpurei luminis offectione ſubluteus*, id eſt, contraria & oppoſita infectione.

¶ Offector, *ōris*, m. qui officit. Fronto, Vet. Gramm. *Offector officio obeſt.* Item, *Offectores, colorum infectores, qui e colore proprio novum efficiunt*, färber. Feſtus in *Infector.*

¶ Offex, *icis*, m. Gloſſ. Iſidori *Impeditor*, qui officit.

¶ Officīna, *æ*, f. taberna Paulo ICt. lib. 2 recept. ſentent. tit. 8 ſent. 3. Locus videlicet, in quo officia ſua faciunt, quibus operis aliquid efficiendum commiſſum eſt, eine werckſtat; ut, *officina æraria*, Plin. 18, 10 pr. eine ſchmelz-hütte. Ita dixeris *Chartariam officinam*, eine papier-mühle. *Officina pictoris*, Plin. 35, 10 de Apelle, die mahler-ſtube. *Ex eadem officina exire*, Cic. procœmio Paradox. extr. eines muſters oder gattung ſeyn. *Officina armorum*, Nepos 17, 3, 2 & Tac. Hiſt. 2, 82, 1, ein zeug-haus, arſenal. *Officinas promercalium veſtium exercere*, Suet. de illuſtr. Gramm. 32. Cæterum Voſſio *taberna* & *officina*, quæ eædem Paulo, differunt, cum *officina* ſit, ubi artifices opus faciunt; *taberna*, ubi merces venduntur. *Officinæ* magiſter, *Tabernæ* inſtitor præeſt. Sic *officina libraria* erit, ubi imprimuntur vel compinguntur libri, *taberna libraria*, ubi divenduntur tantum. Vide eum de Vitiis ſerm. 130. ¶ 2. Per metaphoram feſtive dicitur *officina vitiorum, flagitiorum, nequitiæ*, Cic. pro Roſc. Am. c. 46, ein ort, da man alle ſchand und laſter treibet. Id. Phil. 2, 14 Antonii domum vocat, *quæſtuoſiſſimam falſorum commentariorum & chirographorum officinam.* Contra: *Inſtruxerunt quaſi officinas ſapientiæ Philoſophi*, Id. de Leg. 1, 13. *Domus Iſocratis officina habita eloquentiæ eſt*, Id. in Orat. c. 13. ¶ 3. Plin. 11, 2 pr. *In magnis corporibus facilis officina ſequaci materiæ fuit*, i. e. explicante Harduino, molitio, fabricatio.

¶ Officinātor, *ōris*, m. magiſter officinæ, der werckmeiſter. Gloſſæ græc. lat. Ἐργαστηριάρχης, *Officinatores, Inſtitores.* Uſus & voce hac Apul. lib. 9 poſt pr. *Forenſi negotio officinator noſter attentus, ferias nobis fecit.* Et Vitruv. 6, 11 ab architecto diſtinguit.

¶ Officium, *i*, n. καθῆκον, die gebühr, pflicht, ſchuldigkeit, item, munus, adminiſtratio, ein amt, dienſt. *Officium* quaſi *efficium.* Donatus: Officium *ab* efficiendo: *ab eo, quod quæritur, quod efficere in eo unumquemque conveniat pro conditione perſonæ.* Ambroſius quoque Offic. 8 OFFICIVM, inquit, *ab* EFFICIENDO *dictum putamus, quaſi* EFFICIVM: *ſed propter decorem ſermonis una immutata litera* OFFICIVM *nuncupari.* ¶ 1. Igitur ad publicum munus pertinet. Cæſ. de B. C. 3, 5 *Præerat Ægyptiis navibus Pompejus filius, Aſiaticis D. Cælius & C. Triaſius; Syriacis C. Caſſius &c. toti tamen officio maritimo M. Bibulus præpoſitus cuncta adminiſtrabat.* Id. c. 8 *Expoſitis militibus naves eadem noſte Brundiſium a Cæſare remittuntur, ut reliquæ legiones equitatuſque tranſportari poſſent. Huic officio præpoſitus erat Fufius Galenus; &c.* In quibus exemplis officium adminiſtrationem univerſam rei cujusdam ſignificat, quæ per plures geritur, ſed quibus omnibus unus aliquis præeſt ac imperat, qui quidem *princeps officii*, Lampridio in Alexand. c. 32 vocatur: ubi vide Salmaſium. Similiter corpus judicum, cui præpoſitus prætor eſt, *officium* appellatur: unde *Cavere officio* vel *apud officium*: item, *deponere apud officium*, apud ICtos legimus, gerichtlich angeloben, beylegen ꝛc. ¶ 2. Deinde, ut diximus, καθῆκον generatim notat, die pflicht. *Eſt in officio adhuc Orpheus*, Cic. fam. 14, 4; & Ovid. Faſt. 2, 729. Quint. 10, 3 p. 931 *Cuncta, ut in familia bene inſtituta, in officio erunt.* Plaut. Stich. 1, 1, 38 *Omnes ſapientes ſuum officium æquum eſt colere & facere.* Id. Trin. 3, 2, 71 *Is eſt honos homini pudico, meminiſſe officium ſuum*: Contra, *Officium ſuum deſerere*, Cic. 1 Off. 9. *Diſcedere ab officio*, ibid. c. 10. *Deceſſe officio ſuo*, Id. fam. 7, 3. *Ceſſare in officio*, ſeine gebühr nicht thun, Liv. 45, 23. ¶ 3. *Officium*, beneficium eſt, dienſt, wohlthat. *Mea in te omnia officia conſtabunt*, Cic. fam. 3, 4. *Officia meminiſſe debetis, in quem collata ſunt, non commemorare, qui contulit*, Id. de Amic. c. 20. Et Cæſ. de B. C. 3, 110 *Monuitque, ut ex præteritis officiis reliqua ſperarent.* Speciatim ad literarum amicis ſcribendarum diligentiam ſæpe pertinet v. g. Cic. fam. 15, 20 *Tu frequentior in iſto officio eſſe debes.* Caro 1 ditticho 15 *Officium alterius multis narrare memento, Atque alii: cum tu beneficeris ipſe, ſilero.* Ceterum hac notione *Officium* proprie illud beneficium appellatur, quod a neceſſitudine conjunctis præſtatur. Sen. de Benef. 3, 18 *Sunt qui ita diſtinguant: quædam* BENEFICIA *eſſe, quædam* OFFICIA, *quædam* MINISTERIA. BENEFICIVM *eſſe, quod alienus det*: ALIENVS *eſt, qui potuit ſine reprehenſione ceſſare.* OFFICIVM *eſſe filii, uxoris, & earum perſonarum, quas neceſſitudo ſuſcitat, & ferre opem jubet.* MINISTERIVM *eſſe ſervi, quem conditio ſua eo loco poſuit, ut nihil eorum, quæ præſtat, imputet ſuperiori.* Sæpe tamen confuſis vocabulis *officium* dictum, quod proprie erat *miniſterium.* vid. Burm. ad Quint. 8 pr. p. 666. v. g. Petron. c. 31 de *pueris paronychia tollentibus, ac ne in hoc quidem tam moleſto tacebant officio.* ¶ 4. *Officium* quoque dicebatur, quum quis honoris cauſſa alteri aderat, puta ſponſalibus, nuptialibus, funeribus, &c. die beywohnung, erſcheinung in ehren. Hor. 1 ep. 7, 47 *Ab officiis octavum circiter horam dum redit.* Iuvenal. 2, 132 *Officium eras Primo ſole mihi peragendum in valle Quirini. Quæ cauſſa officii? quid quæris? nubit amicus.* Suet. Calig. c. 25 *Liviam Oreſtillam C. Piſoni nubentem, cum ad officium & ipſe veniſſet, ad ſe deduci imperavit.* Idem Ner. c. 28 *Puerum Sporum cum dote & flammeo per ſolemne nuptiarum celeberrimo officio dedactum ad ſe pro uxore habuit.* CELEBERRIMO OFFICIO, i. e. magna eorum frequentia, qui officii & honoris cauſſa eo venerant. Alibi *deductionis officium* appellat. Qui etiam ita *novorum conſulum officium* dixit Cæſ. c. 13. Plin. 1 epiſt. 9 *Si quem interroges hodie,* QVID EGISTI? *reſpondeat,* OFFICIO *togæ virilis interfui, ſponſalia aut nuptias frequentavi, &c.* Quæ *privata officia* appellat Cæſar B. C. 1, 8. Ita *Vrbana officia* Nep. 25, 4, 3 vocat, *quod Atticus ad comitia amicorum ventitavit, &c.* quæ nominat etiam Martial. 1 epigr. 56. Ad ſepulturam illud pertinet Petronii c. 112 *Cruciarii unius parentes, ut viderunt laxatam cuſtodiam, detraxere nocte pendentem, ſupremoque mandaverunt officio*, h. e. juſta ſolverunt, ut explicat ibi Gonſalius p. 183, quem vide. Nos dicimus: den letzten ehren-dienſt beweiſen. ¶ 5. Officium pro συνουσίᾳ vel venereo actu. v. Brouckh. ad Prop. 2, 18, 24. vid. *Officioſus* n. 2. ¶ 6. *Officia* etiam ipſi homines dicuntur: puta apparitores, ſive officiales, de quibus v. ICtos & Marcell. Donatum ad Tac. Ann. 16, 12. Suet. Ner. c. 15 *De quibusdam rebus rationes ad ſenatum miſſas, præterito Quæſtoris officio, per COSS. plerumque recitabat.* QVAESTORIS OFFICIO, i. e. Quæſtore. Id. Veſp. c. 21 *Deinde perlectis epiſtolis, officiorumque omnium breviariis*, i. e. omnium, qui Palatinis officiis præpoſiti. ICtorum loca plufcula in hanc ſententiam protulit Bynckersh. obſ. Iur. Rom. 3, 14 p. 276.

¶ Officialis, *is*, m. miniſter, apparitor, ein amts-diener. Apul. lib. 1 Mileſ. *Ædilis jubet officialem ſuum inſuper piſces inſcendere, ac pedibus ſuis totos obterere.* Spartian. c. 6 Caracallam tradit *non ignorantibus plerisque officialium* interfectum eſſe. Gruterus Inſcript. p. 422 n. 7 OFFICIALES EIVS (conſulis) PROVINCIAE AQVITANIAE. Add. infra *Apparitor* in *Parco.*

¶ Officialis, *e*, adj. eſt ad officia pertinens, ſive de officiis tractans. Lactant. 6, 11 *Tullius in officialibus libris.*

¶ Officiōſus, *a, um*, officii ſeu beneficii reddendi ſtudioſus, dienſte hafftig, willfertig. *Eſſe in aliquem officioſum*, Cic. Verr. 1, 24. *Diligens & officioſus*, Id. Att. 13, 45. Nec homines tantum, ſed & alia dicuntur *officioſa.* Id. pro Mil. c. 5, *officioſi labores.* Id. Tuſc. 3, 28 *Dolor officioſus.* Et Senec. epiſt. 99 *officioſa pietas.* Compar. Cic. fam. 14, 16 *Volumnia debuit in te officioſior eſſe, quam fuit.* Id pro

Roſc. Com. c. 6 *Eſtne quisquam, qui tibi humanior, officioſior, liberaliorque videatur.* Superl. *Officioſiſſima natio candidatorum*, Cic. in Piſon. c. 23. Add. Fam. 11, 22.

¶ Officiōſus, *i*, m. ſubſtantive, qui ſervile officium ſeu miniſterium præſtar, ein diener, aufwärter. Petronius c. 92 *At ego ne veſtimenta quidem mea ab officioſo recepiſſem, niſi notorem dediſſem.* Vbi *officioſus*, ſervus dicitur, qui veſtimenta in balneis ſervabat, *Capſarius* alias dictus. Vide ibi Interpretes. ¶ 2. Impudicos etiam & obſcenos, h. e. qui muliebria paterentur, *officioſos* dictos, ex Seneca Patre præfat. lib. 4 Controv. in Excerptis diſcimus. v. *Officium* n. 5.

¶ Officioſe, adv. dienſtlich. *Officioſe factum*, Cic. de Amic. c. 20 *Officioſius facere*, Id. Att. 6, 1. Sid. 2 ep. 12 de malis medicis: *Languidos multos officioſiſſime occidunt.* Apulej. Apol. p. 335 *In quo* (teſtamento) *mei officioſiſſime & honeſtiſſime meminit.* Eſt etiam Plin. 10 ep. 32.

¶ Officiōſĭtas, *ātis*, f. ſtudium præſtandi officia, die dienſtfertigkeit. Sidon. carm. 23, 478 *Seu nos eximii ſimul tenebat Nectens officioſitas Marini.* Et Sariſb. epiſt. 178 *Officioſitati veſtræ plurimas habet gratias.*

¶ Offĭcĭperda, *æ*, ſive Officiperdus, *i*, m. qui perdit officium, ſive beneficium, dum gratiam non reddit, da nichts wohl angewendet iſt. Exſtat apud Dionyſ. Catonem in diſtichis 4 diſtich. 43 *Gratior*, inquit, *officiis, quo ſis mage charior, eſto: Ne nomen ſubeas, quod dicitur officiperdæ.* Quam compoſitionem duriorem cenſuit Scaliger Pater ad Hiſtoriam animalium Ariſtotelis. Ita tamen *domiportam teſtudinem* vetus Poëta apud Ciceronem; alii *Iunonem domiducam* dixerunt. Nec alia ratio in *Cælicula* eſt. Et *Officiperdi* in Iſidori Gloſſ. ſunt, *qui ſui laboris non habent remunerationem*, die undanck zu lohne haben.

¶ Inofficiōſus, *a*, *um*, unbehülflich, undienſthaftig. Cic. Att. 13, 27 *Aliter fuiſſemus in hos inofficioſi.* Et Apul. Apol. p. 336 *Inofficioſus privignus.* ¶ 2. *Inofficioſum teſtamentum*, quod contra officium pietatis fit, ungebührlich. Cic. Verr. 1, 42, 1. Quintil. Declam. 264 *Arguere teſtamentum tamquam impium & inofficioſum.* Apul. Apol. p. 337 *Cape iſtud matris tuæ teſtamentum, vere hoc quidem inofficioſum.*

¶ Inofficioſe, adverb. idem, in Dig.

¶ Inofficioſitas, *ātis*, f. die undienſthaftigkeit, apud Ruricium 2 epiſt. 15; & Salvianum epiſt. 3 p. 303.

¶ Perofficiōſus, *a*, *um*, ſehr dienſthaftig. Hinc

¶ Perofficioſe, adv. mit vieler höflichkeit. Cic. fam. 9, 20 *Qui me perofficioſe & peramanter obſervant.*

¶ Perficio, *eci*, *ectum*, *ere*, penitus facere, abſolvere, vollbringen, ausrichten. *Poëma inſtitutum perficere*, zu ende bringen, Cic. ad Q. Frat. 3, 8. *Cogitata perficere*, Id. pro Dejot. c. 7. Sall. in Cic. 13 *Egeris, oro te Cicero, perfeceris, quod libet.* Vopiſcus de Probo c. 20 *Multa opera militari manu perfecit*, i. e. multa fortia facta in præliis deſignavit. ¶ 2. *Perficere* & obtinere eſt. Ter. Eun. 1, 2, 100 *Quam joco rem voluiſti a me tandem, quin perfeceris?* das du nicht erhalten haſt. ¶ 3. Eſt & diſputantium verbum, idem quod *Efficere*, de quo ſupra. Cic. Tuſc. 1, 8 *Quoniam coëgiſti, ut concederem, qui mortui eſſent, eos miſeros non eſſe: perficito, ſi potes, ut ne moriendum quidem eſſe, miſerum putem.* Paſſ. Quintil. 2, 18 *Actu perfici.* conf. Plin. 11, 53 & Menck. Obſerv. L. L. ubi plurima Cic. loca, in quibus *perficere* pro *efficere* uſurpavit, collegit. ¶ 4. Eſt & verbum nequius, ſicut Græcorum ἐνεργεῖν. Capitol. in Maximinis c. 4 in impuro joco Elæagabali ad Maximinum: *cum muliere perficere.* ¶ 5. Conficere, enecare, ſignificat in lapide antiquo Muratorii, 1645. *Huic ſit iniqua Ceres, perficiatur fame.* ¶ 6. *Perficior* depon. Veteres etiam dixiſſe obſervat poſt Caprum Priſcia. p. 290 Bryling.

¶ Perficiens; ut, *Perficiens cibos ſtomachus.* Laudant Plinium, ſed ignorat Index Hard.

¶ Perfectus, *a*, *um*, abſolutus, expletus, vollkommen, vollſtändig. Cic. in Orat. c. 1 *Summum & perfectiſſimum illud eſt, cui nihil addi poteſt.* Id. de Clar. Or. c. 18 *Inventum ſimul & perfectum nihil eſt*, ubi participium eſt. Id. Divin. 2, 63 extr. *Eruditione perfecta & ingenio præſtanti ad hæc opus eſt.* Id. Verr. 4, 56 *Valvæ ex auro atque ebore perfectiores nullæ.* Martial. 5 epigr. 64 *Nihil eſt perfectius illis.* Ovid. Am. 2, 8, 1 *Ponendis in mille modos perfecta capillis*, i. e. doctiſſima. *Perfectus medicinæ*, Celſus de R. M. 1, 1. *Perfectiſſimus in opere eo Homerus*, Vellej. 1, 5. *Perfectus in forma operis ſui*, Id. 2, 36. ¶ 2. *Perfectiſſimus* & inter dignitatum titulos ſub poſterioribus Imperatoribus, ut, *Illuſtris, Spectabilis, Clariſſimus*, fuit: cujus paſſim mentio fit in Cod. *Clariſſimatu* inferiorem fuiſſe Ammianus ſignificat 21, 31 de Conſtantio Imp. ſcribens: *Nec ſub eo dux quisquam cum CLARISSIMATV provectus eſt. Erant enim, ut nos quoque meminimus, PERFECTISSIMI, &c.* Vnde

¶ Perfectiſſimatus, *ûs*, m. dignitas perfectiſſimi. L. un. Cod. utriusque de Perfectiſſimatus dignitate: *Codicillis perfectiſſimatus fruentur, &c.* Adde L. 3 Cod. Theod. de Cohortal. princip. cornicul. v. in *Egregiatus* infra in *Grex*; & Reineſ. ad Inſcript. 6, 28. Gr. vocatur διασημότης ac τελειότης, proxima Clariſſimatui dignitas. Greg. Naz. ep. 128.

¶ Perfecte, adv. vollkömmlich. Cic. de Cl. Orat. c. 81 *Erat cum inſtitutus optime, tum etiam perfecte planeque eruditus.* Gell. 11, 16 extr. *A Græcis perfectiſſime uno verbo & planiſſime dicitur.* Tertull. Apol. c. 45 *Perfectius prohibere adulterium.* Et Apul. 3 Florid. *Sed de hoc tum ego perfectius.* conf. Veget. de Re mil. 1, 4.

¶ Perfectio, *ōnis*, f. die vollkommenheit, vollendung. Cic. de Cl. Orat. c. 36 *In omnibus rebus difficilis optimi perfectio atque abſolutio.* Et pro Marcello c. 8 *Tantum abes a perfectione maximorum operum, ut fundamenta, quæ cogitas, nondum jeceris.*

¶ Perfectus, *ûs*, m. ſubſt. id. Vitruv. 1, 2 *Si interiora perfectus habuerint elegantes*, conf. 2, 5 & 8. It. 9, 7; It. 10, 8; & Tertull. de Anima c. 20.

¶ Perfector, *ōris*, m. qui perficit, ein vollender, vollbringer. Cic. de Orat. 1, 60 *Stilus, quem tu vere dixiſti perfectorem dicendi eſſe, multi ſudoris eſt*, welcher beredt macht. Ter. Eun. 5, 9, 4 *O Parmeno mi, ô mearum voluptatum omnium Inventor, inceptor, perfector, &c.* Cic. Att. 8, 11 p. 785 Græv. ex quinto de rep. *Hujus enim operis maximi inter homines atque optimi, illum eſſe perfectorem volo.*

¶ Perfectrix, *īcis*, f. eine vollenderin. C. Nep. ad Ciceronem (apud Lactant. 3, 15) *Tantum abeſt, ut ego magiſtram eſſe putem vitæ philoſophiam, beatæque vitæ perfectricem, ut nullis magis exiſtimem opus eſſe magiſtris vivendi, quam plerisque, qui in ea diſputanda verſantur.*

¶ Perfĭcus, *a*, *um*, perficiens, vollbringend. Lucret. 2, 1114 *Perfica natura.* Sed alii *perfice*. Creech. *Perfica*, qui huc etiam Perficam deam refert, de qua ſtatim.

¶ Perfica, *æ*, f. dea rerum obſcenarum, quibus perficiendis Venerem præeſſe credebant Romani. v. Arnobii lib. 4 p. 131 & 133 ed. Mair. ubi cum *Pertunda* jungitur.

¶ Perfice, perfecte, adv. Ita apud Lucret. l. c. legit Nonius 2, 698. Hinc & pro *præfiſcine* in Plaut. Rud. 2, 5, 4 Camerarius edidit *perficiſſime*. v. ibi Taubm. p. 1201.

¶ Imperfectus, *a*, *um*, unvollkommen. *Opus imperfectum*, Ovid. 4 Pont. 16, 15. *Inſuavius hoc imperfectiusque eſt*, Gell. 1, 7.

¶ Imperfecte, adv. unvollkommlich. Gell. 2, 8 *Imperfecte atque præpoſtere, atque inſcite ſyllogismo uti.*

¶ Imperfectio, *ōnis*, f. die unvollkommenheit. Auguſtinus de Geneſi ad liter. 1, 4 *Imperfectio creaturæ.*

¶ Semiperfectus, *a*, *um*, halb vollkommen, halb fertig. Apulej. lib. 2 Dogm. Plat. p. 17 *Virtutes ſemiperfectæ.* Et Ambroſius Offic. 2, 3 pr. *Semiperfecta ſententia.* Suet. Cal. c. 21 *Opera ſemiperfecta abſolvit.*

¶ Poſtfacio, *ere*, hernachthun; hinc

¶ Poſtfactus, *a*, *um*, nachgeſchehen; ut, *Poſtfacta furta*, Gell. 17, 7.

¶ Poſtfactum, *i*, n. ſubſt. die nachhandlung. Paul. ICt. *Ex poſtfacto decreſcit obligatio.*

¶ Præficio, *ĕre*, præponere, einen über etwas ſetzen. *Elephantis quem Indicis præfecerat*, Ter. Eun. 3, 1, 23. *Ducem populo præficere*, Cic. pro Dom. c. 33. Et, *Imperatorem bello præficere*, Id. pro Leg. Man. c. 16, verordnen, fürſetzen. *Exercitui præficere*, Nep. 11, 2, 4. Et paſſ. *Pari imperio præficitur*, Id. 7, 5, 4; conf. Iuſtin. 5, 5, 1. &c.

¶ Præfectus, *i*, m. qui alicui rei curandæ præpoſitus, ein fürſteher, obriſter, commandant, verwalter. Late patet hoc nomen, & tam civiles, quam militares adminiſtrationes complectitur: ut, *Præfectus annonæ*, proviantmeiſter: *Præfectus vigilum*, wachtmeiſter: *Præfectus urbis: Præfectus vicorum: Præfectus regionis: &c. Præfectus caſtrorum*, feldmarſchall: *Præfectus claſſis*, admiral: *Præfectus prætorio*, marſchall. Quæ ſumma & maxima dignitas fuit ſub Imperatoribus: atque initio quidem tota militaris, poſtea vero pæne togata & judicialis: quippe quæ & ICtis collata fuit, ut Savilius de Militia Romana p. 433 obſervat. Adi etiam P. Fabri Semeſtr. 1, 3; & Panciroll. ſect. 3 p. 4. ¶ 2. Cæterum in militia Romana *Præfectorum* nomen ad auxilia, & ſocios, non ad legiones pertinebat: ſimulque ad equeſtrem & ad pedeſtrem militiam extendebatur. Neque enim tantum *Præfectos alarum*, (qui ad equeſtrem militiam pertinent) ſed & *cohortis præfectos*, apud Plin. Suet. & Tacitum legimus, de quo ſupra in *Cohors*. Quod itaque in legione *Tribuni*, in auxiliis *Præfecti* erant. Vnde diſtincte Cæſar B. G. 1, 39 *Hic primum ortus eſt a tribunis militum* (legionariorum) *ac præfectis* (auxiliarium) *reliquisque, qui ex urbe amicitiæ cauſſa Cæſarem ſecuti, non magnum in re militari uſum habebant.* Cic. pro M. Marcello c. 2 *Nihil ſibi ex iſta laude centurio, nihil præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit.* Quo in loco *Centurio* ad *cohortem*, quæ pedeſtris militia in legione: *Præfectus* ad *turmam*, eamque auxiliarem pertinent. Et ſicut legiones ante auxilia; ita tribuni ante præfectos erant. Hinc ſupra adducto Cæſaris loco, primo *tribuni*, deinde *præfecti* nominantur. Suet. Claudio c. 25 *Equeſtres militias ita ordinavit, ut poſt cohortem alam, poſt alam tribunatum legionis daret.* Tribunatum nempe poſt alam, hoc eſt, *præfecturam* alæ, dedit, ut altiorem dignitatem, poſt inferiorem. Plinius etiam 10 epiſt. 19 primo tribunum, ut honoratiorem, deinde præfectum nominat. Quæ cum ita ſint, neſcio, quid de loco Suetonii Aug. c. 38 faciendum ſit, ubi præfecturas alarum, tribunatui anteferri, locutionis genus videtur ſuadere. Ait enim: *militiam auſpicantibus non tribunatum modo legionum, ſed & præfecturas alarum dedit.* An putabimus, tranſpoſitione peccaſſe librarios, & reſcribendum, *militiam auſpicantibus non præfecturas alarum, ſed & tribunatum legionum dedit?* Neque enim aliquid mutatum in ea re pro ratione temporum crediderim temere, quod Caſaubono veniſſe in mentem non ignoro. Sed & *præfectum legionis* apud Vegetium, qui & deſcribit officium, legimus 2, 9. Sed hæc appellatio ab ævo recentiore eſt. Aliter enim apud Tacitum accipienda verba ſunt Hiſt. 1, 82, 1, cum ait: *Vulnerato Iulio Martiale tribuno, & Vitellio Saturnino præfecto legionis, dum ruentibus obſiſtunt.* Nam Saturninum *præfectum legionis* vocat, ut a Martiale diſtingueret, qui tribunus prætorianæ cohortis erat, ut ex Tac. Hiſt. 1, 28, 1 clarum. A *Prætorianis* autem *Legionarii* diſtincti & alii erant, ut notum. *Præfectum* autem *legionis* dicit, quod præfecturam aliquam legionis, ſive in legione, adminiſtraret. Sive illa caſtrorum, ſive fabrorum, ſive alia fuerit. ¶ 3. *Gymnaſii præfectus*, Plaut. Bacch. 3, 3, 21, ein ſchul-inſpector, ſchul-obriſter. Qui in adoleſcentes animadvertebat, Turneb. 2, 30. Cæſar Romæ cenſor dici noluit, ſed *præfectus moribus*, ein policey-meiſter; & ſic eum appellat Cic. fam. 9, 15. Etiam Plautus Aul. 3, 5, 30 *Moribus præfectum mulierum* vocat, quem Cicero apud Nonium 9, 7 vult eſſe *cenſorem, qui viros doceat moderari uxoribus.* conf. Victorius Var. Lect. 21, 6.

¶ Præfectiānus, *a*, *um*, ad præfectum prætorio pertinens. Ammian. 17, 3 *Nec præfectianus, nec præſidialis apparitor.* conf. l. 2 & 3 C. de apparit. præf. præt.

¶ Præfectio, *onis*, f. actus præficiendi, die verordnung, beſtallung; ut, *Mundana præfectio*, Mart. Capella lib. 6 p. 239.

¶ Præfector, *ōris*, m. idem quod *præfectus*, apud Iuſtinian. de confirmat. Digeſt. § 9; & Ferret. Muſ. lapid. p. 276 in lapide Romæ ad D. Luciæ in ſilice: SEXTILIVS AGESILAVS AEDESIVS--PRAEFECTOR PER HISPANIAS.

¶ Præfe-

¶ Præfectorius, *a, um*, præfectura functus. *Præfectorius vir an consulari fœminæ præferatur, videndum.* Vlpian. l. 1 ff. de Senator.

¶ Præfectura, *æ*, f. administratio, procuratio, das amt, verwaltung, vocerey. *Dare, promittere præfecturas alicui*, Cic. Att. 6, 1. Nep. 25, 6, 4 *Multasque consulum prætorumque præfecturas delatas, sic accepit*, id est, a Coss. Prætoribus delatas. Sic, *Præfectura alæ, cohortis, annonæ, urbis, ærarii*, & aliæ plures apud auctores passim nominantur. *Præfecturam suscipere*, Cæs. B. G. 8, 12. De præfecturæ urbis origine, atque progressu v. Tac. Annal. 6, 11. De præfectura annonæ Lipf. ad Tacit. p. 15. ¶ 2. *Præfecturæ* etiam dicebantur civitates quædam in Italia, ut *Capua, Cafalium &c.* quod non suo magistratu, sed Roma missò præfecto regerentur: de quibus vide Onuphrium lib. 3 de Rep. Rom. p. 328 seqq. & p. 358. Sed & extra Italiam Coloniæ etiam suas habebant præfecturas, hoc est, ex vicinis agris assumtas regiones & universitati Coloniarum applicitas, quo magistratus seu Iudices mittere Coloniarum magistratus solebant. Siculus Flacc. de Condit. agrorum, cap. de Diviſis & Aſſignatis p. 20 edit. Gœſ. *Comperimus, deficiente numero militum veteranorum agro, qui territorio ejus loci continetur, in quo veterani milites deducebantur, sumtus agros ex vicinis territoriis conditores diviſiſſe & aſſignaſſe: Horum etiam agrorum, qui ex vicinis populis sumti sunt, proprius factas eſſe formas: id eſt, suis limitibus quæque regio diviſa eſt, & non ab uno puncto omnes limites facti sunt: sed ut supra dictum eſt, sua quæque regio formam habet. Quæ ſingulæ PRÆFECTVRÆ appellantur ideo, quoniam ſingularum regionum diviſiones alii præfecerunt: vel ex eo, quod in diverſis regionibus magiſtratus coloniarum juriſdictionem mittere soliti sunt, &c. Iuriſdictionem* pro juridicis, ſive qui jus dicunt; *in regionibus mittere*, pro, *in regiones mittere*, ἀχρικῶς dixit: Ita supra, *in quo veterani deducebantur*, pro *in quem*, agrum puta. Nulla igitur emendatione opus in loco incorrupto, quod Rigaltius existimabat.

¶ Præfica, *æ*, f. mulier conducta ad funus deplorandum, & mortuum laudandum, eine leid-trägerin, leid-frau, klag-weib. Plaut. Truc. 2, 6, 14 *Sine virtute argutum civem mihi habeam pro præfica, Quæ alios collaudat, cæpſe ſe vero non poteſt.* Elegantes sunt veteri poetæ Trabeæ a Murero affecti versus, & digni qui hic legantur: *Here, ſi querelis, ejulatu, fletibus Medicina fieret miſeriis mortalium, Auro parandæ lacrymæ contra forent. Nunc hæc ad minuenda mala non magis valent, Quam nenia præfica ad excitandos mortuos. Res turbidæ conſilium, non fletum expetunt.* Vid. Varr. L. L. 6, 3 & Feſtum. Vet. Gloſſ. *Præfica, ἡ πρὸ τῆς κλίνης ἐν τῇ ἐκφορᾷ, κοπτομένη, θρηνώδος ἐκ' ἐκφορᾶν.*

¶ Expræfectus, *i*, m. qui præfectura functus eſt, der zuvor die verwaltung gehabt, Sidon. 1 ep. 11. Sic *Exquæſtor, Exconſul*, Iuſtinian. præf. Sed *ex præfecto* eſt Capitoli. in Maxim. c. 20 *Maximum Pupienum ex præfecto urbi Imperatorem creavit.* Ammian. 28,... *Prætextatus ex urbi præfecto, & ex vicario Venuſtus.*

¶ Propræfectus, *i*, m. ein ſtatthalter. Ammian. 29, 1 *Aſiam paullo ante propræfectis rexerat.*

¶ Subpræfectus, *i*, m. præfectus eſt, ſed ſub alio præfecto, ein Unterofficier; occurrit in opere Inſcript. Gruteri. v. Fabrett. p. 345.

¶ Prŏficio, *eci, ectum, ĕre*, quaſi porro facere, ſive faciendo progredi & aliquid ſibi addere veluti, atque acquirere, ſich beſſern, zunehmen. *Parum, nihil proficere: plurimum proficere.* Lucejus Cic. fam. 5, 14 *Tu non intelliges, te querelis quotidianis nihil proficere?* Liv. 3, 61 extr. *Parva certamina in ſpei totius ſummam profecerant.* Sen. ep. 108 ex Attali Stoici ſententia: *Idem & docenti & diſcenti debet eſſe propoſitum, ut ille prodeſſe velit, hic proficere.* Quintil. 10, 1 *Ille ſe profeciſſe ſciat, cui Cicero valde placebit.* ¶ 2. Aliquando & prodeſſe ſignificat, nutzen. Prudent. Cathem. 12, 133 *Quid proficit tantum nefas?* Ovid. Ponto 3, 2, 138 *Profectura aliquid tum tua verba putes.* Idem Heroid. 5, 116 *Non profectlaris litura bobus aras.* Cic. Phil. 1, 14 *Nihil cujusquam proficiet, nec valebit oratio.* conf. Menck. obſ. L. L. Paſſive Plin. 17, ſ. 35 n. 22 de vitibus, quo ſunt exceſſiores, tanto meliora vina ferentibus. *Adeo exceſſitate proficitur.* Id. 23, 7 ſ. 71 *Ad idemque potu proficitur*, i. e. potus prodeſt ad idem.

¶ Proficiens, *tis*, nützlich, fruchtbarlich. Horat. 2. ep. 2, 151 *Herba nihil proficiente curari.* Ovid. Triſt. 1, 2, 13 *Verbă non proficientia.*

¶ Proficienter, adv. idem. Auguſtin. epiſt. 80 *Cum ſe in hac deleſtatione cor noſtrum proficienter extendit.*

¶ Prŏfectus, *a, um*, a *Proficio*, zugenommen. Cæſ. B. G. 4, 19 *Satis & ad laudem & ad utilitatem profectum arbitratus.*

¶ Prŏfectus, *ūs*, m. ſubſt. nus, fortgang. Sen. ep. 20 pr. *Experimentum tui profectus capias.* Id. ep. 11 *In eo quantum eſt ingenii, quantum jam etiam profectus, ſermo oſtendit.* Quintil. 10, 3 ineunte: *Ut terra alte effoſſa generandis alendisque ſeminibus fœcundior eſt: ſic profectus non a ſummo petitus ſtudiorum fructus effundit uberius, & fidelius continet.*

¶ Prŏfecto, adverb. confirmandi, idem quod nimirum, certe, gewiß, fürwahr; quaſi *pro facto*; vel quaſi *cum profectu*, i. e. ſine fruſtratione. Ter. Adelph. 1, 1, 3 *Profecto hoc vere dicunt, ſi abſis ſpiam, &c. Profecto negare non potes*, Cic. Verr. 2, 18 pr. Adhibetur plerumque ad reſponſionem; ut, *Quis hoc renunciat? is profecto, qui interfuit*, Id. conf. Cæſ. B. G. 8, 21; Horat. Art. v. 315. ¶ 2. Interdum vim habet diminuendi, ut *Certe*. Cic. fam. 1, 5 med. *Catori quidem profecto reſiſtimus.*

¶ Prŏficiſcor, *fectus ſum, ficiſci*, eundi & veniendi ſignificationem habet, ziehen, reiſen; quaſi *porro iter facio*; ut, *Proficiſcor Romam*, ich ziehe oder reiſe nach Rom. *Proficiſcor Roma*, ich komme von Rom. *Etſi poteram remanere, tamen proficiſcar hinc*, Cic. Att. 11, 26. ¶ 2. Et cum præpoſitione, Propert. 3, 20, 1 *Magnum iter ad doctas proficiſci cogor Athenas. Proficiſcar ad Catonem*, Cic. de Senect. c. 23. *Proficiſci ad bellum*, Ovid. Faſt. 1, 279. *Proficiſci de* vel *ex aliquo loco*, ſich von einem ort aufmachen und davon ziehen. *Ex Aſia Romam verſus proficiſci*, Cic. fam. 2, 6. *Obviam alicui proficiſci*, Cæſ. B. Gall. 7, 12. *Proficiſci navi*, Cic. ad Q. frat. 3, 2, zu ſchiffe reiſen. ¶ 3. Notandum autem, uſurpari hoc verbum auctoribus etiam de non adeo longo itinere. Sic Plaut. Amph. 1, 2, 7 *Profectas in urbem* Soſia dicitur, qui eo portu commearat. C. Nep. 4, 5, 1 *Qui cum eſſent profecti &c.* i. e. exiſtent. Loquitur de Ephoris Lacedæmonis, qui egreſſi in fanum Neptuni, quod extra urbem in Tænaro erat. Id. 14, 4, 4 *Quærit, quibus locis ſit Aſpis, cognoſcit haud longe abeſſe, profectumque eum venatum.* Quin & de iis utimur hoc verbo, qui intra urbem manent, cum prodierunt. Ter. Andr. 3, 4, 21 *Quid cauſſæ eſt, quin hinc recta in piſtrinum proficiſcar via.* Alter Id. Eun. 2, 2, 49 *Detineo te fortaſſe: tu profectus alio fueras*, ubi melius quidam libri *profecturus*. ¶ 4. *Injuria ſæpe a metu proficiſcuntur*, Cic. Off. 1, 7, i. e. oriuntur, gewalt kömmt oft von furcht her. Sic eleganter dicitur: *Hæc a me, ab illo profecta ſunt*: &, *Beneficia ab aliquo proficiſcuntur*; quemadmodum Cic. fam. 5, 5 dixit: *Omnia a me in te profecta ſunt.* Nep. 25, 9, 4 *Proficiſci a parente non potuerunt plura.* Item: *Oratio mea inde proficiſcatur*, daher will ich anfahen zu reden, Cic. pro Leg. Manil. c. 2. Ita de quocunque progreſſu Grat. Cyneg. 5 *Hinc alia propiore via meliuſque proficiſci*, Gr. ὁ μαθητὴς. ¶ 5. *Proficiſceret* pro *proficiſceretur*, Turpil. ap. Non. 7, 21. Ita Liv. 9, 14 pr. quidam habent *proficiſcitur* imperſ. ſed *proficiſcimur* Grut.

¶ Proficiſcens, *tis*. Nep. 1, 1, 5 *Domo navibus proficiſcens*: Item: *Ventus adverſum tenet proficiſcentibus.* Et Horat. 1 epiſt. 13, 1 *Vt proficiſcentem ducu te ſæpe diuque.*

¶ Prŏfectus, *a, um*, a Proficiſcor, gereiſt. Nep. 1, 1, 4 *Claſſ Cherſoneſum profectus.* Liv. 2, 4 *Conſules ad deprehendendos legatos conjuratosque profecti domo &c.* Sed *Genus a Pallante profectum*, herſtammend, Virg. Æn. 1, 58.

¶ Prŏfectio, *ōnis*, f. eine reiſe. *Profectionem parare*, Cæſ. 1 B. Civ. 27, ſich zur reiſe ſchicken. It. *præparare*, Suet. Tib. c. 38 *Profectionem intermittere*, Cæſ. B. G. 5, 7 *Recordare conſilium, quod fuerit profectionis noſtræ*, Cic. ad Q. fratr. 3, 8. Nep. 16, 3, 2 *Omnia de profectione exulum perſcripta.* Alio ſenſu ap. Cic. or. pro A. Clu. 1, 30 occurrit: *Profectio ipſius pecuniæ requiratur*, i. e. a quo data ſit pecunia.

¶ Profectĭtius, *a, um*, aliunde in nos delatus, adventitius, eingebracht. L. 5 Dig. de jure dotium: *Videri dotem non eſſe profectitiam.*

¶ Profector, *ōris*, m. ein wandersmann, Gloſſ. gr. lat. ἐκδημος, *profector.*

¶ Proficuus, *a, um*, nützlich; poſtremæ latinitatis vocabulum. Caſſiod. 1 ep. 39 *Quibus mora poteſt eſſe proficua.* vid. Cellarii Cur. poſt. p. 316.

¶ Reficio, *eci, ectum, ĕre*, inſtaurare, reparare, farcire, wieder anrichten, wieder bauen. *Reficere naves*, Cæſ. B. Civ. 2, 23, & Horat. 1 oda 1, 17. *Ædes, quæ vitium fecerunt, reficere*, Cic. Top. c. 3, ausbeſſern. *Muros dirutos reficere*, Nep. 9, 4, 5. Et, *Vires cibo reficere*, Liv. 37, 24, i. e. recuperare. Nep. 17, 7, 1 *Sine dubio poſt Leuctricam pugnam Lacedæmonii ſe nunquam refecerunt*: i. e. vires ſuas recuperarunt, ſie haben ſich nie wieder erholet. *Reficere copias*, pro, imminuras ſupplere, recrutiren, Cæſ. dixit de B. C. 3, 87. Rurſus Nep. 22, 1, 4 *Vt ſtatim mente cogitaret, ſi paullum modo res eſſent refectæ, bellum renovare.* Alibi τῷ *recreare* ita utitur, de quo ſupra. Sæpe & duo hæc conjunguntur: Cic. pro Mil. c. 1 *Recreat me & reficit Cn. Pompeji conſilium.* Etiam dicimus, *Labore refici*: Plin. Paneg. c. 77 *Tam aſſiduus in tribunali, ut labore refici ac reparari videretur*, als wäre die arbeit ſeine erquickung. At Cæſ. Gall. B. 7, 83 *Milites ex nocturno labore ſeſe reficere juſſit*, er hat ſie ausruhen laſſen. Sic &, *equorum reficiendorum cauſſa ſubſtitiſſe*, Id. dixit de B. Civ. 2, 42. *Ex longo morbo refici*, geneſen, Sen. epiſt. 7. ¶ 2. Liv. 2, 56 pr. *Plebs Volero-nem tribunum reficit*, h. e. denuo vel iterum creat, add. 3, 21 pr. 6, 35 extr. & 36 pr. ¶ 3. *Refucere* pro *reficere* eſt Prop. 2, 24, 22 ex emendatione Scal. probata Brouckhuſio *Noctibus his vacui refaciamus iter.* Sic Plaut. Truc. 4, 4, 24 *Neque refacta uſui eſſent futura.* S. C. vetus ab Reinef. 7, 10. v. Allio in Lex. Crit.

¶ Refectus, *a, um*, ergänzt, erquickt. Cic. Art. 16, 3 ἀσχέτυτον *ipſum crebris locis inculcatum & refectum*, dazwiſchen geſchrieben und corrigirt. Curt. 7, 5, 16 *Nec aut cibo refectus aut potu*, der weder geeſſen noch getrunken. conf. 5, 4, 23. Horat. 2 ep. 2, 136 *Cognatorum opibus curisque refectus.*

¶ Refectus, *us*, m. ſubſt. die labung, erquickung. Plin. 18, 7 ſub fin. *Panem ex hordeo, antiquis uſitatum, vita damnavit, quadrupedumque tradidit refectibus.*

¶ Refectio, *ōnis*, f. reſtauratio, reparatio, die ausbeſſerung; ut, *Refectio Capitolii*, Suet. Cæſ. c. 15. *Reſtitutionem* Id. Veſp. c. 8 appellat. Et Vitruv. 6, 3 *Ea compluvia habent in refectionibus moleſtiam magnam.* ¶ 2. Recreatio, die erquickung, ergötzlichkeit. Quintil. 10, 3 *Tempora ab ipſa rerum natura ad quietem refectionemque data in acerrimum laborem convertimus.* Plin. Paneg. c. 81 *Inſtar refectionis exiſtimas mutationem laboris*, quod proxime citato loco dixerat: *labore refici.*

¶ Refector, *ōris*, m. qui reficit & reparat, ein ausbeſſerer. Suet. Veſp. c. 18 *Coloſſi refectorem inſigni congiario magnaque mercede donavit.* Vet. Inſcript. ap. Sponium in Miſc. Erud. Ant. p. 231 REFECTOR PECTINARVM.

¶ Semirefectus, *a, um*, halb wieder zurecht gebracht. *Claſſis ſemirefecta*, Ovid. Heroid. 7, 176.

¶ Subreficio, *ĕre*, modicum reficere. Hinc

¶ Subrefectus, *a, um*, in etwas erquickt. Paterculi eſt 2, 123, 3 *Subrefectus conſpectu alloquioque cariſſimi.*

¶ Semifactus, *a, um*, halb fertig, halb gemacht. Tac. Ann. 15, 7, 3 *Hoſtia*, (ſ. Hoſtiæ) *quæ muniebantur, hibernaculis adſiſtens, ſemifacta opera fuga perrupit.* Hirt. B. Afric. c. 83 *In portus valli ſemifactas ruere.*

¶ Sufficio, *eci, ectum, ĕre*, genug ſeyn. Dativo fere jungitur, & accuſativo cum præpoſitione, aut ponitur abſolute. Virg. Æn. 5, 21 *Nec nos obniti contra fufficimus*, i. e. non latis virium habemus ad contra nitendum. Calpurn. ecl. 7, 35 *Quæ vix ſuffecimus ipſi Per partes ſpectare ſuas.* Liv. 29, 23 *Sufficit hic mons alimentis hominum.* Cum præpoſitione Curtius 9, 5, 10 *Adeo refoſtus, ut ne ad evellendum quidem telum ſufficeret dextra.* Tertull. 1, 28 *Suffectura eſt quodammodo ſpiritus anima.* ¶ 2. Invenitur & active poſitum, pro ſuppeditare, darreichen. Liv. 3, 61 *Sufficere milites excurſionibus*, i. e.

frequentes emittere excurſores. Iuſtin. 44, 1, 4 *Terra urbi rerum abundantiam ſufficit.* Virg. Georg. 2, 423 *Ipſa ſatis tellus cum dente recluditur unco Sufficit humorem.* Ibidem v. 435 *Aut illæ pecori frondem, aut paſtoribus umbram Sufficiunt.* ¶ 3. Hinc pro ſubſtituere, & ſurrogare in locum alterius aliquem, etiam ſumitur. Nep. 23, 3, 1 *Cum patre in Hiſpaniam profectus eſt, cujus poſt obitum Hasdrubale imperatore ſuffecto, equitatui omni præfuit.* Dicimus &, *in locum alterius ſufficere aliquem*, e. g. Varinius Cic. fam. 5, 10 *Si Appii os haberem, in cujus locum ſuffectus ſum*, h. e. ſucceſſor datus. Iuſtin. 22, 1, 12 *In locum demortui ducis ſufficerentur.* Etiam Liviieſt 5, 31 *In demortui locum ſuffici.* Hinc

¶ Sufficiens, *tis*, genugſam, ſattſam. Vellej. 2, 127, 3 *Sufficiens vigori animi compages corporis.* Curt. 8, 4, 10 *Sufficiens malis*, der dem übel gewachſen L. 8 Dig. de Iure Codicillor. *Sufficientium teſtium facultatem habere.* Et Tertull. adv. Marc. 5, 2 *Sufficientiſſima definitio.*

¶ Sufficienter, adv. nothdürftig, genüglich. Vlpian. L. 15 § 2 Dig. de Vſufructu & quemadmodum qui fruatur: *Sufficienter alere & veſtire.* Pallad. 1, 25 *Nucem perforari jubent: & ceram cum ſulfure ſufficienter includi.* Et Sidon. 2, 1 *Ne primis quidem apicibus ſufficienter initiatus.*

¶ Sufficientia, *æ*, f. die genügſamkeit. Sidon. 6 ep. 12 *Ad ſui ſufficientiam pervenire.* Adde Tertull. ad Vxor. 1, 4, & Vulg. Interpres 1 Timoth. 6, 6. Eugenius Toletanus Carm. 1 *Sit comes alma ſalus, & ſufficientia victus.*

¶ Suffectus, *a, um*, ſubſtitutus, eingeſchoben. Iuſtin. 5, 6, 1 *Suffectus alteri*, der an des andern ſtelle gekommen. Id. 11, 10, 7 *Sufficitis in loca eorum novis regibus.* Et Cic. fam. 5, 10 *In Appii locum ſuffectus.* ¶ 2. Sumitur & pro infectus, coloratus, gefärbt. Virg. Æn. 2, 210 *Ardentesque oculos ſuffecti ſanguine & igni.* Valer. Flacc. 1, 821 *Suffectaque leto Lumina.* Et 2, 104 *Eadem effera & ingens Et maculis ſuffecta genas.* Sen. Q. N. 1, 5 *Nubes ſole ſuffecta.* conf. 5, 16.

¶ Suffectio, *ōnis*, f. ſubſtitutio, die dargegenſtellung. Arnobius lib. 5 p. 166 *Putorem unguentorum ſuffectio temperaret.* conf. 7, 212; & adde Tertull. de Anima c. 28.

¶ Inſufficiens, *tis*, non ſufficiens, nicht genugſam. Tertull. adv. Hermog. c. 15 *Niſi ſi inſufficiens fuit divina virtus omnibus producendis.*

¶ Inſufficientia, *æ*, f. die ungenügſamkeit, ap. eundem Tertull. c. 1. ad Vxor. 1, 4 *Secularis concupiſcentia cauſſas habet gloriam, cupiditatem, ambitionem, inſufficientiam.*

¶ Superficio, *ēre*, übrig genug ſeyn. Superfieri v. in *Fio.* Hinc

¶ Superficiens, *tis*, ſuperfluens, exuberans, überflüſſig; ut, *aqua ſuperficiens*, Vlpian. l. 1 § 11 D. de aqua & aqua pluv. arc.

Superficiarius, &c. vide ſupra in *Facies.*

Factio, factioſus, &c. vide *Facio*, Facula, *Fax*, Facultas, *Facilis.*

FACVNDVS, *a, um*, diſertus, beredt, geſprächig. Varr. L. L. 5, 7 pr. *Adhæc eandem vocem qui facile fantur facundi dicti* Ovid. Art. am. 2, 123 *Non formoſus erat, ſed erat facundus Vlyſſes.* Quintil. 12, 10 *In omnibus gentibus alius alio facundior habetur.* Idem 12, 2 ſub finem: *In exemplum bene dicendi facundiſſimum quemque proponet ſibi ad imitandum.* Prudent. 2 adv. Symmach. v. 19 *Auſoniæ vir facundiſſime linguæ.*

¶ Facunde, adv. beredſam. Liv. 28, 18 *Facunde alloquendo ſibi conciliare quem.* Val. Max. 3, 3 exter. 4 *Totius mundi naturam prudentiſſime & facundiſſime expromſit.* Adde Gell. 13, 8.

¶ Facundia, *æ*, f. eloquentia, die beredſamkeit, wohlredenheit. Plin. 7, 30 *Facundiæ Latiarumque literarum parens Cicero.* Quintil. Procem. lib. 1 ſub fin. *Alere facundiam, vires augere eloquentiæ.* Plur. *Facundiæ* eſt Gell. 3, 7.

¶ Facunditas, *ātis*, f. idem. Plaut. Truc. 2, 6, 13 *Facile ſibi facunditatem virtus argutam invenit.*

¶ Facundiōſus, *a, um*, wortreich. Sempronius Aſellio apud Gell. 4, 9 *Facta ſua ſpectare oportere, dicta non, ſi minus facundioſa eſſent.*

¶ Facundo, *are*, facundum facere, beredt machen. Sidon. & Apul.

¶ Infacundus, *a, um*, unberedt. Liv. 4, 49 *Vir acer, nec infacundus.* Et 7, 4 *Infacundior & lingua impromtus.*

¶ Infacundia, *æ*, f. unberedtſamkeit. Gell. 11, 16 *Tui erroris culpam eſſe intelligo in mea infacundia.*

¶ Perfacundus, *a, um*, valde facundus, ſehr beredt. Apul. 4 Florid. *Protagoras ſophiſta fuit longe multificus, & cumprimis Rhetorice repertis perfacundus.* Vtitur & Iuſtin. 22, 1, 9 *In concionibus perfacundus.*

Facula, Fæculentia, Fæculentus, vide *Fax.*

FAESVLAE, *arum*, & Fæſulæ, *æ*, f. Etruriæ urbs, ad Apennini radices, Romanorum colonia, caſtris Catilinariis nota, v. Salluſt. c. 27 & Cic. Catil. 2, 6. Silius 8, 478 *Fæſulæ, & antiquus Romanis mœnibus horror &c.*

FAEX, *fecis*, alii Fex, *fecis*; Diphthongo ſcribendum, Manutius docuit. Gr. τρύξ, γός. Sordidum illud eſt, & excrementoſum, quod in vaſis ſubſidit fundo, hefen, ſchaum. Horat. 1 oda 35, 26 *Diffugiunt cadis Cum fæce ſiccatis amici*, wenn der vorrath aus iſt, ſo iſt die freundſchafft auch aus. Cic. Att. 2, 12 p. 235 *Sed tota res etiamnum fluctuat; nam' ὁπώρα τρύξ, quæ ſi defecerit, magis erunt judicata quæ ſcribam*, fæx ipſo autumno, i. e. omnia turbulenta adhuc ſunt, es gehet noch alles bunt über. ¶ 2. *Fæcem bibat, qui vinum bibit:* proverb. wer des guten genoſſen hat, mag des böſen auch mit entgelten, Erasm. ex Ariſtophane. *Fæcem civitatis*, Cic. pro Flacco c 8. Item, *Perditiſſimam & infimam populi fæcem*, Cic. 2 ad Quint. frat. epiſt. 6 dixit homines viles & abjectos. Sed Id. Att. 2, 1 p. 175 totam remp. ita appellat, *Cato dicit tanquam in Platonis πολιτείᾳ, non tanquam in Romuli fæce ſententiam*, in der grundſuppe ꝛc.

¶ Fæcula, *æ*, f. dimin. ſed condimenti genus, ex Coi vini ſedimento natum. vid. Horat. 2 ſat. 8, 9, & Lucret. 2, 430.

¶ Fæcārius, *a, um*, zum hefen gehörig. Cat. R. R. c. 11 *Sportæ fæcariæ.*

¶ Fæcātus, *a, um*, heficht, unlauter; ut, *Fæcatum vinum*, Cato de Re Ruſt. n. 154.

¶ Fæcīnius, *a, um*, idem; ut, *Fæciniæ uvæ*, ap. Columell. 3, 2, quæ plus, quam cæteræ, fæcis afferunt.

¶ Fæcīnus, *a, um*, idem; ut *Fæcinum vinum*, Colum. 12, 45, wein von trauben mit dicken hülſen.

¶ Fæcōſus, *a, um*, idem. Martial. 13 epigr. 102, 2 *Accipe fecoſum munera cara garum.*

¶ Fæculentus, *a, um*, trübe, voll hefen. Colum. 2, 2 *Fæculentum vinum.* Cell. 5, 26 *Fæculentum pus* dixit. Apul. de Deo Socr. p. 47 *Fæculenta nubecula.* Macrob. 7 Saturn. 12 *Tubes fæculenta.* Comparative Solinus c. 46 *Fæculentior ſuperficies.* Superlative Auguſtin. de vera relig. c. 40 *Quorum aliud fæculentiſſimum redditur.*

¶ Fæculentre, adverb. idem, apud Celſum.

¶ Fæculentia, *æ*, f. ſchlamm, unflat. Fulgentius in Contin. Virgil. p. 156 *In temporales gurgitis cœnoſitates morumque fæculentias tranſit.* v. ibi Munckero notata. Sidon. 3 epiſt. 13 *Fæculentia par cloaculi.* conf. Claud. Mamert. 1, 7.

¶ Fæcutīnus, *a, um*, ſchlammicht. Gell. 13, 19 *Neque fæcutinas Grammaticas ſpectaveris, ſed aurem tuam interroga.* Alii legunt *fœtutinas.* Allio in Lex. Crit. *fœcatiſſimas.*

¶ Dēfæco, *āre*, a fæcibus purgare, lautern, abziehen. Apul. lib. 9 de A. A *At pudica uxor ſtatim cœnas faliares comparat, vina pretioſa defæcat, pulmenta recentia acetis temperat.* Metaphorice Sid. 1 ep. 1 *Literas defæcandas limandasque alicui committere*, hoc eſt, corrigendas, ubi plura huius metaphoræ exempla a Savarone allegata habes.

¶ Defæcatus, *a, um*, gelautert, abgeſchäumt; ut, *Vinum defæcatum*, purum, ſine ſordibus, reiner wein. Et, *defæcatus animus*, hilaris, Plaut. Aulul. 1, 2 pr *Defæcata mente*, Macrob. 2 Somn. Scip. 12.

¶ Defæcate, adv. lauter, ohne hefen, Celſus.

¶ Defæcatio, *ōnis*, f. purgatio, die läuterung. Tertull. de Anima 27 *Ex carnis defæcatione.* conf. Celſus.

¶ Defæcabilis, *e*, leicht zu reinigen; ut. *Ciſterna defæcabilis*, Sidon. 1 epiſt. 5.

¶ Defæcis, *e*, ſine fæce, ohne hefen, rein. Virg. de Ætna v. 424 *Quam levis excoctio defæcis robore pumex.* vid. Scalig. in Catalect. p. 133.

¶ Effæco, *are*, idem quod defæcare, a fæcibus purgare. Hinc

¶ Effæcatus, *a, um*, ausgeſeget Apulej. 2 Dogm. Plat. p. 22 *Purgata & effæcata voluptas animi.*

¶ Infæco, *are*, ſordibus implere, beſudeln. Tertull. de Anima c. 53 *Infæcare animam carnis concretione.*

FAGVS, *i*, f. φηγός, a *φάγω*, quod ejus fructus eſui ſit, eine buche. *Sub tegmine fagi*, Virg. ecl. 1, 1. An glandifera, vid. apud Taub. ad Virg. Bucol. p. 6.

¶ Fāgīneus, *a, um*, buchin, buchbäumin Colum. 12, 45 *Arcule faginæ.* Ovid. Faſt. 4, 656 *Faginea tempora fronde premit.*

¶ Fāgīnus, *a, um*, &

¶ Fāgeus, *a, um*, idem: ut, *Pocula fagina*, Virg. ecl. 3, 37. *Scyphus faginus*, Tibull. 1 eleg. 10, 8, ubi Brouckhuſius ad frugalitatem denguandam pertinere oſtendit fageæ ſupellectilis commemorationem. *Glans fagea*, Plin. 16, 5, buchecker.

¶ Fāgūtālis, *e*, a fagis nomen habens; ut, *Fagutalis Iupiter*, Varro de L. L. 4, 32; & Plin. 16, 10.

¶ Fegutal, *is*, n. facellum Iovis, in quo fuit fagus arbor Iovi ſacra, Feſt. conf. Varr. L. L. 4, 32.

FĀLA, *æ*, f. plur. *Falæ*, turres rotundæ & faſtigatæ in circo. Feſtus ex Etruſco verbo ab altitudine appellatas putat, ubi *Falandum* eſt cætum. v. Ferrar. Elect. 2, 15. Lipſ. 1 Elect. 2; & in Poliore. 5, 5. Itemque Stewech. ad Veget. 4, 18 p. 312. Plaut. Moſt. 2, 1, 10 *Subeunt ſub falas*, Nonio c. 2 n. 351 Falæ ſunt turres lignæ, ubi Ennius: *Malos diffindunt, ſiunt tavulata falæque.* conf. Iuvenal. 6, 588. Scribitur etiam *Phala.*

FALĂCER, *cris*, m. unus ex quindecim flaminibus, quos Romani aucta civitate, auctisque ideo ſacerdotiis conſtituerunt. Nomen accepit a *Falacre*, pomorum Deo, cui ſacra faciebat. vid. Varr. L. L. 4, 15 & 6, 3.

FĀLĀRĪCA, *æ*, f. teli genus miſſile, apud Ennium & Virg. Æn. 9, quod ex turribus ligneis, quæ *Falæ* appellaræ, mitti in hoſtes ſolebat, ein geſchoß. Ennii locus eſt ap. Nonium 18, 20. Virgilii verba v. 706 ſunt: *Sed magnum ſtridens contorta falarica venit.* Liv. 21, 8 *Falarica erat Saguntinis miſſile telum haſtili oblongo &c.* v. Stewech. ad Vegetium, itemque Caſaub. ad Æneam Tactic c. 34. Luca. 6, 189 *Hunc a tortilibus vibrata falarica nervis Obruit.* Sed nemo lucidius deſcripſit ejus materiam, fabricam, uſum, quam Silius Ital. 1, 351 ſeq. *Librari multa conſucta falarica dextra. Horrendum viſu robur, celſiſque nivoſæ Pyrenæ trabs lecta jugis, cui plurima cuſpis, Vix muris toleranda lues, ſed cætera pinguē, Vincta pice, atque atro circumlita ſulfure fumant* &c. Vid. Drakenb. ad h. l. ubi tamen manu etiam vibrari *falaricam* docet. Scribunt etiam *Phalarica.*

¶ Semifalarica, *æ*, inter tela recenſetur Gell. 10, 25.

Falcarius, Falcatus, &c. vide *Falx.*

FALCIDIA, *æ*, f. dicitur lex lata a C. Falcidio tribuno, anno poſt interfectum Ciceronem, qua cautum eſt, ne plus dodrante legare liceret, ut ad minimum quarta pars remaneret hæredi. v. Pomp. Lætus & ICti.

FALCO, *ōnis*, m. ὁ ἱέραξ, ein falcke. Iul. Firm. *quia eſt falcatis unguibus.* Feſt. *quia digiti pollices in pedibus intro ſunt curvati inſtar falcis.* ¶ 2. *Falco* Mathematicis eſt ſidus, quod aliis eſt Lyra vel Vultur cadens.

¶ Falcun-

¶ Falcunculus, *i*, m. dimin. ein kleiner falcke, Plin. Abeſt in Ind. Hard.

Falcula, vide *Falx*.

FĂLĔRE, *is*, n. architecturæ nomen eſt, apud Vartonem de Re Ruſt. 3, 5 *Subter columnas ima*, inquit, *ſtylobaten eſt lapis a falere pedem & dodrantem alta*; ad quem locum Scaliger: *Lapis ἐφχικῶς in fœminino*. Ennius: *tanto fublatæ tunc agmine ſunt lapides*. Lapidem *vocat, qui pro ſtercobate ſubſtituitur ſtylobatæ*. Falere *vocat id, quod magis proprie eſſet* pila, ein pfeiler. χηλὴν *vocat Thucydides, Virgilius ſaxeam pilam. Et verbum apud Lucret.* Oppilare *oſtia contra. Suſtinet autem falere totum priſtylii onus, & ſtagno oppoſitum ac oppilatum eſt. Itaque pilæ litoribus* immolitæ *a veteribus propterea Faleria dicuntur, quia antea Haleria dicerentur*, παρὰ τὸν ἅλα. *Argumento quod Faleriі populi inde dicti ſint, qui, quia apud eos ſal fieret, prius Halerii dicti, auctor Feſtus. Niſi ſit, quod omnia alta* ϕάλαγγα *vocabant Græci &c.*

Falerii, vide *Faliſci*.

FĂLERNVS, *a, um*, adj. ut, *ager Falernus* in Campania, collibus vitiferis abundans. vid. Plin. 3, 5; & 14, 6. *Vites Falernæ, vina Falerna*, ap. Horat. 1 od. 20, 10; & 2 ſat. 4, 55. Originem fabuloſam hujus vini, & nominis etiam, jucunda deſcriptione adfert Silius 7, 166 ſeq. Varro ap. Macrob. Sat. 3, 16 *Ad victum optima fert, ager Campanus frumentum, Falernus vinum.*

¶ Fălernum, *i*, n. ſubſtantive, pro vino ex agro Falerno. *Acre, forte, ardens Falernum*, ſtarcker, welſcher wein. Varr. R. R. 1, 65 *Falerna, quanto plures annos condita, tanto fructuoſiora*. Horat. 2 ep. 18, 91 *Potores bibuli media de nocte Falerni*. Martial. 1 epigr. 19 *Quid te, Tucca, juvat vetulo miſcere Falerno In Vaticanis condita muſta cadis? &c.* Et 8 epigr. 76 *Candida nigreſcant vetulo cryſtalla Falerno. Deſpumare Falernum*, Perſ. ſatyr. 3 pr. eſt edormiſcere.

FĂLISCI, *orum*, m. (non *Phaliſci*, ut eſt in quibusdam libris) Etruriæ populi, quos *æquos* Virg. Æn. 7, 695 dixit, hoc eſt, legum cuſtodes, quia jura, & legum XII Tabb. ſupplementa, apud eos aſſervata fuerunt: *Hi Feſcenninas acies, æquosque Faliſcos &c. Faleriі* tam Livio, quam aliis dicuntur: licet Strabo inter eos videatur diſtinguere. v. Keuchen. ad Frontin. p. 93. Vrbs eorum *Faleris*, vel *Falerii* plur. fuit, obſeſſa a Camillo, ut Livius tradidit. *Faleria* Rutil. Itin. 1, 371 ubi vid. intt. Conditor *Halefus*, a quo nomen, ſpiritu in F tranſeunte. v. Spanh. de uſ. & præſt. num. diſſ. 2 p. 107.

¶ Fălifcus, *a, um*, adj. ut, *Præſepes Faliſcæ*, quæ a ligno Faliſco optimæ fiebant, Cato R. R. c. 4. *Venter Faliſcus*, i. e. *ventriculus fartus*, quem ſic farcire Romani a Faliſcis didicere, eine magenwurſt, groſſe wurſt. Martial. 4 epigr. 46 *Et Lucanica ventre cum Faliſco.*

Fallax, &c. quære mox in *Fallo*.

FALLO, *fefelli, falſum, ĕre*, betriegen, tenſchen. *Fallere techniis*, Ter. Heaut. 3, 1, 61. *Fallere fidem*, &, *fidem datam fallere*, Cic. Off. 1, 13, ſein verſprechen nicht halten, treulos werden. *Fallere promiſſum*, Curt. 7, 10, 9, Idem. *Fallitur auro Iupiter*, Propert. 4, 1, 81, i. e. falſo promittitur. *Falli opinione ſua; Opinio me fefellit*, Curt. 4, 5, 16. *Spes mea fefellit*; &, *Spem meam fefellit improborum vis*, Cic. 4 Catil. 11. Vid. Gron. Pater ad Liv. 2, 39 pr. Iuvenal. 16, 109 *Fallis enim vitium ſpecie virtutis, & umbra. Multi fallere docuerunt, dum timent falli*, Sen. ep. 3. *Fallere ſermonis* pro *ſermone*, Plaut. Epid. 2, 2, 55. *Falli animi* pro *animo*, Lucretius dixit lib. 5, 98. etiam quaſi imperſonaliter, Cic. pro domo c. 43 med. *Tantumne te fefellit*, int. opinio. ¶ 2. Interdum idem quod pejerare, falſch ſchwören. Propert. 2, 20, 16 *Oſſa tibi juro per matris & oſſa parentis, Si fallo cinis heu ſit mihi uterque gravis.* vid. ibi Livinejus; & conf. Horat. 2 od. 8, 10. ¶ 3. *Falle vivens*, λάθε βιώσας, quod falſo dictum eſſe, probat prolixe Plutarchus ideo, quia omnia a Deo condita ſint & ordinata, ut innoteſcant, lib. Num recte dictum ſit, λάθε βιώσας. Horat. 1 epiſt. 17, 10 *Nec vixit male, qui vivus moriensque fefellit*. Vbi *fallere* eſt, latenter agere, ut ignoreris. Quemadmodum aliis etiam locis hoc verbo Græcorum more poëta eſt uſus. Tac. Hiſt. 2, 98 *Plures fefellerunt, fide amicorum aut ſuomet aſtu occulti*. Sic & Curt. 4, 2, 21 *Incrementum eos fefellerat*, es hatte unverſehens zugenommen. Et Vellej. 2, 53, 4 *Eos fefellit quinquennium*, i. e. eorum curam præreriit, ſie haben 5 jahr verſehen. Ovid. 4 Pont. 10, 67 *Detinui, dicam, tempus curaſque fefelli*, habe die zeit und grillen vertrieben. Id. Triſt. 3, 2, 16 *Fallebat curas ægraque corda labor*. conf. 4, 1, 14.

¶ Fallens, *tis*, betrüglich. Cic. de Orat. 1, 20 *In unum exitum ſpectantes & nunquam fallentes res*. Ovid. Art. am. 2, 189 *Fallentia retia*.

¶ Fallenter, adv. idem. Novatian. de Trinit. c. 26 *Ortus luminaris iſtius mediocribus incrementis fallenter aſſurgens*, unvermerckt.

¶ Falſus, *a, um*, mendax, vanus: ſumitur active pro eo, qui fallit, & paſſive pro eo, qui deceptus eſt, unwahr, unrecht, falſch. *Falſa cauſſa*, Ter. Andr. 1, 5, 22 eine vermeinte urſach. *Falſa ſolicitudo*, Id. Heaut. 1, 2, 3. *Falſa ſpe aliquem producere*, Idem Andr. 4, 1, 24, einen am affenſeil herum führen. *Spes falſa & fallax*, Cic. Phil. 12, 2 extr. *Vt falſus eſt animi*, wie iſt er in ſeinen gedancken betrogen. Ter. Eun. 2, 2, 43. ¶ 2. Sed etiam *Falſus* pro ficto & ſimulato, betrüglich, falſch. Salluſt. Catil. 1, 10 *Ambitio multos mortales falſos fieri ſubegit: aliud clauſum in pectore, aliud in lingua promptum habere &c.* Ita Plaut. Bacch. 3, 6, 11. Tac. A. 1, 7, 1; & 3, 3, 1. De compar. ita Feſtus Pompejus: FALSIVS, & FALSIOR *cum rationabiliter dici poſſint, non tamen ſunt in conſuetudine*. Petronius tamen c. 132 *Nihil eſt inepta perſuaſione falſius*. Et Auguſtin. de Civ. Dei 7, 5 dixit: *quanto eſt abjectior & falſior iſta civilis* (Varronis theologia,) *quæ maxime circa corporum eſt occupata naturam*. Colum. 1, 6 *Id falſiſſimum eſt*. ¶ 3. *Falſæ voculæ*, falſette, de fracta & contra naturam quaſi eliſa voce Cic. de orat. 3, 25.

¶ Falſum, *i*, n. ſubſt. res vel ſententia falſa, die falſchheit. Horat. 1 ep. 10, 29 *Vero diſtinguere falſum*. Tac. A. 12, 26, 2 *Falſi intelligens*. Lucret. 4, 478 *Notitiam veri, quæ res, falſique crearit*. Iterum Horat. Art. P. v. 151 *Sic veris falſa remiſcet*. ¶ 2. *Falſum*

pro eo quod iniquum & abſurdum eſt, ut contra *verum* pro bono & juſto. Petro. c. 71 p. 354. *Valde falſum eſt, vivo pridem domos cultas eſſe, non curari eas, ubi diutius habitandum ſit*. ¶ 3. Adverbial. Ovid. de A. A. 1, 635 *Per ſtyga Iononi falſum juraſſe ſolebat*. add. 3, 11.

¶ Falſo, adv. fälſchlich, verœblich. C. Nep. 7, 9, 1 *Sperans fortunam ſuam occuli poſſe: falſo*. Quæ formula inter ſuaviores elegantias merito reponatur. *Falſo* ſolum, periodum conſtituit, & rarumdem valet, quantum valet hæc, *At falſo ita ſperavit*. Ter. Heaut. 2, 3, 27 *Tu me habebis falſo ſuſpectum*. conf. Cic. Off. 3, 19.

¶ Falſe, adv. idem. Cic. Acad. 4, 46 *aſſentiri foſſe*. Auguſtin. Confeſſ. 10, 13 pr. *Quæ adverſus hæc falſiſſime diſputantur*. Id. epiſt. 222 *quod falſiſſime creditur*.

¶ Falſitas, *ātis*, f. unwahrheit, ungrund, falſchheit. Cic. pro Cluent. c. 2 *Parum firmamenti & parum virium habet falſitas. Inditæ ſcriptis & commentariis falſitates*. Arnob. lib. 1 p. 33.

¶ Falſimonia, *æ*, f. ut ægrimonia &c. vel Falſimonium, *i*, n. ut teſtimonium &c. idem. Plaut. Bacch. 3, 6, 12 *Reperiuntur falſi falſimoniis*.

¶ Falſo, *are*, fälſchen, verfälſchen; ut, *falſare pondera, & menſuras*, l. 32 § 1 de Lege Corn. de falſ. conf. Hieron. ep. 65, 4; & Tertull. adv. Marc. 5 carm. c. 3.

¶ Falſatus, *a, um*, verfälſcht. Sulp. Sever. Dial. de virt. monach. orient. c. 3 *Cum regentium fides facile poſſit habere diſcrimen, ne falſata ſequeretur & tamen Catholice diſputata retineret. Falſata* vocat, quæ corrupta fraudulenter ab hæreticis inſerta erant Origenis ſcriptis. De iis enim ibi loquitur. Et aliquanto poſt: *quæ defenſores ejus falſata contendebant*.

¶ Falſarius, *i*, m. qui falſum facit, ein betrüger, verfälſcher. Suet. Claud. c. 14 & Ner. c. 16. Qui eo comprehendantur nomine, vide D. ad L. Corneliam de falſis. Id. Suet. in Tito c. 3 eum principem ſcribit *imitari ſolitum chirographa, quæcunque vidiſſet, ac ſæpe profiteri*, SE MAXIMVM FALSARIVM ESSE POTVISSE.

¶ Falſidicus, *a, um*, lügenhaft. Plaut. Capt. 3, 5, 13 *Me meamque rem falſidicis fallaciis dilaceraviſti*. conf. Idem Trin. 3, 3, 40. Auſon. epigr. 118, 17.

¶ Falſifĭcus, *a, um*, der mit betrug umgehet. Plaut. Mil 2, 2, 36.

¶ Falſifĭco, *are*, crimen falſi committere, falſch handeln. ICt.

¶ Falſificātus, *a, um*, verfälſcht. Prudent. Hamart. v. 549 *Falſificata terrarum ſpolia*.

¶ Falſificatio, *onis*, f. die verfälſchung. ICt.

¶ Falſificātor, *ōris*, m. der mit falſchheit umgehet. ICt.

¶ Falſĭjūrius, *a, um*, meineidig. Plaut. Mil. 2, 2, 36.

¶ Falſilŏquus, *a, um*, lügenhaft. Prudent. ἀποθεωσ. v. 107, & Plaut. c. l.

¶ Falſiloquax, *ācis*, idem, apud Fortunatum.

¶ Falſiloquium, *i*, n. figmentum, ein gedicht, lügen. Auguſtin. prologo in libb. Retract. *Incidunt ex multiloquio etiam in falſiloquium*.

¶ Falſipărens, *tis*, c. qui falſum habet parentem. Catull. 69, 112 *falſiparens Amphitryoniades*. vid. ſupra *Amphitryo*.

¶ Falſiteſtis, *is*, ein falſcher zeuge. Gloſſ. gr. lat. ψευδομάρτυς, *falſiteſtis*.

¶ Fallax, *ācis*, betrüglich. Cic. Acad. 4, 46 *fallax imitatio ſimulatioque virtutis*. Ovid. 13 Met. v. 799 *fallaciur undis*. Hircius B. Alex. c. 24 *animus diſciplinis fallaciſſimis eruditus*, Cic. pro Dom. c. 9 *homo fallaciſſimus*.

¶ Fallācia, *æ*, f. dolus, fraus, rechna, betrug, ſchalckheit. *Fallacia alia aliam trudit*, Ter. Andr. 4, 4, 39, eine tück oder lügen jagt die andere. *Sine fuco & fallaciis homo*, Cic. Att. 1, 1 ohne allen falſch. Contra, *Ex fraude, fallaciis, mendaciis conflare totus videtur*, Cic. pro Roſc. Comœd. c. 7, aus eitel betrug und lügen zuſammen geſetzt. *Fallaciam in aliquem intendere*, Ter. Heaut. 3, 2, 2.

¶ Falla, *æ*, f. pro fallacia, vetus poëta apud Nonium 2, 316 *Me non vocavit; ob eam rem hanc feci fallam*.

¶ Fallacies, *ēi*, f. idem. Apul. Met. 5 *Fallacie germanitatis inducta*.

¶ Fallacĭter, adv. fälſchlich, betrüglich. Cic. de Div. 1, 18 *fallaciter portenta interpretari*. Id. Off. 3, 17 *Ratio poſtulat, ne quid inſidioſe, ne quid ſimulate, ne quid fallaciter*. Plin. 12, 16 *fallaciſſime adulteratur Indica myrrha*.

¶ Fallāciōſus, *a, um*, id eſt, fallax, Gell. 14, 1 *ambages fallacioſæ*. Apul. 8 Met. p. 205 *promiſſio fallacioſæ mulieris*.

¶ Fallibilis, *e*, qui fallit, non qui fallitur, betrüglich. Adducit ex Gloſſario veteri Salmaſius in Solin. p. 615.

¶ Fallaciloquentia, *æ*, f. betrügerey. Cic. Fin. 4, 25 *difficultas fallaciloquentiæ*.

¶ Infallibilis, *e*, unfehlbar, untrüglich, vox recentior.

¶ Refello, *refelli, ĕre*, compoſitum a fallere, cui opponitur approbare, & ſignificat refutare, widerlegen, das widerſpiel erhalten. Ter. Phorm. 1, 2, 81 *Cum tu horum nihil refelles, vincam ſcilicet*. Et Cic. Tuſc. 2, 2 *Et refellere ſine pertinacia, & refelli ſine iracundia parati ſumus*. Idem de Orat. 1, 19 *Mendacium exemplis magis, quam argumentis conabatur refellere*. Id. pro Ligar. c. 5 *refellere & coarguere mendacium*. Et de Fin. 2, 25 *Ita vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio*.

Falſitas, falſus &c. vide in *Fallo*.

FALX, *falcis*, ſ. qua ſecantur & reſecantur frumenta, ſegetes, herbæ, eine ſenſe, ſichel. *Falces a farre, litera commutata*, ait Varro L. L. 4, 31. *Falx fœnaria*, die ſenſe, *meſſoria*, die ſichel, *ſtramentaria*, die futter-klinge, *arboraria*, das raup-eiſen. *Falx vineatoria*, vel *vinitoria*, vel *putatoria*, ein winger-meſſer, quæ conſtat, *capulo*, das heft, *cultro*, die ſchneiden, *ſinu*, die krümme, *ſcalpro*, quæ pars ſinui proxima, die ſchabe, *roſtro*, quæ pars eſt adunca, der ſchnabel, *ſecuri & mucrone*, die ſpitzen. De generibus falcis conſule Cato-

nem c. 10 & 11. De partibus Colum. 4, 25. *Falce resecare*, graſen, erndten. Ovid. Amor. 1, 15, 12 *Dum cadit incurva falce resecta Ceres.* ¶ 2. *Falcem ſuam in alienam meſſem immittere*, in ein fremd amt greiffen, proverbialis locutio. ¶ 3. Erant & *Falces* in bellicis machinis. Cæſ. B. Gall. 3, 14 *Vna erat magno uſui res præparata a noſtris, falces præacutæ, affixæque longuriis, non abſimili forma muralium falcium, &c.* Adde Vegetium 4, 46; qui & c. 23 pr. (libri ejusd.) *muralis falcis* mentionem fecit.

¶ Falcicula, *æ*, f. &

¶ Falcula, *æ*, f. diminutiv. eine hippe, reben-meſſer. Pallad. 1, 43 *falciculæ breviſſimæ tribulatæ.* Colum. 12, 18 *falculæ & ungues ferrei parandi.* ¶ 2. Sunt & *falculæ* ungues beſtiæ, klauen, krallen. Ita Plin. 8, 15 de pardis, pantheris & leonibus: *averſis falculis currere.* conf. Solin. c. 40.

¶ Falcārius, *i*, m. ein ſichelmacher, ſenſen-ſchmid. Vnde vici Romani nomen, apud Cic. Catil. 1, 4, ut Turneb 30, 15 interpretatur. Gloſſ. lat. gr. *Falcarius*, ὀρεπανοποιός.

¶ Falco, *are*, falce proſcindere, mit der ſichel abſchneiden. Plin. 17, 10.

¶ Falcatus, *a*, *um*, formam falcis habens, gekrümmt: ut, *Enſis falcatus*, ein krummer ſchel, Silius 3, 278. ¶ 2. Falcibus armatus, inſtructus, ut, *Currus falcati*, Liv. 37, 41. *Falcatæ quadrigæ*, Curt. 4, 9, 4. ¶ 3. Falce abſciſſus, beſchnitten. *Arbores falcatæ*, Plin. 17, 10.

¶ Falcator, *oris*, m. ein mäder, ſchnitter, apud Columellam.

¶ Falcaſtrum, *i*, n. inſtrumentum ferreum curvum cum manubrio ad reſecandam veprium denſitatem. Iſidor. 20, 14.

¶ Falcĭfer, *a*, *um*, der eine ſichel hat; epitheton Saturni, apud Martial. 5 epigr. 16. *Falciferum ſenem* vocat etiam Ovid. Faſt. 6, 627.

¶ Falcĭger, *a*, *um*, idem. Auſon. eclog. de Feriis Rom. v. 36 *Falcigerum placant ſanguine cælignam.*

¶ Falcipedius, *a*, *um*, cui ſunt crura *ſimulent quæ cornua lunæ*, ut jocatur Martial. 2 epigr. 34, krummfüßig. Ita Trimalcion uxorem *falcipediam* vocat in Petron. c. 75. v. Reinef. in Petron. fragm. p. 115. Aliis eſt *Fulcipedia*.

¶ Defalco, *are*, quaſi falce amputare, abſchneiden, abkürtzen. ICt.

¶ Defalcatus, *a*, *um*, falce abſciſſus, abgemähet, Colum.

¶ Defalcatio, *ōnis*, f. die abmähung, abſchneidung, Idem.

FĀMA, *æ*, f. φήμη, rumor, ac incerti plerumque auctoris, a *fando* dicta Feſto; vox media: eſt enim quicquid de aliquo dicitur ſive in bonum, ſive malum, ein gut oder böſes gerücht, geſchrey. Quintil. 5, 3 *Famam atque rumores pars altera conſenſum civitatis & velut publicum teſtimonium vocat; altera ſermonem ſine ullo certo auctore, diſperſum, cui malignitas initium dederit, incrementum credulitas.* In malum ſumitur apud Virg. 4 Æn. v. 170 *Neque enim ſpecie famave movetur*, i. e infamia. Id. Æn. 7, 174 *Fama malum &c.* Mantuan. ecl. 9, 169 *Credere fallaci gravis eſt dementia famæ.* In bonum accipit Ter. Andr. 1, 1, 72 *Hae fama impulſus Chremes ultro ad me venit.* Sic, *Famam diſſipare*, Cic. Phil. 14, 6, ein geſchrey ausbringen. *Fama pervenerit*, *pervenit*, Id. fam. 10, 10 *Fama peragravit*, Id pro Mil. c. 35. Et, *Conſtans fama atque omnium ſermone celebrata eſt*, ad Q. frat. 1, 1, 8, es iſt ruchtbar, man redet ſtarck darvon. *Pervenit fama ad aures*, *&c.* Nepos 14, 3, 1. *Famam exſtinguere*, Virg. Æn. 6, 527, die nachrede dämpfen. » *Fama in majus omnia extollit*, das geſchrey machts gröſſer, als es an ihm ſelbſt iſt. Sic Liv. 21, 32 *Fama incerta in majus ferri ſolent.* Et, *Fama exit*, es kömmt ein geſchrey aus, Nepos 17, 2, 1. Vide *Exeo* in *Eo*. *Hoc in fama eſt*, i. e. omnium ſermone celebratur: Tac. Hiſt. 3, 13, 4 *Sed ubi totis caſtris in fama proditio.* Et, *fama eſt*, es gehet die rede, daß Liv. 27, 32 *Fama erat, magnum navalem apparatum eo anno Carthagine eſſe.* Virg. Georg. 4, 42 *Si vera eſt fama.* ¶ 2. Exiſtimatio, laus, der ruf, die ehre, der ruhm, v. g. *Poſſidere famam & exiſtimationem*, Cic. pro Quint. c. 15. *Famam in poſteros præmia cogitavit amplifſima.* Tac. Ann. 11, 6. *Affectare famam eloquentiæ*, Quintil. 7, 1, der beredt wollen gehalten ſeyn. *Aucupari famam ſibi obtrectatione alienæ ſcientiæ*, Plin. ſub fin. præfat. Operis. *Servire famæ*, Nepos 2, 1, 3. *Magnam reliquere ſui famam magis felicitate quam virtute partam*, Id. 6, 1, 1. ¶ 3. Infamiam, malam opinionem paſſim ap. Ciceronem, aliosque notat, v. Mencken. in Obſ. L. L. collecta.

¶ Famella, *æ*, f. diminut. ein klein geſchrey.

¶ Famo, *are*, fama vulgare, kund machen, Hieron. Hinc compoſita *Diffamare*, *Infamare*.

¶ Famātus, *a*, *um*, beruffen. Chalcid. *Maximus & famatiſſimus.*

¶ Famōſus, *a*, *um*, de quo fama celebris eſt, beſchrieben, beruffen. Ciceroni & veteſtioribus in malam fere partem accipitur, ſequioribus, Plinio puta, Tacito, Apulejo, &c. etiam in benam. *Carmen famoſum*, *epigrammata famoſa*, *libelli famoſi*, paßquill, ſchmähe-ſchrifften; quæ ſunt Horatii 1 epiſt. 19, 31. Suet. Cæſ. c. 73; Aug. c. 55; & Tib. c. 28. Contra, *famoſa urbs*, Tac. Hiſt. 5, 2, 1. *Famoſa manus gladiatores*, Apul. Met. 4 p. 148; & lib. 11 p. 267 *vir gravis & ſobriæ religionis obſervatione famoſus.* Vetus onomaſt. *famoſus*, εὔφημος, berühmt. Supremo gradu *famoſiſſimam ſuperbiam Rhodienſium* dixit Gellius 7, 3. Et *ſcribere ad quem famoſiſſimas literas*, Apul. Apol. p. 324, einen ehrloſen brief ſchreiben, quod apud Spartianum Hadriano c. 15 eſt, *famoſiſſimis literis quem laceſſere.*

¶ Famoſe, adv. idem. Tertull. adv. Marc. 1, 22 *Quid de tali medico judicabis, qui nutriat morbum, quo pretioſius aut famoſius curet?*

¶ Famoſĭtas, *ātis*, f. fama, infamia, nachrede, ſchande. Terrull. de Spectac. c. 23 *Damnandi in quemdam ſcopulum famoſitatis.*

¶ Famĭger, *a*, *um*, der neue zeitungen bringt oder hat. Varro L. L. 5, 7; in antiquatis ſcripſit Ioh. Laurembergius.

¶ Famĭgĕro, *are*, rumores ſpargere, unter die leute ausſtreuen. Gloſſ. gr. lat. διαφημίζω, *famigero*. Hinc

¶ Famigerātus, *a*, *um*, beruffen; ut, *famigeratum antiquitus fanum*, id eſt, celebre & notum, Apul. 2 Florid. & Pomp. Mela 2, 7 de Creta inſula: *multis famigerata fabulis.*

¶ Famigĕrātio, *ōnis*, f. der ruhm. Plaut. Trinum. 3, 2, 66 *Famigeratio te honeſtet.*

¶ Famigĕrātor, *ōris*, m. ein zeitungs-träger: Plaut. Trin. 1, 2, 178 & 182, qui famam rumuſculosque diſſeminat ac circumfert.

¶ Famigeratrix, *īcis*, f. rumorum feminatrix, eine poſt-trägerin. Apul.

¶ Famigerābĭlis, *e*, nobilis, celebris, fama notus, non antiquiſſimæ Latinitatis eſt, berühmt, *Famigerabile prælium*, apud Zenonem Apul. 2 Mil. p. 271. *Provincia famigerabilis.* Id. 1 Mil. p. 67 *Spectaculum ſatis famigerabile.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Defamo, *are*, eſt fama privare & in oblivionem adducere. Hinc

¶ Defamatus, *a*, *um*, idem quod infamatus, geſchimpft. Gell. 9, 2 *Vt vocabula quoque eorum defamata atque demortua cum iis viderentur.* Id. 14, 2 *Spurciſſima vita ac defamatiſſima.* Et 18, 3 *turpitudine priſtinæ vitæ defamatiſſimus.*

¶ Defamatio, *onis*, f. die beſchimpffung, apud Firmicum.

¶ Diffamo, *are*, ausſchreyen. Apulej. lib. 1 Milef. *Hic eſt, qui meis amoribus inſuper habitis, non ſolum me diffamat probris, verum fugam inſtruit.* Tac. Ann. 1, 42, 4 *Viros fœminasque illuſtres procacibus ſcriptis diffamaverat*, er hatte paßquille auf ſie gemacht ¶ 2. In bonam partem Auguſtinus uſus eſt de Moribus eccleſ. cathol. c. 14 de Deo loquens: *Quanto melius atque diffuſius diffamatur: tanto diligitur & amatur ardentius.*

¶ Diffamatus, *a*, *um*, übel beſchrieben. Tac. Ann. 15, 49, 4 *A Nerone probroſo carmine diffamatus.* Ovid. 4 Met. v. 236 *Vulgat adulterium, diffamatumque parenti indicat.*

¶ Diffamatio, *onis*, f. violatio famæ, die läſterung, durchziehung. Auguſtin. Quæſt. Vet. Teſt. & de C. D. 3, 31.

¶ Diffamia, *æ*, f. damnum famæ, üble nachrede. Auguſt. l. c. *Senatoribus fœnus diffamia eſt.*

¶ Diffamator, *oris*, m. ein läſterer, ſchmäher, in Cod.

¶ Infāmis, *e*, qui male audit, unehrlich, in übler nachrede. *Facere infamem*, in ſchande bringen, Ter. Heaut. 5, 4, 14 *Homines vitiis infames*, Cic. pro Cluent. c. 47. *Infamis ſtupro*, Vellej. 2, 45, 1. *In adoleſcentes infamis, adveſcendum intemperans fuit*, Aur. Vict. Epit. 6, 2. Superl. *infamiſſimus* eſt in L. 34 Cod. de Decurionib. *Infamiſſimam ſuſcipiens vilitatem.* Et Servius in Æn. 12, 603 *Mors infamiſſima.*

¶ Infamiſſime, adv. ſchimpflichſt. Capitolinus in Pertinace c. 13 formavit, quaſi ab *Infamiter*, cujus exemplum non occurrit. *Confiteri*, inquit, *infamiſſime dicitur adhæſiſſe.*

¶ Infāmia, *æ*, f. probrum, dedecus, rurpitudo, nachtheil, ſchande, ſchmach. *Infamiam alicui inurere*, Cic. Catil. 1, 6, einen ſchandfleckeu anhängen. Id. de provinc. Conſul. c. 12 *Vrgeri infamia alicujus rei:* & c. 15 *Aliquem infamia liberare.* Nepos 7, 3, 6 *Infamia adſpergi.* Plaut. Perſa 3, 1, 27 *Hominum immortalis eſt infamia: Etiam tum vivit, cum eſſe credas mortuam.* Ter. And. 2, 6, 13 *Cavit, ne unquam infamiæ ea res ſibi eſſet*, Curt. 10, 4, 19 *Infamiam potentia oppreſſit.* Horat. 1 ep. 16, 39 *Mendax infamia terret.* Juſtin. 3, 4, 10 *Infamiam colligere:* Id. 27, 1, 3 *Infamiæ maculam ſubire*, in unehre gerathen.

¶ Infāmo, *are*, infamiam conciliare, ignominia notare, übel berüchtigen, zu ſchanden machen. Cic. fam. 9, 12 *Tua moderatio & gravitas aliorum infamet injuriam.* Quintil. 10, 1 *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur.* Tac. Hiſt. 1, 64, 7 *Secretis eum criminationibus infamaverat.* Quintil. 10, 1 p. 921 Bur. de perverſis Senecæ imitatoribus, *Deinde cum ſe jactaret eodem modo dicere, Senecam infamabat*, brachte ihn in übeln credit. Sen. ep. 22 med. *Non eſt, quod quisquam illos apud te temeritatis infamet.*

¶ Infāmans, *tis*, ſchmähend; ut, *Infamantia bellum funera*, Stat. Theb. 9, 96.

¶ Infamātus, *a*, *um*, vituperatus, übel ausgeſchrien, geſcholten. Nep. 7, 11, 1 *Hunc infamatum a plerisque tres hiſtorici laudibus extulerunt.* Ovid. 14 Met. v. 446 *Infamataque relinquunt, Tecta deæ*, id eſt Circes.

¶ Infamatio, *ōnis*, f. die verunglimpffung, ſchmähung. ICt.

¶ Infamator, *oris*, m. ein ſchmäher, läſterer, in Dig.

¶ Perinfamis, *e*, ſehr berüchtiget. Suet. Vitell. c. 2 *Amore libertinæ perinfamis.* Et cum ſecundo caſu Apulej. 3 Met. p. 136 *Alioqui publicitus maleficæ diſciplinæ perinfames ſumus.*

Famelicus, vide *Fames*, Famen, *Fari*.

Famigerare, Famigeror, vide in *Fama*.

FĀMES, *is*, f. (tertiæ declinationis: antiquis quintæ, ut Gellius teſtatur 9, 14, unde & in ſexto caſu ultimam producit) edendi deſiderium vel cupiditas, hunger, hungersnoth. Differt ab *inedia*, quod *fames* ſemper eſt cum cupiditate edendi; *inedia* vero etiam ſine appetitu, ut in ægrotis. *Maleſuada fames*, Virg. Æn. 6, 276 *Famem explere*, Cic. pro Domo c. 23. *Famem depellere*, Id. de Fin 1, 11. Et, *Famem compeſcere*, Senec. Hippolyt. v. 515, quod Symmacho 1 ep. 23 eſt *famem frangere*, den hunger ſtillen. Cic. Catil. 1, 10 *Fame confici.* Id. fam. 14, 14 *Verendum, ne brevi fames in urbe ſit*, hungersnoth. Sic, *Cibi condimentum fames*, Id. de Fin. 2, 28, hunger iſt die beſte würtz, der beſte koch. Antiphanes apud Stobæum: Ἄριστ' ὁ λιμὸς γλυκέα πλὴν αὐτὸς ποιᾶ. *Omnia fames dulcia, præter ſe ipſam efficit.* ¶ 2. Tralate Florus 3, 21, 6. *Inexplebilis honorum fames*, der ehrgeitz. Virg. Æn. 3, 57 *Auri ſacra fames*, der geldgeitz.

¶ Famēlĭcus, *a*, *um*, fame laborans, verhungert, hungerig. Plaut. Rud. 2, 2, 6 *Maritimi, famelica hominum natio*, die hungerleider. Ter. Eun. 2, 2, 29 *Ille ubi miſer famelicus videt, me eſſe in tanto honore.* Prov. *Famelicus non eſt interpellandus*, i. e. niſi placato ante ſtomacho non eſt confabulandi otium. v. Chiliadas.

¶ Fame-

¶ Famelicōsus, *a, um*, da nichts zu eſſen iſt: ut, *Terra famelicoſa*, terra paluſtris, apud Feſtum.

¶ Fameſco, *ĕre*, hungerig werden, Alcimus: *Ora fameſcentum ſatiare.*

¶ Famis, *is*, f. idem quod *fames*. Varro R. R. 2, 5 de ſuibus: *Algoreas & famis macreſcere cogit.* Prudent. Ptychom. v. 479 *Spohatque ſuos famis improba natos.* Conf. Barth. Adverſ. 41, 3; & 51, 9.

FĂMŬLIA, *æ*, f. quaſi *famulia*, cœtus ſervorum in una domo; vel a *fame*, quod ſit famis miniſtra, das hausgeſinde. De Servis enim proprie *familiam* dici, poſt Douſam, Briſſonium, alios, in exercitationibus Plinianis etiam Salmaſius p. 891, & Voſſ. Inſt. Orat. 4 p. 151 docet. Ita *familiam in poteſtate habere juſſi*, qui criminis alicujus erant ſuſpecti, uti ſcilicet quæſtio haberi de ſervis poſſet, e. g. Liv. 8, 15. Hinc Imperator *familiam libertate donare*, Inſt. de L. Fuſ. Can. tollenda dixit. Hinc Apulejus inter *domum*, id eſt, conjugem liberosque, & *familiam*, i. e. ſervos diſtinguit, & qui his præeſt, illorum *Rectorem*, iſtorum *Dominum* pronunciat. Verba ejus Apologia iſta ſunt: *Ipſe domi tuæ rector, ipſe familiæ dominus, ipſe magiſter in convivio, &c.* Et idem aliquanto ante p. 304 dixerat: *Quindecim liberi hominis populus eſt; totidem ſervi familia: totidem vincti, ergaſtulum.* ¶ 2. Aliter Feſtus: FAMILIA, inquit, *antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux & princeps generis vocabatur* PATER & MATER FAMILIAE. *Unde* familiæ *nobilium Pompiliorum, Valeriorum, Corneliorum, & familiares ex eadem familia. Poſtea hoc nomine etiam famuli appellari cœperunt, permutata* l *cum* V *litera.* Idem tamen paullo poſt: FAMVLI, inquit, *origo ab Oſcis dependit, apud quos ſervus* FAMVL *nominabatur, unde* & familia vocata. Quod ſi igitur *familiæ* nomen a famulis eſt: primario proprieque ſervos notat. Quamquam id nominis poſtea ad liberos quoque fuerit translatum. Hinc Vet. Gloſſ. *familiam* & οἰκετείαν & γένος interpretatur. Unde *Vetus illuſtris familia*, Cic. pro Muræn. c. 8, ein altes und berühmtes haus oder geſchlecht. *Ampla & honeſta familia plebeja*, ibid. c. 7 *Familia patritia*, geſchlechter. Hac ratione autem *Familia* gentem, quæ unum auctorem habet, notat; ¶ 3. Nonnunquam vero & ſtirpes ſingulas, in quas diviſa eſt gens, ſignificat. Suet. Ner. prine. *Ex gente Domitia duæ familiæ claruerunt.* v. Vlpian. L. 195 § 11 extr. D. de Verbor. ſignificat. *Gens* itaque, & *familia* differunt ut totum & pars: gens ad nomen, familia ad cognomen refertur. v. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 6. Sigo. ad Liv. 4, 1 pr. ¶ 4. Vlpianus & ad familiarem rem hoc nomen l. 195 D. de verb. Sign. interpretatur, improbante Salmaſio ſupra citato loco. ¶ 5. Eleganter & ad philoſophantium ſectas transfertur: ut, *Platonicorum, Peripateticorum, familia*, ihr anhang, Cic. Art. 2, 16 p. 248 Græv. Hoc ſenſu & *Familia gladiatorum* dicitur, ubi tota illorum manus, quæ ſub uno laniſta, intelligitur. Salluſt. Cat. 30. In periculo *gladiatoriæ familiæ per municipia diſtribuuntur*, ne quid turbarum in urbe dare poſſint, arbitror. Cæſ. B. C. 3, 5 *gladiatoriam familiam* vocat. Suet. Aug. c. 42 *Laniſtarum familias*; & Sen. de Benef. 6, 12 *Laniſta familiam ſuam ſumma cum cura adminiſtrat.* v. Lipſ. Saturn. 1, 15. ¶ 6. *Familiam ducere*, proverbiali ſermone dicimus, quod præcipuum volumus ſignificare, & principem adeo obtinere locum, der fürnehmſte ſeyn. Qua forma ter uſum Ciceronem Muretus obſervat Var. Lect. 4, 17. Conf. Manut. in Cic. 7 ep. 5 ad verba Tullii: *Accedit etiam, quod familiam ducit &c.* ¶ 7. *Familias* pro *familiæ*, antiquus genitivus; ut *Patrisfamilias, Materfamilias, &c.* de quibus in P. & M.

¶ Familiaris, *e*, ad familiam pertinens, häuslich; ut, *Res domeſticæ ac familiares*, Cic. Tuſc. 1, 1, nahrung, haushaltung: *Familiares* ſunt, qui de una familia ſunt: item Servi. Sen. epiſt. 47 DOMINVM *patrem familiæ appellarunt.* SERVOS *(quod etiam in mimis adhuc durat) familiares. Pars familiaris extorum* ap. Liv. 8, 9 & Cic. de Div. 2, 12 ea eſt jecinoris portio, quæ ad gentem, cujus commoda procurabant augures, pertinet. ¶ 2. Notus, amicus, bekandt, freundlich, vertraulich. *Sermones familiares conferre*, Cic. Off. 2, 11, freundliche geſpräche mit einander halten. Id. fam. 3, 1 *Eſt ex meis domeſticis & intimis familiaribus*, mit dem man täglich umgehet. ¶ 3. Eſt enim *Familiaris* amicus nobis familiariter conjunctus, & aſſidua noſtri conſuetudine utens, neceſſarius, ein guter freund. Sic *Terentium familiarem ſuum* dixit Cicero in Lælio c. 24, quod familiariter lectione ejus uteretur, vel quod cognitum eum haberet familiariter. *Familiarem inimicum* Boëthius dixit. v. *Efficax.* Rurſus Cic. de Orat. 3, 19 *Demoſthenes familiarior nobis propter ſcriptorum multitudinem eſt.* Id. fam. 13, 30 *Vir optimus mihique familiariſſimus.* Et Hirt. B. Afr. c. 68 *Reginus, Scipionis familiariſſimus.* ¶ 4. Conſuetus, ſolitus, gewöhnlich, gebräuchlich. Plin. 4 ep. 24 n. 7 *Mihi familiare eſt, omnes cogitationes meas tecum communicare.* Id. 2 ep. 5 n. 10 *Inpræſentia & iſta tibi familiariora fient.* Ita *Familiaris oculis meis.* Petro. c. 12 p. 46 eſt, quem alias vidiſſe mihi videor. v. Schult. ad Quintil. decl. 1, 8 p. 21.

¶ Familiariter, adv. freundlich. *Loqui cum aliquo familiariter*, Cic. Div. in Verr. c. 12. *Familiariter cum aliquo vivere*, Idem, Attic. 6, 6. Et, *familiariter aliquo uti*, Verr. 4, 20, gute freundſchafft mit einem halten, quod *familiariter aliquem complecti* dixit Plinius jun. 9 ep. 19. Sen. de Tranquill. an. c. 1 ſub fin. *Familiariter domeſtica adſpicimus, & ſemper judicio favor offertur.* At, *Familiariter alicujus mortem ferre*, eſt graviter ferre, ut familiares & inter ſe amantes ſolent, apud Ter. Andr. 1, 1, 84. *Familiarius*, & *familiariſſime cum quo vivere*, etiam Ciceronis ſunt, illud pro Cælio c. 23, hoc divin. in Verr. c. 9. ¶ 2. *Familiariter* idem eſt ac per familias, geſchlechts-weiſe. Frontin. de Colon. p. 119 *Agros in montibus Romani acceperunt familiariter.*

¶ Familiaritas, *ātis*, f. die freundſchafft, gemeinſchafft. *Affert familiaritatem conſuetudo*, Cic. pro Dejot. c. 14, mit einem umgehen, macht freundſchafft; & Verr. 4, 70 *Venire in alicujus familiaritatem.* Id. pro Cœcin. c. 5 *Inſinuare ſe in alicujus familiaritatem*, ſich in eines freundſchafft ſetzen. *Familiaritatem cum aliquo contrahere*, Cic. Off. 1, 17. *Summa familiaritate alicui eſſe conjunctum*, ibidem. *Magna mihi cum eo familiaritas interceſſit*, Ter. Phorm. 4, 1, 17, ich halte mit ihm gute freundſchafft. Plur Cic. Off. 2, 8 *Familiaritates fidas habere amantium.* Adde Suet. Tib. c 51.

¶ Familiareſco, *ĕre*, bekannt werden. Sidon. 7 ep. 2 *Summatibus innoteſcere, familiareſcere.*

¶ Familiarĭcus, *a, um*, familiaris. Varro de R. R. 1, 13 *Sellæ familiaricæ*, abtritt, nachtſtuhl. Vitruv. 6, 10 *Cellæ familiaricæ.* Niſi tamen & hic legendum *Sellæ.*

Filiusfamilias, Materfamilias, Paterfamilias, v. ſub literis initialibus.

¶ Perfamiliaris, *e*, h. e. valde familiaris, ſehr vertraut, Cic. de Fin. 5, 31 extr. *Carneades, Epicuro perfamiliaris.* Elegans etiam tmeſis eſt apud Gellium 1, 18 pr. *Phædon, Socrati & Platoni per fuit familiaris.*

Faminor, vide *Fari*, Famoſus, &c. *Fama.*

FĂMŬLUS, *a, um*, ab hoc nomine Feſtus familiam deducit; eſtque interdum adjectivum, behülflich, dienſtbar. Ovid. Faſt. 1, 286 *Trædiderat famulas jam tibi Rhenus aquas. Dextræ famulæ*, i. e. famulantes, Lucan. 4, 207. *Famula Tyros*, Sil. 1, 74 ubi ſimilia Drackenb. ¶ 2. *Famulus*, Subſt. ein diener. Cic. Off. 2, 7 *Adhibenda heris ſævitia in famulos, ſi aliter teneri non poſſunt.* ¶ 3. *Famulus* inter deos fuiſſe videtur, quod inter homines genius Dan. Heinſio ad Sil. 13, 124. ¶ 4. *Famul*, antique pro Famulus, Ennius apud Nonium 2, 322 *Famul optimus.* Et Lucret. 3, 1049 *Famul infimus.*

¶ Fămula, *æ*, f. eine magd, dienerin. Cic. Tuſc. 1, 31 pr. *Res familiaris eſt miniſtra & famula corporis.* Virg. 8 Æn. v. 411 *Famulas ad lumina longo Exercet penſo.*

¶ Fămularis, *e*, adj. dienſtbar. *Turba famularis*, Stat. Achill. 2, 67, das geſinde. *Veſtis famularis*, Cic. Tuſc. 1, 48 geſinde-kleid. In neutro pro adverbio *Famulare timens*, i. e. ſerviliter, more famulari, Stat. Sylv. 3, 1, 40.

¶ Fămulĭtium, *i*, n. der dienſt. Varro: *Apud ignavum dominum duro famulitio adſtrictus.* ¶ 2. Pro Servis, das geſinde. Apul. Apol. p. 285 *Famulitii paucitatem opprobrare.*

¶ Famulĭtas, *ātis*, f. eſt ſervitus, die dienſtbarkeit. Apud Nonium 2, 319 Accius: *Poſtquam parvos vos oppreſſit famulitas.*

¶ Fămulor, *atus ſum, ari*, ſervire, dienen, aufwarten. Cic. apud Nonium 2, 313 *Eſt genus injuſtæ ſervitutis, cum bi famulantur, &c.* Plin. 2, 63 *Ut alimentis famuletur noſtris.* ¶ 2. *Famulare* active, Tertulliano eſt famulos conſtituere, pro famulis uti, dienſtbar machen. Nam Apologetico c. 21 *Cum elementa* (Chriſtus) *ipſa famularet.*

¶ Famulans, *tis*, ut, *Famulantis fiſtula Phœbi*, Stat. Sylv. 3, 3, 58. *Fortuna famulante*, Claudian. B. Get. v. 513.

¶ Famulanter, adv. Nonius 2, 331 *ſuppliciter* interpretatur, idque ex Accio probat, cujus eſt *famulanter pete*, unterthänig.

¶ Fămulatus, *ūs*, m. ſervitium, der dienſt. Cic. Off. 3, 33 *Quam miſer virtutis famulatus, ſervientis voluptati.* confer. Colum. præf.

¶ Famulatio, *ōnis*, f. der dienſt, Gloſſ. Vet. *Famulatio*, δουλεία. Onomaſt. Vet. *Famulatio*, θεραπεία. ¶ 2. ein hauffen geſinde. Apul. lib. 2 Mileſ. incunte: *Ecce mulierem frequenti ſtipatam famulatione.*

¶ Famulator, *ōris*, m. ein diener, aufwärter, apud Statium.

¶ Famulatrix, *īcis*, f. die dienerin. Donatus ad Ter. Andr. 1, 1, 3 *Coquina medicinæ famulatrix eſt.* Sidon. Carm. 2, 128 *Famulatrix penna.*

¶ Famulatōrius, *a, um*, adj. dienend. Tertull. ad Nation. 2, 14 *Famulatoria mendicitas.*

¶ Famulabundus, *a, um*, idem. Tertull. adv. Marc. 3, 7 ex Dan. c. 7, 14 *Omnis gloria famulabunda.*

¶ Confamulor, *ari*, zugleich dienen. Participium habet Macrobius Sat. 1, 17 ſub fin. *Hylen naturamque ſignificant confamulantes.*

Fanæ, Fanaticus, vide *Fanum*, Fandus, *Fari.*

FANNIA lex, de numero ſumptuariarum fuit, de qua Gell. 2, 24, & Macrob. Saturn. 3, 17.

¶ Fannii vero inter oratores claros numerantur a Cic. in Bruto c. 26.

¶ Fannianus, *a, um*, adj. ut. *Fanniana epitome Bruti*, ap. Cic. Att. 12, 5.

FĀNVM, *i*, n. a *fando*, vel *Phanum*, ἀπὸ τῦ φανεῦ, a manifeſto, hoc eſt, a reſponſis, quæ in fano dabantur, ein tempel, götzen-haus. Nepos 4, 4, *Fanum Neptuni.* Cic. pro Lege Manil. c. 9 *Fanum locupletiſſimum & religioſiſſimum.* ¶ 2. Etiam *Fanus*, maſcul. recte dici, contendit Iſaac. Voſſ. ad Melam p. 147, qui ipſius antiquiſſimo Cod. Cic. N. Deor. 3, 18 legatur, *Eumenidum Athenis fanus eſt.* ¶ 3. *Fanum Fortunæ*, quod etiam ſimpliciter *Fanum*, & *Colonia Faneſtris* dicitur, Vmbriæ in Italia oppidum, v. Plin. 3, 14; Mela 2, 4.

¶ Fanæ, vel etiam *Fantuæ*, Deæ ſunt Marr. Capellæ lib. 2 p. 41 *Fanæ, a quibus fana dicta, quod ſoleant divinare.* Videtur igitur *Fanus, a, um*, adjectivum olim fuiſſe, ut Gr. Φανός.

¶ Fano, *are*, weyhen, heiligen. Varro L. L. 5, 7 *Herculi decuma data ab eo eſt, quod ſacrificio quodam fanatur, id eſt, ut fani lege ſit.*

¶ Fanāticus, *a, um*, nunine afflatus, furens, ἔνθεος, beſeſſen, unſinnig. Ridiculo enim geſtu, a dæmone incitati, divinabant. *Homo fanaticus*, Cic. pro Dom. c. 60. v. Herald. ad Arnob. p. 21, ein ſchwärmer. Liv. 38, 18 *Fanatico carmine vaticinantes.* Quintil. 11, 3 p. 1014 Bur. de indignis oratore geſtibus, ut *caput jactare & comas excutientem rotare fanaticum eſt.* Abſolute Prudentius Periſteph. 10, 1061 ſacerdotem Cybeles *Fanaticum* vocat. Ita vero eos dictos eſſe, qui vi numinis interiori agitari ſe finxerunt, copioſa ſcriptorum auctoritate probat Gothofredus ad l. 4 Cod. Theod. de Malef. & Mathem. tom 3 p. 120. Sic *Fanaticus furor*,

Flor. 3, 19, 4. Ita Liv. 4, 33 pr. *Velut fanatico instinctu cursu.* Adde Horat. Art. P. v. 454; Iuvenal. 2, 113; & 4, 123. Brouckh. ad Tib. 1, 7, 52.

¶ Fanatice, adv. furiose, unsinnig. Apulej. 8 Met. p. 214 *Absonis ululatibus constrepentes fanatice pervolant.*

¶ Defano, *are*, idem ac profanare, sed perrari usus, entheiligen. Arnobius lib. 4 extr. *Spatiola defanata.*

¶ Prŏfānus, *a, um*, quasi *porro*, i. e. *procul a fano*, irreligiosus, impius, unheilig, gottlos. Paullo aliter Varro de L. L. 5, 7 *Profanum est, quod ante fanum, id est, conjunctum fano. Error profanus*, Claudian. adv. Rufin. 3, 75. *Vulgus profanum*, Horat. 3 od. 1, 1. *Loca sacra & religiosa habere profana*, Cic. de Aruſp. c. 5, heilige örter entweihen. *Vſus profanus*, ein weltlicher brauch, Plin. 15, 30. *Miſcere ſacra profanis*, id eſt, confundere faſque nefaſque, alles verwirren. Horat. 1 ep. 16, 57. v. Chiliadas. *Procul, o procul eſte profani, Conclamat vates*, Virg. Æn. 6, 258, ἑκὰς, ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός. Pro inceſto poſuit Tac. A. 14, 2, 2. ¶ 2. Subſtantive poni videtur neutrum Plin. 16, 4. *Civilium bellorum profano*, i. e. per ſcelera belli civilis.

¶ Profane, adv. ruchlos. Lactant. 6, 23 *Profane ac petulanter illudere.*

¶ Profanĭtas, *ātis*, f. die unheiligkeit. Tertull. de Pallio c. 2 *Vt autumat ſuperiorum profanitas.*

¶ Profano, *avi, atum, are*, prima ſignificatione idem erat quod *fano dicare*, weihen. Vid. Ca. de V. V. c. 50 & 132 & quæ dicentur jam mox in *profanatus*. ¶ 2. Pall. 1, 35, 2 *res profanata* eſt divulgata, eliminata, ut, *profanus*, procul a fano pellendus. ¶ 3. Violare, polluere, entheiligen, entweyhen. *Dies feſti, ſacra, ſacerdotes profanantur*, Liv. 3, 44 Et Ovid. Amor. 3, 9, 19 *Scilicet omne ſacrum mors importuna profanat.*

¶ Profanatus, *a, um*, uti interpretatur Varro L. L. 5, 7 p. m. 54, *Profanatum, quod in Sacrario pollutum.* Vbi legendum *polluctum* de quo ſ. l. geweyhet. ¶ 2. Violatus, pollutus, entweyhet. Petron. c. 89 *Profanatis ſacris.* Stat. Silv. 3, 3, 2 *Profanatas inſpectare terras.* Id. Theb. 9, 8 *Profanatum funus vulnere.*

¶ Profanatio, *ōnis*, f. die entweyhung, entheiligung. Plin. 16, 4 pr. ſed alii *profano* ibi legunt, teſtaturque Harduinus, in omnibus MSS. *profano* legi, cui ſubaudit ipſe *ſcelere*. Tertull. de Idol. c. 18 *Habent profanationis ſuæ maculam.*

¶ Profanator, *ōris*, m. ein verunehrer. Prudent. Apotheoſ. v. 178 *Cede, profanator Chriſti, jam cede Sabelli.*

FAR, *farris*, n. farina, mehl, getreyde, rocken. *Far* primo molitur, ac tum *farinæ* nomen accipit. *Seges farris*, Liv. 2, 5. Halicarnaſſeus exponit *far*, *zeam*, ſpelten. In multitudinis numero *farra* dixit Virg. Georg. 1, 73 *Aut ibi flava ſeres mutato ſidere farra:* & alibi. Ovid. Faſt. 6, 180 *Terra fabas tantum duraque farra dabat.* Far quid eſſet, quove nomine eſſet apud Græcos, & utrum idem res factitia eſſet, diſputat Cognatus obſ. 2, 23. To. 3 Fac. Grut. ¶ 2. *Far pium* dicebatur mola ſalſa, quæ a virginibus Veſtalibus parabatur, v. Heinſius epiſt. ad Balſac. p. 185. Brouckh. ad Tib. 3, 4, 10.

¶ Farrĭceus, *a, um*, von rocken. Plin. 24, 7 *Cum polline farraceo.* Et Varr. R. R. 1, 31 *Farracea ſeges.*

¶ Farrarius, *a, um*, idem; ut, *Farraria fiſtula.* Cato R. R. c. 10. *Farrarius ager*, l. 58 § 1 ff. de uſufr.

¶ Farrarium, *i*, n. ſubſt. ein korn-boden. Vitruv. 6, 9 *Horrea, fœnilia, farraria, piſtrina facienda.*

¶ Farreārius, *a, um*, zum korn gehörig; ut, *Pilum farrearium*, ein korn-ſtämpfel. Cato R. R. c. 10.

¶ Farreus, *a, um*, von rocken, Colum. 7, 12 *Panis farreus*, rocken-brot. *Farreæ menſæ*, Aur. Vict. de Orig. gent. Rom.

¶ Farreum, *i*, n. ſubſt. libi genus ex farre, ut Feſtus explicat, ein brot oder kuchen. Plin. 18, 3 *Novæ nuptæ farreum præferebant.*

¶ Farrīculum, *i*, n. dimin. Pallad. Octobr. t. 21 *Ex novo tritico purgato farriculum facias.*

¶ Farreo, *are*, backen, item heyrath ſtiften, in Dig.

¶ Farreatus, *a, um*, vereinbatet, in Cod.

¶ Farreatio, *onis*, f. die vereinbarung; ibid.

¶ Farreator, *oris*, m. ein heyraths-ſtifter, ibidem. v. *Confarreatio.*

¶ Farrĭgo, *inis*, f. gemengt und geſchroten futter oder mehl. Varro de Re Ruſt. 1, 31 *Far ferro cæſum, farrago dictum, aut quod primum in farracea ſegete ſeri captum. Ea equi & jumenta cætera verno tempore purgantur ac ſaginantur.* Vid. Vlit. & Bur. ad Nemeſ. Cyn 283. ¶ 2. Quævis item commixtio, ein miſchmaſch von allerhand ſachen. Iuvenal. 1, 85 *Quicquid agunt homines &c. noſtri eſt farrago libelli.*

¶ Farraginaria, Colum. 11, 2, idem, ſi ſanus eſt locus.

¶ Farratus, *a, um*, aus mehl gemacht; ut, *farrata olla*, i. e. puls in olla ex farre cocta, Perſius 4, 31. conf. Iuvenal. 11, 109

¶ Farīna, *æ*, f dicta, quod ſit far molitum, mehl, *Hordeacea farina*, Varro de R. R. 2, 5, gerſten-mehl. *In ſubtilem farinam molere*, Plin. 18, 7, klar mehl machen. *Cribro decuſſa farina*, Perſius 3, 212, durchgeſiebt. Etiam aliarum rerum pulvis, non frumenti tantum, farina dicitur. Sic, *farina pumicis*, Plin. 14, 22; *marmoris*, Id. 32, 7; 33, 9 *Folia* (myrti) *ſiccantur in farinam, quæ inſpergitur ulceribus.* Proverbiales locutiones ſunt, *ejuſdem farinæ*, *noſtræ farinæ*, ejuſdem generis, aut gregis, plane ſimiles, einerley gattung oder gleichters. Perſius 5, 115 *Si tu, cum fueris noſtræ paullo ante farinæ.*

¶ Farinŭla, *æ*, f. dimin. ein biſslein mehl. Feſtus, *Inſipere farinulam, jacere pullis.* Vulg Interpr. 1 Reg. 17, 13 *Fac de ipſa farinula ſubcinericium panem parvulum.*

¶ Farinăceus, *a, um*, aus mehl gemacht. Vet. Onomaſt. *Farinaceus*, ἀλευρώδης.

¶ Farinārius, *a, um*, ad farinam pertinens, zum mehl-gehörig. Plin. 18, 11 ſub fin. *Farinario cribro ſubcernunt.* conf. Cato R. R. c. 76.

¶ Farinarium, *i*, n. ſubſt. ein mehl-kaſten. Vet. Onomaſt. *Farinarium*, ἀλευρών.

¶ Farinōſus, *a, um*, farina conſperſus, mehlicht. Veget. 2, 30 *Farinoſa congeries.*

¶ Farinulentus, *a, um*, idem. Apulej. 9 Met. p. 222 *Farinulenta cinere ſordidi candidati.*

¶ Confarreo, *are*, libato farre matrimonio jungi, v. *Confarreatio*, hochzeit machen. Apulej. lib. 10 Met. p. 252 *Mulieris matrimonium confarreaturus.* Hinc &

¶ Confarreatus, *a, um*, zuſammen gegeben. Apud Apulej. lib. 5 Met. Cupido ad Pſychen inquit: *Tu quidem, ob iſtud tam dirum facinus confeſtim toro meo divorte tibique res tuas habeto. Ego vero ſororem tuam, & nomen, quo cenſeris, jam mihi confarreatis nuptiis conjugabo.*

¶ Confarreatio, *ōnis*, f. ſacrificii genus ex farreo, quod fiebat inter maritum & uxorem in ſignum conjunctionis, ein opfer der ehe-leute, item ehe-gelübde. Serv. ad Virg. Georg. 1, 31 *Cum per Pontificem Max. & Flaminem Dialem per fruges & molam ſalſam conjungebantur.* add. la Cerda. Plin. 18, 3 *In ſacris nihil religioſius confarreationis vinculo erat, novæque nuptæ farreum præferebant.* Et, *Aſſuetudinem confarreandi*, Tacitus dixit Ann. 4, 16, 2. ubi de privilegiis eorum agit, qui ex confarreatis nuptiis nati eſſent. Locus claſſicus eſt Dionyſ. Halic. l. 2 p. 95 Sylb. v. Lipſ. ad h. l. & quos laudat Elmenh. ad Arnob. 4, p. 140.

¶ Defarinatus, *a, um*, gemahlen. Tertull. ad v. Valentin. c. 31 *Ad molas delatus & defarinatus.*

¶ Diffarreo, *are*, trennen, ſcheiden, in Dig.

¶ Diffarreatus, *a, um*, getrennt, geſchieden, ibid.

¶ Diffarreatio, *ōnis*, f. die eheſcheidung. Feſtus Pompejus: *Diffarreatio genus erat ſacrificii, quo inter virum & mulierem fiebat diſſolutio.*

¶ Suffarrāneus, *i*, m. qui far in caſtra convehit, der proviant zuführet. Plin. 7, 43, ubi *mulio caſtrenſis ſuffarraneus* a Cicerone vocatus eſſe dicitur P. Ventidius. Sed notavit Harduinus, variare MSS. libros: & Turnebo quoque *Suffarraneus* ſuſpectum fuit, Adverſ. 29, 18 extr.

FARCIO, *farſi*, *fartum* vel *farctum*, *farcire*, proprie quaſi farre implere, füllen, ſtopffen, mäſten. *Anſeres farcire*, i. e. ſaginare Cato R. R. c. 89. *Farcire centones alicui*, apud Plautum quidam legunt Epid. 3, 4, 19, i. e. glorioſis mendaciis explere, mit worten ſpeiſen. Sed haud dubie legendum eſt, *Quin tu alium quæras, cui centones ſarcias*, bey dem du deine lügen anbringen kanſt, die zuſammen hängen wie ein bettlers-mantel. v. Gron. ad h. l. *Centones ſarcire* proprium in ea re verbum v. g. Cato de R. R. c. 2. Hinc defendendus etiam eſt Tertullianus de præſcr. c. 39. ab emendatione, quam vir doctiſſimus propoſuit in A. E. L. Suppl. Tom. 6 p. 197.

¶ Fartus, vel Farctus, *a, um*, geſtopft, gefüllt. Cic. Verr. 5, 11 *Pulvinus Melitenſi roſa farctus.* Plin. 10 ep. 48 *Parietes cæmento medii farti.*

¶ Farſus, *a, um*, idem. Hygin. fab. 126 *Victor capiet ventriculum farſum.* Et Apic. 8, 8 *Lepus farſus.*

¶ Fartus, *ūs*, m. quicquid farcit & implet, die ſtopffung. Plaut. Moſt. 1, 3, 13 *Non veſtem amatores mulieris amant, ſed veſtis fartum*, ſie lieben nicht das kleid, ſondern was drinne ſteckt. Colum. 5, 10 *Ea res efficit uberiorem fructum, & fartum fici pleniorem & meliorem.* Plaut. Mil. 1, 1, 8 *Fartum facere ex hoſtibus.* Sed eſt diverſa lectio. Gron. malit *offam*. Sententia aperta & Thraſonica, hoſtes minutatim concidere.

¶ Fartura vel Farctura, *æ*, f. die maſtung. Colum. 8, 7 extr. *Si faſtidiet cibum, totidem diebus minuere oportebit, quot jam farturæ proceſſerint.* ¶ 2. Quævis interna oppletio, præſertim parietum, die ausſtopffung, füllung. Vitruv. 2, 8 *Tres ſuſcitantur in ſtructura cruſtæ, duæ frontium, & una media farcturæ.* Et eod. cap. paullo ante: *Monumenta facta e marmore ſeu lapidibus quadratis, intrinſecusque medio calcata farcturis.*

¶ Farſura, *æ*, f. id. Tert. adv. Valent. c. 27 *Marceſcit reliqua farſura.*

¶ Fartĭlis, *e*, idem quod fartus vel ſaginatus. *Anſer fartilis*, eine gemäſtete gans. Plin. 10, 22. v. Harduin. in h. loc.

¶ Farſĭlis, *e*, idem. Apicius 8, 7 *Porcellus farſilis.* Repetitur ibidem; & 5, 3; & 8, 8. conf. Borrich. Cogit. p. 103.

¶ Fartilia, *orum*, n. pl. ſubſt. rotunda, maſt-kugeln, Plin. 10, 22. conf. Tertull. adv. Valent. c. 27.

¶ Fartim, adv. confertim, dichte. Apul. lib. 3 Mileſ. p. 130 *Aditus etiam, & tectum omne fartim ſtipaverant.*

¶ Fartor, *ōris*, m. Ter. Eun. 2, 2, 26 *Concurrunt læti mihi obviam fartores &c.* Donatus, *qui farcimina & inſitia vendunt*, interpretatur, ein wurſt-macher, oder wurſt-verkauffer. Vet. Scholiaſt. Horatii: *Qui ſuillas vendit, & ex iis facit ſalſitias.* Caſaubono ἀλλαντοπῶλαι ſunt. Feſtus & Nomenclatorum genus *Fartores* dictum ait, quem vide. In veteri Inſcriptione, quam Gruterus p. 530 n. 15 adduxit, FARTOR AVIVM legimus: Vet. Gloſſ. *Fartores*, Σιτευταί.

¶ Farcīmen, *inis*, n. eine wurſt. Varro de L. L. 4, 22 *Fartura in extis farcimina appellata.* conf. Gell 16, 7.

¶ Farcimĭnum, *i*, n. morbus jumentorum, die wurſt-kranckheit; ut, *Affectus farcimino*, Veget. 1, 7.

¶ Farciminōſus, *a, um*, laborans farcimino, Veget. 1, 14.

¶ Farcīno, *are*, ſtopfen. Martian. Capella 9 carm. ult. p. 336 *Fandis tacenda farcinat.*

¶ Farcinōma, *ătis*, n. ſtopfwerck. Veget. 1, 28 *Farcinomata præcidere*; niſi forte legendum *carcinomata.*

Cumpo-

Compoſita:

¶ Confercio, *ire*, dichte in einander ſchieben oder ſtopffen. Plin. 12, 15 *Myrrham in folles conferciant.* Inde

¶ Confertus, *a, um*, dichte zuſammen geſtopfft, angefüllt. Sic, *Agmen confertum*, Virg. Georg. 3, 369. *Confertus cibo*, Cic. Catil. 2, 5, wohl gefüttert. *Vita conferta varietate omnium voluptatum*, Cic. de Fin. 2, 20. Movetur etiam per gradus: *Confertiores ſteterant*, Liv. 9, 27. *Vsque plures confertioresque medios urgebant*, Idem 39, 31. *Confertiſſima turba*, Id. 2, 12 & 55. *In confertiſſimos hoſtes*, Salluſt. Catil. c. 60, wo die feinde am dichteſten ſtunden.

¶ Confertim, adv. dicht. Liv. 21, 8 *Confertim utrinque pugnabatur*; Et 31, 43 *Confertim & pugnant, & cedunt.* Ammian. 24, 7 *Aliquoties confertius reſiſtentes.* Idem etiam *conferte* dixit 31, 15.

¶ Diſſercio, *ire*, implere, ausſtopffen. Vnde

¶ Diſſertus, *a, um*, angefüllet. *Diſſertum transire forum*, durch den marck, ſo voll volcks iſt, gehen, Horat. 1 ſat. 5, 4. Et 1 epiſt. 6, 58. Sic, *Diſſertum odoribus corpus*, Tac. Ann. 16, 6, 3, balſamirt.

¶ Effarcio, *ire*, vel Effercio, *ire*, ausfüllen. Cæſ. B. G. 7, 23 *Intervalla grandibus ſaxis effarcire.* Iremque apud Plaut. Moſt. 1, 1, 62 *Effercite vos.*

¶ Effarctus, vel Effertus, *a, um*, angefüllt: ut, *Effertus fame*, Plaut. Capt. 3, 1, 6, ridicule pro eo, qui a cibo inanis eſt. Id. ibid. 4, 1, 8 *Hæreditatem effertiſſimam*, & *opimitates efferti ſſimas* dixit Ann. 2, 2, 16.

¶ Infarcio, & Inſercio, *ire*, einfüllen, einſtoffen. Plin. 35, 14 *Parietes* (quos fornaces vocat) *circumdatis utrinque duabus tabulis inferciuntur verius, quam inſtruuntur.* Colum. 12, 53 *In carnes ſalem infarcire*, fleiſch einſaltzen.

¶ Inferſus, *a, um*, gefüllt, ausgeſtopfft; ut *Caro ſtercoribus inferſa*, Tertull. adv. Marc. 3, 10.

¶ Infertor, *ōris*, m. ein ſtopffer, der hinein ſtopffet. Gloſſ. lat. gr. *Infertor*, παραθέτης.

¶ Oſtarcinātus, *a, um*, vollgeſackt; ut, *Profectio oneribus oſſarcinata*, eine reiſe mit ſack und pack, Terrull. adv. Marc. 4, 24.

¶ Oſſertus, *a, um*, voll. Affertur ex Plaut. Capt. 4, 1, 8 *Hæreditas oſſertiſſima*; pro quo nunc legitur *efferti ſſima*.

¶ Refercio, *ire*, replere, complere, voll machen, anfüllen. Cic. pro Rab. Poſt. 14 extr. *Aures reſerſit iſtis ſermonibus.* Id. de Orat. 1, 35 *Quæ coarctavit, & peranguſte reſerſit in oratione ſua.* Lactant. 6, 6 *Qui ærarium pecunia reſerſerit.*

¶ Refertus, *a, um*, voll, angefüllt. *Domus referta doctiſſimis hominibus*, Cic. in Orat. c. 42. *Invidiis referta ſunt omnia*, ibid. c. 41. *Refertius erit ærarium, quam unquam fuit*, Id. Verr. 3, 87. *Theatrum celebritate refertiſſimum*, Id. ad Quint. frat. 1, 14. *Literæ refertæ officio, diligentia, ſuavitate*, ad eundem 2, 14 ineunte. Et cum Genitivo: *Referta Gallia negotiatorum eſt, plena civium Romanorum*, Id. pro Fontejo c. 1.

¶ Suffertus, *a, um*, a *Suffercio* videtur fieri, atque idem eſſe, quod plenus, ausgefüllt, voll; ut, *Nubes ſole ſufferta*, apud Senecam. *Sufferti aliquid tinuire*, hoc eſt, pinguius aliquid & denſum, Suet. Ner. c. 20: aliqui legunt Suffertim.

¶ Suffarcīno, *are*, unterſtopffen. Tralate Apul. 9 Met. p. 389 *Fœminam multis ſuffarcinat muneribus*, giebt ihr drein und drüber, ſtopfft ihr das maul mit geſchencken.

¶ Suffarcīnatus, *a, um*, bepacket. Ter. Andr. 4, 4, 31 *Vidi Canthoram ſuffarcinatam.* Vbi male Lambinus *ſubſarcinatam* emendat. Vulgatam enim Donati tuetur auctoritas. *Suffarcinatam* dixit, quod puerum ſub veſte portaret in corbe, ex quo ſuffertior incedebat. Plaut. Curc. 2, 3, 10 *Qui incedunt ſuffarcinati cum libris.* Antiqui enim & *farcio*, & *farcino* dicebant, ut Eugraphius obſervat. Tam pie, quam eleganter Paulinus Nolanus epiſt. 29 (al. 10) c. 2 *Suffarcinatos arcta non capiunt*, h. e. anguſta cæli via excludit mundanis rebus onuſtos & differtos. Apul. Met. 10 p. 517 *Ego jam bellule ſuffarcinatus.*

Farctura, vide *Fartura*, ſub *Farcio*.

FARFĂRVS, *i*, m. fluvius in Sabinis, qui *Fabaris* Virg. Æn. 7, 715. Circa illum dicunt fuiſſe frequentiſſimas arbores & umbra gratiſſimas. Vnde Ovidio Met. 15 *Amœnæ Farfarus umbræ*; & Plaut. Pœn. 2, 1, 32 *Eos proſternebam ut folia Farfari*, ex lectione Meurſii. ¶ 2. *Farfarus* ſive *Farferum* Feſto eſt virgulti genus. conf. Turneb. Adverſ. 15, 7: & Plin. 24, 15. Apulejus: *Folia ſunt farfari & nugæ meræ*, quod tanquam proverbium annotat Lipſius epiſt. Qu. 2, 22.

FARFŬGIVM, *i*, n. arbor, quæ & *Chamæleuce* & *Farfarus* dicitur, Plin. 24, 15. Alii herban faciunt, brand-lattich.

FĀRI, defect. (a For) reden; unde *Faris* vel *Fare*, *Fatur* &c. Virg. 6 Æn. pr. *Sic fatur lacrymans.* Proprium *Vatum* eſt: qui inde & *Fatui* appellati. Vide infra FATVVS. *Fandi doctiſſima*, trefflich, wohl beredt. Id. Æn. 10, 225. Imperativum *fare age*, habes apud eund. Æn. 3, 362, & apud Auſon. Parent. 5, 1.

¶ Farior, *ari*, etiam pro *Fari* veteres uſi ſunt, teſte Diomede. v. XII Tab. & Roſini Ant. Rom. lib. 8 edit. Dempſt. p. 793.

¶ Fans, *fantis*, particip. Propert. 3, 7, 62 *Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus.*

¶ Fandus, *a, um*, aliud participium, das man redt, das zu ſagen iſt. Virg. Æn. 1, 543 *Deos memores fandi atque nefandi.* ¶ 2. Fando eleganter uſurpatur Cic. de N. D. 1, 29 *At vere ne quidem fando auditum eſt, crocodilum, aut ibim, aut felem violatum ab Ægyptio*, i. e. alio dicente. Et Virg. Æn. 2, 81 *Fando aliquid ſi forte tuas pervenit ad aures.* Sed ibid. v. 6 *Quis talia fando Temperet a lacrymis?* i. e. dum ipſe dicit, vel narrat.

¶ Fatus, *a, um*, particip. der es geſagt hat. Sic ſæpe Virgilius, e. g. Æn. 1, 614 *Sic fatus &c.* & Æn. 4, 685 *Sic fata exaſperat &c.*

¶ Fātus, *us*, m. ſubſt. die rede. (conf. *Fatus* in *Fatum*.) Virg. Æn. 12, 25 *Haut mollia fatu.* Paulinus Nolanus poëm. 17 ad Nicetam v. 246 *Ad tuos fatus Scytha mitigatur.* Sid. 9 ep. 13 intexto carmine: *Removete ficta fatu.*

¶ Fāmen, *ĭnis*, n. ut *Aſſamen*, de quo poſtea, idem. Guil. Brito lib. 8 *Conſulit & tali compellat famine Francos.* conf. Daum. in Caton. p. 235. Eugenius Toletanus carm. 1 *Secreti taciti, & linguæ famine cautus.* Theodulfus 2, 633 *Et circumſtantes famine paſce pio.*

Fabula, Fatum cum derivatis, & *Fas*, unde *Nefas*, *vide* ſeorſim.

I. Compoſita a *Fari*.

¶ Affari, alloqui, anreden. Cic. Phil. 2, 13 *Qui locus eſt aut tam defertus, aut tam inhumanus, qui illos*, (ab Antonio expulſos) *quo acceſſerint, non affari, atque appetere videatur.* Virg. Æn. 3, 492 *Hos ego affabar, &c.*

¶ Affatus, *a, um*, der angeredet hat. Virg. Georg. 4, 320 *Hæc affatus voce parentem.* Id. Æn. 4, 632 *Breviter nutricem affatus.* conf. ibid. 2, 644 &c. ¶ 2. Paſſive Apul. 11 Met. *Affatis ex officio ſingulis.*

¶ Affātus, vel Adfatus, *ūs*, m. ſubſt. alloquium, die anrede. Virg. Æn. 4, 284 *Quo nunc reginam ambire furentem Audeat affatu?* Deinde *mandatum* notat, præſertim ſcriptoribus poſterioris ævi. Caſſiodor. 2 epiſt. 29 *Præſentibus te affatibus admonemus.* Et L. 3 Cod. de Epiſc. audient. *Nemo deinceps tardiores fortaſſis affatus noſtræ perennitatis exſpectet*, befehl.

¶ Affāmen, *ĭnis*, n. idem quod *Affatus*. Apulej. lib. 11 Met. p. 260 *Orbis dominam blando mulcentes affamine.* Et Theodulfus 3, 21 *Atque audire tui perpulchra affamina ſenſus.*

¶ Affābilis, *e*, qui ſui alloquendi copiam dat, geſprächig, freundlich in reden. Cic. Off. 1, 31 *Cum in omni ſermone omnibus affabilem & jucundum ſe eſſe vellet.* Comp. Sen. epiſt. 79 *Alius erit affabilior.*

¶ Affābiliter, adv. idem. Macrob. Saturn. 7, 2 *Comiter affabiliterque ſuſceptus.* Spartian. in Caracall. c. 3 *Affabiliter alloqui.* Superl. Gell. 16, 3 *Multa iſtiſmodi alia affabiliſſime dicebat.*

¶ Affabilitas, *ātis*, f. die freundlichkeit. Cic. Off. 2, 14 *Conciliat animos hominum comitas, affabilitasque ſermonis.*

Affaniæ, vide ſupra *Aphannæ*.

¶ Effāri, eloqui, ausſprechen. Cic. pro Domo c. 55 *Neque verbum ullum ſolenne potuit effari.* Virg. Æn. 6, 560 *O virgo, effare.* Id. Æn. 3, 463 *Sic ore effatus amico eſt.* conf. Æn. 4, 76; &c. Et Meſſala Corv. p. 4 *Effari ad aliquem. Effor* 1 perſ. Cajum ex veteribus dixiſſe, teſtis eſt Diomedes 1 f. 68, b.

¶ Effātus, *a, um*, der geſprochen hat. Virg. Æn. 6, 197 *Sic effatus veſtigia preſſit.* conf. Æn. 4, 30; &c. ¶ 2. Paſſive augurale verbum, geweyhet. Gell. 13, 14 pr. *Effati fines urbis.* Cic. de Leg. 2, 8 *Vrbem & agros & templa liberata & effata habento.*

¶ Effatus, *ūs*, m. der ausſpruch. Apul. Met. 4 eſſe dicitur. Sed Elmenh. p. 157 *Affatu ſanctæ vaticinationis accepto. Effatu* tamen, quod eſt in Cod. Flor. melius convenit oraculo. Add. Tert. de anima c. 6.

¶ Effatum, *i*, n. ſubſt. ſententia, ein ausſpruch. Cic. Acad. 4, 29 ἀξίωμα *eſt quaſi effatum.* Idem de Leg. 2, 8 *Fatidicorum & vatum effata incognita.*

¶ Effāmen, *ĭnis*, n. idem. Martianus Capella princ. lib. 4 *Hæc quoque contortis ſtringens effamina nodis.*

¶ Effābilis, *e*, ausſprechlich. Apul. Apol. *Nemini effabilis.* Virg. Æn. 3, 621 *Nec dictu effabilis ulli*; Al *affabilis.*

¶ Ineffābilis, *e*, unausſprechlich. Plin. 28, 2 *Ineffabilia verba.* Et Apulej. 8 Mileſ. p. 204 *Fraudes ineffabiles.*

¶ Ineffabiliter, adv. idem. Auguſtinus Enchirid. c. 89 *Deus miribiliter & ineffabiliter artifex.* Id. de Trinit. 3, 3 *Ineffabiliter jubenti obedient.* Adde Lactant. 2, 9.

¶ Ineffabilitas, *ātis*, f die unausſprechlichkeit. Auguſtin. epiſt. 112, 13 ad Paulinam: *Ineffabilitas viſionis Dei.*

¶ Infandus, *a, um*, unſäglich, ſchändlich. Ter. Eun, 4, 3, 22 *Infandum facinus.* Liv. 5, 49 *Infanda merces*, das nicht zu ſagen taugt. Silius 4, 160 *Infandi Senones.* Varius, Tragicus poëta, apud Quintilian. 3, 8 *Jam ſero infandiſſima.* ¶ 2. Interjectionis vicem ſuſtinet in illo Virgilii Æn. 1, 255 *Navibus infandam amiſſis.* Et Georg. 1, 479 *Infandum! ſiſtunt amnes, terræque debiſcunt.*

¶ Infans, *tis*, nomen, ein junges kind. Ovid. 15, 221 *Editus in lucem jacuit ſine viribus infans.* Et Liv. 21, 62 *Infans ſemeſtris.* Atqui in Veteri lapide ſic appellatur 7 annorum puer apud Gruter. p. 679 n. 7 CRASSICIO. CONSTANTINO. INFANTI. DVLCISSIMO. QVI VIXIT ANNOS VII. Sane & Hippocrates primum gradum ætatis humanæ, ut Cenſorinus obſervat, ſeptimo anno finivit. Et prima ætas, quæ alia quam infantia eſt: cui puericia ſuccedit ad ann. 15, ut Varro apud Cenſorinum definit. Qui ætates quoque ita diviſit, ut primo *infantiam*, deinde *pueritiam* locaret, ut Servius auctor eſt in 5 Æncid. p. 89. Horatius *pudorem* vocat *infantem*, quia *verecundia elingues facit*, quemadmodum Porphyrio interpretatur. Locus eſt 1 ſat. 6, 57. ¶ 2. Revera adjectivum eſt. Ovid. lib. v. 229 *Guttura infantia lacte imbuere.* Plura id genus conduxit Nic. Heinſius ad Ovid. Her. 9, 86, quem ita emendat, *Infantem nodis involuiſſe manum.* Met. 4, 517 *Infantia ſaxo Diſcutit oſſa ferox.* Ac ita interdum eſt ¶ 3. Indifertus, unberedt Cic. de Clar. Orat. c. 26 *Fannii hiſtoria neque nimis eſt infans neque perfecte diſerta.* Compar. Cic. ad Quint. fr. 3, 4 pr. *Nihil accuſatore Lentulo ſubſcriptoribuſque ejus infantius.* Id. pro Cluent. c. 18 extr. *Timebam, ſi nihil dixiſſem, ne infantiſſimus exiſtimarer.* Et Auctor ad Herenn. 2, 11 *Dialectici, dum caute expediteque loqui volunt, infantiſſimi reperiuntur.* conf. Prudent. Periſt. 10, 3. ¶ 4. Interdum ad mores pertinet, kindiſch, albern; ut Cic. Att. 10, 18 pr. *Illa Hortenſiana omnia fuere infantia.*

¶ Infantulus, *i*, m. dimin. ein kindlein Apul. 8 Met. p. 207 *Gerebamus infantulos & mulieres.* Et fœmininum

¶ Infantula, *æ*, idem. Apul. 10 p. 252 *Habebat filiam parvulam de marito, quem nuper necaverat. Huic infantulæ, quod leges neceſſariam patris ſucceſſionem deferrent, ſiſtinebat agerrime.* Adde Sidon. ep. 7, 2.

¶ Infan-

¶ Infantia, æ, f. die kindheit. *Ab infantia*, Quintil. 1, 2 *Infantiam statim deliciis solvimus*, i. e. infantes. Id. 1, 1 p. 19 *Est sua etiam studiis infantia.* ¶ 2. Pro imperitia & simplicitate Suetonius posuit de Illustr. Gramm. c. 9 *Quæ quidem omitti jam video desidia quorundam & infantiæ: non enim fastidio putem.* ¶ 3. Apud Ciceronem & imperitia dicendi est, Topicis c. 21 extr. *Queritur, possitne eloquentia converti in infantiam.*

¶ Infantilis, e, ad infantem pertinens, kindisch. Iustin. 17, 3, 20 *Parvulum infantilibus blandimentis inductus diu protexit.* Apul. Met. 5 p. 164 *Infantilis uterus.*

¶ Infantarius, a, um. Martial. 4 epigr. 88 de Bassa: *Infantaria non est*, i. e. non amat infantes, sie ist keine kinder-freundin. ¶ 2. *Infantarii* dicebantur olim Christiani, crediti infantem in suis conventibus mactare & comedere. v. Tertullian. ad Nation. 1, 2.

¶ Infanto, are, instar infantis nutrire, kindisch tractiren. Tertull. adv. Marc. 1, 14 *Mellis & lactis societate suos infantat.*

¶ Infanticida, æ, m. ein kinder-mörder. Tertull. Apol. c. 4; & ad Nation. 1, 15.

¶ Infanticidium, i, n. der kinder-mord. Id. Tertull. ad Nation. 1, 15 usus est: & Apolog. c. 2 *Quot quisque jam infanticidia degustasset.*

¶ Coinfantio, are, kinderleicht machen. Vetus Interpr. Irenæi 4, 75 *Coinfantiatum est homini verbum Dei.*

¶ Interfāri, darzwischen reden, in die rede fallen. Liv. 3, 47 *Appius interfatur*, & 7, 37 *Interfante Decio.* Et Val. Max. 9, 5, 2 *Interfari concionantem ausus fuerat.* Virg. Æn. 1, 390 *Medio interfata dolore est.* Et Prudent. adv. Symm. 2, 33 *Talia principibus dicta interfantibus.*

¶ Interfātio, ōnis, f. interpellatio, einrede, einspruch. Cic. pro Sext. 37 de tribuno pl. *Cum se non modo contra vim & ferrum, sed etiam contra verba atque interfationem legibus sacratis esse armatum putaret.* Quintil. 4, 2 *Interim expediet, expositiones brevi interfatione distinguere.*

¶ Nĕfandus, a, um, turpis, dictu indignus, idem atque paullo ante *Infandus.* Virg. Æn. 1, 543 *At sperate Deos memores fandi atque nefandi.* Cic. de Arusp. Resp. c. 20 *Per nefandum scelus.* Iustin. 16, 4, 11 *Nefandissima quæque tyrannice crudelitatis exercuit.*

¶ Nefans, tis, idem; ut, *Facta nefantia, omnia nefantia*, Lucilius & Varro apud Nonium 8, 47.

¶ Præfāri, vorher reden, eine vorrede thun. Cic. Divin. 1, 45 *Majores nostri omnibus rebus agendis, Quod bonum, faustum, felix, fortunatumque esset, præfabantur.* Ita *precari carmen devotionis* est præire Liv. 5, 41 med. ¶ 2. In narratione rei turpis aut parum verecundæ adhibetur. Cic. 9 epist. 22 n. 12 *Nos ridicule: si dicimus, ille patrem strangulavit, honorem non præfamur: sin de Aurelia aliquid, aut Lollia, honos præfandus est.* Et Apul. Apol. *Honos auribus præfandus est: domus ejus tota lenonia, &c.* mit ehren zu melden. conf. Cic. de Fin. 2, 10; Plin. 7, 51 & v. Borrich. Vind. p. 187.

¶ Præfans, tis, est vaticinans & prædicens, weissagend, in illo Catulli 64, 378 *Talia præfantes quondam felicia Pelei Carmina divino cecinerunt omine Parcæ.*

¶ Præfandus, a, um, was man nicht, ohne erlaubniß zu bitten, nennet, Ita *præfandi humoris effluvium* h. e. urinæ incontinentiam inter vicinæ mortis præsagia refert Plin. 7, 51 pr.

¶ Præfatus, a, um, passive idem est ac cum honore dictus. Quintil. 8, 3, ubi de κακοφάτοις agit: *In præfata videmur incidere.* Arnob. lib. 5 p. 176 *Partes, quas inter aures castas sine venia nefas est, ac sine honoribus appellare præfatis.* conf. Vopisc. Aureliano c. 1. ¶ 2. Interdum est prædictus, supradictus, vorher gesagt, oder gedacht, e. g. lib. 1 Cod. t. 9 l. 13, & t. 5 l. 2. Et sic Apicius 4, 5 *Cucurbitulæ jam præfatæ.* v. Borrich. l. c.

¶ Præfatio, ōnis, f. præloquium, die vorrede. Cic. Verr. 5, 80 *Quæ porro præfatio tuæ donationis fuit?* Suet. Claud. c. 25 *Præfationem adhibere.* Quintil. 4, 1 sub fin. *Sua quibusque partibus danda præfatio est.* ¶ 2. Val. Max. 6, 3, 1 *Præfatio ultionis*, i. e. titulus supplicii. Etiam alias titulum significat v. g. Plin. præf. pr. *Iucundissime imperator, si enim hæc tui præfatio verissima.*

¶ Præfatiuncula, æ, f. dimin. Hieronym. epist. 89 c. 6 ad Augustin. *Præfatiunculæ divinorum voluminum.*

¶ Præfarus, ūs, m. subst. idem quod *Præfatio.* Symmach. 10 epist. 29 *Comperit meo præfatu*, i. e. prædictione.

¶ Præfatum, i, n. id. Symm. 6 ep. 3 *Præfato opus est, si ardua postulentur.*

¶ Præfāmen, ĭnis, n. idem. Symmach. 2 epist. 34 *Recordaris, hoc te præfamine epistolam texuisse.*

¶ Prōfāri, sprechen, daher sagen. Virg. Æn. 1, 561 *Tum breviter Dido vultum demissa profatur.* Petron. c. 121 *Profari vera impune.* ¶ 2. Deinde *Profari* est præfari, prædicere, weissagen, ut Gronovius ad Livii 22, 1 auctoribus probavit non erubescendis. Livii verba, ut Gronovii, parer & filius, emendarunt, hæc sunt: *Vt ita fierent, quemadmodum cordi esse Divi suis carminibus profarentur.* Sic *Ex tripode Phœbi profari*, Lucret. 1, 739; & 5, 113.

¶ Profans, tis. Petron. c. 89 *Delio profante.*

¶ Profārus, a, um, heraus gesagt, gesprochen. Lucret. 6, 80 *Sunt a me multa profata*: al. *profecta.*

¶ Profātum, i, n. ein ausspruch. Gell. 16, 8 *Axiomata Varro alias profata, alias prologuia appellat.*

¶ Prōfātus, us, m. die rede. Sen. apocol. 3 *Quid nunc profatu vocis incerto sonas?* Gell. 18, 11 *Voces dicta profatuque ipso tetræ aut infames.* Stat. Silv. 5, 3, 103 *Sive orsa libebat Aoniis vincire modis, seu voce soluta Spargere, & effreno nimbos æquare profatu.*

¶ Suprafatus, a, um, obengemeldt. Sidon. 5, 14 *Suprafatus summus sacerdos.*

II. Composita a *Farius* & *Fariam:*

Nam de sententia Prisciani lib. 15, quem Vossius sequitur, huc pertinent, quæ in FARIVS & FARIAM composita cadunt, ut sunt

¶ Aliquotfariam, mannigfaltig. Varro R. R. 1, 2. vid. *Alius.*

¶ Ambifarius, a, um, duplex, beyderley. Arnob. 5 p. 181 *Ambifariæ fabulæ:* & p. 182 *Ambifaria obtentione velatus.*

¶ Ambifariam, adv. auf beyderley weise. Apul. Apol. p. 276 *Ambifariam dissolvere*; & 4 Florid. p. 360 *Anceps argumentum ambifariam proposuit.*

¶ Ambifarie, idem. Claud. Mamert. de Statu an. 1, 3 *Quicquid afficitur contrariis, congruentibus pariter obnoxium, ambifarie subditum proposuit.*

¶ Bifarius, a, um, duplex, in utramque partem aptus, zwiefach. Apul. 3 Dogm. Plat. 39 *Bifaria sit sublata illatio.* Ammian. 18, 8 *Ratione bifaria.* Commodian. Instruct. 24 *Quid in Synagoga decurris ad bifarios.*

¶ Bifariam, adv. dupliciter, in duas partes, in zwey theil, zwenfältig. Cic. Tusc. 3, 11 pr. *Bifariam quatuor perturbationes æqualiter distributæ sunt.* Varro de R. R. 2, 4 *Divisus annus bifariam.* Liv. 3, 23 extr. *Bifariam COSS. ingressi hostium fines.*

¶ Trifarius, a, um, dreyerley, dreyfältig. Solin. c. 27 *Quorum trifarium genus scribitur.* conf. Cassiod. 5, 40.

¶ Trifariam, adv. in tres partes, auf dreyfache art. Liv. 5, 26 *Trifarium Romani muniebant.* Id. 3, 22 *Trifariam adortus castra circumvenit.* Apul. de Deo Socratis pr. *Plato omnem naturam rerum trifariam divisit.* Adde Suet. Vitell. c. 13.

¶ Trifarie, idem. Diomedes, vetus Grammat. sub fin. c. de Declinatione Masc. *Genitivo trifarie proferuntur.* conf. Messala Corv. p. 1.

¶ Quadrifariam, adv. in quatuor partes, vierfältig, Liv. 38, 1 *Quadrifariam se divisere.* conf. 4, 22; & Suet. Vitell. c. 13.

¶ Quadrifariter, alia forma, L. 10 Dig. de Gradibus § 14.

¶ Septifariam, siebenfältig. Sanctra apud Nonium 2, 779 *Volumen septifariam divisum.*

Multifarius, &c. vide *Multus*, Plurifariam *Plus*, Omnifariam, *Omnis.* Farina, farinosus &c. vide *Far.*

FĂRIO, ōnis, m. piscis, qui alias trutta dicitur, eine forelle. Ausonius. Mosella v. 130 *Amborum medio fario intercepit sub ævo.*

FARNVS, i, f. arbor de genere quercuum, diutissime durans, apud Vitruv. 7, 1; & Pallad. 1 tit. 9.

¶ Farneus, a, um, eichen; ut, *Fungi farnei*, Apic. 7, 13.

Farraceus, farrago, farreus, &c. vide *Far.*

Fartilis, fartor, fartura, &c. vide *Farcio.*

FAS, n. indecl. quod pium, sanctum, religiosum, & licitum, quod fari dignum sit, was für Gott ziemlich und recht ist. *Iusum* enim ad homines refertur, *fas* ad Deum. Virgilius aptissime conjunxit utrumque Georg. 1, 268 *Quædam etiam festis operis exercere diebus, Fas & jura sinunt*, göttliche und weltliche rechte lassen zu ꝛc. *Contra fas, contra omnes divinas atque humanas religiones aliquid facere*, Cic. Verr. 5, 13. *Contra jus, fasque*, wider recht und billigkeit, Id. de Arusp. c. 16. Et, *Quoad fas est*, quoad licet, so fern es zu verantworten ist, Id. Agrar. 2, 7. ¶ 2. Quod fieri quocumque modo potest. Ovid. Trist. 2, 213 *Fas ergo est, aliqua cæstia pectora falli.* v. Menck. obs. L. L. ¶ 3. Per prosopopœian Livius quasi deam facit, 1, 32, in formula Fetialis, *Audiat Fas.*

¶ Infas, n. indecl. unrecht. Gloss. lat. gr. *Infas*, ἄθεμιτον.

¶ Nefas, n. indecl. facinus impium & atrox, eine greuliche sünde, schande, übelthat. Apud poëtas cum epithetis legitur: ut, *Dirum nefas*, Virg. Æneid. 4, 563 *Immane nefas ausi*, ibid. 6, 624. Et, *Maculosum nefas.* Horat. 4 oda 5, 22. *Gens humana ruit per vetitum nefas*, Id. 1 od. 3, 26. *Grande nefas & morte piandum*, eine todsünde, Juvenal. 13, 54. *Nefas est dictu*, Cic. de Senect. c. 5. ¶ 2. Idem ac impossibile. Horat. 1 od. 24, 20 *Levius fit patientia, quicquid corrigere est nefas*, h. e. non licet, es ist unmöglich. ¶ 3. Sæpe eleganter interseritur, & interjectionis vicem, ut *Malum*, & similia, habet. Virg. Æn. 8, 687 *Et ultima secum Bactra vehit, sequiturque (nefas) Ægyptia conjux.* Vide & *Malum.* ¶ 4. *Per Fas & Nefas*, formula vulgaris, quæ si scite adhibeatur, tam sordida nequaquam est, quam quibusdam putatur. Liv. 6, 14 de Manlii Capitolini factione: *Id vero accendit animos, ut per omne fas ac nefas secuturi vindicem libertatis viderentur.* Horat. 1 oda 18, 19 *Fas atque nefas exiguo fine discernit*, recht und unrecht ist ihm einerley. Hinc

¶ Nefārius, a, um, adj. schändlich, gottlos; ut, *Facinus nefarium*, Cic. pro Rosc. Am. c. 13. *Nefario scelere obstringere*, Cæs. Civ. B. 2, 32. *Nefarius Atreus*, Horat. Art. v. 186.

¶ Nefarie, adv. idem. *Multa in Deos hominesque nefarie facere*, h. e. scelerate, Cic. Divin. in Verr. c. 12, viele schändliche thaten thun.

FASCĒLIS, *idis* & *itis*, Diana, a fasce lignorum dicta, auctore Servio in Æn. 2, 116, quem inspicias. Hinc

¶ Fascēlīnus, a, um, adj. ut, *Fascelina sedes*, apud Silium 14, 261, locus, in quo templum hujus Dianæ. Adde quæ ibi notavit Cellarius.

FASCIA, æ, f. linteolum ad ligandum aptum, eine binde, schleyer tuch, windel. Ita dici possit *Fascia crinalis*, eine haube. *Fasciæ quibus crura vinciuntur*, Quintil. 11, 3. *Fascia pectoralis*, ein brust-tuch, Martial. 14 ep. 134. Seneca in epist. 80 extr. *Sub regis fascia multum latet mali*, i. e. *diademate*, ubi vid. De fasciis veterum plura Casaub. ad Suet. Aug. c. 82, cum de *femoralibus* & *tibialibus*, quorum ibi mentio, explicat, & Salmas. ad Hist. Aug. non uno loco, itemque Voss. Inst. Orat. 4 p. 159. ¶ 2. *Fascia* pro nube, in modum fasciæ cælum percurrente. Iuvenal. 14, 294 *Nil color hic cæli, nil fascia nigra minatur.*

¶ Fasciŏla, æ, f. dimin. *Fasciolæ purpureæ*, Cic. de Arusp. Resp. c. 21, rothe bänder, binden. Vopisc. Aurel. c. 4 *Vinctus fasciola.*

¶ Fascio, are, fasciis ligare, bewinden, einwickeln. In Antonino Pio Capitolinus c. ult. *Tiliaceis tabulis in pectore positis fasciabatur, ut rectus incederet.* Sed Vulg. Interpr. Ezech. 30, 21 *Vt ligaretur pannis & fasciretur linteolis*; a *Fascio, ire.*

¶ Fasciātus, a, um, umwunden, eingewickelt. Martial. 12 epigr. 57 *Fasciato trunco naufragus loquax.*

¶ Fasciā-

¶ Fasciātor, *ōris*, m. ein ballenbinder, Hieronym.

¶ Fasciatrix, *īcis*, f. eine schleyerfrau, Idem.

Fasciatim, fasciculus, vide *Fascis.*

FASCĬNVM, *i*, n. & Fascinus, *i*, m. βασκανία, a fasciis dicitur, quibus ligabant, quos fascinabant, zauberey, beschreyung, bezauberung. Symmach. 1 epist. 13 *Nullo fascino felicitas publica mordeatur*, i. e. invidia non corrumpatur. Duplex autem habetur fascinus, alius qui oculo, alius qui lingua fit. De primo Virg. ecl. 3, 103 *Nescio, quis teneros oculus mihi fascinat agnos.* De altero ecl. 7, 27 *Aut si ultra placitum laudarit, baccare frondem Cingite, non vati noceat mala lingua futuro.* Nam nimium laudare, fascinare est. Vtrumque genus complexus Horat. 1 ep. 14, 37 *Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat, non odio obscuro, morsuque venenat.* De caussis fascinationum non ineleganter philosophatur Heliodorus 3 Æthiopicorum ex Calasiridis persona: vide & Plutarch. lib. 5 Sympos. quæst. 7, Aristotelem (hujus enim nomine inscribuntur hi libri) de secretiore Philosophia apud Ægyptios 5, 6 & seq. itemque Tertull. de Virginib. velandis c. 12, Turneb. 9 Adversf. c. 28, Casaub. ad Pers. p. 202, & ad Theocrit. p. 75, Lambin. ad Horat. p. 365. Mercer. ad Aristæn. ep. p. 211. Gesner. Chrest. Plin. p. 95 seq. ¶ 2. Sed & ipsa remedia contra fascinum, seu amuleta, quæ & *præbia* dicebantur antiquis, & membri virilis, sive mentulæ figura pueris suspendebantur e collo, quorum specimen Pignorius explicatione mensæ Isiacæ p. 17 exhibuit, *fascini*- nomine appellata fuerunt. Hinc Varro ait de L. L. 6, 5 *Pueris turpicula res in collo quædam suspenditur, ne quid obsit bonæ scævæ caussa.* v. Hard. ad Plin. 19, 4 s. 19 no. maj. 9. Add. 28, 4 s. 7, ubi *fascinus imperatorum quoque non solum infantium custos* dicitur. ¶ 3. Atque hinc ipsum membrum virile, seu veretrum perinde *fascinum* appellatum. Cujusmodi non unum exemplum in Priapeis licet notare, ubi & *fascinosum* pro bene vasato legere licet. Horat. epod. 8, 17 *Illiberati num minus nervi rigent, Minusque languet fascinum.*

¶ Fascĭno, *avi, atum, are*, bezaubern, beschreyen. Virgilii locum vide supra in *Fascinum.* Catull. 7, 12 *Mala fascinare lingua.*

¶ Fascinans, *tis.* Plin. 13, 4 *Contra fascinantes*, i. e. eos, qui fascinant.

¶ Fascĭnātio, *ōnis*, f. die bezauberung, hexerey. Plin. 28, 2 *Fascinationibus occurrere.*

¶ Fascinator, *ōris*, m. ein zauberer. Vet. Gloss. *Fascinator*, βάσκανος.

¶ Fascinatrix, *īcis*, f. die zauberin, unholdin, here. Apulej.

¶ Fascinamentum, *i*, n. zauber-werck, apud eundem.

¶ Fascinōsus, *i*, m. qui magno Priapo præditus. Priap. Carm. *Non est poëta fascinosior nostro.*

Effascĭno, *are*, ut, *Fascinare*, beschreyen, behexen. Plin. 7, 2 *Visu quoque effascinare. Voce atque lingua effascinare.* Gell. 9, 4 ex Plinio; sed de suo adjecit *voce atque lingua*, ut Plinii interpres esset.

¶ Effascinans, *tis.* Plin. 7, 2 *In Africa familias quasdam effascinantium tradunt, quarum laudatione intereant probata*, (i. e. laudata) *arbores arescant, emoriantur infantes*; *&c.* ubi vid. Dalechamp. & Gesneri Chrestom. Plin. p. 95.

¶ Effascinatio, *ōnis*, f. Plin. 19, 4 *Contra invidentium effascinationes.* Id. 37, 10 *Eam* (gemmam, cui nomen Antipathes) *contra effascinationes, auxiliari magi volunt.*

¶ Infascinatus, *a, um*, unbehext, unbeschriehen. Hinc

¶ Infascinate, adv. idem. Gloss. gr. lat. ἀβασκάντως, *infascinate.*

¶ Infascinabĭlis, *e*, frey von bezaubern. Gloss. gr. lat. ἀβάσκαντος, *infascinabilis.*

¶ Præfascinus, *a, um*, sehr zauberisch. Gloss. gr. lat. πάνυ βάσκανος, *præfascinus.*

¶ Præfiscine, vel Præfiscini, a *Fascino* est, quasi dicas *præter fascinum*, ἀβασκάντως, ohne neid, zur guten stunde. Apul. 3 Florid. *Præfiscine dixerim.* Quam vocem plerumque addebant veteres, quum aliquid laudarent. Putabant enim, se amoliri hac voce fascinum, a quo metuebant, si quis impensius se laudaret ipse, aut ab alio laudaretur. Simile est, quod & hodieque usurpamus, *dicto absit invidia.* v. Scalig. ad Fest. & Muret. Var. Lect. 9, 3. Plaut. Asin. 2, 4, 84 *Præfiscine hoc nunc dixerim, nemo etiam me accusavit Merito meo; neque me Athenis est alter hodie quisquam, Cui credi recte æque putent.* Titinnius in Setina apud Charis. lib. 2 p. 189 *Paula mea, amabo! Pol tu ad laudem addito Præfiscini.* Ne sc. puella fascinetur, addit rei explicandæ lib. 2 Charisius. v. Stewech. ad Apuleji Florida p. 398. Vbi e Ios. Scaligero observat, *Præfiscine* de præsenti; *præfiscini* de futuro dici.

FASCIS, *is*, m. congeries colligata, ein bund, bündel, bürde; ut, *Fascis virgultorum ac stramentorum*, Hirtius B. Gall. 8, 15. *Calamorum*, Martial. lemm. 14, epigr. 38, & aliarum quarumcumque rerum. *Epistolarum fasces*, Ammian. 21, 16. Pro onere generatim accipit Virg. ecl. 9, 65 *Ego hoc te fasce levabo.* ¶ 2. Sed *Fasces* plural. insignia dicebantur Magistratuum Romanorum. Erant autem fasciculi colligati ex virgis seu bacillis de betula arbore, ut auctor est Plinius 16, 18, s. 30, inter quas obligata securis ita erat, ut ferrum in summo fasce emineret. Hos fasces Romulus jam instituit auctore Dionysio l 3 & Liv. 1, 8. Sed Flor. 1, 5, 5 *Tarquinius*, inquit, *duodecim Tusciæ populos frequentibus armis subegit. Inde fasces, &c.* Habebant deinde COSS. duodenos fasces, Prætorum erant seni, tam in urbe quam in Provincia, sed hic cum, ibi sine securibus. Dictatorum erant XXIV cum securibus etiam in urbe. vid. omnino Spanhem. de usu & præstant. num. diss. 10 a p. 88 ad 172. Decemvirorum tantum ille primum fasces habebat, qui tum jus diceret. Liv. 3, 33. Sed post *CXX lictores forum implebant* c. 36 pr. Nimirum fasces a totidem lictoribus præferebantur honoris terrorisque causa, sive, ut Plutarchus exposuit in Problem. Rom. probl. 82, ut per virgas significaretur, corrigendum esse a magistratu, quod mutari possit; quod vero emendari nequiret, abscindendum. Franguntur per tumultum fasces Liv. 3, 49 pr. Plura de fascibus dabunt Spanhem. l. c. Lips. elect. 1, 23 & antiquitatum scriptores &c. ¶ 3. Hinc & pro consulatu aut magistratu ipso interdum ponuntur: ut, *Extraordinarii fasces*, apud Cic. pro Dom. c. 10. Et Tert. de Pœnit. c. 11 *Securium virgarumque petitio* est petitio honorum. *Fasces submittere*, est cedere, & se minorem fateri. *Tiberio omnes fasces suos submiserunt*, sie haben sich alle vor ihm gedemüthiget. Vellej. 2, 99, 3. vid. speciatim de hoc ritu Lips. l. c. *Imaginarios fasces Xvirorum* vocat. Liv. 3, 4 pr. potestatem contra jus ab ipsis continuatam. ¶ 4 *Fasces* & *Fasti* confunduntur a librariis. v. *Fasti* p. p.

¶ Fascĭculus, *i*, m. dimin. ut, *Fasciculus epistolarum*, Cic. ad Qu. frat. 2, 11. *Fasciculus librorum*, Horat. epist. 1, 13, 13; *florum*, ein strauß; unde, *Fasciculum ad nares admovere*, Cic. Tusc. Quæst. 3, 18 extr.

¶ Fasciculāris, *e*, zusammen gebunden. Veget. 2, 19 *Fascicularia, id est, lignum, fœnum, aquam, stramen, etiam legitimi milites in castris portabant.*

¶ Fasciatim, adv. bündel- oder büschel-weise. Quintil. 4, 6 p. 47 Burm. legit *fasceatim.* Significare non *per fascias*, sed *per fasces*, testatur Diomedes p. 166.

Fascēlis Diana, vide paullo ante suo loco.

FASĒLVS, *i*, m. navigium, ein schiff. v. in *Phăselus*, ubi & *Phaselinus.* ¶ 2. *Faselus*, legumen, welsche bohnen. Virg. Georg. 1, 227 *Viciamque seres vilemque faselum.*

¶ Faseŏlus, *i*, m. legumen est Columellæ & Plinio, semen habet candidum, forma ac magnitudine inter fabas & ipsa media, v. Plin. 12, 7. Colum. 11, 2.

FASTI, *orum*, m. plur. ein calender, allmanach; ut, *Fastorum notare dies*, Cic. Tusc. 1, 28. Festo *fastorum libri* sunt, *in quibus totius anni fit descriptio.* ¶ 2. Sed & *Fastus, fastuum*, Varro dixit de L. L. 5, 4. Et Lucan. 10, 187 *Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus.* Observat idem & Priscianus lib. 6. Et ita apud Horatium 4 od. 14, 4. *Fastus*, non *fastos* in quibusdam codicibus inveniri, notat Torrentius. Columell. 9, 14 *Sequor nunc Eudoxi & Metonis antiquorumque Astrologorum fastus.* Silius 2, 10 *Ausonios atavo ducebat consule fastus.* Et Claudianus epistola ad Probinum v. 15 *Incipiensque tuis a fastibus omina cepi*; i. e. a consulatu tuo. Plura de hoc vide apud Nic. Heinsium in Claudiani 4 consul. Honor. v. 155 & Drakenb. ad Sil. 2, 10. Cæterum FASTI dicebantur libri, in quibus totius anni res Romani populi continebantur perscriptæ; nec non dierum singulorum observationes. Itaque & qui nascebantur, eo referebantur. v. Suet. Tib. c. 5, & ibi Torrentium. Cæterum *fastos*, occultatos ante, *C. Flavius ædilis cur. per contumaciam adversus nobiles in albo proposuit, ut quando lege agi posset, sciretur.* Liv. 9, 46 pr. ¶ 2. *Fasti* & *fasces* miscentur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 2, 10. it. *Fasti & Fata* in obliquis. v. *Fatum.*

¶ Fastus, *a, um*, da man gerichte hält, &

¶ Nefastus, *a, um*, da man feyert, dierum potissimum epitheta. *Fasti dies* dicebantur, gerichts-tage, in quibus sine piaculo prætoribus tria hæc licebat profari verba *Do, Dico, Addico.* *Nefasti*, in quibus idem fieri non licebat, quæ ipsius Varronis observatio est de L. L. l. 5 p. 50. Ovid. Fast. 1, 47 *Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur; Fastus erit, per quem lege licebit agi.* Liv. 1, 19 de Numa: *Nefastos dies fastosque fecit, quia aliquando nihil cum populo agi, utile futurum erat.* Suet. lib. 4 Prætorum, ut Priscianus lib. 8 laudat, FASTI *dies sunt, in quibus jus fatur, id est, dicitur; Nefasti in quibus non dicitur.* conf. Varro de L. L. 5, 4 & 7, & Festus, qui docet, *nefastos dies* N litera notari solitos. Quod etiam apparet ex Kalendariis antiquis, quæ supersunt, e. g. illo, quod ex Masejano lapide primus edidit Manutius. Vide & Plutarchum Camillo, & de rerum Romanarum caussis. Institutio ipsa a Numa est, apud Livium 1, 19. ¶ 2. Suetonius Tib. c. 53 *Nefastos dies* pro atris, inauspicatis dixit: quod prave tamen & perperam fieri, Gellius 4, 9 existimat. ¶ 3. *Nefastus* etiam aliis nominibus adjectum invenitur, & accipitur pro nefario vel infausto & ominoso, unglücklich, schädlich. Cic. de Leg. 2, 8 *Quæ augur injusta, nefasta, vitiosa, dira defixerit, irrita infestaque sunto.* Plin. 20, 11 *Ea caussa est, ne inter nefastos frutices damnetur.* Liv. 6, 28 *Ne qua terra sit nefasta victoriæ suæ.*

Fastidio, fastidiosus, fastidium, vide *Fastus.*

FASTĪGIVM, *i*, n. summitas quævis a fastu sic dicta, die höhe oder spitze. De monte Cæs. B. C. 1, 45 *Præruptus locus erat: ab oppido autem declivi fastigio vergebat in longitudinem passuum circiter DC.* Et 2, 24 *Id autem est jugum directum, eminens in mare, utraque ex parte præruptum atque asperum, sed paulo tamen leniore fastigio ab ea parte, quæ ad Vticam vergit.* Liv. 1, 38 *cloacis e fastigio in Tiberim ductis*, ubi conf. Gronovius pater. Sic *molle fastigium* Cæs. B. C. 2, 10, eine nicht jähe höhe. Ita & Varr. R. R. 1, 14, 2 & 1, 20, 5. ¶ 2. Pro honore & dignitate ponitur, quod metaphoricum est. Vellej. 2, 69, 1 *In consulare fastigium provectus.* Nepos 25, 14, 2 *Pari fastigio* (dignitatis) *stetit in utraque fortuna*, ist einmahl so großmüthig geblieben als das andere mahl. Sic Plin. Paneg. c. 52 *Fastigium summum inter homines servare* dixit, pro excellere honoribus & dignitate, atque sic peculiariter *regnum*, sive *regiam dignitatem* notat, der höheste seyn. v. Barth. Adversf. 27, 7; & ad Claudian. p. 813. ¶ 3. Sed & ædificiorum summa, *fastigia* appellantur. Vnde, *Operi fastigium imponere*, Cic. Offic. 3, 7 absolvere est, das werck vollenden. Hoc enim in ædium exstructione opus ultimum est. ¶ 4. Fuit & *Fastigium* peculiare genus tecti, quod non nisi Deorum templis & Cæsarum palatiis proprium erat, cujus Suetonius Cæs. c. 81, & Claud. c. 17 mentionem facit. Id Græcis ἀετὸς & ἀέτωμα appellabatur, ut Casaubonus ad locum in Cæsare notat, quem vide. ¶ 5. Virgilius etiam de profunditate hoc nomine usus est, quæ & *altitudo* similiter dicitur, 2 Georg. v. 288 *Forsitan & scrobibus quæ sint fastigia quæras*, die tieffe. v. & Servium in 2 Æneid. v. 758. Cæs. B. G. 7, 74 *Scrobes trium in altitudinem pedum fodiebantur, paullatim angustiore ad infimum fastigio.* conf. Misc. Observ. Vol. 5 p. 65.

¶ Fastigio, *are*, seu potius *Fastigare*, est cacuminare, attollere in fastigium, zuspitzen, spitzigbauen. Mela 1, 4 *Fastigetque se molliter.* Et Silius 5, 50 *Sensim fastigans, compressa cacumina nectit.* Plin. 18, 7 Fru-

7 *Frumenta hieme in herba sunt: verno tempore fastigantur in stipulam.* Sidon. 7, 9 *Dignitatum insignibus fastigari*, erhöhet werden.

Fastīgātus, sive Fastigiātus, *a, um*, gespitzt, item, erhöhet. Cæs. B. G. 2, 8 *Collis leviter fastigiatus.* conf. 1, 17. Liv. 38, 27 *Collis in modum metæ in acutum cacumen a fundo satis lato fastigatus.* Solin. c. de Ægypto ext. *Pyramides turres sunt fastigatæ.* Sidon. 1 ep. 9 *Fastigatissimi consulares*, i. e. superbissimi. Id. 2 ep. 3 *Ad arcem fastigatissimæ felicitatis evectus.* Isaac. Vossius ad Pomp. Melam p. 17 negat, *fastigiatus, fastigiare*, bona esse, quod MSS. passim habeant *fastigare, fastigatus*, quocum I. F. Gronov. ad Liv. 1, 38, 6 consentit. Non enim verbum a nomine est, sed hoc ab illo, sicut *vestigium* a *vestigare*. Poetæ corrumpi non possunt. De Silio jam vidimus: addi Sidonius potest carm. 2, 5 *Diademate crinem Fastigatus eas.* v. omnino Drakenb. ad Sil. 5, 50.

¶ Fastigiate, adv. idem, apud Boethium.

¶ Fastigatio, *ōnis*, f. die zuspitzung. Plin. 17, 14 *Fastigatio levi descendat cuneo.* Apul. 2 Florid. *Recta fastigatione clausulæ.*

¶ Semifastigium, *i*, n. die halbe höhe. Vitruv. 7, 5.

FASTVS, *ūs*, m. admiratio sui, superbia, stoltz, prächtige hoffart, hochmuth. *Alto fastu turgidus*, Claud. de Laud. Stilic. 2, 159, aufgeblasen. Et Ovid. Fast. 1, 457 *Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam*, schöne leute sind stoltz. ¶ 2. Pro contemtu, qui ex superbia est, Tacitus posuit Annal. 2, 2, 5 *Accendebat dedignantes & ipse, diversus a majorum institutis, raro venatu, segni equorum cura, quoties per urbes incederet, lecticæ gestamine, fastuque erga patrias epulas.* v. ibi Pichenam. conf. Lips. Var. Lect. 2, 22.

¶ Fastōsus, *a, um*, prächtig, stoltz. Apud Martialem 10 epigr. 13 *Fastosæ limina mœchæ.* Auctor panegyr. ad Pison. v. 107 *Domus fastosa.* ¶ 2. Formæ *Fastuosus* non obvia exempla sunt.

¶ Fastose, adv. idem, apud Plautum.

¶ Fastīdio, *ivi, itum, ire*, quod est, cum fastu despicere, einen eckel haben, verschmähen. Virg. ecl. 2 extr. *Invenies alium; si te hic fastidit Alexis.* Plaut. Curc. 5, 2, 35 *Vt fastidit gloriosus?* de eo qui dedignatur respondere, ubi etiam nostri, warum thut er so eckel? Id. Bacch. 2, 3, 99 NI. *Cur ita fastidit?* CH. *Tantas divitias habet: Nescit, quod faciat auro; Cur ita fastidit?* scil. aurum, ut eo suppactos soccos habeat. Curt. 5, 5, 12 *Nemo fideliter diligit, quem fastidit.* ¶ 2. De cibis usus Horatius est 1 ep. 17, 15 *Si sciret regibus uti Fastidiret olus.* Colum. 2, 9 extr. *Milium cum lacte pultem non fastidiendam præbet*, ein brey der nicht zu verachten.

¶ Fastidiens, *tis*, eckelnd, verabscheuend. Sen. ep. 2 *Fastidientis stomachi est multa degustare.*

¶ Fastidienter, adv. mit verdruß. Apul. 5 Met. p. 166 *Parentibus fastidienter appellatis.*

¶ Fastīdītus, *a, um*, dessen man überdrüßig worden. Plin. præf. *Res ardua, vetustis novitatem dare, fastiditis gratiam &c.* Ovid. Pont. 4 epist. 1, 19 *Verba fastidita repellere.* Lucan. 7, 844 *Pars turbæ fastidita jacet.*

¶ Fastīdium, *i*, n. contemtus, tædium, eckel, verachtung, unwille. Cic. de Invent. 1, 17 *Cibi satietas & fastidium.* Et, *Fastidium stomachi*, Id. fam. 2, 16. *Fastidium movere* Quintil. 2, 4, einen eckel machen. *Fastidium deducere*, Plin. 15, 8, den eckel benehmen. *Fastidium audiendi*, Cic. de opt. gen. or. c. 4. it. de Fin. 1, 2. *Rudem esse omnino in nostris poetis, aut inertissimæ segnitiæ est, aut fastidii delicatissimi.* Id. de Orat. 3, 25 *Omnibus in rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est*, nach lust folget unlust. Sen. ep. 9 *Omnis stultitia laborat fastidio sui.* Iustin. 8, 4 *Philippus venditatione gloriæ suæ, tantarum urbium fastidium agitat.* Alio sensu Horat. epist. 14 *agitare fastidia*, pro exagitare, increpare, dixit.

¶ Fastīdiōsus, *a, um*, qui fastidit, eckelhaft, verdrüßlich. *Fastidiosus literarum latinarum*, Cic. de Claris Orat. c. 70. *Aurium sensus fastidiosissimus*, das gehör ist ein überaus eckeles ding, ubi idem fere est quod delicatus. Auct. ad Herenn. 4, 23. Rursus Cic. de Clar. Or. c. 57 *Antonius facilis in caussis recipiendis erat: fastidiosior Crassus.*

¶ Fastidiose, adv. mit eckel. *Fastidiose spectare*, mit verdruß zusehen: Cic. de Orat. 1, 61 *Quod ego non tam fastidiose in nobis, quam in histrionibus, spectari puto*; & 2, 89 *Fastidiosius accedere.*

¶ Fastidibĭlis, *e*, unangenehm. Tert. de Anima c. 33 *Iudicia fastidibilia.*

¶ Fastidilĭter, adv. mit überdruß. Varro apud Nonium c. 2 n. 336 *Non habere fastidiliter.*

¶ Infastiditus, *a, um*, cujus non est fastidium, dessen man nicht überdrüßig wird. Cassiod epist. 41 *Infastidita suggestio.* Sidon. carm. 16, 123 *Infastiditum fers ipse ad busta cadaver.*

Fatalis, &c. vide *Fatum.*

FĂTEOR, *fassus sum, fateri*, bekennen, gestehen. *Fatetur* is, qui in culpa est, & qui cogitur; Vltro enim de se affirmare, *profiteri* est. *Peccatum fateri*, Horat. 2 sat. 4, 4. Et Claudian. in Eutrop. 2, 7 *Quid juvat, errorem mersa jam puppe fateri?* Construitur etiam cum præpositione, ut, *Fateri de se*, Liv. 24, 5. Et cum infinitivo, ut, *Fatendum est, summum bonum esse jucunde vivere*, Cic. de Fin. 1, 12 extr. ¶ 2. Passive usurpavit Cicero contra Rullum ad pop. c. 21 extr. *Quæ est ista æquitas, hunc agrum excipere nominatim, qui publicus esse fateatur?* ut volunt Turn. & Lamb. Duriusculum enim est, Græcam constructionem comminisci, quasi idem sit ac, *qui publicum esse se fateatur.* *Fatendi modus* Quint. 1, 6 p. 73 est indicativus.

¶ Fassus, *a, um*, der bekennet hat. Varro de L. L. 5, 7 *Ab eodem verbo fari fassi & confessi, qui fati id, quod ab his quæsitum.* Ovid. Heroid. 16, 11 *Parce, precor, fasso.* Et ibid. 19, 4 *Da veniam fassæ.* Et, *Da veniam fasso*, Pont. 1, 7, 22. *Caussam fassus amoris*, Ovid. Met. 2, 836.

¶ Confĭteor, *fessus sum, fiteri*, est etiam inviti, ut Donatus ait, beichten, bekennen. Ter. Phorm. 5, 9, 46 *Ignosce, orat, confitetur, purgat, quid vis amplius?* Cic. fam. 5, 2 *Aperte atque ingenue aliquid confiteri*, öffentlich und aufrichtig gestehen. Id. de N. D. 2, 4 *Peccatum suum quod celari posset, vir sapiens confiteri mavult.* Id. pro Cæcina c. 9 *Ita libenter confitetur, ut non solum fateri, sed etiam profiteri videatur.* Id. pro Rosc. 41: *Vt nihil interesset, utrum eam rem recusares; an de maleficio confiterere*; atque ita sæpius. v. Menck. Obs. L. L.

¶ Confessus, *a, um*, der bekannt hat. Active Sall. Cat. 52, 36 *Hique judicio Volturcii convicti confessique sint.* Ovid. ex Pont. 2, 2, 56 *Reus confessus.* Passive *Res confessa*, est manifesta, & de qua nulla est controversia, Cic. Verr. 5, 56, ein ding, das am tage und unleugbar ist. *Esse in confesso*, klar und am tage seyn. Sen. Benef. 3, 11 *Parentum in confesso merita sunt.* Adde Dialog. de Orator. c. 25 n. 2 & c. 27 n. 2. Sic, *Ex confesso*: Quintil. 3, 5 *Vituperare, quæ ex confesso sint turpia*, öffentlich und ungezweiffelt. *In confessum venire*, Plin. dixit 10 ep. 85 extr. pro eo, quod est, *omnium confessione comprobari*, vor iedermann bekannt werden. ¶ 2. *Confessus* idem fere est, quod assimilans, habitu referens. Virg. Æn. 11, 591. & Serv. ad h. l. add. Comm. Petro. c. 41 p. 183.

¶ Confessio, *ōnis*, f. confitentis actio, die bekenntniß, beichte. *Culpæ confessionem exigere*, auf das geständniß dringen, Quintil. 4, 2. *Vrgeri confessione sua*, Cic. in Verr. 6, 47. *Taciturnitas imitatur confessionem*, Cic. de Invent. 1, 32. Id. in ep. ad Octavium: *Sit erranti medicina confessio*, dem stehet zu rathen, der seinen fehler bekennet. *Confessionem facinoris tormentis exprimere*: *Cruciatu confessionem exprimere*, Suet. Tib. c. 19 & Galb. c. 10, martern.

¶ Confessor, *oris*, m. ein bekenner. Speciatim illi Christiani ita honoris causa vocabantur, qui veritatem divinam profiterentur etiam in tormentis; quod si mors accederet, *martyres* vocabantur. Interdum tamen etiam pro martyre ponitur. Tertull. de Corona mil. c. 2 *Confessores & martyres, vel negatores.* conf. ad Marc. 4, 28; adv. Gnost. 11; adv. Praxean. c. 26. Lactant. de Mort. Persec. c. 35 *Cum ceteris confessoribus e custodia liberatus.* Adde Sid. ep. 4, 18; 7, 1 & 17.

¶ Confessarius, sive Confessionarius, *i*, m. pro eo, qui est a confessionibus, ein beichtvater, damnat Sciopp. Infam. Famiani p. 126.

¶ Confessorius, *a, um*, bekennend; ut, *actio confessoria*, cui opponitur *negatoria*, lib. 8 ff. t. 5 l. 2.

¶ Inconfessus, *a, um*, non confessus, der nicht bekennet. Ovid. Met. 2, 557 *Servandum dederat; sed enim inconfessa, quid esset.* Heinsius autem hunc versum tollendum censuit.

¶ Diffĭteor, *eri*, negare, inficiari, leugnen, verneinen. Plancus Ciceroni fam. 10 ep. 7 *Nunquam diffitebor, multa me dissimulasse cum dolore*, das will ich nicht widerreden.

¶ Infiteor, *eri*, nicht bekennen. Festus Pompejus: *Infiteri, non fateri.* Idem continuo subdit; *Infitiari, creditum fraudare.* Ideo huc referimus quoque *Infitiari.*

¶ Infĭtens, *tis*, leugnend. Gloss. lat. gr. *Infitentes*, ἀρνούμενοι.

¶ Infĭtior, *ari*, ire infitias, leugnen, de quo dubitat Vossius Etym. p. 266, num rectius a facio, an a fateor deducatur, adeoque per T, an per C scribi debeat. Cic. in Catil. 3, 5 *Cum id posset infitiari, repente præter opinionem omnem confessus est.* Ap. Plaut. Amph. 2, 2, 147 *infitiare* in MSS. per T clare scribi testatur Pareus. Id. Plautus Cist. 4, 1, 9 *Infitiare* activa forma usus est.

¶ Infitiatus, *a, um*, der da leugnet, & Infitiandus, *a, um*, das zu leugnen ist, participia apud Ovidium sunt: ut, ex Ponto 1, 7, 27 *Infitiatus amicos.* It. ep. 9 Deianiræ v. 4 *Fama factis infitianda.*

¶ Infitias, accusativus solus pluralis cum verbo *Eo* effertur, ut, *Infitias ire*, hoc est, negare, verneinen, verleugnen. *Si infitias ibit testis, mecum est annulus &c.* Ter. Adelph. 3, 2, 49, & alibi sæpe. Et Quintil. 3, 7 post princ. *Neque infitias eo, quasdam esse ex hoc genere materias ad solam compositas ostentationem.* Et Tac. A. 15, 2, 3 *Non ibo infitias* Vossius de Analog. 1, 47 dictum vult; ut, *Ire exsequias, suppetias*; & utrobique subintelligit *ad.*

¶ Infitiatio, *ōnis*, f. negatio, die leugnung, verneinung. Cic. de Orat. 2, 25 *Caussæ, quæ criminum sunt, plerumque infitiatione defenduntur.* Et Quintil. proœm. lib. 8 *Depulsio omnis infitiatione duplici constat.*

¶ Infitiator, *ōris*, m. ein lügner, der nichts gestehet, alles leugnet. Martial. 1 epigr. 104 *In jus, ô fallax atque infitiator, eamus.* Ciceroni 2 Catil. c. 10 *Infitiatores lenti* sunt, qui abjurant debita, böse bezahler, die die schuld nicht gestehen. Contra ap. Sidon. 3 ep. 13 *Infitiator soluti*, der da leugnet, was bezahlet worden. Non audiendus est Non. 2, 476 *Infitiatores sunt falsi criminis objectores.* Neque enim ab usitata significatione recedit locus, quem laudat Cic. de Orat. 1, 37 pr. *Infitiator* enim ibi est, is unde petitur, quique negat se debere.

¶ Infitiatrix, *īcis*, f. Prudent. Psychom. v. 632 *Fidei fraus infitiatrix.*

¶ Infitiālis, *e*, leugbar; ut, *Status infitialis*, Cic. Topic. c. 24 extr. quo infitias imus, & negamus objecta, v. Vallam 6, 9.

¶ Prŏfĭteor, *eri*, & voluntarie & libere, freywillig von sich sagen und bekennen. Cic. pro Rabir. c. 5 *Fateor, atque etiam profiteor, & præ me fero*, ich sage es frey öffentlich, und trage dessen keinen scheu. ¶ 2. *Profiteri operam, studium suum*, est polliceri, seine dienste anbieten. *Meum studium in omni genere officii tibi profiteor & polliceor*, Cic. fam. 5, 8. Id. pro Cluent. c. 18 *Impudentiæ est profiteri, quod non possis implere*, mehr zusagen, als man halten kan. Vellej. 2, 75, 1 *Profiteri alicujus patrocinium*, einem schutz versprechen. ¶ 3. *Profiteri nomen*, Liv. 26, 18, sich angeben. Sed elegans est Terentii formula in prologo Eunuchi: *Si quisquam est, &c. In his poëta hic nomen profitetur suum*, unter dieselben will er sich auch gerechnet haben. Ita vulgo *Profiteri se Grammaticum, Medicum, Philosophum*, sich dafür ausgeben. *Profiteri Philosophiam*, est publice docere, Cic. in Pisonem c. 29. *Qui jus profitetur*, ein jurist, Ovid. Art. 3, 531. & absolute *profiteri* ap. Plin. 2, 18; 4, 11 publice docere. ¶ 4. *Profiteri pecunias, agros suos, censorium est*, ansagen und verzeichnen lassen, was er vermöge. Cic. in Verr. 5, 15 *Edixerat, ut aratores jugera sationum suarum profiterentur.* In eadem significatione legitur Lucæ 2, 4 *Adscendit Ioseph, ut profiteretur, &c.* daß er sich schätzen liesse. Ita *Profiteri* absolute, pro censum profiteri, Cicero pro Archia c. 4. Vti Sallust. quoque Catil. 18 locutum esse, contra Cortium probat Menck. Obs. L. L.

¶ Prŏfessus, *a, um*, idem aliquando passive, quod manifestus, de quo nemo negat, geständig, offenbar, kundbar. Stat. Silv. 1, 2, 24 *Ergo dies aderat Parcarum conditus albo Vellere, quo Stellæ Violantilleque professus Clamaretur Hymen.* Phædrus 4, fab. 6, 8 *Vtinam ne unquam*

unquam ad profeſſe mortis audacem viam Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem. Iuſtin. 8, 4, 4 *Bœotii orant, ut profeſſum adverſus Phocenſes ducem Græciæ exhibeat.* Ovid. Faſt. 2, 198 *Sumunt gentiles arma profeſſa manus.* ¶ 2. Sed active *Profeſſus* eſt, qui profitetur, der ſich ausgiebt; ut, *Profeſſus amicum*, Horat. 2 ep. 18, 2. *Profeſſus grandia turget*, Id. de Arte v. 27. *Ludimagiſtrum profeſſas pueros docebat*, Iuſtin. 21, 6, 8. *Aperte ſe hoſtem profeſſus*, Id. 29, 4, 1. ¶ 3. *Ex profeſſo*, offenbarlich, ohne ſcheu. Val. Max. 4, 1, 8 *Cum ex profeſſo inimicitias cum Scipionibus gereret*: hoc eſt, non diſſimulanter. Apulejus & *de profeſſo* dicit in Apolog. p. 274 ed. Elmenh. *Ac ne id quidem de profeſſo audet, &c.*

¶ Profeſſio, *ōnis*, f. ein öffentlich bekanntniß. *Profeſſione non egere*, Cic. fam. 16, 23. Salvian. de Gubern. Dei lib. 4. *Atrocius ſub ſancti nominis profeſſione peccatur.* ¶ 2. Etiam cenſum notat. Cic. pro Arch. c. 4 *Iis tabulis eſt profeſſus, quæ ſolæ ex illa profeſſione obtinent publicarum tabularum auctoritatem.* ¶ 3. Item ars, ſecta & ſocietas, quam quisque ſequitur & profitetur, geſchäfft, gewerb, ſtand, lebens-art, amt, lehr-amt. Cic. de Orat. c. 6 *Vis oratoris profeſſioque ipſa bene dicendi.* Seneca epiſt. 5 *Ab ea profeſſione diſſimilitudo ſeparat.* Lamprid. Heliog. c. 20 *Promoturus ultimæ profeſſionis homines.* Adde Ulpian. l. 1 § 13 ff. de Offic. præf. urb. & Paul. l. 9 § 1 ff. de edendo.

¶ Profeſſor, *ōris*, m. qui profitetur, ſe artes liberales cognoviſſe & tradere publice poſſe, ein lehrer; ut, *Profeſſor Grammaticus*, Suet. Gramm. c. 9. *Profeſſor ſapientiæ*, Id. Tib. c. 14. *Etiam conſummatis Profeſſoribus difficile*, Quintil. 1, 9. Et, *Profeſſores magni nominis*, Id. 2, 11.

¶ Profeſſōrius, *a, um*, lehrend, des lehrers. Tac. An. 13, 14, 5 *profeſſoria lingua*, qua Senecæ eloquentiæ profeſſionem notavit Agrippina.

¶ Improfeſſus, *a, um*, unangeſagt, uneingeſchrieben. Suet. Domit. c. 12 *Ad quem deferebantur, qui improfeſſi, ludicrum intra urbem viverent vitam & &c.* Marcianus l. fin. § 1 Dig. de Publican. *Si quis improfeſſis ſervus fuerit.*

Faticanus, fatidicus, fatifer, fatificus, vide *Fatum*, Fatigo, are, &c. *Fatim*, Fatilegus, fatiloquus, *Fatum.*

FĀTIM, vox antiqua φάω, quæ ſonuit *abundanter*, häufig, überflüſſig. Fulgent. 2 Mythol. *Conceptionem futuri germinis fatim ſubminiſtrare.* Hinc

¶ Fătigo, *avi, atum, are*, quaſi *fatim agere*, i. e. laſſare, ſive ad laſſitudinem perducere, perturbare, moleſtia afficere, müde machen. Poetæ aliaque atque alia ſignificatione hoc verbo utuntur. Virg. Æn. 5, 253 *Veloces jaculo cervos curſuque fatigat*, & 4 Æn. 572 *Corripit e ſomno corpus, ſociosque fatigat*, h. e. excitat & hortatur, er weckt ſie auf und macht ſie munter. Salluſt. Iug. c. 14 *Quos ego audio maxima ope niti, ambire, fatigare vos ſingulos, ne quid de abſente incognita cauſſa ſtatuatur.* Tac. Hiſt. 1, 29 pr. *Ignarus interim Galba & ſacris intentus, fatigabat alieni jam imperii Deos.* Nepos 18, 12, 4 *Fatigari fame*: ſie &, *verberibus torti, igne fatigati*, apud Cic. Top. c. 20. *Vinculis & carcere fatigandi* apud eund. c. 3, 16, teſte Nonio, eſt cohibendi, coërcendi. *Fatigabat inopia agua*, Tac. Hiſt 5, 3, 3. ¶ 2. *Fatigare ſilvas venatu, montes curſu, &c.* poëtica ſunt, de quibus Drakenb. ad Sil. 2, 74.

¶ Fatigātus, *a, um*, ermüdet, abgemattet. Vellej. 2, 69, 7 *Quem fortuna veluti fatigata deſtituit.* Cæſ. B. Civ. 3, 95 *Magno æſtu fatigati.* conf. Hirt. B. Afric. c. 19. *In curſu fatigatus*, müde vom laufen. Petron. c. 6. ¶ 2. Pro recreato & refecto volunt nonnulli poſitum in illo Horatii 3 od. 4, 11 *Ludo fatigatumque ſomno, &c.* quod ſomnus non fatiget: ſed recreet. conf. mox *Fatigatorias.* Et laudantur a doctis veteres Gloſſæ, in quibus τὸ *fatigare* pro *titillare* exponitur. Petronius c. 87 *Rurſusque in ſomnum decidi gaudio laſſus.* Sed quidquid ſit de aliis, locus certe Horatii non indiget hac interpretatione. *Fatigatus ſomno* eſt vinctus & oppreſſus, qui ſe, quod etiam ſciſſi ſolent, non commovet.

¶ Fatigatio, *ōnis*, f. die ermüdung. Liv. 22, ... *Fatigatio equorum atque hominum.* Sen. de Ira 3, 9 *Bilem cibo temperant, quam maxime movet fatigatio*, ubi ad famem refertur, uti apud Hebræos. Quintil. 1, 12 *Minus afficit ſenſus fatigatio, quam cogitatio.* Curt. 7, 11, 17 *Fatigatione continuati laboris affici*, müde werden. ¶ 2. Pro facetiis & dicteriis *fatigationes*, ut & verbum *fatigare* pro cavillare poſuit Sidon. 1 epiſt. 8, ubi vide Savaronem.

¶ Fatigator, *ōris*, m. ein müdemacher, apud Auguſtinum.

¶ Fatigatōrius, *a, um*, facetoſus, verkirtſch. Sidon. 5 epiſt. 17 *Verba erant dulcia, jocoſa*, fatigatoria: *præterea* (*quod beatiſſimum*) *nulla mentio de poteſtatibus aut tributis.*

¶ Fatigabilis, *e*, leicht müde zu machen. Tertull. de anima c. 32 *Aſcenſa ſcelerum fatigabilis.*

¶ Fătiſco, *ēre*, quaſi *fatim biſcere*, i. e. largiter ſeu abundanter aperiri, von einander gehen, zerklechzen. *Area fatiſcit*, Virg. 1 Georg. v. 180, die tenne reißt auf. Id. Æn. v. 123 *Accipiunt inimicum imbrem, immiſque fatiſcunt.* Vbi Servius: ABVNDANTIA APERIVNTVR. Fatim *enim* abundanter *dicimus, unde & adfatim.* Hiſcere *autem frequentativum verbum ab* HIARE. Alibi FATISCVNT, *affatim hiſcunt*, interpretatur. Gell. 12, 1 *Ne æquor illud ventris irrugetur, & de gravitate oneris ac labore partus fatiſcat*: Vbi *fatiſcere*, eſt deſidere in rugas, & ſulcos, Prudent. Cathem. 9, 51 *Nec fatiſcit unda ſantlis preſſa ſub veſtigiis.* Loquitur de Chriſto incedente per aquas. ¶ 2. Significat & *Deficere*, matt werden, anfahren. Tac. Hiſt. 3, 10, 8 *Donec fatiſceret ſeditio.* Auſon. Idyll. 4, 10 *Studium puerile fatiſcit, Læta niſi auſteris varientur feſta profeſtis.* ¶ 3. Depo. *Fatiſcor.* Accius ap. Non. 7, 91 *Tamen haud fatiſcar, quin tuam implorem fidem.* Varro ibid. *Altera ita & altera vulneribus fatiſcuntur.*

¶ Feſſus, *a, uus*, participium verbi fatiſcor, ut docet Priſcianus, fatigatum atque laſſum ſignificat ſive animo, ſive corpore, müde an kräfften des leibes oder gemüths. v. Vall. 4, 99. *Feſſus de via*, müde von wandern, Cic. Somn. Sc. c. 1 *Feſſus curis*, Sen Hippol. v. 247. *Feſſus rerum*, Virg. Æn. 1, 178, id eſt, interprete Servio, *penuria fatigatus.* Sic etiam *Feſſus valetudinibus*, Tac. Hiſt. 3, 2, 3; *bremę atque inopia*, Id. 3, 56, 5; qui & *feſſam ætatem* pro ſenectute dixit Hiſt. 1, 12; 2, 12; & Hiſt. 3, 59, 6. Lucan. 3, 729 *Feſſuſque ſenecta*, Plin. 2, 71, 5 *Veſpaſianus Auguſtus feſſis rebus ſubveniens*, i. e. afflictis. Ita Aur. Victor de eodem, *Exſanguem diu feſſumque terrarum orbem brevi refecit.*

¶ Feſſŭlus, *a, um*, matt. In Pſeudepigraphis Petronii p. 228 *anima feſſula.*

¶ Feſſonia, *æ*, f diva apud veteres *invocanda propter feſſos.* v. Auguſt. de C. D. 4, 21.

Compoſita:

¶ Affătim, vel ut Feſtus ſcripſit, Adfatim, adverb. abunde, abundanter, genug, häufig. Id enim ſignificabat Larinorum Veterum *Fatim*: unde & *fatiſcere*, ut Servius in Æn. 1, 123 obtervat. *Affatim* igitur ex *ad* & *fatim*. Et quia *fatiſco* primam brevem habet; ſequitur eandem & in τῷ *fatim* correptam ſtatuendam: & ideo *affatim* acuendum in prima, quod & Gellius docet Noct. Attic. 7, 7. *Affatim alicui ſatisfacere*, Cic. Att. 2, 16. Liv. 34, 26 *Auxiliorum affatim erat*: & c. 37 *Sibi copiarum affatim eſſe.* Plaut. Mil. 4, 1, 33 *Tibi divitiarum affatim eſt.*

¶ Defătigo, *are*, müde machen. Ter. Andr. 4, 1, 45 *Deceptus ſum, at non defatigatus*, ich bin noch nicht müde worden. *Labore oſſibus defatigari*, Cæſ. Bell. Gall. 7, 41. *Noli in conſervandis bonis viris defatigari*, Cic. pro Marcell. c. 6, müde werden.

¶ Defatigarus, *a, um*, languens, feſſus, laß, müde. Cic. Divin. 1, 46 *Puella defatigata petiit a matertera, ut ſibi concederet paullisper, ut in ejus ſella requieſceret.* Id. pro Domo 44: *Limit domum licitatoribus defatigatis, prope dimidio carius, quam æſtimabat.* Aut. ad Herenn. 3, 9 *Animi defatigati ab adverſariis multitudine verborum.*

¶ Defatigatio, *ōnis*, f. ut fatigatio, müdemachung, abmattung, Cic. de Senect. extr. *Senectutis defatigationem fugere debemus.* Hirt. B. Gall. 8, 27 *Defatigatio equorum.*

¶ Indefatigatus, *a, um*, unermüdet. Sen. ad Marc. c. 18 *Indefatigata cæleſtium officia.*

¶ Diffătigo, *are*, idem cum notatione diſtractionis alicujus. Plaut. Epid. 1, 2, 15 *Quin adepol clamore diffatigor, differor.*

¶ Infatigarus, *a, um*, idem Mart. Capella 6 p. 190 *Viatrix infatigata.*

¶ Indefatigābilis, *e*, quod fatigari nequit, was nicht müde wird, unermüdet. Sen. de Ira 2, 12 *Indefatigabilis vigilia.*

¶ Infatigabilis, *e*. Plin. 28, 19 *Infatigabilis curſus.* Val. Max. 3, 2 ext. 1 *Infatigabilis pugna.* Sen ep. 66 *Servare animum infatigabilem.* Lap. ant. ap. Allio Lex. Crit. *ob infatigabilem pretatem.*

¶ Infatigabiliter, adv. idem Auguſtin. ep. 32 *Gaudent infatigabiliter & ineffabiliter.* Et Ven. Fortunatus proſa ſive ep. 1. 8 inter carm. 14 & 15 *Infatigabiliter laborare.* Gloſſ. gr. lat. ἀκμάτως, *infatigabiliter.*

¶ Defetiſcor, *defeſſus ſum, defetiſci*, labore deficere, müde werden. Ter. Phorm. 4, 1, 23 *Neque defetiſcar unquam ego experirier, Donec tibi id, quod pollicitus ſum, effecero. Deſſus ſum ambulando*, Id. Adelph. 4, 6, 1, ich habe mich müde gewandert.

¶ Defatiſcens, *tis*. Plin. 17, 2 *Arbores, ſi blandiantur auſtri, defatiſcentes.*

¶ Defeſſus, *a, um*, idem quod *feſſus*, müde, verdroſſen; ut, *Defeſſis ſatietate*, Cic. fam. 2, 3. *Deſſus labore diſputationis*, Id. de Orat. 2, 57. *Animi forenſibus negotiis deſeſſi*, eod. lib. c. 6. Sic & pro Archia c. 6 *Aures convicio defeſſæ.*

¶ Defetiſcentia, *æ*, f. die hinfälligkeit, mattigkeit. Tertull. de Anima c. 43 *Anaxagoras ſomnum defetiſcentiam affirmat.*

¶ Indefeſſus, *a, um*, der nicht müde wird, unverdroſſen; ut, *Indefeſſus agendo*, Ovid. 9 Met. v. 20. *Poſt labores duraque imperia indomitus ſemper indefeſſusque.* Plin. Paneg. c. 14.

¶ Indefeſſe, adv. unermüdet. Auſon. in gratiarum actione: *Omnia agere indefeſſe & benigne.*

¶ Indefeſſim, idem. Sidon. 3 epiſt. 2 *Bonorum amicitias indefeſſim expetas.* Claud. Mamert. 1, 7 *Igniculi indefeſſim ſcintillantes.*

Fatuari, Fatuĭtas, &c. vide *Futuus.*

FĀTVM, *i*, n. a *fando*, cujulque participio *fatus*. v. Voſſ. Inſt. Orat. 4, p. 253. Significat enim *voluntatem*, jußionem & decretum Dei de re, quam gubernat ipſius voluntas, Gottes verſehung, wille, ſchickung, verhängniß. Minucius Felix c. 36 *Quid aliud eſt fatum, quam quod de unoquoque noſtrum Deus fatus eſt?* Statius Poeta antiquus, non Papinius ille, apud Servium in 2 Æneid. *Fata ſunt, quæ Dii fantur. Divinam legem* Hierocles vocat. Sed de *Fato, ſempiterna quadam & indeclinabili ſerie rerum & catena*, vid. Gell. 6, 2; ubi etiam notat *homines nequam, qui in culpa & maleficio revicti perfugiunt ad fati neceſſitatem.* conf. 13, 1. Veterum Philoſophorum de FATO ſententias peculiari libro recenſuit Cicero, & ex recentioribus Hugo Grorius. Adde Voſſ. 2 de Orig. & progreſſu Idololatriæ cap. 44 ad 49. Petr. Frid. Arpe ſcripſit Theatrum fati, ſ. ſcriptorum de fato recenſum. Apul. de Mundo p. 263 *Fatum quod Graci εἱμαρμένην a tractu quodam cauſſarum invicem ſe continentium, volunt dici decretum; idem πεπρωμένην dicunt, quod omnia in hoc ſtatu rerum definita ſint, nec ſit in hoc mundo aliquid interminatum.* Tac. Hiſt. 1, 18, 1 *Quæ fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur.* Lipſ. Polit. 1, 4. ¶ 2. Aliud eſt *Fatum*, quod *Phyſicum* vocant, ſeries ſcilicet cauſſarum naturalium, de quo Manilius 4, 13 hyperbolice & falſo: *Fata regunt orbem, certa ſtant omnia lege: Longaque per certos ſignantur tempora curſus, &c.* De hoc etiam Ovid. Met. 1, 256. *Eſſe quoque in fatis &c.* Juvenal. 9, 32 *Fata regunt homines.* Sen. Oedip. v. 977 *Fatis agimur, cedite fatis.* v. Dausquej. ad Q. Calabrum lib. 2 p. 50. Herald. ad Tertull. Apol. p. 43 ſeq. ¶ 3. Aliud *Aſtrologicum* ſeu *Mathematicum* vocatur, de quo Suet. Tib. c. 69. ¶ 4 *Stoicum* vero *Fatum*, quo ſcelera etiam neceſſitate quadam inevitabili fieri Stoici delirarunt, non ſolum ab Eccleſia, ſed cæterorum etiam Philoſophorum doctrina alienum eſt. De fato Stoico præter Lipſium, qui nimium ei tribuit, conſule Thomaſii Exercit. Stoic. diſſert. 13. De fato Ctorum Rom. ſtoico Byneckersh. obſerv. Iur. 4, 16. ¶ 5. Futura qui prædicunt, *fata concinere*, dicuntur. Cic. pro Sext. 21 *Non hæc a me tam tamquam fata --- concinebantur.* Hinc *fatidici.* ¶ 6. Sed *Fati* nomine etiam *Caſus* & *Calamitas* ſignificatur. Cic. ad Q. frat. 1, 4 pr. *Vno meo fato, & tu & omnes mei corruiſtis*, durch meinen unfall. *Fatum alicui impendet*, Cic. Catil. 2, 5. ¶ 7. Et *mors* dicitur *Fatum*: ut, *Fata manent omnes*, Ovid. vel quisquis

auctor elegiæ de Druſi morte ad Liviam v. 357. *Fato fungi*, Quintil. 3, 7, & *Fato concedere*, Plin. Paneg. c. 11, utrumque pro *mori*, ſterben. Sed, ut Gellius obſervat 13, 1, veteres non quamlibet mortem, ſed quæ violentæ & inopinatæ oppoſita eſt, *fatum* appellaverunt, ein natürlicher tod. quod is ex Cic. Phil. 1, 4; & Virg. Æn. 4, 696, probare ſategit. Add. Gonſal. ad Petro. c. 111 p. 180. ¶ 8. Reliquias etiam & reſiduum cadaveris *fata* dici, obſervatio eſt Paſſeratii ad Prop. 1, 17, 11. *An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis.* ¶ 9. Etiam felicitatem ſignificat *fatum*. Ovid. R. A. 566 *Vxorem fato credat obeſſe ſuo.* Et aliis etiam *Novum fatum* dicebant veteres, quum inſolita & inſperata felicitas cui contigiſſet. Iuvenal. 7, 189 *Exempla novorum fatorum tranſi.* Pacatus Paneg. c. 27 *Nullam majorem principum felicitatem eſſe crediderim, quam feciſſe felicem, & interceſſiſſe inopiæ, & fortunam feciſſe, & deciſſe homini novum fatum.* ¶ 10. *Fato inſcribere*, ſive *Fatu ſcribenda advocare* dicebantur veteres eo die, quo pueris nomina imponebant, eum bona omina captarent, & ex nomine, & ex iis omnibus, quæ ab ejus horoſcopo ad Juſtricum diem usque contigerant. vid. Tertull. de Anima c. 37 & 39; & Scalig. Lect. Auſon 2, 22 p 148. ¶ 11. *Tria fata* ſunt tres Parcæ, licet diſtinguat Auſon. Eid. 11, 17 ſq. Easdem vult Procop. de B. G. 1, 25. & Fulgent. mythol. L. 1. v. Spanh. de præſt. & uſu num. diſſ. 13 p. 639 ſq. ¶ 12. *Fata Troica* dicuntur, ex quibus Trojæ pendebar ſalus; nempe vita Troili, conſervatio Palladii, & ſepulcrum Laomedontis, quæ fata vicerunt Græci. Hinc Plautus Bacch. 4, 9, 29 *Ilio tria fuiſſe audivi fata, quæ illi forent exitio.* v. Taubm. ad h. l. p. 595, & Io. Caſtalion. Var. Lect. c. 26. Hoc intellectu *fata majora, victricia*, ſunt populi victoris. vid. Burm. ad Ovid. Her. 1, 28 *Illi* (Græci) *vita ſuis Troia fata canunt.* Eleganter Cicero Gabinium & Piſonem *duo reipublicæ fata* dixit pro Sext. 43. ¶ 13. *Fatum* & *fatum* infinitis locis miſceuere librarii. v. Bentl. ad Hor. 2 Ep. 1, 6. Burm. ad Quintil. decl. 338 p. 702. Drakenb. ad Sil. 1, 277 & 11, 9. *Fata* & *faſti* in obliquis confunduntur, eodem Drakenburgio teſte ad Sil. 16, 131.

¶ Fātālis, *e*, quidquid ex fato impender, vel divinitus deſtinatum eſt, verſehen, verhänget. Cic. Catil. 4, 1 *Mens conſulatus ad ſalutem Reipubl. prope fatalis fuit.* Id. de Aruſp. c. 4 *Eventus fatalis*, ein unmügänglicher fall. Et Catil. 3, 4 *Hic annus fatalis eſt ad interitum hujus urbis*, iſt beſtimmt. *Commune noſtrum & quaſi fatale malum*, Id. de Clar. Orat. c. 71. Et, *Fatalem mortem obire*, Vellej. 2, 4, 7. *Fatalis victoriæ locus*, Id. 2, 52, 1. *Fatalem juvenem* vocat Scipionem Livius 22, 53. *Fraudo & fatalibus armis*, Virg. Æn. 4, 355. ¶ 2. *Fatalis* & *letalis* ſæpe confundunt librarii, vid. Burm. ad Rutil. 1, 357.

¶ Fātāliter, adv. ſecundum fata, vel ex fatis, durch Gottes ſchickung. *Definitum eſſe fataliter*, Cic. de Divin. 2, 7. Sed, *Fataliter mori*, eſt morbo mori, eines natürlichen todes ſterben. Vide quæ modo de *Fato* n. 7 dicta ſunt ex Gellio. Sic Eutropius 1, 10 *Valerius ille Bruti collega fataliter mortuus eſt*, de quo Dionyſius Halicarn. lib. 5, p. 314 νοσήσας ἐτελεύτα, *morbo mortuus eſt.* Vide ad Eutropium Cellarii notata.

¶ Fatālitas, *atis*, f. caſus vi humana major, das verhängniß. Zeno Imp. l. 1 Cod. de Iure emphyteut. *quod fatalitate ingruebat.*

¶ Fatus, *i*, m. idem quod Fatum, ſubauditio ſermone. Inſcript. vet. Grut. p. 661 FRVCTVM. ALIVM. MERITORVM. SVOR. REPORTARE. FATVS. MALVS. NEGAVIT. Et p. 663 VIRGINEM. ERIPVIT. FATVS. MALVS. conf. Scheff. & Burm. ad Petr. c. 42 p. 191.

¶ Fātor, *ari*, eſt quaſi frequentativum a *Fari*, verordnen. Feſtus *fatantur* expoſuit *multa fantur*. Hinc

¶ Fātātum, *i*, n. ſubſt. durch himmliſchen rathſchluß geordnet. Salluſt. Catil. c. 47 *Cui fatatum, urbis potiri*; al. *fatum.* Sic ap. Stat. Theb. 1, 466 pro *conſcia fati*, Taurin Codicem *fatati* exhibere, notatur in Miſc. Obſ. Vol. 1, 176.

¶ Fātūĭto, adv. idem ac *fataliter*, apud Priſcianum p. 1016.

¶ Fārĭcānus, *a, um*, & Fātĭcĭnus, *a, um*, qui fara canit, weiſſagend. Ovid. Met. 9, 417 *Hæc ubi faticano venturi præſcia dixit Ore Themis.* Id. Met. 15, 436 *Faticinæ ſortes.*

¶ Fātĭdĭcus, *a, um*, idem. v. Varr. de L. L. 5, 7. Virg. 7 Æn. v. 81 *At Rex &c. oracula Fauni Fatidici genitoris adit lucoſque ſub alta &c. Vates fatidica*, Carmenta, Id. Æn. 8, 340. *Anus fatidica Stoicorum Pronœa*, Cic. de Nat. Deor. 1, 8. ab Epicureis perjocum dicebatur.

¶ Fātĭfer, *a, um*, todtlich; ut, *Fatifer enſis*, Virg. 8 Æn. v. 621, qui fatum, hoc eſt, mortem adfert. Sic, *Fatifero Mavors enſe*, Ovid. Amor. 3, 27. *Fatifer arcus*, Silius 2, 116.

¶ Fātĭfĭcus, *a, um*, weiſſagend. Claudian. in Eutrop. 2, 46 *Pectora fatifici ſtimulis igneſcere Phœbi*: al. *terrifici.*

¶ Fātĭlĕgus, *a, um*, zauberiſch. Lucan. 9, 821 *Toxica fatilegi carpunt matura Subæi.*

¶ Fātĭlŏquus, *a, um*, adj. aliud, weiſſagend; ut *Carmenta fatiloqua*, apud Livium 1, 7, prædicens futura.

¶ Fatiloquium, *i*, n. die weiſſagung. Apul. de Deo Socrat. p. 102 *Vel Sibyllæ fatiloquia verſificet.*

¶ Confātālis, *e*, qui tenetur eodem fato, der gleiches glücke hat. Cic. de Fato c. 13 *Copulata res eſt & confatalis.*

¶ Trifatidĭcus, *a, um*, dreyfach weiſſagend; ut, *Trifatidicæ Sibyllæ*, quia illarum tres noverunt veteres, Auſon. Gripho v. 85.

FATVVS, *a, um*, quod inſipidum eſt, was keinen ſchmack hat; ut, Marr. 13 ep. 13 *Vt ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ, O quam ſæpe petet vina piperque coquus.* Ita Græcorum μωρὸς & μωραίνω ad ſapores, & contra ipſum *Sapere* ad animum transfertur. ¶ 2. Hinc inſipientem & veſanum hominem *fatuum* dicimus, thöricht, närriſch, qui tacere non poteſt. Ter. Eun. 5, 8, 49 *Fatuus eſt, inſulſus, tardus*, conf. Plaut. Bacch 5, 1, 2. Et Catull. 99, 2 *Id quod verboſis dicitur, & fatuis*, conf. 84, 2. Sen ep. 50 pr. *Si quando fatuo delectari volo, non eſt mihi longe quærendus; me rideo.* Quomodo a ſtulto & ſtolido differat, vide Vallam 4, 113. Iof. Scal. Conject. in Varronem notat, *vates* primum *fatuos* dictos, a *fando* ſcilicet, vel a φάω, φάτης, unde Larinorum *Vates*, qui quia furore correptus vaticinabatur, *fatuus* appellatus. Et hinc Fauni uxor fatidica *Fatua*. Vide Servium & Auctorem de Origine gentis Rom. p. 9. Lactant. 1, 22. Isidor. lib. 10 Orig. litt. F. Sane & *Nugatores*, a fando *fatui* dicti. Caſaub. ad Theophraſti Characteres c. περὶ ἀδολεσχίας p. 128. ¶ 3. *Fatuus ignis* Phyſicis dicitur ſpecies meteori noctu flammam præ ſe ferentis & circa viatorem ſaltantis inſtar hominis fatui, ein irrwiſch.

¶ Fatua, *æ*, f. ſubſt. eine närrin. Sen. ep. 50 pr. *Harpaſte uxoris meæ fatua.* De *Fatua*, Fauni uxore, ex Iuſtino vide jam mox in *Fatuor.* Alias *Fauna* & *Dea bona* dicitur. v. Macrob. Sat. 1, 12; Lactant. 1, 22; Arnob. 5 p. 168; Mart. Capell. 2 p. 41.

¶ Fatue, adv. inſipienter, abſurde, albern. Quint. 6, 5 *Aliis ſtudio loquendi fatue modo accedendum.* Adde Tert. de Patientia c. 6; & adv. Herm. c. 10.

¶ Fatuellus, *i*, m. idem qui *Fatuus* & *Faunus*, ein feld- oder waldgott. Per antiphraſin ſic dictos vult Perottus Deos agreſtes, quod fari neſciant. v. Serv. ad Æn. 7. Improbat Goclenius in Probl. Gramm. 2, 61. Dicti potius a geſticulatione fatua & vaga.

¶ Fatuīnus, *a, um*, idem ac *fatuus*. Sic *Roſa fatuina*, i. e. pæonia, die pfingſt-roſe. Apul. de Herb. c. 64.

¶ Fātuĭtas, *atis*, f. ineptia, ſtoliditas, memoriæ vitium & mentis ignavia quædam, thorheit, narrheit. v. Cic. de Invent. 2, 32. Vulg. Int. Prov. 16, 22 *Doctrina ſtultorum fatuitas.*

¶ Fatuor, *ari*, verbo Seneca deponentiali figura uſus videtur in Ludo de morte Claudii, cum ait: *Audi me, & deſine fatuari*, id eſt, delirare, narredey treiben. Iuſtin. 43, 1, 8 *Faunu fuit uxor nomine Fatua, quæ aſſidue divino ſpiritu impleta velut per furorem futura prænonebat; unde qui adhuc inſpirari ſolent, fatuari dicuntur.* Sed

¶ Fatuarius, *i*, m. ein weiſſager. Sic ex Iuſtini l. c. *Fatuarii* inſpirati ſunt, qui futura prædicunt, uti vocem hanc accipit Salmaſius.

¶ Infatuo, *are*, activum, apud Cicer. aliquoties legitur, pro dementare, fatuum reddere, bethören, äffen, närren, v. g. in Antonium Phil. 3, 9 *ut hominem ſtultum magis etiam infatuet mercede publica.* Seneca Pater Suaſor. 2 extr. *Sed ne vos diutius infatuem.*

¶ Infatuatus, *a, um*, qui Faunorum ludibriis agitatur, bethört, wahnwitzig. Vulgo *Dæmoniaci* vocantur.

¶ Perfatuus, *a, um*, ſehr thöricht; ut, *perfatuæ togæ*, Martial. 10 epigr. 18.

Fauces, vide *Faux.*

FĂVEO, *fāvi, fautum, ēre*, bene cupere, günſtig, geneigt, gewogen ſeyn. *Favere alicujus dignitati, laudi, honori*, Cic. fam. 1, 9. *Alicujus induſtriæ gloriæque*, Bo ro Ligar. c. 3. *Sententiæ alicui*, Id. Tuſc. 1, 23 extr. *Sibi favere*, Id. fam. 3, 6 ineunte: *Et ſi non magis mihi faveo in noſtra amicitia tuenda, quam tibi*, hoc eſt, ut Manutius interpretatur: non minus a te, quam a me ipſo, præſtari amicitiæ noſtræ ea, quæ debentur, officia cupio. *Favere partibus*, de ſtudio partium, Nep. 25, 2, 2. Sed Petron. c. 96. *Favebam vapulanti* eſt gaudebam, illum vapulare. A Supino *fautum*, eſt particip. *fauturus.* Cic. pro Plancio c. 1 *accuſationi fauturos eſſe.* Et Att. 12, 49 *me tamen ei fauturum.* ¶ 2. Proprium ſacrorum verbum erat, quæ cum peragerentur, præco jubebat *FAVERE linguis*, h. e. ſilere. Sen. de Vita beata c. 26 *Quotiens mentio ſacra literarum intervenerit, FAVETE LINGVIS. Hoc verbum non, ut plerique exiſtimant, a favore trahitur: ſed imperatur ſilentium, ut rite peragi poſſit ſacrum, nulla voce mala obſtrepente.* Donatus: *In Sacris, ORE FAVERE, eſt ſilentium accommodare.* Lege & Servium ad illud Virg. 5 Æn. v. 71 *Ore favete omnes.* Aliquando tamen *Favere lingvis*, cui bona verba dicere, hoc eſt, obſcenis vocibus abſtinere, bene ominatis uti, quod item fiebat in Sacris. v. Feſtum in FAVENTIA. Ov. Faſt. 1, 71 *Proſpera lux oritur: linguis, animisque favete: Nunc dicendo bono, ſunt bona verba, die.* Tibull. 2, 2 pr. *Dicamus bona verba, venit natalis ad aras: Quisquis ades lingvæ, vir mulierque fave.* Propert. 4, 6 pr. *Sacra facit vates, ſint ora faventia ſacris.* add. Intr. Sil. 16, 295. ¶ 3. Sed & theatrorum, circi præſertim, verbum erat, nec quicquam aliud, quam voce ac geſtu, ſive plaudendo & acclamando benevolentiam ſignificare: ἐυφημεῖν. Vide Caſaub. ad Hiſt. Aug. & Lipſ. Elect. 2, 10 & Brouckh. ad Tib. 2, 5, 110. ¶ 4. *Favere* eſt quoque cupere, begehren. Ovid. ep. Hypſipyles v. 98 *Adde, quod adſcribi factis procerumque, tuisque Se favet.* Vbi Heinſ. ex Ennio *Matronæ muros complent ſpectare faventes.* Forte convenit cum *aveo* adjecto digamma.

¶ Favens, *tis*, günſtig, wohlwollend. Liv. 25, 40 *Spes apud faventes rebus Carthaginienſes.* Ovid. Art. A. 1, 148 *Plaude favente manu.* Id. Met. 15, 49 *Ventis faventibus æquor navigat*, er ſchiffet glücklich. conf. Heroid. 2, 19. Ennius apud Serv. in 4 Georg. *Matronæ muros complent ſpectare faventes*; i. e. volentes. Plin. 36, 3 ſ. 7. *Faventibus cunctis, ut vera eſſent, quæ facillima erant.*

¶ Faventia, *æ*, f. *bonam ominationem* ſignificat, ut Feſtus tradit; Item, favorem, gunſt. Accius apud Nonium 3, 93. *Adhibere faventiam.* ¶ 2. *Faventia*, altera Hiſpaniæ civitas, altera Italiæ eſt, Plinio 3, 1, & 3; & Ptolemæo 2, 4, & 3, 1. Silius 8, 596 *Vndique ſolers Arvia coronantem nutrire Faventia pinum.* Hinc

¶ Faventinus, *i*, m. incola Faventiæ, Plin. 4, 15, & Martial. 2, 74.

¶ Favor, *ōris*, m. die gunſt, gewogenheit. Vox hæc nova erat, Ciceronis ætate, Fragm. Epiſt. ad Brutum: *Eum*, inquit, *amorem, & eum, ut hoc verbo utar, favorem in conſilium advocabo*, apud Quintil. 8, 3. Vſus tamen ipſe Cic. pro Roſc. Comœd. c. 10 *Favorem ſecum in ſcenam attulit.* Quintiliani locutiones ſunt: *Favorem facere*, & *favorem emereri*, 4, 1 & *favorem ex aliqua re captare*, 6, 1, gunſt machen, gunſt in etwas ſuchen, verdienen. Seneca in Thyeſte v. 351 *Nunquam ſtabilis favor.* Iuſtin. 5, 1, 11 *Quo ſe fortuna, eodem etiam favor hominum inclinat.* ¶ 2. Liv. 1, 17 *Favore multorum addito animo*: ubi favorem pro *ope*, *auxilio*, uſurpari ex Nonio docet Ioh. Schefferus, Miſc. obſerv. Vol. 8, p. 298. ¶ 3. *Favorum* nomine intelligit Caſſiodorus acclamationes, quæ effundebantur in applaudum. Sic enim Var. 6 form. 4 inquit: *Curpento veheris per nobilem plebem: publica te vota comitantur: favores gratiſſimi conſona tecum voce procedunt.* v. omnino Drakenb. ad Sil. 16, 315. it. *Favorabiliter.* ¶ 4. *Favor* & *Furor* miſcentur a libraiis, v. Drakenb. ad Sil. 7, 497.

¶ Fāvōrābilis, *e*, plenus favore, vel cui plauditur, angenehm, dem man günſtig iſt. Quintil. 4, 1 *Sed adhibendus modus alter frequens & favorabilis.* Suet. Calig. c. 4 *Sic vulgo favorabilis.* Hor. 4, 44 *Octavius Cæſar ætate & injuria favorabilis & nominis majeſtate.* Hactenus paſſive, ut plerumque ſolet. ¶ 2. Eſt etiam ubi active, gewogen.

mogen. Liv. 22, 26 *Aura favorabilis populi.* Comparativus *Favorabilior* eſt apud Senec. de Ira 3, 2 in Codd. Pinc. & Schott. *Eloquio favorabilior habitus*; at Gronov. *Favorabilis.* Tamen Plin. 20, 8 *Intybi oleo perunctos favorabiliores fieri.*

¶ Favorabiliter, adv. cum favore, ſive plauſu, mit zurrobation. Quintil. 4, 3. *Plerisque moris eſt, in aliquem lætum ac plauſibilem locum, quam maxime poſſunt favorabiliter excurrere*, i. e. captandam benevolentiam & plauſum. Sic Suet. Ner. c. 7 *Trojam favorabiliter luſit.* Macrob. Sat. 7, 1 *Recitando favorabiliter exceptus eſt.* Pallad. præf. lib. 14 *De his nugis favorabiliter ſentias.* Compar. *Favorabilius*, Dig. 40 t. 4 l. 19; & 13 t. 7 l. 9.

¶ Fautor, *ōris*, m. ein gönner. Cic. pro Planc. c. 23 *Multi ſunt cupidi tui, multi fautores tui.* Et, *Studioſus ac fautor alicujus victoriæ*, Idem Att. 1, 16. *Fautor optimatum*, Nepos 7, 5, 3. Cicero cum catu tertio conjunxit pro Planc. 1.

¶ Fautor, *ōris*, m. id. Plaut. prologo Amph. v. 79 *Sat habet favitorum, ſemper qui recte facit*, wer recht thut, hat allezeit gönner genug. Lucilius ap. Non. 2, 326 *Favitorem me tibi, amicum, amatorem putes.* Fruſtra eſt Carisius p. 66, cui *Favitor nec auctoritate nec ratione dicitur.*

¶ Faviſſor, *ōris*, m. idem. Apul. Apolog. 2 p. 219 *Ego quietis & concordiæ & pietatis auctor, conciliator, faviſſor*: Lipſius mavult *Favitor.*

¶ Fautrix, *īcis*, f. eine gönnerin. Cic. de Fin. 1, 20 *Amicitiæ fautrices ſunt fideliſſimæ, &c.* Nepos 17, 8, 1 *Naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus.* Vius etiam eſt Ter. Eun. 5, 9, 22.

¶ Infavorabilis, *e*, favore carens. Gloſſ. gr. lat. ἀσπαθάτος, *Infavorabilis*, warum ſich niemand mühe giebt. Cell. l. 6 ff. de Collat. *Nec infavorabilis ſententia eſt*, i. e. plauſu non indigna.

¶ Infavorabiliter, adv. idem Vlpian. l. 2 § 6 ff. de decur. & fil. *Non infavorabiliter reſpondere.*

FĂVIA, *æ*, f. ancillæ nomen apud Plautum Mil. 3, 1, 199. v. Taubm. Comm. p. 842. Huc refer *Favcam, cui det mandatu, puellam* ex Iuvenal. 6, 354.

FĂVILLA, *æ*, f. dicta quaſi *fovilla*, quod ignem tectum foveat, glimmende aſche. Ter. Adelph. 5, 3, 60 *Ibi favillæ funi plena ſit faxo.* Sic *Favilla famans, atra*, Virg. Æn. 3, 573; & 5, 666. Horat. 2 od. 6, 23 *calentem favillam amici lacryma ſpargere*, cum reſpectu ad cremationem, einen todten freund beweinen, Symmach. 1 ep. 25 *Facilius eſt, ardentes favillas ore comprimere, quam luculenti operis ſervare ſecreturn.*

¶ Favillāceus, *a, um*, aſchicht; ut, *Fuligo favillacea*, Solinus c. 48 de Indæa.

¶ Favillārĭcus, *a, um*, idem; ut, *Favillatica humus*, Solin. c. 27.

¶ Favillēſco, *ĕre*, zur aſche werden. Fulgent. de Cont. Virg. *Auctoritas ſepulta in oblivionis cinere, favilleſcit.*

FĂVISSÆ, *arum*, f. pl. kammern unter der erde; ut Gell. 2, 10 ex Varrone interpretatur, *cellæ & cryptæ in arca ſub terra ſunt, ubi reponi ſol bant ſigna vetera, ex templo collapſa, & aliæ donariorum reliquiæ.* Nam de *Capitolinis faviſſis* ibi diſputatio eſt. Ibidem refertur Q. Valerii Sorani opinio, qui ex *Flaviſſis*, de quibus ſ. l. corruptam vocem putabat. Onomaſt. Vet. *Faviſſæ, θησαυροί.* Adde Feſtum & Voſſ. Etymolog. p. 207.

Faviſſor, favitor, vide in *Faveo.*

FĂVNUS, *i*, m. plur. *Fauni*, agrorum & ſilvarum Dii, qui Græcis σάτυροι dicuntur, feld- und wald götter. *Ruricolæ ſilvarum numina Fauni*, Ovid. 6 Met. v. 392. Aucupio præfecit Propertius 4, 2, 34 *Faunus planoſo ſum Deus aucupio.* Adde Turneb. Adverſ. 26, 19, Barth. ad Script. Venat. p. 184. Nomen a fando acceperunt, quod ſoliti in ſilveſtribus locis fari, id eſt, vaticinari. v. Varro de L. L. 6, 3; Iidorus 8, 11: & Servius ad 7 Æn. Huic deo, qui & *Pan* dicebatur, terrorum fubiectum caulas referebant Romani: unde *Panicus terror.* v. Dionyſ. Halicarnaſſ. 6, 16. Idem & *Incubus* & *Imus* & *Ephialtes* dicebatur, ut Servius alibi notat. v. eruditam etiam Huetii diſputationem in demonſtr. evangel.

¶ Fauna, *æ*, f. Fauni uxor, eine wald-göttin, quæ & *Fatua*, & *Bona Dea.* v Macrob. Saturn. 1, 12, & Lactant. 1, 22. Habes de ea & apud Arnobium lib. 1 p 15, & 5 p. 168.

¶ Faunigĕnæ, *arum*, m. pl. Irali aut Latini a Fauno Aborigenum rege. Silius 8, 357 *Faunigenæ ſocio bella invaſere Sicano.*

FĂVŌNĬUS, *i*, m. occidentalis ventus, Græcis ζέφυρος, Zephyrus, der weſt-wind, inter omnes mitiſſimus; unde, *A Favonio veris initium notant*, Cic. Verr. 5, 10. Et Plin. 2, 46 *In principio veris Favonii hibernum mollimt cælum.* Horat. 1 od. 4, 1 *Solvitur acris hiems grata vice veris & Favoni.* Lucret. 1, 11 *Viget genitabilis aura Favoni.* Vnde Plin. 16, 25 *Hic eſt genitalis ſpiritus mundi a favendo* (ſic eſt in MSS.) *dictus.* ¶ 2. Eſt & *Favonius* viri nomen, Stoicam ſectam profeſſi & inſtituta Catonis ridicule æmulantis, unde & *Simia Catonis* appellabatur. De eo Plutarchus in Bruto; Val. Max. 2, 10, 8; Suet. Aug. c. 3.

¶ Favonĭālis, *e*, weſt-windiſch. Gloſſ. vet. *Favonialis*, ζεφύριος.

¶ Favonĭānus, *a, um*, adj. aliud; ut, *Favoniana pira*, a Favonio quodam inſitore dicta, Plin. 15, 15.

Favor, favorabilis, vide *Faveo.*

FĂVORĪNUS, vel Phavorīnus, *i*, m. Philoſophus fuit Gallus Arelatenſis, ſub Hadriano principe, vixit Athenis, & ſit ejus mentio crebra a Gellio & Philoſtrato. Apulej. de Mundo: *At Favorinus non ignobilis ſapiens hæc de ventis refert, &c.*

FAVSTŬLUS, *i*, m. paſtor, cujus uxor Acca Laurentia Remum & Romulum expoſitos, & a Fauſtulo inventos, nutrivit. Liv. 1, 4. ¶ 2. *Fauſtulum*, porcellum, ſœturam porcorum vocat Feſtus, ein ſpanferckel.

¶ Fauſtĭllus, *i*, nomen propr exſtat in lap. Murat. p. 197, 1

FAVSTUS, *i*, m. Syllæ filius, v. Eutrop. 6, 18, quod cognomen non multum abhortet a paterno *Felicis. Fauſtorum* aliorum catalogum habet Volaterranus

FAVSTUS, *a, um*, proſper, felix, propitius, glücklich, gedeanet. *O fauſtum & felicem hunc diem!* Ter. Andr 5, 4 extr. Cic. de Divin. 1, 45 *Antiqui omnibus rebus agendis, quod bonum, fauſtum, felix, fortunatumque eſſet, præfabantur.* Et, *Fauſtum omen*, ein gutes zeichen. Liv. 7, 25 *Molle lyræ fauſtumque canant*, Claudian. in Nupt. Hon. & Mariæ v. 196. ¶ 2. Apud Capitolinum in Maximo & Balbino c. 13 *Fauſta* ſubſtantive fauſtæ apprecationes ſunt, quæ acclamari a Senatu Principibus ſolitæ: *Acclamationes*, inquit, *primum publicæ fuerunt, quæ milites contingerent, inde in Senatum itum eſt: ubi poſt illa, quæ communia ſolent eſſe* FAVSTA, (ita legendum, non FESTA) *dictum eſt*, SAPIENTER ELECTI PRINCIPES SIC AGVNT, &c. Cum in Miſcellis elogiorum Laurentius Pignorius explicat, quid ACCLAMATIONES fuiſſent, obſervat, has acclamationes militum etiam FAVSTVS PRAETORII appellatas a Spartiano in Geta. Sed fallitur, & viro clariſſimo procul dubio memoria impoſuit. Cum pro *Fauſtino Prætore* (cujus ſub finem ejus libelli movetur mentio) *Fauſtus Prætorii* per errorem ſubiiceret

¶ Fauſte, adv. zu glück. Cic. pro Muræna c. 1 *Idem ego precatus ſum, ut ea res nobis fauſte, feliciter, proſpereque eveniret.*

¶ Fauſtĭtas, *ātis*, f. die glückſeligkeit. Horat. 4 od. 5, 18 *Nutrit rura Ceres almaque fauſtitas.*

¶ Fauſtĭtūdo, *ĭnis*, f. idem, Io. de Ianua in Cathol.

¶ Fauſtĭānus, *a, um*, adject. ut, *Ager Fauſtianus, Vinum Fauſtianum*, cujus maxima nobilitas in mediis colibus agri Falerni, Plin. 14, 6.

¶ Infauſtus, *a, um*, infelix, unglücklich. Ovid. Met. 14, 529. Fautor, fautrix, vide in *Faveo.*

FĂVUS, *i*, m. fruſtum eſt operis apiarii, a *fovendo* dictum, in quo apes vel mel fovent, vel ſobolem, wachs-oder honig-kuchen, honig-ſeim. Petronius: *Crevit, quidquid crevit, tanquam favus.* ¶ 2. Sunt & *Favi* apum cellæ ſeu loculamenta, operis apiarii fundamentum, die bienen-häuſer. Tibull. 2, 1, 50 *apis complet melle favos.* Virg. 4 Georg. v. 161 *Prima favis ponant fundamina, deinde tenaces Suſpendunt ceras.* conf. 1, 344.

FAVX, *fauci*, f. quod tamen ſingulariter poſitum rariſſime reperitur, der rachen, ſchlund. Sed proprie *fauces*, ſpatium ſeu cavitas vicina utrique ſiſulæ, œſophago ſcilicet ſeu gulæ, & tracheæ; Palatum vero faſtigium eſt ſupra linguam usque ad fauces. v. *Palatum.* Iidorus Orig. 11, 1 *Fauces a fundendis vocibus nominatæ, vel quod per eas famur voces.* Apul. 4 Met. *Fauces diutina fame faucias & arancantes* dixit. *Fauces laqueo mucſtere, Fauces laqueo frangere*, poëtica ſunt (illud apud Ovid. 10 Met. v. 378; hoc apud Lucan. 2, 154) pro ſtrangulare, erhencken, erwürgen. *Fauces infirmatæ*, Suet. Aug. c. 84. *Faucibus teneri*, i. e. captum eſſe, tractum a pilcibus & aliis animalibus, quæ faucibus capta nullo modo effugere poſſunt. Vius hac loquendi formula Plaut. Caſ. 5, 3, 1, *Fauces premere defenſionis.* Cic. contra Verr. 3, 76 dixit. ¶ 2. Sunt & *Fauces*, per translationem, vallium anguſti introitus, enge, hole wege, enger eingang oder paß. Græcis πύλαι. Curt. 3, 4 *Alexander fauces jugi, quæ pylæ appellantur, intravit.* De anguſtia portus Cæſar ulus eſt de B. Civ. 1, 25. Et Cic. in Agrar. 2, 32 *Corinthus erat ſita in anguſtiis atque in faucibus Græciæ.* ¶ 3. Sed metaphora alia eleganter dixit pro diſcrimine & periculo. Id. pro Archia c. 9 *Vrbe totius belli ore & faucibus erepta.* Et Apul. 7 p. 191 *Ex mediis orci faucibus ad hunc evaſi modum.*

¶ Fŏcāle, *is*, n. etiam a *Faux* eſt, quaſi *faucale*: & eſt faſcia, collum ſeu fauces, ægrorantium inprimis, muniens, eine hals-binde, halstuch. Lepide Martial. 14 epigr. 142 *Hoc focale tua affirmat auriculas*, ne audias ſcilicet male recitantem. Add. 4, 41. Quintil. 11, 3 *Focalia & ligamina aurium ſola excuſare poteſt valetudo.* Horat. 2 ſat. 3, 254 *Ponas inſignia morbi, Faſciolas, cubital, focalia, potus ut ille, &c.* Erant autem *focalia* exlana. Celſus 4, 2 *In gravedine primo die quieſcere, neque eſſe, neque bibere: caput velare: fauces lana circumdare.* v. & Gell. 11, 9; & Martial. 6 epigr. 41, qui per *lanam* ſocale intelligunt.

¶ Fŏcāneus, *a, um*, adj. quo, quæ faucium ſunt, aut his ſimilium rerum, ſignificantur. Columellæ eſt *palmes focaneus* 4, 24, ein nebenſcheß; qui in bifurco medius prorepit, ita ab ruſticis appellatus, *quod inter duo brachia, qua ſe dividit vitis, enatus, velut* FAVCES *obſidet.*

¶ Fŏcīlo, *are*, (non *Focillare* de quo infra in *Focus*) den hals verbinden. Vet. Gloſſ. *Focilat*, ἀπάγει. Lucanus (huic enim vulgo inſcribitur hoc Poëmation) Panegyr. in Piſonem v. 114 *Sed miſerum parva ſtirpe focilat, ut pudibundos &c.* Calaubonus a faucibus derivat. Vt *Focilare* proprie ſit, ægras fauces appoſita lana fovere. Pro quo Lucanus etiam eſt, qui primum produxit. Sed Scaliger legit *munerat.*

¶ Effŏco, *are*, faucibus obſtis interimere, erwürgen, erſticken; idem ac præfocare, ſuffocare, quæ pariter a *faucibus* originem habent. Sen. de Brevit. vitæ c 2 *Adſpice illos, ad quorum felicitatem concurritur: bonis ſuis effocantur.*

¶ Offŏco, *are*, i. e. *ſtrangulare*, würgen. Flor. 2, 11, 6 *Quum offocandas invicem fauces præbuiſſent.* Tertull. de Idolol. c. 24 *Quicunque ſluctus ejus offocant.*

¶ Perfŏco, *are*, idem. Paulus L. 4 Dig. de agnoſcend. & alend. liberis: *Necare videtur, non tantum is, qui partum perfocat, ſed & is, qui abjicit.*

¶ Præfŏco, *are*, etiam eſt ſpiritum faucibus obſtructis præcludere, den athem benehmen, erſticken. Ovid. in Ibin v. 558 *Præfocent animæ Gnoſia mella viam.*

¶ Præfocātus, *a, um*, erſtickt. Calphurn. ecl. 4, 115 *Præfocata malignum Meſſis habet lolium.*

¶ Præfocātio, *onis*, f. die erwürgung, erſtickung. Scribon. Larg. compoſitione 100 *Subitæ præfocationes.*

¶ Præfocabĭlis, *e*, erſtickend. Cæl. Aurel. Acut. 2, 27 *Præfocabilis difficultas.* Idem 3, 2 *Præfocabilis ſenſus.*

¶ Suffŏco, *are*, ut originis, ita ſignificationis duplicis eſt, & mediam modo productam, modo correptam habet. A *fauce* enim & a *focus* ducitur A *fauce* cum ducitur, ſtrangulare ſignificat, hoc eſt, fauces comprimere & intercipere ſpiritum, erſticken. Et tunc mediam productam habet. Vet. Gloſſ. *Suffocat, πνίγει, ἀχανγχάζει.* Lucret. 3, 904 *Aut in melle ſitum ſuffocari, atque rigere Frigore.* Translate Cicero ad Att. 9, 7 *Primum conſilium eſt, ſuffocare urbem & Italiam fame*, aushungern, durch hunger verderben. Correptum Suffoco vide in *Focus.*

¶ Suffocatus, *a, um*, erstickt. Arator in Act. Apost. c. 15 *Ne suffocata, cruore Quæ maculantur, edant.*

¶ Suffocatio, *ōnis*, f. die dämpfung, erstickung. Plin. 20, 5 pr. *Semen staphylini tumentem alvum, & suffocationes mulierum, doloresque lenit.* Sen. epist. 54 *In ipsa suffocatione non desii &c.*

¶ Suffocābilis, *e*, erstickend. Cæl. Aurel. Acut. 1, 9 *Parvus locus suffocabilis erit aëris paupertate.*

¶ Trifaux, *cis*, mit 3 rachen, Cerberi epitheton. Virg. Æn. 6, 417 *Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat, &c.*

FAX, *făcis*, f. eine kertze, fackel. *Faces nuptiales*, Cic. pro Cluent. c. 6, brant-fackeln. Poëtis omnem ignem notat, ut *lampas* omnem facem. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 61. *Prima fax*, noctis pars, vide supra in *Dies*. *Funerea fax*, Martial. 8, 43. *Stella facem ducens multa cum luce*, ein schwantz-stern, comet. Plura loca his similia Menck. Obs. L. L. collegit. Virg. Æn. 2, 694 *Fax stellis comitata novis incendia ducit*, Petron. c. 122. *Urbi faces subdere*, die stadt anstecken, Curt. 5, 7, 4. ¶ 2. Per metaphoram usurpatur eleganter, pro incitamento, caussa, impulsore, ut, *Seditionis faces*, anreitzung zur aufruhr. *Incendiorum Antonii fax Clodius*, Cic. Phil. 2, 90. *Cum his furiis & facibus --- bellum mihi inexpiabile dico esse susceptum.* Id. de Harusp. resp. 2. Qui & Catil. 1, 6 hoc eleganter extulit: *Cui tu adolescentulo non ad libidinem facem prætulisti?* wem hast du nicht das licht gehalten, vorschub, böses exempel gegeben? Sic, *Bello facem præferre*, similiter dixit Tacit. Hist. 2, 86, 7. *Admovere faces dolorum*, Cic. Off. 2, 10, zu bekümmerniß reitzen. *Faces alicui subdere* sive *subjicere*, etiam accendere est seu instigare. Cic. pro Milone c. 35 *Quin hoc tempore ipso, cum omnes a tuis inimicis faces invidiæ mihi subjicerentur.* Stat. 2 Silva 6, 14 *Heu mihi subdo Ipse faces.* Sen. ep. 115 *Accedunt carmina poëtarum, quæ affectibus nostris facem subdunt.* Tac. Hist. 1, 24, 1 *Flagrantibus jam militum animis velut faces addiderat Mævius Pudens.* Tralatio ab illis est, qui materiæ aridæ & flammæ concipiendæ dudum aptæ, facem addunt, vel a gladiatoribus, qui timidius pugnantes admotis facibus incitabantur. De quo interpretes Petroniani & Lipsius ad Senecam; item Saturnal. 2, 5. *Fax* pro amica, ut ignis, flamma occurrit passim ap. scriptores. *Dilapsam in cineres facem* Hor. 4, od. 13 dixit. conf. Propert. 1, 2, 6 & Misc. observ. Vol. 1 p. 430.

¶ Făcula, *æ*, f. dimin. unde & germanicum fackel. Propert. 2, 29, 5 *Quorum alii faculas, alii retinere sagittas.* *Faculam allucere alicui*, est occasionem & facultatem præbere, Plaut. Persa 4, 3, 46.

¶ Faculārius, *i*, m. ein fackel-träger, apud Hieronymum.

¶ Trĭfax, *ăcis*, telum est longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur, ut ait Festus Pompejus, apud quem & Ennius: *Aut permaceret paries percussus trifaci.* Inter tela & jacula etiam *trifaces* ap. Gellium 10, 25.

Faxim, faxo, vide *Facio*.

FĔBRIS, *is*, f. a fervore, ut græce πυρετὸς, das fieber, das kalte. Calor nativus nimium conversus. v. Isidor. 4, 6. *Febris ephemera*, vel *diaria*, unius diei febris: *quotidiana, continua, tertiana, quartana, acuta, rapida &c.* Sed, *Febris rapida & quercera*, apud Gellium 20, 1, das kalte, schütternde fieber. *Febris intenditur*, nimmt zu; *decrescit*, nimmt ab, *remittit*, läst nach. *Febris accedit, decedit*, kommt einen an, verläst einen. Hæc & similia passim apud Celsum 3 integris capp. ubi de febribus agitur, invenies. *Febri affici*, das fieber haben. *Febris recidiva*: quæ recurrit, posteaquam quievit nonnihil, Celsus 3, 4. *In artus accipere febrim fervore coortam*, ein hitzig fieber bekommen, Lucret. 6, 655. ¶ 2. *Febris* a Romanis inter deos culta, ne noceret, Plin. 2, 7. Et Prudentius Hamartig. v. 157 *Par furor illorum, quos tradit fama, dicatis Consecrasse deus Febrem Scabiemque sacellis.* v. quos laudat Gesner. Chrestom. Plin. n. 4 p. 31 sq. ¶ 3. Recentioris ætatis scriptores frequentius plurativo numero in designando hoc morbo uti solent. Cujus infinita exempla apud Prudentium, Tertullianum, Cyprianum, Lactantium, Severum & alios hujus commatis extant. Ita tamen etiam Ovidius Ponto 1, 10, 5 *Nec febribus uror anhelis.* conf. Horat. 1 epist. 2, 48. Et Nepos 25, 21, 4 *Postquam in dies dolores accrescere, febresque accessisse sensit.* Ita enim in MSS. libris Schottus legit.

¶ Fĕbrĭcŭla, *æ*, f. dimin. *Ex labore in febriculam incidi assiduam, & satis molestam*, Plancus Cic. fam. 10, 21. *Habere febriculam*, Cic. Att. 6, 9. *Febricula instat*, Cels. 2, 7.

¶ Febriculārius, *a, um*, & Febriculāris, *e*, fieberlich. Boëth.

¶ Febriculentus, *a, um*, mit dem fieber behaftet. Marc. Emp. c. 22 *Febriculento potionem dare.*

¶ Febricŭlosus, *a, um*, fieberhaft. Gell. 20, 1 *Morbus febriculosus.* Catull. 6, 4 *Febriculosum scortum.*

¶ Febrĭculose, adv. idem, apud Boëthium.

¶ Febriculosĭtas, *ātis*, f. die fieberhaftigkeit, Apulej.

¶ Febrĭcōsus, *a, um*, der das fieber hat, Veget. 1, 38.

¶ Febrīlis, *e*, fieberhaft; ut, *Ardore æstuans febrili*, Apul. Et Vetus Onomasticon: *Febrile*, πυρέτιον. In Glossis autem Cyrilli πυρέτιον, *febricula* est, ut Febrile substantive videatur poni.

¶ Febribĭlis, *e*, idem. Cæl. Aurel. Tard. 4, 8 *Vivi, lumbrici, febribiles.*

¶ Febresco, *ĕre*, das fieber bekommen. Solin. c. 31 *Patuit nunquam eos hinnulos febrescere.*

¶ Febrĭco, *are*, am fieber liegen. Vide

¶ Febrĭcans, *tis*, der am fieber liegt. Cels. 2, 1 *Dolores & insania febricantium* al. *Febricitantium.*

¶ Febrĭcĭto, *avi, are*, febrem pati, frieren, das fieber haben. Celsus 3, 6 *Scire oportet, non febricitare eum, cujus venæ naturaliter ordinatæ sunt.* conf. 2, 7; & Scrib. Largus compos. 131.

¶ Febricĭtans, *tis.* Curt. 10, 4, 11 *Illis diebus Hephæstion febricitans moritur.* Colum. 6, 9 *Febricitanti bovi convenit abstineri cibo.* Martial. 11, 99 *Febricitantem basiabit & flentem.*

¶ Febricitatio, *ōnis*, f. das fieber, apud Celsum.

¶ Febrio, *ire*, das fieber haben. Celsus, 4, 7, 2 *Si non febrit, venter solvendus est.* Id. 6, 11 *Potiones si febriat puer.*

¶ Febriens, *tis.* Colum. 6, 38 *Febriens mula.* Spartian. Hadr. c. 25 *Venit quidam cæcus natus ad febrientem Hadrianum.* Et Macrob. 7, 4 *Febrienti simplicem cibum darent.* conf. Auson. epigr. 117.

¶ Febrifŭgus, *a, um*, febrim fugans, das fieber vertreibend; ut, *Medicamentum febrifugum*, quod & *Antifebrile* Medici vocant.

¶ Febrifugia, *æ*, f. herba, centauria minor, tausendgülden-kraut. Apul. de Herb. c. 35.

FEBRUO, *are*, verbum vetus, significat lustrare vel purgare, fegen, reinigen, sühnen. Per XII enim dies continuos Februarii, celebrabantur *februa*, quæ & *feralia* Ovidius dixit, iisque diebus pro impetranda mortuorum animabus quiete, omnis populus piaculis sacrificiisque circa sepulcra, accensis facibus cereisque, intentus erat. Hæc Festus, v. & Ovid. 2 Fast. v. 19 sqq. Plutarch. in Numa, Censorin. c. 22. *Liba februare*, Varroni est pura ea facere apud Nonium c. 2 n. 355.

¶ Februatus, *a, um*, purgatus, gefeget, gereiniget. Varro de L. L. 5, 3 *Rex cum ferias menstruas Nonis Februariis edicit, hunc diem februatum appellat.* conf. Festus de *Iunone februata*, & *die februato*.

¶ Februatio, *onis*, f. lustratio, die reinigung. Varro l. c. (Scal. p. 46) *Nam & Lupercalia februatio, ut in antiquitatum libris demonstravi.*

¶ Februus, *a, um*, idem ac purgans, pians, fegend, versühnend. Censorin. c. 22 *Est februum, quicquid piat purgatque.*

¶ Februus, *i*, m. subst. deus, qui lustrationum potens creditur, uti refert Macrobius Sat. 1, 13. Hunc plerique Plutonem vel Plutonis patrem arbitrantur. Servius 1 Georg. *Februus Ditis pater est, cui eo mense* (Februario) *sacrificatur.* conf. Varr. de L. L. 5, 4 fin. & Isidor. 5, 33.

¶ Februa, *æ*, f. subst. Iuno, quæ & *Februalis*. v. Mart. Capella lib. 2 p. 37; & infra *Februlis*.

¶ Februa, *orum*, n. pl. purgationes & expiationes dicebantur, feg-opffer, versühnung, aller seelen tag. Ovid. Fast. 2, 19 *Februa Romani dixere piamina patres, &c.* conf. 5, 423.

¶ Februamentum, *i*, n. idem; purgamentum interpretatur Censorinus de die Natali c. 22. Verba sunt: *Ianuarium a Iano, cui attributus est, nomen traxisse, Februarium a Februo. Est Februum, quidquid piat purgatque; & Februamenta, purgamenta: &c.*

¶ Februarius, *i*, m. a Februo, mensis olim ultimus anni, dies habet XXVIII. Nonas IV. Idus VIII. Calendas Martii XVI. Germanis vocatur der hornung, vel a cervorum deciduis cornibus, vel a duritie frigoris nondum cessantis. Cic. Verr. 2, 31 *Quando homo tanta luxuria atque desidia, nisi Februario mense adspirabit in curiam* v. Ovid. 2 Fast. v. 31. Varron. Isidor. & Macrob. locis jam citatis, Festum in *Februarius*, & Censorinum c. l. qui omnes & originem nominis & significationem exponunt. Adde Rosin. Ant. Rom. 4, 1.

¶ Februlis, item Februalis, *is*, f. Iuno, a Romanis dicta, quod ipsi mense Februario sacra fiebant; ejusque feriæ erant Lupercalia, quo die mulieres februabantur a lupercis amiculo Iunonis, id est, pelle caprina. Festus. *Februlis* est apud Arnobium l. 3 p. 118. *Februalis* Mart. Capellæ 2 p. 37.

Fecatus, &c. vide *Fecatus* in *Fæx*.

FĒCENIA, *æ*, f. vitis, quæ & rubella, fæce nimia, Plin. 14, 2.

FĒCIĀLIS, *is*, m. plur. *Feciales*, quod & *Fæciales* legitur, sacerdotes dicebantur, qui fidei publicæ inter populos præerant. Nam per hos fiebat, ut justum fœdus conciperetur, & ut fœdere, a quo faciendo sic dicebantur, fides constitueretur. Eos instituisse dicitur Numa. vid. Varro L. L 4, 15; Plutarch. in Numa p. 68, A. & Dionys. Halic. 2, 73 & seq. Formula legati Fecialis, bellum indicentis, aut repetentis ablata, prostat apud Livium 1, 32, quem vide & 1, 24. Nonius 12, 43 a *faciendo Feciales* nuncupatos indicat, quod belli pacisque faciendæ apud eos jus esset, quæ & Festi sententia. Varro l. c. a *fide* appellatos videtur putasse; quod & Plutarchum sensisse arbitror, qui φετιαλεῖς vocat, herolde in kriegs- und friedens-geschäften. De Fetialibus Pop. Rom. est etiam diss. in ferculo literario Io. Iensii.

¶ Fecialis, *e*, adj. ut, *Ius feciale*, Cic. Off. 1, 11, das herolds-recht. v. & Liv. 1, 32 & ludibria hujus juris 9, 8 sq. it. 21, 42.

Fecinus, fecosus, fecula, feculentus, vide *Fax*.

FEL, *fellis*, n. flava bilis, quæ sub ima hepatis parte, in vesicula quadam, quæ ob id *cista fellis* dicitur, continetur, die galle. Plaut. Truc. 1, 2, 76 *In melle sunt linguæ sitæ vestræ atque orationes. Corda in felle sunt sita atque acerbo aceto.* ¶ 2. Tralate pro mordacitate & cavillatione ponitur. Auson. epigr. 15 *Qui melle carmen atque felle temperans Torpere Musas non sinis.* ¶ 3. *Fel* pro veneno. Quint. Serenus Sammonicus c. 47 *Culmine non gladii, volucris nec felle sagittæ.* Prudent. Cathem. 9, 176 *Fellis venenum.* Quod ex Virgilio est: Hic enim Æn. 12, 856 *Non secus ac nervo per nubem impulsa sagitta, Armatam sævi Parthus, quam felle veneni, Parthus, sive Cydon, telum immedicabile torsit.* ¶ 4. *Fel terræ*, genus herbæ, centaurium minus, Plin. 25, 6; Cels. 5, 5; Apul. de Herb. c. 34. ¶ 5. Pro quacunque acerbitate fortunæ. Tib. 3, 4, 12 *Omnia jam tristi tempora felle madent.*

¶ Felleus, *a, um*, bitter, vergällt. Plin. 26, 18 *Sudores felleos movent.*

¶ Fellītus, *a, um*, felle imbutus, voller galle. Festus Avienus loco supra cit. in *Amaro*; *Fellitus amarans Ore sapor nil dulce meo sinet esse palato.* Gloss. Vet. *Fellitus*, χολικός. Vsus & Macer 1, 7.

¶ Fellōsus, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. Tard. 4, 6 *Fellosus & saniosus.*

¶ Fellidūcus, *a, um*, gall abführend. Id. Cæl. Aur. Tard. 3, 4 *Medicamenta fellíduca.*

¶ Fellifluus, *a, um*, gallflüßig. Id. Acut. 3, 19 de cholera: *Felliflua passio.*

FĒLES, *is*, (m.) (auctoritate caret) & f. αἴλουρος, παρὰ τῷ αἰόλλειν τὴν οὐρὰν, hoc est, a vibratione caudæ, eine katze, kater. Varroni R. R. 3, 12, 3 *Felis* est nominandi casu. Apud Plinium 6, 29 *Feles aurea* & *felis aurea* probatur Carisio. Phædr. fab. 2, 5, 2 *Feles cavernam nacta, &c.* De felium astu in capiendis avibus & muribus, agit Plinius 10, 73. *Felem minacem* vocat Nemesia. Cyneg. 55 feram, qua plenius in tantillo corpore animi & minarum animal vidisse ait Barthius. ¶ 2. *Felem* pro Deo coluere Ægyptii v. Herod. in Euterpe, sive 2, 66 seq.

seq. Cic. de Leg. 1, 11. Ejus tamen occursus habebatur infaustus. Herald. ad Martial. 7 epigr. 86. ¶ 3. Apud Plutarchum connubialibus Præceptis, unguentum odore in insaniam vertens ita appellatur p. 144 C. ¶ 4. *Mures saltant fele comprehensa.* v. Suid. in voce Στατήλη. ¶ 5. *Fele rapacior* homo furax dicitur. Ob eandem rapacitatem *feles virginaria*, vel *virginalis*, leno est, qui virgines surripit, apud Plautum Pers. 4, 9, 14; & Rud. 3, 4, 42. Sic *Feles pullaria* prædrastes a puerulis captandis apud Ausonium epigr. 70, 5 *Quis Marcus? Feles nuper pullaria dictus, Corrupit totum qui puerile secus.*

¶ Felineus, *a, um*, quod felium est, vel de felibus, wie von Katzen; ut, *Felinei oculi*, apud Servium in Georg. 3, 82, katzen-augen, graue augen.

¶ Felinus, *a, um*, idem; ut, *Felinum stercus*, Cels. 5, 18.

Felebris, vide *Fello*, Felicatus, felicina, *Filix*, Felicitas, &c. *Felix*, Felineus, *Feles*.

FĒLIO, *ire*, schreyen wie ein parder. Auctor Philomelæ v. 50 *Pardus hiando felit.*

Felix subst. v. *Filix*.

FELIX, *icis*, sine diphthongo, dives, fortunatus, beatus, glückselig, glücklich. *Felicibus æque auspiciis*, Virg. Æn. 11, 32. *Nemo malus felix*, Iuvenal. 4, 8, es gehet keinem bösen buben wohl. *Felix, qui nihil debet.* Tibull. 3, 7, 11 *Felix, quicunque dolore Alterius disces posse carere tuo.* Construitur cum Genitivo etiam. Exempla sunt ap. Sil. ut, *Felix uteri*, 4, 359: εὔτεκνος, ut felices arbores. v. Drakenb. *felix leti*, ibid. v. 398; *felix famæ*, eod. lib. v. 731, & *felix necis*, lib. 2, 570. ¶ 2. Aliquando *felix* dicitur mortuus, Græcorum more, qui defunctos μακαρίτας vocant. Horat. 1 sat. 9, 27 *Haud mihi quisquam* (scil. cognatus,) *Omnes composui felices; Nunc ego resto.* Ita idem Poëta *beatos parentes Phyllidis* dixit pro mortuis, lib. 2 od. 4, 14, ut rectissime exponit Heinsius. conf. Virg. Æn. 3, 321 *O felix una ante alias, &c.* ¶ 3. Pro eo, qui alios felices facit, Virgilius posuit ecl. 5, 65 *Sis bonus o felixque tuis.* Vbi Servius FELICEM, *propitium* interpretatur; quemadmodum idem poëta Iunonem alio loco *infelicem* pro *irata*, dixit. Iuvenal. 14, 312 *Quanto felicior hic, qui Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem.* ¶ 4. *Felix*, frugifer, fructuosus, fruchtbar. Liv. 5, 24 *Nulla felix arbor, nihil frugiferum in agro relictum.* Contra, *infelix stipes*, Minucius Fel. c. 23 sect. 9. conf. Nonius 4, 184. Vid. Intt. ad Grat. 442. ¶ 5. Cognomen fuit Syllæ Dictatoris, vid. Spanh. de us. & præst. num. diss. 10 p. 72. Fuit idem cognomen Imperatorum quorundam, v. Spanhem. l. c. diss. 12 p. 441. ¶ 6. Quod ad gradus, de Sylla Sallust. Iug. c. 95 *Illi, felicissimo omnium ante civilem victoriam, nunquam super industriam fortuna fuit, multique dubitavere, fortior, an felicior esset.* Virg. Æn. 9, 722 *Quo non felicior alter.*

¶ Fēlīciter, adv. glücklich. *Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit*, Plaut. Merc. 4, 7, 40, quamquam a multis libris illa scena abest. Cæsar Gall. B. 4, 25 *Contestatus Deos, ut ea res legioni feliciter eveniret.* Id. B. Civ. 1, 7 *Remp. felicissime gessisse.* Virg. Georg. 1, 54 *Hic segetes, illic veniunt felicius uvæ.* ¶ 2. Visitata & est precandi bene & gratulandi veteribus formula FELICITER! subaudi *eveniat*. v. Brisson. lib. 8 Formular. Solenn. p. 719 & Lips. Elect. 2, 10. Suet. Claud. c. 7 extr. *Præseditque nonnunquam spectaculis in Caji vicem, acclamante populo*, FELICITER! Phædrus 5 fab. 2, 13 *Vt mos est vulgi, passim & certatim ruunt*, FELICITER *succlamant.* Flor. 3, 3 fin. *Frequensque in spectaculo rumor victoriæ Cimbricæ*, FELICITER, *dixit.*

Fēlīcitas, *atis*, f. wohlfahrt, glück. Per emphasin *Felicitates* in plurativo numero Ter. Eun. 2, 3, 33 dixit, ut Donatus monet: *Nec quemquam esse ego hominem arbitror, cui magis bonæ felicitates omnes adversæ sint*, der weder stern noch glück hat. Plin. 7, 11 *Felicitas cui præcipua fuerit homini, non est humani judicii.* Et ib. *Mortalium nemo est felix.* Et c. 44 *Nulla profecto solida est felicitas.* Plinius alter 3 ep. 19 *Felicitas terræ*, die fruchtbarkeit. De felicitate absoluta in rebus humanis Hor. 1 ep. 4, 8 *Quid voveat dulci nutricula majus alumno, Quam sapere, & fari ut possit quæ sentiat, & cui Gratia, fama, valetudo contingat abunde, Et mundus victus non deficiente crumena?*

¶ Felicio, *ōnis*, m. nomen pueri apud Petronium c. 60; & Senecam epist. 12. Est & nomen capsellæ aureæ Petron. c. 67. Al. *filicionem* legunt, ab opere filicato.

¶ Felicito, *are*, glückselig machen, recentioris usus vocabulum, quia apud Plautum habetur contrarium. Donat. in vita Virgilii: *Rogat, quam ad felicitandos homines facultatem haberet.* Et Mantuanus: *Horaque præteritos felicitat una labores.*

¶ Infēlix, *icis*, non felix, unglücklich. Cic. pro Quinct. c. 30 *Spes est, miserum atque infelicem aliquando tandem posse consistere.* ¶ 2. Infœcundus, unfruchtbar. Virg. ecl. 5, 37 *Infelix lolium.* Sic, *Ingenium infelix*, Plin. proœm. operis. *Infelicior domi, quam militiæ*, Liv. 5, 12. Et vet. Inscript. apud Gruter. p. 668 n. 12, & p. 673 n. 10 INFELICISSIMI PARENTES: & p. 670 pr. INFELICISSIMA PVELLA.

¶ Infeliciter, adv. unglücklich. *Tentare rem infeliciter*, Liv. 1, 45; & 2, 35. conf. Ter. Eun. 2, 2, 13. Compar. Sen. Controv. 5, 33 *Infelicius superfunt.*

¶ Infelicitas, *atis*, f. unglückseligkeit. *Quid hoc, malum, infelicitatis?* Ter. Adelph. 4, 2, 5. Pluraliter Apulej. 2 Dogm. Plat. p. 17 *Miseriæ & infelicitates.*

¶ Infelicito, sive Infelīco, *are*, unglücklich, unselig machen. Magis id probant eruditi, quam *infelicare* ex MSS. Plauti codicibus, ad quos provocat Pareus Lex. Crit. p. 601. conf. Voss. de Vit. L. L. 1, 22, & Taubm. ad Plaut. Cas. 2, 3, 30, ubi est: *Di me & te infelicitent, si ego in os meum hodie vini guttam indidi.* *Infelicare* vide in Plauti Epid. 1, 1, 11; Merc. 2, 3, 99; & Pœn. 2, 1, 1 &c.

Fellator, vide *Fello*, Felleus, felliducus, &c. *Fel*, Fellito, *Fello*.

FELLO, *are*, sive ut Salmas. p. 663 ad extrem. c. 45 Solini contendit, *Felo, felare*, L simplici, est lac sugere, a θηλάζω, saugen, lecken. Varro apud Nonium 2, 344 *lac humanum fellasse.* Vnde id verbum ad fœdum libidinis genus translatum, quod ore patrabatur, ut aliud verbum *Irrumare*. Hinc Martial. 7 epigr. 9 *Pædicatur Oros, fellat Linus; Ole, quid ad te?*

¶ Fellator, *ōris*, m. qui sugit. Sæpius apud Martialem, uti verbum legitur. Ita corvus *fellator* habitus 14 epigr. 74, quod ore coire putaretur.

¶ Fellēbris, sive Felebris, *e*, saugend. Solin. c. 8 de angue: *Fellebri satietate extuberatur*; scilicet, uti præcedit, *plurimo lacte riguæ bovis suctu continuo saginata.*

¶ Fellito, & *Felito, are*, frequent. aussaugen. Solinus c. 57 (al. 45) de Cappadocia: *Nequaquam mater* (equa) *pullo ubera præbet fellitanda.* Gloss. Isidori: *Fellitat, sugit.* Add. Salmas. ad Solin. l. c.

¶ Fellitans, *tis*. Arnob. 2 p. 70 *Exugerent fellitantes, mammas.* FELLO, *ere*, obsoletum est. Hinc

¶ Refello, *i, ĕre*, refutare, widerlegen. Cic. de orat. 1, 19 extr. *Ea Menedemus exemplis magis quam argumentis conabatur refellere.* Ib. c. 20 pr. *Et id quod intenderemus confirmare, & id quod contradiceretur refellere.* Id. Att. 12, 5 *Sed tu me γεωμετρικῶς refelleras.* Id. 2 Tusc. 2 extr. *Et refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia parati sumus.* Id. 2 Fin. 25 extr. *Ita vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio.* Id. 2 Div. 23 extr. *Num ergo opus est ad hæc refellenda Carneade.* ¶ 2. *Refello* & *repello* conf. in MSS. Burm. ad Ovid. Met. 1, 759.

¶ Refellens, part. Cic. 2 de orat. 2 extr. *In quo liceat mihi fingere siquid velim, nullius memoria jam refellente.* Fere ut nostri, in die ferne ist gut lügen.

FĔLŌNIA, *æ*, f. vox Feudistarum, qua significatur perfidia, crimen & quodvis capitale facinus vasalli erga dominum; Latine *scelus*, eine schelmerey, schelmen-stück. Quidam derivant a Græco φήλωμα, vel φήλωσις, *fraus, deceptio, impostura*; alii a Germanico fehlen.

FĔMEN, *ĭnis*, n. plur. *Femina*, pri. corr. Nominativum singularem reperiri, negat Valla 4, 57. Sexto casu, *vulnerato femine*, Plinius dixit 28, 2. Et secundo casu Cæsar B. G. 7, 73 *Stipites feminis crassitudine.* Sunt autem *Femina* pars in superiore pede interior meliorque, quæ se contingunt, das dicke oder dem knie, der innere theil des schenkels. *Femora* vero, cujus singulare est *Femur*, pars exterior. Cic. N. D. 1, 35 extr. *Manibus, pedibus, feminibus, cruribus.* Et Plin. 28, 15 extr. *Femina atteri adurique equitatu, notum est*, daß man sich wund reute. vid. Drakenb. ad Sil. 1, 540, qui etiam observat, *Femina* & *Femora* sæpe confundi a librariis.

¶ Feminale, *is*, n. seu Feminalia, *um*, pl. potius, schürtzen, bein-kleider, hosen. Gloss. Vet. *Feminalia*, περιμήρια, περισκελίδες, Suet. de Augusto c. 82 *Feminalibus muniebatur*, ubi habes longam doctissimamque Casauboni disputationem, qua ostendit, ea quæ hodie *feminalia* vel *femoralia* vulgo vocantur, plane absuisse a consuetudine veterum Ebræorum, Græcorum, Romanorum; Nihil tamen abest, quo minus hodie ita appellemus braccas nostras, hosen, beinkleider. Vid. etiam Salmas. Hist. Aug. p. 223.

¶ Interfeminium, *i*, n. membrum pudendum, die scham. Apulej. Apolog. p. 296 *Interfeminium tegere.*

FĔMVR, *ŏris*, n. modo exposuimus in *Femen*, die hüfte, der oberschenckel. *Femur percutere*, Cic. de Clar. Orat. c. 80. *Eripit a femore*, Virg. Æn. 10, 788. ¶ 2. *Femur bubalum*, herba Plinio 27, 9. ¶ 3. *Femen* & *Femur* sæpe confundi, modo observavimus.

¶ Fĕmŏrāle, *is*, n. plur. *Femoralia* idem quod feminalia sive braccæ ubi vid.

FENDĬCAE, *arum*, f. hiræ sive ilia, a *findo*, quod a fissis carnibus fierent, caldaunen, gedärme, Arnob. 7 p. 230.

FENDO, *ĕre*, verbum antiquatum, cujus sola supersunt Composita. Priscian. lib. 11 p. 923 *Offendo, quasi a Fendo, verbo componitur, quod non est lectum.* *Fendo* Vossius Etymol. p. 266 interpretatur *ad iram concito.* Hinc

¶ Fensus, *a, um*, participium, quod in Glossario Isidori *iratus* redditur, erzürnt.

Composita:

¶ Defendo, *di, sum, ĕre*, proprie est arcere, avertere, verhüten, abwenden. Virg. ecl. 7, 47 *Solstitium pecori defendite.* Horat. 1 sat. 3, 14 *Toga, quæ defendere frigus, Quamvis crassa, queat.* Cic. Off. 3, 18 *Defendere ac propulsare injuriam.* vid. Gell. 9, 1; & Lips. Var. Lect. 2, 22. Non semel hoc verbo ita usus est & Cæsar: ut de B. Gall. 1, 44 *defendere bellum, non inferre*, & de B. Civ. 1, 7; & 2, 2. Hirt. B. G. 8, 9: *ut hostis a fossa duplici propugnatorum ordine defenderetur.* Ovid. de Remed. am. 2, 228 *Proximus a tectis ignis defenditur ægre.* Sen. de Providentia 1, 4 de Germanis: *Imbrem culmo aut fronde defendunt.* Claudian. de 4 Consul. Honor. v. 340 *Neu defensura calorem Aurea summoveant tepidos umbracula soles.* ¶ 2. Deinde, quia, si salvi velimus esse, necesse est, ut illud, quod nocere possit, arceamus; inde defendere etiam *tueri* significat, handhaben, schützen, vertheidigen, vertreten, verantworten. *Locum suum honestissime defendere*, Cic. pro Quint. c. 13, seinen stand mit allen ehren verwahren. *Caput & famam defendere*, Id. Acad. 4, 37. Et, *Salutem sociorum defendere*, pro Lege Manil. c. 6. Construitur & cum præpositione; Ibid. c. 6 pro Manilia: *Provincia non modo a calamitate, sed etiam a metu calamitatis est defendenda.* Plancus Cic. fam. 10, 15 extr. *Italiam a vastatione defendat.* Rursus Cic. pro Sylla c. 2 *Qui illum solus ante de ambitu defendisset.* Sed & præpositio *Contra*, quam nonnemo rejicit, locum hic habet. Idem Cic. fam. 11, 27 *Me scio a te contra iniquos meos solere defendi.* Et de Orat. 1, 39 *Cum ego C. Sergii Auratæ contra hunc nostrum Antonium caussam defenderem.*

¶ Defendens, *tis*. Nepos 2, 4, 1 *Nullis defendentibus.* Virg. Æn. 11, 886 *Cædes defendentum animis additus.*

¶ Defensus, *a, um*, beschützt, beschirmet. Nepos 19, 2, 3 *Ab eo in judiciis defensus aliquoties liberatus discesserat.* Curt. 10, 9, 21 *Ne loci quidem religione defensi occiditur.*

¶ Defensa, *æ*, f. subst. ultio, defensio, die rettung, abwehrung, beschützung. Tertull. adv. Marc. 2, 18 *A Deo expectare defensam, &c.*

¶ Defensio, *ōnis*, f. schutz, verantwortung. *Defensionem alicujus suscipere*, Cic. fam. 1, 9 *Vti defensione*, Id. Verr. 2, 10. *A defensione desistere*, keine gegenwehre thun, Cæs. B. C. 2, 12. Quintil. 1, 10 p. 109 *Caussam dubiam facere defensionis solicitudine.*

¶ Defen-

¶ Defensor, ōris, m. qui defendit, ein beſchützer, vertheidiger. *Defensor & propugnator fortunarum alicujus*, Cic. poſt Red. in Sen. extr. *Offendere ſe acerrimum alicujus defensorem*, ſich eines andern heftig annehmen, Id. fam. 1, 1. Sic Liv. 36, 35 *Defensor vobis adero.* conf. Horat. 2 ſat. 5, 30; & Virg. Æn. 2, 521. *Cauſſarum defensor*, ein advocat. Ammian. 28, 1. *Defensores mœnium*, ſtadt-ſoldaten, beſtungner, Id. 19, 1. ¶ 2. Qui arcet & propulſat aliquid ab aliquo, Cic. pro Mil. 22 *Ultores ſceleris, defensores necis.* Id. pro Mur. 2 *Auctor beneficii populi Romani, defensorque periculi.* v. Menck. Obſ. L L.

¶ Defenſtrix, īcis, f. eine beſchützerin. Cicero in Timæo de Univerſitate, reſtante Priciano p. 245.

¶ Defenſōrius, *a, um*, ſchützend. Tertull. adv. Marc. 2, 14 *Iudicia bona, qua juſta, & bonorum defensoria.* Eſt etiam in lemmate Vitr. 10, 19.

¶ Defenſo, *are*, frequent. beſchirmen. Salluſt. Iug. c. 60 *Qui mœnia defensabant.* Liv. 26, 45 pr. *Mœnia ipſa ſeſe defensabant*, puta robore & altitudine. Sic *Defensare injuria*, pro *ab injuria*, Plaut. Bacch. 3, 3, 39; & Rud. 3, 3, 30.

¶ Defenſans, *tis*, beſchützend. Tac. Ann. 2, 5, 4 *Impedimentorum agmen defensantibus intiquum.*

¶ Defenſito, *are*, aliud frequentativum, oft vertheidigen. Cic. Off. 1, 33 *Ca ſſis defensitare*: & Acad. Q. 4, 45 *Calliphontis ſententiam Carneades ſtudioſe defensitabat.* Ibid. c. 22 *Quod poſtea defensitaviſſet*, & Gell. 2, 25 *Summa ope defensitavit.*

¶ Defenſitatio, *onis*, f. die ſchutzhaltung, apud Auguſtinum.

¶ Defenſaculum, *i*, n. ſchirm, ſchild, pro quo latinius dicitur *clypeus.* Adhelm. de Virg. c. 41 *Fidei defensaculo fretus.*

¶ Indefenſus, *a, um*, qui ſine defenſione eſt, ſchutzloß, ohne ſchutz. Liv. 4, 23 *Præbituri vos telis hoſtium eſtis indefenſi, inulti?* Silius 6, 652 *Campania indefenſa.* Et Tac. Hiſt. 3, 71, 7 *Capitolium clauſis foribus, indefenſum & indireptum conflagravit:* Id. Ann. 2, 77, 3 *Inauditus & indefenſus.*

¶ Indefenſe, adv. idem. L. 2 § 2 C. de conſtituta pecun. *Quæ negotiatores indefenſe conſtituerint.*

¶ Infenſus, *a, um*, adj. ex In & Fenſus ita compoſitum, ut IN ſignificationem non neget, ſed augeat. Eſt enim vehementer iratus & odium gerens, ſehr entrüſtet, gehäßig, aufſetzig, feindſelig. Ter. Andr. 1, 3, 7 *Me infenſus ſervat.* Cic. Verr. 2, 6, *Infenſo atque inimico animo in aliquem eſſe.* Tac. Ann. 11, 1, 2 *Infenſe principibus opes*, i. e. formidabiles & noxiæ Comp. Claudian. 3 de Raptu v. 201 *Phlegra nobis infenſior æther*, h. e. Dii ætheris ſive cæleſtes ſunt nobis inimiciores, quam Phlegræi gigantes. Phlegra autem Theſſaliæ gigantum ſedes. Vopiscus Aurel. c. 36 *Incidit, ut libertum ſuum infenſiorem ſibi minando redderet.*

¶ Infenſe, adv. feindſelig. Tac. Ann. 5, 3, 6 *Tiberius infenſe invectus.* Compar. Cic. Orat. c. 51 *Iſocrati eſt adverſatus infenſius*; Gruterus legit *impenſius.* Sed & Livius 34, 15 *Infenſius hoſtes pro vallo pugnabant.*

¶ Infenſo, *are*, verbum, ap. Tacitum legitur, pro infenſum habere, anfeinden; ut, *Infenſare fabula*, Annal. 6, 34, 1, i. e. intuta reddere. *Bello infenſare Armeniam*, An. 13, 37, 1. Hinc

¶ Infenſans, *tis*, widrig geſinnet, zornig; ut, *Infenſantibus Diis exitio tradi*, Tac. An. 13, 41, 5.

¶ Offendo, *di, ſum, ĕre*, ab *Ob* & *Fendo* obſoleto, quadruplici notione reperitur: ¶ 1. *Offendere aliquem*, einen antreffen, finden. Ter. Heaut. 2, 3, 44 *Texentem telam ſtudioſe offendimus.* Et in Eun. 5, 8, 34 *Si in platea hac te offendere poſthac, &c.* Cic. fam. 1, 9 *Non offendes eumdem bonorum ſenſum, Lentule, quem reliquiſti.* ¶ 2. *Offendere ad quid, in quo, eſt impingere*, anſtoſſen. Ovid. Pont. 4, 14, 21 *Ad veteres ſcopulos iterum devertor, & illas, In quibus offendit naufraga puppis, aquas.* Et Quintil. 6, 3 p. 480 *Cicero de Mammio homine prælongo, caput eum ad fornicem Fabii oſtendiſſe.* Ciceronem vide, quamquam aliis verbis utentem, de Orat. 2, 66. ¶ 3. *Offendere*, eſt etiam *peccare*, vel labi, & errare, ſtraucheln, es verfehlen, fehlen. *Quis eſt tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat?* Cic. fam. 9, 2. Et C. Nepos 19, 2, 2 *Neque in eo ſolum offenderat, quod patriæ male conſuluerat; ſed etiam, quod amicitiæ ſedem non præſtiterat.* ¶ 4. *Offendere*, lædere, beleidigen, erzürnen, verdrüßlich ſeyn. Vel abſolute ponitur, ut Cic. Att. 10, 4 p. 128 *Quod intelligeret ſe apud plebem offendiſſe, & ærario. Magis offendit nimium quam parum*, Cic. Orat. c. 22. Cum accuſ. *Neque quemquam offendet oratio mea*, Id. pro Sext. c. 6 *Offendere alicujus animum*, Idem fam. 5, 7. Idem 1, 9 *Multis rebus meus offendebatur animus*, ich ſtieß mich daran. Vbi paſſivum habes. Sed eodem ſenſu activa voce uſus eſt Gellius 9, 15 *Aderat nobiſcum ibi Iuliani ſectator, juvenis promptus & proficiens, & offendendi jam in eo, quod audebat &c.* Manutius in Cic. fam. 5, 14 fine oſtendit, apud Ciceronem etiam *offendere* eandem patiendi vim habere, ut L. 1 in Verr. c. 25; ep. ad Qu. Fr. 1, 1: pro Mil. 36. conf. Menck. Obſ.

¶ Offenſus, *a, um*, angeſtoſſen. Nimirum non tantum corpus hominis *offenſum* dicitur, ſed etiam res, ad quam corpus offendit, ut *offenſa limina*, Quintil. decl. 1, ad quæ cæcus offendit. vid Schulting. & Burm p. 8. ¶ 2. angetroffen. Nepos 5, 4, 2 *Cum aliquem offenſum fortuna videret*; i. e. obviam factum fortuito, ut videtur Bœclero & Freinsh. ¶ 3. Poteſt tamen & hic *offenſus* pro eo accipi, quem læſit fortuna & cui ſors eſt iratior, quod Lambino placet. Iterum Nepos 10, 7, 3 *Offenſa in eum militum voluntate*, da die miliz auf ihn unwillig war. Norandum autem, quemadmodum de phyſico vocis intellectu modo obtervatum eſt, *offenſum* non modo dici, quem offendimus, & qui nobis & ex eo iratus infenſusque redditus eſt; ſed & qui nos offendit, ideoque odioſus eſſe cœpit. Suet. Cæſ. c. 19 *Omnibus officiis (n. Pompejum aſſectatus eſt, offenſum Patribus, quod Mithridate Rege victo, cunctantibus confirmarentur acta ſua.* Id. Ner. c. 2 *Pontificibus offenſam, quod alium, quam ſe in patris ſui locum cooptaſſent.* In quibus exemplis *offenſus* eum notat, qui ex offenſa aliorum doler, qualem Italorum voce vulgo dicimus disguſtirt. Pro eo vero, qui ex ſua ipſius offenſa inviſum ſe fecit aliis, Cicero poſuit pro Sextio c. 59, cum ait: *Aliusne eſt aliquis peculiaris populus, cui nos offenſi inviſique fuerimus?* Et iterum ad Att. 1, 19 *Scito nihil unquam tam fuiſſe infame, tam turpe, tam peræque omnibus generibus, ordinibus, ætatibus offenſum, quam hunc ſtatum.* v. Caſaub. ad Cic. Att. 1, 10 p. 51. Et ipſum Cic. ep. 17 p. 129. Suet. Galba c. 16 *Per hæc prope univerſis ordinibus offenſus.* Vbi etiam *offenſus*, inviſus eſt, verhaßt. Sed in Memmiano Codice, ut Caſaubonus auctor eſt, & MSS. Torrent. fuit, *offenſi*, qua ratione etiam alias Suetonius. ¶ 4. *Offenſior*, Compar. etiam reperitur. Cic. lib. 1 ad Attic. epiſt. 5 *Quem cum eſſe offenſiorem arbitrarer.* Et Suet. Vit. c. 14 *Nullis offenſior quam vernaculis.*

¶ Offenſa, *æ*, f. cujus eſt qui offendit, erzürnung, beleidigung. *Leves offenſæ*, Suet. Claud. c. 26. Et Quintil. 2, 20 *Periculoſa potentium offenſa*, groſſe herren erzürnen, iſt gefährlich. Cic. Art. 9, 2 *Magnæ in offenſa ſum apud Pompejum hoc tempore*, ich bin in groſſen ungnaden. *Offenſas ſubire*, Plin. 3 ep. 9 n. 26. Item, *Offenſas ſuſcipere in ſe*, Id. 2 ep. 18 n. 5. Et, *Stare offenſa vivere cum uxore.* Id. 8 epiſt. 5, hoc eſt, concordiſſime. Adde, quæ ibi ex Inſcriptionibus Cellario notata ſunt. Sen. ep. 7 de morbo: *Ægri non ſine offenſa proferuntur*, nicht ohne anſtoß.

¶ Offenſum, *i*, n. ſubſt. idem quod *offenſa* vel *Offenſio.* Cic. de Invent. c. 49 *Offenſum eſt, quod eorum, qui audiunt, voluntatem lædit.*

¶ Offenſus, *ûs*, m. idem quod offenſa, occurſatio, anſtoß, begegniß. Sen. ep. 108 *Per hujusmodi offenſus emetiendum eſt confragoſum hoc iter.* Macrob. 2, 9 *Offenſa fortuito.* Lucret. 4, 359 *Hebeſcere crebris offenſibus.* conf. 6, 332. Et 3, 955 *Vitaque in offenſu eſt*, h. e. ingrata & moleſta. Vtitur & Statius Theb. 12, 283. ubi plura Barth.

¶ Offenſio, *ōnis*, f. die beleidigung; ut, *in offenſionem cadere*, Cic. Nat. D. 1, 30, in ungunſt oder feindſchaft gerathen. *Incurrere in odium, offenſionemque populi*, Id. in Verr. 2, 12, das volck vor den kopf ſtoſſen. Et *Graves ſolent eſſe offenſiones ex gravibus morbis, ſi qua culpa commiſſa eſt*, Id. 26 ep. 10 ad Tironem. Et proprie, *Pedis offenſio*, Id. de Divin. 2, 40 extr. anſtoß, ſtraucheln.

¶ Offenſiuncula, *æ*, f. dimin. parva noxa. *Si qua offenſiuncula facta eſt*, ſo etwas kleines verſehen iſt. Cic. fam. 13, 1. conf. pro Planc. c. 21.

¶ Offenſor, *ōris*, m. qui offendit, ein beleidiger. Arnobius lib. 7 p. 216 *Iras ac animos ponant, & in gratiam ſuis cum offenſoribus redeant.* Ad alias quoque verbi *Offendo* notiones transferri poteſt.

¶ Offendix, *icis*, f. ein knote. Feſto *nodus* eſt, *quo apex aut galerus retinetur vel remittitur, ſpiræ injectus, ſic dicta, quod mentum, ubi eo ventum eſt, offendat.* Scaliger in Conjectan. Varronianis *offendices* explicat amenta infra mentum pertinentia, quæ pileum retinebant: Et dici offendices, quod ſe mutuo offenderent & convenirent. Lat. Gloſſ. *Offendices* nodi, quibus libri ſignantur. Hæc Scalig. ad Feſt. notat.

¶ Offendiculum, *i*, n. impedimentum, hinderniß, ärgerniß. *Sunt in hac materia offendicula nonnulla*, Plin. 9 epiſt. 11.

¶ Offendimentum, *i*, n. idem quod *offendix* apud Feſtum.

¶ Offendo, *ōnis*, f. idem quod offenſio. Affranius apud Nonium 2, 602 *Quo offendo ſæpe procul noſtra ſit mala.*

¶ Offenſo, *are*, frequent. anſtoſſen. Liv. 25, 37 *Flere omnes repente & offenſare capita*, ſie ſtieſſen die häupter wider die wand. Adde Lucret. 2, 1057; & 6, 1051.

¶ Offenſans, *tis*, anſtoſſend. Quintil. 10, 7 *Interſiſtentes offenſantesque.*

¶ Offenſatio, *onis*, f. die anſtoſſung. Sen. de Benef. 5, 25 *Offenſationes memoriæ labentis.* Plin. 28, 16 *Subtriti contuſique offenſatione.* Quintil. 11, 3 *Offenſatione commoneri.*

¶ Offenſiĕcălum, *i*, n. idem. Apul. 9 poſt princ. *Crebris offenſaculis & aſſiduis lapſibus jam contuſis cruribus meis.* Lactant. de Opific. Dei c. 1 *Offenſacula pedibus latenter opponere.* Prudent. Ptych. v. 485 *Cæcum errare ſinit, perque offenſacula multa Ire.*

¶ Offenſator, *ōris*, m. qui offenſat, ein ſtraucheler; ut, *Equus offenſator. Offenſatorem eſſe in legendo*, Quintil. 10, 3, oft anſtoſſen.

¶ Offenſibilis, *e*, anſtoßig, ſtrauchelnd. Lactant. 4, 26 *Offenſibilibus & cadacis greſſibus incedere.*

¶ Inoffenſus, *a, um*, adj. unanſtößig, ohn anſtoß. *Inoffenſum pedem refellere*, Tibull. 1, 7, 62. *Inoffenſa valetudine vivere*, Gell. 2, 1. Et, *Curſus honorum inoffenſus*, Tac. Hiſt. 1, 48, 5. *Inoffenſam lumen oculorum*, Pallad. 1, 3, gut geſicht.

¶ Inoffenſe, adv. unangefochten; cujus comparatione Gellius uſus eſt 6, 2 *Omnem illam vim, quæ de fato extrinſecus ingruit, inoffenſius tractabiliusque transmittunt.*

¶ Suboffendo, *ĕre*, aliquantum offendere, ein wenig beleidigen. Cic. ad Quint. fr. 2, 8 *Injuriam fæcem populi propter Milonem ſuboffendit.*

FENESTELLA, *æ*, m. vel *L. Feneſtella*, hiſtoricus Auguſti tempore, cujus teſtimonio frequentiſſime Plinius utitur. ¶ 2. *Feneſtella* vero alter, cujus de Sacerdotiis & Magiſtratibus Romanis ſcriptum exſtat, eo multo eſt recentior. Quin ſub ficto hoc nomine verus libelli auctor eſt Andr. Don. Floccus, ſeculi XV ſcriptor, quod poſt Giraldum aliosque obſervat Fabric. B. L. P. 1 p. 745. ¶ 3. Eſt & poëtæ Romani nomen, de quo Ovid. Faſt. 6, 578.

FĔNESTRA, *æ*, f. a φαίνειν, *lucere*, Nonio 1, 159, ein luft-loch, ein fenſter. Iuven. 3, 275 *Nocte patent vigiles te præterennte feneſtræ. Feneſtram patefacere*, Ter. Heaut. 3, 1, 72 dixit pro eo, quod eſt occaſionem miniſtrare, januam aperire, anleitung und gelegenheit geben. Verba ſunt: *Huic, quantam feneſtram illi ad nequitiam patefeceris!* Ita & Græcos locutos, ad Suet. Tiber. c. 28 Caſaubonus obſervat. Eſt enim *feneſtra* quidvis patulum, qua tranſitus, aditusque eſt, ein loch. Vide Virg. Æn. 2, 472 *Ingentem lato dedit ore feneſtram.*

¶ Feneſtella, Feneſtrula, & Feneſtrella, *æ*, f. diminutiva ſunt Colum. 1, 6 *Granaria modicis feneſtellis Aquilonibus inſpirentur.* Id. 8, 3 de gallinariis: *Debent parvis ab oriente illuminari feneſtellis.* Apul. lib. 9 ſub finem: *Per quandam feneſtrulam proſpicere geſtio.* Pallad. 1, 24 *In columbariis feneſtrellæ breviſſimæ ſient.* ¶ 2. *Porta feneſtrellæ*,

neſtrelle, Ovid. Faſt. 6, 578. v. ibi Heinſius. In nonnullis veterum libris legitur ibidem *feneſtralis*, vel *feneſtratæ*.

¶ Feneſtrālis, zum fenſter gehörig; ut, *Feneſtralis porta*, ex lectione veteri apud Ovidium l. c.

¶ Feneſtro, *are*, feneſtram facere, durchſichtig machen. Plin. 11, 37 *Medica oculorum cornea feneſtravit pupilla*. Hinc

¶ Feneſtratus, *a, um*, mit fenſtern verſehen, offen: ut, *Pectora feneſtrata & aperta*, apud Virtuv. lib. 3 procem.

¶ Feſtra, *æ*, f. pro feneſtra, per detractionem mediæ ſyllabæ. *Feſtram antiqui dicebant, quam nos feneſtram*, Feſtus. Vbi etiam Scaliger reſtituit Macrobio Sat. 3, 12 *Gnipho diſputat, quid ſit feſtra, quod eſt oſtium minuſculum in ſacrario; quo verbo Ennius etiam uſus eſt*. Et hic interpretes legendum cenſent in Plaut. Caſ. 1, 1, 44 *Concludere in feſtram firmiter*. Adde ad h. l. Lipſ. Elect. 2, 15 p. 53.

Fenum, vide *Fœnum*, Fenus, &c. *Fœnus*.

FĒRA, *æ*, f. bellua, beſtia, ein wildes thier, ein wild, θήρ, θηρίον. Sic dici quibusdam placet, quod ſine ratione feratur. *Feræ ſunt rationis & orationis expertes*, Cic. off. 1, 16. *Excitare & agitare feras*, ib. 3, 17, jagen. *Conſequi curſu excitatas feras*, Senec. Hippol. v. 110. *Veſtigare feras*, Idem Thyeſte v. 497, dem wilde nachſpüren. *Subſiſtere feras*, fällen. vid. *Siſto*. Liv. 26, 13 *Feras beſtias cæco impetu ac rabie concitatas, ſi ad cubilia & catulos earum ire pergas, ad opem ſuis ferendam avertas*. Proprie femininum eſt nominis adject. *Ferus*, a, um, de quo ſtatim, intellecta voce beſtia vel bellua. Sed infinitis locis ſubſtantive ponitur, alia ex ſe adjectiva format &c.

¶ Ferīnus, *a, um*, belluinus, viehiſch, von wild. *Ferinus victus*, Cic. de Invent. 1, 2, nahrung wie der wilden thiere. *Ferina caro*, Salluſt. Iug. c. 18, vel *Ferina*, abſolute, Virg. Æn. 1, 215, wildpret.

¶ Ferus, *a, um*, adj. immanis, immitis, atrox, inplacabilis, durus, wild, unbarmherzig, grauſam. *Immanis & fera bellua*, Cic. N. D. 2, 64. *Gens immanſueta & fera*, Id. de Legib. 1, 8, ein wild volck. *Ferus & agreſtis homo*, Id. pro Roſc. Am. c. 27. *Hiems fera*, Ovid. Triſt. 1, 1, 42, der ſtrenge winter. *Mores feri, immanisque natura*, Cic. pro S. Roſc. c. 13. Horat. 1 ep. 1, 39 *Nemo adeo ferus eſt, qui non miteſcere poſſit*, &c. Vbi vide Torrentium. ¶ 2. *Ferus*, aliquoties Phædro ſubſtantive quaſi poſitum eſt, aut potius aliud ſubſtantivum maſculæ formæ ſubauditur. Sic 1 fab. 13 *Silva tum excepit ferum*, h. e. cervum. Et fab. 22 ejusd. libri: *Aſinus ut vidit, ferum impune lædi*, i. e. leonem morientem. Et 4 fab. 3 *Sonipes iratus ferox*, h. e. equus apro. Adde Catullum de Aty carm. 63, 85, ubi itidem *ferus* pro leone poſitus. Pro *equo* poſuit Virg. Æn. 2, 51 de equo Trojano loquens: *Sic fatus validis ingentem viribus haſtam In latus inque feri curvam compagibus alvum Contorſit*. Vbi Servius: FERI: *Quadrupedis ab eo, quod toto corpore feratur*. Petronius de eodem equo Trojano c. 89 *Hic titulus fero Inciſus, hæc ad fata compoſitus Sinon Firmabat*. Auſon. quoque epiſt. 24 *Diomedis feros*, pro equis dixit. Iterum Virg. de Cervo Æn. 7, 489 *Feſſebatque ferum*. Horat. de Aſino 1 epiſt. 13, 8 *Clitellas ferus impingas*. Sic Græcum θηρίον, de quo Stanl. ad Aeſch. S. c. Theb. 783.

¶ Fĕritas, *ātis*, f. immanitas, wilde art, unbändigkeit. *Ex feritate ad manſuetudinem traducere*, zähmen. Cic. pro Sextio c. 42. *Feritas & immanitas belluæ in figura hominis*, Id. de tyranno Off. 3, 6.

¶ Feratrīna, *æ*, f. vivarium, ein thier-gatten. Nonius 1, 320.

Fĕrox, cum ſuis derivatis, vide mox ferſim.

Compoſita:

¶ Efferus, *a, um*, adj. valde ferus, ſehr wild, unbändig; ut, *Effera corda*, Val. Flacc. 1, 798. *Effera juventus*, Virg. Æn. 7, 5. Et, *Facinus efferum*, eine grauſame that, apud Senecam in Phœniſſis v. 264.

¶ Efĕro, *avi, atum, are*, wilde machen; quo verbo aliquoties uſus eſt Liv. 2, 23 *Promiſſa barba & capilli efferaverant ſpeciem oris*. Et 25, 26 *Adſuetudine mali efferaverant animos*.

¶ Efferātus, *a, um*, in feritatem quandam & crudelitatem verſus, frech, wild, verwildert; ut, *Odio iraque efferati*, ap. Liv. 5, 27. *Efferatus immanitate*, Cic. N. D. 1, 23. *Efferatæ voces*, Senec. in Herc. Fur. v. 397; & Comp. *Moribus ritibusque efferatioribus, quam ulli barbari*, Liv. 34, 24. Et ſuperl. Sen. ep. 121 *Affectus efferatiſſimos inhibere*.

¶ Efferāre, adv. idem. Lactant. 5, 20 *Sæviunt efferate adverſus non colentes*.

¶ Efferātio, *ōnis*, f. die verwilderung. Tertull. de Pœnit. c. 12 de Nebucadn. *Septenni ſqualore exomologeſin operatus, unguium aquilinum in modum efferatione, & capilli incuria horrorem leonium præferente*.

¶ Effereſco, *ĕre*, wilde werden, ergrimmen. Ammian. 18, 17 *Effereſcere immanius*.

¶ Efferĭtas, *atis*, f. die grimmigkeit. Lactant. 9, 2 de Maximiano *Inerat huic beſtiæ naturalis barbaries, efferitas a Romano ſanguine aliena*.

¶ Perferus, *a, um*, valde ferus, ſehr wild. Varro de R. R. 2, 1 *Boves perferi*.

¶ Sēmīfer, & Semifĕrus, *a, um*, halb wild. Ovid. Met. 2, 633 de Chirone Centauro: *Semifer interea divinæ ſtirpes alumno Lætus erat*. Stat. Theb. 9, 220 *Semifer aëria talis Centaurus ab Oſſa Deſilit in valles*. Virg Æn. 10, 212 *Semifero ſub pectore*.

¶ FĔRĂBĬTIS, *is*, f. quaſi *vera vitis*, poſitum pro *agreſti*. v. Siſenna apud Nonium 2, 347.

Feracitas, vide *Ferax* in *Fero*.

FĔRĀLIA, *ium*, plur. n. dicebantur dies, quibus manibus ſacra fiebant, todten-tage, todten-begängniß. Feſtus a ferendis epulis, vel a feriendis pecudibus appellata cenſet. Nam & victimas mactabant, & pro parentibus ſeu majoribus exſtructas epulas ſepulcris ferebant. conf. Varro de L. L. 5, 3. Ovid. Faſt. 2, 569 *Hanc, quia juſta ferunt, dixere feralia lucem*.

¶ Fĕralis, prima prod. ad mortuos pertinens, triſtis, dirus, funeſtus, exitialis, a feralibus ſacrificiis; ut, *Cœna feralis*, trauer-mahlzeit; quæ & *pompa feralis*, i. e. exſequialis, Apul. Met. 8, der leichen-proceß. *Arbor feralis*, Plin. 16, 10, picea, vel cupreſſus, in funeribus adhiberi ſolita. *Idus Martiæ Cæſari feral*es, Id. 18, 26. *Feralia officia perſolvere*, Apul. lib. 1 Met. p. 55, das begräbniß ausrichten. *Amiculum feral*e, ein ſterbe-küttel, ſicut Florus *habitum feralem* 1, 12, 7 dixit. Virg. Æn. 4, 462 *Solaque culminibus ferali carmine bubo*. conf. 6, 216, ubi *feralis cupreſſi* meminit. Prudentius contra primam cor-

ripuit Pſychom. v. 565 *Monſtrumque ferale ſequuntur &c. Præcones ferales*, qui & *Anteambulones atrati* dicuntur, i. e. funerum indictores, leichenbitter, auctore Budæo. *Tabula feralis*, Flor. 3, 22, 2, quæ proſcriptorum nomina tenebat. *Pediculi ferales*, Cæl. Aurel. Tard. 4, 2. *Cannis Collina feralior*, Pacatus Paneg. Theodoſio c. 46, quaſi majori lævitia, civili bello Mariano, ad portam Collinam dimicatum ſit, quam vel ipſa Cannenſi acie. Et *Feraliſſimum nefas*, Salvianus 1 de Gub. Dei p. 23. Idemque 6 p. 198 *Illud eſt feraliſſimum & graviſſimum, &c.* Id. de Avarit. 1 p. 29 *Peſſimum ac feraliſſimum morbi genus*.

¶ Ferale, adv. Claudia. de raptu Proſ. 3, 130 *Si buxos inſtare velim, ferale gemiſcunt*.

¶ Feraliter, adv. verderblich. Fulgentius Mythолog. 3, 1 *Dum amor noviter venit, ut leo feraliter invadit*.

Ferax, Ferculum, vide *Fero*.

FĔRE, adv. pæne, prope, propemodum, plerumque, faſt, bey nahe. Ter. Heaut. 1, 1, 70 *Domum revertor mœſtus, atque animo fere perturbato*, faſt erſchrocken und beſtürtzt. Ibidem v. 3 *Nec rei fere ſane amplius quicquam fuit*. Id. Andr. 1, 1, 77 *Fere in diebus paucis, Chryſis vicina hæc moritur*, bald, in wenig tagen hernach. Cic. Att. 7, 1 *Hæc fere ſunt in illa epiſtola*. Id. de Invent. 2, 4 *Vt fere ſit*, wie es faſt gemeiniglich zugehet. *Fere plerumque*, faſt meiſtens. Ter. Phorm. 1, 2, 39. v. Vall. 2, 49 De quantitate ultimæ ſyllabæ ambigi poſſit. Virgilius & Veteres producunt; corripit contra Auſonius. Sed quia diligentiores veteres in obſervandis ſyllabarum naturis fuerunt: idcirco potius eſt, auctoritatem eorum ſequi.

Ferentarii milites: vide poſt paullo in *Fero*, *ferre*.

FĔRENTĪNUM, *i*, n. Hernicorum oppidum in Latio, cujus incolæ Ferentinates: v. Plin. 3, 5; & Horat. 1 ep. 17, 8.

¶ Ferentīni, *orum*, m. iidem incolæ, de quibus Silius 8, 394. *Sylla Ferentinos, Privernatumque manipios Ducebat*.

¶ Ferentīna, *æ*, f. Dea neſcio quæ: quam, & Lucum ejus, memorat Livius 1, 1.

¶ Ferentum, *i*, n. Apuliæ eſt oppidum, a quo *Ferentani*. Horat. 3 od. 4, 15 *humile* a ſitu vocat. v. Cluver. 4, 12 p. 1225.

FERĔŎLA, *æ*, f. vitis genus eſt Columellæ 3, 2, fortaſſis a ferendo. *Ir iolam fereolamque non facile aſſeverem, quo gradu habendæ ſint*.

FĔRETRIVS, *i*, m. cognomen Iovis, a Romulo in id dedicati, ut capra bello ſpolia opima ipſi ferrarentur. Inſtauravit templum Auguſtus v. Liv. 4, 20. A ferendis ſpoliis Iovem dictum volunt. v. Dalechamp. ad Plin. 2, 53, & Freinshem. ad Flor. 1, 10, 6. *A feriendo* hoſte, *Omine quod certo dux ferit enſe ducem*. Propertius, cujus integra eſt hac de re elegia 4, 10, verſus autem, quem laudavimus 46. Neque tamen idem alrerum etymon improbat, vſ. 47 *quia victa ſuis humeris hic arma ferebant*. Quamquam alii a *ferendis victimis*, hic appellatum malint; proxime a *feretro* Perizonius animadv. hiſt. c. 7 p. 248. Vide Feſtum, Livium & Dionyſ. in Romuli Hiſtoria, itemque Plutarch. in vita Romuli & Marcelli. Eleganter vetus Poëta hoc nomen ad amorem retulit, qui & ipſe ſpoliis dives. Ejus verſus apud Terentianum iſti ſunt p. 98 *Optima appoſui ſenex Amori arma Feretrio*.

Feretrum, vide in *Fero*.

FĔRIÆ, *arum*, f. plur. ceſſatio ab opere, potius ita dictæ a ferendis epulis, quam quia nihil feratur a foro, juxta Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 253, feyer, feyertag. *Celebrare feriæ*, feyern. *Feriæ indicere*, Liv. 3, 5, den feyertag ankündigen. Cic. Leg. 2, 22 *Habere triduum feriæ*, drey tage raſten. *Feriæ Latinæ* agi Romæ ſolebant ex more veteri in monte Albano, Cic. fam. 8, 6. conf. Liv. 5, 17 & 19. *Feriæ ſolennes*, iunt anniverſariæ, jährliche feſt-tage, Gell. 2, 24: & l. 26 § 5 ff. ex quibus cauſ. maj. & Varr. L. L. 5, 3, ubi etiam de aliis *feriis ſementinis & paganicis*; item *conceptivis, quæ non ſunt annales*. Sed, *Feriæ belli*, induciæ, ſtillſtand, Gell. 1, 25. *Feriæ ſtatæ* vel *ſtativæ*, quæ communes univerſo erant populo, Macrob. Sat. 1, 16, qui locus de toto feriarum genere claſſicus eſt. *Eſuriales feriæ*, faſt-tage, Plaut. Capt. 3, 1, 8. Sed jocus eſt, & niſi alia auctoritas acceſſerit, non auderem *eſurialem diem* dicere jejunium vel jejunio religioſo celebrandum diem. Forte commodius vertas, ein hunger-feſt. *Ignavis ſemper feriæ ſunt, ἀργοῖς ἀεὶ ἑορτὴ*, i. e. *ignavi facile capiunt otiandi occaſiones*, wer nicht gern arbeitet, hält feyertage, Theocr. Idyll. 15, 26. ¶ 2. *Feriæ* etiam appellantur ſinguli dies hebdomadis. De cauſſa ejus rei, ita Scaliger lib. 1 de Emend. tempor. p. 6 *Veteres*, inquit, *annum Eccleſiaſticum a Paſcha incipiebant, quod ea de re* annus novus *appellabatur*. *Erant autem paſchalis ſeptimanæ dies omnes feriati. Inde obtinuit, ut boni ominis cauſſa omnium conſequentium ſeptimanarum dies, primi* DOMINI, *reliqui* FERIÆ *appellarentur*. Hinc *feria prima*, ſonntag, *feria ſecunda*, montag. Veteres autem nunquam ſingulari numero (uti Feſtus habet) appellaſſe *Ferias*, obſervat Gellius 19, 8.

¶ Fĕrior, *atus ſum, ari*, ceſſare, otioſum eſſe, feyern. Trebonius ad Cic. fam. 12, 16 *Ne putes in Aſia feriatum illum a ſtudiis futurum*. Varro de L. L. 5, 3 *Qui fornacalibus ſuis non fuerunt feriati*. Et mox: *tum non ſunt feriati olitores*. Similiter Cicero apud Macrob. Somn. Scip. 1, 4 *Tertium jam diem feriati ſumus*. Id. Macrob. l. c. 1, 7 *Achilles ab armis cum ſuo milite feriabatur*: & Saturn. 1, 2 *Scio te non ludo, ſed ſerio feriari*. conf. Borrich. Vind. p. 74.

¶ Feriatus, *a, um*, otioſus, feſtus, feriarum compos, müßig, ausruhend; ut, *Feriati dies*, feriæ. Plin. 3 ep. 14, feyer-tage. *A negotiis publicis feriati, totos ſe alii ad poëtas, alii ad geometras, alii ad muſicos contulerunt*, Cic. de Orat. 3, 15. v. Petr. Perronium Var. lect. 1, 28, quem laudat etiam Barthius ad Stat. Silv. p. 145. *Homo male feriatus*, qui ignavo otio & intempeſtiva lætitia ſibi damnum arceſſit, der zur unzeit und zu ſeinem ſchaden ſich luſtig machet. Sic *Troas male feriatos, & lætam Priami chorcis audam*, Horatius dixit 4 oda 6, 14. Vulgo extendunt nimis late ufum hujus formulæ, & *male feriatum* dicunt unumquemque male aburentem otio ſuo, quod jam obſervavit Reineſius Var. Lect. 1, 4, qui *male feriatos* recte & ſcite interpretatur. Poſſis tamen transferre etiam ad homines illos ignava opera & ſententia philoſopha, de quibus Gell. 10, 22.

¶ Feriatícus, *a, um*, feyerlich; ut, *dies feriatici*, i. e. festi, feyertage; l. 2 § 11 ff. de Feriis.

¶ Feriatio, *onis*, f. die feyerung, apud Boëthium.

Ferina, ferinus, vide *Fera*.

FĔRIO, *ferire*, percutere, treffen, schlagen, stossen. Dicitur vel a *Fero*, quod ferientes feruntur ira; vel a *Ferus*, quod sit tera actio. *Cornu ferit ille, caveto*, er stosst, Virg. ecl. 9, 25. *Ferire porcum*, Liv. 1, 24, schlachten. *Ferire fœcuri*, Cic. Verr. 1, 30, enthaupten. *Ferire hostem*, Id. pro Balb. c. 22, verwunden. Et, *Ferire aures*, afficere vel excitare aures, in die ohren schallen, Id. de Orat. 2, 84 extr. *Ferire oculos* vid. omnino Burm. ad Quintil. decl. 301 p. 584. Galli hic utuntur suo *frapper*, quod etiam in usum Germanorum migravit. ¶ 2. *Ferire* est etiam decipere, tangere, betrügen. Prop. 4, 5, 44. *Cum ferit æstutos Comica mæcha Getas*, i. e. ductat, muneribus emungit. ¶ 3. Sancire, firmare: unde *Ferire fœdus*, einen bund oder verbündniß schlieſſen; quod ideo sic dicebatur, quod inter cæteras ineundi fœderis cerenonias, etiam porca diis immolanda feriretur. v. Liv. 1, 24. ubi in ipsa fœderis formula, *Tum tu, Iupiter, populum Rom. sic ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam &c.* Cic. de Invent. 2, 30. Vius est formula hæc præter alios Cicero aliquoties, vid. de Invent. l. c. & pro Rabir. Post. c. 3. ¶ 4. *Ferire* & *petere* sæpe a librariis confusa. v. Burm. ad Quintil. decl. 301 p. 584.

¶ Feriens, *tis*, Lucan. 5, 98 *Numen humanam feriens animam*. Sen. Troad. v. 831 *Timulas plectro feriente chordas*. Ovid. Pont. 3, 3, 59 *Ferientes cuncta sagittæ*.

¶ Ferio, *onis*, m. ein wacherer. Ita Turnebus Adv. 4, 5 *Feriones* in Cic. Att. 14, 14 scribit *vocari, joculari voce fœneratores a feriendo. Feriunt enim eos usuris, quos oberatos habent*. Al. *Phetriones*.

Ferula, *æ*, quam nonnulli a feriendo esse dicunt, vid. feorsim.

¶ Referio, *ire*, repercutere, wiederschlagen, zurückschlagen. Plaut. Asin. 2, 2, 108 *Patitor tu item, cum ego te referiam*. Ter. Adelph. 4, 2, 28 *Miserum mulierem & me servulum, qui referire non audebam, vicit*. Et Ovid. 4 Met. v. 349 *Opposita speculi referitur imagine Phœbus*.

Ferior, vide *Feriæ*, Feritas, *Fera*.

FERME, *fere*, fast, schier, beynahe. *Iam ferme moriens me vocat*, Ter. Andr. 1, 5, 49. Cic. ad Brut. ep. 2 ex Plauto: *Mihi quidem ætas acta ferme est*, es ist fast vollbracht. *Fidelem haud ferme mulieri invenias virum*, id est, haud facile, nicht leichtlich. Ter. Andr. 3, 1, 1. Et Iuven. 13, 236 *Mobilis & varia est ferme natura malorum*.

FERMENTVM, *i*, n. a fervore nuncupatum, portio farinæ acidæ, quæ subigitur, sauerteig. v. Plin. 18, 11, ubi historiam habes fermentorum. ¶ 2. Acerbitas iræ, geschwinder zorn Plaut. Mercat 5, 3, 14. *In fermento tota jacet*, sie ist voller gifft und bosheit. Transferrur ad alia quoque. Sic Solinus c. 1 libro suo *Fermentum cognitionis* ineſſe dixit.

¶ Fermento, *are*, säuren. Plin. 18, 11 *Panis hordeaceus ervi aut cicerculæ farina fermentabatur*. Ibid. *Palam est, naturam acore fermentari*. Sed, *Fermentare terram*, ap. Varr. R. R. 1, 38 & Columell. 2, 15 est, leviorem eam, & soluriorem, si spissior prius fuerit, reddere, quod fermentum in farinæ conspersione efficit.

¶ Fermentatus, *a, um*, gesäuert. *Panis fermentatus*, Celsus, 2, 25. Is magis alere dicitur Plinio 18, 11. ¶ 2. Metaphorice, *Fermentati mores*, mali & acerbi sunt Prudentio Apoth. v. 354. *Fermentatum solum*, quod velut fermento quodam intumescit, Colum. 4, 1.

¶ Fermentatio, *onis*, f. die gähre, die säurung; apud Chymicos & Hier.

¶ Fermentator, *oris*, m. qui fermentat, apud Augustinum.

¶ Fermentarius, *a, um*, von sauerteig, gesäuert; ut, *Fermentarius panis*, fermentis confectus, Isidor. 20, 2.

¶ Fermentalis panis, idem ap. Festum in *Pollucere merces*.

¶ Fermenteſco, *ĕre*, idem quod fermentari, seu fermento in raritatem & levitatem resolvi, aufgehen wie teig. Plin. 17, 2 *Tellus quoque illo modo fermentescit*.

¶ Confermento, *are*, einsäuern. Tertull. adv. Valentin. c. 31 *Donec totum confermentetur*.

¶ Infermentatus, *a, um*, ungesäuert. Paulinus Natal. Felic. 8, 47 *Infermentatis pulsi quia panibus olim Ægypto*.

¶ Præfermento, *are*, zuvor säuern, legunt quidam ap. Plin. 18, 11, sed Hard. l. 26 *Cum autem fieret panis hordeaceus, ervi aut cicerculæ farina ipse fermentabatur*.

¶ Subfermentatus, *a, um*, eingesäuert, Tertull. est adv. Valent. c. 17.

FERO, ex græc. Φέρω, non minus atque hoc aliunde assimit præteritum *tuli*, & supinum *latum*, & varias admodum, præsertim vero compositorum suorum, significationes habet. ¶ 1. Significat idem prope quod portare, gerere, tragen, führen; ut Hor. ep. 9, 13. *Fert vallum & arma miles &c.* Ita *Ferre arma contra patriam*, Cic. pro Rabir. c. 1 & Vell. 2, 56, 1. *Nomen alicujus ferre*, eines nahmen führen. Cic. Off. 3, 18. Ita, *In oculis ferre* est observare, tenero amore prosequi Cic. ad Q. Fr. 3, 1, 3. Et Ter. Eun. 2, 1, 11 *Rex te ergo in oculis ferebat*, du wareſt sein augapfel. Huc pertinet etiam formula *præ se ferre*, i. e. profiteri, de qua dicimus in *Præ*: it. altera, ubi *ferre se* idem est, quod ire, incedere einher gehen. Suet. Aug. c. 2 *Nam & grassatorum plurimi palam se ferebant saccincti ferro*. Virg. 9 Æn. v. 579 *Ibat & ingenti sese clamore ferebat*. C. Nepos 4, 5 *Id Datames ubi audivit, arma capit, suos sequi jubet, ipse equo concitato ad hostem vehitur, quem procul Aspis conspiciens ad se ferentem, extimescit*. Et, *Ferte vos hæc*, id est, adeste, apud Senecam Medea v. 946. Sic, *afferre se aliquo*, Plautus dixit, de quo infra in *Afferre*. v. Burm. ad Quint. Decl. 13, 14. Sic *Consulem se ferre*, sich so aufführen, Tac. An. 1, 2, 2. Hinc *ferri* dicuntur homines in aliquid, quod studiose & cum impetu petunt. Sall. Cat. 3, 3 *Ego studio ad remp. latus sum*. Cic. pro Cluent. c. 70 *At quæ mater? quam cæcam crudelitate & scelere ferri videtis*. It. Orat. 28 pr. *Hanc eloquentiam, quæ cursu magno sonituque ferretur*. Et 37, de eadem, *cum rapide fertur*. ¶ 2. Significat tolerare, pati, sinere, dulden, leiden, ertragen. Nepos 20, 4, 1 *Ferre calamitatem moderate*, id est, tolerare, sustinere. Ter. Phorm. 2, 3, 84 *Quin, quod est ferendum, feras*. Virg. 5 Æn. v. 710 *Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est*. Sic, *Ægre, moleste, graviter, sapienter, animo æquo, iniquo, acerbe, patienter, iracunde ferre*, notissimæ formulæ sunt. *Indigne ferre* Nep. 18, 1, 3. Id. 25, 5, 1, *quem nemo ferre potest* de homine difficili ac aspero &c. *Bene ferre*, recht gebrauchen. Horat. 3 od. 27, 74 *Bene ferre magnam disce fortunam*. Sane *ferre* de utroque dicitur, de malo deque bono, & tam ad prospera ac læta, quam ad adversa, lese extendit. Hinc est apud Phædrum 1 fab. 2 *Quia nolabilis vestrum ferre bonum, malum perferte. Ferre expensum sumtui*, expensos sumtus in commentarium referre. C. Nep. 25, 13, 6. ¶ 3. Adferre, vel causam alicui rei præbere. *Ætas, adolescentia fert*, die zeit, die jugend bringets mit sich, Ter. Adelph. 1, 1, 23. Et Heaut. 3, 3, 12 *Libido multa fert*, i. e. ad multa impellit. Ovid. princ. Met. *In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora. Si tempus ferret*, wenn es seyn müste, Cic. pro Cæcin. c. 27. *Res fert*, Id. fam. 1, 1, das werck oder die sache bringets mit sich. Cic. ad Brut. 9 *Gravioribus verbis per literas accusasti me, quam tua consuetudo ferebat*, härter denn iche von dir gewohnt war. it. Cic. fam. 5, 2 med. *Meæ rationes ita tulerunt*, meine umstände haben es so erfordert, es war mein nutzen. Huc etiam pertinet phrasis *Opem ferre*. Ita Cic. ad Brut. ep. 18 *Ferre præsidium labenti & inclinatæ reipublicæ*. ¶ 4. Auferre, accipere. *Ferre inultum, impune*, non puniri: Ter. Heaut. 5, 1, 45 *At næ illud haud inultum, si vivo, ferent*, es soll ihnen nicht ungerochen hingehen. Et Cæsar B. Gall. 1, 14 *quod tam diu se impune tulisse injurias admirarentur*, id est, abstulisse, daß sie ungestrafft darvon gekommen. *Palmam ferre*, Cic. Attic. 4, 15. *Victoriam*, Liv. 8 8 extr. *Præmium ferre*, Ter. Eun. 5, 8, 28, davon tragen. Ælius Spartianus in Hadriano c. 18 *Ergastula servorum & libertorum tulit*. Vbi Casaubonum vide, qui non modo ad æquales scriptores dicendi hoc genus refert, sed Virgilii quoque versum 51 ex ecl. 9 huc accommodat: *Omnia fert ætas animum quoque*. Eodem sensu L. Lucretius ap. Liv. 3, 12 *Fervorem & audaciam ætatem quotidie auferre*. it Liv. 8, 37 extr. *Candidatus nemo ex Pollia tribu fert Papiriam*, f. il. tribum, vel ejus suffragium. Simile est illud Horat. A. P. 343; *Omne tulit punctum &c.* de quo vid. in *Punctum* ex Pungo. *Ita repulsam ferre*, abschlägige antwort bekommen. v. g. Cic. Tusc. 5, 19 *A vano populo repulsam fert*, v. *Repulsa* in *Pello*. Tib. 1, 1, 24 *Fertis in nera vestra Lares*, i. e. accipitis Ovid. Pont. 2, 3, 33 *Te nihil ex facto nisi non peccasse ferentem Sponte sua probitas officiumque juvant*, h. e. qui nihil impetrare aut lucrari beneficiis cupis. Singulare est Liv. 8, 9 med. *Veniam peto feroque*, i. e. auferre, impetrare cupio. ¶ 5. Efferre, erheben, loben; ut, Virg. ecl. 5, 52 *Daphnin ad astra feremus*. Cic. fam. 10, 26 *In cælum aliquem ferre laudibus*. ¶ 6. Offerre. In formula sacris usitata *Conditionem ferre*, de qua in *Conditio* sub *Do*. Quin ipsa illa vox nonnunquam subauditur, v. g. Cic. Att. 15, 29 p. 693. Græ. *Ait hic sibi Iuliam ferre*, scil. conditionem, h. e. matrimonium offerre ex interpretatione Gronovii, Græv. probata. ¶ 7. Proferre, hervor bringen. Virg. Georg. 2, 109 *Nec vero terræ ferre omnes omnia possunt*, ein land trägt nicht alles. Et ecl. 4, 39 *Omnis feret omnia tellus*, quod contrarium superiori est, ex spe aurei, quod poëta pollicetur, seculi. Plin. 12, 8 *Saccharon & Arabia fert, sed laudatius India*, zucker wächst in Indien und Arabien. Ita Hor. 3, 6, 46 *Ætas parentum pejor avis tulit nos nequiores*. It. cum de sermone adhibetur, ut, *ferre sententiam, suffragium*. Cic. pro Cluent. 53 extr. *Quamobrem tam pauci de hominum fortunis sententiam fertis*. De *suffragio* v. in *Frango*. Interdum & hic subauditur substantivum, & ita *ferre legem* quid sit, docemus in *Lex*, tale est *ferre privilegium*, de quo sub *privus*. it. *Rogationem &c.* Fuit FERO inter solennia populi Romani verba. Nam super re aliqua magistratus cum interrogabat pro concione populum, tum proprie FERRE AD POPVLVM: cum Senatum consuleret, REFERRE AD SENATVM, dicebatur. v. Brissonii formulas. v. g. Cic. pro Balbo c. 11 extr. *Ad populum latum, ut is Publicius ne minus civis esset &c.* Alia Cic. exempla Menckenius in Obs. L. L. collegit. ¶ 8. De *acceptum* & *expensum ferre* vid. sub *Capio* & *Pendo*. ¶ 9. *Ferre*, pro dicere sæpissime usus Tacitus est, ut Histor. 2, 26 *Timuisse se Paulinus ferebat*. Ita passim: *Ferunt*, id est, dicunt: *Fertur*, i. e. dicitur, man sagt, man giebt vor. Nepos 25, 13, 3 *Nobilis inter æquales ferebatur*. ¶ 10. Præteritum *tuli* commune cum verbo *Tollo*. Nepos 12, 6, 4 *Non tulit hoc animo æquo*, es hat ihn verdrossen. Sed *Tetuli* pro *Tuli* antique sæpe est apud Plautum: ut Most. 2, 2, 40 *Nemo intro tetulit*. Rud. Prol. v. 68 *Tetuli ei auxilium*. Cist. 3, 19 *Ubi hanc ego tetulero intra limen &c.* Adde Accium & Cæcil. ex Nonio 2, 839. ¶ 11. *Ferre* & *Serere* confunduntur a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 5, 235 & 15, 283. Item præterita in compositis confunduntur cum præteritis ex *Pello*, Id ad 9, 395. *Ferens* & *Furens* miscentur, eod. teste ad 12, 267.

¶ Ferens, *tis*, part. Ter And. 1, 1, 10 *Iratus atque ægre ferens*. Virg. Æn. 2, 49 *Dona ferentes*.

¶ Latus, *a, um*, irregulare participium verbi *fero*, proprie idem est ac portatus, getragen. Cic Phil. 2, 41 *Operta lectica latus est per oppidum, ut mortuus*. ¶ 2. *Latus* est pronunciatus, decretus; ut, *lex lata*, das gegebene gesetze. Cic. pro Sext. c. 16 *Vnus in legem per vim latam jurare noluerat*. Sed, *Latus*, breit, vide infra in L.

¶ Lātio, *onis*, f. der antrag, die einführung; ut *Legum latio*, Cic. Att. 3, 26. Sic *latio suffragii* apud Livium 38, 36.

¶ Lator, *ōris*, m. qui portat, fert, ein träger. Sen. Tranq. an. c. 5 *Debet plus virium esse in latore, quam in onere*. ¶ 2. *Lator legis* est inventor, promulgator, ein gesetzgeber. Liv. 3, 31 extr. *Cum de legibus conveniret, de latore tantum disceparet &c.* Cic. Catil. 4, 5 *Lator legis Sempronia*.

¶ Latūrārius, *i*, m. bajulus, ein träger, apud Augustin. T. 10 p. 688.

¶ Fertus, *a, um*, ab antiquo supino *fertum* pro *latum*, fruchtbar. Cic. Orat. c. 49 *Frugifera & ferta arva Asiæ tenet*. Hinc

¶ Fertum, *i*, n. subst. genus libi dictum, quod sæpius ad sacra ferebatur, ein opffer-kuchen v. Festus & Isidorus 6, 19. Persius 2, 48 *Attamen hic extis & opimo vincere ferto Intendit*. v. Neapol. & Sturm. ad Ovid. Fast. 1, 176.

¶ Fertor, *ōris*, m. a ferendo, antique pro *lator*, ein träger. v. Varro de L. L. 7, 32. Gloss. vet. *Fertores, ferto libantes*.

¶ Fertorius, *a, um*, das sich tragen lässet; ut, *Lectus fertorius*, Cæl. Aurel.

Aurel. Tard. 5, 1. *Sella fertoria*, Id. 1, 4. Et absolute *Fertorium*, Idem 1, 2, ein trag-seſſel.

¶ Ferito, *are*, frequentativum, tragen. Solinus c. 56 *Palmeta cayotas feritantia.*

¶ Fĕrax, *ācis*, fertilis, fœcundus, trächtig, fruchtbar; ut Ovid. Amor. 2, 16, 7 *Terra ferax Cereris, multoque feracior uvis.* Sic, *Terra bonis artibus ſeculum*, ap. Plin. 5 ep. 15, eine zeit, darinnen gute künſte aufkommen und im ſchwange gehen. Palladius 3, 9 *Poteſt ferax vitis feraciores in ſe habere materias:* ibidem ante paullo: *Feraciſſimæ uvæ.* Plin. Paneg. c. 30 *Feraciſſimæ terræ.* Translate Cic. Off. 3, 2 *Nullus feracior in philoſophia locus eſt, nec uberior, quam de officiis.*

¶ Ferăciter, adv. fruchtbarlich. Comparativo uſus eſt Livius 6, 1 *Ab ſecunda origine velut ab ſtirpibus lætius feraciusque renata urbs.*

¶ Ferācitas, *atis*, f. die fruchtbarkeit. Colum. 3, 2 extr. *Vbi nihil erit, aut non multum, quod proritet; feracitatem potius ſequamur.*

¶ Fertilis, *e*, idem quod ferax, fruchtbar. Cic. Off. 1, 15 *Agros fertiles, qui multo plus afferunt, quam acceperunt, imitari debemus.* Id. de Divin. 1, 42 extr. *Vberrimos maximeque fertiles agros incolant.* Et, *Fertilis hominum frugumque Gallia*, Liv. 5, 34, volck- und korn-reich. Ovid. 1 de arte v. 349 *Fertilior ſeges eſt alienis ſemper in arvis, Viciniumque pecus grandius uber habet.* Liv. 29, 25 *Fertiliſſimus ager.* Val. Max. 8, 7 ext. 3 *Locus doctrinæ fertiliſſimus*, id eſt, Athenæ.

¶ Fertĭlitas, *ātis*, f. die fruchtbarkeit. *Fertilitas agrorum*, Cic. de Divin. 1, c. penult. *Propter loci fertilitatem*, Cæſar B. Gall. 2, 4.

¶ Fertĭliter, adv. fruchtbarlich. Comp. uſus eſt Plin. 34, 17 ſub fin. *Derelicta fertilius reviviſcunt.*

¶ Fĕrentārius, *a, um*, aliquid ferens, etwas tragend; ut, *Ferentarii milites*, qui levis ſunt armaturæ, frieg-leute, die leichte rüſtung führen; vel ab auxilio ferendo dicti: feſto auctore. Vegetius 1, 20 *Erant apud veteres inter pedites, qui dicebantur levis armaturæ funditores &* FERENTARII: *qui præcipue in cornibus locabantur, & a quibus pugnandi ſumebatur exordium.* Sic Salluſt. Catil. c. 60 *Poſtquam eo ventum eſt, unde a ferentariis prælium commiſti poſſet.* vid. quos laudat hic Cortius. ¶ 2. *Amicum ferentarium*, pro expedito & celeri Plautus dixit Trin. 2, 4, 55, der einem treulich beyſtehet.

¶ Ferculum, *i*, n. φορεῖον, machina, in qua aliquid fertur. Triplex fere ejus uſus obſervatur. Primus in menſa, ubi σανδαση quandam lancium in unam machinulam compoſitarum notat, ein aufſatz, irem tracht, it. gerichte, eſſen, nam a prima, ut fit, ſignificatione receditur, Petron. c. 36 *Videmus in altero ferculo altilia &c.* Id. c. 21 *Excepti pluribus ferculis.* Auſon. Epigr. 8 *Fercula gemmatis cum poneret aurea vaſis, &c.* Sen. epiſt. 95 *Multos morbus multa fercula fecerunt.* Vide Sueto. Aug. 74 & ibi Caſ. ¶ 2. *Fercula pomparum*, Cic. Off. 1, 36 vocat geſtamina, quibus in triumphis pompæ circumferuntur, ut ſimulacra Deorum, ſpolia hoſtium, coronæ, &c. trag-gerüſte zum gepränge. Suet. Cæſ. c. 37 *Inter pompæ fercula trium verborum prætulit titulum, Veni, Vidi, Vici.* Cujusmodi fercula ludorum etiam erant & ſacrorum, Suet. Cæſ. c. 76. Sen. Herc. Oetæo v. 107 *Quisquis ſub pedibus fata rapacia Et puppem poſuit liminis ultimi, Non captiva dabit brachia vinculis, Nec pompæ veniet nobile ferculum.* Prudentius contra Symmach. lib. poſter. v. 580 *Mille triumphorum memoras ex ordine pompas, Ductaque per medium ſpoliorum fercula Romam.* Adde Schefer. de Re Vehicul. 2, 3. ¶ 3. In funere *ferculum* eſt *feretrum*, machina, in qua cadaver aut cineres adeo feruntur. Suet. Cal. c. 15 Matris fratriſque cineres *duobus ferculis Mauſoleo intulit.*

¶ Fericulum, *i*, n. pro *ferculo* apud Petronium legit Reineſius c. 60, ubi editur, *ſacrum eſſe periculum tam religioſo apparatu perfuſam*, receperat etiam in contextum Hadrian. Ita etiam Heinſius c. 39 reſtituit pro *ferculuſta*, quæ vox in Nodot. edit. plane omiſſa eſt, reddira in Burm. ſed non explicata. Etiam ap. Suet. Calig. 15 codices nonnulli ita exhibent. v. Miſcell. Obſ. Vol. 7 p. 257.

¶ Fĕrcŭtrum, *i*, n. quod & *Pherctrum* ſcribunt, ut origine, ita ſignificatione cum ferculo multum convenit. Frequentiſſime quidem eſt capulus, in quo defuncti cadaver *fertur*, ut ſepeliatur, eine todten-bahre. *Ingenti ſubière pheretro*, Virg. 6 Æn. v. 222. *Feretro repoſito* ſive *poſito*, Id. Æn. 11, 149: & Ovid. 4, 849. ¶ 2. τροπαιον: lignea crux, qua ſpolia figebantur, portabanturve in triumphis, a quibus *Feretrius* Iupiter dictus eſt, cujus imago in nummis frequens eſt. Tertull. de Patientia c. 14 *Quale in illo viro* (Iobo) *feretrum Deus de diabolo exſtruxit.* De ferculo in pompa ſacrificantium Grat. 488 *Viridi fumantia liba feretro.*

¶ Feretrius Iupiter, vide ſupra ſuo loco.

I. Compoſita cum præpoſitione:

¶ Adfĕro, ſeu Affero, quod mollius legitur, *attuli, allātum, afferre*, mitbringen, zutragen. *Nunc hæc dies aliam vitam affert, alios mores poſtulat*, Ter. Andr. 1, 2, 18, bringt eine andere lebens-art mit ſich. *Solum unum hoc vitium ſenectus affert hominibus, attentiores ſumus ad rem &c.* Id. Adelph. 5, 3, 47. *Natura affert, ut iis faveamus, qui eadem pericula, quibus nos perfuncti ſumus, ingrediantur*, Cic. pro Mur. 2. *Afferre cauſſam*, Ter. Heaut. 4, 3, 23, eine urſach fürbringen, fürwenden. *Afferre auxilium*, Id. Adelph. 3, 2, 2, helffen. Cic. Off. 1, 7 *Naturam ducem debemus ſequi, & communes utilitates in medium afferre*, gemeinen nutzen ſchaffen. Sic, *Afferre dolorem, luctum, lacrymas, lætitiam*, nota Ciceronis verba ſunt: *Afferre adjumentum*, Id. Off. 1, 1. *medicinam*, Id. Att. 2, 20. *Afferre nuntium*, Id. pro Roſc. Am. c. 7 botſchafft bringen. Et abſolute, *allatum eſt*, pronunciatum eſt; Liv. 33, 49 *Viſum Hannibalem Cercinæ, tandem allatum eſt.* Adde 10, 45, ubi bis occurrit. Et Tac. Hiſt. 1, 76 pr. *Idem ex Hiſpania allatum.* Silius quoque 1, 456 *Sed poſtquam trepidis allatum, fervere partem, &c.* Et Cæſ. Civ. B. 3, 15 de legatis: *Magnum, quod afferebant, videbatur.* Sic enim legendum ex antiquis libris: non *aſſerebant*, ut recentes corrupte ferunt. Sed, *Afferre ſibi manus, & violentas manus*, eſt mortem ſibi conſciſcere, ſich ſelbſt entleiben. Plancus Cic. fam. 10, 23 *Manus alienis bonis afferre*, eſt aliena invadere, anderer leute gut anfallen. Cic. Off. 2, 15. *Rumor, rumores*, vel *nuntii afferunt*, das geſchrey kömmt. Nepos 1, 3, 3 *Dignitatem adfert fortuna*, bringt ehre. Quintil. 2, 3, 7. Cic. fam. 7, 17, med. *Quæ ad te ultro attulerim*, h. e. tibi obtulerim vel promiſerim. ¶ 2. *Afferre ſe aliquo*, pro conferre Plautus dixit Amph. 3, 4, 6, ſich wohin begeben. Ter. Andr. 4, 6, 12. *Haud auſpicato huc me attuli*: id eſt, acceſſi. conf. Virg. Æn. 8, 477. Ita *auferre ſe*, pro diſcedere etiam dicebant. Vide Georg. & Franc. Fabricius ad laudatum locum Terentii.

¶ Allatus, *a, um*, herzugebracht. Ter. Phorm. 1, 2, 99 *Epiſtolam ab eo allatam eſſe audivi.* Horat. 2 ſat. 4, 62 *Quæcunque ſervent allata pupinis.*

¶ Antetĕro, *ferre*, præferre, fürziehen. *Alterum alteri anteferre*: Cic. de clar. Or. c. 47 *Qui ſe illi anteferret.* Id. fam. 6, 6 *Cum vel iniquiſſimam pacem juſtiſſimo bello anteferrem.* conf. Nep. 15, 5, 3. Id. 17, 4, 6 *Antetulit iræ religionem.* Cic. fam. 5, 16 *Certe nos quod eſt dies allatura, id conſilio anteferre debemus.* de quo loco v. Menck. Obſ. L. L. Paſſ Id. 2, 1, 1 *Antefertur huic nemo.*

¶ Antelatus, *a, um*, fürgezogen. Cic. de Prov. Conſ. c. 11 *Cæteris omnibus omni honore antelatus.* Nep. 20, 3, 6 *Nullius conſilium antelatum.*

¶ Auf-tĕro, *abſtŭli, ablātum, auferre*, ex *ab* & *fero*, tollere rapere, hinwegnehmen, wegbringen. *Pecuniam de ærario auferre.* Cic. Att. 7, 21. *Famam gloriamque auferre alicui*, einem alle ehre abſchneiden, Vellej. 2, 66, 4. *Acies cum abſtulit*, er iſt in der ſchlacht geblieben, Id. 2, 56, 1. Cic. Verr. 1, 8, 1 *qui hoc non ex priore actione abſtulerit*, h. e. auditum meminerit, der nicht ſo viel behalten. ¶ 2. *Auferre ſe*, eſt abire, & quidem præcipitanter, wegeilen. Plaurus Aſin. 2, 4, 63 *Auferte te domum, abſcede hinc, moleſtus ne ſis.* Et ſi MSS. ſe bene habent, ita Terentius ſine pronomine, Phorm. 3, 3, 27 *auferhinc*, dixit eodem ſenſu, ubi editum eſt: *auferte hinc.* Virg. Æn. 4, 389 *Sequere hos oculis avertit & aufert.* ¶ 3. *Auferri*, pro allici ac decipi dixit Ovid. de Remed. amor. 1, 344 *Auferimur cultu: gemmis auroque teguntur Omnia: pars minima eſt ipſa puella ſui.* Sic, Quintil. 8, 3 pr. *Admiratione auferri*, & 4, 5 p. 362 *Affectibus perturbandus & ab intentione auferendus eſt auditor.* Cic. fam. 2, 7 *Ne te auferant aliorum conſilia.* vid. Burm. ad Ovid. Her. 15, 140 & Mer. 1, 306. ¶ 4. Interdum eſt impetrare, erhalten. Cic. ad Planc. quæ eſt ad Attic. 16, 14 *Verba fecimus pro Buthrotiis, liberaliſſimum decretum abſtulimus*, id eſt, impetravimus. Liv. 7, 18 pr. *Ablato poſt--- a plebe conſulatu.* Cic. fam. 4, 12 med. *Percelleriter ſe ablaturum diploma.* Add. 7, 17 pr. Burm. ad Quintil. decl. 306 p. 596. Huc etiam pertinet, *inultum auferre*, ungeſtrafft bleiben, Ter. And. 3, 5, 4. Plaut. Moſt. 4, 1, 22 *Bene mevens hoc pretium inde abſtuli.* Horat. 2 ep. 1, 56 *Aufert Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti.*

¶ Ablatus, *a, um*, weggenommen. Ter. Eun. prol. v. 26 *Paraſiti perſona inde ablata*, entlehnet Virg. Æn. 3, 258 *Pennis ablata refugit*, ſie iſt weggeflogen. Ita Sil. 6, 257 *Ablato equo.* Vid. Drakenb.

¶ Ablatio, *onis*, f. die wegnehmung. Tertull. adv. Marc. 4, 19 *Comminari ablationem.* Conf. Salvian. de Gub. Dei lib. 6.

¶ Ablatīvus, *a, um*, wegnehmend; ut, *Ablativæ præpoſitiones*, Iſid. 1, 12. ¶ 2. *Ablativus* casus ſextus grammaticus, Latinis proprius, unde & *Latinus M.* Varroni appellatus: *comparativus* Priſciano dicitur. Ejus vim Græcorum Genitivus ſuſtinet: qui ea de cauſſa & apud Latinos haud raro Ablativi vicem obit. Gloſſ. lat. gr. *Ablativus* ἀφαιρετικός.

¶ Ablātor, *ōris*, m. qui aufert. Sedulius in Reſurrectionis hiſtoria: *beati corporis ablator.* Et Auguſtin. Civ. Dei 19, 13 *Sentientes bonorum ablatorem juſtiſſimum Deum.*

¶ Circumfĕro, *ferre*, umher führen, umher tragen. *Oculos circumferre*, die augen herum ſchieſſen laſſen. Ovid. Met. 6, 169; & Sil. 11, 263. Sic, *arma circumferre*, eſt bellum longe lateque proferre: Florus 3, 12 pr. *Romanus populus orbe toto arma circumtulit*: quod Tacit. Ann. 13, 37, 2 *bellum circumferre* dixit. *Sol circumfertur*, Cic. de Orat. 3, 46. *Huc atque huc acies circumtulit*, Virg. Æn. 12, 558.

¶ Circumferens, *tis*, Liv. 2, 10 *Circumferens inde truces minaciter oculos ad proceres.*

¶ Circumferentia, *æ*, f. περιφερεια, der umkreis. Apul. Florid. 4 pr. *Sedilium circumferentia.* Et Mart. Capell. 8 p. 276 *Linea usque in circumferentias ducta.*

¶ Circumlātus, *a, um*, herumgetragen; ut *Circumlata ſcriblita*, Martial. 3 epigr. 17. *Circumlata & ducta oratio*, Quintil.

¶ Circumlatĭtius, *a, um*, quod circumferri poteſt, aut circumfertur. Sidonius 2 epiſt. 2 *Quemdam vivum & circumlatitium carcerem corpulentia facit.*

¶ Circumlatio, *onis*, f. die herumtragung. Tertull. adv. Marc. 4, 12 *Arcæ circumlatio.*

¶ Circumlātor, *ōris*, m. ein herumträger. Tertull. adv. Marc. 1, 19 *Vt oſtendam Chriſtum Ieſum non alterius Dei circumlatorem.* conf. ibid. c. 21.

¶ Confĕro, *contŭli, collatum, conferre*, comportare, tribuere, præſtare, beytragen. Liv. 7, 15 pr. *Confert ſigna in lævum cornu*, h. e. infert, thut den angriff. *Conferre officia, benevolentiam, benignitatem, ſtudia ſua erga aliquem, in aliquem, & alicui*, Cic. Off. 1, 15 &c. dienſt und guten willen erzeigen oder beweiſen. Cic. in Verr. 3, 12 *Conferrent boni viri capita, loquerentur inter ſe*, ſteckten die köpffe zuſammen. Liv. 2, 45 *Conſules velut deliberabundi capita conferunt: diu colloquuntur.* Item, *Conferre conſilia*, Ter. Heaut. 3, 1, 64, rathſchlagen. *Conferre in commune*, Cic. pro Quint. c. 3. Quintil. 1, 8 *Comœdiæ plurimum ad eloquentiam confert*, thut, hilfft, dienet, ꝛc. *Rem in pauca confer*, Plaut. 5, 4, 54, ſage es kurtz. Cic. pro A. Cæc. 6. *Coram inter nos conferemus*, int. *ſermones*, Cic. Att. 1, 20, wir wollen davon mit einander reden: Et plena oratione, *Conferre ſermonem cum aliquo*, Id. de Invent. 2, 4. *Coram igitur hoc quidem conferemus.* Id. ad Att. 16, 13. *Operam, ſtudium, plurimum ſtudii ad aliquid conferre*, mühe und fleiß anleqen, Idem fam. 10, 1. *Omnia intima cum quo conferre*, Cælius Cic. fam. 8, 15 i. e. communicare. ¶ 2. Idem quoque eſt, ac *Comparare*, vergleichen. Dicimus, Conferre quid *alicui, cum quo*, & *inter ſe.* Sen. Controv. 33 ſub fin. *Vt ingenia ingeniis conferatis.* Cic. de opt. gen. Orat. c. 6 *Vt cum maximis minima conferam.* Id. pro Roſc. Com. c. 7 *Vitam inter ſe utriusque conferte.* Phædr. fab. 4, 23, 3 *Conferre noſtris tu potes te laudibus?* kanſt du dich uns gleich ſchätzen? ¶ 3. *Conferre ſe aliquo*, eſt ire, proficiſci, ſich wohin begeben, wenden. Cic. pro Flacco c. 21 *Romam ſe contulit.* Id.

de Amicit. c. 1 *Me ad pontificem contuli.* Nec in locum aut ad hominem duntaxat nos *conferre* dicimur, verum etiam ad alias res: v. g. *ad amicitiam se meam contulit,* Cic. de Clar. Orat. c. 81. *Ad studium literarum,* Id. pro Arch. c. 7. *Ad studium scribendi,* ibid. c. 3. ¶ 4. Frequenter de pecuniis dicitur, quæ contribuuntur colliguntur que ad usum aliquem vel Reipubl. vel privatum, geben, zusammen bringen, steuern. C. Nepos 25, 8, 3 *Effici posse arbitrati sunt, si & principes illius ordinis pecunias contulissent.* Vet. Gl. συνεισφέρω, *Collationem facio, Confero.* Sane & absolute hoc, *Conferre,* ICti dicunt. *Conferre ærario,* Vellej. 1, 9; Oros. 5, 18. ¶ 5. Interdum est transmutare, vertere, verwandeln. Ovid. Met. 4, 277 *Quem nymphæ pellicis ira Contulit in lapidem,* i. e. convertit. Cic. de Off. 3, 20. *In belluam se ex homine conferre.* ¶ 6. Interdum imputationem significat, præsertim falsam. Ter. Eun. 2, 3 extr. *Culpam in aliquem conferre.* Cic. fam. 5, 5 med. *Hoc verbum falso abs te in me confertur,* i. e. criminose mihi tribuitur. ¶ 7. Nonnunquam pro differre, aufschieben, usurpatur, ut ap. Cæs. de B. Gal. 40 *Itaque se quod in longiorem diem collaturus esset repræsentaturum.* Sic etiam Cic. Famil. 11, 13. ¶ 8. Liv. 4, 4 *Cur ea non confertis, ne sit connubium divitibus ac paueribus:* quo in loco si mendo caret, *conferre* idem est, quod simul, eodem tempore legem ferre.

¶ Collātus, sive Conlatus, *a, um,* zusammen gebracht, zusammengesetzt. Curt. 3, 11, 5 *Collato pede in eodem vestigio stabant.* Id. 7, 11, 3 *Effontibus collatæ aquæ flumen emittunt.* Tertull. conr. Gentes c. 2 *Animam a Deo conlata.* ¶ 2. Interdum idem quod comparatus, verglichen. Cic. Acad. Qu. 4, 23 *Qui mihi cum illo collati quintæ classis videntur.*

¶ Collātus, *ûs,* m. der beytrag, gegenhaltung. Censorin. de Die nat. *Alicujus collatu plura didicisse.* Hirt. B. Hisp. c. 31 *Congressus & clamor in collatu pari erant conditione.*

¶ Collatio, sive Conlatio, *ōnis,* f. die steuer, beysteuer. Differt a tributo, quia hæc libera; vel quasi liberæ voluntatis est, licet imponatur. Exempli gratia, cum imperatur certus modus pecuniæ alicui corpori; nec definitur tamen, quantum cuique conferendum sit, sed hoc integrum iis, qui conferunt, relinquitur. Hujus generis sunt, quæ nos präsent-gelder appellamus. Suet. Calig. 42 *Et patria onera conquerens, collationes-in alimoniam atque dotem puellæ recipit.* Adde Nerone c. 33 extr. & Tito c. 7. Contra, *Collationes remittere,* erlassen. Plinius dixit Paneg. c. 41. Vbi Lipsius collationes de auro coronario interpretatur. Quemadmodum & in Suetonii locis plerisque accipiendum. v. Admiranda Lipi 2, 9. Plaut. Mil. 3, 3, 67 *Vbi facta erit collatio nostrarum malitiarum,* wenn wir unsre schelmstücken zusammen bringen. Grut. Inscript. *Conlationem reddere.* ¶ 2. Interdum est comparatio, die vergleichung. Cic. Tusc. 4, 38 *Cum philosophia ex rationum collatione constet.* Ibid. 5, 30, *Reliqua ex collatione facile est conterere, atque contemnere.* ¶ 3. Etiam ad oratoriam artem pertinet. Cic. de Inv. 1, 30. *Collatio est oratio, rem cum re ex similitudine conferens.* v. Menck. Obs. L. L. ¶ 4. Concessio est in Fragm. or. Cic. in Toga cand. *Nescis--- te concessume competitorum & collatione centuriarum, & meo maximo beneficio e postremo in tertium locum esse subiectum.*

¶ Collator, *ōris,* m. qui confert, qui colligit, ein einsammler. Plaur. Curc. 4, 1, 13 *Collatores lymbolorum,* qui de lymbolis epulari solent: hos enim apud forum piscarium quærere fas est. Augustin. epist. 147 *Collator & disputator,* i. e. qui placide sententias confert.

¶ Collatitius, *a, um,* ex collatione collectus aut factus, eingesammlet, zusammengeschossen: item, aus zusammen geleaten geld gemacht. *Collatitia sepultura,* Quintil. Declam. 6 p. 83. *Collatitia instrumenta,* Sen. Consol. ad Marc. c. 10 *Collatitia stipe,* Apul. 8 Met. p. 213. *Ex ære collatitio,* Tertull. adv. Valentin. c. 12.

¶ Collativus, *a, um,* idem. *Collativus ventur,* magnus & turgidus: quippe in quem multa conferantur, ut Festus interpretatur, apud Plaut. Curc. 2, 1, 16, vel, ut Lambinus, in quem solum ex vitio quodam omne alimentum, quod in aprum corpus distribui debebat, confertur. Et, *Collativus favor,* apud Macrob. Somn. Scip. 1, 6, 6.

¶ Collatorius, *a, um;* ut *Collatorii funes* apud Veget. de re milit. 4, 46. Sed Turn. vult *Chalatorius.* v. in *Chalare.*

Collātus, *a, um,* vide infra *Latus, a, um;* in L.

¶ Defĕro, *ferre,* überbringen, hintragen, anbieten. Plaut. Amph. 2, 2, 69 *E portu navis huc nos dormientes detulit.* Proprie dicitur de iis, quæ venum exponuntur. vid. Gron. ad Liv. 34, 9. & manuss. pec. vet. c. 5. it. Salm. ad Tertull. de pall. p. 454. it. Petron. c. 12. Cic. fam. 6, 10 *Universum studium meum & benevolentiam ad te defero,* id est, ultro offero. Id. pro Lege Man. c. 24 *Polliceri & deferre,* & fam. 4, 13 *Vltro deferre alicui.* Et pro Flacc. c. 22 *Deferre querelas ad aliquem,* klagen für einen bringen. *Deferre alicui summam imperii,* Nep. 23, 3, 1, antragen. *Deferre honorem alicui,* Cicer. pro Dom. c. 9, ehre thun. *Deferre optionem eligendi,* Id. ad Att. 4, 18, die wahl geben. *Primas alicui deferre,* Id. in Orat. c. 9, den vorzug zuerkennen. *Deferre Senatui,* Nep. 23, 12, 2, exponere, referre, vortragen, hinterbringen. *Deferre nomen alicujus apud magistratum,* i. e. incusare, einen verklagen, bey der obrigkeit angeben. Cic pro Cælio c. 31 *Nomen amici mei de ambitu detulit.* Et ibid. *Maleficium alicujus ad judicem deferre.* conf. & c. 23. Neque vero de accusantibus tantum hoc verbo utimur; sed de quibusvis etiam aliis qui aliquid ad magistratum proficentur. Sic in *beneficiis ad ærarium deferre.* vid. Man. ad Cic. fam. 5, 20 Sic *artem deferre,* est profiteri & ejus exercendæ copiam a magistratu petere vel impetrare. Erant autem artes quædam vectigales, & quas sine magistratus venia, nec nisi numerato pretio, exercere fas minime erat. In his & Genethliaca erat. vid. Casaub. ad Suet. p. 166 l. 2.

¶ Dēlātus, *a, um,* hinzebracht. Nepos 23, 3, 1 *Id Carthaginem delatum, publice comprobatum est,* i. e. nuntiatum, hinterbracht. Id. 5, 4, 4 *Id delatum accipere noluit,* das angebotene. Curt. 7, 1, 6 *A duobus indicibus delatus,* angegeben. Id. 6, 9, 8 *Delatum indicium supprimere.*

¶ Dēlātio, *ōnis,* f. die angebung, anklage; ut, *Delatio nominis & capitis periculum,* Cic. pro Cluent. c. 8. *Delationem facilitare,* Tac. Hist. 2, 10, 2.

¶ Delatūra, *æ,* f. die verrätherey, verleumdung. Tertull. adv. Marc. 5, 18 *Vocabulum diaboli quæro, ex qua delatura competat Deo.* Adde Vulg. Interp. Sirac. 26, 6.

¶ Dēlātor, *ōris,* m. ein angeber, verräther, verleumder. *Delatores,* qui fæpius Tacito & *Accusatores,* hi dicebantur, qui reos criminis & contra leges admissi ad principes & magistratus deferebant, & pro indicio accipiebant præmium: Sic *Delatores Legis Papiæ* Suet. dixit Ner. c. 10. Quia vero hi ipsi fæpius fingebant crimina, & plane innoxios nominabant, ut consequerentur præmia, & libidinibus principum velificarentur: idcirco *Delatores* & *Calumniatores* iidem habiti. Egregie eos compescuit Domitianus, de quo Tranquillus ejus vita c. 9 extr. itemque Trajanus, de quo Plinius Paneg. ejus c. 31, 35, 36. Præclara Domitiani vox fuit: *Princeps, qui delatores non castigat, irritat.* Refert Suetonius dicto loco.

¶ Delatōrius, *a, um,* verrätherisch; ut, *Delatoria curiositas,* Vlpian. L. 6 Dig. de Iuris & facti ignor.

¶ Differo, *distuli, dilātum, differre,* in diversas partes agere, hin und herführen. Vellej. 2, 79, ; *Partem classis majorem vis Africi laceravit ac distulit.* Lucret. 6, 690 *Longeque fævillam Differt & crassa volvit caligine fumum.* Virg. Georg. 3, 197, de aquilone, *Scythiæque hiemes & nubila differt Arida.* Hor. Ep. 5, 99 *Insepulta membra different lupi* Et 10, 5 de naufragio, *Eurus fractosque remos differat.* Hinc ¶ 2. De animi distractione dicitur. Ac non tantum de dolore, ut Ter. And. 3, 4, 40. ubi puerpera, *Miseram me, differor doloribus,* ich vergehe vor schmertzen. De amore Plaut. Cist. 2, 1, 5 *Examinor, feror, differor, distrahor, diripior,* ich werde hin und her gerissen: sed etiam de lætitia, Truc. 4, 1, 3 *Vt ego lætus sum & lætitia differor,* ich kan vor freude nicht ruhen. ¶ 3. Quasi neutraliter adhibetur, de iis quæ dilata, sive distracta jam sunt. Itaque *Differre est,* distare, unterscheiden seyn: ut, *Hominis natura a reliquis animantibus differt,* Cic. Off. 1, 27. *Differre inter se,* Id. fin. 3, 10. *Paullum differre,* Id. Agrar. 2, 31. *Differre alicui,* dixit Lactantius 1, 8, 3. *Res cum re differt,* Cic. de Invent. 1, 44. ¶ 4. *Differre,* est etiam extrahere, procrastinare: aufziehen, verziehen, aufschieben. *Ad aliquod tempus differre,* Cic. in Vatin. c. 11. *In annum differre,* Horat. 1 ep. 2, 39. *In aliud tempus differre,* Cic. fam. 5, 12 ext. *In alicujus adventum aliquid differre,* Id. Att. 13, 37 exer. *Posse diem differri,* ubi tamen Gron. malit. *proferri,* Id. fam. 2, 3. *Tempus differre,* id. Phil. 8, 8. conf. Menck. Observ. L. L. *In diem differre,* aufhalten, Sen. ep. 8. *Differ; habent parvæ commoda magna mora,* Ovid. Fast. 3, 394. Id. de R. A. 93 *Sed propera, nec te venturas differ in horas.* ¶ 5. *Differre rumores,* est dispergere, divulgare, ein geschrey hin und wieder ausbringen, ausbreiten. Ter. Heaut. prol. v. 15. *Et differre quem rumoribus,* einen austragen, Tac. Ann. 1, 4, 2; & Petron. c. 10. Ita Suet. in Iul. c. 13 *Fama distulit.* Tacito absolute est, *Differtur,* Ann. 3, 12, 6; & 4, 25, 5. Lucilius apud Nonium c. 4 n. 131 *Gaudes, cum de me ista foris sermonibus differs.* ¶ 6. Sed etiam cum accusativo personæ *differre aliquem* dicitur, i. e. objurgare, maledicere &c. einen herunter machen. Ter. Andr. 2, 4, 5 *Venit meditatus alicunde ex solo loco, orationem sperat inventisse se, qui differat te.* conf. 1, 1, 130. *Et nunc id operam do, ut per falsas nuptias vera objurgandi causa sit.* Ita Plautus Pseud. 1, 3, 125 *differre aliquem dictis.* Et Trin. 3, 2, 63 *Ne me hac fama differant,* daß sie mich nicht austragen. Apud Liv. vero 26, 51 *Legationes--- distulit Tarraconem, differre* idem notat, quod jubere aliquem, ut expecter rei eventum in aliud tempus. ¶ 7. *Differre* est etiam hortense verbum. vid. quæ notamus in *Disponere.*

¶ Differens, *tis,* dispar, dissimilis, unterschieden. Cic. Orat. c. 23 *Ab indiserti re plus quam opinione differens.* Id. de Fato c. 4 *Quid mirum est, has dissimilitudines ex differentibus caussis esse factas?* ¶ 2. Sensu dialecticorum, pro differentia. Quinct. 5, 10 *Genus, species, differens, proprium* & ibid. sæpius.

¶ Differenter, adv. mit unterscheid. Solinus c. 1 *Inseruimus pleraque differenter congruentia.*

¶ Differentia, *æ,* f. discrimen, ein unterscheid. Cic. Off. 1, 27 *Differentia honesti & decori.* Et de Fin. 5, 7 *Quanta differentia in principiis naturalibus; tanta in finibus bonorum malorumque dissimilitudo.* Petron. c. 84 *Morum differentia.*

¶ Differitas, *ātis,* f. apud Lucretium & Arnobium legitur pro *Differentia.* v. ille 4, 637, hic lib. 2 p. 54 &c.

¶ Indifferens, *tis,* subst. ἀδιάφορον, ein mittel-ding. Seneca epist. 82 *Mortem inter indifferentia ponimus, quæ ἀδιάφορα, Græci vocant.*

¶ Indifferens, adj. gleichgesinnt. Apud Suet. Cæs. c. 53 *Indifferens* moroso opponitur: vid. ib. Casaub. ¶ 2. *Syllaba indifferens,* i. e. communis, quæ produci potest, & eadem corripi, gleichgültig.

¶ Indifferenter, adv. ohne unterscheid. Quintil. 9, 2 *Vtroque utimur indifferenter.* Et 11, 3 pr. *Vtraque appellatione indifferenter uti licet.* Gell. 10, 24 *Literis i & e uti indifferenter.* ¶ 2. Sine cura, fusque deque, eben hin. Suet. Domit. extr. *Occisum eum, populus indifferenter, miles gravissime tulit.*

¶ Indifferentia, *æ,* f. convenientia, eine gleichheit. Gell. 13, 22 *Cujus finitus quanta apud veteres indifferentia sit, notius est, quam &c.*

¶ Dilātus, *a, um,* dispersus, divulgatus, ausgebracht; ut, *Celeri rumore dilato,* Nepos 10, 10, 1. conf. Suet. Aug. c. 14. ¶ 2. Item, aufgeschoben; ut, *Res in posterum dilata,* Cic. ad Quint. fr. 2, 3.

¶ Dilatio, *ōnis,* f. der verzug, aufschub. Senec. de Iracundia 3, 12 *Maximum remedium iræ delatio est.* Liv. 21, 52 *Hec res dilationem non patitur,* die sache lässet sich nicht aufziehen. *Petere dilationem,* Plin. 1 ep. 18. *Sine dilatione,* unverzüglich, Vellej. 2, 50, 1.

¶ Dilator, *ōris,* m. ein säumiger, zauderer. Horat. de Arte v. 172 *Dilator, spe longus, iners, &c.*

¶ Dilatōrius, *a, um,* adj. verweilend, aufschub nehmend; ut, *Dilatoriæ exceptiones,* l. 2 & 3 ff. de except. & præscr.

Dilato, *are,* &c. vide *Latus, a, um,* in L.

¶ Eefero, *efferre,* pro *Efferre* Pareus Lex. Plaut. p. 398 non modo in locis aliquibus Plauti, sed & Ciceronis legit: e. g. fam. 9, 2; & ad Att. 8, 3.

¶ Effĕro, *extŭli, elātum, efferre,* hinaus tragen, hinaufheben, erheben. *Domo pedem efferre,* Cic. Att. 6, 8. *Efferre per omnes honorum gradus ad summum imperium,* evehere, extollere, Cic. Catil. 1, 11. Sic *fortu-*

fortuna effert, bläſet auf, Cic. pro Balbo c. 7. *Efferre ſummis laudibus in cælum*, Cic. fam. 9, 14, hoch loben und rühmen. *Efferre verbis aliquem*, mit worten erheben, Cic. de Orat. 3, 14. ¶ 2. *Efferri*, etwas eſt inſolefcere, in ſuperbiam corrumpi, ſtolz werden. *Efferre ſe*, Cic. Off. 1, 34. *Inſolenter ſe efferre*, Id. Tuſc. 4, 17, ſich erheben, ſich groß machen. *Gloriando ſe prædicatione efferre*, Cic. Paradox. 1 ſub finem. *Efferre ſe lætitia*, Cic. de Fin. 5, 15, ſich hoch erfreuen. Et, *Incredibili gaudio ſum elatus*, fam. 10, 12. Sic, *Efferri immoderatione verborum*. Cic. pro Sulla c. 10, 1, herausfahren. *Iras dolore, faſtidio, cupiditatibus, ſtudio efferri*, Idem paſſim dixit. v. Menck. Obſ. L. L. *Cantandi ſaltandique voluptate ita efferebatur*, ut eſt, movebatur delectabaturque, war ſo unmäßig, Suet. Calig. c. 54. Sed ap. Cic. de Orat. 2, 21 *Efferat ſe in adulescente fœcunditas orationis*. in Læl. 27 *Virtus cum ſe extulit*, efferre ſe eſt per nobiles conatus oſtendere ſe & virtutem ſuam. ¶ 3. Eſt & funebre verbum, idemque quod ſepelire, vel ad ſepulturam ferre, funus ducere, beerdigen, zur erde beſtatten. Nepos 3, 3, 2 *In tanta paupertate deceſſit, ut qui efferretur, vix reliquerit*. Et 5, 4, 3 *Complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquiſſent, ſumtu ſuo extulit*. Donatus: EFFERRI *proprie caduvera mortuorum dicuntur*. Petronius c. 111 *Hæc ergo cum virum extuliſſet*. Virgilius *exportare tectis* dixit 4 Georg. v. 256. Et recte dicuntur *Efferri* mortui, quia apud pleraſque gentes obrinuit, ut extra urbem mortui ſepelirentur, ne ſepulcrorum aura publicæ fanitatis rationem læderet. v. Kirchm. Fun. Rom. 2, 1 p. 115 ſq. ¶ 4. *Efferre*, eſt divulgare, ausbringen, unter die leute bringen. Ter. Adelph. 4, 4, 16 *Quod minime eſt opus, nusquam efferri*, id eſt, divulgari. ¶ 5. *Efferre* eſt aſſerre, dicere ap Ciceron. de orat. 2, 66, *Etiam illa, quæ minuendi, aut augendi cauſſa ad incredibilem admirationem efferuntur*. Sic ib. 3, 11 in Orat. c. 22, 44 &c. ¶ 6. *Decenter aliquid efferre*, id eſt, proferre, pronunciare, zierlich ausreden, Quintil. 1, 5 ſub fin. ¶ 7. Cum de agris uſurparur, idem quod ſimplex ferre, aut proferre notar. Cic. in Brut. 4 *Ager, qui, cum multos annos quievit, uberiores efferre fruges* ſoler. Sic 3 in Ver. 47, 86 &c. Inde translato de omnibus rebus, quæcunque aliquid ex ſe gignunt. Cic. de Nat. Deor. 2, 33 *Ea, quæ efferant aliquid ex ſeſe, perfectiores habere naturas, quam ea, quæ ex iis efferantur*. v. Menck. Obſ. L. L.

¶ Elatus, *a, um*, proprie de loco, erhaben. Colum. 2, 4 *Modo in elatiora, modo in depreſſiora clivi obliquum agi ſulcum oportebit*. Superl. *elatiſſimæ lucernæ*, alto loco adfixæ, Tertull. Apolog. c. 35. ¶ 2. Deinde metaphorice inflatus, ſtolz. *Elati barbara arrogantia deſpiciebant ſuos*, Cæſ. B. Civ. 3, 59. *Elati iracundia victores*, Hirt. Gall. Bell. 8, 10. *Elatus cupiditate*, Cic. de Div. 1, 24. *immoderata lætitia*, idem Tuſc. 3, 10, 5, 6. Sed *elato magnoque animo eſſe* ap. Cic. Tuſc. 1, 40, Liv. 26, 19, & 28, 8 idem eſt, quod generoſo, excelſo, animo eſſe. *Elatum* in oratione eſt grande, ſublime, ſplendidum. Cic. Bruto 9. v. Menck. Obſ. L. L. ¶ 3. Item ſepultus, begraben. Horat. ſat. 2, 5, 85 *Anus ſic eſt elata*. Manilius 4, 71 *Ex ipſis quidam elati rediere ſepulcris*. ¶ 4. Evulgatus, ausgebracht, ut, *Elata res*, de arcano evulgato, Nep. 10, 8, 4. Ter. Phor. 5, 7, 67 *Vides tuum peccatum eſſe elatum foras*.

¶ Elate, adv. hochtrabend. *Dicere elate*, mit hohen, groſſen worten reden, Cic. de opt. gen. Or. c. 4. Comp. *Elatius ſe gerere*. C. Nepos 4, 2, 1. *Fama elatius inflatiusque multo quam res ei at geſta, percrebuerat*, Cæſ. Civ. B. 3, 79.

¶ Elatio, *ōnis*, f. die erhebung; ut, *Onerum elationes*, per machinas, Vitruv. 10, 8. Dein metaphorice, ut, *Elatione animi*, exultatio, elevatio, cum animus ſe vel gaudio effert, vel ſuperbia: Cic. Fin. 3, 10 *Lætitia, quaſi geſtientis animi elatio voluptaria*. Id. de Clar. Orat. c. 17 *Officii Theopompus elatione atque altitudine orationis ſuæ*.

¶ Elatorius, *a, um*, hyperbolicus, jactabundus, unde

¶ Elatorie, adverbium eſt, apud Aſconium Pedianum in Divinat. Verr. OMNIBVS. SICVLIS, *elatorie*, inquit, *Cum exim a duobus quæſtoribus Sicilia regi ſoleat, uno Lilybetano; altero Syracuſano: ipſe vero Lilybetanus quæſtor fuerit, Sex. Peduceo prætore*; OMNIBVS *tamen ſe placuiſſe dixit*.

¶ Elativus, *a, um*, herausſtragend. Gloſſ. lat. gr. *Elativa, ἐκφορικά*.

¶ Infĕro, *intŭli, illatum, inferre*, importare, hineín tragen. *In medium agmen ſe inferre*, id eſt, cum imperu irruere, Liv. 2, 14 mitten in den hauffen hinein ſetzen. *Infert ſe ſocium Æneas*, er reitet mit in der ordnung, Virg. 4 Æn. v. 242. *Inferre pedem aliquo*, hinein treten, Cic. pro Cæcin. c. 14 pr. *Inferre bellum patriæ*, vel *contra patriam*, Cic. Philipp. 2, 22, bekriegen. Liv. 4, 18 *Dictator dextro cornu adverſus Faliſcos; ſiniſtro contra Vejentem Capitolinus Quinctius intulit ſigna*, hat den angriff gethan. *Inferre detrimentum*, Cæſ. B. Civ. 2, 2, ſchaden thun. Sic *Inferre injuriam, vim, manus alicui* & *in aliquem*. Cic. de Haruſp. reſp. 18 pro Sext. 27. *Inferre ſtuprum, terrorem, perturbationem, metum, necem*, &c. *Inferre malum in domum alicujus*, C. Nep. 2, 9, 2, i. e. vexare, detrimentis afficere. *Inferre ſe flammæ*, ſich ins feuer ſtürtzen, Vellej. 2, 74, 4. ¶ 2. Idem quod afferre, proferre, valet. Cic. de or. 1, 8 *Solebat Cotta narrare, Craſſum ſei momenem quendam de ſtudio dicendi intuliſſe*. Sic de Off. 1, 40 & paſſim. ¶ 3. Ex præmiſſis colligere. Cic. de Inv. 1, 23, *Hoc modo, ut ne quid poſterius, præter concluſionem inferatur*. Adde c. 34, 40, &c. ¶ 4. Apud eundem inferre eſt in rationes inferre, & quidem res falſas, quæ minime fuerant inferendæ, pro L. Flacc. 19. v. Menck. Obſ. L. L. ¶ 5. Eſt & funebre verbum, beraaben, einſcharren. Nam & *inferri* dicuntur, qui componuntur ſepulcris: & munera etiam, quæ mortuorum manibus conſecrabantur. C. Nepos 4, 5, 5 *Mortui corpus, cum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quo bi, qui ad ſupplicium dati*. Virg. Æn. 3, 66 *Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte, Sanguinis & ſacri paterus*. conf. Cic. de Leg. 2, 22 & Miſc. Obſ. Vol. 4 p. 335.

¶ Infĕriæ, inde quoque dictæ, i. e. ſacra, quæ inferis vel mortuis fiunt, todten-opffer, leich-begängniß; ut, *Inferias dare*, Curt. 7, 9, 21; & 10, 1, 30. Feſtus: INFERIAE *dicta ſacrificia, quæ Diis manibus inferebant*. Servius tamen ab *Inferis* potius inferias appellatas putat. Verum pro Feſto viderur eſſe Ovidius, cum Triſt. 3, 3, 81 ait: *Tu tamen exſtinctio feralia munera ferto*. Et Virg. Æn. 9, 215 *Abſenti ferat inferias*. vid. Kirchm. de Funer. Rom. 3, 22; & Turneb. 4, 22. Conſtabant *Inferiæ* liquoribus: *aqua, lacte, vino, ſanguine*: unde χοαὶ a *fundendo* Græcis appellatæ. Vide Kirchm. l. c. & adde imprimis Cenotaphium Lucii Cæſaris Piſanum, ab Ilenr. de Noris publicatum, ubi urna lactis, mellis, olei enumerantur, & decens quoque formula legitur, INFERIAS MANIBVS cujus MITTERE. Adde Reineſ. claſſ. 7 Inſcript. 12. Sed Flor. 2, 18, 12 *Ut deſtinata morte in prælium ruerent, quum ſeſe primum epulis, quaſi inferiis implevijſſent*, Germani vocant die heucker-mahlzeit, quia ad ſupplicium ducendis epulæ præberi ſolent. v. ibi Freinſh. ¶ 2. *Inferiæ* annuæ parentationes dictæ, jährlich leichen-gedächtniß. Suet. Calig. 15 *Inferias matri & fratribus annua religione publice inſtituit*. conf. de Claudio c. 11; & de Virell. c. 11.

¶ Infĕriālis, *e*, ferialis, funebris, exequialis, zum begräbnüß gehörig. Apul. Met. 8 p. 169 *Officiis inferialibus ſtatim exactis*, nach dem leich-begängniß; quibus conferri poſſunt *officia feralia luctu & mœrore perfuncta*, ex lib. 1 Miſel. poſt init. Vide ſupra *Feralis*.

¶ Inferius, *a, um*, ad inferendum vel ſacrificandum perrinens; ut, *Inferium vinum*, quod in ſacrificando infra pateræ labrum ponebatur. v. Feſtus, & Loënſ. 3, 12.

¶ Infĕrax, *ācis*, non ferax, unfruchtbar; ut, *Silvæ inferaces*, ap. Hier. 2 Homilia in Cantic. ex Orig. verſa, ed. Frob. p. 185 Colon. 369 Tom. 3.

¶ Infertilis, *e*, idem, apud Columellam. Hinc

¶ Infertĭlitas, *ātis*, f. die unfruchtbarkeit, in Gloſſ. gr. lat. *ἀγονία*.

¶ Infertus, *a, um*, pro *illatus*; ut, *Infertum vinum*, quod altario libatur atque offertur, Iſidor. 20, 3.

¶ Infĕrror, *ōris*, m. der hinein trägt, ein truchſes. Gloſſ. gr. lat. *παραβάτης, ſtructor, infertor*.

¶ Illātus, *a, um*, hineín gebracht. *Interiora, niſi lumine illato, obſcura ſunt*, Curt. 8, 2, 21. conf. 8, 6, 22. *Regem moverat Parmenionis cum honore mentio illata*, daß er des Par. mit ehren gedacht, Id. 8, 1, 38. *Illata Græcie bella*, Id. 3, 10, 8.

¶ Illātio, *ōnis*, f. die hineinbringung. Ulpian. l. 2 § 3 Dig. de Relig. & ſumtib. funer. *De ea illatione Prætor ſenſit, quæ ſepulturæ cauſſa ſit*. Edicti prætorii verba præceſſerant: *Oſſa in ſepulcrum illata*. ¶ 2. *Illatio* eſt ſolutio ſive penſio tributorum. Caſſiodor. 2 ep. 16 *Senſimus auctas illationes: vos addita tributa neſcitis*. Sic quoque Græcum εἰσφορά. ¶ 3. Tandem *Illatio* philoſophis, etiam veteribus, concluſio ſyllogiſmi eſt, der ſchluß. Apulej. 3 Dogm. Platon. p. 34 *Dico illationem vel illativum rogamentum, quod acceptionibus colligitur & infertur*.

¶ Illatīvus, *a, um*, illationem inferens. Iam ex Apulejo demonſtratum ſuit, *illativum rogamentum* concluſionem ſyllogiſmi eſſe.

¶ Subinfero, *ferre*, einſchieben. Auguſtinus de Geneſi ad liter. 3, 200 *Poſtea ſubinferetur*: & c. 24 pr. *Subintulit de omnibus*.

¶ Introfero, *ferre*, hineín tragen. Cic. Verr. 5, 13 extr. *Lectica in urbem introferri ſolitus eſt*. Liv. 43, 7 *Princeps eorum, pedibus captus, lectica eſt introlatus*.

¶ Offĕro, *obtŭli, oblātum, offerre*, antragen, anbieten. *Opportune te mihi offers*, Ter. Hec. 5, 3, 10, du kömmſt mir zu gelegener zeit. Et, *Obvium ſe alicui offerre*, in Adelph. 3, 2, 24. Eriam hic fortuitum eſt. Sed Cic. Att. 3, 10 p. 304 Græv. ad ſtudium conſiliumque pertinet, *offerre ſe alicui*, einem unter augen gehen. *Offerre beneficium*, Cæſ. B. Gall. 6, 41 fin. *Officium*, Lucan. 9, 64. *Operam ultro alicui*, Liv. 40, 23. *Injuriam*, Ter. Hec. 5, 1, 13, anthun. Cic. fam. 10, 12 *Oblata religio Cornuto, pullariorum admonitu*, i. e. objecta, man hat ihm ein gewiſſen gemacht. *Offertur occaſio*, Cic. pro Lege Manil. c. 2, es giebt gelegenheit. Et Off. 1, 24 *Offerre ſe periculis ſine cauſſa*, ſich in gefahr waagen, h. e. audere rem periculoſam. Et, *In diſcrimen vitam ſuam offerre*, Cic. pro Sext. c. 28. Liv. 2, 55 *Huic tantæ tempeſtati cum ſe conſules obtuliſſent*. Tib. 4, 1, 48 *Nulla tibi adverſis regio ſeſe offeret armis*. Sen. Herc. furente v. 326, *Nemo ſe tuto diu periculis offerre tam crebris poteſt, &c.* Quod Germani non adeo dicunt ineleganter, der krug gehet ſo lange zum waſſer, bis er zerbricht. ¶ 2. *Offerre* etiam dicuntur ſubditi, cum pro neceſſitate reipublicæ aliquid ultro penſitant, & quaſi donant, freywillig ſteuern. Vnde hoc penſitationis genus *Oblatio* dictum, de quo paullo poſt aliquid dicetur. ¶ 3. Hinc apud veteres Chriſtianos *offerre* dicebantur, qui Deo eccleſiæve aliquid donarent, ſeu conſecrarent, opffern. Prudent. Hymno 5 Cath. v. 149 de cereis ardentibus: *O res digna Deus, quam tibi roſcidæ Noctis principio grex tuus offerat*. Et paullo poſt v. 155 *Lumen, quod famulans offero, ſuſcipe tinctum pacifici chriſmatis unguine*. Præcipue vero *offerre* dicebantur, qui poſt celebrationem Euchariſtiæ, collationem aliquam faciebant, ſeu conferebant aliquid, unde vinum panisque & alia in uſum Euchariſtiæ compararentur, itemque eccleſiæ pauperes ſuſtinerentur. De quo paſſim SS. Patres. Prudent. Hymno 2 περὶ στεφάν. de Laurentii paſſ. v. 73 *Tum ſumma cura eſt fratribus, Offerre fundis venditis Seſtertiorum millia*. Loquitur poëta ex perſona gentilis inſultantis ritibus Chriſtianorum. Neque vero de donariis tantum hoc utebantur verbo, ſed & de precibus & cultu divino, in quo velut ſacrificium Deo offertur. Ita *offerre* eſt miſſam celebrare, ſive orare ad altare, Severo Sulpitio Dial. 2, 2. Tert. de Jejuniis c. 15 *Duas in anno hebdomadas Xenophagiorum nec totas, exceptis ſcilicet Sabbatis & Dominicis, offerimus Deo*. Infinita ſunt talia.

¶ Offĕrens, *tis*. Cic. pro Mil. c. 34 *Animoſi & ſe acriter ipſos mortis offerentes*. Id. pro Planc. c. 10 *Vltro ſe mihi etiam offerentes rogavi*. Liv. 44, 8 *Offerentibus ſeſe rebus*.

¶ Offĕrentia, *æ*, f die darſtellung, anerbietung. Tertull. adv. Marc. 4, 24 *Conſidera cauſſarum offerentiam*.

¶ Oblātus, *a, um*, angetragen, an hand gegeben, zugeſtoſſen. *Oblata omnia, facultas, fortuna, &c.* Cic. Catil. 3, 2. *Id non humano conſilio, ſed prope divinitus datum atque oblatum vobis videtur*, Id. Act. Verr. 1, 1. *Res nova oblata*, Virg. Æn. 1, 454. *Oblato fœdere bellum componere*. Id. ib. 12, 109. *Acerbo ex amore oblata*, Ter. Hec. 3, 1, 1. *In qua primum de ſenſibus ipſis quædam dixit nova; quos junctos eſſe cenſuit a quadam quaſi impulſione, oblata extrinſecus*. Cic. Acad. 1, 11 *Species oculis animisque veſtris oblata*. Liv. 25, 38. *Oblatum* ab eo quod fortuito contigit Cic. in Orat. pro Domo, 24 diſtinguit: *Domus ardebat in palatio non fortuito, ſed oblato incendio*.

¶ Oblara, *æ*, f. ſubſtantive, Chriſtianorum veterum vox, de qua mox in *Oblatio* n. 2.

¶ Oblatio, *ōnis*, f. die darſtellung, darreichung. Cic. a in Verrem:

Quando illa (Sicilia) *quod deberet, non ad diem dedit? quando id, quod opus esse putaret, non ultro pollicita est? Quando id, quod imperaretur, recusavit?* Vbi Asconius: *Omne genus persitationis in hoc capite positum est*: CANONIS, OBLATIONIS, INDICTIONIS. OBLATIONEM illis verbis designavit Cicero: *Quando id, quod opus esse putaret, non ultro pollicita est?* Ergo OBLATIO dicitur persitatio: quæ sponte & ultro, non ex constituto, indicove præstatur, eine freywillige steuer. ¶ 2. Apud Christianos veteres *oblationes*, res omnes, quæ sacrificabantur Deo; præcipue quæ dicebantur altari in liturgia sacra seu Missa, dicebantur, die opferung. Ac sicuti veteres Christiani *Missam* pro *missione*; ita pro *oblatione* & *oblatam* dicebant eodem modo. Vnde & ipse panis mysticus, sive qui in mysterio cœnæ fidelibus distribuitur, quia ex his oblationibus parabatur, *oblatæ* nomen accepit: ex quo & nostrum oblat originem habet. Fulbertus Carnotensis ep. 2 *Sicut multæ ecclesiæ sunt per universum orbem terrarum, propter diversa loca, & tamen una sancta est catholica ecclesia propter unam fidem: sic & multæ* OBLATAE, *propter vota offerentium, unus panis sunt, propter unitatem corporis* CHRISTI. Hildebertus Turonensis de mysterio Missæ: *Offerimus tibi summe Deus: sed propter eosdem Oblatæ pariter non operantur idem.*

¶ Oblatĭtius, *a, um*, angeboten. Sidon. 7, 9 *Oblatitium impendium*, ut *aurum oblatitium*, quod imperatori Senatores promta liberalitate offerebant, veluti post victoriam a tyranno partam, quinquennalibus, decennalibus. V. Iac. Gothofr. ad Cod. Th. 6, 2 parat. & ad l. 5 laudati modo tit. de Senatoribus &c.

¶ Oblativus, *a, um*, idem. Sym. 10, 50, (al. 43.) *Quod oblativis functionibus ea demum domus esset obnoxia*, & iterum *Oblativa munera a clarissimis fœminis soluta.*

¶ Oblātor, *ōris*, m. qui offert, ein geber, ein opfernder. Tertull. contra Marc. 2, 26 *Christum non agnoscitis, Patris deprecatorem & oblatorem animæ suæ pro populi salute.* Gloss. lat. gr. *Oblator*, εὐντελεστής.

¶ Offertor, *ōris*, m. idem. Commodian. Instruct. 39 *Abel offertor mactatus a fratre.*

¶ Offertorium, *i*, n. est locus, ubi sacrificia offeruntur a pontificibus, das opfer-haus, v. Isidor. Orig. 6, 19.

¶ Offerumentum, *i*, n. oblatio, das opfer. *Offerumenta dicebant, quæ offerebant*, Festus. Translate pro plagis, quæ scapulis & tergo offeruntur, posuit Plautus Rud. 3, 4, 47, & quidem fœminino genere: *Offerumentas habebis plures in tergo tuo, quam ulla navis longa clavos*, prügel-suppe.

¶ Perfĕro, *ferre*, überbringen. *Literas, mandata, perferre*, briefe, befehl zustellen, Cic. fam. 2, 5, & Virg. Æn. 11, 825. *Perferre nuncium*, Id. ad Q. fratr. 1, 1 pr. botschaft bringen. *Fama adme perfertur*, Liv. 28, 13 pr. *Et literis multorum & sermone omnium perfertur ad me*, Cic. fam. 14, 1 pr. ich sehe aus vielen briefen, und höre von allen leuten. ¶ 2. *Perferre*, pati, perpeti, ertragen, erdulden. *Facile omnes perferre & pati*, Ter. Andr. 1, 35, er konte einen jeden wohl leiden. Cic. de Orat. 2, 19 *Perpetior ac perfero facile omnes.* Ter. Adelph. 3, 4, 50 *Paupertatem una pertulimus gravem*, wir haben hunger und kummer mit einander ausgestanden. *Perferre contumelias, cruciatum, frigus, famem, sitim, vigilias, laborem, onus*, Cicero passim. Vide vel solum Carilin. 2, 5. *Decem annorum legitimum pœnam non pertulit*, C. Nep. 3, 1, 5, h. e. non omnem illam pœnam, quæ definita lege fuit, subire necesse habuit. Ergo *perferre plus* hic est, quam *tolerare.* Ovid. Amor. 3, 11, 7 *Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.* ¶ 3. *Perferre legem* est, suffragiis populi collectis, legem tanquam ab omnibus approbatam constituere & promulgare, ut ex multis Ciceronis locis Menckenius in Observ. L. L. ostendit.

¶ Perfĕrens, *tis*; ut, *Timidi, perferentes injuriarum*, Cic. de Orat. 2, 43.

¶ Perferentia, *æ*, f. tolerantia, die erdultung. Lactant. 3, 11 *Virtutis vis & natura in malorum perferentia posita est.*

¶ Perferentātius, *a, um*, a perferendo, tragbar. In altercatione Epicteti & Hadriani, *Quid est homo?* Resp. *Balneo similis*, &c. *Tertio cella assa perferentaria*: de hac interrogat Scaligerum Orasius, in illius Ep. 68, ut etiam *perferentarios milites* apud Varronem, Plautum, Sallustium, esse dicat. Respondet Scaliger ep. 169 ut a *perferendo* simpliciter dictam putet.

¶ Perlātus, *a, um*, überbracht. Virg. Æn. 11, 803 *Hasta perlata hæsit.* Curt. 5, 12, 13 *Ad illos clamore perlato.*

¶ Perlatio, *onis*, f. die erdultung. Lactant. 5, 22 *Patientia est malorum, quæ aut inferuntur, aut accidunt, cum æquanimitate perlatio.*

¶ Perlātor, *oris*, m. qui perfert, ein überbringer. Ammian. 21, 16 *Epistolarum perlatore capto.* Symm. 5 ep. 30 *Perlator harum literarum.* Et August. ep. 42 *Quæsivi ab epistolæ perlatore*: & ep. 205 extr. *Me festinatio perlatoris urgebat.*

¶ Perlatrix, *ĭcis*, f. die überbringerin. Ennodius 1 epist. 22 *Perlatrices querelarum literæ.*

¶ Postfĕro, *ferre*, est postponere, nachsetzen, hintansetzen. Liv. 3, 64 *Non semper Valerios Horatiosque consules fore, qui libertati plebis suas opes postferrent.* Plin. 4, 4 pr. *Peloponnesus, peninsula haud ulli terræ nobilitate postferenda.* Curt. 7, 4, 34 *Animi & corporis robore nulli juvenum postferendus.* Vellej. 2, 69, 3 *Nulli nomini postferendus.* Sil. 2, 701 *Nec regnis postferte fidem.* Vbi Dausquejum, de elegantia hujus verbi non temere obvii monentem, velim consulas, it. Drakenb. ad h. l.

¶ Postlātus, *a, um*. Sabi. 2, 68 *Visaque postlatam jacuit ulta deam* versus corruptus ille quidem; Ita Plin. 35, 1 *Nunc vero in totum marmoribus postlata* pictura, legit Pinsianus: sed alii *pulsa*.

¶ Præfĕro, *ferre*, fürtragen. *Præferre facem ad libidinem*, Cic. Catil. 1, 6, vorschub geben. *Præferre se aliis*, i. e. præponere, Cic. de Orat. 2, 84, sich andern vorziehen, und besser dünken lassen. Sed ap. Cæs. de B. G. 2, 27 est alios virtute ac fortitudine superare. *Salutem reipubl. suis commodis præferre*, Cic. pro Lege Manil. extr. Sic, *Alicui neminem præferre fide, constantia, magnitudine animi*, C. Nep. 8, 1, 1. ¶ 2. *Præferre* etiam usurpatur pro, præ se ferre, anzeigen; ut, *Vultus tuus nescio quod ingens malum præfert*, Curt. 4, 10, 26. *Qui sapientiæ studium habitu corporis præferunt*, Plin. 1 ep. 22. Ita optimi libri: quidam *præ se ferunt*, haud dubie interpolati. Sed & Plancus Cic. fam. 10, 8 *Cum præferremus sensus aperte*, da wir unsere meynung deutlich merken liessen. ¶ 3. *Præferre* est anticipare, præcipere. Liv.

39, 5 *Ne plus in triumpho certaminum, quam in bello haberet; prætulit triumphi diem.* Adde Turneb. Adverf. 30, 25. ¶ 4. *Præferri* apud Liv. sæpe præterlabi notat: ut 2, 14: *Cumanæ cohortes arte adversus vim usæ, declinavere paululum; effusoque prælatos hostes conversis signis ab tergo adortæ sunt*; ad quem locum, v. Drakenb. & Menck. Obs. L. L.

¶ Prælātus, *a, um*, vorgezogen; ut, *Prælatus honor*, Virg. Æn. 5, 541. Et Ovid. Met. 4, 56 *Altera, quas oriens habuit, prælata puellis.* Vnde Comp. *Prælatior*, Tert. adv. Marc. 1, 9; & ad Vxor. 1, 3. Liv. 7, 24 med. *Hostes præter castra sua fuga prælati, Præter* omissum est 5, 26 med.

¶ Prælatio, *ōnis*, f. der vorzug. Val. Max. 7, 8, 4 *Non solum flagitiosum silentium, sed etiam prælatio contumeliosa vitueri posset.* Tertull. Apolog. c. 13 *Prælatio alterius sine alterius contumelia non potest procedere.* & Charisius lib. 1 c. de Gradibus: *Prælatio omnium.* Vide inferius *Superlatio.*

¶ Prælator, *ōris*, m. qui præfert. Tertull. de Pudicit. c. 2 *Misericordiæ prælator, quam sacrificii.*

¶ Præfericulum, *i*, n. vas patens, velut pelvis, quod in sacrificiis præferre solebant, ein becken. Festus.

¶ Prætertĭlis, *e*, valde fertilis, sehr fruchtbar. Prudentius 2 ad Symmach. v. 1025 *Quoniam præfertile germen Luxuriat.* Et Alcimus Avitus 5, 119 *Præfertilis ubere terra.*

¶ Prætĕrfero, *ferre*, vorbey tragen, neben hin führen. Liv. 21, 55 *Simul latebras eorum improvida acies præterluta est.* v. *Prælatus.*

¶ Profero, *tuli, latum, ferre*, herfürbringen, darthun. *Pecuniam ex arca proferre*, Cic. pro Rosc. Com. c. 10. *Proferre palam*, öffentlich aussagen. Ter. Adelph. 3, 2, 39; & Hec. 1, 2, 32 & 78. *Proferre foras, pati, facere, aperire & in lucem proferre*, Cic. pro Cæl. c. 23, & de Orat. 1, 34. *In medium proferre*, Id. 15, 2. *Proferre beneficium*, i. e. exhibere. Cic. pro Mur. 34. ¶ 2. Est & prolatare, quasi porro ferre, aufschieben. Ter. Andr. 2, 1, 28 *Saltem aliquo ad proferendum proficiscar dies.* Sen. Herc. fur. v. 187 *Certo veniunt ordine Parcæ: Nulli jusso cessare licet: Nulli scriptum proferre diem.* Statius Theb. 3, 665 *Obvius ire pares, ventisque aut alite visa Bellorum proferre diem.* vid. Heinf. ad Ovid. R. A. 93. ¶ 3. *Proferre se*, est in notitiam hominum adducere, sich herfür thun, bekandt machen. Plin. 9 ep. 13 pr. *Statui mecum atque deliberavi esse magnum pulchrumque materiam infectandi nocentes, miseros vindicandi, se proferendi.* Similiter *proferre ingenium*, Tac. Ann. 16, 29 extr. & *artem proferre*, Suet. Ner. c. 25. Sen. ep. 52 *Hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui seipsos protulerunt.*

¶ Profera, *æ*, f. dea, de qua Mart. Capella lib. 8 p. 270 *Ne prioris proferæ admiratio laberetur.*

¶ Prolātus, *a, um*, herfürgebracht. Cic. de Div. 2, 66 *Multa sunt ex historiis prolata somnia.* Ter. Hec. 1, 2, 29 *Non est opus prolato hoc.* ¶ 2. Suspensus, productus, aufgeschoben. Cic. ad Qu. fratr. 3, 8 *Res prolatæ, ad interregnum comitia adducta.* Nimirum justitium & feriæ forenses hac formula indicantur. Ita enim Att. 14, 5 med. Item pro Mur. c. 13 *Sapiens existimari nemo potest, in ea prudentia, quæ neque extra Romam usquam, neque Romæ rebus prolatis quidquam valet.*

¶ Prolatio, *ōnis*, f. actus proferendi, & quidem vel loci respectu, die forttragung, erweiterung. Liv. 13, 5 *Aruspices respondere, læta extaa fuisse, & prolationem finium, victoriamque, & triumphum portendi:* vel respectu temporis, commoratio, & extractio, aufschub, verzögerung; ut, *Prolatio judicii*, Cic. pro Rab. c. 3. Et, *Prolatio rerum*, Cic. Att. 7, 12; & Plaut. Mil. 2, 2, 98, negotiorum suspensio & jurisdictionis silentium, vel justitio indicto belli temporibus, vel feriis & vacationibus. Tac. Ann. 4, 3, 7 *Sed magnitudo facinoris metum, prolationes, diversa interdum consilia adferebat.* Cic. de Orat. 34 *Prolatio exemplorum.* Liv. 22, 13 *Latinorum nominum prolatio.*

¶ Prolatus, *ūs*, m. idem, Tert. adv. Valentin. c. 33 *Facillimo prolatu.*

¶ Prōlato, *are*, frequent. proferre, erweitern; ut, *Prolatare agros*, Tac. Hist. 27, 8, 5. Et, *Prolatare rem rusticam*, Colum. Procem. Oper. p. 7. ¶ 2. Deinde differre, aufschieben. Cic. Catil. 4, 3 *Malum opprimi sustentando ac prolatando nulle pacto potest.* Sal. Iug. 27 *Omnis invidia prolatandis consultationibus dilapsa foret.* Liv. 21, 5 *Ex uno die dux est declaratus, velut Italia ei provincia decreta, bellumque Romanum mandatum esset, nihil prolatandum ratus, &c.* Silius 3, 142 *Prolatare diem.* Et Tac. Ann. 6, 42, 6 *Vbi diem ex die prolatabant.*

¶ Prolatratus, *a, um*, verzogert, aufgeschoben, Tac. An. 13, 34, 4 *Mollibus adhuc initiis prolatatum bellum acriter fumitur.*

¶ Prolatatio, *ōnis*, f. prolatio, dilatio, die verzögerung. Tac. Hist. 3, 82, 3 *Sed omnem prolatationem, ut inimicam victoriæ suspectabant.*

¶ Prolativus, *a, um*, προφορικός, enunciativus, aussprechend. Vet. Interp. Irenæi 2, 18 *Prolativum hominum verbum.*

¶ Prosfero, *ferre*, ex Gr. προσφέρειν. Hinc apud Nonium 2, 687 *Prosferari* impetrari, ex Lucil. *Nec minimo, & prosferatur pax.*

¶ Refero, *tuli, latum, ferre*, reportare, zurücktragen, wiederbringen. Cic. fam. 12, 25 *Auster adversus maximo flatu me ad tributes tuos Rhegium retulit.* Plura de navigantibus loca adduxit Burm. ad Quint. decl. 6, 5 p. 132. Atque ita adalias res easque varias transfertur, ut v. 9 promiscue dicamus *victoriam referre*, cum Livio 4, 17, & Frontino Strateg. 2, 2, 4; ac, *victoriam reportare*, cum Cic. pro Lege Man. c. 3, den sieg davon tragen. *Refe re salutem*, est, refalutare, Cic. Att. 16, 3 extr. Ita *referre controversiam*, vicisim accusare Iusti. 2, 10. Et Cic. p. Quint. 13 *referre* simpliciter est id, quod vulgo ICtis replicare. vid. Burm. ad Ovid. Met. 1, 759 *Priscos referre labores*, Sil. Ital. 3, 165 pro reducere, dixit. Ad hæc de quovis regressu eleganter usurpatur, atque ita, *Domum se referre*, Horatio 1 sat. 6, 114; & *referre se Romam*, Ciceroni pro Flacco c. 21 est redire. Sic *gradum* quoque *referre* dicimus pro recedere, retrogredi, zurückweichen. Liv. 1, 14 *Cum velut inter pugnæ fugæque consilium trepidante equitatu, pedes quoque referret gradum.* Et Ovid. Fast. 2, 502 *Retulit ille gradus, &c.* Ex Attici ad se epistola 6 ep. 1 repetit Cicero: *Ac vellem,*

vellem te in tuum veterem gregem retulisses, quod est, sich wiederum begeben. Ita *Referre se ad studia literarum*, Cic. fam. 1, 8. *Referre se ad mansuetiores Musas*, Id. ibid. epist. 9. *Referre gratiam* est rebus, officiis se gratum præstare, in der that dankbar seyn, vergelten, quo ipso ab *Agere gratias*, aut *habere* distinguitur. Plancus Cic. fam. 10, 11 *Immortales ago tibi gratias, agamque dum vivam: nam relaturum me, affirmare non possim, nisi forte ita sensurus es, ut me referre gratiam putes, cum memoria tenebo.* Et, *Bonam vel malam gratiam referre*, guten oder bösen dank abstatten, wohl oder übel belohnen. Ter. Eun. 3, 1, 55 *Denique, tu par pari referto, quod eam mordeat.* Ovid. Her. 12, 194 *auxiliumque refer.* h. e. vicissim mihi fer. ¶ 2. Deinde est narrate quid superiori judicandum aut deliberandum: ut, *Referre ad senatum de re aliqua*, Cic. Catil. 1, 8, an den rath gelangen lassen, vermelden. *De rebus obscuris & incertis ad Apollinem referre*, Id. de Divin. 1, 54. Ita Plin. ep. 9, 13, 6. *Omnia ego semper ad Corellium retuli*, ich pflege es mit ihm zu überlegen. Cic. Att. 7, 16 pr. *Quid Cæsar alturus sit, cum acceperit ea, quæ referenda ad eum data sunt L. Cæsari. Ordine referre, narrare*, nach einander erzehlen, relation thun, Ovid. Met. 9, 5. ¶ 3. Est eriam meminisse. Ovid. Am. 2, 8, 17 *Si forte refers*, i. e. recordaris. ¶ 4. Est etiam rationum vocabulum, & idem prope significat, quod inscribere, eintragen, einschreiben. *Referre in codicem*, Cic. pro Rosc. Com. 1. Sic quoque, *in album*, in *commentarium manu sua*, Id. ad Att. 7, 3, aufschreiben, ins buch eintragen, verzeichnen. *In rationes referre*, Id. de optimo gen. Orat. c. 7, in die rechnung bringen. *In reos referre*, Id. 5 in Verr. 42. Phil. 2, 23. Suet. Cæs. c. 88 *In numerum deorum relatus est*, quæ solennis formula, qua Augustæ historiæ scriptores consecrationem bonorum principum significant. Eutropio idem est *inter divos referri*, in Vespasiano, Tito, Nerva, Trajano &c. Cic. dixit *In deorum numero referre*, de N. Deor. 1, 12, de formula *Referre acceptum* dicimus in *Capio*. Huc pertinet *Referre omnia ad dignitatem*, Cic. fam. 12, 22, id est, metiri omnia dignitate, in allen auf ehr und ehrbarkeit sehen, cui contrarium est, *omnia ad suam utilitatem referre*, ibid. 3, 10. ¶ 5. *Referre* etiam relatum est verbi *redire*, & significat, eintragen. Quinr. 1, 12 p. 124 *Ne velim quidem mihi dari lectorem, quid studia referant computaturum.* Sen. ad Helv. c. 10 *Cum bene cesserit negotiatio, multum militia retulerit.* ¶ 6. Pro aufero Liv. 3, 45 extr. *Neque tu istud unquam decretum sine nostra cæde referes.* ¶ 7. Conferre significat, ut *Animum ad veritatem referre*, Cic. pro S. Rosc. c. 10, sein gemüth auf etwas richten, *Animum & oculos ad aliquem referre*, Id. pro Quintio c. 14, auf einen achtung geben. Dicitur &, *Ad animum referre aliquid*, i. e. considerare animo & examinare, apud Phædr. 3, 20. ¶ 8. Instaurare notat, ut *veterem consuetudinem referre*, Cic. Div. in Qu. Cæcil. 22, 1, in Verr. 6 &c. ¶ 9. Etiam respondere ulterius, reponere ad alterius objectiones. Cic. pro A. Cæc. 29 *Idque me non ad meam defensionem attulisse, sed illorum defensioni retulisse.* v. Menck. Obs. ¶ 10. Similitudinem notat, ut *Ore aliquem referre*, einem gleich sehen. Virg. Æn. 4, 329. Plin. 5 epist. 16 *Amisit filiam, quæ non minus mores ejus quam os vultumque referebat.* ¶ 11. *Referre* de eo qui insepultus jacens sepulcro infertur Virgil. Æn. 6, 151 *Sedibus hunc refer ante suis & conde sepulcro.*

¶ Rĕfert, impersonale, ex quarta quam modo laudavimus verbi significatione desumptum, idem fere est, quod pertinet, es betrift. *Mea refert*, mir ist daran gelegen. Sic, *Magni, permagni, parvi refert: Multum, parum, nihil refert.* Cic. pro Cæl. 23 *Refert magnopere id ipsum.* Sallust. Cat. c. 52 *Refert, me mihi atque vobis timere*, i. e. necesse est, es ist dran gelegen. Sen. ep. 9 *Quid refert?* was liegt daran? Ter. And. 3, 2, 16 *Quid retulit?* was hat es geholfen? Vellej. 2, 72, 2 *Tantum retulisset reipublicæ.* Varr. R. R. 1, 7, 5 *Refert, quæ res in eo seri possint*, es kommt darauf an. Et p. p. 1, 8, 1 *Refert, quod genus vineæ sit.* Vid. de hoc verbo Perizon. ad Sanctii Min. 3, 5 p. 418 sq. ubi ostendit, contractam esse hanc formulam ex pleniori, REFERT *te ad* MAGNI *momenti negotia* MEA &c. ac refutat ineptam ipsius Verrii Flacci apud Festum sententiam, qui *refert* dicebat significare *rei fert*, utilitatem scil. Usus hoc argumento, quod prima producatur. Quod tamen vel distinguendi causa, vel eo ipso errore, quem notamus, accidere potuit.

¶ Relātus, *a, um*, fürgebracht, aufs tapet gebracht. Nepos Præfat. n. 1 *Cum relatum legent.* Vellej. 2, 58, 4 *Exemplum relatum a Cicerone oblivionis, decreto patrum comprobatum est.*

¶ Rĕlātus, *ûs*, m. subst. die erzehlung, das anbringen, die nachricht. Tac. 1, 30, 1 *Relatu virtutum opus est*; Symmach. 5 ep. 64 *Suorum relatu.* Quo etiam *Relatu* pertinet, quod Supinum alii vocant: ut, *Digna relatu*, Ovid. Met. 4, 794. *Fœdum relatu*, ib. 9, 167. *Res horrenda relatu*, schrecklich zu sagen. Id. 15, 298. Valer. Max. 1, 6, 11 *Vellem equidem placidius, sed quod relatu verum est.* Etiam ad formulam *referre gratias*, hoc nomen potest trahi. Ambrosius Ep. lib. 8 ep. 73, 2 *Peto, ut supersedeas gratiarum relatu.*

¶ Relātio, *ōnis*, f. idem. Cic. in Pison. c. 13 *Quis audivit relationem tuam?* Consulis nimirum, cujus est referre ad senatum. Min. Felix in Octavio c. 2 *Relatione alterna*, darin er dem andern erzehlet. ¶ 2. *Relatio gratiæ, beneficii*, vergeltung, dancksabstattung. Senec. de Benef. 5, 11 *Beneficium & gratiæ relatio ultro citroque ire debent.* ¶ 3. In Rhetoricis, *Relatio criminis est, cum ideo jure factum dicitur, quod alius ante injuria lacessierit.* Cic. Invent. 1, 11. conf. de Orat. 3, 54. ¶ 4. In Logicis, *Relatio* est mutuus rerum inter se respectus, qualis inter patrem & filium, dominum & servum &c. Sed & alias idem ac *intuitus*, die absicht, betrachtung. Ita Paulus ICt. l. 11 ff. de l. & l. *Præter quoque jus reddere dicitur etiam, cum iniique decernit; relatione scilicet facta non ad id, quod ita Prætor fecit, sed ad illud, quod prætorem facere convenit.*

¶ Relatīvus, *a, um*, relationem habens, auf etwas sich beziehend. Arnob. lib. 7 p. 221 *Honos relativi est ad alterum generis.* Augustin. de Trinit. 5, 16 *Appellatio relativa.* Adde Mart. Capell. 4 p. 111 sq.

¶ Relatīve, adv. ejusdem Augustini est, qui lib. 5 de Trinitate sæpius usus, ut c. 7 & c. 11 pr. & 12, 13 &c. conf. Mart. Cap. p. 110.

¶ Relator, *ōris*, m. qui refert. De Consule Balbus Ciceroni Attic. 8, 15 *Incipiam sperare, etiam consilio senatus, auctore te, illo relatore, Pompejum & Cæsarem conjungi posse.* Sidonius 7 epist. 2 *Si quispiam dignus relator evolveret, ferent jucunda memoratu*, h. e. narrator. Adde Tertull. de Anima c. 46.

¶ Relatōrius, *a, um*, relationem continens. Cod. Theod. lib. 13 *Ostensis relatoriis* scil. literis, bericht.

¶ Referendārius, *i*, m. qui supplicum desideria principi refert, jussionesque principis judicibus insinuat. De *Referendariis* agit Cassiod. 6 Var. form. 17.

¶ Refriva, vel Referiva, *æ*, f. faba, quæ primum referri solet domum ex legere auspicii causa. Fest. & Plin. 18, 12, 1. 30, ubi in MSS. integre legitur *Referiva*, & male in quibusdam Codd. *Refrina*, teste Vossio in Etym. p. 430 & Hard. ad l. c.

¶ Correlativus, *a, um*, reciprocum habens respectum, auf etwas anders gerichter. Sic Correlativa sive correlata in Logicis, quæ nisi possent ad aliud referri, non existerent in rerum natura; ut *filius* respectu *patris*; *servus* respectu *domini.*

¶ Retrofero, *ferre*, fe, pro retrocedere, Seneca dixit in præfatione Declamationum: *Nescio, quæ iniquitate & ad malum pronitate naturæ eloquentia se retrotulerit.*

¶ Retrolātus, *a, um*, i. e. antea latus. Cod. Theod. 13, 1 *Retrolatarum sanctionum auctoritas.* Sed videntur dividenda vocabula.

¶ Sufferō, *sustŭli, sublātum, sufferre*, sustinere, ertragen. *Sumtum alicujus sufferre*, Ter. Heaut. 3, 1, 4. *Plus oneris sustuli, quam ferre possim*, Cic. pro Rosc. c. 4, ich habe mehr auf mich geladen ꝛc. *Laborem sufferre*, Lucret. 1, 1023. *Supplicium sufferre*, Ter. And. 5, 3, 17. *Pœnam si i sceleris sufferre*, Cic. Catil. 2, 13. *Vix suffero anhelitum*, i. e. recipio, ich kan kaum athem holen, Plaut. Merc. 1, 1, 4.

Sublatus, *a, um*, Sublatio, vide in *Sustollo* in *Tollo.*

¶ Sufferentia, *æ*, f. tolerantia, die gedultung, Tertulliani est de Orat. c. 4 *Ad sufferentiam nosmetipsos præmonemus.* Et mox: *Demonstratio sufferentiæ debitæ.* conf. & adv. Marc. 4, 14.

¶ Superfero, *ferre. Periclitari partus dicitur, si superferatur*, wenn es über die zeit getragen wird. Plin. 32, 10.

¶ Superlatus, *a, um*, allzuhoch erhoben, hochtrabend: ut, *Verba translata & superlata*, Cic. Partit. c. 15; Quintil. 8, 3; & Apul de Mundo.

¶ Superlatio, *ōnis*, f. est *orationi veritatem superans*, hyperbole, Auctor ad Herenn. 4, 33, die übermäßige erhebung. Cic. de Orat. 3, 53 *Augendi minuendive causa veritatis superlatio.* Val. Max. 6, 9, 12 *Turpis decoctoris superlatio.* Sed melius est *sugillatio*, i. e. contumelia. ¶ 2. Grammatici ad Superlativum gradum referunt. Sosip. Charisius: 1 c. de Gradibus p. 90 *Ipsa superlatio per se prælationem omnium significat.*

¶ Superlativus, *a, um*, Grammaticorum verbum in discernendis gradibus; ut, *Gradus superlativus*, v. Charisium c. 1. & Isidor. 1, 6.

¶ Transfĕro, *tŭli, lātum, ferre*, versetzen, verrücken, fortsetzen, hinübertragen. Varr. R. R. 1, 39 *Semina transferuntur e terra in terram.* conf. c. 40; & Colum. 3, 9. Idem 12, 21 *Myrtum transfertur in vasa.* Et de Arbor. c. 17 & 20 *Arbusculas transferre.* Virg. Æn. 1, 270 *Regnumque a sede Lavini transferet.* Ter. Adelph. 2, 3, 10 *Meum amorem & peccatum in se transtulit*, nim. quasi ipse amaret & peccasset, hat es über sich genommen. Et Heaut. 4, 5, 32 *In eum suspicio translata est amoris.* Et Cic. de Orat. 1, 29 *Si placet, sermonem alio transferamus*, laß uns von andern dingen reden. ¶ 2. Sed *Auctores Græcos transferre*, Quintil. 10, 5; *Ad verbum transferre*, Suet. Cæs. c. 30, von wort zu wort übersetzen, id est, interpretari, vertere. Sic, *in linguam latinam transferre*, &c. Metaphora *transfert* verbum a propria sua significatione ad aliam. Quintil. 8, 6 de Metaphora: *Transfertur nomen aut verbum ex eo loco, in quo proprium est, in eum, in quo aut proprium deest, aut translatum proprio melius est.*

¶ Translātus, vel Tralātus, *a, um*, factus aliunde, übersetzt, versetzt. Quintil. 8, 3 *Sunt verba propria, ficta, translata.* Cic. in Orat. c. 27 *Illustrant orationem, quasi stellæ quædam, trulata verba*, &c. *Translatum exordium* quid sit, vide apud eundem de Invent. 1, 18.

¶ Translatio, *ōnis*, f. die versetzung. *Vitis translatione optime provenit*, Plin. 21, 4, wenn er versetzet wird. Et Colum. 5, 9 *Arbusculæ habiles translationi.* conf. 3, 10: & 9, 14; & Varr. R. R. 1, 41 *Translatio criminis*, die ablehnung, Cic. Verr. 4, 42; & ¶ 2. *Translatio*, metaphora, Ciceroni in Orat. c. 27, & Quintil. 8, 6 latine vertitur. Vnde de Orat. 3, 41 *Durior translatio: & verecunda debet esse translatio.* Scribitur & *Tralatio.*

¶ Translator, *ōris*, m. Cic. Verr. 5, 58 *Translator quæsturæ.* Hieronymo adv. Ruf. 2, 8 *Translator* est interpres, metaphrasta, ein übersetzer.

¶ Translatīcius, & Tralatitius, *a, um*, quod aliunde transfertur, entlehnet; ut, *Tralatitium edictum*, Cic. Verr. 1, 45, quod ex antecessoris sui edicto in suum modo transfert Prætor: ita etiam caput legis ita translatum tralatitium vocatur. Add. Cic. fam. 3, 8 *Hoc vero, ex quo suspicio nata est, translatitium est*, h. e. ex tuo, Appi, edicto in meum translatum, ut adeo suspicionem tibi movere non debuerit. v. Man. & Græv. & 8, 5. Gell. 3, 13: & Calaub. ad Suet. Domit. c. 13. Etiam in Suet. Aug. c. 10 *Translatitium jus* est quasi ordinarium, in quotidiano usu positum, ἐγκύκλιον, das gewöhnliche, das alte. ¶ 2. Usurpatur hoc nomen de omni eo, quod vulgare atque commune est, aut facile constat, was nicht viel auf sich hat, gemeingeschätzig. Sic, *Officia translatitia*, Plin. 9 ep. 37 *Translatitium funus*, Suet. Ner. c. 33. *Tralatitia humanitas*, Petronius c. 114; *deformitas*, ibid. c. 110. v. Dan. ad h. l. apud Burm. p. 505. Vide & Voss. Inst. Orat. 4, 6 them. ult. ubi pluribus de vi ac usu hujus dictionis disputat.

¶ Translatitie, adv. i. e. perfunctorie, negligenter, hinlässig, liederlich, obenhin. Sic, *Translatitie defungi munere accusandi*, L. 1 § 6 Prævaricatorem, ad SC. Turpillianum: *Injuriam translatitie exsequi*, L. 1 D. de Iure patronatus.

¶ Translatīvus, *a, um*, ut, *Causa translativa*, Cic. de Invent. 1, 10, & *Constitutio translativa*, ibid. 2, 19. Adde Quintil. 3, 6 p. 250, ubi μεταλῆψιν ita vertit.

¶ Translative, adv. idem; ut, *Translative fungi munere accusandi*, i. e, negligenter, perfunctorie, l. 1 ff. de l. P.

II. Composita cum numeralibus:

¶ Bifer, *a, um*, bis ferens, zweymahl tragend; ut, *Arbor bifera*, Plin. 16, 27 toro; & 13, 22. *Bifera ficus*, Columell. 5, 10; quod etiam de fructu Suetonius Aug. c. 76 dixit: *Cæsum bubulum & ficos virides biferas maxime appetebat.* v. ibi Torrentium. Solin. c. 8 *Bifera violaria.* Virg. Georg. 4, 117 *Hortos quæ cura colendi, Ornaret, canerem, biferique rosaria Pæsti.*

¶ Trifer, *a, um*, ternos per annum fructus producens, dreymahl tragend. Plin. 16, 27 *Vites quidem & triferæ sunt, quas ob id infames vocant.* Colum. 5, 10 *Ficus biferæ & triferæ.*

¶ Vnefera, *æ*, f. herba scil. semel ferens, einmahl tragend. Ita *Centauriam* vocat *uneferam* Apulejus de Herb. c. 34.

III. Composita cum nominibus,

quorum ingens numerus est, in suis literis invenies. Hic nominasse potiora sufficiet, ut: Ærifer, Æstifer, Anguifer, Anniter, Anxifer, Aristifer, Armifer, Astrifer, Aurifer, Austrifer, Baccifer, Blattifer, Caduciter, Cælifer, Columnifer, Conifer, Corymbifer, Crucifer, Cupressifer, Electrifer, Elcifer, Falcifer, Fatifer, Flammifer, Fletifer, Fructifer, Furcifer, Gemmifer, Grandifer, Granifer, Hastifer, Humifer, Ignifer, Imbrifer, Laborifer, Legifer, Lctifer, Lucifer, Malifer, Mellifer, Metallifer, Mortifer, Multifer, Noctifer, Nubifer, Odorifer, Olivifer, Omnifer *in dubia lectione*, Opifer, Ostrifer, Pacifer, Palmifer, Paludifer, Pestifer, Pinifer, Pomifer, Populifer, Rorifer, Sagittifer, Salutifer, Sanifer, Sceptrifer, Sereniter, Serpyllifer, Solifer, Somnifer, Soporifer, Spicifer, Spinifer, Taurifer, Vaporifer, Velifer, Venenifer, Vitifer, Vmbrifer, Votifer, &c.

Ferocia, ferocitas, vide *Ferox.*

FĔRŌNIA, *æ*, f. libertorum dea, in cujus templo servi manumittebantur pileumque accipiebant raso capite. v. Varr. L. L. 4, 10; Alex. ab Alex. 4, 10; Dalech. ad Plin. 2, 55; Serv. ad Virg. Æn. 8, 564; & Taubm. in Plaut. Mil. glor. p. 854, & Amph. p. 43. Vt epitheton Iunonis occurrit in Inscript. apud Fabretr. p. 411 IVNONI. FERON. Item: IVNONI. REG. ET. FERONIAE. Alii ex Dionysii lib. 3 Antiqu. Rom. deam quamdam florum a Iunone diversam credunt, quos inter Iac. Oiselius in Thes. Numism. Antiqu. ad Tab. 48 n. 4. Virg. Æn. 7, 800 *Viridi gaudens Feronia luco.* v. Reines. Inscr. cl. 1, 11, 31. Sil. 13, 84. Horat. 1 Sat. 5, 24.

FĔROX, *ōcis*, adj. est ferus, indomabilis, translatum a feritate, Nonio 4, 192, unbändig, muthig, frech, wilde, muthwillig. Virg. Æn. 4, 235 de Equo: *Frena ferox spumantia mandit.* Ter. Eun. 3, 1, 25 *Eune es ferox, quia habes imperium in belluas.* Comp. *Reddit hominem ferociorem impotentioremque victoria*, Cic. fam. 4, 9, sieg macht übermüthig. Id. in Vatin. c. 2 *Homo natura nimium vehemens feroxque*, gar zu hefftig und trotzig. Liv. 1, 12 *Globus ferocissimorum juvenum.* Plura Lambinus de hac voce ad Horat. od. 15 lib. 1. Poëtæ frequenter hoc epitheton deabus, & heroinis, pro virginitate nihil non ausuris, tribuunt. v. Barth. ad Theb. Statii p. 639. ¶ 2. Est &, ubi in bonam partem accipitur, pro bellicoso, forti, cordato, beherzt, muthig. Ita *Ferocior*, i. e. bellicosior, C. Nep. 2, 2, 1. Sallust. Hist. fragm. c. 32 *Omnium ferocissimi ad hoc tempus Achæi.* It. Tacitus *ferocissimos* pro fortissimis dixit Hist. 2, 24, 3. Adde Nonium 4, 192, & Freinshemii indicem Curtianum. ¶ 3. Nomen id convenit quoque elato atque arroganti animo, wenn man auf etwas stolz ist; ut, *Forma ferox*, Plaut. Mil. 4, 9, 13. *Præsidio Veneris ferox*, Horat. 1 od. 15, 13, & Accius apud Nonium l. c. *Neque vi tanta quisquam est, neque tam abundans fortunis ferox.* ¶ 4. Quandoque crudelitas una notatur. Sic Virg. Æn. 5, 277 de lævo serpente: *Ferox ardensque oculis.* conf. Æn. 10, 711, ubi *ferox* & *fævus* te invicem explicant. Adde Borrich. Cogit. adv. Voss. p. 105. ¶ 5. Denique *Ferox* cognomen Rom. a moribus tractum. De *Magario Feroce* vide Inscript. Patavinam a Reinesio illustratam. *Talli Ferocis* cum laude meminit Plinius 2 epist. 11. Est etiam nomen canis Colum. 8, 12.

¶ Fĕrōculus, *i*, diminut. etwas wild. Hirtius B. Afric. c. 16 *Miles ferosculus.*

¶ Ferōcia, *æ*, f. übermuth, frechheit. *Effrenata ferocia*, Cic. fragm. apud Nonium 3, 15. *Comprimere ferociam alicujus*, Id. de Arulp. resp. c. 1, eines muthwillen steuren. *Ferociam exuere*, die wilde art ablegen, Tac. Ann. 2, 72. Cato apud Gell. 7, 3 *ferociam & superbiam* conjungit; sicut *virtutem & ferociam* Tacitus Agric. 31, 6; & Liv. 9, 6 extr. Adde de auspicatiore hac notione supra in *Ferox* dicta.

¶ Ferocitas, *atis*, f. idem. Cic pro Marc. c. 6 *Vidi eum cum insolentiam certorum hominum, tum etiam ipsius victoriæ ferocitatem extimescentem.* Id. Off. 1, 26 *Equi ferocitate exsultantes.* Suet. Vitell. c. 12 cum *contumacia* conjungit. Meliorem in partem adhibuit Val. Max. 3, 2, 7 *Numantino Theogenis ad virtutem capessendam, quasi magistra, gentis suæ ferocitas extitit.*

¶ Ferociter, ferocius, ferocissime, adv. trotzig. Liv. 23, 8 *Cum qua ferocissime pro Romana societate adversus Punicum fœdus steterat.* Sic *Maledicta in aliquem aspere, libere & ferociter dicere*, Cic. pro Planc. c. 13 extr. *Ferocius obequitare*, Liv. 9, 22. *Ferocius loqui*, Nepos 18, 11, 4. Et Plaut. Amph. 1, 1, 57 *Magnanimi viri freti virtute & viribus Superbe nimis ferociter legatos increpant.*

¶ Ferocio, *ire*, ferocem esse, frech seyn, toben. Gell. 1, 11 *Nihil in principiis præliorum ad virtutem aptius rati, quam si permulcti somnis mitioribus non immodice ferocirent.* Festus, *Ferocit*, inquit, *apud Catonem ferociter agit.* Tertull. Apol. c. 5 *Reperietis, primum Neronem in hanc sectam Cæsariano gladio ferocisse.* Apul. 9 Met. post pr. *Rati, me eadem peste infectum ferocire.* Eumenius Paneg. Constantii c. 7 *Fluctibus ferocire*, de mari.

¶ Ferociens, *tis*, grimmig, tobend. Gell. 1, 11 *Orationem ferocientem sævientemque cohibere.*

¶ Præferox, *ōcis*, valde ferox, sehr trotzig. Liv. 5, 36 *Præferoces legati.* Suet. Cæs. c. 35 *Pharnaces multiplici successu præferox.*

Ferratus, ferreus, ferrugo, quære in *Ferrum.*

FERRVM, *i*, n. durissimum metallum, das eisen. De *ferro* agit Isidorus Orig. 16 c. 20 toto, ubi *ita dictum* ait, *quod farra, id est, semina frugum terræ condat.* Alii a *ferendo* derivant, quod in agros colendi gratia feratur; alii a *feriendo*, quod cætera eo feriantur adeoque domentur. Vossio est a *feritate*, quod sint *fera ferri corpora*, uti vocat Lucretius 2, 102. Sic & Ennius apud Gell. 16, 10 *Feroque ornatur ferro.* Virg. Georg. 1, 57 *India mittit ebur; molles sua thura Sabæi: At Chalybes nudi ferrum.* Add. de patriis ferri Rutil. it. 1, 351 sq. *Ferrum vivum*, quod in magnete extritum, ferrum attrahit. *Ferrum Indicum Sericum*, I. *azzalum*, hodieque frequentari, ex India in proximas Asiæ regiones delatum, vult Ioh. Bapt. Tabernar. Persic. 5, 13, & ex eo Byckerh. obt. 4, 5 p. 353. ¶ 2. Frequenter pro gladio, & armis ferreis uturpatur, das schwerdt. Apul. 3 Mil. p. 131 ed. Elmenh. *At illi barbari prorsus, & immanes homines neque fugam capessunt; & cum me viderent in ferro, tamen audaciter resistunt.* Seneca Tragicus Octav. v. 456 *Ferrum tuetur principem*, ex Neronis persona, cui Seneca respondet: *Meliasfides.* Nepos 15, 9, 3 *Si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, &c.* das eisen am spieß. Plinius 34, 14 *ferrum* vocat *optimum pessimumque vitæ instrumentum.* ¶ 3 Pro *vomere* accipit Virg. Georg. 1, 50 *At prius ignotum ferro quam scindimus æquor.* Sic etiam Cic. de L. L. 2, 18, & de Nat. Deor. 2 60. ¶ 4. *Ferrum tuum in igni est*, proverbiali formula dixit Seneca Ludo de Morte Claudii, pro, *Negotium tuum agitur*, deine sach läuft jetzund für.

¶ Ferreus, *a, um*, ex ferro, eisern. Ovid. 1 de Arte v. 473 *Ferreus assiduo consumitur annulus usu.* ¶ 2. Per Metaphoram *durum* significat & *inhumanum*, unbarmherzig. Cic fam. 15, 21 *Ferreus, essem, si te non amarem*, ich müste ein hartes herz haben, &c *Ferreus ac ferus*, Idem Tibull. 1, 10, 1 *Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses? Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.* Item impudentem: ut, *Os ferreum* Cic. in Pison. c. 26, ein unverschämt gesichte: *Ferreus scriptor*, Id. de fin. 1, 2 pro dure, nec eleganter scribente.

¶ Ferrea, *æ*, f. subst. instrumentum rusticum. Cat. R. R. c. 10; & Varr. 1, 22. Sed al. *furcas* legunt, quod vocabulum certe intelligendum videtur.

¶ Ferrārius, *a, um*, zum eisen gehörig; ut, *Officina ferraria*, die eisen-bürte. Plin. 13, 23; & 35, 5. *Aqua ferraria*, ad extinguendum candens ferrum, lösch-wasser, Id. 28, 16. *Ferrarium metallum*, Id. 34 14. *Faber ferrarius*, Idem 13, 22; & 14, 4, ein schmid.

¶ Ferrārius, *i*, m. subst. ein eisen-schmid. Firmicus 4, 7 *Coquos ferrarios, atque ex igne vel ferro artes suas officiaque complentes.* Inscriptio vetus apud Sponium Misc. E. A. p. 66 COLL. FERRARIOR. i. e. *collegium ferrariorum*, die hammer-herren.

¶ Ferrāria, *æ*, f. subst. fodina, ex qua ferri materia prima extrahitur, ein eisenberg, eisengrube. Cæs. B. Gall. 7, 22 *Apud eos magnæ sunt ferrariæ, atque omne genus cuniculorum notum atque usitatum* Liv. 34, 21 *Vectigalia ex ferrariis.* ¶ 2. *Ferraria* herba, quæ & *Perstereos &c.* eisen-kraut. v. Apul. de Herb. c. 65 & 72.

¶ Ferrātus, *a, um*, ferro munitus, mit eisen beschlagen oder belegt; ut, *Hasta ferrata*, Liv. 1, 32. *Vectes ferrati*, Plin. 36, 23. *Ferratus in pistrino*, i. e. ferreis catenis vinctus, angeschlossen, Plaut. Bacch. 4, 4, 11. Et, *Agmina ferrata*, gepanzerte truppen, Horat. 4 oda 14, 32. ¶ 2. *Ferrati* absolute sunt cataphracti, aut validius armati, gepanzerter. Tac. Ann. 3, 45, 3 *In fronte flatuerat ferratos; in cornibus cohortes; a tergo semermos. Ferrati viri* dicuntur apud Claudian. de 6 Conf. Honorii v. 5. 1. ¶ 3. *Aquæ ferratæ*, sunt aciduiæ, säuerbrunnen. Scrib. Largus Compos 146 *Hoc traxi ab aquis calidis, quæ sunt in Tuscia ferratæ.* Ad quem locum vide Io. Rhodio notata. Lucas Holstenius in Cluverii Antiqu. Italiam p. 34 *Ferratam*, inquit, *aquam vocabant fontes acidulos, ferri qualitate infectos.*

¶ Ferrātilis, *e*, der eisen anträgt. *Ferratile genus*, Plautus Most. 1, 1, 17 servos appellat ergastularios, ferreis compedibus vinctos, de quibus Lipf. Elect. 2, 15, & Muret. Var. Lect. 5, 9.

¶ Ferrāmentum, *i*, n. instrumentum ferreum, eisern zeug, eisenwerck. Varro R. R. 1, 22 *Ferramentorum varietas.* Tac. Germ. 30, 4 *Peditem super arma ferramentis quoque coonerant.* Martial. in lemmate 14 epigr. 36 *Ferramenta tonsoria.* Apul. Florid. 2 *Nec radio, nec subula, nec lima, nec torno, nec id genus ferramentis uti.* Horatius de instrumentis fabrilibus utitur, 1 epist. 1, 85, & Cic. de nat. Deor. 1, 8 pr. Cæsar de iis, quibus terra foditur & cæspes cæditur de B Gall. 5, 41 adhibuit. Pro gladiis ac telis Cic. Catil. 5, 5 *Cethegus dixit, se bonorum ferramentorum studiosum esse.* Petron. c. 94 *Eodem ferramento ad mortem viam quæro.* Liv. 1, 40 *agrestia ferramenta* nominat, quæ inox ipse interpretatur securim. Afferenda hæc vox e MSStis Suetonio in Tito c. 9 pro *ornamento* est auctore Græv io, quamvis aliter Casaubonus & Torrentius velint, quorum sententiam Drakenb. ad Liv. 9, 40 probat. vid infra *Ornamentum.* Paulanias in Laconicis ex Homero colligit, vetcribus non fuisse in usu ferramenta, verum æramenta solum. Add. Hesiod. ἔργ. v. 150, & Voss Orat. 4, 8, 11.

¶ Ferramentarius, *i*, m. ein eisenhändler. Firmicus, 3, 13.

¶ Ferrūgo, *ĭnis*, f. ferri rubigo est, ut ærugo æris, rost, eisen-rost. Plin. 23, 8. ¶ 2. Color ex rubro & nigro mixtus, qui alias cæruleus vocatur, dunckel-roth oder blaue farbe. vid. Broukh. ad Tib. 1, 4, 37. Virg. Æn. 9, 582 *Ferrugine clarus Iberæ*, conf. Æn. 11, 772. Claudian. 2 de Raptu v. 93 *Dulci violas ferrugine pingit.* Vet. Gloss. *Ferrugo πο φύκα μέλαινα.* Prudent. Cathem. 9, 8 *Lugubris ferrugo.*

¶ Ferrūginans, *antis*, ferrum ja ore referens, das nach eisen schmeckt. Tert. adv. Valent c. 15 *Gutta bituminosæ, ferruginantes & sulphurantes.*

¶ Ferrūgineus, *a, um*, eisen-farb, castanien-braun. Constat hic color ex rubri nigrique mistura. Hinc *ferrugineos hyacinthos* Virgil. dixit Georg. 4, 183. conf. Æn. 6, 303. Ausonius epist. 10, 62 *Livor ubi iste tuus, ferrugineusque venenum Opportuna tuis inimicat pectora fucis.* vid. If. Vossius ad Catull. p. 217.

¶ Ferrūginōsus, *a, um*, rostig, verrostet; ut, *Ferruginosum ferrum*, apud Sidonium.

¶ Ferrūmen, *ĭnis*, n. löt-werck, löt-metall. *Non arcessito ferrumine*, i. e. induramento, solidante glutine, Petron. c. 102. *Ferrumen cementorum*, kalck, Plin. 36, 23. Sed quid si hæc vox eum conjugatis potius a *ferveo*, unde *conferveo*, ubi vid.

¶ Ferrūmino, *are*, conglutinare, zusammenlöten. Plin. 31, 6 *Aquæ marinæ ferruminant fracturas.* Plaut. Mil. 4, 8, 25 *Ferruminare labra labellis*, de osculantibus jocus comicus.

¶ Ferrumĭnātus, *a, um*, junctus, consolidatus, zusammen gelötet. Plin. 10, 33 *Ferruminato alvi glutino.* vid. Vallam 6, 58. Petron. c. 31

Ponticuli ferruminati. Idem c. 32 *Annulus aureus, ferreis veluti ſtellis ferruminatus,* ſchwartz geätzt.

¶ Ferruminatio, *ōnis,* f. die lötung, auſchweiſſung. L. 23 § 5 Dig. de rei vindicat.

¶ Ferruminator, *ōris,* m. qui ferruminat, apud Vitruvium.

¶ Ferrĭcrĕpĭnus, *a, um,* finxit Plautus Aſin. 1, 1, 21 *Apud ferricrepinas inſulas,* ubi ferreæ compedes crepant, ut in ergaſtulis, auf dem bau oder im zuchthauſe.

¶ Ferrĭdŏdĭna, *æ,* f. idem quod ferraria, ubi foditur ferrum, eine eiſenaruhe v. Varro de L. L. 7, 33.

¶ Ferrĭtĕrus, *i,* m. ſervus, qui ferrum terit, quo vinctus eſt, der in eiſern bauden iſt. Plaut. Trin. 4, 3, 14 *Ferriteri, maſtigiæ.*

¶ Ferriterium, *i,* n. locus, ubi ferrum teritur, ſeu carcer, ubi ferreæ compedes reruntur, das ſtock haus. Plaut. Moſt. 3, 2, 55 *Inde in ferriterium, poſtea in crucem rĕcta.*

¶ Ferrĭtrĭbax, *ācis,* idem qui *ferriterus,* a τρίβω ridicule dicitur Plauto Moſt. 2, 1, 9 *Plagipatidæ, ferritribaces viri.*

¶ Conferrumino, *āre,* idem quod *Ferruminare.* Plin. 27, 8 ſ. 45 extr. *Cenſerva appellata a conferruminando.* Nimirum

¶ Conſerva, *æ,* peculiaris Plinio referente l. c. *Alpinis maxime fluminibus ſpongia aquarum dulcium verius, quam muſcus aut herba, villoſæ denſitatis atque ſiſtuloſæ. Curatum ea ſcio omnibus fere oſſibus confractis &c.* vid. *Conferveo,* in *Ferveo.*

¶ Præferratus, *a, um,* quod ferrum in cacumine habet, mit eiſern ſpitze. Plinius 18, 10 *Pilum præferratum.*

Fertilis, fertor, fertorius, fertum, vide *Fero.*

FERVEO, *fervi & ferbui, fervēre,* heiß, hitzig ſeyn, ſieden. *Vina, muſta fervent,* der moſt brauſet. Plin. 14, 9. *Vbi ferbuerit,* Apicius 3, 2, ab inuſitato *Ferbeo.* ¶ 2. *Fervet opus,* cum continuatur, Virg. Æn. 1, 436, man iſt in voller arbeit. *Fova lĭtibus omnia fervent,* Martial. 2 ep. 64. Sic dicitur, *Animus iracundia, vitiis fervet:* Horat. 1 ep. 1, 33 *Fervet avaritia miſeraque cupidine pectus.* v. Gronov. obſerv. L. 2, c. 15.

¶ Fervo, *ēre,* tertio ordine, idem. *Cum fervit maxime, tam placidum, quam ovem reddo,* Ter. Adelph. 4, 1, 18. Virg. Georg. 1, 455 *Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis Fervere: non illa quisquam &c.* Et Propert. 2, 28, 4 *Incipit & ſicco fervere terra cane.* conf. 2, 8, 32. Ita etiam corripitur *Effervere,* de quo infra. Ratio igitur fugit, vel memoria potius deſtituit Quintilianum 1, 6, p. 73. cum *fervēre* ſibi inauditum dicit. *Fervere* dicuntur loca, quæ frequentia hominum celebrantur, Bur. ad Val. Fl. 1, 121.

¶ Fervens, *entis,* fervidus, heiß, hitzig, ſiedend. Cic. Verr. 3, 26 *Aqua ferventi perfunditur.* Id. Off. 1, 15 *Fortis animus & magnus in homine non perfecto, nec ſapiente, ferventior plerumque eſt.* Colum. 12, 50 extr. *Aqua ferventiſſima.* Pallad. 1, 33 *Steryuilinium columbinum ferventiſſimum.* Adde Prudent. Peritt. 10, 439.

¶ Ferventer, adv. heiß, hitzig. *Loqui ferventer,* heftig reden, Cælius Cic. fam. 8, 8 *Ferventer irati,* Apul. Meram. L. VI p. 115, ubi vulgo, *furenter.* Auguſtin. de Geneſi ad liter. 2, 5 *Quæ celerius, utique ferventius aguntur.* Id. de Civ. Dei 18, 52 *Paulus Chriſtum ferventiſſime prædicabat.* Sed & Cic. fam. 8, 6 *Curio ferventiſſime concepitur.*

¶ Fervĭdus, *a, um,* fervens, ſiedend, warm; ut, *Aqua fervida,* Curt. 4, 7, 22. Sic *Ingenium fervidum,* i. e. vehemens, Liv. 27, 33, ein hitziger kopf. *Fervidum genus dicendi,* Cic. de Clar. Or. c. 68. *Fervidior oratio,* ibid. c. 27, & proprie: *Dici fervidiſſimum tempus,* Curt. 3, 5, 1 *Fervidus puer,* pro Cupidine, Horat. carm. 1, 30, 5 *Iuvenes fervidi,* i. e. amore ardentes, id. 4, 13, 36.

¶ Fervĭde, adv. heftig, ſehr. Plaut. Truc. 2, 4, 2 *Fervide ut tota floret.* Sed vulgo legitur: *Ver vide.*

¶ Fervor, *ōris,* m. die brunſt, hitze. Curt. 7, 5, 4 *Fervor terræ immodicus.* Plin. 5, 1 *Loca inhabitabilia fervore,* vor groſſer hitze. *Maris fervor,* Cic. de Prov. Conſ. c. 12, das ungeſtüme meer. *Fervores febrium,* Plin. 31, 9 Metaphorice Cic. de Senect. c. 13 *Fervor ætatis,* die jugend, die heiß vor der ſtirn iſt; & *Fervor mentis.* Idem de Orat. 1, 51.

¶ Fervunculus, & Ferbunculus, *i,* m. die hitzblatter. Arnob. 2 p. 49 *Fervunculum, ſcabiem ſanare:* Elmenhorſt. mavult *Furunculum. Ferbunculus* eſt Priſciano 1, 10.

¶ Ferveſco, *ĕre,* hitzig werden. Lucret. 6, 551 *Fontem acri Sale putant ſubter terras ferveſcere raptim.* Adde Celſ. 6, 10; Vitruv. 2, 5; Sen. Nat. qu. 4, 2.

¶ Fervĕfăcio, *ēre,* erwärmen, ſiedend machen. Plaut. Pſeud. 3, 2, 44 *Ipſæ ſeſe patinæ ferveſaciunt.* Apicius 4, 2 *Oenogarum ferveſacies.*

¶ Ferveſactus, *a, um,* erhitzt, heiß gemacht. Solinus c. 29 *Radiis ferveſacta ſunt omnia.* Et Plin. 20, 3 *Vinum ferveſactum.*

Compoſita:

¶ Conferveo, *ēre,* ſich erhitzen. Translate Horat. Sat. 1, 2, 71 in ridicula mentulæ proſopopœia: *Mea cum conferbuit ira.* ¶ 2. *Confervere* dicuntur oſſa fracta, cum coire & coaleſcere, caloremque & humorem ſibi invicem communicare incipiunt. Celſ. 8, 10 *Donec duæ partes ejus temporis, quo os quodque confervet, compleantur.* & ibid. fin. *Solent tamen interdum adverſa inter ſe oſſa conferuere.* Et paullo ante, *Si quando vero oſſa non conferbuerunt,* ac iterum poſt, *Nonnunquam autem vere quidem oſſa conferbuerunt, ſuperincrevit vero nimius callus.* Eſt peculiaris de *oſſibus conferventibus* diſſ. Io. Henr. *Schulze,* ubi oſtendit e diſciplina Platonis jam ἀναζύμωσιν & προσφυσιν eſſe Synonyma. Qui etiam putat § 24 apud Celſum præf. l. 1, ubi *contactum, contractum* vel *conf actum* habent libri, legendum eſſe, *confrutum.* Forte huc etiam pertinet *conferva* in ferrum.

¶ Conferveſco, *ĕre,* una ferveſcere, heiß werden. Vitruv. 5, 3 *Verſando conferveſcit:* & 7, 11 *Ab ignis vehementia conferveſcendo.* Adde 1, 5, ubi etiam *conferveſcit* legitur. Colum 12, 23, 2 *Conferveſcat vinum,* jähren, de motu illo inteſtino, unde fermentum nomen habet. Plin. 18, 30, f. 73 *Granum, ſi tegulis ſubjaceat, conferveſcere.* Vitruv 2, 6 de pulvere Putcolano, *Calida humoris jejunitas aqua repente ſatiata, communibus corporibus latenti calore con-*

ferveſcit, & vehementer efficit ea coire, celeriterque una ſoliditatis percipere virtutem.

¶ Conferveſacio, *ere,* heiß oder ſiedend machen. Lucret. 6, 352 *Aurumque repente Conferveſacit.*

¶ Deferveo, *ēre,* Plin. 14, 9 extr. &

¶ Deferveſco, *ĕre,* fervorem remittere, miteſcere, kalt werden, aufhoren zu brauſen; ut, *Ira deferveſcit,* Cic. Tuſc. 4, 36 *Speraham, jam deferbuiſſe adoleſcentium,* Ter. Adelph. 1 extr. er ſolle die kinderſchuh vertreten, die hitzer abgelegt haben. Sic Cic. pro Cælio c. 18 *Multi ſummi & clariſſimi cives fuerunt, quorum, cum adoleſcentiæ cupiditates deferbuiſſent, eximiæ virtutes ſumma jam ætate exſtiterunt,* wenn ſie verrober ausgebrauſet.

¶ Deferveſacio, *ēre,* idem quod ferveſacere, ſieden, apud Catonem legitur c. 157; & Vitruv. 8, 5 *In aheno ſi ea aqua deferveſacta fuerit.*

¶ Deferveſactus, *a, um,* idem quod ferveſactus, decoctus, abgeſotten: ut, *Deferveſacti caules,* Plin. 20, 7. *Semen deferveſactum in aqua,* Id. 26, 15. Et Varro apud Lact. de Opif. Dei c. 17 *Aër deferveſactus in pulmone.*

¶ Defrutum, *i,* n. quaſi defervitum, h. e. decoctum, eſt *moſtum ex duabus partibus ad tertium decoctum,* ut docet Columella 1, 20 & 21. conf. Plin. 14, 9, quem locum proferimus integrum in *Sapa.* & 31, meet, dick geſotten wein. Martial. 4 epigr. 46 *Et Lucania ventre cum Falisco, Et nigri Syra defruti lagena.*

¶ Defrŭto, *are,* decoquere, abſieden. Colum. 2, 22 *Defrutare vinum.* Apud Catonem c. 24 *Quicquid vini defrudabis,* recte *defrutabis.* Sed *Defrudo* vide in *Defraudo* in *Fraus.*

¶ Defrutarius, *a, um,* zum abſieden gehorig, ut, *Vaſa defrutaria,* h. e. defruto coquendo apta, Colum. 12, 9 extr. *Defrutaria cella,* Id. 1, 6

¶ Efferveo, *ēre,* & Effervo, *ēre,* heraus brauſen, herans wüten. Virg. 1 Georg. de Ætna v. 471 *Cyclopum effervere in agros.*

¶ Effervens, *entis,* hitzig, heraus-wallend. Gell. 2, 27 *Cum gaudio effervontiore rerum expetitarum.*

¶ Efferveſco, *ĕre,* aufkochen, aufwallen ſieden; ut, *Aquæ efferveſcunt ignibus ſubditis,* Cic. N. Deor. 2, 10. ¶ 2. Gravem locutionem cum metaphora efficit: ut, *Pontus aynatus eff. veſcens in Aſiam atque erumpens,* er bricht aus, Cic. de Provinc. conſ. c. 4. Sed, *Cenſeo lotendem tantiſper ibidem, dum efferveſcat hæc gratulatio,* Id. fam. 9, 2, i. e. deferveſcat, ut *exſtatire,* finem læviendi habere, uti Victorius conſenſu MStorum legit: quæ vero oſcitatio ſcribarum Io. Georg. Grævio, perſpicaciſſimo viro, videtur eſſe. Vide quæ ad hanc epiſtolam notavit.

¶ Efferveſcens, *tis,* ſiede-heiß; ut, *Verba efferveſcentia,* zornige worte. Cic. de Orat. 2, 20. *Efferveſcens venenum,* Sil. 3, 312.

¶ Efferveſcentia, *æ,* f. idem ac ebullitio, die aufwallung, apud Cellum.

¶ Inferveo, *ēre,* & Inferveſco, *ēre,* idem eſt quod fervere, erhitzen ſieden Horat. 2 ſat. 4, 67 *Vinum ſictis inf rbuit herbis.* Cato c. 108 *Ter inferveat.* Et Colum 12, 38 *Mel Atticum ter inf.rvere facito.* Scribonius Largus Compoſ. 209 *Oleo inferveſcit ſpuma argentea trita curioſe.* Et Compoſit. ult. *Inferveſcunt ſuper carbones.* Et Silius 13, 311 *Obtendenque manum, ſolem inferveſcere fronti Arcet.*

¶ Infervefacio, *ere,* ſiedend machen, wärmen. Eadem ait. Largi Compoſitione: *Semel mane, & in nocte ſemel intervacere oportet.* Ibidem: *Poſtero & tertio die quam inferveſiunt.* Item: *Quam inferveſacta fuerint.*

¶ Perferveo, *ēre,* ſehr heiß ſeyn. Pompon. Mela 1, 8 de fonte Solis: *Cum eſt* (nox) *media, perfervet.*

¶ Perferveſio, *ēri,* idem. Per tmeſin Varr. R. R. 1, 9 *Terra ſole perferve ita ſit &c.*

¶ Perfervidus, *a, um,* valde fervidus, ſehr heiß. Colum. 5, 5 pr. *Æſtus perfervida.*

¶ Præfervidus, *a, um,* idem. Liv. 9, 18 *Trux ac præfervida ira.*

¶ Reſerveo, *ēre,* & Reſerveſco, *ĕre,* interdum idem ac refrigeſcere, erkalten. Cic. de Clar. Orat. c. 91 extr. *Referverat oratio.* Præceſſerat, *contentio nimia vocis reciderat,* & ſimilia, unde colligas, ita interpretandum. Quamquam nihil magnopere impedit, quo minus ſignificet, denuo eſſerveſcere cœperat. Cerre de Divin. 1, 23 *Sanguis reſerveſcere videretur,* i. e. effervescere denuo, & bullas agere, aufwallen. Idem pro Qu. Roſc. c. 6 *Reſervens falſam crimen, in puriſſimam & caſtiſſimam vitam collatum, ſtatim concidit & extinguitur:* quo in loco *reſervere,* idem, quod ſimplex fervere notat. Adde Plin H. N. 16, 11.

¶ Sufferveo, vel Subferveo, *ēre,* aliquantulum fervere, laulicht ſeyn. Apul. de Herb. c. 115 *Subferveat.*

¶ Suffervefacio, vel Subferveſacio, *ēre,* aliquantulum fervidum reddere, ein wenig erhitzen. Plin. 18, 11 *Vulgo nec ſufferveſaciunt.* Et paſſive *Suffervefio.* Plin. 27, 9 *Affirmant lapillos, qui ſuffervefiant, rumpi.* Id. 30, 6 *In aqua ſubverefieri,* aufſieden. conf. Plin. Valer. 2, 17.

¶ Suffervefactus, & Subferveſactus, *a, um,* ausgeſotten. Id. Plin. 12, 26 *In vino ſufferveſactum.* Et 14, 9 *Cum quinque congiis auſteri muſti, cum congio mellis & ſalis cyathe ſuffervefactis.*

FĔRŬLA, *æ,* f. Græcis νάρθηξ, Germaniæ ignora frutex. Naſcitur autem ſponte in Italia, ſeniculo ſimilis, Plin. 13, 22; & Virg. ecl. 10, 25. ¶ 2. Propter levitatem pædagogis in uſu fuit ad caſtigandos pueros, ob id Columellæ in carmine de Cultu Hortor. v. 118 *Ferulæ minaces* dictæ, ruthen. Iſidor. 17, 9 *A feriendo ferulam dicunt. Hac enim pueri vapulare ſolent.* Horat. 1 ſat. 1, 120 *Ferula cædere,* zuchtigen. Iuvenalis 1, 15 *Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus.* Mart. 10 epigr. 62 *Feruleque triſtes, ſceptra pædagogorum, ceſſant.* Eraſm. in proverb. *Contra retiarium ferula:* Ligni genus eſt, inquit, *quo quondam pueri cædebantur, atque item milites, ſi quid contra diſciplinam facere videbantur.* v. Auſon. Protreptico ad Nepotem: Autonium de ſtudio puerili, Idyllio 4, 29. Plin. 8, 32 ſ. 50 de cervorum cornibus, *Teneris increſcunt ferulis molle plumata lanugine.*

¶ Ferulāgo, *ĭnis*, f. frutex. quem ferula humiliorem Theophraſtus, cæterum ſimilem omnino eſſe tradidit. Cæl. Aurel. Acut. 2, 12 *Thapſus, quam nos ferulaginem dicimus.*

¶ Ferulāētus, *a, um*, ferulæ ſimilis, ut, *Caulis ferulaceus*, Plin. 25, 5. *Herbæ ferulaceæ*, quo nomine omnes plantæ umbelliferæ dicuntur, ſo ihre blüte und früchte auf dotteru tragen. *Elaphoboſcon ferulaceum eſt*, Plin. 22, 22.

¶ Ferulcus, *a, um*, ex ferula factus. Cæl. Aurel. Tard. 2, 1 *Aleatis tabellæ aut ferulcæ.*

Fervor, vide in *Ferveo*, Ferus, *a, um*, in *Fera.*

FESCENNIA, *æ*, f. five Feſcennium, *i*, n. oppidum Etruriæ, Plin. 3, 5. *Oppidum eſt Campaniæ*, inquit Serv. *ubi nuptialia inventa ſunt carmina.*

¶ Feſcenninus, *a, um*, gentile; ut, *Feſcenninæ acies*, Virg. Æn. 7, 695. ¶ 2. *Feſcenninus* eſt impudicus, laſcivus, obſcenus, ſchandbar, üppig, unzüchtig. *Feſcennini verſus*, ſcribit Feſtus, *qui canebantur in nuptiis, ex urbe Feſcennia dicuntur allati: ſive ideo dicti, quia faſcinum putabantur arcere.* Macrob. Saturn. 2, 4 *Pollio cum Feſcenninos in eum Auguſtus ſcripſiſſet, ait: At ego taceo. Non eſt enim facile, in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere. Feſcennina locutio*, Catull. carm. 62, 126. *Feſcenninus verſus: incompoſitus ac rudis*, Liv. 7, 2. Et, *Inter nuptiales feſcenninos*, Senec. Controv. 21. Sic etiam Auſon. Parecbaſ Idyll. 18 *Haſtenas caſtis auribus audiendum myſterium nuptiale ambitu loquendi & circuitione velavi. Verum quoniam Feſcenninos amat celebritas nuptialis, verborumque petulantiam, &c.* Horat. 2 epiſt. 1, 145 *Feſcennina per hunc inventa licentia morem.* Adde Elmenhorſt. in Arnob. lib. 4 p. 136. Apud Prudentium in Symmach. 1, 261 *Feſcennina* abſolute ſunt cantica nuptialia, ut non adeo ſemper verſus omni obſcenitate pleni denotentur.

¶ Feſcennia, *orum*, n. pl. joci & luſus nuptiales, hochzeit-ſpiele und kurtzweil. Plin. 15, 22 *Iuglandes nuptialium feſcenniorum comites.*

¶ Feſcenniccĭla, *æ*, c. ſchertzhaft. Sidon. 12, 2 *Carmen feſcenniculæ Dionæ.*

FESNOE, vocabantur ita, *qui depellere faſcinum credebantur*, apud Feſtum; ubi Scaliger legit *Faſcinæ.*

FESSÆ, *arum*, l. plur. ſchaf- oder filtz-läuſe. Reineſius Var. Lect. 3, 4 p. 394 *Feſſas ovium*, quas Plinius cum creta necari dicit, vocat pediculos oves infeſtantes.

¶ Feſſonia, *æ*, f. Dea, quæ feſſos juvabat. v. Auguſtin. C. D. 4, 21.

Feſſus, deſeſſus, vide *Fatim.*

FESTĪNO, *avi, atum, are*, properare, eilen, beſchleuniqen. A *feſtis*, quia celeritas in his requiritur. Volunt autem hoc de corporis actionibus dici: *Properare* ad animi actiones & ſtudia referri. Sed male. Nam contra Horatius 2 od. 7, 24 *Deproperare coronas* dixit: Iuvenal. 9, 126 *Feſtinat enim decurrere velox Hoſculus auguſtæ miſeræque breviſſima vitæ Portio. Feſtinare fugam*, i. e. accelerare, Virg. Æn. 4, 575. *Feſtinare in ſe mortem*, Tac. Ann. 4, 28, 3. Et cum infinito modo: *Feſtinabimus emundare*, Colum. 4, 27 pr. ¶ 2. Aliquando eſt fatagere, geſchäftig ſeyn. Plaut. Caſ. 4, 1, 5 *Omnes feſtinant intus totis ædibus, &c.* Loquitur de apparatu nuptiarum. Horat. 4 od. 11, 9 *Cuncta feſtinat domus: hue & illuc Curſitant miſtæ pueris puellæ.* ¶ 3. *Feſtinare virginem*, pro, feſtinis nupriis locare, zeitlich verheyrathen. Tac. de Germ. dixit c. 20 *Nec virgines feſtinantur.*

¶ Feſtinans, *tis*, eilfertig. Salluſt. B. Iug. c. 52 *Legatus feſtinans pergit.* Plin. Paneg. c. 4 *Feſtinantis ſenectutis inſignibus ornata cæſaries*, i. e. canı, zeitige graue haare. Prov. *Canis feſtinans cæcos parit catulos*, eilen thut kein gut. v. Chil.

¶ Feſtinanter, adv. in eil, eilend. Cic. de Fin. 5, 26 *Illud mihi a te nimium feſtinanter dictum videtur.* Tac. Ann. 15, 3 *Occulto præcepto, poſtrius cuncta, quam feſtinantius agerent.* Suet. Aug. c. 29 *Feſtinantius publicatum.* Plin. H. N. 17, 11 *Feſtinantius germinat.* Plin. 5 ep. 17 pr. *Feſtinantius nuntio tibi.* Auguſtin. Paulino ep. 250 ſub fin. *Feſtinantiſſime reſpondiſſe.*

¶ Feſtinantia, *æ*, f feſtina celeritas, die eilung; in l. 52 Cod. Theod. de Hæret. & apud Bernardum in vita Malachiæ.

¶ Feſtinātus, *a, um*, übereilt, in eil gemacht. *Feſtinata maturitas celerius accidit*, Quinril. procem. lib. 6. *Honores feſtinati*, Lucan. 8, 24. *Feſtinatum proelium*, Tac. Hiſt. 3, 15, 3.

¶ Feſtinato & Feſtinare, adverbia ejusdem notionis, ut *Feſtinanter.* Quintil. 4, 2 *Quam nihil feſtinato feciſſe videtur Milo?* Colum. 1, 6 *Materia feſtinato ſiccetur.* Gell. 10, 11 *Cum ſignificandum eſt, celeritas quid factum & feſtinatius.*

¶ Feſtinatim, pro *Feſtinanter*, ex Pompon. & Siſenna producit Nonius 11, 37.

¶ Feſtīnātio, *ōnis*, f. celeritas, die eil, eilfertigkeit. *Remis velisque in patriam omni feſtinatione contendere*, Cic. fam. 12, 25. Liv. lib. 5 extr. *Feſtinatio curam eximit*, eilen thut kein gut. Idem, *Feſtinatio improvida eſt & cæca.*

¶ Feſtinātus, *ûs*, m. idem. Zeno Veron. *Quantus feſtinatus populi?*

¶ Feſtinator, *oris*, m. ein eilender. Quintil. Declam. 2 *Fores trepide feſtinatoris effringuntur impulſu.*

¶ Feſtinabundus, *a, um*, eilfertig. Val. Max. 2, 8, 5 *Feſtinabunda manu.*

¶ Feſtīnis, *e*, hurtig. Titinn. ap. Nonium 8, 3 *Nunc hæc res me facit feſtinem.*

¶ Feſtīnus, *a, um*, celer, behend, eilend. Ovid. Met. 11, 348 *Curſu feſtino anhelo.* Claudian. Epithal. Honorii & Mariæ v. 325 *Canities feſtina venit.* Prudent. Carhem. 11, 6 *Feſtina dies.*

¶ Feſtinc, adv. aliud, alsbald. Cic. Att. 4, 14 *Feſtine odorari.*

¶ Confeſtim, adv. cum Voſſio huc referri debet, ſignificans mox, e veſtigio, alsbald. Chariſius Soſiparer cap. de adverbio: CONFESTIM, *ut competenti feſtinatione. Siſenna Miles XIII. Confeſtim ſecuta eſt.* Ut ibidem: *Confeſtim pro continuo & ſine intervallo.* Gloſſ. Vet. *Confeſtim, παραχρῆμα, παραυτίκα, ἐυθέως.* Cic. Phil. 5, 12 *Sine ulla mora & confeſtim rem gerere*, ohne verzug, ſtracks.

¶ Præfeſtino, *are*, ſehr eilen, ſich übereilen. Liv. 23, 14 *Ne deſicere præfeſtinarent.* conf. Plaut. Rud. 1, 2, 31. ¶ 2. Tacito eſt feſtinando præcurrere, præterire, vorhen eilen: *Quo vera ſeu fulſa præteriret, Toroneum Thermæumque ſinum præfeſtinans, mox Eubœam &c. dein Corinthium litus anguſtiasque Iſthmi evadit*: Annali 5, 10, 4.

¶ Præfeſtīnātus, *a, um*, allzueilig; ut, *Præfeſtinatum opus*, Col. 11, 2.

¶ Præfeſtinatim, adv. ſehr ſchnell. Siſenna apud Nonium 2, 708 *Quos vellent, inſtituerent præfeſtinatim & cupide.*

¶ Præfeſtine, idem. Plaut. Rud. 2, 5, 4 *Vt ſine labore hanc extraxi præfeſtine*, al. *præſſcine.*

¶ Refeſtino, *are*, zurück eilen. Paulinus ad Auguſtin. epiſt. 45 (al. 44) extrema: *Qui a tenebris juſtiſſime refeſtinavit ad lucem ſuam.*

Feſtivitas, feſtivus, &c. vide *Feſtus*, Feſtra, *Feneſtra.*

FESTŪCA, *æ*, f. ſati cujusque pullulus, ein ſproß, halm, ſplitter. Colum. 8, 15 *Feſtucæ ſarculique.* Plin. 18, 27 *Cum herba creverit in feſtucam.* Vnde adagii forma, e ſacris petita, *Per trabem oculi ſui feſtucam alterius niti eruere*, dixit S. Hieronymus, vitiis ſuis craſſis non animadverſis, levia aliorum errata reprehendere. ¶ 2. *Feſtuca*, avena inanis, ſchmelken. Plin. 18, 17; alias *Ægilops*, de qua ſupra in Æ. ¶ 3. *Feſtuca* quoque dicebatur virga, qua Prætor manu mittendi caput percutiebat, quæ & *vindicta* vocata, ideo, quod hominem libertati vindicet, ut docet vetus Schol. ad illud Perſii 5, 88 *Vindicta poſtquam meus a Prætore receſſit.* Plaut. Mil. 4, 1, 15 *Quid? ea ingenua an feſtuca facta e ſerva libera eſt?*

¶ Feſtucula, *æ*, f. dimin. Pallad. 5, 8.

¶ Feſtucārius, *a, um*, adj. *Feſtucaria vis*, Gell. 20, 10 extr. vocatur illa civilis manuum conſertio, in rei vindicatione fieri ſolita, quæ vera ac *ſolida vi* Ennianæ opponitur. *Feſtuca* enim Prætoris, ut modo diximus n. 3.

¶ Feſtūco, *are*, rectius *Fiſtucare*, de quo infra in *Fiſtuca*, derb machen. Cato R. R. c. 18 *Fundamenta prius feſtucato.*

FESTVS, *a, um*, adj feriatus, feyerlich; ut, *Feſtus*, vel *feſta dies*, der feyertag; dies anniverſarius, cujus celebratio ſingulis annis recurrit. *Agitare, celebrare dies feſtos*, feyer-tage halten, begehen. Cic. Verr. 4, 63, & pro Arch. c. 6 *Feſta pax* præſertim ſolenni epitheto vocarur. vid. Burm. ad Grat. 487. ¶ 2. *Feſtus dies*, inter blandiendi formulas: in eos, unde ſibi plurimum gaudii & voluptatis (quibus per feſtos dies frui ſolebant) pollicerentur. Plaut. Caſina 1, 1, 49 *Sine, amabo, te unari, meus feſtus dies! Meus pullus, paſſer! &c.* Ter. Eun. 3, 5, 12 *O feſtus dies hominis, &c.* Erant autem FESTI DIES, aut ſacrificiorum, aut ſolennium conviviorum, aut ludorum, aut feriarum. v. Lucret. 5, 1166. ¶ 3. *Feſtior*, Comp. Claudian. Conſ. Honor. 3, 3 *Feſtior annus erat.* Superl. *Feſtiſſimi dies*, apud Voſſ. in Tacito c. 11. ¶ 4. Statius 2 Silv. ult. v. 90 *O nunquam data feſta longa ſummis:* i. e. læta & proſpera. Tac. Hiſt. 5, 5 extr. *Quippe Liber feſtos lætosque ritus poſuit: Iudæorum mos abſurdus & ſordidus.* Sane feſti dies religioni juxta & recrearioni corporis inſtituti apud gentes. Vnde *feſtum diem agere*, eſt genio & voluptatibus indulgere, apud Iuſtinum 38, 7, 6.

¶ Feſtum, *i*, n. ſubſt ein feſt. Ovid. Met. 10, 431 *Annua feſta celebrare.* Quo referri poteſt Auſonius protreptico ad Nepotem v. 9 *Studium puerile fatiſcit, Læta niſi auſteris mitentur feſta profeſtis.* Ac eleganrius eſt *Feſtus dies.* Virg. Georg. 1, 268 *Feſtis quædam exercere diebus, Fas & jura ſinunt.* Et Æneid. 6, 69 *Templa Inſtituam feſtosque dies.* Horat. 3 od. 28, 1 *Feſto quid potius die Neptuni faciam?* Quos imitari præſtat pro prioribus. Nec aliter Cicero, Livius, Currius, Florus, quorum auctoritates alibi produximus. ¶ 2. *Venire poſt feſtum*, kommen, wenn die meſſe gefangen iſt. Socratis eſt apud Platonem in Gorgia, ἆρα τὸ λεγόμενον κατόπιν ἑορτῆς ἥκομεν νῦν ὑστερήμενοι, h. e. *Num poſt feſtum, quod ajunt, venimus feroque adſumus?* v. Chiliad.

¶ Feſtīvus, *a, um*, lepidus, jucundus, facetus, frölich, lieblich. *Puer feſtivus*, Cic. Att. 1, 12. *Caput feſtivum*, Ter. Adelph. 2, 3, 8, ein artiger, luſtiger, lieber menſch. Et rurſus Cic. Art. 2, 6 *Libris me delecto, quorum habeo Antii feſtivam copiam*, i. e. magnam, eximiam, einen feinen vorrath. Comp. *Nihil poteſt eſſe feſtivius*, Cic. fam. 6, 4. *Feſtivioram titulum excogitaſſe*, Plin. procem. Operis. Superl. Ter: Adelph. 5, 9, 26 *O mi pater feſtiviſſime.* Gellius præfat. Oper. *Ariſtophanes homo feſtiviſſimus.* Quintil. 6, 3 *Id eſt feſtiviſſimum, quod adjicit orator.*

¶ Feſtive, adv. zierlich. *Belle & feſtive dicere*, Cic. de Orat. 3, 24. Summo gradu vocis aliquories Gellius uſus eſt, 9, 15 extr. *Atque ibi Iulianus, feſtiviſſime, Nolite quærere, inquit, quid ſentiam*, ſchön, artig & 13, 4 *Olympiadem feſtiviſſime reſcripſiſſe leginus Alexandro.*

¶ Feſtīviter, idem, quo inprimis Gellius delectatus fuit. v. 1, 2 & 22; 18, 8 &c. Sic & Nævius apud Nonium 11, 10 *Domus parata feſtiviter.*

¶ Feſtīvĭtas, *ātis*, f. lepor, venuſtas, zierlichkeit, annehmlichkeit. Auctor ad Herenn. 1, 8 *Illud genus narrationis, quod in perſonis poſitum eſt, debet habere ſermonis feſtivitatem.* Ter. Eun. 5, 9, 18 *An fortunam collaudem, An mei patris feſtivitatem & facilitatem?* Vbi Donatus: FESTIVITATEM, *qua, ut feſtivus, amatori non obſtitit: & ignovit, ut facilis.* Vnde FESTIVITAS, *in dictis*: FACILITAS *vero in animo & factis.* FESTIVITATEM *leniam: ut* FESTIVVS DIES EST. Quemadmodum triſtes iidem ferme duri ac ſævi, ſi cauſſam iraſcendi præbeas: ita læti ac hilares, quales per feſtivos dies ſolemus eſſe, placatos & faciles ad ignoſcendum ſe præbent. Hinc recte *feſtivitatem & facilitatem* conjunxit Comicus. Solennitatem autem v. g. nuptialem &c. minus latine hæc vox ſignificat. vid. Antib. Lat. Cellarii p. 172.

¶ Feſtīvo, *are*, feſtum diem agere, feyerlich begehen; e Lucretio laudatur; ſed non habet Index Creech.

¶ Biſeſtus, *a, um*, adj. ut, *dies biſeſtus*, ein gedoppelter feſt-tag: Prudent. Paſſ. Petri & Pauli extr. *Diem biſeſtum ſic colas, memento.*

¶ Inſe-

¶ Infestivus, *a*, *um*, illepidus, ungeschickt, unhöflich; ut, *homo subagresti ingenio & infestivo*, Gell. 1, 5, cujus etiam est adverbium

¶ Infestiviter. Noct. Att. 9, 9 *Cetera vertit non infestiviter.*

¶ Infestus, *a*, *um*, simplicissime cum Vossio a *Festus* deducimus, & procul dubio rectius, quam ab *Inferre* cum Perotto, aut a *Festinare* cum Nigidio apud Nonium 1, 255. Infestus itaque quasi minime lætus ac jucundus. Nam hoc quoque *Festus* significat. Plus est quam inimicus; infensus nempe, & vim inferens, seu, ut Valla 4, 3 interpretatur, vehementer molestus, öffentlich feind, aufsätig, gehäßig. Sic, Cic. Att. 10, 11 p. 168 de Q. Cicerone filio, *indulgentia ferocem atque arrogantem & infestum facit.* *Animus infestus*, Cic. ad Brut. ep. 16. Id. pro Rosc. 31 *Is, qui ardens avaritia feratur infestus in suos.* *Infestis dictis quem discerpere*, Catull. in Coma Beren. v. 73. *Arma infesta*, Ovid. Heroid. 5, 91, feindliche waffen. *Signa infesta*, vexilla in hostem euntia, Cæs. B. Gall. 6, 7. *Hastæ infestæ*, Liv. 2, 46. *Spicula infesta* 2, 20; *cuspis infesta* 4, 19, 8, 7, ubi librarii passim *infestus* & *infensus* commutarunt. v. Drakenb. ad Liv. 2, 46. Sed, *Itinera infesta*, Cæs. Civ. 3, 79, quæ a latronibus infestantur, unsichere wege, der strassen-räuber halber. *Infesta provincia*, quæ ab hostibus aut prædonibus non est tuta, Cic. pro Ligar. c. 8. Et Asin. Pollio ad Cic. 10 ep. 31 *Saltus Castulonensis frequentioribus latrociniis infestior factus est.* Ac Liv. 2, 42 *Infestior plebs.* Superlative idem Liv. 9, 12 *Infestissimum bellum.* Et Nepos 18, 10, 3 *Antigonus ei fuit infestissimus.* ¶ 2. Interdum & passive usurpatur, verhaßt; ut *Filii vita infesta, sæpe ferro atque insidiis appetita*, Cic. pro Rosc. c. 11. Sic, *Infesta alicujus salus*, cui infesti sunt inimici: Id. pro Planc. c. 1 *Si hujus salus esset infestior.* Liv. 9, 34 *Infestius nomen.* vid. Drakenb. ad Sil. 12, 399. Cort. ad Sall. Catil. 15, 4.

¶ Infeste, adv. feindselig. Liv. 26, 13 *Age contra, quæ illi infeste in nos fecerint, repetite.* Id. 2, 55 *Quo ferocius clamitabat* (Volero), *eo infestius circumscindere & spoliare lictor.* Et 44, 4 *Infestius concursum est.* Liv. 23, 29 *De nullis enim, quam de vobis infestius, aut inimicius consuluerunt.* Et Cic. pro Quint. c. 21 *Sin inimicissime atque infestissime contendere perseveret.* Quintil. 12, 8 *Interrogandus quam infestissime, & premendus.*

¶ Infesto, *avi*, *atum*, *are*, molestiam inferre, ut exponit Valla, beunruhigen, anfeinden verderben. Plin. 7, 2 *Pygmæos a gruibus infestari, Homerus prodidit*, daß sie keine ruhe oder friede haben. Sic, *Vineta infestantur austris*, Colum. 3, 12 extr. i. e. vitiantur vel corrumpuntur. Ovid. de Amor. 2, 11, 18 *Quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas.* Hirtius B. Alexand. c. 3 *Uno tempore & nostras munitiones infestabant, & suas defendebant.* Est enim hostiliter agere, impugnare, Vellej. 2, 73, 3 *Mare infestare piraticis sceleribus*, unsicher machen.

¶ Infestatus, *a*, *um*, beunruhiget. Vellej. l. c. *Latrociniis ac prædationibus infestatum mare.* Superl. *Infestatissimus* apud Orosium est præfat ad Augustinum: *Tempora malis extra solitum infestatissima.* Quidam *infestissima* legunt.

¶ Infestatio, *onis*, f. die anfeindung verfolgung. Tertull. Apol. c. 1 *Domesticis judiciis nimis operata secta hujus infestatio obstruit defensioni.* Gloss. Vet. ἐνσμενεία, ἀπέχθεια.

¶ Infestator, *oris*, m. qui infestat, ein beleidiger. Plin. 6, 28 *Nomadas infestatoresque Chaldæorum Scenitæ claudunt.*

¶ Profestus, *a*, *um*, unheilig, unfeyerlich: *dies profesti*, werktage, qui hominibus ad administrandam rem privatam, publicamque concessi erant: sic dicti, ut ait Festus, quod *procul sint a religione numinis divini.* Horum alii erant *Fasti*, alii *Nefasti*: de quibus alibi. Plaut. Aulul. 2, 8, 10 *Festo die, si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi pepercerís.* Liv. 34, 3 *Festis profestisque diebus.* Horat. 2 Sat. 2, 116 *In luce profesta.* Auson. Idyll. 32, 11 *Læta nisi austeris varientur, festa profestis.*

Fetialis, vide *Fecialis.*

FEVDVM, *i*, n. barbarum est, pro prædio beneficiario, ut putat Budæus, ein lehn, lehn-guth, lehn-hof. Vossius de Vit. L. L. 1, 7 Gothicam vocem nominat, eamque tolerari posse scribit. Est autem *Feudum* genus clientelæ, quo vel dignitas, vel vectigal, vel prædium aliquod ea lege alicui datur, ut & ipse, & ipsius posteri atque hæredes beneficii autorem perpetuo agnoscant, & quasi pro patrono colant, ejusque caput, existimationem & fortunas tueantur. vid. ICtos.

¶ Feudalis, *e*; ut, *Ius feudale*, das lehn-recht, apud ICtos.

¶ Feudatarius, *i*, m. qui feudum sibi commissum a Patrono accipit, ein lehn-mann, ibid.

Fex, quære supra *Fæx.*

FĪBER, *bri*, m. κάστωρ, ein biber, animal ἀμφίβιον; hoc est, vitæ ancipitis: victum enim & ex aquis, & in terra captat, morsus horrendi, quod arbores juxta flumina dentibus, ut ferro, cædit; Lutræ (fisch-otter), fere formam refert, sed ea major est. v. Plin. 8, 30. Testes fibrorum ab ipsis evelli, atque a se abjici, cum venatu urgentur, multorum traditio est, ad quam & Silius 15, 486 eleganter alludit. Adde Cic. apud Servium in Virg. Georg. 1, 59, sed illud vanum esse tradidit Dioscorides. Testes Medici *Castoreum* vocant, bibergeil, de quo supra in *Castor.* Sed non esse testes, experientia & inspectione probari potest, sed tumores potius inguinum, membranis conclusos, ex quibus liquor, qui *Castoreum* dicitur, manat. Gesnerus. Vnde nominis ratio, vide post in *Fibra.*

¶ Fibrinus, *a*, *um*, vom biber; ut, *Pellis fibrina*, Plin. 17, 28.

Fibla, fiblo, vide in *Fibula.*

FĪBRA, *æ*, f. ora extrema fluminis, das ufer, der äusserste winckel am wasser, quasi *finibra.* vide Festum in *Fiber.* ¶ 2. Extremitates pulmonis, jecoris & aliorum viscerum, die äussersten zipfel an lung und leber, läserlein. Varro de L. L. 4, 13 FIBER, inquit, *ab extrema ora fluminis dextra & sinistra maxime quod solet videri: & antiqui* FIBRVM *dicebant extremum: unde & in toga extrema*, FIMBRIÆ: *& in jecore extremum*, FIBRA; *hinc* FIBER *dictus.* Lucan. 1, 622 *Pulmonis anheli Fibra latet.* Et 6, 525 *Fibras latentes* pro ipsis visceribus sive extis viscerum dixit. Nec aliter accipienda hæc vox in illo Virgilii Æn. 6, 600 *Nec fibris requies datur ulla renatis.* In primis autem fibrarum fit mentio, ubi de vaticiniis ex animalium extis sermo est. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 344. Brouckh. ad Tib. 2, 1, 26. ¶ 3. Sunt & crassiores partes sanguinis *fibræ*, stücken gelieffertes bluts, Bud. ¶ 4. Tenues denique radiculæ in plantis atque arborum & herbarum foliis extrema quasi fila, die fäslein an wurtzeln, äderlein an blättern. Cic. Tusc. 3, 6 *Non solum ramos amputare miseriarum, sed omnes radicum fibras evellere.* conf. Idem de Senect. c. 15.

¶ Fibratus, *a*, *um*, fasicht; ut, *Radix fibrata*, eine wurtzel von fasern, die fäserlein hat, cujusmodi cepæ radix est, Plin. 27, 12.

¶ Exfibro, *are*, fibras evellere, abrupfen, auszausen. Colum.

¶ Exfibratus, *a*, *um*, ausgefaset, ausgezupft, Cato.

FĪBVLA, *æ*, f. quidquid stringit ac connectit, eine schnalle, haft, schlinge senckel, spange vid. Isidor. 29, 31. In Glossis antiquis πόρπη item φίβλιον, item φίβλα exponitur. Itaque *Fibulæ* diversi generis sunt, aliæ ad subnectendas vestes. Virg. Æn. 4, 139 *Aurea purpuream subnectit fibula vestem.* Et tales variis formis effingebantur ære, argento, auro, ut usui pariter, & ornamento essent. Cujusmodi fibularum species exhibuit Pignorius de Servis p. 82. Vtebantur Tragœdi etiam & Comici fibulis ad constringendum penem, ne arrigeretur: vocis gratia, quam Venus corrumpit, atque obtuscat. Has *circellos* fuisse, vetus Scholiastes Iuvenalis indicat ad illud 6, 378 *Nullius fibula durat Vocem vendentis prætoribus:* FIBVLAM, inquit, dicit *circellos*, quos Tragœdi sive Comœdi in pene habent. Meminit harum fibularum & alio loco Satyricus, dictæ sat. 6, 73, item Martialis aliquot epigrammatis. Hinc apud Tertullianum elegantes translationes: *Fibulam carni imponere*, pro coërcere, & quod contrarium, *Fibulam laxare deliciis.* Quorum alterum in de Monogamia, alterum in de Corona militis legitur. Vbi Rhenanum licet videre, & addere Pignorium, quem paullo ante laudavimus. Nec illepide ex Seneca Lactantius 1, 16 *Quid est, quare apud poëtas salacissimus Iupiter desierit liberos tollere? utrum sexagenarius factus est, & illi lex Papia fibulam imposuit?* Modum ita infibulandi describit Corn. Celsus 7, 25. Plura de Fibulis cupientem juvabunt Vlitius ad Nemes. v. 93. Intt. ad Calpurn. ecl. 7, 81. Ferrarius de Re vestiar. Part. 2, 1, 16 seq. Smetius in Antiquit. Neomag. p. 81, ubi plures fibularum schematismos habebis. ¶ 2. *Fibula ferrea*, eine klammer, ferrum illud, quo lapides quadrati, & tigna inter se conjunguntur, quod & *Confibula* Catoni est c. 12 de Re R. Vitruv. 10, 2 *Tigna a capite fibula conjuncta, & in imo divaricata.* ¶ 3. *Fibula* porro os minus tibiæ est, die kleine röhr im schienbein. ¶ 4. *Fibula* dici illud potest, quo libri clauduntur, clausuren.

¶ Fibla, *æ*, f. pro *Fibula.* Apicius 8, 7 *Cocto fiblas tollere.*

¶ Fibulo, & Fiblo, *are*, conjungere, zuhäfteln, zuschnallen, knüpfen Columell. 2, 6, & Apicius 8, 7.

¶ Fibulatus, *a*, *um*, gehäftelt, zugeschnallt; ut, *Pallia fibulata*, Vop. in Probo c. 4.

¶ Fibulatio, *onis*, f. conjunctio per fibulam, die heftung, Vitruv. 10, 3 *Vtendum in summa tignorum fibulationibus.*

¶ Fibularius, *i*, m. ein spangen- heftel- oder clausur-macher, senckler, gürtler.

¶ Fibulatorius, vel Fiblatorius, *a*, *um*, quod fibula stringitur, das man zusammen häftelt: ut, *saga fibulatoria*, Trebell. Pollio in Regillano tyranno. Indumentum etiam fibulatum in Gloss. gr. lat. πόρπη, *fibulatorium*, absolute, eine schnür-brust.

¶ Confibula, *æ*, f. eine klammer. Cato de R. R. c. 12 *Confibulæ ligneæ, queis arbores comprimunt*, ein band-nagel von holtz.

¶ Confibulo, *are*, zusammenschnüren, verknüpfen. Novatian. de Trinit. c. 18 *In semetipso concordiam confibulare.*

¶ Confibulatio, *onis*, f. die zusammenheftung, verknüpfung. Novatian. de Trinit. c. 19 *Mutui fœderis confibulatione sociatum.*

¶ Diffibulo, *are*, aufschnallen, aufhäfteln. Statius Theb. 6, 570 *Torto chlamydem diffibulat auro.* Quod imitatus est iisdem pæne verbis Alcimus Avitus 4, 336.

¶ Diffibulatus, *a*, *um*, aufgeschnürt, aufgeknüpft. Tertull.

¶ Exfibulo, *are*, idem quod *Diffibulare.* Prudent. Psychomach. v. 633 *Avulsis exfibulat ilia zonis.*

¶ Infibula, *æ*, f. uncus fibulam iniens, das häcklein oder zünglein an der schnalle. Ita legi vult Iunius in Tertull. de Pallio c. 1 *Pallii habitus infibulæ morsu humeris acquiescebat.*

¶ Infibulo, *are*, & Infiblo, *are*, einschnüren, einhäfteln. Celsus 7, 25, 3; & Apicius 7, 25; & 8, 7.

¶ Infibulatus, *a*, *um*, eingeschnürt, zugeschnallt; ut, *Infibulati flamines æreis fibulis*, Festus.

¶ Refibulo, *are*, fibulam solvere, abschnallen. Martial. 9 epigr. 28 *Refibulavit faber.*

¶ Suffibulum, *i*, n. Festo Pompejo est fascia alba, quam in capite virgines Vestales sacrificantes habebant, & fibula constringebant, eine kopf-binde.

FĪCEDVLA, *æ*, f. avis, eine schnepffe, schnepflein, conspicitur cum ficus maturescunt, & muscas avidissime captat, unde ei nomen germanicum esse putatur. Nomen ab eo accepit, quod *ficus* edit. Vnde secunda rectius cum Iuvenale corripitur, quem & Alciatus secutus est; quam cum Martiale producitur. Iuvenal. 14, 9 *Iure natantes Mergere ficedulas didicit nebulone parente.* Martial. 13, 5 *Cærea quæ patulo lucet ficedula lumbo.* Græce συκαλίς dicitur, etiam a *ficubus.* Nam σῦκον *ficus* est. Vide de hac ave Varr. de L. L. 4, 11; Aristot. Hist. Anim. 9, 49; Plin. 10, 29; Gell. 15, 8; Petron. c. 33. ¶ 2. Fuit & vicus Romæ ita vocari solitus.

¶ Ficedulensis, *e*, Plinio est, qui id genus aves curat; Plauto contra Capt. 1, 2, 60, qui Romæ in vico hoc nomine insignito degit.

Fictilis, fictio, fictor, fictrix, vide *Fingo*, Ficulea, Ficulnea, Ficulensis, Ficulnensis, Ficulneus, Ficulnus, *Ficus.*

FĪCVS, *i*, m. in secunda, & *ūs*, in quarta, f. non solum notat arborem, sed etiam fructum, die feige, der feigenbaum. De genere & inflexione vocabuli, lege Vallam 1, 4. *Aridæ ficus*, Plaut. Rud. 3, 4, 59, dürre feigen. Varro de Re R. 1, 41 *Fici semen naturale intus in ea fico, quam edimus.* Et mox: *Tum vesiculas per ficos, quas edimus, matrices perferunt.* Cic. pro L. Flacc. 17 *Homini Phrygi, qui arborem fici nunquam vidisset, siciniam ficorum objecisti. Bifera ficus*, apud Suet. Aug. c. 76, quam de certo genere accipit Torrentius, quem vide. Arbor hæc non floret, sed lactet, juxta Vossium Inst. Orat. 1 p. 10, ex Macrobii 3, 20, & Turneb. Adver. 18, 4. Succus ille lacteus Græcis ὄπος dicitur. ¶ 2. Est & uleus ex attritu natium, quod a fici similitudine *ficus* appellatur, de quo Celsus 6, 3, der wolf, feig-blatter, feig-warze. vid. Dalechamp. ad Plin. 15, 20, Mart. 14 epigr. 86 *Stragula succincti venator fume veredi Non solet a nudo surgere ficus equo.* Sed *Ficus* pro ulcere in secunda declinatione & masculino genere ponitur. Quo pertinet epigramma Martial. 1, 65 *Cum dixi ficos, rides quæsi barbara verba, Et dici ficus, Cæciliane, jubes. Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci, Dicemus ficos, Cæciliane, tuos.*

¶ Ficŭlus, *i*, m. diminut. eine kleine feige. Plaut. Stich. 5, 4, 8; Curt. 4, 1, 19.

¶ Fīcētum, *i*, n. locus ficubus consitus, ein feigen-garten. Varro 1, 41 *In locis*, inquit, *frigidis ficeta fieri non possunt.* ¶ 2. Sed Martialis de ficoso corpore, sive ficis pleno, usus est 12 epigr. 33 *Vt pueros emeret, Labienus vendidit hortos: Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.*

¶ Ficārius, *a, um*, zum feigen gehörig; ut, *Culices ficarii*, qui libenter comedunt ficos, Plin. 11, 35. *Ficariæ crates*, Cato de R. R. 48. Et *ficaria herba* Chelidonium minus est lunio, feigwargen-kraut.

¶ Ficatia, *æ*, f. subst. locus ficis consitus, Pallad. 4, 10. ¶ 2. *Ficaria* est insula Sardiniæ propinqua, hodie *Isola rossa*, Plin. 3, 7.

¶ Ficātum, *i*, n. jecur aprugnum aut suillum arida fico faginatum. Nam ab isto pastu suibus jecur in immensum crescere dicitur. v. Apicius 7, 3; & conf. Plin. 8, 51.

¶ Ficĭtas, *ātis*, f. copia fici, überfluß an feigen. Nævius ap. Non. 2, 317.

¶ Ficitor, *ōris*, m. ficorum collector, der feigen sammlet, Næv. l. c.

¶ Ficōsus, *a, um*, ulceribus laborans, mit feigwarzen behaftet. Mart. 7 ep. 70 *Ficosa est uxor, ficosus & ipse maritus, &c.* Superl. in Priapeis carm. 50 *Ficosissima me puella ludit.*

¶ Ficulneus, *a, um*, vom feigen-baum, item imbecillis, schwach; ut, *Ficulnea ligna*, Varro de R. R. 16 fin. Ita optimus quisque liber. Ita *Arbor ficulnea*, Colum. 5, 11. *Ficulnea cacumina*, Pallad. Mart. c. 10. *Fibulæ ficulneæ*, Cat. R. R. c. 31. *Ficulnei caules*, Plin. 15, 28. ¶ 2. *Ficulnea*, subst. vetus Latinorum oppidum a Tarquinio prisco captum, Liv. 1, 38. vid. Ficulnensis.

¶ Ficulnus, *a, um*, idem. *Truncus ficulnus*, Horat. 1 sat. 8 pr. *Lignum ficulnum*, i. e. fragile & inutile, schwach holtz. *Viros ficulnos*, ἄνδρας συκίνους, Theocritus aliquoties nominat molles atque inutiles, weibische und untüchtige männer. Eadem figura dicitur, *Ficulnum præsidium*, sive *auxilium*, h. e. infirmum & inutile, schwache hülffe. *Ficulna machæra*, συκίνη μάχαιρα, pro calumnia. Ficus enim mollis planta est, & ligna ejus nullius usus, interpretante sic Mich. Apostolio cent. 17 prov. 70.

¶ Ficulnensis, *e*, adj. a Ficulnea oppido, de quo sub *Ficulneus* n. 2. *Ficulnensis via* olim dicta, post Numentana ad sacrum montem ducens, Liv. 10, 3. it. 3, 52 pr. Sed Cic. Att. 12, 34 editiones optimæ habent *Ficulensis*, quasi a *Ficulea*.

¶ Caprificus, *i*, f. ficus silvestris, ein wilder feigen-baum. Describit Plinius 15, 19, & de etymo agit Isidorus 17, 7. Sed confer Voss. Etym. p. 105. Vulgo creditur parietes, quibus innascitur, atque adeo saxa obstantia carpere ac disrumpere: Vnde Martial. 10 epigr. 2 *Marmora Messalæ findit caprificus.* Hanc intelligit Iuvenalis, cum sat. 10, 244 ait: *Sterilis mala robora ficus.* Hor. epod. 5, 17 *Iubet sepulcris caprificos erutas aduri.* Adde Ter. Adelph. 4, 2, 38.

¶ Caprifĭco, *are*, nihil aliud est, quam culicibus, ex caprifico genitis, ficubus aliis maturitatem afferre, quam rem explicat Plin. 15, 19. Id. 16, 27 *Fici caprificantur.* Et Pallad. 7, 5 *Nunc caprificandæ sunt arbores fici.*

¶ Caprificatio, *ōnis*, f. actus caprificandi sive ratio perficiendi, ut caprifici culices advolent, & ficos consumto lacteo humore ad maturitatem perducant. vid. Plin. 15, 19.

¶ Caprificālis, *e*, ut *dies caprificiales*, i. e. caniculares, quibus mulieres sub caprifico sacra faciebant, legitur apud Plin. 11, 15. sed Harduinus ex MSS. *Initium caprifici.* vid. ipsius no. ad h. l. sed confer eundem ad 8, 33 f. 51. nom. 100.

FĬDĒLIA, *æ*, f. ein krug, τὸ κεράμιον, *Samium vas ad plurimos usus*, ut Nonius 15, 5 interpretatur, Plaut. Aul. 4, 2, 15 *Fidelia congialis.* ¶ 2. *De eadem fidelia duos dealbare parietes*, est officio seu beneficio uno ac eodem duplicem inire gratiam. Vsus est proverbio Curius ad Cic. 7 ep. 29.

Fidelis, fidelitas, vide *Fides.*

FĬDĒNÆ, *arum*, f. pl. vicus Italiæ defertus, urbs olim in Sabinis, & colonia Romana Liv. 14, 17 pr. Primam produxere Horat. 1 ep. 11, 8, itemque Iuvenalis 6, 563 & 10, 100. Virgilius vero corripuit 6 Æn. v. 773 *Verbumque Fidenam.*

¶ Fidēnas, *ātis*, m. qui Fidenis natus aut colit. Adjective *Fidenas bellum*, quod inter Romanos & Fidenates fuit, Livius dixit 1, 15.

Fidens, fidenter, &c. quære in *Fido.*

FĪDES, sive Fidis, *is*, seu Fides, *ium*, potius, f. plur. chordæ, saiten; dictæ a varietate & discordia fidei inter homines, secundum Festi nugas, quod tantum inter se chordæ, quantum inter homines fides concordet. *Canere fidibus*, Quintil. l. 1, 10, auf saiten spielen. *Scire fidibus*, Ter. Eun. 1, 2, 53, sich darauf verstehen. Et, *Fides epulis adhibere*, Quintil. 1, 10, al. 17, tafel-music haben. *Discebant fidibus antiqui*, Cic. de Senect. c. 8 extr. Singulari usus est Horatius 1 oda 17, 18 *& fide Teia dices &c.* Atque Persius 6, 4 *strepitum fidis intendisse Latine.* Sic & Auson. Idyll. 10, 443 *Audax exigua fide concino.*

¶ 2. *Fidis*, ut Fidicula, de qua mox dicemus, est fidus Lytæ. Colum. 11, 2 *Cal. Febr. Fidis incipit occidere.*

¶ Fidĭcŭla, *æ*, f. diminutivum, ein klein saiten-spiel. Cic. de N. D. 2, 8 *Fidiculæ numerose sonantes.* Gell. 1, 11 *Fidiculamque concentus.* ¶ 2. Est & sideris nomen, *Fidicula*, Lyra alias dicitur, sidus notum septemtrionale. Colum. 11, 2 post princ. *XI Kal. Febr. Fidicula vespere occidit.* Et Plin. 18, 26 *Pridie Nonas Ianuarii Cæsari Delphinus matutino exoritur: & postero die Fidicula.* ¶ 3. *Fidicula*, capillaris herba, *Trichomanes*, klein-brech, mauer-rauten. v. Vall. 1, 5.

¶ Fidĭculæ, *arum*, f. plur. tantum, instrumenta tortorum, quibus rei in eculeo torquentur, ut fides inveniatur, quemadmodum tradit Isidorus 5, 27. Eculeus est machina multis intenta funibus, quibus ceu fidibus distendebantur facinorosi, hencker oder folter-seile. Senec. de Ira 3, 3 *Eculei, & fidiculæ, & ergastula, & cruces.* Prudent. in Romano v. 481 contracti metri caussa: *Ignis & fidiclæ sæviant.* Suet. Tib. c. 62 *Aliquem fidicularum tormento distendere.* Id. Calig. c. 33 *Exquirere fidiculis de aliquo*, einen auf die folter ziehen, martern.

¶ Fidĭcen, *cĭnis*, m. qui fidibus canit, ein saiten-spieler, geiger, lautenist, harffen-schläger. Horat. 4 od. 3, 23 *Romanæ fidicen lyræ.* Cic. fam. 9, 22 *Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen.*

¶ Fidĭcina, *æ*, f. eine lauten- oder harffen-schlägerin. Ter. Eun. 3, 2, 4 *De fidicina istac?* id est, propter fidicinam, ut Donatus interpretatur, qui etiam ibidem adjecit: *Fidicinam esse, meretricem est.*

¶ Fidĭcĭnus, vel Fidicinius, *a, um*, maßelisch. Plaut. Rud. prolog. v. 43 *Eam vidit ire e ludo fidicinio domum.* Nostri vulgo aus der geig-stunde, schlag-stunde &c.

¶ Fidĭcinarius, *i*, m. idem qui fidicen. Gloss. gr. lat. Αυρίστης *Fidicinarius.*

¶ Fidĭcĭno, *are*, auf saiten spielen, geigen. Mart. Capell. lib. 9; & Gloss. gr. lat. Αυρίζω, *fidicino.*

FĪDES, *ēi*, f. treu und glauben. *Fundamentum justitiæ est FIDES, id est, dictorum conventorumque constantia & veritas: credamusque appellatam FIDEM, quia FIAT, quod dictum est*, Cic. Off. 1, 7. Verum Tullius hic Στωικολογίᾳ ετυμολογίᾳ ex mente Vossii Inst. Orat. 2 p. 243, cum *fides* sit a *fido*, atque hoc ex Græco πείθω, *persuadeo, fido, credo.* Donato ad Ter. Andr. 1, 1, 7 est *commendatorum fida executio vel observantia.* Seneca Medea v. 55 *Quæ scelere pacta est, scelere rumpetur fides.* Sed, *Fidem facere alicui*, Nepos 17, 8, 3, ein ding glaubwürdig machen. Ita Sall. Iug. 85, 29 *fidei caussa* h. e. ut nobis credatur. *Fidem dare* hoc sensu dixit Ovid. Fast. 2, 20 *Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.* Id. Art. 3, 674 *Prona venit cupidis in sua vota fides*, h. e. quæ cupimus facile vera esse credimus. Liv. 6, 13 extr. *Manifesta fides, publica ope Volscos adjutos*, h. e. satis constabat. Id. 10, 34, extr. *Dictis captivorum fides extitit*, id est, creditum est. *Habere fidem*, Ter. Eun. 1, 2, 59, & Nepos 2, 7, 2, glauben, glauben geben. Pro quo recentiores & *Adhibere*, exempli gratia Sulp. Severus vita Martini c. 1, & 11, & 23. Plautus vero Rud. 4, 2 *Adhibere fidem* dicit, ut adhibere diligentiam, curam: ubi *adhibere* idem est, quod *uti*, monente Vorstio, quem vide libro de Latinit. mer. fusp. p. 146. Profertur locus Cic. de div. 2, 59. Sed Gron. *Quodsi insanorum visis fides non est habenda. Quid est tam extra fidem?* Seneca ep. 92, was ist so ungläublich? *Fallere fidem, frangere fidem*, treulos seyn, untreu werden. Cic. pro Rosc. Comœd. c. 6 *Frangere fidem, perfidiosum & nefarium est. Fidem violare, lædere*, idem: Cic. pro Rosc. Am. c. 38 *Qui fidem lædit, oppugnat omnium commune præsidium. Fidem exuere*, Tac. Ann. 12, 14, 1. Contra, *servare fidem*, Virg. Æn. 2, 160, glauben halten. *Tueri fidem*, Cic. Att. 11, 1, seinen credit erhalten. *Liberare fidem*, Id. pro Flacco c. 20, zahlen, das versprochene erfüllen. *Fidem interponere suam*, Id. pro Rosc. Am. c. 39, bürge werden. Quæ ad pecuniariam rem fere pertinent, ut & illud Sall. 24, 1 *Pecuniam sua aut amicorum fide sumtam mutuam.* Huc pertinet *fidejubere. Nusquam tuta fides*, Virg. 4 Æn. v. 373. *Fidem suam alicui adstringere*, Ter Eun. 1, 2, 22, zusagen. *Fidem alicui præbere*, Nep. 25, 4, 4, treu seyn. Liv. 28, 42 *Fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut, cum operæ pretium sit, cum mercede magna fallat*, setzte sich in credit. Sic, *Fides angusta*, schlechter credit, Cæs. de B. Civ. 3, 1. Vbi vide Ciacon. *Fides labefactata*, Suet. Vesp. c. 4; add. Liv. 6, 11, extr. quam *affectam* Tacitus dixit Hist. 3, 65, 2, *afflictam*, Id. Hist. 1, 88, 5 vocat. *Male ambulantem* Petron. c. 12 p. 46. *Claudam* Sil. 13, 33. *Fides concidit*, credit fällt, Cic. pro Lege Manil. c. 7. Ter. Heaut. 3, 3, 10 *At mihi fides apud hunc est, nihil me istius factorum*, er traunet mir so viel zu, daß ich nichts dergleichen vernehmen werde. *Hæc est fides?* formula in deserentes, Suet. Ner. c. 49. Sed, *Fides Deûm*, admirandi formula. Alia admirandi formula: *Miræ fides!* qua sæpe usus Statius est. ¶ 2. *Fides*, idem quod pollicitatio, promissio, die zusage. *Fidem dare, accipere, servare, præstare*, Nepos 2, 8, 4; & 14, 10, 1. *Do fidem, futurum*, i. e. sancte promitto, ich verspreche bey treu und glauben, Ter. Eun. 5, 8, 30. *Admonet promissæ brevitatis fides*, die zusage erinnert mich der versprochenen kürtze, Vellej. 2, 55, 1. Huc pertinet *fides publica* h. e. salutis promissio vel impunitatis, sicher geleit, pardon. Sall. Cat. 47, 1 *Fide publica dicere jussus est.* add. c. 48, 4. Ita Iug. 32 fq. Cic. Cat. 3, 3. ¶ 3. *Bona fide* elegans formula apud Terent. Plautum & alios, cum quid vere & sine astu fallaciaque dictum factumque significant, treulich, auf guten glauben. Hinc transfertur ad alia, quæ vere ac serio, & cumulate ac largiter, nec tralatitie aut maligne facta denotamus. Sen. ep. 22 *Bona fide libertas placuit.* Tertullian. de Anima c. 1 *Doleo bona fide Platonem omnium hæreticorum condimentarium factum.* Apud Petronium c. 11 & 110 *Oscula bona fide exigere: basium bona fide dare*, legimus. Florus 2, 1 *Romanus cum bona fide adsolvisset.* Laberius apud Gellium 16, 7 *Tollet bona fide vos Orcus nudas in catomium.* Add. Burm. ad Quintil. decl. 12, 1 p. 241. Sed, *Græca fide mercari*, apud Plautum Asin. 1, 3, 47 est præsenti pecunia mercari, mit baarem geld. ¶ 4. *Fides* etiam significat auxilium, Ter. Adelph. 3, 4, 43 *Illa nunc fidem vestram implorat.* Statius vetus poëta apud Ciceronem de nat. Deor. 1, 6 pr. *Proh Deûm, populorum omnium adolescentium, clamo, postulo, obsecro, oro, ploro atque imploro fidem.* Et Liv. 1, 7 *Fidem pastorum nequicquam invocans.* Apul. 8 Met. p. 209 *Ille Deûm fidem clami-*

clamitans. Quo pertinet formula, *Fidem Quiritum implorare:* Liv. 2, 23 *Nexu vincti solutique se undique in publicum proripiunt, implorant Quiritium fidem.* ¶ 5. Sacris scriptoribus *Fides* sæpe ponitur pro fidei formula scripto comprehensa. Vnde & *Scribere fidem* dicebant. Hilarius lib. ad Constantium Imp. quem Constantio ipse tradidit: *Periculosum,* inquit, *nobis admodum atque miserabile est, tot nunc fides existere, quot voluntates: & tot nobis doctrinas esse, quot mores: tot caussas blasphemiarum pullulare, quot vitia sunt: dum aut ita fides scribuntur, ut volumus, aut ita ut volumus, intelliguntur.* Et paullo post: *Confcii nobis invicem sumus, post Nicæni conventus synodum nihil aliud, quam fidem scribi.* Apud Theologos hodie *fides* alia est, quæ creditur, quæ est externa fidei norma, alia, qua creditur, quæ est interna cordis fiducia. ¶ 6. Veteres inter numina *Fidem* numerabant, quo habitu fuerit depicta, docebit Weitzius ad Prudent. p. 683. v. Horat. 1 od. 35, & Varr. de L. L. 4, 10 fin. *Sancta fides* vocatur solenni epitheto. v. Drakenb. ad Sil. 2, 479. ¶ 7. *Fides, certus, fallere, mendax, &c.* de agris fertilibus vel sterilibus adhibentur. v. Burman. ad Petron. c. 117 p. 543. Add. Plin. Paneg. 32, 4. ¶ 8. *Fide* genitivo casu dictum poëtis v. g. Hor. 3 od. 7, 4 *Constantis juvenem* fide. v. Heins. & Bur. ad Ovid. Met. 3, 341. Sic in S. C. apud Plin. Ep. 8, 6 *ut Pallas singularis fide, singularis industriæ fructum meritissime ferat.*

¶ Fidei committere, est alterius fidei præstandum ac faciendum aliquid demandare. Tertull. de præscript. adv. hæret. c. 37 *Sicut Apostoli caverunt, sicut fidei commiserunt, sicut adjuraverunt, ita teneo.*

¶ Fidei commissum, quod alterius fidei creditum, das anvertrauet ist. Horat. 1 sat. 3, 94 *Si furtum fecerit, aut si Prodiderit commissa fide.* Vbi *fide* pro *fidei*, dixit antique. *Commissa fide,* i. e. fidei commissa. ¶ 2. Alias *Fidei-Commissa* liberalitates dicuntur legato similes, quæ non civilibus verbis, sed precative testamento, codicillis, aut alio voluntatis ultimæ indicio conferuntur his verbis, ROGO REDDAS: CVPIO DES: VOLO VT DES, & quæ similia his erant. Nominis ratio inde est, quod a fide hæredis potissimum pendeant. vide ICtos.

¶ Fideicommissarius, *a, um,* adj. ut, *Fideicommissaria hereditas,* quæ ex fidei commisso est, L. 77 § 24 Dig. de Legat. 2. Et, *Fidei commissaria verba,* quæ ad fidei commissa pertinent, L. 29 Dig. ad SC. Trebell. Et, *Fideicommissarius* substantive, cui fidei commissum cedit: ut, *Legatarius,* cui legatum cedit. v. l. 29 extr. Dig. quibus mod. ususfr.

¶ Fidedictor, *öris,* m. idem qui *Fidejussor,* ein Bürge. Augustinus epist. 23 ad Bonifacium, de parvulis: *Quando ad baptismum offeruntur, pro eis parentes tamquam fidedictores respondent.* (al. *spondent*).

¶ Fidejubeo, *ēre,* bürge werden. Vlpian. L. 1 de Solutionibus & liberat. *Qui pro alio quis fidejusserat.* Verbum ortum, ut videtur, ex veteri sponsionum formula apud Brisson. p. 574. Salmas. de modo usur. c. 16.

¶ Fidejussio, *ōnis,* f. die Bürgschafft. L. 20 Dig. de Fidejussoribus: *Servus fidejussionis nomine obligari non potest.*

¶ Fidejussor, *ōris,* m. ein Bürge. v. Tit. de *Fidejussoribus* in Digestis: & Macrob. Saturn. 5, 19.

¶ Fidejussorius, *a, um,* bürgschaftlich: ut, *Fidejussoria caussa,* l. 38 § ult. ff. de sol. *Fidejussoria obligatio,* l. 50. ff. de fidejussoribus.

¶ Confidejussor, *ōris,* m. ein Mitbürge. Vlpian. L. 26 Dig. de Pactis: *Idem & in confidejussoribus est.*

¶ Fidepromissor, *oris,* m. ein Bürge. Gloss. lat. gr. *Fidepromissor,* πιστεκέλευστης.

¶ Fidius, *i,* m. deus, Iovis filius, a fide dictus, fideique præses, qui & *Sancus* seu *Sanctus* dicebatur. Hunc Herculem interpretantur. Lege Varronem de Lat. L. 4, 10; & Festum in *Medius fidius.* Ovid. Fast. 6, 213 *Quærebam, Nonas Sanco, Fidione referrem, An tibi, Semicaper: tunc mihi Sancus ait: Cuicunque ex istis dederis, ego munus habebo.* Hinc formula jurandi, ME DIVS FIDIVS! seu *per Deum Fidium,* qui fidei præest; vel per Herculem, fidium, i. e. filium Iovis; vel quasi *Me διὸς filius,* cum Iupiter Græci sit ζεὺς, διός. Balbus Att. 8, 15 *Quod Lentulum voluisti hic manere, mihi gratissimum medius fidius fecisti.* Plaut. Asin. 1, 1. 8 *Per Deum fidium quæris.* conf. Plin. 4 ep. 3.

¶ Fidēlis, *e,* qui fidem servat, getreu, der glauben hält. *Esse animo fideli in aliquem,* getreu seyn. Cic. pro Mil. c. 10 *Servi, qui animo fideli in dominum erant.* Id. fam. 9, 16 *Benevolentia fidelis.* Id. Att. 5, 18 *Fideliores socii.* Et rursus pro Milone Cic. c. 27 *Homo mihi fidelissima gratia conjunctus.* Et 1 ep. 3 ad Q. fratr. *Conjux fidelissima.* Etiam ad alia transfertur. Cic. Ep. ad Div. 16, 17 *Et doctrina, & domus, & ars, & ager etiam fidelis dici potest, ut sit, quomodo Theophrasto placet, verecunda translatio.* Vide ad h. l. Io. Fr. Gronovius. Sallustius huic voci casum sextum adjunxit, in Catil. c. 9 *Fidelis in amicis;* it. 52 *Misericordes in furibus ærarii,* ubi confer Cortio notata. ¶ 2. Substantive *Fideles,* servi ministrique appellantur. Cic. Fam. 4, 1 *Si quem tuorum fidelium voles, ad me mittas.* Vet. Gloss. *Fidelis,* πιστὸς δοῦλος. conf. Taubm. ad Plaut. p. 263 ad v. 79. Nep. 2, 4, 3 *De servis quem habuit fidelissimum.* ¶ 3. Ecclesiastice *Fidelis* dicitur, qui Christianus factus est, ein gläubiger. v. Prudent. Perist. 2, 443; & 5, 334.

¶ Fidele, adverbialiter pro *fideliter.* Prudentius in Romano v. 426 *Nunquam pro salute & maximis Fortissimisque Principis cohortibus Aliter precabor, quam fidele ut militent.* Potest enallage esse, ut *Dulce ridere.* conf. Nonium 11, 25.

¶ Fideliter, adv. treulich. *Constanter & fideliter in amicitia alicujus permanere,* Liv. 33, 35. Et Ovid. Ponto 2, 9, 47 *Didicisse fideliter artes, Emollit mores, nec sinit esse feros.* Compar. Cic. fam. 2, 12 *Quo fidelius ad te literæ perferantur.* Ovid. Met. 7, 563 *Quo propior quisque est, servitque fidelius ægro.* Quintil. 10, 3 pr. *Ut terra alte effossa fæcundior est: sic profectus non a summo petitus, studiorum fructus effundit uberius, & fidelius continet.* Gell. 17, 12 *Fidelius constantiusque valere.* Plin. Paneg. c. 56 *Fidelissime narrare.*

¶ Fidēlitas, *ātis,* f. treue, aufrichtigkeit. Cic. pro Planc. c. 29 extr. *Amicorum fidelitate servata mea vita est.*

¶ Infidelis, *e,* untreu. Cic. Off. 3, 29 ex poëta veteri: *Neque dedi neque do infideli cuiquam.* Cæsar B. Gall. 7, 59 *Bellovaci erant per se infideles.* Comp. *Infidelior* Plaut. Capt. 2, 3, 83. & Superl. *Infidelissimus* Cic. fam. 9, 1. ¶ 2. *Infidelis* ecclesiastice, ein ungläubiger. Salvian. princ. lib. 5 de Gub. *Scio infidelissimos quosque dicere.*

¶ Infideliter, adv. untreulich. Cic. ad Brutum libro a Germanis reperto ep. 1 *Minus putarim reprehendendum, si inutiliter aliquid senatui suaserim, quam si infideliter.* Superlativo usus Salvianus est lib. 3 contra Avarit. p. 122 *Si qui ex istis morte appropinquante filios non habent, quærunt infidelissime, quos aut propinquos, aut affines suos dicant.*

¶ Infidelitas, *atis,* f. perfidia, die treulosigkeit. Cic. pro Mil. c. 26 *Quantæ infidelitates in amicis.* Cæs. B. Civ. 2, 33 *Magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere videbantur,* hoc est, ægre ferebant, suspectos se haberi.

¶ Perfidelis, *e,* recht getreu. Cic. Att. 2, 19 extr. *Si perfidelem habebo, cui dem, scribam plane omnia.*

¶ Perfĭdus, *a, um,* treulos, meineydig, violator fidei, mediam habet brevem. Cic. Off. 3, 14 *Omnes aliud agentes, aliud simulantes, perfidi, improbi, malitiosi sunt.* Id. post red. ad Quir. c. 9 *Perfidi amici.* Sup. *Perfidissimus* Ammiani esse fertur l. 19.

¶ Perfide, adv. fälschlich, untreu. *Factum perfide rumpere,* Gell. 20, 1. Et M. Seneca Controv. 26 p. 317 *Perfide recuperare.*

¶ Perfidia, *æ,* f. untreu, falschheit. *Decipi alicujus perfidia,* Cic. pro S. Rosc. c. 38. ¶ 2. Aliquando *Veracitati* opponitur. Catull. Epithal. Pelei v. 321 *Talia divino fuderunt carmine fata, Carmine, perfidiæ quæ post nulla arguet ætas.*

¶ Perfidiosus, *a, um,* plenus perfidiæ, treulos, schelmisch, tückisch. Cic. fam. 13, 10 *Nihil in me perfidiosum, & insidiosum, & fallax in amicitia.* Ita & Div. in Cæcil. 18, 1. Et de Nat. Deor. 3, 32 *Omnium perfidiosissimus C. Marius.*

¶ Perfidiose, adv. tückischer weise. Cic. pro Rosc. Amer. c. 40 *Vbi multa audacter, multa improbe, multa perfidiose facta videtis, ibi scelus quoque latere putatote.* Comp. Suet. Aug. c. 21 *Perfidiosius tumultuantes.*

Fidicen, fidicina, fidicula, vide supra *Fides, ium.*

FĪDO, *fisus sum, fidĕre,* fidem habere, trauen. Iungitur dativo & ablativo. Sed de ablativo Servius negat. Ita enim ad illud Æn. 7 Virg. v. 290 *Moliri jam tecta videt, jam fidere terræ, Per dativum,* inquit, *jungendum: aliter non procedit.* Et iterum ad illud 10 Æn. *Fidite ne pedibus.* DATIVVS, inquit, *est* PEDIBVS, *Nam* FIDO TIBI *dicimus.* Cicero tamen cum ablativo junxit Aratum convertens; Ita enim lib. 2 vel 4 potius Acad. Quæst. c. 20 *Meas cogitationes,* scribit, *sic dirigo, non ad illam Cynosuram, qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, ut ait Aratus.* Et rursus de Nat. Deor. 2, 41 *Eumdem cæli verticem lustrat parva Cynosura, Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto, &c.* Sic, *Fidere pecunia,* C. Nep. 6, 3, 5, & *victoria,* Id. 12, 1, 2, priore loco præpositio *in,* posteriore *de* subintelligi videtur. Adde quod mox in *Fidens* ex Cicerone exemplum recurret. ¶ 2. *Fidere,* absolute, getrost seyn. Philelphus ex Theocrito: *Fidere, Batte, decet, melius cras forsan habebit,* θαρσεῖν χρὴ, φίλε βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

¶ Fidens, *tis,* vertrauend, getrost, sich verlassend. Cic. Off. 1, 23 *Animus prudentia consilioque fidens.* Id. Tusc. 1, 46 *Fidenti animo, si ita res feret, gradietur ad mortem,* zuversichtlich. Virg. Æn. 2, 61 *Fidens animi.* Cic. Att. 6, 6. p. 627. Græv. *Puer bene sibi fidens* dictum videtur in eum, qui sibi plus justo tribuit. Apul. Met. 5 post pr. *Psyche paullo fidentior intra limen sese facit.* Et Ammian. 16, 31 *Romanus fidentior.* Id. 27, 24 *Fidentissimo impetu.*

¶ Fidenter, adv. cum fiducia, getrost. Apul. 2 Milef. *His auctoratus ad custodiam mariti tui fidenter accessit.* Ibidem: *Quoties operam nostram desiderabis, fidenter impera.* Et Cic. de Divin. 2, 31 *Timide fortasse signifer evellebat signum, quod fidenter infixerat,* & de Fin. 2, 7 *At ille non pertimuit: saneque fidenter.* Compar. Cic. Att. 6, 1 *De Octavio rescribo, te illi probe respondisse: paullo vellem fidentius.* Ammian. 17, 2 *Ausi omnes accedere fidentissime.* Id. 19, 8 *Dimicantes fidentissime.* Et Augustinus de vera religione c. 3 pr. *Fidentissime dixerim.*

¶ Fidentia, *æ,* f. prima animi confisio, ut ait Cicero Tusc. 4, 37, zuversicht. Adde eumdem de Invent. 2, 54.

¶ Fidus, *a, um,* getreu, quem quidam a *fideli* ita distinguunt, ut *fidum* amicum dicamus, *fidelem,* servum, vel *fidum* in majoribus, *fidelem* in minoribus negotiis. Attamen hæc duo sæpissime pro eodem accipiuntur. Dicitur etiam de iis, quæ sunt hominis, & ad hominem pertinent. C. Nep. 14, 8, 6 *Amicitiam non fidam futuram putabat.* Virg. Æn. 6, 524 *Fidus ensis,* darauf man sich verlassen darf. Comp. Iustin. 16, 5, 2 *Vt eos sibi fidiores redderet.* Superl. *Fidissima uxor,* Cic. fam. 14, 4 extr. *Fidissimi nostris rebus,* Hirt. Afr. B. c. 79.

¶ Fide, Fidissime, adv. treulich. Cic. fam. 2, 16 *Quæ mihi a te ad timorem fidissime atque amantissime proponuntur.*

¶ Fīdāmen, *inis,* n. pro fiducia, gut vertrauen. Tertull. Carm. ad Senat. v. 83 *Corrige delictum fidamine.*

¶ Fīdūcia, *æ,* f. zuversicht, trost, vertrauen. A spe differt ut major & certior. Sen. ep. 16 *Iam de te spem habeo, nondum fiduciam.* Sic *Fiducia mei, tui, sui, &c.* Liv. 25, 37. Propert. 3, 24 pr. *Falsa est fiducia formæ,* das vertrauen auf schönheit ist betrüglich. Virg. 1 Æn. v. 132 *Tanta ne vos generis tenuit fiducia vestri.* Servius ad 2 Æn. notat, *Fiduciam* Veteres pro *crimine* etiam & *audacia* posuisse. *Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse,* Nepos 16, 3, 1. conf. Nonium 4, 205. ¶ 2. *Fiduciam accipere,* wiederkäuflich kauffen. *Fiducia commissa est,* i. e. res fiduciæ, seu pignori data, alterius propria est facta, debitore scil. ad diem non solvente. v. Menck. observ. h. l. Vtus est utraque formula Cicero in Topicis c. 10, & pro Flacco c. 21. Vide ICtos. ¶ 3. *Fiducia* in plurali sunt pignora & hypothecæ, verpfändung. Cic. Off. 3, 17 *Fideique bonæ nomen existimabant manare latissime idque versari in tutelis, societatibus, fiduciis, mandatis, rebus emtis, venditis, conductis, locatis.* Id. pro Q. Roscio Comœdo c. 6 *Si quæ sunt privata judicia summæ existimationis & pæne dicam capitis, tria hæc sunt fiduciæ, tutelæ, societatis.* Hinc apud veteres Iurisconsultos *Fiduciæ judicium* est, quod Tribonianus dixit *pigneratitium judicium.* v. Salmasius de Modo usurarum c. 14.

¶ Fiduciarius, *a, um,* anvertrauet. Sic *venditio fiduciaria* est, quæ

quæ fit sub lege, seu pactione redimendi, ein wiederkäuflicher kauf, mit vorbehalteuer macht des wiederkaufs. *Mancipatio fiduciaria* idem fere. Sic *Hæres fiduciarius*, cui hæreditatis administratio ad tempus certum commissa est, quo restituat. vide ICtos. ¶ 2. *Fiduciarius* etiam antiquis nota tritaque vox fuit. Cæsar Civ. 2, 17 *Neque se ignorare, quod esset officium legati, qui fiduciariam operam obtineret*, hoc est, qui non propriam provinciam regeret, sed quam fuo tempore deberet reddere. Sic Arsinoes *Regnum* appellatur *Fiduciarium* ab Hirtio B. Alexand. c. 23, quod erat redditura, controversia inter fratrem & Cleopatram sororem composita. Liv. 32, 38 *Philippus magis de Argis, quam de Corintho sollicitus, optimum ratus, Nabidi eam Lacedæmoniorum tyranno, velut fiduciariam dare, ut victori sibi restituret.* Curt. 5, 9, 8 *Regem temporis gratia statuamus; compositis rebus justo regi fiduciarium restituet imperium.*

¶ Fiducio, *are*, verbum ICtorum veterum, verpfänden, wiederkäuflich verkaufen. Vnde Tertullianus, qui amat cum ICtis loqui, *Fiduciarii pignoribus*, de Idololatria dixit c. 23, ubi Rigaltius vide. Vetus Gloss. *Fiduciat, ὑποτιθεται: Fiduciatus, ὑποτιθέμενος*, verſetzet. Vetus inscriptio in vinea Cardin. Carpensis: DIS MANIBVS. M. VLPIVS AVG. LIB. SYMPHOR. FLATVRARIVS AVRI ET ARGENTI MONETAR. SIBI ET VLPIÆ HELPIDI. QVÆ ET CLAVDIA LIB. ET VXORI SVÆ, &c. FECIT ET LIBERTIS LIBERTABVSQVE VTRIVSQVE SEXVS, &c. EA CONDITIONE NE FIDVCIENT. NE VENDANT NEVE ALIO QVO GENERE ID SEPVLCRVM SIVE MONVMENTVM EST ALIENARE VLLI POTESTAS SIT. v. Gruteri Inscript. p. 638 n. 4.

¶ Fiduciatus, *a, um*, verſetzet, verpfändet. Gloss. vet. *Fiduciatus, ὑποτιθέμενος. Pignora fiduciata*, Tertull. l. c.

¶ Fiduciālis, *e*, zuverſichtlich; & hinc est

¶ Fiduciāliter, adv. cum fiducia, getroſt. Gloss. vet. *παῤῥησιάζομαι, Fiducialiter ago:* quo modo idem verbum Vulgatus quoque interpres Act. Apoſt. c. 9 v. 27, 28 expressit. Ambrosius ad lapsum virgin. c. 3 *Vales, aliquem sanctorum fiducialiter intueri?* Et Augustinus Confess. 9, 13 *Fiduciāliter sperare.*

¶ Fiduſtus, *a, um*, getreu; a *Fidus*, ut a *vetus, vetuſtus*. Festus: *Fiduſta a fide denominata ea, quæ maximæ fidei erant.*

Compoſita:

¶ Confīdo, *confīsus sum, confidĕre*, fidere, credere, jungitur iisdem casibus, quibus *Fido*, ſich verlaſſen, trauen, vertrauen. *Sibi, virtuti ſuæ confidere*, Cic. pro Flacco c. 2; &, *Causſæ ſuæ confidere*, ad Att. 8, 9. Seneca Thyeſte v. 615 *Nemo confidat nimium fecundis; Nemo desperet meliora lapſis.* Et Cic. Tuſc. 1, 31 *Nil nimio oportet confidere*, man muß nicht zu viel trauen. ¶ 2. Cum ablativo: *Confidere affinitate* alicujus, Cæſ. B. Civ. 3, 83. *Corporis firmitate & fortunæ ſtabilitate confidere*, Cic. Tuſc. 5, 14. ¶ 3. Cum præpoſitione: *Confidere de ſalute*, Cæſar B. Civ. 2, 5. Et, *Confidere in aliquo.* Hirtius B. African. c. 19 *Qui in illorum ſibi confideret multitudine.* Sic, *Confido fore*, ich bin des vertrauens ꝛc. Cic. ad Planc. Arc. 16 epiſt. penult. *Deinde confido fore, ut alio genere literarum utamur.* Sic, *Confido, rem, ut volumus, eſſe*, Cic. Att. 6, 7 & abſolute *Confide ut* &c. Plin. 2 ep. 5, 7 *Confiderunt* pro *Confiſi ſunt*, extat apud Liv. 44, 13. v. Borrich. Cogit. p. 289.

¶ Confīdens, *tis*, in utramque partem, getroſt, beherzt, vermeſſen. Ter. Andr. 5, 2, 14 *Neſcio, qui ſenex modo venit, illum, confidens, catus*, i. e. conſtans, gravis. Id. Phorm. 1, 2, 73 *Homo confidens*, id eſt, audax & temerarius, ein verwegener bube. *Confidens animi*, Suet. Domit. c. 12 extr. Virg. Georg. 4, 445 *Num quis te, juvenum confidentiſſime, noſtras Iuſſit adire domos.* Cic. Tuſc. 3, 7 *Confidens mala conſuetudine loquendi in vitio ponitur; ductum verbum a confidendo, quod laudis eſt.* Gell. 10, 26 *Quod eſt nimium confidentius.* Et Apul. Apol. p. 318 *Confidentiſſimo mendacio adſeverabat.* Ammian. 24, 11 *Fudit confidentiſſimum Gallum aliitis propugnatione Valerius.*

¶ Confidenter, adv. muthig, getroſt, unerſchrocken. *Dicam jam confidentius*, Cic. pro Cælio c. 19 pr. *Ego quidem loquar confidentius*, i. e. majori fiducia, Id. de Orat. 2, 7. *Confidentiſſime alicui reſiſtere*, ſich einem trotzig widerſetzen, Auctor ad Herennium 2, 5. *Confidenter, malitioſe, flagitioſe factum*, Id. 1, 5.

¶ Confidentia, *æ*, f. die zuverſicht, freymüthigkeit. In malam plerumque partem, ut in bonam *Fiducia*. v. Voſſ. Inſt. Orat. 2, 7 p. 243, ex Donato ad Ter. Andr. 5, 3. Et id. Eun. 5, 1 extr. *Tum quæ ejus confidentia eſt? Confidentia & temeritas tua*, dein trotz und vermeſſenheit. Cic. Philipp. 2, 40. In bonam partem Plaut. Amph. 5, 1, 3 *Nec ulla eſt confidentia jam meo in corde.* Id. Aſin. 3, 2, 3 *Scapularum confidentia virtute humorum freti.* Cælius Cic. fam. 8, 8 *Quæ maxime confidentiam attulerunt hominibus.* conf. Nonium 4, 71, & Borrich. Vind. p. 32.

¶ Confīſus, *a, um*, ſich verlaſſend, vertrauend. Lentulus Cic. fam. 12, 14 *Excluſus ab Antiochia Dolabella, nulla alia confiſus urbe, Laodiceam ſe contulit.* Curt. 4, 10, 16 *Satis confiſus Græcorum erga ſe benevolentiæ ac fidei.*

¶ Confiſio, *ōnis*, f. fidentia, die vertrauung. Cic. Tuſc. 4, 37 *Si fidentia, id eſt, firma animi confiſio, ſcientia quædam eſt.*

¶ Confidentilŏquus, *a, um*, kühn in reden. Plaut. Trin. 1, 2, 164.

¶ Diffīdo, *diffīſus ſum, diffidere*, deſperare, credulitatem ponere, mistrauen, zweiffeln, verzagen. *Sibi diffidere*, Cic. Divin. 2, 3. Et, *Plura de hac re ſcribere pudet, ne videar prudentiæ ſuæ diffidere*, Serv. Sulpitius Cic. fam. 4, 5. *Rebus ſuis diffidere*, Liv. 1, 2. *Diffido, me poſſe in hac cauſſa conſiſtere*, Cic. pro Quinr. c. 24. Et, *Experire, quod te aſſequi poſſe diffidas*, in Orat. c. 1 *Memoriæ diffidere*, Quinr. 6, 1 pr. *Sobrius eſto, ac memento diffidere*, Νῆφε, καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν, dictum Epicharmi, traue, und traue doch nicht zu viel. *Diffidit* pro *diffiſus eſt* invenitur apud Quintil. declam. 287 *Cum cauſſæ patris diffidiſſet vir fortis.*

¶ Diffīdens, *tis*, mistraulich. *Diffidens & deſperans ſuis rebus*, Cic. in Piſonem c. 36.

¶ Diffidenter, adv. idem. *Timide & diffidenter attingere*, Cic. pro Cluent. pr. *Multo timidius ac diffidentius bella Pontica ingreſſus*, Iuſtin. 38, 7, 4.

¶ Diffidentia, *æ*, f. ἀπιστία, das mistrauen. Cic. Invent. 2, 54 *Fidentiæ contrarium eſt diffidentia, & ea re vitium eſt.* Et in meliorem partem Tuſc. 4, 37 *Metus eſt diffidentia exſpectati & impendentis mali.* Iuſtin. 1, 8, 10 *Simulata diffidentia.*

¶ Diffīſus, *a, um*, nicht trauend, verzagt. Cic. pro Muræna c. 30 *Ego quoque diffiſus ingenio meo, quæſivi adjumenta doctrinæ.*

¶ Subdiffīdo, *ere*, nonnihil diffidere, etlicher maſſen nicht trauen. Cic. Att. 15, 20 *Ego, quo die audivi, illum tyrannum in concione clariſſimum virum appellari, ſubdiffidere cœpi.*

¶ Infīdus, *a, um*, media porrecta, non fidus, untreu. Cic. de Amicit. c. 15 *Tarquinium dixiſſe ferunt, tum, cum exſul eſſet, intellexiſſe, quos fidos amicos habuiſſet, quosque infidos.* Horat. 1 od. 35, 25 *Vulgus infidum.* Et Liv. 1, 14 *Infida regni ſocietas*, zween oder drey in einem regiment halten einander keinen glauben.

¶ Infide, adverb. untreulich, legitur apud Firmicum.

¶ Levifidus, vide infra *Levis.*

¶ Perfidens, *tis*, i. e. valde fidens, allzukühne. Aur. Vict. Cæſ. c. 17 *Audacia ac robore corporis pugnandique arte perfidens.* Quin Cic. Off. 1, 26 *Homines fecundis rebus effrenati ſibique perfidentes.* Sed hic rectius a

¶ Præfido, *ere, præfidentes* legitur.

¶ Præfidentia, *æ*, f. die vermeſſenheit. Scriban. de Paſſ. Chr. c. 5 *Præfidentiam fugere.*

Fiducia, fiduciare, fiduciarius, fidus, quære in *Fido.*

Figlina, figmen, figmentum, vide *Fingo.*

FIGO, *fixi, fixum, figere*, immittere est, einſencken, einſchlagen, ſtecken, heften. Virg. Georg. 4, 115 *Feraces figat humo plantas.* Caro R. R. c. 21 *Imbrices medias clavulis figito.* Sic, *Figere verubus*, affigere carnes, braten anſtecken, Virg. Æn. 1, 212. *Figere cervos*, Id. ecl. 2, 29, trajicere est, wild fällen. *Figere arma*, id est, affigere, ſuſpendere in foribus vel parietibus templorum, Id. Æn. 1, 248. Quod illorum erat, qui militiæ renunciabant. *Figere legem*, hoc est, ferre, conſtituere, geſetz machen, quia loco publico ad memoriam figebantur. vid. Briſſon. form. 2 p. 137. Cic. Att. 14, 12 *Antonius fixit legem, a dictatore comitiis latam:* & Virg. Æn. 6, 616 *Leges fixit pretio atque reſixit.* Et, *Figere tabulas*, idem, Cic. Phil. 1, 1. Metaphorice Id. fam. 2, 6 *Ego omnia mea ſtudia, omnem operam, induſtriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis conſulatu fixi*, ich habe mir es laſſen angelegen ſeyn, ich habe mich ſehr darüber bemühet. Seneca epiſt. 11 *Figere oculos in terram*, die augen niederſchlagen. Horat. 3 od. 15, 2 *Figere modum alicui rei*, maaß ſetzen.

¶ Fixus, *a, um*, ratus, firmus, feſt geſtellt, ſtandhaftig. *Illud fixum in animis veſtris tenetote*, Cic. pro Balbo extr. denket fleißig daran, vel ſeyd verſichert. Id. Att. 8, 14 *Simul ſcito, labare meum conſilium illud, quod jam ſatis fixum videbatur*, es war feſt beſchloſſen. Cic. fam. 10, 34 *Hæc perpetuo animo meo fixa manebunt*, es ſoll unvergeſſen ſeyn. Virg. Æn. 4, 15 *Si mihi non animo fixum immotumque ſederet.* Comp. *Fixior*, apud Arator. in Act. Apoſt. c. 4 in invectiva adverſus Iudæos: *Sol ruit in tenebras, tu* (Iudæa) *pectore nigra rebellas: Arva tremunt concuſſa locis, tu fixior hæres.*

¶ Fixe, adv. feſt. Comp. Auguſtin. epiſt. 6 extr. *Vbi tenacius habitabit & fixius, niſi unde ſe Deum viſurum eſſe præſumit?*

¶ Fixio, *ōnis*, f. die heftung. Ver. Gl. *Fixio, καθήλωσις, πῆξις.*

¶ Fixūra, *æ*, f. idem. Vulgatus Interpres Ioann. 20, 25 *Fixura clavorum*, nägelmahl. Vet. Interp. Irenæi 5, 10 *Oſtendere diſcipulis fixuram clavorum.* Adde Tertull. adv. Gnoſt. c. 1.

Compoſita a *Figo.*

¶ Affīgo, *xi, xum, ĕre*, anheften. Liv. 28, 37 *Laceratos verberibus cruci affigi juſſit*, er hat ſie henncken laſſen. *Literas pueris affigere*, Quintil. 1, 1 pro inculcare, das a b c wohl einbilden. *Animis affigi* illa dicuntur, quæ tenaciter inhærent, Plin. 30, 1. Et Sen. epiſt. 11 *Affigere animo*, mercken. Arnobius ineunte lib. 6 *Conjueſtis crimen nobis maximum impietatis affigere*, anhängen. Cum præpoſitione *ad* hoc verbum Cicero in Tuſcul. 2, 10 pro Roſc. 20 & alibi conjunxit, obſervante Menckenio, h. v. ¶ 2. *Affigere & affligere* ſæpe miſceut librarii. v. Drak. ad Sil. 1, 674.

¶ Affixus, *a, um*, angeheftet. Horat. 3 od. 5, 18 *Signa Punicis affixa delubris.* Virg. Æn. 10, 161 *Affixus lateri.* Cic. ad Quint. fr. 3, 1 *Iubes illum mihi eſſe affixum tanquam magiſtro*, daß er ſtets um mich ſey. Id. Verr. 5, 53 *Penitus affixum atque inſitum in animo & ſenſu.* Id. fam. 1, 8 *His in rebus me ſibi ille affixum habebit*, i. e. eadem omnia volentem & conantem. Compar. Porc. Latro Declam. in Catil. *Nihil illo perſepe affixius ad colenda bonorum conſortia.*

¶ Affixio, *onis*, f. die anheftung; item die beywohnung. Marc. Capell. 1 p. 14 *Hæc Philologiæ gracilentæ quadam adfixione conſuevit.*

¶ Anrefigo, *ere*; unde

¶ Antefixus, *a, um*, vorgeſteckt. Vitruv. 10, 15 *Antefixa latitudo foraminis.* Liv. 26, 23 *Quæ in antefixis erant.* v. Gronov. Et 34, 4 *Antefixa fictilia Deorum.* Pompejus Festus: *Antefixa, quæ ex opere figulino tectis adfiguntur ſub ſtillicidio.*

¶ Circumfigo, *ĕre*, umſtecken. Cato R. R. c. 20 *Cuneis ſaligna circumfigi oportet hanc.* Tertull. adv. Marc. 4, 42 *Duo ſceleſti circumfiguntur Chriſto.* Συσταυροῦνται aut περιστανροῦνται ſignificat Gloss. Vet. *Circumfigo περιπήγω.*

¶ Configo, *ĕre*, erſtechen, durchſtechen. *Configere oculos cornicum*; vide *Cornix. Configere tabulam aculeis*, ein bret annaglen, Colum. 7, 3. Cicero meraphor. Phil. 12, 7 *Diffidebant Servilio, meminerant ejus ſententiis confixum Antonium*, daß ihm der ſchwären aufgeſtochen worden. Id. Phil. 7, 2 *Omnes curas cogitationesque in Reipubl. ſalute configere*, quod & *defigere* dixit in Phil. 14, 5.

¶ Confixus, *a, um*, durchſtochen. Cicero de Natura Deor. 2, 50

Capræ in Creta feræ, cum sint confixæ venenatis sagittis, dictamnum quærunt, geschossen. Ex Aristotele, vid. *Dictamnus. Confixi ceciderunt*, sc. telis, C. Nep. 14, 9, 5.

¶ Confixus, *ûs*, m. ein stich. Ex Lucilio Cic. de Orat. 2, 62 *An confixum vis facere?*

¶ Confixĭlis, *e*, zusammen geheft. Apulej. 4 Milef. p. 148 *Confixilis machina*, i. e. pegma. Vid. Lipf. de amphith. c. 22.

Crucifigo, *ĕre*, vide supra *Crux*.

¶ Dēfīgo, *ĕre*, hineinstecken, einsencken; ut, *Terræ defigitur arbos*, Virg. Georg. 2, 290. *In eo mentem defigere*, sein gemüth darauf richten, Cic. de Orat. 3, 8. *Defigere cultrum in corde*, Liv. 1, 58 de Lucretia. *Defigere gladium jugulo*, Id. 1, 25. *Defigere sicam in corpore alicujus*, Cic. Catil. 1, 6 extr. einen erstechen. *Defigere oculorum aciem in aliquid*, etwas scharf ansehen. Plin. 8, 16. ¶ 2. Idem videtur significare quod refigere. Cic. fam. 7, 29 *Nostra defigere, deportareque tuto possemus*, einpacken. De demigratione enim sermo est. In editione Gothofr. adscriptum f. *refigere*, quod probat etiam I. F. Gron. al. *deferre*, quod ex glossa verbi deportare ortum videtur. Tuetur *defigere* Grut. & Gron. ¶ 3. Est & veneficiorum & devotionum verbum, bezaubern, beschwören. Virg. Ciri v. 377 *Regis Iolchiacis animum defigere votis. Vota Iolchiaca* sunt devotiones magicæ, sive veneficæ, qualibus Thessali, gens iis rebus infamis, uti solebant. Auctor libri de herbis, qui vulgo Apulejo adscribitur, c. 7 *Si quis DEVOTVS DEFIXVSQVE fuerit in suis nuptiis, sic eum resolvas.* Seneca Hercule Oeteo v. 123 *Hoc inquit magæ Dixere, amorem posse defigi malo.* Plura vide apud Ryckium in Tac. Ann. 2, 30, 4 p. 37. & Heinf. ad Ovid. Am. 3, 7, 29 *Sagave pœnicea defixit nomina cera.* ¶ 4. Hinc ad stuporem ex admiratione transfertur. Liv. 3, 47 extr. *Primo stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit*, sie sind erstaunet.

¶ Defixus, *a, um*, eingesenckt, anklebend. Cic. de Harusp. resp. c. 26 *Multa in eo vitia penitus defixa atque hærentia.* Id. Phil 4, 6 *Virtus est una altissimis defixa radicibus. Defixis oculis intueri aliquid*, Horat. 1 ep. 6, 14, starr ansehen, kein auge verwenden. *Obtutu hæret defixus in uno*, Virg. Æn. 1, 499.

¶ Defixio, *onis*, f. die hineinsteckung, item, die bezauberung. Gloss. lat. gr. *Defixiones*, νεκρομαντίαι, κατάδεσμοι.

¶ Infīgo, *ĕre*, hineinstechen; ut, *Gladium hosti in pectus infigere*, Cic. Tusc. 4, 22, den degen in leib stossen, erstechen. Sed, *Infigere animo*, est firmæ memoriæ tradere, mercken. Quintil. 1, 8 *Præcipue illa infigat animis*, magister puta: hoc est, doceat sedulo atque inculcet. Cum præpos. *in* & casu sexto passim Cicero junxit, uti Mencken. in Observ. L. L. notat.

¶ Infixus, *a, um*, eingedrückt. Virg. Æn. 4, 4 *Hærent infixi pectore vultus.* Et v. 689 *Infixum stridet sub pectore vulnus.* Sen. epist. 11 *Quicquid infixum & ingenitum est*, von natur eingepflanzt. Liv. 3, 71 *Iusit, se rem vetustate obliteratam, ceterum suæ memoriæ infixam afferre.* ¶ 2. *Infictus* pro *infixus*, ICt. l. 7 ff. de incendio & ruina &c. *Navis vel infícta, vel fracta.*

¶ Offīgo, *ĕre*, vorheften, vormachen. Liv. 33, 5 *Densos offigunt implicantque ramos.* Et Cato c. 49 *Furcas circum offigito.* Sic Popma legit: *Affigito* alii. Plaut. Most. 2, 1, 13 *Offigantur bis pedes, bis brachia*, de eo, qui in crucem agendus erat.

¶ Circumoffīgo, *ere*, umherstecken. Cato R. R. 48 *Furcas circumoffigito.*

¶ Perfixus, *a, um*, durchstochen; ut, *Perfixo pectore icti*, Lucret. 6 391 *Natura perfixa pavoris telis torpet*, Id. 3, 306. conf. 2, 360.

¶ Præfīgo, *ĕre*, vorsetzen, vorstecken. Plin. 33, 4 *Lineas itineri præfigunt.* Virg. Æn. 10, 80 *Præfigere puppibus arma.*

¶ Præfixus, *a, um*, vorgesteckt. Virg. Æn. 10, 479 *Robur præfixum ferro.* Plin. 16, 4 *Rostra navium Tribunali præfixa, foro decus erant.* Suet. Cæs. c. 24 *Caput hasta præfixum circumtulit.*

¶ Rĕfīgo, *ere*, rescindere, abreissen, losbrechen. *Leges refigere*, gesetze abschaffen. Cic. Phil. 13, 3 *Acta Antonii rescidistis: leges refixistis: per vim & auspicia latas decrevistis. Fixit leges pretio atque refixit*, Virg. Æn. 6, 622. vid. quæ diximus in *Figo*. Cic. fam. 12, 1 *Cujus æra refigere debebamus, ejus etiam chirographa defendimus?* Sic, *Refigere se crucibus*, est resolvere & liberare a crucibus, auflösen, apud Senecam de Vita beata c. 19.

¶ Refixus, *a, um*, abgerissen; ut, *Clypeus refixus*, Virg. Æn. 5, 360, & Hor. 1 od. 28, 11. *Cælo refixa sidera*, Virg. ibid. v. 527, & Hor. epod. 17, 5.

¶ Suffīgo, *ĕre*, affigere, proprie inferius figere, von unten heften. *Aureis clavis suffigere crepidas*, Plin. 33, 3, mit güldenen zwecken beschlagen. Iustin. 22, 7, 8 *A Pœnis patibulo suffixus est*, er ist aufgehenckt worden. *Suffigere cruci* (v. mox *Suffixus*) & *in altissimam crucem*, Iustin. 18, 7, 15; & *in cruce*, creutzigen: Hirtius B. Afric. c. 66 *Iuba Numidas eos, qui loco amisso fuga se receperant in castra, in cruce omnes suffixit.* Interdum *Subfigo* invenias, ut Firm. de err. prof. rel. c. 8 *Septem verubus corporis mei membra lacerata subfigunt.*

¶ Suffixus, *a, um*, aufgesteckt aufgeheftet, gehenckt. Cic. in Pison. c. 18 *Si te & Gabinium cruci suffixos viderem.* Sen. de Tranqu. an. c. 10 *Nec sublevati, sed suffixi.* Catull. 68, 39 *Ianua suffixa tigillo.* Sil. 1, 153 *Erecto suffixus robore.* Lucanus 8, 684 *Pharioque veruto Suffixum caput est*, Pompeji puta, auf eine picke gesteckt.

¶ Superfixus, *a, um*, drauf aufgesteckt, draufgesteckt; ut: *Superfixa capita hostium*, scil. hastis, Liv. 42, 60.

¶ Transfīgo, *ĕre*, durchstechen. *Gladio per pectus aliquem transfigere*, Liv. 2, 46, ad quem locum conf. Drackenb. *Dicentis latus hasta transfixit*, Curt. 8, 1, 51. *Hastis corpus transfigi solet*, Plaut. Most. 2, 1, 11.

¶ Transfixus, *a, um*, durchstochen, durchlöchert. Vellej. 2, 74, 4 *Transfixum se gladio flammæ intulit.* Cic. de fin. 2, 30 *Evelli jussit eam, qua erat transfixus, hastam. Transfixi clypei*, Silius 10, 317. *Transfixum pectus*, Virg. Æn. 1, 48. Et *Hasta transfixa*, Id. 11, 645.

Figulus &c. & Figura, &c. vide *Fingo*.

Filatim, vide *Filum*, Filictum, filicula, *Filex*.

FĪLIVS, *i*, m. ein sohn. ἀπὸ τῆς φιλίας, i. e. *amore*: vel a familia secundum Isidorum 9, 5; ubi etiam quatuor modis filii appellantur, *natura, imitatione, adoptione & doctrina.* Cic. de Fin. 2, 18 *Effigies & humanitatis & probitatis paternæ filius.* Et sam 6, 6 *Imago animi & corporis filius*, der dem vater ähnlich siehet und nachschlägt. *Ita mihi contingat herede filio mori*, formula jurisjurandi apud Quintil. 9, 2. conf. Bynckersh. diss. jur. Rom. 1, 19. *Esse loco filii*, an sohns stat seyn, Cic. pro domo c. 14. *Filius herilis*, der junge herr, Plaut. Cist. 4, 2, 83; Bacch. 2, 2, 55; &c. Proverbium, multorum seculorum exemplis confirmatum: *Heroum filii, noxæ*, grosser und weiser leute kinder gerathen selten wohl, ἡρώων τέκνα, πήματα. Spartian. in vita Sev. Imp. c. 20 *Neminem prope magnorum virorum optimum & utilem reliquisse filium, satis claret*, ubi porro cum locum ex historia Rom. tractat. ¶ 2. *Filii* numero plurium, etiam *filias* comprehendunt. Quint. 9, 3 p. 517 & ibi Burm. ¶ 3. *Filius legitimus*, qui ex legitima conjuge: *Naturalis*, ex concubina: quamquam eumdem & pro legitimo nonnulli dixerint. vide *Naturalis* in *Nascor*. ¶ 4. *Filii* vox, quemadmodum & *Patris*, inter blandimenta etiam adulatoria fuit. Diogenes Cynicus Epist. ad Dionys. Tyrannum: Σὺ δὲ ὥσπερ τὰ παιδία πάππας τινὰς καὶ τίτθας ἀνηγάγου, καὶ φασί, Δέξαι τέκνον, &c. *Tu vero instar puerorum ascivisti tibi nescio quos paterculos & nutrices, qui tibi ajunt:* ACCIPE HOC, FILI, &c. Observavit Casaubonus ad Theophrastum περὶ κολακείας. ¶ 5. Ebræi eleganter *Filium* alicujus rei appellare solent, cui quis destinatus vel deditus est. Quemadmodum S. Matthæus υἱὸν γεέννης, c. 26, 15 *Filium gehennæ, filium perditionis, filium inobedientiæ*, Paulus 2 Thess. 2, 3; & Ephes. 5, 6 dixit. Simili ratione & Varronem *inconstantiæ filium*, de inconstantissimo homine dixisse Casaubonus ad allegatum Matthæi locum observat. ¶ 6. Eosdem imitati Græci, *filiorum* appellationes ad res inanimatas transtulerunt, earumque rerum filios filiasve dixerunt, unde productæ essent. Ita Pindarus: ἁμέραν παῖδα ἁλίου, *diem, filium solis*, βιατὰν παῖδα ἀμπέλου, *vinum filium vitis* vocavit. Cujus generis infinita exempla Rittershusius congessit Comment. in Oppianum. vide & Taubm. in Plaut. Amph. p. 41. Sic quoque apud Iulianum in Cæsaribus p. 44 edit. Petav. Silenus, Bacchi nutritius, Alexandro, se omnia vicisse jactanti, objecit, ἀλλὰ ἐκράτησαν γε σε πολλάκις αἱ ἡμέτεραι θυγατέρες, *vicerunt te sæpius nostræ filiæ*, h. e. vites, ut Iulianus interpretatur. Similiter Paulinus præstantissimo Iambo ad Cytherium, *filiam* de Colonia dixit, v. 305 *Sed propter inde posita Gallorum solo Massilia, Grajûm filia.* Massilia enim a Græcis Phocensibus condita fuit. ¶ 7. *Filii Medicorum*, παῖδες ἰατρῶν, i. e. Medici. Ad quam rationem & illud Plauti Bacch. 2, 3, 74 NI. *Qui istic Theotinus est?* CH. *Megabyzi filius*: id est, Megabyzus, ubi vid. ¶ 8. *Cæli filius* est, cujus virtutem miramur, vel qui repentino advenerit, quemadmodum *terræ filius* vocatur, qui ignotis parentibus natus est. Lactant. 1, 11 *Minucius Felix sic argumentatus est: Saturnum, cum fugatus esset a filio, in Italiamque venisset*, Cæli filium *dictum, quod soleamus eos, quorum virtutem miremur, aut qui repentino advenerint, de cælo cecidisse, dicere: Terræ autem: quod ignotis parentibus natos*, terræ filios *nominemus.* Minucii verba habes p. 212 edit. Ouzel. Adde Tertull. Apol. c. 10. ¶ 9. *Fortunæ filius*, Hor. 2 sat. 6, 49 est, cui omnia succedunt prosperrime, ein glücks-kind. Sic, *Albæ gallinæ filius*, vide *Gallina*. ¶ 10. *Filius* dicitur etiam de brutis. v. Colum. 6, 37; & Vet. Interp. Iuvenal. sat. 10, 230. ¶ 11. *Fili* in Vocativo usitatum est unice. *Iupiter Saturni filie*, antique Livius apud Priscianum dixit.

¶ Filius familias, vel familiæ, m. ein sohn im hause. Cic. pro Cæl. c. 15 *Illum filium familias habere devinctum.* Sallust. B. Catil. c. 43 *Filii familiarum parentes interficerent.* Vbi notandum obiter, Sallustium dicere *filii familiarum*, non *filii familias*: quia sermo est de diversis familijs. De filiis unius familiæ dici potest *filii-familias*; de diversis vero familiis *filii-familiarum*.

¶ Fīlĭŏlus, *i*, m. dimin. ein söhnlein. Cic. fam. 1, 2 *Filiolo me auctum scito, salva Terentia.* Et Iuvenal. 9, 84 *Quod tibi filiolus nascitur.*

¶ Fīlia, *æ*, f. eine tochter. Cic. pro Cluent. c. 94 *Despondere alicui filiam.* Colum. 4, 3 fin. *Collocare nuptui filiam*; sive *nuptum*, Cæs. B. Gall. 18 verloben, ausgeben, verehlichen. Virg. Æn. 7, 11 *Solis filia* est Circe. ¶ 2. Metaphorice pro colonia & aliis, vide paullo ante in *Filius* n. 5. ¶ 3. *Filiis* in Dat. & Abl. plur. pro *filiabus* habet Plautus Pœn. 5, 3, 9; & Stich. 4, 1, 61. Hirt. de B. Alex. 33 *Majorique ex duabus filiis Cleopatræ. Filiabus* est Liv. 24, 26 pr. Sed Iusti. 7, 3 *Adhibitis in convivium suis ac filii uxoribus ac filiabus*, ultima duo verba pauci agnoscunt.

¶ Filia familias, f. die tochter im hause. Sen. ad Helv. c. 14; & l. 21 § 3 ff. de Pactis; & l. 195 § 2 ff. de Verb. Signif.

¶ Fīlĭŏla, *æ*, f. dimin. Cic. Divin. 1, 46 *L. Paullus filiolam animadvertit tristiculam.* Et pro Muræn. c. 10 *Mihi videris istam scientiam juris tanquam filiolam osculari tuam*, i. e. summe amare.

¶ Fīlĭālis, *e*, kindlich, ignotum, ut videtur, veteribus. Augustin. Serm. 2 festo Pentecostes: *Cui non filiali obediebant amore.*

¶ Filiaster, *tri*, m. quibusdam est privignus, ein stief-sohn; alii imitans filium. v. Vallam Gloss. gr. lat. θυγατριδῆς, *neptis, filiaster*. Inscript. vet. D. M. EPITYNCHANO FILIASTRO M. ANTONIVS HERMEROS B. M. F.

¶ Filiatio, *onis*, f. agnitio filii, die kindschaft, annehmung an sohnes stat. ICt.

¶ Adfiliatus, *i*, m. id est filius adoptivus, ein angenommener sohn. Inst. 1 tit. 4 § 2 *De adoptivis, hoc est adfiliatis, jussum est observari.*

¶ Adfiliatio, *onis*, f. adoptio. Gl. Isidori *Pene naturæ imitatio*, annehmung an kindes stat.

FĪLIX, *icis*, f. planta, dicta tanquam minus felix arvis, quæ ἀντίφρασις ut merito exploditur, ita illud observandum, scribi interdum *felix, felicatus*. Vid. viri docti ad Cic. Att. 6, 1 p. 581 Græv. Græcis πτέρις & πτέριον, farren kraut, vel wald-farren Boëthius 3 metro 1 *Qui serere ingenuum volet agrum, Liberat arva prius fruticibus, Falce rubos, filicemque resecat, Vt nova fruge gravis Ceres eat.* v. Plin. 27, 9 f. 55. Virg. Georg. 2, 189. Horat. 1 sat. 3, 37 *Neglectis urenda filix innascitur agris*, wo man das unkraut nicht ausrentet, da

nimmt es überhand, hoc eſt, niſi animus honeſtis diſciplinis & virtutibus excolatur, vitiorum ſilva occuparur & ſuffocatur. ¶ 2. De pilis locorum obſcenorum Perſ. 4, 40. ¶ 3. Sed filix naſcens in annoſis muſcoſisque quercubus, *Dryopteris* dicitur, δρυοπτερὶς, eichfahren. Plin. 27, 9 l. 48 *Dryopteris filici ſimilis.*

¶ Filicula, *æ*, f. herba alia, *polypodium* vocant, πολυπόδιον, engelſüß oder rother ſteinbrech, τὸ πεφιδίον, Plin. 26, 8. *Felicula* dicitur a Catone R. R. c. 158.

¶ Filictum, vel filicetum, *i*, n. locus filicibus occupatus, ein ort voll fahren-kraut. Colum. 2, 2 *Incultum locum conſideremus, juncone ſit, an gramine veſtitus, ac filictis aliisve frutetis impeditus.* conf. Pallad. 9 tit. 3.

¶ Filicātus, *a, um*, wie fahren-kraut gemacht. *Filicatæ pateræ*, Cic. Paradox. 1, 3, dicuntur, quoniam hujus herbæ imago in poculis & pateris ſolita fuit cælari. *Filicatæ lances*, Cic. Att. 6, 1. vid. Comm. p. 581 Græv. Adde Pompejum Feſtum, qui clarius interpretatur.

¶ Filiceus, *a, um*, von fahren-kraut, apud Plinium.

¶ Filicīna, *æ*, f. herba ſimilis filici, alias *radiolum*, Apul. de Herb. c. 83.

¶ Filīco, *onis*, m. ein boluncke, nichtswürdiger. *Filiciones*, pl. *mali & nullius uſus*, a filice dicti. Feſt.

¶ Filipendula, *æ*, f. ſaxifraga rubra, rother ſteinbrech. Matthiol.

FILTRO, *are*, medicorum filiis eſt *percolare*, filtriren, durchſeihen.

¶ Filtratio, *onis*, f. quæ & diſtillatio per filtrum, die durchſeihung.

¶ Filtrum, *i*, n. colum chymicum, pannus ſcil. villoſus, vel charta emporetica.

FĪLVM, *i*, n. quod ex lino aut lana nendo ducitur, ein faden, item garn, quaſi minimum hilum. *Filus* etiam dicebant veteres, teſte Arnobio L. 1 p. 36. Val. Max. 6, 4, 1 *Tenui filo ſuſpenſa ſalus.* *Filum* vel *fila deducere pollice*, Ovid. Met. 4, 25, ſpinnen. *Conjicere filum in acum*, Celſus 7, 16, einfädeln. ¶ 2. *Filum orationis, ſtylus* dicitur, & *compoſitionis forma.* Cic. de Amicit. c. 7 *Aliud quoddam expetimus filum orationis tuæ*, eine andere art der worte oder rede. Horat. 2 epiſt. 1, 225 *Tenui deducta poëmata filo*, i. e. ſubtiliter. Cic. 9 epiſt. 12 *Amico munuſculum mittere volui lvidenſe, craſſo filo*, ſchlecht und grob. ¶ 3. Perinde etiam ad hominem transfertur. Plaut. Merc. 4, 4, 15 *Satis ſcitum filum mulieris*, i. e. lineamentum oris ſeu forma, ſeu ſpecies. Apul. 4 Mileſ. *Virginem filo liberalem.* Gell. 14, 4 *Forma atque ſilo virginali.* Idem 1, 9 de Pythagoræ diſcipulis receptis explorato ante *totius corporis filo atque habitu.* Et Lucretius 2, 341 *Eſſe pari filo, ſimilique affecta figura.* Adde Salmaſium in Capitolini Maximin. Junior. c. 1; & Nonium 4, 214. ¶ 4. *Fila* etiam ellychnia ſunt. v. ſupra *Candela.* ¶ 5. Et Chordæ, die ſaiten. *Sonantia fila movere*, Ovid. Met. 10, 89.

¶ Filamentum, *i*, n. ein faden-geſpinſt, fäſichen, medicis relinquitur.

¶ Filo, *are*, filum ducere, ſpinnen. Fortunat. de Mart. 3, 112.

¶ Filatus, *a, um*, geſponnen, gezwirnt. Sidon. Hinc

¶ Filātim, adv. pro, filorum in modum, faden-weis. Lucret. 2, 830 *Filatim dum diſtrahitur, deperditur omnis.*

¶ Exfilatus, *a, um*, exertus, vel exerto brachio, i. e. *extra veſtimentum ſilo contextum*, Feſt. bloß, entkleidet. Vulgo legitur *Effaſilatus.*

¶ Trifilis, *e*, dreyfädicht, ut *Calva trifilis*, Mart. 6, 74.

FIMBRIA, *æ*, f. extremitas veſtimenti, der wulſt ſchweif, ſaum am kleide, borde. Vet. Gloſſ. κράσπεδον, *Fimbria.* Nonius 2, 318 *Fimbriæ ſunt omnis extremitas.* Nomen a *FIBRO* eſt, quod antiquis *extremum* erat. Vide Varronis locum paullo ſuperius in *Fibra* adductum. ¶ 2. Sed *Fimbriæ*, non tantum oras ſive extremitates veſtium notabant, ſed ornamenta quædam etiam iis adjuncta. Puta fila, ac flocci inde dependentes, (gebräm, franſen) item, cum ipſæ oræ minutim conciſæ eſſent, capitibus in acutum deſinentibus, (zäcken): Alii has *Fimbrias* & *Cirros* vocant, de quo ſuo loco. Petron. c. 32 p. 126 mentio eſt *laticlaviæ mappæ*, *fimbriis hinc atque illinc pendentibus.* Add. Salmaſ. ad Spartian. Pertin. c. 8. ¶ 3. *Fimbriæ* etiam de capillis dicuntur, locken. Cic. in Piſon. c. 11 *Erant illi comti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ.* v. *Cirrus.* ¶ 4. *Ex fimbria de texto judico*, hoc eſt, ex aliquo puſillo reliquorum conjecturam facio. v. Chiliadas. ¶ 5. *Fimbria*, nomen quorundam Romanorum. v. Cic. Off. 3, 19 & 22; Verr. 5, 70: &c.

¶ Fimbriātus, *a, um*, eingefaßt, bordirt, verbrämt, zäckicht: ut, *Fimbriatæ veſtes*, fimbriis, de quibus diximus, ornatæ ſive excultæ. Ita Sueton. Cæſ. c. 45 *Latum clavum fimbriatum* dixit: ubi vide Caſaubonum & Octav. Ferrarium de re veſt. 2, 1, 19. Nec ſolæ veſtes fimbriatæ, ſed & aliæ quæcunque res. Apulej. Met. 8 p. 214 *Geſtamen prolixe fimbriatum.* Vbi flagrum intelligitur, quod ſemiviri facerdotes geſtabant, ut ſe illo lacerarent. Sic *Fimbriata urticæ folia*, Plin 21, 15, i. e. ſerrata, denticulata.

¶ Fimbriāturio, *ire*, i. e. amore ferri in fimbriam; meminit hujus verbi derivati a nomine Quintilianus 8, 3.

FĪMVS, *i*, m. & Fimum, *i*, n. lætamen, allerley dünge, miſt, dreck. Virg. Georg. 1, 80 *Ne ſaturare fimo pingui pudeat ſola, neve &c. Fimum gallinaceum*, *caballinum*, genere neutro dixit Plinius 29, 5. it. Samon. 721. ¶ 2. Sordes etiam notat, & excrementa corporis, koth, unflath; ut, *Fimum reddere*, Plin. 8, 15. Ita Samon. 354 *Murinus fimus.*

¶ Fimētum, *i*, n. ſtercorarium, ein miſt-hauffen, miſt-grube. Plin. 24, 19.

¶ Fimārius, *ii*, m. ein miſt-bauer, ſchund-feger, apud Firmicum.

¶ Fimōſus, *a, um*, ſchlammicht, kothicht, in Digeſt.

Finalis, finaliter, vide *Finis.*

FINDO, *fidi*, *fiſſum*, *findĕre*, ſecando dividere, ſpalten, theilen. Virg. Georg. 2, 78 *Frondes trunci reſecantur, & alte Finditur in ſolidum cuneis via.* Eodem lib. v. 353 *Hinc ſiti findit canis æſtifer arva*, die erde reiſt auf. Non aliter Tibullus 1, 8, 21 *Arentes cum findit Sirius agros.* Et ad aquarum divortia transfertur; ut, *Euphrates ſindituv, &c.* Plin. 6, 26; nec non ad navigationes: Propertius 3, 9, 35 *Non ego velifera tumidum mare findo carina:* & ad agriculturam: Claudian. 1 in Eutrop. v. 112 *Finduntur vomere rura.* item ad volatum: Ovid. Met. 4, 666 de Perſeo: *Motis talaribus aëra findit.*

¶ Fiſſus, *a, um*, particip. geſpalten, geſchlitzt; ut, *Fiſſum lignum*, Virg. Æn. 9, 413. Et, *Fiſſus tenui rima paries*, Ovid. Met. 4, 65.

¶ Fiſſus, *us*, m. ſubſt. die ſpalte, ſpaltung, der riß. Cic. de N. Deor. 3, 6 *Vude porro iſta divinatio? quis invenit fiſſum jecoris?*

¶ Fiſſum, *i*, n. idem. Celſ. 7, 30 de ano: *Si qua fiſſa in eo induruerunt.*

¶ Fiſſio, *onis*, f. idem. Cic. N. Deor. 2, 63 *Cum terræ ſubigerentur fiſſione glebarum.*

¶ Fiſsūra, *æ*, f. idem. Colum. 4, 29 de vitibus inſerendis: *Reſectionis fiſſura.* Plin. 5, 9 *Fiſſura Nili*, id eſt, diviſio, diſpenſatio aquæ, ad Delta regionem.

¶ Fiſsiculo, *are*, findendo rimari, genau beſichtigen. Apul. de Deo Socratis: *Vel ſomniis confirmandis, vel extis fiſſiculandis*, v. Scalig. in Catalect. p 193.

¶ Fiſsĭlis, *e*, quod findi poteſt, das ſich ſpalten läſt. Virg. Æn. 6, 181 *Cuneis fiſſile robur Scinditur.*

¶ Findibilis, *e*, idem. ICt. in Codice.

¶ Fiſsīpes, *ĕdis*, fiſſos pedes ſeu ungulas habens, mit geſpaltenen füſſen oder klauen. Auſonius epiſt. 5, 1 *Fiſſipedes juvencæ.* Et metaphorice de calamo ſcriptorio Id. ep. 7, 49 *Nec jam fiſſipedis per calami vias Graſſetur Cnidiæ ſuleus arundinis.*

Compoſita cum numeral. & præpoſ.

¶ Biſſīdus, *a, um*, in duas partes fiſſus, geſpalten, zweyſpaltig. Ovid. Met. 14, 303 *Biſidi pedes: Ridiæ biſidæ*, Colum. 4 ult.

¶ Biſĭdo, *are*, entzwey ſpalten. Zeno Veronenſ. *Eſaiam Iudæorum barbaries ſectum a capite duabus quaſi oſſulis biſidavit.* Hinc

¶ Biſidātus, *a, um*, zertheilt; ut, *Latera biſidata*, Plin. 13, 6.

¶ Biſiſſus, *a, um*, idem. Solin. c. 51 *Biſiſſæ ungulæ.*

¶ Triſĭdus, *a, um*, dreyfach geſpalten, dreyſpitzig. Ovid. Met. 2, 325 *Triſida fumantia flamma corpora.* Et Claudian. Rapt. Proſ. 2, 181 *Triſida Neptunus cuſpide.* Alcimus 2, 135 de ſerpente: *Triſidam diſpergunt guttura linguam.*

¶ Triſiſſilis, *e*, idem. Auſon. epigr. 128 de ψ græca litera: *Triſiſſilis forma.*

¶ Quadriſĭdus, *a, um*, vierſpaltig; ut, *Quadriſida quercus*, Virg. Æn. 7, 509 *Trabs quadriſida*, Valer. Flacc. 1, 663. *Labor quadriſidus*, id eſt, quadruplex, Claudian. in Conſul. Prob. & Olybr. v. 268.

¶ Centriſĭdus, *a, um*, hundertfach. Prudent. in Symm. 2, 889 *Dæmon centijidum confundit iter.*

¶ Multiſĭdus, *a, um*, in multas partes fiſſilis, vielſpaltig. *Iſter multiſidus*, Lucan. 3, 202. Et, *Multiſida flamma comans pinus*, Silius 14, 421. Sic, *Multiſidum iter*, Prudent. 2 adv. Symmach. v. 773. *Multiſido buxus dente*, i. e. peĉten buxeus, Mart. 14 epigr. 25.

¶ Confindo, *ĕre*, zertheilen, zerſpalten. Tibull. 4, 1, 173 *Et ferro tellus, pontus confinditur ære.*

¶ Defindo, *ĕre*, abſpalten. Ennius apud Nonium 2, 351 *Malos defindunt, ſiunt tabulata falæque.*

¶ Diffindo, *ĕre*, zerſpalten. *Medium diffindere*, Cato R. R. c. 41. *Diffidit urbium portas vir Macedo*, Horat. 3 od. 16, 16 *Diffidit*, id eſt, fregit, proſtravit. ¶ 2. *Diffindere diem*, eſt differre in ſequentem, aufſchieben. Liv. 9, 38. Sed Varro R. R. 1, 2, 5 *Diffindere diem inſtitito ſomno meridie*, ſignificat interpoſito ſomno meridiano in duas partes dividere, ut minus longus videatur.

¶ Diffiſſus, *a, um*, zerſpaltet; ut, *Saxum diffiſſum*, Cic. de Div. 1, 13. Item, aufgeſchoben: *Lex* XII *Tabb. diem judicii jubet eſſe diffiſſum*, lib. 2 Dig. tit. 11 l. 2 § 3.

¶ Diffiſio, ſive Diffiſſio, *onis*, f. prorogatio, dilatio, aufſchub. Gell. 14, 2 pr. *In rerum diffiſionibus & comperendinationibus.*

¶ Effindo, *ere*, ſpalten. Manil. 4, 280 *Fluctusque effindere rectos.*

¶ Infindo, *ĕre*, einſchneiden. Virg. Æn. 5, 142 *Infindunt pariter ſulcos.* conf. Id. eclog. 4, 33.

¶ Profindo, *ĕre*, quod Lexica ex Starii Theb. 10, 506 (512 al.) deducunt, ſuſpectum, Gron. & Barth. *profringunt*, malunt.

FINGO, *finxi*, *fictum*, *fingĕre*, formare, facere, componere, quod proprium figulorum eſt, qui ex creta atque argilla opera formant, machen, bilden. Cic. fam. 5, 12 *Alexander ab Apelle pingi, a Lyſippo fingi volebat.* Id. Off. 1, 44 *Apes fingunt favos. Volucres fingunt & conſtruunt nidos*, Id. de Orat. 2, 6. *Natura te finxit ad honeſtatem*, Id. pro Muræn. c. 29, du biſt von natur geartet zur ehrbarkeit. *Suis cuique fortuna fingitur moribus*, Id. in Parad. 5, 1. vide *Faber.* Plaut. Trin. 2, 2, 84 *Sapiens pol ipſe fingit fortunam ſibi.* Et, *Ex ſua natura cæteros fingere*, Cic. pro Roſc. Amer. c. 9, quod Terentius dixit Eun. 1, 2, 118 *Ex ſuo ingenio cæteros judicare*, andere leute nach ſich beurtheilen. *Animo & cogitatione aliquid fingere*, etwas in gedancken haben, Cic. Tuſc. 5, 24. *Vultus quoque hominum fingit ſcelus*, Ter. Heaut. 5, 1, 14, er lehret ſie, was ſie vor mienen machen ſollen. In quibus omnibus fingere eſt proprie tractare & mulcere rem mollem. Ita Ovid. Her. 19, 44 legi vult Heinſ. *Pallade jam pingui fingere membra putes*, vide illum hic & ad Her. 20, 134. add. *effingo* n. 2. ¶ 2. Aliquando ſignificat ſimulare, quoniam ea, quæ ſimulamus, ita formamus, ut vera eſſe videantur. Cic. fam. 3, 12 *Suſcipe meas partes, & eum te eſſe finge, qui ego ſum*, bilde dir ein, ſtelle dich. ¶ 3. *Fingere* itaque & docere ſeu inſtituere, formare, ſignificat, abrichten. Ter. Heaut. 5, 1, 25 *Sed tuum quoque ille Syrus id mihi finxit filium.* Horat. 1 ep. 2, 64 *Fingit equum tenera docilem cervice magiſter Ire viam.* v. Drakenb. ad Sil. 1, 445. ¶ 4. Interdum ponitur pro excogitare & comminiſci, erdencken, erdichten; ut, *Fingit cauſſas, ne det*, i. e. comminiſcitur,

ſcitur, Ter. Eun. 1, 2, 58. *fingere fallaciam*, Plaut. Aſin. act. 2 princ. Cic. pro S. Roſc. c. 19 *Finge aliquid ſaltem commode.* Adde Ter. And 3, 2, 14. Et Ovid. Trift. 1, 2, 57 *Fingite me dignum tali nece.* ¶ 5. *Fingere fugam*, pro meditari, mit der flucht umgehen. Plautus dixit Capt. 2, 1, 13. ¶ 6. *Fingere parricidia*, 1. c. ſtruere, parare, Senec. Conſol. ad Marc. 26. *Qui amant, ipſi ſibi somnia fingunt*, Virg. ecl. 8, 108. ¶ 7. *Fingere* etiam ornare, excolere eſt, ſich putzen. Ovid. de Remed. Amor. 1, 341 *Proderit & ſubito, cum ſe non finxerit ulli, Ad dominam celeres mane tuliſſe dolos.* Hinc *Fictores* inter officia mulierum. vide infra in *Fictor.* ¶ 8. *Fingo* tandem de dulciario aut piſtorio opere, quod ex farina variis figuris formatur, apud Suet. Aug. c. 4 extr. ubi Caſaubouum vide.

¶ Fingibilis, *e*, fingi aptus, (ſcheinbarlich). Cæl. Aurel. Tard. 1, 4, 104 *Præ oculis ſcintillarum fingibilis viſus.*

¶ Fictus, *a, um*, factus, commentitius, gebildet, erdichtet. Cic. in Piſon. c. 25 *Homulus ex argilla & luto fictus.* Id. de N. Deor. 2, 28 *A phyſicis rebus tracta ratio ad commentitios & fictos Deos.* Id. Off. 3, 9 *Fabula ficta & commentitia.* Et Mimus Publ. *Ficta cito ad naturam reciderint ſuam.* Virg. Æn. 4, 188 *Fama ficti pravique tenax.* ¶ 2. Apud Horatium 1 ſat. 3, 62 *fictus* ſimulator, quem *falſum* Salluſtius dixit, de quo ſupra, ein heuchler. Plin. 8 epiſt. 18 *Alii ficlum, ingratum, immemorem, loquuntur.* Capitolinus in M. Antonin. Philoſ. extr. *Dederunt & vitia, quod fictus fuiſſet, nec tam ſimplex, quam videretur.* Sic, *Fictum pectus*, Virg. Æn. 2, 107. ¶ 3. *Fictus* pro *fictus*, ut *pictura*, pro *picta*, *linquerat* pro *liquerat*, apud Avian. Fab 11, 4 occurrit. v. Miſc. Obſ. Vol. 4 p. 303.

¶ Fictitius, *a, um*, adj idem Plin. 23, 1 *Fictitium non poteſt videri, quod bion appellavimus.* Iul. Firmicus de Error. prof. relig. *Videtis, ut veſtros emunitos & fictitios deos turbulentus error excogitaverit.*

¶ Ficte, adv. ut, *Amicitia ficte reconciliata.* Cic. Fam. 3, 13 *Ficte & ſimulate loqui*, zum ſchein, ohne ernſt, Id. ad Quint. Fratr. 1, 1, 4.

¶ Fictilis, *e*, quod ex terra vel ex alia materia fingitur, das ſich bilden laſſet, thönern. Cic. de N. D. 1, 26 *Fingere aliquid fictilibus figuris.* Val. Max. 4, 4 priſcos Romanos *fictilibus vaſis contentos* laudat. *Fictilia* abſolute, töpffer-werck, irden geſchirr. Sen. epiſt. 5 *Magnus eſt, qui fictilibus ſic utitur, quemadmodum argento*, Auſonius epigr. 8 *Fama eſt, fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem &c.* Iuvenal. 10, 25 *Sed nulla aconita bibuntur Fictilibus, tunc illa time, cum pocula ſumes Gemmata, &c.* Nim. ad tenuitatem & abſtinentiam ſignificandam ſæpe eorum mentionem faciunt, Brouckhuſ. ad Tib. 1, 1, 30. Talia priſcorum etiam ſimulacra. Liv. 34, 4 *Fictilia Deorum.* Plin. 34, 7 *Fictilia Deorum ſim dicra in delubris dicata.* Propert. 4, 1, 5 *Fictilibus crevere deis hæc aurea templa.*

¶ Fictiliarius, *i*, m. ein hafner, töpffer. Gloſſ. gr. lat. ὀστρακοποιὸς, *fictilia facs.*

¶ Fictio, *onis*, f. utrumque ſignificat, & plasmationem, die bildung, formirung, ut apud Lactant. 2, 12 *Elementorum omnis ratio in noſtri corporis fictione concluſa eſt*; qui & 4, 4 *Fictionem hominis*, pro creatione, dixit: & falſi excogitationem, die erdichtung. Sic idem Lactant. 1, 1, 21 *Non exigo*, inquit, *ut aliquis poëtarum fictionibus credat.* Et Arnobius lib. 4 p. 131 *Inducere Deorum neſcio quas fictiones*: & lib. 5 p. 166 *Mendacitas & falſitatis alicujus fictione.* Vtus & Quintilianus eſt 5, 10; & 8, 6, qui etiam 9, 3 p. 689 *Perſonæ fictionem*, proſopopœiam appellavit.

¶ Fictor, *ōris*, m. ein bildhauer, pouſirer. Cic. N. Deor. 1, 29 *Deos ea facie novimus, qua pictores fictoresque voluerunt.* ¶ 2. Item, qui circa ornatum componendum occupatur. Iſidorus 19 in F. *Fictor appellatus a fingendo & componendo aliquid: ſicut qui capillos mulierum linit & pertractat, & ungit, & nitidat.* Sed & Dii habebant ſuos *fictores*, hoc eſt, qui ſimulacra eorum exornarent. Seneca apud Auguſt. de Civ. Dei 6, 10 *Alius nomina Deo ſubjicit, alius boras Iovi nunciat, alius fictor eſt*, (ita enim legendum cum Lipſio) *alius auctor* Sic & FICTORES PONTIFICVM & FICTORES VESTALIVM in antiquis lapidibus leguntur, & hi erant, qui vel de pane aut cera ſimulatas hoſtias faciebant pro tenuioribus, vel qui inter miniſteria ſacrorum liba fingebant. vid. omnino Græv. ad Cic. pro domo c. 54, ubi in conſecratione etiam vel dedicatione *fictoris* mentio. ¶ 3. *Fictores* etiam dicebantur dulciarii operis factores. v. Caſaub. ad Suet. Aug. c. 4 extr. & Varr. de L. L. 6, 3.

¶ Fictrix, *icis*, f. quæ fingit; ut, *Divina providentia fictrix & moderatrix eſt materiæ*, Cic. de N. Deor. 3, 39. *Calix fictricis*, quid ſit apud Tertull. de Reſurr. carn. c. 16, vide in notis Iunii ad h. l. *Fictrices* & *Veratrices* olim dictæ mulieres veneficæ & ſagæ, wahrſagerinnen, de quibus Scalig. in Ciri.

¶ Fictūra, *æ*, f. die bildung, formirung. Gell 10, 5.

¶ Fictus, *ūs*, m. idem. Sarisb. 2, 27 *Diſciplinæ fictum effugere.*

¶ Figmentum, *i*, n. ein bild, gemächte, gedichte, *commentum.* Auctorem neminem veterem atque idoneum hac voce uſum Scioppius putavit infamia Famiani p. 114, & de Stylo Hiſtorico p. 167 & ſeqq. At vero poſterioris quidem ævi, nec tamen pœnitendi auctores, non raro hac voce uſi ſunt, vel proprie pro ſimulacro, ſicut Gellius 5, 12 *Capræ ſigmentum juxta ſimulacrum* (Vejovis) *ſtare* dixit: vel pro commento translate, ut *Figmenta poëtarum*, apud Lactantium 7, 22, & Apulej. Met. 4 p. 155 *Somniorum figmenta.* Plura de his dedit Cellarius Poſter. Curis p. 141 ex Cypriano de Patient. c. 2, Arnobio l. 6 p. 198. Macrobio Somn. Scip. 1, 3, Lactant. 7, 22, Prudentio adv. Symmach. 2, 215, & ex aliis.

¶ Figmen, *ĭnis*, n. idem. Prudentius Apotheoſ. v. 798 *Factor utroque hominem meditans de ſtimine junctim Ædificare ſui ſimilem.* Et v. 1035 *Os capere, & fabro Deitatis ſtimine naſci.*

¶ Figŭlus, *i*, m. ein töpffer, hafner. Plin. 35, 12 pr. *Figulus primus invenit ex argilla ſingere ſimilitudines.* Proverb. *Figulus figulo invidet, & faber fabro*: Heſiodi eſt Ἔργων v. 25 Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων. ¶ 2. *Figulus* nomen Romanum. v. Cic. Brut. c 20; & de Leg. 2, 25.

¶ Figulīnus, & Figlīnus, *a, um*, töpfer; ut, *Fornacibus incocta figulinis*, Arnobius lib. 6 p. 200, in töpfers-ofen. *Creta figlina*, Varro R. R. 2, 9. *Opus figlinum*, töpffer-arbeit. Plin. 31, 3. conf. 15, 17; & Vitruv. 5, 10.

¶ Figulīna, *æ*, f. ſubſt. & Figlina per ſyncopen, ars & officina figulorum, töpffer-kunſt, töpffers-werckſtatt; ut *Figlinæ exercendæ*, Varro de R. R. 1, 2. conf. Plin. 7, 56; & 28, 2; & 35, 12; & l. 6 ff. de ſervit. ruſt.

¶ Figlīnum, *i*, n. ſubſt. figuli opus, töpffer-werck. Plin. 34, 18 *Donec percoquatur figlinum.*

¶ Figulinarius, *i*. idem qui *figulus*, in Dig.

¶ Figŭlo, *are*, pro fingere, bilden. Tertullianus aliquoties dixit; ut, adv. Valentin. c. 24 *Figulat hominem demiurgus.*

¶ Figulātus, *a, um*, gebildet, aus leim gemacht. Id. Tertull. de carne Chr. c. 9 *Corpus hoc noſtrum de limo figulatum.*

¶ Figulātio, *onis*, f. die bildung: ut, *Tota hominis figulatio*, Tertull. de Reſurr. carn. c. 5, & *Carnis figulatio*, Id. de Anima c. 25.

¶ Figulātor, *ōris*, m. ein töpffer. Gloſſ. Vet. κεραμεὺς. *Faber figulator.*

¶ Figulārius, *i*, m. idem. Gloſſ. lat. gr. *Figularius*, κεραμεύς.

¶ Figulāris, *e*, adj. töpffer-; ut, *Verſatiores, quam vota figularis*, ut ſcurræ noſtri, verſchmitzter, als eine ſuhrmannus peitſche. De inventore rotæ figularis vid. in *Anacharſis.* Plaut. Epid. 3, 2, 35. *Figularis creta*, Colum. 8, 2. ¶ 2. *In dolio artem figularem* ſeu *figulinam diſcere*, eſt præpoſtere in arte diſcenda verſari. Eraſm. ex Platone.

¶ Figūra, *æ*, f. forma, ſpecies, die figur, geſtalt, a *fingendo* Gell. 13, 28. Cic. de Nat. D. 1, 18 *Hominum figura vincit omnium animantium formam.* Id. Off. 3, 6 *In figura hominis feritas bellua*, Ter. Eun. 2, 3, 24 *Nova figura oris*, in laudem puellæ dictum. Ipſas quoque puellas *figuras* dictas docet Burm. ad Quint. decl. 15, 2 p. 307, quale quid etiam de *forma* obtervamus. ¶ 2. *Figura* eſt *Conformatio* quædam orationis remota a communi ratione, eine verblümte art zu reden. Sunt autem figuræ *Dictionis, ſententiarum.* vide libellos Rhetorum de *Schematibus.* ¶ 3. Κατ' ἐξοχὴν, *figura & ſchemata* dicebantur cavillationes picturatæ, cum aliud dicitur, aliud intelligitur. *Morſus figu atos* Macrobius vocat 1. 7, 3. Sic Suet. Domit. c. 10 *Occidit & Hermogenem Tarſenſem propter quasdam in hiſtoria figuras, librariis etiam, qui deſcripſerant, crucifixis.* Id. Veſp. c. 13 *Amicorum libertatem, cauſſidicorum figuras ac philoſophorum contumaciam leniſſime tulit.* vide Caſaub. ad locum priorem & Voſſ. Inſt. Orat. 5, 6, 7. ¶ 4. Apud Grammaticos etiam formam & caſum vocum notat. Quint. 1, 4 extr. *Quædam tertiæ denum perſonæ figura dicuntur, ut licet, piget.* ¶ 5. *Figura luris* forma & ſpecies eſt: *Caſum* etiam vocant. vide *Lex.*

¶ Figūro, *are*, formare, eine geſtalt geben, bilden. *Figurare caſeum*, Plin. 16, 35, käſe machen. *Vrſi lambendo fœtus figurant*, Plin. 8, 36. Horat. 2 epiſt. 1, 126 *Os teneram pueri, balbumque poëta figurat*, hoc eſt affabrefacit ad dicendum compoſite, formar, fingit. Lucret 4, 550 de vocibus effingendis: *Mobilis articulat verborum dædala lingua, Formaturaque labrorum pro parte figurat.* Idem poëta de re mulica 2, 412 *Ac muſea mele, per chordas organici quæ Mobilibus digitis expergefacta figurant*

¶ Figuranter, adv. i. e. figurate, verblümt; apud Diomed. Gramm.

¶ Figurantia, *æ*, f. Auguſtinus.

¶ Figurātus, *a, um*, gebildet, formiret. Cic. de N. D. 2, 63 *Terga ad onus accipiendum figurata.* Tac. Germ. 9, 2 *Signum in modum liburnæ figuratum.* Item, figürlich, verblümt: ut, *Figurata oratio*, Quint. 9, 1.

¶ Figurate, adv v. *Figura* n. 3. Aſcon. Ped. Procem. Act. Verr. *Figurate dixit.* Sidon. 5 epiſt. 8 *Figuratius quem pungere.* Superl. *Figuratiſſime*, apud Mart. Capellam.

¶ Figurato, idem, apud Tertull. adv. Iudæos c. 9, & adv. Marc. 3, 14.

¶ Figurario, f. *onis*, figura; ut, *Sphæræ figuratio*, Hygin. procem. Aſtronom. Articulos corporum *hic teretes, illic latos eſſe*, Plinius ait 11, 37 ſub fin. *ut in unoquoque poſcit figuratio.* Et Vitruv. 9, 4 *Depicta figuratio.*

¶ Figurator, *ōris*, m. qui figurat. Arnob. 6 p. 196 *Vobis ducibus & figuratoribus luna fœmina eſt.*

¶ Figurālis, *e*, legunt Celſ. 1, 3 *Creta figuralis corpori illita.* Sed videtur legendum *figularis.*

¶ Figuraliter, adv. idem quod figurate. Gloſſ. gr. lat. ἐσχηματισμένως, *figuraliter.* Tertull. de Teſt. animæ c. 2 *Contraria propoſitione oblique & figuraliter exprobrans*, quod pertinet ad ſignificatum tertium vocis *figura.* Sid. 8 ep. 14 *Quicquid legis diebus figuraliter immolebatur*, h. e. typice, in figuris. Et Auguſtinus de Geneſi ad lit. lib. 1 pr. *Eſſe accipienda figuraliter.*

I. Compoſita a *Fingo.*

¶ Affingo, vel Adfingo, *finxi, fictum, fingĕre*, fingendo aliquid addere, etwas zuſetzen, andichten, cujus contrarium eſt, *detrahere.* Cic. de N. D. 1, 33 *Quæ procreationis cauſſa natura corpori affinxit ea, fruſtra habebit Deus.* Id. pro Lege Man. c. 4 *De Luculio ita dicam, ut neque vera laus ei detracta oratione noſtra; neque falſa afficta eſſe videatur* Cæſ. B. G. 7, 1 *Addere & affingere rumoribus.*

¶ Affictus, *a, um*, anaedichtet, hinzugethan. Cic. de Orat. 2, 80 *Proœmium affictum aliquod.*

¶ Affictīcius, *a, um*, idem. Varr. R. R 3, 12 pr. *Affictitium ad villam leporarium.*

¶ Circumfingo, *ĕre*, circa aliquid effingere, drauſetzen. Tertull. de Anima c. 23 *Qui illis* (animabus) *peccatricem eis camfinxerit carnem.*

¶ Confingo, *ĕre*, idem fere cum ſimplici, machen. *Hirundines confingunt nidos*, Plin. 10, 33. *Apes favos confingunt & ceras*, Id. 11, 5. ¶ 2. Metaph. erdichten. Terentius Phorm. 1, 2, 31 *Omnia hæc confingam*, i. e. comminiſcar.

¶ Confictus, *a, um*, erdichtet; ut, *Lacrymæ confictæ dolis*, Ter. Andr. 3, 3, 26.

¶ Confictītius, *a, um*, & Confictĭlis, *e*, idem apud Firmicum.

¶ Confictio, *onis*, f. die erdichtung; ut, *Criminis confictio*, Cic. pro S. Roſc. c. 13.

¶ Confictor, *ōris*, m. qui fingit. Paulinus Nol. ep. 21 (al. 24) n. 4. *Manichæus veri creatoris negator, & falſi confictor.*

¶ Confictrix, *icis*, f. apud Mart. Capellam.

¶ Confictito, *are*, frequent. erdichten Nævius ap. Varr. L. L. 6, 6

¶ Defingo, *ere*, fingere, bilden. Tertull. adv. Marcion. 2 extr. *Adam nunquam figulo suo dixit: Non prudenter definxisti me.* Cato c. 75 de R R. *Panem defingere* dixit, brot wircken.

¶ Diffingo, *ere*, quod fictum formatumque eſt, deſtruere & refingere, zerbrechen und wieder ändern, umſchmeltzen. Horat. 1 oda 35 v. 29 *Nova incude diffingere ferrum.* Et 3 oda 29, 47 *Neque Diffinget infecta quæ reddet, Quod fugiens semel hora vexit.*

¶ Effingo, *ere*, fingendo repræſentare, ad alterius formam fingere, nachmahlen, abbilden, beſchreiben. *Formam corporis cujuspiam verbis exprimere & effingere*, Aur. ad Herenn. 4, 49. Et, *Effingere verba imitando*, Quintil. 1, 1. Plin. 1 epiſt. 3 *Effinge aliquid & excude, quod ſit perpetuo tuum.* ¶ 2. *Effingere ſpongia* eſt detergere. Vid. viri docti ad Cic. pro Sext. c. 35 *E foro ſpongiis effingi ſanguinem*, & Heinſ. ad Ovid. Her. 20, 134. it. Cato R. R. 67, 2.

¶ Effictus, *a, um*, ausgedruckt, fürgeſtellt. Cic. pro Roſc. Am. c. 16 *Hæc conficta arbitror a poëtis eſſe, ut effictos noſtros mores in alienis perſonis expreſſamque imaginem noſtram vitæ quotidianæ videremus.*

¶ Effictio, *onis*, f. repræſentatio, die fürſtellung, abbildung. Aut. ad Herenn. 4, 49.

¶ Effigies, *ei*, f. figura ad vivam alterius ſimilitudinem, vel ad veritatis imaginem facta, tam in picturis, quam in ſculpturis, ein bild, contrefait, ebenbild, bildniß. Vall. 5, 43. *Effigies hominis & imago*, Cic. N. Deor. 1, 37. *Effigies ſimulacrumque*, id. Verr. 4, 65. Et, *Effigies humanitatis & probitatis patris filius*, id. de Fin. 2, 18. Pluraliter Sil. 17, 402 *Clypeum, quo patris & una Cælarat patrui ſpirantes præclia dira effigies.* ¶ 2. Pro *inſtar* ponitur etiam Plinio 21, 5 de Iolio: *Ab auguſtiis in latitudinem paululum ſeſe laxantibus, effigie calathi.* Silius princ. lib. 5 *At parte a læva reſtagnans gurgite veſto Effigiem in pelagi lacus exundabat.* Auſon. Parental. epigr. 6 *Pueri comis ad effigiem.* ¶ 3. Vmbra, manes. v. Drak. ad Sil. 13, 779.

¶ Effigia, *æ*, f. pro *Effigies*, Plaut. Rud. 2, 4, 7; & Lucret. 4, 46 & 83 & 103, ubi & plur. *Effigiæ.*

¶ Effigio, *are*, bilden, formiren, abſchildern. Sidon. 6 ep. 12 *Quem Græcia effigiavit imaginibus.* Prudent. hymno in exſequias defunctorum, princip. *Vivum ſimul & moribundum Hominem pater effigieſti.*

¶ Effigiatus, *a, um*, geſtaltet, gebildet. Apul. Apol. *Imagines variis artibus effigiatæ.* Id. princ. Florid. *Truncus dolamine effigiatus.* Ammian. 26, 7 *Nummi effigiati in vultum principis.*

¶ Effigiatus, *ûs*, m. ſubſt. die bildung, formirung. Ejusdem eſt Apul. 2 Florid. *Magna*, inquit, *vis eris, vario effigiatu.*

¶ Effigiatio, *onis*, f. idem. Apul.

¶ Effigientia, *æ*, f. idem. Mart. Capella 9 p. 312 *Effigientiæ immenſtas.*

¶ Effigiator, *oris*, m. qui effigiat. Auguſtin.

¶ Inefigiatus, *a, um*, figura carens. Tertull. de Anima c. 9 *Anima indiſſolubilis, qua immortalis; & ineffigiata, qua indiſſolubilis.*

¶ Ineffigiabilis, *e*, das ſich nicht abbilden läſſet. Tertull. ib. c. 24 pr. animam cum Platone prædicat *inviſibilem, ineffigiabilem &c.*

¶ Perfingo, *ere*, ausdrucken, nachmachen. In veteri verſu apud Fabrett. inſcript. p. 685 *Hic ſita ſum varios avium perſingere cantus &c.*

¶ Refingo, *ere*, wieder darſtellen. Apul. 3 Mileſ. p. 134. *Hilari cultu renidens, quantumque poteram, lætiorem me refingens*, ſimulans.

II. Compoſita a *Figulo*:

¶ Configulo, *are*, idem quod fingere; unde

¶ Configulatus, *a, um*, gebildet. Legitur in ſacro Syllabo Paulini Aquilejenſis: *Configulata ſummi artificis manu terra.*

III. Compoſita a *Figuro*:

¶ Affigūro, vel Adfiguro, *are*, fürbilden. Gell. 4, 9 (Voces) *diſciplinoſæ, victoriоſus, Catu ita adfiguravit.* Sed al. *effiguravit.*

¶ Configuro, *are*, eſt conformare, gleich machen. Colum. 4, 20 *Ne pravitas ſtaturnium ad ſimilitudinem ſui vitem configuret.*

¶ Configurātus, *a, um*, geformt, gleichförmig. Lactant. 1, 17 *Simulacra configurata*; & 7, 4 *Homo ex rebus diverſis ac repugnantibus configuratus eſt.*

¶ Configurate, adv. idem apud Apulejum.

¶ Configuratio, *onis*, f. die gleichförmigkeit, gleichſtellung. Tertull. de Pudicit. c. 8 *Chriſtianus admittitur ad configurationem minoris.*

¶ Effiguro, *are*, formiren, fürſtellen. Legitur pro *Affiguro* in Gell. 4, 9.

¶ Infigurātus, *a, um*, unförmlich. Theod. Priſcian. 2, 1 *Febris ſimplex & infigurata.*

¶ Infigurabilis, *e*, idem. Ammian. 24, 4 *Compage ſcutorum, velut teſtudine infigurabilium fornicum, operiebantur.*

¶ Præfiguro, *are*, ante figurare, formare, fürbilden. Lactant. 6, 20 *Se quisque pro ſexu in illis imaginibus præfigurat:* De Ludis comicis agit, quos pueri virginesque non ſine corruptione ſpectare poſſint. Vnde ſubjicit: *Probant illa, dum vident: & adhæ entibus vitiis, corruptiores ad cubicula revertuntur*, præfigurati ſcilicet & præparati fictis comœdorum adulteriis ac libidinibus ad omnem obſcenitatem.

¶ Præfiguratio, *onis*, f. die fürbildung. Auguſtinus Civ. Dei 16, 2 *Sine ulla præfiguratione futurorum.*

¶ Refiguro, *are*, reformare, verändern. Vulg. Interpr. Sap. c. 19, 6. *Omnis creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur.*

¶ Transfiguro, *are*, in aliam figuram vertere, transformare, verwandeln; ut, *Transfiguravi in lapum*, Plin. 8, 22. Senec. epiſt. 94 *Nondum ſapiens eſt, niſi in ea, quæ didicit, animus ejus transfiguratus eſt.* Id. epiſt. 6 *Non emendari tantum, ſed transfigurari*, i. e. in alium habitum hominemque ire. Adde Suet. Ner. c. 28 & 46; Plin. 9, 31; & 17, 24; Solin. c. 20; Tertull. de Habitu mul. c. 8; & de Cultu fœm. c. 5.

¶ Transfiguratus, *a, um*, verwandelt; ut, *Ædes transfigurata*, Suet. Calig. c. 22. Solin. c. 17; Vlpian. l. 10 § 6 ff. quibus mod. uſusfr.

¶ Transfiguratio, *onis*, f. die verwandelung. Plin. 7, 55 *μετεμψύχωσιν, transfigurationem* Pythagoræ appeller. Et Salvianus de Gub. ſ. p. 132 *Quaſi Circei poculi transfiguratione mutantur.* Adde Tertull. adv. Praxean. c. 27.

¶ Transfigurator, *oris*, m. qui transfigurat. Tertull. adv. Marc. 5, 12 *Doloſi transfiguratores ſui*, heuchler.

¶ Transfigurabilis, *e*, veränderlich, wandelbar. Tertull. de Carne Chriſti c. 6 *Angeli in carnem humanam transfigurabiles ad tempus.*

Finio, & derivata ejus, quære in *Finis.*

FINIS, *is*, non maſcul. tantum, ſed & fœminini generis, eſt extremitas uniuscujusque rei, h. e. id, in quo unaquæque res terminatur, das ende, das äuſſerſte eines dinges. Sic ipſe Cicero ſcripſit quinque libros *de finibus bonorum & malorum*, i. e. de extremis, ad quæ referuntur omnia, & quorum cauſſa omnia facienda ſunt aut fugienda. P. Rutilius Lupus lib. 2 de figuris ſentent. in AETIOLOGIA: *Ita, ut quod dubium eſt viſum, ad certum finem adduci videatur.* Monet de eo & Priſcianus. Cæterum proprie de agris dicitur. Iſidor. 15, 14 FINES *dicti eo, quod agri funiculis ſint diviſi. Menſuraurum enim linea in terrarum partitione tenentur.* Etiam Scaliger *Finis a σχοῖνος funis* deducit. *Antiquitus*, inquit, SFOENIS: ut σφόγγος, SFVNGVS. *Poſtea Sperit. Inde* FOENIRE, *nunc* FINIRE, pro termino regionis, genere fœminino, finem reperiri, Drakenb. dubitat ad Liv. 3, 3, conf. ad 4, 2. Cic. Off. 1, 29 *Finem & modum transeunt appetitus.* Lucret. 3, 59 *Denique avaritiæ & bonorum cæca cupido: Quæ miſeros homines cogunt tranſcendere fines Iuris.* Sic, *Dominatio ſine fine*, Tac. Hiſt. 4, 8, 6. Ovid. Her. 4, 76 *Fine eoli medio forma virilis amat*, h. e. inter mediocritatem. ¶ 2. Hinc ad aliarum rerum exitus transfertur: ut, *Finem facere maledictis*, aufhören zu läſtern. Ter. prol. Heaut. v. 34. Virg. Æn. 2, 554 *Hæc finis Priamidarum, hic exitus illum Sorte tulit. Finem conſtituere controverſiæ*, Cic. Verr. 1, 2, dem ſtreit ein ende machen. Idem: *Finem imponere labori, curis, bello*, ein ende machen. Παυκὸ ἀνθρώπῳ τέλος. Pindar. Pyth. 10. ¶ 3. Pro morte, Tac. Hiſt. 1, 37, 6 *Septem a Neronis fine menſes ſunt.* Et alibi ſæpius. Hinc *finire*, mori eſt, de quo infra. ¶ 4. Pro definitione, quæ *finitio* & *finis* eſt Quint. 5, 10 p. 412 Burm. ¶ 5. Eſt & in cauſſis *Finis*, propter quam aliquid fit, der endzweck. Seneca ep. 65 *Præpoſitum potius operis:* item *facienti*, & *facientis*, item *artificis propoſitum* vocat; der endzweck. *Quem ad finem*, worzu? weswegen? Cic. pro Cæl. c. 5. *Ea fini*, zu dem endzweck, deswegen, Gell. 7, 3. (Nam apud veteres in ablativo *fini* & *fine* dicitur). ¶ 6. Præpoſitionis naturam induit, certe uſum. Hinc *Fini*, i. e. ad modum, ratio loquendi apud ICtos. Papin. l. 19 ff. de compenſ. *Fini pecudii.* Idem l. 1 § 3 ff. de pign. & hypoth. *Fini legitimæ uſuræ.* ¶ 7. *Fines* plurale, pro termini ſeu limitibus, die ſchrancken, grentzen, uſitatiſſimum eſt. Ter. Heaut. 3, 1, 93 *Vicini noſtri ambigunt de finibus*, der grentze wegen. *De finibus controverſia eſt*, Cic. Topic. c. 10. vid. rit. juris *finium regundorum. Fines imperii prorogare*, Id. pro Muræn. c. 9 die grentze erweitern. *Fines ſuos tueri ab excurſionibus*, Id. pro Dejot. c. 8. Ab hac ſignificatione *Affinis eſt*, de quo poſtea. Horat. 1 ſat. 1, 106 *Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum.* ¶ 8. Etiam ſingul. Metaph. Cic. Verr. 4, 17 *Difficile eſt finem facere pretio, niſi libidini feceris*, grentzen ſetzen, oder ſchrancken.

¶ Finalis, *e*, zum ende oder grentzen gehörig. *Finales quæſtiones*, quæ ad controverſias de finibus agrorum pertinent apud ICtos v. L. 11 Finium regund. in Dig. ¶ 2. ultimus. Sic *finale malum*, excidium Sodomæ, Alcimus vocat 2, 769, der endliche untergang. Et Auguſtinus de Civ. D. 9, 4 *Beatus ille finali beatitudine.* Etiam extremo hoc c. 4 & c. 10 ejusdem libri, *Finalis beatitudo:* & c. 11 *Pax finalis.*

¶ Finaliter, adv. ad finem. Improbat Voſſius de Vit. L. L. 4, 32.

¶ Finio, *finivi, & finii, finitum, finire*, finem facere & habere, beſchlieſſen, enden. *Finire vitam incidia*, Plin. 8, 42, *ſuſpendio*, Suet. Aug. c. 65 *laqueo*, Seneca Hippol. v. 259; *gladio* vel *enſe:* Ovid. Triſt. 3, 7, 49 *Quilibet hanc ſævo vitam mihi finiat enſe.* Sic & perimere, interficere, tollere ſignificat. Martial. 5 epigr. 6 *Sic te ſeverior & beata quondam Salvo Cæſare finiat ſenectus.* Sen. præfat. 4. Controv. *Non finivit tantum ſe ipſe, ſe etiam ſepelivit.* Hinc *finiri* eſt mori. Cic. Tuſc. Quæſt. 1, 48 Oraculum Græcorum convertens: *Euthyneus potitur fatorum nuncre leto, Sic fuit utilitas finiri ipſique tibique.* Val. Max. 9, 12 extr. 4 *Sed atrocius aliquando Euripides finitus eſt.* Tac. Ann. 6, 50, 9 *Sic Tiberius finivit octavo & ſeptuageſimo ætatis anno*; FINIVIT, pro finitus eſt, vel vitam finivit, ſive obiit. ¶ 2. Idem eſt quod terminum pono, Cic. fam. 15, 7 *Tempus quod mihi & ſenatus conſulto & lege finiſti.* v. ſimilia loca apud Mencken. in Obſ. L. L. ¶ 3. Aliquando idem eſt ac definire, beſchreiben. Quintil. 2, 15 pr. *Rhetorice finitur quidem varie.* Add. Gell. 16, 8. vide mox *Finitio.*

¶ Finītus, *a, um*, eingeſchrenckt, gemeſſen, geendet; ut, *Finita ætas*, Ovid. Faſt. 5, 65 *Lingua finita dentibus, vocem immoderate profuſam fingit & terminat*, Cic. de N. D. 2, 59. *Finitam Carthaginem*, id eſt, ſublatam & everſam, Florus dixit 2, 15, 1.

¶ Finīte, adv. idem. Cic. de Fin. 2, 9 *Avarus erit, ſed finite*, hoc eſt, intra modum, non immodice.

¶ Finitus, *us*, m. ſubſt. die einſchränckung; apud Apul.

¶ Finītio, *onis*, f. terminatio, diviſio, die endung, theilung. Vitruv. 9, 9 *Sol menſtruis finitionibus imagines efficit horarum & dierum.* Hyginus Aſtron. 1, 6 extr. *Si non in partes hemiſphærium dividatur, ſed in alias quotlibet finitiones.* Quintiliano *finitio* eſt definitio, ut, *Parum plena finitio*, 7, 3. conf. Gell. 15, 9, v. *Finire* n. 3.

¶ Finītor, *oris*, m. ὁριστής, qui fines terminosque conſtituit, ein ausmeſſer. Nonius 1, 37 *FINITORES dicebantur, quos nunc AGRIMENSORES dicimus. Dicti, quod fines dividerent.* Plaut. prol. Pœnuli v. 49 *Ejus nunc regiones, limites, confinia Determinabo; ei rei ſum factus finitor.* Cic. de Lege Agrar. 2, 13 extr. *Finitorem mittant, ratum ſit, quod finitor uni illi, a quo miſſus erit, renunciavit.* Plautus ſecundam corripit, quia non a verbo *finire*; ſed a nomine *finis* eſt. Vt a *vinum, vinitor*, ſecunda & ipſa brevi. ¶ 2. *Finitor* a finire, qui finem facit. Stat. Theb. 8, 19 de Dite ſeu Plutone: *O cunctis finitor maxime rerum, &c.* Claudianus de eodem Plutone de Raptu Proſerpinæ 1, 57 *Qui finem cunctis & ſemina præbes, Naſcendique vices alterna morte rependis: Qui vitam letumque regis &c.* ¶ 3. Sed & circulus, qui ὁρίζων Græcis, Latinis *Finitor* appellatur. Sen. Quæſt. Nat. 5, 17 *Hunc lineam, quæ inter aperta & occulta*

occulta est, Græci ἀοίζοντα vocant: nostri (Latini) FINITOREM dixere: alii FINIENTEM. Adde Censorin. c. 17.

¶ Finitimus, a, um, vicinus, propinquus, angrenzend, nachbar. *Finitimæ civitates*, Liv. 1, 32. *Finitimi*, Virgil. Æn. 6, 378. *Finitimis bellum inferre*, Cæl. B. G. 1, 2, &c. Cic. pro Sulla 20: *Cum ceteri deficerent finitimi ac vicini. Bellum finitimum*, Suet. Aug. c. 1. *Finitimis circumsonor armis*, um mich her ist lauter krieg, Ovid. Trist. 4, 10, 111. *Falsa veris finitima sunt*. Cic. Acad. 4, 21, sie sind einander ähnlich. *Ægritudini finitimus est metus*, Id. Tusc. 4, 30.

¶ Finitivus, a, uvi, ubi de finitione h. e. definitione quærirur. Quintil. 12, 2 *Vnde etiam status causarum dicitur finitivus*. Marr. Capella 5 p. 150 *Finitiva quæstio*, quæ definitione clarescit. Id. 3 p. 54 *Vocalis finitiva*.

Composita:

¶ Affinis vel Adfinis, e, adj. ab *ad* & *finis*: quod ad finem alterius accedit, angrenzend; unde & proprie de agris dicitur, (nam *fines* agrorum sunt) ut L. 12 D. *Fin. reg.* ¶ 2. Deinde & ad homines transfertur, qui inter se conjunctionem sive propinquitatem contraxerunt. Festus: *Affines in agris vicini: in hominibus consanguinitate conjuncti*. In quibus verbis *consanguinitatis* vocabulo, paullo latius usus est. Accuratius Modestinus IC. L. Non facile D. de Grad. & Affin. AFFINES, inquit, *sunt viri & uxoris cognati: dicti ab eo, quod duæ cognationes, quæ diversæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis sivem accedit*, beschwägert, anverwandt. Quia itaque Affines fiunt, cum duæ cognationes per nuptias junguntur, seu copulantur; idcirco & *Conjuncti* aliquando dicuntur *Affines*, & ipsa *Affinitas* appellatur *conjunctio*. Exempla vide infra in *Iungo*. Ac sunt *Affinium*, secundum Modestinum, nomina: *Socer, Socrus; Gener, Nurus; Noverca, Vitricus; Privignus, Privigna*. Ter. Heaut. 5, 1, 63 *Ino & gener & affines placent*. Vbi per affines pater marcrque sponsi designantur. Nec aliter fumirur hæc vox apud Plautum Trin. 5, 2, 39. *Affinis* etiam apud Lactantium de Mort. persec. c. 18 dicitur fororis filius. Etiam ad impuras libidines transfertur. Cic. Verr. 2, 14 *Hi autem, qui erant affines istius, quorum iste uxores nunquam alienas existimavit*. Ead. ratione c. 38 *Agathinum* Verris *affinem* vocat, conf. c. 36. ¶ 3. Hinc transfertur vocabulum ad plura alia, quæ juncta invicem & quasi connexa. Sic, *Affinis culpæ, affinis facinori*, apud Ciceronem, der gleicher schuld ist, der theil hat an der that, illud pro Rosc. Am. c. 7; hoc in Catil. 4, 3. Qua ratione cum dativo non modo, sed cum genitivo construimus. Ter. Heaut. 1, 2, 39 *Æquum esse censent, nos jam a pueris illico nasci senes: Neque illarum affines rerum esse, quas fert adolescentia*: id est, participes rerum, vel commercium aut consuetudinem habentes cum rebus, &c.

¶ Affinis, is, c. subst. ein schwager, schwägerin. Cic. post red. in Sen. c. 7 *Tu misericors me affinem tuum, constrictum inimicis reip. tradidisti: tu meum generum, propinquum tuum: tu affinem tuam, filiam meam, superbissimis & crudelissimis verbis a genibus tuis repulisti*.

¶ Affinitas, atis, f. die schwägerschaft. Ter. Hec. 4, 4, 101 *Manere affinitatem hanc inter nos volo*. Cic. de Clar. Orat. c. 26 *Affinitate se cum aliquo devincire*, sich mit einem beschwägern. Et, *Affinitates jungere*, Liv. 1, 1, schwägerschaft machen. *Diligere alicujus affinitatem*, apud Nep. 25, 12, 1 est locerum aliquem eligere. Suet. de Ner. c. 35 *Interemit affinitate aliqua sibi aut propinquitate conjunctos*. ¶ 2. Est & quævis cohærentia & connexus, der zusammenhang. Varr. R. R. 1, 16 *Appendices vehementer pertinent ad culturam propter affinitatem*.

Arcifinalis, e; & Arcifinius, a, um, vide supra in *Arceo*.

¶ Circumfinio, ire, zu ende bringen. Solinus c. 3 *December solennem circumfiniebat annum*.

¶ Confinis, e, angrenzend, nahgelegen. Vnde *confines* dicuntur, quorum fines concurrunt, sive in unum desinunt. Varro R. R. 1, 16 *Si quid ita est in confinibus fundis, ut prosit aut noceat*. Nepos 14, 4, 1 *Quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ*. Ammian. 30, 22 *Latrones amni confines*. Et Sen. epist. 120 *Sunt virtutibus vitia confinia*. ¶ 2. *Confine*, & plur. *Confinia*, substantive, grenzen. *In confinibus hostis arcendus est*, Sen. de Ira 1, 8. *Ferit ad confine papillæ*, Val. Flacc. 6, 374.

¶ Confinis, is, m. subst. der nachbar. Cajus l. 35 § 8 ff. de contrah. emt. *Si quis in vendendo prædio confinem celaverit*. Lactant. 5, 2 *Vt confines suos, quos scilibus agrisque pellebat, a sua repetendo hac potentia retardaret*.

¶ Confinium, i, n. terminus agrorum, die feldmarck, da die grenzen zusammen fiossen. v. Sicul. Flaccus de Condit. agror. p. 6. conf. Cajus l. 7 § fin. ff. de acquir. rer. dom. & Marcian. l. 2 ibid. Cic. de Off. 2, 18 *Conveniet autem vicinitatibus & confinitis æquum & facilem esse*. ¶ 2. *Confinium lucis & noctis* dicitur crepusculum, die dämmerung. Apul. Met. 2 p. 122 *Ad confinia lucis usque pervigiles erimus*. Ovid. Met. 4, 399 *Iamque dies exactus erat tempusque subibat, Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem: Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis*. Colum. 3, 5 *Mediocritas in confinio boni malique posita est*. Tac. Ann. 4, 58, 3 *Patuit confinium artis & falsi*. Isidor. Orig. 5, 35 *Propter confinium frigoris & caloris morbis abundat autumnus*. Plin. Paneg. c. 4 *Virtutes vitiorum confinio leduntur*. Cui Senecæ illud concinit, quod modo in *Confinis* dedimus. Vellej. 2, 124 *Arcto salutis exitiique esse confinio*. Apul. Met. 11 p. 268 *Accessi confinia mortis*.

¶ Confinitimus, a, um, angrenzend. Gell. 1, 2 *Officia virtutum confinitima*.

¶ Definio, ivi, itum, ire, finibus suis distinguere, grenze und ziel setzen. *Circumscribere & definire*, Cic. de Orat. 1, 16. *Definire imperium orbis terrarum terminis*, Cic. pro Sext. c. 31. *Definire sibi ædes optimas, hortos, Tusculana, Albana*, Id. Phil. 8, 3. *Definire diem, tempus*, einen tag bestimmen und ansetzen. Cæsar B. Gall. 1, 7, 83, & Civ. 1, 11. ¶ 2. *Definire*, est etiam vim alicujus vocis explicare ac describere, beschreiben, erklären. Cic. de Orat. 2, 39 *Ea breviter illustret, verbisque definiat*. Id. de Invent. l. 1, 1 *Vis vocabuli definienda verbis est*. Vid. *Diffinio*.

¶ Definitus, a, um, bestimmt, gewiß, abgemessen. Cic. Somn. Scip. c. 3 *Certum esse in cælo ac definitum locum, ubi beati ævo sempiterno fruantur*. Et 3 epist. 8 *Epistola nihil habet, quod aut definitum sit, aut certum*. ¶ 2. Interfectus. Apul. 8, 203 *Ad hunc modum definito juvene*. vid. Elmenh. Ind.

¶ Definite, adv. eigentlich, ausdrücklich. Cic. pro Balbo c. 14 *Lex definite potestatem Pompejo civitatem donandi dederat*. Plin. Paneg. c. 88 *Definite distincteque designat*.

¶ Definitio, ōnis, f. oratio, naturam rei explicans, sive qua explicatur, quid sit res, quæ genere, specie, differentia & proprio plerumque constat, eine beschreibung. Differt a *Descriptione*, quæ est rei copiolior per proprierates declaratio. Cic. de Orat. 1, 42 *Est definitio earum rerum, quæ sunt ejus rei propriæ, quam definire volumus, brevis & circumscripta quædam explicatio*. Id. Topic. c. 2 *Definitio quasi involutum evolvit id, de quo quæritur*. Id. de Divin. 2, 54 *Hominum & temporum definitione sublata*.

¶ Definitivus, a, um, da es auf die erklärung ankommt. Cic. de Invent. 2, 17 pr. *Cum est nominis controversia, quia vis vocabuli definienda verbis est, constitutio definitiva dicitur*. Apud ICtos & l. 2 C. de senrent. ex peric. recit. *Sententia definitiva*, est definitio ultima, das endurtel.

¶ Definitive, adv. erklärungs- oder ausspruchsweise. Tertull. de Carn. Christi c. 18 *Sententialiter & definitive pronunciare*. Et Cæl. Aurel. Acut. præf. 1, 14 *Oportet definitive loquentem propriis uti sermonibus, & non abusivis*.

¶ Definitor, ōris, m. der ein ziel setzet. Tertull. adv. Marc. 5, 10 *Habemus illum alicubi unius baptismi definitorem*.

¶ Indefinītus, a, um, unerörtert, unbestimmt. *Sermo indefinitus inexplicabilisque*, Gell. 16, 2. Adde Mel. 3, 7; & Apul. de Syllog. Categ. p. 374.

¶ Indefinite, adv. sine fine. Gell. 2, 24 *Promiscue atque indefinite largiri*, id est, nihil determinando.

¶ Diffinio, ire, idem quod *definire*. In Hygini Astron. 1, 6 Io. Schefferus edidit: *quem Arctticon diffinivimus*; & ex parvo intervallo: *Zodiacus sic optime diffiniri poterit*. Munckerus utrobique *definiri*. Adde 2, 13. Hinc

¶ Diffinītio, ōnis, f. idem quod definitio apud Hygin. Astron. legit Schefferus: *Hac diffinitione sphæræ &c.* Munck. *definitione*. Et Augustin. Retractat. 1, 15 *Vt hac diffinitione volens a nolente discerneretur*. Adde Mart. Capell. 5 p. 150; Cæl. Aurel. Acut. præf. 1, 13; &c. Etiam Symmachum & alios pro hac orthographia laudat Falsterus. Et videtur sane locum habere, quoties confusos antea fines intelligi volumus. Idem Falsterus laudat.

¶ Diffinitive, adv. ex Asco. Pedia. p. 117. Sed ed. Gronov. ad Verr. 2, 10 est *definitive*.

¶ Infinītus, a, um, contrarium est *finito*, immensum, unendlich, ohne ziel. Cic. Divin. 2, 50 *Quod definitum est, habet extremum, quod non habet extremum, infinitum sit necesse est*. Et Catil. 3, 4 *Eadem infinitam civium facere*. Aut. ad Herenn. 2, 22 *Immensa, infinita, immoderata cupiditas*. Liv. 3, 9 pr. queritur populus de consulum *immoderata infinitaque potestate*. *Ad infinitum*, Plin. 13, 9. ¶ 2. *Infinitus* etiam sæpe idem quod *multus* est, præsertim apud posteriores latinitatis scriptores. Sic Eutropius 4, 9, 2 *Infinita regum auxilia*: & 6, 18, 2 *Infinita nobilitas*. Spartianus Hadriano c. 20 *Aquarum ductus infinitos nunc upavit*. Sed & Cic. de Orat. 1, 1 *Infinitus rerum forensium labor*, unsägliche mühe. ¶ 4. Infinitum in oratoriis quæstionibus quid sit, docebit Cic. in Orat. part. 1 & 18. Conf. Menck. Observ. hac v. ¶ 5. Opponitur præfinito a Cic. c. Rul 1, 3 *Etenim quod superiore parte legis præfinitum fuit, — id rursus liberum infinitumque fecerunt*. ¶ 6. Est & comparativus *infinitior*, Cic. in Topicis c. 8 *Distributio infinitior*; & *Res infinitior*.

¶ Infinirum, i, n. quasi substantive cum secundo casu. Eutrop. 6, 13 de triumpho Pompeji: *Prælata ingens pecunia: auri atque argenti infinitum*. Et 9, 9, 9 *In quo* (templo) *infinitum auri gemmarumque constituit*. Videtur *pondus* subaudiri, sicut plene idem Eutrop. 2, 16, 5 dixit: *Infinitum auri argentique pondus in potestatem Romanorum redactum*.

¶ Infinite, adv. Cic. Paradox. 6, 3 *Infinite concupiscens*. Id. de or. 2, 15 *Res infinite posita*.

¶ Infinito, idem. Plin. 25, 8 *Infinito præstare cæteris*.

¶ Infinitas, atis, f. die unendlichkeit; ut, *Infinitas locorum*, Cic. N. Deor. 1, 26. Ammian. 15, 1 *Mundorum infinitate Democriti, quos Anaxarcho incitante Magnus somniabat Alexander*. conf. Nonius 2, 413.

¶ Infinitio, ōnis, f. idem. Cic. de Fin. 1, 6 *Infinitio ipsa, quam ἀπειρίαν vocant*. conf. Nonius 2, 469.

¶ Infinitivus, a, um, idem quod infinitus; ut, *Modus infinitivus*, qui personam verbi non definit, Isidor. 1, 8; & Mart. Capella 3 p. 82.

¶ Infinibĭlis, e, unendlich. Apul. de Dogm. Plat. p. 50 *Materia eum viduata sit fine, infinibilis recte videri potest*. Et Mart. Capell. 2, 45 *Infinibilis patris profunditas*.

¶ Perfinio, ire, finire. Lucret. 1, 611 *Nec res perfiniet ulla*.

¶ Præfinio, ire, præscribere, ansetzen, bestimmen. *Calendas Ianuarias tibi præfinitas esse scito*, Cic. fam. 6, 8. Et Tusc. 5, 8 *Tu vero, ut videtur: nam præfinire non est meum*.

¶ Præfinītus, a, um, bestimmt. Scævola L. 47 Dig. de Pactis, *Intra præfinitum tempus*. conf. Vulg. Interpr. Dan. 12, 4; Gal. 4, 2. ¶ 2. *Loqui præfinito*, apud Terent. est *loqui ex præscripto*; Locus est Hecyræ, 1, 2, 19 *Nam illic haud licebat nisi præfinito loqui, Quæ illi placerent*: Vbi Donatus: PRAEFINITO, *decisi*, tempore; *aut quid tale*. Et mox *Duo dixit, &* PRAEFINITO & QVAE ILLI PLACENT. *Vt neque quantum velles, neque quod velles, diceres*.

¶ Præfinitio, ōnis, f. die bestimmung, ansetzung; ut, *Præfinitio annorum*, l. 20 ff. quand. dies legat. *Secundum præfinitionem*, Tertull. de Monog. c. 2. conf. Vulg. Interpr. Eph. 3, 11.

¶ Trifinium, i, n. wo ihrer drey zusammen grenzen. Isidor. 15, 14 *Trifinium dictum, eo quod trium possessionum fines adstringit*. Sic Flaccus de Conditione agror. p. 6 *Si in trifinium, id est, in eum locum, quem tres possessores attingebant, termini ponebantur*. conf. Gœsii Rei agr. auct. & Legg. p. 226, 244 & 343.

¶ Quadrifinium, i, n. ex Trifinio intelligitur. Innocentii ex-

cerpta p 227 *Area super ripa alvei constituta est in quadrisinio.* Isidorus c. l. *Quadrisinium, quod quatuor pessissionum fines adstringit.*

¶ Quadrisinalis, *e*; ut, *Quadrisinalis arca*, in dictis Innocentii excerptis p. 222, & *Quadrisinales*, p. 225 scilicet *termini*, ut Clar. Gœsius interpretatur. conf. p. 245.

Fmirimus, quære supra in *Finis*.

FIO, *factus sum, fieri*, passivam habet verbi *facio* significationem; *Fieri*, accidere, werden, geſchehen, gethan werden. Venit a φύω, unde & antiquum *Fuo*, de quo l. l. Itaque etiam pro *esse* ponitur, ut Cic. fam. 3, 7 med. *Nec potest fieri me quidquam superbius.* Ter. And. 3, 3, 36 *Hoc nisi sit.* Et, *Fit contumelia*, Hec. 3, 5, 20. *Fit convicium*, Cic. fam. 10, 16. *Fit cædes civium*, id est, cæduntur. Idem Declam. antequam iret, &c. Et, *Cædes indignissimæ maximæque factæ sunt*, Cic. pro Rosc. Am. c. 5. *Fit sumptus in classem*, id est, impenditur, Nepos 1, 7, 6. Et, *Illud ex otio fit*, Ter. Heaut. 1, 1, 57. *Ex ea re sit*, das folget daraus. Id. Andr. 2, 3, 11. *Mihi non fit verisimile*, ibid. 1, 3, 20, ich kans nicht glauben. *Vt fit*, Cic. in Orat. c. 53, wie es gehet. *Obviam mihi fit tabellarius*, Id. Att. 16, 13, er kömmt mir entgegen. *Fio commodior is valetudini*, Quint. 6, 3, mit meiner geſundheit beſſert ſichs. Ovid. A. A. 1, 536 *Quid mihi fiet?* wie wird mirs gehen? Sed Cic. Att. 6, 1 p. 582. Græv. *Quid illo fiet, quem reliquero? quid me autem?* ¶ 2. Quemadmodum autem *facere*, pro gignere, (de quo ſupra) ita & *fieri*, pro gigni, naſci uſurparunt auctores. Varro de Re Ruſt. 2, 3 *Quidam etiam dant operam, ut ex insula media capras habeant; quod ibi maximi & pulcherrimi existimantur fieri hædi.* Et c. 6 *Ego*, inquit, *de ejusis maxime dicam, quod sum Reatinus: ubi optimi & maximi sunt.* Id. 3, 12 de leporibus: *In Gallia Transalpina & Macedonia sunt permagni: In Italia & Hispania mediocres.* Plin. 9 ſ. 51 de gemmis 37. ¶ 3. *Fit nihil*, es paßirt nichts, elegans formula, qua utebantur veteres, cum fruſtra diu aliquid ſe nacturos credebant. v. Gronov. ad Gell. 2, 29. Pro *consit* viderur poſitum, ut etiam in illo Ovid. Am. 1, 8, 92 *Fit cito per multas præda petita manus.* ¶ 4. *Finus*, plurale, apud Terentium legitur, auctore Mureto, Heaut. 3, 1, 74 *Deteriores omnes sinus licentia. Fit anus*, Horat. 3 od. 13, 2. *Fi*, Imperativus apud Plautum Curc. 1, 1, 87 reperitur, *Fi mihi obsequere*, folge mir. *Fite*, Nonius 17, 62 ex Catone & Craſſo adduxit. Cæterum in *Fio* vocalis ante vocalem producitur; (licet a poëtis Chriſtianis corripiatur, v. Prudent. Periſt. 10, 815.) Sed ubi R inſeritur, uti in *fierem, fieri*, prima corripitur, Ovid. Triſt. 1, 7, 7 *Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam.* ¶ 5. *Fit* & *sit*, it. *desit* ac *defit* &c. confundi a librariis monet Drakenb. ad Sil. 9, 335.

Compoſita:

¶ Confit, *confieri*, idem fere quod fieri, geſchehen; ut, *Hoc confit, quod volo*, Ter. Adelph. 5, 8, 23. *Quod facilius per te res tota confieret*, Balbus Ciceroni Attic. 9, 8. Et ſub 8, 15 p. 819. *Vt res similis sanguine confieret.* Et Tac. An. 15, 59, 3 *Multa experiendo confieri, quæ segnibus ardua videantur.* ¶ 2. Liv. 5, 50 *Quo summe pacta mercedis Gallis confieret*, zuſammen gebracht würde.

¶ Defit, *defieri*, Impersonale, pro deeſſe, mangeln. Ter. Eun. 2, 2, 12 *Nihil cum est, nihil defit tamen.* Et Hec. 5, 2 pr. *Nihil tibi apud me defieri patiar, Sostrata.* Et, *Defit mihi fortuna*, Cic. Tuſc. 3, 19, ex poëta. *Ostrea, deficiente luna, vlesiunt*, Gell. 20, 7. Id. 1, 14 *Quod viderent, multa ad splendorem domus atque victus defieri.* Virg. ecl. 2, 22 *Lac mihi non æstate novum non frigore desit.*

Defioculus, vide infra in *Oculus*.

¶ Effio, *ëri*, idem ac *effici*, gethan werden. Plaut. Perſ. 5, 1, 9 *Vt fiant, quæ volui effieri.* Ita & Gron.

¶ Infit, incipit, er fänget an, etiam a *fieri* eſt. In Gloſſ. vet. exponitur ἐπιγίνεται, ἄρχεται. Feſtus: INFIT, *incipit. Sed diversæ significationis ab eo, quod est* FIT: *nam* INFIT *agentis:* FIT *autem patientis est.* Plaut. Aſin. 2, 2, 75 *Me infit percontarier.* Id. Rud. prol. v. 51 *Is illius laudare infit formam virginis.* Virg. Æn. 11, 242 *Et Venulus dicto parens sic fari infit.* Lucret. 5, 1108 *Ille quoque expergefactum caput erigere infit.* conf. Sil. 12, 67. ¶ 2. *Infit*, pro inquit, ſive incipit loqui, et ſagt. Virg. Æn. 5, 708 *Isque his Æneam solatus vocibus infit.* conf. 10, 100. Livius 3, 71 *Ibi infit annum se tertium & nonagesimum agere.*

¶ Interfio, *ëri*, id eſt, interfici, conſici, abſumi, untergehen. Lucret. 3, 886 *Flammis interfiat.* conf. Plaut. Trin. 2, 4, 131.

¶ Superfio, *eri*, ſupereſſe, übrig ſeyn. Colum. 12, 1 *Separare, quæ conjumenda sunt, & quæ superfieri possint, custodire, ne sumtus annuus menstruus fiat.* Auſonius epigr. 81 *Incipe, dimidium facti est cæpisse, superfit Dimidium, rursum hoc incipe: & efficies:* Vbi *superfit* pro *supereſt.* conf. Plaut. Stich. 4, 2, 12; & Prudent. adv. Symm. 2, 982.

FIO, *fire*, a θύω, i. e. *sacrifico*. Vnde compoſita *Exfio*, *Suffio*. Fallitur enim Priſcianus lib. 8 & 10, ubi *Suffio* ab altero illo *Fio* ſignificante γίνομαι eſſe cenſet. conf. Voſſ. Etym. p. 215.

¶ Exfio, *ire*, gr. ἐκθυμιάω, apud Feſtum idem ac *expurgo, are*, a quo

¶ Exfitus, *ûs*, m. Feſto eſt *purgatio*. Et

¶ Exfir, *purgamentum, unde adhuc manet suffitio*, die räucherung, Feſt. Sufficionis a Veſtalibus parari ſolitæ præcipuum genus fuit. Fabius Pictor apud Nonium 3, 197 *Exfir*, inquit, *est Sal forfidum, quod ustum est, & in ollam rudem fictilem abjectum &c.*

¶ Suffio, *ivi, itum, ire*, ſuffumigare, räuchern, ausräuchern. Lucret. 2, 1096 *Ignibus æthereis terras suffire.* Id. 4, 1168 *Tetris se suffit odoribus.* Plin. 20, 13 *Rutam suffire.* Virg. Georg. 4, 241 *Suffire thymo.* Propert. 4, 9, 55 *Quacunque locum tetigere puellæ, Suffit.* Ita Beroaldus legit. Colum. 12, 18 *Cella vinaria bonis odoribus suffienda.*

¶ Suffitus, *a, um*, beräuchert. Colum. 9, 14 *Suffitæ apes.* Plin. 20, 17 *Anisum dolores capitis levat suffitum naribus.*

¶ Suffitus, *ûs*, m. das räuchern. Plin. 23, 5 *Pforas cortex ejus* (palmæ elates) *capillum denigrat suffitu.* Vſus & alibi ſæpe.

¶ Suffitio, *onis*, f. idem Plin. 25, 2 *Orpheus & Hesiodus suffitiones commendaverunt.* Arnobius 5 p. 156 *Verbenarum suffitio.* Idem 7 p. 231 *Quid interest, unde fumus altaribus conficiatur in sanctis, vel ex visci quo genere nubes suffitionis exæstuent?* wo der dicke rauch herkomme? conf. Colum. 1, 16; & 12, 50.

¶ Suffitor, *öris*, qui ſuffit; ut, *Puer suffitor*, Plin. 34, 8.

¶ Suffimen, *inis*, n. quod ſuffitur, räuchwerck; item ipſa ſuffitio. Ovid. Faſt. 4, 731 *I, pete virgineæ populus suffimen ab ara.*

¶ Suffimentum, *i*, n. idem Cic. de Leg. 1, 14 pr. *Sine suffimentis expiari.*

¶ Suffimento, *are*, beräuchern. Veget. rei vet. 3, 2 *Suffimentare aliquid.*

Firmamen, firmare, firmatio, &c. vide in *Firmus*.

FIRMVM, ſive Firmum, *i*, n. Piceni in Italia caſtellum, cujus meminit Plin. 3, 12, Lactantii patria; quod an certum, in medio relinquit Gallæus in vita Lactantii, operibus ejus præfixa. Alii *Formianum* a *Formiis*, urbe Campaniæ, dictum volunt.

FIRMVS, *a, um*, conſtans, ſtabilis, fortis, ſtandhaftig, feſte, tapffer, ſtarck. *Firma & perpetua amicitia*, Q. Cic. de Petit. conſul. c. 7. *Nihil firmi video*, Ter. Heaut. 2, 3, 96, nichts gründliches. Cic. fam. 15, 1 *Nec opibus satis firmi, nec voluntate sunt*, h. e. ſunt invalidi & mobiles. Sic *Firmus ab equitatu*, Plancus Cic. fam. 10; 15, mit reuterey wohl verſehen. Nep. 18, 3, 3 *Firmæ copiæ*, peritæ bellandi, indurata bello manus. *Firmum contraxit exercitum*, Vellej. 2, 29, 1. *Potentissimi ac firmissimi populi*, Cæſ. B. Gall. 1, 33 & 5, 52 *Senones, quæ est civitas in primis firma & magnæ inter Gallos auctoritatis.* Atque ita alibi ſæpe de belli potentia. v. Gronov. ad Liv. 23, 25. *Fuit viribus ad laborem ferendum firmis*, id eſt, invictus laboris, operis, &c. Nepos 18, 11, 5. Sic Cic. fam. 11, 27 *Nondum satis firmo corpore cum esset.* Et, *Valetudo firma, firmior*, Plin. 11, 37. *Firmus proposito*, id eſt, conſtans, Vellej. 2, 63, 3. Et Cic. pro Balbo c. 27 *Sunt fortasse in sententia firmiores.* ¶ 2. Speciatim ad fidem & conſtantiam militum & ſociorum refertur. Cæſ. B. G. 5, 20 *Firmissima civitas.* Plin. 2 epiſt. 11 *Pro veritate firmissimus.* Cæſar iterum B. Civ. 3, 86 *Firmiore animo in prælium prodire.* Et Cic. Top. c. 25 *Lege nihil firmius in controversiis.* Id. fam. 15, 4 *Ex infidelissimis firmissimos reddere.* Horat. 1 epiſt. 17, 47 *Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus*, id eſt, qui in annuum ſumtum non ſufficit; ut alias *fides* agris tribuitur.

¶ Firme, adv. ſteif und feſt; ut, *Firme graviterque aliquid comprehendere*, Cic. 1 de Fin. c. ult. *Firmius*, Flor. 3, 5, 8; Plin. 35, 12. *Firmissime aliquid asseverare*, Cic. Att. 10, 14, mit beſtändigkeit.

¶ Firmiter, idem. *Firmiter insistere*, Cæſ. B. G. 4, 26.

¶ Firmitas, *atis*, f. conſtantia, robur, die ſtärcke. *Animi firmitas*, ſtandhaftigkeit, ſtarcker muth, Cic. Att. 12, 38. Et, *Gladiatoria totius corporis firmitas*, exercitatione parta ſcil. unde robur, & agilitas, Cic. Phil. 2, 25, & Nepos 15, 3, 1. vid. Mercurial. Gymnaſt. 4, 2. Cic. fam. 11, 12 *Si aliquid firmitatis nactus fuerit*, h. e. ſi vires collegerit.

¶ Firmitūdo, *inis*, f. idem. Cic. fam. 5, 13 *Firmitudinem gravitatemque animi tui perspexi.* Et Plaut. Aſin. 2, 2, 54 *Si istam firmitudinem animi obtines.*

¶ Firmo, *avi, atum, are*, firmum efficere, ſtabilire, feſt, ſtarck, gewiß machen, bekräfftigen. De formula, *firmare aciem subsidiis*, v. Gronov. & Drakenb. ad Liv. 2, 31 pr. *Aliud si scirem, qui firmare meam apud vos possim fidem sanctius, quam jusjurandum*, Ter. Hec. 5, 1, 23. conf. Andr. 3, 1, 4. Cic. pro Sylla c. 11 *Filium suum vita privavit, ut in cæteris firmaret imperium*, ſeine autorität befeſtigen. Id. Tuſc. 2, 15 *Corpora juvenum firmari labore volucrunt.* Et ibid. *Firmandus est animus ad dolorem ferendum.* Sic, *Firmare dolem*, Ter. Heaut. 5, 5, 4. *Pacem firmare*, Cæſ. Gall. 84, 28, gewiß machen, befeſtigen. *Firmare gradum*, ſcil. baculo ſ. alio fulcro, Stat. Theb. 2, 265.

¶ Firmatus, *a, um*, geſtärcket, befeſtiget. Cic. de Div. 1, 1 *Vetus opinio est, omnium gentium firmata consensu.* Virg. ecl. 4, 37 *Hinc ubi jam firmata virum te fecerit ætas.*

¶ Firmator, *öris*, m. qui firmat, der befeſtiget: ut, *Firmator pacis*, Tac. Ann. 2, 46, 7. *Firmator disciplinæ*, Plin. 10 ep. 38.

¶ Firmāmen, *inis*, n. die befeſtigung, grundfeſte. Ovid. Met. 10, 491 *Porrigitur radix, longi firmamina trunci.*

¶ Firmāmentum, *i*, n. robur, ſtabilimentum, ſtärcke, ſtütze. Cic. Att. 1, 18 *Sic ille annus duo firmamenta Reip. per me constituta, evertit*, hoc eſt, ſenatus & equeſtris ordinis auctoritatem. Id. de Amicit. c. 18 *Firmamentum stabilitatis ejus, quam in amicitia quærimus, est fides*, hoc eſt, fides efficit, ut amicitiæ firmæ ſint & ſtabiles. Id. de Inv. 1, 13 *Firmamentum causæ.* conf. ib. c. 14. Grat. Cyneg. 10 *Sed primum auspicium Deus artibus, altaque circum Firmamenta dedit.*

Compoſita:

¶ Affirmo, Adfirmo, *are*, Confirmare, beſtätigen, befeſtigen. Liv. 1, 1 *Ea res Trojanis spem affirmat sviendi erroris.* Idem 26, 24 *Hæc dicta promissaque affirmarunt autoritate sua.* Id. 32, 35 *Eam opinionem ipse affirmavit petendo.* Et Tac. Ann. 14, 22, 7 *Secuta anceps valetudo iram Deûm affirmavit.* Burm. ad Quintil. decl. 18, 6 p. 354. Apulej. Metamorph. 11 p. 195 *Tu collapsam fortunam affirma.* ¶ 2. Adſeverare, aſſerere, bejahen, für wahr und gewiß ausſagen. *Omni tibi asseveratione affirmo*, Cic. Att. 13, 23. *Affirmare jurejurando*, Liv. 29, 23, etwas beſchweren. *Non soleo temere affirmare de aliquo*, Cic. ad Brut. epiſt. 1. *Nemo scit & omnes affirmant*, Tac. Hiſt. 1, 35, 2. Et dum negat Ovid. Triſt. 3, 3, 27 *Non agis, adfirmo.*

¶ Affirmans. Hirt. B. Alex. c. 24 *Fore eum secum affirmans.*

¶ Affirmanter, adv. quod vulgus *affirmative* dicit, idem, Gell. 14, 1 *Potuisset prædici affirmanter.*

¶ Affirmatus, *a, um*, bekräfftiget. Cic. de Invent. 1, 37 *Id quod breviter expositum est, rationibus affirmatum, probabilius & apertius fit.*

¶ Affirmate, adv. ſicherlich, bethenerlich. Cic. Off. 3, 29 *Quod autem affirmate, quasi Deo teste promiseris, id tenendum est.* Gell. 10, 12 *Plerique nobilium Græcorum hoc affirmatissime scripserunt, simulatum columbæ e ligno ab Archita factum, volasse*, haben für eine gewiſſe wahrheit geſchrieben.

¶ Affirmatio, *onis*, f. die bejahung, betheurung. Cic. Off. 3, 29 *Iusjurandum religiosa est affirmatio.* Plin. 28, 2 *Constantissima annalium affirmatione.* conf. Cæſ. B. G. 7, 30.

¶ Affirmator, *öris*, m. qui affirmat. Tertull. adv. Marc. 4, 7 *Romulus adsensus sui in cœlum habuit Proculum affirmatorem.* Id. de Anima c. 46 *Quanti commentatores & affirmatores in hanc rem?*

¶ Circumfirmo, *are*, rings umher befeſtigen. Colum. 14, 17 *Vitis quadrato circumfirmanda est agmine.*

¶ Confirmo, *avi, atum, are*, eſt firmum reddere, deque iisdem rebus dicitur, ſtärcken, bekräfftigen. Cic. pro Leg. Manil. c. 9 *Mithridates*

dates ſuam manum jam confirmaverat Et fam. 16, 13 *Cura, ut valeas; & cum te bene confirmaris, ad nos venias;* &c. i. e. cum plene convalueris. Cæſ. B. G. 5, 50 *Milites conſolatur & confirmat*, er macht ihnen einen muth. Sic, *Animos verbis confirmare*, Id. B. Gall. 1, 33. *Confirmare amicitiam & pacem cum aliquo*, Cæſ. B. Gall. 1, 3. *Confirmo tibi*, ich verſichere dich, Cic. fam. 5, 14; & 13, 16. ¶ 2. Aliquando plus eſt, quam *promittere*, ut contra *perſuadere* plus eſt, quam *confirmare*. Cic. fam. 12, 7 *Promiſi & prope confirmavi*. Id. fam. 6, 6 pr. *Confirmare de reditu*, iſt certo augurari. Id. Att. 16, 5 *Hoc cum mihi non modo confirmaſſit, ſed etiam perſuaſiſſet, egit mecum accurate. Confirmare aliquid rationibus & argumentis*, Id. de Fin. 1, 9, beweiſen. *Confirmare ſuffragiis*, Cic. pro Dom. c. 18, beſtätigen. ¶ 3. Aliquando eſt *aſſeverare, affirmare*, betheuern. *Nemo unquam erit, & (ut confirmare poſſim) nemo certe fuit*, Cic. de Amic. c. 2.

¶ Confirmarus, *a, um*, kräftig, ſtarck; ut, *Confirmata valetudo*, Cic. Att. 10, 17. *Ætas confirmata*, Id. de fin. 22, das zur rechten ſtärcke gekommen iſt. Comp. *Confirmatiorem efficere exercitum*, Cæſ. B. Civ. 3, 84. v. *Firmus* n. 2.

¶ Confirmate, adv. idem, Auct. ad Her. 4, 11.

¶ Confirmatio, *onis*, f. die beſtätigung, verſicherung. *Non eget confirmatione virtus*, Cic. fam. 6, 3. i. e. conſolatione. Cæſ. Gall. 3, 18 *Gallos ad hoc conſilium hortabatur perfugæ confirmatio.* ¶ 2. Et *Confirmatio*, pars Orationis Rhetoricæ, qua cauſſam vel propoſitionem argumentis ſtabilimus & confirmamus. vid. Cic. de Invent. 1, 24.

¶ Confirmator, *oris*, m. qui confirmat. Cic. pro Cluent. c. 26 *Sequeſter & confirmator pecuniæ*. Tertull. adv. Marc. 4, 36 *Confirmator erroris*. Adde de Jejun. eumdem c. 10. Sic Lactantius 1, 2 *Cujus ſententiæ auctor eſt Democritus: confirmator Epicurus.*

¶ Confirmatrix, *icis*, f. Tertull. de Corona mil. c. 4 *Conſuetudo confirmatrix.*

¶ Confirmative, adv. Tertull. adv. Marc. 4, 41 *Confirmative pronunciare, reſpondere.*

¶ Confirmitas, *atis*, f. conſtantia. Plaut. Mil. 2, 2, 34.

¶ Effirmo, *are*, firmare. Accius apud Nonium 4, 64 *Tute ipſe effirma & compara.*

¶ Infirmus, *a, um*, imbecillis, debilis, ſchwach. *Infirma & ægra valetudo*, Cic. de Clar. Or. c. 48 extr. &, *Infirmiſſima valetudo*, de Orat. 3, 45 extr. ſchwachheit des leibes. *Homo ætate affecta, & viribus infirmis*, Cic. Verr. 4, 43. *Nuptiæ infirmæ*, ehe, die keinen beſtand hat, Ter. Phorm. 5, 1, 6. ¶ 2. *Ægrotus*, kranck. Plin. 7, 26 *Nuper me cujusdam amici languor admonuit, optimos eſſe nos, dum infirmi ſumus.* Ibid. idem: *Tales eſſe ſani perſeveremus, quales nos futuros profitemur infirmi.* Vbi vides, *Sanos* & *Infirmos* opponi. *Infirmiſſimus valetudine*, Vellej. 2, 70, 1. ¶ 3. Ad idem refertur, ut *Firmus* n. 2. Ita Colum. 3, 10, 6 *Infirmiſſimi* ſunt infideliſſimi, qui, ut ibi dicitur, *nihil curioſe, nihil religioſe adminiſtrant.* v. *Infirmitas.* Ita Cæſ. B. C. 1, 64 *Infirmiores milites.*

¶ Infirmis, *e*, Idem. Ammian. 20, 6 *Coagmenta lapidum recens ſtructorum, madoreque etiam tum infirmium.*

¶ Infirme, adv. *Intelligebam, ſocios infirme animatos eſſe*, Cic. fam. 15, 1, ſie waren wanckelmüthig. Compar. Suet. Aug. c. 90 *Tonitrua & fulgura paullo infirmius expaveſcebat*, allzu kleinmüthig.

¶ Infirmiter, adv. aliud. Arnobius 7 p. 250 *Quam infirmiter invalideque dicatur, ipſa rerum inæqualitas indicabit.*

¶ Infirmitas, *atis*, f. imbecillitas, die ſchwachheit. *Infirmitas corporis, valetudinis*, Cic. de Cl. Orat. c. 91. Et, *Impoſitum onus propter infirmitatem animi deponere*, pro Roſc. Am. c. 4, aus kleinmüthigkeit. *Accidit hoc ab infirmitate mentis*, aus blödigkeit, Sen. epiſt. 11. Quint. procem. p. 11 Burm. *Quantum noſtra valebit infirmitas*, extenuatio, meine wenigkeit. ¶ 2. Aliquando & levitatem & inconſtantiam ſignificat, die leichtſinnigkeit. Cæſ. B. Gall. 4, 5 *Infirmitatem Gallorum veritus, quod ſunt in conſiliis capiendis mobiles & novis plerumque rebus ſtudent.* Et rurſus c. 13 *Cognita Gallorum infirmitate, quantum jam apud eos hoſtes uno prælio auctoritatis eſſent conſecuti.* Hoc intellectu eſt & Col. 3, 10, 7. vid. *Infirmus* n. 3.

¶ Infirmo, *avi, atum, are*, debilitare, infringere, refellere, ſchwächen, widerlegen, nichtig und kraftlos machen. Cic. pro Cæcin. c. 18 *Quæ lex, quod fœdus, aut pactio, quod teſtamentum non infirmari aut convelli poteſt.* Idem pro S. Roſc. c. 15 *Qua ratione infirmem ac diluam*, i. e. refutem argumenta. conf. Id. pro Arch. c. 4; & de Invent. 1, 44.

¶ Infirmatus, *a, um*, geſchwächt. Cic. in Piſon. c. 19 *Infirmatus conſcientia ſcelerum.* Ammian. 17, 5 *Infirmato imperii robore.*

¶ Infirmatio, *onis*, f. debilitatio. Cic. Agrar. 2, 3 *Infirmatio rerum judicatarum.* Idem de Invent. 1, 11 *Infirmatio actionis.*

¶ Perinfirmus, *a, um*, ſehr ſchwach. Cic. de Fin. 2, 16 *Sunt levia, & perinfirma, quæ dicebantur a te.*

¶ Obfirmo, *are*, & Offirmare, durum reddere, firmum facere, ſteif, ſtärcken; ut, *Corium offirmare cineris inſperſi*, Apulej. Met. 7 p. 197, die haut gar machen. ¶ 2. Pertinax propoſitum apud animum concipere, & quaſi obſtinate in aliqua re perſiſtere, ſich etwas ſtarck fürnehmen, feſt drauf beharren. Plaut. Merc. prol. v. 81 *Animum offirmo meum.* Ter. Heaut. 5, 5, 8 *Ne tam obfirma te.* Id. Hecyr. 3, 5, 4 *Certum eſt, obfirmare viam me, quam decrevi perſequi.* Vbi Donatus: OBFIRMARE VIAM, eſt *adverſus omnia obſtinate agere.*

¶ Obfirmatus, Offirmatus, *a, um*, induratus, ſteif, beſtändig. Plaut. Amph. 2, 2, 15 *Animo forti & obfirmato aliquid ferre & perferre.* Compar. Cic. Att. 1, 11 *Incredibile eſt, quanto mihi videatur illius voluntas obſtinatior, & in hac iracundia obfirmatior.*

¶ Obfirmate, adv. hartſinnig; ut, *Obfirmate reſiſtere*, Suet. Tib. c. 25.

¶ Refirmo, *are*, iterum ſeu denuo firmare, wieder feſt ſtellen. Sextus Rufus c. 14 *Supra ripam Tigridis lines eſt refirmatus.*

Fiſcalis, fiſcella, fiſcina, vide *Fiſcus.*

FISCVS, *i*, m. proprie Φορμὸς ψαθινος, quo utebantur, quum ad forum ſeu macellum iretur, ein korb, kober. Vet. Gloſſ. *Fiſcus*, κύφος ἁλιευτικός, fiſch-reuſ. ¶ 2. Deinde pro nummorum receptaculo, ein geld-korb. Suet. Claud. c. 18 *Poſitis ante ſe cum pecunia fiſcis* conf. Cic. Verr. act. 1, 8 *Fiſcos complures cum pecunia Sicilienſi.* vid. Aſcon. h. l. & Sen. de Ira 3, 33. Iſidorus, 20, 9 *Fiſcus, ſaccus eſt publicus, unde & fiſcellæ, & fiſcinæ dicuntur. Hunc habent exactores, & in eum mittunt debitum publicum, quod redditur regibus.* Aſcon. in Verrin. procem. *Fiſci, fiſcinæ, & fiſcellæ ſpartea ſunt utenſilia, ad majoris ſummæ pecunias capiendas*, &c. ¶ 3. Aſcon. l. c. *Vt pro cenſu privato loculos & arcam & ſaccellos dicimus, ſic pro publico theſauro ærarii dicitur fiſcus*, die caſſa, kammer, renterey. Sed fiſcum ab ærario differre, in Trajani vita ſcribit Dion, & ſignificat Plinius Paneg. Trajani, c. 36 *At fortaſſe non eadem ſeveritate* FISCVM, *qua* AERARIVM *cohibes: Imo tanto majore, quanto plus tibi licere de* TVO (Fiſco,) *quam de* PVBLICO (Ærario) *credis.* Sen. de Benef. 7, 6 *Cæſar omnia habet, fiſcus ejus privata tantum ac ſua: & univerſa in imperio ejus ſunt, in fiſco propria*, fürſtliche kammer-güter. Suet. Domit. c. 12 *Præter cæteros Iudaicus fiſcus acerbiſſime actus*, die Juden ſind ſcharf ercquirt worden. Vid. quæ de *fiſci Iudaici calumnia* divimus in *Calumnia.* ¶ 4. Eſt & *fiſcus*, qualus olearius, ein ſeigekorb, in quem olivæ prelo fubjiciendæ conjiciuntur, v. Colum. 12, 47, 50 & 52. Huc pertinet ſignificatio *fiſcinæ* & *fiſcellæ.*

¶ Fiſcālis, *e*, ad fiſcum pertinens; ut, *Jus fiſcale*, L. 42 Dig. de Pactis: & *Calumniæ fiſcales*, vide *Calumnia.* Sic, *Horreum fiſcale*, Paulinus Nol. epiſt. 49 (al. 36) n. 1, herrſchafft-kornboden. *Telonia* abſolute vocantur tributa, ſchatzung, ſteuer, l. 3 C. de Epiſc. & Cler.

¶ Fiſcarius, *i*, m. qui fiſci curam gerit, vel redimit fiſcum, ein fiſcal, ſchatzmeiſter. Firmicus 3, 13 *Annuæ fiſcariorum præſtationes.*

¶ Fiſcina, *æ*, f. idem quod *fiſcus*, ein korb. Cic. pro Flacco c. 17 *Homini Phrygi, qui nunquam arborem ficu vidérat, fiſcinam ficorum objeciſti.* Plin. 18, 31 *Frondariæ fiſcinæ.* Virg. Georg. 1, 266 *Nunc facilis rubea texatur fiſcina virga.*

¶ Fiſcella, f. dimin. ex junco, vel falictis, aut hibiſco rexebatur, quæ picabatur capiendis uvis. v. Barth. ad Script. Venat. p. 130, & Colum. 12, 38. Virg. ecl. 10, 71 *Gracili fiſcellam texit hibiſco*: i. e. ſportam vimineam. ¶ 2. Vas item vimineum, ſeu junceum, per quod in expreſſione caſei ſerum defluit. Colum. 12, 17 *In junceis fiſcellis vel ſporteis faccis percolant.* ¶ 3. Quin & *fiſcella* eſt, qua jumentorum ora capiſtrantur, ne tenera germina præcerpant, ein maul-korb. Plin. 18, 19 *Fiſcellis capiſtrari boves oportet.*

¶ Fiſcellum, *i*, n. idem. Colum. 12, 38 *Baccæ fiſcello ligneo incluſæ.*

¶ Fiſcellus, *i*, m. *Caſei mollis appetitor, ut catillones catillorum liguritores*, Feſt. der friſchen käſe liebt; ſcil. quod ex ipſa fiſcella caſeum recentem apperat. Cæterum ipſa forma vocis *catillo* admonet, forte legendum eſſe *fiſcello*, ut *curio, miriо, comedo, flagrio*, & reliqua hujus generis.

¶ Conſifco, *are*, aufheben; ut, *Conſiſcare pecuniam*, i. e. in fiſco vel ſacco condere atque reponere: Suet. Aug. c. 101 *Quam ſeminam repræſentari juſſit: nam & conſiſcatam ſemper repoſitamque habuerat.* Tertullianus eleganti translatione de Fuga c. 12 *Felices itaque pauperes, qui animam totam in conſiſcato habent:* id eſt, in promtu, in parato; ſive *in numerato* habent, ut Quintilianus, & Plinius loquuntur, de quo infra. ¶ 2. Alias *Conſiſcare* eſt, in fiſcum principis redigere, confiſciren, einziehen. Suet. Calig. c. 16 HS. *millies conſiſcatum.* Sic, *Bona alicujus conſiſcare*, vulgatum eſt. Suet. Domit. c. 12 *Conſiſcabantur alieniſſimæ hæreditates.* Dicuntur & *perſonæ conſiſcari*, quorum bona in fiſcum rediguntur. Suet. Tib. c. 49 *Conſtat præterea Galliarum & Hiſpaniarum, Syriæque & Græciæ principes conſiſcatos* &c. Id. Calig. c. 41 *Cum præteruntes duos equites Romanos locupletes ſine mora corripi conſiſcarique juſſiſſet, exultans rediit.* conf. Id. Aug. Et l. 9 § pen. ff. de rut. & ration. *Si tutor fuerit conſiſcatus, adverſus fiſcum actio datur pupillo.*

Conſiſcātus, *a, um*, vid. in verbo *Conſifco.*

¶ Conſiſcatio, *onis*, f. die einziehung der güter. Vet. Gloſſ. *Conſiſcatio*, δήμευσις. Et Flor. 3, 9, 3 *Socii vivique regis conſiſcatio.*

¶ Conſiſcator, *oris*, m. ein fiſcal. Eædem Gloſſæ: *Conſiſcator*, τιμήτης.

¶ Suffiſcus, *i*, m. *Folliculus teſtium arietinorum, quo utebantur pro marſupio, a fiſci ſimilitudine dictus.* Feſtus.

Fiſſiculare, fiſſilis, fiſſio, fiſſipes, fiſſura, &c. vide *Findo.*

FISTŪCA, *æ*, f. eſt inſtrumentum utrinque anſatum, quo pali magna vi in terram figuntur, quoque utuntur etiam pavitores, ein ſchlägel, rammel, docke, damit man die pfäle in die erde treibet. *Adigere fiſtucis*, Cæſ. Gall. B. 4, 17. *Pavimenta fiſtucis pavita*, Plin. 36, 25.

¶ Fiſtūco, *are*, einſchlagen, einrammeln. Plin. 36, 25 *Neceſſarium, rudus pedali craſſitudine fiſtucari.*

¶ Fiſtucatus, *a, um*, geſchlagen, eingerammelt. Plin. l. c. & Vitruv. 7, 4 *Solo fiſtucato*, h. e. fiſtuca æquato. ¶ 2. *Fiſtucatum* abſolute pro fiſtucatione poſuit Plinius 17, 11 extr. *Terra circa radices fiſtucato ſpiſſanda.*

¶ Fiſtucatio, *onis*, f. die einrammlung. Vitruv. 10, 3 *Pali refupinati defodiantur & circum fiſtucatione ſolidentur.*

FISTŪLA, *æ*, f. per quam aqua fuſa educitur, vel aër commeat, eine röhre. *Fiſtula anguſta*, apud Quintilian. 5, 14. *Eburneola fiſtula*, Cic. de Orat. 3, 60, eine pfeiffe. *Fiſtulam inflare*, ibidem, pfeiffen. *Fiſtula paſtoritia*, Cic. Att. 1, 16, ſchäfer-pfeiffe; ubi tamen fibilus, alienatæ voluntatis ſignum ſignificat. vid Popma p. 115 ed. Græv. Hinc fiſtulæ, & calami carminibus Bucolicis apti, quos deinde Fauno & Pani ſuſpendebant. v. Barth. ad Scripr. Venat. p. 184. De his plura congeſſit Brouckhuſ. ad Tib. 2, 5, 31. Iunctis ſeptem diſpari longitudine arundinibus fere conſtabant. ¶ 2. Eſt & *fiſtula*, per quam ſpiratur. ¶ 3. Et ulcera *fiſtulæ* dicuntur ſeu ulcerum potius ſinus & receſſus, fiſteln, röhrwunden. Nepos 25, 21, 3 *Subito tantavis morbi in unum inteſtinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fiſtula puris eruperit.* Si bona lectio. Nam plerique doctorum malunt legi *fiſtula puris.* conf. Hippocrat. de fiſtulis, & Celſi de re med. 5, 18. ¶ 4. Eſt etiam in inſtrumento varii generis. *Fiſtula ſutoria*, Plin. 17, 14, f. 23 ſcalprum ſ. ferramentum, ein kneif. *Fiſtula farraria* eſt apud Cat. de R. R. c. 10. *Fiſtula ſerrata*, Plin. 18, 10 f. 21. Quæ duo loca lucem forte ſibi invicem fœnerantur. Vid. Geſneri Lex. Ruſt.

¶ Fiſtulo, *are*, eſt fiſtulam agere, ſeu fiſtuloſum eſſe, löcherícht ſeyn. Plin. 18, 11 *Terra bibula, & pumicis vice fiſtulans.* ¶ 2. Item, pfeiffen. Ver. Onomaſt. *Fiſtulo, συρίζω.*

¶ Fiſtulatus, *a, um*, cavatus in morem fiſtulæ, ſive fiſtulis apertus, wie ein rohr, hohl. Suetonius, ex emendatione Salmaſii ad Vopiſcum, Ner. c. 31 *Cœnationes laqueatæ tabulis eburneis verſatilibus: ut flores e fiſtulatis, ut unguenta deſuper ſpargerentur.* Sic *æra fiſtulata*, Sidonius dixit 9 epiſt. 13 in carmine ſubnexo. Et Arnobius 2 p. 84 *Quid venas fiſtulatas & commeabiles fecerit.*

¶ Fiſtulatim, adv. quaſi per fiſtulam, wie durch ein rohr. Apulej. Met. 4 *Fimus fiſtulatim excuſſus.*

¶ Fiſtulārio, *onis*, ſ. das gepfeiffe, apud Sidonium.

¶ Fiſtulātor, *oris*, m. qui fiſtula canit, Cic. de Orat. 3, 6 *Fiſtulatorem domi relinquetis.*

¶ Fiſtulātōrius, *a, um*; ut, *Artes fiſtulatoriæ*, Arnobius lib. 2 p. 73.

¶ Fiſtulāris, *e*, idem: ut, *fiſtulare medicamentum*, Veget. 2, 13. *Fiſtularis verſus*, qui ab una ſyllabarum ad pluros ſurgit, Diomed. Tale eſt *Syrinx* carmen, quod Theocriteis ſubjicitur.

¶ Fiſtularius, *i*, m. idem, qui fiſtulator, vel organi pneumatici ſtructor, ein orgelmacher. Gloſſ. gr. lat. ὀργανάριος, *Organarius, Fiſtularius*, Vet. Inſcript. apud Fabret. p. 625 Q. GRISIDIO. Q. F. SABINIANO. FISTVLARIO. CANTORI IMAGINARIO.

¶ Fiſtuleſco, *ere*, löcherícht werden. Fulgent. Myth. 2 *Ligna furfuracea tinearum terebraminibus fiſtuleſcunt.*

¶ Fiſtulōſus, *a, um*, fiſtulis, id eſt, foraminibus plenus, lecker, löcherícht; ut, *Terra fiſtuloſa*, Plin. 17, 5. *Caſeus fiſtuloſus*, Colum. 7, 8. *Cancer fiſtuloſus*, der krebs, ſo da friſt und löcher gewinnet, Cato 157. *Lapis fiſtuloſus*, Pallad. 1, 10. *Saxum fiſtuloſum*, Vitrúv. 1, 5.

FITILLA, *æ*, f. pultis ſpecies in ſacrificiis adhibita. Arnob. lib. 7 *quid ſtitilla? quid frumen?* Id. lib. 2 *Fitilla de milio.* Meminit ejus quoque Plin. 18, 8 ſ. 19. Sed Hard. ex MSS. *Fritilla* & malit ipſe *frictile* a frigendo.

Fixula pro *Fibula*, Feſt. Fixura, fixus, vide *Figo.*

Flabellum, flabro, flabrum, vide *Flo*, Flacceo, *Flaccus.*

FLACCVS, *a, um*, languidus & ira pendulus, welck, lappicht, ſchlappicht: ut, *Aures flaccæ*, Cato de R. R 2, 9, hangende ohren. ¶ 2. Hinc *Flacci* dicti, quibus *aures flaccæ* ſive pendiculæ eſſent, ut Plinius 11, 37 docet. Cic. de N. Deor. 1, 29 *Redeo ad deos, ecquos ſi non tam ſtrabones, ut petulos eſſe arbitrantur? ecquos nevum habere? ecquos ſilos, flaccos, frontones, capitones, quæ ſunt in nobis?*

¶ Flaccus, *i*, m. ſubſt. commune multorum apud Romanos cognomen, quorum ſcilicet aures eſſent flaccidæ. Notus eſt *Horatius Flaccus*, poëta lyricus. Crebra aliorum mentio apud Ciceronem, v. g. ejus, quem ipſe oratione defendit, &c. *Siculus Flaccus* inter agrimentoriæ rei ſcriptores eſt.

¶ Flaccidus, *a, um*, aliud adject. φιμάκωσις, idem Plin. 15, 30 *folium flaccidum.* Metaphorice de veſtimento Apul. 7 p. 191 *Sumta veſte muliebri florida, in ſinus flaccidos abundante.* vid. *Flavidus* in *flavus.* Comp. Lucr. 5, 631 *Flaccidiore turbine.*

Flaccide, adv. idem, apud Symmachum.

¶ Flacceo, *ēre*, welck ſeyn. Artius: *An ſceptra jam flaccent?* v. Nonium 2, 323. Cic. Ep. ad Qu. Fr. 2, 15 *Meſſala flaccet ob conſulam coitionem & Pompeji ſtudium in Scaurum. Flaccente ſententia*, Claud. Mamert. 1, 3.

¶ Flacceſco, *ēre*, marceſcere, welck werden. *Oratio flacceſcit*, die rede wird ſchwach, verlieret ihr feuer. Cic. de Clar. Orar. c. 24. Plin. 15, 29 ſ. 36. *Flaveſcente* legit Hard. ex MSS. ubi alii *flacceſcente.* Ita modo provocavimus ad vocem *Flavidus.*

¶ Conflacceſco, *ere*, idem. Gell. 2, c. ult. dixit: *Fluctus, ſimul ac ventus poſuit, ſternuntur & conflacceſcunt.*

¶ Inflacceo, *ēre*, idem. Ennius in Thyeſte apud Nonium 2, 323 *Inſtruccebant conditiones repudiato & reddito.*

Flagellare, flagellum &c. vide *Flagrum*, Flagitium, *Flagito.*

FLĀGĪTO, *avi, atum, are*, cum clamore & convicio poſcere, heftig fordern, tribuliren. Vet. Gloſſ. *Flagitaverit*, μετὰ βοῆς ἀπαιτήσῃ, ita leg. it. *Flagito*, προσλιπαρῶ, de mendicis, Plaut. Pœn. 3, 1, 36 *Neque nos quemquam flagitamus, neque nos quisquam flagitat.* Virg. Æn. 2, 124 *Quæ ſint ea numina Divûm Flagitat.* Hor. Sat. 2, 4, 61 *Stomachus flagitat in morſus reſici*, Cic. pro Planc. 19 extr. *Etiam atque etiam inſto atque urgeo, inſector, poſco, atque adeo flagito crimen.* Id. ſam. 9, 8 *Miſi, qui metue, ne te forte flagitent, ego autem mandavi, ut regarent.* Id. fam. 3, 11 *Cum a te tua promiſſa per literas flagitabam.* Et ſam. 4, 13 *Quid ſtudia, quid artes, quibus a pueritia floruiſti, a te flagitent.* Id. pro domo c. 6 *Me frumentum flagitabant.* Et pro Plancio c. 2 *Id quod me flagitat.* Etiam paſſive accutativi patiens eſt. Cæſ. Civ. B. 1, 87 *Cum Petrejus atque Afranius ſtipendium ab legionibus, pœne ſeditione facta, flagitarentur.* Ita Plaut. Pſeud. 4, 7, 46 *Flagitaris ſæpe clamore in f.ro.* ibid. 1, 5, 143 *Clamore magno & multum flagitabere.* ¶ 2. *Flagitare* ſpeciatim eſt accuſare, ut poſtulare. Tac. Hiſt. 1, 53, 2 *Vt peculatorem flagitari juſſit.* ¶ 3. *Flagitare* etiam infamare eſſe ait Scal. ad Feſtum v. *Occentare* (idem enim ſignificare ait *flagitare*, *occentare oſtium, pipulo poſcere*) & huc refert Caronis fragmentum *intercutibus ſtupris flagitat us*, h. e. inteſtinis probris infamatus, itemque *flagitatoris* & *flagitii* nomina. Sed vid. etiam mox *Flagitatus.* ¶ 4. De ſtupro appellare non tantum, ſed ſtupro etiam polluere, ſchänden. Apul. Met. l. 8 p. 215 Elmenh. *Paſſimque circumfuſi mudatum ſupinatumque juvenem execrandis uredinibus flagitabant.* Vlpian. l. 2 π. de privat. del. § 5 *Si quis alienam ancillam ſurripuerit, & flagitaverit, utraque actione tenebitur: nam & ſervi corrupti agi poterit & furti.* Etiam hic amplius quid, quam adtentatam pudicitiam intelligi, vel ex actione apparere videtur. Nam & *ſi ſervi pudicitia attentata fuerit, injuriarum actio locum habet*, ut ait Vlpianus l. 8 π. de injuriis: hic autem *ſervi corrupti.* vid. ſtatim *Flagitatus.* Huc referendus etiam Lact. 6, 32 *His obſcenitatibus animas ad ſanctimoniam genitas velut in cœni gurgite demerſit* Dæmon, *pudorem extinxit, pudicitiam flagitavit.* Abſtruſior vocis notio videtur lectionis & ſententiarum varietatem hic peperiſſe, ut *proſtigavit*, vel *fugavit* legant quidam, Buchnerus emendare voluerit *lapidavit* vid. *Lapido.* ¶ 5. Videntur cognatæ originis *flagito, flagrum, flagellum*, forte ex Græco πλήσσω, πλαγῶ ductæ. Feriendi certe quædam, pulſandi, impellendique notio toti quam dixi familiæ communis eſt. Quin ipſum verbum *flagro* ad impulſus & verbera flammæ referri poſſe videtur. Verberant aures & percutiunt, qui importune petunt, pulſant januam &c. Sic Donatus ad Ter. Eun. 2, 3, 90 *flagitationem* & *increpationem* συνωμοσίαν dicit. *Num flagitatio*, inquit, *a ſtrepitu dicitur: unde* flamma, & flagella, & flagitare, *id eſt, perſonare intelligimus dici. Nam hæc omnia ſine ſonitu crepituque non ſunt.* Verbo *flagro* & *flammæ* adeo cognatam vocem, agnoſcere etiam Tullius videtur Tuſc. 4, 32, cum *flagitioſos* dicit, *qui venereas voluptates* inflammato *animo* concupiſcunt. vid. *Flagitamentum*, & locum Apuleji in *Flagito* n. 1 laudatum. it. locum Plauti in *Flagrantia.*

¶ Flagitans, *tis.* Cic. de Haruſp. reſp. c. 22 *Cupientem Italiam, populum Rom. deſiderantem, flagitantes vos excitavit.*

¶ Flagitatus, *a, um.* Feſtus, *Inter cutem flagitatos dicebant antiqui mares, qui ſtuprum paſſi aliquando eſſent.* Ex ſignificatione verbi, quam explicamus n. 4.

¶ Flagitatio, *onis*, f. actus flagitandi, die forderung, anhaltung. Cic. Top. c. 1 *Nolui deeſſe ne tacitæ quidem flagitationi tuæ.* Conf. Iuſtin. 2, 3, 16.

¶ Flagitātor, *ōris*, m. qui flagitat; ut, *Flagitator moleſtus, aſſiduus, acer*, Cic. in Bruto c. 5. *Flagitator pugnæ*, Liv. 2, 45. Et, *Triumphi ante victoriam flagitator*, Id. 8, 12. ¶ 2. Speciatim fœnerator Plaur. Caſi. prol. 24 qualis eſt ille itidem Plautinus Moſt. 3, 1, 74.

¶ Flagitatrix, *icis*, f. apud Arnobium.

¶ Flagitamentum, *i*, n. Fulgent. Myth. 1 *Nautæ tempeſtatum flagitamento confracti*, quam lectionem tuetur etiam Barth. ad Rutil. itin. 1, 362.

¶ Flagitium, *i*, n. a *flagitando* dictum Iſid. Orig. 2, 26 primo ſignificare videtur convicium, efflagitationem, unoeſtume forderung. Ita certe explicat Douza Plaut. Epid. 3, 4, 79, ubi fidicina ſeni fides reddere recuſanti, *Flagitio cum majore poſt reddes tamen.* Lucilius apud Non. 4, 215 *Qui & poſcent minus, & præbebunt rectius multo & ſine flagitio.* Quod recte comparat Mercerus ad p. 313, 16 cum illo Iuvenalis 6, 34 *Nonne potes melius, quod tecum puſio dormit, Puſio, qui noctu non litigat. Exigit illic Nulla jacens a te munuſcula &c.* Rutil. it. 1, 362 *Auri flagitiis ambitus ipſe furit.* Apul. Met. 6 p. 179 extr. Elm. *majora atque pejora flagitii comminans* Venus Pſychæ; niſi tamen non tam verba, quam *flagra* hic intelliguntur. ¶ 2. Dedecus & infamia, quæ tali flagitio conciliatur, vel occaſionem illi præbet, ſchimpf, ſchande. Plaut. Caſ. 5, 3, 1 *Maximo ego ardeo flagitio, nec quid agam meis rebus ſcio, Nec meam ut uxorem adſpiciam &c.* Leges XII tabb. apud Scal. ad Feſtum v. *Occentare*, *Si quis carmen occentaſſit, quod alteri flagitium facit, capital eſto.* Nep. 22, 1, 6 *Periturum ſe potius, quam cum tanto flagitio domum rediret.* Plin. 3 ep. 11, 5 *Effugere flagitium.* Prop. 2, 34, 12 *In tanto vivere flagitio.* ¶ 3. Factum dictumque turpe, eine ſchändliche rede, that, *res flagitatione digna*, ut ait Donat. ad Ter. Eun. 2, 3, 90. Cic. pro Cluent. 46, 1 *Si a multis eſſet flagitium vel militaris admiſſum, ſortitione in quosdam animadverteretur.* Etiam de errore mediocri ſine crimine. Cic. de nat. 1, 24 *Iſta flagitia* (h. e. pudendi errores) *Democriti, eſſe corpuſcula quædam lævia &c.* Id. Brut. 61 *Tantumne fuiſſe oblivionem, ut ne legens quidem unquam ſenſerit, quantum flagitii commiſiſſet.* Cic. Ep. ad Div. 9, 22 *Si quod ſit in obſcenitate flagitium, id aut in re eſſe, aut in verbo.* Id. Tuſc. 4, 34 *Quaſi vero ipſe propter libidinem tanta flagitia & faciat & dicat.* ¶ 4. Peculiariter tamen ad Venereas libidines & ſtupra refertur, ut *Flagito* n. 4, ut noſtrum ſchande. Vet. Gloſſ. ἀτόπημα, βία, nimirum ut βιάζεσθαι παῖδάς. It. Onom. Vet. *Flagitium* ὕβρις. Auguſtin. de doctr. Chriſt. 3, 10 *Quod agit indomita cupiditas ad corrumpendam animum & corpus ſuum*, flagitium *vocatur*; *quod autem agit, ut alteri noceat*, facinus *dicitur.* Eadem fere habet Iſid. Orig. 5, 26 pr. Non. 4, 215 Flagitium *veteres vitium, quod virgini infertur, dici voluerunt.* Cic. Tuſc. 4, 33 verſum Ennii laudat *Flagitii principium eſt, nudare inter cives corpora.* Et c. 32 *Amorem, flagitii & levitatis auctorem* nominat. add l. 1 π. de extraord. Crim. § 2, ubi variis libidinis veneræ generibus hoc nomen tribuitur.

¶ Flagitiōſus, *a, um*, ſceleratus, ſchändlich, On. Vet. ὑβριστής: ut, *flagitioſæ libidines*, Cic. Verr. 2, 54. *Homo flagitioſiſſimus*, ibidem c. ult. *Dies feſtus & flagitioſus*, Id. Phil. 3, 5. Arnob. 7 p. 238 extr. *Exiſtimatur tractari ſe honorifice Flora, ſi ſuis in locis flagitioſas conſpexerit res agi.* Compar. Salluſt. Jug. c. 85 de nobilibus majorum virtute deficientibus: *Quanto vita illorum præclarior, tanto horum ſocordia flagitioſior.*

¶ Flagitioſe, adv. Cic. Att. 7, 15 extr. *Sumus flagitioſe imparati tum a militibus tum a pecunia.* Cic. Att. 6, 3 *Hortenſius filius fuit Laodiceæ cum gladiatoribus flagitioſe & turpiter.* Item, *Impure ac flagitioſe vivere*, Cic. de Fin. 3, 11. Et, *Aliorum amori flagitioſiſſime ſervire*, Id. Catil. 2, 4, Arnob. 4 p. 141 ad Gentes: *Ipſum regem mundi* (Iovem) *flagitioſius liberos procreaſſe, quam ipſe eſt natus atque editus, prædicatis.*

¶ Perflagitioſus, *a, um*, ſehr ſchändlich. Cic. pro Cælio c. 20 *Num tibi perturpe aut perflagitioſum eſſe videtur?*

Compoſita:

¶ Conflegito, *are*, eſſe ajunt apud Plin. H. N.

¶ Efflagito, *are*, ſtarck fordern. *Convicio efflagitare*, Cic. ad Q. fratr. 2, 10. Quintilian. Tryphoni bibliopolæ: *Efflagitaſti quotidiano convicio, ut libros, &c. jam emittere inciperem.* Virg. 12 Æn. v. 759 *Nomine quemque vocans, notumque efflagitat enſem.* Cic. ad Quir. poſt red. 5 *At pro me ſuperiores Conſules ſemper, ut referrent, efflagitati ſunt.*

¶ Efflagitatus, *a, um*, abgetrotzt. Cic. in Cæcil. ſ. Divin. c. 3 *Tribunitia poteſtas efflagitata.*

¶ Efflagitatus, *ūs*, m. ſubſt. das antreiben. Cic. Vert. ult. c. 29 *Coactu atque efflagitatu meo.*

¶ Efflagitatio, *onis*, f. ſtrenge forderung. Cic. fam. 5, 19 *Admonitio, vel potius efflagitatio, ad coeundam ſocietatem.*

¶ Efflagitator, *oris*, m. ein forderer, antreiber, apud Auguſtinum.

¶ Reſla-

¶ Reflagito, *are*, wieder fordern. Catullus carm. 42, 6 *Perſequamur eam, & reflagitemus*: hoc eſt, pugillares, codicillos ab ea repoſcamus. Et v. 6 *Circumſiſtite eam, & reflagitate.*

FLAGRO, *avi, atum, are*, ardere, brennen, brünſtig ſeyn. *Flagrare amore, cupiditate, deſiderio*, uſitatæ metaphoræ ſunt, pro ardenter amare, cupere, deſiderare, heftige, brunſtige liebe, luſt und verlangen haben: e. g. Cic. pro Marcell. c. 9 *Animus tuus ſemper immortalitatis amore flagravit.* Sic, *Flagrare deſiderio urbis*, Id. Att 5, 11. *Conſules flagrant infamia*, Id. ad eundem 4, 18; ſie ſind beſchrien. *Flagrare incredibili ſtudio dicendi*, Id. de Orat. 1, 4. Et, *Flagrat bello Italia*, ad Att. 7, 17. Stat. Silv. 5, 2, 18 *Miſeramque patri flagrabat Eliſam*, ubi idem eſt, ac *flagrare* faciebat. v. Mitc. Obſ. Vol. 2 p. 233. ¶ 2. *Flagrare* & *fragrare* confunduntur in MSS. v. Burm. ad Quint. Decl. 298 p. 574. Drak. ad Sil. 15, 117.

¶ Flagrans, *tis*. Cic. de Divin. 1, 32 *Noctu flagrantes onerarias, quas incenderant milites, videbatis*. Vellej. 2, 48, 3 *Flagrantior fax.* Et Liv. 44, 36 *Flagrantiſſimo æſtu*. Solinus c. 46 de Arabia: *ortu Canis, flagrantiſſimis ſolibus*. Metaph. Virg. Æn. 11, 225 *Medio flagrante tumultu*: da der tumult am hitzigſten war. Cic. pro Mur. c. 31 *Recentibus præceptorum ſtudiis flagrantem uſus fleſtet, dies leniet, ætas mitigabit*. Apul. lib. 1 Dogm. Plat. p. 11 *Ira flagrantior*. Iuvenal. 13, 11 *Flagrantior æquo Non debet dolor eſſe viri, nec vultnere major.* Cic. de Fato c. 2 *Oratoriis ſtudiis te incendi, quanquam flagrantiſſimum, acceperam*. Tac. Hiſt. 2, 31 *Flagrantiſſimæ libidines.*

¶ Flagranter, adv. brünſtig. Superl. Taciti eſt Annal. 1, 3 *Specie recuſantis flagrantiſſime concupiverat*. Comp. Ammian. 31, 26 *Exarſere flagrantius*. Et Auguſtin. de Trinit. 8, 9 *Quanto flagrantius diligimus Deum, tanto certius ſcientiuſque videmus.*

¶ Flagrantia, *æ*, f. die brunſt, der brand. Gell. 17, 10 *Flagrantia montis Ætnæ*: & ex eo Macrob. 5, 17. Metaphorice Cic. pro Cælio c. 20 *Flagrantia oculorum*, de impudica muliere. Et Plautus Rud. 3, 4, 28 Convicium lenonium eſt cum alliteratione vel Paregmeno, *flagitii flagrantia*. Et Arnobius lib. 7 *Flagrantia luis*, de ejus vehementia.

Compoſita:

¶ Afflagrans, *tis*. Metaph. Ammian. 21, 12 extr. *Nec privatorum utilitates in tempore afflagranti reſpiciens*, i. e. turbulento.

¶ Circumflagro, *are*, umher glühen. Avienus in Arati Virgine: *Quaque per immenſum circumflagrantibus aſtris Circulus obliquo late jacet aſtriger orbe.*

¶ Conflagro, *are*, ardere, incendio perire, verbrennen. *Conflagrare flammis*, Livius dixit 30, 7. *Conflagrare incendio*, abbrennen, Cic. Catil. 1, 11, aufs äuſſerſte verhaft ſeyn, *Conflagrare amoris flamma*, ſterblich verliebt ſeyn, Cic. Verr. 5, 35. Active ufus Hygi. f. 179 *Jupiter Semelem conflagravit.*

¶ Conflagratus, *a, um*, combuſtus, verbrannt; ut, *Urbs incendio conflagrata*, Aut. ad Herenn. 4, 8. Et Apul. de Mundo p. 73 *Regiones Phaethontis ruina conflagrate pepercrunt*. Vtrobique paſſiva notione. Etiam Vitruvius ſub finem Operis ſui: *Naves malleolis confixæ incendio ſunt conflagratæ.*

¶ Conflagratio, *ōnis*, f. ein brand, verbrennung. Seneca Quæſt. Nat. 3, 29 de excidio mundi: *Beroſus adeo quidem id affirmat, ut conflagrationi atque diluvio tempus aſſignet*. Adde c. 28 ibidem. Et Lactant. 2, 9 *Conflagratione interire.*

¶ Deflagro, *are*, verbrennen, abbrennen. *Qua nocte Alexander natus eſt, eadem Dianæ Epheſiæ templum deflagravit*, Cic. N. Deor. 2, 27. Id. Acad. 4, 37 *Fore aliquando, ut omnino hic mundus ardore deflagret.* Et in Off. 3, 25 *Phaethon ictu fulminis deflagravit*. ¶ 2. *Iræ deflagrant, ſeditio deflagrat*, id eſt, langueſcit, es legt ſich, hört auf. Sic Liv. 40, 8 *Spes animam ſubibat, deflagrare iras veſtras, purgari ſuſpiciones poſſe*. Et Tac. Hiſt. 2, 29, 3 *Deflagrante paullatim ſeditione.*

¶ Deflagratus, *a, um*, paſſive, abgebrannt. Cic. Catil. 4, 6 *Vt gentem Allobrogum in veſtigiis hujus orbis, atque in cinere deflagrati imperii collocarent*. Id. Tuſc. 3, 19 ex poëta: *fana flamma deflagrata, toſti alti ſtant parietes.*

¶ Deflagratio, *ōnis*, f. die abbrennung; ut, *Terrarum omnium deflagratio*, Cic. de Fin. 3, 19. *Cum mea domus ardore ſuo deflagrationem urbi minaretur*, Id. pro Plancio c. 40.

¶ Inflagro, *are*, anzünden. Solinus c. 5 (al. 11) de Sicilia. *Sarmenta, licet viridia, ignem ſponte concipiunt, & nullo inflagrante halitu, ab ipſo numine ſit accendium.*

¶ Perflagratus, *a, um*, verbrannt; ut, *Diſpendia lini perflagrata*, Mart. Capella 6 p. 189.

FLAGRVM, *i*, n. flagellum, eine peitſche, geiſſel. *Flagris cædere*, Liv. 28, 11. *Flagris objurgare*, Suet. Oth. c. 2, peitſchen. Et, *dura flagra pati*, Iuvenal. 5, 173, gepeitſchet werden.

¶ Flagellum, *i*, n. diminut. idem quod *flagrum*, die peitſche, der dreſch-flegel. Horat. ſat. 1, 2, 41 *flagellis ad mortem cæſus*. Generatim pet *flagella* intelliguntur *verbera ſervilia*. Iuſtin. 1, 5, 2. Accuriius D. L. 49 de jure Piſci leg. 12 *ſervilia verbera* interpretatur *flagella*. Hinc *flagella ſervorum*, apud Senecam de Ira 3, 28. Iuvenal. 6, 478 *Hic frangit ferulas, rubet ille flagello*. conf. Virg. Æn. 5, 579. vid. Diſputatiuncula If. Voſſii ad Catull. p. 222. ubi in primis de flagellis fumendum. ¶ 2. Et *flagella* ſummæ arborum partes ſunt, auctore Servio in illud Virg. 2 Georg. v. 399 *Neve inter vites corylum ſere, neve flagella Summa pete*; die wippel oder ſchoſſe. De vite tamen maxime utuntur auctores, quo & Virgilii carmen pertiner. Catullus Epithal. de eadem v. 52 *Iam jam contingit ſummum radice flagellum*. Septimius apud Terentianum Maurum p. 76 *Quando flagella, jugas, ita juga, Vitis & ulmus uti ſimul eant*. Varro de Re Ruſt. 1, 31 *Ejusdem fermentum propter infirmitatem ſterile, neque ex ſe poteſt ejicere* VITEM, *quam vocant minorem*, FLAGELLVM: *majorem etiam, unde arce naſcantur*, PALMAM. Sic, *luxuriantes flagellis vineas* B. Hieronymus dixit epiſt. 2, 13, 8.

¶ Flagello, *are*, flagella cædere, ſchlagen, peitſchen, geiſſeln. Plin. 18, 30 *Meſſem perticis flagellare*, dreſchen. Martial. 4 epigr. 42 *Lumina ſideribus certent, molleſque flagellent Colla comæ. Flagellare anhelam*, theurung machen. Plin. 33, 15. Sic Mart. 5 epigr. *At tua centenis incumbunt tecta columnis, Et libertinas arca flagellat opes.* Quid ſit apud Perſium 4, 48 *Flagellare puteal multæ vibice*, vid. Calaub. p. 352 ſeq. ubi etiam Martialis locum cit. explicat.

¶ Flagellatus, *a, um*, gepeitſcht. Plin. 2, 45 *Radicum multiformi jactu flagellatus aer.*

¶ Flagellatio, *onis*, f. die geiſſelung, peitſchung. Tertull. ad Martyr. c. 4 *Apud Lacedæmonios ſolemnitas maxima eſt διαμαστιγώσεως, id eſt, flagellatio*. conf. Salvian. lib. 5 p. 179; & l. 2 ff. de pœnis.

¶ Flagellator, *oris*, m. qui flagellat. Per ſuperiorum temporum barbariem ac ſuperſtitionem certa quædam ſecta fuit *flagellatorum*, in otioſas alioqui & ſceleratas pelles ſuas flagellis graſſantium religioſis, ſi Dis placet. Hiſtoriolam eorum ſcripſit Chriſtian. Schœttgenius.

¶ Flagellātīvus, vel Flagellatitius, *a, um*, flagris dignus. Gloſſ. gr. lat. μαστιγίας, *verberoſus, flagellatitius.*

¶ Flagrator, *ōris*, m. Feſtus: *Flagratores dicebantur genus hominum, qui mercede flagris cædebantur.*

¶ Flagrio, *ōnis*, f. *Flagriones* dicti ſervi, *quod flagris ſubjecti*, Nonio interprete c. 1, n. 117. Ver. Onomaſt. *Flagriones*, μαστιγίαι.

¶ Flagrifer, *a, um*, qui flagellum geſtat, qui flagellat, der da peitſchet. Auſonius epiſt. 14, 10 *Flagrifer Automedon.*

¶ Flagritriba, *æ*, m. qui aſſidue flagris teritur, ein lotterbube, ſtaupbeſen-dieb. Plaut. Pſeud. 1, 2, 5 *Eo ingenio ſum flagritribæ.*

¶ Conflagello, *are*, zuſammen treiben, ICt. in Digeſt.

FLAMEN, *inis*, m. ſacerdos, non generatim omnium Deorum, ſed certi alicujus numinis, ut *Jovis, Martis* &c. dictus a *filo*, quo per æſtum capita flamines religabant, quod nudis eos penitus capitibus incedere nefas eſſet. Itaque FLAMINES quaſi FILAMINES ſecundum Varronem de L. L. 4, 15, & Feſtum. Vide Servium ad illud Virgilii Æn. 8, 663 *Hic exultantes Salios, nudoſque Lupercos, Lanigerosque apices, & lapſa ancilia cælo Extuderat.* Hos Numa inſtituit, de quo Livius 1, 20; & Dionyſ. Halic. 2, 65. Cic. de Leg. 2, 8 *Sacerdotes --- divis omnibus Pontifices, ſingulis flamines ſunto.* Itaque variis nominibus diſtincti erant, ab appellationibus deorum ſumtis, quorum ſacra curabant. Vt, *Flamen Dialis, Jovis*. de quo Gell. 10, 15. it. Liv. 5, 52 extr. *Martialis; Vulcanalis: Quirinalis, &c.* ¶ 2. *Flamen*, n. ventus eſt, de quo infra in *Flo, flare.*

¶ Flāmīnia, *æ*, f. domus dicebatur Flaminis Dialis, Gell. 10, 15. ¶ 2. *Flaminia* uxor flaminis, aut fœmina ſacerdos. Inſcript. Reinef. 48 Claſſis quintæ: C. AMITIVS Q. F. QVIR. CAPITOLINVS FLAMEN MARTIALIS ET FLAMINIA AEMILIA VX. Feſto autem *Flaminia* eſt ſacerdotula præminiſtrans Flaminicæ Diali.

¶ Flamĭna, *æ*, f. ejusdem dignitatis mulier. Reinef. c. 1. Inſcript. 49 FLAVIA FLAMINA FLAVIAL. Adde Illuſtr. Spanhem. de Numiſm. p. 611.

¶ Flaminĭca, *æ*, f. Flaminis Dialis uxor. Gell. c. l. & Feſtus.

¶ Flaminium, *i*, n. ipſum Sacerdotium. Id. Gellius c. l. ut, *Flaminio decedere*, i. e. flaminis dignitare. Liv. 26, 23 *Flaminio abire.* Et *Flaminia*, plur. apud Cic. Phil. 13, 19. *Flaminia cui reliquiſti?*

¶ Flaminius, *a, um*, adj. ut, *Flaminius Camillus* ſive *puer*, *Flaminius circus, Flaminius lictor, Flaminia via*, apud Feſtum: quæ via & abſolute *Flaminia* Iuvenal. 1, 61 & 170. *Flaminia prata*, Liv. 3, 54 extr. it. 63 med. vid. *Apollinar.*

¶ Flaminius, *i*, m. eſt nomen proprium. *C. Flaminius*, iterum conſul, periit prælio ad Traſimenum: cum antea cenſor viam Flaminiam ſtraviſſet. *T. Quintius Flaminius*, (libri Flamininus) Philippum regem vicit Macedoniæ. Vide plures in gente Quintia apud Glandorp.

¶ Flaminiānus, *a, um*, adj. ut, *Flaminiana oſtenta*, Cic. de Divin. 2, 21.

¶ Flamonium, *i*, n. idem quoque quod Flaminium flaminis ſacerdotium. Sidonius 5 ep. 7 *Invident flamonia municipibus.* Vbi Sirmondum vide, qui ex Gloſſis, & Inſcriptione Dacica idem conſtimat p. 56.

¶ Proflamen, *inis*, m. qui vice flaminis eſt, occurrit in lap. Mur. p. 341.

FLAMMA, *æ*, f. φλὸξ, a φλέγω, *ardeo*, die feuerflamme, das feuer. *Flamma convaleſcit*, Quintil. 5, 13. *Flamma hauſit multos*, Liv. 30, 5. Et, *Flamma ferroque abſumti*, ibid. c. 6. Et Cic. de Orat. 2, 54 extr. *Quidam dicere ajunt Ennium: Flammam a ſapiente facilius in ore ardente opprimi, quam ut bona dicta teneat*, quod vide ab ipſo Ciceronem explicatum. Plaut. Curc. 1, 1, 53 *Semper tu ſcito: Flamma fumo eſt proxima*, das feuer iſt dem rauche nicht weit: hoc eſt, periculum tempeſtive fugiendum eſt. *Flamma invidiæ*, Cic. Catil. 1, 11. *E flamma petere cibum*, int. ſacrificii, quod faciebant impudentiſſimi Gr. βωμολόχοι, proverbiale apud Ter. Eun. 3, 2, 38. Cæterum flammæ apparentes lætos ſucceſſus, & claritudinem præſignificant, qua de re Freinshem. ad Curt. 3, 3, 3. & ad Flor. 1, 6, 1 Dalech. ad Plin. 2, 36. Gruterus ad Liv. 25, 39, alii.

¶ Flammula, *æ*, f. diminut. Cic. Acad. Q. 4, 25 *Duæ ex lucerna flammulæ*. Colum. 9, 14 *Papiliones dum circa flammulam volitant, adnuntur.* ¶ 2. *Flammulæ* etiam dicuntur vexilla equitum ex contis ſuſpenſa. v. Vegetius 3, 5.

¶ Flammeus, *a, um*, igneus, flammend. Cic. N. Deor. 2, 46 *Sunt ſtellæ natura flammeæ.* ¶ 2. Per metaphoram *Flammeum* dicitur quicquid concitata celeritate utitur, aut peragitur, hitzig. Sidon. 1, 7 *Acres & flammei viri*. Colum. 5, 5 *Velut flammeo habitu fructus uritur*. Virg. Æn. 7, 448 *Flammea lumina*. Ita Varro *flammeos verſus* dixit ardore extemporali prolatos. Catull. de nuptiis Pelei v. 337 *Flammea prævortet celeris veſtigia cervæ*. Sic *fervidæ vota* apud Horatium 1 od. 1, 4.

¶ Flammea, *æ*, f. & viola flammea, & flammula, herba ab acrimonia ſic dicta, quam *Clematidis* ſpeciem fecit Matthiolus. Eſt autem *Clematis*, ſingulis, dreyfaltigkeit-blumen, nonnullis ſpiegel-blumen.

¶ Flammeum, *i*, n. vel Nonio Marcello 14, 31, cui tegmen capitis matronarum eſt, *Flammeus*, vitili genere. Apul. de Aſino Aur. lib. 4 ſub fin. *Cantusque lætus Hymenei lugubri ſimitur ululatu: & puella nupturu deterget lacrymas ipſo ſuo flammeo.* Et, *Flammeum virginale*,

Hieronymi

Hieronym. epiſt. 8 pr. ein braut-ſchleyer, kopff-tuch, nacht-zeug. Fuit autem capitis amictus luteo colore, quo tegi ſolebant novæ nuptæ, Lucan. 2, 361 *Lutea demiſſos velarunt flammea vultus.* Et Iuvenal. 6, 224 *Flammea conterit*, i. e. fæpius nubit.

¶ Flammeŏlum, *i*, n. diminut. Iuvenal. 10, 333 *Dudum ſedet illa parato Flammeolo.*

¶ Flammeŏlus, *a*, *um*, adj. feuerroth. Colum. 10, 307 *Preſſaque flammeola rumpatur fiſcina caltha.*

¶ Flammeārius, *i*, m. qui flammeo colore tingit, ut videtur viris doctis ad Plaut. Aul. 3, 5, 36.

¶ Flammĕus, *a*, *um*, idem quod *flammeus*. Apul. de Mundo p. 66 *Glacialibus flammida confundit.* Et lib. 11 Mileſ. poſt princ. *roſeo rubore flammida.*

¶ Flammigo, *are*, flammas ſpargere, flammen werffen. Gell. 17, 10 *Interdiu fumare Ætnam; noctu flammigare.* Eodem modo repetit Macrobius Sat. 5, 17.

¶ Flammo, *are*, inflammare, ſeu accendere, entzünden. Tac. Hiſt. 2, 74, 3 *Omnes exercitus flammaverat arrogantia venientium militum.* Ibid. 4, 24, 4 *His inter ſe vocibus inſtinctos flammavere inſuper allatæ literæ.* Silius 1, 55 *Iuvenem facta ad Mavortia flammat.* Id. 4, 195 *Cuſpide flammat equum.* Paſſ. vel depon. Apul. de Mundo p. 59 *Æther ignesque illi immortalis Dei vivacitate flammantur.*

¶ Flammans, *tis*, feurig. Virg. Georg. 3, 433 *Flammantia lumina torquens.*

¶ Flammandus, *a*, *um*, zum feuer verdammt. Tac. Ann. 15, 44, 7 *Crucibus affixi aut flammandi.*

¶ Flammātus, *a*, *um*, flammis combuſtus, verbrannt. Catull. in Argonaut. v. 290 *Fletaque furore Flammati Phaethontis.* ¶ 2. Vel flammis armatus ſive ardens, entzündet. Ita *Flammatus Iupiter* dicitur apud Cic. Div. 1, 11 ex poëta. *Flammatum cor Iunonis*, Virg. Æn. 1, 54. ¶ 3 *Flammata toga*, rubea, Martial. 5 epigr. 20.

¶ Flammatio, *onis*, f. die entzündung, apud Apulejum.

¶ Flammator, *oris*, m. apud Statium eſſe dicitur.

¶ Flammatrix, *icis*, f. Mart. Capell. 5 p. 137 *In elatione flammatrix.*

¶ Flammabundus, *a*, *um*, flammicht; ut, *Subſellia flammabunda*, Mart. Capella 1 p. 22.

¶ Flammeſco, *ĕre*. Lucret. 6, 669 *Flammeſcere cœlum.* Hymno eccleſiæ ad horam tertiam (inter Ambroſianos exſtat) *Flammeſcat igne caritas.*

¶ Flammōſus, *a*, *um*, hitzig, voll feuer. Cæl. Aurel. Acut. 2, 32 *Febris celerrima & flammoſa.* Ibid. 3, 17 *Carbones non flammoſi.*

I. Compoſita maxime poëtica:

¶ Flammĭcŏmans, *tis*, brennend, flammend; epitheton tædarum apud Iuvencum in Matth. c. 25 De 10 virginibus: *Ornatu accinctæ tædarum flammicomantum.*

¶ Flammĭcŏmus, *a*, *um*. Prudent. Pſychomach. v. 776 *Si flammicomis ignibus inſilias Chriſti pro nomine.*

¶ Flammĭcrĕmus, *a*, *um*, brennend. Fortunatus 1 carm. 15 in laudem Leontii v. 47 *Nullaque flammicremæ ſenſerunt damna ruinæ.*

¶ Flammĭfer, *a*, *um*, feurig, röthlich. Sil. 1, 257 *Flammiferi radii.* Et v. 461 *Crine ut flammifero terret fera regna comctes.* Et Val. Flacc. 1, 4 *Flammifero conſedit olympo.*

¶ Flammiger, *a*, *um*, idem. Val. Flacc. 5, 581 *Flammigeri ſolis proles.* Et Statius Theb. 8, 676 *Flammiger ales*, id eſt, aquila, flammantia Iovis arma geſtans.

¶ Flammĭpes, *ĕdis*, pedes flammantes habens. Iuvencus lib. 2 in Matth. 11 *Elias quondam, quem turbine juſſa coruſco Flammipedum rapuit ſimulatio quadrijugorum*, de Elia.

¶ Flammĭpŏtens, *tis*, des feuers mächtig, Vulcani cognomen. Arnob. lib. 3 p. 112 *Flammipotens Vulcanus fabricatur enſes.*

¶ Flammivŏlus, *a*, *um*, cum flammis volans. Arator in Act. Apoſt. c. 18 *Flammivolo ſub ſole jacet.*

¶ Flammivŏmus, *a*, *um*, feuer-ſpeyend. Iuvencus procem. *Tum cum flammivoma deſcendet nube coruſcans Iudex*

II. Compoſita cum præpoſitione:

¶ Conflammo, *are*, erhitzen, apud Apulejum.

¶ Deflammo, *are*, auslöſchen. Apul. Met. 5 ſub fin. *Illa mihi prorſus adhibenda eſt, quæ pharetram expilet & ſagittas dearmet, arcum denodet, tædam deflammet*, id eſt, facem reſtinguat flammisque deſpoliet. Nam particula *De*, hic & in ſingulis verbis privat.

¶ Efflammo, *are*, feuer ausswerffen. Mart. Capella lib. 2 *Stellis efflammantibus defluere.*

¶ Inflammo, *avi*, *atum*, *are*, incendere, anzünden, anſtecken, erhitzen. Cic. Verr. 5, 35 *Claſſem inflammari incendique juſſit.* Id. Catil. 4, 6 *Vrbem inflammandam Caſſio attribuit.* Sed, *Inflammari cupiditate amore, furore, ſcelere, ſpe*, dicitur, ſicut *flagrare*, apud Cic. paſſim. conf. Virg. Æn. 4, 54 *Inflammare alicujus animum in aliquem*, eſt impellere & exaſperare, ut Cic. de Orat. 1, 46 *Populum inflammare in improbos*, hetzen und verbittern.

¶ Inflammans, *tis*. Hinc

¶ Inflammanter, adv. hitzig. Gell. 10, 3 *Acriter & inflammanter facit.*

¶ Inflammātus, *a*, *um*, angeflammet, entbrannt. Virg. Æn. 3, 330 *Magno inflammatus amore Conjugis.* Cic. fam. 1, 7 *Ad gloriam a puerilia inflammatus.* Id. pro Domo c. 23 *Mentes inflammatæ in aliquem.* Id. de Leg. 3, 11 *Inflammata invidia.*

¶ Inflammatio, *ōnis*, f. die entzündung; vox nota medicis. *Inflammatio occupat*, Celſus 6, 6. *Inflammationem reprimere*, Id. 7, 25 *Levare inflammationes*, Id. 2, 28. *Remittit ſe inflammatio*, Id. 4, 5. conf. Plin. 20, 21.

¶ Inflammator, *oris*, m. apud Firmicum eſſe dicitur.

¶ Inflammatrix, *icis*, f. Mamertin. Paneg. Iuliani c. 3 *Fædem odii cauſſæ, quæ amoris inflammatrices.* Ammian. 14, 1 de Galli Cæſaris uxore: *Megæra mortalis inflammatrix ſevientis aſſidua.*

¶ Sufflammo, *are*, entzünden. Sidon. 4, 6 *Si calumniam plectibili ſufflammat invidia, in eo jam præceſſit vindicta pulſati.*

FLASCA, *æ*, f. inter vaſa vinaria Iſidoro 20, 6, eine flaſche.

Flatilis, Flatura, flaturarius, flatus, &c. vide *Flo.*

Flaveo, flaveſco, vide *Flavus*, Flaviſſæ, *Flo.*

FLĀVIVS, *i*, m. gentile nomen Veſpaſiani & filiorum, etiam Claudii Gothici, a quo Conſtantini acceperunt. Hinc *gens Flavia ob ſcura illa quidem, &c.* vid. Suet. Veſp. c. 1 Martial. 9 epigr. 2; & Iuv. 4, 37. ¶ 2. Nobilis præſertim eſt *Cn. Flavius* is, qui ædili curulis fuit, ac faſtos populo prodidit. v. Cic. Att. 6, 1 p. 576. ¶ 3 De pluribus Flaviis Burm. ad Quint. 9, 3 p. 816.

¶ Flavia, *æ*, f. Auguſtodunum, urbs Galliæ, a Flaviis Conſtantio & Conſtantino ornata. Incolæ *Flavienſes*. v. Panegyr. Eumenii, horum nomine Conſtantino dictum.

¶ Flavialis, *is*, m. Divis Flaviis ſacra operantes flamines ſive ſacerdotes *Flaviales* dicti. v. Inſcript Gruteri p. 359 n. 4, Sponii Miſc. p. 177 pr. ¶ 2. Milites *Flaviales tanquam ſecundi Auguſtales a divo Veſpaſiano legionibus additi*, Veget. rei mil. 2, 7.

¶ Flaviānus, *a*, *um*, ab iisdem derivatum nomen: ut, *Flaviani partes*, Tac. Hiſt. 2, 67; & 3, 1.

¶ Flavina, *æ*, f. Etruriæ oppidum ſub Soracte monte, Sil. 8, 491 Hinc

¶ Flavinius, *a*, *um*, adj. ut, *Flavinia arva*, Virg. Æn. 7, 696.

FLĀVVS, *a*, *um*, quod colorem refert auri, gold-gelb. *Cæſaries flava*, Val. Flacc. 6, 225, gelbhaar. Qui color in crinibus aliquando commendatiſſimus erat, *rutilus* etiam dictus, ex auro & nigro mixtus. v. Brouckh. ad Tib. 1, 6, 8. Burm. ad Ovid. Her. 20, 57 & Salvagr. in Ibin v. 140. Apud Horatium Tiberis *flavus* appellatur propter arenam, 1, od. 2, 13, & od. 8, 8, 4.

¶ Flāveo, *ſkrvēre*, gelb ſeyn. Colum. 10, 311 *Sed cum maturis flavebit meſſis ariſtis.*

¶ Flavens, *tis*, idem quod *flavus*. Virg. Æn. 4, 590 *Flaventes comæ.* Id. Georg. 3, 350 *Turbidus & torqueus flaventes Iſter arenas.*

¶ Flavēdo, *ĭnis*, f. flavus color. Apul.

¶ Flāveſco, *ĕre*, gelb werden. Cato c. 151 *Hordeum maturum eſt ubi flaveſcit.* Virg. ecl. 4, 28 *Molli paulatim flaveſcet campus ariſta* ¶ Flavĭdus, *a*, *um*, flavus, gelb. Cæl. Aurel. Acut. 3, 20 *Fel flavidum.* Adde Plin. 18, 13 i. 24, ubi Harduin. ita ex MSS. al. *Flaccidus*

¶ Flavicŏmans, *tis*, gelbhaaricht. Prudent. Apotheoſ. v. 495 *Armiger e cuneo puerorum flavicomantum.*

¶ Flavicŏmus, *a*, *um*, idem; ut, *Flavicomum corymbion.* Petron. c. 110.

¶ Pſeudoflāvus, *a*, *um*, flavedinem imitans, gilbicht; ut, *Pſeudoflavus color.* Marc. Empir. c. 8.

¶ Subflāvus, vel Sufflavus, *a*, *um*, gilbicht. Suet. Aug. c. 79, & Ner. c. 51. Plebius, vide *Fleo.*

FLECTO, *flexi*, *flectum*, *flectĕre*, curvare, beugen, lencken. Ovid. de Arte am. 2, 179 *Flectitur obſequio curvatus ab arbore ramus.* *Flectere curſum, viam, iter*, Cicero. *Promontoria*, pro, curſum in aut circa promontoria flectere. Id. de Div. 2, 45. Sic fere Liv. *flectere ad oceanum* 28, 16. *Animum a vero flectere*, abbringen, Liv. procem. operis. *Teneros & rudes animos flectere, & inficere*, Cic. de Leg. 1, 17, ſie lencken, und etwas in ſie bringen. Sic, *Oratione, precibus flectere*, bewegen, erweichen. *Precibus ſi flecteris ullis*, Virg. Æn. 2, 289. *Flectere ſi nequeo ſuperos &c.* Ibid. 7, 312. *Deus ſuo numine prope fata ipſa flectit*, Cic. in Catil. 3, 8.

¶ Flexus, *a*, *um*, gebogen, gekrümmet, geneigt. Virg. Æn. 5, 500 *Arcus flexos incurvant.* Tac. Ann. 1, 16, 5 *Flexo in veſperam die*, gegen abend. Id. Ann. 3, 16, 3 *Os in mœſtitiam flexum.* Ovid. Met. 4, 340 *Flexum genu ſubmittere*, einen fußfall thun. Id. Heroid. 4, 80 *Exiguo flexos miror in orbe pedes.* Compar. Mart. Capella 8 p. 297 *Zodiacus flexior.*

¶ Flexum, *i*, n. ſubſt. die krümme. Minuc. Fel. 17, 12 *Collium flexa*, i. e. obliqua & tortuoſa. conf. Turnebi Adverſ. 29, 20.

¶ Flexus, *us*, m. ſubſt. eine krümme, biegung, ein umweg. Quintil. 9, 2 *Qui curſu parum valent, flexu eludunt.* Id. 1, 1 p. 20 Burm. *Vt corpora ad quosdam membrorum flexus formari, niſi tenera, non poſſunt: ſic animos quoque ad plerosque duriores robur ipſum facit.* *Flexus voeis* eod. 1, 10. Et, *in hoc quaſi flexu ætatis*, Cic. pro Cælio c. 31. ¶ 2. *Flexus* & *fluxus* a librariis permutantur. v. Drakenb. ad Liv 5, 42.

¶ Flexio, *ōnis*, f. idem. Cic. in Piſon. c. 22 *Quæ diverticula flexionesque queſiſti?* krumme ausflüchte. Id. in Orat. c. 18 *Alter alteri objicit vocis flexiones.* Id. de Orat. 3, 25 *Molliores & delicatiores in cantu flexiones.* Id. de Leg. 2, 15 *Modorum flexiones.*

¶ Flexūra, *æ*, f. Idem. Lucret. 4, 312 *Lateris flexura.* Sen. epiſt. 71 *Virtus recta eſt: flexuram non recipit.* conf. Varr. L. L. 9, 1.

¶ Flexilis, *e*, quod flecti facile poteſt, beweglich. Ovid. Met. 5, 383 *Oppoſitoque genu curvavit flexile cornu*, i. e. arcum intendit. Et

¶ Flexĭbilis, *e*, quod facile flectitur. *Flexibilis ætas*, Cic. ad Brut. epiſt. 18. *Oratio flexibilis*, Id. in Orat. c. 16. *Flexibiles hominum voluntates*, Id. fam. 2, 7. *Flexibiles Apollinis arcus.* Ovid. Amor. 3, 183.

¶ Flexĭbĭliter, adv. idem, apud Auguſtinum.

¶ Flexibĭlitas, *atis*, f. die beweglichkeit. Solin. c. 65 (al. 52) de India: *Circumferunt cornua flexibilitate &c.*

¶ Flexĭbŭlum, *i*, n. inſtrumentum ad flectendum, eine kneipzange. Turneb. Adverſ. 18, 24, ubi ait *Varronis* tuiſſe *Satyram Flexibulorum nomine*, in qua de flectendis regendisque provincialibus diſſeruerit. Sed in Plinii præfat. *Varronis Satyræ Seſculixes & Flexibulæ.*

¶ Flexo, *are*, frequent. krümmen. Cato de R. R. c. 49 *Flexatoque uti fuerit, crebroque fodito.*

¶ Flexumĭnes, *ĭum*, m. pl. *equites Romani, qui prius Celeres dicebantur*, Plin. 33, 2 f. 9 a flectendis equis ita dicti.

¶ Flexuōſus, *a*, *um*, flexibus plenus, krumm, gebogen; ut *Flexuoſa vitis*, Cato c. 33. *Iter flexuoſum*, Cic. N. Deor. 2, 57. *Mons flexuoſus*, Plin. 5, 27 de Tauro. *Flexuoſiſſimi orbes*, Id. 11, 37.

¶ Flexuoſe, adv. Plin. 18, 35 *Flamma flexuoſe volitat.*

¶ Flexŭo-

¶ Flexănimus, *a, um,* herzbeweglich. Citat ex Pacuvio Nonius 2, 349 *O flexanima atque omnium regina rerum, oratio.* Citat eadem & Cic. de Orat. 2, 44. Et Catullus de nuptiis Pel. & Thet. v. 330 *Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore.*

¶ Flexilŏquus, *a, um,* ambiguum & obscurum, zweydeutig. *Oracula flexiloqua,* Cic. de Divin. 2, 56.

¶ Flexĭpes, *ĕdis,* flexis & curvis pedibus errans, krumm-füßig. Ovid. Met. 10, 99 *Vos quoque flexipedes hederæ.* conf. Turnebi Adverſ. 1, 23.

¶ Flexivice, adv. i. e. *flexifice* per multos flexus. Pacuv. apud Nonium 4, 68 *Quorſum flexivice contenderet.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Adflecto, *ĕre,* zuneigen. Avienus Arateis v. 734 *Huic rutilos ſi ſol adflexerit axes.*

¶ Adflexus, *a, um,* gebogen. Cæſ. in Caſſiop. *Quo latus afflexum ſinuoſi reſpicit anguis.*

¶ Amflexus laudatur ex Mela 3, 2. Sed ibi *inflexa* invenio ac *deflexa &c.*

¶ Circumflecto, *ĕre,* herum beugen, herum lencken. Virg. Æn. 5, 130 *Vnde reverti Scirent, & longos ubi circumflectere curſus.*

¶ Circumflexus, *a, um;* ut, *Circumflexa ſecula,* Claudian. Conſ. Hon. 6, 391. Prudent. Apoth. v. 203 *Hos omnes quamvis anceps labyrinthus & error Circumflexus agat.*

¶ Circumflexus, *ûs,* m. ſubſt. der umzug, die herumbiegung. Plin. 8, 11 *Vt circumflexu facili ambiant dracones elephantos.* Ita Frob. & Dalech. &c. at Chiflet. & Harduin. *circumplexu.* Alibi tamen & Harduin. in Plin. 2, 1 *Circumflexa mundi;* & 6, 34 *Cæli circumflexu.*

¶ Circumflexio, *ōnis,* f. idem. Macrobius Somn. Scip. 1, 12 pr. *Zodiacum ita luctuoſi circulus obliquæ circumflexionis occurſu ambiendo complectitur.*

¶ Conflecto, *ĕre,* umbiegen. Vnde

¶ Conflexus, *a, um,* umgebogen; ut, *Conflexa cubito juga,* Plin. 2, 44.

¶ Conflexio, *onis,* f. ICt. in Cod.

¶ Conflexilis, *e,* apud Firmicum eſſe dicuntur.

¶ Deflecto, *ĕre,* herab beugen, ablencken, abweichen. *Deflectere de via,* Cic. Off. 2, 3. Et, *Deflexit conſuetudo de ſpatio curriculoque majorum,* Cic. de Amic. c. 12. Et, *Deflectere de curſu ſuarum actionum,* Cælius ad Cic. Fam. 8, 11. Et, *Deflectere ſe de curriculo petitionis,* Cic. pro Mur. 22. Et, *Deflectere a veritate,* Cic. pro Roſc. Com. c. 16, id eſt, degenerare. Id. de Aruſp. Reſp. c. 19 *Deflectere a virtute patris.* Et tranſitive, *Sententiam deflectere.* Cic. in Orat. c. 40 *Vt declinet a propoſito deflectatque ſententiam.*

¶ Deflectens, *tis.* Vulg. Interp. Sir. 36, 22 *Deflectens ubicunque obſcuraverit.*

¶ Deflexus, *a, um,* abgeleitet; ut, *Annos in alium curſum contorti & deflexi,* Cic. de Divin. 1, 19. Addunt, *Ætas a diuturnis laboribus ad otium deflexa,* Id ad Att. 9, 10, ſed *devexa* legendum.

¶ Deflexus, *ûs,* m. ſubſt. die beugung, abweichung. Colum. 4, 26 *Ne deflexu frangatur.* Val. Max. 4, 2 pr. *Transgrediamur ad egregium humani animi ab odio ad gratiam deflexum.* conf. 7, 3 pr. & Sic. Flacc. de Condit. agr. p. 20; & Colum. 4, 26.

¶ Deflexio, *ōnis,* f. idem. Macrob. in Somn. Scip. 1, 6 extr. *In lævam dextramve deflexio.* Iuvencus 4, 155 in Luc. 21 *Deflexio lucis.*

¶ Deflexūra, *æ,* f. idem, apud Auguſtinum.

¶ Indeflexus, *a, um,* ungebogen, gerade. Plin. Paneg. Trajani c. 4 *Indefleæa maturitas,* id eſt, vigoris plena & nondum inflexa ac incurvata in ſenii debilitatem. Apul. de Deo Socr. poſt pr. *Indeflexo curſu.* Ammian. 27, 9 *Indeflexa ſævitia punire errata.*

¶ Inflecto, *ĕre,* einbeugen, einziehen, lencken. Cic. pro Cæcin. c. 26 pr. *Ius civile neque inflecti gratia, neque perfringi potentia, neque adulterari pecunia poteſt.* Id. 1 epiſt. 7 *Magnitudinem animi tui ne unquam inflectas cujusquam injuria.* Id. ad Quir. poſt red. c. 3 *Frater erat tuus, qui ſuo ſqualore veſtros oculos inflecteret:* ubi *inflectere* eſt ad miſericordiam movere. Colum. 5, 6 *Radices in nodum inflectere.*

¶ Inflexus, *a, um,* eingebogen, krumm. *Inflexa ad miſerabilem ſonum voce dicere,* Cic. de Orat. 2, 46. conf. Orator c. 17. *Incurvum & leviter a ſummo inflexum bacillum,* Id. de Divin. 1, 17. *Inflexa cervix,* Virg. Æn. 3, 631. conf. Mela 1, 17; & Colum. 4, 26.

¶ Inflexus, *ûs,* m. ſubſt. die krümmung, herumdrehung. Sen. de Brevit. vitæ c. 12 *Vocem inflexu modulationis torquere.* Arnob. lib. 2 p. 57 *Inflexibus flexuoſis adire.*

¶ Inflexio, *ōnis,* f. idem. Cic. de Orat. 3, 59 *Inflexio laterum.*

¶ Inflexibĭlis, *e,* quod flecti ſe non patitur, unbeweglich; ut, *Obſtinatio inflexibilis,* Plin. 10 epiſt. 97. Seneca epiſt. 95 *Neceſſaria ſunt decreta, quæ dant animis inflexibile judicium.* Et Auguſtin. epiſt. 254 *Stoici animum prorſus ferreum & inflexibilem volunt.*

¶ Offlecto, *ĕre,* hinlencken. Plaut. Rud. 4, 3, 74 *Ego hinc offlectam navem, ne quo abeas.*

¶ Reflecto, *ĕre,* umlencken, wenden, zurück halten. Plin. 11, 50 *Canum degeneres caudam ſub alvum reflectunt,* ſie ſchlagen den ſchwanz unter ſich. Ter. Adelph. 3, 2, 9 *Neque illum miſericordia repreſſit, neque reflexit. Animum revocare & reflectere ad aliquid,* Cic. pro Sylla c. 16.

¶ Reflexus, *a, um,* umgewandt, zurückgebogen; ut, *Cervice reflexa,* Stat. 1 Achill. v. 382.

¶ Reflexim, vice verſa, umgekehrt. Apul. de Syll. Categor. in doctr. de converſ. & extr. libro. Ibi eſt, *reflexim inferre:* hic, *cum directim, tum reflexim ſumere.*

¶ Reflexus, *ûs,* m. ſubſt. die umkehrung. Apul. lib. 1 Florid. p. 242 *Prope Oceani reflexus.*

¶ Reflexio, *ōnis,* f. idem. Apul. de Syllog. Categ. utitur hoc vocabulo in doctrina Converſionis.

¶ Retroflecto, *ĕre,* rückwärts kehren. Petron. c. 126 *Frons radices capillorum retroflexerat,* ſie hatte die haare aufgezogen.

¶ Retroflexus, *a, um,* rückwertig. Apul. Met. 3 *Retroflexum effligere lapide gyſtit.*

¶ Superflecto, *ĕre,* drüber ziehen. Sidon. 8 epiſt. 12 participio, *Superflexa crate.*

FLEMEN, *ĭnis,* n. plur. *Flemina,* oeſchwulſt an füſſen. Plaut. Pſeud. 4, 7, 92. Pœn. 3, 1, 67. Epid. 5, 2, 5 *Laſſitudine invaſerunt miſero in genua flemina.* v. ad h. l. Taubm. p. 531, Parei & Corrad. ab Allio Lex. Crit. p. 492. *Flemina,* auctore Feſto, dicuntur, *quum labore vitæ ſanguis deſtuit circa talos, & tumorem facit.* Idem ſere eum *boa* & *tama.* Reſtituit hanc vocem eriam Plinio Hard. no. maj. 8 ad 23 f. 17 & laudat inter alia locum Capri Grammat. *Flemina eſt, ubi crura abundant ſanguine: plemina cum in manibus vel pedibus calloſi ſunt ſuſci.*

FLEO, *flēvi, flētum, flēre,* weinen. *Flet pater de filii morte,* Cic. Verr. 1, 30. *Flere ac lamentari omnes lapides cogiſſet,* Id. de Orat. 1, 57. Seneca Herc. Oetæo v. 583 *Flemus caſus, Oeni, tuos.* Horat. de Arte v. 102 *Si vis me flere, dolendum eſt primum ipſi tibi.* ¶ 2. *Flere ad noverca tumulum,* dolorem ſimulare eſt. Proverb. *Daphnin flere,* i. e. deflere, Virg ecl. 5, 20 *Indulgere lacrymis ſtendoque dolorem diffundere ſuum,* Ovid. Met. 9, 142. ¶ 3. *Fletur* imperſ. Ter. Andr. 1, 1, 103.

¶ Flens, *tis.* Ter. Andr. 1, 1, 109 *Rejecit ſe in eum flens quam familiariter.* conf. Nepos 25, 22, 1; Curt. 3, 5, 5; Tibull. 4, 72; & Ovid. Triſt. 1, 3, 17 *Flentem flens acrius ipſa tenebat.* Virg. Æn. 6, 427 *Infantumque animæ flentes in limine primo.*

¶ Flendus, *a, um,* beklagens werth. Auguſtin. Civ. Dei 22, 22 *Hujus vitæ flenda calamitas.* Ovid. Triſt 3, 11, 37 *Carnifici fortuna poteſt mea flenda videri.* & R. A. 494 *Ride cum tibi flendas eris.*

¶ Flētus, *a, um,* beweint, betauert. Virg. Æn. 6, 481 *Hic multum fleti ad ſuperos, belloque caduci Dardanidæ.* Auſonius Parental. præfat. *Nomina carorum jam condita fovere juſſo, Fleta prius lacrymis nunc memorabo elegis.* Et cit. lib. Carm. 9 pr. *Hactenus ut cæros, ita juſto funere fletos.* Vſus & Prudent. hymn. 10 καθημ. v. 84. ¶ 2. Paſſ. deploratus, Apul. 7 p. 199 *Mater pueri, mortem deplorans acerbam filii, fleta & lacrimoſa, faſciaque veſte contecta &c.*

¶ Flētus, *ûs,* m. ſubſt. das weinen. *Maximo cum fletu legi,* Cic ſam. 14, 2. *Lacrymæ & fletus cum ſingultu,* Id. pro Planc. c. 31. *Fletus erumpit,* Quintil. 6, 2. *Proſequi natos fletibus,* beweinen, Id. 5, 11 ſub fin. *Nullis fletibus moveri,* Virg Æn. 4, 439.

¶ Flēbĭlis, *e,* kläglich, jämmerlich; ut, *Gemitus flebilis,* Cic. Tuſc. 2, 24. Et Horat. 1 oda 34, 9 *Multis ille quidem flebilis occidit, Nulli flebilior, quam tibi, Virgili.*

¶ Flebile, adv. Corn. Gall. 1, . . De ſenectute *Fitque tripes prorſus quadrupesque ut parvulus infans, Et per ſordentem flebile ſerpit humum.* Add. Lucan. 1, 548. Hygin. fab. 154. Claudian. 2 de raptu Proſ. 8.

¶ Flebiliter, adv. ut, *Canere flebiliter, perquam flebiliter lamentari,* Cic. Tuſc. 1, 35; & 2, 21. Comp. Pauſſin. Natal. Felic. 7, 62 *Flebiliuſque ululant.*

¶ Flētifer, *a, um,* idem. Auſon. in Cupid. ſive Idyll. 6, 74 *Gemma fletifori jaculatur ſuccina trunci.*

Compoſita cum præpoſitione:

¶ Affleo, *ēre,* mitweinen. Plaut. Perſ. 1, 3, 72 *Vt affleat cum ea.*

¶ Defleo, *ēre,* fletu proſequi, beweinen, beklagen. Amius ad Cic fam. 10, 31 *Illud initium civilis belli deflevi.* Et, *Caſum aliquem deflere,* Cic. Brut. c. 96. *Mortem alicujus immaturam deflere,* Plin. 2 epiſt. 1.

¶ Deflens, *tis.* Ovid. Met. 7, 388 *Deflens fata nepotis.*

¶ Deflendus, *a, um,* beklagens werth. Sen. Octav. v. 10 *Semper genitrix deflenda mihi.* Sic, *Funera deflenda,* Ammian 27, 11.

¶ Deflētus, *a, um,* beweinet; ut, *Liberi defleti,* Cic. Tuſc. 1, 35. *Mors a multis ſæpe defleta,* Cic. de Orat. 3, 3. conf. Virg. Æn. 6, 220.

¶ Deflētio, *ōnis,* f. die beweinung. Iuvencus in c. 24 Matth. lib. 4, 122 *Adveniet jam tunc triſtis deflctio terris.* Adde Firmicum.

¶ Condeflctus, *a, um.* Prudent. Hamart. v. 944 *Condefleta jacebit materies;* al. *Conclamata.*

¶ Indeflēbĭlis, *e,* unbeweinlich. Gloſſ. gr. lat. ἄκλαυστος, *indeflebilis.*

¶ Indeflētus, *a, um,* non defletus. Ovid. Met. 7, 611 *Indefletæque vagantur Natorum matrumque animæ, &c.*

¶ Difflētus, *a, um,* ausgeweint; qua voce elegantiſſime uſus eſt Apul. 1. 1 Mileſ. p. 104 *Vxor perſolutis feralibus officiis luctu & mœrore diutino deformata, diffletis pæne ad extremam cæcitatem oculis ſuis.* vid. ſtatim *Effleo.*

¶ Effleo, *ēre,* flendo conſumere. *Efflere oculos,* die augen aus dem kopfe weinen. Quintil. declam. 6.

¶ Inflētus, *a, um,* unbeweint. Auſonius Parental. carm. 10 *Non ego te inflctum memori fraudabo querela.* Et Virg. Æn. 11, 372 *Nos animæ viles, inhumata inflctaque turba.*

¶ Perflētus, *a, um,* geneßt mit thränen. Apul. Mileſ. 2 p. 125 *Diutine viſa perfleto.* Sic in contextu Elmenh. Pricæus & Iul. Hor. At in Not. p. 115 idem Pric. *præfletis.*

Flexibilis, flexuoſus, flexus, vide *Flecto.*

FLĪGO, *ixi, ictum, ĕre.* antiquum verbum, pro *affligere,* ſchlagen. Lucret. 2, 85 *Obvia cum flixere, ſit, ut diverſa repente Diſſiliant,* id eſt, conflixerunt. Livius quoque Andr. atque Accius ap. Nonium 2, 328 uſi ſunt.

¶ Flictus, *ûs,* m. ſubſt. ein ſchlag, ſtreich, apud Virgil. Æn. 9, 667 *Dant ſonitum galeæ flictu, pugna aſpera ſurgit,* hoc eſt colliſione. Servius pro *afflictu* poſitum intellexit. Sic & Silius 9, 322 *Galea horrida flictu Adverſæ ardeſcit galeæ.*

Compoſita obſoleti *Fligo:*

¶ Affligo, *xi, ictum, ĕre,* quod proprie eſt, cum flictu ſive ſono ad terram dare, προσκλίζειν, niederſchlagen. Suet Aug. c. 96 *Contractis ad Bononiam Triumvirorum copiis, aquila tentorio ejus ſuperſedens duos cervos hinc & inde infeſtantes affixit & ad terram dedit.* Plaut. Perſ. 5, 2, 15 *Affligam te ad terram, ſcelus.* Cic. pro Rabir. 9 *Navis ad ſcopulos afflicta.* Conf. Menck. in obſerv. L. L. notata. Igitur manet in metaphora Cic. ad Att. 8, 11, vel potius ad Pompejum

p. 795 *Resp. & nunc afflicta est; nec excitari sine civili perniciosissimo bello potest.* Nimirum ¶ 2. Per metaphoram *Affligere* est perturbatione & dolore afficere, betrüben, quälen, ängſten. Cic. Tuſc. 4, 15 *Perturbationes animos affligunt*, kräncken und quälen das hertz. Cic. Att. 4, 19 *Pompejus ipse se afflixit.* Et pro Roic. Am. c. 12 *Mors Scævolæ afflixit cives omnes*, iſt ihnen zu hertzen gegangen. ¶ 3. *Affligere & affigere* ſæpe confunduntur a librariis. v. *Affigo* in *Figo.*

¶ Afflictus, *a, um*, betrübt, gevlagt: ut, *Res afflictæ*, Lucan. 1, 497. *Afflictiore conditione esse*, übler daran ſeyn, Cic. fam. 6, 1. *Tam afflictis nemo*, ead. epiſt extr. ¶ 2. Perditus, verderblich. Macrob. 6 Sat. 7 *Nemo tam afflictis est moribus, quin faciat aut dicat nonnunquam, quod laudari queat.*

¶ Afflictim, adv. heftig, äuſſerſt Mart. Capell. lib. 3.

¶ Afflictio, *onis*, f. die plage ängſtigung. Cic. Tuſc. 3, 13 *Ægritudo habet tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem.*

¶ Afflictus, *us*, m. ſubſt. idem. Nizol. Steph. & alii ex Tuſc. 2, 8 extr. probant leguntque, *fœminata virtus afflictu occidit:* ſed Gruterus & Lambinus *afflicta.* Apul. de mundo p. 64 *Flamma vero illa, quam nubium adflictus excussit.*

¶ Afflictor, *ōris*, m. ein plager, peiniger. Cic. in Piſon. c. 27 *Senatus edit te, afflictorem & perditorem non modo dignitatis & auctoritatis, sed omnino ordinis ac nominis sui.*

¶ Afflicto, *are*, frequent. martern, quälen. Ter. Eun. 1, 1, 31 *Et ne te afflictes. Naves tempestas afflictabat*, beſchädigte, Cæſ. B. G. 4, 29. *Tempestate adversa vehementique vento afflictari*, Hirtius B. H. c. 3. *Afflictari morbo*, Liv. 39, 10, ubi tamen libri meliores habent *adfectari.* v. Gronov.

¶ Afflictatio, *onis*, f. trübſal, angſt. Cic. Tuſc. 4, 7 *Solicitudo, molestia, afflictatio, desperatio, & si qua sunt de genere eodem.* Tertull. de Patientia c. 5 *Israel Ægyptiis afflictationibus extractus.*

¶ Afflictātor, *ōris*, m. idem. Hanc vocem Fr. Guyetus Comm. in Ter. Andr. 1, 5 p. 16 reſtituit veteris poëtæ ſeptenario apud Cic. Tuſc. 3, 13, ubi in omnibus libris eſt *Afflictatio* vel *Afflictio.*

¶ Afflictator, *oris*, m. Id. Tertull. adv. Marc. 5, 16 pr. *Iustum est, afflictatoribus nostris rependi afflictationem: & nobis, qui afflictamur, requietem.*

¶ Confligo, *ixi, ictum, ĕre*, eſt prælio congredi, kämpfen, ſcharmützen, auf einander ſtoſſen. *Armis confligere: Manu cum hoste confligere*, Cic. illud in Piſon. c. 9; hoc Offic. 1, 23. Et, *Paucis navibus adversus elassem conflixit*, Nep. 23, 8, 4. *Ipse causse inter se confligunt*, Cic. Catil. 2, 11. *Adversi venti confligunt*, Virg. Æn. 2, 416. Hinc translate Cicero *confligere* pro *comparare*, dixit: de Inv. 2, 43 *Sæpe id quod scriptum est, rectando, sæpe cum scripto factum adversarii confligendo.*

¶ Conflictus, *us*, m. ſubſt. colliſio, die zuſammenſchlagung, der ſtreit. Cic. de Nat. D 2, 9 *Lapidum conflictu atque tritu elicere ignem*, feuer auffchlagen. Gell. 6, 2 *Fatalis incommodi conflictu urgeri.*

¶ Conflictio, *onis*, f. idem. Cic. Partit. Or. c. 16 *Rerum inter se pugnantium conflictio*; & c. 29 *Quasi conflictio cum adversario.* Gell. 6, 3 *Magna totius exercitus conflictione.*

¶ Conflicto, *are*, ſtreiten, gevlagt ſeyn. Ter. Phorm. 3, 2, 20 *Nec cum hujusmodi unquam usus venit, ut conflictares malo.* Active Tac. A. 6, 48, 4 *Qui plura per scelera remp. conflictaviſſet.*

¶ Conflictor, *ari*, idem. Ter. And. 1, 1, 66 *Qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi*, der mit ſolchen leuten zu thun hat. *Molestiis, fortuna varia, morbo, doloribus, adversa vel iniqua valetudine conflictari*, eſt exerceri, angefochten, gevlagt werden. v. Cic. fam. 6, 12. Plin. 1 epiſt. 12. Nepos 10, 2, 4; & 20, 1, 2. Vere paſſivum eſt Cic. fam. 6, 13 med. *A quibus se putat in molestiis conflictatum.*

¶ Conflictatus, *a, um*, angefochten, beängſtiget. Nepos 16, 5, 1 *Conflictatus cum adversa fortuna.* Suet. Claud. c. 2 *Variis morbis conflictatus.*

¶ Conflictatio, *onis*, f. ein kampf; ut, *Duorum exercituum conflictatio*, Gell. 15, 18 extr. *Conflictationes* Quinct. 7, 1.

¶ Conflictator, *oris*, m. qui conflictat.

¶ Conflictatrix, *icis*, f. eſt Tertulliani adv. Marc. 2, 14 *Ægyptus hospitis populi conflictatrix.*

¶ Confligo, *are*, contendere, kämpfen, fechten. Pacuv.

¶ Confligatus, *a, um*, zerſchlagen. Frontin. in Strategem.

¶ Confligatio, *onis*, f. idem ac *conflictus* vel *conflictatio*, συμβολὴ ἐπὶ μάχῃ: in Gloſſ. gr. lat.

¶ Confligium, *i*, n. idem. Solinus c. 14 (Salmaſ. 9) de Macedonia, *In latebrosis rupium cavaminibus, quæ fluctuum confligiis adesa sunt*, durch das anſchlagen der wellen.

¶ Efflīgo, *ĕre*, idem quod affligere, ferire, percutere, ſchlagen. Plaut. Aſin. 4, 2, 9 *Effliges scio*, id eſt, ad inopiam rediges; & Ciſt. 2, 1, 50 *Nisi pedatu tertio omnes efflixero*, hoc eſt, tertio congreſſu interfecero. Etiam Ciceroni hoc verbum doctiſſimi viri e manuſcriptis libris vindicarunt. Sane Gruterus & Grævius ad Att. 9, 19 legunt: *Servius filium misit ad effligendum Cn. Pompejum, aut certe capiendum.* EFFLIGENDVM, i. e. perdendum, ut laudatus Græv. contra Victorium interpretatur. Sen. de Ira 1, 15 *rabidos effligimus canes.*

¶ Efflictus, *a, um*, percuſſus, geſchlagen. Capitol. Vero c. 4 ex lectione Salmaſii: *Sæpe efflictum livida facie rediſſe.*

¶ Efflicte, adv. quod *vehementer* ſignificat, ſehr heftig. Symmachus 1 epiſt. 90 *Efflicte diligere.* Apul. Met. 5 p. 171 *Efflicte cupere*, ut Elmenhorſtius legit: at Pricæus *efflictim*, de quo jam dicemus.

¶ Efflictim, adv. idem. Plaut. Amph. 1, 3, 19 *Efflictim amare.* Et Apul. 5 p. 161 *Amo efflictim te, quicunque es.* Adde Nonium 2, 280.

¶ Efflicto, *are*, frequent. idem ac *Afflictare.* Plaut. Sticho 4, 2, 26 *Non tu scis, quam efflictentur homines nocte hoc in via.*

¶ Inflīgo, *ere*, incutere, darauf ſchlagen. Cic. in Vatin. c. 8 *Si mortiferam plagam inflixisses.* Id. Phil. 2, 21 *Tibi vulnus inflictum.* Et in Piſon. c. 26 *Turpitudinem alicui infligere*, ſchande anthun. Id. L. II de Or. 63 *Cum in eum ipsum aliquid qui lacessivit, infligitur.*

¶ Inflictus, *us*, m. ſubſt. die anſtoſſung. Arnob. lib. 3 p. 111 *Quorum* (dentium, labiorum) *inflicta & mobilitate lingua sonos articulat.*

¶ Inflictio, *onis*, f. die anlegung. Theod. Cod. Lib. 9 tit. 17 *Multa inflictione corrigere.*

¶ Profligo, ex ſe format

¶ Profligtus, *a, um*, niedergeſchlagen. Gell. 15, 5 *Res profligtæ & perditæ.* Pro ipſo verbo provocant ad Gol. 1, 3. Sed ibi mell. *Quos hostis profugiendo defolasset agros.*

¶ Profligo, *avi, atum, are*, perdere, peſſundare, ad interitum perniciemque deducere, vertreiben, weegſchlagen; ut, *Copias hostium profligare*, Cic. Phil. 14, 14, die feinde ſchlagen. *Profligare rempublicam*, Id. de Orat. 3, 1. Cornelia apud Nep. fr. 12, 2 *Inimici nostri non peribunt, atque, uti nunc sunt, erunt potius, quam Resp. profligetur & pereat.* ¶ 2. *Profligare* etiam eſt, rem cœptam promovere, & prope finem adducere, ut, cum *ædificia, templa alia profligata* dicuntur, quæ bonam partem educta quidem, ſed manum ultimam tamen nondum paſſa ſunt. Quod Gellius tamen 15, 5 recte & ſcite dici negat; cum, qui diligenter latineque locuti ſunt, hæc talia, *prope absoluta* potius atque *effecta* dixerint: quod auctoritate Ciceronis maxime conatur adſtruere. Sed fallitur: & iniqua hæc ejus cenſura eſt. Namque & ipſe Cicero ſic loquitur Tuſc. 5, 6 *Atqui si ita est, profligata jam hæc, & pæne ad exitum deducta quæstio est.* Atque hic forte, ut & cum de bellis fermo eſt, fuerit, quod excipiat Gellius. Sed quid diceret de monumento Ancyrano, ubi Auguſtus de ſuis rebus geſtis: INTER ÆDEM CASTORIS ET ÆDEM SATVRNI COEPTA PROFLIGATAQVE OPERA A PATRE MEO PERFECI. De bellis quidem frequentiſſime adhibetur: Tac. Hiſt. 2, 4, 5 *Profligaverat bellum Iudaicum Vespasianus, oppugnatione Hierosolymorum reliqua.* Id Hiſt. 4, 73, 2 *Statui pauca disserere, quæ profligato bello utilius sit, vobis audisse, quam nobis dixisse.* Et Liv. 21, 40 *Sed ita forsitan decuit, cum fœderum ruptore Duce ac populo Deos ipsos sine humana ope committere ac profligare bellum: nos autem, qui secundum Deos violati sumus, commissum ac profligatum conficere.* Plane ita Florus 2, 15, 2 de tribus bellis Punicis, *Atque*, inquit, *si quis trium temporum momenta consideret, primo commissum bellum, profligatum secundo, tertio vero confectum est.* Itaque non usque quaque certa obſervatio atque cenſura Gellii eſt: quamvis & Nonius ei videatur favere 2, 702. conf. Parei Lex. Crit. p. 995, & Scip. Gentil. Comm. in Apuleji Apol. not. 826 p. 406.

¶ Profligatus, *a, um*, afflictus & perditus, geſchlagen, verderbt. Nepos 16, 2, 3 *Tantæ opes sunt profligatæ.* Cic. Verr. 3, 26 *Profligatissimus omnium mortalium ac perditissimus*, ein ruchloſer menſch, ertz böſewicht. Et Suet. Tib. c. 35 *Ex juventute utriusque ordinis profligatissimus quisque.* Græce tales ἀπονενευκότες dicuntur, ut Caſaubonus ad Theophraſti Characteres obſervat. *Perdita ac profligata judicia*, verderbte und untüchtige gerichte. Id. Cic. Verr. 2, 3. ¶ 2. Interdum idem eſt atque pæne abſolutus, uti probatum in *Profligare* n. 2. Adde Cic. fam. 12, 30 *Profligato bello ac pæne sublato renovatum bellum gerere conamur.* Liv. 3, 50 med. *Profligatam eam rem Romæ esse nunciantes.*

¶ Profligator, *oris*, m. ein durchbringer. Tac. Ann. 16, 18, 1 de C. Petronio: *Habebatur non ganeo & profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu.*

FLO, *flāvi, flātum, flāre*, ſpirare, wehen, blaſen. Cic. Att. 7 epiſt. 2 *Belle nobis flavit ab Epiro leniſſimus Auster.* Plaut. Moſt. 2, 2, 104. *Simul flare forbereque, haud factu facile est.* ¶ 2. Quint. 12, 6 p. 1072 *Omisso magna flandi semper tumore*, ubi *magna flare* eſt jactantius agere. Hinc *Flare* pro ſpernere, contemnere, uſus eſt Prudentius Agone Eulaliæ ſive Hymno 9 περὶ στεφ. v. 31 *Spernere fuccina, flare roſes, Fulva monilia respuere*, v. infra *deflare.* ¶ 3. *Flare nummos*, i. e. ſignare, geld münzen, quod æs flando, hoc eſt, per flatum calefaciendo ſignetur. Ita noti *Triumviri A. A. A. F. F.* h. e. *auro, argento, ære, flando, feriundo.* Vlpian. l. 9. π. de L. Cornel. de falſis: *Lege Cornelia cavetur, qui in aurum vitii quid addiderit, qui argenteos nummos flaverit, falsi crimine teneri.* v. *Flaturarius*, it. *Conflare.*

¶ Flans, *tis.* Hirt. B. Alex. c. 11 *Vento leniter flante.* Lucret. 6, 717 *Aquilones contra fluvium flantes.*

¶ Flāmen, *ĭnis*, n. idem quod *flatus*, das blaſen, wehen, der wind. Virg. Æn. 4, 240 *Rapido cum flamine.* Ovid. Faſt. 4, 18 *Dum licet, & spirant flamina, navis eat.* Id. Met. 13, 183 *Expectata diu, nulla aut contraria classi Flamina sunt.* Id. Faſt. 3, 599 *Figitur ingenti flamine ad litus puppis.* Horat. 3 Od. 19, 19 de tibiarum inflatu, *Cur Berecinthiæ Cessant flamina tibiæ?*

¶ Flāto, *are*, frequentativum, blaſen. Arnobius lib. 2 p. 69 *Cantores tuba, tibia, calamoque flatantes.*

¶ Flātus, *a, um*, geblaſen, gewehet. Hirt. de B. Afric. c. 52 *Pulvis vento flatus omnium prospectui effecit.* Paulinus Iambo ad Cyther. v. 731 *Scriptura namque Sancto flata Spiritu Regi perennis mater est: Flata*, i. e. *afflata.* ¶ 2. Item fuſus, gegoſſen; ut, *Æs flatum pecore*, Varr R. R. 2, 1. *Flata massæ*, l. 83. π. pro ſocio.

¶ Flatus, *ūs*, m. ſubſt. der wind, das wehen Cic. Off. 2, 6 *Vti prospero ventorum flatu.* Et de Orat. 2, 44 *Ad id, unde aliquis flatus ostenditur, vela do. Emittere flatum ventris*, Suet. Claud. c. 32. Et Ovid. Met. 7, 532 *Letiferis calidi spirarunt flatibus austri. Sonitus flatusque equorum*, das ſchnauben, Sil. Ital. 5, 433. *Flatus* pro cantu tibicinum ap. Phædr. 5, 7, 14. ¶ 2. Pro ferocia & inſolentia Sil. 2, 288. vid. Drak. Liv. 45, 8 *Cujus animum nec prospera fortuna flatu suo efferet.*

¶ Flator, *ōris*, m. αὐλητής, ein bläſer, pfeiffer. Feſtus: *Flator, tibicen.* Vet. Gloſſ. *Flat, Flator*, φυσᾷ, αὐλητής. ¶ 2. Alio congenti, flandi ſenſu, ein ſchmeltzer. Pompon. l. 2. de Orig. Iur. §. 30 *Æris, argenti, auri flatores*, geld münger.

¶ Flatu-

¶ Flātilis, *e*, flabilis. Varro ap. Non. 4, 353 *Corona-flatili labore viridis.* Sic Arnob. 6 p. 201. De statuis aureis *Laminarum flatilium crates*, geschmeltzt, ex secunda verbi significatione. Sed ad spiritum refertur illud Prudent. Hamartig. v. 531 *Flatile virus ingerit.* Sic etiam Ammian. 30, 4 *Flatili sonitu.*

¶ Flatulentus, *a, um*, & Flatuosus, *a, um*, blähend, aufblähend, Medicis usitata adjectiva; ut, *Flatulenta affectio*, i. e. morbus hypochondriacus. Item, *Flatuosus Spiritus*, i. e. flatu turgens halitus.

¶ Flatuose, adverb. idem, apud Celsum.

¶ Flatūra, *æ*, f. idem quod conflatura, die schmeltzung. Virruv. 2, 7 *In æris flatura*, im schmeltzen.

¶ Flaturālis, *e*, das lufft hat. Tertull. de Anima c. 10 *Quædam spiritu carent, quia flaturalibus artubus structa non sunt.* Sic, *Tubulus flaturalis*, ein blas-rohr.

¶ Flaturārius, *i*, m. qui monetam flat sive cudit: hoc enim flando metallo, i. e. liquefaciendo & cogendo in massam seu formam fieri consuevit, ein müntzer, schmeltzer, rothgiesser. In Veteri Inscriptione, quam supra in verbo *Fiduciare* produximus: FLATVRARII AVRI ET ARGENTI MONETARII, mentio fit. In alia: C. SETILIVS ONESIMVS FLATVRAR. DE VIA SACRA CONIVGI B. M. P. & Inscr. Reines. 11, 89 FABER FLATVRARIVS SIGILLARIVS, i. e. χαλκεὺς ἀνδριαντοποιὸς, signorum statuarumve ex ære fabricator. L. 5 Cod. Theod. de falsa moneta: *Comperimus, nonnullos flaturarios majorem pecuniam non minus criminose, quam crebre separato argento ab ære purgare.*

¶ Flabĭlis, *e*, aërius, spirabilis, lustig, windig. Cic. Tusc. 1, 27 *Nihil in animis aut humidum quidem, aut flabile, aut igneum.* Prudent. Agone Romani v. 346 *Ædem sibi ipse mente in hominis condidit Vivam, serenam, sensualem, flabilem.* conf. Apoth. v. 867.

¶ Flābrum, *i*, n. idem quod *flatus*, seu *Flabra* porius pluraliter, ut Servius censet ad Virg. Georg. 2, 293 de Æsculo: *Ergo non hiemes illam, non flabra, nec imbres Convellunt.* Sic *Etesia flabra*, Lucret. 6, 716. *Boreæ flabra*, Propert. 2, 27, 12. *Flabra Aquilonis*, Avienus Periegef. v. 33, & *Favoni*, v. 52; *Zephyri*, v. 150; *Noti*, v. 1270. Hinc

¶ Flābellum, *i*, n. dimin. est instrumentum illud, quo fit ventilatio, ein fächer, wedel, fliegen-wedel. Ter. Eun. 3, 5, 47 *Cape hoc flabellum, & ventulum huic facito.* Multa de ea re Casaub. in Suet. Aug. p. 107 & seqq. De hac re Ovidius, alio licet usus nomine, Act. 1, 161 *Profuit & tenui ventum movisse tabella.* Propert. 2, 25, 11 *Pavonis caudæ flabella superbæ*, der pfau-schwantz. conf. Hieron. epist. 27, 13. Cicero pro Flacco c. 23 *Cujus lingua, quasi flabello seditionis illa tum est egentium concio ventilata.*

¶ Flabellŭlum, *i*, n. aliud dimin. idem significans, Ter. l. c. v. 50.

¶ Flabellifer, *a, um.* *Flabelliferæ*, ancillæ, quæ flabellum ferunt, & ventilationem faciunt, Plaut. Trin. 2, 1, 22.

¶ Flabello, *are*, fächeln, wehen. Tertull. de Pallio c. 4 *Cum in affectati nem flabellatur.*

¶ Flabrālis, *e*, flabris etiam dicitur, wehend. Prudent. Apoth. v. 841 *Cum libet, in gelidum flabrali frigore ventum Spiritus existit.* Sed vide statim *Flabro.*

¶ Flabro, *are*, blasen, wehen. Prudent. l. c. alii legunt: *Cum libet in gelidum flabrare frigore ventum, Spiritus existit tenuis & sibilat aër.*

¶ Flavissæ, *arum*, f. pl. geld-hauffen, schätze. Nam quos *thesauros* græco nomine appellamus, prisci Latini *flavissas* dixerunt, *quod in eas non rude æs argentumque, sed flata signataque pecunia conderetur*, ut ex Varrone Gellius docet 2, 10, & Non. Marcellus 2, 341. Sed vide *Favissa* ex l. c. Gellii.

Composita:

¶ Afflo, vel Adflo, *avi, atum, are*, flatu contingere, anwehen, anblasen. Colum. 8, 5 *Cavendum, ne pulli a serpentibus afflentur.* Metaph. Florus 3, 5, 9 *Afflat urbem terror regius*, h. e. tam prope fuit, ut quasi spiritu contingeret. conf. Virg. Georg. 1, 250, & Æn. 5, 739. Cic. in Verr. 1, 13 *Sperat, sibi auram posse aliquam afflari.* conf. Menck. Observ. L. L. ¶ 2. De enthusiasmo poëtico Cic. pro Arch. 8, *quasi divino quodam spiritu afflari.* Sed meliores fere libri *inflari.* De *afflatu* tamen dubitari non puto. ¶ 3. Veteres absolute usos hoc verbo, Gifanius ad Lucret. observat, qui verbo *efflandi* similiter usus. Cic. Catone maj. c. 17 *Cum admiraretur Lysander & proceritates arborum & suavitatem odorum, qui afflarent a floribus.* Ita e veteri Codice Gifanius: nec aliter scriptum a Cicerone, Aldus Manutius statuit, & similem locum ex Epistolis ad Atticum Commentario in eum Ciceronis dialogum profert. Gruterus tamen & Gron. *afflarentur.*

¶ Afflatus, *a, um*, angehaucht, begeistert. Virg. Æn. 6, 50 de Sibylla: *Afflata numine Dei.* Liv. 30, 6 *Saucii afflatique incendio effugerunt*, berühret vom feuer, versengt. Ovid. Ponto 3, 6, 17 *Fulminis afflati te...*

¶ Afflatus, *ûs*, m. subst. der anhauch, die anwehung. Plin. 37, 13 *Benigno ventorum afflatu*, mit gutem winde. Translate Cic. de N. Deor. 2, 66 *Nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit*, ohne göttliche gnade und eingebung. Et de Div. 1, 18 *Oracula instinctu divino afflatuque funduntur.* Plin. 3, 5 *Tot montium afflatus.* conf. Vossii Observ. in Melam p. 161, & Plin. Jun. 5 epist. 6. ¶ 2. Varroni de R. R. 3, 1 *afflatus* etiam pro aspiratione sumitur vel pro litera H.

¶ Afflator, *oris*, m. qui afflat. Tertullian. adv. Hermogen. c. 32 *Qui super aquas ferebatur, librator, & afflator, & animator.* De Spiritus S. in creatione officio.

¶ Circumflo, *are*, umherblasen. Statius Theb. 11, 42 *Ceu circumflantibus Austris.* Quod Alcimus Avitus epist. 31 ad Faustum & Symmachum senatores: *Vel uti ventis circumflantibus, fidei puppem ducamus. Ab omnibus invidiæ ventis circumflari*, Cic. in Verr. 1, 41, von allen seiten beneidet werden.

¶ Conflo, *are*, zusammen wehen oder blasen; ut, *Tempestas ventis conflata*, Stat. Theb. 9, 524. v. Barth. *Conflare metallum*, est igne liquefacere, schmeltzen, giessen. *Statuas argenteas, vasa aurea conflare*, Suet. Aug. c. 52. ¶ 2. Per metaphoram dicitur, *Conflare æs alienum*, schuld machen, Sallust. Catil. c. 14. *Conflare bellum*, Cic. fam. 5, 2, krieg anrichten. *Invidiam inimico suo conflare*, Cic. in Catil. 1, 9, verhaßt machen. Et, *Conflare amicitiam*, i. e. contrahere; Ter. Eunuch. 5, 2, 35 *Sæpe ex malo principio magna familiaritas conflata est.* Vellej. 2, 74, 2 *Magnum exercitum conflare*, volck auf die beine bringen.

¶ Conflans, *tis.* Plin. 35, 11 *Philiscus officinam pinxit pictoris, ignem conflante puero.*

¶ Conflātus, *a, um*, paratus, excitatus, zusammen gebracht, erregt. *Conflato gladiatorum tumultu*, Cic. pro Sulla c. 5. *Ex perditis conflata improborum manus*, Id. in Catil. 1, 10. Et de ipso Catilina: *Monstrum conflatum ex diversis naturæ studiis cupiditatibusque*, Id. pro Cælio c. 5 extr. *Conflati testes*, i. e. subornati, Quintil. 5, 7. *Ignis conflatus amore*, Lucret. 1, 473.

¶ Conflatim, adverb. idem. Nam in Gloss. Isidori exponitur *copulatim, contexte.*

¶ Conflātĭlis, *e*, conflando factus, gegossen, geschmeltzt. Prudent. in Romano v. 239 *Fabri deorum, vel parentes numinum, Qui si caminis institissent segnius, Non esset ullus Iupiter conflatilis.* Hieronym. epist. 130 ad Marcell. *Sculptile atque conflatile*, de idolo Michæ, Iudic. 17. conf. Exod. 32, 4; & Deut. 11, 12.

¶ Conflatio, *ōnis*, f. die zusammenschmeltzung. Tertull. de fuga in persecut. c. 3 *Fidei stio & conflatio administratur ex Dei voluntate.* A Calepino & aliis producitur locus Senecæ Qu. Nat. 3, 29; sed ibi est *Conflagratio.*

¶ Conflātor, *ōris*, m. ein schmeltzer, giesser. Vet. Gloss. *Conflator*, χωνευτής.

¶ Conflatorium, *i*, n. ein schmeltz-ofen. Vulg. Interpr. Prov. 27, 21. Et Glossæ: *Fornax, Conflatorium*, χωνευτήριον.

¶ Conflātūra, *æ*, f. die schmeltzung. Plin. 7, 56 *Auri conflatura.* Firmic. 6, 31 *Qui pecunias publicas conflaturarum adulterinis artificiis imitantur*, falsche müntzer.

¶ Conflabello, *are*, zusammen wehen. Tertull. de Spectac. c. 25 *Conflabellare scintillas libidinum.*

¶ Conflages, f. pl. a conflando *loca dicuntur, in quæ undique confluunt venti*, Fest. Alii legunt *Confluges.*

¶ Reconflo, *are*, wieder an- oder aufblasen. Tralate usus eo est Lucret. 4, 925 *Unde reconflari sensus per membra repente Possit.*

¶ Deflo, *are*, wegblasen; ut, *Cibum e manu prolapsum munditiarum caussa deflare*, Plin. 28, 2. ¶ 2. Contemnere, aspernari, vernichten. Suet. Calig. c. 38 *Julii & Augusti diplomata, ut vetera & obsoleta deflabat.* Fastidientes enim & contemnentes aliquid non raro ore emittere flatum, & quasi explodere solent. vide omnino Casaub. Sic *flare* pro contemnere, spernere, usus Prudentius loco supra a nobis producto; qui sane hanc lectionem Memmiani codicis non leviter firmat.

¶ Difflo, *are*, zerblasen, hin und her wehen. Plaut. Mil. Glor. 1, 1, 17 *Tu legiones spiritu difflavisti, quasi ventus folia.* Solinus c. 13 de Thessalia: *Difflantur ventosis spiritibus.*

¶ Efflo, *are*, exspirare, herausblasen. *Efflare animam*, seinen geist aufgeben, Nep. 4, 5, 4. Et, *Extremum halitum efflare*, i. e. mori, Cic. Tusc. 2, 9 ex poëta. *Efflavit spes animam*, i. e. periit, sie ist verschwunden. Plaut. Truc. 4, 4, 23. *Efflare colorem*, i. e. deperdere, die farbe schiessen lassen, Lucret. 2, 831. *Efflare* absolute pro *animam efflare*, Cic. de Div. 1, 47.

¶ Efflans, *tis*, ut, *Animam efflans*, Cic. pro Mil. c. 18. Et absolute: *Abjicit efflantem*, ex poëta Idem Divin. 1, 47.

¶ Efflātus, *a, um*, ausgeblasen. Suet. Aug. c. 100 *Unum omnino ante efflatam animam signum alienatæ mentis ostendit.*

¶ Efflatus, *ûs*, subst. m. die ausblasung. Sen. Nat. qu. 5, 14 *Subterraneæ nubes apertam ad hos efflatus iter occupant*, alii afflatus.

¶ Efflatio, *ōnis*, f. die ausblasung. Sarisb. 8, 6 *Venter in crepitus ventorum efflatione respirans.*

¶ Efflamino, *are*, idem ac *Efflare*; ut, *Stellis efflaminantibus*, Mart. Capella 2 p. 45; al. *efflammantibus.*

¶ Pereffo, *are*, decompositum, idem quod efflare. Apul. Met. 8 p. 207 *Postremo balbutiens incerto sermone perflavit animam virilem.* Ita Elmenh. & Priceus.

¶ Inflo, *are*, ein- oder aufblasen. *Tu calamos inflare leves*, Virg. ecl. 5, 2. Et simpliciter *inflare* pro *inflare tibias*, Cic. Quæst. Acad. 27. *Ambas buccas inflare*, quod iratorum est, Horat. sat. 1, 21. *Antipater paulo inflabat vehementius*, i. e. vocem, Cic. de Leg. 1, 2. *Inflabat impios animos regio, &c.* etiam Germ. machte sie aufgeblasen, Curt. 5, 10, 3. *Spem alicujus inflare*, grosse hoffnung machen, Id. 3, 2, 10. *Astro inflatur carbasus*, Virg. Æn. 3, 357. De enthusiasmo poëtico Cic. pro Arch. 8, *Quasi divino quodam spiritu inflari.* Ita meliores; al. *afflari.*

¶ Inflātus, *a, um*, aufgeblasen; ut, *Ad buccinam inflatam convenire*, auf den schall, Varro de R. R. 3, 13. *Vestis inflatior*, Tertull. de Pallio c. 4, weit, paussend. ¶ 2. Deinde ad animum refertur; & *Animus inflatus*, i. e. elatus. *Inflati lætitia atque insolentia impii cives*, Cic. Phil. 14, 6. Quæ Germanica etiam metaphora est, aufgeblasen, stoltz. Liv. 39, 53 *Iuvenis inflatior redierat.* v. *Sufflatus.*

¶ Inflate, adv. idem. Cæsar Civ. 3, 79 *Inflatius perscribere*, hochmüthig. Conjungit enim cum *elatius* ibid.

¶ Inflatus, *ûs*, m. subst. der hauch, anhauch; ut Cic. de Clar. Orat. c. 51 *Oratori populi aures tanquam tibiæ sunt, eæ si inflatum non recipiunt &c.* Et Acad. Quæst. 4, 7 *Inflatu tibicinis.* Id. de Divin. 1, 6 *Instinctu inflatuque divino futura prænunciare.*

¶ Inflatio, *ōnis*, f. die aufblähung; ut, *Inflatio ventris*, Colum. 6, 6; *stomachi* Plin. 20, 10 pr. *Asparagi*, inquit, *cumino addito, inflationes stomachi coliqueque discutiunt*, sie vertreiben die blähungen.

¶ Inflator, *ōris*, m. ein aufblaser. Gloss. gr. lat. ἐμφυσητὴς, inflator.

¶ Inflabĭlis, *e*, das man aufblasen kan. Lactant. de Opific. Dei c. 11 pulmonem vocat *viscus inflabile atque aëris capax.* It. active, auf-

aufblähend. Cæl. Aurel. Tard. 3, 2 *Inflabilis virtutis qualitas.* Id. 5, 1 *Allium inflabile.*

¶ Inflabello, *are*, einblaſen. Tertull. adv. Valentin. c. 23 *Omnibus elementis atque corporibus ignis inflabellatus eſt.*

¶ Subinflatus, *a, um*, etwas aufgeblaſen, geſchwollen; ut, *Vultus subinflatus*, Cæl. Aurel. Acut. 1, 2. *In opinionem ſcientiæ ſubinflati pectoris tumore tolli*, Arnob. 2, p. 46.

¶ Perflo, *are*, hinwehen, durchwehen. Curt. 9, 4, 21 *Iam perflare ad ipſos auram maris.* Adde Virg. Æn. 1, 87; Lucret. 5, 135. Ovid. Remed. am. v. 369 *Summa petit livor, perflant altiſſima venti.*

¶ Perflans, *tis.* Plin. 2, 107 *Perflantibus undique procellis.*

¶ Perflatus, *ûs*, m. ſubſt. das durchſtreichen des windes. Celſus 3, 19 *Vt perflatus aliquis accedat.* Et Vitruv. 1, 1, 19 *Aër, qui perflatus non habet.* Colum. 1, 5 *Quanto fuerit ædificii ſolum pronius orienti, tanto & æſtate liberius capere perflatus poterit.* conf. Plin. 16, 40.

¶ Perflatio, *onis*, f. idem. Mart. Capella lib. 1 p. 11 *Virgæ perflatione concuti.*

¶ Perflābĭlis, *e*, luftig; ut, *Terra perflabilis, ventis penetrantibus*, Solin. c. 40 (Sam. 27) de Africa. Apul. Met. 4 *Locus patulus & perflabilis.* Et Cic. Divin. 2, 1 *Deos ipſos jocandi cauſſa induxit Epicurus perlucidos & perflabiles.* Et active Palladius 1, 6 *Ventus mediocris, ſine vi & horrore perflabilis.*

¶ Perflātĭlis, *e*, idem. Apul. 3 Met. p. 137 *Tectum ædium patore perflatili nudatum.*

¶ Perflāmen, *ĭnis*, n. flamen, der wind. Prudent. Apoth. v. 696 *Sine divino Domini perflamine ſummi Arida terra fuit.*

¶ Proflo, *are*, ſchnauben, herfürblaſen; ut, *Proflare iras*, Plin. 8, 4. Et Virg. Æn. 9, 326 *Toto proflabat pectore ſomnum.* Item, ausſchmelzen; apud Plin. 34, 9 *Maſſa proflatur.*

¶ Proflans, *tis.* Stat. Theb. 11, 266 *Sanguineos proflans pectore rivos*, der blut ausſpeyt. conf. Val. Flacc. 6, 435.

¶ Proflātus, *a, um*, ausgeblaſen, ausgeſchmolzen. Apul. Met. 7 *Proflatis naribus.* Plin. 34, 9 *Maſſa proflata*, & abſolute *proflatum.*

¶ Proflatus, *us*, m. ſubſt. der anhauch. Colum. 5, 9 *In Favonium dirigi ordines convenit, ut æſtivo proflatu refrigerentur.*

¶ Reflo, *are*, entgegen wehen. *Etſi Eteſiæ valde reflarint*, Cic. Att. 6, 6. Id. Off. 2, 6 *Cum fortuna reflarit, affligimur.* Sidonius Anacreontico ſub epiſt. 13 lib. 9 *Antræ per palati, Crepulis reflanda buccis, Gemit aura libatis.*

¶ Reflans, *tis.* Cic. Tuſc. 1, 49 *Si reflantibus ventis rejicimur.* Cæl. Aurel. Tard. 3, 8 *Medicamina reflantia*, i. e. diaphoretica ſeu ſudorem moventia.

¶ Reflatus, *a, um*, gehindert; ut, *Reflata ſuccoſitas*, Cæl. Aurel. Acut. 2, 29, 151.

¶ Reflātus, *us*, m. ſubſt. der gegen-wind. Cic. Att. 12, 2 *Naves delatas in Vticam reflatu hoc.*

¶ Reflatio, *onis*, f. zurückwehen, ausblähung. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1, 12 *Ex alto reflatio quædam viarum nuditate permittitur.*

¶ Reflabĭlis, *e*, forttreibend; ut, *Tibi facile reflabiles*, i. e. laxantes, Cæl. Aurel. Tard. 4, 1, 6.

¶ *Reflabri ſpiritus* laudantur ex Apul. de mundo. Sed magna eſt lectionis varietas, neque certi quidquam. vid. Elm. ad p. 62, 20.

¶ Reflatĭlis, *e*, idem. Habet Zeno Veron. v. Salmaſ. Hiſt. A. p. 193.

¶ Sufflo, *are*, anblaſen, aufblaſen, wegblaſen; ut, *Sufflare ignes languidos*, Plin. 34, 8. *Sufflare buccas*, Plaur. Stich. 5, 4, 42. *Sufflavit buccis*, Martial. 3 epigr. 17. *Gladiatores decrepitos ſi ſufflaſſes, cecidiſſent*, Petron. c. 45. ¶ 2. Ad animum refertur. Ita *Sufflare ſe alicui*, Plautus dixit Caſin. 3, 3, 19, pro *iraſci.* Sed Perſ. 18 *Suffla*, i. e. habes de quo glorieris. vid. Caſaub. p. 333, & locum Varronis in *Sufflatus.*

¶ Sufflātus, *a, um*, aufgeblaſen. Plin. 8, 38 *Sufflata cutis diſtentu* de melibus. Tralate Varro apud Nonium 1, 227 *Neque auro, aut genere, aut multiplici ſcientia ſufflatus.* conf. Plaut. Bacch. 4, 2, 21; & Gell. 7, 14.

¶ Sufflatio, *ōnis*, f. die aufblaſung. Plin. 9, 7 *Bullantium aquarum ſufflatio.* conf. 9, 29; & Quintil. 9.

¶ Sufflatorium, *i*, n. ein blaſebalg. Vulg. Interp. Ier. 6, 29.

¶ Sufflābĭlis, *e*, das geblaſen wird. Prudent. Apotheoſ. 842 *Spiramus quotiens animæ ſufflabilis auras.*

¶ Sufflāmen, *ĭnis*, n. retinaculum rotæ celerius procurrentis, eine hemm-kette, radſperre. Prudent. Pſychom. v. 417 *Tardat ſufflamine currum.* Iuvenal. 8, 148 *Ipſe rotam ſtringit multo ſufflamine Conſul.* Ad quem locum vetus Scholiaſtes: *Sufflamen*, inquit, *vinculum ferreum, quod inter radios mittitur, dum clivum deſcenderit rheda, ne celeres rotæ ſequantur, & animalia vexent.*

¶ Sufflamĭno, *are*, ſufflamine retinere, hemmen, einhalten. Seneca Ludo de morte Claudii ſub fin. *Erant, qui dicerent &c. aliquando Ixionis miſeri rotam ſufflaminandam.* Et Seneca Pater 4 epit. Controv. præf. *Auguſtus optime dixit: Haterius noſter ſufflaminandus eſt*; ſcil. propter velocitatem orationis.

¶ Exſuffło, *āre*, ausblaſen. Auguſtin. epiſt. 105 ſub fin. *Exorcizantur & exſufflantur infantes.* Et epiſt. 170 *Exſufflant & rebaptizant.* ¶ 2. Idem fere ac deſpicere, verachten, ausziſchen. Tertull. de Idolol. c. 11 *Quo ore fumantes aras deſpuet & exſufflabit, quibus ipſe proſpexit?* conf. Interpr. Irenæi 1, 9.

¶ Inſufflo, *are*, ein- oder anhauchen, ein- oder anblaſen, anziſchen. Proſper de Prædict. 1, 1 *Inſufflavit in faciem ejus ſpiritum vitæ.* Vulg. Interpr. *Inſpiravit*, Gen. 2, 7. conf. Vulg. Interpr. 4 Esdr. 3, 5; Tertull. de Reſurr. carn. c. 5; Salvian. 7 p. 258; Apul. de Herb. c. 128. Et Prudent. Periſt. 10, 919 *Vt hos paratus perſpicit, Inſufflat,*

¶ Inſufflatio, *ōnis*, f. die anblaſung. Hieronym. ad Pammach. ep. 61, 5 *Plaſmavit Deus hominem ex limo, & per gratiam propriæ inſufflationis ei animam tribuit.* Auguſtin. de Geneſi contra Manich. c. 8 *Inſufflatio operata eſt in animam viventem.* Cæl. Aurel. Tard. 1, 4, 136 *Aceti inſufflatio naribus.*

FLOCCVS, *i*, m. plur. flocci, particulæ in panno & vellere, quæ detondentur, aut quæ veſtibus incidunt, flocken, fäſgen. *In veſte floccos legere*, apud Celſum: quod Theophr. ἀπὸ ἱματίε κροκίδα ἀφελεῖν, cap. περὶ κολακείας dixit. Eſt enim hoc adulationis etiam pars. Vnde hoc genus adulationis κροκιδισμὸς appellabatur, de quo Caſaubonus ad eum locum. *Flocci habere, flocci facere, flocci pendere*, apud Plautum, eſt irriſui ac ludibrio habere. *Non flocci facere &c.* id eſt, minime contemnere: aliquando tamen eſt prorſus contemnere, id eſt, ne flocci quidem facere, pendere, nicht ein ſtäubgen daran ſetzen. Cic. Att. 4, 15 *Totam remp. flocci non facere*, vor nichts achten. Ter. Eun. 3, 1, 21 *Invidere omnes mihi, ego non flocci pendere*, ich fragte nicht ein haar darnach. Plaut. Truc. 4, 2, 56 *De nihilo eſt iraſci, quæ te non flocci facit.* Idem Moſt. 3, 2, 121 *Cave ullam flocci faxis mulierem.* Id. Moſt. 1, 1, 73 *Neque flocci æſtimat.* Id. Trin. 4, 2, 152 *Floccum non interduim.*

¶ Floccŭlus, *i*, m. Plin. 16, 7 *Pilulæ, intus habentes floccules molles.* Sic Froben. Ar Harduin. *Floccos molles.*

¶ Floccĭdus, *a, um*, flockicht, voll flocken. Apul. Met. 7 *Veſtis in ſimus floccidos abundans.*

¶ Floccōſus, *a, um*, idem. Apul. de Herb. c. 62 *Floccoſis vel lanugineis adnationibus.*

¶ Deflocco, *are*. Nonnulli in Plauti Aſin. 3, 3, 111 hæc collocant verba: *Illic homo meos hic lumbos defloccabit.* vid. Taubm. ad l. c. p. 147, & Nonius 1, 22.

¶ Defloccatus, *a, um*, kahl, abgepflückt. Plaut. Epid. 5, 1, 10 *Per urbem duo defloccati ſenes queritant me*, i. e. calvi: ſumta metaphora a veſtibus, quæ fratillos ſuos, i. e. floccos ſive villos & fila illa eminula amiſerunt.

FLŎCES, *flocum, flocibus*, f. pl. a φλόξ, purgamenta uvarum, & fæx vini expreſſa ex vinaceis. Citat Nonius, 2, 354 ex Cæcilio: *Ædepol ego neque florem, neque floces volo mihi, vinum volo*, wein beeren-hülſen, lauer, treſter-wein. Gell. 11, 8 ridet antiquarium, qui dixerat, *Apludam edit & floces bibit.*

FLŌRA, *æ*, f. dea apud Romanos, cui ſacra faciebant, ut arbores ſegetesque bene deflorerent, *Chloris* Græcis. Aliis priſco more *Flaura*: vulgo putatur fuiſſe meretrix, quæ Pop. Rom. ſua legarit bona, & poſt in dearum numerum ſit relata ſecundum Lactant. 1, 20, ſed nullis ille auctoribus probat: potius *Flora* inter deas ponitur, quas Romani tempore Romuli a Sabinis acceperant, quæque a Tatio inductæ. De cultu ejus antiquo Varro R. R. 1, 23. Ovid. Faſt. 5, 195 *Chloris eram, quæ Flora vocor &c.* Mart. 6 ep. 79 *Tantus veris honos & odoræ gratia Floræ, Tantaque Peſtani gloria ruris erat.*

¶ Florālis, *e*, ad Floram pertinens; ut, *Floralis flamen*, Varro de L. L. 6, 3. *Feſtum Florale*, Ovid. d. l. Fulgent. 1 Myth. *Florali laſciviens virgunecula petulantia.*

¶ Flōrālia, *ium*, n. pl. ludi Florales, qui ideo inſtituebantur, ut fruges omnes bene defloreſcerent. v. Ovid. d. l. Veſl. Paterc. 1, 14, 8. Itemque Lactant. 1, 20, qui cum ſumma laſcivia celebrata declarat: de quo & Seneca epiſt. 97, Valer. Max. 2, c. ult. Et Martial. epigrammate, quo præfat. in lib. claudit, & epigr. 35. v. omnino Spanhem. de uſu & præſt. numiſ. diſſ. 10 p. 145 ſq.

¶ Floralĭtius, *a, um*, idem ac *Floralis.* Mart. 8 epigr. 66 *Cum modo diſſiluerint raucæ vadimonia quartæ, Et Floralitius laſſet arena feras*

Florentia, floreo, florus, &c. vide mox *Flos.*

FLOS, *floris*, m. die blume, blüte, initium & ſpes fructus. *Blandi flores*, Virg. ecl. 4, 23. *Legere flores*, Id. ecl. 3, 92. Sparguntur flores in ſepulcra recentia; ſed etiam alia. vid. Drakenb. ad Sil. 16, 310. ¶ 2. *Flos* pro optimo quoque & præſtantiſſimo per metaphoram crebro uſurpatur. *Flos civium*, Cic. in Orat. c. 10. *Flos & robur Italici ſanguinis*, Flor. 4, 2, quod Germani dicunt, der rechte kern. *In ipſo flore*, in dem allerbeſten ſtande. Sic Cic. de N. Deor. 3, 33 *In ipſo Græciæ flore*, i. e. cum Græcorum res optime florerent. *Flos ætatis*, Cic. Phil. 2, 23 & Velej. 2, 29, 2, das blühende alter. Et, *Flos veteris vini*, Plaut. Curc. 1, 2, 1, eleganti tralatione & periphraſi pro ipſo vino veteri. vid. Taubm. hic & ad Caſ. 3, 5, 16. *Flos ingenii*, Apul. Apol. p. 317. *Flos poëtarum*, Plaut. Caſ. prol. v. 18. Et, *Flos calcis*, Pallad. 1, 41. Item, *Flos dignitatis*, Plin 7, 44. *Flos ignis*, Tertull. Apolog. ubi Herald. vide. Ita Cic. Attic. 16, 11 dixit: *Noſtrum opus tibi probari lætor: ex quo ἄνθη ipſa puſuiſti*, i. e. quæ pulchriora ac lætiora videbantur. vid. quæ congeſſit Barth. ad Grat. 198. ¶ 3. Sed *Flos vini*, Plin. 14, 21 eſt ſpuma quædam in ſummo innatans, fahn. Vid. Geſn. ad Caton. R. R. 11, 2 & ad Col. 12, 30, 1. Add. *Floreo* n. 3. ¶ 4. *Flores* pro ſtellis etiam ponuntur, & ſtellæ, ſideraque pro floribus: quia nempe, quod in cælo ſunt ſtellæ, id in terra ſunt flores. Manilius 5, 716 *Tunc conſerta licet cæli fulgentia templa Cernere, ſeminibus denſis totisque micare Floribus, ut ſicca curvumi per litus arena.*

¶ Floſcŭlus, *i*, m. dimin. Iuvenal. 9, 126 *Teſtimat decurrere velox Floſculus ætatis.* v. *Feſtino* Cic. Off. 2, 12 *Ficta omnia cito tamquam floſculi decidunt.* ¶ 2. *Reliquiæ floris aridi* in pomis, der puß, Col. 12, 45, 5 de malis condendis.

¶ Floſcellus, *i*, m. aliud dimin. idem. Apul. de Herb. c. 49 de heliotropio: *Ad ſolis curſum floſcelli ſe vertunt.* Et mox: *Sol cum oritur, floſcelli ſe aperiunt.*

¶ Floſcule, adv. wie eine blume. Cæl. Aurel. Acut. 1, 6, 50 *Corpus floſcule vividum.*

¶ Floridus, *a, um*, blühend, grün; ut, *Florida ſerta*, Tibull. 1, 2, 14. Catull. carm. 69, 16 *Iucundum cum ætas florida ver ageret*, in der jugend-blüte. Cic. in Tuſc. 3, 18 *Expones quæ ſpectet florida & varia. Floridæ veſtes, ἀνθιναί*, quorum quarumve fuerint, docet

Spanh.

Spanh. ad Iulia. Cæsares p. 464 sq. ¶ 2. Plin. 35, 6 *Floridus color*, eine hohe farbe. *Orator floridior*, Cic. Bruto c. 82 ob genus orationis floridum, in quo multa eminent eleganter & sententiose dicta, tamquam flosculi: ἀνθηρὸν Græci vocant. Seneca præfat. lib. 4 Controv. *Floridior in declamando, quam in agendo*, i. e. amœnior, delectabilior. Ovid. Met. 13, 791 *Floridior prato.* Differunt nimirum *floridus* & *floreus*, quod hoc de iis proprie dicitur, quæ ex floribus constant: illud translationem fere habet ad jucunditatem significandam. vid. Brouckh. ad Tib. 1, 1, 16, qui tamen observat, utrumque confundi a librariis.

¶ Floride, adv. zierlich. Apul. Met. 11 sub fin. *Vestis floride depicta.* Et Lactant. de Mort. Persecut. c. 3 *Ecclesia clarius ac floridius enituit.*

¶ Floridulus, *a, um*, dimin. lieblich. Catull. carm. 62 Epithal. Iul. & M. v. 193 *Ore floridulo nitens.*

¶ Flōreus, *a, um*, ex floribus, blümicht, voll blumen. Virg. Æn. 1, 434 *Florea rura.* Sidon. 1 epist. 6 *Prati floreas opes falce populare.* Apul. Apol. p. 279 *Florea serta, meum mel, & hæc tibi carmina mitto, &c.* Plaut. Menæchm. 4, 2, 68 *Non ego te modo hic ante ædes cum corona florea vidi adstare?* Paulinus Natal. Felic. 3, 111 *Purpureum ver spiret hiems, sit floreus annus Ante diem.* vid. modo dicta in *Floridus.*

¶ Florus, *a, um*, antique pro *floreus*, vel *florens*, Virg. Æn. 12, 605 ex antiqua lectione apud Servium: *Floros Lavinia crines Et roseas lacerata genas &c.* Pacuvius apud Festum in *Genas*: *Nunc primum opacat flora lanugo genas.* Decimus Laberius ap. Macrob. Sat. 2, 7 *Si tibi erit libitum, literarum laudibus Florum cacumen nostræ famæ frangere*: quod antiquum est pro *florens.* Gell. 3, 9 *Flora & comanti juba equus.* Ita Gron. al. *flava.* v. Voss. Inst. Orat. 4 p. 197, 198. ¶ 2. *Florus*, Luc. Annæus, vere floridus & nitidissimus rerum Romanarum epitomator, Senecæ & Lucani agnatus, scripsit sub Hadriano Imp. v. Voss. de Hist. Lat. 1, 30, & Cellarii Cur. post. p. 24. ¶ 3. *Flora*, Dea, v. supra seorsum.

¶ Flōrŭlentus, *a, um*, floribus, floriditate plenus, voll blumen. Elegantissime vetus Poëta in Pervigilio Veneris, v. 19 *In pudorem florulentæ prodierunt purpuræ.* Loquitur de rosis. Et Solinus c. 7 (al. 12) *florulentus Hymettus*, mons Atticæ, mellis proventu laudatissimus. Et Ambrosius Orat. in obitum Valentiniani II. sub fin. *Florulentæ delectationes.*

¶ Flōreo, *ui, ēre*, in florem se induere, blühen. *Arbor floret*, Cic Divin. 1, 9. ¶ 2. Metaphorice, excellere, prospere habere, wohl stehen, berühmt und glücklich seyn. Ovid. Trist. 5, 8, 19 *Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus.* Cic. de Orat. 3, 35 *Isocrates discipulorum nobilitate floruit.* Id. init. lib. 1 de Orat. *Honoribus & rerum gestarum gloria florere*, pro celebrari, abundare. Similiter & Lucret. 1, 154 *Vrbes pueris florere* dixit. Et Virg. Æn. 7, 643 *Quibus Itala floruerit terra alma viris.* Sic, *Florere autoritate, gloria, laudibus*, Cic. & Nep. 1, 1, 1 pro nitere, splendere. ¶ 3. *Florere* dicitur *vinum*, cum fecis quoddam genus lentum, qui *flos* vocatur, ei innatat, wenn der wein kahnigt wird. Col. 12, 30, 1 *Si vinum florere incipiet, sæpius curare oportebit, ne flos ejus pessum eat, & saporem vitiet.* vid. *Flos* n 3.

¶ Florens, *tis*, adj. ut floridus, vegetus, frisch, blühend, jung; ut, *Florente ævo puellæ*, Lucret. 3, 1022. *Traducere annos primo florentes vigore*, noch jung seyn, Petron. c. 132. *Humum florentibus herbis spargere*, Virg. ecl. 9, 19. ¶ 2. Splendens, hell, glänzend. Quemadmodum Lucretius 4, 451 *Florentia lumina flammis* dixit. Et Virg. Æn. 7, 804 *Florentes ære catervas.* Vide & Heraldum ad Tertulliani Apologeticum. ¶ 3. *Florens*, reich, glückselig. Sen. epist. 9 *Florentes amicorum turbæ circumsedent.* Cic. fam. 2, 13 M. Brutum vocat *hominem florentem ætate, opibus, honoribus, ingenio, liberis, propinquis, affinibus, amicis.* Id. Att. 16, 11 *Quæ mihi florentiora sunt visa.* Et Val. Max. 6, 1 ext. 1 *Sanctitatis gloriam Græcia, laudibus suis celebrando quotidie florentiorem effecit.* Cic. pro S. Rosc. c. 18 *Majores nostri ex minima tenuissimaque republ. maximam & florentissimam nobis reliquerunt.* Plin. epist. 8, 6 *In qua* (civitate) *esset usus florentissimæ dignitatis.* Sic ibi Cort. ex MS. Vellej. 2, 2, 2 *Vir ingenio florentissimus.*

¶ Florenter, adv. idem. Hieronymus Chron. anno 18 Constantini augusti, *Rhetores florentissime docent.*

¶ Florentia, *æ*, f. vitis genus Thuscis peculiare, Plin. 14, 2. ¶ 2. *Florentia*, Florenz, inter primarias urbes Italiæ, ubi hodie Magni Hetruriæ Ducis aula est. Ejus Origines Politianus explicat 1 ep. 2.

¶ Florēnus, *i*, m. nummus aureus, a Florentinis primo cusus, ac floris signo insignitus, ein gülden. v. Voss. de Vit. L. L. 3, 12 p. 449.

¶ Floresco, *ĕre*, floridum fieri, anfangen zu blühen. Lucret. 5, 669 *Florescunt tempore certo arbusta &c.* ¶ 2. Item, augeri & clariorem fieri. Cic. pro Marcell. c. 4 *Hæc tua justitia, & lenitas animi florescet quotidie magis*, sie wird täglich berühmter und herrlicher werden.

¶ Florescens, *tis.* Cic. pro Cæl. c. 32 *Florescens firmata jam stirpe virtutis.*

¶ Florētum, *i*, n. locus, ubi flores abundant, ein blumen-feld. Cathol.

¶ Floriarium, *i*, n. idem Zeno Veron. Serm. de Lazaro: *Anima recedente, quæ corporis floriarium recolebat.*

I. Composita maxime poëtica:

¶ Flōrĭcŏlor, *ōris*, blumen-farbicht, in Pseudepigraphis Petronii p. 217 *Hoc tibi lusit de flamine floricolore.*

¶ Flōrĭcŏmus, *a, um*, blümicht. *Floricoma Ætna*, Auson. epist. 4, 47.

¶ Florĭfer, *a, um*, blumen-reich; ut, *Saltus floriferi*: Lucret. 3, 11 *Floriferis ut apes in saltibus omnia libant.*

¶ Florisertum, *i*, n. festum Romanum tempore messis, dictum, quod eo die spicæ feruntur ad sacrarium, Festus gr. ἀνθεσφόρια.

¶ Florĭger, *a, um*, idem est ac *florifer.* Lucan. 9, 290 *Studiumque laboris Florigeri repetunt.* Sed Cort. *floriferi.* Sedulius ineunte l. 2 *Expulerat primogenitum sævissimus anguis Florigera de sede virum*; hoc est, de paradiso. Et Tertull. vel potius Cyprian. de judicio Domini c. 8 *Floriger hortus.*

¶ Florĭlegus, *a, um*; ut, *Florilegæ apes*, Ovid. Met. 15, 366, h. e. mel ex floribus legentes.

¶ Flōrĭpărus, *a, um*, idem quod *florifer*; ut, *Ver floriparum*, Auson. Technopægn. in Vere.

II. Composita cum præposit. &c.

¶ Conflōreo, *ēre*, una florere. Augustin. Confession 4, 4 pr. *Comparaveram amicum societate studiorum nimis carum, coævum mihi & conflorentem flore adolescentiæ.*

¶ Defloreo, *ēre*, & Defloresco, *ĕre*, florem amittere, abblühen, verblühen. Colum. 5, 6 *Vitis, cum se multa fronde cooperit, pejus defloret.* Idem 2, 12 *Omne frumentum octo diebus defloreseit.* Catull. carm. 63, 38 *Vt flos in septis secretus nascitur hortis, &c. Multi illum pueri, multæ optavere puellæ, Idem quum tenui carptus defloruit ungue, Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ. Defloruit oris gratia*, Claudian. in Eutrop. 1, 75. *Amores & deliciæ mature & celeriter deflorescunt*, Cic. pro Cæl. c. 19. *Formæ dignitas aut morbo defloreseit, aut vetustate*, Auct. ad Herenn. 4, 27. *Spes tibi jam defloruit*, Gell. 14, 1.

¶ Defloro, *are*, quod a nomine *flos* formatur, significat florem adimere & honore spoliare, die blume abbrechen, schänden, verunehren; ut, *Gloria victoriæ deflorata.* Ita apud Liv. 37, 58 Aldus, Schefferus, Frobenius, Gruterus: Gronovius mavult *præflorata*: quem vide. Idem A Gellio 14, 1 extr. contigit, ubi olim editum fuerat: *Futurum gaudii fructum spes tibi jam defloravit*: at Oiselius, Gronovius & Proustius, *præfloravit.*

¶ Defloratus, *a, um*, verblühet, abgepflückt. *Certos atque defloratos fructus ostendere*, Quintil. 7, 6. v. *Defloro.*

¶ Defloratio, *onis*, f. die abnehmung der blüte, schändung. Tertull. adv. Valentinian. c. 12 *Graculus ex omnium defloratione constructus.* Ambros. epist. 64 ad Syagr. *Defloratio virginitatis.*

¶ Deflorator, *oris*, m. Hieronymus: *Deflorator virginitatis.*

¶ Effloreo, *ēre*, herfürblühen. Tertull. vel potius Cyprian. de judic. Dom. c. 8 *Nec nostris efflorent talia campis.*

¶ Effloresco, *ĕre*, hervor blühen, entstehen, item, berühmt werden; ut, *Laudibus ingenii efflorescere.* Cic. pro Cælio c. 31 id est inclarescere, empor kommen. *Vtilitas efflorescit ex amicitia.* Id. de Amicit. c. 27. *Ex rerum cognitione efflorescat oportet oratio*, Id. de Orat. 1, 6, 6.

¶ Infloreo, *ēre*, vel Infloresco, *ĕre*, aufblühen. Claudian. de Laud. Stil. 3, 124 *Pristina Romuleis infloruit artibus ætas.*

¶ Præfloreo, *ēre*, vorher blühen. Plin 16, 29 *Præflorent talia & prægerminant, atque in totum præcocia fiunt.*

¶ Præflōro, *are*, est, florem præripere, libare, zuvorher geniessen, abpflücken. *Gaudii fructum spes jam præfloravit*, Gell. 14, 1 extr. v. *Defloro.*

¶ Præfloratus, *a, um*, vorher genossen, davon das beste weg ist; ut, *Præflorata virgo*, apud Apul. in Apolog. cui flos pudicitiæ imminutus. Et Plin. Paneg. Trajani c. 58 *Præcerptum præfloratumque* conjungit. Add. Gronov. ad Liv. 37, 58

¶ Refloresco, *ĕre*, denuo florescere, wieder blühen; ut, *Iuventus reflorescens*, Silius 15, 738.

Semperflorens & semperflorium, vide in *Semper.*

¶ Superfloresco, *ĕre*, auf der frucht blühen. Plin. 19, 5 *Cucumis floret, sibi ipsi superflorescens*, credo, ut superfœtare dicuntur quædam animalia, florem edens novum fructu jam præsente, quamquam etiam diu in fructu cucumeris flos inhæret.

FLVCTVS, *ûs*, m. unda, impetus aquæ profluentis, die flut, wasser-woge, welle, a *fluo* ejusque antiquo supino *fluctum*, v. Voss Etym. p. 218. *Fluctibus operiri*, Cic. in Verr. 4, 53. *Fluctibus jactari*, Id. in Orat. c. 30. Et de Finib. 5, 2 *Ad fluctum declamabat Demosthenes, ut fremitum assuesceret voce vincere.* Id. fam. 9, 16 *Invidiam & fortunam existimo ab animo firmo & gravi, tamquam fluctum a saxo frangi oportere.* ¶ 2. *Fluctus fortunæ, curarum, irarum*, pro impetu & perturbatione. Plin 5, 17 *Quos fortunæ fluctus agitat.* Silius 8, 32 *Insanos curarum comprime fluctus.* Et Lucret. 3, 299 *Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.* Cic. pro Flacco c. 26 *Massilia Barbariæ fluctibus alluitur*, i. e. sita in finibus Barbararum gentium. Sic, *Fluctus concionum*, Id. pro Mil. c. 2 dixit: & *fluctus civiles*, C. Nepos 25, 6, 1. Ita comparantur civiles turbæ; quibus & prosterni multa, sicut procellis ac tempestate, & jactari omnia, sicut fluctibus, & implicari, sicut circulo, perniciei videmus. v. Quintilian. , 6. Simili ratione Cic. pro Mur. c. 17 *comitia freto, & euripo*; & Phil. 2 *bella civilia Oceano* comparat. ¶ 3. Sed *Fluctus palmarum*, ap. Avien. Descr. Orb. Terr. p. 1202 est copiosa palmarum frons quavis aura se movens. Sic Claud. in Ruf. 2, 270 *Glaucos fluctus attollit olivæ.* ¶ 4. *Flucti* pro *Fluctus* vide apud Nonium 8, 37.

¶ Fluctĭculus, *i*, m. diminut. Apul. Apol. p. 296 *Quamlibet leviter motis fluctieulis.*

¶ Fluctuosus, *a, um*, plenus fluctuum, ungestüm, das wellen wirfft; ut, *Mare fluctuosum*, Plaut. Rud. 4, 2, 5 *Pontus fluctuosus atque fervens*, Pompon. Mela 1, 19. *Fluctuosi smaragdi*, qui fluctuum similitudinem referunt, Plin. 37, 5.

¶ Fluctuo, *are*, fluctus ciere, wellen werffen; ut, *Tellus, mare fluctuat*, Virg. Georg. 2, 281. *Quadriremis in mari fluctuans*, Cic. in Verr. 5, 35. ¶ 2. Item, jactari, commoveri, in dubio esse, hin und wieder wancken und getrieben werden. Plin. 2, 95 *Quædam insulæ semper fluctuant*, i. e. moventur, natant. Lucret. 4, 1070 *Fluctuat incertis erroribus ardor amantum.* Et Virg. Æn. 8, 19 *Magno curarum fluctuat æstu.* Cic. Acad. Quæst. 4, 9 *In suo decreto fluctuare. Periculosa valetudine fluctuare*, Valer. Max. 5, 5.

¶ Fluctuor, *atus sum, ari*, deponentis forma, idem. Liv. 23, 33, & 32, 13 *Rex fluctuatus animo est.* Seneca Medea v. 941 *Haud aliter meum Cor fluctuatur.* Atque in Curt. 4, 12, 21 *Fluctuari animo rex cœpit*, ut Gronov. observ. 2, 8, emendavit. Adde Steph. ad Sax. Gramm. p. 215. Quintil. 9, 3 *Vtroque modo efferuntur: luxuriatur,*

riatur, luxuriat: fluctuatur, fluctuat: assentior, assentio: revertor, reverto.

¶ Fluctuans, *tis*; ut, *Sententia fluctuans*, id eſt, dubia, vacillans, wanckende meinung, Cic. Att. 1, 20. Et, *Genus orationis fluctuans & dissolutum*, Auctor ad Herenn. 4, 11.

¶ Fluctuātus, *a, um*, idem. Plin. 4, 12 *Delos diu fluctuata.*

¶ Fluctuatim, adv. Afran. ap. Nonium 2, 313 *Magnifice volo fluctuatim ire ad illum*, i. e. jactanter, ſolute, criſpans lumbos.

¶ Fluctuatio, *ōnis*, f. das wancken; ut, *Fluctuatio occulta*, Plin. 31, 11. *Fluctuatio animorum*, der zweifel, Liv. 9, 25. *Artus trepidi, inquietæ manus, totius corporis fluctuatio*, Sen. de Ira 2, 35.

¶ Fluctuabundus, *a, um*, vacillans, ritubans, wanckend, apud Sidon.

¶ Fluctĭcŏla, *æ*, c. in fluctibus habitans. Sidon. carm. 10, 1 *Fluticolæ cum fœta nurus Pagaſæa per antra, &c.*

¶ Fluctĭcŏlor, *ōris*, c. waſſer-farbicht. Mart. Capella 1 p. 18 *Fluticolor hiacynthi profunditas.*

¶ Fluctĭfrăgus, *a, um*, fluctum frangens & diſſipans; ut, *Littus fluctifragum*, Lucret. 1, 306. Et Tertull. de Iona nave v. 38 *Tremit omnis ſilva ſub ictu Fluctifrago.*

¶ Fluctĭgĕna, *æ*, m. in fluctibus natus. Mart. Capella lib. 1 p. 9 *Fluctigena ſpectans quali ſub gurgite Nereus.* Idem lib. 9 p. 310 *Nantes fluctigenæ.*

¶ Fluctĭgĕnus, *a, um*, idem. Avienus in Arateis v. 1159 *Fluctigeni ſpeciem monſtri ſuperinvehit auſter.*

¶ Fluctĭger, *a, um*, ferens aut pariens fluctum, navis epitheton. Cicero apud Iſidorum 19, 1 *Tunc ſe fluctigero tradit mandatque parœni.*

¶ Fluctĭsŏnus, *a, um*, rauſchend. Silius 12, 355 *Inſula fluctiſono circumvallata profundo.*

¶ Fluctĭvăgus, *a, um*, in fluctibus vagans, ſchwimmend; ut, *Nauti fluctivagi*, Statius 3 Silv. 1, 84 & *unda fluctivaga*, Id. Theb. 1, 271. Et 9 Theb. v. 360 *Fluctivagam ſic ſæpe domum, madidoſque penates Halcyone deſerta gemit.*

¶ Confluctuo, *are*, hin und her ſchweben. Apulej. Met. 11 p. 258 *Palla ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter confluctuabat.*

¶ Confluctŭor, *ari*, dep. ſchwancken, verwirret ſeyn. Sen. Medea v. 940 *Haud aliter motu confluctuatur*; alii: *Meum cor fluctuatur.*

¶ Perfluctuo, *are*, idem. Lucret. 3, 722 *Copia exſanguis tumidos perfluctuat artus.*

Flumen, &c. vide mox in *Fluo.*

FLVO, *fluxi, fluxum*, (olim *fluctum* & *flutum*) *fluĕre*, a βλύω *mano*, flieſſen. *Fluere pleno alveo*, Quintil. 2, 1 in vollem ſtrom gehen. Martial. 4 epigr. 66 *Rates* etiam *fluere* dixit. ¶ 2. *Fluere* etiam ignis dicitur. v. Cerda ad Virg. Æn. 3, 572. Jac. Gron. ad Gell. 17, 10. ¶ 3. *Fluunt*, quæ facile, & ex animi ſententia, ſuccedunt. *Oratio melle dulcior fluit ex lingua*, Cic. de Senect. c. 10. Quod de Neſtore ſcripſit Homerus Id. Off. 1, 26 *Fluunt ea voluntatem noſtram res proſpere*, es gehet uns nach wunſch. Id. N. Deor. 3, 19 *Hæc omnia ex eodem fonte fluxerunt*, id eſt, orta ſunt. Atticus ap. Cic. Att. 9, 10 p. 56. Græv. *Sed videamus, quid Cnejus agat, & illius rationes quorſum fluant.* ¶ 4. Alibi tamen pro minui, deficere, intereidere ponitur, zerrinnen. Virg. 2 Æn. v. 169 *Ex illo fluere & retro ſublapſa referri Spes Danaum.* Vbi Servius: FLVERE eſt τῶν μέσων. *Ideo addidit* RETRO. *Contra Salluſtius:* REBVS SVPRA MODVM FLVENTIBVS. Cic. pro Marc. c. 8 *Omnia quæ delapſa jam fluxerunt.* Liv. 27, 17 *Vt res ſuæ, qua cœpiſſent, fluerent.* Ita Gron. ex MS. al. *ruerent.* Adde Celſum 6, 1 pr. *Capilli fluunt*, die haare gehen aus, unde & *capillos fluentes* vocat. ¶ 5. Eſt enim & cadere ſive decidere, delabi, herabfallen, Cic. Phil. 12, 3 *Excident gladii, fluent arma de manibus.* Ovid. Amor. 2, 14 de pomis: *Sponte fluent matura ſua.* Vid. quæ multa collegit Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 2, 131. it. Burm. ad Samon. 105, ubi laudat, quibus capilli *fluere* dicuntur, ut *Defluere.* Paulinus Nolanus epiſt. 32 ad Severum inſerto carmine: *Et per columbam Spiritus Sanctus fluit:* id eſt, delabitur ¶ 6. *Fluere* etiam dicuntur, qui in vitia & voluptates animum laxant, mollis ac diſſoluta vitæ homines. Cic. Tuſc. 4, 22 *Voluptate liquefcere & fluere mollitia*, in der wolluſt gantz erſoffen ſeyn. Curt. 10, 3, 9 *Luxu omnia fluere credideram.* Tibull. 2, 6, 33 *Vt mea luxuria Nemeſis fluat.* Sic & uſurpari videas *Fluens, Fluxus, Fluibundus, Fluidus, Fluitare, Diffluere, &c.* ¶ 7. *Fluere* & *effluere*, active inrerdum poni obſervat Burm. ad Petron. c. 71 p. 355 ſq. ubi *dolia effluunt vinum*, i. e. non continent. Add. Heinſ. ad Claudian. p. 273. ¶ 8. Præteritum hujus verbi *fluxi*, & *fulſi* ſæpe permutantur a librariis, v. Drakenb. ad Sil. 2, 131. It *fluere* & *pluere*, de quo in *Pluo.* It. *fluere* & *ruere*, de quo Drakenb. ad Liv.

¶ Fluens, *tis.* Cic. in Bruto c. 79 *Oratio libere fluens.* Ovid. de Arte am. 3, 62 *Eunt anni more fluentis aquæ.* Ambroſ. ſerm. 81 *fluentior exitus*, hoc eſt, felicior. ¶ 2. Improprie etiam Virg. Georg. 2, 370 *ramos fluentes dixit*, i. e. nimium excreſcentes; conf. Nonius 4, 187. Et Ovid. Art. am. 3, 301 *fluentes tunicas* dixit, weit rauſſende röcke. ¶ 3. *Fluens* eſt mollis, effœminatus. *Otio ac mollitiis pœne ultra faminam fluens*, allzu weibiſch, ein weichling. Vellej. 2, 88, 2; & 1, 6, 2. Quintil. 152 p. 27 *Soluti ac fluentes.* Sic, *fluentia membra*, ſunt languida ap. Curt. 8, 14, 33.

¶ Fluenter, adv. flieſſend. Si Criticorum ſententia ſtandum, etiam Cic. Att. 7, 14 pr. *fluenter lippire* dixit: ubi vulgo *leviter.* Cerior Apulej. 2 Milef. p. 1, 22 *Capillo fluenter undante*, mit fliegendem haare. Et Lucret. 4, 226 *Omnibus ab rebus res quæque fluenter fertur*, id eſt, fluit, permanat, diffunditur.

¶ Fluentia, *æ*, f. die flüſſigkeit. Ammian. 30, 12 (Valeſ. 4) *Eloquentiam inanis quædam imitatur fluentia loquendi.* Cæl. Aurel. Tard. 2, 3 *Fluentiam retinere.*

¶ Fluento, *are*, fluere, flieſſen. Venantius Fortunatus de vita Martini 4, 641 *Pergis ad Auguſtani, qua Virdo & Licca fluentant.*

¶ Fluentum, *i*, n. flumen parvum, aquæ decurſus, ein bach, fluß; ut, *Xanthi fluenta*, Virg. Æn. 4, 144 *Rauca fluenta*, Id. Æn. 6, 327. Sæpius, plurale: nec tamen inuſitatus numerus ſingularis. Prudent. Periſt. 12, 32 *regio murmurans fluento*, hoc eſt, locus ſonante rivo irriguus. Auſon. in Moſella v. 419 Rhenum alloquens Moſellam recepturum: *ſpatiumque novi mentare fluenti.*

¶ Fluentiſŏnus, *a, um*, ſonans a fluctu. Catull. de Nupt. Pel. & Thet. v. 52 *Fluentiſono litore.*

¶ Fluxus, *a, um*, gefloſſen, flüſſig. Plin. 9, 38 *fluxos habent ſuccos.* ¶ 2. Inſtabilis, momentaneus, ungewiß, veränderlich. Plaut. Capt. 2, 3, 79 *Fac fidelis ſis fideli, cave fidem fluxam geras*, gehe nicht um mit unbeſtändiger treu. *Fide fluxa uti*, dixit Salluſt. Iug. c. 111. conf. Plaut. Capt. 2, 3, 79, it. Drakenb. ad Sil. 8, 322. *Fortuna belli fluxa* Cic. ad Brut. 10. Rurſus Salluſt. Cat. c. 1 *Divitiarum & formæ gloria fluxa & fragilis eſt. Fluxa auctoritas*, apud Tac. Hiſt. 1, 21, 4. ¶ 3. Infirmus, corruptioni obnoxius, ſterlich, zärtlich. Tac. Hiſt. 2, 32, 4 *Corpora fluxa.* Sall. Cat. 14, 3 *adoleſcentium animi molles & ætate fluxi.* Ita dixit *ſpadonem fluxum*, Martial. 5 epigr. 42. ¶ 4. *Fluxi*, homines, qui voluptatibus ac libidinibus licenter ſolute que indulgent, weichling. Tac. Hiſt. 2, 76, 3 de Othonianis ducibus: *Non vigilias agere, non intuta mœnium firmare, noctu dieque fluxi & amœna lituorum perſonantes, in miniſterium luxus diſperſis militibus, de bello tantum inter convivia loquebantur.* Apud Suet. Tib. c. 52 *Druſus animi fluxioris, remiſſiorisque vitæ erat.* Sic, *fluxior vita*, Ammian. 22, 5, ein liederliches leben, aut mollior & delicata, cujus indicium *Fluxior cinctus*, Suet. Cæſ. c. 45. v. Salmaſ. ad Tertull Pallium p. 341. ¶ 5. *Fluxa* etiam pro irritis dicuntur, vergebliche dinge. Tacitus, cum Ann. 15, 23, 3 expoſuiſſet, quæ ob natam Neroni filiam decreviſſet Senatus, ſubjecit: *quæ fluxa fuere, quantum intra menſem defuncta infante.*

¶ Fluxe, adv. Varro de R. R. 2, 11 princ. *Et eo magis fluxe ex herba*, agit de vi lactis animalium ad perpurganda corpora. Compar. Ammian. 18... *More vitæ remiſſioris fluxius agens.*

¶ Fluxio, *onis*, f. der fluß, flut; ut, *Fluxio aquarum*, Cic. de Div. 1, 49. *Fluxiones alvi*, der durchlauf, Plin. 22, 23. *Fluxiones pituitæ*, ibid. c. 25. *Fluxiones oculorum*, ibid. 27, 9. *Sanguinis fluxiones*, blut-fluß, Id. 20, 14.

¶ Fluxus, *ûs*, m. idem. Onomaſt. vet. ῥοή, *fluor, fluxus, fluxio.* Quintil. 11, 3 p. 830 *fluxus aquarum.* Et Seneca epiſt. 52 tralate: *Impudicum & inceſſus oſtendit --- & fluxus oculorum*, wenn man die augen hin und her ſchieſſen läſſet. Paulin. Petrocorius 2, 591 *fluxu ventris vacuata viſcera*, der bauchfluß, durchfall. *De fluxu ventris* agit etiam Celſus 4, 72. De laxitate veſtium Tertull. de Pallio c. 4 *Si quis Menandrico fluxu delicatam veſtem humi protrahat*, hoc eſt, ut Salmaſius explicat, Menandri comici more, veſtitu delicato & fluente humum verrere, al. *Mæandrico*, eine ſchleppe tragen. conf. Vitruv. 9, 6.

¶ Fluxura, *æ*, f. idem apud Cyprianum. Add. Columella 3, 2, ſ. 17 & 32, ubi ſignificat muſtum & vinum adeo uvis exprimendum. vid. Geſn.

¶ Fluxĭbĭlis, *e*, flieſſig. Vet. Interpr. Irenæi 2, 29 *Eliquatio cum fluxibili materia.*

¶ Fluxĭlis, *e*, idem. Tertull. adverſ. Valentin. c. 24 *Fuſile & fluxile liquoris eſt qualitas.*

¶ Fluxuōſus, *a, um*, idem. Colum. 8, 17 *Fluxuoſi ſpecus.*

¶ Fluxĭpēdus, *a, um*, ut, *Fluxipeda veſtis.* Avienus Arat. Phænom. v. 288, quæ ad pedes defuit.

¶ Fluibundus, *a, um*, diffluens. Metaph. Mart. Capella ſub finem lib. 1 *Fluibunda luxu puella.*

¶ Fluĭdus, *a, um*, liquidus, flieſſig, ſo da fleuſt; ut, *Fluidus liquor*, Virg. Georg. 3, 484. *Fluidi lacerti*, Ovid. Met. 15, 231, qui rigorem remiſere, enervati. ¶ 2. Pro voluptario *Fluidi* dictione uſus eſt Laurentius Novarienſis, Homilia de pœnitentia. *Non ei* (Mariæ Magdalenæ) *dixit Dominus, meretrix, adultera, fornicaria, fluida.* v. *Fluxus, a, um*, n. 4.

¶ Fluĭdo, *are*, fluidum reddere, flieſſend machen. Cæl. Aurel. Tard. 5, 12 *liquore fluidantur accepta.*

¶ Fluĭſco, & Flueſco, *ĕre*, flieſſend werden. Draconitius Hexaemer. v. 577 *Cujus ab adſpectu montes & ſaxa fluiſcunt.* Et Auguſtin. Civ. Dei 21, 5 *Salem velut in aqua flueſcere*; & c. 7 *Nivem flueſcere non ſinat.*

¶ Fluito, *are*, frequent. hin und her flieſſen, ſchwimmen; ut, *Fluitans alveus, quo expoſiti erant pueri*, Liv. 1, 4. ¶ 2. *Fluitare* etiam dicuntur dubii & incerti, quod inſtar aquæ modo huc, modo illuc impellantur, wancken, im zweifel ſtehen. Tac. Hiſt. 2, 93, 4 *Creditur, Cæcinæ fides fluitaſſe.* Horat. 1 epiſt. 18, 109 *Sit bona librorum & proviſæ frugis in annum Copia: ne fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.* Alibi τῷ *natare* ſimiliter uſus eſt. ¶ 3. *Luxu fluitare*, Paulinus dixit Eleg. de obitu Celſi v. 518.

¶ Fluitans, *tis*; ut, *Pedites fluitantes*, Curt. 4, 9, 19. *Bellua fluitantes & innatantes*, Cic. Nat D. 2, 39. Id. pro Sextio c. 20 *Navem reip. fluitantem in alto, tempeſtatibus ſeditionum & diſcordiarum, gubernaculis ereptis*, eleganti dixit ſimilitudine. Nec minus elegan ter Ovid. Art. am. 2, 433 *In curru dare fluitantia lora*, den zügel ſchieſſen laſſen.

¶ Fluitanter, adv. idem, apud Mart. Capellam.

¶ Flŏto, *are*, pro *fluitare*, Lucret. 3, 190 *Namque movetur aqua & tantillo nomine flutat.* Ita legit Lambinus; alii *fluctat.* conf lib. 4, 75. Hinc

¶ Fluta, *æ*, f. plur. *Flutæ*: murænæ in freto Siculo, in ſummo ſupernatantes, & nunquam ſeſe mergentes, Macrob. Sat. 3, 15. Græci πλωτὰ dictæ quaſi navigabiles, eine art der meerſalen. Sunt enim piſces, anguillis non diſſimiles. conf. Colum. 8, 17; & Voſſ. Etym. p. 218.

¶ Flūmen, *ĭnis*, ein fluß, *aqua continue fluens*, Varr. L. L. 4, 5. *Vivo perfundi flumine*, im flieſſenden waſſer baden, Liv. 1, 45. Id. 5, 16 extr. *Suo flumine aqua in mare manat*, h. e. naturali lapſu. *Navigare* vel *devehi ſecundo* vel *adverſo flumine*, vide in *Secundus* & *Adverſus.* Ovid. de A. A. 2, 181 *Obſequio tranantur aquæ, nec vincere poſſis Flumina, ſi contra, quam rapit unda, nates.* Curt. 7, 4, 13 *Apud Bactrianos vulgo uſurpabant: Canem timidum vehementius latrare, quam mordere. Altiſſima quæque flumina minimo ſono labi.* ¶ 2. Nota: *Iungi flumen* dicitur, cum ab altera in alteram ripam tranſiri poteſt; quod fit, vel *ponte*, vel *gelu* ac *glacie.* Plin. Paneg. c. 12 *Cum Danubius gelu jungit ripas.* Contra *Reſolvi flumen* dicitur, vel quod ſtrictum glacie hactenus fuit,

uit, jam liberum alveum nactum eſt, vel quod inundat, & funditur
ite. Suet. Domit. c. 6 *Cum ipſa dimicationis hora refolutus repente*
benus tranſituras ad Antonium copias inhibuiſſet. ¶ 3. Nomen
ioc ſingulare adjicitur ſingularibus ſeu individuis. C. Nep. 5, 2, 2
apud ſlumen Strymona; & 18, 5, 1 *apud ſlumen Nilum*: & 20, 2, 4
apud ſlumen Strymona; & 18, 5, 1 *apud ſlumen Nilum*: & 20, 2, 4
ipud Crimiſſum ſlumen. ¶ 4. De lacrimis etiam hyperbolice di-
itur. Virg. Æn. 1, 465 *largo humectat ſlumine vultum.* Et per me-
aphoram *ſlumen ingenii*, Cic. pro Marcell. c. 2. Et, *Orationis &*
erborum ſlumen, de Orat. 2, 15 ac 45, pro eloquentia ubere & felici.
d. Acad. Q. 4, 38 pr. *Flumen orationis aureum ſundens Ariſtoteles.*
¶ 5. Ignis i *ſlammæ ſlumen* eſt apud Gratium 445, tuente Vlit. &
Burmanno. Ita *ſpiravile ſlumen* Nemeſianus Cyn. 255 dixit de an-
helo & igneo equorum flatu. ¶ 6. *Flumen* & *ſulmen* miſcentur
librariis. v. Drakenb. ad Sil. 646.

¶ Flumicellus, *i*, m. dimin. Innocentr. de Caſis p. 227 *Habet ſub*
via ſlumicellum & trans ſlumicellum aquam vivam.

¶ Fluminia, *æ*, f. ſubſt. idem. Innocent. l. c. p. 228 *In ipſum jugum*
ſluminia excurrit. conf. p. 225; p. 231; &c.

¶ Flūmīneus, *a, um*, adj. in oder aus dem fluß. *Aqua ſluminea*,
Ovid. Faſt. 2, 596. *Volucres ſluminææ*, waſſer-vögel, Id. 2 Met. 253.

¶ Fluminālis, *e*, idem. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1 *Fluminales navi-*
gationes. Id. 1, 4 *Fluminales cancri*, bachkrebſe.

¶ Flumentāneus, *a, um*, aliud adject. idem. Sic *Flumentanea por-*
ta Romæ appellata, quod Tiberis partem ea fluxiſſe affirmant. Feſt.
Meminerunt ejusdem portæ Varro R. R. 3, 2; Cic. Att. 7, 3; Liv.
6, 20; & 35, 9.

¶ Fluor, *ōris*, m. idem quod *fluxus*, das flieſſen, der fluß. Celſus
4, 19 *fluor ventris*, der durchfall. Largus Scribon. compoſ. 52 *Faci-*
unt ad ſtomachi naufeam, & dejectiunculas, & ad omnem fluorem.
Symmach. 6 ep. 64 *fluor oculorum*, das trieſen der augen. Sed &
extra morbi genera, mare *fluorem* dixit Solinus c. 18 (al. 28) & ſon-
tem c. 29 (al. 42) & de Nilo c. 32 (al. 45) *fluorem ſolitæ velocitatis pro-*
movere. Et pluraliter *annium fluores*, Apul. 2 Florid. Et de aëre
Arnob. 6 p. 196 *Intelligimus omnes ventos aëris eſſe fluorem pulſi.*

¶ Fluonia, *æ*, f. Iunonis cognomen apud Feſtum, ubi ait: *Fluo-*
niam Iunonem mulieres colebant, quod eam ſanguinis fluorem in con-
ceptu retinere putabant. Fluvionia eſt apud Arnobium lib. 3 p. 118;
Et *Fluvonia* apud Mart. Capellam 2 p. 37.

¶ Fluvius, *i*, m. a fluens, ein fluß. Virg. Æn. 1, 607 *In freta*
dum fluvii current. Hoc quoque nomen, ut *flumen*, cum propriis
conjungitur. Cic. Tuſc. 1, 39 *apud Hypanim fluvium*; Id. de Invent.
2, 31 *fluvius Eurotas is, qui propter Lacedemonem fluit. Fluviorum*
fabuloſos amores complexus eſt Ovid. am. 3, 6, 25 ſq. *Fluvii* paſſim
ſimulacris culti, de quibus v. g. Spanh. ad Callim. p. 10. it. Peri-
zon. ad Ælian. 2, 32.

¶ Fluvia, *æ*, f. idem. Siſenna apud Nonium 3, 100 *Oppidum inter*
duas fluvias. Ibid. *Trangreſſus fluviam, quæ &c.*

¶ Fluviālis, *e*, in oder aus dem fluß; ut, *Aqua fluvialis*, Colum. 6,
22, flieſſend waſſer. *Arenæ fluviales*, Pallad. 11, 17. *Fluvialis ripa.*
Ovid. Heroid. 5, 25.

¶ Fluviātilis, *e*, idem; ut, *Naves fluviatiles*, Liv. 10, 2, quibus in
fluvio utimur. *Fluviatiles piſces*, Plin. 9, 16.

¶ Fluviāticus, *a, um*, idem; ut, *Arena fluviatica*, Vitruv. 1, 4,
extr. & c. 5 *Animalia fluviatica*, Colum. 8, 15.

¶ Fluvĭātus, *a, um*, participium ſine verbo, ſignificat in fluvio
macératum, gewäſſert; ut, *Abies fluviata*, Plin. 16, 39, i. e. macerata
aquis. *Linum fluviatum*, geröſter flachs.

¶ Fluvidus, *a, um*, idem quod *Fluidus.* Sedulius in MSS. 4, 186
de Hydropico: *fluvidus mox viſcera morbus Deſerit.* Adde Lucret.
2, 463, & Lex. Lucr. Parei.

¶ Fluvĭto, *are*, pro *fluitare*, ex ſcriptis libris Solini c. 35 produ-
xit Salmaſ. Exerc. p. 407, & ex Plin. 16, 40 Exerc. p. 726.

I. Compoſita cum præpoſitione:

¶ Affluo, vel Adfluo, *xi, xum, ĕre*, zufflieſſen, heran flieſſen. Plin.
2, 97 pr. *Æſtus maris bis inter duos exortus lunæ affluunt, bisque re-*
meant. Addi etiam præpoſitio poteſt; ut Cic. de Fin. 1, 11 *Volu-*
ptas ad ſenſus cum ſuavitate affluit, id eſt, accedit, allabitur, ſie ſchleicht
ſich ein. Atque ita etiam cum Dativo Ovid. de Remed. Am. v. 148
Adfluit incautis inſidioſus amor. Sall. Catil. 36 *Cum domi otium at-*
que divitiæ --- affluerent. Sed hæc metaphorice. Eodem tropo de
rumore, nuncio, qui affertur, advenit. Cic. ad Q. fratr. 3, 3 *Nihil*
ex iſtis locis non modo literarum, ſed ne rumoris quidem affluxit. Alia
nec inelegans metaphora eſt quando de hominum concurſu, ſicut
etiam *confluere*, adhibetur, Virg. 2 Æn. ſub fin. *Atque hic ingen-*
tem comitum affluxiſſe novorum Invenio admirans numerum. Tac.
Ann. 14, 8, 2 *Affluere ingens multitudo cum luminibus* ſcil. cœpit, zu-
lauffen. Tandem & abundare eſt; ut, *Affluere divitiis & honore*,
Lucret. 6, 12, vollauf haben. Sed de hac notione plura in participio,
quod ſequitur.

¶ Affluens, *tis*, abundans, dives, copioſus, häufig, überflüſſig, de
aqua proprie, figurate tamen ſæpius. v. g. *Omnium rerum copia af-*
fluentes, Cic. Off. 1, 43, reich. *Homo Venerius & affluens omni lepore*
& venuſtate, Id. in Verr. 5, 54. *Ipſe erat multis animi corporisque de-*
liciis affluens, Gell. 19, 1. *Vrbs eruditiſſimis hominibus liberaliſſimisque*
ſtudiis affluens, Cic. pro Arch. c. 3. *Affluentes anni*, die zuwachſenden
jahre, Horat. ode 11, 4, 19. Inde etiam comparativus formatur. Cic.
in Lælio c. 16 *Ditior & affluentior amicitia.* Et Vitruv. 8, 1 *Sub*
radicibus montium, & ſaxis ſilicibus, uberiores & affluentiores aquæ
ſunt. Et ſuperlativus, *affluentiſſimus fluvius*, apud Ambroſ. ſerm. 81
p. 379. Et Auguſt. Conf. 2, 6 *largitor affluentiſſimus.* Id. de
Doctr. Chriſt. 4, 14 *affluentiſſima fœcunditas facundiæ.* Sed &
Solin. c. 50 *Exſudant humorem affluentiſſimum.*

¶ Affluenter, adv. abunde, reichlich, überflüſſig. Solinus c. 14
(Salm. 9) de Macedonia: *Affluenter ſucceſſus ejus ampliandis opibus*
proficiebant. Compar. *Affluentius voluptates haurire*, Cic. Tuſc. 5, 6.
Affluentius vivere, Nepos 25, 14, 2.

¶ Affluentia, *æ*, f. der überfluß. Cic. pro Lege Agrar. contra Rul-
lum 2, 35 *Ex hac copia atque omnium rerum affluentia nata eſt arro-*
gantia. Plin. Paneg. c. 29 *Inſtar perpetui congiarii reor affluentiam*
annonæ. Nepos 25, 13, 5 *Munditiem, non affluentiam affectabat.* Ita

enim locum Lambinus Schottusque reſtituunt: quamquam & vul-
garis lectio tolerari queat.

¶ Circumfluo, *ĕre*, umher flieſſen. Pompon. L. 30 § 2 de acqui-
rendo rerum dominio: *Agrum amnis circumfluit.* ¶ 2. Deinde
idem quod affluere, in *abundandi* ſignificatu; ut, *Circumfluere &*
abundare omnibus rebus, Cic. in Verr. 3, 4, alles vollauf haben. Conf.
in Læl. 15. Epiſt. ad Attic. 2, 21. *Secunde res circumfluunt vos*, Curt.
10, 2, 22. Paſſivum vide in Macrob. Som. Scip. 2, 9; & Lactant.
2, 10.

¶ Circumfluens, *tis*, häuffig; ut, *Circumfluens exercitus*, Cic. pro
Mur. c. 24. *res circumfluentes*, Id. Parad. c. 2 *ſemper in laude verſatus,*
circumfluens gloria, Id ad. Att. 2, 21, hochberühmt.

¶ Circumfluus, *a, um*, idem; ut, *Circumfluus amnis*, Ovid. 15 Met.
v. 739. *Tellus præcincta circumfluo mari*, Plin. 2, 66. Etiam paſſive:
Vrbs gemino circumflua ponto, Val. Flacc. 5, 442. *Circumflua Tibri-*
dis alti inſula, Ovid. c. l. v. 624.

¶ Confluo, *xi, xum, ĕre*, in eundem locum fluere, zuſammenflieſ-
ſen; ut Tibull. 4, 1, 20 *Qualis & in curvum pontus confluxerit orbem.*
Cic. de Leg. 2, 3 *Diviſus æqualiter Ibrenus --- cito in unum conſluit.*
¶ 2. Tralate eſt concurrere, magno numero accurrere, haufenweiſe zulaufen. Cæſar Gall. 7, 44 *Magnus ad eum quotidie numerus con-*
fluebat. Conf. Curt. 10, 4, 15. Nepos 7, 6, 1; & Veilej. 4, 72, 5. Plin.
in Epiſt. 4, 13. 9, 33. 10, 82. Et res, quæ conjunguntur, *confluere* di-
cuntur. Cic. in Verr. 4, 52 *Qui* (portus) *cum diverſos inter ſe adi-*
tus habeant, in exitu conjunguntur & confluunt.

¶ Confluens, *tis*. Lepidus Cic. fam. 10, 24 *Ab confluente Rhoda-*
no caſtra movi. Sic, *auxiliis confluentibus*, Vellej. 2, 55, 2. *Turba*
confluentium, Id. 2, 80, 4.

¶ Confluens, *tis*, ſubſt. m. eſt, ubi duo fluvii confluunt, der zu-
ſammenfluß, wo zwey waſſer zuſammen flieſſen. Plin. 3, 26 *Maxſa incl-*
pit a confluente ſupra dictos, id eſt, Savi & Danubii. Et 6, 26 *In con-*
fluente Euphratis, foſſa perducti, atque Tigris.

¶ Confluentes, *ium*, plur. idem. Eod. lib. Plin. c. 27 pr. *Eſt*
etiamnum oppidum Meſopotamiæ in ripa Tigris circa confluentes, quod
vocant Digbam. ¶ 2. Hinc & *Conflantes*, & *Confluentia* vulgo,
civitas vetus Rhenana, Coblentz, inde dicta, quod ad eam Rhenus
& Moſella confluant.

¶ Confluentia, *æ*, ſubſt. f. die zuſammenflieſſung. Macrobius Sat. 7, 4
Hæc eſt triplex cauſſa vel podagræ, vel cujuslibet morbi, multitudo hu-
moris, fortitudo membri a ſe repellentis, & recipientis infirmitas. Sic
recentiores libri. Vbi Pontanus adnotavit: *ex ſcripto & veteribus*
ſupplendum: Vel cujuslibet ex confluentia morbi. Nam mala capit,
ἐκ ῥεύματος oriuntur.

¶ Confluus, *a, um*, adj. zuſammenflieſſend. Prudent. Cathemer. 5,
76 *Vnda revolvitur In ſemet revolens gurgite confluo.*

¶ Confluges, Noniq interprete, loca, in quæ rivi diverſi con-
fluunt, der zuſammenfluß. Liv. Andron. apud eundem: *Confluges,*
ubi conventu campum totum inhumigant. Eſt autem a *confluo*, ut Fru-
ges a *fruo*, quod pro *Fruor* dicebant veteres. v. Salmaſ. loco mox
indicando. *Conflages* apud Feſtum, vid. in *Flo.*

¶ Conflugium, *i*, n. idem, quod Salmaſ. Solino c. 9 reſtituit: *Ru-*
pium cavamina, quæ fluctuum conflugiis nunc adeſa ſunt. Vulgo *con-*
fligiis lectum, v. ejus in h. l. Exercitat. p. 109.

¶ Confluvium, *i*, n. idem. Severus in Ætna v. 325 *Donec con-*
fluvio revolutis æſtibus amnis Exſilit, i. e. incendia eructantur. Varr.
ap. Non... *Ad quam rem nobis eſt confluvium.*

¶ Conflumineus, *i*, m. qui eodem flumine utitur, Apul.

¶ Confluxus, *ūs*, m. der zufluß, zulauf, vulgare, ſed absque vete-
rum auctoritate.

¶ Confluxio, *onis*, f. idem, apud Livium.

¶ Defluo, *ĕre*, deſinere fluere, verflieſſen, verlauffen. Seneca
Quæſt. Nat. 3, 3 *Sed & magnæ latentesque undæ ſunt: itaque etiam,*
cum biberni defluxere torrentes, faciem ſuam ſervant. Horat. 1 epiſt.
2, 42 *Ruſticus expectat dum defluat amnis, at ille Labitur, & labetur*
in omne volubilis ævum. Translate, *Tempus deſtuit*, die zeit vergehet,
Salluſt. Iug. c. 10, 67; & 22, 21 *Vbi per ſecordiam vires, tempus, inge-*
nium defluxere. Prop. 1, 20, 2 *Id tibi ne proprio defluat ex animo.*
¶ 2. Eſt decidere, delabi, herunterfallen. Sic *Deſluere capillus* Plinio
dicitur 10, 67. Virg. Æn. 11, 500 *Quem tota cohors imitata relictis*
Ad terram defluxit equis. Liv. 2, 20 *Moribundus Romanus, labentibus*
ſuper corpus armis, ad terram defluxit. Curt. 7, 7 *Hæc agentem omnia*
deſecit, corpusque ex equo defluxit in terram. Liv. 41, 15 *lecur de-*
fluxit. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3, 31 *Pinguedo defluxit*, i. e. *abſumpta eſt*,
ſie iſt wegaefallen. Claudian. Epithal. Palladii & Celerinæ v. 40 *Ad*
terram tacito defluxit ſiſtula lapſu. ¶ 3. Metaph. Cic. Tuſc. 1, 25
A quibus manſuefacti & exculti, a neceſſariis artificiis ad elegantiora
deflaximus. Alio ſenſu Quint. 10, 1 p. 921 de Senecæ imitatoribus
Tantum ab illo deflubant, quantum ipſe ab antiquis deſcenderat.

¶ Defluens, *tis*. Salluſt. Fragm. Hiſt. 2, 14 *Lurdi Tauro monte*
deſluens. Plin. 25, 11 *Callitricha defluentem capillum confirmat & den-*
ſat. conf. 27, 13.

¶ Defluxus, *ūs*, m. der abfluß. Apul. de Deo Socrat. p. 105 *Omnis*
defluxus nubium in terras eſt.

¶ Defluxio, *ōnis*, f. idem. Firmicus 3, 7, 8 *Per gonorrhœam, id eſt,*
defluxionem ſeminis. Cæl. Aurel. Acut. 2, 18, 105 & 108 *Ventris de-*
fluxio, der durchlauf.

¶ Defluvium, *i*, n. idem. *Deſluvium capilloruv*, Plin. 28, 11. *Ca-*
pitis, Id. 11, 39, das haar ausfallen.

¶ Defluus, *a, um*, quod decidit, abflieſſend, abfallend. *Guttatim*
deſluus, Apul. Met. 3. *Capillus deſluus*, Plin. 20, 4. Sed Prudentio
Perift. 13, 30 *Deſlua cæſaries*, eſt prolixa, promiſſa, ein lang haar.
Verba ejus ſunt: *Deſlua cæſaries compeſcitur ad breves capillos.*

¶ Diffluo, *ĕre*, zerflieſſen, zerrinnen; ut, *Humor diffluit*, Lucret. 3,
436. ¶ 2. Translate Ter. Heaut. 5, 1, 71 *Qui nunc laſcivia, & lu-*
xuria diffluit. Cic de Off 1, 30 *Si conſiderare volumus, quæ ſit in*
natura excellentia, & dignitas: intelligemus, quam ſit turpe, diffluere
luxuria, & delicate ac molliter vivere, wollüſtig, liederlich ſeyn.

¶ Diffluens, *tis*. Cic. in Bruto c. 91 *Oratores redundantes & quaſi*
extra ripas diffluentes coercere. Id. de Orat. 3, 32 *Græci otio diffluen-*
tes, die müßigen Griechen.

¶ Diffluus,

¶ Diffluus, *a, um*, idem apud Attilium.

¶ Diffluentia, *æ*, f. apud Augustinum.

¶ Effluo, *ere*, effundi, ausfliessen. Pomp. Mela 3, 2 extr. *Effluit Rhenus*, der Rhein fällt in die see. *Humor lactis effluit*, Plin. 25, 7 *Quendam etiam lactis imber effluxit*, Cic. Divin. 1, 43. ¶ 2. Ad alia deinde transfertur. *Effluere ex animo*, Cic. fam. 7, 14, aus dem sinn kommen, entfallen. vid. Brouckh. ad Tib. 3, 1, 20. *Ætas effluit*, Id. Senect. c. 2, die zeit gehet dahin. *Vires effluunt lassitudine*, die stärcke verlieret sich. Liv. 7, 33. Et Ter. Eun. 1, 2, 41 *Vtrumque hoc falsum est, effluet*, i. e. non continebitur, vulgabitur, dixerat, se vera taciturum, ad falsa plenum rimarum esse. Cic. pro domo c. 46 *Multa effluunt de vestra disciplina, quæ ad nostras usque aures permanant.* Id. Ep. ad Div. 6, 19 *Tanta est intimorum multitudo, ut ex his potius aliquis effluat, quam novo sit aditus.* Rarior verbi significatio est, ap. Claud. Conf. Olybr. 52. *Quantum stagna Tagi rudibus stillantia venis, effluxere decus*, i. e. effudere.

¶ Effluens, *tis*. Hinc

¶ Effluenter, adv. Apul. Met. 2 p. 313 *Materiam effluenter induere*; al. *affluenter*.

¶ Effluentia, *æ*, f. tribuitur quoque Plin. 26, 10, sed meliores libri *affluentia* habent.

¶ Effluus, *a, um*, ausfliessend. Festus Avienus in Prognost. Arat. v. 393 *Si flammis emicet ignis Effluus.* Idem Periegesi v. 1162 *In pontum cadit effluus amnis.*

¶ Efflŭvium, *i*, n. der ausfluß; ut, *Humoris e corpore effluvium*, Plin. 7, 51. Loquitur autem de profitraris lethali morbo, qui urinam nequeunt retinere.

¶ Effluxio, *ōnis*, f. die er[illegible]ung. ICt. Dig. 43, t. 10 pr. *Effluxiones non noceant dom[illegible]*

¶ Pereffl[illegible], dahin fahren. Vulg. Interpr. Hebr. 2, 1 *Oportet observare n[illegible]s ea, quæ audivimus, ne forte pereffluamus.*

¶ Supereffluo, *ere*, überflüßig seyn. Val. Fl. 4, 688 *Clausum scopulo supereffluit æquor.* Paulinus de obitu Celsi v. 511 *Quidquid inique, tibi nullo supereffluit usu.*

¶ Influo, *ere*, einfliessen. Cic. Tusc. 1, 39 *Hypanis fluvius ab Europæ parte in Pontum influit.* Et de Divin. 1, 35 extr. *Vt flumina in contrarias partes fluxerint, atque in amnes mare influxerint.* Cæs. de B. G. 1, 8 *A lacu Lemano, quem flumen Rhodanus influit.* Metaph. *In animos teneros atque molles influere*, Cic. de Leg. 2, 15, id est, demitti. Ovid. El. ad Liv. 345 *Quique dolor menti lenissimus influit ægræ.* Conf. Menck. Obs. L. L. h. voce.

¶ Influens, *tis*; ut, *Amnis influens*, Curt. 8, 9, 8. Translate Cic. de Provinc. Conf. c. 13 *Influentes in Italiam Gallorum maximas copias repressit*, i. e. se infundentes. Et Plin. Paneg. c. 81 *Paria facere cum influentibus negotiis*, mit vorfallenden geschäfften, quæ magna copia velut inundant.

¶ Influentia, *æ*, f. die einfliessung; astrologorum vox est de cæli & astrorum operatione in hæc inferiora.

¶ Influvium, *i*, n. das fliessen. Vellej. Paterc. 2, 120 *Caldum Cælium sanguinis crebrique influvio exspirasse*, dicit. v. Menck. Obs. L. L. & Misc. Lips. Nova t. 2 p. 725.

¶ Influxio, *onis*, f. der einfluß. Macrob. Somn. Scip. 1, 12 *Materialis influxio in corpus.*

¶ Influxus, *us*, idem. Iul. Firmic. 1, 1 *Ex stellarum influxibus pendere.* Id. 4, 13 *Talis siderationis influxu*, i. e. vi vel tactu. Vorst. de Lat. susp. c. 14 p. 109 propriam significationem, pro illapsu in mare, ex sola analogia defendit. v. Antibarbar. Cellarii p. 57, & Cur. post. p. 218.

¶ Subinfluo, *ĕre*, hineinfliessen. Seneca Quæst. Nat. 3, 29 *Aliæ aquæ subinfluunt terras, aliæ circumfluunt.*

¶ Interfluo, *ĕre*, darzwischen fliessen, Lucr. 4, 228. Curt. 3, 1, 2 *Mœnia interfluebat Marsyas amnis.* De ventis locum Apuleji vid. in *Interflo.* Passive Apul. de Mundo p. 59 *Insulæ interfluuntur.* Translate Cic. de Senect. c. 6 *Cum inter duos consulatus anni decem interfluxissent.*

¶ Interfluens, *tis*. Plin. 3, 5 *Vtraque civitate fœderata, angusto freto interfluente.* Id. 6, 28 *Amne interfluente.*

¶ Interfluus, *a, um*, qui interfluit. Solinus, *Scinditur amne interfluo*, c. 66 (al. 53) de Taprobana. Et Plin. 6, 26 de Babylone, *Interfluo Euphrate.*

¶ Perfluo, *ĕre*, humorem transmittere, durchfliessen, auslauffen, ausgehen. Ter. Eun. 1, 2, 25 *Plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo*, i. e. secretum continere non possum. Bentlejus ingeniose emendat *perpluo*: quod solus liquor dicatur *perfluere*, *perpluere* autem vas. Sed non videtur hoc perpetuum. Vid. in *fluo* n. 7 *Vbi dolia vinum effluunt.* Et homines *affluere* dicuntur *divitiis*, quibus illæ adfluunt. vid. mox *perfluens.* Et sunt optimi libri, qui Prop. 2, 16, 8 legunt, *Niobe lacrimas defluit e Sipylo.* Porro ipse usus verbi *perpluo* non satis favet emendationi Bentlejanæ, cum exempla verbi ab ipso notata, quæ diu ante in Fabro legebantur, non tam significent transmittere, male continere humorem, quam admittere, male arcere. Denique si bene consideres, *fluere* ac *pluere* ita sunt cognatæ inter se originis, significationis, usus, ut difficile sit ea semper, præsertim hic distinguere. Petron. c. 23 *Perfluebant per frontem sudantis acaciæ rivi.* Passive Arnobius lib. 6 p. 191 *Pluvialibus nimbis perfluuntur.*

¶ Perfluens, *tis*. Cic. Fin. 2, 35 *Perpetuis voluptatibus perfluens*, sed Grut. *perfruens*, ein wollüstiger.

¶ Perfluus, *a, um*, durchfliessend. Apul. lib. 11 p. 260 metaph. *Incessu perfluo fœminam mentiebatur*, er schwäntzete.

¶ Perfluxus, *a, um*. Quintil. Declam. 314.

¶ Præfluo, *ĕre*, idem quod præterfluo, vorbeyfliessen. Horat. 4, 3, 10 *Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt.* Plura dabit Burm. ad Quint. 2, 5 p. 151.

¶ Præfluus, *a, um*, præfluens. Plin. Hist. 19, 4 *Hortos esse riguos habendos præfluo amne.*

¶ Præterfluo, *ĕre*, fürüber fliessen. Varr. R. R. 3, 16 *Aqua quæ præterfluat, aut in aliquem locum influat.* ¶ 2. Translate elabi, transire, entgehen, verschwinden. Cic. Tusc. 5, 33 *Voluptatem an[illegible] mus prospicit venientem, nec præteritam præterfluere sinit.*

¶ Præterfluens, *tis*. Liv. 41, 11 *Amnem præterfluentem mœnia n[illegible] vo alveo avertit.*

¶ Prærerfluo, *ere*, idem ac *præfluere*, vorbeyfliessen. Plin. 5, 3[illegible] *Pergamum præfluit Cetias, profusus Pindaso monte.* Tac. Ann. 15, [illegible] *Interim flumini Arsaniæ (etenim is castra præfluebat,) pontem impo[illegible] suit.*

¶ Prōfluo, *ere*, herfliessen, fortfliessen. Cic. Divin. 1, 44 *Si lacu[illegible] emissus lapsu & cursu suo ad mare profluxisset.* Translate Idem pr[illegible] Cæl. c. 3 *Ab his fontibus profluxi ad hominum famam*, dadurch bin ic[illegible] berühmt worden.

¶ Profluens, *tis*. Cic. de Orat. 3, 48 *Loquacitas perennis, & pro[illegible] fluens.* Id. de Cl. Orat. c. 61 *Expedita ac profluens celeritas*, ein[illegible] fertige und fliessende behendigkeit zu reden.

¶ Profluens, *tis*, m. subst. flumen, ein fluß, fliessend wasser. Cic[illegible] de Invent. 2, 50 *In carcerem deductus est, ut ibi esset tantisper, dum[illegible] culeus, in quem conjectus in profluentem deferretur, compararetur[illegible]* Livius tamen adponit *aquam* 1, 4; *pueros in profluentem aquam mitt[illegible] jubet.* Hæc ergo aut similis vox subaudienda, dum absolute po[illegible] nitur.

¶ Profluentum, idem. Iul. Obsequ. de prodig. c 6 *Ad Tiberi[illegible] profluenta descendere.*

¶ Profluenter, adv. abundanter, überflüßig. Cic. Tusc. 5, [illegible] *Omnia profluenter, absolute, prospere.* Sic, *Profluentius exsequi*, e[illegible] copiosius latiusque dicere, Gell. 14, 1.

¶ Profluentia, *æ*, f. der überfluß, die flüßigkeit; ut, *Inanis quædam profluentia loquendi*, Cic. in Partit. orat. c. 23.

¶ Profluus, *a, um*, semper profluens; ut, *Profluus amnis*, Plin. 19[illegible] 4. *Lacrymæ profluæ ubertimque manantes*, Sidon. 4 epist. 23. Pru[illegible] dent. Romano v. 843 *Venarum ut undam profluam manantium.* Paulinus Petrocorius de Visit. Nepot. v. 6 contra poëtarum usum pri[illegible] mam corripuit ex animadversione Barthii: *Tam profluo augment[illegible] faceret, &c.*

¶ Profluvius, *a, um*, hinfällig; ut, *Profluvia fides*, Cæcil. apud Priscian. p. 699.

¶ Profluvium, *i*, n. der ausfluß; ut, *Profluvium alvi*, Col. 9, 1[illegible] der bauch-fluß, durchfall. *Profluvium mulierum*, Plin. 7, 15. *Profluvium sanguinis*, Id. 24, 13. *Profluvium sanguinis inhibere*, das blut stil[illegible] len, Plin. 23, 2. *Profluvio laborare*, Celsus præfat.

¶ Rĕfluo, *ere*, zurück fliessen. Virg. Æn. 9, 32 *Nilus cum refluit campis.* Ovid. Met. 8, 163 de Mæandro: *Ambiguo lapsu refluitque fluitque.*

¶ Refluens, *tis*; ut, *Tybris refluens*, Virg. Æn. 8, 87. *Mare stridit refluentibus undis*, Idem Georg. 4, 262.

¶ Refluus, *a, um*, idem. *Refluum mare*, Plin. 2, 97. *Refluo gurgite*, Stat. Silv. 5, 1, 91.

¶ Refluāmen, *ĭnis*, n. der rückfluß. Fortunatus 1 *Parvula Grammaticæ lambens refluamina guttæ.*

¶ Refluxus, *us*, m. idem, ut vulgo *Maris defluxus & refluxus*, ebbe und fluth.

¶ Subterfluo, *ĕre*, unten fliessen, drunter wegfliessen. Plin. 8, 50 *Torrente rapido minaciter subterfluente.* Et Vitruv. 8, 2 *Niger sub montes desertos subterfluens.* Translate Eumenius Paneg. Constant. c. 15 *Eos felicitas ingrata subterfluit.*

¶ Superfluo, *ere*, redundare, überfliessen, übergehen. *Fons superfluit*, Plin. 31, 4. Et Colum. 3, 18 *Quicquid aquarum cælestium superfluit.* ¶ 2. Translate *et superesse*, übrig seyn. Suet. Aug. c. 41 *Q[illegible]ties ex damnatorum bonis pecunia superflueret.*

¶ Superfluens, *tis*, überflüßig, übrig. *Ille nunc superbus & superfluens*, i. e. affluens opibus, Catull. 30, 7. *Superfluens Nilus*, Tac. An. 2, 61, 3. *Superfluens multitudo*, Id. Hist. 3, 58, 3. *Redundantes & superfluentes juvenili quadam impunitate & licentia*, Cic. de cl. Orat. c. 91. *Quotidie magis magisque superfluentia bona*, Petron. c. 125. *Pecunia superfluens*, Seneca de Benef. 1, 11. *Facultates superfluentes.* Quint. sub fin. declam. 15.

¶ Superfluus, *a, um*, überley, übrig; ut, *Fructus superflui*, Plin. *Superflua fragmenta*, Iuvenc. 3, 249. *Bonorum superfluum*, L. 58 § ult. D. ad SC. Trebellian. Proprie exundans Plin. Paneg. c. 82 *Flumina campis superflua*, die über die felder gehen.

¶ Superflue, adv. Augustin. de Genesi contra Manichæos 2, 7 *Superflue quæritur, unde hominis corpus Deus fecerit*, es ist überflüßig zu fragen. Id. lib. imperfecto de Genesi ad lit. c. 14 extr. *De aliis aquis superflue diceret.* Et Salvianus ad Eccles. proœm. *Superflue uni aut paucis scribitur, ubi est caussa cunctorum.* conf. Idem de Gub. Dei 6 p. 118 & 119. Octav. Horat. 1, 1. Mart. Capell. 3 p. 83. Symm. 10, 72.

¶ Superfluo, idem. Mart. Capella 6 p. 189 *Superfluo perdidisti.*

¶ Superfluĭtas, *atis*, f. der überfluß. Plin. 14, 1 *Superfluitate pampinorum*, i. e. palmitum, *atria replere.*

¶ Transfluo, *ĕre*, durchfliessen, drüber hin fliessen. Plin. 11, 38 extr. *Certum est, multis* (sanguinem) *non transfluere perfossis.* Claudianus epist. ad Probinum v. 5 *Transfluxere dies.* Et Augustin. Confess. 9, 12 pr. *Mœstitudo transfluebat in lacrymas.*

¶ Transflūmĭnālis, *e*, das über dem fluß ist. Gloss. lat. gr. *Transfluminales*, περατικοί.

¶ Transfluvio, *are*, flumen transgredi, übersetzen über den fluß. Commodian. Instruct. 50 *Transfluviat hostis, tu sub latebra conde.*

II. Composita cum nominibus:

Hæc fere sunt Poëtarum propria: ut, Amplifluus; Dulcifluus; Ignifluus: Largifluus; Longifluus; Lucifluus; Mellifluens & Mellifluus; Multifluus; Piscifluus; Putrifluus; Rorifluus; Splendifluus; Vestifluus; Vndifluus, quæ singula in prioribus membris reperies. Sequentia vero componuntur cum numeralibus:

¶ Quadrifluus, *a, um*, vier-stromig, mit vier strömen. De Paradiso

diſo Prudentius Cathemerin. 5, 103 *Ver ubi perpetuum redolet, Prataque multicolora latex Quadrifluo ecler amne rigat.*

¶ Quadrifluvius, *a, um,* quadripartito venarum curſu fluviatus. De abiere Vitruv. 2, c. 9 *Quadrifluviis diſparatur.* vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 97, & Salmaſ. in Solin. p. 727.

¶ Septemfluus, *a, um,* ſiebenſtrömig; ut, *Septemflua flumina Nili,* Ovid. Met. 15, 753.

¶ Septifluus, *a, um,* idem. In libris Petronii c. 133 lectum fuit: *Quem Lydus adoras Septifluus.* Sed quod Nilo, quam Lydo, magis aptum hoc epitheton eſt, Turnebus Adverſ. 26, 6 ſubſtituit *Veſtifluus,* quem docti magno conſenſu ſecuti ſunt.

FLVSTRA, *orum,* n. pl. maris quies, μαλακία, die meer-ſtille. *Fluſtra dicuntur,* inquit Feſtus, *quum fluctus in mari non moventur, quam Graeci μαλακίαν vocant.* Tertull. de Pallio c. 2 *Sic & mari fides infamis, dum & ſtabris æque mutantibus, de tranquillo probum, de fluſtris temperatum, & extemplo de decumanis inquietat.*

¶ Defluſtro, *are,* eſt ſedare, ſtillen, uti ſentiunt, qui Tertulliani l. c. legunt: *Mare defluſtrat intemperatum.* conf. Io. Lud. de la Cerda in h. l. p. 14.

Flura, fluto, fluvialis, fluxus, &c. vide in *Fluo.*

Focale, focaneus, quære in *Faux,* Focarius, focillo, &c. *Focus.*

FŌCVS, *i,* m. quod ignem foveat, ut etiam Ovidio videbatur, cujus locum ſtatim laudabimus, eine feuer-ſtäte, ein herd. Horat. 1 od. 9, 5 *Ligna ſuper foco large reponere,* ſtarck feuern. Ovid. Faſt. v. 301 *At focus a flammis, & quod fovet omnia, dictus.* Horat. 1 epiſt. 5, 7 *Focus ſplendet jamdudum,* die küche iſt beſtellt. Id. 1 epiſt. 14, 2 *Agellum habitatum quinque focis,* id eſt, domibus dixit. *Certare pro aris & focis,* Cic. Nat. D. 3, 40. Et Tibull. 1, 1, 4 *Me mea paupertas vitæ traducet inerti, Dum meus aſſiduo lucceat igne focus.* v. Brouckh. qui copioſe hoc ad lautitiam lætitiamque epularum pertinere notat.

¶ Fŏcŭlus, *i,* m. dimin. *Foculum excitare bucca,* das feuer aufblaſen, luv. 3, 262. ¶ 2. *Batillum,* eine kohl-pfanne. Plaut. Capt. 4, 2, 67 *Epulas fovere foculis ardentibus.* ¶ 3. Ara parva & portatilis. Cic. Or. pro Domo c. 47 *Tu, tu, inquam, capite velato, concione advocata, foculo poſito, bona tui Gabinii... conſeceraſti.* Liv. de C. Mutio Scævola, 2, 12 *Dextramque accenſo ad ſacrificium foculo injicit.* conf. Plin. H. N. 22, 6. Valer. Max. 3, 7. ap. Menck. Obſ. L. L. h. v.

¶ Focula, *orum,* n. pl. nutrimenta ſunt ignis, teſte Marcello 1, 31, a *fovendo,* ut fomenta, was da wärmet. Plaut. Perſ. 1, 3, 24 *Intus ventris fumant focula.* Id. Capt. 4, 2, 67 *Focula ferventia.* Hinc &

¶ Foculo, *are,* pro fovere, wärmen, erſöckeln, teſte eodem Nonio l. c.

¶ Fŏcārius, *a, um,* adj. vom herd; ut, *Focarius panis,* in foco aut cinere coctus, aſchen-brot, apud Iſidor. 20, 2.

¶ Focarius, *i,* m. ſubſt. qui foco curat, ein koch. Vlpian. L. 1 § 5 Dig. de Naut. Caupon. & Stabular. *Qui opera mediaſtini fungitur, non continetur, utpote atriarii, & focarii, & his ſimiles.* Onomaſt. vet. *Focarius,* ἐσχάριος.

¶ Focaria, *æ,* f. ſubſt. eine köchin. Ita Hieronym. μαγειρίσσας, 1 Sam. 8, 13 *focarias* reddidit. conf. l. 15 ff. de inſtruct. & inſtr. &l. 3 C. de condit. inſert. Pro concubina ponitur l. 3 C. de Donat. inter vir. & ux.

¶ Fŏcillo, *are,* a *focus, foculus,* eſt fovere, calefacere, recreare, wärmen, erquicken, erſöckeln. Sen. epiſt. 13 *Pudet me ſic tecum loqui, & tam levibus remediis te focillare.* ¶ 2. *Focillari,* pro fovere, deponens eſt Varroni apud Nonium 7, 108 *Suum quisque diverſi commodum focillantur.* ¶ 3. Cum *Fŏcillare* confundunt etiam *Fŏcilare,* quod ſcribitur uno L, de quo ſupra in *Faux.*

¶ Focillātus, *a, um,* participium paſſivum, gewärmt, geſtärcket. Suet. Aug. c. 17 *M. Antonii ſocietatem ſemper dubiam & incertam, variisque reconciliationibus male focillatam abrupit.*

¶ Focillatio, *ōnis,* f. die erwärmung. *Focillationes,* inquit Feſtus, *a fovendo, id eſt, calefaciendo dicte ſunt.*

¶ Focillator, *oris,* m. qui focillat, aut recreat, in Dig.

¶ Focillatrix, *īcis,* f. apud Plinium.

¶ Confocillatio, *onis,* f. die erwärmung, apud Firmicum.

¶ Refŏcillo, *are,* eſt recreare, reficere, ſtärcken, erquicken, laben. *Lugentem efficacibus remediis refocillare,* Seneca Benef. 3, 9, tröſten.

¶ Refocillatus, *a, um,* geſtärcket, erquickt. Plin. 3 epiſt. 14 *Paucis diebus ægre refocillatus deceſſit.* Id. ep. 16 *Arria refocillata.*

¶ Refocillator, *oris,* m. apud Apulejum.

¶ Suffŏco, *are,* räuchern: ſi verbum eſt, etiam a *Focus* eſt, cum mediam correptam habet; Propert. 4, 9 ſub fin. *Dein quemcunque locum externæ tetigere puellæ, Suffocat, & pura limina tergit aqua.* Vide ibi Scaligero notata. Sed Brouckhuſenius erudite tuetur ex MSS. *ſuffiit,* ut adeo hoc verbum melioribus tibicinibus indigeat. De *Suffoco* media longa v. in *Faux.*

FŎDIO, *fodi, foſſum, fodĕre,* graben. *Fodere metallum,* Plin. 2, 63, erſt graben. *Fodere hortum,* Plaut. Pœn. 5, 2, 59, im garten graben. *Noli fodere,* Ter. Hec. 3, 5, 17, ſtoß mich nur nicht, occulte admonentis eſt, vid. *latus,* & locum Horatii, quem laudamus in *fodico. Terram fodere,* Id. Heaut. 1, 1, 17. *Equi fodere calcaribus armos,* dem pferde die ſporen geben, Virg. Æn. 6, 881. Cic. Phil. 2, 34 *Num expectas, dum te ſtimulis fodiam.* Id. Tuſc. 2, 14 *Pungit dolor, vel fodiat ſane. Iugulum alicujus enſe fodere,* i. e. transfodere, Martial. Spect. 7. ¶ 2. *Fodire,* quartæ conjug. eſt apud Columell. 11, 2 *Seminavia commode fodiri poſſunt.* conf. *Circumfodio.* it. *Effodio.*

¶ Fodiens, *tis,* Ovid. Met. 11, 535 *Aliis murum fodientibus extra,* i. e. ſuffodientibus.

¶ Fodo, *are,* pro *fodere,* dixerunt vereres. Feſt.

¶ Fŏdĭco, *are,* frequenter. ſtoſſen, grübeln, ſticheln, beiſſen, wehe thun. *Emamus, qui fodicet latus,* Horat. 1 ep. 6, 51. i. e. occulte moneat. al. *fodiat.* Cæterum eandem phraſin Ammian. 29, 7 de ultimo ſupplicio, cum miſeri homines ungulis in oculeo lacerabantur, uſurpavit. Cic. Tuſc. 2, 16 *Non eſt in noſtra poteſtate, fodicantibus iis rebus, quas malas eſſe opinemur, diſſimulatio vel oblivio.* Plaut. Bacch. 1, 1, 30 *Aculeata ſunt, animum fodicant,* i. e. affligunt, es kränckt.

¶ Fodicatio, *onis,* f. legi dicitur apud Celſum.

¶ Fodicator, *oris,* m. apud Hieronymum.

¶ Fŏdīna, *æ,* f. ein bergwerck; ut, *Fodinæ argenti,* & *argentifodinæ,* Plin. 33, 6. Hinc compoſita: *Arenifodina, Argentifodina, Aurifodina, Cretifodina, Salifodina;* De ſingulis vide ſuis in locis.

¶ Fodii, *orum,* m. pl. iidem antiquitus, qui poſtea *Fabii.* Nam apud Romanos primi Fabianæ gentis viri, eo quod in venatione foſſis uterentur, *Fodii* nominati fuere. Sed duabus literis immuratis *Fabiorum* nomen extitit. v. Plutarch. in vita Fabii Max. princ.

¶ Foſſus, *a, um,* gegraben. Pallad. Novemb. t. 6 *Terra jeſſa & ſubacta.*

¶ Foſſa, *æ,* f. ſubſt. ein graben, eine grube. Cic. fam 15, 4 *Oppidum vallo & foſſa circumdare,* graben herumführen. *Foſſam oblimatam detergere,* Suet. Aug. c. 18, ausführen. *Foſſam cratibus integere & aggere explere,* Cæſar de B. G. 6, 79 extr. ausfüllen. *Foſſam premere, deprimere, percutere,* argenteæ æratis ſunt. v. Burm. ad Quint. decl. 3, 16 p. 72.

¶ Foſſula, *æ,* f. dim. Cato R. R. c. 161 *Dein foſſulas facito, qua radices aſparagi demittas.*

¶ Foſſo, *are,* pro *fodere,* Ennius dixit apud Varronem de L. L. 6, 5 *Decretum eſt foſſare corpora telis.* Hinc

¶ Foſſārum, *i,* n. ſubſt. poſteriore ævo pro *foſſa* dictum, ea præſertim, quæ caſtris circumducebatur. Capitolin. in Gordian. c. 28 *Caſtra omnia foſſato circuibat.* v. ibi Salmaſium. Vnde factum, ut interdum pro caſtris ipſis ſumatur, ut ibidem Salmaſius, & ex Modeſtino Caſaubonus obſervat. De urbis foſſa, mœnibus circumdata, Vegetius dixit 4, 16 *Civitatis foſſatum apportatis lapidibus, ligni, ac terra complent,* der ſtadt-graben; vide quæ Srewechius ibi commentatus eſt. De hortis Palladius lib. 11 ſive ſeptembri, c. 13 *Circumveniente foſſato, vel luto ſtructis parietibus.* Qui eriam ex Plinii 17, 21 id nominis afferunt, falluntur, Harduino judice, qui *f. ſſum* ibi, participium; non *foſſatum,* nomen, legit. ¶ 2. Conf. Gœſii Ind. in rei agrariæ ſcript. ubi etiam *Foſſatus,* terminus in foſſato poſitus, ex p. 254 *Conſtituimus foſſatos,* quos *Auguſteos appellamus.* Et ex p. 267 *Foſſati alii finales majores.*

¶ Foſſor, *oris,* m. ein gräber, bergmann. Colum. 3, 13 *Si foſſore tantum terra verſetur,* cui opponit ibidem *verſare bubus.* Virg. 2 Georg. v. 264 *Et labefactа movens robuſtus jugera foſſor.* Catull. 22 *Foſſor & caprimulgus* conjunguntur, ut rudes & agreſtes.

¶ Foſſio, *ōnis,* f. das graben; Cic. de Nat. D. 2, 9 *Nam & lapidum conflictu atque tritu ehci ignem videmus, & recenti foſſione terram fumare calentem.* Id. de Sen. 15 *Quid ego irrigationes, quid foſſiones agri, repaſtinationeſque proferam? Puteorum foſſio,* Vitruv. 8, 7. Et Cic. de Senect. c. 15 *Foſſionibus terra ſit facundior.* Et Colum. 4, 33 *Cultus* (caſtaneti) *ejusdem eſt foſſionis, qui vineæ,* muß eben ſo gehacket werden.

¶ Foſſūra, *æ,* f. idem. Suet. Calig. c. 37 *Complanata f. ſſuris montium juga.* Adde Vitruv. 8, 1.

¶ Foſſitius, *a, um,* gegraben; ut, *Arena foſſitia,* Pallad 1, 10.

¶ Foſſilis, *e,* quod foditur, das man gräbt; ut, *Sal f. ſſilis,* ſteinſaltz. Plin. 36, 10, quod Largo Compoſ. 60 eſt *f. ſſitium ſal.*

Compoſita a *Fodio:*

¶ Adfŏdio vel Affodio, *ēre.* Plin. 2, 68 *Furto vicini ceſpitem noſtro ſolo adfodimus,* eine furche abackern. vid. ibi Harduin.

¶ Circumfŏdio, *ēre,* umher graben, umgraben; ut, *Circumfodere platanos,* Seneca epiſt. 12. Cato de R. R. c. 161 *Sic circumfodito, ut facile evellere poſſis.* Plin. 7, 19 *Ratio arbores circumfodiendi.* ¶ 2. Hoc verbum etiam in 4 forma a Colum. 5, 9 inflexum reperimus: *Olivetum debet bidentibus alte circumfodiri.* vid. *Fodio.*

¶ Circumfoſſor, *ōris,* m. qui circumfodit. Plin. 17, 24 *Cum circumfoſſor injurioſo ictu* (vites) *verberavit.*

¶ Circumfoſſura, *æ,* f. Id. 17, 26 *Cupreſſus aſpernatur circumfoſſuram amputationemque.*

¶ Confŏdio, *ēre,* durchgraben, durchſtechen. *Confodere aliquem vulneribus,* Liv. 24, 7. Et de Iulio Cæſare, Suet. c. 82 *Tribus & viginti plagis confoſſus eſt.*

¶ Confoſſus, *a, um,* durchſtochen, zerſtochen. *Super amicum ſeſe projecit confoſſus,* Virg. Æn. 9, 444. *Multis vulneribus confoſſus,* Curt. 5, 13, 25. Apud eumdem reperias *Confoſſus haſtis, jaculis,* 3, 11, 11, & 9, 5, 17. Comparativo uſus eſt Plautus Bacch. 4, 8, 43 *Te faciam confoſſiorem ſoricina nenia,* hoc eſt, magis confoſſum, quam cum forex in muſcipula deprehenſus confoditur. v. Scalig. in Conject. p. 142. ¶ 2. Metaph. Liv. 5, 11 *Tot judiciis confoſſos prædamnatosque* dixit.

¶ Confoſſio, *onis,* f. die zerſtechung, apud Hieronymum.

¶ Confoſſor, *oris,* m. apud Tertullianum

¶ Confodĭco, *are,* idem ac *confodere,* apud Apulejum.

¶ Defŏdio, *ēre,* eſt ſodiendo implantare, eingraben; ut, *Defodere vineam,* Cato c. 50. Eſt & fodere, hmnnter graben; ut, *Scrobem defodiamus in limine ſtabuli,* Colum. 7, 5. conf. 11, 2. Refertur & ad alia: *Signum in terram defodere,* Liv. 8, 10, vergraben, verſcharren. *Defodere theſaurum,* Cic. Divin. 2, 65. *Defodere cadaver,* begraben. Liv. 3, 33.

¶ Defoſſus, *a, um,* eingeſcharrt, vergraben. Item tief gegraben; ut, *Talpæ defoſſæ ſepultisque ſimiles,* Plin. 30, 3. *Defoſſo talenta argenti,* Virg. Æn. 10, 526. *In defoſſis ſpecubus agere otia,* Id. Georg. 3, 376. *Argenti pondus & auri defoſſa deponere terra,* Horat. Sat. 1, 1, 42.

¶ Defoſſus, *ūs,* m. die einſcharrung. *Area in defoſſa cavata,* Plin. 19, 8.

¶ Effŏdio, *ēre,* ausgraben, ausſcharren. Ovid. Met. 1, 140 *Effodiuntur opes irritamenta malorum. Effodere argentum penitus abditum,* Cic. Off. 2, 3. Et, *Effodere oculos,* die augen ausſtechen, Ter. Eun. 4, 6, 2; & Plaut. Trin. 2, 4, 62. Eleganter Cic. pro M. Marcell. c. 4 *Equidem cum M. Marcelli lacrimas vobiſcum vidiſem, omnium Marcellorum meum pectus memoria effodit,* i. e. ſollicitavit, ſtimulavit, & fauciavit quodammodo. Quartæ etiam conjugationis *Effodiri* legitur apud Plaut. Mil. 2, 3, 44.

¶ Ecfodio, *ere*, pro *Effodere*; ut, *Ecfodere rivos*, Tac. An. 11, 20, 3.

¶ Exfodio, *ere*, etiam pro *Effodere*, Plaut. Aul. 4, 8, 9 *Exfodio aulam auri plenam.* v. Taubm. ad h.l. p. 224.

¶ Effossus, *a, um*, ausgegraben. Virg. Georg. 4, 42 *Effossis latebris sub terra fodere.* Vellej. 2, 52, 2 *Effossim alterum imperii lumen.* Convicium Plautinum est Cas. 1, 1, 26 *Ex sterquilinio effossae.*

¶ Effossio, *onis*, f. die herausgrabung; ut, *Laboriosae effossiones*, Cod. 11 t. 6 l. 3.

¶ Effossor, *oris*, ein gräber, occurrit in Dig.

¶ Effodo, *ere*, pro *Effodere*, legunt nonnulli in Plaut. Capt. 3, 5, 66; uti Festus *Fodare* pro *Fodere.*

¶ Effŏdico, *are*, herausgraben, apud Hieronymum.

¶ Effodicatio, *onis*, f. apud Augustinum.

¶ Infŏdio, *ere*, eingraben. C. Nepos 4, 5, 5 *Corpus infoderunt.* Virg. 11 Æn. v. 206 *Corpora multa virum terrae infodiunt.*

¶ Infossus, *a, um*, eingegraben, eingescharrt. Horat. Epod. 5, 32 *Infossis puer.* Et Stat. Theb. 8, 534 *Infossa cerebro vulnera.*

¶ Infossio, *onis*, f. die einscharrung. Pallad. Febr. t. 16 *Infossio totius corporis.*

¶ Interfŏdio, *ere*, darzwischen graben. Luc. 4, 720 *Pupillas interfodiunt.*

¶ Interfossus, *a, um*, untergegraben. Pallad. Octob. t. 12 *Cuneum in fossis radicibus premere.*

¶ Perfŏdio, *ere*, durchgraben. *Perfodere parietes, vicinos compilare*, Cic. in Vatinium c. 5. Et, *Perfodere montem*, Varro de R. R. 3, 17.

¶ Perfossus, *a, um*, durchstochen, durchlöchert, durchgegraben. *Bis sex locis thorax petitus perfossusque*, Virg. Æn. 11, 10. *Perfossam pectus*, Stat. Theb. 9, 522. *Perfossi montes*, Curt. 5, 7, 8.

¶ Perfossio, *onis*, f. ein durchbruch; in eodem Glossario διορυγή & διορυγμὸς *perfossio* verturntur.

¶ Perfossura, *ae*, f. idem. Ibidem ita redditur Græcum διορυγή.

¶ Perfossor, *oris*, m. qui perfodit. Gloss. Vet. *Perfossor*, διορυκτης. Plaut. Pseud. 4, 2, 23 *Perfossor parietum.* Usus & Apul. Apolog. p. 460 *qui vetlem quaesierit, perfossor.*

¶ Imperfossus, *a, um*, non perfossus. Ovid. Met. 12, 496 *Manet imperfossis ab omni, Inque cruentatus.*

¶ Præfodio, *ere*, vorgraben. *Praefodiunt portas*, Virg. Æn. 11, 473, hoc est, Servio interprete, ante portas fossas faciunt. Ovid. Met. 13, 60 *Praefoderat aurum*, id est, ante defoderat.

¶ Rĕfŏdio, *ere*, wieder ausgraben, wieder umgraben. Et Colum. 2, 2 extr. *Radices omnes refodiat.* Id. 4, 32 *Illud de integro refodi debet.* Plin. 2, 63 *Si ulli essent inferi, jam profecto illos avaritiae atque luxuriae cuniculi refodissent.*

¶ Refossus, *a, um*, wieder gegraben. Plin. 19, 5 *Solo quam altissime refosso.*

¶ Suffodio, *ere*, aufgraben. *Sues vestro suffodiunt*, Colum. 2, 18 sie wühlen auf. *Alexandria est fere tota suffossa*, Hirt. B. Alex. c. 5.

¶ Suffossus, *a, um*, confossus, durchstochen, untergraben; ut *Suffossi revolutus equo*, Virg. Æn. 11, 671. conf. Cæs. B. G. 4, 12: & Tac. An. 1, 65, 6 *Sacella suffossa*, Cic. de Arusp. Resp. c. 15. conf. Mela 2, 1.

¶ Suffossio, *onis*, f. die untergrabung, unterminirung. Seneca ep. 49 *Cum ipsum solum suffossionibus atque cuniculis tremeret.* Vitruv. 1, 5 *Neque arietes, neque suffossiones valent nocere.*

¶ Transfodio, *ere*, durchstechen. *Latus transfodere*, Liv. 39, 42.

¶ Transfossus, *a, um*, durchstochen, durchbohret. Virg. Æn. 9, 544 *Duro transfossi ligno.* Val. Flaccus 6, 222 *Inguine transfosso cadere.* Sidon. Carm. 7, 292 *Transfosso pectore.*

FOECVNDVS, *a, um*, uber, ferax, fruchtbar, reich. *Provincia foecunda annonae*, Tac. Hist. 1, 11 korn-reich. *Terra metallorum foecunda*, Plin. 33, 4. *Fossionibus repastinationibusque sit multo terra foecundior*, Cic. de Senect. c. 15. *Sue nihil genuit natura foecundius*, Cic. de N. Deor. 2, 63 extr. *Foecundi calices*, Horat. 1 epist. 5, 19, gute trunckne, vollgeschenckte becher. *Foecunda rumoribus colonia*, Tac. Hist. 1, 51, 6. *Amor & melle & felle est foecundissimus*, Plaut. Cist. 1, 1, 72. *Gens foecundissima*, id est, frumenti dives, de Ægypto, Plin. Paneg. c. 31.

¶ Foecunde, adv. fruchtbarlich. Apul. de Mundo p. 250 *Pulchre & foecunde horae procreantur.* Comp. Varr. de L. L. p. 65 *Foecundius poëmata fervent frustum.* Plin. 16, 36 *Arundo recisa foecundius resurgit.* Id. 29, 4 *Nascuntur foecundissime in fraxino.*

¶ Foecunditas, *atis*, f. ubertas, copia, die fruchtbarkeit. Cic. de N. Deor. 2, 60 *Aquarum indultionibus terris foecunditatem damus.* Id. de Orat. 2, 21 *Volo, se efferat in adolescente foecunditas*, scil. orationis & verborum nimium redundantium. ¶ 2. Quasi numini *Foecunditati templum* in gratiam Augustæ Poppææ *erectum*, Tac. An. 15, 23. Add. Spanh. de num. 3 p. 148.

¶ Foecundo, *are*, fertilem efficere, fruchtbar machen. Virg. 4. Georg. de Nilo v. 290 *Et viridem Ægyptum nigra foecundat arena.* Pallad. 12 tit. 1 *Satione foecundatur terra.* Mamertin. Paneg. Iuliani c. 22 *Liberalitas non fit effœta gignendo, sed per vices fructuum foecundatur.* Et Augustin. de Trinit. 13, 18 *Credendo foecundata est virginitas*, sc. Mariæ.

¶ Foecundito, *are*, idem quod foecundare. Vox aureæ ætatis ex fragmento orationis funebris deprompta apud Fabrettum Inscript. p. 169.

Composita:

¶ Effœcundo, *are*, idem, aut aucta significatione. Vopisc. in Probo c. 21 *Cum Sirmium venisset, ac solum patrium effœcundari cuperet & dilatari.*

¶ Infœcundus, *a, um*, sterilis, unfruchtbar; ut, *Infœcunda semina*, Virg. 2 Georg. v. 48. *natura*, Stat. Silv. 3, 1, 167. *Ager arbori infœcundus*, Sallust. Iug. c. 17. Comparativo usus est Colum. 2, 4 *Infœcundior*, inquit, *materia missa pinguiori segetem minus uberem reddit.* Et Prudent. adv. Symmach. 2, 954 *Infœcundior annus.*

¶ Infœcunde, adv. metaph. Gell. 19, 3 *Infœcunde atque jejune laudare*, id est, frigide, parce, & infra meritum, dürftig und kaltsinnig.

¶ Infœcunditas, *atis*, f. sterilitas, die unfruchtbarkeit. *Infœcunditas agrorum*, Columella pr. procemii: *terrarum*, Tacit. Ann. 4, 6, 7: *foliorum*, quæ cum nullis fructibus conjuncta sunt, Hieron. adv. Helvidium c. 1.

¶ Perfœcundus, *a, um*, sehr fruchtbar. Pomp. Mela 1, 9 pr. *Ægyptus hominum aliorumque animalium perfœcunda generatrix.*

¶ Præfœcundus, *a um*, idem, vel præmature fœcundus. Plin. 16, 27 *Celerius senescunt præfœcunda.*

Fœderare, fœderatus, vid. in *Fœdus, ĕris*; Fœditas, fœdo, in *Fœdus, a, um.*

FOEDVS, *ĕris*, n. pactio seu pactum publicum, ein bund, vereinigung, verbündniß. Cic. Phil. 13, 2 *O ratum religiosumque foedus, quod eum his fecerimus.* Liv. 21, 18 *Lutatius primo nobiscum foedus icit.* Et ibid. *Foedus publico consilio ictum est.* Et, *Iungi foedere alicui*, Liv. 26, 24. Et, *Societatem foedere confirmare*, Cic. Phil. 2, 35. *Foedus* vel *foedera negligere, violare, rumpere, infirmare, Facere contra foedus*; omnia hæc Ciceronis sunt. Claudian. 2 in Eutrop. v. 213 *Qui foedera rumpit, Ditatur: qui servat, eget.* Liv. 21, 18 *Si vos non tenent vestra foedera*, plane ut nostri dicunt, wenn ihr an den bund nicht gehalten seyd. Differunt *foedus, pactio* & *sponsio*, quod *foedus pactione, pactio sponsione* firmior atque stabilior sit. vid. Liv. 9, 5 pr. ¶ 2. *Percuti* autem, *ferri, ici foedera* dicebantur, quod, cum fierent, porca a feciali lapide silice feriretur, cum precatione, ut, per quem populum fieret, quo minus staretur fœderis legibus, eum ita ferirent sive percuteret Iupiter, quemadmodum fecialis feriret porcam. v. Liv. 9, 5; it. 24 ubi cerimoniæ & leges omnium antiquissimæ, & Virg. 12 Æneid. ubi fœdus inter Latinum regem & Æneam pactum describit. Quin & *foedera* a fœdo, seu sanguine dicta sunt, quod sine eo nulla fieri solerent. Quem antiquissimum ritum fuisse, Moses indicat Exodi c. 24. ¶ 3. A publicis pactis ad privatas etiam conjunctiones eleganter transfertur hæc vox. Sic matrimonium *fœdus* vocatur Livio 1, 1, qui & *hospitii fœdus* dixit 1, 9, & 29, 23 *Ut publicum quoque foedus privato adjiceretur.* v. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 387. Cic fam. 5, 8 extr. *Haec literas velim existimes foederis habituras ejus, cum, non epistolae.* De impudicis amoribus Cicero usus pro Cæsio est c. 13 *Ideone ego pacem Pyrrhi diremi, tu ut amorum turpissimorum quotidie foedera ferires?* De conjuratione Tac. Hist. 1, 54 *Obstringuntur tacito foedere inter se legiones.* Pro amicitia & amore Manilius, odioque oppositi, 2, 469 *Aut odium foedusve gerunt, convenisque quaedam In semet propria ducuntur plena furore.* Idem de concordia elementorum & quasi amore mutuo, lib. 3, 54 *Vt tot pugnantes regeret concordia causas, Staretque alterno religatus foedere mundus.* ¶ 4. Eleganter etiam hoc nomine appellatur ordo & ratio, quæ, velut arcana quadam lege, in rebus ineft, nec mutari temere potest. Virg. 1 Georg. v. 60 *Continuo has leges, aeternaque foedera certis Imposuit natura locis.* Id. Æn. 1, 66 de Æolo, *Qui foedere certo Et premere, & laxas sciret dare jussus habenas.* Colum. præf. operis: *An bellum perosis maris & negotiationis alea sit optabilior, ut rapto naturae foedere terrestre animal homo, ventorum & maris obsecius irae, se fluctibus audeat credere &c.* Id. in Horto v. 16 *Quem Delphica laurus Impulit, & rerum caussas & sacra moventem Origia naturae, foretaque foedera caeli.* ¶ 5. Idem interdum est, quod jus & fas. Flor. 3, 6, 1 *Rapto foedere generis humani.* ubi v. Græv. Adde Senec. Herc. fur. 49 & ibi Gronov.

¶ Fœdifrăgus, *a, um*, qui fœdus violat, bundsbrüchig, meyneidig. Cic. Off. 1, 12 *Poeni foedifragi*, conf. Gell. 19, 7.

¶ Fœdĕro, *are*, fœdus facere, verbinden, vereinigen. Ammian. 31, 12 *Cum foederaretur concordia.* Id. 25, 24 *Foederata pace.* Hieronym. Epitaphio Paullæ (ep. 27) c. 10 *Iurgantes inter se sermone leniissimo foederabat.*

¶ Fœdĕrātus, *a, um*, alliirt, verbunden, & subst. *Foederati*, qui fœdere icto societatem inter se inierunt. Sic, *foederatus populus*, Cic. de Orat. 1, 40. *Civitates foederatae*, C. Nep. 23, 3, 2. *Civitatibus foederatis adscribi*, Cic. pro Arch. c. 4. ¶ 2. A Romanis *foederati* dicebantur populi & civitates, qui cætera liberi, aliquid tamen ex lege fœderis præstabant. Vnde Suet. Aug c. 47 *Urbium quasdam foederatas, sed ad exitium licentia praecipites, libertate privavit.* *Foederati*, iidem & *Socii* dicebantur. v. Cic. pro C. Balbo c. 8.

¶ Fœderatio, *onis*, f. pro fœdere. ICt. in Dig.

¶ Fœderātor, *ōris*, m. ICt. in Cod.

¶ Fœderātĭcum, *i*, n. stipendium fœderatorum, der bundsgenossen sold, in Novell. Iust.

¶ Confœdĕro, *are*, & Confœderatus, *a, um*, scriptores posterioris ordinis dixerunt pro *Foederatus, foederare.* Prudent. in Laurentio v. 437 *Confœderantur omnia*, scil. membra. Orosius 2, 4 *Sabinae impiis nuptiis confœderatae.* Adde, si placet, Voss. de Vit. Serm. 1, 19. Vorst. de Lat. mer. susp. 31. Curas Poster. Cellarii p. 299. Et Tertull. Apol. c. 2 *Coetus antelucani ad canendum Christo & Deo, & ad confœderandam disciplinam.* Sed Frobenius edidit, *ad conferendam.*

¶ Confœderatio, *ōnis*, f. die verbindung. Hieronym. epist. 22 de Custod. Virgin. c. 15 *Prima apud eos confœderatio est, obedire majoribus.*

¶ Confœdustus, *a, um*, idem quod fœderatus. Festus: *Confœdusti, fœdere conjuncti.* Nam ut ab *onus onustus*, sic a *con* & *fœdus*, *confœdustus*, dicente Vossio contra Scaligerum Etym. p. 219.

¶ Infœderatus, *a, um*, non fœderatus, sine fœdere, der nicht alliirt ist. Tertullian. Præscript. adv. hæret. c. 12 *Quis miles ab infœderatis, ne dicam ab hostilibus regibus, donativum & stipendium captat, nisi plane desertor & transfuga?*

FOEDVS, *a, um*, deformis, teter, crudelis, ad corpus non minus quam ad animum pertinet, heßlich, greulich, schändlich. Ter. Eun. 4, 4, 17 *Nunc tibi videtur foedus, quia illam (vestem) non habet.* Sallust. Catil. c. 15 *Foedi oculi*, lævitiam & turpitudinem præ se ferentes. *Immanissimum & foedissimum monstrum*, Cic. in Pison. c. 14. Et *Foedior atque inquinatior in Pompejo accusando, quam in universo senatu vitu-*

vituperando fuit, Id. de Arusp. Resp. c. 24. *Luxuria fœdissima senectutis*, Cic. Off. 1, 34. Et, *Facinus fœdum*, Ter. Eun. 5, 4, 21. *Bellum fœdissimum*, Cic. Att. 7, 26. *Fœda hyems*, Tac. Hist. 3, 59, 3. De eo, qui deformi facie sit, Quintil. 6, 4 *Quod fecit Longus Sulpitius: qui, cum ipse fœdissimus esset, eum, contra quem judicio liberali aderat, ne faciem quidem liberi hominis habere dixit, &c.* ¶ 2. Docti observant, Virgilium & Livium *fœdum* & *fœdare* de vulneribus fere & strata acie dixisse. Liv. 3, 69 *Vulnerati fœdiora iis, quæ oculis subjiciebantur, nuntiantes.* Id. 7, 23 extr. *Strages ipsa cæde fœdior.* Vnde signate Ovid. Met. 6, 238 *Calido tellurem sanguine fœdat.* Adde Virg. Æn. 2, 502. Hinc etiam *fœdera* dicta, quod non sine sanguine & immolatione victimarum fierent. Huc pertinet Tac Hist. 3, 77 *Verberibus fœdare.* Etiam de *pestilentia* Liv. 3, 32 pr. *fœda homini, fœda pecori.*

¶ Fœdus, subst. pro *Fœditas*. Paulus l. 47 ff. de ritu nupt. *Nec enim bonos ei servatur, quæ se in tantum fœdus deduxit.* Sed corrupta lectio videtur. Certe Haloander pro *fœdus* legit *scelus*. Si præcedentia congruerent, diceres, per *fœdus* intelligi matrimonium; sicuti & hodie magnatum nuptias *Alliances* vocare solent.

¶ Fœde, adv. idem. *Cruore fœde maculatus*, Val. Max. 5, 3, 1 *Fœde pugnare*, id est, vinci, clade affici. Liv. 6, 1 *Ad Alliam cum exitio urbis fœde pugnatum est.* Et per gradus: *Fœdius inde pulsus, quam pridie pepulerat*, Liv. 2, 51 *Fœdissime caussam agere*, Cic. Att. 9, 7.

¶ Fœditas, *atis*, f. turpitudo, deformitas, schändlichkeit. Cic. de Fin. 3, 11 *Turpitudo fœditate sua nos deterret.* Et *fœditas vestitus*, Cic. Phil. 12, 6 schändliche tracht. *Fœditas odoris*, greulicher gestanck, Id. N. Deor. 2, 50. Liv. 21, 58 *Transeuntem Apenninum adeo atrox adorta tempestas est, ut Alpium fœditatem prope superaverit:* ubi v. Drakenb. Pluraliter Pet. Chrysologus serm. 155 *Fœditatibus exquisitis, exposito scelere.*

¶ Fœdo, *avi, atum, are*, polluere, maculare, verunreinigen, beschmitzen, besudeln. Cic. in Pison. c. 22 extr. *Romam ipsam fœdavit adventus tuus.* Etiam de turpi & indigno: ut, *Vestis serica viros fœdat*, Tac. Ann. 2, 33, 1. *Dies imbre fœdatus est*, Mamertin. Paneg Maximiani c. 12. *Fœdare contactu*, Virg. 3 Æn. v. 227; *ferro*, verwunden, Id. Æn. 2, 55; *unguibus ora*, das gesicht zerkratzen, Id. 4 Æn. v. 673; *Sanguine*, vid. *Fœdus*.

¶ Fœdans, *tis*. Virg. Æn. 11, 86 *Pectora nunc fœdans pugnis, nunc unguibus ora.* conf. 12, 871 & Ovid. Met. 7, 850.

¶ Fœdatus, *a, um*, besudelt, befleckt, unsauber. Cic. de Harusp. Resp. c. 15 *Sacella summa turpitudine fœdata.* Liv. 3, 32 pr. *Multiplici clade fœdatus annus.* Virg. Æn. 7, 575 *Fœdati ora Galesi.* Ovid. Met. 14, 190 *Fœdataque brachia tabo.* conf. 5, 59.

¶ Fœdatio, *onis*, f. apud Symmachum.

¶ Fœdator, *oris*, m. apud Gellium.

¶ Confœdo, *are*, idem quod *Fœdare*. Apul. Milef. *fimo faciem alicujus confœdare.*

¶ Confœdatus, *a, um*, befleckt, bemackelt, in Fragm. poët.

¶ Confœdatio, *onis*, f. die schändung, verunreinigung, apud Pacuvium.

¶ Defœdus, *a, um*, compositum adject. quidam ex Cic. Att. 9, 10 eliciunt, ubi Attici hæc verba repetuntur, ut Gruterus quidem edidit: *Quod quæris a me, fugamne fidam, an moram defœdam utiliorem putem?* Verum locus, si quis alius, desperatissimus est, conjecturis interpretum mire vexatus. Quamobrem Io. Ge. Grævius consultius duxit, hoc loco veterum codicum corruptam lectionem (quæ *deferendam*, pro *defœdam* refert) cum Victorio & Manutio retinere, quam incertas conjecturas pro Attici verbis venditare.

FOEMINA, *æ*, f. ein weib, weibs-bild; a fœtu, hoc est, quod pariat, dicta. Scribunt & *Femina* sine diphthongo, qui a feminum mollitie dici putant, sive a femirum partibus, quibus a viro distinguitur, ut est apud Isidorum 2, 2. *Fœmina eximia pulcritudine*, Cic. Divin. 1, 25 *probatissima*, Id. pro Cæcin. c. 4; & *prudentissima & diligentissima*, ad Brutum 18; *sanctissima & optima*, eine sehr bescheidene, fleißige, fromme matron. Virg. 4 Æn. v. 469 *Varium & mutabile semper Fœmina.* Dicere virum *fœminam*, summum convicium. vid. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 503, & Taubm. ad Plaut. p. 69. Ita apud Curtium 6, 11, 3 Philotas, homo effœminatus, contemtim *fœmina* vocatur. conf. ibid. 8, 1, 37, & Drakenb. ad Sil. 2, 361. ¶ 2. Dicitur etiam de brutis animalibus: ut, *porcus fœmina*, Cic. de Leg. 2, 22. *Fœmina piscis*, ein rogner, Plin. 9, 50. ¶ 3. *Fœmina* etiam dicitur cardo alter cavus, *masculum* intra se recipiens Vitr. 9, 9 *In eo autem minus tympanum includatur cardinibus ex torno* masculo & fœmina *inter se coartatis, ita uti minus tympanum, quemadmodum epistomium in majore circumagendo arcte leniterque versetur.*

¶ Fœmella, *æ*, f. dimin. Catull. Carm. 56, 7 *Fœmellas omnes amice prendi.*

¶ Fœmĭneus, *a, um*, weiblich, weibisch. *Doli fœminei*, Stat. Achill. 1, 527. *Fœmineus plangor*, Auct. ad Herenn. 3, 15.

¶ Fœminīnus, *a, um*, idem, sed minus usitatum, quam fœmineus. Plin. 27, 2 *Fœmininus sexus.* conf. Arnob. 1 p. 36.

¶ Fœminine, adv. idem. Arnob. 1 p. 36 *Res masculinas fœminine depromere.* conf. Carisius 1 p. 55 &c.

¶ Fœmĭnal, *ālis*, pro genitalibus muliebribus, die scham. Apul. Met. 2 *Glabellum fœminal.* Alii legunt *glabella femina*. Ejusdem in Apologia vocabulum *Interfœminium*, de quo supra in *Femen*.

¶ Fœmĭno, *are*. Cic. in versu Sophoclis Latine verso Tusc. Disp. 2, 9 *Sic fœminata virtus afflicta occidit.* Cæl. Aurel. Tard. 4, 9 *Nemo corpus pruriens fœminando correxit*, h. e. se viris subjiciendo & prostituendo.

¶ Fœminatio, *onis*, die weiblichkeit. Const. Afer 6, 1 *Caussa infœminis fœminationis*; opponitur ibi *masculinitas*.

¶ Fœminamas, *āris*, ein zwitter. Tertull. adv. Valentin. c. 10 *In imagine sua fœminamare:* id. quod Irenæus 1, 1 ita exprimit: *In imagine sua sive conjuge masculo fœmina.*

¶ Effœmĭno, *avi, atum, are*, weibisch, zum weibe, feige machen. *Remollescere atque effœminari*, Cæs. B. Gall. 4, 2. Cic. de Fin. 2, 29 *Leges effœminari virum vetant in dolore*, sich weibisch und ungeberdig stellen. *Cogitationibus mollissimis effœminamur*, Id. Tusc. 1, 40. *Effœminarunt Stoici aerem, Iunonique tribuerunt, quod nihil est eo mollius.* Id. de Nat. Deor. 2, 26.

¶ Effœminatus, *a, um*, mollis, weich, weibisch, zaghaft. *Impurus, impudicus, effœminatus*, Cic. Phil. 3, 5. Qui muliebria patitur. Atque hi ipsi *molles & impudici* dicebantur: de quibus suis locis. Suet. Calig. c. 56 *Quem Cajus seniorem jam ut mollem & effœminatum denotare etiam probro consueverat.* Characteres effœminatorum vide apud Lucian. adv. indoct. p. 391. it. Rhet præc. p. 314. Gr. Compar. *Effœminatior fuit multitudo Cypriorum*, Val. Max. 9, 1, 7. Superl. *effœminatissimus animus*, Q. Cic. fam. 16, 27. *Effœminatissima vox*, Sen. epist. 70.

¶ Effœminate, adv. Cic. Off. 1, 4 *Indecore effœminateque facere.* Seneca ad Polyb. c. 36 *Illos imitaberis, qui tulerunt nec nimis acerbe & aspere, quod acciderat, nec molliter & effœminate.*

¶ Effœminatio, *ōnis*, f. die zärtlichkeit, weichlichkeit. Iul. Firmic. Mathel. 7, 16 *Impuritates cum extrema corporis effœminatione decernunt.* Tertull. de Spectac. c. 25 *Inter effœminationis modos &c.* Id. Apol. c. 15 *Ad istam artem effœminatione productus.*

Fœnebris, fœneralia, fœnerare, fœnerator, vide *Fœnus*.

Fœnicium, vide *Phœnicium* in *Phœnice*.

FOENICVLVM, *i*, n. μάραθρον, fenchel. Plin. 20, 23 *Fœniculum nobilitavere serpentes gustatu, senectam exuendo, oculorumque aciem succo ejus reficiendo: unde intellectum est, hominum quoque caliginem eo præcipue levari.* Fœniculum *silvestre hippomarathron* vocant & *Myrsineum*. conf. Dioscorides 3, 74 & 75. A *fœnum* aliqui *fœniculum* deducunt, quia, ubi exaruit, fœno simile sit. Sed Isidorus 17, 11 *fœniculum* ait vocari, quod thyrsi ejus seu radicis succus visum acuat: quasi sit a Φαίνεσθαι.

¶ *Fœnicularius campus*, de quo sub *Fœnum*, huc potius referendus videtur Lipsio El. 2, 21.

FOENVM, *i*, n. dicente Festo, *naturalis terræ foetus est*, heu, *Foeni meta*, ein heu-schober. v. *Meta* n. 4. *Foenum cordum*, späte heu, grummet, quod & *foenum auctumnale* Columella dixit, v. supra *Cordum*. *Fœnum secare: in tabulata componere*, utrumque est Columellæ 2, 22. Cic. Or. 2, 57 extr. *Cum Catulus Crassum audisset, ajebat fœnum alios esse oportere.* Nostri aliquanto mitius, müßten einschencken. ¶ 2. *Fœnum habet in cornu*, Horat. 1 sat. 4, 34. Dici solitum de eo, a quo cavendum quis monet. v. Chiliadas, & Vet. Scholiasten Horatii. Romæ M. Crassus fœnum habere in cornu dicebatur, quod eum, ut injuriarum persequentissimum, cæteri in Republ. omnes fugerent. Quamquam postea rursus dictum est, Cæsarem Crasso fœnum detraxisse; primum enim illi in Republ. restitit Cæsar, eumque contempsit; v. Plutarch. in Crasso p. 547, ubi & caussam proverbii habes; & in problematibus. it. in quæstionibus Rom. p. 501. add. *Fœneus*. ¶ 3. Multitudinis numero usus est Apulej. de Asin. Aur. 3 extr. *Tunc a rosis, & quidem necessario, temperavi, & casum præsentem tolerans, in asini facie fœna rodebam.*

¶ Fœneus, *a, um*, von heu. Cic. pro Corn. de Majest. ap. Ascon. Pæd. *Prospectat Cominius, quid agatur, videlicet homines fœneos in medium ad tentandum periculum projectos.* *Homines fœnei* erant simulacra ex fœno fieri solita, ad irritandos in spectaculis tauros.

¶ Fœnīle, *is*, n. der heu-boden, Plin. 18, 28, & plurativo numero Ovid. 6 Met. v. 457 *Positas fœnilibus herbas.*

¶ Fœnārius, *a, um*, adj ad fœnum pertinens, heu-, *Falces fœnariæ*, Varro de L. L. 4, 31, & Vlpian. L. 8 D. de instructo vel instrum. sensen, gras-sicheln.

¶ Fœnīcularius, *a, um*, idem. Cic. Att. 12, 8 *Scribe, utrum Cæsar in fœnicularium, an in Martium campum cogitet.*

¶ Fœnisex, *ecis*, m. qui fœnum secat, ein meder. Varr. R. R. 1, 49 *Quæ fœnisex præterierunt.* conf. Plin. 18, 28.

¶ Fœnĭsĕca, *æ*, c. idem; ut, *Fœniseca messor*, Colum. 2, 18. Pro rusticis *fœnisecas* posuit Persius sat. 6, 40.

¶ Fœnisector, *oris*, m. idem, apud Columellam 11, 11.

¶ Fœnisecium, vel Fœnisicium, *i*, n. fœni quasi messis, die heuerndte; apud Colum. 2, 18 & 19; & 11, 2. Sic & Varro de R. R. 1, 17 *Fœnisicia administrare*, conf. 2, 11.

¶ Fœnisicia, *æ*, f. apud eumdem invenias Varronem 1, 47 & 49 & 56. conf. Cato de R. R. c. 53 tit. de *fœnisicia*.

¶ Fœnogræcum, *i*, n. vel Fœnum Græcum, planta est nota, bocks-horn, sonnareck oder schön-margret; allusione ad appellationem latinam. v. Colum. 2, 11. & Pallad. 2 tit. 7.

¶ FOENVS, *ŏris*, n. usura, a fœtu, & quasi fœtura pecuniæ parientis dictum, quemadmodum a τίκτω τόκος Græcis dicitur, zins, interesse. v. Gell. 16, 12. *Sors & fœnus*, capital und zinse, Plaut. Mostell. 3, 1, 34 *Qui nihil neque fœnus, neque sortem argenti dabunt.* Sic, *Dare pecuniam fœnori*, Cic. Verr. 2, 70. Et, *Facere fœnus*, Id. ad Att. 4, 15. Horat. 1 sat. 2, 13 *Dives agris, dives positis in fœnore nummis.* Cic. Att. 15, 15 *Non modo magno, sed etiam iniquissimo fœnore versuram facere coactus est*, mit grossem unbilligen zins und wucher. *Dare fœnus, dare fœnori & fœnore*, auf zinse leihen, l. 9 ff. de admin. & per. tut. *Fœnore accipere, sumere*, auf zinse nehmen, Plaut. Asin. 1, 3, 95. ¶ 2. Ipsa pecunia in fœnore collocata, vid. omnino Salm. de usuris p. 21 sqq. Add. quæ dicimus ad *Impendium* sub *Pendo*.

¶ Fœnusculum, *i*, n. dimin. ein genüßlein. Plaut. Pseud. 1, 3, 53 *Adderes fœnusculum.*

¶ Fœnero, *avi, atum, are*, fœnori exponere, seu ad usuram dare, auf interesse leihen oder austhun. *Fœnerare pecuniam sub usuris solitis*, l. 11 ff. de Vsur. *Fœnerare idem esse, quod occidere: & fœneratores furibus pejores esse*, Cato Censorius dixit, Cic. auctore de Off. 2, 25. v. & B. Ambros. de Tobia c. 14. ¶ 2. Commodum afferre, cum lucro reddi, nutzung geben, oder haben. Ter. Adelph. 2, 2, 12 *Metuisti, &c. ne non istuc tibi fœneraret*, es möchte dir nichts tragen oder einbringen. Seneca epist. 2 *Quid refert, quantum fœneret?* Martial. 1 epigr. 77 *Quid petis a Phœbo? nummos habet arca Minervæ*

nervæ: Hæc sepit: hæc omnes fœnerat una Deos, i. e. tanquam lucrum aut fœnus adfert. Studium autem poëfeos per Phœbum: Iuridicinam per Minervam designat. Hæc igitur pecuniam promittit, in qua omnia posita sunt. Petronius c. 137 hoc breviter ita expressit: *Quidvis nummis præsentibus opta, Eveniet: clausum possidet arca Iovem.* Hor. 2 sat. 3, 95 *Virtus, fama, decus, divina humanaque, pulchris Divitiis parent.* Eleganti translatione & Plin. 2, 6 *Fœnerat*, inquit, *sol lumen suum cæteris sideribus*, id est, confert & quasi mutuo dat.

¶ Fœneror, *ari*, deponens, est ad usuram accipere, auf zinſe nehmen, oder borgen. Differunt enim sicut *Mutuo* & *Mutuor*, Vall. 5, 25. Legitur tamen illud ipsum verbum eadem significatione, qua fœnerare, sive fœnori dare. Cic. de Amic. c. 9 *Liberales sumus, non ut gratiam exigamus, neque enim beneficium fœneramur, &c.* Et in Verr. 2, 70 *Idem pecunias istius grandes suo nomine fœnerabatur.* conf. Gellius 18, 12.

¶ Fœneratus, *a, um*, compensatus, pass. a *fœnero*, vergolten, erwiedert. Ter. Phorm. 3, 2, 8 *Fœneratum istuc beneficium pulcre dices*, hoc est, cum fœnore redditum, seu, ut ipse paullo post exponit, *conduplicatum.*

¶ Fœnerato, adv. auf zinſe. Plaut. Mœnæch. 4, 2, 40 *Fœneratò aliquid auferre*, i. e. sub gravi usura.

¶ Fœneratio, *onis*, f. fœnoris exercitatio, wucherey; ut, *Pecunia translata in quæstum & fœnerationem*, Cic. pro Placco c. 23. conf. de Fin. 2, 35.

¶ Fœnerator, *oris*, m. usurarius, ein wucherer. Cato de Re Rust. præf. *Majores nostri sic habuerunt, & ita in legibus posuerunt, furem dupli condemnare, fœneratorem quadrupli. Quanto pejorem civem existimarint fœneratorem quam furem, hinc licet existimare.* conf. Gell. 16, 12. Sed *Fœneratores* etiam bonis viris inrerdum annumerantur. v. Cic. Att. 7, 7: & sam. 5, 6. Galli vocant *Rentiers*, nostri capitalisten, i. e. cives opulenti, qui civilibus & licitis usuris numinos aliis locant.

¶ Fœneratrix, *ĭcis*, f. Val. Max. 8, 2, 2 *Ex amica obsequenti, subito districtam fœneratricem agere cœpit.*

¶ Fœnerātĭtius, *a, um*, quod datum est fœnori, vel quod ad fœnus pertinet; ut, *Pecunia fœneratitia*, auf zins gegeben oder genommen, Val. 1, 11.

¶ Fœnerātōrius, *a, um*, wucherhaftig. Val. Max. 2, 6, 10 *Avara & fœneratoria Gallorum Philosophia.* ¶ 2. Substantive *Fœneratorios* pro fœneratoribus Iulius Firmic. 3, 8 posuit.

¶ Fœnĕrālia, *orum*, n. pl. ceu ex Livio quidam legunt, tempus, quo fœnus cessabat, & pecunia reddebatur, die zahl-woche. Livii locus est 35, 7, ut Moguntini, Aldus, Frobenius, Grurerus, alii, *fœneralia* legunt: antiquiores & MSS. *feralia*, quod eriam Gronovius expressit: cujus vide adnotationem.

¶ Fœnĕrārius, *i*, m. idem ac *Fœnerator*; utraque vox occurrit in Firmici Astron. 3, 8.

¶ Fœnebris, *e*, ad fœnus pertinens, den wucher betreffend; ut, *Leges fœnebres*, quibus fœneratorum avaritia coërcetur; Fest. *Fœnebre malum*, Tac. Ann. 6, 16, 2. *Pecunia fœnebris*, Suet. Calig. c. 41. Et, *fœnebrem exercere pecuniam*, L. 34 Dig. de rebus creditis, wucher treiben.

¶ Defœnĕro, *are*, per usuram exhaurire, durch wucher aus̃augen. Cic. Parad. 6 *Dimissiones libertorum ad defœnerandas diripiendasque provincias.*

¶ Defœnĕrātus, *a, um*, fœnore obstrictus, verhafftet, verpfändet. Apul. Apol. *Pater ejus plurimis creditoribus defœneratus maluit pecuniam, quam pudorem, &c.* Ambrosius epist. 44 (p. 179 ed. Frob.) *Si decipiat aliquis promissorum benignitate, & fabdola iniquitate defœneratum opprimat.* v. Gronov. observ. in Eccles. 1 p. 10.

¶ Defœneratio, *onis*, f. die verhaftung, verpfändung, apud Augustin.

¶ Defœnerator, *oris*, m. der pfänder versetzt, apud eundem.

FOETEO, *ui, ēre*, male olere, ſtincken. Plaut. Asin. 5, 2, 44 *Dic amabo, an fœtet anima uxori tuæ?* hat ſie einen ſtinckenden athem? Id. Cas. 3, 6, 7 *Fœtet tuus mihi sermo.* Martial. 1 ep. 29 *Hesternofœtere mero*; & 5 ep. 4 *Fœtere multo vino.*

¶ Fœtens, *tis*. Ammian. 22, 7 *Fœtentes Iudei.*

¶ Fœtesco, *ĕre*, ſtinckicht werden. Isidor. Orig. 20, 3 *Aqua fœtescit vetusta.*

¶ Fœtĭdus, *a, um*, quod fœtet; ut, *Fœtida anima*, ein ſtinckender athem, Plaut. Merc. 3, 3, 13. *Os fœtidum*, Cic. in Pison. c. 6. Compar. Cels. 3, 2 *Fœtidiores dejectiones.* Superante gradu Salvianus 1 de Gub. p. 36. (Baluz. 24) de Israelitis: *fœtidissimo ceparum atque alliorum amore ægrescentes.*

¶ Fœtĭdĭtas, *ātis*, f. ex Senecæ epist. 110 adfertur, *Ista varie condita, quum ventrem subierunt, una atque eadem fœtiditas occupat*: Sed meliores libri, quos etiam Pincianus & Gronovius expressernnt, legunt *fœditas*, de quo supra in *Fœdus.*

¶ Fœtĭdo, *are*, fœtidum reddere, ſtinckend machen. Pareus hoc verbum asseruit Plauto Merc. 3, 3, 13 *Iejunitatis plenus animam fœtidas.* Gron. *Anima fœtida.* conf. Reines. Var. Lect. 2, 8; & 3, 18.

¶ Fœtor, *ōris*, m. der geſtanck. Colum. 12, 18 *Redolet fœtorem.* Pluraliter Plin. 28, 8 *Fœtores oris emendare.*

¶ Fœtĕrōsus, *a, um*, garſtig, ſchlammicht. Zeno Veron. *Fœterosi panni*: Idem *Fœterosa prandia.*

¶ Fœtulentus, *a, um*, ſtinckend. Arnob. 7 p. 225 *Huic ovilla fœtulenta sunt viscera*, h. e. abstinet illis, pro impuris habet. Esse dicitur etiam in Apul. Apol. conf. *Fœculentus.*

¶ Fœtulenter, adv. garſtig. Veget. 3, 4 *Fœtulenter mingere.*

¶ Fœturīnæ, *arum*, f. pl. loca fœtida, ſtinckende örter. Apul. Apolog. p. 278 *Semper in fœtutinis & olenticetis suis jacet.*

¶ Confœreo, *ēre*, vel Confœtesco, *ĕre*, unflätig werden. Obseq. de Prodig. c. 115 *Cubile canis confœtuerat.*

Fœtifer, fœtifico, fœto, &c. vide *Fœtus.*

FOETVS, *ûs, ui*, m. subst. die frucht, das gewächs, plur. *Fœtus*, omnium generaliter, non animalium solum, sed rerum quoque sunt inanimatarum, imo & hominum, allerley jung vieh und früchte. *Arborei fœtus*, Virg. Georg. 1, 55. *Edit fœtus ager*, Cic. de Orat. 2, 30. *Fœtus oratorum*, Id. in Bruto 49. *Procreare fœtus*, Id. de N. Deor. 2, 51. *Fœtus animi*, Id. Tusc. 5, 24. ¶ 2. Apud Plaut. Amph. 1, 2, 25; & 3, 1, 18 *Vno fœtu*, est uno partu. Cic. de fin. 3, 19 *Atque etiam in bestiis vis naturæ inspici potest, quarum in fœtu & in educatione laborem cum cernimus, naturæ ipsius vocem videmur audire.*

¶ Fœtus, *a, um*, adj. trächtig, fruchtbar; ut, *Ovis fœta*, Virg. ecl. 1, 50. Sed latius patet *fœta*, quam *gravida*, cum illo tam gravidæ significentur, quam fœtum ante enixæ, ita, ut ante, & post partum, *fœta* quæpiam dici possit; *gravida* non item. Fidem facit Censorinus de Die Natali c. 11 apud Voss. 5 Inst. Orat. p. 278. *Vaccæ fœtæ*, Virg. Georg. 3, 176, die gekalbet haben. Cerdæ observatio est ad Virg. Æn. 8, 630 De animalibus gravidis nunquam dici *fœtam.* Sed obstare videtur Col. 8, 11, 5, ubi de pavone dicitur, quæ concepit, nondum peperit. *Fœtæ* apud Varron. R. R. 2, 10, 8 sunt puerperæ mulieres. Etiam de inanimis tralate; ut, *Terra fœta frugibus*, Cic. N. Deor. 2, 62. *Loca fœta furentibus austris*, i. e. plena, fœcunda, Virg. Æn. 1, 55. ¶ 2. *Fœtus* & *latus* confunduntur, Burm. ad Nemes. ecl. 3, 37.

¶ Fœtōsus, *a, um*, idem; ut, *fœtosæ oves*, Sarisb. 8, 17; & Vulg. Psal. 143, 13. Hieronymus contra lov. habet *fœtuosus.* conf. Goclenii Probl. Gramm. 5, 8.

¶ Fœtūra, *æ*, f. tempus a conceptu ad partum, & alioqui proventus animalium, die heckzeit, das gehecke, die zucht. v. Varr. de Re Rust. 2, 1, & Servius ad illud Virgilii ecl. 7, 36 *Si fœtura gregem supplerverit, aureus esto.* Id. Georg. 3, 62 de bove fœmina: *Cætera nec fœturæ habilis, nec fortis aratro. Fœturæ habilis*, i. e. concipiendo fœtui idonea. Et Stat. 10 Theb. v. 223 (229) *Cui fœturæ gregem pecorosо vere novavit.*

¶ Fœturārius, *a, um*, fruchtbar gemacht. Tertull. adv. Valent. c. 25 *Semen fœturatum in corpore.*

¶ Fœto, *are*, junge ausheckeu. Colum. 8, 8 de columbis: *nec sæpius fœtant*: & c. 12 de Numidicis gallinis, *in servitute non fœtant.*

¶ Fœtĭfer, *a, um*, fruchtbar; ut, *Fœtifer potu Nilus*, Plin. 7, 3.

¶ Fœtĭfĭcus, *a, um*, idem; ut, *Humor fœtificus*, id. Plin. 9, 51.

¶ Fœtĭfĭco, *are*, parere, gebähren, hecken, brüten. Plin. 9, 15 & 38. Et de Thynno Solinus c. 22 extr. *In ponto nec alibi pæne fœtificant.*

¶ Confœtus, *a, um*; ut, *Confœta sus*, quæ cum omni fœtu adhibebatur ad sacrificium, Fest.

¶ Consœto, *are*, apud Firmicum.

¶ Confœtūra, *æ*, f. das gehecke, apud eundem.

¶ Defœtus, *a, um*, veraltet, ſchachmatt, rectius *Defectus.*

¶ Effœtus, *a, um*, non idoneum amplius fœtui procreando, unfruchtbar, ſo nicht mehr trächtig iſt; Item, kraftlos. Hinc *effœta tellus*, Luc. 2, 1150. Et, *effœtæ in corpore vires*, Virg. Æn. 5, 596, hoc est, enervatæ & exhaustæ, debiles. Cic. de Senect. c. 9 *Libidinosa & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectuti.* Comp, *effœtior* est Apuleji extr. Florid. *nec argumentis sit effœtior.*

¶ Effœte, adv. ſchwächlich, apud Mart. 2 ep. 27.

¶ Superfœto, *are*, concepto jam fœtu, sed nondum edito, alium concipere. *Lepores superfœtant*, Plin. 7, 11; & 8, 55; & 10, 63.

FŎLIVM, *i*, n. φύλλον. Folia arborum sunt, herbarum & florum, ein blatt, die blätter. Cic. Att. 8, 15 *Qui ipsi pluma aut folio facilius moventur*, die man leicht umwenden kan. Iuvenal. 8, 126 *Credite, me vobis folium recitare Sibyllæ.* Hoc est, rem proponere certam & indubitatam. Sibylla enim oracula sua foliis inscribebat, ut ex Virgilio constat. *Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν. Cujusmodi foliorum generatio, talis & hominum*, Homer. Iliad. Z. v. 146. Ad quod respexisse videtur Horat. Art. Poët. v. 60 *Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos, Prima cadunt; ita verborum vetus interit ætas, &c.* ¶ 2. Κατ' ἐξοχὴν hæc vox de *malabathro* dicitur. Quod interdum & *folium barbaricum* dicitur, ut l. 16 § 7 ff. de Publ. & vectigal. ad quam hoc observat Bynkersh. obs. 4, 5 p. 352. v. infra *Foliatum.* ¶ 3. *Folia nunc cadunt; tum arbores in te cadent*, hoc est, injuriæ leves roleratæ, alias graviores invirant, ex Plauti Men. 2, 3, 24. Et Apul. lib. 1 Met. *Folia sunt artis & nugæ meræ*, i. e. res nullius pretii.

¶ Foliāceus, *a, um*, wie blätter. Plin. 19, 7 *Semina foliacea.*

¶ Foliatus, *a, um*, idem; ut, *Rami foliati*, Pallad. 4, 10 de citreo. Apulej. sub init. lib. 4 Met. *Arbores prolixe foliatæ.*

¶ Foliātum, *i*, n. subst. unguentum fuit mulierum Romanarum, ex foliis malabathri. vid. *Folium* n. 2. Plin. 13, 1. Martial. 11 epigr. 28 *At mea me libram foliati poscat amica.* Vide Barthium ad Claudian. in Eutrop. 1, 226.

¶ Foliatio, *onis*, f. germinatio, tribuitur Colum.

¶ Foliātūra, *æ*, f. ratio & modus foliorum, blätter-art. Vitruv. 2, 9 de cedro: *Arboris ejus sunt similes cupressæ foliaturæ.*

¶ Fŏlĭātĭlis, *e*, blättericht. Fortunat. de vita Martini 4, 535 *Vento motus iners simulans foliatilis umbræ.*

¶ Foliōsus, *a, um*, voll blätter; ut, *Chamæcissos* (herba) *ramulis quinis fere, foliosa*, Plin. 24, 15. *Arbor foliosior*, Idem 12, 11. Item: *alterum* (herbæ certæ) *genus foliosius*, Id. 25, 13.

Composita:

¶ Assefolium, *i*, n. herba, gras-kraut, Apul. de Herb. c. 77.

¶ Bifolium, *i*, n. herba ophrys, duobus foliis, zweyblat, Plin. 26, 15.

¶ Centifolia, *æ*, f. rosæ genus pleniſſimæ. Plin. 21, 4 *Quam centifoliam vocant, est in Campania Italiæ, Græciæ vero circa Philippos: sed ibi non suæ terræ proventu.*

¶ Defolio, *are*, abblättern. Gloſſæ Cyrilli: ἀποφυλλίζω, *defolio.*

¶ Exfolio, *are*, idem. Apic. 4, 2 *Exfoliare rosas.*

Latifo-

Latifolium, vide *Latus, a, um.*

¶ Millefolia, *æ*, f. quo nomine Plin. 25, 5 *Panaces heracleum*, sua ætate appellatum scripsit, cum Asclepium panaces, rectius fortasse, millefoliam dicendum sensisset: vide *panax* vel *panaces.*

¶ Millefolium, *i*, n. herba, quæ & Myriophyllum, μυριόφυλλον, schafgarben, tausendblat, Plin. 14, 16.

¶ Perfoliāta, *æ*, f. herba, durchwachs, Tabernæm. p. 1140.

¶ Quinquefolium, *i*, n. fünffinger-kraut, herba fragifera, a foliorum numero ita dicta, quam Plinius laudat 25, 9 & 13; & Marcellus Empir. c. 12. vide *Pentaphyllon.*

¶ Quinquefolius, *a, um*, adj. fünfblätterich. Plin. 21, 4 *Vnum genus rosæ pallidæ, spinosæ, longissimis virgis, quinquefoliæ.*

¶ Septifolium, *i*, n. Græci *Heptaphyllon* dicunt, Apul. de Herb. c. 116.

¶ Trifolium, *i*, n. herba notissima, aliquot generum, klee. Est enim *trifolium pratense*, wiesen-klee, est *acetosum*, sauer-klee, est *odoratum*, wohlriechender klee, Plin. 21, 21.

Follicare, folliculus, vide *Follis.*

FOLLIS, *is*, m. ein blase-balg. Anacharsis Philosophi inventum. *Follis fabrilis*, Liv. 38, 7. *Follibus auras accipere reddereque*, Virg. Georg. 4, 171. ¶ 2. Est & pilæ genus, ex pelle vento inflata, ein ballon, de quo Mercurialis Artis Gymnast. 2, 5; & 5, 4, ubi de utilitate hujus exercitationis habes. Quo illud Martialis pertinet 14 ep. 47 *Folle decet pueros ludere, folle senes.* Sic *Follis pugilatorius*, Plaut. Rud. 3, 4, 16. Pars anterior follis, qua aër exprimitur, *gula* dicitur. ¶ 3. *Crumenam* quoque notat, sive sacculum, nummorum receptaculum, ein sack, eine tasche. Iuvenal. 14, 281 *Vt tenso folle reverti inde domum possit*, mit vollem beutel. Id. sat. 13, 61 *Follis cum ærugine.* Et Plaut. Aul. 2, 4, 23 *Cum it dormitum, follem obstringit ob gulam.* ¶ 4. Pro ipsa pecunia cœpit accipi, & ad æs, argentum & aurum significandum adhiberi: de cujus valore vid. omnino Gron. de P.V. 4, 13 & 16. Vbi illud inprimis ostendit, *follem* sequiori ætate idem fuisse, quod sestertium apud antiquos.

¶ Folliculus, *i*, m. parvus follis, sive sacculus, ein säcklein von leder, ein schlauch. Cic de Invent. 2, 50 *Os obvolutum est folliculo & præligatum.* ¶ 2. Pila parva, vento inflata, ad corporis exercitationem, ein ball, ballon. Suet. Aug. c. 83 *Exercitationes campestres equorum & armorum statim post civilia bella omisit: & ad pilam primam folliculumque transiit.* ¶ 3. Est pellicula frumenti, ex qua spica enascitur. Seneca epist. 124 *Hoc nondum est in herba latente: nec cum folliculo se exserit spica mollis.* Et Quæst. Nat. 5, 18 *nisi efficit quod latentem frugem, ruptis velamentis suis, quæ folliculos agricolæ vocant, adaperiret?* Adde Plin. 13, 6 de Terebintho. ¶ 4. Sumitur aliquando pro corpore humano, cui rationi Anaxarchus in primis occasionem dedisse videtur. Ἀναξάρχου θύλακος enim est follis. v. *Anaxarchus.* Arnob. 2 p. 98 *In caruncula hujus folliculo constituti.* Eodem modo Lucilius apud Nonium 2, 327 *Ego quis sum, & quo folliculo sum indutus?* Hinc & scrotum *folliculus testiculorum* nonnullis dicitur.

¶ Follicōsus, *a, um*, folliculis refertus, voll bälge; ut, *Papaver folliculosum*, Apul. de Herb. c. 53.

¶ Follicŭlāris, *e*, mit leder umgeben; ut, *Vita Follicularis* & *Follicularе*, pars remi, quæ folliculo tecta est, apud Festum.

¶ Follĭco, *are*, aufblähen, wind fangen, pauschen. Est enim instar follium vento incluso tumere & agitare. Hinc

¶ Follicans, *tis.* Tertull. de Pallio c. 3 *Chamæleon follicans ruminat: de vento cibus est.* Apul. 9 p. 222 *Follicantes nares languidas assiduo pulsu tussedinis.* Hieronym. ad Eustoch. ep. 22 c. 14 *Follicantes caligæ* monachorum scil. i. e. laxæ & flaccentes, ut contemptores humani cultus videantur.

¶ Folleo, *ēre*, idem quod *Follicare.* Hieron. loco cit. c. 12 *Si pes laxa pelle non folleat.* Salmasius mavult *Follare.* Nam

¶ Follatus, *a, um*, inflatus, tumens, aufgeblasen, voll wind; ut, *calcei follati*, Isidor. 19, 34. *Et vela follata.* v. Salmas. de Pallio p. 199.

¶ Follītim, adv. quasi a *Follire*, in ganzen säcken. Plaut. Epid. 3, 2, 15 *Nihil moror verba & vulgata verba, peratim ductare: at ego follitim ductitabo.* Erat *follis* ditiorum: *pera* pauperum, unde vere de mendicis dicitur. v. Parei Lex. Crit. p. 495. Alii legunt *Follitum.*

¶ Defollio, *ire*, dreschen, aus den bälgen schlagen. Ambros. de Viduis Tom. 4 p. 502 *Gementibus areis, dum cæditur messis, frumenta defolliunt.* Sic Grævius notaverat. Alii *defoliunt*, quia Glossæ Cyrilli: *Defolio*, de quo in *Folium.*

Fomentum, fomes, vide *Foveo.*

Fondilus, potius Fungulus, vide in *Fungus.*

FONES, Dii silvatici in Gloss. Isidori. conf. Marc. Capell. 2 p. 41. Iidem forte qui *Fauni*, nisi plane est ex hoc corrupta vox. Al. *Fines* legunt apud Capellam, quod non plane displicet Grotio.

FONS, *fontis*, ein brunn, eine quelle. *Fons gelidus*, Virg. ecl. 10, 42, *argenteus*, Ovid. Met. 3, 407. Martial. 9 epigr. 100 *Multum crede mihi, refert, a fonte bibatur, Qui fluit, an pigro, quæ stupet unda, lacu.* ¶ 2. *Fons*, metaphora usitata pro origine & caussa, eine ursach und ursprung. Horat. de Arte Poët. v. 309 *Scribendi recte sapere est, & principium & fons.* Sic *fontem & caput Philosophorum* Socratem dixit Cicero de Orat. 1, 10. Et Homerum *fontem ingeniorum*, Plin. 17, 5. Cic. in Acad. 1, 2 *Hauriunt potius a fontibus, quam rivulos consectentur.* Id. N. Deor. 3, 19 *Ex eodem fonte hæc omnia fluxerunt*, dieses hat alles einerley grund und ursprung. ¶ 3. *Fons baptismi*, die tauffe. In vas baptizandi descendebant. Vnde Ambros. de Sacram. *Venisti ad fontem, ingressus es.* ¶ 4. *Fons* gen. fœm. apud Plaut. Stich. 5, 4, 26 *Tibi propino decuma fonte: tibi tute inde.* Lipsius quidem ita corrigit: *Tibi propino decem: affunde tu tibi inde.* Sed vetus Grammaticus, Ter. Scaurus, observavit, *fontem* pro *cratera s. urna* esse fœmininum. *Decuma fons* itaque, ein grosser becher, humpe, & *inde* est imperativus ab *Indo*, etc. ¶ 5 *Fontes* & *Montes* miscent librarii. v. Drakenb. ad Sil. 5, 624.

¶ Fontĭcŭlus, *i*, m. diminut. Plin. 31, 10 *Exiliente, e medio lacu, dulci fonticulo.* Horat. 1 sat. 1, 55 *Magno de flumine mallem, quam ex hoc fonticulo sumere.* ¶ 2. Vlcus cauterio excitatum ad derivandos humores, ein fontanell. Vide Medicos.

¶ Fontāna, *æ*, f. subst. spring-brunnen. Innocent. de Casis p. 233 & 237; it. p. 245 *Aliam fontanam (alias fontanas) sub se habet.* Aqua subintelligitur. Nam

¶ Fontānus, *a, um*, adj. brunnen-; ut, *Aqua fontana*, Colum. 12, 11 *Ora fontana*, hoc est, fontium scaturigines, Ovid. Fast. 1, 269.

¶ Fontāneus, *a, um*, idem. Solinus fine c. 50 (al. 37) *Enydros (gemma) exsudat, ut clausam in eo putes fontaneam scaturiginem.* Innocent. de Cas. p. 239 *Fontanea pars.*

¶ Fontanālis, *e*, idem. Vitruv. 8, 3 pr. *aquam* sive *fontem*, luci cujusdam prope Romam, *fontanalem* dixit.

¶ Fontinālis, *e*, idem; ut, *porta fontinalis Romæ*, apud Festum, quæ alio nomine *Capena*, juxta quam fontis delubrum fuit. v. Rosini Antiq. Rom. 4, 14 p. 409. Donat. de Vrb. Roma 1, 21. ¶ 2. *Fontinalis*, subst. pro deo fontium, apud Plaut. Stich. 5, 4, 17. Alii legunt *Fontalis.*

¶ Fontinālia, *ium*, n. pl. fontium & Nympharum sacra, quibus coronæ in fontes conjici & putei coronari solebant. v. Festus, & Varro de L. L. 5, 3.

¶ Fontējus, *i*, m. nomen Romanum. Cicero, cujus oratio mutilata exstat *pro M. Fontejo*, plures memorat; ut, *C. Fontejum*, in ead. orat. c. 4; *P. Fontejum*, pro domo c. 13 & 29. De *Fontejo Capitone*, Horat. 1 sat. 5, 32. De *Fontejo Agrippa*, Tac. Hist. 3, 46. ¶ 2. *Fonteja*, virgo Vestalis. Cic. pro Font. c. 17.

¶ Fonticŏla, *æ*, c. qui fontes adorat, apud Cyprianum in vita S. Cæsarii Arel. conf. Cluver. Germ. antiq. 1, 34.

¶ Fontigĕnæ, *arum*, f. pl. Musæ, nymphæ. Mart. Capella l. 6 carm. 1 *O sacra doctarum prudentia fontigenarum.* conf. l. 9 p. 308.

¶ Fontĭger, *a, um*, fontes habens; ut, *Numen fontigerum*, pro Neptuno, in ara undis & aquis dicata Romæ, apud Ferret. Mus. Lapid. p. 32.

For, Fari, id est dicere, vide *Fari.*

FŎRA, pl. n. 2. vasa, quibus antiqui utebantur in torcularibus, keller-gefässe, apud Columell. 12, 18; quod *forata* essent, vel quod *ad ferendum* adhiberentur.

Forago, foramen, &c. vide *Foro, are*, Foras, *Foris.*

FORBEA, *æ*, f. cibus, ex Gr. Φορβὴ, speise. Festus: *Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Græci φορβὴν vocabant.*

FORCEPS, *cĭpis*, f. instrumentum fabrorum, dubii generis secundum Priscianum, sæpius tamen fœmininum, & rectius quidem, uti Vossius censet de Anal. 1, 17, eine zange, schmiede-zange. Ovid. Met. 12, 277 *Ferrum, quod forcipe curva Cum faber eduxit.* Virg. 4 Georg. 175 *Versantque tenaci forcipe ferrum.* Plin. 9, 31 etiam *cancrorum brachia denticulatis forcipibus*, dixit krebs-scheeren.

¶ Forcillo, *are*, vermindern, verkleinern. *Tu inventus vero, meam qui forcilles fidem*, Plaut. Pseud. 2, 2, 36.

FORCTIS, *e*, i. e. fortis, *frugi, bonus, validus*, apud Festum.

¶ Forctus, *a, um*, idem apud Festum in *Horctus*, a gr. ἑρκτὸς; *munitus.* In XII Tabb. *Forcti sanatique idem jus esto.*

Forculus, vide *Foriculus*, in *Foris.*

FORDA, *æ*, f. bos prægnans, a *ferendo* sic dicta, eine trächtige kuh. Antique etiam *Horda* dicitur, de qua suo loco. Ovid. Fast. 4, 631 *Forda ferens bos est, fœcundaque dicta ferendo.* Servius in Æneid. 2, 140 *Antiquo more hostia si effugisset, EFFVGIA vocatur: quæ autem supposita fuerat, SVCCIDANEA: Si gravida, FORTA: si sterilis, TAVREA appellabatur.*

¶ Fordicidia, *orum*, n. pl. v. Varro L. L. 5, 3. Ita nominabantur dies, quibus boves prægnantes immolabantur.

FŎREM, *fores, foret*, verbum defectiv. id est, essem, esses, esset, ex antiquo *Fuo*, ubi vid. *Fore*, esse & futurum esse, seyn werden. Cic. Att. 6, 3 *Spem habeo, nihil fore aliter, quam deceat.* C. Nep. 6, 3, 5 *Quam vere de eo foret judicatum, oratio indicio fuit*, i. e. esset. Et Sallust. Iug. c. 110 *Nunquam ego ratus sum fore, ut &c.* Tibull. 2, 7 pr. *credula vitam Spes fovet, & melius cras fore, semper ait.* Hoc verbum inservit circumscribendis participiis e. g. Nepos præf. pr. *Non dubito fore plerosque qui judicent*, i. e. plerosque judicaturos. Cic. Att. 3, 13 *Scripseras fore, uti aliquid ageretur*, i. e. aliquid agendum. Peculiare est, quod ib. 8, 3 occurrit: *Qui tamen ita dicebat, id fore videre, quod factum est.*

Composita:

¶ Abfŏre, *abfuturum esse*, wegseyn oder fehlen werden. Virg. Æn. 8, 147 *Nihil abfore credunt, quin &c.*

¶ Affŏre, vel Adfore, *affuturum esse*, kommen werden. Cic. fam. 9, 26 *Non suspicatus sum, illam affore.* Cæs. B. G. 5, 27 *Magnam manum affore biduo.* Virg. Æn. 1, 580 *Vtinam afforet Æneas.*

¶ Confŏre, i. e. confieri. *Spero confore*, ich hoffe, es soll richtig werden. Ter. Andr. 1, 1, 140 de nuptiis, ubi plurium consensu, & unitis voluntatibus opus est.

¶ Defŏre, *defuturum esse*, mangeln werden. Cæs. B. G. 5, 54 *Neque sibi voluntariorum copias defore.* Silius 9, 248 *Promittitque viris nulli sed defore testem.*

¶ Perfŏre, est quidem Cic. fam. 3, 5 *Perfore accommodatum tibi:* sed videtur mendis esse pro *fore peraccommodatum.* Eadem ratio est τοῦ *Perfuit* apud Gellium 2, 18 pr. de quo infra in *Sum.*

¶ Profŏre, i. e. profuturum esse, nütze seyn werden. Horat. 1 ep. 8, 11 *Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam.*

¶ Superfŏre, übrig seyn werden. Scævola ICt. lib. 12 D. t. 1 l. 60 § 3 *Nullam actionem superfore ad recipiendum.*

Forensis, vide *Forum*, Fores, *Foris.*

FORFEX, *ficis*, f. eine scheer, schneider-scheer. *Forfice amputare*, Colum. 12, 43. ¶ 2. *Forfices*, etiam vox militaris erat in acie instructa. v. Gell. 10, 9. Cuneo hostium opponebantur: Veget. 3, 18. Itaque eadem analogia licebit hodie dicere *forfices* illud genus munitionis, quod *Tenailles* Gallorum voce appellatur.

¶ Forficula, *æ*, f. dimin. Plin. 25, 5 *Incisum forficulis, cribrant.* It. eine zahnbrecher-zange, quæ apud Celsum *forfex* etiam est, 17, 12.

FŌRI, *orum*, m. plurale tantum, quamquam & singulare apud Gellium legitur, *in summæ puppis foro*, 16, 19. *Fori* tabulata sunt navium, vel spatia, per quæ itur, der gang im schiffe, beyde seiten im schiffe. Cic. de Senect. c. 6 *Cum alii malos scandant, alii per foros currant, alii sentinam exhauriant.* conf. Nonius 5, 104; & Tac. Hist. 2, 35, 3. ¶ 2. Livio denique tabulata *fori* sunt, e quibus ludi spectantur, l. 45 sub f. Sane & Festus FOROS, *spectacula Circensia* interpretatur. Spectacula enim vocat, unde spectatur. Id. Liv. 1, 56 *Foros circi* dixit, die stände, schau-bäncke. ¶ 3. Item, parvi sulci, die furchen. Colum. 10, 92 *Angustosque foros adverso limite ducas.*

¶ Fŏrŭli, *orum*, m. armariola, in quibus reponuntur libri, bücherbretter, repositoria. Suet. Aug. c. 31 *Libros condidit forulis amatis.* Iuvenal. 3, 219 *Hic libros dabit, & forulos, &c.* ¶ 2. *Foruli*, oppidum Italiæ in Sabinis. Virg. 7 Æn. v. 714 *Casperiamque colunt, forulosque, & flumen Himellæ.* conf. Sil. 8, 417.

FŌRIA, *orum*, n. pl. stercora liquidiora, dünner koth, schund, secundum Nonium 2. 352. Inde

¶ Foria, *æ*, suum morbus apud Varr. R. R. 2, 4, 4 Sed vid. etiam *Suria* in *Sus.*

¶ Forĭŏlus, *i*, m. qui facile emittit foria, soluti scilicet ventris, ein hosen-scheisser. Laberius apud Nonium l. c. *Foriolus esse videris, in culeos cacas.*

¶ Forio, *ire*, verbum, quod Scholiastes Iuvenalis 3, 38 interpretatur *ventrem deonerare*, scheissen.

¶ Fŏrica, *æ*, f. Iuvenal. 3, 37 *Inde reversi conducunt foricas*, scil. purgandas. Vexatum verbum propter dubiam originem. Qui a *foris*, i. e. stercoribus, deducunt, iis *Forica* est *latrina publica*, ein cloac, schund-loch, heimlich gemach. *Latrina* enim de privatis dicitur: quibus autem a *foro* est, *tabernam* interpretantur, foro vicinam. vide Scholiasten Iuvenalis c. l. Pluribus tamen prior a *foriis* deducta significatio placet.

¶ Foricārius, *i*, m. foricarum conductor, qui certo pretio eluit latrinas & loca publica, ein schund-feger. Scævolæ ICt. l. 17 § 5 ff. de Vsuris. Hinc *foricularium* vectigal ex foricis dicitur in antiqua inscript. ap. Murat. p. 573.

¶ Forinæ, *arum*, f. hinc etiam videntur dici, quarum in veteri Inscriptione fit mentio apud Gruter. p. 9, 5 GENIO FORINARVM. Tubos ajunt & canales fuisse, per quos sordes & foria, hoc est, liquidiora stercora ex urbe emittebantur, rinnen, canäle, abzüge.

¶ Conforio, *ire*, concacare, bekleckeu, besudeln. Pomponius apud Nonium l. c. *Conforisti me Diomedes.* Salmasius autem Exerc. Plin. p. 585 ed. nov. *conforasti*, prima forma, apud Nonium legendum censet.

Foricula, forinsecus, vide *Foris*, Forica, forio, ire, *Foria.*

FŌRIS, f. proprie foramen est, ein loch, inde est *Foro, are.* Col. 8, 17 *Foribus exiguis cancelli.* Sed ¶ 2. Frequentius janua, eine thür. Ter. Adelph. 2, 3, 11 *Quidnam foris crepuit.* Et Liv. 6, 24 *Cum lictor foris, ut mos est, virga percuteret.* Horat. 1 sat. 2, 67 *Excludus fore.* Apulej. Met. 10 p. 538 *Observata fore.* Sed plurale *Fores, foribus*, usitatius. *Fores aperire*, proverbiale est, illi simile, quod *patefacere fenestram*, Plin. 2, 8 dixit, den weg weisen, den eingang machen. *Aperire fores amicitiæ*, Cic. fam. 13, 10. *Fores effringere.* Cic. pro Cœlio c. 16, die thür aufbrechen. *Foribus pessulum obdere*, Ter. Heaut. 2, 3, 37, verriegeln. *Fores moliri*, i. e. effringere, Tac. Ann. 1, 39, 3. Et Apul. Met. lib. 9 *Certusque fragilitatis humanæ fidei, & quod pecuniâ cunctæ sint difficultates pervia, auroque soleant adamantinæ etiam perfringi fores, &c.* Differentiam inter *januam* & *fores*, Macrobius 6, 8 ex Cæcilio Gallo his verbis dat: *Vestibulum dicit* (Gallus) *esse non in ipsis ædibus, neque ædium partem, sed locum ante januam domus vacuum, per quem de via aditus accessusque ad fores ædium sit. Fores* templorum historiis ornatas, vid. Drakenb. ad Sil. 3, 32, quæ *argumenta* dicebantur. Cic. Verr. 4, 56.

¶ Foricŭla, *æ*, f. dimin. Varro de R. R. 1, 59 *Oporthecæ fenestras habeant, neque tamen sine foricilis, ne pertinaci vento vieta fiant.*

¶ Foricŭlus, vel Forcŭlus, *i*, m. ostiorum deus apud Romanos. v. Tertull. de Idolol. c. 15; & de Cor. Mil. c. 13. August. de C. D. 4, 8.

¶ Foriculatus, *a, um*, vestis epitheron esse vult Falsterus apud Plin. 8, 48, ubi ita Harduinus, *Vndulata vestis prima e laudatissimis fuit; inde foriculata desluxit: Soriculata* esse in editis ait, nihil vel ipse vel Falsterus explicant. vide Turneb. Advers. L. 24, c. 9.

¶ Foris, in loco vel de loco adverbialiter significat, draussen, auswerts. *Foris sunt*, Ter. Eun. 5, 4, 12. Et, *foris cœnare*, Plaut. Stich. 1, 3, 36, zu gaste seyn. *Foris sapere*, bey andern leuten klug seyn. Ter. Heaut. 5, 1, 50. *Foris aliquid effutire*, ausschwatzen, Id. Phorm. 5, 1, 19. Interdum de rebus, quæ ex aliquo loco ad nos perferuntur, usurpatur. Cic. Part. Orat. 14 *Nec eo dicuntur sine arte, quod ita sunt, sed quod ea non parit oratoris ars, sed foris ad se delata, tamen arte tractat.* v. Menck. Obs. L. L. h. v. ¶ 2. *A foris*, i. e. foris, ἔξωθεν. Plin. 17, 24 *In ulcus penetrat omnis a foris injuria.* Aggenus Vrbicus de agrorum limitibus p. 69 *Notæ enim in propriis arborum a foris* (ita enim melius legitur, quam *a forus*) *ponuntur, ut arbores liberas in parte a nota relinquant.* Alius incertus auctor de Limitibus p. 322 *Ager si fuerit lunatus habens a foris perticas LX. &c.* vide supra in A & AB n. 7. ¶ 3. *De foris*, in Vet. Lapide legitur. ¶ 4. *E foris*, esse dicitur apud Plin. 17, 23.

¶ Forinsĕcus, ausserhalb, äusserlich. Plin. 13, 22 *Lignum omne corticis loco habent, hoc est, forinsecus.* Pallad. 1, 27 *Oculos forinsecus curare.* Apul. 4 p. 147 *Per fenestram forinsecus rapienda dispergere.* Id. lib. 9 p. 233 *Forinsecus attrahentes.*

¶ Fŏras, adv. ad locum, heraus, hinaus. Ter. Eun. 4, 41 *Exi foras, scelestæ.* Ovid. de A. A. 2, 280 *Si nihil attuleris, ibis Homere foras. Proferre foras aliquid*, offenbaren, ausagen. Cic. pro Cæl. c. 23. *Venit ad nos Cicero tum ad cœnam, cum Pomponia foras cœnaret.* Cic. ad Q. Fr. 3, 1, ubi de eo, quod est in loco, usurpatur. v. Menck. Obs. L. L. ex Petr. Vict. Var. Lect. 15, 5. *Duri foras scripta*, Id. Att. 13, 22 pr. Sen. ep. 12 pr. De mancipio vetulo ac decrepito, merito ad ostium admotus est; *Foras enim spectat*, i. e. mox efferendus erit.

¶ Bifŏris, *e*, januam duplicem habens, das zwey thüren hat. Ovid. Ponto 3, 3, 5 *Nox erat, & bifores intrabat Luna fenestras.* Virg. Æn. 9, 618 *Biforem dat tibia cantum*, q. d. binis foribus erumpentem. Hoc est, bisonum, imparem, ut Servius interpretatur, quem ibi videas.

¶ Bifŏrus, *a, um*, idem quod *Biforis*, Vitruv. 4, 6 *Forium ornamenta non fiunt cerostrota, neque bifora, sed valvata.* v. Salmas. in Solin. p. 661.

¶ Dēfŏris, adv. auswerts, äusserlich. Vulg. Interpr. Gen. 7, 16 *Inclusit eum Dominus deforis.* Id. Matth. 23, 25 *Qui mundatis quod deforis est &c.* Plin. Valer. 1, 31 *Deforis, ubi tumor est, apponere.*

Multiforis & Multifōrus, vide *Multus.*

¶ Quadrifŏris, *e*, quatuor foribus, mit vier thüren. Id. Vitruv. d. l. habet: *Adjiciatur*, inquit, *amplius foris latitudo, si quadrifloris futura est.* Et Plin. 11, 21 *Crabrones nidos faciunt fere quadrifores.*

¶ Septifŏris, *e*, septem foramina habens, mit sieben thüren. Alcimus Avitus, 1, 83 de hominis creatione: *Septiforem vultum rationis sensibus aptans.* Sidon. 2 epist. 12 *Adjungas fistulæ septiforis armentalem Camœnam.*

FORMA, *æ*, f. die form, gestalt, art. Ex μορφὴ, κατὰ μετάθεσιν, *naturalis nota cujusque*, ut Cic. ait de Orat. 3, 29. *Homini, cum de Deo cogitat, forma occurrit humana*, Id. N. D. 1, 27. *Forma egregia*, hübsche gestalt. *Forma honesta & liberalis*, Ter. Andr. 1, 1, 45 & 69. *Luculenta*, Id. Heaut. 3, 2, 12. Ovid. A. A. 1, 509. *Forma viros neglecta decet.* Et, *Forma imperatoria*, i. e. imperatore digna, Nepos 11, 3, 1, *quæ veluti longe lateque ostendat imperatorem*, ut de Trajano Plin. Paneg. 4 ait. *Eximia forma puer*, Cic. Tusc. 5, 21. *Formæ fucata*, vel potius *fucata formam* Cleopatra, Lucan. 10, 137. ¶ 2. Speciatim formam bonam, s. pulchritudinem norat, schönheit. *Forma bonum fragile est, &c.* Ovid. de Art. 2, 113 *Res est forma fugax*, Sen. Hippolyto v. 771. Et Ovid. epist. Sapphus 15, 31. *Si mihi difficilis formam natura negavit, Ingenio formæ damna rependo meæ.* ¶ 3. Pro puellis passim *formas* dicunt poetæ, nimirum ut Galli *beautez.* vid. Burm. ad Quintil. decl. 15, 2 p. 307. & quæ notamus ad *Figura.* Huc pertinet Ter. Eun. 2, 3, 6. *Tædet quotidianarum formarum.* ¶ 4. *Forma* quamlibet similitudinem notat & statum, die weise, die beschaffenheit; e. g. *Forma communium temporum & totius reip.* Cic. fam. 3, 11. Liv. 3, 33 pr. *Mutatur iterum forma civitatis, Decemviris constitutis.* Sic leniu militari: *In formam justi coire exercitus*, Vellej. 2, 61, 2. ¶ 5. Periphrasibus poeticis inservit. Virg. Æn. 7, 18 *Visæ formæ magnorum ululare luporum.* v. Drakenb. ad Sil. 15, 86. Prudent. H. 9, 92 *Forma mortalis* i. e. natura humana, vel genus humanum. Ita Prop. 4, 2, 61 de statuario, *formæ cælatur ahenæ.* Conf. 3, 7, 13 *Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ.* Cic. in Orat. 2 *Artifex cum faceret Iovis formam aut Minervæ.* ¶ 6. Est & Philosophorum vox. Nam quas ἰδέας Græci vocant, Cicero in Topicis *Formas* appellat. ¶ 7. *Forma* etiam Architectorum vocabulum est, quo designatur ratio sive dispositio, qua vel exstructum ædificium; vel exstruendum in charta delectum est, ein modell, muster, entwurf. Ausonius Mosella v. 298 *Quis potis, innumeros cultus habitusque locorum Pandere, tectonicas per singula prædia formas? Formas*, i. e. rationes, ad quas ædificia prædiorum exstructa sunt. Alias *formæ* sunt declinationes & descriptiones ædificiorum, antequam excitantur, in charta factæ, abrisse. Architecti *ichnographias* vocant. v. Plutarch. in Marcello p. 313. Ἐκθεγράμματα: ICti & *Synopses* dixerunt, de quo infra suo loco. Cic. fam. 2, 8 *Ex tuis literis, cum formam Reip. viderim, quale ædificium futurum sit, scire possim.* Inde *formare* & *deformare*: quod *formam scribere* Plinius dixit, entwerffen, de quo paullo post. v. Buchnerum ad Plin. 9 epist. 39 n. 5. ¶ 8. Sed & aliarum rerum exempla, ad quæ alia concinnantur, *formæ* dicuntur, der abriß. Ita Vellej. 1, 16, 1; & 2, 66, 3 modum scripturæ *formam propositi operis* vocat. conf. 2, 49, 1 & 2, 96, 3. Ita Horatius illos pedes ligneos, quibus tutores in concinnandis calceis uti solent, (nos leisten vocamus,) *formas* appellat, 2 sat. 3, 206. Vlpian. L. 5 § 3 ad Legem Aquil. *forma calcei cervicem percussit.* Et L. 13 Locati conducti, *Si sutor*, inquit, *puero parum bene facienti, forma calcei tam vehementer cervicem percusserit, ut ei oculus effunderetur, esse ex locato actionem.* ¶ 9. *Formæ* etiam dicuntur Constitutiones ac Rescripta Principum: Vnde *Formatæ* & *Formales Epistolæ* appellatæ, das formular. vide supra in *Epistola.* ¶ 10. *Forma* etiam monetarium vocabulum est, der schlag, das gepräge. Ibi enim *forma* dicitur, tum signaculum archetypum, (Græci τύπον appellant, der stempel,) tum ipse *nummus.* Quemadmodum *formas quinarias, denarias*, Lampridius, pro nummis quinariis, denariis, id est, quinos denosque aureos valentibus dixit. v. Salmasium ad Alexandrum Lampridii: & Trebell. Pollionem in XXX Tyrannis, in Victoria. Eleganti tralatione Seneca epist. 34 extr. *Omnia facta dictaque tua inter se congruant & respondeant sibi, & una forma percussa sint.* ¶ 11. Formæ etiam vocantur structiles rivorum canales, quibus aqua ducitur, rinnen, holzigel, quo sensu *aquas formarum* dixit Cassiod. var. 3 ep. 31 & 53. *Roma formarum inundatione ditissima.* v. Fabrett. de aquæ duct. p. 20, ubi inscriptio Antonini Pii licet spuria. v. *Formaceus.*

¶ Formula, *æ*, f. forma, secundum quam aliquid fit, ein muster, formular. Liv. 4, 8 *Formula censendi*, die matricul. *Formula dicendi*, Cic. de opt. gen. Orat. c. 5, die art zu reden. *Formula fiduciæ, ut inter bonos bene agier oportet*, hoc est, verba solennia, Cic. fam. 7, 12. *Ex formula præceptoris sui vivere*, i. e. secundum normam & exemplum ejus, nach seiner fürschrift, Sen. ep. 6. ¶ 2. Proprie Iuris vocabulum est. *Formulas* enim ICti vocabant propositiones quasdam, certis ac solennibus verbis conceptas, ne quis in instituenda actione vel petitione aliqua abetraret, quas sequi omnes tenebantur, der proceß, gerichts-ordnung. Vnde *Formularii* dicti, qui in illis versabantur, qui alias *Legulei* appellati. Cic. pro Roscio Com. c. 8 *Sunt jura, sunt formulæ de omnibus rebus constitutæ, ne quis aut in genere injuriæ, aut ratione actionis errare possit. Expressa sunt enim ex uniuscujusque damno, dolore,*

fore, incommodo, calamitate, injuria, publicæ a Prætore formulæ, ad quas privata lis commodatur. Vnde, *sub formula judicare*, Senecæ dicitur, qui formularum cancellis districtus est, liberumque arbitrium non habet. Cic. Offic. 3, 5 *Formula quædam constituenda est, quam si sequamur, ab officio nunquam recedemus.* Horat. 2 sat. 3, 45 *Hæc populos, hæc magnos formula Reges, Excepto sapiente, tenet.* Agit de paradoxo Stoicorum, *omnes stultos insanire.* ¶ 3. Et quoniam ad certas formulas institui actiones solerent, idcirco ipsæ actiones *formulæ* dictæ non modo ICtis passim; verum & aliis auctoribus. Sic, *injuriarum formulam alicui intendere*, Suet. dixit Vitell. c. 7. *Formula excidere*, (quod *caussa cadere* Iustiniano est,) idem dixit Claudio c. 14. Et Seneca epist. 48 *Quid enim aliud agitis, cum eum, quem interrogatis, scientes in fraudem inducitis, quam ut formula cecidisse videatur.* Id. de Clementia 2, 3 *Plures proponere est tutius: ne una definitio parum rem comprehendat; &, ut ita dicam, formula excidat*, daß man nicht die sache verliere. ¶ 4. De fœderibus & pactis gentium sæpe hac voce utitur Livius, ut 26, 24, 32, 33 35, 9. 44, 16. Quicquid denique certis & præscriptis solennibusque verbis effertur, *formula* dicitur. Vide aureum Bar. Brissonii opus de formulis & verbis solennibus Po. Ro. libris VIII.

¶ Formularius, *i*, m. qui formulas tractat, & caussas agit, ein advocat. *Formularum cantorem* festive Cic. vocat de Orat. 1, 55, *Ita tibi ICtus*, inquit, *ipse nihil nisi leguleius quidam cautus & acutus, præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum.* Quintil. 12, 3 extr. *Multos cognovimus, qui tædio laboris, quem ferre tendentibus ad eloquentiam necesse est, confugerint ad hæc diverticula desidiæ: quorum alii se ad album & rubricas transtulerunt, & formularii, vel, uti Cicero ait, leguleji, quidam esse maluerunt*: SE AD ALBVM ET RVBRICAS TRANSFERRE est Iuridicinæ se dare. Prætoris enim *Album* intelligit, hoc est, dealbatam tabulam, in quam Prætores edicta sua & actiones interdictaque referebant: per *Rubricas* Leges & ICtorum Responsa Placitaque.

¶ Formaceus, *a, um*, geformt, leimern. Plin. 35, 14 f. 48 *In Africa Hispaniaque ex terra parietes appellant formaceos, quoniam in forma, circumdatis utrinque tabulis inferciuntur verius quam instruuntur, ævis durant - omnique cæmento firmiores.* Male igitur quidam hic legunt *Fornaceos.* v. Isid. 15, 9. Plinii prope verba repetit. v. Gesn. ad Col. 9, 4, 7.

¶ Formella, *æ*, f. diminut. aliud. Apicius 9, 11 *In formella piscem formabis*: in culinario instrumento vas ad formam piscis vel alius rei effigiatum.

¶ Formālis, *e*, ut, *formalem dictare epistolam*, Suet. Domit. c. 13. nimirum, qua publice aliquid edicebatur, ut ex ejus stilo & forma plures scriberentur, *Formales* etiam *epistolæ* sunt, quas vocamus, ein umlauf, circular-schreiben. v. *Forma* n. 9.

¶ Formaliter, adv. & sic

¶ Formalitas, *ātis*, f. ICtis & Philosophis usitatæ voces, quæ formam & essentiam rei indicant.

¶ Formābilis, *e*, idem ac *Formalis.* Prudent. Apoth. v. 1034 *Solus homo emeruit Domini formabile dextra Os capere &c.* Comparativus *formabilior*, apud Augustin. de Trinit. 11, 2 legitur: *Quam teneriora*, inquit, *atque, ut ita dixerim, formabiliora sunt primordia seminum.*

¶ Formus, *a, um*, warm. *Formum* antiqui dixerunt calidum; unde & *Formosus*, teste Festo & Isidoro 20, 13. *Formis calamistris vibrare cæsariem*, Arnob. lib. 2 p. 72. v. ibi notas Canteri p. 12, & Schotti Observ. 10, 13; & *Formucalis* ex Festo.

¶ Formaster occurrit ap. Festum in obstrudant, ex Titinnio *Aut hic latafter aut formaster frigidus.* Videtur aut formæ affectatorem notare, aut qui se *formum* h. e. calidum simulet, quod posterius adjectum *frigidus* suadere videtur.

¶ Formiter, adv. förmlich; ut, *Iurare formiter*, i. e. additis & expressis caussis; cui opponitur *informiter.* vide ICtos.

¶ Formōsus, *a, um*, wohlgestalt, schön. Apul. Apol. *Virgo formosa, etsi oppido pauper, tamen abunde dotata est.* Sed Ovid. Am. 3, 4, 41 *Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat? Non possunt ullis ista coire modis.* Virg. ecl. 2, 1 & 17 *Formosus puer.* Ovid. Met. 13, 798 *Riguo formosior anno.* Virg. ecl. 3, 57 *Formosissimus annus*, i. e. ver florens. *Formosissimus ætatis suæ Alcibiades*, C. Nep. 7, 1, 2. Vnde etiam ejus vultus paradigma proverbiale formæ speciosissimæ. v. Barth. Adverf. 52, 5.

¶ Formosŭlus, *a, um*, diminut. etwas schön. *Habet quiddam ἑλκυστικὸν provincialis formosula uxor*, Varro apud Non. 1, 109. Hieronym. epist. 47 de vitando suspecto contubernio c. 4 pro Amasio posuit: *Iste formosulus tuus, quia cito senescunt mulieres, vel ditiorem reperiet, vel juniorem.*

¶ Formose, adv. zierlich. Apul. 5 Met. p. 68 ed. Elmenh. *Videt Cupidinem, formosum deum, formose cubantem.* Et lib. 6 p. 183 *Venus suavi musicæ suppari gressu formose saltavit*: quod Nepos præf. dixit *commode saltare.* Compar. Prop. 1, 2, 11 *Surgere formosius.* Superl. Augustin. Confess. 1, 7 ad Deum: *formosissime qui formas omnia.*

¶ Formōsĭtas, *atis*, f. die schönheit; quo nomine usus est Cic. Off. 1, 35 *Id positum est in formositate.*

¶ Formo, *avi, atum, are*, fingere, figurare, machen, stellen, arten, bilden, zurichten. *Formare imaginem*, Cic. pro Sextio c. 8. Et, *Corpora ad membrorum flexus formari, nisi tenera, non possunt*, Quintil. 1, 1. *Exercitatione & stylo formanda nobis oratio est*, Cic. de Orat. 3, 49. Et, *Teneræ mentes formandæ studiis*, Horat. 2 od. 25, 53. *Formare classem*, eine flotte ausrüsten. Virg. Æn. 9, 80. Nemes. Cyn. 130 *Cum se bina formavit lampade Phœbe*, h. e. formam recuperavit, perindum suam absolvet. ¶ 2. Est describere, delineare ἀποτυπῶσαι, entwerfen; ut architectores opera, quæ exstructuri sunt, in charta ante depingere & exhibere solent. v. Buchner. ad Plin. 9 ep. 39 n. 5. ¶ 3. Vsurpatur hoc verbum etiam de nummis, v. Salmasium ad Hist. Aug. p. 218 & 321. ¶ 4. Vtimur hoc verbo de iis, qui fingunt aliquid & simulant. Cic. de Orat. 3, 4 *Verba sicut mollissimam ceram ad nostrum arbitrium formamus & fingimus.* Horat. Art. poët. v. 125 *Si quid inexpertum scenæ committis, & audes Personam formare novam.*

¶ Formatus, *a, um*, gestaltet, gebildet, abgerichtet. Colum. 6, 25 *Herba formata in offam.* Quintil. 7, 4 *Ad morem Dialecticorum formata conclusio.* Ovid. Met. 3, 419 *Signum formatum e Pario marmore.* Ovid. Fast. 1, 152 in descriptione veris: *Et modo formatis operitur vitibus arbor.* *Formatum libellum* Plin. 7 epist. 12 vocat, scriptum conditumque. *Formatum sermonem* Suet. Ner. c. 47 dixit. Apud eundem Claud. c. 37 *Messalina in admirationem formata* dicitur, quæ ita se finxit concinnavitque, quasi admirationis plena esset.

¶ Formatio, *ōnis*, f. die formirung, bildung. nititur suis compositis *Conformatio, Deformatio, &c.* Sed & Vitruv. præf. lib. 2 *Formationem puto probandam* conf. Eundem 3, 1; & 5, 1; Seneca epist. 117; Minut. Fel p. 124; & Mart. Capell. 2 p. 58; & 9 p. 312.

¶ Formator, *ōris*, m. qui format. Colum. proœm. lib. 1 *Animi sibi quisque formatorem præceptoremque virtutis e cœtu sapientum arcessat.* Plin. 8 ep. 23 *Formator morum.* Seneca ad Helv. c. 8 *Quisquis formator universi fuit*; id est, creator, der schöpfer.

¶ Formatrix, *īcis*, f. Tertull. de Monogamia c. 1 *Regina tantæ civitatis formatrix*, id est, Dido conditrix Carthaginis. Claud. Mamertus de Statu Animæ 1, 26 *Formatus es ipse, non formator. Recedat ab his, quæ intra te sunt, minus utique formata, hoc est, minus formosa, quam tu es: accede formatrici formæ, quo possis esse formosior.*

¶ Formātūra, *æ*, f. die formirung. Lucret. 4, 552 *Formatura labrorum*, hoc est, labiorum munus in loquendo. Et v. 557 *Servat formaturam.* Arnob. lib. 2 p. 59 *Res formatura varia.*

¶ Formāmentum, *i*, n. die form, die bildung. Lucret. 2, 17 *Omnia principiorum Formamenta queunt in quovis esse nitore.* Et Arnob. 3 p. 109 *Formamenta divina.*

¶ Formūcālis, *e*, adj. ut, *Formucales forcipes*, ita dictæ, quod *forma* capiant, id est, *ferventia.* Festus.

¶ Formipotens, adj. Propertio 2, 4, 28 tribuitur. Sed optime Brouckh. *Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.*

I. Composita cum præposit.

¶ Conformis, *e*, quod alicujus formam exprimit, gleichförmig, ähnlich. Onomast. Vet. *Conformis*, συμμορφον. Habet etiam Vulgatus Interpres Rom. 8, 29 *Conformes imaginis Filii Dei*; Græce συμμόρφους. Et Sidon. 4 epist. 12 *Naufragioso pelago conformis motus animorum.*

¶ Conformālis, *e*, idem. Tertull. de Resurr. carn. c. 47 *Corpus nostræ humilitatis conforme corpori gloriæ*, conf. Id. adv. Marc. 5, 20.

¶ Conformo, *avi, atum, are*, eine gestalt geben. Proprie Colum. 8, 5 *Diebus, quibus animantur ova, & in speciem volucrum conformantur*, da sie eine gestalt bekommen. Cic. pro Archia c. 6 extr. *Quas* (imagines clarorum virorum) *ego mihi semper in administranda republ. proponens, animum & mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam.* Et fam. 1, 8 *Me conformo ad ejus voluntatem*, ich richte mich nach seinem willen. Et de Div. 2, 12 *Conformari quodammodo numini Deorum.* *Conformare mores*, Id. de Fin. 4, 2, in gehörige form und ordnung bringen.

¶ Conformatus, *a, um*, geformt, gebildet. Cic. de N. D. 3, 10 *Mundum a natura conformatum puto.* Et pro Arch. c. 1 *Hæc vox hujus hortatu præceptisque conformata nonnullis aliquando saluti fuit.*

¶ Conformatio, *ōnis*, f. imago, figura, compositio, die gestalt, einrichtung. Cic. N. D. 1, 18 *Quæ compositio membrorum, quæ conformatio lineamentorum pulchrior?* Id. de Orat. 1, 25 *Conformatio quædam & figura totius oris & corporis.* Et mox c. 33 *Collocatio conformatioque verborum perficitur in scribendo.* Priscianus etiam hæc duo schemata προσωποποιΐαν & εἰδωλοποιΐαν, *conformationem* vocat, de quibus vide libellos de *Schematibus.* Vitruv. 5, 6 *Ipsius autem theatri conformatio sic est facienda.*

¶ Conformator, *ōris*, m. qui conformat. Apul. in Trismegisto p. 80 *Dominus & omnium conformator, quem recte Deum dicimus.*

¶ Deformis, *e*, turpis, fœdus, de corpore pariter ac moribus. vid. Burm. ad Quintil. decl. 253 p. 460 ungestalt, heßlich. Horat. epod. 13, 18 *Deformis ægrimonia.* Iustin. 7, 5, 1 *Deformis militiæ damnis.* Mart. 4 ep. 79 *Deformius, Afer, Omnino nihil est ardelione sene.* *Vitiam deforme*, Id. 11 epigr. 74. Et, *senium deforme*, Sen. Hippol. v. 823. Sil. 1, 166. *Deformis leti* est ob letum, vel leto. v. Drakenb. Magister nequitiæ am. 3, 14, 6 *Solaque deformem culpa professa facit.* Præclare Plin. 8 epist. 24 *Multo deformius amittere, quam non assequi laudem.* Superl. *Deformissima fœmina*, Gell. 5, 11.

¶ Deformiter, adv. unförmlich. Quintil. 8, 3 p. 590 *Sive junctura deformiter sonat.* Val. Max. 8, 1, 6 *Abjicere se tam suppliciter & attollere tam deformiter cogebatur.*

¶ Deformĭtas, *ātis*, f. die unförmlichkeit, übele gestalt, heßlichkeit, contrarium est *dignitati*, das wohl ansteht. *Deformitas & vitium corporis*, Cic. Orat. 2, 59. *Deformitas animi*, Id. de Leg. 1, 19. Et, *Deformitas fugæ negligentiæque*, Attic. 9, 10. *Hæc res nonnullam afferebat deformitatem*, es gab einigen übelstand, Nepos 17, 8, 1.

¶ Deformosus, *a, um*, garstig, unansehnlich. Sidon. 3 epist. 3 *Consilio deformiore aliquid occulere.*

¶ Deformus, *a, um*, idem quod *deformis*, sive etiam *calidus.* v. Festum in *Forma*, & Stewech. ad Arnob. p. 78.

¶ Deformo, *are*, fœdare, turpare, contrarium verbo *ornare*, verstellen, unscheinbar machen. Cic. de Arusp. resp. c. 24 *Ejus concio, in qua Pompejum ornat, an potius deformat?* Id. pro Cæl. c. 2 *Accusatores deformandi hujus caussa dixerunt.* Ovid. de Arte 517 *Nec male deformat rigidos tonsura capillos.* Et *Vultum deformat macies*, Virg. 4 Georg. v. 254. ¶ 2. Apud Vitruvium sæpius pro *delineare* ponitur, abbilden, abschattiren; ut, *Architectus graphidis peritus sit, ut deformare possit lineis imitationem, quam velit, ædificiorum, &c.* vid. 1, 1 &c. Seneca de Benef. 7, 1 *Vivum, quem deformamus, &c.* Vbi Muretus *deformare* ὑποτυπῶσαι exponit. Et Cic. pro Cæcin. c. 5 *Quis igitur ille, quem frustra deformavi*, id est, descripsi, depinxi. P. Rutilius Lupus lib. 2 de Prosopopœia: *Tamquam vivorum & præsentum*

sextum actionem & sermonem deformamus, i. e. depingimus, repræsentamus in imagine. Id. in Characteritmo: *Sic Orator hoc schemate aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat.* Veget. de re mil. 2, 9 *Legionem sibi creditam deformabat.* Sic veteres editi. v. *formabat.*

¶ Deformatus, *a, um*, pollutus, sine forma, ungestalt, beschimpft, übel zugerichtet, geschändet. Cic. Attic. 11, 20 *Hunc omnibus a me pictum & politum artis coloribus, subito deformatum non sine magno dolore vidi.* Sen. Consol. ad Helv. c. 9 *Idem Brutus ait, C. Cæsarem Mitylenæ prætextatum, quia non sustineret videre deformatum virum.*

DEFORMATVM, id est, dehonestatum, si ita loqui licuerit: dedecore quasi affectum, qui ex summa auctoritate ac dignitate eo dejectus loci sit, ubi tamquam privatus obscuram atque ignobilem vitam veluti exul vivere necesse habeat. Flor. 2, 2, 25 *Crucis supplicio deformata majestas.* Suet. Calig. c. 27 *Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatum notis ad metalla damnavit.* Superl. *Deformatissima & spurcissima vita*, Gell. 14, 2. ¶ 2. *Deformatus*, formatus quidem, sed nondum elaboratus atque perfectus, abgebildet, abgezeichnet, entworfen. Sic, *marmora prima manu deformata* Quinctilianus dixit 5, 6. Idem præf. lib. 6 *deformatos fructus*, qui formam pomi habent, non magnitudinem & maturitatem. Nam filii obitum deplorans: *Non flosculos*, inquit, *sicut prior, sed jam decimum ætatis ingressus annum, certos atque deformatos fructus ostendebat.* Similiter Sulpicius Severus dixit 1 Hist. Sacræ, ubi edicta Domini Mosi data exponit: *Si quis partum jam deformatum mulieri excusserit, nec dabitur.* Ita enim legendum est, aut addenda quædam ex c. 21 Exod. v. 22 (ubi & Vetus Interpres *deformati* voce usus est,) ut quæ hic desunt, suppleantur. ¶ 3. *Deformatus*, descriptus, delineatus, tralate ab ædificiorum descriptione, beschrieben. Ita Plaut. Pseud. 2, 3, 11 *Cuncta in ordine animo ut volveram, certa, deformata habebam.*

¶ Deformatio, *ōnis*, f. descriptio, die entwerffung. Vet. Gloss. ὑποτύπωσις, *Dispositio, Deformatio.* Vitruv. præf. lib. 3 *Venti qui sint, & a quibus regionibus singuli spirent, deformationibus gnomonicis ostendi.* Ita vocat designationes seu descriptiones, quæ per lineas fiunt. ¶ 2 Item, die verstellung, verunehrung. Liv. 9, 5 *A deformatione majestatis, velut ab nefando spectaculo avertere oculos.* Per lictorem enim paludamenta detracta ducibus erant propter Caudinum fœdus.

¶ Efformo, *are*, pro effingere, exprimere, damnat Voss. de Vit. L. L. 4, p. 708, & Cellar. Antibarb. p. 31.

¶ Informis, *e*, quod forma caret, unförmlich, ohne gestalt. Plin. scripsit 8, 36 *Visas parere informem carnem, quam lambendo paullatim figurent.* vide *Visus.* Sic, *Informis limus*, Virg. Æn. 6, 416. Et, *Informes hiemes*, Horat. 2 oda 10, 15.

¶ Informiter, adv. idem. Augustin. Confess. 12, 29 *Informiter sonat.*

¶ Informitas, *ātis*, f. die unförmlichkeit. Solinus procemio: *scabræ informitatis proditio.* Vsitatius sæpe Augustinus, ut, de Gen. ad liter. 1, 13 *Informitas materiæ.* Et Confess. 12, 12 *Quibus verbis insinuatur informitas.*

¶ Informo, *are*, idem quod formare, seu deformare, hoc est, formam elaborandi operis instituere, &, ut sic dicam, adumbrare opus, entwerffen, zurichten. Neque enim absolutam perfectionem hoc verbum exprimit. Virg. Æn. 8, 426 *His informatum manibus, jam parte polita, Fumen erat, (toto genitor quæ plurima cælo Dejicit in terras) pars imperfecta manebat.* Et paullo post: *Ingentem clypeum informant.* Fabrile igitur verbum est: sed quod ad animum etiam, perinde ut verbum *fingere*, transfertur, Cic. Ac. 4, 16 *Inania visa sive cogitatione informantur, sive in quiete, sive per vinum, sive per insaniam*, i. e. oriuntur, formam accipiunt. Ita de N. D. 1, 15 *Stoicorum deos ne conjectura quidem informari a nobis posse*, Vellejus dicit, man könne sich gar keinen begriff davon machen. *Artibus etas puerilis ad humanitatem informari solet*, h. e. tingi, institui, Cic. pro Arch. c. 3. Quintil. procem. *Vnus liber accedet, in quo nobis orator ipse informandus est*, i. e. describendus, & forma ejus proponenda. Cic. pro Quint. 10, 1 *Ab illo, qui ante dixit, informata jam causa est*, h. e. quid quæratur, & quibus argumentis causa contineatur, ostensum.

¶ Informātus, *a, um*, institutus, zugerichtet. Cic. Off. 1, 4 *Nomini parere animus bene a natura informatus vult, nisi præcipienti &c.* ¶ 2. Est & animo præsumptus, eingeprägt, eingebildet; ut, *Cogitatio informata*, Cic. Att. 1, 1. v. ibi Casaubonum. *Ita est informatum anticipatumque mentibus nostris*, Id. N. D. 1, 27. ¶ 3. Cic. Att. 11, 6 pr. *Vt non nominatim, sed generatim cisti proscriptio informata*, eingerichtet.

¶ Informatio, *ōnis*, f. die formirung, bildung. Cic. N. Deor. 1, 36 *Habeo in animo insitam informationem Dei: & barbati quidem Iovis, galeatæ Minervæ.* Ibid. c. 17 *Nobis natura informationem Deorum dedit.* Ibid. c. 16 προλήψις, Epicuri est *antecepta quædam animo, informatio, sine qua nec intelligi quidquam, nec quæri, neque disputari potest.*

¶ Informator, *ōris*, m. qui informat, instituit, der einrichtet. Tertull. adv. Marc. 4, 22 *Alter* (Moses) *populi informator aliquando: alter* (Elias) *reformator quandoque.* Occurrit etiam in Digest.

¶ Informatrix, *icis*, f. ICt. in Cod.

¶ Informābilis, *e*, qui creari & formari nequit. Tertull. adv. Praxean c. 27 *Deum immutabilem & informabilem credi necesse est.*

¶ Informus, *a, um*, idem atque *informis*, sive *valde calidus*, legi vult Iunius apud Tertullianum de Pallio c. 2 ex MSS. & Stewech. apud Arnobium in notis p. 78.

¶ Performo, *are*, zurichten. Tert. Apol. c. 1 *Ad malum performantur.*

¶ Performatus, *a, um*, geformt, zugerichtet; ut *Performata materia*, Quintil. Declam. 62, 7.

¶ Præformo, *are*, antea instruere, præparare, abrichten. Silius 7, 385 *Atque his præformat dictis fingitque movendo.*

¶ Præformatus, *a, um*, vorgeschrieben, vorgemahlt. *Incipientibus danda erit velut præformata materia*, id est, prius disposita, Quintil. 2, 6.

¶ Præformator, *ōris*, m. Tertull. de præscript. Hæret. c. 30 *Marcion institutor & præformator Apellis*, h. e. præceptor.

¶ Reformo, *are*, instaurare, sive in priorem aut potius meliorem formam redigere, verneuern, verbessern, wieder zurecht bringen. Prudentius Hymno ad Exsequias v. 156 *Sed dum resolubile corpus Revocas, Deus, atque reformas, &c.* Pliu. Paneg. c. 53 *Ostendam, quam longa consuetudine corruptos depravatosque mores principatus parens noster reformet & corrigat.* Apul. 3 Met. *Rursus in facies hominum reformare.* Et paullo ante de fæga Pamphilæ: *Magnis suis artibus reformatur.* Vlpian. l. 7 § 6 ff. de Pactis: *Si tolli tota res potest, cur non & reformari?*

¶ Reformatus, *a, um*, verändert, verneuert. Ovid. Met. 9, 399 *Ora reformatus primos Iolaus in annos*, verjüngt.

¶ Reformatio, *ōnis*, f. die verbesserung. Apul. ibid. *Facilior reformationis hujus medela suppeditat.*

¶ Reformatus, *ūs*, m. subst. idem. Tertullian. adv. Valentin. c. 13, ubi *tutelarem reformatum* quarto casu dixit.

¶ Reformator, *ōris*, m. qui reformat. Plin. 8 epist. 12 *Literarum senescentium reductor & reformator.*

¶ Reformatrix, *īcis*, f. ICt. in Dig.

¶ Reformābilis, *e*, verbesserlich, unde

¶ Irreformabilis, *e*, unverbesserlich. Tertull. de veland. Virg. c. 1 *Regula fidei immobilis & irreformabilis.* Id. adv. Valent. c. 29 *Immutabilis & irreformabilis naturæ natura.*

¶ Transformis, *e*, verstellt, veränderlich. Ovid. Fast. 1, 373, vide Heinsium: & Met. 8, 877 *Transformia corpora.*

¶ Transformo, *are*, in alienam formam mutare vel vertere, verwandeln. Virg. 4 Georg. v. 441 *Omnia transformant sese in miracula rerum.* Quintil. 1, 2 *Animum transformari quodammodo ad naturam eorum, de quibus loquimur, necesse est.*

¶ Transformatus, *a, um*, verwandelt. Ovid. Met. 14, 73 *Scylla in scopulum transformata.*

¶ Transformatio, *ōnis*, f. die verwandelung. August. de Trinit. 15, 8 *Gratia Dei nobis conferri tam optabilis transformationis & num.*

¶ Transformator, *oris*, m. qui transformat. Sidonius.

II. Composita cum numeral. & aliis nominibus:

Æquiformis, *e*, vide supra *Æquus.*

¶ Ambiformis, *e*, von beyderley gestalt; unde

¶ Ambiformiter, adv. Arnobius 5 p. 153 *Ambiformiter dictum*, hoc est, duplici sensu, ambigue, zweydeutig.

¶ Biformis, *e*, zweyförmig; ut, *Ianus biformis*, Ovid. Fast. 1, 98. Et, *monstrum biforme*, apud eundem de Minotauro Met. 8, 156, das zweyerley gestalt oder gesichte hat.

¶ Biformatus, *a, um*, idem. Cic. Tusc. 2, 8 ex Sophocle convertit: *Non biformato impetu Centaurus ictus corpori infixit meo.*

Caniformis, vide *Canis.*

¶ Milleformis, *e*, tausend-förmig. Prudentius hymno 9, 55 *Pulsa pestis lubricorum milleformis dæmonum.* Et Augustin. Civ. Dei 22, 22 *Contra milleformes dæmonum incursus.*

Multiformis, Multiformiter, vide *Multus.*

Omniformis & Pluriformis, vide in *Omnis* & *Plus.*

¶ Quadriformis, *e*, vierförmig. Orientius Commonit. L. 1 *Moles quadriformis machinæ.*

¶ Semiformis, *e*, halb-formirt. Colum. 4, 25 *Semiformis lunæ species.* Id. 8, 5 *Pulli semiformes*, qui in ovis latent, nondum exclusi.

¶ Septiformis, *e*, In Ecclesiæ hymno veteri: *Tu septiformis munere.* Et Ambrosius in Lucæ c. 11, 26 *Septiformis Spiritus gratia.* Et Ilid. Orig. 7, 3 *Spiritus Sanctus septiformis nuncupatur propter dona &c.*

Tauriformis, vide *Taurus.*

¶ Triformis, *e*, dreyförmig; ut, *Canis triformis*, Cerberus, Sen. Herc. Oet. v 1202. Et, *Diva triformis*, Hecate sive Diana, Horat. 3 od. 22, 4. conf. Sidon. Carm. 9, 96. Tertull. de Anima c. 21. Firmic. lib. 11.

Vertiformis, vide infra *Verto.*

¶ Vniformis, *e*, unius formæ, von einerley gestalt, gleichförmig. Apul. 11 Met. p. 259 *Deorum Dearumque facies uniformis.* Et in Trismegisto p. 80 *Non omnium hominum uniformis est sensus.* Et Dialogo de Oratoribus Tacitus vel Quintil. c. 32 pr. *Simplex quiddam & uniforme doceri.* Macrob. Sat. 7, 5 *Horrore uniformis alimoniæ desiderium edendi languescit.* Adde Solin. c. 4; & Mart. Capell. lib. 3 & 4.

¶ Vniformiter, adv. auf einerley art. Apul. Trismeg. sub initium: *Omnis humana immortalis est anima, sed non uniformiter cunctæ.* Adde Arnob. 2 p. 88.

¶ Vniformitas, *ātis*, f. die einförmigkeit. Tertull. de Anima c. 17 *Vniformitas porticus.* Macrob. Sat. 7, 5 *Squalor uniformitatis.* Adde Arnob. 7 p. 212.

FORMIAE, *arum*, & Forma, *arum*, f. pl. φόρμιαι. Sic & Ptolemæo *Forma*, urbs Campaniæ, Læstrygonum olim sedes. Servius *Hormias* ante dictas tradidit ἀπὸ τῆς ὁρμῆς, hoc est, *ab impetu.* conf. Strab. lib. 5 & Plin. 3, 5. Hodie *Nola*, ut Cluverius docet in Ital. Antiqu. *Formiarum mœnia*, Horat. 3 od. 17, 6.

¶ Formiānus, *a, um*, adj. *Formiani colles*, Hor. 1 od. 20, 11. *Formiana saxa*, Liv. 22, 16.

¶ Formiānum, *i*, subaudi, prædium, villa Ciceronis, sita in agro Formiano. Cic. Att. 2, 4 *Nos circiter Kal. aut in Formiano erimus, aut in Pompejano. Tu, si in Formiano non erimus, si nos amas, in Pompejanum venito.*

FORMĪCA, *æ*, f. eine ameis, a ferendis micis dictam putant, quasi *Fermicam*, & Germ. ameis, quasi anbeiß. Erasmus illud Theocriti Idyll. 1 Τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμηκι δὲ μύρμαξ, vertit: *Formicæ cura est formica, cicada cicadæ. Parvula magni formica laboris &c.* Horat. 1 sat. 33. conf. Virg. Georg. 1, 186, & Plin. 11, 30. Id. Plin. 11, 29 *Scilicet itinere earum* (formicarum) *attritos videmus, & in opere semitam factam, ne quis dubitet, qualibet in re quid possit quantulacumque sedulitas.* Idem est *Formicæ semitas quærere*, ac rem intricatam & impervestigabilem exquirere. v. Taubm. in Plaut. p. 741. Erasmus adducit illud Aristophanis: μύρμηκος ἀτράπιτος ᾄδει, h. e. *formicæ semitas canit*, de eo, qui minutissima quæque & subtilitates omnes persequitur. *Inest & formicæ sua bilis*, dicitur de homunculis penitus excandescentibus. v. Chil. ¶ 2. *Formica* Arabibus etiam morbi genus est, qui Græcis *Herpes*, Latinis *ignis sacer*; Scribonio *Zona*; *Zoster & Circinus* Plinio. v. Hier. Mercurialem Var. Lect. 4, 9.

¶ Formi-

¶ Formĭcŭla, *æ*, f. diminut. Arnob. 7 p. 240 *Quod si cernerent, nec inter formiculam plurimum ſeſeque eſſe diſcriminis.* Et Auguſtin. Civ. Dei 22, 24 *Plus formicularum & apicularum opera ſtupemus, quam immenſa corpora bulenarum.*

¶ Formicīnus, *a, um*, ad formicam pertinens, ameiſen-. Plaut. Menæch. 5, 3, 19 *Movere gradum formicinum* dixit, pro tarde incedere. Eſt enim formicarum gradus minutiſſimus, ideoque tardior. Multum quidem movent, ſed parum promovent, ameiſen-ſchritte.

¶ Formico, *are*, de motu celeri ſed exiguo adhibetur, qualis eſt inceſſus formicarum, wimmern, jucken. *Donec formicet cutis*, Plin. 12, 30 ſ. 41.

¶ Formĭcans, *tis*, particip. ut, *Percuſſu formicante venarum*, Plin. 7, 51, wenn der puls geſchwind und ſchwächlich gehet.

¶ Formicārio, *ōnis*, f. pro ſcabie, vel, quod quaſi exeſſe carnem formicæ videantur, legitur apud Plin. 28, 7 ſ. 20 & 30, 8 ſ. 22.

¶ Formĭcālis, *e*, idem quod *formicans*. Cæl. Aurel. Tard. 2, 14 *Formicalis pulſus.*

¶ Formicābilis, *e*, idem. Cæl. Aurel. Acut. 2, 27 *Pulſus latens aut formicabilis, quem Græci μυρμηκίζοντα vocant.*

¶ Formicētum, *i*, n. caverna formicarum, ein ameis-hauf. Apul.

¶ Formicōſus, *a, um*, plenus formicis, voll ameiſen; ut, *Arbor formicoſa*, Plin. 10, 74

FORMĪDO, *ĭnis*, f. (*a formis*, ſive ſpectris: niſi veteres *formus* dixere pro *calidus*, atque inde *formido*, quia nonnullis præ metu ſudor prorumpit: v. Voſſ. P. 2 Inſt. Orat. p. 28) *metus eſt permanens*, ut Cicero definit Tuſc. 4, 8, ſcheu, furcht, furchtſamkeit. *Plenus homo formidinis*, Cic. Att. 9, 10 pr. *Animus formidine perterritus*, Quintil. 7, 3. *Non mediocris omnium animos formido inceſſerat*, Curt. 3, 8, 25. Et, *Sollicitis religio, & ex ea formido incuſſa eſt*, Id. 4, 10, 2. ¶ 2. Pro religione apud Tacitum ponitur: vide *Religio*. ¶ 3. Eſt & *formido* linea verſicoloribus (ex quo *variam formidinem* Ovid. de Remedio am. v. 203 Oppianus δεῖμα πολύχροον appellavit,) plumis pinnisque avium diſtincta, qua utuntur venatores ad fallendas & capiendas feras, feder-lappen. Seneca de Ira 1, 12 *Nec eſt mirum, quum maximos ferarum greges linea pennis diſtincta contineat, & in inſidias agat ab ipſo effectu, dicta formido.* De hac Seneca Hippol. v. 46 *Picta rubenti Linea pinnæ vano eludat Terrore feras.* Plura notat Colvius ad illud Apuleji Apol. *Verum ego iſta commemoravi, non quod pinnarum formidines timerem.* Et Caſaub. ad eamdem Apol. in f. It. Pareus Lex. Crit. p. 496 ex Virg. Æn. 12, 750; Horat. 1 ſat. 8, 3; Turnebi Adverſ. 5, 5, & quos præterea laudat Barth. ad Grat. Cyneg. 74. ¶ 4. Hinc Gell. 8, 9 captioſas quæſtiones *formidines* vocavit. Et apud Tac. Hiſt. 2, 54, 3 eſt *intendere formidinem.* ¶ 5. Ipſe autem pluralis *Formidines* etiam Ciceroni uſurparus Fin. 1, 19 *Horribiles formidines.* Et pro Quintio c. 14 *Formidines opponantur.* Et de fin. 5, 11 *Quia quasdam poſt mortem formidines extimeſcunt*, in quo loco & ceteris Ciceronis a Menck. in Obſervat. L. L. notaris *formido* rem, quam formidamus, notat. Et Liv. 30, 28 *Formidines agitare animis*, ſich fürchten.

¶ Formīdŏlōſus, *a, um*, qui formidat, & formidatur furchtſam, ſchrecklich. Active enim & paſſive uſurpatur. Ter. Eun. 4, 6, 19 *Num formidoloſus obſecro es, mi homo?* i. e. timidus. Sed, *bellum formidoloſiſſimum*, Cic. de Lege Manil. c. 21 dixit, id eſt, maxime metuendum. Sic Plaut. Pſeud. 3, 2, 35 *Herbas formidoloſas dictu, non eſu modo* dixit. *Horribilis & formidoloſus locus.* Cic. in Piſon. c. 24. Et Salluſt. Catil. 7, 1 *Regibus boni, quam mali ſuſpectiores ſunt, ſemperque iis aliena virtus formidoloſa eſt.* Plaut. Amph. 5, 1, 65 *Mira memoras: nimis formidoloſum facinus prædicas:* i. e. formidandum & metuendum. Tac. Ann. 1, 62, 3 *Formidoloſior hoſtium exercitus.* Cic. Phil. 7, 2 extr. *Tempus formidoloſiſſimum.* De ſomniis gravibus *formidoloſiſſima videre*, Suet. Aug. c. 91.

¶ Formīdŏlōſe, adv. zum ſchrecken. Cic. pro Sext. c. 19 *Opponi conjecturis falſo, ſed formidoloſe tamen.* Comparativus *formidoloſius*, Catonis eſt apud Cariſium lib. 2 p. 196.

¶ Formīdo, *āvi, ātum, āre*, ſich fürchten, verabſcheuen. *Formidare omnia*, Cic. de Fin. 2, 16. *Intus paveo, formido foris*, Plaut. Ciſtell. 4, 2, 20. *Formidare auro*, furcht wegen des geldes haben, Id. Aulul. arg. v. 6. *Pavor etiam auxilia formidat*, Curt. 3, 11, 12. ¶ 2. *Formido* interdum idem eſt atque renuo, nolo, ich trage bedencken. Plaut. Pſeud. 1, 3, 81 *Fac hoc mea fide, ſi iſti formidas credere.* conf. Aſin. 2, 4, 55.

¶ Formīdans, *tis*, furchtſam, ſchüchtern; ut, *Formidantes cervi*, Ovid. Met. 15, 475. Alii legunt *formidatis.*

¶ Formīdātus, *a, um*, geſcheuet, gefürchtet; ut, *Formidatus nautis Apollo*, Virg. Æn. 3, 275. *Æthiops claſſe formidatus*, Horat. 3 od. 6, 15. *Formidata Parthis Roma*, Id. 2 epiſt. 1, 256. conf. Ovid. Pont. 1, 3, 24.

¶ Formīdatio, *ōnis*, f. die furcht. Vet. Gloſſ. *Formidatio*, δειλία. Tribuitur Ciceroni in Partit. Orat. c. 4, ubi alii habent *reformidationem*, & alii *reformationem.*

¶ Formīdābĭlis, *e*, entſetzlich, erſchrecklich; ut, *Formidabilis ſerpens*, Ovid. Met. 2, 174. Id. 14, 116 *Æneas formidabilis Orci Vidit opes.* Compar. *Formidabilior* eſt apud Petron. p. 114.

¶ Formidāmen, *ĭnis*, n. ein ungethüm, geſpenſt. Apul. Apol. p. 315 ed. Elmenh. *Noctium occurſacula, buſtorum formidamina, ſepulcrorum terriculamenta.*

Compoſita:

¶ Affōrmīdo, *are*, valde metuere, ſich ſehr befürchten. Plaut. Bacch. 4, 10, 3 *Affōrmido, ne is pereat.*

¶ Informīdābilis, *e*, non metuendus. Corippus 2, 354 *Omnis erit judex informidabilis illi*, er fürchtet ſich vor keinem richter.

¶ Informidatus, *a, um*, paſſive, qui non formidatur, ungefürchtet. Silius 15, 241 *Hinc tacite nitens informidatus adire.*

¶ Performīdātus, *a, um*, ſehr gefürchtet. Silius 3, 608 *Iam puer auricomo performidate Batavo.*

¶ Performidŏlōſus, *a, um*, valde formidoloſus, ſchüchtern. Aurel. Victor in Claud. Cæſare: *naturâ performidoloſus.*

¶ Præformīdo, *are*, ſich zum voraus fürchten. Quintil. 4, 5 *Non aliter præformidat, quam qui ferrum medici priusquam curetur adſpexit.*

¶ Reformīdo, *are*, idem quod ſimplex, ſich fürchten, ſcheuen. Cic. Phil. 7, 6 *Pacis nomine bellum involutum reformido.* Curt. 6, 9, 3 *Quorum mentionem adhuc reformido.*

¶ Reformidans, *tis*. Cic. Fin. 3, 2 *Ne reprehenſionem quidem vulgi reformidans.*

¶ Reformidatio, *ōnis*, f. die furcht. Cic. Partit. Orat. c. 4 *Orator in ſuaſione ſibi proponit aut ſpem, aut reformidationem deliberantis.*

FORMIO, *ōnis*, m. ſtorca, gr. Φορμός a φέρω, quia in eo aliquid fertur, eine flechte, korb, decke von bingen, l. 33 § 18 ff. de inſtrum. leg.

Formo, *āre*, formoſitas, formoſus, formula, &c. vide *Forma.*

FORNAX, *ācis*, f. καμινος, caminus, der ofen. Nomen habet a *fornum*, quod eſt calidum. v. Nonius 12, 52. Ovid. Met. 15, 340 *Sulphureis ardet fornacibus Ætna.* Sic *Fornax æraria*, ein ſchmelz-ofen, Plin. 11, 26. *Fornax calcaria* &c. vide *Calx.* ¶ 2. *Fornax*, dea eriam conſtituta eſt a Numa; Is & *Fornacalia* inſtituit, faris torrendi ferias. v. Plin. 18, 2, & mox *Fornacalia.* Ovid. Faſt. 2, 525 *Facta dea eſt Fornax: lœti Fornace coloni Orant, ut fruges temperet illa ſuas.*

¶ Fornācŭla, *æ*, f. dimin. Iuvenal. 10, 82 *Magna eſt fornacula.* It. Virtuv. 7, 10 pr. etiam uſus eſt. Et metaphoriee Apul. Apol. p. 321 *Hic teſtium coëmtor, hic totius calumniæ fornacula*, bey dem die lügen geſchmiedet werden.

¶ Fornaceus, *a, um*, ut, *Fornacei parietes*, ad formam fornacum ſub terra facti, Plin. 35, 14. Sed rectius *formacei*, ubi vid. in *Forma.*

¶ Fornācālis, *e*, ofen-. *Fornacem* inter Numina habitam, *Fornacalem Deam*, Ovid. vocat Faſt. 6, 314.

¶ Fornācalia, *um*, n. pl. ſacra erant apud Romanos, cum ad fornacem, quæ in piſtrinis erat, ſacrificium fieri ſolebat. v. Ovid. Faſt. 2, 527. Lactant. Inſt. Divin. 1, 20, iremque Feſtum, & Plin. 18, 2.

¶ Fornacator, *ōris*, m. qui fornacem balnei ſuccendit. Apud Paulum L. 14 (ita enim ibi; non *Fornicator* legendum eſt) Dig. de Inſtr. vel Inſtrum. legato.

¶ Fornācūrius, *a, um*, aliud adject. ut, *Fornacarius ſervus*, ein becken-knecht, einheizer. l. 28 § 9 D. ad Leg. Aquil. conf. Turneb. Adv. 8, 9.

Fornico, fornicor, fornicator, ſequuntur in *Fornix.*

FORNIX, *ĭcis*, m. arcus in ædificiis, ein gewölbe, ſchwibbogen. Virg. Æn. 6, 631 *Adverſo fornice porta.* Verus poëta: *Cæli inventes fornices:* ſed id Ciceroni de Orat. 3, 40 alienius videtur. v. Voſſ. Inſt. Orat. 4, 6 Tmemat. 7 p. 99 ſeq. ¶ 2. *Fornix* & lupanar eſt & cella meretricia, ein huren-haus. Vnde Curio Cæſarem Nicomedis Bithyni regis amoribus inſamem, *Bithynicum fornicem* appellavit, ut Suetonius ejus vita refert c. 49. Iuvenal. 3, 156 *Lenonum pueri quocunque in fornice nati.* Prudentius agone Agnetis ſub finem: *Cui poſſe ſoli cunctiparens dedit Caſtum vel ipſum reddere fornicem.* Vet. Gloſſ. πορνεῖον, *fornix, Ganeum, Lupanarium.* Cauſſa appellationis inde eſt, quod lupanaria cellis ſubterraneis fornicato opere, in quibus ſcorta proſtituebantur, diſtincta erant: Vnde & *Ganea* ἀπὸ τῆς γάς, a *terra* nuncupabantur. v. Petronianos Interpretes.

¶ Fornĭco, *are*, fornicem facere, aufwölben, beugen, krümmen. Plin. 16, 42 *Palma fornicatur*, i. e. ſurſum incurvatur: & de apibus 11, 10. *Crypticis arcubus fornicare*, Sidon. 1 epiſt. 5.

¶ Fornĭcor, *ari*, deponens, ſcortari, meretricari, huren. Vet. Gloſſ. πορνεύω, *Fornicor, ſcortor.* Sed hoc ſenſu tantum Vulgatus Interpres, & Eccleſiaſtici utuntur: e. g. Tert. adv. Gnoſt. c. 13; & de Pudicit. c. 22.

¶ Fornĭcātus, *a, um*, fornicem habens, gewölbt, gebogen, Cic. Top. c. 4 *Paries vel ſolidus, vel fornicatus.* Liv. 22, 36 extr. *Via fornicata ad campum.* vid. quæ nos de *via tecta* in *Tigo.* Plin. de apibus 11, 10 *Ruentes cavas fulciunt pilarum intergerinis a ſolo fornicatis.* Et Ammian. Marcell. 26, 24. *Fornicatum ædificium* dixit: & Plin. 12, 5 *Fornicato ambitu.*

¶ Fornicatio, *ōnis*, f. fornicis ſtructura, die wölbung. *Fornicatio lapidum*, apud Senecam epiſt. 95. Et Vitruv. 6, 11 *Parietum fornicationes.* ¶ 2. Scortatio, hurerey. Vet. Gloſſ. πορνεία, *Fornicatio.* Adde Tertullianum de Pudicit. 1 extr. & contra Marc. 5, 7. ſed ſic quoque eccleſiaſtici tantum uſus eſt.

¶ Fornĭcātor, *ōris*, *m.* ein hurer, apud eccleſiaſticos ſcriptores potiſſimum. Tertull. de Pudicit. c. 1 *Limitem mœchis & fornicatoribus figimus.* Et Salvian. lib. 7 Gub. Dei p. 283 *Vna meretrix multos fornicatores facit.*

¶ Fornicatrix, *ĭcis*, f. eine hure. Iſidorus lib. 10, in FORNICATRIX *eſt, cujus corpus publicum: Hæ ſub arcuatis proſternebantur. Quæ loca* FORNICES *dicuntur.*

¶ Fornĭcārius, *i*, m. ein hurer, huren-wirt. Salvian. 7 Gub. Dei p. 279: *Quis in illo numero caſtus fuit? caſtum dico? quis non fornicarius, non adulter?* conf. Vulg. interpr. 1 Tim. 1, 10; & Tertull. de Anima c. 35.

¶ Fornicaria, *æ*, f. proſtibulum, eine hure. Vet. Gloſſ. *Fornicaria*, πόρνη, ἀπὸ καμάρας, ἢ ἕστανται. Tertull. de Pudicit. c. 16 ita vertit πόρνην 1 Corinth. 6, 15.

¶ Conſornico, *are*, architectonico ſenſu, idem quod *fornicare*, zu wölben. Vitruv. 5, 5 *Cellæ conſornicentur.*

¶ Exfornicatus, *a, um*, ausgehurt. Vulg. interpr. epiſt. Iudæ v. 7 *Sodoma & Gomorra & ſimitimæ civitates exfornicatæ.*

FŌRO, *avi, atum, are*, boren, graben. Plaut. Moſt. 1, 1, 53 *Forabunt te patibulatum per vias ſlimulis*, ſie werden dir die haut zerlöchern. Sidon. 9 epiſt. 13 *Iaculo jam forante cruor exit.* Macrob. Sat. 7, 3 *Quibus mos eſt, aurem forare.* Ab hoc verbo deſcendunt, magnam certe cognationem cum illo habent, quæ ſub *Foris* ſupra allata ſunt.

¶ Fōrātus, *a, um*, gebort, durchgebort. Macrob. l. c. *Bene foratas habere aures. Forata arbor*, Colum. 5, 10 ſub fin. Et, *regulæ foratæ*, Vitruv. 10, 13 *Per quaſſos foratoſque animos tranſmittitur*, Sen. de Brev. vitæ c. 10. *Arbor terebris forata*, Simpl. R. agr. p. 88.

¶ Fōrātus, *ūs*, m. ſubſt. idem quod perforatio, die durchbohrung.

Lactant. de Opif. Dei c. 8 *A foratu frontem nominatam Varro existimavit.* Tertull. de Pallio c. 4 *Aurem foratu effœminatus.*

¶ Fŏrābilis, *e*, leicht zu bohren. Ovid. 12 Met. v. 170 *Contemptor ferri nulloque fortabilis ictu*, ſtichfrey.

¶ Fŏrāgo, *ĭnis*, f. filum, quo textrices diurnum opus diſtinguunt, a forando dictum, ein fäſſaden, Leſtus. *Reſidens inter penſa & foragines puellarum*, Symmach. 6 epiſt. 97.

¶ Fŏrāmen, *ĭnis*, n. ein loch. Cic. Tuſc. 1, 20 *Foramina patent ad animum a corpore.* De quibus Lactantius videatur Opific. Dei c. 8 ſeq. Ovid. Met. 4, 123 *Tenui ſtridente foramine.*

¶ Foramĭno, *are*, löchen, durchlöchern. Hinc

¶ Foramĭnātus, *a*, *um*, quod foramina habet, durchgebohrt, durchlöchert. Sidon. 2 ep. 2 *Foraminatus paries.* conf. 3 epiſt. 5.

¶ Foramĭnoſus, *a*, *um*, löchericht; ut, *Foraminoſa caro*, Tertull. de Patient. c. 14.

Multiforabilis, & Multiforatilis, vide *Multus.*

Septifŏris, *e*, vide ſupra *Foris.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Circumfŏro, *are*, um und um löcher bohren, unde

¶ Circumforatus, *a*, *um*, rings umher durchbohrt. Plin. 17, 27 *Stipite ab ima parte circumforato.*

¶ Effŏro, *are*, ausbohren, hohl machen. Colum. 9, 1 *Truncus compluribus locis per latus, efforatur.*

¶ Infŏro, *are*, vulgo ex Plin. 17, 14 affertur, ubi ſit: *Trunco medio inforare.* Verum Harduinus auctor eſt, in omnibus manuſcriptis libris eſſe *imperare*, dubitatque, an *inforare*, pro *perforare*, Latium recipiat. Nam Plauto Curc. a. 3, 31 *Inforare*, a *forum* eſt, notatque, in forum vocare. At *imperare* viti, arvis, arboribus, eſt cogere, ut id ferant quod ſperamus. Vide infra *Imperare.*

¶ Perfŏro, *are*, durchbohren, durchlöchern. *Perforare aliquid & patefacere*, Cic. fam 7, 1. *Vno ictu duo pectora perforare*, Ovid. Met. 12, 377.

¶ Perforatus, *a*, *um*, durchbohrt, löchericht. *Perforato animo hauriebamus & transmittente*, Seneca epiſt. 99. *Viæ ad oculos a ſede animi perforatæ*, Cic. Tuſc. 1, 20. Et, *duo lumina ab animo ad oculos perforata*, de N. Deor. 3, 4.

¶ Perforatio, *ōnis*, f. die durchbohrung, apud Vitruvium.

¶ Perfŏrāculum, *i*, n. ein bohrer. Arnob. 6 p. 200 *Serris, perforaculis, aſciis, ſcita, dolata, eſſoſa.* Gloſſ. Vet. *Perforaculum, τέρετρον, τρυπανον.*

¶ Superfŏro, *are*, laudatur ex Scribo. Largo Comp. 84 *Si ſuperforatus caſu fuerit uter.* Sed H Steph. diviſim.

¶ Transfŏro, *are*, durchbohren, durchſtechen. Seneca Benefic. 2, 6 *Gladius ſtringit & transforat.*

FORPEX, *ĭcis*, f. qua pili inciduntur, eine balbier-ſchere. Ita enim Iſidorus 20, 13 & Caſſiodor. Orthogr. c. 4, diſcrimen faciunt inter *forficem & forpicem*, ut illa ſartoris ſit; hæc tonſoris. Sidon. carm. 15, 184 *Rupit odoratum redolenti forpice barbam.* Ita caſtigatiſſimis libris ſcriptum eſt Woweri, Elmenhorſtii, Savaronis, Sirmondi, quod ideo addo, quia Voſſius aliique de latinitate hujus verbi dubitaverunt. Adde Caton. R. R. c. 10; & Verus Onomaſt. *τομεὺς, Forpices.*

FORS, *forte*, *fortis*, f. ſignificat *eventum*, *caſum*, der zufall, das ſchickſal. Ablativus uſitatior eſt. Liv. 1, 4 *Forte quadam an divinitus*, ohngefehr, oder durch ſchickung Gottes. Ita & Vellej. 2, 66, 5 *Vel forte vel providentia vel utcunque conſtitutum.* Sed neque reliqui caſus deſunt. Ter. Hec. 3, 3, 10 *Fors incommode illis obtulerat adventum meum.* Sall. Iug. 52, 1 *Fors omnia regere.* Liv. 1, 45 pr. *Vti ſe fors dare viſa eſt*, einem hat es geglückt. Virg. Æn. 1, 381 *Nos forte ſea tempeſtas appulit*, i. e. caſu, quo ſolet. Genitivum, *fortis* habet Varro de L. L. 5, 3; & Colum. 10, 316. Accuſativum vero *Fortem*, id. Varro 4, 10; & Ovid. Faſt. 6, 773. De Ablativo jam vidimus & plura adferemus paullo poſt in *forte.* conf. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 6, 3. ¶ 2. Item *Fortunam.* Cic. in Piſon. c. 2 *Sit ſane fors domina campi*, vide *Campus* n. 3. Id. ad Att. 14, 13 *Sed hæc fors viderit, ea, quæ talibus in rebus plus, quam ratio poteſt*, es ſteht beym glück. *Fors prælii*, id eſt, fortuna prælii, Juſtin. 5, 11, 8. conf. Tac. Ann. 14, 5, 5, & Nepos 16, 2, 1. *Quæ fors fert, æquo feremus animo*, Ter. Phorm. 1, 2, 48. *Fors & virtus miſcentur in unum*, Virg. Æn. 12, 724. Adde ibid. 2, 94; 7, 554; 8, 476; 10, 468; & 12, 41. ¶ 3. *Fors fortuna*, eſt eventus melioris fortunæ. Ter. Hec. 3, 3, 26 *Quæque fors fortuna eſt, mihi quæ te hodie obtulit.* Id. Eun. 1, 2, 54 *Forte fortuna adfuit hic meus amicus*, quod nos dicimus, zu meinem glück. De *die* & *fano fortis fortunæ*, v. Varr. de L. L. 5, 3. *Fortis fortunæ ædes fuit trans Tiberim*, ut Donatus ait ad Ter. Phorm. 5, 6, 1 *Ejusque dicti feſtum colebant, qui ſine arte vivebant; illi etiam gratias agebant, quibus aliquid ſucceſſerat. Eo igitur vocabulo ſignificatur magna vis fortunæ.* n. 4. *Fors* & *ſors* confundi notamus a librariis in *Sors.*

¶ Fors pro adverbio idem ac *forte*, i. e. vielleicht, ungefehr, id quod Cariſius lib. 2 p. 165 notat, & Priſcian. lib. 15 p. 1815; & quidem ex Virg. Æn. 5, 232; & 11, 50. Adde ibid. 2, 139; 6, 537; & 12, 183.

¶ Forte, pro adverbio eſt *caſu*, zufälliger weiſe, ohngefehr. *Forte evenit, ut &c.* Liv. 1, 22. Sunt qui contendunt, non eſſe adverbium, ſed ablativum a recto caſu *fors.* Cum *temere* paſſim conjungitur: Terent. Phorm. 5, 1. *Quam ſæpe forte temere eveniunt, quæ non audeas optare.* Liv. 23, 3. *Nec quicquam raptim aut forte temere egeritis.* v. I. Fr. Gronov. ad Liv. 10, 43. ¶ 2. *Forte* inſervit formulis dubitandi, cum antecedat, ſi, niſi, ne: ut, *ſi forte*, wenn etwa, vielleicht: *niſi forte*, es ſey denn, daß. Nepos 10, 9, 2 *Si forte conſiliis obſtitiſſet fortuna.* Cic. de Orat. 2, 46 *Ac ve forte hoc magnum ac mirabile videatur.* Id. de Fato c. 16 *Niſi forte volumus, &c.*

¶ Forſan, adverb. dubitationem ſignificat, vielleicht. Ter. Andr. 5, 5, 1 *Aliquis forſan putet.* Virg. 1 Æn. v. 203 *Forſan & hoc olim meminiſſe juvabit.*

¶ Forſĭtan, idem. Cic. Off. 3, 6 *Forſitan quiſpiam dixerit.* Et *Forſitan hic mihi parvam habeat fidem*, Ter. Eun. 1, 2, 117. conf. Ovid. Triſt. 3, 3, 25 & 87. v. Burm. ad Petron. c. 130.

¶ Forſit, i. e. *forſan.* Horat. 1 ſat. 6, 49 *Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſit honorem Iure mihi invideat quivis.* Lucret. 6, 735 *Forſit & Æthiopum penitus de montibus altis Creſcat.* Virg. Æn. 11, 50 *Forſit vota facit.* Ita enim habent quidam Codd. Alii, *Fors & vota.* v. Broukh. ad Prop. 2, 7, 33.

¶ Fortaſſis, fortaſſe, idem. Cic. fam. 16 *Sed ego fortaſſis vaticinor, &c.* Ter. Heaut. 4, 3, 37 *Tu fortaſſe, quid me pat, parvipendis.* Cariſius *fortaſſis abſurdum auribus viſum, prælatumque adeo fortaſſe*, putat p. m. 203. *Fortaſſe* infinitivo junxit aliquoties Plautus e. g. Merc. 4, 4, 43 *Fortaſſe te illum mirari coquum, &c.* Plura dabit Gron. obſ. 3, 9 p. 506.

¶ Fortaſſean, idem. Apul. Apol. *Fortaſſean adhuc vidua antequam nupta, domi ſediſſet.* Et Gell. 7, 3 ſub fin. *Ea omnia diſtinctius numeroſiusque, ac comtius fortaſſean dici potuerunt.* Id. 11, 9 pr. *Fortaſſean auxilii petendi gratia.* In his enim eleganter dubitandi particula *An περοσκεραλαμβάνεται.* v. Parei Lex. Crit. p. 498.

¶ Fortuitus, *a*, *um*, quod a *Fors* magis, quam a *fortuna* deſcendere, ſignificatio ipſa teſtis eſt. Id autem *fortuitum* dicitur, quod caſu accidit, vel, quod in fortuna poſitum eſt, zufällig, das ohngefehr geſchiehet. Cic. N. D. 3, 36 *Boni fortuiti quippiam nacti ſumus.* Et, *fortuita pugna*, Quintil. 6, 6. Sic proverbii inſtar eſt, *Fortuiti caſus ſub orationem non veniunt*, ex Thucydidis lib. 1 *περοπίπτειν τύχαι ὐ λόγῳ διλεγεται.* ¶ 2. *Fortuita* abſolute ſunt allerhand fälle. Tac. Hiſt. 4, 5, 3 *Firmior adverſus fortuita.* Id. Ann. 4, 64, 2 *Fortuita ad culpam trahuntur.* ¶ 3. De quantitate tertiæ ſyllabæ vide infra *Gratuitus* in *Gratia.* Auſon. 7 Sapient. Solo, *Non erunt honores unquam fortuiti muneris.* Trochaicus eſt.

¶ Fortuĭte, id eſt, caſu, ohngefehr, adverbium, quod &

¶ Fortuĭtu legitur. Cic. Phil. 10, 2 *Quod verbum tibi non excidit fortuitu. Fortuito aut ſine conſilio*, Cæſ. B. G. 7, 20. *Caſu & fortuito id factum eſt*, Cic. N. Deor. 2, 7 & 28. *Fortuitu oblatam occaſionem aucupari*, Hirtius B. Afric. c. 3. *Fortuito multa in melius cadunt*, Tac. Ann. 2, 77, 2.

Fortaſſis, fortaſſean, quære ante in *Fors.*

Fortuna, quære paullo poſt ſeparatim.

FORTAX, *ācis*, f. der feſte grund, der boden. Cato R. R. c. 38 *Facito fortax totam fornacem infimam complectatur.* Vt a fornice *fornax*, ita a fortitudine *fortax* dicitur, i. e. totus imus camini gyrus & ſoli tegumentum pavimentatum & ſaxeum, der ſteinerne umfang, v. Turneb. adverſ. 11, 13.

¶ Fortex, *ĭcis*, m. unguis, hoc eſt, infima pars roſæ albida, das weiſſe am roſenblat. Iulius ex Nebriſſenſi.

FORTIS, *e*, magnanimus, ſtrenuus, conſtans, maximi animi, tapfer, mannhaft, männlich, keck, beherzt. Eſt enim *animi* & *virtutis*, fortitudo, ut *Robur*, firmitas corporis. Cic. Off. 1, 23 *Fortis animi eſt, & conſtantis, non perturbari in rebus aſperis.* Id. Tuſc. 2, 4 *Fortes fortuna adjuvat.* Quod in Medea Seneca v. 159 ſic dixit: *Fortunæ fortes metuit, ignavos premit.* Ennius ſic apud Macrob. 1, 1 *Fortibus eſt fortuna viris data*: wagen gewinnet. Salluſt. Iug. c. 95 de Sylla: *Multi dubitavere, fortior, an felicior eſſet*: & c. 85 Marius dixit, *fortiſſimum quemque generoſiſſimum eſſe.* Horat. 4 oda 4, 29 *Fortes creantur fortibus, & bonis.* Et 2 Sat. 2 extr. *virtute fortes, Fortiaque adverſis opponite pectora rebus.* Sic *fortis equus*, i. e. generoſus, ceder, Virg. Æn. 11, 705. conf. Non. 4, 195. Ovid. Rem. 373 *Fortia Maonio gaudent pede bella referre.* ¶ 2. Apud Plautum Mil. 4, 3, 13 pro *formoſo* ponitur, ut exponit Nonius l. c. *Fortis* enim & *pulcher* antiquis idem. *Pulcher* quaſi *πολύχειρ*, i. e *fortis*, unde Virg. Æn. 7, 656 *Satus Hercule pulchro Pulcher Aventinus.* Romani enim, qui omnia in fortitudine ponebant, eum demum bonum & formoſum putarunt, qui eſſet fortis. v. Iul. Cæſ. Scalig. de Cauſ. Lat. Ling. 1, 22. Propertius 1, 5, 14 *Fortia verba* dixit pro magnificis. vid. ibi Livinejus. ¶ 3. Ter. Andr. 2, 6, 13 *Cuvit, ne unquam infamia ea res ſibi eſſet, ut virum fortem decet*: i. e. bonum, honeſto loco aliquo, & qui in re ſit, wacker, rechtſchaffen. Sic Plaut. Trin. 5, 2, 9 *Familiam fortem* dicit, quam v. 11 *optimam* nominat: quod & dives eſſet, & bene audiret. ¶ 4. Ponitur & pro robuſto ac valido, laborumque tolerante, ſtarck. Vet. Gloſſ. *Fortis, ἰσχυρὸς, γενναῖος.* Sic *Fortem in operibus adminiſtrandis* Colum. dixit 1, 8. Et Plin. 10 epiſt. 89 *Gloriam & incolumis & fortis aliis ſuper alia operibus augeas*: FORTIS, i. e. firmo corpore, recte valens. Id. 7 ep. 23 *Gaudeo quidem eſſe te tam fortem, ut Mediolani occurrere Tironi poſſis.* Vbi & Buchuerum videre licet. Adde Borrichii Cogit. p. 108, ubi advertus Voſſium oſtendit, vocabulum *fortis* & *fortiſſimus* pro munito ac firmo uſurpari multis ſcriptoribus claſſicis.

¶ Forticŭlus, *a*, *um*, diminut. ein wenig ſtarck, per joeum Cicero uſus eſt Tuſc. 2, 19 *Præbere ſe forticulum.* Apul. de Aſin. 8 p. 213 ed. Elmenh. *Is nimio præſtinandi ſtudio præconem rogat, cujatis eſſem; At ille, Cappadocem me, & ſatis forticulum denunciat.* Auſon. epiſt. Idyll. 5 præfixa: *Si quatibi multo ſint facatius concinneta, quam vovius, & plus coloris, quam ſuci habere videantur, ipſe ſciens fluere permiſi, venuſtula ut eſſ'ut magis, quam forticula, inſtar virginum.*

¶ Fortiuſculus, *a*, *um*, aliud diminut. etwas ſtarck, affert Pareus in Plauti Mil. 4, 3, 13. vide ejus Lex. Crit. p. 499. Sed improbat Taubm. ad l. c. p. 865. Etiam Gronov. legit *fortis.*

¶ Forteſco, *ĕre*, Nævius pro *fortem fieri* poſuit, ob id notatus a Gellio 19, 7. Verba ſunt: *Creſcit animis & forteſcunt vires.*

¶ Fortiter, animose, magno & infracto animo, adv. männlich, tapfer, keck. *Ferre fortiter & ſapienter, quicquid acciderit*, Cic. Att. 14, 13. Et, *Non animoſe ſolam & fortiter, ſed conſiderate etiam ſapienterque aliquid facere*, Id. Phil. 4, 2. Plaut. Aſin. 2, 2, 57 *Hem iſta eſt virtus, quando uſus eſt, qui malum fers fortiter. Fortiter malum qui patitur, idem noſt potitur bono. Fortiter facere.* Lepide Horat. 1 epiſt. 15, 26 *Manius ut rebus maternis atque paternis Fortiter abſumtis.* Ovid. R. A. 463 *Fortius e multis nuter deſideret unum.* Cæſar Gall. B. 2, 26 *Audacius reſiſtere, ac fortius pugnare cœperunt.* Et 4, 12 *Fortiſſime reſiſtere*: & 4, 37 *Amplius horis IV fortiſſime pugnaverunt.* Vid. de uſu hujus adverbii Burm. ad Quintil 2, 12 pr. Et 6, 12 p. 420.

¶ Fortĭtūdo, *ĭnis*, f. virtus eſt, qua adverſa tolerantur, cujus ſunt

comites,

comites, animi magnitudo, gravitas, patientia, Cic. Tusc. 2, 13, die tapferkeit. Cic. rursus Off. 3, 27 pr. *Magnitudinis animi & fortitudinis proprium est, nihil extimescere, omnia humana despicere, nihil, quod homini accidere possit, intolerandum putare.* Auct. ad Herenn. 3, 5 *Fortitudini fortuna adjumento solet esse.*

¶ Fortĭtas, *atis*, f. idem. Gloss. gr. lat. ἀνδρειότης, *fortitas, virilitas.* Placet hæc vox Salmasio ad Solin. p. 26.

¶ Fortĭfĭco, *are*, ſtärcken. Cæl. Aurel. Acut. 2, 30 *Vina sufficientia fortificare.* Id. Tard. 2, 4, 78 *Dentes constringere atque fortificare.* Ibid. 3, 2, 38 *Ægrotantium fortificare corpora.* conf. 3, 7, 91. ¶ 2. *Fortificare* hodie vulgus dicit, pro munire, befeſtigen, fortificiren.

¶ Fortificatio, *onis*, f. die ſtärckung. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Fortificationem corpori adhibere.* ¶ 2. *Fortificatio* vulgo architectura militaris, die kriegs-bau-kunſt.

¶ Conforto, *are*, fortem facere, roborare, ſtärcken. Posteriorum eſt & ſere eccleſiaſticorum. Cyprian. epiſt. 62 (Pamel. 60) *Religio instigare nos debet & confortare ad fratrum membra redimenda.* Lactant. 4, 15, 13 Eſaiæ verba c. 35 vertens: *Confortamini manus resolutæ.* Et Macer. carm. 71 de zedoaria: *Confortat stomachum.*

¶ Confortans, *tis*, Vulg. Interp. Ezech. 3, 14 *Manus Domini erat mecum confortans.* conf. Luc. 22, 43.

¶ Confortātus, *a, um*, geſtärckt. Vulg. Gen. 48, 2 *Confortatus sedit lectulo.* Et Iob. 21, 7 *Impii confortati divitiis*; &c.

¶ Perfortiter, adv. ſehr männlich, ritterlich). Ter. Adelph. 4, 2, 28 *Vincere perfortiter.*

¶ Præfortis, *e*, idem ac *perfortis.* Tertull. de Carne Chriſti c. 5 *Hinc carneum, inde spiritualem: hinc infirmum, inde præfortem.*

Fortuitus, &c. vide in *Fors.*

FORTŪNA, *æ*, f. eſt rerum, quæ accidunt, ſubitus ac inopinatus eventus, definiente Lactantio, isque ſeu bonus ſeu malus. Medium enim *fortuna* vocabulum eſt, glück und unglück. Serv. Sulpit. Cic. fam. 4, 5 extr. *Ferre pulcherrime secundam fortunam & adversam æque.* Firmicus dicit *in cælo locum esse bonæ fortunæ, & malæ fortunæ &c.* Cic. de Divin. 2, 6 *Quid est aliud fors, quid fortuna, quid casus, quid eventus, nisi quum sic aliquid cecidit, sic evenit, ut vel non cadere atque evenire, vel aliter cadere atque evenire potuerit?* Cic. Att. 8, 4 pr. *Cujus fortunæ nos motum ratione quadam gubernabimus.* Nepos 5, 2, 3 *Eodem die pari fortuna in terra usus est.* Sic, *Esse fortuna aliquo inferiorem,* Cic. fam. 15, 5. ¶ 2. Pro pecunia & opibus; ut, *Amplificare fortunam suam,* i. e. divitias, Cic. de Amic. c. 16. Horat. 1 epiſt. 5, 12 *Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?* Liv. 3, 68 *Pleni fortunarum,* it. *oneratum fortunis vestris* de præda. *Ampliuscula fortuna devolutus,* Apul. in Apol. ¶ 3. Ineſt & elegantiæ nonnihil voci pluraliter elatæ; ut, *Amplissimas fortunas amittere,* Cic. Verr. 7, 8. *Fortunas alicujus defendere,* Cic. Divin. in Verr. c. 6, eines gut und ehre vertreten. *Honoribus amplissimis fortunisque maximis ornatus Imperator,* h. e. felicitatibus maximis, Cic. ad Brut. epiſt. 18. *Fortunis omnibus aliquem evertere,* Cic. Divin. in Verr. c. 6, einen um ſein haab und gut bringen. Ter. Andr. 1, 1, 69 *Tum uno ore omnes omnia Bona dicere, & laudare fortunas meas.* Vbi Donatus ἐμφατικώτερος, inquit, *fortunas*, quam *fortunam.* Sic & in deteriorem partem Plaut. Mil. 2, 1, 47 *Conqueritur mecum mulier fortunas suas,* i. e. miſerias. ¶ 4. A veteribus Dea eſſe credita eſt, & potentiſſima, cui primus Romæ templum dedicavit Ancus Marcius, quartus a Romulo rex, hunc ſecutus Servius Tullius, qui plurima ei templa poſuit, eique regnum ſuum acceptum tulit: ita, ut etiam cum eo conſueſcere Fortuna putaretur, per ſeneſtellam in domum ejus deſcendens. Ejus varia nomina habes apud Roſin. Ant. Rom. 2, 16, & Alex. ab Alex. 1, 12. adde Dalechamp. ad Plin. 1, 7. præf. Fabric. Ro. p. 116 ſqq. ¶ 5. Subjiciemus ſententias, in quibus pleriſque περοσωποποιΐαι fortunæ. Auſon. ep. 8 *Fortunam reverenter habe, quicunque repente Dives ab exili progrediere loco.* Cic. pro Pomp. c. 16 *Fuit profecto quibusdam summis viris ad res magnas bene gerendas divinitus adjuncta fortuna.* Id. Tuſc. 5, 9 *Vitam regit Fortuna; non sapientia.* Contra Iuven. extrem. 10 *Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te Nos facimus, Fortuna, deam, cæloque locamus.* Huc & mimus ille facit: *Fortuna nulli plus quam consilium valet.* Contra Plaut. Pſeud. 2, 3, 12 *Centum doctum hominum consilio sola hæc devincit Dea, Fortuna.* Rurſus Cic. pro Marcell. c. 2 *Fortuna domina est rerum humanarum.* Vellej. 2, 116, 3 *Fortuna in omni re multum potest.* Salluſt. Cat. c. 8 pr. *Fortuna in omni re dominatur,* i. e. in omnibus bonis externis potiſſimum, quæ extra homines ſunt, ut ſunt: præclara fama, divitiæ, forma, victoriæ &c. in bonis enim animi fortuna nihil poteſt, *quippe quæ probitatem, industriam aliasque bonas artes neque dare, neque eripere cuiquam potest,* ſunt verba ejusdem Salluſt. in prologo B. Iug. Et Cic. de Amicit. c. 15 *Non solum ipsa fortuna cæca est, sed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos complexa est.* Pacuvius apud auctor. ad Herenn. 2, 23 *Fortunam insanam esse & brutam, perhibent Philosophi, Saxique ad instar globosi prædicant esse volubilem: Quia, quo saxum impulerit Fors, eo cadere fortunam autumant. Cæcam ob eam rem esse vocant, quia nil cernat, quo sese applicet. Insanam autem ajunt, quia atrox, incerta, instabilisque sit: Brutam, quia dignum aut indignum nequeat internoscere.* Plin. ad Cæſ. Veſp. H. N. 2, 7 *Toto mundo & locis omnibus, omnibusque horis, omnium vocibus Fortuna sola invocatur: una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur, & cum conviciis colitur: volubilis, a plerisque vero & cæca etiam existimata: vaga, inconstans, incerta, varia, indignorum fautrix. Huic omnia expensa, huic omnia feruntur accepta: & in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit.* Petron. c. 120 *Fortuna rerum humanarum divinarumque potestas.* Iuſtin. 5, 1, 11 *Quo se fortuna, eodem etiam favor hominum inclinat.* Curt. 3, 2, 18 *Homines, qui se permisere fortunæ, etiam naturam dedisse.* Publ Mimus: *Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.* Sen. in Medea v. 176 *Fortuna opes auferre, non animum potest.* Salluſt. Catilin. c. 2 *Fortuna simul cum moribus immutatur.* Et Nepos 25, 11, 16 *Sui cuique mores fingunt fortunam,* wie man ſich bettet, ſo ſchläfft man. Ita Liv. 5, 19 *Omnia summa ratione consilioque acta fortuna etiam, ut fit, secuta est.* Et ira ſæpe, ut non inopinatum, ſed cum ſignificet eventum, cujus cauſæ omnes ſunt in aperto, & qui prævideri a ſapientibus poterat. Ira Liv. 4, 31 *Habere similem causæ fortunam.* Sen. Agamemn. v. 100 *Quicquid in altum Fortuna tulit, ruitura levat: Mediocris rebus longius ævum est.* Silius 4, 734 *Pelle moras: brevis est magni fortuna favoris.* Cic. fam. 10, 3 *Omnia summa consecutus es, virtute duce, comite fortuna.* C. Nepos 18, 1, 1 *Si virtuti par data esset fortuna &c. Fortunam in potestate habuit Cato.* Vellej. 2, 35, 2. Et Alexander M. Curt. 6, 5, 35. *Ille propter virtutem fortunæ utriusque moderatricem: hic propter obsequium fortunæ semper faventis.* ¶ 6. Sumitur etiam pro conditione, & ſtatu, der zuſtand, das glück. Nep. 7, 9, 4 *Conversa subito fortuna est,* i. e. rerum ſtatus, & vices. Vellej. 2, 102, 3 *Fortunæ magnæ comes est adulatio.* Liv. 4, 31 *Simul fortuna civitatis vera virtute eguit.* ¶ 7. *Fortuna imperii, fortuna Pop. Romani,* non ſimpliciter pro felicitate accipitur, neque pro dea, de qua n. 4 ſed auſpicium majeſtatis notat, de quo Grut. Diſcurſ. ad Tacit. 1, & Bœcler. de Auſp. Regio. Phil. Olearius de fortuna P. R.

¶ Fortūno, *avi, atum, are*, proſperare, fortuna, felicitate & bonis omnibus augere, ſeanen, beglücken, glück darzu geben. v. Nonium 2, 315. Cic. ſam. 2, 2 *Tuum patrimonium Dii fortunent.* Et 15 epiſt. 7 *Eum honorem tibi Deos fortunare volo.* Horat. 1 epiſt. 11, 22 *Tu quamcunque Deus tibi fortunaverit horam, Grata sume manu.*

¶ Fortūnatus, *a, um*, potens, florens, dives, glückſelig, beaütert. *Fortunatus & nobilis homo,* Cic. de Orat. 2, 86. *Nihil est nobis fortunatius,* Id. ad Q. fratr. 2, 14. Et, *Equis me hodie vivis fortunatior?* Ter. Eun. 5, 9, 1. Id. Heaut. 4, 8, 1 *Multo omnium me nunc fortunatissimum factum esse intelligo.* Apul. Dogm. Plat. 2 p. 25 *Sola virtus fortunatissimos potest facere.* Vellej. 2, 12, 5 *Fortunatissimo decertare prælio.* Et Eumenius Paneg. Conſtant. 10 c. 22 *Fortunatissima civitas.* ¶ 2. *Fortunatæ insulæ,* hodie *Canariæ*, ab ubertate & felicitate fructuum ſic dictæ, in occidente ſunt, in Hiſpaniæ termino contra Mauritaniam. De quibus Pindarus Olymp. B. ἐυτυχεῖ. ὃ. vide & Horat. epod. 16, 41, itemque Muretum Var. Lect. 5, 1. Quod & *Atlanticæ* dicuntur, vide ſupra in *Atlas.* In illis Elyſium, ſeu beatarum animarum receptaculum ſtatuerunt pagani. v. Plutarch. in Sertorio p. 772. Plaut. Trin. 2, 4, 148 vocat *fortunatorum insulas, quo cuncti, qui ætatem egerunt caste ſuam, conveniant.*

¶ Fortunata, *æ*, f. Æon hæreticorum, Tertull. adv. Valent. c. 8. it. uxor Trimalchionis Petroniani.

¶ Fortunate, adv. glücklich. *Sapientes feliciter & fortunate vivunt,* Cic. de Fin. 3, 7. Comp. adferunt ex Colum. proœm. p. 10. *An putem fortunatius a catenato repulsum janitore, &c.* Sed eſt adjectivum.

¶ Fortunatim, idem. Ennius apud Nonium 2, 334 *Fortunatim, feliciter ac bene vortat.*

¶ Fortunatio, *onis*, f. apud Auguſtinum.

¶ Fortunator, *oris*, m. qui fortunat, apud eundem.

¶ Infortunatus, *a, um*, calamitoſus, unglückſelig. Ter. Eun. 2, 3, 17 *O infortunatum senem!* Et Cic. Att. 2, 24 *Nihil me infortunatius: nil fortunatius est Catulo.* Apul. 4 Met. *Infortunatissimus maritus.*

¶ Infortūnium, *i*, n. infelicitas, calamitas, unfall unglück. Ter. Adelph. 2, 1, 24 *Si attigisses, ferres infortunium*, ſo ſolte es dir übel bekommen. *Infortunio maclare*, Plaut. Curc. 4, 3, 5. Et Liv. 1, 50 extr. *Ni pareat patri, habiturum infortunium esse.*

¶ Infortunĭtas, *atis*, f. pro *infortunio* Gellius dixit 6, 1 *Sunt bona & mala, felicitas & infortunitas, dolor & voluptas.*

¶ Fortunensis, *e*, lapis ant. Murat. p. 15 *Iunoni pagi Fortunensis.* Foruli, vide ſupra *Fori.*

FŌRVM, *i*, n Veſtibulum, der vorhof. Feſtus: *Forum antiqui appellabant, quod nunc vestibulum est.* Lex antiqua ap. Cic. de Leg. 2, 24 *Quod autem forum, id est vestibulum sepulcri, bustumve usucapi vetat, tuetur jus sepulcrorum.* v. Menck. Obſerv. L. L. ¶ 2. Locus eſt *rerum venalium*, ein kauf-platz, marckt. v. Salluſt. B. Iug. c. 47. *Forum boarium*, Liv. 29, 37. *Forum olitorium*, Id. 21, 62, der grüne oder kraut-marckt. *Forum vinarium*, Varro de Re Ruſt. 1, 54. Sic, *piscarium, pomarium forum. Forum cupedinis*, der naſch-marckt. v. Varro L. L. 4, 32, ubi addit, *forum appellasse, quo quæque ferrent: quo conferrent suas controversias, & quæ vendere vellent.* Suet. Aug. c. 71 *Forum aleatorium*, ubi convenitur alearum cauſſa. *Forum pomerca-le*, dici poteſt, ubi veſtes aut res uſui tritæ venum exponuntur, der trödel-marckt. ¶ 3. *Vti foro*, proverbiale eſt Ter. Phorm. 1, 2, 29. Significat autem, accommodare ſeſe præſenti rerum ſtatui, (quod *scenæ servire & populo*, Cicero dixit ad Brutum ep. 9,) der gelegenheit ſich bedienen. v. Donatum ad laudatum Terentii locum. Sed *foro cedere* dicuntur, qui alieno ære oppreſſi, ſeſe ſubducunt: quemadmodum Iuvenalis locus accipiendus eſt 11, 50. Idem & de nummulariis dicitur, quando ſolvendo non ſunt, & menſam ſeu tabernam amplius non exercent. Tabernas enim ſuas in foro habebant. Vlpian. l. 7 § 2 D. Depoſiti: *Quoties foro cedunt nummularii, solet prima ratio haberi depositariorum.* Idem & *menſam evertere* dicebatur: quod hodie *bancam ruptam facere* dicunt. Nam *banca* menſa eſt, banquerot machen, bankerotiren. Sic *Foro mersos*, Plaut. Epid. 1, 2, 16 vocat ære obrutos alieno, quia nempe in foro trapezitæ eſſent. Aliud eſt cum de Attico Nep. 25, 10, 2 *Itaque ad adventum Imperatorum de foro decesserat.* In publicum nimirum non prodiit, ſed domi ſuæ & apud amicos delituit. ¶ 4. *Forum* autem Romæ triplex erat. Nam *Veteri*, ſeu *Romano* & *Iulio*, Tertium Auguſtus adjecit: Suet. ejus vita c. 31. v. ibi Torrent. & G. Fabricii Romam, c. 7, Lipſ. de magnitud. Rom. 3, 7. Poſtea tamen & alia addita; Nervæ puta, quod *Transitorium* dicebatur: item Trajani ſeu *Vlpium.* De quibus plura, qui Vrbis Romanæ hiſtoriam expoſuerunt: & Voſſ. Inſt Orat. 1, 6, 3 p. 114. ¶ 5. Et quoniam Romæ judicia in foro exercebantur, idcirco *forum* ſæpe, pro actu cauſſarum & adminiſtratione negotiorum civilium, quæque ad jus pertinebant, ſumitur, der gerichts-platz. Cic. fam. 4, 3 *Curiam a foro* ſeparat, atque per iſtam ſenatum, per hoc judicia intelligit. Idem fam. 5, 8 *Vt primum attigi forum*, i. e. in cauſſis agendis verſari cœpi. Niſi forſan de ſumta in foro virili toga is locus interpretandus eſt. Sic, *Foro dare operam*,

ram, Plaut. Asin. 2, 4, 22. *In foro esse*, Nepos 24, 1, 1. Et, *Foro & honoribus se parare*, Seneca dixit proœm. lib. 2 Controv. ¶ 6. Hinc & illud est, *in alieno foro litigare*, apud Martialem præfat. lib. 12, id est, in novo versari negotio, cujus periculum antea nullum feceris. Adde Chil. Erasmi in his ipsis Poëtæ verbis, quæ adagii loco adducuntur. Contra Plaut. in Most. 5, 1, 10 *Res in meo vertitur foro*, quod scilicet recusare & effugere non possum, es gilt meine haut. ¶ 7. *Fora* etiam conventus dicebantur in provinciis, ubi controversiæ a præsidibus dijudicari solebant. Hinc *Forum indicere* Virg. Æn. 5, 758. *Forum agere*, Cic. fam. 3, 6; & ad Att. 5, 16, id est, forum habere, jus dicere, gericht halten. v. Sidon. de antiquo jure provinc. 2, 5. ¶ 8. *Fora* & *Fori*, ut genere, ita significatione discernuntur: neutro loca sunt, quibus jus dicitur, masculino spatia in navibus. v. Nonius 5, 104, & supra *Fori* seorsum. Sed tamen etiam vasa, quorum usus in torculariis, peculiariter *Fora* vocat Colum. 11, 2; & 12, 18: & apud Isidorum 15, 6 *Forus* est locus, ubi uva calcatur. ¶ 9. *Forum* cum propriis diversis conjunctum, oppidum significat; ut, *Forum Appii*, Cic. Att. 2, 10. *Forum Voconii*, Planc. Cic. fam. 10, 17. *Forum Gallorum*, Galba fam. 10, 30. *Forum Bibulorum*, Ptolem. Hispaniæ urbs. *Forum Claudii*, Centronum civitas in Alpibus Ptolemæo, hodie *Tarentesia*, ducis Sabaudiæ. *Forum* rursus *Claudii*, urbs *Tuscorum*, eidem. *Forum* denique *Claudii* in Hetruria, Plin. 3, 14. *Forum Cornelii*, & *Forum Syllæ*, a Cornelio Sylla Dictatore, in Gallia togata. *Forocorneliensis ager*, Plin. ibid. *Forum Egurrorum*, Ptolemæo urbs Hispaniæ *Taraconensis*. *Forum Iulii* & *Forojulium*, Galliæ Narbonensis civitas, non longe a *Massilia*, Gallis *Frejus*. Sunt & *Forojulienses*, & *Foroflaminienses* Italiæ populi, quorum Plinius meminit 2, 14. *Forum Iulii*, das Friaul, pars Italiæ Norico finitima, Cic. fam. 10, 15. *Forum Livii*, Galliæ togatæ urbs Ptolem. Forli. *Forum Sempronii*, Vmbrorum civitas, Ptolem. *Forum Tiberii*, Helveticorum civitas ad Rhenum, Kayserstuhl am Rhein. v. & Sigonium de antiquo jure Italiæ c. ult.

¶ Fŏrensis, *e*, was vor gericht gehöret, gerichtlich; ut, Quintil. 5, 10 p. 364 *Rusticus, forensis, negotiator, miles, navigator, medicus, aliud atque aliud efficiunt. Opera forensis*, das advociren, Nepos 7, 3, 4. Et, *Caussæ forenses*, Cic. Nat. D. 3, 4, gerichts-sachen. *Genus dicendi forense*, Quintil. 2, 10. Et Apulej. lib. 10 Mil. *Quid ergo miramini vilissima capita, immo forensia pecora, immo vero togati vulturii, si toti nunc judices sententias suas pretio nundinantur. Turba forensis* Livio passim dicitur, quæ Ciceroni *plebs urbana*, Horatio *tunicatus popellus*, alias *subrostrani*; infima nempe plebs, rumoribus aucupandis, agrariis præsertim rogationibus intenta. ¶ 2. *Forensia vestimenta*, quæ foras prodituri sumebant; quibus opposita erant *domestica*; Suet. Aug. c. 73, & ibi Casaub. v. infra *Vestis*.

¶ Circumfŏrāneus, *a, um*, adj. & subst. ἀγοραῖος, vel περιαγοραῖος, ein müßiggänger; item circulator, ein zahn-brecher, marcktschreyer. Cic. pro Cluent. c. 14 *L. Clodius pharmacopola circumforaneus, qui properaret, cui fora multa restarent, &c.* Hieron. ad Domnionem epist. 51 *Nescio quem de trivio, de compitis, de plateis circumforaneum monachum rumigerulum concionari adversum me.* ¶ 2. Gell. 17, 3 ἀγοραίους Græcis dici ait *homines male literatos*, quos *Circumforaneos* possis vertere, id est, vulgariter eruditos & tamen doctrinarum opinione tumentes & audaculos. ¶ 3. *Circumforaneam domum* Apul. 4 A. A. p. 148 pro mobili & ambulatoria a circumferendo videtur usurpasse. v. Elmenhorstii Ind. Apul. ¶ 4. *Circumforaneum mendicabulum*, ein land-bettler. Ita ap. Apulej. lib. 9 dicuntur sacerdotes Deæ Syriæ, qui ea circum fora & conciliabula circumlata pecunias & res alias emendicabat.

¶ Infŏro, *are*, pro *in forum vocare*: v. Plaut. Curc. a. 3, 31 seq.

¶ Indŭfŏrus, *i*, m. (pro *Inforus*, uti *Induperator* pro *Imperator*,) id est, judicium, Ennius apud Gellium 12, 4.

¶ Superforaneus, *a, um*, idem videtur notare, quod *supervacaneus*. Symmach. 3 epist. 48 *Superforanei laboris est, commendare conspicuos*: hoc est, otiosi, superflui, veraechtlich, unnöthig. Sic, *Superforanea trepidatio*, Sidon. 1, 7. *Super his plura replicare superforaneum statuo*, Idem 4, 11. v. Iuret. in Symm. p. 105.

Fossa, fossilis, fossio, &c. vide *Fodio*.

FŎVEA, *æ*, f. eine grube, ein graben. Plaut. Pœn. 1, 1, 59 *Decipiemus fovea leonem.* Horat. 1 epist. 16, 50 *Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque Suspectos laqueos, & opertum milvius hamum.* conf. de Arte v. 459. Cic. Phil. 4, 5 *Bellua in foveam incidit.* scilicet venationis genus erat. vid. Drakenb. ad Sil. 330. Tertull. de Anima c. 19 uterum matris *genitales fœminæ foveas* vocat.

¶ Fovii, *orum*, m. pl. qui nunc *Fabii*, sic dicti, *quod princeps gentis ejus ex ea natus sit, cum qua Hercules in fovea concubuit. Alii putant, eum primum ostendisse, quemadmodum ursi & lupi foveis caperentur.* Fest.

FŎVEO, *fōvi, fōtum, fŏvēre*, calefacere proprie, wärmen. Plaut. Capt. 4, 2, 67 *Iubes an non jubes astitui aulas? patinas elui? Laridum atque epulas foveri foculis ferventibus? Aves pullos exclusos pennis fovent, ne frigore lædantur*, Cic. de Nat. D. 2, 52. ¶ 2. Deinde alere, hegen, pflegen, erhalten. Cic. ad Q. Fratr. 3, 1, 3 *Scribis de Cæsaris summo in vos amore, hunc tu fovebis*, i. e. omni re adjuvabis. Id. Att. 12, 18 *Fovebam meos dolores* Vbi *fovere dolorem*, levare eum & tolerabiliorem reddere notat. v. Manut. Liv. 3, 65 pr. *Novi tribuni plebis voluntatem patrum foverunt.* Tibull. 2, 7, 2 *Credula vitam spes fovet.* conf. Martial. 9 epigr. 49; & Virg. Æn. 1, 281.

¶ Fōtus, *a, um*, gehegt, erwärmt. Cic. de N. D. 2, 48 *Pulli a matribus exclusi fotique.* Arnob. lib. 1 *Honoribus fotum aliquem suscipere.*

¶ Fōtus, *ûs*, m. subst. actio fovendi. Plin. 23, 9 *Vtilis est igni sacro fotu.* De lauru ejusque foliis agit. Id. 23, 1 *Decoctura eos juvat & potione & fotu.* Prudent. contra Symmach. 2, 584 *Queis gloria fotibus aucta Sic eluat, impositis ut mundum frenet habenis?* Sic, *Blandis fotibus*, Id. Hamartig. v. 303. Et, *Benignis fotibus recreare*, Idem Perist. 5, 330 dixit.

¶ Fŏvēla, *æ*, f. die erqvickung. Tertull. de Anima c. 7 *Immunis a pœna & a fovela.*

¶ Fōmes, *ĭtis*, m. a *fovendo* dictus, significat assulam ex arbore, quæ cæditur, excussam, ein span. v. Salmas. ad Solin. p. 127, & Fest. ¶ 2. Et aridum quodcunque ignis nutrimentum, zunder. Plinius *Igniarium* vocat, olim *lucubrum* dicebatur: & fiebat ex fungis arborum insolatis, & arefactis sulphuratisque, itemque ex foliis. vid. Plin. 16, 40, & ibi Dalech. p. 744. Virg. Æn. 1, 77 *Rapuitque in fomite flammam*; id est, scintillam excussam ex silice in fomite excepit. ¶ 3. *Fomes* pro nutrimento & incitamento, metaphorice, eine anreizung. *Fomes & ignitabulum ingenii virtutisque*, Gell. 15, 2. Et, *Fomites disciplinarum*, Apulej. sub fin. 2 Florid. Sic, *Fomes vitiorum luxuria, &c.*

¶ Fōmentum, *i*, n. applicatio rei calidæ, vel cujuscunque dolorem mitigantis ad partem corporis affectam, ein umschlag; ut, *Calida fomenta*, Celsus 2, 17. *Adhibere fomenta*, Colum. 6, 30. Cic. 2, 29 de Finibus metaphorice dixit: *Dolor fortitudinis fomentis mitigari solet.* Et in Tusc. 2, 24 *Solatia & fomenta summorum dolorum*, trost, linderung.

¶ Fomento, *are*, erwärmen, warm halten. Gloss. lat. gr. *Fomento*, καταντλῶ. Veget. 2, 8 *Caput fomentando vaporare.* Cæl. Aurel. Acut. 1, 9 *Caput oleo fomentare.* conf. Apul. de Herb. c. 80, 1.

¶ Fomentatio, *ōnis*, f. die erwärmung, erqvickung. Vlpian. L. 70 § 7 Legat. lib. 3 *Ne ea quidem, quæ fomentationis gratia parata sunt, vel medicinæ, lanarum appellatione continentur.*

Composita:

¶ Confŏveo, *ēre*, idem quod simplex, wärmen, erqvicken. Cato c. 5 sub fin. *Stercore addito, confoveto.* Apul. lib. 8 p. 204 *Pæne collapsa membra lavacro, ciboque confovere.* Hieronym. adv. Rufin. 3, 8 *Terra debet gremio suo semina confovere.*

¶ Confōtus, *a, um*, erqvicket, gebrütet. v. Vulg. Interp. Ies. 59, 5. Translate Prosper Aquitan. de Provid. Dei v. 679 *Amplexu paterno confotus.*

¶ Confōmo, *are*, ab antiquo verbo *Fomo*; Catullo restitutum cupit Salmas. in Solin. p. 127. Sed Is. Vossius *fomitate.* vid. p. 346.

¶ Defōmo, *are*, idem. Glossæ: ἀποπελεκίζω, *defomo, dedolo.* Hinc &

¶ Defomitatus, *a, um*; ut, *Defomitatum lignum* est fomitibus, i. e. assulis, succisum, quibus confoveri erat solitum. Fest.

¶ Perfŏveo, *ēre*, valde fovere, verpflegen, warten. Sedulius sub initium lib. 3 (al. 4) *Solatur nexos in carcere, perfovet ægros.*

¶ Præfŏveo, *ēre*, vorherwärmen. Hinc

¶ Præfōtus, *a, um*, vorhergewärmt. Cæl. Aurel. Tard. 4, 2 *Præfotæ partes aqua marina vel aceto salso.*

¶ Præfomento, *are*, idem quod *præfovere.* Theod. Priscian. 1, 21 *Præfomentare vulnera.* conf. Octav. Horat. 1, 19.

¶ Rĕfŏveo, *ēre*, wieder erqvicken, laben. Apul. lib. 2 *Poculis lassitudinem refovere.* Statius Theb. 6, 521 *Vires dat refovetque Deus.* Sic, *Vires ex itinere refovere*, Vellej. dixit 2, 113, 2, ausruhen.

¶ Refōtus, *a, um*, gelabet, erqvicket. Suet. Ner. c. 27 *Refotus sæpius calidis piscinis.* Gell. 15, 2 *Calefacto simul refotoque animo.*

FOVII, vide in *Fovea*.

FRĂCEO, *ēre*, seu Fracesco, *ēre*, est putrefieri vetustate, apud Nonium 1, 308, faulen, schimmlicht, teig werden. Varro de R. R. 1, 55 *Olea lecta, si nimium diu fuit in acervis, caldore fracescit.* Cato R. R. c. 128 *Sinito quatriduum fracescat; ubi bene fracuerit, &c.* Colum. 1, 6 *Oleum, quod minus provenit, si congelatur, fracescet.*

¶ Frăcĭdus, *a, um*, putrescens, teig, faul, schimmlicht. Cato R. R. c. 64 *Olea fracida.*

¶ Frăces, *ium*, f. quasi fractæ torculari, ab antiquo *Frago* pro *frango*, die hülsen von oliven, öl-drüsen. Plin. 15, 6; & Gell. 11, 6. ¶ 2. *Fex* item olei, ex illis expressa, ut ex vinaceis floces sunt. vid. *Floces.* Ita *Subsiduæque fraces*, Gratian. de Ven. v. 474. conf. Vitruv. 7, 1.

¶ Confraceo, *ere*, verschimmeln. Sic *Confracuit* Scaliger legit ap. Varr. de R. R. alii *conflacuit.*

Fractio, &c. vide *Frango*, Frænum, &c. *Frenum.*

FRĀGA, *orum*, n. pl. mora, quæ in herbis nascuntur, secundum Servium, erdbeere. *Mollia fraga leges*, Ovid. Met. 13, 816; Idem Met. 1, 104 *Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant.* Virg. ecl. 3, 92 *Humi nascentia fraga.* ¶ 2. *Fragum* etiam in singulari occurrit, de quo Apul. Herb. c. 37 *Comaron Græci, Romani fragum nuncupant, &c.*

¶ Fragāria, *æ*, f. erdbeer-kraut. Matthiol.

Fragilis, fragmentum, fragor, fragosus, vide *Frango.*

FRĀGRO, *are*, redolere, odorem reddere, geruch geben, wohl riechen. Mart. 1 ep. 87 *Ne gravis hesterno fragres, Fescennia, vino, Pastillos Cosmi luxuriosa voras.* conf. 3 ep. 65. Augustin. Confess. 10, 27 *Fragrasti, & duxi spiritum.* ¶ 2. *Fragrare* & *flagrare* miscent librarii. v. *Flagro.*

¶ Fragrans, *tis.* Virg. Æn. 1, 436 *Redolentque thymo fragrantia mella.* Sidon. 8 epist. 14 *Castitatis fragrantissimum incensum in thuribulis cordis adolere.* Apul. 10 Met. p. 544 *Vnguentum fragrantissimum.* Adde Catull. 69, 144; Sil. 15, 117.

¶ Fragranter, adv. idem, apud Apulejum. Compar. Solin. c. 51 (Salm. c. 38) *Crocum spirat fragrantius.*

¶ Frāgrantia, *æ*, f. odor suavis, der gute geruch. Sic enim εὐωδίαν vertit Erasmus, Ephes. 5 *bonam fragrantiam.* Vet. Gl. *Fragrantia*, ὀσμὴ καλή. Valer. Max. 9, 1 ext. 1 *Vnguentorum fragrantia.*

FRĂMEA, *æ*, f. lancea, vel hasta Germanica, ein spieß, partisan. Iuvenal. 13, 78 *Iurat Per Martis frameam & Cyrrhæi spicula vatis*, i. e. *Apollinis.* A *framea* factum videtur Germanicum illud, ein pfriem. Sane *Framea* Germanicum vocabulum. Tac. Germ. 6, 2 *Hastas, vel ipsorum vocabulo, frameas gerunt.* ¶ 2. Vetus Criticus in Glossario de gladio interpretatur. Ibi enim legas ῥομφαῖα, *Framea, gladius.* Item: *Framea*, ῥομφαῖα. Et ita Isidor. 18, 6; vid. infra *Romphæa.*

FRANCI, *orum*, m. pl Germaniæ populus, & medii ævi historia, & hodie notissimus, olim tamen frequentior & latius patens. v. Cluver. Germ. Antiq Cæterum Francorum olim nomen, non unius populi, sed plurium Germanicarum gentium fuit, qui conspirarunt inter se, vindicaturæ se a Romanorum jugo, imposito sibi communi vocabulo a libertate; franck enim *liberum* significat. vide Phil. Cluver.

ver. Antiq. Germ. 3,20, & If. Pontanum lib. 1 & 2 de Origine Francorum, qui tamen a Cluverii opinione diverſus abit. Adde Barth. ad Briton. Aremor. p. 28, 29, 36, & quæ recenti ærate Leibnitio præfertim anteſignano diſputarunt tum Galli quidam tum Germani.

¶ Francones liberi, die freyen Francken. Meminit eorum Cicero (ſi diis placet, uti volunt nonnulli, corrupta lectione inducti) ad Att. 14, 10 & Suevorum. Primi fuerunt auctores regni in Gallia. De Francis Græcum ferrur illud: τὸν φράγκον φίλον ἔχε, γέιτονα δὲ ὦ, *Franconem amicum habeas, vicinum vero minime:* propter creſcentem videlicet ſuo tempore Francorum gloriam, quæ a multis rum gentibus formidabatur.

¶ Francia, *æ*, f. regio Francorum. Diſcriminis cauſſa alia dicitur *Francia orientalis*, Franckenland, quæ & *Franconia* appellari ſolet, & pars ampla eſt Germaniæ: Alia eſt *Francia occidentalis*, Franckreich, cui & nomen *Galliæ Francie*, ſive *Galliæ* tribuitur. Quamquam & utraque regio viciſſim in Orientalem & Occidentalem dividatur. Ita *Franci*, Francken, Frantzoſen. Nam cum Franci late dominarentur, magna pars Germaniæ & Galliæ *Francia* dicta fuit. Claud. de Laud. Stilic. 1, 227 *Gallica Francorum montes armenta peverrent.* Sane & Hieronymus in vita Hilarionis p. 491 *Franciam* pro Germania dixit. Claudian. l. c. v. 236 *Provincia miſſos Expellet citius, fallax quam Francia, reges.*

¶ Francicus, *a, um.* Vopiſc. Probo c. 11. Eſt etiam inter Iuſtiniani Imp. titulos.

FRANGO, *frēgi, fractum, frangĕre*; a græco φράγνυμι, brechen, zerbrechen. Cic. in Verr. 5, 57 *Cervices frangebantur in carcere civium Romanorum.* Sic, *Frangere & contundere alicujus audaciam*, Cic. Phil. 13, 13. *Furorem petulantiamque frangere*, Id. in Piſon. c. 14. Et, *Libidines frangere*, Id. de Legib. 3, 13 extr. De *ira* aliisque affectibus vid. notata Burmanno ad Petron. c. 75 p. 372, eines fühnheit, muthwillen, ꝛc. hemmen, ſteuern, wehren, darnieder legen. Cic. de Orat. 1, 62 *Paulum requieſcet, dum ſe calor frangat. Debilitare & frangere vim aliquam*, Idem pro Marcello c. 3, ſchwächen und brechen. *Fregit hoc meum conſilium*, Id. fam. 4, 4. *Frangere ſeipſum*, ſein ſelbſt-meiſter ſeyn, Id. fam. 4, 6. Brouckh. ad Tib. 1, 9, 71 obſervat, ut *flecti* dicantur homines ingenio mitiore ac faciliore, ſic *frangi*, quibus durior eſt natura atque inclementior. *Riſus frangit vultum*, h. e. mollem reddit. Petron. c. 128 p. 614. vid. Burm. *Diem mero frangere*, die zeit beym weine zubringen, Horat. od. 2, 7, 6. *Morbum frangere abſtinentia*, Plin. 1 epiſt. 12 n. 5. Et, *Se frangere laboribus*, Cic. pro Arch. c. 11, ſichs laſſen ſauer werden. Propert. 4, 6, 51 *Frangit & attollit vires in milite cauſſa.* Ciceronis præterea ſunt: *Frangi metu*, de Off. 1, 20. Et, *frangere fidem*, pro Roſcio Com. c. 6, treulos werden. Item, *Fœdus frangere*, in Piſon. c. 12. vide quæ de hoc verbo notat Caſaub. ad Perſ. Satyr. & Barth. ad Stat. Silv. p. 96. It. quæ dicemus ad *Fractus.*

¶ Fractus, *a, um*, gebrochen, zerbrochen. *Navis fracta*, Horat. A. P. v. 20. *Crus fractum*, Id. 1 epiſt. 17, 58. Translare, *Fractæ res*, verderbter zuſtand, Plaut Perſ. 4, 4, 104. *Fracta ratio* apud Quint. decl. 261 p. 489 eſt turbata. Confer. Burmannus. Hor. 2 Sat. 3, 18. *Fractæ vires*, i. e. debilitatæ, expugnatæ, Virg. Æn. 2, 170. *Fractus atque afflictus animus*, timidus & debilitatus, Cic. pro Dom. c. 36. Sic, *Animo fractus*, Id. ad Att. 12, 38, kleinmüthig, verzagt. Et, *Fractiorem eſſe animo*, ad Att. 11, 12. Et, *Spes amplificandæ fortunæ fractior*, Id. de Amic. c. 16. Et Arnobius ſub fin. l. 2 *Poſtquam gens hominum fractior & infirmior cœpit noſtra eſſe natura.* Vellej. 2, 74, 1 *Fractis Brutianis partibus*, nachdem man die partey geſchwächt. Virg. Æn. 3, 556 *Fractæ ad littora voces*, i. e. repercuſſæ, wiederſchallend. ¶ 2. *Fractus* & *tractus* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 55.

¶ Fractio, *onis*, f. die brechung, apud Plautum.

¶ Fractor, *ōris*, m. qui frangit. Gloſſ. gr. lat. κλάσης, *Fractor.* Sidon. 3, 13 *Fractor ſeſtularum.*

¶ Fractillum, *i*, n. inſtrumentum ad *frangendum piper* in Gloſſ. Iſidori, ein mörſel, pfeffer-mühle.

¶ Fractūra, *æ*, f. ein bruch. Plin. 22, 8 *Sanare fracturas.* conf. 29, 6. ¶ 2. Idem quod fragmentum Plin. 33, 4 ſ. 21 *Fracturis CL. libras egentibus.*

¶ Fragmen, *ĭnis*, n. ein abgebrochen ſtück, brocken. Virg. Æn. 10, 306 *Fragmina remorum.* Prudent. hymn. 10 exſequiali, v. 128 *Generoſa fragmina.* Vellej. 2, 3, 2 *Gracchus fragmine ſubſellii ictus.*

¶ Fragmentum, *i*, n. idem. *Fragmentum lapidis*, ein ſtück von einem ſteine. Cic. Nat. D. 2, 32. Lucanus 8, 755 *Laceræ fragmenta carinæ.* Criticis *fragmenta* ſunt reliquiæ ex mutilatis aut deperditis libris, ut, *Fragmenta Ciceronis, Plauti*, &c.

¶ Frăgor, *ōris*, m. ſonitus ex re fracta, der knall, das krachen, knacken. Liv. 1, 29 *Iam fragor tectorum, quæ diruebantur, audiebatur.* Virg. Æn. 2, 14 *Iam vero in tectis prædivitis urbe Latini Præcipuus fragor.* Id. Georg. 1, 356 *Continuo ventis ſurgentibus, aut freta ponti Incipiunt agitata tumeſcere, & aridus altis Montibus audiri fragor.* Sic *fragor* de tonitru, Ovid. Met. 1, 269 *Fit fragor, & denſi fundantur ab æthere nimbi.* Quod Ammianus imitatus eſt 31, 43 *Repente cum fragore cæleſti imbres nubibus atris effuſi.* Ad vocem transtulit Seneca Here. Fur. 795 *Vocis horrendæ fragor.* Quintil. 8, 3 pr. de plauſu Ciceroni dato poſuit.

¶ Frăgōſus, *a, um*, aſper, rauh, uneben, krachend; ut, *Nebroden montem fragoſum* dixit Gratius 527. *Vada fragoſa*, Val Flacc. 2, 622. *Fragoſa ventorum rabies*, ein ſturm-wind, Iuvenc. 3, 22 *Fragoſus torrens*, Virg. Æn. 7, 566. Metaph. Quintil. 9, 4 *Oratio fragoſa*, leni & æquabili contraria.

¶ Fragoſe, adv. idem. Comparativo uſus eſt Plinius 16, 10 *Fragoſius ſidunt* (ſecures), *agrius revelluntur*, h. e. cum majori fragore incidunt, & penetrant findendo: ſed hærent in ictu.

¶ Fragōſus, *a, um*, fragoſus. v. Auguſtin. adv. Periliam 3, 16.

¶ Frăgilis, *e*, zerbrechlich, ſchwach; ut, *Fragiles rami*, Virg. ecl 8, 40. *Vitri modo fragilis*, Plin. 12, 28. Hieronym. in Ezech. c. 4 *Verbs fragiliſſimo lateri comparatur.* Accius apud Non. 3, 21 *Fragiliſſimus alvus.* add. Priſc. 6 p. 206. ¶ 2. Deinde imbecillis & inconſtans, vergänglich, mißlich, unbeſtändig. *Res humanæ fragiles caducæque ſunt*, Cic. de Amic. c. 27. Sic, *Vita fragilior*, Plin. præfat. l. 7. *Caryophyllon grandius fragiliusque*, Id. 12, 7 *Forma bonum fragile eſt*, Ovid. de Arte 2, 113.

¶ Fragile, adverbialiter, idem. Paliad. Matt. t. 1 *Ne motus aliquis fragile procedentis ſarmenti quaſſet ætatem.*

¶ Fragiliter, adverb. idem.

¶ Frăgilĭtas, *ātis*, f. imbecillitas, die zerbrechlichkeit. *Naturæ communis fragilitatem extimeſco*, Cic. pro Marcell. c. 9. Id. in Tuſc. 5, 1 *Imbecillitas & fragilitas humani generis.*

¶ Fragium, *i*, n. ein bruch). Apul. Met. 9 p. 368 *Crurum ejus fragium abominata.* v. *Crurifragium* in *Crus*; *Naufragium* in *Navis*; *Lumbifragium* in *Lumbus.*

¶ Frageſco, *ĕre*, frangi, gebrochen oder mürbe werden. Accius apud Non. 2, 329 *Neque fera hominum pectora frageſcunt, donec vim perſenſerint imperii.*

¶ Fragiſco, *ere*, idem quod *Frageſco.* Pacuvius: *Fragiſcit animus miſeriis.*

¶ Frangibŭlum, *i*, n. eine breche, occurrit in compoſitis; quære *Dentifrangibulum*, *Nucifrangibulum* in *Dens* & *Nux.*

¶ Fraxo, *are*, fecundum Feſtum eſt vigilias circumire; quod eo labore homo frangatur. Hinc

¶ Fraxator, *ōris*, m. vigilias circumiens. Feſtus.

Compoſita a *Frango* cum nominibus, ut *Fœdifragus, Naufragus, Oſſifragus*, &c. & horum derivata, quære in ſuis initiis, *Fœdus, Navis, Os*, &c.

Compoſita cum præpoſitione:

¶ Adfrango, vel Affrĭngo, *ĕre*, daran zerbrechen, quod apud Statium legitur Theb. 10, 47 *Quod ſupereſt, duris affringunt poſtibus ungues.* Legitur etiam *Adfrango*, non tantum c. l. verum etiam 5 Silv. 1, 36 *Hiemes affrangere buſtis.*

¶ Anfractus vel Amfractus, *a, um*, i. e. *circumflexus*, vel flexus, gekrümmt, gebogen; ut, *Anfracta undique ſpatia*, Ammian. 29, 5.

¶ Anfractum vel Amfractum, *i*, n. ſubſt. ſinuoſus flexus, die krümmung, herumſchweiffung. Varr. L. L. 6, 2 *Amfractum eſt ab origine flexum duplici, dictum ab ambitu & frangendo. Ab eo leges jubent in directo pedum octo eſſe, in amfractu ſexdecim, i. e. in flexu.* Sic *Terrarum anfractus*; & *Cavata auriumanfractus*, Accius & Varro apud Nonium 3, 16.

¶ Anfractus, *us*, m. περιοδος, ἀνάκαμψις, flexus viarum, & ſinuoſus reflexus, cujusmodi eſt in reſtis cochlearum, & cornibus fere arietum, die krümme des weges, der umweg, der umſchweiff. Nepos 18, 8, 5 *Via, qua omnes commeabant, altero tanto longiorem habebat anfractum*, & c. 9, 6 *Flectit iter ſuum, & illum anfractum longiorem copioſæ viæ capit.* Petron. c. 8 *Per anfractus obſcuriſſimos.* Conf. Tertull. de Spectac. c. 3. Lucanus circuitionem *anfractum* dixit 1, 605 *Dumque illi effuſam longis anfractibus urbem Circumeunt.* ¶ 2. De curſu ſolis & flexu Cic. Somn. Scip. c. 2 *Cum ætas tua ſeptenos octies ſolis anfractus reditusque converterit*, h. e. annos. Hinc de Leg. 2, 8 *In annuis anfractibus deſcriptum eſſo*, h. e. in Kalendariis. ¶ 3. Metaphorice ad alias res transfertur: ut ad prædictiones per ſomnia, de quibus Cicero de Divin. 2, 61 *Quid opus eſt*, inquit, *circuitione & anfractu?* umſchweif, weitläuftigkeit. Et ad orationem: Idem de Partit. Orat. c. 6 *Suave*, inquit, *genus erit dicendi, primum elegantia, & jucunditate verborum ſunantium & lenium*; *deinde conjunctione, quæ neque aſperos habeat concurſus, neque disjunctos atque hiantes, & ſit circumſcripta non longo anfractu, ſed ad ſpiritum vocis apto*, ubi anfractus idem eſt, quod periodus.

¶ Amfragōſus, *a, um*, umſchweiſig. Gloſſ. gr. lat. περιοδεύσιμος, *τόπος, amfragoſus locus.*

¶ Circumfractus, *a, um*, umher zerbrochen. Ammian. 22, 8 *Immobiles turbine circumfracto.* Idem 29, 4 *Circumfractis collibus abdere.*

¶ Circumfragium, *i*, n. Apul. 9 Met. p. 368 *Circumfragium ejus abominata.* Sed alii rectius *Crucifragium* legunt.

¶ Confringo, *ēgi, actum, ĕre*, zerbrechen, entzwey brechen; ut, *Digitos confregit*, Cic. pro Flacc. c. 30. *Confringere rem*, i. e. dilapidare opes, Plautus dixit Trin. 1, 2, 71. Et, *Confringeres fores*, Idem Moſt. 2, 2, 25.

¶ Confractus, *a, um*, zerbrochen. Plaut. Rud. 1, 2, 64 *Confracta navis in mari eſt illis.* Cic. de Leg. 2, 22 *Confracta jura.* Sed Gruterus præfert *Contracta.*

¶ Confractus, *us*, m. ſubſt. Celſ. præf. l. 1 p. 7 *Conſiderare duritiem, mollitiem, lævorem, confractum.* Quia opponitur lævori, derivarem a *confragus* vel *confragoſus*, ut *anfractus* & *anfragoſus* conjugata ſunt. Sed videtur eorum hoc eſſe a conjectura Ro. Conſtantini, libri enim *contractus*, ubi vid.

¶ Confractio, *onis*, f. & Confractura, *æ*, f. idem, in Digeſt. & Vulg. Interp. Pſ. 105, 23; & Iſ. 24, 19.

¶ Confrăges, f. *loca, in quæ venti undique currunt & ſaxa frangunt* Iſidor. 14, 8. *Conflages* apud Feſtum; *Conflages* ap. Nonium.

¶ Confragōſus, *a, um*, diſruptus atque incultus, horridus, uneben, ſteinicht. Liv. 28, 2 *Loca confragoſa & obſita virgultis. Confragoſa atque aſpera*, Id. 32, 4. Et, *Argumenta horrida & confragoſa*, Quintil. 5, 8. *Verſus confragoſi*, harte, zum ausſprechen ſchwere verſe, Id. 1, 1 extr. *Confragoſa ad faſtigium dignitatis via eſt*, Seneca epiſt. 84.

¶ Confrăgus, *a, um*, idem. Lucan. 6, 126 *Confraga denſis Arboribus dumeta*, i. e. alpera, inacceſſa.

¶ Defringo, ĕre, abbrechen; ut, *Arboris ramum defringere*, Cic. pro Cæcin. c. 21. Et Virg. Georg. 2, 300 *Summas defringe ex arbore plantas.* Adde Æneid. 11, 748, ubi nonnulli *diffringit* legunt, quod sequitur. Et Eumenius ad Constantium Paneg. 4, 6 *Litora solvere, ripasque defringere.*

¶ Defractus, *a, um*, abgebrochen. Plin. 17, 17 *Defractos serere ramos.*

¶ Diffringo, ĕre, zerbrechen. Plaut. Asin. 2, 4, 68 *Crura diffringentur.*

¶ Diffractus, *a, um*, zerbrochen. Suet. Cæs. c. 37 *Pæne curru excussus est, axe diffracto.* Et Vitruv. 10, 6 *Colossici Apollinis in fano basis a vetustate diffracta.*

¶ Effringo, ĕre, aufbrechen, ausheben. Ter. Adelph. 1, 2, 7 *Fores effregit atque in ædes irruit alienas.* Sic, *Effringere thesaurum*, Plin. 34, 7, einen schatz erbrechen. ¶ 2. Sil. 1, 647 *Spumeus hic medio qui surgit ab æquore fluctus, --- vestras effringet in urbes*, h. e. effringetur, vel effringet se. v. Drakenb.

¶ Effractus, *a, um*, aufgebrochen, erbrochen; ut, *Vrbs effracta*, Stat. Theb. 3, 556. *Cistæ effractæ*, Horat. 1 epist. 17, 54.

¶ Effractor, *oris*, m. ein dieb, so einbricht; apud Paulum ICt. L. 3 § 1 Dig. de Offic. præfecti vigilum. Dictus & *Apertularius.* Isidorus: *Apertularius Effractor.* Vet. Gloss. *Apertularius*, Συρεπανοίκτης.

¶ Effractārius, *i*, m. idem qui *Effractor.* Sen. epist. 68 *Furem signata solicitant: vile videtur, quicquid patet: aperta effractarius præterit.*

¶ Effractūra, *æ*, f. die erbrechung, apud eumdem Paulum c. l. § 2 de Off. præf. vigilum.

¶ Infringo, ĕre, schwächen, brechen. *Lumbos & latus infregi*, Hor. epod. 11, 33 *Animum alicujus infringere*, Liv. 38, 16, den muth benehmen, verzagt machen. *Conatus adversariorum infringere*, i. e. amoliri, hintertreiben, Cæs. B. C. 2, 21. Et, *Vim alicujus infringere*, Id. Civ. 3, 92. Sic Cic. de Orat. 1, 7 *Tribunatus infringi & debilitari videbatur.* Ibid. *Spes infringitur, & elanguescit industria.* Et Ter. Adelph. 2, 1, 46 *Infringere alicui colaphos*, derbe ohrfeigen geben. Quint. 11, 3 p. 1034 Burm. *Infringere articulos*, die finger ringen, daß sie knacken.

¶ Infractus, *a, um*, id est, valde & vere fractus, zerbrochen, zerschlagen. Nam *in* auget hoc loco, & veteres verbo hoc composito libentius & sæpius usi sunt, quam simplice *fractus.* In omnibus iraque exemplis Ciceronis retinetur significatio verbi *infringere*, e. g. post red. ad Quir. c. 8 *Esse non modo non infracto animo, sed confirmato.* Et Acad. Qu. 4, 25 *Tu autem te negas infracto remo commoveri.* Et pro Domo sua c. 24 *Infractus furor tuus inanes faciebat impetus.* Virg. Æn. 9, 499 *Torpent infractæ ad prælia vires:* hoc est debilitatæ, Ovid. Met. 6, 61 in fab. Philomelæ: *Infractaque constitit ira*, i. e. debilitata cessavit sive sedata est. vide Erythræi Virg. ind. in hac voce Atque ita probarissimus quisque hac voce usus est, pro *valde fractus*, nec facile alterius notionis exemplum apud antiquos inveneris. Ita Curt. 8, 14, 44 *Magnitudo animi interrita ac ne fortuna quidem infracta.* conf. 6, 2, 21 & 9, 2, 30. Vellej. 2, 37, 2 *Rex armis infractus.* Id. 2, 39, 1 *Galliæ ejus ductu infractæ.* Comparari vum hinc formavit Valer. Max. 5, 10 ext. 1, *Pericles oratione nulla ex parte infractiore concionatus est.* ¶ 2. Recentioribus *Infractus* idem esse cœpit ac non fractus, invictus, confirmatus, unzerbrochen, beherzt, unverzagt. Symmach. 1 epist. 3 *Fractæ opes infractos animos repererunt.* Nonnulli, Servium secuti, *infractos Latinos* Virgilii Æn. 12, 1 etiam exponunt integros, invictos. Sed aliis potior hic est Donati sententia. v. Vorst. de Lat. mer. susp. c. 4 p. 40. Parei Lex. Crit. p. 604. Cellarii Cur. post. p. 246 & Antibarb. p. 181.

¶ Infractio, ōnis, f. die zerbrechung; ut, *Infractio animi & demissio*, blödigkeit, Cic. Tusc. 3, 7.

¶ Infragilis, *e*, non fragilis, fest, unzerbrechlich. Pedo Albinovanus ad Liviam de Drusi morte v. 334 *Infragilemque animum, quod potes, usque tene.* Seneca de Vita beata c. 9 *Summum bonum est infragilis animi vigor & providentia*, &c. standhaftiges gemüth. Vbi, quod Lexica *infrangibilis* citant, haud dubie ex corrupto libro est: meliores omnes *infragilis.*

¶ Interfringo, ĕre, unterbrechen. Cato, de R. R. c. 44 *Si quid ventus interfregerit.* Reperiit Catonis verba Plin. 17, 18.

¶ Offringo, ĕre, zerbrechen. *Offringi terra* dicitur, cum secundo arantur. Varro de Re Rust. 1, 29 *Terram cum primum arant, proscindere appellant, quum iterum, offringere dicunt.*

¶ Perfringo, ĕre, entzwey brechen, durchbrechen. *Perfringere domus*, Tac. Hist. 4, 1, 4; *portas*, Lucan. 3, 343. *Omnium objecta tela vi & virtute perfringere*, Cic. Arusp. resp. c. 23. *Perfringere leges*, Id. Catil. 1, 7 id est, evertere, quod Germani dicunt, ein loch dadurch machen. *Hæc (eloquentia) modo perfringit, modo irrepit in sensus*, Cic. in Orat. 28.

¶ Perfringens, *tis.* Lucret. 6, 136 *Vis incita venti nubem perfringens.* Curt. 5, 6, 14 *Dolabra glaciem perfringens.*

¶ Perfractus, *a, um*, zerbrochen, zerschmissen; ut, *Perfractæ fores*, Tibull. 1, 10 v. 54. *Ossa perfracta trinodi clava*, Ovid. epist. 4 Phædræ v. 115. Liv. 4, 28 extr. *Perfracto capite*, adhuc acie potest excedi.

¶ Præfringo, ĕre; ut, *Hastas præfringere & hebetare*, vorn abbrechen, Liv. 8, 10.

¶ Præfractus, *a, um*, proprie fractus ex superiori parte, oben abgebrochen. Sic, *Pinus præfracta*, Ovid. Met. 12, 358. ¶ 2. Brevis, concisus. Cic. in Orat. c. 13 *Thucydides præfractior, nec satis rotundus*, etwas kurz. ¶ 3. Contumax, durus, halsstarrig, trotzig, eigensinnig. Cic. in Hortensio apud Nonium 2, 664 *Huic contrarius Aristo Chius, præfractus, severus*, &c. Valer. Max. 6, 5 extr. 4 *Præfractior atque ubsciscior justitia*, hoc est, asperior atque rigidior.

¶ Præfracte, adv. idem; ut, *Præfracte defendere*, Cic. Off. 3, 22 *Disciplinam præfractius & rigidius adstringere*, Valer. Max. 9, 7 fin. scharffer, strenger.

¶ Profringo, ĕre: ut, *Inarata profringere*, wüste felder pflügen. Ita Gronovius ex membranis legit apud Statium Theb. 10, 512 (al. 506) quod Barthius etiam probavit, suaque editione expressit Claudius Beraldus.

¶ Refringo, ĕre, aufbrechen. Plaut. Capt. 4, 4, 10 *Cellas refregit omnes intus.* Et, *Refringere portas*, Cæs. B. Gall. 2, 32. *Moliri portas & claustra refringere*, Liv. 25, 18. *Refractis foribus a cæde tamen temperatum est*, Id. 25, 25. v. Drakenb. ad 9, 24. *Refringere vim fortunæ*, Liv. 5, 37 hoc est, rerundere, vel coërcere. *Gloriam alicujus refringere*, Cic. pro Mil. c. 2 est diminuere. Quint. 1, 13 extr. *Pudor refringit animum & abjicit. Radii solis refringuntur*, hoc est, repercuriuntur, reflectuntur, sie schlagen wieder zurücke, Plin. 2, 59.

¶ Refractus, *a, um*, gebrochen, gehemmet. Stat. Sylv. 4, 5, 8 *Zephyris aquilo refractus.* Colum. 4, 33 *Sabulo refractus.* Plin. 2 ep. 14 *Refractis pudoris & reverentiæ claustris.*

¶ Refractio, ōnis, f. die zurückschlagung; ut, *Refractio seu repercussio luminis*, quæ græce ἀνάκλασις, l. 8 Dig. t. 2 l. 17 § 2, der widerschein.

¶ Refractarius, *a, um*, contumax, halsstarrig, widerspenstig. Seneca epist. 73 ineunte: *Errare mihi videntur, qui existimant, philosophiæ fideliter deditos contumaces esse ac refractarios, & contemtores magistratuum ac regum.*

¶ Refractariolus, *a, um*, dimin. etwas aufsetzig, widerspenstig. Cic. Att. 2, 1 *Refractariolum dicendi genus forense*, i. e. asperum, horridum, pigmentorum non ita capax.

¶ Refrāgor, *atus sum, ari*, est contrarium τῷ *Suffragari*, quod mox sequitur; est enim repugnare, & quasi refringere alienam sententiam, wider etwas seyn, widerstreben. Plin. 3 epist. 19 *Hoc te non moveat, si cætera non refragantur. Ingenium mihi refragatur*, Quintil. 10, 6. Et Cic. pro Mur. c. 23 *Lex petitioni refragata est.*

¶ Refragator, *ōris*, m. qui refragatur. Ascon. in Cic. Or. in tog. laud. pr. de Cæsare & Crasso *Acerrimi fuerant & potentissimi Ciceronis refragatores*: ubi apparet *Suffragatoribus* esse oppositos. Tertull. adv. Gnosticos c. 1 *Omnes martyriorum refragatores ebulliunt.*

¶ Refragatio, ōnis, f. repugnatio, die widerstrebung, der widerspruch. Gloss. Cyrilli: *Refragatio*, ἀντίθλιψις, ἀντιλογία, ἀντιμάχησις. Sym. 10, 50 *Horum orta refragatio est*, h. e. hi contradixerunt. Augustin. epist. 177 *In re facillima curvam refragationem & nodos difficultatis posuisse.* Videtur ad parem suffraginis originem & notionem respicere. Adde Voss. Etymolog. in *Suffrago.*

¶ Refragarus, *ūs*, m. idem. Lucarius l. 4 Theb. Statii: *Extorum promissus & refragatus.*

¶ Refragium, *i*, n. idem, ut Suffragium; Egesippi interpres aliquoties dixit. v. Gronov. Observ. in Eccles. Script. c. 21.

¶ Irrefragābilis, *e*, unwiderspruchlich. Sarisb. *Irrefragabilem sortiri autoritatem.*

¶ Suffringo, ĕre, entzwey brechen. Plaut. Rud. 4, 4, 15 *Homini isti talus suffringi volo*, i. e. confringi vel pertringi. *Crura suffringi*, Cic. dixit pro Rosc. Amer. c. 20. conf. Lactant. 4, 26.

¶ Suffrāgo, *ĭnis*, f. dicitur in posterioribus pedibus animalium, quod in prioribus genu, a suffringendo, qua fubrus frangitur, id est, flectitur, non supra, sicut in brachiis, das knie oder kniebeuge der hintern füsse, der hinterbug. v. Isidor. 11, 1. Plin. 11, 37 & 45; Solin. c. 33. Sic Colum. 6, 15 *Pedes & deinde suffragines.* conf. Plin. 8, 45. ¶ 2. *Suffrago*, vitium etiam soboles est, ein rebschoß, oder knote an weinstöcken, Colum. 4, 24.

¶ Suffraginōsus, *a, um*, krämpfig an beinen; ut, *Equus suffraginosus*, cujus suffragines morbo vitiatæ sunt. Sic *mulam suffraginosam* Colum. 6, 38 dixit.

¶ Suffrāgor, *atus sum, ari*, a *suffragine* deducit Sipontinus & Vossius in Etym. p. 502, quia proprie in bestiis notat vim suffraginum acclinantem, sicuti *refragor* renitentem. Hinc ad homines translatum significat, favore & calculo suo aliquem juvare, einem seine stimme geben. Cic. de Leg. 1, 1 *Mihi videris, fratrem laudando, suffragari tibi.* Item, *Suffragari alicujus laudibus*, Lentulus Ciceroni fam. 12, 14. *Natura suffragante videris res maximas consecutus*, durch hülffe und förderung der natur, Cic. fam. 10, 5. Et de Petit. Consul. c. 7 *Nemo ab ignotis hominibus, nullis suffragantibus meritis, honore afficitur.* conf. Colum. 3, 12; & 12, 30. ¶ 2. Act. Sisenna ap. Non. 7, 3 *Multi populi plurimæ concionis dictaturam omnibus animis & studiis suffragaverunt.*

¶ Suffragatio, ōnis, f. die beystimmung, bewilligung; ut, *Facilis suffragatio pro salute*, Cic. pro Domo c. 17. *Honestissima suffragatione petere honores*, Sallust. Iug. c. 65. *Divina suffragatione foveri*, Val. Max. 4, 7 pr. glück haben. Adde Senec. consol. ad Marciam c. 24.

¶ Suffragātor, *oris*, m. qui suffragatur. *Nobilitas populo & suffragatoribus obscurior*, Cic. pro Muræna c. 7. v. Henric. Vales. ad Marcellin. 29 p. 391. Suet. Vesp. c. 23 *Quantam pecuniam cum suffragatore suo pepigerat.* conf. Plaut. Cas. 2, 4, 20; Suet. Cæs. c. 73. Val. Max. 4, 5, 3. Capitolin. in Marcum extr. Apul. de Philos. p. 70. Plin. Paneg. c. 92.

¶ Suffragatrix, *īcis*, f. Augustin. C. D. 18, 9 *Nec adfuit Minerva suffragatricibus suis*: & c. 10 *Pœna suarum suffragatricum.*

¶ Suffragatōrius, *a, um*; ut, *Non brevis & suffragatoria, sed firma & perpetua amicitia*, Q. Cic. de Pet. Cons. c. 7. i. e qualis est suffragatorum, illorum certe, qui levi aliqua causa impulsi id fecerunt.

¶ Suffrāgium, *i*, n. nota voluntatis, dicebarur, de aliquo in magistratum legendo, quæ vel voce ferebatur, vel in tabella describebatur, eine bewilligung, die stimme in der wahl, der beyfall. Horat. 2 epist. 2, 103 *Cum scribo, & supplex populi suffragia capto.* Cic. de Legib. 3, 15 *Nihil erat in suffragiis voce melius.* Id. pro Domo c. 18 *Suffragium ferre de alicujus capite*, votiren.

Et

Et fam. 15, 12 *Fieri consulem cunctis suffragiis.* Et, *Suffragium tegere*, Id. de Leg. 3, 17. *Suffragium iubere*, Liv. 3, 17. *Suffragiis populi se committere*, Vellej. 2, 49, 5. *Suffragium ferre*, Nep. 15, 8, 5, apud quem & *testarum suffragia*, testis inscribi solita, 2, 8, 1; & 5, 3, 1.

FRĀTER, *tris*, m. quasi fere alter, ut Nigidius putat apud Gell. 13, 10, & Non. 1, 156, ipso Cicerone forte eo respiciente fam. 2, 16 extr. ein bruder. Ἀδελφός, a ἀελφός, *uterus.* Ἀδελφοί, *uterini fratres*, ex diversis patribus & uno utero editi, Isidor. 9, 6, brüder von einer mutter. Sic & Iustinianus voluit Inst. de bon. poss. & l. ult. C. de legit. hæred. *Frater Germanus*, Cic. pro Domo c. 45. vid. *Germanus.* ¶ 2. *Fratrum* appellatione etiam sorores continentur. Paullus L. 38 π. fam. ercisc. *Lucius & Titia fratres emancipati a patre.* Et al. *Tres fratres, Titius & Mævius & Seia.* Tac. A. 12, 4 *Fratrumque non incestum, sed incussoditum amorem ad infamiam traxit.* Hæc debentur Bentlejo ad Hor. 1 ser. 1, 100. Taciti tamen locus dubius. Calp. Flacc. decl. 43 de incesto *Dilexerunt se mutuo fratres.* Add. Burm. ad Quint. 9, 3 p. 817. Quatuor autem modis *fratres* dici, *natura, gente, cognatione, affectu*, ostendit Isidorus l. c. ¶ 3. *Fratres patrueles* dicuntur fratrum duorum filii, vettern. Suet. Cæs. c. 29 *Insequenti quoque anno C. Marcello, qui fratri patrueli successerat, &c.* Sed cum Cicero *fratrem* absolute appellat, fam. 4, 4. Sic in Scripturis quoque Abrahamus Lothum *fratrem* appellat, Genes. 13, 8, qui ex Abrahami fratre natus erat. Et observat Augustinus Tract. 28 in Ioh. *Consanguineos* in Scripturis vocari *fratres.* Ad hanc generaliorem significationem pertinere etiam videtur illud Ovid. Met. 1, 145 *Fratrum quoque gratia rara.* Quod confirmat Tac. A. 1, 55 *Quæ apud concordes vincula caritatis incitamenta irarum apud infensos sunt.* ¶ 4. Fuit & *Fratris*, quemadmodum & *Sororis*, appellatio inter amatorias blanditias. Vnde & *negotiora nomina* Martialis appellat 2 epigr. 4. Ex quo Gentiles Christianos etiam, quod salutare se invicem fratres solerent, fruprorum atque incestuum insimulabant, quibus miscerentur, cum se religionis caussa convenire dicerent, de quo cum plures alii meminerunt, tum etiam Minucius Felix in Octavio suo verba fecit. Sed Christiani se vocabant fratres, *ut unius Dei parentis omnes, ut consortes fidei, ut spei coharedes*, quemadmodum idem Minucius interpretatur. v. & Tertull. Apol. c. 39; & Lactant. 5, 15. Et hanc ob caussam ipsi filii etiam parentes suos, *fratres:* mariti uxores, *sorores* vocabant. Salvianus epist. ad Hypatium & Quietam soceros: *Ita ergo & nos exemplorum ingentium parvi imitatores, ad vos, quos natura parentes, fide fratres, honore dominos habemus, &c. scribimus.* Sed & Gentiles extra amatorias etiam nequitias, *fratrum* appellatione ad alios nulla cognatione sibi junctos comitatis benevolentiæque reflandæ caussa uti solebant. Qui & patris & filiorum vocabula pro ratione cujusque ætatis similiter usurpabant, quod ex Spartiano & Capitolino constare potest. Quintil. Decl. 321 *Certe quoties blandiri volumus his, qui & amici esse videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc nomen potest, quam ut* FRATRES *vocemus.* v. Brouckh. ad Tib. 3, 1, 23. ¶ 5. Per metaphoram omnia paria *Fratres* & *Sorores* non invenuste dicuntur. Solin. c. 27 *Exsurgit montibus septem, qui a similitudine fratres appellantur.* v. Taubm. ad illud Plauti Pœn. 1, 3, 8 *Nunc obsero te, Milphio, hanc per dextram, perque hanc sororem lævam, &c.* ¶ 6. *Fratres arvales* Varroni de L. L. 4, 15 sunt sacerdotes, sacra publica facientes propterea, ut fruges ferant arva. v. supra *Arvum.*

¶ Frātercŭlus, *i*, m. dimin. Cic. Verrin. 3, 66 *Volo, mi frater, fratercolo tuo credas.* Apud Iuvenal. 4, 98 *Frateculus gigantum* est terræ filius, ignobilis.

¶ Fraternus, *a, um*, adj. brüderlich. *Amor fraternus*, Cic. ad Q. fratr. 1, 1, 3. Et, *Fraterna necessitudo*, Id. pro Quintio c. 4. Catullus epigr. 101 v. 4 *Fraternum vere dulce sodalitium.* Et *Fraternas acies* dixit Statius init. lib. 1 Theb. eadem tellure natorum. v. Barth. h. l. p. 4 & 68. *Fraterna contentio*, Iustin. 2, 10, 10. Et, *Fraternum bellum*, Idem 10, 2, 1.

¶ Fraterne, adv. idem. Cic. Att. 1, 5 extr. *Tibi persuadeas, te a me fraterne amari*, & ad Q. frat. 1, 2 *Huic tu epistolæ, non fraterne scriptæ, fraterne debes ignoscere.*

¶ Fraternitas, *atis*, f. die brüderschaft. *Fraternitatis affectum habere*, Quintil. decl. 16, brüderlichen sinn haben. Et Tac. Ann. 11, 25, 1 *Soli Gallorum Ædui fraternitatis nomen cum populo Rom. usurpant.*

¶ Fratercŭlo, *are*, instar fratrum simul crescere, quod Plautus in Frivolaria, ut Festus in verbo *sororiare* citat, dixit de mannis puerorum primum tumescentibus, ut *sororiare* de puellarum. Plauti versus, ut emendavit Ioseph. Scaliger, hi sunt: *Tunc papillæ primitus Fratereulabant: illud volui dicere Sororiabant. Quid opus est verbis?* Corrupit jocum Plautinum interpretando Festus, apud quem ita est, *tunc sororiabant papillæ primulum, sed illud* volui dicere *fraterculabant.* Hoc enim vult Plautus, fratrem quærebant, qui opprimeret horridulas, & hanc nequitiam, quasi casu modo, abertante ob viciniam rerum lingua, sibi excidisset, retractat.

¶ Fratro, *are*, ut docet Festus in verbo *Fratrare*, etiam *puerorum mammæ dicuntur, cum primum tumescunt; quod velut fratres pares oriantur: quod etiam in frumento spica facere dicitur.*

¶ Fratria, *æ*, f. fratris uxor, des bruders weib, apud Festum & Nonium 19, 6. ¶ 2. *Fratrissam* eamdem fratris uxorem vocari, Isidorus ait 9, 9. Sed vocabulum hoc barbarum putatur.

¶ Fratruelis, *is*, m. fratris filius, des bruders sohn, qua voce, ni fallor, in Epistolis usus Hieronymus est. Vet. Gloss. Ἀδελφιδοῦς, *Fratruelis, fratris filius.* Sed Isidoro 9, 6 *Fratrueles* materteræ filii sunt.

¶ Fratricīda, *æ*, m. qui fratrem occidit, ein bruder-mörder. C. Nep. 20, 1, 5 *Mater neque adspexit, quin eum fratricidam impiumque detestans appellaret.* conf. Cic. pro Domo c. 10.

¶ Fratricidium, *i*, n. fratris occisio, der bruder-mord. *Fraternæ necis scelus* est Horatio epod. 7, 18. *Fratricidium* habet Tertullianus de Monogam. c. 4. Salvian. de Gub. Dei lib. 1 p. 21.

¶ Fratrimonium, *i*, n. id est, bonum fraternum, das brüderliche erb-gut, in Gloss. v. Cujac. ad lib. 2 Inst. Iust.

¶ Confrater, *tris*, m. pro fratre, collega, appellatio germanici idiomatis est, veteribus ignota. v. Cellarii Antibarb. p. 24.

FRĀTILLI, *orum*, m. pl. Villi dependentes de tapetibus, vel pannis aliis, fransen, troddeln. Festus.

Fraudo, *are*, fraudulentus, vide mox in *Fraus.*

FRAVS, *fraudis*, f. deceptio, fallacia, betrug, verwortheilung. Cic. de Petit. Consul. *Fraudis atque insidiarum & perfidiæ plena sunt omnia. Fraudem facere*, Cic. Att. 4, 12. *Fraudem ferre alicui*, ad eumdem 7 epist. ult. verwortheilen, berücken. Id. Off. 1, 13 *Aut vi aut fraude sit injuria, utrumque ab homine alienissimum, sed fraus odio digna majore.* Vetus formula: *Sine fraude*, i. e. vere & ex animo, aufrichtig, sonder gefährde. Cæs. de B. Civ. 1, 22 *Massilienses sese dedere* SINE FRAVDE *constituunt.* Liv. 24, 47 *Nihil prætereа cum Consule pacti, quam ut sine fraude Punicum emitteretur præsidium.* Nepos 10, 8, 1 *Ad fraudem acutus*, arglistig. ¶ 2. *Fraus* etiam pro culpa, crimineque ponitur. Vlpian. l. 130 D. de Verb. Sign. *Aliud* fraus *est, aliud* pœna. Fraus *enim sine* pœna *esse potest:* Pœna *sine* fraude *esse non potest.* Fraus *& ipsa* noxa *dicitur, & quasi pœnæ præparatio.* Sic, *Capitalem fraudem admittere*, est crimen capitale admittere, Cic. pro Rabir. perduell. c. 9. Et, *Fraudes inexpiabiles concipere*, Id. Tusc. 1, 30. Et Tac. Hist. 2, 60, 3 *Pleraque fortuita fraudi suæ assignantes*, i. e. culpæ suæ. Hinc *fraudi esse* dicitur, quod vitio verti potest. Cic. pro Muræna c. 35 *Id erit ejus vitrico fraudi ac crimini.* Nam *fraudem & crimen* ut Synonyma conjunxit. Nisi *fraudi* dixerit pro periculo & ab eo, quod præcedit, id, quod sequitur, ut Servius observat ad 11 Æneid. quem vide. ¶ 3. Hinc & pro *damno* & *periculo* ponebatur. Cic. fam. 7, 26 *Lex ea mihi fraudi fuit*, id est, noeuit, es ist mir schädlich gewesen. vid. Manutium. Id. pro S. Rosc. 21 *Hæc te opinio falsa in istam fraudem impulit.* Add. Ter. Heaut. 3, 1, 33. Et Liv. 1, 47 *Metu, ne non venisse fraudi esset.* Rursus Servius ad illud Virg. 10 Æn. v. 72 *Quis Deus in fraudem, quæ dura potentia nostra Egit?* IN FRAVDEM *autem*, periculum. *Ita enim in lure lectum est*, FRAVDI ERIT ILLA RES, *id est, periculo.* Horat. 2 od. 19, 21 *Nolo coërcer viperino Bistonidum sine fraude crines*, i. e. sine damno. ¶ 4. *Fraudem* in bonam partem acceptam notat Barth. Adverss. 12, 12. Ita Ov. A. A. 3, 491. *Iudice me fraus est concessa repellere fraudem. Fraus mala* est furtum Horat. 1 od. 3, 28. Sed & Dea *Fraus* dicta apud Mart. Capell. l. 1.

¶ Fraudulentus, *a, um*, fraude plenus, betrieglich. *Homo fraudulentus*, Aut. ad Herenn. 2, 26. Et, *venditio fraudulenta*, Cic. Off. 3, 21. *Fraudulentissimus*, Plautus dixit Capt. 2, 1, 38. Comp. *fraudulentior.* Conf. Augustin. 3, 3. Et Tertull. adv. Marc. 2, 28 *Tanto fraudulentior Deus vester.*

¶ Fraudulenter, adv. cum fraude, betrieglich. Colum. 1, 8 *Fraudulenter infestare.* Plin. 30, 10 *Fraudulentius invidere.*

¶ Fraudulentia, *æ*, f. fraus, die betrieglichkeit. Plaut. Pseud. 2, 1, 7 *Fretus malitia, fraudulentia.* Id. Mil. 2, 2, 34 *Os habet, linguam, perfidiam, malitiam, audaciam, confidentiam, conformitatem, fraudulentiam.*

¶ Fraudo, *avi, atum, are*, decipere, privare, verwortheilen, berauben. *Cum multos minutis mutationibus fraudasset*, Cic. pro Flacc. c. 20. *Fraudare stipendium militum*, Cæs. B. Civ. 3, 59, schmälern. *Clodius improbissime fraudavit populum*, Cic. Arusp. Resp. c. 20. *Cum Cæcilius a Vario magna pecunia fraudaretur*, Id. Att. 1, 1. *Nec duces quidem sua laude fraudandi sunt*, Curt. 4, 16, 31. conf. Vellej. 2, 12, 15; & 2, 76, 1 &c.

¶ Fraudātus, *a, um*, betrogen, verwortheilet. *Quanti verba illa, uti ne propter te fidentem tuam captus fraudatusve siem?* Cic. Off. 3, 17 *Vngi olivo fraudatis lucernis*, Horat. 1 sat. 6, 124. *Prima fraudatus juventa*, i. e. spoliatus, beraubt, Ovid. Met. 10, 196.

¶ Fraufus, *a, um*, qui ad fraudis fructum venit, secundum Nonium 2, 339. Nam veteres & *Fraudor* deponentis forma dixerunt, unde præteritum *Fraufus*, pro *fraudatus* fuisset. Plaut. Asin. 2, 2, 20 *Metuo in commune, ne quam fraudem fraufus sit.* Et Liv. 23, 14 *Qui capitalem fraudem fraufi*, i. e. qui fraudem commiserunt, ut Festus interpretatur in *Fraufus.* Cl. Gronovius autem ex MSS. legit *ausi.*

¶ Fraudatio, *ōnis*, f. quæ contraria est fidei, trügerey, untreu. *Hinc fides, illinc fraudatio*, Cic. Catil. 2, 11. *Inter bonos bene agier oportet & sine fraudatione*, Id. Off. 3, 17.

¶ Fraudātor, *ōris*, m. deceptor, ein betrieger. Cic. pro Flacc. c. 20 *Una & eadem est omnibus in locis fraudatorum & inficiatorum impudentia.* Et Phil. 13, 12 *Fraudator creditorum.* Seneca de Benef. 4, 26 *Ingratus beneficiorum fraudator est.*

¶ Fraudatrix, *īcis*, f. Tertull. de Resurr. carn. c. 12 *Mira ratio: de fraudatrice servatrix.*

¶ Fraudatōrius, *a, um*, ad fraudem pertinens, was des betrugs halber geschichet; ut, *Fraudatorium interdictum*, quo prætor ea, quæ in fraudem cujuspiam gesta sunt, rescindit, l. 96 ff. de solut. & l. 69 ff. ad SC. Tr.

¶ Fraudōsus, *a, um*, betrüglich, listig. Accius in Fab. Æsop. 45 *Fraudosum visus inescat avem.*

¶ Fraudulōsus, *a, um*, idem. Paul. ICt. l. 1 § 3 D. de Furtis: *Furtum est contrectatio rei fraudulosa.*

¶ Fraudĭger, *a, um*, idem. Tertull. Genesi c. 3 *Fœmina fraudigeris misere decepta loquelis.*

¶ Defraudo, *avi, atum, are*, bevortheilen, betriegen. *Etiam insuper defraudet*, Ter. Adelph. 2, 2, 38. Id. Phorm. 1, 1, 10 *Defraudare genium suum* dixit, pro negare naturæ, quod appetit, seinem leibe abbrechen, an seinem maul ersparen. Vide infra *Genius*, & conf. Plaut. Aul. 4, 9, 15.

¶ Defrūdo, *are*, apud Nonium 1, 130 reperias pro *defraudare.* conf. *Defrugare* in *Frugis*, ubi & locus Catonis adducitur ex R. R. c. 5. Idem c. 25 *Quicquid vini defrudabis*, quidam legunt, sed male, pro *defrutabis.* vid. supra in *Ferveo.*

¶ Defraudatio, *onis*, f. entziehung. Gloss. Vet. *Defraudatio, ἀπώλεια*, Tertull. de Anima c. 43 *Omnis natura aut defraudatione aut enormitate rescinditur: proprietate mensuræ conservatur.*

¶ Defraudator, *ōris*, m. der betrieger. Ex Sen. de Benef. 4, 26 quidam hoc nomen asserunt, ubi correctiores libri ita habent, ut in

Frau-

Fraudator modo expressimus. Nec tamen extra omnem usum fuit. Ab hoc enim est

¶ Defraudatrix, *īcis*, f. die betrügerin. Tertullian. de Iejuniis c. 16 de filiis Eli: *Donus impudens, sacrificiorum carnalium defraudatrix.*

¶ Defrŭtum, *i*, n. quod Isidorus 20, 3 ita dictum putat, quod *defrudetur*, & quasi fraudem pariatur, vide supra in *Ferveo.*

Sociofraudus, vide infra *Socius.*

FRAXĬNVS, *i*, f. arbor, ein eschen-baum. Plin. 16, 13 *Adeo inimica arbor serpentibus, ut nematutinas quidem occidentesve umbras, quamlibet spatiosas, ejus serpens attingat, ac si frondibus ejus claudatur cum igne, in ignem potius, quam in fraxinum fugiat.* Virg. ecl. 7, 65 *Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis.*

¶ Fraxĭnĕus, *a, um*, vom eschen-baum; ut, *Hasta fraxinea*, cujusmodi Achillem usum, Homerus, & ex eo Plinius prodidit l. c. *Sudes fraxineæ*, Virg. 2 Æn. v. 359. ¶ 2. *Fraxina virga*, pro fraxinea, apud Ovidium epist. (11) Canaces legitur v. 76.

¶ Fraxinella, *æ*, f. herba, eschwurz, Tabernæm. p. 1159.

¶ Fraxinētum, *i*, n. locus, ubi fraxini abundant. Cath.

Fraxo, fraxator, vide in *Frango.*

FRĔGĔLLAE, *arum*, f. pl. urbs fuit vetus & florentissima Italiæ inter Formias & Sinuessam. Sed nunc a Strabonis tempore ad vicum redacta, quia ob defectionem a Romanis dirura fuisset. v. Cluverii Ital. Antiq. 3, 7. Silius 8, 476 *Obsessæ campo squalente Fregellæ.*

¶ Fregellanus, *a, um*, adj. ut, *Fregellani populi*, Plin. 3, 5, & *Vitis Fregellana*, Colum. 3, 2.

FRĔMO, *ui, itum, ĕre*, brummen, murren, rauschen, wüten. Proprie de leonibus dicitur: Plin. 8, 16 *Non leo in infantes fremit, nisi magna fame.* Hinc Varro de L. L. 6, 5 cum monuisset, multa ab animalium vocibus translata in homines, illud Ennii: *pausam fecere fremendi*, a leone traductum ait. Sic, *fremunt lynces*, Aut. de Philom. v. 51, & *tigres*, Val. Flacc. 22, 260. *equi*, Horat. L. 4 od. 14 v. 22. Ovid. Metamorph. 3, 704. *Venti fremunt immani turbine*, Ovid. Trist. 2, 25. *Conclamant, plausuque fremunt*, Sil. 16, 337. conf. Virg. Æn. 4, 146. Ovid. Meram. 12, 47. ¶ 2. Per metaphoram, indignari, ungeduldig und zornig werden. Cic. Attic. 2, 7 *Arius consulatum sibi ereptum fremit.* Id. de Orat. 1, 44 *Fremant omnes licet, dicam quod sentio.* ¶ 3. *Fremere & gemere*, cum derivatis sæpe confundunt librarii, v. Drakenb. ad Sil. 1, 425. it. *Tremere*, Idem ad 10, 244.

¶ Fremens, *tis*, Virg. Æn. 7, 638 *Frementes ad juga cogit equos.* Id. 4, 229 *Bello frementi Italia.* conf. 7, 389 & 787 &c. Ovid. Met. 5, 627 *Lupi circum stabula alta frementes.* Val. Flaccus 1, 594 de Euris loquens: *Prohibere frementum ora nequit.*

¶ Fremendus, *a, um*; ut, *Clamor fremendus*, Stat. Theb. 12, 752, ob quem fremunt, qui audiunt.

¶ Frĕmĭtus, *ūs*, m. subst. das gemurmel, geräusche, getöse. Cic. de Fin. 5, 2 *Ad fluctum ajunt declamare solitum Demosthenem, ut fremitum assuesceret voce vincere.* Et Tusc. 5, 40 *Fremitus murmurantis maris*, des meeres brausen. Id. de Aruſp. resp. c. 10 *Horribilis fremitus armorum.* Virg. Georg. 2, 160 *Fremitus marinus. Fremitus equorum*, Frontin. Strateg. 12, 5, 31.

¶ Frĕmor, *ōris*, m. Idem. Virg. Æn. 11, 297 *Variusque per ora cucurrit, Ausonidum turbata fremor.* Arnobius lib. 1 p. 32 *Fremor verborum.*

¶ Frĕmĕbundus, *a, um*, hoc est, fremens, rauschend. Cic. Nat. D. 2, 35 ex Accio poëta: *tanta moles labitur Fremebunda ex alto, ingenti sonitu & spiritu.* Et Sil. 3, 463 de elephantis: *At gregis adlapsu fremebundo.* Arnobius lib. 6 p. 196 *Fremebundis hiatibus, torvis visibus.* ¶ 2. Per metaphoram, indignabundus, schnaubend, tobend. *Curru fremebundus ab alto desilit*, Ovid. Met. 12, 128.

¶ Fremĭdus, *a, um*, idem; ut, *Fremida turba*, Ovid. Met. 5, 2. ex MSS. quibusdam Heinsius, sed repugnante Bur.

Composita:

¶ Assrĕmo, vel Adfremo, *ĕre*, anschnauben. Valer. Flacc. 1, 528 *Adfremit his, quassatque caput.* Et Silius 14, 125 *Boreas stridentibus adfremit alis.*

¶ Circumfrĕmo, *ĕre*, umher sausen. Sen. ad Marc. c. 7 *Aves inanes nidos circumfremunt.* Ammian. 31, 43 *Circumfrementium globi.* Prudent. Hymn. 4, 79 *Quæ* (fera) *circumfremit, & vorare tentat.*

¶ Circumfrĕmens, *tis*, hier und da murrend; ut, *Circumfrementium globi*, Ammian. 31, 43.

¶ Confrĕmo, *ĕre*, zusammen laut werden, sich hören lassen, apud Stat. 1 Silv. 6, 73. Et Ovid. Met. 1, 199.

¶ Defrĕmo, *ĕre*, cessare a fremiru, austoben, aufhören zu brausen. Sid. 1 epist. 5 *Nondum cuncta thalamorum pompa defremuit*, conf. 4 epist. 12; & 9 ep. 9.

¶ Infrĕmo, *ĕre*, incipio fremere. *Bellum acriter infremuit*, Sil. 3, 230.

¶ Perfrĕmo, *ĕre*, vehementer fremere. Cic. Nat. D. 2, 35 ex poëta: *rostris perfremunt delphini.*

FRENDEO, *ui, fressum, ēre*: & Frendo, *ere*, est frangere, ac de mola præsertim dicitur, zermalmen, brechen. Accius apud Non. 5, 103 *Saxo fruges frendas.* Pacuv. ibid. *Fruges frendo solas.* ¶ 2. *Frendere* dentibus, mit den zähnen knirschen. Plaut. Truc. 2, 7, 41; & Capt. 4, 4, 5. tunc enim quasi inter se confringuntur dentes. Pacuv. ap. Non. l. c. *Frendere noctes miseras, quas perpessa sum.*

¶ Frendens, *tis*. Samon. 36 *Copia farris uti frendentibus edita saxis.* ¶ 2. Ex altera significatione Cic. Tusc. 2, 9 *Nemeæus leo frendens.* Virg. Georg. 4, 452 *Vates graviter frendens.* Pertinet ad illas contortiones & motus vehementes, quibus ἐνθουσιαμὸν mentiebantur. Sen. de Ira 1 c. ult. *Nec frendens nec caput quassans.*

¶ Fressus vel Fresus, *a, um*, zermalmet, geschroten. Festus: FRENDERE *est* FRANGERE. *Vnde &* FABA FRESSA. *Vnde &* DENTIBVS *dicimus* FRENDERE. *Faba fressa*, saxo levirer fracta, Celsus 5, 18. conf. Martial. 4, 46, 6. Sic, *Cicera fressa*, Columell. 2, 11. Adde 6, 24 extr.

¶ Frendor, *ōris*, m. das zähn-klappern. Veget. 3, 31 *Tremorem frendoremque pati.* Adde Tertull. de Resurr. carn. c. 35; & adv. Marc. 4, 30.

¶ Defrens, *dis*, est feges demessa, ἄρουρα θερισθεῖσα, ut exponitur in veteri Glossario. v. Voss. Etym. p. 176.

¶ Defrensus, *a, um*, id est, derritus, detonsus, apud Festum.

¶ Infrendo, *ĕre*, idem quod simplex *frendere.* Virg. Æn. 3, 664 *Lavit inde cruorem, Dentibus infrendens gemitu.*

¶ Nefrens, *dis*, quasi non frendens, das nicht beissen kan. Sic apud Festum *nefrendes arietes*, quod dentibus frendere non possint. Et, *nefrendes infantes*, nondum frendentes. Addit Festus, quod sint, qui *nefrendes* testiculos dici putent, quos Lanuvini appellent *nebrundines*, Græci νεφρούς, Prænestini *nefrones.* Hinc & Fulgentius de priſco serm. n. 5 *Porcum castratum nefrendem* vocari ait, quasi sine νεφροῖς, id est, renibus. Aliter tamen & ex priori ratione de porcis Varro R. R. c. 4 *Amisso nomine lactentis, dicuntur* NEFRENDES *ab eo, quod fabam nondum frendere possint, id est, frangere.*

¶ Suffrendo, *ĕre*, aliquantum frendere. Ammian. 15, 29 *Inflata cervice suffrendens.*

Freneticus pro Phrenericus, vide in *Phrenes.*

FRĒNVM, *i*, n. quod & *Frænum* scribitur: sed mavult sine diphthongo Manutius, vetustis monumentis inductus, ein zaum, brechzaum, gebiß, zügel. Pluraliter *freni* & *frena.* Ducunt quidam a frangendo, hoc est, domando, coërcendo. Isid. 20, 16 *Frenum* dictum ait, quod equos fremere cogat, vel quod hoc equi frendant, id est, imprimant dentibus & obmordeant. Vnde & a lupinis dentibus *Lupatum* dicitur, & Horatius 1 oda 8, 6 conjuncte exrulit utrumque: *Temperet ora frenis lupatis.* Virg. Georg. 3, 184 *Frenos audire sonantes.* Phædr. 4, 3, 9 *Coegit frenos invitum pati.* In præliis nonnunquam *frenis* plane *detractis in hostem concitare equos* jubebantur milites, e. gr. Liv. 3, 33. Translate, *Frenis animum compescere*, Horat. 1 epist. 2, 63. Cic. Att. 6, 1 *Ciceronet pueri amant inter se, discunt, exercentur, sed alter frenis eget, alter calcaribus.* Val. Max. 2, 9, 5 *Freni sunt injecti vobis, Quirites, nullo modo perpetiendi.* Juvenal. 8, 88 *Pone iræ frena modumque, Pone & avaritiæ. Laxare frena* vel *frenos*, Lucan. 7, 124, den zaum lang lassen; indulgere, sicut laxare habenas. Phædr. 1, 2, 3 *Frenum solvit pristinum licentia.* Sil. 3, 226 *Ausa sibi Libyæ rerum deposcere frenos*, id est, imperium. ¶ 2. *Frenum mordere*, proverbialis locutio est, leviter saltem servituti repugnare, sich sperren und unwillig stellen. Brurus ad Cic. fam. 11, 23 *Si frena momorderis, percam, si te omnes conantem loqui ferre poterunt*, h. e. si vel simulaveris, te iratum esse. Contra Statius 1 Silv. 2, 28 *Fama tace: subiit leges & frena momordit Ille salutus amor.* Vbi *frena mordere*, accipere sive admittere est, & sic parere, sich bändigen lassen. Ira Martial. 1 epigr. 104 *Mordent aurea quod luputa cervi; Quod freno Libyci domantur ursi; &c.*

¶ Freno, *avi, atum, are*, frenum injicere, cohibere, continere, zäumen, bändig machen, überwinden. Cic. Verr. 3, 57 *Animum frenare.* Liv. 30, 14 *Frenare voluptates.* Virg. Æn. 1, 523 *Iustitia gentes frenare superbas.* Ibid. v. 38 *Vinclis & carcere frenare.*

¶ Frenatus, *a, um*, gezäumt. *Equites frenatis equis in stationibus disponit*, Cæs. B. G. 8, 15. *Os equi frenatum*, Horat. 1 epist. 15, 13. *Acies frenata*, die reuterey. Sil. Ital. 11, 264.

¶ Frenātor, *ōris*, m. qui frenat. Plin. Paneg. c. 55 *Infinitæ potestatis domitor ac frenator animus.* Statius 1 Theb. 27 *Ignipedum frenator equorum.*

¶ Frenatrix, *īcis*, f. apud Sidonium.

¶ Frēnĭger, *a, um*, qui frenum gerit, reutend, zu pferd. Statius 5 Silv. 1, 98 *Quisnam frenigeræ signum dare dignior alæ?* Alæ autem equitum ordines, non peditum. Hinc *frenigeræ* ab frenatis equis dictæ.

¶ Defrēnatus, *a, um*, ungezäumt, frey. Ovid. Met. 1, 282 *Et defrenato volvuntur in æquora cursu.*

¶ Effrēno, *are*, den zügel schiessen lassen. Sil. 9, 496 *Regnantem Æolis Vulturnum in prælia campis effrenat.*

¶ Effrēnus, *a, um*, cui frenum detractum est, vel freni impatiens, toll, wild, unbändig. Liv. 4, 33 *Effreno equo in medios ignes infertur.* ¶ 2. Translate, frech, ausgelassen; ut, *Effreno captus amore.* Ovid. Met. 6, 465. *Licentia effrena*, Claudian. Bell. Getic. v. 369. Et, *Iuventa effrena*, Stat. Achill. 1, 277. *Gens effrena*, rechtorem recusans, Virg. Georg. 3, 382. *Effreno nimbos æquare profatu*, Stat. Silv. 5, 3, 101.

¶ Effrēnātus, *a, um*, qui freno reluctatur, aut frenum non metuit, indomitus, furiosus, widerspenstig, wild; ut, *Homines rebus secundis effrenatos tamquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportet*, Cic. Off. 1, 26. Sic, *Effrenata audacia*, Id. 1 Catil. pr. *Indomitæ & effrenatæ cupiditates*, Id. in Verr. 1, 24. Et, *effrenatus & præceps furor*, Id. de Aruſp. Resp. cap. 1. *Vox quædam libera, atque etiam* (id est, imo potius) *effrenatior*, Id. de Orat. 3, 53. Et Liv. 3, 50 *Quo impunitior libido, eo effrenatior est.* Ac Seneca epist. 85 *Quantulum sapienti damus, si imbecillimis fortior est, & mœstissimis lætior, & effrenatissimis moderatior?* Et epist. 88 *Quid prodest equum regere, & cursum ejus freno temperare; affectibus effrenatissimis abstrahi?*

¶ Effrenāte, adv. audacter, furiose, toll, stürmisch. *Temere & effrenate imitari*, Cic. de Senect. c. 12. Et, *Effrenatius in aciem hostium irrumpere*, Id. Phil. 14, 9.

¶ Effrenātio, *ōnis*, f. pro animi impotentia, die unbändigkeit, tollkühnheit. *Effrenatio animi impotentis*, Cic. Phil. 5, 8.

¶ Ineffrenatus, *a, um*. Vet. Interp. Irenæi l. 5.

¶ Infrēnis, *e*, & Infrēnus, *a, um*, indomitus, petulans, ἀχάλινος, idem quod effrenus. Sic Gell. 1, 15 dixit *prodiga & infrenis lingua.* Propric Virg. 4 Æn. v. 41 *Infreni Numidæ*, qui equis vehebantur non frenatis.

¶ Infrēno, *are*, est frenum injicere, zäumen, einzäumen. Liv. 37, 20 *Equos non sternere, non infrenare aut adscendere facile poterant.* Virg. Æn. 12, 287 *Infrenant alii currus, aut corpora saltu Subjiciunt in equos.* Add. Sil. 4, 316. i. e. jungunt currus. Translare Plin. 9, 31 extr. *Pluribus anceris navigia infrenant*, id est, cohibent.

¶ Infrena-

¶ Infrenatus, *a, um*, particip. aufgezäumet. Liv. cit. loco: *Non stratos, non infrenatos magna pars habebant equos.* ¶ 2. Adjective idem quod *non frenatus* valet, ungezäumt. Id. Liv. 21, 44 *Generosissimarum gentium equites frenatos & infrenatos video.* Add. Gron. ad Liv. 37, 20. Burm. ad Quint. decl. 13, 8 p. 281.

¶ Infrenatio, *onis*, f. die bezäumung, der einhalt. Tertull. adv. Marc. 1, 29 *Quæ libidinis infrenatio in castratione?*

¶ Offreno, *are*, bezäumen, unde

¶ Offrēnātus, *a, um*, bezäumt. Sic apud Plautum legitur Capt. 3, 5, 96 *Utque offrenatum suis me ductarent dolis*, id est, dolis suis, velut capistro ori injecto, devinctum quolibet ductarent. Sic nos: einen bey der nase rumführen. Apul. 6 Miles. *Hunc offrenatum unius offulæ præda facile præteribis*, de Cerbero loquitur. Id. Apologia: *Quid multis? Iuvenem simplicem, præterea novæ nuptæ illecebris offrenatum, suo arbitratu de via deflectit.*

¶ Rĕfrēno, *are*, idem, sed significantius, hoc est, maxime coërcere, einhalt thun; ut, *Refrenare libidines*, Cic. Paradox. 4, 1 *Licentiam indomitam*, Horat. 3 od. 24, 28. *Refrenare a gloria*, id est, arcere, Cic. pro Cælio c. 31.

¶ Refrenatus, *a, um*, repressus, zurück gehalten. *Religione refrenatus*, Lucret. 5, 115.

¶ Refrenatio, *ōnis*, f. die bezäumung, der einhalt; ut, *Refrenatio doloris*, apud Senecam de Ira 3, 15.

¶ Suffreno, *are*, est constringere. Hinc

¶ Suffrenatio, *ōnis*, f. pro arcta structura *Lapis ad structuram infidelis, nisi multa suffrenatione devinctus*, mit zwang gefasset, angeklammert. Plin. 36, 22. Repetit eadem prope verba Isid. 19, 10.

FRĔQVENS, *tis*, multus, assiduus, creber, plenus, tum subjectorum numerum, tum repetitionem actionis notat, stetig, häuffig. Significationem explicat Valla, 4, 96. Sic enim dicimus *municipium frequens*, Cic. Phil. 2, 41, eine volckreiche stadt. Cic. fam. 10, 12 *Senatus continuo est convocatus, frequensque convenit*, id est, magno numero. *Frequens auditorium*, Plin. 2 epist. 18, viel zuhörer. *Frequentia ædificiis loca*, Liv. 31, 23, da viel häuser stehen. *Silva frequens trabibus*, Ovid. Met. 8, 329. Plautus, *frequentem alicui operam dare*, i. e. assiduam, Cistell. dixit 1, 1, 7. *Auditor Platonis frequens fuit Demosthenes*, Cic. in Orat. c. 4. Sic, *Frequens est cum eo*, Cic. Off. 2, 13, er ist oft oder stets bey ihm. Ovid. de Arte 1, 585 *Tuta frequensque via est, per amici fallere nomen: Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.* Nep. 19, 1, 2 *Frequentes delati honores*, i. e. multiplices. Id. 25, 19, 4 *Frequentior familiaritas.* Cic. pro Planc. c. 8 *Præfectura tota Italia, nulla frequentior dici possit*, id est, populosior. Id. de Divin. 1, 28 *Frequentissimum theatrum.* Cæsar B. Gall. 4, 11 *Frequentissimi conveniunt*, in grosser menge.

¶ Frequenter, adv. assidue, zum öftern, häufig, gemeiniglich. Cæsar B. Civ. 3, 28 *Frequenter ex perfugis cognoscebant.* Val. Max. 6, 2 pr. de dicendi libertate: *Frequentius aliena venia, quam sua providentia tuta.* ¶ 2. *Frequenter* significat etiam quod fit a multis, licet semel & simul. Vid. Græv. ad illud Cic. Att. 1, 19 p. 152 *Huic frequenter interceditur.*

¶ Frequentia, *æ*, f. multitudo, ein grosser haufe, zulauf, menge; ut, *Frequentia scholarum*, Quintil. 1, 2 pr. Et, *Quotidiana amicorum assiduitas & frequentia*, Q. Cic. de Pet. Consul. c. 1. *Ornare ac celebrare frequentia egressum alicujus*, Cic. in Pison. c. 13. Id. Att. 4, 16 *De epistolarum frequentia nihil te accuso*, daß du mir nicht oft genug geschrieben. *Elatus est maxima frequentia*, de comitatu funeris, Id. pro Flacco c. 17.

¶ Frequento, *avi, atum, are*, est celebrare, sive libenter ac sæpe adire cum aliis, ut majorem numerum facias, oft besuchen, betreten. Sallust. B. Cat. c. 14 *Iuventus domum Catilinæ frequentabat*, lag immer in dessen hause. Cic. Off. 2, 4 *Urbes sine cœtu hominum nec ædificari nec frequentari potuissent*, bewohnet oder besetzet werden. Seneca Excerpt. Controv. lib. 3 proœm. *Pueri fere, aut juvenes, scholas frequentant*, gehen in die schule. Interdum ¶ 2. *Frequentare* accipitur pro *celebrare*, sicut *celebrare* pro *frequentare*. Sulpicia in Satyra, *Diva, quibus numeris heroas, & arma frequentas:* Priapejorum Poëta carm. 75 *Ætnææ Cererem nurus frequentent.* Frequenter ita hoc verbo Iuvencum usum, observat Barthius Advers. 11, 23. Vid. Burm. ad Sulpiciæ l. c. & Gron. ad Sen. Cons. ad Marc. c. 3. v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 164. Sic *Dies solennes frequentare*, Suet. Aug. c. 53. ¶ 3. *Frequentare* est frequentes reddere, congregare. Cic. Catil. 4, 7 *Quos cum casu hic dies ad ærarium frequentasset*, i. e. congregasset. Conf. omnino de hac significatione & constructione Gron. ad Plauti Cistell. 1, 1, 10, & ad Sen. Consol. ad Marc. c. 3. Nim. *Frequentare sibi aliquem*, est facere, ut is nos frequentet. ¶ 4. Alibi est simpliciter replere, anfüllen, besetzen. Suet. Aug. c. 46 *Italiam abunde triginta coloniarum numero deductarum ab se frequentavit.* Cic. de Orat. 3, 52 extr. *Distinguenda & frequentanda est omnis oratio luminibus verborum.* Et, *Frequentare studia:* Capitolin. in Marco Philos. c. 6 *Per eadem tempora, cum formandus ad regendum statum reip. patris actibus interesset, studia cupidissime frequentavit.*

¶ Frequentātus, *a, um*. Cic. in Bruto c. 95 *Aliud genus est non tam sententiis frequentatum*, i. e. repletum, voller sprüche. Id. de Orat. 3, 38 *Translatio instituta inopiæ caussa, frequentata delectationis*, i. e. crebro usitata.

¶ Frequentato, adv. vielmahl, oftmahl. Apul. Met. 9 p. 375 *Imprecatus & iterato rursum & frequentato sæpius.*

¶ Frequentatio, *ōnis*, f. q. d. eine aufhäufung. *Densa & continens frequentatio verborum, &c.* Cornif. ad Herenn. 4, 19. conf. c. 40. Et Cic. Partit. Orat. c. 35 extr. *Frequentatio argumentorum*, id est, coacervatio.

¶ Frequentamen, *inis*, n. id est, frequentatio, apud Sidonium.

¶ Frequentamentum, *i*, n. idem. Musica vox videtur, & excitatoriæ cantilenæ genus significare: in his enim non repeti tantum quædam, sed, quod proprie frequentationis est, condensari quasi & cumulari voces ac moduli concitatiores. *Frequentamenta varia tibicen incinit*, Gell. 1, 11. *Quibusdam quasi frequentamentis orationis moveri*, Id. 5, 1.

¶ Frequentator, *ōris*, m. qui frequentat. Apul. in Trismegisto p. 94 *Sol frequentator & dispensator vivacitatis vitalium.* Paulinus Nolanus epist. 38 n. 10 (al. 29) ad Aprum: *rarus urbium frequentator, familiare secretum taciti ruris adamasti.* Tertull. de Monog. c. 8 *Prandiorum & cœnarum frequentator.*

¶ Frequentatrix, *īcis*, f. Tertull.

¶ Frequentatīvus, *a, um*, assiduitatem significans; ut, *Verba frequentativa* apud Grammaticos, priscos æque ac recentes. Priscian. 8 de Specieb. Verborum: *Est alia species derivativorum in TO, quæ frequentiam actus significant - - - Ea quoque, id est, Frequentativa, plerumque a Supinis derivantur, mutatione extremæ V in O, ut scriptu scripto: dictu dicto, &c.*

¶ Frequentative, adv. Festus. *Verberitare Cato frequentative, ab eo quod est verbero, dixit.*

¶ Frequentarius, *a, um*, apud veteres idem quod *frequens*, Festus.

¶ Confrequento, *are*, oft zugleich besuchen. Vet. Inscript. apud Sponium Misc. Erud. Ant. p. 54 LOCUM CONFREQUENTARE. Et p. 161 NATALE (festum) CONFREQUENTETIS. Prudentius Perist. hymn. 1, 8 *Arenas incolæ confrequentant obsecrantes.*

¶ Infrĕquens, *tis*, non frequens, rarus, wenig, nicht häufig. *Cum Senatum infrequentem coëgisset*, Cic. ad Qu. fratr. 2, 11. Et 3 epist. ult. ad eumd. Quint. *Infrequens sum Romæ.* Liv. 31, 23 *Quæ infrequentissima urbis sunt*, wo die stadt am wenigsten bewohnt ist. Horat. 1 od. 34, 1 *Deorum cultor infrequens*, ein seltner beter. Cæs. B. C. 3, 2 *Copiæ infrequentiores imponuntur.*

¶ Infrequentia, *æ*, f. paucitas, solitudo, die wenigkeit, einsamkeit, mangel der leute. Cic. ad Quint. Fr. 3, 2 *Summa infrequentia.* Liv. 2, 23 *Nec agi quicquam per infrequentiam poterat Senatus*, weil der rath so gar schwach bey einander war.

¶ Infrequentatus, *a, um*, ungangbar, unbrauchbar. Sidon. 4 epist. 10 extr. *Ut rebus amicitia vegetetur, quæ verbis infrequentata torpuerat.* Id. 9 epist. 15 *Metrum infrequentatum durius texitur.*

¶ Perfrĕquens, *tis*, valde frequens, sehr volckreich. Liv. 41, 1 *In portu emporium brevi perfrequens factum.*

¶ Refrequento, *are*, wieder mit volck besetzen. Locum Suetonii vide in *Frequento* n. 2. ubi pro *frequentavit* nonnulli legunt *refrequentavit*, quoniam Italia triplici civili bello exhausta fuerat frequentanda.

Fressus, vide *Frendo*, Fretalis, fretensis, *Fretum*.

FRĔTUM, *i*, n. & apud antiquos Fretus, *ûs*, m. quo & Lucret. 6, 363; & 1, 720, usus & Cicero, ut volunt nonnulli. vide præter Nonium 3, 92, & Gellium 13, 20, qui Ciceronis ex Verrina 5, 66 in hanc rem verba produxit. it. Arnob. L. 1 p. 36. Est autem angustia maris, πορθμός, eine meer-enge, sund. Dictum FRETUM, inquit Varro de L. L. 6, 2 *A similitudine ferventis aquæ: quod in fretum sæpe concurrat æstus, & effervescat.* conf. Isidor. 13, 18 & *Fretale* n. 2. Hoc autem fit propter angustias; per quas se explicare fluctus, incumbente vento, non possunt. e. g. Cic. Verr. 3, 59 *Cum ab Italia freto disjunctus esses*; quod de Nat. D. 3, 10 vocat *Fretum Siciliense*. Hinc non inelegante metaphora Florus 1, 26, 9 *Talis domi ac foris, talis pace belloque Pop. Romanus fretum illud adolescentiæ, id est, secundam imperii ætatem habuit.* Est enim adolescentiæ ætas concitata & fervida, & æstibus suis inquieta. Sic *freta ætatis* dixit Lucret. 4, 1024, die jugend-hitze. ¶ 2. Mare item ipsum sic dictum ab undis & fluctibus effervescentibus, præsertim apud poëtas. v. g. Virg. ecl. 1, 61 *Et freta destituent nudos in litore pisces.* Ac Æneid. 1, 607 *In freta dum fluvii current, &c.*

¶ Frĕtensis, *e*, habitans ad fretum. Multa mentio *Fretensis legionis* in antiquis Inscriptionibus, quæ vel scripta ex freti accolis, ut Turnebus Adv. 18, 10 interpretatur, κατ' ἐξοχὴν Siculi, v. Græv. ad Cic. Att. 2, 1 p. 172. vel juxta fretum stativa habuit. v. g. apud Gruter. p. 194 n. 2 LEG. X FRETENS &c.

¶ Fretalis, *e*, ad fretum pertinens, zum sund gehörig. Ammian. 18, 14 *A Rhætiarum exordio adusque fretalem Oceanum*, i. e. Fretum Belgicum. ¶ 2. *Fretale*, subst. sartaginis genus apud Apicium 7, 5 *Infunditur in fretali piper*, eine brat-pfanne. Hoc certe a fervendo dictum videtur, & firmare Varronis etymologiam supra propositam.

¶ Exfrĕto, *are*, apud Firmicum.

¶ Perfrĕto, *avi, are*, Solinus dixit, pro trajicere hinüber schiffen, c. 40 (Salmas. 27) de Syrtibus: *Inter hæc vadosa classem Romanam accepimus perfretasse.*

¶ Transfrĕto, *are*, idem. v. Suet. Cæs. c. 34 &c. Gell. 10, 26. Sic & translate Tertull. de Pœnit. c. 1 *Vitæ conversationem sine gubernaculo rationis transfretantes.* Sed active eodem verbo Ammianus usus est 22, 8 (Vales. 6) *ne quis transfretare auderet Ægyptium*, hoc est, navi transportare, & *transfretabantur*, passive, Id. 31, 10 (Vales. 4 p. 623.)

¶ Transfretatio, *ōnis*, f. die überfahrt, etiam apud Gellium, 10, 26 legitur. Adde Vegetium 3, 22.

¶ Transfrĕtānus, *a, um*, transmarinus, der über meer kömmt. Tertull. Apol c. 25 *Patriæ solum transfretanis dedisse.*

FRĒTUS, *a, um*, adj. qui nixus, confisus aliquo est, sich verlassend, vertrauend. Quidam faciunt a *fruor*, etiam *Fretus*, quod eamdem quidem Syntaxin, verum diversam habet significationem: est enim idem quod *Confisus*, ac semper fere verbo subjicitur finito, ut Ter. Phorm. 2, 1, 53 *Si quis forte malitia fretus sua, Insidias nostræ fecit adolescentiæ.* Cic. fam. 3, extr. *Hæc ad te scripsi liberius fretus conscientia officii mei benevolentiaque.* Et Balbus ac Oppius ad Cic. Att. 9, 8 *Freti tua humanitate tibi consilium dabimus.* Virg. Æn. 5, 430 *Fretusque juventa.* Propert. 1, 8, 42 *Quis ego fretus amo, Cynthia rara mea est.*

¶ Fretus, *ûs*, m. subst. pro fiducia, das vertrauen; ut, *Fretu animi tui*, Symmach. epist. 2, 83.

Friabilis, vide *Frio*, Fribusculum, *Frigus*, Fricatio, *Frico*.

FRĬCO, *fricui, frictum, (& fricatum,) fricare*, reiben, fratten. Virg. 3 Georg. v. 259 *It pede, quo subigi terram, fricat arbore costas.* Plaut. Asin. 3, 3, 81 & 88 *Fricare genua*, est in humilibus precibus com-

complectentium genua. Id. Pſeud. 4, 7, 93 *Scnes fricari ſeſe ex antiquo volunt.* Martial. 4 epigr. 90 *Oleo corpus fricare,* ſchmieren. *Manus manum fricat,* Epicharmi eſt, cujus hunc verſum, Prodicum Sophiſtam in ore frequenter habuiſſe, Plato ſcripſit in Axiocho: ἡ δὲ χειρ τὴν χεῖρα κνίζει, δός τι, καὶ λαβέ τι. Id eſt, *Manus manum fricat, da aliquid, & accipe aliquid. Fricantem refrica.*

¶ Frictus, *a, um,* gerieben. Iuvenal. 6, 577 *Si prurit frictus ocelli Angulus, inſpecta geneſi collyria poſcit.* Caro de R. R. c. 156 *Cuminî fricti tantum quod oleat.* Sub alia notione idem vocabulum recurrit mox in *Frigo.*

¶ Frictus, *ûs,* m. das reiben, fratzen. Senſu obſceno Iuvenal. 6, 322 *Frictum criſſantis adorat.*

¶ Frictio, *ônis,* f. idem. Celſus 1, 3 *In ipſo quoque itinere frequens frictio.* Et Plin. 23, 1 *Frictiones inhibeat oculorum.*

¶ Fricatio, *ônis,* f. idem. In quotidiana corporis cura olim erat, ut ex Suet. Veſp. c. 21 diſcimus. vide ibi interpretes. Plin. 28, 4 *Vehemens fricatio ſpiſſat, lenis mollit.* ¶ 2. *Fricatio* in poliriones parietum adhiberi ſolita. Vitruv. 7, 6 *Quibus inductis & diligenti tectoriorum fricatione levigatis, &c.*

¶ Fricatus, *ûs,* m. ſubſt. idem. Plin. 23, 7 *Emendare dentium vitia crebro fricatu.*

¶ Fricatura, *æ,* f. idem. Vitruv. 7, 1 *Super fricaturam incernatur marmor.*

¶ Fricamentum, *i,* n. idem. Cæl. Aurel. Acut. 2, 6 *Blando articulorum fricamento uti.*

¶ Fricator, *ôris,* m. qui fricat, apud Celſum.

¶ Frictrix, *îcis,* f. Tertull. de Reſurrect. c. 16, & de Pallio c. 4.

¶ Fricium, *i,* n. pulver zum reiben, zahn-pulver. Plin. Valer. 1, 36 *Albi bulbi cinis dentibus fricium eſt.*

Compoſita:

¶ Affrico & Adfrico, *are,* an etwas reiben; ut, *Arbori ſeſe affricare,* Colum. 7, 7. *Anguis herbæ ſeſe affricans oculos inungit ac refovet.* Plin. 8, 27 *Malignus comes candido rubiginem ſuam affricuit,* Sen. epiſt. 7, hat ihn damit angeſteckt.

Affricatus, *a, um,* angerieben. Apulej.

¶ Affrictus, *ûs,* m. ſubſt. die anreibung. Seneca Quæſt. Nat. 5, 14 ſub finem, de ſpiritu ſubterraneo, per loca ſulphuroſa ſe torquente: *Accendat flammam ipſo affrictu neceſſe eſt.* Plin. 31, 6 *Spuma aquæ marinæ affrictu verrucas tollit.*

¶ Affricatio, *onis,* f. idem. Cæl. Aurel. præf. Acut. n. 18 *Percuſſus atque affricationes.* Ibid. 1, 14, 106 *Argenti affricatio nigra,* der ſtrich.

¶ Affrictio, *onis,* f. idem. Hanc vocem Phædro 4, 14 ex optimis MSS. reſtituit Conrad. de Allio in Lex. Crit Vulg. *Africtio.*

¶ Circumfrico, *âre,* umher abreiben, ſcheuren. Cato de Re Ruſt. c. 26 *Scopulis labra dolierum circumfrices.*

¶ Confrico, *âre,* reiben, abreiben; ut, *Genua confricare,* Plaut. Aſin. 3, 3, 80. Vſus & Suet. Claudio c. 8 *Sibi faciem confricare.* Et Colum. 7, 10 *Sale confricari totum os conveniet.* Translate Gell. 7, 3 *Senſus alicujus injuriis confricare,* i. e. exaſperare, perſtringere.

¶ Confricâtus, *a, um,* abgerieben, geſcheuret. Plin. 29, 2 *Confricatis dentibus & gingivis.* Et Varro de R. R. 1, 60 *Orchites ſale confricatæ.*

¶ Confricâtio, *ônis,* f. ut frictio, fricatio. Metaph. Auguſtin. Confeſſ. 4, 8 *Fabulæ & mendacii adulterina confricatione corrumpebatur mens noſtra.* vid. in *Affrico* ¶ 2. *Confrictio* eſt apud Firmicum.

¶ Confricamentum, *i,* n. idem. Cæl. Aurel. Tard. 2, 4 *Confricamentis uti.*

¶ Defrico, *âre,* abreiben, abfratzen. *In balneis defricari,* Aur. ad Herenn. 4, 9. *Defricare pumice,* Plin. 26, 4. *Sale multo defricare,* translate dixit Horat. 1 ſat. 10, 4, pro objurgare, quod Germani dicunt, einen wohl ſcheuren.

¶ Defricâtus, *a, um,* glatt abgerieben, abgeſcheuret; ut, *Defricatæ maculæ,* Plin. 28, 10. *Dolia defricata & diligenter lota,* Colum. 11, 2 med. *Dens Hibera defricatus urina,* Catull. 40, 13.

¶ Defrictus, *a, um,* idem. Apulej. lib. 3 A. A. *Sic exſternatus animi, atque attonitus, vigilans ſomniabam. Defrictis adeo diu pupillis, an vigilarem, ſcire quærebam,* als ich den ſchlaf aus den augen gewiſcht.

¶ Defricate, adv. idem. Nævius apud Cariſium p. 178 *Facete & defricate.*

¶ Effrico, *âre,* abreiben, abwiſchen. *Illis rubigo animorum effricanda eſt,* Seneca epiſt. 95. Scribitur & *Exfricare.* Apulej. Met. 1 prine. *Sudorem exfrico.*

¶ Infrico, *âre,* einreiben. Colum. 12, 30 *Et pondo quadrantem amphoris ſingulis infricato.*

¶ Infricatus, *a, um,* eingerieben. Plin. 26, 8 fin. *Infricata polemonia.* Id. 30, 12 *Muſcæ infricatæ digito medico.*

¶ Infrictus, *a, um,* idem. Marcell. Emp. c. 10 *Infrictus naribus.* Adde Plin. 20, 15.

¶ Infrictio, *ônis,* f. die einreibung. Celſus 8, 11 ſub fin. *Infrictionem membro adhibere.*

¶ Perfrico, *âre,* abreiben. *Caput atque os unguento perfricare,* Cic. Verr. 5, 25 *Perfricare dentes,* Ovid. de Arte am. 3, 216, quamquam alii *defricare* malint legere, vid. Heinſ. *Vulnera ab iis facta perfricantur,* Plin. 22, 16. ¶ 2. *Perfricare caput* ſolent illi, qui in re aliqua hærent, dubitantes, quid faciendum ſibi ſit. Cic. in Piſon c. 25 *Perſcriptis rationibus, ſecum ipſe, caput ſiniſtra manu perfricans, commurmuratus eſt,* er kratzte hinter den ohren. conf. P. Victorii Var. Lect. 8, 6. ¶ 3. *Perfricare faciem,* vel *frontem,* locutio etiam proverbialis, qua ſignificatur pudorem dedifcere, & manu veluti a vultu abſtergere, alle ſcham verlieren. Cic. Tuſc. 3, 13 *Tu idem, cum os perfricuiſti, ſoles dicere.* Sic & Græci τρίψαι μέτωπον, ut obſervat P. Victor l. c. Martial. 11 epigr. 28 *Perfricuit frontem, poſuitque pudorem.* conf Perron. c. 22.

¶ Perfricâtus, *a, um,* durchgerieben. Plin. 28, 12 *Faucibus felis extrinſecus ſimo perfricatis.* Perron. c. 132 *Perfricata diutius fronte.*

¶ Perfrictus, *a, um,* idem. Hinc vulgo *Homo frontis perfrictæ* i. e. impudens, ein unverſchämter menſch. Sic aliqui legunt in Petron. l. c.

¶ Perfrictio, *ônis,* f. Huc referri forte debet Plin. 21, 18 f. 69 extr. ubi cum *intertrigine* & *alarum vitiis* conjungitur, wund gerieben; ſed reliqua Plinii loca pertinent ad *Perfrictio* ex *Frigeo,* ubi vid.

¶ Refrico, *âre,* wieder aufkratzen, Metaph. Cic. pro Flacc. c. 23. *Refricare obdultam Reipub. cicatricem,* Id. Leg. Agr. 3, 2, die wunde aufreiſſen. *Refricare literis deſiderium ac dolorem alicujus,* Id. fam. 5, 17. Cic. Art. 5, 15 p. 520. *Appii vulnera non refrico, ſed apparent, nec occuli poſſunt,* h. e. non id ago, ut aperiam & exaggerem, quæ Appius in provincia commiſit. Id. pro Cæl. c. 30. *Refricare veterem fabulam,* wieder aufwärmen. Id. pro Sulla c. 6 *Cum civis patriæ verſari ante oculos atque animum memoria refricare cœperat.* ¶ 2. Intranſitive Cic. Att. 10, 17 pr. *Crebro refricat lippitudo,* i. e. de novo moleſta eſt. Malit Corradus, ſed tantum ex conjectura, *refricatur.*

¶ Refricatio, *onis,* f. Auguſt.

¶ Suffrico, *are,* unten abreiben, ſtreicheln, Colum. 12, 23, it. 12, 38. ubi tamen al. *ſuffiviatur,* & Celſ. 6, 6.

Frictorium, frictus, vide *Frigo,* (& *Frico.*)

Frigeo, frigeſco, frigidarius, vide *Frigus.*

FRIGO, *frixi, frictum* & *frixum, frigêre,* torrêre, röſten, backen, dörren. Plin. 18, 7 *Frumenta frigunt, deinde molis frangunt.* Cato de R. R. c. 106 *Sesquilibram ſalis frigito.* Feſtus derivat a græco φρικεῖν, & Nonius 4, 200 ex Accio notat, quod *Frigit* correpta prima ſyllaba ſignificet *Erigit.* Vulg. Int. Levit. 6, 14 *In ſartagine frigetur.*

¶ Frictus, & Frixus, *a, um,* toſtus, geröſtet, gebacken, gedörrt. Horat. de Arte poët. v. 249 *Nec, ſi quid fricti ciceris probat, aut nucis emtor. Frictæ nuces,* Plaut. Pœn. 1, 2, 113. *Triticum frictum,* Varro de R. R. 2, 4, & *Sal frictum,* Colum. 7, 5 dixit. Celſus 1, 18 *Tum res eadem magis alit juruleuta, quam aſſa: magis aſſa, quam frixa.* Vet. Gloſſ. τηγανίζω, *Frigo,* τηγανιτὸν, *Frictum.* Τήγανον, *Sartago* eſt.

¶ Frictilis, *e,* ad frigendum aptus. Apic. 4, 2 *Patina frictilis,* brat pfanne.

Frictile, vid. quæ diximus in *Fitilla.*

¶ Frictorium, *i,* n. patella, in qua friguntur carnes, eine brat-pfanne. Vet. Gloſſ. Φρυγλον, *Frictorium.*

¶ Frixorium, *i,* n. idem. Gloſſæ aliæ veteres: Τήγανον, *frixorium:* & Onomaſticum: *Frixorium,* Φρυγανον. Vſus & Plin. Valer. 2, 7.

¶ Confrigo, *êre,* & Confrixo, *are,* mitröſten. Octav. Horat. 1, 6 *Cum oleo confrixentur.*

¶ Effrigo, *ere,* zerreiben. Tertull. adv. Marc. 4, 12 *Spicas decerptas manibus effrixerunt.*

FRIGVLO, *are,* ſchreyen wie eine dohle. Auror Philomelæ v. 28 *Graculus at frigulat.*

FRIGVS, *oris,* n. gelu, kälte, froſt. *Frigus acre,* Lucret. 4, 261 ſtrenge kälte. *Intolerabile,* Cic. pro S. Roſc. c. 45; & *penetrabile.* Virg. Georg. 1, 93, durchdringende. *Maximum frigus impendet,* Cic. ad Q. Frarr. 2, 21 extr. Id. pro Rabir. Poſt. c. 15 *Vim frigorum hiememque ſuſtinere.* Et Colum. 1, 4 *Frigoribus intolerabiliter horrere. Colligere frigus,* pro contrahere, Horat. dixit 1 epiſt. 11, 13. *Frigora dant rami,* Ovid. Met. 5, 390, geben kühlen ſchatten. ¶ 2. *Frigus* pro metu, apud Virg. Æn. 1, 96. *Extemplo Æneæ ſolvuntur frigore membra,* es überfällt ihn ein kalter ſchauer. Conf. Nonius 4, 207. ¶ 3. *Frigus* & languorem in amando, ſeu amoris affectusque remiſſionem ſignificat. Plin. 6 epiſt. 15 *Paulo aliena dilivatio aliquantum frigoris attulit.* Suet. Aug. c. 66 *Levi frigoris ſuſpicione, & quod Marcellus ſibi antefereretur, Mitylenas ſe, relictis omnibus, contuliſſet,* &c. vide ibi Caſaub. & Torrent. item in c. 41 Claudii. Add. Lipſ. ad Vell Patere. 2, 83. Rupert. ad Sall. Catil. 13. ¶ 4. *Frigus* eſt interdum illa perturbatio, cum quis quid reſpondeat non invenit, verwirrung Quint. 5, 7 p. 385. v. Burm. & quæ diximus in *frigeo* & *refrigero.*

¶ Frigufculum, *i,* n. diminut. ex tertia ſignificatione. Nam quod Papinianus L. 31 D. de jure dotium *Iurgium*; Vlpian. L. 32 § 12 D. de donat. inter vir. & uxor. *fribuſculum* ſive *frigufculum* vocat. *Quod ſi divortium non interceſſerit, ſed fribuſculum: profecto valebit donatio, ſi fribuſculum quievit.* Nonnulli *fribuſculum* a *frivolo* deducunt. v. infra *Friu.* Plur. *frigufcula* in Tertull. de Anima c. 25.

¶ Frigeo, *frigui,* & *frixi, frigêre,* frigore confici, laborare, kalt ſeyn, frieren. Græcis φρίττειν, eſt, ut frigus φρίκη. Elegantes præferrim parit metaphoras. Ter. Eun. 2, 2, 37 *Nimirum hic homines frigent,* es ſiehet windig aus, id eſt, inopia laborant, vel frigide tractantur eam ipſam ob cauſam. Ibid. 3, 3, 11 *Vbi friget, hac eveſit.* FRIGET, id eſt, hæret, nec reperire poteſt, de quo pertexat ſermonem. Et recte dixit FRIGET. Nam dum caleſcit ingenium, pulchre incidunt varia; cum refrigeratum eſt, nihil admodum ſuccedit. Nam calidi maxime valent ingenio: ſtupent contra ac hebetes ſunt, qui frigidioris temperamenti ſunt, de quo Galenus libro *quod animi mores temperamentum corporis ſequantur.* Virg. 2 Georg. v. 483 *Sin, has ne poſſim naturæ accedere partes, Frigidus obſtiterit circum præcordia ſanguis,* &c. i. e. Si hebetius ingenium obſtiterit. Cic. Verr. 2, 25 pr. *Judicia omnia frigent,* quod & Germanis metaphora eſt, die gerichte ſtehen kalt, hoc eſt, non exercentur. Sic, *opus, ſtudia frigent,* i. e. non continuantur. Ter. Eun. 4, 5, 6 *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Virg. Æn. 5, 396 *Frigent effœtæ in corpore vires.*

¶ Frigens, *tis,* kalt, erſtarret. Stat. Sylv. 2, 1, 146 *Frigentia lumina torpent.* Sil. 16, 597 *Frigens animis turbæ,* feige, zaghafft. ¶ 2. Mortuum quoque & vita functum notat. Virg. 6 Æn. v. 219 *Corpusque lavant frigentibus, & unguent.*

¶ Frigeſco, *êre,* kalt werden. *Opus frigeſcit,* es gehet langſam. Quintil. 6, 1. Proprie Cato c. 156 *Inſundito in catinum, ut frigeſcat.* Et Cæl. Cic. fam. 8, 6 *Nos hic frigore frigeſcimus.*

¶ Frigerans, *tis,* frigus adferens, kühlend. Catullus 62, 30 *Frigerans*

rans Aganippe. Participium verbi *frigerare*, cujus compositum, *Refrigerare* usitatius est, mox indicandum. vide infra *Frigoro.*

¶ Frigeratio, *onis*, f. die kühlung, apud Apulejum.

¶ Frigerator, *oris*, m. der da kühlet, apud Sidonium.

¶ Frigeratorium, *i*, n. ein kühl-faß, apud Apicium.

¶ Frigefacio, *ēre*, kühlen, kalt machen, unde

¶ Frigefactus, *a, um*, abgekühlt. Et

¶ Frigefactio, *onis*, f. die abkühlung, apud Celsum.

¶ Frigefactor, *oris*, m. der da abkühlet, apud eumd.

¶ Frigefacto, *are*, frequent. kälten, abkühlen. Plaut. Pœn. 3, 5, 15 *Os nunc frigefactas.* Conf. Rud. 5, 2, 39, ubi pro eadem voce nonnulli legunt *frigide factas.*

¶ Frigēdo, *ĭnis*, f. antique pro frigore apud Nonium 2, 544 ex Varrone: *Igni fervido medullitus Aquilonia intus servat frigedinem.*

¶ Frigĭdus, *a, um*, kalt; ut, *Frigidus amnis*, Tibull. 4, 84, *Frigidus auster*, Prop. 2, 26, 36. *Frigidior Geticis pruinis*, Iuvenal. 5, 50. De Germanis Cæsar B. G. 4, 1 *Locis frigidissimis neque vestitus, præter pelles, habent quidquam.* ¶ 2. Per metaphoram, *frigidissimi accusatores*, Cic. ad Q. frat. 3, 3, id est, valde remissi & tardi, nachläßig, schläferig. *Argumentum frigidum*, schlechter beweis, Quint. 5, 10. Et, *Literæ frigidæ*, Cic. fam. 10, 16, kaltsinnig. *Frigida & jejuna calumnia*, Id. pro Cæcin. c. 21, hoc est, infirma & inepta, abgeschmackt. Hue forte referunt, qui de statuariorum operibus *frigida* quædam dicere putant Quintilianum 12, 10. Sed recte prætulit Burm. *rigida* p. 1087. Opponuntur enim *mollibus.* ¶ 3. Item noxius & letalis: Mors enim corpora frigida reddit. Virg. ecl. 3, 93 *Frigidus, o pueri fugite hinc, latet anguis in herba.* Vide & eclog. 8, 71. Hinc *Frigus veneni*, Sidon. 5 epist. 8. Conf. Nonius 4, 208, ubi & ex Virg. Æn. 11, 338 *Frigida bello dextera* exponitur, quod sit segnis & imbecillis. Et Æn. 9, 415 *Volvitur ille frigidus*, i. e. moriens, cujus extrema jam frigent.

¶ Frigida, *æ*, f. subst. kalt wasser, subintelligitur enim *aqua. Frigidâ lavare*, Plin 3 epist. 5. *Frigidam suffundere*, Plaut. Cist. 1, 1, 37, de quo magnopere eruditi dissentiunt. Simplicissimum videtur, cum Boxhornio interpretari, *Matronæ aquam frigidam suffundunt meretricibus*, h. e. clandestinis accusationibus & conviciis viros suos ab illis deterrent, & frigus adeo illis injiciunt. *Ad frigidam eximus*, Perron. c. 28.

¶ Frigide, adv. kalt, quo tralatitie usus est Gellius aliquoties pro *Exigue, Remisse*, præsertim 19, 3, ubi ex Favorini ore refert, *Turpius esse, exigue atque frigide laudari, quam infectanter & graviter vituperari*, kaltsinnig. Compar. Quint. 6, 3; & Sen. Controv. 1, 4 *Frigidius dicere.* Superlat. *frigidissime* eadem metaphora Quintilianus dixit 4, 1 de eo, quod sine efficacia & animorum commotione fit.

¶ Frigidŭlus, *a, um*, dimin. kältlich, laulicht. Metaphorice Catull. 65, 13 *Frigidulos udo singultus ore cientem.*

¶ Frigidiusculus, *a, um*, idem. Gell. 3, 10 *Sed alia ibidem congerit frigidiuscula.* Pro quo &

¶ Frigiusculus, *a, um*, apud Tertullian. de Anima c. 25 sub finem legunt Froben. Rigalt. & alii.

¶ Frigidārius, *a, um*, kühlend; ut, *Frigidaria cella balnei*, hoc est, ubi frigida lavamur, Plin. 2 epist. 17. *Balneæ frigidariæ*, Pallad. de R. R. 1 tit. 41. Et *frigidaria cisterna*, Petron. c. 72.

¶ Frigidarium, *i*, n. Gloss. Vet. *Frigidarium, ὀδεοψύχιον, ψυχροφόρον.* Adde Vitruv. 5, 10 & 11. ubi videbis tum de loco s. cella dici, tum de vase, aheno.

¶ Frigiditas, *atis*, f. die kältung, *ψυχρότης.*

¶ Frigido, *are*, pro quo & Frigdo, *are*, Lucilius dixit, erfrischen, abkühlen. Cæl. Aurel. Acut. 3, 16 *Frigidare corpus tactu.*

¶ Frigor vel Frigdor, *ōris*, m. idem quod *frigus* apud Theod. Priscianum, qui 2, 29 *molestissimum frigorem* dixit. Apud eumdem de Dæt. est *frigdor cordis.* Et apud Oct. Horat. 2, 16 *Frigdore quoque & singultu.*

¶ Frigōro, *are*, kühlen, erfrischen. Cæl. Aurel. Tard. 4, 4 *Frigorare corpus.* Id. Acut. 3, 21 *Frigorandos ait cholericos.*

¶ Frigorifĭcus, *a, um*, kühlend. Gell. 17, 8 *Acetum omnium maxime frigorificum est.*

¶ Frigutio, *ire*, Plauto Cas. 2, 3, 49 significat, quasi frigore ita cupiditate subsilire, zittern für begierde. Conf. Nonium 4, 200.

Composita cum præposit.

¶ Confrigeo, *ēre*, zugleich kalt seyn, apud Firmicum.

¶ Confrigefĭo, *ĕri*, zugleich kühle werden, apud Celsum.

¶ Confrigēro, *are*, abkühlen, apud Apulejum.

¶ Defrigesco, kühle oder kalt werden. Colum. 12, 20 *Iubebis rutabulo agitari eousque, dum defrigescit.* Id. 12, 21 *Quod dum defrixit, defertur in vasa.*

¶ Infrigesco, *ere*, idem. Cels. 5, 25, 4 *Cum infrixit, catapotia sunt.* Adde Veget. de Re Veter. 3, 28.

¶ Infrigĭdo, *are*, pro Refrigerare, kühlen, erkälten, disjplicet Vossio de Vit. L. L. 4, 2 p. 727. Sed habet Theodorus Medicus antiquus de Dæta c. 1 & 2. v. Borrich. Cogit. p. 138. Cæl. Aurel. 1, 1, 44 *Stagni humectantes caput infrigidant exhalatione.* Macer 1, 24 v. 1 In *infrigidare*, secundam corripit; & 2, 3 v. 7 *infrigdaudi* verbo utitur.

¶ Infrigidatio, *onis*, f. die erkaltung. Veget. de Re Vet. 1, 29 *Sudoris subita infrigidatio.*

¶ Perfrigeo, *ēre*, & Perfrigesco, *ere*, est valde frigere & frigidum fieri, sehr frieren und kalt werden. Martial. 3 epigr. 18 *Perfrixisse tuas fauces*, id est, frigore nimio te raucum factum esse Iuvenal. 7, 95 *Etsi perfrixit, cantat bene.* Et Plin. 31, 6 *Difficilius perfrigescunt marinâ calefacti.* Conf. Varr. R. R. 2, 9.

¶ Perfrictio, *onis*, & pl. *perfrictiones* apud Plinium horrorem illum febrilem notat, quem Græci *περιψυξιν* vocant, schauer, frost Ac interdum etiam notare videtur vitium carnis a frigore externo ortum, erfrorne glieder. Loca sunt 20, 14 s. 44. ubi *περιψυξιν* interpretatur Hard. 20, 18, s. 74: it. 20, 22 s. 87 extr. ubi *nervorum rigores lumborumque & exendicum perfrictiones* conjunguntur, 21, 20 s. 83; 23, 4 s. 40, *Lassitudinum perfricti nunque refectio est.* it. 23, 7, s. 70. 23, 8 s. 80. *In fatigatione aut perfrictione.* Add. 23, 9 s. 80. 26, 12 s. 76. *in loco calido & a perfrictionibus tuto.* it. 27, 12 s. 105.

¶ Perfrigĕro, *are*, durch und durch kalt machen, wohl abkühlen. Scribonius Largus Compos. ult. *Inferveseunt super carbones, deinde perfrigerata eodem cacabo reponuntur.* Citatur etiam ex Plin 25, 13, ubi Harduinus *refrigerare* legit.

¶ Perfrigefacio, *ēre*, idem. Plaut. Pseud. 4, 7, 117 *Mihi jamdudum ille Syrus cor perfrigefacit*, i. e. meru & horrore quodam perfundit.

¶ Perfrigidus, *a, um*, valde frigidus, sehr kalt. Cic. Verrin. 4, 40 *Erat hiems summa, tempestas perfrigida.*

¶ Præfrigidus, *a, um*, idem. Cels. 4, 5 *Vinum præfrigidum.* Et Ovid. Pont. 4, 12, 35 *Et tepidus Boreas, & sit præfrigidus Auster, Et possit fatum mollius esse meum.*

¶ Refrigeo, *ēre*, & Refrigesco, *ere*, wieder kalt werden. Cels 4, 3 *Sanguis ex his, quæ in homine sunt, celerrime vel calescit, vel refrigescit.* Translate desinere & remissum fieri notat, sich verlieren, stille werden. Ter. Adelph. 2, 2, 25 *Nisi est, refrixerit res.* Quomodo & apud Ciceronem aliquoties: ut, ad Q. Fratr. 3, 8 *Tota res, & timetur, & refrigescit.* Id. ad eundem 2, 6 (al. 8) *Quod de Pomponio Canimius agit, jane jam refrixit.* Et ad Att. 1, 19 *Hæc tota res interpellata bello refrixerat.* it. 1, 1 *Cum Romæ a judiciis forum refrixerit.* Contrarium est *calet*, vel *calescit.*

¶ Refrigero, *are*, quod est frigus inducere, adspergere, kühlen, kalt machen, erfrischen. *Calorem refrigerare & exstinguere*, Cic. Nat. D. 2, 9. *æstum*, Plin. 20, 7. Quintilianus prooperis, *refrigerato inventionis amore diligentius libros suos tanquam lector perpendit.* Sed Martialis in Sabinejum quemdam declamatorem ineptum, 3 epigr. 25 *Neronionas is refrigerat thermas.*

¶ Refrigeratus, *a, um*, abgekühlt. Varro de R. R. 1, 61 *Refrigeratum conditur in vasa.* Cic. de Nat. D. 2, 9 *Ref igeratus calor.* Et translate Id. fam. 3, 8 *Refrigerato jam sermone levissimo hominum*, &c. nachdem die reden sich gelegt hatten. Et in Actione Verrina 2, 10 *Defessa ac refrigerata accusatio*, nicht mehr so hitzig. v. Casaub. ad illud Suet. Claud. c. 41 *Refrigeratus a semetipso.* Apud Vellej. 2, 83, 2 *Planeus refrigeratus ab Antonio* dicitur, postquam alienatio mentis antea faventis facta est, & ille calorem gratiæ mutavit in fastidii frigus.

¶ Refrigeratio, *ōnis*, f. die labung, kühlung, erquickung. Cic. Senect. c. 14 *Refrigeratio æstate delectat.* Colum. 11, 1 *Aquæ refrigerationem captare.* conf. Plin. 34, 13.

¶ Refrigerium, *i*, n. idem, posterioris ætatis scriptoribus, ecclesiasticis maxime. Tertull. de Resurr. carn. c. 17 *Aliter anima non capiat passionem tormenti seu refrigerii.* Orosius 5, 15 *Pluvia sitientibus refrigerium potumque præbuit.* Adde Cur. post. Cellarii p. 228.

¶ Refrigescentia, *æ*, f. Tertull. de Anima c. 41 idem fonat: *Sed non refrigescentiam admittam, aut marcorem aliquem caloris.*

¶ Refrigerator, *ōris*, m. qui refrigerat.

¶ Refrigeratrix, *ĭcis*, f. Plin. 19, 8 *Natura refrigeratrix lactucæ.*

¶ Refrigeratorius, *a, um*, kühlend. Plin. 22, 22 *Vis refrigeratoria.* Et eod. lib. c. 25 *Esse refrigeratoriæ naturæ.*

¶ Subfrigidus, *a, um*, etwas kalt. Translate Ammian. 17, 22 *Oblatrantes argumento subfrigido.* Hinc

¶ Subfrigide, adv. paullum inepte. Gell. 2, 9 *Nimis minute, ac prope etiam subfrigide Plutarchus in Epicuro accusando λεξεις τηρᾶ.*

FRINGVILLA, *æ*, f. scribunt & *Frigilla*, æ, avis sic dicta, quod frigore cantet & vigeat, ein finck. v. Festus; & Martialis 9 epigr. 55 *Nunc flurnos inopes fringillarumque querelas.*

¶ Fringilago, *inis*, f. fuhlmeise, spiegelmeise, parorum genus.

¶ Fringultio, *ire*, quasi fracto gutture canere. Apul. 3 Florid. *Merulæ in remotis tesquis fringultiunt*, zwitschern. Ad homines quoque transfertur; Id. Apul. Apol. p. 336 *Vix singulas syllabas fringultiens.* Et Sidon. 7 ep. 9 *Presbyterorum paucis angulatim fringultientibus*, ubi *Fringultire* est inepte loqui aut cantare, musitare. ¶ 2. Scribunt & *Fringutire* & *Frigutire* & exponunt, *subtiliter adgarrire*, huc trahentes Plaut. Casin. 2, 3, 49, de quo jam dictum sub *Frigus.* v. Fulgent. de prisco verm. n. 19, & Varr. de L. L. 6, 5.

FRIO, *friare*, comminuere, conterere, zermalmen, zerreiben, brö-ckeln. Plin. 13, 4 *Crusta friatur.* Et Varro de R. R. 1, 9 *Terra, quæ cum fodiatur, facile frietur.*

¶ Friātus, *a, um*, gebröckelt, zermalmet. Lucret. 1, 886 *Scilicet & glebis terrarum sæpe friatis.*

¶ Friatio, *onis*, f. die zerbröckelung, reibung. Apicius.

¶ Friābilis, *e*, quod facile friatur, bröcklicht, das sich zermalmen läßt. Plin. 17, 4 *Tofus natura friabilis.* Conf. 20, 8; & 34, 18.

¶ Fribŏlum, *i*, n. apud Isidorum 10, 8 est genus divortii, cum conjuges eo animo separantur, ut rursum ad se invicem revertantur. Nam uti addit ipse, *Fribolum est velut quassæ mentis, & efflaxæ, nec flabilis &c.* Hinc

¶ Fribuscŭlum, *i*, n. dimin. quod in l. 32 § si divortium, ff. de don. inter vir. a divortio separatur, & leve jurgium significat, ut ostendit l. 31 ff. de jure dot. l. 27 ff. de pact dotal. Alias est *Frigusculum*, de quo supra in *Frigus.* Aliis *Friviculum.*

¶ Frīvŏlus, *a, um*, fragilis, futilis, zerbrechlich, liederlich. FRIVOLA, dicente Festo, vel FRIBOLA, uti legit Isidorus l. c. sunt proprie vasa fictilia quassa atque inutilia, unnütze schirbel. Vnde, eodem Festo docente, dicta sunt *verba frivola*, quæ minus sunt fide subnixa. Sic, *Frivola omnia Romanorum regum*, Iuvenal. 5, 58. conf. 3, 198 *Frivolus* ergo vocatur vanus, nugatorius, nihili, nichts würdig, nichts. werth. Vet. Gloss. *Frivolus, κενὸς, μάταιος.* Ita *laborem frivolum* Seneca epist. 31: *Auspicium frivolum*, i. e. vanum & mendax, Suetonius dixit Neron. c. 12. Qui pro stulto & amenti usus in Claudio est c. 14: *In cognoscendo*, inquit, *& decernendo mira varietate animi fuit: modo circumspectus & sagax: modo inconsultus & præceps,*

nonnunquam frivolus amentique similis. Quintil. 1, 6 p. 76 *Frivola in parvis jactantia.* Vlpian. L. 11 § 5 extr. D. de pignorat. act. *Non enim credibile est, hoc convenisse, ut ad universam pensionem insulæ frivola mea tenerentur.* FRIVOLA, id est, vilissima supellex. Ita Sen. de Tranqu. an. c. 1 *Nec inter illa frivola mea tam lætus incedo:* Vbi & Lipsium, si lubet, vide. Quintil. 7, 2 *Levibus & frivolis reum incessere,* mit ungegründeten schmähworten angreiffen. Plin. 7, 7 *Frivola est animalium superbissimi origo,* hoc est, fragilis & infitma. Itaque recte formatur a *Frio.*

¶ Frivolārius, *a, um,* trödelicht. Vnde *Frivolaria,* scil. *fabula,* in Plauti Fragm. Sic *Frivolarium forum,* der trodelmarckt. Et *Frivolarius,* subst. frivolorum venditor, ein trödeler.

¶ Affrio vel Adsfrio, *are,* daran brockeln. Varr. R. R. 1, 57 *Alius aliud adfriat aut aspergit.*

¶ Confrio, *are.* Ca. 7, 5 cod. Politiani habet *sale confriato,* ubi editi confricato.

¶ Infrio, *are,* tritum injicere, hinein reiben, einbrocken. Colum. 8 5 sub fin. *Paullum triti salis vulneribus infriatur.*

¶ Infriatus, *a, um,* eingebrockt. Colum. 7, 5 *Æris ærugine infriata.*

¶ Perfrio, *are,* zerreiben. Colum. 12, 38 *Baccas albi generis myrti quam maturissimas legito & perfriato.*

¶ Perfrivŏlus, *a, um,* sehr schlecht. Vopiscus Aureliano c. 6 *Hæc video esse perfrivola.*

¶ Suffrio, *are.* Colum. 12, 38 *Scopulis aridæ myrti feria suffriatur.* Sed rectius al. *suffricatur.*

FRIRITVS, *us,* m. strepitus, ein geräusche. Cic. N. D. ex Accio; sed legitur ibi *fremitus.*

FRIT, indeclin. Ita illud summa in spica jam matura, quod est minus quam granum, vocatur, teste Varrone de R. R. 1, 48 die spitze an der ähre. Forte quod facile sit *Friatu.*

¶ Fritiila, *æ,* f. quoddam pultis genus, ein brey, apud Arnobium p. 230. v. Elmenhorst. ad h. l. p. 186. conf. supra *Fitilla.*

¶ Frĭtillus, *i,* m. Sunt, qui *Fritillum* pro *pyrgo* Horatii, *orca* Persii, *turricula* Martialis, exponant, vasculo nimirum aleatorio, infundibuli speciem repræsentante, per quod tali jaciuntur, ad evitandam imposturam, Italis noto, ein trichter zu den würffeln. Iuvenal. 14, 5 *Parvoque eadem movet arma fritillo.* Vide *bulla, bullatus;* Vetus Scholiastes ad hunc locum: FRITILLVS, inquit, *pyxis cornea, qui φιμὸς græce dicitur. Apud antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant. Aut fritillum, pyrgum dixit.* Hactenus interpres Iuvenalis. Martial. 4 epigr. 14 *Dum blanda vagus alea December Incertis sonat hinc & hinc fritillis.* Horat. 2 sat. 7, 17 *Mitteret in phimum talos.* Vbi vetus Scholiastes: *In pyrgum seu* fritillum, *ex quo agitatæ tesseræ mittuntur in tabulam. Est autem* Phimus *instrumentum ligneum stricti oris, ex quo conjiciuntur tesseræ, ne possit falli is, qui cum alio ludit.* vide & Turneb. 6, 3 & Salmas. Hist. Aug. p. 470.

FRĬTINNIO, *īre,* proprie de pullis avium dicitur, girren, piepen wie junge vögel, zwitschern. Varro apud Nonium 1, 21 *Pullos peperit fritinnientes.* Sed Autor Philomelæ v. 35 prima syllaba producta: *Fritinnit rauca cicada.* ¶ 2. Ad homines deinde, seu pueros transfertur. Epigrammatum, quæ Senecæ tribuuntur, octavo, de filiolo Marco auctor: *Sic dulci Marcus, qui nunc sermone fritinnit.*

Frivolus, vide *Frio,* Frixorium, frixus, *Frigo.*

Frondator, frondeo, frondesco, frondifer, &c. vide *Frons, dis.*

FRONS, *frondis,* f. ein grüner zweig, plur. *frondes* arborum sunt tantum, das laub der bäume, das gebüsche. Valla 4, 73. *Via deserta, & inculta atque interclusa frondibus & virgultis,* Cic. pro Cæl. c. 18. *Festa frons,* Virg. 2 Æn. v. 249. vide *Festus.* Et, *Arboreæ frondes,* Ovid. 4 Met. v. 657. Adde Nonium 2, 350 & 8, 20. ¶ 2. *Frondis* primus casus est Samon. 189 *Delphica frondis* h. e. folia auri. Ita *Persica frondis* 572.

¶ Frondeus, *a, um,* vom laub, voll laub. *Corona frondea,* Plin. 16, 4. *Nemora frondea,* Virg. 1 Æn. v. 191.

¶ Frondōsus, *a, um,* laubicht, schatticht; ut, *Montes frondosi,* Apul. lib. 9 Miles. *Lucus frondosus,* Virg. 4 Georg. v. 543. *Frondosior taxus,* Silius 13, 596.

¶ Frondeo, *ui, ēre,* grünen, laub haben. *Nunc frondent silvæ,* &c. Virg. eclog. 3, 57. *Lætius frondebit serpyllum,* Pallad. 4, 9.

¶ Frondens, *tis;* ut, *Arbuta frondentia,* Virg. Georg. 3, 300. *Frondens vitis,* Colum. 3, 1.

¶ Frondesco, *ēre,* frondes emittere, ausschlagen. Virg. 6 Æn. v. 144 *Frondescit virga.*

¶ Frondico, *are,* idem apud Eutychen Grammat. p. 2161.

¶ Frondo, *are,* frondes amputare, ablauben. Vnde

¶ Frondator, *ōris,* m. der das laub abstreifft, die bäume schneidelt. Virg. 1 eclog v. 57 *Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.* vid. Servius ad h. l.

¶ Frondatio, *ōnis,* f. Frondatoris actio. Colum. 5, 6 *In frondatione cavendum, ne* &c.

¶ Frondarius, *a, um,* adj. ad frondationem pertinens, laub-. Plin. 18, 31 *Vnus frondator quatuor frondarias fiscinas complere in die justum habet.*

¶ Frondicŏmus, *a, um,* poët. von laub; ut, *Frondicomis habitare locis,* Prudent. Cathem. 3, 102.

¶ Frondifer, *a, um,* idem. *Nemus frondiferum,* Lucret. 2, 259.

¶ Frondifluus, *a, um,* quando fluunt & cadunt frondes, das die blätter abwirfft. Boethius 1 metr. 5 *Frondifluæ frigore brumæ.*

¶ Fronditius, *i,* m. cognomen militis, qui fronde capiti imposita præclara facinora adversus Annibalem edidit. v. Sigon. de Nom. Rom. p. 1433 ex Plin. 18, 1 extr.

¶ Effrondesco, *ere,* grün werden. Vopiscus Prob. c. 19 *Circus gratia novi viroris effronduit.*

¶ Infrons, *dis,* non frondosus, ohne laub. Ovid. Pont. 4, 10, 31 *Hic agri infrondes,* &c.

¶ Refrondesco, *ēre,* wieder laub bekommen. Sidon. Apollinat. carm. 22, 46 *Sponte refrondescit per bracchia roscida palmes.*

FRONS, *frontis,* f. die stirne, das angesicht; ut, *Frons verecunda, inverecunda, generosa, vera.* Hoc fœmininum ab antiquis etiam masculino genere usurpabatur, teste Festo & Gellio 15, 9. Id quod exemplis etiam probat Nonius Marcellus 3, 89. *Frons* ab oculorum foraminibus nominata, uti censet Isidorus 11, 1. *Minima frons* formam commendat Petro. c. 126 & ibi Comm. *Homo integræ frontis,* Vlpiano dicitur l. 13 Dig. de Testibus, cui frons stigmate inusta non est. Contra Apulejo *frontem literatus* est, qui stigmata habet, lib. 9 Miles. *Exporrige frontem,* Ter. Adelph. 5, 3, 53, sey gutes muthes. Et, *Fronte porrectiore loqui,* Plaut. Casin. 2, 4, 3. *Sollicitam explicuere frontem,* Horat. 3 od. 29, 16. Nimirum *explicata, exporrecta frons, rugosæ, corrugatæ,* opponitur, quæ severorum ac tristium est. Ita *frontem remittere* Plin. 2 epist. 5, f. 5 opponitur τῷ *frontem contrahere,* runtzeln, Cic. pro Cluent. c. 26. *Obducta frons,* ad tristitiam mœroremque pertinet. Iuvenal. 9, 2 *Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.* *Nubilam* Martialis eandem vocat 2 epigr. 11. *Frons dura,* extremæ impudentiæ: *mollis ac tenera,* pudoris nimii: hæc intermedia *firma* est: quam ita Seneca appellat de Tranqu. an. c. 4 *Quorundam parum idonea est verecundia rebus civilibus: quæ firmam frontem desiderant.* Sen. ep. 11 *Iuvenibus est tenera frons.* conf. Virg. Georg. 2, 372 & Non. 2, 350 Impudentem, *duram frontem,* & *ferream* recte dicimus. Plin. Paneg Trajani c. 35 & *exsanguem* dixit. Pudentes enim rubescunt, quod a sanguine est. Sen. qu. nat. 4 præf. *Adulatio perfricuit frontem, nam cecidit alienam,* i. e. ruborem incussit. vid. *Perfrico.* Persius pro ipso pudore *frontem* dixit sat. 5, 102 *Navem si poscat sibi peronatus arator Luciferi rudis, exclamet Melicerta, periisse Frontem de rebus.* Vbi vetus Scholiastes: FRONTEM, *pudorem. Templum enim pudoris est frons:* De REBVS, id est, ex societate & commerciis hominum, es wäre keine scham bey den leuten. Servius in eclog. 6 Virg. notat, AVREM memoriæ, FRONTEM Genio, DIGITOS Minervæ, GENVA misericordiæ consecrata fuisse. Plin. 11, 37 *Frons & aliis* (animantibus,) *sed homini tantum tristitiæ, hilaritatis, clementiæ, severitatis index.* Cic. fam. 9, 10 *Reliquiæ pristinæ frontis,* i. e. severitatis. Cic. pro Cluent. c. 26. Id. ad Anton. Attic. 14, 13 *Non solum ex oratione, sed etiam ex vultu, & oculis, & fronte, meum erga te amorem perspicere potuisses.* Varias de fronte formulas suppeditabit Burm. ad Quint. 12, 3 extr. Tales etiam sunt, quas referemus. *Frontem ferire,* est indignari: hoc enim indignantes facere solent. Cic. Att. 1, 1 *Puto, in eo te risisse, aut ingemuisse, ut frontem ferias.* vid. ibi Popmam. Cic. Catil. 1, 13 *Sit inscriptum in fronte uniuscujusque, quid de Rep. sentiat,* hoc est, palam quisque præ se ferat, non dissimulet suam de Repub. sententiam. Nobilis est illa veterum sapientum sententia, quam Apulej. in Apol. ita expressit: *hominem liberum & magnificum debere, si queat, in primore fronte animum gestare.* Contra Cic. de Amic. c. 18 *Aperte vel odisse magis ingenuum est, quam fronte occultari sententiam.* *Ianua animi frons est,* hoc est, animus ex fronte perspici potest, Cic. de Petit. Cons. c. 11. Iuvenal. 2, 8 *Frontis nulla fides.* Et Cic. ad Qu. Fratr. 1, 1, 5 *Natura frons, oculi persæpe mentiuntur,* die äusserliche gestalt trieget offt. Sic Seneca epist. 5 *Frons nostra populo conveniat,* i. e. facies exterior. *Frons occipitio prior est,* hoc est, potior, Cato R. R. c. 4. Quod oraculum vetustatis Plinius sic extulit 18, 5 *Frontem domini plus prodesse, quam occipitium, non mentiuntur.* De præsentia & oculo domini sermo est. ¶ 2. Gellius *Frontem* inter militaria vocabula recenset 10, 9. *Frons* autem dicitur antica seu anterior aciei ordinatio, recta adversus hostem posita, die fronte. Sallust. Catil. B. c. 59 *Octo cohortes in fronte constituit,* i. e. in prima acie. Tibull. Paneg. Messalæ v. 100 *Tum tibi non desit faciem componere pugnæ, Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen, Rectus ut æquatis decurrat frontibus ordo.* Hoc *Æqua fronte ad pugnam accedere,* Liv. dixit 36, 44. *Æquare frontes,* Idem 5, 38. Veget. 3, 20 *Vna depugnatio est fronte longa, quadrato exercitu, sicut etiam nunc & prope semper solet prælium fieri.* Sic *Frontem castrorum* Cæsar dixit de B. Civ. 3, 37. ¶ 3. Sed solent & aliarum rerum extra militiam anteriores partes *frontes* vocari. Virg. 3 Georg. v. 24 *Vel scena ut versis discedat frontibus.* *Spectaculorum frontem,* Suet. Claud. c. 4: *Ianuæ frontes,* Ovid. dixit Fast. 1, 135 Et Sen. Consol ad Helviam c. 5 *Quin inania, & specioso ac deceptoro fuco circumlita* (bona externa) *inveni, intra nihil habentia fronti simile:* FRONTI, id est, primo adspectui. *Primam rerum faciem* ipse sequenti capite vocat. Ita Celsus c. 12. π. de probat. *prima fronte,* i. e. primo adspectu. Quint. decl. 247 *Quotidianis & in frontem incurrentibus* approbari potest. Ita *in frontem,* id est, ante versus, vor sich. Tac. Agric. 33, 8 *Vt superasse tantum itineris, silvas evasisse, transisse æstuaria, pulchrum ac decorum in frontem, ita fugientibus periculosissima, quæ hodie prosperrima sunt.* ¶ 4. Ex disciplina militari ad agrimensoriam translatum est, ut *in frontem* significet in latitudinem. Passim in sepulcralibus Inscriptionibus: IN. FR. AGR. id est, IN FRONTE, IN AGRO: ut Valerius Probus interpretatur; quorum illud latitudinem, istud longitudinem designat. Sepulcra olim religiosa erant. Ne itaque totus fundus, in quo sepulcrum erat, pro religioso haberetur, sepulcri spatium pro latitudine sua definiri solebat, cippisque inscribi. Horat. 1 sat. 8, 10 *Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum Hic dabat: heredes monumentum ne sequeretur.*

¶ Frontāle, *is,* n. ornamentum frontis equorum, ein stirn-blat, stirn-riemen. Plin. 37, 12 *Equis regum in oriente frontalia facerent.* Et Liv. 37, 40 de elephantis: *Ingentes ipsi erant: addebant speciem frontalia & cristæ, & tergo impositæ turres.*

¶ Frontatus, *a, um,* vorangesetzt, vorstechend; ut, *Lapides frontati,* qui ad utrumque parietis latus pertendunt, eck- oder schluss-steine,

apud

apud Vitruv. 2, 8. *Laterculos frontatos* similiter interpretatur apud Plin. 35, 12 f. 46 Harduinus.

¶ Fronto, *ōnis*, m. mit einer groſſen ſtirne. *Frontones*, quibus magna frons eſt, ut *Capitones*, dicti Cic. de N. Deor. 1, 29. ¶ 2. *Fronto* Philoſophiæ ſimul & dicendi præceptor M. Antonii fuit, qui ſtatuam ei a ſenatu poni curavit. vid. Iul. Capitolin. c. 2. ¶ 3. Alterius veri *Frontonis* meminere Iuvenal. 1, 12 *Frontonis platani, convulſaque marmora clamant.* Et Martialis 1 epigr. 56 *Clarum militiæ Frontо togæque decus.*

¶ Frontōſus, *a, um*, idem. Onomaſt. *Frontoſus*, ἐυφυτέτωπος. ¶ 2. Impudens, audax, keck, unverſchämt. Auguſtin. Serm. 58 de meretrice Luc. 7 *Quæ prius frontoſa erat ad perditionem, poſtea frontoſior facta eſt ad ſalutem.* Id. de Civ. Dei 7, 4 extr. comparativo *frontoſior* uſus eſt.

¶ Frontiſpĭcium, *i*, n. pars rei anterior, & in ædibus faſtigium anterius domus, in acumen ſurgens pyramidale, das vörder-theil, der vorder-giebel. Pro eo *Frons* eſt apud Palladium 1, 8 extr. Illa autem vox apud ſolos forte recentiores invenitur. Mantuanus 8 Faſt. *In frontiſpicio templi nivis albicat imber.*

¶ Bifrons, *tis*, zweyförmig, mit 2 ſtirnen. *Ianus bifrons*, hoc eſt, gemina facie, Virg. 7 Æn. 180.

¶ Quadrĭfrons, *tis*, vierförmig, mit 4 ſtirnen. Iani epitheton ut *bifrons*, de quo Servius ad Æn. 7, 607 *Ianum certe apud aliquos quadrifrontem eſſe non mirum eſt.* Nam *eum dominum volunt anni totius, quem in quatuor partes conſtat eſſe diviſum.* Auguſtin. 7, 4, de Iano: *nunc eum bifrontem, nunc etiam quadrifrontem, tamquam geminum facientes.*

¶ Effrons, *tis*, quaſi ſine fronte, extreme impudens, unſchamhafft. Vopiſcus in Numeriano c. 13 *Conſilii ſemper alti: nunquam tamen effrontis, ſed prudentis*, (ſive *pudentis*, ut Salmaſius emendat).

¶ Infrontate, adv. pro impudenter, unverſchämt. Planciades Fulgentius dixit Expoſitione Sermon. antiq. in *Catillare*. Adde Salmaſ. in Vopiſcum cit. loco.

Fructĭfer, fructuarius, fructuoſus, fructus, &c. vide *Fruor*.

Frugalis, frugifer, &c. vide mox in *Frugis*.

FRŪGIS, *frugi, frugem, fruge*, f. ab antiquo *Frux*, quo Ennius uſus & Varro de L. L. 8, 31 itemque Auſonius Eidyll. 12 extr. plur. *Fruges*, früchte, getreyde. Prima etiam poſitione *fruges* dici, ut *nubes*, vult Chariſius P. 1 p. 26. De vi & uſu hujus vocis juverit Paulum ICtum audire l. 77 D. de verb. ſignif. FRVGEM *pro reditu appellari, non ſolum quod frumentis aut leguminibus: verum & quod ex vino, ſilvis cæduis, cretifodinis, lapidicinis capitur, Iulianus ſcribit.* FRVGES *omnes eſſe, quibus homo veſcatur, falſum eſſe: Non enim carnem, aut aves ferasve, aut poma*, fruges *dici.* FRVMENTVM *autem id eſſe, quod ariſta ſe teneat, recte Gallum definiſſe. Lupinum vero & fabam fruges potius dici, quia non ariſta, ſed ſiliqua continentur: quæ Servius apud Alfenum in frumento contineri putat.* Itaque FRVGES & FRVMENTVM hoc differunt; quod illæ *ſiliqua*, hæc *ariſta* contineantur. Ita, ut *fruges* aliquando generalius reditum omnem, qui ex frumento leguminibusque haud tantum, fed vino etiam & ſilvis cæduis, item cretifodinis & lapidicinis veniat, deſignet. *Fruges* de arboribus dici, Livii locus docet apud Theodorum Marcilium in Leg. XII Tabb. c. 60 *Dulcedine frugum, maximeque vini.* v. Dempſteri Paralip. ad Roſin. Ant. Rom. 7, 38 p. 734. Ita Horat. 1 epiſt. 16, 9 *Si quercus & ilex Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra: Multa fruge*, id eſt, largo proventu, ſeu reditu. Frugum inventionem & culturam Gentiles Cereri, & Eupolemo Athenienſi tribuebant. v. Plin. 7, 56. Dictæ *fruges a fruendo*, fecundum Varronem L. L. 4, 4. ¶ 2. Frequentiſſime transfertur ad homines: qui *bonæ frugis*, & contra, *nullius frugis* paſſim dicuntur. Quamquam & hoc inveniturr; *homo frugi*, ein rechtſchaffener mann. Quod per ellipſin videtur dici, ſubintellecto *idoneus*. Niſi *frugi* pro *frugis* dictum putemus antiquorum ratione: quos & *Herculi, Themiſtocli, fami*, pro *Herculis, Themiſtoclis, famis* dixiſſe conſtat, quæ Voſſii obſervatio eſt de Analogia 1, 46. *Frugi* autem Græcis κεφάσιμος dicitur; hoc eſt, qui utilis eſt: & ita Donatus ad illud Terentii Eun. 3, 5, 60 CH. *Paratum eſt.* ANT. *frugi es*, &c. FRVGIES, *utilis & neceſſarius; ut fruges humano generi.* FRVGI EST *ergo, in quo eſt aliquid, quo fruamur, id eſt, utamur.* Sane hic Antipho Chærcam commendat & *frugi* vocat, quod parari curaſſet cœnam: ex qua opera ejus ſperare & polliceri ſibi poterat, quo ſuaviter frueretur. Quint. 1, 6 p. 78, ubi de argumento ab etymologia præcipit, *M. Cælius ſe eſſe hominem frugi vult probare, non quia abſtinens ſit, (nam id ne mentiri quidem poterat) ſed quia utilis multis, id eſt fructuoſus, unde ſit dicta frugalitas.* Sed cavillabatur ſcilicet Cælius: multo latius patet *frugi eſſe*. Id enim integritatem & omnem prope virtutem complectitur. Vnde & Piſo *frugi* cognomento appellatus eſt. Cic. pro Fontejo c. 13 *Qui* (L. Piſo) *tanta virtute atque integritate fuit, ut etiam illis optimis temporibus, cum hominem invenire nequam neminem poſſet, ſolus tamen* FRVGI *nominaretur.* Et eam ob cauſſam cognomentum illud ejus circumlocuturus quaſi luvenalis *Bonum* appellat ſat. 5, 109. Vti *frugi* & *Bonum eſſe* idem ſit. Et vero ipſe Cic. FRVGI & NEQVAM, id eſt, malum hic, ſicut alio in loco, FRVGALITATEM & NEQVITIAM, opponit. vide paullo poſt *Frugalitas*. Sic Martial. 6 epigr. 21 *Tam frugi Iuno vellet habere Iovem.* Sic *frugem* pro recte vivendi ratione ſæpius poſuere: Plaut. Trin. 1, 2, 79 *Quid tu adoleſcentem, quem eſſe corruptum vides, Qui tuæ mandatus eſt fidei & fiduciæ, Quin eum reſtituis? quin ad frugem corrigis?* warum bringſt du ihn nicht auf den rechten weg? Sic, *Pervenire ad frugem*, wohl gerathen, Quintil. 1, 3. vide *Præcox* in *Coquo*. *Ad frugem perducere*, Id. 6, 3. Vſitatæ ſunt & hæ locutiones: *Recipere ſe ad frugem bonam*, Cic. pro Cælio c. 12 ſich beſſern und fromm werden. Cic. Phil. 2, 28 *Frugi factus eſt. Redire ad frugem bonam*, Ter. Heaut. 3, 3, 19. Et, *Hominis frugi, & temperantis functus officium es*, Cic. Tuſc. 3, 8. Ac, *Bonæ frugi ſervus*, ein häuslicher knecht, L. 23 § 5 Dig. ad Leg. Aquil. Item, *Frugi vir*, Auſon. epiſt. 9, 12. Et Apul. lib. 6 p. 177 *Frugem tuam periclitabor*, ich will probiren, was du taugſt. *Frugi victus*, mäßige koſt, Quintil. 5, 10 p. 364, qui luxurioſo ibi opponitur. *Frugi cœnula*, Iuvenal. 3, 167. Et Plin. 3 epiſt. 1 n. 9 *Cœna non minus nitida, quam frugi.* Id. 2 epiſt. 17 n. 4 *Atrium frugi, nec tamen ſordidum*, id eſt, non ſumtuoſe ædificatum.

¶ Frugi, nonnullis eſt adject. indeclinabile. Sed vide *Frugis* n. 2.

¶ Frugĭfer, *a, um*, fruchtbar; ut, *Arbor frugifera, urvæ frugiferæ*, Lucan. 1, 136; & 3, 65. Cic. Off. 3, 2 *Tota philoſophia frugifera & fructuoſa, nec ulla pars ejus inculta ac deſerta.* Liv. procem Operis: *Hoc illud eſt præcipue in cognitione rerum ſalubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illuſtri poſita monumento intueri.* Et Ovid. Met. 5, 656 *Frugiferas meſſes reddere.* ¶ 2. *Frugifer*, Deus ita dictus Arnob. lib. 6; & Apul. de Mundo p. 262.

¶ Frugĭfĕrens, *tis*, idem. Lucret. 1, 3 *Quæ terras frugiferentes Concelebrat, &c.*

¶ Frugilĕgus, *a, um*, getreyde ſammelnd; ut, *Frugilegæ formicæ*, Ovid. Met. 7, 22.

¶ Frugĭpărens, *tis*, fruchtbringend. Fortunat. 3 carm. 11 *Frugiparensque manet.*

¶ Frugĭpărus, *a, um*, idem. Avien. Phænom. Arat. v. 1054 *Singula frugipavos attollunt tempora fructus.*

¶ Frugiperdus, *a, um*, der frucht ſchädlich. Plin. 16, 26 *Salix amittit ſemen, antequam omnino maturitatem ſentiat, ob id dicta Homero frugiperda.* Adde ibi Harduin. *Frugiperdos* etiam dixeris homines, quos *fruges conſumere natos* vocat Horatius 1 epiſt. 2, 27.

¶ Frugeſco, *ĕre*, fructuoſum fieri, fruchtbar ſeyn. Prudentius adv. Symmach. 2, 913 *Steriles frugeſcere rarius agros.* Vſus & Tertullian. de Reſ. carn. c. 22 *Floreſcere atque frugeſcere.*

¶ Frūgalis, *e*, temperans, ſobrius, contentus, mäßig, ſparſam, fromm, ſittig. *Optimus colonus, parciſſimus, frugaliſſimus*, Cic. de Orat. 2, 71. *Filius frugaliſſimus*, Inſcript. Grut. p. 712 n. 7. Ter. Heaut. 4, 3, 3 *Dedo patri me nunc jam, ut frugalior ſim quam vult.* Et *Frugalior ſervus*, Seneca 6 Excerpt. Controv. 2. Sed & *villas frugales* dixerunt: Varro Rei R. 3, 2 *Hæc villa frugalior ac melior eſt, quam tua illa perpolita.* Iuvenal. 5, 6 *Ventre nihil novi frugalius.* Gloſſæ Cyrilli: *Frugalis*, χρήσιμος, χρηστός. ¶ 2 Vſus & Apulejus, ſed alia notione, quaſi *ad fruges pertinens*: libro enim de Mundo p. 71 ed. Elmenh. dixit *frugalis maturitas*, id eſt, frugum.

¶ Frugālĭter, adv. idem. *Parce & frugaliter vivere*, Horat. 1 ſat. 4, 107, mäßig, genau, genügſam leben. *Frugaliter cœnare*, Seneca epiſt. 20. Et comparative Lactantius de Ira Dei c. 20 pr. *Qui ſub diſciplina patris aut domini ſunt, ſtrictius & frugalius vivunt.* Eſt & Quinct. decl. 260 fin.

¶ Frugalĭtas, *ātis*, f. die mäßigkeit, vergnügſamkeit. De hac virtute ita diſputat Cicero, ut late dicat patere, & reliquas pæne virtutes omnes complecti: proprie tamen eſſe quam Græci σωφροσύνην, ipſe *temperantiam* & *moderationem*, nonnunquam etiam *modeſtiam* appellare ſoleant. vide ipſam diſputationem Tuſc. Qu. 3, 8. Idem Tuſc. 4, 16 *Ex quo intelligitur, qualis ille ſit, quem tum moderatum, alias modeſtum, temperantem, alias conſtantem, continentemque dicimus. Nonnunquam hæc eadem ad* FRVGALITATIS *nomen, tamquam ad caput, referre volumus. Quod niſi eo nomine virtutes continerentur, nunquam illud pervulgatum eſſet, ut jam proverbii locum obtineret,* HOMINEM FRVGI OMNIA RECTE FACERE. Et Iuſtin. 20, 4, 10 *Pythagoras velut genitricem virtutum frugalitatem omnibus ingerebat.* Et Seneca epiſt. 58 *Poteſt frugalitas producere ſenectutem.* De veterum Romanorum frugalitate vid. Petron. & interpretes c. 135.

¶ Frūgāmenta, *orum*, n. plur. a frugibus appellata, Feſtus.

¶ Frugmentum, *i*, n. olim ita dicebant, nunc *frumentum* profertur, ut eſt in Val. Maximi Epit. f. lib. 10 de Nominum ratione.

¶ Defrūgo, *are*, verbum eſt apud Plinium 17, 24, quod Budæo ſignificat, agros vel ſegetem ita exhaurire & corrumpere, ut ad fruges reddendas ſint infirmi ac minus idoneci, abnützen, ausmergeln. Plinii verba ſunt: *Oraculum illud maximopere cuſtodiendum, ſegetem ne defruges.* Ego vero in hoc Plinii loco malim *defrudes* legere. Ita enim Cato de Re Ruſt. c. 5 villici officia recenſens: *Haruſpicem, augurem, hariolum, Chaldæum ne quem conſuluiſſe velit: Segetem ne defrudet. Nam id infelix eſt.* Omnino videtur Plinius hoc loco ad hoc Catonianum præceptum reſpicere, & tantæ auctoritatis habendum ſignificare, ut *oraculum* nominet. Meurſius quidem ex Plinio emendandum Catonem, & pro *defrudet*, *defruget* legendum exiſtimat; ego vero potius ex Catone Plinium, & ibi pro *defruget*, *defrudet* reſtituendum arbitror. *Defrudat*, ſeu *defraudat ſegetem*, ſeu agrum, qui ei opera juſta non tribuit; Sed vel de aratione vel lætamine, vel ſemente aliquid deducit ac detrahit. Ac de ſemente adeo ibi Plin. agit. Quemadmodum autem qui oleum ſibi ungendo emit, quod infundendum lucernis erat, *lucernas fraudare*, Horatio 1 ſat. 6, 124 dicitur; Sic *defraudare ſegetem* is, qui ſibi ſervat, quod in ſementem impendendum erat. Add. No. Geſn.

¶ Defrugatio, *onis*, f. die abnützung der äcker, apud Columellam eſſe ajunt *Conſtat ſegetem nimia defrugatione exinaniri.* Falſo, credo.

¶ Infrugĭfer, *a, um*, unfruchtbar. Verus Horatii Scholiaſtes: *Platanus, infrugifera arbor, magis ad amœnitatem poni ſolet.*

Fruiſcor, vid. *Fruniſcor*, Fruitus, *Fruor*.

FRŪMEN, *ĭnis*, n. pars in medio gutture eminens, juxta Servium in 1 Æn. der kropf oder krobs an der gurgel. ¶ 2. Aliis ſumma pars gulæ, fauces, der ſchlund. Iſidorus 20, 2 FRVSTVM *vocatum, quod capiatur a frumine. Eſt enim frumen ſumma pars gulæ.* Adde Donatum in Ter. Adelph. 5, 8, 27.

FRŪMENTVM, *i*, n. fruges cujusliber generis, getreyde. *Locus copioſus a frumento*, Cic. Att. 5, 18. *Frumentum ex agris in loca tuta comportare*, Cic. ibidem. Multitudinis numero Cæſar B. Civ. 3, 49 *Major ſpes maturitate frumentorum proponitur.* Et Lucret.

1, 174 *Frumenta calore fundi videmus.* Adde Virg. Georg. 1, 315. Lemmate Martial. 13 ep. 12 *Frumentum triticeum,* cum apposito. *Frumenti acervus,* Horat. 2 sat. 3, 111. De triplici *frumento,* quod a Provincialibus Romani exigere solebant, *Decumano, Emto, Æstimato,* Sidonius de antiqu. Iure Provinc. 1, 1 videndus est. ¶ 2. *Frumenta* etiam vocat Plin. 15, 19 1. 21 *Grana insicis maturis.*

¶ Frumentāceus, *a, um,* ex frumento, von korn oder weitzen. Hieronym. epist. 133 ad Marcellam: *Iesus in deserto plures hordeacei: panibus pascit: frumentaceis pauciores.* Veget. 2, 57 *Frumentacea farina.*

¶ Frumentārius, *a, um,* zum getreyde gehörig; ut, *Lex frumentaria,* Cic. de Clar. Or. c. 62 de frumento plebi dividendo, & Flor. 3, 13, 1. Cic. Verr. 5, 5 *Omnis utilitas Siciliæ consistit in re frumentaria maxime. Re frumentaria angusle uti,* Cæs. Civ. 3, 16. Item, *Frumentaria re aliquem excludere,* einem den proviant abschneiden, passim apud eundem Cæsarem legas. Sic *frumentarius ager.* Colum. 12, 11 *Negotiator frumentarius,* ein korn-händler, korn-käuffer, Cicer. Off. 3, 13. conf. Cæs. B. G. 8, 35. Multa, quæ ad rem frumentariam Romanorum pertinent, docet Spanhem. de usu & præst. num. Diss. 10 p. 154. *Prædo frumentarius,* Cic. Verr. 5, 22, ein korn-räuber. ¶ 2. Alii fuerunt *Frumentarii,* sub imperatoribus dicti, postilions. vide supra in *Ago, Agentes in rebus:* itemque Casaub. & Salmas. in Adrianum Spartiani c. 11. Hieron. in Obadiam v. 18 *Eos, quos nunc agentes in rebus, vel veredarios appellant, veteres Frumentarios nominabant.* conf. Aur. Vict. de Cæs. c. 39, atque ibi interpretes, nec non Parei Lex. Crit. p. 505 & Reines. Inscript. 1, 15.

¶ Frumentarius, *i,* m. ein korn-händler. Liv. 4, 12 *Criminando inde & objiciendo iræ populi frumentarios,* ad quem loc. conf. Drakenb. Sic Id. 4, 15, 38, 35. Cic. de Offic. 3, 13. v. Menck. Obs.

¶ Frumentor, *atus sum, ari,* frumentum colligere, korn sammlen, fouragiren. *Ire frumentatum,* Pompejus Domitio sub Cic. Att. 8, 12, quod Cæsar B. Gall. 4, 12 dixit *Frumentandi caussa ire, &c.* Et Livius 22, 24 *Tertiam partem militum frumentatum dimisit.*

¶ Frumentātio, *ōnis,* f. die fouragirung. Cæs. B. G. 6, 38 *Confecta frumentatione.* Et 7, 64 *frumentationibus prohibere.* Et Liv. 31, 36 *Parum tuta frumentatio.* ¶ 2. Curam frumentationis ejusque impensas conscripsit Lips. Admir. 2, 10.

¶ Frumentator, *ōris,* m. qui frumentum in castra convehit, ein korn-zuführer, marcketender, fouragirer. Liv. 22, 24 *Intentum esse ad frumentatores tutandos,* die fouragirer zu bedecken, Adde 31, 36. ¶ 2. *Frumentatores* etiam sunt, qui frumenta aliunde coëmunt & apportant, die mit getreyde handeln. vid. Liv. 2, 34.

¶ Confrumentalis. Ita interpres Dig. 47 t. 22 l. 4 reddit σύσσιτος in lege Solonis, tisch-genoß.

¶ Desrumentum, *i,* n. id est, detrimentum, schade am getreyde. Plin. Valer. 5, 24 *Defrumenta fugienda.*

FRVNISCOR, videtur significasse idem quod φρονέω, &

¶ Frunītus, *a, um,* idem quod φρόνιμος, prudens. Certe Festus Catoni tribuit, &, cum adhuc dicamus *infrunitum,* apparere, veteres dixisse etiam *frunitum.*

¶ Infrunitus, *a, um,* i. e. imprudens, insipiens, fatuus, unweise, albern. Sen. Benef. 3, 16 *Infrunita & antiqua est, quæ nesciat, matrimonium vocari unius adulterium.* Id. de Vita beata c. 23 *Nec jactabit illas* (opes) *nec abscondet. Alterum infruniti animi est, alterum timidi & pusilli.* Valer. Max. 5, 7 extr. 1 *Infrunito amore correptus.* Vsus hac voce & Gellius 4, 9; & Vetus Bibl. Interpres Eccl. c. 23, 6. Vet. Gl. ἀπειρόκαλος, *Infrunitus, insolens.*

Fruiscor, & Frunitcor, i. e. fruor, vid. mox sub *Fruor.*

FRVOR, *fructus, & fruitus sum, frui,* est voluptatem capere ex usu & delectari, mit lust geniessen, sich an einem dinge ergötzen. *Fruere dum licet,* Ter. Heaut. 2, 3, 104. Id. Phorm. 1, 3, 13 *Ita me DI ament, ut mihi liceat, quod amo, frui.* Itaque plus, quam *uti* est. Donatus: FRVI, *est vesci, a frumine, quæ est summa pars gulæ: a qua re, etiam his, quæ nec cibo, nec poculo sunt,* FRVI *dicimur,* καταχρηστικῶς: *utpote rebus Venereis, & delectatione odoris, visus, auditus, & ceteris.* B. Augustin. de Doctrina Christi 1, 4 FRVI, *est amore alicui rei inhærere, propter seipsum.* VTI *autem, quod in usum venerit, ad id, quod amas, obtinendum, referre, si tamen amandum est. Nam usus illicitus abusus potius, vel abusio, nominandus est.* Hinc idem ibid. *Vtendum est hoc mundo, non fruendum.* Florus 2, 6, 21 de Hannibale, cum post victoriam relicta Roma, ubi caput rerum, deliciis affluentem Campaniam peteret: *Cum victoria,* inquit, *posset uti, frui maluit.* ¶ 2. Hinc *frui* pro delectari, apud auctores invenitur, sich belustigen. Plin. Paneg. c. 34 *Agnoscebamus & fruebamur, cum velut piaculares publicæ* (de Delatoribus loquitur) *sollicitudinis victimæ supra sanguinem noxiorum, ad lenta supplicia gravioresque pœnas ducerentur.* Tac. Hist. 3, 83 extr. *Velut festis diebus id quoque gaudium accederet, exsultabant, fruebantur, nulla partium cura malis publicis læti.* Claudian. Paneg. Mallii v. 224 *Qui fruitur pœna, ferus est:* i. e. qui delectatur. v. Barth. hic & ad Stat. Theb. 7, 704, & Gron. ad Sen. Herc. fur. 34. *Sapiens fruitur præsentibus,* Cic. Fin. 1, 19. ¶ 3. *Frui* etiam notat possessionem alicujus rei, & fructum obtinere, haben, besitzen. Sallust. init. Catil. *Vita, qua fruimur.* Nepos 15, 5, 4 *Pace diutina frui.* Idem 25, 20, 2 *Attico frui,* i. e. Attici præsentia & colloquio. Porro, quid ab utor, fungor, vescor, potior, *fruor,* differat, vide in diversis locis, apud Vallam, & in sequentibus infra. ¶ 4. Tandem de syntaxi observes, *Fruor* antique cum quarto casu compositum fuisse, ut vel ex solo Plauto notum est, quem, ut alibi, in hoc quoque imitatus est Apulejus lib. 8 p. 206, *Charitatem non tenebis, nuptiasque non frueris.* Adi Indic. Apul. Elmenhorstii.

¶ Fruiscor, vel ut est apud sequioris præsertim ætatis scriptores, *frunifcor,* idem est quod *fruor.* Vsi sunt Q. Claudius & Metellus Numidicus apud Gellium 17, 2. Apud Nonium 2, 343 Lucilius: *Æque fruiscor ego ac tu.* Et Cælius: *Domus suas quemque ire jubet, & sua omnia fruisci.* Adde Plautum Rud. 4, 3, 73 *Hinc tu nisi malum frunisci nihil potes.* ubi al. forte rectius *fruisci.* v. Petron. c. 75. Et Commodian. Instruct. 57 *Eum vita frunisci putas?* Et hinc

¶ Frunitus, *a, um,* i. e. fruitus vel fructus. Apud Fabrettum Inscript. p. 237 FILIIS SVIS INFELICISSIMIS QVI AETATE SVA NON SVNT FRVNITI FECIT MATER SCELERATA.

¶ Fructus, *Fruitus, Fruiturus, Fruendus, a, um,* participia; ut, *Suavitatis nostræ fruendæ caussa, cuperem te ad id tempus venire, quod dixerat,* Cic. ad Q. frat. 2, 14. Id. de Fin. 1, 1 *Non paranda solum nobis, sed fruenda etiam sapientia est.* Id. Tusc. 3, 17 *Considere, si voluptatibus fruiturum aut in omni aut in magna parte vitæ.* Vellej. 2, 104, 4 *Neque illi spectaculo, quo fructus sum, simile conditio mortalis recipit.* Seneca epist. 93 *Omnium rerum cognitione fruiti sumus.* Vlpianus L. 29 D. Quibus modis ususfr. *Vsumfructum amittit, quia non meo nomine, sed suo fruitus est emtor.*

¶ Fructus, *ûs,* m. a fruendo est, die frucht, nutzung. Cic. de Senect. c. 7 *Nunquam fere ulla in agro majora opera fiunt, non serendis, non percipiendis fructibus, non condendis.* Quintil. procem. lib. 6 *Laboris mei fructus ad neminem minus, quam ad me pertinet.* Et auctor Declamationis, Antequam iret in exil. *Libertatis fructus est jucundissimus.* Seneca epist. 9 *Fructus artis suæ frui.* Ter. Adelph. 5, 4, 16 *Hoc fructi pro labore ab iis fero,* Archaice pro *fructus.* Sic Cato R. R. c. 4 *Fructi plus capies.* Plura exempla vide in Nonio 8, 61 *Spe posteritatis & fructus duci,* Cic. pro Rab. c. 10. Id. Cat. 2, 4 *Aliis fructum libidinis pollicebatur,* den genuß. *Fructus rei familiaris,* i. e. lucrum, commodum, quo res familiaris augeri potest, C. Nep. 25, 6, 4. Id. 25, 5, 1 *Fructum pietatis ferre,* i. e præmium. *Fructum oculis capere ex casu alicujus,* i. e. delectationem, Id. 18, 11, 2.

¶ Fructuarius, *a, um,* fructus ferens, fruchttragend. Cælius Cic. fam. 8, 6 *Agros, quos fructuarios habent civitates, vult immunes esse,* ubi vectigales intelliguntur, zins-äcker. Solinus c. 35 Gallias *commodas* vocat *proventibus fructuariis.* Palladius 3, 12 de ramis & surculis: *Decisis male natis, & veteribus, novellos & fructuarios serva,* h. e. qui fructus proferre possunt. Plura de hoc vocabulo Iurisconsulti, quorum est *fructuarius servus,* in quo quis usumfructum habet, sed alterius est proprietas: & *stipulatio fructuaria,* &c. v. L. 2 D. de peculio: & L. 4 § ult. de Verb. oblig.

¶ Fructuārius, *i,* m. sub. qui fructus percipit, besitzer, der den nutzen hat. v. Vlpian. l. 7 § 3 ff. de usufr. Cajus l. 19 ff. de Vsur. l. 28 ff. eodem.

¶ Fructuōsus, *a, um,* fruchtbar, nutzbar. Cic. Tusc. 2, 5 *Ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest.* Id. Tusc. 5, 31 *Aratio fructuosa, mercatura quæstuosa dicitur.* Sic, *Fructuosissima est ars medicina,* Plin. 29, 1. Et Cic. Off. 2, 18 *Non modo liberale, sed interdum etiam fructuosum est, paullum nonnunquam de suo jure decedere,* es hat seinen nutzen. Id. pro Rosc. Com. c. 12 *Fundus fructuosissimus.* Vlpian. l. 13 D. de Solut. Matrim. *Fundum fructuosiorem facere,* ein gut verbessern. Seneca epist 9 *Fructuosior est adolescentia liberorum: sed infantia dulcior.* Et Martialis 4 epigr. 46 *Fructuosiora Saturnalia.*

¶ Fructuose, adv. idem. Augustin. epist. 77 pr. *Hoc nec dici brevius, nec audiri lætius, nec intelligi gratius, nec agi fructuosius potest.*

¶ Fructesco, *ĕre,* fruchtbar werden. Marius Victor: *Vario fructescere fœtu.*

¶ Fructifer, *a, um,* fruchtbringend; ut, *Arbor fructifera,* Plin. 12, 3. Adde Colum. 11, 2; & Pallad. Febr. t. 29.

¶ Fructifico, *are,* frucht bringen. Improbat Vossius de Vit. L. L. 4, 8 p. 715, & mavult fructum ferre vel edere. Illo tamen latinus Interpres Marc. 4, 28: & Rom. 7, 5 græcum καρποφορεῖν vertit. Vsus etiam aliquoties est Tertullianus, e. g de Resurr. carn. c. 52 *Eandem credens fructificaturam, quæ sit seminata.* Et de Præscript. c. 36 *Ita hæreses de nostro fructificaverunt.*

¶ Fructificans, *tis;* ut, *Folium fructificans,* Vulg. Interp. Sir. 14, 18. *In omni opere bono fructificantes,* Id. Col. 1, 10.

¶ Fructificatio, *ōnis,* f. die fruchtbringung. Tertull adv. Marc. 4, 39 *Fructificationes arbuscularum signum æstivo tempori præstant.* Et mox: *Fructificationes signa sunt æstatis.* Ita Iunius mavult quam *fructificationes.*

Composita cum præposit. &c.

¶ Confructus, *ûs,* m. in Fragm. poet.

¶ Defruor, *defrui,* idem quod frui, geniessen. Symmachus 3 ep. 23 *Autumnitate defruimur.* Festus: DEFRVI *dicebant antiqui, ut* Deamare, Deperire: *significantes, omnem fructum percipere.*

Defrutum, quod nonnulli a fruendo deducunt, vide supra in *Ferveo.*

¶ Infructuosus, *a, um,* unfruchtbar, unnütz; ut, *Infructuosa cultura,* Colum. 11, 2. Sic Plin. 16, 26 *Fiunt quædam loci vitio infructuosa.* ¶ 2. Eleganter ad alia transfertur: ut, *Infructuosæ preces,* Plin. 8 epist. 23, vergebliche bitte. *Infructuosa epistola,* Sen. contr. 19. *Infructuosa malitia,* Tac. Hist. 1, 51, 2.

¶ Infructuose, adv. umsonst, vergeblich. Hieronymus Augustino ep. 89, 5 *Vetera sacramenta si nunquam fuissent necessaria, infructuose atque inaniter pro eis Maccabæi martyres fierent.* Et Augustin. Hieronym. epist. 9, 4 *Infructuose atque inaniter martyres fierent.* Et Augustinus epist. 137 *Infructuose cruciari.* Et de Civ. Dei 21, 9 *Sero atque infructuose pœnitere.*

¶ Infructuōsitas, *ātis,* f. die unfruchtbarkeit. Tertullian. de Resurr. carn. c. 33 *Iudaica infructuositas.*

¶ Perfruor, *perfrui,* plene frui, wohl geniessen. Cic. fam. 5, 12 *Vt suavitate ingenii tui perfruamur.* Id. Tusc 5, 25 extr. *Gaudere virtutibus, beatum est, omnesque sapientes iis gaudiis perfruuntur.* Idem in Hortensio apud Priscianum lib. 10 *Amœnitate summa perfructus est.*

¶ Perfruĭtio, *ōnis,* f. die geniessung. Augustin. de Quant. animæ c. 33 *Perfruitio veri & summi Boni.* Et de Trinit. 6, 10 *Non sine perfruitione.*

¶ Vsu-

Vſufructus & uſufructuarius. vide ſub *Vtor.*

FRVS, *frundis*, f. pro *Frons, dis*, ein zweig. Sic ab Ennio eſſe definarum, dicit Soſipater p.105; ubi ex 7 Annal. *Rarefcant frundes.* t in Auſonii Monoſyll. *Populea frus.* conf. Lucret. 1, 118, &c. & rifcian. p. 554. Alii malunt *Frons*, non *Frus.* Hinc

¶ Frundoſus, *a, um*, pro *frondoſus*; Ennius apud Macrob. 6, 2.

¶ Frundeſco, *ere*, pro *frondeſcere*, Lucret. 1, 1091. Et

¶ Frundifer, *a, um*, pro *frondifer*, Idem 1,18; & 256; &c.

Fruſtare, fruſtillum, &c. vide *Fruſtum.*

FRVSTRA, adv. nequicquam, infructuoſe, umſonſt, vergeblich. 'er. Heaut. 4, 3, 15 *Fruſtra operam hanc, opinor, fumo. Tempus fruira conterere*, Cic. pro Roſc. Comœdo c. 14. *Paraſiti fruſtra obamdant in foro*, Plaut. Capt. 3, 1, 31, i. e. otioſe, ſine fructu. ¶ 2. *ruſtra eſſe*, i. e. fruſtrari, falli, errare, irren. Plaut. Perſa 1, 3, 60 *lunquam hercle hodie hic prius edis, ne fruſtra ſies.* Salluſt. Iug. c. 85 *t neque vos capiamini, neque illi fruſtra ſint.* Apulej. Apol. *Errat, Emiliane, & longe hujus animi fruſtra es.* Facere Ennius in Saty- s apud Gell. 18, 2 *Nam qui lepide poſtulat, alterum fruſtrari, Q em ruſtratur, fruſtra eum dicit, fruſtra eſſe. Nam qui ſeſe fruſtrari, uem fruſtrat, ſentit: Qui fruſtratur, is fruſtra eſt; non id eſt fruſtra ſe ipſe, qui eum fruſtrari conabatur.* ¶ 3. *Fruſtra habere*, ſt decipere dolis, ludere, verlieren, übertölpeln. Plaut. Amph. arg. 2, *Is ſervum & dominum fruſtra habet.* Ammian. 18, 6 *Perſæ fruſtra abiti.* conf. 24, 4.

¶ Fruſtror, *atus ſum, ari*, verbum commune, decipere, betrügen. *epe jam me ſpes hæc fruſtrata eſt*, Ter. Andr. 2, 2 exrr. Id. Adelph. 4, 13 *Satis tua nos fruſtrata fides eſt. Exſpectationem alicujus fruſtrari*, Plin. 2 epiſt. 10. *Scipſam fruſtrari*, Cic. Acad. 4, 20.

¶ Fruſtro, *are*, actione, idem. Diomedes lib. 1 de Verbo ſub fin. . 395 ex Cæſaris fragmento: *Non fruſtrabo vos milites.* Ita vetus tiam Gellii Codex loco modo citato: *Nam qui ſeſe fruſtrari, quem ruſtrat, ſentit.* Et Plautus Mil. 3, 3, 9 *Ego me fruſtro.* conf. Noius 7, 44. Hinc

¶ Fruſtrātus, *a, um*, particip. actiu. Liv. 2, 13 *Cœlia fruſtrata uſtodes.* Solinus c. 1 *Fruſtratus vincula*, i. e. elapſus. Et paſſiv. ellej. 2, 43, 2 *Intellexit fruſtratum eſſe viſum ſuum.*

¶ Fruſtrārus, *ûs*, m. ſubſt. ſpott, verachtung; ut, *Habere fruſtratui liquem*, Plaut. Menæch. 4, 3, 21, quod v. 19 dixerat, *habere deſpicatui.*

¶ Fruſtratio, *onis*, f. der betrug. Planeus Cic. fam. 10, 23 *Fruſtratio dolorem attulit*, die verſchlung. Plaut. Amph. 3, 1, 14 *In horum familiam fruſtrationem hodie injiciam maximam*, ſie ſollen nicht wiſſen, wie ſie dran ſeyn. Col. 11, 1 *Supplicium grave fruſtratio cupiditatis*, wenn man nicht erlanget, was man begehret.

¶ Fruſtrātor, *ōris*, m. ein betrüger. Symmachus 10 epiſt. 51 *Fruſtrator judicum.* L. 19 D. de vi & vi armata: *Fruſtrator debitor onſtitutus eſt.* Adde L. 31 § 2 D. de neg. geſt.

¶ Fruſtrātōrius, *a, um*, betrüglich. Tertull. de Anima c. 47 *Fruſtratoria ſomnia.* Et Arnobius 7 p. 219 *Aures fruſtratoriæ.*

¶ Fruſtrābilis, *e*, vergeblich, nichtig. Arnob. 2 p. 58 *Res fruſtrabi: exſpectatione præſumta.* Id. 6 p. 206 *Res agere vacua imaginatione fruſtrabiles.*

¶ Fruſtrāneus, *a, um*, idem vulgo ſignificat, ſed nullius auctoritate. v. Cellar. Antib. p. 40.

FRVSTVM, *i*, n. rei cujusque particula ſeu fragmentum, ein ſtück, ein biſſen. Virg. Æn. 1, 212 *Pars in fruſta ſecant.* Cic. Phil. 2, 25 *Magiſter equitum vomens fruſtis eſculentis, vinum redolentibus, totum tribunal implevit*, trumpen von unverdaueter ſpeiſe. M. Cato de Cælio apud Gellium 1, 15 *Fruſto pânis*, inquit, *conduci poteſt, vel uti taceat, vel uti loquatur*, i. e. vili pretio. *Fruſtum hominis*, in convicio eſt apud Plaut. Perſa 5, 2, 67, ein ſtück ſchelm.

¶ Fruſtŭlum, *i*, n. diminut. Apul. 1 Milet. p. 110 *Fruſtulum panis.* Vet. Gloſſ. *Fruſtulum*, τεμάχιον.

¶ Fruſtillum, *i*, n. aliud diminutivum. Arnobius 2 p. 84 *Fruſtilla ignea*: & lib. 7 p. 231 *Fruſtilla parvula.*

¶ Fruſtātim, adv. minutatim, brocken-weiſe, ſtück-weiſe. Apic. 4, 2 *Fruſtatim concides.* Apul. Met. 9 p 427 *Adoleſcentem fruſtatim diſcerpunt.* Plin. 20, 9 *Cogitur fruſtatim in patinis.* Et Prudent. Pſych. v. 720 *Fruſtatim ſibi quisque rapit, quod ſpargat in auras.*

¶ Fruſtillātim, idem, e fruſtillo diminutivo. Plaut. Curc. 4, 4, 20 *Formicæ fruſtillatim diffevunt.* conf. Nonius 2, 335.

¶ Fruſtŭlentus, *a, um*, voll ſtücken; ut, *Aqua fruſtulenta*, Plaut. Curc. 2, 3, 34.

¶ Fruſto, *are*, in fruſta conſcindere, zerſtücken, ſtückweiſe theilen. Florus 2, 2, 32 *Cum Puniceæ prædæ omnibus promontoriis inſulisque fruſtarentur.* Sic Salmaſius & Grævius: male alii *fruſtraverentur.*

¶ Defruſto, *are*, idem. Ammian. 20, 2 *Defruſtandæ Meſopotamiæ opitulari.* Sidon. 9 epiſt. 9 *Capita defruſtare*, i. e. fruſtatim excerpere.

¶ Deſruſtatus, *a, um*, zerſtückt, zerlumpt. Ammian. 31, 3 de Hunnis: *Sed ſemel obſoleti coloris tunica collo inſerta non ante deponitur aut mutatur, quam diuturna carie in pannulos deſluxerit defruſtata.*

FRVSINO, *ōnis*, f. oppidum Volſcorum, de, quo Silius 8, 400 & luvenal. 3, 124.

¶ Fruſinātes, *um*, m. pl. incolæ Fruſinonis, Plin. 3, 5.

FRVTEX, *icis*, m. Valla 4, 27 *Frutex* eſt, qui ad juſtam magnitudinem arboris non aſſurgit, & ſtatura ſimilis eſt multis herbis, ſed non demoritur, neque areſcit, ut herba, ſed perennis eſt, ein reis, ſtrauch, oder ſtaude, ut Roſa, Rubus, Juniperus. conf. Plin. 14, 16. Id. 16, 36 *Inter aquaticos frutices* dicit, *principatum tenere arundines.* ¶ 2. Translare Tertull. adverſ. Gnoſt. c. 11 *Hæredituvii diſcipuli & apoſtolici ſeminis frutices.* ¶ 3. Per contumeliam *Frutex* dicitur homo ſtupidus & inſultæ mentis. Plaut. Moſtell. 1, 1, 12 *Nec veri ſimile loquere, nec verum, frutex*, du ſtock. Apul. Apol. *Ne huic frutici credam non modo alium peccatorem, ſed ſaltem intellectum ineſſe.*

¶ Frūticērum, *i*, n. locus fruticibus conſitus, ein geſträuch, buſch, holz, hecke. Horat. 3 oda 12, 12 *Aper fruticeto latitans.* Suet. Ner. c. 48 *Dimiſſis equis inter fruticeta ac vepres evaſit.*

¶ Frūtētum, ſive Frutectum, *i*, n. contracte idem, ein gebüſche. Plin. 23, 1 *In fruteſtis & arundinetis.* Colum. 6, 22 *Frutetis & careſtis duvantur ungulæ.* Prudent. Pſychom. v. 442 *Non piget attritis pedibus per acuta fruteta ire voluptatem.*

¶ Frutĭcōſus, *a, um*, adj. longe lateque fruticans, ſtaudicht, büſchicht. *Vimina fruticoſa*, Ovid. Met. 6, 344. *Mare fruticoſum arboribus*, Plin. 6, 22. *Rami fruticoſiores*, Id. 20, 13. *Fruticoſiſſimus calamus*, Id 16, 36.

¶ Frūtectōſus, ſive Frūtētōſus, *a, um*, idem. Plin. 18, 14 *Frutectoſo ſolo*: & 19, 2 *Sabuloſis locis frutectoſiſque naſcuntur.* Colum. 2, 2 *Nemoroſi frutetoſique truſtus duplex cu.a eſt.*

¶ Frūtĭco, *are*, pullulare, frutices emittere, herausſproſſen, ausſchlagen, reiß gewinnen. Plin. 19, 5 *Inula ſpatioſe fruticat.* Id. 16, 31 *Laurus recija lætius fruticat.* Etiam de ſegete Columella dixit 2, 9 *Ubi ex uno ſemine pluvibus culmis fruticavit*, wenn aus einem korn viel halmen wachſen. Sidon. Carm. 15, 29 *Cernas ramoſis palmas fruticare lacertis.* Sed Tertullianus male produxit primam, de Iudicio Dom. v. 135 *Tempore nuda ſuo foliis quoque fruticat arbor.*

¶ Frūtĭcor, *ari*, deponentis forma, idem. Cic. 15 epiſt. 4 *Exciſa eſt arbor, non evulſa; itaque quam fruticetur, vides.*

¶ Fruticans, *tis*; ut, *fruticans pilus*, ſtruppicht haar. Iuvenal. 9, 15. Et Sil. 9, 205 *Seu ſunt Byzacia cordi Rura magis, centum Cereri fruticantia culmis.*

¶ Fruticātio, *onis*, f. pullulatio, ausſproſſung der ſtauden. Plin. 17, 1 de Stolonibus: *Ita appellatur in arboribus fruticatio inutilis.*

¶ Fruticeſco, *ĕre*, ſtaudicht werden. Plin. 17, 27 *Myrtus, punica, olea celeriter fruticeſcunt.*

¶ Effrutico, *are*, ausſproſſen, heraus wachſen. Tertull. ad Nation. 1, 5 *Neceſſe eſt, in corpore, & quantum veſis integro aut puro, ut nævus aliquis effruticet, aut verrucula exſurgat, aut lentigo ſordeſcat.* Item, tranſitive Tertull. de anima c. 27 *Semina hominem ex utraque ſubſtantia effruticant.*

¶ Refrutico, *are*, wieder wachſen. Hildebert. ſenn. 6 p. 101 *Si barbæ refruticent.*

¶ Suffrutices, *um*, vocant, qui inter herbarum genera numerantur, ab radice caulem emittunt, lignoſis adnaſcentibus ramulis, foliisque minutis, qui non velut aliarum herbarum folia quotannis areſcunt & decidunt, ſed perpetuis foliis toto anno vireſcunt, ut *ruta, hyſſopus, ſalvia*, kleine ſtauden, v. Matthiolus.

¶ Superfrutico, *are*, denuo pullulare, drüber wachſen. Tertull adv. Valent. c. 39 *Talia ingenia ſuperfruticant apud illos ex materni ſeminis redundantia.*

FRVTĪNAL, *ālis*, n. dictum eſt *templum Veneris Frutæ*, Feſtus.

Frux, vide ſupra *Frugis.*

FVAM, *fuas, fuat*, pro *ſim* aut *fiam*, aut *fuerim*, verbum defectiv. ab antiquo *fuo*, unde & *fui* & *forem*, frequens apud Plautum, e. g. Bacch. 1, 2, 48: Capt. 2, 3, 71 &c. & apud Terent. v. gr. in Hecyr. 4, 3, 4 *Fors fuat pol.* Virg. Æneid. 10, 98 *Tros Rutulusve fuat*, &c. Tibull. 1, 1, 67 *Ferreus ille fuat*, &c. v. ibi Scal. & Nonium 2, 230. Sic & *Fueret* pro *eſſet* poſuit Lucretius 3, 849 *In dubio fueret.* Sed Creech. *Indubioque foret.* lib. 5, 342 tamen videtur legendum: *Quam commune malum fueret, fœdumque futurum.*

¶ Defuam, *as*, *at*, pro *deſim*, eſt apud Plautum Bacch. 1, 1, 3 *Metuo ne mihi defuat oratio.*

FŬCAE, *arum*, f. pl. quibusdam videntur maculæ in facie, flecken, ſommer-ſproſſen. Col. 10, 125 de herba *Dejectura quidem fronti data ſigna fucarum.* Sed variat lectio, vid. Gesner.

Fucate, fucatus, vide *Fucus.*

FŬCĪNVS, *i*, m. lacus in quarta regione Italiæ, & in Volſcis. Sen. Quæſt. Nat. 3, 3: Virg. Æn. 7, 759. Quem emittere deſtinavit Cæſar Iulius; emiſit ſiccavitque, ſed ægre, Claudius: ſed iterum immiſit Hadrianus, v. Suet. Cæſ. 44; Claud. c. 20, & Spartian. in Hadriano. Martial. Spectac. epigr. 28 *Fucinus & pigri taceantur ſtagna Neronis.* v. Raph. Fabrettus lib. ſing.

FŪCVS, *i*, m. thränen. *Fuci ſine aculeo ſunt ſervitia ferarum apum, quas tamen in opere & fœtu adjuvant, &c.* Plin. 11, 11. Diverſum tamen de fucis tradidit Varro de Re Ruſt. 3, 16, *Infeſtantes a ſe ejiciunt fucos, quod hi neque adjuvant, & mel conſumunt*, κηφῆνες. Varro vocat *Fures.* Virg. Georg. 4, 168 *Ignavum pecus.* conf. 144. Sed iſta accuratius diſputantur alias. ¶ 2. *Fucus marinus*, Φῦκος θαλάττιος, & Φυκίου herba eſt, *lactucæ ſimilis*, Plin. 26, 10 f. 66, 32, 6, qua mulieres utuntur ad pingendas malas, quæ *alga* dicitur, μεσηγράς. conf. Iſidor. 17, 9. ¶ 3. Et *Fucus* unguentum eſt, quo vitia faciei mulieres illinunt, ſchmincke. Plaut. Moſt. 1, 3, 118 *Vetulæ vitia corporis fuco occultant. Color illitus fuco*, Cic. de Orat. 3, 52. *Mentiri colorem fuco*, Quintil. 2, 15. Hinc *fucum*, hoc eſt, factitium colorem, *oſtro*, ſive naturali opponit Horat. 1 epiſt. 10, 27, ubi ſi luber, Torrentium vide. Id. Horat. 3 od. 5, 28 *Neque amiſſos colores Lana refert medicata fuco.* Vbi *Fucus* factitius color eſt, quem *mentitum* Quintilianus vocat 12, 10. v. Erh. ad Petron. c. 24 p. 79 Burm. ¶ 4. Pigmentum eſt, quo colores exprimuntur a pictoribus. Prudent. paſſ. Hippol. v. 123 *Exemplar ſceleris paries habet illitus, in quo Multicolor fucus digerit omne nefas.* Adde Auſon. Idyll. 6 ſive Cupid. cruc. v. 92. ¶ 5. Hinc pro deceptione & fraude uſitatiſſime ſumitur *Fucus*, Φῦκος, falſchheit, betrug, teuſcherey. *Facere fucum*, inſidioſe imponere, teuſchen. Ter. Eun. 3, 5, 41 *Sine fuco*, ohne falſch, ſimpliciter & aperte: Cic. Att. epiſt. omnium prima, eaque ineunte: *Sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatum*

¶ Fūco, *are*, φυκίειν, fuco inficere, ſchminken, färben; ut, *Aſſyrio fucatur lana veneno*, Virg. Georg. 2, 465. *Fucare vellera*, Solin. c. 36. *Fucatur ſermo pompa ſecundæ & gratiæ*, Minucius Felix p. 124. *Cum fucatur atque prælinitur, ſit præſtigioſum*, genus ſcil. orationis, Gell. 7, 14.

¶ Fucātus, *a, um*, coloratus, ornatus, angeſtrichen, gefärbt, geſchminckt.

Au-

son. in gratiar. act. extr. *Deus indulsit, ut prætextam meam purpuræ tuæ luce fucatam præstares.* Cic. Orat. c. 23 *Fucati medicamenta candoris & ruboris,* gemachte schönheit; ubi color non diffusus sanguine genuino. Virg. Georg. 4, 335 *Saturo fucata colore.* Apul. Met. 10 p. 531 *Fucata ephippia,* i. e. fuco pigmentorum exornata. Compar. Gell. 13, 26 *Versus quodam quasi ferrumine immisso fucatior.* ¶ 2. Simulatus, falsch, nicht rechtschaffen, betrüglich. Cic. pro Planc. c. 9 *Vicinitas non fucata, non fallax, non erudita artificio simulationis.* An ut *fucatam veritatem mendacio,* sic *fucatam consuetudinem opinione* dicere quis possit, disquirit e Gronovio Gallæus ad Lactant. p. 28.

¶ Fucate, adv. idem. Ausonius prosa post Idyll. 3 ad Hesperium filium, comparativo, *Fucatius concinnata.*

¶ Fucatio, *onis, f.* fucus, apud Apulejum.

¶ Fucilis, *e,* falsus, atque idem quod fucatus. Festus: *Fucilia falsa, dicta autem quasi fucata.* Alii legunt *Futilis.*

¶ Fucōsus, *a, um,* fuco viciatus, geschminckt, verfälscht. *Merces fallaces & fucosæ,* Cic. pro Rab. Postum. c. 14. *Ambitiosæ fucosæque amicitiæ,* Id. Att. 1, 18.

¶ Infūco, *are,* fuco inficere, fucum facere, anstreichen, verfälschen. *Metuo, ne quid infucaverit,* Plaut. Mil. 2, 6, 46. Idem *merum infucare,* dixit Cist. 1, 1, 21. Ita habent veteres editiones; v. utrobique Taubm. Comm. p. 435 & 822. *Infuscare* utroque loco Gronovius.

¶ Infucatus, *a, um,* vermäntelt. Cic. Orat. 3, 25 extr. *Animi judicio etiam magis infucata vitia noscuntur.*

¶ Infucatio, *onis,* f. fucus, apud Arnobium.

¶ Offūco, *are,* idem ac *Infucare,* quamquam Festus exponat: *Aquam in fauces ad sorbendum dare.* Sed hinc dictæ

¶ Offūciæ, *arum,* f. pl. faciei medicamenta, & tralate deceptiones & fallaciæ, blendwerck, angestrichene farbe, falscher schein, teuschereh. Omnino Vossius Etym. p. 126 apud Festum: *Offudas, fallacias,* putat legi debere *Offucias. Præstigiæ atque offuciæ,* Gell. 14, 1 *Stolido mihi os suis sublevere offuciis,* Plaut. Capt. 3, 4, 123. Idem Most. 1, 3, 105 hoc vocabulo in singulari usus est. Vetus Poëta in Floridis: *Sperne mores transmarinos, mille habent offucias.* Est versus trochaicus.

FVE, est interjectio ructum exprimentis Plauto Most. 1, 1, 37.

Fugo, fugacitas, fugax, fugela, &c. vide mvx in *Fugio.*

FVGIO, *fūgi, fugĕre,* in fugam se conjicere, fliehen, verlauffen. Ovid. Fast. 6, 772 *Et fugiunt freno non remorante dies.* Cic. ad Brut. epist. 15 *Sapientis fugere negant esse Stoici.* Sic, *Fugere e conspectu,* Ter. Hec. 1, 2, 107. Et, *Fugere alicujus conspectum,* sich nicht sehen lassen, Ovid. Met. 2, 594. *A crudelissimo hoste fugere,* Cic. pro Clu. 66. *Agmen fugientium ab signis,* Liv. 7, 8. *Fugerat ore color,* Ovid. epist. 11, 27. v. Menck. Obs. L. L. hac v. *Fugere infamiam,* Cic. fam. 1, 1. *Nomen invidiosum voluptatis,* Id. Acad. 4, 45. *Fugere procurationem reip.* i. e. abstinere ea, Nep. 25, 15, 3. *Demissis manibus fugere,* Plaut. Epid. 3, 4, 16 est, concitatissimo cursu fugere. Tales enim dimittunt manus & circa latera jactant, ut ad Theophrastum περὶ ἀδολεσχίας, Casaubonus notat. Et passive Augustin. de Civ. Dei 22, 22 *Vitia, quibus labor fugitur.* ¶ 2. *Me fugit,* idem est, quod vulgo dicunt, *me latet,* præterit, das weiß ich nicht. Cic. Att. 12, 42 *Illud, quam sit difficile, non te fugit.* Id. Verrin. 4, 32 *Hoc amentium hominem fugit.* Ter. Heaut. 2, 3, 75 *Si paululum modo quid te fugerit,* wenn du es im geringsten versiehest. ¶ 3. *Vinum fugit,* der wein stehet auf, will sich nicht halten. Sic, *Vinum fugiens,* quod cedit ætati, quod fit deterius, apud Cic. Off. 3, 23; & Nonium 2, 337. Ita, *Gratissima sunt poma, cum fugiunt,* Sen. epist. 12. ¶ 4. *Fugere* aliquando est cavere, vel nolle. Horat. 1 od. 9, 13 *Quid sit futurum cras, fuge quærere.* conf. 2, 4, 22. Ita Ovid. Her. 9, 75 *Non fugis---calathis imposuisse manum.* ¶ 5. *Fugere* & *Fulgere* miscent librarii. v. Drakenb. ad Sil. 4, 88. Item, *Fugere* & *Figere,* Bentlei. ad Hor. 2 epist. 2, 171.

¶ Fugiens, *tis;* ut, *Laboris fugiens,* Cæsar Civil. 1, 69. Sed *Bellum fugiens,* Ter. Andr 5, 4, 33. *Fugiens hora,* Horat. 3 od. 29, 48. *Fugiens ætas,* Catull. 69, 43, i. e. inconstans, vergehend. *Fugiens somnus,* Id. 64. 43, i. e. cedens, weichend. *Fugientia flumina,* Horat. 1 sat. 1, 68. Absolute *fugientia captare,* Id. 1 sat. 2, 108.

¶ Fugax, *ācis,* idem ac *fugiens,* flüchtig. *Eheu fugaces labuntur anni,* Horat. 2 od. 14, 1. Id. 3 od. 2, 14 *Mors & fugacem persequitur virum.* Sic *Fugax ac lubrica res tempus* dicitur Senecæ epist. 1. Equorum gloria, si sint fugaces. vid. Burm. ad Ovid. Her. 4, 46. it. Met. 10, 664. & ad Val. Fl. 3, 584. *Volucri aura fugacior,* Ovid. Met. 13, 808. *Fugacissimus hostis,* Liv. 5, 28; *dux,* 30, 28; *miles,* Vellej. Pat. 2, 85. *Fugacissimus gloriæ,* Senec. Benef. 4, 32. *Fugacissima bona,* Id. epist. 74.

¶ Fugācĭter, adv. fugientium more, schüchtern, auf dem sprunge, apud ICt. in Cod. Compar. Liv. 28, 8 *Utrum ab se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.*

¶ Fugācĭtas, *atis,* f. die flüchtigkeit. Gloss. Cyrilli: *Fugacitas,* ἡ φυγή.

¶ Fuga, *æ,* f. die flucht, vermeidung. *Laboris fuga desidiam arguit,* Cic. pro Muræn. c. 4. *Fugam capere,* Cæs. B. Gall. 7, 26. *Parare fugam,* ibid. c. 61. *Fugam facere,* ap. Liv. 8, 9 est fugam capere, sed 21, 52, 22, 13 aliisque in locis, alios in fugam conjicere. v. Drakenb. ad 21, 5. *In fugam se conferre,* Cic. pro Cæcin. c. 8. Et, *Se in fugam conjicere,* pro Cælio c. 26. Et, *Dare sese in fugam,* Id. Verrin. 4, 43. Sed *Dare fugam,* Virg. Æn. 7, 24 est præbere fugiendi facultatem. *Vertere in fugam,* Liv. 30, 33 ext. Et *Hostes in fugam conjicere,* Cæs. B. Gall. 7, 70. *Vendere fugam* dicebantur, qui servos fugitivos vendebant. v. l. 2 D. ad L. Falcid. l. 6 Cod. eod. l. 35 § 3 de Contrah. emt. ¶ 2. *Fugam* Nonius 4, 199 distincte capi ait etiam de citro cursu, de volatu, de navigatione deque vehementi afflatu. Juven. 8, 60 *Nobilis hic* (equus) *cujus Clara fuga ante alios, & primus in æquore pulvis.* Virg. Æn. 1, 321 *Volucremque fuga prævertitur Hebrum.*

¶ Fugēla, *æ,* f. idem. Apul. Apol. *Ab iis nunc magna fugela in ganeum fugit.* Sic & in Catonis fragmentis, edente Popma, *maxima fugela* pro *maxima fuga* dicitur.

¶ Fugĭtor, *oris,* m. qui fugit, ein flüchtling. Plaut. Trin. 3, 2, 9 *Credo, ad summos bellatores acrem fugitorem fore: Ad summos bellatores,* i. e. comparatum cum summis bellatoribus.

¶ Fugĭto, *are,* frequent. a *fugio, ere.* *Patris conspectum fugitat* Ter. Heaut. 3, 1, 25. *Qui quæstionem fugitant,* Cic. pro Rosc. Amer. c. 28. ¶ 2. Frequentat. a *fugo, are,* idem ac propellere, vertreiben. Plaut. Pseud. Prologo v 7 *Semper odistis malos, & lege & legionibus hos fugitastis.*

¶ Fugitans, *tis;* ut, *Herus liberalis est, & fugitans litium,* Ter. Phorm. 4, 3, 18. conf. Priscian. p. 1202.

¶ Fugitatio, *onis,* f. fuga. ICt. in Digest.

¶ Fugitātor, *oris,* m. fugitor, apud Firmicum.

¶ Fŭgĭtīvus, *a, um,* entlauffen; item, vergänglich; ut, *Servus fugitivus,* Cic. Vatinius 5 epist. 9. *Argentum fugitivum,* geld das beynahe verlohren gegangen wäre, Ter. Heaut. 4, 2 extr. Sic, *Quies fugitiva* apud Martialem 7 ep. 63. Id. 1 epigr. 16 *Exspectant curæque catenatique labores; Gaudia non remanent, sed fugitiva volant.*

¶ Fugitīvārius, *i,* m. qui fugitivos retrahit, der die entlauffenen sucht. Florus 3, 19, 7 *Qui per fugitivarios retrahi debuissent, prætorios duces, profugos prœlio, ipsi sequebantur.* v. ibi Varro R. R. 3, 14 de cochleariis: *Aqua sunt siniendæ, ne fugitivarius sit parandus.*

¶ Fugo, *avi, atum, are,* in fugam convertere, vincere, jagen, treiben, in die flucht schlagen. *Ferro & lapidibus aliquem fugare,* Cic. Arusp. R. c. 4. *Longe fugari ex hominum conspectu,* Lucret. 3, 38 *Fugare classem,* Nepos 13, 2, 1.

¶ Fugans, *tis.* Propert. 3, 2, 11 *Annibalemque lares Romana sede fugantes.*

¶ Fugātus, *a, um,* verjagt, vertrieben. Cæs. B. G. 7, 68 *Fugato equitatu.* Cic. Off. 3, 31 *Latini ad Veserim fusi & fugati.* Lucret. 3, 48 *Extorres iidem patria, longeque fugati Conspectu ex hominum* conf. Propert. 3, 16, 22.

¶ Fugatio, *ōnis,* f. apud Mart. Capell.

¶ Fugator, *oris,* m. qui fugat. Porc. Latro declam. in Catil. *Quem unum diem nuncupare solitus es --- fugatorem ærumnarum nostrarum.* Tertull. seu potius Cyprian. Carm. 5 adv. Marc. c. 10 *Mortis fugator.*

¶ Fugatrix, *īcis,* f. Tertull. adv. Gnost. c. 12 *Dilectio fugatrix timoris.*

¶ Fugālia, *ium,* n. pl. festum Romæ in memoriam fugatorum regum apud Augustin. Civ. D. 2, 6, quod *Regifugium* a Censorino dicitur c. 20

¶ Fugia, *æ,* f. Dea lætitiæ de fugatis hostibus. v. Lud. Vives ad Augustin. de C. D. 2, 6. Adde Varr. de L. L. 5, 3.

Composita cum præposit.

¶ Aufugio, *ĕre,* entfliehen, entlauffen, davon lauffen. Ter. Hec. 3, 4, 10 *Denique hercle aufugerim potius quam redeam.* Et Liv. 1, 25 *Jam aliquantum spatii ex eo loco, ubi pugnatum est, aufugerat.* Cum accusativo construi negant eruditi. Laudatur quidem Cicer. de N. Deor. 2, 43 ex Arato: *Andromeda aufugiens adspectum mœsta parentis.* Sed ostendit Brouckhus. legendum, *haud fugiens,* ad Prop. 1, 9, 30. Add. Burm. ad Petron. c. 81 p. 402. Illud fixum maneat, non temere ita ponendum hoc verbum.

¶ Confugio, *ĕre,* zuflucht haben. *Ad fidem alicujus confugere,* Cic. Divin. in Verr. c. 4. *Ad opem judicum supplices inferioresque confugiunt,* Cic. pro Font. c. 11. Et, *Ad misericordiam alicujus confugere,* pro Ligar. c. 10. Sic Ter. Heaut. 4, 5, 45 *Neque tu scilicet eo nunc confugies. Quid mea? &c.* Pass. Lactant. 2, 11, 9 *Confugitur.*

¶ Confugium, *i,* n. die retirade, zuflucht. Ovid. Trist. 5, 6, 2 *Qui mihi confugium, qui mihi portus eras.* conf. 4, 5, 6. Et Statius 12 Theb. 504 *Commune confugium.*

¶ Confŭgēla, *æ,* f. antiquis idem ac *Confugium,* teste Festo.

¶ Confuga, *æ,* f. qui ad asylum vel ad ecclesiam confugit, der schutz sucht. L. 22 Cod. de Episc. & Cler. *quæ confugarum caussa sunt præstita.* conf. L. 4 Cod. Theod. de his qui ad Eccl.

¶ Confugo, *are,* in Fragm. Poët.

¶ Confugatio, *onis,* f. apud Firmicum.

¶ Defūgio, *ĕre,* deficere, abstehen, abtrünnig werden. In hac enim significatione apud Livium legitur 24, 36; quamquam alii *deficientes* ibidem legant. Verba sunt: *Ea pugna defugientes ab Romanis cum cohibuisset Siculos.* Sed elegans admodum locutio illa est Terentii in Eun. 2, 3, (al. 4) 98 *Nunquam defugiam auctoritatem,* scil. *meam,* i. e. non inficiabor, me auctore hoc factum esse, ich will nicht leugnen, daß ich es befohlen habe. conf. supra *Autoritas* n. 3; & Plaut. Pœn. 1, 1, 19; & Cic pro Sulla c. 11: utrobique *auctoritatem defugere* est negare suo jussu rem esse factam, den kopf aus der schlinge ziehen. Sic, *Aditum alicujus sermonemque defugere,* sich dessen entziehen meiden. Cæs. B. G. 6, 12. conf. B. C. 1, 32.

¶ Defuga, *æ,* m. transfuga, ein abtrünniger. Prudent. Hymn. 1 περὶ στεφ. sive de Calagurritanorum agone v. 42 *Idolis litare nigris, esse Christi defugas.*

¶ Defugo, *are,* vertreiben. Octav. Horat. 1, 4 *Capillos locis propriis defugare.*

¶ Diffugio, *ĕre,* in diversa loca fugere, flüchten, sich hin und her verlauffen. Horat. 1 oda 35, 25 *Diffugiunt cadis Cum fece siccatis amici.* Idem 4 oda 7 ineunte: *Diffugēre nives, redeunt jam gramina campis.* Liv. 8, 2 *In proximas delapsi sylvas, inde domos diffugerant.* Id. 41, 10 *In civitates passim diffugerunt.* Adde Menck. Obs. L. L. hac voce; & Drakenb. ad Liv. 5, 38. ubi *defugere* & *diffugere* passim a librariis commutari notat. ¶ 2. Idem notat quod fugere. Ovid Amor. 3, 9, 28 *Diffugiunt avidos carmina sola rogos.* Cæs. de B. Civ. 1, 82 *Contra opinionem militum famamque omnium videri prœlium diffugisse, magnum detrimentum afferebat.*

¶ Diffugium, *i,* n. die flüchtung, wegziehung. Tac. Hist. 1, 39, 4 *Turbavere consilium proximorum diffugia.*

¶ Effugio, *ĕre,* elabi, entgehen, entwischen. *Effugere de prœlio,* Cic. Phil. 2, 29. ubi alii *e prœlio,* legunt. *Effugere e manibus,* Id. pro L. Manil. c. 9, aus den händen entrinnen. Sic, *Effugere offensionem,* Cic. fam.

fam. 4, 4. Et, *Crimen effugere* pro Flacco c. 3. Item, *Vituperationem*, ad Att. 16, 7. Et Ter. Adelph. 5, 8, 31 *Hanc maculam nos decet effugere*, wir müſſen uns dafür hüten.

¶ Effŭgium, *i*, n. die ausflucht; ut, *Effugium mali*, Senec. Hippol. v. 253. *Patet effugium*, i. e. locus vel via fugæ. Liv. 24, 36, der weg davon zu kommen, ſtehet offen. *Effugium alicui præcludere*, die ausflucht verlauffen, Lucret. 1, 973. ¶ 2. Pro fuga Virgilius dixit Æn. 2, 140 *Quos illi fors ad pœnas ob noſtra repoſcent Effugia*; ut Servius interpretatur.

¶ Effŭgia, *æ*, f. Servius ibidem obſervat, *Effugiam* appellatam hoſtiam, quæ effugiſſet.

¶ Effŭgo, *are*, in fugam ejicere, verjagen. Auguſtin. Serm. 1 Feria 2 Pentecoſtes: *Alii ex diſcipulis effugantur*. Et P. Chryſologus Serm. 13 extr. *Chriſti jejunantis nomine cœpit ab obſeſſis corporibus diabolus effugari*.

¶ Ineffŭgibĭlis, *e*, unvermeidlich. Apul. extr. lib. de Mundo: *Adraſtea, ineffugibilis neceſſitas ultionis*.

¶ Interfŭgio, *ere*. Lucret. 6, 331 de fulmine: *Inter enim fugit, ac penetrat per rara viarum*.

¶ Perfŭgio, *ere*, auxilii gratia ad aliquem, hinfliehen, zuflucht haben. *Hic locus eſt unus, quo perfugiant, hic portus*, Cic. Verr. 5, 48. Et Liv. 1, 8 de Romulo: *Aſylum aperit, eo ex finitimis populis turba omnis perfugit*.

¶ Perfŭgium, *i*, n. die zuflucht. *Commune perfugium, domus*, Cic. Catil. 4, 1. *Laborum omnium & ſolicitudinum perfugium ſomnus eſt*, Id. de Divin. 2, 73. Idemque, *Perfugium ac ſolatium adverſis* (rebus) *ſtudia præbent*, pro Archia c. 7. Et, *Perfugio uti*, zur entſchuldigung fürwenden, in Verrem 2, 41 extr.

¶ Perfŭga, *æ*, m. qui vel ad alium ob ſpem commodi perfugit, vel transfuga, ein flüchtiger, überläuffer. *Pro perfuga juſſus Tarentum tranſire*, Liv. 37, 15; ubi Gronovium velim adeas, ex Nepotis Datame & Cæſ. B. Gall. 3, 18 illuſtrantem. *De perfugis noſtris copias comparant contra nos*, Cicſin Orat. c. 66, 7.

¶ Præfŭgio, *ere*, vorauſliehen. Tertull. de Anima c. 33 *Etſi anima præfugerit, &c.*

¶ Profŭgio, *ere*, von dannen fliehen, weafliehen. *Libenter iſthinc, tamquam a domino agreſti ac furioſo profugi*, Cic. de Senect. c. 14. Et ad Att. 15, 21 *Profugere ad Brutum voluiſſe*. Id. pro Dejotaro c. 4 *Audivit, conſules ex Italia profugiſſe. Profugere aliquem* recte dici pro ab aliquo, docet Græv. ad Cic. Att. 10, 8 p. 154.

¶ Prŏfŭgus, *a, um*, flüchtig, & ſubſt. ein flüchtling. Salluſt. Catil. c. 6 *Trojani Æneæ duce profugi ſedibus incertis vagabantur*. Et cum patrio caſu: Plin. 7, 28 *Bis ab Hannibale captus: bis vinculorum ejus profugus*. Et Cyprianus de Vanitate Idol. c. 6 *Soli cœlique ſui profugi* Iudæi.

¶ Profugium, *i*, n. confugium, zuflucht. Cic. pro Cæcin. c. 34; & fam. 5, 15; ac 7, 20 allegantur: & a Strephano Tuſcul. 1 extr. ſed Gruterus, Grævius, & optimus quisque his locis *perfugium* legunt.

¶ Rĕfŭgio, *ere*, zurücke fliehen, weichen. *Refugere ad urbem*, Liv. 23, 47. *Refugere a conſuetudine*, Cic. Att. 1, 1. Et, *Animus refugit eaque reformidat dicere*, man ſcheuet, entſetzt ſich ſolches zu ſagen. Id. Phil. 14, 3. Sic, *Refugere periculum ac deprecari*, Aſinius ad Cic. fam. 10, 31. *Iſta memoriam noſtram refugiunt*, hoc eſt, iſtorum non meminimus, Colum. 12, 49.

¶ Refugiſco, *ere*, idem quod *Refugere*. Vox hæc inclinatæ ætatis apud Commodianum Inſtruct. 23 legitur.

¶ Refŭga, *æ*, m. qui refugit, ein entlauffener. *Cuſtodiæ refuga, non deſertor militiæ eſt*, Macer L. 13 § 5 D. de Re militari. Elegantер etiam Hieronym. epiſt. 151 quæſt. 10 ad Algaſiam diabolos vocat *angelos refugas*. Et P. Chryſologus Serm. 1 *Pietatis refuga*. Adde Tertull. de Hab. mul. c. 5; & Carm. adv. Marc. 1, 14.

¶ Refŭgus, *a, um*, qui periculum fuga declinat, der zurück weicht. Tac. Hiſt. 3, 61, 4 *Quidam in caſtra refugi, cunctu formidine implebant*. ¶ 2. Et adjective, *Mare refugum*, Stat. 12 Theb. v. 634. *Capilli refugi a fronte*, Lucan. 10, 132, das haar, das empor ſtehet. *Amnis refugus*, Plin. Paneg. c. 30. Et Prudent. περὶ στεφ. v. 581 *Refugo contemnit honore*.

¶ Refugium, *i*, n. die zuflucht, da man hinfliehen kan. Cic. Off. 2, 8 *Regum, populorum, nationum portus erat & refugium Senatus*. ¶ 2. *Refugium* interior locus domus, ſchlupf winckel. vid. l. 1; § 7 ff. de uſufr. quemadm. & l. 1 § 2 ff. de Serv. corr. *Refugium abſcondendi cauſſa ſervo præſtare*. Græci κρύπτην vocant.

¶ Suffŭgio, *ere*, entfliehen. Liv. 24, 46 *Suffugere in tecta coëgit*. Et Lucret. 4, 361 *Suffugit ſenſum*. Adde Suet. Tib. c. 27.

¶ Suffugium, *i*, n. die zuflucht, verbergung. Tac. de Germ. 16, 5 *Solent & ſubterraneos ſpecus aperire eosque multo inſuper ſtimo onerunt, ſuffugium hiemi & receptaculum frugibus*. conf. c. 46, 6 & Ann. 3, 74, 3; & 4, 66, 4. Plin. 9 epiſt. 39. Silius 5, 509 *Suffugium infelix miſeris*. Et Aut. elegiæ de Nuce v. 119 *Suffugium eſſe nimbos vitantibus*.

¶ Subterfŭgio, *ere*, entaehen; ut, *Subterfugere crimen, calamitatem, periculum, pœnam*, Ciceronis ſunt: qui etiam Offic. 3, 26 *Inſimulani*, inquit, *Ulyſſem tragœdiæ, ſimulatione inſaniæ militiam ſubterfugere voluiſſe*. Et ſam. 13, 4 *Syllani temporis acerbitatem ſubterfugerunt*. Adde Plaut. Bacch. 4, 6, 2.

¶ Subterfugium, *i*, n. die ausflucht. Sarisb. epiſt. 118 *Alicujus ſubterfugiis obviare*.

¶ Superfugio, *ere*, drüber hinfliehen. Val. Flacc. Argon. 3, 554 *Intactus levis ipſe ſuperfugit undas*.

¶ Transfŭgio, *ere*, von einem zum andern fliehen, durchgehen, überlauffen; ut, *Transfugere ad hoſtes*, Plaut. Epid. 1, 1, 28 *Ab amicitia ſufflicta transfugere*, Cic. pro Quint. c. 30.

¶ Transfugium, *i*, n. defectio ad hoſtes, die flüchtung, der abfall. Liv. 22, 43 *Inde movere ſtatuit, ut, quo longius ab hoſte receſſiſſet, transfugia impeditiora levibus ingeniis eſſent*. Tac. Hiſt. 2, 34, 1 *Crebra in civili bello transfugia*. Et Sidon. 8 epiſt. 13 *Facere ad Chriſtum de circumciſione transfugium*.

¶ Transfŭga, *æ*, m. ein abtrünniger, überläuffer. Cic. Divin. 1, 44 *Non omnia ille transfuga auſus dicere*. Tac. de Germ. 12, 2 *Pyrditores & transfugas arboribus ſuſpendunt*. Plin. 29, 1 *Transfuge ad Græcos*.

FVLCIO, *fulſi, fultum, fulcire*, ſuſtentare, unterſetzen, ſtützen, aufhalten; ut, *Ædificium fulcire columnis*. v. in *Fultus* ex Propertio. *Subſellium ſatis fultum eſt mihi*, ſcil. pulvino, Plaut. Stich. 1, 2, 37. ¶ 2. Metaphora elegans & uſitata eſt. *Imperium debet benevolentia fultum eſſe*, Cic. Off. 3, 22 *Subſidiis magnis fulcire reimpubl.* Id. fam. 4, 2 5. *Potentia amicorum fulciri, nobilitate niti*, Aut. Declam. Antequam iret in exil. c. 4. *Labentem fulſit re, fortuna, fide*, Cic. pro Rab. Poſt. c. 16. ¶ 3. *Fulcivi* pro *fulſi* extat in antiquo lapide ap. Murat. p. 466.

¶ Fultus, *a, um*, geſtämmt, unterſtützt. Cic. de N. D. 2, 9 *Partes mundi calore fultæ ſuſtinentur*. Sic, *Domus fulta columnis*, ein geſtützt haus, Propert. 3, 2. Et, *Fultus amicitiis*, Plin. 9 epiſt. 13. Virg. ecl. 6, 53, *Ille latus niveum molli fultus hyacintho*. Vbi Servius: *Apud veteres*, inquit, *unusquisque eo, ſuper quod jacebat*, fultus, *dicebatur. Lucilius* in III. ET PVLVINO FVLTVS. &c.

¶ Fultio, *onis*, f. die unterſtützung. Fronto Gramm. de Differ. vocum p. 2200 ſcribit: *Fultio dum ſit, fultura cum facta eſt*.

Fultūra, *æ*, f. pro ſuſtentaculo, die ſtütze, hülffe. Plin. 1 epiſt. 9 *Corpori vaco, cujus fulturis animus ſuſtinetur*, Horat. 2 ſat. 3, 154 *Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti*. conf. Vitruv. 6, 11.

¶ Fultor, *ōris*, m. qui fulcit. Venantius Fortunat. 2 carm. 12 de eccleſia Magontiæ civitatis: *Eccleſiæ fultor, laus regni, paſtor egentum*.

¶ Fulcrum, *i*, n. eine ſtütze, ſeule. *Fulcrum lecti*, Suetonius Claud. c. 32, ein bettſtollen. Hinc pro ipſo lecto ſynecdochice. Juvenal. 6, 22 *Sacri Genium contemnere fulcri*, hoc eſt, violare ſanctitatem fidei conjugalis, ut fulcrum torus ſit ſive lectus Genialis. Virg. Æn. 6, 604 *Aurea fulcra toris*, &c. Scribitur etiam *Fulčtrum* & *Fultrum* in Gloſſ. & apud Varronem.

¶ Fulcīmen, *ĭnis*, n. die unterſtützung. Ovid. Faſt. 6, 269 *Terra pilæ ſimilis nullo fulcimine nixa*.

¶ Fulcīmentum, *i*, n. eine ſtütze, niederlage. Solin. c. 33 de Alce, Scandinaviæ bellua: *Dum fera adſuetis fulcimentis innititur*. Macrob. Sat. 7, 9 *Deſertum fulcimentis ſuis, labitur in ruinam*. Apul. 1 Met. p. 109 *Dum pede altero fulcimentum, quo ſuſtinebar, repello*.

¶ Fulmentum, *i*, n. idem. Varro apud Nonium 3, 98, & Celſus 2, 15. Vnde proverb. apud eumdem Nonium, *Fulmento lectos ſcandunt*, bettſtollen. v. Adagia Hadriani; itemque Turneb. 15, 5, nec non Scalig. in 2 Manilii. ¶ 2. Sidonius in carm. ad 2 epiſt. 10 *Portiens Fulmentis Aquitanicis ſuperba*. Vbi columnæ ſunt marmoris Aquitanici. vide Sirmondi adnotationem. ¶ 3. *Fulmenta* dicta, quæ ſuppingebantur ſoleis, ut ſolidiores eſſent. Plaut. in fœmin. *fulmenta* dixit Trinum. 3, 2, 94. Noſtri forte, abſätze. conf. Lucilium apud Nonium 3, 98 Græci καταβάματα vocant. v. Caſaub. ad Theophraſtum περὶ ἀγροικίας; & Voſſ. 5 Inſt. Orat. p. 258.

¶ Fulmen, *inis*, n. pro *fulmentum*, ut *momen* pro *momentum*, eſt apud Manil. 2, 877 *Imaque ſubmerſi contingens fulmina mundi*. ubi vid. Scal.

¶ Fulcibĭlis, *e*, das ſich unterſtützen läſt, apud Vegetium.

¶ Fulcipedia, *æ*, f. eſt convicium in mulierem loripedem, apud Petron. c. 75 *Ita tibi videtur fulcipedia*. al. *Falcip.*

Compoſita:

¶ Circumfulcio, *ire*, umher ſtützen. Tert. de Pallio c. 5 *Nihil circumfulcit, nihil circumſtringit*. Vbi Salmaſ. p. 115 *Circumfulciri de toga* dixit.

¶ Confulcio, *ire*, ex Lucret. 2, 97 quidam arceſſunt, & legunt *confulta*, alii *conſulta* legunt a *ſalio*. Creech. *conſticla*.

¶ Confulcimentum, *i*, n. apud Firmicum.

¶ Effulcio, *ire*, apud Poëtas in participio

¶ Effultus, *a, um*, geſtützt, erhoben. Virg. Æn. 7, 94 *Atque harum effultus tergo ſtratisque jacebat*. conf. 8, 368. Eodem modo Silius 7, 292 *Effultus tergo taurino membra jacebat*. Sic & Apul. 2 Met. *Effultus in cubitum*. Stat. Theb. 1, 145 *Montibus Grajis* (i. e. marmoribus) *effulta atria*.

¶ Infulcio, *ire*, inculcare, einſchieben, einſtopffen. Sen. epiſt. 114 *Omnibus locis aliquid infulcire*. Suet. Tib. c. 53 *Mori inedia deſtinant, per vim ore deductо, infulciri cibum juſſit*.

¶ Offulcio, *ire*, zuſtopfen. Apul. 1 Met. p. 108 *Vulnus qua maxime patebat, ſpongia offulciens*.

¶ Offultus, *a, um*, zugeſtopfft. Apul. 4 Met. p. 448 *Multis laciniis offulto vulnere*.

¶ Perfulcio, *ire*, wohl unterſtützen. Ovid. vel Lucan. ad Piſon. v. 86 *Eloquio ſanctum modo perfulcire ſenatum*.

¶ Præfulcio, *ire*, unterbauen, ſenſu morali. Cic. Att. 5, 13 *Primum illud præfulci atque præmuni*.

¶ Semifultus, *a, um*, halb geſtützt. Martialis 5 epigr. 14 *Subſellioque ſemifultus extremo*.

¶ Suffulcio, *ire*, unterſtützen, ausſtopffen. Plaut. Mil. 2, 2, 54 *Columnam mento ſuffulſit ſuo*. Ammian. 30, 1 *Lectos repertos binis utribus ſuffulſerunt*. Lucret. 4, 865 *Capitur cibus, ut ſuffulciat artus*.

¶ Suffultus, *a, um*, unterſetzt; ut, *Porticus ſuffulta columnis*, Lucret. 4, 428.

¶ Suffulcrum, *i*, n. die ſtütze, der unterzug, apud Vitruvium.

FVLGEO, *fulſi, fulgēre*, lucere, ſplendere, glänzen, ſchimmern. Scribitur etiam *Fulceo*. vid. Diomed. p. 369. *Fulſere ignes*, Virg. Æn. 4, 167. *Aurora fulgebat &c.* Id. 7, 26. *Auro fulgere & purpura*, Cic. Cat. 2, 4. Et Liv. 1, 25 *Concuſſu increpuere arma, micantesque fulſere gladii*. Et Auguſtin. de Fide & Symb. c. 7 extr. *claritas fulſura*. Translate Nepos 18, 1, 4 *Fulgebat in adoleſcentulo indoles virtutis*, es that ſich herfür. ¶ 2. *Fulgere* etiam pro *fulgurare* dixerunt. Cic. de orat. c. 9, *Qui* (Pericles) *ſi tenui genere uteretur, nunquam ab Ariſtophane poëta, fulgere, tonare, permiſcere Græciam, dictus eſſet*. Conf. de Nat. Deor. 2, 25, & orat. in Varin. 8. Melah. 19 de Lampſaco, *Reſponſum erat, ubi primum fulſiſſet, &c.* vid. Burm. ad Quint. 1, 17 extr. ¶ 3. Antiqui & in tertia flexione uſi *Fulgo, ēre*. vid. Priſcian. p. 838. Seneca Nat. Quæſt. 2, 56 de fulgura-

fulguratione docens: *Hæc antiqui*, inquit, FVLGETRA *dicebant:* TONITRVA *nos pluraliter dicimus: antiqui aut* TONITRVVM *dixerunt aut* TONVM. *Hoc apud Cæcinnam invenio, facundum virum, qui habuisset aliquod in eloquentia nomen, nisi illum Ciceronis umbra pressisset. Etiammum illo verbo utebantur antiqui, correpto, (Fulgĕtra) quo nos producto una syllaba* (Fulgētra) *utimur. Dicimus enim ut splendēre, sic fulgēre, at illis ad significandam hanc e nubibus subitæ lucis eruptionem, mos erat, media syllaba correpta ut diceremus* Fulgĕre. Sic Virg. 6 Æn. v. 826 *Paribus quas fulgere cernis in armis.* Et 8, 677 *Fervore Leucaten auroque effulgere fluctus.* Sic & aliquoties Lucretius; e. g. 5, 767; 6, 159 &c. conf. Non. 10, 12. ¶ 4. Præterituin *Fulsi* & *Fluxi* sæpe confunduntur in MS. vid. *Fluo.* It. *Fulgere* & *Fugere.* vid. *Fugio.*

¶ Fulgens, *tis*; ut, *Arma fulgentia*, Virg. Æn. 2, 749. *Fulgens gladius*, Cic. Tusc. 5, 21, ein blanker degen. *Marmoreo tecta auro & ebore fulgentia*, Id. in Parad. 1, 4. *Fulgentes oculi*, Hor. 2 od. 12, 15. Columella sine prœmii lib. 6 *Fulgentissima sidera.* Claudian. Conf. Prob. & Olybr. v. 240 *Fulgentior astris.* Vellej. 2, 71, 1 *Fulgentissimus juvenis*, i. e. spectatissimus. Sic, *fulgentissimum os Ciceronis*, Id. 2, 64, 3.

¶ Fulgenter, adv. idem. Vnde Compar. Plin. 10, 20 *Colores fulgentius radiant.*

¶ Fulgĭdus, *a, um*, idem. Lucret. 3, 364 *Fulgida cum cernere sæpe nequimus.* Solinus c. 37 *Ad speciem fulgidi sideris.* Prud. Cathem. 5, 129 *Fax fulgida.* Fortunat. 8 carm. 5 sub finem: *Fulgidior radio, dulcior ore favo.*

¶ Fulcĭdus, *a, um*, posito C. pro G, idem, apud Mart. Capell. 6 p. 189.

¶ Fulgesco, *ĕre*, idem quod *Fulgere*, leuchten, scheinen. Firmic. 1, 4 *Solis radiatione fulgescere.* Et in fragmento Halieut. quod dedit Hesselius ad novam Ennii editionem, p. 154 leges: *Crebris nubes fulgescere flammis.*

¶ Fulgetrum, *i*, neut. &

¶ Fulgetra, *æ*, f. (utroque enim genere Plinius utitur,) der blitz, wetter-strahl, das wetter-leuchten, vibratio luminis, quæ cum ipso fit tonitru, sed ante cernitur. Plin. 2, 43 *Edi tonitrua, fulmina, fulgetra.* Et ibidem: *scintillantibus fulgetris.* Id. 28, 2 *Fulgetras poppysmis adorare, confessus gentium est.* conf. *Fulgeo* n. 2.

¶ Fulgĭtra, idem ut tonitru. Hygin. fab. 183 de equis solis: *Femine sunt Locarie, Bronte, quæ nos tonitrua appellamus, Sterope, quæ fulgitrua.* conf. Scheff. de re vehic. 1, ult.

¶ Fulgĭllātus, *a, um*, i. e. fideratus, vom wetter getroffen, apud Vitruv.

¶ Fulgor, *ōris*, m. splendor, der helle glantz, schein. Horat. 2 od. 1, 19 *Iam fulgor armorum fugaces Terret equos.* Et de Arte Poët. v. 143 *Non famum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem Cogitat*: i. e. non post splendida promissa, tenue quid & obscurum præstare. Idem 2 sat. 2, 5 *Stupet insanis acies fulgoribus.* conf. Lucret. 5, 611. Autor ad Herenn. 4, 33 *Tantus erat in armis splendor, ut solis fulgor obscurior videretur.* Conf. Cic. in Verr. 4, 32.

¶ Fulgur, *ŭris*, n. der blitz. Curt. 8, 4, 3 *Ab omni parte cæli emicare fulgura cæperunt.* Cic. Divin. 1, 10 *De fulgurum vi dubitare num possimus?* Prov. *Fulgur ex pelvi*, de minis inanibus, v. Erasm. ¶ 2. Pro fulmine, propter cognatam utriusque materiam, non raro ponunt auctores. Virg. Georg. 1, 488 *Non alias cælo ceciderunt plura sereno Fulgura.* Suet. Domit. c. 15 *Continuis octo mensibus tot fulgura facta nunciataque sunt, ut exclamaverit,* FERIAT IAM QVEM VOLET. Id. Aug. c. 29 *Tonanti Iovi ædem consecravit, liberatus periculo, cum expeditione Cantabrica per nocturnum iter lectica ejus fulgur perstrinxisset, servumque prælucentem exanimasset.* Alia ibi Casaubonus.

¶ Fulguro, *are*, fulgur emittere, blitzen, strahlen. Plin. 18, 35 *Cum ex omnibus quatuor partibus cæli fulgurabit.* Quintil. 2, 6 *Periculi contigit fulgurare ac tonare.* vid. *Fulgeo* n. 2. Stat. Theb. 4, 191 *Domus fulgurat auro.* Apulej. Florid. 1 p. 219 *Lyra ejus auro fulgurat*, ex Heinsii emend. v. ad Ovid. Metam. 11, 167. ¶ 2. *Fulgurat*, impersonaliter, es blitzet. Plin. 9, 35. ¶ 3. Translate de oratione Plin. epist. 1, 20, 19 *Non enim amputata oratio & abscissa, sed læta & magnifica, & excelsa, tonat, fulgurat, omnia denique perturbat & miscet.* Sil. 6, 220, de Serpente: *Terribilis gemino de lumine fulgurat ignis.*

¶ Fulgurans, *tis.* Cic. Divin. 2, 18 *Iove tonante & fulgurante comitia habere nefas.* Mart. Capella 1 p. 18 *Fulgurans lumen.*

¶ Fulgurātus, *a, um*, vom blitz gerührt; ut, *Locus fulguratus*, Varro de L. L. 4, 32.

¶ Fulguratio, *ōnis*, f. das blitzen, wetterleuchten. Seneca 2, 11 Quæst. Nat. *Dictura de fulminibus & fulgurationibus.* Et c. seq 12 sæpius recurrit.

¶ Fulgurātor, *ōris*, m. fulgurum inspector, v. Alex. ab Alex. 5, 13. Nonius 1, 319. Turneb. 29, 35. Plin. 2, 8 & 54 & Dalech. p. 100. Sic Cic. de Divin. 2, 53 *Aruspices, & fulguratores, & interpretes ostentorum &c.*

¶ Fulgurator, *ōris*, m. per E loco V, in vett. Inscriptionibus est, Iovis cognomentum. Gruterus p. 21 n. 3 ARAM IOVI FVLGERATORI DEDICAVERVNT. Et n. 4 DEO FVLGERATORI ARAM-- POS. Vid. Pe. Burmanni ζεὺς καταβάτης, I. Iupiter Fulgerator in Cyrrhestarum nummis.

¶ Fulgūrālis, *e.* Cic. de Divin. 1, 33 *Aruspicini, & fulgurales, & rituales libri*, h. e. de fulguribus expiandis.

¶ Fulgūreus, *a, um.* Mart. Capella 5 *Fulgurea nubes*, ex qua fulgurat.

¶ Fulgūrio, *ire*, fulgurare, blitzen. Nævius apud Non. 2, 324 *Sane a Iove Ianitu claro fulgurivit Iupiter.*

¶ Fulgūrītus, *a, um*, fulgure tactus vel exustus, κεραυνοπλήξ, vom blitz verbrannt, cujusmodi hominem *bidental* Persius vocat; de quo supra in *dens. Fulguritus locus*, dicente Festo, statim fieri putabatur religiosus, quod eum Deus sibi dicasse videretur. *Fulguritas arbores*, Plaut. Trin. 2, 4, 138 dixit: quas Virgilius *de cælo tactas.* Conf. Sen. de Ira 3, 23; & Nat. qu. 2, 21; Nonius 5, 33; & Petr. Crinit. de Honest. Discipl. 8, 12. Fulguritorum expiationem Numa ab Iove Elicio didicit. v. Dalech. ad Plin. 2, 54 p. 100.

¶ Fulgūrītas, *ātis*, f. i. e. splendor, der glantz, tribuitur Lucilio apud Nonium 2, 324.

¶ Fulguritasso, *ere*, fulgure percuti; ita exponunt, qui in Plaut. Trin. 2, 4, 138 legunt: *Fulguritassunt alternæ arbores.* Sed Gron. *fulgurite sunt.*

¶ Fulgŏra, *æ*, f. dea fulguris. v. Augustin. de C. D. 6, 10.

I. Composita a *Fulguro:*

¶ Confulgŭro, *are*, apud Firmicum.

¶ Defulguro, *are*, herabblitzen. Ausonius Periocha 5 Iliados: *Vudantem clypeus defulgurat ignem.*

¶ Difulguro, *are*, fulgura spargere, auf allen seiten herum blitzen. Sidonius carm. 11 (Epithal. Ruricii) v. 20 *Postes chrysolithi fulvus difulgurat ardor.* Sirmondus, *diffulgurat*, F geminato.

¶ Effulguro, *are*, herfürstrahlen. Ennod. 1, 8 *In literis politi sermonis splendor effulgurat.*

¶ Præfulguro, *are*, ante quid fulgurare, vorausblitzen. Val. Flaccus 3, 119 *Strictoque vias præfulgurat ense.* Et Statius 7 Theb. v. 502 *Multoque latus præfulgurat ense.* Alii legunt *perfulgerat.*

II. Composita a *Fulgeo &c.*

¶ Affulgeo, sive, Adfulgeo, *ēre*, proprie, anleuchten, an etwas schimmern. Sil. 7, 467 *nitenti Adfulsit vultu ridens Venus.* Nam lucem radiantem intelligi, probant sequentia v. 470 in Paride: *fessique nitoris Luce cadunt oculi.* Metaphorice felicitati signandæ inservit: ut, *Spes affulget*, Liv. 27, 28. *Fortuna affulget*, Liv. 30, 30. Et, *Lux civitati affulsisse visa est*, Id. 9, 10.

¶ Circumfulgeo, *ēre*, umher glantzen. Plin. 2, 37 *Hominum capita vestientis boris magno præsagio circumfulgent.*

¶ Confulgeo, *ēre*, idem. Plaut. Amph. 5, 1, 15 & 44 *Ædes confulgebant, quasi essent aureæ.*

¶ Effulgeo, *ēre*, herfür leuchten. Liv. 22, 1 *Ingens lumen effulsit.* Proprie de iis usurpatur, quæ subito fulgent. Liv. 28, 15 *Qualis* (iol) *inter graves imbre nubes effulget.* conf. 41, 22 & Burm. ad Valer. Flacc. 6, 27. Poëtis etiam, ut in simplice observavimus n. 7 in tertia forma flectitur. Virg. Æn. 8, 677 *Auroque effulgere fluctus.*

¶ Infulgens, *tis*: ut, *Templum infulgens*, Catull. carm. 65, 386.

¶ Interfulgeo, *ēre*, darzwischen scheinen. Liv. 28, 23 *Aurum argentumque cumulo rerum aliarum interfulgens.*

¶ Offulgeo vel Obfulgeo, *ēre*, erscheinen. Paulin. Petrocorius lib. 5 de vita Martini v. 357 *Obfulsit claro venerabilis ore sacerdos.* Hoc verbum Virgilio, Livio & aliis restituunt Heinsius ad Sil. 13, 114 & Burm. ad Quint. decl. 9, 7 p. 195, ubi vulgo legitur *Effulgere.*

¶ Perfulgidus, *a, um*, sehr hell, apud Mart. Capell. lib. 1.

¶ Præfulgidus, *a, um*, idem, apud Firmicum. Et Iuvenc. lib. 3, 330 *Præfulgida nubes.* Al. *perfulgida.*

¶ Præfulgeo, *ere*, sehr glantzen. Virg. 8 Æn. v. 553 *Pellis obit totum præfulgens unguibus aureis.* Et Sen. Benef. 1, 6 *Aura præfulgent.* Ac Tac. Ann. 13, 45, 2 *Memoria Poppæi Sabini consulari & triumphali decore præfulgentis.*

¶ Refulgeo, *ēre*, einen glantz von sich geben. Persius in prologo: *Quid si dolosi spes refulserit nummi.* Virg. Æn. 1, 406 *Rosea cervice refulsit.*

¶ Refulgentia, *æ*, f. der wiederschein. Apul. Flor. 4 *Lacunarium refulgentia.*

¶ Superfulgeo, *ēre*, überscheinen. *Templa superfulges*, Statius Silv. 1, 1, 33.

FVLGĬNIA, *æ*, f. Vmbriæ oppidum in Italia, Sylv. 4, 547; & 8, 462.

¶ Fulgĭnas, *atis*, adject. Cic. pro Vareno in Fragm. *Anchurius e municipio Fulginate.* Sic, *Fulginates* populi, Plin. 3, 14.

Fulgor, fulgur, &c. vide ante in *Fulgeo.*

FVLĪCA, *æ*, f. avis marina, vel stagnensis, paullo columba major, Græcis λάρος, ein wasser-huhn. Sunt, qui mergum nigrum interpretentur, ein schwarzer taucher. Virg. Georg. 1, 363 *Cumque marinæ In sicco ludunt fulicæ*, &c. Conf. Ovid. Met. 8, 627. Auson. epist. 13 *Si vitulum tauro, vel aquum committis onagro: Si confers fulicas ægnis, & ædona parvæ, &c.*

¶ Fulix, *icis*, eadem Ciceroni de Divin. 1, 8 ex Arati Diosemeiis, dicitur: *Cana fulix itidem fugiens e gurgite ponti, Nuntiat horribiles clamans inflare procellas.* conf. Plin. Hist. Nat. 18, 35. Avienus in Prognost. 339.

FVLIGO, *ĭnis*, f. a *fumus*: unde *fumiligo*, ex quo per syncopen *fuligo*, rus, fien-rauch, fohl-staub. *Abstergere fuliginem*, Cic. Phil. 2, 36. Virg. ecl. 7, 49 *Hic ficus & tædæ pingues, hic plurimus ignis, Semper & assidua postes fuligine nigri.*

¶ Fuligĭneus, *a, um*, schwarz wie rus. Petron. c. 108 *Omnia lineamenta fuligineo nube confundere.*

¶ Fuliginōsus, *a, um*, fuligine obsitus, fumosus, rußicht. Prudentius Romano v. 261 *Fuligineæ ture placantur Lares.*

¶ Fuliginose, adverb. idem, apud Apulejum.

¶ Fuligĭno, *are*, denigrare, schwärtzen, Cathol.

¶ Fuliginātus, *a, um*, rußt rus, apud Hieronymum.

FVLLO, *ōnis*, m. qui vestimenta purgat, & candida facit, ein bleicher, walcker, walckmüller. *Fullones* dum poliunt, sapone utuntur, quem Plin. 28, 12 a Gallis inventum tradit. Martial. 12 epigr. 59 *Hinc instet tibi textor, inde fullo, hinc futor modo pelle brassata.* Græce γναφεύς, unde factum videtur Germanicum, ein knappe, qui pannum conficit. v. Plaut. Aul. 3, 5, 34 & Coleri Parerg. c. 14. ¶ 2. *Fullo*, vermis, ein ohr-wurm. ¶ 3. *Fullo* piscis etiam est γναφεύς, quod ejus decocti succo vestes purgentur.

¶ Fullōnius, *a, um*, zum walcken gehörig; ut, *Ars fullonia*, quam primus invenit Nicias Megarensis, Plin. 8, 56. Plaut. Pseud. 3, 1, 15 *Cras mihi potandus fructus est fullonius*, i. e. comprimat instar fullonii panni. Obscenum est. Sed Sen. ep. 15 med. *Saltus ille saltaris, aut ut contumeliosius dicam fullonius.*

¶ Fullonium, *i*, n. subst. officina fullonia, die walckmühle. Ammian. 14 extr. *Fortuna Adramyteum Andriscum, in fullonio natum, ad Pseudophilippi nomen evexit.*

¶ Fullonia,

¶ Fullōnĭca, *æ*, f. ars fullonia, die walck-kunst; ut, *Discere fullonicam*, Plaut. Asin. 5, 2, 58. Adde Vitruv. procem. lib. 6. ¶ 2. Etiam officina est fullonum, die walck-mühle, Cato R. R. c. 14. Ulpian. l. 13 § 8 ff. de usufr. & l. 3 de aqu. pluv. arc. quod etiam alio genere & pluraliter exprimunt, *Fullonica, orum*. Frontinus de Aquæduct. l. 2 *Hæc* (aqua) *non alium usum, quam in balnearum, aut fullonicorum dabatur*.

¶ Infullonicatus, *a, um*, ungewalckt. Gloss. gr. lat. ἄγναφος, *infullonicatus, impolitus*.

FVLMEN, *ĭnis*, n. quasi *fulgimen*, ignis ex vaporibus in aëre accensus, ein bliß, donnerschlag, & si cum vulgo loquaris, donnerkeil. Cic. de Divin. 2, 18 *Tonitrua & fulminum tactus extimescere*. Et ibid. c. 21 *Romulus lactens fulmine ictus fuit*. Et Nat. D. 3, 35 *Fulmine percuti*, vom wetter getroffen werden. Id. Divin. 2, 19 *Iupiter multa fulmina frustra emittit*. Ovid. Trist. 2, 33 *Si, quoties homines peccant, sua fulmina mittat Iupiter, exiguo tempore inermis erit*. Servius in 2 Æneid. *Tria sunt fulminum genera: est, quod afflat, quod incendit, quod findit*. Alibi tamen quatuor; alibi plura recenset. De fulmine disputat Seneca Quæst. Nat. 2, 31. vid. Plin. 2, 1 ad 6 & ibi Dalechampius. Aristot. de Mund. & in Meteorolog. 3, 1. De *bruto fulmine* vid. *Brutus, a, um*. *Fulmen trisulcum*, quod *quadrisulcum* facit Lutatius ad 3 Theb. Statii v. 321. vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 39. ¶ 2. *Fulmen verborum* metaphorice: Cic. fam. 9, 21 *Insanire tibi videris, quod imitère verborum meorum fulmina*, hoc est, vim, vehementiam, impetum, meine donner worte. Id. Tusc. 2 c. ult. *Fulmina fortunæ contemnere*, id est, sævitiam. ¶ 3. Pro clade & infortunio Æmilius Paulus apud Livium 45, 41 *Quod duo fulmina domum meam per hos dies perculerint*. Intelligit de duplici clade domestica, qua affectus ex duum filiorum funeribus erat. Albinovanus Eleg. ad Liviam de morte Drusi v. 11 *Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu, Fortior ut posses cladibus esse tuis*. Florus 2, 6 *Ubi semel se in Hispania movit illa gravis & luctuosa Punici belli vis atque tempestas, destinatumque Romanis fulmen Saguntino igne conflavit*. Et paullo post: *Trasimenus lacus, tertium fulmen Annibalis*, id est, tertia clades, qua affecit Romanos. ¶ 4. Ponitur & pro pœna ac damnatione. Iuvenal. 10, 92 *Quo fulmine justo Et Capito & Numitor ruerint damnante Senatu*. Plin. 3 ep. 11 *Tot circa me jactis fulminibus quasi ambustus*. vid. omnino Gebh. ad Liv. 22, 35 ¶ 5. Sed & strenui belli Duces *Fulmina* appellantur, quod in bellis quasi fulminent: seu instar fulminis ruant, & omnia pervadant ac terreant. Quemadmodum Virgilius de Augusto 4 Georg. dixit v. 560 *Cæsar dum magnus ad altum Fulminat Euphraten*. Et 6 Æn. v. 842 Scipiadas expresse vocat *duo belli fulmina*. Et hanc quoque ob caussam Ptolemæus Philadelphi frater κεραυνὸς seu *Fulmen* cognominatus est, ut de eo Pausanias in Phocicis narrat. vide & Buchnerum & Hymn. Prudentii de Christi Servatoris Natali v. 113. ¶ 6. *Fulmen* de apris sævis & cuncta prosternentibus. Ovid. Metam. 8, 289 de apro Calydonio: *Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent*. Id. 10, 550 *Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri*. ¶ 7. *Procul ab Iove atque fulmine*, πόῤῥω Διός, καὶ κεραυνοῦ, id est, fugiendæ sunt potentum & maxime tyrannorum amicitiæ, mit grossen herren ist nicht gut kirschen essen. v. Chiliad. ¶ 8. *Fulmen* pro *fulcimen* vel *fulmentum* in *Fulcio*. ¶ 9. *Fulmen* & *Flumen* sæpe confundunt librarii. vid. *Flumen*.

¶ Fulmĭneus, *a, um*, donnernd; ut, *Ignis fulmineus*, Ovid. Pont. 2, 2, 118. *Fulminea dextra*, Silius 3, 319. *Fulmineus ensis*, Val. Flacc. 6, 230 de apro & lupo Sil. 1, 421. Ovid. Metam. 11. *Potentius ictu fulmineo*, gewaltiger als ein donnerschlag, Horat. Carm. 3 od. 16, 10.

¶ Fulmĭno, *are*, fulmen emittere, blitzen, mit dem donner drein schlagen; unde *Iupiter fulminans*, de quo postea. Ut impersonaliter Virg. Georg. 1, 370 *Boreæ de parte trucis cum fulminat*. ¶ 2. Transfertur ad bellatores: Et sic idem Georg. 4, 560 de Cæsare: *Ad altum fulminat Euphratem bello*. Et Æn. 12, 654 *Fulminat Æneas armis*. ¶ 3. Transfertur etiam ad oculos. Propert. 4, 9, 32 *Fulminat illa oculis*.

¶ Fulminans, *tis*. Horat. 3 od. 3 v. 6 *Fulminantis magna Iovis manus*. Plin. 2, 7 *Fulminantem pejerant Iovem*. ¶ 2. Deinde transitive est, fulmine percutiens. Eumenius pro Scholis restaur. extrema oratione: *Animus adfingit te, Maximiane invicte, perculsa Maurorum agmina fulminantem*.

¶ Fulminandus, *a, um*, passive, dignus qui fulmine percutiatur. Sen. Herc. Oet. v. 6 *Fregimus quidquid fuit Tibi fulminandum*: Hercules Iovem alloquitur.

¶ Fulminatus, *a, um*, fulmine ictus, vom donner getroffen. Plin. 2, 54 extr. *Vulnera fulminatorum frigidiora reliquo corpore sunt*. Hieronym. ep. 17 ad Marcell. *Rupes Tarpeia, de cælo sæpius fulminata, ostendit, quod Deo displiceret*. ¶ 2. Est & consternatus, territus, erschüttert, erschreckt. Petron. c. 80 *Fulminatus hac pronunciatione &c.*

¶ Fulminatio, *ōnis*, f. der donner. Seneca Quæst. Nat. 2, 12 *Fulguratio ostendit ignem; fulminatio emittit*.

¶ Fulminator, *ōris*, m. der donner-gott. Arnob. 6 p. 207 *Cum Capitolium toties edax ignis absumeret, Iovemque ipsum Capitolinum cum uxore corripuisset ac filia, ubinam fulminator tempore illo fuit, ut sceleratum illud arceret incendium &c.* Adde Apul. de Mundo p. 262.

¶ Fulminatrix, *īcis*, f. ut adj. donnernd. In antiquis Inscript. Gruter. p. 547 n. 6; & p. 567 n. 10 est LEG. XII. FVLMINAT. quod legi aliter non potest, quam *fulminatrix*, quæ *Fulminea* in Notitia Imperii appellatur. vide etiam Programma Cellarii 44, ubi plura de hac legione, etiam de nomine *Fulminatrix* contra Valesium, qui id rejicit, pro Scaligero & Onuphrio attulit.

¶ Fulminōsus, *a, um*, Sarisb. 11, 13 *Fulminosus aer*, geschwüle.

¶ Confulminatus, *a, um*, vom donner erschlagen. Firmicus.

¶ Diffulmĭno, *are*, fulmine disjicere, zerschmettern. Silius 5, 277 *Diffulminat omnem Obstantum turbam*.

Fulmentum, vide *Fulcio*, Fulminare, &c. *Fulmen*, Fultura, *Fulcio*.

FVLVVS, *a, um*, adj. dunckel-gelb; ut, *Fulvi leones*, Virg. Æn. 2, 722. *Fulvum aurum*, Id. Æn. 7, 279. *Fulvus lupus*, Ovid. 11 Met. v. 771. ¶ 2. *Fulvus* & *furvus* miscentur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 7, 683. Heins. ad Ovid. 3 Met. 273.

¶ Fulvaster, *a, um*, dimin. ut, *radix fulvastra*, Apul. de Herb. c. 109.

¶ Fulvēdo, *ĭnis*, f. color fulvus, die dunckel-rothe farbe. Cathol.

¶ Fulvius, *i*, m. nomen Romanum ex gente *Fulvia*, ut *M. Fulvius Flaccus, Fulvius Nobilior*, Ætolorum victor, & alii.

¶ Fulvia, *æ*, fœminarum nomen, e quibus præcipue famosa est M. Antonii uxor, pars civilium bellorum. vid. Flor. 4, 5 de bello Perusino, & Vellej. 2, 74, 3.

¶ Fulviniaster, Fulvium imitans. Cic. Att. 12, 44 de Philotimo: *Solet omnino esse Fulviniaster*.

¶ Fulvianus, *a, um*, adj. ut, *Fulviana stola*, Val. Max. 3, 5, 2.

¶ Fulviana, *æ*, f. herba ita dicta, Plin. 26, 8.

Fumare, fumarium, fumigare, &c. vide mox in *Fumus*.

FŪMVS, *i*, m. καπνός, rauch. *Fumus evolutus ex tuguriis*, Curt. 8, 4, 9. Id. 6, 6, 30 *Fumus ingens, velut quadam nube absconderat cælum*. Proverbii instar: *Flamma fumo proxima est* vide *Flamma*. *Fumum vitans in ignem incidi*, ich will dem regen entlauffen, und falle in das wasser. vid. Adag. De usu hujus vocabuli in plurali vid. Gell. 19, 8. Sic *fumos vendere*, Martial. 4 epigr. 5 est vana spe & promissionibus homines lactare. Germani dicunt, wind machen. Quo sensu Horat. Carm. 3, 29 *omitte mirari beatus fumum & opes strepitumque Romæ*. Fuit edictum Alexandri Imperatoris: *Fumo puniatur, qui fumos vendidit*, cum impostorem ejusmodi fumo jussisset exstingui. vid. Lamprid ejus vita c. 36. Id. Lamprid. Heliogab. c. 10 *Idem Zoticus, qui hoc familiaritatis nomine abutens, omnia Heliogabali dicta & facta venderet fumis, &c.* Capitolin. in Antonino Pio c. 11 *Amicis suis in imperio suo non aliter usus est, quam privatim. Quia & ipsi nunquam de eo cum liberis per fumum aliquid vendiderunt*: Ubi *Fumis* & *per fumum vendere*, est, per vanitatem vendere: cum quis, acceptis muneribus, pollicetur alicui a Principe liberaliter, quæ aut præstare non possit, aut non velit. *Fumus* enim & *Veritas* opponuntur. Ita Lampridius supra laudato loco Zoticum scribit, *aliis minatum, aliis pollicitum, omnes fefellisse*. B. August. Serm. 22 de verbis Apostoli: *Non vobis fumos vendunt, qui dicunt sancti sumus, non portamus sarcinas vestras, ideo vobis non communicavimus*. Apul. Apol. *Sed ut ne impunitum Crasso foret, quod Æmiliano homini rustico fumum vendidit*, i. e. imposuit, illusit, decepit. Omen se dignum parasitus apud Diphilum captat e fumo: bonum quidem, si vehemens sit, & recta feratur; sin tenuis & oblique, sævum. ¶ 2. *Fumus* nonnunquam pro igne dicitur. Cic. ad Q. Frat. 1, 2 *Illam crucem sibi ipsum constituere, ex qua tu eam ante detraxisses: te curaturum fumo ut combureretur plaudente tota provincia*. conf. Liv. 4, 27 aliaque veterum loca ap. Menck. Obs. L. L.

¶ Fūmārium, *i*, n. eine rauch-kammer; locus, ubi vina fumo medicabantur, aut aliæ res siccabantur. Martial. 1 epigr. 36 *Massiliæ quidquid fumaria cogunt*, id est, vinum Massiliense. Colum. 1, 6 *Fumarium quoque, quo materia, si non sit jampridem cæsa, festinato siccetur, in parte rusticæ villæ fieri potest junctum rusticis balneis*.

¶ Fumariŏlum, *i*, n. diminut. ein rauchloch. Tertull de Pœnitent. c. ult. *Thesaurum ignis æterni æstimamus, cum fumariola quædam ejus tales flammarum ictus suscitent, ut proximæ urbes aut jam nullæ exstent, aut idem sibi de die sperent*. Ignivomos montes eorumque crateras intelligit.

¶ Fūmāria, *æ*, f. herba, fumus terræ, fumi instar lacrymas proliciens, erdrauch, Plin. 25, 13. Tabernæm. p. 85 vocat, tauben-kropf.

¶ Fūmeus, *a, um*, raucherícht, voll rauchs; ut, *Fumea tædis Lumina*, Virg. Æn. 6, 593. *Fumeus flatus*, Macrob. 7 Sat. 10. *Acheron exudat fumeus*, Val Flacc. 4, 595. Et Prudent. præfat. 1 in Symmach. v. 25 *Intepuit fomite fumeo*.

¶ Fūmĭcus, *a, um*, idem. Sidon. 1 epist. 11 *Fumicæ culinæ*.

¶ Fūmĭdus, *a, um*. rauchend: ut, *Fumida tæda*, Virg. 9 Æn. v. 75; & *Fumida altaria*, Ovid. 12 Met. v. 258.

¶ Fūmōsus, *a, um*, voll rauchs; ut, *Tecti fumosi*, Virg. 2 Georg. v. 242 rauchicht. Horat 2 sat. 2, 117 *Olus fumosæ cum pede pernæ*, geräuchert. *Fumosæ imagines*, id est, antiquum genus, Cic. in Pison c. 1. Sic & Seneca ep. 44 *Atrium plenum fumosis imaginibus*, i. e. de generis antiqua claritate.

¶ Fūmo, *are*, fumum emittere, rauchen. Virg. ecl. 1, 44 *Bis senos cui nostra dies altaria fumant*. Conf. Æn. 2, 698. Et Ovid. Met. 2, 242 *Mediis Tanais fumavit in undis*. Cic. Or de Haruspresp. 21 *Ut vos iisdem ignibus circumsepti, me primum ictum pro vobis, & fumantem videretis* conf. pro P. Sext. 10. Liv. 3, 68 *Visite --- fumare incensa passim tecta*. ¶ 2. *Fumare* & *spumare* sæpe miscent librarii. v. Drakenb. ad Sil. 2, 163. Tale quid evenisse forte dixeris versibus Macri ap. Isidor. 12, 4, qui in edit. 1489 ita leguntur, *Seu terga exspirant spumantia virus, Seu terra fumat, tetra qua labitur anguis*. Gothofredi editio *Seu terram fumat*. Quid si versu priore *terga fumantia* dicit Macer, & altero: *Terra spumat?* Quin etiam apud Lucan. 9, 711 *Tractique via fumante chelydri*, malim *spumante*. Isid. l. c. *Serpentium uda sunt corpora, adeo ut quacunque eunt, viam humore designent*.

¶ Fumans, *tis*. Ovid. Met. 14, 86 *Terræque calenti sulfure fumantes*. Virg. Æn. 10, 45 *Fumantia Trojæ excidia*. Sic, *Equum fumantia colla*, Id. Georg. 2, 532. Et *fumans sub vomere Taurus*, ibid. 3, 515. Prov. *Fumantem nasum ursi ne tentaveris*, Martial. 6 Epigr. 64.

¶ Fumātio, *onis*, f. Augustinus.

¶ Fumātor, *ōris*, m. qui fumat. Sidonius.

¶ Fumĭgo, *are*, suffire, quasi *fumum agere*, räuchern. Varro de Re rust. 3, 16 *Mellarius inspicere debet, fumigans leviter, apes*. Adde Colum. 8, 5; & L. 44 ff. de Injuriis &c.

¶ Fumigātus, *a, um*, beräuchert. Apul. Apol. p. 312 *Parietes fumigati*.

¶ Fumigatio, *onis*, f. idem ac *fumatio* apud Augustinum.

¶ Fumigator, *oris*, m. apud Hieronymum.

¶ Fumigabundus, *a, um*, rauchend. Interpres Vulgatus Sapientiæ c. 10, 7 de Pentapoli Iordanis: *Quibus in testimonium nequitiæ fumigabunda constat deserta terra* Gr. καπνιζομένη

¶ Fūmigium, *i*, n. rauch, rauchwerck. Th. Priſcian. 3 c. 5 *Fumigia vaporatis partibus ſupponere.*

¶ Fūmifer, *a*, *um*, rauchend; ut, *Nox fumifera*, Virg. 8 Æn. v. 255. *Fumiferi ignes*, Id. 9, 522.

¶ Fūmifico, *are*, rauch machen. Plaut. Mil. Glor. 2, 5 pr. *Dianæ Arabico fumificare odore.*

¶ Fumificus, *a*, *um*, rauchend. Rutil. it. 1, 252 *Lymphaque fumifico ſulfure tincta calet.* Ovid. 7 Met. v. 114 *Fumificis mugitibus.* Prudent. Periſt. 3, 118 *Membra facibus data fumificis.* Et Sidon. 8 ep. 11 in carmine innexo v. 43 *Et claudens geminas ſubinde nares, Propter fumificas gemam culinas.*

Compoſita:

¶ Confūmo, *are*, apud Firmicum.

¶ Diffumīgo, *are*, beräuchern. Oct. Horat. lib. 4 *Diffumigatur mulier de ſtorace.*

¶ Effumo, *are*, rauchen. Sever. de Ætna v. 498 *Vt quæque rigeſcit Effumat moles.*

¶ Effūmīgo, *are*, fumo pellere. Hinc

¶ Effumigatus, *a*, *um*, mit rauch vertrieben. Tertull. ad Martyr. c. 1 *Fugiat conſpectum veſtrum tanquam coluber excantatus aut effumigatus.*

¶ Infumo, *are*, ſuffire & ad fumum ſiccare, räuchern, beräuchern. Apul. Met. lib. 1 *Deos infumare.*

¶ Infumarus, *a*, *um*, geräuchert; ut, *Ceraſa infumata*, Plin. 28, 9 *Infumata hilla*, apud Plautum.

¶ Infumībŭlum, *i*, n. Ita nonnulli legunt apud Plinium 24, 15. Sed Hard *infuminŏbulum*, & obſervat quosdam MSS. habere *infundibulum.* Agitur autem de inſtrumento fumo excipiendo, ubi *infundibili* omnino uſus eſſe poteſt.

¶ Pſeudofumaria, *æ*, f. ſive fumaria minima, hollwurtz, in Officin.

¶ Semifumans, *tis*, halb-rauchend. Sidon. 1 epiſt. 7 *Qui adhuc in eo ſemifumantem præfecturæ nuper extortæ dignitatem venerabatur.*

¶ Suffūmīgo, *āre*, berauchen; ut, *Suffumigare ſulphure*, Celſ. 6, 6.

¶ Suffumo, vel Subfumo, *are*, idem. Gloſſ. gr. lat. *ὑποκαπνίζω ſubfumo.*

¶ Transfūmo, *are*, durchrauchen. Statius Theb. 6, 399 *Clauſtraque compreſſæ transfumat anhelitus iræ.* Conf. Sidon. Carm. 23.

Funalis, funambulus, funarius, vide in *Funis*, Functio, *Fungor.*

FVNDA, *æ*, f. σφενδόνη, eine ſchleuder. Liv. 36, 38 *Fundis, velut nimbum, glandes ingerebant.* Ter. Eun. 4, 7, 16 *Fundam tibi nunc nimis vellem dari, Vt tu illos procul hinc ex occulto cæderes.* ¶ 2. Eſt & *funda* retis genus. Virg. 1 Georg. v. 141 *Atque alius latum funda jam verberat amnem*, ein waten, berm, zugarn, ein ſimmer. ¶ 3. Et *funda*, facculus vel marſupium, ein langer beutel. v. Cujac. Obſerv. 10, 26.

¶ Fundalis, *e*, ad fundam pertinens, von der ſchleuder. Prudent. Pſychom. v. 294 de Davide adverſus Goliathum: *Dextera fundali torſit ſtridore lapillum.*

¶ Fundĭto, *are*, fundis petere, ſchleudern. Plaut. Pœn. 2, 35 *In fundas viſci indebant grandiculos globos; eo illos volantes juſſi funditari.* Et Ammian. 24, 14 *Funditare ſpicula.*

¶ Funditor, *ōris*, m. qui funda dimicat, ein ſchleuderer. Cæſ. B. Gall. 2, 7 *Funditores Baleares ſubſidio oppidanis mittit.* Salluſt. Iug. c. 95 *Hoſtem ſagittariis & funditoribus eminus terrere.* Conf. Liv. 36, 18; & 38, 29.

¶ Fundibălus, *i*, m. & Fundibalum, *i*, n. baliſta, ſive machina magni ponderis lapides jaculans, eine groſſe ſchleuder. Iſidorus Orig. 18, 10 *Baliſta & fundibalus* (dicitur) *quaſi fundens & emittens.* Rectius a *funda* ducitur. Vnde Vulg. Interpres 1 Macc. 6 extr. inter machinas militares σφενδόνας vertit *fundibala.* Adde Lipſii Poliorc. lib. 3 dialog. 3.

¶ Fundibălător, *ōris*, m. apud Veget. 3, 14 idem eſt qui funditor, ſi ſalva lectio. Nam aliter MSS. libri. Vide Stewechio notata.

Fundamen, fundamentum, fundare, quære in *Fundus.*

FVNDI, *orum*, m. pl. oppidum Italiæ ad viam Appiam, de quo Horat. Sat. 1, 5, 34: & Sil. 8, 530.

¶ Fundanus, *a*, *um*, adject. ut, *Fundana vina* inter generoſa, Plin. 14, 6; Martial. 13 epigr. 115. Sic, *Lacus Fundanus*, Plin. 3, 5; cujus mentio apud Tac. 3, 69, 3. Et, *Fundani montes*, ibid. An 4, 59, 2. ¶ 2. *Fundanus*, ſubſt. amicus, ad quem ſcripſit Horatius ſat. 2, 8.

FVNDO, *fūdi*, *fūſum*, *fundĕre*, proprie ſignificat, diſpergere, diffundere, emittere, gieſſen, vergieſſen. Proprie de aqua aut liquidis: ut, *Vina funduntur*, Propert. 4, 6, 73. Et Plin. 4, 10 *Funditur in ſeptem lacus Strymon, priusquam dirigat curſum.* Id. 5, 15 *Iordanis in lacum ſe fundit.* Etiam de origine fluviorum. Id. 6, 9 *Armenia utrumque fundit*, h. e. Euphratem & Tigrim. ¶ 2. Frequenter etiam de aliis quibuscunque rebus. Sic, *Terra fundit flores*, Virg. ecl. 4, 20: *fruges*, Cic. de Senect. c. 15, hoc eſt, abundanter profert, ſie bringt es reichlich. Cic. de Sen. 15 *Ne vitis ſilveſcat ſarmentis & in omnes partes nimia fundatur.* Etiam de partu animantium adhiberi obſervat Elmenh. ad Arnob. p. 12. Ita & *Effundere.* De *oratore* Cicero dicit, cum *lutius ſe fundere*, de orat. c. 36. conf. Menckenii Obſ. L. L. *Fundere lacrymas*, weinen, Virg. 3 Æn. v. 348. Item Curt. 3, 11, 5 *Multum ſanguinis fuſum eſt*, ſcil. in prœlio. *Fundere ſanguinem*, idem eſſe atque occidere, apparet ex Senecæ Medea 2, 134. vid. Borrich. Vind. p. 211 ſeqq. Sic & *Fundere verba*, reden, Tor. Adelph. 5, 1, 7. *Fundere mera mendacia*, lügen, Plaut. Pſeud. 4, 1, 33. *Fundere verſus ex tempore*, Cic. de Orat. 3, 50. Noſtri, aus dem ermel ſchütteln. ¶ 3. Proſligare, proſternere, erlegen, ſchlagen. *Fundere exercitum, copias*, paſſim apud hiſtoricos, nec raro apud Ciceronem, ut pro Muræna c. 9 *Magnas copias hoſtium fundit.* Sic accipitur etiam apud Virgil. 2 Æn. 420 *Si quos obſcura nocte per urbem Fudimus infidis totaque agitavimus urbe.* ¶ 4. *Fundere & Medicorum verbum eſt pro fluere facio*, den leib öffnen. vide *Comprimo.* Sic, quia metalla igne liquefacta funduntur, *Fundere* etiam dicuntur artifices aliquem, cum effigiem alicujus aere ſuſoria exprimunt: unde metalla dicimus *fuſa*, h. e. liquefacta.

¶ Fūſus, *a*, *um*, gegoſſen, vergoſſen, ausgeſchüttet. Cic. de Orat. 2, 77 *Sicuti ſanguis in corporibus, ſic illæ res in orationibus fuſæ eſſe debebunt.* Salluſt. Fragm. ex lib. 3 Hiſt. c. 18 *Ob vemp. fuſo ſanguine.* conf. Liv. 7, 30. Sed Cic. pro Sext. c. 42 *Homines fuſi per agros ac diſperſi vagantur*, zerſtreuet. Id. Phil. 14, 1 *Hoſtium exercitum cæſum fuſumque cognovi*, geſchlagen. Cæſar Gall. 3, 6 *Omnibus hoſtium copiis fuſis.* Et Civil. 2, 22 *Crebris eruptionibus fuſi.* ¶ 2. Interdum idem eſt ac copioſus, weitläuftig, überflüßig. Gell 2, 26 *Græca lingua prolixior fuſiorque, quam noſtra.* Ita Cic. de Orat. 2, 15 *Genus orationis fuſum atque tractum.* Ad facilem & leniter fluentem copiam pertinet. Apud Celſum 1, 3 *Fuſa alvus* eſt profluxu laborans.

¶ Fūſus, *i*, m. ſubſt. inſtrumentum muliebre, quod fila fundit, hoc eſt, deducit, eine ſpindel, ſpille. Plin. 9, 8 *Lanificia in fila tenuantur, juncco fuſo.* Ovid. 6 Met. v. 22 *Teretem verſabat pollice fuſum.* Idem Prudentio Romani paſſ. v. 239 eſt *Fuſos rotare*, conf. Tibull. 2, 1, 64; & Virg. Georg. 4, 348. At *Colus*, der rocken. ¶ 2. Aſia notione, pro fuſione nim. Varr. de LL. 4 p. 31 *Fons, unde funditur e terra aqua viva, ut fiſtula aquæ, fuſus aquæ.*

¶ Fūſe, fuſius, adv. copioſe, häufig. *Fuſe lateque dicere*, Cic. in Orat. c. 32. Id. N. Deor. 2, 7 *Hæc cum uberius diſputantur & fuſius.*

¶ Fusĭlis, *e*, quod fuſum eſt, gegoſſen, geſchmolzen; ut, *Aurum fuſile*, Ovid. Met. 11 v. 126. *Sal fuſilis*, Colum. 6, 33. Sed leg. *Foſſilis.*

¶ Fuſio, *onis*, f. χύσις, der guß, das gieſſen. Cic. Nat. D. 1, 15 *Chryſippus mundum Deum dicit eſſe, & ejus animi fuſionem univerſum.* Et Vitruv. 9, 7 de Sideribus: *Arieti & Piſcibus Cetus eſt ſubjectus, a cujus criſta ordinate utriſque Piſcibus diſpoſita eſt tenuis fuſio ſtellarum.* ¶ 2. *Fuſio* eſt penſio, tributum, zinſung, abtrag der gefälle. Vlpian. lib. 27 § 3 ff. de uſufr. *Solent & poſſeſſores fiſco fuſiones præſtare.* Quidam tamen *functiones* legunt.

¶ Fūsūra, *æ*, f. idem quod fulio. Plin. 33, 6 *Plumbi fuſura.* Vulg. Interpr. 3 Reg. c. 7, 37 *Fuſura una omnibus illis.*

¶ Fuſor, *ōris*, m. qui fundit: ut, *Fuſor æramentarius*, ein rothgieſſer, rothſchmied. Pallad. 1, 17 *Relicto fuſoris loco.*

¶ Fusōrius, *a*, *um*; ut, *Ars fuſoria*, die ſchmeltz-kunſt. *Vas fuſorium*, ein ſchmeltz-tiegel. Vulg. Interpr. Exod. c. 32, 4 *Formavit opere fuſorio.* Hinc

¶ Fuſorium, *i*, n. ſubſt. die goſſe, gießrinne. Pallad. 1, 37 *Coquinæ fuſoria.* Id. 1, 42 *Fuſoria balneorum.*

¶ Fundĭto, *are*, frequent. vergieſſen. *Funditare verba*, viel worte machen, Plaut. Amph. 4, 2, 13. *Rem funditare*, verſchwenden, Idem Merc. prolog. v. 58 ex lectione Aldina. conf. Afin. 5, 2, 52. Nonnulli ad *Fundam* referunt. vide ſupra, & Turnebi Adverſ. 15, 7.

Compoſita:

¶ Affundo, *fūdi*, *fūſum*, *ĕre*, adſpergere, zugieſſen, aufgieſſen. Plin. 16, 44 *Vinum illi affundere.*

¶ Affuſus, *a*, *um*, aufgegoſſen. Plin. 12, 21 extr. *Affuſa eis paullatim aqua calida.* ¶ 2. Eleganter de fluviis dicitur, urbes alluentibus. Plin. 15, 19 *Mæander plurimis affuſus oppidis.* Ovid. Met. 8, 539 *Affuſæque jacent tumulo*, i. e. proſtratæ ad tumulum.

¶ Affuſio, *onis*, f. die aufgieſſung, dranſchüttung. Palladius Febr. c. 28 *Antidoti affuſione radices infundunt.*

¶ Circumfundo, *ĕre*, quod eſt circumcirca adſpergere, ringsum begieſſen, anfeuchten, umgeben. Cic. Nat. D. 2, 6 *Circumfundit terram aër*, hoc eſt, ambit. Idem Cic. *Circumfundi copiis*, i. e. militibus, pro Milone c. 26. *Corona circumfundi*, Silius 7, 308, id eſt, hominum frequentia. *Circumfundere aliquem cera, melle*, Nepos 17, 8, 7. De more ipſo vide Kirchmann. de Funeribus 1, 8.

¶ Circumfuſus, *a*, *um*, umfloſſen. Cic. c. 6 Somn. Scip. *Terra circumfuſa illo mari eſt, quod Oceanum appellatis.* Quintil. 12, 2 *Circumfuſus nobis ſpiritus*, i. e. aër, die luft die um uns iſt. Nepos 12, 4, 2 *Circumfuſus hoſtium concurſu*, umringet. Vellej. 2, 46, 3 *Circumfuſæ immanes copiæ equitum.*

¶ Circumfuſio, *onis*, f. die umflieſſung. Oroſius 1, 2 *Circumfuſio Oceani.* Occurrit etiam apud Firmicum.

¶ Confundo, *ĕre*, commiſcere, zuſammen gieſſen, mit einander vermengen. Proprie de liquoribus. Cic. pro A. Clu. 62 *Venenum in poculo ita confuſum, ut ſecerni nullo modo poſſet. Confundere in unum corpus*, Liv. 34, 9. *Confundere vera falſis*, Cic. Acad. 4, 19. *Sacra confundere profanis*, Claudian. de 4 Conſ. Honorii v. 239; quod Horarius dixit 1 epiſt. 16, 54 *Miſcebis ſacra profanis*, daß hundert ins tauſend mengen. *Prælia cum aliquo confundere.* ¶ 2. *Confundere aliquem*, eſt affectu turbare, & in mœrorem & luctum, ſeu terrorem ac merum, ſeu pudorem etiam dare. Plin. 3 ep. 20 *Veritus ſum, ne vos feſtis diebus confunderem, ſi in memoriam graviſſimi luctus reduxiſſem.* Liv. 35, 15 *Mœrore confuſi*, ſich verrüben. vide mox plura de participio *Confuſus.* Laurentius Novarient. Homil. de Pœnitent. ut, *quid me corripis conſcientia? quid me confundis?* Sic alii etiam Parres quam frequentiſſime hoc verbo ita uſi ſunt, ut & Vetus Interpres Bibliorum.

¶ Confuſus, *a*, *um*, umgerührt, vermiſcht, verwirrt. Horat. 2 ſat. 4, 67 *Merum confuſum ſeſtis herbis.* ¶ 2. De perturbatis quocunque affectu, adeoque etiam de erubeſcentibus & pudibundis dici, Andr Borrich. in Vindic. p. 36 probat ex Ovid. Triſt. 1, 81, & Heroid. epiſt. 21, 111, atque ex Liv. 30, 15, & 35, 35 &c. ubi & *confuſa pudore* & *confuſus* abſolute, & *cogitatione rei confuſus* legitur. Petronius c. 105 *Nec minus ille fletu confuſus.* Sic, *Confuſos vultus*, Lucanus lib. 3 extr. triſtes & lacrymis ſqualidos vocat. Petron. rurſus c. 101 *Confuſus ille & conſilii egens.* Idem c. 136 *Confuſus & attonitus.* Et Suet. Cæſ. c. 7 *Contuſum ſomnio proximæ noctis conjectores ad ampliſſimam ſpem incitaverunt.* In quibus *confuſus* perterrefactus & trepidans eſt, beſtürtzt, erſtaunt, erſchrocken. Ita etiam ſumitur Ovid. Her. 19, 193. Sen. Octav. 702. Adde Drakenb. ad Sil.

Sil. 11, 101. Plinius procem. lib. 7 *Nulli pavor confusior*, intellige, quam homini. Tac. Ann. 4, 63, 4 *Confusior facies.* Suet. Aug. c. 44 *Spectandi confussissimum morem correxit Confusis & Confusis a libratiis permutantur.* v. Burm. ad Suet. Cæs. 7 & Drakenb. ad Liv. 6, 6.

¶ Confase, adv. untereinander, unordentlich; ut, *Loqui confuse*, Cic. Fin. 2, 9. Compar. Cic. Phil. 8 princ. *Confusius heſterno die eſt acta res.*

¶ Confusim, quod idem sit, ex Plinio profertur 18, 16 *Volumen fecit confusim*, ubi alii *confusum* legunt.

¶ Confuſio, *onis*, f. die vermiſchung. *Confuſio religionum*, Cic. Leg. 2, 10 *Perturbatio vitæ & magna confuſio*, Id. N. Deor. 1, 2, die verwirrung, irrung, und unordnung. ¶ 2. Item triſtitia, trepidatio, terror, pudor, beſtürtzung, beſchämung. Plin. Paneg. Trajani c. 86 *Quum ego audio confeſſionem tuam fuiſſe, cum digredientem proſequeris?* Id. 1, 22 *Erit confuſioni meæ non mediocre ſolatium, ſi tu nihil quereris.* Sulpit. Sever. epiſt. 3 ad Baſſulam: *Tam erat ſanctæ de ejus gloria exultatio, quam pia de morte confuſio.* Vellej. 2, 124 *Quid tunc homines timuerint, quæ Senatus trepidatio, quæ populi confuſio, quis orbis metus, &c.* Tac. Hiſt. 3, 38, 6 *Cauſſam confuſionis quærenti* (imperatori,) *non ſe proprio metu, nec ſui auxium, preces lacrymasque attuliſſe, &c.* Vbi *confuſio* ſolicitudo, trepidatio, &, ut ipſe mox loquitur, *metus* eſt. Id. Hiſt. 4, 40, 1 *Crebra oris confuſio, pro modeſtia accipiebatur.* (cum tamen iracundia erubeſceret).

¶ Confuſaneus, *a, um*, confuſus, vermenget, Gellius præfat. *Miſcellam & quaſi confuſaneam doctrinam conquiſiverant.*

¶ Confuſilis, *e*, idem apud Apulejum.

¶ Inconfuſus, *a, um*, non confuſus. Seneca procem. Quæſt. Nat. 3 *Intrepidus inconfuſus que animus.*

¶ Inconfuſibilis, *e*, untadelich, unſträflich; ut, *Operarius inconfuſibilis.* Vulg. Interpr. 2 Timoth. 2, 15. Græce ἀνεπαίσχυντος.

¶ Inconfuſibiliter, adv. ohne verwirrung. Claud. Mamert. de Statu an. 1, 15 *Inconfuſibiliter miſceri.*

¶ Defundo, *ĕre*, deorſum fundere, vel effundere, ausſchütten. Petronius c. 5 *Sic flamine largo Plenus Picrio defundes pectore verba.* Et Horat. 2 ſat. 2, 58 *Ac niſi mutatum parcit defundere vinum.* Adde Cat. R. R. c. 156; Vitruv. 7, 8; Celſ. 6, 6; Colum. 9, 16; 12, 16 & 47; Pallad 1, 13. Præterea adde in *Diffundo* mox dicenda, & Parei Lex. Crit. p. 325.

¶ Defuſus, *a, um*, ausgegoſſen. Val. Max. 2, 6, 8 *Defuſa Mercurio delibamenta.* Et Horat. 4 od. 5, 33 *Te multa prece, te proſequitur mero Defuſo pateris.* Et Silius 5, 454 *Donec abundanter defuſo ſanguine, late Procubuit moriens.* conf. Vitruv. 7, 8; Colum. 2, 11; & 9, 16.

¶ Diffundo, *ĕre*, ſpargere, austheilen; ut, *Anima in omnes corporis partes diffunditur*, Lucret. 3, 438. *Morbus diffunditur a capite.* Plin. 4 ep. 22 extr. Id. in Paneg. c. 56 *In immenſum diffunditur oratio*, die rede breitet ſich aus. Dicimus autem & *defundere vinum*, & *diffundere*: ſed cum diſcrimine aliquo. *Defundere* enim eſt de dolio in craterem, aut crater in pateram, aut inde rurſus fundere, (ausʒapfen, einſchencken, ausgieſſen). *Diffundere* vero, eſt in amphoras & cados apothecarum ad aſſervandum fundere, ſeu condere, (abzieben); ut recte Turnebus obſervavit Adverſ. 1, 1. ¶ 2. *Diffundi* interdum eſt lætiria efferri, & quaſi effundi animo. Ovid. Met. 3, 318 *Forte Jovem memorant diſſuſum nectare curas Sepoſuiſſe graves.* Idem 4, 764 *Poſtquam opulis ſunctis, generoſi munere Bacchi Diffudere animos.* Et A. A. 1, 218 *Diffundatque animos omnibus iſta dies.* Cic. de Amicit. c. 13 *Bonis amici quaſi diffunduntur, & incommodis contrahuntur.* Add. Broukh. ad Tib. 1, 2, 3. ¶ 3. *Diffundere* diſpergere ſignificat vel diſſipare in illo Ovid. Her. 8, 6 *Flendo diffundimus iram*, quod recte defendit Burmannus contra Heinſianum *defundimus*, & laudat Barth. ad Stat. Theb. 2, 213 & Broukh. ad Tib. 1, 11, 3.

¶ Diffuſus, *a, um*, ergoſſen, ausgebreitet; ut, *Error longe lateque diffuſus*, Cic. Fin. 2, 34. *Ignota quondam omnibus, & diffuſa late videbantur.* Id. de Or. 1, 42. *Ius civile quod nunc diffuſum & diſſipatum eſt, in certa genera cogere.* Id. 2, 33. *Vinum diffuſum*, Id. Fin. c. 8, gefaſſet, abgezogen. Lucan. 5, 378 *Non erigit agros Nobilis ignoto diffuſus conſule Bacchus.* Compar. Plin. 7 ep. 17 *Corona diffuſior*, hoc eſt, cœtus numeroſior. Et in Paneg. Trajani c. 53 *Amplius ac diffuſius meritum.* Et Colum. 1, 4 *Diffuſiora conſepta*, weitläufftig.

¶ Diffuſe, adv. weitläufftig. *Res diſperſe & diffuſe dictas in locum unum cogere*, Cic. de Invent. 1, 1. Comparative Cic. Tuſc. 3, 10 *Hæc ſic dicuntur a Stoicis concluduntque contortius; ſed latius aliquanto dicenda ſunt & diffuſius.* Avienus Periegeſi v. 269 *At latus hoc terræ diffuſius explicat agros.*

¶ Diffuſio, *onis*, f. die ergieſſung. Seneca de Vita Beat. c. 5 *Comitas & diffuſio animi.* Vbi Lipſius, διάχυσις, dilatatio, ad ſerenitatem valet. v. *Diffundo* n. 2.

¶ Diffuſor, *ōris*, m. qui diffundit; ut, *Diffuſor olearius*, id eſt, venditor olei. Inſcript Gruteri p. 466 n. 7 REGVLIANO E. R. DIFFVS. OLEARIO EX BALTICA. Reinesius *diffuſori legebat.*

¶ Diffuſilis, *e*, das ſich ausbreitet. Lucret. 5, 468 *Levis ac diffuſilis æther.*

¶ Diffundito, *are*, ausbreiten, verſchwerꝛern, verſchwenden. Plaut. Merc. 1, 1, 56 *Rationem peſſimam eſſe, ea amoris vi diffunditari, &c.* v. ibi Taubm.

¶ Diffunditans, *tis.* Ammian. 16, 23 pr. (Valeſ. c. 12) *Vbique ſeſe diffunditans.* Et 21, 3 *Sol (ut aiunt phyſici) mens mundi noſtras mentes ex ſeſe velut ſcintillas diffunditans.*

¶ Effundo, *ĕre*, ausgieſſen, vergieſſen. Plin. 3, 1 de amne Ana: *In Atlanticum oceanum effunditur.* Et, *Lacrymas effundere*, Cic. pro Planc. c. 42. *Sanguinem pro repub.* Id. pro Milone c. 37. Et, *Effundere extremum ſpiritum*, Id. Phil. 14, 12, den geiſt aufgeben. *Iram in aliquem*, Liv. 39, 34 pr. *Furorem*, Cic. fam. 12, 25, den zorn auslaſſen, den grimm ausſchütten. Et, *Effundere gratiam collectam*, i. e. perdere, Cic. fam 2, 16, gunſt wieder verſchütten, und verlieren. *Effundere odium*, i. e. deponere, Id. fam. 9, 4, den haß ablegen. *Effundere patrimonium inconſulte largiendo*, Cic. Off. 2, 15, verſchwenden. *Omnem effundere verecundiam*, Sen. epiſt. 7. *Uſque ad laxariam*, Liv. 34, 6. *Sua dextra animam effundere*, i. e aliquem interficere, Virg. Æn. 1, 98. Id. 1 Georg. ſub fin. *Vt, quum carceribus ſeſe effudere quadrigæ, &c.* de curſu. Ita de multitudine hominum portis ſimul & celeriter exeunte, Liv. 38, 6 *Effunduntur omnibus portis ad opem ferendam.* Ita Apul. l. 7 p. 193. Elmenh. vid. Drakenb. ad Sil. 2, 151. Cic. de Har. Reſp. 16 *Sed quæro abillo, qui omnes judices tribunos e carcere in forum effudit.* Apud eundem paſſim *effundere* eſt eloqui quæcumque animo complectimur, ut pro Flac. 10, ad Attic. 16 ep. 7. v. Mencken. Obſ. L. L. De patru adhibet Arnob. p. 20. Elmenh. De ſeminibus Quint. 1, 3 pr. *Quæ ſummo ſolo ſparſa ſunt ſemina, celeriter ſe effundunt*, gehen bald auf.

¶ Effuſus, *a, um*, ausgegoſſen, ausgelaſſen; ut, *Effuſus nubibus imber*, Virg. Æn. 6, 312. *Lætitia effuſa*, Liv. 35, 43 extr. groſſe freude. Cic. Att. 4, 9 *Pompejus ſuaviſſime in nos effuſus*, traktirt uns überaus liebreich. Sic, *Effuſus riſus*, Claudian. 3 Rapt. Proſ. v. 210 *Effuſæ largitiones*, i. e. immodicæ, Nepos 25, 6, 2. *Effuſi honores*, Id. 1, 6, 2. *Effuſa civitas obviam*, Vellej. 2, 45, 5. *Effuſus equo*, i. e. delapſus, Liv. 10, 11 pr. *Effuſa naper corpora* pro infantibus recens natis, Prudent. Cathem. 12, 111. ¶ 2. *Effuſior, Effuſiſſimus* etiam dicitur. Liv. 3, 5 *Effuſior fuga.* Et 37, 20 *Effuſiſſimis habenis ſtationem hoſtium invadit.* Suet. Ner. c. 40 *Effuſiſſimo ſtudio.* Cæſarem munificentiæ *effuſiſſimum* Vellej. 2, 41 vocat, in quo loco vocis cum ſecundo caſu conſtructio notetur.

¶ Effuſe, adv. prodigaliter, allzu reichlich; ut, *Large effuſeque donare*, Cic. pro S. Roſc. c. 8 extr. *Animus exſultat effuſe*, Id. Tuſc. 4, 6. *Effuſe ſequi fugientes*, Liv. 35, 29. Compar *Effuſius prædati ſunt*, Liv. 34, 16. *Effuſius dicere*, id eſt, redundanter & copioſe, Plin. 1 ep. 20. *Effuſius flere*, Curt. 9, 3, 3. *Effuſiſſime diligere*, Plin. in Paneg. c. 84.

¶ Effuſio, *onis*, f. die ausgieſſung, auslaſſung; ut, *Effuſio aquæ*, Cic. N. D. 2, 10. *Effuſio animi in lætitia*, Id. Tuſc. 4, 31. ¶ 2. Prodigalitas, die verſchwendung. *In hac vita quas effuſiones fieri putatis?* Cic. pro S. Roſc. c. 46. Sic Vopiſc. Florian. c. 1 *Effuſionem in eo frater frugi reprehendebat.* Sed ¶ 3. *Effuſiones hominum ex oppidis*, das herauslauffen, Id. in Piſon. c. 22.

¶ Effuſibilis, *e*, flieſſend, das ſich gieſſen läſſet. Vetus Interpr. Irenæi 1, 1 *Effuſibilis* & fluida materia.

¶ Effuſorie, adv. Ammian. 31, 16 extr. *Exinde digreſſi ſunt effuſorie per arctoas provincias*, über hals und kopff.

¶ Effuſorium, *i*, n. Gloſſ. gr. lat. ἐκχυτήριον, *effuſorium.*

¶ Ineffuſus, *a, um*, unausgebreitet. Apul. 2 Met. p. 244 *Ineffuſum laxa crinem.*

¶ Infundo, *ĕre*, proprie, eingieſſen, einſchencken, hineinſchütten. Hor. epod. 5, 77 *Majus parabo, majus infundam tibi Falſidieni poculum.* Cic. Phil. 11, 6 *Ille nuper ſororis filio infudit venenum, non dedit.* Et Curt. 8, 9, 19 de India: *Gemmas margaritasque mare litoribus infundit.* ¶ 2. Deinde translate, *Orationem in aures alicujus infundere*, i. e. immittere, vel demittere, Cic. de Orat. 2, 87. *Vitioſi principes vitia infundunt in civitatem.* Id. de Leg. 3, 14, bringen. Flor. 3, 21, 6 *Geminum agmen urbi infudit*, er iſt damit eingefallen. Atque ita Curtius 5, 6, 1 *Hinc illa immenſa agmina infuſa in Græciam.* Cum ſexto caſu & præpoſ. *in*, Cic. conjunxit de Nat. Deor. 1, 11.

¶ Infuſus, *a, um*, eingegoſſen, eingeſchenckt. *Mea factum eſt infuſa verecundia*, Cic. ad Qu. Fratr. 2, 10. Sed recte receperunt Gruterus & Gron. Victorii conjecturam, *inſuſa.* Sic, *infuſus ſol*, teil. terris, Virg. Æn. 9, 461. *Mens infuſa per artus*, Id. 6, 26. *Infuſus populus*, i. e. immiſſus, Id. 5, 552.

¶ Infuſus, *ūs*, m. ſubſt. das eingieſſen. Plin. 24, 6 *Infuſu emendare ſonitum aurium.*

¶ Infuſio, *onis*, f. idem. Pallad. 3, 28 *Infuſione theriacæ* Plin. 20, 21 pro clyſtere uſus eſt. v. Harduin. p. 81.

¶ Infuſor, *oris*, m. qui infundit. Prudent. Cathem. 4, 11 *Infuſor fidei.*

¶ Infundibulum, *i*, n. vas, quo in vaſa liquores infunduntur, ein trichter. Cato 10 & 11, apud quem tamen Victorius ex MSS. ſcribit *infidibula*, Comel. & Popma *infadibula.* Colum. 3, 12. *Bibere infundiculo appoſito*, Vopiſci Aurel. c. ult. ¶ 2. Item, per quod in molam frumentum decurrit, der kaſten über dem mühlſtein, Vitruv. 10, 10.

¶ Superinfundo, *ĕre*, drauf gieſſen. Celſus 8, 4 ſub fin. & Apic. 8, 7.

¶ Superinfuſus, *a, um*, drübergegoſſen. Celſ. 3, 20; & 5, 25.

¶ Interfundo, *ĕre*, darzwiſchen gieſſen. Avienus Periegeſi v. 255 *Sic waſti moles pelagi interfunditur oras.* Ibid. v. 1160 *Dividit, & tentis procul interfunditur undis.*

¶ Interfuſus, *a, um*, darzwiſchen lauffend. *Mare interfuſum*, Plin. Paneg. c. 16. Et Virg. Æn. 4, 654 *Maculisque trementes Interfuſa genas.*

¶ Interfuſio, *onis*, f. Lactant. 7, 3, 25 *Maris opulenta & copioſa interfuſio*, h. e. mare interfuſum.

¶ Offundo, *ĕre*, entgegen gieſſen. *Craſſus acer nebis offunditur*, Cic. Acad. 4, 25. Et, *Noctem rebus offundere*, Id N. Deor. 1, 3, verdunckeln. *Caliginem oculis offundere*, verblenden, Liv. 26, 45. *Offundere tenebris rempublicam*, Valer. Max. 3, 8, 3. Liv. 10, 5 *Offundere pavorem*, ſchrecken. Sen. epiſt. 11 *Offenditur illi ſubitus rubor*, er ward jählings roth. Cic. in Tim. c. 14 *Ignis ob eas offuſus.* Idem huic verbo caſum quartum adjunxit, pro M. Marcel. 4 *Omnium Marcellorum meum pectus memoria offudit.* ¶ 2. Sæpe *effundere* ſcriptores librarii pro *offundere.* vid. Nic. Heinſ. ad Sil. 2, 131. & Drakenb. ad eund. 10, 366.

¶ Offuſus, *a, um*, überſchüttet; ut, *Pavore offuſus*, Tac. Ann 11, 31, 3. *Offuſa oculis animisque religione*, Liv. 2, 4.

¶ Offuſio, *onis*, f. die überſchüttung. Chrytologus ſerm. 84 *Ut mœrore ſenſibus excæcatis cæca noctis augeretur offuſio.*

¶ Perfundo, ĕre, conſpergere, begieſſen, beſprengen. *Perfundi aqua ferventi*, Cic. Verr. 3, 26. *Perfundi gelida*, Horat. 2 ſat. 7, 91. Et, *Perfundere animum voluptate*, Cic. Tuſc. 4, 9, das herz luſtig machen. *Horror me perfundit*, Id. Att. 8, 6. Id pro Roſc. 29 *Iudicio perfundere* aliquem, einen proceß an den hals werffen.

¶ Perfuſus, *a, um*, beſprengt, begoſſen, überſchüttet. Ovid. Met. 1, 157 *Perfuſa ſanguine terra immaduit*. Virg. Georg. 2, 147 *Greges perfuſi flamine*, gebadet, Id. Æn. 5, 112 *Oſtro perfuſæ veſtes*, purpurn kleider. Lucret. 4, 922 *Corpus perfuſum frigore leti*, ein rodter leib. Cic. de Fin. 2, 34 *Senſus dulcedine omni quaſi perfuſi*, ergöst. Sic, *Metu & timore perfuſus*, Liv. 2, 63, erſchreckt. *Perfuſus rubore*, beſchämt, Petron. c. 128.

¶ Perfuſe, adv. weitläufftig. Siſenna apud Non. 4, 11 *Perfuſe atque abunde ſemper uſi.*

¶ Perfuſio, ōnis, f. die beziehung, benetzung. Plin. 18, 7 *Italia hordeum ſine perfuſione toſtum molit.* Lactant. 4, 15 pr. *Vt gentes baptiſmo, id eſt, puriſici veris perfuſione ſalvaret.*

¶ Perfūtor, *oris*, qui pertundit. Gloſſ. gr. lat. περοχύτης, *perfuſor.*

¶ Perfuſōrius, *a, um. Voluptas perfuſoria*, Seneca epiſt. 23, id eſt, exterius adſpergens, non penetrans, ein äuſſerlich vergnügen. ¶ 2. *Perfuſoriæ aſſertiones* ſunt obſcuræ, non claræ & liquidæ, unverſtändlich. Suet. Domit. c. 8 *Recuperatores ne ſe perfuſoriis aſſertionibus accommodarent, monuit.*

¶ Perfuſorie, adv. L. 5 § 1 Dig. Quod vi aut clam: *Perfuſorie aut obſcure dicere*, i. e. vago & ambiguo ſermone. v. l. 96 § 5 D. de evictionibus.

¶ Imperfundies, *ei*, f. ἀλαζία, die unſauberkeit. Lucil. apud Nonium 2, 437 *Hic cruciatur fame, frigore, illuvie, imbalnitie, imperfundie.* Sic corrigente Scaligero Voſſius citat Etym. p. 61.

¶ Profundo, ĕre, vergieſſen, verſchütten. Cic. Art. 1, 18 *Omnes profudi vires animi atque ingenii mei*, ich habe all mein vermögen dran geſtreckt. *Profundere clamorem*, i. e. tollere, Id. pro Flac. 6. *Profundere res univerſas*, i. e. proferre, Id. Acad. Quæſt. 4, 27. *Profundere vocem*, Id. Tuſc. 2, 23. *Profundere animam*, Cic. pro Marc. c. 10. *Vitam pro patria*, Id. Phil. 14, 14. Et, *ſanguinem*, pro Cluent. c. 6. Sic Val. Max. 6, 3, 3 *Profundere ſpiritum in acie*, ſein leben dargeben. Ter. Adelph. 1, 2, 54 *Profundat, perdat, &c.* er mag verſchlemmen, umbringen. *Profundere patrimonia*, Cic. Catil. 2, 5.

¶ Profūſus, *a, um*, id eſt, modum excedens, verſchwenderiſch; ut, *Alieni appetens, ſui profuſus*, Salluſt. Catil. 5. *Nepos profuſus*, Cic. pro Quint. c. 12. *Populus Romanus non amat profuſas epulas*, Id. pro Muræn. c. 36. *Profuſa luxuries*, Cic. pro Cælio c. 18. *Profuſa convivia*, Suet. Tit. Veſp. c. 7. *Comeſſationes cum profuſiſſimo quoque extendebat*, ibidem. *Cauda profuſior*, Pallad. 4, 13, länger.

¶ Profuſe, adv. effuſe, häufig, überflüßig. *Profuſe ad caſtra tendere*, Liv. 10, 36. *Profuſius quæſtui deditus*, Salluſt. Catil. c. extr. *Profuſiſſime celebrare ſiſtos dies*, Suet. Aug. c. 75.

¶ Profuſio, ōnis, f. die vergieſſung, reiche ausgieſſung. Celſus 2, 7 *Profuſio alvi*, der durchfall. Et Vitruv. præfat. lib. 10 *Infinitæ ſumtuum profeſſiones*, verſchwendung. Tertull. de Pœnit. c. 8 pr. *Si non & alibi clementiæ ſuæ profuſionem demonſtraſſet.*

¶ Profuſor, ōris, m. ein verſchwender. Tertull. adv. Marcion. 1, 24 *Diſpenſator, non profuſor.*

¶ Refundo, ĕre, proprie eſt, quod ſparſum erat, reſtituere, wieder gieſſen, wieder erſtatten. Propert. 2, 26 *Vrna refundit aquas.* Plin. Paneg. c. 31 *Refudimus Nilo ſuas copias*, id eſt, reddidimus.

¶ Refūſus, *a, um*, ergoſſen, übergelauffen; ut, *Refuſo mari*, Plin. 36, 26 de acceſſu æſtus marini. At Virg. Æn. 7, 225 *Refuſo Oceano*, eſt refluo: vel potius longius diffuſo & remoto, uti Silius lib. 17, 63 ait: *Campos pariter vallesque refuſus.*

¶ Refuſe, adv. Colum. 4, 1 *In plano refuſius egeſta humus tumidior eſt, quam gradus ſoli crudi*, h. e. laxius.

¶ Refuſio, *onis*, f. die ergieſſung. Macrob. Saturn. 1, 21 ſub fin. *Pluvialis copia eſt refuſio humoris ad ſupera tracti.*

¶ Refuſorius, *a, um*; ut, *Refuſoriæ literæ*, h. e. gratiarum actoriæ, Sidon. 9 ep. 10.

¶ Suffundo, ĕre, daran oder darunter gieſſen. *Suffundere aquam frigidam*, Plaut. Caſ. 1, 1, 37. v. *Frigida.* Senec. de Clement. 2, 6 *Imbecilles oculos eſſe ſcias, qui ad alienam lippitudinem ſuffunduntur*, thränen, oder übergehen. Id. Benef. 2, 1 & epiſt. 11 poſt princ. *Suffunci rubore*, ſchamroth werden. Virg. Georg. 1, 430 de Luna: *Si virgineum ſuffuderit ore ruborem.* Adde Lucret. 3, 39; & 6, 478; Vitruv. 7, 12; Varr. R. R. 2, 8; Colum. 6, 38; Pallad. Ian. 21.

¶ Suffuſus, *a, um*, begoſſen, vermiſcht. Virg. Æn. 1, 232 *Lacrymis oculos ſuffuſus*, lacrymans. Liv. 30, 15 pr. *Audienti rubor ſuffuſus.* Cic. fam. 1, 9 ſect. 64 *Animus ſuffuſus malevolentia in cæteros*, mißgunſtig. Hinc & comparativus eſt: *Suffuſior & veſtitior ſexus*, Tert. de Anima c. 38.

¶ Suffuſio, *onis*, f. die ergieſſung, zugieſſung; ut, *Suffuſio fellis*, wenn die galle übergehet, Plin. 22, 23. *Suffuſio vini*, Apic. 1, 1. *Colocynthidis ſuffuſio*, Pallad. 1, 35. ¶ 2. Et *Suffuſio* morbus oculorum, der ſchr, Plin. 29, 6. Qui ſit ex concreto humore, inter tunicas ante ipſam pupillam collecto, quo viſus usque adeo impeditur, ut diſcretas rerum ſpecies, & colores apprehendere non poſſit. Accuratiora hodie Medici. Hujus morbi curatio, quæ manu fit, Chirurgis *paracenteſis* dicitur, den ſtahr ſtechen. Sen. epiſt. 85 *Oculos major & perfecta ſuffuſio excæcat, modica turbat.* Adde Celſ. 7, 7, 14, & Plin. 28, 8; 34, 11; & 35, 15.

¶ Suffuſōrium, *i*, n. ein ſprengkrug. Vulg. Interpr. Zach. 4, 12 *Suffuſoria ex auro.*

¶ Superfundo, ĕre, drüber gieſſen. Colum. 12, 57 *Oleum ſuperfundito.* Translate Livius 5, 7 *Superfundenti ſe lætitiæ vix temperatum eſt*, es war überſchwengliche frölichkeit. Et Sen. de Tranquill. c. 8 extr. *Corpora quæ ſuperfunduntur*, ſcil. armis, i. e. vaſta, inhabilia. Pallad. 1, 40. *His ſuperfunduntur teſtacea pavimenta.*

¶ Superfuſus, *a, um*, ausgebreitet, überſchwemmet. Liv. 7, 3 *Circus Tiberi ſuperfuſo irrigatus.* Plin. 6, 13 *Gens ſuperfuſa montibus Caucaſiis.* conf. Colum. 2, 4; & 7, 5.

¶ Superfuſio, *onis*, f. die überſchwemmung. Ammian. 17, 15 *Aquarum cæleſtium ſuperfuſio.* Pallad. 1, 17 *Pavimenti ſuperfuſio.*

¶ Superinfundo, ĕre, drauf gieſſen. Celſus 8, 4 ſub fin. & Apicius 8, 7.

¶ Transfundo, ĕre, hinübergieſſen. Colum. 12, 12 *Cæleſtem aquam vaſis includunt, & ſub dio in ſole habent: deinde cum ſæpius eam in alia vaſa transfuderint, &c.* aus einem gefäß ins ander gieſſen, abziehen. Ita Celſ. præf. lib. 1 *Sanguis transfunditur in venas. Amorem ſuum in aliam transfundere*, ſeine liebe auf eine andere werffen, Cic. Phil. 2, 31. *Mores transfundere in aliquem*, Curt. 8, 8, 13. Cic. fam. 9, 14 med. *Libentius omnes meas laudes in te transfuderim, quam aliquam partem exhauſerim ex tuis.*

¶ Transfūſus, *a, um*, abgegoſſen; ut, *Turbida in vaſe transfuſa*, Plin. Et Celſ. præf. lib. 1 *Tranſfuſus in arterias ſanguis.*

¶ Transfuſio, *onis*, f. durchgieſſung, durchſeihung. Plin. 34, 18 *Separatur terrenum transfuſione.* Celſ. præf. lib. 1 *Vt vera ſit illa transfuſio* ſcil. ſanguinis. Translate Vlpian. l. 1 ff. de novat. & delegat. *Debiti in aliam obligationem transfuſio atque translatio*, die umſetzung.

FVNDVS, *i*, m. imum vel dolii, vel navis, vel fluminis, vel cujuscunque rei, quæ ſolo tenetur, der boden, der grund. *In fundo reſidere*, Cic. pro Balb. c. 8 *Largitio fundum non habet*, Id. Off. 2, 15, id eſt, homines inſtar dolii pertuſi, nunquam implentur largitionibus. *Sera in fundo parſimonia*, Senec. epiſt. 1, wenns auf die neige kommen iſt, ſo iſt ſparen zu ſpäte. Non audiendi ſunt Grammatici & Lexicographi recentiores, qui inter *Fundus* & *Fundum* diſtinguunt: ut *Fundus* de agro: *Fundum* de imo cujusque rei dicatur. Servius ad illud 2 Æn. *Ilicet ignis edax ſumma ad faſtigia vento Volvitur*, *Modo*, inquit, *de ſummitate proprie dixit: aliter de imo*: Forſitan & ſcrobibus quæ ſunt faſtigia quæras? *inde eſt*, Cælumque profundum. *Cujus porro* (longe, procul) *fundus eſt. Cum de imo* fundus; *de ſummo* faſtigium *dicatur.* Latina lingua non niſi *Fundus* agnoſcit, *fundum* ignorat. Sane & Vetus Gloſſ. huc facit, ubi τὸ *Fundus* de agro pariter & ima rei cujusque parte exponitur. Ita enim ibi legimus: *Fundus*, χωρίον, ἀγρός, καὶ πυθμήν. ¶ 2. Pro auctore *fundum* poſuit Plaut. Trin. 5, 1 *Et rei fundus pater ſit potior.* Vide ibi Taubm. Feſtus Pompejus: *Fundus quoque dicitur populus eſſ rei, quam alienat, hoc eſt auctor.* Celebris eſt quoque Ciceronis formula *populus fundus, populus ſit fundus*, pro Balbo c. 8, de qua Sigonius de Iure Italiæ 1, 4 & Rigaltius libro ſingulari conſulatur. Inprimis Græv. ad h. l. qui docet, non dari *populum* aliquem *fundum*, ſed *populum fieri* vel *eſſe fundum*, cum ſua auctoritate aliquid comprobet. Eleganter imitatus eſt Gellius 19, 8 *Sed hæc ego*, inquit Fronto, *non ut hujus ſententiæ legisque fundus ſubſcriptorque fierem.* ¶ 3. Cæterum *fundus* poſſeſſio ruſtica, ſic dicta, quod quotannis plurima fundat, ut Varro interpretatur, ein liegend gut, grund und boden, haus und hof; vel quia fundamentum rerum omnium eſt, ut Servio videtur in 2 Georg. Sane, *fundum* & *fundamentum* conjunxit Gellius 17, 8 *Ejus cœnæ fundus & fundamentum omne erat aula una Ægyptiacæ lentis.* Vetus auctor de limitibus agrorum apud Rigaltium p. 299 FVNDVS *dictus, quod in eo fundatur, vel ſtabilitur patrimonium*; Fundus *autem & urbanum ædificium & ruſticum* intelligendum eſt. Verum in urbe locus purus & ſine ædificio *area*: in rure *ager* dicebatur; quod ſi ibi & ædificium eſſet, *fundus* appellabatur. Nam & ICti *fundum*, agrum cum villa & ædificio definiunt. vid. L. 211 D. de Verb. ſign. Vſurpatur generaliter de bonis immobilibus in L. XII Tabb. vide Roſini Antiqu. Rom. lib. 8 p. 802. ¶ 4. Videtur tamen & aliquando agrum ſine ædificio deſignare, ein acker, ſtück landes. Verus auctor de limitibus apud Rigalt. p. 337 *Et Agrum collimitium* (ira legendum arbitror) *locum primum appellatum: deinde dictum* fundum. *Hi duo fundi junčti jugerum definiunt.* Apud Cic. de Orat. 1, 58 *Obire ſuos fundos & invisere.* Sic in veteri Gloſſ. *Fundus* & ἀγρός exponitur. *Alienum arare fundum*, proverbialis locutio, pro, alienum curare negotium, ſuo neglecto, ex Theognide ἀλλοτρίην ἀρώμην ἀρόων.

¶ Fundulus, *i*, m. diminut. Vitruv. 10, 13 *Ærei moduli cum fundulis ambulatilibus.* Loquitur de hydraulico organo, in quo fundulis per modioli caviratem ſurſum deorſum poſſunt dimoveri, ideoque ambulatiles, ſcheiben, die man auf und nieder ſchieben kan. v. Lexic. Vitruvian. p. 52. ¶ 2. *Fundulus* a fundo inteſtinum, *quod non ut reliquæ partes, ſed ex una parte ſola apertum*, Varr. L. L. 4, 22. Eſt igitur, quod Medici vocant *cæcum.* ¶ 3. *Fundulus* piſcis ſic dictus, quia fundo adhæret, ein gründling, alias *gobius fluviatilis.* v. Ionſton. de Piſc. p. 139.

¶ Fundula, *æ*, f. apud Varronem de L. L. 4, 32 *Quod exitum non habet, ac pervium* non eſt iter, eine gaſſe, da man nicht hinaus kan, ſack. Hoc quidem diminutum videtur ex funda, ob ſimilitudinem.

¶ Funditus, adv. a fundo, ſicut *cælitus* a cælo, von grund aus, gantz und gar. Cic. 1 epiſt. 9 *Quem ego funditus perdidi* Et Ter. Andr. 1, 5, 9 *Quod ſi ſit, pereo funditus*, ſo iſts mit mir gar aus. *Amicitiam funditus evertere*, Cic. de Fin 2, 25. *Civitatem*, Idem pro Domo c. 14. Idem in Orat. c. 62 *Tollere funditus veritatem & fidem*: & poſt paullo c. 64 *Ne ſpondeus quidem funditus eſt repudiandus.* Sic Tac. Ann. 3, 6, 4 *Funditus amiſſe nobiles familiæ.* Et Prudent. Paſſione Romanæ v. 49 *Funditus peſſim dare*: quod Lucret. 3, 84 *Evertere fundo*, & Virg. Æn. 10, 88 *Fundo vertere* dixit; *A fundamento*, Plaut. Rud. 2, 2, 55. *A fundamentis*, Nepos 20, 3, 3, mit ſtrumpf und ſtiel.

¶ Fundo,

¶ Fundo, *avi, atum, are*, stabilire, firmare, firme constituere, gründen. Cic. pro Balbo c. 13 *Illud maxime nostrum fundavit imperium.* Virg. Æn. 6, 810 *Legibus urbem fundare.* Et 4 v. 260 *Æneas fundans arces.* Conf. Borrich. Cogit. p. 298. *Fundare reditus* similiter dixit Plin. Paneg. c. 70, auf festen fuß stellen, in gute richtigkeit bringen. *Fundare thalamos* dicitur, qui uxorem ducit: ipsa vero deinde *partibus fundare familiam.* v. Drakenb. ad Sil. 2, 65.

¶ Fundātus, *a, um*, gegründet, festgestellt; ut, *Respub. præclare fundata.* Cic. Paradox. 1, 3. Et, *Fixus & fundatus Reip. status*, Id. Att. 1, 16. Eleganter quoque Horatius 1 epist. 15, 45 *Vos sapere & solos ajo bene vivere, quorum Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.* Quintil. Declam. 9 *Fundata paternis avitisque opibus domus.* Superl. Cic. pro Do. 36 *Subitas familiæ fundatissimæ ruinas.* *Fundatissima imperia*, Arnob. 3 p. 115. Et Augustin. epist. 28 *Catholica fundatissima fides.* Idem epist. 56 *Fundatissima ecclesia.* Compar. Vitruv. 7, 3 *Quo fundatior erit ex arenato directura, eo firmior erit ad vetustatem soliditas tectorii.*

¶ Fundatio, *ōnis*, f. fundandi actus, die grundlegung, stiftung. Idem Vitruv. 5, 12 *In theatrorum & muri fundationibus*: Et 6, 11 idem *fundationes crassiores* pro fundamentis dixit. Conf. 3, 3; & 5, 3.

¶ Fundator, *ōris*, m. qui fundat, ein stiffter. *Prænestinæ fundator urbis*, Virg. Æn. 7, 678 *Hilario fundator & eruditor conversationis monachorum*, Hieronym. in vita. *Fundator pacis, fundator quietis publicæ*, Inscriptiones ex seculo Constantinorum habent. v. Grut. p. 282 n. 6; & 283 n. 4. Etiam antiquiores, Severi tempore incisæ, p. 56 n. 5 & 7 FVNDATORI IMPERII ROM. Prudent. Cathem. 11 v. 27 *Rerum fundator ipse & artifex de Deo.*

¶ Fundāmen, *inis*, n. idem quod *fundamentum*, sed poëtarum fere proprium, der grund. Virg. Georg. 4, 161 *Prima favis ponunt fundamina.* Ovid. Met. 5, 361 *Siculæ fundamina terræ.* Manilius 1, 726 *In cuneos alti cogat fundamina cæli.* Prudent. Psychomach. v. 826 *Metatura novum jacto fundamine templum.*

¶ Fundamentum, *i*, n. der grund, principium, quo nititur aliquid. Quintil. L. 1 proœm. *Operum fastigia spectantur, latent fundamenta.* *Pietas fundamentum est omnium virtutum*, Cic. pro Planco c. 12. *Iustitiæ fundamentum est fides*, Id. Off. 1, 7. *Iacere fundamenta pacis*, Phil. 1, 1, den grund zum frieden legen. Pro Mil. c. 27 *Parietem sic per vestibulum sororis instituit ducere, sic agere fundamenta, ut* &c. Id. de Fin. 2, 22 *Fundamenta vos virtutum in voluptate, tamquam in aqua ponitis.* Et in Pison. c. 4 *Fundamentis positis consulatus tui.* Non ergo est, quod *fundamenta ponere*, quia Germanismo consonat, timidius usurpemus, aut, ut minus latinum, fugiamus: quamquam alterum, *jacere fundamenta*, frequentius Ciceroni & aliis bonis auctoribus sit. Idem sentias de formula *locare fundamenta.* Plin. 36, 14 *Ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur.* Et Virg. Æn. 1, 428 *Fundamenta locant alii*, &c. Sed *fundamentum convellere*, erschüttern, Colum. 1, 4 extr. Et Nepos 20, 3, 3 *Arcem Syracusis, quam muniverat Dionysius ad urbem obsidendam, a fundamentis disjecit.* Item 23, 7, 7 *Domum a fundamentis disjecerunt.* Sic, *a radicibus*, Phædrus 3 fab. 11, 49. Sallustius: *ab stirpe illustres familias evertere*, de Ordin. Rep. Orat. 2 c. 11 dixit. Virg. Æn. 2, 610 *Emota fundamenta quatit, totamque a sedibus urbem Eruit.*

¶ Fundamentālis, *e*, id est, solidus, solido fundamento innixus, gründlich, non est probum. Aliquid tamen præsidii nanciscitur ex sequenti adverbio

¶ Fundamentaliter, von grund aus. Sidon. 3 epist. 8 extr. *Fundamentaliter eruere.*

Composita:

¶ Exfundo, *are*, a fundo evertere, von grund aus zerstören. Nonius 2, 307. Hinc

¶ Exfundātus, *a, um.* Apud Nonium l. c. Cælius: *Exfundato pulcherrimo oppido.*

¶ Exfundatio, *onis*, f. ICt. in Cod.

Latifundium, vide *Latus, a, um.*

¶ Profundus, *a, um*, adj. tieff, quod non de imo tantum, sed & de summitate per κατάχρησιν dicitur. Quemadmodum Virg. ecl. 4, 51 *Cælum profundum* dixit: proprie Cic. pro Planco c. 6 *Mare profundum & immensum.* *Profunda montium & silvarum* Tacitus dixit Agric. 25, 2. Id. Tac. an. 2, 61, pr. *Profunda altitudo maris.* ¶ 2. Tralate *profundum* dicitur quidvis immensum, & modum finemque velut haut habens, unmäßig, grund- und boden-los. Mithridates apud Sallust. 4, 29 *Romanis cum nationibus, populis, regibus cunctis, una & ea vetus bellandi caussa est, cupido profunda imperii & divitiarum.* Id. Iugurtha c. 81 *Profunda avaritia*, i. e. inexplebilis, unersättlich. Quemadmodum Suetonius & *gulam profundam* de Vitellio c. 7 & 13 dixit, ubi plura hujus formæ habet Casaubonus. Compar. Solinus c. 26 *Numidici ursi villis profundioribus.* Superl. Cic. pro Sext. c. 43 *Divitias in profundissimum libidinum gurgitem profundere.* Mamertin. Paneg. Maximiani c. 14 *Profundissima pace florentes.* Tertull. 2 *Decorum profundissima cura*, id est, diligentissima.

¶ Profunde, adv. tieff. Compar. Plin. 8, 42 de equis: *quo quis acrior, in bibendo profundius nares mergit.* Sic Prudent. in Vincentio v. 119 *Quod fixa non profundius Intraret artus ungula.*

¶ Profundum, *i*, n. subst. die tieffe, pro quo alii dicunt, *profunditas.* *Abjicere in profundum*, Cic. in Vert. 4, 11. *Profundum putei*, Val. Max. 9, 6, 2 extr. *Vasto profundo*, Sil. 4, 246. Et, *Tusci stagna profundi*, Idem 10, 591, id est, Trasimenus lacus. Idem de Græcia Magna 11, 22 pro ipso mari: *Ionio laitur curvata profundo.* Et Auson. Mosella v. 144 *Atlanticum profundum.* ¶ 2. *Profundum* pro ventre, posuit Plaut. Capt. 1, 2, 99; pro quo plenius dixit Curtius 10, 2, 26 *Profundo ventri circumferre*, verzehret haben. ¶ 3. *Profundum* pro crumena etiam dictum Veteribus, notat Cujacius Observat. 10, 26.

¶ Profunditas, *atis*, f. idem quod *profundum*, de quo jam diximus, die tieffe. Macrobius sæpe eo usus est, ut 1, 6 de Somn. Scip. *Corporum tres sunt dimensiones, longitudo, latitudo, profunditas.* Et Saturn. 7, 14 *Oculus videt cæli profunditatem.* Item Tertullian. de Anima c. 55 *In ipsis visceribus terræ abstrusa profunditas.* Adde Cutas post. Cellarii p. 153 & 227.

¶ Profundatus, *a, um*, tieff gegründet. Plaut. Mil. 3, 3, 44 *Carina satis profundata & bene statuta.* Ita e MMS. Taubm. p. 851, al. etiam Gron. *Satis probe fundata.*

Subterfundo, *are*, drunter bauen. Lactant. 2, 8 *Cum fabricaretur cælum, terraque subterfundaretur.* Sed divisim legendum videtur.

¶ Suffundatus, *a, um*, unterbauet. Varro apud Nonium 1, 236 *In domibus lateritiis paullulum modo lapidibus suffundatis habitabant.*

Funerare, funerarius, funeraticus, funestare, funestus, vide *Funus*, Fungidus, fungiuus, *Fungus.*

FVNGOR, *functus sum, fungi*, verwalten, verrichten. *Fungi suo officio*, Cic. pro Cælio c. 9. Id. Off. 2, 13 *Qui adipisci veram gloriam volet, justitiæ fungatur officiis.* Et ibid. c. 17 *Crassus functus est ædilitio maximo munere.* Et mox: *ædilitate functus est.* Nepos 4, 3, 6 *Servorum munere fungi*, knechts-dienste thun. Curt. 3, 12, 11 *Fungi supremo in aliquem officio*, den letzten ehren-dienst erweisen. Ovid. Her. 8, 109 *Pro somno lacrumis oculi funguntur obortis.* ¶ 2. Plautus & Terentius cum accusativo fere efferunt antique; ut, *Neque boni, neque liberalis functus est officium viri*, in Adelph. 3, 4, 18. Sed & ita Nepos 14, 1, 4 *Datames militare munus fungens.* Suet. Aug. c. 35 *Quo autem lecti probatique & religiosius & minore molestia munera senatoria fungerentur*, &c. Exempla plura cum quarto casu collegit Lambinus ad locum allegatum Nepotis. Adde Vossium de Construct. c. 22 & quæ nos ad *Defunctus.* ¶ 3. *Fungi vita*, idem quod *agere vitam*, leben, Val. 5, 5. Alias *fungi vita*, mori est, sterben; pro quo & *diem fungi*, Iustin. dixit 19, 1, 1, & Sulpicius Sev. Hist. S. 1, 7 extr. & alibi, de quo videas, quæ Io. Vorstius notavit in l. c. p. 24. Et, *Quieta morte fungi*, Vellej. 2, 49, 1.

¶ Functus, *a, um.* Nepos 2, 7, 3 *Functi summis honoribus.* Horat. 2 od. 18, 38 *Functus laboribus.* Pro mortuo Albinov. ad Lib. 393, ubi plura Senecæ & Statii Burm. Statius 2 Silv. 1, 209 *Omnia functa*, (i e. defuncta, mortua) *aut moritura vides.* Alies *Functi* ab eo, *quod fungantur honore & officio aliquo* dicti, Isidor. 9, 4. Pass. Tert. adv. hæret. 29 *Tot sacerdotia, tot ministeria perperam functa.*

¶ Functio, *ōnis*, f. die verwaltung, verrichtung. Cic. Tusc. 2, 15 *Labor est functio quædam vel animi vel corporis.* Id. in Verr. 1, 6 *Ut iis jucundior esset muneris illius functio.*

¶ Fungĭbĭlis, *e.* Apud ICtos *fungibiles res* sunt, quarum una alterius vice fungi potest, cum consistant in numero, pondere & mensura.

Composita:

¶ Confungor, *ctus sum, gi*, ICt. in Dig.

¶ Defungor, *ctus sum, gi*, beschliessen, zum ende ausführen, vollbringen. Ter. prol. Eun. v. 25 *Defunctus jam sum*, nun hab ichs überstanden, nun bin ich durch. Et Adelph. 3, 4, al. 5, 62 *Utinam hoc sit modo defunctum*, i. e. finitum, wenn es nur damit aus, oder wenn nur dieses der letzte verdruß wäre. Verbum *defungi*, quamquam deponens, impersonaliter hic usurpatur. Ter. Phorm. 5, 8, 32 *Defungi in hac re cupio.* Cic. pro Rosc. Am. c. 8 *Defunctum esse periculo*, die gefahr überstanden haben.

¶ Defunctus, *a, um*, pro eo, qui laborem vel molestiam aliquam superavit, der etwas vollbracht oder überstanden hat. Liv. 4, 52 *Defuncta civitate plurimorum morbis, perpaucis funeribus*, i. e quæ evasit morbos, vel superavit. Sic, *fatalibus malis defunctus*, Suet. Ner. c. 40. Liv. 5, 11 *Existimare, defunctos se esse, satisque pœnarum dedisse.* Et, *Laboribus defunctus*, Horat. 3 od. 24, 15. Et, *Corpora vitâ defuncta*, Virg. Æn. 6, 306, die ihr leben beschlossen. ¶ 2. Hinc absolute *Defunctus*, mortuus, ein verstorbener. Isidor. 9, 4 *Defunctos mortuos dicimus, qui compleverunt vitæ officia. Nihil enim jam faciunt.* Plin. 9 epist. 9 *Miserorum, non secus ac defunctorum, obliviscuntur.* Tertull. de Test. animæ c. 4 *Cum alicujus defuncti recordaris, misellum vocas.* Et mox: *Alias securos vocas defunctos.* Et Boëth. 3 Metr. 3 *Defunctumque leves non comitantur opes.* ¶ 3. Accusativo junxit Tib. 3, 3, 9 *Tunc cum præmensæ defunctus tempora vitæ.* v. *Fungor* n. 2. ¶ 4. Defunctus Plin. H. N. 2, 68 extr. substantive poni videtur, ut Græcorum ὁ νεκρός, pro cadavere, & ita accipit Budæus Ann. prior. p. m. 210, a extr. verba sunt, *quam tandem portionem ejus defunctus obtineat.*

¶ Defunctus, *us*, m. subst. das absterben. Tertull. adv. Valent. c. 26 *Defunctui subjacere.*

¶ Defunctio, *ōnis*, f. vollendung, vollziehung. Salvian. de Gub. Dei p. 18 *Quantum ad defunctionem cordis pertinet.* Vulg. Interpr. Sirac. c. 1, 11 *Dies defunctionis*, i. e. mortis.

¶ Defunctorius, *a, um*, perfunctorium, quod agitur ob id solum, ut defuncti videamur officio vel imperio, h. e. negligenter & frigide, nachläßig; ut, Petron. c. 132 *Apodixin defunctoriam reddere*, est, leve specimen edere, ut vexatissimum locum exposuit I. F. Gronovius lib. 4 observat. c. 13, qui omnino videndus est. Satyricus idem c. 136 *Nec satiatus defunctorio ictu.* Itaque, *ictus non erat defunctorius*, Germanice dicas, es war kein schlag vor die lange weile, kein spiegelfechten.

¶ Defunctorie, adv. idem quod leviter, obiter, obenhin. Seneca Controvers. 31 extr. *Defunctorie caussam meam egissem?* Vlpian. L. 2 § 32 ad SC. Tertull. *Non solum autem quæ non petiit, coërcetur, sed & quæ defunctorie petiit*, i. e. tantum ita, ut defuncta videatur petendi officio.

¶ Perfungor, *ctus sum, gi*, hinaus führen, das seine thun. Ter. Hec. 4, 2, 18 *Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum, satietas me jam tenet studiorum istorum*, ich habe es mit genossen. Eodem sensu Sulpit. ad Cic. fam. 4, 5 *Filia omnibus bonis perfuncta est.* Et Cic. fam. 1, 8 *Cum & honoribus amplissimis, & laboribus maximis essemus perfuncti*, ubi Man. *Perfunctus* tum de bonis tum de malis, *defunctus* de malis tantum dicitur. Id. pro Marcell. c. 10 *Respub. perfuncta est hoc misero fatalique bello*, hat den krieg überstanden. Et absolute Idem pro Domo c. 17 *Equidem jam perfunctus sum.*

¶ Perfunctus, *a, um*, idem quod *functus.* Tac. Ann. 12, 14, 7 *Brevi & inglorio imperio perfunctus*, nachdem er ein commando geführt. Lucret. 3, 982 *Quæ tamen omnia te vita perfuncta sequentur*, i. e. cum vitam peregerint. Passive exstat apud Cic. orat. pro P. Sext. 4 *Sed recito memoriam perfuncti periculi.*

¶ Per-

¶ Perfunctio, *ōnis*, f. die verwaltung; ut, *Perfunctio honorum*, Cic. de Orat. 3, 2. *Laborum perfunctio, dolorum perpessio*, Id. de Fin. 1, 15 pr.

¶ Perfunctōrius, *a, um*, hinläßig; ut, *Opera perfunctoria*, hoc est, non accurata satis & fedula, arbeit, ſo man überhin thut. Bud. v. *Defunctorius*.

¶ Perfunctorie, adv. obenhin. L. 5 § 1 D. Quod vi aut clam. Sed plures ibi legunt *perfusorie*, quod ſupra in *Fundo* ex eadem lege dedimus. Dixit tamen Petronius c. 11 *Me capit non perfunctorie verberare*, nicht vor die lange weile oder zum ſpaß. Et Ambroſius princ. epiſt. 14 *Non perfunctorie motus videris*. Et Auguſtin. epiſt. 148 princ. *Si perfunctorie atque adulatorie res agatur*. vid. *Defunctorie*.

¶ Transfunctorius, *a, um*; ut, *Transfunctoria expugnatio*, Tertull. adv. Valent. c. 6. *Transfunctoria præcepta*, Id. adv. Marc. 1, 27.

FVNGVS, *i*, m. boletus, ein ſchwamm, erdſchwamm, pfifferling, bilß, morchel. Plin. 22, 25 *Fungorum lentior natura & numerosa genera*. Horat. 2 ſat. 4, 20 *Prætersibus optima fungis Natura est*, &c. Conf. Apic. 7, 13 Proverb. *Nasci subito, ut fungi*. ¶ 2. Plaut. Bacch. 4, 7, 23; & 5, 1, 2 *Fungum*, & *Fungum putidum*, hominem ſtolidum vocat, & inutilem. ¶ 3. *Fungi* etiam dicuntur exuſtæ ellychnii partes, quæ emungendæ veniunt, was man vom lichte puſet, lichtſchwuͤrfen. Virg. 1 Georg. v. 390 *Nec nocturna quidem carpentes pensa puellæ Nescivere hiemem: testa cum ardente viderent Scintillare oleum & putres concrescere fungos*, wenn das licht roſen brennet. Vide ibi Servium. Et Plin. 18, 35 *Ab his terreni ignes proxime significant: pallidi namque murmurantesque tempestatum nuntii sentiuntur: pluviæ etiam in lucernis fungi*. Græci etiam μυκητας vocant. ¶ 4. *Fungus* aliquando etiam morbum arborum notat. v. Plin. 17, 24.

¶ Fungulus, *i*, m. diminut. De *Spongiolis sive fungulis*, Apic. 3, 20; & 5, 2.

¶ Fungĭdus, *a, um*, ſchwammicht. Gloſſ. gr. lat. σωμφὸς, *fungidus, fungosus*.

¶ Fungĭnus, *a, um*, idem. *Fungino genere est, capite se totum tegit*, Plaut. Trin. 4, 2, 9, ſchwamm-art. Correpta penultima, uti cum Labheo probat Borrichius Cogit. p. 313.

¶ Fungōsus, *a, um*, rarus, levis, ſchwammicht, locker, wie ein ſchwamm. Colum. 4, 29 *Fungosa medulla*. Plin. 16, 36 *Arundo fungosior*.

¶ Fungosĭtas, *ātis*, f. die ſchwammigkeit, eſt raritas & levitas, qualis in ſpongiis apparet. Plin. *Tota fungositas derasa*.

FŪNIS, *is*, m. ein ſtrick, ſeil. *Funis canabinus*, Colum. 6, 2. *Funis ductarius*, Vitruv. 10, 3 extr. ein zugſeil. *Trajecto in fune columba*, Virg. Æn. 5, 488. Raro fœminino; ut, *Funis aurea*, Lucret. 2, 1153. Profert hunc verſum Nonius 3, 91. Conf. Macrob. in Somn. Scip. 1, 14; & Gell. 13, 19, & Turneb. Adverſ. 5, 25. Gronov. ad Liv. 37, 80.

¶ Funiculus, *i*, m. diminut. eine ſchnur. Plin. 12, 17 *Attractis funiculis herbam convolvi*. Et Cic. de Invent. 2, 51 *Funiculus a puppi religatus scapham annexam trahebat*. ¶ 2. *Abrumpetur tensus funiculus*, ex Luciano proverbium, quo indicatur vitandum exceſſum. Germani ſic: wenn man die ſaiten zu hoch ſpannen will, ſo ſpringen ſie. ¶ 3. *Funem ducere*, aliud proverbiale, pro altercari cum aliquo, zanken. Tractum a ludo puerorum, qui ſparteam reſtim ductitabant, & tamdiu trahebant, donec aut rumperent, aut alteruter, omiſſi funis prehenſione, in nates caderet. Tertull. de Pudicitia c. 2 *Sed non decet ultra de auctoritate scripturarum ejusmodi funem contentionum alterno ductu in diversa distendere*. Quod idem adv. Marcion. 4, 4 dixit *Funem contentionis ducere*. Varro de Re Ruſt. 3, 6 *Ducere sertam* dixit. *Serta* enim funis, vide ad eum locum Joſeph. Scalig.

¶ Funālis, *e*; ut, *Funales equi*, die an ſeilen ziehen. Sic appellantur, tum qui duobus ad jugum junctis, tertius, (aut quartus etiam) antecedens adjungitur: tum qui quatuor ſimul junctis, dextram ſiniſtramque exterius incedunt. Sic dicti, quod funes ſeu habena regantur. De antecedente Statius Theb. 6, 460 *Nec jam sufficiunt stimuli, nec verbera, voce Nominibusque cient: Pholoen Admetus & Irim, Funalemque Thoen: Pholoe, Iris, Thoe*, equarum nomina. *Pholoe* & *Iris* ad jugum junctæ erant: *Thoe* ſingularis antecedebat, uleng auf dem reimen. De junctis ad latera exterius Suet. Tib. c. 6 extr. *Dehinc puberem, Actiaco triumpho, currum Augusti comitatus est, sinisteriori funali equo, cum Marcellus Octaviæ filius dexteriore veheretur*. vide ibi Torrentium. Conf. Auſon. Epitaph. 35, 10; & Rutgerſ. Var. Lect. 1, 10. *Funalis cereus*, eine wachs-fackel. Val. Max. 3, 6, 4. Sed uſitatius

¶ Funale, *is*, n. ſubſt. eine fackel, wind-licht, quia fax funem habet cera vel pice circumdatum. Cic. de Senect. c. 13 *Duillius delectabatur crebro funali*. vid. epit. Liv. 27. Val. Max. 3, 6. Aur. Vict. de Vir. Illuſtr. c. 38 *Prælucente funali*. Horat. 3 od. 26, 6 *Hic ponite lucida funalia*. Conf. Virg. Æn. 1, 727. Apud Ovidium Met. 12, 247 *Funale* videtur eſſe lychnuchus penitilis, ein hana-leuchter. conf. Iſidor. 20, 10. ¶ 2. Item *Funis* apud Liv. 42, 65 *Funda media duo funalia imparia habebat*.

¶ Funarius, *i*, m. qui funem tractat, ein ſeiler, unde cognomen Grariano majori, patri Valentis & Valentiniani, apud Aurel. Vict. in Epitoma c. 69, & Ammianum 30, 24. ¶ 2. *Funarii* etiam dicti currus a genere vinculi, quo alligabantur. v. Iſidor. de Orig. 17, 35.

¶ Funētum, *i*, n. arcus ex vitibus, quum breviores palmites ſarmento junguntur inter ſe funium modo, eine wein-laube, Plin. 17, 22.

¶ Funambŭlus, *i*, m. χοινοβάτης, ein ſeiltaͤnzer. Ter. prolog. Hec. v. 4 *Populus studio stupidus in funambulo animum occuparat*. Conf. v. 34.

¶ Funĭrēpus, *i*, m. idem qui *funambulus*, Apulej. 4 Florid. princ.

¶ Semifunium, *i*, n. ein halb ſeil, Cato R. R. c. 135.

FVNVS, *ĕris*, n. proprie & vulgatiſſime, pompam funebrem denotat, die leiche, das leichen-begaͤngniß, begraͤbniß. Donatus: FVNVS *est pompa exsequiarum: dictum a funalibus*. Et ita Servius quoque ad Virg. Æn. 3 *Apparatum mortuorum* vocat. Vet. Gloſſ. *Funus*, πένθος, κηδεία. Hinc *in funus prodire*, Ter. Andr. 1, 1, 88. Et, *in funus venire*, & *funeri dare operam*, Cic. Attic. 15, 1. *Funere regio efferre*, Suet. Ner. c. 30. Item: *Convenire ad funus*, Cic. pro Quint. c. 15. *Funus alicui facere*, Ser. Sulp. ad Cic. fam. 4, 12, & *Alicujus funus facere*, Liv. 25, 17. *Funus celebrare*, Liv. 8, 10. *Funus ducere*, Cic. c. l. & Plin. 10, 43. Virg. 3 Æn. v. 62 *Ergo instauramus Polydoro funus*, &c. ¶ 2. *Funus* pro cadavere ipſo ſeu mortuo ponitur, ein leichnam. *Funus nullius ex suis videt*, C. Nepos 21, 2, 3. Sic *inhumatum funus* Lucanus 7, 820 dixit. Virg. 2 Æn. v. 539 *Et patrios fœdasti funere vultus*: Vbi Servius: FVNERE, *cadavere*; *ab* (ſ. pro) *eo, quod procedit, id quod sequitur*. FVNVS *enim jam ardens cadaver*. Sic uſum Manilium iſto vocabulo, Scaliger; & Claudianum, Barthius in Comment. notarunt. Repentinus funeris adſpectus ſignum propinqui interitus olim erat, quemadmodum omnia funera funeſta, & abominabilia. Barth. ad lib. 4 Theb. Statii p. 1126, 1127. ¶ 3. Alibi *Funus* & pro morte ſeu fatali neceſſitate ponitur, die toͤdtung. Virg. ecl. 5, 20 *Exstinctum Nymphæ crudeli funere Daphnin Flebant*. Et 4 Æn. v. 308 *Nec moritura tenet crudeli funere Dido*. Et alibi 6 Æn. 429 *Funere mersit acerbo*. ¶ 4. Hinc *funus* pro exſtinctione, deletione etiam dicitur. Cic. de provinc. Conſ. 1 *Gabinium ac Pisonem duo reip. portenta, ac pæne funera* appellat. Lucan. 4, 431 *Prō dira pudoris funera!* Prudent. Agnete v. 69 *Exsultu, talis quod potius venit, Vesanus, atrox, turbidus, armiger, Quam si veniret languidus ac tener, Mollisque ephebus, cinctus aromate, Qui me pudoris funere perderet*.

¶ Funĕreus, *a, um*, leichen-; ut, *Funereæ mulieres*, quæ & *Funeræ*, ut mox dicetur. Virg. Æn. 4, 506 *Fronde Coronare funerea*. Ovidius Bubonem vocat *funereum* 10 Met. v. 453. *Funereæ epulæ*, Seneca epiſt. 12. *Funereæ faces*, Virg. Æn. 11, 143; Martial. 8 epigr. 43. *Funereus homo* opponitur *vitali* apud Barth. l. c. p. 1127, qui obſervat etiam *Funereum* dirum nonnunquam eſſe, qui oculos videntium contraminer.

¶ Funĕra, *æ*, f. quaſi *funerea*, eine klag-frau. Ennius ut Scaliger in Catal. notat p. 283 ex Cic. Tuſc. 1, 15, & de Senect. c. 20 *Nemo me lacrymis decoret nec Funera fletum Faxit*. Sed ſunt qui legant *funera fletu faxit* acc. plur. Interim, ut vult Servius ad Virg. locum ſtatim laudandum, *Funera* ſunt mulieres, ad quas cura funeris pertinet, ut mater, ſoror. Lex Solonis eas ἐπικηδεῖς vocat. Virg. Æn. 9, 486 *Nec te tua funera mater Produxi, presseve oculos, aut vulnera lavi*. v. Serv.

¶ Funebris, *e*, idem quod *Funereus*; ut, *Laudatio Funebris*, Quint. 3, 7, & Sen. epiſt. 102. vid. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 6, & Voſſ. Inſtit. Orat. 3 p. 412, ubi de origine harum orationum. *Funebris concio*, Cic. de Orat. 2, 84, die leichen-verſammlung: poſſis ita etiam dicere, die leich-predigt. *Funebre vestimentum*, ein trauer-kleid, Id. de Leg. 2, 23. Et, *Epulum funebre*, in Vatin. c. 12 extr. ein traurt-eſſen. *Iusta funebria*, Liv. 1, 20, ein leichen-begaͤngniß. *Funebres ludi*, pro mortuis exhibiti, Liv. 28, 21. *Funebres tibiæ*, quibus in funere canitur. Feſtus. ¶ 2. Funeſtum ſignificat, ut, *Funebre bellum*, Horat. 1 epiſt. 19, 49.

¶ Funĕro, *avi, atum, are*, ſepelire, zur erde beſtatten, begraben. Suet. Domit. c. 17 *Per vespillones exportatum nutrix in suburbano funeravit*. Idem Oct. c. 11 *Celeriter funeratus est*. Sen. ad Helv. c. 2 *In oculis tuis mortuum funeraveras*. Conf. ibid. c. 12. Plin. 33, 10 *Cæcilius funerari se jussit* H. S. *XI*. ¶ 2. Deponentiali forma uſus eſt Capitolinus in Pertinace c. 14 *Successor corpus ejus quanto potuit honore funeratus est*.

¶ Funĕrātus, *a, um*, morti vel ſepulcro datus, erſtorben, beerdiget. Horat. 3 od. 8, 7 *Prope funeratus arboris ictu*. Petronius c. 129 *Funerata est pars illa corporis, qua quondam Achilles erat*.

¶ Funĕrārius, *a, um*, ad funus pertinens; ut, *Funeraria actio*, L. 14 Dig. § 6. Hæc actio de Religioſis &c. hoc eſt, quæ de impenſis, funeris cauſſa factis vel faciendis inſtituitur. ¶ 2. Item ſubſtantive, ein todten-graͤber. Firmic. 3, 6 *Pollinctores, funerarii*. Gloſſ. gr. lat. ἐπιμελητὴς κηδείας, *funerarius*.

¶ Funerātĭtius, *a, um*, idem; ut, *Funeratitia actio*, appellatur eodem Tit. L. 30, ex Pomponio, quæ al. *Funeraria*.

¶ Funerātĭcum, *i*, pecunia funeribus impenſa, eaque aliquando non erat mediocris, Romano creſcente luxu, begraͤbniß-koſten. Sponius Miſc. Erud. Antiq. ſect. 2 artic. 11 p. 54 ex marmore: INFERAT ARKÆN. PARTEM DIMIDIAM FVNERATICI.

¶ Funeratio, *onis*, f. das begraͤbniß. Mart. Capella lib. 6 p. 224 *Funerationes negligunt*.

¶ Funerātor, *oris*, m. funeris curator, ein leichen-beſteller. Gloſſ. gr. lat. κηδευτὴς νεκρῶ, *funerator*.

¶ Fūnestus, *a, um*, toͤdtlich, klaglich, greulich; ut, *Domus funesta*, Ovid. Met. 7, 575, id eſt, funeribus inquinata, ein haus, da leichen ſind. *Bellum funestum*, Liv. 35, 32. Et, *Nuptiæ funestæ*, Id. 4, 9, hats aus blutvergieſſen entſtehet. *Funestas tædas* vocat Virg. Æn. 7, 322. *Victoria funesta*, cruenta, illaͤtabilis, deteſtanda, Plauc. ad Cic. 10 epiſt. 8. *Funestæ epistolæ*, cladis nuntiæ, Vellej. 2, 117, 1. *Funestus ensis*, Cic. in fragm. Arateis, ubi Grotius notat ita dici μάχαιραν κακόξενον καὶ δεινοβίου. Sed Grutero *funestus ensis* eſt ſicut *funestum bellum*, *funestus Mars*, βροτολοιγὸς, h. e. ἀνθρωποφθορὴς, ἀνθρωποκτόνος, αἱματοσταθὴς. Nec Gradibus caret hoc nomen. Cic. Att. 9, 5 *Majores nostri funestiorem diem esse voluerunt Alliensis pugnæ, quam urbis captæ*. Eutropius 7, 7 *Caligula scelerati simus ac funestissimus*. Idem 5, 6 & *bella funestissima* dixit.

¶ Funeste, adv. idem, apud Firmicum; unde Compar. *funestius* apud Gellium.

¶ Fūnesto, *avi, atum, are*, funere inquinare, mit leichen anfuͤllen, betruͤben. Cic. pro Font. c. 10 *Galli humanis hostiis Deorum aras, & templa funestant*. Et pro Mil. c. 33 *Templum sanctitatis* &c. id eſt, curiam, *inflammari, exscindi, funestari*, cadavere ſcil. Clodii ibi cremato. Sen. ad Helv. c. 35 *Fortuna inplacabilis ipsa funestavit pulvinaria*. Catullus 65, 201 *Funestet seque suosque*.

¶ Funestātus, *a, um*, humo mandatus, begraben. Salvian. adv. Avarit.

Avarit. lib. 3 p. 286 *Mirum est, quod hoc ipsum finis, ut funestato te tua habeat.*

¶ Funestatio, *onis*, f. die leichbestattung, apud Firmicum.

¶ Funestator, *oris*, idem qui *funerator*, apud Augustinum.

¶ Confunĕro, *are*, mit begraben. In Barth. Advers. 13, 19 Iuvenc. 4, 97 *Ejus ut adventus terræ confuneret orbem.* ¶ 2. *Ne funera funera*, i. e. talia funera, quæ ne funera quidem dicenda sint, Catull. 65, 83.

FVO, *is, ere*, verbum antiquum ex φύω. Posterior usus prætulit *sum*. Retentum tamen Plauti ævo *fuam, as, at*, de quo l. l. Liv. 25, 11 *Iis fuat esca caro tua.* it. *fuerem*, pro quo post dixere *forem, es, et.* Plane non obsoletum est *fui* & quæ inde descendunt, quæ retulimus in *sum*. Vid. etiam *Futo* sub *Futum*.

FVR, *fūris*, m. φὼρ, quem Plaut. Aulul. 2, 4 extr. *Hominem trium literarum* vocat, ein dieb. *Nocturnus fur*, Cic. pro Mil. c. 3, ein nacht-dieb. *Formidare malos fures*, Horat. sat. 1, 1, 77. M. Cato in Originibus de furtis velut ex Delphico dixit: *Fures privatorum furtorum in nervo atque compedibus ætatem agunt: fures publici in auro atque purpura*, apud Gell. 11, 18, kleine diebe henckt man an eiserne, die grossen an güldene ketten. Secundum Varronem apud Nonium 1, 250 *Fur* ex eo dictus, quod *furvum* atrum appellaverint, & fures per obscuras noctes atque atras facilius furentur. ¶ 2. De Servis etiam veteres usurpabant. Virg. ecl. 3, 16 *Quid domini faciant, audent cum talia fures? Pro servo*, inquit ibi Servius, *furem posuit. Furta enim specialiter servorum sunt*, &c. Ter. Eun. 4, 7, 6 *Manipulus furum*, i. e. servorum cohors. Conf. Plaut. Asin. 2, 4, 15. ¶ 3. *Furem fur cognovit, & lupus lupum*: ἔγνω δὲ φὼρ τὸν φῶρα, καὶ λύκος λύκον. Citat Aristoteles inter adagia similitudinis. ¶ 4. Plautus Pœn. 5, 4, 65 de duabus meretriculis loquens: *Fures ambæ.* ¶ 5. *Fur* etiam insectum est, fuci simile, apibus infestum. Plin. 11, 17, s. 18 *Grandissimæ, sed nigræ, lataque alvo, ita dictæ, quia furtim devorent mella.*

¶ Fūrunculus, *i*, m. dimin. ein spitzbube, quo Cicero usus est in Pison. c. 27 *Crudelis olim furunculus.* Et Tertull. adv. Marc. 2, 25 *Furunculus non latet.* ¶ 2. Est & *Furunculus* tuberculum & ulcus Plinio 20, 13, eine braune blatter. Adde Celsum 5, 28, 8, ubi *Furunculus*, ait, *est tuberculum acutum cum inflammatione & dolore, maximeque, ubi jam in pus vergit.* ¶ 3. *Furunculus* etiam in vitibus extuberantia quædam, in modum verrucæ, Colum. 4, 22.

¶ Furtum, *i*, n. res furto ablata, ein diebstahl. *Furtum facere*, Cic. pro Cluent. c. 64. Et pro Q. Rosc. Com. c. 9 extr. *Furtum erat apertum: cujus rei furtum factum erat?* Et, *Furti damnari*, Id. pro Flacc. c. 18. ¶ 2. Sed & *Furta* dicimus, quicquid clam agitur. Virg. Æn. 4, 337 *Furto fugam abscondere*, i. e. per silentium & clandestinum discessum. Petron. c. 104 *Is qui nocte miserorum furtum deprehenderat.* Sic *fugæ furta* Lucanus dixit 4, 416. Vellej. 2, 63, 1 *Pontifex in ejus locum furto creatus*, i. e. clancularia & fraudulenta ratione. Curt. 4, 4, 15 *Quindecim millia hoc furto subducta sævitiæ sunt.* Loquitur de Sidoniis, qui in Alexandri copiis militantes, cum Tyrum caperet vi, cognationis cum Tyriis memores, multos Tyriorum, profectos a se, in sua perduxerunt navigia, & occultatos Sidona vexerunt, itaque servarunt. ¶ 3. Hinc & pro fraudibus & insidiis hoc vocabulum sumitur. Ovid. Met. 13, 82 *Qui clam, qui semper inermis Rem gerit, & furtis incautum decipit hostem.* Sic Virg. Æn. 11, 515, & Sallust. fragm. apud Nonium 4, 203 *Furta belli* strategemata duxerunt; Frontinus 2, 5 strategem. 31 *Ita ut in prima parte leves Hispanos, aptissimos ad furta bellorum poneret.* vide ibi Rob. Keuchenium. Curt. 4, 13, 4 *Furto, non prœlio opus esse censebat.* Et mox v. 9 *Furtum noctis* vocatur. v. ibi notata. Eleganter & Prudent. Psychom. v. 268 *Nec adhuc ad fraudis opertum Venerat, aut foveæ calcarat furta malignæ.* ¶ 4. Usitatissime autem clandestini & illegitimi concubitus *Furta* dicuntur. Tibull. 1, 2, 34 *Celari vult sua furta Venus.* Statius Achill. 2, 229 *Tacito non cognita furto, Deidamia mihi, &c.* Sic & *dulcia furta* pro concubitu Virgil. in Georg. 4, 346 posuit. *Puer furto conceptus*, Ovid. Fast. 2, 183. Et *e furto genitus* Silio 7 v. 485 est, qui Homero σκότιος, quod Dan. Heinsius observat, ein huren-kind. vid. etiam Nic. Heinsius & Drakenb. ad h. l. Adde Lotich. ad Petron. Sat. p. 64. ¶ 5. Quin & omne malum factum generaliter ita vocatur; præcipue quod perpetratum clam fuerit. Virg. Æn. 6, 568 *Quæ quis apud superos furto lætatus inani Distulit in seram commissa piacula mortem.* v. Donat. in Eunuch. Ter. 4, 7, 39, ubi *alligare se furti*, est reum se facere maleficii. Salvian. lib. 4 de Gubernat. Dei: *Omnes furta faciunt, qui illicita committunt.*

¶ Furto, adverbialiter pro *Furtim*. Gloss. gr. lat. λάθρα, *clam, clanculo, clandestino, furto.*

¶ Furtim, adv. clam, heimlich, verstohlener weise. *Furtim succedere ad montes*, Liv. 22, 16. conf. Virg. Æn. 2, 18 &c.

¶ Furtŭlum, *i*, n. dimin. ein kleiner diebstahl. Cathol.

¶ Furtīvus, *a, um*, furto raptus, gestohlen; ut, *Res furtiva*, Quintil. 5, 13 sub finem. ¶ 2. Item clancularius, heimlich; ut, *Iter furtivum in Italiam*, Cic. in Pison. c. 40. Et, *Amor furtivus*, Catull. 7, 8; & Virg. Æn. 4, 171.

¶ Furtīve, adv. diebischer weise. Plaut. Pœnul. 5, 2, 62 *Ne quid clam furtive accepisse censeat.* Et Lactant. de Morte persec. c. 40 *Furtive tunc Valeriæ familiaris.*

¶ Fūrax, *ācis*, diebisch. *Manus furaces*, Martial. 8 epigr. 40. *Homo avarus & furax*, Cic. de Orat. 2, 66. conf. Gell. 4, 8 de P. Corn. Rufino. Compar. *Nihil est furacius illo*, &c. Martial. 8 epigr. 59. Superl. *Cacus furacissimus*, Aurel. Victor de Orig. gent. Romanæ c. 7.

¶ Fūrācĭtas, *atis*, f. die dieberey. Plin. 10, 29 *Graculo furacitas auri argentique mira est*, stielet gern.

¶ Furacĭter, adv. diebisch. Charis. Gram. p. 179; & Fronto p. 2194. Superl. *Cum omnium domos furacissime scrutarere*, Cic. in Vatin. c. 5.

¶ Furīnus, *a, um*, ad furem pertinens, diebs-. Plaut. Pseud. 3, 2, 2 *Forum furinum.*

¶ Furina, *æ*, f. dea, quam antiquitas coluit, in cujus honorem feriæ *Furinalia* dicuntur, vide Varr. de L. L. 5, 3.

¶ Fura, *æ*, f. eadem Dea; quam cum *Furina* conjungit Mart. Capella lib. 2, 2, p. 40. Hinc

¶ Furinālis, *e*, adj. ut, *Furinalis flamen*, Furinæ attributus; inque ejus honorem *Furinales feriæ*. v. Varr. de L. L. 4, 15.

¶ Furinalia, *ium*, n. pl. subst. festum Furinæ, ejusque sacra, ut vocat Festus, & Varro de L. L. 5, 3.

¶ Fūror, *atus sum, ari*, rapere, eripere furto, clam eripere, stehlen, entwenden. Cic. in Verr. 3, 22 *Verres solet hæc, quæ rapuit & furatus est, dicere, se emisse.* Plaut. Rud. 1, 2, 23 *An quo furatum mox venias, vestigas loca?* Et, *Furari civitatem*, est clam obrepere in civitatem, das bürger-recht erschleichen, Cic. pro Balbo c. 2. Eleganter Virg. Æn. 5, 845 *Fessos oculos furari labori*, der arbeit entziehen, ausruhen, schlafen. ¶ 2. *Furari* ut *furtum* de occultis rebus & actionibus v. g. Nemesia. Cyneg. 45 *Nocturna pie furantem busta sororem* vocat Antigonen. Apul. Flor. 4 pr. *Præstigiator furatur*, i. e. subducit hominum oculis, quæ videre se putant.

¶ Furātus, *a, um*, der gestohlen hat. Auson. Mosell. v. 175 *Mediis furata e collibus uvas Panope.* Vulg. Interpr. Exod. 21, 16 *Furatus hominem.*

¶ Furatio, *onis*, f. die stehlung, ICt. in Dig.

¶ Furātor, *oris*, m. fur, ein dieb, stehler. Tertull. Apol. c. 46 extr. *Furator veritatis philosophus.*

¶ Fūratrīna, *æ*, f. idem quod furacitas, furtum, rapina, das diebshandwerck. Apulej. lib. 6 A. A. p. 178 *Furatrina facili*, & l. 8 p. 202 *Furatrina conjugalis*, h. e. adulterium, & lib. 10 p. 245 *Diu quidem pulcherrime mihi furatrinæ procedebat artificium.*

¶ Furatrinus, *i*, m. ita Mercurius appellatus, ut observat Beroaldus ad Varr. de L. L. 4, 15.

¶ Furtifĭcus, *a, um*, furax, diebisch. Plaut. Pseud. 3, 2, 97 *Furtificæ manus.* Et Epid. 1, 1, 10 *Minus jam furtificus sum, quam antea. Rapio propalam*, ich stehle nicht mehr, sondern ich raube.

¶ Fūrippus, *i*, m. viri nomen, de quo Auson. epigr. 108 *Pars te Furippum vocitat, pars vero Furippum, Altera producens, altera corripiens. Elige, utrum malis, aut tende, aut corripe nomen, Conveniet quod vis fur furiose tibi.* Ἵππος in compositis intensionem notare, notum est. Reliqua aperta.

¶ Suffūror, *ari*, hinweg stehlen. Plaut. Truc. 2, 7, 15 *Suffuror, suppilo, de præda quædam capio.*

¶ Trifur, *ūris*, m. ein ertz-dieb. Plaut. Aul. 4, 4, 6 *Non fur, sed trifur.*

FVRCA, *æ*, f. eine gabel, ein galgen. Appellatio Germanica prior a priscorum Latinorum voce *Gabalus* esse videri potest, qua crucem significabant, Varrone teste, apud quem *in gabalum suffigere* legitur, ut Nonius observat 2, 373. Virg. Georg. 1, 264; & 2, 359 *Furca bicornis*, eine heu-gabel. Horat. 1 epist. 10, 24 *Naturam expellas furca, tamen usque recurret, Et mala perrumpet furtim fastidia victrix*, art läst von art nicht, die katze läst ihr mausen nicht. *Furca figi*, sive *in furca figi*, aufgehenckt werden, Plin. 29, 4 pr. Fuit hoc supplicii genus apud Romanos. Conf. Plaut. Cas. 2, 6, 37; & 2, 8, 2. ¶ 2. *Furca* dicebatur instrumentum bajulatorium, tergo applicatum, in quo sarcinas gestabant servi. Germani vocant ein reff. Plaut. Casin. 2, 8, 2 *Ego remittam ad te virum cum furca in urbem tamquam carbonarium.* Nam servi gestabant in furca carbones, quos Romæ in foro vendebant. v. Turneb. Adv. 16, 3, & Lips. de Cruce 3, 4, ubi de facie ipsius furcæ quærit.

¶ Furcŭla, & Furcilla, *æ*, f. dimin. apud Varr. R. R. 1, 8 & Colum. 2, 10. Festus *Ærumnulas* exposuit *furcillas, quibus religatas sarcinas viatores gerebant*, ein trag-reff. ¶ 2. *Furcularum Caudinarum* ignominia Romani exercitus nobilium, descriptio est apud Liv. 9, 2. ¶ 3. Idem *furculas* pro *fulturis* dixit 38, 7: *Suspenso furculis ab hostibus muro.*

FVRCILLA, instrumentum est rusticum, quo frumenta movebant: unde & a *frumentis cillandis* sive movendis, dictum Servius acutius, quam verius statuit. Est enim diminutivum a *furca*; Et non frumentis movendis tantum, sed aliis etiam rebus inservit. v. Vitruv. 10, 12. Festus: FORCILLES *sive* FVRCILLÆ, *quibus aliquid movebant.* Hinc *furcillis movere, ejicere, expellere*, & Latinis proverbialiter & Græcis dicitur. v. Scalig. ap. Festum. In Glossis Veteribus δίχωλον reponitur. Nimirum quod bisulcum esset instrumenti hoc genus. Catull. carm. 106, 1 *Mentula conatur Pimplæum scandere montem: Musæ furcillis præcipitem ejiciunt.* Cic. Att. 16, 2 p. 707 *Sed quoniam furcilla extrudimur* ex emend. Lamb. & Turnebi.

¶ Furcillo, *are*, i. e. furcillis movere, *furcillis ejicere*, ut modo Catullus: *Furca expellere*, ut Horatius l. c. loquitur, wegschieben. Plaut. Pseud. 2, 2, 36 *Væ tibi! tu inventus vero meam qui furcilles fidem.* Palmerio *Furcillare fidem* est in dubium vocare: quin plane rejicere furcillis veluti. Salmasius in edit. Gron. dubitat, utrum assentiatur illis, qui legant *fugilles*, an legat *forioles*, h. e. collutules, infamia adspergas. Passeratius, *furcillare fidem*, infirmam judicare interpretatur, ideoque quasi admota furcilla stabilire.

¶ Furcillatus, *a, um.* Varr. L. L. 4 p. 30 *Bacilla furcillata habent figuram literæ V.*

¶ Furcŭlōsus, *a, um*, gegabelt, das gleichsam gabeln hat. Apulej. de Herb. *Herba ramis furculosa.*

¶ Furcōsus, *a, um*, idem. Apul. de Herb. c. 7 *Herba thyrsis bipalmis furcosis.*

¶ Furcĭfer, *ĕri*, m. furcam ferens, ein galgenschwengel, hencker-mässiget, contumelia servorum apud Plautum passim; e. g. Amph. 1, 1, 129; Asin. 3, 3, 87 &c. & Ter. Andr. 3, 5, 12; Eun. 4, 3, 28. Donatus: *Servus*, inquit, *qui ob delictum aliquod cogebatur a domino ignominiæ magis, quam supplicii caussa circa vicinos furcam in collo gestare, subligatis ad eam manibus, & prædicare peccatum suum simulque monere cæteros, ne quid simile admitterent.* Paria vetus Glossator in *Furcifer*. Vide & Plutarchum in Coriolano, & Quæstionibus Romanis, & Lips. de Cruce 3, 1. Pro scelesto & insanabili etiam Cicero posuit in Vatin. c. 6 *Id tu tibi, furcifer, sumes?*

¶ Bifurcus, *a, um*, duas furcas habens, das zwey gabeln oder zacken hat;

hat; ut, *Ferramentum bifurcum*, Colum. 3, 18. *Bifurci furculi*, Idem 5, 11; & *Bifurcus ramus*, Ovid. Met. 12, 442; & de Nuce v. 151.

¶ Trifurcus, *a, um*, dreyrachicht. Colum. 5, 11 *Surculi sint bifurci vel trifurci.* conf. Idem 4, 28; & de Arbor. c. 20; & Pallad. Febr. 17.

¶ Trifurcifer, *eri*, m. ein erb bube. Plaut. Aul. 2, 4, 47 *Tum trium literarum homo Me vituperas? f.r, etiam fur trifurcifer*, der den galgen vielmahl verdienet hat. v. Id. Rud. 3, 4, 29.

¶ Trifurcium, *i*, n. quod trigemina velut furca subrigitur, ein dreyzack. Apul. de Herb. c. 7 *Gramen, quod in se trifurcium habet.*

¶ Quadrifurcus, *a, um*, vierspitzig, vierzachicht, apud Prisicianum.

Furens, furenter, vide *Furo.*

FVRFVR, *ŭris*, m. vel a *furando*, vel a βόρβορος *cænum*, est purgamentum, seu excrementum crassius farinæ, kienen. Samon. 468 *Furfur item parca fuerit cum fervidus unda.* Plaut. Capt 4, 2, 27 *Pistores alunt furfure sues.* Phædr. 4, 16, 4 *Furfuribus conspersu panis*, kleyen-brot. Varr. R. R. 2, 6 *Asini commode pascuntur furfuribus hordaceis.* ¶ 2. Et, *Furfures*, capitis sunt sordes, vel excrementa, Plin. 20, 9, die schuppen auf dem haupt.

¶ Furfuricula, *æ*, f. dimin. Marc. Empir. c. 5.

¶ Furfuracĕum, *i*, n. ein bohrer, Arnob. lib. 6, uti restituit Salmasius in Solin. p. 774, & sic dictum putat, quod furfures in ligno perforando faciat, h. e. scobem furfuribus similem.

¶ Furfuraceus, *a, um*, furfuribus similis. Fulgent. 2 Myth. *Furfuracea tincarum terebramina*, wurm-mehl.

¶ Furfūreus, *a, um*, ex furfure; ut, *Panis furfureus*, kleyen-brot, Gell. 11, 7.

¶ Furfūrōsus, *a, um*, idem, quod *Furfuraceus.* Plin. 12, 25 *Deterior furfurosus color*, i. e. quasi furfuribus permistus apparens.

Furiæ, furialis, furiatus, furibundus, vide in *Furo, ere*, Furina, furinus, *Fur*, Furio, *āre*, furiosus, *Furo.*

FŪRIVS, *i*, m. inter Romana prænomina fuit, ut *Furius Camillus.* Primam produxit Ovidius Fast. 1, 641; & Martial 6 epigr. 17 *Cinnam, Cinname, te jubes vocari, Non est hic, rogo, Cinna barbarismus? Tu si Furius ante dictus esses, Fur ista ratione dicereris.*

Furnaceus, furnaria, furnarius, vide *Furnus.*

FVRNIVS, *i*, m. amicus Horatii, ut apparet ex sat. 1, 10, 86. Quomodo patri Antonianas partes secuto venia impetrata Augustum demeruerit, habet Seneca de Benef. 2, 25. ¶ 2. Alius postulatus adulterii & veneficiorum in Tiberium. v. Tac. An. 4, 52.

¶ Furniānus, *a, um*, adj. ut, *Vasa Furniana*, Plin. 33, 11. Harduinus legit *Firmiana.*

FVRNVS, *i*, m. καβανος, fornax, in qua pinsitur panis, ein backofen. Plin. 13, 4 *Retostus furnis*, im backofen gedörret. Idem proœmio extremo lib. 23 *Vertur in furno, donec panis percoquatur.* Dicitur a forno, i. e. calido. v. Nonius 12, 52.

¶ Furnāceus, *a, um*, adj. aus dem ofen; ut, *Panis furnaceus*, Plin. 18, 11, i. e. in furno coctus.

¶ Furnāria, *æ*, f. die becker-kunst; ut, *Exercere furnariam*, Suet. Vitell. c. 2.

¶ Furnarius, *i*, m. qui furnum curat. Gloss. Vet. *Furnarius*, καμινοκαυστης, ἰπνοποιός. Ulpian. l. 24 § 7 ff. de damn. inf. *Furnarii culpa damnum datum.*

¶ Infurnibŭlum, *i*, n. *pala, qua in furno panes disponuntur*, eine brot-schaufel, back-schaufel, Plin. 24, 15. *Infurnibulum* etiam pro aliorum *infundibulo* legit Harduinus in Plin. 24, 15 p. 353.

¶ Præfurnium, *i*, n. das ofen-loch, die ofen-thür. Cato R. R. c. 38 *Ventus ad præfurnium, caveto, ne accedat.*

FŪRO, *furĕre*, furore exagitari, wüten, toben, rasen, unsinnig seyn. Cic. in Verr. 6, 18 *Usque eo commotus est, ut insanire ac furere videretur*, als wäre er von sinnen gekommen. Id. Att. 14, 19 *Pausa furere videtur de Clodio.* Liv. 8, 31 *Et nunc id furere, id ægre pati, quod sine L. Papirio non inermes, non manci milites fuerint.* Ibid. *Furere quod se absente respublica egregie gesta essit.* Sen. epist. 95, m. *Non privatim solum, sed publice furimus.* Virg. Æn. 12, 680 *Hunc sine me furere ante furorem.* ¶ 2. Pro impotenter lætari usus Horatius est 2 od. 7 extrema: *Non ego sanius Bacchabor Edonis: recepto Dulce mihi furere est amico.* Similiter *insanire* verbo usus est 3 od. 19, 18. De ardore militum adhiberi ostendit Drakenb. ad Sil. 10, 67. ¶ 3. Sæpe de torrentibus & exundantibus fluminibus occurrit. Sil. Ital. 10, 321 *Redditque furens sua corpora ripis.* ubi v. Drakenb. & Misc. Observ. Vol. 1 p. 276, Vol. 5 p. 75. Lucanus 6, 27 *Ioniumque furens rabido cum tollitur austro.* ¶ 4. Passim de amantibus usurpatur: Ovid. Fast. 2, 762 *Interea juvenis furiatos regius ignes Concipit, & cæco raptus amore furit.* Loca similia Barthius ad Stat. Theb. 2, 21 collegit. ¶ 5. Carere præterito, & forte etiam prima persona *Furo* dicitur. v. Diomedem lib. 1. Sedulius tamen lib. 1 de Daniele cum leonibus: *Furuerunt jussa tyranni.*

¶ Fūrens, *tis*; ut, *Penthesilea furens*, Virg. Æn. 1, 495. *Loca fœta furentibus austris*, ibid. v. 55. *Intra se furens exercitus*, Vellej. 2, 111, 4 *Furentium certa indicia sunt*, &c. Sen. de Ira 1, 1. *Deus ecce furentibus obstat*, Stat. Theb. 3, 643. Vnde Comp. *furentior.* Claud. Fescenn v. 26 *Quis bellarum corde furentior.* ¶ 2. *Furens & Ferens* misceri a librariis diximus h. v.

¶ Furenter, adv. unsinnig, wütend. *Furenter irasci*, Cic. Att. 6, 1. Apulej. Metam. L. 6 p. 115 *Solent furenter irati.*

¶ Fŭror, *ōris*, m. insania, dementia, rabies, *animi ad omnia cæcitas*, Cic. Tusc. 3, 5, grimm, unsinnigkeit. Id. de Aruspic. R. c. 18 *Quæ potest homini major esse pœna furore atque dementia? Verti, agi in furorem*, unsinnig werden, rasen. *Ad eundem furorem redire*, Plancus Cic. fam. 10, 11. ¶ 2. Ponitur etiam pro omni immoderato affectu, amore, odio, ira, &c. Virgilius cum dixisset Æneid. 5, 781 *Inonnis gravis ira:* Subjicit *Caussus tanti sciat illa furoris.* Alibi, Æn. 2, 318 *Furor iraque mentem Præcipitant.* Ovid. Rem. am. v. 119 *Cum furor in cursu est, currenti cede furori.* v. Voss. Inst. Orat. 2 p. 200. *Furore impendiorum*, i. e. profusa & immoderata impendendi libido, rasende verschwendung. Suet. Nerone c. 31 exrr. Poëtæ etiam pluraliter. Catullus 65, 54 *Indomitos in corde gerens Ariadna furores.* ¶ 3. Pro seditione. Liv. 2, 34 *Vtantur annona, quam furore suo fecere.* (2, 29 *Iam hic, quo nunc omnia ardent, conticescet furor.*) ubi v. Gronov. pater & Drakenb. ¶ 4. *Furor* fingitur a poëtis catenis vinctus. Vnde Virg. Æn. 1, 298 *Furor impius intus Sæva sedens super arma, & centum vinctus ahenis Post tergum nodis, fremit horridus ore cruento.* Idem describitur solutis vinculis a Petronio c. 124 *Quos inter furor abruptis ceu liber habenis Sanguineum late tollit caput, oraque mille, &c.* ¶ 5. In bonam partem Sil. 2, 324 *Decoris furorem* pro cupiditate gloriæ dixit, quod ex Græcis fontibus derivat Dan. Heinsius. ¶ 6. *Furor* & *Pudor* nonnunquam a librariis permutantur. v. Burm. ad Quint. decl. 11, 1 p. 232. It. *Furor* & *Favor* de quo h. v.

¶ Furia, *æ*, f. sing. ein teufel. Cic. ad Q. fratr. 3, 1, 4. Adde Elmenhorstii Indicem Apulejanum: sed tæpius pluraliter.

¶ Furiæ, *arum*, f. quæ & *Diræ* dicuntur, & *Eumenides*, Acherontis, & Noctis filiæ, tres sunt Poetis, *Alecto, Megæra, Tisiphone*, Dæmones sunt exagitantes conscientiam tacinoroforum, plage-teufel, plage-geister. Lactantius 6, 19 tres Poëtarum Furias, ad tres affectus, *Iram, Cupiditatem, Libidinem*, refert. *Furiis agi, agitari*, Virg. Æn. 3, 331. *Tædis ardentibus furiarum coerceri*, Cic. in Pison. c. 20. Suet. Ner. c. 34 *Sceleris* (parricidii in matrem) *conscientiam nunquam ferre pistea potuit, sæpe confessus, exagitari se materna specie, verberibus Furiarum ac tædis ardentibus.* Cic. pro Rosc. Amer. c. 24 *Notite putare, quemadmodum in fabulis sæpe videtis, eos, qui aliquid impie scelerateque commiserint, agitari & perterreri Furiarum tædis ardentibus. Sua quemque fraus & sua terror maxime vexat, suum quemque scelus agitat, amentiaque afficit, sæ malæ cogitationes, conscientiaque terrent, hæ sunt impiis assiduæque domesticæque animi furiæ, quæ dies noctesque parentum pœnas a conscelleratissimis filiis repetant, &c.* conf. huc, *semper virgines furiæ, del παρθενοι ἐριννυες*, ex Chiliad. *Furias honestas*, quomodo dixerit Statius, vide infra in *Honestus*, in *Honor. Iustas* Virg. Æn. 8, 494. Add. Comm. Petron. pr. Picturas *Furiarum* poëticas dabit Brouckh. ad Tib. 1, 3, 96. Gestamen *Furiarum* lampades. Drak. ad Sil. 2, 610.

¶ Furiālis, *e*, greulich, erschrecklich. *Incessus furialis*, Liv. 7, 17. *Vox furialis*, Cic. pro Planc. c. 35. *Serpentis furiale malum*, Virg. Æn. 7, 375.

¶ Furiale, adv. Claudian. de B. Get. 326 de leone: *tacitusque per altas Incedit furiale nives.*

¶ Furialiter, adv. idem; ut, *Odisse furialiter*, teuflisch feind seyn, Ovid. Fast. 3, 637.

¶ Furiōsus, *a, um*, vecors, mente captus, semper furens, unsinnig, wütend. Cic. in Catil. 1, 10 *Quo te ista tua cupiditas effrenata ac furiosa rapiebat?* Id. Att. 4, 3 *Furiosissimæ concliones Publii.* Id. pro Dejot. c. 5 *Aliquem furiosissimum judicare.* Et Ovid. Met. 9, 736 *Amor furiosior.*

¶ Furiosē, adv. idem. Cic. Att. 8, 5 *Solet cum, cum aliquid furiose fecit, pœnitere.* Compar. Spartian. Hadrian. c. 12 *Servo in se cum gladio furiosius irruente.*

¶ Furio, *āre*, cum furore concitare, wütend machen. Hor. 1 od. 25, 13 *Flagrans amor & libido, Quæ solet matres furiare equorum.* Et Sil. 14, 281 *Vaniloquo pubem furiabant insuper ore.*

¶ Furiatus, *a, um*, erzürnet. Virg. Æn. 2, 407 *Non tulit hanc speciem furiata mente Chorœbus:* id est, concitata mente. *Furiata juventus*, die unsinnig rasende jugend. Silius 11, 132. Et Ovid. Fast. 2, 761 *Iuvenis furiatos regius ignes Concipit.*

¶ Furiātilis, *e*, grimmig, wütig. Fortunat. 3 Mart. *Furiatile cornu.*

¶ Furibundus, *a, um*, idem quod furens, tobend, toll; ut, *Furibundus homo*, Cic. pro Sext. c. 7. Manilius 1, 411 *Vastos cum terra gigantes In cælum furibunda tulit.* Et Virg. Æn. 4, 646 *Conscendit furibunda rogos*, scil. Dido.

¶ Confŭro, *ere*, mitrasen. Sarisb. in epist. *Quæ capiti confurebant membra, ecinterent.*

¶ Interfŭro, *ere*, darzwischen stürmen. Statius Achill. 1, 395 *Alternum Mavors interfurit orbem.*

¶ Perfuro, *ere*, vehementer furere, sehr wüten, toll seyn. Virg. Æn. 9, 343 *Incensus & ipse Perfurit.* Prudentius Tetrast. 29 *Perfurit Herodes.* Lucret. 1, 257 *Pontus perfurit acri cum gemitu.*

¶ Præfuro, *ere*, ante, vel valde furere. Statius Theb. 2, 420 *Torvus præfuris*: & lib. 4, 821 *Agmina bello Decertare putes, justumque in gurgite Martem Præfurere.*

Furippus, furor, *ari*, furtim, furtivus, furtum, &c. vide in *Fur.*

FVRVVS, *a, um*, ater, fuliginosus, a quo *furnum* & *fornaceus* Grammatici faciunt, finster, dunckel, dunckel-schwartz. Ovid. Met. 5, 541 *Antra furva*, pro caliginosa. *Furvus color*, Solin. c. 13 (al. 46) pr. *Furva culpa*, Prud. καθημ. hymn. 1, 14. *Furvæ hostiæ*, Val. Max. 2, 4, 5, qui ibidem addit: *Hostiæ nigræ antiquitus* FVRVÆ *dicebantur.* ¶ 2. *Furvum* & *Curvum*, it. *Fulvum* misceri a librariis suis locis indicatum est.

¶ Furvesco, *ere*, schwartz werden. Mart. Capella lib. 1 p. 20 *Tartareæ noctis obscuritate furvescens.*

Fusceator, fuscatus, vide *Fuscus.*

FVSCĪNA, *æ*, f. die gabel, fleisch-gabel. Hæc vulgaris significatio. ¶ 2. Sed Ciceroni *fuscina* est, qua pisces aut anguillæ confodiuntur, N. Deor. 1, 36, *tridens* credo fuit. Nam etiam ¶ 3. Est Neptuni tridens, seu telum trifulcum piscatorium, quod fundo natantia capiat. Martial. Spect. epigr. 2 *Fuscina dente minax, nexa fuit aachora curvo: Credidimus remum, credidimusque ratem.* Accius in Argonautis apud Cic. N. Deor. 2, 35 *Aut forte Triton fuscina verrens specus Subter radices penitus undanti in freto Molem ex profundo saxeam ad cælum eruit.* ¶ 4. *Fuscina* utebantur etiam in ludis gladiatoriis retiarii. Iuven. 2, 134 *Vicerat hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi.*

¶ Fuscĭnŭla, *æ*, f. dimin. Vulg. Interpr. Exod. 27, 3 *Facies fuscinulas & ignium receptacula &c.*

FVSCVS, *a, um*, subniger, dunckelbraun, λευκόφαιος. Corn. Fronto. *Fuscum albo opponitur, nigro candidum.* Non tam plenum esse colorem quam nigrum, ex Ovid. art. 2, 657 & Rem. 327 *Si fusca est, nigra vocetur.* Apulejus pro atro, id est, malo & infelici usus est

hac voce lib. 2 de A. A. *Fuscis avibus Laviſſam acceſſi*, quod Horatius 1 od. 15, 5 *mala avi* dixit, id eſt, malo augurio, zur böſen ſtunde. Transfertur & ad vocem. v. *Vox*. Compar. *Cura fuſcior*, apud Apul. de Mundo p. 69 & 2 Dogm. Plat. p. 19 *Animæ fuſciores. Veſtis fuſcior*, apud Hieronym. ep. 23 ad Marcellam.

¶ Fuſcitas, *ātis*, f. die dunckelheit. Idem Apulejus ſub finem dicti libri: *Ab omni fuſcitate ac perturbatione liberum cælum*, hoc eſt, a ſordibus.

¶ Fuſco, *fuſcare*, braun machen, ſchwärtzen. Ovid. de Arte Am. 1 513 *Mundiciæ placeant, fuſcentur corpora campo*. Eleganter Symmach. 1 ep. 39 dixit: *Quem ad hoc ævi nulla actuum culpa fuſcavit: ſed fortunæ licentia interdum optimos decolorans, ſpes ejus paulliſper infregit.*

¶ Fuſcatus, *a, um*, verdunckelt. Alcimus Avitus 4, 430 *Fuſcati lumina ſolis*, die ſonnen-finſterniß.

¶ Fuſcatio, *onis*, f. apud Arnobium.

¶ Fuſcator, *oris*, m. apud Lucan. 4, 66 epitheton eſt Cori venti: *Cæli fuſcator Eoi*, qui nubibus fuſcat.

¶ Confuſco, *are*, ſchwärtzen, apud Quintilianum.

¶ Infuſco, *are*, idem. Virg. Georg. 3, 493 *Sanie infuſcatur arena*. Juſtin. 12, 5, 5 *Ne victoriæ gloria ſervitiæ macula infuſcaretur*. Vet. liber, *offuſcaretur*. Sic, *Barbarie infuſcari*, pro coinquinari, mit wilden ſitten beſchmißt werden. Cic. de Claris Orat. c. 74 *Merum infuſcare*, apud Plaut. Ciſt. 1, 1, 21, eſt aqua diluere, quod, cum vini generoſi nigrior ſit color, dilutior mixta aqua fuſcior reddatur. Add. mil. 2, 6, 46 al. utroque loco *infucare*. Nobiſcum Gron. *Infuſcare vellera*, Virg. Georg. 3, 389.

¶ Infuſcatus, *a, um*, geſchwärtzt, verdunckelt. Colum. 11, 2 *Vinacea, quæ acinis celantur, jam infuſcata*. Et Cic. pro Planc. c. 9 *Vicinitas non infuſcata malevolentia*.

¶ Infuſcatio, *onis*, f. idem quod *fuſcatio*, apud Plinium.

¶ Infuſcus, *a, um*, idem quod *infuſcatus*, ſchwärtzlicht. Colum. 9, 10 de rege apum: *Quidam infuſci atque hirſuti reperiuntur*.

¶ Obfuſco, vel Offuſco, *are*, fuſcitatem obvertere, obtenebrare, verdunckeln. *Obfuſcare juſtitiam*, Tertull. adv. Marc. 2, 12.

¶ Offuſcatus, *a, um*, verdunckelt; ut, *Caligine offuſcatus*, Oroſius.

¶ Obfuſcatio, *onis*, f. die verdunckelung. Metaph. Tertull. ad Nation. 1, 10 *Fertinet ad obfuſcationem deorum veſtrorum*, i. e. ad honoris imminutionem dejerare per Cæſarem, non, ut antea, per deos. conf. Vulg. Interpr. Sirac. 41, 24.

¶ Præfuſcus, *a, um*, valde fuſcus; ut, *Terræ præfuſcæ*, Manil. 4, 715.

¶ Subfuſcus vel Suffuſcus, ſchwärtzlicht, bräunlicht. Tac. Agric. 12, 9 *Gignit & oceanus margarita, ſed ſubfuſca ac liventia*.

¶ Subfuſculus, vel Suffuſculus, *a, um*, dimin. aliquantulum fuſcus. Apul. 2 Mileſ. p. 120 *Procerus & ſuffuſculus*. Et Ammian. 22, 16 *Homines Ægyptii plerique ſubfuſculi ſunt & atrati*.

Fuſilis, fuſio, vide in *Fundo*.

FŪSIVS, *i*, m. orator fuit, cujus his verbis meminit Cic. de Orat. 2, 22 *Fuſius nervos in dicendo C. Fimbriæ, quos tamen habuit ille, non aſſequitur, &c.*

Fuſor, &c. vide *Fundo*, Fuſtibalator, fuſtibalus, fuſtigare, *Fuſtis*.

FVSTIS, *is*, m. ein knüttel, prügel. *Cædi fuſtibus*, Macer L. 10 pr. D. de Pœnis. Horat. 1 ſat. 3, 143 *Laſcivi pueri, quos tu niſi fuſte coërces, &c. Non eſt opus verbis, ſed fuſtibus*, Cic. in Piſon. c. 30. Id. in Verr. 6, 43 *Clavis ac fuſtibus repellere*. Et Cælius ad Cic. fam. 8, 8 *Fuſtem impingere alicui*, einen prügeln. Vellej. 2, 78, 3 *Fuſte percuſſus*.

¶ Fuſtĭculus, *i*, m. dimin. Apul. Met. 6 p. 704 *Fuſticulos aliquos porrigas ei*. Pallad. 1, 35, 6 *Fuſticuli allii* ſunt thalli, die ſtengel.

¶ Fuſtuārium, *i*, n. quod Valla 1, 6 fuſtigationem interpretatus eſt, ſtaupen-ſchlag. Liv. 5, 6 *Fuſtuarium meretur, qui ſigna relinquit, aut præſidio diſcedit*. Et Cic. Phil. 3, 6 *Si ille* (Antonius) *conſul, fuſtuarium meruerunt legiones, quæ conſulem reliquerunt*. Hoc ſupplicii genere afficiebantur quoque, qui falſum dixiſſent teſtimonium, furtum feciſſent, juvenibus abuterentur, aut qui ter ob delictum idem eſſent puniti, ut Polybius lib. 6 & hoc præterea docet, ad mortem usque cædi ſolitos, hac pœna damnatos. Non itaque tam leve ſupplicii genus eſt, quam quidam voluerunt, ut Voſſius obſervat ad Vellej. 2, 78. v. & Lipſium 5 de Rom. Militia Dialog. 18, & Loccen. in Antiqu. Suco-Goth. 3, 5 p. 130. Adde P. Fabri Semeſtr. 1, 17. Cæl. Rhodig. 26 c. ult. & Dukerum ad Liv. Epit. lib. 57.

¶ Fuſtiārius, *i*, m. in Vet. Gloſſ. vertitur ξυλοκόπος, ὁ τύπτων ξύλῳ, eſſet itaque lictor, virgarius. Sed nominis inſtar adjectivi occurrit in Fabretti Inſcript. p. 529 ET FVSTIARIO SVPPLICIO SE NOVERIT ESSE SVBDENDVM.

¶ Fuſtĭgo, *are*, fuſtibus cædere, prügeln. Onomaſt. Vet. *Fuſtigo*, ξυλοτυπῶ, τὸ τύπτω ξύλῳ.

¶ Fuſtigātus, *a, um*, geprügelt, eſſe ajunt apud Columellam.

¶ Fuſtigatio, *onis*, f. die abprügelung, pœna militaris lCtis & Auguſtino.

¶ Fuſterna, *æ*, f. pars abietis ſuperior, de qua Vitruvius 2, 9. vide Baldi vocab. p. 52. Pars nodoſa duriorque Plinio 16, 39. *Fuſterna* (non *faſterna*) dicta, quia nodoſa eſt, ut ſolent eſſe fuſtes & baculi crebris nodis ut plurimum aſperi, dicente Salmaſio in Solinum p. 727.

¶ Fuſtim, adv. mit prügeln. Val. Max. 6, 3, 9 *Uxorem fuſtim interemit*. vid. Pigh. Id. 8, 1, 1 *Matrem fuſtim interemit*.

¶ Fuſtĭcŭdo, *ĭnis*, f. per lafciviam comicam. Plaut. Aſin. 1, 1, 21 *Fuſtitudines ferricrepinæ inſulæ*, h. e. plagæ fuſtium.

¶ Fuſtĭbălus, *i*, m. quoque ad *fuſtem* referri poſtulat Vegetius de Re milit. 3, 14 *Fuſtibalus fuſtis eſt longus pedibus 4, cui per medium ligatur funda de corio: & utraque manu impulſus prope ad inſtar onagri dirigit ſaxa*, ein wurf-ſpieß. Hinc

¶ Fuſtibalātor, *oris*, m. qui fuſtibalo jaculatur, in MSS. Vegetii libris c. 1 legitur, ut Stewechius obſervavit pro vulgato *fundibalator*. vide ſupra in illo nomine. Quidam ſcribunt per V *Fuſtibulus, Fuſtibulator*: ſed rectius per A, tamquam hibrida vox, a Græco βάλλειν, i. e. *jaculari*, ſimul deducta, quemadmodum Lipſius etiam *Fundibalum*, non *fundibulum*, ut vulgo ſolet, loco in *Fundibalum* notato, expreſſit.

¶ Defuſto, *are*, fuſte cædere, abprügeln. Gloſſ. Gr. lat. ξυλοκοπῶ, *defuſto*, fuſtigo.

¶ Defuſtatus, *a, um*, abgeprügelt, apud Apulejum.

¶ Defuſtatio, *onis*, f. die abprügelung, Auguſtinus.

¶ Defuſtator, *ōris*, idem ac *fuſtiarius*, apud eundem.

Fufura, fuſus, vide *Fundo*, Futatim, *Futum*.

¶ FŪTĬLIS, *e*, φλύαρος, vanus, levis, inanis, liederlich, unbedacht ſam, leichtſinnig. *Qui ſilere tacenda nequit, ſed ea effundit*, quemadmodum ait Pompejus Feſtus, der nichts verſchweigen kan. *Alacritate futilis, geſtiens*, Cic. Tuſc. 4, 17, der nicht an ſich halten kan. *Futiles lætitiæ*, Id. Tuſc. 5, 6, eitele freude. Virg. Æneid. 11, 339 *Conſiliis habitus non futilis auctor*, id eſt, fidelis. Ter. Andr. 3, 5, 3 *Servon' fortunas meas me commiſiſſe futili?* Vbi Donatus: FVTILI, *levi. Nam a vaſe, quod* futile (vel Futis) *dicitur; quod non deponant miniſtri ſacrorum, quod eſt acuto furido & patulo ore, eoque inſtabile eſt*. Vberius vetus Scholiaſtes ad illud Statii Theb. 8, 297 *Nec futile mœſtis Id vitium Danais: FVTILE*, inquit, *vas eſt quoddam lato ore, fundo anguſto, quo utebantur in ſacris Veſtæ, quia aqua in ſacris Veſtæ in terra non ponitur: quod ſi fiat, piaculum eſt. Ideo excogitatum eſt vas, quod ſtare non poſſet, ſed ſi poſitum, ſtatim funderetur. Vnde & homo commiſſa non retinens, FVTILIS dicitur: contra NON FVTILIS, bonus conſilio*. Quæ eadem habes apud Servium in Virg. Æn. 11, 339. Idem 12, 740 *Glacies ceu futilis ictu*. Huc, nimirum ad propriam ſignificationem pertinet etiam Phædr. 4, 17, 33, ubi *futiles* vocantur *canes*, qui alvum continere non poterant.

¶ Futile, adverbialiter, idem. Ennius apud Nonium 11, 39 *Quod factum eſt futile, amici nos feramus fortiter*. conf. Plaut. Stich. 2, 2, 73.

¶ Futĭliter, adv. idem. Apul. Apol. poſt princ. *Futiliter blaterata*. conf. Nonius l. c.

¶ Fūtĭlitas, *ātis*, f. illud ipſum levitatis, & garrulitatis vitium, die leichtſinnigkeit, unachtſamkeit. Cic. N. Deor. 2, 83 *Hæc & plena ſunt futilitatis, ſummæque levitatis*.

Futio, *ire*, effluere, obfoletum, a quo

¶ Effutio, *ire*, imprudenter, & mendaciter loqui, ausſchwatzen, unbedachtſam nachſagen. Ter. Phorm. 5, 1, 17 *Verum iſthuc me nomine eo perperam olim dixi, ne forte vos imprudentes foris effutiretis*. Cic. de Nat. D. 2, 37 *Ita temere effutiunt de mundo*. Horat. Art. poet. v. 231 *Effutire leves verſus*. Apul. Apol. *Mercenaria loquacitate effutire*.

¶ Effutītus, *a, um*, ausgeſchwatzt. Cic. de Divin. 2, 55 *Partim ficta aperte, partim effutita temere*.

¶ Effutitius, *a, um*, de ſono ex adfectu ficto, Varr. de L. L. 6, 5 *Evax verbum nihil ſignificat, ſed effutitium* (al. *effutitum*) naturaliter eſt.

FŪTVM, *i*, n. vaſis aquarii genus, quo in criclinio allatam aquam infundebant, ein waſſer-kring, Varro de L. L. 4, 25.

¶ Futo, *are*. Feſtus: *Futare, arguere eſt: unde & confutare: Sed Cato hoc pro* fæpius fuiſſe *poſuit*. Nimirum frequentativum formavit ex *fuo*. Hinc

¶ Futatim, adv. idem quod profuſim, hauffenweis, überflüßig. Plaut. Truc. 4, 4, 29 *Nomen id quoque jam futatim commemorabitur*, i. e. largiter & fæpe.

¶ Confūto, *avi, atum, are*, proprium rei coquinariæ verbum, dämpfen. Ollæ enim ferventes, quum paullo plus exuberant, ſolent *foto* vaſe ad hoc apto, infuſa aqua, compeſci, quod *futare, confutare, refutare ollam*, veteres dixerunt. Titinnius apud Nonium 4, 47 *Coquus abenum, quando fervit, paulla confutat trua*. Vid. Scalig. ad Feſtum in *refutare*. ¶ 2. Hinc ad alias res transfertur, idemque, quod retundere, reprimere, & cohibere ſignificat, hindern, einhalt thun. Cic. apud Gellium 7, 3 *Ne quid in conſulendo adverſi eveniat, quod noſtras fecundas res confutet*, id eſt, earum curſum inhibeat & ſiſtat. Apul. 11 Mileſ. *Nunc albo candore lucida, nunc croceo flore lutea, & quæ longe longeque meum confutabat obtutum, palla nigerrima, ſplendeſcens atro nitore, &c.* Ita, *Audaciam alicujus confutare*, Cicero in Partitionibus c. 38 dixit. ¶ 3. Frequentiſſime, & velut proprie uſurpamus hoc verbum, cum dicta adverſariorum refellimus contrariis rationibus & infirmamus. *Verbis, dictis aliquem confutare*, i. e. caſtigare, & quaſi compeſcere, widerlegen, unſtoſſen, überführen, Ter. Heaut. 5, 1, 76; & Phorm. 3, 1, 13 *Confutare argumenta*. conf. Nonius l. c. & 2, 142.

¶ Confutatus, *a, um*, convictus, überwieſen, widerlegt. Ammian. 17, 9 *Tot ſuſcepiſſe labores & pericula confutati*. Id. 26, 3 *Veneficii nociſſe quibusdam aperte confutati*.

¶ Confutatio, *onis*, f. pars orationis, qua adverſario reſpondemus, & ejus rationes elidimus, die widerlegung. v. Aut. ad Herennium 1, 3.

¶ Confutator, *ōris*, m. qui confutat. Hieronymus Catalogo ſcriptor. eccleſiaſt. in Bardeſane: *Primum Valentini ſectator: deinde confutator, novam hæreſin condidit*.

¶ Refūto, *are*, idem quod confutare, redarguere, widerlegen. *Noſtra confirmare argumentis & rationibus; deinde contraria refutare*, Cic. de Orat. 2, 19 *Refutare teſtes*, Id. pro Fontejo c. 1, zeugen widerlegen. Et, *Refutare domeſticis teſtibus*, Id. de Orat. 2, 1. Proprie eſt reprimere, cohibere, einhalt thun, zurück halten. Quemadmodum & Cicero *alicujus conatum refutare* dixit de Aruſp. R. c. 4 *cupiditatem*, Fam. 1, 9 extr. Idem de Prov. Conſ. c. 13 *Semper illas nationes noſtri Imperatores refutandas potius bello, quam laceſſendas putaverunt*, vide ſupra *Confuto*. ¶ 2. Sequioris ævi ſcriptoribus & pro reſpuere, ſive repudiare ponitur, verwerffen. Prævit ipſe Quint. 10, 6 p. 948 Burm. *Vt primum eſt domo afferre paratam dicendi copiam & certam; ita refutare temporis munera ſtultiſſimum eſt*, h. e. reſpuere, quæ ex tempore nobis in mentem veniunt Ammian. Marcellin. 17, 11 *Non refutamus hanc* (pacem), *nec repellimus: adſit modo cum decore & honeſtate*. B. Hieronym. in vita Malchi p. 520 *Dominus videns gregem ſuum creſcere, nihilque in me deprehendens fraudulentiæ, & vocans me renunciare, quo fidum ſibi magis faceret; tradidit mihi illam*

conſervam meam, aliquanto captivam. Et cum ego refutarem, diceremque me Chriſtianam, nec licere mihi, viventis uxorem mariti accipere &c.

¶ Refutatus, *a, um,* umgeſtoſſen, widerlegt. Cic. pro Lege Manil. c. 17 *Obſolevit jam iſta oratio, re multo magis, quam verbis refuteta.*

¶ Refutatus, *ūs,* m. ſubſtantive, idem eſt ac refutatio. Lucret. 3, 524 *Ancipitique refutatu convincere falſum.*

¶ Refutatio, *ōnis,* f. depulſio criminis, eine ableinung, widerlegung. *Firma refutatio,* Quintil. 5, 10. *Refutatio accuſationis,* Cic. Topic. c. 25.

¶ Refutator, *ōris,* m. qui refutat. Arnob. lib. 1 p. 18 *Refutator incredulus.*

¶ Refutatorius, *a, um,* ICtorum eſt; ut, *Refutatoriæ preces,* L. 1 Cod. de Relationibus. Et, *Refutatorii libelli,* L. 8 Cod. Theod. de Appellationibus.

¶ Irrefutatus, *a, um,* non refutatus, Lactant. 5, 16 extr. *Irrefutata hæc, tamquam fovcam, prætergreſſus eſt.*

¶ Irrefutabilis, *e,* unumſtößlich. Arnobius lib. 4 p. 139 *Irrefutabile aperite ſecretum.*

FVTVO, *futui, ūtum, futuēre,* obſcenum verbum eſt, idem quod coire, ab antiquo *futio,* quia ibi aliquid eſtunditur. Martinius & Voſſius eſſe putant ab honeſto verbo Φυτεύειν, *plantare.* Habet Catullus 98, 9; & Horat. 1 ſat. 2, 127. Martialis ſæpe eo uſus eſt, & aliquoties in epigrammate Auguſti 11, 21. Sic 9 epigr. 42 *Nempe ſemel futuit, generaret Horatius ut tres.*

¶ Futūtus, *a, um.* Martial. 3 epigr. 87 *Narrat te rumor, Cbione, nunquam eſſe fututam.*

¶ Fututio, *ōnis,* f. coëundi actus, apud eumdem 1 epigr. 107. Sic Catull. 33, 7 *Pares nobis continuas fututiones.*

¶ Fututor, *ōris,* m qui Venereos actus exercet; ut, *Perditus fututor,* ibid. 12 epigr. 43. conf. 7 epigr. 29.

¶ Fututrix, *icis,* f. Item adjective; ut, *Fututrix manus, lingua,* apud eumdem 11 epigr. 23 & 52.

¶ Confutuo, *ĕre.* Catull. Carm. 38, 3 *Quicquid eſt puellarum, confutuere.*

¶ Defūtūtus, *a, um*; ut, *fututus. Puella defututa,* Catull. 42, 1.

¶ Diffutūtus, *a, um,* ſenſu obſceno ejusdem eſt Catulli carm. 39, 14 *Diffututa mentula.*

¶ Effutuo, *ĕre.* In militari carmine & joco in Cæſarem apud Suet. ejus vita c. 51 *Aurum in Gallia effutuiſti, hic ſumſiſti mutuum: Effutuiſti,* i. e. futuendo ſeu ſcortando dilapidaſti.

¶ Exfutūtus, *a, um*; ut, *Latera exfututa,* Catull. 6, 13.

Futurus, require in verbo *Sum.*

FVVI, pro Fui, antique. Plaut. Pœn. prol. 110 *Qui parentes fuerint.* Et Ennius apud Cic. de Orat. 3, 42 *Qui fuvimus ante Rudini.* Adde Lucret. 1, 38.

GDefiniente Capella 3 p. 58 *ſpiritus cum palato,* Litera media eſt inter C & CH, ignota veteribus Latinis, adjecta demum a Sp. Carvilio, ut Plutarchus Probl. Rom. 54 indicat. Antea c pro g poſuerunt. Et certe cognatum habet quiddam cum κ Græcorum, ut, κυβερνήτης, *gubernator,* κύκνος, *Cygnus,* κώβιος, *Gobius,* κόμμι, *gummi.* Sic & a *Seco, ſegmen,* a *centum, quingenti,* ex *nec* & *otium negotium.* ¶ 2. Pontum vero ante N ex eo quiddam retrahit in ſeſe, ut *Agnus, Agnoſco, Magnus, &c.* Veteres enim in ſyllabis, ubi nunc N nos ſcribimus ante C, vel G, ipſum G ponebant, quemadmodum Varro monet lib. 1 de orig. L. L. ut, *Aggulus* pro *Angulus*; *Agceps,* pro *Anceps.* Sed converſa ratione poſtea, ubi γ Græce ſonat ut ν, latine tranſit in n: ut, ἄγγελος, *angelus,* ἄγκυρα, *ancora,* ἄγχω, *ango*; ubi ſimul ch vertitur in g. ¶ 3. In flexione ex *legor* fit *lecſus ſum*; ex *ſpargo, ſparſi*; ex *rego, rexi*; & vice verſa ex *rex, regis*; ex *grex, gregis. Gnoſco, gnatus, gnavus* a γινώσκω, γνωτός, γνωσιός propter originem magis amittere dicenda ſunt g, ubi abeſt, per aphæreſin, quam ut per proſthеſin, ubi adeſt, dicitur admittere. ¶ 4. In propriis G ſolum poſitum, retulit *Gajus:* GN. *Gneus:* GER. *Germanicus,* vel *Germanus.* v. Valer. Probus de literis antiquis. ¶ 5. G, & C paſſim a librariis permutantur, ut *arguerunt* pro *arcuerunt, vagatio* pro *vacatio, ceſſi* pro *geſſi, negante* pro *nec ante.* v. Burm. ad Ovid. Metam. 2, 505, & 15, 73. Drakenb. ad Liv. 6, 25.

GĂBĂLIVM, *i,* n. genus plantæ, quod conſumere dicuntur Arabes, Plin. 12, 21.

GĂBĂLVS, *i,* m. eine gabel, ein galgen. vide *Furca,* & Nonium 2, 373. Sicuti autem Lucilius *Carcerem* dixit pro homine, qui in carcere detinetur; ita & *Gabalum* dixerunt ſceleratum hominem & dignum cruce. Macrinus apud Capitolinum in Macrino c. 11 *Qualis Latinus Gabalus iſte fuit.* Putat Salmaſius, & Heliogabalum Imperatorem per convitium appellatum *Gabalum* ſimiliter fuiſſe, & eo refert, quod Servius in 7 Æneid. Virg. ſcribit: *Gabalus Rom. Imp. Solem ſe dici voluit. Nam* Heliogabalus *eſt dictus.* vide eum ad Alexandrum Lampridii init.

GĂBĂTÆ, *arum,* f. plur. ſignificare videtur vas concavum, eduliis aptum, ein napf. *Transcurrunt gabbatæ, volantque lances,* Martial. 7 ep. 47; adde 11 epigr. 32.

GABBĂRÆ, *arum,* f. pl. corpora mortuorum apud Ægyptios, pollinctorum arte delibuta, arefacta, ac longo tempore quaſi ænea facta, Auguſtino teſte, mumien. v. Aringhi Rom. Subterr. P. 1, 1, 2, & Kirchmann. de Fun. Rom. 1, 8, & Salmaſ. ad Solin. p. 744 & 850.

GABII, *orum,* m. pl. Γάβιοι, Volſcorum urbs. Virg. Æn. 6, 768 *Hi tibi Nomentum, & Gabios, urbemque Fidenam, &c.*

¶ Gabienſis, *e,* adj. ut, *Gabienſis ager,* Plin. 2, 94.

¶ Gābīnus, *a, um,* adj. ut, *Vrbs Gabina,* Ovid. Faſt. 2, 709. Vnde *Gabinus cinctus,* apud Liv. 5, 46; & 8, 9. Virg. Æn. 7, 612 *Ipſe Quirinali trabea cinctuque Gabino Inſignis, &c.* Ad quem locum Servius: *Gabinus cinctus,* inquit, *eſt toga, ſic in tergum rejecta, ut una ejus lacinia revocata hominem cingat. Hoc autem veſtimenti genere veteres Latini, quum nec dum arma haberent, præcinctis togis bellabant: unde etiam milites in provinciis eſſe dicuntur. Hoc rurſus utebatur conſul bella indicturus, ideo, quod cum Gabii, Campaniæ civitas, ſacris operaretur, bellum ſubito evenit. Tunc cives cinctis togis ſuis ab aris ſunt ad bella provecti, & adepti victoriam. Propter quod omen tali habitu ſemper utebantur in bellis.* vid. & Turneb. Adverſ. 22, 19. v. Schol. Perſ. 5, 31. Iſid. orig. 19, 24. Val. Max. 1, 1 de Fabio. Claud. de tertio Cos. Honor. v. 3, & de quarto Cos. Hon. v. 6; quo utroque loco fallitur Hartmannius.

¶ Gabienus, *i,* m. *Bello Siculo Gabienus Cæſaris claſſiarius fortiſſimus, captus a Sext. Pompejo, juſſu ejus inciſa cervice, & vix cobærente, jacuit in litore tota die. Deinde cum adveſperaviſſet, cum gemitu precibusque congregata multitudine petiit, ut Pompejus ad ſe veniret, aut aliquem ex cariis mitteret. Se enim ab inferis remiſſum habere, quod nunciaret. Miſit plures Pompejus ex amicis: quibus Gabienus dixit: inferis Diis placere Pompeji cædem & partes pias. Proinde eventum futurum, quem optaret: hoc ſe nunciare juſſum. Argumentum fore veritatis, quod peractis mandatis protinus exſpiraturus eſſet. Idque ita evenit,* Plin. 7, 52. ubi oſtendere vult, vaticinia interdum falſa eſſe.

¶ Gabinius, *i,* m. Romanum nomen, præſertim conſulis illius, ſub quo Cicero in exilium miſſus fuit. Proconſul Syriæ Ptolemæum Auleten in regnum reduxit. v. Cic. poſt red. ad Quir. & lib. 1 epiſt. ad Lentulum. Hinc

¶ Gabinius, *a, um,* adj. ut, *Lex Gabinia,* Cic. de Leg. 3, 16; & ad Att. 5, 21; & de Amic. c. 12.

¶ Gabinianus, *a, um,* idem; ut, *Gabiniani milites,* Val. Max. 4, 1, 14.

GABIREA, *æ,* f. γαβιρέα, myrrha omnium pinguiſſima, Dioſc. 1, 69.

GABRIEL, *ēlis,* m. nomen angeli. *Hebraice in linguam noſtram vertitur fortitudo Dei. Vbi enim potentia divina vel fortitudo manifeſtatur, Gabriel mittitur, &c.* Iſid. 7, 5. Adde Fortun. de Part. Virg. v. 183.

GĀDES, *Gadium,* f. quæ & *Gedir* & *Erythræa.* Inſula eſt Oceani ultra Hiſpaniam Bæticam, Herculis columnis vicina, die inſel Cadix, vid. Plin. 5, 22. Cic. pro Balbo c. 16 *Gaditanorum mœnia, delubra, agros, Hercules itinerum & laborum ſuorum terminos eſſe voluit.* Iuvenal. 10 pr. *Omnibus in terris quæ ſunt a Gadibus usque Auroram & Gangem, pauci dignoſcere poſſunt, Vera bona, &c.*

¶ Gādītānus, *a, um,* ſubſt. incola Gadium, Cic. c. 1. & Cæſ. Civ. B. 2, 18 ſeqq. Etiam adjective ad Gaditanos pertinens; ut, *Fretum Gaditanum,* die ſtraſſe des mittelländiſchen meers, Plin. 4, 13. *Gaditana provincia,* Liv. 28, 2.

GAEŌDES, *æ,* m. γαιώδης, i. e. *terreſtris,* a γαῖα *terra,* lapis de aëtitarum genere, Plin. 36, 19; Dioſc. 5, 169.

GÆSVM, *i,* n. plur. Gæſa, ſunt tela ſive haſtæ Gallorum, wurfſpieſſe, partiſanen. Cæſar B. Gall. 3, 4 *Geſa in vallum conjicere.* Meminit & Livius 8, 8, ubi ab haſta diſtingui videntur: & 9, 36 *Gæſis binis armati.* Virgilius *Alpina gæſa* dixit Æn. 8, 661; & hunc imitatus Silius 1, 629, qui 2, 444 etiam Afris tribuit. v. Drakenb. Polluci 7, 33 γαισὸς eſt δόρυ ὁλοσίδηρον, *haſta pure ferrea.* Vnde etiam de diphthongo conſtat. v. Cæl. Rhodig. 21, 18. ¶ 2. *Gæſos* quoque Galli appellabant viros fortes, teſte Servio in Virg. Æn. 8, 662, ut olim Germani & hodieque ludæi inter illos viventes, eis uen degen.

GÆTŪLI, *orum,* m. pl. diphthongo ſcribunt Græci: populi Africæ ſunt ultra Numidiam in auſtrum. vide Geograph.

¶ Gætulus, *a, um,* adj. Virg. Æn. 4, 40 *Hinc Gætulæ urbes genus inſuperabile bello.*

¶ Gætūlia, *æ,* f. regio Gætulorum in Africa. Plin. 5, 4 extr. *Tota Gætulia* ad flumen Nigrin, qui Africam ab Æthiopia dirimit.

¶ Gætūlicus, *a, um,* adj. Plin. 6, 31 extr. *Iuba Getulicam purpuram tingere* (in Mauritaniæ inſulis) *inſtituerat.* Iuvenal. 8, 26 *Agnoſco procerem. Sālve, Gætulice, ſeu tu, &c.*

¶ Semigætūlus, *i,* m. Apulej. Apol. p. 289 *Memet profeſſus ſum Seminumidam & Semigætulum.*

GĂGĀTES, *æ,* m. λίθος γαγάτης, ein gagatſtein, Plin. 36, 19. Gagates, lapis, nomen habet loci & amnis Gangis Lyciæ. Quem fluvium tamen Galenus, totam luſtrans diligentiſſime Lyciam, vidiſſe negat. Lapis eſt, qui igni admotus confeſtim accenditur, flammamque contrahit ac bitumen redolet. Quamobrem *jaccinum nigrum* a quibusdam dictus eſt, ſed falſo. Reperitur hodie magna copia in Flandria & Cimbria, Matthiolus. Eo accenſo morbum caducum explorari, Apul. Apol. p. 491 prodidit. Gagates & gagas, Gen. *gagatis & gagatæ.* Sed

¶ Gagītes, *is,* m. ætites eſt quibusdam, ein adlerſtein. v. *Aetites.*

Gājus, Gaga, vide ſupra in *Cajus.*

GĂLACTĪTES, *æ,* m. γαλακτίτης, lapis, a lactis ſic dictus colore, quod in ſuccum ſolutus lactis ſpeciem reddat, *Leuca* & *Leucographia,* & *Synnephites* alio nomine dictus, ut Plinius annotavit 37, 10, weiſſer marmel. Reperitur hodie in quibusdam montibus Saxoniæ. Matthiol.

GĂLAĬCOS, *i,* m. gemma argyrodamanti ſimilis, Plin. 37, 10. Alii legunt *Gallaica.*

GĂLACTŌPŌTA, *æ,* m. γαλακτοπότης, lactis potor, ein milchtrincker. Quod nomen Getis & Nomadibus, re tantum pecuaria victitantibus, Columella tribuit 7, 2.

GĂLANGA, *æ,* f. radix aromatica nota, colore interius & exterius purpureo, ſapore acri, galgan. *Acorum* alii dixere, ſed contra Matthiolum. vide *Acorus. Cyperus Babylonius* Iunio galanga eſt; *Cyperus* autem *ſilveſtris* eſt *galanga.*

GĂLĂTĒA, *æ,* f. nympha, Nerei & Doridis filia Ovidio eſt Met. 13. Prop. 1, 8, 18 *Sit Galatea tua non inimica via.* ¶ 2. Virgilio amica ruſtica, ecl. 1, 31 *Poſtquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit. Iam Galatea veni, nec munera deſpice noſtra.* conf. 3, 64. Mantuam hoc nomine intelligere Virgilium, notat Taubmann. ad Virgil. p. 9. vid. Nannius miſcell. 6, 1.

GĂLĂ-

GĂLĂTIA, *æ*, f. regio minoris eſt Aſiæ, quæ & *Gallogræcia* dicta eſt, & nomen utrumque accepit a Gallis, a quibus maximo numero occupata aliquando ſub duce fuit Brenno. Liv. 38, 16, & Flor. 2, 11. Tertiam produxit Statius in Soteriis Rutilii (1 Silv. 4) v. 76 *Hunc Galatia vigens auſa eſt inceſſere bello.* Beneficio accentus, ut Bernartius & Morellus putant. Lactant. Vol. 3 ad Probum, ut D Hieronymus citat præfat. lib. 2 in epiſt. Pauli ad Galatas: *GALLI*, inquit, *antiquitus a candore corporis GALATÆ nuncupabantur, & Sibylla ſic eos appellat. Quod ſignificare voluit Poëta*, (Virg. Æn. 8, 660) *cum ait: Tum lactea colla Auro innectuntur: Cum poſſet dicere* candida. *Hinc utique* Galatia *provincia, in quam Galli aliquando venientes cum Græcis ſe miſcuerunt, unde primum ea regio* GALLOGRÆCIA, *poſt* GALATIA *nominata eſt.* Candorem lacteum in Gallis etiam agnoſcit Liv. 38, 21.

¶ Gălătæ, *arum*, m. pl. populi ſive incolæ. *Galatarum auxilia*, Cic. Att. 6, 5. Sed hi frequenter *Gallogræci* appellantur ab hiſtoricis. Feſt. Rufus c. 10 *Sunt Galatæ ex Gallis, ut ſonat nomen.*

¶ Gălătĭcus, *a, um*, adj. ut, *Galaticæ ſpinæ*, Plin. 24, 12. *Hordeum Galaticum*, Colum. 2, 9, ſommer-gerſte. Sed *eſcæ Galaticæ*, a colore lacteo nominatæ, milch-ſpeiſe. Græci enim *γάλα lac* dicunt, Iſidor. 20, 2.

¶ Galaticor, *ari*, fictum Tertulliani verbum, de Jejun. adv. Pſych. c. 14, notatque Galatarum more Iudaicas cæremonias Chriſtianiſmo adjungere. Effictum autem eſt ea forma, qua Latini veteres *græcari & pergræcari* dixerunt.

GĂLĂTIVM, *i*. n. herba, quæ & *Gallium*, Dioſc. 4, 91.

GĂLAXIA, *æ*, f. *γαλαξία*, circulus cæleſtis magnus & latus, & ſerena nocte ſemper conſpicuus, inſtar faſciæ cujuſdam, qui propter albedinem lacti ſimilem *via lactea* appellatur, & a Plinio 18, 29, ubi ejus effectus recenſet, *lacteus in cælo circulus* dicitur, die milch-ſtraſſe. Conf. infra *Lacteus* in *Lac*. Mirifice effert Ovid. Met. 1, 169 *Eſt via ſublimis, cælo manifeſta ſereno: Lactea nomen habet; candore notabilis ipſo, &c.* ¶ 2. *Galaxia*, gemma, ex colore lactis, quæ & *Galactites*, Plin. 37, 10.

GALBA, *æ*, m. vir conſularis, qui Luſitanos diripuit & accuſatus a Catone fuit. vide Nepotem in Catone & ibi Lambinum. ¶ 2. Item *Sergius Galba* Imperator poſt Neronem. ¶ 3. *Galba* & pinguem notat veteri Gallorum linguà. ¶ 4. *Galbæ* etiam dicuntur exilia animalia, quæ in eſculis naſcuntur, ut docet Suetonius Galba c. 3. ¶ 5. *Galbæ* inter nuces Plin. 15, 22.

¶ Galbeus, vel galbeum, *i*, h. e. ipſo interpretante, *remedia lanæ involuta*, eſt apud Suetonium Galb. c. 3. Rigaltius, *Galbeos* putat armillas fuiſſe a pertuſis *galbulis*, i. e. parvis pilis aureis, ad inſtar corticiorum. Varro enim in re ruſtica *galbulos* interpretatur pilas parvas corticias. Sane & Feſtus docet, *Galbeos* eſſe armillas, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. vide ipſum Rigalt. Notis ad Onoſandrum p. 41 edit. Commelianæ, & Intt. Sueton. l. c. edit. Græv. præſertim vero Salm. ad Lamprid. Alex. Sev. c. 41 p. 985 ſq.

¶ Galbeum vel Galbĕnum, *i*, n. *ornamenti muliebris genus*, Feſt.

GALBĀNVM, vel Chalbanum, *i*, n. *χαλβάνη*, ſuccus eſt plantæ ferulaceæ in Syria naſcentis, thuris effigiem præbens, & odorem gravem, Dioſc. 3, 88. Suet. Galba c. 3, & Plin. 11, 7. ¶ 2. Sed *Galbanum* veſtimenti genus eſt. Iuvenal. 2, 97 *Cærulea indutus ſcutulata, aut galbana raſa:* i. e. veſtimenta alba & ſublucida delicatorum, weiſſe kleider.

¶ Galbanatus, *a, um*, id eſt, galbano indutus, mollis ſcilicet & delicatus apud Martial. 3 epigr. 82 *Iacet occupato, galbanatus in lecto.*

¶ Galbānus, *a, um*, adj weich, zärtlich. Martial. 1 epigr. 97 *Fuſcos colores, galbanos habet mores*, id eſt, molles & ſupinos. v. Rhodig. Lect. Antiq. 24, 5, qui vero *Galbinos* cum aliis legit; quemadmodum in fragm. Petronii c. 67 eſt *Galbino ſuccincta cingillo.* Sic, *Tunica galbina*, Vopiſc. in Aurel. c. 34.

¶ Galbāneus, *a, um*, idem, ut *Galbaneus nidor, odor*, in 3 & 4 Georg. Virgilii v. g. 4, 264 *Hinc jam galbaneos ſuadebo incendere odores*, rauch oder dampf von galban.

Galbei, Galbenum, vide in *Galba*; & Galbīnus in *Galbanus*.

GALBVLVS, *i*, m. pila cupreſſa, eine cypreſſen-nuß. Varr. R. R. 1, 40.

GALBŬLA, *æ*, f. vel Galbulus, & Galgulus, *i*, m. avis eſt eadem, luteo & viridi colore, turturis magnitudine, widwol vocant quidam. Alii eam eſſe putant, quæ Germanis, geel-gorſt, ut Eberus. Geſnerus a nonnullis, gelbling, & hemmerling, appellari ſcribit, ſed avem eſſe Germaniæ peregrinam putat, & in Italia vocari, galber. *Icterus* idem *Galbula*, apud Martialem legitur 13 epigr. 68 *Galbula decipitur, calamis & retibus ales, &c.* Harduinus ad Plin. 10, 33 ſ. 50 *Loriot* Gallis vocari ait hanc avem & laudat Aldrov. 12, 39, & Bellon. 6, 11, qui tamen male *vireonem* cum *galgulo* confundat. vid. idem ad 20. 11 ſ. 28.

¶ Galbuli ſemen Cypreſſi vid. ad Varr. R. R 1, 40, 1.

GĂLE, *es*, f. *γαλῆ*, muſtela, ein wieſel, Dioſc. 2, 27.

GĂLĔA, *æ*, f. caſſis, ferreum capitis munimentum, ein eiſen-hut, helm, bickel-haube, ſturm-haube, caſqvet, Virg. Æn. 5, 314 *Tertius Argolica galea contentus abito.* *Galea venatoria* apud Nepotem 14, 3, 2. *Galeam induere*, Cæſ. B Gall. 2, 21. Galeas veteribus etiam clauſiles fuiſſe, quibus ipſa quoque facies tegeretur, docuit Barthius ad Stat. Theb. 4, 20. Add. Drakenb. ad Sil. 14, 636. ¶ 2. Galeæ *perforatæ & criſtatæ* in Nobilium inſignibus unde ſint, docebit Loccen. Antiq. Sueo-Goth. 3, 7 p. 155. ¶ 3. Galea & *palea* confunduntur a librariis, vid. Geſn. ad Col. 8, 2, 2.

¶ Galeo, *are*, dixit Hirtius B. Afric. c 12, einen helm aufſetzen. *Milites*, inquit, *in campo jubet galeari & ad pugnam parari.*

¶ Galeātus, *a, um*, galea indutus, gewaffnet mit einem helm *Minerva galeata*, Cic. N. Deor. 1, 36 ¶ 2. *Galeatum principium*, vel *Galeatus prologus* dicitur, omnibus libris conveniens vel commune quoddam proœmium, quemadmodum galeatum præſidium omnium commune eſt & galeati omnes tuentur. v. Turneb. Adverſ. 3, 18. Voſſ. Inſt. Orat. 3 p. 352. Hinc S. Hieronymi præfatio in libros Regum (ſeu epiſt. 106) vulgo *Prologus galeatus* appellatur, cujus nominis vim ipſe ibidem declarat his verbis: *Hic prologus ſcripturarum, quaſi galeatum principium, omnibus libris, quos de hebræo vertimus in latinum, convenire poteſt.*

¶ Galearius, *i*, m. qui galeam geſtat, in calonum generibus ponitur a Vegetio 3, 6. Variant tamen libri. Adde cumprimis Stewech. ad Vegetii 1, 10 fin. *Reticula galearia* ſunt ap. Non. 3, 188 ex Claudio, cui voci etiam nominativus *Galearis* aptus eſt. Quid ſibi velit ap. Feſtum *Galearia a galeæ ſimilitudine dicta*, obſcurum eſt, Scal. ſuſpicatur, *galerita*.

¶ Galeŏla, *æ*, f. quaſi diminutum a Galea, vas ſinuoſum, a galeæ figura ſic appellatum, ein trinck-geſchirr. Varro apud Nonium 15, 34 *Vbi erat vinum in menſa poſitum aut galeola, aut ſinus.* Sinus autem ejuſdem generis vaſculum erat, ut ibidem explicatur.

GĂLEDRĂGON, *i*, n. herba leucacanthæ ſimilis, Plin. 27, 10. Harduinus legit *Gallidraga*.

GĂLEGA, *æ*, f. ruta capraria, geiß-raute, Botan.

GALĒNA, *æ*, f. plumbago, Plin. 34, 16 de origine plumbi. Ejus, qui primus fluit in fornacibus liquor, *ſtannum* appellatur, qui ſecundus, *argentum*, quod remanſit in fornacibus, *galena*. Hæc conflata dat nigrum plumbum, &c. bley-ertz bleyweiß vide *Molybdæna*.

GALĒNVS, *i*, m. (a *γαλήνη*, *tranquillitas*) Claudius, medicus ille nobiliſſimus Pergamenus. Clarus eſſe cœpit Trajani temporibus. Natus patre architecto civitatis eruditiſſimo. Adoleſcens in Dialecticis & elementis Philoſophiæ, quod ingenio valeret, feliciſſime profecit, & mox ad Medicinæ ſtudium animum adjecit. Præceptores audivit medicos ea ætate præſtantes Satyronem & Pelopem. Profectus deinde Alexandriam eſt, ubi tum hominum erat doctiſſimorum frequentia, quorum judicia & ſtudia exploravit. Romam quoque venit, ibique multa ſcripſit annos natus quatuor & triginta. Inde vero diſcedens anno ſeptimo & trigeſimo, in Aſiam rediit. Sed non multo poſt in Italiam, literis Imperatorum Veri, & Antonini, revocatus eſt. Inde vero poſt interitum Antonini, qui in bello Marcomannico periit, in patriam rediit, ibique conſenuit, ac, cum corpore & valetudine eſſet imbecilliori, quemadmodum de ſe ipſe ſcripſit; diligentia tamen in victù & temperantia, ſatur ſcilicet nunquam de menſa ſurgens, vitam in extremam usque produxit ſenectam. Moſis, & Chriſti doctrinam reſpuit & martyrum conſtantiam ſugillare auſus eſt. v. Voſſ. Inſt. Orat. 6 p. 541.

Galeo, *are*, galeola, vide *Galea*.

GĂLEOBDŎLON, *i*, n. *γαλεόβδολον*, &

¶ Galeopſis, *ĭdis*, f. quaſi *καλὴ ὄψις*, laminum Pannonium, taube neſſel, Plin. 27, 9. Eadem herba & *Gallion* dicitur. conf. Dioſc. 4, 90.

GALEOS, *otis*, m. *γαλεός*, piſcis, qui & Muſtellus, ſed plurimarum ſpecierum, canis cetaceus minor dicitur, ein kleiner hund-fiſch Geſn. Sed *Galeotes*, *γαλεώτης* (ſtellio eſt) & *ξιφίας*, id eſt, *gladius*, ſchwerdt-fiſch. vide Plin. 32, 2.

GĂLĒRVS, *i*, m. & Galerum, *i*, n. pileus rotundus e pelle ferina diverſi uſus, eine ſpitzige mütze, ein baret, a galeæ rotunditate. Talibus ruſticos uſos pro tegumento capitis, Virgilius ſcribit Æn. 7, 688 *Fulvosque lupi de pelle galeros Tegmen habent capiti.* Servius ſacerdotalis pilei genus ex Sytonio eſſe tradit in 2 Æn. Virg. p. 336. Hieronym. epiſt. 128 ad Fabiolam de veſtitu Sacerdotum: *Quartum genus eſt veſtimenti*, rotundum pileolum: *qualem picturam in Vlyſſe conſpicimus, quaſi ſphæra media ſit diviſa, & pars una ponatur in capite. Hoc Græci & noſtri τιάραν, nonnulli* Galerum *vocant.* Apul. Apol. *Hoc Diogeni & Antiſtheni pera & baculus, quod regibus diadema, quod Imperatoribus paludamentum, quod Pontificibus galerum, quod lituus auguribus.* v. Lipſ. de Milit. Rom. 3, 1. Tiraquell. ad l. 3. Connubial. Comment. Barth. ad 4 Theb. Statii v 303 p. 1014. ¶ 2. Eſt & Capillamentum, (peruqve), quo uti ſolebant, qui fallere & ignorari cupiebant. Suet. Ner. c. 26 *Poſt crepuſculum ſtatim arrepto pileo vel galero popinas inibat.* Id. in Othone c. 12 *Galericulum* vocat. Iuvenal. 6, 120 *Sed nigrum flavo crinem abſcondente galero Intravit calidum veteri centone lupanar.* Vide ibi veterem Scholiaſten, & ſupra *Capillamentum*. Vtebantur ejuſmodi capillamentis & mulieres, ex emtitio & ſuppoſititio crine, vetulæ imprimis, ut canos tegerent, quæ *Caliendra* appellabantur; vide de his ſupra in lit. C. ¶ 3. Ex loco Silii 1, 404 *Horrentes effingens crine galeros*, non ſequitur, *Galerum* etiam eſſe crinem nativum, quod putabat Dausquejus. Rectiora habet Drakenb. ex Gron.

¶ Gălērĭculus, *i*, m. diminut. ein haar-bogen, peruqve. Suet. Oth. c. 12 *Galericulum capiti adaptare.* Adde titulum epigr. 50 lib. 14 Martialis. ¶ 2. Etiam tegumentum capitis militare, uti apparet ex Frontin. Strat. 4, 7, 29.

¶ Gălērītus, *a, um*, galero pileo tectus, der einen hut oder mütze trägt. Propert. 4, 1, 29 *Prima galeritus poſuit prætoria Lucmo.*

¶ Galerīta, *æ*, f. ſubſt. dicta avis eſt, quæ & alauda, criſtata ſcilicet, *κορυδαλλός*, eine wald-lerche, heyd-lerche, heubel-lerche, apud Plinium 11, 37, & Seren v. 577. vide ſupra *Alauda*. Varro etiam *Galeritum* vocat, quod in capite habet plumam elatam, de L. L. 4, 11. Alaudæ ceteræ, galeris carentes, dicuntur *Gregales*, ſang-lerchen. Suaviſſime enim canunt, primæque ſunt aves, quæ ver cantu prænunciant. Volatu alta petunt, cum galeritæ vel caſſitæ, & raro evolent, & evectæ alis ſtatim rurſus procumbant, neque altis nec longis ſpatiis confectis. Tertium genus Græcis *ἀνώνυμον* eſt, eine ſtein-lerche, vide *Alauda*.

Albŏgălērus, vide ſupra in *Albus*.

GĂLĒSVS, *i*, m. Calabriæ fluvius, juxta Tarentum. Virg. 4 Georg. v. 126 *Qua niger humectat flaventia culta Galeſus.* conf. Sil. 1, 439. ¶ 2. Viri nomen apud Virg. Æn. 7, 535.

Galgulus, vide *Galbula*.

Gălĭlæa, *æ*, f. Syriæ regio nobiliſſima. Iuvenc. 2, 330.

¶ Galilæus, *a, um*, adject. ut, *Galilæa arva*, Iuvenc. 3, 462; & Sedul. 3, 528. *Galilææ oræ*, Iuvenc. 3, 195. *Iesus Galilæus* dicitur Matth. 26, 69, quia in Galilæa fæpe verfatus. Iulianus inde per contemptum *Chriſtianos* vocavit *Galilæos*. v. Ioſeph. Antiq. 3, 4; & Euſeb. Hiſt. Eccl. 10, 35.

GALLA, *æ*, f. naſcitur in foliis quercuum & ramuſculis, ſole de geminis exeunte, Græcis κηκὶς eſt, ein eich-apffel, gall-apffel, Plin. 16, 7. Qui fructus peculiare hoc habere credulis olim putabatur, ut quotannis aut annonæ fertilitatem, aut bellum, aut peſtilentem auram prænunciet. Nam ſi integra, inquiunt, rumpatur galla, nec perforata prius ſit, aut muſcam, aut arancum, aut vermiculum oſtendit. *Si muſca volat, futuri belli*; ſi repit vermiculus, annonæ penuriæ: ſi currit araneus, morborum peſtilentium præſagium eſt, Matthiolus. ¶ 2. Pro atro & aſpero vino Lucilius poſuit apud Nonium in *Aceroſus* 5, 97 *Quæ gallam bibere ac rugas conducere ventri Farre aceroſo coëgit, &c.* ſaurer weiñ. ¶ 3. *Gallæ* etiam & *Gallículæ* calceamenti genus, quod alias *Sandaliorum* nomine appellabatur. vide infra. ¶ 4. *Galla* futorium habetur inſtrumentum, quod & ſubulam vocant. Vnde futor *gallam ſe fubigere* dixit, apud Macrobium Sat. 2, 2. ¶ 5. *Gallas*, Cybeles ſacerdotes, vide in *Gallia*.

Gallaica, vide ſupra *Galaïcos*.

GALLEŌTÆ, *arum*, m. pl. portentorum interpretes apud Siculos dicti, auctore Cicerone de Divin. 1, 20.

GALLĔRIVM, *i*, n. herba, quæ & *Gallium* dicitur, Plin. 4, 96.

GALLIA, *æ*, f. quæ & Francia occidentalis, a Francis enim occupata Gallia, Gallier-land, Franckreich. Liv. 5, 44 extr. *Si in animo eſt, non pati hæc omnia Galliam fieri*, i. e. Gallis ſubjici. De ratione appellationis alii aliter cenſuerunt, qui Galliam a γάλα, hoc eſt, lactis candore, vel a *Galeta*, Polyphemi in Sicilia filio, dictam prodiderunt. Prioris ſententiæ Lactantius fuit, de quo ſupra in *Galatia*. Recentiores autem, *Gallos* peregrinatores dici, atque eamdem eſſe vocem, *Galli* & Wallen, ſcripſerunt. ¶ 2. Diviſio vetus Galliæ eſt, in *Ciſalpinam*, quæ & *Tonſa* ſeu *Togata*; & *Tranſalpinam*, quæ & *Comata*, a comæ nutritione dicitur. Cæſar de B. Gall. 1, 1 *Gallia eſt omnis diviſa in partes tres, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam, qui ipſorum lingua Celtæ, noſtra Galli appellantur*. Eſt & *Braccata* & *Narbonenſis* & *Lugdunenſis* Gallia. v. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 8, 2 & c. 22, 2 a. Plin. 11, 31. Sed hæc alio pertinent. Galliæ fines Suetonius Pyrenæo, Alpibus, Gebenna monte, Rhenoque & Rhodano fluminibus definit: univerſum ambitum ejus ſeu circuitum tricies centum millibus paſſuum æſtimat, in Cæſare c. 25. *Animoſam* Claudianus appellat de 4 Conſ. Honorii v. 392. *Æſtus intoleratiſſima gens, humori atque frigori adſueta*, Liv. 5, 48 pr. *Gens impotens iræ*, Liv. 5, 37. *Nato in vanos tumultus*, ibid. Ingeniorum & eloquentiæ laude ſemper excelluiſſe, P. Pithœus, & ipſe Gallus, præfat. in Quintiliani Declamationes plurimis auctoritatibus declarat. Sed de felicitate ſingulari Galliæ indolis videndus Scaliger exercit. 167 de Subtilitate.

¶ Gallĭcus, *a, um*, adj. Gallifch, aut, ut hodie reſſunt, Frantzöſiſch, a Gallia eſt, ut Mart. 1, 93 *Gallica palla*, ein fittel. Ovid. Faſt. 4, 362 *Gallica humus*. ¶ 2. *Gallicus*, ſubſt. nomen venti, Vitruv. 1, 6. ¶ 3. Eſt etiam nomen a *Gallo* fl. Phrygiæ, de quo ſtatim, derivatum apud Prop. 2, 10, 48 *Gallicus Iliacis miles in aggeribus*.

¶ Gallicæ, *arum*, f. plur. ſubſt. calceamenti genus, quo utuntur Galli in pluvia, Cic. Philipp. 2, 30.

¶ Gallice, adv. Galliſch, hod. Frantzöſiſch. Marcus Varro apud Gellium 2, 25 *A Gallo & Mauro Gallice & Mauricе dicimus*.

¶ Gallicānus, *a, um*, aliud adjectiv. ut *Gallicanæ legiones*, Cic. Catil. 2, 2. *Gallicanæ res*, Idem pro Quint. c. 4. *Catulus Gallicanus*, Catull. 43, 9.

¶ Gallus, *i*, m. ſubſt. ein Gallier, vel ut hodie incolæ appellantur Frantzos. Cic. de Aruſp. Reſponſ. c. 9 *Robore valent Galli*, ſie ſind ſtarcke leute. Cæſar de B. Gall. 3, 8 *Gallorum ſubita ſunt & repentina conſilia*. Ibid. c. 19 *Vt ad bella ſuſcipienda Gallorum alacer ac promtus eſt animus, ſic mollis ac minime reſiſtens ad calamitates perferendas mens eorum eſt*. De Gallis primoque illorum in Italiam adventu Liv. 5, 33, 34. De antiquiſſima eorum apud Græcos memoria Ez. Spanh. ad Callim. H. in Delum. ¶ 2. *Gallus*, Cornel. poëta, de quo Virgil. ecl. 10. v. ſupra *Cornelius*. ¶ 3. *Gallus* & Phrygiæ fluvius: unde & Deæ Phrygiæ, ſeu Cybeles, ſacerdotes appellati *Galli*. Lucan. 1, 566 *Crinemque rotantes Sanguinei populus ululârunt triſtia Galli*. vid. Feſtum. Ovid. Faſt. 4, 361 *Cur igitur Gallos, qui ſe excidêre vocamus? Cum tanto Phrygia Gallica diſtet humus? Inter, ait, viridem Cybelen altaſque Celenas Amnis it inſana, nomine Gallus, aqua. Qui bibit inde, furit, &c.* Iſaacus autem Voſſius in Catulli Attin ſive Atyn p. 163 perſuaſum habet, a Gallogræcis hoc nomen originem habuiſſe, quem ſi inſpexeris, multa & egregia de his Gallis invenies. De iisdem etiam varia collegit Pignorius in magnæ Deum matris Idææ & Attidis initiis, Servatius Gallæus ad Lactant. 1, 17. vid. quoque Suid. in μητραγύρται. Brouckh. ad Tib. 1, 4, 64.

¶ Gallæ, fœmineo caſu, iidem Cybeles ſacerdotes dicti, quod, virilibus exſectis, muliebri prorſus & habitu & more uterentur. Catull. 64, 12 *Agite, ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora ſimul, &c.* ubi rurſus Voſſium conſule p. 162.

¶ Gallĭcēnæ, *arum*, f. Senenſes ſacerdotes. Mela 3, 6 *Gallici numinis oraculi antiſtites, perpetua virginitate ſanctæ, numero novem, Gallicenas vocant*. Voſſius maluit *Barrigenas* legere.

¶ Gallo, *are*, i. e. Bacchari, de ridicula ſaltatione ſacerdotum Cybeles, ſchwärmen, umſunig ſeyn. Varro apud Nonium 2, 382 *Deam gallantes vario retinebant ſtudio. Quæ venuſtas hic adeſt gallantibus?*

¶ Gallulus, *a, um*, diminut. Sic, *Gallula Roma*, Arelas, Auſon. in Vrbibus n. 8.

¶ Galliambus, *i*, m. carmen Gallorum, quo Deam ſuam Cybelem celebrabant, appellabatur, ut Terentianus Maurus docet. v. Miſcell. Obſerv. Vol. 2 p. 323. Ejus auctor Cæcilius, de quo Farnab. ad Martial. 2 epigr. 86. Galliambum dedit Catullus carm. 64. *Mæcenatis Galliambum* Diomedes, & *Atiliani* Fortunatianus citant. Conſtant autem Galliambi ex Iambico merro peculiari, de quo laudatos Grammaticos vide. Martial. 2 epigr. 86 *Mollem debilitate Galliambum*.

¶ Galliambicus, *a, um*, adject. ut, *Galliambicum carmen*, Grammat.

¶ Gallogræci, iidem ſunt, qui & Galatæ. vide in *Galatia*.

Archigallus, *i*, m. vide ſupra ſeorſum.

Gallicinium, gallina, gallinago, &c. vide mox in *Gallus*.

GALLIO, *onis*, Orator ac rhetor Rom. de quo Quinct. 2, 13 extr. vid. Burm. ad h. l.

GALLIVM, *i*, n. γάλλιον, herba, vim habens coaguli, naſcitur prope ſepes, meyer-kraut, wald-ſtroh, unſer lieben Frauen bett-ſtroh. Dioſc. 4, 91.

GALLONIVS, *i*, m. homo poſtremæ gulæ, in cupediis & lautioribus cibis aſſidue verſatus, unde a Lælio *Ganges* dictus. Menſa ejus acipenſere decumano infamis fuit. Cic. pro P. Quint. c. 30 *Qui relicta virorum bonorum diſciplina & quæſtum & ſumtum Gallonii ſequi maluerunt*. v. Crinit. 6, 4.

GALLVS, *i*, m. ἀλέκτωρ, Gallus gallinaceus, vel Gallinaceus ſolum, ein haus-hahn. Cic. de Divin. 1, 34 *Canorum animal gallus gallinaceus*. conf. Petron c. 74. Sed, *gallus caſtratus*, ſive, ut Petronius c. 55 p. 84 vocat, *gallus ſpado*, ein kap-hahn. *Galli criſta*, λόφος, der hahnen-kamm. Martii ſacra avis: eſt enim pugnax. Solebant Pergamis, ut Plinius auctor 10, 21 & Petron. c. 86 pr. itemque Athenis, ut Ælianus & Lucianus Anacharſi, ſeu de Gymnaſiis, referunt, publice edi concertantium gallorum ſpectacula. Quo reſpexit Columella 8, 2, quo de gallinaceo genere ait, ſcribens: *Mores autem, quamvis non ad pugnam, neque ad victoriæ laudem præparentur, maxime tamen generoſi probantur, &c.* Martial. 9 epigr. 68 *Nondum criſtati rupêre ſilentia galli, Murmure jam ſævo verberibuſque tonas. Gallus in ſterquilinio ſuo plurimum poteſt*, proverbiale de illis, qui domi prævalent, apud Senecam Ludo de morte Claudii. Ex milite Martis in avem mutatus. vid. Burm. ad Ovid. Met. 4, 189. ¶ 2. *Gallus gallinaceus* quoque dictus Adæus quidam Athenis reſte Athenæo 12, 8, & militaris quædam legio apud Cares. vid. Bernegg. ad Suet. Cæl. c. 24, 2. Galſum gallinaceum ſimilem eſſe Medorum Regi, ait Ariſtoph. in Avibus apud Voſſ. Inſt. Orat. p. 6, 473. Plures vocis ſignificationes vide paullo ante ſub *Gallus* in *Gallia*.

¶ Gallŭlo, *are*, & Galluſaſco, *ĕre*, i. e. hirquitallire & pubeſcere, krähen, wie ein hahn. Item, mannbar werden. Nævius apud Nonium 2, 368 *Puer, cujus vox gallulaſcit*.

¶ Gallīna, *æ*, f. ein huhn, eine henne. *Albæ gallinæ filius*, der zu einer glückſeligen ſtunde gebohren iſt, Iuven. 13, 141. conf. Eraſmi Chil. Gallinæ aliæ *cohortales*; aliæ *ruſticæ*, aliæ *Africanæ*. v. Varron. R. R. 3, 9 & Colum. 8, 2 princ. Item Plaut. Pœnul. 1, 1, 28 *Has literas ſcripſerat gallina*, es iſt geſchrieben, als wenn es die hühner geſchartet hätten; de villa ſuburbana *ad gallinas*. vid. Suet. Galba c. 1. conf. mox *Gallopavus*. ¶ 2. *Gallinæ* dictæ ſunt meretrices, quia ut gallinæ abſumunt & ſpargunt omnia. vid. Taubm. ad Plaut. l. c. p. 956. Eſt etiam *gallina* in blandiriis amantium, ein butt-hühngen, Plaut. Aſin. 3, 76. ¶ 3. *Gallina canens* ex priſcorum ſuperſtitione notabat, in domo illa, ubi hoc obrigiſſet, ſuperiorem eſſe marito uxorem; Donatus obſervat ad illud Terent. Phorm. 4, 4, 27 *Gallina cecinit*.

¶ Gallĭnŭla, *æ*, f. diminut. ein hühngen. Arnobius 7 p. 215 *Si gallinulam, vitulum, ſub illius oculis atque altaribus conremuaro*. Avienus in Prognoſt. Arati v. 387 *Pectora cum curvo purgat gallinula roſtro*.

¶ Gallīnācĕus, *a, um*, ad gallinas pertinens, das von hühnern iſt; ut, *Pulli gallinacei*, Varr. de R. R. 3, 9, junge hühner; & *Ova gallinacea*, ibid. *Fel gallinaceum*, Cic. Divin. 2, 12. Et, *Gallus gallinaceus*, pro Muræna c. 29. Et *Gallinaceus mas*, der hanehahn, Colum. 8, 2. Et abſolute *Gallinaceus* idem quod *Gallus*, Suet. Vitell. 9, 4; & Plin. 37, 105. Idem 8, 16 *Gallinaceorum criſtæ*. Plinius procem. Operis: *ut vel lactis gallinacei ſperare poſſis hauſtum*, i. e. rem rariſſimam, & ſummæ adeo felicitatis indicem. vid. Hard. & Chil. Eraſmi.

¶ Gallīnārius, *a, um*, aliud adjectivum, ad gallinas pertinens: ut, *Scala gallinaria*, Celſus 8, 15, die hühner-leiter. *Gallinaria pinus*, Iuvenal. 3, 307.

¶ Gallinarius, *i*, m. ſubſt. qui curat gallinas, ein hühner-vogt. Cic. Acad. 4, 26 extr. *Gallinarium inveniſti, qui ova cognoſceret?* Varro de R. R. 3, 9 *Curatorem gallinarium*: Columella autem generalirer *aviarium* 8, 5 nominavit.

¶ Gallinaria, *æ*, f. inſula Liguſtici maris, a copia gallinarum dicta: Varro de R. R. 3, 9. ¶ 2. *Gallinaria* ſilva in Campania prope Cumas. Memoravit Cic. fam. 9, 23, Strabo lib. 5 p. 168.

¶ Gallinārium, *i*, n. ein hühner-haus, Colum. 8, 3.

¶ Gallĭcĭnium, *i*, n. tempus cantus gallorum, die zeit, wenn die hahnen krähen, der hahn-geſchrey. Sunt autem tria tempora cantus gallorum: clariſſimus eorum eſt cantus matutinus. Apulej. *noctis gallicinio*, lib. 8 ineunte. Ammian. Marcellin. 22, 33 de Caſio monte: *unde ſecundis galliciniis videtur primi ſolis exortus*.

¶ Gallĭcrus, *ĕris*, n. herba, cujus cacumen inſtar pedis galli. Apul. de Herb. c. 44.

¶ Gallināgo, *ĭnis*, f. eine ſchnepfe: dicta a gallinæ magnitudine.

¶ Gallopāvus, *i*, m. vulgo dicitur ein calecutiſcher hahn; & ſequioris ſexus *gallinæ Indicæ*, welſche hühner. Veteribus peregrina genera erant *gallinæ Africanæ* vel *Numidicæ*, de quibus in ſuis nominibus.

GALVMMA, *ătis*, n. velamen, eine decke. Mart. Capell. lib. 1 *Galumma lacteum*.

GAMBA, *æ*, f. crus ſive ungula jumenti, der huf, das unterſcheibel. Veget. 3, 19 *Si gamba tumere cœperit*. Id. 1, 27 *Si laccæ in gambis fuerint*. vid. Salmaſ. H. Aug. p. 292. Inde forte Italicum *gamba* & *jambe* Gallorum.

¶ Gam-

¶ Gambōsus, *a, um,* huf-knedicht. Veget. 3, 20 *Si gambosum fa-tum fuerit animal.*

¶ Subgamba, *æ,* f. pars pedis, quæ gambæ subjacet, das ſchiebel-ein, Veget. 4, 4.

Gamelion, vide mox in *Gamus.*

GAMMA, *æ,* f. eſt figura hujus literæ apud agrimenſores. Hinc Auct. de Limit. apud Goeſium p. 278 Fundus *in gamma jacere,* di-citur, qui ea eſt forma. Et p. 309 *Termini, ſi transverſi poſiti fuerint, gammam faciunt.* Hinc

¶ Gammātus, *a, um,* eandem figuram habens: ut, *Limes gamma-tus,* ibid. ex Innocent. p. 228, & ex Var. Auct. p. 255, 271.

¶ Digamma, indecl. δίγαμμα, eſt duplex Gamma ſive F, quod fi-guram duplicis gamma habet. v. Quintil. 1, 4, ubi vid. Burm. p. 40 & Geil. 14, 5. ¶ 2. *Digamma ſuum* Cicero Att. 9, 9, vocat Formianum, quia ab F litera incipit, quæ *Æolicum digamma* dicitur.

¶ Regammans, *tis,* decuſſatus, in formam literæ r decurrens, überzwerch gehend: ut, *Regammans via vel limes,* Aggen. de Limit. p. 62. *Regammantes lineæ,* Var. de Limit. Goeſii p. 254.

GAMMĀRVS, vel Cammarus, *i,* m. ex quo Galenus Græcum no-men, καμμαρίς, ίδος, finxiſſe videtur, marinus eſt cancer, ein ſee-krebs oder meer-krebs; ſquillarum generis, quem Romani *Leonem* vocant, Græci ἀτακόν. *Gammarus fluviatilis,* ſeu vulgaris, ein gemei-ner krebs. Cancri vero ab his differunt, nam cauda carent. *Can-cri marini,* meer-ſpinnen. *Squillæ,* die kleinen krebſe oder krabben. Lapilli Gammarorum, quos duos in capite eo habent tempore, quo cruſtam exuunt, (wenn ſie ſich mauſen,) krebs-augen; quorum ad ex-pellendos renum calculos uſus eſt. *Cruſta,* krebs-ſchalen. *Chela,* krebs-ſcheren, Matthiol. in Dioſcor. ¶ 2. Scribunt & *Cammarus,* κάμμαρος, vide *Locuſta.* Martial. 2 ep. 43 *Concolor in noſtra, cam-mare, lance rubes.*

GĀMVS, *i,* m. ſeu potius γάμος, pure Græcum, id eſt, nuptiæ: a quo compoſita in latinum ſermonem, præſertim ab eccleſiaſticis, invecta ſunt.

¶ Gamēlion, *ōnis,* m. γαμηλιών, menſis januarius, Iunoni ſacer propter nuptias, der jenner. Cic. Fin. 2, 31 *Menſe Gamelione.*

Gamelium, *i,* n. γαμήλιον, munus vel carmen nuptiale, ein hoch-zeit-geſchenck.

¶ Agāmus, *i,* m. ἄγαμος, cælebs, unverehelichet, eheles, Hieron. adv. Iovian. 1.

¶ Bigāmus, *i,* m. hybride vulgo dicitur δίγαμος, qui duxit uxo-rem ſecundùm, der ſich zum andern mahl beweibet; vel qui duas uxo-res habet, der zwey weiber hat.

¶ Bigamia, *æ,* f. διγαμία, matrimonium ſecundum, vel cum dua-bus, die zwey-weiberey. Sed pro vocibus hybridis tutius dicitur

¶ Digāmus, *i,* m. a δὶς *bis,* & γάμος, der zwey weiber zugleich oder nach einander heyrathet. Tertull. Exhort. ad Caſtit. c. 7 *Digamus zinguis, digamus offers.* Et

¶ Digamia, *æ,* f. Tertull. de Monogamia c. 6 & 8 de *digamia Abrahæ,* & Hieron. adv. Iovinian. 1, 8, cujus & *Digama, fœmina* eſt ep. 2 extr.

¶ Trigamia, *æ,* f. die dreyweiberey, ejusdem Hieronymi adverſus Iovinian. 1, 3.

¶ Mŏnŏgamus, *i,* m. μονόγαμος, der nur einmahl freyet.

¶ Monogamia, *æ,* f. μονογαμία, conjugium unius cum una. Hie-ronymi eodem c. 3 fub init. Et notus eſt Tertulliani liber de *Mo-nogamia,* ad quorum normam etiam formantur

¶ Pŏlygāmus, *i,* m. πολύγαμος, der viel weiber hat; &

¶ Polygamia, *æ,* f. die vielweiberey; quæ omnia recentioris uſus ſunt.

GANDAVVM, *i,* n. metropolis Flandriæ ob immenſam magnitu-dinem celebris, die ſtadt Gent.

¶ Gandavenſis, *e,* adj. ut, *Agger Gandavenſis.*

Ganea, ganearius, ganeo, quæ re mox in *Ganeum.*

GĀNEVM, *i,* n. veteres tabernam meritoriam vel meretriciam dixerunt, ein huren-haus, ἀπὸ τῆς γῆς, quod eæ ſint in terra, non, ut cœnacula ſupra, ut Donatus docet ad illud Ter. Adelph. 3, 3, 5 *Abductus in ganeum.* Conf. Varr. apud Nonium 3, 105. Ita & Iſidorus lib. 10 Orig. *Ganea occulta loca & ſubterranea eſſe* aſſerit. Et Feſtus: *Ganeum antiqui locum abditum ac velut ſub terra dixerunt.* Salmaſius vocem iſtam puram putam Græcam putat. Nam ſicut Græci δάνος & δάνειον: ita & γάνος, & γάνειον dixerunt locum voluptuarium, ubi nihili homines, qui inde γανίται, ventri & libidini vacabant. vide eum ad Spartiani Hadrianum p. 45.

¶ Ganea, *æ,* etiam in fœminino dictus eſt locus, ubi libidini gu-læque opera navabatur, ein ſauff- oder huren-haus. Suet. Tib. c. 34 *Dato Ædilibus negotio, popinas ganeasque usque eo inhibendi, ut ne opera quidem piſtoria proponi venalia ſinerent.* Id. Net. c. 27 *Per li-tora & ripas diverſoriæ tabernæ præparabantur, inſignes ganeæ & matronarum inſtitoriæ operas invitantium, atque hinc inde hortantium, ut appelleret.* Epit. Liv. lib. 50 *lacente eo in ganea & luſtris.* ¶ 2. Sed & pro gulæ ſtudio ac ipſa ingluvie *Ganea* ponitur. Tac. Hiſt. 2, 45 *Vnum ad potentiam iter, prodigis epulis & ſumtu ganeaque ſatia-re inexplebiles Vitellii libidines.* Sic alibi: *Ventris & ganeæ pava-tum:* item *inter ganeam & ſtupra* dixit. Vſus ita hac voce Plinius itemque Sidonius & Columella, ut Beroaldus ad Suetonii locum in Tiberio obſervat.

¶ Gāneo, *ōnis,* m. qui ganeas frequentat, ein ſchwelger, der täglich im luder liegt. Ter. Heaut. 5, 4, 11 *Gerro, iners, fraus, helua, Caneo, damnoſus.* Sic, *Ganeo egentiſſimus,* Cic. pro Sextio c. 52. Et No-nius 2, 387 GANEONES a GANEIS dicti, *ut,* POPINONES a POPINIS. *Et ſunt loci* (Ganea puta) *vinolentiæ, & libidini apta.* Vet. Gloſſ. πηλοδύτης, *Ganeo, tabernarius.* Item Ganeo, λίχνος, κα-ταφαγάς, λωτοδύτης, λάμβος, λαιμαργος. Varro Modio apud Noni-um l. c. *Hoc intereſt inter Epicurum, & ganeones noſtros, quibus mo-dulus eſt vitæ culina.* Hic *ganeones,* guloſi ſunt. Et in illo Iuvena-lis 11, 58 *Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pulres Coram aliis dictem parvo.* Nec non in Prudentii illo Hamartig. v. 322 (ubi corripitur) *Gulam ganeonis inſecent.*

¶ Ganeārius, *a, um,* zum wirts-haus gehörig. Varro R. R. 3, 9 *Gallinæ introierunt e cvlina in triclinum ganearium.*

¶ Ganeārius, *i,* m. ſubſt. idem qui *Ganeo.* Vet. Gloſſ. ἀκόλαστος, ὁ ἐξώλης, *Ganearius, laſcivus, libidinoſus.* Item, ἀσελγής, *Ganearius, libidinoſus, luxurioſus.* Patet inde, hanc vocem tam de libidinoſis, quam de vinoſis ſive guloſis uſurpatam.

GANGĀBÆ, *arum,* m. pl. apud Perſas, laſt- oder vack-träger. Curt. 3, 13, 7 *Gangabas Perſæ vocant humeris onera portantes.*

Gangaridæ, quære in *Ganges.*

GANGES, *is,* & *ētis,* m Γάγγης, Indiæ fluvius maximus, centum, in aliquibus locis, ſtadiorum latitudine, det in die breite drey teutſche meilen hat. Gemmifer eſt, & auri fœcundus, & in æſtate inſtar Ni-li Ægypti exundat, & humectat agros. v. Plin. 6, 8; & Curt. 8, 9, 5.

¶ Gangēticus, *a, um,* adj. ut, *Nemus Gangeticum,* Sen. Medea v. 865 *Gangeticæ aves,* Colum. 8, 8. *Gangetica tellus,* Lucan. 4, 64.

¶ Gangētis, *ĭdos,* f. Avienus Periegel. v. 1353 *Campos intrant Gan-getidos oræ.*

¶ Gangitis, *ĭdis,* f. γαγγῖτις, Nardi Indici ſpecies a fluvio Gange ſic dicti, Dioſcor. 1, 6.

¶ Gangāridæ, *arum,* m. pl. Curtio populi ſunt ultra Gangem. vid. 9, 2, 3. Horum etiam mentionem facit Virg. Georg. 3, 27 *Gangari-dum faciam victoriſque arma Quirini.* Hos Latini cum Servio in h. l. a *Gange* appellatos credunt, juxta quem ſedem habuerint. Sal-maſius autem ad Solinum p. 698 obtervat, Græcis vitæ Alexandri ſcriptoribus hos non *Gangaridas,* ſed Γανδαρίδας per Δ ſcribi; quod ſi eſt, aliunde quam a Gange, hoc nomen erit. Latini enim ex græ-cis fontibus, mutato elemento, hauſerunt.

GANGILON, ſeu Ganglion, *i,* n. γαγγλίον, nervi vel ex ictu, vel laſſitudine contortio, eine aufgelauffene oder geſchwollene ader. Aliis tuberculum, ein aber-bein. vide Celſum 7, 7; & Veget. 2, 30.

GANGRAENA, *æ,* f. γάγγραινα, cato emortua, todt oder faul fleiſch, incipiens partis affectæ corruptela, Celſ. 5, 26, 31, der falte brand. Pro *cancro* exponitur vulgo in Lexicis. Ita expoſuit etiam Nonius 2, 375, qui adducit ex Lucil. lib. 1 *Scepere uti gangræna,* um ſich freſſen, wie der krebs. Et ex Varrone: *Animadvertitur, per omnes articulos populi hanc mali gangrænam permeaſſe.*

GANIAEA, *æ,* f. gemma. Plin. 37, 10 *Ganiæam eadem vanitate inimicorum pœnas efficere promittunt.* Alii legunt *Ganianes.*

GANNIO, *gannire,* canum eſt, belffern, bäffen. *Quid ille gannit?* Ter. Adelph. 4, 2, 18, ubi Donatus: GANNITVS *eſt proprie vel ti plorantis vapulantium.* Imo *gannire* proprie animantis eſt, deinde ad hominem transfertur, quod diſerte Varro tradit fin. de L. L. 6, 5; ubi multa ab animalium vocibus in hominem translata notat. Idem obſervat Nonius de impropriis 6, 10, ubi *τὸ Gannire* canibus tribuit. Feſtus quoque *Gannitionem,* canum querulam murmurationem ex-ponit. Sane Lucretius, cum canes aut lambunt catulos aut lactant, *gannire* dixit lib. 5, 966 *At catulos blande cum lingua lambere tentant, Aut ubi eos lactant, pedibus morſuque petentes, Suſpenſis teneros imi-tantur dentibus hauſtus, Longe alio pacto gannitu vocis adulant.* v. Douſa ad Plaut. p. 28, & Voſſ. Inſt. Orat. 4 p. 241. Vet. Gloſſ. ca-nibus quidem tribuit: ſed alia ratione. Nam *Gannit* ἀκούει inter-pretatur, quod *catulire* eſt. Perſius 5, 96 *Secretam gannit in aurem.* (al. *garrit.*)

¶ Gannītus, *ūs,* m. das gebelle, gebelfere. Martial. 5 epigr. 61 *Gan-nitibus improbis laceſſere,* anbellen. vide ſupra *Gannio.*

¶ Gannītio, *ōnis,* f. idem. Feſto eſt *canum querula murmuratio.*

¶ Ganno, *are,* fretten. Gloſſ. lat. gr. *Gannat,* χλευάζει. Forte inde Italum *Ingannare.*

¶ Gannātor, *ōris,* m. ein ſpötter. Gloſſ. lat. gr. *Gannator,* χλευ-αστής.

¶ Gannatūra, *æ,* f. ſpötterey. Adhelm. de Virginit. c. 28 *Ridiculo-ſum ſubſannantis gannaturæ opprobrium.* v. Voſſ. de Vit. L. L. 3, 13.

¶ Obgannio vel Oggannio, *ire,* obſtrepere, vorhelffern, die ohren reiben. Ter. Phorm. 5, 8, 41 *Habet hæc, ei quod, dum vivat, inſpuead aurem obganniat.* Plaut Alin. 2, 4, 16 *Centies eadem oggannire.* Et Apul. 2 Met. p. 174 *Incertum quidnam in aurem mulieris obganniit.*

¶ Obgannītus, *a, um,* vorgehelffert, widerſprochen. Apul. 2 Met. p. 220 *Talibus obgannitis ſermonibus inter vos.*

GANYMĒDĒS, *is,* m. Γανυμήδης, Trois regis filius puer admi-randæ pulchritudinis, quem Iupiter tam ardenti amore proſecutus eſt, ut ipſe in aquilæ ſpeciem transfiguratus puerum ad ſe in cæ-lum avexerit, menſæque ſuæ præfecerit, ut ſibi a poculis eſſet, v. Ovid. Metam. 10, 46, & ſupra *Catamitus.* Virg. 1 Æn. v. 28 *Et genus inviſum & rapti Ganymedis honores.*

¶ Ganymedēus, *a, um,* adj. Lactant. 1, 11 *Ganymedea fabula.* Mar-tial. 9 epigr. 17 *Nec Ganymedeas mallet habere comas.*

¶ Ganymēdes, *æ,* f. idem quod anſer, eine gans, Plin. 10, 22. Venant. Fort. 7, 4, 11 *Aut moſa dulce ſonans, quo grus, ganza, anſer olorque,* ubi vulgo: *ganta.*

GARAMANTES, *tum,* Libyæ populi, Plin. 3, 4 *Extremi Garaman-tes,* Virg. ecl. 8, 44. Singulare *Garamas,* habet Seneca Herc. Oe-tæo v. 1101. Et Silius 5, 194; & 6, 705 *Garamasque Nomasque.*

¶ Garamantis, *ĭdis,* f. patronymicum. Virg. 4 Æn v. 198 *Hic Ammone ſatus rapta Garamantide nympha.* Et Silius 14, 499 *Gara-mantide pinu.*

¶ Garamanticus, *a, um,* adj ut, *Garamantica ſigna,* Sil. 1, 142.

¶ Garamantites, *æ,* m. gemma, alio nomine *Samdaſtros,* Plin. 37, 7.

GARGĀNVS, *i,* m. mons Apuliæ. Horat. 2 od. 9, 6 *Apuloni-bus Quercta Gargani laborant.* Claudianus de 4 Conſ. Honorii v. 106 *Cingite vos fluviis, vaſtas opponite ſilvas, Garganum Alpi-bus, Appenninumque rivalem Permiſtis ſociate jugis.* Grat. 510 *Gar-ganumque trucem.*

GARGĀRĪZO vel Gargariſo, *are,* γαργαρίζειν, ad guttur ſæpe revocare, gurgeln, Celſus 4, 4. Plin. 20, 9.

¶ Gargarizātus, *a, um,* gegurgelt. Plin. 23, 2 *Prodeſt* (oxymeli temperatum) *contra anguinas, calidum gargarizatum.* Et Scrib. Largus Compoſ. 53 *Solani ſuccus tepens benefacit gargarizatus.*

¶ Gargarizatio, *ōnis,* f. das gurgeln. Plin. 23, 2 & Celſus, 4, 7 & plur. *gargarizationes,* Plin. 23, 1. Pro gargariſmo Idem 30, 4 *Tonſillas & fauces lactis ovilli gargarizatio adjuvat.*

¶ Garga-

¶ Gargatizātus, *ûs*, m. idem. Plin. 28, 12 *Prodest jus omasi gargarizatu.*

¶ Gargarismus, *i*, m. γαργαρισμὸς, & Gargarismatium, *i*, n. γαργαρισμάτιον, gurgel-wasser. Theod. Priscian. 1, 12 *Gargarismatium adbibere.* Marcell. Emp. c. 13 *Aliqua re pro gargarismatio uti.* Pro eo & *Gargarisma, ătis*, posuit Octav. Horat. 1, 10.

¶ Gargărīdio, *are*, idem quod gargarizare, gurgeln, apud Priscian. 1, 17. ¶ 2. Tralate idem quod garrire, plaudern. Hinc Varro apud Nonium 2, 371 *Foria ac poëmata gargaridians.*

GARGĂRVS, *i*, m. plurale *Gargara*, n. oppidum ad Idam montem Phrygiæ, frumenti copia celebre. Item vertex ejusdem montis. Virg. 1 Georg. v. 103 *Ipsa suas mirantur Gargara messes.* Vbi Servium vide, & Macrob. sat. 5, 20.

¶ Gargaricus, *a, um*, adj. ut, *Gargaricus lucus*, Auson. epist. 25, 16.

GARGETTIVS, *i*, m. gentile nomen. Epicurus apud Statium 1 Silv. 3, 94 vocatur *senior Gargettius*, quia is Atheniensis quidem, τὸν δῆμον Γαργήττιος, *pago* autem *Gargettius* fuit. Laertius in vita.

GARGĪLIVS, *i*, m. venator nobilis, de quo Horat. 1 epist. 6, 58. ¶ 2. *Gargilius Martialis*, historicus, cujus meminerunt Lamprid. Alex. Sev. c. 37; Vopisc. Probo c. 2; & Pallad. 1 Mart. t. 9. Sed

¶ Gargiliānus, *i*, m. cinædus quidam apud Martial. 3 epigr. 30 & 74.

Garimatium, vide mox in *Garum.*

GARRIO, *ivi*, & *ii*, *itum*, *ire*, avium est, zwitschern. Apulej. 3 Florid. *Lusciniæ in solitudine Africana canticum adolescentiæ garriunt.* ¶ 2. Transfertur ad homines, estque nugis molestis obstrepere, verdrießlich geschwätz treiben, plaudern. Cic. de Orat. 2, 5 *In gymnasiis philosophi garrire cœperunt.* Ita non semel absolute *Garrire* verbo usus Terentius est, ut Heaut. 3, 3, 25, pro quo Plautus plenius paullo *nugas garris* dixit Curcul. 5, 2, 6, ut ad Terentii locum Bœclerus observat. Et Augustin. de Trinit. 15, 12 *Multa illi philosophi garrierunt, contra corporis sensus.* Ranæ quoque garriunt. Martialis 3 epigr. 93 *Meliusque ranæ garriant Ravennates.*

¶ Garritus, *ûs*, m. subst. das geschwätz. Sidon. 8 epist. 6 *Garritui frena stringere.*

¶ Garrītor, *ōris*, m. ein schwätzer, plauderer; ut, *Periculosus garritor*, Ammian. Marcell. 22, 9.

¶ Garrŭlo, *are*, schwätzen. Fulgent. Myth. 1 *Puellæ poëticas garrulantes ineptias.*

¶ Garrŭlus, *a, um*, adj. schwätzig; & subst. ein kläffer, unnützer wäscher. Horat. 1 epist. 18, 69 *Percontatorem fugito, nam garrulus idem est.* Sic, *Garrula lingua*; *aves garrulæ*, i. e. canoræ & hilares. v. Nonius 4, 220. Virg. Georg. 4, 307 *Garrula hirundo*, eine zwitschernde schwalbe. Ovid. Fast. 2, 316 *Garrulus rivus*, ein rauschender bach. Varro apud Nonium l. c. *Homo garrulus* & *acer.*

¶ Garrulus, *i*, m. avis, Græce σπερμολόγος, ein heger, heiger oder holtzschreyer.

¶ Garrulĭtas, *ātis*, f. loquacitas, linguæ vitium molestissimum, simul & nocentissimum, die schwatzhafftigkeit. De quo Plutarch. lib. de Garrulitate. ¶ 2. In pueris autem festivitas est. Sic, *Pueros garrulitate amabiles*, Suetonius dixit Aug. c. 83, die schwätzig seyn, die immer plaudern. Sen. ad Helviam de Marco puero suo c. 16 *Quem non in se convertet, & abducet infixum cogitationibus illa neminem satiatura garrulitas?*

¶ Garrulium, *i*, n. das geschwätze. Sic Guil. Brito Philipp. 5, 62 *Famæ garrulium formidans.* Et v. 501 *Cognita res Garrulio famæ &c.*

¶ Aggarrio, *ire*, herschwatzen, darzu plaudern. Mart. Capella 1 p. 1 *Nugulas ineptas aggarrire.*

¶ Circumgarrio, *ire*, umher plaudern. Claud. Mamert. de Statu an. 2, 9 *Falsiloquii circumgarrientibus.*

¶ Congarrio, *īre*, mitplaudern. Sarisb. 5, 6 *Inter congarrientes perstrepere.* Forte congerrones huc referendi.

¶ Intergarrio, *ire*, darzwischen reden, unde

¶ Intergarrītus, *a, um*, drein geredt. Apul. Apol. *Pauculis verbis intergarritis.*

GĂRVM, *i*, n. γάρον, liquamen ex piscibus paratur, quo ad embammata atque intinctus Veteres utebantur, in tanto pretio, ut congii bini singulis millibus numûm permutarentur, ut Plinius auctor est 31, 8 pr. eine theuere fisch-lacke, tuncke, oder tütsche. Idem Plinius paullo ante sub finem c. 7 indicat, quod hoc liquoris exquisiti genus præcipue confecerint ex pisce, quem Græci *Garon* vocant. Ille *Garus* piscis commemoratur & 32, 4 & 5 & 7. Liquorem vero *Saniem pretiosam* Manilius vocat 5, 671. Sed usus ejus ita intercidit, ut, quid fuerit olim, pæne ignoretur. Diversa quippe de eo tradunt auctores. vide quæ de eo Ludovicus Nonius disputat Ichthyophagias, sive de esu piscium c. 41. v. Nonn. de re cibar. L. 3 c. 44 & Wow. ad Petron. c. 36 p. 152. Rationem præparandi disces ex Geopon. 20 c. ult. vid. etiam Scal. Auson. lect. 2, 28 pr. Conf. Horat. 2 Sat. 8, 46. Et Martial. 7 epigr. 94 *Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat: Olfecit postquam Papilus, ecce, garum est.* Adde 13, 102.

¶ Gărus, *i*, m. γάρος, piscis marinus ex genere locustarum, unde *Garum* factum est. v. Plin. 31, 7; & 32, 11. Conf. *Garum*, pro quo & apud veteres *Garus* secundum Athenæum.

¶ Garimatium, *i*, n. eine gallerte; ut, *Porcellina garimatia.* Theod. Prisc. de Diæta c. 6.

¶ Oxȳgărum, *i*, n. garum ex aceto, eine sauere fisch-brühe. Martial. 3 epigr. 50 *Deposui soleas, affertur protinus ingens Inter lactucas oxygarumque liber.* Apicius 1, 34 *Oxygarum digestibile.* Apponebatur primo missu: Sidonius 9 epist. 13, ubi vide Savaronem. ¶ 2. Oenogarum, vide suo loco in O.

GARVMNA, *æ*, Galliæ fluvius ex Pyrenæo, diligentissime a Mela descriptus 3, 2. Tibull. 1, 7, 11 *Magnusque Garumna.* Auson. Mosell. v. 483 *Æquoreæ te commendabo Garumnæ.* Sidon. carm. 6, 394 *Oceanus refluum spargit per culta Garumnam.*

GARIOPHYLLVM, *i*, n. negelein. Plin. 17, 7. vide *Cariophyllum.*

GASIDĀNIS, *is*, f. gemma *coloris orobini, veluti floribus sparsa*, Plin. 37, 10.

GASTER, *tri*, m. (γαστὴρ,) seu Gastetium, *i*, n. vas fictile, rotundum, ventricosum; Et plur. *Gastri*, terræ petrosæ calculi. Petron. c. 79 *Per omnes scrupos gastrorumque fragmenta traximus cruentos pedes.* Sed integer codex Albæ græcæ repertus habet *glarearumque.*

¶ Gastrimargia, *æ*, f. γαστριμαργία, ingluvies, intemperantia, die freßigkeit. Hesych. & Hilar. in Hymn.

¶ Gastromantia, *æ*, f. γαστρομαντία, divinatio quæ fit ventre; quemadmodum Pythonius spiritus oracula edidit.

¶ Gastrum, *i*, vel *gastra, æ*, vas ventrosum. v. Bosch. ad Petron. c. 71 p. 391. Casaub. ad Vespas. Sueton. c. 23. & Miscell. Observ. Vol. 9 p. 188.

GAVDEO, *gavisus sum, gaudēre*, differt a *lætari*, quod effuse gaudere est, frölich seyn, sich freuen. Cic. Tusc. 3, 21 *Gaudere decet, lætari non decet.* vid. & infra *Gaudium*. *Gaudere gaudium*, Terent. And. 5, 5, 8. Cœl. Ep. ad Cic. 8, 2. *Gaudere vehementerque lætari*, Cic. pro S. Rosc. c. 47. Et ad Qu. frat. 3, 1, 3 *Quod scribis, te a Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo*, darüber habe ich unsägliche freude. Ter. Heaut. 4, 8, 17 *Frustra gavisus sum miser.* Cum dativo Cic. fam. 6, 16 *Tibi gratulor, mihi gaudeo.* conf. Lucret. 3, 146. Cum accusativo Cic. Ep. ad Fam. 15, 2 *Cum id me gaudere dixissem.* Conf. ib. 8, 14. v. Sanct. Minerv. 3, 3. Et cum ablativo: *Tuo excellenti bono gaude & fruere*, Cic. pro Marcello c. 6. *Malis gaudere alienis*, Ter. Andr. 4, 1, 3. Addita etiam præpositione: *Gaudere de aliquo*, Cic fam. 7, 2. *Gaudere in sinu*, proverbiale est, sich innerlich oder heimlich freuen. Tibull. 4, 12, 8 *Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.* Et Propert. 2, 26, 32 *In tacito cohibe gaudia clausa sinu.* Cic. pro Sulla c. 85 *Gaudeat suo generi me meum ante non ponere*, er mag froh seyn, rc. Pass. s. imperson Symm. 1, 11 *Si quid in absentes bene consulas, impensu majore gaudetur.* Priscian. 9 Gramm. p. 868 *Vetustissimi tamen & ausi pro* ausus sum, & gavisi, *pro* gavisus sum, *protulerunt.*

¶ Gaudens, *tis*, freudig. Cic. Att. 2, 4 *Animo æquo, imo vero etiam gaudenti ac libenti.* Petron. c. 136 *Gaudens vindicta*, rachgierig. Paul. l 25 § 1 ff de probat. *Simplicitate gaudens*, i. e. simplex. Virg. Æn. 6, 816 *Nimium gaudens popularibus auris*, der sich gar zu viel aus der gunst des volcks macht.

¶ Gaudenter, adv. læte, cum gaudio, frölich. Sarisb. epist. 187 *Gaudenter aliquid amplecti.*

¶ Gāvīsus, *a, um*, idem. Nepos 4, 2, 5 *Rex tot hominum salute magnopere gavisus.* Stat. Theb. 3, 140 *Thessalis bello gavisa.*

¶ Gaudendus, *a, um*, erfreulich. Paulin. Petrocorius 4, 291 dixit *Gaudentes lugete triumphos.*

¶ Gaudebundus, *a, um*, gaudio gestiens, lustig, erfreut. Apul. 8 Met. p. 142 *Futuræ soboli gaudebundus.* Legitur etiam *gaudibundus.*

¶ Gaudium, *i*, n. affectio animi, ex præsentia boni alicujus proveniens, die freude. *Affici, cumulari gaudio*, erfreuet werden. Cic. fam. 9, 14 pr. *Non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, &c.* Id. de Fin. 5, 24 *Quem tanto gaudio affecit*, den er so sehr erfreuet. *Gaudiis exsultare*, Id. Catil. 1, 10, für freuden springen. Martial. 1 epigr. 16 *Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.* Claudian. Consul. Honor. 4, 333 *Multis damnosa fuere gaudia.* Cic. Tusc. 4, 6 *Cum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud* GAVDIVM *dicitur. Cum autem inaniter & effuse animus exsultat, tum illa* LÆTITIA *gestiens vel nimia dici potest.* Itaque GAVDIVM non nisi sapienti contingere Stoici dicebant, quippe cui junctum, non desinere, nec in contraria verti. v. Sen. epist. 59: & Lips. Manud. 3 dissert. 5. ¶ 2. Dicitur etiam de voluptate Venerea apud Lucret. 5, 852; Horat. 3 od. 6, 27; & Propert. 2, 11, 9.

¶ Gau pro *Gaudium*, Auson. Edyll. 12 in Grammat. v. 3 *Ennius ut memorat, replet te lætificum gau.*

¶ Gaudiŏlum, *i*, n. dimin. eine kleine freude, tribuitur Plauto.

¶ Gaudiālis, *e*, frölich. Apul. lib. 8 *Sed in quodam castello copia lætati largioris quæsticuli, gaudiales instruunt dapes.*

¶ Gaudimōnium, *i*, n. die frölichkeit. Petron. c. 61 *Iamdudum gaudimonio dissilio.* Medio ævo frequens, idemque sonat, quod *gaudium*. Adde Gloss. Car. du Fresne. Et Vulg. Interpr. Baruchi 4, 34 *Amputabitur exultatio & gaudimonium ejus in luctum.*

¶ Gaudiōsus, *a, um*, plenus gaudio, freuden-voll, ejusdem ætatis adjectivum. S. Bernhardus rhythmo de passione: *In dolore gaudioso.*

¶ Gaudĭfĭco, *are*, frölich machen. Gloss. gr. lat. χαροποιῶ, *gaudifico.*

Composita:

¶ Adgaudeo, *ēre*, sich mitfreuen. Lactant. 4, 6 Sapientiam Dei increatam Salomonis ore sic loquentem introducit: *Ego eram, cui* (Deus) *adgaudebat.* Et Paulin. Nolanus Natal. Felic. 6, 14 *Cælicolas Christo adgaudere, &c.*

¶ Congaudeo, *ēre*, idem Tertull. adv. Gnost. c. 13 *Congaudeo omnibus vobis, perinde & vos gaudete & congaudete mihi.* Conf. adv. Psych. c. 13. Cyprian. epist. 50 & Vet. Gloss. *Congaudeo*, συγχαίρω.

¶ Congaudens, *tis*. Paulinus Petrocor. 2, 665 *Pressit in absentem congaudens oscula dextram.*

¶ Pergaudeo, *ēre*, vehementer gaudere, sich sehr freuen. Cic. ad Q. frat. 3, 1, 3 *Trebonium meum a te amari, teque ab illo, pergaudeo.*

GAVGAMĒLA, *æ*, f. pagus ignobilis, ubi Alexander M. Darium vicit in Aturia, ad flumen Bumadum, sexcentis circiter stadiis ab oppido Arbelis. vide interpretes ad Curt. 4, 9, 9.

GAVIA, *æ*, f. avis aquatica & palustris, *larus*, alio nomine, λάρος, id enim *gaviam* transtulit Gaza, ein kybitz. Apul. Met 5 *Avis peralba illa gavia, quæ super fluctus marinos pinnis natat, demergit sese propere ad oceani profundum gremium.* ¶ 2. *Cinerea gavia* alia est, ein mew oder hohlbrot. Alia alba, ein mew. Gesnerus. Adde Plin. 10, 32.

GAVIVS, *i*, m. Romanum nomen. v. Burm. ad Quint. p. 81.

GAVLVS, *i*, m. navigii genus est, cujus inter navium appellationes meminit Gell. 10, 23. Græcum est γαῦλος, ac significare videtur navem onerariam, ein last-schiff. ¶ 2. Plauto vasis genus est, in formam cymbi, Rudent. 5, 2, 32 *Præterea sinus, epichysis, cantharus, gaulus, cyatusque.* Idem & Homero γαυλὸς est, mulctrale scilicet, Odyss. lib. 9, sive ἴωτα, v. 223, ein gefäß. ¶ 3. *Gaulus* quoque insula est, prope Meliten (nunc Maltam) sita, *Gaudos* Plin. 4, 12; hodie *Gozo*. v. Georg. & Reines. Var. Lect. 3 in epilogo p. 685.

GAVNĂCE, es, f. καυνάκη, vel Gaunacum, i, n. veſtimentum ſive pallium craſſum, ein grob kleid, filz-mantel. Varr. L. L. 4, 35. v. ibi not. Gothofr. p. 1622; & Turneb. Adverſ. 22, 21.

GAVRVS, i, m. mons Campaniæ. Liv. 7, 32 *Valerius ad montem Gaurum caſtra ponit.* ubi veteres editi *Calvum* exhibent. v. quos laudat Drakenb. ad Sil. 8, 534.

GAVSĂPE, n. militare ſtragulum villoſum, eine fotze, madratze, zottigte decke, ἔριθωλον eſt in ſingulari. v. Plin. 8, 48. Horat. 1 ſat. 8, 11 *Gauſape purpureo menſam pertерſit.* Plural. *Gauſapa*: Perſ. 6, 46 *Iam eblamydas regum, jam lutea gauſapa captas.* Ovid. de Arte 2, 300 *Gauſapa ſi ſumpſit, gauſapa ſumta proba.* Et Martial. 14 epigr. 142 *Gauſapa villoſa.* Sed Auguſtus in Teſtamento apud Chariſium p. 80 *Gauſapes lodices purpureas & coloreas meas.* ¶ 2. Perſius & pro capitis coma ſive barba poſuit, ſat. 4, 37 *Belanatum gauſape pectas.* ¶ 3. *Gauſapum* quoque veteres dixiſſe, teſtatur Chariſius l. c. & Priſcianus p. 759, ubi illud Caſſii: *Gauſapo purpureo ſalutatus.* vid. Interpretes Petron. ad c. 21 p. 70. it. c. 28 p. 100. Burm.

¶ Gauſapa, æ, f. idem. Petron. c. 28 *Involutus coccina gauſapa.* Ex græco ὁ γαυσάπης eſſe fœmininum *hæc gauſapa*, docet Varro de L. L. apud Chariſ. & Priſcian. ll. cc. Alii derivant a Golfypio, quod inde fieret.

¶ Gauſăpina, æ, f. idem quod *Gauſape*, ſeu penula villoſa, ein filz-mantel. Martial. 6 epigr. 59 *Propter ſexcentas, Baccare, gauſapinas.*

¶ Gauſăpila, æ, f. eſt inſtar diminutivi, atque idem quod *gauſapina.* Petron. c. 21 *Cynædus ſupervenit myrtea ſubornatus gauſapila.*

¶ Gauſapātus, a, um, gauſapina indutus, eingehüllt, Seneca epiſt. 63. Sic, *Apri gauſapati*, Petron. c. 38.

GĂZA, æ, f. γάζα, oppidum munitum Palæſtinæ Pomponio eſt, Ioſephi Idumeæ. v. Curt. 4, 5, 10; & Interpr. ¶ 2. Eſt & *Gaza* vocabulum Perſicum, quo pecuniam regiam ſeu ærarium Perſæ vocant, opes, ſchätze, güter und vorrath. Curt. 3, 12, 27. v. Druſ. in obſervat. & Freinſh. Ind. Curt. Virg. Æn. 1, 123 *Arma virum tubulæque & Troia gaza, per undas.* Cic. Off. 2, 22 *Omni Macedonum gaza, quæ maxima fuit, potitus eſt Paulus.* Val. Flaccus 6, 562 *Nulla cælum reparabile gaza.* Martial. 12 epigr. 53 *Largiris nihil, incubasque gazæ, Vt magnus draco, quem canunt poëtæ Cuſtodem Scythici fuiſſe lucі.* Pluraliter Horatius uſus eſt 1 od. 29, 1 *Beatis Arabum invides gazis:* & 2 od. 16, 9 *Non gazæ ſummovent tumultus mentis.* Quod contra Voſſium notandum eſt, qui de Analog. 1, 40 pluralem numerum aurei ſeculi ſcriptoribus abjudicat.

¶ Gazophylacium, i, n. γαζοφυλάκιον, arca rerum pretioſarum, ein ſchatz-kaſten, ſchatz-kammer. Vulg. interpr. Lucæ 21, 1.

GEBENNA, æ, f. mons Galliæ, qui Avernos ab Helvetiis diſcludit, ut Cæſar auctor eſt de B. Gall. 7, 8. Inter fines ſeu limites Galliæ Suetonius ponit Cæſ. c. 25. v. ibi Bernegg. cui rectius *Cebenna* dicitur. Adde Lucan. 1, 435; & Auſon. in Vrb. 11, 5; & 12, 8.

¶ Gebennicus, a, um, adj. Pomp. Mela 2, 5 *Gebennici montes.*

GĔDĂNVM, i, n. urbs lauta cis Viſtulam, copioſa portu non longe ab urbe diſſito, (die Münde, Weichſel-münde) emporio, gymnaſio, operibus validis, & munitionibus, nec non & Metropolitana inter Hanſeaticas pariter, & Boruſſiacas civitates dignitate celebris, quæ vulgo *Dantiſcum* dicitur, Dantzig.

GEHENNA, æ, f. γέεννα, vallis prædationis, eine mörder-grube, würge-thal. Nomen factum eſt a valle *Hinnon*, in qua Manaſſes cremavit filios. ¶ 2. Hinc ita & appellatus locus impiorum pœnis & cruciatibus poſt mortem ſuſtinendis deſtinatus. Quem Tertullianus *ignis arcani ſubterraneum ad pœnam theſaurum* definit Apolog. c. 47. Prudent. de Natali Domini v. 109 de Chriſto: *Inſignis ille & preminens Meritis rependet congrua: His lucis uſum perpetis, Illis gehennam & Tartarum.* Vide ibi Buchnerum. Et Sedulius in Lucæ c. 8 *Incboat infernæ lapſus penetrale gehennæ.*

¶ Gehennalis, e, hölliſch, recens adjectivum.

GĔLA, æ, f. Γέλα, Siciliæ urbs, ſic dicta ab ejusdem nominis fluvio. v. Virg. in *Celous*; Ovid. Faſt. 4, 448; & Sil. 14, 219. Vnde

¶ Gelōus, a, um, adj. Virg. Æn. 3, 701 *Apparet Camerina procul campique Geloi, Immaniſque Gela fluvii cognomine dicta.*

GĔLĀSĪMVS, i, m. γελάσιμος, *ridiculus, urbanum riſum movens*, paraſiti nomen in Plauti Sticho; ein poſſirlicher menſch, pickelhering.

¶ Gelāsīnus, i, m. γελασῖνος, blandiens ridentis figura, mit einer lächelnden mine. Plur. *Gelaſini*, quatuor anteriores dentes, die vörderſten breiten zähne, ſic dicti, quia in riſu reteguntur. Martial. 7 epigr. 24 *Nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt.* Intelligit lineas & blandientem in riſu faciem. Democritum, quod omnes derideret, *Gelaſinum* cives ſui dixere. v. Ælianus Var. Hiſt. 4, 20.

¶ Gelaſiānus, i, m. mimus, pantomimus, ein poſſen-reiſſer. Sidon. in Narbone ſive catmin. 23, 301 *Mimos, fœnobatas, gelaſianos.* Adde, quæ ibi Io. de Woweren notavit p. 489; & Dempſter. Paralip. ad Roſini Ant. Rom. 5, 6.

Agelaſtus, vide ſupra in A.

¶ Catagelaſīmus, i, m. καταγελάσιμος, *deridendus*, auslachens-werth. Plaut. Stich. 4, 2, 50 *Nunc ego nolo e Gelaſimo mihi te Catagelaſimum.*

Gelatio, gelatus, gelicidium, gelidus, quære in *Gelu.*

GELLIVS, i, m. alias *Aulus Gellius*, & a nonnullis perperam *Agellius* dictus, ſub Adriano Imp. Noctium Atticarum ſcriptor & Grammaticus fuit celeberrimus, qui Corn. Frontonem Romæ docentem audivit. vide ipſum N. A. 19, 8, Lipſ. in Quæſt. Epiſt. 5, 8, & Barth. Adv. 35, 7.

Gello, *onis*, vide *Gillo*, Gelo, *are*, *Gelu.*

GĔLŌNI, *orum*, m. pl. Scythiæ ſunt populi, Getæ, & Tartari hodie dicti, a *Gelono* Herculis filio. Virg. Georg. 2, 115 *Eoasque domos Arabum pictoſque Gelonos.* conf. 3, 461.

GĔLŌTŎPHYE, es, f. γελοτοφυή a γέλως *riſus*, & φυή *natura*, herba, quam qui guſtaverit, ridendo examinatur, brand-kraut. Apul. de Herb. c. 8.

¶ Gĕlōtŏphyllis, *ĭdis*, f. γελωτοφυλλίς, herba, qua hilarantur in Perſide, ſi bibatur cum myrrha & vino. Plin. 24, 17.

GĔLV, n. indeclinabile, ſingul tantum, glacies, eiß, froſt, kälte. *Altum gelu*, Virg. Georg. 3, 355, tief oder dicke eiß. Et ibid. v 443 *Horrida bruma gelu.* Plin. Paneg. c. 11 *Cum Danubii ripas gelu jungit.* ¶ 2. *Gelus* etiam vel *Gelum* vereres dixiſſe Nonius 8, 26 & 70 probat auctoritate Lucretii, apud quem 5, 206 *Eſt geli caſus aſſiduus.* Et 6, 155 *Geli multus fragor.* Et mox v. 529 *Vis magna geli.* Additur etiam ex loco Varronis *gelo* pro *gelu.* Sic & Cato R. R. c. 40 *Ne gelus noceat.*

¶ Gĕlidus, a, um, frigidus, kalt, kühle; ut, *Aqua gelida*, Cic. Catil. 1, 13. Virg. Georg. 2, 263 *Gelidæ pruinæ.* Ovid. Amor. 2, 9, 41 *Stulte, quid eſt ſomnus, gelidæ niſi mortis imago.* Plin. 15, 18 *In tractu gelidiſſimo.* Id. 31, 2 *Aquæ gelidiſſimæ.* Et 2, 103 *Omnes fontes æſtate, quam hieme gelidiores.*

¶ Gelide, adv. idem; & tralare, kaltſinnig, ohne ernſt. Horat. de Arte Poët. v. 171 in ethopœia ſenis, *Res omnes timide gelideque miniſtrat, Dilator, &c.*

¶ Gĕlo, *are*, active, gelu inducere, frigore denſare, eis machen. Plin. 15, 6 *Si gelent frigora.* Vnde paſſivum *gelari*, gefrieren. Colum. 9, 6 *Gelantur hiemis frigoribus.* Impropriе iuvenal. 6, 95 *Pavidoque gelantur Pectore.* Sed etiam neutraliter gelare eſt obrigeſcere. Lucan. 9, 681 *Voltuſque gelaſſent Perſeos averſi, ſi non Tritonia denſos Sparſiſſet crines.* ¶ 2. *Gelo* & compoſita, ſæpe mutata a librariis in *ligo*, obſervat Heinſ. ad Ovid. Met. 1, 548.

¶ Gelātus, a, um, gefroren, geronnen; ut, *Ammes gelati*, Plin. 8, 28. Et, *Lac gelatum*, Colum. 10, 397. *Caſeus paullum gelatus in multra*, Id. 7, 8. *Manus aquilone gelatæ*, Martial. 5 epigr. 9. Poſſis etiam dicere *Ius gelatum*, eine aallerte.

¶ Gelatio, *ōnis*, f. froſt, gefrierung. Plin. 1, 7, 24 *Magna gelatio conſecuta eſt.* Et 17, 8 *Sole & gelatione ſolvi.*

¶ Gelaſco, *ĕre*, gelu adſtringi, gefrieren. Plin. 14, 21 *Vini natura non gelaſcit.*

¶ Gĕlābilis, e, quod gelu durari poteſt, das da gefrieret, v. poſt paullo compoſitum *Incongelabilis.*

¶ Gelĭcidium, i, n. ipſa per gelu aquæ concretio, der froſt, die zufrierung, der eißzapf. Colum. 2, 8 *Prius convaleſcant radices frumentorum, quam hibernis imbribus, aut gelicidiis pruinisve infeſtentur.* Et Vitruv. 2, 7 *Gelicidiis & pruinis congeſta ſaxa.* Et mox: *gelicidiorum tempeſtas.*

¶ Gĕlĭfactus, a, um, abgekühlt, erkaltet. Fortunatus.

Compoſita:

¶ Aggĕlo, vel Adgelo, *are*, aufrieren. Lucan. 4, 289 *Tum frigidus artus Aggelat, atque animum ſubdućto robore torpor*, ita MSS. Sed in impreſſis eſt *Alligat.* vid. Heinſ. ad Ovid. Met. 1, 548.

¶ Circumgĕlo, *are*, umfrieren. Tertull. de Anima c. 23 *Quod germina mortale ei circumgelaverint corpus.*

¶ Circumgelatus, a, um, um und um gefroren. Plin. 13, 22 *Cortex circumgelatus videri poſſit.*

¶ Congelĭdus, a, um, kalt gefroren; ut, *Aqua congelida*, Celſ. 4, 2.

¶ Congĕlo, *are*, gelu durare, in eis verwandeln, kälten. Plin. 18, 28 ſub fin. *Luna cadentes pruinas congelat.* Martial. 14 epigr. 147 *Te congelat uxor anus*: ut, *Congelatur oleum*, Colum. 1, 6. Sunt autem uſitatæ tertiæ fere tantum perſonæ. ¶ 2. Metaphorice & intranſit. Cicero dixit fam. 2, 13; *Congelaſſe*, inquit, *noſtrum amicum letabar otio*, daß er für faulen tagen gar zugefroren, ut adeo plus ſit quam *refrixiſſe*, quo alias de relaxato ſtudio & ardore remittente utuntur.

¶ Congelātus, a, um, eingefroren. Martial. 11 epigr. 99 *Congelati gutta naſi.* Adde Vitruv. 8, 3; Colum. 3, 12.

¶ Congelario, *ōnis*, f. die einfrierung. Plin. 31, 3 *Minui liquorem omnem congelatione deprehenditur.* Pluraliter, *brumæ congeliationes*, Columella dixit 4, 8.

¶ Congĕlaſco, *ĕre*, gefrieren. Gell. 17, 8 *Vina rurenter congelaſcunt.*

¶ Congelabĭlis, e, eiſicht, unde compoſitum.

¶ Incongelabilis, e, ohne eis; ut, *Mare incongelabile*, quod gelu conſtringi nequit, apud Gellium cit. 17, 8.

¶ Egelo, *are*, aufthauen. Cæl. Aurel. Tard. 3, 5 *Frigidus torpor viſus egelatur.*

¶ Egelatus, a, um, aufgethauet, laulicht. Id. Aurel. Tard. 4, 3 *Non frigidus, ſed leviter egelatus.*

¶ Egelĭdus, a, um, tepidus, laulicht; ut, *Aqua egelida*, Celſ. 1, 8, & Suet. Aug. c. 82. Ovid. Amor. 2, 11, 10 *Et gelidum boream, egelidumque notum.* Colum. 10, 282 *Nunc ver egelidum, nunc eſt molliſſimus annus.* ¶ 2. Sed Servius *egelidum* pro valde frigido expoſuit in Virg. Æn. 8, 610 *Vt procul egelido ſecretum flumine vidit.*

¶ Egelido, *are*, idem quod *egelo*, apud Sidonium reperitur 4 epiſt. 1 *Fibræ glaciales emollirentur, egelidarenturque.*

¶ Prægelĭdus, a, um, valde gelidus, ſehr kalt. Liv. 21, 54 *In locis prægelidis.* Colum. 4, 8 *Prægelida frigora.* Sil. 4, 226 *Prægelidi rivi.* Et Colum. 5, 6 *Cæli ſtatus prægelidus.*

¶ Regĕlo, *are*, & paſſ. Regelari, gelu ſolvi eſt, aufthauen. Colum. aliquot locis, ut 1, 5 *Matutino regelari ortu.* Et 10, 77 *Poſt ubi Riphææ torpentia frigora bruma Candidus aprica Zephyrus regelaverit aura.* ¶ 2. *Regelare*, erfriſchen, abkühlen. Varr. R. R. 1, 57 *Granaria, quæ ventus regelare poſſit.*

¶ Regelātus, a, um, gewärmt. Martial. 11 epigr. 9 *Succina virginea quod regelata manu.*

¶ Regelatio, *ōnis*, f. die aufthauung. Aggenus Vrb. de Limitib. p. 57 *Gallia immodicas Alpium nives in mare transmittit, & ſubitarum regelationum repentinas inundationes paritur.* conf. ibid. p. 70.

Gemebundus, vide *Gemo*, Gemellar, gemellus, geminare, *Geminus.*

Gemiæ ex Lucilio, vide in *Gumia.*

GĔMĪNUS, *a, um,* proprie similis, per omnia æqualis, ganz gleich, ganz ähnlich. Cic. pro Rosc. Am. c. 40 *Par est avaritia, similis improbitas, eadem impudentia, gemina audacia.* Id. pro Quint. Rosc. c. 18 *Simillima & maxime gemina sociatas.* Plaut. Amph. 2, 1, 68 *Quid opus est verbis? geminus Sosia hic factus est tibi,* id est, prorsus similis. Pacuv. apud Nonium 4, 221 *Par fortitudo, gemina confidentia.* Per *geminum hostem* in Ovid. Arte 3, 358, & Martial. 14 epigr. 17 utrum similis aut duplex significetur, in ludo latrunculorum, dubium esse potest. ¶ 2. Hinc *Gemini, Gemelli,* scilicet duo uno partu editi, qui admodum similes inter se propter parentes, natalia, locum, tempus, & cætera, zwillinge. Plaut. prolog. Menæch. v. 26 *Imponit alterum geminum in navem pater.* Virg. Æn. 8, 631 *Gemini ubera circum pendentes pueri.* Dicuntur & *fratres gemini,* Horat. 1 epist. 18, 41, zwillings-brüder. Quod probat Quintilianus. Nam si inverso ordine dicere velim *Gemini fratres:* rum *rò fratres* supervacuum censet. Ita enim 9, 2 *Quædam,* inquit, *ordine permutato fiunt supervacua:* ut fratres gemini. *Nam si præcesserit* Gemini; fratres *addere non est necesse.* Contra tamen & Plautus in Persa 5, 2, 50, & Lactant. 1, 15 *Geminum fratrem:* & *Geminos fratres,* Livius dixit 1, 6, ubi conf. Drakenb. Et possunt fratres esse, qui non sunt gemini; & gemini, qui non sunt fratres, ut Vossius obtervat Inst. Orat. 5, 2 sect. 5 *Geminum germanum* Plaurus dixit Menæch. 2, 1, 7; qui in Persa etiam 5, 2, 49 *geminissimum* finxit. conf. Augustin. de C. D. 3, 13. ¶ 3. Quia igitur similitudo inter duos, hinc factum est, ut *Geminus* idem sit, quod duplex aut duo, gedoppelt, zweyfach. Ter. Andr. 4, 1, 50 *Ex unis geminas mihi confecies nuptias,* aus einer heyrath machst du zwey. Virg. Æn. 6, 607 *Sunt geminæ somni portæ.* ¶ 4. Sunt & *Gemini* signum cælestе, Plin. 18, 20, & in Ampelii lib. memoriali c. de 12 signis.

¶ Gĕmellus, *a, um,* dimin. doppelt, oder ganz gleich. Horat. 2 sat. 3, 243 *Par nobile fratrum Nequitia & nugis, prævorum & amore gemellum,* id est, maxime simile inter se. Id. 1 epist. 10, 3 de valde similibus: *Ad cætera pene gemelli,* id est, ita similes, ut gemelli possint videri. Cæs. B. Civ. 3, 4 *Gemellam legionem,* quæ una ex duabus facta. v. ibi Ciacconium. Sic, *Gemellæ vites,* Colum. 3, 1. *Proles gemella,* zwillinge, Ovid. Heroid. 6, 121. Adde Virg. Ecl. 1, 14; Prudent. Cathem. 9, 59; Plin. 15, 14.

¶ Gemellar, *is,* n. vasis genus, a geminis sic dictum fortasse mensuris. Col. 12, 50 *Plumbeum vel fictile gemellar.* Augustin. in Psalmum 136 circa med. *Quare tam cæcus es, ut amurcam fluentem per plateas videas, oleum in gemellaria non videas.*

¶ Gemellim, adv. doppelt. Scriban. de Passi. Christi c. 19 *Gemellim ad exitum decurrere.*

¶ Gemellĭtĕus, *a, um,* gedoppelt, zweyfach. Plaut. suppos. prolog. Bacch. v. 47 *Vno prognatæ tempore iisdem parentibus fœtu gemellitico.*

¶ Gemellĭpăra, *æ,* f. die zwillinge krieget. Ovid. Fast. 5, 542 *Gemellipara dea, Latona.* conf. Met. 6, 316.

¶ Gemĭno, *avi, atum, are,* duplicare, iterare, verdoppeln. *Geminabit, nisi caves,* Ter. Adelph. 2, 1, 19. *Pericula geminare,* Tibull. 2, 3, 43 *Labor geminaverat æstum,* Ovid. 5, 586. conf. Virg. Georg. 2, 509. ¶ 2. Aliquando pro conjungere, copulare ponitur, vereinbaren, zusammen stellen. Horat. Arte Poët. v. 13 *Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.* Ovid. Pont. 1, 2, 2 *Et geminas animi nobilitate genus.* Suet. Domit. c. 6 *Geminari legionum castra prohibuit.*

¶ Geminātus, *a, um,* verdoppelt, zweyfältig; ut, *Geminata victoria,* Liv. 1, 25. *Geminatus sol* i. e. duo soles, Cic. de N. D. 2, 5. Ovid. Met. 12, 221 *Ardet & ebrietas geminata libidine regnat. Geminatus* & *Gemmatus* in codicibus permutantur. v. Drakenb. ad Liv. 1, 11, & quos ibi laudat.

¶ Geminatio, *ōnis,* f. repetitio, die verdoppelung; ut, *Geminatio verborum,* Cic. de Orat. 3, 54.

¶ Geminitūdo, *ĭnis,* f. idem, adducit ex Pacuvio Nonius 2, 366.

I. Composita cum numeralibus:

¶ Tergeminus, *a, um,* triplex, dreyfach; ut, *Tergemina spolia,* Liv. 1, 26. *Tergemina porta,* Id. 4, 16. *Tergemina Hecate,* propter triplex nomen, siquidem luna in cælo, in silvis Diana, & Hecate apud inferos est, Virg. Æn. 4, 511. *Tergeminus Geryon,* i. e. tricorpor, Id. Æn. 8, 202. ¶ 2. Maximus, amplus, sehr groß. Horat. 1 od. 1, 7 *Sunt, quos mobilium turba Quiritium Certat tergeminis tollere honoribus:* Vbi *tergeminos honores* sextuplices interpretatur Muretus, & Quæsturam, Tribunatum plebis, Ædilitatem, Præturam, Consulatum, & Censuram intelligit: melius Lambinus, triplices exponit, & ad tres magistratus Curules, Ædilitatem, Præturam & Consulatum refert. Simplicius *honores* ad theatrales plausus referri possunt; *Tergeminos* autem vel iteraros sæpius dicere licet, vel pro tribus ordinibus Populi Romani, Senatorio, Equestri & Plebejo interpretari. Vossius *tergeminos* honores pro plurimis maximisque poni censet. vid. eund. 4 Inst. Orat. p. 148. ¶ 3. *Tergemini,* infantes tres dicuntur ex eodem utero simul vel uno tempore editi, dreylinge. Plin. 7, 3 *Tergeminos nasci, certum est.*

¶ Trigeminus, *a, um,* idem; ut, *Trigemina porta,* Aur. Vict. de Vir. Illustr. c. 65, & Liv. 35, 10 &c. Speciatim *Trigemini* tres fratres uno partu editi; Colum. 2, 1 *Cum definit mulier trigeminos aut geminos parere.* Liv. 1, 24 *Trigemini fratres, nec ætate, nec viribus dispares.* Adde Plaut. Mil. 3, 1, 122; Gell. 13, 24; Colum. 3, 8 & 10; & 7, 6.

¶ Quadrigeminus, *a, um,* vierfach. Plin. 8, 23 *Ceraſtis corpore eminent cornicula sæpe quadrigemina,* id est, quaterna. conf. Solin. c. 40.

¶ Quatergemini, sive quatuorgemini, vierlinge, Solin. c. 3.

¶ Sepremgeminus, *a, um,* sepremplex, siebenfach; ut, *Septemgeminus Nilus,* Virg. Æn. 6, 800; & Catull. carm. 11, 7 propter septem ostia. Et Statius 1 Silv. 2, 191 *Septemgemina Roma,* propter septem colles; & 4, 1, 6 *Septemgemino Roma jugo.*

¶ Centumgeminus, *a, um,* hundertfach. Valer. Flaccus 6, 118 *Et centumgeminæ Lagea novalia Thebes,* id est, *centies duplicis,* ut Servius interpretatur in illo Virgilii Æn. 6, 287 *Et centumgeminus Briareus, & bellua Lernæ.*

II. Composita cum præposit.

¶ Congĕmino, *are,* verdoppeln. Virg. Æn. 11, 698 *Congeminat,* sc. ictum. Et Plaut. Amph. 2, 2, 154 *Omnes congeminavimus.*

¶ Congeminātus, *a, um,* verdoppelt. Apul. de Dogm. Plat. p. 54 *Numeris & modis confici congeminati.*

¶ Congeminatio, *ōnis,* f. conduplicatio, die verdoppelung. Plaut. Pœn. 5, 5, 18 *Quid hoc est conduplicationis? quæ hæc est congeminatio?*

¶ Ingemino, *are,* frequenter geminare. *Austri ingeminant,* pro *ingeminantur,* sie folgen doppelt auf einander, Virg. Georg. 1, 333.

¶ Ingeminarus, *a, um,* gedoppelt; ut, *Ingeminata nobilitas,* id est, gemina, Ovid. Pont. 4, 16, 44.

Gemisco, gemitus, vide in *Gemo.*

GEMITES, *æ,* m. gemma, *velut in petra candidis manibus inter se complexis,* Plin. 37, 11.

GEMMA, *æ,* f. oculus vitis, proprie, quem & Germani, ein auge, vocant. *Gemma est, a quo oriens uva se ostendit,* Cic. de Senect. c. 15. *Gemmæ in arboribus,* knospen. *Gemmas protrudere,* ausschlagen. Quod *trudere gemmas* simplici verbo Virg. dixit Georg. 2, 335. ¶ 2. *Gemma* deinde generale nomen est lapidum pretiosorum, ein edelgesteine; ut, *Gemma annuli,* der stein im ringe, das pitschier, Aur. Vict. Vir. ill. c. 42. *Fulgentes gemmæ,* Val. Flacc. 5, 514. Et Cic. Verr. 4, 27 *Pocula ex auro, gemmis distincta clarissimis,* mit eingesetzten edelgesteinen. v. Vall. 6, 34. Horat. 3 od. 24, 48 *Gemmas, & lapides, aurum & inutile, Summi materiam mali, Mittamus.* ¶ 3. Martialis pro ornamento quodam eminenti & lucenti gemmam posuit 5 epigr. 11 *Multas in digitis, plures in carmine gemmas Invenies.* Sic & Sidon. 4 epist. 22 *Hesperius gemma amicorum.* ¶ 4. Poëtice pro poculo gemmeo ponitur. Virg. Georg. 2, 506 *Vt gemma bibat.*

¶ Gemmula, *æ,* f. diminut. Apulej. Met. 10 p. 243 *Ver in ipso ortu floridis gemmulis cuncta depingit.*

¶ Gemmo, *are,* gemmas emittere, quod Columella de Arborib. c. 8 ineunte dixit *gemmas agere,* augen setzen, ausschlagen. Cic. in translationibus maxime usitatis ponit *gemmare vites,* in Orat. c. 24. ¶ 2. In modum gemmæ nitere, splendere, glänzen wie ein edelgestein. Exempla habes in *Gemmans* & *Gemmatus.*

¶ Gemmans, *tis.* Proprie Plin. 17, 14 de Surculis arborum: *Ante omnia gemmantes, nitere conveniet,* herfürsprossend. ¶ 2. Met. glänzend wie edelgesteine, schimmernd. Martial. 13 epigr. 70 *Gemmantes ale pavonis,* Stat. 1 Silv. 5, 12. *Dum canimus nitidis gemmantia saxis Balnea.* Sic *herbas rore gemmantes* dixit Lucret. 2, 319. Et Virg. Culice v. 69 *Florida cum tellus gemmantes picta per herbas Vere notat dulci distincta coloribus arva.* v. Taubm.

¶ Gemmatus, *a, um,* mit edelgesteinen besetzt; ut, *Annuli gemmati,* Liv. 1, 11. *Monilia gemmata,* Ovid. Met. 10, 113, hoc est, gemmis distincta & ornata. *Gemmata potoria,* Plin. 37, 2. *Gemmata corona,* Id. 22, 3.

¶ Gemmatio, *onis,* f. idem ac germinatio, die herfürsprieſſung. Plin. 17, 14 *Surculi prægnantes, hoc est, gemmatione turgentes, & quæ parere illo speraverint anno.*

¶ Gemmasco, *ĕre,* knospen schieben, augen gewinnen. Plin. 17, 15 *Calamus gemmascere incipiens.*

¶ Gemmesco, *ĕre,* pro, gemmam fieri, zum edelgestein werden, hart werden, Plin. 37, 10. De draconite enim, e cerebro draconum nata gemma, ita scripsit: *Sed nisi viventibus abscissis* (cerebro,) *nunquam gemmescit.*

¶ Gemmārius, *i,* m. gemmarum mango dicitur, ein juwelirer, der mit edelgesteinen handelt.

¶ Gemmĭfer, *a, um,* das edelgesteine giebt; ut, *Amnes gemmiferi,* Plin. 37, 13. Item, *Mare gemmiferum,* Propert. 3, 4 pr. Et, *Gemmiferæ arenæ,* Avienus Periegesi v. 1206.

¶ Gemmeus, *a, um,* von edelgestein; ut, *Trulla gemmea,* Cic. Verr. 4, 27. *Gemmea tecta,* Martial. 6 epigr. 47. Regia fupellex olim omnis gemmea: nam & *matulas gemmeas* monstrosi Principes Rom. habuerunt. v. Barth. ad 1 Theb. Statii p. 44, 45. De *poculis gemmeis* vid. notata doctis ad Senecam de Provid. c. 3. Translate Phædr. 3, 19 caudam pavonis *gemmeam* dixit.

¶ Gemmosus, *a, um,* voll edelgestein. Apul. Met. 5 p. 162 *Gemmosis monilibus onustæ.*

¶ Bigemmis, *e,* duas gemmas habens, mit 2 edelgesteinen; ut, *Annulus bigemmis,* Trebell. Pollio in Claud. c. 14. Ita mavult Salmasius quam *bigemmeus* legere. ¶ 2. De vitibus etiam, ut simplex, dici consuevit. Colum. 5, 5 *Bigemmes resecas fiunt. Resex bigemmis,* singulariter, mit 2 knospen.

¶ Trigemmis, *e,* mit 3 knospen. Id. Colum. 3, 19 *Serimus etiam* (malleolum) *trigemmem, isque non ab eo trigemmis dictus est, quod omnino trium oculorum est; sed quod his exceptis, quibus est frequens in ipso capite, tres deinceps articulos, totidemque gemmas habet.* Adde Plinium 17, 21; & 15, 28.

¶ Congemmatus, *a, um,* idem ac *gemmatus* apud Tertullianum.

¶ Progemmo, *are,* idem quod gemmare de vitibus, knospen gewinnen, herfürsprossen. Colum. 4, 27 *Si palmis incipientibus progemmantibusque fossorem immiseris.*

GĔMO, *ui, ĭtum, ĕre,* gemitus emittere, seufzen, ächzen, winseln. Cic. in Pison. c. 11 *Nemo me adspexit, qui non gemeret desiderio mei.* Idem post reditum in Senatu c. 5 *Malum suum occulte gemere,* sein unglück heimlich beseufzen, beklagen. ¶ 2. girren. *Turtur non cessat gemere,* Virg. ecl. 1, 59. ¶ 3. knacken, knistern, *Graviter gemit area frugibus,* Id. Georg. 3, 133. *Gemuit sub pondere cymba,* Id. Æn. 6, 413. ¶ 4. *Gemere* ac *Fremere* confunduntur in MSS. it. *Tremere.* v. Drak. ad Sil. 7, 49.

¶ Gemens,

¶ Gemens, *tis*, seuffzend, winselnd; ut, *Flebiliter gemens*, Horat. 4 od. 12, 5. *Vlulans & acerba gemens*, Ovid. Heroid. 8, 107. *Multa gemens ignominiam*, Virg. Georg. 3, 226. Ast v. 183 *Tractu gemens rota*, knarrend, knisternd. Et Æn. 11, 38 *Plaustris vectare gementibus.*

¶ Gemendus, *a*, *um*, beklagens-werth; ut, *Vita gemenda, non mors*, Ovid. Met. 13, 464. *Non est gemendus, nec gravi urgendus nece, &c.* Sen. Herc. Oet. v. 1833.

¶ Gĕmisco, *ĕre*, heulen. Claudian. Rapt. Proserp. 3, 130 *Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt.*

¶ Gĕmĭtus, *ûs*, m. ein seufzer, das seufzen. Sic, *Edere*, *ducere gemitus*, apud Poëtas legitur. *Fit fletus gemitusque tota urbe*, man weinet und seufzet in der gantzen stadt, Cic. pro Rosc. Am. c. 9. ¶ 2. *Gemitoriæ scalæ* vid. in *Gemoniæ*.

¶ Gĕmĕbundus, *a*, *um*, adj. gemens, seufzend. Ovid. Met. 14, 193 *Gemebundus obambulat Ætnam.*

¶ Gĕmŭlus, *a*, *um*, idem. Apul. 2 Flor. *Bubones occinunt gemulo carmine.*

¶ Gemursa, *æ*, quoque a gemitu est, ein leich-dorn, hüner-auge. Festus: *Gemursa sub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere faciat eum, qui id gerat.* Adde Plinium 26, 1.

Composita:

¶ Adgĕmo, sive Aggemo, *ĕre*, drein seufzen. Ovid. Trist. 1, 1, 113 *Adgemit & nostris ipsa carina malis.* Statius Theb. 11, 247 *Vterque loquenti adgemit.*

¶ Circumgĕmo, *ĕre*, um etwas herum winseln, heulen. Horat. epod. 16, 51 *Nec vespertinus circumgemit ursus ovile.*

¶ Congĕmo, *ĕre*, simul gemere, beklagen, mitleiden haben. Cic. pro Muræna c. 25 *Congemit senatus frequens*, hoc est, condoluit.

¶ Congemisco, *ĕre*, idem. Augustin. Confess. 6, 7 pr. *Congemiscebamus in iis, qui simul amice vivebamus.*

¶ Congemiscens, *tis*. Tertull. de Spectacul. c. 30 *Reges imis tenebris congemiscentes.*

¶ Ingemo, *ĕre*, idem quod simplex. Tac. Germ. 46, 7 *Ingemere agris.* Liv. 4, 49 *Ingemuistis voce hujus audita.* Ovid. Pont. 1, 2, 10 *Propriis ingemuisse malis.* Et cum accus. Sen. Herc. Oet. v. 1785 *Cæsos ingemunt gnati patres.* Stat. Theb. 9, 2 *Minus ingemuere jacentem Inachidæ.*

¶ Ingemens, *tis*, anhelans, krechzend. Horat. Epod. 5, 31 *Ingemens laboribus.*

¶ Ingemisco, *ĕre*, seufzen. Cic. Tusc. 5, 27 *Pueri Spartiatæ non ingemiscunt verberum dolore laniati.* Sen. Herc. Oet. v. 1732 *Ingemiscit ignis ad durum jecur*, es knackt, es knistert. Apulejus cum quarto casu hoc verbum conjunxit, Metam. 9 p. 152 *Vt hercules ejus vicem tacitus quoque ingemiscerem.*

¶ Ingemiscendus, *a*, *um*, beklagens-würdig. Ammian. 30, 7 *Clades ingemiscendas vindicare.*

¶ Regemo, *ĕre*, wiederseufzen. Sidonius Carm. 11 sub fin. *Regemunt cava buxa*, id est, fistulæ, tibiæ. Adde Stat. Theb. 5, 389.

GĔMONIÆ SCALÆ, Romæ fuerunt in Aventino juxta templum Junonis, sic dictæ, quod locus esset gemitus & calamitatum, quo damnatorum tracta corpora præcipitabantur. Sæpe earum mentio fit apud Tacitum, Suetonium, & Aur. Victorem de Cæsar. Et Plinius *Gradus Gemonios* vocat 8, 40, eine folter-banck. Nonnulli a *Gemonio* auctore sic dictos putant. Beroaldo a *gemitu* sic appellati videbantur. Et sane *Gemitoriæ* sunt in MSS. Plin. 8, 40 f. 61. ubi etiam Harduinus nomen a gemitu ductum putat. Graduum autem vel scalarum appellatio inde est, quantum conjicere licet, quod surrectus esset locus, ac gradibus quibusdam conscenderetur. Vnde ἀναβαθμοὺς appellat etiam Dion in Tiberii rebus. v. Rhodig. Ant. Lect. 10, 4. Sæpe absolute vocantur *Gemoniæ*. Sidonius 1 ep. 7 *Vncum gemonias, laqueum carnificis per horas horrescere*: der rabenstein. Et *in Gemonias abjicere*, Suet. Tib. c. 53 & 61.

GEMŎNĪDES, *um*, f. pl. gemmæ, alias *Pœantides*, *prægnantes fieri & parere dicuntur, mederique parturientibus*, Plin. 37, 10. An igitur quod *genant* ex se alias, aut quod parturiendo *geminentur*, aut quod parturientium *gemitum sistant*?

Gemulus, Gemursa, vide in *Gemo*.

GĔNĂBVM, *i*, n. urbs Carnutum ad Ligerim in Gallia. v. Cæs. B. G. 7, 2 & 3. Videtur ea esse, quæ & *Aurelia* medio ævo; hodie *Orleans* appellatur: aliis est *Gyen* ad eundem fluvium.

¶ Genabenses, *ium*, m. pl. subst. incolæ, Cæs. ibidem c. 11. Et gentile *Genabensis*, *e*; ut, *Genabensi cæde*, eod. lib. c. 28.

GĔNÆ, *arum*, pl. membranæ seu tunicæ, quibus oculi integuntur, & connivent, die augen-liede, so auf und zugehen, nicken und winken. *Pilosæ genæ*, Cic. in Pison. c. 1. Qui pili *Cilia* dicuntur, die augen-wimpern, vide *Cilium*. Plin. 11, 37 f. 56 pr. *Palpebræ* (i. e. pili) *homini in genis* utrinque. ubi vid. Hard. Ita 10, 75 f. 97 *Pisces non habent genas.* Ita enim 23, 1 f. 24. ¶ 2. Sed malas, *Genas* etiam veteribus dictas, Plinius ostendit 11, 36, die wangen, backen. Apul. Apol. *Cum in puella videret immedicatum os, & purpurissatas genas, & illices oculos.* Sen. Hippol. v. 364 *Lapsæ genæ Lucem recusant.* *Labi genæ* dicuntur, cum subsidunt, wenn die backen einfallen. *Malas labentes* perinde dixit Sueton. Aug. c. 49, ubi tamen Casaubonus legere *labantes* malit. Sed pro vulgata Seneca est. Pro toto vultu usurpatum vocabulum, notat Barth. ad Stat. Silv. p. 183. ¶ 3. In Singulari posuit Ennius apud Serv. in 6 Æneid. *Imprimitque genæ genam.* Item Suet. Claud. c. 15 *Vt genam non leviter perstringeret.* vide & Vallam 3, 4.

¶ Genavius, *a*, *um*, a *gena*, gulosus exponitur in Varr. de R. R. 3, 9; ubi rectius legitur *Ganearius* vel *Genianus*, quæ vide in *Ganeo & Gigno*.

GĔNAVNI, populi Vindeliciæ, de quibus Horat. 4 od. 14, 10.

GĔNEALŎGIA, *æ*, f. γενεαλογία, indicatio originis, das geschlecht-register, stamm-buch, apud Messalam Corv. p. 13. Hujusmodi libros Atticus scripsit, & alii, quos Schottus ad Nepot. in Attico p. 175. A notat. Ipse autem Nepos, quam vulgo *genealogiam* dicunt, eleganter c. 18 vocat *familiarum originem, ex qua clarorum virorum propagines possint cognosci.*

¶ Genealŏgus, *i*, m. qui genealogiam enarrat aut scribit. Cic. de Nat. D. 3, 17 *Qui a genealogis antiquis sic nominantur.* Adde Prudent. Apoth. v. 383.

¶ Gĕnĕsis, *is*, f. γένεσις, nativitas, generatio, & sidus natalitium, ut Cicero vocavit, die geburt; item thema natalitium, vulgo, eine nativität. Sic, *Imperatoriam genesin*, Suet. Vesp. dixit c. 14. Iuvenal. 6, 576 *Si prurit fractus ocelli Angulus inspecta genesi collyria poscit.* Et rursus sat. 14, 248 *Nota Mathematicis genesis tua.* conf. Macrob. 2, 19 extr. Suet. Aug. c. 94 *Geniturum*; Vitruvius *Nascentiam* dixit 9, 7. Alii & *Constellationem* vocarunt. vide in *Stella*. ¶ 2. *Genesis* primus liber Moysis. vide Tertull. de Orat. c. 7.

¶ Gĕnĕsia, *orum*, n. pl. γενέσια, vulgo dicuntur festa, quibus amici natalem celebrant defuncti, cujus memoriam conservare student, das geburts-fest. v. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 17, 21. Sed

¶ Genethlia, *orum*, n. pl. γενέθλια, festa sunt natalitia, quæ vivis sacra existunt, das geburts-fest. Vtut autem hæc vulgo distinguantur, non tamen negandum, promiscue etiam ista fuisse usurpata. Vnde Phavorinus, quum περὶ γενεθλίων locutus esset, addit, οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ γενέσια λέγουσιν. Sic & Matth. c. 14, 6, & Marc. c. 6, 21 ponuntur γενέσια pro die natali, quem viri cum amicis suis celebrabant. conf. Dan. Heinsii Exercit. sacr. ad Matth. l. c.

¶ Genethliăcus, *i*, m. γενεθλιακός, ein nativität-steller. Tales olim *Mathematici*, qui & *Chaldæi*. *Prodigiosis artibus futura omnia dicturos se pollicentur.* v. Gell. 14, 1. Augustinus & *Planetarios* appellavit. conf. Salmas. de Ann. Climact. p. 4.

¶ Genethliăce, *es*, f. γενεθλιακή, die kunst, nativitäten zu stellen, Mart. Capell. 3 p. 50.

¶ Genethliacon, *i*, n. carmen de natali. Tale Statii Silv. 2, 7.

¶ Genethliologia, *æ*, f. ipsa ars astrologica, apud Vitruvium 9, 7. Item *Genethliace* γενεθλιακή. Γενεαλογία, Sextus Empiricus vocat lib. 5 adv. Mathematicos; χαλδαικὴν Periegenes vocavit apud Apollonii scholiasten. v. Rutgers. Var. Lect. 5, 6.

¶ Agenealogĭtus, vel Agenealogĕtus, *i*, m. ἀγενεαλόγητος, *sine genere, ignoti generis*, ohne geschlecht. Tertull. de Præscript. c. 53 ex Hebr. 7, 3.

¶ Agennētus, *i*, m. ἀγέννητος, id est, *ortum non habens*, æon hæreticorum, Tertull. adv. Valentin. c. 35.

Gener, generalis, generare, generosus, &c. vide *Genus*.

Genesis, genesia, genethlia, &c. quære in *Genealogia*.

GENEVA, *æ*, f. nobilis urbs Allobrogum ad Rhodani exitum ex Lemano lacu, Genf. Distinguenda a *Genua* Ligurum in Italia.

GENIANES, *is*, f. gemma, quam *magi sua vanitate inimicorum pœnas efficere promittunt*, Plin. 37, 10.

Genianus, vide *Gigno*, Geniculare, geniculus, &c. *Genu*, Genimen, genio, *Gigno*.

GĔNISTA, *æ*, f. frutex, pfriemen. Sparto similis quidem magna ex parte, sed ab eo tamen diversus. vide *Spartum*; & de usu genistæ Plin. 16, 18 & 37; 19, 1; 21, 9 & 12; 24, 9. v. Marc. Donat. ad Liv. 22, 20. Dicitur vel a *genu*, quod instar genu flexilis, vel quod *genibus* medeatur; vel a *geno*, quod sponte genatur i. e. gignatur. Martial. 1 epigr. 43 *Num pyra qua lenta pendent religata genista.* Virg. Georg. 2, 12 *Molle siler, lentæque genistæ.*

Genitalis, genitor, &c. genius, genii, vide in *Gigno*.

GENO, *genui*, *ere*, antiquum pro *gigno*, quo præter Plautum Varro aliquoties usus: ut de Re Rust. 2, 2 *Pingues facit facillime & genit lac*, & c. 6 *Similes parentum genuntur.* Censorinus de die natali c. 3 *Genii a genendo dicti.* Ita in Pandectis: *Si quis mihi filius aut filia genitur, hæres meus esto* l. 17 de legat. 1; & l. 13 § ult. de reb. dub. Et Arnobius lib. 4 p. 141 *Conceptatur & genitur terrenarum proluvies bestiarum.* In passiv. etiam Lucretius 3, 799 *geni* antique pro *gigni*, quod in ejus locum successit, posuit. Vide cætera hinc derivata in *Genus* & in *Gigno* paullo post. Etiam Lambinus apud Cic. de Invent. 2, 42; & de Orat. 2, 32 legit *filius genitur* pro genitus. conf. Gell. 3, 16.

¶ Ingĕno, *ĕre*, compositum a *Geno*, apud Manilium legitur 5, 135 *His etiam ingenitur visendi ignota cupido.*

GENS, *gentis*, f. natio, familia, ein volck, geschlecht, a *geno* ut *Genus*; ut, *Bello gentes frenare superbas*, Virg. Æn. 1, 523. *Vbicumque terrarum & gentium*, Cic. in Verr. 5, 55, wo nur immer. *Vbinam gentium sumus?* Id. in Catil. 1, 4. *Vbivis gentium*, Ter. Hec. 3, 1, 4, überall, aller orten. *Nusquam gentium*, Id. Adelph. 4, 2 pr. nirgend. Videtur autem *Gentis* vocabulum latius patere, quam *Nationis*; & sub illo comprehendi. Tac. Germ. 2, 6 *Ceterum Germaniæ vocabulum recens & nuper additum: quoniam qui primi Rhenum transgressi Gallos expulerint, ac nunc Tungri, tunc Germani vocati sint. Ita nationis nomen, non gentis, evaluisse paullatim, &c.* Sic universim *Britanni* gens appellantur; *Caledonii*, *Silures*, *&c.* nationes Britannorum. Ita Tac. Agric. 12, 1 de Britannis loquens: *In pedite robur: quædam nationes & curru præliantur.* Aliquando tamen alterum pro altero sumitur. Sic Idem Tac. 12, 2 *Nec aliud adversus validissimas gentes pro nobis utilius.* Nam *gentes* dicit, quas modo *nationes* vocaverat. conf. Herald. ad Arnob. p. 4, 5, & Elmenhorst. ad eumd. p. 1. Quin *populos* etiam continet *gens*. Liv. 4, 49 pr. Vid. loca huic gemina apud Io. Fr. Gronovium ad Liv. 5, 34. conf. 6, 12 pr. *Gens* pro universo genere humano apud Cic. de Leg. 1, 10 occurrit. ¶ 2. Pro regione posuisse videtur Nepos 14, 4, 1 *Subito*, inquit, *a Rege literæ sunt missæ, ut Aspim aggrederetur, qui* Cata-

Cataoniam tenebat. Quæ gens jacet suprà Ciliciam, confinis Cappadociæ. Arnob. adverſ. gent. lib. 1 *Gentes viduatas eſſe ſuis cultoribus, & deſolatas.* v. Burm. ad Ovid. Metam. 4, 668. ¶ 3. Transfertur venuſte & ad animalia. Virg. Georg. 3, 73 de equis: *Tu modo, quos in ſpem ſtatuis ſubmittere gentis.* Et alibi. Similiter Homerus μελισσῶν & χηνῶν & μυῶν ἔθνεα dixiſſe legitur. ¶ 4. *Patricii* ſe ſolos *gentem habere* gloriantur Liv. 10, 8. Add. locus Ciceronis in *Gentilis* laudatus. Et quidem *Majorum gentium* Romæ dicebantur alii, alii *minorum.* Romulus primum legit centum Patres conſilii publici cauſſa: deinde alii centum ex illuſtrioribus additi confecto bello Sabino & regno conſociato. Hi *majorum gentium* vocabantur. Poſtea Tarquinius centum rurſus legit ex multitudine plebeja, qui *minorum gentium* appellati. Ita Livius 1, 35 & 47, & Victor in Tarquinio. Aliter Tac. Annal. 11, 25, 2, ubi vide Lipſium, præcipue vero Onuphrium Panvin. Comm. in 1 Faſt. p. 42 & ſeq. *Patriciorum minorum gentium* meminit Cic. Fam. 11, 21. Translatum hoc & ad Deos fuit, ſimiliterque alii *majorum*, alii *minorum gentium*, appellati. *Majorum* duodecim, qui & *Conſentes* appellabantur, quos verſibus duobus expoſuit Ennius: *Iupiter, Mars, Apollo, &c.* Et his victima fiebat. *Minorum* infiniti, ut, *Priapus, Pales, &c.* quibus libabatur tantum. Vnde feſtive eos *patellarios* (nam de patella libabatur) Plautus appellavit Ciſtell. 2, 1, 46. Vide Cic. Tuſc. 1, 12 & 13. *Gens* tamen aliquanto latius patet, & *familias*, ſeu ſtirpes, ſeu domos ſub ſe complectitur. Suet. Ner. c. 1 *Ex gente Domitia duæ familiæ claruerunt, Calvinorum & Ænobarborum*, & alibi. vid. Sigon. ad Liv. 41 1 pr. ¶ 5. *Gens* etiam de uno ex gente, aut de cognato dicitur. Virg. Æn. 10, 228 *Vigilasne, Deûm gens, Ænea? vigila.* Et Sil. 7, 35 de uno Fabio: *Tirynthia gens eſt.* Adde eumdem dicto libro v. 637, ubi eadem adnotavit Cellarius. add. Drakenb. ad 2, 185. ¶ 6. Tandem *Gentes*, i. e. gentiles, die heiden, dicuntur paſſim in vulgata verſione & apud Patres. vid. Cellar. Cur. poſt. p. 265. Sed ¶ 7. Etiam Romani *gentes* dicebant, ut opponerent *urbi* ſuæ. Hor. 1 od. 2, 5 *Terruit gentes.* v. Fr. Luiſinus Pareg. 3, 32. Nolim tamen hinc potius derivare Chriſtianorum morem, quam ab Iudæorum גוים, quæ appellatio olim contemtus aliquantum habuit. ¶ 8. *Gentem* & *Mentem* confundunt librarii. v. Drakenb. ad Sil. 6, 611. item *Gentem* & *Genus*, v. Idem ad Liv. 34, 17.

¶ Gentĭcus, *a, um*, adj. ländlich. Tac. Ann. 6, 33, 3 *Sceptruchi utrimque donis acceptis more gentico diverſa induere*, nach landesgebrauch. Et Tertull. de Anima c. 39 *Pro gentica, pro avita, pro publica, pro privata devotione.*

¶ Gentīlis, *e*, ex eadem ortus gente ſive familia; vel quod ad gentem pertinet, aut genti proprium eſt, aus eben geſchlecht, eigenthümlich: ut, *Gentilis levitas*, apud Tac. Ann. 12, 14, 2. Cic. Top. c. 6 ita definit: *Gentiles ſunt, qui inter ſe eodem nomine ſunt: ab ingenuis oriundi: quorum majorum nemo ſervitutem ſervivit: quique capite non ſunt diminuti.* Iuvenal. 3, 64 *Gentilia tympana*, i. e. genti familiaria. Calpurn. 2, 41 *Et non gentilia poma*, h. e. inſitiva v. g. perſica in pruno. ¶ 2. *Gentilis* idem eſt ac popularis, qui, ut Cicero loquitur, ex eadem gente eſt, ein landesmann. Gell. 17, 17 *Linguæ & orationis ipſius non minus ſcite, quam ſi gentilis ejus eſſet, locutus eſt.* ¶ 3. Rerum ſacrarum ſcriptores *gentiles* vocant ſimulacrorum cultores, die heyden. Nonnulli notionem hanc in barbariſmis ponunt, & *paganos* illos latinius dici exiſtimant. Verum nova non eſt. Ita enim Hieronym. epiſt. 22, 13 *Si gentilium litterarum libros aliquando legiſſem.* Et tom. 6 in Ephef. 5, 20 *Hoc & gentilis facit, & Iudæus, & publicanus, & ethnicus.*

¶ Gentĭlĭtius, *a, um*, angebohren; ut, *Nomen gentilitium*, quod gentem & originem refert, ein ſtamm- oder geſchlechts-name, Gell. 14, 1. *Gentilitium hoc eſt illi*, das iſt in ſeiner familie, Plin. 6 epiſt. 15. *In Servanorum familia gentilitium eſſe, fœminas linea veſte non uti*, Plin. H. N. 19, 1. Sic, *Sacrificia gentilitia*, quæ uſitata eidem ſunt genti, Cic. de Aruſp. R. c. 15. *Gentilitium ſacerdotium*, quod ad jus familiæ pertinet. Add. Schulting. ad Calp. Flacci decl. 24 p. 822.

¶ Gentĭlĭtas, *ātis*, f. die landsmannſchaft; cognatio quædam & neceſſitudo inter gentiles, id eſt, agnatio & cognatio. Sic Cic. de Orat. 1, 38 *Iura gentilitatum & agnationum* dixit. ¶ 2. Et *gentilitas*, die heidenſchaft. Prudent. in Romano v. 1086 *Has ferre pœnas cogitur gentilitas.* Id. Periſt. 1, 94 *Bruta quondam Vaſconum gentilitas.* Et Tertull. de Virg. veland. c. 2 pr. *Gentilitas Græcanica aut barbarica.*

¶ Gentiliter, adv. ſecundum gentis conſuetudinem, patrio & gentili ſermone nach landes-gebrauch. Solinus c. 16 de Creta: *Cretes Dianam βριτομάρτιν gentiliter nominant.* Et c. 33 de Scandinavia: *Succinum Germani gentiliter vocant Gleſſum*, in ihrer ſprache. ¶ 2. Eccleſiaſticis eſt heydniſch. Fulgentius diſcuſſione Arianar. objection. c. 4 *Fides noſtra, qua unum Deum colimus, nec unione perſonali contrahitur, nec ſubſtantiali diverſitate dijungitur, ne aut Deos gentiliter colamus, diverſas colendo ſubſtantias; aut Filium & Spiritum Sanctum cum Sabellio denegemus.*

¶ Gentilĭtus, adv. ex longa gentis conſuetudine, gentium more. Tertull. de Pallio c. 3 *Gentilitus inhabitantur.*

¶ Gentilismus, *i*, m. das heidenthum, apud Theol. & in Dig.

¶ Bigens, *tis*, o. ex duabus diverſis gentibus natus; e. g. Italo & Gallo. Cathol.

¶ Congentīlis, *is*, m. ein landsmann. Gloſſ. gr. lat. ὁμόφυλος, *congentilis.*

¶ Congentiatus, *i*, m. ita dictus filius Bituiti Arvernorum regis in Liviana epit. 61.

¶ Ingens, *tis*, o. dicitur augendi conſuetudine, uti Feſtus notat. Quia enim *gens* populi eſt magnitudo, ingentem per compoſitionem dicimus, quod eſt valde magnum, ſehr groß, mächtig. *Ingentis ſpiritus vir*, eines tapfern, unerſchrockenen muthes, Liv. 21, 1. *Animus ingens*, i. e. fortis, magnus, conſtans: Plin. Paneg. c. 35 *Ingenti animo divus Titus ſecuritati noſtræ proſpexerat.* Virg. Georg. 4, 83 *Ingentes animos angusto in pectore verſant.* Eſt autem plus quam *magnus.* Ter. Eun. 3, 1, 1 TH. *Magnas vero agere gratias Thaïs mihi? G. Ingentes*, überaus groſſen danck. Quem verſum adducens Cicero in Lælio c. 26 ait: *Satis erat reſponſum*, magnas; Ingentes, *inquit. Semper auget aſſentatio, id quod is, cujus ad voluntatem dicitur, vult eſſe magnum.* Sall. fragm. hiſt. 3 p. 978 Cort. *Ingens ipſe virium atque animi.* ¶ 2. Ingens h. e. terribilis. Grat. 68 de Ancæogeminisque ſecuribus *ingens*, Burm. ad Val. Fl. 2, 104. ¶ 3. *Ingentior*, Comparativo uſus eſt Symmach. 8 epiſt. 31 ad Eudoxium valetudinis dubium: *Solatur tamen ſollicitudinem meam, quod parſimoniæ tibi familiaris eſt, quod cognata ſapientia, & adverſis fortunæ animus ingentior.* Superlativus eſt apud Veget. de Re milit. 4, 8 *Rota de lignis viridibus ingentiſſimæ fabricantur.* ¶ 4. *Ingens* & *urgens* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 2, 255 & 6, 265.

¶ Quinquegentiani, pop. Africæ, videntur Pentapolitani Libyæ Cyrenaicæ eſſe, apud Eutropium 9, 14 & 15. Aurel. Victor in Dioletiano *Quinquegentanas nationes* vocat.

GENTIANA, *æ*, f. planta nota radicis amariſſimæ, enzian, bitterwurtz, a Gentio Illyriorum rege, qui vel plantam ipſam vel uſum ejus primus invenit, dicta. v. Plin. 25, 7. Sed *Gentiana minor*, creuzwurtz. Matthiolus.

Gentilis &c. quære in *Gens.*

GĔNU, *n.* γόνυ, plur. *Genua*, femorum ac crurum commiſſuræ, die knie. Quod Germanicum fortaſſe a κνήμη factum videatur, i. e. *tibia.* Os vero in genibus anterius, *mola*, μύλη, dicitur, die knieſcheibe. Cavitas poſterior, in quæ genua flectuntur, *poples* eſt, die beuge im knie. *Genibus provolvi*, Tac. Ann. 12, 28, 3; & 14, 61, 3, niederknien, zu fuß fallen. *Genu ſubmittere*, Plin. 8, 1, die knie beugen. *Genu terram contingere*, Cic. Tuſc. 2, 24. Et, *Horæ momentum intereſt inter ſolium & aliena genua*, Seneca de Tranqu. an. c. 11. Genua enim ſupplices tangebant, quippe quæ miſericordiæ ſacræ eſſent, ut Serv. in ecl. 6 Virg. notat. Sane ſupplices non ipſi modo in genua provolvebantur, cujus cauſſa ſatis aperta; ſed etiam eorum, quibus ſupplicabant, genua contrectabant. vid. Plin. 11, 45. Plaut. Cure. 5, 2, 32 *Per genua te obſecro.* Tac. Hiſt. 2, 46, 3 *Qui procul adſtiterant, tendere manus: proximi prehenſare genua.* Hor. 1 epiſt. 12, 27 *Ius imperiumque Phraates Cæſaris accepit genibus minor:* Significat, Phraatem ſupplicem ſuſumque ad genua Cæſaris, & ſic minorem genioûs, recepiſſe regnum. Sed de geſtu genua prentantium v. plura congeſta a Gonſalio ad Petron. c 17 p. 80 ſq. Vide & ſupra *Inceratus* ſub *Cera. Genua deſerunt curſorem*, Plaut. Merc. 1, 1, 13, die beine wollen nicht fort. ¶ 2. Proverbium Θεῶ ἐν γόνασι κεῖται, de incerto exitu. Originem ejus expoſuit Rutgerſius V. L. 5, 5. ¶ 3. Veteres in maſculino & neutro *Genus* quoque dixerunt. Illud ex Lucilio probat Nonius 3, 103. Hoc Priſcianus ex Cic. in Arat. v. 403 *Hic genus & ſuram cum chelis erigit alte.*

¶ Genualia, *ium*, n. pl. genuum indumenta, knie-bänder, hoſenbänder. Ovid. Met. 10, 593 *Poplitibus ſuberant picto genualia limbo.*

¶ Genuārius, *i*, m. ein fußfälliger. Gloſſ. lat. gr. *Genuarius*, γονυπετής.

¶ Gĕnĭcŭlum, *i*, n. diminut. idem quod *genu.* Hinc *de geniculis adorare*, Tertull. de corona mil. dixit c. 6, knieend beten. *De dominico jejunium nefas ducimus, vel de geniculis adorare.* vide Scalig. de Emendat. Temp. p. 655. ¶ 2. Et *Genicula* internodia ſunt, ac velut articuli in culmis & caulibus, die knoten und gelencke an halmen und ſtengeln, Plin. 16, 30 ſub fin.

¶ Geniculus, *a, um*, &

¶ Geniculōſus, *a, um*, flexuoſus, nodoſus, krumm, gebogen, knöticht. De canali Vitruv. 8, 7 *Quod ſi non venter* &c. *ſed geniculus erit.* Apul. de Herb. c. 77 *Virgulta geniculoſa.*

¶ Gĕnĭcŭlo, *are*, verbum, genu niti, knien. Vet. Gloſſ. *Geniculat*, γονατίζει. ¶ 2. Item, knoten gewinnen. Plin. 18, 16 *Antequam ſeges geniculaverit.*

¶ Geniculātus, *a, um*, knöticht, voll knoten; ut, *Culmus geniculatus*, qui multis geniculis committitur, Cic. de Senect. c. 15. Vitruv. 9, 6 ſidus illud, quod Græci ἐν γόνασι, Firmicus *Ingeniculum*: & *Geniculatum* & *Ingeniculatum* appellitat. Apul. de Herb. c. 77 *Radices geniculatæ.*

¶ Geniculātim, adv. per genicula, knoten-weiſe. Plin. 21, 10 *Foliis geniculatim circumdata.*

¶ Geniculatio, *onis*, f. die knie-beugung. Tertull. de Scapul. c. 4 *Geniculationibus & jejunationibus noſtris etiam ſiccitates ſunt depulſæ.*

¶ Genuflecto, *ere*, niederknien. Et

¶ Genuflexio, *onis*, f. die niederknieung. Eccleſiaſtica ſunt.

Compoſita:

¶ Adgĕnŭcŭlor, *ari*, vor einem niederknien. Tertull. de Pœnitent. c. 9 de pœnitentium diſciplina agens: *Jejuniis preces alere, ingemiſcere, lacrymari, & mugire dies noctesque ad Dominum Deum tuum, preshyteris advolvi, caris Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis ſuæ injungere.*

¶ Congĕnĭcŭlo, Congenuclo, vel Congenulo, *are*, in genua ſe proſternere, auf die knie fallen, apud Cælium & Siſennam. v. Nonium 2, 156; & 1, 283.

¶ Congenulātus, *a, um*, genu replicato cadens, zu boden gefällt, knieend. Siſenna apud Non. 1, 283 *Multi plagis adverſis icti & congenulati.*

¶ Congenuo, *are*, eſt genua conjungere, zuſammen knien. vid. Scalig. ad Varr. ex Pomp. & Voſſ. Etymol. p. 234 ex Nonio.

¶ Ingenĭcŭlus, *i*, m. Engonaſi, ſidus Herculis. Firmic. 8, 17 *In extremis piſcium partibus oritur Ingeniculus, qui a Græcis ἐν γόνασι dicitur.* Manil. 5, 639 *Nixa genu ſpecies & Grajo nomine dicta Engonaſi ingenicla videns ſub origine cauſſæ.*

¶ Ingeniculo, *are*, knien. Hyginus Aſtron. 2, 6 *Dicit, poſtquam Herculem tela deficerent, ſe ingeniculaſſe.* conf. Lamprid. Heliog. c. 5.

¶ Inge-

¶ Ingeniculatus, *i*, m. idem sidus Herculis. Vitruv. 9, 6 *Pes Ingeniculati*, i. e. pes Herculis. Qui eod. cap. etiam *Geniculatum* appellavit, ut supra diximus.

¶ Progeniculo, *are*, fußfällig seyn. Gloss. lat. gr. *Progeniculo*, γονυπετῶ. Item, *Progeniculat*, γονυπετεῖ.

GENVA, *æ*, f. urbs Liguriæ maritima, nobilis, potens, in Italia, Genua. Distinguenda a *Geneva* Allobrogum Galliæ. ¶ 2. *Genuæ* ex Lucilio vide in *Gumia*.

Genuinus, *e*, vide sub *Gigno*.

GĔNVS, *ĕris*, n. stirps, principium & origo familiæ seu generationis, vel ab eo, qui genuit, vel a loco, in quo genitus quispiam est, eine ankunft, geschlecht; ut, *Nobili genere natus aliquis*, Cic. Verr. 5, 70, von adelichem stamm. *Genere suo indignum facere*, vel *admittere aliquid*, Ter. Adelph. 3, 3, 55. *Turpitudo generis opprobrio multis fuit*, Quintil. 3, 7. ¶ 2. Per translationem *genus* etiam dicitur aliquorum hominum aggregatio, qui ab eadem stirpe ortum trahunt: ut, *Genus Heraclidarum*, pro iis hominibus, qui ab uno *Hercule* profluxerunt. Sic, quia omnes homines ab uno principio ortum trahunt, nempe a Deo, etiam dicimus *Genus humanum*. Virg. Æn. 1, 542 *Si genus humanum, & mortalia temnitis arma, At sperate Deos, memores fandi atque nefandi*. ¶ 3. *Genus*, forma, qualitas, die art, beschaffenheit. Ter. Eun. 2, 2, 17 *Est genus hominum, qui &c.* es ist eine art leute. Cic. de Amicit. c. 17 *Constantes eligendi amici, cujus generis magna penuria est*, solcher art giebts nicht viel. Liv. 8, 24 *Ut pleraque ejus generis ingenia sunt. In omni genere & varietate artium excellere*, Cic. pro Balbo c. 6, in allerley künsten. *Genera dicendi*, apud rhetores. Et Ausonius Eidyll. 11, 66 *Trimum dicendi genus est, sublime, modestum, Et tenui silo. Excutiendum est omne genus auctorum*, Quintil. 1, 4, allerley bücher. *Vti novo genere litterarum*, Cic. fam. 13, 15 exrr. eine neue manier. Id. fam. 3, 2 *Quid in eo genere efficere possis, tui consilii est*, i. e. in ea re, in eo negotio, scil. in proconsulatu Ciliciæ obtinendo, bißalls, darinnen. ¶ 4. *Genus* pro sobole, prole, liberis. Catullus 62, 2 *Hymen Vraniæ genus*, id est, filius. Ita Virg. Æn. 12, 198 *Latonæque genus duplex*, id est, Gemellus. Ita de Castore & Polluce gemellis Seneca Herc. Furente v. 552 *Non illic geminum Tyndaridæ genus*. Similiter quoque usus Horatius est. ¶ 5. Non raro de toto populo seu genre dicitur. Sallust. 1 Hist. *Genus armis ferox & servitii insolitum*. Et Liv. 1, 18 *Institutum disciplina tetrica ac tristi Sabinorum, quo genere nullum quondam incorruptius fuit*. Florus 2, 3, 4 *Ligures durum ac velox genus*. ¶ 6. Translatum similiter ad animantes est. Lucret. 5, 860 *Principio genus acre leonum, sævaque fecla Tutata est virtus*. Et Horat. 1 od. 2, 9 *Piscium & summa genus hæsit ulmo*. ¶ 7. Rursus *genus* appellamus id, sub quo *species* collocatur, ut homo, & bestia sub *animali*. Cic. de Invent. 1, 28 *Genus est, quod partes aliquas amplectitur, ut cupiditas. Pars est, quæ subest generi, ut cupiditati amor, avaritia*. ¶ 8. Apud Grammaticos sexum notat, vel aliquid ei analogum. Varro de L. L. 9, 2 *In virili genere est* lepus, *& neutro* nemus: *dicitur enim* hic lepus *&* hoc nemus.

¶ Gener, *ĕri*, m. filiæ maritus, der eidam, tochtermann, a *Genus*. Ovid. Met. 1, 44 *Vivitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus, Non socer a genero, fratrum quoque gratia rara est*. ¶ 2. Pro *marito sororis* etiam accipitur *Gener* apud C. Nepot. 4, 1, 2, si Cujacio Observ. 6, 17 aliisque credimus.

¶ Gĕnĕrālis, *e*, quod ad cunctos pertinet, allgemein; ut, *Decorum generale*, Cic. Off. 1, 27. ¶ 2. Quod de genere agit, aut eo pertinet. Sic *Genus generale* appellat Seneca epist. 58, quod summum & generalissimum dicunt alii. Cic. de Invent. 1, 8 *Cum, qualis sit res, quæritur, quia & de vi, & de genere negotii controversia est, constitutio generalis vocatur*.

¶ Generaliter, adv. gäntzlich, insgemein. Cic. de Invent. 1, 26 *Tempus generaliter definire difficile est*. Plin. 1, 8 *Generaliter quædam annotare*, summarisch aufzeichnen.

¶ Generalitas, *ātis*, f. universitas, die allgemeine sache. Mart. Capella 4 p. 100 *Hominem a cæterorum animantium generalitate discernere*. Et Symmach. 2 epist. 90 *Præfata generalitas*. v. Voss. de Vit. L. L. 3, 13.

¶ Gĕnĕrōsus, *a, um*, γενναῖος, nobilis, præstans, großmüthig, edel, wohlgebohrn, eines tapffern geschlechts oder stammes. Plus est, quam *nobilis*, v. Voss. Inst. Orat. 2, 14 sect. 7. Sic, *Generosi spiritus imperator*, Plin. 8, 41. *Generosum vinum*, Horat. 1 epist. 15, 18. *Generosa stirpe profectus*, Cic. in Carm. Divin. 1, 12. *Iuvenis generosi sanguinis*, Lucan. 3, 723. *Pater Themistoclis generosus fuit*, Nep. 2, 1, 2. *Generosioris arboris statim planta cum fructu est*, Quintil. 8, 3. *Pars hominis generosior*, id est, anima, Prudent. contra Symmach. 1, 19. *Fortissimus quisque generosissimus est*, Marius apud Sallust. Iug. c. 85. *Generosissima fœmina*, Suet. Tib. c. 49.

¶ Generose, adv. hertzhaft; ut, *Generosius perire*. Horat. 1 od. 37, 21.

¶ Gĕnĕrōsĭtas, *ātis*, f. nobilitas, der adel, die edele art. *Generositas furculorum*, Pallad. 11, 3. *Tauris in adspectu generositas*, Plin. 8, 45.

¶ Gĕnĕro, *avi, atum, are*, gignere, creare, propagare, zeugen schaffen. *Hominem generavit & ornavit Deos*, Cic. de Leg. 1, 9. Et, *Homines hominum caussa generati sunt*, Id. Off. 1, 7. *Eadem terra rhinocerotas alit, non generat*, Curt. 8, 9, 17. Quintil. 1, 1 p. 23 de puerulorum ingeniis: *In iis ætatibus, quæ nihil dum ipsæ ex se generare queant*.

¶ Generans, *tis*, zeugend, schaffend, herfürbringend. Ovid. Met. 15, 375 *Semina limus habet virides generantia ranas*.

¶ Generātus, *a, um*, erschaffen, gezeugt, gebohren, gepflantzt; ut, *Mundus semperne fuerit, nullo generatus ortu*, Cic. de Vniverf. c. 2. *Troja generatus Acestes*, Virg. Æn. 5, 61. *Species arboris ex sua radice generatæ*, Curt. 9, 1, 10.

¶ Generatim, adv. per singula genera seu species, von art zu art. Virg. Georg. 1, 35 *Proprios generatim discite cultus, Agricolæ*. ¶ 2. Et, *generatim*, generaliter, in genere, in gemein. *Generatim dicere*, Cic. in Pison. c. 35. *Omnia generatim complecti*, in einem hauffen zusammen fassen, Id. de Invent. 2, 5. Huic τὸ *sigillatim* oppositum Suet. Tib. c. 61; *membratim* Plin. procem. lib. 2 *nominatim*, Cic. ad Att. 11, 6 pr.

¶ Generatio, *ōnis*, f. die zeugung, fortpflantzung, geburt. Plin. 10, 52 pr. *Generatio avium*. Et, *Generatio hominum*, Id. 11, 64.

¶ Generāmen, *ĭnis*, n. idem. Strabo Gallus in Rosa: *Flos tibi sceptrigero venit generamine Iessæ*.

¶ Generātor, *ōris*, m. pater, der vater, gebährer. Cic. de Vniverf. c. 11 *Nosse generatores suos*. Virg. Æn. 3, 704 de monte, cui Agrigentum Siciliæ impositum: *Magnanimûm quondam generator equorum*. Pro admissario generis asinini Plin. 8, 44 f. 69 extr.

¶ Generatrix, *īcis*, f. die mutter, gebährerin. Pomp. Mela 9, 1 *Ægyptus hominum aliorumque animalium perfœcunda generatrix*.

¶ Generasco, *ĕre*, gebohren werden. Lucret. 3, 746 *Omnia generascunt*.

¶ Generābĭlis, *e*, fruchtbar. Plin. 2, 45 *Generabilis rerum natura spiritus*, hoc est, qui facile generat; seu, ex quo res facile generantur. Manil. 1, 143 *Opus generabile fingit*.

¶ Generatōrius, *a, um*, generari solitus, das sich zeugen läßt. Tertull. adv. Valent. c. 27 *Generatorio more*.

¶ Generatorium, *i*, n. subst. facultas generandi, die kraft zu gebähren, apud Ambrosium.

Composita:

¶ Adgĕnĕro, *are*, hinzu gebähren. Tertull. adv. Marc. 4, 19 *Omnibus natis adgenerantur & fratres*.

¶ Bigĕnĕris, *e*, sive Bigĕner, *ĕris*, duorum generum. Festus: *Bigenera dicuntur animalia ex diverso genere nata, ut leopardus ex leone & panthera; mulus ex equa & asino*. Si Varronianis libris, quorum magnus consensus est, fidem habeamus, etiam secunda nominum forma declinari potest. Ita enim de R. R. 2, 8 *Muli & hinni, bigeneri atque insititii, non suopte genere ab radicibus*.

¶ Congĕnĕro, *are*, rarius est, atque idem quod adjungere, associare. vide Nonium 2, 121.

¶ Congenerātus, *a, um*, mitgebohren; ut, *Poreuli congenerati*, Varr. R. R. 2, 4. *Congeneratum parentis senium*, Colum. 7, 3.

¶ Congĕner, *ĕris*, o. hoc est, genere cognatus, ejusdem generis, gleicher art, eines geschlechts. Plin. 15, 24 *Aliud corpus est terrestribus frugis: aliud congeneri eorum uncduni*.

¶ Congĕner, *eri*, m. subst. generi in affinitate socius, ein schwager, mitgenoß. *Congeneri*, duo pluresque generi, respectu unius soceri. Symmach. 8 epist. 40 *Supremis congeneri interesse*. Gloss. Cyrilli: *Congener*, σύγγαμβρος.

¶ Degĕnĕro, *are*, est insitam vim & naturam amittere, a generis nobilitate & benirare deficisсere, aus der art schlagen, eine fremde art an sich nehmen. Virg. Georg. de Seminibus 1, 197 *Vidi lecta diu, & multo spectata labore, Degenerare tamen. Degenerare in feritatem*. Plinius dixit 17, 15, wild werden. De vitibus enim ibi ita loquitur: *Si sativæ silvestribus inserantur, degenerant in feritatem*. Cic. de Claris Orat. c. 34 *Naturale quoddam stirpis semen degeneravit vitio depravatæ voluntatis*. Id. in Verr. 3, 68 *Consuetudo & disciplina degenerare non sinit*, gewohnheit und zucht läßt nicht übel gerathen. Componitur vulgo cum præpositione A: ut Cic de Provinc. consul. c. 8 *Cujus utinam filii non degenerassent a gravitate paterna*. Et pro Flacco c. 11 *Cumque ab hac perenni contestataque virtute majorum non degeneraverit*. Poëtæ etiam Dativo jungunt. Properr. 4, 1, 79 *Dii mihi sunt testes, non degenerasse propinqui*. Nisi sextus hic casus est κατ' ἐλλειψιν præpositionis. Manifestior tamen Dativus apud Claudianum de 4 Consl. Honorii v. 366 *Æqualis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama solus Verteret, & patri non degeneraret Achilli*. Nec male cum quarto casu componitur. Ovid. met. 7, 542 *Acer equus -- Degenerat palmas*, & Pont. 3, 1, 45 *Hanc cave degeneres*. Ita Cl. Heinsius e MSS. emendat, confirmatque aliis exemplis, cujusmodi est illud Statii 3 Silv. 1, 160 *Non degenerabit honorem*. Hinc pass. Solin. c. 17 *Adulterinis coitibus degenerantur partus leænarum*.

¶ Degeneratio, *onis*, f. die verschlimmerung, apud Augustinum.

¶ Degenerator, *oris*, m. corruptor, ein verführer, apud eundem.

¶ Dēgĕner, *ĕris*, o. qui patris aut majorum suorum moribus non respondet, unartig, ungerathen. *Proles degener*, Sen. Agam. v. 386, der aus der art schlägt. Poëtæ cum Genitivo jungunt. *Degener altæ virtutis patrum*, Sil. 10, 68. Et, *Iuvenis patrii non degener oris*, Ovid. Pont. 3, 5, h. e. æque ac pater distortus. Virg. Æn. 3, 13 *Degeneres animos timor arguit*, i. e. ignobiles. Conf. Lucan. 6, 417. Tac. 12, 62, 1 pro supposititio posuit, Pseudophilippum vocans *degenerem regem*.

¶ Ingenero, *are*, inserere, propagare, einpflantzen. Colum. 10, 196 *Ingenera, nunc sunt genitalia tempora mundi*. Cic. Off. 1, 4 *Naturæ ingenerat præcipuum amorem in eos, qui procreati sunt*. Liv. 5, 27 *Societas, quam ingeneravit natura, utrisque est, eritque*. Catull. 62, 212 *Non decet Tam vetus sine liberis Nomen esse; sed indidem Semper ingenerari*.

¶ Ingeneratus, *a, um*, angebohren, eingepflantzt; ut, *Ingenerata familiæ frugalitas*, Cic. pro Sext. c. 9.

¶ Ingenerasco, *ere*, eingepflantzt werden. Lucret. 3, 746 *Ex ineunte ævo ingenerascunt, inque genuntur*. Sed lectio alia aliis placet.

Multigĕner, sive Multigĕneris, vide in *Multus*.

¶ Prægĕnĕro, *are*, ante generare, vorher zeugen. Prosper Aquitanicus princ. Epitaphii hæres. Nestor. & Pelag. *Nestoriana lues successit Pelagianæ, Quæ tamen est utero prægenerata meo*.

¶ Progĕner, *ĕri*, kinds-tochtermann, cujus relatum *Prosocer*, apud Sueton August. cap. 19, & Tac. Hist. 5, 9, 7. Pater meæ uxoris, *Socer* est. Avus uxoris, *Socer magnus*, itemque *Prosocer* dicitur; & ego ejus *Progener*. Vide Modestinum ICtum Leg. 4 § 6 Dig. de Gradibus. Seneca epist. 21 *Tiberius Attici progener*. Agrippa enim, socer Tiberii, gener Pomponii Attici fuit. Vide Nepot. 25, 12, 1.

¶ Progĕnĕro, *are*, ex ſe generare ſeu producere, zeugen, herfürbringen. Horat. 4 od. 4, 31 *Nec imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam.*

¶ Progeneratio, *ōnis*, f. die zeugung. Plin. 8, 43 *Progeneratio mularum.*

Prŏgĕnĭes, vide infra in *Progigno* ſub *Gigno.*

¶ Regenero, *are*, iterum generare, repræſentare, wieder gebähren. Plin. 14, 22 *Druſus Cæſar regenerasſe patrem Tiberium ferebatur*, hoc eſt repræſentaſſe. Id. 7, 12 *Qui adulterio Æthiopis nata matre, nil a cæteris colore differente, ipſe avum regeneravit Æthiopem.*

¶ Regeneratio, *ōnis*, die wiedergeburt, vox eccleſiaſtica, apud Patres paſſim, etiam in ipſa Vulgata N. T. translatione, occurrens. Eleganter pro ea Salviano lib. 7 Gub. p. 71 dicitur *generatio nova.*

GĔNŬSUS, *i*, m. Epiri fluvius. v. Lucan. 5, 462 & 465. v. quos Drakenb. ad Liv. 44, 30 laudat.

GEŌDÆSIA, *æ*, f. ἡ γεωδαισία, die feldmeß-kunſt.

¶ Geodætes, *æ*, m. ein feldmeſſer. v. Voſſ. de Scient. Mathem. p. 113.

GĔŌGRAPHIA, *æ*, f. γεωγραφία, deſcriptio terræ: Differt a κοσμογραφίᾳ, χωρογραφίᾳ, τοπογραφίᾳ, de quibus ſuis locis, die beſchreibung des erdbodens, land-beſchreibung. Cic. Att. 2, 4 *De geographia*, inquit, *dabo operam, ut tibi ſatisfaciam.*

¶ Geogrăphus, *i*, m. γεωγράφος, qui geographica tractat, ein landbeſchreiber. Ammian. 22 p. 414.

¶ Geographĭcus, *a*, *um*, adject. γεωγραφικός, ut, *Stylus geographicus* Ammian. 23, 18. *Geographica perplexitas*, Id. 31, 5. Adde Cic. Att. 2, 6. Apud Græcos Anaximander Mileſius primus *tabulas geographicas* inveniſſe dicitur, land-charten.

GEOMANTIA, *æ*, f. γεωμαντεία, divinationis genus ex terra, & in pulvere peragendæ. v. Iſidor. Orig. 8, 9; & Peucer. Divinat. p. 405.

GĔŌMETRIA, *æ*, f. γεωμετρία, ſi etymon ſpectes, ars dimetiendi terram, deinde omnis doctrina magnitudinum, die meß-kunſt. Illa, quæ proprie circa agros & terras verſatur, *Geodæſia*, die lands oder feldmeß-kunſt. *Tractaverunt Geometriam Euclides & Archimedes*, Cic. de Orat. 3, 33. Id. Tuſc. 1, 2 *Geometria apud Græcos ſummo honore fuit.* Hanc Alexander didiciſſe *infelix* dicitur, ſcitu rus quam *puſilla* terra eſſet, ex qua minimum occupaverat, cujus cauſſa falſum cognomen *Magni* gerebat. vide hæc ſcite & argute diſputantem Senecam epiſt. 91. A Pythagora inventam & *Hiſtoriam* appellatam, Iamblichus ejus vita c. 18 prodidit. Alii Ægyptiorum repertum ſcribunt. Servius ad illud Virgilii ecl. 3, 40 *Et quis fuit alter? Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem*, RADIO inquit, *id eſt, virga Philoſophorum, qua Geometræ lineas indicant. Inventa autem hæc ars tempore, quo Nilus plus æquo creſcens confudit terminos poſſeſſionum: ad quos innovandos adhibiti ſunt Philoſophi, qui lineis diviſerunt agros*, &c. Barbari autem funibus; Romani perticis metiebantur: quarum tamen uſum recentiorem eſſe, oſtendere conatur Salmaſius Exercitat. Plin. vide infra *Pertica.* Cæterum Geometriæ vocabulum aliquando latius patet. Nam Gellius uſus eſt, ut ὀπτικὴν, κανονικὴν, μετρικὴν ejus ſpecies facias. vide eum 16, 18. De Geometriæ ad alias artes, oratoriam præſertim, utilitate Quintil. 1, 10 p. 111 ſq.

¶ Geomĕtres, *æ*, m. γεωμέτρης, der die meß-kunſt verſtehet. Cic. Off. 3, 7 *Geometræ ſolent non omnia docere, ſed poſtulare, ut quædam ſibi concedantur, quo facilius, quæ velint, explicent.* Conf. Acad. 4, 36.

¶ Geomĕter, *ri*, m. idem. Sen. epiſt. 88 *Illud tibi geometer poteſt dicere.* conf. fictus ille C. Nep. ex Darete 2 v. 126. Et ipſe Iuven. 3, 76. it. Burm. ad Quint. 1, 10 p. 10.

¶ Geomĕtrĭcus, *a*, *um*, zum ausmeſſen gehörig; ut, *Scientia Geometrica*, Plin. 7, 37. *Ratio Geometrica*, Cic. Acad. 4, 36; & Gell. 18, 15.

¶ Geometrĭca, *orum*, n. pl. ſubſt. ut, *Geometrica didiciſſe*, Cic. Tuſc. 1, 24.

¶ Geometrice, adv. γεωμετρικῶς. Plin. 35, 10 *Geometrice eruditus.*

GEORGIA, *æ*, f. γεωργία, agricultura, die feld-bau-kunſt.

¶ Georgicus, *a*, *um*, γεωργικός, zum ackerbau gehörig; ut, *Georgicum carmen*, Colum. 7, 5.

¶ Georgica, *orum*, n. pl. γεωργικά, libri de agricultura, ſeu re ruſtica. Virgilius ſcripſit 4 libros Georgicorum.

GĔRĂNIUM, *i*, n. γεράνιον, herba, ſtorchſchnabel, ſic dicta a ſimilitudine gruis capitis in ſummitate. v. Plin. 26, 11; Dioſc. 3, 131. Tria ejus genera Matthiol. tradit. ¶ 2. Item, machinæ genus, ad onera majora v. g. e. navibus, vel in naves tollenda, die krane.

¶ Geranītes, *æ*, m. γερανίτης, gemma, a gruis oculo ſic dicta Plinio 37, 11.

GERDIUS, *i*, ſecundum nonnullos textor eſt, ſecundum alios bajulus, forte a gerendo. Lucil. apud Nonium 2, 379 *Curate domi ſint gerdius, ancillæ, pueri.* Exſtat enim apud Firmicum 8, 25.

GERGYTHIUM, *i*, n. oppidum in Troade, cujus meminit Plinius 5, 30.

GERMANIA, *æ*, f. Γερμανία, Teutſchland. Qui veteris, qui noſtræ Germaniæ fines & termini ſint, oſtendit Bernegg. Quæſt. in Tacit. quæſt. 1, & Conring. pecul. libro. Ovid. Faſt. 1, 597 *Et mortem & nomen Druſo Germania fecit.*

¶ Germāni, *orum*, m. pl. gens indigena, non infuſa ex aliis peregrinis gentibus, aut aliis ullis aliarum nationum connubiis infecta, ſed propria, ſincera & tantum ſui ſimilis, quemadmodum Tacitus c. 2 de Mor. illorum ſcripſit. Vetuſtiſſimum nomen *Teutonum* fuit, quod & hodieque obtinet, cum Teutſche, Deutſche, (promiſcue enim ſcribi vel diſputatione doctiſſimorum inter Germanos virorum nupera patuit) appellamur. De quo v. Cluver. Antiquæ Germ. 1, 11; & infra *Teutoni. Tungros*, qui primi e Teutonibus trans Rhenum commigrarunt, novo vocabulo ſe appellaſſe *Germanos*, Tacitus auctor eſt dicto c. 2, quod nonnulli quaſi *Gaimanos*, interpretantur. Quidam a *germinando* derivant, propter fœcundirarem genris populoſiſſimæ, ut Silvius: quo & Paulus Diaconus reſpiccre videtur de geſtis Longobardorum 1, 1. Alii, cum forma, moribus, vitæ genere parum differrent a Gallis, *Germanos* appellatos a Romanis, ut fratres quaſi Gallorum eſſe oſtenderent, quæ Strabonis opinio eſt lib. 7 Geograph. Aliter Tacitus de Germ. c. 2; *Cæterum* GERMANIÆ *vocabulum recens & nuper additum*, (ſubaudi, quidam affirmant) *quoniam qui primi Rhenum transgreſſi Gallos expulerint, tunc Tungri, nunc* Germani *vocati ſint. Ita nationis nomen, non gentis, evaluiſſe paullatim, ut omnes primum a victore ob metum; mox a ſe ipſis invento nomine* GERMANI *vocarentur.* Ex quibus verbis conſtat, GERMANORUM nomen non generale initio, ſed ſpeciale, illiusque tantum nationis fuiſſe, quæ prima e Germanis in Gallias fuerit transgreſſa; inde magis magisque innotuiſſe, evaluiſſeque usque adeo, ut genti univerſæ tandem hæreret. Nomen alii deducunt a *Werre*, quod Gallica dialecto *Guerra* dicitur, & *bellum* ſignificat; & *Man*, quod virum notat. Hoc nomine igitur victi Galli, Victores appellarunt, bellicoſam eorum virtutem, qua ſeſe formidabiles fecerant, ita celebrantes. v. Cluver. Antiqu. Germ. 2, 20, ubi pluribus de iſto Taciti loco, & vocabuli hujus origine diſputat. Sane militari virtute & fide præcipue excelluere Germani, ob quas res etiam a Regibus Principibusque Romanis ad cuſtodiam corporis delecti fuerunt, de quo Lipſius ad 8 Ann. Taciti p. 343. Duplex porro Germania eſt, *Superior* & *inferior*, quæ apud Romanos ſcriptores non eadem diviſio eſt, quæ noſtris uſurpatur; Tum enim non tota Germania, ſed pars Gallici ſoli ad Rhenum, a transductis in eam Germanis, ira in provincias Romanas dividebatur, ut *ſuperior* alia ſeu *prima* eſſet; alia *ſecunda* ſeu *inferior*. v. Geograph. Antiq. De finibus antiquæ Germaniæ exſtant verſiculi Philipp. Melanchth. *Rhenus ab occaſu, Viadri ſed flumen ab ortu, Clauſerunt fines, Teutona terra, tuos. Aëriaque Alpes immotum limes ad Auſtrum, Balthicus ad Boream terminat Oceanus.*

¶ Germanus, *a*, *um*, Ovid. A. A. 3, 163 *Femina caniciem Germanis inficit herbis*, h. e. rutilum colorem inducentibus. v. Burm.

¶ Germānĭcus, *a*, *um*, teutſch, vulgatum, ut *Lingua Germanica.* ¶ 2. *Germanicus* Cæſar, Druſi Neronis filius, indole, forma, virtute omnium excellentiſſimus: ideoque ab Auguſto ſucceſſor ſibi deſtinatus. v. Sueton. in Calig. quatuor prioribus capitibus. Ejus res geſtas Tacitus deſcribit. ¶ 3. Sed *Germanicus* Auguſtus apud Quintil. 10, 1 p. 907. Burm. eſt Domitianus.

¶ Germanicĭi, &

¶ Germaniciāni, m. pl. apud Suetonium memorantur in Tib. c. 25. Galba c. 20; & Oth. c. 8. Ita autem vocantur, qui in Germania militabant.

¶ Semigermanus, *a*, *um*, halb-teutſch. Liv. 21, 38 *Itinera obſepta gentibus ſemigermanis.*

Germanus, pro *fratre*, vide poſt paullo ſub *Germen.*

GERMEN, *ĭnis*, n. ein zweig, gewächs, ſproſſen. *Germen* autem quaſi *Genimen* a *genendo*; ut *carmen* quaſi *canimen* a *canendo.* Vnde & pro origine & genere ponitur. Prudent. hymno 10 καθημ. v. 24 de anima: *Quæ germen ab æthere traxit.* Ver. Gloſſ. *Germen, σπόρος.* Vnde & *Germani fratres*, appellati. Feſtus: GERMEN *eſt, quod ex arborum ſurculis naſcitur, unde &* GERMANI, &c. ¶ 2 Etiam pro pomis & fructibus arborum poni docent Barth. & Heinſ. ad Claudian. de laud. Stil. 2, 465. ¶ 3 Pro fœtu animalium ſ. parvis *germina* dixit Nemeſia. Cyneg. 153.

¶ Germĭno, *are*, ausſchlagen, grünen, herfürſproſſen. Plin. 13, 4 de palma: *Mas palmite floret: fœmina citra florem germinat tantum ſpinæ modo.*

¶ Germinatio, *ōnis*, f. pullulatio, die ſproſſung. Plin. 17, 14 *Facillime coaleſcunt, quibus eadem corticis natura, quæque pariter florentia ejusdem horæ germinationem ſuccorumque ſocietatem habent.*

¶ Germinātus, *ūs*, m. ſubſt. idem. Plin. 16, 25 *Serotino quædam germinatu florent.*

¶ Germinalis, *e*, herfürwachſend; ut, *Germinales arbores*, quæ ex jacto ſemine vel ſponte e terræ germine naſcuntur, Papin. l. 7 § 12 ff. de ſoluto matrim. Et Zeno Veron. *Germinali oleo levigatus.*

¶ Germināſco, *ere*, idem ac *germinare*, Quadrig. apud Non. 2, 167.

¶ Germānus, *a*, *um*, eigentlich, brüderlich, treulich; ut, *Germani quaſi eodem ſtirpe geniti*, rechte natürliche brüder, Feſtus in *Germen.* Interdum conjunguntur, *Germanus frater, germana ſoror.* v. Nepos 5, 1, 2 atque ibi Interpretes. Iuſtin. 27, 3, 12 *Fratres, quaſi & germani caſibus, exules ambo, &c.* al. *Germanis caſibus.* Vet. Gloſſ. *Germanus, γνήσιος ἀδελφός, Germani, ἀδελφοὶ ὁμογνήσιοι. Germani* autem dicuntur & ὁμοπάτριοι, (die von einem vater) & *uterini*, (die von einer mutter). v. Rutgerſ. Var. Lect. 1, 9 p. 40 & ſeq. Drakenb. ad Liv. 41, 27. Etiam pecudes eadem matre aut eodem partu editas, *Germanas* vocari, ex Accii verſibus ap. Cic. de Div. 1, 22 apparet, ubi *germanus arietis* occurrit. ¶ 2. *Germanum*, pro vero & ſincero; ut, *Hæc, mea eſt, & fratris mei germana patria*, Cic. Leg. 2, 1, das rechte vaterland. *Germanus negotiator*, Cic. Att. 1, 18 extr. Id. ibid. 4, 5 p. 378 *Aſinum germanum* ſe aliquando fuiſſe fatetur, ein rechter eſel. *Nomen germanum*, Plaut. Capt. 2, 2, 38, der eigentliche name. Auſon. Moſella 285 *Germanæque putat formam ſpectare puellæ*, i. e. veram, non ſpeculo ſimulatam, aut fictam, uti vir doctus in Miſc. Obſerv. Vol. 10 p. 188 exponit. Superl. *Germaniſſimus*: Cic Acad. Quæſt. 4, 43 *Antiochus Academicus erat, ſi perpauca mutaviſſet, germaniſſimus Stoicis.* Hieronym. ep. 98 ad Auguſtinum: *Bajulum literarum habeas commendatum, & mihi ſcias germaniſſimum*, hoc eſt, amiciſſimum.

¶ Germane, adv. idem. Cic. ad Qu. fratr. 2, 14 *Germane & fraterne reſcribam*, rechtſchaffen und brüderlich.

¶ Germānĭtus, adv. idem. Auguſtin. Confeſſion. 3, 2 *Qui germanitus miſericors eſt.* Et Confeſſ. 4, 4 *Fidem germanitus & penitus tenere.* Sed & Pompon. apud Nonium 2, 381 *Amicus gaudet, ſi quid evenit boni, cui amicus eſt germanicus*, i. e. ſincere, fideliter, aufrichtig, rechtſchaffen.

¶ Germānĭtas, *ātis*, f. die brüderſchafft, rechte blut-freundſchafft, aufrichtigkeit; ut, *Concors germanitas*, Plin. 6, 1. Vſus eadem voce & Cice-

& Cicero eſt pro Ligario c. 11 *Moveat pietas, moveat germanitas.* Et Lactant. 6, 10 *Neceſſitudo germanitatis.* Vet. Gloſſ. *Germanitas, συγγένεια, ἀδελφότης.* ¶ 2. *Germanitas* interdum notat germanas ſorores, ut matrimonium pro uxore, ſervitium pro ſervis. Cic. de Haruſp. Reſp. c. 20 *In domeſticis eſt germanitatis ſtupris volutatus.* ¶ 3. Tribuitur etiam fructibus arborum; ut, *Mala germanitate coherentia & gemella*, durch zuſammenwachſ, Plin. 15, 14.

¶ Bigermen, *inis*, n. ſeges mixta ex duobus germinibus, Cathol. zweyerley ſaat.

¶ Congermino, *are*, coaleſcere, conjungi, aufwachſen. Gell. 20, 8 *Cepe revireſcit & congerminat decedente luna.*

¶ Congermaneſco, *ĕre*, idem, coaleſcere, confociari, ſich zuſammen halten. Apulej. 2 Met. p. 119 *In parilitatem amoris congermaneſcebat mecum.* Adſert etiam Nonius 2, 167 ex Quadrigario: qui &

¶ Congermanus, *a, um*, ex Varronis lib. 3 Rer. Hum. producit: *Cum his una rempub. conjunctli & congermani tenuére.* Ita Merceri Pariſienſis editio, & Scaligeri marginalis nota: alii *congerminati.*

¶ Egermino, *are*, ausſchlagen. Colum. 4, 17 *Decutienda ſunt omnia, quæ infra trunci caput egerminaverint.* Ibid. 4, 29 ante med. ipſum *ſurmentum* ſ. ſurculus *egerminare* dicitur.

¶ Egerminatus, *a, um*, herausgewachſen, apud Auguſtinum.

¶ Egerminatio, *onis*, f. die herauswachſung, entſprieſſung, Hieron.

¶ Prægermino, *are*, vorher grünen. Plin. 16, 29 *Præflorent & prægerminant*, ſie ſchlagen zeitlicher aus.

¶ Progermino, *are*, herfür ſproſſen, aufkeimen. Colum. 4, 10 *Ante, quam ſurculus progerminet.* Et c. 15 *Nec ex propinquo progerminet.*

¶ Regermino, *are*, wieder ausſchlagen, wieder grünen. Plin. 16, 33 *Cupreſſus ſuccifa regerminat.*

¶ Regerminatio, *onis*, f. die wiederausſchlagung. Id. Plin. 17, 30 *Caſtanea, regerminatione cædua, vel ſalice lætior*, ſie ſchlägt, wenn ſie abgeſorſt worden, leichter als wenden wieder aus.

GĔRO, *geſſi, geſtum, gerĕre.* Proprie portare eſt, vel ſuſtinere; ut, *Galeam gerere in capite*, Nepos 14, 3, 2. Deinde ad varia transfertur: Cic. Off. 1, 28 *Quemadmodum nos adverſus homines geramus, natura nos docuit non negligere*, wie wir uns gegen andere leute verhalten ſollen. *Negotium male gerere*, Cic. Caril. 2, 10, eſt adminiſtrare, ausrichten, verwalten. *Feliciter & ex ſententia rem gerere*, Cic. fam. 2, 7, nach wunſch verrichten. Plaut. Milite Gl. 2, 1, 149 *Meo remigio rem gero*, ich bin für mich, es hat mir niemand eingeredet. Publii Mimus: *Male geritur, quicquid geritur fortunæ fide.* Ter. Eun. 5, 4 pr. *Reviſo, quidnam Chærea hic rerum gerat*, was er für hat. *Res gerere, Res magnas gerere*, i. e. efficere, Corn. Nep. 22, 3, 3 de actu rerum, qui diſtinguitur a conſilio. Idem 1, 3, 3 *Gerere rem male*, uti adverſa fortuna. *Bellum cum aliquo adverſus quem gerere*, Idem 12, 3, 1, ubi ſocietatem & conjunctionem notat. *Sapientia omnes res humanæ geruntur*, Cic. de Orat. 2, 84. *A rebus gerendis ſenectus abſtrahit*, von wichtigen verrichtungen, Id. de Senect. c. 6. *Dum hæc geruntur*, inmittleſt, unterdeſſen, Nep. 14, 5, 1. *Fulvia nihil muliebre præter corpus gerens*, die ſonſt nichts weibiſches an ſich hatte. Vellej. 2, 74, 3 *Gerere remp.* pro adminiſtrare & præeſſe reipubl. gubernandæ, das regiment führen, tragen, verwalten, vulgatum eſt. Sed Liv. 3, 19 extr. *Tum hercle eo die, quo ego Cos. ſum creatus, male geſta reſp. eſt, multo pejus, quam cum Valerius periit.* Vbi non tam ad gerentem aliquem, quam ſimpliciter ad eventum reſpici videtur. Item, *Gerere imperium, honores*, Nep. 7, 7, 11 it. 15, 7, 5; & 25, 6, 2. *Conſulatum*, Id. 24, 2, 1. *Turpiter, turpiſſime ſe gerere*, Cic. Tuſc. 2, 21. Id. Off. 1, 26 *Quanto ſuperiores ſumus, tanto nos ſubmiſſius geramus*, je demüthiger wir uns halten ſollen. Sall. Iug. 85, 47 *Meque vosque in omnibus rebus juxta geram* h. e. tractabo. Cic. Or. 1 contra Rull. 8 *Sic me in hoc magiſtratu geram populo Romano.* Nepos 25, 2, 1 *Hic autem ſic ſe gerebat, ut communis infimis, par Principibus videretur*, er führete ſich alſo auf. Et 25, 14, 2 *Tanta uſus eſt moderatione, ut neque in feſtivitatibus vicies, parum ſe ſplendide geſſerit, nec in feſtivitatem centies affluentius vixerit.* Cic. Att. 6, 1 p. 580 *Thermum, Silium vere audis laudari. Valde ſe honeſte gerunt. Gerere ſe pro cive*, eſt agere & comparare ſe, ut civem decet: Ita Cic. pro Arch. c. 5, & alii vererum locuti ſunt; Recentiores *civem gerere* dixiſſent. Claudian. de 4 Conſ. Honorii v. 294 *Tu civem patremque geras.* Seneca Troad. v. 713 *Excidat Hector. Gere captivum.* Florus 1, 1, 3 *Lupa vagitum ſecuta ubera admovit infantibus, matremque ſe geſſit.* ¶ 2. Ex quibus omnibus patet, verbum *Gerere* magnam cognationem cum verbo AGERE habere. Et ita *gerere tempus* pro *agere* dixit Suet. Domit. c. 1 *Pubertatis & primæ adoleſcentiæ tempus tanta inopia tantaque infamia geſſiſſe fertur, ut nullum vas argenteum in uſu habuerit.* Quid differant tamen, Varro docet de L. L. 5, 8. *Poteſt*, inquit, *aliquis* facere *& non* agere. *Ut poëta facit fabulam, & non* agit: *contra actor* agit, *& non* facit. *Et ſic a Poeta* fabula fit, *& non* agitur: *ab actore* agitur, *& non* fit. *Contra imperator, qui dicitur* res gerere; *in eo neque* agit, *neque* facit; *ſed* gerit, *id eſt*, ſuſtinet. *Translatum ab his, qui* onera gerunt, *quod ſuſtinent.* Ergo gerere proprie eſt *ſuſtinere.* Quod ex verbo *geſto* colligitur. De differentia τῦ *agere, facere & gerere*, vide & L. 18 Dig. de Verb. Sig. *Morem gerere*, eſt obſequi, zu willen ſeyn, gehorſam ſeyn. Nep. 2, 7, 3; 14, 4, 3. *Animo ſuo morem gerere*, Ter. Andr. 4, 1, 17, ſeine luſt büſſen. *Animum dignum laude gerere*, einen löblichen ſinn an ſich haben. *Gerere amicitiam*, i. e. exercere, Cic. fam. 3, 8, freundſchafft halten. *Gerere inimicitias, ſimultatem cum aliquo*, Cic. Div. in Verrem c. 21 extr. feindſchafft hegen. *Pueri inter ſeſe quam pro levibus noxiis iras gerunt?* Ter. Hec. 3, 1, 30. v. Burm. ad Calp. Flacci decl. 13 p. 808 de phraſibus, *gerere mixtum gaudio ac metu animum, cupiditatem, deſideria, rixas.* ¶ 3. *Gerere & Regere* confundunt librarii. v. Drak. ad Sil. 5, 242.

¶ Gerens, *tis*; ut, *Bella gerens*, Horat. 4 od. 4, 17. *Virginis os habitumque gerens*, der ausſiehet wie eine jungfer, Virg. Æn. 1, 319. *Animum gerens curamque virilem*, ibid. 9, 311. Et cum caſu patrio, *Sui negotii gerens*, der geſchäftig iſt, das ſeinige abwartet, Cic. pro Quintio c. 19.

¶ Geſtus, *a, um*, gethan. Nep. 21, 2, 1 *Rerum geſtarum gloria.* Idem 7, 5, 7 *Maximis rebus geſtis venerunt.* Id. 15, 1, 14 *Res geſtæ a plurimis omnium anteponuntur virtutibus*, die thaten.

¶ Geſta, *orum*, n. pl. ſubſt. acta, thaten. Nep. 14, 1, 2 *Obſcuriora ſunt ejus geſta pleraque.* Nonnulli *geſta*, & *acta* ita diſtinguunt, ut *geſta* ſint in adminiſtratione magiſtratus, & in bello, & in rebus majoribus ad rempubl. vel ad plurimos ſpectantibus, ut *geſta* Alexandri, Pompeji, Cæſaris: *acta* etiam privatarum rerum & minorum & familiarum.

¶ Geſtio, *ōnis*, f. actio, adminiſtratio, die verrichtung, handlung. Cic. de Inventione 2, 12 *Deinde ipſius eſt negotii geſtio pertractanda.*

¶ Geritio, *onis*, f. idem. Vlp. l. 14 § 8 ff. de religioſ. *Pro harede geritio.*

¶ Geſtor, *ōris*, m. qui gerit, ein träger. Plaut. Pſeud. 1, 5, 14 *Pendeant geſtores* (criminum) *linguis, auditores auribus.* vide reliqua hujus loci in *Geſto.* Sed

Geſtus, *ūs*, m. eine geberde, vide infra ſuo loco.

¶ Gero, *onis*, m. ein träger. Plaut. Truc. 2, 7, 1 *Muli æris, damnigeruli, foras-gerones.*

¶ Gerăria, *æ*, f. eine trägerin. Pro puerorum gerula, eine kinder-magd, Plaut. Mil. 3, 102. conf. Turneb. Adverſ. 7, 6.

¶ Gerŭlus, *a, um*, tragend. Solin. c. 1 *Navis gerula ſacrorum.* Id. c. 20 *Cornua potuum gerula.*

¶ Gĕrulus, *i*, m. ſubſt bajulus, ein träger. Horat. 2 ep. 2, 72 *Feſtinat calidus mulis gerulisque redemtor.* Adde Suet. Cal. c. 40; Sen. de Benef. 3, 28; Colum. 10, 310. Et Apul. 3 Milef. ſub fin. *Sed geſtaminum modus numerum gerulorum excedit.* Elmenhorſt. *gerulonum* legit. Id. Apol. p. 323 *Gerulum verborum* dixit. *It ad matrem verborum Rufini gerulus. Scatigerulus*, vide infra *Scutum.*

¶ Gerulo, *ōnis*, m. idem, ex Apul. l. c. ſi Elmenhorſtii lectio placet.

¶ Gerula, *æ*, f. ſubſt. die trägerin. Apul. Met. 6 p. 715 *Divinæ formoſitatis gerula.* Tertull. adv. Iudæos c. 9 *De matricis, & de gerulæ ſuæ dorſo*, ſeiner kinder-magd. conf. Id. de Anima c. 19.

¶ Geruli-figulus, *i*, m. ein erfinder, anführer. Plaut. Bacch. 3, 14 *Geruli-figulus flagitii*, qui docet & producit flagitium. *Gerulus* enim, ut Scaliger moner ad Feſtum, apud veteres non ſemper eſt, qui aliquid portat, ſed & qui aliquid efficit.

¶ Gerundium, *i*, n. ſub una voce activum & paſſivum ſenſum gerens. v. Grammar.

¶ Geſto, *avi, atum, are*, tragen, führen. Tac. Hiſt. 2, 62, 2 *Ex urbe atque Italia irritamenta gulæ geſtabantur, ſtrepentibus itineribus ab utroque mari.* Ter. Adelph. 4, 2, 24 *Puerum tantillum in manibus geſtavi meis.* Ibid. 4, 5, 75 *Geſtare in ſinu*, i. e. amare, colere. Ita *Geſtare crimina, geſtare verba, vitia*; Seneca epiſt. 123 *Peſſimum genus hominum videbatur, qui verba geſtarent: Sunt quidam, qui vitia geſtant.* Plaut. Pſeud. 1, 5, 12 *Homines qui geſtant, quique auſcultant crimina, Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant.* v. reliqua in *Geſtor.* ¶ 2. Participio præſ. paſſive uſus eſt Sueton. Domit. c. 11 *Atretinum Clementem in eadem, vel etiam in majore gratia habuit, quoad noviſſime ſimul geſtanti, conſpecto delatore ejus*, VIS, *inquit*, HVNC NEQVISSIMVM SERVVM CRAS AVDIAMVS? De geſtatione, mox explicabimus.

¶ Geſtatus, *a, um*, getragen. *Geſtatus bijugis equis*, Mart. 1 ep. 13 & 83.

¶ Geſtatio, *ōnis*, f. geſtandi actus, das tragen, Martial. 5 epigr. 21. Veteres etiam inter cæteras tuendæ valetudinis rationes & iſtud habebant, ut vel equo, vel vehiculo, vel navi, vel lectica, ſellave certis & deſtinatis locis geſtarentur veherenturve, ſæpe & certis ſpatiis ad id definitis. Id *Geſtatio* dicebatur. Seneca epiſt 15 *Geſtatio & corpus concutit, & ſtudio non officit: poſſis legere, poſſis dictare, poſſis loqui, poſſis audire: quorum nihil nec ambulatio quidem vetat fieri.* conf. Celſ. 2, 15, qui eſt locus hac de re claſſicus. ¶ 2. Neque tantum ipſe actus ita dicebatur, ſed locus quoque, ubi has geſtationes celebrabant. vide Sidon. epiſt. 2, 9 cum not. Sirmondi; Lipſ. Cent. Miſcell. epiſt. 11, qui pleraque congeſſit & diſpoſuit, quæ de hoc argumento notabilia ſunt, itemque Buchnerum ad Plinii epiſt. 9, 7 n. 515, etiam Sen. epiſt. 33 & 55. Item Suet. Claud. c. 33, & Veſp. c. 21; Item 1, 13 § 4 de Vſufr. & quemadmodum.

¶ Geſtatus, *us*, m. ſubſt. idem. Plin. 15, 25 *Iunianis* (ceraſis) *gratus ſapor, ſed pæne tantum ſub arbore ſua, adeo teneris, ut geſtatum non tolerent.*

¶ Geſtator, *ōris*, m. qui gerit, ein träger; ut, *Delphinus geſtator & colluſor puerorum*, Plin. 9 epiſt. 33. *Mercurius geſtator aſſabilium colubrarum*, Macrob. lib. 4 p. 141. Sic Prudentio ἀποθεώσει v. 1001 (Heinſ. 937) Chriſtus eſt *innocui geſtator corporis.*

¶ Geſtatrix, *ĭcis*, f. eine trägerin. Val. Flacc. 4, 605 *Divaque Gorgonei geſtatrix innuba monſtri.*

¶ Geſtatōrius, *a, um*, zum tragen, adj. ut, *Geſtatoria ſella*, ein tragſtuhl, ſenfte, Suet. Ner. c. 26, & Vitell. c. 16.

¶ Geſtatorium, *i*, n. ſubſt. lectica, die ſenfte. Suet. Claud. c. 17 *Solitus etiam in geſtatorio ludere.*

¶ Geſtābilis, *e*, tragbar, ut, *Geſtabile cælum*, Caſſiod. 1 epiſt. 45, parva machina, cælum repræſentans, ein globus, himmels-kugel.

¶ Geſtāmen, *ĭnis*, n. was einer führet, oder trägt; ut, *Arma inſignia, &c.* Apul. lib. 11 de A. A *Mulieres candido ſplendentes amicimine, vario lætantes geſtamine, verno florentes coronamine, &c.* Virg. Æn. 3, 286 *Clypeum magni geſtamen Abantis, Poſtibus adverſis fgo.* Frequens eſt Plauto, e. g. Amph. 1, 1, 17; Curc. 5, 2, 4; Cift. 4, 2, 803; Mil. 1, 1, 7; Pœn. 1, 2, 186.

¶ Geſtito, *are*, frequentativum novum a *Geſtare*, oft tragen. Solinus c. 33 *Ficus Ægyptia, poma non vamis tantum geſtitans, ſed & caulice.* Martian. Capella 3 poſt 3 metr. *Velut clypeum geſtitabat.*

¶ Geſti-

¶ Geſtitatio, *onis*, f. das öftere tragen, apud Firmicum.
¶ Geſtitator, *oris*, m. ein ſteter träger, apud Sidonium.

I. Compoſita cum nominibus:

Poëtæ innumera compoſita formant in GER, quæ ſuis ſingula locis, ſub nominibus, cum quibus compoſita ſunt, invenies. Sunt autem e. g.

Aliger, Armiger, Aſtriger, Barbiger, Belliger, Claviger, (a *clava*, & a *clavis*), Corniger, Tricorniger, Criniger, Flammiger, Floriger, Freniger, Laniger, Lauriger, Libriger, Moriger, Naviger, Penatiger, Penniger, Pharetriger, Pinniger, Plagiger, Plumiger, Sagittiger, Salutiger, Sceptriger, Securiger, Setiger, Spiniger, Spumiger, Squamiger, Stelliger, Turriger, Tyriger, &c.

II. Compoſita cum præpoſit.

¶ Aggĕro, vel Adgero, *ſſi*, *ſtum*, *ĕre*, aggerare, accumulare, auf einander häuffen, ſchütten, aufwerffen. Virg. Æn. 3, 63 *Ingens aggeritur tumulo tellus.* Cic. in Epiſt. ad Hirt. ap. Non. *Luta & limo aggerebant.* Vnde *Agger*, de quo ſupra in A. Proprie eſt apportare, hinzutragen. Silius 3, 641 *Adgeſſere trabes.* Frontin. de Re Mil. 3, 8 *Terram ante ipſos muros aggeſſit.*

¶ Aggeſtus, *a*, *um*, aufgeſchüttet. Martial. 8 epigr. 55 *Aggeſtâ contumulavit humo.*

¶ Aggeſtum, *i*, n. ſubſt. ein ſchutt-hauffen. Ammian. 19, 8 *Ex aggeſtis erectis intrinſecus.* Et 20, 11 *Prunæ unius aggeſti.*

¶ Aggeſtim, adv. idem. Vulg. 2 Maccab. 13, 5 *Aggeſtim undique habens cineres.*

¶ Aggeſtus, *us*, m. ſubſt. die zuſammenhäuffung. Tac. Ann. 1, 35, 2 *Lignorum aggeſtus.* Id. Hiſtor. 3, 60, 2 *Locus ipſe caſtrorum placebat, late proſpectans, tuto copiarum aggeſtu.* Aurel. Vict. Epit. c. 3 *Arenæ aggeſtu.*

¶ Aggeſtio, *ōnis*, f. idem. Palladius 12, 15 fin. *Aggeſtione tectæ trabes*, mit ſand oder ſchutt bedecket.

¶ Antegeſtum, *i*, n. das vorhergeſchehene. Papin. ICt. l. 3 ff. de ſentent. paſſis: *Ex antegeſto habere actiones.* Sed videntur duæ voces.

¶ Antigerio, adv. quaſi *quod ante alia geritur*, zuförderſt. *Antiqui pro valde dixerunt*, ut ait Feſtus, heftig, ſehr. v. Voſſ. Etym. p. 32. Inter obſoleta refert Quint. 1, 6 extr.

¶ Circumgeſto, *are*, umher führen, tragen. Cic. ad Qu. Fratr. 1, 2, 2 *Eam quoque epiſtolam T. Catienus circumgeſtabat.* Apul. 8 Met. p. 213 *Circumgeſtantibus Deam adambulabat.*

¶ Congĕro, *ſſi*, *ſtum*, *ĕre*, conferre, accumulare, zuſammen tragen, zuſammen ſchütten. *Omnis in unum congerere*, Cic. Tuſc. 5, 40 *Quæ poſtea in illum ſint congeſta*, was man ihm ſchuld gegeben, Id. pro Mil. c. 24. *Congerere maledicta in aliquem*, Id. Phil. 3, 6, einen herunter machen. *Plagas mortuo congerere*, Phædr. 3, 20, 11. Sic Val. Flacc. Argon. 4, 306. conf. Menck. Obſerv. L. L. *Congerere divitias*, Tibull. 1, 1, 1. *Oſcula congerere*, einander herzen, Ovid. Heroid. 18, 113. Martial. 8 epigr. 44 *Rape, congere, aufer, poſſide, relinquendum eſt.* ¶ 2. Abſolute etiam *congerere*, pro nidificare Virgilius dixit ecl. 3, 69 *Aëriæ quo congeſſere palumbes.*

¶ Congeſtus, *a*, *um*, zuſammen getragen. Quintil. 2, 11 *Diſſoluta atque ex diverſis congeſta oratio.* Virg. Æn. 6, 224 *Congeſta dona.* Horat. 1 ſat. 1, 70 *Congeſtis undique ſaccis indormire.* Comparativum habet Auſon. Moſell. v. 133 *Gobio ovipara congeſtior alvo.*

¶ Congeſtus, *us*, m. nomen, id eſt, comportatio, die zuſammentragung; ut, *Avium congeſtus*, Cic. de Divin. c. 32. Quint. 10, 7 p. 954 *Miles congeſtu ſignorum excitatur*, h. e. interprete Burmanno, circumſtantibus ſignis circa oratorem ducem.

¶ Congeſtio, *onis*, f. idem. Pallad. 1, 33 *Stercorum congeſtio.* Et 4, 1 *Beneficio congeſtionis accumulant.* Et Vitruv. 10, 20 pr. *Teſtude, quæ ad congeſtionem foſſarum paratur.*

¶ Congeſte, adv. ſtricte, breviter, zuſammen gehäuft. Capitolin. in Marco Phil. c. 19 extr. *Et quidem hæc breviter & congeſte.*

¶ Congeſtim, aliud adverb. idem quod *congeſte*. Apul. Apol. *Congeſtim jacere.*

¶ Congeſtitius, *a*, *um*, zuſammen getragen; ut, *Humus congeſtitia*, h. e. congeſta, apud Columell. 2, 10. Et Vitruv. 3, 3 *Locus congeſtitius*, qui ibi opponitur *ſolido.*

¶ Congĕries, *ēi*, f. cumulus, ein hauffen; ut, *Pulveris congeries*, Lucan. 8, 868. *Fulvi metalli vaſta congeries*, Claud. in Ruſin. 2, 134. ¶ 2. Et *Congeries* ſchema eſt Rheticorum, συναθροισμὸς, quo res ſeu accuſationes in tota cauſſa diſperſæ in locum unum, ac in epilogum maxime, coguntur. Ter. Heaut. 2, 1, 15 *Mea eſt potens, magnifica, ſumtuoſa, nobilis.*

¶ Congero, *onis*, m. a congerendo; plur. *Congerones, qui*, ut Fulgentius ait, *aliena ad ſe congregant, unde apud Romanos Gerones Brutiani dicti*, zuſammenraffer; item ſtraſſenräuber. Plaut. Truc. 1, 2, 6 *Adveniunt ad ſcorta congerones.* Vbi alii *Congerrones* faciunt a *gerris.*

¶ Accongero vel Adcongero, *ĕre*, zuſammen häuffen. Plaut. Truc. 1, 2, 17 *Ego huic dona accongeſſi.*

¶ Degĕro, *ĕre*, i. e. deferre, deportare, zutragen. Plaut. Menæch. 5, 1, 41 *Aurum meum Domo ſupplas uxori tuæ, & tuæ Degeris amicæ.* Et mox ſc. 2, 53 *Me ſpoliat: mea ornamenta jam ad meretrices degerit.*

¶ Digero, *ĕre*, eſt, confuſa congeſtaque in turba ſecernere, & quodque in ſuum locum diſtribuere, & ordinare, ordnen, eintrichten. Vet. Gloſſ. *Digerit*, κατατάσσει, διοικεῖ. Quoniam digerendæ res prius & diſponendæ, quam enarrandæ & explicandæ ſunt, ideo *digerere* idem eſt, quod ordine & accurate exponere. Virg. Æn. 2, 182 *Ita digerit omnia Calchas.* Et Liv. 2, 21 *Tanti errores implicant tempora, aliter apud alios ordinatis magiſtratibus, ut nec, qui conſules ſecundum quosdam, nec, quid quoque anno actum ſit, in tanta vetuſtate non verum modo, ſed auctorum digerere poſſis.* Val. Max. prologo: *Quæ apud alios latius diffuſa ſunt, quam ut breviter cognoſci poſſint, ab illuſtribus electa auctoribus digerere conſtitui.* Ita enim recte emendavit Meurſius mantiſſa ad lib. de luxu c. 25. Præcipue vero apud ſequioris ævi ſcriptores hic uſus verbi frequentatur, qui & verbo *Regerere* ita uſi, de quo infra. ¶ 2. Apud Lucanum 8, 88 eſt *diſſolvere* & ſenſim & quaſi per partes, ac ita velut ordine quodam conſumere, eintheilen, zertheilen: *Corpora tum ſolvit tabes, ac digerit artus.* Cels. præf. p. 19 *Aliud ſudore digeri, aliud tabe conſumi.* Hinc & ad cibe transfertur hoc verbum, qui digeri dicuntur, cum per viſcera diſpenſantur, & quaſi concoquuntur, verdäuen. Seneca pater procem. lib. 1 Controverſ. *Poſt cœnam ſero lucubrabat, nec patiebatur, alimentum per ſomnum, quietemque æqualiter digeri, ſed perturbata & diſſipata in caput agebat.* vid. *Digeſtio. Digerere* & *Dirigere*, a librariis commutari, docet Drakenb. ad Liv. 8, 31.

¶ Digeſtus, *a*, *um*, eingerichtet, geordnet. Cic. de Orat. 1, 41 *Nulli fuerunt, qui illa artificioſe digeſta generatim componerent.* Id. pro Q. Roſc. Com. c. 3 *Nomina in codicem digeſta habere*, eingetragen. Sic perl. Marcell. Emp. c. 22 *Triduo puriſſimum & digeſtiſſimum eſſe* ſenſu medico, eruditi opponitur.

¶ Digeſtum, *i*, Digeſta, *orum*, n. pl. apud ICtos pars juris civilis quæ & alio nomine *Pandectæ*, ſive *Pandectarum liber* dicitur.

¶ Digeſtim, adv. ordentlich. Prudent. Periſteph. 2, 129 *Digeſtim aliquid ſcribere.*

¶ Digeſtio, *ōnis*, f. ordinatio, die ordnung, eintrichtung. Vellej. 2, 53, 4 *Digeſtio annorum.* Plin. 18, 25 *Siderum exortus dignoſcuntur digeſtione circulorum.* ¶ 2. Pro concoctione, aut via ad illam diſtinguit enim Celſus præfat. *ſive concoctio ſit illa, ſive tantum digeſtio.* Nihilominus pro ipſa quoque concoctione ſumtam cognoſcimus, die däuung. Capitolin. in Vero c. 4 *Somni fuit permodici, digeſtionis facillimæ.* Habent etiam multi MSS. Cic. Phil. 5, 7 de Antonii exercitatione adverſus Tullium, *ut digeſtio potius* (h. e. crudulæ & imbecillitatis ventriculi emendatio) *quam declamatio videretur.* Sed plerique omittunt.

¶ Digeſtus, *us*, m. nomen ſubſt. idem. Statius 3 Silv. 3, 86 *Tibi creditur uni Sanctarum digeſtus opum, &c.* Tertull. in Iona v. 10 *Reſolutaque corpora putri Digeſtu*, durch die verweſung.

¶ Digeſtibilis, *e*, verdaulich, zur verdauung dienlich; ut, *Cibus digeſtibilis*, Cæl. Aurel. 1, 5. *Oxygarum digeſtibile*, i. e. quod digeſtionem adjuvat, Apicius 1, 34.

¶ Digeſtivus, *a*, *um*, idem. Macer 1, 18 *Vis digeſtiva.*

¶ Digeſtorius, *a*, *um*, idem; ut, *Digeſtorium medicamentum*, Plin. Valer. 2, 7. *Digeſtorium emplaſtrum*, Marcell. Emp. c. 20.

¶ Digeries, *ēi*, f. id eſt, *digeſtio*, die eintheilung. Macrob. Sat. 1, 16 *Hæc digeries morſum reprehenſionis evaſit.* Id. præf. lib. 1 *In digeriem concoqui.* conf. Senec. epiſt. 85.

¶ Indigeſtus, *a*, *um*, unordentlich, unförmlich. *Rudis indigeſtaque moles*, Ovid. Met. 1, 17. Et, *Indigeſta ſimplicitas*, Plin. 13, 15.

¶ Indigeſte, adv. idem. Gellius in Epilogo: *Annotationes breviter & indigeſte, & incondite feceramus.* Et Macrob. Sat. præfat. *In digeſte tanquam in acervum congerere digna memoratu.*

¶ Indigeſtio, *ōnis*, f. i. e. cruditas, die unverdaulichkeit. Theodorus medicus antiquus c. 6 *Dulcia inflationem præſtant, & indigeſtionem procurant.* conf. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1, 17 & 41.

¶ Indigeries, *ei*, f. idem. Chryſol. Serm. 121 *Dives, variis crateribus ferculis, indigeriem ſuam ructabat ad cælum.*

¶ Indigeſtibilis, *e*, unverdaulich. Sic eidem Theodoro Diæt. c. 1 nigrum vinum *indigeſtibile* dicitur. Et Oct. Horat. 1, 9 *Duritiem indigeſtibiles ſolvere.* Hinc

¶ Indigeſtibilitas, *atis*, f. idem quod *indigeſtio*. Conſtant. Afer 5, 8 *Valere ad frigitudinem ſtomachi & indigeſtibilitatem.*

¶ Prædigeſtus, *a*, *um*, vorherbereitet. Cæl. Aurel. Tard. 5, 2, 4 *Bibi debet medicamen prædigeſto corpore.*

¶ Egĕro, *ĕre*, herausztragen, entledigen. Plin. 8 epiſt. 20 *Lacus in flumen egeritur.* Et Liv. 6, 3 *Prædam ex hoſtium tectis egerere.* Et Solin. c. 40 (al. 53) *ſimum egerere ſibi ventris*, i. e. excrementa ejicere, vide mox in *Egeries.* Ovid. Triſt. 4, 3, 38 *Expletur lacrymis egeriturque dolor.* Quintil. decl. 5, 17 p. 120 *Cur in exſequias totos egerat cenſus*, de profuſis ſumtibus v. Burm. Prop. 4, 6, 34 *Egeſtaque avidis Dorica caſtra rogis*, i. e. exhauſit Græcorum exercitum crebris funeribus, ut Stat. Theb. 1 *Egeſtas alternis mortibus urbes.* Val Flacc. 8, 454 *Tota querelis egeritur, queſtuque, dies.*

¶ Egeſtus, *a*, *um*, herausgethan, herausgeworffen. Colum. 2, 2 *Scrobibus egeſtam humum recondere.* Liv. 5, 22 *Cum jam humanæ opes a Vejis aſportatæ egeſtaque eſſent.*

¶ Egeſtus, *us*, m ſubſt. die ausleerung. Sen. Q. N. 3, 30 *Corpora noſtra ad egeſtum venter exhaurit.* Et Stat. 4 Silv. 3, 43 *Alto egeſtu penitus cavare terras.*

¶ Egeſtio, *ōnis*, f. die ausleerung, ausführung. Plin. 8 epiſt. 6 *Publicarum opum egeſtio.*

¶ Egeſtivus, *a*, *um*, ausleerend, ausführend; ut, *Vis egeſtiva*, Macer 1, 25.

¶ Egĕries, *ēi*, f. apud Solinum, pro excrementorum emiſſione, c. 53 (Salmaſ. c. 40) de Bonaſo animali, quod, *cum in fugam vertitur, ſimum egerit, cujus ardor, quidquid attigerit, adurit. Ita egeries noxia ſummovet inſequentes*; miſt, inſtat.

¶ Egeria, *æ*, f. nympha, cui ſacrificabant prægnantes, quod eam putabant facile conceptam alvum egerere, die geburts-göttin. Feſtus. Cum eadem nympha ſe congreſſus nocturnos agitare, atque ex ejus monitu ſacra inſtituere Numa Rex Rom. finxit, quemadmodum Livius retulit 1, 19. Vid. Lud. Vives & Coquejus ad Auguſtin. de C. D. lib. 7 p. 35. Verſa eſt in fontem ſui nominis, mortuo Numa. vid. Ovid. Met. 15, 547 & Faſt. 3, 275 *Egeria eſt, quæ præbet aquas, dea grata Camœnis.* Scribitur etiam *Ægeria.* vid. Horat. 1 ſat. 2, 126.

¶ Ingĕro, *ĕre*, imponere, hineinthun, eintragen. *Aquam ingerere*, Plaut. Pſeud. 2, 2, 24. Et, *Saxa ingerere in ſubeuntes*, Liv. 2, 65, mit ſteinen herunter werffen. *Ingerere ſe*, eſt affectare aliquid, ſich eindringen, zumöthigen: Plin. Paneg. c. 86 *Præfectum prætorii non ex ingerentibus, ſed ex ſubtrahentibus legere*, hoc eſt, non ex ambientibus. Cic. Verr. 3, 28 *Ingerebat iſte Artemidorum -- recuperatores*, h. e. ju-

h.c. judices ferebat ac obtrudere volebat nolentibus. *Ingerere convicia alicui*, Horat. 1 sat. 5, 11. *Ingerere probra*, Liv. 2, 45, schmähen, lästern. *Ingeram mala multa*, i. e. maledicta, Ter. Andr. 4, 1, 16. Id. Phorm. 5, 7 extr. *Pugnos in ventrem ingere*, gieb ihm gute püffe. ¶ 2. Ante oculos ponere significat, & per minas denunciare v. Burm. ad Quint. decl. 16, 9 p. 330 *Ingestum est misero illud carceris tenebrarumque secretum.*

¶ Ingestus, *a, um*, violenter oblatus, aufgedrungen. Tac. Ann. 1, 72, 2 *Nomen a populo saepius ingestum repudiavit.*

¶ Ingestus, *us*, m. die hineinbringung. Tertull. de Resurr. carn. c. 42 *Immortalitatis ingestus.*

¶ Ingestio, *onis*, f. idem. Mart. Capella l. 5 p. 148 *Primae vocis ingestio.*

¶ Ingesto, *are*, frequent. hineintragen. Apul. Met. 11 p. 712 *Carbasus lintea votum ingestans progrebat.*

¶ Ingestābilis, *e*, quod gestari nequit, unerträglich; ut, *Ingestabile onus*, Plin. 7, 6.

¶ Adingero, *ĕre*, idem cum incremento. C. Sisenna Milef. 2 ap. Serv. in fragm. vett. hist. *Non dignus, in quem debeam satiram calente vi adingerere.*

¶ Superingĕro, *ĕre*, oben drauf schütten. Plin. 18, 30 sub fin. *Urceis leguminum acervos superingerunt.* Et Prudent. Cathem. 4, 87 *Illapsae superingeruntur escae.*

¶ Superingestus, *a, um*, aufgehäuft. Stat. Silv. 1, 1, 59 *Superingesti culmina montis.*

¶ Intergero, *ĕre*, darzwischen legen; unde

¶ Intergerium, *i*, n. & Intergeries, *ēi*, f. dicitur, quicquid intergeritur seu interjicitur, was dazwischen gesetzt oder gestopfet wird. Plin. 13, 12 de chartarum confectione: *Diligentior cura, molli panis fermentati colata aqua fervente: minimum hoc modo intergerii, atque etiam Nili levitas superatur.* Vbi *Intergerium* vocat glutinamentum medium, quod inter duas chartas erat. Quo cum tenuissimo & levissimo uterentur, adeo, ut Nili aquae levitatem superaret, fiebat, ut *minimum intergerii* esset. vide de hoc loco Plinii Salmas. in Vopisc. p. 450, & Voss. de arte Grammat. 1, 37. Breviter hoc intergerium praestabat chartae, quod hodie das leim- oder planir-wasser. Sic *intergerium* & *intergeries* dicitur paries, qui inter confines struebatur, die scheide-wand. Vet. Gloss. *Intergeries*, ὁ τοῖχος δύο κτήσεις διορίζων. Aliis *intergerinus paries* aut *intergerivus* dicebatur, de quo mox vide.

¶ Intergerīnus, *a, um*, darzwischen liegend, scheidend. Plin. 35, 14 *Romae non sunt talia aedificia, quia sesquipedalis paries non plus, quam unam contignationem tolerat, cautumque est, ne communis crassior fiat, nec intergerinorum* (subaudi parietum) *ratio patitur.*

¶ Intergerīvus, *a, um*, idem. Vt enim ab *internecium*, *internecinus* & *internecivus*; ita ab *intergerium*, *intergerinus* & *intergerivus*. Festus: INTERGERIVI PARIETES *dicuntur, qui inter confines struuntur, & quasi intergeruntur.*

¶ Oggĕro, *ere*, offerre, darbieten. Plaut. Truc. 1, 2, 8 *Oculum amicae oggerit*, er wirft ein auge auf sie. Id. Cist. 1, 1, 72 *Amarum ad satietatem usque oggerit.*

¶ Praegero, *ĕre*, vorher tragen. Apulej. sub fin. 4 Met. *Alius sub oculis dominae speculum praegerit.*

¶ Postgestus, *a, um*, nachgeschehen. Substantive Sulpit. Sev. Hist. Sac. 1, 1, 3 *Postgesta connectere.* Nisi divisim legendum est.

¶ Praegestus, *a, um*, vorhergeschehen. Cael. Aurel. Tard. 1, 5, 150 *Oblivione praegestorum affici*, das vorige vergessen.

¶ Progero, *ĕre*, proferre vel afferre, herfürbringen. Plin. de formicis 11, 17 *Defunctas progerunt, funerantiumque more comitantur exsequias.* Id. 18, 35 *Formicae ova progerunt.*

¶ Progesto, *are*, frequent. idem. Apul. lib. 6 Mil. sub fin. *Sinu serico progestans nucleos.*

¶ Rĕgĕro, *ere*, rejicere, zurück werffen, wieder zurück schieben; ut, *Crimen alicui regerere*, Sen. Hippol. v. 718. *Invidiam in aliquem regerere*, Quintil. 11, 1. Plin. 10 ep. 30 extr. *Communem culpam hi in illos, illi in hos regerunt.* ¶ 2. Est & in codicem seu in tabulas referre, eintragen, einzeichnen, barbari a partic. *regestus registrare* vocant. Quintil. 2, 11 *Similisque commentariis puerorum sit, in quos ea, quae aliis declamatoribus laudata sunt, regerunt.* Ita legendum Ger. Io. Vossius docuit de Vit. serm. 1, 7. Sed malit Burm. ad h. l. *digerunt*, qui videndus est p. 167.

¶ Regestus, *a, um*, eingetragen; ut, *Res regestae in commentarios*, eingeschriebenes, Quintil. 3, 8. It. aufgescharrt, aufgeworffen; ut, *Tellure regesta obruere*, verscharren, Ovid. Met. 11, 188. *Regesta crapula vestem inquinare*, i. e. crapula per vomitum ejecta, Apul. in Met.

¶ Regestum, *i*, n. subst. ut a *digero*, *digestum*, index memoriae caussa factus, ein verzeichniß, register. Vopiscus in Probo c. 2 *Vsus etiam ex regestis scribarum porticus Porphyreticae.* Theod. Imp. praefat. Codicis sui: *Quae in regestis diversorum officiorum relata sunt.* Et saepe in eo Codice occurrit haec vox. Prudent. Romano v. 1131 *His in regestis est liber caelestibus*, &c. Vbi Iso in Glossis: REGESTVM, inquit, *vocatur liber, continens memorias aliorum librorum & epistolarum in unum collectas.* Ex quo barbara vox *Registrum* nata. ¶ 2. Sed & *Regestum* in re rustica est terra ex sulco egesta, & in aliquantulam altitudinem elevata, aufgeworffene erde. *Hamus pastinationi praebet regestum*, Colum. 3, 13. conf. 4, 1; & 11, 3.

¶ Registrum, *i*, n. in Vopisci l. c. legendum *Regestum*, de quo jam diximus. v. Voss. de Vit. L. L. 1, 18; & 3, 41.

¶ Segesta, *ae*, f. & Segestre, *is*, n. quod a *segerendo* deduci posse, putat Vossius in Etym. p. 462, vide in *Seges* infra.

¶ Suggĕro, *ssi, stum, ĕre*, suppeditare, darreichen, darstrecken. Ter. Adelph. 1, 1, 37 *Cur tu his rebus sumtus suggeris?* warum giebst du ihm geld darzu? *Fellus suggerit alimenta*, Ovid. Met. 15, 81. Cic. Art. 12, 44, post med. Druso *Ludus est suggerendus*, h. e. Drusus est decipiendus. Cic. Phil. 2, 27 *Suggerebant r etiam saepe damna aleatoria*, Id. de N. D. 3, 29 *Huic incredibili sententiae ratiunculas suggerit.*

¶ 2. *Suggerere*, in memoriam subjicere est, erinnern, einhelffen. Cic. Fin. 2, 14 *Si memoria forte defecerit, tuum est, ut suggeras.*

¶ Suggestus, *ūs*, m. & Suggestum, *i*, n. generatim quodvis aggestum ex lignis aliaque materia, die erhöhung, oder etwas erhöhetes, die bühne; ut, *Suggestus lapideus*, ein steinhaufen, Colum. 9, 7; & *Saxeus monumenti suggestus*, Ammian. 31, 14. Varro de R. R. 3, 5 *Ex suggesto faleris prodeunt anates in stagnum.* Cato R. R. c. 154 *In suggesta inter dolia positum habeto*, auf dem lager im keller. Metaphorice Apul. Met. 5 *E tanto fortunarum suggesto dejicere.* Et Statius 1 Silv. 2, 113 *Celsae procul adspice frontis honores, Suggestumque comae*, den aufsatz von haaren. ¶ 2. Locus editior, e quo concio ad populum habetur, eine bühne, davon man redet, eine cantzel, ein predigtstuhl. *Concionari e suggesto: Adscendere in suggestum*, auftreten. Cic. Tusc. 5 c. 20 *Cum in communibus suggestis consistere non auderet: concionari ex turri alta solebat.* Et Liv. 8, 14 *Naves Antiatium partim in navalia Romae subductae, partim incensae, rostrisque earum suggestum in foro exstructum adornari placuit, rostraque id templum appellatum.* Gloss. Vet. *Suggestus, Suggestum*, βῆμα. conf. Suet. Caes. c. 76; Flor. 1, 11, 10; & I. Caes. B. G. 6, 3. ¶ 3. Est &, ubi suggestionem, nominationem, einen vorschlag, ein angeben, significat L. 1 § 5 D. de Magistrat. conven. *Si ex suggestu magistratuum, vel nominibus ab eis acceptis, praeses dederit*, puta, curatores.

¶ Suggestio, *ōnis*, f. actus suggerendi, die eingebung. Augustin. Confess. 10, 30 *Vbi tunc ratio, quae talibus suggestionibus insistit vigilans?* Et c. 35 ejusdem libri: *quantis mecum suggestionum machinationibus agit inimicus, ut signum aliquod petam!* Id. de Genesi contra Manich. 2, 14 *Fit suggestio per cogitationem.* Gloss. Vet. *Suggestio*, ὑποβολή, ἡ ἀναφορὰ πρὸς βασιλέα ἢ ἄρχοντα, quo quidem intellectu passim Symmachus v. g. 2, 31 *Literae ad Marcellini suggestionem datae* &c. Sed & Vopisc. Aureli. c. 19 *Referimus ad vos P. C. Pontificum suggestionem.* conf. Vulg. Interpr. Num. 31, 16. Et Cael. Aurel. Tard. 2, 13 *Potus suggestione auctus*, i. e. subinde largius datus, durch mehrere darreichung nach und nach.

¶ Suggestor, *ōris*, m. ein eingeber, einblaser. Scriban. in Philosopho: *Suggestor & impulsor Daemon.*

¶ Supergero, *ĕre*, drüber schütten. Vnde

¶ Supergestus, *a, um*, drauf geschüttet. Colum. 11, 3 *Terra non nimium supergesta.* Apul. Met. 9 *Supergestum orificium.*

¶ Superingerere, vide paullo ante sub *Ingerere.*

GĔRON, *ontis*, m. gr. γέρων, *senex*, ein alter. Hinc

¶ Gĕrontea, *ae*, f. herba, latine *senecio*, creutz-wurtz, grind-wurtz. Apul. de Herb. c. 75.

¶ Gĕrūsĭa, *ae*, f. γερουσία, senatus Spartanus, viris integritate vitae & veneranda senectute caeteris praestantibus constans, die ältesten, der rath, dictus ἀπὸ τῶν γερόντων, ut a senibus Senatus. Budaeus Annotat. ad Pandect. ¶ 2. *Gerusia* etiam aliarum civitatum est: nec senatum modo, sed ipsam etiam curiam significat, der rath, das rath-haus. Vitruv. 4, 8 *Croesi domum Sardiniani seniorum collegio gerusiam dedicaverunt.* vide & Plin. H. N. 35, 14; & Plin. Sec. 10 epist. 42.

¶ Gerontŏcŏmium, *i*, n. γεροντοκομεῖον, locus, in quo senes infirmi curantur, ein spital vor alte schwache leute, l. 16 & 22 C. de Sacrof. Eccl.

¶ Gerontodidascălus, *i*, m. γεροντοδιδάσκαλος, *senum praeceptor* dicitur a Platone in Euthydemo; Et hoc nomine Varro satyram scripsit, quae senum vitia notavit, eosque docuit.

¶ Archĭgĕron, *ontis*, m. plur. *Archigerontes*, praefectorum genus, quasi principes seniorum, die ältesten; γέρων enim *senex* est. L. 1 Cod. Theod. de Alexandrinae plebis primatibus: *Archigerontes & dioecetae deligantur* &c.

GERRAE, *arum*, f. pl. (quamquam Graeci & Γέῤῥα, in neutro dicant) *crates vimineae* sunt, ut Festus interpretatur, geflochtene korbe. ¶ 2. Hinc pro frivolis rebus & nugatoriis, narrentheidung, faul geschwätz. Rationem jam aperiemus. Ausonius in epist. ad Symmachum: *Misi ad te frivola, gerris Siculis vaniora, ut, cum agis nihil, haec legas.* Cur autem *gerras Siculas* dixerit, Festus docet. *Athenienses*, inquit, *cum Syracusas* (Siculorum urbem) *obsiderent & crebro* gerras *poscerent, irridentes Siculi*, gerras, *clamitabant. Vnde factum, ut* Gerrae *pro nugis & contemtu dicantur.* vide & Chiliad. & Nonium 2, 385. Plaut. Poen. 1, 1, 9 *Tuae blanditiae mihi sunt gerrae germanae.* Adde Epid. 2, 2, 493, & Trin. 3, 3, 31. ¶ 3. Apud Plaut. Asin. 3, 2, 10 *Gerrae*, Gerrones sunt, qui res nugatorias tractant. Vet. Gloss. *Gerra*, ὀδαμινός. Item, ὀδαμινός, *Nihilo, Nugatorius, Gerra.*

¶ Gerro, *ōnis*, m. nugator, ein schwätzer. Festus: GERRONES, *leves & inepti: a cratibus dicti, quas Graeci* γέῤῥας *appellant.* Ter. Heaut. 5, 4, 10 *Gerro, iners, fraus, helluo.* conf. Plaut. Most. 3, 2, 33.

¶ Congerro, *ōnis*, m. earundem nugarum collusor, Plaut. Most. 3, 3, 27 *Ego me ad congerrones conferam*, nostri, cameraten, schmausbrüder. *Senatum congerronum convoco*, ibid. ein wasch-marckt. ¶ 2. Iidem *Congerrones* Lucilio dicuntur *Congerrae* vel *Concerrae*, si sic cum Vossio legas apud Festum: *Tapullam rident legem congerrae opimi.*

GERRES, *ium*, m. pl. pisces saliti ac inveterati, Plin. 32, 11; ideoque putidi Martiali videntur esse 12 epigr. 32 *Fuisse gerres, aut inutiles maenas, Odor impudicus urcei fatebatur.*

GERRHAE, *arum*, f. *Arabiae oppidum est, ubi muros domosque massis salis faciunt, aqua ferruminantes*, Plin 31, 7 s. 39. Ac ita quidem Hard. ex Strabon. l. 16 p. 766. Casaub. ubi MSS. *Carrhis*, quod nomen forte antiquius fuit a *Carrhis* Chaldaicis ortum, ac in *Gerrhas* corruptum postea.

Gerro, vide *Gerrae*, Gerulus, a, gerundium, *Gero*, Gerusia, *Geron.*

GĒRYŎN, *ōnis*, & Gēryŏnes, *ae*, m. Γηρυών, Rex Hispaniae tricorpor vel trimembris, (unde *ter amplus* Horatio dictus 2 od. 14) quia insulis tribus praefuit, victus est ab Hercule. Virg. Aen. 7, 661 *Laurentia victor, Geryone exstincto, Tirynthius attigit arva.* Ovid. Her.

Her. 5, 91 *Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi Geryones; quamvis in tribus unus erat.* Lucret. 5, 28 *Quidve tripectora tergemini vis Geryonai.* vid. etiam Sil. 1, 277 sq. & ad 3, 422 viros doctos.

¶ Geryŏneus, *a, um*, adj. Apul. lib. 2 A. A. extr. *Geryonea cædes.*

¶ Geryonāceus, *a, um*, adj. aliud; ut, *Geryonaceum genus*, i. e. monstrosum, apud Plautum Aul. 3, 6, 18.

GESEORĒTA, *æ*, f. navium genus Gell. 10, 25. *Gestoria* legit Turnebus Adverſ. 19, 32.

GESOMPHĀLON, *i*, n. alias *cotyledon* ſive *umbilicus Veneris*, nabelkraut. Apul. de Herb. c. 43.

Geſta, geſtatio, *ōnis*, geſto, vide *Gero.*

Geſticulari, &c. geſtio, *ire*, vide mox *Geſtus.*

GESTVS, *ūs*, m. corporis actio, vel accommodatio, qua nos recte vel turpiter *gerimus*: a *gerendo* enim eſt; die ſtellung, geberde. Elegantiſſime Veneris ſaltantis geſtum harmoniæ Phrygiæ accommodatum deſcribit Apul. Met. 10 ſub fin. *Longe ſuavior Venus placide commoveri, contantique lente veſtigio, & leviter fluctuante ſpinula, & ſenſim arnutante capite cœpit incedere, mollique tibiarum ſono delicatis reſpondere geſtibus: & nunc mite conniventibus, nunc acre comminantibus geſtire pupulis, & nonnunquam ſaltare, ſolis oculis. Geſtus ridiculus*, Quintil. 6, 3. *In geſtu motuque viri, m caveatur*, Cic. Off. 1, 36. Et, *Geſtum agere*, Id. pro Quint. c. 24, ſich geberden. Et Ter. Phorm. 5, 6, 51 *Nunc geſtus mihi, vultus eſt capiendus novus*, muß mich ganz anders anſtellen.

¶ Geſtuōſus, *a, um*, qui multos geſtus veluti mimus facit, geberdig, gaucklend. Gell. 1, 5 *Manus inter agendam argutæ admodum & geſtuoſæ.* Apul. Met. 10 ſub fin. *Veſte nitidi, inceſſu geſtuoſi.*

¶ Geſtuoſe, adv. idem apud Apulejum.

¶ Geſturio, *īre*, gern wollen. Ammian. 16, 2 *Geſturientes barritum ciere vel maximum.* Sed ex MSS. Valeſii repoſuerunt *geſtu torrentes.*

¶ Geſtio, *ivi, īre*, geſtu & motu quodam corporis lætitiam & deſiderium oſtendere, ſich geberden, begierig anſtellen. Donatus in Eun. 3, 5, 7 GESTIRE *eſt, motu corporis monſtrare, quod ſentias. Conſtat autem a pecudibus ad homines etiam tranſlatam. Virgilius: Et ſtudio incaſſum videas geſtire lavandi.* Locus Virgilii eſt Georg. 1, 387. Loquitur ibi Poëta de cygnis. vide & Servium. Quint. 10, 5 p. 444. De exercitationibus futuri oratoris, *Dialogorum interdum libertate geſtiendum*, i. e. ingenio laxandæ quaſi habenæ in liberiori exercitationis genere. Apul. *geſtire pupulis*, vide in *Geſtus.* conf. Feſtus & Nonius 1, 138. ¶ 2. Cupere ipſum interdum notat. Ter. Phorm. 1, 5, 30 *Ipſum geſtio mihi dari in conſpectum*, ich wolte, daß er mir unter die augen käme. Cic. Phil. 4, 6 *Antonius Senatum delere geſtit*, er hat luſt darzu.

¶ Geſtiens, *tis*, froleckend, begierig. Cic. Tuſc. 4, 6 *Cum & inaniter & effuſe animus exultat, tum illa lætitia geſtiens dici poteſt.* Horat. 3 od. 3, 54 *Viſere geſtiens &c.*

¶ Geſticŭlor, *ari*, hiſtrionice ludere, ſpiegel-fechten, gaucklen. Suet. Domit. c. 8 *Geſticulandi ſaltandique ſtudium.* & Ner. c. 42 *Carmine geſticulari*, zum geſang tantzen. Apul. 4 Florid. pr. *Hic alias mimus hallucinatur: comœdus ſermocinatur; tragœdus vociferatur; funirepus periclitatur; præſtigiator furatur; hiſtrio geſticulatur; cæteraque omnes ludiones oſtentant populo, quid cujusque artis eſt, &c.*

¶ Geſticulātus, *a, um*, gaucklériſch. Solinus c. 27 *Geſticulatis moribus inquietus.*

¶ Geſticulus, *i*, m. geſtus, geſticulatio, gaucklerey. *Digitorum ſupputarii geſticuli*, Tertull. Apol. c. 19.

¶ Geſticulārius, *i*, m. geſticulator, der ſeltſame geberden macht. Ammian. 24, 16 *Mutum puerum oblatum ſibi ſuſcepit geſticularium, multa, quæ callebat, nutibus venuſtiſſimis explicantem.*

¶ Geſticularia, *æ*, f. quæ geſticulatur & ſaltat, eine gaucklerin. Gell. 1, 5.

¶ Geſticulātio, *ōnis*, f. bewegung der glieder. Apul. Met. 10 *Quieta & affectata geſticulatione nutibus honeſtis paſtori pollicetur*, &c. Et, *Geſticulatio digitorum*, Suet. Tib. c. 68.

¶ Geſticulator, *ōris*, m. ein tantz-meiſter. Columella præfat. Operis: *Corporis geſticulatorem ſcrupuloſiſſime requirunt ſaltationis ſtudioſi.*

¶ Prægeſtio, *īre*, valde geſtire, begierig ſeyn. Cic. pro Cæl. c. 28 *Prægeſtit animus jam videre*, &c. Et Catullus Argonaut. v. 145 *Dum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci.*

GĒSVM, telum Gallicum, vide *Geſum.*

GĒTA, *æ*, m. plur. *Getæ*, Thraciæ populi, vicini Dacis, qui eam ob cauſſam *Getæ* a quibusdam & ipſi nominati, de quo Dio apud Xiphilinum obſervat in Domitiano. Male *Getas* cum *Gothis* quoque ſeu *Gothonibus* confudiſſe aliquos, Cluverius demonſtrat Antiqu. Germ. 3, 34. Quos tamen prima origine eosdem eſſe, Loccenius ait Antiquit. Sueo-Goth. 1, 1. Fuerunt autem truculenti & feri: hinc Ovid. Pont. 2, 7, 31 *Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe.* Getarum linguam ex Græca mixtam fuiſſe, Ovidius ſignificat Triſt. 5, 3 cum ſcribit: *Grajaque quod Getico miſta loquela ſono:* Tomitas quoque, apud quos exulabat Ovidius, ex Græcis Getisque mixtum genus fuiſſe, eleg. 8 ejusdem libri ſignificat: vide v. 11 & 51.

¶ Getes, in nominandi caſu, eſt apud Ovid. Pont. 4, 2 *Effet, crede mihi, factus & ipſe Getes.*

¶ Gĕticus, *a, um*, adj. ut, *Littus Geticum*, Ovid. Triſt. 3, 12, 14. Et Virgil. Æn. 3, 35 de Marte: *Geticis qui præſidet arvis.*

¶ Getice, adv. Ovid. Triſt. 5, 12, 58 *Iam didici Getice Sarmaticeque loqui.*

GETHYON, *i*, n. γήτυον, ceparum genus, eine art zwiebeln. Plin. 19, 6 & 7.

GĒTŪLI, *orum*, m. Libyes populus; Getulia, vide *Getuli.*

GEVM, *i*, n. herba caryophyllata, benedicten-kraut. Plin. 26, 7.

GEVSIÆ, *arum*, f. pl. partes corporis, ſcil. genæ. Marc. Empir. c. 11 *Geuſiarum oriſicia.*

Gibba, gibber, vide mox *Gibbus.*

GIBBVS, *i*, m. tumor carneus in aliqua corporis parte, inter ſcapulas præcipue, Germanis, ein hocker, buckel. Juvenal. 6, 109 *Mediis in naribus ingens gibbus.*

¶ Gibba, *æ*, ut fœm. 1 etiam eſt apud Ammian. 23, 4 *Prominere in gibbas.* Et Suet. Domit. c. 23 *Gibba pone cervicem enata.*

¶ Gibber, *ĕris*, n. idem. Plin. 34, 3 *Cleſippus gibbere, præterea & alio fœdas aſpectu.* Id. 8, 45 *Gibber in dorſo.* Apul. 2 Florid. *Interſcapilium erat auctio gibbere.* ¶ 2. *Gibber*, eri, m. 2 occurrit apud Varronem de R. R. 2, 5 *Gibberi ſpina leviter reſciſſa.*

¶ Gibbus, *a, um*, außgewachſen; ut, *Gibba cervix*, Suet. Domit. extr. *Calvaria ex interiore parte concava, extrinſecus gibba*, Celſus 8, 1.

¶ Gibber, *a, um*, exſtans, eminens, erhaben, höckericht, buckelicht; ut, *Caput gibberum*, Varro apud Nonium 6, 24. Id. Varro de R. R. 2, 9 *Gallinæ Africanæ ſunt grandes, variæ, gibberæ. Tuber gibberum*, in Mæcenatis verſibus apud Senecam epiſt. 101.

¶ Gibbĕrōſus, *a, um*, idem. Suet. de Illuſtr. Grammat. c. 9 *Interrogatus Orbilius a Varrone diverſæ partis advocato, quidnam ageret, & quo artificio uteretur*, GIBBEROSOS SE DE SOLE IN VMBRAM TRANSFERRE *reſpondit, quod Muræna* GIBBER *erat.* Sic & Gloſſ. gr. lat. *κυρτὸς, gibberoſus.* Conf. l. 3 ff. de Ædil. Edict.

¶ Gibbōſus, *a, um*, idem apud Celſum.

GĪGARTON, *i*, n. γίγαρτον, acinus vinaceus, der kern in weinbeeren. Pallad. Nov. c. 20 *Vinæ excrementa, quæ Græci γίγαρτα vocant.*

GĪGAS, *antis*, m. γίγας, a γίνομαι, & γῆ, quod Doribus γᾶ eſt, natus ex terra, terræ filius. v. Heſiod. Theogon. v. 185 pl. *Gigantes*, rieſen *Gigas centimanus*, Horat. 2 od. 27 v. 14. Et, *Gigantum cohors impia*, Id. 2 od. 19, 22. Gigantum mentionem injicit Homerus ter: ut, Odyſſ. H, ubi eos ἀγρίοι φῦλα γιγάντων, *agreſtes gentes gigantum* appellat. Et ſupra in eodem libro ſcribit, Eurymedontem imperio rexiſſe & deleviſſe λαὸν hunc ἀτάσθαλον. Denique de Læſtrygonibus Odyſſ. K narrat, quod fuerint οὐκ ἀνδράσιν ἐοικότες, ἀλλὰ γίγασι. *Non hominibus ſimiles, ſed gigantibus.* Nota ex Ovidio fabula, gigantes cœlum expugnare & deturbare Deos ingreſſos. Quo illud Macrobii pertinet Sat. 1, 20 *Gigantes quid aliud fuiſſe credendum eſt, quam hominum quamdam impiam gentem Deos negantem, & ideo exiſtimatam, Deos pellere de cœlesti ſede voluiſſe.* Cic. de Senect. c. 2 *More gigantum bellare cum Diis, quid eſt aliud, niſi naturæ repugnare?* Cæterum vera eſſe, quæ de procerisate gigantum prodita legimus, volunt Hieronym. Magius Miſcell. 1, 4; & Lipſ. 3 Phyſiol. Stoicæ dial. 5, itemque Thomas Facellus Decad. 1 de rebus Siculis 1, 6, & Bernegg. quæſt. 14 ad Tac. Vaſtiorem autem corporum molem, quæ vulgo credita fuit, erudita oratione impugnavit Theod. Ryckius, quam vide Holſtenii in Stephanum Caſtigationibus ſubjunctam. Giganres ſuperiore tantum parte fuiſſe homines, inferiore ſerpentes Poëtæ finxere. Severus carmine de Ætna, quod vulgo Virgilio attribuitur, v. 46 de gigantibus: *His natura ſua* (humana) *eſt alvo tenus: ima per orbes; Squameus intortos ſinuat veſtigia ſerpens.* Quod ita interpretatur Macrobius, loco ſupra laudato: *Horum*, inquiens, *pedes in draconum volumina deſinebant: quod ſignificat, nihil eos rectum, nihil ſuperum cogitaſſe, totius vitæ eorum greſſa atque proceſſu in inferna mergente.* In veteri Eccleſia creditum a multis fuit, giganres ex Angelorum cum filiabus hominum concubitu fuiſſe natos, de qua re diſputatio apud Auguſt. eſt de Civ. Dei 15, 22. Addi poteſt Sulp. Severus Hiſt. Sac. 1, 2 extr. Tertull. de Habitu mul. c. 2, & de Idolol. & Athenagoras Legat. pro Chriſtianis; Ambroſ. lib. de Noa & arca c. 4. Stephanus Gobarus apud Photium p. 896, itemque Philo lib. de Gigantibus, & Joſephus Antiquit. 1, 4. Porro gigantum nomina diverſis in locis meminerunt Poëtæ, ut, *Enceladi, Tityi, Typhoei, Damaſoris, Antæi*, &c. vide *Enceladus.*

¶ Gigantēus, *a, um*, adj. γιγάντειος, von rieſen, ungeheuer, ſehr groß. Ovid. Triſt. 2, 71 *Cumque gigantei memorantur prælia belli.* Horat. 3 od. 1, 6 *Iupiter clarus giganteo triumpho.*

¶ Gigantinus, *a, um*, idem. Bernh. epiſt. 236 *Onus nimium, quod & gigantinis, vel ipſis quoque angelicis humeris formidabile videtur.*

¶ Gigantomachia, *æ*, f. γιγαντομαχία, de qua Claudianus opus nobis reliquit imperfectum, bellum eſt giganteum, der rieſen-krieg.

GIGERIA, *orum*, pl. n. inreſtina gallinarum, ſecundum Nonium 2, 390. Legitur ibi hæc vox apud Lucilium. Et Apic. 4, 2 *Gigeria pullorum coquere.* Sed Feſtus *Gigeria* ex multis obſoniis decerpta, eſſe judicat.

GIGNADIVS, *i*, m. ein fvieler. Sarisb. 1, 8 *Gladiatores, paleſritæ, gignadii, præſtigiatores*, &c.

GIGNO, *gĕnui, gĕnĭtum, gignĕre*, creare, procreare, parere, zeugen, gebähren, tragen, herfürbringen. Eſt hoc verbum utrique ſexui commune. Non enim mas tantum, ſed fœmina etiam dicitur gignere. Tac. Ann. 13, 45 de Popæa: *Igitur agentem eam in matrimonio Rufi Criſpini, Equitis Romani, ex quo filium genuerat, Otho pellexit, &c.* Et Cic. Off. 1, 7 *Quæ in terris gignuntur, ad uſus hominum omnia creantur.* Id. de Vniverſ. c. 8 *Animum ex ſua mente & divinitate genuit Deus*, Gott hat es geſchaffen. Lucret. 3, 682 *Gignimur & vitæ lumen adimus.* Gell. 19, 12 *Virgulta pomis frugibusque gignendis felicia*, fruchtbare ſträucher. ¶ 2. Pro *Gigno* veteres *Geno, ĕre*, dixerunt, de quo ſupra ſeorſum ſuo loco egimus. Hinc

¶ Gignentia, *um*, n. pl. *τὰ φυτὰ*, i. e ea quæ oriuntur ex terra, ut *ſtirpes, plantæ, arbores*, &c. erd-gewächs. Salluſt. Iug. c. 79 *Loca nuda gignentium*, i. e. plantis omnibus deſtituta. Ibid. c. 93 *Ilex auctu in altitudinem, quo cuncta gignentium natura fert*, vid. Parei Lex. Crit. p. 518.

¶ Genitus, *a, um*, gebohren. Boëthius 2 Metr. 2 *Conſtat, æterna poſitumque lege eſt, Vt conſtet genitum nihil*; hoc eſt, firmum ſit & æternum. Et Virg. Æn. 9, 642 *Dii genite, & genitore deos.*

¶ Genita, *æ*, f. ſubſt. pro filia, die tochter, apud Plautum. ¶ 2. Sed *Genita Mana*, Γενέτης Μάνη, quæ dea ſit, vid. ad *Mania* in *Manes.*

¶ Gĕnĭtus,

¶ Gĕnĭtus, *ûs*, m. subst. die geburt. Apul. Apol. *Cæterosque Platonis minores, qui plurimos libros de genitu animalium reliquerunt.* Et paullo post: *Et ne per omnes animalium genitus pergam.*

¶ Gĕnĭtor, *ōris*, m. parens, auctor, der vater, urheber. Plin. 15, 4 *Genitores omnium vitiorum Græci*, stiffter und erfinder der laster. *Dubio genitore creatus*, Ovid. Met. 5, 145. Propria notione poëtis usitatius est: metaphorice etiam aliis. v. Vallam 3, 70. ¶ 2 *Genitor* & *Senior* in MSS. confundi observat Burm. ad Val. Fl. 1, 16.

¶ Gĕnĭtrix, *īcis*, f. mater, die mutter, gebährerin. Nonius 5, 9 *Genitrix semper, quæ genuerit, nuncupatur, mater vero aliquando pro nutrice ponitur.* Virg. Æn. 2, 788 *Magna Deûm genitrix*, i. e. Cybele. Iuvenal. 16, 6 *Et Samia genitrix quæ delectatur arena.* Et, *Frugum genitrix*, i. e. inventrix, Ovid. Met. 5, 490. Ita omnino scribendum est, quoniam est a *genitum*. Exstant tamen inscriptiones, quibus *Genetrix* exprimitur. Sic Livia GENETRIX ORBIS dicitur. Et in nummo Faustinæ legitur: VENERI GENETRICI; de quibus etiam Hard. ad Plin. 2, 25 s. 23 no. 11, ubi *Venerem Genetricem* etiam Plinio adserit. ¶ 2. Plin. 10, 23 s. 32. De ciconiis, *Genitricum senectam invicem educant*, ubi utrosque parentes significat. Feminino usus videtur Plinius propter formam vocis *ciconia.*

¶ Gĕnĭtūra, *æ*, f. generatio, procreatio, origo, die gebährung. Pro ipso spermate seu semine usus Plinius 20, 8 *Omnes hæ & podagricis utiles & sanguinem rejicientibus: item, quibus genitura fluit.* Et c. 23 *Semen ejus exstinguere genituram virorum dicitur.* Et ita alibi etiam. Nam & *profluvium geniture* dixit. ¶ 2. *Genitura* etiam dicitur naturalis hora, vel thema natalitium, die geburts-stunde, nativität. Ita Suet. Aug. c. 94 extr. item Calig. c. 57; & Tit. c. 9. Et Manil. 3, 166 *Ergo age, ut falsa variet genitura figura.* Ammian. 9, 22 *Fatorum per genituram interpres*, ein nativität-steller.

¶ Genitālis, *e*, natalis; ut, *Genitalis hora*, die geburts-stunde, Plin. 9, 35. *Genitalis dies*, Tac. Ann. 16, 14, 3. *Semina genitalia*, quibus aliquid gignitur & procreatur. Virg. Georg. 2, 324. *Corpora quatuor genitalia*, i. e. quatuor elementa, Ovid. Met. 15, 239. *Genitalis sedes*, i. e. patria, das vaterland, Prudent. Cath. 10, 176. De cane gravida Nemesia. Cyn. 131 *Passa marem genitalia viscera turgent.* *Dii genitales* qui sint vid. in *Mania* sub *Manes.*

¶ Genitale, n. subst. pars illa corporis effigiandæ prolis caussa data, τὸ αἰδοῖον, das geburts-glied. Pro membro virili posuit Plinius 28, 9. *Genitalia ossea sunt lupis*, &c. Id. 11, 49. Et sic sæpe. conf. Isidor. 11, 1.

¶ Genitaliter, adv. idem. Lucret. 4, 1251 *Seminibus commisceri genitaliter apta.*

¶ Gĕnĭtīvus, *a*, *um*, vim habens gignendi. Hinc *Casus Genitivus* Grammaticis dicitur, quo respondetur ad quæstionem *cujus?* v. Suet. Aug. c. 87; & Gell. 13, 24. ¶ 2. Aliquando tamen *Genitivum*, σύμφυτον est, connatum, congenitum, angebohren. Sic *genitivas notas*, Suetonius dixit Aug. c. 80. *Genitiva nomina*, Ovid Ponto 3, 2, 107, quæ adoptivis opponuntur: ita *Genitiva imago*, Ovid. Met. 3, 331.

¶ Genitābilis, *e*, idem, fruchtbar, gebährend. Varro de L. L. 4, 3 ex Lucretio: *Ætheris & terræ genitabile quærere tempus.* Conf. Lucret. 1, 11. Avienus Prognost. Arat. v. 509 *Solers natura & rerum genitabilis ordo.* Et, *genitales partes*, Arnobio lib. 4 p. 146 eædem, quæ genitales, seu pudenda membra.

¶ Gĕnĭmen, *nis*, n. γέννημα, progenies, fructus, die brut, frucht, leibes-frucht, gewächs, apud antiquum Interpretem Lucæ c. 3, 7. Et sic Iob. 31, 12; Ps. 65, 11. Prov. 8, 19, &c. Idem Tertull. adv. Hermog. c. 12; & Hieron. in c. 30 Esaiæ: *Genimina viperarum, aspidum.* Sed Matth. 26, 29 *Genimen vitis*, der wein.

¶ Genius, *i*, m. a *gignendo*, seu potius *genendo*, etiam appellatus est, δαίμων, quod vel nascatur nobiscum, vel genitos nos suscipiat ac tueatur, ein geist, guter oder böser engel. Apul. de Deo Socr. *Nam quodam significatu & animus humanus etiam nunc in corpore situs, δαίμων nuncupatur. Diine hunc ardorem mentibus addunt Euryale? an sua cuique Deus fit dira cupido? Igitur & bona cupido animi, bonus Deus est. Vnde nonnulli arbitrantur, ut jam prius dictum est, εὐδαίμονας dici beatos, quorum Dæmon bonus, id est, animus virtute perfectus est: quem nostra lingua, ut ego interpretor, haud sciam an bono, certe quidem meo periculo, poteris Genium vocare: quod is Deus animus sit cuique, quamquam sit immortalis, tamen quodammodo cum homine gignitur*, &c. Idem eod. libro: *Genius est animus humanus exutus & liber stipendiis vitæ corpore suo abjuratis. Hunc vetere Latina lingua reperio Lemurem appellatum* &c. Horat. 2 epist. 2, 187 *Scit Genius, natale comes qui temperat astrum, Naturæ Deus humanæ, &c.* Epitheton solenne *genii* esse *Magnus*, Brouckhusius ostendit ad Tib. 4, 5, 9. Idem *Natalis* absolute videtur dici ib. v. 19. Veteres Genios binos singulis attribuerunt; alterum bonum, alterum malum, quem ἀλάστορα dixere. v. Dalechamp. ad Plin. 1, 7, ubi de eorum effigie quoque agit. Sed suum cuique Genium cum annasci putarent, existimabant tamen, alium alio valentiorem esse, eoque fieri, ut is, cujus Genius potentior esset, cæteros omnes excelleret: Coquejus ad August. de C. D. p. 14. Hinc ille Ægyptius Antonium monuit, ut ab Augusto se quam longissime removeret. Quod ejus quidem Genius erectus & celsus esset, ubi solus foret: cæterum si cum Augusti, ut excellentiore, committeretur, remissiorem iri redditum & ignaviorem, ut Plutarchus in Antonio refert p 930 E. Simile quid & Cainæi (est hoc antiquæ hæreseos genus) obtinuerunt; qui Cainum ideo inferiorem Abele fratre statuerunt, quod is ex quadam majore virtute, quæ operata in ipso fuerit, conceptus esset & procreatus, Tertulliano auctore de Præscript. c 9. vid. Censorin. de die nat. c. 3, & quæ ad illud Henr. Lindebruchius notavit. Multa de Geniis congessit C. Barthius ad Rutilii Itiner. 1, 327; Des. Heraldus ad Arnob. p. 28; Fabrettus in opere Inscript p. 72 seqq. & Io. Clericus Ar. Crit. 2, 2, 5. quæ justa dissertatio est; pauciora ad Calpur. ecl. 5, 26. & Stat. Achill. 1 p. 1614. ¶ 2. Persequimur formulas, in quibus *genii* mentio est. *Genio indulgere*, est animo obsequi. Persius 5, 151 *Indulge genio: carpamus dulcia*: Contra *Defraudare suum genium*, est negare naturæ, quod appetit, Ter. Phorm. 1, 1, 10. Et Plaut. Truc. 1, 2, 81 *Belligerare cum geniis suis*, dixit eadem significatione. Martial. 6 epigr. 60 *Victurus genium debet habere liber*, hoc est, gratiam & leporem, ein buch, das bleiben und gelten soll, muß guter art seyn. Id. 7 epigr. 12 ad Faustin. *Ludimus innocui, scis hoc bene, juro potentis Per Genium Famæ Castalidumque gregem.* Sic & Seneca epist. 12 *Iurat per genium suum*, bey seinem glück. Turnebus Advers. 16, 19 observat, viri adjurationem *per Genium*, mulieris *per Iunonem* fuisse conceptam. vide infra *Iuno.* Erat & imprecandi formula *per Genium iratum.* Hinc vetus Inscript. apud Fabrettum p. 76 QVIS. HANC. ARAM. LAESERIT. HABEAT. GENIVM. IRATVM. POPVLI ROMANI. ET. NVMINA. DIVORVM. De *geniis hominum, urbium, locorum, statuarum*, plura dabit Reines. Inscr cl. 1. it. *collegiorum, studiorum, artificiorum, dominum privatarum, fontium, lucorum, lacuum, balnearum, stabulorum &c.* *Genii locorum* sub anguium forma depinguntur, monente Heinsio, & Drak. ad Sil. 2, 585. Add. Spanhem. de usu & præst. num. diss. 4 p. 221 sqq.

¶ Genio, *are*, est genium & motum cælestem dare, beseelen. Solin. in Pontico, uti legit Barthius Adv. 44, 3 *Tibi primum candidus æther Astrigeram faciem nitido geniavit olympo.*

¶ Geniātus, *a*, *um*, genium referens: item, amabilis, venustus, annehmlich, wohlgestalt; ut, *Vultu geniatus*, Capitolin. in Vero c. 10. v. Gruterum ibi, & Salmas. in H. A. p. 108. Sic principio Silvarum Statii pro *moles geminata* vel *geminata*, Barthius *geniata* legi postulat. Add. Cassiodor. 6 epist. 3 & 6 & 12. Gloss. Isid. *Geniatus, genialis, gratus.*

¶ Gĕnĭālis, *e*, frölich; ut, *Genialis dies*, hoc est, lætus & voluptuarius, ein lust-tag, freuden-tag, apud Iuvenalem 4, 66. *Bella genialia*, Statius Achill. 1, 113 vocat rixas inter convivandum exortas, unlust und hader bey frölichkeit. *Rus geniale*, Ovid. Heroid 19, 9. ¶ 2. *Genialis torus* sive *lectus*, qui novæ nuptæ magnifice sternebatur in ipsis nuptiis, das braut-bette; vel quod *Geniis* & *Iunoni* sacer; vel boni ominis caussa a *genendo*. Eumdem & *lectum adversum*, quem vocabant, facit Lipsius Elect. 1, 17 *Adversus* autem dicebatur, quod ex adverso januæ locaretur. vide Lips. dicto loco & Ioseph. Scal. ad Festum in *Parilia*: item ad Propert. 4 eleg. ult. nec non Torrent. in Horat 1 epist. 1, 87. Legitur etiam in Paneg. Plinii c. 8. Quin Cic. pro Cluent. c 5 *Lectum genialem filiæ suæ nubenti straverat.* Hinc Ovid. A. A. 1, 125 *Genialis præda puellæ* Sabinæ h. e. in toro geniali mox collocandæ.

¶ Genialĭter, adv. laute, statlich, frölich. Ovid. Met. 11, 96 *Hospitis adventu festum genialiter egit.* Inscriptio vetus apud Gruter. p. 823 n. 2 habet: *Hic accumbentem sculpi genialiter arte Se jussit docta post sua fata manu.*

¶ Genialĭtas, *ātis*, f. die frölichkeit. Ammian. 30, 5 *Genialitas mensæ.*

¶ Geniānus, *a*, *um*, pertinens ad genium, luxuriosus, wollüstig. Varr. R. R. 3, 9 *Gallinæ Africanæ novissimæ in triclinium genianum introierunt.* Sic legit Scaliger: Alii, *Ganearum.* Qui etiam in nota ad h. l. Gellio l. 19, 13 extr. vel Helvio Cinnæ potius restitui vult *geniana salicta.*

¶ Genuīnus, *a*, *um*, nativus, γνήσιος, natürlich, rechtschaffen, a perfecto *genui*: ut, *Gen ina Plauti comœdia*, non suppositicia, Gell. 3, 3. Id. 2, 3 *Naturales & genuinos honores* vocat, qui a filio debentur patri: & *publicis* opponit, quibus interdum filius præcedit. ¶ 2. *Genuini dentes*, posteriores, qui cibum conficiunt, Cic. N. Deor. 2, 54, die stock-zähne. *Genuino rodere* vel mordere, heimlich auf einen stechen, vide Den. *Possim & ego, si velim, genuinum læsus infringere*, dixit Hieronymus adv. Rufinum 1, 7, stiche geben, die nicht bluten. Conf. Iuvenal. 5, 69; & Pers. 1, 129.

¶ Genuine, adv. redlich, deutsch, frey. Cic. ad Qu. Frat. 2, 15 *Genuine fraterneque rescribam.*

I. Composita cum nominibus &c.

Alienigena, Amnigenus, Anguigena, Aquilonigena; Aurigena; Bætigena; Cæligenus; Christigena; Draconigena; Faunigena; Fluctigena; Fontigena; Græcigena; Ignigena; Limigenus; Martigena; Monstrigenus; Montigena; Multigenus; Niligena; Nubigena; Omnigenus; Primigenus; primigenius; primogenitus; primogenitalis; Saturnigena; Saxigenus; Trojugena; Verbigena; Horum omnium quærenda sunt priora nomina: ut, *Alienus, Amnis, Anguis, Aquilo, Aurum, Bætis, Cælum, Christus, Draco, Faunus, Fluctus, Fons, Græcus, Ignis, Limus, Mars, Monstrum, Mons, Multus, Nilus, Nubes, Omnis, Primus, Saturnus, Saxum, Troja, Verbum.* Huc pertinet

¶ Ambigĕnus, *a*, *um*, duorum generum, zweyerley art. Eugenius Toletanus carm. 22 *Hæc sunt ambigena, quæ nuptu dispare constant: Burdonem sonipes generat commixtus asellæ, Mulus ab Arcadicis & equina matre creatur.*

¶ Bignus, *a*, *um*, pro *Bigenus*, i. e. bigenitus. Sic *Bignæ geminæ dicuntur, quia binæ una die natæ sunt*, zwillinge. Fest.

¶ Indĭgĕna, *æ*, o. dictus quasi inde genitus, einheimisch: ut, *Populi indigenæ*, eingesessene völcker, Lucan. 2, 432. *Miles indigena*, Liv. 23, 5. *Indigena vinum*, non exoticum, Plin. 14, 6 extr. Land wein. *Indigena potio*, Flor. 2, 18, 12. Sic *Indigenas advectis* opponit Tacitus in vita Agricolæ c. 11, 1. Vet. Gloss. *Indigenæ*, αὐτόχθονες, landes-kinder, bürgers-kinder. Conf. Sidon. epist. 8, 12. Veteres etiam dixerunt.

¶ Indigĕnus, *a*, *um*, i. e. vernaculus, einheimisch; ut, *Indigenus sermo*, die mutter-sprache, Apul. 1 Met. p. 15.

¶ Indigenitālis, *e*, nativus, non alienigena. Cic. de Orat. 3, 38 *Sensus difertus, indigenitalis:* Ita eſt in vulgata. Alii aliter.

¶ Tergĕnus, *a, um*, dreyfacher art. Auſonius Eidyll. 11 ſive Gripho v. 49 *Tergenus, omnigenum, genitor, genitrix, generatum.*

¶ Vnigĕna, *æ*, c. einfacher art. Cic. de Vniverſ. c. 4 *Singularem Deus hunc mundum atque unigenam procreavit.* Catull. carm. 65 v. 300 *Vnigena Pallas*, quia e Jovis cerebro atque unico parente nata.

¶ Vnĭgĕnĭtus, *a, um*, μονογενὴς, eingebohren, eccleſiaſticum vocabulum eſt. vid. Tertull. adv. Gnoſt. c. 7; adv. Hermog. c. 18; Salvian. 4 p. 121; Auguſtin. de C. D. 11, 24. Adde etiam l. 5 C. de ſumma Trin.

II. Compoſita cum præpoſitione:

¶ Antegenitālis, *e*. Plin. 5, 57 *Specimen ſecuritatis ſumere antegenitali experimento*, h. e. e ſtatu nativitatem noſtram præcedente argumentari, qualis futurus ſit poſt mortem.

¶ Antĭgĕna, *æ*, c. vorhergebohren. Gloſſ. lat. gr. *Antigena* προγενηθὲς.

¶ Congigno, *ere*, ſimul gignere, zugleich gebähren. Hinc

¶ Congĕnitus, *a, um*, angebohren; ut, *Congeniti pili*, Plin. 11, 39. Et, *Congenita mundo vaſtitas*, Id. 16, 2. *Congenita & ingenita conſcientia*, Tertull. de Teſtim. an. c. 5. Annotavit ex Sopatri epiſtola Stobæus, ἔννοιαι δὲ, ὡς σύμφυτον τὸ ἁμαρτάνειν ἀνθρώποις, *cogita, congenitum eſſe labi, & errare hominibus.*

¶ Degenio, *are*, gratia formæ fraudare, unſcheinbar machen. Caſſiodor. lib. 5 *Vſurpatione degeniare aliquid.* v. Voſſ. de Vit. L. L. 4, 5.

¶ Degeniatus, *a, um*, unangenehm gemacht. Idem Caſſiod. 12 epiſt. 11 *Degeniatus in provincia.*

¶ Egigno, *ere*, efferre, herfürbringen. Lucret. 2, 702 *Exiſtere & egigni ramos vivo corpore.*

¶ Ingigno, *ere*, einpflantzen. Cic. de Finib. 5, 11 *Major aliqua cauſſa atque divinior hanc vim ingenuit.*

¶ Ingenitus, *a, um*, eingepflantzt, angeſchaffen. Plin. 7, 2 *Horum* (Pſyllorum) *corpori ingenitum fuit virus exitiale ſerpentibus.* Et, *Ingenita nobilitas*, angebohrne tugend, Ovid. ad Piſon. v. 92. *Quicquid fixum & ingenitum eſt, lenitur arte, non vincitur*, Sen. epiſt. 11. ¶ 2. Sed Ingenitus ab *In* & *Genitus*, eſt non genitus, ungebohren. Arnobius lib 1 p. 17 de Deo: *Infinitus, ingenitus, immortalis.*

Ingenium cum derivatis; &

Ingenuus, *a, um*, quære in ſuis elementis infra.

¶ Pergigno, *ere*, idem ac *progignere*, herfürbringen. Catull. 65, 89 *Quales Eurote pergignunt flumina myrtos.*

¶ Poſtgenitus, *a, um*, hernach gebohren. Quidam conjungunt ut unam vocem: alii diviſe ſcribunt in illo Horatii 3 oda 24, 30 *Clarus poſtgenitis.*

¶ Prægigno, *ere*, Plaut. Pſeud. 1, 5, 77 *Nolebam ex me morem prægigni malum*, daß von mir herkäme.

¶ Prōgigno, *ere*, herfür bringen, auf die welt bringen. Cic. Divin. 1, 56 *In feminibus vis ineſt earum rerum, quæ ex his progignuntur.* Virg. Æn. 4, 180 *Illam terra parens ira irritata Deorum, Progenuit.*

¶ Progĕnitus, *a, um*, gepflantzt, gezeugt, entſprungen. Pallad. Ianuar. 15 *Arbores ex pomis ſponte progenitæ.* Apul. de Dogm. Plat. p. 51 *Elementa progenita.*

¶ Prōgenitor, *ōris*, m. ein groß-vater, ſtamm-vater. Ovid. Met. 11 v. 319 *Progenitore Tonante Eſſe ſatum.* Sic & Orientius poëta Chriſti in Commonit. lib. 2 *Cum fuerit medius progenitor genitis.*

¶ Prōgĕnies, *ēi*, f. genus, familia, ſtirps, ein geſchlecht, kinder; ut, *Progenies Herculis*, Nep. 17, 1, 2. *Tum C. Sicinium, progeniem ejus, quem primum tribunum plebis creatum in Sacro monte, proditum memoriæ eſt*, Liv. 3, 54. Horat. 3 od. 6, 46 *Ætas parentum pejor avis tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitioſiorem.* Sic, *Regia progenies*, Ovid. Met. 11, 754. *Antiquitas propius aberat ab ortu & divina progenie*, Cic. Tuſc. 1, 12. *Progenie orbari*, eſt liberos amittere: Ibid c. 35 *Priamum tanta progenie orbatum, cum in aram confugiſſet, hoſtilis manus interemit.* Colum. 7, 9 *Quadrupedum patri ſimilior eſt progenies.* ¶ 2. Transfertur etiam ad vegetativa; ut, *Vitis progenies*, apud Columell. 3, 9, das gewächs.

¶ Rĕgigno, *ere*, wiedergebähren, paſſ. Regigni, aufs neue gebohren werden. Lucret. 5, 245 *Maxima mundi, Cum videam membra ac partes conſumtæ regigni.*

¶ Regenĕrtus, *a, um*, wiedergebohren. Et

¶ Irregenitus, *a, um*, unwiedergebohren, ſunt Theologica.

GILLO, ſive Gello, *ōnis*, m. vaſis fictilis genus, eine flaſche. v. Scriverium in Martial. 2 epigr. 85. ¶ 2. Nomen viri, Iuvenal. 1, 40.

GILVVS, *a, um*, color medius inter album & rufum, fahl, qui & *melinus* dicitur, wachs-gelb. Virg. 3 Georg. de equis v. 83 *Honeſti Spadices glaucique; color deterrimus albis, Et gilvo, &c.*

Gingiber, vide *Zingiber.*

GINDES, *is*, m. Fluvius olim Perſiæ, ſecundæ poſt Euphratem magnitudinis, a Cyro, propter equum in eo ſuffocatum, irato, in CLX rivos ſparſus. Hinc a Tibullo 4, 1, 141 vocatur *rapidus, Cyri dementia Gindes.* v. Sen. de ira 3, 21. Oroſ. 2, 6. Herod. 1, 189; 2, 2 & 5, 52, quos laudat Broukh.

GINGIDIVM, *i*, n. alias *Chærephyllon*, kerbel-kraut, Plin. 20, 5; Dioſc. 2, 167 & 205.

GINGILISMVS, *i*, m. γιγγιλισμὸς, Heſychio eſt titillatio manuum riſum ingentem & clamorem acutum excitiens, das gekützle. Ita legit Scheſſerus, & ita recepit Nodot in Petron. c. 73 pro *Gingilipho: Convivæ gingiliſmo ingenti clamore exſonabant.*

GINGĪVA, *æ*, f. pars oris dentata, das zahnfleiſch, kinn-backen. A gignendis denribus Lactantio c. 10 de Opificio Dei dicta. Iuvenal. 10, 200 *Frangendas miſero gingivâ panis inermi*, er muß an den bollern kauen.

¶ Gingīvŭla, *æ*, f. diminut. Apulej. Apol. p. 277 *Pulviſculus complanator tumidulæ gingivulæ.*

GINGRIO, *ire*, anſerum eſt, ſchnattern wie die gänſe. v. Feſtus. Vet. Gloſſ. *Gingriunt*, χῆνες βοῶσιν.

¶ Gingrīna, *æ*, f. tibiæ genus exiguæ, apud Feſtum, eine ſincke, ſchallmaye. Solinus c. 5 de Sicilia, tibias diſtinguit, quæ fiant ex arundine quadam Sicilienſi. In iis generibus numerat etiam *gingrinas, quæ breviores licet, ſubtilioribus tamen modis inſonant.*

¶ Gingrīnus, *a, um*, ſtridulus, ſchnarrend; ita aliqui adjective accipiunt in loco citato Solini de *gingrinis fiſtulis.*

¶ Gingrītor, *ōris*, m. qui gingrina canit, ein ſchallmayer, zincken-bläſer. Feſtus, ex emendatione Salmaſii in d. l. Solini p. 87, *Gingritor, tibicen.*

¶ Gingeriātor, *oris*, m. idem, apud Feſtum ex lectione vulgari.

¶ Gingrītus, *ūs*, m. clangor anſerum, das gackern, gänſe-geſchrey. Arnobius lib. 6 p. 205 de anſeribus Capitolinis: *Cum aliquam quæras prohibendis formidinem furibus; non ab ipſis* (diis) *petere, ſed in anſerum ponere & collocare gingritibus.*

GINNVS, *i*, m. quibusdam idem qui Hinnus, (qui & Græce ἴννος, ὕννος & γιννὸς) ex equo & aſina naſcitur, a patre nomen trahens, al. *burdo.* differt a mulo, qui ex aſino & equa. Martial. 6 epigr. 77 *Haud aliter videtur Atlas cum compare ginno.* Quam vocem pro *gibbo* ſubſtituendam eſſe, ſagaciſſime odoratus eſt Petrus Scriverius. Conf. Politian. in Miſcell. c. 23, & infra *Hinnus.* Sed alii volunt differre hinnum a *ginno*, & hunc eſſe *ex muli cum equa coitu natum.* vid. Plin. 8, 44 f. 69 & ibi Hard. Apud Græcos etiam incerta omnia.

GĪPĔDES, *um*, m. pl. Scytharum populi. v. Treb. Pollio in Claudio c. 6; & Vopiſc. in Probo c. 17. Græcis γήπαιδες nominantur. De his Iſidor. 9, 2 *Gipedes pedeſtri prælio magis quam equeſtri ſunt uſi, & ex hac cauſſa ita vocati*; gute fußvolcker.

Gipſum, vide *Gypſum*, Girgillus, girus, &c. *gyrus.*

GITH, n. indeclinab. melanthium, μελάνθιον, ſchwartzer kümmel. *Gith*, in Plauto legitur in Rud. 5, 2, 39 *Os calet tibi: num gith frigefactas?* haſt du brey im maul? Sed meliores etiam Gronovii. *Nunc id frigidefactas.*

GLĂBER, *glabra, um*, læve, ſine pilo, glatt, kahl, ſchlecht. Martial. 12 epigr. 28 *Crine nitens, niger unguento, perlucidus oſtro, Ore tener, latus pectore, crure glaber.* Comparat. *Glabrior*, Plaut. Aſin. 2, 8, 6. Et Apul. Met. 5 p. 163 *At ego miſera, primum patre meo ſeniorem maritum ſortita ſum; dein cucurbita glabriorem.*

¶ Glăbellus, *a, um*, diminut. ein wenig kahl. Apul. lib. 1 Florid. *Apollo intonſus, & genis gratus, & corpore glabellus.* Met. lib. 2 *Glabellum fœminal*; & lib. 5 *Corpus glabellum*, de Cupidine. Sed

¶ Glăbella, *æ*, f. ſubſt. eſt interſtitium ſupercilia ſupra naſum diſterminans. Mart. Capella 2 p. 24 *Quarum una deoſculata Philologiæ frontem illic, ubi pubem ciliorum diſcriminat glabellæ medietas.*

¶ Glabrĭtas, *ātis*, f. die glätte, glatze, blöſſe. Arnob. lib. 3 p. 108 *Calvitiis & glabritatibus raſi.*

¶ Glabrĕtum, *i*, n. idem. Colum. 2, 9 *Glabreta* vocat loca, in quibus propter noxium aliquem humorem ſegetes non proveniunt, kahle plätze im acker, darauf nichts wachſen will. v. *Glabreus.*

¶ Glabro, *are*, glabrum reddere, glatt machen, brühen, die borſten oder haare abnehmen. Colum. 12, 35 *Sues maclati vel aqua candente, vel ex tenuibus lignis flammula factâ glabrantur.*

¶ Glăbrator, *ōris*, m. *glabrarius ornator*, qui pice & pſilothro lævigabant corpora. Erat inter officia domus Auguſtæ; v. Scalig. ad Manil. lib. 5 v. 151 p. 362.

¶ Glabrens, *tis*, glaber, kahl, glatt, a Glabreo, *ere.* Colum. 2, 9 *Glabrentibus locis ſine ulla ſtirpe ſeminum.* Hæc ibidem, ut modo diximus, *glabreta* vocat.

¶ Glabreſco, *ĕre*, kahl oder glatt werden. Colum. 2, 20 *Area glabreſcit, & ſit idonea trituris.*

¶ Glabrarius, *i*, m. pumicator, der die haare wegnimmt. Vnde

¶ Glabraria, *æ*, f. quæ ſpoliat & expilat, apud Martialem 4 epigr. 28, in meretricem avaram.

¶ Glabrio, *ōnis*, m. ein kahlkopf. Eſt inter nomina Romana. v. Cic. pro L. Manil. c. 9; de Har. Reſp. c. 6; in Bruto c. 68; & Att. 6, 1.

¶ Deglabro, *are*, idem quod *glabrare*, abſchelen. L. 5 D. Arbor. furtim cæſarum Paulus ICtus: *cingere eſt deglabrare.* v. ſupra *Cingo* n. 2.

¶ Deglabratus, *a, um*, abgeſchoren, kahl gemacht. Lactant. 1, 21 *Iſidis ſacerdotes deglabrato corpore ſuo pectora tundunt.*

¶ Diglabro, *are*, idem quod *deglabrare.* Tertull. de Pallio c. 3 *Diglabrare oveculam*: ita legit Iunius.

GLACIES, *ēi*, f. aqua congelata, eis. *Durata & alte concreta glacies*, Liv. 21, 36. *Glacies ſolvitur*, es gehet, thauet auf, feu, quod idem, *Ignis exſolvit glaciem*, Lucret. 6, 878. *Glacies iners ſtat per omnes menſes*, Horat. 2 od. 9, 5. *Scindere, frangere glaciem*, eſt aperire viam & in negotio aliquo aggrediundo principem eſſe, die bahn brechen. v. Chiliad. ¶ 2. Poëtis aliquando pro ſoliditate ac duritie ponitur. Lucret. 1, 493 *Tum glacies æris flamma devicta quieſcit.*

¶ Glăcialis, *e*, eiſigt; ut, *Frigus glaciale*, Ovid. Met. 9, 581 ſtrenge kälte. *Glacialis hyems*, Virg. Æn. 3, 285, wenns eis gefrieret. *Oceanus glacialis*, das eis-meer, Iuvenal. 2, 1. *Polus glacialis*, Sen. Herc. Fur. v. 6.

¶ Glăcio, *are*, in glaciem convertere, zu eis machen. Horat. 3 od. 10, 7 *Et poſitus ut glaciet nives Puro lumine Jupiter.* Plin. 8, 38 *Humor glaciatur in gemmas.* Et 37, 2 *Amnes glaciantur.*

¶ Glaciātus, *a, um*, gefroren, zuſammen geronnen; ut, *Caſeus glaciatus*, i. e. coagulatus, Colum. 7, 8.

¶ Con-

¶ Conglacio, *are*, vel glacie concrescere, zusammen backen oder gefrieren. *Aqua neque frigoribus conglaciaret, neque nive, pruinaque concresceret, &c.* Cic. N. Deor. 2, 10. Item, *Curionis Tribunatus conglaciat*, Cæl. Epist. ad Cic. famil. 8, 6, gefrieret ein.

¶ Conglaciatus, *a, um*, gefroren; ut, *Imber conglaciatus*, Plin. 2, 60.

Glacito, vide *Gratito*, Gladiator &c. *Gladius.*

GLĂDIVS, *i*, m. a *clade* dictus est, secundum Varronem de L. L. 4, 24, ein schwerdt, degen. *Gladio aliquem conficere*, Cic. pro Cæcin. c. 29. *Gladium stringere*, Virg. Æn. 12, 278, ein schwerdt zücken. *Gladium nudare*, vide *Nudo. Gladium vagina vacuum in urbe non vidimus*, Cic. pro Marcell. c. 6. *Strictio gladio aliquem insequi*, Id. Phil. 2, 9, mit blossem degen. *Gladium e vagina educere*, Id. de Invent. 2, 4. Et Apul. 2 Met. sub fin. *Statim denique gladium, quem veste mea contectum ad hos usus extuleram, sicu liberatum arripio &c. Hispanus gladius, ad propiorem habilis pugnam*, Liv. 7, 10 pr. Apud Ter. Adelph. 5, 8 extr. *Suo gladio jugulari*, est, suis ipsius dictis revinci; Quæ & Germanica parœmia est, sich mit seinen eigenen worten schlagen, fangen. Ad eumdem modum Cicero pro Cæcina c. 29 *Aut tuo (quemadmodum dicitur) gladio, aut nostro, defensio tua conficiatur, necesse est.* Id. Att. 1, 16 p. 98 *Plumbeo gladio tamen jugulatam iri Clodium*, putat Hortensius, h. e. per quosvis judices damnatum. Id. pro A. Cluent. 44 *Dictatorius gladius*, i. e. Sullæ Dictatoris. ¶ 2. Gladius summi imperii insigne est. Vnde & in libera Republ. Imperatori in bellum ituro a Consule dari solebat, ut ex Appiano discimus lib. 2 de bellis civ. vide & Interpretes Statianos ad 5 Silv. 2 sub fin. Præfecti prætorio præter alia & insigne erat gladius, quo donari atque cingi solebat a Principe. Hinc *gladium ponere*, est præfectura prætorii abdicare. v. Pet. Fabri Semestr. 1, 3. De gladiorum gestatione diversa populorum observatio fuit. Alii, & barbari maxime, a dextra, alii, ut Romani, a sinistra gestarunt, quod Lipsius adstruit ad 1 Ann. Tac. p. 32. Eorum manubriis certa olim simulacra addita, ut Polynici, Sphingis &c. de quo Barth. ad 4 Theb. Stat. p. 921. Cæterum gladium gestare nisi militi non licebat. v. Erh. & Burm. ad Petron. c. 82 p. 407. Nec in conspectu magistratuum, de quo Lipf. El. 1, 23. ¶ 3. *Ne puero gladium*, subaudi, *miniſtraveris* vel *commiseris*, kindern soll man nicht messer in die hände geben, μὴ παιδὶ τὴν μάχαιραν, vide Chiliad. ¶ 3. *Gladius*, pisces, ξιφίας, ein schwerdt-fisch, horn-fisch, in Dania notissimus, longo rostro, similis gladiolo, cætero non multum dissimilis lucio. v. Plin. 31, 11.

¶ Gladiolus, *i*, m. diminut. ein dolch. Apul. 2 Milet. p. 122 *Gladiolo solito cinctus ipse salutis meæ præsidia gestabo.* ¶ 2. Herba *Gladiolus*, ξίφιον Græcis, Germanis est schwertel, allermannsharnisch. v. Plin. 21, 11; & Tabernæm. p. 1024.

¶ Gladiolum, *i*, n. idem. Messalæ est ap. Quint. 1, 6, quam ævo illi vix tolerabilem judicat.

¶ Gladiarius, *i*, m. ein schwerdt-feger, degen-schmid. Gloss. gr. lat. ξιφοποιὸς, *gladiarius.* NEGOTIATOR GLADIARIVS in vet. lapide Murat. p. 246.

¶ Gladiator, *ōris*, m. pugil, ein fechter. *Athletæ & gladiatores*, Cic. in Orat. c. 68. Fuerunt autem varia gladiatorum genera, de quibus, atque adeo tota re gladiatoria accurate Lipsius in libris Saturnal. Cic. pro Rosc. Am. c. 6 *Vetus ac nobilis gladiator. Gladiator in arcana consilium capit*, quod & *e re nata consilium* vel *capere*, vel *mutare* dicitur. v. Chiliad. *Gladiatoribus* absolute dicitur, pro *ludis gladiatoriis*, v. Victor. & Man. ad Cic. fam. 10, 32, & Græv. ad ad Petron. c. 117 p. 541, qui sint *legitimi gladiatores* Wower. ibid. ¶ 2. Quod multi essent ex hoc genere ficarii, pro ficario posuit *gladiatorem* Cic. Cat. 2, 4. it. pro S. Rosc. c. 3. fam. 12, 2 & 22.

¶ Gladiatōrius, *a, um*, zum fechten gehörig; ut, *Ludus gladiatorius*, Cic. Catil. 2, 5, eine fecht-schule. *Gladiatorium certamen*, Id. de Orat. 2, 78, ein fechter-gang. *Munus gladiatorium*, quod Imperatores dabant proficiscentes ad bellum, Capitolinus in Max. & Balb. c. 8. Sueton. Cæs. c. 10 & ibi Bernegg. Plin. 33, 3 med. Officium quoque mortuis se facere hoc spectaculo credebant. Itaque pars erant ludorum funebrium. Ter. Phorm. 5, 7, 71 *Hi gladiatorio animo ad nos affectant viam*, hoc est, ita pertinaci & obstirmato, ut vel vincant, vel cadant ipsi. *Gladiatorium spectaculum*, Liv. 28, 21; & Apul. 1 Milet.

¶ Gladiatorium, *i*, n. subst. der fecht-lohn. Liv. 44, 31 *Gladiatorio accepto.* v. Turnebi Adverf. 29, 7. Scioppius ad Sanctii Minervam 4, 4, supplet *auctoramento, præmio.* Sic etiam Lipf. Saturn. 1, 7.

¶ Gladiatorie, adv. fechterisch. Lamprid. in Commodo c. 15 *Quæ gladiatorie faceret.*

¶ Gladiātōrius, *a, um*, instar gladii, einem schwerdt ähnlich; ut, *Gladiatoritia herba*, Marcell. Emp. c. 16.

¶ Gladiatūra, *æ*, f. pugna gladiatoria, sive congressus gladiatorum, das gefechte. Tac. Ann. 3, 43, 4 *E servitiis gladiaturæ destinati.* Et Sidon. paneg. Anthemii v. 238 *Ad gladiaturam tu, Spartace vinctle, parasti.*

¶ Digladior, *atus sum, ari*, certare, disfidere, depugnare, uneins seyn, zanken, fechten, kämpfen. Cic. Off. 1, 9 *De quibus inter se digladiari solent.* Et fragm. ex 1 Acad. Quæst. apud Nonium 1, 331 *Antipater digladiatur cum Carneade.*

¶ Digladiabilis, *e*, darüber man streitet. Prudent. καθημ. 3, 147 *Hoc erat aspidis atque hominis Digladiabile discidium.*

GLĂGvS, *i*, m. jaculator insignis, Sil. 16, 561.

Glando, glandula, quære mox in *Glans*: Glanis in *Glanus.*

GLANS, *glandis*, f. δρυοβάλανος, eine ecker, eichel. Plin. 16, 6 *Glandem ferunt robur, quercus, esculus, ilex &c.* Hinc *glans quernea, iligna &c.* ibid. c. 5. *Glans fagea*, ibid. eine buchecker. *Glans caduca*, abgefallene eichel. L. 30 D. de Verb. Sign. Et Boëth. 2 metro 5 *Felix nimium prior ætas, Contenta fidelibus arvis, Nec inerti perdita luxu; Facili quæ sera solebat Icjunia solvere glande.* De hac prisorum mortalium βαλανηφαγίᾳ loca Poëtarum congesta habes apud Brouckh. ad Tib. 2, 1, 38. Colori vestium *glans* nomen dabat. v. Ovid. A. A. 3, 183. ¶ 2. ICtis *Glans* generalis appellatio est, omnesque fructus continet, l. 236 § 1 ff. de V. S. & L. un. § 1 ff. de gland. leg. ¶ 3. *Glans* plumbeus dicitur globulus, qui ex funda vel bombarda mittitur, eine kugel, büchsen-kugel, schleuder-kugel. In Romana militia duplicis generis habebantur glandes; aliæ plumbeæ, quas ad vulnerandum jaculabantur: aliæ ex argilla, quas ad incendendum mittebant. De utrisque v. Lipf. 4 Poliorc. Dial. 2 & 3, ul i & figuras habes. Sallust. Iug. c. 57 *Pars eminus glande, aut lapidibus pugnare &c.* Liv. 38, 29 *Ne fluxa habena volutetur in jactu glans. Glandes fundere*, Hirt. B. Afric. c. 5 & 43, *mittere*, Idem B. Hisp. c. 13, mit kugeln schiessen. *Glans plumbea*, eine bley-kugel, Lucret. 6, 178. Poëtæ accensarum & liquefactarum ipso motu *glandium* mentionem faciunt. v. Drakenb. ad Sil. 1, 316. ¶ 4. *Glans* etiam pars summa penis est, quæ præputio tegitur, Celsus 7, 25. ¶ 5. Translate Cic. de Aruſp. resp. 3 *Pabulo & glande inimicorum corruptus.*

¶ Glando, *ĭnis*, f. idem quod *Glans.* Vet. Gloss. *Glandine*, βαλάνη. Avienus orbis terræ descript. v. 285 *Cibus aspera glando.* Et v. 1283 *Pingui dependens subere glando.*

¶ Glandŭla, *æ*, f. diminutivum a *Glans*, quod frustra Sanctius in Minerva contra Charisium negavit, ideoque merito castigatus a Perizonio p. 48. Quo nomine & caro porcorum aut aprorum appellatur glandulosa, drüsen, finnen, mandeln. *Apri glandulæ*, Martial. 3 epigr. 82.

¶ Glandulosus, *a, um*, plenus glandulis, drüsicht, finnicht; ut, *Glandulosa cervix porci*, apud Colum. 7, 9.

¶ Glandium, *i*, n. pars illa in apro, in qua sunt glandulæ, das dicke fleisch am schweins-kopf. Plaut. Capt. 4, 4, 7 *Prætruncavit glandia.* Et Plin. 36, 1 *Exstant censoriæ leges, glandia in cœnis, glires que, & alia dictu minora vetantes.* Adde ibi Harduinum.

¶ Glandionida, *æ*, f. caro e glandibus; ut vult Gruterus e MSS. in Plauti Menæch. 1, 3, 27 *Glandionidam sufflam.* Est autem nomen per parasiticam lasciviam ad formam patronymici inflexum, ut Pernonides eod. loco.

¶ Glandārius, *a, um*, glandes ferens, das eicheln trägt; ut, *Silva glandaria*, ein eichwald, Cato c. 1 extr.

¶ Glandifer, *a, um*, idem; ut, *Quercus glandifera*, Cic. de Leg. 1, 1; & Plin. 6, 3.

¶ Iuglans, *dis*, f. etiam a *Glans* est, quasi Iovis glans, ut Varro de L. L. 4, 21, Servius ad eclog. 8 Virg. v. 30; & Isidorus Orig. 17, 7 exponunt, eine welsche nuss, grosse nuss. Plin. 15, 22 *Nuces juglandes.* Et Cic. Tusc. Q. 5, 20 *Juglandium putamina.*

GLANVS, *i*, m. vel Glanis, *ĭdis*, f. γλάνις, pisces Plinio 9, 43. Dicunt & *Glanius*, seu neutra appellatione recta: cum nec *glanus*, nec *glanius*, sed *glanis, idis*, γλάνις, γλάνιδος, dicendum sit. vid. Plin. 9, 43. Est autem *glanus, silurus parvus* ein kleiner welss. vid. Gesnerus. Sed

¶ Glaniānus, *a, um*, adj. ut, *Vasa Gluniana*, a cælatore Glanio ita appellata. Aliis sunt *Gratiana* ex Plin. 33, 11.

GLĂPHȲRVS, *a, um*, γλαφυρός, quasi bene sculptus; nomen proprium viri, apud Martialem 4 epigr. 5; & Iuvenal. 6, 77.

¶ Glaphyra, *æ*, f. fœminæ nomen in versibus Augusti apud eumdem 11 epigr. 20.

GLĂRĔA, *æ*, f. lapilli minutissimi, quales in fluviorum ripis, kieß, grob sand. Cic. ad Qu. fratr. 3, 1, 2 *Eo loco pulvis, non glarea injecta est.* F. Liv. 41, 27 *Viam sternere glarea.* Lucan. 4, 302 *Aut impulsi levi turbatur glarea venâ.* ¶ 2. *Glarea* Ausonii tempore accipiebatur pro aggere seu militari via. v. Scalig. Lect. Auson. 2, 27 p. 163, item c. 31 p. 173. De glarea & usu ejus ad vias substruendas, multa etiam Bergierius de publ. & milit. Imp. Rom. viis L. 2, Sect. 5 & Fabrettus in Apolog. adv. Gronov. p. 79.

¶ Glareŏla, *æ*, f. dimin. kleiner kieß oder sand. Laudant ex Plauto: *Glareolam manu effundens.*

¶ Glareōsus, *a, um*, kiesicht, sandicht. Varr. R. R. 1, 9 *Terra cum est admixta ex his generibus aliqua re, tum dicitur aut cretosa aut glareosa. Glareosi rivi*, Plin. 26, 8. *Glareosa arva*, Colum. 2, 10. Et, *Loca glareosa*, Pallad. 12, 6, 3.

GLASTVM, *i*, n. herba, quæ Isatis alio nomine dicitur, weid damit man färbet, γλάστον, ἴσατις. Sativa est & agrestis; Plin. 22, 1; & Cæs. B. G. 5, 14, 2, nisi quod mira ibi lectionum sit varietas.

GLAVCA vel Glauce, *es*, Creontis filia, quam cum Medeæ pellicem superinduxisset Iason, coronam illi muneri misit Medea, quam illa cum capiti imposuisset, conflagravit ipsa cum tota regia. Hæc sunt *Colchidos iratæ sacris imbuta venenis Munera - pulchræque incendia Glaucis* apud Nemesia. Cyneg. 42.

Glaucidium, glauciscus, vide post paullo *Glaucus.*

GLAVCIVM, *i*, n. succus herbæ cujusdam Syriacæ, Dioscoridi, qui in Pharmacopoliis instructis & celebribus *Memithe* dicitur, Matthiol. γλαύκιον. v. Plin. 20, 19 f. 78 & 127, 10 f. 59. Huc refert Scriverius Mart. 9, 26. Legit enim *Pallida donabit glaucia, Cosme, tibi.* Alii *pallia glaucina.* v. Scriv. p. 195 sq. ¶ 2. Γλαύκιον avis est anati similis, sed ea minor.

¶ Diaglaucion, *i*, n. διαγλαύκιον, collyrii genus, ex glaucio herba confectum, Plin. 27, 10.

Glaucoma, glaucopis, vide mox in *Glaucus.*

GLAVCVS, *a, um*, adj. γλαυκὸς, cæruleus, schimmel-farb, blau, eisengrau; ut, *Glauci oculi*, Plin. 8, 21, id est, cæsii, a quibus γλαυκῶπις Ἀθήνη, Minerva dicta Homero est, quod ejus coloris oculi ingenii & generositatis cujusdam notas ostendant. ¶ 2. Et *Glaucus* piscis Plinio est 9, 16, & Ovid. hal. 117. It.

¶ Glaucidium, *i*, n. ac

¶ Glauciscus, *i*, m. γλαυκὸς, γλαυκίδιον, γλαυκίσκος, ein grosser meerfischling, *aculeatus enim est piscis, dorso cæruleo, ventre candidissimo*; Gesner & Plin. 32, 6 & 7.

¶ Glaucīnus, *a, um*, adj. glauci coloris, blaulicht. Martial. 9 epigr. 27 *Pallia donavit glaucina, Cosme, tibi.* Sed recte Scriverius legit *glaucia*, ubi vid. Idem vero *glaucinum oleum* male fumit pro *gleucino.* ubi vid.

¶ Glaucīto, *are*, carulorum est, mauzen wie eine katze. Aut. Philom. v. 60 *Glaucitat & catulus*, &c.

¶ Glaucōma, *ātis*, γλαύκωμα, macula glauca eſt in humore cryſtallino oculi, ein blauer oder grauer flecken im ſtern des auges, der ſtahr. Celſus 7, 7, 14. *Suffuſionem* vocat. Plin. 28, 8 *Glaucomata ſanari jecinoris hyænæ inaſſati ſanie.* Et 32, 4 *Felle teſtudinum cum Attico melle glaucomata inungi proderſt.* Seren. v. 219 *Horrendum ducent glaucomata peplum.* Prudent. Hamart. v. 85 *Sub glaucomate,* unter einer blauen dunſt. conf. ibid. v. 90. Vetuſtiores tamen in fœminino etiam poſuere.

¶ Glaucōma, *æ*, ut *Schema*, *æ*, de quo infra. v. Voſſ. 5 Inſt. Orat. p. 258. Plaut. Mil. 2, 1, 70 *Et nos facetis fabricis & doctis dolis glaucomam ob oculos objiciemus,* einen blauen dunſt für die augen machen, ein blendwerck.

¶ Glaucōpis, *ĭdis*, f. γλαυκῶπις, die graue augen hat. Epitheton Minervæ apud Homerum, de quo paullo ante in *Glaucus.* Adde Gell. 2, 26.

¶ Glaucōmărĭcus, *i*, m. qui glaucomare laborat. In Notis Tironis, uti vocantur, a Grutero editis p. 149 legitur.

¶ Glaucicŏmans, *tis*, glaucam comam habens. Iuvencus in Matth. c. 21 *Proxima tum Solymis conſcendit culmina montis, Ordinibus lucent quæ glaucicomantis olivæ.*

GLAVCVS, *i*, m. primus, qui cum Diomede arma ad Trojam permutavit, dux fuit Lyciorum. v. in Chiliad. *Diomedis & Glauci permutatio.* Homer. Iliad. Z. v. 236. Adde Plin. 3 epiſt. 2, & quæ Buchnerus ibi. ¶ 2. *Glaucus* alter Antenoris Trojani filius ab Agamemnone interfectus eſt, quemadmodum Dictys indicat. ¶ 3. *Glaucus* Siſyphi filius, apud Potniam equos humanis aluit carnibus, a quibus tandem diſcerptus eſt. v. Servium in illud Virg. 3 Georg. v. 267 *Quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumſere quadrigæ.* v. in Chiliad. *Glaucus alter.* ¶ 4. Lemnius *Glaucus* alius ſtatuarius fuit, de quo neſcio an dictum ſit, Γλάυκε τέχνη, *Glauci ars.* v. Chiliad. ¶ 5. *Glaucus* denique piſcator fabulosus, locum & ipſe fecit adagio, *Glaucus comeſa herba habitat in mari.* v. Chiliad. Is eſt, de quo Ovid. Her. 18, 160 *Miraque quem ſubito reddidit herba Deum.* vid. Id. Met. 13 extr. Hic forte eſt, ad quem pertinet illa Græcorum vox, cum jactarentur mari, ἐξω γλαῦκε, de qua Selden. de DIs Syris 2, 2.

GLAVX, *cis*, γλαῦξ, herba folia habens cytiſo & lenticulæ ſimilia, ſchielkraut. v. Plin. 27, 9.

GLĔBA, *æ*, f. ceſpes, ein erd-ſcholle, erden-klas. Virg. 1 Georg. v. 44 *Vere novo Zephyro patris ſe gleba reſolvit.* conf. Cic. de Nat. Deor. 2, 32, de L. L. 2, 22, &c. ¶ 2. Locus in quo humatus mortuus erat, & in ejus os gleba injecta. Cic. de L. L. 2, 12 *Nam priusquam in eos injecta gleba eſt, locus ille, ubi crematum eſt corpus, nihil habet religionis. Injecta gleba tum & illic humatus eſt, & gleba vocatur, ac tum denique multa religioſa jura complectitur.* ¶ 3. Eſt & marmoris gleba, ein ſtück oder klump marmelſtein, Plin. 36, 6. Et rerum aliarum, ut, *Glebæ thuris,* Lucret. 3, 328, & de caſei formatione Nemeſianus ecloga 3 extr. *Siccare liquorem Lactis, & in niveas adſtrictum cogere glebas.*

¶ Glebŭla, *æ*, f. dimin. ein klümpgen erde. Val. Max. 5, 3 exter. 3 *Quæ oſſibus injicitur, glebula.* Colum. 1, 6 ſub fin. *Frumenta eventilata mundiora ſunt, lapillisque carent, & globulis, quas per triturам fere terreна remittit area.* conf. Iuvenal. 14, 165. Deinde de aliis rebus, ut gleba; v. g. *Glebula nivis,* ein ſchnee-ball, Scrib. Larg. Comp. 199. Adde Lex. Io. Rhodii.

¶ Glebālis, *e*, aus erdſchollen gemacht; ut, *Agger glebalis,* Amm. 23, 5.

¶ Glebōſus, *a, um*, in glebæ formam, klumpicht. Plin. 35, 15 de ſulphure: *Vivum naſcitur ſolidum, hoc eſt, gleboſum.* Et princ. c. 16 *Terra glebоſior,* comparative, voll erd-klöſſe.

¶ Glebārius, *i*, m. qui glebas frangit, ein kleber. Varro de Lat. Ling. 5, 4 *Boves glebarii, valentes, qui facile proſcindunt glebas.*

¶ Glĕbātim, adv. klumpweiſe. Lactant. Mort. Perſec. c. 23 pr. *Agros glebatim metiri,* id eſt, per ſingulas glebas.

¶ Glebŭlentus, *a, um*, idem quod *Glebоſus.* Apul. de Deo Socrat. *Terra glebulenta.*

¶ Conglĕbo, *are*, einen klump machen. Hinc

¶ Conglebātus, *a, um*, zuſammen gekleb̃t. Prudent. Præf. Hamart. v. 53 *Terra humore denſo conglebata & pulvere.*

GLĒCHON, *ōnis*, m. γλήχων, pulegium, poley oder flöhkraut. Apul. de Herb. c. 92; Dioſc. 3, 36. Sic *Glechon agrion.* Apul. l. d. c. 90.

¶ Glechōnītes, *æ*, m. γληχωνίτης, vinum ex pulegio, Colum. 12, 35; & Dioſc. 5, 54.

GLESSVM, *i*, n. ſuccinum, electrum, agt-ſtein. Tac. de Germanis 45, 6 *Soli omnium ſuccinum, quod ipſi Gleſſum vocant, inter vada, atque in ipſo litore legunt.*

¶ Gleſſaria, *æ*, f. ita Plinius & inſulam quamdam ſeptemtrionalis oceani *Gleſſum* appellaram, tradidit 37, 3.

GLEVCĪNVM, *i*, n. γλεύκινον, oleum factitium, quod γλεῦκος eſt, muſto & aromatis adjectis temperatum, cujus compoſitionem habes Colum. 12, 51. Add. Plin. 15, 7 ſ. 7 & 23, 4 ſ. 46 & Dioſc. 1, 156. Scriverius ad Marr. 9, 26 p. 196 male apud Plinium legit *glaucina.* Et eſt ita l. 21 § 1 π de auro arg. mundo (l. 34, tit. 2) it. Veg. Mulom. 3, 28, 4. Sed emendandum haud dubie.

GLICIAS, *æ*, m. cognomen M. Claudii dictatoris, ap. Epitom. Liv. 19. ubi v. Dukerus, qui controverſiam de Lege Glicia, an ulla unquam in republica Romana fuerit, exponit.

GLIS, *ĭris*, m. animal e murium genere pingue, quodque eſui ſit. Martial. 3 epigr. 58 *Somniculoſi glires.* Id. 13 ep. 59 de Gliribus: *Tota mihi dormitur hiems, & pinguior illo Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.* Varro apud Chariſium p. 69 edit. Putſch. *In ſilva mea eſt glis nullus.* Germani circa Atheſin, um Trent, nominant ein greuel, Helvetii, ein relimaus, oder groſſe haſelmaus. Græci μύοξον vocant. v. C. Geſnerus. Eſt animal valde cognatum *Sciuro cæſio,* ſed brevioribus pilis & tenuiore pelle, colore varium, in dorſo cæſium, inferne album, genitorem fenecta feſſum inſigni pietate alens, quod & Plinius indicavit 8, 57. Hieme ineunte abdens ſe in cava arborum, & tota bruma delitеſcens ac pingueſcens. In deliciis menſæ apud Romanos fuiſſe, pater ex cenſoria lege, quam paullo ante in *Glandium* ex 36, 1 artulimus. Adde Nonium 2, 391. v. int. Petron. c. 32 p. 124. Varr. R. R. 3, 15. Ammian. 28, 4 & Apic. 8, 9. Sed cave hic intelligas murem illum domeſticum, eine ratze, quem & ipſum *gliren* vocant. ¶ 2. *Gliſſem* a *glis* Grammatici ſignificare volunt argillam, torfer-thon. ¶ 3. Et *Glitem* etiam a *glis,* lappam ſeu carduum, ſed ſine auctoritate. De his ſignificationibus verſus apud Silvaticum legitur: *Glis animal, glis terra tenax, glis lappa vocatur.*

¶ Glirārium, *i*, n. in quo glires nutriuntur, apud Varronem de Re Ruſt. 3, 15.

¶ Glīrius, *a, um*, exponitur in Gloſſ. Iſidori, *torpens, ſtupidus, ſomnolentus,* ſchläfericht, träumericht.

GLĪSAS, *antis*, f. urbs Bœotiæ vino celebris. v. Stat. Theb. 7, 307 ſq.

GLISCHROMARGOS, *i*, m. cretæ genus, Plin. 17, 8.

GLISCO, *ĕre*, creſcere, augeri, zunehmen, wachſen. Et proprie quidem latenter creſcere ſignificat. v. Serv. ad Virg. Æn. 12, 9. Gebh. Crep. 3, 5. Cic. in Hortenſ. *Ad juvenilium libidinem copia voluptatum gliſcit, ut ignis oleo.* Liv. 2, 19 *Bellum Latinum gliſcens jam per aliquot annos.* Ibid. 23 *Invidiam eam ſua ſponte gliſcentem.* 6, 14 *Gliſcente indies ſeditione.* ubi v. Gebh. & Drakenb. Gell. 20, 8 *Quæ creſcente luna gliſcunt, deficiente contra deficiunt;* Nonio 1, 83 *Gliſcit eſt congelaſcit, & colligitur, vel creſcit, vel igneſcit, &c.* conf. 7, 107, ubi obſervat *gliſcitur* eſſe apud Sempron. Aſellionem pro *gliſcit.* ¶ 2. *Gliſcere* & *Creſcere* ſæpe a librariis commutari notat Drakenb. ad Liv. 6, 14.

¶ Gliſcens, *tis*; ut, *Seditio gliſcens,* Liv. 6, 14; & *Diſcordia gliſcens,* Tac. Ann. 4, 15, 5. Apul. lib. 5 de A. A. *Sovores egregiæ donum redeuntes, jamque gliſcentis invidiæ felle flagrantes.* Adi de hoc verbo Barthium Adverſ. 35, 20.

¶ Gliſcĕrus, *a, um*, copioſus, opimus, anſehnlich, reichlich; ut, *Gliſcera menſa,* id eſt, gliſcentes ſive creſcentes per inſtructionem epularum. v. Feſtus & Turneb. in Adverſ. 15, 4.

¶ Conglīſco, *ĕre*, concreſcere, gedeyen. *Genus qui conglīſcat tuum;* Plaut. Trin. 3, 2, 52.

¶ Perglīſco, *ĕre*, plene gliſcere. Colum. 8, 7 *Gallina, quæ primæ luna ſaginari cœpta, vigeſima pergliſcit,* ſie iſt fett, gemäſtet.

¶ Reglīſco, *ere*, iterum gliſcere ſive creſcere, wieder zunehmen. Plaut. apud Feſtum: *Dolor indies reglīſcit magis magisque.*

GLŌBVS, *i*, m. corpus ſolidum, rotundum. *Sphæram* interpretatur Cicero Nat. D. 2, 18, eine runde kugel. A qua forma terram ſic dixit: Idem in Somnio Scip. c. 3 *Homines ſunt hac lege generati, qui tuerentur illum globum, quem in hoc templo medio vides, quæ terra dicitur.* Virg. Æn. 6, 725 *Lucens globus lunæ.* conf. Nonius 5, 38. ¶ 2. Copia, ein hauffen. *Globum juvenum armatorum,* dixit Livius 1, 9 pro multitudine ſeu frequentia. *Extrema concio & circa Fabium globus increpabant,* Liv. 8, 32. *Iuvenem concitus armis invadunt globus,* Sil. 11, 232. Nepos in vita Attici c. 10 *Sic ille conſenſionis globus hujus unius diſſenſione diſjectus eſt. Globum* vocat illos, qui Bruto & Caſſio privatum ærarium conſtituere paraverant, & conſpiraverant quaſi, & factionem fecerant. Sic apud Vellej. 2, 58, 1 *Globus conjurationis,* zuſammen verſchworne.

¶ Glŏbŭlus, *i*, m. diminut. Plin. 33, 5 *Globuli ſudore reſoluti.* ¶ 2. Item, edulii genus apud Catonem c. 79.

¶ Glŏbōſus, *a, um*, rotundus, rund, fugelicht; ut, *Mundus globoſus,* Cic. N. Deor. 2, 19. *Saxa globoſa,* Liv. 38, 29.

¶ Globoſe, adverb. idem in Fragm. poët.

¶ Globoſitas, *ātis*, f. rotunditas, die runde. Macrob. Somn. Scip. 1, 16 *Diverſitatem cœleſtibus partibus vel ſemper, vel nunquam apparendi, terræ globoſitas facit.*

¶ Glŏbo, *avi, atum, are*, in rotunditatem formare, fugeln, in die runde drehen, rund machen. Plin. 2, 65 *Dependentes ubique guttæ parvis globantur orbibus.* Id. 18, 3 *Globari in rotunditatem,* fugel-rund werden.

¶ Glŏbātus, *a, um*, rund gemacht. Plin. 2, 2 de Mundo: *Formam ejus in ſpeciem orbis abſolute globatam eſſe, nomen inprimis, & conſenſus in eo mortalium orbem appellantium, ſed & argumenta rerum docent.* Solin. c. 11 *Globatæ vehementius properant.*

¶ Globatim, adv. fugel-rund; item, hauffen-weiſe. Ammian. 27, 9 *Globatim per vicina digreſſi prædones.*

¶ Globatio, *onis*, f. die umdrehung, apud Firmicum.

¶ Globator, *ōris*, m. der runde fugeln macht, apud Sidonium.

¶ Conglŏbo, *are*, in die runde bringen, verſammlen. Cic. N. D. 2, 45 *Mare conglobatur undique æqualiter.* Liv. 8, 11 *Milites multis itineribus diſſipati, cum ſe in unum conglobaſſent,* da ſie auf einen hauffen zuſammen kommen. Lactant. de Opif. Dei c. 5 *Summas eorum partes craſſioribus nodis conditor conglobavit, ut & ſubſtringi nervis facilius, & verti tutius poſſent.*

¶ Conglŏbatus, *a, um*, rund formirt, verſammlet. Cic. N. D. 2, 39 *Terra undique in ſeſe partibus ſuis conglobata.* Et mox idem c. 46 *Aſtra conglobata.* Plin. 9, 46 *Conglobatum corpus in pilæ modum.* Salluſt. orat. 1 de ord. rep. *Non orbis terrarum, neque cunctæ gentes conglobatæ movere aut contundere queunt hoc imperium.* Lucret. 3, 153 per tmeſin: *Corpuſcula complexa inter ſe conqueglobata.*

¶ Conglobatim, adv. häuffig. Liv. lib. 25.

¶ Conglobatio, *ōnis*, f. die zuſammenhäuffung. Sen. Nat. Quæſt. 1, 15 *Conglobatio ignium.* Id. 5, 13 *Conglobatio nubis.* Et Tac. Germ. 7, 3 *Non caſus aut fortuita conglobatio turmam aut cuneum facit, ſed familiæ & propinquitates.*

¶ Circumglŏbo, ſich umher häuffen, ſammlen. Plin. 9, 47 *Circumglobatæ eſcæ* (animalia) *extrahuntur.*

GLŎCIO, *glocire*, gallinarum eſt, cum ovis incubitatæ ſunt, glucken. Colum. 8, 5 *Gallinæ glocientes,* gluckennen.

¶ Glŏcito, *are*, frequent. idem, apud Feſtum.

¶ Glocīro,

¶ Gloctŏro, *are*, de ciconia, ſchnattern, wie ein ſtorch. Aut. Philom. v. 29 *Gloctorat immenſo de turre ciconia roſtro.*

Glomerare, &c. quære ſequens *Glomus.*

GLŎMVS, *i*, m. & Glomus, *ĕris*, n. (quamquam & Glomer inveniatur, v. Lucret. 1, 360) in globi formam convoluta fila notat, ſeu *rotundum filorum globum*, ut vetus Horatii Scholiaſtes interpretatur, ein knaul garn oder zwirn. Horat. 1 epiſt. 13, 13 *Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum, Vt vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ.* Plin. 36, 13 de Labyrinthis: *Quo ſi quis impreperet ſine glomere lini, exitum invenire nequeat.* v. & Priſcian. l. 1 Vet. Gloſſ. *Glomer* & *Glomus*, ἕγγαφος.

¶ Glŏmŭlus, *i*, m. dimin. Apul. Met. 6 p. 673 *Confundere in unum glomulum.*

¶ Glŏmĕro, *avi*, *atum*, *are*, fila in globi formam convolvere, ſeu complicare, auf einander winden, aufwinden, rollen. Ovid. Met. 6, 19 *Lanam glomerabat in orbes.* Vet. Gloſſ. *Glomerantur*, συσφίγγονται. ¶ 2. Per metaphoram pro congregare, conjungere, cogere, &c. zuſammen bringen, zuſammen ziehen. Virg. Æn. 2, 315 *Sed glomerare manum bello &c.* Tac. Hiſt. 3, 31, 1 *Iam legiones in teſtudinem glomerabantur.* Et Virg. Georg. 3, 117 de equo; *Greſſus glomerare ſuperbos*, die ſchenkel wohl werffen. Quod v. 161 dixit: *Grædibusque ſonare Compoſitis: ſinuetque alterna volumina crurum.*

¶ Glomerans, *tis*. Prudent. Cathem. 3, 134 *Faſque nefasque ſimul glomerans*, unter einander miſchend. Et Cicero ex poëta Divin. 1, 12 *Omnia glomerans annus*, herumdrehend.

¶ Glomerātus, *a*, *um*, aufgewickelt, gehäuft; ut, *Clades glomerata*, Cic. Tuſc. 2, 10. Lucret. de Epilepticis, 3, 495 *Semina vocis Eiciuntur, & ore foras glomerata feruntur*: i. e. conturbata, confuſa. Sic apud Ovid. Met. 15, 251 *Tellus glomerata cogitur unda*, i. e. condenſata.

¶ Glomeratim, adv. über einander, häufig. Macrob. 6, 4 *Homines glomeratim incedentes.* Cyprian. epiſt. 5 *Caute, & non glomeratim, nec per multitudinem ſimul junctam puto eſſe faciendum.* Compar. Auſonius Paneg. Theodoſii c. 29 *Qui oratorum læta jucundius, facunda ceſtius, pugnantia denſius, denſata glomeratius aut dixit aut cogitavit?*

¶ Glŏmĕratio, *ōnis*, f. Plin. 8, 42 de Aſturconibus equis: *mollis alterno crurum explicatu glomeratio*, ſie gehen einen ſanften paß.

¶ Glomerator, *oris*, m. qui glomerat, der da aufwindet, Ennio tributur.

¶ Glomerātius, *i*, m. idem, Sen. Controv. 1, 8.

¶ Glomeramen, *inis*, n. glomus, ein kneul. Lucret. 2, 685 *Diſſimiles igitur formæ glomeramen in unum Conveniunt.* conf. v. 453; & 5, 725. Et Serenus c. 56 *Dilue præterea glomeramina*, de globulis ſtercoris in villis arietum.

¶ Glomerābilis, *e*, volubilis, beweglich. Manil. 1, 220 *Te teſtem dat luna ſui glomerabilis orbis.*

¶ Glomerōſus, *a*, *um*, kneulicht, kaulicht. Colum. 9, 3 *Apes vaſtæ ſed glomeroſæ.*

Compoſita:

¶ Agglŏmĕro, *are*, adjungere eſt, hinzuthun. Virg. Æn. 2, 342 *Et lateri agglomerant noſtro*, hoc eſt, agglomerant ſe, aut agglomerantur, ſie thun ſich zu uns.

¶ Conglŏmĕro, *are*, cumulare, involvere, über einen haufen bringen, zuſammen rollen. Ennius apud Nonium 2, 166 *Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala.*

¶ Conglomerātus, *a*, *um*, übereinander gezogen, zuſammen gekneult. Celſ. 7, 18 *Vena intorta conglomerataque.*

¶ Conglomeratio, *onis*, f. Met. Cod. 12 t. 19 l. 13 *Vetita conglomeratio*, zuſammenrottirung.

¶ Inglomero, *are*, idem quod *glomerare.* Statius Theb. 1, 350 *Sed plurimus Auſter Inglomerat noctem, & tenebroſa volumina torquet.*

GLŌRIA, *æ*, f. laboris filia, ehre, ruhm. Eſt *conſentiens laus bonorum, incorrupta vox bene judicantium de exeellente virtute*, Cic. Tuſc. 3, 2. Id. pro M. Marcello c. 8 *Gloria eſt illuſtris ac pervagata multorum ac magnorum, vel in ſuos cives, vel in patriam, vel in omne genus humanum fama meritorum.* Et in Piſon. c. 24 *Fructus verè virtutis gloria eſt.* Id. pro Milone c. 35 *Ex omnibus præmiis virtutis ampliſſimum eſt gloria.* Id. fam. 2, 4 *Quarum laudum gloriam adamaris, quibus artibus & laudes comparantur, in iis eſt laborandum.* Sic dicunt, *Gloriam conſequi*, Cic. fam. 1, 5 extr. *Gloriam ſibi parere*, Quintil. 3, 7, ehre und ruhm erlangen. *Rem & gloriam armis reperire*, Ter. Heaut. 1, 1, 60. *Sempiternæ gloriæ commendari*, Cic. fam. 5, 12. *Honorem & gloriam alicui tribuere*, Phædr. 1, 7. *Trahimur omnes laudis ſtudio, & optimus quisque maxime gloria ducitur*, Cic. pro Archia c. 11. *Sequitur gloria virtutem tamquam umbra*, Id. Tuſc. 1, 45. *Præclara ingenia, quæ gloria invitantur*, Id. ad Brut. epiſt. 15, 1, 45. *Præclara ingenia, quæ gloria invitantur*, Id. ad Brut. epiſt. 15. Apul. 4 Met. *Thraſyleon præſentem caſum generoſo vigore tolerans gloriam ibi reſervavit; vitam fato reddidit.* Liv. 22, 39 *Gloriam qui ſpreverit, veram habebit.* Rutil. Itin. 1, 168 *Gloria viva patris* eſt filius. Ovid. Her. 16, 146 *Et tua materia gloria victa ſua eſt* exegema præcedentis pentametri *Famaque de forma pæne maligna tua eſt.* ¶ 2. Idem quod gloriatio, ruhmredigkeit. Plaut. Mil. 1, 1, 22 *Gloriarum plenus*, i. e. jactabundus. *Flave inanes glorias*, pro, inaniter ſe jactare, Gellius dixit 1, 2, pralen. *Cito ignominia ſit ſuperbi gloria*, P. Syrus. Martial. 12 ep. 36 *Vis curſu pedibuſque gloriari? Tigrim vince, levemque Paſſarinum; Nulla eſt gloria præterire aſellos.* In plurativo numero, præter Gellium modo citatum, uſus & Tacitus eſt Ann. 3, 45, 4 *Memorave veteres Gallorum glorias.* conf. Vulg. Interpr. 1 Pet. 1, 11. ¶ 3. *Gloriam* & *gratiam* frequentiſſime in MSS. confundi, obſervat Burm. ad Quint. decl. 15, 7 p. 313.

¶ Glōriŏla, *æ*, f. dimin. ein kleiner ruhm. Cic. fam. 5, 12 extr. *Ut vivi gloriola noſtra perfruamur.*

¶ Glorioſus, *a*, *um*, ruhmlich, löblich, herrlich; ut, *Illuſtria & glorioſa facta*, Cic. de Finib. 1, 11. Et, *Mors glorioſa*, Id. Divin. 1, 24. Et, *magnifica, & glorioſa oſtentatio*, Id. pro Flacco c. 22. De Epaminondæ glorioſo ex vita exitu Val. Max. 3, 2 ita: *Quod ſi eum dii immortales victoriis perfrui paſſi eſſent, ſoſpes glorioſior patriæ mœnia non intraſſet.* Cic. Phil. 2, 11 *Glorioſiſſimum factum ſalutis capere.* Et Tac. Hiſt. 5, 17, 4 *Diet glorioſiſſimus*, ſcil. victoria & bene geſtis rebus. ¶ 2. In malam partem, ruhmredig, aufſchneideriſch. Ita ἀλαζόνα eſſe, quem ipſe *glorioſum militem* dixerit Plautus ait 2, 1, 8. Cic. Off. 1, 38 *Deforme eſt, cum irriſione audientium imitari militem glorioſum.* Plaut. Curc. 5, 2, 34 *Vt faſtidit glorioſus*, wie macht ſich der praler ſo eckel! C. Nepos 20, 4, 2 *Nihil unquam neque inſolens (ſuperbum) neque glorioſum*, (jactabundum) *ex ore ejus exiit.* Suet. Claud. c. 1 *Fuiſſe autem creditur non minus glorioſi, quam civilis animi, &c. Glorioſi*, i. e. elati & nimium quantum gloriæ cupidi; qualis fere militarium hominum eſt, qui recte opponuntur *civili generi*: quemadmodum infra etiam c. 22 *militarem & civilem morem* opponit. *Civilis* autem *animus* æquus & moderatus eſt.

¶ Glorioſe, adv. h. e. cum gloria & laude. *Glorioſe oſtentare amicitiam alicujus*, Salluſt. in epiſt. Mithrid. lib. 4 Hiſt. ſich eines freundſchafft rühmen. *Glorioſius de ſe prædicare*, Cic. pro Domo ſua c. 35, von ſich viel rühmens machen. *Vitum glorioſiſſime degere*, Vell. Paterc. 2, 3, 2. Et Auguſtin. epiſt. 107 *Præclare glorioſiſſimeque vixerunt.*

¶ Glōrior, *atus ſum*, *ari*, de ſe prædicare, ſich rühmen. Conſtruitur varie; *In re*: ut, Cic. Tuſc. 1, 21 *Non pudet philoſophum in eo gloriari, quod &c.* Et Nat. Deor. 3, 36 *In virtute gloriamur.* Deinde *de re*: Id. Cic. de Fin. 3, 8 *Quis de miſera vita poſſit gloriari?* Et de Senect. c. 23 *Vt de me ipſo aliquid more ſenum glorier.* Etiam ſimplici Ablativo; Id. in Orat. c. 50 *Nominibus veterum gloriantur.* Et cum certis Accuſativis: ut rurſus de Senectute c. 10 *Equidem poſſe velle idem gloriari, quod Cyrus.* Paſſive, *glorianda & prædicanda*, Id. Tuſc. 5, 17.

¶ Glorians, *tis*, ut, *Glorians quidam mercator*, Cic. Tuſc. 5, 14 *Nolite loqui ſublimia gloriantes*, Vulg. Int. 1 Sam. 2, 3.

¶ Glorĭātio, *ōnis*, f. der ruhm. *Gloriatione digna eſt beata vita*, Cic. de Finib. 3, 8.

¶ Gloriator, *ōris*, qui gloriatur, ein rühmer, praler. Apul. 3 Florid. p. 357 *Magis ſum tantæ amicitiæ cupitor, quam gloriator. Gloriator*, inquit Fronto Gramm. *non habet cauſſam gloriandi, ſed tamen gloriatur.*

¶ Glorĭābilis, *e*, ſich rühmend. Gloſſ. lat. gr. *Gloriabilis*, καυχηματίας.

¶ Gloriabundus, *a*, *um*, ruhmredig. Gell. 5, 5 *Rex gloriabundus Hannibalem adſpicit.*

¶ Glorĭfico, *are*, δοξάζειν, preiſen, ehren, herrlich machen. Coripp. 4, 289 *Glorificavit opus.* Tertull. de Idolol. c. 22 *Deus potius glorificetur.* Id. de Reſurr. Carn. c. 16 *Glorificate & tollite Deum in corpore veſtro.* Prudent. Hamartig. v. 965 *Alios tempora vincta coronis glorificent.*

¶ Glorificātus, *a*, *um*, verklaret, herrlich gemacht. Sæpe hac voce uſus Vulg. Interpres; e. g. 1 Pet. 1, 8 *Exultabitis lætitia inenarrabili & glorificata.*

¶ Glorificatio, *onis*, f. die verklärung, verherrlichung. Quod *Glorificationem præcedat paſſio*, docet Auguſtin. T. 9 p. 374. De *Glorificatione Chriſti*, Id. T. 9 p. 505; & T. 10 p. 975.

¶ Glorificus, *a*, *um*, ruhmwürdig. Cod. 2 t. 8 l. 7 § 2 *Glorificæ ſedes.*

¶ Conglorifico, *are*, zugleich verherrlichen. Tertull. de Reſurr. Carn. c. 40 *Compatimur, uti & conglorificemur, &c.*

¶ Inglōrius, *a*, *um*, ignobilis, unbekandt, unachtbar, unberühmt. Simplex *Glorius* eſt apud Frontonem Gramm. Cic. Tuſc. 3, 24 *Inglorius atque ignobilis*: Et c. 34 *Vita inhonorata & ingloria.* Virg. Georg. 2, 486 *Flumina amem ſilvasque inglorius &c.* Id. Æn. 9, 548 *Parma inglorius alba.* Tac. Hiſt. 3, 59, 4 *Inglorius militiæ.* Pythagoræ eſt dictum valde memorabile, quod Stobæus annotavit: πόθεν, ὦ κρῖνις εἶναι καλὰ, κἀν ποιῶν μέλλῃς ἀδόξων.

¶ Præglōriōſus, *a*, *um*, ſehr berühmt. Inſcript. Grut. p. 391 n. 5 CL. CLAVDIANO PRÆGLORIOSISSIMO POETARVM.

GLOS, ſ. mariti ſoror, atque eadem fratris uxor, ſecundum Feſtum & Nonium 19, 4, des manns ſchweſter, und des bruders weib. A quo Genitivus *gloris*, Priſciani auctoritate lib. 6, non *glotis.* Quo pertinet illud epigramma Taubmanni: *Glos, glotis, gloti declinat Marculus, hei, quam Glore ſua* Priſci *vapulat* antis *anu!*

GLOSSA, *æ*, f. γλῶσσα, proprie, die zunge, ſprache, quid ſit, & quomodo a Gloſſemate differat, vide in *Gloſſema*, quod ſtatim ſequitur. Quintil. 1, 1 *Protinus poteſt interpretationem linguæ ſecretioris, quas Græci γλώσσας vocant, ediſcere*, die ausleguug, dolmetſchung. vid. quæ copioſe ad h. l. viri docti edit. Burm. p. 23.

¶ Gloſſēma, *ătis*, n. γλώσσημα, was erkläret wird, *Gloſſemata* Fabius 1, 8 voces appellat minus uſitatas, priſcas ſcil. & poëticas, quarum interpretes *Gloſſographi* dicebantur, vel potius verborum obſcurorum expoſitionem, a *Gloſſographis*, qui a Latinis *Gloſſatarii*, & *Gloſſematarii* appellantur, factam. ¶ 2. Vnde inter locutionum genera Diomedes lib. 2 & *gloſſematicum* recenſet. Pertinent ad *Gloſſas* & barbara ac peregrina vocabula. Vnde in novo fœdere γλώσσῃ λαλεῖν, eſt peregrina lingua loqui; v. Caſaub. ad Act. Apoſt. c. 10, 46, & præcipue Iac. Phil. Mauſſacum eruditiſſima Diſſertatione, quam Notis in Harpocrationis Lexicon præmiſit, p. 346 & ſeqq. ubi plura de *Gloſſis*, *Gloſſematis*, *Gloſſariis* & *Gloſſographis* legere licet. conf. Gronov. ad Script. Eccleſ. Obſervat. c. 24 p. 259. Wower. de Polymath. c. 9. Cæl. Rhodig. 5, 27; & 13, 4. Voſſ. Inſt. Orat. 4, 1, 7 p. 12, ubi Gloſſographos aliquot antiquos nominat. Hæc *Gloſſemata*, ſeu interpretationes gloſſarum, proponebantur a Grammaticis, & a pueris ediſcebantur, ut ex Quintiliano patet 1, 1 ſub fin. item ex Aſinii Galli epigrammate in M. Pomp Marcellum Grammaticum apud Suet. de Illuſt. Grammat. c. 22 *Qui caput ad lævam didicit, gloſſemata nobis Præcipit, os nullum, vel potius pugilis.* Vbi pro *didicit*, malit Caſaubonus & alii *deicit* legere, id eſt, *dejicit*, quod inclinatum in lævam ſive dejectum caput geſtiſſe ſignificet, & vitioſum habitum ei exprobret. Salmaſ. *Cui caput ad lævam, didicit gloſſemata, nobis &c.* Gloſſemata, quibus voces vel locutiones minus notæ a ſcholiaſtis explicabantur, ſæpe una cum vera lectione in textum fuiſſe recepta, probant Muretus in Var. Lect. 15, 16. Duker. ad Florum 1, 13. Drakenb. ad Liv. 3, 44.

¶ Gloſſe-

¶ Glossemăticus, *a, um*, erklärend; ut *Glossematicum dicendi genus*, apud Diomedem Gramm.

¶ Glossārium, *i*, n. dictionarium, ein wörter-buch. Gell. 18, 17 *Vos philosophi mera estis (ut M. Cato ait) mortuaria glossaria.*

¶ Glossatus, *a, um*, glosirt, erklärt; ut *Biblia glossata, corpus juris glossatum*, medii ævi barbarorum vox.

¶ Glossātor, *oris*, m. & Glossarius, *i*, m. ein erklärer.

¶ Glossogrăphus, *i*, m. qui glossas vel glossemata scribit & interpretatur. vid. *Glossema*.

¶ Glossopetra, *æ*, f. gemma similis linguæ humanæ, quæ deficiente luna de cælo cadere, nec modicæ potestatis esse dicitur, ad lunares motus excitandos. v. Solin. c. 50, Isidor. 16, 14, & Kircheri Mund. Subterr. lib. 8 sect. 3 c. 6.

¶ Diglossos, διγλωσσος, i. e. *bilinguis*, mit zwey zungen; ita Apulejus de Herb. c. 58 vocat *Victoriolam*, siegwurz. Eadem ibidem dicitur etiam *Hypoglossion*; Plin. 27, 11 *Hypoglossa*; & Dioscoridi 4, 127 ὑπογλωσσον.

¶ Epiglossis, vel Epiglottis, *ĭdis*, f. ἐπιγλωττίς, est membrana ex cartilaginibus facta, ad claudendam tracheam, vel asperam arteriam, ne cibus aut potus illabatur, rursus autem ad aperiendam eam in aëre attrahendo, das blätlein über der luft-rohre, das athem-zünglein. Vulgo *ligula* dicitur, gutturis operculum. Plin. 11, 37 (Hard. sect. 66) *Minor lingua, epiglottis appellata, nulli ova generantium.* Cic. Nat. D. 2, 54 ita describit: *Aspera arteria tegitur quodam quasi operculo, quod ob eam caussam datum est, ne, si quid in eam cibi forte incidisset, spiritus impediretur.*

Hypoglossa, & Hypoglossion, vide in *Diglossos*.

GLOTTIS, *ĭdis*, f. Rex coturnicum est Plinio 10, 23 a lingua prælonga, quam exerit, unde & *Lingulaca* dicitur, & alias *Ortygometra*. ¶ 2. Est & *Gallinula palustris*, γλωττίς, γλωσσις, ein wasser-huhn.

GLŪBO, *ĕre*, corticem detrahere, schälen, schinden. Cato c. 33 *Salictum suo tempore cædito, glubito, arteque alligato.* Sic *Glubere ramos*, Varr. R. R. 1, 55. conf. Nonius 2, 388. Sed & *Glubi pecus dicitur, cujus pellis detrahitur*, ut Festus habet in *Gluma*. Translate sensu obscœno, de prostibulo Catull. 59, 5 *Glubit magnanimos Remi nepotes.*

¶ Deglūbo, *ĕre*, entblössen, per metaphoram, pellem detrahere, schinden, abstreiffen. Præsidibus tributo onerandas provincias suadentibus rescripsit Tiberius: *Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere*, Suet. Tib. c. 32. Adde Dionem Cass. lib. 57, qui Ægypti præsidem fuisse, cui ita rescripserit Tiberius, tradit.

¶ Degluptus, *a, um*, abgezogen, abgeschält, geschunden. Plaut. Pœn. 5, 5, 33 *Deglupta mænas.* Marcell. Emp. c. 16 *Mus degluptus.*

¶ Diglūbo, *are*, pro *Deglubere*, Tertull. de Pallio c. 3 *Mercurium diglubasse oveculam*, i. e. excoriasse.

GLŪCĪDĀTUS, *a, um*, idem quod *suavis, jucundus*, Festo, a γλυκύς, *dulcis*, lieblich, angenehm.

GLŪDIS, *is*, f. herba *pæonia*, Apul. de Herb. c. 64.

GLŪMA, *æ*, f. folliculus seu theca grani in frumento, a *glubendo*: quod eo folliculo granum deglubitur, ut Varro auctor est de Re Rust. 1, 48, der bala, die hülse, schale, spelzen. conf. Nonius 2, 378.

GLŪTEN, *ĭnis*, n. Gr. κόλλα seu κόλλη, leim, pappe. Cels. 5, 2 & 5; Virg. Georg. 4, 40 & 160. *Taurinum gluten*, Plin. 26, 8. Lucret. 6, 1066 *Glutine materies taurino jungitur unà.*

¶ Glutinum, *i*, n. idem, id quod usitatius est Plinio v. g. 11, 39 *Boum coriis glutinum excoquitur.* conf. 7, 56; & 13, 12. Fit autem ex omnium quadrupedum pellibus. Prudent. Cathem. 9, 102 *Ossa, nervos, & medullas glutino cutis tegi.*

¶ Glutĭnium, *i*, n. idem. Apul. Asclep. *Individuo glutinio connexus.*

¶ Glūtĭnōsus, *a, um*, tenax, leimicht, zach, klebrig. Plin. 35, 16 pr. *Terra Samia, linguæ glutinosa.* Et Celsus 6, 3 *Ex duro ulcere exiguum quiddam & glutinosum exit.* Id. 7, 25 *Glutinosus cibus*, schleimichte speise. Id. 5, 25, 20 *Pus glutinosius & sanguine & sanie.* Et, *pituita glutinosior*, Scrib. Larg. Compos. 23. Superl. *Glutinosissimus*, Cels. 6, 7. Et, *terra glutinosissima*, Colum. 3, 11 extr.

¶ Glutineus, *a, um*, idem. Rutilius Itin. v. 612 de Harpyiis: *Quæ pede glutineo, quod tetigere, trahunt.*

¶ Glutĭno, *are*, glutine conjungere, seu ferruminare, leimen, löten. Plin. 35, 15 *Vis bituminis glutinat.* Et Celsus 5, 2 *Vulnus glutinare*, die wunde zuheilen.

¶ Glutinans, *tis*. Prudent. Cathem. 11, 53 *Creditor sermone carnem glutinans.*

¶ Glutinatio, *onis*, f. die leimung, zusammenlëtung. Sed Cels. 7, 27 *Solida glutinatio vulneris*, zuheilung.

¶ Glutĭnāmen, *ĭnis*, n. idem apud Sidonium.

¶ Glutĭnāmentum, *i*, n. conjunctio, die leimung. Plin. 13, 12 *Inserta mediis glutinamentis tænia.* De charta seu papyro loquitur. Gloss. gr. lat. κόλλημα, *glutinamentum.*

¶ Glutinator, *ōris*, m. compactor, ein leimer, item buchbinder. Cic. Att. 4, 4 *Vellem, mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos, quibus Tyrannio utatur glutinatoribus, ad cætera administris.* Gloss. gr. lat. κολλητής, *glutinator.* Adde Lucil. apud Nonium 8, 68; Salmas. de modo usur. c. 10 & pignor. de Serv. p. 230.

¶ Glutinatīvus, *a, um*, idem quod glutinans, anziehend. Apul. de Herb. c. 72 *Herba virtutis glutinativæ.* conf. Idem c. 77.

¶ Glutinātōrius, *a, um*, idem. Priscian. de Diæta c. 10 *Glutinatoriæ virtutis esse.*

¶ Glutinātōrium, *i*, n. kleister, pappe. Gloss. gr. lat. κολλητήριον, *glutinatorium.*

¶ Glus, vel Glux, Gen. *glutis*, &c. pro *Gluten* vel *Glutinum* etiam dixerunt. Glossæ Isidori: *Glux, glutis, limus tenax.* Paulin. Petrocorius 4, 164 *Glute palati.* vide ibi Barthium. Id. de Visit. Nepot. v. 52 *Vicini glute vaporis.* Hinc

¶ Glutus, *a, um*, quasi glutine cohærens vel glutinatus, coactus, unitus, derb aneinander. Cato R. R. c. 45 *Locus bipalio subactus beneque glutus.* conf. Plin. 17, 18.

Composita:

¶ Agglūtĭno vel Adglutino, *are*, anleimen, ankleistern. Cic. Att. 16, 6 extr. *Novum proœmium exaravi: tibi misi; tu illud desecabis: hoc agglutinabis.* Plin. 33, 5 *Chrysocollam aurifices sibi vindicant agglutinando auro.* ¶ 2. *Mihi ad malum malæ res plurimæ se agglutinant.* Plaut. Aul. 4, 10, 71, sie hängen sich an. Et Nazar. Paneg. Constant. c. 7 *Fortuna plerumque prosperis rebus triste aliquid adglutinat.*

¶ Agglutinātus, *a, um*, angeleimt, angehängt. Vulg. Interpr. Baruch. 3, 3 *Agglutinata sunt nobis mala.*

¶ Conglutĭno, *are*, copulare, zusammen leimen, fügen. Plaut. Bacch. 4, 4, 42 *Conglutinare dolos.* Ter. Andr. 5, 4, 10 *Meretricios amores nuptiis conglutinas.* Cic. de Amic. c. 9 *Si utilitas amicitias conglutinaret, eadem commutata dissolveret.* Cic. Att. 7, 8 pr. *Conglutinare soles amicitias testimoniis tuis.* Plin. 23, 5 f. 52 *Vulnera conglutinat.*

¶ Conglutinātus, *a, um*, zusammengefügt; ut, *Concordia conglutinata*, Cic. Att. 1, 17. Et Phil. 3, 11 *Homo ex libidine, crudelitate, petulantia conglutinatus*, aus lastern zusammen gesetzt.

¶ Conglutinatio, *ōnis*, f. compositio, die zusammenfügung; ut, *Conglutinatio verborum*, Cic. in Orat. c. 23. Id. de Senect. c. 20 *Omnis conglutinatio recens, ægre; inveterata, facile divellitur.*

¶ Conglutinosus, *a, um*, klebrig. Veget. 1, 40 *Humoris pars conglutinosa.*

¶ Deglutino, *are*, est disjungere, von einander zwingen, trennen. Plin. 25, 13 *Palpebras deglutinant.*

¶ Disglutino, *are*, idem, sive gluten dissolvere. Hieronym. epist. 26 ad Pammach. c. 5 sub fin. *Conjuncta disglutinamus; unita dissuimus.*

¶ Inglutinatus, *a, um*, ungeleimt. Gloss. gr. lat. ἀκόλλητος, *inglutinatus.*

¶ Reglutĭno, *are*, dissolvere, wieder auflösen. Catull. epigr. 25, 9 *Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte.* ¶ 2. Redintegrare, wieder zusammenfügen. Prudent. Peristeph. 10, 873 *Vel amputatum plaga collum dividens Rursus coibit ac reglutinabitur.*

¶ Reglutinātus, *a, um*, aufgelöst; ut, *Reglutinatis luminibus*, Mart. Capella lib. 6 p. 191.

Glutinare, quære in *Gluten*, Glutire, *Gluttus*.

GLUTTUS, *i*, m. pars colli, qua cibi transmittuntur, die kehle, der schlund. Ficta vox per onomatopœiam. Nam *glut* est imitatio soni, quem edit liquor, per angustum tramitem means. Persius 5, 112 *Ne glutto sorbere salivam Mercurialem.* vide ibi Casaubonum. Hinc

¶ Gluttio, vel Glutio, *ire*, quod etiam de saliva dici solet, schlucken, verschlingen. Augustin. de Civ. D. 7, 8 *Propter solas salivas colatur Ianus, quibus partim glutiendis, partim exspuendis sub cælo palati utraque panditur janua.* Vet. Gloss. *Glutit*, ἐγκάπτει. De cibo Iuvenal. 4, 28 *Epulas glutisse.* Plin. 9, 43 *Vulpes marinæ glutiunt amplius* (hamum) *usque ad infirma lineæ, quæ facile prærodant.*

¶ Glutītus, *a, um*, verschlungen; ut, *Glutita mors*, Tertull. carm. 2 adv. Marc. c. 5 extr.

¶ Glutto vel Gluto, *ōnis*, m. lurco, vorator, ein fresser, schlemmer, schlucker. Nonnulli huc referunt Persii locum ex *Gluttus*, & Lucilii ex Laurемb. Antiqu. in *Glutto*. B. Eligius Noviomens. homil. 16 *Qui erat comessator, id est, glutto, aut ebriosus.*

¶ Glutōrinus, *i*, m. idem. Inter ridicula lurconum nomina habet Ammianus 28, 4.

Composita:

¶ Conglutio, *ire*, verschlingen, apud Apulejum.

¶ Deglutio, vel Degluttio, *ire*, verschlucken, hinterschlingen, auffressen. Alcimus Avitus 4, 364 de ceto Ionæ: *Deglutire virum, fauces implere capaces.* Vulg. Int. Ps. 123, 3 *Forte vivos deglutissent.* Et, Ion. 2, 1 *Dominus præparavit piscem grandem, ut deglutiret Ionam.*

¶ Dēglutiens, *tis*, fressend, verschlingend. Vulg. Interpr. 1 Petr. 3, 22 *Qui est in dextera Dei deglutiens mortem.*

¶ Inglutio, *ire*, einschlucken. Const. Afer de N. H. *Oesophago ad inglutiendum concedere.* Id. *Alterum inglutiri non potest.*

¶ Subglutio, *ire*, verschlucken. Veget. de Re Veter. 3, 60 *Subglutire dolores*, die schmerzen verbeissen.

¶ Transglutio, *ire*, idem. Hinc

¶ Transglutitus, *a, um*, verschluckt; ut, *Transglutitus succus sæpius ejus*, Macer 1, 29 f.

Glutus, Glux, vide *Gluten*, & ibi *Glus*.

GLYCĔRA, *æ*, f. a γλυκερός, *dulcis*, formosa amica Horatii: v. 1 od. 19, 5; & 30, 2; & 33, 1; & 3 od. 19, 27. conf. Martial. 6 epigr. 40; & 11 ep. 41. ¶ 2. *Glycera* Plinio 35, 11 celebratur *corollarum inventrix*, vel potius *vietrix* a viendo seu plectendo.

¶ Glycĕrium, *i*, meretricis nomen in Terentii Andria.

GLYCON, *ōnis*, m. athleta fortissimus, apud Horat 1 epist. 1, 30 *Nec, quia desperes invicti membra Glyconis, Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.* ¶ 2. Draco ille Pseudomantis apud Lucianum. ¶ 3. Poëta, a quo

¶ Glycōnĭcus vel Glyconius, *a, um*, adject. certum genus carminis. Sidon 9 epist. 13 *Dum metro quatitur chorda Glyconio.*

GLYCYMĒLUM, *i*, n γλυκύμηλον, facto a malis & dulcedine nomine, ein süsser apfel, Dioscor. 1, 136.

GLYCYPICRON, *i*, n. γλυκύπικρον, herba lat. dulcamara, hirschkraut, ie länger ie lieber. Tabernæm. p. 1290.

GLYCYRRHĪZA, *æ*, f. γλυκύῤῥιζα, i. e. *radix dulcis*, süße holz, lakritzen, Diosc. 3, 7; Plin. 22, 9; Pallad. 10, 14. At *Glycyrrhizes vis*, Macro 1, 29 ult.

¶ Glycyrrhizon, *i*, n. idem Plinio 21, 15; & 11, 54.

¶ Glycyrrhizītes, *æ*, m. γλυκυῤῥιζίτης, vinum ex glycyrrhiza. Colum. 12, 35.

GLYCYSIDE, *es*, f. γλυκυσίδη, herba, pœonia, Diosc. 3, 148; Plin. 24, 4; & 27, 10. *Glycysis* est Apulejo de Herb. c. 64.

GLŸPHĪCE, es, f. γλυφική, sculptura, species est statuariæ, die schnitz- oder bild-kunst. v. Cæl. Rhodig. Lect. Ant. 29, 24.

¶ Anaglyphice, es, f. vel Anaglyptice, es, ἀναγλυπτική, ipsa scalpendi sive cælandi ars, cum ita exsculpimus, ut promineant imagines, die kunst getriebene oder erhabene arbeit zu machen. vid. Rhodig. l. c. Hinc

¶ Anaglŷpha, ōrum, n. pl. ἀνάγλυφα, vasa aspera, cælaturis eminentibus, gepräfft mit erhabener arbeit. Plin. 33, 11 *Nunc anaglypha in asperitatemque excisa circa lineamina picturas quærimus.* Hujus generis sunt illa sagina pocula, de quibus Virgilius Ecl. 3, 37 seqq. videndus. ¶ 2. Dicuntur & *Anaglypta*, (a γλύφειν utraque voce facta) quemadmodum in citato Plinii loco *Anaglypta* Harduinus legit. Et Martialis 4 epigr. 39 *Nec mensis anaglypta de paternis.*

¶ Anaglyptĭcus, a, um, id est, cælatus, ausgestochen. Sidon. 13 ep. 9 *Geruli caput plicantes Anaglyptico metallo Epulas superbiores Humeris ferant onustis.* Per *anaglypticum metallum* patinas anaglyptico opere, h. e. signis cælatas intelligit.

¶ Anaglyptes, æ, m. ἀναγλύπτης, cælator sive sculptor, ein bildhauer, silber- und gold-arbeiter.

¶ Anaglyphārius, i, m. idem. Vetus Schol. Iuvenalis ad Sat. 9, 145 *Opifices, servi argentarii, laboriosi, anaglypharii.*

¶ Diaglyphice, es, f. διαγλυφική, species artis statuariæ ad impressuram spectans, die kunst mit eingegrabener arbeit; item die kupfer- und pitschir-stecher-kunst. v. Cæl. Rhodig. l. c.

Hieroglyphis, Hieroglyphice, &c. vide infra seorsum.

¶ Triglŷphus, i, m. vocabulum architectonicum, τρίγλυφος, a tribus glyphis, id est sculpturis seu canaliculis dictum, dreyschlitz. Vitruvius fæpe usus est, ut 1, 2; & 4, 1 & 3. Hinc composita

¶ Hemitriglyphos, apud Vitruvium 4, 3.

¶ Monotriglyphos, apud eundem 4, 3. v. Bald. p. 72.

GNÆVS, i, m. prænomen apud Romanos. Vetus Auctor, quem vulgo Valer. Maximum faciunt, Epitome de nominibus, &c. GNÆVS, inquit, *ob insigne nævi appellatus est. Quod unum prænomen varie scriptum notatur. Aliæ enim* NÆVM; *alii* GNÆVM, *alii* CNÆVM *scribunt. Qui G. littera in hoc prænomine utuntur, antiquitatem sequi videntur, quæ multum ea litera usa est. Olim enim dicebant* frugmentum, *nunc* frumentum *proferunt*; & gnatura, *modo* natura, &c. Festus vero ex Græco γίγνεσθαι deducit.

GNAPHĀLIVM, i, n. γναφάλιον, herba est Plinio 20, 7. Recentioribus non satis comperta, cujusmodi sit, Matthiol. ¶ 2. Sunt, qui *tomentum* exponant a candidis ejus & lanuginosis foliis mollibusque, ut pro tomentis usurpari possint. Inde wiesen-wolle, hoc est, *lanum pratense*m, quidam dicunt, & ruhr-kraut, quod dysenteriæ medeatur.

GNAPHĂLVS, i, m. γνάφαλος, avis pulchra & colorum varietate elegans, raro apparens, ein seiden-schwantz: sed quam appellationem, quia peregrina sit avis, Gesnerus se ignorare negat.

GNĀRVS, a, um, sciens, peritus, kundig, erfahren; ut, *Reip. gnarus Sisenna*, Cic. de Clar. Orat. c. 64 *Armorum ac militiæ gnarus*, Columella præf. 1. ¶ 2. Deinde passive pro *notus*, bekandt, wissend. Tac. Ann. 12, 45, 4 *Nobis ea pars militiæ maxime gnara est.* Rursus Annal. 15, 61, 2 *Idque nulli magis quam Neroni gnarum.* Id. *Gnarum* pro cognito dixit Hist. 3, 79, 4 *Quæ gnara*, inquit, *Vitellianis inconperta hostibus mitium fecerunt.* vide post paullo etiam *Ignarus.* Compar. Arnob. lib. 3 p. 113 *Perceptionibus gnariores.* Superl. Solin. c. 51 *Inter hos & Indiam gnarissimi Ciconas locaverunt.*

¶ Gnare, adv. perite, wissentlich, apud Apulejum.

¶ Gnarāris, e, antiqui dicebant pro *Gnarus.* Plaut. Most. 1, 2, 17 *Simul gnarures vos volo hanc rem mecum.* Auson. epist. 22, 19 *Non cultor inflans arator gnaruris.* Et Arnob. 3 p. 113 *Præceptionibus gnarures.*

¶ Gnarĭtas, ātis, f. die kundschafft. Hoc substantivo Sallustius usus est fragm. l. 3 Hist. *Alii fiducia gnaritatis locorum fuga sparsi, &c.* Quem imitatus Ammianus est 16, 3 *Iuvante locorum gnaritate.*

¶ Gnarĭgo, are, i. e. narrare, apud Festum ex Liv. Andron. kund thun. Ibid. etiam *Gnaruissi*, i. e. narrasse.

¶ Gnarūro, are, wohlwissen. Gloss. lat. gr. *Gnarurat*, γνωρίζει.

¶ Dignōro, are, dignoscere, discernere, unterscheiden. Festus: *Dignorare, signum imponere, ut fieri solet in pecoribus*, zeichnen.

¶ Dignoratio, ōnis, f. die zeichnung, bemerckung. Tertullianus.

¶ Ignarus, a, um, rudis, insceius, unwissend, unerfahren. Ter. Adelph. 2, 1, 6 *Ignarus meorum morum*, du weist um meine weise nichts. Virg. Æn. 1, 630 *Haud ignara mali, miseris succurrere disco.* Didonis sunt verba. Sidon. 3 epist. 8 *Ignari rerum temeraria judicia suspendant.* ¶ 2. Ignotus, unbekant. Ita passive usus Sallustius est: ut Iugurtha c. 18 *Mare magnum & ignara lingua commercia prohibebant.* Et c. 52 *Plerosque velocitas & regio hostibus ignara, tutata sunt.* Tac. Ann. 12, 11, 2 *Quanto ignara barbaris, tanto tolerantiora capesseret.* Id. 12, 45, 4 *Nihil tam ignarum barbaris, quam machinamenta & artus oppugnationum.* Et Ann. 15, 62, 3 *Cui enim ignaram fuisse sævitiam Neronis?* Id. Hist. 3, 74, 1 *Linco amictu turbæ sacricolarum immixtus ignarusque delituit.* Vbi tamen in MSto Florentino legi, Pichena indicat. Superl. Plaut. Pseud. 4, 7, 62 *Nescio juxta cum ignarissimis*, es ist mir gantz und gar unbewust. Gell. 14, 1 *Sidera aliis omnino ignarissima.* al. *ignotissima.* De hoc & similibus Drakenb. ad Sil. 2, 98. Cort. ad Sall. l. c. & Iug. 49, 5, ubi de *incertus.* it. ad Iug. 104, 6. ¶ 3. *Ignarus* & *Ignavus* confunduntur in MSS. v. id. Drakenb. ad Sil. 10, 86.

¶ Ignarūris, e, idem ac *Ignarus.* Plaut. Pœn. Prol. v. 47 *Æque ut mecum sitis ignarures.* Gloss. lat. gr. *Ignarures*, ἀγνῶτες.

¶ Ignōro, avi, atum, are, nescire, nicht wissen, nicht kennen. Pertinet hoc ad mores, atque ingenium. Ter. Heaut. 1, 1, 52 *Erras, si id credis, & me ignoras, Clinia.* conf. Id. Eun. 5, 9, 59; & Phorm. 5, 7, 38. Nepos 3, 1, 4 *Cui ille respondit, se ignorare Aristidem.* Ter. Heaut. 2, 3, 28 *Vt ne quid hujus ignores*, damit du um alle ihre sachen mögest wissenschafft haben. Cic. Tusc. Qu. 3 *Optimus & gravissimus quisque confitetur, multa se ignorare, & multa sibi etiam atque etiam esse discenda. Ignorare de filio*, Cic. Epist. ad Attic. 8, 14. Quid interfit inter *ignorare* & *nescire*, habes apud Spigelium ad Prudent. p. 246. ¶ 2. Ponitur pro negligere, aut differri: Ter. Phorm. 2, 2, 10 *Quia egens relicta est misera, ignoratur parens*, will kein mensch nichts von ihr wissen. v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 162.

¶ Ignorans, tis, unwissend, unverständig. Cic. Brut. epist. 16 *Iuvat magnifice loqui, & certe decet, adversus ignorantes.* conf. Virg. Æn. 12, 421.

¶ Ignoranter, adverb. idem, Cyprianus epist. 63.

¶ Ignorantia, æ, f. die unwissenheit; ut, *Ignorantia literarum*, Cic. pro Flacco c. 20. *Ignorantia veri*, Ovid. Met. 7, 92. Et, *Propter ignorantiam stirpis in familia fuerunt*, Cic. de Amic. c. 19. *Miserabilis ignorantia*, Quintil. 6, 1. *Ignorantia rebli*, Tac. Agr. 1, 1.

¶ Ignorātus, a, um, ignotus, non cognitus, unbekandt, unbewust, heimlich. Sallust. B. Iug. c. 54 *Nocturnis & avisi itineribus ignoratus Romanos aggreditur.* Cic. Tusc. Qu. 5, 23 *Cujus* (Archimedis) *ego quæstor ignoratum ab Syracusanis indagavi sepulcrum.* Tac. Hist. 3, 74, 1 *Linco amictu turbæ sacricolarum immixtus ignoratusque delituit.* Ita enim in MSto Florentino legitur, indicante Pichena. Et Hist. 4, 36, 4 *Nisi servili habitu per tenebras ignoratusque evasisset.* Apud eundem Tacitum esse dicitur *Compar. Ignoratior.*

¶ Ignoratio, ōnis, f. rei est, quæ nescitur, die unwissenheit. *Ignoratio sui, gravis atque intolerabilis arrogantia*, Cic. pro Cluent. c. 39. *Ex ignoratione rerum omnium*, Id. Fam. 2, 9. *Ignoratio de aliquo*, Cic. Orat. pro Sulla 13. Adde Curt. 3, 12, 17.

¶ Ignorator, oris, m. ejn idiot, unwissender. ICt in Cod.

¶ Ignorābilis, e, obscurus, unbekennt lich. Plaut. Pseud. 2, 1, 18 *Quis hic est, qui oculis meis obviam ignorabilis objicitur?* Cicero de Invent. 2, 32 *Quod levius, facilius, non ignorabile, non fortuitum fuerit.* Gell. 9, 12 *Alterum ignorabilius obscuriusque est.*

¶ Ignorabiliter, adv. idem. Apulej. Met. 3 p. 137 *Laminis ignorabiliter litteratis.* Ignotos magiæ characteres intelligit.

¶ Pergnārus, a, um, wohlwissend, erfahren. Apul. Apol. p. 290 edit. Elmenh. *Magia ars est diis immortalibus accepta, colendi eos & venerandi pergnara.* vid. *Perignari.*

¶ Perignārus, a, um, sehr unerfahren, unkundig; ut, *Locorum perignari*, Sallust. in Fragm. c. 29, & Non. 18, 14. Sed Merc. *Pergnari.*

¶ Prognare, adv. significat aperte, öffentlich. vid. Festus in *Gnarus.*

¶ Prognariter, idem. Plaut. Pers. 4, 4, 39 *Age indica prognariter.* Et Ennius apud Nonium 2, 625 *Pro Romano populo prognariter armis certando.*

GNĀTHO, ōnis, m. parasiti apud Terentium nomen est, ein schmarutzer, a γνάθος, *maxilla*, quam indefessam oportet habere parasitos, quemadmodum apud Stobæum Nicolaus quispiam inquit, γνάθον ἀκαμάτον, ἐνθὺς ὀυναμένην πλαγὰς φέρειν, *quæ continuo possit alapas sustinere.*

¶ Gnathōnicus, a, um, adject. schmarutzerisch. Ter. Eun. 2, 2, 33 *Parasiti itidem ut Gnathonici vocentur.*

¶ Tetragnathius, i, m. aranei seu phalangii genus, quod quatuor habet γνάθους seu *maxillas*, Plin. 29, 4.

GNĀTIA, seu Egnatia, æ, f. oppidum Apuliæ, v. Horat. 1 Sat. 5, 97.

Gnatus, per πρό-θεσιν literæ g. vide *Natus* in *Nascor.*

Gnavus, Gnave, vide in *Navus*, unde per prosthesin est.

GNĔPHŌSVS, a, um, obscurus, dunckel, apud Festum; a κνέφας, *caligo.*

GNĒSION, i, n. γνήσιον, aquilarum genus *verum solumque incorruptæ originis.* Plin. 10, 3.

GNĒTVM, i, n. idem videtur esse ac *Cnecion*, majoran, de quo supra. Sic *Semina gneti*, Colum. 7, 8.

Gneus, vel Cneus, prænomen, *Cn.* vel *Gn.* ut *Cn. Pompejus.* v. *Gnæus.*

GNĬDVS, i, f. urbs; vide supra *Cnidus.* Hinc

¶ Gnidius, a, um, adj. ut, *Gnidius Gyges*, Horat. 2 od. 5, 20. *Gnidium granum*, Plin. 23, 4; & 13, 21. *Gnidiæ Veneris simulacrum*, Id. 36, 5.

GNŌMA, æ, f. γνώμη, quod quisque in senatu censet, quæ & *sententia* Latinis dicitur, eine meinung. Vnde in Vet. Gloss. γνωμοδότης, *Consiliarius, Consiliator, Suasor*, exponitur. Hinc utraque vox ad dicta translata est, quæ aliquid ad vitam pertinens suaderent, ein spruch. Quintil. 8, 5 *Antiquissimæ* (sententiæ) *sunt, quæ proprie, quamvis omnibus idem sit nomen, SENTENTIÆ vocantur, quas Græci γνώμας appellant. Utrumque autem nomen* (γνώμης & sententiæ) *ex eo acceperunt, quod similes sint consiliis aut decretis.*

¶ Gnomŏlŏgia, æ, f. γνωμολογία, liber sententiarum, ein spruch-buch.

¶ Gnomŏlŏgus, i, m. γνωμολόγος; ut, *Scriptor gnomologus*, qui sententias sive regulas vitæ colligit, ein spruch-lehrer.

¶ Gnōmon, ōnis, m. γνώμων, regula seu stylus, qui in horologio horas umbra sua indicat: unde & Græcis σκιοθήρας, *indagator umbræ* appellatur; v. Vitruv. 1, 6; & 9, 4, der zeiger, weiser an der uhr. conf. Gœsii indic. in Scriptores rei agrariæ, & Plin. 2, 72. ¶ 2. Geometris est ein winckelmaß, eine richtschnur. ¶ 3. γνώμονες, dentes sunt in equis, ex quibus ætas eorum cognoscitur.

¶ Gnōmŏnĭce, es, f. γνωμονική, scientia, quæ ad radios solares & umbras modum conficiendorum horariorum docet, die sonnen-uhr-kunst. Inter partes architecturæ refert Vitruvius 1, 3, & 9, 4 & 8. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 53. *Gnomonicen invenit Anaximenes Milesius*, Plin. 2, 76.

¶ Gnomŏnĭcus, a, um, ad gnomonicen pertinens; ut, *Res organicæ & gnomonicæ*, Vitruv. 1, 1. *Gnomonicæ rationes*, Id. 9, 4. Adde Mart. Capellam 6 p. 194.

¶ Gnomonicus, i, m. subst. artis gnomonicæ peritus, ein sonnen-uhr-steller. Solin. c. 40 *Gnomonici similibus parallelis accidere contendunt.*

¶ Agnōmōnes, um, m. pl. ἀγνώμονες, equi vetuli, ex quorum dentibus ætas amplius dignosci non potest, alte pferde. v. Cæl. Rhodig. 12, 9.

¶ Evgnōmōsỹne, f. *ἐυγνωμοσύνη*, recta animi conſtitutio & tranquillitas, quæ Ciceroni eſt *æquitas animi* & *æquabilitas in omni vita*. v. Off. 1, 26, rechtſchaffene gemüthsruhe.

GNOSOS, *i*, f. *Κνῶσος*, Cretæ urbs, Minois regia. v. Mela 2, 7.

¶ Gnoſiăcus, Gnoſius & Gnoſus, *a, um*, adjectiva, Cretenſis. *Gnoſia ſtella coronæ*, Virg. Georg. 1, 222, Sidus Corollæ, quæ fingirur Ariadnes fuiſſe, filiæ Minois, regis Cretenſis. Sic *Gnoſia regna*, Id. Æn. 3, 115. Ovidius *Gnoſiacum regnum* dixit Met. 9, 668. Et, *Gnoſias agitare pharetras*, pro Gnoſias, Lucan. 3, 185. Conf. Drakenb. ad Liv. 37, 59.

¶ Gnoſis, *ĭdis*, f. patronym. *Gnoſida Bacchus amavit*, Ovid. in ep. Sapphus 15, 25, i. e. Ariadnen.

GNOSTES, *æ*, m. *γνώστης, cognitor*; *γνῶσις, cognitio*. Hinc

¶ Gnoſticus, *i*, m. *γνωσικὸς, ſciens*, apud Hieronymum.

¶ Gnoſtici, *orum*, m. pl. hæretici altero poſt Chriſtum natum ſeculo, qui in rebus divinis *τελειαν γνῶσιν*, ſive ſolidiſſimam intelligentiam ſibi arrogarunt, dicere ſoliti, ut Origenes Celſo exprobrat, *omnia novimus*. Chryſ. Homil. 18 in 1 ad Tim. *τινὲς ἑαυτὸὺς ἐκάλεσν τοτε γνωσικὸς, ὡς πλέον τι τῶν ἄλλων εἰδότες*, i. e. *quidam ſe ipſos appellarunt Gnoſticos, tanquam plus intelligentes quam alii*. v. Epiphan. Hær. 26. Irenæus adv. Hær. 1, 24. Jac. Thomaſii Sched. Hiſt. f. Origg. Hiſt. Philoſoph. & Eccleſ. § 31 ſeqq.

¶ Anagnoſtes, *æ*, m. *ἀναγνώστης*, einer der zu tiſche oder unter der mahlzeit lieſet, Corn. Nep. 25, 13, 3. *In familia erant pueri literatiſſimi anagnoſtæ optimi*. Obtinuit apud veteres, qui in re aliqua eſſent, & paullo elegantiorem vivendi rationem inſtituiſſent, ut inter alia miniſteria haberent pueros, qui cœnantibus legerent eruditorum hominum, quos vellent, libros: hos itaque *anagnoſtas* vocabant Græco vocabulo; *Lectores* ex re ipſa appellavit Suetonius Aug. c. 78. (ex quo loco cognoſces non tantum in cœna, ſed noctu etiam, cum expergefactis ſomnus recuperari ſtatim non poſſet, fuiſſe adhibitos) itemque Plinius 8 epiſt. 1; & 3 epiſt. 5. Sed Græca voce utitur Cicero Attic. 1, 12; & fam. 5, 9. Iterum Nepos 25, 14, 1 *Nemo in convivio ejus aliud acroama audivit, quam anagnoſten. Neque unquam ſine lectione cœnatum eſt, ut non minus animo, quam ventre delectarentur convivæ*. Vbi habes, quæ ratio pulcherrimi hujus inſtituti fuerit. Quod & Carolum M. tenuiſſe Eginhardus in vita ejus auctor eſt; *Inter cœnandum*, inquit, *aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei hiſtoriæ & antiquorum Regum geſta*. Clericos & Religioſos jam olim hoc uſos more, B Auguſtinus & Baſilius docent; & laudat id in Illuſtrio quoque Sidonius 4 epiſt. 9, qui facerdotalem vitam agebat, cum facerdos tamen haud eſſet. Severus Imp. ipſe legebat in menſa, & poëtas quidem, ut Lampridius ejus vita auctor eſt. Apud Martialem 3 epigr. 50 Ligurinus quidam ſua ipſius poëmata in cœna legit multum averſante conviva. Anagnoſtas in theatris apud Græcos legiſſe poëtas ex Gellio 18, 5 cognoſcere eſt. v. Pignor. de Servis. Adde Meurſ. auct. philolog. c. 4.

¶ Anagnoſticum, *i*, n. ſecundum vim vocis, id quod legitur, *ἀναγνωσικὸν*, medii ævi ſcriptoribus eſt epiſtola aut ſcriptum. Ennodius 1 epiſt. 4 inquit: *Anagnoſtici fidem ſecutus &c.* ubi Sirmondus interpretatur *epiſtolæ tuæ*. Idem lib. 8 ep. 5, *de anagnoſtici prolixitate faſtidium*. Adde Car du Freſne Gloſſar.

¶ Prognoſtes, *æ*, m. *προγνώστης*, ein weiſſager. Prognoſis *πρόγνωσις*, die anzeigung, weiſſagung, lat. *Præſagitio*, Cic. Divin. 1, 31.

¶ Prognoſia, *æ*, f. idem ac Prognoſis, die verbedeutung. Iſidor. 12, 7 *Nautæ ſibi hanc bonam prognoſiam facere dicunt*.

¶ Prognoſticon, *i*, n. *προγνωσικὸν*, rei futuræ ſignum, a *προγινώσκω, præſcio*, ſeu *præcognoſco*, eine anzeigung oder ein zeichen künfftiger dinge. Cic. Art. 15, 16 *Equidem etiam plavias metuo, ſi prognoſtica noſtra vera ſunt. Ranæ enim ἐμπορεύσιν*. Id. Divin. 2, 8 *His rerum præſenſionibus prognoſtica tua referta ſunt*. conf. ibid. c. 20.

¶ Prognoſticus, *a, um*, adj. weiſſagend, anzeigend; ut, *Prognoſtica, prævifio agritudinum*, Iſidor. 4, 10.

GNŌTV, pro *cognitu*, Feſt. ſcil. a *Gnoſco* pro *Noſco*.

GŌBIO, *ōnis*, & Gobius, *ii*, m. *κοβιός*, piſcis vilior, ein koben. *Gobii ſaxatiles*, parvi. Quapreu enim majores ſunt *fluviatiles*, & inter muſtelas fluviatiles recenſentur. *Gobio marinus*, ein meer-kob. ¶ 2. *Gobio fluviatilis* etiam eſt, ein kreſſe oder gründel. Plin. etiam *Gobio* ſcripſit. Iuven. 11, 37 *Nec mullum cupias, cum ſit tibi gobio tantum In oculis &c.* begehre keine barben, weil du kanſt einen koben zu bezahlen haſt. Martial. 13 epigr. 88 *In Venetis ſint lauta licet convivia terris, Principium cœnæ gobius eſſe ſolet*.

GOLGOS, *i*, n. Cypri oppidum, Veneris cultu nobile. Catull. car. 61, v. 96 *Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum*.

GOMOR, indecl. eſt menſura Ebr. decima pars ephi, Vulg. Interpr. Exod. 16, 36. Iſidorus 14, 25 deſcribit, *quod is modiorum onus appendat*.

GOMPHIVS, *i*, m. *γόμφος*, clavus ligneus, ein pflock. Quidam fibulam ferream exponunt. Stat. 4 Silv. 3, 48 *Et crebris iter alligave gomphis*. vide ibi interpretes. Tertull. Apol. c. 12 *Ante & glutinum & gomphos ſine capite ſunt dii veſtri*.

GONARCHE, *es*, f. horologii ſolaris ſpecies apud Vitruvium 9, 9. v. Bald. Lex. Vitruv. p. 53.

GONGER, *gri*, m. nomen piſcis, Plin. 32, 11.

GONGYLE, *es*, vel Gongȳlis, *ĭdis*, f. *γογγύλη* & *γόγγυλις*, rapa, eine rübe, Dioſc. 2, 102; & Colum. 10, 421.

GŌNIA, *æ*, f. gr. *γωνία, angulus*, die ecke, der winckel. Hinc

¶ Agōnium, *i*, n. *locus, in quo ludi olim facti ſunt*, apud Feſtum; ab *ἀ* & *γωνία*, quod eſſet rotundus & ſine angulo, ein runder platz. ¶ 2. Aliam notionem vide ſupra in *Agon*.

¶ Hexăgōnus, *a, um*, *ἑξάγωνος*, ſex habens angulos, ſechs-eckicht. Columella 5, 2.

¶ Octagōnus, *a, um*, & Octogōnos, i. e. *ὀκτάγωνος*, acht-eckicht, acht-ſeitig. Vitruv. 1, 6 *Andronicus collocavit Athenis turrim marmoream octogonon, & in ſingulis lateribus octogoni ſingulorum ventorum imagines exſculptas deſignavit*. Et Hyginus de Caſtramet. *Omnis octagonus ductus &c.* Idem: *Octagoni areæ pedaturam ſic invenies*.

¶ Orthogōnius, *a, um*, *ὀρθογώνιος*, winckel-recht; ut, *Ager orthogonius*, id eſt, rectis angulis conſtans, atque ex omni parte æqualis, Colum. 5, 2.

¶ Pangōnius, *a, um*, *παγγώνιος*, omnes vel multos angulos habens, vieleckicht. Talis gemma Plin. 37, 10.

¶ Polygōnius, *a, um*, *πολυγώνιος*, idem; ut, *Polygoniæ turres*, Vitr. 1, 5. v. Bald. Lex. p. 92.

¶ Pentagōnum, *i*, n. *πεντάγωνον*, fünfeck; feſtung von 5 baſtionen; item fünffinger-kraut, Apul. de herb. c. 2. v. *Pentapedes*.

¶ Tetragōnus & Tetragōnius, *a, um*, quadrangulus, viereckicht, & ſubſt. Tetragōnum, *i*, n. *τετράγωνον*, quadrangulare ſive quadratum, ein quadrat, viereck. Auſon. Eclog. 2, 42 penultimam corripit: *Tetragono abſolvet dubiarum vincla morarum*. De ejus licentia v. Scalig. Lect. Auſ. 2, 21 p. 139. Adde præterea Sidon. 8 epiſt. 11. Frontin. de Colon. Mart. Capell. 6 p. 229.

¶ Trīgon, *ōnis*, *τρίγων*, locus in Thermis figura triquetra, ſeu triangulari, in quo pila trigonali, quæ minima erat, prædura & fitmo pilo plena, a quo *pila* nomen habet, ludebatur. v. Alex. ab Alex. 3, 14. ¶ 2. Quin & *Pila ipſa* trigon dicebatur. Martial. lib. 14 epigr. 84 *Captabit tepidum dextra lævaque trigonem*.

¶ Trīgōnus, *a, um*, *τρίγωνος*, dreneckicht; ut, *Signa trigona*, Manil. 2, 276. quæ v. 282 *Triangula vocat*. conf. Vitruv. 9, 2.

¶ Trigonon vel Trigonum, *i*, n. ſubſt. ipſa forma triangularis, ein dreneck, triangel, etwas drenſeitiges mit 3 winckeln. v. Vitruv. 1, 1; 7, 1; & 10, 1; Colum. 5, 10; & de Arbor. c. 22; Frontin. de Col. Gæſ. p. 132. ¶ 2. *Trigonum* priſcis Latinis *paſtinaca marina*. v. Plaut. Capt. 4, 3, 71. Alias *Trygon*, de quo infra. ¶ 3. *Trigonum* herba trifolium, klee. Plin. 21, 9.

¶ Trigonion, *i*, n. idem. Innocent. de Caſ. p. 224 *In trigonium conſtitutum*. ¶ 2. Herba verbenaca alias dicta, eiſenkraut, Apul. de Herb. c. 3; & 65.

¶ Trigonālis, *e*, triangularis ſ. tribus lineis conſtans, dreyeckicht, dreyſeitig; ut *Pila trigonali*, Martial. 14 epigr 51

¶ Trigonīcus, *a, um*, *τριγωνικὸς*, idem; ut, *Trigonica radiatio*, Firmicus 2, 32.

¶ Trigōnōmetria, *æ*, f. *τριγωνομετρία*, doctrina de analyſi ſive menſura triangulorum. vid. Caſp. Schott. Curi. Mathem. p. 1, 6

GŌNORRHOEA, *æ*, f. *γονόῤῥοια*, eſt intempeſtiva, invita & vitioſa feminis profuſio, der ſaamen-fluß, apud Firmicum 3, 7. vide Medicos.

GŌNOS, *i*, m. gr. *γόνος fœtus, genus*; Inter herbas mentaſtrum ita dicitur, wilde münße. v. Apul. de Herb c. 90 ¶ 2 *Gonon aluru* bugloſſon vocat Idem c. 41. ¶ 3. *Gonon areos* vero vocat tithymallum c. 108. ¶ 4. *Gonon chrunu* Idem c. 49 heliotropium. ¶ 5. *Gonon Hammonos* c. 93 nepetam monranam. ¶ 6. *Gonon horu* etiam marrubium c. 45.

GORDIANVS Imperatorum Cæſarumque Rom. nomen. Trium nummos modo inveniri, non quatuor, ut quibusdam viſum, more ſuo diſputat Spanh. de uſu & præſt. num. Diſſ. 10 p. 243 ſq.

GORDIVS, *i*, m. *γόρδιος*, Phrygiæ rex, pater Midæ: a quo appellata *Gordia* urbs fuit, Midiæ regia. Hic vehiculum fuit, quo uſus Gordius rex, & ejus inexplicabile vinculum: de quo oraculum datum memorabant Phryges, *Aſia potiturum, qui ſolviſſet*. Explendæ fortis cum Alexandrum inceſſiſſet cupido, fruſtra tamen laboraret luctatus diu cum latentibus nodis, ferro, quo cingebatur, ſecuit, *nihil intereſſe* dictitans, *quomodo ſolveretur*. v. Curt. 3, 1, 12 ſeqq. Inde proverbium: *Nodus Gordius*, de re difficili atque perplexa. vide Chiliadas.

GORGE, *es*, f. Oenei & Althææ filia, Meleagri ſoror. v. Ovid. Met. 8, 542 & A. A. 2, 700.

GORGIAS, *æ*, m. *Γοργίας*, Leontinus Siculus, Rhetor, Empedoclis diſcipulus, Iſocratis autem præceptor, concinnitatis princeps. Quint. 3, 1. Cic. in Orat. c. 52 *Iſocrates*, inquit, *adoleſcens ſenem Gorgiam in Theſſalia audivit*. Centum & novem (alii, ſeptem) vixit annos. Et interrogatus, quanam ratione uſus, tantum temporis tam concinne ac cum ſenſu optime viveret, reſpondit: *ὡδὲν ποτε ἡδονῆς ἕνεκα πράξας*, hoc eſt, *nihil voluptatis gratia faciendo*, Athen. lib. 12 & Quintil. l. c. Cum morti vicinus, ac viribus deficiens, in ſomnum ſenſim laberetur, & ab eo quæreretur, quid ageret, reſpondit: *ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι με τῷ ἀδελφῷ*, i. e. *Somnus incipit me fratri ſuo tradere*. Stob. ex Ariſtotele. *Auream ipſi poſitam fuiſſe ſtatuam Delphis, tantumque ſoli ipſi honoris a Græcia habitum*, Cicero ſcripſit de Orat. 3, 32. Eum vero ſibi propriam ſtatuiſſe imaginem, Plin. 33, 4 tradit. v. Victor. Var. Lect. 5, 9. Voſſ. 5 Inſt. Orat. p. 328. Gorgiæ orationes (& in his *Helenæ laudatio*), extant in opere magno Orationum Græcarum Aldi.

GORGON, *ōnis*, f. *γοργώ*, *όνος*, dicta a Poëtis eſt *Meduſa*. Et *Gorgones*, quas *tres* alii, *quatuor* alii retulerunt, his nominibus *Euryale, Sthenio, Meduſa, Scylla*, dictæ *παρὰ τὸ γοργὸν τῶν ὀφθαλμῶν*, id eſt, a terribili adſpectu oculorum. Cic. Verr. 4, 56 *Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus*. Hoc os vel faciem Gorgonis nunc in ſcuto gerit Minerva apud Poëtas, nunc in pectore thoracis, Drak. ad Sil. 9, 442. Martial. 9, 26 *Avertam vultus, tamquam mihi poculta Gorgon Porrigat, atque oculos oraque noſtra tegam*. Et 10 ep. 4 *Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyiasque Invenies: hominem pagina noſtra ſapit*. Eſſe quidam dicunt *Gorgones* in Libya animalia, ovibus ſimilia aut vitulis, quibus peſtilens ſit oris halitus. Quippe interire mox afflata omnia. Sed nec innocentiorem ab oculis radium manare, ubi concuſſa, quæ a fronte in oculos propendeat, coma, ſpectarint aliquid: idque adeo cognitum a Marii militibus adverſus Iugurtham bellantibus. vid. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 18, 38. ¶ 2. *Gorgon*, Tyrrheni maris inſula prope Caprariam, Rutil. itin. 1, 515 vid. Caſtal.

¶ Gorgŏna, *æ*, f. eadem Meduſa. Prudentius paſſione Romani v. 278 *Tremant venenum ſibilantis Gorgonæ*.

¶ Gorgŏneus, *a, um*, adj Ovid. de Arte 3, 104 *Lumina Gorgoneo ſævius angue micant*. Fabulam de *vipereo monſtro* ſ. *Gorgonco capite* v. in Ov. Met. 4, 615 ſqq.

¶ Gorgŏphŏrus, *a, um*, *γοργοφόρος*, id eſt, *Gorgonem ferens*; ut, *Gorgo-*

Gorgophora Pallas Minerva, Cic. ant. iret in exil. c. 10. In ejus enim scuto pictum est *Medusæ Gorgonis caput*.

¶ Gorgonia, æ, f. corallium est Plin. 37, 10, quod in lapidem duresc at.

GORTŸNA, æ, f. Γόρτυνα, urbs *Cretæ*, Homero lib. 1 Iliad.

¶ Gortynis, *idis*, f. patronym. ut, *Arundo Gortynis*, pro *sagitta*, apud Lucanum 7, 214.

¶ Gortynius, *a, um*, adj. ut *Stabula Gortynia*, Virg. ecl. 6, 60. *Spicula Gortynia*, Stat. Theb. 5, 361. Et, *Gortynia arundo*, Sil. 5, 448.

GOSSAMPĪNVS, *i*, f. arbor lini optimi ferax, Plin. 12, 11. Harduinus legit *Gossympinus*.

GOSSYPIVM, *i*, n. *frutex laniger*, baum-wolle, Plin. 19, 1. *Superior pars Ægypti in Arabiam vergens gignit fruticem, quem aliqui gossypium vocant, plures xylon: & ideo lina inde facta xylina. Parvus est, similemque barbatæ nucis defert fructum: cujus ex interiori nuce lanugo netur, nec ulla* (lina) *sunt eis in candore mollitieve præferenda*. v. Voss. Idol. 5, 38 conf. Voss. in Melam p. 266; & Mercurial. Var. Lect. 13, 17. vide *Xylon*.

¶ Gossypia, æ, f. tela, seu Gossypina, barchent, f. potius Cottun.

GOTHI, *orum*, m. pl. immanissimi fuerunt populi, quorum antiquæ fuere sedes in septemtrionis regionibus Dania, Suecia & Germaniæ parte: inde egressi, in Pannoniam, Mœsiam & Daciam se infuderunt, & tandem in ipsam Italiam, Galliam Narbonensem, ac Hispaniam. Bella subinde multis gentibus intulerunt, regna multa & oppida clarissima vastarunt. Religionem Christianam profiteri cœperunt primum sub Valente. Regem habuerunt celebrem Alaricum, Episcopum Ulphilam, qui literas Gothicas invenit, & libros sacros in linguam Gothicam convertit. Socrates Hist. Ecclesiast. 4, 33. Vide, quæ de hac gente erudite disputat Philippus Cluverius Antiqu. Germ. 3, 34.

¶ Gothicus, *a, um*, adj. Sic Aurelianus propter victoriam *Gothicus* cognominatur apud Gruter. p. 276 Inscript. 4; & Valens, præfat. Eutropii.

¶ Gothia, æ, f. insula, quæ & *Scandia* dicitur, ex qua emersisse primum *Gothos* creditur. Aut generatim Gothorum patria, & metonymice gens Gothica. Ammian. 30, 7 *Rem Romanam circumstetere motus totius Gothiæ*.

¶ Ostrogothi, Gothi orientales, Ost-Gothen. v. Claudian. in Eutrop. 2, 153. Sidon. 8 epist. 9; & Carm. 2, 377. His oppositi

¶ Visigothi, Gothi occidentales, West-Gothen, unde & *Westrogothi* appellantur. De nomine, fede, distinctione utriusque gentis Hugo Grotius in Prolegom. Histor. Goth. & Vandal.

GRĂBĀTVS, *i*, m. genus lecti, humilis, portatilis, & minus operosi, ein saulbette. Vox græca est ex κραβατος & κεράββατος: pro quo Attici σκίμποδα dicebant, ut Phrynichus auctor est. v. Aristophanis Scholiasten in Nebulis, & Iul. Pollucem 10, 7. In paupertina supellectile Martialis numerat 12 epigr. 32, ubi *tripedem* vocat; *Ibat tripes grabatus, & bipes mensa*. Et vero proprium pauperum ac viliorum fuisse, aliis etiam locis, ubi meminit, idem significat. Inde & auctor Moreti, quem Severum Septimum existimat Scaliger, *vilem* vocat, & Simulo Rustico pauperi tribuit: *Membra*, inquit, *locat sensim vili demissa grabato*. Et Sedulius in Matth. c. 9 *Proprium scapulis attolle grabatum*. Indicat & Tullius de Divinat. 2, 63 *Venit*, inquit, *jam in contentionem, utrum sit probabilius, Deosne immortales, rerum omnium præstantia excellentes circumcursare omnium mortalium, qui ubivis sunt, non modo lectos, verum etiam grabatos, & cum sternentes aliquos viderint, objicere his visa quædam tortuosa & obscura, quæ illi exterriti somnio ad conjectorem mane deferant*, &c. LECTI, quos nominat, ad ditiores pertinent: GRABATI ad pauperes. Seneca epist. 18 *Grabatus ille verus sit, & sagum, & panis durus, ac sordidus*. Formam grabatorum habes apud Bosium in Roma subterranea. v. infra *Scimpodium*.

¶ Grabatulus, *i*, m. diminut. Apul. 1 Milet. p. 108 *Sudore miser perfluo, tremore viscera quatior, ut grabatulus etiam succussus & inquietus super dorsum meum palpitando saltaret*.

¶ Grabatarius, *i*, m. qui grabatos facit. Gloss. lat. gr. *Grabatarius*, κλινοποιός.

GRACCHVS, *i*, m. Γράκχος. *Tiberius Gracchus*, Gracchorum ex Cornelia Africani sorore pater, Tiberii nimirum, & Caji, qui ambo eloquentes fuere, quorumque eloquentiæ mater Cornelia multum contulit, ut Quintilianus 1, 1 testatur. C. Gracchus actione & affectibus tantum valuit, ut, cum matris defleret necem, totius pop. Rom. lacrymas concitarit, eodem reste 11, 3. Iuvenal. 3, 24 *Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?* De *fistula* ejus *concionatoria*, ut quidem Ammianus vocat lib. 30, Cic. de Orat. 3, 60 & Gell. 1, 11, ubi aliquanto aliter hac de re scribit, quam alii. Cæterum antiqui *Graccos* scribebant sine aspiratione. v. Drakenb. ad Sil. 4, 497, & Liv. 3, 28.

¶ Gracchānus, *a, um*, adject. Quintil. ibid. *Gracchanum illud: Quo me miser conferam?* Et Val. Max. 1, 1, 1 *Gracchano tumultu moniti*.

¶ Gracchūris, f. Festo lib. 7 *Vrbs Iberæ regionis dicta a Graccho Sempronio, quæ antea Illurcis nominabatur*. conf. Epitom. Livii L. 41. *Graccurim* sine adspiratione, ex antiquorum numorum autoritate scribendum esse, Dukerus probat ad Flori 2, 17, 9.

GRACCĬTO, *are*, de ansere, schnattern wie eine gans. Auctor Philomelæ v. 19, apud Schottum Obs. hum. 2, 52 al. *Gratitat*.

GRĂCĬLIS, *e*, λεπτὸς, dünne, geschmeidig, geschlanck. *Virgines matres sludent, demissis humeris esse, vincto pectore, ut graciles fiant*, Ter. Eun. 2, 3, 21. *Gracilis vindemia*, eine geringe, schlechte weinlese, Plin. 8 epist. 15. Etiam de pilis Calpurn. ecl. 2, 87 *Gracili digitos lanugine fallo* de herba novella. vid Burm. Comp. Plin. 16, 6 *Ilicis glans brevior & gracilior*. Id. 34, 8 *Corpora graciliora ficioraque*. Pallad. 4, 10 *Talea gracilior*. Superl. Suet. Ner. c. 51 *Fuit gracillimis cruribus*. Conf. Borrich. Cogit. de L. L. p. 113. ¶ 2. *Gracila est pernix*, Lucilius dixit apud Nonium 8, 48 pro *Gracilis*.

¶ Graciliter, adverb. idem, Apul. Met. 3 p. 325.

¶ Gracilitas, *atis*, f. λεπτότης, die geschmeidigkeit. *Gracilitas crurum*, Suet. Calig. c. 3. *Summa gracilitas & infirmitas corporis*, Cic. de Clar. Orat. c. 91, ein schmaler, schwacher leib. Plur. *Gracilitates*, idem c. 16.

¶ Gracilitūdo, *inis*, f. idem; Accius apud Nonium 2, 364.

¶ Gracilens, *tis*, gracilis, dünne, hager. Nævius, de quo Nonius l. c.

¶ Grăcilentus, *a, um*, idem quod *Gracilis*. Ennius apud Nonium l. c. *filo gracilento*. Visus & Gellius est 4, 12 *Equum gracilentum habere*: & 19, 7 *Pro exili & gracilento*.

¶ Gracilesco, *ĕre*, schmal und dünne werden. Plin. 17, 22 in vetustis libris: nam *gracilis* alii legunt.

¶ Gracilipes, *ĕdis*, langfüßig. Petron. c. 55 *Ciconia gracilipes*.

¶ Grăcillo, *are*, glucken, wie eine henne. Auct. Philom. v. 25 *Cucurrire solet gallus, gallina gracillat*.

¶ Pergracilis, *e*, sehr geschlanck. Plin. 25, 13 *Longiore caule, sed pergracili*.

¶ Prægracilis, *e*, idem. Tac. Ann. 4, 57, 3 *Erat illi prægracilis & incurva proceritas*.

GRĂCŬLVS, *i*, m. avis corvini generis, per dimin. a *Gracus* (ut Varro habet) die krähe, quod a κοράξ, unde κορακίας. it. κολοιός. Dicitur etiam Monedula, die dohle, der häher, Plin. 11, 29; & 18, 35; Varr. R. R. 3, 16. Eidem de L. L. 4, 11 *Graculi ab eo, quod gregatim volitent*. Festo autem *a gerendo dicti, quod jacta segetum semina plurimum gerant*, &c. Sed Quintiliano 1, 6 hic vocati a garrulitate & voce, qua utuntur. Vetus adagium est: *Nihil cum fidibus graculo*, i. e. nihil stolidis & imperitis cum bonis litteris. Gellius habet in Epilogo N. A. quem alii Præfationis loco ponunt. Sic *Graculus inter musas*, dicitur in homines viris eruditis impudenter obtrepentes. Aliud adagium: *Graculus graculo semper assidet: Καὶ κολοιὸς πρὸς κολοιὸν ἰζάνει*, gleich und gleich gesellt sich gern.

¶ Gracŭla, æ, fœm. idem. Plin. 8, 27 *Gracula lauri folio annuum fastidium purgant*: Al. *Graculi*. Adde Salvian. epist. 4 p. 200. ¶ 2. *Turannius Gracula*, Scriptor, Plin. præf. lib. 3.

Gradalia, gradior, Gradivus, &c. vide mox in *Gradus*.

GRĂDVS, *ūs*, m. βῆμα, passus, gressus, ein schritt, tritt. Ovid. Met. 14, 143 *Treviuque gradu venit ægra senectus*. Sic, *Gradum facere ad aliquid*, sive *aliquo*, est progredi, accedere, fortschreiten. Cic. de Orat. 2, 61 *Quin prodis, mi Sparte, ut, quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem*. Sen. de ira 2, 35 pr. *Ea demum velocitas placet, quæ uti jussit est vestigium sistit, nec ultra destinata procurrit, & quæ flecti, & a cursu ad gradum revocari possit. Gradus* igitur & *cursus* opponuntur. *Gradus militaris & plenus* quomodo differant, apparet ex Veget. de re milit. 1, 9. Liv. 9, 45 *Pleno gradu ad castra hostium tendunt*. conf. 34, 15 & 16. Sallust. Iug. 98 *Dein cunctos pleno gradu in collem subducit*. v. Burm. ad Quintil. Declam. 3, 2. Brockh. ad Propert. 4, 10, 36. ¶ 2. *Gradus* etiam in scalis dicuntur, per quos scansio fit, die stuffen und sprossen an treppen und leitern. Notabilis ad superstitionem locus est Vitruv. 3, 3 *Gradus in fronte constituendi sunt, ut semper sint impares. Nam cum dextro pede primus gradus ascenditur, idem in summo templo primus erit ponendus*. Vid. de simili superstitione in *Limen*. Tac. Hist. 3, 71, 4 *Qua Tarpeia rupes tantum gradibus aditur*. Varro de L. L. 4, 35 *Quia simplici scansione scandebant in loctum non altum*, Scabellum: *In altiorem*, Scamnum: *duplicata scansio* Gradus *dicitur: quod graditur ab inferiori in superiorem*. Ita etiam *gradibus* ad tribunal principum ascendebatur, quorum præsertim circa liberalitatem frumentariam mentio est. vid. quæ dicemus in *Gradilis* n. 2. ¶ 3. Per hanc similitudinem & *Gradus cognationis* ICti dixerunt, propinquitatum & affinitatum ordines. Suet. Galba c. 2 *Neroni Galba successit nullo gradu contingens Cæsarum domum*. ¶ 4. Ordines etiam & status, ac dignitates, quibus distinguuntur homines, *Gradus* vocantur. Sic in militia, quod *in amplioremgradum promoveri*, Suet. Othone c. 1, Tacitus *ad altiorem ordinem promoveri* dixit. Cic. Off. 1, 17 *Societatis hominum plures sunt gradus*, es sind vielerley stände, hoch, niedrig, mittelmäßig. Id. pro Mur. c. 14 pr. *Duæ sunt artes, quæ possunt locare homines in amplissimo gradu dignitatis, una imperatoris, altera oratoris boni*, zu hohen ehren bringen. Et pro Cluent. c. 55 *Altiorem gradum dignitatis consequi*, höher befördert werden. *Tenere consularis dignitatis gradum*, Id. Off. 3, 26 extr. *Adscendere gradum*, Nepos 19, 2, 3, itidem de honore. Et, *Secundum gradum imperii tenere*, Id. 3, 2 der nächste nach dem könige seyn. ¶ 5. Est & Mathematicorum vocabulum. Nam quas in circulo μοίρας Græci; Latini *gradus* appellarunt, ut Scaliger ad Manilium observat. Ac hodieque 360 gradus circulo unicuique tribuunt Mathematici. ¶ 6. Dicuntur & *Gradus* climata seu climacteres annorum, cum per hebdomadas enneadasque distinguuntur. Vnde & ipsi Climacterici anni, quos vocamus, *gradarii* Firmico appellantur. ¶ 7. *Gradus* etiam gladiatoriæ rei vocabulum est. Sic enim appellatur status, quo congressuri armis sese componunt. Sic *stare in gradu* dicuntur, qui nihil cedendo pugnant fortiter: *moveri, dejici, depelli gradu*, qui se vincendos præbent, die weichen, und sich jagen lassen. Nepos 2, 5, 1 *Hic* (Xerxes) *etsi male rem gesserat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere posset hostes. Interim ab eodem* (Themistocle) *gradu depulsus est*, i. e. victus est. Sen. de Const. Sap. c. ult. *Injurias vero, ut vulnera, alia armi, alia pectori infixa; non dejectus, ne motus quidem gradu sustineat*. v. Comm. Petron. c. 80 pr. vide infra *Status* in *Sto*.

¶ Grădilis, *e*, mit stuffen; ut, *Gradile Genii templum*, Ammian. 23, 2, quod gradibus adibatur. ¶ 2. *Panis gradilis* a gradibus, ubi distribuebatur, nomen habet. L. 3 Cod. Theodos. de annonis civicis & pane gradili: *Universi panem gradilem de gradibus adipiscantur*. Prudent. adv. Symmach. 1, 583 *Et quem panis alit gradibus dispensus ab altis*. Nec panis modo, sed etiam nummi ita populo distributi. Vetus inscriptio apud Grut. p. 175 n. 8 HS. X. MILIA. N. REDDEDIT. QVÆ. DIVISA. SVNT. POPVLO. PER. GRADVS. Adde Salmas. ad Vopisci Aurelianum c. 35, & Turneb. Adverss. 11, 6. Cæterum non ab *Amphitheatri gradibus* nomen habere, quod Salmasio l. c. visum: sed a *gradibus*, quibus ascenderetur ad *tribunal* vel *suggestum* Principis, in quo sedebat ille in sella curuli, ex nummis docet Spanh. diss. 13 p. 531.

¶ Gradālis, *e*, quod gradatim fit, fortſchreitend; ut, *Gradalis pugna*, apud Diomedem p. 473.

¶ Gradārius, *a, um*, ſchritt für ſchritt gehend; ut, *Equus gradarius*, ein paßgänger; reiter, qui molli gradu incedit. Lucilius apud Nonium 1, 60 *equus non formosus: gradarius, optimus vector.* Metaphorice ad orationem transtulit Seneca epiſt. 40 *Cicero*, inquit, *noſter, a quo Romana eloquentia exſtitit, gradarius fuit*, hoc eſt, non curſor, ſed leni & lenta oratione incedens.

¶ Grādārus, *a, um*, in modum graduum, mit ſtaffeln gemacht. Plin. 13, 4 *Denſis gradatisque corticum pollicibus, ut orbibus, faciles ſe ad ſcandendum orientis populis* (palmæ) *præbent.*

¶ Grādātim, adv. per gradus, ordentlich, von einer ſtuffen auf die ander. *Honores gradatim aſſequi*, von unten aufſteigen. Cic. poſt red. ad Quir. c. 2 *Pedetentim & gradatim*, ſuß für ſuß, Id. fam. 9, 14.

¶ Grādātio, *onis*, f. κλῖμαξ, ſchema rhetoricum: ut, *Africano induſtria virtutem, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit.* v. Auctor ad Herenn. 4, 25. conf. Diomed. p. 443. ¶ 2. *Gradatio* eſt graduum in theatris diſpoſitio, qui ſedilium loco ſunt ſpectatoribus. Virruv. 5, 3 *Lapideis & marmoreis copiis gradationes ab ſubſtructione fieri debent.*

¶ Grādior, *greſſus ſum, gradi*, incedere, gehen. Cic. Tuſc. 1, 46 *Fidenti animo, ſi ita res feret, gradietur* (ſapiens) *ad mortem.* Virg. Æn. 1, 312 *Ipſe uno graditur comitatus Achate.*

¶ Gradiens, *tis.* Virg. Æn. 10, 573 *Illi longe gradientem ut videre.* Ovid. Met. 11, 179 *Aures lente gradientis aſelli.*

¶ Greſſus, *a, um*, der gegangen, geſchritten. Virg. Æn. 6, 633 *Pariter greſſi per opaca viarum.*

¶ Greſſus, *us*, m. ein ſchritt, tritt, gang. Virg. Æn. 1, 694 de Amore: *Greſſu gaudens incedit lüli.* Ibid. v. 414 *Greſſum ad mœnia tendit.* Id. Æn. 8, 462 *Greſſumque canes comitantur herilem.*

¶ Greſſio, *onis*, f. idem. Macrob. Saturn. 6, 5 ex Pacuvio: *Caprigeno pecori grandior greſſio eſt.*

¶ Gradīvus, *i*, m. Mars dictus eſt, *a gradiendo ad bella ultro citroque*, ſeu a κραδαίνειν potius, quod *vibrare* ſignificat, einen ſpieß ſchwenken, vel etiam quod ex gramine ortus. v. Feſtum & Serv. ad Virg. Æn. 3, 35, ubi inter alia interpretatur Θρέϊον Ἄρηα, h. e. in præliа exſilientem. v. Burm. ad Petron. c. 82 p. 406. Prima in *Gradivus* dubia eſt: ſæpius tamen porrecta. Vide ſis, quæ ad Sil. 15, 15 notavit Cellarius.

¶ Gradivicŏla, *æ*, m. Martis cultor, ein kriegsmann. Silius, 4, 222.

Graſſor, *ari*, etiam a *Gradior* eſt, de quo vide infra.

Compoſita:

¶ Aggrĕdior vel Adgredior, *aggreſſus ſum, aggredi*, eſt adire, hinzutreten. Plaut. Curc. 2, 3, 59 *Aggredior hominem, ſaluto advenions.* Et Ter. Phorm. 5, 7, 75 *Satis aſtute aggredimini*, ihr machet euch an mich, überfallet mich liſtig genug. ¶ 2. Sed, *Aggredi aliquid*, vel *ad aliquid*, eſt incipere, anfangen, angreiffen. Cic. Off. 1, 21 *In omnibus negotiis, priusquam aggrediare, adhibenda eſt præparatio diligens.* Sic, *Aggredi ad dicendum*, Cic. de Clar. Or. c. 37, anheben zu reden. Et, *Aggredi ad biſtoriam*, ad Q. frat. 2, 12 extr. & ſic plerumque Cicero expreſſa præpoſitione. Sine illa Hirtius B. Alex. c. 5 *Opus magnum & difficile aggredi.* Et, *Aggredi nefandum facinus*, Id. B. Hiſp. c. 15. Et, *Aggredi honores*, Virg. ecl. 4, 48, zu ehren ſchreiten. Licet etiam cum infinitivo componere: Cic. Off. 2, 1 *De quibus dicere aggrediar.* ¶ 3. Eſt inſidiis etiam arque per vim aliquem invadere, überfallen; unde *Aggreſſura* de latronibus dicitur, de quo infra. Salluſt. Cat. c. 19 de Piſone in itinere occiſo: *Alii autem* (dicunt) *equites illos Cnei Pompeji veteres fidosque clientes, voluntate ejus* (Pompeji) *Piſonem aggreſſos.* Suet. Aug. c. 19 *Telephus & ipſum* (Auguſtum) *& Senatum aggredi deſtinaverat.* ¶ 4. *Aggredi diſtis* eſt alloqui, anreden, Virg. Æn. 4, 92; & 6, 387. *Ego nunc aggredior de illa amica*, ich beſpreche ihn ihrentwegen, Plaut. Merc. 2, 3, 50. ¶ 5. Paſſive Cic. apud Priſcian. l. 8 p. 792 *Hoc reſtiterat etiam, ut a te ſictis aggrederer donis.* vid. *Aggreſſus.*

¶ Aggreſſus, *a, um*, der angefallen hat. Iuſtin. 2, 8, 3 *Inopinantes aggreſſas delevit.* Virg. Æn. 2, 463 *Turrim aggreſſi ferro circum.* Id. Æn. 2, 165 *Aggreſſi avellere Palladium*, die ſich vorgenommen, die anzufangen. ¶ 2. Paſſive Iuſtin. 7, 6, 5 *Facillime quibusque aggreſſis.* ¶ 3. *Aggrettus* pro *aggreſſus* apud antiquos legitur; ut apud Ennium: *Aggrettus fari*, Feſt.

¶ Adgreſſus, *us*, m. prædonum impetus, inſultus, der angriff, anfall, anfall. L. 17 § 7 ff. ad SC. Trebell. *Naufragio, vel ruina, vel adgreſſu perire.*

¶ Aggreſſio, *ōnis*, f. idem. Cic. in Orat. c. 15 *Cum animos prima aggreſſione occupaverit; infirmabit excludetque contraria.*

¶ Aggreſſūra, *æ*, f. etiam invaſio ex inſidiis, qualis latronum aut conſpiratorum eſt, der anfall. Vlpian. L. 3 § 4 D. de SCto Silan. & Claudiano: *Si, cum omnes domini aggreſſuram paterentur, uni ſervus opem tulit, an ſit excuſandus.* Zeno Ver. Serm. de ſomno Iacobi: *Qui a latronibus aggreſſuram paſſus fuerat.* Et alibi ſæpius. v. & Barth. Adverſ. 33, 22.

¶ Aggreſſor, *ōris*, m. der den angriff thut, räuber, bandit. L. 3 § 3 ff. de Incendio, &c. *Receptores non minus delinquunt quam aggreſſores.* Et l. 7 ff. de Lege Pompeja: *Latronibus adgreſſoribusque dare pecuniam.* Iuvenc. in Matth. c. 12, 29 *Ni prius aggreſſor cuſtodum brachia nodis vinciat.*

Altigradus, *a, um*, vide ſupra in Altus.

¶ Antĕgrĕdior, *di*, præcedere, vorhergehen; ut, *Lucifer antegreditur ſolem*, Cic. de N. Deor. 2, 20.

¶ Bigrădum, *i*, n. das 2 ſtuffen hat. Gloſſ. gr. lat. δίβαθμον, *bigradum.*

¶ Circumgrĕdior, *di*, umringen. Tac. Ann. 12, 28, 2 *Illi metu, ne hinc Romani, illinc Cherusci circumgrederentur.*

¶ Circumgrediens, *tis.* Ammian. 16, 33 *Lacunam paluſtribus aquis interfuſam circumgrediens.*

¶ Circumgreſſus, *us*, m. das herum ſchweiffen, der umfang. Ammian. 22, 2 *Ob rapidos circumgreſſus aëris.* Et c. 8 *Palus ampliſſimi circumgreſſus.*

¶ Congrĕdior, *di*, convenire, zuſammen gehen; ut, *Congredi in unam domum*, Varro. *Ipſe ſunt congreſſi*, ſcil. ad colloquium, Nepos 14, 11, 2. conf. Plaut. Moſt. 3, 2, 97: Perſ. 1, 1, 15: Curc. 2, 1, 19. ¶ 2. *Congredi* etiam de ſociis copiis, quando in unum locum contrahuntur, zuſammen ſtoſſen. Brutus ad Cic. epiſt. 6 *Filius tuus a me abeſt: in Macedonia congrediemur*, &c. ¶ 3. Sæpius hoſtilem congreſſum ſignificat: ut, *Luctari & congredi cum aliquo*, Cic. pro Sylla c. 16, mit einem ſcharmützen, einen gang thun. Adde de Nat. Deor. 2, 1 & pro Mur. 32, in quibus locis *congredi* eſt cum aliquo de re ſeria diſputare, mit einem ſtreiten. Cicero &, *Contra aliquem congredi*, pro Ligario c. 3 dixit. *Congredi cum hoſte*, eſt pugnare, mit dem feinde treffen, Nep. 23, 1, 2 & Plaut. Pſeud. 2, 1, 6.

¶ Congredio, *ere*, idem. Sic *Congredias* pro *Congrediaris*, Plaut. ap. Nonium 7, 42.

¶ Congrediens, *tis*, coiens. Cic. de N. D. 2, 4 *Luna congrediens cum ſole*, der neumond. Idem apud Gellium 15, 6 *Ajax cum Hectore congrediens, &c.* tanquam cum hoſte

¶ Congreſſus, *a, um*, zuſammenkommend, ſcharmützirend. Virg. Æn. 1, 479 *Impar congreſſus Achilli.* Id. Æn. 2, 397 *Per noctem congreſſi.* Id. Æn. 11, 631 *Tertia congreſſi in prælia.* Et Æn. 8, 467 *Congreſſi jungunt dextras.*

¶ Congreſſus, *us*, m. die zuſammenkunft, der umgang. *Fugere atque odiſſe congreſſus hominum*, Cic. de Amic. c. 23, gemeinſchaft der leute fliehen. *In congreſſum & colloquium alicujus venire*, Id. Phil. 12, 2. *Itaque jam duces, jam milites utrinque, congreſſus quærere ad colloquia*, Liv. 7, 40. Quint. 1, 2 p. 30 *Senſum ipſum, qui communis dicitur, ubi diſcet, cum ſe a congreſſu, qui non ſolum hominibus, ſed mutis quoque animalibus naturalis eſt, ſegregarit.* Sed ¶ 2. *Congreſſus cum hoſte*, i. e. conflictus, Salluſt. Iug. c. 59. Et Cæſ. B. Civ. 1, 46 *In primo congreſſi ceciderunt*, &c. im erſten treffen. Virg. Æn. 12, 514 *Vno congreſſu.*

¶ Congreſſio, *ōnis*, f. idem; ut, *Congreſſiones familiarium*, Cic. Off. 1, 37, zuſprüche. Idem pro Cluent. c. 14 *Nemo illum auditu, nemo congreſſione, nemo ſermone, nemo convivio dignum judicabat.* De prælio ſæpe Iuſtinus: ut, 15, 1, 6 *Prima belli congreſſione.* conf. 27, 3, 2. Et *Congreſſio navalis prælii*, vel *certaminis*, ein ſeetreffen. Id. 2, 12, 8; & 4, 5, 1.

¶ Congreſſor, *ōris*, m. Ambroſ. epiſt. 4 ad Irenæum ſub fin. *Bonus congreſſor non æmulatur.* Loquitur de Angelo benedicente, quamlibet ſuperatus ab Iacobo fuerat.

¶ Congrădus, *a, um*, ſicut *Retrogradus.* Avienus Phænom. Arat. v. 1241 *Labenti congrada ſoli*: i. e. ejusdem gradus & loci.

¶ Incongreſſibĭlis, *e*, zu dem man nicht kommen kan. De Deo Tertull. adv. Marc. 2, 27.

¶ Degrādo, *are*, de gradu removere, abſetzen, des amts oder der ehren entſetzen. L. 3 C. de Off. magiſt. offic. *Degradandi ſenatores licentia.*

¶ Degradatio, *onis*, f. die abſetzung, entſetzung des amts, ap. ICt.

¶ Degrĕdior, *di*, diſcedere, wegehen, abwarſchiren. Tac. Hiſt. 2, 66, 6 *Quartadecimani poſtquam Aſpidius degreſſi ſunt.* De confuſione Præpoſitionum *de* ac *di* ſupra ſatis monuimus. Adde Drakenb. ad Liv. 4, 17.

¶ Degreſſus, *a, um*, hinabgegangen. Liv. 7, 14 extr. *Vbi degreſſos repente viderunt.* Et c. 24 pr. *In campum degreſſi*; & 21, 32 *Vbi degreſſos tumulis montanos ſenſit.* Idem 3, 62 extr. *Equites degreſſi ad pedes*, abgeſtiegen.

¶ Degreſſus, *us*, m. diſceſſus, der abzug. *Iam vides & degreſſum meum, & abſentiam, & reditum, ita longe tuo præſtitiſſe*, Cic. or. in L. Piſon. 26 edit. Grævianæ, aliæ *digreſſum* exhibent.

¶ Degreſſor, *ari*, idem ac *degredi.* Apul. de Deo Socr. p. 105 *Ad ſetam edendum deorſum degreſſantur*; al. *degraſſantur.*

¶ Digrĕdior, *di*, deſcendere, abtreten, abſchneiden, von einander gehen, weichen. Serv. Sulpic. Ciceroni fam. 4, 12 *Poſtero die cum ab eo digreſſas eſſem, eo conſilio, ut* &c. Metaphorice, *Oratio ea, unde digreſſa eſt, revertatur*, Cic. Verrin. 5, 69.

¶ Digrediens, *tis*, Cic. N. D. 2, 40 *Luna digrediens.*

¶ Digreſſus, *a, um*, geſchieden. *Digreſſam a marito ducere*, i. e. eam, quæ divortium fecit cum marito, Suet. Cæſ. c. 43. *Si quis vita digreſſis eſt dolor*, i. e. mortuis, Ammian. 30, 1.

¶ Digreſſus, *us*, m. diſceſſus, der abſchied, abzug. *Vt primum a tuo digreſſu Romam veni*, Cic. Att. 2, 5. Id. ad Q. fratr. 1, 3 *Congreſſus noſtri lamentationem pertimui: digreſſum vero non tuliſſem.* Virg. Æn. 3, 482 *Digreſſi mœſta ſuprema.*

¶ Digreſſio, *ōnis*, f. idem. Cic. ad Q. frat. 1, 3 *Minus acerbum, minus miſerum fuit, quam fuiſſet, tum congreſſio, tum vero digreſſio noſtra.* Et de Orat. 3, 53 *Ab re non longa digreſſio, tum reditus ad rem.* Id. de Cl. Orat. c. 85 *Iſta mihi tua fuit perjucunda a propoſita oratione digreſſio.* Hinc ¶ 2. *Digreſſio*, quæ eſt a propoſito feceſſio quædam. Græci παρέκβασιν dicunt, eine abweichung, ausſchweiffung. vide Rhetores, e. g. ipſe Cic. de Orat. 3, 54. al. *degreſſio.*

¶ Degreſſio legunt quidam, ubi reliqui *Digreſſio.*

¶ Egrĕdior, *di*, exire, herausgehen; ut, *Egredi urbe, domo, caſtris, & ex urbe.* Cic. epiſt. ad Attic. 13, 16 *Pedem e villa adhuc egreſſi non ſumus. Egredi extra vallum, portam, muros, munimenta*, ſæpe apud Livium, aliosque occurrit. v. Menck. Obſ. L. L. Ter. Phorm. 4, 5, 10 *Dicat* &c. *Nos noſtro officio nihil egreſſos eſſe*, daß wir das unſer, und nicht zuviel gethan haben. Quint. 2, 4 p. 140 *Sed ut eo revertar, unde ſum egreſſus*, de digreſſione oratoria. Cum accuſativo junxit Plinius 7 epiſt. ult. *Nam nec hiſtoria debet egredi veritatem.* vide plura in *Egreſſus. Egredi a propoſito*, Cic. in Bruto 21. ¶ 2. Eſt & verbum nauticum *Egredi*, i. e. *exſcendere*, ausſteigen. Cæſar de B. G. 4, 23 *Hunc ad egrediendum nequaquam idoneum arbitratus locum, dum reliquæ naves convenirent*, &c.

¶ Egrediens, *tis.* Cic. de Aruſp. reſp. c. 1 *Egredientem inſequi cœpi.* Ter. Heaut. 1, 2, 8 *Advenientem, e navi egredientem adduxi.*

¶ Egreſſus, *a, um*, ausgegangen, herausgetreten. Salluſt. apud Servium Fragm. c. 10 *Gens raro egreſſa fines ſuos.* Tac. Hiſt. 3, 30, 4 *Tecta altitudinem mœnium egreſſa.* Et de navigante Nepos 14, 4, 4

Hac (navi) *delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens Taurum transiit.* Iustin. 2, 8, 3 *Egressi navibus.*

¶ Egressus, *us*, m. der ausgang, auszug. *Egressum alicujus ornando & celebrando prosequi*, Cic. in Pison. c. 13. *Cæsar rarus egressu, domoque aut hortis clausus*, Tac. Ann. 15, 53, 1. *Egressibus adhærescere*, Id. Ann. 11, 12, 5. i. e. comitari egressum. Sic Cæsari *egressus* est, quem alibi, ut & Livius, *exscensum* appellavit, de B. Gall. 5, 8, die aussteigung.

¶ Egressio, *ōnis*, f. idem. Vet. Gloss. *Egressio*, ἔξοδος. Novat. de Trin. c. 13 *A summo cœlo egressio ejus, & usque ad summum regressio ejus.* Adde Vulg. Interp. Exod. 19, 1; Num. 1, 4; & 1 Sam. 18, 30. ¶ 2. Rhetorum est, atque idem significat, quod *Digressio.* vid. Quint. 3, 9; 4, 3, 11, ult.

¶ Endogredior, *di*, pro *ingredi*, betreten. Lucret. 1, 83 *Viam endogredi sceleris.* conf. 4, 318 & 367. al. *indugredi.*

¶ Ingrĕdior, *di*, incedere, einhergehen. Virg. Georg. 3, 75 *Continuo pecoris generosi pullus in arvis Altius ingreditur.* Plin. 8, 5 *Elephanti gregatim semper ingrediuntur.* Id. 11, 51 *Qui celerius fari cœperunt, tardius ingredi incipiunt*, die zeitlich reden lernen, lernen langsam gehen. Phædr. 5, 7 *Incipiebat princeps ingredier.* Plancus apud Cic. fam. 10, 17 *Fratrem tuum assiduis laboribus concursationibusque confectum, graviter se habuisse, antea tibi scripsi; sed tamen cum primum posse ingredi cœpit*, &c. als er vom lager aufstehen und wieder umher gehen können. ¶ 2. Deinde est intrare, subire, hineinkommen, antreten; ut, *Ingredi forum*, vel *in forum*: *in conspectum populi ingredi*: *viam* & *in viam ingredi*: apud Ciceronem, Plautum, alios. Ter. Hec. 3, 4, 5 *Nescis, quid mali præterieris, qui numquam es ingressus mare.* v. Burm. ad Quint. decl. 6, 21 p. 149. *Ingredi intra fines*, Cæs. de B. Gall. 2, 4. *Intra munitiones*, ibid. 5, 9. ¶ 3. Tralate, *In orationem ingredi*, Cic. Att. 15, 11. *In caussam ingredi*, Id. fam. 6, 1. *Disputationem ingredi*, Id. pro Cæcin. c. 28. *Consulatum ingredi*, Quintil. 6, 1. *Ad discendum ingredi*, Cic. de Orat. 1, 21. In omnibus his & similibus *ingredi*, incipere est & auspicari, anfangen. Conf. Menckenii Observ. L. L. hac voce.

¶ Ingrediens, *tis*, einher= oder hineingehend. Cic. de Orat. 1, 61 *Inambulans atque adscensu ingrediens arduo.* Adde Virg. Æn. 8, 309; Ovid. Met. 8, 442.

¶ Ingressus, *a*, *um*, der hineingetreten, angetreten; ut, *Ingressus tribunatum*, Vellej. 2, 6, 2. *Decimum nonum annum ingressus*, Id. 2, 61, 1. *Ingressa animam Tiberii eadem virtus.* ¶ 2. Interdum idem quod *aggressus*, der angefangen hat. Suet. Cæs. c. 68 *Ingresso civile bellum centurionem cujusque legionis singulos equites a viatico suo obtulerunt.* Cic. Topic. initio: *Majores scribere ingressos.* Sed verbo *scribere* omisso Quintilian. præfat. lib. 6 *Hæc, Marcelle Victori, ex tua voluntate maxime ingressus.* Virg. Æn. 6, 867 *Tum pater Anchises lacrymis ingressus obortis.* Pro *loqui ingressus est*, seu *cœpit.* Et ita Æneid. 4, 107 *Si contra est ingressa Venus.*

¶ Ingressus, *us*, m. incessus, der eintritt, eingang. *Vestigiis odorari ingressus hominis improbi*, Cic. in Pison. c. 34 pr. *Ingressus & quasi primordium gerendorum honorum*, der antritt, anfang. Vlpian. l. un. § 6 ff. de Offic. quæst. *In ingressu contractus*, Id. l. 7 § 5 ff. de pactis. ¶ 2. Pro exemplo & regula: Vitruv. præfat. lib. 7 *Igitur tales ingressus eorum habens, quos ad propositi mei rationes animadverti præparatos, inde sumendo progredi cœpi.* Nam primi qui faciunt eundo seu ingrediendo viam, vestigia, & sic exemplum relinquunt, quod alii sequantur.

¶ Ingressio, *ōnis*, f. idem. *Ab ingressione fori propulsari*, Cic. Phil. 5, 4. *Moderata ingressio orationis*, eine rede, so fein sittig einher gehet, Cic. in Orat. c. 59. ¶ 2. Pro exordio disputationis, dem eingang; Cic. de Orat. 3 *Video hanc primam ingressionem meam non ex oratoriis disputationibus ductam.*

¶ Superingressus, *a*, *um*, darzu kommend. Apul. Met. 6.

¶ Intergrĕdior, *di*, darzwischen kommen; unde

¶ Intergressus, *us*, m. interventus, die darzwischenkunft. Minucius Felix c. 15 *Perinjuriam est, vires te actionis meæ intergressu gravissimæ disputationis interfringere.*

¶ Introgrĕdior, *di*, hineingehen. Virg. Æn. 1, 520 *Postquam introgressi & coram data copia fandi*, &c.

¶ Prægrădo, *are*, prægredi, præcedere, vorhergehen. Pacuv. apud Nonium 1, 328 *Campterem ipsum prægradat.* conf. Turneb. Adverf. 29, 19.

¶ Prægrĕdior, *di*, vorn an gehen, vorgehen. *Vt lictores prægredi viderunt, Fabiumque esse consulem accepere*, Liv. 10, 25. Apud eundem sæpe, *prægredi ad urbem, prægredi nuntios, & famam adventus sui, & in locum aliquem*, h. e. antevertere, zuvorkommen. Id. 35, 31 *Vbi ea sunt prægressi*; vulgo *prætergressi*, v. Drakenb. ad h. l.

¶ Prægrediens, *tis.* Sallust. Iug. c. 94 *Prægrediens Ligus.* Cic. Phil. 13, 2 *Sequentes alii, alii prægredientes amici.* Et Suet. Tib. c. 7 *Drusum fratrem in Germania amisit, cujus corpus pedibus toto itinere prægrediens, Romam usque pervexit.*

¶ Prægressus, *a*, *um*, vorangegangen. Plin. 28, 8 *Prægressi hominis vestigia occupare*, vorkommen, einholen. Statius 5 Silv. v. 105 *Tuas Laurus volucri, Germanice, cursu Fama vehit prægressa diem.*

¶ Prægressus, *us*, m. der vorgang, das zuvorkommen. Ammian. 21, 10 *Expertus, quid in rebus tumultuosis anteversio valeat & prægressus*, das vorkommen.

¶ Prægressio, *ōnis*, f. idem; ut, *Prægressio caussæ*, Cic. de Fato c. 19.

¶ Prætergrĕdior, *di*, fürüber kommen, vorbey gehen. Cic. fam. 3, 7 *Lepta nunciavit, te jam castra prætergressum esse.*

¶ Prætergrediens, *tis*, vorbey gehend. Tac. Ann. 14, 23, 4 *Illum, fines suos prætergredientem, incursavere Mardi.*

¶ Progrĕdior, *di*, procedere, fortgehen, für sich gehen. Ita Plin. 7, 53 *Progredi* simpliciter dixit, pro eo, quod nostri, ausgehen, i. e. domo egredi negotii vel officii causa. *Progredi in virtute*, Cic. de Finib. 4, 23. Et, *Cum jam progressus esset multorum dierum viam*, Id. Divin. 1, 15. *Magnis itineribus progredi*, Cæsar B. Civ. 2, 19, starcke tagreisen thun. *Vltra primas literas paullum aliquid progredi*, weiter kommen, Quint. 1, 1. Et, *Progredi oratione longius*, ausschweiffen. Cic. Verr. 5, 62. *Neve inimicos meos in familiam nostram longius progredi patiamini.* Cic. orat. antequam iret in exil. c. 9 pro: crudelitatem exercere.

¶ Progredio, *ere*, ut *Progredior* veteres dixisse notat Priscianus p. 799.

¶ Progrediens, *tis*, fortgehend. Cic Fin. 4, 16 *Zeno a communibus initiis progrediens.* Id. Fin. 5, 15 *Progrediente ætate*, mit zunehmendem alter.

¶ Progressus, *a*, *um*, fortgegangen, fortgeschritten. Cic. de Senect. c. 10 *Nisi paullum ætate progressi adolescentiam debeant requirere.* Virg. Æn. 11, 603 *Intra jactum teli progressus.* Vnde Compar. *Progressior* Tertulliano formatur de anima c. 31 *Vt anima progressior reverteretur mille post annis.*

¶ Progressus, *us*, m. processus, der fortgang; ut, *Progressus ætatis*, Cic. Phil. 5, 17. Et, *Progressionem* vel *progressus in studiis facere*, gelehrter werden, sich bessern und zunehmen, Cic. Tusc 4, 19. *Progressus habere*, Id. de Nat. Deor. 1, 6. Vitruv 5, 12 *Structuris sive aggeribus expediuntur progressus.* Et mox: *Hac ratione in aquam poterit esse progressus*, man kan hinaus bauen, hinaus rücken.

¶ Progressio, *onis*, f. idem; ut, *Progressio ad virtutem*, Cic. de Finib. c. 24. *Progressio discendi*, Id. Off. 3, 3.

¶ Regrĕdior, *di*, umkehren, zurück gehen. Cic. Off. 1, 10 *Regredi, quam progredi malle.* Id. de Fato c. 15 *Regredi in infinitum.* ¶ 2. Ast Ennius apud Non 2, 745 *Quo nunc incerta re atque inorata gradum Regredere conare.* Turn 13, 24 etiam Plinio vult reddere ex libris, in quibus legi ait, *Quin & patentibus* oculis *dormiunt lepores, multique hominum, quos Corybantia regrediunt* h. e. revocant, sanant. Al. *quos* κορυβαντιᾷν *Græci dicunt.*

¶ Regressus, *a*, *um*, zurück kommend. Iustin. 22, 4, 4 *Inde regressus Cretam contenderat.* conf. Tac. Hist. 2, 74, 5.

¶ Regressus, *us*, m. reversio, die umkehrung, zurückkunft; ut, *Locus pœnitendi aut regressus ab ira*, Liv 24, 26. Plur. Cic. N. Deor. 2, 20 *Quod conservat progressus & regressus, reliquosque motus constantes & ratos.* Virg. Æn. 11, 413 *Neque habet fortuna regressum*, das glück kömmt nicht wieder. Adde l. 6 § 3 ff. de Tutel.

¶ Regressio, *onis*, f. idem. Apul lib. 2 A. A. *Metum istum tibi demam maturata regressione.* ¶ 2. Ad oratoriam adhibetur, & figuræ nomen est. Quintil. 9, 3 Ἐπάνοδος *dicitur Græcis: nostri Regressionem vocant.*

¶ Regrădo, *are*, zurück ziehen, apud Hieron. Hinc

¶ Regradatus, *a*, *um*, zurückgezogen, zurückgesetzt; ut, *Regradati menses*, apud Solinum c. 3. conf. Salmas ad h. l. p. 16.

¶ Regradātio, *onis*, f. die zurücksetzung, cum quis de superiori gradu ad humiliorem rejicitur. Gloss. gr. lat. καταβιβασμός, *regradatio.* Theod. Cod. tit. 8 l. 5 *Regradationis humilitate plecti.* conf. Valef. in Ammian. p. 65.

¶ Retrogrădior, *retrogradi*, zurückgehen. Plin. 2, 15 de planetis: *Retrogradiuntur ad solem.*

¶ Retrogradus, *a*, *um*, adj. rückgängig. Plin. 2, 17 *Mercurium retrogradum in Tauro fieri.* Et Sidon. 8 epist. 11 *Saturnus retrogradus.*

¶ Retrogrado, *are*, zurückgehen. Mart. Capella 8 p. 300 f. *Eas retrogradare facit.*

¶ Retrogradatio, *ōnis*, f. die zurückkehrung. Idem Mart. Capella lib. 8 p. 298 *Retrogradatione sui viciniæ solis admotus.*

¶ Retrogressus, *us*, m. idem. Macrob. Sat. 1, 17 *Sol retrogressum agit.*

¶ Suggredior, *di*, latenter gradi, herzu schleichen. Tac. Ann. 15, 11, 2 *Qui barbarorum propius suggrediebantur.*

¶ Suggressus, *a*, *um*, eingeschlichen; ut, *Propius suggressi speculatores*, Tac. Ann. 2, 12, 2. Et 14, 37, 1 *Propius suggressus hostis.* conf. 4, 47, 2; & 13, 57, 5.

¶ Supergrĕdior, *di*, drüber gehen, übertreffen; ut, *Laudem omnem supergredi*, Quintil. præfat. lib. 6 pro excellere Adde Iustin. 42, 2, 3; Sen. epist. 32. Plin. 8, 50 f. 76 *Atque ita alteram* (capram) *proculcatæ supergressam*, wäre über die andere hinüber gestiegen.

¶ Supergredio, *ere*, idem. Apul. Met. 10 pr. *Duodecimum ætatis annum supergresserat.* v. ibi not. Colvii p. 133.

¶ Supergressus, *a*, *um*, der übertroffen hat. Tac. Ann. 13, 45, 3 *Ætatis suæ fœminas pulchritudine supergressa.* Adde Iustin. 44, 5, 6; Curt. 8, 2, 22; Suet. Claud. c. 14; Val Max. 4, 3, 3; Solin. 6 ext. Tertull. de Resurr. Carn. c. 40; & adv. Gnost. c. 13. ¶ 2. Pass. Pall. Nov. 4, 2 *Altitudine animalium supergressa* h. e. superata.

¶ Supergressus, *ûs*, m. excessus, ὑπερβολή. Tert. de Resur. carn. *Per supergressum æternum gloriæ pondus.*

¶ Superegrĕdior, *di*, decompositum. Ambrosius epist. 6 p. 79 ed. Frob. *Superegrediamur plebejas opiniones.*

¶ Transgredior, *di*, transire, hinüber schreiten, übergehen. *Taurum transgressus sum*, Cic. fam. 3, 8. *Transgredi in partes alicujus*, zu einem übertreten, Tac. Hist. 1, 13, 6; 2, 85, 1; &c. Idem Hist. 4, 66, 4 *Transgredior ad vos, seu me ducem, seu militem vultis.* ¶ 2. *Transgredi* pro transfretare, & *Transgressum* pro transfretatione Sallustius dixit. Quod tamen in eo reprehendit Asinius Pollio; inscite, ut Gellius notat Noct. Att. 10, 26. Tac. Agric. 18, 1 *Hanc Britanniæ statum, has bellorum vices, media jam æstate transgressus Agricola invenit.* Sic, *Transgredi amnem*, Id. Ann. 12, 16, 3; *Danubium*, 2, 63, 2; *Rhenum*, 13, 56, 3; &c. Similiter verbo *transire* Livianæ Epitomes auctor usus est lib. 49.

¶ Transgrediens, *tis* substantive, ein übertreter, verbrecher. Vulg. Interpr. Sir. 23, 17 *Non fatigabitur transgrediens usque ad finem.*

¶ Transgressus, *a*, *um*, der überschritten hat, der hinüber gegangen. Vellej. 2. 7, 2 *Transgressus annum duodetrigesimum.* Id 2, 75, 3 *Transgressus ad deos Augustus.* Tac. Hist. 5, 5, 4 *Transgressi in morem eorum*, die ihre weise annehmen. Plin. 2, 83 *In contrarias sedes transgressi*, die sich wo anders hin begeben. Sallust. apud Non. 6, 27 *Æstu secundo transgressi.* conf. de hac transfretandi significatione in verbo

verbo *Transgredior.* ¶ 2. Paſſ. Plin. 5, 26 *Mimni incipit in Virgine, Leone transgreſſo.*

¶ Transgreſſus, *us*, m. tranſitus, die hinüberſetzung, überfahrt, übertretung. De pedum gradu proprie dicitur; ſed auctoritas veteſtatis liberiorem uſum loquendi dedit. v. Non. l. c. & Gell. 10, 26, ubi Salluſtius maris tranſitum transmiſſumque navibus factum *transgreſſum* appellaſſe dicitur. Ver. Gloſſ. *Transgreſſus, παρόδος, διάβασις.* Tac. Ann. 15, 7, 3 *Transgreſſis Euphratis.* Ibid. 6, 37, 3 *Auſpicium proſperi transgreſſus.* Sed Tertull. de Pallio c. 5 *In melius transgreſſus*, die verbeſſerung.

¶ Transgreſſio, *ōnis*, f. idem. Cic. in Piſon. c. 33 *Alpium vallum contra adſenſum transgreſſionemque Gallorum.* Et de Orat. 3, 54 *Verborum concinna transgreſſio*, i. e. tranſitio. Aut. ad Herenn. 4, 32 *Transgreſſio eſt, quæ verborum perturbat ordinem*, &c. ¶ 2. Sed pro violatione legis Vulg. Interp. Gal. 3, 19 *Lex propter transgreſſionem poſita eſt*, der ſünde halben.

¶ Transgreſſor, *ōris*, m. Theologis peccator eſt, ein übertreter, ſünder. Arnobius 7 p. 215 *Vt* (dii) *contemti ſe vellent de audacibus & transgreſſoribus vindicare.* Alcimo 2, 120 *Transgreſſor* diabolus dicitur. Et Proſper Aquit. epigr. 78 *Gaudet transgreſſor peccato impune potitus.* Adde Tertull. de Reſurrect. c. 39, & de Anima c. 35.

GRÆA, *Græ*, Gorgonum cuſtodes apud Hygin. Poët. aſtron. 11, 12. *Sorores Phorcydes* Ovidio Met. 4, 773, ubi vid. Burm.

GRÆCIA, *æ*, f. Ἑλλάς, Griechen-land, nomen accepit a primo ejus provinciæ rege, *Græco*, Plin. 4, 7. Hellas autem ab *Hellene* Deucalionis filio, & *Attis*, ſeu Attica regio, ab *Attide* Græci filia, vide *Hellas.* Cic. pro Flacco c. 27 *Hæc cuncta Græcia, quæ fama, quæ gloria, quæ doctrina, quæ plurimis artibus, quæ etiam imperii & bellica laude floruit, parvum quemdam locum Europæ tenet, ſemperque tenuit, Aſiæ maritimam oram bello ſuperatam cinxit urbibus.* Id. de Orat. 1, 4 *Græcia eloquentiæ princeps* &c. Idem ad Qu. Frat. 1, 1, 9 *Nos ea, quæ conſecuti ſumus, his ſtudiis & artibus ſumus adepti, quæ ſunt nobis Græciæ monumentis diſciplinisque tradita.* Aut. ad Herenn. 4, 25 *Imperium Græciæ fuit apud Athenienſes* &c. Græciæ provinciæ fuerunt, *Peloponneſus, Epirus, Macedonia, Achaia, Eubœa, Creta*, &c. ¶ 2. Pro *incolis Græciæ* legitur apud Nepot. 2, 4, 5 *Victus armis Græciæ.* ¶ 3. *Magna Græcia* vereribus dicta fuit Italiæ pars inferior & maritima Græcis coloniis celebrata, ſpeciatim a Tarento ad Siculum fretum ac Neapolim, & Siciliæ latus illud, quod ſpectat Græciam. Liv. 31, 7 *Nec Tarentini modo, oraque illa Italiæ, quam majorem Græciam vocant, ut linguam, ut nomen ſecutos crederes.* vide & Plinium 3, 10, Feſtum *in Major Græcia:* & Ovid. Faſt. 4, 64 *Itala nam tellus Græcia major erat.* Seneca Conſolat. ad Helviam c. 6. ¶ 4. Adjective, certe per appoſitionem, ponitur in his: *Græcia gens*, i. e. Græca vel Græcorum, Nepos de Regibus principio: & *Græcia civitas*, Idem 7, 7, 4. vid. Io. A. Boſium, quamquam & aliter ibi legatur. Sic *Terra Græcia*, Gell. 1, 1: & 3, 9.

¶ Græci, *orum*, m. pl. die Griechen. *Græcorum tria ſunt genera.* Athenienſes, Æoles & Dores, Cic. pro Flacco c. 27. Et ibid. c. 4 *Hoc dico de toto genere Græcorum, tribuo illis literas, do multarum artium diſciplinam, non adimo ſermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam, &c. Teſtimoniorum religionem & fidem nunquam iſta natio coluit.* Id. Cic. de Orat. 1, 11 *Contentionis quam veritatis cupidiores fuerant Græci.* Et ad Qu. Fratr. 1, 2, 2 *Græcorum ingenia ad fallendum parata ſunt.* Rurſus ad Qu. Fratr. 1, 1 *Omnes vias pecuniæ norunt, & omnia pecuniæ cauſſa faciunt Græci.* Liv. 8, 22 extr. *Græci gens lingua magis ſtrenua quam factis.* Mendaces & fubleſtæ fidei; unde *Græcia mendax* dicitur Iuvenali 10, 174. Sic Plin. 37, 12 *Græcâ vanitate conficta.* Et *deſidiam* & *licentiam* iisdem Tacitus tribuit Hiſt. 3, 47, 3: & *facilitatem*, Annal. 14, 47, 3, quam Marcellus Donarus *indulgentiam, licentiam*, & *luxum* interpretatur: vide eum in Dilucidationibus ad iſtum locum, itemque Barthium Specimine Commentarii in Auguſtinum de Civ. Dei, quod Adverſariorum exſtat, 10, 4 p. 2867 ſeq. plura de Græcorum moribus ex bonis auctoribus conſtipantem.

¶ Græcus, *a, um*, adj. griechiſch; ut, *Græca litteræ, Græca lingua*, Nepos præf. n. 2: & 10, 1, 4. *Græcis litteris* Romani pueri prius quam Latinis imbuendi, judice Quint. 1, 1. v. Burm. p. 17. Sed *Græca fide mercari*, i. e. optima & præſenti pecunia mercari, dixit Plaut. Aſin. 1, 3, 47. vide Turneb. Adverſ. 4, 13; & 12, 18, itemque Scalig. Auſon. Lect. 2, 7. Verum perperam ad gentis ejus laudem hæc trahere Turnebum, quemadmodum & illud Ciceronis fam. 7, 18 *Græcula chirographi cautio*, Voſſius obſervat Inſt. Orat. 1 p. 186; cum nihil certius ſit, quam eo hæc ſpectare, quod leves Græci ipſi inter ſe non niſi præſenti mercarentur pecunia: aut minimum ſyngrapha caverent. Imo vix ſyngraphis ſatis cautum credebatur. Teſtis ejus rei Hiſtoricus Græcus Polybius lib. 6 Hiſt. cujus verba Voſſius l. c. exhibet. Ita etiam Burm. ad Petron. c. 46 obſervat, *Græca* & *Græcula* per contemtum fere a Romanis dici. v. Drakenb. ad Sil. 3, 178. *E Græco in Latinum convertere*, Cic. Off. 2, 24 extr. &, *Græca in Latinum convertere*, Tuſc. 3, 14, überſetzen. ¶ 2. *Græca roſa* Romanis, Græcis *lychnis*, Plin. 21, 4. ¶ 3. *Græca urbs* κατ' ἐξοχήν Neapolis. Drakenb. ad Sil. 12, 41.

¶ Græcŭlus, *a, um*, diminut. *Eruditus homo & Græculus*, Cic. Verr. 6, 57, i. e. vanus. v. Meurſ. in Auctar. Philolog. p 124. *Ineptum & græculum negotium*, Cic. Tuſc. 1, 35, läppiſch und liederlich. *Græculæ vites*, Col. 3, 2. ¶ 2. *Græcula*, roſa ita dicta Plin. 21, 4; 14, 2; & 26, 7.

¶ Græce, adv. griechiſch. *Scribere græce*, Cic. Off. 3, 32. *Græce neſcire*, Id. pro Flacco c. 4. Et, *Græce vel latine reddere*, de Orat. 1, 35 *Græce confectus liber*, C. Nep. 25, 18, 6.

¶ Græcānĭcus, *a, um*, aliud adject. quod idem ac a Græcis derivatus; griechiſcher art. Varr. L. L. 9, 3 f. *Alia græca, alia Græcanica*, &c. Suet. Domit. c. 4 *Amictus toga Græcanica.* Plin. 34, 9 *Dolor Græcanicus.* Apulej. 2 Flor. *Græcanicum cingulum.*

¶ Græcanice, adv. idem. Varr. de L. L. 8, 50.

¶ Græcālis, *e*, idem. Frontin. de Colon. Goeſ. p. 116 *Lapides græcales*, i. e. notati literis Græcis.

¶ Græciēnſis, *e*, idem. Apulej. 3 Mileſ. p. 133 (vid. Hiſpanienſis); & Gell. 19, 10.

¶ Græciſſo, *are*, Græcorum ſermonem imitari. Apul. Apol. p. 336 *Loquitur nunquam niſi Punice, & ſi quid adhuc a matre græciſſat.* Et Plaut. Menæch. prol. v. 11 *Hoc argumentum græciſſat, tamen non atticiſſat.*

¶ Græciſmus, *i*, m. ſive Helleniſmus, eſt græca conſtruendi & flectendi ratio apud Grammaticos.

¶ Græcĭtas, *ātis*, f. res & litteratura Græcorum, lingua imprimis & ſermo. L. 3 Cod. Theodoſ. de Studiis liberal. Vrbis Romæ & Conſt. *Qui facundia Græcitatis pollere noſcuntur.*

¶ Græcor, *ari*, Græcorum more vivere ſeu Græcos imitari. Plerumque in malam partem (etiam compoſita ejus) ſumi videmus. Horat. 2 ſat. 2 v. 11 *Adſuetus græcari*, id eſt, potare & voluptatibus indulgere. Apud Ciceronem Verr. 1, 26 eſt *Græcorum more bibere.* Bibendo enim & laſciviendo nulla unquam natio ſibi tantum indulſit. v. Barthii Adverſ. 11, 19 p. 546.

¶ Græcātus, *a, um*, Græcos imitatus. Vnde *Græcatior epiſtola*, apud Apulej. Apol. p. 329.

¶ Græcatim, adv. græco more. Tertull. de Pallio c. 4 *Græcatim depilari magis, quam amiciri.*

¶ Græcatio, *onis*, f. imitatio Græcorum, ſtudium Græcitatis. Gloſſ. gr. lat. Ἑλληνισμός, *hæc Græcatio.*

¶ Grajus, *a, um*, idem quod *Græcus:* ut, *Homo Grajus*, Lucret. 1, 67. *Grajus ſaltus*, Nep. 23, 3, 4. *Graja Camœna*, Horat. 2 od. 16, 38. Et ſubſtantive *Graji*, die Griechen. Cic. de Invent. 2, 23 *Graji de Grajis æternum inimicitiarum monumentum ſtatuerunt.* Horat. 2 de Arte Poët. v. 323 *Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo Muſa loqui.* Phædr. 4, 6, 10 *In perniciem Grajûm & Barbarûm.* ¶ 2. *Grajus* & *Gratus* miſcentur a librariis, v. Drakenb. ad Sil. 6, 326, & Liv. 4, 5, 8.

¶ Grājŭgĕna, *æ*, c. vel Græcus, vel a Græcis ortus, Cic. N. D. 2, 36. Virg. Æn. 3, 550 *Grajugenûmque domos ſuſpectaque linquimus arva.* Sed adjective *Grajugenas domos* dixit Catullus 65, 36.

¶ Græcĭgĕna, *æ*, idem. Auguſtin. de Civ. Dei 18, 18 ſub fin. *Blandiuntur Græcigenis, alienigenas perſequuntur.*

¶ Græcoſtăſis, *is*, f. ſtatio Græcorum, locus Romæ ante curiam, in quo legati Græci, aut aliarum nationum, ad ſenatum miſſi, antequam audirentur, conſiſtebant; Varro de L. L. 4, 32. Eſt & apud Cic. ad Qu. Frat. 2, 1. Explicat Cæl. Rhodig. 10, 5. Adde Plin. 33, 1.

¶ Congræco, *are*, pro *Græcari*, i. e. luxui ſe dare & genialem vitam agere, im luder liegen. Plautus Bacch. 4, 4, 91 *Quod in luſtris comedim & congræcem.* v. paullo ante *Græcor.*

¶ Pergræcor, *ari*, item, ſchlemmen, panquetiren. Plaut. Moſtell. 1, 21 *Dies noctesque bibite, pergræcamini.*

¶ Semigræcus, *a, um*, halb griechiſch. Varro de R. R. 2, 1 *Vt ſemigræcis paſtoribus dicam græce.* Florus 1, 18, 6 *Semigræca civitas.*

¶ Semigræce, adv. ex Lucilio Velius Longus de orthogr. in litera S.

Grajus v. paullo ante ſub *Græcus.*

GRALLÆ, *arum*, f. plur. ſuſtes ſunt furculas habentes, quibus nituntur, qui ſuper iis incedunt, ſtelzen, krücken. v. Nonium 2, 361.

¶ Grallator, *ōris*, m. der auf ſtelzen geher. vide Feſtum. Vtitur Plaut. Pœn. 3, 1, 27, & Arnob. lib. 2.

¶ Grallatōrius, *a, um*; ut, *Grallatorius gradus*, ein groſſer ſtelzenſchritt. Plaut. Amph. 4, 3, 52.

GRĂMEN, *ĭnis*, n. gras. *Viridi ſe gramine veſtit tellus*, Virg. Georg. 2, 219 *Redeunt jam gramina campis*, Horat. 4 od. 7, 1. ¶ 2. Opponitur *ſatis* & utilibus herbis. Quint. procem. l. 8 p. 664 *Velut lato gramine ſata ſtrangulant.* ¶ 3. *Gramen* & *ſtramen* confunduntur in MSS. v. Drak. ad Sil. 10, 561.

¶ Graminĕus, *a, um*, von gras; ut, *Corona graminea*, Gell. 5, 6. *Ceſpes gramineus*, grüner raſen. Ovid. Amor. 2, 16, 10. Et, *Gramineæ aræ*, Sil. 4, 703. *Haſtæ gramineæ* apud Cic. Verr. 4, 56 extr. ſunt gramina ingentis magnitudinis, & ob hanc ſolam cauſam ſpectaculo hominum in templo repoſita, ut ſatis apparet locum totum attente legentibus. Video etiam Verburgio idem videri.

¶ Graminōſus, *a, um*, voll gras; ut, *Ager graminoſus*, Colum. præfat. lib. 1.

GRAMIA, *æ*, vel Gramiæ, *arum*, f. oculorum pituita; alii *Gramas* vocant, eiter in augen. v. Feſtum, & Nonium 2, 389. Plin. 25, 13 *Crethmus agrius gramias tollit.*

¶ Gramiōſus, *a, um*, eitericht an augen; ut, *Oculi gramioſi*, butterc augen. Nonius ex Cæcilio l. c.

GRAMMA, *ătis*, n. γράμμα, littera, ein buchſtab. Fann. de Ponder. v. 9.

¶ Gramme, *es*, f. γραμμή, linea, eine linie. Apul. de Herb. c. 106 *Scripturæ, quas Græci grammas vocant.* vid. mox etiam in compoſitis *Diagrammatiſmus.*

¶ Grammĭcus, *a, um*, γραμμικός, linearis, mit ſtrichen, mit linien; ut, *Deformationes grammicæ*, i. e. deſignationes quæ per lineas fiunt, Vitruv. præf. lib. 3. *Grammicis rationibus explicare*, Id. 9, 1.

¶ Grammătĭas, *æ*, m. γραμματίας, gemma laſpis. Plin. 37, 9.

¶ Grammătica, *æ*, f. γραμματική, quam *litteraturam* Quint. 2, 1 vocat, die ſprach-kunſt. Cic. de Fin. 3, 2 *Grammaticam* refert inter *verba*, quibus ex inſtituto veterum utimur pro latinis. *Grammatica olim Romæ ne in uſu quidem, nedum in honore ullo erat*: &c. Suet. de Illuſtr. Gramm. princ. Sed Quintiliani eſt 1, 4 de Grammatica judicium: *Minus ſunt ferendi, qui hanc artem, ut tenuem ac jejunam, cavillantur. Quæ niſi Oratori futuro fundamenta fideliter jecerit, quicquid ſuperſtruxeris, corruet: neceſſaria pueris, jucunda ſenibus, dulcis ſecretorum comes, & quæ vel ſola, omni ſtudiorum genere, plus habeat operis*, (hoc eſt. ſolidæ ac veræ eruditionis & utilitatis) *quam oſtentationis.* Videndus eſt initio hujus capitis, ubi naturam ejus explicat. *Breviſſime*, ait, *in duas partes dividitur, recte loquendi ſcientiam, & poëtarum enarrationem.* Add. 2, 1 *Tenui a fonte, aſſumtis poëtarum hiſtoricorumque viribus* &c.

¶ Grammatice, *es*, f. idem. Capitol. in Pertin. c. 1 *Pertinax Grammaticen profeſſus eſt, in qua minus quæſtus.*

¶ Gram-

¶ Grammăticus, *i*, m. subst. γραμματικὸς, litteraturæ & eo pertinentium disciplinarum peritus, philologus, quo vulgo nomine etiam, cum Germanice loquimur, utimur. Appellatio *Grammatici* græca consuetudine invaluit, initio *Litterati* vocabantur, item, *Litteratores*. Nitidius & honoratius *doctores* ac *professores litterarum* dicuntur. Seneca epist. 95 *Custodes latini sermonis* appellat. Quint. 1, 2 p. 28 *Grammaticus de ratione loquendi si disserat, quæstiones explicet, historias exponat, poëmata enarret*. v. Wower. de Polym. De notis Grammaticorum Burm. ad Quint. 1, 4 p. 38. Socrates *tria* mala esse dicebat, *Grammaticum, paupertatem, & malam uxorem*, Athen. lib. 12. Suetonii *de Illustribus Grammaticis* librum habemus. Horat. Art. Poët. v. 78 *Grammatici certant & adhuc sub judice lis est.*

¶ Grammaticus, *a*, *um*, adj. Horat. 1 epist. 19, 40 *Grammaticas ambire tribus*. Auson. epigr. 50 *Grammaticæ artis peritus*. Idem epigr. 136 *Grammatici canones*. In neut. plur. *Grammatica* vocat Cic. de Orat. 1, 42, quæ ibid. c. 3 nominat *studium litterarum, quod profitentur ii, qui Grammatici vocantur.*

¶ Grammatice, adv. Quintil. 1, 6 *Mihi non invenuste dici videtur, aliud esse latine, aliud grammatice loqui.*

¶ Grammatista, *æ*, m. γραμματιστής, qui mediocriter grammatice eruditus est. Suet. de Illustr. Gramm. c. 4, Grammaticum *absolute*, Grammatistam *mediocriter doctum putant*. Et

¶ Grammatistica, *æ*, f. Grammatica imperfecta est, *Litteratio* Latinis.

¶ Grammaticālis, *e*, quod Grammaticæ est. *Grammaticales figuræ*, Sidonius 7 epist. 9. Et, *Grammaticalis palæstra*, Id. carm. 23, 212.

¶ Grammaticaliter, adv. Trebellius Pollio in Regilliano: *Capit quasi grammaticaliter declinare.*

¶ Grammăteus, *ei*, m. tribus syllabis pronunciatione græca, γραμματεὺς, qui rationes publicas in tabulis scribit, notarius, ein schreiber, stadt-schreiber. Usus latine est Apulej. lib. 11 p. 265 *Tunc ex his unus, quem cuncti grammatea dicebant*, &c. Suidas ait, *Grammatea esse arcanorum participem.*

¶ Grammaticomastix, *īgis*, m. γραμματικομάστιξ, flagrum seu flagellum Grammaticorum, multum negotii facessens Grammaticis, apud Ausonium inter titulos Edyll. 12.

¶ Grammătŏdĭdascălus, *i*, m. γραμματοδιδάσκαλος, literarum doctor. Mart. Capella 3 p. 51.

¶ Grammătŏphŏrus, *i*, m. γραμματοφόρος, tabellarius, ein brief-träger, apud Hieronymum.

¶ Grammătŏphy̆lăcium, *i*, n. γραμματοφυλάκιον, scrinium, aut locus, ubi tabulæ, & instrumenta publica, monumentaque rerum gestarum, actorumque asservantur, die schreib-stube, cantzley; vel receptaculum publicorum monumentorum. v. Ulpian. l. 19 § 6 D. de pœnis. *Archivum* Vopiscus vocat, ἀρχεῖον, das archiv. vide *Tablinum.*

Composita:

¶ Agrammătus, *i*, m. ἀγράμματος, illiteratus, ein ungelehrter, ein idiot. Vitruv. 1, 1 *Non debet nec potest esse Architectus Grammaticus, uti fuit Aristarchus, sed non agrammatus*. Cassiod. de Div. lect. 1, 28 *Multi agrammati ad rerum intellectum perveniunt*. conf. græc Modest. ICt. l. 6 § ult. D. de Excusat.

¶ Anagramma, *ătis*, n. ἀνάγραμμα; Et

¶ Anagrammatismus, *i*, m. ἀναγραμματισμὸς, ingeniosa permutatio, vel transpositio litterarum in una vel pluribus dictionibus, unde alia sententia generatur, ein buchstaben-wechsel; ut, *Laudator*, per anagr. *adulator*; *Galenus* per anagr. *Angelus*; &c. Lycophronem Guil. Canterus in Proleg. ad eumdem laudat, quod anagrammatismis excogitandis omnes in sui admirationem rapuerit. Ejusdem fuit πτολεμαῖος, per anagramma ἀπὸ μέλιτος, i. e. *mellitus*, &c. v. Voss. Etym. p. 240.

¶ Archigrammăteus, *ei*, m. ἀρχιγραμματεὺς, scribarum præfectus, apud Plutarchum, ein ober-schreiber, ober-stadt-schreiber, quem hodie vocamus Cancellarium, den cantzler. Bud.

¶ Diagramma, *ătis*, n. διάγραμμα, cujuscunque rei per lineas expressa figura atque imago, eine abzeichnung. Vitruv. 5, 4 pr. *Aristoxeni diagramma subscribam*. Ubi Philander: *Diagramma, designationem, deformationem, descriptionemque significat*. Hoc sensu Plutarchus διαγράμματα χαλδαϊκὰ, *figurationes Chaldaicas* dixit. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 37, & in Chiliad. *Ab diagrammate.*

¶ Diagrammismus, *i*, m. διαγραμμισμός, tesserarii ludi species fuit veteribus, in quo sexaginta calculi tum albi tum nigri adhibebantur; quem ludum *Grammas* quoque dixerunt, i. e. lineas. vid. Cæl. Rhodig. 11, 27.

¶ Epigramma, *ătis*, n. ἐπίγραμμα; nihil aliud proprie est, quam inscriptio, elogium, titulus, qui donis additur, quæ diis sacrabant, eine überschrifft. Unde nota illa, litteræque, quæ fugitivis inurebantur, *Fugitivorum epigramma* Petronio c. 103 dicitur: *Implevit, inquit, Eumolpus frontes utriusque ingentibus litteris, & notum fugitivorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit*, ein brandmahl. Nep. 4, 1, 3 *In eo est reprehensus, quod cum ex præda tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto, in quo erat hæc sententia* &c. Quoniam igitur hæ inscriptiones versu plerumque conceptæ, & breves essent præterea; factum est, ut istuc nominis ad quævis alia carmina rotundiora, & paucis versibus consignata, transferretur, ein kurtz, sinnreich gedicht. Qualia Catullus, & alii; Martialis autem aliquot libros dedit, cujus istud est 7 epigr. 84 *Facile est, Epigrammata belle Scribere, sed librum scribere difficile est*. Et 11 epigr. 43 *Vivida cum poscas Epigrammata, mortua ponis Lemmata*: *Qui fieri, Cæciliane, potest?* &c. Cic. pro Arch. c. 10 *Epigramma in eum fecit tantummodo alternis versibus longiusculis*. conf. Petron. c. 115. Rursus Cic. Att. 1, 16 *Epigrammatis tuis* (pro epigrammatibus) *quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus*. conf. & Martialis præfat.

¶ Epigrammatium, *i*, n. dimin. ἐπιγραμμάτιον; ut, *Papinii epigrammation in adolescentem*, Varro de L. L. 6, 3.

¶ Epigrammătĭcus, *a*, *um*, adj. ut, *Martialis epigrammaticus poëta*, apud Spartianum in vita Ælii Veri Cæsaris c. 5.

¶ Epigrammatārius, *i*, m. qui epigrammata scribit. Vopisc. in Floriano c. 3 *Quidam epigrammatarius ita lusit* &c. Id. in Saturnino: *Versificatores epigrammatarii.*

¶ Epigrammista, *æ*, m. idem. Sidon. Apollin. 4 epist. 1 *Si quid heroicus arduum, comicus lepidum, lyricus cantilenosum, orator maturum, historicus verum, satyricus figuratum, grammaticus regulare, panegyrista plausibile, sophista serium, epigrammista lascivum, commentator lucidum, jurisconsultus obscurum, multifariam condiderunt*, &c. Ita Savaro, Sirmondus, Elmenhorstius, ut audiendi non sint, qui *Epigrammatista* adserunt.

¶ Ex grammatico, qui fuit Grammaticus. Ammian. 28, 1 *Hemonensis Simplicius, Maximini consiliarius Ex-Grammatico*. Sed Gron. *ex Grammatico.*

¶ Monogramma, *ătis*, n. μονόγραμμα, pictura primis tantum lineamentis deformata, ac nullis coloribus adumbrata: quæ & *skiagraphia* dicebatur, ein entwurff, muster. *Linea* enim veteribus linea, seu γραμμὴ, ut ex Vet. Gloss. docet Scal. ad Copam Virgilii, quem vide.

¶ Monogrammi, m. pl. μονόγραμμοι, quasi lineis solitariis deformati. Cic. N. Deor. 2, 23 *Epicurus monogrammos deos, & nihil agentes commentus est*. Hinc proverbio dici potest in vehementer tenues atque macros.

¶ Paragramma, *ătis*, n. παράγραμμα, Sphalma in scribendo Hieron. ep. 28.

Parallelogrammus, vide in *Parallelus.*

¶ Pŏly̆grammos, *i*, m. πολύγραμμος, gemma smaragdo similis, per transversum multis lineis albis distincta, Plin. 37, 9.

¶ Programma, *ătis*, n. πρόγραμμα, scriptura publice ob oculos posita, qualia edicta esse solent aut rescripta Principum, l. 3 C. de leg. & const. Princ. eine anschlags-schrifft, patent. Sic Vulcatius in Avidio Cass. c. 6 *Edici jussit & programma in parietibus fixit*. Et Cassiod. Var. epist. 7, 42 *Edictale programma*. Est libellus elegans Ge. Lud Oederi de programmatis.

¶ Tetragrammaton, *i*, n. τετραγράμματον: ut, *Nomen tetragrammaton*, id est, quatuor litterarum, cujusmodi Ebræis nomen est Dei, יהוה *Jehovah*, quod ineffabile putarunt. vid. Hieron. in libr. Reg. præf.

Granarium, granatus, vide *Granum*, Grandævus, grandævitas, grandesco, grandio, *Grandis.*

GRANDIS, *e*, gravis, immanis, groß, wichtig. *Grandem pecuniam alicui credere*, Cic. pro Rabir. post. c. 2. *Grande pondus argenti*, Id. pro Cæcin. c. 4 *Grandibus litteris incisum nomen*, Id. Verr. c. 24. *Grandis ætas*, Ovid. Met. 6, 28 *Non omnia grandior ætas, Quæ fugiamus, habet: seris venit usus ab annis*: das hohe alter. *Grandior fœtus*, Virg. Georg. 1, 195. *Grandiores victimæ*, Plin. Paneg. c. 52. *Res grandes*, i. e. graves, Cic. de Fin. 3, 5. de Div. 1, 20. Et, *Grandis natu*, Horat. 1 epist. 7, 49. Cic. in Verr. 1, 30 & de Senect. 5, betaget. Superl. Apul. 7 Met. *Cædens fuste grandissimo*. Et lib. 9 *Auribus grandissimis præditus*. Et lib. 10 p. 246 *Grandissimum illum calicem uno haustu perhausit*. Sic Plin. 15, 3 *Olivæ grandissimæ*. Id. 16, 6 *Grandissima glans*. Id. 29, 4 *Grandissimum caput*, &c. Varro de R. R. 1, 52 *Seges grandissima.*

¶ Grandĭcŭlus, *a*, *um*, diminuendi vim aliquam habet, ut majusculus, ziemlich groß. Plaut. Pœn. 2, 35 *In fundas visci indebant grandiculos globos.*

¶ Grandiusculus, *a*, *um*, idem. Ter. Andr. 4, 5, 19 *Nam fere grandiuscula jam profecta est illinc.*

¶ Granditer, adv. valde, sehr. Sidon. 7 epist. 2 *Pater istius granditer frugi*. Et 7, 4 *Illud mihi inter maxima granditer cordi est*. Et 3, 13 pr. *Granditer facetiari*. Et 3, 8 *Mirandum granditer non est*. Comp. Cic. Tusc. 5, 16 *Quod dicatur aut gravius aut grandius*. Ovid. Her. 15, 30 *Quamvis grandius ille sonet.*

¶ Grandĭtas, *ātis*, f. die grösse, wichtigkeit; ut, *Granditas verborum*, grosse worte, Cic. de Cl. Orat. c. 31. Et Plin. 6 epist. 21 de Verginio Romano: *Non illi vis, non granditas, non subtilitas* &c. *defuit*, puta, ad scribendum. conf. Nonius 2, 359. Huic opponitur *Parvitas* apud Plinium alterum præfat. ad Titum, & Val. Max. prologo.

¶ Grandēdo, *ĭnis*, f. idem. Fulgent. de Cont. Virg. *Timoris projecta grandedine.*

¶ Granditūdo, *ĭnis*, f. idem, in Io. de Ianua Cathol.

¶ Grandesco, *ĕre*, augeri, grandem fieri, crescere, zunehmen, groß werden. Plin. 18, 30 extr. *Crescente luna frumenta grandescunt*. Et Augustin. Confess. 7, 6 *Famula utero grandescebat*. conf. Lucret. 1, 191, & 2, 1159.

¶ Grandio, *īre*, vetuste Plautus dixit pro, grandem facere, groß machen, in Aulul. 1, 1, 10. *Testudineum istum tibi ego grandibo gradum*, id est, efficiam, ut majora in gradiendo spatia facias, ich will dir füsse machen. Sic, *Grandiri*, grandem fieri, sive grandescere, Cato dixit de Re Rust. c. 161. *Mars pater, te precor, uti tu fruges, frumenta, vineta, virgultaque grandiri, beneque evenire sinas*. conf. Varro apud Nonium 2, 358.

¶ Grandævus, *a*, *um*, magno natu, sehr alt, wohlbetagt. Virg. Æn. 1, 125 *Grandævus Alethes*. Ovid. Met. 7, 160 *Grandævi patres*. Lucan. 3, 518 *Grandævosque senes mistis armavit ephebis.*

¶ Grandævĭtas, *ātis*, f. das hohe alter. Accii & Pacuvii verbum apud Nonium 2, 365.

¶ Grandebālæ, *arum*, f. pl. Medicis sunt pili subalares, die haare unter den achseln.

¶ Grandĭfer, *a*, *um*, sehr groß; ut, *Fasta jam grandifera, maximorumque fructuum matura perceptio*, Nazarius Paneg. Constant. c. 3.

¶ Grandĭfĭcus, *a*, *um*, idem. Ammian. 18, 15 (Vales. c. 6 extr.) *Grumbates rex, ætate quidem media, rugosisque membris, sed mente quadam grandifica, multisque victoriarum insignibus nobilis.*

¶ Grandĭlŏquus, *a*, *um*, der hohe reden führet. Cic. in Orat. c. 5 *Grandiloqui, ut ita dicam, fuerunt cum ample, & sententiarum gravitate, & majestate verborum*. Id. Tusc. 5, 31 *Isti grandiloqui contra hæc duo.*

¶ Grandiscāpius, *a*, *um*, grandem habens scapum, groß-stenglicht. Sen. epist. 86 *Arbores, ut ita dicam, grandiscapiæ*. Nam paullo ante dixerat, *magnarum arborum truncos cum scapo suo transferri.*

¶ Grandĭsŏnus, *a*, *um*, hochlautend. Sedulius 1, 2 *Figmenta grandisonis pompare modis.*

Compo-

Composita cum præpositi.

¶ Degrandesco, *ere*, abnehmen, ap. Hieronym.

¶ Ingrandesco, *ere*, idem quod *Grandescere*, groß werden. Colum. 2, 10 *Ut celeriter prodeat & ingrandiscat.* Adde 11, 3 *Licet porrum, si jam ingrandiuit, transferre.*

¶ Pergrandis, *e*, sehr groß. Cic. Verr. 6, 26 *Vas vinarium ex una gemma pergrandi.* Id. Verr. 2, 7 *Pergrandis pecunia*, al. *prægr.* Liv. 29, 29 *Pergrandis natu frater.*

¶ Pergrandesco, *ere*, sehr groß werden. Accius apud Nonium 2, 358 *Fruges prohibet pergrandescere.*

¶ Prægrandis, *e*, überaus groß. Plin. 4, 13 *Prægrandes aures*, Apul. 2 Met. p. 125 *Lucerna prægrandis.* Est etiam Pacuvii apud Festum in *Torvitas.* Vid. *Pergrandis.*

¶ Subgrandis, *e*, etwas groß. Cic. ad Q. frat. 3, 1, 1 *Subgrande cubiculum.*

¶ Vegrandis, *e*, idem. Nonius 2, 884 ex Lucilio exponit *valde grandis*: at Festus, *male grandis*, nicht recht groß; atque ita usus est Varro de R. R. 2, 2 de ovibus: *Tempus optimum ad admittendum ab Arcturi occasu ad Aquilæ occasum: quod, quæ postea concipiunt, fiunt vegrandes atque imbecillæ.* conf. Plaut. in Fragm. Clitell. v. 11.

GRANDO, *ĭnis*, f. Gr. χάλαζα, vapor in aere congelatus, & gravitate sua impulsus decidens, hagel, schlossen. Plinius *ex imbre conglaciato grandinem gigni*, scripsit 2, 60. Et, *Subito præcipitans cadit grando*, Cic. de Orat. 3, 39. Virg. Georg. 1, 449 *Crepitans salit horrida grando.* vide de ejus natura Aristot. Meteorolog. 1, 12. Plin. 2, 60, & ibi Dalech. p. 103. ¶ 2. Græci *grandinem* pro copia usurpant. v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 42.

¶ Grandinōsus, *a, um*; ut, *Cœli qualitas grandinosa*, id est, grandinem sæpe inferens, da es gerne schlossen wirft, Colum. 3, 1.

¶ Grandinĕus, *a, um*, idem. Alcimus 5, 190 *Grandineum frigus.* Et 3, 329 *Grandineos pavidis fuderunt nubila nimbos.*

¶ Grandinare, verb. imperf. Gloss. lat. gr. *Grandinat*, χαλαζοκοπεῖ, es hagelt. Sen. Quæst. Nat. 4, 4 *Quæritur, quare hieme ningat, non grandinet.*

¶ Grandinatus, *a, um*, gehagelt. Eædem Glossæ: *Grandinatum*, χαλαζωθεν.

¶ Degrandinare, itidem impersonaliter, apud Ovid. Fast. 4, 755 *Da veniam culpæ, ne, dum degrandinat, obsit.*

GRANE, *es*, f. Nymphæ nomen apud Ovid. Fast. 6, 107 *Inde fata est Nymphe, Granen dixere priores.* conf. v. 151.

GRANEA, *æ*, f. cibus e primitiis spicarum & granis tostis, Hieron. in Paralip. T. 3 p. 170, ein brey oder mus von körnern. Cat. R. R. c. 86 *Graneam triticeam facere.*

GRANI, *orum*, m. pl. si Salmasium in Solin. p. 536 audimus, sunt capilli sparsi & discriminati, qui, cum sint in fine rotundati, granorum formam efficiunt. Isidorus Orig. 19, 23 uti *Germanis cirros*, ita *Gothis granos* tribuit. Alii per *Granos* ipsa crinium flagella intelligunt. Hinc

¶ Granulatim, adv. apud Commodianum Instruct. 60 *Capillos inficitis, oculos fuligine relinitis, Levatis comulas granulatim, fronte depicta, &c.* i. e. discriminatis per granos capillos vestros.

GRANĪCUS, *i*, m. fluvius Mysiæ, juxta quem Alexander primum Persarum copias vicit. vide Curtii supplementa. Hoc nomen Ovidio restituit Heinsius Met. 11, 763 *Fertur Alexirhoë Granico nata bicorni.*

GRANUM, *i*, n. quod a *gerendo* dictum putat Varro de R. R. 1, 48, frumenti fere est, & leguminum, interdum etiam fructuum quorumdam, ein korn; ut, *Granum tritici*, Plaut. Stich. 4, 1, 52. Et Quintil. 2, 20 μικροτεχνίαι, *& vanus labor illius fuit, qui grana ciceris ex spatio distante missa, in acum continuo, & sine frustratione inferebat. Quem cum spectassit Alexander, donasse dicitur ejusdem leguminis modio.* Et *thuris granum*, Plaut. Pœn. 2, 2, 3; & Ovid. Fast. 4, 408. Idem Trist. 5, 2, 24 *Quotque soporiferum grana papaver habet.*

¶ Granŭlum & Grănellum, *i*, n. diminutiva recentiores afferunt.

¶ Grānārium, *i*, n. ein korn-boden, korn-kasten, korn-haus, speicher, Varro R. R. 1, 57 *Triticum condi oportet in granaria sublimia.* Persius 5, 110 *Iam nunc adstringas, jam nunc granaria laxes*, du kanst mit dem getreyde zurück halten, oder loßschlagen.

¶ Granatus, *a, um*, körnicht, voll körner; ut, *Malum granatum*, ein granat-apfel, Colum. 12, 41, quod &

¶ Granatum, *i*, n. substantive, Plin. 20, 14, quod abundet granis.

¶ Granārim, adv. per grana, kornerweise. Apul. 6 Met. *Acervum granatim digerere.*

¶ Granātus, *ūs*, m. die körnung. Cato de R. R. c. 60 *Granatui videto uti satis viciæ seras*, i. e. non modo seras, ut viride pabulum jumentorum subsecetur; sed & ut ad granum perveniat & frugem, interprete Turnebo Adverss. 6, 23.

¶ Grānōsus, *a, um*, idem quod *granatus.* Plin. 21, 4 *Rosa germinat inclusa granoso cortice.* Id. 22, 31 *Granosi folliculi.*

¶ Granĭfer, *a, um. Agmen graniferum* dixit formicas Ovid. Met. 7, 638 a labore hujus bestiolæ.

¶ Granĭpătus, *a, um.* Gu. Brito Armor. 6, 333 *Belsia graniparis non toi flavescit aristis.*

¶ Granomastix, *igis*, f. ein mastix-baum. Isidor. Orig. 17, 8 *Mastix arboris lentisci gutta est*; *Hæc Granomastix dicta est, quia in modum granorum est.*

¶ Centĭgrānum, *i*, n. Plin. 18, 10 *Fertilissima*, inquit, *tritici genera, ramosum, aut quod centigranum vocant.*

¶ Egranatus, *a, um*, exacinatus, ausgekernt. Apud Plin. Valer. 3, 14 legimus *caricas egranatas.*

¶ Ingrāno, *are*, in fragmento Glossarii Anglicani est grana in horreum imponere, körner aufschütten.

GRAPHE, *es*, f. γραφή, *scriptura*, die schrift, vox græca; unde

¶ Graphis, *idis*, f. γραφίς, stylus, ein griffel. ¶ 2. Pictura linearis; seu per lineas pingendi peritia, die reiß-kunst. Vitruv. 1, 1 *Itaque eum* (architectum) *& ingeniosum esse oportet, & ad disciplinam docilem, & ut litteratus sit, peritus graphidis, eruditus Geometriæ, &c.* Plin. 35, 10 *Alia multa graphidis vestigia exstant in tabulis ac membranis ejus &c.*

¶ Grăphium, *i*, n. γραφίον, stylus, quo scribebant, ein griffel; qui ita factus erat, ut pars superior obtusa esset ac plana: inferior acuminata. Ea enim effodiebant literas in cera; illa delebant & obducebant, si quæ corrigere aut mutare vellent. Symposius Ænigmate 1, GRAPHIVM; *De summo planus, sed non ego planus ab imo: Versor utrinque manu, diversо & munere fungor: Altera pars revocat, quicquid pars altera fecit.* Horat. 1 sat. 10, 72 *Sæpe stylum vertas, iterum, quæ digna legi sint, Scripturus*: id est, qui cupis aliquid præclarum mandare litteris, multa ut deleas atque inducas, quæ scripseris, & refingas in melius necesse est. Id autem verso stylo fit: cum superiore parte obducitur, quod ante scripsit inferior. Hinc nescio quis; *Styli partem meliorem* dixit, *quæ deleret, quam quæ scriberet.* vid. Pignorium de servis p. 117 & seq. ubi & formam seu figuram graphiorum ex monumentis vetustis exhibuit, quod etiam factum ab Heumanno ad J. c. Symposii. Ovid. Amor. 11, 23 *Quid digitis opus est, graphium lassare tenendo?* ¶ 2. *Graphiis* furor non semel pro armis usus est. Ita *Erixionem equitem Rom quia fi ium suum flagellis occiderat, populus in foro graphiis confodit*, Sen. de Clement. 1, 14. *Cæsar Cassii brachium graphio trajecit*, Suet. ejus vita c. 82, qui & in Calig. c. 28 *Senatorem graphiis confossum*, exhibet Hinc Plin. 34, 14 *In fœdere Porsenæ stilo etiam scribere vetitos esse Romanos*, commemorat.

¶ Graphĭce, *es*, f. γραφική, ars pingendi graphio, die reiß- und mahler-kunst. Plin. 35, 10 edit. Hermol. Barbari: *In tota Græcia pueri ingenui ante omnia Graphicen, hoc est, picturam in buxo docebantur.* Sed Dalechampius habet *Diagraphicen.* v. Voss. de 4 Art. Popul. p. 61.

¶ Grăphĭcus, *a, um*, γραφικός, scriptorius, item politus, elegans, ad unguem factus, artig, künstlich. Ita *Servus graphicus*, apud Plaut. Epid. 3, 3, 29; Et, *Mortalis graphicus*, Pseud. 1, 4, 104. Et, *Fur graphicus*, Trin. 4, 3, 17. Vitruv. 4, 4 extr. *Lapidum in parietibus templorum coagmenta, si circa eorum cubilia expressiones, hoc est, eminentiæ relinquantur, graphicoteram* (i. e. elegantiorem) *adspectu efficient delectationem.*

¶ Graphice, adv. γραφικῶς, expresse, exacte, eleganter, polite, zierlich; ut, *Graphice exornari*, Plaut. Trin. 3, 3, 38. *Graphice fictus*, Id. Pers. 2, 5, 5. Etiam Apul. 8 p. 214 *Oculi graphice ubuncti.* Et lib. 10 p. 254 *Membrorum gravitatem graphice liciniaret.*

¶ Graphiārium, *i*, n. ein schreibzeug, mahlzeug, theca in qua styli reponuntur. Vet. Gloss. γραφιοθήκη, *Graphiarium.* Martialis 14 epigr. 21 *Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro; Si puero dones, non leve munus erit.*

¶ Graphiarius, *a, um*, adj. ut, *Graphiaria theca*, apud Sueton. Aug. c. 32; & Claud. c. 35.

¶ Grăphĭcus, *i*, m. γραφικος, genus ferramenti, telis e corpore extrahendis accommodati; *Lamina est ferrea, vel ænea etiam, ab altero capite duos utrinque deorsum conversos uncos habens; ab altero duplicata lateribus &c.* copiose describit Celsus 7, 5, 3.

Composita varia:

¶ Anagraphe, *es*, f. ἀναγραφή, liber rationum, commentarius, repertorium, ein verzeichniß, register. Ulpian. l. 25 pr. ff. de reb. autor. jud. poss.

¶ Antigrăphus, *i*, m. ἀντιγραφος, inter notas criticas semicirculus, qui dextram spectat, & punctum intra se habet. Significat in translationibus vel inter ipsos translatores diversum sensum haberi vid. Isidor. 1, 20.

¶ Antigraphum, *i*, n. ἀντιγραφον, exemplar descriptum vel depictum, eine abschrift, copey; tabula ad imitationem alterius depicta.

¶ Antigrapheus, *ei*, m. ἀντιγραφεύς, receptor, custos scilicet, qui servat antigrapha pecuniarum principis ex coactione. *Custodem* enim Ciceronе auctore vocaveris in orat. contra Rull. c. 9 fin. *Contrarotulatorem* vulgus Gallicum appellat, controlleur, gegenschreiber. Consule Lexica Græca; & Budæi annotationes. vid. etiam Wolff. annotat. ad Demosth. Tom. 5 p. 363.

¶ Antigraphārius, *i*, m. idem. v. Iustinian. de Confirm. Digest. epist. 2 § 9.

¶ Apŏgrăphum, *i*, n. ἀπόγραφον, exemplum libri, aut tabulæ, eine abschrift. Plin. 35, 11 *Tabulæ exemplar, quod apographum vocant.* Et Cic. Att. 12, 52 *Apographa sunt, minore labore fiunt.*

Autogrăphus, vide supra seorsum in A.

Calligraphia, calligraphus, vide in C.

¶ Catagrăphus, *a, um*, κατάγραφος, depictus, punctis notatus, variegatus, getippelt. Catull. 21, 7 *Remittet mihi catagraphos thynos.*

¶ Catăgrăpha, *orum*, n. pl. subst. Κατάγραφα, imagines obliquæ, quæque varie formarent vultus respicientes suspicientesve & despicientes, quas Cimon Cleonæus invenit, ut Plinius 35, 8 auctor est.

Chirographus, Chirographarius, vide suo loco in C.

Cosmographus, cosmographia, vide in *Cosmicus.*

¶ Diagraphice, *es*, f. ars ducendi vel adumbrandi præcipua & prima rerum lineamenta, das zeichnen, entwerf-kunst, quam Plinius 35, 10 scribit fuisse exercitium puerorum ingenuorum in Græcia & gradum primum artium liberalium, a διαγραφή, *descriptio.*

¶ Epigrăphe, *es*, f. ἐπιγραφή, inscriptio, titulus, die aufschrift, überschrift.

Geographia, geographicus, vide supra seorsum.

¶ Hŏlŏgrăphus, *a, um*, ὁλόγραφος, integre perscriptus, ganz beschrieben; ut, *Holographæ membranæ*, Sidon. 9 epist. 11. ICti *Holographum* vocant testamentum, quod testatoris manu perscriptum est, nec sola subscriptione firmarum. Ideo sæpe idem est quod ἰδιόγραφον. Sic apud Hilarium in Fragm. de Synodis: Exemplum epistolæ, qua Athanasium reum non esse, holographa manu Valens scripsit, & Vrsacius subscripsit. Vales. A. E. p 125. a.

¶ Părăgrăphe, *es*, f. παραγραφή, annotatio in margine, scholium, Gloss. Vet. παραγραφή, *Exceptio, præscriptio.*

¶ Paragrăphus, *i*, παράγραφος, inter notas criticas erat, quibus in distinguendis versibus utebantur: erat linea quædam brevis, punctum quasi quoddam in extremitate habens, ut Scholiastes Aristophanis docet in Plutum act. 2 sc. 1. Hinc ICti versus legum, *paragraphos*

paragraphos appellant & versum vocant, quicquid sub una sententia clauditur, ut Marcianus Cossius, antiquus Pandectarum Interpres docet, ein absatz der reden. Sed quo vox efferenda genere sit, quæritur. Græci semper in fœminino leguntur usi, quia γραμμὴ subintelligitur; ut *Atomos* fœminino est, quia ἰδέα vel ὐδέα, subintelligitur. Vulgatissime tamen in masculino *hic Paragraphus* dicitur. Quæ ratio ita excusari possit, si dicamus, tum non γραμμὴν, sed σχηματισμὸν, vel *versum* subintelligendum. Gloss. gr. lat. παράγραφος, *Præludia l.* Vbi *L.* fortasse *linea* significat.

¶ Pergraphicus, *a, um*, egregius, perbellus, sehr künstlich; ut, *Pergraphicus Sycophanta*, Plaut. Trin. 5, 2, 15.

Psalmographus, vide infra in *Psallo*.

¶ Pseudographia, *æ*, f. ψευδογραφία, falsa scriptura. Quintil. 1, 10 *Per pseudographias pueri ludere solebamus.*

¶ Pseudographus, *a, um*, ψευδόγραφος, falso inscriptus. Satisb. ep. 172 *Librum Sapientiæ scripsit Philo, dicturque pseudographus.*

¶ Pseudographe, adv. falsch beschrieben. Donatus in vita Virg. *Multa pseudographe sub alieno nomine sunt prolata.*

Sciagraphia, vide infra in S.

¶ Syngrăpha, *æ*, f. συγγραφὴ, & Syngraphus, *i*, m. cautio scripta manu eorum, inter quos convenit, eine versicherung, verschreibung, handschrifft, obligation. vid. *Cautio* in *Caveo*. Plaut. Asin. 4, 1, 1 *Offende, quem conscripsi Syngraphum.* & v. 57 *Scitum Syngraphum.* conf. Asin. 1, 3, 83. Sic, *Facere Syngraphas cum aliquibus*, Cic. pro Domo sua c. 50. *Credere alicui per Syngrapham*, Id. de Aruſp. R. c. 13. *Chirographa* vero quid differant a *Syngraphis*, vide supra in *Chirographus*. *Agere ex Syngrapha*, sich an die verschreibung halten, ICti. *Postulare ex Syngrapha*, Cic. Att. 5, 21. Ad eundem 6, 2 *Senatusconsultum esse dicebat, ut jus ex Syngrapha diceretur.* v. supra *Chirographus.* ¶ 2. Plautus *Syngraphum* de diplomate commeatus dixit, per quod belli tempore proficisci tuto alio & redire licet, ein paß, paßport. Capt. 2, 3, 90 ΠΕG. *Eadem opera a prætore sumam Syngraphum.* TYN. *Quem Syngraphum? ΠΕG. Quem hinc ferat secum ad legionem: hinc ire huic ut liceat domum.*

GRASSOR, *atus sum, ari*, si originem spectes, nihil aliud est, quam violenter & cum impetu quodam incedere, sive *gradi*, mit grossen schritten gehen. Sæpius tamen accipitur pro *vias obsidere*, quod latronum est, um sich rauben, streiffen, wüten, toben. Ad eos Suetonius transtulit, qui rapinas in provinciis exercerent & provinciales compilarent, Aug. c. 66 extr. Vet. Gloss. *Grassatur*, λωποδυτᾶ. Gellius de illis hoc verbo usus est, qui noctu per petulantiam & lasciviam obvios impeterent ac infestarent. vid. in *Grassator*. Sallust. B. Iug. c. 64 *Cupidine iræque grassari cæpit.* Cic. fam. 5, 6 *Neque avaritia solum, verum etiam crudelitas in capta urbe grassata est.* Tac. Hist. 3, 39, 1 *Plaucit veneno grassari*, ihn mit gifft anzuthun. ¶ 2. Est autem vocabulum μέσον. Liv. 3, 44. *Iure grassari non vi*, in bonam, cum *ad gloriam grassari virtutis via*, Sallustius dixit lug. c. 1, pro ingredi, nach ehren trachten, streben. Et Liv. 10, 14 *Consilio grassandum, si nihil vires juvant.* Sil. 1, 570 *Grassandum ad clara periclis.* vid. Drakenb. Vet. Gloss. *Grassari*, ἐξυποδεῖν.

¶ Grassans, *tis.* Petron. c. 117 *Quicquid Lycurgi villa grassantibus præbuisset.*

¶ Grassatio, *ōnis*, f. grassandi actio: ut, *Nocturnæ grassationes*, Plin. 13, 22 extr.

¶ Grassatūra, *æ*, f. idem. Suet. Tib. c. 37 *Tuendæ pacis a grassaturis, & latrociniis curam habuit.* Vet. Gloss. λωποδυσία, *Grassatio, Grassatura.*

¶ Grassātor, *ōris*, m. ein räuber, schwärmer. Vet. Gloss. *Grassator*, λωποδύτης, der die leute plündert und auszieht. *Viator bene vestitus a grassatore spoliatur*, Cic. de Fato c. 15. *Nocturnus grassator*, Gell. 20, 1, ein nachtschwärmer. Et Suet. Cæs. 2, 72 cum sicariis congit. Multa de iis Petroniani interpretes, quos vide ad c. 15 p. 82; & Torrentium ad Suet. Aug. c. 32, & Iuvenal. 3, 350. ¶ 2. Veteres ita vocabant, qui ventri dediti convivia sectabantur, parasiticam exercentes. Cato apud Gell. 11, 2 *Poëticæ artis bonos non erat. Si quis ea in re studebat, aut sese ad convivia applicabat, grassator vocabatur.* Conf. Cæl. Rhodig. 7, 1.

¶ Grassārius, *i*, m. *latro vias obsidens*, Festo, ein schnapphahn, strauchdieb, buschklepper.

¶ Congrassor, *ari*, Augustin.

¶ Congrassator, *oris*, m. apud Firmicum.

¶ Degrassor, *ari*, Statius 1 Achill. v. 406 *Quid maneat populos, ubi tanta injuria primos Degrassata duces*, i. e. grassata est contra Duces.

GRĀTIA, *æ*, f. significat animi grati memoriam, & beneficii collati testificationem, danckbarkeit, danckſagung. Aufonius Paneg. Gratiani c. 23 *Concludam deinceps orationem meam, piissime Auguste, sermonis magis fini, quam gratiæ*: GRATIAE, i. e. grati animi. Ter. Andr. 2, 1, 33 *Postulare aliquid gratiæ sibi apponi*, daß man sich verbunden erkennen soll. Plaut. Pœn. 3, 6, 16 *Ita sunt omnes isti nostri divites, Si quid benefacias, levior pluma est gratia: Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.* ¶ 2. *Gratias agere*, (non enim dicimus *Gratiam agere*,) *habere gratiam*, & *referre gratiam*, differunt. *Gratias agere*, est dicto testari, & prædicare beneficium collatum, danckſagen, sich bedancken. *Habere gratiam*, est retinere memoriam collati beneficii, ein danckbar gemüth haben. *Referre gratiam*, est beneficium pro beneficio reddere: quod *beneficii exsolvere vicem*, Tac. Hist. 4, 3, 3; Seneca Herc. fur. sub fin. *referre meritis vicem*, dixit; sich danckbar erweisen. Ter. Eun. 4, 6, 12 *Et habetur & refertur, Thais, a me, ita uti merita es, gratia.* Vbi Donatus: *QVI HABET APVD SE GRATIAM, nondum RETVLIT. RETVLIT, qui destitit HABERE. Multum ergo hic dixit & habetur gratia & refertur. Quem sensum transtulit Sallustius in bellum Iugurthinum c. 110. Arma, pecuniam, fame, utere, &, quoad vixeris, nunquam redditam TIBI GRATIAM putaris, semper APVD ME INTEGRA erit.* Sic Cic. pro L. Corn. Balbo c. 1 *Hoc opono, me omnibus, ---- si minus referenda gratia satisfacere potuerim, at prædicanda & habenda certo satis esse facturum.* Id. de Off. 2, 20 *Inops, si bonus est vir, etiamsi referre gratiam non potest, habere potest. Commode autem quicunque dixit,* PECVNIAM QVI HABEAT, NON REDDIDISSE: QVI REDDIDERIT, NON HABERE: GRATIAM AVTEM ET QVI RETVLERIT, HABERE: ET QVI HABEAT, RETVLISSE. Add. Seneca de Benef. 2, 30 & seq. *Fateri præteritorum gratiam* Liv. 34, 23. ¶ 3. Neque vero *habere gratiam* tantum; sed & *habere gratias*, dicunt Latini. Ter. Andr. 4, 5, 31 *Diis pol habeo gratias, Cum in pariendo aliquot adfuerunt liberæ.* Male igitur Lambinus hanc rationem loquendi improbat Notis ad Neporis Timol. n. 72 *Gratiam alicui referre*, est etiam Nepotis 2, 8, 7; & 18, 6, 5. *Parem gratiam pro beneficio referre*, Cic. pro Rosc. Com. c. 7. Et Off. 1, 15 *Nullum officium referenda gratia magis necessarium est.* ¶ 4. Est &, par pari referre, in malam partem. Ter. Eun. 2, 3, 93 *Nunc referam gratiam, atque eas itidem fallam, ut ab illis fallimur?* ich will sie bezahlen. Et 5, 3 pr. ejusdem fabulæ: *Quid? quid venire in mentem nunc possit mihi, Quidnam? qui referam sacrilego illi gratiam, Qui hunc supposuit nobis?* De tertia formula, *Gratias agere*, vide paullo post, *Gratiæ, arum.* ¶ 5. *Gratiam inire*, danck verdienen: Cic. Att. 7, 9 *Quod ille si faciat: jam jam a bonis omnibus summam ineat gratiam.* Et Ter. Eun. 3, 5, 9 *Adibo, atque ab eo gratiam hanc, quam video velle, inibo.* Vbi Donatus: *GRATIAM INIRE est dare beneficium ac per hoc alicujus inire gratiam, id est, amicitiam. Sed hæc est elocutio,* GRATIAM AB EO INIBO, *pro, ejus gratiam merebor. Nam AB EO amat Terentius pro EIVS ponere. Vt in Andria:* HAEC PRIMVM ANIMADVERTENDA AB EO INIVRIA EST, *id est, ejus injuria*, &c. Nepos 7, 9, 5 *Id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat.* Alia constructio est Liv. 33, 27 *Apparuit, quam nulla inita apud Bœotos gratia esset.* Et c. 46 *Quantum eo facto ad plebem inierat gratiam.* Et Curt. 5, 9, 2 *Gratiam victoris inire.* Idem fortasse: *Gratiam parere apud aliquem*; Liv. 34, 44 *Gratiam ingentem apud eum ordinem peperisse, quod* &c. sie haben grossen danck verdienet, daß sie ꝛc. Distichum illud, quod I 1 Epigr. Græcor. Luciano tribuitur, & ita habet: Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι, ἢν δὲ βραδύνῃ, πῆμα χάρις κενεὴ, μηδὲ λέγοιτο χάρις festive expressit hoc modo Ausonius epigr. 81 *Gratia, quæ tarda est, ingrata est; gratia namque Dum fieri properat, gratia grata magis.* Sen. de Benef. 2, 1 & 2 *Gratia gratiam parit*, hoc est, beneficium beneficio invitatur. ¶ 6. Sæpe & benevolentiam & amicitiam significat, gunſt, gewogenheit. *Aucupari alicujus gratiam*, Cic. fam. 5, 12, seine freundschaft suchen. Id. Att. 1, 17 p. 132 *Dignitatem tueri gratia. Gratiam alicujus sibi conciliare*, Id. de Clar Orat. c. 43. Et, *Gratiam colligere effundere*, Id. fam. 2, 16, es verschütten. *In gratiam recipere*, Id. pro Rab. posth. c. 7, zu gnaden und freundschaft annehmen. *Te apud eum, Dii boni, quanta in gratia posui*, Id. Att. epist. 6. vid. n. 7. Et, *In laude & gratia apud aliquem esse*, Id. Verr. 1, 8, bey einem wohl angesehen seyn. *Redigere in gratiam* Ter. Phorm. 5, 7, 73. *In gratiam redscere*, Id. Andr. 5, 4, 45 wiederum vertragen und zu freunden machen. Et, *In gratiam aliquem cum aliquo restituere*, Ter. Hec. 3, 1, 11. Et, *In gratiam cum aliquo redire*, mit einem wieder eins werden: Publii Syri est: *Cum inimico nemo in gratiam tuto redit.* Cum Nepos scribit 25, 17, 1 *Gloriatus est, se nunquam cum matre in gratiam rediisse*, id significat, nunquam cum matre in simultate fuisse, ut necesse esset, cum ea redire in gratiam, consequens pro antecedente. *Multum valere apud aliquem gratia*, Idem dixit 9, 2, 1. Et, *Habere quem in gratia*, i. e. amplecti, einem gewogen seyn, Suetonius Domit. c. 11. Sed, *Velle alicujus gratiam*, dicimus, cum ejus favorem aut ipsum spernere nolumus videri, aut nostrum ei commendamus, Plaut. Curc. 2, 3, 52; & 2, 3, 54. Idem Trin. 1, 1, 12 *Nimio hic pluris pauciorum gratiam Faciunt pars hominum, quam id, quod prosit pluribus.* ¶ 7. Cic. Att. 5, 3 p. 474. *Apud Lentulum ponam te in gratiam*, i. e. commodum, quod in Lentulum conferre debeo, faciam ut a te profectum esse credat, seque ob id tibi valde obligatum putet. Victor. ad h. l. add. Gron. ad Liv. 44, 14. vid. & Cic. Att. 6, 1 p. 591. *Te apud eum, Dii boni, quanta in gratia posui.* ¶ 8. Etiam causſam notat; ut, *Ea gratiâ*, hoc est, eâ causſâ. Ter. Andr. 2, 6, 1 *Hominum gratia generatas bestias videmus*, um des menschen willen, Cic. N. Deor. 2, 63. *Hujus accusandi gratia missus*, diesen anzuklagen, Nepos 9, 3, 2. Sall. Cat. 23, 1 *Quem censores probri gratia Senatu amoverant.* ¶ 9. Pro elegantia usurpatur quandoque, atque idem est atque suavitas, die annehmlichkeit, gefälligkeit. Apul. Met. 2 *Ampli calices, variæ quidem gratiæ, sed pretiositatis unius.* Sic & Nepos 25, 2, 4 *Gratia jam in adolescentulo magna erat.* Et Ovid. de Arte 3, 400 *Non erit ignota gratia magna lyræ.* ¶ 10. *Gratia est*, aut *gratiam facio*, blandior forma est abnuendi se ad cœnam venturum. Plaut. Most. 5, 2, 9 *De cœna facio gratiam*, ich bedancke mich, ich will es vor empfangen annehmen. Id. Men. 2, 3, 36 *Bene vocas: jam gratia est Nimirum Gratiam alicujus rei alicui facere*, est aliquid remittere, non exigere, erlassen. Plaut. Rud. 5, 3, 58 *Invisorandi volo gratiam facias.* vide ad eum locum Collectanea Taubmanni. Eodem sensu Seneca epist. 10 *Votorum veterum gratiam facere diis.* Sæpe ita locutus Suetonius est; ut in Aug. c. 17 (ubi Torrentius) & c. 33 extr. (ubi Casaubonus) item Tiber. c. 33; & alii. ¶ 11. Est & veniam dare, verzeihen. Plaut. Most. 5, 2, 46 *Fac istam cunctam gratiam, &c.* vid. Gron. Liv. 3, 56 *Omnium quæ impie nefarieque ausus es, gratiam facio*, Suet. Cal. c. 15 *Criminumque si qua vestiua ex priore tempore manebant, omnium gratiam fecit.* ¶ 12. Significat & gratificari, concedere, willfahren. Plaut. Cas. 2, 6, 20 *De istac Casina, huic nostro villico gratiam facias.* Petit Sralino senex ab uxore Cleostrata, ut Olympioni villico de serva Casina gratificetur, atque concedat adeo, ut ducere conjugem liceat. *Gratificari gratiam* Sallustius dixit sub finem Orat. 1 de ordin. Rep. *Neque concupita præbendo, perversam gratiam gratificeris.*

¶ Grātiæ, *arum*, f. plur. idem; ut, *Amplissimis verbis gratias agere*, grossen danck sagen, Cic. Phil. 1, 1. *Immortales gratias agere*, Id. fam. 10, 11. Et Brut. Cic. fam. 11, 13 *Iam non ago tibi gratias. Cui enim re vix referre possim, huic verbis non patitur res satisfieri.* conf. in *Gratia* n. 3. Sic, *Actio gratiarum*, Id. Cic. fam. 10, 19; Curt. 4,

11, 16, & Tac. An. 14, 56, 6. ¶ 2. *Gratiæ*, Deæ; Liberi & Veneris, ut Servius tradit; ut alii, Iovis & Eurynomæ filiæ, die huldgöttinnen, oder göttinnen der freundlichkeit. Quæ & *Charites*, de quibus supra. In Veneris comitatu ponit Horatius 1 od. 30, 5 *Salutis gratiæ zonis.* conf. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 439. Has tres fuisse, sororesque & juvenes quidem ac virgines, ridentes & nudas, aut veste pellucida atque soluta, nexasque inter se manibus, fingunt. Quorum omnium allegorias & caussas Seneca explicat de Benef. 1, 3. Hesiodus primam *Aglaiam*, alteram *Euphrosynen*, tertiam *Thaliam* nominavit. Apul. Met. 6 p. 183 ed. Elmenh. *Accumbebat summum torum maritus, Psychen gremio suo complexus. Sic & cum sua Iunone Iupiter, ac deinde per ordinem tori Dei. Tunc poculum nectaris Iovi quidem pocillator ille rusticus puer, cæteris vero Liber ministrabat. Vulcanus cænam coquebat: Horæ rosis & ceteris floribus purpurabant omnia: Gratiæ spargebant balsama: Musæ voce canora personabant; Apollo cantavit ad citharam: Venus suavi Musicæ suppari gressu formose saltavit &c.* Gratiis jubebantur sacra facere seu litare homines tristes atque austeri: quod suavitate ac venustate carerent, quarum illæ Deæ præsides erant: Contra lepidi atque urbani homines, quos Græci χαριεντας vocant, *liteste gratiis* perhibebantur; vid. Diog. Laërtius in Xenocrate initio, & ibi Casaub.

¶ Gratiis, i. e. gratis, fruſtra, umſonſt, vergeblich, apud Plautum & Terentium adverbialiter ſæpius ponitur: v. g. Plaut. Pœn. 4, 2, 46 *Neque triobulum ullum amicæ das, & ductas gratiis.* Ter. Adelph. 4, 7, 26 *Aliquo abjicienda est, si non pretio, gratiis.*

¶ Grätiŏla, æ, f. dimin. Diomedes 1 c. extr. de Nomine: *Quæ ante A habent I, sic figurantur, ut Controversia, controversiola: Gratia, gratiola.* ¶ 2. *Gratiola* herba, wild aurin, Tabern. p. 754; & Matthiol. p. 426.

¶ Gratilla, æ, f. genus libi, ein fuchen, Arnob. lib. 7 p. 230.

¶ Grätiōſus, *a, um*, qui gratiam & favorem facile demeretur, beliebt, heldſelig, angenehm, der groſſe gunſt hat. *Erasmus gratiosi apud Cæsarem*, Cic. Att. 15, 4. Et, *Vehementer confidit, his meis literis apud te gratiosum fore*, Id. fam. 1, 3. Comp. Cic. Verr. 4, 30 *Homini honesto, sed non gratiosiori, quam Cn. Calidius est.* Id. pro Quint. c. 1 *Cum adversario gratiosissimo contendere.* Adde Tac. Germ. 20, 7; & Petron. c. 140. ¶ 2. Significat quoque cum, qui gratiam adhibet, teste Gell. 9, 12, quo auctore forte excusari possunt, qui *Gratiosissimos* vocant principes viros, gnädige herren. Cic. in Bruto 84 *Gratiosi scribæ sint in dando & cedendo loco.* Conf. Menck. Observ. L. L. *Gratiosus, quod plus unicuique, quam meretur, tribuit*, Isidor. 10 lit. G. Quando vero eum, qui ingenio jucundo, & moribus elegantibus est, vulgo *gratiosum* vocant, in barbarismum inclinant. v. Cellarii Antib. p. 176.

¶ Gratiosē, adv. durch gunſt. Vlpian. L. 7 § 2 Dig. de adminiſtr. & per. tut. *Si neque sordide, neque gratiose, sed non bonam conditionem elegerint.* Comp. *Gratiosius.* Ascon. ad Cic. Verr. 1, 9 *Hoc in Sicilia fecit gratiosius in decumanos.*

¶ Gratiōsĭtas, *ātis*, f. die annehmlichkeit, gefälligkeit. Tertull. adv. Marc. 1, 9 *Naturalem novitatis gratiositatem vobis repercutere.* Id quod Plinius 1 epiſt. 2 *Novitatis gratiam* vocat.

¶ Grātus, *a, um*, qui beneficii meminit, vel gratiam refert, danckbar. Ter. Adelph. 2, 2, 43 *Memorem me dices & gratum.* Conſtruitur cum IN & accuſativo & cum ERGA. Brutus Cic. fam. 11, 10 pr. *Gratiorem me esse in te posse, quam isti perversi sint in me, exploratum habes.* Et Cic. fam. 5, 5 *Tu, quam gratus erga me fueris, ipse existimare potes.* Et fam. 1, 5 *Ut quam gratissimus erga te esse cognoscerer.* Dicitur etiam, *Gratum se alicui præbere*, Cic. pro Planc. c. 38. *Grato animo nomen alicujus prosequi*, gegen einem danckbar ſeyn, Id. Phil. 14, 11. *Re ipsa atque animo gratissimus*, Id. fam. 10, 19. ¶ 2. *Gratum* eſt, pro quo gratiam alteri nos debere apparet, lieb und angenehm; ut, *Beneficium gratum*, Plaut. Rud. 4, 6, 17. *Munus eorum gratum acceptumque esse*, Nepos 23, 7, 3. Et Cic. fam. 1, 9 *Facis tu quidem abundantia quadam amoris, ut etiam grata sint ea, quæ sine maximo scelere intermitti non possint*, daß du davor danckeſt. conf. fam. 5, 11. Quomodo differant *gratum* & *jucundum*, dicimus in *Iucundus.* Et minus eſſe *gratum* quam *jucundum*, ex illa etiam formula apparet, *Gratum est o fuperi*, quam flebile gaudentium eſſe obſervat, ex Gronovio & Brouckhuiſenio, Drakenb. ad Sil. 6, 584. Ita Cic. fam. 13, 18 *Cum sit jucundum, esse gratum necesse est.* Interdum tamen *Gratus* non multum differt a *jucundo*, ut *Quies grata* Hor. 1 epiſt. 17, 6. Et epiſt. 4, 14 *Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.* Ter. Eun. 3, 1, 5 *Est ipsuc datum mihi, ut sint grata, quæ facio, omnia.* Virg. Æn. 5, 344 *Gratior est pulchro veniens e corpore virtus.* Publius in Mimis: *Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.* Et Plin. Paneg. Trajani c. 87 *Nullu tanta potestas cuiquam dari potest, ut non sit gratior potestate libertas.* Sed ſignificationem, quam diximus, retinet in formula *Gratum facere:* id eſt, gratificari & obſequi. *Rem gratam facere: Gratissimum mihi feceris: Hoc mihi gratius facere nihil potes*: item, *Id mihi vehementer gratum erit, &c.* formulæ ſunt, quibus ſæpe Cicero in commendatitiis utitur; v. fam. 13, 36, 37, 40, 44, &c. einen angenehmen dienſt oder gefälligkeit erweiſen. Cic. fam. 3, 1 *Ex literis intelligo, omnia, quæ a me profecta sunt in te, tibi accidisse gratissima.* Ter. Heaut. 2, 3, 21 *Cum gratum mihi esse potuit, nolui*, da ich hätte danck damit verdienen können. Et Cic. Phil. 2, 46 *Quam sit pulchrum, beneficio gratum, fama glorioſum, tyrannum occidere.* ¶ 3. *Gratus* & *Grajus* miſcentur a librariis. v. *Grajus* ſub *Græcus.* Item *Gratus* & *Guavus* v. Interpr. Ovid. ad 1 ex Ponto 10, 12.

¶ Grate, adv. danckbarlich; ut, *Grate & pie facere*, Cic. pro Planc. 1, 41. *Grate meminit*, Id. de Fin. 1, 19. *Grate exsolvi*, ex grato animo rependi, apud Val. Max. 8, 15 pr. Horat. 2 epiſt. 2, 210 *Natales grate numeras:* h. e. ut gratias DIs agas, nec expaveſcas ingruentem ſenectam. Sen. epiſt. 97 *Secunda grate excipit modesteque, & adversa constanter, & fortiter.* Id. de Benef. 2, 4 *Si grate æstimari, quæ præstabis, voles.* Comp. Cic. de Orat. 2, 74 *Themistocles respondit, gratius sibi illum factuvum.* Superl. Plin. 7, 6 *Munus gratissime acceptum est.* In his omnibus reſpicitur ad animum gratum, licet nec jucunditas excludatur.

¶ Grateōlens, *tis*, wohlriechend. Apul. de Mundo: *Civitas spirans odoribus & grateolentibus cœnis.*

¶ Grates, nom. plur. f. pro gratiæ poëticum fere. Virg. Æn. 11, 604 *Grates persolvere dignas, Non opis est vostræ, Dido.* Id. Æneid. 2, 537 *At tibi pro scelere, exclamat, pro talibus ausis, Dii, (si qua est cælo pietas, quæ talia curet,) Persolvant grates dignas & præmia reddant Debita.* Vbi Servius: GRATES, *prout res fuerit, vel in bonis, vel in malis dicuntur, ut* PRÆMIA. Sic, *Referre gratiam*, Terentio eſt, malum pro malo referre, de quo ſupra. Nec abhorruit Cic. in Somn. Scipion. c. 1 *Et grates, inquit, tibi ago, summe Sol.* Statius Silv. 3, 155; & Theb. 7, 380 *Grates rependere, referre*, vergelten. Curtius, *Grates ago habeoque vobis*, 9, 6, 17. *Grates habere velut præsenti Deo*, 3, 6, 17. Et, *pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeo; At referat Alexander, Alexandro vero Dii*, 5, 13, 29. Confer & Tacitum locis quamplurimis, e. g. Ann. 12, 37, 4 *Laudibus gratibusque venerari, &c.*

¶ Gratiānus, *i*, m. (Tatius) prætor damnatus ſub Tiberio. Tac. Ann. 6, 38, 5. ¶ 2. *Gratianus*, funarius appellatur, Pater Valentiniani Imperatoris, qui & *Gratianum* filium Auguſtum creavit. vid. Aur. Vict. Epit. c. 45 & 47.

¶ Gratianus, *a, um*, adject. ut, *Vasa Gratiana*, Plin. 33, 11.

¶ Gratianopolis, *is*, urbs Galliæ, *Grenoble.*

¶ Gratidius & Gratidianus, *i*, m. vetuſta apud Romanos nomina, quorum meminit Cicero de Leg. 3, 16; Off. 3, 20; &c.

¶ Gratis, adv. ſine pretio, gratuito, umſonſt, ohne entgeld. *Gratis servire*, Cic. pro Cluent. c. 26 *Gratis habitare in alieno*, Id. Off. 2, 23. *Gratis facere sum paratus*, Nepos 15, 4, 2. ¶ 2. Pro fruſtra poſuit Petrus Chryſolog. ſerm. 8 extr. *Gratis misericordiam speras tibi, qui hic non fecerit misericordiam.* vid. *Gratiis.*

¶ Gratitūdo, *ĭnis*, f. pro grato animo, barbarum, aut plebejum, die danckbarkeit. vide infra *Ingratitudo*; & Voſſium de Vit. ſerm. 1, 16 extr. ¶ 2. Alio ſenſu pro ſapore grato & jucundo, Cæl. Apicius, ſcriptor plebejus & culinarius, lib. 3, 4 adhibuit, ut notavit Cellarius in Antibarb. p. 42, ubi etiam diſquirit de lemmate ſeu titulo apud Val. Max. lib. 5 capiri 2 & 3 præfixo de *Gratitudine* de *Ingratitudine.*

¶ Grātor, *graturi*, idem eſt quod *gratulari*, Poëtis cumprimis, igitur primo ſignificat gratias agere, ac ad religionem pertinet. vid. Valla 5, 42. Ovid. Faſt. 3, 417 *Quisquis ades, castaque colis penetralia Vestæ, Gratare, Iliacis thuraque pone focis*: quamvis *cratera* alii malint. Adi Heinſium. ¶ 2. Deinde eſt etiam glück wünſchen. Virg. Æn. 4, 478 *Inveni, Germana, viam, gratare sorori.* Ovid. Met. 6, 434 *Gratata est felicet illis Thracia.* Tac. Ann. 14, 8, 2 *Ad gratandum sese expedire.* Adde Ovid. Met. 7, 142; Prudent. Cathem. 11, 15.

¶ Gratans, *tis.* Ovid. Met. 7, 162 *Abeſt gratantibus Æson.*

¶ Gratanter, adv. pro lubenter atque cum gaudio, nonnulli ponunt. Non ſatis latine & eleganter, Voſſio cenſente, gerne, mit freuden. Vſus tamen Capitolinus haut ſemel eſt: ut, in Opilio Macrino c. 7 pr. *Senatus gratanter accepit.* Rurſus in Maximinis c. 14 extr. *Ad Senatum missi literas, quæ occiso Valeriano in odium Maximini gratanter accepta sunt.* Ammian. 17, 26 *Gratanter amplexi sunt.* Et Aur. Vict. Epit. in Nerva: *Cum in curia a senatu gratanter acceptus esset.* conf. Symmach. 7 epiſt. 76. & Bottich. Cogit. p. 114.

¶ Gratabundus, *a, um*, frolockend. Tac. H. 1, 18, 4 *Proximi militum gratabundi respondent*: alii aliter.

¶ Gratatōrius, *a, um*, idem. Sidon. 5 epiſt. 16 *Gratatoriis apicibus inscribere.*

¶ Grātulor, *atus sum, ari*, prima ac propria ſignificatione eſt gratias agere, danckeu; & præſertim ad Deos refertur, ut Ter. Heaut. 5, 1, 6. *Desine Deos, uxor, gratulando obtundere, Tuam esse inventam gnatam.* vid. Non. 2, 369. Scipio Africanus apud Gell. 4, 18 *Eamus Iovi O. M. gratulatum.* Hinc, ut ſtatim dicemus, *gratulatio* idem eſt quod *supplicatio.* vid. Gron. obſ. 2, 19 & Perizon. ad Sanctii Minerv. 1, 1 p. 6, 7. qui oſtendunt, hinc alteram ſignificationem eſſe derivandam. Nimirum ¶ 2. *Gratulari* eſt dis gratias agere ob ſuam vel alterius felicitatem, quod voce non minis apposita dicunt Germani, glückwünſchen. Varie autem conſtruitur, ut appareat, diſceſſum eſſe aliquantum a prima notione. v. g. *Quod mihi de filia gratularis, agnosco humanitatem tuam*, Cic. fam. 1, 7. Sic, *Gratulor tibi de reditu tuo*, Id. Att. 4, 1, ich bin erfreut, es iſt mir lieb. *Mihi & gratias agebant boni viri, & nomine tuo gratulabantur*, Id. Phil. 1, 12. Et, *Omnes publice ad me venerunt gratulatum*, Id. in Piſon. c. 22. ¶ 2. Dicebant & *in aliquo gratulari.* Cic. fam. 6, 11 *Qua in re ita gratulor tibi vehementer*, fam. 11, & *inter se.* Id. Phil. 12, 7 *Spe pacis oblata, inter se impii cives, quasi vicissent, gratulabantur.* ¶ 3. Et cum ablativo ſine præpoſitione. *Gratulor tibi affinitate viri optimi*, Cæl. Cic. fam. 8, 13 pr. Et in Salluſt. declamatione: *Populus Romanus adventu meo gratulatus est.* ¶ 4. Et cum accuſativo & dativo ſimul. *Appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur*, Cic. Verr. 2, 7. Eſt etiam, ubi *Pro* loco *De* cum hoc verbo ponitur. Plin. 4 epiſt. 27 *Temporibus nostris gratulare pro ingenio tali.* Epit. Livii 45 *Senatui gratulari ob victoriam.* Sed, *Gratulor tibi adventum*, ſen mir willkommen, Ter. Eun. 2, 2, 28. Suet. Claud. c. 6 *Cum oppressum Sejanum apud eosdem gratularetur.*

¶ Grātŭlatio, *ōnis*, f. idem fere, quod ſupplicatio, cum nimirum publice Diis gratiæ agerentur, danck- und freuden-feſt. Cic. in Piſon. c. 3 *Mihi pop. Rom. non unius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donavit.* Et Phil. 14, 3 *Gratæ vero nostræ diis immortalibus gratulationes erunt, gratæ vicissim.* Idem Verr. 4, 43 *In gratulationibus mentum Herculis osculari solent.* Et fam. 11, 18 *Gratulationem tuo nomine ad omnia Deorum templa*

templa fecimus. Liv. 30, 40 *Patuere, facta gratulatione, omnia in urbe templa, supplicationesque decretæ* in triduum, ubi Gronov. vide. Papin. l. 8 D. SCt. Turpill. *Abolitio publice fit ob diem insignem, aut publicam gratulationem.* ¶ 2. Significatio gaudii de alterius felicitate, glückwunsch. Cic. fam. 7, 2 *Sera gratulatio reprehendi non solet.* Id. pro Milone c. 35 *Omni in hominum cœtu gratiis agendis & gratulationibus habendis celebrari.* Curt. 7, 2, 24 *Mutua gratulatione fungi*, einander empfangen. Sen. epist. 6 *Ægris gratulatio fit, cum se ipsi ægros esse senserunt*, man schätzt sie glückselig. Sed ¶ 3. Cic. pro Marcello c. 4 *Hunc diem tuis maximis gratulationibus jure antepones*, h. e. felicissimis eventibus, de quibus gratulandum tibi fuit.

¶ Gratulător, *ōris*, m. der glückwünschet. Cic. de Fin. 2, 33, *Fit, ut gratulator latior fit, quam is, cui* (quis) *gratuletur.*

¶ Gratulatrix, *īcis*, f. apud Sidonium.

¶ Gratulatōrius, *a, um*, glückwünschend. Capitolin. in Max. & Balbino c. 17 *Gratulatoriam epistolam subdidi.*

¶ Gratulatorie, adv. idem. Augustin. Confess. 8, 6 *Gratulatorie miratus est, quod &c.*

¶ Gratulabundus, *a, um*, frolockend. Liv. 7, 33 extr. *Quo se omnis multitudo gratulabunda effudit.* Gell. 3, 15 *Populus gratulabundus flores in eum jecit.* Iustin. 6, 8, 13 *Velut gratulabundus patriæ exspiravit.*

¶ Grātuītus, *a, um*, quod gratis datur & sine præmio, geschenckt, frey, ohn entgeld; ut, *Hospitium gratuitum*, Plin. 35, 9. Et Cic. de Legib. 1, 18 *Quod liberalitas? gratuitane est, an mercenaria? Si sine præmio benigna est, gratuita; Si cum mercede, conducta.* Sed *gratuita comitia, suffragia* libera sunt. De quantitate tertiæ syllabæ, vult quidem Dousa lib. 2 Prædiaconorum in Petronium c. 16 eam omnino produci debere, sed contra Statii, luculentissimi Poëtæ, auctoritas est lib. 1 Silv. 6, ubi legas v. 16 *Largis gratuitum cadit rapinis.* Neque enim hic comminiscenda συνζυγία est, quasi *gratuitum* tribus syllabis dixerit. Nusquam enim Papinius in Phaleucis, in hac regione Spondeo est usus, quod Carullus sibi permisit. Barth. adversl. 16, 1. Voss. de arte 2, 37. Rectius igitur statuetur anceps, ut eadem in *Fortuitus.* Nam si Papinius tertiam in *Gratuitus* corripuit, cur non similiter tertia in *Fortuitus* corripi queat? Et si Horatius 2 od. 15, 17 tertiam in *Fortuitus* produxit; cur non ad illud exemplum tertiam quoque in *Gratuitus* producere liceat?

¶ Gratuito, adv. idem quod *gratis*, umsonst. Sallust. orat. L. Philippi 1 Hist. c. 8 *Vbi malos præmia sequuntur, haud facile quisquam gratuito bonus est.* Id. Cat. 16, 3 *Gratuito malus atque crudelis. Gratuito proponere pecuniam*, Suet. Tib. c. 48, est gratuitum usum ejus promittere, ohne zinse anbieten. *Multorum ea ſſas & non gravate & gratuito defendere*, Cic. Off. 2, 19.

¶ Grātĭfĭco, *are*, gratum reddere, angenehm machen. Vulg. Interpr. Ephes. c. 1, 6.

¶ Grātĭfĭcor, *atus sum, ari*, rem alicui gratam facere, willfahren, zu willen seyn, gewähren. Sic autem dicimus: *Gratificor tibi hanc rem, hac re, & de hac re.* Sallust. Iug. c. 3 *Nisi forte quem inhonesta, & perniciosa libido tenet, potentiæ paucorum decus & libertatem suam gratificeri*, id est, gratificando aliis decus & libertatem suam prodigere: sive privari dignitate, & malle fieri servum, quam non gratificari paucorum potentiæ. Idem de Rep. ordin. Orat. 2 extr. *Si tibi bona lubido fuerit patriæ gratificandi.* Cic. pro Balbo c. 6 pr. *Gratificatur mihi gestu accusator.* Et de Fin. 5, 15 *De eo, quod ipsis superat, aliis gratificari volunt.* Sed, *Aliquid gratificari pro aliquo*, ædem ac *alicui*, in eines sache zu gefallen seyn, Liv. 21, 9 extr.

¶ Gratificans, *tis.* Sallust. de Rep. Ordin. 1, 7 *Perversam gratiam gratificans.*

¶ Gratificatus, *a, um*, der willfährig gewesen. Sidon. 5 epist. 10 *Ne videar tibi blandius quippiam gratificatusque.* Et l. 6 § 2 ff. de reb. auct. jud. poss. *Si tibi gratificatus tutor solvit.*

¶ Gratificatio, *ōnis*, f. die willfahrung. Cic. Leg. Agrar. 3, 3 *Conjungitur impudens gratificatio cum acerba injuria.* Vct. Gloss. *Gratificatio*, εὐχαριστία.

¶ Gratificator, *ōris*, m. qui gratificatur, apud Augustinum.

¶ Grātĭfĭcus, *a, um*, dienstbar. Isidor. 10 lit. G. *Gratificus ab eo, quod gratis faciat bonum.* Porphyr. Paneg. 1, 5 *Gratificus dominus.* Paulin. Petroc. lib. 2 extr. *Gratifico concors cum pectore vultus.*

Composita cum præpositione.

¶ Congratŭlor, *ari*, sich mit einem freuen, zugleich glück wünschen. Cic. pro Plancio c. 27 *Haud scio, an plus mihi profuerit, quam si mihi tum essent omnes congratulati.* Et pro M. Marcello c. 6 *Felicitati tuæ congratulabere.*

¶ Congratulatio, *ōnis*, f. ein gesammter glückwunsch. Cic. ad Brut. epist. 3 *Omnium ordinum consensus, gratiarum actio, congratulatioque me commovet.*

¶ Congratulator, *oris*, m. idem ac *Gratulator*, apud Augustinum.

¶ Ingratia, *æ*, f. contrarium *Gratiæ*, undanck. Tertull. de Pœnit. c. 1 *Pœnitet fidei, amoris, simplicitatis, patientiæ, misericordiæ, prout quid in ingratiam cecidit.* Et c. 3 *Viderit ergo ingratiam hominum, si etiam bonis factis pœnitentiam cogit. Viderit & gratiæ, si captio ejus ad beneficiendum incitamento est.* Sed usitatior est ablativus absolutus. Plaut. Cas. 2, 5, 7 *Vobis invitis atque amborum ingratiis*, wider euren danck und willen. Et ita alibi Plautus, *tuis ingratiis*, Merc. 2, 4, 11; itemque Ter. Phorm. 5, 6, 94. Quin ¶ 2. Ingratiis adverbialiter pro invito, non ultro, ungern, wider willen. Ter. Heaut. 3, 1, 37 *Ea coacta ingratiis, post illa cæpit vicatim vulgo quærere.* Ita & Nepos 2, 4, 4 *Vt ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur.* Et sic sæpe Plautus.

¶ Ingratis, idem. Lactant. Inst. 2, 10 extr. *Ingratis eripiet.* vide notas Cellarii, & Parei Lex. Crit. p. 607. Giphanius ad Plauti Cas. 2, 5, 7 comparat adverbium cum *omnimodis, alternis.*

¶ Ingratus, *a, um*, qui gratiam nullam habet benefaciendi, undanckbar. Sen. de Benef. 3, 1 *Ingratus est, qui beneficium se accepisse negat, quod accepit: ingratus, qui dissimulat: ingratus, qui non reddit: ingratissimus omnium, qui obliviscitur.* Et Auson. epigr. 140 *Ingrato homine terra nil pejus creat.* Publius: *Dixeris maledicta cuncta, cum ingratum hominem dixeris.* Et Cic. Att. 8, 4 *Nihil cognovi ingratius: in quo vitio nihil mali non inest.* Philippus rex Macedonum militi, qui in hospitem rusticum, a quo multis beneficiis affectus esset, ingratus fuerat, jussit stigmate inuri in frontem hæc verba: *Hospes ingratus.* v. Senec. de Benef. 4, 37. Construitur cum *In*, & *Adversus, &c.* Aut. ad Herenn. 4, 40 *Ingratus in amicos.* Gell. 4, 18 *Adversus deos ingrati.* Vellej. 2, 69, 1 *Vir adversus merita Cæsaris ingratissimus.* ¶ 2. Molestus, injucundus, unangenehm, beschwerlich, verdrüßlich. Sallust. Cat. c. 37 *Otium ingrato labori præferre.* Curt. 4, 11, 14 *Ingrata oratio regi fuit.* Et Virg. Æn. 2, 101 *Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?* ¶ 3. *Ingrata* etiam omnia dicuntur, unde nulla merces, fructus, utilitas, aut voluptas redit. Valer. Flacc. 1, 446 *Ingrato Steropem quod fiderit arcu.* Sic *ingrati humeri* ap. Stat. Theb. 1, 760. v. Barth. ad Grat. Cyneg. 33. ¶ 4. *Ingratus* & *Ivatus* confundunt librarii. v. *Ivatus.*

¶ Ingrate, adv. nulla gratia relata, in proprio significatu, undanckbarlich. Cic. pro R. Dejot. 11 *Quamvis ingrate & impie necessitudinis nomen repudiaritis.* conf. Epist. ad Div. 12, 1. Tac. Hist. 1, 52, 4 *Infensus Galbæ, tamquam oppressa Capitonis consilia ingrate tulisset.* Plin. 18, 3 extr. *Non ingrate quem nominare.*

¶ Ingratitūdo, *ĭnis*, f. vulgare nomen detestabilis vitii, die undanckbarkeit. Sed *ingratitudinis*, ut, & *gratitudinis* vocabula apud classicum Scriptorem haud extant: Cicero *gratum* & *ingratum animum* vocavit. Tertullianus *ingratiam* videtur appellasse supra laudatis locis, quam ἀχαριστίαν Græci vocant, quo & Cicero usus Attic. 9, 6. Iul. Cæs. Scalig. Exerc. 317 fect. 2 Gratitudo *barbarum*, & *non necessarium. Non enim reperitur ipsa res in animis mortalium. At* ingratitudo, *ut æque barbara, ita maxime necessaria vox ad significandum id, quod frequentius, quam sol ipse invenitur.* Vide tamen & Vossium de Vit. serm. & Borrich. Cogit. p. 158, & Cellar. Antibarb. p. 58. ubi Iul. Firmicus & Cassiodorus allegantur, quorum uterque, sed diverso sensu, vocabulo hoc non puriſſimo usus est. Apud Cassiodorum enim *ingratitudo* est indignatio, ungnade.

¶ Ingratifĭcus, *a, um*, ingratus. Cic. pro Sextio c. 57, ex fabula Accii: *O ingratifici Argivi, inanes Graji, immemores beneficii.*

¶ Pergrātus, *a, um*, valde gratus, sehr lieb. Cic. de Amic. c. 4 *Pergratum mihi feceris.* Idem elegante tmesi Att. 1, 20 *Per mihi, per, inquam, gratum feceris.*

¶ Peringratus, *a, um*, sehr undanckbar. Seneca epist. 93 *Peringratus est, qui, cum amiserit, pro accepto nihil debet.*

¶ Pseudogratia, *æ*, f. id est, gratia ficta, falschmeynende gunst. Sarisb. 2 ult. *Pseudogratiam vendere.*

GRATĬTO, *are*, gackern oder schnattern wie die gänse. Auctor Philomelæ v. 19 *Illinc gratitat improbus anser.*

Gravare, gravescere, gravidus vide mox in *Gravis.*

GRĂVIS, *e*, tum quod onerat significat, tum quod oneratur. Ac primo quidem sensu physico, schwer. *Gravis arimatura*, Hirt. B Afric. c. 71. Et, *Graviora tela*, Curt. 8, 13, 6. ¶ 2. Met. quod magni momenti, ac difficile est, wichtig. Ita Cic. fam. 5, 12 *Graves, vel gravissimæ causæ.* Sic etiam ad orationis δεινότητα ac ὕψος pertinet, v. Pareus Lex. Crit. ¶ 3. *Graves conciones*, apud Cæsar. B. Civ. 2, 18, acerbæ asperæque sunt & criminationibus plenæ, nachdrücklich, ernstlich. Quemadmodum & *sententias graves*, de B. Civ. 1, 2, & Cicero *graves sermones*, ad Qu. Fr. 1, 2, 2 dixit: & *grave Senatus consultum*, Id. Catil. 1, 1. *Eum ne verbo quidem graviore appellasse*, etwas härter, Id. Verr. 3, 58. ¶ 4. *Gravis* etiam dicitur, qui molestus est & invisus, beschwerlich, verdrüßlich. *Vereor, ne tibi sim gravis*, Cic. Topic. c. 1. Iuven. 6, 146 *Iam gravis es nobis, & sæpe emungeris, exi.* Curt. 8, 5, 20 *Gravis est mihi ea res.* Nepos 9, 3, 4 *Mihi non est grave.* Sic, *Gravis odor*, Plin. 11, 7. Sic Samon. 180 *Olidæ grave quod minxere capellæ*, urinæ periphrasis. Et, *Gravis balitus*, Colum. 1. Et, *Cibus gravis*, qui offendit atque ingratus est, Cic. Nat. Deor. 2, 9. Quamquam & pro noxio pestiferoque accipi potest. ¶ 5. Nam & ita τὸ *gravis* sumitur, böse, schädlich. Sic, *Gravem morbum*, Nepos 23, 4, 3; *Gravem auctumnum*, Cæsar Civ. B. 3, 2, & Hor. 2 sat. 6, 19; *Cælum grave*, Suet Tib. c. 36; *Anni tempus gravissimum*, Cic. ad Qu. fr. 2, 16; Et, *Graves chelydros*, Virg. Georg. 3, 415 dixit. Propert. 4, 1, 84 *Et grave Saturni sidus in omne caput.* Liv. 7, 6 *Grave tempus & forte annus pestilens erat.* Tac. Hist. 5, 7, 3 *Eoque fœtus segetum putrescere reor cælo suloque juxta gravi.* Sic, *Gravis adversarius*, Suet. Ner. c. 54. *Graves Persæ*, Horat. 1, 2, 21. *Damnum grave*, Ovid. Met. 7, 553 *Pervenit ad miseros damno graviore colonos Pestis.* Cels. 1, 3 *Nam neque ex salubri loco in gravem, neque ex gravi in salubrem transitus satis tutus est. Injuria gravissima*, Plin. Paneg. c. 37 &c. In singulis his locis molestiam & acerbitatem significat. ¶ 6. Est & gravidus, schwanger, trächtig. Ovid. Fast. 3, 23 *Somnus abit, jacet ipsa gravis: jam scilicet intra Viscera Romanæ conditur urbis erat.* Nam *grave* dicitur, quicquid refertum, onustum, repletumque est, quemadmodum *gravem triumphum* Plinius Paneg. c. 17; & *Gravem apparatum belli*, Florus 3, 5, 13 dixit. Prud. Hymn. 3 καθημ. v. 78 *Arbor onus tremefacta sum Deciduo gravis imbre pluit: Arbor gravis*, i. e. plena fructibus, onusta pomis. *Grave* itaque dicitur & quod gravat, & quod gravatur. ¶ 7. *Gravis* etiam languentem & infirmum notat, seu ex valetudine tardiorem & imbellem, schwach, der nicht wohl fort kan. Virg. ecl 1, 50 *Non insueta graves tentabunt pabula fœtas &c. Graves*, i. e. ex fœtu seu partu languidas. *Fœta* enim Virgilio, quæ peperit, ut recte Turnebus interpretatur. Celsus præfat. *Eademque ratione alios inter principia protinus esse cibo pleniore, alios exiguo: gravi vesque factos, qui se implerent.* Curt. 7, 5, 8 *Graves deinde avide hausto humore non sustinere arma, non ingredi poterant.* Vellej. 2, 76, 1 *Gravis jam ætate & corpore.* Idem 2, 55, 4 *Gravis valnere*, ita & Liv. 21, 48 pr. Idem Liv. 2, 18 *Quamquam ætate & viribus gravior*, i. e. inhabilis, unvermögend. Horat. Serm. 1, 1 *Gravis annis miles.* Add. Buim. ad Ovid. Met. 1, 43 *Mille gravem telis* &c. & ad Trist 1, 3, 91. Tac. Ann. 4, 22, 1 *Plautius Silvanus turbata mente respondit, tamquam ipse*

ipse somno gravis atque eo ignarus, &c. conf. mox *Gravari* n. 2, & *Prægravis.* ¶ 8. *Gravis homo* dicitur, qui nihil nisi deliberato & ex consilio agit aut facit, levique & temerario opponitur. Cic. de Off. 2, 16 *Gravi vero homini, & ea, quæ sunt, judicio certo ponderanti.* Cujusmodi viris cum multum tribuere omnes soleant, idcirco & *graves* dicuntur, qui auctoritatem habent, ansehnliche Leute. Vet. Gloss. *Gravi simo, ἐντιμοτάτῳ.* Nepos 7, 11, 1 *Tres gravissimi historici.* vide multo plura in Nonio 4, 218. ¶ 9. Denique *Gravis vox* opponitur *acutæ*, Cic. de Nat. Deor. 2, 68.

¶ Graviúsculus, *a, um*, diminut. tief; ut, *Graviusculus sonus*, Gell. 1, 11.

¶ Graviter, adv. schwerlich, heftig, sehr gewaltig; ut, *Graviter irasci*, Ter. Hec. 4, 4 pr. hart zürnen. *Graviter ferre*, id est, molestе, übel zufrieden seyn, Id. Andr. 1, 2, 20. Ita *graviter audire*, Id. Heaut. 1, 62, mit verdruß. Et, *Graviter in aliquem dicere*, in Adelph. 1, 2, 60. *Graviter accipere*, hoc est, animo iniquo, mit unwillen aufnehmen, übel empfinden, Cic. de Orat. 2, 52. *Accusare gravius*, Ter. Hec. 4, 4, 55. Cic. Tusc. 5, 1 *Nihil est --- quod gravius magnificentiusque dicatur*, nachdrücklicher. *Gravissime affligi*, Cæs. B. Gall. 4, 31, qui quoque de B Gall. 1, 14 elegantissime dixit, *confuesse Deos immortales, quo gravius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelere eorum ulcisci velint, his secundiores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedere. Graviter* & *Gnaviter* fæpe a librariis permutari docet vir eruditus in Miscell. Observ. Vol. 4 p. 220.

¶ Gravitas, *ātis*, f. magnitudo, molestia, die schwere, beschwerlichkeit, last. *Gravitas doloris*, grösser schmerz. *Gravitas linguæ*, i. e. sonus vocis agrestis, Cic. de Orat. 3, 10. *Gravitas cæli*, böse luft, Cic. Attic. 11, 22. *Gravitas morbi*, Id. Nat. D. 3, 31. *Lacus gravitate odoris pestifer*, vom gestanck, Tac. Hist. 5, 6, 5. vid. n. 4. Et Ovid Met. 10, 287 *Tendebat gravitas uterum mihi, quodque ferebam*, die schwangerschafft. ¶ 2. *Gravitas* constantiam quamdam in honestate decoreque servandis, unde auctoritas & existimatio nascitur, significat, & levitati opponitur, ernsthaftigkeit, gravität, da man über respect hält. *Comitate condita gravitas*, Cic. de Senect. c. 4. *Gravitas humanitate temperata*, Vellej. 2, 116, 3. *Comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate*, Nepos 25, 15, 1. *De gravitate Lacedæmoniorum*, Id. 4, 4, 3. *Gravitas & majestas in oratione*, Id. de Amic. c. 25. Græcis *σεμνότης* dicitur. Et, *Gravitas sententiarum*, Cic. de Orat. 2, 17. *Loqui cum gravitate*, Id. Att. 9, 9 *Gravitas vultus, morum.* ¶ 3. Significat etiam constantiam in amore, die beständigkeit, apud Propert. 2, 16, 14. *Tu modo ne dubites de gravitate mea.* ¶ 4. Sed si Heinsium audimus, apud Horatium 1 sat. 10, 54 *Gravitas* vitium illud est, quod Græcis *περιεργολογία* dicitur: cum quis de se multa gloriatur, & jactat, inque eo gravis & molestus aliis est: unde & *φορτικότης* iisdem Græcis dicitur. ¶ 5. *Gravitas* graveolentiam significat, Sil. 6, 158. it. Liv. 25, 26. v. Drakenb. ad Sil. l. c.

¶ Gravēdo, *inis*, f. *κορύζα*, der schnuppen. Apul. 3 Flor. *Nares gravedine oppletæ, aures spiritu obseratæ, oculi allugine obducti. Gravedinem removere*, Cic. Att. 10, 16 extr. *Gravedini subvenire*, ibid 16, 14. v. *Gravistellus* p. p. ¶ 2. *Gravedo* etiam est humor oculis ursorum molestus, Plin. 8, 36 f. 54. ¶ 3. Pro graviditate Nemesia. Cyn. 132 *Fœcundos aperit partus matura gravedo.*

¶ Gravitūdo, *inis*, f. idem. Vitruv. 1, 6 *Hæc gravitudo, arthritis, tussis, pleuritis.* Apicius 3, 6 *Sine ructu & gravitudine.*

¶ Grāvēdinōsus, *a, um*, ad gravedinem proclivis, schnuppicht, Cic. Tusc. 4, 12 *Sunt alii ad alios morbos procliviores, itaque dicimus gravedinosos quosdam, quosdam torminosos, non quia jam sint, sed quia sæpe sint.* ¶ 2. Quod gravedinem affert. Plin. 18, 5 *Ervum gravedinosum.*

¶ Gravedinōse, adverb. idem, apud Augustinum.

¶ Gravo, *avi, atum, are*, premere, onerare, beschweren, verdruß machen. *Nec me labor iste gravabit*, Virg. Æn. 1, 708. *Obsidio ipsa mutitudine gravatur*, i. e. gravior fit & minus tolerabilis, Justin 14, 2, 2. Festus de muliere, *gravatur conceptu*, h. e. fit gravida. ¶ 2. *Gravari* etiam est, ex infirmitate languere, ex valerudine fieri ægrum & gravem. Capitolin. Ant. Pio c. 12 *Cum Alpinum casum edisset avidius, nocte rejectavit, atque altera die febre commotus est. Tertia cum se gravari videret, M. Antonino Remp. & filiam præsentibus præfectis commendavit.* ¶ 3. *Gravari*, significat etiam offendi, gravirer ferre, sich beschweren, verdrießlich seyn über etwas. *Non gravabor breviter dicere, quid sentiam*, Cic. de Orat. 1, 23, ich will mich nicht verdrießen lassen. Id. de Amic. c. 5 *Ego non gravarer, si mihi ipsi confiderem.* Plaur. Trin. 5, 2, 48 *Non gravabor, faciam ita ut vis.* Curt 6, 8, 12 *Gravatus est pauca verba inserere*, es ist ihm zu viel gewesen. Sæpe & cum casu construitur: Lucan. 5, 258 *Seque putat solum regnorum injusta gravari.* Et 7, 284 *Romanos odere omnes, dominumque gravantur*, können nicht vertragen. Suet. Aug. c. 62 *Ampla & operosa prætoria gravabatur*, sie waren ihm verdrießlich. Sic Id. Tib. c. 3 *Matrem Liviam gravatur*: Et Ner. c. 34 *Matrem hactenus gravabatur.* Videtur Deponens esse, sed non est, nec quartus casus id probat, quia OB, PROPTER subauditur. Sil. 2, 598 *Lucemque gravantur*, sie sind des lebens überdrüssig. v. Drakenb. Justin. 20, 2, 12 *Illi longinquam militiam gravati auxilium a Castore & Polluce petere jubent.* v. Gronov. Diatrib. ad Stat. p. 132. & ad Senec. Thyest. 106. Drakenb. ad Sil 2, 598. Cort. ad Plin. 3, 18, 6. Horat. 4 od. 11, 27 *Pegasus terrenum equitem gravatus*, hoc est, noluit pati & fuscipere ferendum illum equitem.

¶ Gravans, *tis*. Ovid. Met. 13, 812 *Sunt poma gravantia ramos.*

¶ Gravantia, *æ*, f. die beschwerung. Macrob. Somn. Scip. 1, 3 *Si temeto ingurgitatus, aut distentus cibo, vel ex abundantia præfocari se extimet, vel gravantia exonerari.* Ita Barth. 39, 12.

¶ Gravātus, *a, um*, beschwert, beladen, belästiget; ut, *Gravatus somno*, voll schlaffs, Plin. 26, 1. *Vino gravatus*, Curt. 6, 11, 28, berauscht. *Gravata ebrietate mens*, Id. 5, 7, 11. *Gravatum animi anxietate corpus*, Id 4, 13, 17. *Gravatus tot malis*, Petron. c. 22. *Haud gravata patrona*, i. e. haud difficilis, Plaut. Rud. 1, 5, 3. Sed cum accusativo der sich über etwas beschweret; ut, *Spem ac metum juxta gravatus*, Tac. Ann. 5, 8, 3. conf. dicta in *Gravo* n. 3.

¶ Gravate, adv. ægre, beschwerlich, ungern. Cic. Off. 3, 14 *Gravate ille primo. Quid multa? impetrat.* Id. de Orat. 1, 48 *Non gravate respondere.*

¶ Gravatim, idem. Liv. 1, 2 *Haud gravatim socia arma Rutulis junxit Mezentius.* Lucret. 3, 388 *Qui cadunt gravatim.*

¶ Grāvātor, *ōris*, m. qui gravat, apud Augustinum.

¶ Grāvāmen, *inis*, n. molestia, die beschwernis. Cassiod. 9 epist. 2 *Si visceribus sanis gravamen nullius sentiat læsionis.*

¶ Gravamentum, *i*, n. idem. Gloss. lat. gr. *Gravamenta, βάρη.*

¶ Gravābilis, *e*, gravans, beschwerlich. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Vomitus gravabilis capiti.* Id. Acut. 1, 15 *Odor acerrimus & gravabilis.* Et ibid 3, 17 *Cibi gravabiles.*

¶ Grāvesco, *ĕre*, graviorem fieri, schwerer werden. *Valetudo gravescit*, Tac. Ann. 1, 5, 1. ¶ 2. *Gravescere* etiam dicuntur imprægnatæ concepto fœtu, schwanger werden, Virg. Georg. 2, 429 *Fœtu nemus omne gravescit.* Plin. 11, 41 *Cameli lac habent, donec iterum gravescant.*

¶ Graveſcens, *tis*. Tac. Ann. 14, 51, 1 *Gravescentia indies publica mala.*

¶ Grāvĭdus, *a, um*, prægnans, schwanger, trächtig; ut, *Gravida e Pamphilo est*, Ter. Andr. 3, 2, 33. *Pecus gravidum*, Virg. Georg. 3, 155. ¶ 2. Tribuitur & aliis, cum significat fruchtbar, voll, schwer; ut, *Gravida tellus*, Ovid. Met. 7, 128. *Messes gravidæ*, Ovid. Met. 8, 787 *Nec qui manus attulerit sterilis intro ad nos, gravidas foras exportet*, Plaut. Truc. 1, 2 pr.

¶ Gravĭdĭtas, *ātis*, f. die fruchtbarkeit, trächtigkeit. Cic. N. Deor. 2, 46 *Luna a sole illuminata graviditates & partus affert, naturitatesque gignendi.*

¶ Gravido, *are*, fruchtbar oder trächtig machen, schwängern. *Gravidari ex aliquo*, Epitome Victoris in Adriano c. 14. Adde, quæ Io. Ge. Grævius ad Flor. 1, 1 observavit, qui hoc verbum optimi seculi vocat, sed vulgo minus norum. Cæcil. in Tych. *Hic te inhoneste gravidavit probro*, i. e. oneravit.

¶ Gravidarus, *a, um*, gravidus factus, geschwängert. Cic. de N. D. 2, 32 *Terra gravidata feminibus omnia parit*, das beschwere land.

¶ Gravidatio, *onis*, f. die schwängerung. ICt. in Dig.

¶ Graveŏlens, *tis*, stinckend. Virg. Æn. 6, 201 *Fauces graveolentis Averni.*

¶ Graveolentia, *æ*, f. der üble geruch, gestanck; ut, *Oris graveolentia*, Plin. 28, 11 *halitus*, ibidem c. 12 sub fin.

¶ Gravĭlŏquus, *a, um, δεινολογος*, hochtrabend im reden. Plaur.

¶ Gravisomnis, *e*, schlaftrunken. Barth. Adversar. 21, 18 *Sic gravisomne movet fœmineum ille genus.*

¶ Gravistellus, vel Gravastellus, *i*, m. *senior a gravitate dictus*, apud Festum, quasi gravans rellurem, ein alter mann. *Quis est illic gravistellus qui venit?* Plaur. Epid. 5, 1, 14. conf. interpr. Meursius legit *Ravistellus.* Salmasius derivat ex *ravus*, per prosthesin, qualis in *gnatus* & *gnavus*; inde esse *gravaster*, ut ex *calvus calvaster*, ac nova diminutione *gravastellus.* Ita *gravedinem* esse ait *ravedinem.*

Composita:

¶ Aggravo vel Adgravo, *are*, beschweren, drücken, überladen. Plin. 18, 12 pr. *Aggravatur pondus.* Quint. 5, 7 *Argumenta, quæ reum aggravare videantur.*

¶ Aggravans, *tis*. Plin. 12, 17 *Odor aggravans capita.* Suet. Cæs. c. 1 *Morbo aggravante.*

¶ Aggravatus, *a, um*, beschwert. Suet. Aug. c. 98 *Aggravata valetudine succubuit.* Liv. 4, 12 *Aggravatæ res.*

¶ Aggravatio, *ōnis*, f. die beschwerung. Salvian. 5 de Gubern. p. 176 *Sicut sunt in aggravatione primi pauperes, ita in relevatione postremi.*

¶ Aggraveſco, *ĕre*, ärger werden, überhand nehmen. Ter. Hec. 3, 2, 2 *Male metuo, ne Philumenæ magis morbus aggravescat.*

¶ Aggraveſcens, *tis*. Cic. Tusc. 3, 31 *Aggravescens vulnus.*

¶ Congravo, *are*, schwerer machen, apud Hieronymum.

¶ Degrāvo, *are*, beschweren, unterdrücken. *Etiam peritos nandi lassitudo & vulnera & pavor degravant*, Liv. 4, 33. Id. 3, 62 *Signis ex transverso illatis degravabant cornu.* Ovid. Trist. 5, 3, 35 *Degravet ulmum vitis.* Col. 6, 2 *Labore operis degravari.*

¶ Degravatus, *a, um*, niedergedrückt, ermüdet; ut, *Onere degravati*, Phædr. 4 fab. 21. *Manus pondere degravatæ*, Apul. Met. 7.

¶ Degravare, adverb. idem, apud Augustinum.

¶ Ingrāvis, *e*, valde gravis, sehr schwer. Ulpian. l. 3 ff. de SCt. Silan. *Si quis ingravi valetudine affectus &c.* conf. Erythræi Ind. Virg. in *Infractus.*

¶ Ingrāvo, *are*, graviter afficere, beschweren. *Sævitia hiemis ingravat*, Plin. 19, 8. *Ingravat hæc sævus Drances*, i. e. exaggerat, Virg. Æneid. 11, 220.

¶ Ingravans, *tis*. Phædr. 5, 11, 3 *Languere cœpit annis ingravantibus*, i. e. molestiam afferentibus.

¶ Ingravatus, *a, um*, beschwert, beladen. Spartian. in Severo c. 21 *Ingravatus morbo.* Vulg. Int. Exod. 7, 14 *Ingravatum cor Pharaonis.*

¶ Ingravate, adv. non gravate, ohnschwer. Ammian. 17, 21 (Vales. c. 10 extr.) *Obsecundabant imperiis ingravate.* Et 18, 2 extr. *Quinquagenarias longioresque materias vexere cervicibus ingravate.*

¶ Ingravatio, *ōnis*, f. die beschwerung. Theod. Ced. l. 7 t. 13 *Perpetuæ ingravationi addici.*

¶ Ingraveſco, *ĕre*, schwer werden. Cic. ad Brut. 10 *Malum indies ingravescit*, das unheil wird täglich grösser. Id. pro Domo sua c. 5 *Annona ingravescit*, das getreide steigt, schlägt auf. Item, schwanger werden. Lucret. 4, 1244 *Suscipiunt aliæ pondus magis inque gravescunt.*

¶ Ingraveſcens, *tis*. Cic. de Amic. c. 10 *Mutantur mores hominum, alias adversis rebus, alias ætate ingravescente*, bey zunehmendem alter.

¶ Ingravido, *are*, idem quod gravidare, schwängern. Paulin. 9 Nat. Felic.

¶ Ingravidātus, *a, um*, geschwängert, beladen. Augustin. Confess. 7, 5 sub fin. *Talia volvebam pectore meo misero, ingravidato curis mordacissimis.*

¶ Pergrā-

¶ Pergrāvis, *e*, valde gravis, ſehr ſchwer, nachdrücklich. Cic. pro Sextio c. 50 *Hujus oratio & pergravis & grata concioni fuit.* Id. pro Cælio c. 26 *Teſtes pergraves.*

¶ Pergrāviter, adv. idem. Cic. Att. 1, 10 *Pergraviter offenſum eſſe.*

¶ Prægrāvis, *e*, valde gravis, allzuſchwer; ut, *Caput prægrave*, Plin. 8, 21, ein allzu groſſer Kopf. *Servitium prægrave*, Id. 7, 8. *Prægrave imperium*, Curt. 4, 11, 8, ein gar zu weitläuftig Reich.

¶ Prægrāvo, *are*, vehementer gravare, überladen. Ammian. 18, 1 *Obſervans, ne quem farcina prægravaret.* Horat. 2 Serm ſat. 2, 77 *Corpus onuſtum Heſternis vitiis, animum quoque prægravat una &c.* Liv 35, 42 *Prægravata inhærentibus telis ſcuta.* Id. 38, 25 *Cum prægravaret multitudo, ſenſim cedere cœpit.* ¶ 2. Accipitur etiam pro præponderare, ſchwerer ſeyn, überwiegen. Suet. Cæl. c. 76 *Prægravant tamen cætera facta, ut & abuſus dominatione, & jure cæſus exiſtimetur*: quaſi dicat: Etſi magna clementia Cæſaris atque facilitas (de his præcellerat) fuit; tamen ſi contra appendas veluti, quæ per impotentiam deſignavit, graviora hæc erunt & præponderabunt, itaque adeo gravabunt Cæſarem, ut indignus venia & jure cæſus videatur. Scite Horatius 2 epiſt. 1, 13 *Vrit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem* id eſt, in ſumma aliqua arte, & reliquis præſtantiore verſatur, v. Dan. Heinſ. p. 111.

¶ Prægravans, *tis*, beſchwerlich, allzugroß. Liv. 5, 34 *Exonerare prægravante turba regnum.* Colum. 7, 6 *Flaccidis & prægravantibus auribus.*

¶ Prægravātus, *a, um*, ſehr beſchwert. Liv. 10, 23 *Prægravata inhærentibus telis ſcuta.* Colum. 6, 7 *Prægravatum caput.*

¶ Prægravidus, *a, um*, idem ac *Prægravis.* Statius 6 Theb. v. 700 *Mollis prægravidæ caſtigat pulvere lapſus.*

¶ Semīgravis, *e.* Liv. 25, 24 *Aut ſopiti vino erant, aut ſemigraves potabant*, halb trunken.

¶ Subgrāvis, *e.* Plin. 27, 9 apud Froben. ſed Dalechamp. & Hatduin. ſimpliciter *gravis.*

GRĀVISCA, *æ*, f. Thuſciæ oppidum in Italia, Vellej. 1, 15, 2. Alias *Graviſcæ*, plur. ſic dictæ, quod gravem aërem ſuſtinerent. Virg. Æn. 10, 184 *Et Pyrgi veteres intempeſtaque Graviſcæ.* conf. Sil. 8, 475. & Drakenb.

GRAXO, *is, it*, i. e. ſtrepo, clamo, a κεάζω, ἔκραξα, ut aliqui legunt apud Plautum in Aſin. prolog. v. 5, *Cave modo, ne graxis.* Sed al. *gratiis* i. e. gratis. Hinc &

¶ Prograxe, pro progravisſe, i. e. in publico garriiſſe, palam clamaſſe, apud Lucret. 5, 1158 *Aut morbo delirantes prograxe feruntur.* Vtrumque verbum, modo probum ſit, *forte rectius* per *c* ſcribitur, quod melius reſpondet Græco &c.

Gregalis, gregare, gregarius, &c. vide *Grex.*

GRĔMIVM, *i*, n. quod eſt inter amplexum ſemotum, dictum quaſi geremium a gero, der Schooß. Ter. Adelph. 3, 2, 35 *Qui ſe in ſuo gremio poſiturum puerum dicebat.* Cic. Divin. 2, 41 *Puer lactens, in gremio matris ſedens.* Virg. Æn. 1, 718 *Hæret, & interdum gremio fovet inſcia Dido.* Quint. 2, 4 p. 140 *Ad præceptoris gremium*, h. e. privatim in ſchola. Metaphorice, *Abſtrahi e ſinu gremioque patriæ*, Cic. pro Cælio c. 24, dem vaterland entzogen werden. *Terra gremio mollito & ſubacto ſemen ſparſum excipit*, Id. de Senect. c. 15. ¶ 2. Interdum abundare videtur. Vt Sil. 3, 678 *In gremio Thebarum*, i. e. Thebis. v. Drakenb. ¶ 3. An *Gremia ſarmenta* & *Gremiales arbores*, L. 7 § 12 Dig. de ſol. matr. huc pertineant, vide in *Cremo.*

¶ Gremiālis, *e*; ut, *Gremiale oleum*, Octav. Hor. c. 9; & Theod. Priſc. 1, 3.

¶ Gremio, *are*, in gremium recipere. Cathol.

GREX, *grĕgis*, m. minorum eſt pecudum: ut, ovium, caprorum, eine heerde. Iuvenal. 2, 79 *Grex totus in agris Vnius ſcabie cadit, & porrigine porci.* Horatius etiam *avium* dixit *gregem*, 1 epiſt. 3, 19 Aliquando tamen & de armento dicitur, ſive pecude majori. Sic Varro R. R. 2, 5 *Tum tauros in gregem redigo.* Et Virg. ecl. 6, 55 *Aut aliquam in magno ſequitur grege.* Vbi Servius: *Notandum*, inquit, *gregem de bobus dixiſſe, cum proprie* armenta *dicamus. Licet GREX ſit quorumlibet animalium congregatio. Sic Cicero in Philipp. Fudit apothecas, cecidit greges armentorum.* Nec fruſtra addidit Poëta *magno*: ut ab ovino genere diſtingueret. Idem Servius ad illud ejusdem Virgilii Æn. 6, 38 *Nunc grege de intacto ſeptem mactare juvencos Præſtiterit.* GREGEM, inquit, *pro armento poſuit. Sed hæc per poëticam licentiam fere confundit. Ipſo loco proprie poſuit*: *Quinque greges illi balantum, quina redibant Armenta.* Lucretius quoque de bovino genere 2, 661 *Bucerique greges.* Vbi videtur *Greges* in fœminino genere diviſſe. (Et Nonius etiam 3, 109 obſervat, communis generis fuiſſe; addique poteſt, quod in magno Inſcriptionum opere *grex Ruſſata* habeatur; Et *grex Veturiana* in marmore Parav. a Reineſio illuſtrato.) *Grex* etiam fœminino genere interdum in MSS. Bur. ad Ovid. met. 3, 585. Drakenb. ad Liv. 8, 24. Sic &, *Gregem æquarum*, Cic. in Verr. 3, 10. *Dux gregis*, der leit-hammel; brumm-ochſe, Ovid. de Arte 1, 326. ¶ 2. *Grex hominum*, eine geſellſchafft, hauffen, compagnie. Ter. Eun. 9, 54 *Vnam hoc vos oro, ut me in veſtrum gregem recipiatis.* Sic, *Grex amicorum*, Cic. Att. 1, 18, &, *Philoſophorum*, de Orat. 1, 10. Præcipue autem de illa multitudine uſurpatur, quæ vilitatem quamdam atque contemtum habet. Plaut. Caſt. 4, 2, 67 *Grex venalium ſervorum.* Horat. 1 epiſt. 4 extr. *Epicuri de grege porcum.* De ſcenicis Petronius c. 80 *Grex agit in ſcena mimum &c.* Ita & Plautus eo vocabulo uſus eſt Caſ. prol. v. 22 &c. itemque Terent. Phorm. prol. v. 33 *Cum per tumultum noſter grex motus loco eſt.* Item Suet. Calig. c. 57. De *Genethliacis*, Iuvenal. 10, 94 *De grege Chaldæo.* De agitatoribus idem Suet. Ner. c. 22. ¶ 3. *Duo greges virgarum ulmearum*, Plaut. Pſeud. 1, 3, 1. e. faſces: quod dure a Plauto dictum Voſſius cenſet Inſt. Orat. 4 p. 103. Sed nugatur nimirum ſuo more.

¶ Grēgālis, *e*, ex eodem grege, aus der heerde; ut, *Equi gregales*, Varr. de R. R. 2, 7. *Clodii gregales & conſiliarii*, Cic. Aruſp. R. c. 25. Et *Catilinæ gregales*, id eſt, ſodales, rottirer, ſpießgeſellen. Cic. pro Dom. c. 28. Idem *gregales ſuos* vocat oratores fam. 7, 33 pr. ¶ 2. *Gregale* etiam vulgare dixit Seneca, ut *Poma gregalia* de Benef. 1, 12, gemein, gering. De voce *Gregarius* & *Gregalis*, vide & Barthium Adverſ. 9, 4 p. 1865.

¶ Grēgārius, *a, um*; ut, *Miles gregarius*, ex grege undicunque collectus, Salluſt. Catil c. 37, & Cic. pro Planc. c. 30. Liv. 42, 34 ubi *gregarius miles & decumanum ordinem haſtatum ducens*, ſibi opponuntur, ein gemeiner ſoldat. Sic, *Gregariam militiam ſortitus*, Iuſtin. 22, 1, 8. conf. Turneb. Adverſ. 30, 32. *Gregarius poeta*, Sidon. 9 epiſt. 15, 15. *Gregarius bos*, qui adhuc in grege paſcitur. ¶ 2 Eſt & qui gregi præeſt: paſtor, cuſtos, der hirte. Vet. Gloſſ. *Gregarius*, ἀγελαῖος, ποιμήν. Atque ita *gregarios paſtores* dixit Columella princip. lib. 6, & Apulej. lib. 7 Miles. p. 194 *gregarium* appellat, quem paullo ante dixerat *equiſonem armentari. m.*

¶ Grego, *are*, verbum, ſammlen. Gloſſ. lat. gr. *Gregat*, ἀγελίζει, ἀθροίζει. Paulin. ad Nicetam v. 206 *Et ſua Beſſi nive duriores, Nunc oves facti, duce te gregantur Pacis in aulam.*

¶ Grēgātus, *a, um*, geſammlet. Statius 1 Achil. v. 372 *Qualiter Idalia volucres, ubi mollia frangunt Nubila, jam longum cæloque domoque gregatæ, &c.*

¶ Grēgātim, adv. conjunctim, ſimul, una, mit hauffen, hauffenweiſe. Plin. 8, 5 pr. *Elephanti gregatim ſemper ingrediuntur.* Cic. Verr. 7, 5 *Videtis cives Romanos gregatim conjectos in lautumias.* Et Seneca de Benef. 6, 32 de Auguſti filia: *Admiſſos gregatim adulteros.*

Compoſita:

¶ Abgrĕgo, *are*, ab grege ducere, von der heerde abſondern, Feſt. Gl. ἀπαγελάζειν, διαχωρίζειν.

¶ Aggrĕgo, vel Adgrego, *are*, ad gregem ducere, zugeſellen, dazu rechnen. Cic. pro Muræn. c. 7 *Ego te ſemper in poſtrum numerum aggregare ſoleo. Ad amicitiam alicujus ſe aggregare*, Cæſ. B. Gall. 6, 11.

¶ Congrĕgo, *are*, conjungere, verſammlen. *Congregare ſe cum æqualibus*, Cic. de Fin. 5, 15, ſich zu ſeines gleichen halten. *In unum locum congregare*, Cic. de Orat 1, 8. *Congregare cum leonibus vulpes*, i. e. commiſcere, Martial. 10 epigr. 100.

¶ Congregatus, *a, um*, verſammlet. Cic. Parad. 4. *Latronum congregata unum in locum multitudo.*

¶ Congrĕgātim, idem quod *Gregatim.* Prudent. Hymno Iejunant. v. 143 *Curſant per ampla congregatim mœnia.*

¶ Congregatio, *ōnis*, f. die verſammlung. Cic. de Fin. 3, 20 *Facile intelligitur, nos ad conjunctionem congregationemque hominum, & ad naturalem communitatem eſſe natos.*

¶ Congregator, *ōris*, m. qui congregat. Arnobius lib. 6 p. 199 *Phidias ſciebat, aurum faciſſe, lapides atque oſſa informia, diſparata, confuſaque, ſeque horum omnium congregatorem atque vinctorem.*

¶ Congregābilis, *e*, geſellig, ſo ſich zuſammen hält. *Examina apum congregabilia naturâ*, Cic. Off. 1, 44.

¶ Congrĕgis, *e*, vel Congrex, das beyſammen iſt. Apul. Met. 7 p. 194 *Equinis armentis nec congregem paſtor egregius aliquando permiſcuit.* Et Prudent. adv. Symmach. 2, 634 *Quem congrege nexa pax & Roma tenent.* Sic plur. Solin. c. 2 *Congreges volitant*, ſie fliegen miteinander. Et Tertull. de Pœnit. c. 11 *Nullis comeſſationibus congreges.*

¶ Disgrego, *are*, zertrennen, auseinander ſetzen. Mart. Capella 3 p. 71 *Hic ordo rebus, quique disgregabitur.*

¶ Disgrĕgus, *a, um*, unterſchieden. Mart. Capell. lib. 9 *Venuſtate disgregæ puellæ.*

¶ Egrĕgius, *a, um*, excellens, præclarus, auserleſen, fein, herrlich, ausbündig. *Boves egregii*, vel, ut apud Feſtum eſt, *exgregii*, quaſi ex toto lecti grege, *eximii porci, & oves hellæ.* v. Donatum ad illud Ter. Hec. 1, 1, 9 *Vtin' eximium neminem habeam.* Et de vario hujus vocis uſu Barth. ad 2 Theb. Stat. p. 344. *Egregia forma*, Ter. Andr. 1, 1, 45, hübſche geſtalt. *Egregius color, integra valetudo*, Cic. Fin. 2, 20. *Egregia & præclara indoles*, Id. de Orat. 1, 29. Et, *Egregium opus*, Id. Nat. D. 1, 36. *Egregium facinus audere*, eine ſolche that wagen, Liv. 8, 24. ¶ 2. Sed *Egregium publicum*, eſt, decus vel bonum publicum, das gemeine beſte. Tac. Ann. 3, 70 *Cupito inſignitior infamia fuit, quod humani divinique juris ſciens, egregium publicum & bonas domi artes dehoneſtaviſſet.* Quod recte contra Rhenanum aſſeruit Vertranius. v. & Petr. Fabr. Semeſtr. 20, 12. Sulp. Sever. lib. 2 Hiſt. Sacr. ſub fin. *Homines luce indigniſſimi peſſimo exemplo necati, aut exiliis multati: quod initio jure judiciorum & egregio publico defenſum.* ¶ 3. Comparationes in hac voce minus uſitatæ ſunt. Lucretius tamen dixit 4, 468 *Nam nihil egregius eſt, quam res diſcernere apertas a dubiis.* Catoni ad populum apud Priſcian lib. 3 tribuitur etiam *Egregiiſſimus.* Et apud Gellium 14, 5 formavit, vel finxit aliquis *Egregiiſſime Grammatice*, vocandi caſu. ¶ 4. *Egregia*, pl. ſubſtantive & pro virtutibus Tacitus poſuit Ann. 14, 60, t *Poſtquam cuncta ſcelerum ſuorum pro egregiis accipi vidit.*

¶ Egregie, adv. excellenter, beſonders, vor andern, ſonderlich, zuförderſt, ungemein, fürtrefflich. Ter. Andr. 1, 1, 31 *Horum ille nihil egregie præter cætera ſludebat* Et ſc. 5, 38 *Egregie cavam habere* Idem Heaut. 3, 11 *Egregie ad miſeriam natus.* Cic. de Orat. 1, 45 *Egregie cordatus homo.* Et ad Qu. Fratr. 1, 6 *Servus egregie fidelis.* Et, *Egregie loqui græce*, Id. de Fin. 2, 6.

¶ Egregiatus, *us*, m. dignitas & honorum gradus, ut *Nobiliſſimatus, perfectiſſimatus.* L. 3 Cod. Theod. de Cohortal. princ. cornicular. *Primipilaribus poſt emeritam militiam perfectiſſimatus, vel ducenæ, vel centenæ, vel egregiatus dari dignitas poteſt.*

¶ Egrex, *ĕgis*, o. eximius, ſelectus, auserleſen, Iſidori Gloſſ.

¶ Peregrĕgius, *a, um*, valde egregius, der fürnehmſte. Apul. Apol. p. 298 *Sophocles protuliſſe dicitur Coloneum ſuam, peregregiam tragœdiarum, &c.*

¶ Sēgrĕgo, *are*, ſeparare ab aliorum numero vel grege, abſondern, ausſondern. Ter. Andr. 1, 5, 56 *Te obteſtor, ne abs te hanc ſegreges, neu deſeras*, du wolleſt ſie nicht von dir ſtoſſen, oder ſitzen laſſen. *A numero*

mero civium segregari, Cic. pro Arch. c. 2. *Segregare a se suspicionem & culpam*, von ſich ablehnen. Plaut. Trin. 1, 2, 42 *Segregare sermonem*, i. e. finem facere loquendi, ſchweigen, Id. Mil. 3, 1, 60; & Pœn. 1, 2, 136. Liv. 1, 25 *Vt segregaret pugnam eorum, capessit fugam.*

¶ Segregātus, *a, um*, abgeſondert. Cic. Tuſc. 5, 28 *Vita sola relicta, comitatu pulcherrimo segregata.*

¶ Segregatim, adv. abſonderlich, beſonders. Prudent. Hamart. præfat. v. 39 de Marcione: *Et segregatim numen æternum colens.* Theod. Cod. l. 16 t. 3 *Vxores eorum maritalis segregatim multa constringat.*

¶ Segregatio, *ōnis*, f. die abſonderung. Tertull. de Anima c. 42 *Strato* (affirmat) *segregationem consati spiritus.*

¶ Segregātor, *oris*, m. qui segregat, Tertull.

¶ Segrēgis, *e*, vel Segrex, idem quod *Segregatus*; Vnde Seneca *segrégem vitam* dixit, pro ſolitaria de Benef. 4, 18, ein einſames leben. Prudent. Hamart. v. 803 *Segrege forma*: & antea v. 66 *Segrege regno*, in einem unterſchiedenen Reiche. Id. Cathem. 7, 28 Heliam dixit *fragore ab omni remotum & segregem.* Et plur. Sidon. 9 epiſt. 3 *Ciuitates ſitu segreges*, von einander gelegene ſtädte.

¶ Segrēgus, *a, um*. Reperitur apud Auſonium parental. Carm. 9 *Ipse tuo vivens segregus arbitrio.*

GRIAS, *ădis*, f. herba, quam deſcribit Apul. de Herb. c. 50.

GRĪCĒNA, vel Gricenea, *æ*, f. (quaſi groſſena) *funis grassus*, Feſt.

GRIELVM, *i*, n. *γρίγλον*, genus apii, alias *Hippoſelinon*, roßeppich oder peterlein, Dioſcor. 3, 71.

Grillo, *are*, vide *Gryllus.*

GRINGES, *um*, f. tibiæ Phœnicum lingua lugubre quiddam & ſtridulum ſonantes, quibus in luctu uti ſolebant, ſicuti in Adonidis luctu adhibuerant; utpote quem *γρίγυγα* appellarunt, ſchalmeyen, zincken. v. Zwinger. Thearr. 5, 3 f. 1289. conf. Kirchm. de Fun. Rom. 2, 5 p. 144; & ſupra *Gingrina* in *Gingrio.*

GRĪPHVS, *i*, m. *γρῖφος*, rete, ſagena piſcatoria, ein fiſcher-netz, apud Suidam. Inde Plautus Rud. piſcatori, *Gripo* nomen fecit. ¶ 2. Ænigma, ein räthel, verwirrte rede. Apud Gell. legitur 1, 2 pro ſermone intricato, ſeu ænigmate, *Omnis generis griphos dissolvere.* Nam *γρίφον, insolubile* dicunt Græci. Pro ænigmate poſuit idem ſcriptor 12, 6; & Apul. 2 Flor. v. Spinghem Heidfeldii & Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 203. In conviviis proponebantur v. Athen. l. 10.

¶ GROCCIO, *ire*, de corvis dicitur, krähen. Apul. Flor. 2 *Corvus groccire adortus.*

Groma, gromatica, gromatici, vide poſt paullo *Gruma.*

GROMPHĒNA, *æ*, f. avis in Sardinia, grui ſimilis, Plin. 30, 5. ¶ 2. *Gromphena* herba, quæ & *Symphonia*, biſen-kraut, Plin. 26, 7.

GROSPHVS, *i*, m. *γρόσφος, cuspis haſtæ*, pilum, ein kleiner ſchafft, ſpieß. Liv. 38, 20 eſt *haſta velitaris.* v. Turneb. Adverſ. 14, 11. Arnob. lib. 6 *Grosphis rasus.* ¶ 2. *Grosphus*, amicus Horatii, ad quem ſcripſit 2 od. 16, & quem commendat 1 ep. 12, 22.

GROSSVS, *i*, m. & f. ficus, quæ nondum maturuit, eine unzeitige, unreiffe feige. *Grossi in aqua coëli*, Celſus lib. 5. Et, *Crudæ grossi verrucas tollunt.* Plin. 15, 18, *ὀλυνθιον* Græci vocant.

¶ Groſſŭlus, *i*, m. *ὀλύνθιον*, diminut. Colum. de Arboribus c. 21.

¶ GROSSVS, *a, um*, corruptum ex *crassus*, dick, grob. Sulp. Severus Dial. de virtutib. Monach. Orient. 1, 21 *Veſtem respuit groſſiorem, indumentum molle desiderat.* Vſus & B. Auguſtinus eſt, ſed pro eo *crassi* vocem ſubſtituendam putat Voſſius de Vitiis ſermonis. Forte vulgare & ſordidum eſt. Cujus generis vocabulis non raro uſi ſunt eccleſiaſtici ſcriptores. Comp. Vulg. Interpr. Ezech. 41, 25 *Groſſiora erant ligna.* ¶ 2. Cæterum hinc dictus etiam videtur nummus groſſus, qui ante *ſolidus.*

¶ Groſsārius, *a, um*, i. e. villoſus, pexus, rauch, zotticht. Vet. Inſcript. *Groſſariæ artis negotiator.* vid. Dilherr. T. 1 Diſpp. p. 67. Alii legunt *proſariæ.*

¶ Groſſĭtudo, *ĭnis*, f. die dicke. Vulg. Interpr. Ier. 52, 21 *Groſsitudo ejus quatuor digitorum.* conf. Solin. c. 43.

GRŪMA, ſeu Gröma, *æ*, f. (utroque enim modo exaratur hæc vox); *Genus machinulæ cujusdam eſt, quo regiones agri cujusque cognoſci possunt, quod Græci γνώμονα dicunt*, ut Feſtus deſcribit, feldmeß-zeug. Nonius 1, 316 *Menſuram* vocat, *qua flexæ viæ ad lineam diriguntur.* Vet. Gloſſ. *Gruma, γνώμων.* v. Rigaltium Notis ad Agrimenſores veteres p. 110, itemque Salmaſium Exerc. Plinian. p. 675 & ſeqq. qui & formam exhibuit. Pithœus loco mox allegando, in tertia flexione *Gruma, grumatis* dixit: Sed veteres *Gruma, gruмæ* dixerunt. Hyginus de limitibus conſtituendis apud Rigalt. p. 163 *Poſita auſpicaliter groma, ipſo forte conditore præſente, proximum veri ortum comprehendebant. Groma poſita*, ſextus caſus eſt. Vetus ſcriptor de Variatione fluminis apud eumdem p. 295 *Emiſſum perpendiculum cum ſuper ſignum ceciderit percutis grumam.* Et paullo poſt: *Manebate groma, diſtabis rigorem.* ¶ 2. Nonius 1, 316 *Grumas* quoque interpretatur *loca media, in quæ directæ quatuor congregantur & conveniunt viæ*, creutz-wege.

¶ Grumus, *i*, m. etiam dicitur agger, a congerie, ut Nonius vult 1, 50; Et ut Feſtus explicat, eſt *terræ collectio minor tumulo*, ein hübel, erd-hauſſe. Hirtius, ſeu Oppius, de Bello Hiſp. c. 8 extr. *Grumus eſt excellens naturâ, qui appellatur caſtra Poſtumiana.* Et c. 24 *Neque tamen æquo loco ſui poteſtatem faciebat, ſed ex grumo excelſum tumulum capiebat.* Inter terminorum ſpecies *Grumos* antiquus auctor nominat, apud Rigalt. p. 320. Chariſius Grammat. 1, 12 *τῶν ὄρων* alſo interpretatur. In pratis *grumi* ſunt, ubi terra aggeſtitia tumet, & fœnilecis ferramentum offendit. *Grumus ſalis*, ein ſalz-häuffgen, Plin. 33, 4, uti vulgo legitur: Harduinus autem ex MSS. *gemino.* vide notam ejus 25. Colum. 2, 18 *Tum glebas ſarculis reſolvemus & indulta crate coæquabimus, grumosque, quos ad verſuram plerumque fractæ faciunt crates, diſſipabimus.*

¶ Grumŭlus, *i*, m. dimin. Plin. 19, 6 *Quidnam ulpicum & allium in plano ſeri vetant, caſtellatimque grumulis imponi.* Apulej. Metam. L. 6 p. 182 *Commixtiſque acervatim, confuſisque in unum grumulum.*

¶ Gromatĭca, *æ*, f. diſciplina ipſa, ſeu ars agrimenſorum, apud Caſſiodor. 3 Var. epiſt. 52, ut vere reſtituit Pithœus Subſec. Lect. 2, 14.

¶ Gromatici, *orum*, m. ipſi profeſſores ejus artis, qui metationem agrorum & caſtrorum docent, feld-meſſer, ingenieurs. *Gromaticus liber* eſt Hygini de limitibus conſtituendis, & ejusdem de caſtrametatione. v. Salmaſ. ad Solin. p. 480.

¶ Grumo, *are*, metiri, meſſen. Vet. Gloſſ. *Grunnat, μετρεῖ, ἐξισοῖ.*

¶ Degrumor, *ari*, in Deponenti Ennius & Lucilius dixere apud Nonium 1, 316, ille: *Degrumari ferrum*, i. e. grumam dirigere. Et hic: *Viam vis degrumari, ut ceſtris menſor facit olim.*

¶ Exgrumino, *are*, explicante Popma eſt minutatim & fruſtulatim delibare, ac decerpere. Nimirum ſunt *Cochleæ exgruminantes*, Varro de Re Ruſt. 3, 14. Sed al. *exgrumantes.* Turn. & Vrſin. malint *exruminantes.* Geſnerus conjicit *ex ſe ruminantes.*

GRVNDA, *æ*, f. tecti prominentia, ein wetter-dach. Gloſſ. Vet. *Grunda, στέγη, καὶ τὸ ὑπερ τὸν πυλεῶνα ἐξέχον.* Item: *ὑπόστεγον.*

¶ Grundilis, vel Grundŭlis, *e*, hinc formari videtur: ut, *Grundiles Lares*, apud Arnob. lib. 1 p. 15. Appellationis rationem Voſſius prodidit Etymol. p. 502. Alii a *grundire* pro *grunnire* hos Lares ita appellatos volunt, ut in *Grunnire* dicturi ſumus.

¶ Suggrunda, vel Subgrunda, *æ*, f. &

¶ Suggrundium vel Subgrundium, *i*, n. pars tecti prominentior, qua ſtillicidia a parietibus arcentur, das vor-dach, wetter-dach. Varro de R. R. 3, 3 *Apes subter subgrundas villatico uſæ tecto.* Et Vitruv. 10, 21 pr. *Teſtudo habet ſuperne ſubgrundas proclinatas.* Idem 2, 9 *Tabulæ in ſubgrundiis collocatæ.* Plin. 25, 13 ſect. 102 *Hypogeſon in ſuggrundiis fere naſcitur.*

¶ Subgrundatio, *ōnis*, f. idem. Vitruv. 4, 2 *Canterii prominentes ad extremam ſubgrundationem.* Proprie ædificatio ſubgrundiorum, & iſtarum partium conſtructio.

¶ Suggrundarium, *i*, n. ſepulcrum infantium. Fulgent. Planciades lib. de Sermone antiquo: *Suggrundaria antiqui dicebant ſepulcra infantium, qui nec dum XL dies impleſſent.* Adde Voſſ. c. 1.

¶ Grundio, vel potius

GRVNNIO, *ivi & ii, ire*, porcorum eſt, grunzen. Exemplum Varronis, *grunnit porcus*, Nonius profert 2, 356. Spartian. in Geta c. 5 *Porcelli grunniunt.* Juvenal. 15, 22 de Vlyſſis apud Circen ſociis: *Et cum remigibus grunniſſe Elpenora porcis.* Sed Nonius 6, 96 *Grundire* veterum auctoritate pro *Grunnire* ſcribit: indeque *Grundules Lares* interpretatur 2, 357 Romæ conſtitutos ob honorem porcæ, quæ triginta pepererat. Idem Diomedes, veteſtus Grammaticus, lib. 1 ex Caſſio Hemina probat p. 379 ed. Putſch. Addit quoque Diomedes: *Veteres* Grundire *dicebant.*

¶ Grunniens, *tis*. Laberius ap. Nonium 2, 356 *Grunnientem adſpexi ſcrofam.*

¶ Grunnītus, *ūs*, m. das grunzen, ſchreyen der ſchweine. Cic. Tuſc. 5, 40 *Non audiunt grunnitum, cum jugulatur ſus.*

¶ Digrunnio, *ire*, idem quod *grunnire*, grunzen. Phædrus 5 fab. 6, 27 *Scurra digrunnit prior.*

GRVS, *is*, m. & f. ein kranich, quod vernaculum ex Græco, *γέρανος*, factum videtur. Avis Cereri ſacra, teſte Porphyr. lib. 3 *περὶ ἀποχῆς: Grues per autumnum in loca calidiora diſcedunt, ducem ſequentes, quem eligunt: In agmine extremo, qui per vices cæteris acclament, diſpoſitos habent, volando triangulí formam efficiunt*, Cic. de N. Deor. 2, 49. Cum vocem mittunt vel clangunt, proprie *Gruere* dicuntur: ut Feſtus auctor eſt. Tam longe exaudire grues, quam homo videt, Porphyrius auctor eſt lib. 3 *περὶ ἀποχῆς*, p. 264. v. Barth. ad Claudian. p. 431 ſeqq. Virg. Georg. 1, 120, & Æn. 10, 265 *Strymoniæ grues* ſunt g. f. Sed m. g. Horat. 2 ſat. 8, 87 *Membra gruis ſparſis ſale.* Color veſtimentorum quidam *Thrēïciam gruem* refert apud Ovid. A. A. 3, 182. ¶ 2. Pulli gruum *Vipiones* vocantur, Plin. lib. 10 c. 49. ¶ 3. *Grus* machina, non minus ac corvus demolitor, ein kranich, Vitruv. 10, 19.

¶ Gruo, *grŭĕre*, gruum proprium. Gloſſ. Vet. *Gruunt, γερανίζουσιν.* Et Auct. Philom. v. 23 *Grus gruit.* Hinc

¶ Congruo, *ĕre*, convenire, conſentire, übereinkommen, übereinſtimmen. Feſtus: *GRVERE*, inquit, *dicuntur grues: ut ſues grunnire. Vnde tractum eſt* congruere, *hoc eſt, convenire. Quia id genus volucrum minime ſolivagum eſt.* Non prætermittendus eſt & loh. Sarisberienſis locus ſuper hoc verbo de Nugis Curialium 1, 13: *GRVS*, inquit, *ſemper affert, quod expedit: unde & gruere verbum ambiguum eſt. A quo* congruere, *quod proficit*; & ingruere, *quod officit. Vnde illud:* bis vitibus ingruit imber. Ter. Eun. 5, 9 init. *Nam in me plane Dii poteſtatem ſuam Omnem oſtendere, cui tam ſubito tot congruerint commoda*: i. e. ſimul venerint, contigerint. Sic Tacitus pro ſimul incidere, uſus eſt Hiſt. 1, 71 *Forte congruerat, ut Clodii Macri & Fonteï Capitonis cædes nunciarentur*, es traf ungefähr zu. Id. Ann. 12, 6, 2 *Datum ab ea fœcunditatis experimentum, & congruere artes honeſtas*: i. e. ſimul convenire, accedere &c. Liv. 3, 24 *Omnes ea res in unum congruentes.* Id. 29, 6 *Congruere in morem*, ubi plura exempla Gronovius laudavit. Contraria ſunt, differre, diſſidere, diſcrepare. Ter. Phorm. 4, 5, 14 *Mulier mulieri magis congruit*, weiber ſchicken ſich beſſer zuſammen. Sic igitur utimur, *congruere alicujus ingenio*, vel, *cum ingenio*: Cic. de Amic. c. 8 *Cum moribus & natura alicujus congruere.* Id. Attic. 2, 8 *Ejus ſermo cum litteris tuis congruit.* Et, *Congruere ſententiæ Deorum*, i. e. accommodari, ſeu conſentire cum ea, apud Nep. 6, 3, 5. Sen. ep. 9 *Initia inter ſe & exitus congruant.* ¶ 2. Ter. Heaut. 3, 1, 19 *Ne nos inter nos congruere ſentiant, congruere* ſecundæ conjugationis eſt, & tertiam longam habet: alias enim laboraret verſus. Multa enim verba veteres in ſecunda, & tertia ſimul declinarunt: ut Fervēre, & Fervĕre; Fulgēre, Fulgĕre, &c.

¶ Congruens, *tis*, conveniens, aptus, gemäß, geſchickt, bequem, übereinkommend. Salluſt. de Rep. Ordin. 2 c. 13 *Multitudo nullo modo inter*

inter se congruens. Cic. fam. 7, 23 *Erat aptum bibliothecæ, studiisque nostris congruens.* Plin. Paneg. c. 38 *Congruens erat, eamdem immunitatem obtinere.* Et ibid. c. 91 *Congruens tenor vitæ.* Compar. *Congruentior.* Lactant. 4, 26, 13 *Quid congruentius Deo?* Superl. Apul. Apol. p. 320 ed. Elmenh. *Congruentissima voce.* Et Tertull. extr. lib. de Anima: *Congruentissimum est, animam, licet non exspectata carne, puniri, quod non sociata carne commisit.* conf. de Resurr. Carn. c. 14. Et Augustin. sub fin. lib. 8 Confess. *Congruentissimum suis moribus.*

¶ Congruenter, adv. füglich, gemäß. Cic. de Fin. 3, 7 *Congruenter naturæ convenienterque vivere.* Compar. Minucius Felix c. 40 seu sub finem opusculi: *De quibus crastino, ut de toto, congruentius, promptius requiremus.* Augustin. epist. 19 c. 2 *Invidiam congruentius devitare non possit.* Id. Retractat. 1, 7 *Omnia deficientia sic ordinantur, ut ibi sint, ubi congruentissime possunt esse: quia & illi, qui non recurrunt, congruentissime in pœna sunt.* Tertull. de Pudicitia c. 8 extr. *Mendicitatis & histriones, cum allegoricos gestus accommodant canticis, alia longe a præsenti & fabula, & scena, & persona, & tamen congruentissime exprimentes.*

¶ Congruentia, æ, f. similitudo, symmetria, gleichheit, füglichkeit; ut, *Congruentia morum,* Suet. Othon. c. 2. *Congruentia pronunciandi,* Apulej. Apol. p. 283 ed. Elmenh. Et, *Congruentia partium,* Augustin. Civ. D. 22, 20.

¶ Congruus, *a, um,* congruens, conformis, aptus, gleichförmig, übereintreffend. Plaut. Mil. 4, 3, 23 *Cum illa congruus sermo tibi.* Apul. Milet. lib. 6 *Jam faxo nuptias non impares, sed legitimas & juri civili congruas.* Et Palladius 1, 12 *Congruis cæli regionibus.*

¶ Congrue, adverb. idem. Mart. Capella lib. 6 p. 195 *Si congrue videtur asseritum.* Symm. 10, 72 *Congrue in eos vindicari.*

¶ Congruĭtas, *ātis,* f. congruentia. Symmach. 9 epist. 42 *Personarum æquatio, & bonestate & possibilitate congruitas.*

¶ Incongruus, *a, um,* non congruus, unbequem, ungeschickt. Val. Max. 4, 1, 12 *Quæ facta eorum ac dicta quam incongruo ambitu amplectar.* Aliqui habent *quam angusto.* Apul. lib. 3. de Dogm. Platon. post princip. *Incongruæ inter se propositiones.*

¶ Incongrue, adv. idem. Augustin. ad Hieron. epist. 9, 4 *Quod si facere vellet; nec mendaciter, nec incongrue faceret.*

¶ Incongruens, *tis,* idem quod *incongruus,* sed præstantioris usus. Plin. 4 epist. 9 *Alteram sententiam dissolutam atque etiam incongruentem vocant.* Gell. 12, 5 *Stoica disciplina pleraque incongruens est.*

¶ Incongruenter, adv. inconvenienter, unfüglich. Tertull. de Baptismo c. 19 *Nec incongruenter quis ad figuram interpretabitur.*

¶ Incongruentia, æ, f. inconvenientia, die unfüglichkeit, ungleichheit. Tertull. adv. Marc. 2, 25 *Infirmitates & incongruentias interpretandas purgandasque pertendam.* conf. idem de Anima c. 32. Et Lactant. 5, 13 sub fin. *Seneca incongruentiam hominibus objectans.* Et Augustin. Civ. Dei 22, 19 *Incongruentia partium.*

¶ Ingruo, *ĕre,* invadere, irruere, impetum facere, ut Servius interpretatur, einfallen, hereinbrechen. vide & supra in *Congruo.* Virg. Æn. 12, 628 *Ingruit Æneas Italis, & prælia miscet,* er setzet auf sie zu. *Æstas ingruit,* Colum. 11, 3; *frigus,* Id. 4, 29. Sic, *Nox, metus ingruit,* fällt ein. *Morbi ingruunt gentibus universis,* Plin. 7, 50 extr. Quod Livius cum præpositione expressit 4, 30 *Morbi in agrestes ingruerant.*

¶ Ingruens, *tis.* Liv. 4, 32 *Ingruente fato.* Plin. 5, 52 *Senio ingruente.* Id. 2, 18 *Ingruentes solis radios sentit luna.*

GRY, γρῦ vel γρῦ minimum quiddam significat, aut rem vilissimam, ut fordes unguium: aut vocem suillam. Scaliger in Conject. interjectionem γρῦ porcorum propriam esse dicit, unde γρύζειν *grunnire,* sicut *mu* canum, unde *mutire.* Hinc Græci & Latini statuentes, ne minimam quidem vocem ab aliquo esse prolatam, communi proverbio dicunt: οὐδὲ γρῦ, *ne gry quidem,* i. e. ne tantillum quidem. v. Lipf Epist. Qu. 1, 2.

GRYLLVS, *i,* m. γρύλλος, bestiola, similis locustis, eine feld-heyme, feld-grylle, Plin. 29, 6. *Blattæ,* heymen: vide suo loco. *Grylli* nomine Dialogum scripsit Plutarchus. Est & Aristotelis *Gryllus,* cujus meminit Quintil. 2, 17 de usu superstitioso an medico Keuch. ad Samon. 292. ¶ 2. *Grylli,* etiam picturæ ridiculæ genus: *grotesco* Itali vocant. Plin. 35, 10 sub fin. *Idem* (Antiphilus) *jocoso nomine GRYLLVM vidiculi habitus pinxit. Vnde hoc genus picturæ GRYLLI vocantur.* Hinc forte etiam Germani fictas & fatuas cogitationes appellant grillen.

¶ Grullo, vel Grillo, *are,* schreyen wie die grillen. Auct. Philom. v. 6 *Et gryllus gryllat.*

GRŸNÆVS, *i,* m. Apollinis cognomen, a Grynæo nemore, in Ioniæ finibus, Gryno filio consecratum. Alii tamen a *Gryna,* Mœsiæ civitate, deducunt, a *Gryno* Euripili filio sic nominata; v. Servium ad illud Virg. ecl. 6, 72 *His tibi Grynæi nemoris dicatur origo.* Silius 13, 400 *Sic ad Grynæam, quæ tum sub nomine Phœbi Autonoë tripodas sacros antrumque tenebat,* &c. Sed Drakenb. legit Cymæam, quamquam neque alterum illud damnandum.

GRŸPHES, vel quod propius ad Græcam scripturam accedit, *grypes,* a *gryps,* γρύψ: Ita enim in vetere Glossario: *Grupes,* γρῦπες, (*u* pro *y* antiqua scribendi ratione) & *Gryphi,* a *gryphus,* greiffen. Fabulosum genus ferarum in Hyperboreis montibus: omni parte leones sunt, alis & facie aquilis similes, equis vehementer infesti, Apollini consecrati, ut Servius de iis ad illud Virgil. eclog. 8, 27 scribit: *Iungentur jam gryphes equis.* Conf. Claudian. 6 consul. Honorii v. 30; & Sidon. carm. 2, 307. Animal etiam Plinio auctore, fabulosum 10, 49. Quod & aliis scriptoribus plerisque videtur: inter quos Cardan. de Subtil. 17, 97; Arrian. lib. 5. Nicremberg. 5, 22. Sed hic distinguit Keckermann. disp. 18 probl. 11. conf. Voët. Disp. Theolog. Tom. 1 p. 728. De gryphibus in nummis Spanh. diss. 5 p. 270. Mela in Scythiæ Europææ descriptione, *Gryphi,* inquit, *sævum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mire amant, mireque custodium, & sunt infesti attingentibus.* Huc pertinet illud Plauti Aul. 4, 8, 1 *Pici divitiis qui aureos montes colunt, Ego solas supero.* Nam *pici* iidem qui *Gryphes.* Nonius 2. 641 PICOS, *veteres esse voluerunt, quos Græci* γρῦπας *appellant. Et bi ex montibus Hyperboreis aurum effundere creduntur.* Dicuntur & Arimaspi exercere cum Gryphis certamina, *mira cupiditate & feris custodientibus aurum, & Arimaspis rapientibus,* ut verba Plinii sunt 7, 2. In Gesneri Chrestomathia Pliniana n. 110 est carmen de *gryphibus,* in quo & noris adjectis veterum tententiæ & fabulæ referuntur.

GRŸPVS, *i,* m. γρυπός, quasi γρυπὸς ὠτί, nasum habens aduncum seu aquilinum, ein krummnäsichter.

Guajacum, ut lignum guajacum, vide *Ilebenus.*

GŬBERNO, *avi, atum, are,* κυβερνᾶν, regere, administrare, regieren, verwalten. Cic. fam. 2, 7 *Te hortor, omnia gubernes & moderere prudentia tua.* Id Att. 10, 8 p. 149 *Si ii remp. regent, quorum nemo duos menses potuit patrimonium suum gubernare.* Id. Att. 6, 3 *Sed hæc Deus aliquis gubernabit,* das wird Gott walten, lencken. Martial. 9 epigr. 27 *Virga gubernet equum.*

¶ Gubernans, *tis;* ut, *Fortuna gubernans,* Lucret. 5, 108.

¶ Gubernatus, *a, um,* gelencket, angeführet. Cic. ad Brut. epist. 10 *Cæsarem meis consiliis adhuc gubernatum quidam impulerunt.*

¶ Gubernator, *ōris,* m. κυβερνήτης. Rector proprie & moderator navis, der steuer-mann, fahr-meister v. Schesser. de Milit. Naval. 4, 6. Cic. de Senect. c. 6 *Gubernator clavum tenens sedet in puppi.* Et Phil. 7 extr. *Summi gubernatores in magnis tempestatibus nonnunquam a vectoribus admoneri solent.* Et Sen. epist. 85 *Tempestas & procella nocet gubernatori, non tamen illum deteriorem facit.* Et Plin. 9 epist. 26 *Nequaquam par gubernatoris est virtus, cum placido, & cum turbato mari vehitur.* Apul. de mundo: *Quod est in triremi gubernator, in curru vector, præcentor in choris, lex in urbe, dux in exercitu; hoc est in mundo Deus.* ¶ 2. Hinc per translationem de quovis alio moderatore, ein regent, verpfleger, regierer. Cic. pro Rabir. c. 9 *Custodes gubernatoresque reipublicæ.*

¶ Gubernatrix, *īcis,* f. Ter. in fine Eunuchi: *An fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit?* so dieses alles also regieret hat. Cic. de Orat. 1, 9 extr. *Ista præclara gubernatrice, ut ais, civitatum, eloquentia Rempubl. disfiaverunt.*

¶ Gubernatio, *ōnis,* f. die regierung. Cic. de Invent. 2, 54 *Continentia est, per quam cupiditas consilii gubernatione regitur.*

¶ Gubernāculum, *i,* n. clavus navis, πηδάλιον, das steuer-ruder. Metaphora locutiones elegantes præstat; ut, Cic. de Invent. 1, 3 *Cum ad gubernacula reipub. temerarii, atque audaces homines accedunt, maxima ac miserrima naufragia fiunt.* Et, *Tenere clavum, & tractare gubernacula reip.* Cic. pro Sext. c. 9. Idem pro Rosc. Am. c. 18 *Sedere ad gubernacula reipublicæ:* Et, *Tradere oratori gubernacula civitatum regendarum,* de Orat. 1, 49. *Recedere a gubernaculis,* Idem fam. 16, 27.

¶ Gubernāmen, *ĭnis,* n. das regiment. Ambros. Inscript. Epist. 7, 44.

¶ Gubernum, *i,* n. κυβέρνιον, pro *gubernaculo* Lucilius dixit, ut Nonius obfervat 8, 59 *Detundere gubernum.* Et Lucret. 2, 553 *Disjectare solet magnum mare transtra, guberna,* &c.

¶ Gubernium, *i,* n. pro gubernatione etiam antique Labetius apud Gellium 16, 7.

¶ Gubernio, *ōnis,* m. pro *gubernatore,* apud Isidorum 19, 1.

¶ Guber, *ĕris,* m. itidem pro *gubernatore.* Gloss. Iat. gr. *Guber,* κυβερνήτης.

¶ Adguberno, *are,* lencken helffen. Florus 2, 8, 1 *Adgubernante fortuna.* Id. 3, 5, 16 *Pedibus iter adgubernans,* de natante.

¶ Archigubernus, *i,* m. ἀρχικύβερνος, i. e. gubernatorum princeps, classis præfectus, ein admiral. Iavolen. ICt. l. 46 ff. ad SC. Treb. v. Voss. de Vit. L. L. 1, 16; & Salmas. de Iure Att. de R. p. 388.

¶ Præguberno, *are,* vorher regieren. Sidon. 5 epist. 13 *Musculis similis balænarum corpulentiam prægubernantibus.*

¶ Progubernator, *oris,* m. der unter-steuermann. Cæcil. apud Non. 13, 17 *Cui progubernator prope evertit prosumiam.*

¶ GŬLA, *æ,* f. œsophagus, fistula, per quam cibus descendit, der schlund, die kehle *Gulam laqueo frangere,* Sallustius dixit Cat. c. 55 mit dem stricke würgen, erdrosseln, hencken. Martial. 4 epigr. 78 *Apponunt oculis plurima, pauca gulæ* ¶ 2. Pro vorandi cupidine studioque Suetonius *gulam* posuit Vitellio c. 7, *Galba præ se tulit nullos minus metuendos, quam qui de solo victu cogitarent: ac posse provincialibus copiis profundam ejus expleri gulam.* Martial. 14 epigr. 220 *Cocus domini debet habere gulam.* ¶ 3. *Gula follis,* Plaut. Aulul. 2, 4, 23, das loch am blase-balg.

¶ Gŭlōsus, *a, um,* vel vorax, vel gulæ delicatæ, freßig, naschhafft, der ein verwöhntes maul hat. Hieronym. epist. 7 ad Lætam, *Gulosa abstinentia,* de Ilidis & Cybeles sacerdotibus loquens, qui continentiæ specie implebantur nitidissimis cupediis. Adde Iuvenal. 11, 19. Compar. Martial. 7 epigr. 20 *Nihil est miserius, nec gulosius Sanctra.* Eleganti translatione idem Martial. 10 epigr. 59 in Lectorem delicatum: *Non opus est nobis nimium lectore goloso, Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.*

¶ Gulose, adv. niedlich, leckerhaft; ut *Gulosius condire cibos,* h. e. ita condire, ut nulli parcatur sumtui, modo gula iis afficiatur, apud Colum. in præf. 1. Martial. 3 epigr. 22 *Nil est, Apici, tibi gulosius fatum.* Et Tertull. de Resurr. Carnis c. 1 *Gulosissime nutrit.*

¶ Gŭlo, *ōnis,* m. ein naschemaul, der gerne ante bissen isset. Apul. Apol. *Gulones omnes, qui impenso pretio a piscatoribus mercantur.* conf. Macrob. Sat. 7, 12; & Festum in *Ingluvies.* ¶ 2. *Gulo* animal est in septemtrione, Lithuania scilicet & Moscovia, (alibi enim mus-

nusquam reperitur) voraciſſimum & inutile, magnitudine canis, facie felina, corpore & cauda vulpinis, colore nigro, veſcitur cadaveribus, adeo ut extendatur & inflectur tympani inſtar. Repletum ventrem inter duas arbores ſtringit, ut excrementa protrudat: poſt quod ad cadaver redit, aut aliud quærit, ſeque eo denuo diſtendit, ein vielfraß. *Roſſomacam* Sarmatæ vocant, Suedi, jerff, Geſner. ex Olao Magno. Si *hiæna* aut *crocuta* animal illud non eſt, cognatum certe eſt idem.

¶ Gulator, *ōris*, m. idem. Gloſſ. Vet. *Gulatores*, λάγνοι, μάκται, καταφάγαδες. A *Gulare* eſt, cujus compoſitum jam ſequitur.

¶ Gluvia, *æ*, m. idem ac *guloſus* vel *gulo*. Ex Lucilio producitur, ubi aliis eſt *Genua* vel *Gumia*. v. Cic. de Fin. 2, 8; & conf. Douſæ Reliqu. Lucil. p. 82; & Lauremb. Antiq. p. 198.

¶ Degŭlo, *are*, quod Nonius 2, 223 *Gulæ dare* exponit, atque in id Afranii locum ſubjungit, quo eſt, *illegulaſſe oportuit*, verſchlemmen, verfreſſen. Adde Cariſium lib. 1 p. 80.

¶ Degulatus, *a*, *um*, verſchluckt, aufgezehrt. In fragmento Plautus: *Poſtquam degulato patrimonio pauper eſt factus.*

¶ Degulātor, *ōris*, m. ein ſchlemmer. Apul. Apol. p. 322 *Omnia in paucis annis ſic degulator ſtudioſe in ventrem condidit, & omnimodis colluvetionibus dilapidavit.* Iſidor. lib. 10 lit. *D. Degulator, quod gulæ ſit deditus.*

¶ Ingluvies, *ei*, f. Feſto a *Gula* eſt, quaſi *Inguluvies*. Primum ſignificat ſinum, qui circa guttur eſt, & in quem aves cibum recondunt, antequam in ventrem demittant, der kropf, die unter-kehle. Colum. 5, 8 de pullis gallinaceis: *Singuli tentandi, ne quid deſterni habeant in gutture. Nam ſi vacua non eſt ingluvies, cruditatem ſignificat.* Virg. Georg. 3, 431 de ſerpente: *Piſcibus ingluviem explere.* ¶ 2. Pro gutture & collo humano. Apul. 1 Met. 109 *Vt reſtis ad ingluviem adſtricta, ſpiritus officia diſcluderet.* ¶ 3. Tandem, ut gula, ita & *Ingluvies* voracitatem ſonat & prodigentiam, die freßigkeit. Horat. 1 ſat. 2, 8 *Parentis præclaram rem ingluvie ſtringere*, durch die gurgel jagen. Salvian. lib. 1 de Gubern. p. 36 *Ventris ingluvies.*

¶ Ingluviōſus, *a*, *um*, freßig, apud Feſtum in *Ingluvies*. Et Iſidor. lib. 10 litt. I, *Ingluviōſus a gula & voracitate dictus.*

GVLVSSA, *æ*, m. Maſiniſſæ Numidarum regis filius, Micipſæ frater. v. Sall. Jug. c. 5. Forte idem eſt, de quo Plin. 8, 10.

Gumen, vide mox in *Gummi*.

GŬMIA, *æ*, m. vox antiqua, gülonem, ſive lurconem ſignificans, ein ſchlemmer, freſſer. Joſephus Scaliger Conject. in Varron. a Græco, γόμος deducit, quod ſignificat πλήρωμα τῆς νεὼς ἕρμα. *Saburram* Latini vocant. Eſt apud Feſt. in voce *Ingluvies*: & Lucil. lib. 30 *Quo veniunt illæ gumiæ, vetulæ, improbæ, ineptæ &c.* conf. Nonius 2, 377, ubi *Genuæ* dicuntur, & in MS. *Gemiæ*. Sed & idem Lucilius apud Cic. de Fin. 2, 8 *Compellans gumias ex ordine noſtros.* Et Apul. Apol. *Teſtimonium ex libello legi audiſti gumiæ cujusdam & de ſperati lurconis, &c.*

¶ Degumio, *are*, vel Degumo, *are*, verfreſſen, legendum in Gloſſis Philoxeni pro *Degunere*, ἀπογεύεσθαι, συγγεύσαι. v. Voſſ. Etym. p. 242.

GVMMI, n. indeclin. κόμμι, liquor viſcoſus ex arboribus, reſina, harß, gummi; ut, *Gummi optimum ex Ægyptia ſpina*, Plin. 13, 11 pr. Vel ¶ 2. Hæc *Gummis*, fœm. Ita Plinium fere ſemper adhibere, oſtendit Gron. ad 22, 23. Sic etiam apud Columellam legitur 12, 50 *Nova dolia, liquida gummi perluere*, härßen, verpichen, & ibidem, *craſſa gummi.* ¶ 3. Scribitur & *Cummis*. v. Cato de R. R. c. 69.

¶ Gumen ſive Gummen, *ĭnis*, n. idem. Pallad. Oct. t. 14 *Pini frugiferi gumen.* Idem Novemb. t. 7 *Antequam incipiat gumen lacrymare*: ubi in MS. *gummine.* Sed Oct. t. 12 *Deſinit gumma effluere*; ubi etiam in MS. *gummen.*

¶ Gummātus, *a*, *um*, ubi gummi eſt, harßig. Pallad. Oct. t. 12 *In ceraſis & in omnibus gummatis*, ſcil. arboribus.

¶ Gummīno, *are*, gummi producere, harß von ſich geben. Pallad. Jan. t. 16 *Prunus inſerenda eſt, antequam gumminet.* v. Barth. Adverſ. 38, 4.

¶ Gummītio, *ōnis*, f. illinitio ex gummi, die beſtreichung mit harß, verkleibung. Colum. 12, 50 *In perpetuum una gummitione contenti ſunt.*

¶ Gummōſus, ſive Gumminoſus, *a*, *um*, gummi abundans, harßig. Plin. 12, 9 de bdellio arbore: *Indicum humidius & gumnoſum.* Harduinus auctor eſt, in MSS. eſſe *gumminoſum.*

¶ Gummeus, *a*, *um*, idem forſan. Auſonius Idyll. 6, 74 *Gummea fletiferi jaculatur ſuccina trunci*, ex Vlitii emendatione, qui *gummi inſtar defluentia* interpretatur. Cæteri legunt *gemmea.*

GVRDVS, *i*, m. ſtolidus, ein narr, tölpel. Quintil. 1, 5 *Gurdos, quos pro ſtolidis accipit vulgus, ex Hiſpania duxiſſe originem audivi.* v. Burm. p. 66. Vſus hac voce & Laberius apud Gellium 17, 7.

GVRGES, *ĭtis*, m. aquarum congeries profunda, ſupra quam aquæ in gyrum verturtur, ein wirbel auf dem waſſer, tiefer tümpffel. Cic. de Aruſp. Reſp. c. 27 *Quæ Charybdis tantos exhaurire gurgites poſſit.* Martial. 4 epigr. 66 *Raptus flumineo venit de gurgite piſcis.* Ovid. Art. 3, 426 *Quo minime credas gurgite piſcis erit.* Et plur. Stat. 4 Silv. 5, 40 *Tuſcis Gurgitibus puer innateſti.* Pro palude poſuit Avienus Arateis v. 381 *Lernæi gurgitis hydræ.* Pro mari Idem, ibidem v. 41, & v. 344. Et Virg. Æn. 1, 118 *Apparent rari nantes in gurgite vaſto.* ¶ 2. Per translationem *Gurges* pro gulone & lurcone prodigioſe voraci uſurpatur, quamquam Meurſius hanc primariam vocis notionem exiſtimat, & inde translatam ad aquas, ſeu navivoros illos fluviorum vortices, ein ſchlemmer, ſchlucker, durchbringer. A Græco enim γοργών, quod nomen, Suida teſte, dabatur etiam τοῖς ϕοβεροῖς ἐς γαστριμαργίαν, primo *Gurgen*, deinde *Gurges* factum: ut *limen* & *limes* dicitur. vide ipſum Mantiſſa ad lib. de luxu Roman. c. 12. Cic. in Piſon. c. 17 *Ille gurges atque helluo natus abdomini ſuo, non laudi atque gloriæ.* Id. pro Sext. c. 52 *Gurges & vorago patrimonii.* Hinc Fabius a devorato patrimonio *Gurges* cognominatus eſt. v. Macrob. Saturn. 2, 9.

¶ Gurgŭlio, *ōnis*, m. fiſtula colli, per quam ſpiritus commeat, die luft-röhre, gurgel. Varro de R. R. 2, 3 *Hircus cervice & collo breve, gurgulione longiore.* Lactant. de Opificio c. 11 *Spiritus contra, qui eſt incorporalis, ac tenuis, qui ſpatium ſibi facere non poterat, accepit viam fatalem, quæ vocatur GVRGVLIO. Is conſtat ex oſſibus flexuoſis ac mollibus, quaſi ex annulis in catenæ modum compactis & coharentibus, patetque ſemper hinc tranſitus.* Adde Perſ. 4, 38; & Prud. 2 adv. Symm. v. 1053. Et plur. *Gurgulliones*, Arnobius 3 p. 107 dixit. Plin. Valer. 2, 17 *Pulmones eum ſuis gurgulionibus.* ¶ 2. Vermiculus, ein korn-wurm, Plin. 18, 30. Sed tunc rectius *Curculio*, de quo ſupra in C. ¶ 3. Pudendum virile ita appellatur Perſ. 4, 37. ¶ 4. Vet. Gloſſ. *Gurgulio, δικμάτιον βραχύ.* Vbi cum *gurguſtio* confundi videtur.

¶ Gurguſtium, *i*, n. obſcura & latens taberna eſt Servio, ein loch, huren-winckel. Cic. in Piſon. c. 6 *Meminiſtine, neſcio quo e gurguſtio prodire, capite involuto, &c.* v. *Gurgulio* n. 4.

¶ Gurguſtiŏlum, *i*, n. diminut. Apulej. lib. 1 de A. A. *Ergo brevitatem gurguſtioli noſtri ne ſpernas petu*, die ſchlechte herberge. *Larem parvulum*, poſt pauca hoc gurguſtiolum ſalutat.

¶ Gurguſtodonius, *a*, *um*, adject. ut, *Gurguſtodonii campi*, ficte apud Plaut. Mil. 1, 1, 13.

¶ Egurgito, vel Exgurgito, *are*, i. e. evomere, effundere, ſpeyen, herauß-ſpeyen. Plaut. Epid. 4, 2, 12 *Argentum egurgitare domo prorſum*, vide Nonius 2, 265.

¶ Egurgitatio, *onis*, f. apud Auguſtinum.

¶ Egurgitator, *oris*, m. apud Hieronymum.

¶ Ingurgito, *are*, proprie abſorbere; per metaphoram, cibo & potu & aliis rebus intemperanter ſe obruere, in ſich ſchlucken, einſchlucken, vertieffen; ut, *Ingurgitare ſe vino, cibis*, Cicer. de Fin. 2, 8 *Ingurgitare in ſe merum*, Plaut. Curc. 1, 2, 35. *Toto corpore me ingurgitavi*, Petron. c. 86. *Ingurgitare ſe in flagitia*, i. e. immergere, Cic. in Piſon. c. 18, darinnen erſoffen ſeyn. Et Apul 3 de A. A. *Noctibus ac diebus nil quicquam rei, quam merum ſevienti ventri tuo ſoles aviditer ingurgitare*, hineinſchütten. Et lib 7 p. 192 idem: *Poculis crebris grandibusque ſingulos ingurgitare*, beſauffen. Transfertur quoque ad alia: ut, *Ingurgitare ſe in Philoſophiam*, Gell. 5, 16, ſich vertieffen. Sic & Cic. in Anton. 2, 27 *In ejus copias cum ſe ſubito ingurgitaviſſet*, i. e. cum eum divitiis ſpoliaſſet, & has convertiſſet in uſum ſuum.

¶ Ingurgitātus, *a*, *um*, vollgeſaufft, berauſcht. Petronius c. 79 *Anus diutius ingurgitata ne ignem quidem admotum ſenſit.* Et Macrob. Somn. Scip. 1, 3 *Temeto ingurgitatus.*

¶ Ingurgitatio, *ōnis*, f. das vollſauffen. Iul. Firmic. 5, 8 *Qui ludis, & fabulis, & conviviis, & ingurgitationibus delectantur.*

GVRRIO, *ire*, de luſciniis Apul. Met. 3 extr. *In ſolitudine canticum adoleſcentiæ gurriunt.* Verbum fictum ad exprimendam minutionem vernantium aviculatum, dicente Colvio ad h. l. p. 193.

GVSTO, *avi*, *atum*, *are*, ſchmecken, koſten. *Aquam guſtare*, Cic. fam. 7, 26. *Vva peracerba guſtatu*, Id. de Senect. c. 15, niſi ad nomen referre mavis. Virg. Æn. 1, 477 *Pabula guſtaſſent Troje.* ¶ 2. Per metaph. idem quod attingere, experiri, verſuchen. *Non guſtarat illam tuam Philoſophiam*, Cic. in Piſon. c. 24, hoc eſt, cognoſcere cœperat. Sic, *Primis labris aliquid guſtare*, &, *primoribus labris guſtare aliquod vitæ genus*, apud Cic. N. Deor. 1, 8, eſt leviter attingere, ein wenig berühren, verſuchen. *Numquam vitæ amorem guſtavi*, Lucret. 5, 180. v. Barthii Adverſ. 10, 15. *Guſtare ſermonem alicujus*, pro aucupari, ſublegere, aufmercken, Plautus dixit Moſt. 5, 1, 13. ¶ 3. *Guſtare* etiam dicimur, quo ante cœnam parce ac leviter veſcimur. Suet Aug. c. 76 *Veſcebatur & ante cœnam, quocunque tempore & loco ſtomachus deſideraſſet. Verba ipſius ex epiſtolis ſunt*, NOS IN ESSEDO PANEM ET PALMVLAS GVSTAVIMVS. v. Salmaſ. ad Vopiſc. v. *Guſtatoriam.*

¶ Guſtans, *tis*. Petron. c. 33 *Guſtantibus adhuc nobis.* Et Corn. Gallus 1, 98 *Guſtanti baſia plena dare.*

¶ Guſtatus, *a*, *um*, gekoſtet, geſchmeckt, apud Plinium.

¶ Guſtatus, *ûs*, m. ſubſt. der geſchmack. Cic. N. Deor. 2, 63 *Guſtatus pomorum jucundus.* conf. paullo ante c. 56. Id. de Orat. 3, 25 *Guſtatus eſt ſenſus ex omnibus maxime voluptarius, &c. Vva peracerba guſtatu*, Id. fam. 7, 26.

¶ Guſtatio, *ōnis*, f. eſt prima pars cœnæ, gulæ incitamentis conſtans. Petron. c. 21 *Diſcubuimus, & guſtatione mirifica initiati vino & Falerno inundabamur.* conf. c. 31. v. *Guſtus* n. 2. Etiam pro jentaculo poni vult Salmaſ. ad Vopiſc. Tac. c. 11.

¶ Guſtatorium, *i*, n. menſula teſtudinea, in qua *guſtatio* apponitur. vid. Intt. ad Martial. 14, 88. Plin. 5 ep. 6, 37 *Guſtatorium graviorque cœnatio margini imponitur.* Vet. Gloſſ. *Guſtatorium*, γευσίδιον. *Promulſidarem menſam* Petronius vocat, ubi vide interpretes. ¶ 2. Apud Petron. c. 34 *Guſtatoria* ſunt poculi genus, ex quo mulſum ſumebant, quod in *guſtatione* ſive *antecœna* ponebatur. Antiqui enim in conviviis non temere primam ſitim niſi mulſo ſedabant. v. Lipſ. lib. 3 Antiqu. Lect.

¶ Guſtābilis, *e*, geſchmackig, das man koſten kan.

¶ Guſtus, *ûs*, m. ſenſus, der geſchmack. *Libidinoſi, avari, facinoroſi, veræ laudis guſtum non habent*, Cic. Phil. 2, 45. Colum. 2, 2; & 11, 2 *Panis potionisque bonitatem guſtu explorare*, koſten. ¶ 2. *Guſtus* etiam ſive *guſtatio* dicebatur prima pars cœnæ, quæ & *antecœna* dicebatur, der erſte gang. v. Lipſ. lib. 3 Antiq. Lection. Sic Martialis 11 ep. 52 *Hæc ſatis in guſtu.* ¶ 3. δεῖγμα ſ. exemplar rerum venalium, quod dant venditores, eine probe zu koſten. v. Caſaub. ad Athen. 1, 22. Hinc met. Sen. de clem. 1, 1 *Principatus tuus ad guſtum exigitur*, ubi ad prima illa Neronis tempora reſpicit, quibus reſpondere par erat reliqua. Id. epiſt. 11 *Dedit nobis guſtum, ad quem reſpondebit*, er wird wohl einſchlagen. Ita *guſtum* dixeris, quem vulgus dicit *praguſtum*, vorſchmack. Petron. c. 22 *Minimum veluti guſtum hauſire ſomni.*

¶ Guſtum, *i*, n. ferculum quod guſtando accipitur; ut, *Guſtum verſatile*, quale deſcribit Apicius 4, 5. Et Petron. c. 76 *Non nihil hæc jactura guſti fuit.*

¶ Guſtŭlus,

¶ Gustŭlus, *i*, m. idem. Apulej. l. 9 Milef. Ova *gustulum* dixit, quod ab ovis cœnam ordirentur antiqui. v. Lipsium loco laudato p. 93. Id. Apul. 2 Milef. p. 119 de suavio: *Heus tu, Scholastice, dulcem amarum* gustulum *carpis. Cave, ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem contrahas.*

Composita:

¶ Degusto, *are*, idem cum simplici, kosten. Plin. 18, 2 *Ne degustabant quidem novas fruges aut vina.* Cic. Art. 1, 16 *Ex oratione pauca degustes.* ¶ 2. Item, contingere, berühren. Lucret. 2, 192 *Degustant ignes celeri flamma tigna.* conf. Virg. Æn. 12, 376 *Et summum degustat cuspide corpus.* Add. Drakenb. ad Sil. 9, 523. & *Delibo* n. 2. ¶ 3 Explorare significat, & expiscari, ausforschen. Cic. Att. 4, 8 extr. p. 397 *Tu velim e Fabio odorere, & istum convivam tuum degustes.*

¶ Degustatus, *a, um*, ausgekostet; ut, *Degustata vasa vel dolia*, Vlp. 1 D. de peric. & comm. rei vend.

¶ Degustatio, *ōnis*, f. die auskostung. Vlpianus ibid. conf. Tertull. de Resurr. carn. c. 34.

¶ Ingusto, *are*, gustandum dare, zu kosten geben. Tertull. adv. Gnostic. c. 7 *Iovi in media urbe sanguis humanus ingustatur.* Sed

¶ Ingustabilis, *e*, quod gustari non potest, unschmackhaft; ut, *Fons ingustabilis*, Plin. 2, 106.

¶ Ingustatus, *a, um*, non gustatus, unversucht. Horat. 2 sat. 8, 30 *Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.*

¶ Prægusto, *are*, vorher kosten, credenzen; ut, *Prægustare pocula*, Iuvenal. 6, 633. Et mox v. 660 *Prægustare Pontica medicamina regis*, mithridat zuvor einnehmen.

¶ Prægustatus, *a, um*, gekostet, credenzt. Plin. 27, 9 *Prægustato melle.* Id. 21, 3 *Antonius non nisi prægustatos sumpsit cibos.*

¶ Prægustator, *ōris*, m. ein credenzer, qui cibos Principi prægustat. Suet. Claud. c. 44 *Veneno occisum convenit: quidam tradunt per spadonem prægustatorem.* Vide ibi Torrentium, itemque Pignorium de Servis p. 65. Vet. Inscript. Grut. p. 63 n. 5 PRÆGVSTATOR AVGVSTI. ¶ 2. *Prægustator libidinum*, Cic. pro Domo c. 10.

¶ Prægustatīvus, *a, um*; ut, *Prægustativa comestio*, Fulgent. de Verb. Ant.

¶ Regusto, *are*, wiederversuchen, wiederholen. Cic. Att. 13, 13 fin. *Crebro regusto tuas literas, in his acquiesco, tamen exspecto novas.* Et 13, 48 extr. *Illam legi, volo tamen regustare.* Sen. c. 3 de Provid. *Hi, quidquid biberint, vomitu remetientur tristes, & bilem suam regustantes.*

¶ Regustatus, *a, um*, wieder versucht. Persius 5, 138 *Regustatum salinum*; alii *Falernum.*

GVTTA, *æ*, f. stilla materiæ liquidæ, ein tropfen. Proverbiale est: κοιλαίνει πέτραν ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχής, apud Galenum. Quod vulgo sic dicitur: *Gutta cavat lapidem non vi, sed sæpe cadendo.* Prius hemistichium Ovidii est Ponto 4, 10 *Gutta cavat lapidem, consumitur annulus usu, &c.* Sic, *Guttæ sanguineæ* sive *sanguinis*, Ovid. Met. 2, 360; & Plaut. Most. 2, 2, 75. ¶ 5. Eleganti metaphora Plaut. Pseud. 1, 4, 4 *Cui neque parata gutta consilii, neque adeo argenti*, nicht ein stäubgen. Item Lucret. 4, 1052 *Hinc illi primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta, & successit frigida cura.* ¶ 3. Punctulum, ein kleiner flecken. Ovid. Met. 4, 578 *Nigraque cæruleis variari corpora guttis.* ¶ 4. *Guttæ* certa ornamenta, quæ sub triglyphis dependent instar guttarum, Vitruv. 4, 3. ¶ 5. Medicis *Gutta serena* dicitur affectus quidam oculorum, der stahr; & *Gutta rosacea* rubedo in facie, die kupfrichte röthe im gesicht.

¶ Guttula, *æ*, f. diminut. Plaut. Epid. 4, 1, 27 *Guttula pectus ardens mihi adspersisti.* Prov. *Minutæ guttulæ imbrem pariunt*: ψεκάδες ὄμβρον γεννῶνται. v. Chiliad.

¶ Gutto, *are*, stillare, tröpfeln. Vet. Gloss. *Guttat*, στάζει. Inde supersunt

¶ Guttans, *tis*, quod ex Plinii 20, 8 vulgo adducunt, *folia guttantia adstringunt*: verum Harduinus ex MSS. legit *gustantium os adstringunt*, qui verborum sensus planus & expeditus est.

¶ Guttatus, *a, um*, betröpfelt, sprenglicht, darauf tropfen stehen. Apud Palladium 4 t. 13 inter colores præcipuos refertur etiam *color guttatus.* Martial. 3 epigr. 58 *Et picta perdix, Numidicæque guttatæ.*

¶ Guttatim, adv. tropfen-weis. Plaut. Merc. 1, 2, 92 *Cor miserum meum guttatim contabescit.* Et *Pluvia guttatim labitur*, Arnob. 2 p. 84. Et Prudent. Cath. 5, 22 *Guttatim lacrymis stillat.*

¶ Guttāmen, *inis*, n. Io. de Ianua in Cathol.

¶ Guttonārius, *i*, m. i. e. trepidarius; ut, *Guttonarii equi*, Veget. 1, 56. conf. Salmas. ad Capitolini Maximin. c. 3 p. 13 Hack.

¶ Guttus, *i*, m. genus poculi fuisse videtur in sacrificiorum usu, aquam guttatim fundens, eine gieß-kanne; cujusmodi hodie utimur in abluendis manibus. *Faginus guttus quo sacrificaret*, Plin. 6, 38. ¶ 2. *Guttum* vero Gellius appellasse videtur *vasculum aut vitrum ad olei usum*, ein öl-glas, kleine flasche, 17, 8.

¶ Guttŭlus, *i*, m. diminut. *Guttulam haurire ex guttulo*, Plauto tribuitur.

¶ Gutturnium, *i*, n. aliud vasis genus, ex quo aqua guttatim in manus datur, vel, quod guttas excipit, das hand-faß, gieß-becken. Festus.

GVTTVR, *ŭris*, n. λάρυγξ, orificium tracheæ arteriæ, die kehle, gurgel, vulgus gutturis nodum vocat, den knopf oder kröbs am halse. Sed promiscue de arteria, aut parte, usurpatur. Ovid. Amor. 1, 13 *Et liquidum tenui gutture cantat avis.* Et Met. 3, 73 *Plenis tumuerunt guttura venis.* Antique virilis etiam generis est, quemadmodum *gutturem* quarto casu apud Plautum legimus Aul. 2, 4, 25, ubi per *inferiorem gutturem* anum sive podicem designat; & Trin. 4, 3, 7.

¶ Gutturōsus, *a, um*, cujus guttur intumescit, kröpficht, der einen grossen kropf am halse hat. Gloss. lat. gr. *Gutturosus*, λαιμαργος. Vlpian. l. 12 § 2 ff. de Ædilit. edict. *Si quis natura gutturosus sit, aut oculos eminentes habeat.* Schol. Iuven. 13, 162.

Guttutnium, guttus, quære supra in *Gutta.*

GYĂRVS, *i*, m. vel Gyăra, *æ*, f. & plur. Gyaræ, *arum*: insula ex Cycladibus una, Carysto & Andro vicina, Plin. 4, 12, ubi mures ferrum peredere dicuntur. Id. 8, 57 f. 82. Ad hanc insulam noxios Romani exulatum relegabant. Iuvenal. 1, 73 *Aude aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum, Si vis esse aliquid. Probitas laudatur & alget.* *Dignum Gyaris*, h. e. deportatione & exilio. Idem 10, 169 *Angusto limite mundi, Vt Gyaræ clausus scopulis.* Singularem formam *Gyarus* habes apud Virg. Æn. 3, 76, & Statium Theb. 3, 438. Sic & Cic. Att. 5, 12 *De Gyaro dedi literas.*

GYAS, *æ*, m. comes Æneæ, apud Virg. Æn. 1, 222; & 5, 152. Sil. 1, 440 *Et geminos Chronum atque Gyam demiserat umbris.* ¶ 2. *Gyas* vel *Gyes* Centimanus Cœli ex Tellure filius, Γύης Apollodoro Bibl. pr. unde apud Ovid. Fast. 4, 593; Trist. 4, 7, 18; Am. 2, 1, 12 *Gyan* vel *Gyen* legi volunt quidam. Sed *Gygen* præferunt Heins. ad Ovid. Am. 2, 1, 12 & Bentl. ad Hor. 2, 17.

GYGES, *is*, m. Lydiæ rex, cui oraculum sciscitanti, ecquis se viveret felicior, Apollo prætulit Agelaum Sophidium Arcada, qui nunquam e tugurio suo fuerat egressus, Plin. 7, 46. Cic. Off. 3, 9. Valer. Max. 7, 1, 2. ¶ 2. *Gygis annulus*, v. Chiliad. Erasmi. Plato Dialogo 10 de Repub. *Iuste agendum est, sive Gygis quis habeat annulum, sive etiam Plutonis galeam*: Ποιητέον τὰ δίκαια, ἐάν τ᾽ ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον, &c. Hic autem annulus hominem inadspicuum reddebat, si pala ejus ad palmam esset conversa, cum ipse tamen omnia videret: v. Cic. Off. 3, 9, & Tzetzen Chiliad. 1, 3. ¶ 3. *Gyges centimanus*, vid. *Gyas* n. 2.

¶ Gygæus, *a, um*, adj. a Gyge rege. Plin. 5, 29 *Stagnum Gygæum.* Et Propert. 3, 10, 18 de Omphale Lydiæ regina: *Lydia Gygæo tincta puella lacu.*

GYLIPPVS, *i*, m. vir Lacedæmonius bello strenuus, de quo Iustinus 4, 4, 7, & Plutarch. in Nicia. Tibull. ad Messalam 4, 200 *Non magni potior sit fama Gylippi.* Adde Virg. Æn. 1, 272.

GYMNAS, *ădis*, f. γυμνάς, exercitium, die übung. Latina litteratura non semel apud Statium legitur, ut Silv. 3, 1, 43 *Hic ubi festa Gymnas, & insontes juvenum sine cæstibus iræ.* Et lib. 4 ejusdem operis Silv. 2, 47 *Sic lubrica ponit Membra Therapnæa resolutus gymnade Pollux.* Id. Theb. 4, 106 *Chalcis, & Herculea turbatus gymnade vultus.* Et Prudent. adv. Symmach. 2, 516 *Oleoque & gymnadis arte Vnctis pugilibus.* *Gymnas* itaque ἀγὼν γυμνικὸς est, i. e. certamen, in quo athletæ nudi certabant.

¶ Gymnăsium, *i*, n. γυμνάσιον, templum Apollinis Lycii, ut Lucianus Anacharside seu de Gymnasiis auctor est, ubi athletæ & pugiles se exercebant, ein fechtplatz, ring-platz. Sic appellatum, quod nudi ibi luctarentur: a γυμνός, nudus. Deinde omnibus hujusmodi exercitationum locis publicis id nomen impositum fuit, ut nulla nobilior urbs Græcorum aut colonia Græcanica esset, quæ careret gymnasio. v. de Syracusano Nepos 20, 5, 4, de Nicæensi Plin. 10 epist. 48, cui vere Trajanus epist. 49 respondet: *Gymnasiis indulgent Græculi.* In villis etiam gymnasia, Plin. 2 epist. 17 n. 7. ¶ 2. Hinc ad ludos literarios vox translata fuit, quia philosophi, rhetores & alii literarum professores loca publica, frequenti populo celebrata, vel docendi caussa, vel ut doctrinam suam ostentarent, sectabantur: quod cum aliter faceret Aristo, Plinius de eo 1 epist. 22 dixit: *Non gymnasia sectatur aut porticus.* Sic Academiam Platonis scholam *nobilissimum orbis terrarum gymnasium* Serv. Sulpicius vocat 4 epist. 12 ad Ciceronem. ¶ 3. Fuerunt *Gymnasia* & sepulturis destinata, ut ex Serv. Sulpicii ad Cicer. dicta epistola: & Nep. 20, 5, 4 licet colligere. ¶ 4 Arcesilai apud Stobæum est: πενία καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον, *Paupertas efficax gymnasium virtutis est.*

¶ Gymnastĭcus, *a, um*, &

¶ Gymnĭcus, *a, um*, γυμναστικός, γυμνικός, adjectiva, ring-; ut, *Exercitium Gymnasticum*, ring-übung, Plaut. Rud. 2, 1, 7. *Ludi Gymnici*, Plin. 7, 56. Et Cic. Tusc. 2, 26 pr. *Eorum ludorum, qui gymnici appellantur, magnus honos est.*

¶ Gymnastica, *æ*, f. pars medicinæ apud veteres, quæ mediocri exercitatione corpus movet. Quintil. 2, 15 *Exercitatricem* latine dixit. v. Mercurialem de *Gymnastica*, & Voss. de 4 Art. pop. p. 11.

¶ Gymnasiarchus, *i*, m. qui gymnasio præest, der exercitien-meister, fechtmeister, aufseher der schule. Cic. in Vert. 4, 42 *Demoliendum* (signum) *curavit Demetrius gymnasiarchus.* In marmore Anconitano: ΒΑΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΣ. Sidon. 2 epist. 2 *Palæstritarum luctas, si obscenius involvuntur, casta confestim gymnasiarchorum virga dissolvit.* v. Sirmondum ibi p. 26.

¶ Gymnasiarcha, *æ*, m. γυμνασιάρχης, idem. *Taxillus* quidam *Gymnasiarcha* est apud Val. Max. 9, 10 ext. 2.

¶ Gymnasiarchia, *æ*, f. γυμνασιαρχία, i. e. Gymnasii præfectura. Modest. ICt. l. 6 § 8 de excusat.

¶ Gymnastes, *æ*, m. γυμναστής, etiam præfectus exercitiorum. Hinc *Gymnastæ*, Indi, qui centenos annos excedunt, Plin. 7, 2. Sed Hard. *Gymnetas* legit, quod nudi incedant.

¶ Gymnŏsŏphistæ, *arum*, m. pl. Philosophi Indorum, qui ab exortu ad occasum perstiterunt, contuentes solem immobilibus oculis, ferventibus arenis toto die alternis pedibus insistentes. Plin. ibidem. Apulej. lib. 1 Flor. *Sapientiam percolunt tam magistri senes, quam discipuli juniores. Neque quicquam apud illos æque laudo, quam quod torporem animi & otium oderunt. Igitur ubi mensa posita, priusquam edulia apponantur, omnes adolescentes ex diversis locis & officiis ad dapem conveniunt. Magistri perrogant, quod factum a lucis ortu ad illud diei bonum fecerint, &c. Qui nihil habet afferre, cur prandeat, impransus ad opus foras extruditur.* Si saturi vitæ erant, in rogum se conjiciebant ardentem, ut finirentur. v. Strabonem lib. 15, & Philostratum lib. 3, Cic. Divin. 1, 23, aliosque Cellario ad Curtium notatos 8, 9, 32. Lucanus de iis 3, 240 *Quique suas struxere pyras vivique calentes Conscendere rogos.* Cæterum duæ illorum fuerunt sectæ: BRACHMANES & SAMANÆI. v. Porphyrium lib. 4 περὶ ἀποχῆς p. 404 seqq. Strabon. dict. lib. 15, Clem. Alexand. Strom. 1 p. 223, Tertull.

Tertull. Apol. c. 41, & alios. Nomen a nuditate acceperunt: nudi enim incedebant. Prudent. Hamart. v. 404 *Oſtentatque ſuos vicatim Gymnoſophiſtas.*

¶ Progymnaſma, *ătis*, n. προγύμνασμα, plur. Progymnasmata, *præexercitamenta*. Sic enim vulgo Græcum nomen vertitur, vorbereitungen vorübungen. Extant progymnasmata eloquentiæ Aphthonii, in Latinum conversa a Rodolph. Agricola, libellus discentibus non inutilis.

¶ Progymnaſtus, *i*, m. vel potius Progymnaſtes, *æ*, m. προγυμνασ-τής, *præexercitor*, qui docet, vel qui una cum aliquo exercetur. Ita Muretus & Lipsius apud Senecam epist. 83 *Progymnaſtas meos quæris? unus mihi ſufficit.*

GYNÆCĒVM, *i*, n. γυναικεῖον, interior ædium pars, in qua mulieres apud Græcos colebant, & lanæ dabant operam: non enim fas, illas in celebritate versari, das frauenzimmer. Ter. Phorm. 5, 6, 23 *Vbi in gynæcæum ire occipio.* Appellatur &

¶ Gynæciarius, *i*, m. qui pannos & vestes muliebres curat, Theod. Cod. 10, 20.

GYNÆCŌNĪTIS, *tĭdis*, f. græce γυναικωνῖτις, sive γυναικοίτης, dicitur enim utrumque. Vsus C. Nepos in præfat. n. 7. Adde Vitruv. 6, 10, Grapald. de part. ædium 2, 5.

¶ Gynæcocratia, *æ*, f. γυναικοκρατία, fœminarum, seu mulierum imperium, das weiber-regiment, quod an probandum sit, ex Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 22, Lipsi. Monit. Polit. 2, 3, & aliis dicere quis potest. Adde Lanf. Orat. pro Gall. p. m. 234 seq. qui teste Wilh. Schickardo de R. I. Ebræor. c. 1 theor. 3 rem totam *αὐτοσχεδίως* expressit hoc modo: *Apta quidem telæ, ſed inepta eſt fœmina telo: Indignumque viris, ſubdere colla colo.*

¶ Gynæcanthe, *es*, f. herba quæ & *bryonia*, Plin. 23, 1.

GYPSVM, *i*, n. γύψος, gyps oder spat-kalck. *Cognata calci res gypſum eſt*, Plin. 36, 24.

¶ Gypſeus, *a*, *um*, ex gypso, gypsern. Spartian. in Severo c. 22 *Die Circenſium cum tres Victoriæ more ſolito eſſent locatæ gypſeæ cum palmis*, intellige Victoriæ simulacra gypsea. Hieronym. epist. 23 ad Marcellam: *Illæ Chriſtianos oculos ſcandalizant, quæ purpuriſſa & quibusdam fucis ora oculoſque depingunt, quarum facies gypſeæ, & nimio candore deformes, idola mentiuntur.*

¶ Gypſoplaſtes, *æ*, m. γυψοπλάστης, ein gypser. Calliodor. 7, 5 *Inſtructor parietum, aut ſculptor marmorum, aut gypſoplaſtes, aut muſivarius, &c.*

¶ Gypſo, *are*, gypsen. Apicius de re culinaria 1, 17 de conditura uvarum: *Vas, in quod uvas mittes, picari pariter & gypſari facies.* Vnde

¶ Gypſatus, *a*, *um*, gypso inductum, begypst, bekleistert, getüncht; ut, *Amphoræ diligenter gypſatæ*, Petron. c. 34. *Pedes gypſati*, Tibull. 2, 6, 42 & Ovid. Am. 1, 8, 64 fervorum erant, qui alias *cretati*. Superl. Cic. fam. 7, 6 *Quibus illa manibus gypſatiſſimis perfueſti, ne ſibi vitio verterent*, hoc est, (ut Faber olim expositit) dolis ac fraudibus aliqua honesti specie prætextis. Nam ita & Plautus *homines ſe cera occultare* dixit, qui dolis aliquam bonam caussam prætendunt. Sed Sam. Petirus in Comm. ad Leges Atticas p. 67 observavit, mendum esse in *manibus*, pro quibus ductu Pollucis 4, 15 primus ille legit: *Iſi anibus:* ut sensus sit, in Medea Euripidis Corinthiacas matronas opulentas & primarias fuisse, quibus *tribus anibus gypſatiſſimis*, i. c. canis non solum, sed & albo colore candentibus, Medea persuaserit, non esse sibi vitio vertendum, quod absit a patria.

¶ Gypſatio, *onis*, f. incrustatio gypsea, das gypsen, Sidon.

¶ Gypſator, *oris*, m. qui gypso incrustat, ein gypser, Auguſt.

¶ Prægypſo, *are*, vorher vergypsen. Cæl. Aurel. Tard. 3, 2 *Os vaſculi prægypſandum.*

GYRGATHVS, *i*, m. locus aut cubile, in quo mente emoti, vincti & inclusi tenentur, ein zucht-oder toll-haus. Græcum est, γύργαθος. ¶ 2. Indicat Hesych. γύργαθον dici etiam vas, in quod pictor coctos reponit panes, ein brot-korb, v. in Chiliad. Erasmi γυργαθον φυσᾷς.

GȳRVS, *i*, m. γῦρος, ambitus orbicularis, ein circkel, kreis, ring, umfang, eine krümme. *Homines ſecundis rebus effrenatos tamquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportet*, Cic. Offic. 1, 26. *Equum in gyrum cogere*, sich mit dem pferde herum drehen. Ovid. de Arte 3, 384 *In gyros ire coactus equus.* Et Amor. 2, 6, 33 *Ducere gyros*, sich drehen. conf. Virg. Georg. 3, 115; & Æncid. 7, 379. Ita Ovid. Met. 2, 718 de milvo *Flectitur in gyrum. Ex immenſo campo in exiguum gyrum compellere*, Cic. de Orat. 3, 19. *Equi non forma, nec velocitate conſpicui; ſed nec variare gyros in morem noſtrum docentur*, Tac. de Germ. c. 6. *Anguſtiſſimum habet dies gyrum*, Seneca epist. 12; Prov. Phædr. 4, 25, 25 *Simili gyro venient aliorum vices*, die reihe kommt an andere auch. Ovid. R. A. 398, *Gyro curre, poëta, tuo.* Et Gell. 16, 8 *Periculum erit, ne tu quoque in illis dialecticæ gyris conſeneſcas.* De *Gyro ablaqueationis* v. Gesn. ad Colum. 4, 4, 2.

¶ Gyro, *are*, umdrehen. Vnde

¶ Gyrātus, *a*, *um*; ut, *Chlamys orbe gyrato laciniosa*, Plin. 5, 10.

¶ Gyratio, *onis*, f. die umdrehung, apud Celsum.

¶ Gyrator, *ōris*, m. qui in gyrum rotat, ein dreher, drechsler, in Fragm. Poët.

¶ Gyrātilis, *e*, quod gyrari potest, das sich drehet; ut, *Cos gyratilis*, ein schleiffstein.

¶ Gyrātīvus, *a*, *um*, idem in Glossis.

¶ Gyrīnus, *i*, m. ranæ partus, a *gyro* dictus propter rotunditatem, Plin. 9, 51.

¶ Gyrgillus, *i*, m. ein wirbel, eine haspel, sic dictus, quod in gyrum verratur. Est enim lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla vel utre in puteum demittitur, hauriendæ aquæ caussa, ut describit Isidorus 20, 15.

¶ Gyrgillo, *are*, haspeln, recentioris usus est.

¶ Gyrōvāgus, *i*, m. circum circa vagans, ein landstreicher, bettelmönch. Sarisb. 7, 23 *Benedictus ſicut gyrovagos & Sarabaitas arguit.*

¶ Gyrovāgor, *ari*, herum schweiffen, apud Pet. Damian. & Io. de Ianua.

¶ Congȳro, *are*, zusammen drehen, in einen kreis zusammen bringen. Vulg. Interpr. Iudith. 13, 16 *Congyrarunt circa eam univerſa.*

¶ Regȳro, *are*, revolvi, in orbem redire, sich herum drehen. Florus 4, 2, 6 *Poſtremo* (bellum civile) *in Hiſpaniam regyravit* vide Grutero notata. Varronis locus de R. R. 1, 57 incertus est. Gloss. lat. gr. *Regyrare*, περικάμψαι.

GYTHĒVM, *i*, n. oppidum in Laconica juxta Eurotam fluvium, navale Lacedæmoniorum. v. Cic. Off. 3, 11.

H Non litera, sed aspiratio, (quippe qua secundum Capellam 3 p. 58 *Contractis paullum faucibus ventus exhalat*) ex utriusque spiritus apud Græcos nota composita, in vocalibus tantum locum habuit, quemadmodum Cicero monuit in Oratore c. 48, idque nulla alia ratione, nisi propter firmitatem rigoremque soni, veluti Gellius ostendit 2, 3. Ciceronis verba hæc sunt: *Ego ipſe cum ſcirem, ita majores locutos eſſe, ut nunquam, niſi in vocali, adſpiratione uterentur, loquebar ſic, ut* pulcros, Cartaginem, sepulcra, lacrimas *dicerem.* vid. reliqua in *pulcher* n. 5. Ita ibidem monet ab Ennio positum semper *Burrum* non *Pyrrhum*, *Bruges* non *Phryges*. Sane & Varro H inter duas consonantes minus recte poni censuit, ut Solipater auctor est lib. 1. Cæterum H male exemptum e literarum censu, his rationibus ostendere conatur Meemannus: 1. quia semper ei locus datus inter literas: 2. quia & apud Hebræos ה, quod nihil aliud quam H Latinorum litera; 3. quia nec Græci prorsus ea carent: latet enim in φ, χ, θ, quas latine scribimus *ph*, *ch*, *th*. 4. quia ei forma peculiaris & potestas: unde & separatas dictiones procreat; ut sunt *ara*, *bara*, *abeo*, *habeo*, *&c.* 5. quod apud Poetas non raro efficit positionem, & elisionem inhibet, ut in illis Virgilianis: *Ille latus niveum molli fultus hyacintho.* Et, *Concilia Elyſiumque colo: huc caſta Sybilla*, &c. vide ipsum in Manuduct. ad Latin. Ling. c. 4. Sed contra VOSSIVS cum Priscriano statuit, literam non esse, quem vide de Arte Grammatica 1, 16. Andreas Corvinus, Academiæ Lipsi. olim decus, in Dubiis Rhetoricis laticlavi. 10 dub. 9, ubi, An latinis litera H sit propria? disquirit, ita habet: *H litera minimæ auctoritatis in Grammaticis, maximas in ſcriptione excitat Tragœdias: alii id quaſi pro idolo colentes, intrudunt in vocibus ſepulcrum, lacryme, carus, &c. alii id infra omnes verborum apices amandantes, ſcribunt œdos, ircos, tus, &c. ut hodierni Critici, & illorum filii, &c.* Accidens literæ H esse, negat Velius Longus Grammaticus apud Barth. ad 4 Theb. Statii p. 1059. H in Inscriptionibus vererum sæpe per 1 exprimitur. Exempla habes apud Fabrettum p. 195. Adde de usu hujus literæ, Quintil. 1, 5 p. 58 sq. ¶ 2. Apud Metianum & Priscianum Sestertii Romani nota vulgo est HS. Nam cum initio Sestertius valeret libras duas & semis: ejus numeri notam ex usu notarum recepto expresserunt hoc modo, L. L. S. quæ randem consuetudine scribentium in illam formulam degeneravit. Potuit etiam esse Iis. vel ut in Harduini Plinio scribitur Ili. ¶ 3. Veteres interdum hanc literam H mutarunt in F. Sic ab *Haleſo Faliſci* dicti sunt. Sic *Hebris* ante *febris* dicebatur. *Formiæ* fuerunt *Hormiæ*. v. Servius ad Æn. 7, 695. Vicissim *Hariolus* quasi *fariolus* a *fando*. v. Turneb. Adverss. 24, 17. Sic *Hamula* parva delubra quasi *famula*. v. Fest. ¶ 4. Notanda etiam librariorum consuetudo, qui passim adjecta vel detracta adspiratione, v. g. *habeamt*, pro *abeant*, *ominis* pro *hominis*, &c. scripserunt. v. Drack. ad Sil. 2, 125. & Index Gruteriani inscriptionum thesauri.

HA! Particula exultantis aut læti animi, Plaut. Capt. 1, 2, 45. conf. Iani Gebharti Crepund. 2, 2.

HA, ha, he, interjectio risus. Ter. Eun. 3, 1, 36. Eamdem irridentis formulam habet Plautus Pseud. 4, 1, 36 &c.

HĂBĒNA, *æ*, f. ab *habeo*, retinaculum, quo equus cohibetur, ein zügel. Virg. Æn. 9, 588 *Ipſe ter adducta circum caput egit habena.* Et 12, 471 *Vndantes habenas* dixit, quasi undatim fluctuantes, dum ab auriga hinc inde commoventur. Metaph. *Legum habenæ validæ*, Cic. de Orat. 3, 41. *Tradere habenas alicui*, ibid. c. 52. *Adducere, remittere laxiſſimas habenas amicitiæ*, Cic. de Amic. c. 13. ¶ 2. Habena cædi impuberes servos pro quæstione testatur Ulpianus l. 1 § 33 Impuberi ff. ad SC. Syllan. Et Horat. 2 epist. 2, 15 de servulo: *In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.* ¶ 3. *Habena* & *Avena* confundi in MSS. dictum in *Avena*.

¶ Hăbĕnŭla, *æ*, f. dimin. eine binde, ein riemen. Celsus 7, 20 extr. *Habenula paullo latior.*

HĂBEO, *ui*, *itum*, *ēre*, ἔχειν, haben. Plaut. Rud. 5, 2, 34 *Miſerum iſtuc verbum & peſſimum eſt, habuiſſe, & nihil habere.* Nepos 25, 21, 5 *Habeo vos teſtes.* Cic. fam. 5, 16 *Semper in ore atque animo habere debes*, i. e. retinere. Ibid. 7 epist. 15 *Tecum habeto*, i. e. tace, behalt es bey dir. Martial. 2 epigr. 68 *Reges & homines habere debet, Qui ſe non habet*; i. e. qui sui non est dominus, ὁ μὴ κρατῶν ἑαυτοῦ. Sall. Iug. 2, 3 *Animus agit atque habet cuncta, neque ipſe habetur.* ¶ 2. *Habere*, frequenter cum adverbiis constructum, est tractare. Liv. 2, 20 *Quem ſuorum fugientem viderint, pro hoſte habeant. Nunquam ſecus habui illam, ac ſi ex me eſſet nata*, ich habe sie stets, wie meine tochter gehalten, Ter. Hec. 2, 3, 6. Et, *Parce ac duriter ſe habere*, Adelph. 1, 1, 21, sich kärglich behelffen. Plauto *arcte contenteque habere* est, Asin. 1, 1, 64 *Male habere aliquem*, est clade afficere, apud Cæsarem de B. C. 1, 63. Et ita Nepos 18, 12, 1 *A quo tot annos eſſent male habiti, ut ſæpe ad deſperationem eſſent adducti.* Sallust. Cat. c. 11 *Sulla exercitum luxurioſe nimisque liberaliter habuerat.* Auson. epigr. 8, 7 *Fortunam reverenter habe*, i. e. revereare. ¶ 3. *Bene, belle habere, & ſe habere*, Cicero pro *valere*, aur *ſanum eſſe*, wohl auf seyn, gesund seyn. C. Nepos 10, 2, 4 *Quæſivit a medicis, quemadmodum ſe haberet*, i. e. ut valetudo ejus comparata esset, wie er sich befinde. *Hoc me male habet*, das verdreust mich, Ter. And. 5, 4, 36; & Hec. 4, 2, 30. *Hoc me letum, anxium habet*, id est, facit. Et ut statum hominis, ita & statum rei exprimit, & per *Eſſe* exponitur: ut, *Optime habet*, Plaut. Pseud. 4, 1, 25. *Præclare ſe res habet*, Cic. de Orat. 1, 25, es sieht sehr wohl. *Quemadmodum ſe provincia habet, faciam te certiorem*, Id. ad fam. 4, 5 *Quomodo ſe res habeat*, es mag seyn, wie es will, ibid. 12. ¶ 4. *Habco te*, formula in deprehensos: ut apud Plaut. Cas. 2, 8, 36 *Habeo viros*, vide ibi Gruterum.

terum. Heliodor. lib. 1 Æthiop. p. 34 Ἔχω σε, ἄπεν, ὦ θεοὶς ἐχθρέ: *Habeo te, ô Diis invisa.* Ter. Eun. 4, 4, 7 *Habesne hominem?* i. e. reperisti. Et Seneca epist. 11 *Habere nos putamus, habemur.* ¶ 5. Aliquando & gratulandi formula est, atque de iis dicitur, quos reditos nobis amplectimur ac miramur. Cebalinus apud Curtium 6, 7, 24 *Habeo te incolumem ex impiorum manibus ereptum.* Ita Ter. Heaut. 1, 3, 25 *Teneo te, mea Antiphila.* ¶ 6. Ter. Andr. 1, 1, 58 *Quis heri habuit Chrysidem?* Quod honeste Comicus dixit, pro, Quis cum Chrysside rem habuit? ubi & Græcos ita locutus, Murerus notat. Plaut. Bacch. 1, 2, 37 *Tu amicam habes?* Virg. ecl. 3, 107 & *Phyllida solus habeto.* v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 32. ¶ 7. Nepos 25, 7, 1 *Incidit Cæsarianum civile bellum, cum haberet annos circiter LX,* id est, cum natus esset. Similiter Florus 2, 6, 1 *Nec enim amplius, quam decem & octo annos habet.* Loquitur de Bello Pun. 2, quod tot annos duravit significat. Sever. Sulpicius Hist. S. 1, 53 *Sed Ioachis tribus mensibus tempus imperii habuit.* ¶ 8 *Habere in bonis, & in bonis rebus,* est numerare, æstimare, Cic. Paradox. 1 extr. darunter rechnen. *Carum aliquem habere,* Id. de Senect. c. 11, lieben. Et, *Hostium numero quem habere,* Id. ad Attic. 11, 6 sub fin. *Haberi pro hoste,* Curt. 6, 2, 1. *In summis dacibus haberi,* Nepos 12, 11, 1. *Bona sua pro stercore habet,* Plaut. True. 2, 7, 5. ¶ 9. Interdum est facere vel suspicere &c. *Rem habere cum aliquo* sensu obsceno, Ter. Eun. 1, 2, 39. *Habere commercium cum aliquo,* rursus Cic. de Senect. c. 12, mit einem gemeinschaft haben. *Concionem habere,* Cic. Att. 4, 1, eine rede thun. *Controversiam cum aliquo habere,* Cic. ad Brut. epist. 6, mit einem im streit liegen. *Honorem habere alicui,* Plin. 6 epist. 2, & Nepos 9, 3, 4. Et, *in honore habere quem,* Cic. Att. 7, 2, ehren, ehre erzeigen. *Rationem habere,* cum genitivo; ut, *Habenda est ratio valetudinis,* Cic. de Senect. c. 11, man soll seine gesundheit in acht nehmen. *Rationem absentis habere,* reflexion auf ihn machen, Cæs. B. Civ. 1, 9. vide *Ratio. Non habuit id satis,* C. Nep. 15, 4, 5, i. e. non contentus fuit id fecisse. *Habendum & ferendum hoc onus est,* Plaut. Amph. 1, 1, 21. ¶ 10. *Habere,* pro posse cum infinitivo fæpe dicitur; ut, *Tantum habeo tibi polliceri,* Cic. fam. 1, 5, hoc est, possum, so viel kan ich dir versprechen. *De Repub. nihil habeo ad te scribere,* Id. Att. 2, 22, ich weiß nichts zu schreiben. Id. de Amic. c. 27 *Nihil habeo, quod cum amicitia Scipionis possim comparare.* Ita & Gellius 14, 1 *An ferio existimarit, non habeo dicere,* ich kan es nicht sagen. Vide de hac formula Vossium de Arte Grammatica, qui de constructione est 7, 51. Horat. epod. 16, 23 *An melius quis habet suadere?* weiß iemand etwas bessers? Gell. 15, 20 *Habesne nobis dicere?* Suet. Aug. 2, 58 *Quid habeo aliud precari Deos!* Lucret. 6, 711 *Habemus dicere hoc.* ¶ 11. Eleganter etiam hoc verbum cum Gerundio, græca ratione, jungitur. Tac. Ann. 4, 40, 3 *Posse ipsam Liviam statuere, nobendum post Drusum, an in penatibus iisdem tolerandum haberet:* id est, tolerare deberet, vel tolerandum esset, ob sie zu bleiben hätte. Id. Ann. 14, 44, 1 *Sed si nunc primum statuendum haberemus.* Plin. 1 epist. 7 *Pæne præterii, quod minime prætereundum fuit, accepisse me caryotas optimas, quæ nunc cum ficis, & boletis certandum habent,* id est, quibus certandum est. Id. ep. seq. eod. libro: *Præsertim cum enitendum haberemus, ut quod parentibus datur, & orbis probaretur.* Petron. c. 90 *Ne & tecum quoque haberem vixandum toto die.* ¶ 12. Ponitur etiam pro intelligere, scire, audire, sentire. Ter. Hec. 1, 2, 116 *Habes omnem rem.* Cic. Att. 7, 19 *De pueris quid agam, non habeo,* i. e. nescio. Id. pro Dejotaro c. 7 *Habes crimina insidiarum,* id est, audivisti. Plaut. Amph. 2, 2, 89 *Magnum malum habebis,* i. e. senties, es wird dir übel gehen. ¶ 13. *Habeo,* apud Ciceronem fæpe est existimo, persuasum habeo; ut pro Cælio c. 2 *Hi sic habeant, quæcunque in equite Romano dignitas esse potest, eam semper in M. Cælio habitam esse famam, semperque haberi.* Et in Verr. 3, 25 *Hodieque omnes sic habent,* sie meynen. Id. Tusc. 1, 2 *Themistocles, cum in epulis recusasset lyram, habitus est indoctior,* hoc est, reputatus, existimatus. C. Nepos 9, 2, 2 *Hanc* (Tillaphernem) *adversus Pharnabazus habitus est imperator; re quidem vera exercitui præfuit Conon.* ¶ 14. *Habere* in periphrasi nonnunquam cum adjectivis, vel potius participiis patientibus ponitur; ut, *Habere cognitum,* pro cognoscere, &c. Quintil. 9, 3 p. 802 Bur. ex Sall. Iug. 10. *Neque ea res falsum me habuit,* pro fefellit. Zeugma. Ex talibus forte ortum verbum, quod vocant auxiliare Europæorum plerorumque. Ita Cic. fam. 13, 17. *Tacitum habere,* h. e. reticere, Plaut. Pœn. 4, 2, 68. Sic, *Segregatum habere,* Ter. Hec. 5, 1, 26. *Habere quem despicatum,* id est, despicere, contemnere, vel contemtum habere, Id. Eun. 2, 3, 92. Sic, *quem delicatum habere,* Plaut. Menæchm. 1, 2, 9, pro *delicate habere* dixit: ut alibi *quem miserum habere,* Epid. 5, 2, 2. ¶ 15. *Habere ingenium in numerato,* h. e. ingenio esse solerti, ad res omnes ex tempore conficiendas, Quintil. 6, 3 extr. ¶ 16. Non raro & habitare significat. Plautus prol. Menæch. v. 69 *Nunc ille geminus, qui Syracusis habet.* Et True. 2, 4, 52 *Quæ modo erga ædes habet,* id est, e regione habitat. Varro de L. L. 4, 8 *Cispius mons, ubi æditumus habere solet.* Cic. de N. D. 3, 22 *Is qui sub terris habet.* Huc refert Grævius etiam Att. 1, 16 p. 117 *Cujus domi divisores habereut.* ¶ 17. Vnde *habere* pro possidere jure domini, Tac. Ann. 1, 1, 1 dixit, vide ibi Muret. Nam *Habere* interdum ponitur ut ἔχειν apud Græcos, pro possidere bona: Cic. fam. 7, 29 *At illa nostra prædicatio quanti est, nos quod simus, quod habeamus, quod homines existimemur, id omne abs te habere.* v. Græv. ad h. l. Burm. ad Phædr. prol. l. 3. Ovid. A. A. 3, 541. Victor. in Cæs. c. 3, ubi *amor habendi* vel *studium* πλεονεξίας est. Add. Drakenb. ad Sil. 5, 264. Hinc *Habentia,* divitiæ; vide infra. ¶ 18. Loca, in quibus versamur, nos *habere* dicuntur, Virg. ecl. 10, 9, *Quæ nemora, aut qui vos saltus habuere.* Nemus Ecl. 1, 20, *Quem nunc fecerit pars orbis habet mundusque piorum.* Præcipue sepulcrum nos vel cinerem nostrum *habere* dicitur. v. Ovid. Ep. 11, 124, & Misc. Obs. Vol. 1 p. 14 sqq. ¶ 19. *Res tuas tibi habeto,* formula solennis, qua in divortiis uti sunt veteres. Apul. lib. 5 Mil. *Vbi* (Cupido) *me fervo & igni conspexit armatam, Tu quidem, inquit, ob istud tam divum facinus confestim toro meo divorte, tibique res tuas habeto.* Eadem formula uxor a marito divortens usa est apud Plaut. Amph. 3, 2, 4 *Valeas, habeas res tuas,* sey für dich, warte das deine. Martial. 10 epigr. 41 *Mense novo Iani veterem, Proculea, maritum Deseris, atque jubes res sibi habere suas.* Sic & Virg. Æn. 10, 827 *Arma, quibus lætatus, habe tua,* behalte sie nur. ¶ 20. *Habere* etiam junctum substantivis periphrastice usurpatur. *Vobis hanc habeo ædificionem,* i. e. edico, Plaut. Pseud. 1, 2, 10 & 39. *Ego expurgationem habebo,* i. e. te purgabo, Id. Merc. 5, 3, 4. *Quicquam spei habere,* i. e. sperare, Cic. pro Cæl. c. 1. *Habere omnium amorem,* i. e. ab omnibus amari, C. Nepos 20, 3, 4. *Contentionem cum aliquo habere,* i. e. contendere, Id. 17, 1, 2. *Habere certamen,* Avian Fab. 19, 3, i. e. certare. *Habere ventos,* Ovid. Ep. 6, 6, i. e. faventes. Idem A. A. 2, 306 *Verba quærentis habe.* Sic, *Habere timorem,* Idem dixit 7, 3, 5, i. e. timere, sich fürchten. Quod nove Lambinus dictum putat: sed ita quoque Propertius 3, 10, 6 *Vulneribus didicit miles habere metum.* Sed & illud *timorem habere* dicitur, quod merum affert, was furchtsam macht. Ita Cic. fam. 5, 12 *Anciptes variique casus habent admirationem, exspectationem, lætitiam, molestiam, spem, timorem.* Virg. ecl. 2, 2 *Nec quid speraret, habebat,* es war keine hoffnung da. Morbi etiam dicuntur haberi. Cic. fam. 7, 26 *Quia febrim non haberem.* ¶ 21. *Habet,* vel *hoc habet,* vox propria in gladiatorum vulneratos aut irritos, vel insultantis adversarii, apud Plaut. Terent. Virgil. alios. Etiam apud Prudent. Ptychom. v. 53. Nos ita: er hat sein theil. v. Turneb. Advers. 17, 10. Lipsi. Saturnal. 2, 21. & Burm. ad Quint. decl. 8, 16 p. 181 sq. conf. Nonius 4, 226.

¶ Habessir, antique, pro habeat. Cic. de Leg. 2, 8 *Separatim nemo habessit Deos, neve novos.*

¶ Habens, *tis*; ut, *Habens matrem, uxorem,* Ter. Hec. 4, 2, 26 *Annulum hæc cognovit in digito me habentem,* ibid. 5, 3, 32 *Redeo male me habens,* Id. Eun. 4, 2, 6. Virgilius Georg. 2, 499 *Inopi* opponit *habentem.* Et Curt. 4, 1, 25 *Nihil habenti nihil defuit.*

¶ Habentia, *æ*, f. opes, possessiones, haab und gut. Plaut. True. prol. v. 20 *Ætas huic si superes mulieri, is cum anima ad eam habentiam everterit,* i. e. pecuniam, divitias. Et Claud. Quadrig. apud Nonium 2, 392 *Animos eorum habentia inflarat.*

¶ Habitus, *a, um,* beschaffen, gehabt, gehalten. Ter. Heaut. 2, 4, 22 *Imo, ut patrem tuum vidi esse habitum, diu* &c. i. e. affectum, ut Calpurnius interpretatus, seu comparatum. ¶ 2. *Habitus est tibi honos,* die ehre hat man dir erwiesen. Ter. Eun. 5, 7, 22. *Semper dicta hæc ejus atque habita soror,* Id. And. 4, 5, 14. *Ludibrio habit us,* Id. Hec. 4, 1, 11. *Populus melliter habitus,* Tac. Ann. 1, 54, 4. *Habita est huic fides,* Plaut. Asin. 2, 4, 51, man hat ihm geglaubet. ¶ 3. *Habitus,* instar adjectivi comparatur: unde compar. Ter. Eun. 2, 3, 23 *Si qua est habitior paullo,* ziemlich wohl bey leibe. Nam & Plaut. Epid. 1, 1, 8 conjuncte *corpulentior atque habitior.* Superlative *equitem habitissimum,* id est, ampli & faginari corporis, Sabinus Massurius apud Gellium 4, 20 dixit, ubi contra equus *nimis strigosus & male habitus.*

¶ Habitus, *ûs*, m. subst. formam aliquando significat, die gestalt, beschaffenheit; ut, *Habitus oris & vultus,* Lic. de Fin. 3, 17. Et, *Senatus populusque habitum dolentum induebat,* Tac. Ann. 4, 12, 2. *Vestis armorumque habitus,* Liv. 9, 37; 22, 18. Iustin. 20, 3. ¶ 2. *Habitus,* Philosophis assuefactionem significat, seu expeditam facultatem multo studio, & consuetudine comparatam, ut in prima specie Qualitatis: ἕξις Græcis. Quintilianus *firmam facilitatem* vocat 10, 1 pr. de qua notione versiculi: *Altera natura est habitus, quam junior artem Perdisces, tollet nulla senecta tibi.* ¶ 3. *Habitum,* item vocant Medici constantem corporis constitutionem, & solutu difficilem ex proba aut improba parrium similarium temperie, instrumentaliumque conformatione nascentem, ut cum bonum corporis habitum (εὐεξίαν) firmam sanitatem appellant. ¶ 4. Est etiam corporis cultus & vestitus, *habitus,* tracht kleidung. *Permutare cum aliquo habitum,* Quintil. 3, 7. *Habitus anilis,* &c. Apulej. lib. 9 A. A. *Quidam procerus, &, ut indicabat habitus atque habitudo, miles e legione, factus nobis obvius, superbo atque arroganti sermone percontatur.* Vbi vestirum *habitus* voce, *habitudinis* autem, corporis lineamenta & qualitatem exprimit. Frequenter, & mire utitur hac voce Val. Maximus. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 31, 36.

¶ Habitūdo, *ĭnis*, f. pro habitu seu forma ac filo corporis, die beschaffenheit, leibes-constitution. Ter. Eun. 2, 2, 11 *Qui color, nitor vestitus, quæ habitudo est corporis.* Auct. ad Herenn. 4, 10 *Corporis bonam habitudinem tumor imitatur sæpe.* Vet. Gloss. ἕξις, *Habitus, habitudo.* Apul. Apol. *Continuatio litterarii laboris omnem gratiam corpori deterget, habitudinem tenuat, succum exsorbet,* &c.

¶ Habitio, *ōnis*, f. die habhaftigkeit. Gell. 1, 4 *Debitio gratiæ, non habitio, cum pecunia confertur.*

¶ Habitŭo, *are*, habitum inducere, eine gestalt geben. Cæl. Aurel. Tard. 4, 8 *Ægrotantium vires fortitudine habituantur.* Id. 1, 4 *Malo succo & corpore habituari.*

¶ Habitūrio, *īre*, haben wollen. Plaut. True. 1, 2, 47 *Si arationes habituris,* i. e. habere desideras.

¶ Hăbĭlis, *e*, aptus, accommodus, bequem, geschickt; ut, *Calcei habiles, & apti ad pedes,* Cic. de Orat. 1, 54. *Ensis habilis,* Virg. Æn. 9, 306. *Modica in armis habilibus magis, quam decoris, species,* Liv. 7, 10. *Parma habilis,* Mela 1, 5. *Arma nobis expedita prospicimus, gladium commodum & habilem.* Comp. Val. Max. 5, 7, 1 *Lectuli otio, quam labori præstiorum habilior.* Superl. apud Celsum est 2, 1 *Corpus habilissimum quadratum est, neque gracile, neque obesum.*

¶ Habiliter, adv. füglich. Pomp. Mela 3, 7 *Alii ita proceri & corpore ingentes, ut elephantis etiam, sicut nos equis, facile atque habiliter utantur.* IC. L. 20 Dig. de auro, argento &c. *Vt habiliter gemmæ geri possint, auro inclusæ sunt.* Superl. *Habilissime* est apud Hieronymum.

¶ Habilĭtas, *atis*, f. die füglichkeit, geschicklichkeit. Cic. de Leg. 1, 9 *Opportunitates habilitatesque corporis.*

¶ Habilitrōdo, *ĭnis*, f. idem in Digest.

¶ Hăbĭto, *avi, atum, are*, frequenr. ab *Habeo*, wohnen, aufenthalt haben; ut, *Apud aliquem,* & *cum aliquo habitare,* Cic Att. 14, 20 *Habitare bene,* id est, commoda habitatione uti, C. Nep. 25, 13, 1. *Argos habitarum concessit,* Id. 2, 8, 1. Et, *In hac habitasse platea dicitur est Chrysidem,* Ter. Andr. 4, 6, 1. Id. Adelph. 4, 5, 20 *Habitat Mileti.* Et Virg eclog. 2 *Atque humiles habitare casas.* Vbi Servius *Melius,*

Melius, inquit, *habito illam rem, quam illâ re dicimus.* Plin. 17, 1 *Graviter increpuit tanti censorem habitare.* Et Persius 4 extr. *Tecum habita, & noris, quam sit tibi curta supellex*: id est, in te descende, te consule & examina, nosces, quam sis præsidiis necessariis ad vitam bene agendam destitutus. ¶ 2. *Habitare in aliqua re*, est multum diuque in illa esse; ut, *Habitare in libris:* sicut apud Cic. Agrar. 2, 37 *Habitare in carcere*, legimus. Id. Att. 2, 9 *Video jam, quo invidia transeat & ubi sit habitatura.* Ac ita Græci etiam, ut notat Casaubonus ad Theophrasti characteres p. 187. ¶ 3. Differt a verbo *Commorari*. Cic. de Senect. c. ult. *Commorandi natura diversorium nobis, non habitandi dedit.*

¶ Habitans, *tis*; ut, *Pan montanis habitans in antris*, Ovid. Met. 11, 147. *Pithecusas habitantum nomine dictas*, Idem Met. 14, 90. conf. Virg. Georg. 3, 430; & Æn. 11, 265.

¶ Habitātus, *a, um*, bewohnt. Virg. Georg. 3, 340 *Raris habitata mapalia tectis.* Et Horat. 1 epist. 14, 2 *Agellus habitatus quinque focis.*

¶ Hăbĭtātio, *ōnis*, f. habitandi actus, die wohnung, der aufenthalt, e. g. *Habitationis merces*, τὸ ἐνοίκιον, haus zins, Cæs. B. Civ. 3, 21. Et Suetonius Cæs. c. 38 ipsam *habitationem* pro ἐνοικίῳ, seu habitationis pensione, dixit, *Annuam*, inquit, *habitationem Romæ usque ad bina millia numûm, in Italia non ultra quingentos sestertios remisit.* ¶ 2. Etiam pro domo, habitaculo seu habitandi loco. Colum. 1, 6 *Villico juxta januam fiat habitatio.*

¶ Habitatiuncŭla, *æ*, f. dimin. Hieron. in Obad. commate 5 *Omnis australis regio Idumæorum de Eleutheropoli usque Petram & Hailam in specubus habitatiunculas habet.* Et Salvian. 5 Gub. p. 179 *Quia transferre illuc resculas atque habitatiunculas suas non possunt.*

¶ Habitācŭlum, *i*, n. die wohnstäte. *Habitaculum leonis*, Gell. 5, 14. Prudent. Hymn. Exequiar. *habitacula pristina gestet.*

¶ Habitātor, *ōris*, m. ein einwohner. Cic. N. Deor. 2, 56 *Sunt terræ homines, non ut incolæ atque habitatores, sed quasi spectatores superarum rerum.* Pomp. Mela 1, 16 pr. *Habitator Cariæ.* Eumen. Paneg. Constant. c. 17 *Quantus illos cælestis Spiritus intrarit habitator.*

¶ Habitātrix, *īcis*, f. Ausonius Mosella v. 82. *Tu mihi flumineis habitatrix Nais in oris.*

¶ Habitābilis, *e*, wohnhaft, wohnbar. Cic. Tusc. 1, 20 *Habitabiles regiones.* Et Plin. 9, 10 pr. *Habitabiles casæ.*

Composita ab *Habeo*:

¶ Adhĭbeo, *ui, ĭtum ēre*, herzuhalten, anlegen, gebrauchen; ut, *Adhibere diligentiam*, Cic. fam. 5, 6: *Curam*, ibid. 2, 7, & utrumque vel *in rebus*, vel *ad res*, fleiß anwenden. *Adhibere remedium*, Id. epist. ad Octav. pr. rathen. Cic. fam. 4, 7 extr. *A reliquis non adhibemur*, int. in Consilium. Item, *Adhibere sibi aliquem ad consilium*, Cic. fam. 2, 7. *Adhibere modum*, Id. Off. 1, 5 extr. masse halten. Et, *Adhibere Deum testem*, Id. Off. 3, 10. Et, *Testes adhibere*, Ter. Phorm. 4, 5, 2, zeugen führen, zu zeugen nehmen. *Adhibere calcaria equo*, Cic. in Bruto c. 56, anstechen, anspornen. Contra, *Adhibere frenos*, pro coërcere, einhalten, zurück halten, Id. de Cl. Orat. c. 56. *Adhibere celeritatem*, eilen, Nepos 18, 9, 2. *Adhibere memoriam contumeliæ*, der schmach gedencken, Id. 15, 7, 2. Cic. de Divin. 2, 59 *Quod si insanorum visis fides non est adhibenda.* Sed Gron. *habenda*. Nondum satis probatam hanc formulam, dictum in *Fides*.

¶ Adhibĭtus, *a, um*, darzu genommen, gebraucht; ut, *Adhibito interprete*, Curt. 8, 12, 9; & 10, 3, 6. conf. 7, 11, 6. Suet. Cal. 2 *Nullo adhibito modo*, ohne maß.

¶ Adhibitio, *ōnis*, f. der gebrauch. Marcell. Emp. c. 15 *Adhibitio cucurbitarum.*

¶ Antehabeo, *ēre*, ut anteferre, anteponere, vorziehen, höher halten. Tac. Ann. 4, 11, 6 *Ne divulgata veris antehabeant.*

¶ Cohibeo, *ēre*, continere, inne halten, zurück halten; ut, *Intra locum aliquem se cohibere*: Plaut. Mil. 3, 1 *Cohibete intra limen vos.* Sed, *Cohibere alicujus iracundiam*, Cic. pro M. Marc. c. 3 est reprimere, coërcere, dem zorn einhalt thun. Sic Serv. Sulpic. 4 epist. 5 ad Cicer. *Visne tu te, Servi, cohibere?* Et, *Cohibere suas libidines*, Cic. pro Milon. c. 28. *Cohibere animum, manus, oculos, ab alieno*, Cic. pro lege Man. c. 23, enthalten. *Necessitas ferendæ conditionis humanæ, quasi cum Deo pugnare, cohibet*, Id. Tusc. Disp. 3, 25. Archaicum est Lucret. 3, 445 *Cohibessit* pro *cohibuerit*, ut *servassit*. v. *Prohibessit* p. p.

¶ Cohibens, *tis*. Horat. 4 od. 6, 34 *Delia cervos cohibens arcu.* Id. 2 epist. 1, 255 *Claustra cohibentia Ianum.*

¶ Cohibentia, *æ*, f. subst. Gloss. lat. gr. *Cohibentia*, ῥᾳθυμία, συνοχή.

¶ Cohibĭtus, *a, um*, eingezogen, kurtzgefasset. Gell. 7, 14 *Subtile dicendi genus & cohibitum.* Compar. exstat in Ausonii Gratiar. actione: *Cujus egressus auspicatior, incessus modestior, habitudo cohibitior.*

¶ Cohibitio, *ōnis*, f. der einhalt, das verbot. Cic. Verrin. 3, 14 extr. *cohibitio tollendi.* Gruterus autem legit *Prohibitio*. Lactant. de I. D. c. 19 *Vitiosa est in peccatis iræ suæ cohibitio.* & p. p. *Hæc cohibitio sui gloriosa est.*

¶ Cohibĭlis, *e*, das wohl zusammen hängt. Cels. 16, 19 pr. *Celeri & cohibili oratione, vocumque filo tereti & candido fabulam scripsit Herodotus:* ubi *cohibili* est *cohærente*, nisi potius legendum *coibili*. Sed in Gloss. lat. gr. *Cohibilis, facilis*, εὐχερής.

¶ Cohibiliter, adv. idem. Apulej. extr. Flor. *Fabulam in pauca cogamus, quantum potest fieri cohibiliter.* Id. Apol. p. 297 *Cohibilius eadem græce & latine adnitar conscribere.*

¶ Incohibilis, *e*, non cohibendum, das nicht aufzuhalten. Ammian. 24, 2 *Incohibili cursu evasit.* Sic etiam Vales. Gell. 5, 3 *Genus oneris impeditum & incohibile.* Ita MSS. & Gro. edit. vett. *incoibile*, übel zu packen.

¶ Exhibeo, *ēre*, præbere, proferre, copiam alicujus facere, ausantworten, darreichen, darstellen, erweisen. Cic. pro Sext. c. 50 *Se non solum autorem meæ salutis, sed etiam supplicem populo Rom. exhibuit.* Id. Att. 5, 18 *Sed jam exhibeo pupillum, neque defendo.* Lactant. de Mort. Persec. c. 7 *Exhibere militem*, mannschafft liefern, stellen. Labeo ICt. L. 246 D. De Verb. Sign. EXHIBET, inquit, *qui præstat ejus, de quo agitur, præsentiam.* Sen. de Ira 1, 16 *Eum, qui ex commeatu sine commilitone redierat, quasi interfecisset, quem non exhibebat*, &c. Plin. Paneg. c. 63 *Te & religioni Deorum & judiciis hominum exhiberes.* Et, *Exhibere imperium*, pro palam administrare, Plaut. Cas. 2, 6, 53. Sic, *Exhibere patientiam*, pro *præstare*, ut paullo ante loquitur, Tertull. de Patientia 1, 1. *Exhibere fidem, ac benevolentiam domino suo*, Colum 11, 1. Quint. 12, 2 *Qui vere civilem virum exhibeat*, omisso *Se*. Similiter Iustinum locutum, docet Burm. ad h. l. p. 1058. vid. Iustin. 9, 2, 7; 11, 10, 9; 22, 1, 3. ¶ 2. Pro parare, facessere, zubereiten, zuwege bringen; ut, *Molestiam alicui exhibere*, Cic. Att. 2, 1 *Hinc & illinc exhibere alicui negotium*, mühe machen, zu schaffen machen. Plaut. Most. 3, 1, 38. ¶ 3. *Exhibere* pro alere, nutrire; ut, *ex operis*, sive *artificio suo se exhibere*, Vlpianus dixit. v. Lindebrochium ad illud Terentii Adelph. 1, 1, 20 *Semper parce ac duriter se habere.* Iustin. 22, 1, 3 *Vitam stupri patientia exhibuit.* Id. 9, 2, 7 *Terræ sterilitatem causatus, quæ vix alimentis exhibeat Scythas.* Add. 11, 10, 9 & ICtos ap. Brisson. Ita Vetus Interpres Actor. 28, 7 *Qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit.*

¶ Exhibĭtus, *a, um*, dargereicht, gegeben. Ovid. Heroid. 17, 194 *In non exhibitis toris*, i. e. in illegitimis.

¶ Exhibitio, *ōnis*, f. præstatio, die darbietung, aushändigung. Vlpian. L. 3 § 1 Dig. de Liberis exhibend. *ad exhibitionem liberorum.* Gell. 14, 2 *Chirographi exhibitio.* ¶ 2. Sustentatio: v. Lindebruchium allegato supra loco. Tertull. de Monog. c. 8 *Victuaria exhibitio*, die ernährung.

¶ Exhibitor, *ōris*, m. qui exhibet; ut, *Exhibitor ludorum*, Arnob. lib. 7 p. 247, χορηγός.

¶ Exhibitorius, *a, um*, die ausantwortung betreffend; ut, *Exhibitoria interdicta*, Vlpian. l. 3 ff. de lib. hom. exh.

¶ Subexhibeo, *ere*. Arnobius 6 p. 195 *Præsentiam numinum subexhiberi simulacris dicitis.* v. Sam. Pitisci not. ad Curt. 7, 7, 20.

¶ Inhabilis, *e*, minus aptus, unbeqvem, untauglich. Liv. 24, 34 *Telum ad remittendum imperiis inhabile*, & lib. 26 c. 16 *Inhabilis ad consensum.* Et Columella 2, 1 *Ætas anilis progenerandis fœtibus inhabilis.*

¶ Inhibeo, *ēre*: verbum nauticum est, de quo ita Cic. Att. 13, 21, INHIBERE *illud tuum, quod valde mihi arriserat, vehementer displicet. Est enim verbum totum nauticum: quamquam id quidem sciebam: sed arbitrabar*, sustineri remos, *cum inhibere essent remiges jussi, & non esse ejusmodi, didici heri, cum ad villam nostram navis appelleretur. Non enim* SVSTINENT, *sed* ALIO MODO REMIGANT. Id ab ἐποχῇ remotissimum est. *Quare facies, ut ita sit in libro, quemadmodum fuit. Dices idem Varroni, si forte mutavit. Nec est melius quicquam, quam quod Lucilius Sustineat currum ut bonu' sæpe agitator equosque: Semperque Carneades*, προβολὴν *pugilis, & retentionem aurigæ similem facit* ἐποχῇ. INHIBITIO *autem remigum motum habet, & vehementiorem quidem remigationis navem convertentis ad puppim.* Igitur *inhibere remis* est remis navem convertere, herum lencken. Vid. etiam Quint. 12 p. 10. Sic *navem retro inhibere* apud Livium 26, 39; & 30, 10 est, non sustinere modo procursum navis ac sistere, sed eam agere retro seu vertere. vide Gronovii Observ. 4 c. 26, Not. ad Iustin. 2, 12. & citatos a Dukero ad Liv. 26, 39. ¶ 2. Aliquando tamen sustinere, seu cohibere est, aufhalten. Virg. Æn. 12, 693 *Parcite jam Rutuli, & vos inhibete Latini.* Vbi Servius: INHIBETE, *Cohibete, suspendite, & est tralatio a nautis.* Vbi Servius & vulgarem opinionem de inhibitione remorum secutus videtur: quam & amplexus Atticus fuerat, & itaque auctor exstiterat Ciceroni, ut *pro sustinere remos, inhibere remos* rescriberet, male, ut postea fuerat edoctus. Add. de Orat. 1, 33 extr. & Verr. 5, 63 pr. Quo utroque loco *inhibere* pro sustinere positum videtur, MSStorum lectionem frustra forte in dubium vocante Lambino. Ac ita & Quintilianus præfat. lib. 12 *Hoc mare ingressus contrahit vela, inhibetque remos.* *Inhibere profluvium sanguinis*, est sistere, das blut stillen, stopffen, Plin. 28, 2. ¶ 3. *Inhibere imperium* apud Plautum Bacch. 3, 3, 44 & Stich. 5, 4, 18 est, quod *exhibere* alibi dixit, id est, uti imperio, exercere imperium, quod in aliquem habeas. v. Parei Lex. Crit. Cicero, *Spem inhibere legibus*, pro habere in legibus, Orat. in Rullum dixisse quibusdam videtur. Sed Grut. & Gron. *habet in legibus*. Gronovius porro provocat ad patris sui notas ad Liv. 36, 28. Sed apud Cic. Phil. 18, 13 pr. *Inhibere supplicium* est infligere, quod tuetur Gron. ad Liv. 3, 59. Add. Liv. 3, 38, bis it. c. 50 & eund. Gron. ad 4, 53 & 56 extr. & Turnebum Advers. 25, 16.

¶ Inhibitus, *a, um*, verhindert, gehemmet; ut, *Inhibitus cursus*, Curt. 4, 16, 16. *Inhibitæ lacrymæ*, Id. 10, 6, 3. *Inhibitus salubriter modus nimiæ potestatis*, Liv. 3, 59. v. ibi Gronov.

¶ Inhibĭtio, *ōnis*, f. Cic. Att. 13, 21 *Inhibitio remigum.* Vide *Inhibeo* n. 1.

¶ Inebræ, f. pl. *aves, quæ aliquid fieri prohibent*, Fest.

¶ Pĕrhĭbeo, *ēre*, dicere, affirmare, sagen, vorgeben, ausgeben. *Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum*, Cic. de Divin. 2, 5. *Vos æquo animo, æqua noscere oportet, si vos vultis perhiberi probos*, Ter. Adelph. 3, 4, 58. *Perhibere testimonium*, Varro Rei R. 2, 5 quod, & *Testimonium ferre* dicitur, zeugniß geben, abstatten. *Vt perhibetis*, wie ihr sprecht. Cic. pro Ligar. c. 8 *Vt perhibent*, wie man vorgiebt, Virg. Æn. 4, 179. *Non modo adjutores victoriæ, sed etiam nuntii fuisse perhibentur*, Cic. Tusc. 1, 12. ¶ 2. *Perhibere* interdum esse videtur idem quod *exhibere, præbere*. v. g. Plin. 29, 1. *Perhibere honorem.* Sed de hoc & aliis duobus Plinii locis, & universim de hoc verbo vid. Burm. ad Quint. 1, 1 p. 17.

¶ Perhibendus, *a, um*, memorandus, denckwürdig. Cic. fam. 5, 12 *Nec minus est Spartiates ille Agesilaus perhibendus, qui* &c.

¶ Posthăbeo, *ēre*, postponere, hindansetzen, nachsetzen. Ter. Phorm. 5, 7, 15 *Omnes posthabui mihi res*, &c. Virg. ecl. 7, 17 *Seria ludo posthabui.*

¶ Posthabitus, *a, um*. Cic. Tusc. 5, 1 *Omnibus rebus posthabitis.* Virg. Æn. 1, 15 *Terris magis omnibus unam Posthabita coluisse Samo.*

¶ Præhĭbeo, *ēre*, præbere, hergeben, vorstrecken. Plaut. Pseud. 1, 2, 49 *Vestem, aurum, atque ea, quibus est vobis usui, præhibeo.* conf. Menæchm. 5, 2, 51 &c. Et Petron. c. 117 *Præhibere mendacio fidem:*

ubi

ubi alii *præbere*. Scil. totum hoc verbum archaicum videtur, contracto inde verbo *prœbere* locum ejus occupante. v. Burm. ad Quint. 1, 1 p. 17.

¶ Prōhĭbĕo, *ēre*, vetare, interdicere, abhalten, wehren, verbieten. *Prohibere aliquem domo*, Ter. Phorm. 2, 3, 78. *Itinere exercitum prohibere*, Cæsar. B Gall. 1, 10. Et, *Ab oppidis vim hostium prohibere*, ibid. c. 11. Et, *Aditu quem prohibere*, Ovid. Met. 12, 66. Et Plaut. Cure. 5, 2, 7 *Parentesne meos mihi prohibeas?* conf. Hirt. de B. Afr. 31. Et, *Prohibere a pugna*, Cæsar B. Gall. 4, 34, id est, arcere. *Prohibere rempubl. a periculo*. Cic. pro Leg. Man. c. 7, id est, defendere. Sic, *Prohibere quem a contumeliis convicioque*, Cæsar dixit de B. C. 1, 23. Idem B. Gall. 2, 28 *Cæsar finitimis imperavit, ut ab injuria & maleficio se suosque prohiberent*. ubi alius sensus est. v. Menck. Observ. L. Lat. h. v. Denique cum infinitivo. Ter. Heaut. 3, 3, 12 *Multa fert libido, ea prohibet facere præsentia tua.*

¶ Prohibessō, *is, it*, antique pro *prohibeam, as, at*. Cat. R. R c. 141 *Intemperias prohibessis*. Plaut. Pseud. 1, 1, 11 *Id Iupiter prohibessit.*

¶ Prohibens, *tis*. Tibull. 1, 3, 22 *Egressus prohibente Deo*. Ovid. Met. 15, 610 *Populo prohibente.*

¶ Prohibendus, *a, um*. Cic. Off. 1, 25 *Prohibenda maxime est ira in puniendo*. Sed, *Prohibendus erit bos potione*, man muß ihn nicht saufen lassen, Colum. 6, 7.

¶ Prohibitus, *a, um*, zurück gehalten, gehindert, verboten. Cic. in Verr. 3, 24 *Eques Romanus biduum cibo tectoque prohibitus*; Absolute Seneca epist. 84 *Pudore peccandi prohibitis abstinere.*

¶ Prohibitiō, *ōnis*, f. das verbot, die verwehrung. Quintil. 9, 2 p. 649 *Prohibitio sceleris*. conf. Tertull. de Monog. c. 9, & supra *Cohibitio*. Vlpian. l. 8 ff. de pœnis; Arnob. 2 p. 45.

¶ Prohibītor, *ōris*, m. qui prohibet. Apul. de Deo Socr. p. 52 *Socrates nullo adsortatore unquam indigebat: at vero prohibitore nonnunquam*. Arnob. 7 p. 249 *Æsculapius valetudinum propulsator, prohibitor, exstinctor*. Adde Ammian. 24, 15.

¶ Prohibitrix, *īcis*, f. Marcian. lCt. l. 2 ff. de leg. senatusque conf. *Lex est prohibitrix non faciendorum.*

¶ Prohibitōrius, *a, um*, verbietend. Plin. 10, 14 de divina ave: *Quidam clamatoriam dicunt: Labeo prohibitoriam.*

¶ Redhibeo, *ēre*, est rem venditam & ab emptore reprobatam & redditam recipere, wieder müssen annehmen, was man verkauft. Cic. Off. 3, 23 *Redhibeatur mancipium jure civili*. conf. Plaut. Merc. 2, 3, 84, &c. & Gell. 4, 2.

¶ Redhibitus, *a, um*, zurück genommen. *Redhibitum*, ut ait Festus, *id proprie dicitur, quod redditum est improbatumque: & qui dedit, rursus coactus est habere id, quod ante habuit.*

¶ Redhibitiō, *ōnis*, f. actio redhibendi, venditionis dissolutio. v. L. Pompon. ff. de acquir. possess. & l. 11 ff. de act. empt. Et Quintil. 8, 3 p. 582 *Mancipii redhibitionem suadere*, vide & Gellium 4, 2.

¶ Redhibītor, *ōris*, m. qui venditum recipit, l. 25 ff. de except. rei jud.

¶ Redhibitorius, *a, um*; ut, *Redhibitoria actio, redhibitorium judicium*, apud lCtos ex ff. tot. tit. de ædil. edict. ubi ad redhibendum agitur.

¶ Subterhabitus, *a, um*, darunter versteckt. Apul. lib. 1 Met. *Subterhabitis amoribus.*

¶ Superhabeo, *ēre*, drüber haben, drauf legen. Cels. 7, 20 *Eodem tempore superhabendum cataplasma.*

II. Composita ab *Habito:*

¶ Adhabito, *are*, neben an wohnen. Plaut. Capt. 3, 4, 72 *Si adhabites prope.* Sed alii: *Si adbites.*

¶ Circumhabito, *are*, umher wohnen; unde

¶ Circumhabitator, *oris*, m. vicinus, accola, ein nachbar. Gloss. gr. lat. περίοικοι, *circumhabitatores.*

¶ Cohabito, *are*, cum aliquo habitare, beysammen wohnen. Messala Corvin. p. 15 *Hostes Romæ cohabitare coercuit.* Id. p. 17 *Romæ cohabitandos destinat.*

¶ Cohabitans, *tis*. Augustin. Hieronymo epist. 12 *O si licuisset, etsi non cohabitante, saltem vicino te in Domino perfrui.*

¶ Cohabitantia, *æ*, f. die beywohnung. Adelh. de Virg. 20 *Simulare matrimonii cohabitantiam.*

¶ Cohabitātio, *ōnis*, f. idem. Augustin. epist. 137 sub fin. *Nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior sit, quam cohabitatio ipsius Domini Christi, in qua undecim boni perfidum & furem Iudam tolerave-runt.*

¶ Cohabitator, *ōris*, m. ein nachbar, ein hausgenoß. Cassiodor. 3, 48 *Mergi cohabitatores piscium.* Vet. Gloss. *Cohabitator*, σύνοικος, ὁ ἄμα οἰκῶν. Et Augustin. serm. 1 feria II Pentecost. Spiritum S. vocat *cohabitatorem æternum*, scilicet in mentibus piorum.

¶ Inhăbĭto, *are*, einwohnen. *Animus in oculis inhabitat*, das gemüth wohnet und sitzet in den augen, Plin. 11, 37. Asserunt etiam ex Livii 24, 3 *Procul iis, quæ inhabitabantur*, sed suspectus vexatusque locus est, & Gronovius *habitabantur* legit, quem videas.

¶ Inhabitans, *tis*, pl. *inhabitantes*. Apul. & Vulg. Interpr. Sir. 10, 23 &c

¶ Inhabitatio, *onis*, f. die beywohnung. Tertull. adv. Marc. 3, 24 *De opinitate terræ erit inhabitatio tua.* Vulg. Interpr. Sap. 9, 15 *Terrena inhabitatio deprimit mentem.* conf. Fulgent. ep. 4 ad Prob.

¶ Inhabitator, *ōris*, m. ein einwohner. Hieronym. adverf. Helvidium c. 1 *Sacri ventris hospitium, cujus novem mensibus inhabitator fuit.* Augustin. Retract. 1, 7 *Terræ hujus inhabitator.* Conf. Vlpian. l. 1 § ult. ff. Furti adv. naut. Et Novat. de Trinit. c. 29.

¶ Inhabitābĭlis, *e*, unbewohnt. Cic. N. Deor. 1, 10 *Terræ maximas regiones inhabitabiles atque incultas videmus.* Mela 3, 7 fin. *Indi estiu inhabitabilia.*

HABESSINI, *orum*, m. pl. genuinum nomen Æthiopum Christianorum, qui supra Ægyptum sunt, quorum regionem, rempublicam, linguam & religionem vir exactissimus, Iobus Ludolfus, illustravit, quem videas in Historia Æthiopica eruditissime peritissimeque omnia perscribentem & in Commentariis ad illam Historiam genuinis documentis singula luculentissime illustrantem.

Habitabilis, habitaculum, habitare, &c. quære in *Habeo.*

Hac, hactenus, vide in *Hic.*

HADRIA, *æ*, m. sive *Adria*, Hadriaticus sinus, sive mare Hadriaticum, das venedische meer. Plerumque scribitur sine adspiratione: quam scripturam etiam prætulit Heinsius. vid. Drakenb ad Sil. 8, 439, & ad Liv. 5, 33. nec tamen contemnenda est aut postferenda scriptura altera. Vetus inscriptio apud Manutium: L. FLAVI. L. F. SEPTIMIO APRO. OCTAVIANO C. V. PLEB. SOD. HADRIÆ QVE PROVINCIÆ CYPRI &c. Nec leve argumentum est, quod nomen imperatoris *Hadrianus* in nummis & lapidibus semper scriptum invenitur, cujus innumera exempla laudatus Manutius produxit. Apud Plinium & Strabonem etiam *Atria* scribitur & *Atriaticum.* Colonia autem *Hadria* fuit Tuscorum, urbs inclita: a cujus nomine appellatus fuit sinus Hadriaticus, qui & *Adria* eodem dicitur vocabulo. Vid. Liv. 5, 33; & Victor Iunior in Hadriano. *Adria improbus*, propter tempestatum sævitiam, & *inquietus*, Horat. 3 od 9, 22; & od. 3, 5. *Vagus* Lucan. 5, 614. *ferus* Avieno Perieg. v. 527. *ventosus* Senec. Thyeste v. 362. Eustathius ad Dionys. Perieg. v. 92 *Adriam* tradit filium Ἰάονος, Iaonis vel Ionis fuisse, a quibus idem mare & *Ionium* & *Adriaticum* appelletur. Sic Lucanus loc. cit. *Sonat Ionio vagus Adria ponto.*

¶ Hadrianus vel Adrianus, *i*, m. imperator. In nummis certe constanter cum adspiratione: IMP. CAES. TRAIANVS HADRIANVS AVG. aut brevius: HADRIANVS AVGVSTVS, qualem Vaillantius profert. Nec aliter in Sabinæ uxoris nummis, si in illis mariti mentio facta est. vide Gruterum & Manutium, qui copiosior utique est in lapidibus exscribendis, qui *Hadriani*, non *Adriani*, nomen incitum habent, quales innumeros etiam Gruterus offendit, in quibus est HADRIANO AVG. v. g. p. 10 n. 6 &c. Quod etiam in coloniarum, quas deduxit, nominibus observatur. Salisburgensis Inscriptio apud Gruterum p. 265 n. 4 IMP. CAES. L. SEPTIMI SEVERI PII PERTINACIS AVG. ARAB. ADIAB. PARTHICI MAXIMI COL. HADR. IVVAV. D. D. In Græcis videri potest res ambigua, quod spiritum in vetustis inscriptionibus non addunt, uti ex nummis plurimis ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ &c. apud Io. Harduinum de nummis urbium, manifestum est. Vide vitam ejus a Spartiano descriptam: brevius excerptam a Xiphilino, Victore, Eutropio. Fuit Ælii Hadriani filius, Imperator Romanus, successor Trajani, qui eum adoptaverat. Vanus & curiosus princeps, eruditus tamen: quod testantur versus, qui exstant Græci juxta ac Latini. Vide eos supra in *Animula*, ex Spartiano in Vita ejus c. 25.

¶ Hadrianus, vel Adrianus, *a, um*, adj. ut, *Amphoræ Hadrianæ*, Plin. 35, 11. *Ultimæ Hadriani maris oræ*, Cic. in Pison. c. 38. Exstat & apud Horat. 1 od. 16, 4; & Flor. 2, 5, 1.

¶ Hadrianālis, *e*, aliud adject. in Inscript. apud Fabrettum p. 454 C. PRAETORIVS C. F. STEL. PHOERVS. VI. VIR. AVGVSTAL. SODAL. TRAIANAL. ET. HADRIANAL. IIII. VIR.

¶ Hadrianotheræ, urbs Mœsiæ ab Hadriano constituta, quod feliciter ibi venatus esset; θήρα enim venatus est. Spartian. Hadr. c. 20. v. Spanh. de usu num. diss. 11 p. 338.

¶ Hadriācus, f. Adriacus, *a, um*, idem. Propert. 3, 20, 17 *Ergo ego nunc rudis Adriaci vehor æquoris hospes.* Avienus Perieg. v. 593 *Achelous Irruit Adriatici tergum maris.*

¶ Hadriātĭcus, f. Adriāticus, *a, um*, idem; ut *Adriaticum mare*, Plin. 3, 5. Et *Sinus maris Adriatici*, Suet. Tiber. c. 16.

HADRŌBŌLVM, *i*, n. ἁδρόβωλον, genus gummi, Plin. 12, 9.

HADRŌSPHAERVM, *i*, n. nardi genus, Plin. 12, 12.

HAEBŸDES, f. pl. insulæ quinque numero circa Britanniam, Solin. c. 35.

Hædile, hædinus, vide mox *Hædus*, Hædui, *Hedui.*

HAEDVS, *i*, m. eine junge ziege. Virg. ecl. 2, 30 *Hædorum grex*: & eclog. 7, 9 *Caper tibi salvus & hædi.* Scribitur per Æ, non per OE, auctore M. Varrone de L. L. 4, 19. *Quod illic* (in Sabinis) inquit, *Fedus*; *in Labio rure Hedus: in urbe A addito, Hædus.* Sic & Carpensis Virgilius, & Vaticanus, ut refert Manutius in Orthogr. quem videas: it. antiquissimæ membranæ Horatii, de quibus Broukhus. ad Prop. 2, 15, 14. ¶ 2. Hasdrubalem, Carthaginiensium ducem, *Hædum* populares cognomine appellabant, teste Livio 30, 42, & Appiano.

¶ Hædŭlus, *i*, m. dimin. Iuvenal. 11, 65 *De Tiburtino veniet pinguissimus agro Hædulus.*

¶ Hædillus, *i*, m. diminut. aliud apud Plautum Asin. 3, 3, 77 *Die me tuum agnellum, hædillum.*

¶ Hædīle, *is*, n. stabulum hædorum, ein ziegen-stall. Laudatur Hor. 1 od 17, 9. Sed quia correpta foret media in Alcaico metro: *Nec Martiales hædilia lupos*; ea res corruptionis suspicionem præbuit jam Lambino & Torrentio. Auratus *hædulci* volebat, ad formam *equulei.* Optime Bentlejus, probantibus Cuningamo & Savadone, *hædulcæ.* Ceterum Gloss. Vet. ἐριφοσάκια, *hædilia*; it. ἐριφιῶνες, *hædilia.*

¶ Hædīnus, *a, um*, von ziegen; ut, *Caro hædina*, junn ziegen-fleisch. *Pellis hædina*, Cic. pro Muræn. c. 36. *Coagulum hædinum*, Varro R. R. 2, 11.

HAEMA, *ātis*, n. gr. αἷμα, sanguis, blut. Hinc herbarum nonnulla nomina, quæ vulgo ita interpretantur: ut *Hæma areos*, bürgel, Apul. de Herb. c. 103. *Hæma athenæ*, feld-cypresse, ibid. c. 26. *Hæma galei*, hirschzunge, ibid. c. 56. *Hæma hammonos*, nepten, ibid. c. 93. *Hæma heracleos*, tausendgülden-kraut, ibid. c. 35. *Hæma hermi*, eisenkraut, ibid. c. 65. *Hæma iheos* & *Hæma titanu*, feldrose, habnbutte, ibid. c. 87. *Hæma itilinos* & *Hæma podontos*, wild knoblauch, ibid. c. 70 & 113. *Hæma oru*, eppich, selletie, ibid. c. 118. *Hæma tauru*, andorn, ibid. c. 45.

¶ Hæmāchātes, *æ*, m. αἱμαχάτης, achatis gemmæ species, apud Plinium 37, 10; illa nempe, quæ, ut Solinus ait c. 5, (al. 11) *sanguineis maculis irrubescit.*

¶ Hæmanthinus, *a, um*, αἱμάνθινος, röthlich; ut, *Hæmanthinum vitrum*, rubeus non translucens, Plin. 36, 26, roth glas.

¶ Hæmaticus, *a, um*, αἱματικός, sanguine refertus, voll blut. Apud Apul. de Herb. c. 77 *Hæmaticon* vocatur gramen, kraut-gras.

¶ Hæmătītes, æ, αἱματίτης, lapis ruboris ſanguinei. Plin. 37, 10, & Solin. c. 43 fin. ein blut-ſtein. Foditur in ſilva Hercynia. *Contritus in pulverem præſenti medetur curatione ſanguinem exſpuentibus.* Matrhiolus. conf. Macer 5, 33.

¶ Hæmitŏpus, ŏdis, m. αἱματόπους, avis, ſic dicta a cruenta longorum crurum rubedine, ein roth-bein; de qua Plinius 10, 47.

¶ Hæmătĭnŏmēla, n. pl. αἱματινόμηλα, blut-äpffel. Tabernæm. p. 1418.

¶ Hæmoptŏïcus, i, m. αἱμοπτοϊκός, qui ſanguineum ſputum ejicit, der blut auswirfft. Theod. Priſc. de Diæta c. 12; Macer 2, 3.

¶ Hæmorrhăgia, æ, f. αἱμορῤῥαγία, ſanguinis profluvium, der blut-fluß, das naſen-bluten. Plin. 23, 7 ſect. 67 *Folia ejus trita illita, hæmorrhagiam ſiſtunt.* De Perſicis loquitur.

¶ Hæmorrhŏïs, ĭdis, f. αἱμορῤῥοΐς, & *Hæmorrhous*, i, m. αἱμορῤῥοῦς, quemadmodum ex Dioſcoride legitur, genus eſt ſerpentis, ſic dicti a ſanguinis fluxu. Ab hoc enim icti, ſanguinem ex toto emittunt corpore, & intereunt. Plin. 23, 1 *Ex uvis paſſum privatim e ſerpentibus contra hæmorrhoida potens.* Et Celſus 5, 27, 7 de ſerpentium ictu: *Si ceraſtes, aut dipſas, aut hæmorrhois percuſſit.* conf. Solin. c. 40. ¶ 2. *Hæmorrhoidas* etiam vocamus morbi genus, quo ſanguis per anum emittitur, der blut-fluß, blut-gang, güldene ader. vid. Celſum 6, 18, 9. Plinius etiam ſingulari uſus de morbo 22, 7.

¶ Hæmorrhoïcus, i, m. qui hæmorrhoidibus laborat, apud Firmicum 3, 3.

¶ Hæmorrhoŭſa, æ, f. αἱμορῤῥοῦσα, fœmina ſanguinis profluvium habens, ein blutflüßiges weib. Vulg. Interpr. Matth. 9, 20.

¶ Hæmoſtăſis, is, f. αἱμόστασις, conſolida, herba conſtringens profluvium ſanguinis, heilkraut. Apul. de Herb. c. 59.

Hæmimons, Hæmimontanus, vide *Hæmus.*

HAEMON, ŏnis, m. nomen viri, qui amore periit. Ovid. in Ibin v. 561 *Nec tibi, ſi quid amas, felicius Hæmone cedat.* Propert. 2, 7, 83 *Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon Corruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus?* v. *Antigone.* & Barth. ad Stat. Theb. 4, 88.

Hæmonia, vide *Æmonia*, Hæmonius, *Hæmus*, Hæmopotoicus, hæmorrhagia, hæmorrhois, &c. *Hæma.*

HAEMUS, i, m. mons Thraciæ, longis jugis a Macedonia in ſeptemtrionem procurrens. Scribitur & *Æmus*, ſed rectius cum adſpiratione. Theocritus enim Idyll. 7, 76 ὑφ' Αἵμον dixit, non ὑπ' Αἶμον. In hoc monte Martis domicilium ſingunt Poëtæ. Claudianus in Probi & Olyb. conf. v. 120 *Procubat horrendum Getico Gradivus in Hæmo.* ubi Heinſium videas pluribus illuſtrantem. Hinc Silio 11, 466 *Mavortius Hæmus* eſt. ¶ 2. *Hæmus* vetus rex Thraciæ ob ſuperbiam, quod Jovem ſe diceret, in cognominem montem mutatus. vid. Bur. ad Ovid. Met. 6, 87.

¶ Hæmŏnius, a, um, adj. Silius 10, 10 *Velocius inde Hæmonio Boreæ, pennaque citatior ibat*, quia Hæmus Græcis a ſeptentrione eſt. *Æmonia* Græciæ regio, ſive Theſſalia, itidem ab Æmo vel Hæmo monte nonnullis dicitur, a quo tamen longius remota eſt: aliis aliunde.

¶ Hæmimons, *tis*, m. eſt provincia Thraciæ. v. Sext. Rufus c. 9 extr. Treb. Pollio in Claud. c. 11; Vopiſc. in Aurel. c. 17. Ammianus 21, 10 vocat *celſorum montium ſummitates Hæmi.*

¶ Hæmimontus, i, m. itidem regio Thraciæ. vid. Ammian. 27, 4 *Hæmimontus Hadrianopolin habet.*

¶ Hæmimontanus, a, um, adj. ut, *Vrbs Hæmimontana*, Ammian. 14, 11. *Hæmimontanæ celſitudines*, Id. 27, 4: *anguſtiæ*, Id. 31, 8.

¶ Hæmimontani, m. pl. ſubſt. Thraces Hæmum incolentes. Sext. Rufus c. 9 *Luculllus Hæmimontanos ſubegit.* Conf. Ammian. 27, 4.

Hæredіolum, hæreditarius, hæreditas, vide *Hæres.*

HAEREO, ſi, ſum, ēre, inſidere, & adjunctum arcte eſſe, ſtecken, kleben, hangen. Aur. Victor. in Gallieno: *Inter hæc ipſe popinas ganeasque obiens lenonum ac vinariorum amicitiis hærebat.* Quintil. 6, 1 *Hærere in complexu alicujus*, einem in armen liegen. *Hærere in oculis*, Cic. Phil. 13, 3, nicht aus dem geſicht kommen. Atque ita de comitantibus eleganter adhibetur, ut Gronovius exemplis docuit ad Senecæ epiſt. 10 princ. e. g. Plin. 7 epiſt. 27 *Obtinenti Africam comes hæſerat*, i. e. indivulſus fuerat comes. *Hærere in parte aliqua apud aliquam*, Ter. Eun. 5, 9, 25, i. e. ultimum amoris meretricii locum obtinere. v. quæ dicimus in *adhærere* ex Gron. *Culpa omnis in te hæret*, Id. Hec. 2, 1, 33, die ſchuld liegt auf dir. *In omnium gentium ſermonibus ac mentibus ſemper hærebit*, Cic. Catil. 4, 10. *Hærentes moleſtiæ* eidem dicuntur, quæ nondum ſedatæ ſunt, de erat. 3, 4. *Hærere in viſceribus, in medullis*, Cicero eleganter dixit e. gr. Attic. 6, 1, &c. einem tief im hertzen ſtecken. Lucan. 9, 573 *Haremus cuncti ſuperis, tempoque tacente, Nil agimus niſi ſponte Dei, &c.* i. e. pendemus a ſuperis. ¶ 2. Sed hic *hærere* idem eſt, quod dubium eſſe, weder aus noch ein wiſſen. *Valde in ſcribendo hæreo*, ich ſtehe an. Cic. Att. 13, 39. Id. Phil. 2, 29 *Hærebat nebulo, quo ſe verteret, non habebat*, er war betreten, wuſte nicht wo aus. Suet. Domit. c. 12 *Neque eo ſecius in explicandis oneribus hæreret.* Plaut. Amph. 2, 2, 182 *Hæret hæc res: ſiquidem hic jam mulier factus eſt ex viro.* Et rurſus Trin. 4, 2, 59 *Hæret hæc res. Siquidem ego abſens ſum, quam præſens longior*, i. e. in ambiguo atque incerto eſt, es iſt ungewiß. Id. Plaut. Capt. 3, 3, 17 *Maximas nugas inceptiasque incipiſſe: hæreo*, id eſt, ἀπορῶ, incertus ſum. Sic *hærere*, beſtürtzt ſeyn, Tac. A. 6, 21, 4. Tractum a re nautica: nam navis *hærere* dicitur, quando in brevia acta & Syrtes, arenæ aggere, ut Virgilius loquitur, cingitur ſiſtiturque. Eadem translatione Suet. Aug. c. 71 *Circa libidines hæſit.* Ita de amatoribus, cum capiuntur, vid. Burm. ad illud Ovid. Am. 1, 8, 24 *Hæſit, & in vultu conſtitit usque tuo.* Quinct. 1, 1 p. 20 *Hæſit circa formas literarum*, vide & infra *adhærescere* & *obhærere.* ¶ 3. *Aqua hæret*, proverbiale eſt, apud Cic. ad Qu. Frat. 2, 7 & alibi. vide ſupra in *Aqua.*

¶ Hærens, *tis.* Horat. 1 od. 17, 27 *Hærens corona crinibus.* Id. 1 od. 32, 10 *Veneri ſemper hærens puer*, i. e Cupido. Id. 2 ſat. 3, 205 *Hærentes adverſu litore naves.* Id. 1 ſat. 3, 77 & Cic. de Aruſp. reſp. c. 26 *Vitia alicui vel in aliquo hærentia*, anklebende laſter.

¶ Hæror, *oris*, m. das ſtecken, haften. Val. Max. 9, 12 ext. 8 *Anacreontem unius grani pertinacior hæror abſumpſit.* Ita legit Barthius. al. *Humor.*

¶ Hæreſco, *ĕre*, hærere, aut cœpiſſe hærere hangen. Lucret. 2, 476 *In terris hæreſcere.* Paulin. Nolanus Carm. 10 ad Auſon. v. 267 *Fixumque hæreſcere cordi.*

¶ Hæsĭto, *avi, atum, are*, frequent. idem. Ter. Phorm. 5, 2, 15 *In eodem hæſitas luto*, du ſteckeſt ſo tief drinnen, als ich, id eſt, in eodem, quo ego, labore verſaris & periculo. *Hæſitare lingua*, ſtammeln, Cic. de Orat. 1, 25. ¶ 2 Deinde eſt dubitare, zweifeln, ungewiß ſeyn. Cic. Acad. 4, 17 *Dubitant, hæſitant, revocant ſe interdum.* Id. Acad. 4, 5 *Illi in novis rebus, quaſi modo naſcentes, hæſitaverunt*, i. e. rituba-verunt.

¶ Hæſitans, *tis.* Cic. Acad. 1, 2 *Non multum hæſitans reſpondebo.* Plin. 10 epiſt. 30 *Rogo, Domine, conſilio me regas hæſitantem.* Cic. de Orat. 1, 25 *Sunt quidam lingua hæſitantes*, ſtammlende.

¶ Hæſitantia, æ, f. Cic. Phil. 3, 6 *Hæſitantia linguæ*, das ſtammeln.

¶ Hæſitatio, ōnis, f. anſtoß, ungewißheit. Cic. fam. 3, 12 *Noli ignoſcere hæſitationi meæ*, id eſt, dubitationi. Et de Orat. 2, 50 *Quæ dubitatio? quanta hæſitatio tractusque verborum!* ſtottern, beſtürtzte rede.

¶ Hæſitator, ōris, m. qui hæſitat. Plin. 5 epiſt. 11 *Sum & ipſe in edendo hæſitator.* Quibus gemella Sidonius habet 9 ep. 13 *Vt me ejus edendi diutius non poſſit habere hæſitatorem.*

¶ Hæſitabundus, a, um, hæſitans. Plin. 1 epiſt. 5 *Expalluit notabiliter. Hæſitabundus inquit, &c.*

Compoſita:

¶ Adhæreo, *ſi, ſum, ēre*, anhangen, ankleben. Cæſar B. G. 5, 46 *Tragula caſu ad turrim adhæſit.* Tertullianus ſubaudita præpoſitione, de Pallio c. 5 *Humerum adhæret.* Et Ovid. Met. 5, 38 *Fronte cuſpis adhæſit*, pro *in fronte.* Vſitatius cum tertio caſu. Eleganti tralatione Liv. 39, 25 inducit Theſſalos querentes: *procul abeſſe libertatis auctores Romanos: lateri adhærere gravem dominum*, puta, Macedoniæ regem. Vbi *lateri adhærere*, eſt admodum vicinum eſſe, auf dem halſe ſeyn. ¶ 2. *Adhærere* dicitur, cujus inter magnum numerum, quibus aliquid conſertur, ratio denique habetur, ut ſimplex *hærere* ſcilicet, v. Gron. ad Liv. 5, 4 extr.

¶ Adhærens, *tis.* Salvian. adv. Avarit. 2 p. 93 *Vidua Deo adhærens.* Claudian. in Ruffin. 1, 35 *Et luxus populator opum, quem ſemper adhærens Infelix humili greſſu comitatur egeſtas.*

¶ Adhærеſco, *ĕre*, idem, & hangen bleiben. Cic. Acad. 4, 3 *Ad eam diſciplinam, tamquam ad ſaxum, adhæreſcunt.* Id. Off. 1, 25 *Juſtitiæ honeſtatique adhæreſcere*, über gerechtigkeit und erbarkeit halten. Et continuata metaphora eleganter Idem pro Sext. c. 8 *Ne Scylleo æris alieni in freto ad columnam adhæreſceret, in tribunatus portum perfugerat.*

¶ Adhæſio, ōnis, f. der zuſammenhang. Cic. de Fin. 1, 6 *Copulationes & adhæſiones inter ſe.* Grut. *Adhæſitationes.*

¶ Adhæſus, ūs, m. ſubſt. idem. Lucret. 5, 840 *Membrorum adhæſu.* conf. Nonius 2, 34.

¶ Adhæſe, adv. ſtammlend. Gell. 5, 9 *Non turbide, neque adhæſe locutus eſt.*

Adhæſitatio, *onis*, vide in *Adhæſio.*

¶ Cöhæreo, *ĕre*, an einander gefügt ſeyn, zuſammen hangen. *Aptiſſime inter ſe cohærent*, Cic. in Orat. c. 44. *Verba congruunt & cohærent cum cauſſa*, Id. de Invent. 1, 14, ſchicken ſich zur ſache. *Oratio cohæret*, Cic. pro Cælio c. 7. Ter. Andr. 2, 2, 23 *Paullum obſonii, ipſus triſtis, de improviſo nuptiæ. Non cohærent*, dieſe dinge reimen ſich nicht zuſammen. Amicos, qui conjunctiſſime vivunt, *cohærere* Plin. Epiſt. 7, 7 dicit.

¶ Cohærens, *tis.* Cic. de Orat. 2, 80 *Cohærens cum omni corpore membrum.* Id. Off. 3, 3 *Hæc natura cohærentia opinione diſtraxit.* Comp. *Cohærentius & aptius*, Gell. 1, 18.

¶ Cohærenter, adv. nacheinander. Flor. 2, 17 *Dimicatum eſt, non continue & cohærenter, ſed prout cauſſæ laceſſerant.*

¶ Cohærentia, æ, f. ipſa forma cohærens, die fuge, der zuſammenhang. Cic. Nat. D. 2, 62 *Sidera ad mundi cohærentiam pertinent.* Gell. 6, 13 *Per mortis & vitæ cohærentiam.*

¶ Cohæſus, a, um, idem ac cohærens, zuſammenhangend. Gell. 15, 16 de ſemiſilla quercu: *In naturam rediit, ſtrictа denuo & cohæſa.*

¶ Cohæreſco, *ĕre*, aneinander hangen bleiben. *Atomi cohæreſcunt inter ſe*, Cic. N. Deor. 1, 20.

¶ Cohærarius, i, m. legitur vulgo. Cic. de Leg. 3, 4 *Si quid erit, quod extra magiſtratus cohærario uſus ſit, qui cohæret, populus creato &c.* Ita etiam libri Victorii. Sed bene Gron. ex Turnebi conjectura *coeratore qui coeret*, h. e. *curatore qui curet.*

¶ Inhæreo, *ēre*, idem quod adhærere, anhangen. *Inhærebat oculis memoria imaginis*, hoc eſt, ſemper oculis obverſabatur, Plin. 7 epiſt. 27, (al. inerrabat) es ſchwebte immer für augen. *Inhærere in mente*, Cic. Tuſc. 1, 15. *Quorum linguæ ſic inhærerent, ut loqui non poſſent*, de Div. 2, 46.

¶ Inhærens, *tis.* Cic. Tuſc. 4, 11 *Opinio inhærens & penitus inſita.* Lactant. Inſtit. 1, 1 *Multi ſuperſtitionibus vanis pertinaciter inhærentes, obdurant ſe contra manifeſtam veritatem.*

¶ Inhæſio, *onis*, f. das ankleben, apud Auguſtinum.

¶ Inhæreſco, *ĕre*, bekleben bleiben. *Si qua minima beſtiola conatur irrumpere: in ſordibus aurium tamquam in viſco, inhæreſcit*, Cic. de N. D. 2, 57. *Poëtæ leguntur, ediſcuntur, & inhæreſcunt penitus in mentibus*, Id. Tuſc. 3, 2.

¶ Obhæreo, *ēre*, ſtecken bleiben. Suet. Tib. c. 2 *Navem cum ſacris matris Deûm Idæa obhærentem Tiberino vado extraxit.* Lucret. 4, 422 *In medio nobis equus acer obhæſit Flumine.*

¶ Obhæreſco, *ĕre*, idem. Apul. lib. 6 pr. 178 *Lanoſum aurum ſtirpibus connexum obhæreſcit.*

¶ Subhæreo, *ēre*, herunter hangen, ankleben. Celſus 5, 28 *Vbi cartilago ſubhæſit.* Et Val. Max. 6, 3, 10 *In ſuſpiciune & crimine ſubhæreat neceſſe eſt.*

HÆRES, *ēdis*, c. vel Heres, (pro diversa derivatione ab *Hæreo* vel *Herus*) succeſſor in jus & bona defuncti, ein erbe, erbnehm. *Fungere hæredem*, Cic. pro Cæcin. c. 6. Et, *Inſtituere hæredem*, ſam. 13, 61; ēt, *Scribere hæredem*, Off. 3, 24, einen zum erben einſetzen. *Hæres venit magis naſcitur, quam ſcribitur*, Publius. Pro quo & *nuncupare hæredem* Suet. Claud. c. 4 dixit. Nam *nuncupando*, ſeu *nominando* inſtituitur hæres. *Hæres ex aſſe*, qui totam hæreditatem capit: *hæres in parte*, qui partem tantum, Tac. Ann. 2, 48. vide & ICtos & Alex. ab Alex. 1, 1. Interdum partes aſſis aſſignantur, ut, *ex deunce & ſemuncia*, v. Cic. pro Cæcin. c. 6. ¶ 2. *Hæredem* pro domino, lixie Plaut. Menæch. 3, 2, 11. vide & infra in *Hæredium*.

¶ Hærēditas, *ātis*, f. ipſa ſucceſſio in jus & facultates defuncti, die erbſchaft. *Luculenta atque magna hæreditas*, Plaut. Truc. 2, 3, 24. *Opulentiſſima*, Id. Capt. 4, 1, 8. *Bona hæreditate veniunt*, Cic. Invent. 2, 46, durch erbſchafft anfallen. *Hæreditatem obire*, Cic. Agrar. 1, 3, ich der erbſchaft annaſſen. Et, *Adire hæreditatem*, Id. Agrar. 2, 16. ēt, *Cernere hæreditatem*, Agrar. 2, 15 extr. & ſam. 9, 14 idem eſt. vid. amen in *Cerno*. *In partem hæreditatis vocari*, Cic. pro Cæcin. c. 4 extr. *Hæreditates conſequi*, Nepos 25, 21, 1. *Hæreditates procurare*, Cæſ. B. Civ. 2, 18. Et Cic. Off. 1, 33 *Optima hæreditas a patribus traditur liberis, omnique patrimonio præſtantior, gloria virtutis, rerumque geſtarum*. Hæreditas *ſine & cum ſacris* quid ſit, exponit Boxhorn. ad Plaut. p. 216, 457, 558. nimirum hæreditas ſine ſacris eſt illa, quæ eſt absque ulla incommoda appendice. Hæreditatis autem dividundæ jus, ut major dividat, minor eligat, unde ductum, tradit Auguſtin. de C. D. 16, 20, & ibi Vives, & Coquejus p. 328. In genitivo plur. *hæreditatium* pro *hæreditatum* occurrit in Inſcript. apud Fabrett. p. 99 LIBRARIO EX NVMERO RATIONIS HÆREDITATIVM VIXIT. Simili modo PARENTIVM FRATRES, apud Gruterum p. 681, uti & *Civitatium &c.* in Lipſ. Ant. Lect. 5, 1.

¶ Hæredium, *i*, n. ein erb-gut, vorwerck. Feſtus: HÆRES apud antiquos pro DOMINO *ponebatur: inde* HÆREDIVM *prædium parvulum*. Varro de R. R. 1, 10 *Bina jugera, quod a Romulo primum diviſa dicebantur viritim & quod hæredem ſequebantur*, HÆREDIVM *appellarunt*. conf. Nonius 1, 303. C. Nepos 24, 1, 1 *Verſatus eſt in Sabinis: quod ibi hæredium habebat a patre*. vid. Beroald. in Plin. lib. 19.

¶ Hæredĭŏlum, *i*, n. diminutiv. Apul. Flor. lib. 2 *Hærediolum ſterile*; itemque Columella procem. Operis, *avitum hærediolum* dixit: & Auſonius Idyll. 3 pr. *Salve hærediolum, majorum regna meorum*.

¶ Hæreditārius, *a, um*, quod hæreditate obvenit, erblich, angeerbet; ut, *Nomen hæreditarium*, Cic. Somn. Scip. c. 2. *Regnum hæreditarium*, Plin. 6, 22. Et, *Lites hæreditariæ*, Quintil. 3, 10, quibus quæſtio eſt de hæreditate, erbſtreit. *Morbi hæreditarii* etiam vocantur, qui parentum vitio liberis obtingunt.

¶ Hæredĭto, *are*, pro, hæredem eſſe, hæreditatem adire, erben, eccleſiaſticum eſt, Vulgati maxime Interpretis, ita Græcum κληρονομεῖν vertentis. Hunc forte aut ejus æquales Salvianus imitatus eſt loco infra citando in *Exhæreditare*.

¶ Hærēdipĕta, *æ*, m. captator hæreditatis, ein erb-ſchleicher, der nach einem erbe ſtehet. Petronius c. 124 *Amplioris fortunæ domum quærentes incidimus in turbam hæredipetarum*. vide ibi Interpr. Adde c. 125. Eſt hic locus claſſicus comparandus cum prioribus νεκρικοῖς Luciani. vid. & ſupra *Captator*. Add. Cic. Parad. 5, & Horat. 2 epiſt. 2, 176. Talis apud Martialem Gargilianus 4 epigr. 56.

Compoſita cum præpoſitione.

¶ Cohæres, *ēdis*, c. ein miterbe. Cic. Verr. 3, 48 *Omnibus, quibus hæreditas venerit, cohæredem prætorem eſſe oportere*. Et ſam. 7, 2 *Confeciſſim cum coheredibus*. Horat. 2 ſat. 5, 107 *Coheredum ſenior*.

¶ Exhæres, *ēdis*, hæreditate ad ſe pertinente privatus, erblos, entērbet. *Scribere exhæredem filium*, L. 1 § 8 Dig. de Carbon. edicto, erblos machen. Cic. de Orat. 1, 38 *Quæſtum eſt, poſſetne exhæres paternorum bonorum eſſe filius, quem pater teſtamento, neque hæredem, neque exhæredem ſcripſiſſet nominatim*.

¶ Exhærēdo, *are*, hæreditate privare, enterben; ut, *Exhæredare filium*, Cic. pro Cluent. c. 48. *A neceſſariis omnibus exhæredatus eſt*, Aut. ad Herenn. 4, 23. Apul. Apol. *Teſtamentum inofficioſum, in quo obſequentiſſimum maritum exhæredavit, inimiciſſimum filium ſcripſit hæredem*. Proprie *exhæredari filii* dicuntur, mortuo patre: qui vivente adhuc patre depelluntur paternis bonis, *abdicari* dicuntur. Itaque abuſive verbo *exhæredare* uſus Nepos eſt in Themiſt. cum eum *a patre exhæredatum* ſcribit: de quo cum Valer. Max. 6, 9 exponeret, recte *abdicatum* dixit.

¶ Exhæredatio, *ōnis*, f. die enterbung. Quintil. Decl. 2 *An facilimum fuerit, ut exhæredationem quoque impetraret noverca ab homine*. Et L. 20 pr. Dig. de Bonor. poſſeſſ. contra tabb. *Exhæredatio non adita hæreditate ex teſtamento, nullius eſt momenti*.

¶ Exhæredito, *are*, pro *Exhæredare*, enterben, perrarum & inuſitatum eſt. Salvian. lib. 3 contra Avarit. p. 112 *Si illi tunc ob Deum donantes omnia ſua, etiam ſeipſos exhæreditavere viventes; diſcite vos, quæſumus, bona veſtra vel ipſi hæreditare morientes*. Vbi Rittershuſius annotavit, in quibusdam libris inſtitut. Tit. de Succeſſ. libert. § Sed hæc de iis &c. legi *Exhæreditati factli*.

¶ Inhærēdito, *are*, enerben. 4 Esdr. 7, 67 *Qui inhæreditabunt in ſeculo*. Sed *Inhæredare* habet Salvian. adv. Avarit. 2 p. 384.

Hæreſco, vide paullo ante *Hæreo*.

HÆRĔSIS, *is*, f. ἄιρεσις, ab αἱρέω, *eligo*, opinio, ſecta, ein ſonderlicher wahn, meinung. Cic. præfat. Paradoxorum: *Cato in ea eſt hæreſi, quæ nullum ſequitur florem orationis*. Vitruv. præf. lib. 5 *Qui Pythagoræ hæreſin fuerunt ſecuti*. ¶ 2. Nos Chriſtiani hæreſin dicimus opinionem cum pertinacia aberrantem a vera doctrina, eine ſect, ketzerey. Auguſtin. contra Creſconium 2, 3 *HÆRESIS eſt diverſa ſequentium ſecta*: SCHISMA *vero eadem ſequentium ſeparatio*. Id. initio libri de Hæreſibus ad Quod vult Deum: *Non omnis error hæreſis eſt: quamvis omnis hæreſis, que in vitio ponitur, niſi errore aliquo, hæreſis eſſe non poſſit*. Cum dicit: *Quæ in vitio ponitur*: ſignificat, vocabulum μέσον eſſe, ſicut & *Sectæ*. Quid ſit *Hæreſis*, de ea vide & diſſertat. Heraldi lib. 2 Digreſſion. Digreſſ. ultima. Tertull. de vel. Virgin. c. 1. Contra naturam corripuit primam Prudentius Pſychom. v. 710; & Hamart. v. 64. Sed & produxit Pſychom. v. 725 *Hæreſes non tam novitas quam veritas revincit*.

¶ Hærĕticus, *i*, m. αἱρετικός, ein ketzer, ſectirer. Sicut *Catholica fides hæreſi*: ita & *hæreticus Catholico* opponitur. *Hæreticus* itaque, qui male interpretata & explicata Scriptura, nova dogmata affert, & contumaciter tuetur, quod Facundus Hermianenſis addit 12, 1 *Scire debemus, quod hæreticum non faciat ignorantia, que doctrina veritatis contumax non eſt, ſed potius obſtinata defenſio falſitatis*. v. & Vincent. Lirinenſ. Monitorio 1, 34 & 35, & Salvianum l. 5 de Gub. Dei. Sidon. 6 epiſt. 12 *Hæreticorum numerum minuere*. conf. 7 epiſt. 6, & Tertull. de Bapt. c. 15.

¶ Hærĕticus, *a, um*, adjective, ketzeriſch. Arator Subdiaconus in Act. Apoſt. c. 19 *Hæretica nigredine plenus*.

¶ Hærerice, adverb. idem, apud Hieronymum.

¶ Hærĕſiarcha, *æ*, m. αἱρεσιάρχης, αἱρέσεων ἀρχηγός, ein ketz-ketzer. Auguſtinus epiſt. 253 *Hæreſiarcha Manichæus*. Proſper Aquitan. de Ingratis c. 9 pr. *Inter multa ſuis que tradidit hæreſiarchis*. Et Sidon. 7 epiſt. 6 *Hæreſiarchæ priorum temporum*.

Compoſita cum præpoſitione:

¶ Aphærēma, *ātis*, n. ἀφαίρεμα, ab ἀφαιρέω, *aufero*, proprie eſt ablatio, detractio, ein abſchnitt. ¶ 2. *Apherema* appellat Plinius 18, 11 *grandiſſimum alicæ genus*, graupen oder grütze; ita dictum a cortice ſive tunicis zeæ ablatis.

¶ Aphærēſis, *is*, f. ἀφαίρεσις, dictionis figura, auferens aliquid principio dictionis; ut, *Temnere* pro *Contemnere*: Virg. Æn. 6, 620 *Diſcite juſtitiam moniti & non temnere Divos*. Cic. Att. 4, 16 græce ἐξ ἀφαιρέσεως *curare provinciam*, i. e. per diminutionem.

¶ Ephaphærēſis, *is*, f. ἐπαφαίρεσις, repetita ablatio. Martial. 8 epigr. 52 de tonſore jocatus, *Fecitque longam Detonſis epaphæreſin capillis*.

¶ Diærĕſis, *is*, f. διαίρεσις, diviſio. Græce uſus eſt Tullius Attic. 6, 1 *Breve edictum eſt propter hanc meam* διαίρεσιν, *quod duobus generibus edicendum putavi*. ¶ 2. Et inter figuras dictionum ſolutio diphthongi; ut, *Aulai, pictai, aquai*, pro *aulæ, pictæ, aquæ, &c.* apud Virgil. *Aurai ſimplicis ignem*, Æneid. 6, 747.

¶ Exhæreſĭmus, *a, um*, ἐξαιρέσιμος, i. e. *exemptilis*; ut, *Exhæreſimi dies*, Cic. Verr. 2, 52 ſic dicti, quod Græci ac Siculi ex menſe modo eximebant, modo addebant, ut annus cum ſolis & lunæ ratione congrueret.

¶ Proærĕſis, *is*, f. προαίρεσις, propoſitum animi firmum & conſtans, ein vorſatz. vid. Micræl. Lex. Phil. p. 1136.

¶ Proæreticus, *a, um*, προαιρετικός, quod ſit a ſciente & volente, vorſetzlich.

¶ Synærēſis, *is*, f. συναίρεσις, figura, quæ & ἐκθυνολαφή, *epiſynalapha*, contractio nimirum duarum vocalium, quarum ſingulæ ſyllabam efficiunt, in ſyllabam unam. Virgil. Æn. 6, 802 *Tixerit æripedem cervam licet, aut Erymanthi &c.*

Hæſitatio, hæſito &c. vide in *Hæreo*.

HAFNIA, *æ*, f. Daniæ metropolis, Copenhagen.

HĂGA CŌMĬTIS, f. Comitum, præcipuus Belgarum locus, ubi totius Belgii fœderati comitia, Haag, oder Grafenhagen.

HAGIOGRĂPHVS, *i*, m. ἁγιόγραφος, ſcriptor ſacer ſive biblicus, ein bibliſcher ſcribent, Hieron. 1 epiſt. 12.

¶ Hagiographa, *orum*, n. pl. ἁγιόγραφα, ſcripta ſacra, & in ſpecie tertia pars ſcripturæ ſacræ veteris teſtamenti, cum ad primam Lex, ad ſecundam Prophetæ referantur. v. Hieron. 1 epiſt. 106 & 110.

Ha ha he, vide ſupra *Ha*.

HALA, *æ*, f. plur. *Halæ*, oppida dicuntur, quæ ſale coquendo rem faciunt. Barthius Adverſ. 42, 6 p. 1875 veterem germanam vocem eſſe ait, quæ ſalinas deſignet, eamque græcam ſimul, ut ſunt innumeræ aliæ, quatum partem notarunt tum alii, tum Adr. Junius Animadv. 5, 6. Græca autem exſtat in Gloſſario Cyrilli, quo nullum luculentius Onomaſticon habemus, ἅλα, *Salinæ*. Vnde nec bene numero ſingularitatis, nec duplici liquida nomen effertur. ¶ 2. *Halæ* etiam magnæ domus amplaque atria apud Rigordum de rebus Philippi Aug. An. 1183. Adde Æn. Silvii Hiſt. Sucv. 1 p. 207.

Halabarches, vide *Arabarches*.

HALAGŌRAS, quaſi ἅλς ἀγορᾶς, convicii nomen apud Plaut. Pœn. 5, 5, 34.

HĂLALCŌMĔNE, (Alalcomene,) *es*, f. urbs Bœotiæ, unde

¶ Halalcomenēis, *ĭdis*, Minerva in eo loco culta; &

¶ Halalcomenæus, *a, um*, adj. ut, *Alalcomeneæ Minervæ Agmina*, Stat. Theb. 7, 330.

HALCŸON, (Alcyon) *ōnis*, generis epicœni, ἀλκυών, avis & marina & fluviatilis, quæ incerta tamen differentia eſt. Nam Ariſtoteles ſcribit, Halcyonem avem marinam fluvios etiam ſubire, non autem diverſam fluviatilem a marina eſſe, ein eis-vogel; quod in hieme glaciali nidificet, vera enim halcyonis appellatione Germani carent. Nam Iſpida proprie avis dicitur glacialis, ein eis-vogel. Halcyones marinæ raro apparent in litoribus, paullo majores paſſere, colore cæruleo, viridi & ſubpurpuroo, mixto, roſtro longo, tenui, & luteo. Nidificant in ſcopulis maris, & incubare ovis ac excludere pullos media ſolent hieme. Quo tempore mare tamquam inferviens illis incubantibus, quietum eſt & placidum per dies 14, qui *Halcyonides*, & *Halcyonei* vel *Halcyonii* dies, & *Haleedonia* ob eam rem dicuntur. Meminit Theocritus Idyll. 7, 57 Χαλκυόνες· φοροσεύντι τὰ κύματα, τάν τε θάλασσαν Τόν τε νότον, hoc eſt: *Haleyones undas ſternunt, pelagusque Notumque*.

¶ Halcyŏne (Alcyone) *es*, f eadem avis marina. Nam eam poëtæ fingunt Neptuni filiam & Ceycis uxorem fuiſſe, quæ cum maritus naufragium fecerit, & ipſa doloris impatiens ſe ſubmerſerit, in avem ſui nominis ſit mutata. v. Ov. Met. 11 fab. 10. Virg. Georg. 1, 399 *Dilectæ Thetidi Halcyones*. conf. Georg. 3, 338. Apud Plaut. Pœn. 1, 2, 143 *Alcedo* hæc avis dicitur. Itaque huc refer, quæ ſupra de *Alcedine* annotata ſunt. *Halcyonum partus*, imago eſt Eccleſiæ, cui Deus inter mundi tempeſtates & quaſſationes, concedit tamen alicubi tranquillas ſedes &c. Sunt etiam conjugii honeſti exemplum, halcyones. Neſciunt enim adulteria, & extincta conjuge, alter

alter manet cœlebs, ac paullo poſt conſumtus luctu moritur. Mulier etiam ſenem maritum geſtat humeris ſuis aquatum, adeſtque ei in mortem usque. Itaque poëtæ paſſim hanc avem viduorum queſtis admiſcent. v. Brouckh. ad Prop. 1, 17, 2. Mas halcedonum *Carulus* vocatur, κήρυλος. Fluviales halcyones marinis majores ſunt, conſpiciuntur in ripis fluminum, cæruleæ magna ſunt ex parte. v. de halcyonum hiſtoria Plin 10, 32: & 2, 46. Ariſtot. Hiſt. Anim. 5, 8. Ælian. 1, 6. Servium in Georg. 1 Virgil. Dalechamp. ad Plin. l. c. p. 468.

¶ Halcyŏnius & Halcyoneus, *a, um*, ἁλκυόνειος, pacatus, ſeriatus, ſtill, geruhig; ut, *Halcyonii dies*, Colum. 11, 2, a tranquillitate maris Atlantici ita dicti, qui incipiebant 8 Calend. Mart. Hinc Prov. *Halcyonios agis dies*; v. Chiliad. ¶ 2. *Halcyoneus*, nomen viri, Ovid. Met. 5, 135.

¶ Halcyonium, *i*, n. ἁλκυόνιον, meerſchaum, medicamentum eſt Plinio 12, 8, & Dioſcoridi plurium generum, vulgo vocant *ſpumam maris*, inde appellatum, quod ſuper eo halcyones nidificent. Matthiol. *Ceycum* vocatur etiam a Ceyce; *Alcyonium* vero vocat Celſus 5, 6 & 18; & Plin. l. c.

¶ Halcyonĭdes etiam dies illi vocantur, quibus fœtificant halcyones, & quibus mare placidum eſt, Plin. 10, 32, die meerſtille.

¶ Halcedonia, *orum*, n. pl. ſive Alcedonia, int. tempora, eodem intellectu. Pro quavis tranquillitate apud Plautum Caſin. prol. v. 26.

HĂLEC, *ĕcis*, ſeu Alec, (ſic enim fæpius ſcribitur, ut ſupra in litera A, ſive in *Alec* oſtendimus.) Fœm. & neutrius generis eſt, ein hering. Cato de R. R. c. 53 *Vbi olæ comeſæ erunt, halecem & acetum dato.* Mart. 11 ep. 27 *Cui portat gaudens ancilla pavopſide rubra Halecem, ſed quam protinus illa voret.* Horat. 2 ſat. 4, 73 pro liquamine: *Ego fæcem primus & halec, Primus & inveni piper album, &c.* Cætera in *Alec* quære. *Halec torrefacta*, dici poteſt ein bückling, bückelhering.

Halecatus, *a, um*, von heringen. v. ſupra *Alecatus* in *Alec.*

HĂLĒSVS, *i*, m. fluvius & mons non longe ab Ætna, Plin. 5, 29; Colum. 10, 263 *Et quæ Sicanii flores legiſtis Haleſi.* ¶ 2. *Halefus*, filius Agamemnonis. v. Virg. Æn. 10, 422, &c. Conditor Faliſcorum. Ovid. Am. 3, 13, 31. v. Faliſci.

¶ Halēſa, f. Alcſa, *æ*, f. quæ & Alœſa, Siciliæ oppidum ad fluvium Halefum. Hinc

¶ Halesīnus, *a, um*, adj. ut, *Haleſina civitas*, Cic. fam. 13, 32.

HĂLIÆTVS, vel Haliæctus, *i*, m. ἁλιάετος, aquila marina eſt, ein fiſch-arn. *Pullos adhuc implumes prædictos cogit adverſum ſolem intueri, nolentes ferit, illacrymantes e nido præcipitat, ut degeneres & adulterinos; illos vero, quorum acies firma contra ſtetit, educat*, Plin. 10, 3. vide & Scalig. ad Cirin Virg. & ſupra *Aquila.* Ovid. Met. 8, 146 *Fulvis Haliæetus alis.* Nonnulli legunt: *Fulvis Haliætus in alis.*

HĂLĬARTVS, *i*, f. urbs Bœotiæ, v. Strab. l. 9; & Stat. Theb. 7, 274.

¶ Haliartius, *a, um*, adjectivum apud Liv. 42, 44 occurrit. Halica, &c. vide ſupra *Alica.*

HĂLĪCĂCĂBVS, *i*, m. vel Halicacabum, *i*, n. ἁλικάκαβος, aut Solanum Halicacabulum, quod & Veſicaria dicitur, & φυσαλὶς a φύσα, veſica. Frutex eſt notus, folliculos fert orbiculatos, veſiculis ſimiles, in quibus ſemen continetur ſulvum ac rotundum, magnitudine uvæ, guſtu ſubamarum, vulgo vocant jüdenkirſchen. v. Plin. 21, 31, & ibi Dalechamp.

HĂLĬCARNASSVS, *i*, f. ἁλικαρνασσός, Cariæ civitas, clara Herodoti, & Dionyſii, hiſtoricorum, patria, Regia quondam fuit regum Cariæ, Metropolis poſtea. v. Spanh. de uſ. & præſt. num. diſſ. 9 p. 626 ſq.

¶ Halicarnaſſenſis, *e*, &

¶ Halicarnaſſeus, *a, um*, adjectiva ſunt; ut, *Scylax Halicarnaſſeus*, Cic. de Divinat. 2, 42.

¶ Halicarnaſſius, *a, um*, idem. C. Nep. 2, 1, 2 *Civis Halicarnaſſia.* Halicarnum, vide *Halica* in *Alica.*

HĂLIEVTĪCON, *i*, n. plur. *Halieutica*, ἁλιευτικά, volumina de piſcibus, ab ἁλιεύειν, piſcari. Plin. 33, 2 *Mihi videntur mira & quæ Ovidius prodidit piſcium ingenia, in eo volumine, quod* Halieuticon *inſcribitur*, ein buch von der fiſcherey. Fragmentum ejus edidit paullo ante mortem ſuam Conr. Geſnerus. Denique *Halieutica* græce ſcripſit erudito carmine Oppianus libris quinque. conf. Vopiſc. in Numeriano pr.

¶ Halieuticus, *a, um*, adj. piſcationi aptus, zum fiſch-fang gehörig; ut, *Bolctare halieuticum*, Treb. Pollio Claud. c. 17.

HĂLĪMVS, *i*, m. ἅλιμος, frutex ſepimentis idoneus. v. *Alimus.*

HĂLŌPHLEOS, *i*, f. arbor glandifera, ein eichbaum. Plin. 16, 6.

HALIPLEVMON, *ōnis*, f. genus piſcis marini, Plin. 32, 10.

Halitus, vide *Halo, are*, Halleluja, *Alleluja*, Hallucinor, *Hallus.*

HALLVS, *i*, m. & Hallux, *ūcis*, m. f. Allus, die groſſe zehe; & *Allus pollex*, der daum, Feſtus. v. plura jam in *Hallucinor* dicenda.

¶ Hallucĭnor, *atus ſum, ari*, ſtraucheln, fehlen, verſtoſſen. Becmann. in Originib. Hallucinor *ab* Hallux, *ſive* Hallus, id eſt, *maximus pedis digitus. Impingo, vel illido hallum*, ab ἄλλεσθαι. *vid. Gloſſar. Hallus ποδὸς μέγας δάκτυλος. Formatur ut a* balbus, balbucinor: *a* fermo, fermocinor. *Aliud eſt* allucinor, *id eſt, videndo fallor, a luce aberro. Lux enim objectum viſus, &c.* v. ipſum & Scaliger. ad Feſtum in verbo *Oblucinaſſe.* Sed aliis *Hallucinor, Halucinor, Allucinor* ac *Alucinor* eadem ſunt. Cic. ad Q. frat. 2, 10 *Epiſtolæ noſtræ debent interdum hallucinari.* Id. de Nat. D. 1, 26 *Quæ Epicurus oſcitans hallucinatus eſt.* Plura de hoc verbo diſputavit Gell. 16, 12; & G. I. Voſſius in Etymolog. & Haac. Voſſius ad Catull. p. 90. Apul. 3 Flor. *Mimus hallucinatur.* Reliqua vide in *Geſticulor.*

¶ Hallucinatio, *ōnis*, f. error, aberratio, der irrthum, fehl, anſtoß. Sen de Vita beata c. 26 *Veſtras hallucinationes fero, quemadmodum Iupiter optimus maximus poëtarum.* Arnob. 6 p. 194 *Verum iſtud ſerio & cum propoſito facientis gravi, an ridendo res ipſas, puerili hallucinatione? l. datis.* Feſto eſt *Alucinatio.*

¶ Hallucinator, *ōris*, m. nugarum amator, ein ſtocker, poſſenreiſſer. Feſtus. vide in *Halo* ex Feſto.

HALMĂDES, *dum, pl. f.* eingemachte oliven, ab ἅλμη, *muria.*

HALMIRHĀGA, *æ*, f. nitri genus, Plin. 31, 10.

HALMYRIDIA, n. pl. plantæ in maritimis provenientes, Plin. 19, 8.

HALMŸRŌDES, *is*, ἁλμυρώδης, *ſalſus, ſalſuginoſus*, ſaltzicht. Apud Martialem 10 epigr. 83 Cidæ filius ita dictus putatur. Sed Scriverius legit *Hermerotes.*

HĀLO, *halare*, eſt ſpirare, halitum emittere, hauchen, riechen, einen dampf oder geruch von ſich geben, brodemen. Ovid. Met. 7, 815 *De gelidis halabat vallibus aura.*

¶ Halans, *tis*, ſpirans. Virg. Georg. 2, 109 *Invitent croceis halantes floribus horti.*

¶ Hālĭtus, *ūs*, m. ſpiritus, ein hauch, athem. *Efflare extremum halitum*, ſeinen geiſt aufgeben, Cic. Tuſc. 2, 9. *Halitus terræ*, vapor dicitur, dunſt. *Noxius terræ halitus*, Quintil. 7, 3.

¶ Halātus, *ūs*, idem. Mart. Capella 1 p. 4 *Halatu paſci foverique*, vom geruch ſatt werden. Id. 2 p. 46 *Arabicis lætari halatibus*, h. e. odoribus, unguentis.

¶ Hālĭto, *are*, frequent. Ennius in Hectoris luſtris: *Sublime iter quadrupedantes, flammam halitantes.*

¶ Hālo, *ōnis*, m. male fobrius, ein gähnender. Feſtus: ELVCVS *ſignificat languidum & ſemiſomnum; vel ut alii volunt*, ALLVCINATOREM, *& nugarum amatorem, ſive* HALONEM, *id eſt, beſterno vino languentem.*

Compoſita:

¶ Adhālo, *are*, anhauchen. Plin. 22, 22 ſub fin. *Si ſerpentis caverna juxta fuerit, ſi pateſcentem prima adhalaverit.*

¶ Anhelo, *are*, vide mox infra cum derivatis.

¶ Exhālo, *are*, exſpirare, ac veluti per halitus adſcendere, ausdauchen, über ſich brodemen, über ſich rauchen. Virg. Georg. 2, 217 *Nebulam famosque volucres Exhalant terræ, &c.* Ovid. Met. 13, 602 *Flumina natas Exhalant nebulas.* Cic. Phil. 2, 17 *Exhalare vinum* dixit, nüchtern werden. Id. paullo ante c. 12 *Edormi crapulam & exhala.* Sic, *Animam exhalare*, Poëtica phraſis eſt. v. Ovid. Met. 6, 247 &c. Sic & *Exhalare vitam*, Virg. Æn. 2, 562, ſterben.

¶ Exhālatus, *a, um*, ausgedampft, geſaucht, verraucht. Ovid. Met. 11, 43 *In ventos anima exhalata receſſit.*

¶ Exhalatio, *ōnis*, f. die dunſt, ausdämpfung; ut, *Exhalationes terræ*, Cic. Tuſc. 1, 19. *Exhalatio nebuloſa*, Plin. 31, 3, ein nebel, neblichter dampf.

¶ Exhalātus, *ūs*, m. idem. Mart. Capella 2 p. 40 *Ex calore ſuperno atque exhalatu.*

¶ Inhālo, *are*, anhauchen. Cic. in Piſon. c. 6 *Cum iſto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhalaſſes.*

¶ Inhalatus, *a, um*, afflatus, angehaucht. Apul. Met. 2 p. 190 *Id genus frivolis inhalatis.*

¶ Inhalatio, *onis*, f. inſpiratio, das anhauchen, apud Plinium.

¶ Inhalatus, *ūs*, m. idem. Apul. Met. 2 p. 219 *Patentis oris inhalatu cinnaneo.*

¶ Rehālo, *are*, iterum exhalare, weghauchen. Lucret. 6, 522 *Terraque cum fumans humorem tota rehalat.*

Ab *Halo* eſt & *Anhelo*:

¶ Anhēlo, *avi, atum, are*, eſt crebris quaſi ſingultibus ſpirare & reſpirare, keichen, ſchnauben. Colum. 2, 3 *Ante ad præſepia boves religari non expedit, quam ſudare atque anhelare deſierint.* Ovid. de Remed. am. v. 394 *Principio clivi noſter anhelat equus.* Cicero *ſcelus anhelare*, pro, ad ſcelus omni conatu adſpirare, dixit in Catil. 2 principp. darnach trachten, darauf umgehen. Et auctor ad Herenn. 4, 55 *Anhelare ex imo pectore crudelitatem.* Phædrus 2, 5 *Ardelionum natio trepide concurſans, occupata in otio, gratis anhelans.* ubi *anhelare*, adulari & gratificari eſſe Allio in Lex. Crit. cenſet. male: nam ibi propria ſignificatio locum habet.

¶ Anhelans, *tis*. Auct. ad Herenn. c. 33 *Anhelans ex imis pulmonibus præ cura ſpiritus.* Virg. Æn. 5, 254 *Acer anhelanti ſimilis.*

¶ Anhelanter, adv. cum anhelitu; item, feſtinanter, cupide, keichend, ſchnell. Ammian. 16, 15 (Valeſ. 10) *Allium anhelanter avido flatu ventorum lenunculo ſe commiſiſſe piſcantis*, Iul. Cæſarem intelligens. Ita Lindebruchius aliique legunt: Valeſius ex conjectura *anhelantes.*

¶ Anhelatus, *a, um*, afflatus, exſpiratus, heraus geblaſen; ut, *Verba inflata & anhelata gravius*, Cic. de Orat. 3, 11, mit brauſen und ſchnauben heraus geſtoſſene worte, quod vitium linguæ & oris eſt. Silius 14, 380 *Celſaque anhelatis exſurgens ictibus altus.* Ovid. Heroid. 12, 15 *Iſſet anhelatus non præmedicatus in ignes.* De Iaſone a tauris ignivomis perituro.

¶ Anhēlatio, *ōnis*, f. ſpirandi difficultas, das keichen. Plin. 23, 1 ſect. 24 *Hoc genus vini* (picati) *utile inflationibus, tuſſi, anhelationibus.* Addunt vulgaria Lexica Plin. 21, 21 *Prodeſt anhelationi*, ubi Harduinus *anhelatoribus* legit.

¶ Anhēlator, *ōris*, m. ſuſpirioſus, der kurtzen athem hat, engbrüſtig. Plin. 22, 23 *Anhelatoribus laſer cum porro ex aceto datur.* Et 23, 7 *Siccæ ſici utiles anhelatoribus & ſuſpirioſis.*

¶ Anhēlĭtus, *ūs*, m. ipſe ſpiritus difficulter actus, das ſchnauben, keichen. Ovid. de Arte am. 1, 521 *Nec male odorati ſit triſtis anhelitus oris*, der athem ſoll nicht ſtincken. Et Plin. 9, 7 de balænis *anhelitum reddere ac per vices recipere*, ausblaſen, und wieder einziehen. Ac Cic. de Divin. 1, 50 *Crede, etiam anhelitus quosdam fuiſſe terrarum, quibus inflatæ mentes, oracula funderent.* Et, *Vini anhelitus*, der geruch oder geſtanck vom wein aus dem halſe, Idem poſt red. in Sen. c. 7. Et, *Anhelitus letalis*, Amm. 21, 29, das röcheln der ſterbenden.

¶ Anhēlus, *a, um*, adj. anhelans, keichend, ſchnaubend. Virg. Georg. 2, 135 *Senibus medicantur anhelis.* Id Georg. 1, 250 *Et me ſævus equis oriens afflabit anhelis.* Quod non a laſſitudine & fatigatione eſt, ſed ab animoſitate, conatu & nimio ardore, quaſi ſint nimio ſpiritu ardentes. v. Vlitium ad Nemeſiani Cyneget. v. 255 p. 409.

¶ Subteranhelo, *are*, darunter ſeufzen. Stat. 1 Silv. 1, 57 *Infeſſaque pondere tanto Subteranhelat humus.*

HALO, *ōnis*, f. ἅλως, area, quam *coronam* Plin. 1, 29, & Seneca Quæſt. N. 1, 2, (quem vide,) alii *circulum* appellant, circa lunam aut ſolem.

Germa-

Germani Latinum reddunt vocabulum, der hof um den munden. Apulej. de Mundo p. 64 *Halysin* & *Catenam* vocat. ¶ 2. Eit & *Halo*, elucus, sive hesterno vino languens. v. supra in *Halo, are.*

HALOPHANTA, seu Holophanta, æ, m. homo nequam & mendax, ein betrüger, lügner, ἁλοφάντης, omnia mentiens, ab ὅλον & φαίνεμαι, Nonius 2, 396, & Turneb. 11, 5. At Josephus Scaliger Castigat. in Festum, *Halophantam* malit, παρὰ τὴν ἅλα, quemadmodum Sycophantam παρὰ τὸ σῦκον factum esse. Vox est Plautina, quæ mirum in modum divexat Criticos. Andr. Alciatus Parerg. Iur. 2, 4 legit *Kalophantam*, i. e. utilia & honesta loquentem. Sic & Parco in Lex. Crit. p. 161 *Calophanta*, καλοφάντης, est χρησιλογος, qui honeste quidem loquitur, sed cujus facta ab oratione discrepant. v. Antiqu. Rom. Rosini lib. 9 p. 30, & Collectanea Paubmanni ad illud Plautinum in Curc. 4, 1, 2 *Halophantam an Sycophantam hunc magis dicam, nescio.*

HALOSACHNE, es, f. ἁλὸς ἀχνη, lanugo maris, meerschaum. Plin. Halosanthus, vide *Alosanthus.*

HĂLOSIS, is, m. ἅλωσις, captio, expugnatio, die eroberung, zerstörung. Qua voce, literatura latina, usi sunt Suetonius, & Petronius. Suet. Ner. c. 38 *Quasi offensus deformitate veterum ædificiorum urbem incendit, &c. Hoc incendium e turre Mæcenatiana prospectans, lætusque flammæ pulchritudine, ut ajebat, halosin Ilii decantavit.* v. Torrent. ibi. Et Petron. c. 89 *Tabula, quæ Trojæ halosin ostendit.*

HALTER, ēris, m. vel Haltēre, is, ἅλτηρ, plumbea pila, vel massula, qua corpus librabant saltationibus certantes. Hodie tali quadam librationc per plumbum utuntur funambuli, das gewicht oder wage, gewicht-stange. Martial. 14 epigr. 44 *Qui perunt flulto fortes haltere lacerti.*

Halteres, ἅλτῆρες, plural. v. Mercurial. Gymnast. 2, 12; & 5, 9.

Halucinor, vide supra *Hallus.*

HALUS, i, m. herba, quam & Cotoneam vocant, Plin. 26, 7.

Halyattes, vide *Alyattes.*

HALYNTIVM, i, n. mulsi genus in Sicilia, Plin. 14, 9.

HĂLYS, yos, *halym*, m. Paphlagoniæ fluvius maximus, Crœsi fato nobilis. Oraculum notum est: *Crœsus Halym penetrans magnam pervertet opum vim*, Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν διαλύσει. Recitat aliquoties Suidas & alii. Sed quo *oraculo Crœsus deceptus, quum regnorum opes exspectaret, suas profligavit*, quæ verba sunt Cic. de Divinat. 2, 56. Nomen ei a sale est, ut Strabo auctor est lib. 12. conf. Ovid. Pont. 4, 10, 48 & Lucan. 3, 272. ¶ 2. *Halys* nomen viri, Virg. Æn. 9, 765; & Stat. Theb. 2, 574.

HALYSIS, is, ἅλυσις, meteoron, quod Apul. de mundo p. 64 ita definit, *Halysis est catena quædam luminis clarioris, per solis ambitum in se revertens.* Deinde itatim *catenam* vocat.

HĂMA, æ, f. ἅμα, ein feuer-eymer, wasser-eymer, vas hauriendæ aquæ ad restinguenda incendia, ut P. Leopardus docuit Miscell. 9, 22. Sic Plin. 10 epist. 42 *Alioqui nullus usquam in publico sipho, nulla hama ad incendia compescenda.* Hamis hujusmodi dolabrisque instructus, per urbem itabat Præfectus vigilum, quorum cohortes seprem arcendis incendiis Augustus instituerat. Videntur tamen harpagones, s. instrumenta ad disturbandas ædes, nec a Græcorum usu, nec Latinorum hic excludenda, feuerhaken. v. *Hamalupus.* Vide rirulum Digestorum *de officio Præfecti vigilum.* In antiquis libris etiam sine aspiratione scriptum *Ama* legitur. v. L. 12 § 18 Dig. de instructo vel instrum. legato. Iuvenal. 14, 304 *Dispositis prædives hamis &c.* conf. Turnebi Adverss. 2, 29 & 19, 23. it. Brod. misc. 10, 15, & quos præterea laudat Grangæus ad Iun. l. c. inpr. Salm. ad Pollion. Claud. c. 14 p. 392 sq.

¶ Hamula, æ, f. dimin. v. supra *Amula.* Colum. de horto v. 387 *Aut habilem lymphis hamulam, Bacchove lagænam.*

Hamadryades, vide *Dryades.*

¶ Hamălupus, (Amalupus,) *i*, m. ferreus harpax, qui si quid in puteum decidit, rapit & extrahit, Isidor. 20, 15.

Hamatilis, hamator, vide *Hamus.*

HĂMAXA, æ, f. Latinis plaustrum, ein karn, wagen, accipitur pro Septentrionibus & curru cœlesti, quem rustici etiam nostri vulgo vocant, den heerwagen, v. Gell. 2, 21.

¶ Hămaxor, *ari*, plaustrum trahere, plaustro jungere, anspannen. Plaut. Truc. 2, 2, 22 *Vt ego me rui hamaxari mavelim patalem bovem.* conf. Turnebi Adverss. 10, 25.

¶ Hamaxagōga, æ, m. qui vehiculis aliquid exportat, ein kärner, fuhrmann; ut, *Hamaxagoga bonorum*, Plaut. Truc. 2, 7, 1.

¶ Hamaxōbii, *orum*, & Hamaxobītæ, *arum*, m. pl. ἁμαξόβιται, populi Sarmatiæ, in plaustris habitantes, ab ἅμαξα, *currus.* Ptolemæus *Hamaxobios*, ἁμαξοβίους vocat, & Plin. 4, 12. Populi erant septemtrionales supra Pontum & mare Caspium. Proverbii vice Tertull. adv. Marc. 1, 1 dixit *Hamaxobio instabilior.*

¶ Hamaxiæa, n. pl. ἁμαξιαῖα, plaustralia, ut λίθοι ἁμαξιαῖοι, apud Dionys. Halicarn. lib. 3 p. 200. Deiñ proverbiali voce dicuntur ampla & magnifica, ut ἁμαξιαῖα ῥήματα, quæ Horatius *sesquipedalia verba* dixit. v. Chiliad.

¶ Hamaxŏpus, ŏdis, f. plur. *Hamaxopodes*, ἁμαξόποδες, arbusculæ, in quibus versantur rotarum axes, die radschienen an wagen-rädern. Vitruv. 10, 20. Græca vox denotat *currus pedem.*

Hamilcar, vide supra *Amilcar.*

HAMMĪTES, æ, f. ἀμμῖτις, gemma sic dicta Plin. 37, 10.

HAMMOCHRŸSVS, i, m. ἀμμόχρυσος, gemma velut auro arenis mixto, Plin. 37, 5, & Solin. c. 50.

Hammon, Hammonius, &c. vide supra *Ammon.*

HAMMONIS CORNV, inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas, Plin. 37, 10.

HĂMVS, i, m. ein fisch-angel. *Meus hic est, hamum vorat*, er beisset an, nun ist er meine. Plaut. Curc. a. 3, 61. Et Ovid. Ponto 2, 7, 9 *Quo semel est læsus fallaci piscis ab hamo, Omnibus unca cibis arva subesse putat.* Et de Arte Aman. 3, 425 *Casus ubique valet; semper tibi pendeat hamus, &c. Missile jaculum* appellat Vetus Inscriptio Hispanica: QVI PISCES IACVLO CAPIERAT MISSILE DEXTRA. MISSILE, sextus casus est. *Aureo piscari hamo*, proverbiale, quod inter facete dicta Octavii Cæsaris a Suetonio commemoratur, in Vita c. 25 extr. & Aur. Vict. Epit. c. 1, id est, maxima cum jactura commodum mediocre & incrementum affectare. ¶ 2. Virg. Æn. 3, 467 *Hamos* dixit, catenulas in lorica, die gelencke oder tinge am panzer. Dicit enim *Loricam consertam hamis, auroque trilicem.* ¶ 3. *Hamus* etiam dicitur instrumentum, quo pectitur linum, eine hechel, apud Plin. 29, 1 *Ipsa stupa*, inquit, *pectitur ferreis hamis.* ¶ 4. De unguibus accipitris Ovid. Metam. 11, 342 *Oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos.*

¶ Hāmulus, *i*, m. diminutiv. Celsus 7, 7, 7 *Hamulo summum foraminis excipiendum.* Et Plaut. Srich. 2, 1, 17 *Fert hamulum piscarium.*

¶ Hāmo, *are*, angeln, häckeln. Petron. c. 5 tralate: *Artis severæ quisquis hamat effectus.*

¶ Hāmātus, *a, um*, hamo instructus, häckicht: ut, *Arundo hamata*, eine angel-stange, Ovid. Met. 5, 384. Idem de aquilæ unguibus, ibid. 12, 563 *Hamatisque viri laniaverit ungibus ora.* Eleganter Plin. 9 epist. 30 *Viscata hamataque munera* dixit pro insidiosis, quibus captantur & circumveniuntur homines, ut visco aves, hamo pisces. v. eumdem & Panegyr. c. 43; & Senecam epist. 8. *Munera in hamo mittere*, Martialis dixit 6 epigr. 63. v. eumdem & 4 epigr. 56, ubi totam similitudinem explicat. *Hamatas tegulas* apud Vitruv. 7, 4, 5 explicat Baldus in Lex Vitruv. p. 54.

¶ Hāmātilis, das angeln oder haken hat; ut, *Piscatus hamatilis*, ein fischen mit angeln, Plaut. Rud. 2, 1, 10. *Hamatile spiculum*, Tertullian. principio contra Gnostic.

¶ Hāmator, *oris*, m. qui hamo pisces capit, in Isidori Gloss.

¶ Hāmiōta, æ, m. apud Plautum Rud. 2, 2, 5, & Varronem, citante Nonio 1, 97, vocabulum vetus pro piscatore, qui hamo utitur, der mit der angel fischet.

¶ Hamotrahones, *um*, m. pl. alii piscatores, alii qui unco cadavera trahunt. Festus.

¶ Adhāmo, *are*, an sich ziehen. Ita *adhamare bonores*, Cicero dixit pro captare, ut citat Nonius 2, 5, & asserit Scaliger in Catalect. itemque Rutgerius Var. Lect. 3, 3. Sed Merceri Nonius habet *adamaverunt*, non *adhamaverunt.* Adde eidem notata p. 113 edit. Parisi. It. quæ ex Gebhardi crepundiis notantur ad Quinct. 2, 5 p. 153 Burm.

¶ Inhāmo, *are*, hamo involvere, anhäckeln. Tralate Sidon. 9, 9 *Vncatis Syllogismis volubilem tergiversantium linguam inhamare.*

Hamula, vide *Hama*, Hamulus, *Hamus.*

HANNĪBAL, & Annibal, (utrumque enim reperitur, v. Drakenb. ad Sil. 1, 39) *alis*, m. Dux Carthaginiensium notus ex Romanorum historiis. Statius 4 Silv. carm. 6, 77 *Semper atrox dextra, perjuroque ense superbus Hannibal &c.* Gellius 4, 7 penultimam in genitivo longam pronunciat, cui favet origo ex oriente repetenda: Juvenalis corripit 6, 169. Fuit autem Amilcaris filius: de cujus ingenio Livius 21, 4. De excellentia ejus & auctoritate lege eumdem 28, 12. Militarem peritiam & artem in eo miratus Scipio est, apud Florum 2, 6 extr. cui tamen ipse Hannibal secundas a Pyrrho partes, sibi demum tertias dabat, ut Plutarchus in Pyrrho p. 387 auctor est. Lucianus quoque in Mortuorum Dialogis *Alexandrum, Hannibalem & Scipionem* de primo loco inter Duces contendentes introducit. Sed ibi primum locum Minos Alexandro, alterum Scipioni, tertium demum Hannibali tribuit. C. Nepos de eo ita scribit ejus vita pr. *Si verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superarit; non est inficiandum, Hannibalem tanto præstitisse ceteros Imperatores, quanto populus Romanus antecedat fortitudine cunctas nationes, &c.* ¶ 2. Alius *Hannibal* Gisconis filius fuit, quem nonnulli Asdrubale natum & *Seniorem* appellatum tradunt. Falso, ut Casaubon. docuit ad lib. 1. Polybii p. 186.

HANNO, ōnis, m. Ἄννων, Carthaginiensis fuit, Philippi Macedonis temporibus, privatis opibus potens, regni affectaror, sed rarionibus suis & insidiis frustratus, crudelissimo a Carthaginiensibus supplicio cum suis affectus est, auctore Trogo. Exrat ejus *Periplus*, sive navigatio, qua circumvectus est Africam ultra columnas Herculis, quem commentarium in templo Saturni consecravit: de quo non præclare sentit Gerh. Ioh. Vossius 4 de Hist. Græcis p. 513 & 514, itemque in inst. Orat. 4 p. 239. Filius autem Isaacus Vossius verissimam hanc commemorationem putat ejusque explicationem pollicetur ad Melam 3, 9 p. 301. v. H. Dodwelli dissertat. de ætate Peripli Hannonis, ubi eum, qui hodie exstat, sub Hannonis nomine a Græco aliquo, Carthaginiensium studioso, confictum, & loca plane commentitia in eo memorari, ostendit. ¶ 2. *Hannonis* alterius meminit Livius in 1 & ult. Belli Pun. libro: *Hanno factionis Barchinæ cum prima consuleret Carthaginiensibus de pace, nequaquam exauditus est.*

HĂNŬLA, æ, pl. *parva delubra quasi fanula*, Fest. capellen.

Hapalare, Hapalus, vide *Apala.*

HĂPHE, es, f. ἁφή, proprie tactus, contrectatio, die berührung; item, inspersio pulveris, quæ adhibebatur luctatoribus, ceromate illitis, die besprengung mit staub. *Flavescit haphe*, Martial. dixit 7 epigr. 66. Et Seneca ep. 57 metaphorice: *A ceromate nos haphe excepit.* v. Mercurial. de Arte Gymn. 1, 8. ¶ 2. Pollux, *Haphen* etiam primam dici putat insecturam. Scribitur etiam *Aphe.*

HAPPALOPSIS, *idis*, f. genus aromatis pocularier fictum, Plaut. Pseud. 3, 2, 47.

HAPSVS, *i*, m, ein griff, hand-voll; ut, *Hapsus lanæ*, tantum scilicet, quantum manu capi potest, Cels. 4, 9.

HĂRA, æ, f. porcile, ein schwein-stall, sau-koben. *Hara immunda, humilis*, epitheta Ovid. Heroid. 1, 104: & Amor. 3, 734. Cic. in Pison. c. 16 pr. *Epicure noster ex hara productus, non ex schola.* Plaut. Asin. 2, 4, 24 *Herus in hara, haud ædibus habitat.* De *hara* amplius Varro de R. R. 2, 4. Idem anserum etiam stabulum, *harum* dixit 3, 10, ein gänse-stall. ¶ 2. *Hara suis*, de fœtido & impuro homine Plaut. Most. 1, 1, 39. conf. Nonius 2, 398.

Harena, vide *Arena.*

HĂRIŌLVS, (Ariolus,) *i*, m. vates, ein wahrsager, dictus quasi *fariolus* a *fando*; vel ab *arit*, ut Isidorus vult, Orig. 8, 9, quod Desl. Heraldus probat ad Tertull. Apolog. c. 23, cum Aser scribit: *Producatur aliquis ex iis, qui de Deo pati existimantur, qui aris inhalan-*

tes numen de nidore concipiunt. Ter. Phorm. 4, 4, 27 *Interdixit hariolus.* Vbi Donatus notat, *Hariolos ab halando dictos, cum halitu soleant mortalem animam velut excludere seu exhalare, ut divinam recipiant.* Cic. de Divin. 1, 2 *Hariolorum & vatum furibundæ prædictiones.* Phædrus 3 fab. 4 *Vsu peritus, hariolo velocior.*

¶ Hariŏla, *æ*, f. eine wahrsagerin. Plaut. Mil. 3, 1, 98 *Da, quod dem hariolæ atque haruspicæ.* conf. Id. Rud. 4, 4, 95.

¶ Hariŏlor, *atus sum, ari*, quod & Ariolari scribitur, est divinare, errathen, wahrsagen. Cic. Att. 8, 11 p. 785 προθεσπίζω *igitur, non ariolans, ut illa cui nemo credidit,* (Cassandra) *sed conjectura prospiciens.* Ter. Phorm. 3, 2, 7 *Non mihi credis? D. hariolare,* du magst rathen. Id. Adelph. 2, 1, 48 *Sed ego hoc hariolor,* v. Turnebi Advers. 24, 12.

¶ Hariolatio, *ōnis*, f. die wahrsagung; ut, *Superstitiosæ hariolationes*, Cic. de Divin. 1, 31.

HARMĂLA, sive Armala, *æ*, f. ruta hortensis, hermel-raute. Apul. de Herb c. 89.

Harmamaxa, vide supra *Armamaxa*, Harminius, *Arminius.*

HARMŎDIVS, *i*, m. civis Atheniensis, qui cum Aristogitone, de quo s. l. patriam Pisistratidarum tyrannide liberavit; Thucyd. lib. 6. His id honoris datum est, ut nemo unquam ipsorum nomine appellaretur. In eorundem honorem & carmen canebatur in compitis, cujus initium: φίλτατε Ἁρμόδιε, ὅτι πω τεθνηκας: *Carissime Harmodi, haudquaquam mortuus es.* Hinc proverbium, *Harmodii cantilena*, Ἁρμοδίω μελος, de lugubribus ac tristibus apud Suidam & Diogenianum. v. tamen Vossium 1 Inst. Orat. p. 61. Ex instituto autem de Harmodio & Aristogitone egit Meurs. de Pisistr. c. 13.

HARMŎGE, (vulgo *Armoge,*) *es*, f. ἁρμογὴ, *junctura, commissura colorum & transitus* dicta Plinio 35, 5, wenn die farben wohl in einander verflossen.

HARMONIA, *æ*, f. (vel Hermione, sed illud verius) Cadmi uxor, cui Vulcanus pulchrum, sed exitiale monile dedit, eo quod ex Veneris cum Marte adulterio fuisset prognata. Vna cum viro demum in anguem mutata fingitur. v. Ovid. Met. 4 fab. 13, 563 seqq. Id. A. A. 3, 86, ubi *Harmoniam* non *Hermionen* scribendam docet Burm. vid. etiam ad Met. 3, 133. Hygin. fab. 6. Diod. Sicul. lib. 5 itemque Euripid. Phœniss. pr. ¶ 2. *Harmonia*, ἁρμονία, concentus est, eine liebliche zusammenstimmung. Cic. Tusc. 1, 10, & Lactantius de Opificio Dei c. 16 *Intentionem* vertit: *Concinentiam*, Vetus Auctor fragmenti, quod cum Censorino editur c. 11, & Quintil. 1, 10 *Dissimilium concordiam* vocat. Id. Cic. Tusc. 1, 18 *Harmoniam autem ex intervallis sonorum nosse possumus: quorum varia compositio etiam harmonias efficit plures.* Et Apul. de Mundo: *In choris, cum dux carminis hymno præcinit, concinentium vulgus virorum & fœminarum mixtis gravibus & acutis clamoribus unam harmoniam resonant.* Vitruvio 5, 4 est *harmoniæ modulatio ab arte concepta &c.*

¶ Harmŏnice, *es*, f. ἁρμονικὴ, idem quod *Harmonia* n. 2. Vitruv. 5, 4.

¶ Harmŏnicus, *a, um*, quod harmoniam habet, aut ad eam pertinet, zusammenstimmend; ut, *Harmonica ratio*, Plin. 2, 109. Varro de L. L. 9; 3 p. 139, 12. *E queis aliæ vocantur harmonicæ.* Fest.

¶ Enarmonios, gr. ὁ καὶ ἡ ἐναρμόνιος, ον, concinnus, einstimmig; ut, *Enarmonion modulandi genus*, Mart. Capell. 9 p. 315.

¶ Enharmonicus, *a, um*, eodem sensu est apud Macrob. Som. Scip. 2, 4.

HARPA, *æ*, & Harpe, *es*, f. Ἅρπη, avis rapax, ex vulturum genere. ¶ 2. Significat & falcem & ensem falcatum *harpe*, eine sense, ein säbel. Ovid. Met 5, 69 de Perseo *Vertit in hunc harpem malefactam cæde Medusæ.* conf. Lucanus 9, 662 & 676. it. Drakenb. ad Sil. 3, 278.

HARPAGTION, *i*, n. ἁρπάκτιον, genus sulphuris, Plin. 35, 15.

HARPĂGO, *ōnis*, m. ferrum aduncum, quo ex puteo trahitur, si quid inciderit, ἅρπαξ, ein haken. L. 12 § 21 D. de Instrum. leg. ¶ 2. Cæsari instrumentum ita dicitur, quo munitiones disjiciuntur, de B. Gall. 7, 81. ¶ 3. Significat & illud instrumentum, quo in navalibus prœliis utebantur ad corripiendas naves, ein schiff-haken. Id describit Appianus de B. Civ. 5 p. 739. Sed male ejus inventionem Agrippæ tribuit. Nam Plinius Pericli adscribit 7, 56 extr. Tyriis quoque, cum ab Alexandro M. obsiderentur, in usu fuisse, ex Curtio constat 4, 2 & 3 extr.

¶ Harpăga, *æ*, f. ἁρπαγὴ, idem. Nonius 18, 29 *Falces & harpagæ armorum genera murorum oppugnationi apta*, sturm-haken. v. ibid. locus Sisennæ.

¶ Harpăgĭnĕtŭlus, *i*, m. dimin. parvus harpago. Vitruv. 7, 5 *Harpaginetuli striati.* conf. Baldi Lex. Vitr. p. 55. v. Voss. Catull. p. 198.

¶ Harpăgo, *are*, verbo pro rapere, rauben. Plautus usus est Aulul. 2, 2, 24 *Aurum mihi intus harpagatum est.*

HARPĂGVS, *i*, m. amicus Astyagis, cui rex infestus propter Cyrum nepotem servatum, filium interfectum epulandum tradidit, quique amicus Cyri factus crudelitatem illius defectione ultus est. v. Herodot. lib. 1 & 2; Iustin. 1, 5 & 6.

HARPALȲCE, *es*, f. Amazonum regina, de qua Virg. Æn. 1, 317 *Vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice, volucremque fuga prævertitur Hebrum.*

HARPĂLVS, *i*, m. inter Alexandri purpuratos fidissimus habitus, cui gaza Babylonica committeretur, desperans regis ex India reditum in flagitia lapsus est desperataque redeuntis venia, rapris quinque talentorum millibus, profugit Athenas, & hinc Tænarum, ubi a Thimbrone amico clam trucidatus est. v. Diod. Sic. lib. 17; & ex eo Freinsh. Suppl. Curt. 10, 1. ¶ 2. *Harpalos*, inter canes Actæonis apud Ovid. Met. 3, 222.

HARPASTVM, *i*, n. ἁρπαστὸν, pila, ein ball, ballon, dictum ab ἁρπάζειν, quod projectum multi simul conentur arripere. Martial. 7 ep. 19 *Sive harpasta manu pulverulenta rapis.*

HARPAX, *pāgis*, m. raptor, ein rauber. Plinius 37, 2 f. 11 docet adhiberi hoc nomen de electro sive succino: *In Syria fœminas verticillos inde facere: & vocare harpaga, quia folia & paleas, vestiumque fimbrias rapiat.*

Harpe, vide paullo ante *Harpa.*

HARPŎCRĂTES, *is*, m. Deus silentii apud Ægyptios, (unde & *Sigalion* a σιγᾷν *silere* appellatus;) qui fingebatur sedentis pueri specie, digitum labro imprimentis, quasi silentium imperaret, Plutarchus de Iside & Osiride. Videtur idem qui *Oras* habitus: eum ita natum tradiderunt, ut digitum labro imprimeret, de quo & Damascius apud Photium meminit in vita Isidori. Talis Romæ Angerona Dea colebatur, de qua Plin. 3, 5. Vetus poëta apud Varronem de L. L. 4, 10 *Sanctu' Serapis, Isis, & Harpocrates digito, qui significat ST.* vide & August. de Civ. Dei 18, 5. Adi etiam Sponium in Miscellan. sect. 1 artic. 5 p. 16, & Cuperum in Harpocrate: nec non Iac. Gronovium ad Stephanum Byzant. Berkelii in notis & var. lect. p. 10 B.

HARPYIÆ, *arum*, f. pl. Ἅρπυιαι, monstra rapacia & obscena. Apul. lib. 10 de A. A. *Nec utique cellulam suam tam immanes involare mures vel muscas, ut olim Harpyjæ fuere, quæ diripiebant Phineias dapes.* Servius in subseq. illud Virgilii, Harpyas tres numerari ait, *Aello, Ocypeten & Celæno.* Virg. Æn. 3, 216 seqq. *Tristius haud illis monstrum, nec sævior ulla Pestis, &c. Virginei volucrum vultus, fœdissima ventris Proluvies, uncæque manus, & pallida semper Ora fame.* De *harpyjis* in nummis Spanh. diss. 5 p. 259. ¶ 2. Tralate Sidonius 5 epist. 7 *In foro Scythæ, in cubiculo viperæ, in convivio scurræ, in exactionibus harpyjæ.* Rutil. itin. 1, 609 *Circumsistentes reppulit Harpyias* Pentam.

HĂRŪGA, *æ*, f. hostia, auctore Donato, ab hara dicta, cui includebatur. Apud Festum est *Harviga*, hostia, cujus exta adhærentia inspiciebantur. vid. *Arviga* supra.

Harundo, vide supra *Arundo.*

HĂRVSPEX, *spĭcis*, m. scribitur & *Aruspex*; Aruspices augures erant Hetrusci, wahrsager, zeichendeuter. Cic. Phil. 5, 8 *Cum aruspices ex tota Hetruria convenissent, totius urbis ac imperii occasum appropinquare dixerunt.* Vet. Gloss. *Aruspex*, βωμοσκόπος. Ergo ab *ara* dicitur, quam adspiciat. Sed rectius Donatus ad Terent. Phorm. 4, 4, 28, ab *Haruga* appellatum censet, quæ ab *hara* dicta hostia, uti paullo ante dictum est, quam Velius Longus *Arigam* vocat, & inde *Arispicem*, non *Aruspicem* maluit dici. Hesychius, ut Rutgersius Var. Lect. 3, 9 emendat, ἅριγα (vulgo ἄχριχ) ἄῤῥεν πρόβατον. *Aruspex* igitur est, qui exta victimarum inspiciens de futuris prædicit, vide Plaut. Amph. 5, 2, 2; & Pœn. 2, 1, 10 & 17.

¶ Haruspica, *æ*, f. usus est Plaut. Mil. 3, 1, 98.

¶ Haruspĭcīnus, *a, um*; ut, *Haruspicini libri*, Cic. de Divinat. 1, 33. Hinc

¶ Haruspĭcīna, f. divinatio, disciplina aruspicum, die wahrsager-kunst, zeichendeuterey. *Haruspicinam facere*, Cic. fam. 6, 19; & Lactant. 2, 16 pr.

¶ Haruspicium, *i*, n. idem. Catull. epigr. 91, 2 *Discat Persicum haruspicium.* Censorinus de Die natali c. 17 *Portenta Etrusci, pro haruspicii disciplinæque suæ peritia, diligenter observata in libros retulerunt.*

Hasdrubal, vide supra *Asdrubal.*

HASTA, *æ*, f. λόγχη, ein spieß. *Eminus hasta, cominus gladio uti,* Cic. de Senect. c. 6. Et, *Hastis argenteis pugnare*, est negotium, quod vi aut alio modo agi nequeat, pecunia & largitionibus conficere, Germani, mit einer silbernen büchse schiessen. *Hastam abjicere*, est caussæ diffidere, ac de victoria desperare, gewonnen geben. Cic. pro Muræn. c. 21 *Videsne tu illum tristem, demissum? jacet, diffidit, abjecit hastas. Hastam protendere,* (vor sich strecken,) *hastam colligere,* (zurück oder an sich ziehen) apud Tac. Ann. 2, 21. *Hasta pura*, quæ sine ferro, qualibus donari milites ob fortitudinem solebant. Virg. Æn. 6, 760 *Ille (vides?) pura juvenis qui nititur hasta.* Vbi Servium vide & Donatum. Vterque sine ferro fuisse tradit: alter etiam rationem addit, *quod sit signum pacis, & non belli.* Scilicet post victoriam partam donabatur. Suet. Claud. c. 28 *Libertorum præcipue suspexit Posiden Spadonem, quem etiam Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donavit.* conf. Dalechamp. ad Plin. 7, 28 p. 312; & Lambecium Bibliothecæ Tom. 3 p. 378. De *hasta* pro Deo culta vid. viri docti ad Iustin. 43, 3, 3. Similia observamus in *Acinaces.* ¶ 2. Diis quoque hastæ tribui solebant, ut Iunoni, Marti, aliisque. v. viros doctos ad Obseqv. c. 65. ¶ 3. *Hasta* & belli indicium præbuit. Nam mittebatur hasta in ejus fines, quem bello petebant. Ovid. Fast. 6, 207, & Macrobius. vide & supra *Clarigatio* in Clarus. ¶ 4. Latini poëtæ nonnunquam *hastis* pro ipsis militibus utuntur. Claud. in Ruf. 2, 165 *Fraternas ex equo dividat hastas.* v. Misc. Obs. Vol. 4 p. 77. ¶ 5. Significat & venditionem *Hasta*, ex eo ritu, quod in publicationibus & venditionibus bonorum hasta ponebatur. Cic. Off. 2, 8 *Hastam in foro ponere, & bona civium voci subjicere præconis.* Etiam Germani subhastiren. *Hastæ ea, quæ publice venundabant, subjiciebant veteres,* Festus. v. Scalig. ad Manil. p. 429. Alex. ab Alex. 2, 13; & 7, 16. vide *Auctio.* ¶ 6. De locationibus etiam Censorum adhibetur: unde *hastæ adsueti* Liv. 24, 18, qui conducere opera publica solerent. add. Cæl. Rhod. 21, 17. Sibr. Tetardus Siccama de centumvirali judicio T. II. thes. Græv. p. 1853 agit de *hasta locationis s. censoria*, it. de *prætoria*, de qua n. 3. ac *salutis*, ad quam in summa annonæ caritate frumentum publice venderetur. Denique de *Centumvirali.* Nimirum ¶ 7. Erat etiam *Hasta* signum centumviralis & decemviralis judiciorum. v. L. 2 Dig. de Orig. jur. § 29. Martial. 7 ep. 63 *Centum gravis hasta virorum.* Et Lucanus ad Pisonem v. 41 *Seu trepidos ad jura decem vocat hasta virorum, Et firmare jubet centeno judice caussas.* ¶ 8. Eleganti metaphora *Hastæ* dicuntur argumenta, quibus Oratores pugnant in adversarios. Cic. de Orat. 1, 57 *Non est difficile oratori ejus partis, quamcunque defendit, auctorem aliquem (Iurisperitum) invenire: a quo cum amentatas hastas acceperit, ipse eas oratoriis lacertis viribusque torquebit.* Id. de Claris Orat. c. 78 *Vbi hastæ velitibus amentatæ, sic apta quædam & parata singulis caussarum generibus argumenta traduntur.* Id. Topicis c. 17 *Hastas actoribus a jurisperitis ministrari*, similiter dixit. ¶ 9. *Hasta* pro membro virili in Priapejis: *Vtatur veris usibus hasta rudis.*

¶ Hastŭla, *æ*, f. dimin. ¶ 2. *Hastula regia*, ἀσφόδελος, planta, goldwurtz. vide *Asphodelus.* Seneca Quæst. Nat. 2, 31 *Omnium percussarum arborum contra fulmina hastulæ surgunt.* Plin. 21, 17 *Vocans asphodelum hastulam regiam.* Add. Isidor. 17, 6 sub fin. & Apul. de Herb. c. 32 & 52.

¶ Hastŭ-

¶ Hastātus, *a, um,* mit einem spieß; ut, *Milites hastati,* qui hastis pugnant, piquenirer so lange spieße führen. v. Varr. de L. L. 4, 16. *Acies hastata,* Tac. Ann. 2, 14, 4. Cæterum hoc nomine appellabantur & milites ipsi, qui hastis pugnabant; & *ordines* etiam *hastatorum.* v. Veget. 3, 14; & Varr. L. L. 4, 16; Liv. 30, 8 & ibi Sigonium & infra in *Princeps.* Allio in Lex. Critico, hanc vocem nunquam a Latinis pro centuria hastatorum usurpari, putat, & locum Cic. de Div. 35, ubi signifer fuerit primi hastati, qui duas centurias ducebat. Primum enim hastatum habuisse signiferum suum, secundum suum, tertium suum.

¶ Hastĭcus, *a, um,* idem. Suet. Calig. c. 20 *Edidit & hastĭcos ludos,* rennspiele. Hodie *Hastiludia* vocant. Ita autem Sylburgius & alii, quamquam & invenias *Astycos.*

¶ Hastile, *is,* n. der spieß-schafft, spieß-stange, est lignum teres & oblongum. Nepos 15, 9, 3 *Ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat.* Virg. Æn. 5, 557 *Præfixa hastilia ferro.* ¶ 2. Hasta, jaculum, telum, ein wurffspieß. Iuvenal. 7, 127 *Curvatum hastile.* Seneca Hippol. 2, 395 *Hastile vibret dextra Thessălicum manus.* Virgil. Æn. 11, 561 *Adducto contortum hastile lacerto immittit.* v. plura loca ap. Menck. Observ. L. L.

¶ Hastārius, *i,* m. idem quod *hastatus miles,* ein piquenirer. Ammian. 27, 2 *Cum paucis captus ab hastariis.* Sed Valesius reponit *Ascariis.* Sic apud Veget. L. 2 c. 2, ubi vulgo legitur: *principes hastarios, triarios,* Codices manu exarati constanter exhibent, *principes, hastatos, triarios,* ita ut barbara vox *hastarius* ad librarios, a quibus profecta est, amandanda videatur.

¶ Hastarium, *i,* n. vel Hastarius liber, tabulæ, quibus res sub hasta ponendæ scribuntur. Tertull. Apolog. c. 13 *Quos in hastario vestigales habetis.* Adde ibi Rigalt.

¶ Hastĭfer, *i,* m. idem quod *hastatus,* ein spieß-träger. Sidon.

¶ Hastiludium, *i,* n. decursus equitum vel peditum cum hastis, ein spieß-gefechte, lantzen-brechen.

¶ Subhasto, *are,* publice vendere, sub hasta ponere, subhastiren, ausruffen zum verkauff. Solinus de Thracia c. 10 *Nupturæ non parentum arbitrio transeunt ad maritos, sed quæ præ aliis specie valent, subhastari volunt, & licentia taxationis admissa, non moribus nubunt, sed præmiis.*

¶ Subhastatus, *a, um,* ausgeruffen. Firmic. de profana relig. p. 31 *Vendebatur Deus, ut prodesset emtori; & emtor suppliciter adorabat, quidquid paullo ante viderat subhastatum.*

¶ Subhastātio, *ōnis,* f. die ausruffung. L. 2 C. de rescind. vendit. *Nec sub nomine subhastationis publicæ locus fraudibus relinquatur.* De ritu venditionis sub hasta vide supra in *Hasta* n. 3.

¶ Subhastārius, *a, um,* sub auctione sive hasta positus, was man ausruft; ut, *Possessiones subhastariæ,* Cod. Theod. lib. 3 tit. 6.

HAV, interjectio conturbatæ mentis, & trepidantis. Ter. Adelph. 3, 2, 38 *Hau, mi homo, famusne es?* Alii *Au* sine adspiratione legunt.

HAVD, non, nicht, negandi adverbium. Ter. Andr. 4, 6, 12 *Haud auspicato huc me appuli,* i. e. non auspicato vel feliciter, ich bin zu einer unglückseligen stunde anher gekommen. *Haud diu est,* Idem Eun. 2, 3, 67. *Haud facile,* Iuvenal. 3, 164. *Haud dubie,* quod est, *sine dubio,* Livius sæpe. *Haud scio,* locutio elegans, quæ jungitur cum adverbio *An,* omissa, quæ nostra consuetudine sequi debebat, negatione. Ter. Adelph. 4, 5, 33 *Quid infelix haud scio, an illam nunc misere amet.* conf. Cic. Fam. 9, 15 &c. vid. quæ dicimus ad *nescio* de hac formula. *Haud secus,* non aliter: *Haud secus, ac jussi faciunt, &c.* Virg. Æn. 3, 236. *Haud vidi magis,* Plaut. Amph. 2, 2, 47; Capt. 3, 4, 29. vide de vi & forma ista loquendi Muret. 17, 16; & Parei Lex. Plaut. p. 537. *Haud paullo,* i. e. multo: *Civis haud paullo melior,* weit besser, Cic. Fam. 2, 6. *Haud ferme invenias,* schwerlich, Ter. Andr. 3, 1, 2. *Haud ferme solent,* Plaut. Pœn. 4, 2, 36. *Haud multo post,* Id. Curc. 1, 3, 26. *Haud quidquam magis est, quod cupiam,* nichts liebers wolte ich; idem ibid. v. 15. *Haud alias,* Tac. Ann. 15, 46, 2. *Vir haud sane spernendus,* Idem Hist. 3, 75, 1. *Res haud sane difficilis,* ein sehr leichtes, Cic. de Senect. c. 2. *Haud minus,* eben so wohl, Liv. 2, 60. *Laudibus haud minus quam præmio gaudent militum animi.* Plaut. Trin. 3, 2, 95 *Haud longius futurum est,* i. e. propediem, ehest. ¶ 2. *Haud* & *Aut* confundi diximus in *Aut.*

¶ Hauddum, nondum, noch nicht. Liv. 2, 52 *Patris Agrippæ favor hauddum exolverat.* Id. 10, 6 *Samnitem hauddum fœderis novi pœnitebat.* Id. 22, 12 *Hannibal constantiam Fabii hauddum expertus.* conf. Id. 10, 25; & 28, 2.

¶ Haudquaquam, nequaquam, mit nichten, gar nicht. Liv. 28, 6 *Haudquaquam ad spem eventus respondit.* Cic. de Orat. 2, 33 *Haudquaquam id est difficile Crasso,* keinesweges, vehementius sic negatur. Tac. Hist. 2, 66, 1 *Haudquaquam fractus animus.*

Haveo, have, vide *Aveo.*

HAVRIO, *hausi, haustum, īre,* (*haurivi* & *hauritum* esse dicunt apud Apulejum: *haurierint* fragm. Varro. apud Prisc. an. 10 p. 412) schöpffen. Cic. Off. 1, 2 *E fontibus Stoicorum hauriemus.* Idem Brut. 97 *Quas artes cum domo haurive non posses, arcessivisti ex urbe ea, &c.* ¶ 2. Capere, percipere. Col. 8, 17, 11 *Hauriunt cibos integros* quidam pisces. Virg. Æn. 1, 359 *Vocemque his auribus hausi;* de *oculis* idem Æn. 4, 661; *animo,* ibid. 12, 26. Ita Cic. pro Sext. c. 29 extr. *Lucem haurire.* Id. pro domo ad Pont. c. 11 extr. *Haurire me unum pro omnibus illum indignissimam calamitatem.* Tale est etiam illud Virg. Æn. 4, 383 *Supplicia hausturus.* vid. *Exhaustus,* & Non. 4, 230. ¶ 3. Aliquando etiam confodere vel vulnerare significat. Virg. Æn. 10, 314 *Latus hausit apertum.* Liv. 7, 10 extr. *Ictu pectus hausit.* Similiter *jugulum haurire,* Tacitus dixit Hist. 1, 41, 4. v. Drakenb. ad Sil. 5, 524. Ad intemperantiam igitur & vim pertinet Apul. met. 3 p. 135 *Fotidis oculos admixis & sorbillantibus sæviis sitienter hauriebam.* Huc refer illud Virg. Ge. 3, 105 & Ae. 5, 137 *Haurit corda pavor,* h. e. πατάσσει, ferit. ¶ 4. Item, consumere: Liv. 5, 7 *Tam longi temporis opus incendium hausit.* Martial. 9 epigr. 83 *Haurire patrias opes.* Curt. 4, 14, 17 *Multum sanguinis invicem hausimus.*

¶ Hauriens, *tis.* Tac. An. 16, 18, 1 *Sua haurientes,* h. e. prodigentes.

¶ Haustus, *a, um,* geschöpfft; ut, *Fausta aqua de puteo,* Cic. Div. 2, 13. *Avide haustus humor,* Curt. 7, 5, 8. *Batavi hausti,* scil. aqua, ersoffene, Tac. A. 2, 8, 3. *Haustæ naves,* i. e. absorptæ, versuncken, Id. 2, 24, 2. Ita *Haustæ urbes,* Plin. 36, 15.

¶ Haustus, *us,* m. subst. das schöpffen, ein trunck. *Haustus aquæ mihi nectar erit,* Ovid. Met. 6, 356. *Exiguis haustibus bibere,* kleine schlücke thun, Id. Fast. 3, 274. *Neque haustum fontium relinquere,* Curt. 3, 10, 8. *Alius cæli haustus,* i. e. aër, aura, Id. 5, 5, 29. *Ille apibus haustus æthereos dixere,* i. e. spiritus divinos, Virg. Georg. 4, 220. adde Florum 3, 21, 16.

¶ Hauritus, *us,* m. idem. Apul. 2 Met. p. 239 *Lagena facilis hauritu.*

¶ Hauritus, *a, um.* Apul. 3 p. 139 *Hauritio pusculo unĕto.*

¶ Hauriturus, *a, um.* Iuvencus 2, 253 *Hauritura cavis putei penetralibus undas.*

¶ Haustus, *a, um,* aliud partic. Soli. c. 5 *Quo ditem patrem -- fama est lucem hausam.* Probat lectionem & per *hausisse* explicat Salmasius ad h. l.

¶ Haustor, *ōris,* m. qui haurit, bibit. Lucan. 9, 591 de Catone: *Ultimus haustor aquæ.*

¶ Hauritor, *ōris,* m. idem. Pet. Chrysologus serm. 86 *Hierosolymitanus fons abundat, cum impellit angelus, non cum sitit hauritor.*

¶ Haustrum, *i,* n. cadus rotæ aquariæ, vel ipsa rota, die schöpffgelte am wasserrad. v. Nonium 1, 43. Lucret. 5, 317 *Ut fluvios versare rotas, atque haustra videmus.*

¶ Hauritōrium, *i,* n. quo hauritur, haustrum, der wasser-eymer, Gloss. vet. *Hauritorium,* ἀντλητήριον, ἄντλημα.

Composita:

¶ Dehaurio, *īre,* ausschöpffen, verschlucken. Tertull. de Pallio c. 5 *Margarita pretiosa dehausit.* Et Cato R. R. c. 67 *Amurcam deborito,* antique, i. e. dehaurito.

¶ Dehaustus, *a, um,* verzehrt, verschluckt; ut, *Dehausta caro,* Tertull. de Resur. carn. c. 11.

¶ Exhaurio, *īre,* evacuare, ausziehen, erschöpffen. *Exhaurire poculum,* aussrincken, Ovid. Fast. 5, 513. ¶ 2. Per Metaphoram usitatam, *Exhaurire ærarium, & compilare rempubl.* Cic. pro Vatin. c. 2, erschöpfen, ledig machen. *Provinciam sumtu exhaurire,* Id. ad Qu. frat. 1, 1, 2, ausziehen. *Exhaurire labores,* Silius 17, 355, verrichten, vollenden. Qua formula etiam Plinius usus est 3 epist. 9 princ. *Quantum laboris exhauserim.* Quin Cic. Att. 5, 13 extr. *Exhauri mea mandata.* Et, *Ligonibus humum exhaurire,* graben, Horat. epod. 5, 30. *Exhaurire, quæ mandata sunt,* i. e. exsequi, die befehle vollbringen, Cic. Att. 5, 6. *Exhaurire alicui dolorem,* i. e. minuere & omnino adimere, das leid benehmen, Id. fam. 5, 16. Cic. Att. 2, 21 p. 268 Græv. *Tantus fuit amor, ut nulla exhauriri posset injuria.* Et 5, 12 extr. *Exhaurire scrupulum,* benehmen. Et sub 14, 17, quæ etiam est fam. *Exhaurire ærarium, & compilare rempubl.* Cic. pro Vatin. c. 2, erschöpfen, ledig machen. *Provinciam sumtu exhaurire,* Id. ad Qu. frat. 1, 1, 2, ausziehen. *Exhaurire labores,* Silius 17, 355, verrichten, vollenden. Qua formula etiam Plinius usus est 3 epist. 9 princ. *Quantum laboris exhauserim.* Quin Cic. Att. 5, 13 extr. *Exhauri mea mandata.* Et, *Ligonibus humum exhaurire,* graben, Horat. epod. 5, 30. *Exhaurire, quæ mandata sunt,* i. e. exsequi, die befehle vollbringen, Cic. Att. 5, 6. *Exhaurire alicui dolorem,* i. e. minuere & omnino adimere, das leid benehmen, Id. fam. 5, 16. Cic. Att. 2, 21 p. 268 Græv. *Tantus fuit amor, ut nulla exhauriri posset injuria.* Et 5, 12 extr. *Exhaurire scrupulum,* benehmen. Et sub 14, 17, quæ etiam est fam. *Exhaurire ærarium,* die leere schatz-kammer, Cic. Verr. 5, 70. *Omnibus exhausti casibus, omnium egeni,* Virg. Æn. 1, 603. *Pœnarum exhaustum satis est,* Id. 9, 356.

¶ Exhausto, *are.* Festus: *Exhaustant, efferunt.*

¶ Inexhaustus, *a, um,* quod exhauriri non potest, & expleri, unerschöpfft, unersättlich. Cic. de Finib. 3, 2 de Catone: *Erat in eo in exhausta aviditas legendi, nec satiari poterat.*

¶ Perhurio, *īre,* idem quod *exhaurire.* Tertullian. ad Nation. 1, 15 extr. *Infantem totum præcoquum perhauritis.* Et Apulej. lib. 10 p. 246 *Calicem uno hausto perhausi.*

¶ Perhaustus, *a, um.* Corn. Sever. Æt. 420 *Mille perhaustis Ignibus instaurat vires.*

Haustor, haustrum, haustus, vide supra in *Haurio.*

HEAVTONTIMORŪMĔNOS, *i,* m. ἑαυτοντιμωρούμενος, excrucians se ipse, fabulæ Terentianæ nomen. Cic. Tusc. 3, 27 *Quid ille Terentianus ipse se puniens?* Hujus etiam meminit Horat. 1 sat. 2, 19.

HEBDŌMAS, *ădis,* f. ἑβδομάς, ἄδος, generatim septenarium numerum notat, ut *trias, decas,* &c. Ita *Hebdomas operum mirabilium* Ausonio sunt VII decantata miracula. vid. Scal. Auf. lect. 1, 4 pr. Ita annorum hebdomas non tantum in Vulg. apud Danielem 9, 25. Sed etiam Gell. 3, 10. ¶ 2. Speciatim spatium significat septem dierum, septimanam, ut vulgo dicunt eine woche. Cic. fam. 16, 9 *Ne in quartam hebdomada incideres.* De origine hebdomadum & septimi dici observatione, v. Casaub. ad Suet. Tib. c. 32, & Rivetum Dissertat. de Origine Sabbathi c. 5.

¶ Hebdomăda, *æ,* f. eodem significatu, posteriorum tantummodo est, ut Tertulliani vel uno c. 8 adversus Iudæos, sæpe. Adde Isidorum Orig. 5, 32. Gell. 3, 10 *Hebdomadam* de critico medicorum die (de quo & Cicero cit. loco locutus est) etiam in accurata Gronov. edit. dixit: ubi tamen Manutius ad Ciceronem putat Gellium corrigendum esse.

¶ Hebdomadālis, *e,* wöchentlich. Sidon. 9 epist. 3 *Ecclesia dedicata testis hebdomadalibus.*

HĒBE, *es,* f. Ἥβη, Iunonis filia sine patre, dea juventutis, Iovis pincerna, & Herculis uxor, Poëtis est, *Iunonia Hebe,* Ovid. Met. 9, 400. conf. Catull.

HEBĔNVS, f. Ebenus, *i,* f. & Hebenum, *i,* n. eben-holtz. vide supra *Ebenus.* Lucan. 10, 117 *Hebenus Mareotica vastos Non operit posses,* hoc est, Ægyptiaca. Nam in medio Africæ hebenos virere, Plinius tradit 6, 30. Arbor est, cujus generis esse putant lignum Indicum, quod *Guajacum* & *Guajacanum* dicitur, cujus adversus Gallicam luem præcipuus est usus, vocant *& lignum sanctum,* frantzosen-holtz.

¶ Exhebenus, *i,* f. gemmæ species. Plin. 37, 10 *Exhebenum Zoroastres speciosam & candidam tradit.* Harduinus legit *Exebenus* 69, 116; Propert. 1, 3, 23.

HĔBĔS, *ētis,* o. retusus, obtusus, stumpff; ut, *Gladius heb* , Ovid. Art. am. 3, 589. *Hebes acies oculorum,* Cic. de Fin. 4, 24, ein blode gesicht. Contrarium *acuto. Lucem hebetem* Avienus Arateis dixit v. 455. *Caro hebes & cruenta,* in vulneribus scil. faul und roh fleisch,

Celſ. 7, 6. *Os hebes eſt*, &c. Ovid. Pont. 1, 10, 7. ¶ 2. Per metaphoram ſignificat rudem, craſſum, indocilem, grob und tölpiſch. Cic. de Divin. 2, 50 *Epicurum hebetem & rudem dicere ſolent Stoici.* Id. de Divin. 1, 22 *Hebes æque ac pecus.* Id. Phil. 10, 8 *Hebes ingenium*, ein lahmer Kopf. *Senſus hebetes & tardi*, Id. Acad. 4, 8. *Hebetiores oculi*, Suet. Ner. c. 51. Et, *Aures hebetiores*, Cic. pro Planc. c. 27. Superl. Plin. 9, 30 *Tanta ſolertia animalium hebetiſſimis quoque eſt.* conf. Feſtus, & Nonius 2, 408.

¶ Hebĕtūdo, *ĭnis*, f. die blödigkeit. Macrob. Somn. Sc. 1, 14 *Hebetudo ſenſuum.*

¶ Hĕbeo, *hebēre*, hebetem eſſe, ſtumpff ſeyn; ut, *Ferrum hebet*, Liv. 23, 45. Virg. Æn. 5, 396 *Gelidus ſanguis hebet.* Tac. Germ. 15, 2 *Delegata agrorum cura infirmiſſimo cuique ipſi hebent*, i. e. otio torpent, ſie faullentzen.

¶ Hebeſco, *ĕre*, hebetem fieri, ſtumpff werden. *Mentis acies hebeſcit*, Cic. Tuſc. 1, 30. *Hebeſcere & languere in otio*, Cic. Acad. 4, 2, verſauern.

¶ Hebĕteſco, *ĕre*, inchoat. idem. Plin. 28, 7 *Aciem in cultris tonſorum hebeteſcere.*

¶ Rehebeteſco, *ĕre*, idem. Auguſtin. Serm. 4 a Sirmondo edit. p. 50 *Puto, rehebeteſceretis, ſi videretis pulchritudinem angelorum*, h. e. præſtingueretur acies oculorum veſtrorum.

¶ Hebĕto, *are*, hebetem facere, ſtumpff machen, ſchwächen. Liv. 8, 10 *Cum haſtas aut præfregiſſent, aut hebetaſſent.* Id. 30, 35 *Vulneribus ſuis ferrum hoſtile hebetarent.* Plin. 20, 6 *Porrum oculorum aciem hebetat*, es macht die augen ſtumpff und blöde. Id. 23, 1 *Triſtitia & cura hebetatur vino.* Virg. Æn. 6, 732 *Mentem terreni hebetant artus* &c. Ovid. Am. 2, 6, 21 de pſittaco *Tu poteras virides pennis hebetare Smaragdos*, i. e. obſcurare.

¶ Hebĕtātus, *a, um*, geſchwächt, ſtumpff. Suet. Claud. c. 2 *Hebetato corpore.* Juſtin. 6, 8, 2 *Reipublicæ vires hebetatæ.* Ammian. 27, 2 *Germanis hebetatis parumper.*

¶ Hebetatio, *ōnis*, f. die ſchwächung; ut, *Hebetatio oculorum*, Plin. 28, 6.

¶ Hebetātor, *oris*, m. qui hebetat, apud Apulejum.

¶ Hebetatrix, *īcis*, f. ut, *Hebetatrix umbra*, Plin. 2, 43.

HĔBO, *ōnis*, m. ἥβων, i. e. ſol. Exſtare dicitur in vet. Inſcript. & apud Macrob.

HEBRÆVS, (Ebræus) *a, um*, adj. hebräiſch; & ſubſt. plur. *Hebræi*, Iudæi, ab Heber, pronepote Semi, Geneſis c. 11; v. Gallæus ad Lactant. p. 214. Tac. Hiſt. 5, 2, 6 *Hebrææ terræ.* Arar. 2, 924 *Hebræo ſermone locutus.* Victor. in Gen. v. 252 *Hebræi ſonitus, ſermoque antiquus.*

¶ Hebraicus, *a, um*, adj. hebräiſch; ut, *Hebraicæ plebes*, Alcim. 5, 544. conf. v. 564: & mox Lactantium.

¶ Hebraice, adv. idem. Lactant. 4, 7 ſub fin. *Nos CHRISTVM nuncupamus, id eſt, unctum, qui Hebraice MESSIAS dicitur. Vnde in quibusdam græcis ſcripturis, quæ male de Hebraïcis interpretata ſunt, ἀλειμμένος, i. e. ungendo curatus, ſcriptum invenitur ἀπὸ τῆ ἀλείφεσθαι.*

HEBRVS, *i*, m. Ἕβρος, Thraciæ fluvius, in quem Orphei caput a Ciconibus confecti abjectum fuit. Ovid. Met. 11, 50 *Membra jacent diſperſa locis, caput, Hebre, lyramque excipis.* Adde Virg. ecl. 10, 65; & Æn. 1, 317; & Georg. 4, 463. Pulchrum exſtat epigramma Germanici Cæſaris in Scaligeri Catalectis, de puero Thrace, qui in hoc flumine incerit: *Thrax puer adſtricto glacie dum luderet Hebro, Frigore concretas pondere rupit aquas, Dumque imæ partes rapido traherentur ab amni, Præſecuit tenerum lubrica teſta caput. Orba quod inventum mater dum conderet urna, Hoc peperi flammis, cætera, dixit, aquis.*

HĔCĂLE, *ēs*, f. nomen anus pauperculæ, quæ Theſeum adoleſcentem hoſpitio excepit, cujus honori poſtea ſacrificium inſtitutum, quod *Hecaleſimi* dicebantur, ut tradit Plutarchus in Theſeo. Apul. 1 de A. A. *Sis contentus lare parvulo, Theſei illius cognominis patris tui virtutes æmulaveris, qui non eſt aſpernatus Hecales anus hoſpitium tenue.* v. Plin. 22, 22. Petron. Arbiter c. 135 *Qualis in Actæa quondam fuit hoſpita terra, Digna ſacris Hecale, quam Muſa loquentibus annis Battiadæ vatis mirando tradidit ævo.* Nimirum ejus res ſcripſit Callimachus. v. Barth. ad 12 Theb. Statii v. 582 p. 1526. Angel. Politian. Miſcell. c. 24. Andr. Schott. Obſervat. 2, 29. Salmaſ. ad Petron. Ovid. Remed. Amor. v. 747 *Cur nemo eſt, Hecalem, nulla eſt, quæ ceperit Irum? Nempe quod alter egens, altera pauper erat.* Add. Bentl. ad fragm. Callimachi p. 314. Barth. adv. 23, 24.

HĔCĂTÆVS, *i*, m. ſculptor apud Plinium 33, 12; & 34, 8.

HĔCĂTE, *es*, f. Ἑκάτη, Proſerpina. Sæpius & pro *Diana* ponitur Poëtis, ſorore Apollinis, qui ἑκατος vocatur, ut *Phœbus, Phœbe.* Triformis dicitur, quod in cælo, terra & Erebo Dea. In cælo *Luna* eſt, in terris *Diana*, apud inferos *Proſerpina* ſive *Hecate.* Et ſic *compita ſervat* &c. Ovid. Faſt. 1, 141. Virg. Æn. 6, 247 *Voce vocans Hecaten cœloque Ereboque potentem.* De *cœna Hecates* Intt. ad Petron. c. 135. Obmutescere credebant, ſi quis Hecaten vidiſſet. v. *Cerberus.*

¶ Hecatēis, *ĭdis*, f. herba magica, teufelswurtz; qualis & *aconitum.* Ovid. Met. 6, 139 *Succis Hecateïdos herbæ ſpargit.*

¶ Hĕcatēius, *a, um*, adject. pentaſyllabum; ut, *Hecateïa carmina*, Ovid. Met. 14, 44, quæ incantationes ſunt.

HĔCĂTOMBE, *es*, f. ἑκατόμβη, ſacrificii genus, in quo centenæ ſui generis mactabantur victimæ, centum vel ſues, vel oves, vel boves: Si vero imperatorum votum eſſet, centum leones centumque aquilæ immolabantur, ein groß opffer von 100 ſtücken. Hecatombas autem vovere, Græcis & Romanis antiqui moris fuit olim, cum peſtilenti contagio aut morbo laborarent, quod a Laconibus primo inventum fuiſſe dicunt. v. Alex. ab Alex. 3, 22; & Cæl. Rhodig. 20, 6. *Facere hecatombem*, victoriæ ſcil. cauſſa, Iul. Capitol. in Balbin. c. 11. Sil. 12, 333 *Altaria fument Centum feſta Iovi, centum cadat hoſtia cultris.* v. Dan. Heinſ. ad h. l.

HECATOMPHONIA, *orum*, n. pl. ſacra erant, ut Pauſanias in Meſſenicis refert, a Meſſeniis inſtituta, cum quis centum hoſtes in pugna occidiſſet.

HECATOMPVS, *ōdis*, m. piſcis, ἑκατόμπους, lat. *centipes*, Plin. 13, 43.

HECATOMPŸLOS, *i*, m. & f. ἑκατόμπυλος, centum, i. e. multas portas habens, urbs Parthorum, regni caput. v. Plin. 6, 15 & 17 &c. Et, *Hecatompylos Thebas nemo non novit*, Ammian. 22, 16.

HECTA, *æ*, vel Hetta apud Feſtum, *res minimi pretii, quaſi* hieta, i. e. *hiatus hominis atque oſcitatio. Alii puſillum dixerunt eſſe, quæ in coquendo pane ſolet adſurgere, a qua accipimus rem nullius pretii, cum dicimus* non hette te facio. Hæc Feſtus ut nunc editur. Vet. Gloſſ. *Hecta* φλοκτὶς ἀρτίου.

HECTĬCA, *æ*, f. ſeu Hectice, *es*, f. ἑκτικὴ, (ἕξις, habitus,) ſpecies febris non in humore tantum atque ſpiritu, ſed in ipſis plane coiens & inoleſcens oſſibus, das heimlich verzehrende fieber, die ſchwindſucht.

¶ Hecticus, *a, um*, adj. ſchwindſüchtig; ut, *Homo hecticus, Hectica febris*, apud Medicos.

HECTOR, *ŏris*, m. Ἕκτωρ, Priami filiorum fortiſſimus, ab ἔχω, defendo, auctore Platone. Ovid. Art. Am. 1, 441 *Hectora donabat Priamo prece motus Achilles.*

¶ Hectŏreus, *a, um*, adj. Virg. Æn. 2, 543 *Corpusque exſangue ſepulcro Reddidit Hectoreum.* conf. Horat. 3 od. 3, 28.

HĔCŬBA, *æ*, f. Ἑκάβη, Priami uxor, Hectoris mater, de qua inſignem tragœdiam ſcripſit Euripides. Hecubam in canem mutatam Mythologi tradunt, v. g. Sabin. ep. 1, 85 ſq. Quod propter convicia factum, quæ in Græcos ingeſſit. Iuvenalis de ea 10, 271 *Sed torva canino Intravit rictu.* Vbi vetus Scholiaſtes: *Hecubam dicit, qui excæcato Polymneſtore, cum ſaxis impelleretur a populo Thracum, verſa in canem fertur. Aut quia Græcis convicia congerebat, canem nominaverunt.* v. & ſupra in *Canis.* & Plin. 4, 11. Suet. Tib. c. 70 *Grammaticos, quod genus hominum præcipue appetebat, ejusmodi fere quæſtionibus experiebatur: Quæ mater Hecubæ; quod Achilli nomen inter virgines fuiſſet; quid Sirenes cantare ſint ſolitæ.* Adde Virg. Æn. 2, 515. Ovid. Met. 13, 577. ¶ 2. *Hecuba* pro quavis vetula, Martial. 3 epigr. 75.

HĔCŬRA, *æ*, f. ἑκυρὰ, *ſocrus*: Terentianæ fabulæ nomen.

HĔDĔRA, *æ*, f. κισσὸς, plurium eſt generum; ut, *Hedera alba, nigra, fulix, arborea*, epheu, mauer-pfau. *Laſcivis hederis ambitioſior*, Horat. 1 od. 36, 20. *Hedera* coronabantur Poëtæ; *Doctarum hederæ præmia frontium*, Horat. 1 od. 1, 29. Et Ovid. de Arte Am. 3, 411. *Nunc hederæ ſine honore jacent, operataque doctis Cura vigil Muſis, nomen inertis habet.* ¶ 2. ein weinzeichen. In vulgato proverbio *Vino vendibili non opus eſt ſuſpenſa hedera.* Baccho certe ſacram oſtendit Broückh. ad Tib. 3, 6, 2.

¶ Hĕdĕrĭger, *a, um*, das epheu trägt. Catull. carm. 64 *Vbi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ.*

¶ Hederāceus, *a, um*, von epheu; ut, *Corona hederacea*, Plin. 24, 19. Adde Cat. R. R. 111; & Colum. 8, 10 & Vopiſc. Aur. c. 49.

¶ Hederatus, *a, um*, mit epheu gezieret; ut, *Patina hederata*, Treb. Pollio Claudio c. 17. Adde Tertull. de Corona mil. c. 7; & Nemeſ. ecl. 3, 18.

¶ Hederōſus, *a, um*, voll epheu; ut, *Antrum hederoſum*, Propert. 3, 4, 3.

HEDONE, *es*, f. æon Valentini. v. Tertull. adv. Valent. c. 8.

HEDRA, *æ*, f. gr. ἕδρα, ſella, lectica, ein ſitz, ein ſtuhl. Hinc

¶ Cathĕdra, *æ*, f. καθέδρα, ſedes, ein catheder, cantzel, lehr-ſtuhl. Horat. 1 ſat. 10, 91 *Diſcipularum inter cathedras.* Propert. 4, 7, 37 *Poſita tu ſcribe cathedra.* Iuvenalis de Rhetorum profeſſione & ſchola dixit nimium vere Sat. 7, 203 *Pœnituit multos vanæ ſterilisque cathedræ, Sicut Thraſymachi probat exitus atque Secundi.* Rhetores enim illi ob pretii exiguitatem a profeſſione ſua deſtiterunt. Erat autem altioris & honoratioris ſellæ genus operoſius ſtructæ cum ſuppedaneo, aliquando & cum umbella, ut in vetuſtis monumentis videre licet, propria Profeſſorum, deinde & Epiſcoporum; de quo non pauca ad Sidonium Savaro. Sulpitius Severus de Martino Epiſcopo, humilitatem ejus prædicans, Dialogo 2 cap. 1 *Illud non præteribo, quod in ſecretario ſedens, nunquam cathedra uſus eſt. Nam in Eccleſia nemo unquam illum ſedentem conſpexit: ſicut quemdam nuper (teſtor Dominum) non ſine pudore meo vidi, ſublimi ſolio, quaſi regio tribunali, celſa ſede* (cathedra) *reſidentem* &c. ¶ 2. *Cathedræ* etiam ſunt ſellæ, & quidem velatæ, quibus fœminæ geſtari per urbem ſolebant, ſchufften. Martialis 12 epigr. 38 *Hunc qui fœmineis noctesque diesque cathedris Incedit, tota notus in urbe nimis* &c. Calpurnius eclog. 7, 27 *Inter fœmineas ſpectabat turba cathedras.* vid. Lipſ. Elect. 1, 19. Sed vid. etiam Burm. ad Calp. l. c. cui non videntur in *ſuis cathedris* perſediſſe mulieres: ſed *cathedras* hic vocari ſedilia ſpectaculorum.

¶ Cathedralitius, *a, um*. Martialis 10 epigr. 13 *Cum cathedralitios portet tibi rheda miniſtros.* vid. Turneb. Adverſ. 30, 30. Iidem & *Cathedrarii* dicti.

¶ Cathedrarius, *i*, m. Sen. de Brevit. Vitæ c. 10 *Solebat dicere Fabianus, non ex his Cathedrariis Philoſophis, ſed ex veris, & antiquis.* Nempe *cathedrarios Philoſophos* vocat, qui verbis atque in cathedra, non re & facto in vita philoſophantur. Idem epiſt. 11 *Cathedrarium oratorem* appellat, qui in cathedra ſermocinatur. conf. Sidon. 4, 3. ¶ 2. *Servos cathedrarios* quos *Cathedralicios* Martialis vocat, idem Sidonius dixit 1 epiſt. 11. conf. Dalechamp. ad Plin. 16, 37.

¶ Dodecaëdros, *i*, m. & f. δωδεκαέδρος, de ſoliditate duodecim lateribus, ſ. ſuperficiebus potius incluſa, das 12 ſeiten oder flächen hat. Mart. Capell. 6 p. 233.

¶ Ephĕdra, *æ*, f. ἐφέδρα, herba, quæ & *Hippuris* & *Anabaſis*, arboribus inſidens, tannen-kraut, katzen-ſchwantz, Plin. 26, 7. Idem 26, 13 *Ephedron* vocat.

¶ Exĕdra, *æ*, f. ἐξέδρα, locus amplus & ad conſidendum idoneus, ab ἐξεδρεύω vel ἐξεδράζομαι, *ſedeo*, ein ſaal mit viel ſitzen. Vitruv. 5, 11 *Conſtituuntur autem in tribus porticibus exedræ ſpatioſæ, habentes ſedes, in quibus Philoſophi, Rhetores reliquique qui ſtudiis delectantur, ſedere poſſunt.* conf. Parei Lex. Crit. p. 440. *Exedrarum* frequens fuit uſus apud Romanos. Cic. Nat. D. 1, 7 *Cum ad eum veniſſem, offendi eum ſedentem in exedra, & cum C. Vellejo diſputantem.* ¶ 2. Poſſunt *exedræ* nominari etiam ſedilia pro foribus lignea & lapidea, geſtüle, ſitze.

¶ Exhedrium, parva exedra. Cic. fam. 7, 23 *Exhedria quædam mihi nova ſunt inſtituta in porticula Tuſculani.*

¶ Octaëdros, *i*, m. & f. ὀκταέδρος, octo faciebus incluſum corpus, das acht flächen hat. Mart. Capell. 6 p. 233.

¶ Paredros,

¶ Paredros, *i*, m. & f. πάρεδρος, assidens, assistens, beysitzend, beywohnend; ut, *Paredri spiritus*, Tertull. de Anima c. 28. *De Dis paredris* est elegans libellus Ge. d'Arnaud.

¶ Pseudenedros, *i*, m. & f. ψευδένεδρος, *insidiator fictus*, Firmic. 3, 8.

¶ Synedros, *i*, m. & f. σύνεδρος, consessor, ein beysitzer. Livius 45, 32 *Senatores quos Synedros vocant*. conf. Lucan. 8, 259.

¶ Synedrium, *i*, n. gr. Συνέδριον, quivis consessus, præcipue vero collegium, & consessus judicum, der hohe rath. Græca voce usi fuerunt & Hebræi in appellandis istis judicum collegiis, quæ inter ipsos fuerunt, sed mutatis nonnihil punctis vocalibus Sanhedrin. Consessus autem isti Iudicum in Rep. Hebræorum præcipue fuerunt duo: *Synedrium magnum*, in quo adsessores septuaginta & unus maximæ auctoritatis non nisi maximi momenti res expediebant: & *Synedrium parvum*, quod minoris erat dignitatis, & de caulis magis expeditis agebat, paucioribus etiam assessoribus constabat: quod testantur verba Gemaræ ad Codicem Sanhedrin c. 10 § 2. v. omnino Selleni de hac re liber.

HEDVI, vel Hædui, *orum*, m. pl. Ἥδουοι, Burgundiones, die Burgundier. v. Plin. 17, 8. Scribuntur etiam *Ædui*, quorum crebra mentio apud Cæsar. de B. Gall. lib. 1. *Hedues* sive *Ædues* vocat Ausonius Parent. 4, 6. Apud Dion. Cassium lib. 38 p. 79 sunt ἐδοῦοι. Horum caussam Cæsar contra Arioviſtum propugnavit; unde & a Cic. fam. 7, 10 fratres populi Rom. vocantur.

¶ Heduicus, *a, um*, vel Æduicus, adj. ut, *Pater Heduicus*, Auson. Parent. 2, 2.

HEDYCHROVM, *i*, n. ἡδύχροον, odoramentum videtur esse Cic. Tusc. 3, 19, ein lieblich räuchwerck. ¶ 2. Medicis alioqui unguentum est, nitidam cutem reddens, quod & appellatio ipsa indicat. Meminerunt compositionis Hedychroi Dioscorides & Galenus. vid. Matthiolum.

¶ Hedyceus, *i*, m. idem esse videtur in loco Varronis apud Nonium 3, 234.

HEDYMELES, *is*, m. ἡδυμελής, citharœdus apud Iuvenal. 6, 383.

HEDYOSMVS, *i*, m. ἡδύοσμος, mentha, hoc nomine Græcis dicitur, ab odore suavi, münße, krausemünße. Plin. 35, 15; & 19, 8.

HEDYPNOIS, *idis*, f. intybus silvestris, solii latioris Plinio est, gelb wegwart, ἡδυπνοΐς, 20, 8.

HEDYSMA, *ătis*, n. ἥδυσμα, genus unguenti, s. dulce condimentum, Plin. 13, 1.

¶ Hegemonicon, *i*, n. ἡγεμονικόν, pars animæ principalis, ratio, cui imperium debetur, die vernunfft. v. Tertull. de Anima c. 14; de Resurr. carn. c. 15.

HEGESIAS, *æ*, m. Ἡγησίας, Philosophus Cyrenaicus fuit, qui tanta eloquentia mala vitæ repræsentarer, ut eorum miseranda imagine audientium pectoribus inserta, multis voluntariæ mortis oppetendæ cupiditatem ingeneraret, dictus ideo πεισιθάνατος. Ideo a rege Ptolemæo amplius de hac re disserere prohibitus fuit. Valer. Max. 8, 9 extr. vide & Gell. 9, 4. ¶ 2. Alius Maronites de agricultura scripsit, teste Colum. 1, 1, qui male *Ægesias* Varroni R. R. 1, 1. v. Voss. de Hist. Gr. 1, 12 p. 65 sq.

HEGESIPPVS, *i*, m. scripsit historiam ecclesiasticam atque in ea historiam longam excidii Hierosolymorum. vide Voss. de Hist. Gr. 2, 14 p. 186, deque pluribus Hegesippis lib. 3 p. 289.

HEGESISTRATVS, *i*, m. Ephesius, & conditor ex oraculo *Eleuntis* urbis in Asia. Pythocles Samius, apud Plutarch. in Parallel. minor. c. 41.

HEGETERIA, *æ*, f. ἡγητήρια, fructus sici, inter omnes fructus principatum obtinens, eine feige. v. Cæl. Rhodig. 18, 9.

HEGETMATIA, *æ*. f. Ἡγετματία, Ptolemæo urbs est Germaniæ, putatur esse, quæ *Lignitium* vulgo dicitur Silesiæ, Lignitz.

HEGIRA, *æ*, f. Arabice est fuga Mahumedis ex urbe Mecha; unde æra s. epocha Arabum, Turcorum & Saracenorum, nimirum a die 15 Iulii A. C. 662, ex quo annos numerant.

HEI, *oi*, interjectio dolentis, & ingemiscentis. Ter. Andr. 1, 1, 46 *Hei vereor, ne quid Andria apportet mali*. Idem, *Hei misero mihi*. Cicero, *Hei mihi, non possum hoc sine lacrymis commemorare*, ach, leider. Virg. Æn. 2, 273 *Hei mihi, qualis erat?*

¶ Heia! interjectio excitantis, ey, ey. Plaut. Aul. 2, 1, 30 *Heia! hoc face*. conf. Phædr. 5, 7, 3.

HEIVLO, *are*, pro *Ejulare*, vid. apud Gellium 12, 5.

HELACATHENES, *is*, m. inter pisces in mari, Plin. 32, 11.

HELCIVM, *i*, ἕλκυσηῆ, ein fommet, zieh-seil; dictum ab ἕλκειν, *trahere*. Apul. Met. 9 p. 227 *Helcio absolutus*, abgeschirrt.

¶ Helciarii, *orum*, m. pl. qui naves deducunt, subducuntve, die am seile gehen, und das schiff ziehen, schiff-knechte. Extat apud Martialem 4 epigr. 64 *Clamor helciariorum*, ad officia enim mutuo sese cohortantur: vide Savaron. ad Sidon. 2 epist. 10 *Curvorum chorus helciariorum*.

¶ Helcodes, *is*, ἑλκώδης, ulceratus, schwärend, grindicht. Cels. 5, 28, 15.

HELCYSMA, *ătis*, n. ἕλκυσμα. Plin. 3, 6 *Scoriam in argento Græci vocant helcysma*, silber-schlacken. Vocant & *Encauma*.

HELENA, *æ*, f. Ἑλένη, Menelai Lacedæmoniorum regis uxor, a Paride rapta, pro qua recuperanda Troja eversa est. Euripides in cognomine Tragœdia, non ipsam Helenam raptam a Paride, sed nubem pro ea, tradit: Helenam ipsam vero deportatam a Mercurio in Ægyptum, & custoditam a Proteo; tandemque a Menelao inventam ibi, & ope Theonoes, Protei filiæ, abductam fuisse. conf. Voss. 1 Inst. Orat. p. 124. Cic. Phil. 2 *Vt Helena Trojanis, sic iste caussa belli exitiique fuit*. Lucian. in Eunucho: Αὐτὴ, ὦ παμφιλε, Ἑλένη ὑτὲρ ἧς ἐμονομάχην. Id est, *Hæc ipsa, o Pamphile, erat Helena, pro qua digladiabantur*, das ist die braut, da man um tantzet. vid. in Chiliad. *Hæc Helena*. Pro impudica Martialis posuit, ut contra pro pudica Penelopen 1 epigr. 62 *Penelope venit, abit Helene*. Ælian. 4, 12 *Zeuxidem pinxisse opere admirando Helenam, magnumque ex eo quæstum fecisse scribit, inde factum fuisse, ut vulgo scortum clueret Helena*. De *Helena* divinis honoribus culta Eurip. Hel. extr. & viri docti ad Athenag. apol. pr. ¶ 2. *Helenæ* sidus vocabant ignes *solitarios, antennis navigantium aliisque navium partibus seu vocali quodam sono insistentes — mergentes navigia vel exurentes*, ut est apud Plin. 2, 37: sed salutare iisdem, judice Apolline, habetur apud Euripidem in Oreste: qua de re Dalechamp. ad Plin. l. c. & Nat. Comes Mytholog. lib. 8 p. 860 seqq. vid. *Castor*. ¶ 3. Fuit & *Flavia Iulia Helena* uxor Constantii, mater Constantini M. v. Eusebius in vita Constantini, qui cum ne verbo quidem rem tangat, tamen Ambrosius primus in Orat. funebri, qua laudat Theodosium, crucis dominicæ inventionem Helenæ adscripsit. conf. Baron. A. C. 326 n. 43.

¶ Helenium, *i*, n. ἑλένιον, a lacrimis Helenæ dictum, ut Plinius ait 21, 10. Planta est, quæ *Inula* Latinis dicitur, alaun.

HELENVS, *i*, m. Priami filius, vates; Virg. Æn. 3, 295.

HELEOSELINVM, *i*, n. apii genus, molli folio & caule tenero, peterſilie, Pallad. 5 tit. 3. *Helioselinum* dicitur Plinio 19, 8; & 20, 5.

HELEPOLIS, *is*, f. ἑλέπολις, machina oppugnatoria, quam ex usu Demetrii Poliorcetæ Vitruv. 10, 22 describit. v. ibi Bald p. 55.

HELERNVS, *i*, m. lucus Tiberino adjacens apud Ovidium Fast. 6, 105. vide quæ ibi & 2, 67 notat Heinsius.

HELIACVS, *a, um*, gr. ἡλιακός, solaris; ut *Heliacus ortus*, apud Astronomos, cum stella e radiis solaribus, quibus immersa fuerat, emergens videri incipit, *occasus* cum iisdem immersa videri desinit. Sed *Trochiscus heliacus*, chamæmelum, camillen-traut. Apul. de Herb. c. 23.

HELIADES, *um*, f. pl. Ἡλιάδες, patronym. sorores Phaëthontis, ab ἥλιος, *Sol*. Ovid. Met. 10, 91 *Nemus Heliadum*.

HELIANTHE, *es*, f. herba eadem, quæ & *Heliocallis*, quod decocta reddit corpus adspectu jucundum, Plin. 24, 17.

HELICE, *es*, f. Ἑλίκη, sidus illud cæleste, *Vrsa major*. Ovid. Fast. 3, 10 *Esse duas Arctos, quarum Cynosura notetur Sidoniis, Helicen Graja carina notet*. Et Lucan. 2, 237 *Parrhasis obliquos Helice cum verterit axes*. ¶ 2. Est aquilo vel boreas, ex Arcto, ubi est Helice, spirans, Grat. Cyneg. 55. *Illa vel adflatus Helices vppande ferene*, ad quem loc. v. Pet. Burman. & Gronov. observ. 2, 13. ¶ 3. *Helice* species salicis, eine weide, Plin. 16, 37. ¶ 4. Fuit hoc nomine & Achaiæ oppidum ad Sinum Crissæum, maris imperu haustum, de quo Plin. 2, 92. Ovid. Met. 15, 293.

HELICON, *ōnis*, m. mons Bœotiæ juxta Thebas, Apollini & Musis sacer, Ἑλικών. Cataubonus existimat, quod ei nomen fecerit ambulatio, quia certos ibi conventus habuere veteres, in quibus de rebus seriis egerunt: verum ab altitudine, & ambitu dictum, asserit Bochartus in Chanaan 1, 16 p. 469. vide & Servium ad eclog. 6 Virgilii, & infra in *Parnassus*. Martial. 1, 77 *Præter aquas Helicon, & sertæ, lyrasque deorum Nil habet, & magnum, sed perinane, Sophos*. ¶ 2. Est & viri nomen. vide *Aceſius*.

¶ Helicon, *ōnis*, idem. Mart. 10, 93 *Si prior Euganeas Clemens Helicaonis oras &c.*

¶ Helicōnĭădes, *um*, f. pl. Ἑλικονιάδες, & Heliconides, ipsæ Musæ appellatæ sunt. Persius procem. v. 4 *Heliconiadasque, pallidamque Pyrenen*. Lucret. 5, 1050 *Adde Heliconiadum comites, quorum unus Homerus*.

¶ Helicōnius, *a, um*, adj. ut, *Heliconia mella*, Claudian. de Laud. Serenæ v. 10. Et, *Collis Heliconii cultor*, Catull. 62, 1.

¶ Helicăonius, *a, um*, idem. Mart. 14, 152 *Nos Helicaonia de regione sumus*.

Heliocallis, *idis*, vide *Helianthe*.

HELIOCAMINVS, *i*, m. ἡλιοκάμινος, vaporarium solare, eine sommer-stube, apud Plin. 2 epist. 17. vide *Solarium*.

HELIOCHRYSVS, *i*, m. ἡλιόχρυσος, herba Plin. 21, 11, die sonnen-gold-blume.

HELIODORVS, *i*, m. rhetor Horatio 1 sat. 5 pr. *Rhetor comes Heliodorus, Græcorum longe doctissimus*, &c. ¶ 2. *Heliodorus* alius historiam Æthiopicam scripsit Græce, auctor doctissimus & jucundissimus, ejus historiæ libri decem exstant. vide Voss. Hist. Gr. lib 3 p. 290, ubi etiam de aliis *Heliodoris* agitur, & Fabric. præsertim Bibl. Græca. Et de *Heliodoro statuario* Plin. 34, 8; & 36, 5.

HELIOGABALVS, *i*, m. Antonini Caracallæ filius, Imperator; homo turpissimus & portentosissimus. vid. Lampridium. Sed vulgare & corruptum nomen *Heliogabalus*: verum & antiquum est *Elagabalus*, uti ex nummis constat apud hujus rei peritissimos viros, Spanhemium diss. 2 p. 129. Vaillant. Tom. 2 p. 128. De origine vocabuli ex oriente repetenda in Crit. notis ad Eutrop. lib 8 p. 20 sententias virorum doctorum protulit Cellarius. Primus recte & copiose de hac voce Selden. de Dis Syris 2, 11. Nimir. ¶ 2. *Heliogabalum* s. Elagabalum Phœnices sua lingua solem vocabant, qui apud eos colebatur, ejusque simulacrum describitur ab Herodiano. Ab hoc ipso nomen Imperator traxit.

HELION, *i*, n. sambuci genus Plin. 24, 8.

HELIOPOLIS, *is*, f. civitas Ægypti, ἡλιόπολις, unde *Heliopolites Nomos*, præfectura Ægyptiaca, Plin. 5, 9, in confinio Ægypti & Arabiæ; Propterea perperam distingui videntur Harduino ad c. l. Ægypti & Arabiæ Heliopoles, quæ una sit. Salmasio tamen altera colonia est Ægyptiaca, die stadt Alkair. v. Holsten. ad Steph. Byzant. ¶ 2. *Heliopolis* alia Phœniciæ prope Libanum, de qua multa erudite congessit ac exposuit Holstenius d. l. ad Steph. p. 129. ¶ 3. De Heliopoli Syriæ urbe Colonia Romana, disputat vir doctus in Misc. Obs. Vol. 2 p. 172 & Vol. 3 p. 23. ¶ 4. Obscuriora hujus nominis oppida, ut Thraciæ apud Stephanum; Galatiæ, apud Procopium, (v. Holsten. c. l.) & si quæ alia sunt, prætermittimus.

¶ Heliopolitanus, *a, um*, adj. Inscr. Murat. 2, 30, 1 *Iupiter Heliopolitanus*.

¶ Heliopolites, *æ*, m. adj. ut, *Nomos Heliopolites*, Plin. c. l. & *Heliopolitæ*, cives aut populus. Plin. 36, 26 *Heliopolitarum ces imonie*.

HELIOPON, *i*, n. idem quod mox *Heliotropium*; forte rectius *Heliotropon*. in Apul. de Herb. c. 49.

HELIOSCOPIVM, *i*, n. ἡλιοσκόπιον, genus heliotropii, Plin. 22, 21. Item genus tithymali, quod comas cum sole circumagit, Dioscor. 4, 165, & Plin. 26, 8, wolffs-milch.

¶ Helioscopos, *i*, m. itidem tithymali species, Apul. de Herb. c. 108.

HELIOSTROPHON, *i*, n. ἡλιόστροφον, malva erratica, papreln, Apul. de Herb. c. 40: & heliotropium, die sonnen-blume, ibid. c 49

HELIOTRAPEZA, *æ*, f. ἡλιοτραπέζα, *locus apud Macrobios Æthio-*

pes, opiparis epulis semper refertus, quibus indiscrete omnes vescuntur, nam & divinitus eas angeri ferunt, der ſonnen-tiſch. Solin. c. 43. Adde Melam 3, 9.

HĔLIOTRŌPIVM, *i*, n. ἡλιοτρόπιον, herba, ſonnen-wirbel, ſonnenblume, inde dictum, quod florem ſoli obvertat. vid. Plin. 18, 27; & 22, 21. Varro de Re Ruſt. 1, 46 *Heliotropia ſolis ortum mane ſpectant, & ejus iter ità ſequuntur ad occaſum, ut ad eum ſemper ſpectent.* ¶ 2. *Heliotropium majus* eſt & *minus*; *Majus* Dioſcoridi *Scorpiurus* etiam dicitur, & Plinio 22, 21 a ſimilitudine caudæ ſcorpionis; minus *Solago minor*, Apul. de Herb. c. 63. Non eſt cichorium, wegwart, aut hindleufft. ¶ 3. *Heliotropium* etiam gemma eſt, quam Plinius laudat 37, 10 ſect. 60.

HĔLIS, ſive Elis, *ĭdis*, f. regio Achajæ, Plin. 4, 5. vide ſupra *Elis.* ¶ 2. *Helis* proſtibuli nomen apud Martialem 1 epigr. 35 *Vel ab Helide diſce pudorem.*

HĔLISSVS, *i*, m. fluvius Atticæ regionis. Statius Theb. 4, 52 *Lambit & anfractu riparum curvus Heliſſus.* v. *Hiſſus.*

HĔLIX, *ĭcis*, f. ἕλιξ, hederæ ſpecies, erd-epheu, Plin. 16, 35 & 38.

HELLAS, *ădis*, f Ἑλλάς, Græcia: ab *Hellene*, Deucalionis filia ſic appellata, ut Mela auctor eſt 2, 3; Plin. 4, 7.

¶ Helleniſmus, *i*, m. Græciſmus, ἑλληνισμός, die griechiſche redens-art.

¶ Helleniſtæ, *arum*, m. pl. Iudæi, qui græce tantum Biblia legebant; ſic dicti, ut ab *Hebraïs* diſtinguerentur. Nam & Apoſtolus duo Iudæorum genera agnoſcit: *Hebræos* & *Helleniſtas*, Actorum c. 7. vid. Scaligeri Animadverſ. in Euſebium p. 124, item lib. 2 de Emendat. Temp. p. 143, & lib. 5 p. 306, nec non Cunæum de Rep. Ebr. 2, 23, inprimis Dan. Heinſ. in exercit. S. Aliter ſentit Salmaſius de Helleniſtis, quem vide in Commentario de Helleniſtica, & in Funere ac Oſſilegio Helleniſtico.

¶ Helladicus, *a*, *um*, adj. Græcus, Græcanicus, griechiſch. Plin. 35, 10 *Picturæ genera duo fuere, Helladicum, & Aſiaticum.*

¶ Hellēnŏtamiæ, m. pl. gr. ἑλληνοταμίαι, Græcorum quæſtores, qui tributorum pecuniam ſervabant, quam olim Græci communiter in Delo reponebant, die ſteuer-einnehmer bey den Griechen. v. Suidas.

HELLE, *es*, f. quæ fuerit, vide mox in *Helleſpontus*, quem inde *Hellis undas* Sidonius dixit Carm. 9, 41. *Portitor Helles* Colum. 10, 155.

HELLĔBŌRVM, *i*, n. & Helleborus, *i*, m. ἑλλέβορος, ſcribunt & *Elleborus*, ἔλλεβορος, herba, quæ & *veratrum* dicitur. *Elleborus albus*, vel *veratrum album*, weiſſe nieſewurtz. v. Plin. 25, 5 & 11. ¶ 2. *Elleborum ut bibant, & Elleboro opus habere*, dicuntur illi, qui mente parum ſibi conſtant. vid. Chiliadas. Plaut. Pſeud. 4, 8, 89 *Helleborum his hominibus opus eſt.* Horat. 2 ſat. 3, 82 *Danda eſt helleborî multo pars maxima avaris.* Nempe avaros pro inſanis habendos ſignificat; & inde helleboro curandos. Purgat enim educitque humores noxios, ne redundent ad animum & ſedem mentis infeſtent. Vnde & ſcripturi limatius aliquid & exquiſitius, helleboro ſeſe purgabant ante, exemplo Chryſippi & Carneadis, v. Intt. Petronii c. 88 p. 425. vid. Gell. 17, 15, & quæ viri docti ad illud Perſii 1, 64 notarunt, *Non eſt hic Ilias Acci Ebria veratro.* v. *Anticyra.*

¶ Hellĕbŏrine, *es*, f. ἑλλεβορίνη, herba ſimilis helleboro, Plin. 27, 9.

¶ Hellebŏrites, *æ*, m. vinum ex helleboro confectum, Plin. 14, 16.

¶ Hellebŏrōſus, *a*, *um*, voll nieſewurtz. Plaut. Rud. 4, 3, 67 *Homo helleboroſus*, inſanus, helleboro indigens.

¶ Hellĕbŏrandus, *a*, *um*, veratro purgandus, der nieſewurtz bedarff. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Helleborandus ager.*

Helleniſtæ, Hellenotamiæ, quære in *Hellas.*

HELLESPONTVS, *i*, m. Ἑλλήσποντος, maris anguſtiæ inter Thraciam & Phrygiam, ſeptem tantum ſtadiis Aſiam ab Europa dividentes. Dictæ ab *Helle*, Athamantis regis Thebarum filia, quæ in Pontum ibi decidit. Helleſpontus hodie *Brachium ſancti Georgii* dicitur. Nep. 2, 5, 1 *Themiſtocles verens, ne bellare perſæ veraret* (Xerxes,) *certiorem eum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Helleſponto fecerat, diſſolveretur* &c. v. *Pontus* & *Propontis.* ¶ 2. *Helleſpontus* regio eſt Aſiæ juxta fretum Helleſponti. Sext. Rufus de Provinc. Rom. c. 10 *Caria, Helleſpontus, ac Phrygia, in poteſtatem populi Romani juncta deditione pervenerunt..*

¶ Helleſpontiacus, *a*, *um*, ad Helleſpontum pertinens, aut ex Helleſponti regione; ut, *Priapus Helleſpontiacus*, Virg. Georg. 4, 111. *Helleſpontiaci æquor Abydi*, Auſon. epiſt. 9, 29. Et, *Helleſpontiacæ procellæ*, Sidon. Paneg. Anthemii v. 527. conf. Petron. c. 139.

¶ Helleſponticus interdum dici, docet Iac. Gron. ad Mel. 1, 2.

¶ Helleſpontius, *a*, *um*, idem. *Ora Helleſpontia*, i. e. regio juxta Helleſpontum, Catullus carm. 18. Poëtis gratam hanc formam ait Gronov. ad Mel. 1, 2. ¶ 2. *Helleſpontii* Myſiæ populus, Plin. 5, 30. Sic *Helleſpontius*, qui eſt in Helleſponto, Cic. fam. 13, 53. ¶ 3. Etiam Cæcias ventus *Helleſpontius* dicitur, Plin. 4, 47 al. 49.

Helluatio, helluo, &c. vide *Heluo.*

HĔLOPS, *ŏpis*, m. & Helŏpe, *es*, f. piſcis genus, delicatiſſimi ſaporis, in mari Pamphylio. Quintil. 5, 10 *Nec helopem noſtro mari aut ſcarum ducas.* Nam, ut Columella 8, 16 ait, *Helops Pamphylio profundo, nec alio paſcitur:* Vnde Ovidius in fragm. Halieutico v. 96 *Et pretioſus helops noſtris incognitus undis.* Adde Plin. 9, 17; & 32, 7. Gell. 7, 6. Pithœi Collectan. ad Petron. p. 173 edit. Goldaſt. Scribitur & *Elops*, Græce ἔλαψ & ἕλλαψ. ¶ 2. *Helops* viri nomen, de quo Ovid. Met. 12, 234 ſeq. & Stat. Theb. 12, 756.

HĔLŌRVS, *i*, m. Ἕλωρος, Siciliæ fluvius. Virg. Æn. 3, 698 *Exſupero prapingue ſolum ſtagnantis Helori.*

HELŌTES, *um*, m. pl. ſervi publici Lacedæmoniorum arandis colendisque agris præpoſiti, quales, qui *Peneſtæ* Theſſalis dicebantur. Nep. 4, 3, 6 *Eſt genus quoddam hominum, quod* HELOTES *vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, ſervorumque munere fungitur,* frohn-bauren. Meminit Plato & Ariſtoteles, itemque Plutarchus in Ariſtide non ſemel. Ab oppido quodam Peloponneſi, cui Ἕλος nomen, ſic appellatos, Suidas auctor eſt. Ibi enim ut habitarent, captivos aliquot collocatos fuiſſe: ex quibus poſtea natos ſervos *Helotas* vocatos. v. Crag. de Republ. Laced 1, 11. Loccen. Ind. Philolog. ad Nepot. Vbb. Emmius Tom. 3 vet. Græc. p. 139, & inprimis Athenæus 14, 29. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 25, 19. Alex. ab Alex. 3, 20.

HELPIS, ſive Elpis, *ĭdis*, m. Samius quidam in Africam delatus, leoni occurrenti os dentibus adhærens evellit, cui & leo gratiam retulit, de quo copioſe Plinius 8, 16. vid. Geſneri Chreſtom. Plin. n. 31 p. 305, ubi etiam locum Aeliani H. An. 1. 7 ult. emendat.

Helvaceum, vide *Helvus.*

HĔLVŌCVS, & ĔLŌCVS, *i*, m. nam utrumque legitur. Significat languidum ac ſemiſomnum, quod poſt ebrietatem contingit, wann man auf einen rauſch unluſtig und verdroſſen iſt. Græci ἔωλον vocant. Feſtus: ELVCVS, *languidum & ſemiſomnum ſignificat, &c.* Ruſus: HELVCVS *ab hiatu & oſcitatione dictus.* ¶ 2. Ipſa gravitas capitis ex nimio potu, der tummel; ut iis videtur, qui vid Tibull. 1, 11, 51 legunt: *Ruſticus elucoque vebit male ſobrius ipſe Vxorem plauſtro progeniemque domum: Eluco male ſobrius*, i. e. nondum ſobrius ſatis per elucum, ſeu ἐλαιοκομεῖον. Sed rectius alii diviſe *e luco* legunt. vid. Scalig. & Brouckhuſ. ibidem. Tamen Tettull. de Corona mil. c. 7 *Liberum eumdem apud Ægyptios Oſirim, Harpocration induſtria hederatum argumentatur, quod hederæ natura ſit, cerebrum ab heluco defenſare.* Apul. Apol. p. 507 *An, quod verius, ex crapula heluco attentatur.*

HELVELLÆ, *arum*, f. plur. oleris minuti genus, ut exponit Feſtus, rabinggen. Nam *Helus & Heluſa veteres dicebant, quod nunc Holus & Holera* ſive olus & olera, Feſt. Cic. fam. 7, 27 *Fungos, helvellas, herbas omnes ita conditunt, ut nihil poſſit eſſe ſuavius.*

Helvenacus, &c. vide *Helvus.*

HELVETIA, *æ*, f. Schweitzer-land. *Civitas Helvetia*, Cæſari de B. Gall. 1, 12. tametſi anguſtior illa fuit, quam hodierna Helvetia.

¶ Helvetii, *orum*, m. pl. die Schweitzer, Eyd-genoſſen. Cic. de Provinc. c. 13 *Acerrima & maxima Helvetiorum natio.* conf. Plin. 4, 17.

HELVĬDIVS, *i*, m. nomen Romanum; ut, *Helvidius Priſcus*, de quo multa Tac. Ann. 12, 49, 3 &c. & Hiſt. 2, 91, 3, & Agric. 2, 1. conf. Iuvenal. 5, 36. ¶ 2. *Helvidius Rufus*, cujus meminit Cic. pro Cluent. c. 70. ¶ 3. *Helvidius* etiam auctor Antidicomarianitarum, qui Mariam plures liberos ex Ioſepho ſuſcepiſſe ſtatuit, de quo Epiphan Hær. 78, & Auguſt. Hær. 56 & 84.

HELVI, *m.* pl. Galliæ Narbonenſis populi, Plin. 3, 4, hodie Viviers.

¶ Helvĭcus, *a*, *um*, adj. ut, *Vinum Helvicum*, Id. 14, 1.

HĔLVO, (Helluo,) *ōnis*, m. triſyllabum, gulæ deditus, & ventri ſuo qui bona omnia dat, ein praſſer, ſchlemmer, Ter. Heaut. 5, 4, 10. Eugraphius, Scholiaſtes Terentii, INVASOREM, interpretatur, *& qui plurimum conſumit*, INVASOREM, bonorum puta, ut ea comedat atque abſumat. Vet. Gloſſ. *Heluo, ἄσωτος, καταφαγᾶς.* Feſtus: *Heluo dictus, immoderate bona ſua conſumens; ab* ELVENDO. *Qui aſpiratur, ut aviditas magis exprobretur. Fit enim vox incitatior.* Sane *eluere* Plautus non ſemel pro perdere, amittere dixit. Cui & *elotus* Trin. 2, 4, 5 dicitur, qui ſua omnia conſumſit, der abgebrauet hat. Nec inepte tamen deduci ab *Helus* pro Olus, oſtendit Voſſ. Etym. p. 246. *Heluo patriæ*, qui conſumit, atque exhaurit patriam, ein land-verzehrer. *Heluo librorum*, qui legendo fatiari nequit. Ciceronis eſt utrumque, hoc de Catone Fin. 3, 2; ubi Grut. ex MSS. *beluani*, illud pro P. Sextio c. 11.

¶ Hĕluor, *atus ſum*, *ari*, vorare, conſumere, ſchlemmen, praſſen. Cic. de Provinc. c. 6 *In orcheſtra heluatur*, & pro domo ad Pontif. c. 47 extr. *Ille gurges, heluatus ſanguinem reip.* Idem de fin. 3, 2 *Heluari libris.* Catull. 29, 17 *Parum expatravit? an parum heluatus eſt.* Paſſ. Virgil. in Vet. Poët. err. Ven. p. 9 edit. Petron. 1669, 8. *Et heluato ſera patrimonio In fratre parſimonia.*

¶ Heluatio, *ōnis*, f. die ſchwelgerey. Cic. poſt red. in Senatu c. 6 *In luſtris & heluationibus.* Treb. Pollio in Gallien. c. 4 *Vacare heluationi.*

¶ Heluator, *oris*, m. idem atque *Heluo*, apud Tertull.

HELVVS, *a*, *um*, color, medius inter rubrum & nigrum, apud Varr. de Re Ruſt. 2, 5, falb oder fahl, cujusmodi corii non albi, nec nigri, nec rubri color eſt, leder-gelb. v. Scalig. Exerc. 325, & Pontan. Progymn. p. 623. Ab *Albus* dixit Iſidorus 19, 28. Voſſius mavult a πελός, uti vocatur color non modo fuſcus, ſed & pallidus, bleich-roth.

¶ Helvinus, *a*, *um*, gilbicht; ut, Vinum *helvinum*, Plin. 14, 4.

¶ Helvŏlus, *a*, *um*; ut, *Vinum helvolum*, (legunt & *helveolum*) quod nec rubens eſt, nec album, brummer, ſchieler, apud Catonem c. 24. *Vvæ helvolæ*, Colum. 3, 2; & Plin. 14, 2.

¶ Helvenācus, vel Helvenacius, *a*, *um*, idem. Plin. 14, 9 *Vitis helvenaca.* Colum. 5, 5 *Helvenaci generis palmites.* Sed *vites helvinaciæ*, Id. 3, 2.

¶ Helvaceum, *i*, n. plur. *Helvacca, genus ornamenti Lydii, dictum a colore boum, qui eſt inter rufum & album medius, appellaturque Helvus*, Feſt.

HELXĪNE, *es*, f. ἑλξίνη, Dioſcorides 4, 37 cognomentum adjecit, κισσάμπελος, Helxine ciſſampelos herba naſcens in ſepibus, vineis & ſegetibus, irretiens quæcunque contigerit, mittelwinde. Sed quæ ſepes & vicina omnia implicat, herba candidis floribus campanulis ſimilis, *Convolvolus eſt.* v. Plin. 21, 5 & 16, glockenblumen. De Helxine altera vide in *Parietaria*, tag und nacht.

HĔLŸMVS, *i*, m. Anchiſæ filiis nothus, venator, de quo Virg. Æn. 5, 73, Ovid. Met. 12, 460. Statius Theb. 5, 207.

HEM, interjectio variis ſerviens affectibus. Eſt enim vel iraſcentis, vel commiſerescentis, vel perturbati animi, vel lætitiæ vox. Exempla apud Terentium ubique obvia ſunt, quorum aliqua ſaltem recenſebo. ¶ 1. Iraſcentis: ut, *Quid Davus narrat? Nihilne? Hem!* Ter. Andr. 2, 6, 4. ¶ 2. Exhortantis: *Hem! ſerva*, wohlan, halt nun feſte! Ibid. 2, 5, 5. ¶ 3. Exclamantis, ſeu reſpondentis potius: Byrrhia inquit: *Hem!* Ibid. v. 9. ¶ 4. Grata nunciari audientis: *Adducimus tuam Bacchidem.* CL. *Hem quid? Bacchidem?* wie ſageſt du? Id. Heaut. 2, 3, 70. Et in Adelph. 4, 5, 62 *Bono animo es, duces uxorem hanc.* Æſch. *Hem!* ¶ 5. Factum demonſtrantis: *Obſecro te, hoc me libera miſerum metu*, D. *Hem! libero*, es ſey ſo, ſiehe da. Idem Andr. 2, 2, 15. Et, *Hem Davum tibi*; *Hem! paululum obſonii*, &c. ibid. 2, 2, 23. ¶ 6. Commiſerescentis aut ingemiſcentis potius: Crito, *Itane Chryſis?* M. *Hem!* ach ja leider, Gott jey es geklaget! Ibid. 4, 6, 8. ¶ 7. Ex improviſo vocanti reſpondentis: S. *Dave*, D. *Hem, quid eſt?* was giebts? Ibid. 1, 2, 13. Et in Adelph. 2, 4, 17 *Heus, heus Syre.* S. *Hem! quid eſt?* ¶ 8. Apud animum perturbati, ſeu perturbationem diſſimulantis: Ter. Andr. 5, 2, 5 *O ſalve bone vir.* D. *Hem! Simo, o noſter Chreme.* ¶ 9. Muliebriter exclamantis: *Hem iſtoc verbo animus mihi rediit, & cura ex corde exceſſit*, das iſt gut,

t, Id. Hec. 3, 2, 12. ¶ 10. Lætitiæ vel exſultantis: *Hem, iſtuc* *lucram*, ſo recht, ſo wolt ichs haben, Id. Heaut. 4, 8, 26. ¶ 11. Ani- ſolliciti & laborantis: *Occepi mecum cogitare, hem bidaum hic* *mendum eſt ſoli ſine illa?* Ter. Eun. 4, 2, 8, nun! ¶ 12. Sed hic nterjectio eſt ironica: *Hem, ſi quid velis, huic mandes*, ſieh: doch, Phorm. 4, 4, 7. Cætera mediocriter rerum & affectuum ratio- m animadvertenti, pro cujusque linguæ conſuetudine accommo- re non erit difficile.

¶ Ehem, ſiehe da! interjectio eſt commoti nova re aliqua, & re- icientis de improviſo ad aliquem oblatum. Ter. Eun. 1, 2. *Quis loquitur? Ehem, tune eras hic, mi Phædria?* Et Adelph. 3, 19 *em Demea haud adſpexeram te.*

HĒMĔRĒSIOS, *a, um*, ἡμερήσιος, eines tages, ab ἡμέρα *dies*: ut, *abula bemereſios*, i. e. die uno abſoluta, Plin. 35, 11.

¶ Hemĕris, *ĭdis*, f. ἡμερὶς, genus arboris glandiferæ, Plin. 16, 6.

¶ Hēmĕrobion, *i*, n. unum vivens diem. Hemerobia, ἡμερόβια, eſt, beſtiolas, quæ unam diem vivant, apud Hypanim fluvium ſci, ſcripſit Ariſtoteles. v. Plin. 11, 36. Cic. Tuſc. Qu. 1, 39; & ox *Ephemeron.*

¶ Hēmĕrŏcallis, *is*, f. ἡμεροκαλλὶς & ἡμερόκαλλες, lilium ſilveſtre, idniſche lilien, weiſſe hornungs-blumen. v. Plin. 21, 10 & 21; Dioſc. c. 3, 128.

¶ Hēmĕrŏdrŏmus, *i*, m. ἡμεροδρόμος, curſor, qui die uno ingens ſpa- m curſu conficit, ein poſt-bot, ſchneller läuffer, apud Livium 31, 24, C. Nepotem 1, 4, 3. Lipſ. Epiſtola de Curſoribus, & Loccen. Ind. ilolog. ad C. Nepot. Primæ hujus muneris partes olim in eo ſitæ ant, ut *ſub manum annunciari cognoſcive poſſit quid geratur*, inter- ete Suetonio Aug. c. 49. Compare, cum hoc inſtituto eas, quas *ſtas* hodie vocat Europæ major pars. Antiquiſſimum inſtitutum rſarum initio; quibus *Angari* & *Aſtandæ* dicti, de quibus Herod. . 8, Xenoph. Cyropæd. lib. 8. Deinde Græcorum, juxta Nepot. 4, 3. Tandem ab Auguſto ad Romanos translatum, de quo operæ etium eſt videre Suet. Aug. c. 49, & Symmach. 10 epiſt. 37, Briſſon. Regno Perſar. p. 147. Lipſ. Cent. epiſt. ad Ital. & Hiſp. 59 p. 363. urneb. Adverſ. 27, 7, Dukerus ad Liv. 31, 24.

¶ Hemerŏlŏgium, *i*, n. ἡμερολόγιον, eccleſiaſticis idem ac calenda- um, ein calender.

¶ Hēmĕroton, *i*, n. centauria major, tauſendgülden-kraut, Apul. de erb. c. 34.

¶ Ephēmĕris, *ĭdis*, ἐφημερὶς, commentarius, & quaſi ὑπόμνημα, & tuum diurnorum, & impenſarum, manual. Tales enim Commenta- os Romani, diligentiſſimi homines atque induſtrii maxime, confice- ſolebant. Nepos 25, 13, 6 *Scimus non amplius, quam terna millia is, peræque in ſingulos menſes, ex ephemeride eum expenſum ſumtui rre ſolitum.* Sic *Ephemerides* Gallieni, Trebellius extrema Vita: robi *Ephemerides*, Vopiſcus c. 3 memorat. Ovid. Am. 1, 12, 25 com- emorat *ephemeridas, In quibus abſumtas fleret avarus opes.* Auſo- ius quoque illud corpuſculum carminum, quibus diurnos actus mplectitur, *Ephemerida* vocavit. ¶ 2. Vocabatur & *Calendari- n*, & *Diurnum*, & *Diurnum Quotidianum*, ein tage-buch, calender. Iu- enal. 6, 573 *In cujus manibus Cerni Ephemerides.* Cic. pro Quint. 18 *Diſcedens in memoriam rediit Quinctius, quo die Roma in Galliam rofectus ſit, ad ephemeridem revertitur, invenitur dies profectionis.* en. epiſt. 12; *Si cœnas, tamquam ephemerides patri approbaturus.* dde Ovid. Amor. 1, 627.

¶ Ephēmĕrus, *a, um*, ἐφήμερος, & ἐφημέριος, diurnus, eintägig; ut, *ebris Ephemera*, quæ unius eſt diei.

¶ Ephēmĕron, *i*, n. (& Monemeron,) animal eodem quo natum t die moriens, apud Ariſtot. 5 de Nat. animal & Cic. in Tuſcul. & lutarch. Conſol. ad Apollonium p. 111, quod ἡμερόβιο. Plinius 11, 41 ppellat. v. Ælian. H. A. 2, 4; & lib. 5, 43. ¶ 2. Et herba ejus ominis, quæ ultra diem non durat. Hanc videtur Plautus intelli- ere Pſeud. 1, 1, 36 *Quaſi ſolſtitialis herba, pauliſper fui, Repente ex- rtus ſum, repentino occidi.* ¶ 3. Appellatur & alia herba hoc no- nine; quæ *Colchici* ſpecies, quam *irin* ſilveſtrem appellari ſcribit Dioſcorid. 4, 83. Dicta *Ephemeron* inde, quia adeo ſit pernicioſa, ut umra una die interficiat.

¶ Hexaēmĕron, *i*, ἑξαήμερον, f. Hexaëmeros, f. Sic appellant S. Patres creationem ſex diebus perfectam, in quod multi Commenta- ios ediderunt. v. g. Baſilius, Anaſtaſius &c. Vide de operibus ſex ierum creationis copioſe differentem Voët. part. 1 diſpp. Theo- og. p. 598, 726, & Weizium ad Dracontii Hexaëmeron.

HĒMI, ex ἥμισυς *ſemis*, *dimidius*, in compoſitis occurrit, v. g. Hemicrania, Hemicyclus, &c. Hemicylindrus, Hemimeris, vide *Cranium, Cyclus, Cylindrus, Meris.*

HĒMĪNA, *æ*, f. ἡμίνα ab ἥμισυ, dimidium eſt ſextarii, idem quod *Cotyla* & *acetabulum*, 14 & $\frac{1}{24}$ pollicis cubici Pariſini ex rationibus Eiſenſchmidii, ein halb noſel, Feſtus. Fannius apud Priſcianum: *At cotylas, quas ſi placeat dixiſſe licebit Heminas, recipit geminas ſex- tarius unus.* conf. Plin. 21, 34. Pro quavis menſura Perſius 1, 130 *Fre- gerit heminas Areti ædilis iniquas.* Fulbertus Carnotenſis de Gradib. Caſtitatis epigrammate: *Libra cibi ſolidi, ſimplex hemina Falerni.*

¶ Hēmīnarius, *a, um*, unius heminæ. Quint. 6, 36 *Congiaria he- minaria.*

HĒMIŎLIVS, *i*, m. ἡμιόλιος, numerus ſesquialter, anderthalb; ut quindecim. Is enim numerus totum denarium, & dimidium con- tinet. Gell 18, 14, & Vitruv. 3, 1. ¶ 2. De Hemiolia proportio- ne conſule Muſicos.

HĒMIŎNION, *i*, n. ἡμιόνιον, herba, alias *Splenion*, hirſchzunge. Apul. de Herb. c. 56, & Plin. 27, 5.

¶ Hemionītis, *idis*, f. ἡμιονῖτις, idem, Dioſc. 3, 143.

Hemipenthemimeris, vide in *Meris.*

HĒMIPLEXIA, *æ*, f. reſolutio nervorum in altera corporis parte, der halbe ſchlag. Cum enim corpus totum hoc malo afficitur, *Apo- plexia* nominatur. Idem quod *hemiplexia* eſt, *Paralyſis* & *Pareſis*, Hermolao auctore: ſed ſubtilius diſtinguunt Medici.

Hemiſphærium, vide *Sphæra*, Hemiſtichion, *Stichus.*

HEMITHEON, cinædus Sybarita, legislator inter ſuos. v. Lucian. adv. indoct. p. 391 Græv. ὃς τοὺς θαυμαστοὺς ὑμῶν νόμους συνέγραψεν, ὡς δεῖ μαίνεσθαι, καὶ παρατίλλεσθαι καὶ παθεῖν καὶ ποιεῖν ἐκεῖνα, *qui admira- biles vobis leges ſcripſit, ut inſanire deceat, & velli, patique & facere illa* (turpia) &c.

HĒMITHEOS, *i*, m. ἡμίθεος, ſemideus, ein halb-gott. Mart. Ca- pella 2, 40 *Hemithei heroesque.*

Hemitonium, vide *Tonus*, Hemitriglyphus, *Glyphice*, Hemitri- tæos, *Trite.*

HEMŌNA, *humana*: & Hemonem *hominem dicebant antiqui*, Feſt. Sed Ennius apud Priſcian. p. 683 *Miſerum mandebat homonem.*

Hendecaſyllabon, vide *Syllaba*, Hendiadis, *Endiadis.*

HĔNĔTI, *orum*, m. pl. populus Paphlagoniæ antiquiſſimus, Stra- boni, Plinio, Stephano, a quibus in Italia ortos cognomines eorum. Venetos credi C. Nepos poſtulat, ut Plinius refert 6, 2, quod vero valde dubium & incertum eſt. v. Liv. 1, 1. ¶ 2. *Heneti* etiam ſive *Veneti*, (nam unum nomen eſt) Galliæ Lugdunenſis populus ad mare, cujus Plinius meminit, 4, 19. Atque ab his Venetias in Adriatico ſinu originem ducere, Strabo ſentit lib. 4 p. 195. Quod & Thua- nus approbat lib. 1 Hiſt. p. 26.

HĔNIŎCHVS, *i*, m. ita dictus Erichtheus, ſive Erichthonius, auriga, propter curruum inventionem, poſtquam in cælum ſublatus: eſt enim inter ſidera. Hyginus Poët. Aſtr. 3, 13 *Heniochus circulo æſti- vo genuum fine, præterea ab humero ſiniſtro usque ad zonam dividitur ab eo, quem ſupra Lacteum Orbem diximus.* conf. Plin. 18, 31. ¶ 2. *Heniochi*, Aſiæ populus, de quo Vellej. 2, 40, 1. Seneca Thyeſt. v. 1094 *Caucaſi rupem aſperam Heniochus habitans*, & Val. Flacc. 6, 44 *Heniochosque truces jam pridem inſenſus Anauſis.*

HĔNIPPE, *is*, f. pro habena poſuiſſe videtur Val. Flacc. 6, 377 *Il- labentis equi tendentem frena & henippen.*

Henna v. *Enna.*

HĔNŌSIS, *is*, f. ἕνωσις, motus, concuſſio; æon hæreticorum, Ter- tull. adv. Valentin. c. 8.

¶ Henŏtes, *is*, f. ἑνότης, unitas, itidem æon Id. c. 37.

¶ Hĕnoticon, *i*, n. ἑνωτικὸν, ein vergleich, vereinigungs-ſchrift. Ta- le Zenonis Imp. promulgatum ad Eutychianos conciliandos cum or- thodoxis. v. Evagr. 3, 14.

HENVI, gemma Indica, Plin. 37, 10. al. *Menui.*

HĒPĂR, *ătis*, n. ἧπαρ, jecur, die leber. Rara Latinis priſcis vox, qui *jecur* fere ſemper dixerunt. Scribunt & *Epar*, ἧ ω. Plutar- chus Heſiodi carmen: Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύ- χων, ſic refert: Ὅς τ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει. Hoc eſt: *Damna parans aliis, proprio parat epati damna.* Eſt autem Lucilii. ¶ 2. *Hepar* genus piſcis, Plin. 32, 11.

¶ Hepătium, *i*, n. dimin Apul. in Apol p. 164. *Hepatia in ca- tillis*, Petron. c. 66. conf. Lucilium apud Nonium 2, 390.

¶ Hēpaticus, *i*, m. qui hepatis vitio laborat, leberſüchtig. Plin. 20, 14 de pulegio ſilveſtri: *Hepaticis cum melle & ſale bibendum da- tur.* ¶ 2. Adjective *Hepaticus morbus*, Celſus 4, 11, die leberſucht.

¶ Heparius, *a, um*, idem quod *hepaticus*, zur leber gehörig. Plaut. Curc. 2, 1, 24 *Tum igitur te morbus agitat hepatarius.*

¶ Hepatica, *æ*, f. herba, leber-kraut, Tabernæm. p. 911.

¶ Hepatites, *æ*, m. gemma a jecinoris figura nomen habens, Plin. 37, 11.

¶ Hepatīzon, *ōnis*, partic. ἡπατίζων, jecinoris colorem referens, leber-farbicht. Plin. 34, 2 *Æs ſuo colore pretioſum ad jecinoris imagi- nem vergens, quod ideo hepatizon appellant.*

HEPHÆSTION, *ōnis*, m. dux Alexandri M. cariſſimus. v. Curt. 3, 12, 16, & 10, 4, 11. Mortuus magnifico funere elatus. v. Ælian. H. V. 7, 8. ¶ 2. *Hephæſtion* Alexandrinus Grammaticus, Suid. ¶ 3. *Hephæſtion* Thebanus, de horoſcopi effectis ſcripſit. v. Voſſ. de Sci- ent. Mathem. c. 37 § 11. ¶ 4. *Hephæſtion*, herba ſcelerata, brand- kraut Apul. de Herb. c. 8.

¶ Hephæſtītes, *æ*, m. gemma, quæ inſtar ſpeculi imagines reddit. Plin. 37, 10.

Hephthemimĕris, vide *Meris.*

HĒPĬĂLVS, *i*, m. ἠπίαλος, pyrallis, alio nomine, papilionum de genere inſectum eſt, circa lychnum volitans noctu, ein kleiner zwie- falter.

HEPSĒMA, *ătis*, n. ἕψημα, vini cocti genus, Plin. 14, 9.

HEPTAS, *ădis*, f. ἑπτὰς, alias ἑβδομὰς, ein geſiebendes. *Numerus ſeptenarius heptas nunc vocatur, apud veteres ſeptas*, Macrob. Somn. Sc. 1, 6. conf. Mart. Capella 7 p. 241.

¶ Heptaſemus, *a, um*, ſeptenarius; ut, *Numerus heptaſemus*, Mart. Capella 9 p. 330.

¶ Heptagoniæ, *arum*, f. locus prope Spartam apertus ſine muro, Liv. 34, 38.

¶ Heptaneuros, *i*, f. ἑπτάνευρος, &

¶ Heptapleuros, *i*, f. ἑπτάπλευρος, herba plantago, ſeptem foliis laterum modo incluſa, breitwegerich, Plin. 25, 8. Apul. de Herb. c. 1.

¶ Heptaphōnos, *i*, f. ἑπτάφωνος, porticus Olympiæ, ea arte confe- cta, ut in ea vox ſepties reddatur, Plin. 36, 15.

Heptaphyllon, vide *Phyllon*, Heptapilus, *Pylæ*, Heptaſtadium, *Stadium.*

¶ Heptateuchus (Heptaticus) *i*, m. ſeptem continens libros. Ita vocantur libri Moyſis, Ioſuæ & judicum, ſive primus tomus S. Scri- pturæ. v. Hieron. quæſt. in Paralip. 1, 2.

Heptetis, vide *Eretes*, Hera, *Heres.*

HERACLĒA, *æ*, f. Ἡράκλεια, nomen aliquot civitatum, quaſi Her- culi ſacrarum. Ab ea, quæ Lydiæ eſt, *Heraclias lapis*, λίθος ἡρακλεία, qui & *lapis Lydius*, & *coticula* dicitur a Plinio 33, 8, ein probier-ſtein, vide Eraſmi Chiliad. ¶ 2. Et eſt *Heraclea* civitas Bithyniæ, & Italiæ, & Siciliæ, & Ponti, juxta Stephanum. v. Ælian. Hiſt. Animal. 6, 40, & Cic. pro Arch. c. 4; Verr. 5, 33. De *Heraclea Ponti*, ma- tre coloniarum dicta, Spanh. de uſu num. Diſſ. 9 p. 575. ¶ 3. Eſt quoque antiqua Thraciæ urbs Perinthus, deinde Heraclea dicta, uti in Obſerv Miſcell. Vol. 5 p. 50 oſtenditur. conf. Vol. 3 p. 103. ¶ 4. *Heraclea* ſive *Heraclia* commune nonnullis herbis nomen. vi- de Apul. de Herb. c. 18; 49; 72: & 81. & Dioſc. 4, 33 & 37 & 65, &c.

¶ Heracleōtes, & Heracleōta, *æ*, f. Heraclea oriundus, qualis Zeuxis fuit, v. Ælian. Var. Hiſt. l. 4 c. 12, & Cic. de Invent. 2, 1. conf. Iuſt. 16, 3, 1.

¶ Hera-

¶ Heraclienſis, *e*, idem latina terminatione. Cic. pro Archia c. 4 *Adſunt Heraclienſes legati:* conf. pro C. Balbo c. 8 & 22.

¶ Heraclius, vel Heracleus, *a*, *um*, Ἡράκλειος; ut, *Heraclius lapis*, qui & Lydius. vid. paullo ante in *Heraclea*. Et *Heraclea pocula*, Cic. Verr. 4, 18. ¶ 2. *Heracleos*, Herculis herba, Plin. 20, 17 & 19; 25, 4 & 7, 26, 14; 27, 11. Apul. de Herb. c. 47; 53, 67. ¶ 3. *Heracleus lapis*, magnes etiam dicitur, ein magnet, ab Heraclea Magneſiæ civitate, ubi magnes laudatiſſimus naſcitur. v. Plin. 36, 16. & Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. 188. ¶ 4. *Heraclium* nomina aliquot vide in Cic. Verr. 2, 5 & 14 & 27; 3, 39; 5, 43.

¶ Heracleōticus, *a*, *um*, aliud adject. ut, *Cancri Heracleotici*, Plin. 9, 31. *Origanum Heracleoticum*, Id. 25, 4. conf. Solin. c. 45 f. & Apul. de Herb. c. 122.

HĒRACLĪDES, *æ*, m. Lycius ſophiſta ſub Severo principe. ¶ 2. Alter Philoſophus Ponticus, auditor Platonis & Ariſtotelis. vid. Cic. de Leg. 3, 6; Tuſc. 5, 3; Div. 1, 23 & 57. ¶ 3. Pictor, Plin. 35, 11. Alios denique hoc nomine plures apud Laërtium reperies. ¶ 4. *Heraclidæ*, poſteri Herculis, qui Peloponneſi imperium habuerunt. vide Pauſan. & Vellej. 1, 2, 1.

¶ Heraclideus, *a*, *um*, adj. ut, *Heraclideum ſcribendi genus*, Cic. Att. 15, 13 & 27; item 16, 2.

HĒRACLĪTVS, *i*, m. pen. longa, Ἡράκλειτος, Philoſophus Epheſius, qui humana omnia deflevit, ſicut alter, Democritus, rint. Cum is ægrotaret, & Medici conveniſſent, neque ramen de morbi cauſſis & remediis conſentirent, refuturus eorum imperitiam & petulantiam, more ſuo obſcuris verbis interrogabat, quonam modo ἐκ τῆς ἐπομβρίας ὀυχμὸς ποιητέος. Cum ignari Medici nihil quicquam reſpondere poſſent, merito ſunt expulſi ab Heraclito. Laborabat autem hydrope, quem ἀδικίην Græci vocant; qui ut facile ex humis indubiis manifeſtus ſit: ita illum cognoſcere, & curandi rationem ex iis verbis intelligere arduum haud erat. vid. Hier. Mercurialem Var. Lect. 3, 19. vide & ſupra in *Democritus*. Scripſit librum de natura, ſed obſcuriſſime, ut ſoli eruditi legerent, ne Philoſophiæ arcana apud vulgus profanarentur, ut Laërtius ſcribit. Hinc σκοτεινὸς nomen inditum, Clemens Alexandrinus auctor eſt 5 Stromat. p. 416, ubi de Symbolica philoſophandi ratione tractat, & Seneca epiſt. 12. Namque & iſte Heracliti liber totus ex allegoriis erat conflatus. Cujusmodi & eſt, quod Ariſtoteles ex eo Ethic. Nicom. 8, 2 producit. vide & Antholog. Græc. Epigr. lib. 1 in Philoſoph. epigr. 11, & ibi Brodæum. Vixit Darii ultimi temporibus.

HERALDVS, *i*, m. germ. ein herold. *Heraldi*, quorum hodie nomen in rota Europa celebre, olim nuncii regii & publici; item, feciales, legati ſancti, nec non oratores appellati ſunt. v. Nonius Marcell. 3, 12. Heraldorum, qui hodie ita vocantur, officium potiſſimum philoſophia quædam eſt in cenſendis tribuendisque nobilium clypeis, dum alia aliis conferuntur inſignia pro meritorum dignitate atque numero. Qua ratione Romani aquilam, Thraces Martem ſibi delegerunt. v. Æneas Sylvius epiſt. 126, & H. Spelmannus Gloſſ. Archæol. imprimis de Heraldis Anglicis.

¶ Heraldica, *æ*, f. vulgo vocatur ars Heraldorum, die heroldś-oder wappen-kunſt; de cujus origine Corn. Agrippa de Vanit. Scient. c. 81 & melius Phil. Jac. Spenerus, claſſicus prope hujus diſciplinæ auctor.

HERAS, *æ*, medicus, cujus emplaſtrum commendat Celſus v. g. 5, 22, 3, it. 5, 28, 4.

HERAS DĀCRYON, alias periſtercos, eiſen-kraut. Apul. de Herb. c. 65 ad verbum *Iunonis lacryma*.

HERBA, *æ*, f. kraut, gras; ut, *Florentes herbæ*, Virg. eclog. 9, 19. ¶ *Herbam dare*, & *herbam porrigere*, proverbialiter dicitur, pro victoriam cedere, ſe fateri victum. v. Plin. 22, 14. Tractum ab eo, quod paſtores olim curſu certantes, quum ſuperati eſſent, herbam ex eodem loco ſtatim decerptam adverſario porrigebant, & ita ſe victos eſſe oſtendebant. v. Feſtum, & ibi Scaligerum: nec non Servium ad illud Virg. Æn. 8, 128 *Et vitta comtos voluit prætendere ramos*. Item Franciſc. Iuret. ad illud Symmachi 3 epiſt. 44 *Sed quid ego de hoc plura, cum ſim tibi dicto audiens, atque herbam dederim voluntati tuæ*. ¶ 2. *In herba* vel *in herbis eſſe*, dicuntur frumenta & alia, quæ terra gignit, quamdiu herbam referunt ante quam in ſpicas eunt, eſſe ea ſcheſſet. Cæſ. de B. Civ. 1, 48 *Tempus autem erat anni difficillimum, quo neque frumenta in herbis erant, neque multum a maturitate aberant*. Liv. 23, 18 *Nec ante vidavit agrum Campanum, quam jam altæ in ſegetibus herbæ pabulum præbere poterant*. Et Plin. 22, 25 *Seſama trita in vino ſumta inhibet vomitiones. Aurum inflammationi illinitur & ambuſtis. Eadem efficit & dum in herba eſt*. Hinc proverbialis nata locutio de iis, quæ nondum rem quidem, ſed bonam ſpem præbent. v. Chil. Ovid. Heroid. 17, 263 *Sed nimium properas: & adhuc tum meſſis in herba eſt*.

¶ Herbula, *æ*, f. diminut. Cic. N. Deor. 2, 50 *Cervæ perpurgant ſe quadam herbula &c.* Et Apul. 3 Mileſ. p. 139 *Parvis & futilibus herbulis res procuratur*.

¶ Herbuſcula, *æ*, f. idem. Martian. Capell. 2 *Herbuſculas prælegere*.

¶ Herbaceus, *a*, *um*, herbæ ſimilis, ex herba. *Herbacei coloris eſſe*, Plin. 27, 12. *Herbaceum oleum*, Id. 23, 4. *Herbacea Chryſocolla*, Id. 33, 5.

¶ Herbeus, *a*, *um*, idem. Plaut. Curc. 2, 1, 17 *Homo oculis herbeis*.

¶ Herbidus, *a*, *um*, herbis plenus & abundans, voll kraut, voll gras; ut, *Campus herbidus*, Liv. 9, 2. *Mons herbidus*, Id. 29, 31. conf. Drakenb. ad 23, 19. *Herbida ripa*, Ammian. 14, 9.

¶ Herbōſus, *a*, *um*, idem; ut, *Ager herboſus*, Ovid. Met. 14, 445. Superl. Cato c. 54 *Herboſiſſima ſtramenta*.

¶ Herbilis, *e*, das gras friſt; ut, *Herbilis anſer*, herba paſtus, qui ſecundum Feſtum gracilior eſt, quam frumento altus.

¶ Herbārĭcus, *a*, *um*, idem; ut, *Herbatica animalia*, quæ herbas paſcuntur, Solin. c. 40 n. 577; & Vopiſc. in Probo c. 19. Gloſſ. Vet. *Herbaticus*, βοτανικός.

¶ Herbarius, *a*, *um*; ut, *Ars herbaria*, Plinius 7, 56, die kräuter-kunſt.

¶ Herbarius, *i*, ſubſt. qui herbas colligit, iisque ad medicinam utitur, ein botanicus. Plin. 22, 25 *Noſtri, qui nunc ſunt, herbarii latine ſaltem vocant*.

¶ Herbeo, *ēre*, verbum, ex quo participium ſupereſt apud Apulej. 7 p. 194 (ed. Elmenh.) *prata herbentia*. Ita quoque Pricæus legit p. 142.

¶ Herbeſco, vel Herbaſco, *ĕre*, grünen, blätter gewinnen. Cic. de Senect. c. 15 *Elicit herbeſcentem ex eo viriditatem*. Onamaſt. Vet. *Herbeſcere*, βοτανᾶσθαι. An etiam Plinii ſit *Herbaſcere* 19, 8 res incerta eſt. Harduinus ſane (p. 610) pro *herbaſceret*, legit *herbas creet*.

¶ Herbĭdo, *are*, herbis opplere. Martian. Capell. 1 *Herbidare terras*.

¶ Herbĭfer, *a*, *um*, idem ac *herbidus* & *herboſus*. Ovid. Faſt. 4, 468 *Herbifer Acis*. Plin. 25, 8 *Herbiferum eſſe & Pelium montem, in Theſſalia, tradunt*.

¶ Herbĭgrădus, *a*, *um*, im gras gehend; ut, *Herbigrada cochlea*, Cic. de Divin. 2, 64.

¶ Herbĭpŏlis, *is*, f. civitas Franconiæ inferioris, vitiferis collibus admodum celebris, unde & nomen eſſe videtur, Würtzburg.

¶ Exherbo, *are*, herbas evellere, jäten, das gras ausraufſen. Colum. 11, 3 *Cum ſationis adpropinquabit tempus, ante quintum diem exherbandus erit locus*.

¶ Exherbatio, *ōnis*, f. herbarum exſtirpatio, die ausjätung, apud Auguſtinum.

¶ Obherbeſco, *ĕre*, Feſtus interpretatur *herbam increſcere*, bewachſen.

HERBESVS vel Herbeſſus duorum in Sicilia oppidorum nomen, quod Cluver. Sicil. ant. 2, 10, p. 361 multos doctos viros ſine adſpiratione ſcribere malle, quia a Græca voce ἕρεβος deductum videatur, obſervat. vid. Drakenb. ad Sil. 14, 264.

HERBVM, *i*, n. videtur eſſe ervum, ὄροβος, erbſen. Pallad. 1, 24 de Columbis: *Factus frequentant, ſi ordeum torrefactum, vel fabam, vel herbum ſæpe conſumant*. Et mox: *Herbum factus gratia menſibus præbeamus hybernis*. Creſcentius, qui 9, 89 deſcribit Palladium, habet *orobum*.

HERCEVS, *i*, m. ἕρκειος, Iupiter appellatus, quia, ut Feſtus adnotat, intra conſeptum domus cujusque colebatur. Græce enim ſeptum clauſtrumque ἕρκος eſt. Vnde etiam *Deus penetralis* dictus. Et Servius in Virg. Æn. 11 *Singula domus ſacrata ſunt diis, ut culina diis penatibus, maceries, quæ ambit domum, Herceo Iovi*. Hyginus fab. 91 *Paris in aram Iovis Herceï inſtituit*. Et Ovid. in Ibin v. 284 *Cui nihil Hercei profuit ara Iovis*. v. Heinſ. Notæ ad Ovidii Heroid. 7, 113.

HERCISCO, (Erciſco,) *ĕre*, id eſt, dividere, interſepire, antiquum verbum juris, ab ἕρκιζειν, theilen, unterſcheiden. Cic. de Orat. 1, 56 *Nec ſi parvi navigii & magni eadem eſt in gubernando ſcientia, idcirco, qui, quibus verbis, bei dem cieri oporteat, neſciat, idem heredium familiæ cauſſam agere non poſſit*. Sed totum hoc verbum nihili cenſet, & cælo latino ignotum Salmaſius, & ab Triboniano per imperitiam conflatum: ERCTVM, inquit, *ſignificat patrimonium*: CITVM: *diviſum*. *Inde* HERCTO NON CITO, *bonis hereditatis non diviſis*. *Hinc actio illa duodecim Tabularum, quæ dabatur* HERCTO CIVNDO, id eſt, *hereditati dividundæ, ita conceptam fuiſſe liquet*: FAMILIAE HERCTO CIVNDAE: id eſt, *Familiæ, & reliquorum bonorum, quæ* HERCTI *nomine comprehenduntur, dividendorum*. *Hoc loquendi genus cum Tribonianus non caperet, id mutavit, in* FAMILIAE HERCISCVNDAE, *& putavit, id eſſe familiæ dividendæ*. vid. Exercit. ejus Plinian. p. 1263, & conf. Roſini Ant. Rom. lib. 8 p. 794. Sed ſi ex Latinorum finibus deportandum verbum HERCISCO pro *divido* eſt, quid illo Apuleji ſub fin. 6 Met. Mileſ. fiet? *Sic nos diverſa tendentes & in cauſſa finali de proprietate ſ. li, imo viæ creſcundæ, contendentes, rapinis ſuis onuſti deprehendant ipſi latrones*. Imo, quid de ipſo Ciceronis ſupra adducto loco? Ex mente enim Salmaſii debuiſſet *familiæ, herſli eiundæ*, ſive *ciſcundæ ca ſſam*; non *herciſcundæ familiæ cauſſam* dicere. v. Burm. ad Petron. c. 141 p. 664. Inter Steph. Morini diſſertatt. una eſt de *herciſcundis*, ubi intelligit, qui in litibus eruditorum neutras partes ſequuntur.

¶ Herctus, *a*, *um*, diviſus, getheilt. vide in *Herciſco*. ¶ 2. *Ercta citum* apud Feſtum eſt hæreditas diviſa.

HERCŬLES, *is*, m. Ἡρακλῆς, plures hoc nomine fuerunt. v. Voſſ. 5 Inſt. Orat. p. 395. Varro 44 nominat. Sed omnium eſt celebertimus, heros laudatiſſimus in Græcia, qui vixit paullo ante Saulis in populo Iſraëlitico regnum, & ante bellum Trojanum. Priamum enim, occiſo Laomedonte, regem Trojæ præfecit. Natus fuit Hercules Thebis, parentibus Amphitryone & Alcmena, vel potius Iove & Alcmena; ſpurius enim fuit. Inde eſt, quod paraſiti ſive epulones Athenis in Herculano templo, cui nomen *Cynoſarges*, ex lege quotannis unum e ſpuriis, ſpuriorumve liberis in ordinem ſuum cooptarent. Qui ſi jure vocatus non obtemperaret, ſacerdos de eo ad judicum concilium referebat. v. Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. 65. Res in Græcia, Italia & Hiſpania heroicis virtutibus maximas geſſit, pacem terra marique fecit. vid. Dionyſ. Halic. lib. 1 & 2. De *Herculis* cultu per Italiam v. Reinef. Inſcr. p. 109. De *ara Herculis* Romæ Cerda ad Virg. Æn. 8, 271, & Salm. ad Solin. p. 7. Adoleſcentes legant, quæ de virtute, & voluptate, cum Hercule colloquentibus, elegantiſſimo commento ex Prodico recitantur a Xenophonte lib. 2 de dictis & factis Socratis. Quæ elegantibus verſibus Silius expreſſit 15, 22 ſeqq. ad Scipionem, Africanum poſtea cognominatum, accommodat. v. *Virtus*. Herculis autem labores, ſive ærumnas, alii pauciores, alii plures faciunt. Plerumque XII numerantur. At Quintus (ſive Cointhus) Smyrnæus circiter XX in Euripyli clypeo depingit, quem vide lib. 6 Paralip. Martialis 9 epigr. 104 *Si cupis Alcidæ cognoſcere facta prioris: Diſce: Libyn domuit, ravaque poma tulit, &c. &c.* Habes de iisdem & Silii 3, 32 ſeq. & Auſonii Idyll. numero 12. Boëth. conf. phil. 4, 7, & quos laudant Grut. ad Plauti Perſ. 1, 1, 3, & Drakenb. ad Sil. 3, 32. Ægyptii, ut Tacitus Ann. 2, 60, 2 auctor eſt, jactitarunt, primum omnium & antiquiſſimum Herculem apud ſe ortum: ab eo appellatos poſtea, qui pari virtute præſtiterint. Auctor libri de Origine Gentis Romanæ, *Recaranum* quemdam, græcæ originis, ingentis corporis & magnarum virium paſtorem, *Herculem* appellatum, quod forma, & virtute cæteris antecelleret, ex Caſſ. 1 Pontifical. prodit. Pluribus Hercules cognomentis inſignitus fuit; Dictus enim ἀλεξίκακος, ſive malorum depulſor ſive Averruncator, de quo Turnebus 4, 16. Item Μουσαγέτης, quaſi dux comesque Muſarum: de quo elegans locus eſt apud Eumen. Rhetor. de inſtaurandis ſcholis c. 7. vide & Torrentium ad Suet. Aug. c. 29 &c. Herculem theſauris præeſſe creditum, Vet. Schol. Horatii notat ad 2 ſat. 6. Sapientis viri exemplar habitum, Seneca de Conſtantia Sapientis c. 2 indicat, ubi Lipſium vide. De ejus ἀποθεώσει & interitu vid. Lactant. 1, 9. Ovid. Met. 9 fab. 4. Philoſtrat. in Heroicis c. 4.

Macro-

Macrobius sat. 1, 20 Herculem solem esse, idque tam ex nomine quam ex duodecim laboribus ipsi attributis patescere scribit. Idem lib. 3 asserit, Herculem & Martem eumdem esse. v. Rutgers. Var. Lect. 5, 6. De *Hercule Pacifero* Drackenb. ad Sil. 2, 483. De *Hercule Victore* Broukh. ad Prop. 4, 9, 20. De *Hercule Sancto* vel *Sanco*, Id. ad 4, 9, 74. ¶ 2. *Herculis* nomen Hadriano tributum, ob peragratum ab eo orbem Rom. itemque Commodo & aliis vid. Spanh. de usu num. diss. 12 p. 492. ¶ 3. *Hercules Tyrius* Græco multum antiquior, memoratur Luciano de Dea Syr. p. 687. v. omnino Marsham. Can. Chron. p. 303 seq. Plurima etiam de *Hercule* dabit Huet. Dem. Evang. ¶ 4. Proverbiorum rationem habent ista: *Personam Herculis & cothurnos aptare infantibus*, de inepte applicatis, proverbialiter dixit Quintilianus 6, 2. *Herculem lacessere*, est fortiori negotium facere. Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 103 n. 5 NONNE DIXI TIBI DECEBALE FVNESTVM EST HERCVLEM LACESSERE. *Ne Hercules adversus duos*, id est, nemo tantis pollet viribus, ut pluribus par esse possit, viel hunde sind des hasen tod. Est ex Platonis Phædone: ἀλλὰ πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς λέγεται οἷός τε εἶναι. Qui licet esset robustissimus, adversus *Hydram* tamen & contra *Cancrum* simul nequivit pugnare, sed Iolai fratris sui filii imploravit auxilium. Ejus rei in Euthydemo mentionem facit Plato. Ad quod Catullus in Carmine Nuptiali allusit v. 64 *Noli pugnare duobus*. *Clavam Herculi extorquere*, quod est, frustra aliquid conari. *Hercules hospitatur, vel Hercules convivio excipitur*, Ἡρακλῆς ξενίζεται, dictitatur in eos, qui diutius in convivio commorantur, propterea, quod cum Hercules hospitio reciperetur, multum temporis requirebatur, donec ille satur esset. De ejus edacitate refert Athenæus 10, 1. *Hercules servivit Omphale*, vide in *Omphale*. ¶ 5. *Herculis columnæ* supremam orbis metam notant apud veteres, America nondum cognita. vid. Chiliad. & Curt. 10, 1, 17. Ita enim vocantur proximi inter se atque ultimi Europæ atque Africæ montes, *Abyla* in Mauritania & *Calpe* in Hispania Bætica. Eo tandem Herculem pervenisse, illosque junctos olim diremisse colles, & fretum ibi aperuisse fingitur. v. Mela 1, 5; & 2, 6; & Solin. 36 n. 499.

¶ Herculeus, *a, um*, adj. ut, *Herculei labores*, pro ingentibus & duris, proverbio locum fecerunt, ut & alia multa ex Herculis sumta historia. *Herculea audacia aggredi*, Iustinus præfat Et Propert. 4, 10, 39 *Quis facta Herculeæ non audit fortia clavæ*. *Herculeus hostis* Ovid. R. A. 47 Telephus est, Herculis ex Auge filius. ¶ 2. *Herculeum lavacrum*, vel *Herculea balnea*, Ausonius in Clar. Vrb. 5, 7 vocat regionem Mediolani, cum Hercules tutela Mediolanensium fuerit. v. Scalig. in eumdem p. 65. ¶ 3. *Herculeum fretum*, alias *Gaditanum*, maris angustia inter Mauritaniam & Hispaniam, die straße von Gibraltar. A *columnis Herculis* dictum v. n. 5.

¶ Herculee, adv. id est, more Herculis. Cic. Att. 8, 6 *Hoc quod cum fortiter & diligenter, tum etiam herculee* scil. facit. Sed locum hunc Critici pro corrupto habent.

¶ Herculius, ut Iovius, cognomen Imperatorum Rom. de quo Spanh. de usu num. diss. 12 p. 495.

¶ Herculaneus, & Herculanus, *a, um*, alia adjectiva; ut, *Herculanæ formicæ*, i. e. maximæ, Plin. 30, 4. *Herculanæ ficus*, Cato R. R. c. 8. *Herculaneus scyphus*, de magno. Talibus enim Herculem usum, Athenæus commemorat. Scypho hujusmodi epoto, Alexandrum M. periisse, Plutarchus ejus vita, Curt. 10, 4, 18, & Seneca epist. 82 circa finem tradunt. *Herculanus nodus*, pro indissolubili. ¶ 2. *Herculanus morbus*, comitialis est, quia insuperabilis. v. Crin. de H. D. 25, 1. ¶ 3. *Herculana scabies*, de jucunda & facile sanabili; aut quæ Herculana, id est, calida balnea desideret. Herculi enim ingentibus illis laboribus fatigato Pallas ferventia suppeditasse balnea dicitur.

¶ Herculana & Herculanea, subst. herbam non unam significat: e. g. *Helxinen*, tag und nacht, Apul. de Herb. c. 81. *Peristereon*, eisenkraut, Eidem c. 65. *Nympheam*, klee-blume, Eid. c. 67. *Sideritidem*, glied-kraut, Eid. c. 72. *Vrticam*, quæ odorem fundit, eine wald- oder stinck-nessel, Plin. 21, 15.

¶ Herculaneum, *i*, n. subst. oppidum Campaniæ inter Vesuvium & mare. Vellej. 2, 16; & Mela 2, 4, 64.

¶ Herculanensis, *e*, ut, *fundus Herculanensis*, Cic. fam. 9, 25.

¶ Hercle & Mehercle, Hercule, Mehercule, Hercules & Mehercules, adverbia jurandi, quasi dicas *per Herculem*; vel ita me Hercules adjuvet, amet, &c. Cic. in Orat. c. 47 *Libentius dixerim, mehercule, quam mehercules*. Id. pro Plancio c. 26 *Vere mehercules hoc dicam*. Apud Plautum & Terentium nihil frequentius in ore virorum quam *Hercle*. Ter. Eun. 2, 3, 19 *Hercle hoc factum est*. Id. Andr. 2, 2, 10 *Mea quidem hercle certe in dubio est vita*. Id. Eun. 2, 3, 64 *Quæso hercle*. Id. Eun. 3, 5, 14 *Obsecro hercle*. Id. Adelph. 2, 4, 4 *Ego illam hercle vero omitto*. Cic. fam. 8, 6 *Et hercule confecta omnia*. Vellej. 2, 52, 1 *Neque hercules quicquam salubrius fuit*. ¶ 2. Observat Gellius, 11, 6, apud Auctores idoneos nusquam legi; aut *Mehercules* mulierem dicere, aut *Mecastor*, virum. Tamen Apulejus inter Scriptores non proletarius, sed classicus, morosa illa diligentia haudquaquam observata non tam inscite, quam eleganter fœminam per Herculem adjuratam inducit. vid. Beroald. ad lib. 4 Apuleji de A. A. Sed nobis Christianis his dejerationibus abstinendum est. *Consuetudinis vitium est MEHERCVLE dicere, ME DIVS FIDIVS, accedente ignorantia quorundam, qui ignorant, jusjurandum esse per Herculem, &c.* ut Tertullianus monet de Idololatria c. 20. Et B. Hieronymus ad Damasum in parabola Evangelica, de filio prodigo · *Absit*, inquit, *ut de ore Christiano sonet*, IVPITER OMNIPOTENS, *&* MEHERCVLES, MECASTOR, &c.

¶ Perhercle, idem. Gell. 3, 6 *Perhercle res miranda*.

HERCYNIA, *æ*, f. maxima Germaniæ silva, græcis & latinis memorata scriptoribus. Græci Ἑρκύνιον δρυμὸν appellant. De variis ejus nominibus vid. Dalechamp. ad Plin. 16, 2 p. 694. Nos eam bonam certe & maximam ejus partem, silvosam & montosam, quæ nobis vicina est, & Saxoniam attingit, den harz oder harzwald, nominamus. Multam postea gentium fines, quemadmodum Cæsar de B. Gall. 6, 25 scripsit, propter magnitudinem attingit, variasque sortitur appellationes, ut *Silvæ Bohemicæ*, *Silvæ Thuringicæ*, *&c.* Dictam *Hercyniam* putant ab ἕρκος, quod circuitum seu septum significat, ideo, quod hæc silva Germaniam fere totam valli instar circumdet. Germanica appellatio a piciferis arboribus est; unde & latinum vocabulum procul dubio derivatum. v. Cluver. Ant. Germaniæ 3, 47; & Melanchth. in Tac. Germ. p. 86.

¶ Hercynius, *a, um*, adjective; ut, *Hercynius saltus*, Tac. Germ. 30, 1. Et Seneca Medea v. 712 *Aut quos sub axe frigido succos legunt Lucis Suevi nobiles Hercyniis*. Et Claudian. de Bello Get. v. 330 *Prominet Hercyniæ confinis Rœtia silvæ*.

HĔRĔ, & HERI, adv. temporis. Ter. Heaut. 3, 2, 8 *Qui here tantum biberis*. Et Plaut. Pers. 1, 3, 36 *Hoc jam here narravi tibi*. Propert. 2, 22 pr. *Scis, here mi multas pariter placuisse puellas*. Mart. 4, 7 *Cur here quod dederas hodie puer Hyle negasti*. Cic. Att. 13, 47 *Lepidus ad me heri vesperi litteras misit*, gestern abend. Quintil. 1, 7 p. 97 Burm. HERE *nunc E litera terminamus; at veterum Comicorum adhuc libris invenio*, heri ad me venit. *Quod idem in epistolis Augusti, quas sua manu scripsit aut emendavit, deprehenditur*. Est hinc

¶ Hesternus, *a, um*, adj. gestrig, ut, *Hesternus dies*, Catull. 50 pr. *Nocte hesterna*, Ovid. Heroid. 19, 72. Et, *Hesterna cœna*, Plin. Paneg. c. 63. Et, *Hesterna disputatio*, Cic. Tusc. 2, 4.

HĔRENNIVS, *i*, m. nomen Romanum; ut, *M. Herennius*, de quo Cic. Brut. c. 45; & pro Mur. c. 17. De *L. Herennio* Id. Verr. 5, 59, & pro Cæl c. 11. De *C. Herennio* Id. Attic. 1, 18 & 19. Ad hunc sive Cicero sive Cornificius Rhetoricorum libros scripsisse videtur. De *Herennio Gallo, histrione*, v. Cic. Verr. 2, 5, & ad Fam. 10, 32, & Tac. Hist. 4, 19, 4 &c. De *Herennio Senecione*, Historico sub Domitiano, Tac. Agric. 2, 1, & 45, 3. Voss. de Hist. Lat. 1, 29 p. 141. De *Herennio Modestino*, ICto, præceptore Maximini Iun. Lamp. in Severo c. ult. & Capit. in Max. c. 1.

¶ Herennianus, *a, um*, adj. ut, *Herenniani coheredes*, Cic. Att. 13, 6.

Heres, hereditas, vide *Hæres*, Heretum, *Fretum*.

HERĪCIVS, & Herinaceus, *i*, m. echinus terrestris, ein igel, Plin. 8, 37. vide supra *Echinus* & *Erinaceus*, & *Eres*. Adscribam, quæ de hujus vocis origine disserit Salmasius in Solin. p. 220, & fusius p. 27 : Græcum est χὴρ, χηρὸς, *echinus*. Hesychius: χὴρ ἔχινος. Inde Latinum, *Her, heris*, & *Heres*. Calpurnius: *Spinosi corporis herem*. Ex eo παραγωγα, *Hericius, Herinus* & *Herinaceus*, quæ absque adspiratione scribuntur in veteribus, &c. Hinc Salmasius corrigit & explicat locum Plauti Capt. 1, 2, 81 *I modo, venare leporem, nunc irem* (vel *herem*) *tenes*. Quasi diceret parasito senex, victum suum asperum esse, proinde si velit molliorem melioremque, aliam mensam quærat. Sed Scaligerum secuti receperunt ibi *Cirim*.

¶ Herix, *icis*, m. idem quod *Hericius*, Plin. 13, 20.

Herifuga, herilis, vide in *Herus*.

HĔRILLVS, *i*, m. Chalcedonius philosophus, Zenonis auditor, scientiam summum Bonum posuit. vid. Laert. & Cic. Acad. 4, 42, & de Fin. 5, 25.

HĔRĬLVS, *i*, m. rex Prænestinorum. Virg. Æn. 8, 563 *Et regem hac Herilum dextra sub Tartara misi*.

HERMA, (vel Hermes potius) *æ*, m. in plur. *Hermæ* Mercurii statuæ lapideæ, quadratæ figura cubica, sine manibus pedibusque, quales fuisse videntur quibusdam apud veteres Germanos, quin nomen etiam inde accepisse, die irmensäulen: qua de caussa *trunçum Hermam* Iuven. dixit 8, 53. v. Sponii Misc. Erud. Ant. p. 9, ubi & figuras habes. Plerumque ad Alcibiadis vultum effingebantur, quod omnium ætatis suæ multo formosissimus esset. v. Clem. Alexand. Admonit. ad Gentes p. 35. Significabatur autem, orationem sive sermonem, cujus præses Mercurius credebatur, non indigere corporis viribus, sed sine iis opera sua conficere: de quo Thucydidis Scholiastes, Suidasque, itemque Plutarchus libro, *An seni gerenda Respubl.* Athenis non modo in templis, sed & in vicis ad januas ædium hos positos dedicatosque *Hermas* habebant. Nepos 7, 3, 2 *Priusquam classis exiret, accidit, ut una nocte omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam Andocidis erat, Andocidisque Hermes vocabatur.* Vnde colligere licet, nomen ex domino ædium eosdem accepisse. v. Scheffer. ad Ælian. p. 328. Bosium ad Nepot. l. c. & Indice, hac voce. Solebant ejusmodi statuis & exornari monumenta, quemadmodum Ciceronis illud testatur de Legib. 2, 26 *Neque id opere tectorio exornari, nec hermas eos, quos vocant, licebat imponi*: de sepulcro enim loquitur. Id. ad Att. 1, 4 *Hermes commune omnium gymnasiorum insigne est*. Et ibidem epist. 8 *Hermæ illi tui Pentelici cum capitibus æneis me maxime delectant*. Mercuriolos lapideos ex marmore Pentelico affabre fictos & elaboratos intelligit. Ejusmodi enim simulacra in gymnasio ac xystis collocare cupiebat; ut qui talibus monumentis atque antiquitatum lautitiis miro studio teneretur. v. Crinit. de H. D. 5, 12. *Mercurios* autem, inter ornamenta primi Athenienses posuerunt, vid. Pausan. in Atticis.

¶ Herma, *ătis*, n. ἕρμα, *firmamentum*; unde etiam *Mercurii nomen inventoris, ut putabant, firmæ orationis; interdum etiam saburram significat*, Festus.

¶ Hermula, *æ*, dimin. apud Sidon.

¶ Hermăthēna, *æ*, f. Ἑρμαθήνη, Mercurii ac Minervæ statuæ conjunctæ, quas in Gymnasiis Romani dedicare solebant. Cic. Att. 1, 4 *Quod ad me de Hermathena scribis, mihi pergratum est, & ornamentum Academiæ proprium meæ, &c.* Effinxere autem olim Hermathenam ideo, ut significarent, Musas Gratiis miscendas, quam ἡδίστην συζυγίαν dixere, hoc est, Mercurii & Palladis, sive sapientiæ & eloquentiæ studia conjungi debere. v. Casaub. ad Cic. Att. 1, 1 p. 23 & Manut. ad 1, 4.

¶ Hermoglyphus, *i*, m. Hermarum statuarius, a γλύφω, sculpo.

¶ Hermŏpōlium, *i*, n. ἑρμοπώλιον, interpretabantur locum, ubi statuæ tales venduntur, Plaut. Curc. 2, 3, 13. Sed *rectius Thermopolium*. v. not. Taubm.

HERMĂCHVS, *i*, m. Mitylenæus, Epicuri discipulus & successor. v Laert. in Epicuro, & Cic. de Fin. 2, 30, & Acad. 4, 30.

HERMAEA, *orum*, n. pl. festa apud Cretenses, in quibus domini ministrabant servis mensæ accumbentibus. v. Athenæus 14, 17.

HERMĂGŎRAS, *æ*, m. Æglides rhetor, docuit Romæ temporibus Augusti v. Cic. Brut. c. 76 & 78, & de Invent. 1, 6 & 9.

HERMĂPHRŎDĪTVS, *i*, m Ἑρμαφρόδιτος, Mercurii & Veneris filius, homo ambigui sexus, zwitter. vid Ovid. Met. 4 fab. 8, 383, & supra

ſupra *Androgynus*. Plin. 11, 49 *Hermaphroditi utriusque ſexus*. Et Titum ap. Nonium 3, 89 *Quæ ſi hermaphroditus ſimbriarum frontem geſtas*. conf. Martial. 10 epigr. 4. vid. Caſp. Schotti Phyſ. Cur. 3, 10.

HERMĔDŎNE, *es*, f. ἑρμεδόνη, nodus ſeu vinculum, ein band, Vitr. 9, 7. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 56.

HERMĒLION, *i*, n. ἑρμήλιον, gemma igneo colore radians, Plin. 37, 10.

HERMĒNEVMA, *atis*, n. ἑρμήνευμα, expoſitio, interpretatio, die auslegung, erklärung. Sen. Controverſ. 26; & Excerpt. Contr. 9, 3 *Nunquam magnas mercedes accipere eos, qui hermeneumata docerent*.

¶ Hermeneuticus, *a, um*, ἑρμηνευτικός, ad interpretem ſpectans, dem ausleger dienlich.

HERMERACLAE, vel, ut aliis videtur HERMEROTES, ſtatuæ ex Hercule & Mercurio, vel Amore ſ. cupidine, v. Viri docti ad Cic. Art. 1, 10. & Caſaub. ad Athen. 31, 1 extr.

HERMES, *is*, & *ētis*, m. Mercurius, Ἑρμῆς ab ἑρμηνεία, *interpretatio*, ἑρμηνεύω, *interpretor*. Virg. Æn. 4, 356 *Nunc etiam interpres divûm Iove miſſus ab ipſo &c.* id eſt, *Mercurius*. vide Homeri hymnum. ¶ 2. *Hermes Trismegiſtus*, Philoſophus Ægyptius fuit poſt Moſen, Ἑρμῆς Τρισμέγιστος. Hujus tempore ſtudia Philoſophiæ in Ægypto florere cœperunt. Plura de hoc Suidas: itemque Iamblichus de myſteriis, qui & ſcripta ejus commemorant. Quæ ſæpe & ſancti Patres laudare ſolent: ex quibus ea interdum producunt, quæ non niſi a Chriſtianis prodita videri poſſint. Itaque multis eruditorum ſuſpicionem moverunt, ſuppoſititia eſſe, ea certe, quæ Pœmandri titulo edita ad ipſum referuntur. vid. Caſaub. Exercit. 1 contra Baron. ſect. 10, & Dan. Heinſium Reſp. ad Balſacum p. 337 ſeqq. *Trismegiſti* nomen accepit ob virtutem & multarum artium ſcientiam, ut Lactantius de Ira Dei c. 11 auctor eſt. vide infra *Mercurius* n. 3.

¶ Hermeſias, *æ*, m. inter medicinas magicas ad liberos generandos pulchros bonosque non herba, ſed compoſitio &c. Plin. 24, 17.

¶ Hermēticus, *a, um*, adj. ut, *Hermetica Medicina*, de qua inter ſe contenderunt Conringius ejus contemtor, & patronus Bartholinus.

HERMĪNIVS, *i*, m. nobilis Hetruſci nomen apud Virg. Æn. 11, 642. ¶ 2. Alius apud Romanos clarus genere factisque. vid. Liv. 2, 10.

HERMĬŎNE, *es*, ſ. Cadmi uxor, Martis & Veneris filia, quæ & *Harmonia*, de qua ſupra. ¶ 2. Altera Menelai fuit filia ex Helena, Oreſtis primum ſponſa, deinde Pyrrhi. vid. Virg. Æn. 3, 328; & Ovid. epiſtolam 8 Hermiones ad Oreſtem. Martial. 3 epigr. 11 *Dic mihi, quid ſimile eſt Thais & Hermione?* ¶ 2. *Hermione* oppidum Achajæ, Plin. 4, 5. Virgil. in Cir. v. 472 eſt *Herminna*. Vnde

¶ Hermionĭcus, *a, um*, adj. ut, *Hermionicus ager*, Liv. 31, 44.

HERMIONES, *um*, m. pl. populi Germaniæ, quaſi *herimwolmer*. v. Mela 3, 3 f. cum not. Voſſ. p. 237. conf. Plin. 4, 14; & Tac. Germ. 2, 4.

HERMIPPVS, *i*, m. Smyrnæus, vitas ſcripſit. vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. 1, 16 p. 83. ¶ 2. Alius Athenienſis, veteris comœdiæ poeta, ibidem p. 84. ¶ 3. *Hermippus* Berytius, Philonis diſcipulus, Grammaticus Alexandrinus, ibid. 2, 12 p. 179.

HERMOCLES, *is*, Rhodius ſtatuarius, de quo Lucian. de Dea Syr. p. 670.

HERMOCRĂTES, *is*, m. Sophiſta, a Pauſania, Philippi occiſore, interrogatus, quo facto clariſſimus evaderet, reſpondit, *ſi maxima perpetrantem ſiſtuliſſet*. Diod. lib. 16. ¶ 2. Medicus, quo viſo in ſomnis, Andragoram mortuum eſſe dicit Martialis 6 epigr. 53.

HERMŎDORVS, *i*, m. Ἑρμόδωρος, Platonis auditor, cujus commentarios excerptos, in Sicilia divulgare & vendere ſolebant. Quam rem Siculi in proverbium verterunt: Λόγος γὰρ Ἑρμοδώρου ἐμπορεύεται. *Negotiatio Hermodori verba ſunt*. conf. Cic. Att. 13, 21, & Tuſc. 5, 36.

HERMŎGĔNES, *is*, m. Tarſenſis, occiſus propter quasdam in hiſtoria figuras, de quo Suet. Domit. c. 10. ¶ 2. Adverſus *Hermogenem* hæreticum, ſcripſit Tertullianus librum. ¶ 3. De *Hermogene* fure exſtat epigramma Martialis 12 epigr. 29.

HERMOS ŌRĪNOS, ἑρμὸς ὄρεινος, lupinus montanus, wilde feigbohne. Apul. de Herb. c. 110.

HERMOTIMVS, *i*, Clazomenius. Plin. 7, 52 f. 53 *Reperimus inter exempla Hermotimi Clazomenii animam relicto corpore errare ſolitam, vagamque e longinquo multa annunciare, quæ niſi a præſente noſci non poſſent, corpore interim ſemianimi: donec cremato eo inimici (qui Cantharidæ vocabantur) remeanti animæ velut vaginam ademerint*. vid. Lucian. Muſca p. 376. Græv. Apollonius Dyſcol. mirab. hiſt. c. 3. Tertull. de anima 2, 28 & 44. Origen. contra Celſ. 3 p. 129 Spenc.

HERMV BASILION, n. ἑρμοῦ βασίλιον, Apul. de Herb. c. 82; Et HERMV BŎTĂNE, f. ἑρμοῦ βοτάνη, Apul. l. c.

HERMVNDŪRI, *orum*, m. pl. Ἑρμόνδοροι, Straboni: Suevorum, potentiſſimæ in Germania gentis, quippe qui majorem partem Germaniæ, ut Tacitus de Germ. c. 41 auctor eſt, obtinuerant olim, magna & nobiliſſima natio; quæ ab Albi ac Marcomannis, ubi nunc Bojoheimi ſunt, Nariſcisque five Variſcis noſtris, ad usque Danubium & Rhætos coluit. Fida amicaque Romanis civitas, ut ex eodem Tacito cognoſcere licet. conf. Cluver. Antiquæ Germaniæ 3, 28. Hodie *Hermundurorum* nomen ſibi præcipue Miſnenſes vindicant. Nam tota Miſnia, exceptis partibus, quæ trans Albim Luſatiæ urrique conterminia eſt, in Hermunduris fuit.

HERMŸ POA, *æ*, ſ. ἑρμοῦ ποά, herba mercurialis, naſcens in vineis, Plin. 25, 5. bingelkraut.

HERMVS, *i*, m minoris Aſiæ fluvius, aureas arenas trahens, quia Pactolum excepit. v. Plin. 5, 29. & Strabon. lib. 3. Virg. Georg. 2, 137 *Et pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus*. Claudian. in Rufi. 1, 101 cum Tago & Pactolo jungit. v. Drakenb. ad Sil. 1, 159.

HERNIA, *æ*, f. deſcenſus omenti aut inteſtinorum in ſcrotum, der bruch. Græci id morbi appellant ἐντεροκήλην & ἐπιπλοκήλην, illo ab inteſtino, hoc omento, vide *Enterocela*. Martial. 3 epigr. 24. *Ingens ivatis apparuit hernia ſacris*.

¶ Herniōſus, *a, um*, qui herniam patitur, der gebrochen iſt. Lamprid. in Heliogab. c. 25.

HERNĬCI, *orum*, m. pl. Campaniæ populi faxoſa incolentes, quorum metropolis *Anagnia*. Feſtus: *Hernici dicti a ſaxis, quæ Marſi herna dicunt*. Ipſis in naſcentis reipublicæ Romanæ initiis a Sp. Caſſio tertium Conſule, cui Senatus arbitrium de legibus fœderis cum iis ineundi permiſerat, civitas data eſt. v. Sigon. de Ant. Iure Ital. 1, 6 & Spanh. Orb. Rom. 1, 7. Singulari uſus eſt Iuvenalis 14, 180 *O pueri Marſus dicebat & Hernicus olim*. Et

¶ Hernicus, *a, um*, adj. Virg. Æn. 7, 683 *Et roſcida rivis, Hernica ſaxa colunt, quos dives Anagnia paſcit*.

HĔRŌDES, *is*, m. Ἡρῴδης. Tres hoc nomine Iudææ Reges fuerunt: *Herodes* cognomento *Magnus: Herodes Antipas*, ejus filius, tetrarcha: & *Herodes Agrippa*, Magni nepos, qui Iacobum Apoſtolum interfecit. Ad Magnum pertinet Auguſti jocus a Macrobio Sat. 2, 4 relatus. Nam cum audiſſet, inter pueros, quos in Syria Herodes rex Iudæorum intra bimatum juſſit interfici, filium quoque ejus occiſum, ait: *Melius eſt, Herodis porcum eſſe, quam filium*. De his Herodibus plura habet Harduinus de nummis Herodianum, ſed comparandi Cellarius diſſ. de Herodibus, Spanhem. diſſ. 8 p. 520 ſqq. it. Relandus in Palæſtina. ¶ 2. Ab eo nomen acceperunt *Herodiani*, ſecta apud Iudæos, quæ Herodem Meſſiam credidit, & vivum mortuumque honoribus coluit. vide Scaligerum Animadverſion. in Euſebii Chronicon p. 105. Caſaubon. Commentar. in Perſium 5, 180, item Exercitat. 1 contra Baronium ſect. 5, & Grotium Annotationibus in Matth. c. 16, 6, & Marci c. 3, 6; denique Samuelem Petitum Var. Lect. 2, 1, & 4, 9, qui tamen a cæteris diverſus abit. ¶ 3. Alius *Herodes Atticus* fuit, vir conſularis, amœno ingenio, græcaque facundia ita excellens, ut gravitate, copia ac elegantia omnes alios præſtiterit longe. vid. Geſſ. 1, 2; & 19, 12. Hujus inſcriptionem Græcam peculiari volumine interpretatus eſt Salmaſius.

HERODIĀNVS, *i*, m. Ἡρωδιανός, Hiſtoricus contexuit hiſtoriam ſui temporis a morte M. Antonini Philoſophi, usque ad Gordianos in Africa interfectos, ab Anno Chriſti 181, usque ad annum ejusdem 241. Eum auctorem dulciſſima & puriſſima oratione latine reddidit Angelus Politianus: Notis illuſtravit Io. Henr. Bœclerus.

HĔRŌDIVS, *i*, & Herodio, *onis*, m. ἡρῴδιος, avis, ein fibitz. Vulg. Interp. Lev. 11, 19; Deut. 14, 13. Iob. 39, 16. vid. ſupra *Erodius*.

HĔRŌDŌTVS, *i*, m. Halicarnaſſenſis; Scripſit hiſtoriam lingua Ionica, tanta cum ſuavitate, ut Muſarum nomina ſingulis ejus libris (novem enim conſcripſit) titulos fecerint illi, apud quos eam in frequenti conventu Græciæ in Olympiis recitavit. Primus inter omnes hiſtoricos, longe ſuperans puritate, elegantia, ſuavitate, antiquitate regnorum ac rerum, multitudine denique exemplorum, ſcriptores in eo genere græcos omnes & latinos. Orſus ibi eſt, ubi Hieremias definit, a Cyro Perſarum rege, adeo, ut Hiſtoriis biblicis ipſe proxime ſuccedat. Floruit Olympiade LXXXVII. *Patrem Hiſtoriæ* appellat Cicero de Leg. 1, 1, ſed notam hanc addidit, innumerabiles fabulas apud eum eſſe. Sed notandum, eas ab Herodoro non probari, ſed aliena fide narrari, interpolito etiam ſæpius judicio, ubi, credere ſe, quæ ſcribat, negat. Scaliger Animadv. in Chronol. Euſebii p. 97 *Vetuſtiſſimum omnium ſoluta oratione ſcriptorum, qui hodie exſtant ſcrinium originum græcarum & barbararum, auctorem a ductis nunquam deponendum, a ſemidoctis & pædagogis & ſimilibus nunquam tractandum, &c.* nominat. vide ibi plura. Malignitatis notam Plutarchus ipſi allinere peculiari libro conatus eſt: ſed ei reſpondit Camerarius luculenter, itemque Henr. Stephanus. vide & Alciatum præfat. in Tacitum, & Lud. Vivem de cauſſis corrupt. art. & qui inſtar omnium eſt, in Bibl. Gr. Fabricium.

Heroicus, heroina, &c. vide *Heros*.

HĒROION, *i*, n. herba eadem cum aſphodelo, goldwurtz. Plin. 22, 22.

HĒRON, *ōnis*, m. Athenienſis orator apud Suidam. ¶ 2. Alexandrinus Mathematicus. ¶ 3. *Herones*, plur. förbe. *Heronibus cluſum frumentum*, L. 31 Dig. Locati conducti. Briſſonio regetes ſparteæ ſunt aut ſcirpeæ, ſeu vimine contexta vaſa. v ſupra *Aerones*.

HĒRŌPHĬLE, *es*, f. ſacerdos Sminthei Apollinis, quam pro Sibylla Erythræa Suidas habet, ſed Euſebius pro Samia. Tibull. 2, 5, 67 *Herophile Phœbo grata quod admonuit*. v. Pauſan. Phoc. p. 327 Wech.

HĒRŌPHĬLVS, *i*, m. medicus celebris, qui Phalaridem ſanitati reſtituiſſe dicitur, de quo Plin. 11, 37; 20, 21; 25, 2; & 26, 2 & 3. Tertull. de Anima c. 10.

HĒROS, *ōis*, m. ἥρως, ein held, qui excellenti & plusquam humana virtute præditus, quæ ipſa etiam peculiari nomine *Heroica* appellatur, & a moralibus diſtinguitur, ut præclare Ariſtoteles docet. Cum itaque in tali virtute divinum quiddam viderur ineſſe; idcirco eos, in quibus hæc notabatur, non ſimplices homines, ſed divinitatis eujusdam participes exiſtimabant. Quo fiebat, ut ipſos Deorum filios & crederent & fabularentur, *Heroasque* appellitarent. *Heroes* enim antiquiſſimis temporibus iidem erant, qui *Dæmones* alias nominabantur, Latinis *Genii* & *Lares* vocati, de quibus multa Apulejus libello de Deo Socratis. Namque & Philo lib. de Mundo ἥρωας καὶ δαίμονας Græcis dictos ſcribit, quos Moſes ἀγγέλους appellavit: qui inter Deum & homines medium locum obtinent. Et ita in aureis Pythagoræ, primo loco *immortales Dii*: deinde, *illuſtres heroes*, poſtremo denique *humani animi*, ab initio comihemorantur; ubi & Hieroclem vide. Itaque *Heroes* appellati veteribus, quorum miſtum genus erat, divinum ex parte, ex parte humanum: hoc eſt, qui vel patrem Deum, matrem hominem, vel contra, habebant. Talis *Hercules*, ex Iove & Alemena; talis *Æneas* ex Anchiſa Trojano & Venere natus. Plato in Cratylo: SOCR. ἆρ οἶσθα, ὅτι ἡμίθεοι οἱ ἥρωες; HER. τί δ' οὔ; SOCR. πάντες δήπου γεγόνασιν, ἐρασθέντες, ἢ θεὸς ἢ θνητὸς θεᾶς: SOCR. *Noſtine* HEROAS *eſſe ſemideos?* HER. *Quidni?* SOCR. *Omnes nimirum ex Deorum erga mortales mulieres, aut mortalium erga Deas amoribus nati*. vide & Dionyſ. Halicarnaſſ. Antiq. 1, 78. Et hanc ob cauſſam Cicero ineunte lib. 1 de Divinatione *Heroica tempora* vocavit, quibus Hercules, Caſtor, Orpheus, & alii hujus generis, ex Diis, ut credebantur, geniti floruerunt. Quamquam autem Veteres Heroas & Dæmonas eosdem habebant: quidam tamen diſcrimen inter eos fecerunt, *Heroasque* appellarunt id genus Dæmonum, quod cum hominibus conjungitur: nam quod cæleſtibus inhæret, *Angelus* vocabatur: ut apud Hieroclem legimus. Atque huc pertinent, quæ

& lambli-

& Iamblichus de differentia Dæmonum, Heroum, & humanorum animorum in libro de Mysteriis disputat. Thales vero, hominum animas jam separatas corporibus, Heroas appellavit, quemadmodum Athenagoras Legatione pro Christianis observat. Quo fortasse Virgilius respexit Æn. 6, 672 *Atque huic responsum paucis ita reddidit Heros.* *Heroem* enim de anima Musæi dixit. Et ante Sibylla alloquens dixerat: *Dicite felices animæ, tuque optime vates.* Vnde ducta appellatio, non convenit. Quidam a terra, quæ ἔρα dicta, derivant, ut Servius in eclog. 4 observat: alii ab *aëre*: alii a *virtute*: alii ab *amore*. vide Hesiodi & Homeri Scholiastas Græcos: Plato in Cratylo ab ἔρειν, *dicere*. Antiqua enim, ut ait, Atticorum lingua ἥρωες ii, qui dicendi seu interrogandi facultate valent, appellati sunt. Itaque Oratorum, quod addit, & Sophistarum genus est Heroica natio. Hierocles: ΗΡΩΕΣ δὲ, ὡς ἐρωτές τινες ὄντες καὶ ἄροντες, εἰσὶν ἐρωτικοὶ καὶ διαλεκτικοὶ ἔκασοι τοῦ θεοῦ, &c. HEROES *autem, tamquam amantes quidam, quidamque eloquentes*: id est, benevoli & diserti Dei amatores, &c. ¶ 2. *Heroum filii noxæ*, grosser leute kinder gerathen selten. Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα; quemadmodum & Demosthenes dixit, seu Aristides potius in Cimone: Τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὥσπερ εἱμαρμένη ἦν φαύλους ἀποβαίνειν τοὺς υἱοὺς, καὶ ὀλίγου τινὸς ἀξίους τῆς πατρῴας ἀρετῆς, id est, *A viris egregiis, quasi fato quodam accidit, ut improbi filii proficiscantur, & parum referentes paternam virtutem.* Habes de hac re dissertationem Spartiani in Severi vita cum pluribus exemplis p. 106. Cic. Att. 10, 4.

¶ Hērois, *idis*, & Hērōīna, *inæ*, f. Suet. Ner. c. 21 *Tragœdias quoque cantavit personatus, heroum Deorumque. Item, Heroidum ac Dearum personis effictis ad similitudinem oris sui, & fœminæ, prout quamque diligeret.* Ovid. Amor. 2, 4, 33 *Tu, quia tam longa es, veteres heroidas æquas.* Propert. 1, 13, 31 *Illa sit Inachiis & blandior heroinis.* Id. Propert. 1, 19, 13 *Illic formosæ veniat chorus heroinæ.* Vterque versus est spondaicus.

¶ Hērōīcus, *a, um*, adject. heroisch, heldenmäsig; ut, *Heroica persona*, Cic. de N. D. 3, 29 pr. *Heroicus motus, impetus. Ætas heroica*, Cic. Tusc. 5, 3, in qua Heroes floruerunt. Sicuti & *Heroica tempora* Cicero dixit, ut supra monebamus. *Heroicum carmen*, Tac. Orat. 10, 5. *Heroici honores*, ἡρωικαὶ τιμαὶ, quibus afficiebantur seu colebantur Heroes: quos Diodorus lib. 20 istos scribit, de nomine alicujus loco nomen imponere; aras ei festaque vel ludos, ab his similia decernere. vid. Bernegg. ad Suet. Aug. c. 1, & Diod. Sicul. 20, 103.

¶ Heroice, adv. Macrob. Sat. 5, 14 *Versus Heroice incomti.*

¶ Hērōus, *a, um*, aliud adject. idem, ut, *Pes herous*, Cic. de Orat. 3, 47; de quo videndus Voss. 6 Inst. Orat. p. 437. *Carmen heroum*, hoc est, *heroicum*: sic appellatur, quod eo Heroum gesta describerentur. *Versus heroos* Ammian. dixit 21, 4.

¶ Hērōum, *i*, n. ἡρῷον, monumentum heroi positum, bustum, ein herrlich grabmahl. Cic. de Leg. 2, 24 *Heroum, id est, vestibulum sepulcri bustumve.* Gruterus autem cum Turnebo legit *Forum* pro *Heroum*.

HĒROSTRĂTVS, *i*, m. Ἡρόστρατος, incensor fuit templi Dianæ Ephesiæ, ut nomen suum sceleris memoria propagaret: Sed æterna oblivione ab Ephesiis mulctatus. vid. Solin. c. 53; & Strabo lib. 4. Similis amentiæ Caligula fuit, qui sæpe de suis temporibus questus traditur, *quod nullis calamitatibus insignirentur.* Optare solitus exercituum cædes, famem, pestilentiam, incendia, hiatum terræ, quo principatus suus memorabilis apud posteros foret. Lege Suet. ejus vita c. 31.

HERPĂCANTHA, *æ*, f. ἑρπάκανθα, herba acantha a serpendo dicta, bärenklau, Dioscor. 3, 17.

HERPES, *ētis*, m. Ἕρπης, morbus est, ignis sacri species, quam & *Zonam* Scribonius dicit Comp. 63 &c. in quo ardor cutim serpentibus minimis pustulis exasperat & urit per artus repens, unde illi nomen, hitzige blattern, die um sich fressen. ¶ 2. Est & *Herpes*, excedens & depascens ulcus, quod serpendo celeriter penetrandoque usque ad ossa corpus vorat, teste Celso, der wurm. vid. Macer 1, 12, 33 cum not. Cornarii. Lucretio 6, 660 dicitur *serpens*. Adde Apul. de Herb. c. 2 n. 10. ¶ 3. *Herpes animal, quo præcipue sanantur, quæcunque serpunt*, Plin. 30, 13.

¶ Herpesticus, *a, um*, um sich fressend; ut, *Cangræna herpestica*, Lucil. ap. Non. 2, 375.

HERPEX, *icis*, f. ab ἕρπω, *serpo*, eine ege. vid. *Irpex*.

¶ Herpíco, *are*, egen. Servius ad Virg. Georg. lib. 1.

HERPYLLVS, *i*, m. ἕρπυλλος, lat. Serpillus, quentel, feld-poley. Apul. de Herb. c. 99; & Isidor. 17, 9.

¶ Herpyllum, *i*, n. idem quod Sisymbrium, krausemüntze. Apul. de Herb. c. 105; & Diosc. 2, 117; & 3, 41.

HERSĪLIA, *æ*, f. Romuli uxor; Liv. 1, 11; quæ post mariti apotheosin & ipsa dea facta, & *Ora* appellata est, Ovid. Met. 14, 851.

HERTHVS, *i*, m. terra, die erde, tamquam dea olim culta a Germanis, de quorum moribus Tacitus hoc refert c. 40 n. 3, *In commune Herthum, id est, terram matrem colunt, eamque intervenire rebus hominum, invehi populis arbitrantur, &c.*

HĔRVLI, *orum*, m. pl. Germanica natio, Vistulæ quondam ostia accolens, cujus regio Mechelburgicus ducatus fuisse creditur. vid. Cluver. Germ. Ant. 1, 53 p. 395. Sidon. carm. 7, 236 *Cursu Herulus, Chunus jaculis, Francusque natatu.* Id. 8 epist. 9, 31 *Hic glaucis Herulus genis vagatur.*

HĔRVS, *i*, m. dominus, ein haus-herr. Cic. Off. 2, 7 *Sit sane adhibenda sævitia, ut heris in famulos. Herus major*, paterfamilias, Plaut. Capt. 3, 5, 50, & Trin. 2, 2, 53. *Herus minor*, filius familiaris, eidem Plaut. Asin. 2, 2, 62. *Orci aula divitem manet herum*, Horat. 2 od. 18, 32. ¶ 2. *Heros* vocat Deos omnes Catullus 69, 76 *Hostia cælestes conciliasset heros.*

¶ Hĕra, *æ*, f. domina, die haus-frau. *Qualis hera, tales pedisequæ*: Citat Cic. Attic. 5, 11, οἵα δ' ἡ δέσποινα, quod supplendum: τοῖαι καὶ θεραπαινίδες. Ter. Andr. 4, 2, 4 *Orare jussit hera, ut ad se venias.* ¶ 2. *Hera hominum* fortuna ab antiquis censebatur. Inde illud Ennii apud Cic. Off. 1, 12 *Vosne velit an me regnare hera.* v. Turneb. Advers. 7, 15.

¶ Herīlis, *e*, herrn-; ut, *Herilis filius*, der junge herr, Ter. Andr. 3, 4, 23. *Herile imperium*, Plaut. Aul. 4, 1, 13.

¶ Herifŭga, *æ*, m. ein verlauffener; ut, *Famuli herifugæ*, Catull. de Aty 63, 51.

¶ Heritūdo, *inis*, f. die herrschafft. Gloss. gr. lat. δεσποτεία, *dominatus, dominatio, heritudo.*

HĒSĬŎDVS, *i*, m. Ἡσίοδος, sacerdos fuit templi Musarum in Helicone, ad cujus radices Ascra pagus Hesiodi patria sita fuit. Scribit Pausanias, ejus carmen adhuc suo tempore in plumbeis tabulis in eo templo servatum fuisse. Scripsit Poemata, *Theogoniam*: Vnde eum *fabularum auctorem* Quintilianus dixit. Ἔργα καὶ ἡμέρας, *Opera & dies*, Librum παραινετικὸν & *moralem*, quem ediscere græci pueri solebant, quemadmodum & Leptæ Cicero præcepit fam. 6, 19 *Lepta suavissimus ediscat Hesiodum, & habeat in ore*: Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. *Sudorem posuere Dii virtutis ad arcem, &c.* Item γεωργικὰ, quæ interierunt. Nam qui putant, ejus γεωργικὰ unum & idem esse opus quod ἔργα, valde falluntur, ut erudite ostendit Heinsius in Introductione in Hesiodi libros. Scutum Herculis spurium opus & merum Centonem ex Homeri versibus consutum esse vir doctus in Miscell. Observ. Vol. 2 p. 314. arbitratur. Cujus argumenta docte & solide Vol. IV. p. 71 seqq. confutantur. ¶ 2. Fuit posterior Hesiodus *Homero* annis centum 20 circiter, ut Vellejus auctor est 1, 7. Alii vero majorem Homero; nonnulli æqualem prodiderunt. vid. Gell. 3, 11; & 17, 21. Iul. Cæs. Scaliger Poetic. c. 5 iis accedit, qui majorem statuerunt: *quod major simplicitas & quasi rudior antiquitas in Hesiodo appareat.* Porro, quo casu in Locris interfectus sit Hesiodus, & in mare projectus; ex quo cadaver recens in littus exportarit grex delphinorum; interfectores vero ejus inventi, atque in mare demersi sint, ædibus ipsorum succensis prius, optime narrat Plutarchus in Convivio septem sapientum, & lib. de industria animalium, ubi auctores cædis a cane proditos narrat.

¶ Hesiodēus, *a, um*, possessivum. Cic. in Bruto c. 4 *Illud Hesiodeum laudatur a doctis, quod eadem mensura reddere jubet, qua acceperis, aut etiam cumulatiore, si possis.* Versiculus habetur in lib. 1, 347 Εὖ δ' ἀποδοῦναι. Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον αἴκε δύνηαι. Sidon. Carm. 9, 213 *Non hic Hesiodea pinguis Ascræ Spectes carmina, Pindarique cordas.*

¶ Pseudesiodion, *i*, n. ψευδησιόδειον, i. e. quod falso Hesiodo adscribitur, Cic. Att. 7, 13.

HĒSĬŎNE, *es*, f. Laomedontis Trojæ regis filia, quam Hercules a monstro marino, cui objecta erat, liberavit, & Telamoni dedit uxorem. v. Ovid. Met. 11 fab. 7, 217.

HESPĔRĬA, *æ*, f. simpliciter dicta, Ἑσπερία, Italia est, Welschland. Sed, *Hesperia ultima* Hispaniam significat, Spanien. Est autem Græcorum consuetudine a situ utraque sic appellata, ab *Hespero* occidentali stella, Macrobio Sat. 1, 3 extr. Horat. 3 od. 6, 7 *Dii multa neglecti dederunt Hesperiæ mala luctuosæ.* Et 1 od. 36, 4 *Qui nunc Hesperia sospes ab ultima dividit, &c.* v. Serv. in Virg. Æn. 1, 530 ad verba: *Est locus, Hesperiam Graji cognomine dicunt.* ubi Italia significatur. Adde infra in *Hispania*.

¶ Hespĕrius, *a, um*, abends-wertig; ut, *Fretum Hesperium*, Ovid. Met. 11, 259, i. e. mare occidentale.

¶ Hesperĭdes, *um*, f. Ἑσπερίδες, Atlantis filiæ, custodes aureorum malorum, seu gregum potius vel ovium, lanam purpuream ferentium, μῆλον enim utrumque significat, & *malum* & *ovem*. Sed hæc suis explicantur locis. Hinc *mala Hesperidum*, Virg. ecl. 6, 61, hoc est, *poma*, ut Statius 3 Silv. 1, 158 appellat. De *hortis Hesperidum* v. Barth. adv. 36, 5. Burm. ad Ovid. met. 4, 635. De *malis Hesperidum* in nummis Spanh. diss. 6 p. 330 sq. ¶ 2. *Hesperides* etiam fœmininum cognomen est, idem signans quod *Hesperiæ*, adjectivum. Virg. Æn. 8, 77 de Tiberi: *Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum*, i. e. Italicarum.

¶ Hespĕris, *idis*, f. singulare herbæ nomen apud Plinium 21, 7, *nomine invento, quod noctu illa magis olat.*

¶ Hespĕrus, *i*, m. vesper, der abendstern. Cic. de N. Deor. 2, 20 *Infima est errantium, terræque proxima stella Veneris, &c. quæ φωσφόρος, latine LVCIFER, dicitur, quum antegreditur solem: quum subsequitur autem, HESPERVS.* Seneca Hippolyto v. 749 *Qualis est primas referens tenebras, Nuncium noctis, modo lotus undis Hesperus, pulsis iterum tenebris Lucifer idem.* Id. Medea v. 71 *Gemini temporis præviam stellam* appellavit. Hinc factum, ut Homerus confundens hæc duo nomina *Hesperum* pro *Lucifero* dixerit, quod Heinsius ad Silium observat p. 419.

¶ Hesperūgo, *inis*, f. idem. Seneca in Medea v. 877 *Mergat diem timendum Dux noctis Hesperugo.*

¶ Hesperioncĕras, ἑσπέριον κέρας, lat. *occidentale cornu*, est extremum Africæ promontorium, Solin. c. ult. n. 991. Hodie dicitur *Caput bonæ spei*, sive *le cap de bonn' esperance.*

Hesternus, vide *Here* & *Heri*.

HESTIATŎRIS, *idis*, f. herba magica, *a convictu in Perside nominata, quoniam hilarentur illa*; alii legunt *Sissitieteris*; & vocatur alias *Gelotophyllis*. v. Plin. 24, 17.

HĒSVS, *i*, m. sub hoc nomine *Martem* antiqui colebant: significat enim *fortem* in Hebraico idiomate; eum Galli humano cruore placabant. v. Lactant. 1, 21. Lucan. 1, 445 *Teutates horrens quo feris altaribus Hesus.*

HĒSYCHIA, *æ*, f. ἡσυχία, quies, ruhe. Sen. epist. 92 *Quietem hesychiam vocant Græci; Vacat enim animus molestia, &c.*

¶ Hesychius, *i*, m. Ἡσύχιος, historicus illustris Milesius, sub Anastasio Imp. qui Historiam *Romanam* & *omnigenam* & alia scripsit. v. Voss. Hist. Græc. 2, 22. Alius Auctor Lexici &c.

HĔTAERIA, *æ*, f. ἑταιρία, sodalitas, societas, conventus hominum, gesellschafft. Plin. 10 epist. 97 *Secundum mandata tua hetærias esse vetueram.* conf. 10 epist. 43.

¶ Hetærice, *es*, f. ita vocabatur honoris caussa ala equitum apud Macedonas ab amicitia, & veluti sodalitate regia. v. C. Nep. 18, 1, 6: & quæ Lambinus huc congessit.

HĔTĔROCLĬTON, *i*, n. ἑτερόκλιτον, varie declinatum. Sunt autem *Heteroclita* in numeris, genere, declinationibus. Hæc ex Grammaticis discenda sunt.

HETEROCRANEA, *æ*, f. capitis quidam est morbus Plinio 31, 9;

caput nimirum doloribus inæqualiter affectum. ¶ 2. Marcell. Emp. 2 eumdem morbum *Hemicranium* vocat.

HĔTĔRŌGĔNĔVS, *a, um*, ἑτερογενής, diversi generis & naturæ, Grammaticis vocantur *Heterogenea*, quorum genus variat.

HĔTĔROSCII, *orum*, m. pl. ἑτεροσκιοι, i. e. alterumbres, Geographis incolæ in zonis temperatis, ubi meridiana solis umbra vel in septemtrionem vel in meridiem protenditur. vid. Schotti Curs. Mathemat. p. 325.

Hetruria, Hetruscus. vide *Etruria*.

HETTĔMĂTĬCVS, *a, um*, ἡττηματικὸς, inferior & deterior, neque præstantiam generis consecutus, geringschätzig. Firmic. 9, 3.

HEV, *ih*, interjectio lamentantis & dolentis, quæ nominativo fere & accusativo præponitur; ut, *Heu pictas, heu prisca fides!* Virg. Æn. 6, 878. *Heu me miserum!* Ter. Andr. 4, 1, 22. ¶ 2. Admirantis, Plaut. Rud.

¶ Eheu, idem: ut, *Eheu conditionem istius temporis!* Cic. antequam iret in exil. Adde Ter. Heaut. 1, 1, 31.

¶ Heheu, Plaut. in Captivis & Pœnulo, idem. Hæc scribendi ratio occasionem dedit, ut subinde jam legatur *heu heu*, ubi in MSS. fuit *eheu* vel *hebeu*. v. Drakenb. ad Sil. 11, 212.

HEVRĔTES, *æ*, m. εὑρετὴς, inventor, ein erfinder. Plaut. Pseud. 2, 4, 9 *Heuretes mihi es*.

HEVS, adv. vocantis & revocantis. Ter. Eun. 4, 1, 10 *Heus puer, Pamphilam arcessi*. Interdum est reprehendentis: *Sed heus tu*, Cic. fam. 2, 6; & 16, 17; Att. 1, 13.

Hexachordon, vide *Chorda*, Hexaclinon, *Clinice*, Hexacmeron, *Hemerasios*, Hexagonus, *Gonia*, Hexameter, *Metrum*.

HEXAMILVM, *i*, n. murus fuit per isthmum Corinthiacum, qui isthmus annectit Peloponnesum Græciæ, facitque peninsulam. Hexamilum autem dicitur, quod longitudine sua æquet sex miliaria Italica, seu sesquimiliare Germanicum, a sinu Corinthiaco ad Megaricum. De quo in Rebus Venetis & Turcicis.

Hexaphoron, vide *Phora*.

HEXAS, *ădis*, f. ἑξὰς, numerus senarius, ein geschstes. Mart. Capella 7, 240 *Bis terni hexas sit*.

Hexastichum, vide *Stichus*, Hexastylos, *Stylus*, Hexecontalithos, *Lithos*, Hexeris, *Iretes*.

HIAGNIS, *is*, m. *fuit, ut fando accepimus, Marsyæ tibicinis pater & magister rudibus adhuc Musicæ seculis, solus ante alios catus canere, &c. Ante Hiagnim nihil aliud plerique callebant, quam Virgilianus opilio seu subsequa: Stridenti miserum stipula disperdere carmen. Primus Hiagnis in canendo manas discapedinavit, primus duas tibias uno spiritu animavit, primus lævis & dextris foraminibus acuto tinnitu & gravi bombo concentum musicum miscuit.* Hæc Apulej. lib. Flor. post. init.

HIARBAS, *æ*, m. Ἰάρβας, rex Mauritaniæ, qui Didonis nuptias sub belli periit denunciatione, cujus vero aversata consuetudinem Dido, gladio vitam finivit. v. Justinum 18, 6, & infra *Iarbas*. ¶ 2. Fuit & alius hujus nominis in Africa nobilis rex, auspiciis Syllæ, ductu Pompeji, victus & interfectus. vid. Plutarch. in Pomp. & Epit. Liviana 89. Eutrop. 5, 6. Adde infra *Iarbas*.

Hiascere, hiatus, hiatare, vide *Hio*, *hiare*.

Hibernaculum, hibernare, vide *Hiems*.

HIBERNIA, *æ*, f. insula in mari Atlantico inter Angliam & Hispaniam, dimidio minor, quam Britannia, quemadmodum Cæsar scripsit B. Gall. 5, 13. *Iverna* prius appellata. Iuvenal. 2, 160, & Pomponius Mela 3, 6 *Iuvernam* dixerunt. Angli *Irlandiam* vocant, Irrland. Apul. de Mundo: *Sed in altera parte orbis jacent insularum aggeres maximarum: Britanniæ duæ, Albion & Hibernia, iis, quas supra diximus, majores.*

¶ Hiberni, *orum*, m. pl. incolæ, die Irren, Irrländer.

Hibernus, *a, um*, vide infra in *Hiems*.

HIBISCVS, & Ibiscus, *i*, m. ἲβισκος, ἀλθαία, hoc est, Medica, ab ἀλθαινω, *medeor*, herba radicis laudatissimæ, de genere silvestrium malvarum, ut Dioscorides 3, 154 inquit, ibisch oder heil-wurtz. Add. Plin. 19, 5; Virg. ecl. 2, 30; & 10, 71. In cibo etiam tenuissimis usurpatam, discas ex illo Calpurn. ecl. 4, 32 *Ne--viridique favum solarer hibisco. Tu facis, & tua nos alit indulgentia farre.*

HIBRIS, vel Hybris, *ĭdis*, plur. *Hybrides*, fingunt quidam, cum nominativus sit *Hybrida*, de quo suo loco.

HIC, *hæc, hoc*, pronomen demonstrativum, der, die, das; dieser, diese, dieses. Ad quantitatem hujus pronominis quod attinet; producebant & *Hic* & *Hoc* veteres, quando per duplex c scribebant *Hicce* & *Hocce* abjecto e, ex *Hicce, Hocce*: corripiebant, cum per c simplex exarabant. vid. Voss. de Arte Gramm. 2, 29. Aliter tamen sensit Terentianus: qui τὸ *Hic*, quippe quod ex *Hicce* esset, perpetuo longum existimavit, eamque ob causam in illo Virgilii Æn. 4, 22 *Solus hic inflexit sensus animumque labantem*, Creticum statuit. Verba, sive versus potius suaviss. Grammaticorum isti sunt p. 63 *Creticus offendit pes primus & asperat aures, Dabo & latentem, sed notandum, Creticum. Solus hic inflexit sensus: nam primus & istic Pes longiorem tertiam dat syllabam. Cæminum quoniam sermonis regula posçit, Vt fiat HICCE plena vox.* Ita tamen Virgilius & alibi Æn. 6, 791 de Augusto: *Hic vir, hic est.* Et Lucret. 6, 9 *Nam cum vidit hic ac vitium quod flagitat usus.* Elegantissime, & græco more præter necessitatem aliquando additur hoc pronomen. Ter. Andr. 5, 6 princ. *Vbinam Pamphilus hic est?* Satis fuerat divisse: *Vbinam Pamphilus est?* Sed Bentl. *Pamphilus ubinamst.* v. Rutgersium Var. Lect. 5, 19. Id. Comicus ejusd. fabulæ 1, 1, 77 *Fere in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, Chrysis vicina hæc moritur*, quamquam & διακτικῶς *Vicina hæc* dixisse potuit, quasi diceret: *hæc Chrysis, quæ huc vicinia commigravit*, ut supra loquitur. Vel *Hæc*: id est, de qua mentionem modo feci. Adde de hoc pronominis usu Misc. observ. Vol. IV p. 119, ubi contra Bentlejum ostenditur, eo superiores ab inferioribus, & dominos a servis designari. ¶ 2. Additur aliquando pronomen *hic* vel ad honorem, vel ad contemtum. Virg. Æn. 11, 16 *Manibusque meis Mezentius hic est*: Vbi Servius: HIC EST, pro *talis est*: ut, Hunc ego te Euryale adspicio? *id est, talem. Et utrum per contemtum, an per commendationem hoc pronunciandum?* Id. Æn. 6, 791 de Augusto: *Hic vir, hic est, tibi quem promitti sæpius audis.* Ter. Andr. 1, 1, 118 *Comperisse Pamphilum Pro uxore habere hanc peregrinam.* Donatus: HANC, inquit, cum contemtu dictum est. Phædr. 5, 1, 17. *Hic est Menander.* Conf. Burm. ad Vellej. 1, 11, 3. ¶ 3. *Hic* sæpe pro relativis ille, ipse. *Captæ urbes, & in his Byzantium*, C. Nep. 5, 6, pro in eis, in illis. *Cum venissent in invidiam & ob id imperium his esset abrogatum*; pro illis: Id. 7, 4, 3. Sen. epist. 8 *In hoc me recondidi, ut &c. In hoc* i. e. ideo, deswegen; zu dem ende. Cæterum in talibus notam non semper ad proximum respicere hoc pronomen, sed nonnunquam ad remotius, v. Perizon. ad Sanctii Minerv. 2, 9. it. Quinct. 2, 5 p. 152 Burm. & quos idem laudat ad Ovid. Met. 3, 205. Drakenb. ad Liv. 24, 29. ¶ 4. Virg. Æn. 2, 45 *His lacrymis vitam damus*, id est, talibus ac tantis. Horat. 3 od. 6, 33 *Non his juventus orta parentibus Infecit æquor sanguine Punico. His parentibus*, i. e. talibus: tam vitiosis scilicet & corruptis. Id. 1 epist. 6, 40 *Ne fueris hic tu.* Id. epist. 15, 42 *Nimirum hic ego sum*, id est, talis. ¶ 5. In illo Terentii Andr. 2, 1, 12 *Tu si hic sis, aliter sentias: τὸ Hic* demonstrativum est, & cum gestu prolatum. Hoc enim cum Charinus diceret, manu pectus percussit, se simul ostendens, wenn du an meiner stelle wärest. Donatus: *Hoc*, inquit, *gestu scenico melius commendatur. Nam hæc magis spectatoribus, quam lectoribus scripta sunt.* HIC *ergo seipsum ostendens dixit.* Priscian. lib. 17 p. 1103 de hoc ipso loco: *Nota*, inquit, *quod se ostendens* HIC, *dixit, in qua demonstratione intelligitur etiam* EGO. ¶ 6. HOC ERAT, formula succensentium & expostulantium elegans. Virg. Æn. 2, 564 & seqq. *Hoc erat, alma parens, quod me per tela, per ignes Eripis, ut mediis hostem in penetralibus, &c.* Propert. 2, 24, 17 *Hoc erat imprimis, quod me gaudere jubebas?* Add. Hor. 1 sat. 10, 46. Virg. Æn. 4, 675. Stat. Sylv. 1, 4, 23. Petron. c. 93 p. 449. Similiter & in aliis hoc pronomen supra nominatis affectibus eleganter inservit. Propert. 2, 5 pr. *Hoc verum est, totâ te ferri, Cynthia, Româ, Et non ignotâ vivere nequitiâ? Hoc merui sperare? dabis mihi perfide pœnas.* ¶ 7. *Hic* interdum cum pronomine *Ille*, ornatus & majoris ponderis causa conjungitur: Cic. pro Rab. 9. *Hujus istius facti stultitiam major jam superior stultitia defendit.* V. Menck. Obs. ¶ 8. In Genitivo singulari est *Hujus*, in dativo *Huic* per omnia genera. Ter. Andr. 1, 1, 84 *Mortem hujus tam fert familiariter.* Virg. Æn. 6, 798 *Hujus in adventu.* Ter. And. 2, 1, 14 *Huic supplicabo, amorem huic narrabo.* Poëtæ sæpe contrahunt in unam syllabam: Virg. ecl. 2, 53 *Honos erit huic quoque pomo.* Peculiare est *hæ rei* pro *huic rei*, apud Catonem R. R. c. 14. Pluraliter dicitur *Hi, hæ, hæc, &c.* Virg. Æn. 4 Georg. 4, 86 *Hi motus animorum atque hæc certamina tanta.* Stat. 2 Sylv. 1, 213 *Hos bella, hos æquora poscunt, His amor exitio, furor his, &c. Hibus* pro *his*, antique Plautus Curc. 4, 2, 20. ¶ 9. Cum comparativis ut *eo*, Justin. 7, 5, 8 *Perdiccæ hoc indigniior cædes videbatur.* Plaut. Men. 1, 2, 42 *Litigium est tibi cum uxore, hoc mihi abs te caveo cautius.* Ita emendavit Acidalius. Alii *Ob*. Nimirum ¶ 10. *Hoc* & *o* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 5, 167, in primis ubi proxima vox a *c* incipit.

¶ Hic, (antique *Heic*) adverb. in loco, hier. allhier; ut, *Thais ego jamdudum hic adsum*, Ter. Eun. 4, 6, 5. ¶ 2. Aliquando temporis adverbium est, & *Tunc* significat. Ter. Andr. 2, 3, 15 *Hic redda: omnia, Quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta ut fiant.* Donatus: HIC, inquit, *adverbium loci non est, sed temporis*: ut Virg. Æn. 9, 246 *Hic annis gravis atque animi maturus Alethes.* Est & alibi sæpius Maro ita usus, quod & Servius notat. ¶ 3. Aliquando idem est atque *in hac re*, hierinnen, dißfalls. Plaut. Bacch. 1, 2, 3 *Lycurgus mihi quidem videtur posse hic ad nequitiam adduci.*

¶ Hinc, adv. de loco, von hinnen, von dannen. Ter. Andr. 5, 1, 14 *Illam hinc civem esse ajunt*, von hier, aus dieser stadt. Liv. 2, 11 *Hinc a porta Collina; illinc ab Nævia redditus clamor.* Plaut. Most. 3, 1, 38 *Ita & hinc & illinc mihi exhibent negotium*, von beyden seiten. Et Cic. de Univers. c. 14 *Cum speculorum lævitas hinc illinc que altitudinem adsumsit.* ¶ 2. Interdum idem est atque *ex hac caussa*, daraus. v. Ter. Andr. 1, 1, 99; Cic. pro Cæl. c. 25; & Horat. 1 ep. 19, 41 *Hinc illæ lacrymæ.*

¶ Hâc, adv. per locum, hierdurch. *Hâc illâc circumcursa*, lauf hie und dort durch. Ter. Heaut. 3, 2 pr. *Hac non successit*, i. e. hoc modo, den weg hat es nicht gehen wollen, Id. Andr. 4, 1, 47. Et Nepos 23, 3, 4 *Loca patefecit, itinera munit, effecitque, ut ea elephantus ornatus ire posset, qua antea unus homo inermis vix poterat repere. Hâc copias traduxit, in Italiamque pervenit.*

¶ Hoc, pro *Huc*, adv. antiqua scriptura. Pl. Amph. 1, 1, 11 *Nonne idem hoc luci me mittere potuit.* Capt. 2, 2, 79 *Nunc hoc animum advertito &c.* Petro. 39 *Cancer & hoc & illoc* (terræ & mari) *quadrat.*

¶ Huc, adv. ad locum, hieher. Cic. in Catil. 2, 2 *Rem huc deduxit ut &c.* Valer. Max. cum casu secundo junxit 3, 8. *Non existimare se, tantis tenebris offusam esse rempublicam, ut huc indignitatis veniretur.* Sic cum *Illuc* sæpe conjungitur. *Huc illuc*, hin und her, hieher und dorthin. Cic. Att. 9, 9 *Ne huc illuc via deterrima cursem.* Et Tac. Ann. 1, 56, 7 *Chaviscos exterruit Cæcinna, huc illuc ferens arma.* Et cum junctione, Cic. de Orat. 1, 40 extr. *Huc atque illuc intuentem vagari.* Sic & in Virgiliano carmine hæc adverbia aut proxime sociantur, aut ex intervallo copulis &, *atque* conciliantibus, aut *nunc* utramque dictionem præveniente. vide Georg. 2, 297. Æn. 4, 285 & 363; 5, 408 & 701; 8, 20 & 229; 9, 755; 10, 680; & 12, 764.

¶ Hactenus, adv. non minus temporis quam loci, bis hieher, so weit. Ciceroni frequens, cum partem libri aut sermonis finit; ut de Divinat. 2, 24 *Sed hæc hactenus: nunc ad offensa veniamus.* Et ad Att. 5, 13 *Sed hactenus*; & paucis interjectis; *Sed hæc quoque hactenus*, genug von dieses mahl. Id. fam. 2, 1 *De litteris hactenus.* Id. fam. 4, 3 med. ubi *hactenus* & *quoad* sibi respondent. Liv. 7, 26 *Hactenus quietæ utrinque stationes fuere*, i. e. ad hoc usque tempus; sequitur, *sed postquam.* Plura hujus significationis caussa vide in Bortich. Vind. p. 80 seqq. ¶ 2. Deinde *Hactenus* eleganter, sequente *Ut*, pro *in tantum*, aut *Eatenus*, ponitur, sofern. Cic. pro Flacco c. 15 extr. *Nisi vero hactenus ista formula testimonii atque orationis tuæ deferibi ac distingui potest, ut Flacco absenti aliquid dignitatis tribuisse dicantur.* Id. de Orat. 2, 27 *Præcepta hactenus requirunt, ut certis dicendi luminibus ornentur.* Tac. Ann. 2, 34, 4 *Tiberius hactenus indulgere matri civile ratus.* Sen. epist. 88 *Meritoria officia sunt: hactenus utilia, si præparant ingenium, non detinent*, i. e. eatenus, eo usque, so fern. Similiter Suet. Ner. c. 31 *Ejusmodi domum cum absolutum dedicaret, hactenus* com-

comprobavit, ut se diceret, QVASI HOMINEM TANDEM HABITARE COEPISSE. ¶ 3. It per πρῶτον. Virg. Æn. 6, 62 *Hac Trojana tenus fuerit fortuna secuta.* ¶ 4. Eſt quoque, ubi *Hactenus* cum *Quod* componatur. Plin. 9 epiſt. 15 *Patrem familiæ hactenus ago, quod aliquam partem prædiorum, ſed pro geſtatione, percurro.* Vide de vi hujus vocis Gron. obſ. 1, 15. & in ſcriptores eccleſiaſticos c. 22. & Nic. Heinſ. ad Ovid. Her. 15, 156.

¶ Hac propter, darum, deswegen. Varro: *Hac propter omnes, qui laborant, invocant.*

¶ Hicce, hæcce, hocce, i. e. *hic, hæc, hoc,* eben dieſer. Ter. Andr. 2, 3, 17 *Hocce haud dubium eſt.* Id. Heaut. 3, 3, 3 *Hiſce oculis vidi.* Sulpit. Cic. fam 4, 5 *Ab hiſce rebus animum avoca.*

¶ Hiccine, *hæccine, hoccine,* ſubſervit ſemper interrogationibus. Ter. Andr 4, 1 pr. *Hocccine credibile eſt?* Id. Phorm. 5, 8, 23 *Hæccine erant itiones crebræ? Hæccine erat vilitas?*

¶ Huccine, an huc, adv. interrogandi; *Huccine tandem omnia recidérunt?* iſt denn alles dahin gerathen, Cic. Verr. 7, 63.

¶ *Hujusque dici fortuna* apud Romanos conſecrata, h. e. uniuscujusque diei. Ita legit apud Plin. 34 f. 19 Hard. & ita legi vultapud Cic. de Leg. 2, 11, ubi alii *hujus* vel *hujusce.* Nec multum hoc facit inſcriptionum antiquarum fides, ſiquidem ipſe non negat Hard. ce & *que* indifferenter hic adhiberi, ſed juvat Marius Victor. de orthographia, *Ab hocce fit* hujusce: hujusque *autem aliud ſignificat, i. e. unuscujusque.*

¶ Hucusque, bis anher, ſo weit, Plin. 6, 29 *Huc usque Sesoſtris exercitum duxit.*

Horſum vide infra, Hujusmodi, hujuscemodi, in *Modus* n. 1.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Abhinc, idem fere quod *Hinc,* von itt an, von daher, & modo cum accuſativo, modo cum ablativo jungitur. Ter. Andr. 1, 1, 42 *Interea mulier quædam abhinc triennium Ex Andro commigravit huc vicinie.* Cic. Verr. 4, 9 *Horum pater abhinc duos & viginti annos mortuus eſt.* Id. pro Roſcio Com. c. 13 *Abhinc annis XV.* Plaut. Moſt. 2, 2, 63 *Qui abhinc ſexaginta annis occiſus foret.* v. Borrichii Cogit. p. 269. Futuro etiam jungi poſſe contra Voſſium diſputat Sciopp. animadv. p. 8.

¶ Adhuc, adv. bis hieher, (quaſi ad hoc usque tempus: ut apud Plinium Paneg. c. 6 *Solus ergo ad hoc ævi, &c.*) noch zur zeit, bisher, Ter. Phorm. 3, 1, 15 *Adhuc tranquilla res eſt:* Et ita ſæpius locutum Ciceronem Livinejus ad Plin. Paneg. c. 1 obſervat, e. g. Att. 5, 20 p. 541 Græv. *Hæc adhuc.* Ter. Heaut. 4, 3, 20 *Vt celata adhuc eſt.* Nep. 1, 5, 5 *Qua pugna nihil adhuc eſt nobilius.* Sen. Medea v. 904 *Quidquid eſt commiſſum adhuc Pietas vocetur.* Ita Cæſar de B. C. 2 32; & 3, 57. Plinius item, Tacitus, Curtius, alii. ¶ 2. Pro *etiam* ſive *præterea,* über das, Cic. Lælio c. 9. *Ortum quidem amicitiæ videtis, niſi quid adhuc forte vultis.* Plin. 33, 2 *Sunt adhuc aliquæ non omittendæ in auro differentiæ.* Quaſi dicat: præter iſtas, quas recenſuimus, differentias, aliæ etiam ſunt, &c. ¶ 3. Pro etiamnum, annoch, Plaut. Pseud. 4, 7, 77 *Tun' hodie Sicyone hic perveniſti?* H. *alto adhuc meridie.* Ovid. ep. Helen. v. 263 *Adhuc tua meſſis in herba eſt.* Quæ duæ ultimæ notiones vulgatiſſimi uſus ſunt in particula iſta. ¶ 4. Cum comparativo junctum adhuc, non ſimpliciter Germaniciſmum ſapit. Sen. ep. 49 *Punctum eſt quod vivimus, & adhuc punctomínus.* Suet. Tiber. c. 16 extr. *Cui opportunitati amplior adhuc ex opportunitate cumulus acceſſit.* Id. c. 44 pr. *Majore adhuc & turpiore infamia flagravit.* Calp. Flacc. decl. 22 pr. p. 818 *Vt mihi videatur melior adhuc privignus eſſe quam filius.* ¶ 5. Etiam futuro jungitur Plin. Ep. 4, 13, 1 *Ipſe pauculis adhuc diebus in Tuſculano commorabor.* Sen. N. Q. 4, 8 *Vnam rem adhuc adjiciam* Vid. Kapp. ad Ienſ. c. II p. 156.

¶ Adhuccine. Apul. Met. 9 p. 218 *Adhuccine miſerum iſtum aſinum jugi furore jactari credimus?*

¶ Antehac, adv. hiebevor, vor dieſer zeit, *Quod antehac fecit, nihil ad me attinet,* Ter. Andr. 1, 2, 16. *Non ut antehac putabam,* Cic. fam. 1, 7.

¶ Dehinc, eſt poſthac, deinde, deinceps, hernachmahls. *At nunc dehinc ſpero, æternam inter nos gratiam fore,* Ter. Eun. 5, 2, 33.

¶ Exhinc, id. Suet. Tib. c. 9 *Exsine Rhoticum Vindelicumque bellum, inde Pannonicum, inde Germanicum geſſit.*

¶ Poſthac, adv. temporis, darnach, hernach, nach der zeit, Ter. Hec. 3, 3, 45 *Lacrumo, quæ poſthac futura eſt vita, cum in mentem venit.* Virg. ecl. 1, 76 *Non ego vos poſthac viridi projectus in antro Dumoſa pendere procul de rupe videbo.*

¶ Poſthinc, hernach. Virg. Æn. 8, 546. *Poſthinc ad naves gradi-tur, ſociosque revisit.*

¶ Prohinc, igitur, ergo, dahero. Apul. Met. 3 p. 133 *Prohinc tormentis veritas eruenda.* Et lib. 5 poſt princ. *Prohinc cubiculo te refer.*

HIEMS, vel Hyems, *hiémis,* ſ. quarta & ultima anni pars, frigoribus & imbribus, unde & nomen accepit, maxime infeſta, der winter, die ungeſtüme zeit im jahr. Orthographia hujus vocabuli controverſa eſt. Qui per Y græcum ſcribunt, ab ὗειν, *pluere,* derivant, quod crebræ pluviæ hoc anni tempore ſint. Quo Voſſius putat Varronem reſpexiſſe ab *imbribus* deducentem, ut res, non vox ſignificetur. Contrarium videtur Manutio in Orthographia, præſertim quod addat Varro ibidem, de L. L. 5, 2 *Vel ab hiatu hiems,* quæ origo pure latina eſt. Sunt qui a χειμὼν vel χειμὰς repetunt, ut ne ſic quidem locus ſit Græcorum litteræ. vide Voſſ. Etym. 256; qui tandem, *HIEMS,* inquit, *ſcripſere Romani veteres: HYEMS eſt a Grammaticis.* Ab iisdem etiam interpoſitio τῦ P, *hiemps,* qua æque ac T monumenta veterum caruerunt, Manutio obſervante, qui acriter pro *Hiems* pugnat; *Hyems* autem exſibilat. Hæc de ſcripturæ ratione. Cæterum varia Hiemis epitheta, ut apud Livium 5, 13 *Gelida ac nivoſa:* item *glacialis,* Ovid. Met. 2, 30. *Hieme omnia bella jure gentium conquieſcunt,* Cic. pro Rabirio Poſth. c. 15. *Hiems nova,* principium, *adulta,* medium; *præceps* finem notat, vid. locus Servii in *Æſtas. Matura hiems,* zeitlicher winter, Cæſ. B. Gall. 4, 20; huic opponitur *Serotina* apud Plinium 22, 2, wann es langſam winter oder kalt wird. Tac. Annal. 12, 43, 3 *Magna Deûm benignitate & modeſtia hiemis rebus extremis ſubventum.* Per *modeſtiam hiemis* mediocritatem intelligit: & quod tum crebræ tempeſtates non fuerint. Quod factum, ut navigari mare, & ſupportari frumentum potuerit, quo fami conſuleretur ¶ 2. Ponitur & pro quavis impetuoſa & pluvia tempeſtate; das ungewitter, vide Barth. ad Claudian. p. 854. Nep. 23, 10, 6 *Quemadmodum gubernator præcipua laude fertur, qui navem ex hieme maríque ſcopulóſo ſervat, &c.* Virg. Æn. 1, 129 *Emiſſamque hiemem ſenſit Neptunus.* Ad quem locum Servius Fuldenſis: *Aperte declarat hic tempeſtatem ſignificari ex Græco: Nam & illi χειμῶνα tempeſtatem dicunt. Et bene veteres noſtri* hiemem anni *dicebant: ne tempeſtas poſſet intelligi.* Hæc ille. Cæterum illa loquendi forma *hieme anni* pro χειμῶνος ὥρᾳ uſus Suet. Cæſ. c. 35, *Bella ſane difficillima geſſit neque loco, nec tempore æquo: ſed hieme anni.* Apul. in Floridis: *Hiems anni erat, &c.* Qui an illud attenderint, quod Servius vult, valde dubitabo. Nam eodem modo Gell. 2, 21 *Nox fuit, & clemens mare, & anni æſtas.* Et 19, 5 *In Tiburte rus conceſſeramus æſtate anni flagrantiſſima.* In quibus Serviana obſervatio locum non habet. Igitur *hieme anni,* ſimpliciter dicitur pro *hiberno tempore anni,* quemadmodum Hirtius loquitur de B Alex. c. 43 pr. ¶ 3. *Senilis hiems,* Ovid. Met. 15, 212, das alter. Ita eidem Heroid. 5, 34 *Amoris hiems* eſt frigus amoris, die erkaltete liebe. ¶ 4. *Sexta hiems,* h. e. annus, Martial. 10 epigr. 61. *Poſt certas hiemes,* Horat. 1 od. 15, 35.

¶ Hiĕmo, vel Hyemo, *avi, atum, are,* primo impersonaliter quaſi ſignificat, es iſt winter-wetter; ut, *Fidicula exoritur, hiemat & pluit,* Colum. 11, 2, & paullo ante: *Quinto Calendas Novembr. Vergiliæ occidunt: hiemat cum frigore & gelicidiis.* Salluſtius: *Hiemantes aquas,* de commotis tempeſtate dixit apud Senecam epiſt. 114. Horat. 2 ſat. 2, 17 *Et atrum Defendens piſces hiemat mare:* Sævum autem & concitatum mare defendit piſces, quia tunc piſcationi locus non eſt. Auſonius præf. ad Theodoſium *Inſanum quamvis hiemet mare.* ¶ 2. Eſt & Hibernare, ſive in hibernis agere, im winter-quartier liegen, winter-quartier haben. Cæſ. B. Civ. 1, 37 *Quas* (Legiones) *Narbone, circumque ea loca hiemandi cauſſa diſpoſuerat.* Et mox: *Legiones reliquas, quæ longius hiemabant, ſubſequi jubet.* Nep. 17, 3, 2 *Magna præda militibus locupletatis Epheſum hiematum exercitum reduxit.* Et ita Id. quoque 18, 8, 1, hoc verbo uſus eſt. Cic. pro Font. c. 3 *Pompejus hiemavit in Gallia.* Vetus Inſcriptio in ænea tabula, quam Romæ Manutius exſcripſit: NEI QVIS MAGISTRATVS PROVE MAGISTRATV LEGATVS NEV QVIS ALIVS MEILITES IN OPPIDVM THERMENSIVM HIEMANDI CAVSSA INTRODVCITO, NEIVE FACITO QVO QVIS EO MEILITES INTRODVCAT, QVOQVE IBEI MEILITES HIEMENT. Atque ita conſtanter a veteribus *hiemare,* non *hyemare* ſcriptum fuit.

¶ Hiemātus, *a, um,* gefroren, überfroren. Plin. 9, 22 *Autumnali ſidere, ut palam eſt, hiemato lacu.*

¶ Hiematio, *ónis,* f die überwinterung. Varro de Re Ruſt. 3, 17 de apibus loquens: *Vt ne plus tertia parte eximatur mellis, reliquum hiemationi relinquatur.*

¶ Hiemalis, *e,* hibernus; ut, *Dies hiemalis,* ein winter-tag, Colum. 11, 1. *Navigatio hiemalis,* Cic. fam. 6, 20. *Tempus hiemale,* Nep. 14, 6, 1.

¶ Hiemalia, *um,* int. caſtra, ut *hiberna.* Vopiſ. Aurel. c. 11 *Illic hiemalia & æſtiva diſponere, ubi nihil tibi deerit.*

¶ Hibernus, *a, um,* adj. aliud, idem; ut, *Tempus hibernum,* die winterzeit. *Hiberni menſes,* Cic. Verr. 5, 10. *Nix hiberna,* Horat. 4 od. 12, 3. Et, *Hiberna navigatio odioſa eſt,* Cic. Att. 15, 25. *Hibernum mare,* tempeſtuoſum eſt Horat. epod. 15, 7, ut vetus Scholiaſtes recte interpretatur. Hiberno enim tempore anni crebræ tempeſtates ſunt; qua de cauſſa & tum claudebatur apud veteres mare. Sic *hibernos imbres* procelloſos atque immodicos Seneca dixit Medea v. 584; & Tac. Hiſt 3, 69 extr. Idem ſimpliciter *Hibernas Alpes,* nive opertas & glacie, Hiſt. 1, 70.

¶ Hiberna, *orum,* pl. winter-lager, winter-quartier. Cic. fam. 15, 4 *Exercitum in hiberna dimiſi. In hibernis legiones collocare,* Pollio fam. 10, 33. *Hiberna ſumere,* Nepos 18, 8, 4. *Iisdem hibernis tendere,* Tac. Hiſt. 1, 55, 3. ¶ 2. Varro *hibernorum* vocem ad villas eas transtulit, ubi hibernare, i. e. per hiemem agere earum domini ſolebant: ſicut & *æſtiva* dixit, ubi æſtivabant, de Re Ruſt. 1, 1 extr. Cic. Ep. ad Attic. 13, 29. *Balneária laudat majora, de minoribus ait hiberna effici poſſe.* Idem & ſingulari numero uſurpavit, Ep. ad Q. Frat. 3, 1 *Subgrande cubiculum & hibernum altum.* Sic in Laurentinum ſuum Plinius hiberno tempore, æſtivo in Tuſculanum ſolebat ſecedere, ut ipſe teſtatur 9 epiſt. ult.

¶ Hibernācŭlum, *i,* n. & plur. Hibernacula, *orum,* idem quod *hiberna,* Liv. 22, 32 *Hibernacula mature communire.* Claudian. de 4 Conſ. Honorii v. 322 *Non brumæ requies, non hibernacula ſignes Lacrivent torpore manus.* Alias *hibernacula* pro ipſis tentoriis ſumuntur, ſive pro pellibus, ſub quibus antiquitus milites hiemabant.

¶ Hiberno, *are,* über winter liegen, winter-lager halten. Cic. pro Lege Man. c. 13 *Iam vero, quomodo milites hibernent, quotidie ſermones ac literæ proferunt.* ¶ 2. Perſius 6, 7 *Hibernare mare* dixit, (quemadmodum *Hiemare* Horatius, de quo ſupra:) id eſt, ſævire. ¶ 3. Plin. 9, 15 etiam de piſcibus: *Bruma non vagantur: ubicumque deprehenſi, ibi hibernant,* daſelbſt überwintern ſie.

¶ Abhiemo, *as, are,* apud Plinium eſt 18, ult. *Cum ſereno cœlo fulgetræ erunt, abhiemabit,* expreſſum ut videtur ex Gr. ἀποχειμάζω, hiems deſæviet, der winter vergehet.

¶ Perhiemo, *are,* den winter aushalten, den winter über bleiben. Col. 11, 3 pr. *Sulcos vacuos perhiemare patiemur.*

HIĔRA, *æ,* f. ex græco latina vox, & uſurpata Senecæ epiſt 83, nec interpretibus ſatis hactenus explicata. Verba Senecæ ſunt: *Quomodo tamen hodiernum certamen nobis ceſſerit, quæris? quod raro curſoribus evenit, Hieran fecimus.* Muretus *Hieran,* de media in ſtadio linea, quippe ſic appellata, interpretatur: ad quam ambo teſſi pervenerint, & ita neuter vicerit. Lipſius morem fuiſſe ſuſpicatur, ut in victoria ambigua, & cum pares in meta, Deo ſacraretur corona, quod ἱερὸν ποιεῖσθαι Græcos dixiſſe, reſpectu ad τὸν στέφανον, ex Polybio oſtendit: Senecam

vero *Hieran facere*, respectu ad coronam. ¶ 2. *Hiera*, pro matre Cybele occurrit in Virgilii Æn. 9, 673. Quia tamen mediam alioqui brevem produxit, suspicatur Turnebus, *hyena* ibi legendum esse vide ejus Adversar. 22, 7. ¶ 3. *Hiera*, insula Siciliæ una ex septem Æoliis Vulcano sacra, Plin. 2, 89 & 109, & Isidor. 14, 6.

Hieracites, Hieracia, Hieracium, vide paullo post *Hierax*.

HIERANTHĔMIS, *idis*, f. ἱερανθεμις, chamæmelum, die chamille-blume. Apul. de Herb. c. 23.

HIĔRĀPŎLIS, *is*, f. ἱεραπολις, i. e sacra urbs, alia in Asia proprie dicta, Plin. 2, 95. Alia in Creta, Id. 4, 12. Alia in Syria, 5, 26.

¶ Hierapolitani, *orum*, m. pl. incolæ, i. q. qui de aqua quotid.

HIĔRARCHIA, *æ*, f. ἱεραρχια, das geiſtliche regiment. Dionyſ. Areop. ¶ 2. Ita vulgo a theologis quibusdam ſolent vocari tres in rep. ordines, imperantium, docentium, familias tuas regentium, die drey haupt-ſtände, der leht-nähr- und wehr-ſtand.

¶ Hierarchicus, *a, um*, ἱεραρχικος, ad hierarchiam pertinens, eccleſiaſticus, geiſtlich.

¶ Hierarcha, *æ*, m. ἱεράρχης, qui præeſt ſacris, ein ertz-prieſter. Sic &

¶ Archiereus, gr. ἀρχιερεύς, idem. Lamprid. de Alex. Sev. c. 28 *Syrum archiſynagogum eum vocantes & archierea.*

¶ Archierōsyna, *æ*, f. ἀρχιερωσυνη, das ertz-biſtthum. Theod. Cod. lib. 12 t. 1 *In conſequenda archieroſyna ille ſit potior, qui patriæ plura præſtiterit.*

HIĔRAX, *ăcis*, ἱέραξ, accipiter, ein habicht. Iuſtin. 17, 2, 8 *Antiochus Hierax eſt cognominatus, quia non hominis, ſed accipitris ritu in alienis eripiendis vitam ſectaretur.* ¶ 2. *Hierax, Ierax, Zerax* ex librariorum & deſcriptorum circa ſaxa oſcitantia ſubinde fuerunt permutata, ut, quod horum cujusque fuerit proprium, certo ſcire nequeamus. Noti tamen e veterum monumentis *Hieraces* N. Aſinius, T. Arruntius, L. Caprius, T. Flavius, M. Herennius, M. Vlpius. vid. Inſcript. Patav. a Reineſio illuſtr. ¶ 3. *Hierax* eſt collyrium, augen-artzney, Celſ. 6, 6.

¶ Hierācites, *æ*, m. ἱερακιτης, gemma a colore accipitris ſic vocata, Plin. 37, 10, ein habicht-ſtein.

¶ Hieracia, *æ*, f. lactucæ genus, cujus ſucco accipitres obſcuritatem ſentientes oculos tinguint, Plin. 20, 7.

¶ Hieracium, *i*, n. ἱερακιον, collyrium, habicht-kraut, Plin. 34, 11; Apul. de Herb. c. 30; & Dioſc. 3, 72 & 73.

HIERĀTĬCUS, *a, um*, ἱερατικος, ſacerdotalis, rebus ſacris deſtinatus, prieſterlich, zum gottesdienſt gehörig: ut, *Hieratica charta*, Plin. 13, 12.

HIĔRĬCHO, vel Iĕrĭcho, indecl vel Hierichus, *untis*, Judææ oppidum inter Hieroſolymam & Iordanem. Plin. 5, 14 *Iudæa dividitur in toparchias decem: Hierichuntem palmetis conſitam &c. Hiericho* vel *Iericho* vocat Vulg. Interpres, & Prudent. Pſychom. v. 536. Sed *domitam Hierichon*, Idem Hamart. v. 480.

¶ Hierochontinus, *a, um*, adj. Vulg. Interpr. Ier. 39, 5.

HĬĔRO, *ōnis*, m. ἱέρων, rex Syracuſanus, homo pulcherrimus, & fortiſſimus, & eruditionis ſtudioſus in ſenectute, Æliano auctore. Pindarum & Simonidem inter familiares habuit, & ab illo celebratus eſt, carmine adhuc extante. Dicere conſuevit: *Magiſtros a diſcipulis magnam debere exigere mercedem: ab ingeniosis quidem, quod multa diſcerent: A rudibus autem & hebetibus, quod moleſtiæ plurimum præſterent*; παρὰ μὲν τῶν εὐφυῶν, ὅτι πολλὰ μανθάνει, παρὰ δὲ τῶν ἀφυῶν, ὅτι πολὺν κοπον παρέχεται De nummis illius Spanh. diſſ. 8 p. 548. ¶ 2. *Hiero* ſecundus Siciliæ Rex Romanis amicus & bello Punico primo adjutor. Hic nepotem moriens reliquit admodum adoleſcentem ſub tutoribus, Hieronymum; mandans, ut fidem erga Pop. Rom. cultam a ſe per annos quinquaginta, ſervare & ipſe pergeret inviolatam. Cujus vero præcepti non memor, luxuriosus & arrogantius agendo, a Romanis ad Hannibalem cum deſeciſſet, ab iisdem exſus tandem eſt. vid. Liv. 24, 4 ſeqq.

¶ Hieronĭcus, *a, um*, adj. ut, *Lex Hieronica*, i. e. frumentaria, ab Hierone lata, Cic. Verr. 2, 23 & 60. v. Roſini Ant. Rom. 8, 12.

¶ HIĔRŌBŎTĀNE, *es*, f. ἱεροβοτάνη, ſeu rectius ἱερὰ βοτάνη, duabus dictionibus, i. e. *ſacra herba*, qua in ſacris uterentur, quo nomine *verbena* ſeu *verbenaca* dicitur, eiſen-kraut, Plin. 25, 9.

HIEROBVLBVS, *i*, quaſi ἱερὸς βολβὸς, eſchlauch. Apul. de Herb. c. 21.

HIEROCLES, *is*, m. Ἱεροκλῆς, Philoſophus fuit Alexandrinus, ſcripſit commentarium in Pythagoræ aurea carmina, qui adhuc exſtat, c. libro de providentia & fragmentis quibusdam noviſſime editus a Nedhamo. v. Fabricii Bibl. Gr. Lactant. 5, 2.

HIĔRŎDŪLUS, *i*, m. ἱερόδουλος, miniſter ſacrorum, ein pfaffen-knecht, küſter, apud Firmic. 8, 21 *Pars XXVI Geminorum in horoſcopo inventa, ædituos facit, templorumque cuſtodes, hierodulos, & qui ſacris officiis deputentur.*

HIĔRŎGLYPHUS, *i*, m. ἱερόγλυφος, ſacrorum vel arcanorum ſculptor, ab ἱερὸς & γλυφω.

¶ Hieroglyphice, *es*, f. ἱερογλυφικη, ars ſcribendi non per literas, ſed ſculptas rerum animaliumque figuras, ut inde aliquid ſignificetur.

¶ Hieroglyphĭcus, *a, um*, ἱερογλυφικος, adj. ut, *Hieroglyphicæ literæ*, vel *Hieroglyphica* abſolute, ſubintelligendo *ſigna*, ſinn-bilder, bildniß-ſchrift. Quo nomine dictæ ſunt Ægyptiæ notæ volucrum, ferarum, aliarumque rerum, de quibus hoc modo Tacitus An. 11, 14, 1 *Primi*, inquit, *per figuras animalium Ægyptii ſenſus mentis effingebant, &c.* Exſtant de *Hieroglyphicis* libri duo Ori Apollinis Niliaci, a Bernhardino Trebatio e Græco translati, & ab Hœſchelio illuſtrati Aug. Vindel. 1595; quibus deinde ſcholia addidit Mercerus Pariſius, in quibus hæc habentur: *Cum nuptias ſignificare volunt, geminas cornices pingunt. Item, mundum ſcribere volentes, ſerpentem pingunt ſuam ipſius caudam devorantem, &c.* Exſtant & Io. Pierii Valeriani *Hieroglyphica*, ſive de ſacris Ægyptiorum literis commentariorum libri 58, opus varium, atque eruditione plenum. conf. Lipſ. ad lib. 2 Ann. Tacit p. 102. His addere licet Nic. Cauſſini *Hieroglyphica*, ſeu Symbolicam Ægyptiorum ſapientiam, & præſertim Kircheriana opera, obeliſcos, Oedipum, ſphinga myſtagogam. Clemens Alexandrinus lib. 5 Stromat. notat, triplici ratione fuiſſe uſos Ægyptios: ἐπιστολογραφικῇ, qua in epiſtolis utebantur: ἱερατικῇ, qua ſacerdotes in rebus ſacris utebantur: & ἱερογλυφικῇ, cum inſculperetur. Et hanc fuiſſe duplicis generis: alteram κυριολογικὴν, i. e. proprie loquentem: alteram συμβολικὴν, per ſigna ſignificantem. vide ipſum p. 405, & Amm. Marcellinum 17, 7, ibique Lindebr. nec non Macrob. Sat. 1, 21. ¶ Hujusmodi Hieroglyphicam literaturam conſpicere licet in *Muſæ Ithaca*, quam Mantuæ Dux ex Bembi Cardinalis muſeo domum ſuam tranſtulit, & delineatam illuſtratamque explicationibus eruditiſſimis vulgavit Laurent. Pignorius. it. in obeliſcis a Kirchero explicatis.

HIĔROMNĒMON, *ōnis*, m. ἱερομνήμων, Sacrorum præſul, apud Græcos, uti Romæ augur. ¶ 2. Gemma laudata in argumentis divinationum, Plin. 37, 10.

HIĔRŌNĪCAE, *arum*, m. pl. quos *ſacri certaminis victores* quaſi interpretatus Plinius appellat 19, 8. Suet. Ner. c. 24 *Ac ne cujus alterius hieronicarum memoria aut veſtigium exſtaret usquam &c. Hieronicæ*, qui in Olympiis, Pythiis, Iſthmiis & Nemeis viciſſent. Hæc enim *ſacra certamina* dicebantur. Variis autem honoribus Hieronicæ afficiebantur. De quibus vide Caſaubonum & cæteros interpretes ad Suet. Ner. c. 25.

HIĔRŌNȲMUS, *i*, m. Rhodius, Ariſtotelis diſcipulus, cujus meminit Cic. de Fin. 2, 3, & Tuſc. 2, 6 &c. ¶ 2. *Hieronymus*, Stridonenſis, ſcriptor eccleſiaſticus, linguarum & hiſtoriarum peritiſſimus, qui Patrum latinorum primus Philoſophiam & Theologiam conjunxiſſe dicitur. v. Sixt. Senenſ. lib. 4 p. 241. ¶ 3. *Hieronymus* Hieronis filius, de quo in *Hiero*.

HIĔRŌPHANTA, & Hierophantes, *æ*, m. ſacrarum ceremoniarum magiſter, & interpres. v. Arnob. lib. 5 adv. Gent. & ibi Helmenhorſt. conf. Loccen. Indice Philolog. ad Nep. alioſque hujus ſcriptoris interpretes ad Pelopidam ejus 3, 2. Adde Meurſ. Eleuſin. c. 13. Alex. ab Alex 4, 7, & 5, 17. Iac. Gothofr. not. ad L. 14 Cod. Theodoſ. de Pagan. ſacrif. & templ. qui pleraque veterum loca collegerunt.

HIEROPHŸLAX, *ăcis*, m. ἱεροφύλαξ, ſacrorum cuſtos, ein kirchner, küſter. l. 20 ff. de ann. leg.

HIĔRŌSŌLŸMA, *orum*, ἱεροσόλυμα, n. plurale, & *Hieroſolyma*, *æ*, f. ſing. & *Ieruſalem*, vel *Ieruſalem*, indeclinab. urbs Palæſtinæ, clariſſima & florentiſſima urbium orientis, quemadmodum Plinius ſcripſit 5, 14, & 6, 34. ¶ 2. Dicta, ſi credas Grammaticis Iudaicarum rerum ignaris, primum fuit *Solyma*; ſed cum rex Cananæus, luſtus nomine, templum addidiſſet, *Hieroſolyma* appellari cœpta eſt, Græci enim ἱερὸν templum vocant. Euſebius quaſi ἱερὸν Σολομῶνος, id eſt, *ædem Salomonis*, dictam putavit lib. 9 de Præparatione Evangel. & Hieronym. epiſt. ad Euſtoch. de vita Paulæ; *Ingreſſa eſt Hieroſolymam urbem trinominem Iebus, Salem, Hieruſalem: quæ ab Aelio poſtea Adriano de ruinis & cineribus civitatis in Aeliam fuſcitata eſt.* Nempe ſignificat, Hadrianum de reliquiis & ruinis novam exſtruxiſſe urbem, quam ab ſe *Aeliam* appellavit: quod & ad c. 1 Ioëlis docet. Sed nomen *Hieruſalem* contractum & leviter immutatum ex *Iebus* & *Salem*. Quæ vera originatio eſt. Nugæ enim ſunt, quæ de *Solimis*, gente Homero celebrata, & *Hieroſolymo* Duce apud Tacitum initio 5 Hiſt. & apud Plutarch. legimus. Lyſimachus quoque, hiſtoricus græcus, finxit, Iſraëlitas, Moſe duce, ex Ægypto egreſſos, omnia templa diruiſſe, & ab eorum ſpoliis urbem ἱεροσυλα appellatam condidiſſe, ut Ioſephus lib. 1 contra Apionem oſtendit. Capta, direpta, & ſecundum Chriſti vaticinium incenſa, & everſa poſt obſidionem ſemeſtrem tunditus eſt a Tito anno ſecundo Veſpaſiani, anno Chriſti 73 octavo die Septembris. Hodiernæ urbis ſitum nihil immutatum a veteri, Procardus monachus aſſerit in deſcriptione terræ ſanctæ: atque id hodierni incolæ perſuaſum habere memorantur. Sed aliter, niſi fallor, ſentiunt Pradus & Villalpandus Comment. in Ezech. *Muri Hieroſolymorum*, Tac. Hiſt. 5, 9, 1 *Oppugnatio Hieroſolymorum*, Suet. Tito c. 5. *Hieroſolymam habent*, Cic. pro Flacco c. 28. & Suet. Aug. c. 93. *Impia Ieruſalem*, Laſt. de Paſſ. v. 25. *Hieruſalem templo illuſtrata*, Prudent. Pſych. v. 811. Non horruit caſuum flexionem Paulinus Nolan. ad Cytherium v. 497 *In atriis Hieruſales.*

¶ Hieroſolymitānus, *a, um*, adj. ut, *Cives Hieroſolymitani*, *Templum Hieroſolymitanum*, &c.

¶ Hieroſolymarius, *i*, m. quod nomen Cicero formavit, Pompejum, Hieroſolymorum victorem, victoriæque ſuæ prædicatorem, pungens ad Att 2, 9, *Hic noſter Hieroſolymarius, tradutlor ad plebem.* Eadem ſcilicet forma poterat Catilinarius dici Cicero.

Hieſare, vide *Hio, āre*, Hila, *Hilla*.

HIGĪNUS, *i*, m. genus piſcis, Theod. Priſc. de Diæta c. 8.

HILAĪRA, pen. prod. Pollucis uxor vel amaſia apud Propert. 1, 2, 16. vid. Meurſ. miſc. Lac. c. 15.

HĪLĂRIS, *e*, & Hilarus, *a, um*, ἱλαρὸς, (utrumque enim dici, Macrobius Saturn. 1, 9 notat) lætus, jucundus, luſtig, frolich. Horat. 1 epiſt. 18, 89 *Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi.* Ter. Adelph. 2, 4, 23 *Hilarem hunc ſumamus diem*, laſt uns dieſen tag in frolichkeit zubringen. Id. in ead. fab. 5, 3, 56 *Hodie modo hilarem fac te*, erzeige dich nur beate freudig. *Vita hilara*, Cic. de Fin. 5, 30. Comp. *Hilarior*. Cic. de Clar. Orat. c. 5 *Animadverti paullo te hilariorem*: & in Piſon. c. 5 *Hilarioribus oculis.* Superl. Plaut. Mil. 3, 1, 71 *Hilariſſimus convivia.* conf. Menæchm. 1, 2, 40.

¶ Hilărŭlus, *a, um*, dimin. Cicero uſus eſt Att. 16, 11 extr. *Attice, quoniam* (*quod optimum eſt in pueris*) *hilarula eſt, meis verbis ſuavium des.*

¶ Hilariculus, *a, um*, idem. Sen. epiſt. 23 *Soluto vultu, & ut iſti delicati loquuntur, hilariculo mortem contemnere.* Alii legunt *hilari oculo.*

¶ Hĭlăre, ab *Hilarus*, adv. ut, *Hilare vivere*, Cic. de Fin. 5, 30. *Hilare accipi*, Id. de Orat. 2, 72 pr. *Hilare quem proſequi*, Suet. Ner. c. 34. *Hilarius loqui*, Cic. Tuſc. 3, 27. Et, *Hilarius & quaſi exultantius ſcribere*, Plin. 3 epiſt. 18. Superl. *Hilariſſime* Plauti eſt Menæch. 1, 2, 40. *Equid audes de tuo iſtuc addere? Paralit. atque hilariſſime.*

¶ Hilăriter, idem. Auctor ad Herenn. 3, 14 *Modo acriter, tum clementer, moeſte, hilariter, in omnes partes commutabimus, ut verba, ita pronunciationem.*

¶ Hilă-

¶ Hĭlărĭtas, ātis, f. feſtivitas, lætitia, die frölichkeit. Cic. Off. 1, 130 *Inerat in C. Lælio multa hilaritas.* Plur. Sen. epiſt. 23 *Ceteræ hilaritates non implent pectus, ſed frontem remittunt.* ¶ 2. *Hilaritas*, cognomen feminæ, occurrit in vet. lapide Murat. 376, 1.

¶ Hilaritūdo, ĭnis, f. idem: ut: *Onera te hilaritudine*, Plaut. Mil. 3, 1, 83. Et, *Hilaritudo oculorum*, Id. Rud. 2, 4, 8. Ac Apulej. lib. 11 p. 260 *Tanta hilaritudine geſtire mihi cuncta videbantur.*

¶ Hilarĭtus, adv. ex Plauti Milite 3, 1, 83 arceſſunt, dicentis, *onera hilaritus me.* Sed meliores libri omnes habent, *atque onera te hilaritudine.*

¶ Hĭlăreſco, ĕre, frölich werden. Varro apud Nonium 2, 404 *Cum amicorum domus fumat, hilareſco.* Et Auguſtin. Confeſſ. 10, 31 *Ad hoc incertum hilareſcit infelix anima.* Id. Confeſſ. 5, 13 *Sermo hilareſcens.*

¶ Hilaria, *orum*, n. pl. ἱλάρια, ein freudenfeſt. Sic diem æquinoctii verni Antiqui vocarunt; nimirum diem octavum Calendarum Aprilis, den 25 Martii, ut Macrob. indicat Saturn. 1, 21. Lampridius *Hilaria Matris Deûm* appellat: in ejus enim & Attinis honorem feſtus agebatur hic dies, ut idem Macrobius ſignificat; vide & Herodianum 1, 10, qui accurate deſcribit. Caſaubonus ad Severum Lampridii obſervat, *Hilaria* in genere appellari quemlibet diem qua privata, qua publica feſtivitate ſolennem: peculiariter vero feſtum Matris Deûm. Contra Salmaſius ad Aurelianum Vopiſci negat usquam apud Latinos γενικῶς uſurpari *Hilaria*; ſed tantum de feſto die Matris Deûm. Nobis hic dies multo eſt ac debet quidem eſſe feſtivior & hilarior, recordatione maximarum rerum in eccleſia. Quintil. 6, 4 *Hilaria omnibus conveniunt.*

¶ Hĭlăro, *avi, atum, are*, ἱλαρύνειν, hilaritatem afferre, frölich machen, erfreuen. Apul. lib. 5 Mileſ. *Quantis gaudiis totam domum noſtram hilarabis?* Catull. 64, 18 *Hilarate animum.* Et Cic. de Fin. 2, 3 *Omnes jucundum motum, quo ſenſus hilaretur, græce ἡδονὴν, latine voluptatem vocant.* conf. Nonius 2, 407.

¶ Hilaratus, *a, um*, ergötzt, erfreut. Cic. Nat. Deor. 2, 40 *Terra cum cælo hilarata.*

¶ Hilaratio, *onis*, f. die erfreuung, ergötzung. Tertull.

¶ Hilarator, *oris*, m. qui hilarat, apud Firmicum.

¶ Hilarōdus, *i*, m. laſcivi & delicati carminis cantor, ein luſtiger ſänger. Feſtus. Inter hiſtrionum appellationes refert Athenæus 14, 8. conf. Scalig. Poët. 1, 52.

¶ Exhĭlăro, *are*, erfreuen, beluſtigen. Plin. 16, 25 *Neque ilex, larix, pinus, ullo flore exhilarentur.* Et Martial. 8 epigr. 50 *Exhilarant ipſos gaudia noſtra deos.*

¶ Exhilaratus, *a, um*, erfreut, erquickt. Cic. fam. 9, 26 *Miraris, tam exhilaratam eſſe ſervitutem noſtram?* Et Colum. 6, 24 *Pecudes pabulo exhilaratæ.* Adde Petron. c. 13.

¶ Exhilaratio, *ōnis*, f. die erfreuung. Auguſtin. de Geneſi ad lit. 8, 8 *Exhilaratio voluntatis.*

¶ Exhilarator, *oris*, qui exhilarat, apud Celſum.

HILARIVS, *i*, m. Vitellii libertus, Tac. Hiſt. 2, 65. ¶ 2. *Hilarius*, Phrygius quidam vates, apud Suidam. ¶ 3. *Hilarius*, Pictavienſis, ſeculo quarto *hæreticorum flagellum & malleus* dictus, de cujus ſcriptis Voſſ. de Hiſt. Lat. 2, 8 p. 186. ¶ 4. *Hilarius*, Arelatenſis, ſeculo quarto, de quo Voſſ. l. c. 2, 16, & Hiſt. de Controverſ. Pelag. 1, 19.

HILLA, *æ*, f. & Hilla, *orum*, n. pl. Inteſtinum porcinum eſt fartum, eine wurſt. Horat. 2 ſat. 4, 60 *Stomachus pernâ magis, at magis hillis Flagitat in morſus refici.* Varro de L. L. 4, 2 *Hilam* vocat, ubi ait: *Tenuiſſimum inteſtinum fartum hila ab hilo dicta, i. e. minimo.* Nonius 2, 410 *Hilas* habet, & ex Laberio *hillas infumatas* dixit. B. Ambroſius de Tobia c. 19 *Ad lanium dirigit, ut hillam procuret.* vide infra *Hiram*, unde diminutive dici *Hillam*, ex Feſto probamus.

HĪLVM, *i*, n. macula illa nigra eſt in ſumma faba, ut Feſtus docet. ¶ 2. Hinc pro re vili & nihili uſurpatur, nichtswürdig ding. v. Nonius 2, 402. Lucret. 3, 843 *Mors igitur nihil eſt, ad nos neque pertinet hilum.* Vetus Poëta apud Cic. Tuſc. 1, 4 *Quod Siſyphu' verſat Saxum ſudans nitendo, neque proficit hilum*, h. e. nihil. Avienus Arateis v. 447 *Non eget hujus enim ſedes ſacra luminis hilum.*

¶ Nihil, nihilum componitur inde, quod eſt, quaſi *Ne hilum* quidem. vide ſuo loco.

¶ Perhilum, adv. perpaulum, gar wenig. Lucret. 6, 575 *Vacillant tecta ima perhilum.*

HIM, pro hinc introductum voluit Lambinus Plaut. Amph. Prol. v. 125.

HIMANTŎPŎDES, *um*, m. pl. latine Loripedes, Æthiopiæ populi, ſerpendo ingredientes, Pomponio & Solino c. 43, ab ἱμὰς, ἱμάντος, lorum, ἱμαντόποδες. ¶ 2. Sunt & aves *Himantopodes* ſic dictæ, a crurum exilitate. Oppian. & Plin. 5, 8.

Hinc, cum compoſitis, vide in *Hic, hæc, hoc.*

Hinna, hinnire, hinnītus, quære mox in *Hinnus.*

HINNVS, *i*, m. ex equo & aſina eſt, minor mulo, qui ex aſino eſt & equa. v. Varro de R. R. 2, 8, Plin. 8, 44; & Colum. 6, 37, ein pferd-eſel, maul-eſel. vid. ſupra *Ginnus.*

¶ Hinna, *æ*, f. eine maul eſelin. v. ex Varr. Nonius 2, 409.

¶ Hinnŭlus, *i*, m. diminut. Plinius ſupra laudato loco: *Equo & aſina genitos mares*, hinnulos *antiqui vocabant, &c.* Vet. Gloſſ. *Hinnulus*, ὁ ἐξ ἵππου καὶ ὄνου. conf. Varr. de R. R. 2, 8. ¶ 2. *Hinnuli* etiam dicuntur catuli caprearum, damarum, &c. ein junger rehbock. Vet. Gloſſ. *Hinnuli*, νεβροί. *Hinnulus ſi ſis, ne cum leone carnes partiaris:* Critiæ, qui unus e triginta Athenienſium tyrannis fuit, dictum, quo tenuis loci hominibus tutum negabat, ut cum potentibus rem haberent: mit groſſen herren iſt nicht gut kirſchen eſſen.

¶ Hinnŭla, *æ*, f. ut, *Pellicula hinnulæ*, Arnob. lib. 5 p. 185.

¶ Hinnŭlĕus, *i*, m. idem qui *Hinnulus*, ſicut *equuleus*, dicitur. Hor. 1 od. 23, 1 *Vitas hinnuleo me ſimilis Chloë.* Hoc eſt, ſimilis pullo cervino, quo nihil timidius & ad fugiendum paratius eſt.

¶ Hinnicŭlus, *i*, m. idem apud Vitruvium.

¶ Hinnio, *ivi, itum, īre*, proprie hinnorum & equorum eſt, wiehern. Quintil. 1, 9 extr. *Ne balare quidem aut hinnire fortiter diceremus, niſi judicio vetuſtatis niteremur.* Spartian. in Geta c. 5 *Equi hinniunt.*

¶ Hinniens, *tis.* Subſtantive *Hinnientes* pro equis, Lævius poëta vetus dixit apud Apulejum in Apologia, Philtra recenſens: *Radiculæ, herbæ, ſurculi, Hinnientium dulcedines.* Ita Hippomanes vocat.

¶ Hinnienter, adv. idem, apud Nonium 2, 411.

¶ Hinnītus, *us*, m. das wiehern, pferd-geſchrey. Liv. 2, 64 *Fremitus hinnitusque equorum.* Silius 5, 66 *Fremuiſſe hinnitibus Alpes.* Juſtin. 1, 10, 8 *Hinnitum edere.* Arnobius 4 p. 145 *Pecoris ſpecie hinnitibus evolaviſſe Saturnum jactatis?* h. e. in equum ſe mutaſſe. Apud Strobæum Socrates, *Superbiam*, inquit, *hinnitum eſſe ſtultitiæ*; Κἂν ἀλαζονῆς: τοῦτ' ἀνοίας ἐστὶ φρύαγμα. ¶ 2. *Hinnitus litui*, Sil. 12, 182, i. e. ſonus ille acutus ex emend. Heinſii. Al. *Tinnitus.*

¶ Hinnĭbĭlis, *e*, hinniens, wiehernd wie ein roß. Cæl. Aurel. 1, 10 *Exſcreatus hinnibilis.*

¶ Hinnibunde, adv. idem, cum hinnitu. Claud. apud Nonium 2, 411 *Equi hinnibunde inter ſe ſpargentes terram calcibus.*

¶ Hinnĭto, *are*, frequent. Gloſſ. gr. lat. χρεμετίζει, *hinnitat.*

¶ Hinnilĭto, *are*, idem. Lucilius apud Varronem de L. L. 6, 5 *Hæc rudet ex roſtris, atque hinnilitabat.* Aliter habet Nonius 1, 78.

¶ Adhinnio, *ire*, quod eſt hinnitu provocare, zuſchreyen, anwiehern. Ovid. de Rem. amor. 634 *Fortis equus viſæ ſemper adhinnit equæ.* Plaut. Ciſt. 4, 2, 83 *Adhinnire poſſim ego equulam hanc.* Plin. 35, 10 de Apellis picto equo: *Apellis tantum equo adhinnivere.* Prudent. in Symmach. 1, 58 *Puellis adhinnivit mœchus.* Cicero metaphorice dixit, *Ad alicujus orationem adhinnire*, in Piſonem c. 28, i. e. applaudere: vocaverat enim Piſonem *equum admiſſarium*, quam metaphoram continuat.

¶ Inhinnio, *ire*, idem. Prudent. in Symm. 1, 57 *Ille puellis Primus inhinnivit, &c.* alii *adhinnivit.*

HĬO, *avi, atum, are*, eſt aperiri, ſich von einander thun, klaffen, riſſe gewinnen. Vnde *hiare* pro manifeſtum eſſe nonnunquam uſurpatur Apul. Apol. p. 533 *Patent artes tuæ, Rufine: fraudes hiant: detectum mendacium eſt.* Salluſt. apud Nonium 4, 228 *Hiavit humus multa, vaſta & profunda*, das erdreich hat ſich von einander gethan. *Hiat aliquando in medio avis* Veget. 3, 20. v. Miſc. Obſerv. Vol. IX p. 86. Sic *Flores hiant*, cum incipiunt naſci & aperiri, die blumen gehen auf. Propert. 4, 2, 45 *Nec flos ullus hiat pratis.* Virg. Æn. 6, 493 de umbris apud inferos, *clamor fruſtratur hiantes*, i. e. ora aperientes, non ſequitur, quem moliuntur, clamor. Sed *Mutila & hiantia loqui*, ohne verſtand und nachdruck reden, Cic. in Orat. c. 9. *Vaſta & hians oratio*, Aut. ad Herenn. 4, 12. *Disjuncti atque hiantes concurſus literarum*, Cic. Partit. Orat. c. 6, buchſtaben, ſo übel auf einander folgen. *Crebri vocalium concurſus hiantem orationem reddunt*, Auct. ad Herenn. 4, 12. ¶ 2. *Hiare ad lucrum, ad prædam*, eſt cupidum eſſe, begierig ſeyn nach dem gewinn. Ita *hiantes cupiditates* Tacitus dixit Hiſt. 1, 12, 4. Et Sen. epiſt. 72 *Canis quidquid accipit, protinus integrum devorat, & ſemper ad ſpem futuri hiat*, id eſt, aperto ore concupiſcit.

¶ Hians, *tis.* vide in *Hio.*

¶ Hiantia, *æ*, f. öffnung. Tertull. de Anima c. 10 *Tubam pariter & hiantiam oris illius oſtendo.*

¶ Hiātus, *us*, m. apertio, öffnung, ſpaltung; ut, *Hiatus terrarum*, Cic. de Nat. Deor. 2, c. & de offic. 3, 9. Senec. ad Helv. c. 6, die kluft der erden. Ovid. Heroid. 3, 63. *Devorer ante, precor, ſubito telluris hiatu.* Cic. N. Deor. 2, 47 *Oris hiatu cibum capeſſunt*, mit dem rachen. ¶ 2. *Hiatus concurſu vocalium*, Cic. in Orat. c. 23. Cum nimirum in oratione vocales finiunt alias, atque ſine intervallo incipiunt alias dictiones. Vocales autem os magis aperiunt omnes, quam pleræque conſonantes. ¶ 3. *Præmiorum hiatum*, nimiam eorum cupiditatem vocat Tacitus Hiſt. 4, 42, 6, die ſehnſucht darnach.

¶ Hieto, *are*, ſive *Hiatare*, frequentativo ab *Hiare* veteres uſi ſunt; ut Plaut. Menæch. 3, 1, 4, & Lucilius, ac Liberius; v. Diomed. lib. 1 p. 336; maulaffen feil haben.

¶ Hiaſco, *ĕre*, klaffen, apud Catonem de Re Ruſt. c. 17 *Vbi primum hiaſcere incipiunt, tum legi oportet*, wenn ſie angefangen ſich aufzuthun, de nucibus loquitur.

¶ Hiſco, *hiſcere*, inchoativum, ſich aufthun, von einander gehen. Vſurpatur fere ſemper de ore humano. Cic. Phil. 2, 43 *Reſpondebisne ad hæc, aut omnino hiſcere audebis?* Liv. 6, 16 *Nec attollere oculos aut hiſcere audebant*, muchſen, das maul aufthun. Virg. Æn. 3, 314 *Raris turbatus vocibus hiſco.*

¶ Hiulcus, *a, um*, fatiſcens, klaffend, unförmlich, zerbrochen. Virg. Georg. 2, 353 *Hiulca ſiti findit Canis æſtifer arva*, das feld, ſo da aufgeriſſen, geborſten iſt. Et Sidon. 6 epiſt 7 *Hiulca vulnera*, i. e. patentia. Plautus Trin. 2, 2, 9 *Hiulcum* pro avido & alienum inhiante dixit. Sed *hiulcæ voces*, Cic. in Orat. c. 44; & *hiulcus verborum concurſus*, de Orat. 3, 43, habitus eſt orationis non numeroſus, non denſus, ſed hians & inelegans.

¶ Hiulce, adverb. idem; ut, *Hiulce loqui*, apud eundem de Orat. 3, 12.

¶ Hiulco, *are*, verbo etiam Catullus uſus legitur, pro findere, ſeu hiulcum facere, ſpalten; ut, *Æſtus hiulcat agros*, die hitze zwingt das land auf, carm. 69, 62. Hinc &

¶ Hiulcatus, *a, um*, geſpalten, aufgeborſten. Fortun. Carm. 5 *Et per hiulcatos fervor anhelat agros.*

Compoſita:

¶ Circumhiſco, *ĕre*, umher klaffen. Arnobius lib. 5 p. 176 *Iamdudum me fateor hæſitare, circumhiſcere, tergiverſari &c.*

¶ Dehiſco, *ĕre*, ſich aufthun, zerſpalten, ſich von einander thun, zerlächnen. Virg. Æn. 4, 25 *Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat.* Ovid. Faſt. 3, 371 *Cælum dehiſcere cæpit* Id. Triſt. 5, 12, 27 *Rimiſque dehiſcit cymba.* Mela 1, 7 *Syrtis qua dehiſcit.* Celſ. 8, 1 extr. *Oſſa dehiſcunt.*

¶ Dehiſcens, *tis.* Plin. 8, 21 *Rictus animalis dehiſcens ad aures.* Id. 9, 51 *Dehiſcente utero parit acus piſcis.* Virg. Æn. 1, 110 *Vnda dehiſcens Terram inter fluctus aperit.* Sen. epiſt 30 *Quemadmodum in nave, quæ ſentinam trahit, uni rimæ aut alteri obſiſtitur; ubi plurimis locis laxari cæpit*

cæpit & cedere, succurri non potest navigio debiscenti; ita in senili corpore aliquatenus imbecillitas sustineri & fulciri potest, &c.

¶ Dishiasco, *ēre*, idem. Cato de Re Rust. c. 12 *Qui arbores comprimant, si dishiascent.*

¶ Exhio, *are*, longe lateque hiare, sich weit austhun, apud Plinium.

¶ Inhio, *are*, cum dativo junctum, cupide ad aliquid adspirare, heftig begehren, darnach schnappen, trachten, streben. Flor. 3, 11, 2, *Dum Parthico inhiat auro.* vide mox *inhians.* Plautus cum accusativo extulit in Sticho 4, 2, 25 *Illic homo tuam hereditatem inhiat, quasi esuriens lupus.* Et Mil. 3, 1, 120 *Bona mea inhiant: certatim dona mittunt & munera.*

¶ Inhians, *tis.* Cic. Catil. 3, 8 *Romulum in Capitolio parvum atque lactentem, uberibus lupinis inhiantem fuisse meministis.* Horat. 1 sat. 1, 70 *Congestis undique saccis Indormis inhians, &c.*

¶ Inhianter, adv. cupide, begierig. August. Conf. 9, 8 *Plenos mero calículos inhianter buurire.* Id. epist. 112, 8 *Inhianter ardescunt,* i. e. cupiunt.

¶ Inhiatio, *ōnis*, f. cupiditas. Trebell. Pollio in Gallienis c. 9 *Scrutantes omnia, atque uniuscujusque vultum mira inhiatione mirantes,* sperren maul und nasen vor verwunderung auf.

¶ Interhio, *are*, dazwischen klaffen. Tertull. Apol. c. 48 *Finis & limes medius, qui interhiat.* vide ibi Rigalt.

¶ Rehisco, entgegengähnen. Gloss. gr. lat. ἀντιχάνω, *rehisco.*

¶ Semihians, *tis*, halb offen. Catull. 61, 220 *Semihiante labello.* Apul. 5 Milet. p. 166 *Verba semihiante voce substrepens.* Id. lib. 10 p. 252 *Semihiantes compressit labias.*

¶ Semihiulcus, *a, um*, halb von einander stehend, halb klaffend. Gell. 19, 11 amici cujusdam vertus ex Platonis amatoriis translatos citat, quorum initium est: *Dum semihiulco favio, &c. Semihiulco* dicit pro *semihiulco*, metri caussa, quasi distincte scriptam vocalem elixerit, *semi hiulco.*

HIPPĂCE, f. ἱππάκη, caseus ex lacte equino, roß-käse. v. Plin. 28, 9, 11 & 14; item 11, 54.

HIPPĂCO, *are*, ab ἵππος, est celeriter animam ducere, keichen, ab equi halitu, qui supra modum acutus, Festus. ¶ 2. In libidi Glossis, *Hippitare* est. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 22, 23.

HIPPĀGVS, vel Hippagōgus, *i*, m. ἱππαγός, vel ἱππαγωγός, navigii genus vehendis equis aptum, transport-schiff. Plin. 4, 56 *Hippagum Salaminii invenerunt.* Livii 44, 28 *Naves, quas hippagogos vocant, ab Elea profectæ, cum equitibus Gallis equisque.*

¶ Hippāgo, *ĭnis*, f. idem, apud Festum & Gellium 10, 25.

HIPPARCHVS, *i*, m. ἵππαρχος, vi vocis est magister equorum, ein stallmeister. Hesychius indicat, apud Lacedæmonios Hipparchum juvenibus præfectum fuisse, & in tabula notasse, si quid indecore fecerint. Hinc proverb. *Hipparchorum tabula*, quotics haud impune futurum significamus, si quid peccatur. vide Chil. ¶ 2. *Hipparchus* Astrologus Niceus fuit, qui contra Platonem scripsit de Arati Phænomenis, stellis fixis, de lunæ motu. Primus instrumenta mathematica invenit, Plinio maxime laudatus 2, 26 & aliis locis. ¶ 3. *Hipparchus* alius, filius fuit Pisistrati tyranni, de quo Thucydides. Vt invidiam tyrannidis sapientiæ laude extingueret, viros eruditos & litterarum studia maxime coluit. v. Ælian. V. H. 8, 2. ¶ 4. *Hipparchi murus.* v. in Erasmi Adag. ex Suida de re, quæ magnis constat impensis; quia Hipparchus, ut Academiam muro sepiret, magnam pecuniæ vim ab Atheniensibus exegit.

¶ Hipparchia, *æ*, f. ἱππαρχία, i. e. præfectura equorum, das stallmeister-amt. Hæc vox extat in Plinii lib. 1, ubi summatim libri & capita recensentur. Sed deinde lib. 2 c. 26 est *Hipparchus*, de quo antea n. 2.

¶ Hipparchion, *onis*, m. nobilis citharœdus cum Rufino certaturus, theatri tumultu turbatus obticuit. Vnde Prov. *Mutus Hipparchion*, cum repente obmutescit, cujus vox maxime expectatur. v. Adag.

HIPPEVS, *i*, m. ἵππευς, sculptor, & faber insignis, de quo Athenæus p. 233. conf. Dalechamp. ad Plin. 2, 25 p. 83. ¶ 2. Est & cometæ genus. Plin. ibid.

HIPPI, *orum*, m. pl. ἵππαι, piscium genus, qui a celeritate sic dicti, Plin. 9, 31. Scribitur etiam *Hippæ*, *Hippees* & *Hippeis.*

HIPPIAS, *æ*, m. Philosophus, Elæus fuit, Socrati æqualis. Summum is Bonum fecit διαυτάρκειαν, hoc est, eo contentum esse, quod victui simplici sat esset. Hic audiente tota pæne Græcia gloriatus est, se omnes artes noviss̄e, non solum liberales illas, sed & quas sellularias vocamus: atque nihil esse in toto supellectilis suæ instrumento, quod non suis sibi manibus confecisset. vid. Cic. de Orat. 3, 32; & Apulej. in Floridis lib. 2 pr. & Quint. 12, 11 p. 111 Burm. ¶ 2. *Hippiæ*, Simonidis & Theodectis præceptionum de memoria meminit Ælianus H. A. 6, 10. ¶ 3. *Hippias* item Pisistrati filius in pugna Marathonia cecidit, contra patriam arma ferens, Cic. Att. 9, 10. De quo tamen alii dissentiunt. v. Meurs. Pisistr. c. 17.

Hippiatrus, vide in *Hiatrus.*

HIPPĪCE, *es*, f. ἱππική, herba est Plinio, quam in ore habentes equi, famem & sitim non sentiunt, 25, 8.

HIPPIVS, *i*, m. ἵππιος, id est, equester, ein reisiger. Neptunus ita dictus est, cujus nominis caussas adducit Festus.

HIPPO, *ōnis*, ἵππων, m. & f. Africæ urbs. *Hippo Regius* appellatur, episcopatu Augustini insignis, qui se alioqui *Tagastanum* fuisse, a *Tagasta* Africæ oppido, scripsit lib. 2 Confessionum. Silius 3, 259 *Tum vaga & antiquis dilectus regibus Hippo.* ¶ 2. Est & *Hippo Diarrhytus*, f. *Zarrythus* colonia Romana in Africa propria, quæ distinguitur ab urbe Numidiæ, Hippone Regio, de quo jam diximus. Plin. 9 epist. 33. Adde avunculum 9, 8. Ab utraque

¶ Hipponensis, *e*, adject. ut, *Hipponensis colonia*, Plin. 9 epist. 33. *Præsul Hipponensis*, Augustinus est. Additur tamen discriminis aliquando nota, ut Augustin. epist. 60 *Regionem Hipponensium Regiorum* dixit.

Hippocamelus, vide supra *Camelus.*

HIPPOCAMPTVS, *i*, m. ἱππόκαμπτος, avicula quædam est Hesychio, Varino *passerculus.*

HIPPOCAMPVS, *i*, m. & Hippocampe, *es*, f. ἱππόκαμπη & ἱππόκαμπος, equus marinus flexu in piscis caudam desinens, Diosc. 2, 3; Plin. 32, 11; Nonio 2, 397. Est autem *Hippocampus* piscículus marinus, capite & juba equum æmulante, cauda vero erucas, die raupe. Nomen ab utraque figura factum est: ἵππος *equus*, κάμπη *eruca* significat, cujusmodi est cauda hippocampi: Germanice interpretari liceat, ein meer-pferd. Inde *caballionem marinum* quidam nuncupant; piscículus est non edulis, nec ipsis etiam piscibus aliis: ejus tamen in medicina usus. v. Plin. 32, 5 & 9. Id. 36, 5 inter Scopæ artificis opera ex marmore refert *Nereides supra delphinos & cete & hippocampos sedentes.* Effigiem ejus in nummis exhibet Spanh. diss. 4 p. 175. ¶ 2. Lucilio *Hippocampus* scutica est; *Transverso ordine posuit hippocampi elephanto armillos.*

¶ Hippocampīnus, *a, um*, adj. ut, *Hippocampinus civis*, Plin. 32, 7. Hippocentaurus, vide supra *Centaurus.*

HIPPOCLĪDES, *is*, m. Ἱπποκλείδης, Tisandri filius, adagii auctor: *Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ, Non est curæ Hippoclidi*, vel, *non curat Hippoclides.* Eo usus Lucianus est Philopatr. extremo, vel qui alius ejus Dialogi auctor est ex Herod. l. 6.

HIPPŎCŌMVS, *i*, m. ἱπποκόμος, equiso: sic dictus ab equis curandis, ein stallknecht, stallmeister, Pollux 1, 10 & 11. Theod. Cod. l. 8 tit. 5 *Hippocomorum sagum usurpare.*

¶ Archippŏcōmus, *i*, m. ἀρχιππόκομος, ein ober-stallmeister.

HIPPŌCOON, *ontis*, m. notus ex venatione apri Calydonii, Hygini fab. 173, & in ludis Æneæ, fab. 273. Ovid. Met. 8, 314 *Et quos Hippocoon antiquis misit Amyclis.*

¶ Hippocoum, *i*, n. vinum ex insula Coo dictum ab agro generoso, cui nomen est Hippo. Festus.

HIPPŎCRĂTES, *is*, m. medicorum princeps, medicinam diu neglectam in lucem revocavit. Floruit post bellum Trojanum, Democriti & Pythagoræ temporibus. Huic tribuitur, Πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον, hoc est, *Omne multum vel nimium, naturæ inimicum est*, zu viel ist ungesund. ¶ 2. Fuit & alius quidam *Hippocrates*, Atheniensis, cujus liberi, Telesippus, Demophoon, & Pericles nominati, a Comicis exagitantur, & ridentur, ut stolidi, inertes, stupidi. Decessit initio belli Peloponnesiaci, quo tempore Cous ille vates vix annorum fuit triginta, ut verisimile non fiat, liberos ejus Athenis incessi solitos, tanquam cerritos. v. Voss. 2 Inst. Orat. p. 303.

¶ Hippocrăticus, *a, um*, adject. Prudent. Romano v. 496 *Nam mitiores sunt manus medentium, Lanicna quando sevit Hippocratica?* Vbi *Lanienam Hippocraticam* medicorum sectiones vocat, cum carnes putridas recidunt. Sequitur etiam quasi interpretatio quædam: *Vivum fecatur viscus, & recens cruor Scalpella tingit, dum putredo abraditur.* Simili ratione S. Hieronymus *Hippocratica vincula* elegantissime dixit, quibus phrenerici recuperandæ sanitatis caussa constringuntur. Ita enim adversus Vigilantium scribit: *Gallia*, inquit, *vernaculum hostem sustinent, & hominem moti capitis atque Hippocraticis vinculis alligandum, sedentem cernunt in Ecclesia.*

HIPPŎCRĒNE, *es*, f. fons Musarum in Bœotia, qui *Caballinus* Persio in proœmio dicitur: propterea, quod ungula Pegasi equi factus fingitur. Ovid. Fast. 5, 7 *Fontes Aganippidos Hippocrenes.*

¶ Hippocrēnæus, *a, um*, adj. Poëta anonymus de Laudibus Herculis v. 5 *Hippocrenæos victorem insistere fontes.*

¶ Hippocrenisātus, *a, um*, cum vulgo Smetius & Savaro in Sidonii carm. 22, 81 legunt: sed Sirmondus & Wowerus ex melioribus libris *Hic & crinisatas jungebat Pegasus alas.* Quasi ex ipsis Pegasi crinibus natas.

HIPPŎDĂMANTIVS, *a, um*, adj. ut, *Vinum hippodamantium*, inter transmarina, Plin. 14, 7.

HIPPŎDĂME, *es*, f. & Hippodamia, *æ*, f. Oenomai regis Elidis & Pisarum filia, eximia pulchritudine, & ob id multis petita procis. Quibus hanc legem pater dixit, ut curule certamen secum inirent, victor Hippodamia potiretur, victi morerentur. Superatis vero occisisque XIII adolescentibus, tandem victus a Pelope est. Virg. Georg. 2, 7 *Hippodameque humeroque Pelops insignis eburno.* Propert. 1, 2, 20 *Avecta externis Hippodamia rotis.* Id. l. 1. eleg. 8, 35 *Dotatæ regnum vetus Hippodamiæ.* vide & Pausan. lib. 6, Hyginum fab. 84, &, qui inprimis hanc fabulam illustravit, Ian. Parrhas. in Claud. de rap. Proserp. ¶ 2. Fuit & alia puella hoc nomine, quam Achilles expugnato Lyrnesso oppido secum abduxit, quæ a patre *Brisa Briseis* poëtis appellatur. ¶ 3. Et alia Pirithoi uxor, de qua Ovid. Met. 12, 210.

HIPPŌDRŎMVS, *i*, m. ἱππόδρομος, locus certaminis equestris, ein renn-platz, eine siech-bahn. Plaut. Bacch. 3, 3, 27 *De hippodromo & palæstra ubi revenisses domum.* Martial. 12 epigr. 50 *Pulvereum fugax hippodromon.* In privatis quoque villis *Hippodromus.* v. Plin. 5 epist. 6.

HIPPOGLOSSVM, *i*, n. ἱππόγλωσσον, Itali eam herbam *Bis linguam* vocant, zungenkraut. ¶ 2. Plin. 27, 11 pr. *Hippoglossam* muliebri genere dixit.

¶ Hippŏglottion, *i*, n. ἱππογλώττιον, genus lauri, Plin. 15, 30.

Hippŏlapathum, vide infra *Lapathum.*

HIPPŎLŸTE, *es*, f. Ἱππολύτη, Amazonum regina, quam Hercules prælio superatam & captivam Thesco uxorem dedit. v. Hygini fab. 30 & 163; & Virg. Æn. 11, 661.

¶ Hippŏlytus, *i*, m. Ἱππόλυτος, Thesei & Hippolytæ Amazonis filius, ab equis, perturbatis lapsu præcipiti phocarum ex litore in mare, discerptus, & ab Æsculapio in vitam revocatus, qua occasione *Virbius*

dictus

dictus fuit *his vir.* v. Lactant. 1, 17, & ibi Gall. p. 94. De hoc extant Euripidis & Senecæ Tragœdiæ, ejus nomine inscriptæ.

HIPPŌMĂCHVS, *i*, m. ἱππομαχίς, pugil, qui, cum discipulus specimen exhiberet artis, plausum & judicium populi repudiavit. Ælian. H. V. 2, 6. Adde τῷ, 8, ubi tibicen vocatur.

HIPPŌMĂNES, *ippemanès*, ab ἵππος & μανία. De quo & quid sit, varia tradunt auctores. Columella generaliter de eo loquitur, & venenum quidem & medicamentum amatorium (& sane inter philtra *Himnientium dulcedinem, Hippomanes* circumscribens, vetus Poeta Lævius numerat, cujus versus paullo ante in *Himnus* retulimus:) esse declarat, sed quid sit illud, non adjicit: sic appellatum scribit tamen, quod equinæ cupidini amorem similem accendat. Locus Columellæ est 6, 27. Aristotel. lib. 6 de Animal. & Plinius 8, 42; & 28, 10 nunc liquorem, nunc caruncu lam, ac idem modo, modo diversum faciunt. Etiam Virgilius sibi non constat. Alibi enim liquorem virosum tradit, ut Georg. 3, 281 *Hinc demum Hippomanes, vero quod nomine dicunt Pastores, lentum destillat ab inguine virus, Hippomanes, quod sæpe malæ legere novercæ.* Alibi facit caruncu lam teneram in fronte pulli equini, recens editi, quam genitrix illico devorat, aut partum ad ubera non admittit. Nam Æneid. 4, 515 scribit: *Quæritur & nascentis equi de fronte revulsus, Et matri præreptus amor.* v. Ælianum H. A. 3, 17, ubi Hippomanes appellat Γυναικὰς ἐρωτικὰς, τὸ ἐπὶ τῷ μετώπῳ σαρκίον. Et lib. 14, 22 nonnullos in fronte istam caruncu lam, alios ad lumbos, ad genitalia alios adhærescere opinari scribit: ubi plura vide. Theocrito herba est, qua gustata, equi in furias agantur, quemadmodum & Hesiodo. Theocritus in Pharmaceutria verba facit: Ἱππομανὲς φυτόν ἐστι παῦ Ἀρκάσι, τῷ ὀ ἐπὶ πᾶσαι, Καὶ πῶλοι μαίνονται ἀν' ὤρεα, καὶ δοαὶ ἵπποι. Hoc est, *Hippomanes planta est apud Arcadas, ex qua pulli & equi omnes per montes insania correpti, rabiosi feruntur.* Theophrasto vero lib. 9 Hist. Plant. confectio quædam, quæ apud Arcadas in urbe Ægæa ex tithymalo herba præparetur, eo nomine venit. Erouckh. ad Tib. 2, 4, 58 scribit, se auctoritate Io. Pierii Valeriani permotum Hierogl. 4, 24, credere, *Hippomanes* esse substantivum tribus rebus commune, quæ in eandem furoris efficaciam conveniunt. Notare enim 1. virus, quod equæ in libidinem concitatæ e locis emittunt. 2. Caruncu lam in fronte pullorum &c. 3. Herbam Theocriti. Indignatur deinde in eos, qui veteres inconstantiæ arguant &c. quorum sapientia sit, nihil scire velle. Tangere viderur Bælium, cujus est Dictionario Critico subjuncta erudita de Hippomane disputatio. ¶ 2. Inde ἱπομανῶν dicebantur proverbiali convicio fœminæ circa Venerem intemperantes, ac libidine præter modum prurientes. v. Erasm. in Adag.

HIPPŌMĂRATHRVM, *i*, n. ἱππομάραθρον, feniculum silvestre. Plin. 20, 23, roß-fenchel, pferde-gift. Gustu est acriore & procerius, *Myrsineum* vocant etiam aliqui. Matthiolus.

HIPPŌMĔNES, *is*, m. Megari filius, ex progenie Neptuni, qui Atalantam, Schœnei regis in Scyro filiam, cum qua in cursus certamen descenderat, & dolo vicit & conjugem obtinuit. v. Ovid. Met. 10 fab. 14, & Ælian. 13, 1. ¶ 2. Adagium: *Magis impius Hippomenes;* inde ortum est, quod Hippomenes, Athenien sium princeps, Limonem filiam, in adulterio deprehensam, equo feroci & famelico præbuit absumendam. Qua de re Ovid. Ibis v. 459, & Erasm. in Adag.

HIPPON, *ōnis*, urbs, vid. supra *Hippo.* ¶ 2. *Hippon*, philosophus a Cratete exagitatus in Panoptis Aristoph. Inter atheos eum refert Ælianus V. H. 2, 31. Hippon, Diagoras, Herostratus, insensa Diis nomina congregantur ab eodem 6, 11 H. A.

HIPPONA, *æ*, f. ἱππώνη, Dea equorum, quam stabularii colebant. Scribitur & *Epona.* Juvenal. 8, 157 *Iurat Hipponam, & facies olida ad præsepia pictas.* Sed hæc corruptorum Codicum lectio. In melioribus tam editis, quam manuscriptis ita legitur: *Solam Eponam, & facies, &c.* Atque hanc lectionem etiam Vetus Scholiastes agnoscit. Nam ad illa verba *Solam Eponam*, hæc notat: *Quia multo est qui consulitur, Epona Dea mulionum.* Apul. 3 p. 141 *Pilæ mediæ quæ trabes stabuli sustinebat, in ipso fere meditullio Eponæ Deæ simulacrum præsidens ædiculæ.* Tertull. in Apolog. c. 16, item Minutius Felix c. 28, 8. Vetus Inscriptio: DEÆ EPONÆ MANLIVS RESTIO. Prudent. Apoth. v. 197 *Nemo Cloacinæ aut Eponæ super astra deabus, Dat solium, quamvis olidum perfolvat acerram.* Valeat igitur commentitia *Hippona*, & in ejus locum succedat *Ἔπῶνα*, quam probat etiam Turn. 24, 4. Plutarchus de hac Dea in Parallelis ex Agesilai 3 Italicorum p. 312 ita exponit, ut Græca a Xylandro versa sunt: *Fulvius*, inquit, *Stella a mulieribus animo alieno cum equa habuit rem: ea suo tempore filiam edidit perpulchram, cui pater Iponæ nomen indidit. Atque hæc Dea est, equorum procurationem gerens.* Quamvis vero hæc ita a doctis vitis censeantur; facit tamen nummus antiquus apud Seguinum p. 12, ut non omnem *Hipponæ*, diserte ibi expressæ, abjiciamus mentionem. Add. Int. ad Tertull. apol. c. 16.

HIPPŌNAX, *actis*, m. ἱππώναξ, auctor carminis maledici, a quo *Iambicum Hipponacteum*, quod & *Scazon* dicitur; quod ex Iambo in Spondeum desinat, quo fit, ut impari gradu incedat. Ideo autem Spondeum pro Iambo subituit Poëta, ut gravius feriret, ac ferrum veluti in vulnere relinqueret, ut Dionysius Halicarnass. tradit. Unde Scaliger in Nemes. de Hipponacte: *Qui claudicante fortius currit pede. Sane quanta vis horum ejus carminum fuerit, testis Lycambes socer est, quem suis versibus ad restim adegit.* Sed hæc de *Archilocho* narrantur, de quo supra. Hunc Scaliger confundit cum *Hipponacte*, cui notabilis fœditas vultus erat, quamobrem sculptorès Bupalus & Anthermus (*Anthenis* al. vel *Athenis*, ubi de illo agimus) imaginem ejus propofuere ridentium circulis; ideoque in eos, non in Lycambem, Hipponax amaritudinem carminum distrinxit in tantum, ut credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse. v. Plin. 36, 5 pr. & supra *Bupalus.* v. *Orodecides.* Tribuit & hunc versum Hipponacti Stobæus: Χρόνος δὲ φευγέτω σε μηδὲ ἐς ἀγρός, id est, *Tempus ne ullum elabatur tibi otiosum.*

¶ Hippōnactēus, *a, um*, adj. ut, *Carmen Hipponacteum*, de quo paullo ante. Duplicis hoc generis fuit: Primo, cum in Senario Iambico ultimus Iambus in Spondeum convertitur, quale illud Catulli est ep. 39 *Nam risu inepto res ineptior nulla est.* Deinde, cum Senario Iambico trisyllabum ex prima brevi, & duabus longis, quod antibacchium constituit, adjungitur. Tale illud ejusdem Catulli epigr. 25 *Cynæde Thalle mollior cuniculi capillo.* v. Terentianum Maurum, qui hoc metri genere vetustos Comicos usos observar. Cic. Fam. 7, 23 *Hipponacteum præconium*; pro conviciis, sive maledico carmine & satira dixit, quod eo in genere Hipponax diligens fuit.

Hipponensis, vide supra *Hippo.*

HIPPONŌMVS, *i*, m. ἱπποννόμος, a νέμω *pasco*, pastor equorum, ein pferde hirte, apud Plinium.

HIPPŌPF, *es*, f. ἱππόπη, herba nonnullis eadem, quæ *Hippophaës*, Plin. 22, 12.

HIPPOPĔRA, *æ*, f. ἱππόπηρα, sacculi genus, quod imponebatur equorum lumbis ad utilia portanda, ein watt-sack, fell eisen, sattel taſche. Seneca epist. 87 *M. Cato Censorius cantherio vehebatur, & hipoperis quidem impositis, ut secum utilia portaret.* Horatius *manticam* appeliat sat. 6, 105 *Nunc mihi curto Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum: Mantica cui lumbos onere ulceret, atque equi armos.*

HIPPŌPHAES, sive Hippophyes, *is*, f. frutex, quo fullones utuntur ad interpolandas vestes, die diſtel zu karterſuchen. v. Marc. Emp. c. 30, & Plin. 21, 15; & 22, 12, ubi & de aliis ejus usibus in re medica.

HIPPOPHAESTVM, *i*, n. ἱππόφαιστον, itidem spina fullonia, Dioſc. 4 c. 163; & Plin. 16.

HIPPOPHEON, *i*, n. herba, alias *Epithymum*, filzkraut. Plin. 26, 8.

HIPPŌPHŌBAS, *ădis*, f. ἱπποφοβάς, herba magica, quam equæ præcipue cavent & averſantur, Plin. 24, 17. Al. *Hippophobas.*

HIPPŌPŌDES, *um*, ἱππόποδες, indigenæ in insulis Scythicis, qui humana usque ad vestigium forma, in equinos pedes desinunt. Solin. c. 30; Plin. 4, 13; Mela 3, 6. A celeri cursu forte hæc fabula.

HIPPŌPŌTĂMVS, *i*, m. ἱπποπόταμος, belua immanis, in Nilo & Gange, ungulas habens bubulas, jubam & dorsum equino simile, dentes apri, ein waſſer-pferd, meer-roß. v. Mela 1, 5. Plin. 8, 5 & 26; 32, 10 & 11. Hebræorum *Behemoth* apud Hiobum 40, 20 de Hippopotamo exponit Sam. Bochartus Hierozoico 2, 5, 15. Sed non tam equi, quam porci, vituli & bovis figuram capite refert. vide cum primis Ludolfi Hist. Æthiopicam, qua depictum Hippopotamum, pluribusque verbis descriptum exhibet, & C. Schotti Phys. Cur. 8, 40. vid. præsertim Spanh. diss. 4 p. 172, qui etiam p. 174 distinguendum docet ab *Hippocampo.* Quamobrem modo *porcum*, modo *bovem marinum* vocant Byzantini. De summa hujus animalis solertia & fugacitate adde Amm. Marcellin. 22, 15. Apud Ægyptios symbolice, *Hippopotamus* injustum & ingratum hominem designabat. Hippopotami enim, ut coire possint cum matribus, parentes necant. vide Horapollinem Hieroglyph. 1, 56. Aristotel. Hist. Animal. 2, 7. Plutarch. de Solertia animal. itemque de Iside.

HIPPŌSĔLĪNVM, *i*, n. ἱππόσελινον, herba de apiorum genere; grandius nimirum, quod *Levisticum* vulgo vocant, lieb-stöckel. Matthiolus. conf. Plin. 20, 11.

HIPPŌTĂDES, *æ*, m. dicitur Æolus ventorum rex, propterea, quod esset Hippotæ Trojani ex Segesta filia nepos. Ovid. Met. 4, 663 *Clausit at Hippotades æterno carcere ventos.* conf. & 11, 431; & Virg. Æn. 11, 674.

HIPPŌTŌTAE, *arum*, m. ἱπποτοξόται, sagittarii equestres, reisige schützen, apud Cæsar. de B. Civ. 3, 4; & Hirtium de B. Afric. c. 19.

HIPPŪRIS, *idis*, f. ἱππούρις, latine *equisetum* dicitur, roß-schwantz, kannen-kraut. vide supra *Equisetum*, & Plin. 26, 13; Dioſc. 4, 4, 8.

HIPPŪRVS, *i*, m. ἵππουρος, inter pisces, Ovid. hal. 95. Plin. 32, 11, & 9, 16.

HIPPVS, *i*, m. ἵππος, *equus*, etiam piscis, Plin. 32, 11. vid. *Hippi.*

HIR, vola manus, ex græco χὴρ, forte, die flache in der hand. Cic. de Fin. 2, 8 *Quibus vinum defusum e pleno sit, hir, sipho, ut ait Lucilius, nihil desit. Hir*, inquit Scalig. in Conject. est vola manus, & qui vinum furtim deplent, ut gustent, solent id vola manus haurire.

HIRA, *æ*, f. intestinum, quod jejunum dicitur, epati proximum; sic dictum, quod semper vacuum sit. *Hiram* autem a veteribus dictum, Macrobius indicat in Somnium Scipionis 1, 6 *Præcipuam intestinorum, quod cibi retrimenta deducit.* Græci ἐγκόλιον vocant, der ledige darm. v. Festum & Taubmann. ad Plaut. Cure. 2, 1, 23. Hinc & diminutivum *Hilla*, de qua supra seorsim. Nam, ut Festus notat, *Hira diminutive dicitur hilla, quam Græci dicunt νῆστιν.*

Hircania, Hircani, vide *Hyrcania.*

HIRCVS, *i*, m. vir gregis caprini, caprarum admissarius, ein beck. Virg. Georg. 2, 395 *Et ductus cornu stabit sacer hircus ad aram.* Antiquis etiam *Hirquus* scribebatur. Et ipsum illud Virg. ecl. 3, 8 *Transversa tuentibus hirquis*, ad virum capellarum fructum libidinis invidentem pastoribus non male refertur. *Hircum mulgere, Τράγον ἀμέλγειν*, de conatu absurdo proverbialiter dicitur. Virgil. ecl. 3, 91 *Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos. Ofere hircum*, Hor. 1 sat. 2, 27; & sat. 4, 92. ¶ 2. Nam & fœtorem cum sub alis, *gravem hircum* dixit idem Horatius epod. 12, 5. Et Ovid. de Arte Am. 1, 522 *Nec ledant nares virque paterque gregis.* ¶ 3. Oris quoque fœtorem hoc nomine venire voluit Cujac. obs. 11, 10, & probat Bynckersh. obs. 3, 23. Sed neuter satis probat. ¶ 4. Aliud est *hirquus* angulus oculi, de quo f. l.

¶ Hirquitalli, & Hirquitallire dicuntur, sub quorum alis hircus excubat, ut Horatius d. l. Epod. loqui solet, sive, qui ex alarum fudore male olent, & qui vocem crassiorem & inæquabilem edere incipiunt. Censorinus de die natali c. 14 *In secunda hebdomade, vel incipiente tertia, vocem crassiorem & inæquabilem fieri*, (ait Solon,) *quod Aristoteles appellat τραγίζειν, antiqui nostri* Hirquitallire; *Et inde ipsos putant* Hirquitallos *appellari, quod tum corpus hircum olere incipiat.* Festus tamen *Hirquitallos*, pueros primum ad virilitatem accedentes, non a graveolentia, sed a libidine hircorum dictos putat. v. Gronov. Observ. in Eccles. 8 p. 84.

¶ Hircinus, vel Hirquinus, *a, um*, vom beck, böckin; ut, *Sebum* vel *Sevum hircinum. Hircinis pellibus tecti*us, Plin. 12, 17 extr. *Hirquina barba*, Plaut. Pseud. 4, 2, 12; nam & *Hirquinus* veteres pro *Hircinus* scribebant.

¶ Hircōſus, *a, um*, aliud adj. ſtinckend oder geil wie ein bock; ut, *Senex hircoſus*, Plaut. in Merc. 3, 3, 14.

¶ Hirculus, *i*, m. ein kleiner bock. Aut. Priapej. *Barbatus linit hirculus.* ¶ 2. Herba ſic vocata ab odoris gravitate, qua Celtica adulteratur nardus, Dioſcoridi 1, 7, & Plinio 12, 12, lavendel oder ſpicken, *ſaliunca*, Scaligero. ¶ 3. Muſci ſpecies eſt quibusdam. ¶ 4. Sed *Barbula hirci*, τραγοπώγων, herba alia, bocks-bart.

¶ Hircĭpes, *ĕdis*, hircinos pedes habens, bockfüßig, Mart. Capell. 9.

¶ Hircĭpĭlus, *i*, m. durorum pilorum homo, Feſt. rauch wie ein bock.

¶ Hircocervus, *i*, m. τραγέλαφος, ex hirco & cervo compoſitus. v. Sarisb. 2, 18.

¶ Hircomulgus, *i*, m. unde proverb. *Hircos mulgens ſanguinem ducit*, v. Chiliad.

¶ Cohircinatio, *onis*, f. hircina laſcivia, adfertur ex Apul.

Hirenarcha, vide *Irenarches*.

HIRNEA, *æ*, f. vaſis vinarii genus apud Plaut. Amph. 1, 1, 273. Antiquis *Erneum* vocabatur ex græco ἄρνεον, quod avis figuram haberet. v. Scaligerum in Catalect. ein wein-krug. v. *Irnea*.

¶ Hirnula, *æ*, dim. quidam legunt apud Cic. parad. 1, ubi al. *Vrnula*. Turn. 20, 20.

Hirpex, vide infra *Irpices*.

HIRPI, *orum*, m. pl. haud procul urbe Roma in Faliſcorum agro ſacrificium annuum ad Soractem montem Apollini faciunt, ſuper ambuſtam ligni ſtruem ambulantes. v. Solin. c. 8, & Plin. 7, 2.

¶ Hirpius, *a, um*, adj. ut, *Hirpiæ familiæ*, Plin. l. c.

HIRPĪNI, *orum*, m. pl. populi Samnitum contermini & conſanguinei, in quorum regione colonia Beneventum appellata. v. Plin. 3, 11. In Hirpinis ſpecus eſt, quem qui ingrediuntur, moriuntur. v. ibid. 2, 95. vide & Feſtum in *Irpini*, ubi Hirpinos ab *Irpo*, i. e. *lupo*, quem ducem ſecuti fuerint Samnites, appellatos dicit.

¶ Hirpīnus, *a, um*, adj. ut, *Hirpina pubes*, Silius 8, 570. ¶ 2. *Hirpinus*, equi circenſis nomen apud Iuvenal. 8, 63, & Martial. 3 epigr. 63. v. Lipſ. Centur. 3 epiſt. 26.

Hirquitallio, hirquitallus, vide in *Hircus*.

HIRQVVS, *i*, m. angulus oculi, die ecke oder winckel im auge. Virg. ecl. 3, 8 *Novimus, & qui te, transverſa tuentibus hirquis.* Vbi Servius hypallagen vult eſſe, hoc eſt, oculis in hirquos retortis, ſive *limis*, ubi vid. anſchielen, über ein auge ſehen. Porro *hirqui* ad naſum, ex quibus lacrymæ ſtillant, ῥαντῆρες & πηγαὶ dicuntur, at, qui ad tempora ſunt, παρωτίδια. ¶ 2. Sed *Hirquus* & *Hirquinus*, pro *Hircus*, *Hircinus*, vide ſupra in *Hircus* n. 1, ubi etiam Virgilii locum non male ad caprarum maritum referri diximus.

HIRRIO, *ire*, inquit Feſtus, *garrire, ringere, genus vocis eſt canis rabioſæ*, exprimentis ſcilicet litteram R, ſchnurren, murren. Nonius: *Irritare* (quod veluti frequentativum ab *Hirrio* vid. infra in l.) *tractum a canibus: qui, cum provocantur*, hirriunt. Sidon. 7 ep. 3 *Veluti eſt canibus innatum, ut, etſi non latrant, hirriant tamen.* v. Voſſ. Etym. p. 250.

¶ Hirrītus, *ûs*, m. das gemurre der hunde. Sidon. 9 epiſt. ult. *Prodat hirritu rabiem canino.*

HIRSV̄TVS, *a, um*, quaſi horrens ſetis, horridus, rauh, rauch, zotticht; ut, *Barba hirſuta*, Ovid. Met. 13, 767, ein rauchet, ſtachlichter bart. *Comæ hirſutæ & intonſæ*, Curt. 9, 10, 9. *Caſtaneæ hirſutæ*, Virg. eclog. 7, 53. Propert. 4, 10, 20 *Galea hirſuta comta lupina juba.* Comp. Plin. 21 c. extr. *hirſutior ramis ac foliis.* ¶ 2. Translate, rigidus, ſeverus, ſtreng. Ovid. Triſt. 2, 259 *Sumſerit annales: nihil eſt hirſutius illis.*

¶ Hirſutia, *æ*, f. ſubſt. pro forma hirſuta, die rauhigkeit. Solinus c. 38 (al. 25) *Setarum hirſutiæ nullæ*; & c. 42 *hirſutia pili.*

¶ Hirtus, *a, um*, idem quod *Hirſutus*, rauch, ſtruppicht, bäuriſch; ut, *Hirta ora Bactrianis*, Curt. 4, 13, 5. Ovid. Met. 13, 851 *Barba viros hirtæque decent in corpore ſetæ*, rauhe und grobe haare. Stat. Thebaid. 2, 541 *Hirtaque ſetis terga*, uti Heinſ. legit not. ad Ovid. Metam. 8, 281, vulgo *atra*. Horat. 1 epiſt. 3, 22 *Ingenium non incultum eſt, non turpiter hirtum.* Vbi *Hirtum* vetus Scholiaſtes *ruſticum* interpretatur. *Hirta toga*, Sil. Ital. 1, 610. vid. Drakenb. l. c. *Hirta tunica*, C. Nep. 14, 3, 2. *Hirtæ capellæ*, Virg. Georg. 3, 287, die rauchhärigten ziegen. Prudent. Hippolyto v. 120 *ſpinigeris ſtirpibus hirtus ager.* Compar. Apul. de Herb. c. 71 *Foliis hirtioribus, atque albidis.*

¶ Hirtĭculus, *a, um*, diminut. Gloſſ. gr. lat. δασύπρωκτος, *hirticulus.*

¶ Hirtuōſus, *a, um*, idem quod *Hirtus* vel *Hirſutus*; ut, *Hirtuoſus Deus*, i. e. Pan, Apul. Met. 5 p. 613.

HIRTIVS, aut Hircius, *i*, m. conſul fuit Romæ cum Panſa, quocum ab Antonio cæſus eſt, cum ad liberandum Brutum, Mutinæ obſeſſum, veniſſet, ut Cicero, Dio, & Appianus docent. Hic ille Hirtius eſt, qui librum 8 de bello Cæſaris ſcripſit. Ex cujus præfatione conſtat, eumdem & libellorum eorum, qui de bello Alexandrino & Africano eduntur cum Commentariis Cæſaris, auctorem eſſe. Quamquam Suet. Cæſ. c. 56 ſcribit, dubitatum de iis, Oppiine, an Hirtii eſſent. vid. Lipſ. Elect. 2, 22.

¶ Hirtianus, *a, um*, adj. ut, *Hirtianum jus*, Cic. fam. 9, 18.

Hirtuoſus, hirtus, vide paullo ante in *Hirſutus*.

HĬRV̄DO, *ĭnis*, f. ſanguiſuga, eine egel. Græce βδέλλα, a βδάλλω, *mulgeo*, vel *ſugo*. Horat. in Arte Poëtica v. ult. *Non miſſura cutem, niſi plena cruoris hirudo.* ¶ 2. Cicero ad metaphoram nomen tranſtulit, *plebs miſera hirudo ærarii*, Attic. 1, 16.

HĬRVNDO, *ĭnis*, avis nota, χελιδών, eine ſchwalbe, avis veris prænuncia, ut Ovid. dixit Faſt. 2, 853 *Fallimur, an veris prænuncia venit hirundo?* Inde Horat. 1 epiſt. 7, 12 *Te dulcis amice reviſet Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima*: i. e. ineunte vere. Tempus enim a ſigno deſcribit. De hirundinum in nidulando ſolertia Ariſtot. Hiſt. animal. 9, 7. conf. Plin. 10, 33. Porphyr. lib. 3 de Sacrif. ¶ 2. Sic: *Hirundo una ver non facit*, μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ, eine ſchwalbe macht keinen ſommer. Plura hirundinum genera ſunt: *Domeſticæ*, haus-ſchwalben; *Ruſticæ* vel *agreſtes*, kirſch-ſchwalben; *Ripariæ*, quæ in ripis nidificant, waſſer-ſchwalben; Et *Apodes*, ἄποδες, rein-ſchwalben, oder mauer-ſchwalben.

¶ Hĭrundĭnīnus, *a, um*, ſchwalben-; ut. *Hirundininus ſanguis*, Plin. 30, 14. *Hirundininus nidus*, Plaut. Rud. 3, 1, 6; & Martial. 11 epigr. 19.

¶ Hirundinīna, *æ*, f. ſubſt. herba, quæ & *Hirundinaria*, apud Græcos *Chelidonia*, ſchwalben-kraut. v. Apul. de Herb. c. 73.

¶ Hirundineus, *a, um*, idem quod *Hirundininus*: ut, *Adventus hirundineus*, Sidon. 2 epiſt. 14.

Hiſco, hiſcere, vide *Hio*.

HISPANIA, *æ*, f. prima terrarum in Europa ad occidentem, unde & ab hoc ſitu occidentali *Heſperia* appellata eſt, quod nominis olim Italiæ quoque attributum a Græcis verſus orientem habitantibus, de quo legendus Servius in 1 Æn. Virg. eſt. *Hiſpania* nomen ab rege *Hiſpalo*, & condita ab eo urbe *Hiſpali*, habere volunt, unius literæ mutatione. v. Cluver. Introd. Geograph. 2, 2. Merul. in Hiſpan. Fuit diviſa *Hiſpania* in VLTERIOREM & CITERIOREM. VLTERIOR a Bæti flumine ex parte auſtrali, BÆTICA; pars altera, LVSITANIA, quæ fere *Portugallia* hodie eſt, appellabatur; CITERIOR a *Tarracone*, clariſſima civitate, TARRACONENSIS appellata fuit. Hinc *duas Hiſpanias* Cicero pro lege Manilia, Cæſar de B. Civ. 3, 83 & Liv. 30, 2, & 30 commemorant. v. Plin. 3, 1, & Lipſ. ad Tacitum p. 460. Hodie quoque regnis diſtincta eſt, *Portugalliæ*, *Caſtellæ*, *Legionis*, *Arragoniæ* & *Navarræ*, ut Mariana enumerat de Rebus Hiſp. 1, 4. Vbertatem & fertilitatem Hiſpaniæ multis modis celebrant veteres, Polybius apud Athenæum, Strabo, Diodorus Siculus, Mela, Iuſtinus: usque adeo, ut Latinus Pacatus *terris omnibus terram feliciorem* pronunciet Paneg. Theodoſii c. 4. Sed iſtis laudibus hodie non reſpondet: & Plinius hanc ubertatem ad loca maritima tantum, in fine operis videtur adſtringere: & 3, 1 ad Bæticam inprimis. Quibus de cauſſis a veteri ingenio mutata in tantum, inquiſivere viri eruditi jam olim, qui hoc non ad ſoli vitium, ſed incolarum & agricultorum infrequentiam referunt, quam ex aſſiduis bellis, deinde Maurorum & Iudæorum expulſione, denique ex coloniarum in inſulas & Americam deductione, ortam eſſe exiſtimant. Iuvabit tamen ex Latini Pacati Panegyrico, quem ſupra laudavimus, adſcribere nonnulla, quæ ad alias Hiſpaniæ laudes pertinent: *Hiſpaniæ*, inquit, *quicquid ubique laudatur, aſſurgat. Hæc duriſſimos milites, hæc experientiſſimos duces, hæc facundiſſimos oratores, hæc clariſſimos vates parit: hæc judicum mater, hæc principum eſt. Hæc Trajanum illum, hæc deinceps Hadrianum miſit imperio: huic te* (Theodoſium) *debet imperium, &c.* Græci ab initio vocaverunt *Iberiam* a flumine ejus celebratiſſimo *Ibero*. Lucan. 5, 265 *Duris Hiſpaniæ bellis.*

¶ Hiſpānus, *i*, m. ein Spanier. Liv. 22, 21 *Hiſpanorum inquieta avidaque in novas res ſunt ingenia.* ¶ 2. Adjective, ut apud Martial. 7 epigr. 87 *Hiſpano ſi me Tagus impleat auro.* ¶ 2. *Spanus* pro *Hiſpanus* jam eſt apud veterem Scholiaſten Iuvenalis ſat. 12. vid. Rutgerſ. Var. Lect. 4, 4.

¶ Hiſpāne, adv. Ennius apud Chariſium lib. 2 p. 180 *Hiſpane, non Romane, memoretis loqui me.*

¶ Hiſpanicus, *a, um*, adj. Spaniſch. Suet. Aug. c. 82 *Hiſpanicum verbum.*

¶ Hiſpanienſis, *e*, qui in Hiſpania tantum verſatur, der in Spanien liegt; ut, *Hiſpanienſis exercitus*, hoc eſt, Romanorum, qui in Hiſpania erant cum Prætoribus, Tac. A. 1, 3, 4. Ita *Hiſpanienſem victoriam* Suet. Cæſ. c. 37 & ſeq. dixit, non de Hiſpanis, ſed de Pompeji in Hiſpania copiis, quæ parta eſſet. Martial. epiſtola lib. 12 præfixa ad Priſcum: *De nugis noſtris judices nitore ſepoſito, ne Romam, ſi ita decreveris, non Hiſpanienſem librum mittamus, ſed Hiſpanum.* Nonnulli veterum Grammaticorum appellationes has ita diſtinxerunt, ut Græcos, Hiſpanos, Sardos, Siculos, Corinthios putarent dici, qui in Græcia, Hiſpania, Sardinia, Sicilia & Corinthi nati ſint; Græcienſes, Hiſpanienſes, Sardinienſes, Sicilienſes, Corinthienſes, &c. incolas negotiatoresque Græciæ, Hiſpaniæ, &c. v. Beoald. ad Apul. lib. 10 p. 980. Soſipater Chariſius lib. 1 p. 82 *Cum dicimus Hiſpanus, nomen nationis oſtendimus: cum autem Hiſpanienſis, cognomen eorum, qui provinciam Hiſpaniam incolunt, etſi non Hiſpani.* v. Feſtum in Corinthienſes. Adde Lipſ. in Vell. Pat. 2, 51, 4. Nec tamen perpetuum hoc diſcrimen eſt: ſed *Oceanus Hiſpanienſis* etiam dicitur Plin. 37, 10. *Spuma* (argenti) *Hiſpanienſis*, Id. 33, 6. Hæc autem non ſunt importata, ſed nativa ibidem. Porro, viros quondam Hiſpania celebres & doctos genuit, *Quintilianum, Senecam, Martialem, Silium, Lucanum, &c.* quo reſpexit Latinus ſupra adducto loco.

HISPĬDVS, *a, um*, horridus, hirſutus, uneben, holpricht; ut, *Facies hiſpida*, Horat. 4 od. 10, 5. *Frons hiſpida*, Virg. Æn. 10, 210, ein rauhes angeſicht. Iuvenal. 2, 110 *Hiſpida membra quidem & duræ per brachia ſetæ, Promittunt atrocem animum.* Horat. 2 od. 9, 1 *Imbres nubibus hiſpidos manant in agros.*

¶ Hiſpĭdōſus, *a, um*, barbatus, bärticht. Catull. 16, 10 *Non dico pueris, ſed hiſpidoſis.*

¶ Hiſpĭdo, *are*, rauh machen. Solinus c. 59 *Folium aculeatum ſpinoſis faſtigiis hiſpidatur.*

HISPO, *onis*, Romanum nomen. vid. Burm. ad Quint. 6, 3 p. 563.

HISTER, *ri*, m. Tuſco verbo ludio vocabatur, ein gauckler, Liv. 7, 2. Vnde *Hiſtrio*, de quo mox ſequitur. ¶ 2. Idem eſt ac *Iſter*, die Donau. Salluſtius apud Gellium 10, 7 *Fluminum maximum eſſe Nilum, proxima magnitudine eſſe Hiſtrum* ſcripſit. Addit Gellius l. c. *Hiſtrus quoque in Europa fluit*; adeoque ei *Hiſtrus* idem qui *Iſter*. Plura dabit Drakenb. ad Sil. 1, 326.

HISTON, *ōnis*, legitur apud Varr. R. R. 1, 2 *Si habeas plures in fundo textores, atque inſtitutos hiſtonas.* Si vera eſt lectio, eſt a Gr. ἱςὸς, & textrinam analogia Græca notat. Sed malit vir quidam doctus *hiſtotones* vel *hiſtotonas*, ab ἱςὸς & τείνω, eadem prope ſignificatione, ein weber-ſtul.

HISTŎRIA, *æ*, f. eſt expoſitio rerum geſtarum, ἱςορία, ſic dicta ab ἱςορεῖν, *videre*, quod in ea res geſtæ coram quaſi inſpiciantur, & quod ab iis ſcribi conſuevit, qui ipſi bellis & rebus gerendis interfuiſſent, eine wahrhaftige geſchicht, eine erzehlung. v. Voſſ. de Arte Hiſt. Cic. de Orat. 2, 9 *Hiſtoria eſt teſtis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuncia vetuſtatis.* Idem hiſtoriæ leges has ibidem commemorat: *Nihil dicere falſi: nihil diſſimulare veri: ſine ſuſpicione*

cione vel gratiæ vel simultatis scriberé. In quo & quantum Historia differat ab Annalibus, vide apud Gellium 5, 18; & supra in *Annalis*: Et quomodo differant Historia & Oratio, apud Plinium 5 epist. 8. ¶ 2. *Historiarum* nomine apud Plautum Bacch. 1, 2, 49 etiam Fabulæ veniunt, & quæcunque ad cognitionem antiquitatis pertinent.

¶ Historiŏla, æ, f. dimin. Cathol.

¶ Historĭcus, i, m. subst. ein historien-schreiber. Cic. Topic. c. 20 extr. *Oratores, philosophi, poëtæ, & historici, ex quorum & dictis & scriptis sæpe auctoritas petitur ad faciendam fidem.*

¶ Historicus, a, um, adj. ad historiam pertinens, historisch. Cic. de Clar. Orat. c. 83 *Demochares historiam non tam historico quam oratorio genere perscripsit.* Et Ovid. Amor. 3, 12, 42 *Obligat historica nec sua verba fide.*

¶ Historice, es, f. ἱστορική, Grammatices pars, quæ in enarratione factorum occupatur, Quintiliano dicitur 1, 9 pr.

¶ Historice, adv. Vitruv. 6, 10 *Atlas historice formatur, sustinens mundum.*

¶ Historiālis, e, Plin. 16, 33 de Cupresso: *Trahitur etiam in picturas opere historiali*, h. e, figuras & ipsa adeo facta repræsentante statuarum instar. Harduinus *topiario* malit.

¶ Historialiter, adv. idem. Auctor commentarii in Apocalysin, qui Ambrosius creditur, c. 21 pr. *Quicquid de innovatione cœli & terræ dictum est, & historialiter intelligendum est & spiritualiter.*

¶ Historiārium, i, n. ein historien-buch. Titulus libri cujusdam: *Rustici Elpidii Historiarium novi Testamenti.* v. Barth. Adv. 26, 9.

¶ Historiographus, i, m. ein geschicht-schreiber, in censum posteriorum Latinitatis referri debet. Ambrosius epist. 42 princ. *Josephus Historiographus.* Capitolini, Hieronymi, Orosii, Fulgentii exempla Curis Posterioribus proposita sunt a Cellario p. 175.

¶ Philistoricus, i, m amator historiarum. Theodulfus Carminum 2, 67 *Inde philistoricus Daniel est totius orbis.*

Polyhistor, ŏris, vide infra seorsim.

Histria, Histricus, vide *Istria, Histrio.*

HISTRIO, ōnis, m. a verbo Tusco *Hister*, quo *Ludio* significabatur. Liv. 7, 2 *Accepta itaque res* (Ludi scenici) *sæpiusque usurpando excitata vernaculis artificibus, quia HISTER Tusco verbo LVDIO vocabatur, nomen HISTRIONIBVS inditum.* Festus ab *Histria* regione, ex qua primum venerunt, sic appellatos asserit. Verum prius etiam Plutarcho placet. Est vero personatus in scena voce gestuque fabularum actor, ein gaucklet, comödiant. Cic. in Parad. 3 *Exsibilatur & explauditur histrio, si paullum se movit extra numerum &c.* Imo & flagris coercitos, qui male egissent partes, Lucianus testatur de mercede conducto p. 374. Sed id Augustus sustulit, non penitus tamen: nam intra ludos & scenam tantum id vetuit fieri. v. Suet. ejus vita c. 45, item c. 5 extr. & ibi Casaubon. itemque Plautinos interpreres Trin. 3, 2, 82. Demosthenes: ὑποκριτὰς οὐ κοίνων ἐκ τῆς φωνῆς, τὰς δὲ ὄψεις ἐκ τῆς γνωμῆς. *Histriones e voce judicare par est, oratores vero e mente.* Histriones celebres fuerunt *Roscius & Æsopus.* Cic. de Orat. 1, 61.

¶ Histriōnia, æ, f. ars histrionum, comödianten-profession. *Histrioniam facere*, Plautus dixit prolog. Amph. v. 90 pro exercere. Petronius in Fragm. p. 673 *Totus mundus exercet histrioniam.* Idem c. 5 *histrionice additus*, ein comödiant. conf. Sen. Declam. 9, 2.

¶ Histrionicus, a, um, gaucklerisch, comödianten-haftig; ut, Capitolin. in Vero 8 extr. *Ut videretur bellum non Parthicum, sed histrionicum confecisse.* Lamprid. in Elag. 12 *Ad præfecturam prætorii saltatorem, qui histrionicam fecerat, adscivit.*

¶ Histrionālis, e, idem; ut, *Histrionale studium:* Tac. Ann. 1, 16 *Pescennius quidam, dux olim theatralium operarum, miscre cœtus histrionali studio ductus.* Et auctor dialogi de caussis corr. eloq. c. 29 *histrionalis favor.*

¶ Histrĭcus, a, um, idem; ut, *Imperator histricus*, qui histrionico cœtui præfectus est, apud Plaut. in Pœnuli prologo v. 4. *Decor histricus* apud Apulejum; in quibus ad originem histrionum racite alludit. Tradit enim Festus, eos ex *Histria* primum venisse, atque inde quoque accepisse nomen.

Histrix, Histrus, vide *Hystrix, Hister.*

HITTIO, *hittire*, proprium canum, vestigia indagantium cum aliqua vocis nictatione, ut exponit Scalig. ad Festum, schnopern. Vet. Gloss. *Hittio, ἰχνέω.* Factum autem ab *Hittus*; quod in Gloss. exponitur φωνὴ κυνός.

Hiulcus, hiulce, hiulco, vide *Hio.*

Hodie, hodieque, hodiernus, vide *Dies.*

HŎDOS, i, f. gr. ἡ ὁδός, via, iter, ordo, der weg, die reise, ordnung. Hinc

¶ Hŏdēgĕta, æ, m. ὁδηγητής, qui & ὁδηγός, viæ dux, ein wegweiser; sicut ὁδηγία, viæ ductus, die wegweisung, apud Suidam.

¶ Hodidŏcos, vel Hodœdocos, i, m. ὁδοιδόκος, latro atque obsessor viarum, Fest. ab ὁδός & δοκεῖν *tenere*, ein strassen-räuber, schnapphan, buschklopfer.

¶ Hodœpŏrĭcum, i, n. ὁδοιπορικόν, itinerarium, eine reisebeschreibung, ab ὁδοιπόρος *viator.*

Composita cum præposit. &c.

¶ Epănŏdos, i, ἐπάνοδος, regressio est ad eandem vocem diversum quiddam in partibus per πρόληψιν significans: ut Virgil. Æn. 2, 434 *divellimur inde Ithitus & Pelias mecum, quorum Ithitus ævo Iam gravior, &c.* It. *Vicerunt Romani, mari Carthaginenses, terræ Gallos.* Ponitur interdum pro *conclusione*, quia qui refert capita, de quibus se acturum promiserat, is ad principium revertitur. Hermog. ¶ 2. Aliis πλοκὴ appellatur, quam Cicero *Translationem* videtur vocare, cum idem verbum crebrius ponitur: ut, *Qui in vita nihil habet jucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere.*

¶ Episŏdion, i, n. ἐπεισόδιον, Digressio, sive id, quod dramati præter fabulæ argumentum infertur, excitandi risus gratia: & abusive, quicquid a proposito alienum est, & ad negotium, de quo agitur, proprie non pertinet, ein nebenwerck. In carmine Epico est actio adjecticia apta & necessaria quadam connexione cum actione primaria conjuncta. v. Petr. Mambrun de Carm. Epico p. 186 sqq.

¶ Euhŏdia, æ, f. εὐοδία, prosperum iter, prosperitas, gute reise, glücklicher fortgang. Tertull. ad Scapul. c. 4 *Euhodiæ procurator.*

¶ Exŏdus, i, f. ἔξοδος, exitus, der ausgang, ausgus. Hoc nomen secundus liber Moysis ex ea caussa accepit, quia *exitum ab Ægypto vel egressum populi Israel digerit*, Isidor. 6, 2. Sic Tertull. adv. Judæos c. 11 *Moyses ante nunciabat in Exodo.*

¶ Exŏdium, i, n. ἔξοδιον, ab ἔξω τῆς ὁδῆς, i. e. *extra viam*, der ausgang, das ende; ut, *Exodium vitæ*, Varro apud Nonium 10, 11. *Quod caperas in via navrare, ad exodium ducas*, idem ibid. führe es aus, etzehle es bis zum ende. Festus etiam per *exitum* exponit. ¶ 2. *Exodia* erant ridicula versibus intexta & Atellanis conserta, quæ quod penitus extra fabulam essent, nomen acceperunt, das possenspiel; ut, *Exodium Atellanicum* Suet. Tib. c. 45, & *scenicum exodium*, Id. Domit. c. 10. Et Livius 7, 2 *Postquam lege hac fabularum ab risu ac soluto joco res avocabatur, & ludus in artem paullatim verterat, juventus histrionibus fabulam ut actu relicto, ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactare cœpit, quæ inde exodia postea appellata, consertaque fabellis potissimum Atellanis sunt, &c.* Verus Scholiastes ad illud Iuvenal. 3, 174. Tandemque redit ad pulpita notum Exodium: *Exodiarius*, inquit, *apud veteres in fine intrabat, quod ridiculus foret: ut quicquid lacrymarum ac tristitiæ cepissent ex Tragicis affectibus, hujus spectaculi risus detergeret. Hujus & Lucilius meminit*, principio exitus dignus exodiumque sequitur. Hæc ille. Iterum Iuvenal. 6, 71 *Vrbicus exodio risum movet Atellanæ.*

¶ Exodiārius, i, m. qui exodium fabulæ affert, der possenreisser, pickelhering. Vide Scholiasten Iuvenalis modo in *Exodium* productum: & Ammian. Marc. 28, 4 cum not. Vales.

MĔTHŎDVS, i, f. μεθόδος, via compendiaria docendi, qualem monstrat Dialectica, eine kurtze und richtige lehr-art. vid. Scalig. Lect. Auson. 2, 20 pr.

¶ Methodice, es, vel Methodica, æ, f. μεθοδική, pars Grammatices rationem loquendi complectens, Quintil. 1, 15. ¶ 2. Certa medendi ratio v. Isidor. 4, 4.

¶ Methodicus, i, m. subst. Medicorum secta. Celsus Proœmio: *Methodici seculi nostri contendunt &c.* conf. Isidor. 4, 4. Nam

¶ Methodicus, a, um, adj. generatim dici potest, quicunque certam formam & rationem docendi, curandi &c. servat, nec tumultuarie rem gerit.

¶ Methodium, i, n. μεθόδιον, fictio, ludificatio, ein ranck, possen. Petron. c. 16 *Trimalchio ejusmodi methodio lætus.*

¶ Amethŏdus, ἀμέθοδος, non servans ordinis, Bud.

¶ Periodus, vel Perihodos, i, f. περίοδος, proprie ambitus, circuitus, der umweg, umschweif. ¶ 2. *Periodus* in oratione est verbis circumscripta Sententia, ein absatz der rede. *Ambitum, circuitum, comprehensionem, continuationem, circumscriptionem*, Cicero vocat, ut observatum Quintiliano 9, 4 p. 867. Burm. Periodi partes, *commata* dicuntur & *Cola.* Vide suo loco Festum; & Quintil. l. c. & Isidor. 2, 18. Periodi aliæ sunt bimembres, aliæ trimembres, ac sic deinceps. ¶ 2. Sunt & temporum, regnorum, morborum, &c. *Periodi.* Sic *Fatales Imperiorum periodi* h. e. tempus destinatum a Deo cuique imperio, &c. Sic Astronomis & chronologis periodus est, ein gewisser zeit-begrif. ¶ 3. In gymnicis certaminibus *periodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit, a circumitu eorum spectaculorum*, Festus.

¶ Periodĭcus, a, um, περιοδικός, abwechselnd, das zu gewisser zeit kömmt; ut, *Febres Periodicæ*, Plin. 20, 3.

¶ Periodeuta, æ, m. περιοδευτής, medicus circulator, ein landstreicher, Quackalber, Modest. ICt. l. 6 § 1 ff. de excusat.

¶ Synŏdus, i, f. σύνοδος, conventus, eine versammlung, præcipue episcoporum vel ecclesiasticorum, eine geistliche zusammenkunft. Lege 23 C. Th. de episc. *Locis suis a suæ diœceseos synodis audiantur.* Et Ammian. 15, 7 de Athanasio: *Synodus, ut appellant, removit a sacramento quod obtinebat.* conf. lib. 21, 16. Et Fortun. Marc. 4, 385 *Ulterius synodo neque se permiscuit insons.*

¶ Synodia, æ, f. συνοδία, conventus, congressus, eine versammlung, apud Cic. ad Attic. l. 10 epist. 7 *Injecta mihi spes est, velle mecum Ser. Sulpitium colloqui. Si vir esse volet, præclara synodia: Sin autem, erimus nos qui solemus.* Melioribus libris Græce scriptum συνοδίαν, non Latinis litteris.

¶ Synodĭcus, a, um, συνοδικός, zur versammlung gehörig; ut, *Consultationes synodicæ*, apud Hieronymum. Et apud Firmicum 3, 6 *Synodica luna*, quæ est in conjunctione, der neue mond.

¶ Synodālis, e, idem; ut, *Synodalis conventus.*

¶ Synodītes, æ, συνοδίτης, comes viæ, ein reisegefehrte. Item Monachus sive cœnobita, ein cell-bruder. L. 57 Cod. Th. de appellat. *Nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam, quos Synodilas vocant, liceat &c.*

Hœdus, &c. vide supra *Hœdus.*

HOI, heu, interjectio plorantis, Ter. Eun. 4, 4, 48. Scribitur & *oi*, ibidem.

HOLCE, es, f. ἕλκη ab ἕλκω, *traho*, pondus, das gewicht. Fannius de Ponderibus v. 19.

¶ Holcas, ădis, f. ὁλκάς, navis oneraria, sic dicta, quod funibus trahatur, ein last-schiff, apud Suidam.

¶ Holcus, i, m. ὁλκός, herba, *quæ circa caput alligata, vel circa lacertum, educit e corpore aristas*, Plin. 27, 10.

Holocaustoma, holocaustum, vide *Caustis*, Holochrysus, *Chrysos.*

HŎLŎCŸRON, i, n. ὁλόκυρον, herba chamæpitys, feldcypresse. Dioscor. 3, 166; & Apul. de Herb. c. 26.

Holographus, vide *Graphe*, Holophanta, *Halophanta*, Holoporphyrus, *Porphyrio*, Holosanthus, *Alosanthus*, Holosthonus, *Sthenus*, Holosiderus, *Siderion.*

HŎLOSPHŸRĂTVS, a, um, ὁλοσφύρατος, totus malleo ductus, solidus, non conflatus, gediegen; ut, *Statua holosphyrata*, Plin. 33, 4.

HŎLOSTEON, i, n. ὁλόστεον, herba sine duritia, per antiphrasin sic dicta, cum ὁλόστεον proprie sit, quod ex solido osse constat. v. Dioscor. 3, 11; & Plin. 27, 10.

HOLOTHVRIA, *orum*, n. pl. ὁλοθέρια, piſces marini, Plin. 8, 47.

HOLOVERVS, *a*, *um*, vox ex Græco & Latino compoſita; ut, *Holoveræ veſtes*, quæ totæ vero colore, h. e. purpureo tinctæ, purpur-kleider, l. 3 Cod. Th. de veſtibus holoveris. v. Salmaſ. ad Solin. p. 695; Ferrar. de Re Veſt. 2, 10; Turneb. Adv. 1, 13.

HŌMĂGIVM, & Hominium, *i*, n. vulgo idem quod ſacramentum aut clientela, die huldigung. Dictum volunt qui minime nugantur, inde quod vaſallus ſe eo nomine *hominem*, i. e. clientem patroni profiteatur. v. omnino Barth. Adverſ. 149, 21; & ad Statii Silv. p. 234; & Voſſ. de Vit. L. L. 3, 14 p. 464.

HOMELIVM, *i*, n. pilei genus. Feſtus.

HŎMĒRVS, *i*, m. poëta numine afflatus & divinam ſortitus naturam, quemadmodum de ipſo Dio Chryſoſtomus dixit. *Regem Poëtarum* vocat Plin. 7, 29. Cæcum autem fuiſſe Homerum, multorum litteris proditum eſt, ideoque *Homerum* dictum, cum prius *Meleſigenes* vocaretur: quod ad Meletem Smyrnæ fluvium natus. Cumani enim & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρου, i. e. itineris ducibus egeant. Vellej. 1, 5, 4 *eum omnibus ſenſibus orbum* cenſet, *qui Homerum cæcum natum eſſe crediderit*. Heraclides per morbum incidiſſe eum in cæcitatem ſcripſit. Vixiſſe autem ajunt poſt bellum Trojanum, cum eſſent exacti anni centum & quinquaginta; & ante conditam Romam, anni circiter centum & quinquaginta. Non igitur procul abfuit ab Eſaiæ tempore. Ejus carmen, cui *Iliados* & *Odyſſeæ* nomen inſcripſit, oſtendit principum familias ejus ætatis, & pingit imagines variarum perſonarum, conſiliorum & mirabilium eventuum in vita. conf. de ſcriptis ejus Hor. 1 epiſt. 2, 1 ſqq. Baſilius Magnus, univerſam Homeri poëſin, *laudem* dixit *eſſe virtutis*. Ælian. Var. Hiſt. 13, 22 Ptolemæum Philopatora Homero templum exſtruxiſſe, eumque decore ſedentem collocaſſe, circa ſimulacrum autem civitates, quæ ſibi hunc vatem vindicent, de quibus apud Gellium Noct. Attic. 3, 11 hoc carmen exſtat: Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσιν, περὶ ῥίζαν Ὁμήρου, Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφών, Σαλαμίν, Ἴος, Ἄργος, Ἀθῆναι. Ejus ingenium extra invidiæ metas poſitum putabatur apud antiquos. Hierocli apud Stobæum Sermone 64, qui de nuptiis eſt, audit Ὅμηρος θαυμασιώτατος, *maxime admirabilis*: Clementi Strom. lib. 5 πρεσβύτατος, & lib. 6 μέγας ποιητής. Val. Max. 8, 8 ext. 2 *ingenii cæleſtis vates*: Apul. in Apol. *Poëta multiſcius, vel potius cunctarum rerum apprime peritus*. Vellej. H. R. 1, 5, 1 *Clariſſimum Homeri ingenium, ſine exemplo maximum: qui magnitudine operis, & fulgore carminum, ſolus appellari Poëta meruit. In quo hoc maximum eſt, quod neque ante illum, quem ille imitaretur; neque poſt illum, qui eum imitari poſſet, inventus eſt, &c.* Vtrumque verum eſt. Nam & *Homerus primus doctrinarum & antiquitatis parens*: nec poſt eum natus, qui germanius exprimeret aut referret. Non ergo ipſe Virgilius? Non, Vellejo quidem judice, atque etiam acri illo Fabio, cujus hæc verba 10, 1 p. 892 Burm. *In verbis, ſententiis, figuris, humani ingenii modum excedit: ut magni viri ſit, virtutes ejus non æmulatione, quod fieri non poteſt, ſed intellectu ſequi.* Et profecto ita eſt: omnium rerum, omnium artium, omnis non prudentiæ ſolum, ſed ſapientiæ etiam veſtigia aut expreſſa aut recondita ſunt in illo. Quem haud temere Themiſtius dixit προπάτορα καὶ ἀρχέγονον τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους λόγων, i. e. *primum parentem auctoremque Platonis & Ariſtotelis ſermonum*. Ælianus loco laudato ſcripſit, Agathonem, pictorem quemdam, Homerum finxiſſe vomentem; reliquos vero poëtas, ea quæ ipſe evomuiſſet, exhaurientes. Ad quod & Ovidius reſpexit, hæc de Homero referens Amor. 3, 9, 25 *Adſpice Mæoniden, a quo ceu fonte perenni Vatum Pieriis ora rigantur aquis.* Sotades apud Stobæum fame extinctum ipſum prodidit: τὸν θεῖον Ὅμηρον λιμὸς κατεδαπάνησε, hoc eſt, *Divinum Homerum fames abſumſit*; quemadmodum & de paupertate ipſius Ovidius monuit Triſt. 4, 10, 21 *Sæpe pater dixit, ſtudium quid inutile tentas? Mæonides nullas ipſe reliquit opes.* Peculiarem de vita Homeri librum Herodotus ſcripſit, itemque Plutarchus, unde cætera petenda. *Ægyptium* Heliodorus vocat, quod in Ægypto, ut puto, eruditus fuit, de quo Iuſtinus Martyr Parænet. ad gentes. Epigramma in Homerum Notis ad Silii lib. 13 ſubjecit D. Heinſius ejuſmodi: *Inclyta naturæ mens linguaque dius Homerus, Vltima lex hominum, proxima meta Deûm, &c.* Omnia autem, quæ dici erudite poſſunt, petes a Fabricio, qui bonam partem libri 2 Bibl. Gr. Homero tribuit. & v. Rud. Kuſteri Hiſt. Crit. Homeri. ¶ 2. Nomen Homeri in honoris appellationem abiit. Sic a Panætio Plato *Homerus Philoſophorum* appellatus eſt. Cic. Tuſc. 1, 32. conf. Menck. Obſerv. L. L. ¶ 3. Proverbialiter uſurpari ſolet illud Hor. de Arte v. 359 *Quandoque bonus dormitat Homerus.* Sed conf. infra dicenda in *Quandoque*; & Quint. 10, 1 p. 452.

¶ Hŏmērĭcus, *a*, *um*, ad Homerum pertinens; ut, *Agamemnon Homericus*, apud Cic. Tuſc. 3, 26; Et Quintil. 2, 3 extr. Sic *Gradivus Homericus*, Iuvenal. 13, 113. *Homerici verſus*, Petron. c. 2.

¶ Homeriſtæ, *arum*, m. pl. Græcos verſus Homeri recitare ſoliti in conviviis, quos Rhapſodos Ariſtoteles vocavit. v. Petron. c. 59; Diomed. Gramm. p. 481; Athenæus 14, 3.

Homerocentones, vide ſupra *Cento*.

¶ Hŏmēromaſtix, *īgis*, m. ὁμηρομάστιξ, Zoilus Homeri obtrectator. Plin. lib. 1 præf. *Vt obiter caveam iſtos Homeromaſtigas*, i. e. optimorum virorum calumniatores.

¶ Homeronides, *æ*, Homeri imitator, apud Plaut. Truc. 2, 6, 4.

Homicida, homicidium, vide *Homo*.

HŎMILIA, *æ*, f. ὁμιλία, plur. *Homiliæ*, dictæ conciones ſacræ veterum aut ſacri ſermones, predigten. v. Iſidor. 6, 8.

¶ Homilēta, *æ*, m. concionator, ein prediger. v. Hildebrand. de Concion. Veter. c. 3, 3.

¶ Homilētĭcus, *a*, *um*, ad conciones pertinens.

Hominium, vide paullo ante *Homagium*.

HŎMO, *ĭnis*, c. ab *humo* dicitur, ein menſch. Ratio appellationis diſplicere videtur Quintiliano 1, 6, ubi addit: *Quaſi vero non omnibus animalibus eadem origo, &c.* Sed ſi dixeris, hominem eſſe ab ὁμοῦ *ſimul*, quod ſit animal congregabile, tamen & conjunctionis appetitus communis eſt animantium omnium. Sed ut ait Cicero Off. 1, 4 *Inter hominem & beluam hoc maxime intereſt, quod homo rationis eſt particeps*; quodque *vi rationis homo conciliatur homini & ad orationis & ad vitæ ſocietatem, &c.* Homo veteribus dicebatur *Hemon, onis*, de quo ſupra. Ideo Morhof. de Lingua Germ. 1, 7 ex Germanico *man* deducit. v. Martinii Lexicon præfat. ubi etymologiam e variis linguis collegit: ἄνθρωπος, quaſi ἄνω θεωρῶν ſive τρέπων τὴν ὦπα, hoc eſt, ſurſum ſpectans, quod Ovidius expreſſit Met. 1, 85 *Os homini ſublime dedit, cælumque tueri Iuſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus.* Et ex eo Boëthius 5 metro 5 *Vnica gens hominum celſum levat altius cacumen, &c.* Cic. de Nat. D. 2, 56 *Deus homines humo excitatos, celſos & erectos conſtituit, ad cælique quaſi cognationis & domicilii priſtini conſpectum excitavit.* Apulejus de Deo Socratis: *Homines ratione pollentes, oratione plaudentes, immortalibus animis, moribundis membris, levibus & anxiis mentibus, brutis & obnoxiis corporibus, diſſimilibus moribus, ſimilibus erroribus, pervicaci audacia, pertinaci ſpe, caſſo labore, fortuna caduca, ſigillatim mortales, cuncti tamen univerſo genere perpetui, viciſſim ſufficienda prole mutabiles, volucri tempore, tardâ ſapientiâ, cita morte, querula vita terras incolunt.* Homer. Odyſſ. Σ. v. 129 Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο Πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε, καὶ ἕρπει. i. e. *Nihil imbecillius terra alit homine inter omnia, quæcunque in ea vel ſpirant vel repunt.* Philippus Macedo puerum habuit, hoc apud ipſum munere delegato quotidie ſungentem, ut, priuſquam vel ipſe prodiret, vel ad eum quiſquam admitteretur, admonitionem eam ter ſibi acclamaret: Φίλιππε ἄνθρωπος εἶ, *Philippe, homo es*, quod Ælianus Var. Hiſt. 8, 15 refert. Etiam Simonides in convivio a Pauſania juſſus, ſapiens aliquod in medium proponere præceptum, tantum id protulit, *Memento, te hominem eſſe*, Ὦ Παυσανία, μέμνησο, ἄνθρωπόν σε εἶναι. Sed hujus doctrinæ tum quidem contemtæ, non ita multo poſt pœnas dedit graviſſimas, ut idem Ælianus 9, 41 recenſet. ¶ 2. Cæterum κατ᾽ ἐξοχήν, *Homo* de viro dicitur. C. Nep. 14, 3, 1 *Thyus, homo maximi corporis terribilique facie.* Plaut. Ciſt. 4, 2, 52 *Mi homo & mea mulier, vos ſaluto.* Namque per hominem Lampadiſcum intelligit: & quem hic *hominem*, ſupra *maſculum* dixerat v. 34 *Bona fœmina & malus maſculus volunt te.* Lactant. 2, 12 *Cum ergo marem ad ſimilitudinem ſuam primum finxiſſet, tum & fœminam configuravit ad ipſius hominis effigiem.* Et ſub fin. cap. *Et primo mulierem dolo illexit, ut vetitum cibum ſumeret: & per eam ipſi quoque homini perſuaſit, ut tranſcenderet Dei legem.* Et ita potiſſimum vocabulo *Hominis* & ICti utuntur. Paulus L. 38 § 5 Dig. de pœnis: *Qui abortionis aut amatorium poculum dant, &c. humiliores in metallum; honeſtiores, amiſſa bonorum parte, in inſulam relegantur: quod ſi eo mulier, aut homo perierit, ſummo ſupplicio afficientur.* Ita l. 44 C. de Epiſcopis *Soli per ſe homines in quolibet monaſterio degant, -- ſolæ item per ſe mulieres.* Hinc non raro *boni homines* dicuntur, qui alias *boni viri* audiunt. Cic. fam. 16, 18 *Bonus homo & nobis amicus.* Et ad Qu. fratr. 3, 3 *Hominis, opinor, valde exercitati & boni.* Et pro Dejotaro c. 2 *Ejus enim nomine, optimi hominis, nec tibi ignoti, maledicebat tibi.* Vetus Inſcriptio apud Gruter. p. 349 n. 2 ÆMILIO VALERIO CORINTHIO HOMINI BONO QVI VIXIT ANN. XXXX. Apul. in Floridis: *O celeres bonorum hominum dies!* Similiter Nepos 4, 1, 1 *Pauſanias Lacedæmonius, magnus homo, ſed varius in omni genere vitæ fuit.* Quamvis autem in his exemplis omnibus *Homo* pro maſculo dicatur, & in pleriſque opponatur fœminis; mulieres tamen excludendæ numero hominum non ſunt, & multo minus habendæ pro monſtris, quo dementiæ nonnulli (ſi tamen ſerio id egiſſe cenſendi ſunt:) venerunt, contra quos ſtyli mucronem Voſſius ſtringit de Idololatr. 3, 48. *Homo* ſane etiam de muliere dicitur. Sulpitius ad Cic. fam. 4, 5 de Tullia ejus filia: *Ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat.* conf. Plaut. Amph. 2, 2, 136; & Truc. 5, 44. ¶ 3. Nonnunquam *Hominis* voce ſervos, aut quorum miniſterio in aliqua re utimur, deſignamus, das hausgeſinde, &c. Cic. pro Quint. c. 19 *Hominem P. Quintii deprehendis; in publicum conaris abducere, &c.* Catull. epigr. 10, 15 *Comparaſti ad lecticam homines*, id eſt, ſervos lecticarios. Statius 2 Silv. 6, 14 de Pileto, Vrſi ſervo: *Hominem gemis, (heu mihi ſubdo ipſe faces) hominem, Vrſe, tuum.* Varr. de Re Ruſt. 2, 2 extr. *Illud vero omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oves hirtas ſingulos homines, in pellitas binos.* Nepos 4, 2, 4 *His de rebus ſi quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face.* Et rurſus 7, 10, 1 *Eodem tempore Critias cæterique tyranni Athenienſium certos homines ad Lyſandrum in Aſiam miſerant*, i. e. ſervos ſuos aut miniſtros. Sic & Auſonius epiſt. 22 *Homines* vocat eos, qui pertinent ad domum alicujus. v. Scalig. not. ad Auſon. p. 80. ¶ 4. Ponitur hæc vox aliquando eleganter pronominis vice. Nepos 18, 2, 3 *Hunc Perdiccas adjunxerat, quod in homine fidem & induſtriam videbat.* Ter. Eun. 2, 2, 30 *Ibi homo cœpit me obſecrare.* Ad quem locus Donatus: *Mire addidit*, homo: *aut addidit ſupervacue* homo: *ut, Donat habere viro decus & tutamen in armis.* Similiter Nepos 14, 10, 3 *Hæc diu faciendo perſuaſit homini, ſe infinitum adverſus Regem ſuſcepiſſe bellum.* Poterat τὸ *homini* omittere, quod ex præcedentibus intelligi poſſet, cui perſuaſerit: poterat etiam dicere, *perſuaſit Datami*; vel *ei*, puta Datami: Sed quia & pronomine, & proprio *Datamis* in præcedentibus uſus erat, ab utroque abſtinuit, & illud, *homini* eleganter inſeruit. ¶ 5. *Quid hominis es?* elegans in eos correptio, qui nobis videntur abſurda narrare. Ter. Heaut. 4, 8, 5 ME. *Inveniſti hodie filiam.* CH. *Quid tum?* ME. *hanc uxorem ſibi dari vult Clinia.* CH. *Quæſo, quid tu hominis?* Similiter nos in talibus: was biſt du für ein menſch? ¶ 6. Aliter Eunucho 5, 1, 17 *Quid illuc hominis?* Id enim dicit meretrix, conſpicata Chæream, tamquam ignotum peregrinumque deſpiciens atque contemnens. Ita nos: was iſt das für ein kerl? Per Genitivum injurioſe dicitur; per Nominativum honorifice: Donatus Hecyr. 4, 4. ¶ 7. In reprehenſione uſus vocabulo *hominis* in illo quoque Terentius eſt Heaut. 5, 3 pr. *Profecto, niſi caves tu homo, aliquid grato conficies mali.* Id. Adelph. 1, 2, 31 *Pro Iupiter, tu me homo adigis ad inſaniam.* Et v. 63 *Ita eſt homo:* Vbi Donatus: *moraliter*, inquit, *Homo, dixit. Sic enim de iis dicimus, quos parce reprehendimus.* Ad contemtum quoque pertinere videtur *Homo meus* ap. Phædr. 5, 7 *Homo meus ſe in pulpito totum proſternit.* ¶ 8. Eſt & hæc elegans formula: *Si homo eſſes*, i. e. ſi ſaperes ut homo. Ter. Adelph. 1, 2, 27 *Tu illum tuum, ſi eſſes homo, Sineres nunc facere, dum per ætatem licet.* Cic. Att. 10, 11 extr. *Quoniam eſt homo, & nos deligit.* Huc pertinent illa, *Capella, non homo: bellua, non homo; phantaſia, non homo &c.* de quibus Burm. ad Petron. c. 38 p. 168. De illo, *piper non homo*, vid. *Piper*. Cic.

Att.

…tt. 1, 18 p. 136 *Non homo, sed litus atque aër, & solitudo mera.* & 7, 13 …713 *Non homo, sed scopæ dissolutæ.* Est enim, quemadmodum ait Proxinoe apud Theocritum Idyllio 15, 83 Σοφόν τι χρῆμ' ὁ ἄνθρωπος, *sapiens quædam res homo.* ¶ 9. *Homo sericarum vestium*, id est, sericis vestibus addictus, apud S. Hieronymum. v. Barthium Advers. 26, 6. ¶ 10. Priscianus tradit lib. 1 vetustissimos, *Homo, homonis*, & *homonem* pro *hominem* dixisse. Hinc Ennius: *Vulturus in silvis miserum mandebat homonem.*

¶ Homuncio, *ōnis*, dimin. ad contemtum fere pertinens. Sen. epist. 116 *Nos homunciones sumus.* Usus & Cicero Acad. 4, 43 *Homuncio hic, qui &c.* & Iuvenal. 5, 133.

¶ Homunculus, *i*, m. aliud diminutiv. Cic. Tusc. 1, 9 *Ea, quæ vis, ut potero, explicabo: nec tamen quasi Pythius Apollo, certa ut sint & fixa, quæ dixero, sed ut homunculus a multis probabilia conjectura sequens.* Id. Tusc. 5, 23 *Humilem homunculum excitabo.* Id. Nat. D. 1, 44 *Homunculis similem Deum fingere.* Et Ser. Sulpicius Cic. fam. 4, 5 *Hem, nos homunculi indignamur, &c.* conf. Plaut. Trin. 2, 4, 9.

¶ Hŏmulus, & Hŏmullus, *i*, m. idem. Cic. in Pison. c. 5 *Quid cessat hic homulus ex argilla & luto fictus?* Lucret. 3, 928 *Brevis hic est fructus homullis.*

¶ Hūmānus, *a, um*, adj. menschlich. Ter. Heaut. 1, 1, 25 *Homo sum, humani a me nihil alienum puto*, quod laudat & explicat Cic. Offic. 1, 9. Pers. 3, 71 *Quam te Deus esse Iussit, & humana qua parte locatus es in re, Disce, &c.* Flor. 3, 5, 10 *Sylla Athenas urbem obsidione ac fame ad humanos cibos compulit*, i. e. ad esum humanæ carnis, menschen-fleisch zu essen. Plin. 11, 49 *Humanus calculus* est, qui in homine generatur. Idem *humanas dapes, & humanos potus* verecunde vocat reliquias cibi, & humorem, quem profundimus. v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 117. Solin. c. 66 *Humana fragilitas.* Valer. Max. 6, 3 pr. *Armet se duritia pectus necesse est, dum horridæ ac tristis severitatis acta narrantur, ut humaniore cogitatione seposita, rebus auditu asperis vacet.* ¶ 2. *Humanus* etiam sapiens est, argutus, sagax, quæ virtus propria hominis. Propert. 2, 12, 5 *Idem non frustra ventosas addidit alas, Fecit & humano corde volare Deum.* *Humano corde fecit*, id est, sapienter, &c. Manil. 1, 716 *Inquiruntque sacras humano pectore caussas.* Cic. Verr. 4, 44 *Hæc Scipio non intelligebat homo doctissimus atque humanissimus? tu sine ulla bona arte, sine humanitate, sine ingenio, sine litteris intelligis & judicas?* ¶ 3. Item, comis, benignus, utilis, &c. leutselig, freundlich. Ter. Andr. 1, 1, 87 *Hæc ego putabam esse omnia humani mansuetique animi officia.* ¶ 4. Item, doctus, versatus in litteris. Varro lib. 1 Rerum humanarum apud Nonium 1, 260 *Praxiteles, qui propter artificium egregium nemini est paullum modo humaniori ignotus.* v. Gell. 13, 16, ubi *humaniori* in loco Varronis dicitur, idem esse *ac eruditiori doctiorique.* ¶ 5. *Humanus* substantive veteribus pro homine. Varro: *Natura humanis omnia sunt paria.* Lucret. 3, 79 *Et sæpe usque adeo mortis formidine, vitæ Percipit humanos odium, lucisque videndæ, &c.* Quin ipse Cic. Att. 13, 20 p. 438 *Possum falli ut humanus.* Plura Græv. ad h. l. v. Drak. ad Sil. 7, 5. ¶ 6. Festus tradit, *Humanum* esse sacrificium, quod mortui caussa fiat.

¶ Humanĭtas, *ātis*, f. illa virtus dicitur, quæ proprie hominis erga hominem: ut *civilitas* civis est erga civem, die leutseligkeit, freundlichkeit. Cum itaque homines in adjutorium mutuum nati simus, & alter alteri Deus esse debeat, si suum officium facere velit, latissime patent ejus fines, ac itaque misereri alterius, levare adversam fortunam, consulere inopiæ, adjuvare labores & opem ferre: studere assidue, ne quem offendas aut lædas temere, sed parcas potius ac serves: nec quicquam in quemquam statuas temere, quod tibi ipsi nolis fieri; deinde, leniter ferre aliorum errores, peccatis ignoscere, recordando, te quoque hominem & obnoxium talibus, &c. vid. Petr. Daniel & alii ad Petron. c. 114 p. 529. Lactant. 3, 17 *Cum natura hominis imbecillior sit, quam ceterorum animalium, quæ vel ad perferendam vim temporum, vel ad incursiones a suis corporibus arcendas, naturalibus munimentis providentia cælestis armavit; homini autem quia nihil istorum datum est, accepit pro istis omnibus miserationis affectum, qui plane vocatur* HVMANITAS, *qua nosmet invicem tueremur.* Cic. pro L. Manilia c. 14 *Humanitate tanta est, ut difficile dictu sit, utrum hostes magis virtutem ejus pugnantes timuerint, an mansuetudinem victi dilexerint.* Plin. 9 epist. 5 *Humanitatis præcipua pars est, honestissimum quemque complecti, atque ita a minoribus amari, ut simul a principibus diligaris.* Sic Nepos humanitatis laudem Attico ideo quoque tribuit, quod senibus æque atque adolescentibus æqualibusque jucundissimus fuerit, c. 23. Nimirum, sui cuique ætati mores sunt: tristes senes, severi & garruli; juvenes læti, faciles, ostentatores: atque his inter se cum male conveniat, senibus juvenes, juvenibus senes molesti & odiosi sunt. Humanus vero erit, qui cujuslibet ætatis mores haud ægre ferat, atque ita se comparet, ut quibuslibet aptus videatur. Recogitans, in hanc vel illam ætatem non alios mores humanitus cadere, atque humanitatis esse, ferre humaniter, quæ aliena a conditione hominis non sunt. Huc pertinent, quæ idem Nepos de Attico atque Cæcilio aspero ac difficillimo sene c. 6 refert: item, quæ Plinius 9 epist. 17 ad Genitorem scribit, quem inerrantes mensis scurræ & moriones offenderant. Humanitatis enim est, *dare alienis oblectationibus veniam, ut nostris impetremus*, ut idem humanissimus vir ibidem loquitur. Quamvis autem *Humanitas* magnam cum *comitate* cognationem habeat, differt tamen. Potest enim *humanitas* tristior esse: *comitas*, nisi læta & suavis sit, nomen amittit, Nepos 1, 8, 4 *In Miltiade erat, cum summa humanitas, tum mira comitas.* Pro *comitate* tamen usus Seneca est de Beneficiis 1, 13. *Legatos*, inquit, *invitatione aliaque humanitate prosecutus &c.* Sic acclamandi morem in recitationibus, Quintiliani ætate, *Humanitatem*, ut ipse 2, 2 auctor est, appellabant, quod urbanior quædam comitas esset. Verba sunt: p. 123 Bur. *Illa vitiosissima, quæ jam humanitas vocatur, invicem qualiacunque laudandi, tum est indecora, tum studiorum perniciosissima hostis.* conf. Zwingeri Theatr. vol. 14 lib. 1. *Humanitatis negotium gerere*, h. e. sepelire cadaver, recte nec sine auctoritate dici l. 14 § 7 de relig. & sumt. fun., probat Salmasius Obs. ad jus Att. p. 55 sq. Faber Sem. 2, 1. Add. ad Petron. c. 114 p. 529. Bynckersh. Obs. 4, 22. ¶ 2. Mollitia illa honesta, & sensus calamitatum, qui feritati & ἀναισθησίᾳ opponitur, vocatur *Humanitas.* Cic. Att. 13, 2 pr. *Sed jam ad ista obduruimus, & humanitatem omnem exuimus.* Conf. Att. 12, 46 extr. *Exculto animo nihil agreste, nihil inhumanum est.* ¶ 3. Tac. Agric. 21, 3 *Paullatim discessum ad delinimenta vitiorum, porticus, balnea & conviviorum elegantiam; idque apud imperitos* HVMANITAS *vocabatur, cum pars servitutis esset.* Nempe voluptatum ac deliciarum usum, HVMANITATEM vocat: quod iis uti, proprium hominis sit, qui dulcium & jucundorum usu præditus: abstinere, ferarum & bestiarum. *Humanitas* igitur hic elegantior lautiorque vitæ cultus. ¶ 4. *Humanitas* etiam παιδεία sive eruditio, quæ eos distinguit a brutis & vere reddit homines. Hinc Plinius 13, 12 *Humanitatem vitæ ac memoriam chartæ usu constare maxime*, scribit. *Studia humanitatis* Cic. pro Mur c. 29 ipsæ dicuntur litteræ, die freyen künste. Id. de Orat. 2, 17 *Communes litteras, & politiorem humanitatem* conjungit. *Artes quæ ad humanitatem pertinent*, Cic. pro Arch. c. 1. *Artibus ad humanitatem informari*, ibid. c. 3. Etiam philosophia hoc nomine continetur, Cic. pro Mur. c. 29 pr. v. Gell. 13, 15, & Nonium 1, 260, ubi *Humanitatem* honestorum studiorum & artium appetitum vocat, quod nulli animantium generi, præterquam hominibus, concessa sit. ¶ 4. Pro ipso hominum genere Minucio ponitur in Octavio: *Timorem omnem, quo humanitas regitur, penitus sustulerunt.* Apul. de Dogmate Platonis p. 19 *Genitale seminium humanitatis*, die menschheit. Sen. epist. 65 *Homines quidem pereunt; ipsa humanitas, ad quam homo effingitur, permanet.*

¶ Humane, adv. menschlich, freundlich. Ter. Adelph. 1, 2, 65 *Vix humane patitur.* Et

¶ Humaniter, æquo animo, leniter. Cic. Att. 12, 44 pr. *humane fecit?* quod idem ad Q. fratr. 2, 1 pr. dixit, *humaniter fecit.* Cic. Att. 1, 2 *Sin aliter acciderit, humaniter feremus*, h. e. moderate, cogitantes ita fieri solere inter homines. Comp. Cic. Tusc. 3, 27 *Si qui forte, cum se in luctu esse vellent, aliquid fecerunt humanius, aut si hilarius locuti sunt, revocant se rursus ad mæstitiam.* Superl. Cic. ad Qu. Fr. 3, 1, 6 *Quod de sua voluntate erga Cæsarem humanissime diligentissimeque locutus esses.* Est etiam ad Q. Fr. 2, 4 &c. Petron. c. 8 *Ducem se itineris humanissime promisit.*

¶ Humanĭtus, aliud adverb. humano more, menschlicher weise. Ter. Heaut. 1, 1, 47 *Ubi rem rescivi, cœpi non humanitus, Neque ut animum decuit ægrotum adolescentuli, Tractare: Humanitus*, id est, ut humanitatis ratio postulat: ut recte interpretatus Rivius est, dum hanc lectionem contra Diomedem firmat, qui *humaniter* legit. Apul. Apol. p. 551 *Invenies filiam heredem, mihi vero tenue nescio quid honoris gratia legatum, ne si quid ei humanitus accidisset, nomen maritus in uxoris tabulis non haberem*: SI QVID HVMANITVS EI ACCIDISSET, id est, quod hominibus solet accidere; hoc est, si mortua esset, vel ei contigisset mori. Et ita εὐφημοῦντες loqui solebant. Cic. Phil. 1, 4 *Si quid mihi humanitus accidisset: multa autem impendere videbantur præter naturam etiam præterque fatum.* Quamquam & absolute dicebant: SI QVID EI ACCIDERIT. Pompon. IC. l. 162 § 1 D. de Verb. Sign. *Si quis ita in testamento scripserit*, SI QVID FILIO MEO ACCIDERIT, DAMAS SERVVS MEVS LIBER ESTO: *mortuo filio, Damas liber erit. Licet enim accidant & vivis, sed vulgi sermone etiam Mors significatur.* Plin. 10, 63 *Ursi autem, ut dictum est, humanitus strati*: subaudi, *coëunt. Humanitus*, ἀνθρωποθεν, humano more, ut homines solent: *ambobus cubantibus complexisque*, ut idem initio 8, 36 de ursis scribit: quo procul dubio respicit, cum ait, *ut dictum est.* conf. Nonius 11, 1.

¶ Hŏmĭcīda, *æ*, c. ein mörder, todtschläger. v. Quintil. 7, 3. Plin. 10, 23. De fœmina Seneca Controvers. 2 *Quid si tantum capta? quid si tantum prostituta? quid si tantum homicida? quid si tantum rea fuisset?* Adde Iuvenal. 2, 26.

¶ Homicīdium, *i*, n. ein mord, todtschlag. *Facere homicidium*, Quintil. 5, 9; & Petron. c. 137. *Homicidii reus*, Cic. Phil. 2, 12. *Suspicio homicidii*, Suet. Claud. c. 26.

¶ Homicidiārius, *a, um*, mördlich; ut, *Sanguis homicidiarius*, Auctor incertus Paneg. ad Constantin. c. 4, alii legunt *homicidarius.*

Composita cum præpos. &c.

¶ Inhūmānus, *a, um*, humanitatis expers, immitis, unleutselig, unfreundlich, unbescheiden. Ter. Eun. 5, 2, 41 *Non adeo inhumano ingenio sum*, so grob bin ich nicht. Solin. c. 21 de Sporadibus: *inhumana littora.* Cic. Verrin. 2 extr. *quis inhumanior? quis insidiosior?* Ter. Hec. 1, 2, 11 *Miles inhumanissimus.* ¶ 2. Interdum *inhumanus* est ἀναίσθητος, qui mala non sentit præ duritie. v. *Humanitas* n. 2.

¶ Inhumanĭtas, *atis*, f. die grobheit, unfreundlichkeit. *Imprudens, crudelis, & immoderata inhumanitas*, Cic. pro Dejot. c. 12. *Mansuetudinem in crudelitatem inhumanitatemque convertere*, Id. Verrin. 5, 44. *Non amat populus Romanus profusas epulas, sordes & inhumanitatem multo minus.* Id. pro Mur. 36.

¶ Inhumane, adv. unfreundlich, grob, wild, unmenschlich, grausam. Cic. Off. 3, 6 *Inhumane feceris contraque naturæ legem, si quid detraxeris, &c.* Ter. Heaut. 5, 5, 1 *Nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane.* Nazar. Paneg. c. 16 *Inhumane muta oratio.* *Inhumanius dicere*, Cic. de Amic. c. 13.

¶ Inhumaniter, idem. Cic. ad Qu. frat. 3, 1, 6 *Inhumaniter fecisse.*

¶ Inhumanātus, *a, um*, i. e. homo factus, der mensch worden; de Christo Iustinian. l. 6 § 1 Cod. de Summa Trinit.

¶ Inhumanatio, *onis*, f. humanitatis assumptio, die menschwerdung. Idem ibid. § 4.

¶ Perhumanus, *a, um*, sehr freundlich. Cic. Att. 16, 12 *Perhumana epistola.*

¶ Perhumaniter, adv. idem. Cic. fam. 7, 8 *Scripsit ad me Cæsar perhumaniter.*

¶ Semihŏmo, *ĭnis*, ein halb-mensch. Virg. Æneid. 8, 194 *Semihominis Caci: facies &c.* Adde Sil. 11, 36; Colum. 10, 19. Et Alcimus Avitus 4, 99 *Artus semihominum patulis qui faucibus atri Ferrent.*

HŎMOEŎMĔRĪA, *æ*, f. ὁμοιομέρεια, partium vel membrorum similitudo. Lucret. 1, 829 *Hinc & Anaxagoræ scrutemur homœomeriam.*

HŎMOEOPRŎPHĔRON, *i*, n. ὁμοιοπρόφερον, Mart. Capellæ 5 p. 167 est, cum dicitur: *O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tulisti.*

HŎMOEOPTŌTON, *i*, n. ὁμοιόπτωτον, similiter cadens in nominibus; ut, *Mærentes flentes, lacrymantes, & miserantes*, Ennius. conf. de hac figura Mart Capell. 5 p. 174.

HŎMOEŌSIS, *is*, f. ὁμοίωσις, similitudo, vel declaratio rei per similitudinem; *Schema*, cujus species sunt, *Paradigmata* & *Parabole*; ut, *Neque equus indomitus, quamvis natura bene compositus sit, idoneus potest esse ad*

se ad eas utilitates, quæ desiderantur ab equo, neque homo indoctus, quamvis sit ingeniosus, ad virtutem potest pervenire.

HŎMOEŎTĔLEVTON, *i*, n. ὁμοιοτέλευτον, similiter desinens in verbis; ut, *Eos deduci, evehi quam deseri malui.* Et in aliis vocibus; ut, *Vivis invidiose, delinquis studiose, loqueris odiose.* v. Matt. Cap. l. c.

HŎMŎGĔNEVS, *a, um*, ὁμογενής, ejusdem generis, gleicher art. Philos.

HŎMŎLE, *es*, f. mons Thessaliæ, Centaurorum sedes. Virg. Æn. 7, 675 *Descendunt Centauri Homolen, Othrynque nivalem.*

Homoloïdes, *um*, f. Thebæ dicuntur juxta montem sitæ, vel septem portæ Thebanæ. Statius Theb. 7, 252 *Per ingentes Homoloidas exeat Hæmon.*

HŎMŎLOTTI, *orum*, m. pl. populi, quos dissecto in minimas partes bove fœdus jungere, Zenodotus prodidit. Hinc *bos Homolottorum* proverbio dicebatur in plurima distractus negotia. Morem hunc Scythis etiam fuisse, Lucianus testatur. vid. Erasm. Adag.

HŎMŌNȲMON, *i*, n. ὁμώνυμον, nomen diversa significans, quod & *Polysemum* Grammatici, & *æquivocum* Dialectici vocant: ut, *acies, lupus, aries, nepos.* Differt a *Synonymo*, quod vide in suo loco.

¶ Homonymia, *æ*, f. ὁμωνυμία, una voce multa significat; *Synonymia* vero multis vocibus idem testatur, uti explicat C. Fronto vetus Grammaticus. Adde Quintil. 7, 9; & 8, 2.

¶ Homonymicus, *a, um*, zwey- oder vieldeutig. v. Quintil. l. c.

HŌMOPLĀTAE, *arum*, f. pl. ὠμοπλάται, ossa ad scapulas tendentia, sive scutula operta, die schulterblätter, Cels. 8, 1. Melius *Omoplatæ.*

HŎMŎTŎNVS, *a, um*, ὁμότονος, æqualis tensionis, de nervis, gleichstimmig, Vitruv. 1, 1 usus est. v. Bald. Lex. Vitruvian.

HŎMŎVSIVS, *a, um*, ὁμοούσιος, coëssentialis, eandem essentiam habens, gleiches wesens. Hieronym. 1 epist. 25; & l. 6 C. de Summa Trinit.

Homulus, homuncio, homunculus, vide *Homo.*

Honestare, honestus, &c. vide mox in *Honor.*

HŎNOR, & Honos, *ōris*, m. die ehre. Est *præmium virtutis, judicio studioque civium delatus ad aliquem*, quemadmodum Cicero dixit de Clar. Orat. c. 81. Homerus Iliad B. v. 197 τιμὴ δ' ἐκ Διός ἐστι, *Honor ex Iove est.* Cic. Tusc. 1, 2 *Honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia gloria, jacentque ea semper, quæ apud quosque improbantur.* Stobæus ex Bucolicis Bionis citat Τιμὰ τὰ πράγματα κρέσσονα ποιῆ, id est, *Honor res meliores efficit. Honore afficere*, Cic. pro Rosc. Am. c. 50. Et, *Honorem alicui habere*, Curt. 4, 8, 14; Et, *Reddere*, Id. 8, 9, 32; Et, *Præstare*, Plin. Paneg. c. 88. Et, *Habere in honore*, Curt. 9, 10, 21, einen ehren, ihm ehre anthun. *Esse in magno honore apud quem*, Id. Curt. 8, 8, 10. Et, *Honori magno esse*, Id. 5, 7, 12, ehre bringen. *Quovis honore dignus. Ascendere ad honores*, Cic. in Bruto c. 58. *Honores alicui decernere*, Id. Att. 5, 21. De *Honorum nundinatione* apud Romanos Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 19. Adde Sallust. Iug. c. 8, 15, 35. Quo melius statui publico esset, *specie honoris*, alioquin eo indigni, amovebantur, quæ regnantium ars erat: Tac. Hist. 1, 21, 2 *Exsilii honorem* vocat, v. Gruter. discurs. ad Tacit. part. 2 discurs. 15, ¶ 2. *Honor* aliquando pro pulchritudine ponitur. Virg. Æn. 1, 591 *Lætos oculis adflarat honores.* Et Stat. 1 Silv. 2, 113 *Celsos procul adspice frontis honores Suggestumque comæ.* Et pro capitis ornamento: Virg. Ecl. 10, 24 *Venit & agresti capitis Sylvanus honore.* Ovid. Art. 3, 392 *Navalique gener cinctus honore caput.* v. Misc. Observ. Vol. 2 p. 81. Huc pertinere Flori verba videntur 4, 2, 60 *Regis ipsius corpus obrutum limo repertum est in aureæ loricæ honore.* Hinc *honestus, inhonestus*, ad formam seu faciem interdum referuntur. vide infra. ¶ 3. Item pro sacrificiis. Virg. Æn. 3, 178 *Perfecto lætus honore.* Item Ovid. Met. 8, 745 *Qui numina divûm Sperneret, & nullos aris adoleret honores.* Sacrificiis enim Dii honorantur. Ovidius Fast. 5, 551 *Vltor ad ipse suos cælo descendit honores, Templaque in augusto conspicienda foro.* Item Virg. Æn. 3. 118 *Sic fatus meritos aris mactavit honores.* Et v. 264 ejusdem libri: *meritosque indicit honores.* conf. Intt. ad Grat. 457. Brouck. ad Tib. 4, 6, 1. Drak. ad Sil. 7, 90. Similiter fere *æstatis honores* dixere pro frugibus. v. Sil. 3, 487. Bentl. ad Hor. 1 od. 17, 14. Id. Epod. 11, 6 *Tertius december silvis honorem decutit.* Add. Virg. G. 2, 404. *Terræ honores* eod. intellectu Burm. ad Grat. 376. Conf. Viros doctos ad Val. Flacc. 1, 682. ¶ 4. Sæpe & pro magistratu *Honor* sumitur, sicut & græcum τιμή. Hinc *honor Præturæ, Quæsturæ*, Suet. Claud. c. 1: & Tito c. 4. *Honores petere, capere, gerere*, i. e. magistratus, Nepos 25, 6, 2 & Plin. 6 epist. 31. Et, *Honoribus operam dare*, idem Nepos 24, 1, 1. *Honore abire*, i. e. magistratu decedere, Suet. Aug. c. 26. Sic magistratus & amplissimas dignitates *Honores populi Romani* Cic. appellat. v. or. post red. in Sen. 1, & pro Domo 31. ¶ 5. *Honor* & præmium vel munus notat, quomodo & græcum τιμὴ usurpatum legimus, eine verehrung. Cic. fam. 16, 9 *Curio misi, ut medico honos haberetur*, i. e. sostrum persolvatur. Cæsar de B. Civ. 2, 21 *Eadem ratione privatim ac publice quibusdam civitatibus habitis honoribus, Tarracone discedit. Honores habere* dixit pro *præmia tribuere*, quemadmodum paullo ante locutus fuerat. Iron. Ter. Eun. 5, 7, 12 *Hic pro illo munere tibi honos est habitus*, id est, pro indicandi officio, tibi hoc paratum præmium est: videlicet, ut pendeas, de quo prædixerat. Sicut enim *præmium*, & pœnam notat, & in utramque partem accipitur, ita & *honos.* Sic, *malum honorem alicui habere*, pro injuria afficere, Gellius dixit 12, 9. Et, *Hic pietatis honos?* Virg. Æn. 1, 253, ist dis die belohnung. v. *Inhonoratus.* Huc pertinet etiam, quod hæreditates & legata *honoris* nomine veniunt. v. quos laudat Burm. ad Quint. decl. 261 p. 489. ¶ 6. *Honorem præfari*, item, *habere auribus*, est, cum turpiculum & inhonestum, quodque salvo pudore atque honore audientium dici vix potest, prolaturi, præmittimus aliquid veniæ petendæ, *Honos sit auribus*, mit respect zu sagen, Curt. 5, 1, 38. Et Arnobius lib. 5 p. 176 *Propudiosa corporum monstratur obscenitas, objectanturque partes illæ, quas pudor communis abscondere atque naturalis verecundiæ lex jubet: quas inter aures castas sine venia nefas est, ac sine honoribus appellare præfatis.* Quintil. Declam. 3 initio: *Satis dedecoris atque flagitii castra ceperunt, cum hæc furenti tribuno mens subjecta est, ut in medio belli Cimbrici strepitu, ante signa (tuis honor sit habitus sanctissimis auribus) juberet prostare gladio cinctum, & vim turpissimam ac nefariam tentaret inferre (ne quid aliud dicam) fortiori.* Hinc *præfandus humor* v. in *Fari.* ¶ 7. *Honores* quoque sunt, quæ vulgo Gallorum vocabulo vocamus complimenten. Hor. 2 ep. 88 *Vt alter Alterius sermone meros audiret honores.* ¶ 8. *Honori* & *Virtuti* Romæ ædes gemellas, junctim locavit M. Marcellus Syracusarum victor, Cic. Verr. 4, 55, quia ubi merita virtutis, ibi præmia honoris. Id. pro Sext. 54 *Cum in templo Honoris -- Virtutis honos habitus esset virtuti.* Sacrificia *Honoris* aperto capite peracta mense Majo, cum in cæteris tecto capite id fieret. DEI *Honoris* mentio apud Augustin. de C. D. 4, 21; Symmach. 1 epist. 21; Val. Max. 1, 1, 8.

¶ Hŏnŏrīnus, *i*, m. Honoris Deus, de quo jam diximus. Augustin. de Civ. D. 4, 21 *Deo Honorino commendare, ut honorarentur.*

¶ Honorābilis, *e*, ehrenwerth. Cic. de Senect. c. 18 *Hæc ipsa sunt honorabilia, quæ videntur levia atque communia, &c.* Alii legunt *honorabiliora* Liv. 4, 16 *Verendum pæne ipsum magis quam honorabilem faciebant.* Vulg. Interpr. Dan. 13, 4 *Honorabilior omnium.*

¶ Honorābiliter, adv. ehrlich; ut, *Honorabiliter sepelire*, Capitolin. Macrino c. 5. Cassiodor. 2, 9 *Misericordiæ omnes virtutes cedere honorabiliter non recusant.* Ammian. 29, 13 *Honorabiliter colebatur.*

¶ Honorārius, *a, um*, was ehrenthalben geschieht; ut, *Arbiter honorarius*, Cic. Tusc. 5, 41, cui arbitrium honoris causa defertur. Significamus enim nos bonum virum & prudentem putare, quem arbitrum sumimus. *Honorarii ludi* apud Suet. Aug. c. 31 appellantur, qui *honoris* sive *magistratus* collati caussa a prætoribus, qui *honoratus magistratus* dicebantur, aut in honorem principis instruebantur. vide ibi Casaub. ¶ 2. *Ius honorarium* est, quod & *prætorium* appellatur: hoc est, quod introduxerunt prætores: ab honore, i. e. magistratu prætoris sic appellatum. Namque cum Consules, penes quos summa, exactis Regibus, rerum jurisque dicendi Romæ potestas erat, vicinis bellis avocarentur, nec magistratus esset domi, qui interim redderet jus, creati Prætores sunt, penes quos ea provincia potestasque esset, ut Pompon. l. 2 § 27 & 28 ff. de Orig. Iur. observat. v. L. 7 § 1 de Iust. & Iure, & dictam L. 2 § 10 D. de Orig. I. Sic, *Honoraria actio: Honorariæ obligationes: Honorarii successores, &c.* dicebantur, quorum ratio a Prætorum edictis nasceretur. v. ICtos. Hinc ipsum Prætorem, *Honoratum* Ovid. vocat Fast. 1, 52 *Verbaque honoratus libera Prætor habet.*

¶ Honorarium, *i*, n. donum, quod honoris caussa confertur, eine verehrung, ehren-geschenck. Vbi non locatio & conductio præcessit: sed opera beneficii loco præbita est, idque quod datur, ad remunerandum datur, ut ICtus describit L. 1 Dig. Si mensor falsum modum dixerit. *Honorarium Decurionatus*, quod pro collato Decurionatu in coloniis dabatur, apud Plinium leges 10 epist. 116. *Honorarium* datur sponte ob artem, non ob operam. v. Zvingeri Theatr. volum. X lib. 3 fol. 2429.

¶ Hŏnŏro, *avi, atum, are*, honore afficere, in honore habere, ehren. *Laudibus suis & alienis ornare & honorare*, Cic. Phil. 2, 11. ¶ 2. Item, præmio afficere, beehren, beschencken, belohnen. Vellej. 2, 112, 2 *Ob id ornamentis triumphalibus honoratus est.* Id. 2, 129, 3 *Populum congiariis honoravit*, er hat das volck regalirt. Vlpian. L. 1 Dig. de postulando: *Nisi in arena passi sunt se honorari.* Curt. 7, 1, 23 *Cum donis honoramur.* Quint. 5, 10 p. 432 *Honorarit eos an deceperit*, v. Burm. ¶ 3. *Honorari* ut deponens exstat apud Ampelium cap. de 12 signis: *Iuno*, ait, *leonem cælesti dignitate est honorata.*

¶ Hŏnōrandus, *a, um.* Cic. Phil. 9, 3 *Mors non monumentis, sed luctu publico honoranda.* Hieron. 1 epist. 17 *Honorande in Christo.*

¶ Hŏnōrātus, *a, um*, qui in honore est apud alios, geehrt. *Vir honoratus*, ein fürnehmer mann, Liv. Cic. *Vetus & honorata familia*, Suet. Tib. c. 3. *Honorati ludi*, Suet. Aug. 32, in codd. nonnullis, vulgo *honorarii. Diem semper honoratum habere*, Virg. Æn. 5, 50. Et, *Honoratior apud plebem*, Liv. 4, 35. *M. Cato honoratiori parere maluit*, Vellej. 2, 54, 3. *Otium honoratius imperio*, Id. 2, 99 extr. Et, *Vir honoratissimæ imaginis*, Liv. 3, 58. *Sedem alicui inter aliquos honoratissimo loco dare*, Val. Max. 4, 5 extr. ¶ 2. Præmio affectus, beehrt, beschenckt, begabt. Vellej. 2, 61, 3 *Honoratus equestri statua.* Id. 2, 124, 3 *Corpus humanis honoribus, nomen divinis honoratum.* Horat. Artis v. 120 *Scriptor honoratum si forte reponit Achillem. Honoratum* id est, amplissimis muneribus ab Agamemnone affectum. v. *Honorarius* extr.

¶ Honorate, adv. cum honore, ehrlich. Tac. Hist. 4, 63, 3 *Civilem etiam beneficii memoria flexit; quod filium ejus primo rerum motu in Agrippinensi colonia honorate custodierant.* Vellej. 2, 129, 4 *Quam illum & honorate, nec secure continet?* Iustin. 5, 4, 13 de Alcibiade: *Certant secum ipsi, utrum contumeliosius eum expulerint, an revocaverint honoratius.* Sic, *honoratius cremare* (corpus,) Val. Max. 5, 1, 11. *Honoratissime quem excipere*, Id. 2, 10, 2.

¶ Honoratio, *onis*, f. die beehrung. Festus in *Gradivus*: *Corona graminea in re militari maximæ est honorationis.* Arnob. 7 p. 221 *Honorationis officium.* Mart. Capell. 1 p. 4 *Honorationis celsæ affectatio.*

¶ Honorator, *oris*, m. qui honorat, apud Augustinum.

¶ Hŏnōrus, *a, um*, adj. honestus, ehrlich, rühmlich, löblich. Silius 11, 301 *Ductor honori nominis.* Tac. Ann. 10, 10 *Honora oratio.* Quin & Ovid. Remed. Am. v. 393 *Studium famæ mihi crescit honoræ.*

¶ Hŏnōrōsus, *a, um*, idem. Plus est quam honoratus, sicut scelerosus plus est quam sceleratus, dicente Isidoro 10 Orig. litt. H.

¶ Honorĭficus, *a, um*, quod honorem confert, das zu ehren gereicht. Cic. Phil. 2, 15 *Nunquam ab eo mentio de me, nisi honorifica facta est*, er hat meiner in allen ehren gedacht. Et Att. 1, 16 *Mihi res multo honorificentior visa est.* Id. ad C. Marcellum 15 epist. 10 *Honorificentissimum senatus consultum.* Vellej. 2, 45, 4 *Sub honorificentissimo titulo*, unter einem ansehnlichen namen. Adde Martial. 10 ep. 45.

¶ Honorifice, adv. in ehren, ehrentwegen. Cic. fam. 5, 2 *Hoc non potest in te non honorifice esse dictum.* Id. in Pison. c. 15 *Nemini triumphus honorificentius, quam mihi salus restitutioque est perscripta.* It. fam. 6, 6 *Cæsar nunquam nisi honorificentissime Pompejum appellat.*

¶ Honorificentia, *æ*, f. subst. Vopisc. Aureliano c. 25 extr. *Templum Soli posuit, majore honorificentia consecratum*, mit grösserer pracht und gepränge. Symmach. 6 epist. 35 *Evocationis honorificentiam deprecati*: & ep. 36 *Te honorificentia imperialis accivit.*

¶ Hono-

¶ Honorifico, *are*, est honorare, ad honorem evehere, ehren. Lactantius aliquoties ita locutus: e. g. 2, 5 *Suspiciat & honorificet communem parentem.* Id. de Ira Dei c. ult. *Debemus hunc omnes honorificare, quod beneficus.* Et Inst. 7, 24 *Adorent & honorificent regem maximum.* Glossæ etiam Cyrilli: *Honorifico*, δοξάζω, τιμῶ.

¶ Honorificans, *tis.* Augustin. epist. 119, 3 *Salvatorem honorificantes.*

¶ Honorificatus, *a, um*, geehrt, hochgeschätzt. Vulg. Interpr. Sirac. 5, 2 *Iustitia quasi mater honorificata.* Id. 1 Pet. 2, 4 *Lapis ab hominibus reprobatus, Deo autem electus & honorificatus.*

¶ Honoriger, *a, um*, honoratus, gerens honores, geehrt, werthgeschätzt. Tertull. de Virg. veland. c. 10 *Honorigeram notam virginitatis præ se ferre.*

¶ Honoripeta, *æ*, qui honores & dignitates captat, ambitiosus, ehrbegierig. Apul. lib. 2 Dogm. Platon. p. 20 *Culpabilium virorum quatuor formæ sunt; quarum prima honoripetarum est: sequens absteniorum: tertia popularis: tyrannicæ dominationis est ultima.*

¶ Hŏnestus, *a, um*, honore insignis, probus, erbar, ehrlich, rühmlich, geehrt. Cic. de Clar. Orat. c. 81 *Qui honorem sententiis & suffragiis adeptus est, is mihi & honestus & honoratus videtur.* Unde *honore honestiorem aliquem facere*, Plautus Capt. 2, 3, 32 dixit. Plin. Paneg. c. 85 ad Trajanum: *Diligis, cum diligaris, & in eo, quod utrique honestissimum est, tota gloria tua est.* Idem 8 epist. 6 extr. *Honesto loco natus*, von ansehnlicher herkunft. Quicquid honori decorique est, hoc est, rectum verumque est, & virtutis regulam servat, id vero honestum maxime est. Cic. Off. 3, 7 *Nihil præter id, quod honestum sit, propter se est expetendum.* Sic *Honestam orationem* Ter. Andr. 1, 1, 114 dixit, quæ virum bonum atque humanum inprimis decet. Statius 3 Silv. 1, 6 *Qui tædis iterum lustratus honesti Ignis ab Oetæa conscendens æthera flammâ.* Ubi *honestum ignem* appellat, qui honorificus Herculi fuerit atque ad cælum divosque aperuerit viam. Similiter 4 Silv. 6, 83 *Immeritasque domos ac templa Sagunti Polluit, & populis furias immisit honestas.* Nam *furias honestas* vocat Saguntinorum impetum, quo maluerunt perire cum civitate sua, quam a Romanis deficiscere: ex eo, quod servatæ in Romanos fidei honorem & famam iis pepererint. Potest simul ad Græcam appellationem Furiarum respexisse, σεμναὶ θεαί. Flor. 2, 6, 6 de iisdem & eorum facinore verba faciens: *versa in rabiem fide.* *Honesta oratio* etiam plebejæ opponitur. v. Burm. ad Petron. c. 55, & Quint. 1, 8 p. 94. ¶ 2. *Honestus* etiam pro pulchro ponitur: sicut & *inhonestus* contra de deformi, ac turpi. Ter. Andr. 1, 1, 95 *Erat forma præter ceteras honesta & liberali.* Ubi Donatus: HONESTA *ad formam*; LIBERALI *ad vultum retulit.* Sic, *honestam faciem* Idem ibi, & Suet. Tib. c. 68 dixit. Ter. Eun. 4, 3 *Ita me Dii ament, honestus est*, id est, *pulcher*, ut Donatus exponit. Virg. Æn. 10, 133 *Dardanius caput ecce puer detectus honestum.* Idem de equis lib. 3 Georg. v. 82 *Honesti Spadices glaucique; color deterrimus albis.* Varro R. R. 2, 6 de asinis loquens: *Sumat firmos, omnibus partibus honestos, corpore amplo, &c.* v. *Inhonestus* n. 2. ¶ 3. *Non eadem omnibus honesta*, C. Nepos præfat. n. 3, i. e. apud omnes decora, πρέποντα, anständig, gebührlich. ¶ 4. Pro divite, ut auctor est Asconius in 3 Verrinam.

¶ Hŏneste, adv. mit ehren, geziemend. *Valde honeste se gerere*, Cic. Att. 6, 1 Comp. Suet. Cæs. c. 82 *Sinum ad ima crura deduxit, ut honestius caderet.* Adde Colum. præfat. 1; Plin. epist. 4, 13; & 6, 18. Superl. Cic. c. 16 de Amicitia: *Quæ in nostris rebus non satis honeste: in amicorum fiunt honestissime.*

¶ Honestas, *ātis*, f. dignitas, decus, die ehre, erbarkeit. Cic. pro Arch. c. 6 *Nihil est in vita magnopere expetendum, nisi laus & honestas:* Nepos præfat. n. 5 *ab honestate remotum*, unanständig. ¶ 2. Item, *bonitas, humanitas.* Suet. de Illustr. Gramm. c. 13 *Sunt, qui tradunt tanta eum honestate præditum, ut temporibus Syllanis proscriptorum liberos gratis & sine mercede ulla in disciplinam receperit.*

¶ Honestitūdo, *inis*, f. quo pro *Honestas* Accius usus apud Nonium 2, 401, antiquum est.

¶ Honesto, *āre*, zieren, ehren. Cic. Off. 1, 39 *Non domo dominus, sed domino domus honestanda est.* Auctor Rhetor. ad Herenn. lib. 4 sub fin. *Omnes rationes honestandæ elocutionis studiose collegimus: Honestandæ*, i. e. ornandæ, & ad omnem elegantiam ac venustatem expoliendæ. Cic. Catil. 1, 12 *Si summi viri & clarissimi Saturnini & Gracchorum & Flacci ex sanguine non modo se non contaminarunt, sed & honestarunt.* Curt. 3, 6, 19 *Ætas quoque vix tantis matura rebus, sed abunde sufficiens, omnia etiam ejus opera honestabat*, i. e. commendabat, & pulchra magis decoraque efficiebat. Stat. præfat. 4 Silv. *Gratulor, quod Neapolim nostram numero liberorum honestaverit.*

¶ Honestatus, *a, um*, geehrt, bewürdiget. Sallust. Cat. c. 35 *Non dignos homines honore honestatos videbam.*

¶ Honestatio, *ōnis*, f. apud Augustinum.

¶ Honestator, *oris*, m. apud Eundem.

¶ Honestamentum, *i*, n. die ehre, zierde. Sallust. de Rep. ord. 2, 21 *Omnia honestamenta pacis, & præmia belli.* Sen. epist. 66 *Nullo honestamento eget virtus, ipsa & magnum sui decus est.* Et Arnob. 2 p. 76 *Honestamenta natalium.* Apul. Apol. *Gratiam corporis morum honestamentis ornare.*

I. Composita ab *Honor:*

¶ Cohonōro, *are*, honoro. Festus de Coronis satis inepte: *Coronæ dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur.*

¶ Dehŏnōro, *are*, pro honore privare, verunehren, posterioris ævi scriptores dixerunt. Salvian. 3 contra Avarit. p. 106 *Filios religiosos bono a vobis dehonorari adseveratis?* Oros. 2, 2 *Dehonorata Babylon.*

¶ Dehonorarius, *a, um*, inhonestus, schimpflich. Tertull. Apol. c. 39 *Si quod arcæ genus est, non dehonoraria summa, quasi redemtæ religionis congregatur.* vide ibi Rigalt.

¶ Exhonoro, *are*, entehren, verunehren. Augustin. Civ. Dei 16, 2 *Passionem Christi annuntiant prophetando, & male agendo exhonorant.* Et Salvian. lib. 2 Gub. p. 39 *Diademate exhonoratur.* Id. lib. 6 p. 134 *Illustrem ac præpotentem virum nequaquam exhonorari a quoquam licet, & si quisquam exhonoraverit, &c.*

¶ Inhonoro, *are*, idem. Tertull. de Resurr. Carn. c. 10 *Carnis non substantia sed actus inhonoretur.* conf. Id. adv. Marc. 4, 15; & de Fuga in Persec. c. 5.

¶ Inhonorātus, *a, um*, sine honore, ungeehrt, unachtbar; ut, *Vita inhonorata & inglōria*, Cic. Tusc. 3, 34 Et Silius 4, 607 *Mors inhonorata.* Et, *Inhonoratum quem dimittere*, Liv. 37, 54. *Triumphus inhonoratior*, Id. 37, 23. Superl. Id. Liv. 35, 12 *Thoas Ætolorum prætor conquestus, quod omnium Græciæ gentium civitatumque inhonoratissimi post eam victoriam essent.* Hinc *Inhonoratus* est ¶ 2. Sine præmio, unbegabt, unbeehrt. Confer Flor. 2, 8. Ita quoque Ajax apud Ovidium in armorum judicio Met. 13, 41 *Nos inhonorati & donis patruelibus orbi.*

¶ Inhonorabilis, *e*, idem. Tertull. adv. Marc. 3, 17 *Si ingloriius, si ignobilis, si inhonorabilis meus erit Christus.*

¶ Inhonorificus, *a, um*, non honorificus, unanständig, das nicht zu ehren gereicht. Seneca de Constant. Sap. c. 10 *Humilitas animi contrahentis se ob factum dictumque inhonorificum.*

¶ Inhonōrus, *a, um*, ohne ehre, unberühmt, verächtlich. Plin 5, 30 *Inhonoræ civitates.* Silius 10, 391 *Facies inhonora.* Lucret. ius [illegible] de Constantio: *neque inhonoros sinens, quorum laboriosa experta fuisset officia.* Tac. Hist. 4, 62, 5 *Revulsæ imperatorum imagines, inhonora signa.*

¶ Perhonorificus, *a, um*, sehr löblich. Cic. Att. 2, 18 *Consalutatio forensis perhonorifica.*

¶ Perhonorifice, adv. idem. Cic. Att. 14, 12 *Nobiscum hic perhonorifice & amice Octavius.*

II. Composita ab *Honestus:*

¶ Cohonesto, *are*, idem quod honestare, beehren, ansehnlich machen; ut, *Amici convenient ad exsequias cohonestandas*, Cic. pro Quint. c. 15. *Cohonestanda victoria*, Liv. 38, 47. conf. Plin. 22, 13.

¶ Dehonestus, *a, um*, pro *inhonestus*, unanständig. Gell. 19, 10 *Dehonestum verbum.*

¶ Dehonesto, *are*, verstellen, schänden, verunehren. Suet. Claud. c. 30 *Eum multa dehonestabant.* conf. Lamprid. Alex. Sev. c. 2

¶ Dehonestans, *tis.* Treb. Pollio in Gallien. c. 16 *Romanum dehonestantes imperium.*

¶ Dehonestatio, *ōnis*, f. die verunehrung, schmähung. Tertullian. de Pudicit. c. 18 *Dolores & dehonestationes sustinet.*

¶ Dehonestamentum, *i*, n. übelstand, schmach, schande, unehre. Originis dehonestamentum, Iustin. 28, 2, 9, unehrliche ankunft. *Dehonestamenta amicitiarum*, Tac. Hist. 2, 87, 4. Et Hist. 4, 13, 3 *Sed Civilis ultra, quam barbaris solitum, ingenio solers, & Sertorium se aut Hannibalem ferens, simili oris dehonestamento.* *Oris dehonestamentum* dixit, quod luscus, seu captus altero, sicut Sertorius & Hannibal, oculo esset. Et Sen. de Constant. Sap. c. 18 *Contumeliæ, verba probrosa, ignominiæ & cetera dehonestamenta.*

¶ Inhonestus, *a, um*, turpis, unehrlich, schändlich. *Mors inhonesta*, Propert. 2, 8, 28. Et, *Quid hoc joco inhonestius?* Val. Max. 7, 8, 9 *Inhonestissima cupiditas*, Cic. ad Qu. frat. 1, 1, 6 extr. ¶ 2 Pro deformi Terentius posuit Eun. 2, 3, 65. Eadem fab. 5, 4, 16 *Inhonestas* pro immundis & fordidis dixit. vid. *Honestus* n. 2.

¶ Inhoneste, adv. mit unehren, unehrlich. Ter. Andr. 4, 6, 2 *Quæ se inhoneste optavit parare hic divitias, quam in patria honeste pauper vivere.* *Inhonestius indulsit libertis*, Capitol. in Vero c. 8.

¶ Inhonestas, *ātis*, f. contrarium honestatis, unehre, schimpf, schande. Tertull. contra Marc. 5, 5 *Infirmitati, & inhonestati, & pusillitati, & contemtui deputari possunt.* Id. advers. Iudæos c. ult. *Omni inhonestate prostratus.*

¶ Inhonesto, *are*, dehonestare, schimpfen, verunehren. Ovid. Trist. 4, 8, 9 *Ne cadat, & palmas multas inhonestet adeptas, Languidus in pratis gramina carpit equus.* Heinsio tamen hoc distichon suspectum est, haud immerito.

¶ Inhonestatio, *onis*, f. apud Hieronymum.

¶ Inhonestamentum, *i*, n. dehonestamentum, schande. Apul. Apol. p. 275 *Ne quid maculæ aut inhonestamenti in me admittam.* Gracchus Ibid 2, 21 *Pueritia tua adolescentiæ tuæ inhonestamentum fuit, adolescentia senectuti dedecoramentum.*

¶ Perhonestus, *a, um*, ganz ehrlich. Arnobius 2 p. 76 *Sint licet perhonesti, fuerintque laudabiles.*

Honorificus, &c. honoripeta, vide paullo ante *Honor.*

HONORIUS, *i*, m. Imperator Rom. cum fratre Arcadio, quibus patrem Theodosium rempublicam quietam reliquisse, S. Aur. Victor in Epit. ubi desinit, affirmat. Claudianus poëta tum vixit, qui totus fere est in celebrandis Honorii laudibus.

¶ Honoriades, *æ*, m. patronym. apud Claudianum, qui puerum adhuc gignendum ita vocat in Nupt. Honorii v. ult.

HOPLĪTES, *æ*, & *idis*, m. ὁπλίτης, miles armatus, ein gewapneter. Plin. 35, 10 *Parrhasii sunt duæ picturæ nobilissimæ hoplitides; alter in certamine ita decurrens, ut sudare videatur; alter arma deponens, ut anhelare sentiatur.*

¶ Hŏplŏmăchus, *i*, m. ὁπλομάχος, gladiator, qui armatus pugnat, ein gerüsteter soldat. Martial. 8 epigr. 74 *Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante: Fecisti medicus, quod facis hoplomachus.*

HORA, *æ*, f. ὥρα, temporis, & primo quidem anni pars, eine jahrzeit. Ita *horæ* sive tempora anni 4 sunt, *Ver, Æstas, Auctumnus, Hiems.* v. Macrob. Saturn. 1, 21. Has horas intelligit Horatius 1 od. 12, 15 cum ait: *variisque mundum Temperat horis*, uti recte vetus Schol. interpretatur. Idem *Horam caniculæ*, caniculares dies dixit 3 od. 13, 9. Plin. 9, 35 *Genitalem anni horam*, Ver, designans. Ovid. A. A. 1, 250 *Horaque formosam quamlibet illa facit*, de nocte. Idem *horam noctis* pro tempore nocturno dixit Epist. 19, 33. ¶ 2. Vulgo, pars diei, die stunde. Mart. 12 epigr. 1 *Otia, Prisce, brevi poteris donare libello; Hora nec æstiva est, nec tibi tota perit.* Scil. horæ æstivæ longiores, quia dies f. longior f. brevior in XII horas æquales dividebatur. Et 4 epigr. 8 singulis diei horis destinat sua officia. *Prima salutantes atque altera conterit hora, Exercet raucos tertia causidicos. In quintam varios extendit Roma labores, Sexta quies lassis, septima finis erit. Sufficit in nonam nitidis octava palæstris; Imperat excelsos frangere nona toros. Hora libellorum decima est,*

est, Eupheme, mecum, Temperat ambrosias cum tua cura dapes. De horarum ratione apud Romanos erudita sunt quæ monet Drakenb. ad Sil. 4, 89. ¶ 3. *Horæ, κατ' ἐξοχήν*, de natali, sive momento illo, quo quis natus. Seneca de morte Claudii: *Et tamen non est mirum, si errant* (Mathematici, seu Genethliaci,) *horam ejus nemo novit.* ¶ 4. *Horam fatalem* pro morte, & vita humana, ad demonstrandam rerum humanarum fragilitatem, Poëtarum filii dicunt. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 122. ¶ 5. *Horæ* generatim tempus, opportunitatemque designat. Ita Quintil. 6, 4 extr. *De Pollione Asinio sertis jocisque accommodato dictum est*, ESSE EVM OMNIVM HORARVM, er wäre in alle fättel gerecht. Suet. Tib. c. 42 *Incundissimos & omnium horarum amicos professus.* Horat. 1 epist. 4, 14 *Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.* Id. 1 epist. 11, 22 *Tu quamcunque Deus tibi fortunaverit horam, Grata sume manu.* Sen. Hippol. v. 773 *Horaque semper præterita deterior subit:* Manilius 3, 528 *Horaque non ulli similis perducitur horæ.* Cic. pro S. Rosc. 38 *Aliqua fretus hora*, qui sperat interim aliquid futurum. Cic. Phil. 5, 9 *In horam vivere*, i. e. in diem vivere, Germanis, in den tag hineinleben. Propert. 1, 16, 11 *His ego non horam possim durare querelis*, i. e. exiguum tempus. Phædr. Præf. L. 3 v. 5 *Momentum ut horæ pereat officiis meis*, ubi v. Burm. ¶ 6. Poëtis *Horæ* Deæ sunt; quas custodes portarum cælestium facit Homerus Iliad. E. v. 749 Et apud Ovidium Fast. 1, 125 Iani verba sunt: *Præsideo foribus cœli cum mitibus Horis.* Idem facit illas ministras Phœbi sive Solis Met. 2, 118 *Iungere equos Titan velocibus imperat Horis. Iussa Deæ celeres peragunt.* Idem in descriptione regiæ Solis eod. lib. v. 25 *A dextra lævaque dies & mensis & annus, Sæculaque, & positæ spatiis æqualibus Horæ.* Vide & Lucianum de Sacrificiis p. 88. Hesiodus Iovis & Themidis filias facit, ante Gratias natas, de quo & Seneca de Benef. 1, 3. it. Steph. Pighius de Themide Tom. 9 Ant. Gron. v. *Gratiæ.*

¶ Horula, *æ*, f. diminutiv.

¶ Horæum, *i*, n. *ὡοῶιον*, mel æstivum, sommer-honig, *ὡοῶιος*, Græci dicunt omnes fructus æstivos. ¶ 2. Apud Plautum & falsamenti genus ita vocarur Captiv. 4, 2, 71, a veris tempore, quod tum ex Pelamide piscc fallamentum illud fieret.

¶ Hōrārius, *a, um*, quod unius est horæ, stündig, stundenlang. Suet. Domit. c. 3 *Scevetum horarium.*

¶ Horarius, *i*, m. qui horologia facit, ein uhrmacher. Lapis Romanus, ap. Allio in Lex. Crit. *Secundinus stelici Horario.*

¶ Horarium, *i*, n. horologium. Censorin. de Die Natali c. 23 *P. Cornelius Nasica, Censor, ex aqua fecit horarium, quod & ipsum ex consuetudine noscendi a sole horas, Solarium cœptum vocari.* Non autem hoc hydraulicum horarium ipsi clepsydra est, sed major machina, cujus structuram Vitruvius describit l. 9 c. ult. Adde Plin. 7 extr. & ibi Harduinum.

¶ Horalis, *e*, idem quod *Horarius.* Fortun. 4 Mart. *Quo vel ad horale spatium consensit iniquis.*

¶ Hornus, *a, um*, quod hujus est anni, & horam unius anni nondum excedit, heurig; ut, *Hornum vinum*, Horat. epod. 2, 47, & *Hornum fœnum*, Id. 3 od. 23, 5 dixit. *Hornam messem*, Plautus dixit Most. 1, 3, 3, proverbialiter pro re grata & commoda: *Eventus*, inquit, *rebus in omnibus velut in horreo horna messis, magni fit.* Verum plures ibi legunt, *velut horno messis magna fuit*, ut *horno* sit vel *hoc anno*, adverbialiter; vel *huic anno*, tertio casu. v. Lambinum in hunc locum. Et Gron. qui obs. 3, 24 *Hornum*, ut *vernum, æstivum, autumnum, hibernum* absolute poni vult, intellecto *tempore.* Sed *Hornus annus* est in eadem Mostell. 3, 1, 2. *Horni agni*, i. e. anniculi, Propert. 4, 3, 61.

¶ Hornōtīnus, *a, um*, idem quod *Hornus.* Sic Cic. Verr. 5, 18 *Hornotinum frumentum*; Cato c. 17 *Hornotinas nuces virides*, pro *Hornis* dixit.

¶ Horno, adv. heuer; cui *anno* opponitur, Plaut. Mostell. 1, 3, 3. vide modo dicta in *Hornus.*

¶ Hōrŏlŏgium, *i*, n. *ὡοολόγιον*, horarum indicatio, vel index, ein zeiger, eine uhr. *Horologium solarium*, ein sonnen-zeiger; quod primum inventum fuisse, ac post illud aquarium, *κλεψύδραν* quod dixerunt, Plin. 7, 60 auctor est. vid. Vitruv. 9, 9, & Cassiodorum 1 epist. 15, & Lucianum in Hippia extr. De origine horologiorum apud Romanos vide Rycquium de Capitolio c. 38, & Salmasium Exercitat. Plin. p. 652, qui ultra Archimedem non ascendendum putat, & Aristophanis ætate Athenienses nondum innotuisse credit. De nostrorum Horologiorum ratione, quæ ignota veteribus fuit, vide Pancirollum Part. 2 tit. 10, & præcipue Bernard. Saccum Historiæ Ticinensis 7, 17.

¶ Horologĭcus, *a, um*; ut, *Vasa horologica*, Mart. Capella 6 p. 194.

¶ Hōrōscŏpus, *a, um*, *ὡοοσκόπος*, adject. id est, in quo *horæ* notantur; ut, *Vasa horoscopa*, gefässe daran man die stunden siehet; apud Plinium 2, 72. ¶ 2. *Horoscopus*, substant. est illa cæli pars, qua hora quælibet ab inferiore hemisphærio ab oriente, ascendit, unde Astrologis *Ascendens* vocatur. ¶ 3. Denique illud punctum temporis, quo quis nascitur, die geburts-stunde. Manilius *ortivum cardinem* vocat 3, 189 *Ortivo totidem de cardine duces, Quem bene partitis memorant horoscopon astris.* Persius 6, 18 *Germanos horoscope vano Producis Genio.*

¶ Horoscopium, *i*, n. *ὡοοσκόπιον*, instrumentum ad indagandam horam natalem pertinens. Sidon. 4, 3 *Tenere cum Euphrate Horoscopium.*

¶ Horoscŏpĭcus, *a, um*, ad horam natalem pertinens; ut, *Horoscopici libri*, Fulgent. 1 Mythol.

¶ Horoscŏpālis, *e*, idem apud Firmicum.

¶ Horoscōpo, *are*, i. e. horoscopum facere, in der geburts-stunde scheinen. Manil. 3, 478 *Iam facile est, si quod quandoque horoscopet astrum Noscere.* Visus non lemel & Firmicus est.

¶ Horoscopans, *tis*, horam indicans. Firmicus 51 *Ariete horoscopante in cancro.*

¶ Bihōrium, *i*, n. tempus duarum horarum, zwey stunden; &

¶ Trihōrium, *i*, n. trium horarum tempus, drey stunden. Auson. Mosella v. 87, & epist. 4, 62 *Post bina trihoria*, id est, post sex horas.

¶ Semihŏra, *æ*, f. eine halbe stunde. Cic. pro Rabirio, c. 2 *Me in semihoræ curriculum coegisti.* Adde Cels. 3, 21; Plin. 28, 29; Ammian. 17, 13 & 15, 8.

HŌRĀTIVS, *i*, m. *Q. Horatius Flaccus*, poëta Lyricus, & in eo genere Latinorum princeps. Natus in Apulia in tenui re, parre libertino. Romam delatus litteras didicit. Inde Athenas profectus Philosophiæ dedit operam. Ac sunt qui Academicum; sunt qui Epicureum evasisse asserant. Neutri recte. Merus Academicus non fuit; nam alibi Epicureos, alibi Stoicos sequitur. Epicureos quidem, quum ait, *Deus securum agere ævum.* Stoicos vero, quum in Epist ad Quintium peccata paria facit. Cæterum purum putum Epicureum non fuisse, illud arguit, quod lib. 1 od. 34 doctrinam eorum de Deorum cultu damnat, imo conceptis verbis ejerat. Quare illi potius audiendi sunt, qui Eclecticum fuisse tradunt. Quod ipse innuere videtur 1 epist. 1, 13, quum ait: *Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter: Nullius addictus jurare in verba magistri, Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes, &c.* Fuit primum Mæcenati, deinde & Augusto, ob festivitatem ingenii valde carus. Ac Mæcenas quidem in epigrammate quodam ad eum confessus est, *se illum plus visceribus suis amare.* Augustus vero, & *suum*: & inter jocos plerumque *lepidissimum homuncionem* appellare solitus. Natus est 6 Idus Decemb. L. Cotta & L. Torquato Coss. Decessit 5 Kal. Decemb. C. Marco Censorino & C. Asinio Gallo Coss. post nonum & quinquagesimum ætatis annum, hærede Augusto palam nuncupato, ut tradit Suetonius ejus vita. Elogium ejus habes quoque Quint. 10, 1 p. 909 sq. Prima Horatii corripitur. Ovid. Trist. 4, 10, 49 *Detinuit nostras numerosus Horatius aures, &c.* Conf. Juvenal. 7, 62. ¶ 2. Fuit & alius *Horatius* nobilis Romanus, qui, cum in prælio alterum oculum amisisset, ex eo *Coeles* dictus est, Dion. Halic. lib. 5. De virtute ejus Livius 2, 10. ¶ 3. Fuerunt *Horatii & Curiatii* trigemini fratres, quorum de imperio pugnam describit Livius 1, 25.

¶ Horatius, *a, um*, adject. ut, *Horatia lex*, Liv. 3, 55. *Pila Horatia*; *Gens Horatia*, Id. 1, 26, ubi & substantive *Horatiæ sepulchrum.*

HORCONIA, *æ*, f. genus vitis in Campania, ubertate præcipuæ, Plin. 14, 2 extr.

HORCTVS, *a, um*, antique idem ac bonus, felix. Festus: *Horctum & forctum pro bono dicebant.* Vossius Etym. p. 222 censet, *Horctus* esse a græco *ἑρκτός*, id est, *septus, munitus.*

HORDA, *æ*, vacca prægnans, eine trächtige kuh. Varro 2, 5 de R. R. *Quæ sterilis est vacca, taura appellatur: quæ prægnans, horda.* Eadem ergo quæ *Forda* de qua supra diximus.

¶ Hordicalia, *um*, n. pl. festus dies, quo gravidæ hostiæ immolabantur. Varro d. l. Sed Festus

¶ Hordicidia, *orum*, n. pl. vocat ab *hordis* illo festo die cæsis & immolatis. Apud Alex. ab Alex. 4, 20 *Hordales dies* dicuntur.

Hordeius, vid. sub *Hordeum.*

HORDEVM, *i*. n. frumentum, gerstem; dictum vel ab horrore aristæ, vel ab oriente. *Ordeum* etiam scribitur. *Hordeum cantherinum, ἐξάστιχον, δίστιχον* seu *galaticum*: vide suo loco. Sed cum *Galaticum*, circa Martium mensem, *Cantherinum* vero circa Octobrem seri solitum, ex Columella & Palladio constet: sane *Galaticum* erit, quod nos sommer-gerste; *Cantherinum*, quod winter-gerste appellamus. vid. Colum. 2, 9. ¶ 2. *Hordea* in plurali Virgilius dixit ecl. 5, 36 *Grandia sæpe quibus mandavimus hordea sulcis.* Vbi Servius: HORDEA *usurpative, metri caussa dixit.* Nam triticum, vinum, hordeum, mel, *numeri tantum singularis sunt. Vnde plurali in prosa uti non possimus.* Vina *tamen possumus dicere Ciceronis exemplo, &c.* v. Quint. 1, 5 & ibi Burm. p. 55. ¶ 3. *Hordeum*, tuberculum palpebrarum, ein gerstenkorn im auge, Cels. 5, 5, 7. ¶ 4. *Hordea* & *Horrea* nonnunquam a libtariis permutata esse, ostenditur in Misc. Observ. Vol. 3 p. 369.

¶ Hordeŏlus, *i*, m. apostema nascens in extremitate palpebræ, ein gerstenkorn. Marcell. Emp. 8 *Hordeolis oculi infesti.* Prisc. 1, 12 *Hordeoli in palpebris.*

¶ Hordeācĕus, *a, um*, gerstem. *Panis hordeaceus*, Plin. 18, 7. *Spicæ hordaceæ*, Apul. lib. 7 Milet. *Farina hordeacea*, Pallad. 1, 29.

¶ Hordeārius, *a, um*, mit gersten gefüttert; ut, *Gladiatores hordearii*, qui hordeo vivebant, apud Plinium 18, 7. v. Reines. V. L. 2 p. 170 seq. Hinc & *hordearium Rhetorem* Cælius dixit, quasi hordeo pastum, id est, inflatum, levem, ac fordidum, ut Suetonius auctor est de Claris Rhetoribus c. 2. Vel *Hordearium*, id est, hordeo pascendum, ignominiæ scil. caussa. In militia enim, qui male functi officio, pro frumento hordeum accipiebant, quod pœnæ loco erat, & ignominiæ dabatur. Veget. 1, 13. Suet. Aug. c. 24 *Cohortes, si quæ cessissent loco decimatas hordeo pavit.* vide ibi Interpretes.

¶ Hordeius, *a, um*, aliud adject. apud Plaut. Cas. 2, 8, 57 Senex rusticus *lolligunculas hordeias* pro pulchris dixit, & quasi ex hordeo factis. v. Turn. 7, 12. Nisi tamen est ex *horda*, de qua paullo ante. *Gravidæ* certe *murenæ* delicatiores putabantur. Hor. 2 sat. 8, 43.

HORESTION, f. Oreftion, *i*, n. inter vina factitia, Plin. 14, 16.

HŌRIA, *æ*, f. navicula piscatoria, ein fischer-kahn. Nonius 13, 3 & Festus. *Salute horiæ*, i. e. salva & incolumi horia, Plaut. Rud. 4, 2, 5.

¶ Horiŏla, *æ*, f. dimin. apud eund. Trinum. 4, 2, 100.

HORIOR, *iri*, pro *Hortor, ari*, Ennius dixit: Et hinc

¶ Horitor, *oris*, m. pro *Hortator*, Idem apud Diomedem p. 378.

HŌRĪZON, *ontis*, m. *ὁρίζων*, cæli circulus vel terminus, qui super terram videtur. Hyginus: HORIZON *appellatur is* (circulus,) *qui terminat ea, quæ perspici aut non videri possunt.* Cic. Divin. 2, 44 *finientem*; Mart. Capella *finitorem* appellat, der horizont. Sed Cicero l. c. in plur. *Illi orbes*, inquit, *qui cælum, quasi medium dividunt, & adspectum nostrum definiunt, qui a Græcis ὁρίζοντες nominantur, a nobis finientes rectissime nominari possunt, &c.*

HORMĒSION, *i*, n. gemma ex igneo colore radians, auro portante secum in extremitatibus candidam lucem, Plin. 37, 10.

HORMĪNŌDES, *æ*, m. *ὁρμινώδης*; scil. *λίθος*, gemma, Plin. 37, 10.

HORMĪNVM, *i*, n. *ὅρμινον*, planta est, alia sativa, alia silvestris, scharlach, oder wilde salbey. Plinius *asparagum silvestrem* ab Atticis vocari scripsit *Horminium, ὁρμίνιον*, 20, 10. Adde Plin. 22, 25; & 18, 10; & Apul. de Herb. c. 101. ¶ 2. Est & *Horminum*

Theo-

Theophrasto & Plin. 18, 7 frumenti species, mediæ facultatis inter Erysimum & Cuminum. Matthiolus.

HORMVS, *i*, m. ὁρμὴ, impetus, subitus impulsus, allarm, lärmen. Apul. 10 Met. p. 592 *Pone tergum tibicen hormum canebat bellicosum.*

Hornotinus, hornus, horologium, horoscopus, &c. vide in *Hora*.

HORREO, *ui*, *ēre*, horrore concuti, ein grauen oder schrecken haben, erzittern. Ter. Eun. 1, 2, 4 *Totus, Parmeno, tremo horreoque, postquam adspexi hanc*, ich zittere und bebe. Cic. ad Att. 5, 21. *Ne quid mihi prorogetur, horreo.* ¶ 2. Subaudita præpositione cum quarto casu: ut, *Horrere divinum numen*, est religiose metuere, scheuen, apud Cic. in Acad. 4, 38. Et Id Att. 11, 14 *Omnium conspectum horreo.* Sic *horrere pauperiem*, Horat. sat. 2, 5, 9; *Iratum mare*, Id. Epod. 2, 6. ¶ 3. Columella locis tribuit, quæ frigoribus rigent, 1, 4. *Sunt quædam loca, quæ solstitiis minus concalescunt, sed frigoribus hiemis intolerabiliter horrent.* Cic. de N. D. 2, 7, *Possetne uno tempore florere, deinde vicissim horrere, terra?* ¶ 4. *Horrere capilli* dicuntur Tibull. 2, 3, 23, qui inculti & neglecti sunt, ut stare potius, quam composite jacere videantur, struppicht seyn, empor stehen. De pilis enim hoc verbum inprimis eleganter dicitur. Varr. L. L. 5, 6 *In corpore pili, ut arista in spica hordei horrent.* Silius 4, 560 *Huic horret thorax Samnitis pellibus ursæ.* Et Prosper Aquitanicus de Providentia Dei v. 47 *Ad Scythiæ proceres regesque Getarum Respice, queis ostro contemto & vellere Serum, Eximius decor est tergis horrere ferarum.* Hinc ¶ 5. Quod jam ex Varronis l. c. intelligi potuit, *Horrere* est abundare, densari, constipari, condensari, starren, strotzen. Virg. Æn. 11, 600 *Ferreus hastis horret ager.* Translatio est a densitate capillorum. vid. *Horrens*, it. Drakenb. ad Sil. 1, 527. & Heins. ad 4, 560. Stat. Theb. 12, 595 *Locus horret egenis Cœtibus.* vid. ibi Barth. 1508.

¶ Horrendus, *a*, *um*, grausam, greulich, abscheulich, entserlich. Tibull. 1, 11 pr. *Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses.* Virg. Æn. 3, 26 *Horrendum monstrum*: conf. Nonius 5, 7. ¶ 2. Item venerandus, davor man einen heiligen schauer hat. Virg. Æn. 6, 10 *Horrendæque procul secreta Sibyllæ.* Ad quod idem doctissimus Scholiastes; *HORRENDÆ, venerandæ: ut: Horrendum silvis & religione parentum.*

¶ Horrendum, adverbialiter posuit Virg. Æn. 6, 288 *Bellua horrendum stridens.*

¶ Horrende, adv. idem. Vulg. interpr. Sap. 6, 5 *Horrende & cito apparebit.* Ibid. 17, 3 *Paventes horrende.*

¶ Horrens, *tis*, rauch, starrend, scheußlich; ut, *Horrens leo*, Virg. Æn. 9, 306, i. e. jubis horridus. *Horrentibus quippe per totum corpus villis &c.* Plin. 9, 40. *Horrentia pilis agmina*, Horat. sat. 2, 1, 13. Sic *Horrentes hastæ*, Virg. Æn. 10, 178. *Horrentes Marte Latini*, i. e. bellicosi, ibid. v. 237.

¶ Horrentia, *æ*, f. abscheu, grauen. Tertull. contra Marc. 4, 24 *Pulverem jubet excuti ad horrentiam terræ illorum.*

¶ Horresco, *ĕre*, erschrecken. *Horresco semper, ubi pulsare hasce occipio fores*, Ter. Adelph. 4, 24, mir stehen die haare zu berge, wenn &c. ¶ 2. Subaudita præpositione regit etiam quartum casum, & significat, verabscheuen. Virg. Æn. 3, 394 *Nec tu mensarum morsus horresce futuros.* Et sic

¶ Horrescens, *tis*. Stat. Theb. 3, 70 *Prodiga vitæ Pectora, & extremam nihil horrescentia mortem.*

¶ Horror, *ōris*, m. das schüttern des leibes, grauen, schauer. Liv. 1, 25 *Horror ingens spectantes perstringit.* Tac. Hist. 1, 37 *Horror animum subit*, es grauet ihm, er entsetzet sich. Et Plaut. Amph. 5, 1, 66 *Mihi horror membra misero percipit dictis tuis.* Cic. Att. 8, 6 *Dii immortales, qui me horror perfudit!* Adde *Menckenio* in Observ. L. L. h. v. notata. ¶ 2. Aliquando ad venerationem & religionem refertur. Servius ad illud Virg. Æn. 1, 165 *Horrentique atrum nemus imminet umbra*: HORROR, inquit, *plerumque ad odium pertinet: plerumque ad venerationem, ut hoc loco.* Sic Lucan. 3, 411 *Arboribus tunc horror inest.* Similiter *formido* pro religione, nescio an Taciro ipsi, versum fortuitum commento, an veteri cuidam poëtæ, cujus carmine ibi uti voluerit Tacitus, dicitur de Germania c. 39 *Stato tempore in silvam auguriis patrum & prisca formidine sacram omnes ejusdem sanguinis populi legationibus coëunt.* v. Voss. 6 Inst. Orat. p. 458. ¶ 3. De torvitate & adspectu horrido etiam dicitur, præsertim illo, qui ex pilis est inordinatis, aut sursum exporrectis, unde *horridus sus*, Virg. Georg. 4, 407; & *horricomes canes*, Apul. Met. 4, p. 151. Adde *Horrere*, *Horrendus*, *Horrifice*, & *Horripilare*.

¶ Horrĭdus, *a*, *um*, asper, hispidus, rauh, stachlicht, fürchterlich. *Locum horridum* de obsito spinis & tristiore facie squalido proprie dici, Pareus in Lex. Critico p. 553 contendit. Comp. *Horridior locus*, Ovid. Pont. 1, 3, 44. *Horrida vita*, ein grobes und wildes leben, Cic. pro Quint. c. 30. Et, *Horridiora verba*, Id. de Cl. Orat. c. 17 & c. 5 *aspera, tristi, horrida oratione. Horrida verba*, pro minarum plenis, illustrat Broukh. ad Tibull. 1, 5, 6. *Horrida virtus*, h. e. severa, Val. Max. 2, 2. *Pudicitia horrida*, ib. 1.

¶ Horride, adv. *Horride & inculte dicere*, Cic. in Orat. c. 9. Comp. Tac. H. 1, 82, 5 *Ex suo quisque ingenio* (allocuti sunt) *mitius aut horridius.*

¶ Horridiuscule, adv. idem apud Augustinum.

¶ Horrĭdŭlus, *a*, *um*, dimin. subhorridus, nonnihil horridus. Cic. Att. 2, 1 *Horridula dixit atque incompta.* Et, *horridulæ orationes Catonis*, Id. in Orat. c. 45. Sed Plaut. Pseud. 1, 1, 66 *Papillas horridulas*, id est, duriusculas & protuberantes.

¶ Horrĭdĭtas, *ātis*, f. horror. Nævius: *Omnia mihi horriditati erant maximæ.*

¶ Horrĭbĭlis, *e*, formidabilis, schrecklich, greulich. *Mars rutilus & horribilis terris*, Cic. de Somn. Scip. c. 4. *Horribiles existunt formidines* (ex aliqua re,) Id. de Fin. 1, 19. Idem etiam pro Quint. c. 31 *Horribile est, caussam capitis dicere: horribilius, priore loco dicere.* Cic. Att. 8, 9 extr. de Cæsare, *sed hoc τέρας horribili vigilantia, celeritate, diligentia est.*

¶ Horribiliter, adv. idem, apud Augustinum.

¶ Horrĭcŏmis, *e*, qui horridis pilis vel coma est, struppicht, zotticht. *Horricomes canes*, apud Apul. lib 4 p. 151; & lib. 7 p. 192.

¶ Horrĭfer, *a*, *um*, poëticum, schrecklich, schauerhafft. Cic. Orat. 46 ex vet. poëta *Postquam prodigium horriferum, portentum pavos*, agit de contractione genitivi pluralis. *Horriferæ voces*, apud Lucret. 5, 994. *Horriferi aquilones*, Avienus Arat. Phænom. v. 96.

¶ Horrĭfĭcus, *a*, *um*, idem; ut, *Bellum horrificum*, Cic. pro Domo c. 23. *Horrifica cæsaries*, Lucanus 3, 372. conf. Virg. Æn. 8, 435. Idem Æn. 3, 571 *Horrificis tonat Ætna ruinis.*

¶ Horrifice, adv. est religiose & cum veneratione apud Lucret. 2, 609; & 4, 40, mit scheu.

¶ Horrifico, *āre*, einen erschrecken, verbum poëtæ fecere. Virg. Æn. 4, 465 *Terribilique monitu horrificant*, hoc est, horrorem incutiunt. Et Silius 3, 389 *Risu horrificant galeas.* Et poetarum similis Flor 3, 21, 10 *Carcer, catena, fuga, exilium, horrificaverunt dignitatem.*

¶ Horrificalis, *e*, idem quod horribilis. Accius ap. Non. 3, 231 *Operta est luctu horrificali.*

¶ Horrĭpĭlo, *āre*, id est, pilis horrere, sive obsitum esse in fruticeti morem, struppicht seyn, wenn die haare zu berge stehen. Apul. Met. 3 p. 140 *Iam facies enormis, & os prolixum, & nares hiantes, & labiæ pendulæ. Sic & nares immodicis horripilant auctibus.* Gloss. Vet. *Horripilat*, ὀρθοτριχεῖ, item ὀρθοτριχέω, *Horripilo.*

¶ Horripilatio, *ōnis*, f. Vet. Interpres Bibl. Ecclesiast. c. 27, 15 *Loquela multum jurans horripilationem capiti statuet*, wird machen, daß ihm die haare zu berge stehen. Nam qui horrent, iis pili arriguntur. Virg. Æn. 2, 774; & 3, 48 *Obstupui steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit.*

¶ Horrisŏnus, *a*, *um*, cum horrore sonans, rauschend, brausend; ut, *Fretum horrisonum*, Cic. Tusc. 2, 10 in metro. Et, *horrisono fremitu*, Virg. Æn. 9, 55. *Stridore horrisono*, Silius 4, 614.

Composita:

¶ Abhorreo, *ui*, *ēre*, abscheu haben. Construitur cum Accusat. Cic. pro Cluent. c. 14 *Illum omnes aversabantur, omnes abhorrebant, &c.* Suet. Aug. c. 83 *Pumilios atque distortos, &c. abhorruit.* Sed frequentius cum præpositione. Cic. Att. 14, 19 *Nostra ætas* (senectus,) *abhorret a castris, præsertim civilibus.* Ad eumdem 2, 6 *Animus prorsus abhorret a scribendo.* Et Ter. Andr. 5, 1, 10 *Abhorrere ab re uxoria*, nicht heyrathen wollen. ¶ 2. Differre, discrepare, unterschieden seyn. *A meis consiliis tua ratio non abhorret*, Cic. Att. 1, 20. *Id abhorret a fide*, es ist nicht glaublich, Liv. 9, 36. *Non abhorret vero*, Tac. Hist. 5, 24, 1. *Abhorrent inter se orationes*, Liv. 38, 56. Et omissa præpositione: *Ea abhorrent moribus nostris*, Curt. 7, 8, 11.

¶ Abhorrens, *tis*, part. Liv. 4, 44 *Parum abhorrens famam*, de Vestali, quæ cultu nimio suspicionem stupri dederat. conf. Suet. Galb. c. 4. Idem Liv. 22, 13 *Punicum abhorrens os ab Latinorum nominum prolatione.* vid. ibi Gronov. Curt. 3, 6, 19 *Cultus habitusque paululum a privato abhorrens.* Et 8, 9, 4 *Aquæ acolore maris haud multum abhorrentes.*

¶ Abhorresco, *ĕre*, verabscheuen, fürchten. Adducitur Lactantius de Ira Dei c. 23 *Quem terra contremiscit, cælumque & mare, & latebræ tartareæ & dæmones abhorrescunt*: Sed ibi interpres aliquis recentior ita reddit ἐκφρίττουσι, ex oraculo Græco.

¶ Adhorreo, *ui*, *ēre*; vel Adhorresco, *ĕre*, sich zugleich entsetzen. Ovid. ad Liviam v. 221 *Flavis Tyberinus abhorruit undis*; al. *inhorruit.*

¶ Cohorreo, *ui*, *ēre*, & Cohorresco, *ĕre*, ingenti horrore affici, sehr erschrecken, erschüttern, erbeben. Suet. Tib. c. 21 *Dii me perdant, nisi cohorrescit corpus meum*, wo mir nicht ein schauer übern ganzen leib läuft. Et Cic. Somn. Scip. c. 1 *Quem ut agnovi, equidem cohorrui.* Idem de Orat. 3, 2. *Ex quo cum cohorruisset, cum febri domum rediit.*

¶ Exhorrui, *ui*, *ēre*, & Exhorresco, *ĕre*, erschrecken, sich entsetzen. Plancus ad Cic. fam. 10, 18 *Non possum non exhorrescere, si quid intra cutem subest vulneris.* Cic. de Orat. 3, 14, *In quo igitur homines exhorrescunt, quem stupefacti dicentem intuentur.* Colum. 10, 154 de planta: *Nec mutata loco siccos exhorreat æstus.*

¶ Inhorreo, *ui*, *ēre*, & Inhorresco, *ĕre*, erzittern, erstaunen. *Vallo septa inhorret acies.* Liv. 8, 8. Et Virg. Æn. 3, 195 *Inhorruit unda tenebris*, auf dem wasser war es greulich finster. Petronius c. 114 *Inhorruit mare, &c.* Id. c. 63 *Mihi pili inhorruerunt*, die haare haben zu berge gestanden. Et c. 17 *Periculoso inhorrui frigore.* Cic. fragm. l. 1. de republ. *Horum severitatem dicitur inhorruisse primum civitas.* Pacuvius apud Cic. de Divin. 1, 14 *Inhorrescit mare.* Et Minucius Felix p. 255 *Dæmones adjurati per Deum verum & solum, inhorrescunt.*

¶ Obhorreo, *ēre*, scheußlich seyn. Plin. 37, 8 *Sanguineis punctis obhorret.* Ita Froben. & Dalechampius. Harduinus quidem *abhorret*, ita tamen, ut in Notis adjiciat: *Forte abhorret.*

¶ Perhorreo, *ēre*, & Perhorresco, *ĕre*, sehr erschrecken; ut, *Genus belli crudelissimi & maximi, quod nondum vident homines, quale futurum sit, perhorrui*, Cic. Att. 9, 10 Et, *Commoveri animo, & toto corpore perhorrescere*, Id. Verr. Divinat. c. 13. Et, *Memoriam alicujus diei perhorrescere*, erschrecken, wenn man daran gedencket. Id. Phil. 13, 15.

¶ Perhorridus, *a*, *um*, sehr greulich. Liv. 22, 16 *Stagna perhorrida situ.*

¶ Subhorresco, *ĕre*, non nihil horrescere, ungestüm seyn; Sisenna usus est. v. Nonium in *Horrendum* 5, 7 *Subito mare subhorrescit, cæcosque fluctus in se provolvit.*

¶ Subhorrĭdus, *a*, *um*, aliquantum horridus, etwas wild. Cic. pro Sextio c. 9 *Subhorridum & incultum videbant.*

HORREVM, *i*, n. ἀποθήκη, eine scheuer, scheune. Virg. Georg. 1, 49 *Illius immensæ ruperunt horrea messes.* Tibull. 2, 5 (al. 6) v. 84 *Distendet spicis horrea plena Ceres.* Nec rusticorum tantum sunt, sed principum etiam & rerumpublicarum, ein magazin, korn-haus. Liv. 31, 23 *Conflagrarunt & horrea regia, & armamentarium, cum ingenti apparatu machinarum tormentorumque.* Neque tamen *horrea* dicebantur tantum receptacula sive repositoria frumentaria; verum & ubi aliarum rerum copia condebatur, etiam pretiosarum. Sic Apul. 3 Milef. p. 141 *Horreum gazis refertum*: & sub init. lib. 5 *Horrea magnis congesta gazis*: ac Plin. 8 epist. 18 *Horreum operum*, i. e. statuarum & picturarum appellat. Vbi vide Buchneri Notas.

¶ Hortea, *æ*, f. id eſt, *horreum*, Claudio tribuitur apud Nonium 3, 110.

¶ Horreŏlum, *i*, n. diminut. Val. Max. 7, 1 ext. *Uſus neceſſarii horreolum.*

¶ Horreārius, *i*, m. qui horreo præeſt, horrei cuſtos. Ulpian. l. 5 § ; Dig. de his qui effuderint, *Si horrearius aliquid dejecerit.* Adde L. 60 § ult. Dig. Locati. Gloſſ. gr. lat. ἀποθηκάριος, *Horrearius.*

¶ Horreātĭcus, *a, um*, aus der ſcheuer; ut, *Horreatica ſpecies*, fructus in horreo adſervati, Cod. Theod. L. 3 de conditis in horr. publ.

Horricomis, horridus, horrifer, horrificare, horripilare, horriſonus, &c. vide in *Horreo.*

HORSVM, adverbium loci, hunc verſus locum, hieherwerts. Ter. Eun. 2, 1, 13 *Nam aut jam revertere, aut mox noctu adigent te horſum inſomnia.*

Hortamen, hortatio, &c. vide *Hortor*, Hortenſis, hortenſius, *Hortus.*

HORTOR, *atus ſum, ari*, plus eſt quam monere; *Monemus conſilio*, ait Donatus, *hortamur impulſu*, anhalten, ermahnen, antreiben. Ter. Hec. 1, 1, 7 *Et moneo, & hortor, ne cujusquam miſereat, quin ſpolies.* Et Cic. fam. 1, 1 *Pompejum & hortari & orare, & jam liberius accuſare & monere, ut magnam infamiam fugiat, non deſiſtamus.* Cum infinitivo. Cic. pro P. Sext. 3 *Reipublicæ dignitas me ad ſe rapit, & hæc minora relinquere hortatur.* Conſtruitur & cum Accuſativo rei: ut, *hortor te aliquid.* Cic. Catil. 1, 5 extr. *Sin, quod te jam diu hortor, exieris. Horturi pacem*, Cic. ad Att. 7, 14. Statius 3 Silv. 5, 20 *Vel ſuper Heſperiæ vada caligantia Thules, Aut ſeptem gemini caput haud penetrabile Nili Hortarere vias.* Quod genus loquendi etiam Senecæ ep. 71 Gronovius vindicat, atque pro eo, & Taciti luſtinique auctoritates adducit. In quibus locutionibus tamen non putandum eſt, accuſativum rei a verbo, ſed præpoſitione ſuppreſſa regi: ut intelligatur *ad, ſecundum*, &c. ut Voſſius de Arte Grammatica 7, 40 nos docet. *Hortari milites*, i. e. allocutione ante prœlium firmare, C. Nep. 1, 6, 3, ein herz und muth zuſprechen. *Hortari canes*, Ovid. Met. 10, 537, die hunde anhetzen. ¶ 2. Quidam activo *Horto* etiam uſi: ut Plautus Amph. 3, 4, 10. v. Parei Lex. Crit. p. 554. vid. *Adhortor* n. 2. Ita etiam *Hortor* paſſive dictum eſt Gell. 15, 13 Vtor, vereor, & hortor, & conſolor *communia verba ſunt, ac dici utroque verſus poſſunt*, hortor te, & hortor abs te, *id eſt, tu me hortaris.* Varro ap. Priſc. 8... *Ab amicis hortaretur.* Laudatur etiam Tac. 12, 9, 1 *Qua hortaretur Claudius* &c. Sed editur poſt Pichenam *oraretur.*

¶ Hortātus, *a, um*, der ermahnet hat. Ovid. Met. 5, 421 *Terribiles hortatus equos.*

¶ Horratio, *ōnis*, f. die ermahnung. Cic. ad Qu. frat. 1, 1, 14 *Hoc loco non hortatione, ſed precibus tecum ago.*

¶ Hortatus, *ūs*, m. idem. *Hæc vox hujus hortatu præceptisque confirmata*, Cic. pro Archia c. 1. *Hortatui ſuccubuit*, Macrob. Sat. 7, 5, er hat ſich endlich bereden laſſen. Tac. Hiſt. 3, 24, 1 *Multos laude & hortatu accendere.* Silius 8, 29 *Blandiſ hortatibus implet.* conf. Ovid. Met 7, 339.

¶ Hortāmen, *ĭnis*, n. idem. Liv. 10, 29 *Ibi auditur P. Decii eventus, ingens hortamen ad omnia pro republica audenda.* Ovid. Met. 1, 277 *Hortamine longo uti.* ¶ 2. *Hortamen verberis* dixit Palladius 4, 11, quando aliquis verberibus admonetur, adeoque eſt excitatio, quæ fit verberibus. Forte & ſic intelligendus locus Taciti de Germ. 7, 4 *Cibos & hortamina pugnantibus geſtant.*

¶ Hortamentum, *i*, n. idem. Liv. 7, 11 *Magna hortamenta animi.* Silius 5, 153 *Aſpera quisque Hortamenta ſibi referat.* Plura de hac voce Borrichius in Cogit. p. 116; & Analect. p. 38.

¶ Hortator, *ōris*, m. qui hortatur. Cic. de Orat. 1, 55 *Cum ejus ſtudii tibi & hortator & magiſter eſſet domi.* Id. ad Quirit. poſt red. c. 4 *Hortatores ad me reſtituendum multi fuere.* Adde Ovid. Met. 3, 619.

¶ Hortātrix, *īcis*, f. *Gloria hortatrix animoſi lethi*, Statius Theb. 9, 717.

¶ Hortātīvus, *a, um*; ut, *Genus hortativum* pro *deliberativo* ſeu *ſuaſorio*, Quintil. 5, 10.

Compoſita:

¶ Adhortor, *atus ſum, ari*, idem propemodum cum ſimplici, anhalten, antreiben, vermahnen. *Adhortari adoleſcentes, ut turbulenti velint eſſe*, Cic. Phil. 1, 9. *Ad libertatem recuperandum vos adhortabor*, Id. Phil. 4, 10. *Locus ipſe ad bellum faciendum adhortatur*, Cic. Off. 1, 11. *Adhortari ad laudem aliquem*, Id. fam. 1, 7. ¶ 2. *Adhortavi* eſt in melioribus MSS. Cic. pro Arch. c. 11 pro *hortatus ſum.*

¶ Adhortātus, *a, um*, paſſive, erinnert. Cæl. Aurel. Acut. *Punctione aliqua adhortatus.* Hemina ap. Priſc. 8 p. 791 *Adulatique erant ab inimicis & adhortati.*

¶ Adhortātus, *ūs*, m. ſubſt. die ermahnung, erinnerung. Apul. Apol. p. 228 *Meo adhortatu.*

¶ Adhortatio, *ōnis*, f. idem. Cic. de Orat. 2, 3 *Omiſſa noſtra adhortatione, veniamus ad eorum ſermonem*, &c.

¶ Adhortāmen, *ĭnis*, n. idem. Apul. 4 Florid. *Non multa mihi apud vos adhortamina ſuppetunt.*

¶ Adhortator, *ōris*, m. qui adhortatur; ut, *Adhortator operis*, Liv. 2, 58. Idem 9, 13 *Nulla adhortatio imperatoris audita eſt, ſuus cuique animus, memor ignominiæ, adhortator erat.*

¶ Cohortor, *ari*, zu etwas vermahnen. *Cohortari ad ſtudium ſummæ laudis*, Cic. fam. 2, 4. *Cohortari ad virtutem*, Id. de Orat. 2, 9. Et, *Ad ſtudium virtutis*, Id. Acad. 1, 4. ¶ 2. Veteres etiam *Coborto, are*, dixerunt, ut Quadrigarius apud Nonium 7, 35 *Atque hos coborto rent.* Vnde &

¶ Cohortatus, *a, um*, paſſ. ermuntert. Cato apud Gellium 15, 13 *Exercitum ſuum pranſum, paratum, cohortatum eduxit.*

¶ Cohortatio, *ōnis*, f. die vermahnung. Cic. Att. 16, 13 *Incredibiliter me commovet cohortatio tua.*

¶ Cohortatiuncula, *æ*, f. diminut. Ambroſius epiſt. 84 pr. *Neque cohortatiunculas meas adhibere præſumerem.*

¶ Dehortor, *ari*, eſt diſſuadere, wiedertrathen. Ter. Phorm. 5, 7, 17 *Ad hic dehortatus eſt me, ne illam illi darem. Dehortari ab re aliqua*, Auct. ad Herenn. 3, 3.

¶ Dehortātio, *onis*, f. die warnung. Tertull. adv. Marc. 4, 15 *Comminatio dehortationis acceſſio eſt.*

¶ Dehortātōrius, *a, um*, dehortans. Tertull. Apol. c. 22 pr. *Socrati damonium adhæſiſſe a pueritia dicitur, dehortatorium plane a bono.*

¶ Dehortatīvus, *a, um*, idem; ut, *Adverbium dehortativum*, Priſcian. p. 1020.

¶ Exhortor, *ari*, valde hortari, anmahnen, vermahnen. *Exhortari ad ſtudium virtutis*, Cic. Acad. Quæſt. 1, 4. Et Ovid. Met. 13, 234 *Cives exhortor in hoſtem.*

¶ Exhortatus, *a, um*, activo, der vermahnet hat. Virg. Æn. 12, 159 *Sic exhortata reliquit Incertam*, &c. ¶ 2. Sed paſſive Cic. de Senect. c. 12 *Conſul exhortatus in convivio a ſcorto*, angetrieben. Maluit tamen Gruterus hic legere *exoratus.* Legitur etiam ap. Auſo. Periocha 18 Iliad.

¶ Exhortatio, *ōnis*, f. die zurede, anmahnung. Quintil. 9, 2 ſub fin. ita vertit. Gr. παραινετικόν. Colum. 11, 1 *Variis exhortationibus in opere ipſo exhilarare laborantes.*

¶ Exhortamentum, *i*, n. idem. Nonius Marcellus in *Portiſculus*: PORTISCVLVS, inquit, *eſt hortator remigum, qui eamdem perticam* (*pergulam* Scalig. ad Silium 6, 361) *tenet, quæ portiſculus dicitur, qua excurſum & exhortamenta moderatur.*

¶ Exhortator, *ōris*, m. qui exhortatur. Tertull. de Fuga in perſec. c. 14 *Exhortator omnium tolerantiarum*, Paracletus ſcil. Spir. S.

¶ Exhortatorius, *a, um*, idem; ut, *Exhortatoria epiſtola*, Hieronym. ep. 2 ad Nepotianum ſub init. & Auguſtin. epiſt. 209 pr.

¶ Exhortativus, *a, um*, idem. Quint. 3, 6 *Exhortativus ſtatus ſuaſorie eſt proprius.*

¶ Inhortor, *ari*, anregen, anhetzen. Apul. lib. 8 Milef. p. 209 (Pric. 164) *Jubilationibus & cujuscemodi vocibus nobis inhortantur.* Id. lib. 9 ſub fin. Participio paſſive uſus eſt: *Canes paſtoricios, villaticos, feros, — in eorum exitium inhortatos, immiti præcipit.*

HORTVS, *i*, m. κῆπος, ein garte. *Hortus ſuburbanus*, Stat. 4 Silv. 4, 7. Iſidorus ab *Orior* deductum putat 17, 10, eo quod in hortis ſemper aliquid oriatur. Alii ex græco χορτος formant, quod fœnum, herbam virentem, cibum & ſeptum, quo aula cincta eſt, denotat. Ideo etiam aliqui ex ἑρκτὸς fieri, & cum *Horctum* duriuſcule ſonet, factum exinde *Hortum* exiſtimant. Feſtus HORTVS, inquit, *apud antiquos dicebatur omnis villa; quod ibi, qui arma capere poſſent, orirentur.* Quod ex XII Tab. Plinius firmat 19, 14: *In XII*, inquit, *tabulis legum noſtrarum nusquam nominatur villa, ſemper in ſignificatione ea*, HORTVS: *in* HORTIS *vero hæredium.* conf. Horat. 2 ſat. 6, 1 ſeqq. & Valla 3, 9. Hæc eſt acceptio vocis generalior. HORTORVM autem nomine appellatæ ſunt domus ſeu villæ, cum hortis, piſcinis, nemoribus, fontibus &c. ad delicias & voluptates maxime comparatæ; cujusmodi Marcellæ hortos Martialis depingit 12 epigr. 31. Plinius ſupra laudato loco: *Iam quidem horturum nomine in ipſa urbe, delicias, agros, villasque poſſident.* Romani Græca voce, *dietas* vel *zetas* vocarunt hortorum ædificia voluptuaria, in quæ ſecedebant. v. Dalech. ad Plin. l. c. Atque in iſta ſignificatione plurali numero maxime fuerunt uſi. Sic, *Horti Cæſaris ad Tiberim: Horti Mæcenatiani: Horti Lauriani: Horti Serviliani*, apud Suetonium aliosque celebrantur. ¶ 2. Proprie accipitur pro loco culturæ ſtirpium dedicato. Nam invento *Villæ* vocabulo, *Horti* nomen illis agris manſit, qui ſepiri ſolebant, oleribusque ac herbis, quibus in cibis uſus eſſet, levando quotidiani victus ſumptui conferi. De quo Columella lib. 10 toto, qui ſcriptus hexametro carmine, & 11, 3. De hortorum cura Plin. 19, 4. ¶ 3. Notat & arvum genitale mulieris. In Priap. carm. 4 *Quod tuus hortus habet.* Hortum, ut alia agriculturæ vocabula, ad rem voluptatum transferri, obſervat Lipſius; Ant. Lect. p. 129. Adde, quæ ex Plauti Mil. 3, 2, 39 adducit Laurembergius in Horticult. 1, 1. Quo ſenſu decantatos Heſperidum hortos accipi, auctor eſt Taubmannus ad Plaur. l. c. Huc pertinet ἀφροδίτη ἐν κήποις, Priapus hortorum cuſtos. v. Huet. Dem. Ev. 4, 8, 5. ¶ 4. *Hortos penſiles* Semiramidis Plinius inter mundi admiranda recenſet 36, 14. v. in *Pendeo.*

¶ Hortŭlus, *i*, m. dimin. Cic. de N. Deor. 1, 43 *Democriti fontibus Epicurus hortulos rigavit.* Plin. 35, 10 ſub fin. *Caſula Protogenes contentus erat in hortulo ſuo.* Catull. 62, 91 *In vario divitis domini hortulo.*

¶ Hortenſis, *e*, in hortis naſcens. Sed pro hoc ut plurimum uſus Plinius eſt altera, quæ ſequitur, forma *Hortenſianus.*

¶ Hortenſia, *orum*, idem: ſubſtant. garten-gewächſe, Plin. 19, 8 *Beta hortenſiorum leviſſima eſt*; & 19, 6 pr. *Hortenſiis omnibus fere ſingulæ radices* &c.

¶ Hortenſius, *i*, m. prænomine Quintus, Romæ orator nobilis, Ciceroni amiciſſimus, qui de eo plurima in Bruto, ſive de Claris Oratoribus prodidit. v. Voſſius 2 Inſt. Orat. p. 229. Apulej. Apol. *Oratio undique ſui perfecta & abſoluta, ut in illa neque Cato gravitatem requirat, neque Lælius lenitatem, neque Gracchus impetum, nec Cæſar calorem, nec Hortenſius diſtributionem, nec Calvus argutias, nec parſimoniam Salluſtius, nec opulentiam Cicero.* De quo Val. Max. 8, 10, 2 ſcribit: *Hortenſius plurimum in corporis decoro motu repoſitum credens, pæne plus ſtudii in eodem elaborande, quam in ipſa eloquentia affectanda impendit*, &c. ¶ 2. Ejus filia & ipſa magnæ eloquentiæ fuit. Quæ, quum matronarum ordo gravi tributo a Triumviris Octavio, Antonio, & Lepido premeretur, nec quisquam virorum patrocinium illarum auderet ſuſcipere, ipſa communem cauſſam intrepide ac conſtanter egit, obtinuitque, ut major pecuniæ pars iis remitteretur. Orationis illius capita Appianus refert.

¶ Hortenſiānus, *a, um*, adj. ut, *Hortenſiana eloquentia*, Val. Max. 8, 13, 3. ¶ 2. Idem Hortenſis; ut, *Batis hortenſiana*, Plin. 21, 15.

¶ Hortuālis, *e*, adject. in oder aus garten; ut, *Herbæ ſpecies hortuales*, Apul. de Herb. c. 74, opponitur *agreſti* c. 80. conf. c. 99.

¶ Hortŭlanus, *a, um*, adject. ad hortos pertinens, ſeu quod hortorum eſt, garten. Tertull. de Pœnitent. c. 11 *Hortulanus maritus ausve feceſſus.* De *porcello hortulano*, i. e. olcribus farcto, v. Apicius 8, 7.

¶ Hortulānus, *i*, m. ſubſt. hodie vocatur, qui olim *olitor*, ein gartner. Habet vocabulum Apul. lib. 9 & 10; & Macrobius 7, 3.

¶ Hortilio, *onis*, m. horti cuſtos. Iſid. Gloſſ.

¶ Horticultura, *æ*, f. ut agricultura.

HOSPES, *ĭtis*, c. ξένος, ξενοδόκος, tam qui recipit, quam qui recipitur, ein wirt, oder gaſt. Cic. pro Cluent. c. 59 *Cauponem Binnium hominem*

hominem multorum hospitum vocat. Cic. pro Dejot. c. 3 *Per dextram istam, quam hospes hospiti porrexisti.* Ovid. Trist. 5, 6, 13 *Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes.* Ovid. Met. 1, 144 *Non hospes ab hospite tutus.* Sic, *Hospes vespertinus*, Horat. 2 sat. 4, 17. Plin. præf. p. 3, 3 Hard. *Multum apparatus interest apud invitatum hospitem & oblatum. Divertere ad hospitem*, Cic. de Fin. 5, 2, bey einem einkehren. *Hospitem accipere*, Cic. Fam. 9, 26. *Non oportet hospitem semper esse hospitem*, οὐ δεῖ τὸν ξένον, ξένον ἀεὶ εἶναι. Hoc est, *Discendi sunt mores eorum, apud quos vivitur*, Aristot. lib. 3 Rhet. ¶ 2. *Hospes* pro peregrino accipitur, ein fremder. Ter. Andr. 5, 5, 15 *Nunc me hospitem lites sequi, quam hic mihi sit facile atque utile, aliorum exempla commonent.* Et Cic. pro Rabir. c. 10 *Adeone hospes hujus urbis? adeone ignarus, ut hæc nescias?* bist du so fremd, so unerfahren in dieser stadt? conf. Borrich. Cogit. p. 118.

¶ Hospĭtium, *i*, n. eine herberge, wohnung. Cic. de Senect. c. ult. *Ex hac vita discedimus tamquam ex hospitio.* Plaut. Mil. 3, 1, 146 *Hospes nullus tam in amici hospitium diverti potest, Quin ubi triduum continuum fuerit, jam odiosus siet, &c.* ein dreytägiger gast ist einem eine last. Antiquitus hospitia privata erant, itaque solebant contrahi, ut ab hospitibus dimidiatæ acciperentur tesseræ mutuo: cujusmodi tesseram si quis afferret deinceps, (quam ob caussam diligentissime asservabantur) agnosci posset, & tamquam hospes atque amicus vetus hospitio excipi. Atque hoc jus ad liberos etiam transibat. Plaut. Pœn. 5, 1, 22 *Sed hic mihi antehac hospes Antidamus fuit, &c. Ejus filium hic prædicant esse Agorastoclem &c.* Religiose autem hoc colebatur amicitiæ genus reverentia *Dei Hospitalis*, quem Plautus ibi v. 25 vocat, sive *Iovis Xenii*, ut Græcis appellatur, propterea, quod præesse hospitiis, & violata horum jura crederetur ulcisci. Cic. Fam. 13, 19 *Cum Lysone Patrensi est mihi quidem hospitium vetus, quam ego necessitudinem sancte colendam puto.* conf. Fam. 13, 34. Id. ad Qu. Fratr. 2, 11 *Sed non faciam, ut illum offendam, ne imploret fidem Iovis Hospitalis.* Et Livius historiæ suæ initio auctor est, capta Troja, Æneæ atque Antenori parcitum a Græcis *vetusti hospitii jure*. Hujusmodi vero hospitia non privati modo, sed reges, viri principes, & civitates solebant conjungere, vel parandæ potentiæ vel stabiliendæ caussa. vide Liv. 1, 45; it. 5, 28 pr. item 33, 54; Cæs. B. Civ. 2, 25; Nep. 13, 4, 3; & 23, 12, 3; Cic. pro Dejotaro sub fin. Totam hanc rem copiose illustravit Ioh. Guil. Stuckius Antiqu. Convival. 1, 27; & Ph. Iac. Tomasin. de Tesser. hospital.

¶ Hospitĭŏlum, *i*, n. dimin. Vlpian. L. 5 § 1 ff. de his qui effud. vel dejec. *Si quis amicis suis modica hospitiola distribuerit.*

¶ Hospita, *æ*, itemque Hospita, *orum*, adjective occurrit, gastfrey, fremd; ut, *Hospita terra*, Virg. Æn. 3, 539, id est, hospitium nobis præbens. *Hospita æquora*, Id. 3, 377. *Hospita vina*, Val. Flacc. 1, 44. *Sumus hospita turba*, Id. 3, 272. *Hospita viscera*, Prudent. Hymn 10, 31.

¶ Hospita, *æ*, f. subst. eine wirthin oder fremde frau. Ter. Andr. 2, 6, 8 *Propter hospitæ hujus consuetudinem.* Ap. Cic. Att. 5, 1 p. 486. Pomponia Q. Ciceronis *Ego*, inquit, *hic sum hospita*; qua formula negat, sibi a marito jura matrisfamilias tribui. Is enim præmiserat libertum, qui prandium viderat, quod male illam habuit.

¶ Hospitor, *atus sum, ari*, significat hospitio uti, wohnen, herbergen. Seneca epist. 31 *Quid aliud voces animum, quam deum in humano corpore hospitantem?* Et epist. 108 de Pythagora: *Hominibus parricidii metum fecit, cum possint in parentis animam inscii incurrere, & ferro morsuve violare, in quo cognatus aliquis spiritus hospitaretur.* Et c. 23 de Vita beata: *Veniant, hospitentur.* Plin. 17, 20 de castanea: *Translata nescit hospitari, pavetque novitatem.*

¶ Hospitator, *ōris*, m. qui hospitatur, ein wirth. Apul. lib. 4 de Asin. p. 145 *Fidelissimi mei hospitatores.*

¶ Hospitacŭlum, *i*, n. eine wohnung, gast-stube. *Si quis hospitaculi partem habeat*, Vlpian. l. 5 § 1 ff. de his qui effud.

¶ Hospitālis, *e*, hospites recipiens, gastfrey, wirthlich. *Domus apertissima maximeque hospitalis*, Cic. Verr. 4, 2. *Hospitale cubiculum*, Liv. 1, 58, eine gast-kammer. *Homo hospitalissimus amicissimusque nostrorum hominum*, ein sehr gastfreyer mann, Cic. in Verr. 1, 26. De *Deo hospitali*, vide *Hospitium*. Compar. Flor. 1, 16, 3 *Nihil hospitalius.*

¶ Hospĭtālia, *ium*, in neutro plur. substantive pro Xenodochio posuit aliquoties Vitruvius: e. gr. 6, 10 *Hospites advenientes in ea hospitalia recipiantur.* Et mox: *Patresfamiliarum in hospitio non videbantur esse peregre, habentes secretam in his hospitalibus libertatem.* conf. 5, 7. Hinc est Germanorum hospital oder spital.

¶ Hospitaliter, adv. freundlich. Liv. 6, 26 *Vocari hospitaliter magis, quam hostiliter.* Et 1, 9 *Invitati hospitaliter.*

¶ Hospitalitas, *ātis*, f. φιλοξενία, die gastfreyheit. Cic. Off. 2, 18 *Recte a Theophrasto est laudata hospitalitas.* Macrob. Somn. Scip. 1, 21 *Animorum origo cælestis est: sed legem temporalis hospitalitatis hic exsulat.*

¶ Hospitīvus, *a, um*, idem quod *Hospitalis*. Spartianus in Adriano c. 12 *Spatians per hospitiva viridaria.* Sed epitheton hoc ejecit Salmasius.

¶ Hospiticīda, *æ*, m. ut homicida. Gl. gr. lat. ξενοκτόνος.

¶ Adhospito, *are*. Dyct. Cretens. *Martem atque concordiam multis immolationibus sibi adhospitavere*, h. e. conciliarunt.

¶ Cohospes, *itis*, m. ein mitgast. apud Paulinum.

¶ Inhospita, *orum*, forte etiam *Inhospita, æ*, ut *Hospita*, adj. hospitio non aptus, horridus, wild. unbewohnt. *Tecta inhospita*, Ovid. Met. 1, 2, 218. *Inhospita litora ponti*, Id. Trist. 3, 11, 7.

¶ Inhospĭtālis, *e*, idem; ut, *Inhospitalis Caucasus*, Hor. 1, od. 22, 6. *Nuda saxa & inhospitale litus incolere*, Plin. Paneg. c. 34.

¶ Inhospitaliter, adv. Tertull. adv. Marc. 4, 24 *Populum inhumane & inhospitaliter copiis defraudare.*

¶ Inhospitalitas, *ātis*, f. die ungunst gegen fremde. Cic. Tusc. 4, 11 *Inhospitalitas ex metu nascitur &c.*

¶ Perhospita, *æ*, adj. laudatur ex Tib. 4, 1, 142 *Ardet Arctois aut unda perhospita campis.* Sed variant libri. Brouckh. edidit, *Gindes Radit Arcteos haud una per hostia campos.*

¶ Perhospĭtālis, *e*, gastfrey. Cic. Verr. 4, 2 *Domus nostris hominibus apertissima maximeque perhospitalis.* al. *hospitalis.*

Hostanes, vide *Ostanes*.

HOSTIA, *æ*, f. victima, sacrificium, ein schlacht-opffer. *Cædere, immolare hostias*, opffern, Cic. Divin. 1, 42; Nep. 23, 2, 3; Cæs. B. G. 8, 51. Servius in 2 Æn. HOSTIA, inquit, *dicta, quod dii per eam hostientur; id est, æqui ac propitii reddantur: unde* HOSTIMENTUM *æquationem dicimus.* Differt a *Victima*, ut Gellius tradit, in eo, quod *hostia* a quovis sacerdote immolari solita; *victima* vero, illius, qui vicisset, manibus. Paulo aliter Ovid. Fast. 1, 335 *Victima, quæ cecidit dextra victrice, vocatur: Hostibus a domitis hostia nomen habet. Hostiarum more occidi*, apud Suet. Aug. c. 15, est securi percuti, ut Casaubonus interpretatur. De Gallorum *humanis hostiis* vid. Cic. pro Fontejo c. 10. Quod & Romani se hocce scelere contaminarint, notat Livius 22, 57. ¶. 2. *Hostia* in usu ecclesiastico est offula eucharistica, sive panis in sacra cœna consecratus, oblat.

¶ Hostiātus, *a, um*, hostiis instructus ad sacrificandum. Plaut. Rud. 1, 5, 12 *Candidatum venire hostiatumque.*

Hostiarius, vide *Ostiarius*, Hosticus, hostifer, hostilis, *Hostis*.

Hostimentum, quære mox in *Hostio*.

HOSTIO, *ire*, pensare, æquare, adplanare, uti explicat Isidori glossarium, gleich machen, vergelten. Plaut. Asin. 2, 2, 11 *Quin promitto inquam hostire contra ut merueris.* Pacuv. apud Nonium, 2, 405 *Nisi coërcuero protervitatem atque hostiero ferociam.* Enn. in Hect. *Hostire* pro pugnare usurpavit, notante Allio in Lex. Crit.

¶ Hostimentum, *i*, n. æquamentum, die vergeltung. Festus: *Hostimentum est beneficii pensatio.* Servius in paullo ante laudato loco *æquationem* interpretatur. vid. in *Hostia*. Plaut. Asin. 1, 3, 20 *Par pari datum hostimentum est, opera pro pecunia*, es ist gleiches mit gleichem vergolten. vid. Nonius 1, 11.

¶ Hostilīna, *æ*, f. Dea præfecta segetibus, cum novis aristis æquabantur. v. Augustin. de C. D. 4, 8; & Cæl. Rhodig. 24, 30.

¶ Hostus, *a, um*, æquum videtur significasse.

¶ Hostus, *i*, m. substantive mensura quædam in re olearia; ab *hostire*, quod ad æquales mensuras fieret; ut, *Hostus nequam*, Cato de R. R. c. 6, 2 & Varro R. R. 1, 24, 2 qui uti diximus explicat.

¶ Hostorium, *i*, n. baculus, quo modius hostitur, i. e. æquatur & cumulus subruitur, ein streich-holtz. vid. Prisc. lib. 6, & Salmas. in Solin. c. 10.

¶ Inhostus, *a, um*, iniquus, ungütlich. Tac. Hist. 2 *Vitellius ventre & gula sibi inhostus.* Et Annal. 15 *Pax inhosta.* conf. Parei Lex. Crit. p. 555.

¶ Redhostio, *īre*, inquit Festus, *est gratiam referre: nam & hostire pro æquare posuerunt*, vergelten, erwiedern. vide & Nonium 2, 740.

¶ Redhostimentum, *i*, n. pro compensatione, aut beneficii retributione admodum vulgare, quamquam aut impurum sit aut obsoletum, die wiedervergeltung. vide Cellarii Cur. post. p. 365, & Antibarb. p. 91.

¶ HOSTIS, *is*, c. inimicus, perduellis antiquis, ein feind oder feindin. Quintil. 2, 2 *Consuetudo qualiacunque in pueris laudandi perniciosissima studiorum hostis est.* Prudent. Psychomachia v. 504 *Et atra Hostis ab incursu &c.* Cic. pro Domo c. 25 *Iste non hominibus, sed virtutibus hostis semper fuit.* conf. Nepos 1, 4, 1; & 7, 4, 6. *Impetus hostium reprimere ac retardare*, Cic. pro Leg. Manil. c. 5. Liv. 3, 15 *Alii inter tumultum præcipites pavore in forum devolant: Alternæ voces: AD ARMA, &, HOSTES IN VRBES SVNT, audiebantur.* Alias *Hostis* dicitur, quicum publice bellum gerimus; *inimicus* autem, quicum privata odia exercemus. Observat hoc discrimen Cicero pro L. Manil. c. 10 *Sæpius cum hoste conflixit, quam quisquam cum inimico concertavit.* conf. Curtius 7, 10, 8. *Hostis non hostis* dicitur, qui nulla lacessitus injuria, tamen ea, quæ sunt hostium, facit: aut qui pacis obtextu facit hostilia. Convenit etiam in illos, qui priusquam expostulaverint de injuria cum amico, jam lædunt inimice. Eos, qui contra patriam arma cepissent, vel a Rep. defecissent resque novas moliti essent, moris erat, *hostes a Senatu judicari*, vid. Brisson. lib. 2 de Form. ubi plura vide. ¶ 2. Antiquis *Hostes dicti peregrini* a Græco ὅστις, ut videtur Scaligero patri. Festus ab *hostire* dici putat. *Ejus generis* (peregrini) HOSTES *ab antiquis appellati: quod erant pari jure cum Rom. atque* HOSTIRE *ponebatur pro æquare.* Ac ita non semel usus Plautus. Varro 4 de L. L. in pr. *Multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, ut* Hostis. *Nam tum eo verbo dicebant peregrinum, qui suis legibus uteretur; nunc dicunt eum, quem tum dicebant* perduellem. vide & Cic. Off. 1, 12, & B. Ambrosium Off. 1, 29, & Voss. 5 Inst. Orat. p. 345. *Equidem illud etiam*, inquit Cicero l. c. *animadverto, quod, qui proprio nomine perduellis esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi tristitiam mitigante. Hostis enim apud majores nostros is dicebatur, quem peregrinum dicimus.*

¶ Hostīlis, *e*, feindselig; ut, *Exercitus hostilis*, Tac. Hist. 3, 82, 3 die feindliche armee. *Animus hostilis*, Cic. ad Brut. epist. 4. *Odium hostile*, Tac. 15, 28. *Terra hostilis*, Cic. de Invent. 1, 55, der feinde land. Tac. Hist. 3, 42, 4 *Alpium maritimarum procurator, fidus Vitellio, cujus sacramentum, cunctis circa hostilibus, nondum exuerat.* Et c. 46, 2 *Vbi flagrare Italiam bello, cuncta invicem hostilia accepere.*

¶ Hostīliter, adv. Liv. 1, 11 *Hostiliter in fines Romanos incursionem facit.* Et 9, 38 *Castella hostiliter deleta.*

¶ Hostīlitas, *ātis*, f. die feindschaft, feindseligkeit. Sen. de Otio Sap. c. 32 *Adversus hostes inhumana crudelitas, etiam adversus suos hostilitas.*

¶ Hostilius, *a, um*, hosti oppositus; ut, *Hostilii lares, quibus immolabant veteres*, quod *ab his hostes arceri putabant.* Sic *Gens Hostilia* apud Rom. antiqua, ex qua Rex *Tullus Hostilius*, & alii ejusdem cognominis.

¶ Hostĭcus, *a, um*, adject. aliud, idem quod *hostilis*. *Incursiones hosticæ*, Cod. præf. lib. 1, feindliche einfälle. Horat. 1 sat. 9, 31 *Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis. Hostica flamma*, apud Ovid. Trist. 3, 10, 66. Et, *Hosticus ager*, qui hostium est, Varro de L. L. 4, 4. ¶ 2. *Hosticum*, absolute, feindes land. Ita Liv. 6, 31,

 Romano

Romano contra etiam in hostico morandi erat caussa. Et, 8, 38 *Castra in hostico incuriose posita.* Plin. Paneg. c. 29 *Raptæ ex hostico messes.*

¶ Hosticŭlus, *a, um*, idem quod *Hosticus*, l. un. ff. de bon. poss. Sed Bynckersh. Obs. 4, 20 vult legi *in hostico lo.* i. e. *loco*, docetque hanc vocem per compendium scribi solitam esse.

¶ Hostĭcapax, *ăcis*, m. hostium captor, Festus.

¶ Hostĭfer, *a, um*, hostilis, feindlich. Manil. 1, 419 *Hostiferum necdum sibi quemquam Numina norant.*

¶ Hostificus, *a, um*, idem. Accius apud Non. 8, 15.

¶ Hostifice, adv. idem, ubi Accius apud Nonium 3, 203 *Hostifice sanguine sanguen miscere.*

Hostorium, hostus vide supra *Hostio.*

HS, Sestertii Romani nota, vide supra lit. *H.*

Huber, vide *Vber*, Huc, huccine, *Hic.*

HVI, interjectio admirantis. Cic. Att. 5, 11 pr. *Hui, totiesne me litteras dedisse Romam, cum ad te nullas darem?*

Hujusmŏdi, vide *Modus*, Humanitas, humanus, &c. *Homo*, Humare, humatio, humator, *Humus*, Humectare, humectus, humefactus, *Humeo.*

HVMEO, *humēre*, humidum vel madidum esse, feucht seyn. Ovid. Met. 10, 509 *Lacrymisque cadentibus humet.* add. Heroid. 5, 56.

¶ Humens, *tis*, feucht, naß, triefend. Suet. Claud. c. 30 *Humentibus naribus.* Tibull. 1, 9, 38 *Humentes genæ.* Flor. 2, 4, 2 *Humenti cælo.* Virg. Æn. 4, 351 *Humentibus umbris.* Epitheton hoc frequentissimum noctis. vide Drak. ad Sil. 2, 469. *Humentes* & *humidi* oculi de lacrimis Id. ad Sil. 9, 30. Plin. Paneg. c. 30. *Humentes terræ.*

¶ Humesco, *ĕre*, feucht, naß werden. Virg. Georg. 3, 111 *Humescunt spumis.* Pallad. R. R. 10, 10 *Quoties ager humescit.*

¶ Humescens, *tis.* Plin. Paneg. c. 73 *Vidimus humescentes oculos tuos.*

¶ Humecto, *āre*, humore perfundere, befeuchten, naß machen, netzen. Virg. Æn. 1, 465 *Multoque humectat flumine vultum.* Lucret. 4, 1187 *Adfictis humectare oscula labris*, hertzen. Et Ovid. Met. 9, 655 *Humectare lacrymarum gramina rivo.* vid. Drak. ad Sil. 5, 5. ¶ 2. Intransit. *Oculi humectant*, gehen über, Plin. 11, 37 s. 54 & 10, 3 s. 3.

¶ Humectans, *tis.* Lucr. 1, 918 *Humectans ora genasque lacrymis salsis.*

¶ Hūmectatus, *a, um*, befeuchtet. Veget. 1, 28 *Desiccare humectata.* Silius 8, 438 *Statque humectata Vomano Adria.*

¶ Humectus, *a, um*, humidus, humectatus, feucht; ut, *Stomachi humectus tenor*, Lucret. 4, 633. *Solum humectæ positionis*, Pallad. 11, 12. Et, *Aquæ humectiores humilius meant*, Apul. de Deo Socr. p. 47. *Pueritia est humectissima*, Macrob. Sat. 7, 10. Et *Humectissimo corpore esse*, Id. 2, 6.

¶ Humectum, *i*, n. die feuchtigkeit. Macrob. Sat. 7 *Plenos naturalis humecti.*

¶ Humĭdus, *a, um*, feucht, naß; ut, *Nox humida*, Virg. Æn. 3, 198. *Vapor humidus*, Ovid. Met. 1, 432. *Humidior spiritus*, Manil. 1, 816. Et Apul. Doctr. Plat. 1 p. 9 *Gustatus sensus humidioribus & aquosis commodatus.* Et Vitruv. 8, 2 *Auster & reliqui* (venti) *qui a solis cursu impetum faciunt, sunt humidissimi.* ¶ 2. Substant. *Humida* pro mari, Avienus Arateis dixit v. 792, & Tac. Ann. 1, 61, 2 *Humido paludum pontes & aggeres imponere.*

¶ Humidŭlus, *a, um*, dimin. etwas feucht, näßlich. Ovid. de Arte 3, 629 *Humiduli lini acumen.* Et Auson. epigr. 106 *Humidulæ comæ.*

¶ Humide, adv. idem Plaut. Most. 1, 2, 67 *Hæc tigna humide putent.*

¶ Hūmĭdĭtas, *ātis*, f. die nässe, feuchtigkeit. pro quo antiquis est *Humor.*

¶ Humĭdo, *are*, humidum reddere, befeuchten, nässen. Cels. 1, 3 *De his, quæ humidant & siccant.*

¶ Hūmor, *ōris*, m. liquor, die feuchtigkeit. *Gelidus humor*, Virg. Georg. 1, 43. *Bacchi Massicus humor*, Id. Georg. 2, 143. Et, *Humore radices subeunte*, Curt. 5, 4, 8. Id. 7, 5, 8 *Graves avide hausto humore non sustinere arma; non ingredi poterant.* ¶ 2. Pro lacrymis, Horat. 1, od. 13 *Humor & in genas furtim labitur.* Ped. Albinov. El. 3, 13 *Ex oculis aliquis tibi procidet humor.* ¶ 3. *Humor corporis saccatus*, lotium honeste & venuste dicitur a Lucretio 4, 1022, quod per corpus quasi saccum percoletur, der urin, harn. Plin. 7, 51 est *humor præfandus*, i. e. urina cum præfatione honoris nominanda. Apul. Met. 1 est *spurcissimus humor.* Et Vlpiano l. 14 ff. de Ædil. edict. *Humor collectus vesicæ.* ¶ 4. Lepide senex Plautinus Mil. 3, 1, 45 *Humoris aliquantulum habeo in corpore, & nondum exarui ex amœnis rebus & voluptariis.*

¶ Humorōsus, *a, um*, idem quod *Humidus.* Apul. de Herb. c. 51 de Polytricho: *Nascitur in parietibus & humorosis locis.* conf. Theod. Med. de Diæta c. 12; & Cæl. Aurel. Acut. 2, 10, 66.

¶ Humĭfer, *a, um*, humorem adferens. Cic. Divin. 1, 9 ex poëta, *Naribus humiferum succum ducere.*

¶ Humĭficus, *a, um*, idem; ut, *Spiritus lunæ humificus*, Plin. 2, 101. Inde

¶ Humifico, *are*, feucht machen. Ausonius Idyll. 8, 12 *Sementem notus humificet.*

¶ Humefacio, *ere*, idem. Lact. de ira Dei 20 *Nebula maris dispersa humefacit, quidquid texerit.*

¶ Humefactus, *a, um*, idem quod *humectatus*, apud Vitruvium.

¶ Humigo, *are*, feuchten, befeuchten. Vnde

¶ Humigatus, *a, um*, befeuchtet. Apulej. in Flor. *Cespes libamine humigatus.*

¶ Humigatio, *onis*, f. die anfeuchtung, in Fragm. Poët.

¶ Cohūmĭdo, *are*, benetzen, anfeuchten. Apulej. Met. 8 *Cohumidare genas lacrymis.*

¶ Exhūmŏro, *are*, die feuchtigkeit abführen. Cæl. Aurel. Tard. 4, 1, 12 *Cutis vulnerationem effectandam probant, qua corpus exhumoretur.*

¶ Inhūmectus, *a, um*, unbefeuchtet, trocken. Cæl. Aurel. Acut. 2, 37 *Inhumectum & siccum corpus.*

¶ Inhumigo, *are*, befeuchten Livius Andronicus ap. Nonium in *Consluges*, 1, 311 *Consluges ubi conventu campum totum inhumigant.*

¶ Subhumidus, *a, um*, etwas feucht, näßlicht. Celsus 3, 6 *Subhumidi oculi.*

HVMERVS, *i*, m. die schulter, achsel. *Humeri* dicuntur, quasi *hominis armi*; nam proprie *armi* quadrupedum sunt, *humeri* hominum. vid. Isidor. 11, 1. Cic. in Verr. 4, 34 *Sagittæ pendebant ab humero.* Horat. Od. 1, 21, 12 *Insignem pharetra, fraternaque humerum lyra. Esse demissis humeris*, Ter. Eun. 2, 3, 22. *Rempublicam universam humeris suis sustinere*, dixit Cicero pro Flacc. c. 37, das gantze regiment auf dem halse haben. Id. de Arusp. c. 27 extr. *In humeris nostris hæc innixa cohærebunt.* Sallust. in Cicer. sub fin. *Italia Ciceronem exsulem humeris suis reportavit.* Et, *Os, humerosque Deo similis*, Virg. Æn. 1, 589.

¶ Humerŭlus, *i*, m. dimin. Vulg. Interp. 1 Reg. 7, 30 *Quasi humeruli fusiles.*

¶ Hŭmĕrāle, *is*, n. ὠμὶς, ein kurtzer mantel. Paulus ICt. Dig. de Re militari L. 14 §. 1 *Si tibiale vel humerale miles alienavit, castigari verberibus debet.*

¶ Hŭmĕrōsus, *a, um*, der breite schultern hat. Translate *Locus humerosus*, Colum. 3, 10, sine vite media ejusque quasi humeris.

¶ Superhumerale, *is*, n. subaudi. ut in *Humerale* etiam, vestimentum, tegmen, aut simile, ein leib-rock. Hieronymus usus est epist. 130, Vulg. Interpr. Exod. c. 28, 4.

Humidus, humifer, humificare, humigare, vide in *Humeo.*

HVMILIS, *e*, proprie significat terræ propinquum, niedrig; ducitur enim ab *humo.* Ita Virg. Ecl. 4, 2 *Humiles miricas* dixit, qui & Æn. 3, 522 *Italiam* appellat *humilem*, qualis nimirum e longinquo navigantibus etiam qua montana est videtur. Ad situm pertinet etiam, cum Hor. 3 od. 4, 16 *humile Ferentum* dixit. Petron. c. 135 *Humilis casa.* Sen. ep. 66 *Humile corpusculum* opponitur *corpori magno.* Et Mel. 3, 7 *Humiles parvique proceris & corpore ingentibus.* Add. Curt. 7, 4, 6 *Neminem tam humilem esse, ut humeri ejus non possint Macedonis milites verticem æquare.* ¶ 2. Transfertur ad alia, ut ubi *humilis stilus*, eine niederträchtige schreib-art, apud rhetoras vulgo sublimi & magnifico dicendi generi opponitur. Cic. Orat. c. 58 pr. *Iambus frequentissimus est in iis, quæ demisso atque humili sermone dicuntur.* vide Voss. Inst. Orat. 6, 1, 1. Ita Petron. c. 83 *Humillimi poëta spiritus*, quem opponas *divini spiritus poëtæ*, quo titulo Euripidem ornavit Vell. 1, 16. ¶ 3. Ad fortunam & conditionem pertinet, niedrig, geringe, schlecht. In istis: Petron. c. 126 *Humilem te fateris & servum.* Cic. pro Mil. c. 7 *Humilem hominem* opponit *consulari*, & Att. 9, 10 *Homines humiles, viris amplissimis*; Curtius autem 7, 6, 11 *Humiliores principibus.* Add. 3, 13, 7; & 6, 11, 1. *Potentibus* autem Liv. 3, 36. Phædr. 1, 28, 1. Vellej. 2, 126, 3. Sen. Thyest. 2, 111. Iterum Cic. pro Arch. c. 5 *Humiles artes, liberalibus & ingenuis.* Nep. præf. 5 *Hæc apud nos humilia ponuntur*, h. e. principum personis indigna. Id. Milt. 8, 4 *Nemo tam humilis erat, cui non ad eum aditus pateret*; & Att. 19, 2 *Fortuna humilior*; & Agesi. 8, 2 *Humilis vestibus.* Iustin. 21, 5, 3 de Dionysio exule, *Humillima quæque tutissima existimans in sordidissimum vitæ genus descendit.* Phædr. 1, 27, 2 *Qui humiles nati sunt*, von geringer ankunfft. Eosdem Cic. de Amic. c. 19 *Humilibus natos parentibus* vocat. Liv. 3, 19 *Humillimus homo de vestra plebe.* ¶ 4. Ad animum refertur & *excelso magnoque* opponitur, ut *parvum, exilem, jejunum* denotet, niederträchtig, niedergeschlagen. Cic. fin. 1, 15 *Humilem imbecillumque animum* conjunxit. Id. Off. 3, 32 *Quæ timido animo, humili, demisso, fractoque fiant.* Lucret. 6, 51 *Efficiunt animos humiles formidine Divum.* Vellej. 2, 83, 1 *Humillimus assentator.* Tac. Hist. 1, 53, 3 *Humilem* multis visum esse *Vitellium*, refert. Tac. Agr. 16, 5 *Trebellius fuga ac latebris vitata exercitus ira, indecorus atque humilis precario mox præfuit.* Virg. Georg. 1, 331 *pavorem* vocat *humilem.* ¶ 5. Neque tamen semper in vitio ponitur, sed ἀδιάφορον quandam demissionem notat, demüthig. Sen. Octav. 487 *Ab invitis preces humilesque voces exprimit nostri metus*, demüthige worte. Id. Hippol. 605, ubi ad Hippolytum amans eum noverca *Matris superbum est nomen & nimium potens, Nostros humilius nomen affectus decet. Me vel sororem, Hippolyte, vel famulam voca.* Virg. Æn. 12, 930 *Ille humilis, supplexque oculos, dextramque precantem Protendens.* Cic. pro Font. c. 11 *Animo demisso atque humili, ut solent ii, qui affecti injuriis ad opem judicum supplices confugiunt.* Id. de Inv. 1, c. ult. ubi inter misericordiæ locos est *obsecratio, in quo orantur qui audiunt humili & supplici oratione.* Ibid. c. 16 pr. dixerat, *Si prece & obsecratione humili ac supplici utemur.* Id. Verr. 1, 6 extr. *Ex alacri atque læto sic erat humilis atque demissus.* Ter. Hec. 3, 3, 20 *Vt res dant sese, ita magni atque humiles sumus*, niedergeschlagen, verzagt. Sen. de Ira 2, 6 *Quid si dicatur, virtutem & humilem & magnam esse debere*, demüthig und großmüthig. Prop. 3, 15, 1 *Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris*, i. e. in terram prostrati, summaque tui nominis reverentia affecti, ut recte Cellarius interpretatur Cur. post. p. 244. ¶ 6. In laude ponunt sequioris ævi scriptores, Christiani præsertim. Spartian. Iulian. c. 9 *Objecta ei est superbia, cum ille etiam in imperio fuerit humillimus.* Vide Cellar. Discuss. app. Dan. p. 38 seq. Debentur hæc bonam partem Heumanno Pœciles Tom. 1 Lib. 3 p. 427.

¶ Humilĭter, adv. niedrig. Proprie Palladius 3, 13 *In loco clivoso humilius rami arborum servandi sunt: in plano & uliginoso, altius.* ¶ 2. Metaph. niederträchtig. *Humiliter & demisse sentire*, Cic. Tusc. 5, 8 extr. schlechte gedancken haben. *Hæc natura multitudinis est, aut servit humiliter, aut superbe dominatur*, Liv. 24, 25. Superl. Plin. 6 epist. 24 *Eadem facta claritate vel obscuritate facientium aut tolluntur altissime, aut humillime deprimuntur.*

¶ Humilitas, *atis*, f. Hujus vocis significationes eodem ordine persequemur, quo modo in *humilis* usi sumus. Primo igitur significat situm terræ sive *humo* vicinum, niedrigkeit. Cic. Tusc. 5, 24 med. *Septem alia sidera multum inter se aut humilitate aut altitudine distantia.* Id. div. 2, 43 *Quanta humilitate luna feratur, terram pæne contingens.* Ac de nat Deor. 2, 47 extr. *Aliorum ea est humilitas, ut cibum terrestrem rostris facile contingant. Arborum humilitas* est Sall. Iug. 49. *Navium*, Cæs. Gall. 5, 1. ¶ 2. De stilo adhiberi videtur iis, qui cum Turnebo Petron. c. 4 legunt *Lucillianæ schedium humilitatis.* vide Dous. præcid. 1, 3. Alii, & ipse Burm. *improbitatis.* ¶ 3. Ad fortunam refertur, niedriger stand. Cic. Tusc. 5, 10 *Paupertas, ignobilitas, humilitas* conjunguntur. Et pro Rosc. Am.

Am. c. 47 *Humilitas cum dignitate de amplitudine contendit.* Ita etiam adhibetur in Dial. de corr. eloq. c. 39, 2. *Humilitas generis*, Sall. Iug. 73. Et Curt. 4, 1, 24 *Ditissimus quisque humilitatem inopiamque ejus criminabatur.* Huc referas Min. Fel. Oct. 5, 6 *Vltra humilitatis nostræ terminos evagamur*, h. e. ea investigamus, quæ humani ingenii modum excedunt: *humanam mediocritatem* paullo ante dixerat. ¶ 4. Ad animum pertinet & vitium notat *magnanimitati* oppositum. Cic. Tusc. 3, 13 pr. *Habet levitatem lætitia gestiens, humilitatem metus*, hat etwas niederträchtiges. Id. de Orat. 1, 53 De *Galba* qui *nisi pueris* (populo ostensis) *& lacrymis usus esset, pœnas daturus fuerat. Hæc Rutilius valde vituperabat, & huic humilitati dicebat vel exilium fuisse vel mortem anteponendam.* Ita Plin. 8 ep. 6 *Humilitatem Senatus* reprehendit, qui servili adulatione ductus, liberto Pallanti immodicos honores decrevisset. Ita Petron. c. 126 *Numerare inter monstra, quod ancilla haberet matronæ superbiam, & matrona ancillæ humilitatem.* ¶ 5. Mediam significationem habere certe non admodum vitiosa esse videtur Cæs. Civ. 1, 85, 2, ubi *humilitas* Afranio & suæ partis hominibus tribuitur, de quo paulo ante, *hæc quam potest demississime atque subjectissime exponit.* Cic. de Inv. 1 extr. *Sæpe virtus & magnificentia, in qua gravitas & auctoritas est, plus proficit ad misericordiam commovendam, quam humilitas & obsecratio*, quam tamen obsecrationem paullo ante inter locos misericordiæ retulerat. ¶ 6. Virtus *humilitas* ut Christianis propria, ita ipsum quoque nomen, die demuth. v. g. *Patientiam & humilitatem* Martini sui laudat Sulp. Sever. in ejus vita 2, 7. *Humilitatem animi* vocavit Lactant. 5, 15 med. Vulg. Int. Col. 3, 12 *Induite benignitatem, humilitatem*, ταπεινοφροσύνην. Augustin. Tom. 9 p. 221 *Humilitas tota est, ut quis se cognoscat* &c. Et vix invenias aliud vocabulum Latinum, quod vim hujus virtutis omnem exhauriat.

¶ Humilio, *avi, atum, are*, verbum ecclesiasticorum fere proprium, demüthigen. Salvian. lib. 6 *Civitas hostili populatione vastatur, humiliatur:* & post paullo, *Deus nos nonnunquam sinit pro peccatis nostris humiliari.* Adde Curas Post. Cellarii p. 306, ubi adducuntur Cyprianus 6 epist. 6, & Ammian. 30, 10. Sed & Tertull. adv. Marc. 5, 20 *Resurget*, ait, *corpus hoc nostrum quod humiliatur in passionibus.*

¶ Humilifico, *are*, idem. Tertull. de Pœnitent. c. 9 *Exomologesis prosternendi & humilificandi disciplina est.*

¶ Humiliātus, *a, um*, erniedriget, gedemüthiget. Vulg. Interpr. 1 Reg. 21, 29 *Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? &c.* ¶ 2. *Humiliatorum* ordo quando & quomodo in Germania exortus sit, tradunt Polydorus Virgil. 7, 2 & Sabell. 5, 9.

¶ Humiliatio, *onis*, f. ejus conditionis est, cujus ipsum verbum *Humiliare* fuit, die demüthigung, erniedrigung. Tert. adv. Hermogenem c. 7 *Non capit ullam diminutionem & humiliationem, quod est æternum atque innatum. Innatum* autem h. l. est non natum. conf. de Patient. c. 13.

¶ Perhumilis, *e*, sehr niedrig. Ammian. 16, 16 *Corpus perhumile.*

Humor, quære in *Humeo.*

¶ HVMVS, *i*, f. terra, die erde, das erdreich. Ovid. Remed. Am. v. 596 *Nunc in arenosa lassa jacebat humo.* Et Heroid. epist. 4, 44 *Aut in graminea ponere corpus humo.* Virg. Georg. 3, 9 *Se humo tollere.* Sall. Iug. 48, 3 *Quæ humi arido atque arenoso gignuntur*, ut ardua montium, *terrena viarum.* Ita Cort. ¶ 2. Prop. 4, 11, 100 *Dum pretium vitæ grata rependit humus*, i. e. inferi. v. Brouckh.

¶ Humi, adverbialiter, unten. Horat. de Arte Poët. 28 *Serpit humi, tutus nimium timidusque procellæ*, kriecht auf der erde. *Humi fundere*, zur erden erlegen, Virg. Æn. 1, 193.

¶ Humo, *avi, atum, are*, humo operire, sepelire, beerdigen, zur erden bestatten, begraben. Lucret. 6, 129 *Quisque suum pro re consortem mæstus humabat.* Cic. de Divin. 1, 27 *Simonides ignotum quemdam projectum mortuum vidit eumque humavit.* ¶ 2. Sed *humare taleas*, Colum. 5, 9 est, gesencke einlegen.

¶ Humatus, *a, um*, begraben. Cic. de Leg. 2, 22 *Quod nunc communiter in omnibus sepultis penitus, humati dicuntur; id erat proprium tum in iis, quos humus injecta contegeret.* Propert. 2, 459 *Non ille Antilochi vidisset corpus humati.*

¶ Humātio, *ōnis*, f. sepultura, das begräbniß, die beerdigung. Cic. Tusc. 1, 43 *Aliquid etiam de humatione & sepultura dicendum.*

¶ Humātor, *ōris*, m. qui humat. Lucan. 7, 799 *Pœnus humator Consulis*, id est, Hannibal, qui cæsi ad Cannas consulis Æmilii corpus magnifice sepeliit.

¶ Circumhumatus, *a, um*, umherbegraben. Ammian. 22, 12 *Circumhumata corpora statuit inde transferri.*

¶ Inhŭmo, *āre*, Plinius pro *bignare* usurpavit 17, 19 *Inhumare taleas*, quod Columella jam *humare* dixerat, einscharren. Sed

¶ Inhumatus, *a, um*, non humatum significat, unbegraben. Virg. Æn. 4, 620 *Sed cadat ante diem, mediaque inhumatus arena, &c.*

¶ Posthumus, *a, um*, nach des vaters tode gebohren. Festus: *Posthumus cognominatur post patris mortem natus.* Plaut. Aul. 2, 1, 41 *Si senex anum prægnantem fortuito fecerit, quid dubitas, quin sit paratum nomen puero Posthumus.* Cic. de Orat. 1, 39 *Posthumus & natus & antequam in suam tutelam veniret, mortuus.* conf. Isidor. 9, 5, & Sigonius de Nom. Rom. cui etiam est *Posthumus post humatum patrem natus.* Et Varro de L. L. 8, 38 *Posthumam*, ait, *a multis post patris mortem etiam nunc vocari.* Alii scribere malunt *Posthumus* e. g. Alb. Gentil. Lect. Virg. c. 14. ita etiam in Lapidd. Capitolinis, MSS. & nummis teste Manutio in Orthogr. Gr. πόσυμος, non πόθυμος. Sed *Postumus* quibusdam aliud est, de quo infra in *Post:* ubi & derivata *postumo, Postumatus, Postumius &c.*

HVNGĂRIA, *æ*, f. Ungerland; provincia Europæ, olim *Pannonia*, de qua infra seorsim. Postquam tenuere Hunni & Avares, *Hungaria* appellata est. vid. mox *Hunni*, & Vinet. in Auson. p. 202.

¶ Hungări, *orum*, m. pl. die Ungarn; qui & *Pannones* & *Pannonii*, gens bellicosissima.

¶ Hungaricus, *a, um*, Ungarisch, ut, *Hungaricum vinum.* Consuli possunt Bonfinii *rerum Hungaricarum decades.*

HVNNI, *orum*, m. pl. Οὖννοι, gens Scythica origine, barbara & immanissima, die Hunnen. Regem sibi præfecerunt Attilam crudelissime omnia vastantem, anno Christi 401. Qui interrogatus, quamobrem tam immaniter sæviret, respondit: *se esse flagellum Dei.* Ab his, & Avaribus, alia Scythica gente, Pannonia inferior, *Hungaria* quasi *Hunnavaria* appellata est. Nam Hunnis ibi colentibus supervenere Avares, & miscuerunt se, itaque communi regno commune nomen tribuerunt. Nisi mavis ab Οὔγγροις, *Vngris*, ejusdem immanitatis populo Scythico, qui ad Danubium consedit, nomen istius regionis derivare. vide Zonar. 15, 12 in Leone Philosopho.

HYĂCINTHVS, *i*, m. Ὑάκινθος, planta cum flore, qui sub Martii finem & Aprilis initium inter segetes & in silvis provenit, eine viole, merz-blume. Florem ipsum *vaccinium* vocant. Virg. ecl. 3, 63 *Suave rubens hyacinthus.* Id Georg. 4, 183 *ferruginei hyacinthi.* ¶ 2. Est & lapis pretiosus ejusdem nominis, aureo, secundum Plinium 37, 9, colore lucens, ein amethist. Agricol. sed Encelio, ein hyacinth, qui ab amethysto eum vult differre. ¶ 3. Fuit alias *Hyacinthus* Amydæ & Diomedæ filius, Cynorti frater, ab Apolline valde adamatus, & ab eodem per imprudentiam occisus: postmodum in hyacinthum, florem sui nominis, ab eo conversus. vid. Ovid. Met. 10, 185; Gallæus ad Lactant. p. 51.

¶ Hyacinthia, *orum*, n. pl. sacrificium, quod Lacones per trium dierum spatium celebrabant ob dolorem, quem ex Hyacinthi morte Apollo cepit. vid. Athenæus 4, 4. Pausan. in Laconicis, & Ovid. Met. 10, 219.

¶ Hyacinthĭnus, *a, um*, quod coloris est hyacinthi, violen-braun. Catull. 62, 93 *Flos hyacinthinus.* Persius 1, 32 *Cui circum humeros hyacinthina læna est.*

¶ Hyacinthizontes, m. pl. ὑακινθίζοντες, Smaragdi ad hyacinthi colorem accedentes. v. Plin. 37, 5; Solin. c. 55.

Hyădes, vide *Hyas.*

HYAENA, *æ*, f. ὕαινα, animal Africæ, sive, ut Porphyrius lib. 3 περὶ ἀποχῆς scribit, Indiæ, ubi *Crocuta* appellatur, lupi magnitudine: in mortuorum sepulcra sese condit, & noctu ovium adit stabula, redditisque quas audit vocibus pastores evocat, egressos laniat ac devorat, ein vielfraß, v. Solinum c. 40. Plin. 8, 30, Ælianus de Animal. 2, 35, itemque Ovid. Met. 15 tradunt, singulis annis mutare sexum hoc animal, & marem modo, modo fœminam fieri; sed negat Aristoteles Hist. animal. 6, 32. De *hyæna* in nummis more suo Spanhem. diss. 4 p. 207 sq. ¶ 2. Cæterum & piscis, & ¶ 3. Serpentis nomen *Hyæna* est. vid. Gesnerus. Lucan. 6, 672 *Viscera non lyncis, non diræ nodus hyænæ.*

¶ Hyænia, *æ*, f. & Hyænium, *i*, n. gemma in oculis hyænæ nascens, quæ si linguæ subdita fuerit, homo futura prædicere creditur. v. Plin. 37, 10: & Solin. c. 30.

HYĂLVS, *i*, m. ὕαλος, color vitri, seu color viridis, ut Servius interpretatur, qui *hyalinus* etiam dicitur, glas-grün, meer-grün. Virg. Georg. 4, 334 *Milesia vellera nymphæ Carpebant hyali saturo fucata colore.* Auson. Mosella v. 418 *Cæruleos nunc Rhene sinus, hyaloque virentem Pande peplum.*

¶ Hyălinus, *a, um*, ὑάλινος, vitreus, gläsern; ut, *Calices hyalini*, kelch-gläser. Fulgent. 1 Myth. *Hyalinæ sphæræ cavitas*, eine glas-kugel.

¶ Hyăle, *es*, f. nympha una ex comitibus Dianæ. Ovid. Met. 3, 172 *Excipiunt laticem Nepheleque, Hyaleque, Rhanisque.*

¶ Hyaloĭdes, *is*, n. gr. ὑαλοειδὲς, humor vitreus oculi, das weisse im auge, Cels. 7, 7, 13.

¶ Hyalothēca, *æ*, f. ὑαλοθήκη, dici potest repositorium vitrorum, ein glas-schranck. Sed nulla auctoritate se tuetur. Talia etiam sunt, quæ subjicimus.

¶ Hyalurgus, *i*, m. ὑαλουργὸς, vitrarius, ein glasmacher.

¶ Hyalurgica, *æ*, f. ὑαλουργική, ars vitraria, die glasmacher-kunst. v. Casp. Schotti Curs. Mathem. p. 619.

¶ Hyalurgium, *i*, n. ὑαλουργεῖον, officina vitraria, locus, ubi vitra conficiuntur, die glas-hütte.

HYAMPŎLIS, *is*, f. urbs Phocidis prope Bœotiam, Plin. 4, 7. Stat. Theb. 7, 345 *Et valles Lebadea tuas & Hyampolin, &c.*

HYANTES, *um*, m. pl. dicti olim Bœoti, Græciæ populi. v. Plin. 4, 7; & Scholiasten Pindari ad Olymp. 6 p. 56.

¶ Hyantĭus, Hyantēus, *i*, m. idem quod Bœotius. Ovid. Met. 3, 147 *Participes operum compellat Hyantius ore*, i. e. Actæon.

¶ Hyantĭdes, *um*, f. Musæ, quæ in Bœotia habitasse finguntur.

HYAS, *ădis*, f. Ὑάς, plur. *Hyades*, septem sunt stellæ, in capite Tauri, qui & *Hædi* & *Suculæ* dicuntur, sieben-gestirn. *Hyades* ab ὕειν, quod pluvias concitent: vel quia Bacchi nutrices fuerunt, a Baccho, qui vocatus est *Hyes*, quique ob lactis beneficium eas in stellas mutavit. v. Nat. Comit. Myth. 5, 13. Ovid. Fast. 5, 165 *Ora micant Tauri septem radiantia flammis Sidera, quas* Hyadas *Grajus ab imbre vocat.* Vide & Gell. 13, 9. Plin. 2, 39: & 18, 26.

Hybernia, vide *Hibernia*, Hybernus, &c. *Hiems.*

HYBLA, *æ*, & Hyble, *es*, f. Ὕβλα, civitas & mons Siciliæ, thymi & salicum copia abundans. Martial. 2 epigr. 46 *Florida per varios ut pingitur Hybla colores.* Tres autem ejus nominis urbes Siculæ fuere. vid. Drakenb. ad Sil. 14, 200 ex Cluverio.

¶ Hyblæus, *a, um*, adj. ut, *Apes hyblææ*, Virg. ecl. 1, 55; & *Mella hyblæa*, Martial. 11 epigr. 43. Claudian. Fescenn. Nupt. Hon. v. 105 *Non quisquam fruitur veris odoribus, Hyblæos latebris nec spoliat favos, Si fronti caveat, si timeat rubos, Armat spina rosas, mella tegunt apes.*

¶ Hyblensis, *e*, idem. Cic. Verr. 5. *Cum vero ex Hyblensium pactionibus intelligetis.*

HYBRĬDA, *æ*, c. antiqua vox, qua genus aliquod mixtum significabatur, a gr. ὕβρις, *contumelia, injuria*, scilicet illata naturæ. Et est proprie fœtus ex imparibus parentibus, ut ex apro, & sue, fero uno, domestico altero conceptus, vel cane ex venatico & gregario, &c. Plin. de Suibus 8, 52 *In nullo genere æque facilis mixtura cum fero: qualiter natos antiqui* HYBRIDAS *vocabant, ad homines quoque, ut Antonium, Ciceronis in Consulatu collegam, appellatione translata.* Vetus

Scholiastes Horatii in 1 sat. 7 HYBRIDAE, inquit, *proprie dicuntur canes, qui ex imparibus nati sunt; ut ex venatico & gregario.* ¶ 2. Sed ad homines etiam appellatio translata est, ut *Hybrida* sit, qui vel ex ingenuo & servo, vel ex servo & libertino natus est: item, qui diversæ nationis parentes habet, quod & Plinius l. c. observat. Horat. 1 sat. 7 pr. *Hybrida quo pacto sit Persius ultus opinor. Hybridam* vocat, quod patre Græco, matre Romana natus esset. Quemadmodum & Suetonius Asinium Epicadum *Hybridam* dixit, quod patre Romano, matre Parthyna editus esset, Augusti vita c. 19. Martial. 6 epigr. 39 *hybridarum grex:* & 8 epigr. 22 *Invitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum, Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.* Denique dicitur *Hybrida*, qui mixto sermonis genere utitur, ut homines peregrini fere solent, indigenis mixti, quomodo exponunt locum Horat. 1 sat. 7, 2. ¶ 3. *Hybrida vox* est ex diversis linguis conglutinata. Tales voces ex Græco & Latino plusculas profert Popma ad Cic. Att. 2, 1 p. 171 sq Græv. Vid. Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 56 n. 6, & ad August. c. 19, ubi de vocis etymo agit. Harduinus ad Plin. 8, 52. *Ibridas* quidam scribunt, inquit, ab *Vmbris, Imbris, Ibris.*

Hybris, *idis*, vide *Hibris.*

HYDASPES, *is*, m. Ὑδάσπης, Indiæ fluvius in Pori regno, inter Indum & Acesinem medius, qui postea cum aliis in Indum se exonerat. *Niseus Hydaspes* Lucano est 8, 227. *Fabulosus* Horatio 1 od. 22, 7. *Gemmifer* Senecæ Medea v. 725. ¶ 2. Est & *Hydaspes* Persiæ fluvius aut Mediæ, si fides Virgilio habenda atque Curtio. Ille Georg. 4, 211 *Medus Hydaspes*; hic 4, 5, 4 *Euphratem, Tigrim, Araxem & Hydaspem maximenta regni* Persarum vocat. Verum, quia *fabulosus* Horatio Hydaspes dicitur, videtur Romanis nihil certi de illo notum fuisse, eosque, ut alibi de Curtio & Virgilio constat, in hac quoque Geographiæ parte hallucinatos fuisse. Forte *Choaspes* utrique in animo fuit, cujus nominis flumen & India habet, & Persia Susiene. Geographi certe de Persidis Hydaspe constanter silent.

¶ Hydaspēus, *a, um*, adj. Claudian. de 3 Consul. Honor. v. 4 *Dives Hydaspeis augescat pus para gemmis.* Et Sidonius Paneg. Anthemii v. 446 *Non Puri modo regna precor, nec ut hisce lacertis Frangat Hydaspeas aries impactus Erythras.* v. Sirmondum ad h. l. p. 114.

HYDATIS, *idis*, f. ὑδατὶς, apud Suidam & Celsum vesicula seu pustula aquam continens, ein wasserblädgen. ¶ 2. Gemma Mart. Capell. 1 p. 20 *Posterior pars coronæ hydatide, adamante & eryſtallo lapidibus alligabatur.*

HYDRA, *æ*, f. & Hydrus, *i*, m. sed mas iste, illa fœmina, genus anguium in aqua vivens, nullis serpentum veneno inferius, quemadmodum Plinius ait 19, 4, eine wasser-schlange. Sunt, qui & *natricem*, quod aquis innatet, dicant & *Chersydrum.* Aetius 13, 35 *Serpens Chersydri appellationem inde habet, quod in principio quidem in aquosis degit locis, & hydrus appellatur, ab ipsis aquis, hoc est, natrix, postea vero siccos incolit locos, Chersydri, id est, natricis terrestris, nomen invenit.* Ejusdem igitur serpentis appellationes erunt: *Natrix, Natrix, Coluber, Hydrus,* ὕδρος, χέρσυδρος, *Chersydrus.* Virg. Georg. 3, 545 *Vipera & attoniti squamis astantibus hydri.* Lucan. 9, 673 *Defenduntque caput protenti crinibus hydri.* ¶ 2. Pro ipso veneno posuit Sil 1, 322 *Aut hydra imbutas, bis noxia telo, sagittas.* ¶ 3. *Hydra*, serpens multorum capitum in Lerna palude Poëtis fuit, ab Hercule tandem victa. v. Lucret. 5, 26. Ovid. Met. 9, 69 seqq. Horat. 4 od. 4, 61; & 2 epist. 1, 10: Virg. Æn. 7, 658. Dicitur ab Eodem Æn. 6, 287 *Bellua Lernæ horrendum stridens.* Et Æn. 8, 300 *Lernæus anguis.* Et 6, 576 *Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.* De *Hydra* in nummis Spanhem. diss. 5 p. 267 sq. Addę Heinsius & Drakenb. ad Sil. 2, 158. ¶ 4. *Hydram secare,* ὕδραν τέμνειν, proverbiale est, apud Platonem, & Plutarchum, pro eo, quod est ita tollere incommodum unum, ut in ejus locum decem aut plura alia succedant.

¶ Hydrīnus, *a, um*, adj. ut, *Hydrina vulnera*, Prudent. 10 Peristeph. v. 885.

¶ Anhydros, *i*, m. ἄνυδρος, ita narcissus a Græcis dicitur, die narcisse. v. Apul. de Herb. c. 54.

¶ Enhydris, *idris*, f. & Enhydrus, *i*, m. ἔνυδρις, coluber in aqua vivens, unde & nomen habet, eine wasser-schlange. Ita enim exerte Plinius 32, 7 *Enhydris vocatur a Græcis colubra in aqua vivens.* Et 30, 3 *Draconis os e spina; item enhydridis.*

HYDRĀGŌGIA, *æ*, f. ὑδραγωγία, aquarum deductio, die abführung des wassers. Varro apud Nonium 3, 114.

¶ Hydragōgus, *a, um*, ὑδραγωγὸς, aquam evacuans, wasser abführend. Cæl. Aurel. Tard. 3, 8, 119 *Aquiduca medicamina Græci hydragoga vocaverunt.* Apul. de Herb. c. 27 *Chamædaphne a Græcis hydragogos dicitur.*

HYDRĀGŌNOS, *i*, m. & f. ὑδράγονος, ex aqua genitus. Ita dicitur *nymphæa*, apud Apulej. de Herb. c. 67, eine wasserblume.

HYDRARGŸRVS, *i*, m. ὑδράργυρος, quo nomine græce argentum vivum vocant, tam nativum, quam factitium, quecksilber, Plin. 33, 3. qui tamen auctor factitio tantum *hydrargyri* nomen tribuit, certe ubi ex instituto de utroque agit.

HYDRASTĪNA, *æ*, f. cannabis agrestis, Apul. de Herb. c. 114.

HYDRAVLVS, *i*, m. ὑδραύλος, organum extrahendæ e profundo aquæ idoneum, eine wasser kunst, Valla. ¶ 2. Erat & instrumentum musicum non dissimile nostris organis, quæ in templis habemus, quod agitatione aquæ sonum edebat, eine wasser-orgel. v. Vitruv. 10, 13, & Scalig. Comment. in Ætnam Severi. Elegantissime describit Claudian. de Conf. Mallii sub finem. Plin. 9, 8 de Delphino; *Mulcetur Symphoniæ cantu, & præcipue hydrauli sono*, durch orgel-klang. Ad quem locum plura dabit Gesner. Chrestom. Plin. p. 404 sq.

¶ Hydraula, *æ*, f idem. Vitruv. 10, 10 de tympanis loquens aquariis, ad molendam farinam: *eadem ratione versantur hydraulæ.* Sed Salmasius in Solin p. 416 legit *hydromylæ.*

¶ Hydraules, *æ*, m. qui tractat hydraulum. Vet. Gloss. *Organarius,* ὑδραύλης. Adde Suet. Ner c. 54.

¶ Hydraulicus, *a, um*, ὑδραυλικὸς, aus wasserröhren bestehend. ut, *Organon hydraulicum*, Plin. 7, 35; & Suet. Ner c. 41. Auctorem ejus Archimedem fuisse, dixit Tertullianus de Anima c. 14. *Hydraulicæ machinæ*, Vitruv. 9 c. ult. v. Turneb. Advers. 1, 22.

HYDRĒVS, *a, um*, ὑδρεῖος, aquatilis, wässericht. Mart. Capella 7 p. 237 *Hydreo germine pullulare.*

¶ Hydrēum, *i*, n. subst. ὑδρεῖον, aquatio, locus aquationis, puteus, die tränke, der brunnen. Solin. c. 67 *Terrestre iter hydreum tenus.* v. Salmas. Exercit. ad h. l. p. 833.

¶ Hydreuma, *ātis*, ὕδρευμα, pro *hydreo*, aliquoties in enumerandis aquationum locis habet Plinius 6, 23.

¶ Hydria, *æ*, f. ὑδρία, urna, quam Plautus *Aqualem* dixit, ein wasser-krug. *Hydriæ argenteæ*, Cic. in Verr. 4, 19. ¶ 2. *Hydria in foribus*, ἐπὶ θύραις ὑδρία, proverbiale est, apud Arist. pro re vili & contemta, ungeacht, als ein alter topf.

¶ Hydrius, *i*, m. ὑδριὸς, aquarius: Sic *Puer hydrius*, i. e. fidus aquarii, sive Ganymedes, Prudent. Apoth. v. 622.

¶ Exhydriæ, venti sic dicti post imbrem effusum, Apul. de Mundo p. 241.

HYDRŌCĒLE, *es*, f. ὑδρονηλη, hernia, der bruch. Martial. 12 ep. 84 *Dicentem tumidas in hydrocelas.*

¶ Hydrocelicus, *i*, m. hydrocele laborans: Plin. 30, 8 *Hydrocelicis stellionis prodesse tradunt*, den gebrochenen.

HYDRŌCĔPHĀLOS, *i*, m. ὑδροκέφαλος, est tumor capitis ex collecto nimio humore, eine haupt-geschwulst. Cels. 4, 2.

HYDRŌCHOVS, *i*, m. ὑδροχόος, aquarius, der wassermann, Catull. 67 extr.

HYDRŌGĂRVM, *i*, n. liquaminis genus inter veterum cupedias, apud Lamprid. in Heliog. c. 29.

¶ Hydrogarātus, *a, um*, cum hydrogaro factus. Apicius 2, 2 *Hydrogarata ifficia facere.*

HYDRŌGĔRON, *ontis*, m. ὑδρογέρων, alias senecio, St. Jacobsblume, Apul. de Herb. c. 75.

HYDROGRĂPHIA, *æ*, f. ὑδρογραφία, descriptio aquarum, die wasserbeschreibung, est pars specialis Geographiæ.

HYDRŌLĂPATHVM, *i*, n. lapathi genus in aqua nascens, wasser-ampffer. Plin. 20, 21 ὑδρολάπαθον.

HYDROMANTIA, *æ*, f. ὑδρομαντία, divinationis genus per aquam, Plin. 37, 11; Isidor. 8, 9. conf. Salmas. in Solin. p. 768.

HYDRŌMĔLI, n. indeclin. ὑδρόμελι, aqua mulsa, quam & μελικρατον Græci dicunt, *melicratum*: Germani, meth von Honig, a μέθυ, *ebrietas.* v. Vlpian. l. 9 ff. de trit. vin. ol. leg.

HYDRŌMĔLVM, *i*, n. ὑδρόμηλον, potio ex aqua & malis, ein apfel-trauck. Isidor. 20, 3.

HYDRŌMŸLA, *æ*, f. rota in flumine ad molendam farinam, eine wasser-mühle. Ita legit Salmasius apud Vitruv. 10, 10, uti jam dictum in *Hydraula.*

HYDRŌPHŌBVS, *i*, m. ὑδροφόβος, qui aquam formidat, wasserscheu. Miserrimum genus morbi, quo qui laborat, a rabido nimirum cane vulneratus, & siti & aquæ metu pariter cruciatur, Celsus 5, 27, & Plin. 29, 5.

¶ Hydrophobia, *æ*, f. ὑδροφοβία, ipse morbus, apud Celsum d. l. & Cæl. Aurel. Acut. 3, 9. Plutarchus Sympos. 8 probl. 9 Hydrophobiam & Elephantiasin morbos fuisse novos Asclepiadis tempore, qui sub Pompejo M. Romæ in arte Medica claruit, ex sententia Athenodori Medici testatum fecit; ubi similes morbos ex cauſſis diversis posse noviter oriri disputat. Ejus remedium esse nullum, scribit Ovidius Ponto 1 epist. 3, 23 *Tollere nodosam nescit medicina podagram, Nec formidatis auxiliatur aquis.* Sed vide Hier. Mercurialem, de hoc morbo differentem Var. Lect. 1, 2.

¶ Hydrophobĭcus, *a, um*, adject. ut, *Hydrophobica passio*, Cæl. Aurel. Acut. 3, 8.

HYDRŌPHŸLAX, *acis*, m. ὑδροφύλαξ, aquarum custos sive curator, ein rohrmeister, l. 10 Cod. de aquæ ductu.

HYDRŌPĬPER, *ĕris*, n. ὑδροπέπερι, wasser-pfeffer, flöh-kraut. Dioscor. 2, 150.

HYDROPS, *ōpis*, m. ὕδρωψ, aqua intercus, die wassersucht. Horat. 2 od. 2, 13 *Crescit indulgens sibi dirus hydrops.* conf. Colum. 7, 7.

¶ Hydrōpĭsis, *is*, f. ὑδρώπισις, idem. Plin. 20, 1 extr.

¶ Hydropismus, *i*, m. idem. de quo quomodo fiat, v. Cæl. Aurel. Acut. 1, 14, 108.

¶ Hydrōpĭcus, *a, um*, ὑδρωπικὸς, wassersüchtig. Hor. 1 epist. 2, 34 *Si nolis sanus, curres hydropicus, & ni Poscas ante diem librum cum lumine &c.* Plin. 21, 20 *Polium propinant hydropicis incipientibus in vino decoctum.*

HYDRŌSĔLĪNVM, *i*, n. ὑδροσέλινον, infructuosa rosmarini species, sive apium palustre, wasserreppich, Apul. de Herb. c. 79.

HYDRVS, *hydruntis*, & Hydruntum, *i*, alia forma: Priore usus est Cic. Att. 15, 21 *Ego jam desilnaram, Hydruntem quidem*; & Lucan. 5, 375. Posteriore Plin. 3, 11 *Hydruntum, ad discrimen Ionii & Adriatici maris, qua in Græciam brevissimus transitus.* Oppidum nempe Calabriæ est, portu adversus Græciam nobilissimum, hodie *Otranto.*

¶ 2. *Hydrus, i*, vide *Hydra.*

¶ Hydruntīnus, *a, um*, adject. ut, *Hydruntina terra*, nunc *terra di Otranto.*

Hyems, hyemalis, &c. vide in *Hiems.*

HYGĒA, vel HYGIA, *æ*, f. Ὑγίεια, Æsculapii filia, dea sanitatis, die gesundheits-göttin. Plin. 35, 11, deque ejus simulacro 34, 8. Mart. 11 ep. 61 *Quod fanare Criton, non quod Hygea potest.*

¶ Hygiēne, *es*, f. ὑγιεινὴ, medicis est methodus sanitatem conservandi, uti *Therapeutice* methodus sanitatem recuperandi. ¶ 2. *Hygiene agria*, i. e. Helxine, St. Peterskraut, Dioscor. 4, 86.

HYGĪNVS, *i*, m. (C. Iulius,) liberatus Augusti, a quo advectus Romam præfuit Bibliothecæ Palatinæ. Multa scripsit, e quibus superſunt

Fabulæ

Fabulæ & Poëtica aſtronomica. Nam Gromatica, ſeu de limitibus conſtituendis, alterius *Hygini* ſunt, qui tempore Trajani vixit. v. Gell. 1, 7 & 10. Suet. de Illuſtr. Gramm. Voſſ. de Hiſt. Lat. 1, 20.

HYGREMPLASTRVM, *i*, *n.* ὑγρέμπλαστρον, emplaſtrum liquidum, Plin. 34, 15.

HYLA, vel Hylas, *æ*, m. Ὕλας, comes Herculis fuit, cui in finibus Ioniis amiſſo, cum in fonte periiſſet, ſacra inſtituit, in quibus nomen ejus crebro appellabatur, ad quod Virgilius reſpexit eclog. 6, 43 *Vt litus Hyla, Hyla omne ſonaret.* vide ibi Servium, & Fraſm. in proverbio: *Hylam inclamas*, de fruſtra vociferantibus & nihil proficientibus, du ruffeſt vergebens. Totam fabulam eleganter deſcribit Propert. 1, 20. vide etiam Theocriti Idyllion 13, quod inſcribitur *Hylas.* ¶ 2. *Hylas*, pantomimus, apud Suet. Aug. c. 45. ¶ 3. *Hylas*, pugil quidam, de quo Auſon. epigr. 91 *Doctus Hylas cæſtu.* vide ibi not. Vineti.

HYLAX, *ăcis*, m. nomen canis apud Virgil. ecl. 8, 107 *Neſcio quid certe eſt, & Hylax in limine latrat.*

¶ Hylactor, *ŏris*, etiam nomen canis, uti *Hylacides* apud Homerum Odyſſ. ξ v. 204. Ovid. Met. 3, 224 *Labros, & Agriodos, & acutæ vocis Hylactor.*

HYLE, *es*, f. ὕλη, ſilva; *Hyles* autem nomine Attejus Philologus quendam variæ eruditionis librum inſcripſit, ut Suetonius auctor eſt de Illuſtr. Grammat. c. 10. Ita Latino nomine alii opera ſua, in quibus variæ diverſæque res tractatæ eſſent, *Silvas* vocarunt. vide infra *Silva.* ¶ 2. *Hyle* ut nomen eſt Ovid. Met. 12, 378; Stat. Theb. 7, 267.

¶ Hylæus, *i*, m. nomen Centauri, a ſilvis deductum, apud Virg. Georg. 2, 457. Ovid. Met. 3, 213; Horat. 2 od. 12, 5 t & Stat. Theb. 6, 530.

¶ Hylönöme, *es*, f. id eſt, *ſylvas depaſcens*, mulier inter Centauros, Cyllari uxor, quæ matito mortuo gladio incubuit. v. Ovid. Met. 12, 405, &c.

HYMEN, *ĕnis*, in natura muliebri membranula, quæ, ut Scaliger Poët. 1, 50 loquitur, ſcinditur virginibus primo quoque Veneris tentamento & aditu, de quo tamen recentiores anatomici vel dubitant vel negant. Cæcilius apud Nonium 2, 225 *Hymenem virginis, niſi mirum eſt, deintegravit.* Sed neque Stephani fragmenta vett poëtarum, neque Merceri, aut Godofredi Nonius aliter, quam *Nomen virginis* habent, quod ſuſpicatur Mercerus vertendum eſſe in *Novem virgines.* Excerpta ex veteribus Lexicis c. 1, *Membranum, ὑμήν.* ¶ 2. Hinc *Hymen* dictus nuptiarum deus, Vraniæ filius: Qui Latinis *Thalaſſius* ſive *Thalaſius*, de quo Livius 1, 9. Statius 1 Silv. 2, 238 *Quærit Hymen thalamis intactum dicere carmen.*

¶ Hymenæus, *i*, m. ipſe deus nuptialis, der hochzeit-gott. Catullus carm. 62, 5 &c. *Hymen o Hymenæe: Hymen ades o Hymenæe.* Sed *Hymenei* nomen Servius a puero quodam Heſpero adamato; vel juvene Athenienſi ducendum putat, qui inter bella fæviſſima liberavit virgines. Quo factum, ut tanquam liberator virginitatis a nubentibus invocaretur, vide eum in ecl. 8, & Æneid 1. præcipue vero Æn. 4 Virgilii. ¶ 2. Carmen nuptiale, quod canebatur ſponſo jam ſponſæ accumbenti, ein brautlied, Stat. 2 Silv. ult. v. 87 *Et veſtros Hymenæon ante poſtes Feſtis cantibus ipſa perſonabo.* v. ſupra *Epithalamium.* ¶ 3. Ipſæ nuptiæ per metonymiam, hochzeit, Virg. Æneid. 1, 651 de Helena loquens: *Pergama cum peteret, inconceſſosque Hymenæos.* Eodem modo in plurali exſtat apud Fabrettum in Inſcript. p. 329 QVAE LAETOS HYMENAEOS MORTE PRAEVERTIT.

HYmeneius, *a*, *um*, adj. hochzeitlich; ut, *Lex hymeneia* apud Mart. Capellam.

HYMETTVS, *i*, m. Ὑμηττός, mons Atticæ clariſſimus, optimo abundans melle. Martial. 7 epigr. 88 *Paſcat & Hybla meas, paſcat Hymettos apes.*

¶ Hymettius, *a*, *um*, adj. Horat. 2 ſat. 2, 15 *Sperne cibum vilem, niſi Hymettia mella Falerno* &c. Val. Max. 9, 1, 4 *Columnas Hymettias in porticu domus habet.* v. Plin. 36, 15 ſ. 24. & ad h. l. Geſn. Chreſtom. p. 1056.

Hymniſer, hymnire, hymniſonus, vide mox *Hymnus.*

HYMNVS, *i*, m. ὕμνος, cantio laudans, ein lied, lobgeſang, ab ὑμνέω, laudo. Sophoclis Scholiaſtes in Electr. ὕμνος κυρίως ἡ εἰς θεὸν ᾠδή, id eſt, *hymnus proprie carmen in Dei laudem*; ſed idem inibi addit; παρὰ ποιηταῖς ἁπλῶς ἡ ᾠδή, id eſt, *a poëtis ſimpliciter carmen* appellatur: neque a poëtis ſolum, nam Athenæus quoque ἐπιθαλάμιον vocat γαμικὸν ὕμνον. Proprie tamen de divinis laudibus. Prudent. præfat. Cath. v. 37 *Hymnis continuet dies, Nec nox ulla vacet, quin Dominum canat.* Et carm. 4 Cathemer. ſive Ante cibum, v. 75 *Grates reddimus, & ſacramus hymnos.*

¶ Hymnio, *ire*, i. e. canere; Prudentius latine ex ὑμνέω, formavit, ſingen. Paſſione enim Calagurritarum cecinit v. 118 *State nunc, hymnite, matres, pro receptis parvulis.*

¶ Hymniſta, *æ*, c. hymnos cantans. In Prudentii l. c. aliqui pro *Hymnite* legunt *Hymniſtæ matres.*

¶ Hymnārius, *i*, m. liber hymnorum, ein geſangbuch, liederbuch. Ita inſcribitur liber Prudentii in veteſtis membranis: v. Barth. Adv. 35, 12. *Hymnarium* etiam Paulino Nolano tribuit Gennadius de Script. Eccl.

¶ Hymnidĭcus, *a*, *um*, hymnos canens; ut, *Hymnidicæ laudes*, Alcimus carm 178. Invenias etiam apud Mar. Victor. 2 adv. Arium, & Caſſiodor. prologo ſuper Pſalmos. Sed *Hymnodicus* habet Firmicus Aſtron. 8, 25 p. 232.

¶ Hymnĭfer, *a*, *um*, idem. Ovid. Met. 11, 58 de diſcerpto Orpheo: *hymniferos inhiat divellere vultus*, ſcilicet *anguis.* Sed ſuſpectus verſus Heinſio eſt, quem videas.

¶ Hymnĭfĭco, *are*, eſt hymnos canere, ſive hymnis celebrare, preiſen, apud Commodian. Inſtruct. 23.

¶ Hymnĭsŏnus, *a*, *um*. Paullin. Nolanus carm. 22, quod epithalamium Iuliani & Iæ eſt, v. 199 *Præcinat hymniſonis cantica ſancta choris.*

¶ Hymnŏlŏgus, *i*, m. qui hymnos dicit. Firmic. 3, 6, 9 *Sol in nono loco ab horoſcopo conſtitutus fabricatores deorum facit, - - - ſive templorum conditores, aut hymnologos.*

HYOPHTHALMOS, *i*, m. ὑοφθαλμος, lat. *porcinus oculus*, herba quæ & *aſterion*, ſternkraut. Apul. de herb. c. 60.

HYOSCYAMVS, *i*, m, ὑοσκύαμος, herba nota & nocentiſſima, cujus ſemen comeſtum, ſoporem, inſaniam & mortem aliquando pueris affert. Latine vertas, *fabam ſuillam*: propterea, quod apri poſt ejus eſum convellantur. Vocant & *herbam Apollinarem*, Germanis eſt, bilſen oder bilſenkraut. v. Plin. 25, 4 &c.

¶ Hioſcyamīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Hioſcyaminum oleum*, Plin. 23, 4.

HYOSIRIS, *ĭdis*, f. ὑοσιρις, intubi ſpecies, Plin. 27, 10.

HYPAEPA, *æ*, f. Lydiæ oppidum Veneri ſacrum apud Ovid. Met. 11, 153. Et ibidem 6, 13 *Orta domo parva parvis habitabat Hypæpis.* conf. Petron. c. 133.

Hypærthrus, vide *Æther*, Hypallage, *Allage*, Hypampelus, *Ampelos.*

HYPĂNIS, *is*, m. fluvius Sarmatiæ. Virg. Georg. 4, 370 *Saxoſumque ſonans Hypanis, Myſſusque Caicus.* Adde Ovid Met. 15, 285. Cic. Tuſc. 1, 39 *Apud Hypanim fluvium, qui ab Europæ parte in Pontum influit, &c.* Videtur idem eſſe, qui *Bog* hodie appellatur, per Podoliam in pontum Euxinum decurrens.

HYPĂTE, *es*, f. ὑπάτη, ſumma chorda in fidibus, Vitruv. 5, 4.

¶ Hypatoides, *is*, f. modulationis ſpecies tragica, quæ per graviores ſonos conſtat, ein träuer-ton. Mart. Capella 9 p. 326.

¶ Pārhȳpāte, *es*, παρυπάτη, ſubprincipalium ſumma, ibid.

HYPATIA, *æ*, celebris Philoſopha, vid. Menagius hiſt. med. philoſ. &c.

HYPECOVM, *i*, n. herba in ſegetibus naſcens, wilder kümmel oder feltriß, Plin. 27, 11.

HYPĔLĂTE, *es*, f. ὑπελάτη, lauri genus, Plin. 15, 30.

HYPĔNĔMIVS, *a*, *um*, ὑπηνέμιος, ſubventanus, voll wind. Sic, *Hypenemium ovum*, ovum irritum Plinio dicitur 10, 58 extremo, & Varroni de R. R. 2, 1, ein windey, ex quo nihil ſignitur.

HYPĔRASPISTES, *æ*, m. ὑπερασπιστής, protector, propugnator, qui ſuo aliquem defendit clypeo, ein vertheidiger. Hieron.

Hyperbaſis, hyperbaton, vide ſupra *Baſis.*

HYPERBERETAEA, *orum*, n. pl. ὑπερβερεταῖα, dicebantur ſerotina, quæque vix tandem advenirent, ſpätlinge. Et ὑπερβερεταῖος, comperendinatores. Quod apud Macedones ultimus anni menſis diceretur; ὑπερβερεταῖος, qui nobis October eſt juxta Suidam. Hinc & alia, quæ in longum proferuntur, *hyperberetæa* dicuntur, perinde ac apud Latinos dicas *Decembria*, langweilige dinge. vide Chiliadas.

Hyperbole, hyperbolicus, vide ſupra *Bole.*

HYPERBŎLVS, *i*, nobilis malitiæ Demagogus Athenienſis, de quo v. g. Cic. Brut. c. 62. Spanh. ad Ariſtoph. nub. v. 558.

HYPERBŎREVS, *a*, *um*, ὑπερβόρεος; ut, *Hyperborei montes*, fabuloſi illi Scythiæ. vide quæ de *Hyperboreis gentibus* ſcripſerunt Solinus c. 26; Mela 3, 5; de Scythia, Strabo, Plinius, Herodotus, & alii. ¶ 2. *Hyperboreæ glacies*, apud Virg. Georg. 4, 517.

Hypercatalecticus, vide *Catalecticus.*

HYPERĬCON, *i*, ὑπερικόν, herba nota, S. Johannis-kraut, feldcypreſſe, Plin. 26, 8 & 12.

HYPĔRĪDES, *æ*, m. Ὑπερίδης, ex præcipuis fuit oratoribus Athenienſibus. Scripſit orationes multas, Suida teſte, quæ temporum injuria perierunt. Interfectus eſt ab Antipatro lingua exciſa, teſte Plutarcho in Demoſthene. Quint. 10, 1 p. 902 Bur. *Dulcis in primis & acutus Hyperides: ſed minoribus cauſis, ut non dixerim utilior, magis par.*

HYPĔRĪON, *ŏnis*, m. ὑπερίων, ſol poëtis eſt, die ſonne. Ovid. Faſt. 1 *Placat equo Perſis radiis Hyperiona cinctum.* Alias ſolis pater Ovid. Met. 4, 192. vid. hic Burm.

¶ Hyperīōnius *a*, *um*, adj. ut, *Hyperionius currus*, Val. Flacc. 2, 34. Et Silius 15, 214 *Iamque Hyperionia lux ſeptima lampade ſurgens.* Et Avienus Phænom. v. 396 *Hic Hyperionii flagrat via Solis.*

Hypermeter, hypermetrus vide *Metrum.*

HYPĔRMNĒSTRA, *æ*, f. Ὑπερμνήστη, Danai filia, ex L filiis, quæ ſponſos ſuos prima nocte interemerunt, Hypermneſtra ſola excepta, quæ ſponſo ſuo Lino (aliis Linceo) peperit; vide *Danaus*; & Ovid. Heroid. 14, 1 & 129. Scribunt quidam *Hypermeſtra*; vid. Brouckh. ad Prop. 4, 7, 63.

Hyperthyrum, vide infra *Thyra.*

HYPHEAR, n. apud Arcades viſcum, miſtel oder vogelleim. vid. Plin. 16, 30 & 44.

HYPHEN, ὕφεν, ſubunio, ſeu copulatio in pronuntiatione duarum dictionum: ut, *Heri ſemper-lenitas, Ante-malorum, &c.*

HYPNĀLE, *es*, f. aſpidis genus, quod ſomno necat. Solin. c. 40.

HYPNŌTĬCVS, *a*, *um*, ὑπνωτικός, ſomnum concilians, ſchlafbringend. Th. Priſcian. 2, 31 *Hypnotica ſufficienter conveniunt.*

¶ Hypnotice, *es*, f. herba ſoporifera, ſtrychni ſpecies, ſonnen-kraut, Apul. de Herb. c. 74.

HYPOBRYCHIVM, *i*, n. ſubſt. ὑποβρύχιον, *ſubmerſio*, die erſäuffung. Tertull. de Idolol. c. 24 *Irreſpirabile devoratis hypobrychium in Idololatria.*

Hypocauſis, hypocauſtum, vide *Cauſis.*

HYPOCHOERIS, *ĭdis*, f. ὑποχοιρις, genus oleris, ferckelkraut, Plin. 21, 15.

HYPOCHONDRIA, *orum*, n. pl. ὑποχόνδρια, quæcunque ὑπὸ τῇ χόνδρῃ ſub cartilagine mucronata, ad ilia usque ſita ſunt: idem quod ἐπιγάστριον. vid. Theod. Priſc. de Dieta c. 10, das weiche an der ſeiten, der unterleib.

¶ Hypochondriācus, *a*, *um*, adj. ut, *Morbus Hypochondriacus.*

HYPOCHŸSIS, *is*, f. ὑπόχυσις, ſuffuſio oculorum, der ſtaar, fell am auge, Celſ. 6, 6, 35, Plin. 25, 12.

Hypociſtis, vide ſupra *Ciſtus.*

HYPOCORIASIS, *is*, f. morbus jumentorum, Veget. 2. 16.

Hypocriſis, hypocrita, vide *Criſis.*

Hypodiaconus, vide *Diaconus*, Hypodidaſcalus, *Didaſcalus*, Hypodromus, *Dromus.*

HYPOGĒ-

HYPOGĒSON, *i*, n. ὑπόγειον, herba ſic dicta, quoniam in ſubgrundiis fere naſcitur, Hauswurtz. Plin. 25, 13.

HYPOGĔVM, *i*, n. ὑπόγειον, ein Keller, gewölbe unter der erden, apud Petronium, c. 111 p. 510 Bur. quem vide & Eberhardum; & Vitruv. 6, 11 pr. *Hypogeorum* appellatio complectitur cellas vinarias, carnarias, olearias, penuarias, Budæus.

Hypogloſſa, hypogloſſion, vide *Gloſſa*.

HYPOLYSOS, *i*, m. herba, quæ alias artemiſia, beyfuß. Apul. de de Herb. c. 10.

HYPOMĔLIS, *ĭdis*, f. pomum, ſorbo ſimile, cujus dulcedo cum ſapore acuto permiſta eſt, ita deſcribit Pallad. R. R. 13, 4.

HYPOMNĒMA, *ătis*, n. ὑπόμνημα, commentarius, commentatio, interpretatio, eine erklärung, auslegung. Cicero filius ad Tironem fam. 16, 21 *Multum mihi eripitur operæ in exſcribendis hypomnematis*. Adde Cic. Att. 2. 1; 15, 23; & 16, 14.

¶ Hypomnēmătiſmus, *i*, m. ὑπομνηματισμός, decretum, ad verbum res memoriæ cauſa literis mandata, Cic. fam. 13, 1; & Att. 5, 11.

¶ Hypomnematographus, *i*, m. ὑπομνηματογράφος qui ſcribit commentaria, ein regiſtrator. Cod. Theod. lib. 12 tit. 1. conf. Valeſ. ad Ammianum 28, 1; & l. 59 C. de Decurion.

HYPOMOCHLIVM, *i*, n. quod vecti ſubjicitur; vocabulum artis ſtathmicæ & motoriæ, ein hebzeug. Vitruv. 10, 8 & græce ὑπομόχλιον, & latine *Hypomochlion* ſcripſit. Μόχλιον autem *vectis* eſt.

Hyponacteus, vide *Hipponax*, Hypophæſton, *Hippophæſton*, Hypophlomos, *Phlomos*, Hypophora, *Phora*.

HYPŌPIVM, *i*, n. ὑπώπιον, ſugillatio ſub oculis, ein mahl unter den augen. Horat. 1, 10.

HYPOSTĂSIS, *is*, f. ὑπόστασις, ſubſtantia, & interdum ſubſiſtentia, perſona, das weſen, die perſon.

¶ Hypoſtăticus, *a*, *um*, ὑποστατικός, ſubſtantialis, weſentlich, ſelbſtſtändig. v. Philoſ.

¶ Enypoſtăta, æ, m. ἐνυποστάτης, revera in rerum natura exiſtens, eine wahre Perſon. Hieron. epiſt. 25.

Hypotheca, hypothecarius, vide *Theca*, Hypotheſis, hypotheticus, *Theſis*, Hypothyrum, *Thyra*.

HYPOTRĂCHĒLIVM, *i*, n. ὑποτραχήλιον, proprie eſt pars colli infra cervices, der unterhals. Deinde a corpore humano ad columnas transfertur, & de earum parte dicitur, quæ ſub aſtragalo arctatur, & leniter contrahitur. vid. Vitruv. 3, 2, & Baldi Lex. Vitr. p. 59.

HYPOTRIMMA, *ătis*, n. ὑπότριμμα, condimentum ſtomachicum liquidiuſculum, Apic. 1, 33.

Hypotypoſis, vide *Typus*, Hypozeuxis, *Zeugma*.

HYPSA, æ, f. urbs Siciliæ, aut potius duæ ejus nominis urbes, vid. Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 14, 227.

HYPSEA, æ, Plautiorum cognomen volunt apud Horat. Sat. 1, 2, 91. *Hypſea cacior*. De *Ipſea* Medeæ, quod volunt quidam, matre, vide ſ. l.

HYPSIPYLE, *es*, f. Thoantis filia, regina Lemni, quæ, quum reliquæ mulieres illius inſulæ viros omnes interemiſſent, ſola patrem ſervavit, Iaſonem amavit &c. de ea Statius Theb. lib. 5 & 6. vid. Lurat. ad 5, 403. & Propert. 1, 15; & Ovid. Heroid. epiſt. 6.

HYPSŌMA, *ătis*, n. ὕψωμα, altitudo, die höhe. Tertull. ad Scapul. c. 3 *Poſitus in ſuo hypſomate*.

HYRCĀNIA, æ, f. Τρκανία, regio Aſiatica, dicta ab Hyrcana ſilva, quæ pardis, panthevis & tigribus abundar. Lactant. 5, 11 *Quis Caucaſus, quæ India, quæ Hyrcania tam immanes, tam ſanguinarias unquam beſtias aluit?*

¶ Hyrcānus, *a*, *um*, ad Hyrcaniam ſpectans: ut, *Mare Hyrcanum*, quod & *Caſpium* dicitur, Properr. 2, 23, 46. Virg. Æn. 4, 367 *Hyrcanæque admorunt ubera tigres. Hyrcanos canes*, ut *nobile genus* commendat Cicero Tuſc. 1, 45. *Maxima gens Hyrcanorum*, Iuſtin. 1, 6, 16,

HYRĔVS, *i*, m. diſſyllabum, vel, ut Heinſius in Ovid. Faſt 5, 499, *Hyrieus*, triſyllabum fecit ex græco ὑριεύς, ruſticus Bœotius fuit, qui cum Iovem, Mercurium & Neptunum benigno ſuſcepiſſet hoſpitio, impetravit, ut ex lotio eorum in corio bubulo aſſervato ſibi puer naſceretur, quem *Vrionem*, & prima litera mutata, *Orionem* vocavere. Fabulam multis verbis deſcripſit Ovidius l. c. & paullo aliter Hyginus fab. 195, & Poet. Aſtr. 2, 34 v. ſtatim *Hyria*.

HYRIA, æ, vel Hyrie, *es*, f. Bœoriæ regio prope Aulidem, cum oppido & lacu cognomine apud Homerum, Strabonem, Plinium & alios. Vnde & gentile *Hyrieus*, Ovid. Met. 7, 372 *Inde lacus Hyries videt & Cycneia Tempe*.

HYRTĂCVS, *i*, m. Trojanus. Niſi pater, unde is *Hyrtacides* Virgilio dicitur Æn. 9, 177, &c.

HYSGĪNVM, *i*, n. ὕσγινον, ſive *Hyginus color*, coccineo ſimilis, röthe, braunroth. Plin. 35, 6 *Hygino inſici*.

HYSITIVM, *i*, n. alii legunt *Iſicium*, de quo in Lex. Apic. 2, 1.

HYSOBRIVM, *i*, n. ὑσόβριον, i. e. marum, amber-kraut. Dioſc. 3, 44.

HYSSŌPVS, *i*, f. & Hyſſopum, n. ὕσσωπος, herba, iſop, Columell. 7, 5. Plin. 25, 11.

¶ Hyſſopītes, æ, m. ὑσσωπίτης, vinum factitium ex hyſſopo, iſopwein. Colum. 12, 35.

HYSTASPES, *is*, m. pater regis Perſarum Darii, qui equi hinnientis auſpicio rex factus, ſemper apud Hiſtoricos *Darius Hyſtaſpis*, ſcil. filius dici ſolet. vid. Herodot. lib. 2 & Iuſtin. 1, 10, 6. ¶ 2. *Hyſtaſpes* alius ejusdem Darii filius, Herodot. lib. 7.

HYSTĔRĬCVS, *a*, *um*, ὑστερικός. Mulier ſuffocatione & ſtrangulatione uteri laborans. Sic Leda *ſe hyſtericam eſſe* queritur apud Martialem 11 epigr. 72. *Hyſterica paſſio ſtrangulatoria* Medicis dicitur, die mutter-beſchwerung.

HYSTĔRŌLŌGIA, æ, f. ὑστερολογία, & ὕστερον πρότερον, ordo in oratione præpoſterus, cum ſcilicet, quod primum dici oportuit, ſecundo loco ponitur, wenn das hinterſte zuförderſt ſtehet; ut Virgil. Æneid. 3, 662 *Poſtquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit*. Prius enim ad æquor venitur, quam fluctus tanguntur. Sic & 4 Æn. v. 6 *Poſtera Phœbea luſtrabat lampade terras, Humentemque aurora polo dimoverat umbram*. Prius enim eſt, ut noctis umbra diſcedat, deinde ſol oriatur. Frequenter hac figura uſus Homerus eſt. Vnde Cic. Att. 1, 16 *Reſpondebo tibi*, ὕστερον πρότερον ὁμηρικῶς.

HYSTRIX, *ĭcis*, f. ὕστριξ animal ex erinaceorum genere, quod forma ſit illi non abſimile, quamquam corpore longe majus, quin & longioribus aculeis firmioribusque, & miſſilibus, ein ſtachel-ſchwein, Plin. 8, 35. Penultimam in obliquis corripit Calpurnius ecl. 6, 13 *Venit & hirſutâ ſpinoſior hyſtrice barba*.

¶ Hyſtrĭcŭlus, *i*, m. diminutiv. eſt pilis veſtitus, haaricht. Salmaſius Tertulliano vindicavit de Pallio c. 4 p. 47 *Puer jam hyſtriculus*. Adde commentarium ejus p. 285. vid. *Striculus*.

I LITTERA, Capella definiente 3 p. 58 *ſpiritus prope dentibus preſſis*; vocalis latina, quam *jota* Cicero vocat de Orat. 3, 10 *Literam longam* appellat Plautus Aul. 1, 1 extr. v. Scalig. de Cauſſis lat. linguæ 1, 40, & Lipſ. de recta pronunciatione lat. linguæ c. 8. Sonum exilem habet. Pro *I* longo eſt *EI* in nummis etiam, v. g. *leibertas, eidus, preimus* &c. Spanh. Diſſ. 3 p. 122. ¶ 2. Fit interdum conſonans, vel ſimplex initio vocis ante vocalem: ut, *Iuno, Iupiter, jure, adjuvo*: vel duplex in medio inter vocales duas: ut, *Major, pejor, ajo, ejus*. Aliqui cauſſam, cur pro duplici conſonante haberetur, referunt ad antiquam ſcriptionem: ut *mai ior, pei ior*, &c. Et ſane Quintilianus 1, 4 p. 42 auctor eſt, Ciceronem *Aiio* & *Maiiam* ſcripſiſſe. Grammatici etiam duplicem figuram, prout vel conſonans eſt vel vocalis, adoptarunt. ¶ 3. Etiam in quibus alias conſonans eſt, interdum redit ad vocalis naturam metri cauſſa. Vid. quæ diſputantur in *Contra* n. 8. ¶ 4. Veteres nonnunquam in *u* mutaverunt, pro *decimo, maritimo, optimo*: *decumum, maritumum, optumum* pronunciantes, quemadmodum id ex vetuſtis exemplaribus, Plinii, Livii, & Ciceronis apparet. Pro *irpicem* eſt Cat. 10, 2 in optimis libris *urpicem*. Qui & *here* pro *heri*, & *mage* pro *magis* dixerunt, *i* & *e* converſo. Iuvenal. 3, 23 *Res hodie minor eſt, here quam fuit*, &c. Ennius apud Gellium 20, 10 *Non ex jure manus conſertum, ſed mage ferro Rem repetunt*, &c. Virgilius etiam *Olli* pro *illi* ſæpius dixit: vid. Æn. 1, 258; 5, 10 &c. ¶ 5. Hanc literam Plato πρὸς τὰ λεπτὰ, i. e. ad exprimendas res tenues & ſubtiles accommodam cenſuit. Qua de cauſſa hac litera confertiſſimus ille verſus Virgilii Æn. 1, 127 *Accipiunt inimicum imbrem rimisque fatiſcunt*. ¶ 6. *I* in numeris ponitur pro unitate; in verbis eſt imperativus ab *Eo, is, it*. Reliqua petantur a notarum ſcriptoribus.

IACCHVS, *i*, m. Ἴακχος, *Bacchus* in myſteriis (vide ſupra *Eleuſis*,) dicebatur ab ἰάχειν, vel potius, ἰακχέω, *clamo*. Virg. pro vino poſuit, ecl. 6, 17 *Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho*.

IĂCEO, *ui*, *ēre*, cubare, proſtratum eſſe, liegen; ut, *Iacere humi* Cic. in Catil. 1, 10. *Strata jacent ſub arbore poma*, Virg. ecl. 7, 54. ¶ 2. Sed metaphorice Cic. Tuſc. 1, 2 *Iacent ea ſemper, quæ apud quosque improbantur*, bleibt liegen, wird nicht getrieben. Id. Phil. 10, 7 *In pace jacere, quam in bello vigere maluit*, hoc eſt, ignobilem & obſcurum in pace ſe eſſe voluit. Plautus Trinummo 3, 2, 38 *In occulto jacebis, cum te maxime clarum voles*. Tale & Ovidii illud eſt Faſt. 1, 217 *Dat cenſus honores: Cenſus amicitias; pauper ubique jacet*. ¶ 3. *Iacere* etiam dicuntur, qui in morbo cubant, darnieder liegen. Statius 2 Silv. 1, 155 *Sed non mors lenta jacentis Exedit puerile decus*. Inde languidi atque infirmi; & ſic ignavi etiam, *jacere* dicuntur. Cic. Catil. 2 ſub fin. *Ex illo, quam valde illi jaceant, intelligere poſſumus*. Et Att. 12, 40 pr. *Ego quid homines poſtulent, neſcio, ne doleam? qui poteſt? ne taceam? qui minus?* Tibull. 1, 4, 31 *Quam jacet, infamæ venêre ubi fata ſenectæ, Qui prior Eleo carcere miſſus equus*. Claudian. de Raptu Proſerp. 1, 96 *An forte jacentes, Ignavoſque putat?* ¶ 4. *Iacere*, de ſitu, gelegen ſeyn. Nepos 14, 4, 1 *Hæc gens jacet ſuper Ciliciam*. Id. 18, 3, 2 *Iacet inter Taurum montem, & Helleſpontum*. Et Virg. Æn. 6, 795 *Iacet extra ſidera tellus*. ¶ 5. Vſurpatur & de mortuis. Petron. c. 111 *Ipſum te jacentis corpus admonere debet, ut vivas*. Phædr. 1 fab. 25 *Rupto jacuit corpore*. Vbi Schefferus uſurpari de iis, qui violenta morte pereant, exemplis oſtendit. ¶ 6. *Iacere* etiam de mari tranquillo & nullis auris commoto dicitur; quod *ſtare* Virgilio eſt ecl. 2, 26. Val. Flacc. 3, 372 *Flumina conticuêre, jacet ſine fluctibus æquor*. Lucan. 3, 523 *Pacemque tenentibus Auſtris Servatum bello jacuit mare*. Et 5, 432 *Terraque relicta Non valet ipſa ſequi puppes, quæ vexerat, aura. Æquora lenta jacent*. Similiter Horat. 1 ode 12, 32 *Vndam recumbere* dixit. Plura dabit Drakenb. ad Sil. 5, 583. ¶ 7. *Iacere* & *latere* confundi in MSS. docet idem Drakenb. ad Sil. 2, 594. item 5, 583. & 12, 672.

¶ Iacens, *tis*. Ovid. Triſt. 3, 3, 5 *Dira in regione jacens*. Idem Pont. 3, 3, 77 *Conſolari jacentem*. Virg. ecl. 6, 14 *Somno jacens*. Plin. 18, 25 *Terræ jacentes ad Heſperum*. Lucret. 3, 1006 *In amore jacens*. Quintil. 1, 3 *Segnis & jacens*.

Compoſita:

¶ Adjăceo, *ui*, *ēre*, dabey liegen, an etwas ſtoſſen. Liv. 2, 49 *Tuſcus ager Romano adjacet. Adjacere mare*, Nep. 13, 2, 1.

¶ Adjăcens, *tis*; ut, *Adjacens inſula domui*, l. 15 § 14 Dig. de damno infecto.

¶ Circumjaceo, *ēre*, herum oder umher liegen. Liv. 37, 54 *Lycaonia, Phrygia utraque, & Piſidia omnis, & Cherſoneſus, quæque circumjacent, Europæ, in veſtra ſunt poteſtate*.

¶ Interjaceo, *ēre*, darzwiſchen liegen. *Campus interjacet urbi & urbem*, ſie diverſe conſtruitur. Plin. 5, 4 *Regio, quæ duas Syrtes interjacet*. Colum. 11, 3 *Spatium, quod ſulcis interjacet*.

¶ Interjăcens, *tis*. Plin. 2 epiſt. 17 *Tranſitu interjacente*. Idem Paneg. c. 14 *Vaſtitas interjacentis ſoli*.

¶ Objaceo, *ēre*, entgegen, gegen über, im wege liegen. Tac. Hiſtoriar. 5, 6, 1 *A meridie Ægyptus objacet*. Conſtruitur cum tertio caſu. Pompon. Mela 2, 3 *Græcia, quæ ſol occidit, Ioniis fluctibus*

fluctibus objacet. Ennius in Iphigenia: *Acherontem obibo, ubi mortis theſauri objacent*, i. e. circumjacent. Apud Feſtum *objacuiſſe* eſt ante jacuiſſe.

¶ Objacens, *tis.* Colum. 2,4 *Ceſpitibus objacentibus impeditum arvum.* Liv. 10,36 *Objacens ſarcinarum cumulus.* Plin. 6 epiſt. 31 *In ore portus inſula aſſurgit, quæ illatum vento mare objacens frangat.*

¶ Præjiceo, *ēre*, vorliegen. Plin. 3,4 *Oppida rara, præjacentibus ſtagnis.* Tacitus cum accuſativo junxit Ann. 12,36,3 *Stetére in armis Prætoriæ cohortes, campo, qui caſtra præjacet.*

¶ Subjiceo, *ēre*, unter oder drunter liegen. Plin 5 epiſt. 6 in pr. *Tuſci* (villa Pliniana) *Apennino, ſaluberrimo montium, ſubjacent.* Quintil. 3,6 *Ad aliquid ſubjacere.* Adde Pallad. 1,11; Sidon. 9 epiſt. 9; Colum. 1,2; & 11,3; & 10,195; Lactant. 2,2.

¶ Subterjiceo, *ēre*, idem. Alcim. Avitus 1,196 *Hic gens ardentem cœli ſubterjacet axem.*

¶ Superjiceo, *ēre*, drauf liegen. Celſus 8, 9 *Cataplaſma interdiu ſuperjacebit.*

IĂCIO, *jēci, jactum, jăcĕre*, werffen, legen; ut, *Iacere in ſublime*, Plin. 11, 2. *Iacere fundamenta novæ domus*, Suet. Calig. c. 22, einen grund legen. *Grammatica niſi fideliter oratori futuro fundamenta jecerit, &c.* Quintil. 1, 4. Cicero metaphorice dixit fam. 10,29 *Ieci fundamenta pacis*; *Iacere aleam*, vide *Alea. Iacere flores*, blumen ſtreuen. Virg. Æn. 5,79. *Sic crebro jacias, aliud jeceris*: Ἄν πολλὰ βάλλῃς, ἄλλοτ᾽ ἀλλοῖον βαλεῖς. Hoc eſt, *iterum atque iterum aliquid tentatum, feliciter aliquando cadet.* Virg. Æn. 3, 277 *Ancora de prora jacitur.* ¶ 2. *Iacere verba* eſt loqui. Propert. 2, 1 extr. *Taliaque illacrumans mutæ jace verba favillæ.* Et Ovid. Faſt. 2,590 *Et jacit in medio talia verba choro.* Liv. 2,12 *Cum rex circumdari ignes minitabundus juberet, niſi expromeret propere, quas inſidiarum ſibi minas per ambages jaceret*: id eſt, loqueretur. Cic. Att. 2,7 p. 217 *Illud quid ſit ſcire cupio, quod jacis obſcure*, was du dunckel zu verſtehen giebſt. ¶ 3. Tac. Ann. 4, 68,5 *Iacere ſermones*, eſt ſpargere rumorem, eine rede ausſprengen. Aliquando id & abſolute *jacere* ſignificat. Liv. 6,14 de Manlio, *Theſauros Gallici auri occultari a patribus, jecit.* Sic & *jacere voces, contumelias, convicia, &c.* aufwerffen, aufs tapet bringen. Tac. Ann. 6,46,4; & 2,55,6; & Hiſt. 1,47,2. vid. Burm. l. c. in *Iactus*, a, um. ¶ 4. Speciatim de brevibus dictis adhibetur. Quint. 6,3 p. 540 *In narrando autem Cicero conſiſtere facetias putat, dicacitatem in jaciendo.* ¶ 5. Eſt & projicere, wegſchmeiſſen. *Scuta jacere, fugereque*, Plaut. Trinum. 4, 3, 27. conf. Virg. Æn. 5,643.

¶ Iaciens, *tis.* Virg. Æn. 10,886 *Tela manu jaciens.* Lucret. 6, 1171 *Nudum jacientes corpus in undas.*

¶ Iactus, *a, um*, geworffen, gelegt, geſtreut. Virg. ecl. 6,41 *Lapides jacti.* Id. Georg. 1,104 *Iactum ſemen.* Cic. cont. Rull. 2, 15 *Hunc quaſi gradum quemdam atque aditum ad cætera jactum videtis*, dadurch iſt der weg gebahnet. Vellej. 2,65, 1 *Conditionum jacta mentio*, man hat vorſchläge gethan. Quint. 9, 2 p. 777 *Eſt & jactus ſine perſona ſermo.* vid. Burm.

¶ Iactus, *ûs*, m. ſubſt. ein wurf. Ter. Adelph. 4, 7, 20 *Si illud quod eſt maxime opus jactu, non cadit, &c.* de teſſeris. *Iactus fulminum*, Cic. Catil. 3, 8, das einſchlagen des wetters. *Extra teli jactum eſſe*, Curt. 3, 10, 1. Et, *Ad teli jactum pervenerant*, ib. c. 11 pr. Virg Georg. 4, 87 *Pulveris exigui jactu*, proprie de apibus compeſcendis conf. ſupra *Aconiti.*

¶ Iactio, *ōnis*, f. idem. Celſus 3,12 *Iactio & fœtor oris.*

¶ Iactūra, *æ*, f. ipſe jaciendi actus, ſeu jactio proprie: deinde damnum a conſequenti. Nam quæ abjicimus, eorum facimus damnum, ſchade, verluſt, einbuſſe. Videturque maxime *jactura* vox ea ſignificare damna, quæ jactis in mare mercibus facimus, ut ex tempeſtate ſervemus navem. Salluſtius orat. 2 ad Cæſar. c. 14 extr. *Videntur quaſi magnæ navis ſupervacua onera eſſe, ubi ſalvi pervenire viſi ſunt: ſi quid adverſi exortum eſt, de illis potiſſimum jactura fit: quia pretii minimi ſunt.* Et Seneca epiſt. 1 *Turpiſſima eſt jactura, quæ per negligentiam venit.* Vet. Gloſſ. *Iactura*, ἀποβολή, βλάβη, ἐκβολή, ζημία. *Facere jacturam*, ſchaden leiden. Sulpit. ad Cic. fam. 4,5 *In unius mulierculæ animula ſi jactura facta eſt*, wenn man eine weibs-perſon verlohren hat. Cic. de Fin. 2,24 *Si jacturæ rei familiaris erunt faciundæ, labores ſuſcipiendi, adeundum vitæ periculum. Sumtus & jacturas*, i. e. pecuniam mercede aut largitione abſumtam paſſim Cic. conjunxit, cujus loca Mencken. in Obſ. L. L. collegit. Sed, *Afferre jacturam*, Colum. 1,1, ſchaden bringen. *Rei familiaris jactura*, Cæſ. Gall B. 7,64, quod Hirtius de B. Alex. c. 49 pluraliter dixit, *jacturas & detrimenta rei familiaris*, ſicut & Gell. 2, 27 *Iacturarum damnorumque corporis contemtor.*

¶ Iacturalis, *e*, ſchädlich, verluſtig. Gloſſ. lat. gr. *jacturale*, ἐπιζήμιον.

¶ Iactuarius, *i*, m. qui frequenter jacturam patitur. Iſidori Gloſſ.

¶ Iacto, *avi, atum, are*, frequent. hin und her werffen, rütteln, ſchütteln. ut, Ovid. A. A 2,20,3. *Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos.* Cic. de Aruſp. R. c. 18. *Iactare faces ardentes in vicinorum tecta.* Id. de Div. 2, 59 *Iactare Venerium.* Liv. 3, 18, extr. *In domum conſulis quadrantes jactat plebes, ut is funere ampliori efferatur.* Ita Tert. apol. c. 14 *Quis ſtipem jactat.* Paulus l. 25 π. de probat. & præſumt. *Iactare pecunias ſuas*, verſchleudern. Ita *jactat orator adverſarium ſuum*, cum varie eludit. vid. Cic. Div. in Cæcil. c. 14 pr. Id. Offic. 3, 20 *Iactabatur illis temporibus nummus, ut nemo poſſet ſcire, quid haberet*, quem locum a Lambino & Langio in ſuſpicionem adductum tuetur Gruterus. *Iactare minas*, mit dräuworten um ſich werffen. Id. pro Quint. c. 14. Et, *Probra in aliquem jactare*, Liv. 29, 9, ſchmähen. *Generoſa verba jactare*, hoch reden, Sen. epiſt. 9. *Iactari tempeſtate, fluctibus, undis, æquore*, Virg. Æn. 1, 29 & 442, vom ungewitter hin und wieder getrieben werden. ¶ 2. *Iactare*, eſt de aliqua re multum ſæpiusque verba facere, item, ausſchreyen, laut machen. Cic. Catil. 4, 7 *Iactantur voces, quæ perveniunt ad aures meas, &c.* Zinzerling. Promulſ. c. 48 monuit ibi inveniri *jaciuntur*; res eodem redit. Virg. ecl. 2 pr. *Ibi hæc incondita ſolus Montibus & ſilvis ſtudio jactabit inani.* Cæſ. B. Gall. 1,18 *Sed, quod pluribus præſentibus eas res jactari nolebant, celeriter conſilium dimittit.* Petron. c. 114 *Dum hæc taliaque jactamus, inhorruit mare*: IACTAMVS, id eſt, fabulamur, ſermocinamur. Suet. Aug. c. 12 *Dicta factaque quorumdam calumniatus, quaſi alii ſe puerum, alii ornandum tollendumque jactaſſent*: id eſt, ſubinde dixiſſent. ¶ 3. Hinc *jactare ſe*, eſt multum de ſe glorioſe & ambitioſius dicere, it. rebus ipſis ſe oſtentare, pralen, ſich groß machen. Cic. Verr. 4, 21 pr. *Iactat ſe jamdudum de Calidio.* Cic. Catil. 2, 9 *Sed tamen hi ſunt coloni, qui ſe inſperatis repentiniſque pecuniis ſumtuoſius inſolentiusque jactarunt.* Liv. 39, 43 *Placentiæ famoſam mulierem, cujus amore deperiret, in convivium accerſitam ſcribit: ibi jactantem ſe ſcorto inter cætera retuliſſe, &c.* Phædr. 3,9,6 *Se formoſum jactare.* Silius 12, 247 *Haud ſecus Oceano rediens Cythereïus ignis, Cum ſeſe Veneri jactat ſplendore refecto.* Iuvenal 1, 62 *Ipſe laceratæ cum ſe jactaret amicæ.* Cic. ad Att. 2,1 *Iactare ſe in aliqua re.* ¶ 4. *Iactare ſe*, etiam ſatagere eſt, & multum laborare in aliqua re, geſchäftig ſeyn. Plaut. Trin. 3,2,59 *Nolo te jactari diutius*, gieb dir weiter keine mühe. Cic. de Orat. 1,16 extr. *Iactari in opere declamatorio*, i. e. crebro verſari. Cic. Fam. 2,15 *Sed tamen Republ. mihi nihil eſt carius: in qua tu non valde te jactas.* Id. Catil. 4,5 *Sancit in poſterum, ne quis hujus ſupplicio levando ſe jactare, & in perniciem Reipubl. popularis eſſe poſſit.* Cælius Fam 8,10 *Curionem video ſe dupliciter jactaturum: primum, ut aliquid Cæſari adimat: deinde, ut aliquid Pompejo tribuat.* Sic, *Iactare ingenium*, Quintil. 3, 2.

¶ Iactans, *tis*; ut, *Via jactans*, Liv. 21,48. Plin. 3 epiſt. 9 *Iactantes & glorioſæ epiſtolæ.* Quintil. 11,1 *Commoveaturne quiſquam ejus fortuna, quem tumidum ac ſui jactantem videat.* Comp. Idem 11,1 *Iactantior geſtus.* Horat. 1 Sat. 3,50 *Iactantior hic paullo eſt.* Statius 9, 559 *Multum aliis jactantior.* Et ſuperl. Spartian. Hadriano c. 17 *Iactantiſſimus amator.*

¶ Iactanter, adv. cum oſtentatione, ambitioſe, pralerhaftig. Ammian. Marcell. 27,2 *Minæ jactanter ſonantes.* Tac. Ann. 2, 77, 4 *Periiſſe Germanicum, nulli jactantius mœrent, quam qui maxime lætantur.* Et Hiſt. 3, 53, 2 *Litteras ad Veſpaſianum compoſuit jactantius, quam ad principem.* Prudent. Hamartig. v. 170 *Oſtentat jactantius.*

¶ Iactantia, *æ*, f. das rühmen, die ruhmredigkeit. Quint. 1, 6 *Abolita atque abrogata retinere, inſolentiæ cujusdam eſt, & frivolæ in parvis jactantiæ.* Et c. 8 *Perſequi, quod quiſque vel contemtiſſimorum hominum dixerit, aut nimiæ miſeriæ, aut inanis jactantiæ eſt.*

¶ Iactatus, *a, um*, geworffen, gerüttelt, hin und her getrieben; ut, *Terra jactata*, Virg. Georg. 2,249. *Multum terris jactatus & alto*, Id. Æn. 1,7. Ex mox v. 446 *Iactati undis & turbine.* Et Liv. 22,23 *Sæpius jactata in ſenatu re*, da man es oft erinnert und vorgetragen.

¶ Iactatus, *ûs*, m. ſubſt. die bewegung; ut, *Iactatus maris*, Plin. 14, 18, id eſt, agitatio; *pennarum*, Ovid. Met. 6, 703, ubi plur. *jactatibus*, das ſchwingen der flügel.

¶ Iactatio, *ōnis*, f. Proprie eſt concitatio, agitatio, die regung, bewegung, rüttelung; ut, *Iactatio maris*, Cic. pro Muræn. c. 2. Et, *Modica jactatio corporis*, Id. in Orat. c. 25. *Iactatio lapidum*, Hyginus 2 Aſtron. c. 28. *Iactatio vulnerum*, Curt. 6,1,5. ¶ 2. Quando jactantiam notat, Cicero ſic definit Tuſc. 4,9 *Iactatio eſt voluptas geſtiens, & ſe efferens inſolentius.* Sic, *Iactatio eruditionis*, Quintil. 1,5, pralerey. ¶ 3. Perturbationem ſignificat ap. Cic. Tuſc. 5,6. *Motus turbulenti, jactationesque animorum incitatæ.* Idem jactationem cum levitate conjungit ib 2, 4. ¶ 4. *Iactatio* eſt captatio gratiæ & favoris, cum nonnulli ſummo ſtudio populi amorem aucupantur. Eo ſenſu Cicero pro Cluent. c. 35 *Iactationem popularem* dixit. Id. in Orat. c. 3 *Eloquentia forenſis jactationem habuit in populo.* conf. Id. de Aruſp. Reſp c. 20; & de Prov. Conſ. c. 16. v. *Iactare* n. 4.

¶ Iactator, *ōris*, m. ein praler. Suet. Claud. c 35 *Iactator civilitatis.* Quintil. 11, 1 de Cicerone: *Rerum a ſe geſtarum major, quam eloquentiæ fuit in rationibus jactator.*

¶ Iactatrix, *īcis*, f. apud Sidonium.

¶ Iactābundus, *a, um*; ut, *Mare jactabundum*, hoc eſt, tempeſtuoſum, ungeſtüm, Gell. 19, 1. Idem 15, 2 *In græcæ facundiæ gloria jactabundus*, ruhmredig.

¶ Iactito, *are*, aliud frequent. idem quod *jactare.* Liv. 7, 2 *Iuventus inter ſe more antiquo ridiculis verſibus jactitare cœpit*, ſie haben zu ſchertzen angefangen.

¶ Iactitabundus, *a, um*, ruhmredig. Sidon. 3 epiſt. 13 extr. *Citra honeſtatis nitorem jactitabundi.*

¶ Iactuōſus, *a, um*, quod Nonius 2, 473 &c. ſemel & iterum ex Ciceronis ad Brut. Orat. c. 36 inculcat, falſum eſt, cum MSti libri omnes *Actuoſus* illo loco exhibeant. v. Gruter.

Iaculum, Iaculor, &c. quære poſt Compoſita ab *Iacio.*

Compoſita ab *Iacio* & *Iacto*:

¶ Abjĭcio, *jēci, jectum, ĕre*, hinwerffen, wegwerffen. *Cleombrotus, cum ei nihil accidiſſet adverſi, e muro ſe in mare abjecit, lecto Platonis libro*, Cic. Tuſc. 1,34. *Abjicere ſe ad pedes alicui*, Id. Att. 4, 2, einen fußfall thun. *Abjicere ſe in herbam*, ſich ins gras legen, Cic. de Orat. 1,7 *Humi ſe abjicere*, Plin. 21, 13. *Abjicere ſe ſupplicem*, Cic. pro Mil. c. 36. *Abjicere arma*, Id. fam. 6,2, niederlegen. *Abjicere ſpem*, deſperare. *Abjicere curam, cogitationem*, Cic. fam. 9,20: *Conſilium ædificandi*, Id. Att. 5,11; &, *voluntatem diſcendi*, fahren laſſen, Id. de Orat. 2, 33. *Abjicere famam ingenii*, nicht achten, Cic. fam. 9, 16. *Abjicere obedientiam*, nicht gehorchen wollen. Id. Off. 1, 29. Quint 1, 3 extr. *Pudor refringit animum & abjicit*, ſchlägt nieder. Cic. Tuſc. 5,18 *Exaggerantem virtutem extenuantem & abjicientem cætera.* Cic. ad Att. 3, 19 *Vitam abjicere.* ¶ 2. *Abjicere* eſt rem, velut contemtam vili pretio vendere, verſchleudern. v. Burm. ad Phædr. 4, 4. & ad Quint. decl. 16,8 p. 329. it. Gron. ad Plaut. Moſt. 3, 3, 3. In oratione notat rem dicendo minuere, extenuare, eidemque *augere*, hoc eſt, plenius tractare opponitur. Cic. de Orat. 35 *Augendis vero rebus, & contra perficiendis, nihil eſt, quod non perficere poſſit oratio.* Conf. Menckenii Obſerv. h. v. ¶ 3. Apud Valer Max *abjicere* paſſim idem notat, quod ſuperare: ut, 1, 5, 1 *Inclytæque victoriæ decus modo abjectæ urbis ruinis infundi.* Ibid. n. 8 *Abjectas Macedonica pugna.* 5, 8, 1 *Si egregium eſt hoſtem abjicere.* ¶ 4. Extrita littera una primam corripit Ovid. Pont. 2,3,37 *Turpe putas abici.* vide in *Adjicere, Conjicere, Disjicere*

jicere & *Projicere*. Nam Romanos unum *i* extriviſſe in omnibus compoſitis verbi *Iacio*, conſentiunt magiſtri tum antiqui, tum recentiores, Broukh. ad Tib. 1, 9, 54. Sed Heinſius ibi mavult *abigi*.

¶ Abjectus, *a, um*, verworffen, weggeworffen, weggeſchmiſſen. *Abjecta extra vallum corpora oſtentui*, Tac. Ann. 1, 29, 6. *Abjectus in proſtantem*, Horus 1, 1, 2. *Abjectus in herbis olor*, Ovid. Heroid. 7, 1. Et Horat. 2 epiſt. 2, 141 *Sapere abjectis nugis*. ¶ 2. Sumitur pro negligeto, victo fuſoque & omni ſpe deſtituto, veracht, niedergeſchlagen, kleinmüthig, verzagt. Nepos 25, 8, 6 *Atticus, qui pecuniam conſerre noluerat florenti parti, abjecto Bruto Italiaque cedenti, LLS centum millia numeri dedit*. Sic, *Ipſi inter nos abjecti negligeſque ſumus*, Cic. Fin. 3, 20. Et Att. 3, 2 *Plura ſcribere non poſſim, ita ſum animo perculſo atque abjecto*. Et Comp. *Animus abjectior*, Id. in Lælio c. 16. *Mæſtioris & abjectioris animi eſſe*, Liv. 10, 6. Et, *Abjectiſſimum negotium*, Val. Max. 3, 7 ext. 5. Et, *Abjectiſſimus homo*, Id. 9, 2, 2.

¶ Abjecte, adv. Cicero Tuſc. 2, 23, *Hoc*, inquit, *in dolore maxime eſt providendum, ne quid abjecte, ne quid timide faciamus*, aus kleinmüthigkeit und furcht. Gell. 2, 6 *Injuriose & abjecte*. Comparative Dialog. de Orator. c. 8 *Quo ſordidius & abjectius nati ſunt*. Et, *Se abjectius projicere*, Ammianus dixit 15, 2.

¶ Abjectio, *ōnis*, f. die wegwerffung. Auct. ad Herenn. 1, 6 *Abjectio, adjectio, litterarum mutatio*. Cic. in Piſon. c. 36 *Debilitatio atque abjectio animi tui*, deine kleinmüthigkeit.

¶ Adjicio, *ĕre*, addere, zuwerffen, zuſetzen, zugeben, hinzuthun. Cæſ. B. Gall. 2, 21 *Longius aberant, quam quo telum adjici poſſet*. Horat. 4 od. 7, 17 *Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtinæ luci Tempora DI ſuperi*. Ovid. A. A. 3, 7 *Quid virus in anguem Adjicis?* *Animum ad aliquid adjicere*, pro applicare, dixit Ter. Eun. 1, 2, 63 ſeinen ſinn auf etwas richten. Liv. 25, 27 *Adjecit animum ad conſilium ſpecie temeritatis*, & 28, 33 *Novo etiam conſilio adjecit animum*. *Oculum hereditati adjicere*, ein auge auf das erbe haben, Cic. in Verrem 2, 15. *In aliquem locum imprudentiam oculorum adjicere*, Id. de LL. 2, 14. ¶ 2. Interdum ponitur hoc verbum ſubaudito *ſe*. Virg. 10, 182 *Tercentum adjiciunt*. Cic. fin. 1, 6 pr. *Epicurus Democrito adjicit in phyſicis, πρόσθεσιν*. ¶ 3. Poëtæ aliquando alterum I abjiciunt, & pro *adjicere, adicere* dicunt. Martial. 4 epigr. 54 *Nil adicit penſo Lachesis*. vid. ad Abjicio n. 4.

¶ Adjectus, *a, um*, beygefügt, hinzugethan. Horat. 3, od. 5, 3 *Adjecti Britanni imperio*. Id. 2 epiſt. 2, 178 *Calabris ſaltibus adjecti Lucani*.

¶ Adjectum, *i*, n. ſubſt. ein zuſatz. Ita in Logicis laudantur *præpoſitiones ſecundi & tertii adjecti*, ubi ad Subjectum vel nude EST adjicitur, vel præterea alius terminus: ut, *Homo eſt*; & *Homo eſt rationalis*. ¶ 2. *Contradictio in adjecto*, quæ implicat, eſt oppoſitum in appoſito; ut cum dicitur *Deus finitus, Homo irrationalis*.

¶ Adjectus, *ūs*, m. ſubſt. die hinzuthuung, zuſatz, zuwurf. Vitruv. 9, 9 *Cuneorum adjectus aut exemtus*. Lucret. 1, 689 *Noſtros adjectu tangere tactus*.

¶ Adjectio, *ōnis*, f. idem. Sen. epiſt. 109 *Calor non adjuvatur adjectione caloris*. Tac. Hiſt. 1, 78 1 *Familiarum adjectiones*. Liv. 1, 30 *Res Romana adjectione populi Albani aucta*. Id. 38, 15 *Illiberalis adjectio*, eine geringe zugabe. Symmach. 6 epiſt. 9 *Molitionibus novis aliquot pedum ultra ædificia adjectionem permittere*, weiter hinaus bauen laſſen. Et L. 14 Dig. pr. de Except. rei judic. *Nulla adjectione diminutioneque facta*. conf. l. 6 §1 D. de peculio legato.

¶ Adjectamentum, *i*, n. idem. L. 242 Dig. de Verb. Sign. *Artemo magis adjectamento, quam pars navis eſt*.

¶ Adjectivus, *a, um*, beykommend, ut, *Nomen adjectivum*, quod propriis vel appellativis, ad exprimendam qualitatem eorum, adjicitur. Macrob. Saturn. 1, 4 *Adjectivum Græci ἐπίθετον vocant*.

¶ Adjiciālis, *e*, idem. Sic *Adjiciales cœnæ* facerdotum ideo dicebantur, quod in iis multa extra ordinem, ultraque juſta fercula adjicerentur, ein ehrenmahl, Plin. 10, 20. conf. 29, 4. Ita Beroald. Sed rectius Scaliger Conjectan. in Varron. p. 118. *Adjicialis*, inquit, *erat, quoties aut inaugurandi alicujus gratia, aut propter aliud quid, puta publicam lætitiam, indicebatur epulum. Idque dicebatur* epulum, *aut* cœnam adjicere. Tac. Ann. 2, 65, 3 *Reſcuporis ſancien-do, ut dictitabant fœderi CONVIVIVM ADIICIT, tractaque in multam noctem lecitila per epulas ac vinolentiam, &c.* Hæc ille. vide & Senecam epiſt. 95 poſt medium; & 123; & Dalechamp. ad Plin. 10, 20; & 29, 4. Argute I. Lipſ. de Magnit. Rom. 4, 9. & ad Sen. ll. cc. *Aditiales* ſcribendum contendit, ſic dictas, quod in *aditu honoris* dari ſolitæ, &c. Et recte quidem. Ita enim in ſcriptis & editis Plin. 10, 20, f. 23 & 29, 4 f. 4. Dictæ alias & *adipales* & *pontificales*, ſecundum Macrobium. *Adipales* quidem a lautiore apparatu; *Pontificales* ab illis, qui exhibebant.

¶ Adjecto, *are*, frequent. dran ſchütten. Apic. 8, 2 *Adjectare caryotam, uvam paſſam & olum*.

¶ Amicio, quod cum derivatis huc pertinet, (eſt enim ab *am* & *jacio*, quaſi circumjicio,) vide in A.

¶ Coadjicio, *ĕre*, una adjicere, zuſammen hineinthun. Colum. 12, 21 *Coadjicitur in binas urnas*. Ita omnes libri.

¶ Superadjicio, *ĕre*, noch hinzuthun. Apicius 7, 4 *Vbi offellæ coctæ fuerint, ſuperadjicitur bis in foco poſtis hæc conditura, &c.* Proſper Aquitan. de Providentia v. 340 *Sed ſuper adjecta eſt generi cuſtodia ſanctio*. Pallad. 1, 17 *Calcem minutim ſuperadjicies*. conf. 11, 14; Macrob. Sat. 1, 14; Theod. Priſc. c. 30.

¶ Circumjicio, *ĕre*, herum werffen. Liv. 33, 18 (Grut. c. 2) *Poſtquam lævo latere nudato circumjacere haſtas in verientem ex tranverſo hoſtem conati ſunt*. Et 35, 4 fin. *Conſul ſarcinas in medium conjici juſſit, & triarios vallum circumjicere*.

¶ Circumjectus, *a, um*, umgeben. Cæſ. B. G. 2, 6 *Circumjecta multitudo manibus*. Liv. 9, 28 *Ædificia circumjecta muris*. Curt. 3, 13 *Circumjectos rigat campos*, id eſt, circumjacentes, die herumliegende felder.

¶ Circumjectus, *ūs*, m. ſubſt. pro Circumjectione, die umgebung. Tertull. de Pallio c. 5 *Id ex uno circumjectu licet &c.* Sed etiam Plin. 11, 51 *Rudis parietum circumjectus*. Quin Cic. N. D. 2, 25 *Qui tenero terram circumjectu amplectitur*.

¶ Circumjectio, *ōnis*, f. idem. Arnobius 2 p. 73 de animabus: *Habitare juſſæ ſunt has partes, & humani corporis circumjectione veſtiri*.

¶ Conjicio, *jeci, jectum, ĕre*, zuſammen werffen, zuwerffen. *Tela in hoſtem conjicere*, Liv. 2, 10, & Cæſ. B. Gall. 2, 27, auf den feind zuſtürmen. *Conjicere in vincula, carcerem*, Cic. Verr. 5, 7, in den thurn werffen. *Conjicere ſe ad fugam*, Id. pro Cælio c. 27. Et, *Hoſtes in fugam conjicere*, Cæſar B. Gall. 3, 6, den feind in die flucht ſchlagen. *In pedes ſe conjicere*, ſich auf die füſſe machen, Ter. Phorm. 1, 4, 15. *Conjicere in lætitiam aliquem*, Id. Heaut. 2, 3, 51, einen erfreuen. Et, *Conjicere ſe in malum*, ſich in unglück ſtürtzen, Id. Hec. 1, 2, 57. *Conjicere oculos in aliquem*, Tac. Hiſt. 1, 7, 1, einen anſehen. Hirtius de B. Alex. c. 49 *In gregem locupletum ſimultatum cauſſæ conjiciebantur*, die ſchuld wurde ihnen beygemeſſen. ¶ 2. *Conjicere*, abnehmen, muthmaſſen. Ter. Heaut. 1, 1, 11 *Annos ſexaginta natus es, aut plus eo, ut conjicio*, wie ich dafür halte. Et Cic. de Clar. Orat. c. 14 *Ex oraculo acute arguteque conjicere*. Id. Divin. 2, 5 *Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum*. ¶ 3. *Conjicere alicui ſomnum*, eſt conjiciendo interpretari, träume deuten, auslegen. Tota enim ars conjecturis tantum, non demonſtrationibus nititur. Plaut. Curc. 2, 2, 3 *Mane ſis, dum huic conjicio ſomnum*. Hinc *Conjector* ſomniorum interpres; & *Conjectio* ipſa interpretatio ſomniorum, de quibus poſtea. ¶ 4. *Coicior* (pro *Conjicior*) *in fullonicam*, Laberius dixit apud Gellium 16, 7.

¶ Conjectus, *a, um*, geworffen, geſteckt. Virg. Æn. 9, 698 *Conjecto ſpiculo aliquem ſternere*. Ter. Andr. 4, 1, 44 *Conjectus in nuptias*. Sen. ep. 9 *Conjectus in vincula, in cuſtodiam*, ein gefangener. ¶ 2. Item, errathen, gedeutet. Cic. de Divin. 2, 31 *Non tam mirabilia ſunt, quam conjecta belle*. Sic, *male conjecta, maleque interpretata*, Id de Div. 1, 52.

¶ Conjectus, *ūs*, m. ſubſt. ein wurf; ſæpe Lucretius; aliquando & Quintilianus uſus eſt: etiam C. Nepos 16, 5, 4 *Conjectu telorum confoſſus eſt*. Liv. 28, 14 *Cum nondum ad teli conjectum veniſſet*. Curt. 9, 7, 25 *Conjectum oculorum ferre non poſſe*, ſich ungern anſehen laſſen. ¶ 2. Quint. 3, 6 p. 246 Burm. *Conjectura dicitur a conjectu, h. e. directione* quadam rationis ad veritatem.

¶ Conjectio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Cæcin. c. 15 *Conjectio telorum*. ¶ 2. Pro conjectura; ut, *Conjectio ſomniorum*, Cic. de Divin. 2, 63, die muthmaſſung oder deutung der träume. Et Vlpian. l. 22 § 1 ff. qui teſt. fac. poſſ. *Placet conjectionem fieri ejus &c.* ¶ 3. *Conjectio cauſæ* ſecundum Aſcon. in Verr. 1, 9, eſt quaſi cauſæ in breve coactio. Add. Sabinus l. 1 de R. I. Gall. 5, 10. Cellar. de proceſſu jur. ant. 5, 7 & Gron. ad Plin. 28, 2 f. 3.

¶ Conjector, *ōris*, m. qui conjicit, ſpeciatim divinator, vates, *μάντις*, ein wahrſager, zeichen-deuter. Plaut. Amph. 5, 1, 76 *Ego Tireſiam conjectorem advocabo, & conſulam*. Præcipue vero hoc nominis de interpretibus ſomniorum ſumebatur, ut apud Ciceronem Divinat. 2, 65 *Defert ad conjectorem quidam, ſomniaſſe ſe &c.* Vet. Gloſſ. *Conjector, ὀνειροκρίτης*. Item; *ὀνειροκρίτης, conjector, ſomni ſolutor, ſomniorum interpres*. Quintil. 3, 6 poſt verba, quæ in *conjectus* n. 2 laudamus, adjicit. *Vnde etiam ſomniorum atque ominum interpretes CONIECTORES vocantur*. conf. Feſtus; & Taubm. Plaut. Curc. 2, 1, 34 p. 325.

¶ Conjectrix, *ĭcis*, f. a Conjector. Plaut. Mil. 3, 1, 99 *Conjectrici, hariolæ, aruſpicæ*.

¶ Conjectoria, *æ*, f. ſcilicet ars, die wahrſager-kunſt; ut, *Conjectoriam exſequi*, Sarisb. 2, 17.

¶ Conjectūra, *æ*, f. die vermuthung, muthmaſſung. Etymon dedimus in *Conjectus* n. 2. *Conjecturâ augurari*, rathen, Cic. Att. 2, 9. *Conjecturam facere, Conjecturam capere*, abnehmen, Ter. Andr. 2, 3, 32; & Heaut. 2, 3, 25. *Conjectura aſſequi*, errathen, Cic. Verr. 3, 25. *Aliquid conjectura proſpicere*, vermuthen, Id. pro Dom. c. 5. *Nihil conjectura aberrare*, es treffen, Id. Att. 14, 22. *Conjectura me ducit*, ich habe die vermuthung, Id. fam. 9, 2. ¶ 2. Item, interpretatio ſomnii, die traumdeutung. Plaut. Curc. 2, 1 extr. *Potin' conjecturam facere, ſi narrem tibi, Hac nocte quod ego ſomniavi dormiens*.

¶ Conjecturālis, *e*, da es auf muthmaſſen ankommt; ut, *Cauſſæ conjecturales*, Cic. Top. c. 11 extr. ſachen, & *Status conjecturalis*, cum de facto controverſia, Id. Topic. c. 25. Et, *Conjecturales artes*, quæ ſine ſuo ſæpe carent, quod incertæ ſunt & ſine ſtabili fundamento, Celſus præfat. lib. 1.

¶ Conjecturaliter, adv. idem. Sidon. 8 epiſt. 11 *Conjecturaliter geſtum*.

¶ Conjecturo, *are*, eſſe dicunt conjecturam facere, colligere, rathen. Et laudant Sen. Quæſt. Nat. 7, 29 *Nobis conjecturare illa tantum in occulto licet*. Sed e manuſcriptis, & *conjectura ire in occulta tantum licet*: legit Gronoviana. Sic etiam noſter 2 Quæſt. Nat. c. ult. *Cum imus per occulta naturæ*.

¶ Conjecto, *are*, frequentativum, idem quod conjicere, muthmaſſen. Ter. Eun. 3, 4, 5 *Neque ſcio, quid dicam, aut quid conjectem*. Tac. Ann. 14, 51, 1 *Valetudo ex eo conjectabatur*. ¶ 2. Item, werffen. Gell. 7, 19 *Aliquem in carcerem conjectare*.

¶ Conjectans, *tis*. Liv. 5, 21 *Eventu rem conjectantes*.

¶ Conjectanter, adv. aus vermuthung, apud Tertullianum.

¶ Conjectatus, *a, um*, vermuthet, eingebildet; ut, *Potentia animo conjectata*, Apulejus.

¶ Conjectatio, *ōnis*, f. die muthmaſſung. Plin. 10, 75 *Somni quæſtio non obſcuram conjectationem habet*.

¶ Conjectātōrius, *a. um*, das in muthmaſſungen beſtehet; ut, *Conjectatoria argumenta*, Gell. 14, 3.

¶ Conjectanea, *orum*, n. pl. miſcella & adverſaria notant, ſive libros, in quos conjectationes noſtras referimus. Gell. præfat. & alibi; v. g. 6, 2 *Alfenus in Conjectaneorum libro ſecundo, &c.*

¶ Con-

¶ Conjectarium, *i*, n. quod conjici facile potest, das man errathen kan. Onomasticum vetus: *Conjectarium*, εὔστοχον. Et Cicero apud Nonium, 2,175 *Illud vero minime conjectarium.*

¶ Conjectabundus, *a*, *um*, rathend, muthmassend, apud Augustinum.

¶ Dejicio, *ĕre*, abwerffen, abstossen. *Iugum servile a cervicibus dejicere*, Cic. Phil. 1, 2. *Dejicere vultum*, *oculos*, die augen niederschlagen, Sen. epist. 11. *Pudor dejicit vultus*, Valerius in Argon. 7, 514. Cic. Verr. 4, 15 *Pueri -- de isto* (quem furem scirent) *oculos nusquam dejicere, neque ab argento digitum discedere*, verwandten kein auge von ihm. Ita Phil. 1 pr. *Nec vero usquam discedebam, nec a rep. dejiciebam oculos. Dejicere alvum*, Cato de R. R. c. 156, sich leichter machen. Cæs. de B. Gall. 4, 18. *Naves ad inferiorem partem insulæ dejiciuntur.* Liv. 23, 40 *Classis Punica tempestate dejecta. Dejici de gradu, honore, dignitate, possessione*, seines amts entsetzet, seines gutes beraubet werden, Cic. de Off. 1, 23 &c. *Dejici de sententia*, Id. Tusc. 2, 5, von seiner meynung abgebracht werden. *Dejicere præsidium*, Id. Phil. 8, 2 i. e. depellere, expugnare. Quadrigarius apud Gell. 9, 13 *Manlius scuto scutum percutit, atque de loco certo hominem iterum dejicit.* Nep. Dione 4. *Se e superiori parte ædium dejicere.* Conf. Menck. Observ. L. L. Et, *Dejicere feram*, sternere est, ein wild fällen. Quod verbum etiam ad prælia a venationibus transfertur. vid. Drakenb. ad Sil. 15, 466. Hinc

¶ Dejectus, *a*, *um*, gefällt, niedergelegt. Curt. 8, 1, 19 *Ille quatuor millibus ferarum dejectis in eodem saltu cum toto exercitu epulatus est.* Phædr. 2 fab. 2 *Super juvencum stabat dejectum leo.* ¶ 2. Hinc & *Dejectus*, pro victo atque pro mortuo ponitur, erlegt. Nepos 8, 2, 7 *In secundo prælio cecidit Critias, dux tyrannorum, cum quidem adversus Thrasybulum fortissime pugnaret. Hoc dejecto, Pausanias venit Atticis auxilio.* Cæs. B. Civ. 1, 46 *Paucisque dejectis reliquos se convertere cogunt.* Lucan. 2, 654 *Tot oppressæ dejectis hostibus arces.* ¶ 3. Activa significatione Ovid. am. 2, 4, 11 *Sive aliqua est oculos in se dejecta modestos*, h. e. quæ præ pudore dejicit oculos. ¶ 4. Comparat. Tertull. adv. Marc. 1, 6: *Neutrum altero sublimius aut dejectius est.* Et Ambros. epist. 24 sub finem: *Quo ipse dejectior fieret aut minor esset.* Sed & Solinus c. 43 *Hyacinthus perspicuitate dejectior.*

¶ Dejecte, adv. niederträchtig. Tertull. adv. Marc. 2, 27 *Lenitas pro captu mediocritatis humanæ dejectius conversatu.*

¶ Dejectus, *ûs*, m. subst. actio dejiciendi. Liv. 9, 2 de Furculis Caudinis: *angustias dejectu arborum septas invenere*, sie funden den wald verhauen. Et Silius 2, 189 *Nec -- armorumque virûmque Dejectum sperare valet.*

¶ Dejectio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Cæcin. c. 20 *Vim dejectionemque facere.* ¶ 2. Inter pœnas militares *Dejectio* L. 3 § 1 Dig. de re militari, refertur *Gradus dejectio*, i. e. mutatio militiæ in deteriorem, quod ibidem § 5 dicitur: *gradu militiæ dejicitur.* Sed ¶ 3 *Dejectio alvi*, apud Celsum sæpe, & absolute *Dejectio*, 4, 14 pr. qui & in præfat. habet *Dejectionibus laborare*, durchfall haben.

¶ Dejectiuncula, *æ*, f. Scribon. Larg. c. 9 compos. 52 extr.

¶ Dejecto, *are*, frequentat. stürtzen, herabwerffen. Tertull. de Pallio c. 4 *Non erat satis animi tumens Macedo, ni illum etiam vestis inflatior dejectasset.* Et Gell. 20, 9 *Coquenti vasa cuncta dejectat.*

¶ Indejectus, *a*, *um*, non dejectus. Ovid. Met. 1, 288 *Domus tanto indejecta malo.*

¶ Disjicio, *ĕre*, von einander werffen, zerstreuen, einreissen. Nepos 20, 3, 3 *Arcem a fundamentis disjecit.* Id. 25, 8, 4 *Consensionis globus hujus dissensione disjectus est.* Virg. Æn. 1, 70 *Disjice corpora ponto.* Id. Æn. 7, 339 *Disjice compositam pacem* ¶ 2. *Dissicio* non *Disjicio* scribendum esse, contendit Pareus ad Plauti Curc. 3, 1, 54, & in Lex. Crit. p. 371, ubi plura autorum loca. Add. Drakenb. ad Sil. 9, 538. Conf. Gell. 4, 17, quæ verba illud certe probant, *objicit* etiam ac *injicit* dictum veteribus, quamquam altera vulgatior ratio esset.

¶ Disjectus, *a*, *um*, zerstreut, umgeworffen; ut, *Copiæ disjectæ*, Nepos 1, 2, 1. *Mœnia disjecta*, Id. 20, 3, 2. Virg. Æn. 1, 128 *Disjectam Æneæ toto videt æquore classem.* Sic, *Agmina disjecta*, ein zertrennetes kriegs-volck. Tac. Ann. 2, 45, 3 *Diriguntur acies pari utrinque spe, nec, ut olim apud Germanos, vagis incursibus, aut disjectas per catervas.*

¶ Disjectus, *ûs*, m. subst. dispersio, die zerstreuung. Lucret. 3, 941 *Major enim turbæ disjectus materiai Consequitur letho*, i. e. atomorum dissipatio.

¶ Disjecto, *are*, frequentativ. zerschmeissen. Lucret. 2, 553 *Disjectare solet magnum mare transtra, carinas.* Usus etiam Anunianus est 16, 4.

¶ Ejicio, *ĕre*, est expellere, extrudere, ausstossen, auswerffen. *Ejicere navem in terram.* vide *Navis*. Ovid. Trist. 5, 6, 13 *Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes.* Cic. Phil. 12, 3 *Illa impios cives judicavit, ejecit, exclusit.* Id. pro Flac. 38 *Revocemus ejectos*, i. e. in exilium. vid. Menck. Observ. Et, *Ejicere ex animo*, Cic. pro S. Rosc. c. 19, aus dem sinn schlagen. Cæs. B. G. 5, 15 *Subito se ex silvis ejecerunt*, sie haben heraus geeilt. *Ejici* dicuntur, quos exsibilamus & explodimus. Cic. de Orat. 3, 50 *A multitudine & populo non modo catervæ atque conventus, sed etiam ipsi sibi singuli discrepantes ejiciuntur.* Conf. pro P. Sext. 55. de fin. 4, 12. *Ejicere de navi*, Id. de Off. 3, 23. *Ejecti de Senatu*, Liv. 40, 51.

¶ Ejectus, *a*, *um*, qui ex naufragio in litus appulit, ausgeworffen. Ter. Andr. 1, 3, 17 *Navem is fregit apud Andrum insulam, Is obiit mortem, ibi tum hanc ejectam Chrysidis Patrem recepisse orbam, parvam.* Id. 5, 4, 20 *Atticus quidam olim navi fracta ad Andrum ejectus est, Et istæc una parva virgo.* Sen. epist. 9 *Ejectus in desertum litus.* Lucret. 4, 920 *Anima perturbata ejectaque foras.* Cic. pro Quint. 19 *Ejectus homo, litigiosus, improbus.*

¶ Ejectus, *ûs*, m. subst. Lucret. 4, 957 *Animai conjectus altior, atque largior ejectus*, h. e. respiratio.

¶ Ejectio, *ōnis*, f. expulsio, die verstossung, verjagung. Cic. Att. 2, 18 *Tenemur undique, neque jam, quo minus serviamus, recusamus: sed mortem & ejectionem, quasi majora timemus, quæ multo sunt minora.*

¶ Ejectiuncula, *æ*, f. Marcell. Emp. c. 10 *Ad ejectiunculas facere.*

¶ Ejecto, *are*, frequentativ. herauswerffen. Ovid. Met. 5, 353 *Arenas ejectat.* Silius 10, 320 *Sanguineus tumidis in campos Aufidus undis Ejectat, redditque furens sua corpora ripis.* vid. de hoc verbo Heins. ad Ovid. Met. 5, 353 & Burm. ad Val. Fl. 2, 3.

¶ Ejectans, *tis.* Ovid. Met. 14, 211 *Ejectans cruentas ore dapes.* Et Sil. 10, 277 *Manantem ex ore cruorem Ejectans consul.*

¶ Ejectatus, *a*, *um*, herausgeworffen. Ovid. Met. 2, 231 *Ejectata favilla.*

¶ Ejectatio, *onis*, f. apud Sidonium.

¶ Ejectamentum, *i*, n. auswurf; ut, *Succinum ejectamentum maris est*, wird von dem meer ausgeworffen. Tac. de Germ. c. 45. Etiam Apulej. Apol. p. 297 *maris ejectamenta* dixit.

¶ Ejectitius, *a*, *um*, quod vel ejicit, vel ejectum est, auswerffend. Plin. 11, 37 sect. 84 *Vulva ejectitia*, suis nimirum, quæ non peperit legitime, sed ejecit per abortum, inter delicias gulæ Romanæ fuit.

¶ Injicio, *ĕre*, hineinwerffen. Ter. Andr. 1, 1, 113 *Quæ sese volvit in ignem injicere, servavi*, ins feuer sturtzen. *Injicere se in medios hostes, in medium agmen*, sich mitten unter die feinde wagen. Virg. Æn. 2, 408. *Injicere* est leviter mentionem facere, v. Cic. Epist. 12, 16. & ad Att. 16, 5. *Cogitationem alicui injicere*, Cic. Att. 7, 3, einem gedanken machen, einen floh ins ohr setzen. Sic, *Curam, formidinem, terrorem, trepidationem, pavorem, suspicionem, scrupulum*, Cic. Ter. Nepos. Livius, ad quem v. Drakenb. 2, 36. Cic. pro Do. c. 6, -- *Nomen meum imperitis injecerat*, h. e. arte perfecerat, ut illi me nominandum putarent, nam *operis ediderat*, i. e. mercede conductos subornarat, ut me nominarent, quo ipso rerum ignaris persuasit. *Injicere manum alicui*, Liv. 3, 44; &, *in aliquem*, Plaut. Truc. 4, 3, 49, hand anlegen. Servius ad illud Virg. Æn. 10, 419 *Injecere manus Parcæ &c.* *Usus est*, inquit, *sermone juris. Nam* MANUS INJECTIO *dicitur, quoties non exspectata auctoritate judicis, rem nobis debitam vindicamus.* Propert. 4, 6 extr. *Sic noctem paterâ, sic ducam carmine, donec Injiciat radios in mea vina dies.* Cic. Tusc. 4, 6. *Cum libido ad id, quod videbatur, bonum, injecta & inflammata rapiatur.* ¶ 2. *Inicio* pro *Injicio* apud poetas. Sil. 10, 571. *Fulgentia inicit velamina.*

¶ Injectus, *a*, *um*, beygebracht, draufgedeckt. Nepos 7, 3, 3 *Timor injectus multitudini.* Id. 17, 8, 2 *Pellis injecta.* Cic. de Divin. 1, 27 *Interfectus in plaustrum conjectus & supra stercus injectum.* Id. pro Cluent. c 28 *Hic tum injectus est hominibus scrupulus*

¶ Injectus, *ûs*, m. subst. actio injiciendi, res injecta. Plin. 8, 16 *Levi injectu operto capite.* Arnob. lib. 1 *Oculorum injectum suscipere.*

¶ Injectio, *ōnis*, f. idem. Sen. de Constantia sap. c. 5 de Stilpone philosopho: *Habebat secum vera bona, in quæ non est manus injectio*, da niemand einen angriff thun darff. *Injectiones* quoque eleganter vertit Tertull. de Pudic. c. 13 Diaboli νοήματα, sive insidiosas machinationes, 2 Corinth. 2, 11.

¶ Injectivus, *a*, *um*, qui injicit; ut, *Status controversiarum injectivus*; Aggen. Urb. de Limit. p. 63. conf. p. 78.

¶ Injectionale, *is*, n. idem quod clyster, ein clystier. Octav. Horat. 4 *Obstare injectionali.*

¶ Injecto, *are*, frequent. Stat. Theb. 9, 133 *Ausus erat furto dextram injectare.* Et Silius Ital. 3, 183 *Iamque videbatur dextram injectare.*

¶ Subinjicio, *ĕre.* Hinc

¶ Subinjectus, *a*, *um*. Seneca Controvers. 13 pr. *Subinjecta manu satelles: Quid moraris? inquit*, i. e. aliquantum, non vehementer, sed quasi amicus, suadens.

¶ Superinjicio, *ĕre*, drauf legen, umschlagen. Cels. 7, 13 *Quæ in futuris superinjiciuntur.* Id. 8, 7 *Linteolum madens vino & oleo superinjiciendum est.* conf. 5, 26; 6, 6. Ovid. Met. 8, 640 *Quo superinjecit textum.*

¶ Superinjectus, *a*, *um*, draufgeschüttet. Plin. 17, 20 *Terræ superinjecta duorum digitorum crassitudine.*

¶ Interjicio, & Interjacio, *ĕre*, darzwischen werffen, untermengen. Tac. An. 2, 10, 4 *Arminius pleraque Latino sermone interjaciebat.* Cæsar B. C. 1, 73 *Stationes disponunt equitum, legionariasque interjiciunt cohortes.* Rursus Tacitus ad alias etiam res transtulit; ut, *Interjicere moram*, Hist. 3, 81, 3; *Preces, minas*, Ann. 1, 23, 6.

¶ Interjectus, *a*, *um*, darzwischen stehend; ut, *Flumen interjectum*, Tac. Ann. 2, 10, 3. *Spatio interjecto*, Cæs. B. Gall. 3, 4. Et, *Paucis interjectis diebus*, Liv. 1, 58. Tac. Hist. 3, 79, 1 *Interjectus equiti pedes.*

¶ Interjectus, *ûs*, m. subst. actio interjiciendi; ut, *Luna interposita interjectuque terræ deficit*, Cic. N. Deor. 2, 40 extr. Sic, *interjectu temporis*, Tac. Ann. 51, 3. *Paucorum dierum*, Ibid. 3, 67, 5. Et *noctis*, 6, 39, 2.

¶ Interjectio, *ōnis*, f. idem: ut, *Interjectio verborum*, Quintil. 8, 2 p. 675 ea est, quam vulgo parenthesin vocamus. Add. Herenn. 1, 6 *Si negabimus, nos de adversariis -- dicturos, & tamen occulte dicemus, interjectione verborum.*

¶ Interjectura, *æ*, f. idem. Frontin. de Colon. p. 135 *Sunt & per tesseras positæ interjecturæ.*

¶ Objicio, *ĕre*, entgegen werffen, vorschieben, vorwenden. Horat. 1 epist. 15, 62 *Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.* Objicere caput suum furori atque ferro alicujus, Cic. pro Domo c. 57. Liv. 5, 15 extr. *Dii objiciunt vati eam mentem*, ut excidium *patriæ fatale prodat.* *Ad omnes casus subitorum periculorum magis objecti sumus.* Cic. Ep. ad Div. 6, 4. *Objicitur contra istorum impetus Macedonia* Id. pro Font. 16. ¶ 2. Sed, *Objicere aliquid alteri*, criminis loco, est exprobrare, aufrücken, verweisen. Cic. Tusc. 1, 2 *In qua* (oratione Cato) *objecit, ut probrum, Marco Nobiliori. Objicere alicui de aliqua re*, Cic. Ep. Famil. 11, 3. & pro Cluel 3. ¶ 3. *Objexim*, pro *objecerim*, habet Plautus Cas. 2, 6, 52.

¶ Objectus, *a*, *um*, vorgeworffen, entgegen gestellt; ut, *Objectæ insulæ*, Cæs. B. G. 5, 13. *Silva pro nativo muro objecta*, ibid. 6, 9. *Objecti caveæ clathri*, Horat. de Arte v. 473. *Offa objecta*, Virg. Æn. 6, 422. *Objecta retardant flumina*, Id. Georg. 3, 253. *Objecta spe*, i. e. injecta, Tac. An. 4, 60, 4. *Objectus agger* Stat. Thebaid 6, 257.

¶ Objectum, *i*, n. subst. ein vorwurf. Cic. pro Domo c. 35 *De objectis non confiteri.* Quintil. 4, 2 *Objecta diluit.* Id. 7, 3 *Objecta vel neget*,

neget, vel defendat, vel minuat. ¶ 2. Philosophis *objectum* est, circa quod aliquid versatur, dicitur & *materia circa quam.*

¶ Objectus, *ūs*, m. subst. actio objiciendi; ut, *Objectu montis*, Tac. Ann. 2, 67, 3: Et, *paludis*, Id. Hist. 3, 9, 2. Et, *molis*, Hist. 5, 14, 3. Et plur. alicui, *melium*, Id. Ann. 14, 8, 1. conf. Virg. Æn. 1, 164; & Nepos 23, 5, 2.

¶ Objectio, *ōnis*, f. idem. Arnob. 6 p. 191 *Saxorum objectione tutari.* ¶ 2. It. ein einwurff, einrede, vorwurf. Ambros. epist. 84 *Omnem illam objectionem repellamus.* Tertull. ad uxor. 2, 5 *Objectio nominis.* Mart. Capella 5 p. 142 *Objectio falsi.* conf. p. 147 extr.

¶ Objector, *ōris*, qui objicit. Non. 2, 476 *Instigatores sunt falsi criminis objectores.*

¶ Objecto, *are*, frequent. idem quod objicere; ut, *Caput objectare periclis*, Virg. Æn. 2, 751 sich in gefahr wagen. *Aliquem dolo simul & casibus objectare*, Tac. Ann. 2, 5, 1. Et, *Probrum alicui objectare*, Cic. pro Domo c. 29, einen was verwerffen.

¶ Objectātus, *a, um*, vorgeworffen. Apul. Flor. *Objectatus Apollini.*

¶ Objectatio, *ōnis*, f. der vorwurf. Cæsar B. Civ. 3, 60 *Idque ita esse, cum exacti rem objectationibus, tum etiam ex domestico judicio atque animi conscientia intelligebant.*

¶ Objectāculum, *i*, n. idem. Varro de Re Rust. 3, 17 pro mole aquas cohibente vel admittente, der damm, die schleuse. Emissarium.

¶ Objectamentum, *i*, n. idem. Apul. princ. Apolog. *Objectamenta jurgio polata*, verwürffe.

¶ Objectāmen, *inis*, n. idem. Vet. Gloss. *Objectamen, ἔγκλημα.*

¶ Objectator, *ōris*, m. ein gegner, widersatz. Asconius.

¶ Obex, *ōbicis*, & *objicis* poëtice, m. significat pessulum & cujuscunque rei obstaculum seu objectionem, ab *objiciendo* dictus, ein riegel, oder sperschub, oder das schloß, sunt *ligni, ferrei,ærei obices*, ut ostendit Casaubonus ad Æneam Tacticum p. 53. *Firmo objice portas claudere*, Ovid. Met. 14, 780. Quamvis frequentissime apud auctores in masculino genere legatur *Obex*, tamen in fœminino etiam reperitur. Virg. Æn. 10, 377 *Ecce maris magna clausit nos objice Pontus.* Vbi Servium vide. Plinius Paneg. c. 47 *Nullæ obices, nulli contumeliarum gradus.* Iterum Virg. Georg. 2, 480 *Objicibus ruptis.* v. Gell. 4, 17.

Porricere, quod huc non pertinet, vide suo loco.

¶ Præjicio & Præjacio, *ĕre*, entgegen setzen. Colum. 8, 17 *Mox præjaciuntur in gyrum moles.*

¶ Præjactus, *a, um.* Ex Dicty l. 2 laudatur, *Multis in contumeliam Græcorum præjactis probris.*

¶ Projicio, *ĕre*, vor sich werffen, hinwerffen; ut, *Arma projicere*, Hirt. B. Gall. 8, 29, die waffen wegschmeissen. *Diogenes projici se jussit inhumatum*, Cic. Tusc. 1, 43. Et, *Foras projicere*, Id. Catil. 2, 1. *Ad pedes alicujus se projicere*, Id. pro Sext. c. 11, einen fußfall thun. Hor. Arte Poët. v. 97 *Projicit ampullas, & sesquipedalia verba*, id est, abjicit, ἀπέῤῥαξε, negligit magnifice loqui, & verbis minoribus utitur, &c. gelinde saiten aufziehen. Contra Seneca epist. 10 *Magno animo quædam verba projicere*, hertzhafft reden. Adde Liv. 35, 31. Virg. Æn. 6, 436 *Lucemque perosi Projecere animas*: i. e. profuderunt vitam, sine ullo ejus servandi studio, tamquam rei vilis & odiosæ. Sic, *aliquem projicere*, est negligere, nullam ejus rationem habere ac curam. Cæsar de B. Civil. 1, 30 *Queritur in concione se projectum & prodituni a Pompejo.* Et, 2, 32 *Nonne extremam pati fortunam paratos projecit ille?* Cic. Ep. ad Div. 14, 2. *Sin eadem nos fortuna premet, etiamne reliquias tuas miseras projicies?* Lucan. 4, 516 *Projeci vitam comites, tutusque futuræ Mortis agor stimulis.* ¶ 2. *Projecere*, apud poëtas vid. Drakenb. ad Sil. 9, 538. 4 vid. *Abjicere* n. 3.

¶ Projectus, *a, um*, hingeworffen. Sulp. Cic. fam. 4, 5 *Cadavera projecta jacent.* Virg. ecl. 7, 42 *Projecta vilior alga.* ¶ 2. Extensus, ausgestreckt, ausgereckt; ut, *Projectum brachium*, Cic. de Orat. 3, 59. *Projecta atque eminens audacia*, Id. pro Cluent. c. 65. *Projecta & effrenata cupiditas*, h. e. impudens, eine öffentliche und verwegene kühnheit. Id. pro Dom. c. 44. Comp. Suet. Tit. c. 3 *Venter paullo projectior.* Et Prudent. Romano v. 153 *Quid esse vobis æstimem projectus?* Superl. Tac. Hist. 5, 6, 3 *Projectissima ad libidinem gens.* ¶ 3. *Projectum* quid vocent in navibus Icti, vide l. 242 ¶ 1 Dig. t. 16 de Verb. Sign. & mox in *Projectura.*

¶ Projecte, adv. schmählich. Tertull. de Pudicit. c. 13 *Apostolus vero eam sceleratam libidinem tam projecte ignoviſſet?*

¶ Projectus, *ūs*, m. subst. actio projiciendi. Plin. 17, 12 *Projectu frondis defenduntur.* Lucr. 3, 1000 *Quamlibet immani projectu corporis exstet.* de Tityo.

¶ Projectio, *ōnis*, f. idem; ut, *Brachii projectio*, Cic. in Orat. c. 18.

¶ Projecto, *are*, Plaut. Bacch. 3, 5, 38 *Tuis me projectas probris.* Al. *prolectas*, id est, provocas, rectius. vid. Lambinum in h. l.

¶ Projectibilis, *e*, verwerfflich. Vet. Interp. Irenæi 1, 34 *Projectibilis* serpens.

¶ Projectĭtius, *a, um*, hingeworffen; ut, *Projectitius infans*, ein findlinq. Plaut. arg. Cist. v. 8. Et Palladius quidam epistola ad Romanum apud Ammian. 28, 37; *Salutat te*, inquit, *Palladius projectitius, qui non aliam ob ea ſſam dicit se esse projectum, nisi quod &c.*

¶ Projectōrius, *a, um.* Macer 4, 1 *Herbæ totius est projectoria virtus.* Th. Prisc. an. de Diæt. c. 15 *Projectoriam vim participare.*

¶ Projectūra, *æ*, f. ein ausladen, vordach, apud Vitruv. 3, 2 &c. Cujusmodi prominentiæ, *Coronæ* etiam dicuntur: etiam *projecturæ coronarum*, 2, 8. ICti *Projecta* vocant. vid. Hotomann. Responſ. amicabilium 2, 30.

¶ Rejicio, *ĕre*, zurück werffen. Cæs. B. Gall. 1, 46 *Satis imperavit, ne quod omnino telum in hostem rejicerent.* Ter. Andr. 1, 1, 109 *Rejicit se in eum quam familiarissime*, sie drücket sich an ihn. Translate apud Liv. 2, 22 *ut de fœdere rem ad novos magistratus rejicerent.* c. 27. *Senatus a se rem ad populum rejecisse.* 3, 36, *quadam, quæ sui judicii videri possint, ad populum rejecissent.* 5, 22. *qui ad senatum rem arbitrii sui rejecissent*, & sic passim. ¶ 2 Et & idem quod repellere, abjicere, zurück treiben, verstossen, verwerffen. Cic. fam. 2, 10 *Feliciter ab Antiochea hostem rejecerat.* Ovi l. Met. 9, 512 *Ergo ego quæ fluctum non rejectura potentem.* Et & verbum nauticum. Cic. Tusc. 1, 49 *Quo utinam vellis posse pervehi liceat. Sin reflantibus ventis rejicimur, tamen eodem paullo tardius refectamur necesse esse.* ¶ 3 *Rejicere* idem est, quod evomere ap. Scrib. Larg. Comp. Med. 22 § 92, *Tussim & sanguinem rejicere.* v. Rhodii Lexic. Scrib. ¶ 4. Judiciale verbum est, & adhibetur, cum de numero judicum eximi postulat litigator, quos sibi iniquos metuit. Cic. A. 1 in Verr. 6 & ibi Asco. no. K. edit. Verb. Quin *rejicere & rejectio* etiam positive, ut ita dicam, capitur, ut significet, rejiciendis quos nolis, constituere quos velis, e. g. Verr. 3, 295. ¶ 5. Item remittere, vel differre, aufschieben. Cic. ad Qu. frat. 2, 1 *Habes acta unius diei: reliqua, ut arbitror, in mensem Ianuarium rejicientur.* ¶ 6. Singulare est in epistola Balbi sub Cic. Att. 8, 15 p. 718 Græv. *Si huc te rejicis*, h. e. auctore Manurio, si hanc curam suscipis, wenn du dich drauf legest. ¶ 7. Per syncopen & contractionem Virg. ecl. 3, 96 *A flumine rejice cepellas*, pro *rejice.* Ita ecl. 3, 96 *reicit.* Add. Drakenb. ad Sil. 8, 671. & *Abjicere* n. 4.

¶ Rejectus, *a, um*, zurück geschlagen. Virg. Æn. 11, 630 *Rutuli bis rejecti respectant.* Ter. Heaut. 2, 3, 49 *Capillus passus, prolixus, circum caput rejectus negligenter.* Liv. 39, 3 *Conquesti apud senatum rejectique ad consulem*, zurück gewiesen. Cæs. de B. Gall. 5, 5 *Ibi cognoscit XL naves, quæ in Meldis factæ erant, tempestate rejectas, tenere cursum non potuisse.*

¶ Rejectus, *ūs*, m. subst. Celso *vomitus* est. Vsus & Hyginus Astr. 3, 36 in Argo nave, quamquam lectiones & judicia doctorum ibi variant. Adi Munckerum.

¶ Rejectio, *ōnis*, f. ipse actus rejiciendi, qui tam varie, quam ipsum verbum *rejicere*, explicari potest; e. g. *Rejectio judicum*, Cic. Verr. 2, 6. *Rejectio in alium*, Id. de Orat. 3, 53.

¶ Rejector, *ōris*, m. qui rejicit. Apulejus.

¶ Rejecto, *are*, zurück treiben. Lucret. 2, 330 *Montes clamore ictu rejectant vocem*, sie geben einen wiederschall. Capitol. in Ant. Pio c. 12 *Quem caseum edidit avidius, nocte rejectavit*, er hat ihn wieder von sich gegeben.

¶ Rejectans, *tis.* Virg. Æn. 5, 469 *Crassumque cruorem ore rejectans, &c.*

¶ Rejectātio, *ōnis*, f. Solin. c. 5 secundum Salmasium: *Æterna rejectatione terram terra evomit.*

¶ Rejectāneus, *a, um*, quod ut malum rejicitur, verwerflich, ausgemustert. Cic. de Finib. 4, 26 *Illa non appello mala, sed rejectanea.*

¶ Rejectus, *a. um*, idem; ut, *Oves rejectæ*, quæ aut ætate defectæ, aut morbo rentatæ, minus aptæ ad fœturam sunt, ideoque rejiciuntur, ausgemustert. Varro apud Nonium 2, 757 *Et ut in grege opilio oves minus idoneas removere solet, quas omnes REIICVLAS appellat, &c.* Al. leg. *reiculas.* Id. de Re Rust. 2, 1 *Præterea scire oportet in grege, quot fœminas habeat, quæ parere possint, quos arietes, quot utrinsque generis soboles, quot REIICVLAE sint alienandæ.* Sen. de Brevit. vitæ c. 8 *Dispunge, inquam, & recense vitæ tuæ dies, videbis paucos admodum & rejiculos, apud te resedisse.* Quos *rejiculos dies* dixerit, Quæst. Nat. 7, 32 docet. Apud eumdem epist. 47 *Rejicula mancipia*, probat Lipsius. Alii *ridicula* legunt.

¶ Subjicio, *ĕre*, unterwerffen; ut, *Ignem subjicere*, Virg. Æn. 5, 104. *Imperio alicujus se subjicere*, Cic. Off. 2, 6, sich unter eines gewalt ergeben. *Subjicere oculis*, Liv. 3, 69, unter augen stellen, ansehen. *Subjicere causſam, exemplum, rationem*, ursach setzen, anführen. Ter. Phorm. 2, 3, 40 *Subjice*, hoc est, suggere, in memotiam redige, erinnere mich drau. Cic. passim *subjicere* de sententia, quæ in voce recondita latet, usurpat. ut de Orat. 1, 12. *Sonitus inanis, nulla subjecta sententia, nec scientia.* de Fin. 2, 2. *Quæ vis subjecta sit vocibus.* vid. plura in Menck. Obsev. ¶ 2. Ponitur etiam pro subornare, abrichten. Cæs. B. Civ. 1, 33 *Subjicitur etiam L. Metellus Trib. Pl. ab inimicis Cæsaris, qui hanc rem disturbat.* Suet. Ner. c. 35 *Occidit sub crimine adulteriorum, adeo impudenti fallsoque, ut in quæstione pernegantibus cunctis Anicetum pædagogum suum indicem subjecerit, qui dolo stupratam a se fateretur.* ¶ 3. Absolute, *subjicere* pro *hastæ subjicere*, Suet. Calig. c. 38, feil bieten. Cic. pro P. Quint. 15, *Cujus illæ amplissimæ fortunæ -- sub præcone cum de decore subjectæ sunt.* ¶ 4. *Subjicere se*, est elevari, intumescere, altius ferri. Virg. ecl. 10, 74 *Quantum vere novo viridis se subjicit ulmus.* vid. Gronov. ad Gell. 2, 29; & ad Liv. 6, 24 *Camillus in equum subjectus.* Et Virg. Æn. 12, 287 *Corpora saltu Subjicium* in equos, sie schwungen sich auf die pferde. Nimirum *sub* hic notat motum ab inferiori loco versus superiorem. vid. *Subjecto.* ¶ 5. Est etiam supponere, unterschieben. vid. Argum. Epidici Plautini. Hinc *testamentorum subjector.* Sic Cic. usurpavit Phil. 14, 3. Parad. 6, 2. &c. ¶ 6. Apud eumdem *subjicere* aliquid est, dictis aliquid addere. o. pro Sulla 21. & de Divin. 2, 50. ¶ 7. *Subicio* pro *Subjicio* apud Festum; ut, *Subicere arietem* est *dare aricterm, qui pro se agatur, cædatur.* vid. Drakenb. ad Sil. 13, 298.

¶ Subjiciens, *tis*, part. Cic. pro Flacco c. 22 *Ille mihi quasi ministrator adsrat, subjiciens, quid dicerem.*

¶ Subjectus, *a, um*, untergelegt. Vellej. 2, 74, 4 *Subjecto rebus ac penatibus suis igni*, Phædr. 1 fab. 19 *Versus subjecti*, die hinunter geschobene verse. *Res subjectæ subjectis* vel *subjectas*, Cic. Fin. 5, 13; & Acad. Qu. 4, 23. *Verbum subjectam oculis vidit*, vor den augen liegend. Liv. 25, 24. ¶ 2. unterthänig, ergeben. Liv. 26, 49 *Gentes tristi subjectæ servitio.* Virg. 6 Æn. v. 853 *Parcere subjectis, & debellare superbos. Subjectior invidiæ*, h. e. magis expositus. Horat. 2 sat. 6, 47. Superl. *Subjectissimus.* ¶ 3. nahe gelegen. Hirt. Alex. 35, *Quod facilius Armeniam defendere posset, subjectam suo regno, quam Cappadociam longius remotam.*

¶ Subjecta, *æ*, f. subst. est pars sive basis machinæ, quæ hæret solo, & machinam totam sustinet, der fußboden; ut, *Subjecta foraminum*, Vitruv. 10, 15. conf. Turneb. Adv. 2, 4; Lipsi. de Machin. 3, 2; & Baldi Lex. Vitr. p. 119.

¶ Subjectum, *i*, n. subst. est pars inferior, der unterste theil oder ort. Tac. An. 1, 65, 1 *Truci sonore subjecta vallium complere.* ¶ 2. *Subjectum Logicum* est, quod subjicitur, vel de quo aliquid prædicatur, vid. Micræli Lex. Phil. p. 1301. Mart. Capella 4 p. 105 *Omne quicquid dicimus, aut subjectum, aut de subjecto est, &c.*

¶ Subjecte. adv. unterthänigst. *Subjectissime*, apud Cæsarem superest B. Civ. 3, 84 *Hæc, quam potest, demississime atque subjectissime exponit.*

¶ Subjectus, *ūs*, m. subst. præsertim auferendi casu. Plin. 26, 15 *Inhibet vel sufſitu, vel subjectu.* conf. Colum. 6, 36.

¶ Subjectio,

¶ Subjectio, *ōnis*, f. idem; ut, *Subjectio sub adspectum*, i. e. repræsentatio, Cic. de Orat. 3, 53, vor augen stellung. *Subjectione testamentorum contaminati*, i. e. falsa testamenta supponentes, Liv. 39, 18, die unterstecktung, einschiebung. Adde Vitruv. 9, 8; Quintil. 9, 3 & 8; Gell. 10, 3; & Aut. ad Herenn. 4, 23.

¶ Subjector, *ōris*, m. der da untersteckt. *Testamentorum subjector*, hoc est, qui pro testamentis veris falsa subjicit, vel supponit, Cic. Catil. 2, 4.

¶ Subjectivus, *a, um*, Apul. de Syllog. Categ. *Pars subjectiva nominatur velut subdita.* Tertull. de Virg. veland. c. 4 *Subjectivum prius est antecessivo.* Aggen. Vrb. p. 63 *Status subjectivus.*

¶ Subjective, adv. i. e. quatenus ad subjectum pertinet. v. Mart. Capella 4 p. 120, ubi docet, quid sit *subjective*, quid *declarative*.

¶ Subjectibilis, *e*, idem. Vulg. Interpr. Baruch. c. 1, 18 *Non fuimus subjectibiles illi.*

¶ Subex, *sūbicis* & *subjicis*, ut obex, i. e. quod subjectum est, ut Festus exponit, eine unterlage. Sed Gellius 4, 17 apud Ennium *subjices*, ait, *pro aëre alto poni, qui cœlo subjectus est.* conf. Nonius 2, 764.

¶ Subiculum, *i*, n. id quod subjicitur, untergeworffen, ut, *Subiculum flagri*, apud Plaut. Pers. 3, 3, 14 servus est, quem flagra subigunt.

¶ Subjecto, *are*, frequent. unterlegen; ut, *Lasso stimulos subjectare*, Horat. 2 sat. 7, 94. Et Virg. Georg. 3, 241 *Nigramque alte subjectat arenam*, vid. *Subjicio* n. 4. ¶ 2. Alia notione & forma *subjactare* est non nihil jactare, sich etwas rühmen. Cresconius Corippus in præfat. v. 29 *Solis qui se subjactat amicum.* ¶ 3. *Subjactare*, est wurffen, schwingen. Varro R. R. 1, 52 *Grana e terra subjactare vallis aut ventilabris, cum ventus spirat.*

¶ Insubjectus, *a, um*, i. e. non subjectus, frey, souverain; ut, *Homo insubjectus, potens*, Prudent. Hamart. v. 699.

¶ Subterjacio, *ere*, darunter legen. Pall. Febr. 18, 1 *Ordei grana subterjaciantur.*

¶ Superjicio, & Superjacio, *ĕre*, drüber werffen. Ammian. 24, 2 *Tela superjaciebantur.* Colum. 2, 1 *Delapsa folia superjaciebantur.* Liv. 10, 30 metaphorice, *superjecere quidem augendo fidem*, sie haben es zu groß gemacht. de fama cujusdam pugnæ agit, Gr. ὑπερβολή.

¶ Superjectus, & Superjactus, *a, um*, drüber geschlagen, drauf gestreuet. Sallust. Fragm. c. 12 *Superjacti fluctus.* Plin. 11, 51 *Arena superjecta.* Col. 2, 18 *Semina superjecta.* Id. 6, 23 *Canalibus sal superjectus.* Celsus 7, 13 *Summa cutis cum superjecta tunica.* Horat. 1 od. 2, 11 *Superjecto æquore natarunt damæ.* Tac Hist. 2, 6, 6 de Asphaltitide: *Superjacta ut solido feruntur*, was darauf geworffen wird, &c.

¶ Superjectus, *ūs*, m. subst. der aufsprung. Col. 36 extr. *Mas superjectu eblanditus est.* *Superjactus* habet Solinus c. 42.

¶ Superjectio, *onis*, f. die drüberwerffung. Arnob. 3 p. 108 *Fluidarum vestium superjectio.* conf. Tertull. de Pallio c. 4. ¶ 2. Hyperbole, der zusatz. Quintil. 8, 6 p. 751 Burm. *Ementiens superjectio.* Ciceroni est *Transjectio*.

¶ Superjacto, *are*, hoch werffen. Val. Max. 9, 2, 4 *Infantes alios in conspectu parentum humo infligi, alios superjactatos pilis excipi jussit*, in die höhe geworffen. Vsus etiam est Plin. 9, 15 extremo pro transscendere.

¶ Trajicio, seu Transjicio, & Transjacio, *ere*, ut in quibusdam libris legitur, hinüber werffen. *Trajicere tragulā*, Cæsar B. Gall. 5, 35. *Cuspide trajicere*, Ovid. Met. 4, 571 est transfigere, durchrennen, durchstechen. *Se uno ictu transjecit*, Sen. de Benef. 3, 23. Solin. c. 65 (*Salm* 52) *Transjaci ne sagittis quidem posse.* ¶ 2. Sed *Trajicere exercitum*, id est, transportare trans mare, seu flumen, über wasser setzen, Cæs. B. Civ. 3, 29. De incendio usurpavit Livius 7, 30 *Cum videremus ubi conflagrassent Sidicini, ad nos trajectarum illud incendium esse.* ¶ 3. Et, *Trajicio mare vel flumen*, hoc est, transeo, ich setze hinüber. Valla 3, 36. Propert. 1, 9, 12 *Trajicit & fati litora verus amor.* Plancus ad Cic 10, 11 *Cum Rhodanum copias trajecissem*, cum gemino accus. ¶ 4. *Trajicere aliquid in aliquem*, transferre notat Cic. Div in Qu. Cæcil. 14. Ex illius invidia deonerare aliquid & in te trajicere cœpit. ¶ 5. *Trajicere in alia vasa*, abziehen, Varr. R. R. 1, 64.

¶ Transjectus, & Trajectus, *a, um*, durchstochen, durchschossen; ut, *Trajecta pectora ferro*, Virg. Æn 1, 359. *Trajectum cerebrum*, Id. Æn. 2, 419. ¶ 2. durchgezogen, ut, *Trajectus funis*, Id. Æn. 9, 488. *Terra trajecto axe sustinetur*, Cic. de Vnivers. c. 10. ¶ 3. über gefahren. Id. Cic. post reditum ad Quir. c. 8 *Parva naviculâ trajectus in Africam.*

¶ Trajectum, *i*, n. hodie etiam dicitur, cum urbs Brabantiæ, Mastricht, latine vocetur *Trajectum ad Mosam*, & Belgarum urbs Vltrajectum sive Vtrecht, *Trajectum ad Rhenum.*

¶ Trajectus, & Transjectus, *ūs*, m. subst. trajiciendi actus, die hinüberführung. Cæsar B. Civ. 20 *Transjecta intercluli.* Liv. 1, 3 *In trajectu Albulæ amnis submersus*, im hinüber fahren. conf. Tac. An. 15, 34, 2; Plin. 3, 11; & 4, 5. ¶ 2. Locus, ubi trajicitur, die furth. Id. Cæsar B. Gall. 4, 21 *E Morinis brevissimus erat in Britanniam trajectus.*

¶ Trajectio, *ōnis*, f. Cic. de Orat. 3, 53 *Veritatis superlatio atque trajectio*, i. e. hyperbole, superjectio. ¶ 2. *Trajectiones* etiam μετέωρα, transcurrentes & evolantes stellæ dicuntur, schiessende sterne. Cic. de Divin. 1, 1 *Assyrii trajectiones motusque stellarum observaverunt.* ¶ 3. *Trajectio verborum* pro translatione, vel transpositione, Id. in Orat. c. 6. Sic, *Trajectiones incendiorum*, Vitruv. 2, 9. Sic, *Verborum transjectio*, die versetzung der wörter. Aut. ad Herenn. 4, 12. conf. ibid. c. 32. ¶ 4. Pro transitu maris utitur Cic. Ep. ad Att. 8, 15. *Cautior certe est mansio, honestior existimatur trajectio.*

¶ Trajector, *ōris*, m. Prudent. Hamart. v. 875 *Ignis trajector nebulæ*, h. e. qui transit nebulam.

¶ Trajectorium, *i*, n. siphunculus vel canna, in qua stylus versatilis, attractioni & explosioni accommodatus, eine sprütze. v. Plin. Valer. 1, 37 & 57. conf. Reines. Var. Lect. 3, 4.

¶ Trajectūra, *æ*, f. Vitruv. 4, 7 *Trajecturæ mutulorum.*

¶ Trajectitius, *a, um*, qui potest trajici. *Trajectitia pecunia.* L. 3 § 8 Dig. de peculio, ein wechsel.

¶ Trajecto, *are*. Celsus 7, 14 *Acu trajectatur duo lina ducente*, es wird ein doppelter faden durchgezogen.

¶ Pertrajicio, *ĕre*, decompositum, durchdringen. Augustin. Dominica ante natalem Domini, sive Sermone 3 *Solis radius specular penetrat, & soliditatem ejus insensibili subtilitate pertrajicit.*

Jactabundus, jactantia, jactare, jactitare, jactura, &c. quære in *Iacio*.

IĂCŬLUM, *i*, n. a jaciendo dictum, telum est quodcunque, quod emittitur, ein geschoß, pfeil, wurff-gewehr. *Iaculo trajicere*, durchschiessen. Revera autem adjectivum est, *Iaculus, a, um.* uti *rete jaculum*, apud Plaut. Asin. 1, 1, 87. Et *jaculus serpens*, apud Plin. 8, 23. Et *jaculi* Colum. 6, 2, 4 int. funes, si vera lectio, & non legendum *laquei*. Et absolute cum *jaculum* dicitur, teli vox subaudienda est, ut integrum sit, *telum jaculum.* Isidor. 18, 54 *Rete*, inquit, *quo gladiatores seu retiarii utebantur, dictum jaculum.* Ovid. A. A. 1, 763 *Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis: Hos cava contento retia fune trahunt.*

¶ Iaculor, *atus sum, ari*, jaculum mittere, schiessen, werffen. Liv. 22, 50 *Quum in latus dextrum, quod patebat, Numidæ jacularentur.* Flor. 1, 11, 2 *Dictator signum in hostes jaculatus est.* Ajunt etiam *se jaculari*. Id. Flor. 1, 14, 4 *In confertissima se hostium tela jaculatus*, der sich mitten hinein gedrungen. Claudian. de Consul. Mall. Theod. v. 320 *Vel qui more avium sese jaculentur in auras*, die sich in die lufft schwingen. ¶ 2. Est jaculando ferire, treffen, schlagen. Horatius de Iove fulminante loquens, 1 ode 2, 3 *Rubente Dextera sacras jaculatus arces.* Ovid. Amor 3, 3, 35 *Iupiter igne suo lucos jaculatur & arces.* ¶ 3. Est moliri, designare, unternehmen. Horat. 2 ode 16, 17 *Quid brevi fortes jaculamur ævo Multa?* ¶ 4. Legitur & activum *Iaculo*. Claudianus: *Latis jaculabat in arvis.* Vnde & *Ejaculo*.

¶ Iaculans, *tis*; ut, *Mopsus jaculans*, Ovid. Met. 12, 457. *Giganteo jaculans saxa lacerto*, ibid. 14, 184.

¶ Iaculātus, *a, um*, der geschossen oder geworffen hat; ut, *Pallas jaculata e nubibus ignem.* Virg. Æn. 1, 46. conf. 2, 276. Et, *Auratam jaculata pilam*; Claudian. Laude Serenæ, 144.

¶ Iaculatus, *ūs*, m. subst. act. jaculandi. Tertullian. de Spectac. c. 18 *Non probabis vanos cursus & jaculatus & saltus.*

¶ Iaculātio, *ōnis*, f. idem. Inter avunculi sui scripta commemorat Plin. 3, 5 *librum unum de jaculatione equestri.* Quintil 6, 3 *Illud genus positum est non in hac velut jaculatione verborum, & inclusa breviter urbanitate, sed in quodam longiore actu.* Apul. lib. 1 Milef. *Statutum est, ut in eam die altera severissime saxorum jaculationibus vindicaretur.* Minucius Felix c. 3 *Testarum in mare jaculationibus ludere.*

¶ Iaculāmen, *inis*, & Iaculamentum, *i*, n. idem apud Apulejum. Non. 18, 30 *Ansatæ, jaculamenta cum ansis.*

¶ Iaculātor, *ōris*, m. qui jaculatur. Horat. 3 oda 4, 56 *Iaculator audax.* Statius Theb. 12, 562 *Fulminis jaculator.* Iaculandi peritia Cretenses maxime excelluisse tradunt: Scythas Parthosque sagittandi jaculandique ex equo ratione. Adde Ovid. Met. 12, 350.

¶ Iaculatrix, *icis*, f. quo cognomine apud poëtas Diana gaudet. Ovid. Met. 5, 375 *Iaculatricemque Dianam:* Adde Fast. 2, 155.

¶ Iaculābilis, *e*, quod jaci potest. Ovid. Met. 7, 680 *Viderunt oculi telum jaculabile nostri.* Statius Theb. 6, 658 *Iaculabile pondus.* Et Claudian. in Eutrop. 2, 166 *Telum ingens nullique Deo jaculabile torsit.*

¶ Iaculatōrius, *a, um*, idem; ut, *Campus jaculatorius*, ein schützenplatz, schieß-graben. Vlpian. L. 9 § 4 Dig. ad Leg. Aquil. *Preces jaculatoriæ*, stoß-gebet, August. epist. 120.

¶ Adjaculatus, *a, um*, zugeschossen. Mart. Capella 2 p. 41 *Adjaculati fulgoris radios revibrare.*

¶ Ejaculo, *are*, hinaus werffen. Gell. 16, 19 *Se in salum ejaculaverat.*

¶ Ejaculor, *atus sum, ari*, hinaus werffen. Ovid. Met. 4, 124 *Fistula longe ejaculatur aquas.* conf. Id Fast 1, 270. Et Plin. 37, 9 de quadam jaspide: *Percussa sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur.*

¶ Ejaculatus, *a, um.* Ovid. Met. 6, 259 *Sanguis se ejaculatus in altum*, heraus gesprützt.

¶ Ejaculatio, *onis*, f. ejaculandi actus. Vegetius.

¶ Ejaculator, *oris*, m. apud eundem.

IĂCŬLUS, *i*, m. ἀκοντίας, serpens est duorum cubitorum magnitudine, ut Ætius tradit: sic dictus, quod corpore extento veluti jaculum vibratum corporibus involat, & aculeo venenato valide in ea adacto sauciat. Appellatur & *Cenechrias*, a colore milii quem refert; Matthiolus. Lucan. 9, 720 *Et natrix violator aquæ, jaculique volucres.* Plin. 8, 23 *Serpentem jaculum* vocat: etiam observavimus, esse proprie adjectivum. Horatius *Serpentem similem sagittæ*, 3 ode 27, 5.

IALDABAOTH, æon primarius, de quo multa fabulati sunt hæretici. v. Tertull. de Præscript. c. 47.

IALĔMUS, *i*, m. Calliopæ filius, in poësi frigidus & ineptus. v Hesychium. Vid. ad Luciani apopht. p. 445 ed. Græv. ¶ 2. Item, *Carmen lugubre.* Apollon. 4, 1304 --- ἐλεεινὸν ἰήλεμον ᾠδύροντο, ubi Scholiastes, ἰήλεμον ἀντὶ τοῦ θρῆνον. Athen. lib 14 ἐν δὲ γάμοις ὑμέναιος, ἐν δὲ πένθεσιν, ἰάλεμος, *nuptiis Hymenæus convenit, luctui Ialemus*, ein todtenlied. leichen-gesang. v. Voss. 3 Inst. Orat. p. 413. Hinc & prov. *Ialemi cantilena*, ἰαλέμου ᾠδὴ pro miserabili, in Erasm. Adag. Burm. præf. ad Phileleuth. Lips. Observ. att. in Menandr. ** 2.

IALYSUS, *i*, m. Solis nepos, Cic. nat. deor. 3, 21. ¶ 2. Ab hoc pars Rhodi, magnæ urbis, denominata. Quæri potest, quem *Ialysum* depinxerit Protogenes, cujus picturæ mentio est Cic. Orat c. 2 pr. & alias Perizon ad Ælian. 12, 41, & Hard. ad Plin. 35 f. 36 n. 20, virum intelligunt, quibus nescio an obstet Plut. Demetr. p. 1046. H. Steph. qui τὴν περὶ τὸν Ἰάλυσον διάθεσιν vocat.

IAM, adv. temporis, modo, itzo, itzund, nun, bald, schon. Ter. Adelph. 2, 2, 1 *Tace, egomet conveniam jam ipsum.* Id. Andr. 1, 5, 49 *Iam ferme moriens me vocat.* Sæpe sequitur *A* vel *Ab*: ut,

Iam a pueris, bald von kind auf, Id. Heaut. 2, 1, 2. *Iam a prima adolescentia*, Cic. fam. 1, 1. Et, *Iam inde ab adolescentia*, Ter. Adelph. 1, 1, 16. *Iam inde ab initio*, Liv. 1, 1. *Iam inde a principio*, Sallust. B. Iug c. 77. Quod etiam absolute, sine præpositione, componitur. Liv. 21, 31 *Allobroges, gens jam inde nulla Gallica gente opibus aut fama inferior.* Contra abesse potest *Inde*, præsente præpositione. Cic. fam. 1, 16 *Sententiam meam tu facillime perspicere potuisti jam ab illo tempore, cum &c.* Pro *inde* etiam *usque* apponitur. Cic. Divin. 1, 1 *Vetus opinio est jam usque ab heroicis ducta temporibus.* Utrumque conjungitur. Ter. Heaut. 1, 2, 9 *Magna jam inde usque a pueritia familiaritas.* ¶ 2. *Iam* aliquando abundat, &, ut expleat, tantum additur. Ter. Heaut. 4, 3, 1 *Nulla mihi res posthac potest jam intervenire tanta.* Tac. de Germ. 45, 3 *Ergo jam dextero Suevici maris litore Æstiorum gentes alluuntur.* Ibid. c. ult. extr. *Cetera jam fabulosa, Hellusios & Oxionas ora hominum vultusque, corpora atque artus ferarum genere, &c.* ¶ 3. Aliquando pro *præterea* ponitur, & infervit connexionibus, vel, ut particula illativa pro *ergo* ponitur. Cic. de Orat. 2, 19 *Iam vero narrationem quod jubent verisimilem, &c.* Idem: *Iam quod ad illam caussam attinet.* Plaut. Epid. 1, 2, 8 *Iam istuc probiores.* Tibull. de Messalla 4, 1, 82 *Iam te non alius belli tenet aptius artes.* Ita Livius post præfationem, *Iam primum omnium satis constat, &c.* ¶ 4. Geminatur nonnunquam celeritatis exprimendæ caussa; Ter. Adelph. 5, 3, 67 *Iam jam desino*, alsobald. *Iam jam intelligo, Crasse, quid dicas*, Cic. de Orat. 3, 24 pr. Sic &, *Iam, jamque.* Id. Att. 7, 21 *Mihi dubium non erat, quin ille jam jamque foret in Apulia*, jetzo bald, indem. Catull. 64 de Aty v. 73 *Iam jam dolet quod egi, jam jamque pœnitet.* ¶ 5. *Iam* & *nam* confunduntur in MSS. v. Drakenb. ad Sil. 9, 242. it. *Iam* & *cum*, ubi vid.

¶ Iam ante, schon zuvor. Cic. in Brut. c. 17 *Multis jam ante seculis.* Id. Att. 7, 4 *Id mihi jam ante erat notum.* conf. fam. 3, 10.

¶ Iam diu, schon für langer zeit, schon längst, eine geraume zeit her. Ter. Eun. 3, 3, 12 *Quam pridem pater & mater mihi mortui essent. Dico, jam diu.* Vbi Donatus *Iam olim* interpretatur. Cic. fam. 2, 14 *Iamdiu propter hiemis magnitudinem nihil novi ad nos afferebatur.* Adde Nonium 3, 447. Familiariter gaudet verbo indicativo præsenti; ut, *Idem jam diu non facit*, Cic. de Divin. 1, 19, das hat er schon lange nicht gethan. *Iam diu flagitat*, Id. Divin. Verr. c. 8.

¶ Iam dudum, jetzt, neulich, schon neulich, unlängst. Dicitur enim de parvo tempore, ut *Diu*, de longo; Vall. 2, 35. vid. ipsum *Dudum* f. l. Cic. de Orat. 2, 7 *Antonium jam dudum Cotta & Sulpicius exspectant.* Dividi etiam eleganter solet. Plaut. Pœnul. 1, 2, 105 *Iam non dudum ante lucem*, pro *non jam dudum*, nicht schon vor einer guten weile. Etsi vero plerumque præponi postulat verbo Præsenti, ut, *Quod te jamdudum hortor*, Cic. Catil. 1, 5 & Verr. 3, 36 *Hæc, quæ jam dudum loquor. Iamdudum animus est in patinis*, Ter. Eun. 4, 7, 46: tamen etiam uti simplex, cum alio tempore reperitur non raro. e gr. Cic. in Lælio c. 22 *Iamdudum sractabamus.* De tempore non longe præterito adhiberi observat etiam Brouckh. ad Tib. 3, 6, 63. & Drakenb. ad Sil. 11, 373. ¶ 2. Pro cito, quam primum, ie eh, ie besser, ut Servius quoque interpretatur, usus Virgilius est Æn. 2, 103 *Si omnes uno ordine habetis Achivos, Idque audire fas est; jam dudum sumite pœnas.* Ovid. A. A. 1, 317 *Dixit, & ingenti jamdudum de grege duci jussit.* Add. Fast. 2, 457.

¶ Iamne, ob denn schon. Cic. Att. 12, 48 *Velim scire, quid tibi restet, aut jamne confeceris.*

¶ Jam nunc, schon itzo. Ovid. de Arte Am. 3, 59 *Venturæ memores jam nunc estote senectæ.* Eodem plane modo Propert. 4, 12, 93 *Discite venturam jam nunc sentire senectam.* Quod & *nunc jam* dicitur, Ter. Andr. 1, 1, 144 *Eamus nunc jam intro*, lasst uns nun hineit gehen. Sed adde etiam Cic. Verr. 1, 13. Att. 1, 6.

¶ Iam olim, est, jam a longo tempore, schon vor alters, vor langer zeit. Ter. Eun. 3, 5, 38 *Consimilem luserat jam olim illeludum.* Adde Virg. Georg. 2, 403.

¶ Iam porro, nunmehro, nun auch. Servit transitionibus. Cic. pro Rosc. Am. c. 40 *Videte* jam porro *cætera.* conf. Verr. 5, 50.

¶ Iam pridem, aliquanto abhinc tempore, ut exponit Valla, vor einer guten weile. Ter. Hec. 2, 1, 22 *Iam pridem equidem audivi.* Cic. Att. 2, 5 *Cupio equidem, & jam pridem cupio.* conf. 11, 13; & fam. 3, 11 & 12: Virg. ecl. 2, 43; Æn. 1, 726 &c.

¶ Iam primum, continuandi particulam esse jam diximus in *Iam* n. 3. *Iam primum omnium*, demnach vor das erste, Livius princ. lib. 1. Adde Sallust. B. Cat. c. 15.

¶ Iam tandem, nun einmahl. Virg. Æn. 6, 61; Cic. fam. 14, 23; Liv. 22, 12.

¶ Iam tum, bereits, schon damahls. *Iam tum illis temporibus*, Nep. 8, 2, 4. Adde Virg. Georg. 2, 405. Cic. pro Arch. c. 12: fam. 6, 2; 7, 12; 13, 17; Liv. 29, 1; &c.

¶ Iam vero, nun aber; Cic. Verr. 2, 48; Off. 2, 3: & passim alibi, nam sæpe transitioni servit.

Iambeus, Iambicus, vide *Iambus.*

IAMBLICHVS, *i*, m. philosophus Pythagoricus Chalcidensis, Porphyrii discipulus, Constantini Magni tempore. Leguntur ex fragmentis ejus quædam apud Stobæum, ut commentationes Dialectices, quam donum vocat Dei necessarium ad omnes partes Philosophiæ: Et dicta quædam Philosophica: Ejus tamen liber de vita Pythagoræ & de mysteriis opus hodieque exstat.

IAMBVS, *i*, m. ἴαμβος, pes dictus ab *ἰαπτειν*, seu *ἰάπτειν* i. e. maledicendo. Horat. de Art. Poët. v. 251 *Syllaba longa brevi subjecta vocatur Iambus*, sic v - propterea, quod ex parva caussa coorta sæpe calumnia in malum longum desinat. Alii dicunt, quod *Iambe*, ancilla Meganiræ, ad quam Ceres mœsta quæsitum filiam Proserpinam venerat, deam suis recreaverit facetiis, & ridiculis narrationculis. Vnde genus id carminis, sed non ante observatum, Iambicum ab illa dictum fuerit. v. Natal. Comes 3, 16; & Poetic. Giessens. 1 p. 137. Addunt, cum Hipponax Ephesius vas lanæ, quam Iambe lavabat, evertisset, iratam dixisse: *Ἄνθρωπ' ἄπελθε, τὴν σκάφην ἀνατρέπας*, quo numero ipsum delectatum, carmini nomen imposuisse. Ovid. R. A. 378 *Liber in adversos hostes stringatur Iambus, Seu celer, extremum seu trahat ille pedem*, i. e. scazon.

¶ Iambicus, *a, um*, adj. jambis constans; ut, *Versus Iambicus, Carmen Iambicum.* v. Diomedem lib. 3.

¶ Iambēus, *a, um, ἰαμβεῖος*, idem. Horat. de Arte Poët. v. 252 *Vnde etiam trimetris accrescer e jussit nomen Iambeis.*

¶ Iambĭcĭnus, *a, um*, idem; ut, *Genus Iambicinum*, Mart. Capell. 9 p. 335.

¶ Dijambus, *i*, m. Grammaticis pes est duobus constans Iambis; ut, *Amœnitas: Iniquitas.*

Galliambus, vide supra in *Gallia.*

Mimiambus, vide infra in *Mimus.*

¶ Periambus, *i*, m. pes constans duabus brevibus syllabis, uti *Pyrrhichius, quem alii* Periambum vocant, ut notat Quintil. 9, 4.

IĀNA, *æ*, f. eadem quæ Diana, de qua supra. *Iana crescens & contra senescens*, i. e. luna, Varr. R. R. 1, 37.

Ianalis, Ianiculum, vide *Ianus.*

Ianitor, Ianitrix, vide *Ianua.*

IANTHE, *es*, f. virgo Cretensis, laudatissima formæ dote apud Ovid. Met. 9, 714, quam flavam ibidem vocat, factam uxorem Iphidis.

¶ Ianthum, *i*, n. *ἴανθον*, herba vel flos coloris purpurei. Plin. 21, 6; & Marcell. Emp. c. 17. Hinc

¶ Ianthĭnus, *a, um, ἰάνθινος*, violaceus, violen-braun, ab *ἴον, viola*, & *ἄνθος, flos.* Martial. 2 epigr. 39 *Coccina famosæ donas & janthina mœchæ*, Subaudi *indumenta.* Sic, *Ianthina vestis*, Plin. 21, 6.

Tyrianthĭnus, vide infra in *Tyrus.*

IĀNVA, *æ*, f. ab Iano, ostium, aditus, fores, Græce θύρα, die thür, scil. in domo & pariete: cum murorum, aut urbium, & arcium sit *porta*, auctore Valla. Virg. Æn. 6, 127 *Noctes atque dies patet atri janua Ditis, &c.* Propert. 4, 12, 2 *Pauditur ad nullas janua nigra preces.* Q. Cic. de Petit. Conf. c. 11 *Ianua animi frons est.* ¶ 2. Ponitur & pro aditu & occasione: unde proverbiale illud: *Ianuam aperire*, vel *patefacere*, i. e. occasionem præbere & caussam; cui affine aliud; *Fenestram aperire:* de quo supra. Virg. Æn. 2, 661 *Patet istic janua leto.* Ovid. Amor. 3, 1, 46 *Hæc est blanditiis janua læva meis.* Cic. pro Plancio c. 3 *Qua volui janua, ingressus sum in caussam*, durch den weg, den ich gewolt. *Aberrare ab janua*, prov. est, aberrare a vero, seu errare toto cœlo, des rechten weges, der wahrheit fehlen.

¶ Iānĭtor, *oris*, m. ein pförtner, thür-hüter. Hi moribus Romanis vincti catenis domus aditum servabant, & vilissima erant mancipia. Vnde *janitor catenatus* Columellæ præfatione dicitur. Consuli possunt Ioh. Brodæus Miscell. 4, 3, Rævard Var. 5, 20, Laur. Pignorius de Servis p. 214. vide *Ostiarius.* Cerberus etiam inferorum *ingens janitor* appellatur, Virg. Æn. 6, 400.

¶ Iānĭtrix, *ĭcis*, f. *Anus janitrix*, Plaut. Curc. 1, 76. *Laurus gratissima janitrix domibus Cæsarum pontificumque*, Plin. 15, 30. Elegantur quoque Tertull. de anima c. 55 *Romphæa paradysi janitrix.* qua scilicet paradisus custoditus fuit, ut domus per janitorem. ¶ 2. Sed L. 4 § 6 Dig. de Gradibus, *Ianitrices* duorum fratrum uxores dicuntur. Et Gloss. Vet. *Ianitrices, δύο ἀδελφῶν γυναῖκες, σύννυμφοι.*

Ianuarius, vide mox *Ianus.*

IĀNVS, *i*, m. *Ιανὸς, Chaos* antiquis appellatus, temporis Deus, & penes quem omnia aperiendi claudendique potestas esset. Vnde ita fingebatur, ut in altera manu baculum, in altera clavem teneret. De quo vide Ov. Fast. 1, 89 sqq. itemque Macrob. Sat. 1, 9 *Bifrontem* finxerunt: quia per duas quasi portas Sol, qui per *Ianum* intelligitur, oritur & occidit. Tum quia initium & finis anni concurrunt. Fecerunt & *quadrifrontem* propter quatuor mundi & orbis regiones. Hor. 2 Sat. 6, 25 *Matutine pater, seu Iane libentius audis.* ¶ 2. Antiquissimus fuit Italiæ rex, & revera ipse Noah, respiciens ad mundum eum, qui diluvio totus interierat, tum eum, qui post diluvium propagari denuo cœperat, v. Gallæus ad Lactant. p. 76. Ejus templum *Ianiculum* dictum Romæ indicem pacis & belli Numa constituit. Nam pacis tempore clausum erat; belli vero apertum, *velut ad urbis auxilium profecto Deo*, quæ Macrobii verba sunt 1 Sat. 9. Add. Ovid. Fast. 1, 269. Vnde & *Patulcius* a patendo; & *Clusius* a claudendo *Ianus* dictus est. v. Liv. 1, 19. At quod quidam, quamvis docti viri, dicunt, ter tantum in omni ævo clausum fuisse Iani templum, in eo largiter errant. Nam ex Suetonio constat, a solo Augusto ter clausum fuisse. Iam & ante Augustum bis, & post eum aliquoties clausum fuisse, historiæ docent. v. Lipsium Electorum 1, 20, & Casaub. ad Suet. p. 61, Bernegg. ad Suet. Aug. c. 20. Io. Massonus in templo Iani aperto ostendit, quo tempore natus est servator noster, apertum fuisse. ¶ 3. *Iani* dicebantur omnes transitiones perviæ, ut Cicero vocat, sive fornicata ædificia quadrata, qua transitus esset. Dio *ἀψῖδας* appellat, cujusmodi plures per omnis urbis regiones Domitianum exstruxisse, Suetonius ejus vita auctor est c. 13. De Iano ejusmodi capiendus & alius locus Suetonii Aug. c. 31 extr. *Pompeji quoque statuam contra theatri ejus regiam, marmoreo Iano suppositi.* vide ibi Casaubonum, itemque Turnebum 22, 16, nec non Torrent. ad illud Horatii 1 epist. 1, 54 *Hæc Ianus summus ad imum Perdocet.* Vbi per metonymiam continentis intelliguntur fœneratores, trapezitæ, ac mercatores, qui eo in loco sedebant, aut versabantur. Ita Liv. 41, 27 extr. *Censor tres Ianos faciendos locat.* v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 126. Prima hujus vici Romani pars, ubi pecunia fœnori dabatur, *summus Ianus*, & ultima *imus*, & media *medius Ianus* vocabatur; hodie die börse. Vnde iterum Horat. 2 sat. 3, 18 *Omnis res mea Ianum ad medium fracta est*, ich bin banckerot worden, conf. Cic. Phil. 6, 5; & Off. 2, 25. it. quæ monemus ad *Puteal.* Cæterum ¶ 4. *Iani* nomen Ovidius a *janua* ex eo petit, quod Ianus cæli foribus præesset, Fast. 1, 124 *Præsideo foribus cæli, cum mitibus Horis, Et vedit officio luppiter itque meo, Inde vocer Ianus.* Loquitur poëta ex dei ipsius persona.

¶ 5. Ia-

¶ 5 Ianuspater conjunctim dictum, ut *Iovispater, Neptunuspater, Marspater, Saturnuspater*, observat Gell. 5, 12.

¶ Iānālis, *e*, ad Ianum pertinens; ut, *Ianalis virga* apud Ovid. Fast. 6, 165, i. e. qualem vel gestabat ipse Ianus (gerebat quippe baculum) de spina alba; vel qualem Cranæ seu Carnæ dederat, de quo vide eumdem poëtam 6, 129.

¶ Iānĭcŭlum, *i*, n. urbs, quam Ianus prope Romam in transtiberina regione, cum primum in Italiam devenisset, occupato monte constituit & ex suo nomine *Ianiculum* cognominavit. v. Aur. Vict. de Orig. Gent. Rom. c. 2; Virg. Æn. 8, 358: Ovid. Fast. 1, 246; & Plin. 3, 5, qui & montem ipsum *Ianiculum* vocat 16, 11. Urbi adjicitur Liv. 1, 33 extr.

¶ Ianual, *ālis*, n. libi genus, quod Iano tantummodo libabatur, Festus.

¶ Ianuārius, *i*, m. primus nunc mensium, dictus ab Iano, qui annum & claudit & auspicatur, der Jenner. Saxones vocant, den hartmond, hoc est, mensem durum, frigoris scilicet ratione. Iunoni olim sacer fuit. v. Alex. ab Alex. 3, 24; Rhodig. Ant. Lect. 25, 30; Censorin. de Die nat. c. 22; Voss. de Idolol. 2, 17; & Rosin. Ant. Rom. 4, 7. ¶ 2. *Ianuarius* martyr, A. C. 305 sub Diocletiano gladio obtruncatus, ejusque corpus Neapoli asservari dicitur, & quotannis cruorem fundere sterilis aut copiosi anni indicem.

¶ Ianuarius, *a, um*, adj. *Ianuario mense cura ut Romæ sis*, Cic. Att. 1, 2. *Qui Calendas Ianuarias colit, peccat, &c.* Ambrof. Serm. 17.

IAO, vox hæreticis usitata. v. Tertull. adv. Valentin. c. 14; & de Præscript. c. 49.

IĀPĔTUS, m. Promethei pater, Japhet. Quadrisyllabum est, græce Ἰαπετός. Horat. 1 oda 3, 27 *Audax Iapeti genus*, id est, Prometheus. Val. Flacc. 1, 564 *Iapeti post bella, truces Phlegræaque labores.* ¶ 2. *Iapetus* convicium filiorum perditorum in patres senes. vid. Aristoph. Nub. 994.

¶ Iāpĕtĭōnĭdes, *æ*, m. patronym. Ovid. Met. 4, 630 *Ingenti corpore præstans Iapetionides Atlas fuit.* Et Claudian. in Eutrop. 2, 491 *Iapetionidas generis primordia nostri.* ¶ 2. Est & alia forma *Iapetides*. Ovid. Met. 5, 111 *Tu quoque Iapetide non hos adhibendus in usus.* sed variant ibi libri.

IĀPIS, *ĭdis*, m. ab ἰᾶσθαι, i. e. *curare*, convenienter dictus medicus, qui Æneam sagitta ictum curavit, apud Virgil. Æn. 12, 391 & 420. conf. Auson. epigr. 19 cum not. Vineti. Ille ad Timavum fluvium in Italia oppidum condidit. v. Virg. Georg. 3, 475. Unde

¶ Iapidia, *æ*, f. regio ab eodem Iapide. Tibull. 4, 109 *Fortis Iapidiæ miles.* v. locum Strabonis a Scaligero ad h. l. laudatum.

IAPONIA, *æ*, f. Japan, regio ampla Asiæ, & versus ortum nobis ultima. Secundum recentiorum relationes neutiquam insula est; sed in partibus septentrionalibus terræ Iedso cohæret, quæ ipsa nullo intervallo usque ad Americam septentrionalem excurrit. v. Arnoldi Montani Itinerarium.

IĀPYX, *ygis*, m. ventus occidentalis, qui & *Caurus* dicitur, nord-west, v. Gell. 2, 22. Et Apul. de Mundo: *Idem occidui sunt, Caurus qui græce ἀργέστης vocatur, is adversus est Aquiloni, &c. Horum nomina plerique commutant de loco vel similitudine aliqua: ut Galli Circium, a turbine ejus & vertice: Apuli Iapyga, ex Iapyge sinu, id est, ex ipso Gargano venientem. Hunc Caurum esse manifestum est. Nam & ex occiduo venit, & Virgilius ejus sic meminit* (Æn. 8, 709.) *Illam inter cædes, pallentem morte futura Fecerat ignipotens undis & Iapyge ferri.* Horat. 1 od. 3, 4 *Ventorumque regat pater, Obstrictis aliis præter Iapyga.* ¶ 2. *Iapyx* Dædali filius, a quo *Iapyges* populi Apuliæ. v. Plin. 3, 11; & Solin. c. 8. ¶ 3. Adjective *Gargani Iapygis*, & *equi Iapygis*, i. e. ex Apulia, meminit Virg. Æn. 11, 247, 678.

¶ Iapygius, *a, um*, adj. ut, *Acra Japygia*, promontorium. *Regio Iapygia*, Plin. 3, 11.

IARBAS, *æ*, m. Getuliæ rex, qui Didus nuptias ambiit: sed rejectus fuit, de quo etiam in *Hiarbas* diximus. Virg. Æn. 4, 35 *Esto: ægram nulli quondam flexere mariti, Non Libyæ, non ante Tyro despectus Iarbas.* Iarba Ovidio appellatur Fast. 3, 552 *Et potitur capta Maurus Iarba domo.* Solebant latini poëtæ τὸ S in talibus abjicere, ut in sonum suaviorem hæc nomina flecterentur, & locum facilius invenirent in carmine. Ita *Marsya* pro *Marsyas*, & alia hujus generis dicebant. v. infra *Marsyas*. Iarbæ meminit etiam Ausonius epigr. 111. vide ibi Vineti not. p. 237.

IARDĀNIS, *idos*, f. Ioles epitheton Ovid. Her. 9, 103 a patre, ut ajunt, Iardano: sed *Eurytida* etiam vocat ibid. v. 133.

IASIŌNE, *es*, f. herba, quæ *unum folium* habet, Plin. 21, 17. Et, *Iasione olus silvestre in terra repens*, Id. 22, 22.

IĀSIUS, *i*, m. Dardani frater. Virg. Æn. 3, 168 *Hinc* (e Creta) *Dardanus ortus, Iasiusque pater, genus a quo principe nostrum*, Cretensem etiam facit, Cererisque amasium Ovid. Am. 3, 10, 25.

¶ Iasides, *æ*, m. Palinurus Virgilio dicitur Æn. 5, 843 *Iaside Palinure, ferunt ipsa æquora classem.* Et Cepheus Iasides apud Avienum Phænom. Arat. v. 441 *Iasidem quoque summa poli Cephea revolvunt*, Cephea, media longa, ex Κηφῆα, Ionico casu.

¶ Iāsis, *ĭdis*, f. appellatur Propertio Atlanta Arcadica, Parthenopæi mater, a patre Iasio, sive Iasione, Iovis & Electræ filio, Cereris amasio, 1, 1, 10 *Sævitiam duræ contudit Iasidos*: v. Spanh. ad Callim. p. 275.

IĀSON, *ŏnis*, m. Æsonis filius, fratris Peliæ Thessaliæ regis, quem ex Colchis Iason reversus interfecit, ac regno potitus est. Aureum vellus, ad quod tollendum in Colchide Iasonem Pelias miserat, Plutarchus indicat fuisse venas metallicas. Figmentum inde originem habet, quod Colchi aurum e fluminibus, asseribus perforatis ac lanosis pellibus excipere solent. v. Iustin. 42, 2; Ov. Met. fab. 1; Macrob. Sat. 1, 12. De pellibus e Siberia afferri hodieque solitis explicat Is. Voss. ad Catull. p. 190. ¶ 2. *Iason* alius fuit, Pheræorum Tyrannus in Thessalia, sui temporis omnium potentissimus, ut Nepos in Timotheo significat: Ejus virtutem & rei militaris scientiam prædicant Xenophon lib. 6 de Rebus Græc. & Diod. Siculus lib. 15 & 16, ubi de fine ejus habes. De quo Val Max. etiam videndus 1, 8 ext. 6; & 9, 10 ext. 2. Aliquot ejus strategemata apud Polyænum 6, 1 poteris legere. Plin. 7, 5 de eo narrat, *deploratum e medicis vomicæ morbo cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam invenisse ex hoste.* vid. ad h. l. Gesn. Chrestom. Plin. p. 240.

¶ Iāsŏnius, *a, um*, adject. ut, *Argo Iasonia*, Avien. Arat. Phænom. v. 755. Ib. v. 808 *Puppis Iasoniæ depictaque terga carinæ.* conf. Stat. Achill. 1, 65.

¶ Iasonidæ juvenes, Iasone geniti, apud Statium Theb. 6, 340.

IASPIS, *ĭdis*, f. ἴασπις, lapis pretiosus, aliquot colorum: ut, *viridis, cærulei, purpurei, &c.* ein Jaspis. Præstantis vero inprimis naturæ, quemadmodum in veteri est versiculo: *Auro quid melius? Iaspis: quid Iaspide? virtus.* Virg. Æn. 4, 261 *Atque illi stellatus Iaspide fulva Ensis erat.* ¶ 2. *Iaspis aërizusa*, ἴασπις ἀερίζουσα, gemma alia, quæ & *Eranus* dicitur, ein türckis. *Est Iaspis, quæ per transversum linea alba præcingitur, & grammatias vocatur, quæ pluribus polygrammos*, Plin. 37, 9.

¶ Iaspideus, *a, um*, adj. ut, *Iaspidea gemma*, qui jaspidis refert colorem, Idem Plin. 37, 10, jaspen, jaspen-stein.

¶ Iaspŏnyx, *ychis*, f. gemma nubem complexa & nives imitata, Plin. 37, 9.

IASTIUS, *i*, m. est tropus principalis musicus, Mart. Capella 9 p. 317.

IATRUS, *i*, m. ἰατρός, *medicus*, ein Artzt. Ita aliqui vocant digitum minimo proximum, quod illum oris, oculique vitiis levioribus vel saliva vel medicamento deliniendis adhibemus. v. Plin. 29, 1.

¶ Iatrice, *es*, f. ἰατρική, ars medendi, die artzney-kunst. Mart. Capella 3 p. 50 *Iatricen* describit ut *fœminam multorum curatione callentem.*

¶ Iatrŏmæa, *æ*, f. ἰατρομαῖα, mulier medica & obstetrix, eine hebamme. Vet. Inscriptio in Reinesii epist. p. 269 VALERIAE VERECUNDAE IATROMAEAE REGIONIS SUAE PRIMAE.

¶ Iatraliptes, *æ*, m. ἰατραλείπτης, medicus unguentis ad curandum utens. Cels. 1, 1 *Neque medico neque jatralipta egere.* Petron. c. 28 *Tres jatraliptæ* scil. Trimalchionis. Plinius 29, 1 vertit *unctores medicorum.* Plinius iunior 10 epist. 4 *Proximo anno, Domine, gravissima valetudine usque ad periculum vitæ vexatus, jatralipten assumsi.* Meminit & ejusdem libri epist. 22.

¶ Iatraliptice, *es*, f. ἰατραλειπτική, medicina unguentaria sive illud medicinæ genus, quod extrinsecus per unguenta morbos curat. Plinius 29, 1 *Prodicus, Selymbriæ natus, e discipulis Hippocratis, instituens quam vocant Iatralepticen; reunctoribus quoque medicorum, ac mediastinis vectigal invenit.*

¶ Iatronīces, *is*, m. ἰατρονίκης, i. e. medicorum victor. Ita Thessalus cognominari voluit, qui *rabie quadam in omnis ævi medicos perorans monumento suo jatronicem se inscripsit*, Plin. 29, 1.

¶ Aniatrologicus, *i*, m. ἀνιατρολογικός, medicinæ expers, der artzney unerfahren. Vitruv. 1, 1. conf. Baldi Lex. Vitr. p. 8.

¶ Archiatrus, *i*, m. ἀρχίατρος, qui in comitatu Principis medendi cura fungitur; (ein fürstlicher leib-Medicus,) ita ICti interpretantur ad Cod. Tit. de Comitibus & Archiatris sacri Palatii; Contra quos tamen Marsilius Cognatus disputavit, pertendens, non quasi principis Medicos, sed Medicorum quavis de caussa principes *Archiatros* appellari. Atque profecto in illo Titulo Codicis, *Archiatros*, non absolute ita vocant, sed designando discrimini addunt, *Sacri Palatii*: item *in Sacro Palatio* militantes: ut si & alibi *Archiatri* essent. Sed pro interpretatione ICtorum etiam Casaubonus stat Comment. ad 15 Strabonis librum: cui & Vossius adstipulatur de Vitiis Serm. 1, 33; & de Arte Gramm. 2, 33. Copiose hanc rem tractat Hier. Mercurial. 4 Var. Lect. 1, qui tandem ita concludit: *Erant Archiatri, Medici illi omnes, qui Principis sumtibus conducti ejus personæ primum, deinde aulæ omni, postremo cunctis pauperibus arte propria Romæ operam præstabant. Quorum archiatrorum princeps quidam senior, prudentia & doctrina præstantior eligebatur, cujus sententia & auctoritate omnes de re medica obortæ dissensiones statim dirimebantur, isque Comes vocabatur, & præ ceteris maximam Principis curam gerebat, ejusque veluti imperium quoddam & potestatem magnam obtinebat, ut ex Cassiodori testimonio abunde perspectum est. Nolo propter hæc omnino inficiari, quin in urbe Medicorum collegia quædam & scholæ instituerentur, quorum qui aliis præsidebat*, archiatros *interdum vocaretur, ut ex inscriptione Livii Celsi, & ex legibus colligi potest: verumtamen qui frequentius in ore hominum versabatur* archiater, *is erat, quem descripsimus.* conf. Coquejus ad August. de C. D. 3, 16 p. 315. Vetus inscriptio apud Gruter. p. 632 n. 4 M. LIVIUS. EUTYCHUS ARCHIATROS &c.

¶ Archiatria, *æ*, f. ἀρχιατρία, archiatri dignitas & officium, Theod. Cod. 13 tit. 3.

¶ Exarchiatrus, *i*, m. qui archiatri dignitate defunctus est, vide Cod. lib. 10 tit. 52 leg. 6 de Profess.

¶ Hippiatrus, *i*, m. ἱππιατρός, medicus equorum, aliorumque pecorum, ein roß- oder vieh-artzt. v. Varr. R. R. 2, 7 extr.

IAXĀMATAE, *arum*, m. pl. barbari circa Mæotim paludem. Val. Flacc. 6, 148 *Iaxamatas venatus alit, nec clarior ullis.*

IĀZŸGES, *um*, m. Sarmatica gens, Danubii accola, inter Marcomannos, nationem Germanicam, & Getas, ut Arrianus describit. *Sarmatas Iazyges* Tacitus vocat 12, 29. Ovid. Trist. 2, 191 *Iazyges & Colchi Metereaque turba Getæque.* Singulari quoque numero Ovid. Pont. 4, 7, 9 dixit *Ferox Iazyx.*

IBĒRUS, *i*, m. Ἴβηρ, fluvius Hispaniæ Tarraconensis, in mare se mediterraneum effundens, hod. *Ebro*: a quo

¶ Ibēria, *æ*, f. ipsa Hispania appellatur, Græcis maxime, quos Horatius imitatur 4 oda 14, 50 *Duræ tellus Iberiæ.* Quamquam & pro parte tantum litorali, quæ ab Herculis columnis ad fluvium Iberum est, *Iberiæ* nomen antiquis Græcis sumta fuerit, ut Isaac. Vossius ad Melam 2, 6 p. 189 observat.

¶ Iber, plur. *Ibēres*, & Ibērus, plur. *Ibēri*, m. pro Hispanis, &c. Luc. 6, 258 *Si tibi durus Iber &c.* Virg. Georg. 3, 408 *A tergo horrebis Iberos.* ¶ 2. Et adjective Iberus, *a, um*, Id. Æn. 9, 582 *Ferrugine clarus Ibera*, quam Servius quidem de Asiatica regione: plerique alii de Hispania interpretantur. vide ipsos interpretes. Id. Virg. Æn. 7, 664 *Boves in flumine lavit Iberas.* ¶ 3. Occidentales omnes populos Iberos vel Celtiberos dixere veteres. v. Drak. ad Sil. 3, 340.

¶ Iberi-

¶ Ibēricus, *a, um*, Hispanicus, Spanisch. Sidonius carm. 23, 164 *Terrarum indigenas Ibericarum*. Ita Martialem & Senecas laudat. *Iberici funes*, i. e. spartei, Hor. epod. 4, 3, quia Hispania sparto abundat. v. Plin. 19, 2.

¶ Iberiacus, *a, um*, idem. Silius 13, 510 *Omen Iberiacis victa Carthagine terris*.

¶ Iberinus, *a, um*, idem. Iuvenal. 6, 53 *Vnus Iberinæ vir sufficit &c.*

¶ Ibēri sive Iberes alii, itemque *Iberia* alia in Asia fuit, confinis Armeniæ, in Caucasi montibus posita inter Albaniam & Colchidem. Vnde Val. Flaccus 5, 166 *Armeniæ prætentus Iber*; Et Plin. 6, 10 *Gens Iberum*: & Eutropius 6, 11, 5 *Iberiæ regem Artacen vicit acie*, scil. Pompejus. If. Vossius ad Catull. p. 190 inde *Siberiam* hodiernam derivat, unde pelles advectæ, a Colchis ad alios distribuendæ populos, quæ res fabulæ de aureo vellere originem dederit.

¶ Iberĭca, *æ*, f. herba quæ alias *spartum* dicitur, ab Iberia regione, pfriemen, Quintil. 8, 5.

¶ Ibēris, *ĭdis*, f. ἰβηρίς, herba est, quam *Lepidium* Latini dicunt, wilde kreß. Apul. de Herb c. 20; Plin. 25, 11; & 26, 8. Diosc. 1, 188. Alii legunt *Hiberis*.

Celtiberi, Celtiberia, vide supra *Celtæ*.

IBEX, *ĭcis*, m. ex caprarum silvestrium genere, eine gemse. Certe Harduinus ostendit ad l. c. esse eam bestiam, quam Galli *chamois* appellant. Plin. 8, 53 *Sunt capreæ, sunt rupicapræ, sunt ibices pernicitatis mirandæ.*

IBI, adv. loci, i. e. in eo loco, daselbst, an demselben ort. Ter. Heaut. 1, 1, 102 *Hoc ubi fit, ibi non vere vivitur*. Cic. fam. 3, 6 *Ibi non fuisti, ubi me quamprimum videre posses*. ¶ 2. *Ibi* de tempore, da, alsdenn. *Ibi infit, &c.* Liv. 3, 71. *Ibi homo cœpit me obsecrare*, id est, tum, Ter. Eun. 2, 2, 30. ¶ 3. Elegans ratio in illo est Ter. Heaut. 3, 1, 62 *Et si subsensit id quoque, illos ibi esse*: id est, in eo esse, subaudi, deditos, ut te fallant, quod ex præcedentibus patet. Sic & ibid. 5, 2, 30 *Ibi sum*, da dencke ich itzund auf. ¶ 4. *Ibi* pro isthuc & de motu ad locum, dahin. Cajus l. 1 ff. de O. I. *Cum ibi venerimus*. ¶ 5. *Ibi* & *ubi*, *ibique* & *ubique* confunduntur a librariis, Cort. ad Sall. Iug. 89, 7 & alias.

¶ Ibīdem, eben daselbst. Plaut. Cist. 2, 1, 53 *Ibidem loci res erit*, es wird eben eins seyn. Virg. Æn. 1, 120 *Illam ter fluctus ibidem Torquet, &c.* conf. Georg. 3, 500. Servius ad illud Æn. 1, 120 IBIDEM, inquit, & VBINAM *multi dubitant, ubi debeat esse accentus: quia* VBI & IBI *naturaliter breves sunt. Sed ratione finalitatis plerumque producuntur in versu: nescientes hanc esse rationem, quia pronunciationis causa contra usum Latinum syllabis ultimis, quibus particulæ adjunguntur, accentus tribuitur*: ut MVSAQVE: ILLINE: HVIVSCE, *sic ergo &* IBIDEM.

¶ Inĭbi, in eo, daselbst, drinnen. Cic. Agrar. 1, 7 pr. & Plaut. 1, 3, 45 &c. conf. Nonius 2, 427; & Cato R. R. c. 18.

¶ Interĭbi, interea, unterdessen. Plautus sæpe usus est: v. g. Pœnulo 3, 3, 3 *Interibi attulerint exta*. Et Rud. 4, 6, 20 *Tu interibi adorna cæterum, quod opus est*. Gell. 3, 7 *Consul interibi, dum ea pugna fit, se in locos tutos atque editos subducit*.

Nullibi, & Vllibi, vide infra in *Vllus*.

¶ Postĭbi, postea, alsdenn, nachmahls. Plaut. Pœn. prol. v. 108 *Rogitat postibi, unde sit*. Et 4, 2, 80 *Postibi, qui eum surripuit, huc devexit*.

ĪBIS, *is*, & *ĭdis*, f. ἶβις, avis Nili fluminis, Isid. 12, 7, ein egyptischer storch. Cum Dî Typhoëa fugerent, *Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibidis alis*, Ovid. Met. 5, 330. Hinc, ut est Iuvenal. 15, 2 *Crocodilon adorat Pars hæc: illa pavet saturam serpentibus ibin*. Cic. de N. Deor. 1, 36 *Ibes maximam vim serpentum conficiunt, cum sint aves excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro*. Est enim ciconiæ similis, sed nigra tota: extra Ægyptum nusquam progreditur. Hæc illa avis est, quæ nobis clysterum rationem ostendit. Plena enim & adstricta alvo aduncitate rostri per eam partem se perluit, qua reddi ciborum onera salubre maxime est, ut loquitur Plinius 8, 27 initio. vide Pisidem Cosmurgia v. 1103, & Philen. c. 15. ¶ 2. *Ibin* maledico suo carmine Callimachus vocat Apollonium Rhodium, discipulum ingratum, teste Suida. Hunc imitatus Ovidius *Ibidis* quoque nomine perstringit adversarium suum, quem Hyginum fuisse eruditi suspicantur.

Ibiscus, vide *Hibiscus*; & Apul. de Herb. c. 38 & 114.

IBVS, pro *iis*, *veterum autoritate plurimum valuit*. v. Nonius 8, 21. conf. Plaut. Truc. 1, 2, 14; Mil. 1, 1, 74; & 3, 3, 21, &c.

IBŸX, *ycis*, f. ἴβυξ, avis clamosa, ein kybitz. Gesner.

¶ Ibycus, *i*, m. poëta fuit Lyricus, ex cujus scriptis constat, eum maxime amore flagrasse, ut testatur Cicero Tusc. 4, 33. Cum a latronibus occideretur, grues forte supervolantes obtestatus est. At illi postea gruibus conspectis cum dicerent, *adesse Ibyci ultores*, hoc se indicio prodiderunt. Hinc proverbium: *Ibyci grues*, in eos quorum scelera improviso casu manifestantur. v. Erasm. Chiliad. Auson. Eidyll. 5, 80 *Ibycus ut periit, vindex fuit altivolans grus*.

ĪCĂDIVS, *i*, m. vel Icadion, *onis*, m. Festo est nomen sævissimi piratæ. Lucilius: *Querquera consequitur febris capitisque dolores Tamde mihi infesti quam Rhondes Icadionque* vide Festum. *Tamde* autem ἀρχαικῶς, pro *tam* positum. De saxo, quod in spelunca in crura ejus incidit, v. Cic. de Fato c. 3. ¶ 2. *Icadius*, Apollinis & Nymphæ Lyciæ filius, simile fere Arioni fatum expertus, de quo Serv. ad Æn. 3, 332.

ĪCĂRVS, *i*, m. Dædali filius, fabula nota est. Ovid. Trist. 3, 4, 21 *Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas; Icarus immensas nomine signet aquas? Nempe quod hic alte, submissius ille volabat, Nam pennas ambo non habuere suas*. ¶ 2. *Icarus*, i, m. subst. Oebali Laconum regis filius fuit, & pater Erigones, occisus ab ebriis hominibus, & hinc ille inter sidera Arcturus est. v. Hyginus fab. 130, & Ampelius c. de 12 signis, Prop. 2, 34, 29 *Icare Cecropiis merito jugulate colonis*. v. Brouckh. ad h. l. qui etiam ad Tib. 4, 1, 10 observat, a quibusdam, ab ipso etiam Statio

¶ Icăris, *ĭdis*, & Icariotis, *idis*, f. ipsa dicta fuit. Propert. 3, 13, 10 *Quæque terunt fastus, Icariote, tuos*. Ovid. Pont. 3, 1, 112 *Morte nihil opus est, nihil Icariotide tela*.

ĪCAS, *ădis*, f. εἰκάς, numerus vicenarius, das aus zwantzig bestehet. Plin. 35, 2 *Ferias omni mense custodiunt, quas icadas vocant*.

Iccirco, vide *Idcirco* supra in *Circa*.

ICHNEVMON, *ŏnis*, m. ἰχνεύμων, mus Indicus vulgo, eine Indianische maus, Plin. 8, 24. ὀφιομάχος alias dicitur, pugnat enim contra serpentes. Nascitur in Ægypto solum magnitudine felis. Gesner. *Armat se diligentissime in pugnam congressurus cum crocodilo*; Plutarch. lib. 1 de induft. animalium. De ejus solertia in oppugnandis serpentibus lege & Lucan. 4, 724 & seqq. Nam de Ichneumone accipiendus ille locus est. Martial. 7 epigr. 87 *Delectat Marium si perniciosus Ichneumon*. Adde Vitruv. 8, 2; Plin. 37, 9; & 29, 4. ¶ 2. Est & genus vespæ, Plin. 11, 21.

ICHNŎBĀTES, *æ*, m. ἰχνοβάτης, i. e. *per vestigia vadens*, nomen canis, ein spür-hund. Ovid. Met. 3, 207 *Ichnobates sagax*.

ICHNOGRĂPHIA, *æ*, f. ἰχνογραφία, descriptio vestigii, der entwurff eines gebäudes, grund-riß. Vitruv. 1, 2.

ICHNŪSA, *æ*, f. Sardiniæ antiquum nomen. Silius 12, 358 *Ichnusa prius Grajis memorata colonis*.

¶ ICHOR, *ōris*, m. ἰχώρ, sanies, cruor, blutiger eyter. Cels. 5, 26, 20 *Ichor tenuis, subalbidus ex malo ulcere exit*.

ICHTHYŎCOLLA, *æ*, f. ἰχθυοκόλλα, piscis corio glutinoso, quem *exossem* dicunt, hausen, & vesiculæ ejus, hausen-blasen. Quo nomine glutinum etiam ipsum appellatur, fisch-leim, mund-leim. *Antaceum* hunc piscem docti nominant. v. Gesnerus & Plin. 32, 7.

ICHTHYŎPHĂGI, *orum*, m. pl. ἰχθυοφάγοι, gentes Æthiopicæ, quæ piscibus vivunt, Ptolemæo & Straboni, fisch-fresser. conf. Plin. 15, 7; & 6, 23; & Mart. Capella 6 p. 225.

ICHTHYŎPŌLA, *æ*, m. ἰχθυοπώλης, ein fisch-händler.

¶ Ichthyopolium, *i*, n. der fisch-marckt.

ICHTHYOTROPHIVM, *i*, n. ἰχθυοτροφεῖον, vivarium, ein hälter, teich, Colum. 8, 1.

ĪCO, *ici*, *ictum*, *icĕre*, ferire, treffen, schlagen, stechen. Solin. c. 7 ex Plin. 7, 24 *Qui lapide ictus fuerat, accepimus, oblitum litterarum*. Plaut. Truc. 7, 42 *Icit femur*. Turpil. *Si iceris me*. Lucret. 3, 161 *Propellit corpus & icit*. Sed, *icere fœdus*, est fœdus facere, inire, locutio similis illi, qua *ferire fœdus*, æque latine dicimus, einen bund machen, bund aufrichten, sich mit einem verbinden. Cic. in Pison. c. 12 *Fœdus, quod iceras, frangere noluisti*. Id. pro Balbo c. 15 *Cum Gaditanis fœdus icisse dicitur*. Frequens is verbi usus est ap. Livium. v. Drackenb. ad l. XXV, 1. In confirmandis enim fœderibus victimæ cædebantur, ut porca, Servio auctore ad Virg. Æn. 1, 62, & ad illud Æn. 8, 641 *Cæsa jungebant fœdera porca*. De radiis solis *icere* cum conjugatis sæpe adhiberi, docet Bur. ad Ovid. Met. 5, 389.

¶ Ictus, *a, um*, percussus, gestochen, getroffen, geschlagen. Virg. Æn. 12, 926 *Incidit ictus Turnus*. Et v. 314 *Ictum fœdus & compositæ leges*. Suet. Aug. c. 20 *Ictus lapide genu dextrum*. Id. Claud. c. 33 *Ictus nidore prandii*: id est, stimulatus, bewogen. Horat. 4 od. 5, 15 *Si desideriis icta fidelibus Quærit patria Cæsarem*.

¶ Ictus, *ûs*, *ui*, subst. ein schlag, stich, streich, wurff; ut, *Intentare ictus*, Tac. Hist. 3, 31, 5. & 3, 29, 3 *Turris ictibus saxorum cessit*. Horat. 3, 16, 11 *Ictus fulmineus*, ein donner-schlag. Cic. in Off. 3, 25 *Phaëton ictu fulminis deflagravit*. *Ictus solis* sæpe apud poëtas occurrit, æstumque & fervorem solis significat. Ovid. Metam. 6, 49, *Et breve post tempus candescere solis ab ictu*. Conf. Gebhardi Crepund. 3, 2 & Menck. obs. ad h. v. Et, *Ictus serpentis*, hoc est, morsus, Ovid. Met. 4, 498. Plin. 7, 2; & 4, 498; ein schlangen-biß. *Ictum defendere, repellere*, Cæl. B. C. 2, 9. *Ictu exanimari*, Id. B. G. 7, 25. *Ictum venientem prævidere*, Virg. Æn. 5, 444. *Nudis & obviis pectoribus mutuos ictus excipere*, die püffe auffangen. *Perfacile ego ictus patior argenteos*, Plaut. Most. 3, 1, 93. *Sub ictu esse*, pro, in professo discrimine periculoque versari. Sen. Consol. ad Marciam c. 9 extr. *Ille damnatus est, & tua innocentia sub ictu est*, i. e. eo loci adducta est, ut damnari feririque possit. Id. de Benef. 2, 29 *Cogita, quanta nobis tribuerit parens noster, quanto valentiora consequamur: quam nihil sit mortale non sub ictu nostro positum*: i. e. ita subjectum nobis, ut tangere, ut ferire possimus atque perimere. Id. Sen. epist. 72 *Adhuc est genus tertium eorum, qui sapientiæ alludunt: quam non quidem attigerunt, in conspectu tamen, & ut ita dicam, sub ictu habent*: SVB ICTV, i. e. ad ictum expositum. Seneca Tragicus Theb. v. 528 *Stupeo & exsanguis tremo. Cum stare fratres hinc & hinc video duos Sceleris sub ictu*. Ita *Sub ictum dari*, est ictui exponi Tac. Ann. 13, 39, 9. Adde quæ ad Silium 8, 310 notavit Cellarius. *Ad ictum servi cervicem dare*, den kopff abschlagen lassen, Vellej. 2, 69, 2. *Ictibus crebris fenestras quatere*, die fenster einwerffen, Horat. 1 od. 25, 1. *Ictus fœderis* pro pactione apud Valer. Max.

ĪCON, *ŏnis*, f. εἰκών, imago, effigies, ein bild, abbildung, Plin. 34, 4. ¶ 2. Est & εἰκών, schema a Cicerone *imago* dictum, hoc est, formæ cum forma cum quadam similitudine collatio. Virg. Æn. 1, 588 *Restitit Æneas, claraque in luce refulsit, Os humerosque Deo similis, &c.* Vocant & εἰκασμόν.

¶ Icŏnĭcus, *a, um*, εἰκονικῶς, ut, *Simulacrum aureum iconicum*, i. e. respondens vivæ formæ, seu ad vivum expressum, in lebens-grösse. Suet. Calig. c. 22. Sic, *Statuas iconicas*, Plin. 34, 4, f. 9 ubi ipse πειφράζει, *similitudine ex membris expressa*, &, *duces iconicos*, 35, 8 dixit. *Icon* enim cujusque imago ad vivum expressa dicitur. Majores statuæ iconicis dicebantur *Augustæ*; & quæ has etiam excederent, *Colosseæ*.

¶ Iconismus, *i*, m. εἰκονισμός, die vorstellung. Seneca epist. 15 ita *descriptiones* vocat, aitque, verbum esse publicanorum. conf. epist. 95.

¶ Icuncula, *æ*, f. diminut. imago parvula. Suet. Ner. c. 56 *Icuncula puellaris*.

ICONIVM, *i*, n. Ἰκόνιον, oppidum Lycaoniæ, cujus & Cic. ad Appium 3, epist. 5 mentionem fecit.

ICOSAPROTI, εἴκοσι πρῶτοι, viginti primi, ut *Decem primi*, ubi vid.

¶ Icosaprotia, eorum munus l. 18 ff. §. 26 de muner. & honor. (50, 4)

ICTĔRVS, *i*, m. ἴκτερος, die gelbe sucht; dictus & morbus regius, *Molliter excelsa quoniam curetur in aula*, ut Sammonicus canit c. 59. Vulgo *Ictericiam* vocant, a colore avis *Icteri*, id est, *Galguli*, (vide *Galgulus*.) Appellatur idem & *aurugo* a colore auri, (vide *Aurum*); Lucretio *arquatus* dicitur 4, 333. ¶ 2. *Icterus* avis a colore dictus, ein

ein grünling, grünitz. Hac ave conspecta sanari malum tradunt, & avem mori. v. Plin. 30, 11.

¶ Ictĕricus, *a, um*, ἰκτερικὸς, qui eo morbo laborat, gelbsüchtig, Plin. 29, 9. Iuvenal. 6, 564 *Consulit ictericæ lento de funere matris.*

ICTIS, *is*, f. ἴκτις, viverra, mustela silvestris, Plin. 29, 4. Majus est animal mustela, alioqui simile, Germani vocant ein iltis. Georg. Agricola, Gesn. v. in Chiliad. ex Plauto, *I modo, venare leporem, nunc ictim tenes.* Sed alii aliter hunc locum legunt: qui est Capt. 1, 2, 81. vide ad eum Taubmanni, si placet, collectanea.

Ictus, vide in *Ico*.

ĪDA, *æ*, f. Ἴδη, mons Cretæ, item alter Phrygiæ in Troade, judicio Paridis &c. nobilis. *Deus Idæ* Samon. 428 Apollo est, judice Burm. Græcam terminationem *Ides, Iden* poëtis solennem, ostendit idem Burm. ad Ovid. Her. 5, 73. ¶ 2. *Ida* etiam nomen Nisi illius, qui cum Euryalo exemplum arctissimæ amicitiæ dedit, matris fuit. Virgilius de ipso Niso Æn. 9, 178 *quem miserat Ida venatrix.* vide Serv. ad h. l.

¶ Īdæus, *a, um*; ut, *Mons Idæus, Nemus Idæum*, apud poëtas. conf. Virg. Æn. 2, 696; & 10, 230. *Idæa herba*, Plin. 27, 11.

IDACIVS, *i*, m. scripsit Fastos, quos Barthius Adversf. 51, 4 ideo commendat, quod dies ipsos multarum præclararum actionum designent.

IDÆA, *æ*, Dardani filia, quam Phineus post Cleopatram duxit uxorem. Hinc Ovid. R. A. 454 *Cessit ab Idæa conjuge victa prior.* Multa de hac Burm.

ĪDĂLIA, *æ*, f. Troadis regio, quæ sub Ida jacet, Virg. Æn. 1, 697.

¶ Idalis, *idis*, f. idem apud Lucanum 3, 204.

ĪDĂLIVM, *i*, n. mons Cypri, Veneri sacer. Virg. Æn. 1, 685 *Aut super Idalium sacrata sede recondam.* conf. 10, 86.

¶ Īdalius, *a, um*, adj. ut, *Idalio littore*. Lucan. 8, 716. *Venans Idalio vertice*, Propert. 2, 14, 54.

Idcirco, vide supra *Circa*.

IDĔA, *æ*, f. ἰδέα, quem accentum etiam in latina hac voce vulgo tenent. Significat speciem seu rei formam, quæ etsi non cernitur, mente tamen concipitur, quemadmodum Cicero dixit, ein muster, vorbild, entwerfung, gestalt, begriff, gedancke: ut, *Plato ideam tantum adumbravit, seu depinxit perfecti status Reipubl.* Cicero in Timæo c. 2 EXEMPLAR & EXEMPLVM vertit: & ipse Plato Ideam παράδειγμα appellavit: ex quo Alcinous etiam de dogmate Platonis *Ideam* παράδειγμα definivit, vide eum c. 9. Apul. 1 de Dogmate Platonis: IDEAS *vero, id est, formas omnium simplices, & æternas esse, nec corporales tamen, esse autem ex iis, quæ Deus sumserit exempla rerum, quæ sunt eruntque, &c.* Idem Cicero & *formas* alibi & *species* vocat. In Topicis c. 7 *formas* dicere, quam *species* præstare, his verbis tradit: FORMAE *sunt, quas Græci* ἰδέας *vocant: nostri, si qui hæc forte tractant,* SPECIES *appellant: non pessime id quidem, sed inutiliter ad mutandos casus in dicendo. Nolim enim, ne si latine dici quidem possit,* SPECIERVM *&* SPECIEBVS *dicere: & sæpe bis casibus utendum est: at* FORMIS *&* FORMARVM *velim.* Sed de Platonis Ideis Idem in Orat. ad Brut. c. 3, & Seneca epist. 5.

¶ Ideālis, *e*, in idea consistens, das in gedancken bestehet; ut, *Ideales formæ*, Mart. Capella 7 p. 239. *Idealis quædam prudentia*, Id. 8 p. 275.

Idem, identidem, ideo, vide *Is, ea, id.*

IDIOGRĂPHVS, *a, um*, ἰδιόγραφος, Idem quod autographus, eigenhändig; ut, *Idiographus liber Virgilii*, Gell. 9, 14, das original.

IDIŌMA, *ătis*, f. ἰδίωμα, proprietas, die eigenschaft und art. *Linguæ alicujus idiomata, personarum idiomata*, hoc est, mores & officia propria.

IDIŌTA, *æ*, m. ἰδιώτης, illiteratus, plebejus, ein ungelehrter gemeiner mann. Cic. Verr. 4, 2 *Non modo istum hominem ingeniosum atque intelligentem, verum etiam quemvis nostrum, quos iste idiotas appellat.* Cic. pro Sext. c. 51 *Idiotarum divitiæ.* Seneca Suasor. 6 p. 40 *Mors non movet me: idiotam petit.* Et Tertull. ad Martyres princ. *Non tantum magistri & præpositi, sed etiam idiotæ.* conf. Gell. 1, 2.

¶ Idiotĭcus, *a, um*, einfältig. Tertull. contra gent. c. 1 *Rudem, impolitam & idioticam compellare.*

¶ Idiotice, adv. idem, Vet. Interpr. Irenæi præf. lib. 1; & 5, 25.

¶ Idiotismus, *i*, m. ἰδιωτισμὸς, est peculiare genus loquendi e vulgo sumptum. Senec. præfat. lib. 7 Controv. (qui vulgo 3) *Idiotismus*, inquit, *est inter oratorias virtutes res, quæ raro procedit. Magno enim temperamento opus est, & occasione quadam.*

IDMON, *ŏnis*, m. vates inter Argonautas, de quo Apollonius & Val. Flaccus. Vid. Idmon in Catalogo Argonautarum, hujus poëtæ editioni præfixo.

ĪDŌLVM, *i*, n. εἴδωλον, simulacrum, ein bild. Sophocles in Ajace v. 125 Ὁρῶ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο, πλὴν Εἴδωλ', ὅσοι περ ζῶμεν, ἢ κούφην σκιάν. hoc est: *Video, nos aliud esse nihil, præter simulacra quædam, quotquot vivimus, aut umbram levem.* Cic. de Fin. 1, 6 *Imagines, quæ idola nominant.* Apud Theologos *Idola*, abgötter, götzen. ¶ 2. De spectro *idolon* Plinius dixit 7 epist. 27 *Apparebat idolon, senex, macie & squalore confectus*, gespenst. ¶ 3. Cum græce vox εἴδωλα in prima syllaba accentum habeat, Prudentius quoque eodem accentu latine effert *idōlă*, ita ut semper constituat Dactylum. Hunc morem Latinorum observat etiam Servius in libello de Accentibus.

¶ Idōlēum, sive Idōlium, *i*, n. εἰδωλεῖον, delubrum sive locus, ubi idolum statuitur, ein götzen-haus. Hieronym. epist. 22 ad Eustochium c. 13 *Si frater te viderit in idoleo recumbentem.* Tertull. de corona c. 10 *Si in idoleo recumbere alienum est a fide, quid in idoli habitu videri?* Idolium secunda correpta habet Prudentius Perist. 11, 52; Apoth. v. 186; & in Symm. 2, 79.

¶ Idolĭcus, *a, um*, ad idola pertinens, abgöttisch. Tertull. de Idolatr. c. 13 *Res idolicæ.* Et Paulin. Petrocor. de vita Martini 2, 231 *Idolicæ figuræ*: ac ibid. v. 555 *Idolica signa.*

¶ Idōlŏlătra, sive Idololatres, *æ*, m. εἰδωλολάτρης, ein götzen-diener. Ecclesiasticis perfamiliaris vox. Tertull. de Idolol. c. 1 *Idololatres idem homicida est.* conf. ibid. c. 3; & de Pudicit. c. 5.

¶ Idololatris, *idis*, f. abgöttisch. Prudent. Hamartig. v. 404 *Incerat lapides fumosos idololatris Religio.* Ita enim summi viri, Gronovius atque Heinsius emendant, cum vulgatum *idololatrix*, neque græcum neque latinum sit: hoc vero ipsum εἰδωλολατρὶς, muliebris terminationis.

¶ Idololatria, *æ*, f. εἰδωλολατρεία, abgötterey. Tertull. de Anima c. 39 *Omnes idololatria obstetrice nascuntur, &c.*

¶ Idololatrĭcus, *a, um*, εἰδωλολατρικὸς, idem quod *Idolicus*.

¶ Idolomania, *æ*, f. εἰδωλομανία, furor circa idola.

¶ Idolothytum, *i*, n. εἰδωλόθυτον, quod immolatum est idolis, ein götzen-opfer. Tertull. de Idolol. c. 13 *Quid participas idolothyta solennia.* Id. de Spectac. c. 13 adjective dixit, *oculos & aures ab idolothytis voluptatibus abstinere.*

¶ Idolopœia, *æ*, f. Rhetoribus προσωποποιΐας modus est, quo mortuos loqui fingunt.

ĪDŎMĔNEVS, *ei*, m. Ἰδομενεὺς, rex Cretensis, qui post Trojæ eversionem, Salentinum Calabriæ promontorium occupavit. Virg. Æn. 3, 400 *Et Salentinos obsedit milite campos Lyctius Idomeneus.* *Lyctius*, a Lycto Cretæ oppido, quæ Colonia erat Lacedæmoniorum.

¶ Idomeneus, *a, um*, Catullus in nupt. Pelei: *Idomeneosne petam montes?* Sic enim in optimis MSS. legi docet Allio ad h. l.

ĪDŌNEVS, *a, um*, aptus, conveniens, geschickt, gelegen, bequem, eben. *Idoneum tempus*, Nepos 25, 2, 2. *Auctor idoneus*, h. e. certus, cui credi potest, Cic. Att. 8, 13. Grammaticis IDONEI AVCTORES appellantur veteres, & *Neotericis* opponuntur, ut observat Salmasius prolegom. Exercit. Plin. p. 3. Et, *Idoneus testis*, qui per leges citari potest. Sic *Idoneus* apud Suet. Ner. c. 44 dicitur, qui honeste & ex legibus militare potest. *Locus idoneus*, Liv. 27, 24. *Idonea caussa*, Nepos 2, 2, 2, id est, speciosa & opportuna, eine fügliche ursache. Additur ei interdum dativus: Cic. in Verr. 5, 16 *Tibi fortasse idoneus fuit nemo, quem imitarere*, gut genug. Quintil. 2, 8 *Historiæ magis idoneus erit alius.* Atque ita *idoneos rhetori pueros*, Id. 2, 3 pr. dixit. *Nullam habentibus statum quilibet dux erat idoneus*, gut genug, Vellej. 2, 72, 5. *Habet isti populo idoneam mentem*, er schickt sich recht vor das volck, Sen. epist. 7. Et Propert. 1, 6, 29 *Non ego sum laudi, non natus idoneus armis.* Nonnunquam accusativus cum præposit. sequitur: ut, *Idoneus ad studium, rem aliquam*, tüchtig und geschickt. Cic. de Invent. 2, 12 *Commoditas ad faciendum idonea.* Et ad Att. 5, 6 *Instruar consiliis, idoneis ad hoc nostrum negotium.* Est & hæc locutio elegans: *Utrum Pompejus idoneus non est, qui impetret?* Cic. pro lege Man. c. 19, ist er nicht werth, solches zu erlangen? *Magis, minus idoneus; maxime, minime idoneus.* Sic enim comparatur. Dure enim & licenter Tertullianus de anima c. 18, & advers. Hermogenem c. 18 *idonior* vel *idoneior* formavit: etiam Paulus L. 2 Dig. de popul. act. *Prætor eligat idoniorem*: & Vlpian. L. 4 § 6 *persona idonior.* Plura similia habet Salmas. ad Tertull. de pall. c. 3 p. 223, quo auctore etiam ICtos suos tuetur Bynckersh. obs. 1, 25 p. 105. ¶ 2. Absolute Tac. An. 4, 5, 6 *Apud idonea provinciarum.*

¶ Idonee, adv. bequemlich. Cic. de Invent. 1, 15 *Exordium est oratio, animum auditoris idonee comparans ad reliquam dictionem.* Apul. Flor. 3 *Nondum ad innitendum idonee, sed quantum satis videatur.* Et L. 35 § 3 Dig. de procurat. & defens. *idonee cavere.* Et L. ult. D. de appellation. § 2. Tertull. de Pallio c. 3 formavit etiam Comparativum *idonius*, quod vero non temere imitandum vide Salmas. c. l.

¶ Inidoneus, *a, um*, non idoneus, ungeschickt. Unde

¶ Inidonee, adv. est apud Apulej. Met. 4 p. 155 *Inidonee celebrari laudibus.* Sic Elmenhorstius. At Pricæus *Idoneæ*: Iulian. Floridus *idonee*, simplex adverb.

¶ Pĕridoneus, *a, um*, valde idoneus, sehr bequem. Cæsar B. Civ. 2, 24 *Locus peridoneus castris.* Suet. de Clar. Grammat. c. 11 *Peridoneus præceptor.* Et Tac. Ann. 4, 12, 6 *Delegerat Iulium, consiliis suis peridoneum.*

ĪDOS, n. gr. εἶδος, forma, das bildniß, contrefait. Quid differat ab Idea, docet Seneca epist. 58. conf. ep. 65, & Tertull. de Idolol. c. 3.

IDRVS, *i*, Cariæ mons, de quo vid. Is. Vossius ad Catull. p. 236.

Idulis, vide *Idus*.

ĪDVMÆA, *æ*, f. Ἰδουμαία, regio Syriæ, Arabiæ & Phœniciæ vicina, quæ *Idume* quoque dicitur, palmis abundans. Lucan. 3, 216 *Arbusto palmarum dives Idume.* Et Silio 3, 600 est *Idume palmifera.*

¶ Idumæus, *a, um*, adj. Virg. Georg. 3, 12 *Primus Idumæas referam tibi Mantua palmas.*

ĪDVS, *uum*, plur. f. εἶδος, dies, qui mensem dividunt, præcipue vero Nonas a Calendis. Singuli menses octo Idus habent. Ipse dies *Iduum* incidit in 13 vel 15 mensis diem, prout ille 4 vel 6 *Nonas* habet. ¶ 2. Dictæ Idus sunt ab *Iduare*, verbo Hetrusco, quod dividere significat, vel a plena Lunæ specie; v. Macrob. Saturnal. 1, 15, & Plutarchum Quæst. Roman. Ad etymon vocis alludit Horatius 4 ode 11, 14 *Idus tibi sunt agendæ, Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem.* Invenimus autem *octavo, septimo, sexto, &c. Idus* (intell. *ante*) vel *Iduum*.

¶ Idūlis, *e*, adj. ut, *Idulis ovis*, quæ omnibus Idibus Iovi immolabatur, auctore Festo. De ea Ovid. Fast. 1, 56 *Idibus alba Iovi grandior agna cadit.* *Idulia sacra* Festus vocat, ubi de sacra via agit. ¶ 2. Iduarii & Iduaria in inscriptione antiqua. *Iduaria* erant fœneratorum tabulæ, in quibus apochæ receptæ pecuniæ condebantur. Harum tabularum conditores dicti sunt *Iduarii*, qui relegebant idibus pecuniam, quam Kalendis elocare gestiebant. vid. Interpr. ad Horat. Epod. 2, 69.

ĪDYĬA, trisyll, *æ*, f. mater Medeæ, restituenda Ovidio Her. 17, 232. vid. Heins. Delr. ad Sen. Med. 209. it. Voss. ad Catull. p. 261.

IDYLLION, *i*, seu Edyllion, n. εἰδύλλιον, diminutiv. ab εἶδος, *forma, species.* Theocritus & Ausonius ad carmina transtulerunt, forte quia in Pindaro quæque oda εἶδος est præscripta. *Idyllion* ergo parva forma poëmatis: & *Idyllia* diversa poëmatiorum genera.

IĔCUR, *ŏris*, & *jecinoris*, n. epar, membrum principale, quod in dextra corporis parte situm est, die leber. Celf. 2, 8 pr. *Si in jecinore vomica est, &c.* legitur etiam ibidem *Iocinore*. Et paullo post: *In jocinoris dolore? Iecur* autem *Iecinor* etiam appellari, velut *Iter, itiner*, notavit Ios. Scaliger ad Festum p. 65, 102, 197. Adde Liv. 8, 9; 27, 28; 41, 14 & 15. Lactant. de Opific. Dei c. 14 *Iecoris officium volunt esse, ut cibos in alvo concoquat.* Hyginus Astron. 2, 15 de Prometheo: *Admisit ei aquilam, quæ assiduo noctu renascentia jecinora exesset. Iecur duplex leporibus quibusdam.* vid. Plin. 11, 37 post med. ubi plura de hoc viscere. Liv. 8, 9 *Decio caput jecinoris a familiari parte cæsum aruspex dicitur ostendisse*, ad quem locum v. Dukero & Drakenb. notata. Iecur amoris ac cupiditatis sedem statuerunt Platonici. v. Barth. ad Claudian. p. 119. Hinc *ulcerosum jecur* Horatio est amore correptum, 1 ode 25, 15. Idem 1 epist. 18, 72 *Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve.* Perf. 5, 129 *Intus & in jecore ægro.* Olim inter alitum jecora maxime in deliciis erat *jecur anseris*, ut *jecur suis* inter quadrupedes, *mulli* inter pisces. v. Plin. 10, 20; 2, 51; & 10, 17. Iecur anseris etiam Isidi offerebatur. vid. Ovid. Fast. 1, 454.

¶ Iecusculum, *i*, n. diminutiv. *Murium jecuscula*, Cic. de Divinat. 2, 14. conf. Macrob. sat. 7, 14.

¶ Iecinŏrōsus, *a*, *um*, leberſüchtig. Scrib. Largus eo usus est. At Sidon. 5 epist. 14 usurpat *Iecorosus*. Denique Marcell. Emp. c. 20 habet *Iecoriticus*.

¶ Iĕcŏrālis, *e*. Gloss lat. ἡπατικός, *jecoralis*.

IĔHŌVA, m. יהוה nomen solius veri Dei proprium, quod vulgo tetragrammaton vocant, sive quatuor litterarum, Gott der Herr.

IĔIŪNUS, *a*, *um*, vacuus cibo, nüchtern, ungegeſſen. Plin. 7, 2 s. 2 *Oris jejuni saliva*, nüchterner ſpeichel, medicamentum adversus serpentes. Id. 10, 3 *Iejuna aviditas.* ¶ 2. Esuriens, hungerig. Hor. Serm. 2, 38 *Iejunus stomachus raro vulgaria temnit.* Cic. Att. 1, 16 *Misera ac jejuna plebecula*, ut nos in convicio, der hungerige pöbel, paulo ante *hirudinem ærarii* dixerat. ¶ 3. Vacuus, leer, Apulej. l. 11 *Nec fuit nox una vel quies aliqua, visu Deæ monituque jejuna.* Colum. 2, 4 *Omnis humus, quamvis lætissima, tamen inferiorem partem jejuniorem habet*, i. e. succo vacuam, sterilem. Quin Cic. Orat. 30 *Iejunas igitur hujus orationis civitatis aures accepimus*, h. e. quæ nihil dum simile audierant, ubi simul ad primam significationem respicitur. Ita *Iejunum* intellig. *intestinum* est vacuum. vid. *Hira.* ¶ 4. Ad contemtum pertinet, sicut *inanis*, ſchlecht, da nichts dahinter iſt. Cic. Fam. 15, 4 *Si non jejunum hoc, nescio quid, quod ego gessi, & contemnendum videbitur.* Et 2, 17 *Pusillus animus & ipsa malevolentia jejunus atque inanis*, i. e. humilis, niederträchtig, quocum etiam conjungit Ibid. 3, 10 *Nihil ne humile quidem aut jejunum debes agnoscere.* Planc. Epist. ad Cic. 10, 22: *Putabam posse me nec de laude jejuni hominis delibare quidquam.* ¶ 5. *Iejuna oratio* opponitur *copiosæ, confertæ, plenæ*, nobis, eine magere, trockene rede. v. Cic. de Orat. 3, 18. Quint. 3, 1 *Traditio jejuna atque arida.* Cic. de opt. gen. Orat. 3 *Lysias videtur esse jejunior, quoniam se ipse consulto ad minutarum genera causarum limaverit.* Sen. ad Helvet. c. 6 *Quid jejunius?*

¶ Iejune, adv. *Iejune de re aliqua disputare*, id est, exiliter, languide, frigide, Cic. de Orat. 1, 11, ſchwach, ohne nachdruck. Id. Orat. 36 pr. *Ut quidque erit dicendum ita dicet, nec satura jejune, nec grandia minute.* Compar. Id. Att. 12, 21 *Quis enim jejunius dixit inimicus?* Et clarius de Finib. 3, 5 *Hæc dicuntur fortasse jejunius.*

¶ Iējūnĭtas, *ātis*, f. das faſten. Plaut. Merc. 3, 3, 13 *Iejunitatis plenus animâ fœtidâ*: Ita enim apud Nonium 4, 2 hic versus legitur. Et recte *anima fœtida* cum *jejunitate* jungitur. Nam qui nihil dum gustarunt cibi, illis fere anima fœtet, sive *spiritus jejunio macer* (al. *acet*,) ut Petronius c. 128 loquitur. ¶ 2. Est & *Iejunitas* orationis, cui opponitur *ubertas, copia*, der mangel, die dürftigkeit. Cic. Tusc. 2, 1 *Reperiebantur nonnulli, qui, cum obruerentur copia sententiarum atque verborum, jejunitatem & famem se malle, quam ubertatem & copiam dicerent.*

¶ Iejunium, *i*, n. cibi carentia seu abstinentia, das faſten, quod & ad potum Lucanus duriuscule, uti videtur, transtulit in illo 4, 332 *Quoque magis miseros undæ jejunia solvant.* Ovid. Met. 4, 263 *Lacrymis pavit jejunia*, thränen ſind ſeine ſpeiſe geweſen. Adde Met. 1, 312; & Virg. Georg. 3, 128. ¶ 2. Item tempus, quo a cibo abstinetur, ein faſttag, die faſtenzeit. *Iejunium instituere*, Liv. 36, 37. Et, *Iejunia indicere*, Horat. 2 sat. 3, 291, faſten anſtellen. *Annua jejunia celebrare*, Claudian. extremo Paschali carm. *Iejunia tenere, ferre, portare, animis concipere*, sunt Iuvenci 20, 364 seqq.

¶ Iejuniōsus, *a*, *um*, nüchtern. Plaut. Capt. 3, 1, 6 *Neque jejuniosiorem, nec magis effertum fame vidi.*

¶ Iejūno, *are*, faſten, pro quo C. Nepos 25, 22, 3 *Cibo se abstinere* dixit, soli fere ecclesiastici scriptores habent, v. g. Tertull. de Iejun. 13 pr. *Convenio vos & præter Pascha jejunantes.* Hieronym. epist. 22 ad Eustoch. c. 17 *Lectorus Tullium jejunabam.*

¶ Iejunatio, *ōnis*, f. das faſten. Tertull. l. c. c. 13 extr. *Iejunationibus operati.* Id. ad Scapulam c. 5 *Depellere siccitates jejunationibus.* conf. Id. adv. Psych. c. 10.

¶ Iejunator, *ōris*, m. qui jejunat. Augustin. epist. 86 *Qui ventricolas tamquam magnus jejunator accusat.*

¶ Semijejunium, *i*, n. ein halber faſttag. Ibid. c. 13 *Stationum semijejunia interponentes.* conf. Tertull. contr. Psych. c. 13.

Ientaculum, vide mox in *Iento.*

IENTO, *tare*, jentaculo uti, frühſtücken. De etymo Iul. Cæsar. Scalig. Poët. 1, 5 *Quod illi (Attici) δῆμος, Dores κώμας, unde κωμάζειν, quod est per vicos vagari animi gratia. Id a cœna faciebant, ut remitterent animum post negotia diurna. Ientatione enim præparca ac minima contenti, (a quo etiam* jentare *verbum ὅτι δεῖ ἰεν, & ut Dores loquuntur ...) haud multo largius merendabant.* Græci βουκολίζειν vocabant, quod paucas bucceas comedere jentantes sustinendi stomachi tantum, non implendi caussa, quod ad Suet. Aug. c. 76 notat Casaubonus p. 102. *Ientare* ex Afranio & Varrone vide apud Nonium 2, 440.

¶ Ientatio, *onis*, f. jentandi actus, apud Firmicum 2, 10.

¶ Ientator, *oris*, m. qui jentat, apud Eutropium.

¶ Ientāculum, *i*, n. quod ante prandium sumitur, prandiolum, frühſtück, morgenbrot. Nigid. ap. Non. 20, 2 *Nos ipsi jejunia jentaculis levibus pollulimus.* Suet. Vitell. 2, 13 *Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispartiebantur, in jentaculum, & prandia, & cœnas, comessationesque.* Apul. lib. 1 de A. A. *Ientaculum ambulatorum.* Martial. 14 epigr. ult. *Surgite, jam vendit, pueri, jentacula pistor.*

Iericho, vide *Hierichus*, Ierusalem, *Hierosolyma.*

IĒSUS, *u*, *um*, *u*, Ἰησοῦς, οῦ, &c. nomen proprium tum aliorum tum Salvatoris nostri, cujus etiam appellativum esse potest. Matth. c. 1 *Vocabis nomen ejus Iesum, quia ipse salvum faciet populum suum a peccatis suis.* conf. Lactant. 4, 12. Est ergo ab Hebr. ישע id est, *salvavit, servavit.* Perperam aliqui veteres deduxerunt a Gr. ἰάομαι, ἰῶμαι, *medeor*; sed bono sensu, quod & corporis & animæ medicus esset. Apud Prudentium ita dissyllabum istud vocabulum est, ut τὸ I vocalis fungatur munere; vel ut una vocalium disparcat: ut Psychomachia v. 764 *Utque homini atque Deo medius intervenit Iesus.* conf. Apoth. v. 838; & Psychom. v. 777. Rectius Sedulius Pasch. 1, 153 *Venturum prænisso nomine Iesum.* Et sic Arat. Apost. 1, 274. Interdum fit trisyllabum: Iuvenc. 2, 284 *Mox talia reddit Iesus.* Adde Alcim. ad Soror. v. 303.

IGILIUM, *i*, n. insula maris inferi s. Tyrrheni, hod. *Gilio.* vid. Rutil. itin. 1, 325 & Intt.

IGĬTUR, conjunctio rationalis, quæ in initio post verbum fere aliud ponitur, demnach, derohalben. Ter. Eun. 1, 1, 1 *Quid igitur faciam?* was ſoll ich dann nun thun? Cic. in Orat. c. 30 *Iejunas igitur hujus orationis aures civitatis accepimus.* Aliquando tamen ipsam periodum incipit. Plaut. Amph. 1, 1, 145 *Igitur magis in modum majorem concipiet metum*: C. Nepos 25, 3, 3 *Igitur primum illud magnus fortunæ &c.* Liv. 2, 48 *Igitur non patrum magis, quam plebis, studiis &c.* Tac. Agric. 7, 2 *Igitur ad solennia pietatis profectus, &c.* Ceterum Quint. 1, 5 p. 62 esse auctores ait, qui nunquam præponant. v. Cort. ad Sall. Catil. 54. ¶ 2. Interdum servit post parenthesin continuandæ orationi. Cicero in Catil. 1, 4 *Dico, te priori nocte venisse inter Falcarios (non agam obscure) in domum Leccæ &c.* Hinc, cum nonnulla interseruisset, subjicit: *Fuisti igitur apud Leccam ea nocte &c.* Apul. in Floridis: *Tibicen quidam fuit Antigenides, omnis voculæ melleus modulator, & idem omnimodis modificator peritus.* Quod cum declarasset, pergit: *Is igitur cum esset in tibicinio apprime nobilis &c. Itaque* hoc modo adhibet Liv. 2, 12 pr. ubi I. F. Gron. Add. Victor. ad Cic. fam. 1, 9. Non multo aliter Plaut. Amph. 1, 1, 54 *Sin aliter sient animati, neque dent quæ petat; Sese igitur summa vi virisque eorum oppidum expugnassere*, i. e. expugnaturum esse. Sed hoc in loco Nonius 2, 456 τὸ *igitur* pro *deinde* interpretatur, quemadmodum & Propertius τῷ *ergo* est usus. v. 11. 3. ¶ 3. Pro *tum* non semel usus est Plautus: ut, *igitur demum*, pro *tum demum* Amph. 1, 1, 145 &c. Alibi conjunxit & dixit *igitur tum*: ut Capt. 2, 2, 30. vide Sanctii Minervam, & ibi Perizonio notata p. 380. *Ergo igitur*, & *Igitur demum &c.* apud optimos auctores inveniri. ¶ 4. Pro *enim* usus est Plautus Most. 5, 1, 52. *Surge dum huc. Est consulere igitur quiddam, quod tecum volo.*

Ignarium, vide *Ignis*, Ignarus, *Gnarus*, Ignavia, &c. Navo.

IGNIS, *is*, m. elementum, flamma, feuer. A nascendo derivat Varro de L. L. 4, 10 *Quod hinc nascitur omne, & quod nascitur, ignescit.* Nam *Ignis, qui omnia consumit, quædam etiam creat, &c.* ut testatur Seneca Nat. Qu. 6, 6. Aliter Isidorus 19, 6 sentit. v. Voss. Etym. p. 261. Cic. de Orat. 2, 45 *Nulla materia, nisi admoto igni, ignem concipere potest*, es mag nichts feuer fangen, wo nicht feuer hinzu gethan wird. *Ignem subjicere*, Cic. Verr. 1, 27, feuer anlegen. De *Igne sacrificiorum* sponte sua s. divinitus accenso, vid. qui laudantur ad Grat. 457. ¶ 2. *Ignis* pro amoris vehementia. Val. Max. 4, 6, 5 *Castissimi ignes Portiæ* i. e. amores castissimi. Virg. Æn. 4, 2 *Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni.* ¶ 3. *Ignis*, pro eo, ea ve, cujus amore ardeo. Virg. eclog. 3, 66 *At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas.* ¶ 4. Pro ardore sive cupiditate animi. Idem Æneid. 2, 575 *Exarsere ignes animo.* ¶ 5. *Ignis lambens*: *ignis fatuus*, ein irrwiſch, meteora sunt. De *igne lambente*, habes apud Virgilium Æn. 2, 632, & Livium 1, 39 in Historia Servii Tullii, sexti Romanorum regis; & Plin. 36, 27. ¶ 6. *Ignes* etiam inter signa erant, quibus res subito annunciarentur. Plutarchus de Deo Socratis p. 593 c. Græci πυρσοὺς vocabant, & qui curabant eos *pyrseutas.* Ipsa res πυρσεία Polybio dicitur, quem vide lib. 10 p. 614. ¶ 7. *Ignis sacer*, morbus, ἱερὰ νόσος, Plin. 26, 11. Vulgo ignem S. Antonii vocant, die roſe. Virg. Georg. 3 extr. *Tempore contactos artus sacer ignis edebat.* Sed Hier. Mercurialis Var. Lect. 4, 9 Servium scribit errasse, quod *sacrum ignem* esse putaverit, quem Græci ἱερὰν νόσον vocant; cum ἱερὰ νόσος nil aliud sit, quam epilepsia: *Ignis* vero *sacer* apud Latinos idem sit, quod apud Arabas *Formica*, apud Græcos *Herpes*, apud Scribonium *Zona*, apud Plinium l. c. *Zoster* (de quo infra in suo elemento) & *Circinus.* v. Taubmann. ad Virg. 3 Georg. p. 251. ¶ 8. *Sapientis ignis* apud multos fit mentio. Minucius Felix in Octavio 35, 3 *Illic sapiens ignis membra urit & reficit.* Meursius præfert *rapiens.* Sed nihil mendi subesse, consensus aliorum confirmat, quos Woweriusad d. l. Felicis adhibuit, Clementis nempe Alexandrini, qui in Protreptico πῦρ σωφρονοῦν; Tertulliani adversus Gnostic. c. 3, Hieronymi in Daniel. c. 3, Paulini ad Severum epist. 28 (vet. ed. 9) n. 2, qui omnes *sapientem ignem* laudaverunt. Addo his epistolam ad Marcellam, quæ Paulino vulgo tributa fuit n. 7. Rigaltius in Minucium interpretatur *Sapientissimi artificis jussa exsequentem*; *a sapientissimo artifice datum.* ¶ 9. Ultima in *ignis* interdum producitur. v. Fabric. ad Hor. 1 od. 15. Brouckh. ad Tib. 1, 7, 72. it. *sanguis.* ¶ 10. *Ignem & imbrem* confundi a librariis, dicitur in Imber.

¶ Igniculus, *i*, m. diminut. Iuvenal. 3, 102 *Igniculum brumæ si tempore poscas.* ¶ 2. Eleganter ad animum transtulit Cicero: *Natura parvulos nobis dedit igniculos*, id est, stimulos & incitamenta ad virtutem, anreizungen, oder anregungen, Tusc. 3, 1. Et, *Virtutum igniculi & semina in animis*, de Fin. 5, 6. *Igniculus desiderii tui*, Id. fam. 15, 20. Et Att. 15, 26 *Epistola nonnullos interdum jacit igniculos viriles.*

¶ Igneus, *a*, *um*, igne candens, glüend, feurig. *Igneus fervor*, Plin. 9, 60. *Ignea sitis*, Virg. Georg. 3, 482, der brennende durſt.

¶ Igneŏ-

¶ Igneŏlus, *a*, *um*, adjectivi diminutio, idem. Prudent. καθημ. 3, 186 *Oris opus, vigor igneolus Non moritur.*

¶ Ignārius, *a*, *um*, ignem continens; ut, *ignarius lapis*, ein feuer-stein, Marcell. Emp. c. 33.

¶ Ignĭdus, *a*, *um*, hitzig, erhitzt. Theod. Priscian. 2, 9 *Vti eucurbitis ignidioribus.*

¶ Ignio, *īre*, feuern, erhitzen. Prudent. in Romano v. 1077 *Acus minutas ingerunt fornacibus, His membra pergunt urere, ut igniverint.* Vitiatus est inde factum participium

¶ Ignītus, *a*, *um*, feurig, hitzig. Cic. pro Domo 55 *Inflammatus atque ignitus furor.* Prudent. Hamart. v. 544 *Ignitum Deus indidit ingenium.* Sidon. 1 epist. 11 *Igniti dentis morsus.* Quod & comparatur; ut, *Vinum natura ignitius*, Gell. 17, 8.

¶ Ignitulus, *a*, *um*, diminutiv. idem. Tertull. ad Nation. 1, 10 sub fin. *Mercurius in calvitio pennatulus: in caduceo ignitulus.*

¶ Ignesco, *ĕre*, entbrennen, feurig werden. Cic. de N. Deor. 2, 46 *Ad extremum omnis mundus ignescet.* Metaphorice Virg. Æn. 9, 66 *Ignescunt iræ*, id est, accenduntur, incitantur. *Ignescitur* pro *ignescit* affert ex Laberio Nonius 7, 108.

¶ Ignescens, *tis*. Apul. Trismegist. p. 68 *Cælum vel frigescens vel ignescens.* Silius 9, 461 de Pallade: *Tum virgo ignescens penitus.*

¶ Ignia, n. pl. sunt *vitia fictilium vasorum*, Fest.

¶ Igniarium, *i*, n. der zunder, das feuerzeug. Plin. 16, 40 *Laurus & hedera & omnes, e quibus igniaria fiunt.*

¶ Ignitābulum, *i*, n. ignis receptaculum, eine feuer-pfanne, wärm-pfanne. Fest. Solin. c. 18, & Macrob. Saturn. 2, 8.

¶ Ignefactus, *a*, *um*, glüend gemacht. Theod. Prisc. 2, 28 *Lapides ignefacti aceto extinguuntur.* Et Plin. 20, 9 *Flos bulborum tritus crurum maculas varietatesque ignifactas emendat.*

¶ Ignĭcŏlōrus, *a*, *um*, ignei coloris, feuerfarbig. Iuvencus in Matth. c. 26, 64 *Sub nubibus ignicoloris.*

¶ Ignĭcŏmans, *tis*, igneam comam habens, funckelnd. Avienus Phænom. Arat. v. 1112 *Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.* Et in Prognost. Arat. v. 88 *Calor ignicomantum Hausit stellarum.*

¶ Ignĭcŏmus, *a*, *um*, idem. *Sol ignicomus*, Auson. epist. 7, 8; & Avienus Descript. Orbis v. 801 *Ignicomæ stellæ.* Adde Nemes. Cyneget. v. 214.

¶ Ignĭfer, *a*, *um*, brennend, feurig; ut, *Igniferæ lampades*, Lucret. 2, 25. *Ignifer æther*, Id. 5, 499; & Cic. Arat. v. 88. *Ignifer axis*, Ovid. Met. 2, 59. *Ne ignifer quidem reliquus est factus*, proverb. de strage crudeli, qua ad unum omnes sint deleti. Haud absimile illi, *Ne nuncius quidem est relictus*, vide Chiliad.

¶ Ignĭfluus, *a*, *um*, ignibus fluens, vom feuer wallend; ut, *Cavernæ ignifluæ*, Claudian. 3 Cons. Hon. v. 196.

¶ Ignigĕna, *æ*, im feuer gebohren, Bacchi apud Ovidium cognomen, Met. 4, 12 *Ignigenamque, satumque iterum, &c.* Quia Iovis fulmine necatæ matris utero exemtus est.

¶ Ignĭgĕnus, *a*, *um*, idem, apud Apul. lib. 7 Met.

¶ Ignĭpes *ĕdis*, mit feurigen füssen; ut, *Ignipedes equi*, Solis puta, Ovid. Met. 1, 392: & Stat. Theb. 1, 27. Et *Ignipedes tauros* Martialis Spectac. 27 dixit fictos illos aurei velleris in Colchide custodes.

¶ Ignĭpŏtens, *tis*, Vulcanus, feuer-mächtig. Virg. Æn. 8, 414 & 423. Gloss. gr. lat. πυρσοδυνάστης, *Ignipotens.*

¶ Ignispicium, *i*, n. divinatio ex ignis inspectione. Plin. 7, 56 *Ignispicia Amphiaraus invenit.*

¶ Ignivăgus, *a*, *um*. Mart. Capella 9 p. 304 *Ignivaga denunciatio*, de meteororum significationibus.

¶ Ignivŏmus, *a*, *um*, feuer-speyend. Carm. Paschale, quod Lactantio, alii Venantio tribuunt, v. 3 *Altius ignivomum solem cæli orbita ducit.*

Ignobilis, vide *Nobilis*, Ignominia, *Nomen*, Ignoto, ignorantia, *Gnarus*, &c. Ignosco, ignotus, &c. *Nosco.*

¶ Exignesco, *ere*, feurig werden. Censorin. de die nat. c. 18.

IGVVIVM, *i*, n. Vmbriæ oppidum, hod. *Eugubium*, Steuchi Eugubini patria, qui illud Cæsari restituit. v. Manut. ad Cic. Att. 7, 13 p. 199, & Drakenb. ad Sil. 8, 461.

ĪLE, *is*, n. λαγών. Sed *ilia*, ilium, ilibus, pluraliter usitatius dicitur, pro intestinis in imo ventre, die gedärme, das eingeweid. *Ilia ducere*, Horat. 1 epist. 1, 9, keichen. *Ilia baltheo religare*, Sen. Herc. Fur. v. 543, den leib aufgürten. Virg. ecl. 7, 26 *Invidiâ rumpantur ut ilia Codro*, proverbialis hyperbole extremæ indignationis, qua uti potest, qui præclarum facinus molitur, ut invidentibus oculi doleant. Cic. in Vatin. c. 4 *Vt aliquando ista ilia, quæ sunt inflata, rumpantur.* Singulare *Ile* est Servii ad Virg. ecl. 7, & ad Æn. 7, 499, qui pluralem in tertia Declinatione format ex Iuvenale 5, 135 dicente *ab ipsis ilibus*, qui casus frequens & apud Plinium est, v. g. 27, 7 *Absinthium ilibus imponitur.* Celsus tamen 4, 1 extr. habet *iliis fœminæ*, quasi ex secunda forma. Cæterum, quid proprie *ilia* sint, definit Celsus c. l. ex Plin. 11, 37. Celsi verba sunt: *Ilia inter coxas & pubem imo ventre posita sunt.* Elegans hic etiam a Servio notatur iocus ex ambiguo, Marylli Mimographi in Parasitum: *Tu ut Hector, ab Ilio nunquam recedis*, q. d. a ventre & abdomine. v. Taubm. ¶ 2. *Ilia* venter sive cavitas vasorum, der bauch des gefässes oder kruges. Iuvenc. 2, 140 *Sex illic fuerant saxis præpulcra cavatis Vascula, quæ ternis aperirent ilia metris.*

¶ Ileus, *i*, m. εἰλεός, die darm-gicht. Cels. 4, 16; & Plin. 30, 7.

¶ Iliŏsus, *a*, *um*, qui ilium morbo laborat, darmgichtig, Plin. 20, 4.

¶ Exĭlis, *e*, sine ilibus, tenuis, schmächtig, dünne, mager; ut, *Copia exilis*, geringer vorrath. *Membra exilia*, Ovid. Met. 5, 433, schwache gliedmassen. *Genus sermonis exile, aridum, concisum, minutum*, Cic. de Orat. 2, 38, schwach, ohne kraft. *Exiles res*, calamitosæ, de difficultatibus a fortuna adversante objectis, C. Nep. 18, 5, 1. *Exile & macrum solum*, ein dürr und mager land, Cic. Agrar. 2, 25. Comp. *Caro exilior*, Tertull. de Iejun. lib. extr. *Exiliores orationes*, Cic. de Clar. Orat. c. 21. *Fœminis vox exilior, quam maribus*, Plin. 11, 51.

¶ Exĭlitas, *ātis*, f. tenuitas, die schwachheit. *Exilitati* in dicendo opponitur *copia* apud Cic. de Orat. 1, 12 *Fœmineæ vocis exilitas* Quint. 1, 11 pr. klare weiber-stimme. Colum. 8, 16 *Propter exilitatem soli, quæ plerumque litori vicina est*, gering und sandig erdreich.

¶ Exĭliter, adv. mager, elend; ut, *Iejune & exiliter disputare*, Cic. de Orat. 1, 11 extr. Et, *Annales exiliter scripti*, Id. de Clar. Orat. c. 27. Comp. Varr. L. L. 4 pr. *De quibus duabus rebus in his libris promiscue dicam, sed exilius de posteriore.*

¶ Perexĭlis, *e*, sehr gering. Colum. 11, 2 p. 377 *Perexilis vitis.*

ĪLERDA, *æ*, f. oppidum Hispaniæ. Lucan. 4, 33 *Qui mediis tentam castris dirimebat Ilerdam.*

ĪLEX, *ĭcis*, f. differt a quercu foliis, laurinis similibus & serratis, & glandes habet quernis minores, ein eichen baum, stein-eiche. Gell. 5, 6 *Civica corona fit e fronde querna &c. etiam ex ilice, quod genus superiori proximum est.* Virgil. ecl. 1, 18 *Prædixit ab ilice cornix.* Et ecl. 7 pr. *Forte sub arguta consederat ilice Daphnis.* Id. Æn. 8, 43 *Inventa sub ilicibus sus.*

¶ Iliceus, *a*, *um*, von eichen; ut, *Iliceæ trabes*, Statius Theb. 6, 101.

¶ Iligneus, & Ilignus, *a*, *um*, idem; ut, *Frons ilignea*, ein eichen-zweig, Colum. 6, 3. *Glans iligna*, Plin. 16, 5. Ter. Adelph. 4, 2, 46 *Lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit.*

¶ Ilicetum, *i*, n. locus ilicibus consitus, ein eich-wald. Martial. 4 ep. 55 *sanctum ilicetum.* conf. 12 epigr. 18.

ĪLIA, *æ*, f. alias Rhea, Numitoris Albanorum regis filia, Romuli & Remi mater. v. Liv. 1, 4. Virg. Æn. 1, 278 *Marte gravis geminam partu dabit Ilia prolem.* vid. Brouckh. ad Tib. 2, 5, 53.

Ilia, *ium*, vide *Ile*, Iliacus, Ilias, *Ilium.*

Ilicet, vide *Eo*, Ilicetum, iliceus, Iligneus & ilignus, *Ilex.*

ILIŎNE, *es*, f. Virg. Æn. 1, 657 *Ilione, &c. Maxima natarum Priami.*

ILIŎNEVS, *ei*, Trojani eloquentis nomen, Virg. Æn. 1, 525 &c.

Iliosus, vide in *Ile.*

ĪLISSVS, *i*, m. prima ancip. fluvius in [illegible]tica. Statius Theb. 12, 641 *Celavit Geticos ripis Ilissus amores.* [illegible]heb. 4, 52 *Lambit & anfractu riparum incurvus Ilissus.* Sed h[illegible] Gevart. *Helissus*, Barth. *Elissus.* Gr. Εἰλισσός & Ἰλισσός, prima c[illegible]n interdum producta v. Barth.

ĪLĪTHYĪA, *æ*, f. quadrisyllab. Dea parturientium, quam Iunonis filiam Pindarus Nem. ode 7 princ. vocat. Horat. in Carm. Secul. v. 14 *Lenis Ilithyja*, tuere matres. Ovid Met. 9, 283 *Præpositam timidis parientibus Ilithyjam.* Est versus spondaicus. v. Horatianos interpretes & Ioh. Seldenum de Diis Syris p. 163. Græci etiam Dianam *Ilithyjam* salutarunt & Deæ omnes, sub quarum potestate sunt parturientes, *Ilithyjæ* dicuntur. Quæ autem Græcis *Ilithyja* est, Latini ubique *Lucinam* vertunt.

ĪLIVM, *i*, n. Ἴλιον, pro quo *Ilios* fœm. genere Horatius 4 oda 9, 18 posuit. *Non semel Ilios vexata &c.* Ovid. A. A. 1, 363 *Defensa est Ilios armis.* vid. Heins. ad Heroid. 1, 48. Civitas proprie Trojana. Nam *Troja* regio est. vide infra *Troas.* Virg. Æn. 1, 72 *Ilium in Italiam portans.*

¶ Ilius, *a*, *um*, adj. ut, *Ilia tellus*, Virg. Æn. 9, 285. *Iliæ turmæ*, Horat. Carm. Secul. v. 37. *Ilius Hector*, Plaut. Bacch. 4, 9, 27.

¶ Iliăcus, *a*, *um*, adj. aliud; ut, *Gens Iliaca*, Virg. Æn. 6, 875. Et, *Ruinæ Iliacæ*, Æneid. 1, 651. Et Horat. 1 epist. 2, 16 *Iliacos intra muros peccatur & extra.*

¶ Ilias, *ădis*, f. Ἰλιάς, mulier ex Ilio. Virg. Æn. 3, 65 *Et circum Iliades crinem de more solutæ.* ¶ 2. Item Homeri de Ilio opus. Propertius de Æneide Virgiliana 2, 34, 66 *Cedite Romani scriptores, cedite Graji: Nescio quid majus nascitur Iliade.* Et Ovid. de Arte 3, 413 *Quis nosset Homerum, Ilias, æternum si latuisset opus?* ¶ 3. *Ilias malorum*, Ἰλιὰς κακῶν, de malis & calamitatibus omnis generis. Cic. Att. 8, 11 *Tanta malorum impendet Ἰλιάς.*

Illabefactus, vide *Labes*, Illabi, *Labor*, Illaborare, *Laboro*, Illac, *Ille*, Illacessitus, *Lacio*, Illacrymare, *Lacryma*, Illæsus, *Lædo*, Illætabilis, *Lætor*, Illapsus, *Labor*, Illaqueare, *Laqueus*, Illatebrare, *Lateo*, Illatio, *Fero*, Illatrare, *Latro*, Illaudatus, *Laus*, Illautus, *Lavo.*

ILLE, *a*, *ud*, pronom. genit. *illius*, dat. *illi*, derselbe, jener. Interdum emphaticum est, & sæpe cum aliis pronominibus connectitur. Virg. Æn. 7, 110 *Sic Iupiter ille monebat*, ad denotandam excellentiam. vid. Brouckh. ad Tib. 1, 4, 19. *Ego ille agrestis*, den ihr vor einen groben mann haltet, Ter. Adelph. 5, 4, 12. Et, *Ego ille ipse vindex æris alieni*, Cic. Att. 2, 1. conf. fam. 2, 9. Pacuv. apud Nonium 2, 424 *Nam canis, quando est percussa lapide, non tam illum appetit, qui se icit, quam illum eum lapidem, quo ipsa icta est, petit.* Sic *illa ipsa rerum humanarum domina fortuna*, Cic. pro Marcell. c. 2. Et Nepos 7, 11, 5 *Illi ipsi eum in his maxime admirabantur.* Id. 10, 9, 6 *Illi ipsi custodes*: eben diese. Id. 1, 6, 4 *Idem ille populus.* Et, 21, 3, 4 *Ab illo eodem vita privatus.* Cic. Att. 10, 17 *Erat confirmatius illud idem.* ¶ 2. Quamquam abundare videatur, tamen vim addit nominibus. Cic. de Orat. 3, 50 *Antipater ille Sidonius, ille, quem tu probe meministi.* Id. Tusc. 1, 9 *Nasica ille prudens.* Nepos 8, 4, 2 *Pittacus ille &c.* Eodem modo jungitur particulæ *quidem.* Cic. fam. 12, 29 *O hominem semper illum quidem mihi aptum, nunc vero etiam suavem.* conf. 13, 70; & Att. 4, 3; 10, 4: v. Drakenb. ad Sil. 3, 181, &c. ¶ 3. Duobus positis communiter *hic* ad propinquius, ille ad remotius refertur. Cels. 1, 1 *Ignavia corpus hebetat, labor firmat: illa maturam senectutem, hic longam adolescentiam reddit.* Sed nonnunquam hoc discrimen negligitur. v. Sen. epist. 14; & Sanctii Minerv. cum not. Periz. p. 212. ¶ 4. *Ille* pro gen. *illius* posuit Lucretius 4, 1076. Et pro dat. *illi* Plaut. Mil. 2, 3, 32; & Pseud. 3, 1, 7. ¶ 5. Elegans formula est Cic. Divin. in Cæcil. c. 11 *Cum omnis arrogantia odiosa est, tum ILLA ingenii atque eloquentiæ multo molestissima.* Pronomen *hæc* ita adhibere videtur Tusc. 4, 9 pr. *Delectatio voluptas suavitate auditus animum deliniens, & qualis HÆC aurium, tales sunt oculorum.*

¶ Illemet, idem, quod ille ipse notat ap. Cic. de Leg. 1, 3 *Incurret etiam in illummet memorabilem annum suum.*

¶ Illic, illæc, illuc, pro *ille*, *a*, *ud*, sæpissime apud Plautum occurrit; c. g. Amph. 1, 1, 167 *Illic homo superstitiosus est.* v. ibid. v. 106 & 171. Id. Amph. 3, 2, 9 *Fieri quod illæc postulat.* Id. Asin. 2, 1, 17 *Sed quid illuc &c.* Sic *illuc homine opus est*, Ter. Eun. 5, 9, 53. conf. Heaut. 4, 5, 3.

¶ Illic, adv. in illo loco, dort, Ter. Andr. 2,6,27 &c. ¶ 2. Eleganter *Illic* & *hic* connectitur, præcipue ubi rem aliquam respuimus. Lucret. 2,575 *Nunc hic, nunc illic*, hier und da. Plaut. Most. 3,1,76 *Fœnus illic, fœnus hic*, zinse hin, zinse her.

¶ Illi, pro *illic* antiquum adverbium. v. Lucret. 1,1063; Ter. Adelph. 1,2,36, ut Donatus observat. Plaut. Amph. 1,1,96; &c. v. Parei Lex. Plaut. p. 567.

¶ Illac, adverb. dort, hindurch. Sed Cic. Att. 7,3 *Video, omnes damnatos, omnes ignominia affectos, omnes damnatione ignominiaque dignos illac facere*, auf jener partey seyn. Terent. Eun. 1,2,25 *Hac atque illac perfluo*, hier und dar.

¶ Illâ pro *illac* habet Plautus; e. g. Most. 3,3,27 *Ego me illâ per posticum ad congerrones conferam*, v. Parei Lex. p. 566. Tac. Germ. 34,2 & Agric. 28,3.

¶ Illuc, adv. dahin, dorthin. Cic. de Orat. 1,40 *Huc atque illuc intuentem vagari*. Nepos 10,4,5 *Sed illuc revertor*. Id. 17,4,3 *Sed illuc redeamus*. ¶ 2. *Huc illuc* Virgiliano in carmine sæpe sociatur. vide supra *Hoc*. Adde Sallust. B. Iug. c. 60.

¶ Illò, adv. pro *Illuc*. Nepos 17,3,5 *Cum illò venisset*. Sic Plaut. Amph. 1,1,48; & 2,1,56; Aul. 4,8,5; &c. *Illoc* habet Ter. And. 2,2,25.

¶ Illinc, adv. contrarium *hinc*, von dannen. Ter. Andr. 4,6,19 *Grandiuscula jam profecta est illinc*. Cic. Phil. 2,31 *Caput litterarum, omnem se amorem abjecisse illinc* (i. e. ab illa) *atque in hanc transfudisse*. Terent. Adelph. 4,5,39 *Dum cognatus hinc illinc veniret*, da oder dorther.

¶ Illim, pro *illinc* legitur apud Lucret. 5,573; & Plaut. de quo & aliis Parei Lex. p. 568. Apud ipsum etiam Cic. ad Att. 7,13 p. 713. Græv.

¶ Illece, *ace, oce*, dieser da. Plaut. Amphitr. prol. v. 97 *In illisce habitat ædibus*. conf. Most. 2,2,78; & Stich. 1,2,74. Cat. R. R. c. 132 *Macte hac illace dape*. Id. c. 139 *Illiusce sacri*.

¶ Illactĕnus, adv. bis dorthin, apud Gellium 16,19.

Illiusmodi, vide in *Modus* n. 1.

¶ Illorsum, adv. dahinwärts, Catonem dixisse notat Festus in *Aliorsum*.

¶ Postilla, adverbialiter pro *postea*, nachmahls, hernach. Catull. carm. 85 *Nec sibi postilla metuebant*. Et ita sæpe Plautus & Terentius.

Illecebra, illectamen, illectatio, ilex, &c. vide *Lacio*.

Illibatus, vide *Libo, are*; Illiberalis, &c. *Liber, a, um*.

ILLĪBĔRIS, *is*, f. Ἰλλίβερις, Narbonensis provinciæ civitas. ¶ 2. Altera in Bætica Hispania est. vide Geogr. ¶ 3. Adject. vide *Liberi*.

Illic, vide *Ille*, Illicio, *Lacio*, Illicitus, *Licet*.

ILLĪCO, adv. loci & temporis, auctore Donato, significat statim, mox quasi *in loco*, alsbald, augenblicklich. *Nunc jam illico hic consiste*, id est, in illo loco, Terent. Adelph. 2,1,2 gleich auf dieser stätte. Cæcil. *Manete illico*; vide Nonium 4,242. *In loco* pro *illico*, Terent. dixit Heaut. 4,6,23. ¶ 2. Et, *illico*, continuo, so bald. *Ubi eam video, illico accedo*, Id. Ter. Adelph. 4,4,8.

Illido, vide *Lædo*, Illigare, &c. *Ligo*, Illimis, *Limus*, Illinc, *Ille*, Illinio, illino, *Linio*, Illisus, illisio, *Lædo*, Illiteratus, *Litera*, Illotus, *Lavo*, Illudo, illusio, &c. *Ludus*, Illumino, *Lumen*, illunis, illunus, *Luna*.

Illustris, illustro, &c. vide *Lustro*. Illuvies, *Luo*.

ILLȲRIA, *æ*, Illyris, *idis*, f. Illyrium & Illyricum, *i*, n. regio post sinum Adriaticum inter ultimum Italiæ Tergestum & Macedoniam intercepta, Liburniam & Dalmatiam complectens. Aliis latius in septentrionem excurrebat. Suetonius inter Italiam regnumque Noricum & Thraciam & Macedoniam, interque Danubii flumen, & sinum maris Adriatici patere scribit Tiberio c. 86 extr. Pompon. Mela 1,3 *Adriatici latus Illyris occupat*.

¶ Illyrius, *i*, m. gentis nomen. Liv. 10,2 *Illyrii Liburnique, gentes feræ*.

¶ Illyrĭcus, *a, um*, possessivum. Propertius 2 eleg. ineunte 16 *Prætor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris*.

¶ Illyriciānus, *a, um*, Valerius epistola apud Treb. Pollion. in Claud. c. 14 *Claudius Illyricianæ gentis vir*. Et, *Illyriciani*, L. 25 Cod. Theod. de petitionibus. Et nummo Decii: GENIVS EXERCITVS ILLVRICIANI.

ILVA, *æ*, f. insula, in mari Tusco, ferri ferax, Plin. 34,14; & 3,6; a Græcis *Aethalia* dicta. Virg. Æn. 10,173 *Ast Ilva trecentos Insula inexhaustis chalybum generosa metallis*.

ILVS, *i*, m. Ἶλος, Trois, Trojanorum regis filius, Ilii conditor. Virg. Æn. 1,271 de Ascanio: *At puer Ascanius, cui nunc cognomen Iulo, Ilus erat, &c.*

IM, antique, i. e. *eum* ab *is*, Lucret. 3,850 Macrob. sat. 1,4; & Fest.

ĬMĀGO, *inis*, f. simulacrum, exemplar, similitudo, ab imitatione dicta, quasi *imitago*, ein ebenbild, bildniß. Cic. fam. 5,12 *Agesilaus neque pictam, neque fictam imaginem suam passus est*. Id. Phil. 11,3 *Imaginem Antonii crudelitatis in Dolabella cernitis*. Id. de Orat. 3,59 *Imago animi vultus est, indices oculi*. *Animo imaginem alicujus rei concipere*, Quintil. 1,10. *Effingere, exprimere, repræsentare imaginem*, Idem: & Manil. 4,893 *Exemplumque Dei quisque est in imagine parvâ*. Virg. Æn. 7,179 *Vitisator curvam servans sub imagine falcem*. Loquitur de pictura. Martial. 11 epigr. 103 *Portentum est, quoties cœpit imago loqui*. ¶ 2. *Imagines* pro nobilitate ponuntur. Cic. de Lege Agr. c. 36 *Nulli me vobis auctores generis mei commendarunt; nullæ sunt imagines, quæ me a vobis deprecentur*. Idem in Pison. c. 1 *Obrepsisti ad honores errore omnium, commendatione fumosarum imaginum, &c.* conf. Lucan. ad Calp. Pison. v. 8. Suet. Vesp. c. 1 *Gens Flavia obscura illa quidem, ac sine ullis majorum imaginibus, sed tamen Reipubl. nequaquam pœnitenda*. OBSCVRAM opponit NOBILI. Nobilitatem ex imaginibus æstimat, more Romano. Nam quo plures imagines in domo alicujus reperirentur, hoc major & amplior quoque ejus ducebatur nobilitas. Tranquillus itaque, ut Flaviam gentem obscuram probaret, subjicit, *sine ullis majorum imaginibus*. Per eas enim tollebatur obscuritas, nobilitas & claritudo conciliabatur. Cæterum ponendæ imaginis in suis ædibus habebant jus, quorum parentes atque auctores magistratum, non quemvis, sed curulem, hoc est, sublimiorem, ut, *Consulatum, Præturam, Ædilitatem* gessissent. v. Voss. 2 Inst. Orat. p. 301. Nihil itaque aliud istæ imagines erant, quam majorum effigies, qui magistratu ejusmodi defuncti essent, humerotenus orbiculari figura in clypei speciem, (quamobrem *clypei* etiam appellantur non raro,) cerâ expressæ, præpositæque & collocatæ ordine generis in atrio maxime cum titulis sive indicibus honorum, ac rerum, quas gesserant, quibus dedicatæ erant; ut eorum virtutes ac gesta nossent non tantum & legerent posteri, sed imitarentur etiam, ut Valer. Maximus 5,8 observat. Ita Liv. 3,58 pr. *Appius Claudius, vir honoratissimæ imaginis futurus apud posteros, legumlator conditorque Romani juris*. Ex eod. 4,16 discimus, etiam tribunis pl. imagines concessas, certe sub imagine tribunatus pl. factam esse mentionem: deinde etiam illud, quosdam, ut familiæ suæ splendorem augerent, etiam falsos titulos esse commentos. Add. 8 extr. Hinc imagines, & elogia (hæc sunt tituli illi sive imagines, de quibus paullo ante facta mentio,) idem Suetonius in Galba c. 3 conjungit. Hinc poterit patere, quid sibi Iuvenalis velit, cum satyram 7 his verbis inchoat: *Stemmata quid faciunt, quid prodest, Pontice, longo Sanguine censeri, pictosque ostendere vultus Majorum, & stantes in curribus Æmilianos &c.* Item, cum paullo post addit: *Tota licet veteres exornent undique ceræ Atria, nobilitas sola est atque unica virtus*. Vide omnino Plinium 35,2 & 3; & Lipsii de imaginibus his collectanea, in Elect. 1,29 & Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 3 sqq. Sed præter istas cera pictas imagines, & signa ærea majorum habebant in domibus adstruendæ familiæ nobilitati. Maternus apud auctorem Dialogi de caussis corruptæ eloquentiæ c. 11 extr. *Nec comitatus istos & egressus, aut frequentiam salutantium non concupisco: non magis quam æra & imagines, quæ etiam me nolente in domum meam irruperunt*. Statius Theb. 2,214 *Læto regalia cœtu Atria complentur: species est cernere avorum Cominus, & vivis certantia vultibus æra*. Quem locum frustra tentavit Lipsius, in versu ultimo, pro AERA, ORA reponens. conf. Senec. de Benef. 3,28; & epist. 44. Adde Polyb. 6,2, præcipue Lipsium l. c. & Rosin. Antiq. Rom. 1,19. ¶ 3. Sed & somnia seu visa spectraque, quæ εἴδωλα Græcis & φαντάσματα appellantur, vocantur *imagines*. Vet. Gloss. *Imago*, εἰκὼν, εἴδωλον. Tullius de Finib. 1,6 de Epicuro loquens: *Quæ sequuntur, sunt tota Democriti: atomi, inane, imagines, quæ idola nominat*. Sed quas *Imagines* hoc loco, ad Fam. 15,16 *Spectra* appellat. Horat. 3 ode 27,39 *an vitiis carentem Ludit imago Vana, quæ porta fugiens eburna Somnium ducit?* Ubi *Imago* visum inane est, quod per somnum objicitur. Et ita Suetonius *somniorum imagines* dixit Cæs. c. 1. Prudentius Hymno ante somnum, somnium circumscribens: *Plerumque dissipatis, Mendax imago, veris, Animos favore mœstos Ambage fallit utra*. Sic φρενῖτις, *morbus imaginosus* dicebatur, ut quibusdam videtur, v. *Imaginosus*. ¶ 4. Sed *Imago* & Echo est, quippe quæ *vocis imago* est, ut Virgilius describit Georg. 4,50, cum de apibus præcipit. Cic. Tusc. 3,2 *Ea*, inquit, *virtuti resonat, ut imago*. De gloria loquitur. Hanc itaque virtuti resonare haud aliter dicit, quam echo voce respondet. Est enim Gloria, ut ipse definit, *incorrupta vox bene judicantium de excellenti virtute*. Varro de Re Rust. 3,16 de faciendis ponendisque alveariis præcipiens: *Primum*, inquit, *secundum villam potissimum, ubi non resonent imagines, hic enim sonus harum fugæ caussa existimatur esse*. Horat. 1 ode 12,3 & 1 ode 20,8 *Iocosam* & *montis imaginem* nominat. v. Drakenb. ad Sil. 14,365. ¶ 5. *Imago* etiam est cogitatio, qua aliquid animo intuendum spectandumque velut coram proponitur, bild, vorstellung. Liv. 5,2 *Quidnam illi consules dictatoresque facturi essent, qui Proconsularem imaginem tam sævam ac trucem fecerint*. Ovid. Met. 6,589 *Pœnæque in imagine tota est*, id est, versat apud animum, quod pœnæ genus a Tereo exigat. De Progne enim poëta loquitur, sie dencket, wie sie ihn straffen wolle. Tac. Hist. 4,58,9 *Horret animus tanti flagitii imagine*. Plin. 7 epist. 5 *Inde est, quod magnam partem noctium in imagine tua vigil exigo*, id est, recogitatione de te: Cum te videre, te alloqui videor, sive imaginor mihi. ¶ 6. *Imago* apud Rhetores est, assimilatio, collatio, quæ & parabola dicitur. vide Senecam epist. 59, & Vossium 4 Inst. Orat. c. ult. sect. 9, & c. 11 sect. 7 sub fin. ¶ 7. Interdum est prætextus, titulus, v. Burm. ad Quint. decl. 253 p. 459.

¶ Imaguncŭla, *æ*, f. dimin. parva imago. Suet. Aug. c. 7 *Nactus puerilem imagunculam ejus æream veterem*. Adde Cic. Att. 6,1.

¶ Imaginālis, *e*, imagine constans. Vet. Interpr. Irenæi 5,11 *Hæc Iudæorum imaginalis est descriptio*. Occurrit apud Mar. Victorinum adversus Arium sæpius.

¶ Imaginaliter, adv. figürlich, apud Augustinum.

¶ Imagĭnōsus, *a, um*. Nempe quibusdam *imaginosus morbus*, φρενῖτις, quum φαντάσματα animo occurrunt. Item alius, quem Græci κορυβαντιασμὸν appellarunt, quod putarent, illum a Corybantibus immitti. Is autem est, cum Musica carminumque concentibus personari jacentium aures videntur. vide supra in *Corybantes*, & Scaligerum ad illud Catulli carm. 42,7 *Non est sana puella, ne rogate Qualis sit, solet hæc imaginosum*. Sed v. Is. Vossius ad h. l. p. 33, qui legit, *solet* ἐκμαγεῖα ὄζειν.

¶ Imagĭneus, *a, um*, quod imaginum est. Sedulius lib. 1 carm. de tribus pueris in fornace Babylonia: *Nil urente rogo, tantoque ardore calentes Cordis, imagineæ vincunt incendia pœnæ: Imagineæ*, h. e. propter negatum imaginis cultum inflictæ pœnæ.

¶ Imāginor, *atus sum, ari*, imaginem alicujus rei mente concipere, ihm fürbilden, einbilden, in gedancken nehmen. Plin. 9,35 *Imaginari fercula triumphi, &c.* Ita epist. 8,6,11. *Imaginare Pallantem -- imaginare Cæsarem &c.* stelle dir vor. ¶ 2. Deinde somniare, träumen. Suet. Cæs. c. 81 *Calpurnia uxor imaginata est, collabi fastigium domus*, interpretante Berneggero in Indice. Et Plin. 5 epist. 5 *Mox imaginatus est venisse Neronem*.

¶ Imagīno, *are*, idem; activo usus est Gellius 16,18 pro imaginem facere, ut ipse interpretatur; ὀπτικὴ, inquit, *facit multa demiranda id genus, ut in speculo uno imagines unius rei plures appareant: item, ut speculum in loco certo positum nihil imaginet, aliorsum translatum faciat imagines*.

¶ Imaginātus, *a, um*, passive, gebildet. Ita Lactant. 5,13 extr. *Sibylla*

bylla Erythræa κωφὰς καὶ ἀνοήτους *vocat, surdos scilicet & excordes, qui nec audiant divina, nec sentiant, sed terram digitis suis imaginatam metuant & adorent*: i. e. statuam in imaginem formatam seu fictam.

¶ Imaginatio, ōnis, f. die einbildung. vide *Phantasia*. Plin. 20, 7 extr. *Libidinum imaginationes in somno.*

¶ Imaginātivus, *a, um*, in der einbildung bestehend. August. T. 3 p. 867 *Imaginativa vis in anteriori parte cerebri.*

¶ Imaginārius, *a, um*, est fictum, assimilatum, non verum, quod imaginem quidem & speciem habet, non rem, was in blosser einbildung bestehet, erdichtet, falsch, scheinbar. Sic, *Imaginarius honor*, Sen. de Constantia sap. c. 3. *Imaginaria paupertas*, Id. epist. 20. Et, *Imaginarii contractus*, apud Ictos. *Imaginarii fasces*, Liv. 3, 41, das ihm einer einbildet. Suet. Claud. c. 25 *Stipendia instituit & imaginariæ militiæ genus, quod vocaretur super numerum.*

¶ Imaginarius, *i*, m. subst. pictor, sive statuarius, qui imagines facit, ein mahler, bildhauer, in vet. Inscript. Reines. Cl. 1 n. 2. qui ita p. 6 interpretatur.

¶ Imaginarie, adv. in der einbildung. Sidon. 2 epist. 10 *Quæ imaginarie tantum & umbratiliter effingimus.* Augustin. Confess. 3, 2 *In theatris congaudebam amantibus, quum sese fruebantur per flagitia, quamvis hæc imaginarie gererentur in ludo spectaculi.*

¶ Imaginabundus, *a, um*, der sich was in gedancken vorstellet und einbildet. Apul. lib. 3 Milesf. ineunte: *Carnificem imaginabundus.*

¶ Imaginifer, ĕri, m. ut signifer, officium militare, ein bildträger, fähndrich, cornet. Inscriptio vetus Gruter. f. 1107 n. 1 AVRELIVS SECVNDIANVS IMAGINIFER LEG. SS. Gloss. lat. gr. *Imaginifer*, πρωτομεφόρος. Adde Veget. 2, 7.

IMARMĔNE, *es*, f. εἱμαρμένη, i. e. fatum, fatalis necessitas, das verhängniß, schicksal, unumgängliche noth. Explicat Cicero de N. D. 1, 20; & de Divin. 1, 55, ut Deam sistit Mart. Capella 1 p. 17.

ĪMAVS, *i*, m. Ἴμαος, mons Indiæ, extensus usque ad fontes Gangis, ultra quem sunt Scytharum gentes. ¶ 2. Est & pars *Caucasi* & *Tauri* Ptolemæo.

Imbalnities, vide *Balneum*, Imbarbescere, *Barba*, Imbecillis, imbecillitas, *Baculus*, Imbellia, imbellis, *Bellum*.

IMBER, *bris*, m. agmen aquarum largius effusum, ein plaß-regen, schlag-regen. Hoc enim discriminis Grammatici veteres inter *Imbrem & Pluviam* statuunt, ut *Imbrem* pronuncient, qui summa vi cadat, & cito desinat: *Pluviam*, nec ingruentem eff[u]sius, & sic diutius durantem. Nec aliter Lucretius 6, 516 *Sed vehemens imber fit, ubi vehementer utrinque Nubila vi cumulata premuntur & impete venti: At retinere diu pluviæ, longumque moreri Consuerunt &c.* Lege & quæ præcedunt. Hanc Tacitus Hist. 5, 23, 6 *Pluviales imbres* videtur dixisse, qui & summa vi caderent, & pluviarum instar diutius durarent. Cæterum *Imber* non modo agmen aquarum cælestium, sed quemvis etiam humorem aqueum notat, ut Nonius 6, 64 auctor est. Ita Plautus *imbrem* pro aqua in proverbiali illo dixit: *Non pluris refert, quam si imbrem in cribrum geras*: quod Pseudolo legitur 1, 1, 100. *In cribrum geras*, pro, *in cribro* geras, antique dixit. Et ita Ennius: *Ratibusque fremebat Imber Neptuni*, id est, mare sive unda maris. *Imbrem grandinis* dixit Lucretius 6, 106 *Nec cohibere nives gelidas & grandinis imbres.* ¶ 2. Præterea *Imber* de quavis densa sparsione tralate dicitur. Virg. Æn. 12, 284 *tempestas telorum & ferreus ingruit imber.* conf. Ennius apud Macrob. sat. 6, 1. Et Stat. 1 Silv. 6, 27 de Amphitheatrali sparsione: *Dum nostri Iovis hi feruntur imbres.* Apul. 8 Milesf. p. 209 *Imber lapidum congestus cessavit*, sie höreten auf mit steinen zu werffen. Et Prudent. Tetrasticho 45 de Stephano: *Imbri adflictus lapidum.* ¶ 3. *Imber* & *ignis* confunduntur a librariis. vid. Brouckh. ad Tib. 1, 1, 42.

¶ Imbriālis, *e*. Cæl. Aurel. Tard. 5, 10 *Aqua imbrialis vel cisternina*, regenwasser.

¶ Imbrĭdus, *a, um*, pluviosus, regenhaft; ut, *Cælum imbridum*, Solin. c. 10 (al. 4) de Sardinia.

¶ Imbricus, *a, um*, Idem; ut, *Auster imbricus*, hoc est, imbres excitans, Plaut. Merc. 5, 2, 35. *Solstitium imbricum*, Macrob. Sat. 5, 20. *Imbrica tempestas*, Fest.

¶ Imbrĭcitor, *ōris*, m. Ennio est a ciendo, qui imbrem movet, der regen macht. Versus ejus hi sunt apud Macrob. 6, 2 *Concurrunt veluti venti, quum spiritus Austri Imbricitor Aquiloque suo cum flumine contra Endo mari magno fluctus extollere cœptant.* Cic. in Verr. 4, 58 *Tria signa Iovis Imperatoris* commemorat, ubi pro Imperatoris nonnullos *Imbricitoris* reponere malle Ghishall in Antiqu. Asiat. observat. Vide tamen Drakenb. ad Liv. 6, 24.

¶ Imbrĭfer, *a, um*, idem; ut, *Ver imbriferum*, Virg. Georg. 1, 313. *Imbrifer cæli flatus*, Colum. 7, 6. *Hiems imbrifera*, Silius 3, 197.

¶ Imbrĭfĭco, *are*. Hinc

¶ Imbrificatus, *a, um*, voll regen, regenhaft. Mart. Capella lib. 6 *Imbrificatæ nubes*, i. e. imbri gravidæ.

Imberbis, vide *Barba*, Imbibo, *Bibo*, Imbracteare, *Bractea*.

IMBRĂSVS, *i*, m. Sami fluvius, qui & *Parthenius*, Plin. 5, 23 & pater Imbrasidarum. Nam hinc

¶ Imbrăsĭdes, *æ*, m. filius Imbrasi, Virg. Æn. 10, 123. In plurali Idem Æn. 12, 343 *Imbrasidas, Glaucum atque Laden, quos Imbrasus ipse Nutrierat Lycia, paribusque ornaverat armis.*

IMBREX, *ĭcis*, dubii generis, tegula cava, per quam ex tecto aqua defluit, eine dach-rinne, holer ziegel. Plin. 35, 12 distinguit a tegulis. *Primus*, inquit, *personas* (simulacra) *tegularum extremis imbricibus imposuit.* Virg. Georg. 4, 296 *Angusti imbrice tecti locum premere.* ¶ 2. Apud Suet. Ner. c. 20 plausus genus denotat, ad similitudinem crepantis super tegulas pluviæ commentum. v. ibi Casaub.

¶ Imbrĭco, *are*, i. e. in modum imbricis facere, aut imbricibus tegere, an einander fügen. Sidon. 2 epist. 2 *Tegulis interjacentibus imbricarentur.* Vet. Gloss. καλυπτηρίζω, *imbrico.*

¶ Imbricatus, *a, um*, incurvatus & inter se hærens imbricum modo, in einander gefüget, wie auf einem dach die ziegel. Budæus. Vitruv. 2, 8 pr. *Cæmenta alia super alia sedentia, inter seque imbricata.* Plin. 11, 1 *Imbricatis flexilis vertebris*, incisura scilicet in insectis flexilis. Et eod. lib. sect. 65 (c. 37) *Leonibus, pardis, etiam felibus, imbricatæ asperitatis* (est lingua) *& limæ similis, attenuansque lambendo cutem hominis.* Ibid. c. 45 *Imbricati ungues simiæ.* Omnia hæc ita dicuntur, quod formam imbricum referant.

¶ Imbricatim, adv. Plin. 9, 33 *Pectinatim, imbricatim*, id est, ad modum imbricum.

Imbricitor, imbricus, imbridus, vide *Imber*, Imbubino, *Bubino*, Imbulbito, *Bulbiton.*

IMBVO, *ui*, *ūtum*, *ĕre*, perfundere, tingere, adspergere, madefacere, netzen, feuchten, besprengen; ex *in* & inusitato *buo*, a βύω *farcio*; vel quasi *Imbibo*. Festus: *Imbutum est, quod cujuspiam rei succum bibit: unde infantibus, an velint bibere dicentes, bu syllaba contenti sumus.* Virg. ecl. 7 *Illius aram imbuet agnus*, i. e. sanguine suo resperget. Id. Æn. 7, 554 *Sanguis novus imbuit arma*, i. e. humectecit denuo. Vellej. 2, 20, 1 *Sanguine consulis militis imbutæ manus sunt* ¶ 2. Per metaphoram sumitur pro erudire, unterrichten, & ad animum elegantissime transfertur; ut, *Pueri animum tenerum bonis opinionibus imbuere*, Cic. Att. 14, 13. *Imbuere vitiis*, Quintil. 1, 1. Gell. 16, 8 *Cum in disciplinas Dialecticas induci atque imbui vellemus.* Tac. Hist. 5, 5, 5 *Nec quicquam prius imbuuntur, quam contemnere Deos, exuere patriam.* *Imbui* autem non tantum est ex præceptione ac disciplina; sed consuetudine etiam ac usu discere aliquid & animo moribusque imprimere. Cic. pro Milone c. 4 *Ad quam non nati, sed facti; non instituti, sed imbuti sumus.* Plin. Paneg. c. 44 *Sic imbuti sumus, ut, quibus erat summa bonorum, melior pessimo Princeps, jam non possimus, nisi optimum ferre.* Vtrumque autem dicimus, *Imbuere aliquem aliquid*, & *aliquo*: ut, *Imbuo puerum rubrica* & *rubricam*, quod exempli loco Carisius lib. 5 extr. pro observatione ista adducit. Et videtur *Imbuere aliquem aliquid* per Ellipsin, pro *in aliquid* dici. ¶ 3. Servius Danielis notat, *imbuere*, proprie esse inchoare, initiare, einweihen. vid Taubm. ad Virg. Eclog. p. 7.

¶ Imbūtus, *a, um*, benetzt, angefeuchtet, behaftet, unterrichtet. Quint. 1, 2 *Leviter literis imbutus*, nicht tief gelehrt. Horat. 2 epist. 2, 7 *Literulis græcis imbutus.* Id. 1 epist. 6, 4 *Sunt qui formidine nulla Imbuti spectant.* Id. epod. 5, 65 *Munus tabo imbutum*, i. e. veneno, vergifftet. Id. 2 ep. 2, 69 *Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu, &c.* der topf schmeckt nach der ersten suppe. Et Flor. 2, 18, 8 *Scipio Carthagines incendio ad excidia urbium imbutus*, i. e. initiatus.

¶ Imbutamentum, *i*, n. die einweihung, der unterricht. Fulgentius Mytholog. 1, 1 *Variis dogmatum imbutamentis lasciva Græcorum præstruens corda.*

IMĬTOR, *atus sum, ari*, est effingere alicujus mores, einem etwas nachthun, nachfolgen, nachahmen. Quintil. 2, 2 p. 131 *Vix dici potest, quanto libentius imitemur eos, quibus favemus. Optima quæque ad imitandum proponere*, Plin. 1 epist. 5. Et, *Imitari alicujus gestum*, Lucret. 3, 366. *Imitari chirographum alicujus*, Cic. Nat. D. 3, 30. Et Tibull. 3, 7, 1 *Heu mihi difficile est imitari gaudia falsa.* Et Virg. ecl. 2, 31 *Mecum una in silvis imitabere Pana canendo.*

¶ Imito, *are*, active, idem. Apud Nonium 7, 46 Varro: *Tuum opus nemo imitare potest.* Et Liv. Andron. *Si malos imitabo.*

Imitans, *tis*; ut, *Imitantes omnia picæ*, Ovid. Met. 5, 299. *Varias imitantia formas Somnia*, Id. Met. 11, 613.

¶ Imĭtātus, *a, um*, nachahmend, gleichförmig. Horat. 2 sat. 3, 186 *Vulpes imitata leonem.* Id. 2 epist. 1, 207 *Lana violas imitata.* Id. 4 od. 2, 56 *Fronte curvatos imitatus ignes lunæ.* Virg. Georg. 4, 72 *Vox sonitus imitata tubarum.* ¶ 2. Passive, nachgemacht. Cic. de univers. c. 3 *Imitata & efficta simulacra.*

¶ Imĭtatus, *ūs*, m. die nachahmung. Val. Max. 4, 6 pr. *Opera ardua imitatu.*

¶ Imitātio, *ōnis*, f. die nachfolgung. Cic. Phil. 14, 6 *Excellentium hominum virtus imitatione, non invidia, digna est.* Sicut & Cæsar ait apud Sallust. Catil. c. 51 *Majores nostri imitari, quam invidere bonis malebant.* Quintil. 10, 2 *Imitatio non sit tantum in verbis: illuc intendenda mens est, quantum fuerit illis viris decoris in rebus atque personis, quod consilium, quæ dispositio.* Ab æmulatione quomodo distet *imitatio*, docet Non. 5, 59.

¶ Imĭtātor, *ōris*, m. qui imitatur. C. Nep. 25, 18, 1 *Imitatio moris majorum.* Martial. 1 epigr. 40 *Si quis erit recti custos, imitator honesti.* Vbi tamen alii *mirator* legunt. Adi Gronovium. Cic. de Orat. 2, 54 *Imitator & narrator facetus.* Et Horat. de Arte Poët. v. 318 *morum imitatorem* dixit. Id. 1 epist. 19, 19 *O imitatores, servum pecus, &c.*

¶ Imĭtatrix, *īcis*, f. *Imitatrix boni voluptas*, Cic. de Legib. c. 17. Et Plin. 10, 23 *Imitatrix avis.*

¶ Imitābĭlis, *e*, quod quis imitari potest, das sich leicht nachthun läßt. Cic. in Orat. c. 23 *Orationis subtilitas imitabilis illa quidem esse videtur existimanti, sed nihil est experienti minus.* Virg. Æn. 6, 590 *Non imitabile fulmen.* Horat. 1 epist 19, 17 *Decipit exemplar vitiis imitabile.* Compar. Plin. 37, 8 *Gemma imitabilior mendacio vitri.*

¶ Inimitabilis, *e*, das nicht nachzuthun ist. Quintil. 2, 2 *Opera quædam nobis inimitabilia.* Adde 1, 10. Id. 8, 3 p. 686 Burm. *Vetustatis inimitabilis arti auctoritas.* Et Vellej. 2, 97, 3 *Morum dulcedo inimitabilis.*

¶ Imitāmen, *ĭnis*, n. idem quod imitatio, die nachäffung. Ovid. Fast. 4, 211 *Priscique imitamina facti.* Id. Met. 15, 200 *Peragere imitamina alicujus*, einem nachäffen.

¶ Imitamentum, *i*, n. idem. Gell. 7, 5 *Polus* (histrio) *opplevit omnia non simulacris, neque imitamentis, sed luctu atque lamentis veris & spirantibus.* Et Tac. An. 14, 57, 6 *Veterum Romanorum imitamenta præferre.*

Imitus, vide *Infra*, Immaculare, *Macula*, Immanis, immanitas &c. *Manes*, Immansuetus, *Mansuetus*, Immarcescere, *Marceo*, Immaturus, &c. *Maturus*, Immedicabilis, *Medeor*, Immeditatus, *Meditor*, Immejere, *Mejo*, Immemor, &c. *Memini*, Immensus, &c. *Metior*, Immerens & immeritus, *Mereo*, Immergere, *Mergo*, Immetatus, *Metor*, Immigrare, *Migro*, Imminere, *Mineo*, Imminuere, *Minuo*, Immiscere,

re,

re, *Miſceo*, Immiſericors, *Miſer*, Immiſſus, *Mitto*, Immiſtus, *Miſceo*, Immitis, *Mitis*, Immittere, *Mitto*, Immixtus, *Miſceo*.

IMMO, vel Imo, affirmandi, augendi, eligendi atque interdum corrigendi adverbium, ja, allerdings. Ter. Andr. 4, 2, 25 C. *Verum vis dicam?* D. *Immo etiam.* Id. Eun. 4, 7, 41 GN. *Iam hæc tibi aderit ſupplicans ultro.* THR. *Credin'?* GN. *Imo certe.* Liv. 41, 23 *Ea ſpe depulſus, non tamen belli conſilia omiſit. Imo ſi vera volumus dicere, jam inchoavit bellum.* Virg. ecl. 7, 41 *Immo ego Sardois videar tibi amarior herbis &c.* Adde ecl. 5, 13. Ter. Andr. 1, 1, 3 *Nempe ut curentur recte hæc. Imo aliud*, nein, es iſt viel ein anders. Plura de affirmandi ſenſu vid. in Borrich. Vind. p. 98. Plerumque idem eſt ac *quin potius*, ja vielmehr. Ter. Eun. 3, 1, 44 *Purgon, ego me &c.* GN. *Nihil minus: Imo magis auge ſuſpicionem.* Adde Cic. Off. 3, 19; & Att. 10, 14. Et ſic haud raro accedit *vero*. Cic. Qu. Fr. 1, 3 *Ego te videre noluerim? imo vero me a te videri nolui.* Adde Att. 16, 15; Off. 3, 4 & 23. Idem adv. Rullum 2, 35 *Immo vero etiam &c.* Sic, *Immo enim vero*, Ter. Eun. 2, 3, 57; & Phorm. 3, 2, 43. Perraro verbis poſtponitur: e. g. Plaut. Aul. 4, 10, 34 *Pernego immo.* Tac. An. 12, 6, 3 *Statueretur imo exemplum.*

Immobilis, vide *Moveo*, immoderatus, immodeſtus, immodicus, *Modus*, Immolare, *Mola*, Immorari, *Mora*, Immori, immortalis, *Mors*, Immotus, *Moveo*, Immundus, *Mundus*, Immunis, *Munus*, Immunitus, *Munio*, Immuſſulus, *Immiſſus* in *Mitto*, Immutatus, *Muto*, Imo, *Immo*.

Impages, vide in *Pango*, Impalleo, *Pallor*, Impatiens, impatientia, *Patior*, Impedio, *Pes*, Impendium, impendo, impenſa, *Pendo*.

Imperator, vide *Paro*, Impercitus, *Cieo*, imperfectus, *Facio*, Imperſoſſus, *Fodio*.

Imperium, impero, &c. vide *Paro*, *are*, Imperterritus, *Terreo*, Impertio, ire, *Pars*, Impetiginoſus, impetigo, *Petigo*.

Impetrare, impetrire, &c. vide *Patro*, Impetus, *Peto*, Impexus, *Pecten*, Impiare, *Pio*, *āre*; Impilia, *Pilus*, Impingo, *Pango*, Impleo, *Plenus*, Implexus, *Plecto*, Implico, *Plico*, Implоro, *Plоro*, Implumis, *Pluma*, Impluvium, *Pluvia*, Importunitas, importunus, *Portus*, Impos, *Potis*, Impoſtor, impoſtura, *Pono*, Impræſentiarum, *Præſens*, in *Sum*, Impreſſio, imprimo, &c. *Premo*, Improbitas, improbus, &c. *Probus*, Improperium, impropero, *Properus*, Impulſio, impulſor, &c. *Pello*, *ēre*, Impunis, *Pœna*, Imputo, *Puto*.

Imulus, imus, vide *Infra*.

IN, præpoſitio, ex græco ἐν, in, quæ modo cum Accuſat. modo cum Ablativo jungitur: Accuſativo, quando ad locum; Ablativo, quando in loco ſignificat. Quod tamen diſcrimen auctores veteres interdum neglexerunt. Plaut. Bacch. 1, 3, 53 *Ecquid in mentem eſt tibi?* Cic. pro Lege Manil. c. 12 *Cum veſtros portus in prædonum poteſtatem fuiſſe ſciatis.* De quo loco & Gellium 1, 7 videre licet. Adde Autón. Popmam de uſu antiquæ locutionis, Giſan. Indic. Lucretiano, Hüetium ad Manilii 1, 245, & Taubmann. ad Plaut. Amph. 1, 1, 25. Gron. ad Liv. 2, 14. Burm. ad Quint. 6, 2 p. 522, & ad Ovid. Her. 16, 138. Broukh. ad Prop. 2, 1, 50. ¶ 2. Non raro *in* pro *inter* ponitur. Nepos cum aliis plurimis locis, tum 4, 2, 2 *Byzantio expugnato cepiſſet complures Perſarum nobiles; atque in his nonnullos regis propinquos.* Cæſar de B. Civ. 3, 38 *Noſtri cognitis inſidiis duas nacti hoſtium turmas exceperunt. In his fuit M. Opim us.* Alio ſenſu Plin. 2, 7 extr. *In his*, pro inter hæc vel interea. Ovid. Faſt. 2, 571 *Ecce anus in mediis reſidens amoſa puellis.* Statius 4 Silv. 2, 10 *Mediis videor discumbere in aſtris.* ¶ 3. Sed & pro *ex* uſurpatur. Nam quod Cæſar *ex itinere conſligere*; id Nepos *in itinere* dixit 18, 8, 1. Et ita quoque Hirtius de B. Gall. 8, 27. Quamquam & ibi IN pro INTER interpretari licet. Cic. fam. 1, 9 extr. *Scripſi tres libros in diſputatione & dialogo de oratore.* Florus 3, 4, 2 de Scordiſcis Thraciæ populis: *Litare Diis ſanguinem humanum: bibere in oſſibus capitum &c.* De ſimilibus Scheffer. & Gronov. ad Phædr. 1, 26, 3. Sed *in murrhinis & onychinis minxit Elagabalus*, Lamprid. c. 32. Ter. Heaut. 5, 1, 59 *Quot incommode tibi in hac re capies, niſi caves?* Vetus inſcriptio Hiſpanica: STATVAM IN AERE AVRATAM FOSVERE, i. e. æneam deauratam. Paullo aliter Suetonius Galbâ c. 8 *Ne ad geſtandum quidem utiquam iter ingreſſus, quam ut ſecum vehiculo proximo decies HS in auro afferret*: id eſt, decies HS in nummis aureis, am golde, ut nos loquimur. Virg. Æn. 5, 344 *Gratior & pulchro veniens in corpore virtus:* VENIENS, i. e. proveniens ex corpore. Niſi veniens ibi pro ὤν, ſive exiſtens exponendum eſt. ¶ 4. Sumitur & pro *ad* in exprimendo numero, vel diſtributione, Liv. 4, 16 pr. *Frumentum centum aſſibus in modios æſtimatur* Fragm. 12 tabb. *Libras farris in dies dato.* Liv. 1, 42 *Tertia claſſis in quinquaginta millium cenſum eſſe voluit*, bis ſunfzig tauſend. Aliter Varro de Re Ruſt. 2, 2 extr. *Illud vero omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas hirtas ſingulos homines, in pellitas binos.* Vbi *in centenas oves*, auf hundert oder zu hundert ſchafen einen hirten. ¶ 5. Pro *de* ponitur in illo Mactobii Sat. 2, 2 *Planeus in Menia Gallia nupta male audiebat.* ¶ 6. Eleganter hæc præpoſitio finem aliquando & cauſſam rei notat. Tac. Ann. 4, 45, 2 *Piſonem uno vulnere in mortem affecit*: id eſt, ita affecit, ut ex eo moreretur. Ter. Andr. 2, 2, 32 *Olera & piſciculos minutos ferre obolo in cœnam ſeni*: id eſt, ideo ferre, ut cœna inde ſeni apparetur. Liv. 1, 35 *Centum in patres legit*, id eſt, ut patres eſſent. Sed poteſt IN hoc loco, pro *inter* etiam eſſe poſitum. Lucan. 1, 306 *In claſſem cadit omne nemus*, id eſt, ut claſſis ædificetur. Claudian. Paneg. de 4 Conſ. Honorii v. 624 *In lintres frigere nemus.* Propert. 3, 3, 35 *Hæc hederas legit in thyrſos*: id eſt, legit, ut inde thyrſos contexat. Florus 2, 6, 2 *In cauſſam belli delecta Saguntus*: id eſt, unde belli cauſſa peteretur. Tac. hiſt. 2, 64, 4 *Nec illis fortunæ illecebris & ambitu civitatis in gaudium evicta.* Ita enim in vulgatis omnibus legitur: nec audiendus Pichena & alii, qui pro *evicta*, *evecta* ſubſtituerunt. *Vinci animus* dicitur, cum ſuccumbit affectibus, inter quos gaudium etiam c. 4. Itaque ſenius eſt: Contra illecebras fortunæ, & contra civitatis ambitum, invictam ſtetiſſe Sextiliam matrem Imperatoris Vitellii; h. e. neque felicitate ſua, quod Imperatoris mater eſſet, neque *civitatis ambitu*, h. e. Romanorum ſtudiis atque honoribus, qui in ipſam conferebantur, certatim, eo adductam, ſive adduci ſe paſſam eſſe, ut gauderet improbius, exſultaretque, ac ſuperbiam ſumeret, daß ſie ſich deſſen überhübe. ¶ 7. Aliquando *in* mutationem ſignificat, & Accuſativum regit: ut, Ovid. Met. 1, 1 *In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora.* Cic. Tuſc. 3, 14 pr. *In latinum convertere.* ¶ 8. Accuſativum etiam habet, cum tempus futurum reſpicit, ut Cic. Phil. 2, 30 extr. *Qui in proximum annum conſulatum peteres*, auf das folgende jahr. Liv. *Bellum in trigeſimum diem indixerant.* ¶ 9. Accuſativum etiam regit, cum ſumitur in bonam partem pro *erga* & in malam pro *contra*. In bonam, apud Virg. Æn. 1, 307 *Inprimis regina quietum Accipit in Teucros animum mentemque benignam.* In malam, Ter. Heaut. 2, 1 pr. *Quam iniqui ſunt patres in omnes adoleſcentes judices.* ¶ 10. Nonnunquam hæc præpoſitio circumloquendo Genitivo, Dativo & Ablativo uſurpatur: Sic, *Æmulus in aliquem*, *Similis in aliquem* dicitur: de quo Gruterus Suſpicionum 1, 11. Ita Liv. 4, 25 extr. *Addere album in veſtimentum*, i. e. veſtimento, & c. 27 *Committere rem in caſum anticipitis fortunæ.* Ter. Andr. 4, 5, 19 *Adeo videmur vobis eſſe idonei, In quibus ſic illudatis:* IN QVIBVS, pro *Quibus*. Plaut. Aul. 3, 4 extr. *Ne in me mutaſſis nomen:* IN ME, pro *mihi*. Catullus Epithal. Mallii v. 102 *Non tuus levis in mala Deditus vir adultera:* pro, adulteræ deditus. Lucret 3, 647 *In pugnæ ſtudio quod dedita mens eſt.* Sic, *Studere in aliqua re*, pro, *rei alicui*, Cato apud Gellium dixit 11, 3. Huc pertinent Sen. Thyeſt. 309 *In patre facient quicquid in patruo docet.* vid. Burm. ad Quint. declam. 15, 6 p. 312. ¶ 11. Periphraſibus inſervit in iis, quæ ad prædicamentum habitus pertinent, *in armis*, *haſta*, *toga*, pro armatus, haſtatus, togatus. vid. Drakenb. ad Sil. 2, 132, & quem is laudat Broukh. ad Tib. 1, 9, 70, & Prop. 4, 11, 68. Itemque aliis; ut, *Res eſt in integro*, *in tuto*, *anguſto*, *turbido*, *expedito*, de quibus ff. ll. v. Gron. ad Liv. 3, 10 ext. *Infacili*, *difficili*, ICtorum formula eſt & Tertulliani, vid. Bynckersh. obſ. Iur. Rom. 1, 25 p. 105, pro *facile*, *difficile*. *In tempore*, ſignificat *opportune*. Ter. Andr. 4, 5, 19 *In tempore veni.* Et, *In tantum* adverbialiter, pro tantum, plures dixerunt. vide *Tantum*. Similiter: *In totum*, pro penitus. Manilius 1, 421 *At non Lanigeri ſignum Libræque repugnat In totum.* Et v. 779 *Nam nihil in totum ſervit ſibi.* ¶ 12. Vius ejus eſt in definitionibus. Cic. Off. 1, 36 pr. *Cum pulchritudinis duo genera ſint, quorum in altero venuſtas ſit, in altero dignitas.* Idem de Nat. Deor. 1, 42 *In ſuperſtitione inanis timor Deorum.* Quint. 1, 5 pr. *Verborum duplex intellectus eſt, alter in quo una eſt pars orationis*, lego, ſcribo. ¶ 13. Aliquando abundat hæc propoſitio: Plaut. Capt. 1, 2, 64 *Nam illam conſulo domum In his diebus non reconciliaſſe.* Cic. pro Font. c. 6 *In quo ea, quæ dicuntur à teſtibus &c.* i. e. quatenus. Suet. Tib. c. 60 *In paucis diebus, quam capreas attigit.* Id. Claudio c. 18 *Nihil non excogitavit ad invehendos etiam in tempore hiberno commeatus.* Avienus Arateis v. 403 *Hoc tempore in anni.* Virg. ecl. 7, 20 *Referebat in ordine Thyrſis.* Aut potius in iſtis omnibus & his ſimilibus plena ac integra oratio; ellipſis tamen in frequentiore uſu eſt. ¶ 14. In compoſitione & auget & minuit ſignificationem. vid. Barth. ad Claudian. p. 44, 45. Sic *Infractum* dicimus & valde fractum, & non fractum. Virg. Æn. 12 pr. *Turnus ut infractos adverſo Marte Latinos Deficiſſe videt.* id eſt, valde fractos. Nec apud antiquos aliter uſurpatum facile inveneris. vide ſupra in *Frango*. Ita *Impotens* pro valde potens apud Horat. 1 Od. 37, 10 & 3, 30, 3. Vid. Int. Petron. c. 5 p. 20 Burm. quæ conferenda tamen cum iis, quæ notamus in *Impotens*. De *Invalidus* etiam vid. ſ. l. Neque huc pertinent *Indemnatæ pernæ*, apud Plautum Capt. 4 ſc. 3 extr. Aliquando in compoſitis & *Intus* notat: ut, *Incœnare* pro intus cœnare, apud Suetonium Tib. c. 39. Vbi Caſaubonus notat, & Columellam *impaſcere*, & Statium *inſervare* ſimiliter poſuiſſe. ¶ 15. *Indu* ſive *Endo* pro *In*, vetuſtiores, ut Ennius, Pacuvius, Lucilius, &c. dicebant, unde *Endopedire*, ſive *indupedire*, *induperare*, *indugredi*, &c. apud Lucretium.

¶ Inde adverb. daher, von dannen. *Iam inde a principio hujus imperii*, Cic. de prov. conſul. c. 13, vom anfang. *Iam inde ab incunabulis imbutus odio tribunorum plebis*, Liv. 4, 36. Et, *Inde usque repetens*, Cic. pro Arch. c. 1. ¶ 2. *Inde adeo*, idem quod *Inde*. nam *adeo* explet tantum. Ter. Heaut. 1, 1 pr. *Quamquam hæc inter nos nupera notitia admodum eſt, Inde adeo, quod agrum in proximo hic mercatus eſt*, id eſt, ex eo rempore, quo agrum mercatus in proximo eſt. Subjungitur & perſonis ut *unde*. Ter. Adelph. 1, 1, 21 *Natiſilii duo, inde ego hunc majorem adoptavi mihi*: Inde, id eſt, *ex quibus*. Vide Donatum & quæ nos in vnde. Simile fere eſt Lucr. 5, 202 *Quantum cœli tegit impetus, Inde anidam partem*, i. e. ejus &c. ¶ 3. Et, *Inde* pro Deinde, nachdem. Liv. 1, 3 *Agrippa inde Tiberini filius regnat.* ¶ 4. Veteres aliquando & cum genitivo junxere. Ennius apud Feſtum in Lituus: *Inde loci lituus ſonitus effundit acutos.* Lucret. 5, 789 *Inde loci mortalia ſecla creavit.* Idem *inde deinceps* paſſim conjunxit, ut 1, 44 *Addit duos colles, Quirinalem Viminalemque, inde deinceps auget Eſquilias.* Sic *deinceps inde* 5, 37.

¶ Indidem, adv. factum ex *inde* & *idem*, ſignificat, ex eodem loco, gleich oder eben daher. Nepos 15, 5, 2 *Habuit obtrectatorem Menecliden quemdam indidem Thebis*: id eſt, perinde Thebanum, ut Epaminondas. Cicero pro Roſcio Am. c. 27 *Quos homines? indidemne Amerία? an boſce ex urbe ſicarios?* Apul. lib. 6 p. 180 *Pergit ad quampiam turrim præaltam, indidem ſeſe datura præcipitem.* Adde Livium 27, 12; & Gellium 6, 10. Vet. Gloſſ. *Indidem*, ἐντεῦθεν, ἀυτόθεν, ἐκ τοῦ ἀυτοῦ.

Infra, Intra, Intus, vide ſeparatim.

Inante, vide ſupra *Ante*.

¶Ininde, adv. ex eo loco, daraus. Livius: *Exercitus ininde domos abducti.*

Dein, deinde, deinceps, vide in *De*, Exin, exinde, *Ex*, Perinde, *Per*, Poſtinde, *Poſt*, Proin, proinde, *Pro*, Subinde, *Sub*.

INA, æ, f. pars chartæ tenuiſſima eſt, ſive filamentum, quod ſuſcitatur, cum charta uſu detrita eſt. vide Salmaſii Exercitationes p. 278; ubi etiam *Vitales ine* ex Varrone de R. R. 3, 9, 11 ſunt ſubtiliſſimæ venæ ſeu filamenta fibrarum. vid. Scal. Add. quæ habet Geſner. Chreſtom. Plin. p. 525.

Inaceſco, vide *Aceo*.

INĂCHVS, *i*, m. Ἴναχος, fluvius, idemque rex Argolidis, cujus filia Io ab Jove amata in vaccam mutata fuit. vid. Ovid. Met. 1 fab. 11, 83. De illo Horat. 2 od. 3, 21 *Divene prisco natus ab Inacho Nil interest, an pauper, &c. Omnes eodem cogimur. Inachum* Oceani filium, patrem Phoronæi, primi inter mortales regis, facit Hyginus f. 145. De fluvio Inacho fabulosa Strabo refert L. 6, vera Plut. de fluminibus. vid. Barth. ad Stat. Theb. 4, 932.

¶ Inachĭdes, *æ*, m. patronym. Ovid. Met. 1, 754 Epaphus, Ius filius. Sed Met. 4, 719 Perseus.

¶ Inachis, *ĭdis*, f. hoc est, Io, sive Isis, *lauta* vocatur Ovid. Fast. 1, 454, quod ei sacrificarent anserem.

¶ Inachius, *a, um*, adj. ut, *Litus Inachium*, Ovid. Fast. 5, 656.

¶ Inachus, *æ*, f. est Peloponnesus Stephano.

Inadulabilis, vide *Adulor*.

Inædifico, quære in *Ædes*, Inæquabilis, &c. inæqualis, inæquo, &c. *Equus*, Inæstimabilis, inæstimatus, *Æstimo*, Inæstuo, *Æstus*, Inalbesco, inalbo, *Albus*, Inalgesco, *Algeo*, Inalienatus, *Alieno*, Inalpinus, *Alpes*, Inalto, *Altus*, Inamaresco, *Amarus*, Inambulatio, inambulo, *ambulo*, Inamœnus, *Amœnus*, Inanimalis, inanimatus, inanimis, &c. *Anima*.

INĀNIS, *e*, vacuus, inops, leer, öd. *Nuda & inanis domus*, Cic. Verr. 434 ein blesses leeres haus. Id. Off. 1, 2 *Ad quos, cum velut ad creaturam bonarum artium profectus sis, inanem redire turpissimum est.* Plin. Paneg. c. 31 *Navigia inania & vacua*. Plaut. Amph. 1, 1, 74. *Vix incedo inanis, ne ire posse cum onere existimes*. Vbi *inanis* opponitur, qui onus gestat. Id. Most. 3, 1, 40 *Hic homo est inanis*, c. nihil pecuniæ habet. *Inanem a marsupio* Prudentius in Lauentio dixit v. 104. Sic quemadmodum Plautus *amatorem a datis ferilem: montem ab aquis sterilem* Apulejus, ut Gruterus Suspicionum 3, 13 observat. ¶ 2. *Inanes* etiam dicuntur, stolidi & mentis hopes, item futiles & vani, eitel, nichtig, quos *gravibus* opponit Lucretius 1, 640, de Heraclito *Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes, Quam modo graves inter Grajos, qui vera requirunt*. Horat. 1 at. 4, 76 *Inanes Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu, Tempore non faciant alieno*. vid. *Icjunus*. Pers. 1, 1 *O quantum est in rebus inane*. Vide & Turneb. Adverf. 10, 1. Sic apud Celsum 7, 16 *Medicina omnis inanis esse* dicitur, quæ nullius est fructus atque utilitatis, die nichts hilft und umsonst ist. ¶ 3. Adscisci interdum Genitivum. Ovid. Heroid. 3, 60 *Sanguinis atque animi pectus inane fuit. Inanissimus prudentiæ*, gar ohn allen verstand, Cic. pro Muræn. c. 12. *Inanissimi homines*, Lactant. 2, 17. *Apulia inanissima pars Italiæ*, Cic. Att. 8, 3. *Ager aratoribus inanior*, Id. Verr. 3, 52 pr. ¶ 4. *Inane* substantivum, pro aëre vel cælo, vel vacuo. Virg. ecl. 6, 31 *Nam-que cavebat uti magnum per inane coactla, &c.* durch die weite luft. *Inane*, spatium immensum inter cælum & terram; vid. Cic. de fin. 1, 6 pr. Drakenb. ad Sil. 6, 248. *Inane* etiam regnum inferorum fuit: de ipso inani vide Heronem init. Pneumatici; Galenum lib. 1 de Elementis: Barth. ad 4 Theb. Statii p. 111. conf. Parei Lex. Crit. p. 587. Locum Perfii 1, 1 jam laudavimus. ¶ 5. De superbis, ut *inanis*, eitel, Sall. Iug. 64, 5 *Homo inanis & regiæ superbiæ*.

¶ Inaniter, adv. fruſtra, ohne nutz, vergeblich. Cic. Tusc. 4, 6 *Inaniter & effuse animus exultat*. Ovid. Met. 2, 620 *Medicas exercet inaniter artes*.

¶ Inānĭtas, *ātis*, f. das leere; ut, *Cum duo individua per inanitatem feruntur*, Cic. de Fato 9, ubi *inanitas* est, quod vulgo vanum vocant. *Inanitas arundinis*, Plin. 13, 22. Et *Sub terris vacantis loci inanitas*, Seneca Qu. Nat. 6, 25 extr. Et, *In summa inanitate versari*, Cic. Tusc. 3, 2. ¶ 2. Vanitas, die eitelkeit; ut, *Inanitates verborum*, Gell. 13, 18.

¶ Inania, *æ*, f. veteres etiam dixere eodem sensu. Nonius 2, 421 *Inania, inanitas*, id est, *inanitas*. Plaut. Aulul. 1, 2, 6 *Ita inaniis sunt applectæ atque araneis*.

¶ Inanimentum, *i*, n. idem. Plaut. Stich. 2, 1, 19 *Inanimentis exclementum quærito*.

¶ Inanesco, *ĕre*, leer werden, schwinden. Ammian. 23 c. ult. *Convolute concussæ metu fulgurum inanescunt*.

¶ Inanio, *ire*, vacuare, entledigen, ausleeren; ut, *Inanire alvum*, Plin. 20, 3.

¶ Inanefăcio, *ĕre*, cassiren, zerrichten. Vlpian. l. ff. de solut. *Solutione chirographo inanefacto*. vid. Salmas. de modo usur. p. 471.

¶ Inānĭfĕquus, *a, um*, apud Plaut. Pseud. 1, 3, 24, ubi tamen exemplaria quædam legunt, *Inanilogus*, ein unnützer wäscher.

¶ Inaniloquium, *i*, n. idem quod vaniloquium, Vulg. Interpr. 2 Tim. 2, 16.

¶ Exinanio, *ivi, itum, ire*, evacuare, attenuare, vastare, ausleeren. Sic, *Exinanire alvum, ovum, urinam*, Plinius dixit. *Vastare & exinanire agros*, Cic. Verr. 3, 50 extr. auspländern. Et Vitruv. 3, 3 sub init. *Locus fodiatur, exinaniaturque*.

¶ Exinānītus, *a, um*, evacuatus, ausgeleert. Cic. Verr. 3, 40 *Habet constratam navem & minus exinanitam*. Id. cont. Rullum 2, 27 *Regibus atque omnibus gentibus exinanitis*. Verr. 3, 42 *Imacharenses -- omnibus injuriis tuis exinanitos* h. e. spoliatos. conf. Nonius 2, 302.

¶ Exinanītio, *onis*, f. die ausleerung; ut, *Præceps alvi exinanitio*, Plin. 13, 22, der durchfall.

¶ Obinānis, *e*, idem ac inanis, vacuus, leer. Varro R. R. 3, 9 *Ajunt, cum ad limen fistuleris* (ova,) *quod perluceat, id esse obinane*. Quidam dividunt *ob inane*: Scaliger autem conjungendum censet.

¶ Reexinanio, *ire*, wieder leer machen. Apicius 8, 6; & 4, 2 *Reexinanire in cacabum*.

¶ Seminānis, *e*, halb leer. Plin. 2, 18 de Luna: *In triquatro seminani ambitur orbe*.

¶ Subinānis, *e*, aliquantum inanis, etwas leer. Cic. Att. 2, 17 *Quin etiam, quod est subinane in nobis, & non ἀφιλόδεξον, id afficitur quadam delectatione*.

Inaquosus, vide *Aqua*, Inarculum, *Arcus*, Inardeo, inardesco, *Ardeo*, Inaresco, *Areo*.

INARĪME, *es*, f. Insula in mari Puteolano prope Neapolim, vide Plin. 3, 6. conf. Virg. Æn. 9, 716; & Ovid. Met. 14, 89. Accusant quidam Virgilium, qui conjunxerit, quod apud Homerum est in Catal. nav. 783. *Εἰν Ἀρίμοις*. v. g. Dan. Heinf. ad Sil. 12, 148. Sed vid. pro Virgilio la Cerdam ad l. c.

Inaro, vide *Aro*, Inartificialis, &c. *Ars*, Inassatus, inasso, *Asso*, Inaudax, *Audeo*, Inaudibilis, inaudio, *Audio*, Inauguro, &c. *Augur*, Inaurare, *Aurum*, Inauris, inauritus, *Auris*, Inauspicato, &c. *Auspex*, Incardium, *Cardiaca*, Incassum, *Cassis*, Incendo, *Candeo*, Incentivum, *Cano*, Incepto, *Capio*, Incerniculum, *Cerno*, Incestus, *Castus*.

Inchoo, *are*, cum derivatis, vide in *Chaos*.

INCĪLE, *is*, n. fossa in lapidem vel terram incisa, per quam aqua ex flumine ducitur, ein wasserlauf, wasserraben; item, eine rinne oder grufe. Vlpian. L. 1 § 5 Dig. de Rivis: *Incile est locus depressus ad latus fluminis, ex eo dictus, quod incidatur. Incidituv enim vel lapis vel terra, unde primum aqua ex flumine agi possit*. Festus: *Incilia* (vel *Incilie*) sunt *fossæ, quæ in viis sunt ad deducendam aquam: sive derivationes de rivo communi factæ*, Plin. 18, 26 *Incilia aperire*. Et Colum. 5, 9 *Si olea in colle sit, incilia existentur, quæ limosam aquam ad radicem deducant*. Apulej. Met. 9 p. 221 *Via lacunosis incilibus variginosa*. Adde Grævium ad Cic. fam. 8, 5.

¶ Incilis, *e*, eingegraben. adjective usus Cato est c. 155 de R. R. *Fossis inciles plures habere oportet*. ¶ 2. Dicuntur ejusmodi fossæ *Incilie* etiam, auctore Festo, ut modo diximus.

¶ Incilo, *are*, increpare, maledictis imperere, schelten. Lucret. 3, 978 *Ire, ut opinor, aget, jure increpet inciletque*.

¶ Incilans, *tis*. Accius ap. Nonium 2, 430 *Quis erit, qui non me spernens, incilans probris, sermone indecorans, turpi fama differat?*

Incinere, vide *Cano*, Incingere, *Cingo*, Inciperare, *Paro*, Incipere, *Capio*, Incise, incisio, &c. *Cædo*, Incita, incitatus, &c. *Cieo*.

Incitega, vide *Tego*, Incito, *Cieo*, Incivilis, *Civis*, Inclamo, *Clamo*, Inclareo, *Clarus*, Inclemens, *Clemens*, Inclino, &c. *Clino*, Includo, &c. *Claudo*, Inclutus seu Inclytus, *Cluco*, Incoactus, *Cogo* in *Ago*, Incolumis, *Columis*, Incomma, *Comma*.

INCOPRIO, *are*, ἐγκοπρίω, conspurcare, convitiis & opprobriis quasi κοπρῳ seu stercore impetere, besudeln, schimpfiren. Vtitur hoc verbo Commodianus Instruct. 19 *Incopriat cives hic detestabilis omnes*.

Incoquo, vide *Coquo*, Incorporo, &c. *Corpus*, Incorrectus, *Rego*, Incorruptus, *Rumpo*, Incrassio, *Crassus*, Increbresco, *Creber*, Incredulus, &c. *Credo*, Incrementum, *Cresco*, Increpo, &c. *Crepo*, Incruentus, *Cruor*, Incrusto, &c. *Crusta*, Incubatus, incubo, incubus, *Cubo*, Inculco, *Calx*, Inculpo, *Culpa*, Incultus, *Colo*, Incumbo, *Cubo*, Incunabula, *Cunæ*, Incuria, *Cura*, Incurro, Incursio, &c. *Curro*, Incurvo, incurvus, &c. *Curvus*, Incus, udis, *Cudo*, Incuso, &c. *Caussa*, Incussio, incutio, &c. *Quatio*.

INDĀGO, *āre*, est vestigare, inquirere, spüren, nachspüren, ausspüren. Videtur esse per concisionem pro *Indagito*, ex *Inde* vel antiquo *Indu* & *Ago*. vide Voss. Etym. p. 22. *Canis natus est ad indagandum*, Cic. de Fin. 2, 13. Et, *Acutissime indagare & odorari omnia*, Id. in Verrem 2, 54, alles zum fleissigsten erforschen. Apulej. Apol. *Semper potius duxi mea peccata tegere, quam aliena indagare*.

¶ Indaganter, adv. der spur nach. Colum. lib. 5 ineunte, *Boni venatoris est, indaganter quamplurimas feras capere*.

¶ Indagatus, *a, um*, ausgeforscht, gegründet. Cic. Att. 2, 7 *Ea omnibus vestigiis indagata ad me afferas*.

¶ Indāgārius, *ĭi*, m. subst. die ausspähung, ausforschung. Apulej. l. 7 Met. p. 191 *Vexillationum indagatu*.

¶ Indagatio, *onis*, f. die erfundigung, untersuchung. Cic. Off. 1, 5 *Indagatio atque inventio veri*, die erforschung.

¶ Indagator, *ōris*, m. ein nachsucher, erforscher; ut, *Indagatores aquarum*, brunnenmeister. Colum. 2, 2. Id. 9, 8 *Indagatorem* vocat, qui apum commeatus explorat. Adde Plaut. Trin. 2, 1, 15; Vitruv. 1, 6; & Solinum c. 43.

¶ Indagatrix, *ĭcis*, f. Cic. Tusc. Quæst. 5, 2 *Philosophia indagatrix virtutis expultrixque vitiorum*. Val. Max. 9, 4 pr. *Avaritia latentium indagatrix lucrorum, &c.*

¶ Indāgo, *inis*, f. vestigatio, sive inquisitio ferarum, die ausspürung; ut Servius interpretatur ad illud Virgilii Æn. 4, 121 *Saltusque indagine cingunt*. Lutatius Scholiastes Statii ad 2 Theb. v. 553 INDAGO *est, cum silvam venantium corona vallat, ut feræ evadere non possint*. Tac. Agric. c. 37 *Quod ni frequens ubique Agricola, validas & expeditas cohortes indaginis modo & sicubi artiora erant, partem equitum dimissis equis; simul variores silvas equitem persultare jussisset, acceptum aliquod vulnus per nimiam fiduciam foret*. Qui locus pro Serviana interpretatione esse potest, etiam Glossator vetus, qui *Indaginem* ἐξιχνιασμὸν interpretatur. Pro Lutatio est illud Flori 3, 6 *Sic per omnes æquoris portus, sinus, latebras, recessus, promontoria, freta, peninsulas, quicquid piratarum fuit, quadam indagine inclusum & oppressum est*. Budæo vero INDAGO est series plagarum in perticas seu varos arrectarum, sive περισειασμὸς, die stallung, ausgespannt garn und tücher, damit man das wild umstellet. Et huc refertur locus Virgilii modo memoratus, quin alter etiam Taciti. ¶ 2. Metaphorice Plinius Paneg. c. 35 *Mille pœnarum indagine inclusus*. ¶ 3. Lex fin. § 1 Cod. de Compensat. *Res majorem & ampliorem expescit indaginem*, es bedarf weitern nachsinnens und untersuchens.

¶ Indāges, *is*, f. indagatio, die nachsuchung. Claudian. Mamert. 2, 2 *Aliquid dignum tanta indage*. Et ibid. c. 8 *Sublimium indage causarum*.

¶ Indāgus, *a, um*, forschend, suchend. Mart. Capella lib. 1 p. 9 *Indaga veri cura*.

¶ Perdāgo, *are*, durchforschen, etiam dixit Claud. Mamert. 2, 3.

Inde, vide *In*, Indebitus, *Debeo*, Indecens, *Decet*, Indeclinabilis, *Clino*, Indecorus, *Decet*, Indefensus, *Fendo*, Indefessus, *Fatisco*, Indefinitus, *Finis*, Indefletus, *Fleo*, Indeflexus, *Flecto*, Indejectus, *Iacio*, Indelebilis, *Deleo*, Indelibatus, *Libo*, Indemnis, indemnitas, *Damnum*, Indeptus, *Apiscor*, Indeterminter, *Sino*, Indetonsus, *Tondeo*, Indevotus, *Voveo*, Index, *Dico*, *are*.

INDIA, *æ*, f. Ἰνδία, orientalis regio, Indien, Oſt-Indien, ab Indo flumine dicta, quod 20 intra ſe recipit amnes, atque ex iis pleroſque navigabiles. India autem alia citra, alia ultra Gangem, nominatur. Auro gemmiſque dives, & omnium rerum abundantia felix: in quam rem multa Plinius, non pauciſſima Mela. Habes & elegantem ejus deſcriptionem apud Curtium 8, 9, 2. ¶ 2. *India occidentalis*, Weſt-Indien, alio nomine America, pars eſt orbis recens detecta.

¶ Indus, *i*, m. ein Indianer. *Diſcolor Indus*, Ovid. Triſt. 5, 3, 24. *Colorati Indi*, Virg. Georg. 4, 293, i. e. fuſci propter ſolis ardorem. *Odorati Indi*, Silius 17, 652. ¶ 2. *Indus*, fluvius orientis ſecundum Gangem longe maximus, a quo India nominata eſt. v. Plin. 6, 20, & Curt. l. c. Ovid. Faſt. 3, 720 *Et domitas gentes, thurifer Inde, tuas.*

¶ Indĭcus, *a*, *um*, Indianiſch. *Indici elephantes*, Ter. Eun. 3, 1, 23. Et Ovid. Pont. 1, 5, 80 *Aut ubi Taprobanen Indica cingit aqua.*

Indicare, &c. vide *Dico*, *are*, Indicere, &c. *Dico*, *ere*, Indicus, *India*, Indidem, *Inde*, Indifferens, *Fero*, Indigena, *Gigno*, Indigentia, indigere, &c. *Egeo.*

INDĬGES, *ĕtis*, m. homo in numerum deorum conſecratus, Heros Divus, ein vergötterter menſch. v. Feſtus, Gellius 2, 16, Macrob. in Somn. Scip. 1, 9. Virg. Æn. 12, 794 *Indigetem Æneam ſcis ipſa, & ſcire fateris.* *Iupiter Indiges* idem *Æneas* vocatur Liv. 1, 2 extr. v. etiam Brouckh. ad Tib. 2, 5, 45. Dicti vero *Indigĕtes*, Dii tutelares, patrii, quaſi *in Diis agentes*: vel quia *nullius indigeant*, per antiphraſin: vel quia *nos Deorum indigeamus*; qua ratione omnes Dii ſic appellari poſſunt. Servius ad ſupra allegatum locum Virgilii; item ad illud 1 Georg. extr. *Dii patrii, Indigetes, & Romule, Veſtaque mater.* Poſſunt etiam ab *indigetando*, ſ. indicando, i. e. invocando dicti eſſe, de quo verbo ſtatim. Vet. Gloſſ. *indigetes* Ἡμίθεοι, κυρῆτες. v. Voſſ. de Idololatr. 1, 12. Barth. ad Claudian. p. 389. Salmaſ. in Exercit. ad Solin. part. 1 p. 71 alios. Vlitius ad Gratium Feſti illud, *Indigetes Dii, quorum nomina vulgari non licet*, copioſius & defendit & explicat, verbo quorum nomina non dicata & ignota ſunt.

¶ Indĭgĕto, vel Indigito, *are*, ubi vide, proprie non eſt *nominare*, ut vulgo uſurpari ſolet, ſed *invocare*, anruffen. Macrob. Sat. 1, 17 *Namque Virgines Veſtales ita indigetant*, APOLLO MEDICE: APOLLO PÆAN. Apud Feſtum etiam *Indigitare* eſt *imprecari*. Huc etiam referri poteſt Tertull. de jejun. c. 16 *Cum ſtupet cælum, & aret annus -- precem indigitant, hoſtiam inſtaurant.*

¶ Indĭgĭtamenta, *orum*, n. pl. libri Pontificales, qui & nomina Deorum, ut Servius interpretatur, & rationem ipſorum numinum continebant: ſive libri rituales, in quibus rationes invocandi Deos præſcriptæ erant. Vet. Gloſſ. *Indigitamenta*, ἱερατικὰ βιβλία. Vid. Scal. ad Orphei hymnos p. 322. Eſchenb ſunt nimir. hymni, in quibus cognomina Deorum varia enarrantur. Arnob. 2 p. 95 *Non doctorum literis continetur, Apollinis nomen Pompiliana indigitamenta neſcire?* Nomen eſt ab *In* & *citare*, hoc eſt, vocare, ut Voſſius monet de Vitiis ſerm. 1, 34. Feſto *Indigitamenta* ſunt *incantamenta*. Recentium ſignificatio *nominandi* non ſatis probata eſt omnibus. vide ſupra in *Digitus*.

Indigeſtus, vide *Gero*, Indignatio, indignor, ari, &c. *Dignus*, Indigus, *Egeo*, Indiligens, *Lego*, Indipiſcor, *Apiſcor*, Indirectus, *Rego*, Indiſcretus, *Cerno*, Indiſcitus, *Scio*, Indiſpoſitus, *Pono*, Indiſſociabilis, *Socius*, Indiſſolubilis, &c. *Solvo.*

Indiſtinctus, vide *Stinguo*, Indiſtrictus, *Stringo*, Inditus, *Do*, Individuus &c. *Divido*, Indivulſus, *Vello*, Indo, *Do*, Indocilis, *Doceo*, Indoleo, &c. *Doleo*, Indoles, *Oleo*, Indomabilis, indomitus, *Domo*, Indonatus, *Donum*, Indormio, *Dormio*, Indotatus, *Dos*, Indu pro *In*, n. 12, Indubitatus, &c. *Dubius*, Induciæ, induco, &c. *Duco*, Indulco &c. *Dulcis.*

INDVLGEO, *indulſi*, *indultum*, *indulgēre*, eſt molliter & delicate obſequi & gratificari, nachgeben, verzeihen. Ter. Heaut. 4, 8, 21 *Nimium illi, Menedeme, indulges.* Nep. 10, 2, 1 *Quo fiebat, ut, uni huic maxime indulgeret, neque eum ſecus diligeret ac filium.* Sed *indulgere dolori*, Plin. 5 epiſt. 9, dem betrübniß nachhängen, raum geben. *Indulgere valetudini*, eſt rationem ſuæ valetudinis habere, Cic. fam. 16, 18, ſeiner geſundheit pflegen. *Corpori tantum indulgeas, quantum bonæ valetudini ſatis eſt*, Seneca epiſt. 8. *Indulgere ſibi* eſt in quacunque re libidini ſuæ & voluptati obſequi. v. Burm. ad Quint. 8, 5 p. 724. add. Ter. Eun. 2, 1, 16 *Ejiciunda mollities animi, nimis mi indulgeo*, vulgo *me*, quod refutatur MSStis Palatinis & ſententia ipſa. *Indulgere genio*, vide *Genius*. De hoc verbo ita Caſaub. ad Perſium: Indulgere *proprie eſt contrarium* τῷ urgere, *ea enim origo vocis*: Indulgere *pro* inurgere, *dixerunt inſerto* d, *ut* indoleſcere *pro* inoleſcere, *unde eſt* indoles: *deinde* l *pro* r *poſito*: *ſunt enim in omnibus linguis eæ litteræ facile invicem permutabiles.* Vrgere *eſt ſeveri* ἐργοδιώκτου, *qui penſum moroſe exigit*, Indulgere *eſt ejus, qui de ſummo jure aliquid remittit, ut fere parentes liberis.* *Sic dicitur princeps* debitorum reliqua indulgere, *quorum exigendi jus habuit.* *Dicitur & de aliis, ut fere Græcorum* ἐπιτρέπειν, *ut*, genio, epulis indulgere. *Hinc etiam obtinuit, ut dicerent* indulgere, *pro multum ſtudere alicui rei.* *Vt*: Indulget campo: *id eſt, multus in campo eſt: eo oblectatur, &c.* Martialis præfat. lib. 12 *Imperavi mihi, quod indulgere conſueveram.* ¶ 2. *Indulgere alicui aliquid*, eſt gratiam concedere, largiri, etwas verſtatten, vergönnen, zulaſſen. Vet. Gloſſ. δαψιλεύομαι, *largior, indulgeo.* Statius Epithal. Stellæ v. 179 *Invenique curule Indulgebit ebur*: id eſt, concedet, ut ante legitimam ætatem conſul fiat. Sic *rudem indulgere* Suetonius dixit, pro rude donare, in Claudio c. 21. Et c. 24 *Ornamenta conſularia indulgere.* Sev. Sulpitius Dial. 2, 4 *Orare ac obſecrare, indulgeret ſceleri veniam.* Sic *Precibus indulgere* Plinius dixit 4 epiſt 15. conf. Nonius 4, 246. Cum ſexto caſu Liv. 40, 15 conjunxit: *Quid eum facturum credis in me eſſe, qui jam nunc ſanguine meo ſibi indulgeri æquum cenſet?* ubi tamen multi codd. *ſanguinem meum* exhibent. ¶ 3. *Se indulgere* eſt ſe accommodare, ſich ergeben, einwilligen. Stat. Silv. 4, 6, 36 *Seſeque videndam Indulſit tibi.* Etiam de meretricibus, Iuvenal. 2, 165 *Ardenti ſeſe indulſiſſe tribuno.* ¶ 4. In Paſſivo Liv. loco n. 2 adducto, Gellius in fine operis: *Quando animus eorum laxari indulgerique potuiſſet.* Front. de aquæd. *Spatium indulgeri &c.*

¶ Indulgens, *tis*, qui indulget, mild, gelinde, gütig. Cic. de Amic. c. 24 *Obſequium multo moleſtius, quod peccatis indulgens præcipitem amicum ferri ſinit.* Compar. Id. pro Cluent. c. 5 *Ipſum nomen amantius indulgentiusque maternum.* Et Suet. Veſp. c. 21 *Nec ullo tempore facilior aut indulgentior traditur.* Ipſi *Imperatores*, quod multa concederent benigne atque humaniter, inter alios titulos & INDVLGENTISSIMI, & CLEMENTISSIMI hodie, appellabantur. Nazarius Paneg. Conſtantini c. 26 *O fortuna, ô præpotens Roma! quam tu unquam gratiam pro tantis laboribus referes? niſi quod indulgentiſſimus princeps, tamquam hoc ipſum tibi debeat, eo cariorem habet, quo majore labore ſervavit.* Vetus Inſcriptio: FORTISSIMO ET INDVLGENTISSIMO PRINCIPI DOMINO NOSTRO CONSTANTINO VICTORI PERPETVO &c. Et alia apud Gruter. p. 253 n. 8 AVRELIO HADRIANO ANTONINO AVG. PIO PONT. MAX. TRIB. POT. II. COS. III. P. P. INDVLGENTISS. Etiam Plinius Trajano ep. 11 *Rogo ergo, indulgentiſſime imperator, ut &c.* ¶ 2. Paſſiva ſignificatione apud Quintil. Declam. 10 mater mœſta ait: *Fili, indulgentiſſime adoleſcens*, i. e. cui indulgetur.

¶ Indulgenter, adv. zärtlich, gelinde, gnädig. *Habere aliquem indulgenter*; ut, Livius 36, 14 *Captivis indulgenter habitis.* Et Seneca Benef. 4, 32 *Dii alios indulgentius tractant.* Valer. quoque Max. 1, 7 *Longe indulgentius in poëta Simonide*, ſubaudi, *fecerunt*, aut *ſe geſſerunt*. Solinus c. 14 (Salm. 9) *Voluptati aurium indulgentiſſime deditus.*

¶ Indulgentia, *æ*, f. die verzärtelung, verziehung der kinder, de qua ſic Quintil. 1, 2 *Mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, nervos omnes & mentis & corporis frangit.* Mantuan. lib. 1 Parthen. v. 164 *Blanda patrum ſegnes facit indulgentia natos.* ¶ 2. Interdum eſt ipſe parentum erga liberos affectus. Cic. de Or. 2, 40 *Si feræ partus ſuos diligunt, qua nos in liberos noſtros indulgentia eſſe debemus.* Id. in Ver. 1, 44 *Qui ſimili ſenſu atque indulgentia filiarum commovemini.* Plura loca Menck. in Obſ. L. L. collegit. ¶ 3. Neque vero parentum tantum indulgentia eſt; ſed aliorum etiam, qui ſuos ita ferunt, ut nullo eorum facto offendantur, die gütigkeit, das nachſehen. Nep. cum de Attici pietate agit 25, 17, 2 *Quod eſt ſignum, aut nullam unquam inter eos querimoniam interceſſiſſe; aut hunc ea fuiſſe in ſuos indulgentia, ut, quos amare debuerat, iraſci eis nefas duceret.* Per SVOS matrem ſororemque intelligit, quarum ante mentionem fecerat. Balbus & Oppius apud Cic. Att. 9, 12 *Hoc Cæſarem, pro ſua indulgentia in ſuos probaturum putamus*; ubi idem eſt atque benevolentia & humanitas. Sic, *Indulgentia fortunæ*, Vellej. 2, 80, 1 &c. Et Ovid. de Art. am. 2, 147 *Dextera præcipue capit indulgentia mentes*: i. e. obſequium, die gefälligkeit. ¶ 4. Ponitur & pro *Gratia*, quam vulgo vocant, hoc eſt, illa virtute, unde Principes *indulgentiſſimi* appellabantur, die gnade. Plin. 10 epiſt. 2 *Videor ego ſummam voti mei conſecutus, cum inter initia principatus tui* (ſcribit ad Trajanum Imp.) *probaveris, me ad peculiarem indulgentiam tuam pertinere.* Et ſæpius ita eo in libro hac voce eſt uſus. Auſonius Gratiar. Actione c. 21 *Neque vero unum aliquod bonum uno die præſtas, ſed indulgentias ſeculares per ſingula momenta horarum multiplicas*: INDVLGENTIAS, i. e. beneficia per gratiam collata. Plin. 10, 107 ad Trajan. *Rogatus a P. Accio Aquila, ut mitterem tibi libellum, per quem indulgentiam pro ſtatu filiæ ſuæ implorat*, i. e. quod ex epiſt. prox. apparet, civitatem Rom. ¶ 5. *Indulgentiæ* etiam vocantur pœnarum remiſſiones, criminum condonationes, pardon, ablaß, vergünſtigung. Capitol. Antonino Pio c. 6 *His, quos Hadrianus damnaverat, indulgentias petiit.* Cæterum aliud *indulgentia*, aliud *venia* proprie eſt. Vbi *indulgentia*, ibi *veniæ* nullus locus: quippe nullum peccatum ejus, cui indulgetur: Caſaub. Verum ſcriptores non ſemper attendunt, & ita elegantiſſimus auctor Sulpitius Dial. 1 de Virtutibus Monach. Oriental. c. 8 *Indulgentiam conſequi*, pro, veniam conſequi, dixit. conf. Borrich. Cogit. p. 131.

¶ Indulgĭtas, *tis*, f. pro indulgentia, antique Siſenna apud Nonium 2, 439, die überſehung.

¶ Indultus, *a*, *um*, zugelaſſen, erlaubet. Sidon. 4 epiſt. 24 *Indultis tantiſper induciis.*

¶ Indultus, *us*, ſubſt. indulgentia, die zulaſſung, erlaubniß. Sidon. 1 epiſt. ult. *Oro, ut indultu clementiæ tuæ, quæ volo, ſcribam.*

¶ Indultor, *ōris*, m. qui indulget. Tertull. adv. Marc. 4, 9 *Indultor legis.*

¶ Perindulgens, *tis*, ſehr gütig. Cic. Off. 3, 31 extr. *Perindulgens in patrem.*

Indumentum, induo, vide *Suo*, Induperator, *Paro*, Indupedio, *Pes*, Indureſco, induo, *Durus*, Indus, *India*, Induſium, *Suo.*

INDVSTRIA, *æ*, f. *animi ſagacitas*, alacritas ingenii, & diligentia gnavitaſque in rebus agendis, fleiß. Differt *induſtria a diligentia*, licet non raro conjungantur. Cic. Act. in Verr. 1, 11 *Induſtriæ diligentiæque capiam fructum.* ubi Scholiaſtes: *Induſtria qua invenimus, diligentia, qua inventum perficimus.* Terentius *naturæ* oppoſuit Andr. 4, 5, 55 *Paullum intereſſe cenſes, ex animo omnia, Vt fert natura, facias, an de induſtria?* ob es natürlich, oder angenommen und affectiret? Donatus: VT FERT NATVRA: *Hoc eſt, naturalis & ingenita actio.* AN DE INDVSTRIA, *id eſt, conſcientia & providentia.* *Ea enim quæ diſcimus & ſcimus, operatione genita & induſtria quadam ſcimus.* Seneca epiſt. 3 *Illa tumultu gaudens non eſt induſtria, &c.* Lycurgus apud Rutilium Lupum lib. 1 de Figuris ſentent. in EPIPLOCE: *Cui præſto eſt ſua voluntas, induſtrius ut ſit neceſſe eſt: induſtriam vero ſcientia conſequitur: ex ſcientia copia & facultas ingenii naſcitur: ex qua facultate vera & facili felicitas laudis oritur. Neque enim temere diligens ſtudium virtutis fructus fortunæ fallit.* Vet. Gloſſ. *Induſtria*, σπουδή, ἀρετή, φιλοπονία. Cic. pro Cælio c. 19 *Ingenium induſtria alitur.* Et Salluſt. de Sylla in B. Jug. c. 95 *Nunquam ſuper induſtriam fortuna fuit*, es hat das glück nie mehr vermocht, als ſein fleiß und geſchicklichkeit. *De induſtria*, Cic. Verr. 2, 12. Pariter, *ex induſtria*, id eſt, conſulto & dedita opera: Liv. 26, 51 *Ex induſtria famam captæ Carthaginis compreſſerant*, fürſetzlich, mit fleiß. Cic. Tuſc. Q. 4, 19 *Demoſthenes dolere ſe ajebat, ſi quando opificum antelucana victus eſſet induſtria.* Et Phædrus 2, 1, 4 *Acuat ſe diligens induſtria.* Ratione Etymologiæ Feſtus ait, *Induſtrium* antiquos

quos dixisse, *indostruum*, quasi quicquid ageret, intro strueret, & studeret domi.

¶ Industrius, *a, um*, emsig, geschäftig, geschickt. Cic. pro Lege Man. c. 7 *Homines navi & industrii in Asia negotiantur.* Idem, *Homo navus & industrius, experientissimus, & diligentissimus*, in Verr. 3, 21. Et, *In rebus gerendis virum acrem & industrium esse*, Tusc. Qu. 5, 20. Comparativo *Industrior* usus Plautus est Most. 1, 2, 71. Et Cato oratione Ne quis iterum consul fiat, apud Priscianum 3 p. 601 ed. Putsch. *Imperator laudem capit, exercitum meliorem & industriorem facit.*

¶ Industrie, adv. mühsam, sorgfältig. Cæsar B. Gall. 7, 60 *Diligentissime industrieque administrare.* Florus 1, 6, 2 *Regnum dolo partum egit industrie.* Cicero & comparativo usus est *Industrius*, pro magis industrie, pro Domo sua c. 11 *Quis apud populum R. de illius dignitate industrius, quis senatui sæpius dixit?*

¶ Industriōsus, *a, um*, plenus industria, sehr fleißig. Val. Max. 3, 4, 2 de Tarquinio Prisco: *Industriosum pro ignominioso reddidit.* Et Seneca de Provident. c. 2 *Industrioso otium pœna est.*

¶ Industriose, adv. idem. Auctor vitæ Iuvenalis, quæ Suetonio subjicitur: *Genus scripturæ industriose excoluit.* Cassiodor. epist. 1 *Industriose detergit.* Cato apud Charisium p. 181 *Pleraque Gallia duas res industriosissime persequitur, rem militarem, & argute loqui.*

Indutus, induviæ, *arum*, vide in *Suo*.

INEBRÆ, f. pl. aves ab inhibendo dictæ, *quæ in auguriis aliquid fieri prohibent*, ut indicat Festus; & addit: *Prorsus omnia inebra appellantur, quæ tardant vel morantur agentem*, hinderung.

Inebrio, vide *Ebrius*, Inedia, *Edo*, Ineptia, ineptio, ineptus &c. *Aptus*, Inermis, *Arma*, Iners, inertia, &c. *Ars*, Inevectus, *Veho*, Inevitabilis, *Vito*, Inevolutus, *Volvo*, Inexercitatus, inexercitus, *Exerceo*, sub *Arceo*, Inextricabilis, *Tricæ*.

Infabre, vide *Faber*, Infamia, infamis, infamo, *Fama*, Infandus, infans, infantia, &c. *Fari*, Infarcio, *Farcio*, Infatuo, *Fatuus*.

Infectio, infectus, vide *Facio*, Infensus, *Fendo*, Inferiæ, infero, *Fero*, Inferi, inferior, infernus, &c. *Infra*, Infestare, infestus, &c. *Festus*.

Inficetus, vide *Facetus*, Inficiari, &c. *Fateor*, Inficio, *Facio*, Infidelis, *Fides*, Infidus, *Fido*, Infigo, *Figo*, Infimare, infimus, *Infra*, Infinitus, &c. *Finis*, Infirmare, infirmus, *Firmus*, Infit, *Fio*, Infixus, *Figo*.

Inflammare, &c. *Flamma*, Inflatus, &c. *Flo*, Inflectere, inflexus, &c. *Flecto*, Inflictio, infligere, *Fligo*, Influentia, influere, influxus &c. *Fluo*.

Infœcundus, &c. vide *Fœcundus*, Informare, &c. *Forma*, Inforo, are, *Forum*, Infortunium, &c. *Fortuna*, Infossus, *Fodio*.

INFRA, præpositio, in adverbium aliquando degenerans, unter, drunter. Cic. Acad. 4, 40 *Supra, infra, dextra, sinistra, ante, post*, droben, drunten &c. Ter. Eun. 3, 2, 36 *Quem ego infra omnes infimos homines esse puto*, i. e. quem posthabeo infimis etiam, den ich vor den allerschlechtesten halte. *Infra aliquem accumbere*, sive *discumbere*, qui in medio lecto, qui locus honoratissimus apud Romanos, cubanti ad sinistram accumbebat: nam qui a dextra discumbebat, *super*, vel *supra accumbere* dicebatur. Suet. Calig. c. 24 *Cum omnibus sororibus stupri consuetudinem fecit: plenoque convivio singulas infra se vicissim collocabat, uxore supra cubante.* Cic. Fam. 9, 26 pr. *Accubueram hora nona, cum ad te harum exemplum in codicillis exaravi. Dices, ubi? apud Volumnium Eutrapelum: & quidem supra me Atticus, infra Verrius, familiares tui.* Horatius 2 sat. 8, 22 Nasidieni cœnam describens: *Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra.* v. Torrentium ad v. 20 ejus satyræ, & Lips. 3 Antiqu. Lect.

¶ Infĕrus, *a, um*, das unten ist, ut, *Inferum mare*, Cic. Att. 9, 3. *Omnia, supera, infera*, Id. Tusc. 1, 26. Et Liv. 31, 31 *Dii superi inferique.* ¶ 2. Antique Cato de R. R. c. 49 *Infer vicinus*, i. e. inferior, der nachbar besser unten.

¶ Infĕri, *orum*, m. plur. mortui, in infernis locis degentes, die verstorbenen unter der erden. Apul. lib. 11 Milef. *Ad meum festinant illico diurnum reducemque ab inferis conspectum.* Hinc frequens vox, *ab inferis excitare, revocare, &c.* von todten erwecken. Cic. Catil. 2, 9 *Si salvi esse velint, Sylla sit iis ab inferis excitandus:* & pro Milone c. 29 *Si vellet illum ab inferis revocare.* Liv. 26, 32 *Si ab inferis existat rex Hiero*, wenn er von todten auferstehen solte. Nam omnes mortuos ad inferiora descendere credebant pagani. Opponuntur *superi* apud Vellej. 2, 48, 2 *Quam apud superos habuit magnitudinem, illibatam detulit ad inferos.*

¶ Infĕriæ, *arum*, plur. potius ab *inferendo*: vide *Infero*.

¶ Infĕrior, *us*, comparativus, der untere; it. niedriger. *Inferior horret, quicquid peccat superior*, was die grossen übels thun, müssen die geringen entgelten, Publ. Mimus. Cic. pro Quint. c. 31 *Indignum est vinci ab inferiore.* Id. Off. 1, 32 *Timotheus belli laude non inferior fuit, quam pater.* Sic, *Inferior ætate*, jünger. *Inferior fortuna*, Cic. fam. 13, 5. *Inferior copiis*, Nepos 14, 8, 4. Tac. An. 3, 3, 1 *Inferius majestate rati, si palam lamentarentur.* ¶ 2. Sed Festus in neutro habet *Inferium vinum*; quod in sacrificando infra pateræ labrum ponebatur.

¶ Inferius, adv. deorsum, herunterwerts, niedriger. Hor. Epod. 5, 79 *Prius cælum sidet inferius mari.* Ovid. Met. 2, 208 *Inferius currere admiratur equos.*

¶ Infĕrĭlia, *ium*, n. pl. i. e. infernalia, subterranea, was unter der erden ist. Gloss. lat. gr. *Inferilia*, καταχθόνια.

¶ Infernas, *ātis*, f. ut supernas, von unten her. *Infernatia ligna sunt*, quæ ex Apennini parte, quæ inferum mare spectat, cæduntur; supernatia a diverso. Plin. 16, 39 *Romæ infernas abies, supernati præfertur.* Vitruv. 2, 10 *Infernates* (abietes) *quæ ex apricis locis apportantur, meliores sunt, quam quæ opacis de supernatibus advehuntur.*

¶ Infernus, *a, um*, adject. ut, *Inferni Dii*, Liv. 31, 31. Et, *Inferni lacus*, plur. Tibull. 2, 7, 40. *Rex infernus*, i. e. Pluto, Virg. Æn. 6, 16. Veteres Glossæ: *Infernus*, κατώτερος, καταχθόνιος.

¶ Infernus, *i*, m. die hölle, substantive sic pro *orco* & *inferis* dicere, usitatissimum veteribus Christianis scriptoribus, idque & hodie obtinet. Quo Cicero & notæ illius alii abstinuisse creduntur. *Inferni* tamen voce Varronem ita usum, observavit Buchnerus ad Elegiam Venantii de Resurrect. p. 33. Et confisus est summus vir libris Nonii, qui Varronis fragmentum illud servavit, in voce *Habere* 4, 226, ubi est *infernus tenebrosus* κακοδαίμονας *tenet.* At Parisiensis editio ex MSS habet *infernus tenebro*, κακοὶ δαίμων. *Tenebro* pro *Tenebrio.* vide Notas ad eum locum p. 171, & quæ Gothofredus ad Nonium observavit. Addi possunt Curæ Posteriores Cellarii p. 268, & quæ pro vera Varronis lectione usuque vocis genuino afferunt Ol. Borrich. Cogit. p. 134, & Analect. p. 17, & Andr. Borrich. Append. p. 50, & Vindic. p. 115. Eumdem usum etiam servat Vetus Glossar. ᾅδης, *infernus.* De voce ᾅδῃ autem vide Grotium in Matthæi c. 15, 38, & Lucæ c. 23, 41, itemque Heinsium epist. ad Balsacum p. 194 & seqq.

¶ Inferna, *orum*, n. plur. idem quod inferi, vel loca inferna, die hölle. Lactantius Div. Instit. 1, 11 *Ajunt, Iovi cælum obtigisse, Neptuno mare; inferna Plutoni.* Et Solinus c. 55 *Acherusium specum foraminis cæci profundo ad usque inferna ajunt patere.* Sed & Seneca Herc. fur. a. 2, 422 LYC. *Animosne mersus inferis conjux facit?* MEG. *Inferna tetigit, posset ut supera assequi.*

¶ Infernalis, *e*, adject. ex alio adject. *Infernus* factum, quemadmodum ab Æternus, *æternalis*; ex Perpetuus, *perpetualis*; ex Avernus, *avernalis*, höllisch. Vix eo fere soli Ecclesiastici. Prudent. adver. Symmach. 1, 388 *Hæ sunt deliciæ Iovis infernalis.* Alcimus Avitus 2, 290 *Infernali jamdudum rogo sepultis.*

¶ Infĭmus, *a, um*, superlativus per syncopen, unterst. *In foro infimo*, Plaut. Curc. 4, 1, 41, unten am marckt. *Infimo loco natus*, Cic. pro Flacco c. 11, gar geringer ankunfft. *Homines infima fortuna*, Id. de Fin. 5, 19, arme ungeachte leute. *Infima fex populi*, Id. ad Qu. frat. 2 epist. 6 (al. 8.) Et, *Infima conditio & fortuna servorum*, Id. Cic. Off. 1, 13. Ac, *Infimis precibus auxilium impetrare*, Liv. 2.., 32 pr. mit demüthiger bitte. ¶ 2. Substant. Cic. Off. 1, 13 *Meminerimus, etiam adversus infimos justitiam esse servandam.* Sed Cat. 3, 5 *Auxilia infimorum*, quidam *infirmorum* habent. ¶ 3. Denuo comparat vetus Interp. Irenæi 2, 14 *Infimiores illorum*, viel schlechter, geringer.

¶ Infĭmas, *ātis*, ut Summas, *ātis*, geringen standes, unedel. Plaut. Stich. 3, 2, 37 *Summates viri summi accumbant, ego infimatis infimus.* Nisi tamen *infimatis* potius est nominativus archaicus, ut Sarsinatis Most. 3, 2, 83. ubi vid. Taub. *Cujatis*, Merc. 2, 2, 65.

¶ Infĭmo, *are*, contrarium τῷ sublimare, erniedrigen, herunter setzen. Apulej. 1 Milef. p. 106 *Manes sublimare, Deos infimare.*

¶ Infimatus, *a, um*, niedergedrückt, hinuntergesetzt. Apul. de Deo Socratis p. 44 *Ingenia ad miserias infimata.*

¶ Infĭmĭtas, *ātis*, f. die niedrigkeit. Ammian. 17, 13 *Ad infimitatem obsequiorum venire servilium*, sich herunter lassen zu kriegs-diensten. Id. 29, 2 *Ipsa sortis infimitate ad omnia præceps.*

¶ Imus *a, um*, denuo per syncopen factus superlativus, idem est, quod infimus, profundus, unterst. Contrarium *summo*. Virg. Æn. 6, 581 *Fulmine dejecti fundo volvuntur in imo*, zu unterst auf dem grunde. Et, *Ab imo pectore*, Æneid. 1, 85. *Sensibus imis reponere*, Id. ecl. 3, 53. Et, *Ima summis mutare*, Hor. 1 od. 34, 12 vel *miscere summa imis*, Vellej. 2, 2, 3, i. e. omnia perturbare & confundere, das unterste zu oberst kehren. Rursus Horat. 2 sat. 3, 308 *Ab imo ad summum*, von unten bis oben. ¶ 2. *Imus* etiam dicitur postremus, & qui in extrema vici cujusdam parte habitat. Horat. de arte Poet. v. 32 *Æmilium circa ludum faber imus.* Sic Ovid de Nuce v. 62 *Imum fundum* appellat postremam agri partem. *Imæ fores* pro ima earum parte, Virg. Æn. 2, 449. ¶ 3. *Imus* & *Vnus* miscentur a librariis, Drakenb. ad Sil. 5, 111, & 15, 590.

¶ Imŭlus, *a, um*, diminut. pro *Imus*; ut *Primulus* apud Plautum pro *Primus*. Catull. 25, 2 *Mollior imula oricilla.* al. *Hinnula tenella.*

¶ Imĭtus, adverb. de fundo, von grund aus. Gellius 17, 10 *Fontes imitus ignes eructare.* Et Apul. 9 p. 233 *Terra dehiscente imitus.*

Infractus, vide *Frango*, Infremo, *Fremo*, Infrendeo, *Frendeo*, Infrenis, *Frenum*, Infrequens, &c. *Frequens*, Infriatus, *Frio*, Infricatus, &c. *Frico*, Infrigido, &c. *Frigus*, Infringo, *Frango*, Infructuosus, &c. *Fruor*, Infrunitus, *Fruniscor*, Infuco, *Fucus*.

INFVLA, *æ*, f. die inful, binde; quæ, quid & qualis fuerit, ita Servius docet in 10 Æn. Virgil. v. 538 INFVLA, inquit, *fascia in modum diadematis, a qua vittæ ab utraque parte dependent; quæ plerumque lata est; plerumque tortilis ex albo & cocco.* Festus *Filamenta lanea* interpretatur. Vet. Gloss. *Infulæ*, Στέμματα, item Στεμμα, *Infula*, *Offula*, *Mitra* ¶ 1. Proprie *Infulæ* sacerdotum fuerunt, ein bischoffs-hut. Virg. Æn. 10, 537 *Nec procul Æmonides, Phœbi Triviæque sacerdos, Infula cui sacra redimibat tempora vitta.* Et Æneid. 2, 429 *Nec te tua plurima, Panthu, Labentem pietas, nec Apollinis infula texit.* Vbi *Infulæ Apollinis*, Apollinis sacerdotium est. Cic. Verr. 4, 50 *Præsto mihi sacerdotes Cereris cum infulis ac verbenis fuerunt.* ¶ 2. Hostiarum seu victimarum. Varro L. L. 6, 3 INFVLAS *dictas apparet in hostiis: quod velamenta e lana quæ adduntur, intra hostiarum cornua velamenta erant.* Florus 4, 2 extr. *Quæ omnia velut infulæ in destinatam morti victimam conferebantur.* ¶ 3. Supplicantium & petentium pacem. Hi enim caduceum filis laneis velatum præferebant; vide infra *Stemma*; & *Velamentum*. Liv. 30, 36 *Haud procul aberat, cum velata infulis ramisque oleæ Carthaginiensium occurrit navis. Decem legati erant principes civitatis, auctore Hannibale missi ad petendam pacem.* Cæsar B. Civ. 2, 12 pr. *Hostes inermes cum infulis sese porta foras universi proripiunt.* ¶ 4. Denique *infulæ* dicebantur ornamenta atque insignia magistratuum, & ipsa administratio officii. Hinc *Infulas magisterii dignitatis* Cassiodorus dixit 4 epist. 12. Zeno Veronensis de præcepto ATTENDE TIBI: *Vbi fasces eorum? ubi magistratus? ubi infulæ diversarum*

ſarum dignitatum? Sic *Infula honorum* L. 1 Cod. de tempor. & reparat. appellationum: &, *adminiſtrationis infulas*, apud Ambroſ. de Off. 1, 11 legimus. Spartianus in Hadr. c. 6 *Manium Turbonem poſt Mauritaniæ præfecturam infulis ornatum Pannoniæ, Daciæ quoque ad tempus præfecit. Infulas Pannoniæ*, titulum præfecturæ Pannoniæ vocat, ut vere interpretatus Salmaſius eſt, cui & fanitas hujus loci debetur. *Imperiales infulas* pro diademate, ſive titulo Imperatoris, Juſtinianus L. ultima extr. C. de quadriennii præſcript. & *Majeſtatis infulas* ſimiliter Trebellius Pollio in Gallienis dixit. ¶ 4. Elegans dictio & proverbialis quodammodo, qua uſus Seneca epiſt. 14, cum ait: *Ad philoſophiam confugiendum eſt: hæ litteræ non dico, apud bonos, ſed apud mediocriter malos, infularum loco ſunt.* Deinde Conſolat. ad Helviam c. 13 *Qui adverſas ſæviſſimos caſus ſe extollit, & e malis, quibus alii opprimuntur, evertit, ipſas miſerias infularum loco habet: quando ita affecti ſumus, ut nihil æque magnum apud nos admirationem occupet, quam homo fortiter miſer:* INFULARUM LOCO SUNT; i. e. ſanctitatem & reverentiam addunt ſive conciliant, ſic ut infulæ hoſtias, ſacerdotes, feciales, ſupplices, magiſtratus, venerabiles & ſacroſanctos efficiunt.

¶ Infulatus, *a, um*, infula ornatus. Suet. Calig. c. 27 *Cunctantem pueris tradidit verbenatum infulatumque.* Prudent Hymn. 4 Martyrum Cæſarauguſt. v. 79 *Ut ſacerdotum domus infulata.*

¶ Exinfülo, *are, exſirere* eil Feſto; Infulas enim ſacerdotum filamenta vocabant, aufeinden, loemachen.

Infulcire, vide *Fulcio*, Infumare, *Fumus*, Infundere, *Fundo*, Infurnibulum, *Furnus*, Infuſcare, &c. *Fuſcus*, Infuſio, infuſus, *Fundo*.

Ingemino, vide *Geminus*, Ingenero, &c. *Genus*, Ingeniculo, ingeniculus, *Genu*, Ingenioſus, *Ingenium*.

INGENIVM, *i*, n. inſita vis eſt & natura cuique rei, εὐφυΐα, φύσις, die angeborene art und natur, ab *In* & antiquo *Geno*, pro *Gigno*. *Ingenium ſoli*, Plin. 14, 1. *Ingenium ligni*, Gell. 3, 6. Et, *Ingenium montis*, Tac. Hiſt. 2, 4, 5, id eſt, ſitus. *Lactis ingenia & proprietates*, Gell. 12, 1. Nævius apud Nonium 4, 235 *Ingenio arbuſta nata ſunt, non conſita*: id eſt, ſponte nata: quibus CONSITA, hoc eſt, induſtria & diſciplina effecta, ſive *manuſata*, ut Cæſar de B. Civ. 3, 44 vocat, opponuntur. Petronius c. 126, *Crines ingenio ſuo flexi*, von ſich ſelbſt. Tac. Hiſt. 5, 14, 2 *Campi ſuopte ingenio lumentes.* Liv. 12, 30 *Sed curæ fuit conſulibus, et ſenioribus patrum, ut imperium, ſuo vehemens, manſueto permitteretur ingenio.* ad quem loc. vid. Drakenb. INGENIVM enim natura eſt. Florus 2, 6, 16 *Obſervato loci ingenio, quod & ſol ibi acerrimus, & pluvimus pulvis.* Id. 2, 17, 3 de Hiſpania; *Undique mari Pyrenæoque vallata eſt, ut ingenio ſitus nec adiri quidem poſſit.* Sic, *Herbarum ingenia: mundi, metalli, &c. ingenium* boni ſcriptores dixerunt: quorum loca notavit Barthius ad Claudian. de Raptu Proſerpinæ 1, 143, ubi multa de uſu hujus vocis congeſſit. add. quos laudat Drakenb. ad Sil. 4, 90. it. ad 16, 46. *Ad ingenium redire*, eſt redire ad mores & conſuetas ſtudia, quæ ductu naturæ quis ſolitus ſequi, Ter. Adelph. 1, 1, 46, auf ſeine art wiederkommen. Cui gemellum eſt illud Livii 2, 22 *Veſciis ſuum rediit ingenium.* Plaut. Pœn. 1, 2, 90 *Bono ingenio me eſſe ornatum, quam auro multo, malvolo. Aurum in fortunâ invenitur, natura ingenium bonum.* Ter. Andr. 1, 1, 50 *Ingenium eſt omnium hominum a labore proclive ad libidinem.* Id. Heaut. 1, 2, 99 *Ingenio te eſſe in liberos leni puto*, gelinde. *Ingenium pudicum*, ein züchtiges gemüth. Id. Hec. 1, 2, 77. ¶ 2. Ad literarum ſtudia refertur, & aptitudinem ad ea notat. Cic. de Fin. 5, 13, ein guter kopf, witz, verſtand, ſcharfſinnigkeit. *Ingenium acre*, quaſi ardens & concitatum, ein geſchwinder trefflicher kopf, Colum. 7, 2. *Ingenii magnitudo*, Cic. Acad. 4, 1. Et, *Vena ingenii benigna*, Horat. 2 oda 18, 9. Et Seneca de Tranquill. An. c. 6 *Male reſpondent ingenia coacta, reluctante natura irritus labor eſt*: vide *Reſpondeo.* Plaut. Capt. 1, 2, 62 *Vt ſæpe ſumma ingenia in occulto latent.* Sic Prop. 3, 1 extr. *At non ingenio quæſitum nomen ab ævo Excidet: Ingenio ſtat ſine morte decus.* Et 2, 1, 4 *Ingenium notis ipſa puella facit*, quo reſpicit Mart. 8 ep. 73 *Cynthia te vatem fecit laſcive Properti: Ingenium Galli pulchra Lycoris erat.* Ovid. Remed. Amor. v. 365 *Ingenium magnum livor detrectat Homeri.* Et Amorum 3, 8, 3 *Ingenium quondam fuerat pretioſus auro. Multum habere ingenii ad fingendum*, Cic. pro Fontej. c. 14. *Ingenium alere*, Quintil. 1, 8. Et Salluſt. Catil. c. 51 *Vbi intenderis ingenium, valet.* ¶ 3. Non raro & *Ingenium* pro vi diſerte & prompte dicendi, ſive facundia, quæ ab ingenio magis, quam arte & diſciplina eſt, uſurpatur. Claudian. Paneg. de 4 Conſ. Honorii v. 515 *Quæ docta facultas Ingenii, linguæque modus, reſponſa verentur Legati.* Hinc, *Alterius ingenio uti*, eſt eloquentia, ſive facundia, ſeu opera alterius, in componendis orationibus, quas ipſe habiturus ſis, uti. Tac. Hiſt. 1, 90, 3 *Vt in conſiliis militiæ Suetonio Paulino, & Mario Celſo: ita in rebus urbanis Galerii Trachali ingenio utebatur. Et erant, qui ipſam ovandi genus noſcerent, crebro fori uſu celebre, &c.* Sic *alieno ingenio orationes formare* Suetonius dixit Domitiano c. 20. Ter. Heaut. prol. v. 22 *Tam quod malevolus vetus poëta dixitat, Repente ad ſtudium hunc ſe applicaſſe muſicum Amicûm ingenio fretum, non natura ſua.* Nam ferebatur fama, Terentium in ſcribendis fabulis a Lælio & Scipione adjutari, ut Donatus, ſive Suetonius, ſicut Voſſio placet, auctor eſt in vita Comici, & ipſe Terentius Adelph. prol. v. 15 ſignificat. ¶ 4. Sed & *alterius ingenio* dicimur *uti*, cum ſaltem conſilio & ratione, quam ſuggerit, utimur. Petronius in lepidiſſima fabula de Epheſina matrona c. 112 *Vſus eſt miles ingenio prudentiſſimæ fœminæ, &c.* Sic, *Offerre ingenium*, eſt operam ſuam promittere ad reperiendam & excogitandam aliquid, quod ad efficiendam rem, de qua ambigimus ac conſultamus, facere videatur. Tac. Ann. 14, 3, 4 *Ferrum & cædes (matris) quonam modo occultaretur, nemo reperiebat: ut nequis illi tanto facinori delectus juſſa ſperneret, metuebat Nero, obtulit ingentum Anicetus libertus, &c.* Sic omne commentum ad ſolerter callideque excogitatum, *ingenium* vocatur. Suet. Calig. c. 37 *Nepotinus ſumtibus omnium prodigiorum ingenia ſuperavit: Commentus novum balnearum uſum, portentoſiſſima genera ciborum, &c.* INGENIA, id eſt, commenta & apparatus. Plin. Paneg. c. 49 *Ergo non aurum, nec argentum, nec exquiſita ingenia canarum, ſed ſuavitatem tuam jucunditatemque miramur.* Tac. Ann 16, 20, 1 *Amoigenti Neroni, quonam modo noctium ſuarum ingenia voteſcerent, &c.* i. e. variæ libidines, & ratio qua traducere noctes. Ita Tertull. de Habitu muliebri c. 2 *decoris ingenia*, commenta & artes appellat, quibus ad concilianda decorem mulieres uti ſolent: & de Reſurrect. c. 8 *Atreæia pœnarum ingenia*, ad exaſperandas pœnas excogitatas rationes ſimiliter vocat.

¶ Ingeniölum, *i*, n. diminut. Arnob. 5 p. 157 *Ingeniola puerilium fictionum.* Hieronym. adv. Ruſin. 3, 4 extr. *Hoc eſt, quod deſtruit ſtrophas ingeniöli tui.*

¶ Ingeniöſus, *a, um*, qui ingenio valet, ſolers, ſinnreich, geſchickt, der ein ding bald faſſen und erfinden kan. Cic. pro Roſc. Comœd. c. 11 *Quo quisque eſt ſolertior & ingeniöſior, hoc docet iracundius & laboriöſius. Egeſtas ingeniöſa eſt*, lehret viel erdenken, Claudian. 3 de Rapt. Prof. v. 31. Martialis epiſtola ad Lectorem lib. 1 epigr. præfixa: *Improbe facit, qui in alieno libro ingeniöſus eſt.* Plin. Paneg. c. 55 *Ingeniöſior eſt ad cogitandum ſimulatio veritate.* Cic. pro Muræn. c. 30 pr. *Homo ingeniöſiſſimus, M. Cato.*

¶ Ingenioſe, adv. ſcharfſinnig. Cic. Acad. Quæſt. 4, 27 *Tractantur ipſa ingenioſe, diſputantur etiam eleganter.* Id. de Invent. 1, 6 *Ingenioſe & diligenter electas res colligere.* Comparative Seneca Controverſ. 10 dixit: *Hanc controverſiam declamavit longe ingenioſius.* Et ſuperlative Vellej. 2, 48, 3 *Homo ingenioſiſſime nequam.*

¶ Peringeniolus, *a, um*, ſehr ſinnreich; ut, *Peringenioſi homines*, Cic. de Clar. Orat. c. 24.

¶ Ingeniatus, *a, um*, ab *Ingeniare*, eſt apto ingenio prædituſ, natura aptus, wohl geartet. Plaut. Mil. 3, 1, 135 *Lepide ingeniatus.* Et Gell. 12, 1 *Animus bene ingeniatis primordiis inchoatus.* Apul. Florid. 4 *Verſutus alioquin & ingeniatus ad aſtutiam.*

¶ Ingĕnuus, *a, um*, proprie nativus, non manu factus, natürlich. Ita *ingenuos fontes* Lucret. 1, 230, & Auſon. in Moſella v. 65 dixerunt, τοὺς μὴ χαστοποίητους, ut Scal. exponit. *Ingenium* enim, ut dictum, ipſa natura. Prudent. hymno ante cibum v. 51 *Fundit opes ager ingenuas.* Ita *Ingenuum ſignum*, de quo in *Nota* ex Auſon. urb. 3, 11, quæ alias *nota genitiva*, ein angeborner mahl. ¶ 2. Antiquis *ingenui* erant, qui ex legitimo matrimonio nati, & *ſpurii* opponebantur. Gr. εὐγενής, quæ vox non ſemper nobilem ſignificat, ehrlicher aufkunft, ehrlich gebohren. Liv. 10, 8 *An Romæ unquam fando audiſtis, patricios primo eſſe factos, non de cælo demiſſos, ſed qui patrem ciere poſſent, id eſt, nihil ultra quam ingenuos.* ¶ 3. Poſtea ſic dicti, qui ſtatim, ut nati, liberi, ut Juſtinianus loquitur, frey gebohren. Martial. 3 epigr. 32 *Ingenuam malo: ſed ſi tamen illa negetur, Libertina mihi proxima conditio eſt. Extremo eſt ancilla loco: ſed vincet utramque, Si facie nobis hæc erit ingenua.* ¶ 4. Hinc *ingenuus*, pro liberali, & qui minime ſervilis atque abjecti ingenii ſit, ponitur, ehrlich, aufrichtig. Plaut. Mil. 3, 1, 38 *Ingenua indoles.* Iuvenal. 11, 154 *Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris.* Et, *Ingenua facies*, Plaut. Pœn. 5, 2, 17, (Alii *Punica* legunt: aliis deeſt finis verſus). Cic. de Orat. 3, 6 *Ingenuæ & humanæ artes*, quæ ingenuos decent, freye künſte. Id fam. 4, 3 extr. *Servius tuus in omnibus ingenuis artibus ita verſatus, ut excellat.* Et, *Ingenuis ſtudiis artibusque delectari*, Id. de Fin. 5, 18. conf. Ovid. Pont. 1, 6, 7: & 2, 7, 47. *Ingenui mores*, Auſon. Moſella v. 442. ¶ 5. *Ingenuus* eſt & moderatus. Martialis 10 epigr. 47 *Mens quieta, Vires ingenuus, ſalubre corpus: Ingenuæ*, id eſt, moderatæ. Id. 3 epigr. 46 *Invalidum eſt nobis ingenuumque latus.* Et ante illum Ovidius Triſt. 1, 4, v. 71, 72 *Illi corpus erat durum patiensque laborum: Invalidæ vires ingenuæque mihi.*

¶ Ingĕnue, adv. libere, ſimpliciter, freymüthig. *Aperte atque ingenue fateri*, Cic. fam. 5, 2. *Puer ingenue educatus*, ſein erzogen, Id. de Fin. 3, 17.

¶ Ingenuitas, *ātis*, f. die erbarkeit, aufrichtigkeit; ut, *Probitatem quamdam & ingenuitatem præ ſe ferre*, Cic. Acad. 11, 1. Id. Verr. 1, 58 togam prætextam pupilli Iunii vocat veſtitum, *quem illi mos & jus ingenuitatis dabat.* ¶ 2. Libertas, ac ſtatus ingenuorum. Suet. Aug. c. 74 *Valerius Meſſala tradit, neminem unquam libertinorum adhibitum ab eo cœnæ, excepto Meni, ſed aſſerto in ingenuitatem*, i. e. in jus aureorum annulorum & reſtitutionem natalium, ut JCti vocant, in die rechte geburts-freyheit. *Ingenuitatis memor adoleſcens*, Liv. 8, 28, 8. Pluraliter Arnobius ſub fin. lib. 2 *Sublatis ingenuitatibus ſervitutes.*

Ingens, vide *Gens*, Ingenuus, &c. *Ingenium*, Ingeſtus, *Gero*, Inglorius, *Gloria*, Ingluvies, *Gula*, Ingrandeſco, *Grandis*, Ingratus, &c. *Gratia*, Ingravatus, ingraveſco, *Gravis*, Ingredior, ingreſſus, *Gradus*, Ingruo, *Grus.*

INGVEN, *inis*, n. pubes, proprie *penis*: Celſus enim diſtinguit a *ſcroto*, 7, 20 ſeqq ubi vide. Horat. 1 ſat. 2, 26 *obſcenum inguen* vocat. Et ibid. v. 116 *Tument tibi cum inguina.* Virg. Georg. 3, 281 *Deſtillat ab inguine virus.* Iuvenal. 6, 299 *Quid enim Venus ebria curat? Inguinis & capitis quæ ſint diſcriminа, neſcit.*

¶ Inguinālis, *e*, ad inguen ſpectans. Sic, *Inguinalis herba*, Apul. de Herb. c. 60, quæ & inguinaria vocatur.

¶ Inguinaria, *æ*, f. herba, quam quidam *Argemonem* vocant: Plin. 26, 9, gauſuig, gauſerich. vide *Argemone.*

Ingurgito, quære in *Gurges*, Inhibeo, *Habeo*, Inhio, &c. *Hio.*

Injecto, injicio, &c. vide *Iacio*, Inimicalis, inimice, &c. *Amicus*, Iniquus, &c. *Æquus*, Initialis, initiari, initium, &c. *Ineo* in *Eo.*

Injuges, vide *Iugum*, Injuria, injurius, *Ius*, Injuſſus, *Jubeo*, Innatus, *Naſcor*, Innexus, *Necto*, Innixus, *Nitor*, Innocens, innocentia, innocuus, &c. *Noceo*, Innoteſco, *Noſco*, Innübis, *Nubes*, Innübus, *Nubo*, Innuo, *Nuo.*

INO, *ūs*, f. Cadmi & Hermiones filia, Athamantis, Thebarum regis uxor. Quæ mariti furias fugiens cum filio Melicerta ſe in mare præcipitavit Deaque facta, *Leucothoe*, Latinis *Matuta* appellata eſt. Ovid. Faſt. 6, 505; & 4 Met. Horat. de Arte Poët. v. 123 *Sit Medea ferox, invictaque: flebilis Ino, Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.* Nimirum Medea Jaſoni perfido filios epulandos apoſuit, fratremque Abſyrtum obtruncavit: Ino Athamantem maritum furioſum fugiens, ſe in mare conjecit: Ixion ſocero ad epulas invitato flammas ſuppoſuit, &c. De *Ino*, vid. Burmanno laudatos ad Ovid. Met. 4, 524.

¶ Inōsus, *a, um*, adj. Stat. 2 Silv. carm. 2, 35 *Culmen ab Inoo fert ſemita tecta Lechæo*: Et 4 Silv. 3, 60 *Inous iſthmus.* Et Ovid. Artis Am. 3, 176 *Diceris Inois eripuiſſe dolis.* conf. Met. 4, 497.

Inobedi-

Inobedientia, vide *Audio*, Inoblitteratus, *Littera*, Inoblitus, *Oblivisco*r, Inobrutus, *Ruo*, Inobſcurare, *Obſcurus*, Inobſeptus, *Sepes*, Inobſequens, *Sequor*, Inocciduus, *Cado*, Inoculare, &c. *Oculus*.

Inodorus, vide *Odor*, Inoffenſus, *Fendo*, Inofficioſus, *Facio*, Inolens, inoleſco, *Oleo*, Inominatus, *Omen*, Inopacare, *Opacus*, Inopertus, *Pario*, Inopia, *Opis*, Inopinatus, inopinus, &c. *Opinor*, Inopportunus, *Portus*, Inops, *Opis*.

INOPVS, *i*, m. Deli inſulæ fons ſive fluvius, ubi Dianam & Apollinem Latona peperit: Plin. 2, 103. Val. Flacc. 5, 105 *Fidus & Inopi materna gratior unda*.

Inoratus, vide *Oro*, Inordinatus, &c. *Ordo*, Inornatus, *Orno*, Inorus, *Os, oris*, Inous, *Ino*, Inpoſterum, *Poſterus* in *Poſt*, Inprimis, *Primus* in *Prior*.

INQVAM & Inquio, verbum defectivum, ich ſage. *Inquio, inquis, inquit, inquiunt*, & præterit. *inquiſti*, apud Cic. *inquies, inquiet*, futurum apud eumd. in Verr. ut Priſcianus docet princ. lib. 10. Sed pro *τῷ Inquio*, certior Catulli auctoritas epigr. 10, 27, ut Voſſius demonſtrat 3, 11 de Analogia. *Inque*, imperat. Plaut. Pſeud. 1, 5, 124. Et Ter. Heaut. 4, 6, 1 *Eccum me, inque. Inquito*, futur. Imperativi Plaut. Aul. 4, 10, 58. Et, *inquiat*, potentiale, pro, *dicere poſſit*, Auctor. ad Herenn. 4, 3. Plurali *Inquimus*, uſus Horatius eſt 1 ſat. 3, 66, cui hoc verbum tertiæ flexionis eſt: quod etiam illud *Inque* Plautinum facit. Diomedes tamen quarti ordinis pronunciat lib. 1 de his, quæ prima perſona deficiunt. Collocatur hoc verbum poſt primam vocem, aut poſt priores orationis, quæ exponitur. Nepos 23, 2, 3 *Pater, inquit, meus Hamilcar*. Et ibidem: *Tum ille, facium, inquit, ſi fidem dederis*. vid. phraſes Lat. L. Andr. Schotti. ¶ 2. Cæterum verbo *Inquam* uſi tantum veteres continuaturi aut repetituri, quæ interruperant. Cic. Phil. 2, 44 *Hunc unum diem, hunc unum, inquam, hodiernum diem, defende, ſi potes*. Id. pro Dejotaro c. 3 *Per dexteram te iſtam oro, quam regi Dejotaro hoſpes hoſpiti porrexiſti: iſtam, inquam, dexteram &c.* Etiam declaraturis obſcuriora inſervit. Cic. Att. 8, 3 *Age jam has compedes, faſces inquam hos laureatos, hæc ferre ex Italia quam moleſtum eſt*. Item in dialogis, ubi ex ſua perſona auctor loqui incipit; quemadmodum *inquit* ponunt, ubi alius loquitur. At contra antiquorum rationem, id verbi eruditi etiam adhibent, cum, quæ exciderint, perperam corrigere volunt. Pro quo veteres, *illud volui dicere*, ſolebant amplecti. Plaut. Mil. 4, 2 pr. LV. *Sorbet dormiens*. PA. *Quid ſorbet?* LV. *Illud ſtertit, volui dicere*. Id. Moſt. 3, 2, 44 TR. *Specta, quam arcte dormiunt*. TH. *Dormiunt?* TR. *Illud quidem, ut connivent, volui dicere*. ¶ 2. Quid ſi inquio *cædere* ſignificavit. *Cædere ſermones* dicuntur Gr. κοπτειν familiariter colloquentes. Certe

¶ Coinquio, *ĕre*, non modo apud Feſtum (ubi *coinquire* ſcribitur) eſt *deputare*; ſed etiam apud ICtos & in Inſcriptt. e. g. Alphenus l. 29 Locati *redemtor ſilvam ne cædito, ne coinquito — neve quem — coinquere ſinito*. Vid. omnino I. F. Gron. ad Liv. 25, 7. qui luſtrandi notionem hic locum habere negat, niſi in quantum forte ſacræ arbores ſublucentur. vid. Scriptt. R. R. Geſneri p. 130.

Inquietare, &c. vide *Quies*, Inquilinatus, inquilinus, *Ineola* in *Colo*.

INQVĪNO, *avi, atum, are*, maculare eſt, verunreinigen, beſudeln; ut *Vitiis atque flagitiis ſe inquinare*, Cic. Tuſc. 1, 30. Et, *Famam alicujus inquinare* Livius dixit 29, 37, einen verleumden. Feſtus: *Cunire eſt ſtercus facere, unde & inquinare*. Horat. 1 ſat. 8, 37 *Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis Corvorum*. Claudian. in 4 Conſ. Honor. v. 304 *Inquinat egregios adjuncta ſuperbia mores*.

¶ Inquĭnatus, *a, um*, inquinatior, inquinatiſſimus, dixit Cicero, ſchmutzig, beſudelt, beflecket; ut, *Nihil illo inquinatius*, hoc eſt, ſordidius & turpius, pro Flacc. c. 22. Et, *Sordidiſſima & inquinatiſſima ratio*, Offic. 2, 6. Item: *Quis in voluptatibus inquinatior?* pro Cælio c. 6. *Sermo inquinatiſſimus*, Id. Verr. 3, 26. Et, *Vita omnibus vitiis inquinata?* Id. pro Roſc. Amer. c. 24. ¶ 2. Tinctus, gefärbt. Martial. 4 epigr. 4 *Murice vellus inquinatum*.

¶ Inquĭnate, adv. unflätig, unrein. *Neque tamen eſt admodum inquinate locutus*, Cic. de Clar. Orat. c. 37, & eod. lib. c. 74 *Confluxerunt & Athenas, & in hanc urbem multi inquinate loquentes*.

¶ Inquĭnāmentum, *i*, n. pro ſordibus, apud Gellium 2, 6, unflat. *Iam ſqualor*, inquit, *de alia re nulla, quam de ſolis inquinamentis dici cœpit*. Adde Macrob. 6, 7; & Tertull. de Spectac. c. 10. Gloſſ. gr. lat. μίασμα, *contagio, inquinamentum*.

¶ Coinquĭno, *are*, idem quod ſimplex. *Totam progeniem coinquinat*, Colum. 7, 5. Adde Cic. de N. Deor. 3, 27 ex veteri poeta; & Valer. Max. 6, 1, 6. ¶ 2. *Conquino* & dici & ſcribi vult Victorinus de orthograph. apud Malaſpin. ad Att. 14, 20 pr.

¶ Coinquinatus, *a, um*, verunreiniget. Prudentius hymno ante ſomn. v. 53 *Qui coinquinatum vitiis cor impiavit*. Compar. *Quid eſſe his poteſt coinquinatius?* Arnobius 7 p. 222.

¶ Incoinquinatus, *a, um*, non coinquinatus, unbefleckt. Vulgatus interpres Sapient. c. 8, 20 ita vertit σῶμα ἀμίαντον.

Inquio, vide *Inquam*, Inquiro, inquiſitus, &c. *Quæro*, Inſalubris, *Salus*, Inſania, inſanus, &c. *Sanus*, Inſatiabilis, &c. *Sat*, Inſaturabilis, *Satur*, Inſcendo, inſcenſio, *Scando*, Inſcientia, inſcitia, inſcius, &c. *Scio*.

Inſcribo, inſcriptio, &c. vide *Scribo*, Inſculpo, *Scalpo*, Inſecabilis, inſecta, *Seco*, Inſece, inſecenda, inſectanter, inſectari, &c. *Sequor*, Inſedabiliter, inſedatus, *Sedo*, Inſemino, &c *Semen*.

Inſeneſco, vide *Senex*, Inſenſibilis, *Sentio*, Inſeparabilis, *Par*, Inſepultus, *Sepelio*, Inſequor, &c. *Sequor*, Inſero, *Sero*, Inſerpo, *Serpo*, Inſerto, &c. *Sero*, Inſervio, *Servio*, Inſeſſor, inſeſſus, *Sedeo*.

Inſibilo, *Sibilus*, Inſiccatus, *Siccus*, Inſideo, inſidiæ, &c. *Sedeo*, Inſido, *Sido*, Inſigne, inſignio, &c. *Signum*, Inſilio, *Salio*, Inſimulo, &c. *Simulo*, Inſincerus, *Sincerus*, Inſinuatio, &c. *Sinus*, Inſipidus, inſipiens, &c. *Sapio*, Inſipo, *Sipo*, Inſiſto, *Siſto* in *Sto*, Inſitio, inſitus, &c. *Sero*.

Inſociabilis, vide *Socius*, Inſolabilis, *Solor*, Inſolatus, &c. *Sol*, Inſolens, inſolentia, inſoleſco, inſolitus, *Soleo*, Inſolubilis, inſolutus, *Solvo*, Inſomnia, &c. *Somnus*, Inſono, *Sonus*, Inſons, *Sons*, Inſopitus, *Sopor*.

Inſpectio, inſpecto, &c. vide *Species*, Inſperabilis, inſperatus, *Spes*, Inſpergo, inſperſus, *Spargo*, Inſpicio, *Species*, Inſpico, *Spica*, Inſpiratio, inſpiro, &c. *Spiro*, Inſpuo, inſputo, *Spuo*.

Inſtabilis, inſtantia, inſtar, vide *Sto*, Inſtauratio, inſtauro, &c. *Stauro*,

Inſterno, *Sterno*, Inſtigatio, inſtigo, &c. *Stinguo*, (*Stigo*) Inſtillatio, inſtillo, &c. *Stillo* in *Stiria*, Inſtimulo, &c. *Stimulus*, Inſtinctor, *Stinguo*, Inſtipulor, *Stipulor*, Inſtira, inſtitor, &c. *Sto*.

Inſtituo, &c. vide *Statuo*, Inſto, *Sto*, Inſtragulum, inſtratus, *Sterno*, Inſtrenuus, *Strenuus*, Inſtrepo, *Strepo*, Inſtrictus, inſtringo, *Stringo*, Inſtructio, inſtrumentum, inſtruo, *Struo*, Inſtudiolus, *Studium*, Inſtupeo, *Stupeo*.

Inſuavis, inſuavitas, vide *Suavis*, Inſubidus, *Subidus*.

INSVBRES, *ium*, m. pl. Tranſpadanæ regionis populus, ex Transalpina Gallia huc profectus, quorum caput Mediolanum fuit vid. Liv. 5, 34 extr. Tac. Ann. 11, 23, 3 *Quod Veneti & Inſubres curiam irruperint*. Et Plin. 3, 17 *Inſubres Mediolanum condidere*. Singulariter *Inſuber eques*, Liv. 22, 6. *Inſubris Mediolanenſis*, Spartian. Did. Iuliano c. 1.

¶ Inſubria, *æ*, f. Mediolanum, hodie Lombardia, die Lombardey, nam Longobardi poſtea Inſubrum regionem invaſerunt.

Inſuefco, inſuetus, vide *Sueſco*, Inſuſficientia, *Facio*.

INSŬLA, *æ*, f. νῆσος, terra, quæ a continenti, hoc eſt, ſolida terra ſejuncta undique mari alluitur, adeoque a ſalo appellara, eo id in ſalo, h. e. in mari ſita ſit, ut ſcribit Feſtus, eine inſel, ein eiland; ut, *Sardinia, Cyprus, Creta, Andros, Cyclades, Sporades, Fortunata*, ſeu *Canariæ*, de quibus ſuis in locis ſeortim agitur. ¶ 2. *Inſulæ* etiam de urbanis ædificiis dicebantur, ac dupliciter quidem: primo enim, ut Feſtus definit, *inſulæ dictæ* proprie, *quæ non junguntur communibus parietibus cum vicinis, circuituque publico vel privato cinguntur* &c. Harum *inſularum* numerum Romæ auctum eſſe poſt incendium Neronianum, recte ex Tacito (15, 44, 5) colligit Caſaubon. ad Sueton. Cæſ. c. 41. Cæterum *Inſulæ* hac ſignificatione acceptæ, quod monet poſt Manutium Græv. ad Cic. pro Cæl. c. 7, cum eſſent perquam amplæ & ſpatioſæ, id eſt, vici integri, plures ædes contincbant, quæ & iplæ dicebantur *Inſulæ*, quæ quidem frequens eſt admodum ſignificatio, v. g. Sueton. Neron. 38 *Tunc præterimus njam numerum inſularum, domus priſcorum ducum arſerunt*. Add. Tib. 48. Ner. 16 & 44. Item Tacit. A. 6, 45, 2; 15, 41, 1, & mox 43, 1. Hiſt. 1, 86, 4. Et ſane fere trigecuplo majorem fuiſſe numerum *inſularum* talium, quam earum, quæ *domus* proprie vocantur, ex P. Victore inprimis conſtat, qui inſulas numerat 46602, ſexies & quadragies mille &c. domus autem non niſi 1790, quibus numeris fic fatis reſpondent illi, quos ſingulis regionibus tribuit. Conf. Vitruv. 1, 6, it. 1, 3 § 2 π. de Off. præf. Vigil. Cujac. Obſ. 1, 4 & Reinef. Cl. 1 Inſcr. 138 p. 169. ¶ 3. Templa etiam, *Inſulas* dixere Eccleſiaſtici ſcriptores veteres, quod ſcilicet ab aliis ædibus undique ſejuncta eſſent, obſervat Gonſal. ad Petron. c. 95. & If. Voſſius ad Iuſtin. 32, 2, 2, ubi *inſulares* ſunt templi cuſtodes. ¶ 4. Partem Syracuſarum, quod eſſet inſula h. e. mari circumſlua, inde etiam *Inſulam Naſon*, νῆσον, νοῆσον, dictam, vid. in *Naſus*. ¶ 5. *Inſula* ſive *Inſulæ* plur. urbs ampla & dives, Belgiæ & Flandriæ Gallicanæ caput, Liſſel.

¶ Inſulārius, *i*, m. inſulæ cuſtos, id eſt, ædium; qui & *Dommædius* & *Cœnacularius* appellatus, der haus-vogt. vid. Torrent. & Th. Marcilium ad Horat. 1 epiſt. 14, 1; & Reinef. ad Claſſis 1 Inſcript. 138. Et L. 5 § 1 Dig. de inſtitor. act. *Si quid cum inſulario geſtum ſit, vel eo, quem quis ædificio præpoſuit*. Et l 4 D. de præf. vigil. *inſularios & eos, qui negligenter ignes apud ſe habuerint, potes fuſtibus vel flagellis cædi jubere*. Ita in Gl. ἐνοικολόγος, *inſularius*, h. e. ſervus penſionum, τῶν ἐνοικίων, exactor. conf. Salmuth. Comment. ad Pancir. Deperd. t. 23 p. 78. Apud Petron. c. 95 *Inſularios* intelligit Grævius ad Cic. pro Cæl. c. 7, non cum Gonſalio inſularum ſ. domuum cuſtodes, ſed conductores ſ. inquilinos.

¶ Inſulāris, *are*, quod ad inſulam pertinet, zur inſel gehörig. Poëta Phallicus carm. 32 *Ductor ferreus inſularis*, ubi Scalig. conſule p. 194. Ammian. 15, 17 *Inſulari pœna multavit*. Id. 26, 29 *Inſulare ſupplicium*, hoc eſt, deportatio in inſulam. Et rurſus 15, 27 *Inſulari ambitu*, de Lutetia. Caſſiodor. 12 epiſt. 24 *Domus inſularis*, quæ inſula eſt ædificata. ¶ 2. Sicut *Inſulas* etiam templa dici obſervavimus n. 3. ita *Inſulares* Iuſtin. 32, 2, 2, ſunt templi cuſtodes.

¶ Inſulenſis, *e*, idem. Solin. c. 54 *Ab inſulenſe ad continentem*.

¶ Inſulanus, *a, um*, idem, qui inſularis. Cic. de N. D. 3, 18. *Itaque Achillem Aſtypalenſes inſulani ſanctiſſime colunt*. Pacatus Paneg. Theodoſii c. 23 *Cum pauci hominec & inſulani totius incendium continentis adolerent*. Gloſſ. Vet. *Inſulani*, νησιωτας. Servius in Virg. Æneid. 8, 725 *Caræ inſulani populi fuerunt*.

¶ Inſulo, *āre*, verbum, eſt inſulam facere; Vnde

¶ Inſulatus, *a, um*, zur inſel gemacht. Apulejus de Mundo ſub fin. *Audivimus regiones, quæ prius fuerint continentes, hoſpitibus atque advenis fluctibus inſulatas*. Quod iisdem verbis ex Apuleji libro etiam Auguſtin. Civ. Dei 4, 2 produxit, ut de genuina lectione minus dubitare liceat.

¶ Inſulōſus, *a, um*, plenus inſulis, voll inſeln. Ammian. 22, 18 *Inſuloſum & celebre Perſicum mare*. Id. 22, 11 *Ægeum per Sporadas inſuloſum eſt atque Cycladas*.

¶ Peninſŭla, *æ*, f. quaſi pene inſula, quæ non toto mari ambitur, ſed jugo aliquo continenti annectitur, eine halb-inſel. Qualis eſt Achajæ Peloponneſus. Græci ejusmodi inſulam χερσόνησον, *Cherſoneſon* vocant. Catull. 32, 1 *Peninſularum Sirmio, inſularumque Ocelle*.

Inſulſus, &c. vide *Sal*, Inſultare cum derivatis, *Salto* ſub *Salio*, Inſum, *Sum*, Inſumo, *Sumo*, Inſuo, *Suo*, Inſuper, Inſuperabilis, *Super*, Inſurgo, *Surgo*, Inſuſceptus, *Capio*, Inſuſtentabilis, *Suſtineo* in *Teneo*, Inſuſurro, *Suſurrus*.

Intabeſco, vide *Tabes*, Intactus, *Tango*, Intaminatus, *Tamino*, Intectus, *Tego*, Integellus, *Integer*.

INTĔGER, *gra, grum*, quaſi *intactus*, opponitur vitioſo, corrupto, mutilo, fracto, violato, rein, ohne wandel, ungekränket, unverſehret, friſch, neu, vollſtändig. Ita Lucretius 4, 2 *Integros fontes* dixit, quos intactos, & unde nemo hauſiſſet hactenus, ſignificabat. Quemadmodum & Terent. prologo Heaut. v. 4 *Integram comœdiam Græcam* dicit, a nullo Latinorum tractatam, ut Vet. Gloſſ. interpretatur, Lindebruchio obſervante: & eam ob cauſſam mox *novam* vocat. Sane Plautus *novum* ac *integrum* conjungit Caſina 3, 5, 5. Sic *integri* feſſis & fauciis, itemque victis & fuſis opponuntur.

Gall. 5, 16 extr. *Accedebat, ut nunquam conferti, sed rari, magnisque intervallis prœliarentur, &c. integrique & recentes fatigatis succederent.* Nepos 18, 9, 6 *Ubi diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, quo integriore exercitu decerneret:* Ubi *integrior* opponitur *lasso*. Mutilo opponitur Iuv. 15, 87 *Ceciditque Cethegus Integer, & jacuit Catilina cadavere toto.* Malis intactum notat Liv. 6, 7 *Integerrimi diutina pace populi.* Cicero quoque *integras gentes*, bello intactas, quæ recentes & novæ bellum suscipiunt, pro Lege Manilia; quemadmodum & *provincias integras* eodem sensu Florus dixit 2, 17, 17. Vet. Gloss. *Integrum*, ὁλόκληρος, ὑγιές. Ter. Andr. 1, 1, 45 *Ætas integra*, die besten jahre. Cic. Ac. 4, 7 *Integri sensus.* Id. fin. 2, 20 *Integra valetudo.* ¶ 2. Item ἀκέραιος, sincerus, incolumis, ganz, unverlezt, unversehrt. Sic *integræ virgines* apud Plaut. Truc. 4, 3, 47; & Catull. Epithal. Mallii v. 36 nondum imminutæ, sive devirginatæ, ut Petronius c. 25 loquitur. ¶ 3. Transfertur etiam ad animum: & *integer* ponitur, pro incorrupto vitiis, candido, qui, non habet dissensum cordis ad sententiam mentis: quæ veluti mutilant animum & contaminant, aufrichtig, rechtschaffen. Ita Curt. 10, 2, 10 *Integros* opponit *sumptuosis*, qui rem familiarem dissipaverant. Cic. pro Fontej. c. 14 *Integer homo & honestus in omnibus vitæ partibus*, ein frommer und durchaus ehrlicher mann. *Integer vitæ scelerisque purus, &c.* Horat. 1 od. 22, 1. Vide oden illam pulcherrimam de integritate & innocentia ubique tuta. *Vita integerrima*, Cic. pro Planc. c. 1 ein unsträfliches leben. *Integer proconsulatus*, id est, integre, sine labe actus, Tac. Hist. 2, 97, 5. ¶ 4. *Integrum* etiam, in quo nihil laboratum est. Cic. N. Deor. 3, 3 *Rudem me discipulum & integrum accipe, ea, quæ requiro, doce*, rohe. Conf. de h. l. Menckenii Observ. L. L. Sic, *Caussa integra*: ut, *Caussam integram alicui reservare*, Cic. Fam. 13, 4 einem von seiner sache nichts vergeben. Cic. Offic. 2 sub f. *Alexandriam se proficisci velle dixit, namque integram rem ad reditum suum jussit esse*, man solte nichts in der sache vornehmen. Id. fam. 1, 9 pr. *Ut integrum mihi de caussa Campana reservarem.* Et 6, 8 *De Dolabella integrum tibi reserves suadeo.* Et de Orat. 3, 4 *Hæc jam in integro nobis esse non possunt.* Cæs. B. C. 1, 85 *Confligere noluit, ut quam integerrima ad pacem essent omnia.* Ita *Servare se integrum*, est, neutri parti se adstringere, sich mit keinem theil einlassen oder verpflichten, Id. Att. 7, 26. Et, *Restituere in integrum*, est, dignitatem pristinam reddere, vollkömmlich wieder einsetzen, in vorigen stand bringen. Cæsar de B. C. 3, 1 *Nonnullos ambitus Pompeja lege damnatos in integrum restituit.* ¶ 5. *Integrum esse alicui*, i. e. licere, freye hand haben, Cic. Phil. 1, 10. *Non est integrum mihi, tuo consilio uti*, Id. in Pison. c. 24, es stehet nun nicht bey mir. *Respondet, sibi non esse integrum*, Id. fam. 5, 2, er dürffe nicht, die hände wären ihm gebunden. ¶ 6. *Ab integro*, i. e. denuo seu ab initio, von neuem, von vornen, ut, Servius interpretatur apud Virg. ecl. 4, 5; quod Terentius Heaut. 4, 2, 7, Sallust. Iug. c. 62 extr. & Sen. epist. 10 *De integro* dixerunt. Item, *Epistolam de integro scribere*, Cic. Att. 13, 27. *Ex integro*, Suet. Aug. c. 34.

¶ Intĕgellus, *a, um*, dimin. idem. *Præstabo eum integellum*, Cic. Fam. 9, 10, & Catullus ad Aurel. 15, 14 *Quod castum expeteres & integellum.*

¶ Integre, adv. sincere, incorrupte, redlich, aufrichtig, ohne tadel. *Incorrupte & integre judicare*, Cic. de Fin. 1, 9. Et, *Integre ac strenue versari in aliqua re*, Tac. Agric. 7, 4; & *provinciam integre severeque regere*, Id. Hist. 1, 48, 7 dixit. Plin. 7 epist. 25 *Procuratione Narbonensis provinciæ integerrime functus recepit se in agros suos.* Sic Declamat. in Sallustium, *vita integerrime acta.*

¶ Integrĭtas, *ātis*, f. idem quod sanitas, incolumitas, gute gesundheit, cum ad corpus refertur. Gell. 18, 1 *Quoniam & corporis integritas sanitasque & honestus modus formæ, &c. necessaria viderentur perficiendæ beatæ vitæ.* Similiter *incorruptam sermonis latini integritatem* Cicero de Clar. Orat. c. 35 dixit. ¶ 2. Ad mores, & vitam quando refertur, probitatem & innocentiam significat, die redlichkeit, aufrichtigkeit. Cicero pro Lege Man. c. 20 *Etenim talis est vir* (Pompejus,) *ut nulla res tanta sit, ac tam difficilis, quam ille non & consilio regere, & integritate tueri, & virtute conficere possit.* Id. pro Q. Ligario c. 1 *Cui* (provinciæ) *sic præfuit in pace, ut & civibus & sociis gratissima esset ejus integritas & fides.* Cicero in Verr. 1, 25 *Mulier summa integritate pudicitiaque.*

¶ Integritūdo, *inis*, f. idem. Ulpian. Dig. de Testamento milit. proœmio: *Secutus animi mei integritudinem erga commilitones.*

¶ Integro, *avi, atum, are*, denuo inchoare, renovare, instaurare, aufs neue anheben, erneuern. *Integrant seditionem Tribuni plebis*, Liv. 5, 22. Sic, *Integrare luctum*, Curt. 10, 6, 4, *Bellum*, Stat. Theb. 8, 658; *Pugnam*, Liv. 3, 70. Idem 1, 29 *Iam continens agmen migrantium impleverat vias: & conspectus aliorum mutua miseratione integrabat lacrymas.* Apul. Apol. *Peccatum, qui ingenio malo est, confidentius integrat: ac jam de cætero, quo sæpius, eo apertius delinquit. Pudor enim veluti vestis, quando obsoletior est, tanto incuriosius habetur.* Stat. Theb. 5, 29 *Vulnera integrare.* Virg. Georg. 4, 514 de Philomela: *Ramoque sedens miserabile carmen Integrat.* Seneca Medea v. 671 *Semet dolor Incendit ipse, vimque præteritam integrat.* ¶ 2. Tralate, erfrischen. Gell. 15, 2 *Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici integrarique* (i. e. recreari) *animos ad instauranda sobrietatis officia existimavit.* Et Tac. Hist. 4, 81, 5 *Artus, si salubris vis adhibeatur, posse integrari.*

¶ Integratus, *a, um*, verneut, erfrischt. Auson. epist. 14, 7 *Vigor integratus.*

¶ Integratio, *ōnis*, f. reparatio, instauratio, die erneuerung. Ter. Andr. 3, 3, 23 *Amantium iræ amoris integratio est.* Ita enim legendum: non *redintegratio*: quod malunt nonnulli. Vet. Gl. *Integratio*, ἐπανάληψις, Symmach. 3 epist. 73 *Rei familiaris integratio.*

¶ Integrator, *ōris*, m. qui integrat. Tertull. Apolog. c. 46 extr. *Interpolator erroris, & integrator veritatis.*

¶ Integrasco, *ĕre*, ad integrum redire, neu werden. Ter. Andr. 4, 2, 5 *Hoc malum integrascit*

Composita:

¶ Deintegro, *are*, corrumpere, imminuere, verderben. Cæcilius apud Nonium 2, 225 *Nomen virginis deintegravit.*

¶ Perinteger, *a, um*, vollkommen. Gell. 3, 5 *Incorruptus, castus & perinteger.*

Redinteger, *a, um*, vide *Redintegratus.*

¶ Redintegro, vel reintegro, *are*, idem quod integrare, verneuen, ergänzen; ut, *Prælium redintegrare*, id est, instaurare, Cæs. B. Gall. 1, 25. *Vires redintegrare*, sich aufs neue stärcken, Ibid. 3, 26. Brut. Cic. fam. 11, 9 *Ne bellum nobis redintegrare possit*, daß er uns nicht aufs neue bekriege. Sen. benef. 4, 25 *Venasque fontium arentes reintegrent.* ¶ 2. Var. R. R. 2, 2, 11 *Iucunditas in herba redintegravit*, intransitive, puto. Ita paullo ante, *redintegrantes.*

¶ Redintegratus, *a, um*, wieder angefangen, verneuert. Liv. 8, 32 *Redintegrata ira*: In quibusdam codicibus legitur *redintegra*, ut sit adj. *Redinteger, a, um.* Idem 3, 56 *Redintegrata memoria.* Et c. 63 *Redintegrato clamore.* conf. Aggen. de Limit. p. 52.

¶ Redintegratio, *ōnis*, f. die ergänzung, erneuerung, wiederholung. Arnob. 7 p. 249 *Ut corpori & viribus redintegratio subrogetur.* Tertull. contra Marcion. 4, 10 *Redintegratio membrorum.* Macrob. Sat. 1, 11 *Instauratitius dies dictus a redintegratione, ut Varroni placet.* Auct. ad Herenn. 4, 28 *Redintegratio verbi.* Et Cic. s. auctor declamat. antequam iret in exil. c. 4 *Quid ego improborum facta renovem oratione, ut redintegratione illius conjurationis animos vulnerem vestros?*

¶ Redintegrator, *ōris*, m. qui redintegrat. Tertull. Resurr. Carn. c. 57 *Redintegrator carnis.* Id. de Anima c. 43 *Somnus redintegrator virium.* Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 459 n. 1 REDINTEGRATORI OPERVM PVBLICORVM.

¶ Semiinteger, *a, um*, halb ganz. Ammian. 20, 11 (Vales. c. 5) *Pauca quæ semiintegra sunt relicta.*

Intego, integumentum, vide *Tego*, Intellectus, intelligo, &c. *Lego*, Intemeratus, *Temero*, Intemperantia, &c. *Tempero*, Intemperies, intempestas, intempestivus, intempestus, &c. *Tempus*, Intendo, intensio, intentio, intentatio, intento, are, *Tendo*, Intepeo, intepesco, *Tepeo.*

INTER, præpositio, cujus vis & significatio in exemplis perspicitur, unter, zwischen. Ex Græco apud Gellium 13, 16 *Multa cadunt inter calicem, supremaque labra.* Et ibid. Cato: *Inter os & offam multa intervenire possunt.* Seneca de Benef. 2, 1 *Ingratum est munus, quod diu inter manus dantis hæsit*, was lange an den händen geklebet hat. *Inter spem metumque*, Liv. 8, 13, zwischen hofnung und furcht. *Inter manus auferri*, Cic. Verr. 5, 11, unter den händen. Virg. Æn. 2, 681 *Namque manus inter, mœstorumque ora parentum, Ecce levis summo de vertice visus Iuli Fundere lumen apex.* Aliter Florus 3, 21, 26 *Piget referre, Bæbium, sine ferro, ritu ferarum, inter manus, laniatum.* Significat enim, Bæbium, dum amici servare, inimici perdere cupiunt, utraque parte injiciente manus & rapiente, distractum fuisse & laniatum. Sic Idem 3, 19, 12 *Inter rixantium manus præda lacerata est.* Sic apud Suet. Aug. c. 71 *Inter cœnam*, est, interea, dum cœnatur: vel in cœna, unter vel über der mahlzeit. Plaut. Cist. 2, 1, 31 *Inter rem novam verbum usurpabo vetus*, i. e. in re nova. Quemadmodum Ter. Hec. prol. v. 37 *Vetere in nova utar consuetudine* dixit. *Inter conventum matronarum*, i. e. in conventu matronarum, Suet. Galba c. 5, ubi Torrentius audiendus non est. *Inter initia*, Colum. 2, 11, im anfange, stracks anfangs. conf. Plin. 21, 2; Cels. 3, 22 & 25 &c. Sic, *Inter principia*, Idem Cels. 3, 22; & 7, 27. *Inter diem*, pro interdiu, Gell. 9, 4. *Inter vias*, i. e. in via, Ter. Eun. 4, 2, 1, & Suet. Cæs. c. 39. *Dictum inter nos fuit*, das ist unter uns geredet worden, Ter. Adelph. 5, 3, 10, qui ibid. 2, 4, 7 *Quasi nunc non norimus nos inter nos*, als wann wir einander nicht kenneten. Et Virg. ecl. 3, 28 *Vis ergo inter nos experiamur*, i. e. invicem. Singularis elegantiæ est illud Cic. Att. 7, 4 pr. *Quod inter nos liceat dicere.* Sen. ep. 12 pr. *Quod inter nos sit*, de eo, quod aliis dictum nolumus. Nostri, unter uns. ¶ 3. Eleganter casui postponitur, præcipue ubi duo adsunt substantiva. Virg. ecl. 1, 25 *Alias inter urbes.* Liv. 22, 3 *Fæsulas inter Arretiumque.* Tac. Ann. 4, 55, 6 *Sardianos inter Smyrnæosque.* Id. 4, 69, 2 *Tectum inter & laquearia.* Id. Hist. 2, 78, 4 *Iudæam inter Syriamque Carmelus.* ¶ 4. *Inter hæc* idem ac *interea*, indessen, mitler weil. Liv. 1, 29 Inter hæc jam *præmissi Albani erant milites.* Id. 2, 23 *Inter hæc major alius terror.* conf. Id. 7, 25; &c. Et eodem sensu *inter quæ*, apud Celsum 4, 2; Tac. An. 2, 34, 1; 2, 58, 1; & 3, 33, 1. ¶ 5. Non raro in compositione auget, ut innuit Donatus in Ter. Andr. 4, 1, & Eun. 1, 1, qui adauctivam particulam vocat, ac *interturbare* explicat non mediocriter turbare, & *intercipere* totum capere. vide Voss. 4 Instit. Orat. p. 236. ¶ 6. Ponitur & cum *se* pro *invicem*, unter einander. Nepos 3, 1, 2 *Obtrectarunt inter se.* Sic, *Pueri amant inter se*, Cic. Att. 6, 1. ¶ 7. *Inter* & *intra* confunduntur a librariis. Drakenb. ad Sil. 14, 465.

¶ Interātim, & Interduatim, dicebant antiqui, quod nunc *Interdum* & *Interim.* Festus.

¶ Interdum, adv. bisweilen, zuweilen. Cic. de Clar. Orat. c. 67 *M. Piso habuit a natura genus acuminis, sed sæpe stomachosum; nonnunquam frigidum: interdum etiam facetum.* Ovid. Pont. 1, 3, 18 *Interdum docta plus valet arte malum.* Cic. de Orat. 3, 54 *Geminatio verborum habet interdum vim, leporem alias.* conf. Suet. Cæs. c. 81. ¶ 2. Quandoque iterum & tertium recurrit. Cels. 1, 1 *Prodest interdum balneo, interdum aquis frigidis uti.* Id. 4, 2 *Destillat humor ex capite interdum in nares; interdum in fauces; interdum etiam in pulmonem.* conf. Id. 6, 6; & Cic. in Orat. c. 59; & Att. 12, 15. ¶ 3. *Interdum* pro *interea* nonnunquam aut *interim* ponitur, ut contra *interim* pro *interdum.* vid. Sil. 6, 30. & Drakenb.

Interea, vide in *Is, ea, id.*

¶ Interibi, pro *interea.* Plaut. Capt. 5, 1, 31 & 33. vide supra in *Ibi.*

¶ Interim, adv. pro *interea*, inzwischen, mitler zeit. Ter. Andr. 1, 1, 100

1, 100 *Funus interim procedit, ſequimur.* Sic & abſolute poſuit Cic. pro Ligar. c. 1; de Orat. 2, 86; &c. ¶ 2. Quandoque ſequitur *Dum* vel alia particula. Ter. 5, 2, 2 *Interim dum ante oſtium Sto.* Cæſ. B. C. 5, 37 *Interim dum de conditionibus inter ſe agunt.* Suet. Tib. c. 73 *Interim cum in actis ſenatus legiſſet.* Adde Liv. 28, 44; & 35, 24; Tac. An. 15, 11, 4. ¶ 3. *Interim* pro *interdum*, bisweilen, jezuweilen. Trajanus apud Plinium 10 ep. 27 *Prudenter autem conſtitui interim navibus, interim vehiculis uti.* Quintil. 3, 10 *Nam interim triplices etiam ſuaſoriæ incidunt.* Tac. An. 1, 4 *Qui rempubl. interim premant, quandoque diſtrahant.* Sen. Conſol. ad Marciam c. 15 *Quid aliorum tibi funera Cæſarum referam? quos in hoc mihi interim videtur violare fortuna, ut ſic quoque generi humano proſint.* vid. Gron. ad Sen. de benef. 6, 42. & Pricæ. ad Apul. 9, 532. Iterum Quintil. 11, 3 *Interim concitatus, interim lenis eſt.*

Interior, Internus, &c. vide *Intra.*

Interæſtus, vide *Æſtus*, Interalbico, *Albus*, Interamentum, *Intra*, Interamnus ſ. interamnanus, *Amnis*, Interanea, *Intra*, Interareſco, *Areo.*

Interbibo, vide *Bibo*, Interbito, *Beto.*

Intercalaris, intercalatio, intercalo, &c. vide *Calo*, Intercapedinatus, intercapedo, *Capedo*, Intercardinatus, *Cardo*, Intercedo, *Cedo*, Intercoeptus, &c. *Capio*, Interceſſio, &c. *Cedo*, Intercido, *Cado*, Intercido, *Cædo*, Intercilium, *Cilium*, Intercino, *Cano*, Intercipio, *Capio*, Interciſus, &c. *Cædo*, Intercludo, &c. *Claudo*, Intercolumnium, *Columen*, Interculco, *Calx*, Intercurro, intercurſo, &c. *Curro*, Intercus, *Cutis.*

Interdatus, vide *Do*, Interdianus, interdiarius, *Dies*, Interdico, interdictum, &c. *Dico*, Interdiu, *Diu*, Interduatim, *Inter*, Interductus, *Duco*, Interdum, *Inter*, Interduo, *Do.*

Interea, vide *Inter*, Interemtio, &c. *Emo*, Intereo, *Eo*, Interequito, *Equus*, Intererro, *Erro*, Intereſſe, intereſt, *Sum.*

Interfari, interfatio, vide *Fari*, Interfectio, &c. *Facio*, Interfeminium, *Femen*, Interficio, *Facio*, Interfluo, *Fluo*, Interfodio, *Fodio*, Interfringo, *Frango*, Interfuro, *Furo*, Interfuſus, *Fundo.*

Intergeries, intergerinus, &c. vide *Gero*, Intergreſſus, *Gradus*, Interhio, *Hio.*

Interjaceo, vide *Iaceo*, Interibi, *Inter*, Interjectus, interjicio, &c. *Iacio*, Interim, *Inter*, Interimo, *Emo*, Interior, us, *Intra*, Interitus, &c. *Eo*, Interjungo, *Iungo.*

Interlabi, vide *Labor*, Interlegere, *Lego*, Interlidere, *Lædo*, Interlinere, interlitus, *Linio*, Interlocutio, interloquor, *Loquor*, Interlucare, interlucatio, *Lucus*, Interlucere, *Lux*, Interlunis, interlunium, *Luna*, Interluo, interluvies, *Luo.*

Intermaneo, vide *Maneo*, Intermedius, *Medius*, Intermenſtruus, *Menſis*, Intermeo, *Meo*, Intermeſtris, *Menſis*, Intermico, *Mico*, Interminabilis, *Terminus*, Interminor, *Minæ*, Intermiſceo, *Miſceo*, Intermiſſus, *Mitto*, Intermiſtus, *Miſceo*, Intermorior, *Morior*, Intermundium, *Mundus*, Intermuralis, *Murus.*

Internaſcor, vide *Naſcor*, Internecinus, internecio, &c. *Nex*, Internecto, *Necto*, Internidifico, *Nidus*, Internigro, *Niger*, Interniteo, *Niteo*, Internodium, *Nodus*, Internoſco, *Noſco*, Internuntio, *Nuntius*, Internus, *Intra*, Intero, *Tero*, Interordinium, *Ordo.*

Interpateo, vide *Pateo*, Interpedio, *Pes*, Interpellare, &c. *Pello, are*, Interpendium, interpenſivus, *Pendo*, Interplicare, *Plico*, Interpolare, &c. *Polio*, Interponere, interpoſitus, &c. *Pono.*

INTERPRES, *ĕtis*, c. medius dicitur in re agenda & quaſi conciliator, ein mittler, unterhändler. Id a *pres*, compoſitum eſſe, Grammatici dicunt. Plaut. Curc. 3, 64 *Quod te præſente iſtic egi, teque interprete.* Sic, *Pacis interpres*, apud Liv. 21, 12. Et, *Fallaces interpretes ac nuntii*, Cic. ad Brut. epiſt. 10. ¶ 2. *Interpres*, qui linguam alienam & rem obſcuram exponit, ein dolmetſcher, ausleger. *Conjector & interpres portentorum*, Cic. de Divin. 2, 28. Id. fam. 13, 54 *Amici atque interpretis mei filius.* v. ibi Manut. Et Quintil. 3, 6 *Somniorum atque omnium interpretes conjectores vocantur*, traumdeuter.

¶ Interprĕtor, *atus, ſum, ari*, enarrare, explicare, dolmetſchen auslegen. *Interpretari ſomnium*, Cic. Divin. 1, 23. *Obſcure dicta*, Quintil. 3, 4. Et, *Interpretari ſcriptores*, Cic. de Orat. 1, 34, die ſcribenten erklären und auslegen. Liv. 1, 21 *Neque recte an ſecus interpretor*, i. e. definio, pronuncio. Tac. Hiſt. 2, 39, 3 *Miles alacer, qui tamen juſſa Ducum interpretari, quam exſequi mallet.* INTERPRETARI, id eſt, examinare, & quo pertineant ac ſpectent, pronunciare, deuten. Plaut. Truc. 1, 2, 41 *Illa, haud ego, habuit publicum. Perverſe interpretaris.* Cic. Ep. ad Att. 16, 16 *Sic velim exiſtimes, me de tua liberalitate ita interpretaturum.* ¶ 2. Idem quod tribuere, zueignen, zuſchreiben; eſt apud Tertullian. de Virg. vel. c. 15 *Hoc nos diabolo interpretamur.* ¶ 3. *Interpretor* etiam paſſive uſurpavit Ammianus Marc. 23, 12; & 24, 21. vid. Cellarii Cur. Poſter. p. 248.

¶ Interpretatus, *a, um*, paſſive eſt expoſitus, explicatus, ausgelegt, erklärt. Cic. de Aruſp. reſp. c. 17 *Verba, quæ ex Etruſcis libris in te converſa atque interpretata dicuntur.* Et Suet. Ner. c. 13 *Verba ſupplicis interpretata.*

¶ Interpretatio, *ōnis*, f. die auslegung, deutung. Liv. 2, 8 *Nec interpretatio eſt facilis.* Cic. Off. 1, 10 *Callida nimis & malitioſa juris interpretatio*; ita *calumniam* definit.

¶ Interpretatiuncŭla, *æ*, f. dimin. idem. Hieronym. epiſt. 89 c. 6 *Miror, quod ſeptuaginta interpretum libros legas non puros, ut ab eis editi ſunt; & Chriſtiani hominis interpretatiunculam non ſequaris.*

¶ Interpretamentum, *i*, n. idem; qua voce Gellius aliquoties uſus eſt, N. A. lib. 5, 18; 6, 2; 13, 9, & Petronius c. 10 *Somniorum interpretamenta* dixit.

¶ Interpretator, *ōris*, m. interpres, ein ausleger, erklärer. Tertull. adv. Prax c. 19 *Ipſe interpretator eſt, quomodo cælum ſolus extenderit.* Et Vet. Interp. Irenæi 1, 1 *Interpretatores mali eorum, quæ bene dicta ſunt.*

¶ Interpretabilis, *e*, das ſich deuten läſt. Idem Tertull. contra Valent. c. 14 *Interpretabile nomen.*

¶ Ininterpretabilis, *e*, ſchwer zu erklären. vid. Tertull. l. c. Et Vet. Interp. Hebr. 5, 11 *Sermo ininterpretabilis.*

Interpretium, vide *Pretium*, Interpretor, *Interpres*, Interpunctio, &c. *Pungo*, Interpurgo, *Purgo*, Interputo, *Puto.*

Interqueror, vide *Queror*, Interquieſco, *Quieſco.*

Interrado, interraſor, &c. vide *Rado*, Interregnum, interrex, *Rex*, Interritus, *Terreo*, Interrogatio, interrogo, &c. *Rogo*, Interrumpo, interruptus, &c. *Rumpo.*

Interſcalmium, vide *Scalmus*, Interſcindo, *Scindo*, Interſcribo, *Scribo*, Interſeco, *Seco*, Interſepio, *Sepes*, Interſero, *Sero*, Interſignium, *Signum*, Interſitus, *Situs*, Interſperſus, *Spargo*, Interſpiro, &c. *Spiro*, Interſterno, *Sterno*, Interſtes, *Sto*, Interſtinguo, *Stinguo*, Interſtitium, *Sto*, Interſtrepo, *Strepo*, Interſtringo, *Stringo*, Interſtruo, *Struo*, Interſum, *Sum.*

Intertextus, vide *Texo*, Intertignium, *Tignus*, Intertingo, *Tingo*, Intertraho, *Traho*, Intertremiſco, *Tremo*, Intertrigo, intertrimentum, *Tero*, Interturbare, &c. *Turbo.*

Intervacare, vide *Vaco*, Intervallum, *Vallus*, Intervellere, *Vello*, Intervenire, &c. *Venio*, Intervertere, &c. *Verto*, Intervibrare, *Vibro*, Intervigilare, &c. *Vigil*, Intervirere, *Vireo*, Intervivere, *Vivo*, Interulus, *a*, *Intra*, Intervolare, *Volo, are*, Intervomere, *Vomo*, Interuturium, *Vtor.*

Inteſtabilis, inteſtatus, &c. vide *Teſtis*, Inteſtinus, *Intra*, Intexo, intextus, *Texo.*

INTIMELIVM, *i*, n. urbs Liguriæ, nunc *Vintimiglia*, Cæl. ad Cic. fam. 8, 15.

Intimo, intimus, &c. vide *Intra*, Intinctus, intingo, *Tingo*, Intolerabilis, intolerantia, *Tolero*, Intollo, *Tollo*, Intono, *Tono*, Intonſus, *Tondeo*, Intorqueo, intortus, &c. *Torqueo*, Intoxico, *Toxicum.*

INTRA, præpoſ. locum & tempus ſignificans, inwendig, innerhalb, drinnen; ut, *Intra dentes, labra*, i. e. in ore, im maule, Plaut. Trin. 4, 2, 64 & 80. *Intra parietes meos*, in meinen 4 pfählen, Cic. Att. 3, 10. Liv. 34, 3 *Compulſo intra mœnia hoſte.* Cic. in Verr. 5, 89 *Locus intra Oceanum jam nullus eſt, quo non &c.* Ovid. Triſt. 3, 4, 26 *Bene qui latuit, bene vixit, & intra Fortunam debet quisque manere ſuam*, in ſeinem ſtande, quamquam *infra* hic Heinſius ex MSS. malit. Nam & Propertius 3, 8, 2 *Intra fortunam eſſe Suam.* Cic. de Orat. 2, 34 *Noſſe regiones, intra quas venire debeas.* ¶ 3. Sed *intra viginti dies*, Plaut. Curc. 3, 78, binnen oder innerhalb zwanzig tagen. *Intra paucos dies*, Liv. 23, 41. *Intra annum exſtincti ſunt*, Val. Max. 1, 1, 17. Et, *Intra hos proximos decem annos*, Trajanus Plinio 10 ep. 41. Eutropius 6, 9 *Intra triennium omnem provinciam cepit*, hoc eſt, triennio nondum finito. Ibid. c. 10 *Bellum* (piraticum Pompejus) *intra paucos menſes confecit.* ¶ 3. Minuendi vim habet in his: Cic. Fam. 9, 26 *Epulamur non modo non contra legem, ſed etiam intra legem*, noch mäſſiger als wir nach den geſetzen dürfften. Sic & Id. fam. 4, 4 *Modice hoc faciam aut etiam intra modum*, lieber zu wenig. Adde Liv. 1, 43; & Tac. An. 3, 72, 3. Ita Horat. de Arte Poët. v. 266 *Et intra ſpem veniæ cautus*, h. e. etiam ubi ſpes veniæ erat. vid. Gell. 12, 13 Quintil. 11, 3 *Scripta Hortenſii intra famam ſunt*, h. e. *minora fama.* Florus 1, 3, 5 *Facinus intra gloriam fuit*, h. e. minus gloria. Et 4, 11, 9 *Pulchritudo intra pudicitiam principis fuit*, i. e. pulchritudo Cleopatræ (de ea enim ibi loquitur) eo usque ſuam exerere non potuit vim, ut principis Auguſti pudicitiam tentaret. vide & Gruter. Suſpic. 8, 10. Similiter adhibetur *Citra.* ¶ 4. *Intra* adv. inwendig. Celſ. 5, 28 *Viridis intra caro apparet.* Id. 7, 15 *Ea pars, quæ intra, paullo longior eſſe debet, quam quæ extra.*

¶ Intĕrior, *us*, comparativus eſt, das innere, das weiter drinnen iſt, ut, *Interior ædium pars*, Cic. pro Sextio c. 10, das inwendige mitten im hauſe. *Domus interior*, Virg. Æn. 1, 641. *Interiora regni*, Liv. 42, 39 pr. & Curt. 4, 9, 1, hoc eſt, media & a finibus remotior regio. *Interiores & reconditæ litteræ*, h. e. doctrina arcanior, & minime pervulgata. Cic. N. Deor. 3, 16. Ita etiam Id. fam. 3, 10 & 7, 33. Ac, *Interiore epiſtola*, hoc eſt, media, ad Qu. fratr 3, 1, 5 *Interiora conſilia*, i. e. ſecretiora. Nepos 23, 2, 2. *Interior* comes eſt honoratior una euntium, quemadmodum *exterior*, de quo ſ. l. inferior. Ovid. Faſt 5, 67 *Et medius juvenum, non indignantibus ipſis, Ibat & interior, ſi comes unus erat.* Lipſius Elect. 2, 2 putat minorem anteceſſiſſe dimidio corpore, ut melius tegeret comitem, isque in illius quaſi umbra eſſet. Sed videtur potius inde eſſe, quia honoratior locus parieti proximior tutiorque. Itaque *latus* etiam *tegere* vel *claudere* dicitur minor, qui alioquin, ubi paria omnia, ſiniſter erat. Hæc interpretatio etiam eſt N. Heinſii ad Cuperum epiſtola in Sylloge Burm. T. 2 p. 723, ubi etiam obſervat, quod a dextra parte in circo curſus inciperent, inde *interiora* ibi eſſe ſiniſtra, eamque appellationem inde ad jumenta alii juncta transferri, ut *interior bos* ſit ſiniſter, item *intus canere*, ſiniſtra. Vid. *Intus* n. 4.

¶ Interius, adv. drinnen, inwendig. Cic. de Orat. 3, 49 *Ne fluat oratio, ne vagetur, ne inſiſtat interius, ne excurrat longius*, ſtehen bleibe, ehe es zeit iſt. Palladius 1, 24 de columbariis: *Nidi figurentur interius.* Et c. 40 de balneis: *fiſtula tantum calidæ ducat interius &c.* Prudent. in Cypriano v. 14 *Sic Deus interius ſentitur, & inditur medullis.*

¶ Internus, *a, um*, innerlich, inwendig, einheimiſch. Plin. 2, 68 *Oceanus interna maria allatrat.* Sen. Quæſt. N. 6, 27 *Interni ignes.* Et Tac. Ann. 2, 26, 6 *Internæ diſcordiæ*: & Hiſt. 2, 69, 2 *Interno bello.* Plura exempla habet Borrich. in Cogit. p. 144 ſeqq. Etiam Scioppius hanc vocem analogia τῆς *externus* tuetur contra Voſſium.

¶ Interne, adv. idem. Auſonius de Claris Vrbibus in Burdigala v. 14 *Diſtinctas interne vias mirere domorum Diſpoſitum &c.* Sed varia lectio eſt: etiam contra legem correptio. Grævius *mirere* reponit, optime!

¶ Intĭmus, *a, um*, ſuperlativus eſt, innerſt; ut, *Intimum ſacrarium*, Cic. Verr. 4, 45. *Intimæ ædes*, Id. Verr. 1, 20. *Angor intimis ſenſibus*, Id. Attic. 5, 10. ¶ 2. Sed *intimus amicus*, pro maxime familiari & caro, ein geheimer, vertrauter freund. Ter. Andr.

Andr. 3, 3, 44 *Davus intimus est eorum consiliis. Intimum aliquem habere*, Eun. 1, 2, 47. Item, *In intimis alicujus esse*, Cic. Att. 4, 16. C. Nepos 10, 1, 3 *Erat intimus Dionysio priori.* Id. 9, 2, 2 *Qui ex intimis Regis ab amicitia ejus defecerat.*

¶ Intime, adv. inniglich. ut, *Intime uri*, Apul. l. 2 Met. p. 118. Idem Apologia, *Contubernio intime junctus.* Et Cic. ad Qu. Fr. 1, 2, 2 *Scribis matricidam tibi a me intime commendari.*

¶ Intimo, *avi, atum, are*, verbum, quo præcipue cadentis Latinitatis scriptores & Patres usi, significat *intimum reddere*, vereinbaren. Sic auctor Anechomeni, qui vulgo Apulejus creditur, *intimare amplexus* dixit. Solinus c. 4 *Nilus cum mari intimatur.* Ammian. 15, 16 de Rheno: *Oceani gurgitibus intimatur.* Ita Tertull. de Resurr. carnis c. 3 *Siquidem Ephesiis scribens* (Paulus,) *interiorem habitare Christum, sensibus utique intimandum omnium significat.* ¶ 2. Hinc *intimare* & publice proponere, inculcare, defigere sensibus, apud lapsæ Latinitatis auctores significat, anschlagen, kund thun. Veteres Glossæ: *Intimare*, γνωρίσαι, ἐμφανίσαι, φανερῶσαι; *Intimat*, παρέχεται. Symmach. 10 epist. 40 ad Theodos. Augustum: *Prædecessorem tuus perennitati vestræ rationem dicitur intimasse.* Sext. Ruf. c. 3 *Sub his quantum Roma profecerit, breviter intimabo.* Adde Ambros. cont. Arian. c. 8; Capitol. in Vero c. 1; Ammian. 21, 11. Decepti corrupta lectione crediderunt etiam in Livio 4, 46 reperiri *intimasse filio*, cum in melioribus libris sit *institisse*.

¶ Intimatus, *a, um*, angekündiget; ut, *Intimatæ donationes*, i. e. insinuatæ, l. 19 in pr. C. de sacros. eccles. *Per-autores intimata*, i. e. prodita memoria, Spartian. Vero c. 7. *Litteris intimata*, Treb. Poll. in Gallien. c. 16. *His breviter intimatis*, Mart. Capell. 5 p. 169.

¶ Intimatio, *onis*, f. die ankündigung. Martian. Capella lib. 9 post princ. *doctæ intimationis excursus.* conf. l. 23 C. de Testam.

¶ Intimator, *oris*, m. qui intimat. Capitolin. in Pertinace c. 10 *Stultus rerum intimator.*

¶ Interatus, *a, um*, ab *Interare*; Gloss. lat. gr. *Interata*, ἐξεντεριοθέντα.

Interatim, adv. ex Festo & *Interim*, vide in *Inter.*

¶ Interamentum, *i*, n. ein zugehör von innen. Liv. 28, 45 *Interamenta navium explere*; ubi Gronovius in aliquo Codice *Inceramenta* se invenisse fatetur, quod an præstet, in medio reliquit.

¶ Interaneus, *a, um*, inwendig. Scrib. Larg. Comp. 96 *Purgat vomicas interaneas.* Plin. 20, 11 *Tormina interanea.*

¶ Interaneum, *i*, n. subst. der darm, mast-darm. Plin. 32, 9 f. 33 *Procidentis interanei morbum torpedo apposita continet.* Frequentius est

¶ Interanea, *orum*, n. pl. viscera & intestina, eo quod intra corpus sint condita, das eingeweide, die gedärme. Vet. Gloss. ἔγκατα, *Intestina, Interane, Exta.* Item, *Interanea*, ἔντερα. Plin. 8, 27 de panthera: *vivacitatis adeo lentæ, ut ejectis interaneis pugnet.* Et 30, 7 *Interaneorum morbi.* Vetius Valens apud Barthium Adverf. 5, 4 *Humanorum autem membrorum tibiæ, genua, nervi, cruor, pituita, alvus, renes, & interanea.* Vetus Inscriptio Romæ: RELIQVA CARO CVM PELLE ET INTERANEIS PROFICIAT VENDITORI.

¶ Interulus, *a, um*, dimin. interior. Capella lib. 9 *Quin etiam interulos gaudens dissolvere nexus.*

¶ Interula, *æ*, f. tunica interior, das hemd. Tertull. de Pallio c. 5 *Si quid interulæ superest.* conf. Vopiscus in Probo c. 4. Et Apulej. Flor. 2 pr. *Tunica interula tenuissimo textu.*

¶ Intestinus, *a, um*, id est, interior, innerlich, einheimisch; ut, *Discordia intestina.* Sic, *malum intestinum*, Cic. ad Brut. ep. 10 pr. Et, *Bellum intestinum*, i. e. civile, Id. Catil. 2, 13. *Dolor intestinus*, Ser. Sulpic. ad Cic. 4 ep. 5.

¶ Intestinum, *i*, n. plur. Intestina, subst. n. die gedärme, das eingeweide. *Mihi inanitate jamdudum intestina murmurant*, Plaut. Casin. 4, 3, 6. *Intestinum tenue*, Celsus 2, 1, zarte darm. *Intestinorum rosiones*, das grimmen im leibe, Plin. 20, 21. Et, *Ex intestinis laborare*, Cic. fam. 7, 26. Id. de N. Deor. 2, 55 *Reliquiæ cibi depelluntur, tum adstringentibus se intestinis, tum relaxantibus.*

¶ Intraneus, *a, um*, i. e. *Internus*, apud Sidonium.

¶ Intrarius, *a, um*, idem quod *intimus.* Plautus: *Cari mihi atque intrarii amici.*

¶ Intrinsecus, adv. inwendig, darzwischen, von innen; ut, *extrinsecus.* Colum. 12, 43 *Vasa intrinsecus & exterius crasse picare.* conf. Plin. 11, 37. Et Cels. 4, 1 *Iecur intrinsecus cavum, extrinsecus gibbum.*

Intractabilis, intraho, vide *Trabo*, Intramutanus, *Murus*, Intratus, *Intro, are*, Intremisco, intremo, *Tremo*, Intrepidus, *Trepido*, Intrico, *Tricæ*, Intrimentum, *Tero*, Intrinsecus, *Intra*, Intritus, intritura, *Tero.*

INTRO, adv. motum significans ad locum. *Abi intro*, Ter. Andr. 3, 2, 43, gehe hinein. *Intro auferre*, Id. Andr. 1, 1, 1 *Intro ad nos venit errans*, Id. Ter. Eun. 5, 6, 2.

¶ Intro, *avi, atum, are*, introire, ingredi, hinein gehen, einziehen. *Intrare urbem*, & *in urbem*: Virg. Æn. 5, 57 *Portus intramus amicos. Non nisi victor castra intrabis*, Liv. 10, 36. *Intrare in rerum naturam*, Cic. de Fin. 5, 16 pr. die natur einsehen, &, *Intrare in alicujus familiaritatem*, id est, sese insinuare, Idem metaphorice dixit ad Qu. frat. 1, 1, 5. *Intrare cum curru urbem*, in die stadt fahren, Curt. 5, 1, 23. *Intrare ad præsepia*, Phæd. 5, 9, 2. *Ponto intrare*, Sil. 11, 473. & sic sæpe poetæ cum casu tertio. ¶ 2. Est & judiciorum verbum, vor gerichte erscheinen. Plin. 5 epist. 4 *Alio senatu sine advocato intraverunt.* Et 6 epist. 31 *A parte hæredum intraverunt duo.* ¶ 3. *Intrare cuspide*, pro transverberare dixit de apro Martial. 7 epigr. 97 *Quem meus intravit splendenti cuspide Dexter, Præda jacet nostris invidiosa focis.*

¶ Intrans, *tis*, Petron. c. 28 *Pica intrantes salutabat.* Virg. Æn. 4, 358 *Deum vidi intrantem muros.* Stat. Achill. 1, 513, *Intrantemque Deum primo pallore fatetur*, de sacerdote quem Deus numine suo replet & afflat.

¶ Intratus, *a, um*, betreten, beschritten. Ita *intratas Gallias cum exercitu*, Vellej. 2, 39, 1 dixit, & 105, 1 *Intrata protinus Germania.* Liv. 21, 25 *Ubi rursus silvæ intratæ.* Ovid. Met. 9, 11 *Domus intrata.* Et Silius quoque 12, 583 *Intratam Senonum capietis millibus urbem.* Id. 12, 323. *Phœbo intrata sacerdos*, i. e. repleta. Add. Drakenb. ad 11, 255.

¶ Intrabilis, *e*, da man hinein kan: ut, *Intrabile os amnis*, Liv. 22, 19 extr. ex emendatione Cl. Gronovii.

¶ Introrsum, & Introrsus, quasi intro versus, hineinwerts, inwendig, hinein. *Hostem introrsum in media castra accipiunt*, Liv. 10, 33. Et Cæsar B. Gall. 2, 18 *Collis infimus apertus, ab superiore parte silvestris, ut non facile introrsus perspici posset.* Sen. de Vita beata c. 3 *Foris nitent: introrsus misera sunt.* Id. ep. 7 *Introrsus bona tua spectent.* Adde Horat. 2 sat. 1, 64; & 1 epist. 16, 45.

¶ Subintro, *are*, neben einkommen. Augustin. Enchirid. c. 24 *Etiam nolentibus subintravit ignorantia rerum agendarum.* Et Ambrosius de Bono mortis c. 4 *Passus est Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* conf. Vulg. Interpr. Rom. 5, 20; & Gal. 2, 4. item Tertull. adv. Marc. 5, 3.

Introcludo, vide *Claudo*, Introdo, *Do*, Introduco, *Duco*, Introeo, *Eo*, Introgredior, *Gradior*, Introitus, *Eo*, Intromitto, *Mitto*, Introrsum, us, *Intra*, Introrumpo, *Rumpo*, Introspicio, *Species*, Introvocatus, *Voco*, Intrudo, *Trudo*, Intubaceus, intubus, *Intybus*, Intueor, intuitus, *Tueor*, Intumesco, *Tumeo*, Intumulatus, *Tumulus*, Intundo, *Tundo*, Inturbatus, inturbidus, *Turba*, Inturgesco, *Turgeo.*

INTVS, adv. ἔνδον, quod & in loco, & ad locum, & de loco significat; in loco tamen cum maxime, drinnen. Vnde & Quintilianus solœcismi arguit, qui dicant, *Intus eo.* Nam 1, 5 ait; INTRO, & INTVS, *loci adverbia.* Eo *tamen* INTVS, & INTRO *sum, solœcismi sunt.* Perf. 3, 30 *Ego te intus & in cute novi*, ich kenne dich auswendig und inwendig. Sic, *intus machæra*; *intus patera*: *Intus argentum, &c.* & alia per hyphen apud Veteres dicuntur, pro iis, quæ intus sunt, vel asservantur. Aliquando & cum Accusativo aut Ablativo, ut præpositio IN, construitur: sic, *intus domum*, pro in domo, Plautus dixit Mil. Glor. 2, 1, 55. Plin. 33, 1 *Metalla nunc, ipsæque opes, & rerum pretia dicentur tellurem intus exquirente cura*: INTVS TELLVREM, id est, intra tellurem, vel in tellure. *Intus sedibus*, pro in sedibus, apud Lucretium est 2, 964. ¶ 2. hinein. Plaut. Cas. 5, 2, 7 *Ubi intus hanc novam nuptam deduxi via recta.* Vbi *intus* idem quod *intro* est. v. Rutgerf. Var. Lect. 6, 19 p. 609. Lucret. 4, 1088 *Nam cibus atque humor membris assumitur intus.* Cæs. de B. Civ. 3, 26 *Quo simul atque intus est itum*, (loquitur de portu Nymphæo) *auster in africum se vertit.* ¶ 3. Idem Lucret. 6, 726 *Cum mare permotum vento ruit intus arenam.* Vbi *intus* ἔνδοθεν est, von inwarts raus. Plaut. Persa 2, 4 extr. *Egreditur intus*, i. e. e domo. Ita enim omnino legendum est. Alibi tamen per Pleonasmum idem Comicus τὸ *foras* adjecit: ut, *Exit foras Chalinus intus*, Casina 2, 6, 42. Et, *Iubebo, intus efferri foras*, Id. Bacch. 1, 2, 62. ¶ 4. *Intus equum agere*, est brevi gyro circumagere sive flectere, wenden, einlenken; & ad sinistram quidem maxime, si circum respicimus: ad metam enim provecti introrsum ad sinistram flectebant. Vnde Virgil. Æneid. 5, 170 *Radit iter lævum interior.* Vide Torrentium ad Horatii 1 od. 1, 4; & 2 sat. 5, 17, itemque Lipsium ad illud Senecæ de Tranq. animi c. 9 *Non in cursu tantum circique certamine, sed in his vitæ spatiis interius flectendum est.* Per allegoriam Ovidius Fast. 6, 585 *Tertia caussa mihi spatio majore canenda est. Nos tamen adductos intus agemus equos*, i. e. non longe digrediemur, & paucis adeo rem expeditam dabimus. vide *Interior* sub *Intra.* Sic & *intus canere*, est sinistra chordas carpere: nam quando dextra plectro utitur, *foris canere* est; vide supra *Cano.* *Intus* autem *sibi canere*, proverbialiter Cicero dixit in Rullum 2, 26, pro commodi proprii gratia facere omnia sine honestatis cura: *Atque hoc carmen non vobis, sed sibi intus canit*, er siehet nur auf seinen nutzen.

¶ Abintus, von innen. Paulin. Iambo ad Cyther. v. 437 *Abintus ejus emicabat gratia Sermone mentis nuncio.*

¶ Deintus, idem. Vulg. Interpr. Luc. 11, 7 *Ille deintus respondens.* Ibid. v. 40 *Qui fecit, quod deforis est, etiam id quod deintus est fecit.*

Intutus, vide *Tueor.*

INTYBVS, *i*, scribunt & *Intubus*, fœm. & Intubum, n. plur. *Intyba*; ut, *Et amaris intyba fibris*, Virgil. Georg. 4, 120. Et Plin. 20, 8 *Intybi non extra remedia sunt.* Inveniās & singulare neutrum, *Intybum.* Est autem *Intybus* herba, quam vulgo nomine ab *intybo* corrupto vocant, endivien. *Intybus* scilicet *hortensis*, Græcis σέρις. Nam *silvestris Intybus*, cichorium est, wegweis oder wegwart. Adde Colum. 8, 14; Pallad. 1, 30; Apul. de Herb. c. 47.

¶ Intubaceus, *a, um*, von endivien; ut, *Folia intubacea*, Plinius 27, 12.

Invado, vide in *Vado*, Invalentia, invaleo, invalesco, invaletudinarius, invaletudo, invalidus, *Valeo*, Invasio, invasor, *Vado*, Invectio, invectivus, inveho, *Veho*, Invenio, inventarium, inventio, &c. *Venio*, Invergo, *Vergo*, Inversare, inverno, inversura, inverto, *Verto*, Invesperasco, *Vesper*, Investigabilis, investigatio, &c. *Vestigium.*

Investire, investis, quære in *Vestis*, Inveterare, inveterascere, *Vetus*, Invicem, *Vicis*, Invictus, *Vinco*, Invideo, invidia, &c. *Video*, Invigilo, *Vigil*, Invinius, *Vinum*, Invio, are, *Via*, Inviolabilis, inviolare, *Violo*, Inviscerare, *Viscus, eris*, Invisor, invisus, *Video*, Invitatio, &c. *Vito*, Inviriabilis, *Vitium*, Invito, are, *Vito*, Invitus, *Vis*, Invius, *Via.*

INVLA, *æ*, f. planta, quæ & *Elenium*, ἑλένιον, dicitur, alant. Horat. 2 sat. 2, 44 *Atque acidas mavult inulas.* vide *Helenium.* Adde Plin. 20, 5; Colum. 10, 119; Pallad. Febr. t. 24; & Nov. t. 18. Sed de *Inula Campana* vid. Apul. de Herb. c. 95.

Inumbro,

Inumbro, quære in *Umbra*, Inunco, *Uncus*, Inunctio, *Ungo*, Inundatio, inundo, *Unda*, Inungo, *Ungo*, Invocatio, invoco, *Voco*, Involito, involo, *Volo, āre*, Involucrum, *Volvo*, Involuntarius, involuntas, *Volo, velle*, Involvo, involutio, *Volvo*, Inurino, are, *Urina*, Invulgo, *Vulgus*, Invulnerabilis, invulneratus, *Vulnus*.

ĪNVVS, *i*, m. idem qui *Incubus*, ὁ ἐφιάλτης, der alp. Pana esse, Servius tradit ab incundo, in illud Virg. Æn. 6, 775 *Pomœrios, castrumque Inui, &c.* ita tamen, ut inter Pana & Faunum ambiguus sit. Dubitat etiam Rutilius itin. 1, 232 sq. ubi vid. Burm. vide & Livium 1, 5, & Macrob. Saturn. 1, 22. ¶ 2. *Castrum Inui* Latii urbs, perperam ab aliis in Hetruria collocata. vid. Virg. & Rutil. ll. cc. & Cluver. Ital. 2, 2.

Ĭŏ, interjectio gestientis lætitia. Ovid. de Arte am. 2 princ. *Dicite io Pæan, & io bis dicite Pæan.* Horat. *Io triumphe*, 4 oda 2, 49. Adde epod. 9, 21. *Io Hymen Hymenæe, io Hymen!* vox nuptialis, Plaut. Cas. 4, 3, 3. ¶ 2. Item mœrentis, & inclamantis. Ovid. Fast. 4, 447 *Illa quidem clamabat, io cariſſima mater, Auferor.* Tibull. 2, 4, 6 *Io remove, ſæva puella, faces.* Silius 4, 781 *Clamat io conjux, quocunque in cardine mundi Bella moves, huc ſigna refer.*

Ĭō, Ius, Inachi filia, amata ab Iove. Ovid. Met. 1, 628 *Conſtiterat quocunque loco, ſpectabat ad Io.* vide fabulam apud eumdem ibidem & insignem de parte ejus differentium scriptorum ap. Burm. l. c. v. 588. Genitivus *Ionis* est apud Plautum, vide supra in *Argus*.

Iobileus, vide *Iubilæus* in *Iubilo*, Iocabundus, *Iocus*.

ĬŌCASTA, *æ*, f. Ἰοκάστη, filia fuit Creontis, & uxor Laji, regis Thebarum, mater Polynicis & Eteoclis, cum Oedipodi filio post Laji mortem per imprudentiam nupsisset; Qui cum mutuis se vulneribus confecissent, ipsa quoque se te interemit. Stat. 8, 642 *Prima videt caramque tremens Iocaſta vocabat.*

Iocor, jocularis, &c. vide *Iocus*, Iocur, jocorosus, *Iecur*.

ĬŌCVS, *i*, plur. joci & joca, scherz. Cic. Att. 14, 14 *Ioca tua plena facetiarum. Iocus* enim verborum est, ut factorum *Ludus*. Quint. 6, 3 p. 537 Burm. *Adverſus miſeros inhumanus eſt jocus. Ioci liberales*, Plin. Paneg. c. 49. *Ioci laſcivi*, contrarium, Plinius major 8, 40. *Movere alicui jocum*, Horat. 1 epist. 19, 20. Plaut. Pœn. 5, 5, 41 *Tu, ſi quid per jocum dixi, nolito in ſerium convertere.* Et in Amph. 3, 2, 39 *Si quid dictum eſt per jocum, non æquum eſt, id te ſerio prævortier.* Cic. Off. 1, 29 *Ludo & joco, uti licet, cum gravibus ſeriisque rebus ſatis fecerimus.* Id. Phil. 2, 4 *Quam multa joca ſolent eſſe in epiſtolis &c.* Sic, *Ioco dicere, joco velle*, est, per jocum, non serio, scherzweise, apud Ter. Eun. 1, 2, 99; & Heaut. 3, 2, 30 *Illi quibus jus jurandum jocus eſt*, Cic. pro Flacc. c. 5. *Spero me ſic vivere, ut nemini jocus ſim*, es darf mich niemand auslachen, Petron. c. 57. *Religiones jocum riſumque facere*, Id. c. 17, i. e. illudere, traducere, verspotten. Sic *Ludum jocumque eſſe, fieri*, est, pro ludibrio haberi: Ter. Eun. 2, 3, 7 *Qui ſi amare occeperit, ludum jocumque dices Fuiſſe illum alterum, prout hujus rabies quæ dabit.* i. e. levis & jocularis illius videbitur amor ad hujus furorem comparatus, kinderspiel. Lucilius apud Gellium 16, 9 *Verum hæc ludus ibi, jusque omnia deque fuerunt, Sunque & deque fuere, inquam, omnia ludus jocusque.* Tibull. 3, 7, 2 *Difficile eſt triſti fingere mente jocum.*

¶ Ĭŏcŭlus, m. sive Ioculum, *i*, n. dimin. Plaut. Truc. 1, 2, 11 *Per joculum & ludum.* Id. Most. 3, 3, 20 *Ioculo aliquem fallere*, i. e. per jocum.

¶ Ĭŏcōsus, *a, um*, facetus, urbanus, scherzhaft; ut, *Ludi jocoſi*, Ovid. Fast. 5, 183. Sic Cic. de off. 1, 37 *Videat, quibus de rebus loquatur: ſi ſeriis, ſeveritatem adhibeat: ſi jocoſis, leporem.*

¶ Ĭŏcōsē, adv. im scherz. Cic. ad Q. Fratr. 2 epist. 11 *Eum luſi jocoſe ſatis.* Id. Fam. 9, 24 *Cave exiſtimes, me, quod jocoſius ſcribam, abjeciſſe curam reipublicæ.* Horat. 1 sat. 4, 103 *Liberius ſi dixero quid, ſi forte jocoſius.*

¶ Ĭŏcŭlāris, *e*, risu jocoque dignus, lächerlich, kurtzweilig. Cic. de Leg. 1, 20 *Ioculare eſt iſtud quidem, & a multis ſæpe deriſum.* Et, *Ioculares caſus*, apud eumdem de Fato c. 8. & Amm. Marcell. lib. 20 ridiculi sunt: sive, qui non tam afflignt, quam jocum ludumque nos faciunt. *Ioculatis audacia*, Ter. Phor. 1, 2, 84. *Iocularia carmina*, Suet. Ner. c. 42. Liv. 7, 2 *Inconditis inter ſe jocularia fundebant verſibus milites.* ¶ 2. *Ioculare* etiam dicitur, quicquid leve & contemnendum. Vnde & duo ista conjunxit Phædrus, cum ait 4, 1, 1 *Ioculare tibi videretur & ſane leve, Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.* Auson. Parental. 5 de Æmilia Corinthia Maura: *Nomen huic joculare datum, cute fuſca quod olim Æquales inter Maura vocata fuit.* Huic contrarium, *Serium malum*, id est, magnum & grave.

¶ Ioculariter, adv. scherzweise. Plin. 22, 22 *Ariſtophanes Euripidi poëtæ objicit joculariter.* Suet. Aug. c. 75 *Feſtos & ſolennes dies profuſiſſime: nonnunquam joculariter tantum celebrabat.* conf. Spartian. Hadr. c. 12.

¶ Iocaliter, idem, apud Ammian. 15, 12 *Quos jocaliter Murcos appellant.*

¶ Ioculārius, *a, um*, idem quod *jocularis*; ut, *Iocularium malum*, Ter. Andr. 4, 5, 43, id est, non adeo grave. Horat. 1 sat. 1, 23 *Iocularia ridens percurram.*

¶ Iocularia, *æ*, f. subst. ein possenspiel. Sarisb. epist. 245 *Importuna narratio inſtar eſt muſicæ in luctu funeris jocularium exercentis.*

¶ Ĭŏcŭlor, *ari*, scherzen, ganckeln, verbum cujus participium

¶ Ioculans, *tis*: ut, *Militariter joculantes*, Liv. 7, 10.

¶ Ioculanter, adverb. idem. Sidonius 1 epist. 2 *Ioculanter compellare.*

¶ Ioculatio, *ōnis*, f. scherz, possen. Firmicus 5, 5 *Ioculationes cantusque exercebant.* Et c. 4 *Ioculationibus deditus.*

¶ Ioculator, *ōris*, m. ein possenreisser, oder (quod Germani inde formarunt) ein gauckler. Cic. Att. 4, 16 *Ioculatorem ſenem illum intereſſe mihi.* Variant quidem libri; ita tamen ediderunt accuratissimi viri Ian. Gruterus & I. G. Grævius.

¶ Ioculatōrius, *a, um*, possierlich, lächerlich. Diomed. Gramm. *joculatoria quædam pronunciare.* Cic. Att. 4, 16 *Ioculatoria diſputatio.* Sed aliam lectionem vide in *Ioculator*.

¶ Iocŭlax, *ācis*, idem. Gloss. gr. lat. γελοῖος, *joculax.* —

¶ Iŏcor, *atus ſum, ari*, scherz treiben. Cic. fam. 2, 4 *Ioecrne tecum per litteras?* Ter. Eun. 2, 3, 86 *Iocubar equidem.* ¶ 2. *Iocabo* active pro *jocabor* dixit Plautus Cas. 4, 4, 20.

¶ Iocans, *tis*. Cic. Acad. 4, 6 *Me appellabat jocans.* Ovid Trist. 2, 497 *Mimi obſcena jocantes*, zotenreisser. Petron. c. 26 *Iocantium libido.*

¶ Iocatus, *a, um*, der gescherzet hat. Horat. 1 sat. 5, 62 *In facies permulta jocatus*, i. e. propter cicatrices in facie

¶ Iocatio, *ōnis*, f der scherz. Cic. fam. 9, 16 *Nunc venio ad jocationes tuas.* Et ad Att. 2, 8 *Si nihil in ea epiſtola fuit præter jocationem.*

¶ Iocabundus, *a, um*, scherzhafft, scherzend, im scherz. Lactant 2, 7 *Iocabundus ac ludens intervogaret.* Et Valer Max. 1, 8 extr. 8 *Cum jocabundus quaſi deluſa ſortium fide reverteretur.* conf. 3, 2 ext. 6. Id. 2, 4, 4 *Iuventus rudi atque incompoſito motu corporum jocabunda.*

¶ Iŏcista, *æ*, m. qui jocatur, ein possenreisser, pickelhering, in Isidori Gloss. v. Barth. Adverſ. 11, 29.

¶ Adjŏcor, *ari*. P. Chrysologus serm. 152 de Ianiena Bethlehemitica: *gladio adjocabatur infantulus*, h. e. arridebat quasi ludenti & jocanti secum militi.

¶ Exjŏcor, *ari*, ausscherzen. Catull. 21, 5 *Simul exjocaris una*, ut Scaliger ex MS. emendat, quem vide.

IOHANNES, vel Ioannes, *is*, m. hebraice idem ac *Gratia Domini*, nomen est in Nov. Test. & Baptistæ & Evangelistæ. Poëtis prima Syllaba est anceps. Iuvenc. 1, 53 *Nomine Ioannem quem tu vocitare memento.* Sedul. 1, 342 *Move volans aquilæ verbo petit aſtra Ioannes.*

IOHIA, interjectio renuentis & cunctantis, ey nein. v. Plaut. Merc. 4, 3, 31.

IOL, urbs Numidiæ, Iubæ regia, postea *Colonia Cæſarea* a Claudio vocata. Plin. 5, 2.

ĬŌLAS, *æ*, m. pastoris nomen. Virg. eclog. 2, 57, & ecl. 3, 76. Augustum intelligi volunt dictumque *Iolam* quasi *Iulum*.

ĬŎLĀVS, *i*, m. filius Iphicli, de quo postea. Herculi Hydram interficienti adfuit, & ejus precibus ab Hebe juventuti restitutus est. Ov. Met. 3, 399 *Ora reformatus primos Iolaus in annos.*

IOLCHOS, vel Iolcos, *i*, f. oppidum Thessaliæ, in Magnesia, Iasonis patria, venenorum ferax. v. Horat. epod. 5, 21. Lucan. 3, 192. Mela 2, 3.

¶ Iolchiăcus, vel Iolciacus, *a, um*, adj. ut, *Iolchiaca vota*, Virg. Cir. v. 377. *Iolciaci portus*, Ovid. Met. 7, 153.

ĬŌLE, *es*, f. Euryti filia, quam Hercules occiso patre abduxit. v. Ov. Metam. 9, 394; & Heroid. epist. 9, 133.

ĬON, *i*, n. Ἴον, gemma apud Indos violacea, Plin. 37, 10. v. *Ionia* n. 2. ¶ 2. *Ion*, m. nomen viri. Stat. Theb. 8, 454 *Cultor Ion Piſæ.* Adde Plin. 18, 32, & 34, 8. At Iones vid. mox sub *Ionia*.

IONAS, *æ*, m. propheta V. T. v. Prudent. Cath. 7, & 11. Et Sidon. carm. 16, 26 *Complexi Ionam, reſonant dum viſcera monſtri.*

¶ Ionæus, *a, um*, adject. Iuvenc. 2, 711 *Hic & Ioneis monitis potiora jubentur.*

IONIA, *æ*, f. Ἰωνία, Græciæ Asiaticæ, seu Asiæ minoris regio, in qua sunt Ephesus, Miletus, Priene, &c. celebres urbes. v. Plin. 5, 17, & 28. ¶ 2. *Ionia* sive *Ionis*, gemma ardens, *appellata a prælatis floribus*, Plin. 37, 7. Al. *Ion*.

¶ Iōnes, *um*, tribus syllabis, pen. prod. populus Ioniæ. v. Isidor. 9, 2.

¶ Iōnĭcus, *a, um*, adj. ut, *Lingua, dialectus Ionica.* Sic Horatius 3 oda 6, 21 *Motus docerі gaudet Ionicos.* De *Ionicis pedibus*, vid. Isidorus 1, 16; *Ionici* etiam meminit Mart. Capella 5 p. 169. Athenæus Dipnos. lib. 12 docet, saltationis genus olim fuisse lascivum ac petulans, quod *Ionicum* diceretur. Sed & *Riſus Ionicus* in molles & voluptuarios dictus. vide Chiliad. & conf. Plaut. Stich. 5, 5, 28; Pers. 5, 2, 45; & Pseud. 5, 1, 28.

¶ Ionice, adv. i. e. per dialectum Ionicam, Gell. 6, 14.

¶ Iōnius, *a, um*, idem: ut, *Mare Ionium*, inter Italiam Græciamque, Plin. 3, 6 & 8. Liv. 23, 33 *Philippus propior Italiæ, ac mari tantum Ionio diſcretus erat.* Et, *Sinus Ionius*, Horat. epod. 10, 19.

¶ Ioniăcus, *a, um*, idem; ut, *Ioniacæ puellæ*, quinque syllabis. Ovid. Heroid. epist. 9, 73 *Inter Ioniacas calathum tenuiſſe puellas.* Add. Art. Amand. 2, 219.

Ionus, vide infra *Itonus*.

IONTHVS, *i*, m. Ἰούνθος, tumor in facie, geschwulst im gesicht. Priscian. 1, 18.

IONTĪTIS, *ĭdis*, f. herba quæ & *Ariſtolochia*, osterluey. Apul. de Herb. c. 19.

ĬŌPAS, *æ*, m. Rex Afrorum, inter procos Didus, musicus insignis. Virg. Æn. 1, 744 *Cithara crinitus Iopas perſonat aurata, &c.*

ĬŌPE, es, f. nomen Nymphæ apud Propertium 2, 28, 51.

ĬOPPE, *es*, f. Ἰόππη, urbs Iudææ maritima antiquissima, Joppen, Ebræis *Japho* dicta. Pomp. Mela 1, 11 ibi tradit Andromedam a Perseo liberatam. conf. Plin. 5, 13; & Isidor. 15, 1.

¶ Ioppĭca, *æ*, f. Iudææ toparchia, Plin. 5, 14.

IORDĀNIS, *is*, m. Ἰορδάνης, amnis amœnissimus Iudææ, sic dicitur a duobus fontibus ipsum ex Libano monte fundentibus, quorum alter *Ior*, alter *Dan*, der jordan v. Isidor 13, 21. & Hieron. in Matth. 3, 16 *Iordanis oritur ad radices Libani: & habet duos fontes: unum nomine* IOR, *& alterum* DAN: *qui ſimul mixti Iordanis nomen efficiunt.* Tac. Hist. 5, 6, 4 *Iordanes* dicitur. Mediam fecerunt ancipitem. Nam Tertullianus & Fortunatus corripuerunt: Iuvencus & alii contra produxerunt. ¶ 2 Et quia baptismus Christianus in Iordane primitus factus; ipsum fluminis nomen Christianis poëtis baptismum aliquando significat. Prudent hymno 2, 61 *Durare nos tales jubes, Quales renatis fordibus Nitere pridem juſſeras Iordane tinctos flumine.* Et Paulin. Petrocoriensis 4, 253 *Altera pocla decent homines Iordane renatos.*

IOS, duabus syllabis, Ἰός, insula una ex Cycladibus, in qua sepultus fuit Homerus. v. Plin 4, 11.

IŌSEPH, vel Iosephus, *i*, m. nomen biblicum. v. Iuvenc. 4, 721; & Arat. 1. Apoſt. 105. ¶ 2. *Iosephus* nobilis hiſtoricus, Hierosolymæ Veſpaſiani captivus; ei imperium, ſibi liberationem vaticinatus. vid. Suet. Veſp. c. 5, & Ioſ. B. Iud. 3, 14.

IŌTA, duab. ſyllab. ἰῶτα, nomen litteræ Græcorum, Cic. de Orat. 3, 12. Martial. 3 epigr. ult. *Vnum de titulo tollere jota potes.*

¶ Iotaciſmus, *i*, m. Grammaticis eſt, ubi litera I concumulatur; ut ſi dicas: *Iuno Iovi iraſcitur*; vel quoties in hac littera duplicatur ſonus; ut, *Troïja, Maïja*, v. Mart. Capell. 5 p. 167; & Iſidor. 1, 31.

Iovialis, Iovis, Iovius, quære in *Iupiter*.

IPHIĀNASSA, *æ*, ſ. Lucretio dicta eſt Iphigenia, (de qua mox) i, 85 *Iphianaſſai turparunt ſanguine fœde Ductores Danaum.*

Iphias, vide mox *Iphis*.

IPHĪCLVS, *i*, m. Herculis frater uno cum eo partu editus, vel Iphicles, Ἰφικλῆς. Sic enim Suidas habet. Pater fuit Iolai, qui Herculi defuncto filios ejus in Sardiniam inſulam duxit. Ab eo igitur *Sardinii Iolenſes* appellati fuere. v. Strabonem lib. 5.

IPHICRĀTES, *is*, m. Ἰφικράτης, Athenienſis fuit, rei militaris gloria & virtute celebris: qui turpiſſimam dixit eſſe Imperatoris vocem, ἐκ ἀνθρωποδόκησα, hoc eſt, *non putâram*, Plutarch.

IPHĪGĒNĪA, *æ*, ſ. Ἰφιγένεια, Agamemnonis filia, quam ad placandum numen Calchas immolandum in ſacrificio cenſuit apud Aulidem. vide Argumentum Tragœdiæ Euripidis, cui titulus *Iphigenia in Aulide*, & Beroald. ad lib. 8 Apulej. p. 72. Ovid. Met. 12, 32 *Flentibus ante aram ſtetit Iphigenia miniſtris.*

IPHĪNOE, *es*, ſ. Prœti Argivorum regis filia, quam cum fororibus, Iphianaſſa & Lyſippe, cum ſe lunoni pulchritudine præferrent, furiis agitatam Melampus ſanitati reſtituit. v. Virg. ecl. 6, 48; Ovid. Met. 5, 326. ¶ 2. *Iphinoe* cum reliquis mulieribus Lemnius concilium cepit, viros ab expeditione Thracica reduces trucidandi. vid. Val. Flacc. 2, 162 & 327.

IPHIS, *idis*, m. Mercurii filius, Argonautarum unus, Val. Flacc. 1, 441. ¶ 2. Dux aut miles, Stat. Theb. 8, 447. ¶ 3. Puella Cretenſis, nuptiarum die in marem mutata, Ovid. Met. 9, 668 & ſeqq. ¶ 4. Puer formoſus, qui Anaxareten deperiit & propter repulſam finivit vitam laqueo, Ovid. Met. 14, 700.

¶ Iphias, *ădis*, f. Iphidis filia Evadne, quam alii Martis filiam faciunt. vide ſupra *Evadne*, quæ *Iphias* dicitur Ovid. Triſt. 5, 14, 38, & de Pont. 3, 1, 111; & de Arte am. 3, 22.

IPHĪTVS, *i*, m. vir Trojanus, Virg. Æn. 2, 435. ¶ 2. Rex Elidis, Argonautarum unus, a quo certamen Olympiacum reſtauratum. v. Val. Flacc. 1, 363.

IPS, f. Ἶψ, vermis cornua rodens & vites.

IPSE, *a*, *um*, genit. *Ipſius*, dat. *Ipſi*, pronomen trium perſonarum, epitagmaticum Linacro, Donato ſubjectivum, pro *ego*, *tu*, *ille ipſe*, ich, du, er ſelbſt. Virg. Æn. 2, 5 *Quæque ipſe miſerrima vidi.* Cic. fam. 4, 12 pr. *Vt ipſum, quod maneam in vita peccare me exiſtimem*, h. e. eo ipſo. Id. Div. 1, 46 extr. *Id ipſum eſt Deos non putare, quæ ab iis ſignificantur, contemnere.* Id. de Orat. 2, 6 *Meque hoc ipſum nihil agere & plene ceſſare delectat.* Cic. fam. 4, 8 *Cum ipſe me non poſſim* ſcil. conſolari. Ovid. Heroid. 1, 2 *Nil mihi reſcribat, attamen ipſe veni.* Tertiæ perſonæ exempla ubique obvia ſunt. ¶ 2. Habet emphaſin interdum; ut, *Iove miſſus ab ipſo*, Virg. Æn. 4, 356. *Ipſa ſi cupiat Salus ſervare, &c.* Ter. Adelph. 4, 7, 43. *Flos ipſe*, Id. Eun. 2, 3, 27, die rechte blüthe der jugend. *Res ipſa indicat*, die ſache ſelbſt, Id. Eun. 4, 4, 38. *ſi non re ipſa id tibi dolet*, Id. Adelph. 4, 7, 15, ſo dir es nicht ernſtlich wehe thut. Et, *In ipſo tempore*, Andr. 5, 6, 10, eben zu rechter zeit. Et, *In ipſis nuptiis*, 5, 4, 13, gleich mitten in der hochzeit. Sic *Annis octoginta tribus ipſis ante me conſulem*, gerade 83 jahr vorher, Cic. in Bruto c. 15. *Triginta dies erant ipſi*, Id. fam. 3, 21. *Decem ipſos dies*, zehn ganzer tage. Id. Att. 3, 21; & fam. 2, 8. v. Græv. & Man. ¶ 3. *Ipſum* pro *me ipſum* Virgilius poſuit eclog. 1, 9 *Ille meas errare boves, ut cernis, & ipſum Ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti.* Et ita ſæpe Manilius, quod & Scaliger obſervat. Similiter *ipſum* pro *ſe ipſum* tum Livius, tum alii frequenter uſurparunt, exempla Drackenbor. ad Liv. præf. p. 3 congeſſit. ¶ 4. *Ipſe* etiam pro reciproco ponitur. Cic. Off. 1, 16 *Si lumen de ſuo lumine accendat, facit, ut nihilominus ipſi* (ubi) *luceat, cum illi accenderit.* Nepos 23, 2, 2 *Hannibalem ab ipſis* (a ſe) *corruptum alia atque antea ſentire.* Curt. 7, 10, 4 *Vt cognoverunt, ipſa regis ipſos* (ſe) *ad ſupplicium trahi*, conf. Sen. Benef. 3, 23; & infra in *Sui* n. 4. ¶ 5. Additur nonnunquam aliud pronomen; ut, *Illo ipſo tempore: Eo ipſo tempore: Eo ipſo die*; *Illud ipſum quod eſt optimum* Nepos 10, 9, 6 *Illi ipſi cuſtodes.* Cic. pro Leg. Man. c. 9 *In ipſo illo malo.* Id. de Amic. c. 20 *Ob eam ipſam cauſam.* Id. Att. 5, 4 *Eo ipſo die.* Id. pro Mur. c. 31 *Iſti ipſi virtutis magiſtri.* Id. Att. 7, 3 *Conſule iſto ipſo.* Id. Tuſc. 1, 17 *Ego ipſe eram eodem ipſo non invitus erraverim.* Id. Off. 2, 2 *Hoc ipſo tempore.* Id. Off. 1, 9 *Hoc ipſum ita juſtum eſt. Ipſe is* Livio frequens eſſe lac. Gronov. ad 3, 12, & Drackenb. ad 2, 43 docent. ¶ 6. Cum *me, mihi, te, tibi, ſe, ſibi*, non neceſſe eſt caſu convenire. Quin elegantius eſt alterum Cic. fam. 3, 11 pr. *Mihi ipſe aſſentor.* Ibid. 4, 5 *Mali medici ipſi ſe curare non poſſunt.* Et 4, 13 *Mihi ipſe diſpliceo, &c.* v. Io. Rivius ad 7, 1. Cic. fam. 6, 10 *Agam per me ipſe* (me ipſum) *& moliar.* Ibid. *Quanti me a te fieri intellexerim, ſum mihi ipſe* (mihi ipſi) *teſtis*: Sen. Hippol. v. 1217 *Nunc tibimet ipſe* (tibi ipſi) *ſupplicia inroga.* Ter. Adelph. prol. 4 *Indicio de ſe ipſe* (ſe ipſo) *erit.* Cic. pro Sylla c. 24 *Nihil audaciter per ſe ipſi* (ſe ipſos) *ſine P. Sylla facere potuerunt.* ¶ 7. Obſervat Caſaub. ad Theophraſti Characteres, cap. περὶ κολακείας, & apud Græcos pronomen ἀυτὸς, & apud Latinos *ipſe* voces fervorum, aut diſcipulorum fuiſſe, quibus vel dominos vel magiſtros ſuos, proprio nomine diſſimulato, appellitarent. Ita Plautus Caſina 4, 2, 10 *Quid tu hîc agis?* ANGIL. *Ego eo, quo me ipſa miſit, &c. Ipſa*, id eſt, hera mea, &c. v. Heinſ. ad Heſiodi O. & D. p. 226. Sic αὐτὸς ἔφα, diſcipulorum vox erat, cum de præceptore loquerentur. Ita *ille* apud Cic. fam. 6, 19 & 20 Cæſarem notat. vid. Pet. Victorinus. ¶ 8. Poëtæ mediam in *Ipſius* libere producunt & corripiunt. vid. Virg. Georg. 1, 452; & Æn. 5, 410. ¶ 9. *Iſte* & *Ipſe* confunduntur in MS. Drakenb. ad Sil. 6, 309.

¶ Ipſe egomet, ich ſelbſt. Ter. Adelph. 4, 4, 18.

¶ Ipſus, m. pro *ipſe*, apud Plautum & Ter. ſæpiſſime invenies: e. g. *Hic ſe ipſus fallit, haud ego*, Ter. Andr. 3, 2, 15. Plaut. Aul. 3, 1, 7 *Hoc ipſus magiſter me docuit. &c.* Idem *ipſiſſimus* etiam dixit Trin. 4, 2, 146.

¶ Ipſipſius, pro *is ipſus*, er ſelbſt, antique apud Plaut. Ciſt. 2, 3, 58; & Truc. 1, 2, 23. Sed optimæ edit. ibi *is ipſus*, hic *atque is.*

¶ Ipſullices, *um*, pl. quaſi *Ipſillices*, ab *ipſe* & *illex*, apud Feſtum *bracteæ in viritem muliebremque ſpeciem expreſſæ.* v. Voſſ. Etym. p. 269.

Sepſa, Sepſe, Semeripſum, ſuismetipſis, vide *Sui*.

IPSEA, *æ*, f. Medeæ matrem volunt apud Ovid. Her. 17, 232, ſed malunt alii *Idya*, ubi vid.

IR, vola ſeu medietas palmæ, ſecundum ſcholiaſt. Priſciani, die fläche in der hand. Gloſſ. lat. gr. *Ir*, χέναρ. vide ſupra *Hir*.

ĪRA, *æ*, f. dicta ab *Ire*, quod a ſe abeat quaſi, qui iraſcitur. Vnde & qui iram deponit, ad ſe redire dicitur, zorn, unmuth, groll. *Ira eſt libido puniendi ejus, qui videtur læſiſſe injuriâ.* Cic. Tuſc. 4, 9. Gr. ὀρέξις ἀντιλυπήσεως. Magna autem ejus vis eſt incitando juxta ad virtutem animo, (unde & *Fortitudinis eos* Ciceroni in Luculło ſive 4 Acad. c. 44 appellatur) & impellendo eodem in ſcelera facinoraque atrociſſima. Vnde Poëta Æn. 2, 316 *Furor iraque mentem Præcipitant.* Ovid. A. A. 1, 174 *Vt fragilis glacies interit ira mora.* Sed de affectu iſto, Senecæ *de Ira* libros tres noſſe & legere operæ pretium erit. Rabiei comparatur, & iraſci nihil aliud quam infanire, quam furere. v. Barth. ad Claudian. p. 118. *Iram in promptu gerere*, Plaut. Pſeud. 1, 5, 34, bald auffahren. Et, *Iræ indulgere*, Liv. 23, 3. *Miſſam iram facere*, den zorn fahren laſſen. *Ira alſcedit*, Ter. Hec. 5, 2, 15, der zorn vergehet. Et, *Iram in aliquem evomere*, Adelph. 3, 2, 14, den zorn über einen ausſchütten. *Iræ deflagrant*, Liv. 40, 8, der zorn läſt ab. Horat. 1 ep. 2, 59 *Qui non moderabitur iræ, Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit, & mens, &c.* Cic. Tuſc. 4, 23 *Ira eſt initium inſaniæ.* Id. Off. 1, 38 *Ira procul abſit, cum qua nihil recte, nihil conſiderate fieri poteſt.* Sen. de Ira 1, 16 ſub fin. *In ira mulierbre maxime & puerile vitium eſt.* Horat. epiſt. ad Piſones v. 159 puerilis ætatis mores deſcribens: *Geſtit paribus colludere, & iras Colligit ac ponit temere.* Ter. Hec. 3, 1, 30 *Pueri inter ſeje quam pro levibus noxis iras gerunt? Qua propter? quia enim, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt.* Rurſus Seneca de Ira 1, 9 *Ira, inquit Ariſtoteles, neceſſaria eſt, nec quicquam ſine illa expugnari poteſt, niſi illa implicat animum & ſpiritum accendat. Vtendum autem illa eſt, non ut duce, ſed ut milite. Ab ira fecit* h. e. *ex ira* vel *iratus.* vid. Drakenb. ad Sil. 11, 246. ¶ 2. *Iræ, irarum*, plur. feindſchaft. Ter. Andr. 3, 3, 20 *Iræ ſunt inter Glycerium & natum.* Et Plaut. Pœn. 3, 6, 17 *Si quid benefacias, levior pluma eſt gratia; Si quid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt.* ¶ 3. *Ira* pro culpa nonnunquam ponitur. Liv. 27, 7 *Qui ex prætoris exercitu ob ſimilis iram fugæ miſſi eo erant.* Gratius Cyneg. v. 374 *Furtim commiſſam ulciſcetur iram.* vid. Vlit. ¶ 4. *Ira* ut θυμὸς generoſiorem quemvis imperum notare interdum videtur, ut in illo Gratii Cyneg. 520 de equo generoſo *eluctabitur iram*, h. e. impetum animi perferet ad extrema ſpatia.

¶ Irācundus, *a*, *um*, refertur ad mores, & ſignificat eum, qui natura ad iram proclivis eſt, zornig, hitzig, leicht zu erzürnen. *Animus iracundus*, ein zorniger ſinn, Plaut. Baech. 4, 3 pr. *Sunt moroſi, & anxii, & iracundi, & difficiles ſenes*, Cic. de Senect. c. 18. *Fulmina iracundæ*, Horat. od. 1, 3. *Epiſtolas iracundas*, Cic. ad Qu. F. 1, 2. Compar *Iracundior Adria*, Horat. 3 od. 9, 22. Superl. Seneca de Ira 2, 6 *Aut iniquus erit ſapiens, ſi æqualiter iraſcetur delictis inæqualibus: aut iracundiſſimus, ſi toties excanduerit, quoties iram ſcelera meruerint.* Et Auguſt. de Civ. Dei 6, 10 *Iuno iracundiſſima.*

¶ Iracunde, adv. aus zorn. Cic. Phil. 8, 5 *Vehementer me tecum agere fateor: iracunde nego.* Compar. Cic. pro Roſc. Com. c. 11 *Quo quisque eſt ſolertior & ingenioſior; hoc docet iracundius & laborioſius.*

¶ Iracunditer, idem. Cæcil. apud Nonium 11, 45 *Temere rem agere & iracunditer.* Et Ennius apud Priſcian. lib. 15.

¶ Iracundia, *æ*, f. quam *libidinem ulciſcendi* Cicero vocat Tuſc. 3, 5, die rachgierigkeit. *Iracundia dicta, quod iram incendat*, Feſt. *Iracundiâ ardere*, Ter. Adelph. 3, 2, 12. *Iracundiâ exardeſcere*, Cic. Fam. 1, 9. Et, *Iracundiam cohibere*, Id. Cic. pro Marcello c. 3. *Iracundia eſt inimica conſilio*, Idem ibidem, zorn läſſet ſich nicht rathen. Et ad Qu. fratr. 1, 1, 13 *Iracundia vitium levis eſſe animi atque infirmi videtur.* Cæterum non idem ſunt IRA & IRACVNDIA: & differunt, ſicut EBRIETAS & EBRIOSITAS: ANGOR & ANXIETAS. vid. Cic Tuſc. 4, 12; & Sen. de Ira 1, 4, ibique Lipſ. Terentius tamen iracundiam pro ira ſumſit, dicens: *Me miſerum, vix ſum compos animi, ita ardeo iracundia*, Adelph. 3, 2, 12.

¶ Iraſcor, *iraſci*, ſuccenſere, ſtomachari, zornig, ungehalten, böſe werden. *Vehementer alicui iraſci*, Plaut. Pſeud. 5, 2, 30. *Iraſci de nihilo*, Id. Truc. 4, 2, 56. *Admonitioni alicujus iraſci*, Quintil. 2, 6. *Si iraſcamur intempeſtive accedentibus, &c.* Cic. Off. 1, 25. Horat. 1 epiſt. 20, 25 *Iraſci facilis, tamen ut placabilis eſſem*: quem *iraſci facilem* Poëta; Tacitus Ann. 6, 45, 8 *commotum ingenio* dixit, h. e. qui eo ingenio ſit, ut facile commoveatur. ¶ 2. *Iraſcere* pro *iraſci*, apud Nonium 2, 446 Pomponius & Nigidius.

¶ Iraſcens, *tis*; ut, *Mater iraſcens*, Ovid. Met. 6, 269. *Iraſcens montibus*, Idem 9, 209.

¶ Iraſcentia, *æ*, f. die erzürnung. Apul. Dogm. Plat. p. 58 *Iraſcentiam procul a ratione ad domicilium cordis deducam eſſe.*

¶ Iraſcibĭlis, *e*. Firmic. 5, 9 *Iraſcibilem effici.*

¶ Irātus, *a*, *um*, qui actu ipſo iraſcitur, zornig, erzürnt. *Habere iratum aliquem*, Cic. Att. 14, 19. *Nunquam iratus qui accedet ad pœnam, mediocritatem tenebit*, Idem Off. 1, 25. *Et ſibi & hoſti iratus pariter*, Horat. 2 epiſt. 2, 28. ¶ 2. Tralate Idem 2 ſat. 8, 5 *Iratum ventrem placaverit eſca*, i. e. famelicum, den hungrigen magen. Idem epod. 2, 6 *Horret iratum mare*, i, e. turbulentum, das ungeſtüme meer. ¶ 3. *Iratior* & *Iratiſſimus* quoque Cicero dixit: ut, pro M. Marc. c. 5 *Cæſar pacis auctores conſervandos ſtatim cenſuit: ceteris fuit iratior.* Et Tuſc. 4, 36 *Cum Archytas villico factus eſt iratior: Quo te, modo, inquit, accepiſſem niſi miratus eſſem.* Et Phil. 6 *Cæſar*

ipſe

ipſe, qui illis fuerat iratiſſimus: tamen quotidie aliquid iracundiæ remittebat. Plaut. Pœn. 2, 1, 4 *Iratiſſimis diis.* Lactant. 5, 19 *Iratiſſimi hoſtes.* Habitum irati deſcribit Arnobius lib. 1 adv. Gentes. vid. ibi Herald. & Elmenhorſt. ¶ 4. *Iratus* & *Ingratus* confunduntur a librariis. vid. Brouckh. ad Tib. 2, 3, 17.

¶ Irate, adv. Phædrus 4, 24, 14 *Irate dimiſſas.* Colum. 7, 12 *Conſervos iratius intuentur.*

Compoſita:

¶ Obīraſcor, *ſci*, idem quod iraſci. Apul. Apol. p. 275 *Cum hi, qui ſibi delicti alicujus conſcii ſunt, tamen, cum male audiunt, impendio commoveantur & obiraſcantur.*

¶ Obiraſcens, *tis*; ut, *Obiraſcens fortunæ animus & de ſeculo queréns*, Sen. de Tranquill. an. c. 2.

¶ Obiratus, *a, um*, zornig, erzürnt. Liv. 1, 31 *Fortunæ obirati, cultum religuerant deum.*

¶ Obīratio, *ōnis*, f. der zorn, die erzürnung. Cic. Att. 6, 3 *Nebulonis obirationes ſi Brutus moveri poteſt.* Adde Grævii annotationem p. 615.

¶ Peīratus, *a, um*, valde iratus, ſehr zornig. Cic. fam. 9, 6 *Erant nobis peiirati.*

¶ Subīraſcor, *ſci*, paululum iraſci, unwillig werden. Cic. fam. 10, 28 *Interdum tibi ſubiraſcor.* Id. fam. 11, 24 *Subiraſcebar brevitati tuarum litterarum.* conf. Idem Att. 9, 7; & Capitol. in Balb. c. 12.

¶ Subīratus, *a, um*, ſubiratior, ungehalten. Apul. lib. 4 de A. A. *Adhæc anus ſubiratior dicere eam ſæviore jam vultu jubebat, quid malum ſineret?* Cic. fam. 3, 9 *Reſcripſi tibi ſubiratus.*

IRCEVS, *i*, m. genus farciminis in ſacrificiis, Feſtus. Videtur eſſe ab *Hira*.

ĪRĒNE, *es*, f. εἰρήνη, pax, der friede. ¶ 2. *Irene* mater Imp. Conſtantini VII. v. l. Bapt. Egnat. lib. 2.

¶ Irenicus, *a, um*, εἰρηνικός, ad pacem pertinens, pacificus; ut *ſcripta irenica*, quæ de pace incunda agunt.

¶ Irenæus, *i*, m. εἰρηναῖος, Polycarpi diſcipulus, Epiſcopus Lugdunenſis, martyr A. 203. Tertullianus adv. Valent. c. 5 vocat *omnium doctrinarum curioſiſſimum exploratorem.*

¶ Irenarcha, vel Irenarches, *æ*, m. εἰρηνάρχης, qui ad pacandos civium animos & tollendas diſcordias præficitur, ein vertrager, friederichter. Cæſius L. 18 § 7 Dig. de Muneribus & Honor. *Irenarchas præfectos* dixit *diſciplinæ publicæ moribusque corrigendis.* Gloſſ. gr. lat. εἰρηνάρχης, *Pacator, Irenarcha.* Irenarcharum erat, ſeditioſos homines & pacis publicæ turbatores comprehendere, & ad tribunalia perducere, ut docet Auguſtinus epiſt. 140 & 159. conf. Zimmermann. Analect. Miſc. Menſ. 7 § 6 p. 368. & Miſc. Obſerv. Vol. 5 p. 16.

IRĔSIŌNE, *es*, f. ἐρεσιώνη, oleæ ramus, lana obvolutus, ante januas ædium ſuſpendi ſolitus in honorem Apollinis ad famen arcendam. v. Suid. & conf. Catalib. in Baron. Ann. 10, 34, 5.

ĪRIS, *ĭdis*, & *iris*, fœm. ἶρις, arcus cœleſtis, & abſolute *arcus* Latinis, der regenbogen. Appellatio ab ἴρειν eſt, quod eſt nunciare. Poëtæ enim Deorum nuntiam eam eſſe, fingunt. Virg. Æn. 4, 600 *Ergo Iris croceis per cælum roſcida pennis, Mille trahens varios adverſo ſole colores, Devolat, &c.* conf. Ovid. Met. 4, 480. Servius obſervat, Mercurium bona, Iridam vero mala fere nunciare. Seu ideo potius, quod pluviam nunciet & prædicat. Generatur ex reflexione radiorum ſolis in nubem roridam, ſoli oppoſitam. Apul. de Mundo: *Irim vulgo arcum eſſe ajunt, quando imago Solis vel Lunæ humidam & cavam nubem denſamque ad inſtar ſpeculi colorat, & medietatem orbis ejus ſecat.* Virg. Æn. 5, 606 *Irim de cælo miſit.* Id. Æn. 9, 18 in vocativo: *Iri, decus cæli.* Colores haber inſignes tres: puniceum, viridem & purpureum. Addunt quidam quartum colorem flavum, qui incurrit in viſum ex collocatione punicei & viridis. Præter Ariſtotelem & Plin. 2, 59, vide de ea Seneçam Nat. Qu. l. 1 c. 3, 4, 5, 6, 7 & 8 diſputantem. Locris, & in lacu Velino nullo non die apparent arcus; Plin. 2, 62. In plenilunio nonnunquam noctu videtur gemina, & copioſiſſimum imbrem portendit. Arat. in c. 6 prognoſtica habet: *Ameridie*, inquit *ortus* (arcus) *magnam vim aquarum vehet. Si circa occaſum reſultis, vorabit, & Inviter implet. Si ab ortu circave ſurrexit, ſerena promittit.* Erudite & Ammianus de Iride differit lib. 20 ſub fin. ¶ 2. Eſt & *Iris* planta, blaue lilien, ſchwertel, Colum. 12, 20. ¶ 3. *Iris ſexangulata*, pretioſa gemma in Arabia, Solin. c. 46; Plin. 37, 9. ¶ 4. Corona media in oculo, der circkel im auge, apfel. v. Lex. Med.

¶ Irīnus, *a, um*, von blauen lilien; ut, *Unguentum irinum*, Plin. 13, 1.

¶ Irio, *ōnis*, m. herba eſt, quam ἐρύσιμον Græci vocant, hederich oder wilder ſenf, Matthiol. & Plin. 26, 7.

¶ Īricŏlor, *ōris*, regenbogen-farbig. Auſon. epiſt. 3, 15 *Iricolor vario pinxit quas pluma colore.*

IRNEA, *æ*, f. pro quo vulgo *Hirnea*, ein geſchirr; ut, *Irnea fictilis*, ein topf. Cato c. 81. conf. ſupra *Hirnea*.

¶ Irneum, *i*, n. antique *Irneum*, placentæ genus. v. Cato l. c. & Turneb. Advert. 23, 10.

¶ Irnella, *æ*, f. dimin. vaſis genus in ſacris, Feſtus.

IRŌNĒA, *æ*, f. εἰρωνεία, *illuſio* eſt, auctore Quintil. 8, 6, ſpott-rede; &, *joci prope genus*, 6, 3. Cicero *diſſimulationem* interpretatur in Acad. 4, 5 hæc de Socrate ſcribens: *Cum aliud diceret, aliudque ſentiret, libenter uti ſolitus eſt ea diſſimulatione, quam Græci εἰρωνείαν vocant*, eine höhniſche rede. conf. in Bruto c. 85. Ter. Andr. 5, 2, 5 *Heus bone vir, curaſti probe!* Matt. Capella 5 p. 171 *Ironia eſt ſimulatio, in qua aliud verbis ſignificamus, aliud re ipſa ſentimus, ut eſt principium.* Cic. pro Ligario. Ironiæ cognatus eſt *Sarcaſmus*, de quo infra. conf. Corvini Dubia Rhet. faſcic. 8 dubio 3.

¶ Ironice, adv. εἰρωνικῶς. Aſcon. procem. act. in Verr. p. 59 *Ironice dictum eſt.*

IRPICES, *um*, m. pl. ab ἕρπω, *ſerpo*, regula cum pluribus dentibus, quam itidem, ut plauſtrum boves, trahunt, ut eruant, quæ in terra ſerpunt, &c. Varro de L. L. 4, 31, & Servius ad illud Virg. Georgic. VIMINEASQVE TRAHIT CRATES, ad *agrorum*, inquit, *ſcilicet exæquationem, quam* Irpicem *ruſtici vocant*, &c. Feſtus: *IRPICES genus ruſtrorum ferrorum, quod plures habent dentes ad ex-*

ſtirpandas herbas in agris, ein eiſern rechen, gac. Cato de R. R. c 10. *Vrpicem unum* ſingulari numero dixit. Cæterum *Vrpices* vel *Hurpices* ab ἕρπαξ καὶ ἅρπαγξ, Scaliger derivat ad Varr. l. c.

IRPĪNI, *orum*, m. pl. Samnites appellati nomine lupi, quem ipſi *Irpum* dicunt. Eum enim ducem ſecuti agros occupavere. Feſtus.

¶ Irpinus, *a, um*, adject. ut, *Irpinus funduſ*, Cic. Agr. 3, 2.

Irradio, vide *Radius*, Irrationabilis, irrationalis, &c. *Reor*, Irreligio, irreligioſus, &c. *Religio*, Irrepo, irreptio, *Repo*, Irrētio, *Rete*, Irrevocabilis, irrevocabiliter, *Voco*, Irrevolubilis, *Volvo*, Irrideo, *Rideo*, Irrigatio, irrigo, irriguus, *Rigo*, Irrio, *Hirrio*, Irriſio, irriſor, *Rideo*.

IRRĪTO, *avi, atum, are*, quod nonnulli ab *ira* deducunt, vel ab ἐρεθίζειν, (ſed v. n. 4) eſt provocare, iramque commovere, zu zorn reizen, böſe machen, erzürnen. Ter. Phorm. 2, 1, 10 *Ita ſum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum inflituere*, ſo gar bin ich ausget racht. Virg. Æn. 10, 644 *Irritatque virum telis &c.* ¶ 2. *Irritare crabrones*, Plautus dixit Amph. 2, 2, 75, pro, cum periculo provocare, ins weſpen-neſt ſtören. ¶ 3. Interdum vero ſimpliciter ſignificat commovere, bewegen, reizen, erregen. Horat. A. P. 180 *Segnius irritant animos demiſſa per aures.* Sic, *Irritare adoleſcentiam ad diſcendum* Quintil. dixit 4, 1, & 1, 1 p. 21 *Irritandæ ad diſcendum infantiæ cauſa. Pocula irritant luxum*, Silius 13, 355. *Irritare ad alicujus necem*, Vellej. 2, 66, 3. *Vicinus dives cupiditatem irritat*, Sen. epiſt. 7. Ovid. Met. 1, 461 *Face ſua irritare amores* Cupido dicitur: & Faſtor. 2, 644 *Dum ſicco primas irritat cortice flammas.* ¶ 4. Proprie de canibus dicitur. Nonius 1, 132 *Irritare, provocare: tractum a canibus, qui cum provocantur, irriunt*; (id eſt, R literam ſæpius ſonant; unde *caninam* Perſius dixit.) *Lucilius: Irritata canis, quod R quam plurima dicit.* Notat idem & Donatus Ter. Adelph. 2, 4, conf Douſæ Reliq. Lucil. fat. 4, 23 p. 25. Eſt ergo *Irrito* frequentativum ab *Irrio* vel *Hirrio*, de quo ſupra in H.

¶ Irritans, *tis*; ut, *Pocula irritantia luxum*, apud Silium Ital.

¶ Irritātus, *a, um*, gereizt, erzürnt; ut, *Terra ira irritata*, Virg. Æn 4, 178. *Canis irritata*, Plaut. Capt. 3, 1, 25. *Irritatis animis*, Liv. 2, 46. Comp. Gellius præfat. *Invidentia irritatior.* Et 10, 19 *Taurus* (philoſophus) *iſto ipſo defenſionis genere irritatior, Homo, inquit, ſtulte & nihili, &c.*

¶ Irritate, adv. idem, unde Compar. Ammiano eſt 20, 3. *Gingivam irritatius titillare.*

¶ Irritatio, *ōnis*, f. der trieb, die anreizung. *Irritatio animorum*, Liv. 31, 14. Tac. Germ. c. 19, 1 *Nullis conviviorum irritationibus corrupta.* Et Sen. epiſt. 9 *Ad amicitiam fert ſapientem naturalis irritatio.*

¶ Irritator, *ōris*, m. qui irritat & provocat. Sen. epiſt. 108 *Omnibus natura fundamenta dedit ſemenque virtutum: ad &c. cum irritator acceſſit, tunc illa animi bona velut ſopita excitantur.*

¶ Irritatrix, *ĭcis*, f. Vulg. Interpr Ezech. 24, 3.

¶ Irritāmen, *ĭnis*, n. Ovidius aliquoties pro irritamento dixit, eine reizung, e. g. Met. 13, 435 *Opes, animi irritamen avari.* Et 9, 133 *Irritamen amoris.* Et Prudentius Hamartig. v. 523 *Nemo habitum naturæ, aut irritamina peccans Corporis accuſet.*

¶ Irritāmentum, *i*, n. idem, & plenius. Liv. 30, 11 *Irritamenta certaminum.* Plin. 5, 9 *Incitatus irritamentis.* Nec poëtis ingratum: Ovid. Met. 1, 140 *Effodiuntur opes irritamenta malorum.* Et Iuvenal. 11, 165 *Irritamentum Veneris languentis.*

¶ Irritabilis, *e*, paſſive, jachzornig, der ſich leicht aufbringen läſſet. Cic. Att. 1, 17 *Irritabiles animi ſunt optimorum ſæpe hominum, & iidem placabiles.* Active uſus eſt Lactant. 6, 23 *Objicit* (Diabolus) *oculis irritabiles formas, ſuggeritque fomenta, & vitiis pabulum ſubminiſtrat, &c.* reizend.

¶ Irritabilitas, *atis*, f. Nomen hoc formavit Apul. lib. 1 de Doctrina Platonis: *Excandeſcentia & irritabilitas.*

¶ Prorito, *are*, etiam legitur apud Plinium 26, 8 pro *Provocare.* herbey bringen, locken. Et Colum. 2, 10 *Lini ſemen, niſi magnus eſt in ea regione, quam colis, proventus, & pretium proritat, ſerendum non eſt.* Sen. epiſt. 23 *Quem ſpes proritat.*

Irritus, vide *Ratus* in *Reor*, Irrogare, &c. *Rogo*, Irrorare, *Ros*, Irrufare, *Rufus*, Irrugare, *Ruga*, Irrumare, *Ruma*, Irrumpo, *Rumpo*, Irruo, *Ruo*.

IRTIOLA, *æ*, f. vitis genus fœcundæ, commemoratur a Col. 3, 2.

ĪRVS, *i*, m. ἶρος, mendicus publicus fuit apud Ithacenſes, quem Ulyſſes interfecit, domum reverſus, v. lib. Odyſſ. 2, pr. ubi etiam docet, eum prius *Arnæum* fuiſſe dictum. Propert. 3, 5, 17 *Lydus Dalichio non diſtat Cræſus ab Iro.* Ovid. Triſt 3, 7, 42 *Irus & eſt ſubito, qui modo Cræſus erat. Iro pauperior*, Proverb. apud Martial. 5 epigr. 41. conf. 6, 77.

IS, *ea, id*, genit. *Ejus*, dat. *Ei* &c. pronomen relativum, der, die das. *Is eſt*, das iſt der mann, Ter. Eun. 3, 4, 8; &, *Eâ fum ætate*, Hec. 5, 1, 12, ich bin ſo alt. *Eo pacto*, Id. Andr. 1, 1, 22, ſolcher geſtalt. Nam & demonſtrativam vim habet, ut *hic & ille.* Ter. Eun. prol. v. 34 *Id vero pernegat*, er ſagt nein darzu. Ibid. v. 29 *Id ita eſſe, vos jam judicare poteritis.* Id. Adelph. 2, 3, 2 *Id demum juvat, ſi quem æquum eſt facere, is benefacit.* ¶ 2. *Is* pro *talis* eleganter dicitur: e. g. *Non ſum is qui*, i. e. non ejusmodi homo, vel tali animo præditus, Nepos 17, 5, 3, ich bin nicht der art. Et Cic. ad Brut. 15 *Non is ſum, ut me maxime delectent.* Id. fam. 5, 8 *Si nos ii ſumus, qui eſſe debemus, &c.* id eſt, tales, quales. Id. Att. 7, 8 *Ego is in illum ſum, quem tu me eſſe vis.* conf. Art. 1, 4; & fam. 3, 10; & 10, 8; Oſſ. 2, 2. ¶ 3. Cum particula copulativa ſingularem habet emphaſin. Cic. Att. 5, 1 *Inprimis nobis ſermo, isque mutus de te fuit.* Id. fam. 9, 21 *Privatas cauſas, & eas tenues agimus.* Liv. 4, 57 *Vno atque eo facili prælio cæſi hoſtes.* Sic & Idem 5, 33 *Sonum linguæ, nec eum incorruptum retinens.* Germ. und zwar. ¶ 4. Par ratio eſt, ubi ſequitur *quidem.* Cic. Att. 12, 11 *Tuus dolor humanus is quidem, ſed magnopere moderandus.* Id. Tuſc. 5, 3 *Sapientiæ ſtudium vetus id quidem.* conf. Id. Catil. 4, 8; & 5, 24. ¶ 5. *Id quod* ſæpe conjungitur, ubi *quod* ſufficeret. Nep. 7, 6, 3 *Et id quod nunquam antea uſi venerat &c.* Cic. de Orat. 1, 44 *Si nos, id quod maxime deſit, patria noſtra*

delectat. conf. Id. pro Sext. c. 138, 17. ¶ 6. Eleganter repetitur Cic. pro Sylla c. 31 *Ne hanc labem relinquat, id laborat, id metuit.* Id. Off. 1, 10 *Inutile vel ei, cui promiſſum ſit, vel ei, qui promiſerit.* conf. ad Qu. fr. 1, 1; & de Amic. c. 23. ¶ 7. Raro pro reciproco ponitur. Cic. fam. 15, 14 *Diligitur propter ſummam ejus* (ſuam) *humanitatem.* Cæſ. B. G. 1, 11 *Liberi eorum* (ſui) &c. Ibid. 5, 4 *Vna cum iis* (ſecum). Liv. 3, 40 *Privatos eos* (ſe) *judicatos.* Id. 31, 11 *Si quid ei ad firmandum augendumque regnum opus eſſe judicaſſet,* ubi Gronov. *ſibi* reponit, & probat Drakenb. *ei* pro *ſibi* optimis ſcriptoribus in uſu non eſſe, affirmans. ¶ 8. *Id* ſubſtantive cum genitivo: ut, *Id ætatis, id auctoritatis, &c.* pro ea ætate, des alters, des anſehens. *Id honoris, Id genus hominum, &c.* pro *is honor, ejus generis homines,* noti Atticiſmi ſunt. v. Cic. fam. 6, 20 extr.; Att. 4, 15; de Orat. 1, 47; Tac. Ann. 12, 18, 1; & 16, 4, 1: Ter. And. 4, 1, 4. Sic *Id locorum,* Salluſt. Iug. c. 63. *Id temporis,* pro eo tempore, Cic. pro Mil. c. 10. *Id temporis,* h. e. tam ſero, Cic. Att. 13, 33 p. 474 Græv. qui comparat *hoc noctis,* Plaut. Amph. 1, 1, 2. *Id ætatis,* Aſ. 1, 1, 56, & Cic. Att. 4, 16. *Id hoſtium,* Liv. 22, 4. ¶ 9. *Id* pro *ideo,* vel *propter id,* ſæpe Plautus uſus eſt: ut Rud. 2, 3, 66 *Id miſera mœſta eſt.* Ter. And. 2, 2, 25 *Id gaudeo.* ¶ 10. Interdum abundare videtur. v. Burm. ad Quint. 8, 3 p. 707. Interdum eleganter omittitur. v. Gronov. ad Liv. 24, 38; 40, 26, & Workens Lect. Cic. 2, 10. ¶ 11. Pro dativo *Ei* antique metri cauſſa habet *eji,* Lucretius 2, 1134; 3, 857 &c. & Plaut. Curc. 4, 3, 12; &c. Sed & *Eæ* pro *ei,* Cato R. R. c. 46; Et *Eabus* pro *eis* Idem c. 152. Sic *em* pro *eum* Feſt. & *im* pro *eum* ap. Macrob. 1 Sat. ex lege 12 Tabul. adde Cic. de Leg. 2, 24. ¶ 12. Genitivi *Ejus* uſum non refugiſſe poëtas, oſtendit Burm. ad Ovid. Met. 8, 16 & Grat. Cyn. 224 contra Bentlejum.

¶ *Eâ* & *Quâ,* adverbia relativa, pro *ea via, qua,* des weges, dadurch. Nepos 23, 3, 4 *Loca patefecit, itinera munivit, effecitque, ut ea elephantus ornatus ire poſſet, qua antea unus homo inermis vix poterat repere.*

Eadem, v. poſt *Idem.*

¶ Eapropter, idem ac propterea, derohalben. Calpurn. Flacc. Decl. 26 *Eapropter nimis fretus auxiliis deorum.* conf. Solin. c. 35. Sed melius diviſim ſcribitur.

¶ Eapſe, Eampſe, pro *Ea ipſa, Eam ipſam,* Plautus ſæpe: ut, Ciſt. 1, 2, 17: & Truc. 1, 2, 30 &c.

¶ Eatenus, pro *usque ad id,* ſo weit, ſo fern. Plaut. Moſt. 1, 2, 50 *Eatenus abeunt a fabris.* Colum. 12, 9 *Caules ab imo depurgatos eatenus, qua tenera folia videbantur.* conf. 3, 20. Cic. de Leg. 1, 4 *Hoc civile eatenus exercuerunt, quoad populo præſtare voluerunt.* conf. ad Qu. Fr. 1, 1. Col. 5, 1 *Eatenus progreditur, ut dicat.* conf. Celſ. 5, 5 & 26. Idem 2, 10 *Ex ulterioribus locis eatenus ſanguis ſequitur, quatenus emittitur.*

Ejusmodi, Ejusdemmodi, vide in *Modus* n. I.

¶ Eò, adv. propterea, ideo, deshalben, deſſentwegen, zu dem ende. *Neque eo nunc dico,* Ter. Heaut 3, 2, 43; &, *Eo fit,* ibid. 3, 1, 99. Cic. fam. 13, 70 *Hæc ad te eo pluribus ſcripſi, ut intelligeres, &c.* conf. 16, 1; & Liv. 3, 71; & 23, 19; Ter. Heaut. 3, 2, 43. ¶ 2. *Eo,* tanto, deſto, ubi communiter præcedit aut ſequitur *quo;* ut, *Eo magis,* deſto mehr. Plaut. Trin. 2, 1, 36; & Nepos 18, 4, 2. *Eo pejus res adminiſtrata,* Id. 9, 1, 2. Cic. Att. 11, 11 *Eo gravior eſt dolor, quo culpa major.* conf. ibid. 8, 15; pro Roſc. Am. c. 30. Sic & *Eo minus,* deſto weniger, Cic. Att. 9, 16; 15, 10, Celſ. 2, 8. ¶ 3. *Eo,* ad eum locum, dahin. *Niſi eo ad mercatum veniam,* Ter. Adelph. 2, 2, 23; & Cic. pro Sextio c. 31 *Res erat & cauſſa noſtra eo loci,* i. e. *in eo ſtatu,* elegans locutio eſt, es war ſoweit gekommen, dahin gediehen. Quintil. 2, 10 *Res eo recidit.* Nepos 15, 7, 1 *Eo deducta res eſt, ut &c.* Id. 2, 4, 4 *Hoc eo valebat,* es dienete darzu. ¶ 4. Aliquando pro *ad id,* vel *usque ad id:* Sic dicitur, *eo dementiæ, inſolentiæ, furoris, &c. procedere,* i. e. in tantum, zu ſolcher thorheit, übermuth gerathen. vid. Plin. Paneg. 29. *Eo magnitudinis creverat populus Rom.* es war dermaſſen mächtig werden, Flor. 3, 12, 6. *Eo conſuetudinis adducta res eſt,* Liv. 25, 8. *Eo audaciæ provectus,* Tac. 4, 10, 3. ¶ 5. *Eo ad dum* pro donec, bis daß. Apul. Apol. 2 p. 194 *Variis fruſtrationibus nuptias eludit eo ad, dum avus fato conceſſit, ut quoad.*

¶ Eōdem, eben daſelbſt, eben dahin. Cic. 1 Attic. *Res eodem loci eſt, quo reliquiſti,* pro, in eodem ſtatu, noch in dem ſtand. Nep. 13, 3, 4 *Eodem, unde erat profectus, ſe recepit.* Plaut. Curc. 4, 2, 20 *Eodem vos pono,* ſcil. loco.

¶ Eone, pro *ideone,* interrogative: ut, *Eone es ferox?* biſt du darum ſo trotzig? Ter. Eun. 3, 1, 25.

¶ Eoque, pro ideoque, dannenhero. Vellej. 2, 60, 5; & 67, 3.

¶ Eousque, i. e. in tantum, & Eousque dum, hoc eſt, donec, ſo fern, ſo weit, ſo lang, bis. Col. 4, 24 *Eousque materiam producere, dum pæne terram contingat.* Tac. 3, 13, 3 *Vulgus eo usque corrupit, ut &c.* Pro quo Apulejus *eo ad* poſuit, v. in *Eo* n. 5.

Idcirco, vide ſupra *Circa.*

¶ Iſce ex Gell. 3, 14 extr. laudat Falſterus. Sed Gron. *His verbis ſecus quam dixi uſus eſt.* Et ſi habent libri quidam *iisce,* conſtat *his* & *iis* crebro admodum confundi. Occurrit tamen *iisce* ap. Cic. pro Cæc. 34.

¶ Īdem, *eădem, ĭdem,* in neutro priori brevi, quæ in maſc. producitur, eben derſelbige, einerley. *Vnus & idem,* Cic. pro Domo c. 20. *Vno & eodem ſtatu,* Id. in Orat. c. 3. Et Off. 1, 26 *Præclara eſt æquabilitas in omni vita, & idem ſemper vultus, eademque frons, ut de Socrate, & C. Lælio accepimus. Eſt idem Verres, qui fuit ſemper,* Cic. Verr. 3, 1, er iſt, was er lange geweſen. Cic. pro Quint. c. 2 *Non jus par, non agendi poteſtas eadem.* ¶ 2. *Idem ac.* Ter. Heaut. 2, 3, 24 *Nam & vita eſt eadem, & animus erga te idem ac fuit,* ſie lebt noch eben ſo, und iſt eben ſo geſinnet, als ſie ꝛc. Notent autem tirones, Romana conſuetudine, *Idem qui; idem ac,* vel *Idem &;* non facile *Idem cum illo* dici, de quo videndus Voſſius lib. 1 de Arte Gramm. c. 58. Borrichius quidem in Vindic. p. 93 adduxit exemplum Gellii 18, 11 *Non hercle idem ſentio cum Caſellio;* & Curtii 5, 9, 2 *Nabarzanes in eodem conſilio erat cum Beſſo,* quale etiam eſt Min. Fel. 21, 1 *Eadem mecum recognoſces,* ſed non attendit, in his τὴν *cum* locum habere etiam, ſi *idem* abeſſet. ¶ 3. *Idem aliis* græca loquendi forma. Lucretius lib. 3, 1051 *Eadem aliis ſopitus quiete eſt,* i. e. eadem quiete, ac alii ſopitus eſt, &c. Horat. Arte Poët. v. 467 *Invitum qui ſervat idem facit occidenti.* v. Petr. Victor. Var. Lect. 10, 22. ¶ 4. Ad adjectivum videtur referri, & ſignificare dergleichen, in illo Plin. 33, 4 ſ. 21 *Cuneis eam ferreis aggrediuntur, & eisdem malleis.* ¶ 5. *Idem in me,* præjurationum formula: quas facere dicebantur illi, qui ante alios conceptis verbis jurabant, IDEM IN ME. vid. Feſtus, & Turneb. Adv. 3, 10. ¶ 6. Singulare eſt illud Cato R. R. 1, 6 *Scito idem agrum, quod hominem, quamvis quæſtuoſus ſiet, ſi ſumtuoſus erit, relinqui non multum.* Alius dixiſſet: *itidem agrum ut hominem.* Poteſt etiam intelligi verbum *facere; idem facit ager, quod homo &c.*

¶ Eādem, int. via, vel opera, zugleich, in einer mühe. Cariſius L. 2 p. 229 *Veteres* EADEM *ſoliti ſunt dicere, non addentes via, ut ſit* κατ᾽ ἔλλειψιν. *Vt Plautus inquit, Eadem bibes, eadem dederat ſuavium.* Vid. Burm. ad Quintil. decl. 17, 5 p. 336, & Parei Lex. Crit.

¶ Idemque, der zugleich, demonſtrat ſimul, & copulæ quoque vicem præſtat eleganter. C. Nepos 9, 2, 1 *Satrapes idemque gener regis.*

¶ Identĭdem, frequenter, ſubinde, zum öfftern. Cic. pro Roſc. Am. c. 30 *L. Caſſius identidem in cauſſis quærere ſolebat,* CVI BONO FVISSET. Id. Nat. D. 3, 10 pr. *In motu identidem reciprocando.* Id. pro Rabirio poſth. c. 12 *Recitabatur identidem Pompeji teſtimonium.* Liv. 26, 44 *Subſidia identidem ſummiſſa.* Id. 35, 23 *Per legatos identidem omnia explorabant;* & 40, 56 *Cum identidem ſpecies & umbræ inſontis interemti filii eum diris agitarent.*

¶ Identĭtas, *ātis,* f. ταυτότης, convenientia, per quam duo quaſi idem dici poſſunt, eine gleichförmigkeit. Sariſb. 3, 6 *Identitas voluntatum.*

¶ Ideo, conjunctio, propterea, idcirco, eo, darum, deswegen. Subjicitur ei fere, *ut, quia, quod.* Cic. in Verr. 4, 4 *Ideo Claudius retulit, ut Verres auferre poſſet.* Et Plaut. prol. Merc. v. 31 *Hoc ideo fit, quia &c.* Et rurſus Cic. fam. 1, 8 *Ideo mihi non ſatisfacio, quod nullam partem tuorum meritorum conſequi poſſum.*

¶ Ĭtem, adv. desgleichen, und auch. Ter. Andr. 1, 1, 62 *Item alio die quærebam, &c.* Ibid. v. 50 *Vnus & item alter,* einer und der andere. ¶ 2. Pro *ſimiliter,* ſive *itidem,* ſo wie, uſus Plautus Truc. 4, 2, 36 *Nam item ut Acherunti heic ratio accepti ſcribitur, &c.* Ter. Heaut. 3, 1, 8 *Item ut filium meum amico atque æquali ſuo Video inſervire.* Cicero vero & τὸ *ut* omiſit ad fam. 9, 13 *Eadem cauſſa fere eſt M. Planii Heredis, qui eſt item Calenus, Leptæ noſtri familiariſſimus,* der auch von Calc. Calenum enim Leptæ familiariſſimum fuiſſe, ex ipſo initio epiſt. conſtat.

¶ Itemque, ingleichen, auch. Copulat, & comparat ſimul. Cic. de Leg. c. 21 *Placuit Scævolæ, itemque cæteris.* Add. Nep. 23, 7, 1.

¶ Ĭtĭdem, adv. ſimiliter, eodem modo, gleichfals, gleicher geſtalt, eben alſo. *Nunc itidem ab eodem ſunt nobis agendi capienda primordia,* Cic. de Leg. 2, 3. Et, *Itidem patriæ qui abligurierat bona,* Ter. Eun. 2, 3, 4. *Placet hoc non fieri itidem, ut in comœdiis,* Id. Hec. 5, 4, 26. Et Lucret. 3, 12 *Omnia nos itidem depaſcimur aurea dicta.*

¶ Adeo, adv. intendendi eſt, ſo gar. Ter. Andr. 1, 5, 11 *Adeon' hominem invenuſtum eſſe, aut infelicem quemquam, ut ego ſum?* Et 4, 4, 18 *Adeon' videmur nobis eſſe idonei, in quibus ſic illudatis?* Colum. 2, 12 *Cum ſola hæc res adeo non infeſtetur herbis, ut ipſa herbas perimat.* Aliquando & abſolute hæc particula intendit, & nihil habet, quo referatur. Virg. Georg. 2, 272 *Adeo a teneris conſueſcere multum eſt!* Item Æn. 1, 567 *Non obtuſa adeo geſtamus pectora Pœni.* In quibus τὸ *adeo,* ita, tam, notat. v. Drakenb. ad Liv. 11, 43. Sic intendendi ſive amplificandi exaggerandique vim etiam habet in illo Ciceronis Catil. 1, 2 *Eorum caſtrorum imperatorem ducemque hoſtium intra mœnia, atque adeo in ſenatu videtis.* Quaſi dixiſſet: Videtis non tantum intra mœnia, ſed in ipſo etiam, quod multo majus, ſenatu. ¶ 2. Sæpe & elegantiæ tantum cauſſa inſeritur, Poëtis præſertim, quamquam & reliquis, ut orationem impleat. Ter. Andr. 4, 4, 20 *Propera adeo puerum tollere hunc ab janua.* Virg. Æn. 2, 567 *Iamque adeo ſuper unus eram.* Cic. pro Cæcina c. 30 *Id adeo ſi placet, conſiderate.* Et pro Cluent. c. 29 extr. *Id adeo ſic cognoſcite.* In quibus omnibus τὸ *adeo* abundat. Add. Drakenb. ad Sil. 8, 550. ¶ 3. Interdum & affirmat. Virg. Æn. 4, 96 *Nec me adeo fallit.* Ter. Andr. 2, 6, 9 *Aut ſi adeo, bidui eſt, aut tridui hæc ſollicitudo:* Quaſi dicat: Aut ſi qua certe futura ſollicitudo, bidui erit aut tridui. Plaut. Epid. 1, 2, 8 *Neque adeo injuria.* Cic. de Orat. 2, 4 *Magis adeo id facilitate, quam aliâ ulla culpâ meâ contigit.* Vide Bœcleri Chreſtomathiam Terentianam. ¶ 4. Pro *Eo,* dahin. Ter. Heaut. 1, 1, 61 *Poſtremo adeo res rediit,* endlich iſt es ſo weit gekommen. Plaut. Merc. Prol. v. 78 *Adeo dum quæſtum haberet:* Pro *eo,* vel *usque eo,* dum quæſtum haberet. Et alibi ſæpius. Inde & *Adeo usque* & *usque adeo* pro *eo usque,* vel *usque eo,* non ſemel apud illum reperitur.

¶ Antea, adv. vorher, zuvor. Cic. Att. 15, 13 *Quod ad te antea, atque adeo prius ſcripſi.* Cæſ. Gall. 8, 17 *Oratione Cæſaris adductus quod antea tacuerat, proponit.* ¶ 2. *Antea quam,* ehe als. Cic. fam. 3, 6 *Te anteaquam tibi ſucceſſum eſſet, deceſſurum fuiſſe.* Et interjectis quibusdam, quod elegantiæ eſt, ibid. 11, 13 *Hora antea præſidium meum venit, quam Trebellius cum equitibus.*

¶ Antidea, adv. vorhero. Liv. lib. 32 *Si antidea Senatus fieri juſſerit.*

¶ Antidhac, adv. hiebevor. Plaut. Aul. 2, 8, 26 *Iam ſubveniſti antidhac.* conf. Pſeud. 1, 1, 14; &c. vid. Parei Lex. Plaut. p. 99.

¶ Interea, interim, adv. unterdeß, mittler zeit, mittler weile. *Interea rumor venit, datum iri gladiatores,* Ter. Prol. Hec. v. 31. *Interea loci,* idem, apud eumdem Heaut. 2, 3, 16; quomodo & Plautus & Ennius & alii veterum locuti. ¶ 2. Pro interdum, bisweilen. Drakenb. ad h. l. & 6, 30.

¶ Poſtea, deinde, adv. nachmahls, darnach. *Cedo quid poſtea?* Cic. pro Mur. c. 12. *Quid tum poſtea?* Ter. Hec. 4, 1, 36, was iſts denn mehr? Cic. ad Her. 4, 5 pr. propoſitis duobus dicendorum capitibus, *ſed de eo, quod poſtea diximus,* h. e. ſecundo loco poſuimus, *ante videamus.* Vltimam autem productam habet, cum adverbium eſt: quemadmodum eamdem Virgilius in *Præterea* ſemper produxit.

xit. Brevis tamen per Dialysin fieri potest: *Post ea, μετὰ ταῦτα*: tum enim *Post* præpositio *ea* pronomen est. Ovid. Fast. 1, 164 *Post ea mirabar, cur non sine litibus esset.* Et Fast. 2, 555 *Post ea præteriti tumulis redduntur honores.*

¶ Posteaquam, nachdem. Sulpit. Cic. fam. 4, 5 *Posteaquam mihi renunciatum est de obitu Tulliæ.* Ipse Cic. Verr. 5, 41 *Hæc posteaquam acta, aut constituta sunt.* Adde Liv. 1, 6; 23, 20; 31, 42 &c. Cum præsenti Cic. conjunxit Ep. ad Qu. Fr. 3, 1 *Posteaquam & ipsa tota patet.* ¶ 2. Sed & hoc compositum distrahitur, & inter *postea* & *quam* interponitur aliqua particula. Cic. fam. 5, 2 *Postea vero quam profectus es. Postea vero, quam cepi*, Idem fam. 3, 7. Et Corn. Nepos 10, 4, 3 *Postea vero quam audivi*, &c. Idem 14, 3, 5 *Postea vero quam Pharnabazum Rex revocavit.*

¶ Postidea, adv. pro *post id*, seu *postea*, hernach. Legitur apud Plautum: ut, *Postidea ego tota tecum usque ero*, Truc. 2, 4, 67 *Postidea loci si eduxeris*, Stich. 5, 5, 17. conf. Stich. 1, 2, 40; &c.

¶ Postidem, pro *postea*. Plaut Aul. 1, 2, 40, sed Gron. *Postidea*. conf. Voss Etym. in *Posthac* p. 403.

¶ Præterea, ordinis adverb. idem quod *præter ea, quæ dicta sunt, insuper*, darzu, darüber, überdas, zu dem. Ter. Adelph. 2, 2, 16 *Præterea autem te ajunt proficisci Cyprum.* Cic. fam. 10, 3 *Prudentiam mihi tuam expositi, & præterea mihi non ignotam suavitatem tuam adjunxit.* Id. fam. 4, 3 *Tibi uni concedam, præterea nemini*, dir allein, sonst keinem. conf. Phil. 1, 1. Et Virg. Æn. 1, 657; & 8, 355.

¶ Propterea, i. e. *propter ea* quæ dicta sunt, conjunctio ratiocinandi, derohalben, deswegen. Cicero amat adjungere quod vel quia, e. g. Pro Ros. Am. 38 *Credo propterea, quod quibus in rebus &c.* Fam. 9, 18 pr. *Cum essem otiosus in Tusculano, propterea, quod discipulos obviam miseram.* Servius fam. 4, 5 *Etsi genus hoc consolationis miserum est, propterea, quia &c.*

ĪSÆVS, *i*, m. Ἰσαῖος, rhetor fuit Chalcidensis, Demosthenis præceptor, de quo Plutarchus libro de x Oratoribus. Ejus aliquot exstant orationes græcæ, jam olim ab Aldo editæ. ¶ 2. Alius rhetor & junior, de quo videas Plinium 2 epist. 3, & Juvenal. 3, 74 *Sermo Promptus, & Isæo torrentior: ede, quid illum Esse putes.* Adde scholiasten.

Isagoge, Isagogicus, (ap. Gell. 14, 7) vide *Agoga.*

ĪSĀPIS, *is*, m. fluvius Flaminiæ, Lucan. 2, 406. v. *Isaurus* subst.

ĪSĀRA, *æ*, m. fluvius Galliæ, Rhodano se jungens. Luc. 1, 399 *Hi vada liquerunt Isaræ, qui gurgite ductus*, &c.

ISĀTIS, *idis*, f. ἰσάτις, herba est sativa & silvestris, qua lanæ inficiuntur, weid, oder weid-kraut, Plin. 20, 7. Abundat ea præter alias nationes maxime Thuringia. Dioscorides *glastum* dixit, 2, 180.

ĪSAVRIA, *æ*, f. Ἰσαυρία, regio Asiæ minoris ad Taurum montem, Ciliciæ proxima, quam Servilius Romanis subegit, piratis plurimis e medio sublatis, quamobrem & *Isauricus* appellatus fuit. vid. Ammian. Marcell. 14, 25; & Flor. 3, 6.

¶ Isauri, *orum*, m. pl. populi ejus regionis. Eutrop. 6, 3.

¶ Isaura, *orum*, n. pl. τὰ Ἴσαυρα, vel *Isaura* & *Isaurica, æ*, fœm. quemadmodum apud Ammianum est, urbs ejusdem regionis, quam postea coloniam a se factam Claudius Imperator *Claudiopolin* appellari voluit. ¶ 2. Isaurus, *a, um*, adj. Ovid. Fast. 1, 593 *Africa victorem de se vocat: alter Isauras, aut Cretam domitas testificatur opes.*

¶ Isauricus, *a, um*, adj. ut, *Gens Isaurica*, Plin. 5, 27. *Isauricum forum*, Cic. Att. 5, 21. Et *Isauricus* Servilii cognomen, de quo supra dictum. Adde Eutropium c. l.

¶ Isaurus, *i*, m. Flaminiæ fluvius est, qui accepto Ispi non procul a Cæsenna, in Adriaticum mare evolvitur, de quo Lucan. 2, 406 *Crustumiumque rapax, & junctus Ispis Isauro.*

ISCHAEMON, *ōnis*, ἰσχαίμων, qu. ἔχει αἷμα, medicamentum, quod valet ad sistendum sanguinem, ein blutstillendes mittel, Plin. 26, 12; & 25, 8.

ISCHION, *i*, n. ἰσχίον, coxa, vel coxendix, os scil. inferius versutæ seu vertebræ, das schloß oder die hüft. Nam sinus aut concavum superius *cotyla* est, κοτύλη, quæ & *acetabulum* dicitur, das hole im hüftbein.

¶ Ischias, *ădis*, f. ἰσχιάς, dolor vocatur ischiacus, vel ischiadicus, quem medicorum vulgus *sciaticam* vocat, das hüftweh. Plin. 27, 5 *Arction decoctum bibitur propter ischiada & stranguriam.* Tibiarum cantu levari, prodit Gellius Noct. Att. 4, 14.

¶ Ischiacus, *i*, m. sive Ischiadicus, qui eo morbo affligitur, Cato c. 123 *Vinum ad ischiacos sic facito*, &c. Plin. 27, 4 *Radices æthiopis medentur ischiadicis.* ¶ 2. Et adjective, ut, *Dolores ischiadici*, Plin. 26, 7 extr.

ISCHNON, *i*, n. ἰσχνόν, gracile, macrum, geschlang, dünne, Lucret. 4, 1159. Etiam subtile dicendi genus ἰσχνὸν vocat Quintil. 12, 10.

¶ Ischnotes, *is*, f. ἰσχνότης, gracilitas, die geschmeidigkeit. Quintilianus 1, 5 inter vitia oris & pronunciationis refert.

ISCHOMĀCHE, *es*, f. uxor Pirithoi, quæ & *Hippodamia*, Propert. 2, 2, 9.

ISĔLASTĬCVS, *a, um*, ἰσελαστικός, ab ἰσελαύνειν, *invehi*. Sic apud Plinium 10 epist. 119 *certamina iselastica* sunt, quorum victores cum pompa invehuntur, quisque in urbem suam, stipendiis largis præmiisque ornati. Adde Vitruv. præfat. lib. 9.

Iliacus, vide *Isis.*

ISICIVM, *i*, n. esculenti genus secundum Varron. de L. L. 4, 22, & Macrob. Sat. 7, 8 ab *insecando* est, quasi *Insicium*, ein eingefüllet oder eingeschnitten gericht. Scribunt etiam *Esitius*, quasi ab *estando*, ut supra in *Esio* sub *Edo* ostensum fuit. Alii *Hysitius* scribunt, quasi ab ὗς *sus*, quod autem Vossio displicet Etym. p. 270. *Isicium* frequentissimum est apud Apicium.

¶ Isiciŏlum, *i*, n. dimin. ut, *Isiciolum porcinum*, Apicius 5, 4. *Isiciola incoquere*, Id. 2, 1.

¶ Isiciātus, *a, um*, gefüllet, ausgestopft. vide supra *Esitiatus.* Alii Hysitiatus. Apicius 8, 8 *Lepus isiciatus.* Et c. 7 *Pullus isiciatus.* Et 2, 5 *Cireilli isiciati.*

¶ Isicius, *a, um*, idem; ut, *Patella isicia*, Apic. 4, 2.

ĪSĬDORVS, *i*, m. ἰσίδωρος, *Characenus*, tempore Augusti claruit, de quo Plinius 33, 10. conf. Voss. de Hist. Græc. 4, 10. ¶ 2. *Isidorus Cordubensis*, sive *Senior*, sub Honorio & Theodosio juniore vixit A. 412. ¶ 3. *Isidorus Pelusiota*, cujus epistolæ hodie extant, obiit A. 440. ¶ 4. *Isidorus Hispalensis*, cujus Originum libri omnium manibus teruntur, A. 598 Episcopus factus, præcipuum eo tempore Hispaniæ sidus fuisse dicitur. De omnibus hisce & pluribus Fabricius videndus in B. G.

ĪSIS, *ĭdis*, f. quæ & Io, Inachi filia, Ægyptiorum dea, de qua plura Diodorus Siculus, & Plutarchus peculiari libro de hac dea & Osiride; de ejus sacris Minutius in Octavio, & Apulej. de A. A. lib. 11. Et Tacitus de Germ. c. 9 *Pars Suevorum & Isidi sacrificat.* v. Herald. ad Martial. 12 epigr. 29, & supra in *Diana.* Prudent. adv. Symmach. 2, 868 *Isis enim & Serapis, & grandi simia cauda. Isidis stella*, quæ alias *Veneris*, ubi vid.

¶ Iliacus, *i*, m. Isidis sacerdos. Val. Max. 7, 3, 8 *M. Volusius, Ædilis plebis proscriptus, assumto Isiaci habitu per itinera viasque publicas stipem petens &c.* Plutarch. de Iside & Osir. post princ. ὅτε γὰρ φιλοσόφῳ πωγωνοτροφίαι καὶ τριβωνοφορίαι ποιῶσιν ἅτε Ἰσιακὰς αἱ λινοστολίαι, καὶ ξύρησις, hoc est, *Neque Philosophos barba promissa ac vestis talaris faciunt, neque Isiacos vestes linea aut rasura.* Simile illi: es sind nicht alle köche, die lange messer tragen. De iis eorumque habitu vide Torrentium ad Suet. Domit. c. 1. ¶ 2. Adjective Cic. Divin. 1, 58 *Isiaci conjectores.*

ISMĀRVS, *i*, m. plur. *Ismara*, Ἴσμαρος, mons Thraciæ. Virg. ecl. 6, 30 *Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea.* Et Lucret. 5, 30 *Thracen, Bistoniasque plagas, atque Ismara propter.*

¶ Ismārius, *a, um*, adj. ut, *Gentes Ismariæ*, Ismarum accolentes, vel inhabitantes: Ovid. Met. 10, 305.

Ismaricus, *a, um*, idem. Avienus Descriptione Orbis v. 33 *Ismarici flabris aquilonis.*

ISMĒNVS, *i*, m. fluvius Bœotiæ, per planiciem ante Thebas delabens, ut Strabo describit. ¶ 2. *Ismenus* etiam ribicen fuit, qui putavit ad artis suæ contemtum pertinere, quod tibicinis nomen tam multis esset commune, etiam monumentariis ceraulis, quos *fiticines* appellabant. v. Voss. 2 Inst. Orat. p. 271.

¶ Ismenius, *a, um*, adj. ut, *Ismenius heros*, Polynices, Stat. Theb. 2, 307.

¶ Ismenides, *um*, m. pro Thebanis, Ovid. Met. 3 v. ult. it. 4, 561.

Isocinnamon, vide *Cinnamum*, Isocolon, *Colon.*

ISOCRĀTES, *is*, m. Ἰσοκράτης, rhetor fuit clarissimus, docuit tantum & scripsit, fuitque domus ejus communis quasi ludus totius Græciæ, ex qua tamquam ex equo Trojano innumeros oratores principes prodisse, Cicero scripsit de Oratore 2, 3 & 23; & in Brut. c. 8. Omnes eum dicendi Veneres sectatum, Quintil. tradidit, qui & jucundum eum dixit, & 2, 8 p. 158 *Clarissimus ille*, inquit, *præceptor, quem non magis libri bene dixisse, quam discipuli bene docuisse videntur.* Amplius elogium habet 10, 1 p. 902 Burm. Scripsit autem accuratissime & cum diligentia superstitiosa ac propemodum reprehendenda, adeo, ut Panegyricum suum decennii integri spatio vix emendatum absolverit, quemadmodum idem prodidit Quint. 10, 9. In conviviis vero apud reges etiam rogatus, ut aliquid diceret aut disputaret, semper tergiversatus, respondit; *Posse quidem se de aliquibus pro dignitate dicere, sed ad quæ tempus sibi jam minime esset: ad quæ vero tempus quidem nunc haberet, ad ea se jam minus esse instructum.* Meminit Plutarchus in Vit. decem orator. & alibi aliquoties. Unam orationem vendidisse eum Plinius 7, 30 testatur viginti talentis, hoc est, duodecies mille coronatis. Decessit annos natus centum fere post Athenienſium cladem ad Cheroneam acceptam. Dixit ac scripsit egregie permulta, e quibus orationes & epistolæ superſunt.

¶ Isocrateus, *a, um*, ad Isocratem spectans; ut, *Isocrateo more dicere*, Cic. in Orat. c. 61. *Isocratea ratio oratoria*, Id. fam. 1, 9.

¶ Isocrătĭcus, *a, um*, idem. Vnde *Isocratici* Isocratem secuti, Quintil. 9, 4.

Isodomos, vide *Domus.*

ISOETES, herba, sedum minusculum, Plin. 25, 13.

Isonomia, vide infra *Nomus.*

ISOPSĒPHOS, *i*, m. ἰσόψηφος, æqualem habens numerum & potestatem; ut, *versus Ispsephi*, apud Gellium 14, 6, & Anthol. Gr. 6, 12, quorum omnes litteræ pro numeris acceptæ eundem conficiunt numerum, v. Muret. Var. Lect. 14, 13, & Huetiana c. 101.

ISŎPYRVM, *i*, n. ἰσόπυρον, herba alias phasiolum, welsche bohnen, Plin. 27, 11; Dioscor. 4, 121.

ISPĪDA, *æ*, f. ein eis-vogel, oder eisenaart, avis venustare pennarum pulcherrima, per hiemen ad ripas, glacie concretas, visitur. Ispidæ nomen a sono vocis habet.

ISRAEL, *ēlis*, m. nomen patriarchæ Iacobi, & totius populi ex eo nati. Iustinus 36, 2, 3 cum regem Damasci facit. Ab Isidoro 7, 7 *Israel* exponitur *vir videns Deum*; sed rectius ab aliis *princeps* sive *victor Dei*, quia in certamine vicit. Hinc

¶ Israëlitæ, *arum*, m. pl. Israëlis posteri. Juvenc. 1, 234 *Israelitarum cumulatæ gloria plebi.* Paulin. ad Nicet. v. 166 Sapph. *Israelites sine fraude verus.*

ISSA, *æ*, f. nomen blandum catellæ apud Martialem 1 epigr. 110 *Issa est deliciæ catella Publi.*

¶ Issŭlus, *i*, m. diminutive hinc factum blandimentum parentum, qui *Issæi* & *Delicii* trienni puero nomen dederunt, uti alia vocis origine ignorata ariolatur Fabrettus Inscript. p. 45 L. APONIVS ET APONIA ILLA ISSVLO ET DELICIO SVO FECER.

ISSVS, *i*, oppidum Ciliciæ prope Syriæ portas, nec procul a mari. v. Curt. 3, 7, 6.

Issĭcus, *a, um*, adj. ut, *Sinus Issicus*, Ammian. 26, 25, maris mediterranei sinus propter oppidum Issum.

ISTE, *ista, istud*, pronomen tertiæ personæ vel præsentis vel absentis, dieser, derjenige; genit. *istius*, dat. *isti* &c. Mediam in *istius* poëtæ modo corripiunt, modo producunt. Virg. Æn. 12, 648 *Sanctæ ad vos anima atque istius inscia culpæ.* Martial 14 ep. 171 *Istius pueri Brutus amator erat.* Cic. Phil. 2, 25 *Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini exhauseras.*

Et cum Enclitica *ce* Cato R. R. c. 132 *Macte istace dape.* ¶ 2. Conremtum indicat, ut *ipse* ad auctoritatem pertinet. Ita in Verrinis nunquam, credo, aliud pronomen de Verre adhibet Cicero. Add. Heinſ. ad Ovid. Her. 16, 220. ¶ 3. *Iste* & *Ipse* confundi in MSS. ſupra diximus.

¶ Iſtò, adv. dorthin, ad locum ſignificat. *Iſtò excurrere*, dixit Plin. 3 epiſt. 6. *Iſto venire*, Cic. fam. 9, 16. Id. ad Qu. Fr. 3, 1 *Trebatium meum quod iſto admiſceas nihil eſt*, daß du ihn dein mengeſt.

¶ Iſtic, (vel Iſthic,) *Iſtæc*, *Iſtoc*, & *Iſtuc*, ex *iſte hic* compoſ. eben dieſer, ſolcher; ut, *Iſtæc res eſt*, Plaut. Merc. 3, 1, 25, ſo ſteht der handel. *Iſtoc modo*, Id. Truc. 1, 2, 60. *Iſtoc vitium*, Ter. Adelph. 5, 9, 24. Cic. Att. 1, 19 *Primum tibi perſuade, me iſtæc non curare:* Id. Acad. 1, 4 *Iſtuc quidem conſiderabo.* Et de Divin. 2, 15 *Qui idem iſtuc quidem dicunt, quod eſt dictum a te.* Et ſic frequenter Comici. *Iſtuc ætatis*, pro ea ætate, Ter. Heaut. 1, 1, 58. Encliticum etiam *ce* ad hoc *Iſtic* adjungi poteſt. Plaut. Truc. 3, 2, 16 *Iſtæcce ridicularia*, pluraliter.

¶ Iſtic, vel Iſthic, adv. allda, dort. Cic. fam. 1, 10 *Ibi malis eſſe, ubi aliquo numero ſis, quam iſtic, ubi ſolus ſapere videare.* Ter. Andr. 2, 5, 9 *Neque iſtic, neque alibi.*

¶ Iſtinc, ſive Iſthinc, de loco dicitur, daher, dorther. Cic. fam. 1, 10 *Qui iſthinc nunc veniunt.* Et ad Att. 7, 21 pr. *De malis noſtris tu prius audis, quam ego: iſtinc enim emanant.* ¶ 2. Iſtim idem videtur Græviо ad Cic. Att. 2, 7 pr.

¶ Iſtoc, ſive Iſthoc, ab iſto loco, von dannen. Ter. Adelph. 2, 1, 15 *Nimium iſthoc abiſti.*

¶ Iſtac, vel Iſthac, per locum, da oder dorthin durch. Ter. Heaut. 3, 3, 27 *Abi ſane iſtac.*

¶ Iſtactenus, bis daher. Plaut. Bacch. 1, 2, 58 *Iſtactenus tibi, Lyde, libertas data eſt.*

Iſtiusmodi, vide in *Modus* n. I.

¶ Iſtorſum, dahinwerts. Ter. Heaut. 3, 3, 27 *Abi ſane iſtac, iſtorſum, quo vis:* & Phorm. 5, 1, 14 *Concede hinc a foribus paululum iſtorſum*, tritt ein wenig von der thür weg dorthin.

¶ Iſtuc, adv. ad iſtum locum, dorthin. Ter. Heaut. 2, 2, 33 *Hoc quod cœpi, primum enarrabo, poſt iſtuc veniam.*

¶ Iſtuccine, pro *iſtud ne*, interrogative. Ter. Eun. 5, 1, 14 *Iſtuccine interminata ſum hinc abiens tibi?* v. Valla 2, 4.

ISTER, *Iſtri*, m. Ἴστρος, Europæ fluvius, qui & *Danubius* eſt inferior. Vnde *binominis* Ovidio Pont. 1, 8, 11, die Donau. Flaccus 8, 185 *Exitus Iſtri Fundere non uno tantum quem flumina cornu Accipimus: ſeptem exit aquis, ſeptem oſtia pandit.*

Iſthac, iſthic, iſthinc, quære *Iſte*, Iſthmia, *Iſthmus.*

ISTHMVS, *i*, m. ἰσθμός, proprie collum ſignificat, a cujus ſimilitudine terra oblonga & anguſta inter duo maria, *Iſthmos* etiam dicitur; cujusmodi tractus anguſtus in Peloponneſo inter maria, Ægeum & Ionium eſt, prope Corinthum, quinque millium paſſuum intervallo. Item, inter Euxinum & Caſpium mare; ein enges oder ſchmales land zwiſchen zweyen meeren. Mela, elegantiſſimus auctor 2, 2 de terra inter Helleſpontum & Ægeum loquens; *Anguſtias*, inquit, ISTMON: *frontem ejus* MASTVSIAM: *totam* CHERSONESVM *appellant.* Contra *Porthmos*, latine fretum, mare eſt inter duas continentes anguſtum, ein enges oder ſchmales meer. vide *Fretum.* Sic, *Bimaris Iſthmos*, Ovid. Met. 7, 406. *Iſthmum perfodere*, Ἰσθμιάζειν, proverbio dicuntur, qui irrito aliquid labore conantur, vide Chiliadas. Ac Iſthmum quidem perfodere cogitavit Cæſar & Caligula; aggreſſus eſt etiam Nero nequicquam tamen. vid. Suet. Cæſ. c. 44; Calig. c. 21 extr. & Ner. c. 19, ubi & Torrentium vide atque Caſaubonum. conf. de Demetrio Polioreeta, qui idem tentavit, Plin. 4, 4, & Barth. ad lib. 4 Theb. Statii p. 913. Eſt etiam in Luciani opuſculis de Iſthmi perfoſſione unum. Add. Scaligeri ea de re diſſert. Gallice ſcripta in ejus opuſculis.

¶ Iſthmius, *a, um*, ad iſthmum pertinens; ut, *Iſthmius Neptunus*, cujus delubrum in iſthmo fuit Peloponneſi, quinquennalibus inclytum ludis. v. Plin. 4, 5. Sic, *Iſthmii ludi*, quos Græci in honorem Neptuni quinto quoque anno Corinthi celebrare ſoliti ſunt, qui & *Iſthmia* dicuntur, Livius 33, 32.

¶ Iſthmia, *orum*, n. pl. ſacra certamina in faucibus Iſthmi Peloponneſiaci a Theſeo inſtituta. Curtius 4, 5, 11 vocat *Jolenne ludicrum Iſthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratum eſt.*

¶ Iſthmiacus, *a, um*, idem quod Iſthmius: ut, *Iſthmiaca corona*, Plin. 15, 10. *Iſthmiacus portus*, Stat. 2 Silv. 1, 179. *Iſthmiacum fretum*, Sidon. carm. 11, 6.

Iſtic, iſtorſum, vide *Iſte.*

ISTRIA, *æ*, f. Ἰστρία, legas & Hiſtria, regio eſt Italiam attingens ad mare Adriaticum, in ſinibus Illyridis, in tractu Scythiæ. Formam habet peninſulæ. vide Geographos & Plin. 3, 19.

¶ Iſtri, ſive Hiſtri, *orum*, m. pl. Iſtriæ populi. Liv. 21, 16 *Sardos Corſoſque, & Iſtros atque Illyrios laceſſiſſe magis, quam exercuiſſe Romana arma.*

¶ Iſtriāni, *orum*, m. pl. iidem populi Myſiæ inferioris, quorum regio nunc Bulgariæ pars eſt: *Iſtrianorum regis* meminit Iuſtinus 9, 2, 2.

Iſtuc, iſtuccine, vide *Iſte.*

ITA, adv. affirmandi, reſpondendi &c. ſo, alſo, ja. *Ita eſt*, Ter. Eun. 1, 2, 44, dem iſt alſo. Et, *Ita res eſt*, Andr. 3, 1, 1, ſo ſtehet die ſache. Etiam *ita* ſimpliciter reſpondet. Antonius apud Cic. de Orat. 2, 11 pr. *Iſt ite, ut dicitur*, Cic. Verr. 4, 52, es iſt ſo, wie man ſagt. *Vt ita dicam*, Id. de Amic. c. 9, alſo zu reden. *Ita ajunt*, Ter. Heaut. 4, 8, 13, ſo ſagt man. *Ita me Deus amet*; Ethnice, *Ita me dii ament*, Ter. Eun. 3, 2, 21, als mir Gott helffe. v. de talibus Græv. ad Cic. fam. 10, 9, & Pareus Lex. Crit. Sequitur interdum *ut*, v. g. fam. 10, 12 *Ita te victorem completlar rep. recuperata, ut magnam partem mihi lætitiæ tua dignitas adfert.* Et Verr. 5, 14 pr. *Ita mihi meam voluntatem ſpemque reliquæ vitæ veſtra populique Rom. exiſtimatio comprobet, ut ego &c.* & p. p. *Ita mihi Deos omnes propitios eſſe velim, ut &c.* Aſconius *Genus jurisjurandi* hoc vocat, *quo dicitur, Tantum mihi divinitas faveat, quantum verum eſt illud quod dico. Ita ut ſit*, Ter. Eun. 4, 2, 2, wie es denn pflegt zu gehen. ¶ 2. Elegantер pro *Adeo*, ſo ſehr. C. Nepos 4, 1, 2 *Haud ita magna manu*, mit nicht gar zu vielem volck. Cic. de Clar. Orat. c. 69 extr. *Non ita multi fuerunt*, ihrer nicht gar zu viel. *Non ita multo poſt*, Id. Off. 2, 6, nicht gar zu lange hernach. ¶ 3. Vbi intendendi vim habet, ſequitur communiter *ut*, vel alia particula, & reddicur ſo gar, dermaſſen, dergeſtalt ꝛc. Cic. Att. 2, 12 *Ita ſum aſſiduus, ut nemo unquam.* Id. Orat. 3, 10 *Id videmus ita eſſe neceſſarium, ut tamen eo minus nihil eſſe poſſit.* Id. Verr. 4, 22 Verres non ita ſe geſſit in his rebus, *tanquam rationem aliquando eſſet redditurus, ſed prorſus ita, quaſi rem nunquam eſſet futurus.* Ter Heaut. 4, 5, 35 *Ita tu iſtæc tua miſceto, ne me admiſceas.* Cic. fam. 7, 26 *Biduum ita jejunus fueram, ut ne aquam quidem guſtarem.* Cic. Ep. Fam. 13, 21 *Ita fideliter benevoleque præſto fuit, ut ſi a me mandatum eſſet.* Eodem ſenſu ſæpe cum ſuperlativo jungi, Menckenius notat. ¶ 4. Idem, quod *ea conditione*, valet idque ex addita vocula *ſi* cognoſcitur. Sic Cic. Ep. Fam. 11, 14 *Tu me amabis ita, ſi hoc idem me in te facere ſenſeris.* v. plura exempla ex Menck. Obſ. L. L. ¶ 5. *Ita* quod plerumque τοῖς *ſunt* reſpondere ſolet, interdum eleganter omitti, apparet ex Liv. 34, 9 *Romanam amicitiam, ſicut minoribus viribus, quam Maſſilienſes, pari colebat fide* ubi edit. ante Gronov. *ita pari.* v. Notas ad h. l. & conf. 9, 17, & 39, 41.

¶ Itane, ſciſcitantis particula, ey lieber, iſt dem alſo? Ter. Eun. 5, 8, 28 GN. *Itane?* TH. *Sic erit.* Et pro *Adeone?* Id. Andria 3, 2, 12 *Itane contemnor abs te?*

¶ Itaque, concludendi particula, nun, derowegen, derhalben. Cic. Partit. c. 7 *Eſt itaque id genus totum ſitum in commutatione verborum.* Horat. 1 epiſt. 1, 10 *Nunc itaque & verſus &c.* Ter. Hec. 2, 1, 4 *Itaque adeo uno animo &c.* Interdum orationem parentheſi interruptam continuat. v. *Igitur.* ¶ 2. *Itaque ergo* Livius conjunxit aliquoties: ut, 1, 25 *Itaque ergo creſti ſuppenſique.* Et 28, 12 *Itaque ergo prima Romanis initia provinciarum.* Adde Gronov. ad ejusdem Livii 3, 31. Sic & Ter. Eun. 2, 3, 25 *Itaque ergo amantur.* ¶ 3. Aliquando pro *& ita* ponitur, und ſo, ſolchergeſtalt. C. Nepos 7, 4, 2 *Illud tempus exſpectandum decreverunt, quo exiſſet, ut ſic abſentem aggrederentur. Itaque fecerunt.* Ter. Andr. 3, 3, 18 *Hinc ita volo, itaque poſtulo ut fiat:* Vbi Donatus ITAQVE *modo duæ partes orationis ſunt, ut in Hegyra &c.* Cic. in Verr. 2, 35 *Nunc his locis poſitaſunt, ut mihi ſemper Scipionis fore videantur, itaque dicantur.* conf. pro Cluen. 19 Div. in Q. Cæcil. 1. Liv. 1, 4 &c. Similiter *utique* pro *& uti* C. Nepos dixit in fragm. epiſt. Corneliæ, matris Gracchorum.

ITÆOMĒLIS, *is*, f. vinum factitium, *cujus jam obliterata ratio eſt*, Plin. 14, 16.

ITĂLIA, *æ*, f. prima metri neceſſitate producta, ut & in obliquis ex *Italis*, quæ alias brevis eſt. Eſt autem notiſſima regio Europæ, Welſchland. Primum dicta *Heſperia*, deinde *Oenotria*: item *Auſonia*: poſtea *Italia*, v. Virg. Æn. 1, 534 ſqq. *Italiæ* autem nomen eſt ab *Italo* rege; vel a bobus, qui veteri lingua græca *Itali* dicti fuere, auctoribus Varrone R. R. 2, 1 & 5; & Columella præfat. lib. 5 de Re Ruſt. & Feſto. Quod & Virgilius ſenſit Æn. 3, 166. Vel etiam ab *Atte* Lydo, quaſi *Attalia*, ut eſt apud Feſtum, ubi conſulendus & Scaliger. Diviſionem ejus antiquam & novam dabunt Geographi. Italiæ encomium habes apud Virg. Georg. 2, 236 & ſeqq. & Varr. de Re Ruſt. 1, 2, Pliniumque in peroratione operis ſui, ut alios innumeros taceamus. Terrarum omnium altiſſima eſſe creditur. Referri etiam huc poteſt illud Livii 21, 36 *Pleraque Alpium ab Italiæ ſicut breviora, ita arctiora ſunt.* Antiquiſſima Italiæ oppida & eorum conditores habet Solinus c. 7 ſeqq. ¶ 2. *Inſulæ Italiæ* pars Italiæ ſunt. v. Vlpian. l. 9 ff. de judic. cum Gothofr. not. ¶ 3. *Ius Italiæ* dicebatur, ſicut *Latinitatis & Civitatis Romanæ*: de quo Sigonius, itemque Torrentius ad Suet. Aug. c. 47; & Claud. c. 19. ¶ 4. *Italia terra* per appoſitionem, vel quod adjectivum olim fuit *Italius, a, um.* vid. Lucret. 1, 722. & Gifan. Ind. & quos laudat Drakenb. ad Sil. 16, 180.

¶ Itali, *orum*, m. pl. Italiäner, Welſche. Plin. 3, 5 ſ. 10 ſpeciatim eos refert *inter veteres agri Lucani Brutiique incolas. Ex Græcia terra venit ſapientia Italis* Ἐξ Ἑλλάδος χώρας ἦλθε σοφὴ Ἰταλίαν. Ex Sibyllinis verſibus.

¶ Italus, *a, um*, adj. Italiäniſch; ut, *Itala regna*, apud Virg. Æn. 3, 185, &, *Itala terra*, Æn. 7, 643. *Circe*, Plin. 25, 1 ſ. 5. ¶ 2. Fuit & viri nomen *Italus*, cui filia *Roma*, quæ urbi ipſi dediſſe nomen exiſtimatur nonnullis. vide Plutarchum in Romulo, initio.

¶ Itălis, *ĭdis*, f. Ἰταλίς, eine Italiänerin. Ovid. Faſt. 4, 41 *Italidas matres*, quarto caſu græco. Sed incerta lectio; Adi Heinſium. Certior apud Virgilium Æn. 11, 657 *Italides*, i. e. Italæ puellæ.

¶ Itălicus, *a, um*, idem. Ovid. Met. 15, 9 *Italicis in oris.* Et, *Bellum Italicum*, quod & Marſicum & Sociale dictum fuit. v. Eutrop. lib. 5 ext. *Italici homines*, Aur. Vict. de Orig. gent. Rom. c. 6. *Italici* nomine veniebat præſertim quidquid e magna Græcia eſſet, v. g. Plin 8, 48 pr. *Luna quæ in Italia Græci pecoris appellatur* (Tarentina, rectarum ovium) *alibi Italica.* Hinc intelligitur, quo ſenſu Pythagorica philoſophia dicta ſit Italica. ¶ 2. *Silius Italicus*, elegantiſſimus poëta, qui bellum Punicum II ſcripſit: æmulus & imitator Virgilii. De cujus laudibus plura Plinius junior congeſſit 3 epiſt. 7. vid. Prolegomena edit. Drakenborchianæ & Fabricii Bibl. Lat.

¶ Itălica, *æ*, f. colonia Romana in Hiſpania Bætica. Eutrop. 8, 2 de Trajano: *natus Italicæ in Hiſpania.* ¶ 2. *Italica* vel *Italicum* Corfinium in bello Sociali appellatum fuit, ut imperii ſedes Italiæ populis, qui contra Romanos iſtud funeſtum bellum geſſerunt, quod Marſicum, Sociale & Italicum nominamus. v. Vell. Paterc. 2, 16, 1. Adde Claud. Dausquejum ac Drakenborchium in principio commentarii in Silium Italicum: & vitam Silii a Cellario conſcriptam.

¶ Italice, adv. Meſſala Corv. de proge. Aug. *Troja vulgo Italice Latineque ſcrofa vel ſus dicitur.*

¶ Italicenſis, *e*, qui urbis Italicæ eſt. Vetus Inſcriptio apud Grut. p. 385 n. 1 COLONI. ITALICENSIS IN PROV. BÆTICA.

Itaque, vide paullo ante in *Ita.*

ITARGVS, *i*, m. fluvius Germaniæ, Viſurgis, die Weſer, uti cenſet Scaliger, qui *Iturgus* legit; ſed conſulendus in Germania antiqua

Glu-

Cluverius, qui receptam scripturam tuetur, apud Ovid. Consol. ad Liv. v. 386 *Decolor infecta testis Itargus aqua.*

ITEA, *æ*, f. ἰτέα, salix, die weide, Diosc. 1, 121.

Item, vide supra *Is, ea, id.*

ĬTER, *itĭnĕris*, n. ab antiquo *itiner*, quo Plautum usum legimus, significat itionem: ab *eundo* enim dictum est, eine reise. *Iter, actus, via*, quid differant? v. *Actus* in *Ago*. *Iter diei*, Liv. 25, 15, tagreise. Et, *Iter facere*, reisen, C. Nepos 2, 5, 2. *Iter aliquo habere*, wohin zu reisen haben. Cic. ad Pompej. Att. 8, 11. *Iter aliquo convertere*, Cæs. B. Gall. 7, 56, fortreisen. *Comparare iter ad aliquem*, C. Nepos 7, 10, 3. Sic, *Iter conficere*, Cic. Att. 5, 14, quod Livio lib. 58 est *expedire iter*. Et, *Iter pedibus conficere*, Id. Cic. in Vatin. c. 5. *Iter inire*, Id. Tusc. Quæst. 1. Et, *Iter ingredi*, Quintil. 3, 1. *Instituere iter*, Cato Cic. fam. 15, 5. *Iter explicare*, Plin. 8 ep. 1, die reise zu ende bringen. *Iter supprimere*, die reise einstellen, Cæs. de B. C. 1, 46. Et, *Iter est ei aliquo*, Cic. pro Mil. c. 10. Iter diei militi justum & ordinarium 4000 passuum erat, ut ex Cæsare cognoscimus de B. C. 3, 76. ¶ 2. Neque vero hoc vocabulum de longiore aliqua via tantum, sed breviore etiam, & de quovis progressu intra urbem quoque usurpatur. Plin. Paneg. c. 77 *Iter illi sæpius in forum, frequenter tamen in campum*: id est, progrediebatur in forum sæpius, &c. Ter. Phorm. 3, 3 extr. *Dicam in itinere*, inter eundum ad Phormionem, qui æque erat Athenis, unterwegen. Liv. 1, 28 extr. *Exinde duabus admotis quadrigis in currus earum distentum illigat Metium, deinde in diversum iter equi concitati &c.* ¶ 3. Aliquando *iter* non actum eundi seu proficiscendi, sed viam ipsam, qua itur, significat. Sic *itinera urbis* pro viis, gassen oder strassen, Seneca dixit epist. 31; itemque Suet. Cæs. c. 84. Vetus Scholiastes Iuvenalis ad illud 14, 134 *Invitatus ad hæc aliquis de ponte. Quia*, inquit, *in pontis itinere sedent*. Tac. Hist. 1, 81, 3 *Senes fœminæque per tenebras, diversa urbis itinera, rari domo, plurimi amicorum tecta, petivēre*. Id. 1, 79, 3 *Sarmatæ dispersi cupidine prædæ, aut graves onere sarcinarum, & lubrico itinerum, adempta equorum pernicitate, velut vincti cædebantur*. C. Nepos 13, 3, 5 *Hoc ejus fuit prudentissimum consilium, ut deviis itineribus milites duceret*. Vetus inscriptio Hispan. GALIENVS IMP. &c. VRBE ÆDIFICIIS RESTAVRATA IN BONVM ITALIÆ GALLIÆ ET HISPANIÆ PVBLICVM CONVERSVS HOC ITER VARIE PER PROVINCIAS INTERRVPTVM REFICI IMPERAVIT. Cæs. de B. C. 1, 27 *Aditus atque itinera duo, quæ extra murum ad portam ferebant*. Sic Virg. Georg. 1, 380 *Angustum formica terens iter*. *Iter facere*, den weg bahnen, Ovid. Heroid. 20, 144. Metam. 15, 106. *Fecit iter sceleri*. ¶ 4. Columella 8, 17 *Itinera* etiam vocat rivos, per quos admittitur vel emittitur aqua in piscinis, ein graben. Et de gutture Virg. Æn. 7, 534 *Vocis iter includere*, erwürgen. ¶ 5. Eleganti metaphora *Iter* etiam, pro ratione & instituto, sicut & *viæ* vocabulum usurpatur, ein weg, art, mittel. Horat. 1 epist. 18, 103 *An secretum iter, & fallentis semita vitæ*. Ausonius Idyll. 15 pr. *Quod vitæ sectabor iter, si plena tumultu Sunt fora?* Plin. 5 epist. 8 *Invenio apud sapientes, honestissimum esse, majorum vestigia sequi, si modo recto itinere præcesserint*. Tac. Hist. 4, 49, 5 *Sed duo itinera audendi seu mallet statim arma; seu petita navibus Gallia, decem se Vitellianis exercitibus ostenderet*. Aut. Dial. de Orat. 19, 6 *Novis & exquisitis eloquentiæ itineribus opus est, per quæ orator fastidium aurium effugiat*. ¶ 6. Antiqui etiam dixere *iter, iteris*. Quin ipse Propert. 2, 10, 40 *memento Hoc itere ad lapides cana venire meos*.

¶ Itĭner, *ĕris*, f. idem antique. Plaut. Merc. 5, 2, 72 *Inceptum hoc itiner perficere exsequar*. Et mox v. 88 *Quia tu ergo itiner exsequi meum finis*. conf. Nonius 8, 54. Sic & Manilius 1, 88 *Fecit & ignotis itiner commercia terris*.

¶ Itĭnĕror, *ari*, iter facere, reisen, apud Apulejum. Sed in Gloss. lat. gr. est *Iterare* ὁδοιπορῶ.

¶ Itinerans, *tis*. Salvian. lib. 1 de Gubern. p. 33 (Baluz. p. 22) de Israëlitis in desertis: *Adde inlatos itinerantium castris alitum greges.*

¶ Itinerārius, *a, um*, adject. reise-; ut, *Itinerarius sumtus*, Lamprid. in Commodo c. 9. *Vestimenti genus itinerarium*, Id. in Alex. Sev. c. 27. Et Ammian. 21, 15 *ratus, itinerario motu imminutæ valetudinis excuti posse discrimen.*

¶ Itinerarium, *i*, n. eine marsch-route, reise-beschreibung. Veget. 3, 6 *Itineraria regionum plenissime habere perscripta*. Id. ibid. *Itineraria provinciarum non tantum adnotata, sed etiam picta habere*. Ita supersunt *Itineraria* Rutilii versibus scripta, & Imp. Antonini. Ammian. 24, 1 *Itinerarium sonare lituos jubet*, er läßt zum marsch blasen. Ambrosius in Psalm. 118 (119) octonario V ineunte: *Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipse disponit sibi, nec pro suo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat a signis: sed itinerarium ab imperatore accipit, & custodit illud.*

¶ Iterdūcus, *a, um*, ein wegweiser; ut, *Iuno iterduca*: Hoc epitheton ei tribuit Martian. Capella, cujus locum producit emendatque Brissonius de Form. lib. 1 p. 35.

¶ Obiter, argenteæ ætatis vocabulum q. d. ob iter, in via, unterweges. Plin. 18, 10 *Major pars Italiæ utitur rotis, quas aqua verset obiter, & molat*. Iuven. 3, 241 *Aut obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus*, i. e. in lectica dum gestatur. Sen. de Ira 3, 1 *Ira in occurrentia obiter furit*. Apud Charis. L. 2 p. 229 *Divus Augustus reprehendens Tiberium Claudium ita loquitur*, scribis enim PER VIAM ἀντὶ τοῦ OBITER. Cellar. ¶ 2. Apud Plin. 23, 4 f. 21 significare videtur *præter viam* vel cursum naturalem aquæ, *Flumina ad lavandam hanc ruinam jugis montium ducere obiter*. ¶ 3. Sed ad priorem significationem respicitur, quando idem fere est ac præter institutum, aliud agendo, certe eadem opera, zugleich, in einer mühe, als ein neben-werck. Petron. c. 31 *Obiter cantabant paronychia hospitibus tollentes pueri*. Id. c. 52 *Obiter per rimam foris speculari*. Plin. proœm. *Vt obiter caveam istos Homeromastigas*. ¶ 4. Interdum idem est quod similiter. v. Priceus ad Apul. 6 p. 323. Burm. ad Quintil. decl. 10, 16 p. 228.

ĬTĔRO, *avi, atum, are*, est repetere, ac quasi per iter factum reverti, wiederum fürnehmen, wiederholen; ut, *Iterare pugnam*, Liv. 6, 32. *Iterare voces*, Horat. 1 epist. 18, 12. ¶ 2. Sed, *Iterare campum*, vel *agrum*, est iterum seu secundo arare, zum andern mahl pflügen. Columell. 2, 4 *Colles pingues soli Februario statim proscindendi sunt: deinde Aprili medio usque in solstitium iterandi tertiandique*. Gloss. lat. gr. *iterat*, δεύττει. Sic, *Iterare æquor*, est iterum navigare: Horat. 1 od. 7, 32 *Cras ingens iterabimus æquor*. *Iterare mella*, ea rursus celebrare. Horat. 2 od. 19, 12 *Truncis lapsa cavis iterare mella*. ¶ 3. *Iterare judicium* est rem judicatam retractare, iterum judicare, leg. 1 Cod. Th. de Episcop. judicio. Sulp. Severus Hist. Sac. lib. 2 *Itenim iterari judicium necesse erat*. *Sic caussas iterare & aliter distinguere*, Lamprid. in Severo c. 22.

¶ Iterans, *tis*. Vulg. Interpr. Ier. 2, 36 *Vilis facta es nimis, iterans vias tuas.*

¶ Ĭtĕrātus, *a, um*, wiederholet; ut, *Verba sæpius iterata*, Cic. Part. Orat. c. 6. Gloss. lat. gr. *Iteratum*, παλινσκαφέν, ex not. verbi.

¶ Iterato, adv. rursus, iterum, nochmahls. Vlpian. L. 6 Dig. de cessione bonor. *iterato venundari*. Sæpius hac voce usus est Iustinus; ut 5. 4, 2 *Iterato vinci*. Et 5, 9, 2 *Iterato præliari, &c.*

¶ Iteratio, *ōnis*, f. repetitio, die wiederholung; ut, *Iterationes verborum*, Cic. in Orat. c. 25. *Lectio non cruda, sed multa iteratione mollita*, Quintil. 10, 1. ¶ 2. Deinde est secunda aratio. Plin. 18, 20 pr. quamquam Salmasius ibi *tertiatio* malit. Colum. 2, 4 *Complures iterationes*, scil. campi. Item, iterata olei pressura, Colum. 12, 50. Gloss. lat. gr. *Iteratio*, σκαφετὸς, διοργυμὸς, die zweyte pflügung. v. Itero n. 2.

¶ Iteratīvus, *a, um*, das man wiederholet. Gloss. gr. lat. ἐπαναληπτικὸν, *iterativum*.

¶ Iterābĭlis, *e*, idem. Tertull. adv. Marc. 2, 28 *Iterabilem injuriam facere.*

¶ Iterum, adv. secundo, denuo, wiederum, aufs neu, zum andern mahl. Cic. de Invent. 1, 39 *Primo quidem decipi incommodum est, iterum stultum, tertio turpe*. Et Plaut. Men. 2, 3, 51 *Vbi rex Agathocles regnator fuit, & iterum Pythia: tertium Liparo*. Cic. pro Leg. Manil. c. 11 *Testis est iterum & sæpius Italia*. Et pro Fontej. c. 8 *Pecuniam semel atque iterum, ac sæpius invitissimi dare coacti sumus*. *Nec quidquam ingeminans iterumque vocavi*, Virg. Æn. 2, 770. *Prædicam & repetens iterum, iterumque monebo*, quem versum dissimulato auctoris nomine repetiit Quint. 2, 13. *Sic iterum ac tertio nominavi*, Cic. pro Rosc. Am. c. 22. *Iterum atque tertium tribuni*, Liv. 3, 19. conf. Varr. R. R. 1, 18 extr. Cels. 4, 4; Plin. 27, 9. Sic, *Iterum consul*, i. e. secundum, C. Nepos 23, 5, 3; & Cic. Divin. c. 35.

¶ Reĭtero, *are*, wiederholen, Apulej. 8 Met.

¶ Reiteratio, *ōnis*, f. die wiederholung. Quintil. Instit. Orat. 11, 2 *Crebra reiteratione firmare.*

ITHĂCA, *æ*, f. parva insula maris Ionii, Vlyssis patria, Virg. Æn. 3, 272, a qua ipse dictus est Ithacus. ¶ 2. Etiam oppidum insulæ *Ithaca* dictum est v. Brouckh. ad Tib. 4, 1, 48.

¶ Ithacus, *i*, m. Vlysses, ut modo dictum est. Virg. Æn. 2, 104 *Hoc Ithacus velit, &c.*

¶ Ithacensis, *e*, idem. Horat. 1 epist. 6, 63 *Ithacensis Vlysses*.

¶ Ithăcēsius, *a, um*, idem græca forma. Silius 8, 540 *Sedes Ithacesia*.

ĪTHŌNE, *es*, f. civitas Bœotica, Minervæ sacra; *Aonia Ithone*, Statius Theb. 2, 721. Hinc

¶ Ithonæi, *orum*, m. pl. urbis incolæ, apud eumdem Stat. Theb. 7, 330.

ĪTHȲPHALLVS, *i*, m. Ἰθύφαλλος, Priapus est, qui & *Tripallus*, dictus. Colum. lib. 10, 31 *Sed truncum forte dolatum Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.*

¶ Ithyphallicus, *a, um*, ἰθυφαλλικὸς, obscenus, unzüchtig; ut, *Carmen Ithyphallicum*, certi generis & moduli, cujus exemplum Casaubonus produxit Animadvers. in Athenæum 6, 15. conf. Rhodig. Ant. Lect. 4, 16. Scalig. Poëtic. lib. 1 p. 238.

Itidem, vide *Is, ea, id*; Itito, ito, *Eo*.

ĪTŌNVS, *i*, m. (al. Ionus) Thessaliæ rex, autor æris, argenti & auri conflandi signandæque monetæ. Lucan. 6, 402 *Primus Thessalicæ rector telluris Itonus In formam calidæ percussit pondera formæ, &c.*

ĪTȲRAEI, sive Ityræi, *orum*, m. pl. populi Syriæ, sagittandi arte præstantes. Vnde Virg. Georg. 4, 447 *Bona bellis Cornus: Ituræos taxi curvantur in arcus*. Et Lucan. 7, 230 *Ituræis cursus fuit inde sagittis*.

ĪTYS, *Ityos, Ityn*, m. Ἴτυς, Terei, regis Thracum filius, conversus in Phasianum, cum epulandus patri Tereo a Progne matre appositus fuisset. v. Ovid. Met. 6, 626 seqq. Alius Virg. Æn. 9, 574.

¶ Ĭtȳlus, *i*, m. diminutivo usus Catullus ad Ortalum carm. 66, 14 *Qualia sub densis ramorum concinit umbris Daulias absumpti fata gemens Ityli.*

ĬVBA, *æ*, f. capillitium equorum vel leonum a collo dependens, der kamp, die mähne; ut, *Iuba leonis*, Plin. 8, 16. *Equinæ jubæ*, Ovid. Met. 12, 88. Sic Columella & in gallinaceis plumas, quibus collum vestitum est, *jubam* dixit 8, 2. *Iubam effundere*, den kamp schütteln, Virg. Georg. 3, 92. *Luduntque jubæ per colla*, Id. Æn. 11, 492. Catullus in Aty, sive carm. 63, 83 de leone: *Rutilam ferox torosâ cervice quate jubam.*

¶ Iubatus, *a, um*, juba vestitus, mit hals-haaren, bemähnet; ut, *Equus, leo, anguis jubatus*, apud Poëtas & alios. Plin. 7, 16 de pugna leonum sive spectaculo: *Pompejus magnus in Circo DC in iis jubatorum CCCXV dedit*. Solinus c. 45 (Salm. 30) *Lycaon lupus est cervice jubatus*. Plaut. Amph. 5, 1, 56 *Angues jubati*.

ĬVBA, *æ*, m. rex fuit Numidiæ, qui in bello civili, quia se partibus socium præbuisset, extinctus est, quemadmodum Polybius tradidit. De *Iuba* patre & filio Spanh. de usu & pr. num. diss. 8 p. 539 sq. Videtur id nominis commune illis regibus fuisse. Inde enim accusatus Lucius Albinus est, quod sumtis insignibus regiis Iubæ nomen usurpasset, ut Tacitus auctor est Hist. 2, 58. Afris Ἰοβας, Deus est: ex quo Latini *Iubæ* nomen effecerunt, ut Grotius ad Matth. c. 20, 1 observat. Et inde Lucanus primam in isto nomine semper corripit v. 5, 57; 6, 309; &c. Claudianus vero non ita bene produxit lib. 1 de Laudibus Stiliconis v. 254, si tuta lectio vulgaris. Sed præstat cum Heinsio & Guil. Pyrrho *Nuba* ibi legere.

ĬVBAR, *ăris*, n. *Lucifer* & *Vesper*, stella proprie jubata, deinde ad alia etiam transfertur. v. Varron. de L. L. 5, 2; itemque Buchnerum in Hymn. Prudentii de Natali Domini v. 9 & Burm. ad Nemes.

Cyn. 143. Virg. Æn. 4, 130 *It portis jubare exorto Trojana juventus*, (ut sit fulgur, splendor, der glanz; ut, *Solis, auroræ, diei, auri, &c.*) *Iubar regale*, Claudian. lib. 2 in Rufin. v. 144. De fulgore jubato Cometarum Plin. 2, 25 s. 23 *Fiunt cometæ & in austrino polo, sed ibi citra ullum jubar.* In masculino genere a quibusdam positum notat Barthius Adverf. 17, 3 & ad Nemes. Cyn. 143. Martial. 8, epigr. 65 *Purpureum fundens Cæsar ab ore jubar.*

IVBEO, *jussi, jussum, jubēre*, vehementer velle, haben wollen. Iuvenal. 6, 223 *Sic volo, sic jubeo: sit pro ratione voluntas.* Horat. 3 od. 24, 42 *Magnum pauperies opprobrium jubet Quidvis & facere & pati.* Cic. Att. 12, 6 *Cæsar te sine cura esse jussit.* Ita salutandi formula est, *Iubeo te salvere, plurimum salvere*, Ter. Adelph. 3, 4, 15. *Dionysium jubeo salvere*, Cic. Att. 4, 14, grüsse ihn meinentwegen. Ita Ter. Andr. 3, 3 pr. *Iubeo Chremetem*: ubi Donatus: *Firme aliquid velle, jubere est.* Iubeo *ergo*, volo: *Et deest* Salvere, *quod exprimitur ab alterius personæ interventu*: *Virgilius*: reddique viro promissa jubebat. *Et* μεταληπτικῶς: *quia dicit* SALVE, jubet. *Volumus enim animo, jubemus verbis.* vide & Nonium 4, 239. Igitur quando dico: *Iubeo te salvere*, & similia, tum Accusativus personæ non ad verbum *jubeo*, sed ad infinitivum, qui vel expresse ponitur, vel reticetur subintelligendus, referendus est. ¶ 2. Per sese etenim verbum *Iubeo* personæ casum non assumit, apud Veteres quidem, & aureæ ætatis scriptores. Nam quod videtur accusativum personæ habere in illo Plauti Sticho 2, 3, 71 *Iube famulos, rem divinam mihi apparent*, hoc referendum est ad rationem illam Plautinam, qua etiam dicit *faciam te, ut scias, Nescio me, qui sim, &c.* de qua Perizon. ad Sanct. Min. 2, 5, 5. Suetonii (Vesp. 23) & Festi, (in *Admissivæ aves*) auctoritas aureæ, de qua sermo nobis est, ætati obesse nihil potest. De Dativo similiter pronunciandum videtur. Tacitum tum alias, tum H. 13, 15, 3 *ubi Britannico jussit, exsurgeret*, ita locutum esse, itemque Curtium 5, 6, 8, it. 7, 5, 31, & Statium Theb. 7, 33 & 373, ubi Barthius videri potest, itemque ICtos, & quo quisque magis ab antiquitate pura recessit, non negaverim: quanquam & hic sunt, quæ moneat, Gronovio. Sed de Cicerone, Cæsare, Sallustio, Livio, quos laudari videas ab ipso etiam Perizonio ad Sanctii Miner. 2, 4, 6, aliter pronunciandum videtur. Nam ad Cic. Att. 9, 13 pr. *Quanquam hæ mihi literæ Dolabellæ jubent ad pristinas cogitationes reverti*, jam Corradus annotavit, intelligendum esse *scriptæ*, ut ad *literæ* referatur, aut *me* legendum. Cæs. B. G. 3, 98 *Militibusque suis jussit, ne qui eorum violarentur*, antiquissimus Codex Carrariensis apud I. M. Brutum legit *commendavit*, quod sane optime convenit, præsertim cum eodem capite aliquoties absolute, uti solet, positum hoc verbum sit. Sall. Iug. 84 *Postquam ei provinciam Numidiam populus jussit*, apertum est intelligi *dari*, cujus generis mox plura laudabimus. Nec est quod Ovidius advocetur Met. 8, 752. Hic enim optimi Cod. *famulosque jubet succidere sacrum Robur*, non *famulis*, quod in suo quodam invenerat N. Heinsius. Manet igitur, quod monuere Voss. de constr. 7, 36. Gronov. ad Liv. 27, 24. Burm. ad Petron. c. 71 p. 352, & ad Ovid. Metam. 8, 752, & Drakenb. ad Sil. 12, 60, Oudend. ad Frontin. 4, 1, 43. Snakenb. ad Curt. 5, 6, 8, aureæ ætati incognitam fuisse verbi *jubeo* cum casu vel tertio vel quarto constructionem; & satisfactum, credo, est Perizonio, qui ipse non provocat ad ea, ubi manifesta est infinitivi ellipsis, quo videtur accusativo rei hoc verbum jungi, e. g. Cic. pro Balb. c. 16 extr. *Pop. Romanus legem jussit*: *Iubere classica*, Luc. 2, 528. Flor. 2, 6, 2 *Vrebat nobilem populum, ablatum mare, captæ insulæ, dare tributa, quæ jubere consueverat.* Liv. 6, 39 pr. *Rogationes de fœnore atque agro jubebant, de consulatu antiquabant. Legem* vel *rogationem jussit*, int. *ferri*: *Iubere classica* int. *canere*; *tributa, dari*; eadem nimirum ratione ac dicitur *tributa, milites, naves &c. imperare.* Vide Drakenb. ad Liv. 3, 30, & 27, 16, ubi *interroganti scribæ jussit*, exstat, nec quicquam variant codices. Sic Davis. ad Cæs. de B. Civ. 3, 98. locutionem *jubeo tibi* vindicare conatus est. Itaque recentioris notæ etiam illud est Tac. Hist. 4, 76, 3 *Nam Germanos, qui ab ipsis sperentur, non juberi, non regi*, sie lassen sich nicht befehligen oder commandiren. Tamen antiquum est & aureæ ætatis, ut *juberi* passive dicatur, quod & apud Virgilium invenias. v. Lambinum ad Horat. epod. 11, & 1 epist. 5. ¶ 3. *Iubeo* etiam civile verbum est, & Democraticis rebuspublicis proprium, ubi, cum nihil, quod senatus censuerat, legis obtinere posset vim, nisi de eo ante rogatus, sive interrogatus populus esset, isque id habuisset ratum, *Iubere* proprie dicebatur populus, quod super facta rogatione constituisset. Namque & magistratus rogaturus populum his verbis alloquebatur, VELITIS, IVBEATIS, &c. Et inde leges ipsæ sive decreta populi, IVSSA & SCITA POP. appellabantur. v. Gell. 5, 19; & 10, 20, itemque Anton. Augustinum de L. L. c. 13. Seneca ad Helviam c. 5 extr. *Ita enim populus jussit. Sed populi scita ex magna parte sapientes abrogant.* Nec prætermittendus locus Bruti est apud Ciceronem epist. 4 *Quod enim nondum senatus censuit, nec P. R. jussit, id arroganter non præjudico, neque revoco ad arbitrium meum.* ¶ 4. Vsurpatur eleganter hoc verbum & de operibus, quæ manu fiunt, aliter quam natura instituit. Sic *jussos rivos*, manu factos, non sponte natos. Colum. lib. 10, 48 dixit. v. Barthium ad Claudianum de 4 Cons. Honorii v. 483. Add. quos laudat Drakenb. ad Sil. 9, 504. Similiter verbo *docere* usus Horatius est: Alii verbo *imperare*, de quibus suis locis. ¶ 5. Dicebant antiqui *si jusso*, id est, *si jussero*, ut ostendit Seneca epist. 58. Nam apud Virg. Æn. 11, 467 *Cætera, qua jusso, mecum manus inferat arma.* v. Drakenb. ad Sil. 12, 175.

¶ Iubens, *tis.* Ovid. Met. 9, 595 *Mihi ferre jubenti excidit cera.* Cæs. B. G. 7, 26 *Hortante & jubente eo.* Petron. c. 123 *Iubentibus fatis, i. e. cogentibus.*

¶ Iussus, *a, um*, beordert, geheissen, anbefohlen. Curt. 5, 11, 5 *Iussus propius accedere.* Martial. 1 epigr. 34 *Iussæ prosiliunt lacrymæ.* v. Iubeo n. 3. Sic *Iussa mors*, Tac. An. 16, 17, 2. Et, *Iussam pœnam subire*, 15, 18, 2. *Virgo jussa mori*, Virg. Æn. 3, 323. ¶ 2. *Iussus* & *visus* miscentur a librariis. Drakenb. ad Sil. 13, 372. vid. & *Iustus.*

¶ Iussus, *jussu*, m. subst. ein befehl, geheiß. Plaut. prol. Amph. v. 19 *Iovis jussu venio.* Cic. pro Lege Man. c. 9 *Lucullus vestro jussu coactus partem militum dimisit, partem Glabrioni tradidit.* Et Sallust. Catil. c. 20 extr. *Sine populi jussu.* Sic fere semper in sexto casu.

¶ Iussum, *i*, n. plur. *Iussa*, idem. *Iussum ratum, atque firmum*, Cic. pro Cæcina c. 33, ein befehl, so fest und gewiß ist. *Iussa capessere*, sich nach dem befehl verhalten. Virg. Æn. 1, 81. Sisenna apud Nonium 2, 472 *Populi jusso dat civitatem.* Festus *Iussa* vocat *jura*.

¶ Iussio, *onis*, f. idem. Lactant. 4, 15 *Hæc omnia non manibus, aut aliqua medela*, (agit enim de mirandis Christi sanationibus) *sed verbo ac jussione faciebat.* Arnobius lib. 2 p. 49 *Verbo uno potuit, aut unius imperii jussione.* Gloss. Vet. *Iussio*, κέλευσις. Epit. Liv. 67 *Secundum populi Rom. jussionem.* Vlpian. l. 2 § 2 ff. de judic. *jussio principalis.*

¶ Iussor, *oris*, m. qui jubet. Eædem Glossæ: *Iussor*, κελευστής. Sed *Fidejussor, Fidejussio*, vide supra in *Fides*.

¶ Adjubeo, *ere*, anbefehlen. Plaut. Mil. 4, 4, 50 *Adjubent ferri in navim, siquidem imponi velit.*

¶ Injussus, *a, um*, non jussus, ungeheissen, unbefohlen. Virg. Georg. 1, 55 *Injussa virescunt gramina*, i. e. sponte, von sich selbst. Horat. 1 sat. 3 pr. *Injussi nunquam desistunt.* Sen. epist. 11 *Hæc injussa veniunt, injussa discedunt.*

¶ Injussus, injussu, m. subst. ohn geheiß. Ter. Phorm. 2, 1 pr. *Injussu meo.* Liv. 2, 12 *Consulum injussu & ignaris omnibus.* Cic. Tusc. 1, 30 *Vetat Deus injussu hinc nos suo demigrare.*

IVBILO, *avi, atum, are*, schreyen, jauchzen. Proprium rusticorum, ut *quiritare* urbanorum, Varro de L. L. 5, 7. Festus: *Iubilare est rustica voce inclamare.* Prius, *jobilare*, ab *io*, quod rusticorum ἐπιφθέγμα, inquit Scaliger, quem vide ad Festum. Hinc signate Calpurnius eclog. 1, 29 *Nihil armentale resultat, Non montana sacros distinguunt jubila cantus.* ubi vid. Barth.

¶ Iubilatus, *ûs*, m. subst. clamor rusticorum, das schreyen, jauchzen. Gloss. gr. lat. ὀλολυγμὸς ἀγροίκων, *jubilatus.*

¶ Iubilatio, *onis*, f. geschrey, das jauchzen. Apul. lib. 8 Miles. p. 209 *Iubilationibus solitis inhortantur nobis canes*, sie hetzen die hunde auf uns.

¶ Iubilum, *i*, n. subst. ein jauchzen, freuden-geschrey. Silius 14, 476 *Et lætus scopulis audivit jubila Cyclops.* ubi malit Gron. *sedavit*, cum potius ad pastoris inconditam vocem, quam ad cantum Daphnidis referatur; & negat Drakenborchius, se observasse, ubi de carmine dicatur, quod laudem promereatur.

¶ Iubilæus, *a, um*, (sive potius *Iobelæus*,) est enim Ebrææ originis uti res ipsa, ita nomen quoque. Vulgo tamen huc refertur, ita quidem, ut, quia hic annus lætus fuit pauperibus præsertim, inde etiam gaudendi significationem affricent verbo *jubilo* ejusque derivatis. Est autem apud ecclesiasticos scriptores vulgo *annus Iubilæus*, i. e. septem sabbathorum septennium sabbathum, ein jubel-jahr, de quo legem habuerunt Iudæi, Levitici c. 25, 10. *Iubilæus* ab Isidoro 5, 37 exponitur *remissionis* annus. Arator in Acta Apost. c. 19 *Quinquagesimus annus Cum Iubilæus adest, proprii distractio ruris Antiquo donatur hero.*

IVCVNDVS, *a, um*, non *Iocundus*, (a *juvare* enim Cicero de Finib. 2, 4 fecit. v. Voss. 1 Inst. Orat. p. 33) is dicitur, qui alteri voluptati est, & aliquanto plus quam *gratus*, lieblich, erfreulich. *Verba ad audiendum jucunda*, Cic. de Orat. 1, 49. Et, *Iucundus conspectus*, pro Lege Manil. princ. *Iucundi acti labores*, proverbium, quo Cicero de Finib. 2, 32 usus est, nach gethaner arbeit ist gut ruhen. *Iucunda est memoria præteritorum malorum*, Idem ibid. *Cæli jucundum lumen.* Virg. Æn. 6, 363. Superl. C. Nepos 25, 16, 1 *Adolescens idem seni Syllæ fuit jucundissimus*, in convictu scil. *Iucundissime Imperator*, Plin. præf. pr. Differt a *gratus* Cic. fam. 4, 6 *Cujus* (filii tui) *officia jucundiora sæpe mihi fuerunt; nunquam tamen gratiora*, sie haben mir offt freude gemacht, sind mir aber nie so angenehm gewesen. conf. & fam. 5, 15. it. Att. 1, 17 p. 131 Græv. *Fuit mihi sæpe & laudis nostræ tua gratulatio jucunda, & timoris consolatio grata.*

¶ Iucunde, adv. lustig, frölich, erfreulich. Cic. de Fin. 1, 12 extr. *Summum est bonum, jucunde vivere.* Id. pro Muræna c. 31 *Quæ nunc sunt optima, sed certe condita jucundius.* Val. Max. 7, 2 extr. 8 *Aristoteles, Callisthenem ad Alexandrum dimittens, monuit, ut cum eo aut rarissime, aut quam jucundissime loqueretur, quo scil. apud regias aures vel silentio tutior, vel sermone esset acceptior.*

¶ Iucunditas, *atis*, f. suavitas, die anmuth, lieblichkeit. *Iucunditate perfundi*, Cic. de Fin. 2, 3. Et, *Dare se jucunditati*, ihm einen frölichen muth machen, Id. Off. 1, 34. Plinius Paneg. c. 49 *Tristitiæ* opponit. Et ita Pacianus Parænesi ad pœnitentiam: *Quare tenacitas humanitate redimetur: convicium satisfactione pensabitur: tristitia jucunditate, &c.* Pluraliter Cic. Att. 10, 8 *Nihil mihi unquam ex pluribus tuis jucunditatibus gratius accidit.*

¶ Iucundor, *ari*, jucunde agere, frölich seyn. Lactant. 4, 6 de Sapientia Proverb. c. 8 *Iucundabar ante faciem ejus, quum lætaretur orbe perfecto.* Et Augustin. de Genesi ad litt. 12, 34 *Consolationes Dei jucundant animam.* Videtur ex Psal. 94, 19 esse, sed Versio Vulg. ibi *lætificaverunt. Hilaretur* explicat Nonius 2, 407 per *jucundetur.*

¶ Iucundans, *tis.* Oros. proœm. lib. 4 *Infantes in gelu ludentes, jucundantes.*

¶ Iucundatus, *a, um*, exhilaratus, erfreut. v. Barth. Adv. 32, 18. Brito Phil. 12, 813 *Plausibus omnis Iucundata novum suscepit Gallia regem.*

¶ Conjucundor, *ari*, sich mit einander freuen. Vulg. Interpr. Sirac. c. 37 v. 4.

¶ Injucundus, *a, um*, ingratus, insuavis, unannehmlich, unlieblich. *Labor minime injucundus*, Cic. de Fin. 1, 1 extr. Tacito ita appellatur, qui sermone acerbior est, Agricola c. 22 extr.

¶ Injucunde, adv. cujus compar. apud Ciceronem est Att. 1 ep. ult. *Res asperius a nobis & injucundius actæ.*

¶ Injucunditas, *atis*, f. unanmuthigkeit, verdrießlichkeit. Cic. de Nat. D. 1, 55 *Ne quid habeat injucunditatis oratio.*

¶ Perjucundus, *a, um*, valde jucundus, sehr angenehm. Cic. de Orat. 2, 7 *Disputatio fuit mihi perjucunda.* Id. ad Qu. Fr. 3, 1, 4 *Id mihi pergratum perque jucundum erit.*

¶ Perjucunde, adv. idem. Cic. pro Cælio c. 11 *In hac suavitate humanitatis, qua prope jam delectantur homines, versari perjucunde solere*, überaus gern.

IŪDÆA, æ, f. Ἰουδαία, pars Paleſtinæ, ſeu ſanctæ terræ, das jüdiſche Land. De ſitu ejus poſt ſacras litteras v. Strabo lib. 16, & Dio Caſſius lib. 36. Quidam umbilicum terræ tradiderunt: de quo Petrus Bleſenſ. Serm. 1 de Adventu, & Chr. Cellarius Program. 39.

¶ Iūdæus, i, m. Ἰουδαῖος, ein Jude. *Iudæum apellam* dixit Horat. 1 ſat. 5, 100, vide ſupra *Apella*. Martialis 7 epigr. 29 *Recutitos Iudæos* appellavit. Id. 12 epigr. 57 hominem rumpitur mendicum vodeas, *Iudæum* dixit, qui & a matre doctus ſit mendicare. v. Barth. Adverſ. 11, 4 p. 518. Iuvenalis 6, 546 *Quaſicunque voles Iudæi ſomnia vendunt*. Multa autem de origine gentis & religione confinxerunt profani ſcriptores, qui *Iudæum* & *Hieroſolymum* fratres, Tryphonis filios, fabulati ſunt, unde & nomen genti & urbi principi manarit, de quo Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride p. 363. Alii a monte *Ida* nomen deduxerunt. Nonnulli volunt, Bacchum, aut ejus loco vitem auream coluiſſe; nonnulli, aſinum & porcum; nonnulli cælum, quod clatis ad cælum oculis manibusque orarent. v. Tacit. Hiſt. 5, 2, & ſeqq. Florum 3, 6, Iuſtin. 36, 2, 1, Plutarchum lib. 4 Sympoſ. Quæſt. 5, Perron. in Catalectis & ibi interpretes; nec non Origenem 5 contra Celſum p. 239. Minime omnium corrupte de religione eorum Strabo ſupra laudato loco; qui & *juſtos, & vere religioſos*, appellat: itemque Dio citato ſuperius libro. Iidem Pagani ſcriptores Iudæorum & Chriſtianorum nomen non raro confundentes, illos pro his poſuerunt, quod Lipſius ad 15 Ann. Taciti: itemque Pithœus Adverſ. 2, 2, & Barthius ad Rutilium Numantianum 1, 159 obſervant. Iudæorum ſectæ tres fuerunt: *Phariſæi, Sadducæi & Eſſæi*, de quibus ſuis locis. Iudæos *Chriſtianorum librarios* vocat S. Auguſtinus in Pſal. 86. conf. eumd. contra Fauſtum 12, 23; & 13, 10 *Caſſarii noſtri ſtudentibus nobis Codices præferunt*.

¶ Iudæus, *a, um*, adj. jüdiſch. Iuvenc. 4, 668 *Quod rex Iudææ plebis gentisque faliſſet*.

¶ Iudāicus, *a, um*, idem; ut, *Iudaica ſuperſtitio*, Quintil. 3, 7. *Iudaicum jus*, Iuvenal. 14, 101. Cum Romani aliquid monſtroſum, abſonum, aut enorme notare volunt, *Iudaicum* appellant. v. Claudian. in Eutrop. 1, 357, & Barth. Adverſ. 11, 4 p. 518.

¶ Iudaice, adv. idem: ut, *Contradicere judaice atque apoſtatice*, in epiſt. Iuſtin. § 1 Cod. lib. 1 t. 1. *Loqui judaice*, Vulg. interp. 2 Reg. 18, 26.

¶ Iudaīzo, *are*, Iudæorum morem ſequi, jüdiſch leben. Vulg. Interpr. ex verbo Ἰουδαΐζειν, quo Apoſtolus uſus eſt ad Galat. 2, 14. Hinc

¶ Iudaismus, *i*, m. mos & ritus Iudæorum, das jüdenthum. Tertull. adv. Marc. 1, 20 *Apoſtolas adverſus Iudaismum aliquid in converſatione reprehendendam exiſtimavit*. Id. adv. eumd. 4, 11 pr. *Extraneus legis & judaiſmi profanus*.

Iudex, judicium, quære mox in *Iudico*.

IŪDĪCO, *avi, atum, are*, urtheilen, richten, dafür achten, oder halten. *Ad pœnitentiam properavit, cito qui judicant*, P. Mimus. *Ex aliorum ingenio aliquem judicare*. Ter. Eun. 1, 2, 118. Cæſ. ad Cic. ſub Art. 10, 8 p. 155 *Ab eorum conſiliis abeſſe judiceſti*, i. e. decreviſti. Et, *Iudicare de aliquo*, Cic. de Amicit. c. 2. *Iudicare perperam*, Id. pro Cæcin. c. 24, übel von einem ſprechen. *Iudicare ex æquo & bono*, ibid. c. 23. Id. Cic. de Orat. 2, 42 *Plura multo judicant homines odio, aut amore, aut cupiditate, aut iracundia, &c. quam veritate. Iudicare aliquem exſulem*, i. e. judicio exilium decernere, Nepos 23, 7, 7. *Res judicare*, Cic. Phil. 1, 8 §. 15, 5; 2, 23 &c. ¶ 2. Cum genitivo *judicari pecuniæ* eſt condemnari ad pecuniam ſolvendam. Gell. 20, 1 ſub fin. *Quantæ pecuniæ judicati eſſent, prædicabatur*. conf. Liv. 6, 14. Sed Liv. 26, 3 extr. *Iudicare alicui capitis, pecuniæ*, eſt diem dicere rei capitalis, vel capitis anquirere. ¶ 3. De eventu præliorum etiam ponitur, ut decernere, Cic. Phil. 11, 13 *Contra ac Deiotarus ſenſit, victoria belli judicavit*, hat einen andern ausſchlag gegeben, als ꝛc. v. Græv. ad ſam. 10, 10 pr. ¶ 4. *Iudicare & vindicare* confunduntur in MSS. v. Brouckh. ad Prop. 4, 11, 20.

¶ Iudicans, *tis*. Cæſ. B. C. 3, 78 *Pompejus de Cæſaris conſilio conjectura judicans*.

¶ Iudicātus, *a, um*, geurtheilt, gerichtet, geſchätzt. Cic. Phil. 11, 5 *Iudicum res judicatas irritas facere*, das urtheil umſtoſſen. Id. pro Rab. Poſt. c. 4 *Appendicula cauſſæ judicatæ atque damnatæ*. *Iudicatus*, i. e. condemnatus. Liv. 6, 14 & 34. *Mihi judicatum eſt*, Cic. fam. 7, 33 extr. h. e. deliberatum, conſtitutum. Id. Cic. de Amic. c. 2 *Apollinis oraculo ſapientiſſimas judicatus*. conf. Non. 2, 458.

¶ Iudicato, adv. bedächtlich, quo cum *tŏ Serio* conjunxit Gellius 14, 1; *Exercendine, inquit, aut oſtentandi gratiâ ingenii, an quod ita ſerio judicatoque exiſtimaret, non habeo dicere*.

¶ Iudicatum, *i*, n. ſubſtantive ſumtum, id eſt, res judicata, ein urtel, ausſpruch. Cic. de Invent. 1, 30 *Iudicatum eſt res aſſenſione, aut auctoritate, aut judicio alicujus, aut aliquorum, comprobata*. Ibid. c. 40 *Iudicati infirmatio*.

¶ Iudicatus, *ūs*, m. ſubſt. poteſtas & munus judicandi ſ. judicatio, die gewalt zu urtheilen. Cic. Art. 12, 19 *Approbo maxime, quod de judicatu meo* [reſponſum *ſit*. vid. Corrad. & Gron.

¶ Iudicatio, *ōnis*, ſ. cognitio, die ſtreitige frage. Cic. de Invent. 1, 13 *Iudicatio eſt, quæ ex infirmatione, & confirmatione rationis naſcitur controverſia*. Et c. 14 inquite: *Summa controverſia, quam judicationem appellamus*.

¶ Iudicatōrius, *a, um*, Gloſſ. gr. lat. δικαστικόν, *judicatorium*.

¶ Iudicatōrium, *i*, n. locus, ubi judicatur, die gerichts-ſtäte. Gloſſ. lat. gr. *judicatorium*, δικαστήριον.

¶ Iudicātrix, *īcis*, f. ut, *Ars judicatrix*, κριτική, Quintil. 2, 15.

¶ Iudicābilis, *e*, das man richten kan. Mart. Capella 5 p. 149 *Hic illud judicabile poſſe verſari*.

¶ Iūdex, *īcis*, m. qui judicat, ſeu jus dicit, der richter. *Iudex* quaſi *jus dicens*, Varro de L. L. 4, 7; & Iſidor. 10, 8, ut *auſpex* quaſi *avis ſpiciens*. Sic, *Iudicem de re aliqua conſtituere*, Cic. pro Domo c. 13, einen richter ſetzen. *Dare judicem*, Id. Verr. 2, 12. *Iudicem dicebat*, aut *ferebat* litigantium alter, vel nominando virum non ſuſpectum, vel permittendo, ut adverſarius nominaret. vid. Gron. ad Liv. 3, 56 pr. Add. 9, 1. it. 3, 57 & ibi Gul. & Valeſ. *Iudicem ſe præbere*, ſich für einen richter brauchen laſſen, Cic. fam. 5, 2. Horat. 2 ſat. 2, 8 *Male verum examinat omnis Corruptus judex*. Virg. ecl. 2, 27 *Iudice te*. Erant autem Romæ *judices* non ipſi magiſtratus, ſed alii a magiſtratibus, Prætore præſertim, dari, pro cauſarum ratione plures pauciores ve, qui numero majori ſuffragiorum ſententiam ferebant, quam exequebatur Prætor &c. Hinc *centumviri alia judicia* &c. Sed *Iudices privati*, qui de privatis rebus judicant, ipſe prætor & centumviri videntur Suet. Claud. c. 14. Iidem & *ordinarii*: a quibus diverſi *delegati* & *recuperatores*, qui hodie *Commiſſarii* appellantur. *Iudices Critici*, qui de carminibus poëtarum judicabant, Suet. Claud. c. 11. De judicum decuriis, vide ſupra in *Decuria*. ¶ 2. Cæterum *judex* interdum ipſe Conſul dictus eſt. vid. Liv. 3, 55 extr. Item ſequiori ævo Præſes Provinciæ. Bynckersh. Obſ. jur. 1, 2 p. 16. ¶ 3. *Iudex poſſeritas* eſt, Rutil. itin. 1, 308. ¶ 4. *Iudex & vindex* miſcentur a librariis, v. *Vindex*.

¶ Iūdicium, *i*, n. diſceptatio, cognitio, das gericht. *Adducere in judicium*, Cic. pro Cluent. c. 17, anklagen. *Dare judicium in aliquem*, Id. Verr. 1, 52, erlauben einen gerichtlich fürzunehmen, Cic.. *Iudicium de eâdem re iterum reddere*, Ter. Phorm. 2, 3, 57, aufs neue über einer ſache wieder mit einander zu rechten geſtatten. *Iudicium habere*, Nep. 25, 6, 3, gericht halten. *Iudicio præſſe*, quod etiam *judicium exercere* dicitur Cicero pro Archia c. 12 extr. *Iudicium emtum ſtupratumque*, h. e. corruptum, Cic. Art. 1, 18 p. 141 Græv. Cæterum *judicia* Romæ alia *centumviralia*, alia *forenſia* erant, hoc eſt, quæ in foro exſtructis tribunalibus atque ſubſelliis agebantur. vid Caſaubon. ad Suet. p. 185. Sortiebantur & alia a cauſis nomina: ut *Iudicia nummaria*, & *Iudices nummarii*, apud Suet. Domit. c. 8. De publicis, privatisque Athenienſium judiciis vide Sigon. de Rep. Athen. 3, 1; Vbbo Emmius Tom. 3 Vet. Græc. p. 41. Sam. Petit. ad leg. Attic. lib. 4. *Iudicium cum aliquo nancisci*, Val. Max. 9, 1, 1, mit iemanden ſtreit bekommen. ¶ 2. *Iudicium* eſt ſententia, mens, exiſtimatio, der verſtand, die meynung. Virg. ecl. 5, 18 *Iudicio noſtro*. Cic. fam. 5, 19 *Iudicii tui, --cum nihil putat, utile, niſi quod rectum*. Liv. 4, 6 extr. *Alii animi in contentione libertatis dignitatisque, alii ſecundum depoſita certamina interrupto judicio ſunt*. Anton. Cic. ad Att. 14, 13 *Iudicium, quod ſemper habui de te*. Sic, *Subjicere ſe alicujus judicio, permittere omnia aliorum judicio*, Ter. Phorm. 5, 8, 46, andern heimſtellen, wie ſie es verſtehen und urtheilen wollen. *Grave judicium ſubire*, Cic. de Orat. 1, 27. *Meo judicio*, Id. de Clar. Or. c. 8, meinem gutdünken nach. *Non inertia, ſed judicio fugit reipubl. procurationem*, Nepos 25, 15, 3, er hat ſein bedencken gehabt, warum er ꝛc. *Iudicium ſtrictum, aſperum, nimis ratum*, i. e. durum & contumax, Seneca Excerptis controv. lib. 4 præfati, eigenſinn, hartnäckigkeit. Ter. prol. Heaut. v. 12 *Veſtrum judicium feci*, id eſt, vobis judicandi reliquit copiam. *Iudicium de aliquo facere*, ein urtheil von iemanden fällen, apud Cæſ. de B. Gall. 1, 41. Cic. Ep. Fam. 11, 29 &c. occurrit. v. Menck. Obſ. L. L. Quint. 9, 4 pr. *Etiam cum meum judicium oſtendero, ſuum tamen legentibus relinquam*. Nep. 25, 10 pr. Atticum laudat, qui fuerit *ſui judicii* ἀυτογνώμων. Eleganter ac perurbane *rem aliquam noſtri negamus judicii eſſe*, cum deprecamur de ea ferre ſententiam. Cæſ. de B. Civ. 1, 23 *Adventu Cæſaris cognito, Decuriones Auximi ad Æſium Varum frequentes convenium: docent, ſui judicii rem non eſſe, &c.* Ibid. c. 35 *Renunciant, intelligere ſe, diviſum eſſe Pop. Rom. in duas partes: neque ſui judicii, neque ſuarum eſſe virium diſcernere, utra pars juſtiorem habeat cauſſam*. Similiter Nepos 9, 4, 1 *Id arbitrium*, (id eſt, de eo ſtatuere & pronunciare,) *Conon negavit ſui eſſe conſilii*. ¶ 3. *Iudicium* bonam de aliquo exiſtimationem notat. Cic. de L. Agr. 2, 1 *Quare dignus veſtro ſummo honore judicioque ſim*, de Conſulatu ſuo. Idem de Prætura ſua pro L. Man. c. 1 *Meus labor ex veſtro judicio fructum eſt ampliſſimum conſecutus*.

¶ Iūdiciŏlum, *i*, n. dimin. Ammian. 27, 11 *Iuſte an ſecus, non judicioli eſt noſtri*; modeſte: gehört nicht für unſer geringes ermeſſen.

¶ Iudiciālis, *e*, ad judicem pertinens, gerichtlich; ut, *Iudiciales cauſſæ. Oratio judicialis*, Cic. in Orat. c. 51. *Iudiciale genus dicendi*, quod accuſatione & defenſione conſtat, Id. in Bruto c. 83. *Iudicialis conſuetudo*, Id. pro Arch. c. 12.

¶ Iudiciāliter, adv. vor gericht, gerichtlich, item mit verſtand. Sidon. 5 epiſt. 15 *Iudicialiter expertus*. Id. 7, 14 *Non tam judicialiter quam oculariter intueri*.

¶ Iudiciārius, *a, um*, idem; ut, *Controverſiæ judiciariæ*, Cic. in Vert. 1, 2, hoc eſt, quæ ad judicem aut judicium pertinent. *Lex judiciaria*, gerichts-oder proceß-ordnung, Id. in Piſon. 39.

Compoſita:

¶ Abjūdico, *āre*, ſignificat judicio auferre, abſprechen, aberkennen; ut, Cic. pro Cæcin. c. 34 *Eum, qui, cum liber eſſet, conſeri noluerat, populus judicat, ipſum ſibi libertatem abjudicaſſe*. Id. in Verr. 1, 2 *Opinione populi Romani ratio veritatis fidei, &c. ab hoc ordine abjudicatur*. Plaut. Rud. 4, 3, 100 *Nunquam bercle hodie abjudicabit ab ſuo triobulum. Ab ſuo* eſt *a ſervo*. Ibid. 5, 1, 3 *Abjudicanda a me modo eſt palæſtra*. Id. Aſin. 3, 3, 17 *Me a vita abjudicabo*, h. e. me vita privabo, vitam mihi adimam. ¶ 2. Significat & *Rejicere*, per metaphoram: Cic. de Orat. 2, 24 *Vti plus mali quam boni reperio, id totum abjudico atque rejicio*.

¶ Abjudicatus, *a, um*, abgeſprochen. Liv. 4, 1 *Ob injuriam agri abjudicati deſciſcere*.

¶ Adjūdico, *are*, per ſententiam aut judicium alicui attribuere, einem was zuſprechen, zuerkennen, zuſchlagen. Cic. Att. 4, 2 *Nemo dubitat, quin domus nobis eſſet adjudicata*. Horat. 1 epiſt. 18, 57 *Et nunc, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis*.

¶ Adjūdicatio, *ōnis*, ſ. die zuerkennung. L. 78 pr. Dig. Tit. 19 regula 16 de hæred. Inſtit. *Fatlis adjudicationibus*. Et, *Adjudicatione controverſiam dirimere &c.* Vlp. L. 2 ſi de fin. reg. Et, *Adjudicatione poſſidere*, Modeſt. l. 17 ſſ. de uſurp. & uſucap.

¶ Dijūdico, *are*, judicio dirimere, entſcheiden. *Dijudicare vera & falſa*, Cic. Acad. 4, 33. Et, *Vera a falſis dijudicare*, Idem Partit. extrem. *De rationibus & controverſiis dijudicare*, Idem pro P. Quint. 13.

¶ Dijūdicatus, *a, um*, entſchieden, erörtert; ꝛc, *Lis dijudicata*, Horat. 3 od. 5, 54.

¶ Dijudi-

¶ Dijudicatio, *ōnis*, f. diſceptatio, die entſcheidung. Cic. de Leg. 1, 21 *Iſta quidem magna dijudicatio eſt.*

¶ Dijudicatrix, *īcis*, f. quæ dijudicat. Apulej. 2 de Dogm. Plat. p. 15 *Virtus ſpectatrix & dijudicatrix omnium rerum, prudentia.*

¶ Injudicatus, *a, um*, unentſchieden, unverurtheilt. Quintil. 10, 1 *Id injudicatum relinquo.* Et Gellius 5, 10 *Rem injudicatam reliquerunt.* Id. 13, 23 *Vitam hominibus eripere, indicta cauſſa, injudicatis, indemnatis.*

¶ Præjudico, *āre*, ſententiam intempeſtive ferre, vor der zeit urtheilen, unzeitig richten. Brutus ad Cic. epiſt. 4 ad Brutum: *Quod nondum Senatus cenſuit, nec populus Romanus juſſit, id arroganter non præjudico.* Non vult hoſtes appellare, quos P. R. nondum tales judicaſſet. ¶ 2 Alias eſt, ante cauſam cognitam judicare, ohne erkäntniß der ſachen ein urtheil fällen. Cic. pro Cluent. c. 2 *Antequam de ipſa cauſſa dicere incipio, hoc poſtulo, ut ne quid præjudicati afferatis.* ¶ 3. Eſt nocere, ſchaden, nachtheilig ſeyn. Vlpian. l. 1 § 9 Dig. de magiſtratibus conveniendis, *pupillo præjudicare.*

¶ Præjudicatus, *a, um*, vorher geurtheilet. Liv. 26, 2 *Ne idipſum, quod conſultationi reliquerant, pro præjudicato ferrent*, vor eine ausgemachte ſache ausgeben. Cic. de N. D. 1, 15 *Tantum opinio præjudicata poterat, ut etiam ſine ratione valeret autoritas*, vorgefaßte meynung. Id. pro Cluent c. 17 *Res ſemel atque iterum præjudicata*, mehr als einmahl ausgemacht. Superl. Sidonius in poſtſcripto Carm. 22 *Vir ille præjudicatiſſimus.*

¶ Præjudicatio, *ōnis*, f. ein vorurtheil; ut, *Damnari præjudicatione Senatus*, Quintil. 4, 2, ſi ſalva ſcriptura, nam meliores libri habent *præjudicio.*

¶ Præjūdex, *icis*, m. Gloſſ. gr. lat. προδικαστής, *Præjudex.*

¶ Præjudĭcium, *i*, n. ſententia eſt ante judicium, vel ſententiam legitimam latam, ein urtheil vor dem rechten proceß. Exſtat inter Publii mimos etiam hic verſus: *Grave præjudicium eſt, quod judicium non habet. Vt ſi inter duos de officio contendentes, magiſtratus jubeat, interea, dum ſententiam ferat, alterum officio fungi quaſi judicans ſe pro ea parte ſentire, penes quam vult eſſe rem, de qua litigatur.* Hæc Valla in Raudenſ. Quintil. 4, 5 *Præjudicia eſſe facta ab ipſis judicibus, a quibus condemnatus ſit*, ſie hätten ſchon angezeigt, was ſie von der ſache hielten. Gell. 2, 2 *Absque præjudicio tu interea ſede, dum inſpicimus quærimusque, utrum conveniat, tene potius ſedere*, ohne der ſachen etwas zu vergeben, ꝛc. ¶ 2. Apud Tacitum, pro futuræ rei judicio, ſive quod de eventu judicandum eſt ſignificat, de Germ. c. 10 extr. *Victoria hujus vel illius pro præjudicio accipitur.* ¶ 3. Eſt & id *Præjudicium*, quod exemplum præbet, aut reliquit, ad jùdicandum in eadem cauſſa, ein vorher geſprochenes urtheil in gleichem fall oder ſachen. Aſconius Pedianus: PRÆIVDICIVM, inquit, *dicitur res, quæ, cum ſtatuta fuerit, affert judicaturis exemplum, quod ſequantur.* De quò genere Quintil. 5, 2. Cic. pro Cluent. c. 22 *Duobus præjudiciis* (in ead. veneficii cauſa factis) *Oppianicus damnatus eſt.* ¶ 4. Hinc pro exemplo & auctoritate ſumitur: Cæſ. B. C. 2, 32 *Vos veſtrumque factum, omnia deinceps municipia ſunt ſecuta, neque ſine cauſſa, & Cæſar amiciſſime de vobis, & illi graviſſime judicaverunt; Pompejus enim nullo prælio pulſus, veſtri facti præjudicio demotus Italiâ exceſſit.* Plin. 5 ep. 1 *Curianus orabat, ut ſibi donarem portionem meam ſeque præjudicio juvarem*, i. e. exemplo meo alios ad donandum invitarem. ¶ 5. Et, *Præjudicium* ſæpe eſt judicium cauſæ noſtræ adverſum, ein nachtheil. Et l. 1 § 11 Dig. de agnoſcend. *Nullum ſibi præjudicium facit.*

¶ Præjudicialis, *e*, dem vorurtheil gemäß; ut, *Præjudicialis mulcta*, l. 50 & 65 C. Theod. de Appell. Eadem, itemque *appellatio præjudicialis* eſt ap. Symm. 10, 58.

IVERNIA, *æ*, f. Ἰουερνία, Stephano, *Ierna* Straboni, Cæſari vero *Hibernia* eſt, Irrland, *Iuverna* Melæ, & Iuvenal. 2, 158 *Arma quid ultra Littora Iuvernæ promovimus & modo captas Orcadas, &c.* Sed Claudian. 4 Conſ. Honor. v. 33 *Scotorum cumulos flexit glacialis Ierne.*

Iuga, jugalis, jugamentum, jugare, &c. vide *Iugum.*

Iugeralis, jugeratim, jugeratio, vide *Iugerum.*

IVGĔRVM, *jugeri*, & ablativo *Iugere*; n. plur. *Iugera, jugerum jugeribus*, tertio ordine, (eſt enim ἀνώμαλον,) Plinio 18, 3 & Varr. ap. Nonium 1, 265 dictum eſt agri ſpatium, quantum uno per diem jugo boum exarari potuit. Dicas forte, eine hufe land. *Iugerum* eſt pedum duodetrigeſies mille & octingentorum. Quod aperte colligitur ex Quint. 1, 10 p. 113. Item Varrone de L. L. 4, 4; & de Re Ruſt. 1, 10 *Iugerum quod quadratos duos actus habet: quadratus actus, qui & latus pedes 120 & longus totidem. Is modus ACNVA latine appellatur. Iugeri pars minima dicitur* Scrupulum, *id eſt* 10 *pedes in longitudinem & latitudinem quadratum &c.* add. de L. L. 4, 4 & apertiſſime Columell. 5, 1. Adde Horar. epod. 4, 13 *Arare mille fundi jugera.*

¶ Iugerālis, *e*; ut, *Iugeralis tabula*, Pallad. 3, 9.

¶ Iugeratim, adv. per ſingula jugera, von acker zu acker. Col. 3, 3 *Vix centenas amphoras jugeratim præbent.*

¶ Iūgĕrātio, *ōnis*, f. diviſio & aſſignatio facta in jugeribus. Auct. de Limit. p. 253; Front. de Colon. p. 146. Adde Rigalt. de Re Agrar. Gloſſas.

¶ Semijugerum, *i*, n. dimidium jugerum. Colum. 4, 18 *In ſemijugera omnis modus* (hortorum) *dirimatur.* conſ. 5, 1.

IVGIS, *e*, adj a jungendo idem eſt quod perpetuum, continuum, langwierig, immerwährend. Cic. Divin. 1, 1 *Aqua hauſta de jugi puteo*, ſo ſtets waſſer hält. Et Horat. 1 ep. 15, 15 *Putei perennes jugis aquæ.* conf. 2, Sat. 6, 2. *Iuge auſpicium*, Cic. Divin. 2, 36 *Ne juge auſpicium fiat, jumenta jubent disjungere.* Forte *juge auſpicium* fuit *perenne*, de quò de N D. 2, 3 Calumniatoriam enim hanc prohibendi auſpicii rationem eſſe, nihil dubito. Add. Feſt.

¶ Iugus, *a, um*, videtur geminum, conjunctum, notare, quod oſtendit Geſn. ad Cat. R. R. 10 pr.

¶ Iūgĭter, adv. aſſidue, ohn unterlaß, ſtets. Apul. de Mundo p. 71 *Machina* (mundi) *jugiter per circuitum ſuis legibus terminata.* Prudentius καθημ. 4, 54 *Clauſus jugiter*, & Hym. Epiphan. v. 161 *Subactus jugiter.* Gloſſ. Vet. ἐφεξῆς.

¶ Iugĭtas, *ātis*, f. diuturnitas, perpetuitas, die langwierigkeit. Conſtantin. l. 7 C. de Repudiis, *poſt tam magni temporis jugitatem.* Marcell. Emp. c. 8 *Lacrymarum jugitatem ſedare & reprimere.*

¶ Iugifluus, *a, um*, ſtets flieſſend. Paulinus de Amne: *Iugifluus ſemper biberis.*

Iuglans, vide *Glans.*

IVGO, *ĕre*, vel Iugio, *ire*, a jugi clamore *milvi dicuntur, cum vocem emittunt*, autore Feſto, ſchreyen wie ein weyh. Varro apud Nonium 2, 846 *Iugere volitans milvus viſus, &c.* Vet. Gloſſa *Iugit* ἰκτὶν βοᾷ.

Iugoſus, vide *Iugum.*

IVGVLA, *æ*, f. hoc nomine Plautus dixit ſidus Orionis, in Amphitr. 1, 1, 119 *Neque Iugulæ, neque Veſperugo, neque Virgiliæ occidunt.* Feſto ab eo videtur dici, quod ea ſtella amplior cæteris, quaſi nux juglandis. Sed aliter Varro de L. L. 6, 3, aliter Iſidorus Orig. 3, 70, & eum ſecutus vetus Germanici Cæſaris Scholiaſtes, quos vide & infra in *Orion.* conſ. Parei Lex. Crit. p. 649. Et Manil. 5, 175 *Conſurgunt jugulæ, quibus aſpirantibus orti.*

IVGVLVS, *i*, m. pars anterior in imo collo, oſſa ſcilicet duo, quorum alterum *dexter*, alterum *ſiniſter jugulus* dicitur, a collo ad humeros extenſa, die unterſten halsknochen, ſo nach den achſeln gehen. Græcis κλᾶδες, oſſa illa dicuntur. *Iugulum præbere, jugulum dare alicui*, den hals herhalten, dixit Cic. Att. & pro Milone c. 11. ¶ 2. Reperitur & *Iugulum* in neutro. Cic. de Fato c. 5 *Quod jugula concava non haberet.* Add. Arnob. L. 1 p. 36. Gloſſ. Vet. *Iugulus* & *Iugulum*, κατάκλεις, σφαγή. ¶ 3. Sed *petere jugulum* orator dicitur, quando, id, quod eſt potentiſſimum, invadit, & adverſarium argumentis quaſi jugulat, Quintil. 8, 6 das rechte fleckgen treffen.

¶ Iugulāris, *e*; ut, *Venæ jugulares*, apud Medicos.

¶ Iŭgulo, *avi, atum, are*, interficere, erwürgen, tödten. Horat. 1 epiſt. 2, 32 *Vt jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones.* Terent. 3, 1, 27 *Iugularas hominem*, de dicto in adverſarium acuto, da haſt du ihm eines verſetzt. Et, *Iugulare quem ſuo gladio*, Adelph. 5, 8, 35, einen mit ſeinen eigenen worten ſchlagen, cum regeruntur ipſi nimirum verba ſua, ad quæ ille non habet quod reſpondeat. *Iugulare quem gladio plumbeo*, eſt levi argumento convincere, Cic. Att. 1, 14. *Cauſa toties jugulata*, Cic. Phil. 13, 18. *Quartana neminem jugulat*, Celſ. 3, 15 extr.

¶ Iugulatus, *a, um*, getödtet. Vellej. 2, 64, 1 *Ab iis, quos miſerat, jugulatus ille eſt*, Et 2, 71, 3 *Liberti manu jugulatus.*

¶ Iugulatio, *ōnis*, f. jugulandi actio. Hirtius de B. Hiſpan. c. 16 *Iugulatione oppidanorum facta.*

¶ Iugulator, *ōris*, m. qui jugulat. Salvian. lib. 3 extr. ad Eccleſiam: *Adulationes gladii ſunt, jugulatores tui.* Gloſſ. Vet. *Iugulator*, Φονεὺς *Iugulatores*, σφάκται.

IVGVM, *i*, n. a jungendo dictum plura ſignificat ¶ 1. continuum montis cacumen, die länge des berges; de vertice enim acuto non dici putamus. Cæſ. B. G. 7, 67 *Germani ab dextro latere ſummum jugum nacti, hoſtes loco depellunt.* Virg. ecl. 5, 76 *Dum juga montis aper, fluvios dum piſcis amabit.* ¶ 2. Et, *Iugum* dicitur de helcio aliisve loris, quibus equi curribus junguntur, ein kommet, geſchirr an pferden. Ovid. Faſt. 2, 74 *Gemmea purpureis cum juga demit equis.* Eſt & illud inſtrumentum, quo boves jungebantur, vulgo ein joch; ſed collis non ſolum imponebatur, ut apud nos, aut alligabatur cornibus; helciis potius equorum ſimile erat. Cic. de N. D. 2, 64 *Cervices boum natæ ad jugum, tum vires humerorum & latitudines, ad aratra extrahenda*; idque adeo ex figuris etiam antiquis conſtat. *Iugo ſubdidit leones Antonius*, Plin. 8, 16, ſ. 10, anſpannen. *Iugum ſubire*, Id. 10, 45 pr. de iisdem. ¶ 3. Sed *mitti ſub jugum hoſtes* dicebantur, cum concluſi & dediti, per ignominiam emittebantur. Id autem ita fiebat; Duabus haſtis humi defixis haſta transverſa, quæ propriæ *jugum* eſt v. n. 6. ſuper eas deligabatur; hoc jugum ſubire inermes hoſtes cogebantur, & ita confeſſionem edere, ſe victos domitosque eſſe. Vid. Liv. 3, 28, ubi forma qualem diximus, & Dionyſ. Halicarnaſſ. lib. 10 in Hiſtoria L. Quinti Cincinnati, qui id primus videtur inſtituiſſe. Liv. 9, 5 ſq. ubi de Romanis a Samnitibus ſub jugum actis. Itemque Feſtus. Simile quid in noſtra militia obtinet, cum victi & dediti, poſitis armis, cum albis baciliis dimittuntur. Quod veteres Germani, an den ſtab aufnehmen, appellarunt, ut Rhellicanus ad Cæſarem de B. Gall. 1, 55 obſervat. ¶ 4. Apud bonos ſcriptores etiam ſæpius ſumitur pro ſervitute, onere, vel tyrannide. *Collum jugo ſubducere*, Ovid. Remed. Am. v. 90, den kopf aus der ſchlingen ziehen. Id. Her. 9, 6, ubi queritur Deianira Herculi *Iolen impoſuiſſe jugum.* Auct. Declam. Antequam iret &c. ſub init. *A veſtro corpore jugum acerbiſſimum repulit ſervitutis*, das joch der dienſtbarkeit. Et ibidem: *Omnibus grave ſervitutis jugum eſſe debet in libertate educatis.* Et Cic. Phil. 1, 2 *A cervicibus jugum ſervile dejicere.* Horat. 2 ſat. 7, 91 *Eripe turpi colla jugo liber.* Iuvenal. 13, 21 *Felices, qui ferre incommoda vitæ, Nec jactare jugum, vitâ didicêre magiſtrâ.* Vbi *jugum jactare*, ſich ſperren, ſich unwillig erzeigen, ungedultig ſeyn. Nimir. *Excutere* (non *decutere*) *jugum*, proprie de jumentis, Curt. 4, 15, 16; de hominibus translate Plinius Paneg. c. 11, quod Cicero *dejicere jugum* modo dixerat; & Tacitus Agric. 31, 7 *Exuere jugum.* ¶ 5. In agris *jugum* eſt, quod juncti boves uno die exarare poſſunt, Varro de Re Ruſt. 1, 10. ¶ 6. Eſt & *jugum* in vineis, pertica transverſa, ad quam alligantur vites, vid. Plin. 17, 21 & 22. Hinc *jugum* militaris ignominiæ vid. n. 3. ¶ 7. Ipſa junctio & propagatio vitium in ſublime, ut umbram præbeant conſidentibus, eine weinlaube. Plin. 17, 21 *Simplici jugo conſtat porrecto ordine, quem cantherium appellant.* Adde Colum. 4, 12. Hinc *vineæ jugatæ*, vide mox *Iugatus.* ¶ 8. *Iugum* etiam eſt, cui textores telam jungunt, der baum- oder webergezeug. Ovid. 6 Met. v. 55 *Tela jugo vincta eſt, ſtamen ſecernit arundo: Inſeritur medium radiis ſubtemen acutis.* vide ibi Gioſanium.

¶ 9. Sicut

¶ 9 Sicut ζυγὸς apud Græcos non illud tantum, quo jungantur boves, sed & trutinæ seu libram significat; ita & apud Latinos *jugum* idem notat, die wage. Cic. de Divin. 2, 47 *L. quidam Tarquinius Firmianus familiaris noster, urbis etiam nostræ natalem diem repetebat a Publilibus, quibus eam a Romulo conditam accepit: Romemque, cum in jugo esset Luna, natam esse dicebat.* IN IVGO, id est, in libra sive signo libræ: quod diserte Solinus nominat, cum c. 1 Polyhist. de Urbis natali & ipse agit. Vet. Gloss. ζυγὸς, ὁ στῆμα, *Libra, examen, statera, trutina.* Manil. 1, 609 *Et juga chelarum medio volitantia giro.* Libram enim inter scorpionis chelas prorendi notum est. Unde & in curru illud instrumentum lignеum, cui equi alligantur funibus, jugum dicitur, germanice, die wage. Curt. 3, 1, 15 *Notabile erat jugum*, (scil. in vehiculo) *affixum compluribus nodis.* v. ibi Freinsh. & Justin. 11, 7, 4, & 15, ubi *jugum plaustri Gordii* vocat. Iterum Curt. 3, 3, 16 *Distinguebant intervenientes gemmæ jugum.* ¶ 10. *Juga* sunt transtra, quæ ζυγὰ quoque Græci vocant, die bäncke im schiffe. Virg. Æn. 6, 411 *Inde alias animas, quæ per juga longa sedebant, Deturbat.* ¶ 11. *Jugum* etiam ordo dicitur in militari agmine a latere ad latus, (ein glied,) nam qui a fronte ad tergum pertiner, *Versus* appellatur. vide infra *Versus* in *Verto.* ¶ 12. *Jugum* pro *Isthmo*, die meerenge, apud Livium occurrit 2, 6, 42 *Continenti urbem jugum ducentos fere & quinquaginta passus patens conjungit.* vid. ibi Glar.

¶ Iuga, æ, f. cognomen Iunonis, quæ *Iuga* dicta, vel Iugalis *Zygios*, ubi vid. quoniam putabant, eam matrimonia jungere. v. Fest. in *Iugarius.*

¶ Iugālis, e, adject. jugo vinctus; ut, *Vinculum jugale*, Virgilius Æneid. 4, 16, id est, matrimonii: & *lectus jugalis*, pro conjugalis, ib. v. 496. Nemesia. ecl. 2, 57 *Iugales concubitus hominum. Equi jugales*, pferde, so bey einander gespannet werden, Virgil. Æneid. 7, 280. *Iugalia jumenta*, Curt. 9, 10, 22. *Iugalis* vel *Iogalis tela* textorium instrumentum Cat. R. R. 10, 5 & 14, 2.

¶ Iugālitas, ātis, f. Fulgent. 1 Mythol. *Una eademque fervoris humorisque jugalitate gigni*, h. e. temperatione, mixtura.

¶ Iugārius, i, m. bubulcus, qui juga ducit, ein pflug- oder ochsentreiber. Colum. 1, 6 *Lata bubilia esse oportebit ad procumbendum pecori, & jugario ad circumeundum laxa ministeria præbeat.* ¶ 2. Adjective *Iugarius Vicus* dictus Romæ, *quia ibi fuerat ara Iunonis Iugæ &c.* Festus.

¶ Iuges, m. pl. *ejusdem jugi, pares*; unde & *Conjuges, sejuges*, Festus.

¶ Iugōsus, a, um, bergicht. *Silva jugosa*, Ovid. Amor. 1, 1, 9.

¶ Iugo, avi, atum, are, conjungere, zusammenfügen. Virg. Æn. 1, 349 *Cui pater intactam dederat, primisque jugarat Ominibus.* Catull. 65, 21 *Thetidi pater ipse jugandam Pelea sensit.* Sententia Solonis apud Ausonium v. 2 p. 291 *Par pari jugator conjux, quicquid impar, dissidet.* ¶ 2. Est & vinitorium verbum, anbinden. Ita enim *jugare vites* dicimus. Septim. Severus apud Terentianum p. 76 *Quando flagella jugas, ita juga.* Vbi *flagella* de vitibus dixit: de quo supra in *F.* Sic *Furcas perticis jugare*, Colum. 12, 39. conf. 4, 26. vid. *Iugum* n. 6.

¶ Iugatus, a, um, junctus, zusammengefüget. Cic. Tusc. 3, 8 *Omnes virtutes inter se nexæ & jugatæ sunt.* Sic sensu vinitorio *jugatæ vineæ* dicuntur, Varr. de Re Rust. 1, 8; & Colum. 4, 20; & de Arborib. c. 4; & *Vites jugatæ*, weinstöcke so man in die höhe weiset, und damit eine hütte schleust, Plin. 17, 23. Sed quæ in longitudinem perticis alligantur, *injugæ* dicuntur, cujusmodi structuram *Cantherium* vocant, kammerwerck, vide *Cantherius.*

¶ Iūgātio, ōnis, f. die zusammenfügung. Varro loco jam citato: *Iugationis species duæ.*

¶ Iūgātinus, i, m. Deus jugi vel conjugii. Auguſt. de C. D. 6, 9 *Cum mas & fœmina conjunguntur, additur Deus Iugatinus.*

¶ Iugator, ōris, m. qui jungit jugo. *Boum jugator Triptolemus*, Arnobius lib. 5 p. 174.

¶ Iūgātōrius, a, um; ut, *Boves jugatorii*, pflug- oder zieh-ochsen, apud Varronem de Re Rust. 2, 5.

¶ Iūgāmentum, vel Iugumentum, i, n. trabes transversæ, querbalcken. Cato c. 14 *Limina, postes, jugamenta, asseres.*

¶ Iūgāmento, vel Iugumento, are, est in modum jugi transversi religare, mit querbalcken zusammen fügen. Virruv. 2, 1; & 7, 1. v. Bald. 63.

¶ Iūgābilis, e, jugo habilis, jochbar. *Per jugabilem competentiam fœderari*, Macrob. Somn. Scip. 2, 2 princ.

Composita varia:

¶ Abjŭgo, are, id est, solvere & abjungere, ausspannen, absondern. Pacuvius apud Nonium 2, 37 *Quæ res te ab stabulis abjugat.*

¶ Adjŭgo, are, adjungere, benfügen, zugesellen Pacuvius apud Non. 2, 55 *Corpus animæ mater adjugat.* Idem: *Blandam bortatricem adjugat voluntatem.* Col. 5, 17, 6 *Nisi & palmites adjugentur.*

¶ Adjugatus, a, um, anaebunden, beygefügt, zugesellet. Plin. 27, 22 f. 35, 11 *Satius pampinos adjugata* (vitis) *detergere.* Lactant. de Opif. Dei c. 6 *Adjugatis corporibus elata fuboles.*

¶ Adjŭgus, a, um, eodem jugo junctus, zugleich unterm joch. vid. Barth. Adv. 6, 13 ex Fortunat. 8 *Servitio Domini subdenda est adjuga cervix.*

¶ Bĭjŭgis, e, & Bijugus, a, um, zweyspännig; ut, *Bijuge curriculum*, apud Sueron Calig c. 19. *Bijugo curru*, Silius 2, 82. *Bijugo plaustro*, Auson. epist. 11 sub fin.

¶ Bigæ, arum, f. plur. currus duorum equorum jugo actus, zweyspännig fuhrwerck. Virgilius de Hectore Æneid. 2, 272 *Raptatus bigis.* Vbi Servius: *Secundum artem dixit: quæ exigit, ut, quæ de pluribus constant, plurali tantum dicantur; ut*, bigas, quadrigas, mappas: *sed hæc plerumque corrumpit auctoritas: ut, Horatius*, Ne fordida mappa. *Item Statius* (Theb. 1, 338) Rorifera gelidum renuaverat aëra biga. ¶ 2. *Bigas, trigas, quadrigas*, non ab equorum numero, sed rotarum dictas, vult Titius ad Grat. Cyneg. 227.

¶ Bigatus, a, um, adject. fere de nummis dicitur, in quibus bigæ signatæ. *Bigatum argentum* Livius dixit 23, 33. conf. Plinius 33, 3. Id. Liv. 23, 15 *Bigatos quingentos quæstorem numerare jubet*, subaudi numnos. vid. Alex. ab Alex. 4, 24. & Berneg. ad Tac. Ger. qu. 19.

¶ Bigarius, i, m. bigarum ductor. Romæ sub templo Gregorii in Cælio mons, in quo puer biga palmam præferens, talis cippus: FLORVS EGO HIC IACEO BIGARIVS INFANS QVI CITO DVM CVPIO CVRRVS CITO DECIDI AD VMBRAS. Ferret. Mus. Lapid. 255. conf. Arnob. 2 p. 70.

¶ Conjux, *conjŭgis*, c. ut Phocas: aut, *Conjux*, ut Priscianus: qui a *Conjungo* dictum putat. Propius a *Iugo Conjux* dicitur, unde & Genitivus *Conjugis* est: Veteres tamen indifferenter scripsere, ein ehegatte, mann oder weib. Vet. Gloss. *Conjux*, σύμβιος, σύζυγος, σύνζυγις. Sen. Herc. Oet. v. 407 *Conciliat animos conjugum partus fere*, finder machen liebe unter eheleuten. Plerumque fœminino num., ut, *Fida conjux*, Horat. 2 epist. 1, 142. *Carissima*, Stat. Silv. lib. 3 extr. Tamen etiam virili genere dicitur. Ovid. Met. 11, 727 *ô carissime conjux.* Et Val. Flacc. 8, 419 *Fidissime conjux.* Et Stat. 5 Silv. 1, 20 *Conjugis orbati*, cujus uxor mortua est. Prudent. Cath. 11, 15 *Expers conjugis*, i. e. viri. De viro nunquam dixisse Ciceronem, ar in poëtis & inscriptionibus promiscue occurrere, notat Fabrettus p. 298. ¶ 2. Etiam de ea, quæ legitimo matrimonio juncta non esset, poëtæ interdum hoc nomen adhibent. vid. Broukh. ad Tib. 3, 2, 4.

¶ Conjuga, æ, f. die ehefrau. Apul. lib. 9 A. A. *Pistor ille, qui me pretio suum fecerat, bonus alioquin vir & apprime modestus, pessimam & ante cunctas mulieres longe deterrimam fortitus conjugem, pœnas extremas tori Larisque sustinebat.* Et lib. 6 Iunonem ita adorat: MAGNI IOVIS GERMANA ET CONIVGA.

¶ Conjŭgus, a, um, gepaart, zu paaren. Plin. 8, 23 f. 35 *Conjugæ ferme vagantur, nec nisi cum compare vita.* Sed *conjugia* Hard. ex MS.

¶ Conjŭgŭlus, a, um, dimin. das sich zusammen binden läßt; ut, *Myrtus conjugula*, Plin. 15, 29. conf. Car. R. R. c. 8 & 133.

¶ Conjŭgium, i, n. die ehe, der ehestand. Sen. Agam. v. 80 *Conjugii sacrata fides.* Ovid. Met. 14, 103 *Dos conjugii.* Et Cic. Off. 1, 17 *Prima societas in ipso est conjugio.* ¶ 2. *Conjugium* pro conjugibus dixit Plinius 8, 23 f. 35 *Conjugia fere vagantur*, sie gehen paar und paar weis, ex emendat. Hard. qui plura dabit, no. mai. ad h. l.

¶ Conjŭgālis, e, zur ehe gehörig; ut, *Dii conjugales*, qui præsunt conjugio, Seneca principio Medeæ.

¶ Conjugaliter, adv. ehelich. Augustin. epist. 89 *Pudice quamvis conjugaliter vivunt.*

¶ Conjugiālis, e, a conjugio, idem quod *conjugalis*, ehelich; ut, *Festa conjugialia*, Ovid. Met. 5, 3. *Conjugialia jura*, lib. 6, 536.

¶ Conjŭgo, are, conjungere, zusammen spannen. Cic. Off. 1, 17 extr. *Iucundissima amicitia est, quam similitudo morum conjugavit.*

¶ Conjugatus, a, um, zusammen gehörig; ut, *Locus a conjugatis*: vide præcepta Dialecticorum. Et Cic. Topic. c. 3 *Conjugata*, inquit, *dicuntur, quæ sunt ex verbis generis ejusdem. Ejusdem autem generis verba sunt, quæ orta ab uno varie commutantur, ut* sapiens, sapienter, sapientia. *Hæc verborum conjugatio συζυγία dicitur.* ¶ 2. *Conjugatus* Augustino Confess. 6, 13 pr. est, uxori junctus, quem barbare *uxoratum* dicunt, verheyrathet.

¶ Conjugatio, ōnis, die zusammenfügung, fit in vitibus, Cic. de Senect. c. 15. Sed ¶ 2. Solin. c. 39 de urſis coëuntibus: *velut humanis conjugationibus copulantur.* ¶ 3. Pro conjunctione & copulatione quavis potuit Apulej. lib. 3 Florid. *Nihil quicquam homini tam prosperum divinitus datum, quin ei tamen admixtum sit aliquid difficultatis; ut etiam in amplissima quaque lætitia subsit quæpiam vel parva querimonia, conjugatione quadam mellis & fellis.* ¶ 4. *Conjugatio verborum*, apud Grammaticos quid sit, notum est, apud Dialecticos, exponit Cicero Topic. c. 3, cujus verba jam in *Conjugatum* vocabulo dedimus.

¶ Conjugator, ōris, m. Hymenæi epitheton. Catull. Epithalamio Mallii, Carm. 62, 44 *Dux bonæ Veneris, boni Conjugator amoris*, der verbindet. der ehestifter.

¶ Decemjŭgis, e, zehenspännig; ut, *Currus decemjugis*, Suet. Ner. c. 24.

¶ Dejŭgis, e, abwertig. Auson. Mosella v. 164 *Vertice nunc summo properant, nunc dejuge dorso.*

¶ Dejugo, are, sejungere, dissociare, trennen, zertrennen. Pacuvius apud Nonium 2, 256 *Unanimitatem memoria dejugat.*

¶ Dijŭgo, are, sejungere, ausspannen, absondern. Arnob. 5 p. 162 *Quem pictas dijugare ab infando non valuit appetitu.*

¶ Disjugatus, a, um, abgesondert. Arnob. 7, 211 *Dii ab hostiis longe natura & beatitudine disjugati.*

¶ Dijugatio, ōnis, f. separatio est, die absonderung. Arnob. lib. 2 p. 53 *Animarum a corporibus dijugatio.*

¶ Injŭgis, e, uneinaespannt; ut, *Injuges hostiæ*, quæ nunquam jugo subditæ, apud Macrob. Sat. 3, 5, & Festum. Versus ἀσυνδέτους, *injuges* appellat Diomedes 8 c. de pedibus metricis.

¶ Injugatus, a, um, non jugatus, idem. Sidonius carm. Sapphico ad ult. epist. lib. ult. *Vinxit ad tauri latus injugati.*

Multijŭgis, & Multijugus, vide in *Multus.*

¶ Octojŭges, um, achtspännig, pro octo conjunctis Livius 5, 2.

¶ Quadrijŭgis, e; ut, *Equi quadrijuges*, Virg. Æn. 10, 571, vier zusammen gespannte pferde. *Currus quadrijuges*, Apul. 3 Florid. vierspännige wagen.

¶ Quadrijŭgus, a, um, idem; ut, *Certamen quadrijugum*, Statius Theb. 6, 370. *Currus quadrijugus*, Virgilius Æneid. 12, 162. Et absolute *Quadrijugi*, pro equis ad currum junctis: Ovid. Met. 2, 167 *Tritumque relinquunt Quadrijugi spatium*, id est, equi. Et Statius Theb. 12, 532 *Niveis vitiorem cernere vellum Quadrijugis.* Et Silius 4, 440 de Martis curru: *Quadrijugos atro stimulat Bellona flagello.*

¶ Quadrīgæ, *arum*, f. pl. (ſic enim Cæſar cenſuit, teſte Gellio 19, 8, quamvis & ſingularis apud probatos auctores inveniatur. vid. Barth. ad Grat. 228) quatuor equi currui adjuncti, ein wagen mit vier pferden ein zug oder geſpann pferde. *Currus quadrigarum vehi*, dixit Cicero Divin. 2, 70. Singulari uſus Val. Max. eſt 1, 8, ext. 9 *Oraculo Macedonum rex Philippus admonitus, ut a quadrigæ violentia salutem suam custodiret.* conf. Borrich. Vind. p. 170. In Hiſpania quadrigæ omnibus interdicuntur, meretricibus exceptis. vid. Petr. Matthæus lib. 4 Hiſtor. fol. 89. conf. Scheffer. de Vehicul. Veterum. v. *Bigæ* n. 2. ¶ 2. Non autem currus tantum quatuor equis junctus hoc nomine venit, ſed ſæpe etiam quatuor equi juncti, licet currum non trahant. Virg. Æn. 8, 642 *Haud procul inde citæ Metium in diversa quadrigæ Distulerant.* Id cum negaviſſet Turnebus, acerbe reprehenſus eſt ab Audomaro Talæo his verbis: *Quadrigas homo non dico non Logicus, ſed non Grammaticus, negas unquam pro quatuor equis accipi ſine curru junctis. Non te Romam dimittam, ut in veteribus monumentis quadrigas ſine curru videas, apud typographum aliquem ſimulacrum urbis Romæ ſpectato: Videbis in extremo circum, & metas, & quadrigas, quod adhuc ignoraſti, ſine curru*, v. admon. ad Turneb. p. 1103.

¶ Quadrīgulæ, *arum*, f. pl diminutivum Cicero fecit, *Philippus baſce in capulo quadrigulas vitare monebatur*, lib. de Fato c. 3.

¶ Quadrīgārius, *i*, m. qui quadrigas agitat in circo, ein renner mit vier pferden, vide *Auriga*. Arnob. lib. 2 p. 70 *Pugiles, quadrigarios, deſultores, grallatores, &c.* ¶ 2. Et, *Habitus quadrigarius*, adjective, Suet. Calig. c. 19. ¶ 3. De *Claudio Quadrigario* vide ſuo ordine infra.

¶ Quadrīgatus, *a, um*, nummorum epitheton, darauf 4 pferde gepräget. Plin. 33, 3 *Nota argenti fuere bigæ atque quadrigæ, & inde bigati quadrigatique dicti.* Et, *Quadrigati nummi*, Liv. 22, 52. vid. Alex. ab Alex. 4, 24.

¶ Sejuges, & Sejugi, m. pl. equi ſeni, ad unum juncti currum, ſechs neben einander geſpannte pferde, Plin. 34, 5. Et Apul. 3 Florid. *Quadrijuges & ſejuges currus.* ¶ 2. Separatus, abgeſondert. Solinus c. 10 de Sardinia, *ſejuges gentes ad unum morem conjugare.*

¶ Sejŭgo, *are*, ſejungere, apud Solinum. Hinc

¶ Sejŭgarus, *a, um*, abgeſondert. Cic. Divin. 1, 32 *Humani animi eam partem, quæ ſenſum, quæ motum, quæ appetitum habeat, non eſſe ab actione corporis ſejugatam.* Et Apul. 6 Met. p. 180 *Si ſpiritus corpore ſemel fuerit ſejugatus.*

¶ Sejugatio, *onis*, f. die abſonderung, apud Auguſtinum.

¶ Subjŭgālis, *e*, ὑποζύγιος, jugo aſſuetus, laſtbar, Prudent. in Romano v. 333. conf. Vulg. Interp. 2 Petr. 2, 16; & Hieron. epiſt. ad Paulin. 7.

¶ Subjugis, *e*, idem; ut, *Subjuges equæ*, Frobenius in Plin. 11, 49 legit: ſed Harduinus aliique *ſubjunctæ*. Adde ex Cat. R. R. c. 135, *Subjugia lora*, quæ & abſolute *Subjugia*. vid. *Subjugium*.

¶ Subjŭgus, *a, um*, idem; ut, *Animal ſubjugum*, Plin. 30, 15; Sed lectio variat. Apul. 7 p. 194 *Vxor ejus molæ machinariæ ſubjugum me dedit.*

¶ Subjŭgium, *i*, n. plur. ſubjugia, lora, quibus bobus aut equis juga aptabantur, Cato c. 63. Et Vitruv. 10, 8 *Subjugiorum lora.*

¶ Subjŭgo, *are*, ſub jugum mittere, debellare, atque imperio ſuo ſubjicere, bezwingen, unter das joch bringen. Ter utitur hoc verbo Meſſala Corvinus de Aug. proge. extr. *Subjugare boſtes*, Claudian. 6 Conſ. Hon. v. 249. Cum dandi caſu conſtruxit Lactantius 4, 10 *Ingratum populum legi, quam per Moſen dederat, ſubjugavit.* Et poſt paullo: *Eos alicnigenis ſubjugabat.*

¶ Subjugatus, *a, um*, bezwungen; ut, *Subjugata provincia*, Aſcon. Pedianus in Verr. de Prætura Urb. p. 85. Et Veget. de R. Mil. 3, 10 *Metellus ſubjugatum accepit exercitum.* conf. Borrich. Cogit. p. 245; Item Arnob. 4 p. 129; & Lactant. de Mort. perſec. 43, 3.

¶ Subjugatio, *onis*, f. ſubjugandi actus, apud Columellam.

¶ Subjugator, *ōris*, m. qui ſubjugat. Apulej. de Mor. Phil. p. 16 *Malorum ſubjugator.*

¶ Totjŭgis, *e*, & Totjugus, *a, um*, tot, tam varius, ſo mannigfaltig. Apulej. 2 Florid. *Totjugi ſcientia magnificus.* Idem 4 Florid. *Hæc tanta ac totjuga invitamenta.* Id. Met. 2 p. 125 *In qua* (domo) *totjugis jam diebus ne fumus quidem viſus eſt ullus.*

¶ Trīga, *æ*, vel Trigæ, *arum*, f. ut *bigæ*, currus, qui tribus equis trahitur, ein dreyſpännig fuhrwerck. Vlpian. L. 38 § 14 de Ædil. edicto. ¶ 2. etwas gedrittes, ein kleeblat. Ex veteri poëta citat Scaliger ad Propert. 3, 21 *Triga mihi paucos inter dilecta ſodales, Triga ſodalitii pars bene magna mei.*

¶ Trigārius, *i*, m. agitator trigarum, ein renner mit drey pferden. Plin. 28, 16 *Trigario ſe approbare velle*, conf. Salmaſ. in Solin. p. 40; Item Plin. 29, 1. ¶ 2. Ap. Mart. Capellam lib. 7 p. 239, eſt *tricario* i. e. numero ternario.

¶ Trigarium, *i*, n. certamen curule, in quo heroes trigis contendere ſolebant. vid. Plin. 37, 13, & Salmaſ. l. c. p. 632. Sic, *Trigarium germanitatis*, Martianus Capella lib. 9.

¶ Trijŭgis, *e*, dreyſpännig. Auſon. epiſt. 8, 6 *Ciſſo trijugi inſilire.* Nonnulli habent *terjugo*. Nam &

¶ Terjugus, *a, um*, idem, in Auſon. l. c. v. 11, *Perſer in excurſu vel terjuga millia epodon.* Quin

¶ Trijugus, *a, um*, dixit Apul. Met. 6 p. 181 in deſcriptione Cerberi *Trijugo capite præditus.*

¶ Vnijŭgus, *a, um*, das nur einmal angebunden, das nur einen halt hat; ut, *Vnijuga vinea*, Plin. 17, 22. vide modo dicta in *Ingatus. Ioſeph unijugus*, i. e. monogamus, der nur ein weib hat, Tertull. de Monog. c. 6.

IŬGVRTHA, *æ*, m. Manaſtabilis ex pellice filius, Maſaniſſæ nepos, rex Numidarum, a Mario victus, de quo Salluſtius, & Vellej. 2, 12, 1. conf. Lucan. 2, 90; Propert. 3, 4, 16; & 4, 6, 36. Claudian. B. Gildon. v. 92 *Traximus immenem Marii ſub vincla Iugurtham.*

¶ Iŭgurthīnus, *a, um*, adj. ut, *Iugurthina conjuratio*, Cic. in Bruto c. 33. *Bellum Iugurthinum*, Horat. epod. 9, 23.

IŬLIĀNVS, *i*, m. Ιουλιανός, Imperator, apoſtata, cujus hiſtoria vel pueris nota eſt. A Chriſtianis *Idolianus* dictus eſt, quod idolorum templa a Conſtantino M. clauſa aperuiſſet, & gentilibus reſtituiſſet. vid. Nazianzenus. De eo Apollinis oraculum Suidas expoſuit: Εἴχθιος μακάρεσσιν ὁλύμπια δώματ' ἔχουσιν Ρωμαίων βασιλεὺς Ιουλιανὸς θεοειδής. *Inviſiſſimus eſt diis cæleſtes domos habitantibus, Iulianus Romanorum rex Deo ſimilis.*

IVLIVS, *ĭdis*, f. Coæ inſulæ oppidum, Simonidis Melici patria, Plin. 4, 12. ¶ 2. Eſt & piſcis genus Plinio 32, 9. Quo piſce pulchriorem non habet mare. Palmi eſt longitudine, corpore gracili, tanta varietate, ut iridis formam in tergore repræſentet. Veneri & Maſſil. vocant *Donſellam*, Geſnerus. Venenatum tradit Ælianus H. A. 2, 144.

IVLIVS, *i*, m. Cæſar, Romanorum Imperator primus, & Monarchiæ inchoator, ab Iulo, qui & Aſcanius, Æneæ filio, oriundus. Virgilius Æn. 1, 292 *Iulius, a magno demiſſum nomen Iulo.* Poſt conſulatum Galliæ proconſul, bis in quinquennium prorogata provincia, civile bellum ſuſcepit, victorque Pompeji ad Pharſalum, reliquias partium ad Thapſum quoque in Africa, & in Hiſpania ad Mundam ſuperavit. Hinc quinque menſium otium mediocre nactus, quum annum ad Solis motum, ut trecentorum ſexaginta quinque dierum eſſet, ordinaſſet, quo adhuc utimur; a Caſſio & Bruto, cumaliis quibusdam conſpirationis in eum ſociis, in Senatu interfectus eſt Idibus Martiis, ac confoſſus vulneribus tribus & viginti, anno ætatis ſuæ 56. Cicero ad Brutum oratores enumerans, negat ſe videre, cui Cæſar cedere debeat, atque eum elegantem, ſplendidam, magnificam ac generoſam quodammodo dicendi rationem tenere. Commentarios rerum a ſe geſtarum ſcripſit terſos & venuſtos, quos genuinos eſſe, oſtendit Voſſius 5 inſt. Orat. p. 302. Scripſit ad Ciceronem, qui ei familiariſſimus fuit, libros de Analogia, vid. Idem Voſſ. ibid. lib. 4 p. 25. In quibus originem eloquentiæ dixit eſſe verborum delectum; & fugiendum eſſe inauditum atque inſolens verbum tanquam ſcopulum. Meminit Phavorinus Philoſophus, apud Gell. 1. 10. Exſtat hodie inter Ciceronis ad Atticum epiſtolas, Cæſaris una, quam hæc clauſit modeſtiſſima ſententia: *Neque tutius, neque honeſtius reperies quicquam, quam ab omni contentione abeſſe.* ¶ 2. Plures autem fuerunt *Iulii. Nobiliſſima Iuliorum familia* dicitur Vellejo 2, 41, 1. *Iulii* nomen, ſicut & *Cæſaris*, omnibus ſubſequentibus Imperatoribus commune fuiſſe, probare vult exemplo Auguſti & Domitiani Colomeſ. κειμηλ. literar. c. 32. De *Iulio Africano* vid. h. v. de *Iulio Secundo* Quint. 10, 1 p. 919. & ibi Burm. ir. 10, 3 p. 932. Hic fuit Nepos ex fratre *Iulii Flori*, de quo Quint. & Burm. l. c. ¶ 3. *Iulius* menſis dictus eſt in honorem Iulii Cæſ. quod eo menſe, qui prius *Quintilis*, ad quartum idus natus fertur, Germanice der heumonat, a fœniſectione. vid. Macrob. Sat. 1, 12. De quo & Martialis 10 epigr. 62 *Albæ leone flammeo calent luces, Toſtamque fervens Iulius coquit meſſem.*

¶ Iulia, *æ*, f. nomen Romanum muliebre. Sic *Iulia* Cæſaris filia, Pompeji uxor, quoad vixit, pignus concordiæ inter patrem & maritum fuit. v. Vellej. 2, 47, 2. ¶ 2. *Iulias*, filiam neptemque, Auguſtus, ad omnem earum mentionem ingemiſcens, vomicas & carcinomata ſua vocavit, quas & ſepulchro ſuo inferri vetuit, vid. Suet. Aug. c. 65 & 101.

¶ Iuliānus, *a, um*, adject. ut, *Annus Iulianus*, Julii jahr-ordnung. *Iuliani milites*, Suet. Cæſ. c. 75. *Veſtigalia Iuliana*, a Iulio imperata & ſexacta, Cic. Phil. 13, 15 *Iulianæ partes*, Vellej. 2, 55, 1. ¶ 2. *Iulianus* Imp. vid. paullo ante ſeorſim.

¶ Iulius, *a, um*, aliud adj. ut, *Domus Iulia*, Ovid. Faſt. 4, 40. *Iuliæ undæ*, Virg. Georg. 2, 163. Et, *Leges Iuliæ*, in Digeſtis, & Iſidor. 4, 15. *Iuliæ calendæ* Martial. 12 epigr. 22.

¶ Iulĕus, (Iulæus) *a, um*, idem: interdum quadriſyllab. Ovid. Faſt. 6, 797 *Tempus Iuleis eras eſt natale Calendis.* Propert. 4, 6, 17 *Actia Iuleæ pelagus monimenta carinæ*, i. e. Cæſ. Auguſti. Martial. 9 epigr. 36 *Iuleæ olivæ* i. e. Domitiani.

¶ Iuliacum, *i*, n. Jülich, urbs Germaniæ, cognominis principatus caput.

¶ IŬLVS, *i*, m. Ιουλος, Aſcanius, Æneæ filius, qui occiſo Mezentio, ex Iul. Cæſaris ſententia, ita cœptus eſt appellari, quaſi ἰοβόλος, a ſagittandi peritia, vel a prima lanugine, quam Ἴουλον Græci dicunt. v. Servium. Virg. Æn. 1, 271 *At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iulo Additur.* ¶ 2. Sed *Iulus* appellativum, lanugo eſt pomorum & arborum, das wöllichte an quitten, pferſingen und anderm obſt. v. Plinius 16, 29. ¶ 3. Apud Iulium Pollucem & inter cantilenarum genera, IVLVS refertur. *Iuleæ voces*, Auctori Elegiæ de Phœnice v. 74. Ait enim: *Quam nec Iuleæ voces, nec tibia poſſit Muſica Cirrhæis aſſimulare modis.*

IŪMENTVM, *i*, n. dictum quaſi jugamentum, allerley laſt- und trag-thier, ut, equi, muli, cameli, aſini. Sed Columella præfat. lib. 6 *Iumentum*, a *Iuvando* deducit, id eſt, operam præbendo, ſive id fiat, vel farcinas gerendo, vel currus trahendo, vel terram excolendo. *Elephanti & cameli jumentorum operam præſtant*, l. 2 ff. ad Leg. Aquil. (9, 2) § 2. Notant porro lureconſulti, boves, quia collo non ferunt, hac appellatione non contineri l. 38 de Ædil. edicto (21, 1) § 6. it. l. 89 de V. S. *Malam rem jumento ſuo accepſſere*, id eſt, ſui mali fabrum ipſummet atque auctorem eſſe, Plautus dixit Amph. 1, 1, 171. *Iumenta ſarcinaria*, quæ farcinas vehunt, Cæſ. B. C. 1, 81. *Ætolis onerata plagis jumenta*, Horat. 1 epiſt. 18, 46. ¶ 2. Neque vero de pecoribus tantum *jumentum* dicitur; ſed ipſum vehiculum etiam hac voce olim deſignabatur, das fuhrwerck. Gell. 20, 1 IVMENTVM *quoque non id ſolum ſignificat, quod nunc dicitur, ſed vehiculum etiam, quod edjunctis pecoribus trahebatur, veteres noſtri* IVMENTVM *a* IVNGENDO *dixerunt.* conf. Nonius 1, 269.

¶ Iumentārius, *a, um*, mit laſt-thieren umgehend; ut, *Mola jumentaria*, eine roß-mühle. Apul. lib. 9 Milet. *Iam de meo jumentario contubernio, quid, vel ad quem modum memorem?* ¶ 2. Subſtantive eum ſignificat, qui curat jumenta, ein viehhirte. Gloſſ. lat. gr. *jumentarius*, κτηνοτρόφος. Et Gloſſ. gr. lat. ἐπικτηνίτης, *jumentarius agaſo.* Et apud Fabrett. p. 707 in veteri Inſcript. LOCVM SEPVLTVRAE DONAVIT CONLEGIO IVMENTARIORVM. Hinc

¶ Super-

¶ Superjumentarius, *i*, m. apud Sueton. Claud. c. 2, qui *jumentariis* præest. vide ibi Casaubonum.

Junctim, junctio, junctura, vide post paullo *Iungo*.

IVNCVS, *i*, m. σχοῖνος, a jungendo dictus, quod usus ejus in juncturis est, arundo tenuior, scirpus, binsen, semden, riedgras. *Aliquid molli detexere junco*, Virg. ecl. 2, 72. Ejus duæ species: alius enim quadratus, alius rotundus est. Illum κύπειρον; hunc σχοῖνον Græci appellant. vid. Cels. 3, 21. ¶ 2. Alius est *juncus*, qui *odoratus* dicitur, σχοῖνος ἀρωματικὸς ἠέα, kamel-stroh.

¶ Junceus, *a*, *um*, ex junco factus, von binsen geflochten; ut, *Juncea crates* Plin. 21, 14. *Sporta juncea*, Colum. 12, 6. Et Ter. Eun. 2, 3, 24 *Si qua est habilior paullo, pugilem esse ajunt; deducunt cibum, Tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas:* IVNCEAS, id est, graciles, tenues, instar junci, geschlang, schmahl. vide ibi & Lindebruchium.

¶ Juncidus, *a*, *um*, idem, apud Varr. R. R. 1, 31; al. *Ejuncidus*.

¶ Juncinus, *a*, *um*, idem. Plin. 15, 7 *Oleum juncinum*.

¶ Juncina, vel Junciva, orum, n. pl. loca, quæ juncis abundant, sumpfichte örter, voll binsen. Innocent. de Casis p. 234 *Habens sub se juncina*, p. 225 vocat *res palustres*. conf. & p. 236.

¶ Juncōsus, *a*, *um*, voll binsen; ut, *Littora juncosa*, quæ juncis abundant, apud Ovidium Met. 7, 231.

¶ Juncētum, *i*, n. locus juncis consitus, ein binsen-ort. Varro de R. R. 1, 8 *Salicta, arundineta, junceta*.

¶ Ejuncidus, *a*, *um*, tenuis instar junci, dünne, schwach wie binsen; ut, *Sarmentum ejuncidum*, Varro R. R. 1, 31. Gloss. lat. gr. *Ejuncidum*, ἐκλεπτωθέν. Etiam Plinio restituit Hard. l. 17 s. 35 v. no. mai. 32 & Varroni R. R. 2, 10, 8 Victorius atque Scaliger, ubi mulierum epitheron est.

¶ Ejuncesco, *ĕre*, dünne werden; ut, *Vitis ejuncescit*, Plin. 17, 22; Ita Harduinus legit, *evanescit* ante editi. vide ipsum hic s. 35 & l. c. in *Ejuncidus*.

IVNGO, *xi*, *ctum*, *ĕre*, quasi in unum agere, copulare, conjungere, fügen, binden, zusammen bringen. *Jungi inter se*, Cic. de Orat. 1, 51. Et, *Amicitias cum aliquibus jungere*, Id. pro Dejot. c. 9, mit leuten freundschaft machen. *Jungere fœdus, fœdera*, Liv. 7, 30. *Jungi fœdere alicui regi*, Id. 26, 24. Eleganter & flumina ripæque *glacie*, itemque *pontibus jungi* dicuntur: quod ea ratione ex una in alteram ripam pervenire licet, & ita utramque veluti jungere. vide Curt. 3, 7, 1; & 5, 1, 29; & 5, 9, 9. ¶ 2. Proprie de jumentis dicitur, anspannen. Tibull. 2, 1, 87 *Ludite, jam nox jungit equos, currumque sequuntur Matris lascivo sidera fulva choro*. Stat. 1 Silv. 2, 142 *Amyclæos ad frena citavit olores; Jungit Amor, &c.*

¶ Junctus, *a*, *um*, zusammen gefügt, verbunden; ut, *Fœdere aliquo juncti*, Ovid. Trist. 1, 7, 6. *Juncta matrimonio puella*, Liv. 30, 14, geehlicht, verheyrathet. Quint. 1, 2 pr. *Juncta ista atque indiscreta sunt*. Cic. de Fato c. 16 *Caussa propior, & cum exitu junctior*. Ovid. de Ponto. 1, 4, 31 *Junctior Æmonia est Ponto*, näher. Id. Met. 9, 548 *Quæ tibi junctissima, junctior esse expetit*. Et Tac. Hist. 4, 52, 4 *Principum prosperis & alii fruuntur: adversa ad junctissimos pertinent*. ¶ 2. *Junctus* & *cunctus* miscentur a librariis. vide Drakenb. ad Sil. 6, 690. it. 9, 641. Vbi & varius ejus verbi usus apud poëtas ostenditur. *Junctus* & *vinctus* confundi, idem notat ad 8, 487. add. Intt. ad Varr. R. R. 1, 59, 3.

¶ Junctim, sine intervallo, an einander, oder nach einander. Manilius 4, 467 *Tribus appositis junctim*. Suet. Tib. c. 9 *Pæne junctim percurrit quæsturam, præturam, consulatum*.

¶ Junctus, *ûs*, *m*. id. Varr. L. L. 4, 8 *Locus a Carinarum junctu dictus Carinæ*.

¶ Junctio, *ōnis*, f. die fuge; ut, *Junctione teneri*. Cic. Tusc. 1, 29, gefüget seyn.

¶ Junctūra, *æ*, f. eine fuge, zusammenfügung, gelencke; ut, *Tignorum junctura*, Cæs. B. G. 4, 17. *Juncturæ verticis*, Ovid. Met. 12, 288. *Junctura boum*, Colum. 2, 2. *Junctura verborum*, est compositio. Quintil. 9, 4 *In omni porro compositione tria sunt necessaria; ordo, junctura, & numerus*. Horat. de Arte Poët. v. 47 *Notum si callida verbum Reddiderit junctura novum*. Sen. epist. 114 *Nolunt sine salebra esse juncturam*. Et Suet. Aug. c. 92 *Inter juncturas lapidum enata palma*.

¶ Junctor, *ōris*, m. qui jungit. Gloss. gr. lat. ζευκτής, *junctor*.

Composita:

¶ Abjungo, *xi*, *ctum*, *ĕre*, ausspannen. Virgil. Georg. 3, 518 *Arator abjungens juvencum*. ¶ 2. Item, separare. *Quod se ab hoc dicendi genere abjunxerit*, Cic. Att. 2, 1, daß er sich dessen geäussert.

¶ Abjunctus, *a*, *um*, ausgespannt, abgesondert. Propert. 2, 18, 9 *Abjunctos lavare equos*. conf. Parei Lex. Crit. p. 8. Arnobius 3 p. 105 *Ab omni turpitudinis labe disparata atque abjuncta divinitas*.

¶ Adjungo, *ĕre*, an etwas fügen, beygesellen. Et, *Socium sibi adjungere*, Cic. pro Quint. c. 3. *Auxilium sibi adjungere*, Id. pro S. Rosc. c. 40. *Fortuna adjuncta divinitus summis viris est. ad res bene gerendas*, Id. pro Leg. Manil. c. 16. Et, *Adjungere homines*, Cic. ad Qu. Frat. 2, 14. *Adjungere sibi aliquem beneficiis*, auf seine seite bringen, Ter. Adelph. 1, 1, 47. Et, *Adjungere sibi hominum benevolentiam lenitate, &c.* Cic. pro Muræn. c. 20, der leute gunst sich zuwege bringen. *Adjungere animum ad aliquod studium*, Ter. Andr. 1, 1, 29, sich auf etwas legen. *Adjungere inimicos alicui*, Cæs. B. Civ. 1, 4. *Adjungere alicui rei fidem*, glauben beymessen, Cic. de Div. 2, 55.

¶ Adjunctus, *a*, *um*, beygefügt, zugeeignet, zugeordnet; ut, *Adjunctæ partes*, Horat. de Art. Poët. v. 178. Compar. Cic. pro Cluent. c. 10 *Ad ea, quæ proprioa hujus caussæ, & adjunctiora sunt, perveniam*. Superl. Arnobius lib. 7 p. 243 *Ventum ad veram & adjunctissimam quæstionem*.

¶ Adjunctum, *i*, n. subst. sensu philosophico, ein anhang, antheil, Cic. Topic. c. 16; Gell. 16, 8.

¶ Adjunctio, *ōnis*, f. accessio, der zusatz, die beyfügung, verbindung. Cic. Att. 7, 2 *Si hæc non est, nulla potest homini esse ad hominem naturæ adjunctio*. Et, *Adjunctio animi vel voluntatis*, Q. Cic. de Pet. Cons. c. 6. *Sine adjunctione materiæ*, Arnobius l. 1 p. 28. In arte oratoria *adjunctio* est, *cum verbum, quo res comprehenditur, non interponimus, sed aut primum, aut postremum collocamus*. Aut. ad Herenn. 4, 27.

¶ Adjunctor, *ōris*, m. qui adjungit, der hinzusetzt. Cic. Att. 8, 3 *Ille Galliæ citerioris adjunctor*, id est, Pompejus, qui procuravit, ut Cæsari ulteriorem Galliam regenti etiam citerior adjungeretur.

¶ Conjungo, *ĕre*, zusammen fügen, vereinigen. *Calamos cera conjungere*, Virg. ecl. 2, 32. *Cum aliquo se conjungere*, Ovid. Heroid. 21, 247, sich zu einem schlagen. Et, *Conjungere vires suas cum aliquo*, Val. Flacc. 6, 652, die macht zusammen setzen. *Nos ab ineunte ætate usus, consuetudo, studiorum etiam honestissimorum societas ac similitudo conjunxit*, Id. Phil. 7, 2, das hat uns zu freunden gemacht. *Bellum conjungere*, de sociis armis: Cic. pro Lege Manil. c. 9 *Quantum bellum futurum putatis, quod conjungunt reges potentissimi?*

¶ Conjunctus, *a*, *um*, vereinbaret, zusammen verknüpft, verwandt. *Puella digno conjuncta viro*, Virgilius ecl. 8, 32. *Intima familiaritate conjunctus cui*, Nepos 25, 12, 1. *Non solum societate atque amicitia, verum etiam cognatione cum aliquo conjunctus*, Cic. Verr 4, 33. Laudant etiam ex Verr. 2, 4 pr. *Vita multis vitiis conjuncta*. Id. de Finib. 2, 14 *E duplici genere voluptatis conjunctus*. Compar. Ovid. Met. 15, 599 *Quamvis conjunctior illo Nemo mihi est*. *Vrbs mihi conjunctissima*, Syracusæ, Cic. Phil. 1, 3. Et, *Concordiâ esse alicui conjunctissimum*, Id. pro Cluent. c. 55. de Amic. c. 11 *Tum etiam cum iis*, (aliis) *& inter se conjunctissimos fuisse &c.* Idem epist. ad Antonium Att. 14, 13 *Vt nosmet ipsi inter nos conjunctiores simus*. ¶ 2. *Conjunctum* pro affine; & *conjunctionem* pro affinitate Nepos dixit in vita Attici c. 7 & 19. v. Rutgers. Var. Lect. 2, 8, & supra in *Affinis*. ¶ 3. Servorum mulieres solenni verbo dictas *conjunctas*, ex Varr. R. R. 1, 7 probatum it, nescio quam feliciter, nisi idem abunde ostendatur, Taubm. in Plaut. Cas. prol. extr. p. 369. ¶ 4. Gell. 16, 8 *Quod illi συμπεπλεγμένον, nos vel conjunctum vel copulatum dicimus*. int. ἀξίωμα s. *proloquium* vel *enunciatum*; hodie *enunciationem copulativam* vocant.

¶ Conjuncte, einig, beysammen; ut, *Cum eo conjuncte vixit*, Nepos 25, 10, 3. *Non ullo cum homine conjunctius vixi*, Cic. fam. 6, 9. *Conjunctissime & amantissime cum aliquo vivere*, auf das vertraulichste. Id. de Amic. c. 1. Id. fam. 5, 12 *Conjuncte ne malles cum ceteris rebus nostra contexere, &c.*

¶ Conjunctim, adv. zugleich, miteinander. Senatus consulto, quod Cælius Ciceroni fam. 8, 8 perscribit, *Quod conjunctim de ea re refertur a consulibus*. Cæs. B. Gall. 6, 18 *Omnis pecuniæ conjunctim ratio habetur*.

¶ Conjunctus, *ûs*, m. idem. Varr. de L. L. 9, 2 *Bigæ, quadrigæ &c. a conjunctu dictæ sunt*.

¶ Conjunctio, *ōnis*, f. die verbindung, vereinigung, verknüpfung, significat interdum mutuam amicitiam: ut, *Amicitiæ conjunctionisque necessitudo*, Cic. de Amic. c. 20, freundschaft. Et ibid. c. 7 *Quod si exemeris ex natura rerum benevolentiæ conjunctionem, nec domus ulla, nec urbs stare poterit*. Deinde, *Conjunctio sanguinis*, blutfreundschaft. Et, *Affinitatis conjunctio*, Cic. pro Cluent. c. 67, schwägerschaft. Quod etiam absolute dicitur fam. 1, 7 *Quod mihi de filia & Crassipede gratularis agnosco humanitatem tuam, speroque & opto, nobis hanc conjunctionem voluptati fore*, conf. Tac. Ann. 4, 39, 3; & c. 40, 7. ¶ 2. Est & orationis *Conjunctio* sive copulatio grammatica. Cic. in Orat. c. 39 *Cum demtis conjunctionibus dissolute plura dicuntur*. Autor ad Herenn. 4, 27 *Conjunctio est, cum interpositione verbi & superiores partes orationis comprehenduntur, & inferiores*.

¶ Conjunctivus, *a*, *um*, zusammenfügend. Gloss. gr. lat. συμπλεκτικός, *conjunctivus*. Adde Tertull. adv. Hermog. c. 26; Mart. Capella l. 3 p. 83.

¶ Conjunctrix, *īcis*, idem. Augustin. de Trinit. 11, 10 pr. *Voluntas conjunctrix & separatrix*.

¶ Conjuncto, *are*, frequentat. zusammen knüpffen. Prudent. Psychom. v. 762 *Quod sapimus, conjunctet amor*.

Conjunx, conjugium, &c. vide supra in *Iugum*.

¶ Dejungo, *ĕre*, idem est quod disjungere, separare, scheiden, von einander sondern, trennen; ut, *Dejungere amantes*, Plaut. Asin. 3, 3, 75. Cic. de Nat. Deor. 1, 15. *Partum Iovis, ortumque virginis, ad physiologiam traducens, dejungit a fabula*. Hinc

¶ Dejunctus, *a*, *um*, abgesondert, apud Ciceronem legitur de Vnivers. c. 5 *Ita necessitas cogit, ut eadem sint ea, quæ dejuncta fuerunt*. Vide Lambinum ad illud Horatii 1 epist. 14, 27 *Bovemque Dejunctum cures & strictis frondibus exple*. Ita enim ibi legendum censet, dissentiente Torrentio, qui vulgatum *Disjunctum* retinet & defendit.

¶ Disjungo, *ĕre*, trennen, von einander thun. Ter. Hec. 1, 2, 86 *Hæc res multo maxime disjunxit illum ab illa*. Cic. fam. 1, 9 *Ab orationibus disjungo me fere referoque ad mansuetiores Musas*, ich ziehe mich ab. Al. *dijungo*. *Intervallo locorum & temporum disjungi*, entfernt seyn, ibid. epist. 7 pr.

¶ Disjunctus, *a*, *um*, remotus, entfernet, abgesondert. Cic. pro Sext. c. 67 *Græci longe a nostrorum hominum gravitate disjuncti*. Id. Verr. 4, 53 *Fons a mari disjunctus*. Id. Acad. 4, 17 *Nihil est ab ea cogitatione disjunctius, &c.* Id. pro Marcell. c. 2, & Plin. Paneg. c. 15 *Disjunctissimæ terræ*.

¶ Disjuncte, adv. apud Festum, quod vulgo recentiores *disjunctive*, Vlpian. 30 r. 1 l. 34 pr.

¶ Disjunctim, adv. von einander, mit unterscheid. L. 5 ff. de condit. instit. *Si conditiones datæ sint disjunctim*.

¶ Disjunctum, *i*, n. Gell. 5, 11 *Non ratum id neque justum disjunctum esse*. Dialecticorum verbum. Vulgo disjunctionem vel enunciationem disjunctivam dicunt.

¶ Disjunctio, *ōnis*, f. die scheidung, trennung. Cic. Agrar. 2, 6 *Animorum disjunctio dissensionem facit*. Id. de Amic. c. 21 *Non statim alienatio disjunctioque facienda est*. Apud eumdem nonnunquam talem enuntiationem significat, in qua e duobus contrariis unum esse verum ponitur. V. de N. D. 1, 25. in Topic. 14. &c. & Menck. Observ. L L.

¶ Disjunctivus, *a, um.* Gell. 5, 11 *Prolequium disjunctivum. Modus disjunctivus*, Mart. Capella 3 p. 70. *Conditio disjunctiva*, quæ sub disjunctione concipitur, l. 78 ff. de condit. & dem.

¶ Indisjunctim, adv. unzertrennlich, unmittelbar darauf. Claud. Mamert. de Statu an. 1, 12 *Indisjunctim mox adjicit.*

¶ Subdisjunctivus, *a, um*, einigermaßen; ut, *Subdisjunctiva conjunctio*, Proculus l. 124 ff. de Verb. Sign.

¶ Dijungo, *ĕre*, idem quod *disjungere*. Cic. Att. 10, 3 *Dijungor a te.* Et fam. 1, 9 extr. *Nam ab orationibus dijungo me fere, referoque ad manufactiores musas.* Ita Gron.

¶ Dijunctus, *a, um*, idem quod *disjunctus*. Tac. An. 4, 67, 1 *Insula freto ab extremis promontorii dijuncta.* Et Cic. Att. 13, 11 *Posteaquam sum a te dijunctior.* Add. Quint. 2, 15 pr. ed. Burm.

¶ Dijunctio, *ōnis*, f. eadem quæ *disjunctio*. Cic. Acad. c. 28 *Judicare quæ conjunctio, quæ disjunctio vera sit.* Vtrumque ex Gruteri scriptura. Adde Arnob. lib. 3 p. 120 & 194. & Gell. 2, 7. ibique Gronov.

¶ Injungo, *ĕre*, est adjungere, anfügen: ut Liv. 4, 19 extr. *Consul muro brachium injunxit*, angebauet, quam significationem aliis Livii locis probat l. F. Gron. ¶ 2. Idem est quod inserre, zufügen, anthun; ut, *Detrimentum alicui injungere*, Brutus Cic. fam. 11, 13. *Injuriam injungere*, Liv. 3, 65 extr. ¶ 3. Imponere, auflegen; ut, *Graviora onera injungere cui*, Cæs. B. Civ. 2, 18. *Munus injungere*, Liv. 3, 35, quod simpliciter etiam Plinius 10 epist. 55 *injungere* dixit. *Inter prima*, inquit, *injungo mihi, &c.* Ac rursus Livius 26, 36 *Si quid injungere inferiori velis*, anbefehlen, auftragen, committiren. Atque ita alia quoque *injungi* dicuntur; ut, *Laborem injungere*, Quintil. lib. 1 præfat. ubi hoc verbum frequens aliis, præsertim Livio, apud Ciceronem non inveniri, observat Burmannus. *Æternam servitutem injungere*, Cæsar de B. Gall. 8, 77. ¶ 3. Pro adjungere Pompon. l. 2 § 19 ff. de O. I. *Dictatoribus magistri equitum injungebantur.*

¶ Injunctus, *a, um*, aufgelegt: ut, *Injuncta peragere*, das anbefohlene verrichten. Cassiod. 5, 19. Proprie *Ad scrobem, cui arbor injuncta est*, Pallad. Febr. 4, 10, worinnen er stehet.

¶ Injunctio, *ōnis*, f. die auferlegung. Sidon. 9 epist. 2 *Injunctione confundor.*

¶ Interjungo, *ĕre*, darzwischen setzen. Liv. 22, 30 *Interjungere dextras*, einander in die hände geben. Seneca epist. 84 *Interjungere sermonem.* ¶ 2. Proprie est, jumenta cibi capiendi & lassitudinis vitandæ caussa jugo aliquantisper solvere, ausspannen, füttern. Martial. 3 epigr. 67 *Interjungit equos meridianæ.* Et 2 epigr. 6 *Interjungere quæris ad Bovillas.*

¶ Sējungo, *ĕre*, separare, removere, von einander thun, absondern. Cic. de N. Deor. 3, 24 *Fortunam nemo ab inconstantia & temeritate sejunget.* Id. in Catil. 1, 9 *Dummodo ista tua privata sit calamitas, & a reipublicæ periculo sejungatur.* Id. in Vatin. 10 *Quod me ex fortissimorum civium numero sejungendum non putaris.* Lucret. 1, 451 *Id quod nunquam sine discidio potis est Sejungi.*

¶ Sejunctus, *a, um*, unterschieden, getrennet. Nepos 16, 3, 1 *Etsi sejunctum a re proposita est.* Id. 25, 10, 5 *Nullam sejunctam sibi ab eo vult esse fortunam.* conf. Lucret. 1, 58 & 431.

¶ Sejunctim, adv. absonderlich. Strab. Gall. de cucurbita: *Multa cavernoso sejunctim carcere grana.*

¶ Sejunctio, *ōnis*, f. die trennung, absonderung. Cic. de Orat. 3, 53 *Ab eo, quod est dictum, sejunctio & reditus ad propositum.*

¶ Subjungo, *ĕre, subjicere*, addere, adjungere, anspannen, ankürfen, hinzuthun; ut, *Curru subjungere tigres*, Virg. ecl. 5, 29. *Boves plostro subjungendi*, Colum. 6, 2. Deinde variis rebus adhibetur, in additamenti descriptione. *Opportune alicui rei quidpiam subjungere*, Quintil. 4, 3. Quod elegans est, si sermonis continuatio hoc verbo, aut responsio significatur. Plin. 7 epist. ult. *Veninus ad consules: dicit Senecio, quæ res ferebat: aliqua subjungo*, ich rede auch was darzu. ¶ 2. Inservit victoriæ significandæ, ut dicamus: *sub suum jus potestatem, imperium, subjungere*, ihme unterwerffen. Cic. Verr. 1, 21 *Mamilius urbes Achajæ Bœotiæque sub imperium P. R. ditionemque subjunxit.* Id. Agraria contra Rullum 1, 36 *Vt sub vestrum jus, jurisdictionem, potestatem, urbes, nationes, provincias subjungeretis.* Et Virg. Æn. 8, 502 *Nulli fas Italo tantam subjungere gentem.*

¶ Subjunctus, *a, um*, hinzugesetzt, angehängt. Cic. de Aruspic. Resp. c. 17 *Video in aruspicum responsis hæc esse subjuncta.* Virg. Æn. 10, 157 *Puppis vestro subjuncta leones*, i. e. habens subjunctos vel appositos leones.

¶ Subjunctio, *onis*, f. die hinzusetzung. ICt. in Dig.

¶ Subjunctivus, *a, um*, beyfügend; ut, *Modus subjunctivus* in Grammaticis, qui subjungitur alteri cuidam verbo, sine quo sententiam absolvere nequit. v. Priscia. 18 p. 674 sq. Bryling. edit.

¶ Subjunctorium, *i*, n. vehiculum, quod ab ὑπεζυγίως, trahitur, ein fuhrwerck. l. 10 Cod. Theod. de cursu publ.

¶ Transjungo, *ere*, verkehren. Sic *jumenta transjungere* est a dextra in lævam aut contra jungere. Vlp. l. 38 § 5 ff. de ædil. edict. *Mula talis, ut transjungi non possit.*

Iuniculus, junior, *us*, vide *Iuvenis.*

IŪNĬPĔRUS, *i*, f. frutex, ein wacholderstrauch. Virg. ecl. 10, 76. *Iuniperi gravis umbra &c.* conf. ecl. 7, 53. *Grana juniperi*, wacholderbeer oder frametsbeer. Apollini, & Eumenidibus sacra erat. Plinius 24, 8 extr. *Iuniperus ante cætera omnia excalfacit, extenuat, cedro assimilis. Et ejus duo genera, altera major, altera minor. Vtraque accensa serpentes fugat. Semen stomachi, pectoris, lateris doloribus utile, &c.* Vbi *Semen* notes baccas sive grana appellari.

IŪNĬUS, *i*, m. plures hujus nominis celebrantur in historia Romana. *Iuniorum* gens, cui *Bruti* cognomen adhæsit, duplex fuisse dicitur, una patritia, plebeja altera; utraque nobilis, illa expulsis regibus per *L. Iunium Brutum*, hæc occiso C. Cæsare per *M. Iunium Brutum*. vid. Cantelii de Rom. Rep. 2 diss. 4, 14. ¶ 2. *Iunius*, mensis dictus primum *Iunonius* ab Iunone, secundum Festum. Quidam apud Macrob. Sat. 1, 12 ab *Iunio Bruto* vocitatum putant, qui primus Romæ factus est consul, *Kalendis Iuniis* pulso Tarquinio, sacrum Carnæ Deæ in Cælio monte voti reus fecisset. Ovidius Fast. 5, 78 ab *junioribus* sic dictum putavit: *Iunius e juvenum nomine dictus adest*, der brachmonat, ab aratione seu proscissione agrorum, qui superiori anno quievere, nostris appellatus. conf. Macrob. Saturn. 1, 12.

¶ Iunia, *æ*, f. ut, *Iunia Calvina, Silana, Torquata, &c.* ¶ 2. Etiam adjective *Iunia familia*, apud Tac. Ann. 3, 24, 1. *Iunia lex*, apud Cic. pro Sext. c. 64.

¶ Iunianus, *a, um*, adject. ut, *Iunianum judicium*, Cic. pro Cluent. c. 1.

IŪNIX, *ĭcis*, f. juvenca, bos, quæ vitula esse desiit, necdum tamen peperit, eine junge kuh, kalbern. Extat apud Plautum & Persium 2, 47. Vet. Gloss. *Iunix*, ἀμάλης. vid. Taubm. ad Mil. Glor. 2, 2, 33, ubi de Philocomasio, meretricula juvencula, *Quam mox hersum ad stabulum junix recipiat se e pabulo.* Ita *Graja juvenca* innuitur a Cassandra Helena ap. Ovid. Her. 11, 7 & 124.

IŪNO, *ōnis*, f. Ἥρα, Iovis foror & conjux. Virg. Æn. 1, 50 *Ast ego, quæ divum incedo regina, Iovisque Et soror & conjux. De Iunone* Vejis Romani translata Liv. 5, 21 seq. *De Iunone Regina*, Id. 5, 30. *De sospita*, Id. 8, 14. *De Iunone Moneta*, Ovidius Fast. 6, 183. *Iuno Stygia*, i. e. Proserpina apud Reinesi. Inscr. 1, 34 p. 61, qui tamen suspicatur, fuisse Aeolice scriptum *SDYgiam* pro *ZYgia*, f. *Pronuba*, de qua & *Lucina* fuis locis. *Iunonis stella* quæ alias *Veneris*, ubi vid. Elegantes Plautus Trin. 1, 2, 168 de urbanis, assiduis civibus, quas scurras vocant: *Sciunt id, quod in aurem rex reginæ dixerit: Sciunt, quod Iuno fabulata est cum Iove: Quæ neque futura, nec facta sunt, tamen illi sciunt.* vid. Martial. 9 epigr. 36 in Philomusum. ¶ 2. Per antonomasiam pro uxore accipitur in illo Plauti Cas. 2, 3, 16, *Ejo mea Iuno, non decet te esse tam trissem tuo Iovi.* ¶ 3. *Iuno* apud veteres muliebris est animus, uti *Genius* virilis. Plin. 2, 7 *Singuli quoque ex semetipsis totidem deos faciunt, Iunones Geniosque adaptando sibi.* conf. Sen. epist. 110, & Turnebi Adverf. 16, 19, ubi observat, mulieris adjurationem per Iunonem fuisse conceptam. Hinc in Inscriptionibus sæpe legimus: IVNONI CLAVDIAE, CLEOPATRAE, RVBRIAE, DORCADIS. v. Burm. ad Petron. c. 25 p. 85 & Brouckh. ad Prop. 2, 4, 17. Et Iuvenalis 2, 58 stylum stringit in adulatores effœminatorum Romuli nepotum, quod non per Genium, ut viris competeret, jurarent, sed per Iunonem, novo more in mulieres versorum: *Et per Iunonem domini jurante ministro.*

¶ Iūnōnius, *a, um*, adject. ut, *puer Iunonius*: Cicero ad Octavium: *Cum te puerum Iunonium, & matris tuæ partum aureum esse dixi*, hoc est, acrem quamdam ac veluti Martiam præ te ferentem adversus hostes senatus & bonorum indolem, einen rechten held. Nam Mars fuit Iunonis filius. *Avis Iunonia*, pavo, ein pfau. Ovid. de Arte Am. 1, 627 *Laudatas ostendat avis Iunonia pennas.*

¶ Iūnōnalis, *e*, adject. Ovid. Fast. 6, 63 *Iunonale leges tempus &c.*

¶ Iūnōnĭcŏla, *æ*, qui Iunonem colit; ut, *Iunonicolæ Falisci*, Ovid. Fast. 6, 49.

¶ Iūnōnĭgĕna, *æ*, Vulcanus dictus est Ovidio Met. 4, 173.

Ejūno, vox jurandi, vide *Ædepol.*

IŪPĬTER, vel Iuppiter potius, ut in nummis antiquis est: m. genit. *Iovis &c.* (sed & *Iupitris* vel *Iupiteris*, secundum Priscianum. Vnde & Tertull. Apol. c. 14 plur. conjunctim dicit *Ioves* sive *Iupiteres.*) Rex Deorum *Optimus propter beneficia, Maximus propter vim*, Cic. pro domo c. 57 a majoribus quasi *juvens pater* dictus. Id. de Nat. Deor. 2, 25. v. Gell. 5, 10. Lucanus 9, 583 *Iuppiter est, quodcunque vides, quocunque moveris.* Mart. 11 ep. 58 *Iuppiter ambrosia fatur est, & nectare vivit: Nos tamen exta Iovi cruda, merumque damus.* Cic. de Nat. Deor. 3, 16 *Ioves plures in Græcorum litteris invenimus.* Græci finxerunt a capra & apibus enutritum, quæ fabula unde sit, docet Lactantius 1, 21 & 22. vide & Ovid. Fast. 3, 433; & 5, 113 & seq. De variis Iovis cognominibus idem Lactantius 1, 20, 21 & 22. Apulejus de Mundo: *Et cum sit unus, pluribus nominibus cietur, propter speciorum multitudinem, quarum diversitate sit multiformis. Et a juvando Iupiter dicitur: quem ζῆνα, Græci, quod vitæ nostræ auctor sit, rectissime appellant, &c.* Vbi plura de variis appellationibus ejus. Deorum est traductissimus: cujus tot monstra, quot nomina. Infinita ejus scelera recenset Arnob. lib. 4 & atrocius lib. 5. vid. Barth. ad Stat. Theb. lib. 10 p. 1128. Furtivos ejus concubitus, & metamorphoses XII habes apud Taubman. ad Plautum p. 16. Eum non esse Deum, variis rationibus evincit Lactantius Instit. Divin. 1, 11. ¶ 2. *Scit, quomodo Iuppiter duxerit Iunonem*, prov. er hört das gras wachsen. v. Chiliadas. *Iovem lapidem jurare*, solennis jurandi formula, Cic. fam. 7, 12. Hinc Gell. 1, 21 *Iovem*, inquit, *lapidem, quod sanctissimum jusjurandum est habitum, sum paratus jurare, Virgilium hoc nunquam scripsisse.* Nimirum, ut nos Festus docet, *Lapidem silicem tenebant juraturi per Iovem, hæc verba dicentes: Si scicus fallo, tum me Diespiter, salva urbe arceque, bonis ejiciat, uti ego hunc lapidem.* Paullo aliter Hannibal apud Livium 21, 45 *Agnum læva manu, dextera silicem retineus, si falleret, Iovem cæterosque precatus deos, ita se mactarent, quemadmodum ipse agnum mactasset; secundum precationem caput pecudis saxo elisit.* Adde Fabretti Inscript. 674. Brisson. de Formul. lib. 8 p. 710 edit. Wechel. & Demster. in Rosin. p. 242. ¶ 3. *Iupiter* antiquus est cælum, & aër grandine & pluvia intempestiva infestus, die luft. Ennius apud Festum in *Sublime: Adspice hoc sublime candens, quem vocant omnes Iovem.* Horat. 1 od. 1, 25 *Manet sub Iove frigido venator.* Idem 1 od. 22, 20 *Quod latus mundi nebulæ malusque Iuppiter urget.* Vitg. Georg. 2, 419 *Maturis metuendus Iupiter uvis.* Tibull. 1, 8, 26 *Pluvio supplicet herba Iovi.* conf. Rhodig. 27, 6. ¶ 4. *Iupiter niger, tartareus, stygius, profundus* est Pluto. v. Drakenb. ad Sil. 8, 116. ¶ 5. *Iupiter Indiges* est *Æneas* Liv. 1, 2 extr. ¶ 6. Gellius observat 15, 21, poetas quemque virtute, prudentia, viribus præstantissimum, ut *Æacum, Minoa, Sarpedona &c. Iovis* appellasse *filios*; ferocissimos quosvis atque immanes & alienos ab omni humanitate, tanquam a mari genitos, *Neptuni filios* dixisse. vid. eum 15, 21. ¶ 7. *Iupiter*, stella, planeta. Plin. 2, 18 *Suus cuique color: Saturno cærulius, Iovi clarus, Martigneus, &c.* conf. Cic. Nat. D. 2, 20 & 46. Fulgura huic præsertim tribuebant, qua de re vide miram Plinii philosophiam, 2, 20. & Burmanni diss. ζεὺς καταιβάτης Iupiter Fulgerator. ¶ 8. *Iovem Romanum*

manum P. Clodium vocat Cicero pro domo c. 34, ob flagitium cum fororibus duabus, aut ut alibi legitur, tribus commiſſum, quod & Iupiter eandem ſororem & uxorem habuit. conf. Cic. fam. 1, 9 cum Comment. Manutii p. 152.

¶ Iŏvis, qui nunc Iupiter, olim recto caſu dictus. v. Varr. de L. L. 7, 35 fin. Priſcian. lib. 4. Briſſon. de Formul. p. 43 edit. Wechel. & Beroaldi not. in illud Apuleji Met. 4 p. 538 *Quem tremit ipſe Iovis.* Sic & uſurpaſſe videmus Ampelium c. 12 de Signis, ubi ait: *Iovis virginem inter ſigna poſuit.* Nam, ut Gellius refert 5, 12, *Quod eliſis aut immutatis litteris eſt IVPITER, id plenum atque integrum eſt IOVIS PATER.* Hinc & Petronius c. 47 *Hoc ſolum vetare ne Iovis quidem poteſt*, Id. c. 58 *Tibi Iovis iratus ſit.* ¶ 2. *Iovis flos*, Plin. 21, 10. ¶ 3. *Iovis barba*, Plin. 16, 18. ¶ 4. *Iovis gemma*, Plin. 37, 9.

¶ Ioviſtæ, *arum*, f. pl. quaſi *Iovis juſtæ*, apud Feſtum.

¶ Iŏviālis, *e*, quod Iovis eſt. *Iovialis incontinentia*, Arnobius lib. 5 p. 162. *Iovialis pellacia*, ibid. p. 171. *Iovialium poculorum miniſter*, Macrob. Saturn 5, 16.

¶ Iovius, *a*, *um*, idem. Arnob. lib. 6 p. 194 *Ex nomine Iovio.* De *Iovii* & *Herculii* appellationibus in nummis v. Spanh. diſſ. 12 p. 475.

Iuramentum, jurator, vide *Iuro*, Iureconſultus, *Ius*.

IVRGIVM, *i*, n. contentio, hader, zanck. Ovid. Faſt. 1, 74 *Lite vacent aures, inſanaque protinus abſint Iurgia: differ opus, livida lingua, tuum.* Plaut. Menæch. 1, 2, 18 *Evax! jurgio tandem uxorem abegi a janua.* Tac. Hiſt. 2, 53, 1 *Notabile jurgium inde fuit, quod Licinus Cæcina Marcellum Epirum, ut ambigua diſſerentem, invaſit.* Id. 4, 72, 9 *Ne quis in certamine jurgiove ſeditionem aut cladem commilitoni objectaret.* Vet. Gloſſ. *Iurgium*, δίκη, ἀψιμαχία, ἀμφισβήτησις, προπηλακισμός, ἀντιλογία. Differt a *lite*, quod hæc ſit inter inimicos, illud vero nonnunquam etiam inter amicos ſolet accidere.

¶ Iurgioſus, *a*, *um*, zänckiſch; Gellius dixit, pro contentioſus, 1, 17 *Iurgioſa mulier.*

¶ Iurgo, *are*, & Iurgor, *ari*, contendere quaſi de jure, zancken. Ciceronis exempla *jurgant, jurgare*, habet Nonius 5, 34. conf. Varr. de L. L. 6, 5. Horat. 2 ſat. 2, 100 *Iſtic jurgatur verbis.* Id. 2 epiſt. 2, 21 *Ne ſævus jurgares.* Amat præpoſitionem: *Cedo, quid jurgabit tecum?* Ter. Andr. 2, 3, 15. Sic &

¶ Iurgans, *tis.* *Cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam.* Ter. Andr. 5, 1, 19.

¶ Iurgātio, *onis*, f. juris actio, Feſto; cui etiam Altercatio exponitur *Iurgatio*, das gezäncke.

¶ Iurgātor, *ōris*, m. ein zäncker, Mart. Cap. unde fœmininum eſt

¶ Iurgatrix, *īcis*, f. Hieronym. epiſt. 47, de vitando ſuſpecto contubernio c. 2 *Illa difficilis, ſed iſte facilis: illa jurgatrix, ergo iſte placabilis.*

¶ Iurgātōrius, *a*, *um*, adject. zänckiſch. Ammian. 27, 1 *Vocis jurgatorio ſono.*

Compoſita:

¶ Abjurgo, *āre*, jurgio abjudicare, abdiſputiren. Hyginus fab. 107 *Arma Achillis abjurgata ſunt Ajaci ab Agamemnone.* conf. Barth. Adv. 8, 6.

¶ Adjurgium, *i*, n. volunt idem quod jurgium, objurgatio. Plaut. Menæch. 5, 2, 21 *Filia commiſſi adjurgii eſt cauſſa.* al. *aut jurgii.*

¶ Adjurgo, *are*, ſchelten, keiffen. Plaut. Amph. 2, 2, 43 *Certa res eſt hunc adjurgare.* al. *Objurgare.*

¶ Conjurgo, *are*, hadern, beſtreiten. Vet. Interp. Irenæi 5, 17 *Oportet obſervare, ne conjurgemur ab ipſis.*

¶ Objurgo, *āre*, reprehendere, caſtigare, mit worten ſtrafen, ſchelten Plaut. Bacch. 4, 9, 96 *Chryſalus me objurgavit plurimis verbis malis.* Quamquam Suetonius Calig. c. 20 *Ferulis objurgare aliquem*, &, *flagris objurgare*, Othone c. 2. Et Petronius c. 34 *Colaphis objurgare*, vid. Burm. p. 134 ſq. Perſ. 5, 169 *ſolea*, & Cicero Att. 2, 1 *Molli brachio objurgare*, einen kleinen verweis geben dixit. *Monendi ſunt amici & objurgandi*, Cic. de Amic. c. 24. *Blande, minaciter objurgare aliquem*, Seneca de Clement. 1, 14. Cic. Att. 1, 5 pr. *Literas miſi, quibus & placarem ut fratrem, & monerem ut minorem, & objurgarem ut errantem.* Id. ad Qu. Fr. 3, 1, 3. *Objurgare verecundiam.* Ibid. c. 2. *Objurgare villarum inſaniam.* Quint. Inſt. 1, 2. *Objurgare deſidiam.*

¶ Objurgĭto, *are*, frequent. ausfilzen. Plaut. Trin. 1, 2, 30 *Malis te ut verbis multis multum objurgitem.*

¶ Objurgans, *tis.* Plaut. Trin. 3, 2, 54 *Tu objurgans me a peccatis rapis deteriorem in viam.* Quintil. 6, 4 *Objurgantes quod ſexagenarius virginem duxiſſet.*

¶ Objurgatus, *a*, *um*, geſcholten. Sed, quaſi a deponente *Objurgor:* Cælius Cic. fam. 8, 9 *Curionem prorſus non mediocriter objurgatus*,

¶ Objurgatio, *ōnis*, f. das ſchelten, der verweis. Cic. Off. 1, 38 *Objurgatio acerbitatem habet.* *Objurgatione corrigi*, Quintil. 1, 3. Et ante paullo eod. cap. *Hic* (puer) *erit alendus ambitu, hunc mordebit objurgatio, hunc honor excitabit.*

¶ Objurgātor, *ōris*, m. qui objurgat. Cic. Verrina 3, 2 *Non modo accuſator, ſed ne objurgator quidem ferendus eſt is: qui, quod in altero vitium reprehendit, in eo ipſe deprehenditur.* Id. de Divin. 1, 49 *Objurgatores ſuos convincere.* Sen. epiſt. 9 *Stilponis objurgator ſimilem illi emiſit vocem.*

¶ Objurgatorius, *a*, *um*, ſcheltend. Gell. 7, 3 *Cato principio nimis acri & objurgatorio uſus eſt.* Ammian. 15, 17 *Sono reſpondere objurgatorio.* & 16, 32 *Clamore objurgatorio probibere:* & 18, 19 *Objurgatorio ſono vocis increpitus.* Cic. Att. 13, 16 *Epiſtola objurgatoria.*

Iuridicus, juriſconſultus, juriſdictio, juriſprudentia, vide *Ius*.

IŪRO, *avi*, *atum*, *are*, ſchwören. Cic. Att. 1, 16 *Iurare tui cives* (Athenienſes) *Xenocratem teſtimonium dicentem probibuerunt*, fidem habentes nimirum injurato. *Iurare per deos*, Cic. Acad. 4, 20. *Per mala* ſua etiam jurabant, ut Quint. 6 pro. p. 495. ubi vid. Burman. qui etiam laudat, qui de jure jurando *per manes* egerint. Omiſſo *per* Sil. 8, 105 *Tellurem hanc juro.* v. Drakenb. *Iurare ſancte*, Ter. Hec. 1, 1, 3, hoch und theuer ſchwören. *Iurare in alterius verba*, Suet. Othon. c. 8, huldigen. Horat. 1 epiſt. 1, 14 *Nullius addictus jurare in verba magiſtri.* *Iurare in aliquem*, idem. Tac. Hiſt. 1, 76, 1 *Othoni fiduciam addidit ex Illyrico nuntius, juraſſe in eum Dalmatiæ, ac Pannoniæ, & Mœſiæ legiones.* Eod. ſenſu Plin. pan. 68 *Scis tibi ubique jurari, cum ipſe juraveris omnibus.* *Iurare verbis conceptis*, ſchworen wie einem fürgeſaget wird. (vide *Concipere*,) Plaut. Pſeud. 1, 3, 119; & Liv. 43, 16 extr. *Iurare in leges* h. e. jurare ſe illas ſervare velle. Cic. pro Sext. 16 *Is in legem per vim latam jurare noluit.* Sed de Catone ibid. c. 28 *Quaſi vero ille non in alias quoque leges, quas injuſte rogatas putaret, jam ante jurarit.* ¶ 2. *Iurare in litem* eſt jurejurando interpoſito confirmare, quantum ſibi debeatur. Cic. pro Q. Roſc. Com. 1 *Quod in codicem injuratus referre noluit, id jurare in litem non dubitet.* vid. ICtos ad tit. π. de in litem jurando. ¶ 3. Pro conjurare. Ovid. Her. 10, 117 *In me jurarunt ſomnus, ventusque, fidesque.* Plin. 29, 1 ex Catonis epiſtola de Medicis Græcis *Iurarunt inter ſe barbaros necare omnes.* ¶ 4. Pro abjurare in illo *jurare calumniam* Cæl. ad Cic. fam. 8, 8. Liv. 33, 47. noſtri: vor gefährde ſchwören. ¶ 5. Paſſ. præter laudatum modo Plinii locum Gell 5, 19 *Iusque jurandum a Q. Mucio pontifice Maximo conceptum dicitur, quod in arrogando juraretur.* Stat. Theb. 7, 103 *Captivis etiam jurabere Thebis.* Claudia. 4 Cos. Honor. 447 *Iuratur Honorius abſens.* Cic. Off. 3, 29 *Quod enim ita juratum eſt, ut mens conciperet fieri oportere, id ſervandum eſt.* Luca. 5, 396 *Et lætæ jurantur aves, bubone ſiniſtro.* Verum

¶ Iūror, deponentis forma, plebejum videtur Schefſero in Hyginum Ind. Sed de præterito nullum eſt dubium, quo non tantum Plautus ſubinde utitur, v. g. Curc. 3, 88 & 4, 4, 10; Perſ. 3, 2, 2; Rud. 5, 3, 16. 20. 23. Sed etiam Cic. de inv. 2, 43 ext. *Iudici demonſtrandum eſt, quid juratus ſit.* & c. 45 *Ex lege, in quam jurati ſitis.* Gell. 7, 18 *Statimque ut jurati erant ad Hannibalem profecti ſunt.* Quæ vero pro aliis temporibus laudantur, ea paſſiva ſunt, & modo a nobis relata.

¶ Iurans, *tis.* Ovid. Met. 13, 559 *Falſaque jurantem.* Id. Heroid. 21, 143 *Legi jurantia verba.* Vulg. Int. Sir. 23, 12 *Vir multum jurans implebitur iniquitate.*

¶ Iurātus, *a*, *um*, qui juravit, geſchworen, beeidiget, mit eid beleget. Cic. Off. 3, 26 *Regulus --- quum ex inſidiis captus eſſet, juratus miſſus eſt ad ſenatum, ut, niſi redditi eſſent Pœnis captivi nobiles quidam, rediret ipſe Carthaginem.* De eodem Regulo Silius 6, 346 *At nova Eliſſi jurato fœdera patres Conſultant mandare duci.* conf. Ovid. Heroid. 20, 227. Seneca de morte Claudii ſub initium; *Quis unquam ab hiſtorico jurato res exegit?* vid. Gronovii ad hunc locum annotationem. Cic. Act. 1 in Verr. 10 *Nunc tamen eo animo ſum, ut eo judice quam Prætore hanc rem tranſigi malim: & jurato ſuam, quam injurato aliorum tabellas committere.* *Iuratiſſimus auctor*, qui religioſus admodum videri vult & candidus, Plin. in præfat. p. 4, 15 Hard. Paſſive per quem juratur. Ovid. Her. 2, 23. *Iurata numina.* Stat. Silv. 2, 1. *Iurata multum barba tibi*, de quo loco v. J. Fr. Gronovii Diatrib. in Stat. Silv. p. 95.

¶ Iurato, adv. eidlich. Cic. de Offic. 3, 10, *Cum vero jurato ſententia dicenda ſit.* Paulus IC. L. ult. Dig. Qui ſatisdare cogantur, *Qui jurato promiſit judicio ſiſti.*

¶ Iurandus, *a*, *um*, per quem jurari debet. Hor. epiſt. 2, 1, 16 ad Auguſtum, *Iurandasque tuum per nomen ponimus aras.*

¶ Iuratio, *ōnis*, f. jurandi actus. ein eidſchwur. Macrob. Sat. 1, 16 extr. *Verba jurationis concipit.* Tertull. de Idololatr. c. 21 pr. *Cum te alius per deos ſuos obligat juratione.* Et Auguſtin. de Civ. Dei 16, 32 ſub fin. *Iuratione Dei firmata promiſſio.*

¶ Iurator, *ōris*, m. qui jurat. Macrob. Sat. 5, 19 *Mox in lacu amittebat vitam falſus jurator.* ¶ 2. *Iuratores* apud veteres dicebantur ipſi Cenſores: non tam quod ipſi jurati eſſent, quam quod edentes cenſum jurejurando adigebant. vid. Plaut. Trin. 4, 2, 30 *Cenſus juratori recte rationem dedi.* Id. Pœn. prol. v. 58 *Vos juratores eſtis, quæſo operam date.* Turnebum Adverſar. 19, 12, itemque Caſaubonum Suetonianis Animadverſionibus p. 79, atque Plautinos interpretes. it. Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. 187. Sed inſtar omnium Gronov. ad ll. cc. & obſ. 4, 3.

¶ Iuratorius, *a*, *um*, beſchworen, ut, *Iuratoriæ cautioni committatur.* Cod. 12 t. 19 l. 12 pr.

¶ Iūrāmentum, *i*, n. ein eid; pro qua voce Seneca perperam citatur, (ut oſtendit Vorſt. de Suſp. Lat. c. 22,) vix antiquiorem auctoritaten habet, quam Amm. 21, 9; & 24, 2, Sev. 1, 8, 2, Hieronymi & æqualium, quorum verba Secundis curis exhibuit Cellarius. Eſt quidem eadem vox in Vlpiani L. 34 § 5 ff. de Iurejurando: quod vero alibi hic & ceteri veterum juriſperitorum *jurisjurandi* vocabulo conſtantiſſime utuntur; venit in mentem dubitare, an forte Tribonianiſmus ſit, quod ibi contra ſeculi illius conſuetudinem verbum irrepſit.

¶ Iūrandum, *i*, n. ſubſt. idem quod *jusjurandum.* Plaut. Ciſt. 2, 1, 26 *Alicujus jurandum culpitare.* conf. Id. Pſeud. 1, 2, 63, & Auſ. Popma de Vſu antiquæ locut. 1, 7. Sed

Iusjurandum, & jurejurare, vide paullo poſt in *Ius*.

Compoſita a *Iuro:*

¶ Abjūro, *avi*, *atum*, *are*, eſt, rem creditam negare perjurio, eidlich verleugnen, abſchwören, ut Servius explicat. Sed & ſimpliciter pro *negare* vel *inficiari* ponitur. *Abjurare creditum*, Salluſt. Catil. c. 25. Et Cic. Att. 1, 8 *Mihi abjurare certius eſt, quam dependere*, h. e. jurejurando negare, me ſpopondiſſe, für etwas ſchwören, es leugnen. Plaut. Curc. 4, 2, 10 *Qui abjurant, ſi quid creditum eſt.* Sic *Abjurare pecuniam*, Id. Rud. prol. v. 14. ¶ 2. *Abjuraſſo* pro *abjuravero* antique Plaut. Perſ. 4, 3, 9 *Metuo, ne quis mihi in jure abjuraſſit.*

¶ Abjōrātus, *a*, *um*, abgeſchworen. Virg. Æn. 8, 263 *Abſtractæque boves, abjuratæque rapinæ &c.* i. e. *contra jus retentæ* interprete Servio. Alii, ut idem indicat, *abductas atque alieni juris factas:* alii *fraude & furto abductas* acceperunt. Sed poſſumus ſimpliciter *abjuratas* interpretari, quas abjurando, ſeu pejerando, negat ſe amoviſſe.

¶ Abjuratio, *onis*, f. eſt rei creditæ abnegatio, ut Iſidorus 5, 26 definit, die verſchwörung, verleugnung.

¶ Adjūro, *are*, idem fere, ſed paullo majus tamen, quam jurare, darzu ſchwören. Ter. Andr. 4, 2, 11 *Per omnes tibi adjuro Deos.*

Iustin. 24, 2, 8 *Ultimis exsecrationibus adjurat* Cic. ad Qu. Fratr. 3, 5 *Qui omnia adjurant.* Ovid. Heroid. 20, 159 *Promisit pater hanc: hæc adjuravit amanti; ille homines, hæc est testificata Deam.* Vide Barth. & Burm. ad Grat. 405.

¶ Adjurātus, *a, um,* a quo interpoſito nomine Dei aliquid impetrare volumus, quod vel per imperium fit, ut beſchworen. Lactant. 2, 15, 3 *Dæmones Dei nomine adjurati de corporibus excedunt.* conf. 5, 10, 8. Vel per preces & obſecrationes, ut Vopiſcus in Floriano c. 1 *Cum ſcivet, adjuratum eſſe in ſenatu Tacitum, ut cum mori cœpiſſet, non liberos ſuos, ſed optimum aliquem principem faceret.* Reſpicitur ad Metii Falconii orationem in vita Taciti c. 6.

¶ Adjurator, *ōris,* m. qui adjurat. Alcimus Avitus 2, 313 *Adjuratoris contempſit murmura ſerpens.*

¶ Adjuratorius, *a, um,* beſchworen. *Adjuratoria cautio,* Cod. 12 t. 22 l. 8; it. t. 26 l. 4 § 2; & t. 30 l. 3 §. 3.

¶ Adjuratio, *onis,* f. die beeydigung. Apul. 2 Met. p. 269 *Cum adjuratione ſalutis ingratis cogere aliquem.*

¶ Adjurāmentum, *i,* n. idem. Vulg. Intetpr. Tob. c. 9,5.

¶ Conjūro, *are,* in re bona; nam τῶν μέσων vult eſſe hoc verbum Servius, zuſammen oder mit einander ſchwören. Et ita Ovid. Her. 21, 135 Cydippe, quæ jurisjurandi formulam in Acontii pomo ſcriptam ſine jurandi conſilio legerat: *Quæ juret mens eſt, nil conjuravimus illa.* Sic *conjuratus.* Frequentius vero in malam partem accipitur, ſich zuſammen rotten, und verſchwören; ut, *Conjurare de aliquo interficiendo,* Cic. pro Mil. c. 24. Et, *Conjurare contra aliquem,* Id. pro Sylla c. 25. Et, *Conjurare in arma,* Luc. 2, 48.

¶ Conjuratus, *a, um,* zuſammen verſchworen; ut, *Græcia conjurata,* Horat. 1 od. 15, 7. *Conjuratus Iſter,* Virg. Georg. 2, 497. Et, *Conjurati fratres,* ibid. 1, 280. Claudia. 3 Conſ. Hon. 98 *Et conjurati venium ad claſſica venti.* Sic & abſolute *Conjurati,* die conſpiranten. Cic. paſſim; v. g. Catil. 4, 10 *Manus conjuratorum permagna.*

¶ Conjuratim, adv. einmüthiglich. Plaut. Aſin. 2, 2, 52. conf. Parei Lex. Crit. p. 256.

¶ Conjurario, *ōnis,* f. conſpiratio, die zuſammenverſchwörung. *Princeps conjurationis,* Cic. Catil. 1, 11. *Caput conjurationis,* Curt. 6, 10, 6. *Conjurationis autores,* Vellej. 2, 56, 3, rädelsführer, hauptverräther. *Facere conjurationem,* idem ac conjurare; Cic. Catil. 2, 4 *Ut vos omnes, factam eſſe aperte conjurationem contra remp. videretis.* Sed, *Prodere conjurationem,* Tac. Ann. 16, 17, 7. *Expertem eſſe a conjuratione,* Id. Ann. 15, 52, 4.

¶ Conjuramentum, *i,* n. idem, apud Auguſtinum.

¶ Dējero, *are,* ſancte jurare, hoch betheuren, einen eid ablegen. Ter. Eun. 2, 3, 39 *Illum, liquet mihi dejerare, ſex totis menſibus non vidiſſe, &c.* Id. Hec. 5, 2, 5 *Bacchis dejerat perſancte.* Cornelia apud Nepotem fragm. 12, 3 *Conceptis verbis dejerare auſim.*

¶ Dejūro, *are,* idem. Legas aliquoties apud Plautum: v. g. Caſin. 3, 5, 36 *Per omnes deos & deas dejuravit.* Et Gell. 11, 6 *Neque mulieres Romanæ per Herculem dejurant, neque viri per Caſtorem.*

¶ Dejerātio, *ōnis,* f. ſancta juratio, die betheuerung. Salvian. 4 de Gubern. Dei p. 146 *Cum maximi ſacramenti ſit dejeratio; neceſſe eſt, maximi ſit reatus pejeratio.* Et Tertull. de Pœnitent. c. 4 *Sub dejeratione teſtari.* conf. Id. de idolol. c. 20.

¶ Dejūrium, *i,* n. ein eidſchwur. Gell. 7, 18 *Dejurio vinctum eſſe.*

¶ Ejūro, *are,* renuntiare, verreden, verſchwören. *Ejurare imperium,* das regiment aufgeben, Tac. Hiſt. 3, 68, 7. *Ejuravit militiam,* Plaut. apud Feſtum in *Ejuratio. Ejurare jus fasque,* Sen. de Benef. 6, 4. *Ejurare bonam ſpem,* i. e. quaſi juramento eam a ſe rejicere, Id. de Vita beata c. 26. ¶ 2. Eſt velut juramento negare vel abdicare, verneinen, abſchwören. Sic, *ejurare bonam copiam,* eſt jurare, ſibi copiam non eſſe, Cic. Fam. 9, 16, v. Manut. ad h. l. Idem eſt *fœnus & impendium recuſare,* de quo ſub *Pendo.* Sed Varr. de L. L. 6, p. 82, 15. legitur *bonam copiam jurare,* unde Victorius ad Cic. l. c. etiam Ciceronem emendari vult, & interpretatur, *jurare ſe copiam ſui ſemper factuum.* Manutius contra Varronem corrigi vult ex Cicerone *Ejurare liberos,* eſt negare ſuos eſſe, Sen. Conſol. ad Marc. c. 19. *Forum ſibi iniquum ejurare.* Cic. in Verr. 3, 60.

¶ Ejĕro, *are,* idem, ap. Cic. de Orat. 2, 70 apud Tertull. de Spect. c. 24. Id. de Idolol. c. 18 *Tu ſi diaboli pompam ejeraſti.* Sed

¶ Exjuro, *are,* Nonius 2, 286 interpretatur *valde jurare, ut deamare,* ex Plaut. Amph. 3, 3, 8 *Exjuraſti te mihi dixi per jocum.* Sed abeſt a plerisque, etiam Gron.

¶ Ejuratus, *a, um,* abgedanckt. Plin. 1 epiſt. 23 *Ejurato magiſtratu privatum ſe facere.* Quæ quidem ejuratio fiebat fractis ante faſcibus, ut habet Dio lib. 59.

¶ Ejuratio, *ōnis,* f. renunciatio, die abdanckung, abſetzung vom amt. Val. Max. 2, 7, 7 *Ignominioſa conſulum ejuratione.*

¶ Ejerātio, *ōnis,* f. idem. Ita legitur apud Tertullian. de Spectac. c. 4.

¶ Ejerator, *oris,* m. ein verſchwörer. ICt. in Dig.

¶ Injuratus, *a, um,* qui non juravit, ungeſchworen, unbeeidet. Cic. pro Flacco c. 36 *Per epiſtolam, quod volet, injuratus probabit.* Idem Off. 3, 29 ex Euripide vertit; *Juravi linguam, mentem injuratam gero:* ἡ γλῶσσ' ὀμώμοχ', ἡ δὲ Φρὴν ἄνωμοτος. Liv. 10, 41 *Pariter jurati, injuratique fugiunt.* Alconius præfat. *injurati judices.* Et Plaut. Amph. 1, 1, 281 *Injurato ſcio plus credet mihi, quam jurato tibi.*

¶ Objūro, *are,* jurejurando obſtringere, apud Feſtum, verpflichten, in eid und pflicht nehmen.

¶ Pejĕro, *are,* pro Perjurare, falſch ſchwören, den eid nicht halten. Cic. pro Rab. Poſt. c. 13 *Vbi ſemel quis pejeravit, ei credi poſtea, etiamſi per plures deos juret, non oportet.* Id. pro Cluent. c. 48 *Conceptis verbis pejeraſſe.* Martial. 7 epigr. 19 *Nec erubeſcit pejerare de turdo.* conf. Catull. 53, 3.

¶ Pejerans, *tis,* meineidig. apud Lactantium.

¶ Pejerātus, *a, um.* Horat. 2 od. 8, 1 *Pœna juris pejerati,* i. e. perjurii.

¶ Pejeratio, *ōnis,* f. actus pejerandi, perjurium, meineid. vide Salvian. 4 de Gubern. in *Dejeratio,* quod præceſſit.

¶ Pejĕro, item Perjūro, *are,* pejerare, einen meineid begehen. Horat. 2 ſat. 3, 127 *Perjuras, furripis, aufers.* Et Lactanr. de Ira c. 16 ſect. 4 in Goth. & Liſ. MSS. *fraudent, rapiunt, perjurent:* ubi vulgo *pejerent* eſt editum. Sæpe hoc verbo uſus eſt Plautus; Et Cicero Off. 3, 29 quid ſit *perjurare* explicat: Scilicet, *non falſum juvare, ſed quod ex animi tui ſententia juraveris, id non facere.* Plaut. Truc. 1, 1, 9 *Quid perjerandum eſt etiam.*

¶ Perjuratus, *a, um,* falſch beſchworen. Ovid. Amor. 3, 11, 22 *Et perjuratus in mea damna deus.*

¶ Perjuratiuncula, *æ,* f. ut, *Perjuratiuncula paraſitica,* Plaut. Stich. 2, 1, 76.

¶ Perjūrus, *a, um,* qui jusjurandum violat, meineidig. *Domus perjura Priami,* Horat. 3 od. 3, 26 *Perjurique arte Sinonis Credita res,* Virg. Æn. 2, 195. Comp. *Perjurior,* Plaut. Mil. 1, 1, 21. Et, *Perjuriſſimus,* Id. Pſeud. 1, 3, 116, & Cic. pro Roſc. Comœd. c. 7. Polybius lib. 4 in Meſſeniorum quodam epigrammate inciſo columnæ in templo Iovis, hæc fuiſſe verba tradit: Πάντως ὁ χρόνος ἔοικε δίκην ἀδίκῳ βασιλῆ, χαλεπὸν δὲ, λαθὼν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον, hoc eſt: *Invenit tandem tempus impio regi pœnam. Difficile enim eſt, latere Deum hominem perjurum.*

¶ Perjūriōſus, *a, um,* idem. Plaut. Truc. 1, 2, 52 *Procaciores eſtis vos, ſed illi perjurioſi.*

¶ Perjūrium, *i,* n. quod fit cum non præſtatur, quod juraveris? ut modo vidimus ex Cic. Off. 3, 29, ein meineid, dem nicht folge geſchiehet. Cic. de Leg. 2, 9 *Pœna divina perjurii ocitium: humana dedecus.* Ovid. Heroid. 7, 67 *Falſæ perjuria linguæ.* Iuvenal. 14, 217 de falſo teſte: *Vendet perjuria ſummâ exiguâ.* Amantum perjuria condonari a DIS credebat, præter Poëtas paſſim, e. g. Ovid. Art. 1, 633 *Iuppiter ex alto perjuria ridet amantum* &c. ipſe Plato apud Athen. 12 p. 511 ex Philebo.

¶ Experjuro, *are.* Afranius ap. Non. 7, 46 *Experjurabant, exſecrabant ſe ac ſuos,* verſchworen und verfluchten.

¶ Imperjuratus, *a, um,* nie falſch beſchworen. Ovid. in Ibin v. 78 *Quique per infernas horrendo murmure valles Imperjuratæ laberis amnis aquæ.*

¶ Præjūro, *are,* zuvor ſchwören, einen eid verſprechen. *Præjurare* dicebatur, qui ante alios conceptis verbis & addita execratione, jurabat. Poſt quem alii in verba eadem jurantes tantum dicebant, IDEM IN ME. vide Feſtum. Huc viderur reſpicere locus Livii 2, 45 *Victor, inquit* (M. Flavolejus Centurio,) *M. Fabi, revertar ex acie: ſi fallat, Iovem patrem, Gradivumque Martem, aliosque natos invocat deos.* IDEM deinceps omnis exercitus IN SE quisque jurat.

¶ Præjuratio, *ōnis,* f. actus præjurandi, Feſtus ibidem.

¶ Iurulentia, jurulentus, vide in ſequenti *Ius, juris.*

IVS, *jūris,* n. a *juvando,* liquor eorum, quæ coquuntur, eine brühe, ſuppe. Cic. fam. 9, 20 *Ius fervens,* eine heiſſe brühe. *Ius gelatum,* eine gallerte. *Ex jure beſterno panem atrum vorare,* Ter. Eun. 5, 4, 17. *Tepidum jus ligurire,* Horat. 1 ſat. 3, 81. Inter pulmenta Laconum prima laus erat juri nigro, quod, ut Pollux lib. 6 docet, eſt *hæmativ,* i. e. ſanguiculus, ſeu igne coctus ſanguis, vid. Rhodig. Ant. Lect. 13, 25 *Sed Dionyſio Syracuſano Spartæ nigrum illud jus, quod cœnæ caput erat, non placuit, cum condimenta Lacedæmoniorum deeſſent labor, ſudor, &c.* vid. Cic. Tuſc. 5, 34. Plaut. Moſt. 1, 3, 120 *Iidem olent, quaſi cum una multa jura confundit cocus: &c.*

¶ Iūrea, *æ,* f. placenta ex jure, Plaut. Perſ. 1, 3, 17.

¶ Iūrulentus, *a, um,* juris plenus, ſive cum jure coctus, mit einer brühe, ſuppicht; ut, *Cibus jurulentus,* Celſ. 1, 6. *Eadem res magis alit jurulenta, quam aſſa: magis aſſa, quam frixa,* Id. 1, 18.

¶ Iūrulentia, *æ,* f. jus, brühe. Tertull. de Jejun. c. 1 *Quod xerophagias obſervemus, ſiccantes cibum ab omni carne & omni jurulentia.* Vius & in Apologet. c. 8.

¶ Iuſcum, *i,* n. idem quod jus ſive pulpamentum minutatim conciſum. Apulej. 2 Met. p. 197 *Quæ ſuis dominis parabat juſcum fartim circumciſum.* Sed Elmenh. & Pric. *viſcum.*

¶ Iuſculum, *i,* n. diminut. Cato R. R. c. 156 *Iuſculum frigidum forbere.*

¶ Iuſcellum, *i,* n. aljud diminutivum, idem. Theod. Priſcian. 2, 13 *Iuſcellum gallinarum.* Apic. 5, 3. vid. Liſter. p. 152.

¶ Iuſcellārius, *i,* m. ein ſuppenkoch. Gloſſ. lat. gr. *Iuſcellarius,* ζωμοποιός.

¶ Iuſcellatus, *a, um,* e juſculo coctus, geſotten; ut, *Pullus juſcellatus,* v. Reineſ. Var. Lect. 2, 8.

¶ Iuſſulentus, *a, um,* pro *jurulentus,* Apulejus dixit Apol. (p. 299 ed. Elmenh.) *piſcis aſſus aut juſculentus.* Ita & Iul. Floridus p. 470.

IVS, *juris,* n. das recht. Primo notat regulam actionum, & fere cum lege convenit. Ita Achilles Horat. A. P. 122 *Iura neget ſibi nata.* Plaut. Epid. 3, 4, 86 *Omnium legum atque jurium fictor, conditor.* Ita *Ius naturæ,* Cic. de Inv. 2, 22, *quod nobis non opinio, ſed quædam innata vis affert, ut religionem, pietatem, gratiam &c.* conf. c. 53, ubi quid *natura,* quid *conſuetudine,* quid *lege,* intell. *civili, jus* ſit, diſtinguit. Liv. 5, 27 *Sunt & belli, ſicut & pacis jura.* Id. 4, 17 pr. *Cædes legatorum rumpit jus gentium.* Nimirum Cic. off. 3, 19 pr. *Neque vero hoc ſolum natura, id eſt jure gentium.* Sed *Ius gentium* apud Liv. 7, 6 extr. illud eſt Romæ, quo patricii atque plebes diſcernebantur, add. 3, 1 pr. *Ius civile,* deſiniente Cic. Top. 2, eſt *æquitas conſtituta eis, qui ejusdem civitatis ſunt, ad res ſuas obtinendas.* Huc pertinet conſuetiſſima illa formula *jus dicere,* quod proprie Prætorum erat Romæ, gericht halten. Cic. ad Q. Fr. 1, 1, 16 *Sit ſumma in jure dicendo ſeveritas.* Suet. Cæſ. c. 7 *Cum jure dicundo conventus circumiret.* vide *Iurisdictio.* vide Duker. ad Liv. 3, 46. Ad hanc ſignificationem *juris* pertinent, quæ nominaſſe ſufficiat, & apud Ciceronem ſunt omnia, *Ius prætorium* &, quod idem eſt *Honorarium,* de quo ſ. l. *Ius Publicum, Pontificium, Augurum* &c.

Ius

Ius ordinarium Suet. Tib. c. 31, & Claud. 51 eſt, cum conſueta via datis judicibus proceditur, cui opponuntur *cognitiones Principis* aut *Præſidis*, quæ ab ipſis, nullo dato judice, expediuntur. v. Intt. & Turn. Adv. 27, 19. ¶ 2. *Ius* idem eſt, quod juſtum, vel res juſta. Cic. pro Quint. c. 9 *Ius ſuum obtinere contra aliquem.* *Ius ſummum*, vulgo ſtrictum τὸ ἀκριβοδίκαιον, cum leges ſevere nimis obſervantur, quod male in primis audit apud veteres. Col. 1, 7 *Ius ſummum antiqui ſummam putabant eſſe crucem.* Ter. Heaut. 4, 5, 48, *Ius ſummum ſumma ſæpe malitia eſt*, quod Cic. Off. 1, 10 *Summum jus ſumma injuria*, idque vocat *tritum ſermone proverbium.* Idem pro Cæc. c. 23 accuratius deſcribit, *Cum ſe in cauſa putant habere æquum & bonum, quod defendant, ſi contra verbis & literis*, & VT DICI SOLET, ſummo jure *contenditur; ſolent ejusmodi iniquitati boni & æqui nomen dignitatemque opponere.* Ita *Agere ſummo jure*, Verr. 7, 2; & *Experiri ſummo jure*, pro Quint. c. 11. Cæterum *jus* pro re juſta & alii dixere ſæpe. Liv. 5, 36 *Ius poſtulare barbari videbantur.* Plaut. Pſeud. 5, 2, 16 *Ius petis, fateor.* & Trin. 5, 2, 37 *Ius hic orat.* Contra in prima ſignificatione *Prætor jus dicit, etiam cum inique decernit* l. pen. de juſt. & jur. v. Freinsh. ad Flor. 3, 23, 3. ¶ 3. *Ius* facultatem ſignificat aliquid habendi, agendive, non (1) juſtam tantum & a legibus tributam, ſed etiam (2) ſtatum & conditionem generatim, quin (3) licentiam & potentiam legibus etiam adverſam, recht, macht. (1) Cic. off. 2, 18 *Multa multis de jure ſuo cedere.* Ter. And. 1, 1, 27 *Non neceſſe babeo omnia pro meo jure agere.* Cic. Verr. 1, 7 *Nimium ſui juris ſententiæque*, ἀυτογνώμων, tenax illius quod juſtum putat. Huc referri videtur illa ICtorum ratio, cum quosdam contractus v. g. ſtipulationem *ſtricti juris* appellant, h. e. in quibus reſtricta eſt poteſtas jus dicentium ad formulam, quam migrare non licet. Huc etiam pertinet, cum *jure optimo*, vel *lege optima*, creari magiſtratus dicuntur, quod quid eſſet, docet Briſſon. de form. p. 136, & præſertim I. F. Gronov. ad Liv. 9, 34. Parum abeſt hæc formula ab ſecunda notione, cum (2) ſtatum & conditionem generatim notat. Cic. Agr. 3, 2 *Optimo enim jure ea ſunt profecto prædia, quæ optima conditione ſunt. Libera meliore jure ſunt quam ſerva, ſoluta in meliore cauſa ſunt, quam obligata.* Ita *Ius publicum* Cic. fam. 4, 14 ſtatum publicum ſignificat vel ipſam remp. v. Man. ad 6, 1 p. 253 Græv. Cic. Verr. 2, 27 *Hoc jure ſunt ſocii, ut iis ne deplorare quidem de ſuis incommodis liceat.* (3) Flor. 1, 17, 5 *Captisque ſuperioribus jugis in ſubjectos ſuo jure detonuit*, ut emendat h. l. Salmaſius & interpretatur *ſuo arbitrio*, & confert 3, 17, 3 *Equites Rom. tanta poteſtate ſubnixi peculabantur ſuo jure remp.* Ita Liv. 5, 36 Galli dicunt, *ſe in armis jus ferre, & omnia fortium virorum eſſe.* Tale eſt, quod Germani vocant, das fauſt-recht. Ovid. vel potius Pedo Albinov. ad Liv. 54 de Fortuna, *Injuſtum jus ſibi ubique facit.* Sen. ep. 18 *Ius luxuriæ publicæ datum eſt: ingenti apparatu ſonant omnia.* Lucanus princ. Operis: *Bella per Emathios plus quam civilia campos, Iusque datum ſceleri, canimus*; *Ius*, id eſt, licentiam datam canimus ſceleri. Per bella enim plura licent & committuntur impune, quæ privatim vetita ſunt, & puniuntur. Eod. lib. v. 274 *Nolente ſenatu Traximus imperium tunc, cum mihi roſtra tenere Ius erat*; *Ius*, id eſt, licentia poteſtasque, quam mihimet ipſe per vim ac impotentiam ſumſeram. Id. Lucan. 3, 821 *Ius licet in jugulos noſtros ſibi fecerit enſe.* vid Burm. ad Quint. decl. 12, 9 p. 250. & ad Albinov. 54. Plin. 18, 34 *Hic* (Zephyrus) *vites putandi, frugesque curandi, arbores ſerendi, poma inſerendi, oleas tractandi jus dabit, afflatuque nutricium exercebit*: IVS DABIT, id eſt, facultatem concedet, copiam faciet. Nempe ſignificat, per illam horam anni omnia iſthæc facere, tempeſtivum fore. Sic, *ſui juris eſſe*, Sen. epiſt. 11, ſein eigen herr ſeyn. Et, *Sui juris aliquem facere*, Vellej. 2, 69, 2. h, e. ſibi adjungere, de legionibus, auf ſeine ſeite bringen. ¶ 4. Sumitur & pro loco judicii; Paulus ICt. *Ius dicitur locus, ubi jus redditur.* Ita Plautus Men. 4, 2, 19 *In jus ambula.* Et Rud. 3, 6, 22 *Ego hunc ſceleſtum in jus rapiam.* Ibidem, *In jure dicito cauſſam, &c.* Cic. Verr. 2, 76 *In jus, ad Metellum, Carpinatium voco.* & c. 77 *Illum in jure mutum* &c. *relinquo.* C. Nepos 25, 6, 3 *In jus de ſua re nunquam iit.* Iuvenal. 15, 135 *Pupillum ad jura vocantem.*

¶ Iūre, ablativus ſolus, idem eſt, quod merito, billiger weiſe, von rechts-wegen. Ter. Andr. 2, 3, 20 *Vt, cum velit tibi jure iraſci, non queat.* Cic. Verr 5, 8 *Quamobrem jure in eum animadvertetur.* *Quô jure, quâque injuriâ.* Ter. Andr. 1, 3, 9 mit was recht oder unrecht. *Non quæro, jure an injuriâ ſint inimici*, Cic. Verr. 2, 61.

¶ Iuriſconſultus, & jureconſultus, *i*, m. ein rechts-verſtändiger, rechts-gelehrter; quod ab eo de iis, quæ ad jus pertinent, conſilium petatur. Cic. de Orat. 1, 45 *Domus juriſconſulti eſt totius oraculum civitatis.* Et altera forma Idem pro Muræna c. 12 *Ea jureconſultorum ingeniis pleraque corrupta ac depravata ſunt.* Dividitur etiam & tranſponitur. Hor. de Arte poët. v. 369 *Conſultus juris & actor cauſſarum.*

¶ Iuriſconſultor, id. De Vlpiano Rufus Brev. 16, 8.

¶ Iūriſpĕrītus, & Iureperitus, *i*, m. idem. Cicero diviſim de Clar. Orat. c. 21 *Fabius Pictor & juris, & litterarum, & antiquitatis bene peritus.* Id. pro Cluentio c. 38 *Quis jure peritior?*

¶ Iūriſprudens, *tis*, m. idem. Claudianus per diviſionem & tranſpoſitionem in Eutrop. 2, 347 *Prudensque movendi juris.* Apud. Vellej. 2, 4, 1 eſt *vir juris ſcientiſſimus.*

¶ Iuriſprudentia, *æ*, f. juris ſcientia, juriſterey, rechts-gelehrſamkeit. Vlpian. L. 10 ff. de Iuſt. & Iure: *Iuriſprudentia eſt divinarum atque humanarum rerum notitia, juſti atque injuſti ſcientia.* Quod Imperator principio Inſtitutionum repetiit. conf. Nep. 5, 2, 1. Et Vellej. 2, 9, 2 *Mucius juris ſcientia celebris.*

¶ Iūrĭdĭcus, *a*, *um*; ut, *Dies juridicus*, ein gerichts-tag. *Actio juridica*, quæ ſecundum jus eſt, gerichts-handlung, apud ICtos, *Conventus juridici*, Plin. 3, 1. ¶ 2. Aliquando & ſubſtantive ſumitur, & judicem ipſum, ſeu Quæſitorem notat, qui cognoſcit cauſſas & jus dicit, ein richter, gerichts-halter, urtheils-faſſer. Vet. Gloſſ. *Iuridicus*, δικαιοδότης. Hinc titulus in Digeſtis *de officio Alexandrini Iuridici.* Vbi Vlpiani verba ſunt: *Adoptare quis apud juridicum poteſt.* Sen. Herc. Fur. v. 581 *Flentes Eurydicen juridici ſedent.* Per *Iuridicos* Æacum & Minoa intelligit, qui juri dicundo apud inferos præeſſe poëtis finguntur. conf. t. 20 l. 1 Dig.

¶ Iūrĭdĭcīna, *æ*, f. richter-amt; hoc vocabulo uſus eſt Tertull. de Pallio c. 3 extr. *Cato juridicinæ ſuæ tempore Græcis favit.*

¶ Iūrĭdĭciālis *e*, zum rechten gehörig; ut, *Status juridicialis*, in quo diſputatur de jure ſive injuria facti; ut, *Iure ſit interfectus Cæſar, &c.* de quo in Rhetoricis. Vid. Cicero de Invent. 1, 9; & in Topic. c. 24 extr.

¶ Iuriſdictio, *ōnis*, f. ipſe actus dicendi juris. Cic. Fam. 2, 13 *Quoniam juriſdictionem confeceram.* Suet. Ner. c. 14 *In* IVRISDICTIONE *poſtulatoribus niſi ſequenti die ac per libellos non temere reſpondit*: id eſt, cum jus diceret, cum juris dicendi poteſtatem, quæ penes ipſum erat, exerceret. Aliud enim eſt *habere juriſdictionem*, aliud *exercere.* Tac. Agric. 6, 5 *Idem præturæ tenor, & ſilentium: nec enim juri dictio obvenerat.* Habebat omnino Agricola, ut prætor, poteſtatem dicendi juris: ſed quia materia atque occaſio exercendi deerat, *non obveniſſe ei juriſdictionem* ait. Eſt autem IVRISDICTIO, ſive facultas dicendi juris, alia *ſimplex*, hoc eſt, quæ nudam ſtatuendi, non æque & exſequendi juris poteſtatem habet; alia *cum imperio conjuncta*, quæ e. g. non pronunciare de facinoroſis tantum, verum & animadvertere in eos poteſt: atque hæc ipſa vel *mera*, vel *mixta.* *Mixta*, unde provocari poteſt: *mera*, quæ a nemine impeditur: quam *juriſdictionem liberam*, Suetonius dixit Calig. c. 16: *Magiſtratibus*, inquit, *juriſdictionem liberam, & ſine ſui appellatione conceſſit*: Sen. de Clement. 1, 1 *Tot millia gladiorum, quæ pax mea comprimit, ad nutum meum ſtringentur: quas nationes funditus exſcindi, quas tranſportari, quibus libertatem dari, quibus eripi, quos reges mancipia fieri, quorum capiti regium circumdari decus oporteat, quæ ruant urbes, quæ oriantur, mea juriſdictio eſt*, kommt auf meinen ausſpruch an. ¶ 2. Aliquando & loca, ubi dicebatur jus, ſive conventus juridici habentur, IVRISDICTIONES vocari ſolent: Plin. 5, 28 *Sed prius terga & mediterraneas juriſdictiones indicaſſe conveniat.* Niſi potius eſt, IVRISDICTIONES, ditiones ſimpliciter interpretari, das gebiete.

¶ Iurejūro, *are*, ſchwören, ſemel apud Livium 41, 15 legitur pro *jurare*: *Prætores ambo in eadem verba jure jurarunt.* Sed non immerito dubitat Crevierius, an ex hoc uno loco verbum alias incognitum in linguam latinam facile admittendum ſit

¶ Iusjurandum, in genit. *jusjurandi* & *jurisjurandi*, (*Iusjurandi* etiam apud Cæſarem & Tacitum legitur,) ein ſchwur eid-ſchwur. Eſt actio religioſa, qua jurans invocat Deum teſtem voluntatis ſuæ, quod non velit fallere, ac petit, ut Deus ſit ultor, & puniat fallentem, atque ad hanc pœnam ſe obliget. In Athenienſium juramento formula fuit, ἴσορες Θεοὶ τούτων, id eſt, *Horum mihi dii teſtes, & conſcii ſunto.* Vnde Apul. libello de Deo Socratis *Iusjurandum* quaſi *Iovis jurandum* dictum cenſet. Et ita Ennius apud Cicer. Off. 3, 29 *Fides alma apta pennis jurandum Iovis.* Et Nævius apud Feſtum in *Sagmina*: *Ius ſacratum Iovis jurandum Sagmine.* Nimir. peculiariter jurisjurandi præſes erat Iupiter, ad quem pertinere credebatur, etiamſi non expreſſo illius nomine juraretur: ὅρκιος; propterea dictus. Vid. Iurisjurandi formulas apud Plaut. Rud. 5, 2, 51. *Dare jusjurandum*, einen eid thun. Plaut. Moſt. 5, 1, 36. *Servare jusjurandum*, Nep. 17, 2, 5, halten. *Iurisjurandi gratiam facere*, Plaut. Rud. 5, 3, 58, deſſen überheben. *Iusjurandum deferre*, Quintil. 5, 6 extr. einem etwas in das gewiſſen ſchieben, locus Quintiliani eſt claſſicus de jurejurando. *Iurejurando firmare*, Cic. de Leg. 2, 7. *Iusjurandum interponere*, Liv. 34, 25. *Aliquem ad jusjurandum adigere*, einen in pflicht nehmen. Cæſar de B. C. 1, 67; ubi vide Ciacconium. Vnde *jurisjurandi adactio*, apud Livium 22, 38. Ejus apud Romanos magna fuit religio, ut notat Coquejus ad Auguſtin de C. D. 1, 15 p. 58. Vnde pacta conventa jurisjurandi religione in Capitolio facta, ut ſanctiora eſſent, Dalechamp. ad Plin. 1, 7 p. 65 refert. Plut. *Iura juranda* dicitur eſſe Pacuvii apud Feſtum, *An ſanctiora dicis jurajuranda?*

¶ Iurejurandum laudatur ex Cic. pro Flacco 5. Sed Grut. Gron. &c. *Quibus jusjurandum jocus eſt, teſtimonium ludus.*

¶ Contrajuris, m. 3. wiederrechtlich. Gloſſ. gr. lat. παράνομος, *contrajuris, contralegis.*

¶ Injūria, *æ*, f. iniquitas, injuſtitia, damnum, offenſio, ac quicquid non jure fit, unrecht. *Inferre injuriam*, Cic. Off 1, 7, beleidigen. Id. de Amic. c. 21 *In culpa eſt, qui facit, non qui patitur injuriam.* Idem Tuſc. 5, 19 *Accipere quam facere præſtat injuriam*, es iſt beſſer unrecht leiden, denn thun. *Injuriam propulſare*, ſich wehren, Cic. Off 1, 7. Liv. 3, 65 extr. *Injuriam a nobis repulſam, tanquam aut facere aut pati neceſſe ſit, injungimus aliis.* Cic. fam. 1, 9 *Graviſſimas injurias voluntaria oblivione contriveram.* *Non injuria*: *Nec injuria*: *Neque injuria*, nicht unbillig; ut, Cic. ad Q. fratr. 3, 8 *Hoc horret Milo: nec injuria.* Idem de Inv. 1, 3 *Hinc non injuria maxima ac miſerrima naufragia fiebant*, i. e. neceſſaria. Apud Plautum Aul. 4, 10, 64 *Injuriam virgini facere*, eſt ſtuprum inferre. vid. Burm. ad Quint. decl. 259 p. 476. ¶ 2. Quid a *contumelia* differat *injuria*, vide in *Contumelia.* Attamen *Injuria*, interdum idem eſt ac *contumelia*, quæ verbis fit, ſchimpf, ſchmach. Virg. Æn. 1, 31 *Iudicium Paridis, ſpretæque injuria formæ.* ¶ 3. Læſionem quamcunque notat, ſine reſpectu ad jus, v. g. Plin. 18, 28 extr. ubi *duo genera cœleſtis injuriæ* commemorat, *alterum tempeſtates* &c. *alia, quæ ſilente cælo, ſerenisque noctibus fiunt.* Ita de lino 19, 1 *Semper injuria melius* & ſæpe alias. Quem imitatus junior Plinius Paneg. 30, 2 *Nilus ad injuriam ſterilitatis exaruit*, it. 37, 1 *Vectigalia inſtituantur pro utilitate communi ſingulorum injuriis*; & 38, 5 *Minuere orbitatis injurias.* Quin Ter. Heaut. 5, 3, 15 *Matres omnes filiis in peccato adjutrices, auxilio in paterna injuria ſolent eſſe.* Et Liv. 42, 1 *Injuria conſulis etiamſi juſta* &c. quem locum fruſtra tentari putamus a Schelio ad Polybium de caſtris c. 5.

¶ Injūrius, *a*, *um*, adject. unrechtmäſſig, widerrechtlich. *Multis modis injurius Clitipho eſt*, Ter. Heaut. 2, 3, 79. *Injurium* eſt, i. e. iniquum, es iſt unbillig. Plaut. Aul. 4, 7, 19, Et Cic. Off. 3, 23 *Si tabulam de naufragio ſtultus arripuerit, extorquebitne eam ſapiens? Negat* (Hecato,) *quia ſit injurium.* Vocat. *Injure* pro *Injurie* eſt apud Plautum Perſ. 3, 3, 4.

¶ Injurie,

¶ Injurie, adv. pro *injuriose* dictum 2 Nævio apud Nonium 2, 429. Superl. *injuriissime*, Ammian. lib. 16 p. 156.

¶ Injurior, *ari*, injuriam facere, frevelu, beleidigen. Sen. de Constant. c. 9 *Omne fortuitum circa nos sevit atque injuriatur.* Et Tertull. adv. Gnost. c. 6 *Plus victoriatum est quam injuriatum.*

¶ Injūriōsus, *a, um*, qui injuriam infert, frevelhafft, ungerecht; ut, *Injuriosa facinorosaque vita*, Cic. de Legib. 1, 14. Id. Off. 1, 14 *Qui benigniores esse volunt, quam res patitur, in eo peccant, quod injuriosi sunt in proximos.* Sen. 2 Controv. 12 *Nescio an adversus patrem injuriosior sis, quod abstulisti illi hæredem, an quod dedisti.* Adrianus Imp. apud Vopiscum in Saturn. c. 8 de Ægyptiis: *Genus hominum seditiosissimum, vanissimum, injuriosissimum.*

¶ Injuriose, adv. idem; ut, *Injuriose decernere in aliquem*, Cic. ad Q. Fratr. 1, 1, 7. *Injuriose tractare*, Val. Max. 2, 9, 2. Comp. *Injuriosius:* Cic. pro Lege Manil. c. 5 *Majores nostri, mercatoribus aut naviculatoribus injuriosius tractatis, bella gesserunt.* Superl. Augustin. Octaginta Quæst. qu. 82 *Injuriosissime cogitantur.*

¶ Perinjurius, *a, um*, überaus unrecht. Minucius Felix c. 15 *Perinjurium est, vires te actionis meæ intergressu gravissimæ disputationis infringere.* Est etiam Catonis apud Priscia. 6 p. 178 & 205 Bryl. *Nam per injurium fiet, cum mihi ob eos mores, quos prius habui, bonos detur, ubi datus est, tum uti eos mutem, atque alii modi sim.*

Iuſcellum, iuſculum, &c. vide ante in *Ius.*

IVSQVIĀMVS, *i*, m. idem quod *Hyoscyamus*, bilſenkraut. Pallad. 1, 35. conf. Macer 2, 35.

Iuſſalentus, vide *Ius*, Iuſſus, *Iubeo*, Iuſtifico, &c. *Iuſtus.*

IVSTĪNVS, *i*, m. Hiſtoricus, Trogi Pompeji epitomator, qui male cum Iuſtino Martyre a quibusdam confunditur. v. Voſſ. de Hiſt. Lat. 1, 2, 32. ¶ 2. Iuſtinus I & II duo Imperatores fuerunt.

¶ Iuſtīna, *æ*, prius uxor Magnentii, deinde Valentiniani ſenioris, mater Valentiniani jun. v. Ammian. 30, 10.

¶ Iuſtinianus, *a, um*, adj. derivatum a Iuſtino Imp. quo aliquoties Corippus uſus.

¶ Iuſtinianus, *i*, m. Iuſtini I ex ſorore nepos, imp. Rom. celeberrimus, qui ICtis uſus præſtantiſſimis, jus civile in eum redegit ordinem, quo nunc utimur.

¶ Iuſtinianēus, *a, um*, adj. ut, *Codex Iuſtinianeus*, a Iuſtiniano in unum volumen ex Gregoriano, Hermogeniano & Theodoſiano contractus.

IVSTVS, *a, um*, adj. cum jure conveniens hominum & rerum epitheton, fromm, gerecht; ut, *Cauſſa juſta*, Cic. Phil. 2, 22. *Bellum juſtum*, Ovid. Met. 8, 58. *Honores juſti*, i. e. jure collati. Ter. And. 1, 1, 9 *Juſta ſervitus*, reſpectu heri moderati, eine leidliche knechtſchafft. v. *Iuſtitia*, n. 2. ¶ 2. Latius patet, & notat, quidquid habet naturam nomine ſuo deſignatam. *Juſta magnitudo*, eine gehörige groſſe. Plin. 10, 53. *Juſtum prælium*, eine ordentliche ſchlacht, Liv. *Juſtus exercitus*, eine rechte völlige armee, Vellej. 2, 61, 2. Sic, *Juſta acies*, eine ſchlacht-ordnung, wie ſichs gebühret, Quintil. 1, 10. *Victoria juſta*, qua reportata Imperatoris nomen datur duci. Cic. fam. 2, 10. v. ibi Manutius. Ita *Juſtus amnis*, Livio 1, 4. *Juſta volumina*, Vellejo 2, 48, 5; & 2, 119, 1. *Juſta libertas: Juſtus triumphus: Juſti milites*, Suet. Aug. c. 20 & Calig. c. 44. *Juſta pax*, Lucano 4, 385 dicuntur. Sic *juſtum* dicitur, quod ſatis eſt, cui nec deeſt quicquam, neque excedit. Plin. 18, 23 *Juſtum eſt, vebes XVIII jugere tribui.* Et mox: *Juſtum eſt, ſingulas vebes ſoni denario ire in ſingulas pecudes minores, in majores, denas.* Itaque *juſtum*, in quo verus ac legitimus modus eſt. Sic, *juſto liberius vivere*, apud C. Nepotem 2, 1, 2 eſt liberius vivere, quam decebat atque par erat. *Juſto ferocior*, allzu wild, mehr als billig iſt, Vellej. 2, 49, 4. Sic *Juſto longius, diutius*, dicimus, & in his *juſtum*, quaſi ſubſtantive ponitur. Motio nota eſt: *Juſtior Princeps*, Valer. Max. extr. opere. *Juſtiorem cauſſam reſiſtendi præbere*, Liv. 4, 53. *Juſtiſſima cauſſa*, Cæſ. B. Gall. 4, 16. *Juſtiſſimum imperium*, ibid. 1, 45. ¶ 2. *Juſtus* & *juſſus* confunduntur a librariis, v. Drak. ad Sil. 13, 379.

¶ Iuſta, *orum*, n. plural. exſequiæ ſunt, & ſacrificia mortuorum, ita dicta, quod jure fierent his, qui de nobis viventes bene meriti fuerant, todten-begängniß, ſeelmeſſen. *Juſta funebria* Livius vocat 1, 20. *Juſta exſequiarum*, Cic. de Leg. 2, 17 *Juſta facere, ſolvere*, begängniß halten, Id. de Leg. 2, 22. *Juſta peragere*, Plin. 2, c. ult. *perſolvere*, Curt. 4, 12, 2. *Manibus alicujus juſta perficere*, Cenotaph. Piſan. Caji Cæſaris v. 18. ¶ 2. *Juſta operum peragere*, ſein tagewerck verrichten, Colum. de R. R. 9, 8. ¶ 3. *Juſta ſervis præbere*, Cic. Offic. 1, 13. ubi Gruterus cibaria intelligit.

¶ Iuſte, adv. billig, gebührlich. *Juſte & legitime imperare*, Cic. Off. 1, 4. Compar. Hor. Sat. 2, 4, 86 *Tanto reprendi juſtius.* Cic. fin. 1, 20 *Quanto id in hominum conſuetudine facilius fieri potuerit & juſtius.* Apulej. Apol. *Neque ille exotico pulvere dentes emaculet, quos juſtius carbone de rogo obtriverit.* Prudent. paſſione Vincentii v. 188 *Quem tu, maligne, myſticis Minitaris ignem litteris: Flagrabis ipſe hoc juſtius.* Val. Max. 1, 1, 13 *Id ſupplicii genus* (culco inſui) *parricidis irrogatum eſt. Juſtiſſime quidem, quia &c.* Gell. 3, 10 *Juſtiſſime in utero eſſe*, i. e. juſto admodum tempore. Eſt etiam Cic. ad Brut. ep. 4.

¶ Iuſtĭtia, *æ*, f. die gerechtigkeit, a *jure* eſt, ut indicat Priſcianus lib. 4, non *jus a juſtitia*, ut ſcripſit Ulpianus, qui non tam attendit *juris* vocabulum, quam doctrinam juris ſeu jurisprudentiam Romanam. vid. Voſſii Etym. p. 174. Eſtque alia *univerſalis*, quæ obedientia eſt erga omnes leges & virtutes omnes complectitur, quemadmodum in Theognidis verſu 147 dicitur: Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετὴ ἔνεστιν. *Juſtitia in ſe virtutem complectitur omnem.* Alia *particularis*, quæ eſt virtus ſuum cuique tribuens. Quæ Simonidis definitio eſt. ¶ 2. Aliquando pro æquitate atque clementia ponitur, billigkeit, gelindigkeit. Ter. Heaut. 4, 1, 3 *Quando tuus eſt animus natu gravior, ignoſcentior, Ut meæ ſtultitiæ in juſtitia tua ſit aliquid præſidii.* Similiter Cicero pro Marcello c. 4 *juſtitiam & lenitatem*, tanquam ſynonyma conjungit. Locum C. Nepotis, quo ſimiliter uſus *Juſtitiæ* vocē, vide ſupra in *Æquitas.* Et *juſtam ſervitutem* i. e. clementem & benignam habuimus modo ex Ter. Andr. 1, 1, 9. Ea de cauſſa apud Ebræos *Juſtitia* pro *Eleemoſyna* ponitur, quod Beza ad c. 6 Matth. v. 1 obſervat. ¶ 3. Florus 1, 24, 1 *Ordinataque erat in XII tabulis tota Juſtitia*, id eſt, juris ratio.

¶ Iuſtĭtium, *i*, n. quaſi *juris ſtatio* ſeu *interſtitio*, anſtand der gerichte. Eſt enim juris dicendi intermiſſio, quæ fieri ſolebat in publica lætitia per feſtos dies, (unde *Forum litibus orbum* Horatius memorat, cum lætitiam urbis Romanæ ob Auguſti reditum 4 ode 2, 43 deſignat,) aut in reip. aliqua inſigni calamitate, & luctu publico: Liv. 3, 27 extr. *Dictator juſtitium indicit, claudi tabernas tota urbe jubet, vetat quemquam privatæ quidquam rei agere*, läſt feyertage ausruffen. Cic. pro Plancio c. 14 *Edicto juſtitio.* Id. Phil. 5, 12 *Tumultum decerni, juſtitium indici, ſaga ſumi dico oportere.* Liv. 10, 21 *Senatus juſtitium indici juſſit.* Contra, *Juſtitium remittere*, gerichtstage anſehen laſſen. Liv. 3, 5 *Juſtitium remiſſum:* & dicto 10, 21 *juſtitium remittitur.* Lucanus 2, 17 *Ferale per urbem juſtitium.* Et 5, 31 *Cæſar habet vacuasque domos, legesque ſilentes Clauſaque juſtitio triſti fora.* Adde 5, 116. ¶ 2. Quia igitur a jure dicendo ceſſabatur ingruente calamitate aliqua, & duro ac luctuoſo reip. tempore; idcirco *juſtitii* vox ad luctum quoque publicum deſignandum translata eſt; cum per præconem edicebatur, ut ceſſarent ab opere, & virum vel fœminam illuſtrem lugerent, ein landtrauren. Fulgent. de Priſco Sermone: *Juſtitium eſt luctus publicus:* Apul. lib. 5 Mil. ſub fin. *Sic affectæ domus triſte fatum cuncta etiam civitas congemebat, luctuque publico confeſtim congruens edicitur juſtitium.* Et Suet. Tib. c. 52 *Statim a funere ad negotiorum conſuetudinem rediit, juſtitio longiore prohibito.* Id. Calig. c. 24 *Eadem* (Druſilla) *defuncta juſtitium indixit: in quo riſiſſe, laviſſe, cænaſſe cum parentibus, aut conjuge liberisve, capitale fuit.* Sidon. 2 epiſt. 8 *Deceſſit nudius tertius, non absque juſtitio, matrona Filimatia, &c.* De *juſtitio* plura Petr. Faber lib. 2 Semeſtr. c. 10.

¶ Iuſtĭdium, *i*, n. tempus 30 dierum, quod deſtinatur rebus repetendis. v. Salmaſ. de Modo Uſur. p. 810. Secundum Feſtum *Iuſti dies dicebantur triginta, cum exercitus eſſet imperatus, & vexillum in arce poſitum.* conf. Alex. ab Alex. 4, 25 & Rhodig. Ant. Lect. 12, 20.

¶ Iuſtĭficus, *a, um*, rechtſchend. Catull. carm. 65 ſub fin. *Omnia fanda nefanda malo permixta furore, Iuſtificam nobis mentem avertêre Deorum.*

¶ Iuſtĭfĭco, *are*, rechtfertigen. Tertull. adv. Marc. 4, 17 ex Iesa. c. 1, 17 *Iudicate pupillo & juſtificate viduam.*

¶ Iuſtificans, *tis.* Vulg. 1 Reg. 8, 32 *Juſtificans juſtum.* conf. Rom. 3, 26.

¶ Iuſtificātus, *a, um*, gerechtfertiget. Prudent. Apoth. v. 885 *Juſtificata anima.* Tertull. de Orat. c. 13 *Juſtificatior Phariſæo procacciſſimo.* Vulg. Int. Rom. 5, 1 *Juſtificati ex fide pacem habeamus.*

¶ Iuſtificatio, *ōnis*, f. die rechtfertigung, eccleſiaſticum eſt, non minus parribus & veteri Scripturæ Interpreti, quam noſtris Theologis uſurpatum. Salvian. de Gub. Dei 2 p. 381 *Ambulantes in omnibus mandatis & juſtificationibus.* Hic leges notat.

¶ Iuſtificātor, *oris*, m. qui juſtificat. Hinc

¶ Iuſtificatrix, *īcis*, f. ejusdem notæ. Tertull. adv. Marc. 4, 36 *Diſciplinam humilitatis juſtificatricem* dixit.

¶ Injuſtus, *a, um*, juſto contrarium, ungerecht, unrecht, unbillig. Cic. Tuſc. 5, 20 *Vir maleficus & injuſtus.* Ter. Adelph. 1, 2, 18 *Homine imperito nunquam quicquam injuſtius.* Arnob. 2 p. 51 *Non injuſtiſſimum ducitis.* ¶ 2. Sicut autem *juſtum*, ut dicebamus, etiam eſt, in quo modus; ita contra *injuſtum* pro immodico nimioque aliquando ponitur. Virg. Georg. 3, 346 *Non ſecus ac patriis acer Romanus in armis Injuſto ſub faſce viam cum carpit.* Ita Cicero pro Milone *injuſtas inimicitias* pro magnis dixit, ut Aſconius interpretatur. Similiter alibi Maro *iniquum pondus:* & Serenus Sammonicus *iniqua poculа* dixit. vide ſupra in *Æquus.*

¶ Injuſte, adv. unrecht, unbillig; ut, *Injuſte facta*, Cic. de Finib. 1, 16. Superl. Salluſt. Jug. c. 85 *Injuſtiſſime luxuria & ignavia, peſſimæ artes, illis, qui coluere eas, nihil officiunt, &c.* Et Tertull. adv. Marc. 4, 7 extr. *Injuſtiſſime increpuit.*

¶ Injuſtĭtia, *æ*, f. das unrecht, ungerechtigkeit. Cic. Off. 1, 12 *Totius injuſtitiæ nulla capitalior eſt, quam eorum, qui tum, cum maxime fallunt, id agunt, ut boni viri eſſe videantur.*

IŪTVRNA, *æ*, f. vel Iunturna, Nympha latina, ſoror Turni: Virg. Æn. 12, 146 *Diſce tuum, ne me ineuſes, Iuturna, dolorem.* Vid. Cerda ad v. 138 ſeq. Apulej. de Deo Socratis: *Hinc & illa Virgiliana Iuturna, quæ mediis millibus auxiliabunda fratri converſatur, miſcetque viris, nec cernitur ulli.* ¶ 2. Fons, ex quo valetudinis cauſſa bibebant. Varro L. L. 5, 10 *Nympha Iuturna, quæ juvaret. Itaque multi ægroti hinc aquam petere ſolent*, v. Scalig. Caſtig. in Propert. 3 p. 290. Forte idem fuit ¶ 3. Lacus, ubi Caſtor & Pollux victoriam de Perſe annunciaſſe dicuntur. Val. Max. 1, 8, 2. Flor. 2, 12, 15.

Iutus, vide *Iuvo*, Iuvenalis, *Iuvenis*, Iuvenca, *Iuvencus.*

IŬVENCVS, *i*, m. ſubſt. præcipue de bubus dicitur, ein junges rind, junger ochſe, ſtier. Inde dictus, quod agriculturam juvare poſſit. ut Varro cenſet L. L. 4, 19. Virg. ecl. 2, 66 *Aratra jugo referunt ſuſpenſa juvenci.* Ovid. Met. 6, 115 *Iuvencus torvus.* Horat. 4 od. 4, 30 *Eſt in juvencis, eſt in equis patrum virtus.* ¶ 2. *Iuvencus* adjective de equo. Lucret. 5, 1073 *Vbi equus florenti ætate juvencus.* ¶ 3. Etiam de hominibus. Horat. 2 od. 8, 21 *Te ſuis matres metuunt juvencis.*

¶ Iuvenca, *æ*, f. ſubſt. eine junge kuh, ut, *Iuvencæ formoſa*, Virg. Georg. 3, 219; *nitens*, Ovid. Met. 1, 610; *nivea*, ibid. 652; *cornigera*, ibid. 1, 926 &c. conf. Varr. R. R. 2, 5.

¶ Iuvenculus, *i*, m. diminut. ein kalb, item ein jüngling. Nam de pueris etiam aliquando dicitur. Catull. carm. 24, 1 ad Iuventium puerum: *O qui floſculus es juvenculorum.* ¶ 2. Adjective *juvenculæ vidue*, junge wittwen, Tertull. de Monogam. c. 13.

¶ Iuvenculaſco, *ĕre*, inſtar juvenci agere, kälbern. Ambroſ. lib. de Cain c. 1 *Iuvenculaſcat in adoleſcentia, in ſenecta caneſcat.*

¶ IŬVENCVS, *i*, m. presbyter Hiſpanus, generis (ut ait Hieronymus,) nobiliſſimi, ſed & genus & patria ejus ignorantur. Evangelia libris quatuor, verſibus Hexamettis Matthæum Evangeliſtam ſecutus,

pæne

pæne ad verbum transtulit, de quibus in carmine Bucolico poëta Aretinus: *Carmina vidi Hic hominis, pariterque aquilæ, bovis, atque leonis, Hispanum nostra modulantem voce Iuvencum.* Vixit sub Constantino Magno eo tempore, quo *Fundator securitatis eternæ* dictus est, Maxentio & Licinio superatis, ad quod alludit idem Iuvencus, cum eum nominat *Pacem sui seculi.* Opus suum edidit finitis bellis intestinis, circa annum Christi 331, ut Prosper annotavit.

IŬVENIS, *is*, c. prim. corr. qui adolescentiæ excessit ætatem, ein junger mann. Varro a XXX usque ad XLV annum ætatis *Iuvenes* appellat, & nomen ipsum a *juvando* ducit, apud Censorinum de Die natali c. 14. Et ita Hiero νέος Polybio dicitur, qui XXX annos excesserat; quod Casaub. ad eum p. 86 observat. Sic apud Dionem Cass. lib. 36 p. 46 νέος appellatur Cæsar, qui quadragenario propior erat. Gell. 10, 28 refert, *Servium Tullium pueros appellasse, qui minores essent annis XVII ad XXXVI, juniores, supra eum annum seniores.* conf. Manut. ad Cic. fam. 2, 1. Voss. 1 Instit. Orat. p. 291. Cæterum *Iuvenis* in utroque genere dicitur. Plin. 7, 36 *Cornelia juvenis est, & parere adhuc potest.* ¶ 2. Aliquando *Iuvenis* pro filio ponitur. Ita *Telluris juvenes*, gigantes, terra natos appellat Horat. 2 od. 12, 7. Ovid. Trist. 4, 5, 31 *Sic juvenis tibi consimilis sit natus.* Tac. Hist. 2, 77, 2 *Tuæ domui triumphale nomen, duo juvenes, capax jam alter imperii &c.* Verba Muciani ad Vespasianum sunt, *Cui duo filii erant*, Titus & Domitianus. Curt. 8, 2, 33 *Duos illi* (Alexandro) *juvenes patre* (Symithre) *tradente secum militaturos sequi jussit.* Et 6, 5, 4 *Novem juvenes eadem matre geniti patrem comitabantur.* Sic, *Agrippa juvenis, Antonius juvenis*, apud Suetonium: *Pompeji juvenes: Marius juvenis*, apud Florum: ita pariter & natio eorum, & ætas significabatur, ita nos: der junge Agrippa. Similiter & *Pueri* voce utebantur. Visus & ita hac voce Modestinus L. 4 § 10 D. de re milit. ¶ 3. Nonnunquam *Iuvenes* & milites, ac maxime equites notant. Nam quos Plutarc. us in Cæsare p. 711 A. νέους: eos Suetonius in eadem narratione in vita Cæsaris c. 14 *Equites* vocat. S. quoque Marco c. 14, 5 νεανίσκοι milites sunt. vide & Lipsium Elect. 2, 1, & lib. 1 epist. quæst. 1.

¶ Iuvēnis, *e*, adjective, jung. Ovid. Met. 7, 295 *Iuvenes nutricibus annos posse suis reddi* Et Serenus Samm. p. 2 *Iuvenem præstare capillum.* Hinc & *Iuvenem* pro juvenili ætate poëtice Claudianus dixit Paneg. de 4 Conf. Honorii v. 386. Compar. *Iuvenior* usus Apulejus Met. 8 p. 210 *Sed unus præ cæteris & animo fortior & ætate juvenior.*

¶ Iūnior, *us*, comparativus est, per Syncopen a *Iuvenior*, jünger, Horat. 2 epist. 1, 44 *Toto junior anno.* Tac. Hist. 4, 69, 1 *Sapientissimum quemque reverentia fateque: juniores periculo ac metu continuit.* Hos ergo sapientioribus opponit.

¶ Iūnĭcŭlus, *i*, m. dimin. est junior vitis, sive *novellus palmes*, qui & *draco* dicitur, ex veteri palmite emissus, eine junge rebe, Plin. 17, 22.

Iunius, Iunix & Iuvencus, vide supra suo ordine.

¶ Iŭvēnilis, *e*, ad, ect. jung; ut, *Ætas juvenilis*, die jugend oder junge jahre. *Ardor juvenilis*, Val. Max. 5, 6 extr. *Robur juvenile*, junge stärcke. Colum. 4, 3 *Superfluentes juvenili quadam dicendi impunitate & licentia*, Cic. de Clar. Orat. c. 91. Sed Ovid. R. A. 399 *Opus juvenile* ἡ συνουσία. ¶ 2. Ovidius etiam *juvenilior* fecit, Met. 14, 644, secuti Catullus *juventior.*

¶ Iuvenile, adv. Stat. Silv. 3, . . *Iuvenile vagantem.*

¶ Iuvēnĭliter, adv. juvenum more, wie junger leute art ist. *Iuveniliter exultare*, Cic. de Senect. c. 4. Et Ovid. Trist. 2, 117 *Ingenio juveniliter uti.*

¶ Iŭvēnīlĭtas, *ātis*, f. die jugend. Varro apud Nonium 2, 418; & 5, 42 *Quam dereliquit multicupida juvenilitas.*

¶ Iŭvenālis, *e*, idem quod *juvenilis*, jung. Plin. 33, 2 *Iuvenalis fama.* Sic & apud Sidonium 1 epist. 2 *Iuvenali rubore* & 4, 13 *Iuvenali sanitate*; & 9, 6 *facilitate juvenali*, pro *juvenili*, scriptum est in libris plerisque. Apul. de Mundo p. 67 *Valenti habitudine, pubertate juvenali.* Et Auson. Professf. Burd. 15, 1 *Animo juvenali senex.* Quin Virg. Æneid. 5, 475 *Et mihi quæ fuerint juvenali in corpore vires.* Vid. hic Pierius, & Drakenb. ad Sil. 2, 312. Hinc *Iuvenalis dies*, quem saturnalium festivitati adjecit Caligula a juvenibus potissimum celebrandum, unde & nomen. vid. Lipsium in Saturnal. Suet. c. 17; ac ¶ 2. *Iuvenalia*, sive juvenales ludi, quos Nero instituit, quum primam barbam potuisset, de quibus vide Suet. c. 11 cum Xiphilino, & Lips. lib. Annot. Taciti. Sed apud Sidonium carm. 23, 428 *Iuvenalia peracta* sunt juvenilis ætatis studia.

¶ Iŭvēnālis, *is*, m. subst. vel *Iunius Iuvenalis*, poëta Satyricus, quem Suidas sub Domitiano vixisse, ab eodemque in Africanam Pentapolin relegatum scripsit. Alii sub Trajano fuisse eum maluerunt: ideo quod contra ipsum etiam Domitianum libetius scripserit, facere id impune non potuisse videatur. Quod tamen facile propter continuum tempus conciliari poterit. Satyras, quibus in corruptissimos seculi sui mores invehitur, scripsit 16 plenas varietate, ubertate, acumine sententiarum & urbanitate, cultior longe, quam Persius, vel Horatius, ut Scaliger censet: a quo tamen Heinsius dissentit, qui cæteris omnibus Horatium præfert. vide eum de Satyra Horatiana. In exilio mortuus creditur, ubi *iratus fuit histrionis exul*, quemadmodum Sidonius retulit. Is histrio Paris fuit; vide Suidam, & præsertim Fabricium Bibl. Lat.

¶ Iŭvēnesco, *ĕre*, jung werden. Horat. 4 Carm. od. 2, 55 *Vitulus largis juvenescit herbis.* Plin. 8, 57 extr. *Rursus æstate juvenescunt:* de gliribus agit: *A diis non datur bis juvenescere*, Theognidis est v. 1003 Οὐ γὰρ ἀνθρώῳ δὶς πέλεται πρὸς θεῶν. Tertull. Exhort. ad Cast. c. 6 *Iam senuit, ex quo juvenuit.*

¶ Iuvēnor, *āri*, juveniliter exultare ac lascivire, fälbern, kinderey treiben. Horatius *juvenari* fecit, pro juveniliter loqui, in Art. Poët. v. 246 *Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam.*

¶ Iŭventus, *ūtis*, f. ætas juvenilis, die jugend. Plaut. Capt. 1, 2, 19 *Nulla est spes juventutis, sese omnes amant.* Et Sallust. de Catilina c. 5 *Huic ab adolescentia bella intestina, cædes, rapinæ, discordia civilis, grata fuere: ibique juventutem suam exercuit.* ¶ 2. Multitudo juvenum, das junge volck, die jugend. Id. c. 12 *Ex divitiis juventutem luxuria atque avaritia cum superbia invasere.* Cæs. de B. Gall. 3, 16 *Omnis juventus, omnes etiam gravioris ætatis convenerant.*

¶ Iŭventa, *æ*, f. idem. Poëtæ amant pro *juventutis* vocabulo; ut, *Viridis juventa*, Virgilius Æneid. 5, 295. *Florente juventa fervidus*, Horat. de Arte Poët. v. 115 &c. Non autem abstinent alii. Livius 35, 42 extr. *Non ita se a juventa eum gessisse:* & 40, 6 *Mediæ juventæ robore ille.* Ac Plinius Paneg. c. 8 *Nerva tua juventa, tuo robore invaluit.* Major Plinius 7, 51 *Senilis juventa præmaturæ mortis est signum.*

¶ Iŭventas, *ātis*, f. Hebe, dea juventutis, apud Horat. 1 oda 30, 7, & Cic. Tusc. 1, 26, qui *Iuventate* sexto casu formavit. Festus: *Iuventatis sacra pro juvenibus sunt instituta.* Vindicatur hæc vox etiam Cic. ad Att. 1, 18; & Liv. 36, 36. ¶ 2. Ipsa ætas seu juventus, die jugend, Lucret. 5, 886. Horat. 2 od. 11, 5 *Fugit retro Levis juventas, & decor.* Et 4 od. 4, 5 de pullo aquilæ: *Olim juventas & patrius vigor Nido laborum propulit inscium.*

¶ Bĭjŭvēnis, *is*, m. rejuvenescens, der sich verjünget. Sic vocatur Bacchus & Apollo apud Poëtas. v. Barth. Adv. 32, 6.

¶ Rejŭvĕnesco, *ĕre*, i. e. faciem & vires juvenis recipere, sich wieder verjüngern. Improbat Vossius de Vit. L. L. 4, 21 p. 764.

Semper juvenis, vide *Semper.*

Iuverna, vide *Iuernia.*

IŬVO, *jūvi*, *jūtum*, *jŭvāre*, opem ferre, helffen. Ter Heaut. 1, 1, 33 *Crede, inquam, mihi, aut consolando, aut consilio, aut re juvero.* Cic. fam. 13, 22 *Iuvare aliquem, quibuscunque rebus possis.* Id. de Finib. 1, 21 *Eruditio ad beatam vitam juvat*, hilft zu einem glückseligen leben. Ovid. Met. 7, 505 *Iuvit facundia causam.* Pass. Idem Pont. 1, 3, 90 *Iuvari admota ope, curirt* werden. Plin. 17, 24 *Quod si etiam juvatur.* Ovid. Pont 3, 3, 107 *Supplicibus domus assueta juvandis.*

¶ Iŭvat, impersonale, idem est quod delectat, gratum, dulce est, es belustiget, es thut wohl. Ter. Adelph. 2, 3, 2 *Id demum juvat, si, quem æquum est benefacere, is facit.* Cic. ad Q. frat. 2, 12 *Te esse animo hilari, valde me juvat.* Horat. 2 Sat. 6, 32 *Hoc juvat & melli est.* Virg. ecl. 1, 83 *Nec percussa juvant fluctu tam litora.* Lucret. 5, 1280 de origine Musicæ: *At liquidas avium voces imitarier ore Ante fuit multo, quam lævia carmina cantu Concelebrare homines possent, auresque juvare.* Sen. epist. 6 *Quæ sint hæc, interrogo? Quæ scire magis juvat, quam prodest.* Id. epist. 4 *Bonum juvat habentem.* Vet. Gloss. *juvat*, τέρπει.

¶ Iuvans, *tis.* Elegans est formula *Deo juvante*, aut *Deo bene juvante*; mit Gott, mit Gottes hülffe. Cic. Nat. D. 2, 66 *Singularem virum neminem nisi juvante Deo fuisse credendum est.* Id. fam. 7, 20 *Me Diis juvantibus ante brumam exspectabit.* Ita Liv. 7, 10 *Nomen Romanum invictum, juvantibus diis præsta.* Id. 25, 38 *Ite, Diis bene juvantibus, corpora curate, &c.*

¶ Iŭvātūrus, *a, um*, pro *juturus*, Sallustius dixit Iug. c. 47; Plin. 4 epist. 13 & 15; Ammian. 20, 4.

¶ Iūtus, a, um, geholffen. Tac. An. 14, 4, 1 *Solertia tempore juta.* Pallad. 4, 10 *Rami flercorati & humoribus juti.* Lactant. de Opif. Dei c. 13 *Lingua juta offensione dentium &c.*

¶ Iuturus, *a, um*, restituit Columellæ 10, 131 *Rutaque Palladiæ baccæ juturæ saporem*, ubi al. *victuræ*, N. Heins. ad Sil. 7, 354.

¶ Iuvāmen, *ĭnis*, n. hülffe. Gloss. gr. lat. ὄνησις, *juvamen.* Sic & Macer: *Et confert hæmoptoicis hoc sæpe juvamen.*

¶ Iuvāmentum, *i*, n. idem. Veget. 3, 4 *Iuvamentum præstare.*

¶ Adjuvo, *jūvi*, *jūtum*, *adjŭvare*, helffen, beyspringen, befördern. Ter. Phorm. 1, 4, 28 *Fortes fortuna adjuvat.* C. Nepos 25, 9, 3 *Quibus rebus indiguerunt, adjuvit.* Cic. pro Arch. 7 *Ad percipiendam colendamque virtutem literis adjuvari.* Liv. 29, 1 *Eoque enisus ad bellum adjuverunt.* Gell. 14, 6 *Adjutum ire aliquem*, einem zu statten kommen. Varium usum hujus verbi docent intt. ad Sil. 7, 354 & Val. Fl. 2, 528.

¶ Adjŭvātūrus, pro *Adjuturus*, habet Petronius c. 18.

¶ Adjūtus, *a, um*, aufgeholffen. Frontinus quidem lib. 1 de Aquæduct. dixit *Adjuvatus*, plebejo modo: Elegantius Nepos 1, 2, 2 *Non minus prudentia quam felicitate adjutus.* Ovid. Met. 15, 224 *Adjutis aliquo conamine nervis.*

¶ Adjūtus, *ūs*, m. hülffe, beyhülffe. Macrob. Sat. 7, 6 *Vnius adjutu quasi natura flammei.*

¶ Adjūto, *are*, frequent. beyspringen, zu hülffe kommen. Ter. Andr. 1, 3 pr. *Nec quid agam, certum est, Pamphilumne adjutem &c* Gell. 1, 3 *Voluntatem alicujus adjutare.* In Heraclii nummo apud Carol. du Fresne Famil. Byzant. p. 112 cum dandi casu: DEVS ADIVTA ROMANIS. conf. Petron. c. 62. ¶ 2. *Adjutatur* pro *adjutat* dixere Pacuvius, Afranius, Lucilius apud Non. 7, 83.

¶ Adjūtābĭlis, *e*, adjuvans. Plaut. Mil. 4, 4, 8 *Adjutabilem operam dare.*

¶ Adjūtor, *ōris*, m. ein gehülffe, beystand, helffer. *Adjutorem alicui in re aliqua esse. Adjutor in re gerenda*, Cic. pro Sext. c. 17. *Adjutor periculorum*, Id. pro Flacco, princ. *Adjutor honoris alicujus*, ibidem, ein beförderer. *Adjutor alicujus iracundiæ*, der einen in seinem zorn stärcket, Ter. Adelph. 1, 2, 62. *Adjutorem alicui venire*, Cic. de N. Deor. 1, 7, zu hülffe kommen. *Adjutor operum principalium: adjutor & minister consiliorum*, Vellej. 2, 129, 4; & 104. In quibus exemplis *adjutores* cum excellentia significandi de præcipuis amicis principum, & qui in partem curæ publicæ potissimum veniunt, usurpantur. *Tiro libertus Ciceronis, adjutorque in litteris studiorum ejus fuit*, Gell. 13, 9 pr. Varios adjutores inter officia & dignitates tum alias tum militares recensct Gruterus & Fabrettus inscript. p. 345. *Mimorum* etiam *adjutores* erant, de quibus Faber & præsertim Gudius ad Phædr. 5, 5. Item ita vocabantur *Hypodidascali Rhetorum*, de quibus Quint. 2, 5 pr.

¶ Adjutrix, *tĭcis*, f. quæ adjuvat. Ter. Heaut. 5, 2, 38 *Matres omnes adjutrices solent esse in peccato filii*, sie pflegen ihren sohnen überzuhelffen. *Legio adjutrix* passim in Inscriptionibus, & Spartian. Hadriano c. 2, idque nominis primæ, secundæ & tertiæ Legionibus frequenter vindicatum. vid. Indicem rer. militar. in Opus Inscr. Gruterianum.

¶ Adjutōrium, *i*, n. pro adjumento seu auxilio, hülffe, beystand, förderung.

förderung. *Vti adjutorio aliquo conceſſo a natura.* Et, *Adjutorio egere*, Quintil. 1, 1. Vellej. 2, 112, 4 de copiis auxiliaribus: *In adjutoriam ejus belli trahebat manum magnam.* Suet. de Illuſtr. Grammat. c. 10 *In eam rem adjutorium ei fecit Attejus*, i. e. adjuvit: adjutor ei fuit.

¶ Adjumentum, *i*, n. idem; ut, *Adjumento eſſe*, Cic. fam. 2, 6. Et, *Adjumentum afferre*, Offic. 1, 1, behülflich ſeyn. Ter. Phorm. 1, 2, 55 *Nihil adjumenti aderat ad pulchritudinem*, ſie war ungeputzt, die ſchönheit hatte keinen beytrag. Delicatiores cibos Salluſt. Iugurth. c. 45 *Adjumenta ignaviæ* vocat.

¶ Coadjūto, *are*, pro ſimul adjutare, barbarum eſt. v. Voſſ. de Vit. L. L. 4, 4 p. 692.

¶ Coadjūtor, *ōris*, m. ein mithelffer. Vox vitioſa patronum qualemcunque reperit inter Inſcript. Gruteri: QVONIAM NOBIS SEMPER AFFVISTIS IN FIDE VERACES IN ARMIS STRENVI COADIVTORES. vid. Borrich. Cogit. p. 62.

¶ Subadjuva, *æ*, ſubſt. adjutoris adjutor, ein helffers-helffer. Cod. Theodoſ. L. 3 de agent. in reb. *Vt periculum ſe & adjutor & ſubadjuvæ ſubituros eſſe cognoſcant.* Reperitur etiam eod. tit. L. ult. in Cod. Iuſtin. & L. 1 ſeq. tit. ſive de præpoſ. agent. in rebus.

¶ Dejŭvo, *are*, non juvare, verlaſſen. Plaut. Trin. 2, 2, 63 *Deſerere illum & dejuvare in rebus adverſis pudet.*

¶ Præjŭvo, *are*, beſchützen. *Præjuviſſe fidem cujus aſſectam*, Tac. Hiſt. 3, 65, 2 beym credit erhalten.

IVXTA, præpoſitio, ad, vel apud, bey, neben. C. Nepos 25, 22, 4 *Sepultus juxta viam Appiam.* Tac. Hiſt. 2, 76, 3 *Iuxta Deos in tua manu poſitum eſt*, i. e. poſt Deos, nächſt Gott. Sic Plinius 2, 7 *Vilitate juxta belluas eſſe.* Suet. Calig. c. 10 *Tantique in avum & qui juxta erant obſequii*, id eſt, qui avum cognationis jure proxime ſequebantur. Tac. Germ. c. 30, 5 *Velocitas juxta formidinem: cunctatio propior conſtantiæ eſt: Iuxta formidinem*, id eſt, formidini proxima: vel cum formidine conjuncta. Ita Id. Ann. 6, 42, 3 *Imperium populi juxta libertatem: paucorum dominatio regiæ libidini propior eſt*, der freyheit am nächſten. conf. Id. Germ. 21, 2. Et ſic interdum idem ac *convenienter* vel *ſecundum.* Liv. 9, 9 *Iuxta divinas religiones fides humana colitur.* Juſtin. 2, 12, 25 *Iuxta præceptum Themiſtoclis*, dem befehl gemäß. ¶ 2. *Iuxta* adverbium, ſignificat æque, ſimiliter. Et vel abſolute, vel cum particulis *ac, atque, cum*, ponitur. Salluſt. Iug. c. 67 *Iuxta boni malique, ſtrenui & imbelles obtruncati ſunt*, zugleich gute und böſe. Liv. 5, 6 *Iuxta hieme atque æſtate bella gerere.* Id. 28, 20 *Trucidant inermes juxta atque armatos.* Salluſt. Catil. c. 2 *Quibus contra naturam corpus voluptati, anima oneri fuit, eorum ego vitam & mortem juxta æſtimo*, ich achte eines ſo viel als das andere. Id. Iug. c. 95 *Litteris Græcis atque Latinis juxta doctiſſime eruditus.* Et Tac. Hiſt. 1, 73, 3 *Quæ bonis malisque temporibus juxta valent.* Liv. 37, 54 *Pro dignitate & gloria apud omne genus humanum, quod veſtrum nomen imperiumque juxta ac Deos immortales jampridem intuetur.* Plaut. Aul. 4, 7 *Dixi tibi mater: juxta vem mecum tenes.* Id. Trin. 1, 2, 160 *Iuxta eam curo cum mea.* vid. Nonius 4, 233. ¶ 3. Et ſic etiam ſignificat *prope*, proxime, allernächſt, beyan. Cæſ. B. G. 2, 26 *Legio quæ juxta conſiſterat.* Nep. 13, 2, 3 *Statua juxta poſita.* Virgil. Æneid. 6, 605 *Fluviarum maxima juxta Accubat.* conf. Tac. 2, 74, 1. ¶ 4. Eſt etiam frequens hodie hæc vocula in citandis auctoribus; *juxta Horatium, juxta Plinium, &c.* Veteres autem dixere *ſecundum Horatium, teſte Plinio, ex ſententia Ciceronis.* Hoc contra Voſſium obſervavit Sciopius. Sed & ipſe Voſſius jam agnoverat de Vit. L. L. 1, 35 p. 165. Exempla tamen Nazarii, Hieronymi & Solin. vid. in Cellarii Cur. Poſt. p. 249.

¶ Iuxtim, adv. beyan, darneben. Suet. Tib. c. 33 *Iuxtim adſidere.* Viſus & Lucret. 4, 1206; & Apul. in Flor. conf. Nonius 2, 451.

IXIA, *æ*, f. genus herbæ, quod *chamæleontem* quidam dicunt, Plin. 22, 18. ἀπὸ τῆ ἴξῆ, i. e. a *viſco* quod circa radicem ejus invenitur.

¶ Ixinos agrios, herba perdicalis, Apul. de Herb. c. 81.

IXĪON, *ŏnis*, m. Ἰξίων, rex Theſſaliæ, quem apud inferos religatum ad rotam ſerpentibus circumfuſam, poëtæ fingunt. Virg. Æn. 6, 601 *Quid memorem Lapithas, Ixiona, Pirithoumque?* Ovid. Met. 4, 461 *Volvitur Ixion, & ſe ſequiturque fugitque.* Claudian. de Raptu Proſerpinæ 2, 335 *Non rota ſuſpenſum præceps Ixiona torquet: Non aqua Tantalicis ſubducitur invida labris, Solvitur Ixion, invenit Tantalus undas, Et Tityus tandem ſpacioſos erigit artus.* Plures picturas poëticas dabit Brouckh. ad Tib. 1, 3, 73.

¶ Ixiŏnēus, vel Ixionius, *a, um*; adj. ut, *orbis Ixioneus*: Virg. Georg. 4, 484 *Atque Ixionei, vento rota conſtitit orbis.* Lamprid. Elag. 24 *Paraſitos ad rotam aquariam ligabat & cum vertigine ſub aquas mitiebat, rurſusque in ſummum revolvebat, eosque Ixionios amicos vocavit.*

¶ Ixiŏnĭdes, *æ*, m. Ἰξιονίδης, filius Ixionis Pirithous, Propert. 2, 1, 38.

IXOS, *i*, m. ἶξος, viſcum, miſſel, vogelleim. Dioſc. 3, 103. Item genus animalis, Vulg. Interp. Deut. 14, 13.

ĪYNX, *ĭyngis*, f. ἴυγξ, avis Ariſtoteli lib. 2 de Naturis Animalium, Theodorus Gaza vertit *Torquillam* a colli circumactu, reliquo corpore quieſcente, niſi quod & caudam motitat, quamobrem & στροφίγγιον (& στρεπτυγξ) vocatur. Veteres *Turbinem* dixerunt, ein wendhals, drehehals; ſed ἴυγξ potius dicendum erat, ab ἴυγξω *clamo*, Geſnerus. ¶ 2. Alia avis, hoc nomine in philtris adhiberi ſolita, de qua Theocritus Pharmaceutria, ubi vide Veteres Scholiaſtas. *Iunga* Latinorum more pro *lynga* vocat Lævius veterum poeta apud Apulejum in Apologia, ubi philtra recenſet. *Trochiſci*, inquit, *junges, taniæ.* Tamen iynges præfert Vulcanius, legitque: *Philtra omnia, undique erunt, Antiphates illud quæritur, Trochiſci, iynges, taniæ, &c.* Atque tantam vim & efficaciam tribuere huic avi in conciliando amore veteres, ut omnia quæ conciliandi amoris, ut amicitiæ, etiam honeſtæ, vim haberent, ἁπλῶς ejus nomine cœpta ſint appellari, quod Caſaub. ad Apulejum obſervat. Vide ſupra in *Hippomanes*, ubi Ἴυγων ex Ælliano facta mentio eſt. Euſtathius de Ilmeniæ & Ilmenes amoribus, lib. 1 ſub fin. Ἀλλ' ἱλεώς σοι ἔρως, Ἀφροδίτη τε μήτηρ, καὶ ἴυγγες ἐρωτικαί. Quem locum Caulminius interpretatur in hunc modum: *At tibi Amor, Venusque mater, & omnes cupidinum illecebræ favcant.* vide Selden. de DIS Syris.

KQuæ, ut Capella dicit 3 p. 58, *faucibus palatoque formatur*, æque ac C ex inverſo Hebræorum כ orta, Græcorum littera eſt, κ, quam *cappa* ipſi vocant, non Latinorum, qui pro ea, ut eſt in ordine elementorum latinotum ſupervacua, C litterâ, quæ & *K* ipſius, & *Q* poteſtatem habet, uſi ſunt. Veteres per *K* ſcripſiſſe *Kalendas*, & alia quædam, ut *Kartbago, Kalumnia*, & in vetuſtis inſcriptionibus ſæpe *Kariſſimus*, quæ nunc per C ſcribuntur omnia, Probus indicavit. KAL. Kalendæ, KAL. IAN. *Calendis Ianuariis.* Tribus in Latio nominibus hanc litteram additam eſſe cenſet Auſonius Edyll. 12, 19 p. 493. conf. Mart. Capell. 3 p. 57. Κύκνος, græcum, Latini per *C. Cygnus* ſcribunt. Ακοινὸν eſt *cœnum*; ab ἐγκεῖσθαι *inquino.* Sed κυβερνάω, κυβερνήτης, per *G. Guberno, gubernator*, quemadmodum & κωβιός, *gobius*, &c. v. Quintil. Inſt. Orat. 1, 7 & ibi not. Varior. p. 86 Burm. & Malaſpin. ad Cic. Att. 13, 31 extr. Apud Græcos viciſſim κ pro C & Q ponitur; ut, *Cæſar* καῖσαρ, *Cicero* κικέρων, *Quartus* κοάρτος.

KĂLENDAE Ianuariæ Romanis ſolennes, & feſtæ, qua de re Pontanus Progymnaſ. facr. p. 458. conf. D. Ziegleri, & aliorum de his Commentationes. *Ad Kalendas Græcas*, proverbium, cum aliquid nunquam futurum ſignificamus. Adde ſupra *Calendæ.*

Kalophanta, vide *Halophanta.*

KAPPA, κάππα, ex Hebraico *Caph*, ſignificat *curvaturam* ſeu *volam* manus, quam & apud Hebræos figura refert. *Kappa* ſive *Cappa Bactria* dicitur apud Auſonium Edyll. 12, 19 p. 495. *Kappa apud Græcos*, Quintil. 1, 4. conf. Iſidor. 14, 26.

KARTHALO, Punicum nomen proprium viri apud Silium. vide Drakenb. ad 1, 406.

KOENON, n. κοινὸν, Græci, *commune* dicunt, Iſidor. 20, 2. Martial. 2, 43 *Das nihil, & dicis, Candide*, κοινὰ φίλων.

¶ Kœnōſis, f. κόινωσις, *communicatio.* Id. Iſidor. 2, 21 *Kœnoſis dicitur communicatio conſilii cum judicibus aut adverſariis.*

KYRIE ELEÏSON, vulgari in eccleſia pronunciatione, ex Græco κύριε ἐλέησον, *Domine miſerere.*

LSemivocalis & liquida, *lingua*, ut eſt apud Capell. 3 p. 58, *palatoque dulceſcens, exilioris* in aliis, *plenioris* vero in aliis dictionibus ſoni eſt. *Exilioris*, ut in *Metellus, Marcellus. Plenioris*, ut in *Sol, Silva, Flavius, Clarus.* A quo ſono duplici medium quiddam præſtat in *lectus, leges*, & aliis. Heſychius in λάβδα, Λ. στοιχεῖον ὑγρὸν, *elementum liquidum.* Dionyſius Halicarn. τῶν ἡμιφώνων γλυκύτατον, *ſemivocalem ſuaviſſimam* vocat. Convenit autem rebus mollibus, ut Plato teſtatur in Cratylo. Hujus literæ odioſa repetitio a Martiano Capella *labdaciſmus* dicitur. Veteres enim λάβδα pro λάμβδα. Aliis tamen λαβδακισμὸς vitium oris & linguæ eſt, uti Fabio 1, 9. v. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 45. ¶ 2. Propriis præfixum pro *Lucio* ubique legitur, ut *L. Cornel. Scipio &c. L. Tarquinius Priſcus Rom. Rex.* ¶ 3. Sed hic *L. L. Q. F. Lucius Lucejus, Quinti filius.* ¶ 4. Et L. AG. *Lex agraria: L. IV. Lex Iulia.* ¶ 5. Eſt & numeri quinquageſimi nota, *L. quinquaginta, LV. quinquaginta quinque*, ac ſic deinceps, ſorte, quia notam centenarii antiqui rudiores angulatam faciebant ⊂, cujus dimidium L. De nota Seſtertii LLS. vide ſuo loco. ¶ 6. Inter notas Criticorum etiam erat cum ſimplex L, tum geminatum LL, quod *locum laudabilem* ſignificabat. vid. infra in *Laudo.* ¶ 7. In derivatione & compoſitione pro N & R ponitur L. A νύμφη fit *lympha*; ab *unus nullus*; a *liber libellus*; a *puer puellus.* Hinc factum, dicit Priſcianus, ut numerum 50, quem Græci per ν′ ſignant, Latini per L. exprimant. Sic ex *Con, In, Inter, Per* fit e. g. *Collega, Illuſtris, Intelligo, Pellicio, Pelluceo, &c.* Etiam ex *Ad Allatro, Allicio, Alloquor, &c.* Sic & propter figuræ ſimilitudinem inter Δ & Λ littera illa quandoque in hanc tranſiſſe videtur: e. g. δάκρυμα *lacryma*; ἄδακρυς *alacris*; ὀδυσσεὺς *Ulyſſes.* L. pro D. & contra, veteres uſurparunt, ut, *impelimenta*, pro *impedimenta*, ap. Feſt. *melicæ aves*, pro *medicis.* vid. Gronov. ad Livium 40, 10.

Labandria, vide *Lavandria* in *Lavo.*

LĂBĂRVM, *labari*, n. vel, ut alii, *Laborum*; nam neque de ſcriptione, nec de originatione hujus vocis inter doctos convenit. Eſt autem *Labarum* magnum vexillum, quod Imperatori præferri ſolebat, & a militibus pæne adorabatur, quod Galli *banniere* vocant, eine ſtandarte, panier, fahne. Ejus forma hæc erat, haſta videlicet in apice transverſa in ſimilitudinem crucis, cui linea transverſæ inhærebat velum, ubi imago Imperatoris. Conſtantinus autem & nomen Chriſti ſuperponi curavit. Prudentius priores duas ſyllabas corripuit, contra Symmachum 1, 487 *CHRISTVS purpureum gemmanti textus in auro Signabat labarum, clypeorum inſignia Chriſtus.* Gregorius Nazianzen. Orat. in Iulianum: *Magnum vexillum, quod ſimul cum cruce magnifice, & cum inſigni pompa exercitum ducit in ſublime erectum, quod* laborum ſolvendorum *vim habet, ab eoque apud Latinos nomen trahit, principatumque, ut ita dicam, in reliqua omnia vexilla tenet, &c.* v. Turneb. Adverſ. 15, 16; Nicol. Fuller. Miſcell. 2, 1; Iuretum ad Tertull. carmen de Iona ac Ninive. Iſaac. Grangeum ad Prudent. contra Symm. 1, 349. Itemque Cujacium Obſerv. 11, 20; & ad Codicem *de Præpoſitis Laborum.*

Labaſco & labaſcor, vide *Labo.*

LĂBDA, pro *Lambda*, græcorum L. Græci enim Euphoniæ cauſſa λάβδα pro λάμβδα dicunt. Hinc ¶ 2. *Labda* homo impudicus, qui os impudicitia polluit, ein unverſchämter unflåter. Varro apud Nonium 2, 13 *Senſiſtis, dicite labdæ.* Dicitur vel a *lambendo*, vel quia labda prima littera in λαιχεῖν, vel in λεσβιάζειν, cum Lesbii hoc vitio fuerint infames. v. Voſſ. Etym. p. 275; ubi & verſus Auſonii: *Cui ipſe linguam, cum dedit ſuam, labda eſt.* Ariſtoph. Εκκλησ. Δοκῶ δέ μοι λάβδα κατὰ τὴν λεσβίαν.

¶ Labdăce, *es*, f. de muliere, quæ λεσβιάζει, in Priapeiis n. 79.

¶ Labdacĭſmus, *i*, m. eſt, cum pro uno L. duo pronuncientur; ſicut *colloquium* pro *conloquium &c.* vide Iſidor. 1, 31, & Mart. Capella 5. p. 167. v. Gronov. ad Liv. 22, 13. ¶ 2. Aliis eſt impotentia ſonandi caninam litteram R. Talem *labdaciſmum* notant ſcriptores in Alcibiade. vid. Eraſmus in Dialogo de Pronunciat. p. 14.

LABDĂCVS, *i*, m. Phœnicis filius, rex Thebarum, de quo Statius Theb. 3, 89. Hinc

¶ Labdăcĭdes, *æ*, m. Lajus, Labdaci filius, Oedipi pater. Idem Statius Theb.

Theb. 6, 451 *Nec verbera pallidus addit Labdacides.* ¶ 2. Labdacidæ etiam Thebani dicti. Id. Theb. 10, 36 *Sic ille truces hortatibus implet Labdacidas.*

Labea, vide *Labium*, Labecula, *Labes*, Labefacio, &c. *Labo*, Labellum, labeo, *Labium*.

LABERIVS, *i*, m. cognomine *Decimus*, (perperam a Crinito & aliis *Decius* vocatur, cum id nomen ipsum, non prænomen fuerit Romanis,) Eques Romanus, præcipui nominis inter mimorum scriptores. Quare, ut ludos suos Cæsar Iulius illustriores faceret, hunc eo perduxit, ut prodiret in scenam, atque quos scriptitarat ipse, ageret mimos. Qua in re cum perdidisset ordinem, (namque prodire in scenam, nefas erat equiti Romano,) solaturus Cæsar eidem restituit, cum quingenta sestertia, & annulum aureum donasset, jussissetque sessum ire in quatuordecim, ex quibus omnibus equestris ordo censebatur. Sed omnes equites ita se coarctaverunt, ut venientem non reciperent. Hanc conversionem status sui ipse Laberius disertissimis verbis in mimi sui prologo deflevit, quos Macrobius nobis servavit Saturnal. 2, 7. Vide & Senecam Controv. 2, 17; & Suet. Cæs. c. 39. Horatius i sat. 10 princ. Laberii mimos negat *pulchra poëmata* esse. Quod poëtæ judicium exagitarunt admodum duo maximi viri, pater & filius, Scaligeri. Ille quidem Poëtices 1, 10, iste Eusebianis Animadv. n. 1534. Quibus respondet Daniel Heinsius lib. 2 de Satyra Horatiana p. 272 & seqq. De Mimis Laberii Macrobius loco laudato, & Gellius 16, 7 quosdam versus producit, in quibus isti: *Quid est jus jurandum? æris emplastrum alieni.* Et: *Necessitas cujus cursus transversi impetum Voluerunt multi effugere, pauci potuerunt.* Et: *Non possunt primi esse omnes omni tempore: Sumnium ad gradum cum claritatis veneris, Consistes ægre, & citius, quam adscendas, decides, Cecidi ego, cadet qui sequitur, laus est publica.* Item: *Necesse est multos timeat, quem multi timent.* Ejus vitam habet Crinitus de Poët. Latin. 2, 21. vid. Fabric. Bibl. lat.

LĀBES, *is*, f. a *labando*, seu *lapsu* dicitur, das fallen, das abgleiten. Vnde Servius in illud Virg. 2, 97 *Hinc mihi prima mali labes*, RVINAM interpretatur, Cicero etiam non semel *ruinam & labem* tamquam Synonyma conjunxit. Lucret. 2, 1143 *Sic igitur magni quoque circum mœnia mundi Expugnata dabunt labem putresque ruinas.* Hinc ICtis *labes* dicitur, cum aut subsidit terra & corruit, ein einfall, erdfall; aut, cum incidit calamitas, quæ communiat fegetes atque corrumpat, ein schade. Labeo L. ult. D. locati cond. *Si rivum, quem faciendum conduxeras & feceras, antequam eum probaris, labes corrumpit, tuum periculum est.* Cic. de Divinat. 1, 43 *Delata etiam ad senatum labes Privernatis agri, cum ad infinitam altitudinem terra desedisset.* Vlpian. l. 15 § 2 ff. dict. tit. respondet: *Et si labes facta sit, omnemque fructum tulerit, damnum coloni non esse.* Vbi male Budæus pro *Labes*, *Tabes* substituit; recte alterum vindicante Cujacio Observat. 15, 28. ¶ 2. Hinc *labes* quoque pro interitu ponitur. Plaut. Capt. 4, 3, 3 *Quanta pernis pestis veniet, quanta labes larido.* Cic. in Verr. 2, 1 *Labes atque pernicies provinciæ.* Zeno de resurrectione: *Cur de hujusmodi labe in meliora migrantes tam pertinaciter plangis?* Vet. Gloss. λύμη, *Lues*, *Labes*. ¶ 3. Ad animum quando refertur, vitium, sive depravatæ mentis habitum notat: ut cum cedit affectibus, & a recta ratione, quam sequi debebat perpetuo, deflectit, ein schandfleck. Festus: Labes *macula in vestimento dicitur, & deinde* μεταφορικῶς, *transfertur in homines vituperatione dignos.* Virg. Æn. 6, 744 *Pauci læta arva tenemus Donec longa dies, perfecto temporis orbe, Concretam exemit labem:* CONCRETAM dixit, ut initio, cum includeretur in corpus demissa cœlo, immunem ab ea fuisse animam demonstraret: & vitiatam demum, quando concreta cum corpore seu copulata fuisset. Ita enim sentiebat Plato: cujus dogma poëta hic exprimit. Cic. pro C. Balbo c. 6 *Est hujus seculi labes quædam & macula, virtuti invidere*, ein gebrechen und laster dieser zeit. Id. Off. 3, 21 *Hunc tu quas conscientiæ labes in animo censes habuisse?* welch böses gewissen? Falsum ergo, quod in Vet. Gloss. *Labes plurale non habet*, traditum est. *Labem inferre*, beschmützen und verderben, Cic. pro Cælio c. 18. ¶ 4. *Labes* & *tabes* confunduntur sæpe a librariis, vid. Burm. ad Quintil. decl. 12, 4 p. 244. Drakenb. ad Sil. 8, 21.

¶ Lābēcŭla, *æ*, f. diminut. *Labeculam adspergere*, Cic. in Vatin. c. 17.

¶ Lābīna, *æ*, f. a labe dicta, *eo quod ambulantibus lapsum inferat*, Isidor. 16, 1. Est igitur locus lubricus & voraginosus, aut alioquin insidiosus euntibus.

¶ Lābōsus, *a*, *um*, verderbt, übel; ut, *Iter laboſum atque lutoſum*, Lucilius. Et, *laboſæ pœnæ*, Idem.

LĂBIĒNVS, *i*, m. Cæsaris partes primum secutus, & in Gallia legatione fungens, bello civili ad Pompejum desecit. Lucan. 5, 345 *Fortis in armis Cæsareis Labienus erat, nunc transfuga vilis.* ¶ 2. Alius hoc nomine declamator nobilis, quem *magnum oratorem* Seneca pater nominat, cæterum tantæ libertatis, ut libertatis nomen excederet, &, quia passim ordines hominesque laniabat, *Rabienus* vocaretur. v. plura de eo apud eumdem præfat. lib. 5 Controvers.

Labilis, labidus, &c. vide *Labor*, Verb. Labiosus, *Labium*.

LĂBIVM, *i*, n. seu Labia potius plurale, lefzen, lippen. Ter. Eun. 2, 3, 44 *Labiis demissis*, vid. *Labrum*, paullo post; & Plin. 24, 15; & 30, 4. Serenus apud Nonium 3, 20 *Labiumque insigne revellit. Labia* quidam mulierum, *Labra* virorum esse dicunt, quam inanissimam merito discretionem vocat Serv. ad Virg. ecl. 2, 34. Add. Drakenb. ad Sil. 8, 115.

¶ Labiæ, *arum*, f. pl. idem. Apud veteres admodum frequens. Nigidius apud Gellium 10, 4 *Labias sensim primores emovemus.* Poëta anonymus apud Eund. 19, 11 *Animula ægra & saucia Cucurrit ad labias mihi.* Apulej. lib. 3 Met. *Nares hiantes & labiæ pendulæ.* Adde lib. 10 Met. p. 249, 252 ed. Elmenh. Atque ita etiam fœmineo genere Pricæus ibidem expressit. Sed & Plautus Stich. 5, 4, 41 *Age tibicen, refer ad labias tibias.* Ex Nævio & Lucilio vide Nonium 3, 20.

¶ Labeæ, *arum*, f. pl. idem quod *Labiæ*. Pompon. apud Nonium 6, 43 *Rictum & labeas cum considero.* Et Gell. 18, 4 *Rictu oris labeaumque ductu aliquem contemnere*, einen anblöcken, verhöhnen. Sed & in sing. *Labea trapeti*, Cato R. R. c. 20, die schnauze.

¶ Lăbellum, *i*, n. diminut. *Platoni in cunis parvulo dormienti apes in labellis consederunt*, Cic. de Divin. 1, 36. *Labella cum labellis conparare*, Plaur. Asin. 3, 3, 78, küssen. *Quem basiabis? Cui labella mordebis?* Catull. 8, 18. *Attritis miserabiles labellis*, Martial. 10, 72. ¶ 2. Vas parvum ad similitudinem labri. Colum. 12, 73 *Labellum fictile.* Et Cic. de Leg. 2, 26 *Super tumulum noluit quid statui nisi labellum.*

¶ Lăbiōsus, *a*, *um*, qui magnis ac prominentibus labiis est, großmäulicht. Lucret. 4, 1162 *Ceres est labiosa.*

¶ Labeo, *onis*, m. cui magna sunt labia, ein großmaul, der grosse lippen hat. Plin. 11, 37 *Labra, a quibus hi ochi labeones dicti.* Arnobius lib. 3 de discriminibus in vultibus deorum gentilium mentionem injiciens: *Ergo esse dicendum est quosdam Cupitones, Silunculos, Frontones, Labeones, &c.* Idem & *Chilones* dicti ex Græco: vide supra in C. ¶ 2. Est & piscis Plinio, *Cephalo*, similis capite minore, labra habens crassa & prominentia, unde ei *Labeonis* nomen, Græcis χάλων. ¶ 3. *Labeo* Antistius ICtus nobilis Romæ, non solum leges, sed bonas quoque artes egregie doctus. vide de eo Gell. 13, 10 & 12.

¶ Collăbello, *are*, labellum labello adjungere, küssen, herzen sich schnäbeln. Laberius apud Nonium 2, 168 *Peranna, collabella, oscalum.*

¶ Sublăbium, *i*, n. herba, quæ & lingua Macedonica dicitur, & Cynoglosson, &c. vid. Apul. de Virt. herb. c. 96.

LĂBO, *labāre*, est deficere, labefactari, minari ruinam, propemodum labi, nondum tamen labi, wancken, sincken, dem fall nahe seyn. Ostendit hoc Gron. ad præfationem Livii, & probat Drakenb. ad Sil. 2, 392, & ipsa exempla satis declarant. Cic. Att. 8, 14 *Labat consilium meum, quod fixum erat*, fängt an zu wancken. Id. Phil. 6, 4 *Labare M. Antonius videtur.* Id. ad Attic. 10, 15, *Cohortes, quæ in his locis sunt, labare dicuntur.* Suet. Tib. c. 33 extr. *Si qua in publicis moribus desidia aut mala consuetudine labarent, corrigenda suscepit*, in verfall gerathen wolte. Et, *Memoria labat*, Liv. 5, 18, das gedächtniß nimmt ab. *Labare sermone*, stammern, quod ebrii solent Plin. 12, 22 f. 28. Curt. 3, 8, 30 *Vbi partes labant, summa turbatur.* Idem 5, 3, 10 *Labat animus ejus*, er läßt den muth sincken. Virg. Æn. 5, 431 *Trementi genua labant*, wancken, beben.

¶ Labans, *tis*. Virg. Æn. 12, 223 *Vidit vulgi variare labantia corda.* Id. 2, 22 *Inflexit sensus animumque labantem impulit.* Suet. Cæs. c. 14 *Labantem ordinem confirmavit Catonis oratio.* conf. Horat. 3 od. 5, 45. Sic, *Labantes acies*, Tac. Germ. 8, 1. *Labantibus rebus*, Id. Hist. 2, 86, 4. Sic, *Labans Agrippina*, cujus imminui cœpit potentia, Id. An. 14, 12, 7.

¶ Labasco, *ĕre*, anfahen zu wancken. Minus etiam, quam labare. Ter. Adelph. 2, 2, 31 *Labascit:* id est, remittit de aspera sententia, quæ stare videbatur: mitior fit. Vbi Donatus moner, sumtam arboribus metaphoram, quæ multis succisæ ictibus in casum ferri, tandem incipiunt ac labi. Adde Lucret. 4, 1279; Virg. in Cir. v. 450.

¶ Lăbascor, *sci*, pro *labascere*. Accius apud Nonium 7, 41 *Nullum est ingenium tantum, neque cor tam ferum, quod non labascatur lingua.* Et Varro ibidem: *Vidit misericordia labasci mentem infirmam.*

¶ Lapso, *are*, frequentativum, gleiten, straucheln. Virg. Æn. 2, 551 *In multo lapsantem sanguine nati.* Et Tac. An. 1, 65, 5 *Equi sanguine suo & lubrico paludum lapsantes*, conf. 1, 79, 5.

¶ Lapsabundus, *a*, *um*, lapsare incipiens. Seneca epist. 52 *Fundamenta lapsabunda*, pro quo alii ex MS. legunt *fundamenta lassarunt.*

¶ Lăbĕfăcio, *fēci*, *factum*, *ĕre*, quasi labare facere, est concutere, destruere, debilitare, fällen, baufällig machen, zerrütten, umwerffen. Ter. Adelph. 2, 2, 36 *Omnes dentes labefecit mihi*, er hat mir alle zähne wackelend gemacht. *Labefacere suam fidem*, seinen credit schwächen und ungewiß machen, Suet. Vesp. c. 4. *Leges & jura*, Cic. pro Cæcin. c. 25, umstossen. *Primores classiariorum*, Tac. A. 15, 51, 1 abfällig machen.

¶ Lăbĕfio, *ĕri*, passivum est, umfallen. Sen. de const. c. 6 *Munimenta incursu arietis labefieri.* Hinc

¶ Lăbĕfactus, *a*, *um*, umgefallen, geschwächt. Cæs. B. Civ 2, 22 *Dejecta turri, labefacta parte muri.* Etiam Cicero c 6 de Senect. (verba mox producemus,) secundum Gruterum & Lambinum habet *labefactas resp.* non *labefactatas.* Tac. Ann. 4, 60, 4 *Si jam labefactum demovisset.* Virg. Georg. 2, 264 *Labefacta jugera.* Id. Æn. 8, 390 *Intravit calor & labefacta per ossa cucurrit*, conf. 4, 395.

¶ Labefactio, *ōnis*, f. ut, *Labefactio dentium*, das wackeln der zähne, Plin. 23, 1. Al. *Labefactatio.*

¶ Labefacto, *are*, frequent. infirmare, debilitare, evertere, schwächen, zerrütten, baufällig machen; ut, *Labefactare atque oppugnare alicujus commoda*, Cic. Verr. 3, 78 *Labefactare alicujus sententiam*, Cic. de Div. 1, 5. *Labefactare orationem*, Id. de Finib. 1, 13. *Labefactare suam fidem:* hoc est, violare, Liv. 24, 21. Et Ter. Eun. 2, 3, 3 *Ita me video ab ea astute labefactarier*, id est, dolo apperi, decipi, corrumpi; nostri, übern tölpel werffen. Adde Lucret. 1, 694; Ovid. Amor. 2, 13, 1.

¶ Labefactātus, *a*, *um*, umgestossen, umgeworffen, zernichtet, verderbt. Cic. de Senect. c. 6 *Maximas Respubl. ab adolescentibus labefactatas, a senibus sustentatas & restitutas reperietis.* Vbi vero *labefacere* oppositum *restituere.* Tac. An. 13, 21, 7 *Fides labefactata.* conf. Sallust. Fragm. c. 6.

¶ Labefactatio, *ōnis*, f. erschütterung. Quintil. 8, 4 p. 714 Bur. *Mediocris labefactatio* (reip. Ro. a Gracco orta,) *cadi & incendiis* (Carilinariis a Cicerone Cat. 1, 1) *comparatur.* Est etiam *labefactatio* Plin. 23, 1, ubi al. *labefactio.*

¶ Collăbasco, *ĕre*, mit einander dahin fallen. Plaut. Stich. 4, 1, 17 *Si res lassa labat, itidem amici collabascunt.* conf. Lucret. 3, 601.

¶ Collăbefio, *ĕri*, zu grunde gehen. Cæsar B. Civ. 2, 6 *Ut altera* (navis) *præfracto rostro, tota collabefieret.*

¶ Collabefactus, *a*, *um*, überwältiget. C. Nepos 3, 1, 2 *A Themistocle collabefactus, exilio multatus est.*

¶ Collăbĕfacto, are, zu grunde richten. Ovid. Fast. 1, 566 *Et vastum motu collabefactat onus.*

¶ Collabefactatus, a, um, gedämpft, beruhiget. Lucret. 1, 492 *Collabefactatus rigor auri solvitur æstu.*

¶ Illabefactus, a, um, non labefactus, unzerrüttet. Ovid. Ponto 4, 8, 10 *Quæ semper maneant illabefacta precor.*

LĂBOR, lapsus sum, labi, fallen fincken, Valla 5, 59. Ovid. Trist. 1, 3, 4 *Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.* Conf. Tibull. 1, 8, 48. Sic, *Labi in somnum, in soporem*, einſchlummern, Petron. c. 22 & 100. *Labi e manibus custodientium*, entrinnen, Curt. 3, 13, 3. ¶ 2. Motum quemque lubricum notat ac facilem, etiamſi is deorſum non fiat, dahin gehen, ſchleichen, fortſchieſſen. Ita Virgil. Æneid. 2, 225 de ſerpente adhibet adverſum montem ſubeunte. Vbi etiam Servius, *Labi*, inquit, *proprie ſerpentum eſt.* Eod. 262 *Labi per funem demiſſum*, ſich herab laſſen. Ita de navigatione Cic. fin. 5, 18 *Doctior ad patrias lapſas pervenerit oras.* Id. N. D. 2, 39 *Qui volucrum lapſus atque cantus.* vide *Labens, Perlabor, Prælabor*, it. Curt. 6, 4, 5; & 7, 4, 13. Ovid. Amor. 1, 8, 49 *Labitur occulte, fallitque volatilis ætas.* Id. Fast. 6, 771 *Tempora labuntur &c.* die zeit geht dahin. ¶ 3. Metaphoras parit varias. *Labitur paullatim diſciplina*, Liv. præfat. Operis, die zucht fällt immer mählich dahin. *Labi judicio*, ſignificat falli. *Labi imprudentia*, Varro R. R. 3, 2, aus unvorſichtigkeit fehlen, ſtraucheln, irren. *Labi ſpe*, Cæſar pro fruſtrari dixit B. Gall. 5, 55. *Errore labi*, L. 19 Dig. de Vſu & uſufr. & red. *Mente labi*, verruckt ſeyn im kopfe, Celſ. 5, 26.

¶ Labens, tis. Liv. 2, 20 *Labentibus ſuper corpus armis.* Petron. c. 127 *Labentis mundi curſus.* Virgil. Æneid. 2, 14 *Tot jam labentibus annis.* Ibid. 3, 515 *Sidera tacito labentia cælo.* Ibid. 2, 429 *Nec te tua plurima, Panthu, Labentem pietas, nec Apollinis infula texit: Labentem*, id eſt, morientem, occidentem.

¶ Lapsūrus, a, um. Ovid. in Ibin v. 511 *Lapſuram domum ſubire.* Virg. Æn. 6, 602 *Si lex jam jam lapſura.*

¶ Lapſus, a, um, gefallen, niedergeſchlagen. Horat. 2 ſat. 8, 72 *Lapſus pede. Res lapſæ*, Virgil. Georg. 4, 449, ein guth oder nahrung, ſo zu boden gegangen. *Nemo deſperet meliora lapſis*, Sen. Thyeſte v. 614. ¶ 2. *Lapſus* & *laſſus* confunduntur a librariis. vid. Drakenb. ad Sil. 10, 606. Brouckh. ad Prop. 4, 4, 62.

¶ Lapſus, ûs, m. ſubſt. ruina, ein fall. *Lapſus ſcalarum*, Plin. 7, 37. *Fluminum lapſus*, Horat. 1 od. 12, 10. Plur. Claud. de Laud. Stilic. 1, 141 *Ancipites verum ruituro culmine lapſus Æquali cervice ſubis.* conf. *Labor*, n. 2.

¶ Lapſio, ōnis, f. idem. Cic. Tuſc. 4, 12 extr. *In malis proclivitas, ut ſignificet lapſionem.*

¶ Lapsĭlis, e, ſchlüpfrig. Gloſſ. gr. lat. γλάσχρον, *Lapſilis.*

Lapſo, are, & Lapſabundus, vide in *Labo.*

¶ Lăbĭlis, e, quod facile labitur, hinfällig. Arnob. lib. 7 p. 213 *Dulcedo labilis.* Ammian. 27, 23 *Per labilem limum digreſſus.* Antiquiores, qui uſi hoc verbo ſint, forſan non ſuppetunt.

¶ Lăbĭlĭtas, ātis, f. die hinfälligkeit. Sarisb. 2, 21 *Labilitas ſubjectorum.* Et Scribanius: *Memoriæ labilitas.*

¶ Lăbĭdus, a, um, idem quod lapſilis. Vitruv. lib. 6 procem. *Labidis itineribus vadere.*

¶ Labundus, a, um, labens. Acciusapud Nonium 10, 4 *Vnda ſub undis labunda.*

Compoſita:

¶ Allăbor, bi, herzu fallen, herbey ſchleichen, ankommen. De navium appulſu Virgilius Æneid. 6, 2 *Euboicis Cumarum allabitur oris.*

¶ Allapſus, a, um. Virgilius Æneid. 9, 578; & 12, 319 *Alis allapſa ſagitta.* De ſerpentibus Liv. 25, 16 *Angues duo ex occulto allapſi.* Et, *Allapſus genibus*, id eſt, ad genua proſtratus, Sen. Hippol. v. 667.

¶ Allapſus, ûs, m. ſubſt. allabendi actus. Horat. epod. 1, 20 *Avis ſerpentium allapſus timet.*

¶ Circumlăbor, bi, herumlauffen. Lucan. 6, 484 *Proſpectumque dedit circumlabentis olympi.*

¶ Collăbor, bi, über einen haufen fallen, umfallen; ut, *Domus faſtigium collabitur*, Suet. Cæſ. c. 81. *Cervix ejus ita icta eſt, ut collaberetur*, Curt. 7, 6, 22.

¶ Collapſus, a, um, umgefallen, hingeſuncken. Curt. 8, 2, 39 *Inter manus collapſus exſtinguitur.* conf. Id. 4, 10, 19. Sic, *Ædes vetuſtate collapſæ*, Suet. Aug. c. 30.

¶ Collapſio, onis, f. die zerfallung, niederſtürzung. Firmic. de error. profan. relig. c. 41 *Cadentium culminum funeſta collapſio.*

¶ Delăbor, bi, herabfallen; ut, *Delabi in flumen*, Cic. Divin. 1, 28. *Delabi in difficultates*, Id. de Fato c. 17, in beſchwerung gerathen. *In morbum delabi*, Id. Att. 7, 5, in kranckheit fallen. *Delabi in inſidias*, Victor. de Vir. Illuſtr. in CCC Fabiis. *In vitium delabi*, Cic. de Orat. 2, 60. *Oratio eo delabitur*, hoc eſt, convertitur. Id. Cic. ad Q. fratr. 1, 1, 6 *Neſcio quo pacto ad præcipiendi rationem delapſa eſt oratio mea.* Id. de Orat. 1, 21 *Inſperanti mihi eccidit, ut in iſtum ſermonem delaberemini.* ¶ 2. Vt *elabi*, ſubducere ſe clanculum. Ovid. am. 3, 1, 51 *Delabique toro*, ſich aus dem bette ſchleichen.

¶ Delabens, tis. Horat. 3 od. 29, 35 *Flumen medio alveo cum pace delabens in mare.*

¶ Delapſus, a, um, herunter gefallen. Cic. pro L. Manil. c. 14 *Pompejum ſicut aliquem de cælo delapſum intuentur.* Id. ad Q. Fratr. 1, 1, 2 *Quidam e cælo divinus homo in provinciam delapſus.*

¶ Dilăbor, bi, diſſugere, ſich verlauffen. *Multitudo dilapſa in agros vel oppida*, Liv. 3, 4. ¶ 2. Et *Dilabi*, verſchwinden, zerrinnen, zerfallen. *Male parta, male dilabuntur*, wie gewonnen, ſo zerronnen; quod ex Nævio citat Feſtus, ac meminit Cicero Phil. 2, 27. *Diſcordia maximæ res dilabuntur*, Salluſt. Iug. c. 10.

¶ Dilabens, tis; ut, *Ædificium dilabens*, Sen. epiſt. 12.

¶ Dilapſus, a, um, zerronnen, zergangen. Cic. de N. D. 2, 10 *Glacies liquefacta & dilapſa.* Virg. Georg. 4, 410 *In aquas tenues dilapſus.* Id. Georg. 3, 557 *Dilapſa cadavera tabo.*

¶ Dilapſio, ōnis, f. Auguſtin. de C. Dei 22, 12 *De ipſis corruptionibus & dilapſionibus corporum mortuorum, &c.*

¶ Dilăbĭdus, a, um, was leicht aus einander gehet, hinfällig; ut, *Veſtes leporino pilo facere tentatum eſt, propter brevitatem pili dilabidas.* Plin. 8, 55.

¶ Elăbor, bi, effugere, evadere ex periculo, entgehen, davon kommen, entwiſchen. *Elabi e vel ex manibus*, Cic. de Orat. 2, 50 pr. & ad Att. 10, 4; & *de manibus*, ibid. 1, 16. *Ex prælio elabi*, Cæſar B. Gall. 5, 36. *Elabi inter tela & gladios*, Liv. 1, 53.

¶ Elapſus, a, um, entronnen, entflohen, losgefahren. Virg. Æn. 1, 246 *Antenor mediis elapſus Achivis.* Id. Æn. 9, 632 *Fugit elapſa ſagitta.* ¶ 2. *Elapſus alicui liber*, i. e. imprudenter & feſtinanter ſcriptus, ut ſunt juvenilia, Quintil. 3, 1.

¶ Elapſio, onis, f. ICt. in Dig.

¶ Elabĭlis, e, auf dem ſprung ſtehend, apud Sidonium.

¶ Illăbor, bi. Horat. 3 od. 3, 7 *Si fractus illabatur orbis*, wenn die welt zu trümmern gienge. *Voluptas animis illabitur*, ſive, ut Cicero loquitur de Finib. 1, 11, *Ad ſenſus cum ſuavitate affluit & illabitur*, ſie ſchleicht ein.

¶ Illābens, tis. Stat. Achill. 1, 138 *Tepet illabentibus aſtris Pontus.*

¶ Illapſus, a, um, hineingefallen, eingedrungen; ut, *Pernicies ſinſim illapſa civium animos*, Cic. de Leg. 2, 15. *Truncus illapſus cerebro*, Horat. 2 od. 17, 27. Et Virg. Æn. 2, 377 *Senſit medios illapſus in hoſtes.* (al. *delapſus.*)

¶ Illapſus, ûs, ſubſt. der einfluß; ut, *Humoris illapſus atque exitus*, Coſum. 2, 2.

¶ Interlăbor, bi, darzwiſchen fallen, zwiſchen durchſchleichen. Per tmeſin Virg. Georg. 2, 349 *Inter enim labuntur aquæ.*

¶ Interlabens, tis. Statius Theb. 2, 649 *Parce per hus ſtellis interlabentibus umbras.* Et Silius 6, 18 *Truncosque trahebat Per ſtragem nervis interlabentibus artus.*

¶ Perlăbor, bi, celeriter labi, durchlauffen, hindurchrennen. Lucret. 4, 248 *Perlabi per acies.* Virg. Æn. 7, 646 *Ad nos vix tenuis famæ perlabitur aura.* Ibid. 1, 151 *Atque rotis ſummas levibus perlabitur undas.*

¶ Perlapſus, a, um. Stat. Silv. 4, 6, 4 *Imoſ animi perlapſa receſſus*, ſo tief zu hertzen gegangen.

¶ Prælăbor, bi, prærerire, vorüber flieſſen, gehen. Cic. in Arat. (Nat. D. 2, 43) *Piſces, quorum alter paullum prælabitur ante.*

¶ Prælabens, tis. Colum. 11, 1 *Prælabentis temporis fuga quam ſit irreparabilis, quis dubitet?* Solin. c. 50 *Euphrates prælabens plurimas gentes.*

¶ Prælapſus, a, um, vorbey gefloſſen, Lucan. 6, 76 *Romæ prælapſus mœnia Tybris In mare deſcendit.*

¶ Præterlăbor, bi, idem, vorüber gehen, daran hinflieſſen. Cic. de Orat. 2, 25 extr. *In mentem intrare non poteſt; ante enim præterlabitur, quam percepta eſt.* Et Virg. Æn. 3, 478 *Terram pelago præterlabi*, vorbey ſchiffen. Id. Æn. 6, 874 *Tiberis tumulum præterlabitur*, fleuſt vorbey.

¶ Prōlăbor, bi, hinfallen, herunterſtürtzen. *Prolabi per caput*, Liv. 27, 32, auf das haupt ſtürtzen. *Eo jam prolapſi ſunt mores, ut &c.* Sen. Controv. 15 pr. verfallen. *Prolabi aliquo cupiditate*, Cic. fam. 1, 17, begierig auf etwas gerathen. Id. pro Caec. 35 *Longius prolabi*: i. e. nimis copioſe rem aliquam profequi. Valer. Max. 9, 1, 4 *In ignotum priſcæ continentiæ diverticulum prolabi.* ¶ 2. *Prolabi* deinde idem, quod naſci ſignificat. Phæd. 3, 15, 6. Ovid. in Ibi 223. v. Salvagnii Bœſſii not. ad h. l.

¶ Prolapſus, a, um, gefallen, verfallen. Virg. Æn. 2, 555 *Prolapſa videns Pergama.* Cic. Divin. 2, 2 *Iuventus ita prolapſa eſt, ut omnium opibus refrenanda ac coërcenda ſit.* Propert. 1, 20, 36 *Prolapſus levi ter.* v. Rutgerſ. Var. Lect. 3, 8.

¶ Prolapſio, ōnis, f. der fall. Cic. pro Cælio c. 17 *Ingredi ſine caſu, aut prolapſione*, de juventutis erroribus agit. Ambroſ. Serm. 15 de Temp. p. 20 *Inviſibili prolapſione deſcendere.*

¶ Rĕlăbor, bi, zurück fallen. Horat. 1 epiſt. 1, 18 *Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor.*

¶ Sublăbor, bi, verſchwinden, hinfallen, umſchlagen. Sen. de Ira 3, 10 *Si memoria ſublabitur caputque verſatur.* Id. epiſt. 71 extr. *Imperfecta neceſſe eſt modo ſublabantur aut ſuccidant.*

¶ Sublapſus, a, um, umgefallen, niedergeſchlagen. Virg. Georg. 1, 199 *Sic omnia fatis In pejus ruere, ac retro ſublapſa referri*, alles gehe den krebsgang. Plin. 10 epiſt. 70 *Quæ ſunt vetuſtate ſublapſa, reparentur in melius.*

¶ Subterlăbor, bi, unten hingehen, entwiſchen. Virgil. ecl. 10, 4 *Sic tibi, cum fluctus, ſubterlabere Sicanos, &c.*

¶ Subterlābens, tis, Lucret. 1, 2 *Cæli ſubterlabentia ſigna.* Liv. 30, 25 *Quinquiremem Romanam repente aggreſſæ ſunt, ſed neque noſtro ferire celeritate ſubterlabentem poterant.*

¶ Superlăbor, bi, drüber hin lauffen. Sen. epiſt. 90 *In aperto jacens ſidera ſuperlabebantur.*

¶ Superlābens, tis. Sidon. 1 epiſt. 2 *Digito ſuperlabente.* Et 3 epiſt. 3 *Culminum ſuperlabentium rogalia fragmenta.*

¶ Translăbor, bi, darüber fahren. Claudian. in Eutrop. 1, 376 *Vno Padam translabi volatu.*

LĂBOR, & Labos, ōris, m. animi ſeu corporis in re aliqua occupatio, unde *labant*, & concidunt vires, arbeit, mühe. *Capere laborem*, Ter. Hec. 3, 2, 9, mühe haben. *Laborem ferre, perferre, ſuſtinere, tolerare*, arbeiten, Nep. 18, 11, 6; Quintil. 1, 3; Ovid. Met. 9, 289. *Laborem ac ſumtum in rem aliquam inſumere*, Cic. de Invent. 2, 39. *Frangere ſe laboribus*, Cic. pro Arch. c. 11, ſichs ſauer werden laſſen.

Labor

Labor animi, contentio, opponitur remiſſioni in C. Nep. 7, 1, 4. Virg. Georg. 1, 145 *Labor omnia vincit Improbus & duris urgens in rebus egeſtas*, id eſt, pertinax & aſſiduus labor. Manilius 1, 80 *Et labor ingenium miſeris dedit, & ſua quemque Advigilare ſibi juſſit fortuna premendo.* Celſus 1, 1 *Ignavia corpus hebetat, labor firmat: Illa naturam ſenectutem, hic longam adoleſcentiam reddit.* ¶ 2. Sumitur & pro onere & moleſtia, verdrießlichkeit. Virg. Æn. 2, 708 - - *Nec me labor iſte gravabit.* Philargyrus ad Georg. lib. 2 notat, Virgilium *laborem* pro quovis malo, periculo, calamitate, vel alio incommodo poſuiſſe. Quæ veriſſima obſervatio eſt. Ita enim & Virg. Æn. 2, 11 *Trojæ ſupremum laborem* vocat excidium & expugnationem ejus ultimam. Et Æn. 4, 78 *Iliacos labores* dixit, id eſt, ærumnas ac calamitates Trojanorum. Cic. Fam. 1, 9 *Cujus ergo me ſingularem benevolentiam vel in labore meo, vel in honore perſpexi.* Ter. Hec. 3, 1, 6 *Quibus aliquis objectus eſt labos.* vide ibi not. Weitzii, & Barthii Adverſ. 33, 1. Id. Ter. Heaut. 1, 1, 30 *Si quid laboris eſt, nollem*, ſcil. eſſe, wenn dir einiger verdruß zugeſtoſſen. v. Dacieria. Sic *multos labores* Horatius dixit epod. 16, 16. ¶ 3. Pro morbo vel dolore *Laborem* Plautus dixit Curc. 2, 1, 4 *Valetudo decreſcit, accreſcit labor.* Id. Caſ. 2, 6, 62 *Cor lienoſum opinor habeo, jamdudum ſalit: De labore pectus tundit.* Tac. Hiſt. 3, 38, 8 *Fovet æmulum, Principis labores a convivio proſpectantem*, vide initio capitis. Vitruv. 8, 3 *Sulphuroſi fontes nervorum labores reficiunt.* Hinc *laborare* pro *ægrotare:* de quo poſt. *Labos levior, labos grandis, &c.* vide Plaut. Capt. 2, 1, 2; Trin. 2, 1, 35; Merc. prol. 73; Val. Flacc. 6, 361. ¶ 4. *Labores lunæ* Virg. Georg. 2, 478, & alias *Eclipſin* Lunæ notant. vid. *Laborare*, n. 5.

¶ Labōriōſus, *a, um*, ἀπᾶξ, arbeitſam, geſchäftig. *Homo natura laborioſum eſt animal*, Timoclis eſt apud Stob. ſerm. 278 Ἄνθρωπος ἐϛὶ ζῷον ἐπίπονον φύσει. *Laborioſa deambulatio*, Ter. Heaut. 4, 6, 3. *Fabula laborioſa*, ejusdem prol. v. 44, beſchwerlich zu agiren. Et Cic. Phil. 11, 4 *Qui labores magnos pertulere, hos non miſeros, ſed laborioſos ſolemus dicere.* Et, *Laborioſæ exercitationes*, Cic. Tuſc. 2, 15. Id. de finib. 2, 28. *Nec tamen miſer eſſet, quia ſummum id malum non erat, tantummodo laborioſus videbatur.* Id. Tuſc. 2, 19, *Induſtrios homines; illi ſtudioſos, vel potius amantes doloris, appellant, nos commodius laborioſos. Aliud eſt enim laborare, aliud dolere:* in quibus locis *laborioſus* hominem multos dolores perferentem notare videtur. Æque vero de laborante ac de opere dicitur. C. Nepos 25, 12 *Quod utrum ei laborioſius, an glorioſius fuerit, difficile fuit judicare.* Liv. 5, 19 *Operum fuit omnium longe maximum ac laborioſiſſimum.* Cic. pro Mil. c. 2 *Quid nobis duobus laborioſius?* hoc eſt, quinam exerciti magis ſunt injuriis perditiſſimorum hominum? Columella fine proœmii lib. 6 *Laborioſiſſimus hominis ſocius in agricultura bos.*

¶ Labōriōſe, adv. beſchwerlich, mühſam, kümmerlich. Catull. ep. 39, 1 *Male eſt, Cornifici, tuo Catullo, Male, mehercule, & laborioſe.* Cic. pro Roſc. Com. c. 11 *Quo quisque eſt ſolertior & ingenioſior, hoc docet ivacundius & laborioſius.* Plin. 34, 16 de plumbo nigro: *Laborioſius in Hiſpania ernitur. Sed in Britannia ſummo terræ corio adeo large, &c.* Suet. Cæſ. c. 43 *Ius laborioſiſſime ac ſeveriſſime dixit.*

¶ Laboriosĭtas, *ātis*, f. die mühſeligkeit, recens vocabulum.

¶ Labōriæ, *arum*, f. pl. pars Campaniæ, quæ & *Terra laboris* dicitur, Græcis *Phlegræi campi.* v. Plin. 18, 11.

¶ Labōro, *avi, atum, are*, labore occupari, exerceri, arbeiten, mühe haben, ſich bemühen. Conſtruitur varie. Cic. Att. 13, 19 *Laboro idem quod tu.* Stat. Theb. 3, 279 *Laboret arma tibi.* Et cum præpoſitionibus: Cic. de Senect. c. 7 *Seues laborant in eis, quæ ſciunt nihil ad ſe omnino pertinere.* Quintil. 3, 11 *Circa nomina rerum ambitioſe laborare.* Et cum præpoſitione *De:* Cic. Tuſc. 2, 12 *Quaſi de verbo, non de re laboretur.* Id. fam. 13, 26 ſub fin. *Sic velim exiſtimes, non minus me de illius re laborare, quam ipſum de ſua.* Etiam cum *Ut* vel *Ne:* Ibidem in elauſula 13, 26 *Illud laboro, ut non minimum hac mea commendatione ſe conſecutum arbitretur.* Et in Verrem 3, 57 extr. *Sponſio illa ne fieret, laboraſti.* Tandem etiam cum Infinitivo: C. Nepos 16, 3, 1 *Vi ne quærere quidem de tanta re laborarint.* Et Plin. 1 epiſt. 10, 11, 2 *Amari ab eo laboravi.* ¶ 2. Hujus verbi metaphora locutiones latinas bonas multas præſtat: ut, *Laborare morbo*, Cic. de fin. 1, 18, ſchwach, kranck ſeyn. Vt Græcis πάσχειν, ſic Latinis *laborare* eſt *ægrotare.* vid. Barth. Adv. 33, 1. *Laborat dolore puerpera*, ſie iſt in kindesnöthen, Ter. Andr. 1, 5, 34. *Laborare ex renibus*, Cic. Tuſc. 2, 25. *Laborare frigore*, Colum. 2, 10, &, *a frigore*, Plin. 32, 10, kälte haben. *Laborare fame*, Colum. præfat. Oper. hunger leiden. *Ab re frumentaria duris ſubvectionibus laborare*, Cæſ. B. Gall. 7, 10, mangel an zufuhre des getreydes haben. *Laborare ex invidiâ*, Cic. pro Roſc. Am. c. 51 extr. geneidet werden. *Laborare vitiis*, Liv. 34, 4. Sic, *Laborat annalium fides*, id eſt, vacillat, apud Florum 1, 12, 11; ubi Freinshemium licebit videre. ¶ 3. *De hac re non*, vel, *non magnopere laboro*, id eſt, non ſum ſollicitus, da bekümmere ich mich nichts um, Cicero paſſim. *Nec de me laboro*, Idem Att. 7, 19. *Quod epiſtolam conſeciſſam doles, noli laborare*, Id. fam. 7, 26, gieb dich deshalben zufrieden. Horat. de Arte Poët. v. 192 *Nec quarta loqui perſona laboret.* Varro de Re Ruſt. 3, 17 *Non laboro huc loco, diſceſſiſſe Merulam.* Cic. pro Quint. 13, *Laborare in aliqua re*, i. e. curæ aliquid habere. Et paſſ. Cic. fam. 3, 12 pr. *Propter quæ hæc laborantur*, um welcher willen man ſich damit mühe macht. ¶ 4. *Laborare* pro vivere poſuit Cato in diſtichis illis aureolis, quod vita noſtra nil niſi labor ſit & calamitas. Verſus ejus hi ſunt: *Quum dubia incertis verſetur vita periclis, Pro lucro tibi pone diem, quicunque laboras.* ¶ 5. *Laborare luna* dicitur, cum deficit. v. ad Plin. 2, 9 ſ. 6. Ovid. Am. 2, 5, 37 *Aut ubi cantatis luna laborat equis.* Iuv. 6, 443, de garrula: *Vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ.* v. *Labor*, n. 4.

¶ Laborans, *tis.* Ovid. Pont. 2, 6, 23 *Laborantem deſerere ratem.* Id. de Nuce v. 14 *Ramo laboranti ferre opem:* i. e. ramo oppreſſo pondere pomorum. Sic *Sylvæ laborantes*, ſcil. onere nivis, Horat. 1 od. 9, 3 *Laborantes utero.* i. e. *parturientes*, Id. 3 od. 22, 2. *Laborantibus ſuccurrere, auxilio eſſe*, Salluſt, Cat. 59; & Iug. c. 52.

¶ Lăbōrandus, *a, um.* Tertull. adv. Marcion. 2, 2 *In ergaſtulum laborandæ terræ relegatus*, ſcil. homo.

¶ Lăbōratus, *a, um*, zugerichtet, ausgearbeitet. *Arte laboratæ veſtes*, Virgil. Æneid. 1, 643. *Laborati libri*, fleißig gemachte bücher, Martial. 4 ep. 33. Sic compar. *Laboratior continentia*, Tertull. de Veland. Virgin. c. 10.

¶ Laborario, *onis*, f. die bemühung, apud Hieronymum.

¶ Laborator, *oris*, m. ein arbeiter, ut ſunt agricolæ, coloni, Auguſt.

¶ Lăbōratōrium, *i*, n. ἐργαϛήριον, hodie dicitur locus deſtinatus operationibus chymicis.

¶ Lăbōrĭfer, *a, um*, laborem ferens, labori oſus, arbeitſam, fleißig; ut, *Hercules laborifer*, Ovid. Met. 9, 285, der viel arbeit hat. Statius Theb. 6, 25 *Clava laboriferos cælo Tithonia currus Extulerat.* Et Auſonius Edyll. 4, 7 *Juſta laboriferis tribuantur ut otia Muſis.*

Compoſita:

¶ Allaboro, ſive Adlăbōro, *are*, etwas anarbeiten. Horat. 1 od 38, 5 *Simplici myrto nihil allabores.* Id. epod. 8, 20 *Ore allaborandum eſt tibi.* Et Cicero in Bruto c. 49 *An tu adlaboraſſe, hoc modo Bruto probaturus es?*

¶ Collaboro vel Conlăboro, *are*, mitarbeiten. Tertull. de Pœnit. c. 10 *Ad remedium conlaborare.* Vulg. Interp. 2 Tim. 1, 8 *Collabora evangelio ſecundum virtutem Dei.*

¶ Collaborans, *tis.* Vulg. Interp. Phil. 1, 27 *Collaborantes fidei Evangelii.*

¶ Delăbōro, *are*; ut, *Hic noſter delaborat, quum puer ſtatim*, Afran. apud Non. 4, 423.

¶ Elăbōro, *are*, elucubrare, ausarbeiten, verfertigen, ſich bemühen. Cic. pro Marcello c. 9 pr. *In hoc elaborandum eſt, ut rempubl. conſtituas*, dahin iſt aller fleiß und mühe anzuwenden, daß ꝛc. *Elaborare in litteris*, Id. de Senect. c. 8. Et, *Defudare & elaborare in re aliqua*, ibid. c. 11. *Elaborare de aliqua re*, Id. de fin. 4, 4. *Cupide elaborare*, C. Nepos 3, 1, 4.

¶ Elăbōratus, *a, um*, ausgefertiget, zubereitet; ut, *Cauſſæ* ſive *orationes diligenter elaboratæ*, Cic. de Clar. Orat. c. 90 extr. *Ornati elaboratique verſus*, Id. in Orat. c. 11. *Amor elaboratus*, Horat. epod. 14, 12. *Elaborata ars*, id eſt, ſtudioſe excuſata, Plin. 25, 12.

¶ Elăbōratus, *ūs*, m. ſubſt. die ausarbeitung, verfertigung. Apul. Florid. *Elaboratu mirandus.*

¶ Elăbōratio, *ōnis*, f. idem. Auct. ad Herenn. c. 22 *Non hæc videntur reperiri poſſe ſine elaboratione & conſumtione operæ.*

¶ Inēlăbōrātus, *a, um*, quod non artificioſe ſaris excultum eſt, unausgearbeitet. Senec. de Tranquill. c. 1 *Inelaborata oratio.* Et Lucilius, ut Douſa retulit p. 12, *Qui ſchedium fecit inconditum & inelaboratum.*

¶ Illăbōro, *are*, eſt, in re laborare, fleiß anlegen. Tacitus German. extrem. *Ingemere agris, illaborare domibus.* Sed

¶ Illaboratus, *a, um*, quod ſine labore viderur factum, darauf keine ſonderliche arbeit gewandt wird. Sic *Ciceronis omnia fuere illaborata, quæ intenſiſſima cura vix conſequi alii poſſent*, dixit Quintilianus 10, 1. Et, *Terra illaborata*, id eſt, non culta aratro, Sen. epiſt. 90.

LABRADEVS, *i*, m. cognomen Iovis, quod multum pluiſſet; Ælianus. v. Lactant. 1, 20, & ibi Gallæum p. 130; & Plin. 32, 2.

LABRAX, *acis*, m. piſcis lupus, ein hecht, quod λαβρως, i. e. *avide* edat, Plin. 32, 11.

LABROS, *i*, m. canis nomen apud Ovid. Met. 3, 224.

LĂBRVM, *i*, n. idem quod *labium*, die lippe, quamquam Donatus diſtinguit. LABIA, inquit, *ſunt ſuperiora:* LABRA *inferiora.* LABRA *aſinorum proprie dicuntur.* Verrius Flaccus apud Cariſium lib. 1 ſic diſtinxit: *Modica eſſe labra, labia autem immodica & inde labeones dici.* Virgil. eclog. 3, 43, & 47 *Nec dum illis labra admovi, &c.* ich habe ſie an meinen mund noch nie gebracht. *Apes in labris Platonis pueri dicuntur conſediſſe*, Cic. de Divin. 1, 36. *Verſabatur mihi in prioribus labris*, Plaut. Trin. 4, 2, 65, es ſaß mir auf der zunge. *Similes habent labra lactucas*, Craſſo tribuitur, vid. Chiliad. *Labris primoribus guſtare*, Cic. pro Cæl. c. 12, dixit pro leviter attingere, oben hin berühren. Seneca epiſt. 10 *Non a ſummis labris iſta veneruut*, es iſt kein unbedachtſames Geſchwätze. Quint. 10, 3 p. 930 Burm. *Inanem loquacitatem, & verba in labris naſcentia*, intempeſtivæ extemporalitati tribuit. *Labra* dicta ſunt ἀπὸ τῦ λαμβάνειν τὴν βορὰν, quod iis eſca prehendatur, Plut. in Problematibus. Aliis a *lavo* quaſi *lavrum* dictum putant, vel quaſi *lavabrum.* Nam & ¶ 2. *Labrum*, vaſis genus notat, in quo lavabant, ein trog, wanne, waſchfaß. Cic. fam. 14, 20 *Labrum ſi in balneo non eſt: fac ut ſit.* Item, eine butte, kuffe, zuber; ut, *Labrum vinarium, olearium*, apud ſcriptores rei ruſticæ. vid. Caton. c. 11 & 13. It. Cavum Conchæ inſtar, quo excipiuntur aquæ ſalientes, ein becken. v. g. Plin. 5 epiſt. 6 *Marmoreo labro aqua exundat, circumjectaſque platanos, & ſubjecta platanis gramina leni aſpergine fovet.* ¶ 3. *Labrum* pro tolſa dicit Auſonius Vrbium 5, 9 *Mœniaque in valli formam circumdata labro.* vid. Scalig. Lect. Auſon. 1, 23 p. 65. ¶ 4. *Labrum Veneris*, dipſacus, ἄψακος, planta, quam Germani gartendiſteln, & weberkarden nominant, vid. Plin. 25, 13. Serenus v. 1038 *Aut, Veneris labrum quæ dicitur, herba bibetur.*

¶ Labrōſus, *a, um*, das leſzen hat. Celſ. 7, 26 *Ferramentum in ſumma parte labroſum.* Gloſſ. gr. lat. περονάτος, *labroſus.*

¶ Sublabro, *are*, cibos intra labra mittere, eſſen. vide Nonium 2, 774.

LĂBRVSCA, *æ*, f. ἄμπελος ἀγρία vitis agreſtis, ein wilder weinſtock, vel a labris & extremitatibus agrorum, (nam in marginibus terræ naſcitur,) vel quod ſapore acerbo labra lædit, ſic appellata, Servio auctore. vide Plin. 23, 1. *Sylveſtris labruſca*, Virg. ecl. 5, 7. ¶ 2. Adject. *Labruſca uva de vepribus lecta*, ein heerling, Colum. 8, 5.

¶ Labruſcum, *i*, n. Virgilius dixit neutro genere, in Culice v. 52 *Denſaque virgultis avide labruſca petuntur.*

LĀBVRNVM, *i*, n. atboris genus in Alpibus crescens, Plin. 16, 18. Ita dictum, quod habeat flores labiles.

LĂBŸRINTHVS, *i*, m. λαβύρινθος, antrum Dædali, sinuosum & inextricabile in Creta, ein irrgarten, irrgang. Isidoro 15, 2 est perplexum parietibus ædificium. Sunt, qui carcerem fuisse tradunt, in quo non foret incommodi quippiam, nisi quod, qui asservabatur, effugere non poterat. Vnde & *Labyrinthum* dici putant, quia λὰ sit particula intendens, & βύειν significet obturare ac claudere. vide Cæl. Rhod. 17, 9. & Sabell. lib. 6 Enn. 1. Meurs. Creta l. 2 c. 2. Huet. Dem. Evang. 4, 8, 9. *Labyrinthos* Plinius 36, 13 inter miracula mundi recensuit, & quatuor numeravit, *Creticum*, qui maxime fuit spectabilis, *Ægyptium*, *Lemnium* & *Italicum*. Virg. Æn. 5, 588 *Vt quondam Cretâ fertur Labyrinthus in alta, Parietibus textum cæcis iter, ancipitemque Mille viis habuisse dolum; qua signa sequendi Falleret indeprensus, & irremeabilis error.* ¶ 2. Significat & *Labyrinthus* vel orationem, vel rem quamcunque inexplicabilem, eine schwierigkeit, daraus sich nicht zu finden. Boëthius 3 de Consol. Phil. Prosa 12 *Ludisne, inquam, me, inextricabilem Labyrinthum rationibus texens, quo nunc quidem, qua egrediaris, introeas; nunc vero, quo introieris, egrediare?* v. Chiliad.

¶ Labyrinthĭcus, *a*, *um*, adj. irrgängig. Sidonius Anacreontico epistolæ 13 lib. 9 inserto: *Iter asperum viasque Labyrinthicas cucurrit.*

¶ Labyrinthĕus, *a*, *um*, idem. Sedulius exordio operis: *Quid Labyrintheo Thesidæ erratis in antro?*

LAC, *lactis*, n. γάλα, succus maternus, quo animalia nutriuntur, milch. A *laciendo* derivant, quia elicitur. Vel potius ἀπὸ τῦ γάλακτος, truncata prima syllaba. Lucret. 5, 812 *Dulci repleatur, peperit cum fœmina, lacte.* Et, *Errorem cum lacte nutricis suximus*, Cic. Tusc. 3, 1. vide *Error*. Sic, *Lac bubulum, caprinum, ovillum, suillum, humanum, &c. Lac gallinaceum* de summa felicitate olim usurpatum. v. Plin. præfat. p. 4, 22 Hard. *Copiæ cornu* (inscripsere libros suos Græci) *ut vel lactis gallinacei sperare posses in volumine hausium.* vide Hard. Veteres in masculino etiam posuere: Gell. 12, 1 *Quam ad præbendum lactem adhibetis.* Et Apulej. lib. 8 Met. p. 214 *Hominum lactem concupiscere.* Et *Lacte* in nominativo dictum mox indicabitur. Athenæus ex Aristotele & Theophrasto refert, Plinium quemdam nullo alio cibo per totum vitæ suo curriculum usum fuisse, quam solo lacte. Eo rustici supplicabant, multæque gentes, quæ thura non habebant. v. Plin. ibid. l. c. *Lac coit*, Varro de Re Rust. 2 c. ult. die milch läuft zusammen, gerinnet. Id *coagulari* Plinio dicitur 23, 7, & *solidari* Palladio in Majo c. 9. Sed *Lac novum*, COLOSTRVM appellari, Servius in eclog. 2 Virgilii observat. *Lac pressum* Turnebus Adverf. 5, 12 *Caseum* exponit, alii recens emulctum intelligunt. vid. Taubm. ad Virg. p. 13. At Plautus Amph. 2, 1, 54 *Neque lac lacti magis est simile.* Ex Menæchm. vide paullo post. ¶ 2. *Lac* etiam dicitur herbarum succus: Vnde & ipsæ herbæ *lactere dicuntur.* **Virg.** Æneid. 4, 514 *Pubentes herbæ, nigri cum lacte veneni.* Quod suum fecit Prudentius hymno in Infideles, sive 2 præfat. in Apotheosin: *Addens avenas æmulas, Quas de veneni lacte in herbam fertilem Patitur colonus crescere?*

¶ Lacte, *is*, n. sic in nominativo dixit Varro apud Nonium in *Lacte* 8, 4. *Candidum lacte papillâ cum fluit.* Et Plaut. Menæch. 5, 9, 30 *Neque aqua aquæ, neque lacte est lacti, crede mihi, usquam similius, quam hic tui est, tuque hujus.* Nostri: es ist kein ey dem andern so ähnlich. conf. Mil. 2, 2, 85. Sed *Lacti* vide in Ausonii Edyll. 12 in Grammat. 8 p. 496.

¶ *Lactes*, *ium*, plur. fœm. intestina sunt graciliora, ita dicta vel a candore, vel a mollitie, die kleinen gedärme. *Lactes agninæ*, Titinius apud Nonium 4, 270, lamms-gekrös, faldaunen. Vsus & Plautus Pseud. 1, 3, 85; item Curc. 2, 3, 40 *Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus*, hoc est: Ita intestina mihi vacua sunt. Nonius l. c. *Lactes dicuntur intestinæ.*

¶ Lacta, *æ*, f. casiæ genus, al. *Leda* vel *Lada*, Plin. 12, 19. Tertull. de Pudicit. c. 6 *Lactæ fortes non habentes idoneæ.*

¶ Lactānеus, *a*, *um*, weiß wie milch. Oct. Horat. 4 *In sanguineum colorem vel lactaneum mutari.* At *nutritores Lactanei* apud Murat. 1477 sunt, qui lacte nutriunt.

¶ Lactārius, *a*, *um*, das milch giebt; ut, *Herba lactaria*, cujusmodi est lactuca, &c. Plin. 26, 8 *Oves lactariæ.* Varro de Re Rust. 2, 1 *Dandum bubus lupinum, & lactariis medica & cythisum.*

¶ Lactarius, *i*, m. subst. qui cibos ex lacte conficit. Lamprid. Heliog. c. 27. *Dulciarios & lactarios tales habuit, ut, quæcunque coqui de diversis edulibus exhibuissent, vel structores, vel pomarii, illi modo de dulciis, modo de lactariis exhiberent.* Gloss. gr. lat. γαλακτοπώλης, *lactarius.*

¶ Lacteus, *a*, *um*, adj. aliud, von milch, wie milch; ut, *Humor lacteus*, Lucret. 1, 259 *Liquor lacteus*, Tibull. 2, 3, 18. (i is Tibulli est, vide Scalig.) *Lacteus circulus*, Cic. Somn. Scip. c. 3, vel, *Via lactea*, Ovid. Met. 1, 169, tractus est conspicuus ille, quem agmina stellarum densissima efficiunt. Rustici vocant die milchstrassen. Herculeles cum adhuc infans esset, multum lactis absumsit, nec in ore continete potuit, ideo profusum evomuit, & circulum in cœlo, candido colore, quem *Lacteum* vocant, designavit, ut poëtæ fingunt.

¶ Lacteŏlus, *a*, *um*, dimin. weiß wie milch; ut, *Lacteolæ puellæ*, Catull. epigr. 56. *Lacteola ovis*, Prudent. Psychom. v. 794 est alba.

¶ Lactĭcŏlor, *ōris*, idem. Auson. epist. 7, 54 *Oblinat Furvam lacticolor spongia sepiam.*

¶ Lactifer, *a*, *um*, der milch bringt. Murat. Inscr. 70, 1, *Lactifero Silvano.*

¶ Lactīneus, *a*, *um*, idem. vid. Barth. Adverf. 46, 3. Venant. Fort. *Regia lactineo commutans pallia cultu.*

¶ Lacteo, *ēre*, lac fugere, quod infantum est, saugen, milch trinken. Hinc *Infans lactens*, ein stillend kind, säugling. *Romulus lactens*, Cic. Caril. 3, 8. ¶ 2. Lacte plenum esse; ita herbæ, segetes; *lactere* dicuntur, cum adhuc teneræ sunt. Virg. Georg. 1, 314 *Spicea jam campis cum messis inhorruit, & cum Frumenta in viridi stipulâ lactentia turgent.* Vbi Servius FRVMENTA LACTENTIA, id est, *tenuia & lactis plena. Sane sciendum, Varronem in libris rerum divinarum dicere,* LACTANTEM, *Deum esse, qui se infundat fegetibus & eas faciat lactescere. Et sciendum, inter* LACTANTEM & LACTENTEM *hoc interesse, quod* LACTANS *est, qui lac præbet*; LACTENS, *cui lac præbetur. Ficus* arbor non floret, sed *lactet*: ei enim loco floris est ὀπὸς, id est, succus, ut docet Macrob. Sat. 3, 22. v. Turneb. adverf. 18, 4.

¶ Lactesco, *ĕre*, in lac converti, zu milch werden; ut, *Omnis fere matrum cibus lactescit*, Cic. de N. Deor. 2, 51. vid. Burm. ad Samon. 349.

¶ Lacto, *are*, lac præbere, matrum proprie est, säugen, stillen. Vide, quæ modo in *Lactere* ex Servio producta sunt. Adde Colum. 7, 9; Vulg. Interpr. Gen. 21, 7. ¶ 2. Pro Lactere, Auson. Epitaph. 32, 3 *Infans lactavit.* Id. Edyll. 4, 67 *Lactantibus annis.* vide Vinerum ibidem. ¶ 3. Pro inducere a *Lacio* est, de quo sequitur sub *Lacio.*

¶ Lactans, *tis*. Gell. 11, 1 *Quæcunque lactans.* Et Celsus 2, 28 & 29 *Lactantia* vocat omnia, quæ lac emittunt, vel quæ lacte conficiuntur, milch speisen. Sed al. *Lactentia.* ¶ 2. *Lactans*, Deus, qui fegetes facit lactescere. v. ex Servio in *Lacteo.*

¶ Lactatus, *a*, *um*, gesäugt. Hinc Isidoro 20, 3 *Lactatum* est potio e lacte.

¶ Lactatus, *ūs*, m. subst. actus lactandi, die säugung. Plin. 32, 2 *Lactatu pinguescere.*

¶ Lactatio, *onis*, f. idem, apud Augustinum.

¶ Lactito, *are*, frequenrat. Mart. 7, 101 *Cur uxor lactitet.*

¶ Lacticulārius, *i*, & Lacticulōsus, *i*, m. ein säugling. Gloss. gr. lat. παιδογάλακτος, *lacticularius, lacticulosus.* v. Scheffer. in Petron. fragm. p. 126.

¶ Lactĭlāgo, *ĭnis*, f. herba, al. *Chamædaphne*, fellerhals. Apul. de Herb. c. 27. *Lactĭlago* dicitur a Diofcoride 4, 144.

¶ Lactŏris, *ĭdis*, f. a Plinio 24, 18 dicta herba lactaria, quod succo lacteo turgeat, Dioscorid. *Erinus* est, ἔριγος, ocimum aquaticum, wasserbasilien, ad rivulos enim aquarum nascitur. *Lacteris* scripsit Apulejus de Herb. c. 111.

¶ Lactōsus, *a*, *um*, von milch. Gloss. græc. latin. γαλακτώδης, *lactosus.*

¶ Lactūca, *æ*, f. a *lacte* & ipsa dicta, herba nota est, lattich, salat. Duplex est, altera *sativa*, eademque crispa & florida: *agrestis* altera. v. Varr. de L. L. 4, 21; Plin. 19, 8; Cels. 5, 7; Colum. 6, 15. *Lactuca marina*, Plin. 20, 7; Apul. de Herb. c. 108. *Lactuca caprina*, Pallad. Ian. 14; & Febr. 24; Colum. 8, 14. Martial. 13 epigr. 14 *Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum, Dic mihi: cur nostras incohoat illa dapes?*

¶ Lactūcula, *æ*, f. diminut. Colum. 10, 111 *Teneris frondens lactucula fibris.*

¶ Lactūcīnus, *i*, m. Romani quidam in Valeria familia *Lactucini* appellati, ob diligentem lactucarum curam. vid. Plin. 19, 4.

¶ Lactūrcia, *æ*, f. Dea lactescentium frumentorum. vid. Augustin. de Civ. D. 4, 8.

Composita cum præpositione.

¶ Ablacto, *are*, ἀπογαλακτίζειν, a lacte depellere, absetzen von der milch, entwöhnen. Vulg. Interp. 1 Sam. 1, 22 *Donec ablactetur infans.* Et v. 24 *Postquam ablactaverat.* conf. Hos. 1, 8.

¶ Ablactatus, *a*, *um*, entwöhnet. Vulg. Int. Gen. 21, 8 *Puer ablactatus.* Id. Ies. 28, 9 *Ablactati a lacte avulsi ab uberibus.* Tralate Sarisb. prolog. *Sacrationis philosophiæ uberibus lactatus ablactatusque.*

¶ Ablactatio, *onis*, f. die entwöhnung. Vulg. Interp. Gen. 21, 8 *In die ablactationis.*

¶ Allacto, *are*, idem quod *Lactare*, säugen, an die brüste legen. Marc. Emp. c. 8 *Mulier, quæ puerum allactat.*

¶ Collactāneus, *i*, m. simul lactens, una cum alio educatus, ein mitsäugling, milchbruder. Glossæ Cyrilli: *Collactaneus*, ὁμογάλακτος. Quo vulgatus Interpres usus est Actuum Apost. c. 13, 1 pro σύντροφος. Et Augustin. Confess. 1, 7 *Parvulus intuebatur pallidus amaro adspectu collactaneum suum.* Adde Instit. § 5 quibus ex causis innum.

¶ Collactanea, *æ*, f. milchschwester. Ambrosius epist. 34 ad Virgines sacras: *Emerantiana, quæ fuerat collactanea ejus, &c.* Et Venant. Fortunati 6 carm. 7 *Nulla puella choro neque collactanea ludat.*

¶ Collactius, *i*, m. idem quod *Collactaneus*, v. Grut. Inscript. p. 661, 2, 3, 5. & Spon. Misc. p. 228. Hygin. fab. 224 *Croton collactius Musarum.*

¶ Collacteus, *a*, *um*, idem. Legebatur Iuvenal. 7, 307 *Quid dicat collactea mamma.* Sed restituere viri docti *Collatia Maura.* Sed apud Martian. Capell. lib. 1 *Sororis ejus indiscreto fœdere collactea*, ubi ad similitudinem, & proverbium *Lac Lacti &c.* respici videtur.

¶ Delacto, *are*, idem quod *Ablactare*, apud Celsum.

¶ Delactatus, *a*, *um*, entwöhnt. Gloss. lat. gr. *Delactatum*, ἀπογαλακτισθέν. Tribuitur etiam Varroni.

¶ Delactatio, *onis*, f. die entwöhnung, apud Catonem.

¶ Delactatrix, *icis*, f. apud Augustinum.

Delicus & deliculus huc referri possunt, de quibus sub *Lacio.*

¶ Elacteico, *ere*, zu milch werden. Plin. 20, 21 *Aquam radice addita addensari atque elactescere.* Al. *Lactescere.*

¶ Sublecto, *are*, blanditiis lactare, schmeicheln, liebkosen. Plaut. Mil. 4, 2, 74 *Sublectare os*, bey der nase herumführen. Quanquam esse videtur ex *Lacio.*

Lacæna, quære in *Lacedæmon.*

LACCA, *æ*, f. vegetabile quoddam, lack. Apul. de Herb. c. 3 n. 12 *Laccæ crudæ foliorum succus expressus.* Hæc est Lacca naturalis. conf. Tabernæm. p. 1527. ¶ 2. Artificialis est humor ad mellis

crassi-

craſſitudinem coctus, mahler-lack. ¶ 3. *Lacca* nodus eſt, ein knoten. Veget. 1, 27 *Si Laccæ in gambis fuerint*, i. e. in articulis crurum.

LACCĀRIVS, *i*, m. qui puteos & foſſas fodit, ein brunn-gräber. Gloſſ. lat. gr. *Laccarii*, λακκῶοι, a λάκκος *foſſa, puteus*.

¶ Laccoplūtus, *i*, m. λακκόπλυτος, e foſſa ditatus. Sic Calliæ cujusdam poſteros a Comicis dictos ajunt *Laccoplutos*, quaſi divites ex puteo, loco ſcilicet illo, ubi magnum auri pondus defoſſum Callias invenit. vid. Plutarch. in Ariſtide.

LĂCĔDAEMON, *ŏnis*, f. prioribus duabus correptis Λακεδαίμων, Peloponneſi civitas celeberrima, eadem, quæ *Sparta*. Vide de hac urbe, & ejus imperio in Græcia Strab. lib. 8; Demoſthen. Philipp. 3; Pauſan. lib. 3; Euſtathium ad Iliad. B, Cic. pro Flacco c. 26, Nic. Cragium pecul. libro, & infra *Sparta*.

¶ Lăcĕdæmonius, *a, um*, adj. ut, *Lacedæmonium Tarentum*, Horat. 3 oda 5, 56.

¶ Lacedæmonii, *orum*, m. pl. populus ſunt & incolæ, laudati ob honeſtas plurimas conſtitutiones, leges ac mores, quos & publice & privatim obſervarunt & coluerunt, & quos libro peculiari commendavit Xenophon. vide in *Sparta*, & Porphyr. lib. 4 περὶ ἀποχῆς p. 348. Cum ad publica irent convivia, ſingulis, qui venirent, natu quispiam maximus fores indicans dicebat: διὰ τούτων οὐδεὶς ἐξέρχεται λόγος, *Per has nullum egrediatur verbum.* Plutarch. hæc & plura in Lycurgo, qui inſtitutorum laudabilium auctor fuit. Iidem in conviviis publicis modeſte poti abibant ſine funali, (δίχα λαμπάδος) ut per diem ac noctem iter intrepide facere aſſueſcerent. Summa diſciplina eorum hæc fuit: τὸ ἄρχεσθαι καλῶς, καὶ καρτερεῖν πονοῦντα, καὶ μαχόμενον νικᾶν, ἢ ἀποθνήσκειν, hoc eſt, *bene imperari ſuscipere, laborem tolerare, & pugnando vincere aut mori*, Plutarch. in Apophth. Iidem in conviviis publicis carminum utebantur recitatione, quo vel laudes eſſent eorum, qui generoſe vixiſſent, ac pro patriâ mortui eſſent, vel vituperationes eorum, qui timidi fuiſſent. Inſtituebant tres choros, ſecundum tres ætates. (De quo Trichorio vide ſupra in *Choros*). Iidem pueris ſervos ebrios oſtentabant, ut ipſos ab ebrietate deterrerent. Iidem denique nec Comœdias nec Tragœdias ſpectarunt, ut neque ſerio, neque joco audirent eos, qui legibus contradicerent. Idem ibidem. vide & infra in *Sparta*. *Laconica pocula* deſcribit Porphyrius lib. 4 περὶ ἀποχῆς p. 352.

¶ Lăco, vel Lacon, *onis*, m. ὁ Λάκων, idem. C. Nepos 17, 2, 3 *Inducias a Lacone petivit.* Et 13, 1, 3 *A quo cum Laco pecuniam numeratam accepiſſet.* ¶ 2. Horatio epod. 6, 5 *Fulvus Lacon*, canis præſtantioris generis eſt, qui ibi cum *Moloſſo* conjungitur. Nam & uſitatum, a nationibus & locis canibus nomina indere. conf. Colum. 7, 12, & Gruteri Fac. Crit. T. 6. *Canis* in Ind.

¶ Lăcæna, *æ*, f. ut, *Helene Lacæna*, Horat. 4 oda 9, 16. Eadem *Tyndaris Lacæna* Virg. Æn. 2, 601.

¶ Lăcōnĭcus, *a, um*, aliud adjectivum. Horat. 2 oda 18, 7 *Nec Laconicas mihi Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.*

¶ Lăconica, vel Laconia, *æ*, f. ſubſt. terra, regio, vel ager Lacedæmonius. Nepos 13, 2, 1 *Idem claſſi præfectus circumvehens Peloponneſum Laconicam populatus, claſſem eorum fugavit.*

¶ Lăconĭcum, *i*, n. ſubſt. locus orbicularis in balneis, in quo ſudor elicitur, ein ſchweiß-bad, ſchwitz-ſtüblein. Cic. Att. 4, 10 *Noſtram ambulationem & Laconicum, cum poteris, inviſas.* Dictum *Laconicum*, quod eo peculiariter Lacones uſi ſunt. Colum. præf. lib. 1 R. R. *quotidianam cruditatem laconicis excoquimus.* conf. Vitruv. 5, 10.

¶ Lăconicè, adv. i. e. more Laconum; ut *Laconicè dicere* eſt paucis, & compendio dicere, kurtz reden. *Laconice vivere*, id eſt, frugaliter & caſte, mäßig und züchtig leben. Ejusmodi enim Lacedæmoniorum præ cæteris gentibus vita fuit.

¶ Lăconismus, *i*, m. λακωνισμὸς, *breviloquentia*, cujus fuerunt ſtudioſi *Lacones*, kurtz und wenig worte, und viel dahinter. Cic. fam. 11, 25 *Non imitor* λακωνισμὸν, *altera jam pagella procedit.* Symmach. 1 ep. 14 id dicit *Laconicæ ſtudere brevitati.* Plato lib. 1 de Leg. p. 517 Vrbem Athenas φιλόλογόν τε καὶ πολύλογον, Λακεδαίμονα δὲ βραχύλογον, καὶ τὴν Κρήτην πολύνουν, *Athenas elegantiæ & copiæ ſermonis, Lacedæmonem brevitatis, Cretam vero ſenſuum fœcunditatis ſtudioſam eſſe.*

LĂCER, *a, um*, adj. dilaceratus, geſtümmelt, zerriſſen, lappicht. Feſto *Lacer* eſt *auribus curtatus, & lacerum, quodcunque eſt in corpore imminutum.* Sic *Laceri crines*, Stat. 3 Silv. 3, 133. *Laceræ comæ*, Lucan. 2, 31. *Laceri artus*, Ovid. Met. 9, 169. *Navis lacera*, ein zerriſſtes ſchiff, Ovid. Pont. 2, 3, 28. *Corpus lacerum*, Liv. 1, 28 ſcil. Metii Suffeti, quadrigis diſcerpti.

¶ Lăcero, *avi, atum, are*, diſcindere, dilacerare, diſcerpere, zerreiſſen, zerfleiſchen, kratzen. *Tergum virgis lacerare*, Liv. 3, 58, ſtäupen, daß das blut hernach gehet. *Lacerare morſu viſcera*, Cic. Tuſc. 2, 8. ¶ 2. Metaph. *Meus me mæror lacerat & conficit*, Id. Att. 3, 8. Et, *Famam alicujus lacerare*, Liv. 38, 54, einen an ſeinem ehrlichen namen beleidigen. Sic, *Lacerare probris*, Id. 31, 6, *verborum contumeliis*, ſchmähen, Cic. Phil. 11, 2. *Obtrectatio invidiæ ſolet lacerare pleroſque*, Id. de Clar. Orat. c. 42. *Continua rabie quem lacerare*, Vellej. 2, 64, 3, einen verunglimpffen. *Lacerare homines*, pro perdere boniſque exuere, Plaut. Curc. 4, 2, 22. ¶ 3. *Lacerare* eſt conſumere, dilapidare: Id. Plaut. Sticho 3, 1 extr. & Sall. Cat. 14, 2 *Lacerare rem ſuam*, id eſt, abſumere bona ſua, durchbringen. Cic. 3 in Verr. 70. *Lacerare pecuniam.* v. *Dilacerare.*

¶ Lacerans, *tis.* Sil. 8, 153 *Ora manu lacerans.*

¶ Lacĕrātus, *a, um*, zerriſſen, zerkratzt; ut, *Oculus laceratus*, Lucret. 3, 409, *Lacerato virgis tergo*, Liv. 26, 13.

¶ Laceratio, *ōnis*, f. die zerfleiſchung, zerritzung; ut, *Lacerationes mulicbres genarum*, Cic. Tuſc. 3, 26. *Laceratio corporum*, Liv. 7, 4. Sic *mortuorum laceratio*, apud Celſum præf. die anatomirung.

¶ Lăcĕrātor, *ōris*, m. qui lacerat. Auguſtin. de moribus eccleſ. cathol. c. 1 *Impius lacerator.*

¶ Laceratrix, *īcis*, f. Macer 2, 6 *Scabies cutis laceratrix.*

¶ Lăcerābilis, *e*, quod lacerari facile poteſt, zerbrechlich. Auſonius Idyll. 15, 17 *Ipſa ſenectus Objicit innumeris corpus lacerabile morbis.*

¶ Lacerōſus, *a, um*, idem apud Apulejum.

¶ Collacĕro, *are.* Hinc

¶ Collaceratus, *a, um*, zerſtümmelt. Tac. Hiſt. 3, 73, 5 *Confoſſum collaceratumque corpus.*

¶ Delacero, *are*, vel potius

¶ Dilacero, *are*, idem. Catull. 65, 152 *Dilaceranda feris dabor alitibusque præda.* ¶ 2. Et per metaph. *Dilacerare remp.* zerrütten, zertrennen, Cic. pro Milone c. 9. ¶ 3. Ovid. Heroid. 1, 90 *Dilacerantur opes*, h. e. dilapidantur, ut de ſimplici n. 3 obſervavimus. Add. Plaut. Capt. 3, 5, 14.

¶ Dilaceratio, *onis*, f. die zerfleiſchung. Arnobius 2 p. 74 *Morbos diverſarum ſuſtinet dilaceratione pœnarum.*

¶ Illacerābĭlis, *e*, non lacerabilis, ἄῤῥηκτος, unzertrennlich. Silius 5, 137 *Spolium, quod rege ſuperbus Bojorum cæſo capiti illacerabile victor Aptarat.*

¶ Semĭlăcer, *a, um*, halb zerfleiſcht. Ovid. Met. 7, 344 *Semilacerque toro tentat conſurgere.* De Pelia a filiabus lacerato.

LĂCERNA, *æ*, f. veſtimentum militare craſſius, arcendis injuriis cæli & tempeſtatum, ein regenmantel, reuterkappe. Rubenio de Re Veſt. 1, 6 eſt veſtis cucullata varii coloris ſine clavis. Vellej. 2, 70, 2 *Caſſius lacerna caput circumdedit.* conf. Horat. 2 ſat. 7, 55, & Torrent. ad Suet. Aug. c. 40. Iuvenal. 9, 28 *Pingues aliquando lacernas, Munimenta togæ duri craſſique coloris.* Vbi *lacernas pingues* a lana ſiloque craſſiori contextas vocat, mantel von groben tuche. Ex fruſtis melioribus malarum lacernarum facta pilea viliſſima, docent Brodæus Miſcell. 10, 35, Martial. 14 epigr. 132, & ibi Farnab. Barth. ad Statii Silvas p. 419.

¶ Lăcernŭla, *æ*, f. diminut. Arnobius lib. 2 p. 56 *Lænas, lacernulas, trabeas &c. ſibi fecerunt.*

¶ Lăcernatus, *a, um*, lacernam indutus, Iuvenal. 1, 62.

¶ Lacero, lacerofus, vide *Lacer.*

LĂCERTA, *æ*, f. die eidex. Horat. 1 od. 23, 6 *Lacertæ virides. Lacerta chalcidica*, quæ & *Seps*, kupffer-eidex. *Lacerta aquatica*, waſſer-molch. Conf. Cic. de Div. 2, 29 ad Attic. 2, 6. & ibi Gronovii notam. ¶ 2. *Lacertos virides* dixit Virg. ecl. 2, 9.

LĂCERTVS, *i*, m. in homine brachium eſt ab humero ad cubitum, der obere arm von der ſchulter bis an den ellbogen. Demonſtramus hoc in *Brachium*, ubi vid. *Milo Crotoniates cum ſenex eſſet, aſpexiſſe lacertos ſuos dicitur, illacrimansque dixiſſe: At hi quidem jam mortui ſunt*, Cic. de Senect. c. 9. In primis nempe in Athletis laudantur *lacerti.* Quint. 8, 3 p. 681 *Pulchrior adſpectu ſit athleta, cujus lacertos exercitatio expreſſit*, i. e. notabiles, conſpicuoſque fecit. Et, *Cupidis lacertis amplecti aliquem*, Ovid. Heroid. 13, 115, mit groſſer begierde umfangen. ¶ 2. Canibus etiam lacertos tribuit Gratius Cyn. 277 *Siccis ego dura lacertis Crura velim.* ¶ 3. Idem ac robur; ut, Florus prologo extremo: *Sub Trajano principe movit lacertos*, ſcil. Romanus populus, hat ſeine ſtärcke gebrauchet. ¶ 4. *Lacertus*, piſcis Trachurus, & σαῦρος dicitur, & ſcombro ſimilis eſt, eine art macrellen; quod genus pulchre illuſtravit Hermolaus Barbarus ad Plin. 32, 11. *Byzantiacus* Statio cognominatur, quod præſtantior in mari circa Byzantium erat. Nam 4 Silv. 9, 13 ait: *Aut Byzantiacos colunt lacertos.* Adde ibi Barthium. Sunt qui aalraupen, dicunt, ex interprete Oppiani: *Atque lacertorum gentes, quæ putrida paſcunt, Inter cœnoſas volventes corpora ſordes Saurides, Scepani, &c.* Scombrum enim & acum refert. ¶ 5. *Lacertos virides* pro *lacertas* dixit Virg. ecl. 2, 9.

¶ Lăcertōſus, *a, um*, qui validis eſt lacertis, ſtarck in armen. Cic. Phil. 8, 9 *Centuriones pugnaces & lacertoſi.* Ovid. Met. 11, 33 *Lacertoſi coloni.* Varro de R. R. 2, 7 etiam *equum lacertoſum* dixit: Et 3, 9 *Lacertoſum gallum gallinaceum.*

Laceſſo, laceſſitio, vide paullo poſt in *Lacio.*

LĂCHANVM, *i*, n. græcum, λάχανον, id Horatius latine ſcripſit 1 ſat. 6, 115 *Ad porri & ciceris refero, lachanique catinum.* Significat olus, kraut, kohl. Ita Lambinus in Horatio legit. Torrentius, Bentlejus, Cuningamus ex antiquis libris *laganum*, quod placentæ genus eſt, de quo infra dicemus.

¶ Lachaniſſo, *are*, a λαχανίζειν, pro quo *betiſſare* Auguſtus dixit, Suet. c. 87, id eſt, lachano vel beta frequenter uti, vel potius betæ inſtar languere, ſchlaff, matt ſeyn. v. Caſaub. ex Catulliano 68, 21 *Languidior tenera cui pendens ſicula beta.*

LĂCHĔSIS, *is*, f. Λάχεσις, una ex Parcis, a λαγχάνω, *ſortior.* vide *Parca.* Stat. Theb. 2, 249 *Lacheſis ſic dira jubebat.* Martial. 4 epigr. 54 *Nil adicit penſo Lacheſis, fuſoſque ſororum Explicat, & ſemper de tribus una necat.* Seneca in Oedipo v. 984 *Quicquid facimus, venit ex alto; Servatque ſuæ decreta colus Lacheſis dura revoluta manu.*

Lachryma, vide *Lacryma.*

LĂCĪNIA, *æ*, f. ejusdem originis eſt atque *lacio, laqueus, lacus*, quæ comprehendendi ſignificationem habent, forte ab Ebr. לקח, & notat ¶ 1. Alam vel particulam pendentem veſtimenti, qua prehendi quis & retineri poteſt, ein flügel, lappen oder läppgen am kleide. 1) Minutam pendulamque partem notare, ex metaphorico præſertim uſu apparet, e. g. Plin. 15, 30 ſ. 39 de genere lauri, *excreſcente in medio folio parvulo, velut lacinia folii*, & de capris 8, 50 ſ. 76 *Feminarum generoſitatis inſigne, laciniæ corporibus a cervice binæ dependentes*, fleiſchigte lappen. Varro 2, 3 pr. *Duas ut mammulas penſiles* vocat, Colum. 7, 6 pr. *Binas verruculas.* Huc refertur ridicula hyperbole Petron. c. 92 *Habebat inguinum pondus tam grande, ut ipſum hominem laciniam faſcini crederes.* 2) Hanc igitur laciniam, ut apud nos fere manicam, prehendebant vel retenturi aliquem, vel monituri. Prioris exempla ſunt Plaut. Aſin. 3, 2, 41, ubi Philenium *Argyrippum lacrumantem lacinia tenet lacrumans*; Argyrippus ſ. 3, 1 *Cur me*, inquit, *retentas nunc?* Phile. *Quia tui abeuntis egeo.* Sueton. Claud. c. 15 *Adeo cauſidicos patientia ejus ſolitos abuti, ut deſcendentem e tribunali non ſolum voce revocarent, ſed & lacinia togæ retenta, interdum pede apprehenſo, detinerent.* Huc referenda lepida Ciceronis metaphora de Orat. 3, 28

Nam

Nam illud alterum genus tenent, atque id ipſum lacinia, tanquam fugitivum ſcilicet ac abiturientes, nicht bey allen 4 zipfeln, ſondern nur bey einem. De monentibus vel excitantibus Petron. c. 100 *Tremulis manibus Eumolpi jam in ſoporem labentis laciniam duxi.* Sed hæc talia referri etiam poſſunt ad ¶ 2 alteram ſignificationem, ubi ſimbriam ſive limbum univerſum notare videtur, der rand, oder ſaum. Apud Plin. 5, 32 ſ. 43 aperte κράσπεδον vel fimbria cum *lacinia* commutatur, quemadmodum etiam Gloſſæ veteres *laciniam* κράσπεδον interpretantur. vid. interpretes ad Petron. c. 12. Add. Sueton. Cal. c. 35 *Ita ſe proripuit e ſpectaculis, ut calcata lacinia togæ præceps per gradus iret.* Et Neron. c. 19 *Conſurgenti ei lacinia obhæſit.* ¶ 3. Veſtem integram notat, ut Germani interdum vel per μέρωσιν de ſuis, vel contemtim de aliorum veſtibus, lappen, lumpen. Frequens hæc ratio præter cæteros Apulejo eſt, etiam ubi μέρωσις locum non habet, v. g. l. 2 p. 98 & 99. l. 5 extr. l. 7 p. 170. l. 10 p. 223. &c. ¶ 4. Panniculus etiam quisque abſciſſus *lacinia* vocatur, ein lappen, ſtück tuch. Licet enim ad extremum forte veſtis referri poſſint loca Plauti Mer. 1, 2, 16 *Sume laciniam, atque abſterge ſudorem tibi,* & Ciceronis filii Fam. 16, 21 extr. *In lacinia ſervare ex menſa ſecunda ſemina:* Plinii tamen verba vix aliter intelligi poſſunt 19, 7 ſ. 36 *Quædam meliora naſcuntur acervatim ſato ſemine quam ſparſo. Ita certe porrum & allium ferunt in laciniis colligatum.* Sumſit vero iſta Plinius ex Theophraſto, qui habet δόδονιον, *linteolum,* qua voce de ead. re utitur Col. 11, 3, 32. Hinc Metaph. idem Colum. 7, 6 de capris. *Melius eſt,* inquit, *unum gregem, quam ex pluribus particulatim mercari, ut nec in paſtione ſeparatim laciniæ diducantur, & in caprili majore concordia quiete conſiſtant.* conf. 7, 5, 3. Ita Plin. 36, 13 ſ. 19 de *labyrintho* vulgari *in pavimentis, puerorumve ludicris campeſtribus, brevi lacinia milliа paſſuum plura ambulationis continente,* ein klein ſtück oder fleck. Cæterum ex Geſneri ad h. l. annotatione Chreſtom. p. 102, quæcunque de lacinia diximus, huc translata ſunt. Ad hanc ultimam ſignificationem retuleris etiam Frontin. de Colon. p. 103. Gœſ. *Ager in laciniis eſt aſſignatus,* h. e. interprete Rigaltio, particularim, & ut loquitur Siculus, *per particulas.* Add. Frontin. l. c. p. 107 & Gœſ. antt. agr. c. 8 p. 70 ſq. Eſt etiam

¶ Lăcĭnius, *a, um,* adj. Iunonis ejusque in Calabria non procul a Crotone templi epitheton, cujus adeo multa etyma laudavit Serv. ad Virg. Æn. 3, 552, ubi *Diva Lacinia* Iuno eſt, ut appareat ipſum quod verum ſit neſcire. Meminerunt etiam Liv. 42, 3; Val. Max. 1, 1, 20; Lactant. 2, 7, 15, & quos porro laudat la Cerda ad Virg. l. c. *Templa Lacinia* ſunt Lucan. 2, 434. *Littora Lacinia,* Ovid. Met. 15, 13 & 701.

¶ Lacinioſus, *a, um,* ex prima nominis ſignificatione lacinias multas & denticulatam quaſi fimbriam habens, Plin. 25, 10 ſ. 77 *Laciniоſa folia,* geferbt. Id. 5, 1 ſ. 11 *Alexandriam Ægypti* vocat *ad effigiem Macedonicæ chlamydis orbe gyrato laciniоſam,* i. e. duas quaſi appendices utrinque habentem, vel, quod ipſe adjicit, *dextra lævaque anguloſo procurſu.* Id. 32, 6 ſ. 21 *Spondylum oſtreorum fibris* non vult eſſe *laciniоſum,* h. e. in multas fibras diviſum. ¶ 2. Hinc metaph. prolixum notat, & nimis abundans, das unſchweiffe hat. Apul. Apol. p. m. 274 *Animi, ita ut corporis ſanitas expedita; imbecillitas laciniоſa eſt; certumque ſignum eſt infirmitatis, pluribus indigere.* Tertull. adv. Marcian. l. 4 *Laciniоſa onera legis.* Hieron. ep. 112 (præfat. in lib. Eſther) *Laciniоſis verborum ſinibus.* Superl. Hieron. in Dan. c. 11 *Sermone laciniоſiſſimo aliquem proſequi.*

¶ Laciniоſe, adv. idem. Plin. 16, 43 *Laciniоſe criſpa.* Ita Harduinus: alii *lacunoſe*: vulgo *lacrymoſe.*

¶ Lacinio, *are,* quod & *Liciniare* ſcribitur, eſt in lacinias colligere, falten; item, laciniis & volumine involvere. Apul. Met. 10 p. 254. *Vt ventus adhærens preſſule, membrorum voluptatem graphice liciniaret.* Ita Elmenhorſtius, etiam id Indice ſuo repetens, & Pricæo teſte veteres codices: ipſe ſuſpicatur *linearet,* κατ' ἀφαίρεσιν pro *delinearet.* Habet tamen *Laciniare* aliquid præſidii in derivato adverbio, quod ſequitur.

¶ Laciniatus, *a, um,* gefaltet, verbremt. Hinc

¶ Laciniatim, adv. per lacinias, ex ultima nominis ſignificatione, hauffen-weis. Apul. 8 Met. p. 208 *Non laciniatim diſperſo, ſed cuneatim ſtipato commeatu.* Ita quoque Fricæus p. 163.

LĂCIO, *lacĕre,* a Priſciano ponitur, locken. Feſtus quoque Pompejus; *LACIT, decipiendo, inducit. LAX etenim fraus eſt. LACIT, in fraudem inducit. Inde eſt Allicere & Laceſſere: inde Lactat, Illectat, Delectat, Oblectat.* Poterat adjicere, inde etiam *laquei* nomen eſſe. Lucret. 4, 1200 *Lacere in fraudem.* Paſſ. Idem 4, 1, 39 *Plagas in amoris ne laciamur.* Hinc

¶ Lăceſſo, *īvi, ītum, ĕre,* provocare, reitzen, locken, auffordern, verunruhigen, auf ſich hetzen. Ter. prolog. Eun. v. 16 *Is ne ervet, moneo, & deſinat laceſſere.* Cic. pro Mil. c. 31 *Irritare, ferroque laceſſere,* Et, *Laceſſere injuria,* Id. pro L. Manil. c. 6; *maledictis,* Id. Phil. 1, 1. *Laceſſere bello,* Vellej. 2, 54, 1, & 2, 69, 3. *Deos laceſſere,* Hor. 2, 18, 12. i. e. fatigare precibus. ¶ 2. Etiam in bonam partem Cic. Att. 13, 18 de Varrone, *Cum ipſe homo πολυγραφώτατος, nunquam me laceſſiſſet,* i. e. nulli ſuo libro mentionem mei, aut perſonam meam inſeruiſſet, eoque me ad ſimile quid invitaſſet. ¶ 3. Infinitivum paſſivum Columella 9, 8 & 15 ex quarto ordine format *laceſſiri:* alii *laceſſ,* ut Curt. 4, 12, 15 *Contentus non laceſſ.* ¶ 4. *Laceſcere* pro *Laceſſere* eſt apud Corippum 3, 396 *Bello mea ſigna laceſcere tendat.*

¶ Laceſſens, *tis.* Vulg. Interp. 2 Macc. 12, 14 *Maledictis laceſſentes Iudam.*

¶ Lăceſſītus, *a, um,* gereitzt, angefochten, angegriffen. Cic. Off. 1, 7 *Laceſſitus injuria.* Id. pro Leg. Manil. c. 2 *Duo potentiſſimi reges, alter relictus, alter laceſſitus.* Vellej. 2, 68, 5 *Sæpe laceſſiti principis ira.* Hor. 2 epiſt. 1, 150 *Laceſſitus dente cruento.*

¶ Laceſſītio, *ōnis,* f. actus laceſſendi, provocatio, irritatio, der angriff, anfall, die herausfoderung. Ammian. 19, 6 (4 Valeſ.) *laceſſitionibus crebris occupare obſidiони adhærentes*

¶ Laceſſītor, *oris,* m. qui laceſſit. Iſidor. in litt. L: *Laceſſitor dictus a canibus vel a feris, quæ ſolent latrando provocare.*

¶ Illaceſſītus, *a, um,* non laceſſitus, non provocatus, unangereitzt, unangefochten. Tac. Agric. c. 20 *Pars Britanniæ illaceſſita,* i. e. bello nondum provocata, intacta. Et de Germ. c. 36 *Cheruſci nimiam ac marcentem diu pacem illaceſſiti nutrierunt.*

¶ Lăcto, *are,* frequent. a *Lacio,* eſt inducere, & blanditiis pellicere, locken; item, vergeblich aufhalten. vid. Nonius 1, 54. Ter. Andr. 4, 1, 24 *Niſi me lactaſſes amantem.* Vbi Donatus: *Oblectaſſes, induxiſſes. Quæ ſignificatio fruſtrationem oſtendit.* LACTARE *eſt inducere in voluptatem aliquam: a* LACIENDO: *Vnde &* OBLECTARE *dicitur;* idem: LACTARE *eſt dulcedine aliqua tenere: ad perſuaſionem inducere.* ¶ 2. *Lactare,* lac præbere, vide ſupra in *Lac.*

¶ Lactans, *tis;* ut, *Fruſtrando lactans* Accius apud Nonium 1, 54. Vbi & Cic. *Malevolentia lactans malo alieno.*

Compoſita a *Lacio* & *Lacto:*

¶ Allĭcio, *lexi, lectum, icĕre,* eſt invitare & blandimentis ad ſe pertrahere, zu ſich locken, anreitzen, an ſich ziehen. Cic. de Amic. c. 8 *Allicit homines virtus ad diligendum.* Id. de Divinat. 1, 39 *Magnes allicit & trahit ad ſe ferrum.* Et Ovid. Faſt. 6, 681 *Allicimt ſomnos tempus, motusque merumque.* Pr. *Allicui,* Hygi. Aſtr. 2, 7.

¶ Allectus, *a, um,* bewogen, getrieben, angereitzt; ut, *Allectus conſuetudine peccandi,* Quintil. 7, 3. ¶ 2. *Allectus* ab *Allego,* vide in *Lego.*

¶ Allector, *ōris,* m. ein locker, lockvogel, apud Columell. 8, 10 *Turdi allectores.*

¶ Allex, *ĭcis,* c. idem; ut, *Allex viri,* quæ virum ſibi quærit & allicit, apud Plautum Pœn. 5, 5, 31.

¶ Allecto, *are,* frequentat. hinzu locken. Colum. 2, 3 *Boves ad aquam duci oportet, fibuloque allectari, quo libentius bibant,* man muß ihnen pfeiffen. Et Cic. de Senect. c. 16 *Ad agrum fruendum non modo non retardat, verum etiam invitat & allectat.* Id. de Amicit. c. 26 *Qui ipſi blandam vanitatem allectant & invitant.*

¶ Allectario, *ōnis,* f. die anlockung. Quintil. 1, 10 p. 89 *Nutricum allectatio,* id eſt, cantio, qua ſoporem vagientibus conciliant.

¶ Allĭcĕfăcio, *ĕre,* idem quod *Allicere.* Hinc

¶ Allicefactus, *a, um,* angereitzt. Suet. Vitell. c. 14 *Omnibus blanditiis tantum non ad ſocietatem imperii allicefactos occidit.*

Collactaneus, *a, um,* vide in *Lac.*

¶ Dēlĭcio, *ĕre,* pro *illicere* vel *oblectare,* erfreuen. Titinnius apud Nonium 4, 112 *Paraſitus, qui illum ſciat delicere.* Hinc in uſu

¶ Delĭcium, *i,* n. itemque plurale fœmininum, Deliciæ, *arum,* quæ oblectamenta dicuntur, luſt, freude, ergötzlichkeit. Martialis 7 epigr. 49 *Gloria conſpicuæ deliciumque domus.* Cœlius Cic. fam. 8, 8 *Sempronius mel & delicia tua, &c. Amores & delicia tua,* Cic. de Divinat. 1, 36. *Habere quem in deliciis,* Id. Att. 6, 1. *Eſſe in deliciis alicui,* Cic. Verr. 4, 1, von einem ſehr geliebet werden. *Delicias facere,* Catull. 45, 23, it. 70, 2. & Plaut. Menæch. 2, 3, 30 eſt jocari, ſpaß weil treiben. *Deliciarum & voluptatis cauſſa,* Cic. pro Rab. Poſt. c. 10, zur luſt. Id. pro Cœl. 19 pr. *Amores & hæ deliciæ quæ vocantur,* gaulanterie. Quintil. 1, 11 *Vtinam liberorum noſtrorum mores non ipſi perderemus: infantiam ſtatim deliciis ſolvimus,* wir verwöhnen die kinder. *Vsque ad delicias votorum,* Juvenal. 10, 191. *Vsque in delicias amare,* Sen. de Benef. 4, 5. Præcipue domini ſervos & miniſteria ſua, quæ impenſe & improbe ſæpius amabant, *Delicias* ſuas ſolebant vocare. Plin. 8 epiſt. 1 *Enclopius lector, ille ſeria noſtra, ille deliciæ.* Propert. 4, 7, 75 *Deliciæque meæ, Latris cui nomen ab uſu eſt, Nec ſpeculum dominæ porrigat illa novæ.* Vide & Caſaubon. ad Suet. p. 109 & ſeq. Ita hæc vox accipienda & apud Fabium Quintilianum eſt, 1, 2 *Verba ne Alexandrinis quidem permittenda deliciis.* Nam *Alexandrinæ deliciæ* ibi pueri dicuntur licenti laſcivaque dicacitate grati dominis: quales & Statius *loquaces delicias* 5 Silv. 5, 66 dixit. vide Burm. p. 27 & infra in *Verna, Vernilitas.* ¶ 2. Interdum moroſitatem quandam notat, & faſtidium, Sen. procem. controv. de memoria ſua, *Non, dum quæro aliquid, invenio: Sed ſæpe, quod quærenti non comparuit, aliud agenti præſto eſt - - - Neceſſe eſt ergo me ad delicias componam memoriæ meæ, quæ mihi jam olim præcaria paret.* Quint. 1, 11, p. 116 *Puerorum circa S literam delicias ferre* non vult *magiſtrum.* Id. 12, 8 pr. *Delicias* vocat faſtidium oratoris a cliente cauſam diſcere nolentis. Huc referas Plaut. Men. 2, 3, 30 *Delicias facis,* du ſtelleſt dich ſpröde.

¶ Delicia, *æ,* f. ſing. idem. Plaut. Truc. 5, 1, 29. conf. Rud. 2, 4, 13; & Pœn. 1, 2, 152. Et Solin. c. 58 *Placuit odorum delicia.* ¶ 2. Sed Feſto *Delicia eſt tignum a culmine ad tegulas angulares infimas verſus faſtigium collocatum:* ſc. quod inde aqua deliciatur, eine dachfehle.

¶ Delicies, *ei,* f. idem. Apul. Apol. 1 *Critias mea delicies.* Id. de Deo Socrat. edit. Colvii p. 285 *Ales viduata delicie.*

¶ Dēlĭcĭŏlum, *i,* n. dimin. Sen. epiſt. 12 *Pupulus etiam deliciolum meum factus eſt.*

¶ Dēlĭcĭŏlæ, *arum,* f. pl. diminutiv. aliud. Cic. Att. 1, 7, extr. *Tulliola, deliciolæ noſtræ, tuum munuſculum flagitat.*

¶ Dēlĭcior, *āri,* ſich an etwas ergötzen. Ruricius 2 epiſt. 42 *Volatilia deliciari,* i. e. comedere cum delectatione.

¶ Deliciātus, *a, um;* ut, *Tectum deliciatum,* apud Feſtum in *Delicia,* mit einer dachfehle verſehen.

¶ Delĭciāris, *e,* zur ableitung dienlich; ut, *Tegulæ deliciares,* unde aqua delicitur, Feſt. l. c. & Cato R. R. c. 14, ubi etiam legunt *Conliciares.*

¶ Dēlĭcĭōſus, *a, um,* plenus deliciis, zärtlich, lieblich. Sedulius Orat. Dominica de tentationibus: *retia mundi delicioſa ſequens.*

Am-

Ambrosius Serm. 67 extr. *Delicioſa vidua*, wollüſtig. Et Auguſtin. de Geneſi contra Manich. 2, 9 pr. *In memoribus delicioſa quies.* Adde Senec. epiſt. 12; Mart. Capell. lib. 7 p. 236; Rutil. Itiner. v. 378.

¶ Delĭco, *are*, eſt *dedicare* apud Feſtum, quem citamus in *Delicatus* n. 2. Item explanare, indicare, melden, anzeigen; ut Nonius 2, 225 interpretatur, ubi Accii, Cæcilii & Titinnii exempla vide. Hinc

¶ Delĭcātus, *a, um*, niedlich, köſtlich. Sen. epiſt. 5 *Delicatas res deſiderare luxuriæ eſt.* Inprimis ſignificatur delicias aſſuetus & mollis, verzogen, verwohnet, zärtlich; quos Plautus *Ignavos* dixit, ut ſupra monebamus. *Adoleſcens delicatus*, Cic. de Cl. Orat. c. 55 pr. *Molles & delicatæ voluptates*, Id. Nat. D. 1, 40. Id. de Fin. 1, 2 *Rudem eſſe in noſtris poëtis delicatiſſimi eſt faſtidii*, Met. a cibis, wäre ein gar zu zärtlicher eckel. Et, *Delicata vita*, Id. Tuſc. 2, 11. *Delicatior cibus*, Plin. 17, 24 Sen de Conſtant. Sap. c. 4 *Delicatos* dixit, qui molliore animo ſunt ad ferendas injurias. Laboris impatientiam Quintilianus ſic notavit Declam. 9 extr. *Agreſtia opera delicatior aggrediari? hoc a fortuna non didici.* Plin. 2 epiſt. 11 *Oves delicatiſſimas*, nitore & vigore pulchras, dixit. Et ep. 8, 17, 3 *Amo delicatiſſimus amnium.* Quint. Decl. 1, 4 p. 33 *Delicatum ſeclus* eſt interprete Burm. quod otio & commodo ſuo peregit auctor, omniaque compoſuit, ut ſine tumultu res perficeretur. *Delicata* etiam dici, quæcunque ad pompam & oſtentationem compoſita ſunt, docet Cuper. Obſ. 1, 3. ¶ 2. *Delicata*, ut Feſtus refert, *dicebantur diis conſecrata, quæ nunc dedicata*; *Vnde adhuc delicata quaſi luſui dicata.* ¶ 3. *Delicati* etiam & *Delicatæ* dicebantur *Concubini* & *Concubinæ*: de quo Turnebus Adverſ. 22, 15, & Torrentius ad Suet. Veſp. c. 3. Sic & Cicero Verr. 7, 27 *Delicatiſſimum*, mulierioſum quemdam dixit. Tamen innocue etiam *pueri* & *ancillæ delicati* dicuntur. vide Burm. ad Petron. c. 63 p. 316.

¶ Dēlĭcate, adv. *Delicate & molliter vivere*, Cic. Off. 1, 30. *Delicate veſtiri*, Colum. 11, 1. Comp. *Delicatius*, Seneca de Ira 3, 9 pr. uſus eſt.

¶ Delicātŭlus, *a, um*, diminut. apud Apulejum.

¶ Delĭcus, *a, um*, a *Lacio*, unde & *Lacti* nomen, was von der milch, oder vom ſoge abgeſetzet iſt. Varro R. R. 2, 4 *Cum porci depulſi ſunt a mamma, a quibusdam Delici appellantur, neque jam lactentes dicuntur.* Gloſſ. Vett. *Delicum* exponunt ἀπογαλακτισθέν.

¶ Delĭcŭlus, *a, um*, diminut. Id. Cato R. R. c. 2 *Vendat boves vetulos, armenta delicula, oves deliculas.* Ita eſt in libris, inde a Victorio; Sed Vett. edd. habent *Armenta veicula, oves veiculas.* vid. Voſſ. Etym. p. 431.

¶ Delecto, *are*, frequentat. voluptate afficere, erfreuen, erluſtigen. Cic. Of. 1, 28 *Pulchritudo corporis delectat hoc ipſo, quod inter ſe omnes partes quodam lepore conſentiant.* Id. Att. 2, 4 *Delectare ſe cum muſis*, ſeine luſt an ſtudiren haben. Id. de Legib. 2, 7 *In hoc admodum delector, quod &c.* daran habe ich meine freude. Id. Att. 2, 6 *Libris me delecto.* Id. pro Mur. c. 19 *Vulgus imperitorum ludis magnopere delectatur*, vergnügt ſich damit. Phædr. 5, 3, 9 *Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem.* Cic. Art. 12, 5 p. 292 *Cato me quidem delectat; ſed etiam Baſſum Lucilium ſua*, ſc. delectant. Suum cuique pulchrum. v. Tuſc. 5, 22 de Aquinio. ¶ 2. *Delector* deponent. Petron. c. 64 *Nihil narras? nihil nos delectaris?*

¶ Delectatus, *a, um*, erfreut. C. Nepos 14, 3, 4 *Magnopere delectatus factu.* Item, wohl-efällig; unde comparativus apud Gellium in præfat. *Sermo delectatior in otio.* Et lib. 20 ult. *Delectatior morio.*

¶ Delectatio, *ōnis*, f. voluptas, die ergötzung. *Magnæ delectationi in rebus adverſis litteræ eſſe debent*, Cic. fam. 6, 6. Id. 6, 12 *Eſt unum perfugium, doctrina ac litteræ, quæ ſecundis rebus delectationem modo habere videbantur, nunc vero etiam ſalutem.*

¶ Delectābĭlis, *e*, delectationem afferens, ergötzend, annehmlich. Tac. Ann. 12, 67, 1 *Infuſum delectabili cibo venenum.* Gell. 1, 4 *Rhetor fuit amœni ingenii, doctrina quoque iſta utiliore & delectabili.* Id. 2, 23 *Illud Menandri verum & delectabile.* Comp. *Delectabilior.* Apul. Flor. 3 ſub fin. *Lyra concentu variatior, & tibia queſtu delectabilior.*

¶ Delectabiliter, adv. idem. Rurſus Gellius 13, 24 *Facies delectabiliter ac decore depicta.* conf. 15, 1.

¶ Delectāmen, *ĭnis*, n. das vergnügen. Petronii Pſeudepigrapho 1 p. 228 *Caſſo ſaltem delectamine amare liceat, ſi potiri non licet.*

¶ Delectamentum, *i*, n. idem. Ter. Heaut. 5, 1, 79 *Qui me ſibi pro ridiculo & delectamento putat*, der mich für einen narren hält. *Inania delectamenta puerorum*, kinderpoſſen, Cic. in Piſon. c. 25. *Aliquid in deliciis atque in delectamentis habere*, Gell. 20, 3.

¶ Condelector, *ari*. Vulg. Interpr. Rom. 7, 22 *Condelector lege Dei.* Adde Fulgent Epiſt. 4 ad Prob. de Orat.

¶ Indelectatus, *a, um*, non delectatus. Petron. c. 87 *At ille non indelectatus negotia mea.*

¶ Elicio, *elicui, elicitum*, (variat enim hujus formatio a cæteris compoſitis) *elicere*, eſt extrahere, ausziehen, herauslangen; ut, *Elicere ferrum ex terræ cavernis*, Cic. de N. D. 2, 60. *Suſcitare & eliecre fontem*, Plin. 4 epiſt. ult. de vi quadam occulta vices affluentium & refluentium aquarum efficiente. *Animas inferorum eliecre*, id eſt, excire, evocare, Cic. in Vatin. c. 6, aus der hölle herfür bringen. *Sanguinem elicere*, Id. Tuſc. 1, 48. Vnde proverbium: *Sanguinem elicit aerius emungens*, wer die naſe zu hart ſchneuzet, zwinget blut heraus. *Elicere ſententiam*, Cic. Art. 7, 1. Sic, *Elicere arcana alicujus*, Liv. 40, 23, auslocken, aus einem bringen. *Elicere litteras ab aliquo*, Cic. ad Att. 9, 2. *Elicere ad colloquium*, Id. Liv. 5, 15; &, *ad pugnam*, 34, 19, heraus fordern. Item, *Elicere ad diſputandum*, Cic. de Orat. 2, 3. Plin. 28, 2 ſ. 3 *Priſci noſtri prodidere, etiam fulmina elici carminibus.* v. *Elicius.*

¶ Electo, *are*, frequentat. blande elicere, auslocken, herausbringen. Plaut. Aſin. 2, 2, 2 *Electabo quicquid eſt* Adde Merc. 1, 2, 111; & Truc. 2, 6, 27.

¶ Elix, *ĭcis*, f. aut potius *Elices* plurale, ſunt ſulci aquarii, per quos aqua collecta elicitur e liris, Feſtus, waſſer-furchen. Et Colum. 2, 8 *Sulcos aquarios nonnulli elices vocant*, conf. 11, 2. Sic L. 1 § 9 D. de aqua & aquæ pluv. *Sulcos aquarios, qui ἔλικες appellantur, ſi quis faciat.* Sed dubitat Scaliger ad Feſtum, verbum illud græcum ab Vlpiano eſſe.

¶ Elĭcius, *i*, m. epitheton Jovis apud Livium 1, 20. Jupiter autem, cui tributa eſt vis tonandi, ſic dictus ab eliciendis & evocandis fulminibus. Ovid. Faſt. 3, 327 *Eliciunt cælo te, Jupiter: unde minores Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.*

¶ Elĕcĕbra, *æ*, f. die heraus-lockung; ut, *Elecebræ argentariæ*; ſic dictæ meretrices ab eliciendo argento. v. Feſt. & Plaut. Menæch. 2, 3, 26: & Truc. 1, 2, 81. Sed & Plaut. Bacch. 4, 9, 20 *Exlecebra ſies hic equus hodie auro ſenis.*

¶ Illĭcio, *illexi, ectum, illicĕre*, fraude & blanditiis pertrahere, mit liſt bewegen, anlocken. Ter. Andr. 5, 4, 8 *Adoleſcentulos, imperitos rerum, in fraudem illicis*, du verführeſt ſie. *Illicere in ſtuprum*, Cic. Nat. D. 3, 27.

¶ Illectus, *a, um*, angelockt. Cic. Tuſc. 4, 6 *Libido ad id, quod videtur bonum, illecta & inflammata.*

¶ Illectus, *ūs*, m. lubit. die verſuna, lockung. Plaut. Bacch. 1, 1, 21 *Magis illectum tuum, quam lectum metuo. Mala tu es beſtia.*

¶ Illĕcĕbra, *æ*, f. idem, quo ſingulari Cicero utitur pro Milone c. 16, *Maxima illecebra eſt peccandi, impunitati ſpes* Plaut. Cat. 5, 2, 14 *Illecebra ſtupri.* Gell. 12, 5 *Delectatus videbatur illecebra quæſtionis.* Sed plur. uſitatius: *Illecebris voluptatis deliniri*, Cic. ſam. 15, 16 von der wolluſt verführet werden. *Dedere ſe illecebris vitiorum & lenociniis cupiditatum*, Id. pro Seſtio c. 66

¶ Illecebro, *are*, anlocken, anreizen. Cathol.

¶ Illecebratio, *onis*, f. Gellius.

¶ Illecebrator, *oris*, m. Macrobius.

¶ Illecebrōſus, *a, um*, plenus illecebrarum, anlockend. Prudent. adv. Symmach. 2, 144 *Illecebroſus ſapor.* Paulin. Nolan. epiſt. 41 (vet. ed. 26) n. 2 *Illecebroſa modulamina.* Et Ammian. 30, 4 *Illecebroſis inſidiis ambire.* Comp. *Illecebroſius fieri nihil potiſi*, Plaut. Bacch. 1, 2, 55, niſi pro adverbio cum aliis illud habere velis.

¶ Illecebroſe, adv. lieblich, item, verführeriſch. Plaut. Mil. 3, 2, 36 *Huic illecebroſe*, i. e. feſtive, lepide. Ammian. 30, 19 *Hæc ita illecebroſius atque inhumanius agi, loquebatur pertinax rumor.*

¶ Illex, *ĭcis*, adject. pro illiciens, anreizend. *Illex animi Venus*, Apul. Apol. p. 295. Id. ibidem: *Quis non diſciplinam matris agnovit; cum in puella videret immedicatum os, & purpuriſſatas genas, & illices oculos?* Paulin. Nolanus d. l. *Per guſtum illicem gulæ morbus irrepſit.* Prudent. Pſych. v. 329 *Habitus illex:* & adv. Symmach. 2, 6 *Corda illice flecteret arte.*

¶ Illix, ſive Illex, *ĭcis*, c. ſubſt. ein lockvogel. Nonius 5, 101 *Illix & Illex ſic diſcernuntur; ab illiciendo ſit illix: illex vero eſt, a quo lex non ſervatur.* Sed diſcrimen hoc nihili eſt. Plaut. Aſin. 1, 3, 67 *Ædis nobis area eſt: auceps ſum ego: Eſca eſt mercatrix; lectus illix eſt; amatores, aves.*

¶ Illicibĭlis, *e*, quod illicit, anreizend; ut, *Illicibilis voluptas*, Lactant. 7, 27.

¶ Illĭcium, n. incitamentum, der antrieb, die anlockung. Varro de R. R. 3, 16 *Apiaſtrum illicium apibus.* Cic. Att. 11, 12 pr. *Q. Fratrem illicium meæ profectionis fuiſſe*, ut legit Vrſinus, al. *lituum*, quod retinuere Græv. & Gron.

¶ Illecto, *are*, frequentat. offt reizen. Tertull. adv. Marc. carm. 2, 3 *Patres, quos illectaverat ante.*

¶ Illectatio, *ōnis*, f. die anreizung, veranlaſſung. Gell. 18, 2 *Demulcentes eum jucundis honeſtisque ſermonum illectationibus.* conf. Macrob. Sat. 1, 5.

¶ Illectāmentum, *i*, n. Id. Apul. Apol. p. 315 *Illectamentis captus*, Claud. Mamert. de Stat. An. 2, 7 *Illectamenta fallaciarum.*

¶ Oblecto, *avi, atum, are*, erluſtigen. Ter. Phorm. 2, 3, 86 *Habebis, qua tuam ſenectutem oblectes.* Dicimus *oblectari aliqua re*, & *in re.* Cic. ad Qu. fratr. 1, 1, 1 *Vt te jucunda opinione oblectarem.* Ter. Adelph. 1, 1, 24 *In eo me oblecto ſolum.* Tritum eſt & veriſſimum: *Studia adoleſcentiam alunt, ſenectutem oblectant*, &c. Cic. pro Arch. c. 7.

¶ Oblectatio, *ōnis*, f. die beluſtigung; ut, *Oblectatio animi*, Cic. de Orat. 1, 26. Et, *Requies plena oblectationis*, Id de Amic. c. ult.

¶ Oblectator, *ōris*, m. qui oblectat. Apul. Flor. 3 *Arion miſericordium belluarum oblectator.* Et Tertull. de Corona c. 8 *Deus proſpector, & inſtructor, & oblectator hominis ſui.*

¶ Oblectamentum, *i*, n. idem quod *oblectatio*, die ergötzlichkeit. Cic. de Senect. c. 26 *Oblectamenta rerum ruſticarum.* Et paullo ante c. 15 *Oblectamentum ſenectutis.* Sen. epiſt. 9 *Ingens oblectamentum habere in occupatione.*

¶ Oblectāmen, *ĭnis*, n. idem. Ovid. Met. 11, 4, 2 *Hominum oblectamina.* Sed Heinſ. *homini lactamina. Varia oblectamina vitæ*, Statius 3 Silv. 5, 95. *Varia oblectamine*, Prudent. Hamartig. v. 311.

¶ Oblectābĭlis, *e*, erfreulich, annehmlich. Auſonius epiſt. 19 extr. *Oblectabile negotium*, i. e. jucundum. vid. Vinetum ibi.

¶ Oblectāneus, *a, um*, idem Vetus Inſcript. SI QVID OBLECTANEVM APVD MANES EST.

¶ Oblectātōrius, *a, um*, idem. Gell. 18, 2 in titulo: *Ænigmata oblectatoria.*

¶ Inoblector, *ari*, belieben an etwas haben. Tertull. adv. Hermog. c. 18 *Inoblectari in filiis hominum.*

¶ Pellicio, *exi, ectum, pellicere*, vel *perlicere*, blanditiis inducere, locken, an ſich ziehen. Ter. Phorm. 1, 2, 13 *Is ſenem per epiſtolam pellexit.* Cic. pro Cluent. c. 5 *Animum adoleſcentis nondum conſilio ac ratione formatum pellexit in omnibus rebus, quibus illa ætas capi ac deliniri poteſt.* ¶ 2. *Pellicere* etiam dicuntur veneficæ, cum ali-

quid excantationibus suis aliunde ad se pertrahunt. Lex XII Tabb. apud Servium ad eclog. 8 Virg. v. 99 NEVE ALIENAM SEGETEM PELLEXERIS. Virgilius ibi *traducere* vocat: & Tibull. 1, 9, 19 *Cantus vicinis fruges traducit ab agris.*

¶ Pellax, *ācis*, qui blanditiis decipit, schmeichelhafft, betrieglich; ut, *Pellax Ulysses*, Virg. Æneid. 2, 90.

¶ Pellĭcia, *æ*, f. blanditiæ, die schmeicheley, bethörung. Lucret. 2, 559 *Subdola quum videt placidi pellacia ponti.* Virg. Georg. 4, 443 vulgo *fallacia* legitur, uti & in Prudent. Hamartig. v. 637 *Sentio, quam contra moveat pellacia litem.* Sed meliores ex MSS. *pellacia.* ¶ 2. Concubinatus, incontinentia, die unkeuschheit. Arnobius 4 p. 147 *Per omnes libidinum formas inceſtarum cupiditatum circumegiſſe pelliciam.* Et lib. 5 p. 171 *Iovialis monumenta pelliciæ.*

¶ Pellex, *ĭcis*, f. concubina mariti, uxorem habentis, ein kebsweib. Inde dicta, quod blanditiis suis alienum maritum ad se pelliciat. *Pellices*, inquit Festus, *nunc quidem appellantur alienis succumbentes, non solum fœminæ, sed etiam mares*, &c. Cic. Sallustium in Resp. c. 8 *Omnium cubiculorum pellicem* vocat. Ovid. Met. 2, 469 *De pellice natus.* Id. Heroid. 9, 132 *Nomine depoſito pellicis uxor erit.* Gellius 4, 3 a Græco πάλλαξ derivari sensit, quem vide, & Paulum IC. L. 144 D. de Verb. Sign. Vet. Gloss. *Pellex*, ζήλη, παλλακή. Item: παλλακή, *Concubina*, *Succuba*, *Pellex.* Ipsum Græcum ex Oriente originem habet פִּלֶגֶשׁ *Pellicem autem habere vir non dicitur, sed uxor*, Valla lib. 6. Ita Horatius 3 od. 27, 65 *Dominæque tradi Barbaræ pellex.* Suet. Cæs. c. 49 *Prætereo actiones Dolabellæ & Curionis patris: in quibus eum Dolabella*, PELLICEM REGINÆ: SPONDAM INTERIOREM REGIÆ LECTICÆ; *ac Curio*, STABVLVM NICOMEDIS, ET BITHYNICVM FORNICEM *dicunt.* Cic. pro Clu. 70 *Vxor generi, noverca filii, filiæ pellex.* Suetonius græco usus est flexione latina Vespasiano cap. 21 *Inde quieti vacabat, occubante alia pallacarum, quas in defunctæ Cœnidis locum plurimas constituerat.* Græca hac voce & Plinius usus 35, 10.

¶ Pellĭco, *are*, verbo, pro *æmulari*, ut rivales solent, veteres videntur usi, eyferſüchtig ſeyn. Vet. Gloss. ζηλεύω, *Pellico*, *Æmulor.*

¶ Pellĭcatus, *ūs*, m. Cic. Off. 2, 7 *Propter pellicatus ſuſpicionem.* Vet. Gloss. ζῆλος, *Pellicatus*, *Pellicatio*, *Æmulatio*, *Zelus.*

¶ Pellĭcator, *ōris*, m. qui ad fraudem pellicit. Festus.

¶ Pellĭcatio, *ōnis*, f. vide in *Pellicatus.* Festus asserit, quod *Pellĭculationem* Cato a *pelliciendo* dixerit.

¶ Perlecebra vel Pellecebra, *æ*, f. die anreitzung. De meretricibus Plautus Asin. 1, 2, 7 *Perlecebræ, pernicies, adolescentum exitium.* conf. Bacch. 5, 2, 47; Nonius 2, 652; & Taubm. in Plaut. p. 105.

¶ Perlecto, *are*, frequent. locken, bewegen. Ex Cic. pro Flacco c. 8 adducitur, ubi aliis est *Prolectare.*

¶ Prolĭcio, *ĕre*, herfür locken. Plaut. Curc. 1, 2, 1 *Flos veteris vini meis naribus objectus est; Ejus amor cupidum me huc prolicit.*

¶ Prolectus, *a, um.* Sisenna ap. Non. 4, 394 *Romanos impetu ſuo protelant, prolectos perſequuntur.*

¶ Prolecto, *are*, herauslocken, herfürlocken. Cic. pro Flacco c. 8 *Egentes & leves ſpe legationis, & viatico publico, privata etiam benignitate prolectat.* Vitruv. procem. lib. 5 *Verſuum diſtincta pronunciatio, prolectando ſenſus legentium, perducit ſine offenſa ad ſummam ſcriptorum terminationem.* Ovid. Fast. 4, 433 *Præda puellares animos prolectat inanis.* Apul. Apol. p. 331 *Cauſſa prolectandi ad nuptias.*

¶ Prolectans *tis.* Apul. lib. 5 Met. post princ. *Prolectante ſtudio pulcherrimæ viſionis:* & ibid. p. 162 *Prolectante gaudio.*

¶ Prolectātus, *a, um*, herausgelockt, angefrischt. Mart. Capella 8 p. 270 *Nupialis gratiæ nomine prolectatus.*

¶ Prolectābĭlis, *e*, vim alliciendi habens, lockend, apud Festum & Sidonium.

¶ Sublecto, *are.* Plaut. Mil. 4, 2, 74 *Vt ſublecto os*, hoc est, oblino os, oblectando decipio, ich schmiere ihm das maul. Alii ad *Lacto* referunt.

¶ Sublĭca, *æ*, f. palus ligneus in aquam defixus, qui pontem sustinet, haud dubie a *ſubliciendo* dictus, ein drückpfahl. *Sublicæ directæ ad perpendiculum pronæ ac faſtigiatæ*, Cæsar in descriptione pontis Rhenani Bell. Gall. 4, 17. Liv. 23, 37 de Cumarum obsidione: *Conſul Romanus, muro ſatis per ſe alto ſubjectis validis ſublicis pro ſolo uſus erat.* Vitruv. 3, 3 *Sublicæ machinis adigantur.* Baldus in Lex. Vitr. p. 119 *Sublicam* ait esse vocabulum Volscum, palum majorem seu oblongam trabem significans.

¶ Sublices, *um*, f. plurale idem, in vetustis Glossis, quæ græce ita interpretantur: *Sublices*, καταπῆγες δι ἐν ποταμῷ τὴν γέφυραν ὑποβαστάζοντες. Hinc

¶ Sublĭcius, *a, um*, gepfählt, auf pfählen stehend; ut, *Pons ſublicius* Romæ in Tiberi Liv. 1, 33, & Dionys. Halicarn. 3, 58. Adde Plin. 36, 15; Sen. de vita beat. c. 25; Ammian. 24, 3.

Laco, Laconicus, Laconissimus, &c. vide in *Lacedæmon.*

LĂCŎTŎMVS, *i*, m. λακότομος, linea recta, Vitruv. 9, 8. vid. Bald. Lex. Vitruv. p. 64.

LĂCRYMA, *æ*, f. sed plurale usitatius *Lacrymæ*, ex Græc. δάκρυ, δάκρυον, thränen, zähren. Genuina scriptio, sine *H*, & cum Y, quod ut in aliis, Latini in V verterunt, *Lacrumæ* dicentes, quemadmodum *Sulla* pro *Sylla.* Alii ita receperunt in latinam civitatem, ut originis obliti *Lacrymæ* latina littera scripserint, ut vestigia multa in antiquis libris supersunt. Alii firmioris pronunciationis caussa adspirationem *H* indiderunt *lachrymæ* scribentes, cujus autem, ut Gellius 2, 3 censet, nulla est visa ratio. Cic. Partit. Orat. c. 17 *Cito arescit lacryma, præſertim in alienis malis.* Quod Græci ita efferunt: ὧδὲν θᾶσσον ζηρόνεται δακρύα. v. Chil. & Almelov. ad Quint. 6, 1 p. 507. Ovid. A. A. 1, 659 *Lacrymis adamanta movebis. Lacrymas movere*, Quintil. 4, 2, zu weinen bewegen. *Lacrymas effundere*, Cic. pro Plancio c. 42. Et, *Vim lacrymarum profundere*, Id. Somn. Scip. c. 3. Item, *Effundi in lacrymas*, Tac. Ann. 3, 23, weinen, thränen vergiessen. *Homini illico, quaſi puero, lacrymæ cadunt*, Ter. Adelph. 4, 1, 20, er weint wie ein kind. *Vultum lacrymis rigare*, Virg. Æneid. 9, 251. *Dare lacrymas:* Iuvenal. 15, 133 *Quæ lacrymas dedit hæc noſtri pars optima ſenſus.* Consueta poëtis formula, vid. Burm. ad Albinov. 71. Cic. Tusc. 2, 21 *Lacrymis & lamentis muliebriter ſeſe dedere*, nichts thun als weinen und wehklagen. Id. Verr. 5, 67 *Lacrymas in morte nec varecborum non tenebamus*, wir konten uns des weinens nicht enthalten. *Vix videtur continere lacrymas*, Plaut. Most. 3, 2, 135. Pedo Albin. 113 *Congelat interdum lacrymas, duratque tenetque Suſpenſaſque oculus fortior intus agit: Erumpunt* &c. Synonymas poëtarum formulas dat Heins. Mart. 10, 80 *Pars major lacrymas videt, & intus habet*, pro quo Burm. ad Pedonis l. c. malit *agit.* Omnia significant, continere fletum. Ter. Andr. 1, 1, 99 *Hinc ille lacrymæ!* Poëticas similitudines, ubi *lacrymas* imbribus, rivis &c. comparant, collegit Brouckhus. ad Tib. 1, 9, 54 a p. 173-176. DIS adscribunt poëtæ quidem *lacrymas*, quidam eos decere negant. v. Broukh. ad Prop. 2, 13, 54 copiosissime, it. Barth. ad Stat. Theb. 5, 270 & sæpe Spanh. ad Callim. H. in Dia. 149. ¶ 2. Sunt & *arborum* & *vitium* lactymæ, das triefen an bäumen und weinstöcken. Plin. 11, 6 *Lacrymæ arborum.* Et procem. lib. 23 *Lacryma vitium.* Vnde & *lacrymare* dicuntur. v. Buchnerum ad Venantium eleg. de Resurrect. v. 27.

¶ Lacrymŭla, *æ*, f. diminut. Ter. Eun. 1, 1, 22 *Falſam lacrymulam exprimere.* Catull. 67, 16 *Fruſtrantur falſis gaudia lacrymulis.*

¶ Lacrymo, *avi, atum, are*, neutro genere, weinen, & active quasi pro *deflere*, beweinen. Sed tum casus non a verbo pendet, sed ab intellecta præpositione *Ob, Propter.* C. Nepos 7, 6, 4 *Vt nemo tam ferus fuerit, quin ejus caſum lacrymarit.* Neutraliter *Lacrymare gaudio*, vor freuden weinen, Ter. Adelph. 3, 4, 46. De lacrymis gaudio expressis, Calaub. ad Suet. Aug. c. 58; Rittershus. ad Oppian; Lindebruch. ad Ter. l. c. Morellus ad Statii Silvas: Barth. ad Claudian. p. 359; Lambin. ad Horat. 1 epist. 18; Et Philo Iudæus in libro περὶ ἀποικίας. ¶ 2. Tralate *Lacrymare*, pro quovis modo stillare dicitur. Quemadmodum & verbo *flere* Lucretius usus. v. Buchnerum ad Venantium laudato loco. ¶ 3. *Lacrymor*, deponenti genere, lacrymas effundere. Cic. in Verr. 7, 46 *Equis fuit, quin lacrymaretur?*

¶ Lacrymans, *tis.* Virg. Æn. 7, 358 *Multa ſuper nata lacrymans.* Id. 11, 150 *Hæret lacrymansque gemensque.* Ovid. Met. 13, 132 *Manu lacrymantia terſit lumina.* Plin. 17, 14 *Calamus lacrymans & aridus, oppoſita.*

¶ Lăcrĭmatus, *a, um*, pass. lacymarum instar effusus, geweint apud Ovid. Fast. 1, 339 *Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas.* Et

¶ Lacrymandus, *a, um*, weinenswürdig. Statius Theb. 9, 100 *Exſequis lacrymandus eat.*

¶ Lacrymatio, *ōnis*, f. lacrymandi actio. Plin. 11, 37 sect. 54 *Lacrymationum ſalivæ*; & procem. lib. 23 *Emendat oculorum lacrymationes.*

Lacrymator, *oris*, m. apud Augustinum.

¶ Lacrymābĭlis, *e*, adj. lacrymis dignum, weinenswürdig; ut, *Bellum lacrymabile*, Ovid. Met. 8, 44. *Lacrymabile tempus*, Id. Trist. 5, 12 pr. *Boni viri lacrymabiles.* ἀγαθοὶ δ' ἀριδάκρυες ἄνδρες. vid. Chil. Adde Virg. Æn. 3, 39; & 7, 604.

¶ Lacrymābĭliter, adv. idem. v. Hieronym. adv. Rufin. 2, 7 *Lacrymabiliter indicare*, mit thränen anzeigen. Id. ep. 139 (Explicatio est Psalmi 89 al. 90) *Propheta lacrymabiliter deprecatur.*

¶ Lacrymabundus, *a, um*, lacrymans. Liv. 3, 46 *Ille lacrymabundus, Gratum eſt, inquit*, &c. Lactantius de Mort. persecut. c. 18 *Lacrymabundus, Fiat, inquit, ſi hoc placet.*

¶ Lacrymōsus, *a, um*, thränlich, erbärmlich; ut, *Carmen lacrymoſum*, Ovid. Trist. 5, 1, 35 *Oculi lacrymoſi*, Plin. 29, 6, übergehend, triefend. Ovid. A. A. 1, 18, 11 *Lacrymoſaque vino Lumina.* Et, *Singultus lacrymoſus*, Apul. 5, Mil. p. 164. Et, *Mater lacrymoſa*, Id. 7 p. 199. Sed Plin. 19, 6 f. 35 *Odor lacrymoſus cæpis* h. e. movens lacrymas. Ita Lucil. apud Non. 3, 67 *Lacrymoſaque ordine tallæ.*

¶ Lacrymoſe, adv. idem. Plin. 16, 43 habere dicitur, & ita Frobenius, alii: Harduinus autem *lacinioſe criſpa*, quod, aut *lacunoſe*, omnino rectius. vide supra *Lacinioſe.*

Composita:

¶ Adlacrymo, *are*, mit weinen. Apul. Met. 10 *Vbertim adlacrymare.*

¶ Collăcrȳmo, *are*, weinen, beweinen. Cic. Somn. Scip. pr. *Complexus me ſenex collacrymavit.* Et pro Sextio c. 58 *Caſum meum toties collacrymavit.* Ter. Andr. 1, 1, 82 *Nonnunquam conlacrymabat.*

¶ Collacrymatio, *ōnis*, f. die beweinung. Cic. de Orat. 2, 45 *Signa doloris voce, vultu, collacrymatione denique oſtendere.*

¶ Delăcrȳmo, *are*, triefen, tröpfeln. Colum. 4, 9 de vite putata.

¶ Delacrymatio, *ōnis*, f. Plin. 20, 5 *Cepæ ſativæ olfactu ipſo & delacrymatione caligini medentur*, wenn vom zwiebelgeruch die augen übergehen.

¶ Delacrymatōrius, *a, um*, zum thränen dienlich; ut, *Delacrymatorium collyrium*, Marcell. Emp. c. 8.

¶ Illacrymo, *āre*, idem propemodum quod simplex, weinen. Liv. 25, 24 de Syracusarum expugnatione: *Marcellus, ut ex ſuperioribus locis urbem ſubjectam oculis vidit, illacrymaſſe dicitur*, partim *gaudio* &c. conf. Horat. 2 sat. 5, 103. Et Cic. de N. D. 3, 33 genere deponenti dixit: *Socratis morti illacrymari ſoleo.* ¶ 2. Pro fudare de re insensibili dixit Virgilius Georg. 1, 480 *Illacrymans templis ebur.*

¶ Illacrymandus, *a, um*, apud Augustinum.

¶ Illacrymatio, *onis*, f. Gellius.

¶ Illacrymābĭlis, *e*, qui nullis lacrymis movetur, durus, unbarmhertzig. Horatius tribuit Plutoni, 2 ode 14, 7. Sed 4 od. 9, 25 *Illacrymabiles* sunt, quos nemo lacrymis prosequitur.

¶ Sub-

¶ Sublacrymo, *are*, ein wenig weinen. Veget. 1, 30 *Sublacrymantes oculi.*

¶ Superlacrymo, *are*, drüber weinen. De vite Colum. 4, 24 *Ne superlacrymet & gemmantem excæcet oculum.*

Lacta, lactans, vide *Lac* & *Lacio.*

LACTANTIVS, *i*, m. L. Cælius, Firmianus, Arnobii discipulus, Christianorum facundissimus, sub Diocletiano Imp. & deinceps. Ciceronem ad unguem expressit, ideoque Cicero Christianus dicitur. vide Hieron. Chron. An. 317.

Lactarius, lacteo, lactesco, lacteus, lacto, lactoris, lactuca, lactucula, vide *Lac.*

LACTORATE, unde Lactoratensium civitas in Vasconia. vid. Scalig. Auson. lect. 2, 7 extr.

Lacuna, lacunar, &c. vide mox sub *Lacus.*

LACVS, *ûs*, m. quartæ declin. ein see, ein teich, sumpff, aqua non fluens, perpetua tamen: ut, *Lacus Lemanus*, Cæsar B. Gall. 1, 2 die Genfer see. Et Martialis 9 epigr. 100 *Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur, Qui fluit, an pigro qui stupet unda lacu.* ¶ 2. Est & *Lacus* vasis genus, præsertim in torculari, ubi uvæ exprimuntur. Colum. 12, 29 *De lacu recentissimum mustum.* Ovid. Fast. 4, 888 *Præmia de lacubus proxima musta tuis.* vid. Burm. ad Petron. c. 70 p. 346. it. c. 135. ¶ 3. Pro conceptaculis aquarum publicis, ubi abluebant lintea & similia, posuit Vitruv. 8, 7. it. Frontin. de aquæd. aliquoties. Gloss. *Lacus*, ὑδρεῖον, λάκκος. It. ὑδρεῖον, *Lacum, Silanum.* ¶ 4. Item, trabium interstitium. vide infra *Lacunar.*

¶ Lacusculus, *i*, m. diminut. foveola. Colum. 12, 50 *Horum lacusculorum solum lapide vel tegulis oportet consterni.* De olei pressura loquitur.

¶ Lacŭlor, *ari*, eine lücke oder grübgen haben. Apul. Florid. 2 p. 21 *Modico mento laculatur.* conf. Colvii not. p. 182.

¶ Laculātus, *a, um*, lückicht, tüpflicht. Isidor. 19, 22 *Vestis laculata est, quæ lacus quadratos quosdam cum pictura habet intextos aut additos acu*, gewürfelt.

¶ Lacūna, *æ*, f. fossa, eine lache, lücke, quæ videntur ex latino esse: Auctore Festo *Lacuna aquæ collectio a lacu derivatur, quam alii Lamam, alii lustrum dicunt.* conf. Auct. de Limit. Gœsii p. 274. Lactant. de opif. Dei 10, 22 *Labrum superius sub ipsa medietate narium, lacuna quadam levi, quasi valle signavit*: est illa, quam φίλτρον Græcis dici, ex Polluce supra observatum est. Cicero metaphorice dixit Verr. 4, 55 *Lacunam rei familiaris explere*, pro, attritam & diminutam rem familiarem sarcire, sich seines schadens erholen. Id. Att. 12, 6 *Vide quæso, ne qua sit lacuna in auro*, daß nicht was am gelde mangele. Gellius 1, 3 *Labem & lacunam famæ*, simili dixit figura.

¶ Lacūnōsus, *a, um*, grübicht, lückicht. Cic. de N. D. 2, 18. *Nihil incisum angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunosum.* Vitruv. 8, 6 *Intervalla lacunosa.* Et Apul. 9 Met. p. 221 *Via lacunosis incilibus voraginosa.*

¶ Lacūno, *are*, verbum, est lacunar facere, zur decke bereiten. Ovid. Met. 8, 565 *Summa lacunabant alterno murice conchæ.* Nempe significat, Acheloi tectum sive lacunar ex conchis muricibusque concinnatum fuisse. Idem & *laqueare* est.

¶ Lăcūnātus, *a, um*, gewölbt, gehöhlt. Plin. 15, 10 *Intus exiles nucleos lacunatis includi toris.*

¶ Lacūnar, *āris*, n. diminut. a *Lacus*, die decke eines zimmers. Servius ad illud Virgilii Æn. 1, 730 *Dependent lychni laquearibus aureis: Principaliter*, inquit, LACVS *dicitur*: *ut Lucilius*: *Resultant ædesque lacusque. Deminutio* LACVNAR *facit.* Horat. 2 od. 18, 1 *Non ebur neque aureum Mea renidet in domo lacunar. Inde fit alia deminutio*: LACVNARIVM: *quod per antistichon* LAQVEARIVM *facit*, &c. LACVS itaque videntur dici interstitia lignorum, quod lacuum similitudinem quamdam præ se ferant. Isidor. Orig. 19, 12 LAQVEARIA *sunt, quæ cameram subtegunt & ornant*: *quæ &* LACVNARIA *dicuntur. Quod* LACVS *quosdam quadratos vel rotundos ligno vel gypso, vel coloribus habeant pictos cum signis intermicantibus.* Vitruv. 7, 2 *Camerarum dispositiones in conclavibus explicantur, nisi lacunaribus ea fuerint ornata.* Quare LACVNAR, templi cubiculive aut cœnationis summa contignatio erit, seu culmen cælatum varie, ac picturatum. Cic. Tusc. 5, 21 *In hoc medio apparatu Dionysius fulgentem gladium a lacunari demitti jussit, ut impenderet Damoclis regiam opulentiam admirantis cervicibus.* Vet. Gloss. *Lacunar*, ὀρόφωμα, οὐρανίσκιον. Item: ὀροφὴ *Lacunar, Laquearium, Fastigium, Culmen.* ¶ 2. Notandum, in Glossis istis LACVNAR & οὐρανίσκιον seu *vas urinarium* exponi. Quia enim & *Lacus* vasa ejusmodi significant; mirum non est, si diminutivum eam significationem retineat.

¶ Lăcūnārium, *i*, n. lacuna, lacus. Vet. Gloss. *Lacunarium*, λίμνη, ὀρόφωσις. Genitivo plurali *lacunariorum* usus Vitruvius 4, 3. v. dicta ex Servio in *Lacunar.*

¶ Lăcūnārius, *i*, m. qui lacunas fodit, ein gruben-gräber. Eisdem Glossis: *Lacunarius*, λακκοποιός. Usus & Firmicus 8, 21, 9.

¶ Lacuturris, *is*, f. brassicæ species in valle Aricina, ubi quondam fuit lacus turrisque, Plin. 19, 8.

LACȲDES, *æ*, m. Cyrenæus philosophus, novæ Academiæ princeps, Arcesilæ auditor, teste Suida. Meminit ejus Cicero Acad. 4, 6, & Tusc. 5, 37.

LĀDA, Leda, Ladum vel Ledum, Gr. λῆδον, frutex quidam in Cypro, cisti genus, Plin. 12, 17; & 26, 8.

¶ Ladănum, *i*, n. λάδανον, gummi est odoratum, quod ex hoc frutice colligitur, Plin 12, 17; & 26, 8. Celsus 5, 26; Diosc. 1, 113.

LĀDAS, *æ*, m. Alexandri Macedonis cursor, tanta pedum velocitate, ut vestigia ejus in arena non apparerent. Quo nomine statuam meruit apud Argos in templo Veneris. Catull. epigr. 55, 24 *Non si Pegaseo ferar volatu, Non Ladas si ego, pinnipesve Perseus.* Martial. 10 epigr. 100 *Habeas licebit alterum pedem Ladæ, Inepte frustra crure ligneo curres.* Celebrant ejus velocitatem etiam Pausanias in Corinth. & Arcad. Anthol. epigr. 5. Juvenal. 13, 97.

LĀDON, *ōnis*, m fluvius Arcadiæ, cujus filia Daphne fuisse fingitur. Ovid. Met. 1, 705 *Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem.*

¶ 2. Est nomen viri apud Virgil. Æn. 10, 413, & Martial. 10 epigr. 85
¶ 3 *Ladon* inter canes Actæonis apud Ovid. Met. 3, 216.

LÆCASIN, *is*, f. prodigiosa vox visa Schesseto in Petronii Fragm. Tragur. p. 13, ubi legitur: *Frigori læcasin dico.* Mallet *Frigori lacos indico*, i. e. exitium, a λάγος. Sed Burmannus Læcasin explicat ex λαικάζειν, quod est *decipere.* vide ejus not. ad c. 42 p. 189.

LÆDO, *læsi, læsum, lædĕre*, est, quacunque offensione & contumelia afficere, beleidigen, verletzen, schaden, beschädigen. *Dicto* vel *facto lædere.* Plaut. Capt. 2, 2, 5 *Quum dicto haud audebat, facto nunc lædat.* Et Cic. pro Cluent. c. 5 *Suspicionibus lædi famam suam noluit.* Et Virg. ecl. 10, 48 *Ah te ne frigora lædant.* Ter. Adelph. 5, 4, 10. *Nulli lædere os*, i. e. nihil dicebat, quod alteri occasionem distorquendi præ ira oris, aut erubescendi, præberet, er sagte niemanden nichts verdrüßliches.

¶ Læsus, *a, um*, violatus, verletzt; ut, *Læsa dignitas*, Cic. pro Cluent. c. 42. Et, *Læsa fides*, Horat. 1 oda 33, 4. *Ingenium longa rubigine læsum*, versauert, Ovid. Trist. 5, 12, 21. *Nulla reparabilis arte læsa pudicitia*, Id. Heroid. 5, 103. *Læsum fœdus*, der gebrochene bund, Virg. Æn. 12, 496. Et Ovid. Rem. Am. v. 615 *Dum spectant oculi læsos, læduntur & ipsi.*

¶ Læsio, *ōnis*, f. die verletzung. Cic. de Orat. 3, 53 ext. *Conciliatio, læsio, &c.* Et Lactant. de Ira Dei c. 17 *Irritat læsio dolorem.*

¶ Læsūra, *æ*, f. idem. Inscriptio vetus apud Gruter. p. 567 n. 8 QVAE VIXIT MECVM ANNIS XVII. M. II. D. III. SINE VLLA ANIMI LAESVRA. Et Tertullian. de Patientia c. 7 *Læsura divitiarum*, hoc est, detrimentum.

¶ Illæsus, *a, um*, inviolatus, unverletzt. Sen. epist. 9 *Illæsus & indemnis evasit per ferrum.* Martialis 1 epigr. 7 *Illæsum timidis unguibus hæsit onus.*

¶ Illæsibilis, *e*, unversehrlich. Lactant. de Ira Dei c. 17 *Ira in Deo esse non potest, quia illæsibilis est.* Tertull. adv. Valent. c. 27 *Soter illæsibilis.*

Composita, quæ *æ* in *i* mutant:

¶ Allīdo, *lisi, lisum, allidĕre*, est ad aliquid impingere, anstossen, anprellen. *Allisit caput ostio*, vel *ad ostium*, er ist mit dem kopff wider die thür gelauffen. Catull. 65, 67 *Ipsius ante pedes fluctus salis allidebat.* Sed vid. *adludo.* ¶ 2. *Allidi*, est damno affici, übel anlauffen, zu schaden kommen, scheitern, per metaph. Cic. ad Q. frat. 2, 6 (secundum Grut.) *in quibus, me perlubente, Servius allisus est.* Et Colum. 1, 3 *Allidi dominum*, id est, damno affici, dixit. Sen. de Tranquill. an. c. 3 *Ille vir fuerit, qui periculis undique imminentibus, armis circa & catenis frementibus non alliserit virtutem, nec absconderit.*

¶ Allīsus, *a, um*, angeschlagen, gescheitert. Cæsar B. Civ. 3, 27 *Pars ad scopulos allisa interficitur.*

¶ Allīsio, *ōnis*, f. der anstoß. Treb. Pollio in tyranno Mario c. 8 *Multa duorum digitorum allisione contrivit*, mit einem schnippgen. conf. Vulg. interpr. Ies. 25, 11.

¶ Collīdo, *si, sum, ĕre*, conterere, zusammen schlagen, zerschmettern. *Navigia inter se collidunt*, Curt. 4, 3, 17. Et, *Collidere manus*, Quintilian. 2, 12, mit den händen klatschen. Id. lib. 7 extr. *Res invicem colliduntur.* Sen. epist. 11 *Dentes colliduntur*, die zähne knirschen.

¶ Collīsus, *a, um*, zusammen gestossen, zerschmettert. Vellej. 2, 52, 2 *Collisa inter se duo reip. capita.* Horat. 1 epist. 2, 7 *Græcia barbariæ lento collisa duello.*

¶ Collīsus, *ûs*, m. subst. die zusammenstossung. Plin. 9, 35 *Collisu ipso margaritarum.*

¶ Collīsio, *ōnis*, f. idem. Iustin. 11, 12, 6 *Nunciatur uxorem*, (Darii) *ex collisione abjecti partus decessisse.*

¶ Elīdo, *lisi, lisum, ĕre*, i. e. frangendo premendoque præfocare, zerquetschen, zerstossen. Virg. Æn. 8, 288 *Ut prima novercæ Monstra manu geminosque premens eliserit angues*: Ubi Servius ELISERIT, *præfocaverit.* Virgilianum hoc respexit Nazarius Paneg. Constantini c. 16 de Hercule loquens, cum ait: *Ferunt, teneram adhuc atque lactantem duos angues manu elisisse.* Et, *Naves naufragio eliduntur*, Cæs. de B. Civ. 3, 27. *Elidere omnis virtutis nervos*, Cicero per translationem dixit Tusc. 2, 11. *Elidere morbum nervis*, Horat. 1 epist. 15, 6, austreiben. *Qui rebus his fractus ægritudine eliditur*, Cic. Tusc. 5, 6. ¶ 2. *Ignem elidere e silice*, id est, percutiendo exprimere, feuer aufschlagen, Plin. 11, 37.

¶ Elīsus, *a, um*, zerquetscht, gewürgt. Sic *Exanimati & elisi* conjunguntur Suetonio Cæs. c. 39. Id. Tib. c. 39 *Incœnante eo, plura & ingentia saxa fortuito superne delapsa sunt*: *multisque convivarum & ministrorum elisis præter spem evasit.* Vet. Gloss. *Elisos*, ἐκθλιβέντας. *Elisus*, ἐυαγής, πεσών.

¶ Elīsio, *ōnis*, f. exclusio, eine ausstossung, aussonderung. Sen. ep. 99 *Hæ lacrymæ per elisionem cadunt.* Sic, *Elisio litterarum vocalium.* v. Grammat. *Elisio* quas errandi occasiones dederit librariis, docet Drakenb. ad Sil. 2, 531.

¶ Illīdo, *si, sum, ĕre*, an etwas stossen, schmeissen. Horat. 2 sat. 1, 77 *Et fragili quærens illidere dentem Offendit solido* &c. die zähne ansetzen. *Fluctus illiduntur litori*, schlagen an das ufer, Quintil. 10, 3. Liv. 22, 20, ubi alii *littore* exhibent. Cic. Tusc. 3, 31 *Ad gravescens vulnus illidere manus.*

¶ Illīsus, *a, um*, angeschlagen. Cic. de Arusp. Resp. c. 25 *Illa serpens compressa atque illisa morietur.* Virg. Æn. 5, 206 *Illisa prora pependit.* Id. Georg. 3, 261 *Scopulis illisa æquora.*

¶ Illīsus, *ûs*, m. subst. der anstoß. Plin. 27, 8 *Illisu ipso repercussus.* Silius 17, 250 *Illisu scopulus tremit omnis aquarum.*

¶ Illīsio, *ōnis*, f. idem. Hieronym. epist. 17 ad Marcellam: *Navis nostra scopulorum illisionibus perturbata est.*

¶ Interlīdo, *ĕre.* Paul. Nolan. carm. 10, 261 *Gravem interlidere dentem.*

¶ Oblīdo, *ĕre*, id. quod elidere, eindrücken. Cic. fragm. orat. 14 *Duobus*

Duobus digitulis gulam oblisit. Colum. 7, 3 *Nec angustiæ* (ſtabulorum) *fœtus oblidant.* Et Arnobius lib. 7 p. 233 *Oblidi ejus neceſſe eſt animam,* er muß erſticken.

¶ Oblīſus, *a, um,* zerquetſcht, gewürgt. Plin. 6 epiſt. 20, 16 *Operti atque oblisi pondere.* Tac. Ann. 5, 9, 3 *Oblisis faucibus.* Prudent. Pſych. v. 592 *Oblisa gutture.*

¶ Prælīdo, *ĕre,* quidam legunt Manil. 5, 81. Scal. *perludere.* Al. *præcludere,* quod ſanum videtur.

¶ Relīdo, *ĕre,* zurückſtoſſen. Fortunat. lib. 5 Carm. Auſon. epiſt. 25, 43 *Quæ firmata probant aut infirmata relidunt.*

¶ Relīſus, *a, um,* zurück geſtoſſen. Prudent. paſſione Caſſiani v. 48 *Relisa fronte lignum disſilit.*

¶ Sublīdo, *ĕre,* paullulum oblidere, umſtoſſen. Prudent. Apoth. v. 848 *Murmur sublidat voce minuta.*

LÆLAPS, *ăpis,* m. canis non modo Cephei in Ovid. Met. 7, 772, ſed & Actæonis, a velocitate atque impetu dictus, ibid. 3, 221 *Nebrophonosque valens & trux cum Lælape Theren.*

LAELIVS, *i,* m. *C. Lælius,* Scipioni familiariſſimus, Romanis ſapiens appellatus. *Mitis ſapientia Lali,* Horat. 2 ſat. 1, 72. ¶ 2. *Decimus Lælius* orator. v. Burm. ad Quint. 10, 1 p. 884.

LAENA, *æ,* f. & Chlæna, χλαῖνα, veſtimenti aut pallii genus vel ſagum, quod ſuperindui ſolebat hiberno tempore, ein überrock, regenmantel. Nonius 14, 26 *Læna veſtimentum militare, quod ſupra omnia veſtimenta ſumitur.* Virg. Æn. 4, 262 *Tyrioque ardebat murice læna.* Sed Feſto *veſtimenti genus eſt habitus dupliciš,* ein gefütterter rock oder mantel. *Læna, quod de lana multa; duarum enim togarum inſtar* inquit Varro de L. L. 4, 30. ¶ 2. Fuit & amictus auguralis; Cic. de Clar. Orat. c. 14 *Sacrificium publicum cum lænâ facere.*

¶ Lænas, *ātis,* cognomen Popiliorum, a M. Popilio ad poſteros propagatum, quod ille conſul & flamen Carmentalis, cum eſſet læna amictus, ſeditionem plebis cum auctoritate, tum oratione ſedaſſet. Cic. l. c.

LAENEVS, *i,* m. Cretæ fluvius, ad quem Europam a Iove raptam ferunt. Strabus Gallus de fæniculo adjective dixit: *Læneus liquor.* Sed ille forte eſt *Lenæus,* h. e. Bacchicus, vinum.

LAERTES, *æ,* m. pen. prod. Λαέρτης, pater Vlyſſis, a quo

¶ Laërtiades, *æ,* m. Vlyſſes poëtis dicitur. Lucanus vel quisquis Auctor Paneg. ad Piſon. v. 61 *Vim Laërtiadæ: brevitatem vincis Atridæ.*

¶ Laërtius, *a, um,* adj. ut, *Heros Laërtius,* Ovid. Met. 13, 124. Et Virg. Æn. 3, 272 *Effugimus ſcopulos Ithacæ, Laërtia regna.* ¶ 2. *Laërtius,* Hiſtoricus, vide ſupra *Diogenes* n. 2.

Lælio, vide paullo ante in *Lædo.*

LAESTRŸGŌNES, *um,* m. pl. populi immaniſſimi Formias Campaniæ inhabitantes, &c. Plin. 3, 5; & 7, 2. Neptuni filii dicti, Gell. 15, 21. Tibullus Paneg. Meſſalæ de Vlyſſe loquens v. 59 *Incultos addit Læſtrygonas Antiphatesque.* Sed Læſtrygon Antiphates Homero unus idemque eſt Odyſſ. κ. v. 106, de Læſtrygonibus vero ſcribit v. 120, quod fuerint οὐκ ἀνδράσιν ἐοικότες, ἀλλὰ γίγασι, *Non hominibus ſimiles, ſed gigantibus.* Fuerunt etiam Siciliæ incolæ. v. Drakenb. ad Sil. 7, 276.

¶ Læſtrŷgŏnia, *æ,* f. Lami urbs, quam Homerus excelſam vocat v. 81 ejusdem libri

¶ Læſtrŷgŏnius, *a, um,* adj. Plin. 3, 8 *Læſtrygonii campi.* Horat. 3, od. 16, 34 *Et Læſtrygonia Bacchus in amphora.*

LAETVS, *a, um,* hilaris, gaudens, hilari vultu, froh, frölich, gutes muths. Ter. Adelph. 2, 2, 45 *Lætus eſt de amica.* Val. Max. 6, 9 *Lætiore vultu.* Ovid. Faſt. 6, 463 *Scilicet interdum miſcentur triſtia lætis. Læta ſeges,* die ſaat, ſo wohl ſtehet, Virg. Georg. 1, 1. Et, *Sata læta,* Id. Æn. 2, 306. *Tellus juſto lætior,* id eſt, fertilitate luxurians, Id. Georg. 2, 251. Sall. hiſt. 2, p. 959 Cort. *Frugum pabulique lætus ager.* ¶ 2. Aliquando *Lætum* eſt, de quo lætamur: ſive quod gratum amicumque eſt, lieb, angenehm, erfreulich. Tac. Hiſt. 3, 75, 4 *Cædem ejus lætum fuiſſe Mucianо accepimus.* Sic, *Incrementum imperii lætiſſimum,* Val. Max. 5, 3, 2. *Lætum colonis uber agri,* Auſonius ep. 24, 92. In quibus tertium caſum eleganter adjungi, eruditi obſervant. vid. Vlitium ad Gratii Cyneg. pr. p. 92. ¶ 3. *Invito* etiam opponitur *Lætus,* idemque quod libens eſt, willig: Hor. 1 epiſt. 10, 39 *Inſpice, ſi poſſim donata repunere lætus.* Sic *triſtis* contra pro *invito* ponitur Terentio; de quo ſuo loco. ¶ 4. *Lætus* idem etiam eſt quod propitius, gütig, glückſelig; ſic *læti Dii* ſunt propitii, *omina & exta læta,* quæ fecunda: contra *triſtes,* irati Dii apud Propertium. Sic *lætus Mercurius* ſignificat propitium, h. e bono publico lubentem, & lætificantem ſuos Quirites, ab effectu ſcilicet. vid. Taubmann. ad Plaut. p. 10, Boxhorn. ibid. p. 5. Poëtis non uno modo conſtruitur: *Lætus laboris,* Silius 15, 569; *Lætiſſimus iræ,* Id. 17, 312. Et, *Lætus ſpectari,* apud eumdem 9, 455. Ac, *Lætus bellare,* 16, 564. ¶ 5. *Lætus* & *Latus* miſcentur a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 5, 178 & *lectus,* Id. ad 8, 548 & 14, 409. it. *Latius,* it. *Lentus,* it. *Fœtus,* de quibus ſ. l.

¶ Lætе, adv. freudig. Cic. Phil. 9, 3 *Auctorem ſenatus exſtinctum læte atque inſolenter tulit.* Vellej. 2, 45, 3 *Neque quisquam aut expulſus invidioſius, aut receptus eſt lætius.* De Numidico loquitur. *Lætius frondebit,* Palladius 4, 9 extr. *Lætiſſime gaudere,* Gell. 3, 15.

¶ Lætaſter, χαιρεπλήζόμενος, qui lætitiam adfectat, & lepidus cupit videri. Ita Scal. exponit in fragm. Titinnii apud Feſtum in *obſtrudant.*

¶ Lætitia, *æ,* f. die freude, frölichkeit, freudigkeit, eſt *opinio recens boni præſentis, in quo efferri rectum eſſe videatur,* Cic. Tuſc. 4, 7. *Ferre, afferre lætitiam,* eine freude machen. *Lætitia afficere,* erfreuen. *Capere, percipere lætitiam,* Ciceronis cuncta ſunt: ejusdemque Catil. 1, 10 *Perfrui lætitia:* & pro Dejot. c. 9 *Efferri lætitia,* ſich überaus freuen. Item: *Lætitia aliquid proſequi,* Quintil. 5, 11, ſich über etwas frölich erzeigen. *Conjicere aliquem in lætitiam,* Ter. Heaut. 2, 3, 51. Et, *Lætitia minus diuturna,* Nepos 7, 7, 1. Plurali uſus eſt Cicero Fam. 2, 9 *Repente vero inceſſi omnibus lætitiis.*

¶ Lætĭtūdo, *ĭnis,* f. Accius apud Nonium pro *Lætitia* 2, 487.

¶ Lætor, *ātus ſum, āri,* ſich freuen, froh ſeyn. Virg. Æn. 10, 740 *Nec longum lætabere.* Cic. fam. 1, 7 *Præcluris uperibus lætari.* Id. Phil. 11, 4 *Et libidinum turpitudo, ut in hoc ſit ſemper lætatus.* Ovid. 1 Pont. 8, 63 *Quod toto pectore lætor,* i. e. *de quo lætor.* Pallad. 1, 6 *Frumenta omnia maxime lætantur patenti campo &c.* da kommt das getreyde am beſten fort.

¶ Læto, *are,* active pro *lætificare,* apud Nonium 2, 494. Liv. Andron. *Oculos ſpecie lætaviſti optabili.* Et Accius: *Te triplici lætarem bono.*

¶ Lætans, *tis,* froh, fröhlich; ut, *Animo lætanti,* Cic. pro Cluent. c. 9. Et, *Lætantes agmine cygni,* Virg. Æn. 1, 397. conf. Lucret. 2, 344.

¶ Lætanter, adv. idem quod *lete,* Lampridius in Commodo c. 5.

¶ Lætandus, *a, um,* erfreulich, freuden-voll. Salluſt. Iug. c. 14 *Lætandum magis quam dolendum puto caſum tuum.* ¶ 2. Sed *in lætandis arboribus,* apud Pallad. 1, 6 extr. i. e. lætificandis, ſtercorandis. vid. *Lætamen* n. 2 & *Lætifico.*

¶ Lætatus, *a, um,* der da erfreuet iſt; ut, *Armis lætatus,* Virg. Æn. 10, 827. *Iuno lætata,* Id. Æn. 12, 841. Et Salluſt. Iug. c. 69 *Vaccenſes biduum modo ex perfidia lætati.*

¶ Lætitio, *ōnis,* f. lætitia, die freude. Cæſar B. Gall. 5, 50 *Neque hoſtibus diutiua lætatio relinquatur.*

¶ Lætāmen, *ĭnis,* n. idem. ¶ 2. Sæpe fimus, qui agros lætos, hoc eſt, pingues efficit, dünge miſt, Plinio eſt 18, 16. Pallad. 1, 6; 8, 5 &c. *Lætamen efferre,* Id. lib. 11 ineunte. conf. Iſidor. 17, 2. vid. *Lætandus* n. 2.

¶ Lætabĭlis, *e,* quod lætitiæ eſt, erfreulich. Cic. Tuſc. 1, 21 *Quid habet iſta res aut lætabile, aut glorioſum?* conf. ibid. 4, 17; & 5, 15. Statius 4 Silv. 8, 21 *Ius tibi tergeminæ dederat lætabile prolis.* Comp. Mamerti. genethl. Maximini c. 18, *Quanto hoc eſt lætabilius ac melius.*

¶ Lætabundus, *a, um,* ſich freuend, frölich. Gell. 11, 15.

¶ Lætiſco, *ĕre,* antique, frölich werden. Apud Nonium 2, 494 Siſenna: *Dii cultu erga ſe mortalium lætiſcunt.* conf. Cic. Tuſc. 1, 28 ex veteri poëta: *Vites lætiſcere.* Aliqui legunt *Vites lætificas.*

¶ Lætĭfĭco, *are,* frölich machen, erqvicken. Cic. de N. D. 2 *Sol terram lætificat.* Lucan. 3, 48 *Illum gloria lætificat.* ¶ 2. Stercorare, Plin. 17, 9 &c. düngen. Hinc *lætificata ſeges,* apud Sedulium exordio 1, 41. v. *Lætamen* n. 2.

¶ Lætĭfĭcor, *ari,* lætari, ſich freuen. Plaut. Aulul. 4, 9, 15 *Lætificantur meo malo & damno.* vide ibi Interpretes.

¶ Lætificatio, *onis,* f. die erfreuung, apud Arnobium.

¶ Lætificator, *oris,* m. ein frölichmacher, apud Tertullianum.

¶ Lætĭfĭcus, *a, um,* frölich; ut, *Lætifici plauſus,* i. e. læti, Stat. Theb. 16, 531. *Lætifici fœtus,* Lucret. 1, 193. Ex Cic. vide in *Lætifico.*

¶ Collætor vel Conlætor, *ari,* συγχαίρειν, ſich zugleich freuen. Tertull. de Idolatr. c. 14 *Convivamus cum omnibus: conlætemur ex communione naturæ, non ſuperſtitionis.* Mantuan. *Feſta ſuo celebrant & collætantur alumno.*

¶ Exlætus, *a, um,* ſehr frölich. Adferunt ex Apul. Met. 3 *Venite exlæta facie.* Sed Elmenh. & Pricæus recte diviſim *ex læta.*

¶ Illætabilis, *e,* triſtis, traurig, betrübt. Virg. Æn. 12, 619 *Confuſæ ſonus urbis, & illætabile murmur.* conf. Æn. 3, 707.

¶ Perlætus, *a, um,* ſehr frölich. Livius 10, 21 *Supplicatio perlæta fuit.*

LÆVIS, *e,* vel Lēvis, priore longa, quicquid tactu aſperum non eſt, glatt, ſchlüpfrig. Horat. 2 od. 11, 6 *Lævis juventas,* i. e. imberbis. Virg. Æn. 5, 91 *Tandem inter pateras & pocula lævia ſerpens, Libavitque dapes, &c.* Ovid. Met. 13, 792 *Lævior aſſiduo detritis æquore conchis. Vocem lævem,* Cic. de N. D. 2, 58 *aſperæ* opponit. Idem *lævem orationem* in orat. c. 5 dixit.

¶ Lævĭtas, *ātis,* die glätte, ſchlüpfrigkeit. Plin. 9, 29 de polypis: *Soli mollium in ſiccum excunt, duntaxat aſperum: lævitatem odere.* Celſus 4, 19 *Lævitas inteſtinorum.*

¶ Lævĭtūdo, *ĭnis,* f. idem. Lactant. de Ira 10, 7 *Lævitudo granorum.*

¶ Lævor, *ōris,* m. idem; Plin. 9, 35; & Celſus præfat.

¶ Lævīgo, *are,* ſchlecht und glatt machen, poliren, glätten. Vatro 3, 11 de R. R. *Omnes parietes tectorio lævigantur.* Plin. 13, 12 *Scabritia* (chartæ) *lævigatur dente.* ¶ 2. In pulviſculum minutiſſimum redigere ſignificat. vid. *Lævigatus,* & *Polire* n. 4.

¶ Lævīgātus, *a, um,* geglättet, glatt gemacht. Colum. 6, 17; 7, 5; 12, 41. Lactant. 2, 6 *Nitor lævigati marmoris.* Pallad. 1, 24 *Lævigatis parietibus.* Ibid. c. 38 *Loca albario opere lævigata.* Compar. Macrob. Sat. 7, 12 *Quod & lævigatius & ſpiſſius eſt,* &c. ¶ 2. abe getrieben. Colum. 7, 5 *Combuſta galla cum auſtero vino lævigata.*

¶ Lævigatio, *ōnis,* f. die glattmachung, glättung, Vitruv. 7, 1.

¶ Lævigator, *oris,* m. Mart. Capella.

¶ Lævo, *are,* idem quod *lævigare. Lævare vultum, mollire orationem,* Cic. ap. Nonium. Ceſ. 8, 3 extr. *Os radi & lævari ſatis eſt.* Stat. Theb. 1, 519 *Pars teretes lævare manu ac diſponere menſas.* Samon. 154 *Sepiolæ cineres ex oſſibus omnia lævant.* v. Burm.

¶ Lævatus, *a, um,* glattgemacht. Seneca ad Helv. c. 1 *Lævati menſarum orbes.* Gell. 17, 8 *Lævatiora lævioraque.*

¶ Allævo, *are,* zuſchnitzen, abglätten. Colum. 4, 25 *Vinitor, cum allævare quid debet, ſcalpro utitur.*

¶ Collævo, ſeu Conlævo, *are,* glätten. Senec. epiſt. 64 *Hoc aſperitas oculorum conlevatur, hoc palpebrarum cruſtitudo tenuatur.* conf. Plin. 23, 1.

¶ Dela-

¶ Delævo, *are*, abglätten. Colum. de arboribus c. 6 *Plagas acutissimo ferro delævare*, idem quod *lævare*.

¶ Illævigatus, *a, um*, rauch, ungeglättet. Diomedes Gramm. *Illævigatus sonus & inconditus*.

LÆVI, *orum*, antiqua gens Italiæ, a Gallis expulsa, qui ipsi postea id nominis subiere. Liv. 5, 35 pr.

LAEVIUS, poëta vetus a Gellio laudatus. v. Scal. lect. Auson. 2, 27 p. 163, & Gron. ad Gell. 2, 24.

¶ LAEVUS, *a, um*, adj. sinister, linck; item, liederlich; ut, *Latus lævum*, Horat. 3 oda 26, 5. *Manus læva*, & *læva* solum: *Ad lævam*, Plaut. Mil. 4, 6, 1, zur lincken hand. *Mens læva*, i. e. stulta, Virg. ecl. 1, 16; & Æn. 2, 54. *Pectus lævum*, Pers. 2, 53. Scholiastes Sophoclis: οἱ παλαιοὶ ἀριστερὰ, τὰ μωρά· δεξιὰ δὲ τὰ ξυνετὰ εἶπον. *Numina læva* Virg. Georg. 4, 7 interprete Gellio 5, 12 sunt iniqua, placanda ne noceant. Vide tamen, quæ de *sinistris auspiciis* disputantur s. l. ¶ 2. *Lævi boves*, quorum cornua terram spectant, ex Philargyro ad Georg. 3. ¶ 3. *Lævum* & *dextrum* confundunt librarii, it. *sævum*. v Drak. ad Sil. 5, 660. Taubm. ad Plaut. p. 1187.

¶ Læve, adv. idem. Horat. 1 epist. 7, 52 *Puer hic non læve jussa Philippi Accipiebat. Non læve*, i. e. haut stulte. Nimirum minime stupidum ac tardum fuisse significat. Sic usurpatur & *Scævus*.

¶ Lævorsum, & Lævorsus, linckwärts, zur lincken. Ammian. 31, 10 *Lævorsus flexo itinere*. Apulej. in Florid. post. princip. *Lævorsum vel dextrorsum tanta mole corporis labitur*.

LĂGĂNUM, *i*, n. *Lagana* in plurali, genus placentæ. v. Apic. 4, 2. Horat. 2 sat. 6, 115 *Ad porri & ciceris refero, laganique catinum*. vide ibi Torrentium: Hesychium adde in Λάγανα.

Artolaganus, Tyrolagana, vide in A. & T.

LĂGĒNA, *æ*, f. λάγηνος, vel λάγυνος, eine flasche, lägel. Horat. 2 epist. 2, 134 *Et signo læso non insanire lagenæ*. Martial. 10 epigr. 45 *Vaticana bibas, si delectaris aceto: Non facit ad stomachum nostra lagena tuum*. Vid. Burm. ad Petron. c. 22 p. 74. Auriculatas quoque fuisse apparet ex Sympos. ænig. 100. ¶ 2. Fuit & mensuræ genus. Hieronymus in vita Hilarionis: *Cumque centum lagenis æstimata fuisset integra adhuc vinea, post dies viginti trecentas fecit*. ¶ 3. Dicitur & *Lagona* & *Laguna*. Inscript. apud Gruter. p. 778 L. TROPHIMUS AUG. LIB. A VITE. ITEM A LAGUNA. vid. Gesneri Lex. rust.

¶ Lăguncula, *æ*, f. diminut. Plin. 2 epist. 6 *Vinum parvulis lagunculis in tria genera descripserat*. Et Colum. 12, 38 extr. *Picatis lagunculis condere*.

¶ Lagunculāris, *e*, ad lagunculam pertinens, zur flasche gehörig; ut, *Lagunculāris pix*, Marcell. Emp. c. 36.

¶ Lagenium, *i*, n. pharmacum quoddam, sic inscriptum apud Accium, hydropicis idoneum, Servius ad Virg. Æn. 10, 26.

LĂGĒOS, *i*, adj. λάγειος, uva leporaria, a leporis colore dicta. Λαγὼς lepus est. Virg. Georg. 2, 93 *Et passo Psythia utilior, tenuisque lageos*. *Lagea* in fœminino est apud Plin. 14, 3.

¶ Lago, *ĭnis*, f. herba, quam aliqui *echiten* vocant, alii *laginem*, nonnulli tenuem *scammoniam*, Plin. 24, 15.

¶ Lăgōis, *ĭdis*, f. genus piscis, cui caro leporina. Horat. 2 sat. 2, 22 *Nec scarus aut poterit peregrina juvare lagois*.

¶ Lăgōos, *i*, m. λαγωὸς, lepus marinus, Dioscor. 2, 18.

¶ Lăgōpus, *lagopŏdis*, f. λαγώπους, avis non ignota, Alpina, candida columbæ magnitudine, apud Plin. 10, 48, ein steinhuhn, schneehuhn, ein wildweißhuhn, ein berghuhn, in frigidissimis montium jugis moratur. Citatur & hic versus ex Martial. 7 epigr. 87 *Si meus aurita gaudet lagopode Flaccus*. Sed ei vetus mendum hæret. Pro *lagopode* enim legendum *glaucopide*, ut firmissimis rationibus Scaliger docet ad lib. 3 Propertii. *Glaucopis* autem est bubo, &c. *Lagopus* a pedibus leporinis. ¶ 2. Avis alia ejusdem nominis est croceo colore, notissima & hieme tota conspicua, ein goldammer, passeris genus. ¶ 3. *Lagopus*, herba, hasenfüß, hasenpfötlein, katzenklee. v. Plin. 28, 8.

¶ Lagophthalmus, *i*, m. λαγώφθαλμος, eine scharte am auge, im obern augenlied, quoties in curatione plus æquo cute excisa, vel alia caussa evenit, ut oculus non contegatur. Celsus 7, 7, 9.

¶ Lagōtrŏphium, *i*, n. λαγωτροφεῖον, lat. *leporarium*, ein hasen-gehege, Colum. 8, 1.

LAGŌNŎPŌNOS, *i*, m. gr. τῶν λαγόνων πόνος, *ilium dolor*, die colica, darmgicht, bauchgrimmen, Plin. 20, 4.

Lagoos, lagophthalmus, &c. vide *Lageos*.

Laguncula, vide *Lagena*.

LĀGUS, *i*, m. Ptolemæi, Ægyptii regis pater: unde Ægyptii reges omnes, qui inter Alexandrum M. & Augustum Cæsarem fuerunt, *Lagidæ* appellantur. Lucan. 10, 527 *Non omnis regia Lagi*.

¶ Lagēus, *a, um*, adj. id est, Ægyptius. Lucan. 10, 394 *Præstet Lagea juventus Hoc regi, Romana sibi*, &c. Et, *Lageus amnis*, i. e. Nilus Sil. 1, 196. *Lagea ratis*, Idem 10, 322, ubi vid. N. Heins. & Drakenb. Et *Lagea novalia*, Val. Flacc. 6, 118, uti Nic. Heinsius restituit, quia de centum geminis Thebis Ægypti sermo est.

LAĬCUS, *a, um*, λαϊκὸς, popularis, a λαὸς, sacris non initiatus, profanus; ut, *Laici panes*, gemeines oder ungeweihetes brot. Sic vertērunt interpretes latini Bibliorum, 1 Reg. c. 21; Οὐκ εἰσιν ὑπὸ τὴν χεῖρά μου βέβηλοι ἄρτοι, ἀλλ' ἅγιοι: *Non sunt ad manum mihi profani panes sed sacri*. ¶ 2. *Laicus*, subst. ein laye, gemeiner mann. Tertull. Exhort. Castit. c. 7 *Nonne & laici sacerdotes sumus?* conf. de Præscript. c. 41.

LĀIS, *idis*, f. Λαΐς, meretrix Corinthia famosissima, Alcibiadis ex Timandra habita filia. v. Plutarch. Alcibiade ext. Ovid. Am. 1, 5, 12 *Dicitur & multis Lais amata procis*. Gell. 1, 8, & Vinet. not. Auson. p. 221 seq.

LĀĬUS, *i*, m. Λάϊος, rex Thebarum, Oedipi pater ex Iocasta. v. Stat. Theb. 1, 296; & 2, 66.

LĂLĂGE, *es*, f. nomen puellæ dulce ridentis apud Horat. 1 od. 22, 23. conf. Propert. 4, 587, & Martial. 2 epigr. 62.

LĀLĒTĀNIA, *æ*, f. regio Hispaniæ in tractu Tarraconensi: Martial. 1 epigr. 50. Hinc

¶ Laletānus, *a, um*, adj. & Laletani, populi; ut, *Laletanum vinum* Plin. 14, 16.

LĂLĪSIO, *ōnis*, m. pullus onagri, ein junger wald-esel. Martial. 13 epigr. 97 *Cum tener est onager solaque lalisio matre Pascitur, hoc infans sed breve nomen habet*. Plin. 8, 44 *Pullis onagrorum, ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur, quos lalisiones appellant*.

LALLO, *are*, verbum fictum: quod usurpatur de infantibus, cum vel lac fugunt, vel loquuntur, lallen, saugen. Persius 3, 18 *Iratus mammæ, lallare recusas*. Ubi vide Vet. Schol. B. Hieronym. 2 ep. 6, *Forsitan & laxis uberum pellibus mater, arata rugis fronte, antiquum referens mammæ lallare congeminet*. Casaubonus observat, *Lallare* proprie esse, quando nutrix næniam canens puerum demulcet, ut somnum ei conciliet. Et sane

¶ Lallus, *i*, m. Ausonio ejusmodi nænia appellatur, quo ut pueris somnus inducatur, sæpe repetitur *lalla, lalla*. Ita enim epist. 16 scribit: *Nutricis inter lemmata Lallique somniferos modos Suescat peritis fabulis*. v. Scaliger Auson Lect. 2, 11; & Casaub. ad Theophrasti Characteres. Turnebus autem *Lallum* Deum facit nutricum, Advers. 18, 14.

LAMA, *æ*, f. lacuna, eine pfütze. Festus: LACUNAM *alii* LAMAM; *alii* LUSTRUM dicunt. *Ennius*: *Silvarum saltus latebras lamasque lutosas*. LAMÆ vocabulo usus & Horatius est 1 epist. 13, 10, ubi Torrentium videas licet. ¶ 2. *Lama* est spina Indica, ex qua effluit mastiche, Plin. 12, 17.

LAMBO, *lambi, lambĕre*, lecken, belecken, berühren. Martial. Apophoretis de muscario pavonino epigr. 67 *Lambere quæ turpes prohibet tua prandia muscas, Alitis eximiæ cauda superba fuit*. ¶ 2. Metaphorice de fluminibus. Horat. 1 od. 22, 7 *Quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes*. Et hyperbolice Virgil. Æn. 3, 574 *Attollitque globos flammarum, & sidera lambit*.

¶ Lambens, *tis*. Ovid. Met. 3, 57 *Sanguinea lambens vulnera lingua*. Martial. 3, 81 *Catellæ anserum exta lambentes*.

¶ Lambĭto, *are*, frequent. oft lecken. Solinus c. 15 (vulg. 25) *Ægyptii canes e Nilo nunquam nisi currentes lambitant*.

¶ Lambĭtus, *ûs*, m. das gelecke. Aur. Vict. de Orig. Gent. Rom. *Lupam primo lambitu pueros detersisse*.

¶ Lambĕro, *are*, secundum Festum est scindere atque laniare, zernagen. Plaut. Pseud. 2, 4, 53 *Me meo ludo lamberas*.

Composita:

¶ Allambo, vel adlambo, *ĕre*, belecken. Ausonius Mosella v. 360 *Festinant famulis quamprimum adlambere lymphis*. Prudent. Hamartig. v. 135 *Adlambunt ora cerastæ*. Mart. Capella 4 p. 95 *Anguis allambere fœminam attentat*.

¶ Allambens, *tis*, metaphorice idem ac attingens. Quintil. Declam. 10 *Allambentibus flammis*.

¶ Circumlambo, *ĕre*, umherbelecken. Plin. 11, 37 (sect. 65) *Ad circumlambenda ora*.

¶ Delambo, *ĕre*, ablecken. Statius 2 Theb. v. 681 *Molliaque ejectæ delambit vellera linguæ*.

¶ Prælambo, *ĕre*, kosten. Horat. 2 sat. 6, 109 de mure hospite, qui etiam Prægustatoris *Fungitur officiis prælambens omne quod affert*.

¶ Præterlambo, *ĕre*, i. e. leviter attingere, im vorbeygehen berühren. Ammian. 17, 4 (Vales. 2) *Mosa fluvius præterlambit*.

LAMBRUS, *i*, m. fluvius in Cisalpina Gallia, quem Padus defert in mare Adriaticum. Plin. 3, 16 & 19. Hinc

¶ Lambrani, *orum*, m. pl. accolæ, apud Sueton. Cæs. c. 10.

Lamella, lamellula, vide *Lamina*.

LĀMENTOR, *atus sum, ari*, est querula voce & oratione tristi dolorem suum testari, & proprie mulieribus convenit, weheklagen, kläglich beweinen, heulen. Ter. Andr. 1, 1, 94 *Quæ tum mihi lamentari præter cæteras visa est*. Cic. Tusc. 2, ex Pacuvio hos versus recitat: *Conqueri adversam fortunam, non lamentari decet: Id viri est officium; fletus muliebri ingenio additus*. Ibid. 5, 38 *Cæcitatem alicujus lamentari*. ¶ 2. Et passive Apulej. Met. lib. 4 sub fin. *Mæretur, fletur, lamentatur diebus plusculis*. Unde participium passivum apud Silium lib. 13, 711 *Armipotens ductor, quam sunt tua fata per urbem Lamentata diu*.

¶ Lāmentatio, *ōnis*, f. das wehklagen. Cic. Tusc. 13 *Lugubris lamentatio*. Isidor. 6, 1 *Lamentatio Ieremiæ*.

¶ Lamentatus, *ûs*, m. idem apud Apulejum.

¶ Lāmentābĭlis, *e*, lamentatione dignum, kläglich. *lamentabile regnum*, Virg. Æn. 2, 4. *Lamentabili voce deplorare*, Cic. Tusc. 2, 13. Et, *Lamentabilis comploratio*, Liv. 3, 47.

¶ Lamentārius, *a, um*, lamentationem movens; ut, *Ædes lamentariæ*, das klag-oder trauer-haus, Plaut. Capt. 1, 1, 28.

¶ Lamentator, *ōris*, m. Gloss. gr. lat. θρηνητὴς, *lugubris lamentator*.

¶ Lamentatrix, *īcis*, f. Scriban. de Pass. Chr. c. 10 *Vocare lamentatrices ad lamentum*.

¶ Lamentum, *i*, n. ipsa lamentatio, die klag-stimme. Cic. de Senect. c. 20 *Solon negat se velle suam mortem dolore amicorum lamentisque vacare*. Id. Tusc. Q. 2, 21 *Muliebriter lamentis se lacrymisque dedere*. Virg. Æn. 4, 664 *Lamentis gemituque & fœmineo ululatu*.

¶ Lamenta, *æ*, f. idem. Pacuvius apud Nonium 2, 493 *Lamentas, fletus facere compendii licet*.

¶ Delamentor, *ari*, beklagen. Apud Ovid. reperitur Met. 11, 331 *Natam delamentatur ademtam*.

¶ Elamentabilis, *e*, kläglich. Cic. Tusc. 2, 24 *Sin erit ille gemitus elamentabilis*. Ita Grut. Gron. Verb. Al. *lamentab.*

¶ Illamentatus, *a, um*, unbeklagt, unbeweint. Vulg. interpr. 2 Macc. 5, 10 *Illamentatus & insepultus abii*.

LĂMĬA, *æ*, f. pl. *Lamiæ*, Λάμιαι, mulieres veneficæ, striges, hexen, zauberinnen, unholde; quas oculos exemtiles habuisse Plutarchus tradit de Curiositate p. 115 extr. *Lamiam*, inquit, *fabulæ narrant domi quidem canere cæcam, oculos habentem in vasculo repositos, verum ubi prodeat foras reponere, ac tum oculatam esse: Ita quisque nostrum foris & in rebus aliorum ob malevolentiam sibi curiositatem velut oculum imponit:*

ponit: In nostris vero ipsorum erratis nec oculos habemus, nec lucem, ὄψιν ἐχῶ φῶς ἐ ποριζόμενοι. v. Michaëlem Apostolium Proverb. Cent. 11 N. 15, & quos ad eum locum Pantinus, vel Schottus potius, citat. v. & Horat. Art. Poët. v. 340. ¶ 2. De perniciosis & infestis quibuscunque mulieribus sumitur. Apul. l. 5 Met. Cupido ad Psychen inquit: *Si post hac pessimæ illæ lamiæ noxiis animis armatæ venerint, (venient autem scio) neque omnino sermonem conferas* &c. ¶ 3. Item, larvæ & lemures, quas cum Empusis conjungit Philostr. de Apollon. 4, 25. carnium humanarum appetentes. ¶ 4. *Lamia* etiam familia Romana. vide infra *Lamus.* ¶ 5. *Lamia* fuit etiam Atticum scortum. Solita est ea dicere: οἱ ἐκ τῆς ἑλλάδος λέοντες, ἐν ἐφέσῳ γεγόνασιν ἀλώπηκες, *Leones Græci, Ephesi redduntur vulpes.* Ælian. Var. Hist. 13, 9. vide ibi Cl. Scheffer. ¶ 6. *Lamia* etiam Thessaliæ oppidum, unde bellum dicitur *Lamiacum* inter Antipatrum & Athenienses gestum, quod victus Antipater oppido se Lamia defendebat. v. Diod. Sicul. 17, 111.

LĀMĬNA, *æ*, f. bractea, sive quodvis metallum in latitudinem ductum, ein blat oder blech von allerley metallen. Cic. de Legib. 2, 23 *Ad eam* (aram) *cum lamina esset inventa, & in ea scriptum &c. Lamina fulva*, i. e. aurea, Ovid. Met. 11, 124. Et, *Ensis lamina dissiluit*, ibid. 5, 173, die klinge zerspringt. ¶ 2. *Lamina* in tortorum instrumentis fuit. Cic. Verr. 5, 63 *Cum ignes, ardentesque laminæ ceterique cruciatus admovebantur.* Et Prudentius passione Romani v. 486 *Inusta laminis ardet cutis.* ¶ 3. *Lamnam* Horatius scripsit 2, ode 2, 2; & 1 epist. 15, 36, qua forma & Vitruvius usus est aliquoties 7, 9 sub finem. ¶ 4. Habuerunt & *Laminas* inter περίαπτα: de quibus infra in *Phylacteria.* ¶ 5. Pro putamine, quo nuces involutæ sunt, occurrit in Ovid. eleg. de Nuce v. 95 *Lamina mollis adhuc*, die weiche nuß-schale. ¶ 6. Pro tenui fibra etiam vel cute in Cæl. Aurel. Tard. 2, 13 *Aurium laminæ*, die ohr-läpplein.

¶ Lamella, *æ*, f. diminut. Vitruv. 7, 3 *Tenuis lamella*: & 7, 12 *Lamellæ æreæ.* Seneca de vita beata c. 21 *Paucæ argenti lamellæ*: de Brevit. vitæ c. 12 *Æruginosæ lamellæ.*

¶ Lamellŭla, *æ*, f. aliud diminut. idem significans. Petron. c. 57 *Globulas emi, lamellulas paravi.* v. Heins. & Burm. p. 283.

¶ Lamnŭla, *æ*, f. aliud diminut. apud Tertull. de Corona c. 12.

¶ Dilamĭno, *are*, von einander spalten, mitten entzwey brechen. Ovid. eleg. de Nuce v. 23 *Has puer aut certo rectas dilaminat ictu; Aut pronas digito bisve semelve petit.*

¶ Sublamĭna, *æ*, f. ein unterblat. Cato de R. R. c. 21 *Sublaminas minutas supponito.*

LĀMIUM, *i*, n. urticæ fœtidæ species est Plinio 22, 14, eine taube, stinckende nessel.

Lampadarius, lampadion, lampado, vide *Lampas.*

LAMPĀGO, *inis*, f. herba eadem quæ saxifraga, steinbrech, Apul. de Herb. c. 97.

LAMPAS, *ădis*, f. λαμπὰς, (in Accusat. *Lampada* facit,) lychnus pensilis, eine lampe, ampel; ut, *Lampas ferrea*, Colum. 12, 18; *aënea*, Iuvenal. 3, 285. *Lampades ardentes*, Plaut. Men. 5, 2, 29. ¶ 2. Sunt & *Lampades* Meteora ignita in aëre, quas *faces ardentes* vulgo dicunt, Plin. 2, 26. ¶ 3. *Lampas* pro luce, splendore, licht, glantz. Statius Theb. 10, 121 *Lampade clara perculsus.* Et Virg. Æn. 4, 6 *Postera Phœbeâ lustrabat lampade terras Aurora, &c.* ¶ 4. *Lampada alicui tradere*, eleganti proverbio dicuntur, qui partes suas aliis tradunt agendas: Persius 6, 61 *Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?* Vbi vetus Scholiastes: *Apud Athenas*, inquit, *cum juvenes cursu ludos celebrabant, qui victor esset, primus facem tollebat: deinde sequenti se tradebat, & secundus tertio: similiter omnes, donec currentium numerus impleretur.* Varro de Re Rust. 3, 16 *Quod de fructu nihil dixi, non cursu lampada tibi trado.* Lucret. 2, 77 *Inque brevi cursu mutantur secla animantum, Et quasi cursores vitai lampada tradunt.* Vide & Platonem lib. 1 de Republ. initio. Lubin. ad Iuvenal. 15, 141. ¶ 5. *Lampades* etiam & faces in hostilem utrinque aciem olim injiciebant πυρφόροι, sive λαμπαδοφόροι, ut, eo velut signo dato, prœlium auspicarentur. v. Voss. 5 Inst. Orat. p. 394.

¶ Lampăda, *æ*, f. idem quod *Lampas* n. 1. Plaut. Cas. 4, 4, 16 *Tene hanc lampadam.* conf. Priscian. p 758.

¶ Lampadaria, *orum.* Loculi sepulcrorum, ubi lucernæ. Reines. Inscr. 11, 100 *Sua pecunia lampadaria & ollaria donavit.*

¶ Lampădion, *i*, n. diminut. Ita suas delicias, puellas loquaculas & petulantiores appellitant amatores. Lucret. 4, 1158 *At flagrans, odiosa, loquacula Lampadion sit.*

¶ Lampadarius, *i*, m. qui fert lampada, aut qui eam accendi curat, ein lampen-mann. vid. l. fin. C. de divers. off. Adde Inscript. Murat. p. 888.

¶ Lampadias, *æ*, m. cometæ genus. Plin. 2, 25 *Lampadias ardentes imitatur faces.*

¶ Lampădo, *ōnis*, m. bulbus. Th. Priscian. de Diæt. c. 10 *Bulbi* i. e. *lampadones desiccativi sunt.*

¶ Lampadodromium, *i*, n. certamen Corinthi Minervæ facium, in quo currebant juvenes cum facibus, & qui lampada inextinctam servabat usque ad metam, victor evadebat. v. Cæl Rhodig. 9, 27.

LAMPĔTIE, *es*, f. filia Solis ex Neæra, Phaëthusæ soror, in arborem mutata. Ovid. Met. 2, 349; & Propert. 3, 533.

LAMPETRA, vel Lampreta, *æ*, f. piscis lubricus, colore cœruleo subnigro, septem parvis fistulis mirabili ordine distinctis, acceptam aquam remittens, quam alias *mustelam stellarum* vocant, eine lamprete, pricke, a *lambendis petris* nomen habens; vide *Mustela.*

LAMPĬDO, f. Lacedæmonia, fœmina raræ felicitatis, quæ regis filia, regis uxor, regis mater fuit, Plin. 7, 41.

LAMPON, *ōnis*, nomen equi, cujus miram velocitatem celebrat Sil. 16, 334. ¶ 2. Fuit & *Lampon* sacrificus vates, unde proverbium: *Lampon per anserem jurat*, si quis jurejurando conatur fallere. v. Erasm. Adag.

LAMPRIDIUS, *i*, m. (Ælius) historicus tempore Constantini M. a quo descriptas habemus vitas quatuor Imperatorum. v. Voss. de Hist. Lat. 2, 7.

LAMPRUS, *i*, m. Musici nomen apud C. Nepotem in Epaminonda c. 2. vide ibi Lambinum.

LAMPSĂCUM, *i*, n. Ciceroni & Plinio: Ptolemæo & poëtæ Priapejorum Λάμψακος, *Lampsacus*, urbs Mysiæ ad os Hellesponti clarissima, nobili portu, & templo matris Deûm insignis quondam, auctore Strabone, dono aliquando a Persarum rege data Themistocli, quemadmodum C. Nepos c. 10 retulit, & Ammianus lib. 22.

¶ Lampsacēnus, *a*, *um*, adj. ut, *Lampsacena urbs*, Val. Max. 7, 3, 4. *Lampsaceni* fuere Anaximenes & Metrodorus, Epicuri sodales.

¶ Lampsăcius, *a*, *um*, aliud adject. Martial. epigr. 11, 17 *Nam mea Lampsacio lascivit pagina versu.*

LAMPSĂNA, *æ*, f. λαμψάνη, olus silvestre & vulgare, brassica silvestris, wilder kohl, rein kohl, ἀπὸ τȣ͂ λάψαι, quod foliis terram lambat. vid. Varr. R. R. 3, 16. Sed hic omnes quod sciam *Lapsana*, ubi vid. Diosc. 2, 107. Verterunt & *apium* & *napium*, wild senf-kraut, weisser hederich. *Lampsana vivere*, id est, perparce tenuiterque; v. Chiliad. ex Plin. 10, 8 f. 41, ubi etiam scribitur *Laps.*

LAMPȲRIS, *ĭdis*, f. λαμπυρὶς, plur. *Lampyrides*, scarabæi sunt ignium modo noctu lucentes clunium & laterum colore, Plin. 11, 28; & 18, 26 feuer-käfer, licht-mücken, Johannis-würmer; vocant & *Pyrolampidas.* Est elegantissima in Huetii carminibus ecloga hoc nomine inscripta.

LĂMUS, *i*, m. antiquus Læstrygonum rex, Neptuni filius, Caietæ & Formiarum conditor: Vnde *Lamiarum* cognomen in Ælia gente. Horat. 3 ode 17, 1 ad Ælium Lamiam: *Æli, vetusto nobilis ab Lamo, Quando hinc priores & Lamias ferunt Denominatos, &c.* vide ibi Torrentium. ¶ 2. *Lamus* equi nomen est apud Silium 16, 474. ¶ 3. Alius *Lamus* Herculis filius ex Omphale. v. Ovid. Heroid. epist. 9, 54.

¶ Lamia, *æ*, m. nomen nobilis Romani. v. Horat. l. c. & 1 epist. 14, 6; Iuvenal. 6, 383; & Cicero passim.

¶ Lamianus, *a*, *um*, adj. ut, *Lamiani horti*, Cic. Att. 12, 21.

LĂMȲRUS, *i*, m. lacertorum genus, Plin. 32, 11. Inter pisces refertur in Ovid. fragm. in Halicut. v. 120.

LĀNA, *æ*, f. λάχνη, die wolle. Potissima virginum in gynæceis cura. *Ducere lanam*, spinnen. Ovid. Met. 4, 34 *Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant.* Lucret. 5, 1353 *Facere lanam*, idem; &, *Lanam tractare*, Iustin. 1, 3. *Lanâ & tela victum quæritare*, Ter. Andr. 1, 1, 48. De tractandæ nendæque lanæ ratione elegantes Ovidii versiculi sunt lib. 6 Met. v. 19 *Sive rudem primos lanam glomerabat in orbes: Seu digitis subigebat opus: repetitaque longo Vellera mollibat nebulas æquantia tractu: Sive levi teretem versabat pollice fusum, &c.* v. 20 f. leg. *urgebat.* Burm. *subigebat.* Apud Horat. Carm. 2, 16, 37 aliosque poëtas *lana*, pro panno e lana confecto, reperitur. v. Menckenii Obs. L. L. *Rixari de lanâ caprina*, est, de nihilo contendere, Horat. 1 epist. 18, 15. Varius autem usus lanarum commemoratur apud veteres auctores. His enim circumligabant fauces valetudinis caussa, de quo vide supra in *Focale.* Vtebantur & in vulneribus obligandis, de quo Casaub. ad Suetonium p. 221. Lanarum, quibus gravidæ uterum fovebant, Lucianus Dialogis Meretriciis meminit in Myrtio: & has, ni fallor, Tertullianus *uteri infulas* appellat lib. de Anima c. 21.

¶ Lānula, *æ*, dimin. Cels. 7, 27 *Caruneulæ lanulis similes.*

¶ Lānāria, *æ*, f. herba, quæ & *Struthion*, apud Plinium 24, 18, στρούθιον *herbam fullonum*, vulgus vocat, seiffenkraut, waschenkraut, knabenkraut. conf. Colum. 11, 2. Sic & *Radix lanaria*, Marc. Empir. c. 9.

¶ Lānārius, *i*, m. ein wollen-arbeiter. Plaut. Aulul. 3, 5, 34; & Reines. Classis 11, inscr. 96 & 107. Murat 984 *Lanarius pectinarius*, Grut. 648, 2. adde Salm. ad Hist. Aug. p. 270.

¶ Lānāris, *e*, wollenreich; ut, *Pecus lanare*, Varr. de R. R. 2, 9.

¶ Lānātus, *a*, *um*, idem; ut, *Oves lanatæ*, Columell. 7, 3; & *Pelles lanatæ*, Vitruv. 10, 13; & *Pecus lanatum*, Plin. 17, 22, qui etiam *lanatiore canitie folia*, Comparativo dixit 21, 20. Idem 9, 17 *Luporum* (piscium) *laudatissimi, qui appellantur lanati a candore mollitiaque carnis.*

¶ Lanetum, *i*, n. vestimenti genus ex lana succida confectum, ein wöllen kleid. Festus.

¶ Lāneus, *a*, *um*, wöllen; ut, *Pallium laneum*, Cic. N. D. 3, 34. ¶ 2. *Dii laneos habent pedes*, ænigma proverbiale est, indicans, Deos lento solere procedere ad scelerum ultionem gradu. vid. Chiliad.

¶ Altilaneus, *a*, *um*, qui lana abundat. Murat. Inscr. 341 *arietes Altilaneos Marti II.*

¶ Lānestris, *e*, laneus, aus wolle. Vopisc. Aureliano c. 29 *Lanestre pallium.* v. Casaub.

¶ Lānĭtia, *æ*, & Lanities, *ēi*, f. wolle. Laberius apud Nonium 3, 133 *Mollis e lanitia Attica vestis.* Tertull. adv. Marc. 2, 3 *Sed quia lanities renovata hæc corpora vestit.*

¶ Lanitius, *a*, *um.* Arnob. 5 p. 174 *Custos gregis lanitii*, ein schaf-hirte.

¶ Lānĭtium, sive lanicium, *i*, n. subst. woll-werck, woll-arbeit. Virg. Georg. 3, 384. *Sic tibi lanicium curæ, &c.* Adde Colum. 7, 3; & Plin. 11, 33.

¶ Lanōsus, *a*, *um*, lana abundans, voll wolle. Pallad. 8, 4 de armentis. Et Apul. 5 Mil. p. 162 *Iuvenis lanoso barbitio genas inumbrans.* Male ibi legitur *Lanostim.*

¶ Lanōsĭtas, *ātis*, f. Tertull. de Pallio c. 3 *Muscosæ lanositatis conchæ.*

¶ Lanugo, *ĭnis*, f. quæ in adolescentum genis conspicitur, die milch-haare, der erste bart. Pacuvius apud Festum in GENAS; *Nunc primo opacat flore lanugo genas.* Suet. Ner. c. 34 extr. de ipsius amita, *Quam cum ex duritia alvi cubantem visitaret, & illa tractans lanuginem ejus, ut assolet, jam grandis natu, per blanditias forte dixisset,* SIMUL HANC EXCEPERO, MORI VOLO: *Conversus ad proximos, confestim se positurum, velut irridens ait.* Idem Oth. c. 12 *Instituit a primæ lanugine*, von jugend auf. Ammian. 16, 27 *Adultæ lanuginis juvenis*: & 27, 6 *Primæ lanuginis adolescens.* Cum prima tondentibus poneretur barba, excepta a cognatis & condita Deo alicui sacrabatur. Eratque is dies solennis & festus. Huc respexit & amita Neronis & Nero. vide eâdem Neronis vita c. 12. ¶ 2. Item, die

die wolle an früchten und kräutern. *Mala tenera lanugine*, Virg. ecl. 2, 51. ¶ 3. Scops, die seespäne, Colum. 4, 29.

¶ Lanūgineus, *a, um*, wollicht, rauch. Apul. de Herb. c. 62 *Floccosis vel lanugineis adnationibus*.

¶ Lanūginōsus, *a, um*, idem. Plin. 19, 3; & *Lanuginosior*, Id. 22, 20.

¶ Lanicŭtis, *te*, wollicht an der haut. Sic Laberius apud Tertull. de Pallio c. 1. *Arietem laniculem* vocat.

¶ Lānĭfer, *a, um*, lanam ferens, wollreich; ut, *Arbor lanifera*, wollbaum, Plin. 13, 14.

¶ Lānĭger, *a, um*, idem; ut, *Pecudes lanigeræ*, Virg. Æn. 3, 642. *Vellus lanigerum*, Ovid. Heroid. epist. 18 Leandri v. 144. Subst. Phædr. Fab. 1, 1, 6 *Laniger contra timens*.

¶ Lānĭfĭcus, *a, um*, mit wolle umgehend; ut Claudian. 2 in Eutrop. v. 381 *Doctissimus artis lanificæ*. Tibull. 2, 1, 10 *Lanificam pensis imposuisse manum*, spinnen. Mart. 4 ep. 54 *Lanificas nulli tres exorare puellas Contigit, observant, quem statuere, diem*. Sic Parcas vocat filum vitæ nentes.

¶ Lanifica, *æ*, subst. Festus in *Gaia Tanaquile -- quam summam asseverant lanificam fuisse*.

¶ Lānĭfĭcium, *i*, n. wollen-arbeit, das wollenspinnen. Colum. præfat. lib. 12 *Nunc pleræque* (Rom. mulieres) *sic luxu & inertia defluunt, ut ne lanificii quidem curam suscipere dignentur*, sie schämen sich zu spinnen. Et Apul. Met. 9 p. 219 *Ego misera & pernox & perdia lanificio nervos meos contorqueo*.

¶ Lānĭlūtor, *ōris*, m. qui lavat lanam. Gloss. lat. gr. *Lanilutor*, ἐριοπλύτης.

¶ Lānĭpendens, *tis*, qui lanam pendit. Gloss. gr. lat. ταλασιουργὸς γυνὴ, *lanipendens*.

¶ Lanipendius, *ii*, m. idem. Murat. Inscr. p. 889.

¶ Lanipendia, *æ*, f. l. 31 ff. de donat. inter vir. nisi forte *lanipenda* legendum, ut in lapide Reines. Cl. 11 n. 38, & Murat. p. 985.

¶ Lānŭculus, *i*, m. qui lana tegit oculi vitium, Festus conf. Casaub. ad Suet. Domit. c. 17.

¶ Delanĭco, *are*, i. e. discindere, & quasi lanam detrahere. Fest.

LANCEA, *æ*, f. λόγχη: a qua voce derivat Festus, ein speer, spieß, lanße. Sed dictio est Hispanica, v. Gell. 15, 30, vel Gallica potius, ut Diodorus ait. Sisenna Suevis hoc vocabulum tribuit 3 Hist. v. Casaub. ad lib. 4 Strab. *Lancea venatoria*, ein jäger-spieß. Apul. lib. 1 de A. A. *Athenis proxime, ante Pœcilem porticum isto gemino obtutu circulatorem aspexi equestrem spadam præacutam mucrone infesto devorasse: ac mox eumdem invitamento exiguæ stipis venatoriam lanceam, qua parte minatur exitium, in ima viscera condidisse*.

¶ Lanceŏla, *æ*, f. diminut. Capitol. Maxim. Iun. c. 4 *Lanceola fissa est fulmine*. ¶ 2. Item ein pfriemen, laßeisen. Vulg. Interpr. 1 Reg. 18, 28 *Incidebant se juxta ritum suum cultris & lanceolis*. ¶ 3. *Lanceola* etiam est plantago minor, spitzwegerich. Tabernæm. p. 111. Hinc

¶ Lanceŏlātus, *a, um*, spitzig, wie ein spieß; ut, *Plantago lanceolata*, l. c. de qua herba Macer 2, 3, 5 *Altera vero minor, quam vulgo lanceolatam Dicunt, quod foliis ut lancea surgat acutis*.

¶ Lanceārius, *i*, m. ein spießträger. Tales *Lancearii* apud Ammian. 21, 13; & 31, 13.

¶ Lanceo, *are*, i. e. lanceam jacere, mittere, die lanße schwingen. Tertull. adv. Marc. 3, 13 *Qui ante norint lanceare quam lancinare*. conf. Idem adv. Iudæos c. 9. Iunius exponit *lances exhaurire*.

¶ Lanceatus, *a, um*, lancea transfixus, gespießt. Firmicus: *Lanceatum mori*.

¶ Lancĭno, *are*, lacerare, zerreissen, quälen. Solinus c. 40 (al. 53) *In Asia locus est, quo, primo adventus sui tempore ciconiæ advolant, & eam, quæ ultima advenerit, lancinant universæ*. Plin. 11, 34 *Est & volucre canibus peculiare malum, aures maxime lancinans*.

¶ Lancĭnatus, *a, um*, zerrissen, aufgerieben. Catull. Carm. 29 in Cæsarem v. 18 *Paterna prima lancinata sunt bona*, hoc est, decocta, consumta. Add. Senec. de Ira 1, 2; Item de Brevit. vitæ c. 12; & epist. 32.

¶ Lancinatio, *onis*, f. die zerreissung, zerstossung, apud Celsum.

¶ Lancĭnator, *ōris*, m. qui lancinat, dilacerpit. Prudent. Romano v. 1057 *Lancinatores gregum*.

¶ Dilancĭno, *are*, idem quod *Lancinare*. Prudent. Hymn. Vincentii v. 156 *Membra dilancinata interficis*.

Lancula, vide *Lanx*, Lanestris, laneus, *Lana*.

LANGA, *æ*, f. animal, Plinius 37, 2 f. 11 de electri s. succini specie, quam *lyncurium* quidam appellant. *Alii dixere langurium, & esse in Italia bestias langurias: Zenothenis langas vocat easdem, & circa Padum iis vitam affirmat*.

LANGĪA, *æ*, f. fons in Nemæa silva Arcadiæ, ex quo refectus fuit Argivus exercitus ad Thebas vadens, cum graviter sitisset. Statius Theb. 4, 728.

LANGVEO, *langui, ēre*, infirmum esse, deficere, otiosum esse, siech, schwach, faul, träge und müßig seyn. *Corpus, animus languet*. Virg. Georg. 4, 252 *Languebunt corpora morbo*. Et Ovid. 1 Pont. 4, 3 *Vires in corpore languent*. Cic. in Pison. c. 33 *Languet juventus, nec perinde, atque debet, in laudis & gloriæ cupiditate versatur*. *Languere otio*, Id. Nat. D. 1, 4 *Languere e via*, Id. Phil. 1, 5.

¶ Languens, *tis*. Cic. de Leg. 2, 15 *Incitat languentes*. Virg. Æn. 11, 69 *Flos languentis hyacinthi*. Id. Æn. 10, 388 *Recursus languentis pelagi*, i. e. tranquilli. Hinc compar. *Languentior*, in Priapejis.

¶ Languesco, *ēre*, languidum fieri, labore confici, matt, schwach, faul werden. Cic. in Orat. c. 2 *Languescit industria*, der fleiß läßt nach. Id. de Senect. c. 9 *Orator, metuo, languescat senectute*. Virg. Æn. 9, 436 *Flos languescit moriens*, wird welck.

¶ Languĭdus, *a, um*, schwach und matt, it. nachläßig. *Languidus vino vigiliisque*, Cic. Verr. 3, 12. *Languidus pulsus ictus*, Plin. 11, 37. Et, *Languida auctoritas*, Id. 15, 29. Compar. Cic. pro Ligario c. 9 *Languidiori studio in caussa fuistis*. *Languidiora, consilia*, Id ad Att. 10, 11. Et Ovid. Amor. 3, 4, 9 *Semina nequitiæ languidiora*.

¶ Languĭde, adv. matt, schwächlich. *Cunctanter & languide procedere*, Colum. 11, 1. Hirtius Bell. Gall. 8, 18 *Languide negligenterque tela mittere*. Plin. 37, 7 de carbunculis: *Qui languidius & lividius lucent*.

¶ Languĭdulus, *a, um*, matt, welck; ut, *Somni languiduli*, Catull. 65, 331. Et, *Coronæ languidulæ*, Quintil. 8, 3.

¶ Languĭtūdo, *ĭnis*, & Languĭtas, *ātis*, f. die mattigkeit, das unvermögen. Gloss. gr. lat. ἀῤῥωστία, *Languitudo*, *Languitas*.

¶ Languor, *ōris*, m. virium defectus, debilitas, lassitudo, schwachheit, mattigkeit. Ter. Heaut. 4, 5, 3 *Vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa ad languorem dedit*, hat mich müde gemacht. ¶ 2. Est & animi languor, die trägheit. *Languori se desidiæque dedere*, verdrossen und faul werden, Cic. Off. 1, 34. conf. Nonius 4, 283.

¶ Languĕfăcio, *ēre*, schwächen, entkräfften. Cic. de Leg. 2, 15 *Vis canendi languefacit excitatos*.

¶ Languĭfĭcus, *a, um*, languere faciens, schwächend; ut, *Languificus leo*, Ausonius Eclog. p. 558.

Composita cum præposit.

¶ Elangueo, *ēre*, & Elanguesco, *ēre*, languore tabescere, torpescere, hinläßig seyn. Aur. Vict. de Viris illustr. in Hannibale: *Cum urbem capere posset, in Campania deliciis elanguit*. Et Gell. 3, 1 *Omnis vigor animi corporisque elanguescit & effœminatur*. Et Liv. 35, 45 *Non esse elanguescendum*.

¶ Elanguĭdus, *a, um*, abgemattet, krafftlos. Fortun. 1 Mart. *Paullatimque focis elanguida ligna resorbet*.

¶ Oblangueo, *ēre*, & oblanguesco, *gui, ēre*, matt, kranck werden. Cic. fam. 16, 12 *Litterulæ nostræ tui desiderio oblanguerunt*.

¶ Relangueo, *ēre*, & Relanguesco, *ēre*, krafftlos werden. Cic. Att. 13, 41 *Relanguisse se dicit*. Cæs. B. G. 2, 15, 4 *His rebus relanguescunt animi*. Addatur Ovid. Met. 6, 291; & Senec. Nat. Qu. 5, 8.

Languria, langurium, vide *Langa*.

Laniarius, laniatio, laniena, vide mox *Lanio*.

Lanifer, lanificium, lanificus, &c. vide *Lana*, Lanignus, *Lanio*.

LĂNIO, *ōnis*, & Lanius, *ii*, m. ein fleischhauer, metzger. Vet. Gloss. *Lanius*, κρεοπώλης, Ter. Eun. 2, 2, 26 *cetarii, lanii, coqui*. Forma *Lanius* etiam Livius 22, 25 usus; & ipse Cicero Off 1, 42. Altera *Lanionis* rarior quidem, non autem rejectanea est, uti Glossæ non solum veteres habent κρεοπώλης, *lanio*, *cornarius*, *lanius*: sed Paulus etiam IC. l. 18 pr. ff. de instruct *lanionis instrumentum* dixit; ut de Petronii fragm. Traguriano c. 39; & Suetonii *lanionia mensa* taceamus, procul dubio a *lanione*, non *lanio*, dicta. Add. Olai Borrichii in Voss. Cogitationes p. 152.

¶ Lanĭēna, *æ*, f. officina, in qua laniantur pecora venduntur ve carnes, schlacht-haus, fleisch-haus. Plaut. Epid. 2, 2, 15 *Per myropolia, & lanienas, circaque argentarias Rogitando sum raucus factus*. Tertull. de Anima c. 33 *Pecus lanienæ & macello destinatum*. Varro apud Nonium 12, 55 *Lanignam tabernam* vocat, ut Scaliger in Catalectis observavit. *Laniam* dixit Livius. Vocabatur & *Laniatorium*. Vet. Gloss. κρεοπωλεῖον *lanitorium, macellum*. ¶ 2. Sed & ipse laniandi actus, sive laniatio, aut dissectio carnium, *Laniena* dicitur. Vnde & medicorum sectio, s. *anatome*, *Laniena Hippocratica* Prudentio appellatur Romano v. 498.

¶ Lănĭōnius, *a, um*, zum schlachten gehörig; ut, *Mensa lanionia*, Suet. Claudio c. 15, ubi vide Casaub.

¶ Lanignus, *a, um*, pro *Lanionius* ex Varrone vide in *Laniena*. conf. Turnebi Advers. 14, 19.

¶ Lănĭārius, *i*, m. vel idem quod *Lanius*, vel collegii & corporis nomen. Vetus Inscriptio Narbonensis apud Grut. p. 1035 n. 4, C. NIGIDIVS PRIMVS LANIARIVS SIBI ET PROBO MEROF, &c.

¶ Lănĭarium, *i*, n. pro laniena apud Varronem Rei Rust. 2, 4, 3 legitur, die fleischbanck.

¶ Lănio, *avi, atum, are*, zerfleischen, zerreissen. Liv. 9, 1 *Placari nequeunt, nisi hauriendum sanguinem laniandaque viscera nostra præbuerimus*. Vet. Gloss. κρεοκοπῶ, *Lanio*. Virg. Georg. 3, 514 *Laniabant dentibus artus*.

¶ Lănĭatus, *a, um*, zerfleischt, zerrissen. Cic. Phil. 11, 2 *Corpus tractum atque laniatum*. Ovid. Met. 7, 349 *Laniatum mersit in undis*. conf. Virg. Æn. 6, 494, & 12. 606. In fragm. Sall. p. 991 Cort. *laniata navigia*.

¶ Lănĭatus, *us*, m. die zerfleischung; ut, *Ferarum laniatus*, Cic. Tusc. 1, 43. Arnobius 1 p. 14 *Belluarum laniatibus objectare*. Iustin. 41, 3, 5 *Avium aut canum laniatus*.

¶ Lănĭatio, *onis*, f. idem. Seneca de Clem. 2, 4 *In cædes hominum & laniationes pervenit*.

¶ Lănĭator, *ōris*, m. ein metzger, schlachter. Gloss. gr. lat. μακελλάριος, *laniator*, *lanio*.

¶ Lănĭatōrium, *i*, n. idem quod *laniarium*. Glossæ eædem: μακελλεῖον, *laniatorium*. vide & *Laniena*.

¶ Dilănio, *are*, von einander reissen, zerfleischen. Cic. pro Milone c. 13 *Tu cadaver P. Clodii nocturnis canibus dilaniandum reliquisti*.

¶ Dilăniatus, *a, um*, zerrissen, zerwühlt. Ovid. Amor. 3, 9, 52 *Inornatas dilaniata comas*. v. Bur. ad Ovid. Her. 1, 9; & 12, 157.

LĂNISTA, *æ*, m. gladiator, plerumque rude donatus, qui deinde ludum gladiatorium aperit, & alios artem docet, ein fechter, fechtmeister. *Ad lanistam se conferre*, Cic. pro Rosc. Am. c. 6, fechten lernen. conf. Sen. de Benef. 6, 12. Iuvenal. 3, 158 *Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ*. Adde Martial 11 epigr. 67; & Demsteri Paralip. ad Rosin. 5, 24 p. 491 sq. ubi prolixe de Lanistis agitur. ¶ 2. *Lanista* metaphorice est autor & incitator, alios ad certamen subornans, ein aufwiegler. v. Cic. Phil. 13, 19; & Liv. 35, 33 cum not. Gronovii.

¶ Lănistitius, *a, um*; ut, *Lanistitia familia* Petron. Fragm. Tragur. c. 45.

LĀNĬVIUM, sive Lanuvium, *i*, n. λανίβιον, Dianæ lucus; id est, Artemisium, (sic enim vocant) e sinistra viæ regione, ex Aritia ad Arecinam viam conscendentibus, quod templum nominant ædificium Tauricæ: v. Ovid. Fast. 6, 59 sq. ¶ 2. *Lanuvium* & in Latio oppidum, de quo Cicero pro Mil. c. 10; Propert. 4, 8, 3. v. Broukh. hic & ad 4, 8, 48. & 4, 9, 20; Sil. 13, 364, & quos laudat Drakenb. ad 8, 363.

¶ Lānuvīnus, *a*, *um*, adj. Horat. 3 ode 27 pr. *Ab agro Rava decurrens lupa Lanuvino.* Corrupta voce IVNO LANVMVINA dicitur apud Fabrett. Inscript. p. 698.

Lanugo, lanuginosus, lanula, vide *Lana*, Lanuvium, *Lanivium*.

LANX, *lancis*, f. παροψὶς, ein teller, breite schüssel, vas cibis ferendis aptum, potissimum vero in quo assa ponebantur, sicut in *Catino* jurulenta. Cic. Att. 6, 1 *Lancibus & splendidissimis canistris nos soles pascere.* Plaut. Amph. 4, 4, 22 *Lances detergam omnes, omnesque trullas bauriam.* Symmach. 1 epist. 23 *Quid? si ego cœnas dapsiles & saliare convivium, tum viscerationes atque epulum postulassem: tu mihi mensas secundas & scitamenta exiguæ lancis apponeres?* Horat. 1 epist. 5, 23 *Ne non & cantharus & lanx Ostendat tibi te: Lanx*, i. e. discus, ut vetus Scholiastes interpretatur. ¶ 2. *Lances* sunt in libra, wag-schalen, blätter an der wage. Cic. Acad. 4, 12 *Vt necesse est, lancem in libra ponderibus impositis deprimi, sic animum perspicuis cedere.* Persius 4, 10 *Gemina suspendere lance Ancipitis libræ.* Samon. 276 *Omnia quæ geminis æquabis lancibus ante.*

¶ Lancĭcula, *æ*, f. dimin. Arnobius lib. 2 p. 59 *trulla*, *lancicula*, *candelabrum.*

¶ Lancula, *æ*, aliud dimin. Vitruv. 10, 8.

Æquilanx, vide supra *Æquus.*

¶ Bilanx, *ancis*, f. libra, statera duabus lancibus, eine wage. Adelph. de Virgin. *Discretionis bilance facta trutinare.* Vt adject. Mart. Capella 2 p. 42 *Sine bilance libra.*

LĀŎCOON, *ontis*, m. Priami filius, Tymbræi Apollinis sacerdos. Virgil. Æn. 2, 41 (& mox v. 230) *Laocoon ardens summa decurrit ab arce.*

LĀŎDĀMĪA, *æ*, f. penult. product. Λαοδάμεια, Acasti filia, Protesilai, qui ad Trojam primus occubuit, uxor. v. Ovid. Heroid. 13. ¶ 2. Altera Bellerophontis fuit filia, Sarpedonis mater. v. Homer. 6 Iliad.

LĀŎDĬCE, *es*, f. Λαοδίκη, una filiarum Priami nupta Helicaoni Antenoris regis Thraciæ filio. v. Ovid. Heroid. ep. 18, 135. ¶ 2. Altera Agamemnonis ex Clytemnestra fuit filia. De utraque illarum Homerus.

LĀŎDĬCĒA, *æ*, f. Λαοδικεία, Vrbes duæ, altera in Cæle-Syria, quæ in Libano, vel ad Libanum, vel Libani dicitur; altera Syriæ itidem, sed ad oram Phœnices maritimam. v. de utraque Spanh. de usu & præst. num. 13 p. 608.

¶ Laodicēni, *orum*, m. pl. incolæ Laodiceæ, Cic. fam. 12, 13.

¶ Laodicensis, *e*, adj. ut, *Civitas Laodicensis*, idem fam. 5, 20.

LĀŎMĔDON, *ontis*, m. rex Trojæ, filius Ili, Priami pater perjurus, quia Neptuno & Apollini, murorum Trojæ conditoribus, pactam negavit mercedem. v. Ovid. Met. 11, 199 & 757.

¶ Laomedontiades, *æ*, m. patronymicum, Laomedontis filius, Priamus, apud Persium 6, 326.

¶ Laomedontiadæ, m. pl. Trojani, apud Virg. Æn. 3, 248.

¶ Lamedontēus, *a*, *um*, adj. Virg. Georg. 1, 502 *Laomedonteæ luimus perjuria Trojæ.* conf. Æn. 4, 542.

¶ Laomedontius, *a*, *um*, aliud adj. ut, *Heros Laomedontius*, Virg. Æn. 8, 18.

LĂPĂTHUM, & LĂPĂTHUS, *i*, f. & n. λάπαθον, herba quæ & *Rumex*, ampffer. v. Plin. 20, 21; & Colum. 10, 373. Lucil. ap. Cic. de Fin. 2, 8 *O lapathe, ut jactere necesse est, cognitu cui sis.* Sed *Oxalis*, ὀξαλὶς est saueramppfer. Horat. 2 sat. 4, 29 *Et lapathi brevis herba*, &c. conf. Cic. fin. 2, 8.

¶ Bulapāthum, *i*, n. βουλάπαθον, herba, ex genere lapathorum, rhebarbar, Plin. l. c.

¶ Hippŏlăpathum, *i*, n. herba, rumicis seu lapathi species, omnino respondens illi plantæ, quæ sub *Rhabarbari* nomenclatura in hortis seritur, Matthiol. Münch-rhabarbara, *Rhabarbarum Monachorum* exponitur, & groß mengel-wurtz, & roß- oder wasser-ampffer, ἱππολάπαθον conf. Plin. l. c.

¶ Oxylapathum, *i*, n. ὀξυλάπαθον, wasserampffer. Dioscor. 2, 106.

LĂPIS, *idis*, m. qui saxo minor est, ein stein. *Telorum lapidumque incessere jactu*, Ovid. Met. 13, 566. Et, *Conjectus lapidum*, Lucret. 3, 199. Et, *Modici lapides, qui funda mitti possunt*, Liv. 38, 20 pr. schleuder-steine. *Lapidibus appetitus & percussus*, Cic. pro Domo c. 5. *Omnem movere lapidem*, est, omnia conari & experiri. Plin. 1 epist. 20 *Omnia pertento, omnia experior*, πάντα denique λίθον κινῶ. Ovid. Ponto 4, 8, 49 *Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas. Lapis angularis*, Cato de Re Rust. c. 14 pr. ein eckstein. *Lapis Parius*, marmor, Virg. Georg. 3, 34. ¶ 2. *Lapis* erat locus eminens, & tamquam suggestus, unde præco prædicabat & vendebat. Hinc *de lapide emtos*, Cic. in Pisonem c. 15 nominat vilissimos, non frugi bonæ, servos venales, v. Turneb. Advers. 10, 3. ¶ 3. *Lapides loqueris.* Plaut. Aul. 2, 1, 30, id est, durus & asper est sermo tuus, qui me quasi lapidibus impetit. ¶ 4. Pro stupido brutoque ponitur. Plaut. Merc. 3, 4, 47 *Lapidi maximo mando*, i. e. stupidissimo. Ter. Hec. 2, 1, 17 *Me omnino lapidem, haud hominem putas.* Idem Heaut. 4, 7, 3; & 5, 1, 44 *Quid stas lapis?* v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 93. Sic, *Lapidem verberare*, Plaut. Curc. 1, 3, 41, i. e. castigare incorrigibilem, & repugnantem. *Neque habet plus sapientiæ quam lapis*, Id. Mil. 2, 2, 81. Huc refert illud Matth. 3, 9 & Luc. 3, 8 *Posse Deum e lapidibus istis suscitare filios Abrahamo*, Io. Pierius lib. 49 Hieroglyph. tit. de *Lapide.* ¶ 5. *Lapidem ferre altera manu, panem ostendere altera*, apud Plautum Aul. 2, 2, 18, est coram amice blandiri, sed clanculum nocere. ¶ 6. Ponitur & pro milliario: ut, *ad tertium ab urbe lapidem*, drey meilen von der stadt. Florus 2, 6, 56 *Non jam a tertio lapide*, (ut Hannibal Romam,) *sed ipsas Carthaginis portas obsidione quatiebat.* Quod Livius 26, 10 *tria millia passuum ab urbe* dixit. Id. Liv. 3, 69 *Ad decimum lapidem manere.* Val. Max. 4, 1, 10 *Intra septimum lapidem triumphi quærebantur.* De paupere Roma & initio imperii loquitur. Caussa hujus formulæ fuit, quod singula milliaria lapidibus singulis distinguebantur, ut interquiescere ibi viatores possent. Inscriptusque lapidi numerus erat, qui, quotum milliarium esset, denotaret. Rutilius Numatianus lib. 2 Itinerarii v. 7 *Intervalla viæ fessis præstare videtur, Qui notat inscriptus millia crebra lapis.* v. Brisson. Antiq. Iur. Civ. 4, 8. Dalechamp. ad Plin. 15, 30. Vlpian. l. 1 § 4 D. de offic. Præfecti urbi: *Quicquid igitur intra urbem admittitur, ad Præfectum urbi videtur pertinere; Sed &, si quid intra centesimum milliarium admissum sit, ad Præfectum pertinet. Si ultra ipsum lapidem, egressum est Præfecti urbi notionem.* Sed in designandis his milliariis utrumque vocabulum & *lapidis* & *milliarii* omittebatur interdum, numero tantum expresso. Tac. Hist. 2, 24, 3 *Ad duodecimum a Cremona locus Castrorum vocatur.* ¶ 7. *Lapides* superaggesti cadaveribus in via, vicem tumuli præstant. vide Petronium c. 114 ejusque interpretes. ¶ 8. *Lapis sacer*, ein geweiheter grentzstein. Liv. 41, 13 pr. *Prodigia nunciata: avem sangualem, quam vocant, sacrum lapidem rostro cecidisse.* Vbi Gronovium pretium est consulere. Add. Lucian. Deor. Concil. p. 714 pr. Tibull. 1, 1, 17 *Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris, Seu vetus in trivio florea serta lapis.* Seneca Hippolyto v. 528 *Nullus in campo sacer Divisit agros arbiter populis lapis.* Ita enim non publicos tantum fines, sed privatos etiam agros disterminabant. Adde, quæ Gallæus collegit ad Lactantii verba 1, 20 *Qui lapidem colunt informem atque rudem, cui nomen est Terminus.* ¶ 9. *Iovem lapidem* qui jurat, dicit, *si sciens fallo, tum me diespiter salva urbe arceque bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem.* Ex Festo Manut. ad Cic. fam. 7, 1. vid. *Iupiter.* ¶ 10. Gemmæ etiam *lapides* dicuntur. v. Drakenb. ad Sil. 12, 231. vide Pancirolli Rer. deperdit. P. 1 tit. 16 p. 42. *Indicorum lapidum in adamantibus dignitas prima*, Solin. c. 65. ¶ 11. *Vniones & margaritas* etiam lapides dici, docet Brouckh. ad Tib. 1, 9, 39. *Lapis vivus* quis esset, disputant viri docti ad Grat. 404. ¶ 12. De *Lapide philosophico* v. Voëtius part. 1 Dispp. Theol. p. 677, & Pancirolli. l. c. P. 2 cum not. Salmuthi p. 140. ¶ 13. *Lapides* & fœminino genere dixit Ennius apud Nonium 3, 123. Ex ejusdem Ennii annali 17 laudavimus supra in *præceps*, *Occumbunt multi letum ferroque lapique.*

¶ Lăpillus, *i*, m. diminut. Martialis 9 epigr. 58 *Qui littoribus nitent lapilli.* Eod. lib. epigr. 53 *Dies signandi melioribus lapillis.* Quales Plin. 6 epist. 11 *Candidissimo calculo notandos* dixit. v. Gesner. Chrestom. Plin. p. 205 sq. ¶ 2. Gemmas sonat sæpissime. v. *Lapis* n. 10. Horat. 1 sat. 2, 80 *Inter niveos viridesque lapillos.* Et Ovid. Eleg. de Nuce v. 141 *Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos.*

¶ Lăpillulus, *i*, m. aliud diminut. idem. Solinus c. 15 *Grues sublatis lapillulis ad moderatam gravitatem saburrantur.*

¶ Lăpĭdeus, *a*, *um*, steinern. Liv. 30, 38 *Lapideo imbri pluit*, es hat steine geregnet. *Lapideus murus*, Id. 1, 38. *Lapideus sum, commovere me miser non audeo*, Plaut. Truc. 4, 3, 44.

¶ Lăpĭdōsus, *a*, *um*, steinicht; ut, *Terra lapidosa*, Varro R. R. 1, 9, ein steinicht land. Sen. de Benef. 2, 7 pr. *Beneficium superbe datum ab homine duro simile est pani lapidoso.* Compar. Plin. 34, 12 *Misy est lapidosius.*

¶ Lapidōsĭtas, *ātis*, f. die steinichte art. Tertull. de Habitu muliеb. c. 6 *In piscium cerebris lapidositas quædam est.*

¶ Lăpĭdārius, *i*, m. subst. ein steinbrecher. Vlpian. L. 5 § 7 Dig. Commodati &c. *Si servus lapidario commodatus sub machina perierit*, &c. impetuntur. Gloss. gr. lat. λιθαξός, *lapidarius.* Adde Petron. c. 65.

¶ Lăpĭdārius, *a*, *um*, adj. stein-. Plaut. Capt. 3, 5, 65 *Ibis in latomias lapidarias*, per pleonasm. steinbrüche. Solin. c. 2 *Lapidarii campi*, steinicht. Petron. c. 117 *Lapidaria navis.* Id. c. 58 *Lapidariæ litteræ*, i. e. saxis incisæ.

¶ Lăpĭdesco, *ĕre*, lapidem fieri, zum stein werden, steinhart werden. Plin. 16, 6 *Glans lapidescit duritia.*

¶ Lăpĭdo, *avi*, *atum*, *are*, est lapide petere, lapides conjicere etiam, steinigen. Quintil. 8, 2 *Lapidare quid sit, manifestum est.* Petron. c. 114 *Præteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit*, i. e. lapides conjiciet in nostra cadavera. Tertull. adv. Praxeam c. 30 *Stephanus cum lapidaretur.* ¶ 2. *Lapidari* & illi dicuntur tralate, qui pulsantur cavillis vel in quos joca dictaque conjiciuntur. Macrob. Sat. 2, 7 *Quo dicto universitas populi ad solum Cæsarem oculos & ora convertit, notantes impotentiam ejus, hac dicacitate lapidatam*, i. e. percussam sive taxatam. Hinc etiam apud Lactantium 6, 23 legi voluit Buchnerus *His obscenitatibus animas ad sanctitatem genitas, velut in cœni gurgite demersit*, (Dæmon) *pudorem exstinxit, pudicitiam* LAPIDAVIT, i. e. violenlenter invasit prostravitque, ut solent everti, atque prosterni, quæ per vim magnam conjectis lapidibus impetuntur. Sed al. *flagitavit*, ubi vid. al. *fugavit*, al. *profligavit*, &c. ¶ 3. Apud Livium *Lapidare* sæpius pro *lapidibus pluere* invenitur, ut 43, 13 *Reate imbri lapidavit.* Id. 29, 14 *Novendiale sacrum, quod de cœlo lapidatum esset, factum.* Et 44, 18 *Bis in exitu ejus anni lapidatum esse, nuntiatum est*, es hat steine geregnet.

¶ Lapidans, *tis.* Vulg. interpr. Act. 14, 19 *Lapidantes Paulum traxerunt.*

¶ Lapidātus, *a*, *um*, gesteiniget. Vulg. Interpr. Hebr. 11, 37 *Alii lapidati sunt, secti sunt.* Tralate Macrob. Sat. 2, 7 *Alicujus dicacitate lapidatus.* Suet. Calig. c. 5 de Germanico Cæsare: *Longe majora & firmiora de eo indicia in morte ac post mortem exstitere. Quo defunctus est die, lapidata sunt templa, subversæ Deûm aræ* &c. Tam carus nempe omnibus fuit, ut ejus mortem tam impatienter tulerint, ut vim fecerint ædibus sacris, injectis lapidibus, quasi jam amplius Dii colendi non essent, qui neglexissent Germanicum, &c.

¶ Lapidātio, *ōnis*, f. lapidum conjectio, der steinwurf, die steinigung. Fuit pœnæ genus apud Ebræos: apud Macedonas parricidæ eo necaban-

cabantur. Curt. lib. 6 extr. & Cic. pro Domo c. 5 *Facta lapidatio est.* Ita etiam Verr. 4, 43. Theatralis lapidationis exempla collegerunt Erh. & Burm. ad Petron. c. 90 pr. it. Casaub. ad Sueton. Cal. 5. De grandine L. 4 Cod. de Malefic. & Math. *Ne ventis grandinisque lapidatione quaterentur*, der Hagel.

¶ Lapidātor, *ōris*, m. qui lapidat. Cic. ibidem: *percussor, lapidator, fori depopulator.*

¶ Lapio, *īre*, est lapidem facere, obdurefacere. Pacuv. apud Nonium 1, 87 *Lapit cor cura, ærumna corpus conficit.* Festo *lapire* est dolore afficere.

¶ Lapicīda, *æ*, m. ein Steinmetz. Varro de L. L. 7 n. 33 *Qui lapides cædunt, lapicidas: qui ligna, lignicidas non dici.* Onomast. Vet. *Lapicida*, λατόμος.

¶ Lapicidinarius, *i*, m. idem, est in Cyrilli Gloss. eoque vertitur græcum λαξευτής, nec non λιθοξόος.

¶ Lapidicæsor, *ōris*, m. Idem in Gloss. gr. lat. λατόμος, *lapidicæsor.*

¶ Lapicidīna, *æ*, f. eine Stein-grube, Stein-bruch, ubi lapides cæduntur. Varro de L. L. 4 n. 32 de Latomiarum, Syracusani carceris, nomine ait: *De latomia translatum, quod heic quoque lapicidinæ fuerunt.* Et Cic. de Divinat. 2, 21 extr. *lapicidinæ Chiorum*, Ulpian. L. 9 § 1 Dig. Communia prædior. *Si constat, in tuo agro lapicidinas esse; nec privato nec publico nomine quisquam lapidem cædere potest, cui id faciendi jus non est.* Id. L. 7 § 13 D. de soluto matrim. vocat *lapicidinas marmoreas*, ubi marmor cæditur. Plaut. Capt. 3, 5, 78 *In lapicidinas deductus.* Ibid. 5, 2, 24 *In lapicidinas compeditum condidi.* ¶ 2. Vulgo scribitur *Lapidicina*, quod vero displicet eruditis, quia & Varro a *cædendo* deducit; & veteres libri *Lapicidina* plerique referunt. Vetus inscriptio Romana: CAESARIS SER. THAMYRIANVS A LAPICIDINIS CARISTIIS &c. vid. Gruter. p. 593 n. 8. Manut. in Orthogr. Sed vulg. interp. 2 Reg. 22, 6 *Lapides de lapidicinis.* Ita etiam habetur in l. 9 § 2 ff. de usufr. l. 13 § 5 ff. eod. & l. 77 ff. de contrah. emt.

¶ Lapicidinarius, *i*, m. qui lapicidinis præest. Murat. Inscr. p. 751.

Composita cum præpos.

¶ Dēlăpĭdo, *are*, Steine weglesen. Cato de R. R. c. 46 *Locum bipalio vertere, delapidare, circumque sepire.* ¶ 2. *Delapidare* Festo est lapides sternere, pflastern. Hinc

¶ Delapidātus, *a, um*, gepflastert. *Delapidata, lapide strata* apud Festum: λιθόστρωτα.

¶ Dilapido, *are*, proprie lapides dissipare; item disperdere, durchbringen, verschleudern, durch den Hals jagen. Ter. Phorm. 5, 7, 4 *Conveniendus Phormio est, priusquam dilapidet nostras triginta minas.* Cic. ad Octavium: *Publicam dilapidabat pecuniam, ærarium exhauriebat.* Hanc notionem hujus verbi Hotomannus a *lapide* deducit, in quo adstabat præco, rem venalem & distrahendam proponens. Ego *dilapidare* pro disperdere inde cœptum dici putaverim, quod lapides sine cura sæpius temere solemus jacere & ita disperdere.

¶ Dilapidans, *tis.* Colum. 10, 329 *Sæpe ferus duros jaculatur Iupiter imbres Grandine dilapidans hominumque boumque labores*, zernichtet.

¶ Dilapidatus, *a, um*, zerschmissen, verthan, apud Firmicum.

¶ Dilapidatio, *onis*, f. die Verschleuderung, Verschwendung, apud Livium. *Dilapidatio bonorum*, Cod. Theod. l. 4 tit. 20.

¶ Elăpĭdo, *are*; ut, *Elapidare solum*, id est, lapidibus purgare, die Steine aus dem Acker schaffen, Plin. H. N. 17, 10.

LĂPĬTHAE, *arum*, m. pl. Λαπίθαι. Thessaliæ populi, equorum domitores, qui cum Centauris bella gessere. Virg. Georg. 3, 115 *Frena Pelethronii Lapithæ gyrosque dedere &c.* Pelethronios dixit a Pelethronio oppido Thessaliæ, ubi primum domandorum equorum ratio reperta est. Horat. 1 od. 18, 7 *At ne quis modici transiliat munera Liberi, Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero Debellata.* Apul. A. A. 4 p. 438 *Clamore ludunt, strepitu cantillant, conviciis jocantur: ac jam cetera semiferis Lapithis, Thebanis, Centaurisque similia.* v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 7 p. 417.

¶ Lăpĭthæus, *a, um*, adject. ut, *Gens Lapithæa*, Ovid. Met. 12, 530.

¶ Lăpĭthēĭus, *a, um*, idem; ut, *Prælia Lapitheia*, Id. Met. 14, 670.

¶ Lăpĭthōnius, *a, um*, idem; ut, *Nympha Lapithonia*, Stat. Theb. 7, 297.

LAPPA, *æ*, f. planta major, quæ & *Personata*, groß Kletten, ac minor, quæ *Xanthium*, ξάνθιον, etiam dicitur, spitze Kletten. Tertia species *Aparine*, ἀπαρίνη, quæ & *Philanthropos* est, Klebkraut, Matthiolus. De *lappa boaria* Plin. 26, 11. *Lappam inter frugum morbos numerat* Id. 18, 17. Ovid. Ponto 2, 1, 14 *Mixta tenax segeti crescere lappa solet.*

¶ Lappāceus, *a, um*, adject. von Kletten, kletticht. Plin. 22, 18 *Helxine femina* (habet) *in capitibus lappaceis adhærentia vestibus.* Lappaceum ergo h. l. est, quod lappæ simile, vel instar lappæ adhærescit.

¶ Lappāgo, *ĭnis*, f. herba peculiaris Plin. 26, 10, *negallidi* similis, nisi ramosior est & pluribus foliis.

LAPRIVS, *i*, m. cognomen Iovis apud Lactant. 1, 22. Sed apud alios scriptores altissimum de eo silentium: quidam *Elaphum* cum Gyraldo intelligunt secundum Hesychium in Creta cultum.

LAPSĀNA, *æ*, f. λαψάνη, wilder Senf. Plin. 20, 9; Diosc. 2, 107; Colum. 9, 4; & 12, 7. vid. *Lampsana.*

Lapsitis, lapsio, &c. vide *Labor, i*, Lapso, are, *Labo, are.*

LĂQVEAR, & Laqueāre, *is*, n. eine gewölbte oder getäfelte Decke eines Gemachs. *Dependent lychni laquearibus aureis*, Virg. Æn. 1, 730. Et 8, 25 *Summi laquearia tecti.* Manil. 5, 512 *Facere sanctis laquearia tectis.* Plin. 33, 3 *Laquearia inaurata.* Gloss. Cyrilli, *Laquear*, καλάθωσις. vide supra *Lacunar* in *Lacus*, unde *Laquear* deducitur.

¶ Lāqueārium, *i*, n. alia flexione, in Vet. Gloss. est, quo ὀρόφωσις & ὀροφή interpretando vertuntur.

¶ Laqueārius, *i*, m. artifex struendi laquearia vel lacunaria, ein Gypser. L. a Cod. Theod. de excusat. artif. *Architecti, laquearii, albarii, &c.*

¶ Lăqueo, *are*, die Decke zieren, wölben. Manilius 1, 533 de sideribus: *Ignibus in varias cælum laqueantia formas.* Add. 5, 659.

¶ Laqueatus, *a, um*, laquearibus ornatus, gewölbt, getäfelt. Cic. in Verr. 1, 51 pr. *Templum undique tectum, pulcherrime laqueatum.* Et ineunte lib. 2 de Legib. *Magnificas villas, & pavimenta marmorea, & laqueata tecta contemno.* Liv. 41, 20 *Iovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantum, sed parietibus totis laminâ inauratum.* vide Sueton. Neron. c. 31. Et Vulg. Interp. Hagg. 1, 4 *Habitare in domibus laqueatis.* ¶ 2. Aliam notionem vide in *Laqueus.*

LĂQVEVS, *i*, m. eine Schlinge, Fallstrick, oder Strick so in eine Schleife sich zusammen ziehet. Quo ipso ab resti & fune distinguitur. Laqueus enim ad capiendum & strangulandum compositus est a *Lacio.* *Laqueis feras captare*, Virg. Georg. 1, 139, in Schlingen fangen. *Laqueum venandi caussa ponere*, L. 55 Dig. de acquir. rer. dominio. Sed, *Laqueô vitam finire*, Sen. Hippol. v. 259. Et, *Laqueis sibi spiritum eripere*, Val. Max. 6, 1 extr. sich erhencken. Sic, *suum laqueo collum obstringere*, Plaut. Aul. 1, 1, 39. *Laqueo gulam frangere*, Sallust. Catil. c. 55. Formam laquei ex Taciti verbis intelligimus Ann. 15, 57, 2 *Vinculo fasciæ, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellæ restricto, indidit cervicem, & corporis pondere connisa tenuem jam spiritum expressit.* Sic Cic. Verr. 4, 17 *Collum in laqueum inserere.* Qui sponte vitam laqueo finissent, solis illis justa non fiebant, nec in parentalibus eorum nomina ciebantur, ut auctor est Artemidorus 1, 5. Tales quoque abjiciebantur insepulti, ut ex pontificalibus libris refert Servius ad Virgil. Æneid 12. ¶ 2. *Laquei* dicuntur etiam quæcunque captiones, alles damit man einen fänget; ut, *Laquei disputationum*, Cic. de Orat. 1, 10. *Laquei judicii*, Id. pro Mil. c. 15. Et, *Æquitatem rei verbi laqueo capi non oportet*, Id. pro Cæcin. c. 29. mit Gefährung eines Worts. *Inexplicabiles laquei*, Quintil. 5, 10. *Quorsum itaque tantis laqueis inclusa vestigium porrigam*, Apulej. lib. 6 p. 178. *Timorem inanem perfuncti longe majores inhæsimus laqueos.* Id. lib. 8 p. 248. Sic, *Enodare juris laqueos*, Gell. 13, 10. *Erroris laquei*, Iuvenc. 3, 12 & 403. ¶ 3. Diogenes sermonem ad gratiam instructum, τὸν πρὸς τὴν χάριν λόγον, *melleum dixit esse laqueum*, μελιτίνην ἀγχόνην, Diog. Laertius.

¶ Laqueārius, *i*, m. ein Fänger. Isidoro 18, 56 est inter gladiatores, qui laqueum adversario injiciebant, ut prosternerent perimerentque. vid. Lipsium Saturn. 2, 13. ¶ 2. Sed *Laquearius*, pro artifice, structore laquearis, vide in *Laquear.*

¶ Laqueo, *are*, laqueo irretire, fesseln, an Strick legen. Tralate Lutatius ad 11 lib. Theb. Statii: *Erigone se nimio dolore luctus laqueavit.* Iuvenc. 1, 524 *Si te oculi laqueaverit error.* conf. Paulinus Nol. in Nat. Felic. 7, 78. & Palæmon Gramm. ed. Putschii p. 1384. (Aliud significat *Laqueo* in *Laquear.*) Hinc

¶ Laqueatus, *a, um*, verstrickt, gefesselt. Solinus c. 25 *Laqueatis crucibus impedire gradiendi facultatem.* Colum. 6, 19 extr. *Cæterum corpus laqueatum & distentum*, id est, laqueis constrictum.

¶ Laqueator, *oris*, m. Idem qui *Laquearius* apud Isidorum 18, 56, uti apparet ibidem ex titulo. conf. Stewech. ad Veget. 3, 22 p. 261.

Composita:

¶ Ablăqueo, *are*, rusticæ rei scriptoribus tritissimum verbum, ad vites & arbores proprie pertinens, cum circum illas terra foditur, radicesque summæ amputantur, die Bäume räumen, die Wurzel beschneiden. Vossio Etym. p. 278 a *Lacu* potius emanasse videtur, ut sit quasi *ablacuare.* Sed videntur radices vel ipsarum vitium vel alienæ luxuriantes laqueis similes, qui ne strangulent arbustum, cavendum est. Colum. 4, 8 *Priusquam frigora invadant, vitis ablaqueanda est.* vid. Gesneri Lex. Rust. hic & in *Oblaqueare.*

¶ Ablaqueātus, *a, um*, umgegraben; ut, *Vitis ablaqueata*, Plin. H. N. 6, 27.

¶ Ablaqueatio, *ōnis*, f. die Umgrabung und Beschneidung. Colum. 4, 17 *Autumnalis ablaqueatio diligenter facienda est. Radiculæ* enim *æstivæ*, ut Columella 4, 8 docet, *ferro decidebantur.* Plin. 12, 15 *Myrrha gaudet rastris & ablaqueationibus.*

¶ Circumlăqueo, *are*, laqueis cingere, umschlingen. Gratius Cyneget. v. 29 per tmesin: *Per fenos circum usque sinus laqueabis.* Sed ad maculas retis quasi lacus in laqueari refert Burm.

¶ Elaqueo, *are*, expedire, laqueo exsolvere, los machen. Prudent. adv. Symmach. 2, 147 *Elaqueanda animi constantia, ne retinaculis Mollibus ac lentis nexa & captiva prematur.* Sidonius 8 epist. 9 *Non statim se poëtica teneritudo a vinculo Incursi angoris elaqueat.*

¶ Elaqueatus, *a, um*, auf freyen Fuß gestellet. Ammian. 30, 1 *Quem elaqueatum fidem rupturum existimabat.*

¶ Illaqueo vel Inlaqueo, *are*, verbum, laqueo constringere, irretire, fangen, berücken, verstricken. Prudent. Hymn 5 καθημερ. v. 41 *Callidus illaqueat volucres Aut pedicis dolis, aut maculis.*

¶ Illaqueātus, *a, um*, gefesselt, verstrickt. Cic. Arusp. Resp. c 4 *Illaqueatus jam omnium legum periculis. Inlaqueatum*, inquit Festus, alii *pro vincto utuntur, alii pro soluto*, ungebunden.

¶ Oblăqueo, *are*, umfassen. Tertull. de Resurr. Carn. c. 7 *Argento gemmas oblaqueare*, hoc est, circumdare, in Silber einfassen. Quod Rhenanus in Annotationibus æque ab *Lacus* deduci postulat, quem videas. ¶ 2. *Oblaqueare* interdum habent libri antiqui pro *ablaqueare*, quod rejicere non audet Gesn. in Lex. Rust. ubi vid.

¶ Sublaqueo, *are*, anheften. Grut. Inscript. p. 172 n. 14 *Sublaqueavit trabes tecti ferro.*

LAR, *lăris*, m. plur. *Lăres*, Dii geniales, Genii, Dii domestici, Haus-Engel, Haus-Götzen. Eorum mater *Lara* sive *Larunda*, quæ & *Muta* appellata, Lactant. Inst. Div. 1, 20. conf. Varro de L. L. 4, 10 fin. *Lar*, ut docet Scaliger ad Propertium, Herrusca vox est, & προστάτην ac *Principem* significat. Ideo *Lares* varii variarum rerum antistites Dii dicuntur. Sic *Lar cælestis* apud Capellam; & *cunctalis*

lis; quorum ille Iupiter, hic autem Ianus, quem regere omnia crediderunt. vide Macrob. Sat. 1, 9. Præterea & *Lares urbium*, a quibus captivos abducere nefas existimabatur. vide Macrob. Sat. 3, 9. *Larum permarinorum*, qui sunt Neptunus, Thetis, Glaucus, meminit Livius 40, 52. conf. Meurs. Auctar. Phil. c. 2. Alii etiam LARES PRIVATI: alii PUBLICI erant: qui & COMPITALES & VIALES appellati: quod compitis viisque publicis præessent: *Privati*, qui suum cujusque focum ac domum servare credebantur. PRAESTITES iidem appellati sunt: *Quod præstant oculis omnia tuta suis*: ut Ovidius auctor est: quem vide Fast. 5, 129 & seqq. & supra in *Compitum*; & præterea Macrob. 1, 7 ex Varr. de L. L. 5 p. 49. Inde apud Servium *lares viales*. Add. Hard. ad Plinium 3 not. maj. 46, ubi Tertullianum emendat. Cur canis iis addirus, habes apud Ovid. l. c. vide & infra *Præses*. LARES nonnullos malos nocentesque Genios dixisse, Plutarchus auctor est Quæst. Rom. p. 277 initio, quos alii *Larvas* dixerunt. vide post in *Larva*, & Apul. de Deo Socratis, cujus locum damus in *Lemures*. *Larium varietas* seu rusticorum & agrestium Principes Priapus & Sylvanus. vide Broukh. ad Tib. 1, 1, 24. ¶ 2. *Lar familiaris* pro foco, ubi colebatur, & pro ipsis ædibus: *Ad suum larem familiarem redire*, Cic. Verr. 3, 54. Et, *Patrium larem revisurus*, Apul. 11 Met. p. 270. *Paterni laris inops*, Horat. 2 epist. 2, 50. *A lare incipe*, proverb. i. e. a domesticis ac familiaribus initium sumito. *Homo sine pignore, sine lare*, i. e. non habens conjugem, liberos, domum, unangesessen, Curt. 5, 12, 2. conf. Plaut. Trin. 1, 2, 1.

¶ LĂra, vel Larunda, *æ*, f. una Najadum, ex qua nati *Lares*. vide Autores citatos in *Lar*. Ovid. Fast. 2, 599 *Forte fuit Nais Lara nomine, &c.* conf. infra *Larunda*.

¶ LĂrārium, *i*, n. sacrarium domesticum, in quo Lares & Dii domestici colebantur; quemadmodum Severum Lampridius in vita c. 29 scribit rem divinam facere solitum *in lanario* ad effigies Deorum, inter quos & Abrahami ac Christi, Alexandri M. Ciceronis & Virgilii imagines habuerit. Solebant enim ibi non Deorum tantum, sed magnorum quoque virorum, & quos præcipue admirarentur ac colerent, imagines habere & honorare. Quemadmodum & L. Vitellius *Pallantis*, & *Narcissi libertorum imagines inter Lares coluit*, ut Suetonius auctor est, Vitell. c. 2 ext.

¶ LĂrifŭga, *æ*. m. q. d. fugiens larem suum; ut, *Larifuga nocturnus*, Petronius in Fragm. Tragur. c. 57.

¶ Larigena, *æ*, c. domi natus, domesticus, ex Isidori Gloss. pro *Largens* legit Barthius Adversar. 7, 13.

LARBĂSON, *i*. n. stibium, spießglas, Plin. 33, 6.

LARDVM, & Lariduм, *i*, n. apud Plaut. Capt. 4, 2, 67, ac ibidem sc. 3 aliquoties; pingue illud frequens seu densum in porcis, speck. Sed *Succidia*, eine speck-seite. *Vincla satis pingui ponentur oblusula lardo*, Horat. 2 sat. 6, 64. *Lardaripinguia* in plurali dixit Ovid. Fast. 6, 169. *Salitam carnem laridum vocamus, ut opinor, quasi large aridum*, inquit Macrobius Sat. 7, 12. conf. Apic. 7, 9. & Salm. ad Vopisci Probum c. 4.

¶ Lardārium, *i*, n. eine spieck-nadel.

¶ Illarido, *are*, spicken, bespicken, apud Apicium.

Larentalia, Larentia, vide infra *Laurentia*.

LARGIOR, *ītus sum*, *īri*, large præbere, spendiren, reichlich geben. Ter. Adelph. 5, 8, 17 *De te largitur puer. Largiri ex alieno*, Cic. fam. 3, 8. *Patrimonium effundere inconsulte largiendo*, Id. Off. 2, 15. *Vitam largiri*, das leben schencken, Apul. lib. 6 Met. Plaut. Asin. 5, 2, 82 *Isthoscine patrem æquum mores est liberis largirier*, h. e. exemplo commendare. Cum ablat. Plaut. Pers. 2, 3, 13 *Nunc amico homini bobus demitis mea ex crumena largiar*. Id. Pseud. 1, 4, 3 *Postquam herili filio Largitus dictis dapsilis*. ¶ 2. Interdum *Largiri* idem est ac concedere, permittere, es zugeben, zulassen, einräumen. Colum. 5, 9 *Si tempus non largitur*. Cic. fam. 5, 12 *Amori nostro plusculum largiare*. Ibid. 13, 50 *Hoc mihi da atque largire*, thue es mir zu liebe, zu gefallen. Propert. 1, 3, 24 *Omniaque ingrato largibar (pro largiebar) munera somno. Largibor* antique pro *Largiar*, Plaut. Bacch 4, 7, 30; & Mil. 4, 6, 28.

¶ Largio, *īre*, pro *Largiri*. Lucil. ap. Nonium 2, 888 *Tu primum hæc viscera largi*, pro *largire*. Et Accius ap. Nonium 11, 19 *Benigne & pro beneficio largito atque ampliter*. conf. Laurenb Antiq. p. 249.

¶ Largiens, *tis*. Vulg. Interpr. 2 Paral. 14, 5 *Domino pacem largiente*.

¶ Largītus, *a*, *um*, der verehret hat. Cic. de Arusp. Resp. c. 25 *Secunda fortuna regnum largita*. ¶ 2. *Largitus* passive, geschenckt. Plin 17, 11 *Si conditio largita non sit*.

¶ Largītio, *ōnis*, f. liberalitas modum excedens, unmäßige mildigkeit. Cic. Off. 2, 15 *Largitio fundum non habet*, id est, liberalitate immodica opes etiam magnæ exhauriuntur & effunduntur. Præcipue enim illa liberalitas ita vocatur, quæ per ambitionem exercetur & corrumpit. Cæs. B. C. 1, 39 *Largitione redemit militum voluntates*. Cic. Off. 2, 15 *Epistula quadam Alexandrum filium Philippus accusat, quod largitione benevolentiam Macedonum conficeretur*. Id. Tusc 3, 20. *Largitiones facere*. ¶ 2. Aliquando & veniam notat, die vergebung. Rutilius Lupus lib. 1 de Figuris sentent. in *Metanœâ: Hujusmodi*, inquit, *incepti duntaxat arguere, pene maleficii largitionem est facere*.

¶ Largitas, *ātis*, f. idem. Cic. de N. D. 2, 62 *Fruges terra cum maxima largitate fundit*. Ter. Adelph. 5, 9, 28 *Quæ isthæc subita est largitas?* Boëthius 2 de Consol. Philos. Prosa 6 *Avaritia semper odiosos, claros largitas facit. Largitas* humanitatis ac liberalitatis; *largitio* ambitionis est: Muret. in lib. 2 Ann. Tac.

¶ Largitūdo, *inis*, f. idem. Gloss. gr. lat. δαψίλεια, *largitas, largitudo*. Charis. 1 .. *Largitudo nusquam invenitur nisi apud nepotem*.

¶ Largitor, *ōris*, m. qui ambitiose liberalis est. Cic. Off. 1, 19 *Exsistunt plerumque in rep. largitores & factiosi*. Liv. 6, 16 *Largitor voluntarius repente senatus factus*. ¶ 2. In meliorem partem Ambrosius de Spir. S. 2, 12 *Largitor suæ moderator est largitatis*.

¶ Largitor, *āri*, frequent. hergeben, mittheilen. Plaut. Trin. 3, 3, 14 *Ex ea dote largitari te illi*.

¶ Largitiōnālis, *is*, m. subst. largitionum minister, ærarii privati præfectus, ein almosenier. Apud Vopisc. in Carino c. 20. ¶ 2. Adjective *Largitionales tituli*, l. 12 C. Theod. de Vectigal. *Largitionale aurum*, l. 13 C. de Suscept.

¶ Largīmentum, *i*, n. ein geschenck. Fulgent. 2 Mythol. *Non hominis, sed divinum largimentum*.

¶ Largus, *a*, *um*, der gerne viel giebt. Cic. Off. 2, 16 *Duo genera sunt largorum, quorum alteri prodigi, alteri liberales*. De aliis rebus copiam significat & abundantiam. Sic, *Larga messis*, Ovid. Fast. 4, 617, eine reiche erndte. *Largæ opes*, Martial. 5 epigr. 25. *Largus imber*, Ovid. Met. 4, 282, ein starcker regen. *Largiore vino uti*, zu viel weins trincken, Liv. 40, 13. *Largissimus*, superl. apud Cic. Verr. 3, 50 pr. ¶ 2. Cognomen Cæcinarum fuit in gente Licinia. vide Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 10.

¶ Large, adv. liberaliter, abundanter, reichlich, mildiglich, überflüßig. *Large effuseque donare*, Cic. pro Rosc. Amer. c. 8. *Dare largius*, Ter. Eun. 5, 8, 48. *Circumferre merum largius*, Curt. 7, 4, 7. *Decuriæ mihi copia quam largissime facta*, Cic. Verr. 2, 8.

¶ Largiter, idem. Plaut. Rud. 4, 4, 144 *Credo illic inesse auri & argenti largiter*. Id. Epid. 3, 4, 49 *Peccatum largiter*. Ve Most. 2, 2, 8 *Peccavisti largiter*. Adde Cic. ad Brut. 17. Cæs. de B. Gall. 1, 18. Sic, *Largiter ultionis*, Tertullianus dixit Apolog. c. 37.

¶ Largītus, idem. Afranius apud Nonium 11, 44 *Quid lacrymas? Largius proloquere*.

¶ Largiusculus, *a*, *um*, aliquantum largus, reichlich. Solinus c. 7 (al. 12.) de Græcia: *Subnexus* (galactites) *parvulis largiusculus haustus sulivarum facit*.

¶ Largifĭcus, *a*, *um*, überflüßig. Lucret. 2, 627 *Largifica stipe ditantes*.

¶ Largifluus, *a*, *um*, largiter fluens, häuffig. Iuvenc. in Lucæ c. 1 *Largifluis homines opibus ditavit egentes*. Dixit & Cicero de Orat. 3, 39 *imbri largifluo*, sed ex veteri poëta.

¶ Largĭlŏquus, *a*, *um*, schwatzhaftig. Plaut. Mil. 2, 3, 47 *Nonne tibi istam præstringi linguam largiloquam jubes?*

¶ Dilargior, *īri*, austheilen, hin und her verschencken. Cic. de Lege Agr 2, 29 *Sulla omnia sine ulla religione, quibus voluit, est dilargitus*. Suet. Cæs. c. 20 *Quæ cuique libuissent, dilargitus est*. conf. Tac. An. 1, 69, 2.

¶ Dilargītus, *a*, *um*, passive, verschenckt. Sallust. apud Gellium 15, 13 *Venditis proscriptorum bonis aut dilargitis*. ¶ 2. Deponentialiter, der da ausgetheilet hat. Auson. de Deo Edyll. 1, 28 *Omnia solus habens atque omnia dilargitus*.

¶ Dilargitio, *ōnis*, f. die verschwendung, ICt. in Cod.

¶ Dilargītor, *ōris*, m. ein verschwender, ICt. in Dig.

¶ Elargior, *īri*, spendiren, reichlich austheilen. Liv. 3, 1 *Elargiendo de alieno popularem fieri*; al. *Et largiendo*. Persius 3, 70 *Patriæ carisque propinquis Quantum elargiri deceat*.

¶ Elargitio, *ōnis*, f. die ausspendung, in Cod.

¶ Elargītor, *ōris*, m. ein almosengeber, in Dig.

¶ Inlargio, *īre*, pro *Largiri*, Cato Lege Bæbia: *Pecuniam inlargibo tibi*. vid. Laurenb. Antiq. in *Largio* p. 249.

¶ Prælargus, *a*, *um*, groß, sehr reichlich. Pers. 1, 14 *Pulmo animæ prælargus*. Et Iuvenc. in Matth. c. 22, 8 *Prælargis dapibus quacunque instruximus*.

LĂRĪDES, *æ*, m. Glauci filius cum fratre Thymbro simillimo infelix in bello; vid. Virg. Æn. 10, 392 & 395.

Laridum, vide *Lardum*, Larignus, *Larix*.

LĂRĪNA, *æ*, f. Virgo Italica ex Camillæ comitatu, quæ Turno adversus Æneam suppetias tulit. vid. Virg. Æn. 11, 655. ¶ 2. Larina fons Atticæ, Plin. 4, 7.

LĂRĪNVM, *i*, n. urbs in Ferentanis, ad fines Apuliæ, ad dextram Tiferni ripam, hod. *Larino*. vid. Cic. Att. 7, 13 p. 713. Hinc

¶ Larinas, *ātis*, gentile; ut, *Larinas* accola, Sil. 15, 565. Adject. *Larinatia signa*, Id. 12, 174. conf. & 8, 404; & Cæl. B. C. 1, 23.

LĂRISSA, *æ*, f. Λάρισσα, multarum & diversarum est nomen civitatum in Thessalia, Argolide, Æolia, Syria. vid. Geogr. antiq. Stat. Theb. 2, 253. Horat. 1 od. 7, 11; Lucan. 7, 712.

¶ Larissæus, *a*, *um*, adject. ut, *Larissæus Achilles*, apud Virgil. a *Larissa* Thessaliæ oppido appellatur Æneid. 2, 197 *Quos neque Tydides, nec Larissæus Achilles, &c.* Et hæc Achillis patria videtur esse, de qua Lucanus dixit 6, 355 *Atque olim Larissa potens*. Catull. 65, 36 *Mœnia Larissæa*.

LĂRIVS, *i*, m. lacus Italiæ seu Galliæ potius Cisalpinæ, sic nuncupatus a tulicarum multitudine, quas Λάρους Græci dicunt, tametsi differunt *Fulica* & *Larus*. vide suis locis, & Plin. 2, 103. Alias Comensis lacus dicitur, ab adjacente urbe Como. v. Plin. 9 epist. 7; & Virg. Georg. 2, 159.

¶ Larius, *a*, *um*, adjective, Catullus ad libellum 36, 4 *Comi mœnia, Lariumque litus*.

LĂRIX, *icis*, f. arbor ex illis, quæ resinam fundunt, eximiæ proceritatis, cortice crasso, conos ferens cupressinis simillimos, odore, quemadmodum & flos ejus, non ingrato: Est cognata pino, piceæ, & abieti; ein lerchen-baum. Incombustibilem faciunt Plinius 16, 10, itemque Vitruvius 2, 9, (qui in primis copiosus de ea est) exemplo turris, cui frustra Cæsar ignem circumjecerit, & Isidorus 17, 7, (ubi *Larex* dicitur,) quibus contradixit Gyraldus de Re Navali: itemque Brodæus Miscell. 3, 3; pro quibus etiam est Lucan. 9, 919 *Peucedanumque sonat flammis, Erycinaque thapsus, Et larices, fumoque gravem serpentibus urunt Abrotanum*. Add. Comm. ad Pallad. Nov 15, 1.

¶ Lārĭcīnus vel Lārignus, *a*, *um*, denominativum; ut, *Resina larigna. Materies larigna*, & *castrum larignum* est apud Vitruv. 2, 9.

LĂRŌNIA, *æ*, f. vidua dives & procax. v. Iuvenal. 2, 36; Martial. 2 epigr. 32.

LARVA, *æ*, f. vana visio, spectrum, ein gespenst. Vet. Gloss. *Larva*, δαιμόνιον, εἴδωλον. Item: εἴδωλον, *simulacrum*, *larva*. Item: φάντασμα, *larva*, *visio vana*, *ostentum*. Cæterum, quia larvarum visu in furorem agitari credebantur homines, inde *Larvati* pro furiosis, & mente captis dici solebant, quos *plenos larvarum* Plautus dixit Amph. 2, 2, 145. Festus: LARVATI *sunt furiosi, & mente mortui, quasi larvis & spectris exterriti.* Id. Plaut. Aul. 4, 4, 15 *Larvæ hunc, atque intemperiæ insaniæque agitant senem*, den alten reitet der teuffel. Notabilis est locus Apul. de Deo Socratis p. 50, quem integrum damus in *Lemures*. vide & Isidorum 7 c. ult. extr. *Larva umbratilis, tu me minis territas*, Plaut. Amph. sc. *Tun' me*, v. 4. Talis umbra larvæ græce dicitur μορμολυκεῖον, ein popantz. Apul. Apol. *At tibi, Æmiliane, pro isto mendacio duat Deus iste, superûm & inferûm commeator, utrorumque Deorum malam gratiam semperque obvias species mortuorum, quicquid umbrarum est usquam, quicquid lemurum, quicquid larvarum, oculis tuis oggerat: omnia noctium occursacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulchrorum terriculamenta.* ¶ 2. *Luctari cum larvis*, est maledictis insectari vita defunctos, sich mit todten hadern. Tribuit Plinius in præfat. H. N. Planco. *Cum mortuis non nisi larvæ luctantur*, prov. in eos, qui mortuos conviciis insectantur, vide Chiliades. ¶ 3. *Larva* etiam exarefactum cadaver notat, unde caro omnis defluxit: unde *facies, forma larvalis*, de macilenta & plane eviscerata, ein todten-gerippe. Vet. Gloss. σκέλετος, *Larva*, *sceletus*. ¶ 4. *Larva* etiam personam, notat, hoc est, fictam faciem, qua Tragici olim uti solebant, eine masque, larve, gemahltes angesicht. Horat. 1 sat. 5, 64 *Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.*

¶ Larvo, *are*, larvis infestare, behexen. Firmic. 3, 14 *Fascinantes mulieres, quæ etiam ipsos artus larvari ac fascinari faciant.* vide Swartium in Analect. 3, 11.

¶ Larvātus, *a*, *um*, larvam indutus, personatus, masquirt, vermummt. Quemadmodum LARVATA FVNERA accepit Kirchmannus de illis, quorum facies ruina ædium detrita & mutilata, veluti larva, quem vide de Funeribus Rom. 2, 9. Quamquam *larvata funera* de illis simpliciter dici possunt, qui ex casu aliquo deformati maxime sunt, ut non tam homines quam spectra videantur. Ita enim & *Larvalem faciem* pro fœda & deformi maxime atque cadaverosa adeo Poëta vetus Priapejorum carm. 32 dixit. Etiam Apul. in Apol. p. 517 *larvam* pulchræ & floridæ formæ opponit: *Hunc denique qui larvam putat, ipse est larvatus.* Et sic *larvalem formam* paullo ante dixerat, quæ etiam ibidem *macilenta vel omnino eviscerata*, h. e. carne omni & succo destituta appellatur: quam ob caussam ibidem & *Sceletum* vocat haud semel. Namque & *Larva* σκέλετον notat. ¶ 2. Item, qui larvis agitatus & sic insanus est, thöricht, toll, unsinnig, apud Plautum Menæchm. 5, 4, 2. Et ita Apulejus in modo adducto loco etiam usus est & Festus. conf. modo dicta in *Larva*.

¶ Larvālis, *e*, wie ein gespenst. Sen. epist. 24 *Nemo tam puer est, ut Cerberum timeat & tenebras, & larvalem habitum nudis ossibus cohærentium.* Sidon. 3 epist. 13 *Umbræ larvales*, gespenste. In ludis Priapeis carm. 32 *Larvialis* scribitur quatuor syllabis; *Pallorem maciemque larvialem*, quod Scaliger ibi epenthesin poëticam vocat.

¶ Larvōsus, *a*, *um*, idem, apud Augustinum.

LĀRVNDA, sive Lara, *æ*, f. Nympha Tyberina, ex qua Mercurius suscepit geminos, a matris nomine Lares appellatos. Auson. Edyll. 5, 52 *Nec genitus domuum Larundâ progenitus Lar.* v. *Lara* in *Lar*.

LĂRVS, *i*, m. λάρος, avis marina, *Gavia* alio nomine, eine mewe, seemewe, holbrodt. Plura earum genera sunt; vide Gesneri avium historiam. Βουφάγος Athenæo lib. 10 dicitur, atque Herculi dicatus est propter voracitatem. Aristoph. Scholiastes in Aver. conf. Silius 4, 204. ¶ 2. *Larus hians*, proverb. pro avido & rapace. ¶ 3. *Larus parturit*, prov. in eos, qui ingentia pollicentur, & nihil dignum promissis exhibent. v. Erasm. Chil. 4. ¶ 4. Sunt & pisciculi *lari* seu *larimi*, a quibus, quod eos appetant *lari*, aves dictæ sunt; Gesnerus.

LĂRYNX, *gis*, m. λάρυγξ, gula, guttur, die kehle, lufft-röhre, vox græca.

LĂSĂNVM, *i*, n. λάσανον, vas, in quod alvus dejicitur, ein kammergefäß, nachtscherben. Sic enim Acron exponit in illo Horat. 1 sat. 6, 108 *Quum Tyburte via prætorem quinque sequuntur Te pueri, lasanum portantes, &c.* Petron. c. 41 *Ab hoc ferculo Trimalchio ad lasanum surrexit*, vom tische zu wische. Scheffero hic *lasanum* est sella familiarica.

Lascivia, lascivire, vide mox in *Lascivus*.

LASCĪVVS, *a*, *um*, libidinosus, impudicus, geil, unzüchtig. *Versus lascivissimus* Solonis ab Apulejo in Apol. p. 278 citatur. Martial. 1 ep. 5 *Lasciva est nobis pagina, vita proba.* Hadrianus de Voconio poëta, apud Apulejum Apolog. *Lascivus versu, mente pudicus erat.* ¶ 2. Item, procax, petulans, temerarius, muthwillig, vorwitzig, frech. Unde & Spartianus Hadriano *Lascivum* & *Cunctatorem* opposuit. Vetus Gloss. *Lascivi*, προπετῆς. Sane *lascivus* est, qui facile movetur, modo in ludum, modo in libidinem, modo in petulantiam, unde voluptatem sibi promittat.. Ita *lascivos pueros* Horatius dixit 1 sat. 3, 134. *Lascivos leporum cursus*, Martialis 1 epigr. 45. Ita, *Lasciva puella*, apud Virg. ecl. 3, 64, quæ malo petebat pastorem, & fugiebat ad salices, & sese ante videri cupiebat. De hoc usu vocis, ubi abest obscenitas, vid. Drakenb. ad Sil. 13, 329. Compar. Ovid. Met. 13, 792 *Tenero lascivior hædo.* Martial. 6 epigr. 24 *Nil lascivius est Charisiano.* Et Suet. Tib. c. 43 *Lascivissimæ picturæ.*

¶ Lascīve, adverb. apud Apulejum esse dicitur. Mart. præf. l. 8 *Ego illis non permisi tam lascive loqui, quam solent.* Avienus in Prognost. Arati v. 514 *Et si persultans aries lascivius herbas Appetit.*

¶ Lascīvĭter, idem. Lævius in ἐρωτοπαιγνίοις, pro quo Livium citat etiam Charisius l. 2. in catal. adverb.

¶ Lascivulus, *a*, *um*, diminut. ex eod. Livione an Lævio Priscian. 10 p. 410, *Andromacha perdudum manu lascivula ac tenellula capiti meo trepidans, libens insolito plexit munere.*

¶ Lascīvia, *æ*, f. prolubium animi, quod ex saturitate & otio nascitur, & vel in ludum, vel in libidinem, aut petulantiam erumpit, der muthwille, die leichtfertigkeit, geilheit. De blandissimo lætissimoque puero Seneca ad Helviam c. 16 *Cujus non lacrymas ejus hilaritas supprimat? cujus non contractum solicitudine animum illius argutiæ solvant? quem non in jocos vocabit illa lascivia? &c.* Ita ludicros cursus recursusque delphini Plinius *Lasciviam* vocat 9 epist. 33. Et Cic. de Divin. 1, 14 *An Achivorum exercitus, & tot navium rectores, non ita profecti sunt ab Ilio, ut provectione læti piscium lasciviam intuerentur?* LASCIVIAM, id est, lusum. Sic Tacitus de Germ. 24, 2 *Audacem lasciviam*, saltationem inter gladios vocat. Et idem quoque, quod Nero itinera urbis & lupanaria, & diverticula veste servili pererraret, comitantibus qui raperent ad venditionem exposita & obviis vulnera inferrent &c. *lasciviam* Tacitus vocat Ann. 13, 25, 1. De impudicitia & libidine Suetonius Cal. c. 36 *Quoties deinde libuisset, egressus triclinio, cum maxime placitam sevocasset, paullo post recentibus adhuc lasciviæ notis, reversus vel laudabat palam, vel vituperabat.* Liv. 4, 53 extr. *Prope solennis militum in consulem triumphantem lascivia*, memoratur. Et Tacit. Ann. 11, 13, 1 *Theatralis lascivia* dicitur, quod populus in theatro spectans in virum Consularem illustresque fœminas probra jactasset. Ibi itaque *Lascivia*, licentia ac petulantia est. Et ita idem Tacitus Agric. 5, 2 *Militiam in lasciviam vertere* dixit.

¶ Lascīvĭtas, *ātis*, f. idem. Firmic. Astrol. 1, 1 *Asiana lascivitas, sobria Iovis moderatione corrigitur.* Cæl. Aurel. Tard. 3, 8 *Animi lascivitas.*

¶ Lascīvio, *īre*, vorwitz treiben, muthwillig seyn. Sen. epist. 56 *Nunquam vacat lascivire districtis, nihilque tam certum est, quam otii vitia negotio discuti.* Ovid. Met. 7, 321 *Fuga lascivit Agnus.* Apul. Met. 5, 169 *Proxime ripam vago pastu lasciviunt comam fluvii tondentes capellæ.*

¶ Lasciviens, *tis*, muthwillig, leichtfertig. Iustin. 16, 4, 3 *Plebs nimio otio lasciviens.* Vulg. Int. 1 Paral. 13, 9 *Bos lasciviens.*

¶ Lascīvĭbundus, *a*, *um*, idem. Plaut. Stich. 2, 1, 16 *Lascivibundum tam lubenter currere.*

LĂSER, *ĕris*, n. & Laserpitium, *i*, utrumque & plantam, & succum, seu liquorem plantæ significat; Græci σίλφιον dicunt: folia μάσπετα, radicem μαγύδαριν vocant, & succum Cyrenaicum, quod eo Cyrenaica regio quondam abundarit, sed nunc omnino desideratur. vid. Plinius 19, 3; 20, 8; Diosc. 3, 85. Colum. 6, 17; Scrib. Larg. Comp. 174. vide omnino Spanh. de usu num. diss. 6 p. 293 seqq. *Laser Cyrenaicum* vulgo asa dulcis odorata & *gummi Bezoinum*, *Benzum* vocant Belgæ, Benzoin. *Laser medicum* vel *Syriacum* vulgo asa fœtida, teufelsdreck. *Laser* vel *Laserpitium Gallicum* eam esse herbam reor, quam *Ostrutium* herbariorum vulgus nominat, meisterwurz, brustwurz, Hadrian. vid. *Silphium*. Apul. lib. 10 de A. A. *Offerebant mihi carnes lasere infectas, altilia pipere inspersa, pisces exotico jure perfusos.* Apud Macrobium Sat. 2, 4 Augustus per jocum Mæcenatem vocat *mel gentium, ebur ex Hetruria, laser Aretin[illegible], &c.* quod in eo pretio esset, quo laser apud omnes, tamquam pretiosissimum. ¶ 2. *Lases* etiam dixisse veteres, docet Quint. 14 p. 43.

¶ Lăsĕrātus, & Lasaratus, *a*, *um*, lasere conditus, wohl gewürzt; ut, *Laseratum acetum*, Plin. Valer. 1, 21. Sic, *Laseratus porcellus, laseratus hædus, pullus*, apud Apicium 6, 9.

¶ Laserātum, *i*, n. subst. edulii genus ex lasere, de quo conficiendo Apicius 1, 30.

¶ Laserpĭtium, *i*, n. vid. paullo ante in *Laser*. Hinc

¶ Lăserpitiātus, *a*, *um*; ut, *Laserpitiatum acetum*, i. e. laserpitii succo dilutum, Plin. 18, 30.

¶ Lāserpitiārium, *i*, n. id quod conditum laserpitio. Petron. fragm. Tragur. c. 35 *De laserpitiario, mimo canticum extorsit.* vid. Schefferi Not. p. 72, qui legit *laserpicario*.

¶ Lăserpitifer, *a*, *um*, laserpitii ferax; ut, *Laserpitiferæ Cyrenæ*, apud Catullum carm. 7, 4.

LASSVS, *a*, *um*, fatigatus labore tam animi, quam corporis, müde, schwach. Ter. Andr. 2, 1, 4 *Animus lassus, & cura confectus.* Et, *Lassæ aures*, Horat. 1 sat. 10, 10. *Lassus de via*, Plaut. Pseud. 2, 2, 66, & *lassus via*, Ovid. Trist. 5, 4, 2. Et *lassus maris, viarum militiæque*, Horat. Carm. 2, 6, 7. *Res lassâ*, Plaut. Stich. 4, 1, 16, id est, improspera, unglücklich. *Lassa Corinna*, i. e. ægra. Ovid. Amor. 3, 11, 8. & ibi Burm. & Ter. Hec. 2, 1, 41. *Terra lassâ*, Plin. 17, 5 est sterilior, seu effœta. Comp. Dict. Cret. 3, 1 *At Trojani ---- lassiores militia.* Sed præstat cum edit. Argent. legere *laxiores*. ¶ 2. *Lassus* & *Lapsus* confunduntur a librariis, vid. in *Labor*.

¶ Lassŭlus, *a*, *um*, dim. Catull. 64, 37 *Lassulus nimio e labore.*

¶ Lassitudo, *inis*, f. molestia ex labore, müdigkeit. Cic. fam. 12, 25 *Nulla lassitudo impedire officium, & fidem debet.* Nepos 18, 9, 6 *Ad lassitudinem sedandam.* Id. 14, 11, 3 *A lassitudine acquiescere.* Liv. 21, 56 *Præ lassitudine.* Et Celsus 1, 3 *Exercitationis finis sit lassitudo, quæ citra fatigationem sit.*

¶ Lassesco, *ĕre*, müde werden. *Visu lassescere*, Prudentius dixit in Symmach. 2, 101. *Lassescere sub lorica*, Hieronym. epist. 22 ad Eustoch. c. 17 extr. *Fœmineo torpore lassescunt*, Apul. in Trismeg. p. 88. Translate Plinius 7, 4 *Ne lassescat fortuna, metus est.*

¶ Lasso, *avi*, *atum*, *are*, fatigare, müde machen, abmatten. Sen. de Const. Sap. c. 9 *Robur perpetiendi lassandique inimicam vim.* Passiv. Plin. 3 epist. 9 *Ne judicum intentio multis nominibus multisque caussis lassaretur.* Et Ovid. Met. 2, 577 *In molli nequicquam lassor arena.*

¶ Lassātus, *a*, *um*, ermüdet; ut, *Lassata membra*, Ovid. Met. 6, 353. De gruibus Solinus c. 15, *Concors cura omnium pro fatigatis, ut lassatas sustollant.* De Messalina Iuv. 6, 130 *Et lassata viris, nondum satiata recessit.*

¶ Lassātio, *onis*, f. die ermüdung, abmattung, ap. Mart. Capellam.

¶ Lassator, *oris*, m. apud Augustinum.

Composita:

¶ Delasso, *are*, idem quod *Lassare*. Horat. 1 sat. 1, 14 *Loquacem delassare valent Fabium*. Et Martial. 10 epigr. 5 *Delassêt omnes fabulus poëtarum*.

¶ Delassatus, *a, um*, abgemattet; ut *Delassatus labore*, Plaut. Asin. 5, 2, 22.

¶ Delassator, *oris*, m. apud Marc. Empiricum.

¶ Delassābilis, *e*, der leicht müde wird. Manilius 4, 240 *Et faciles motus, nec delassabile pectus*.

¶ Indelassatus, *a, um*, non delassatus, unermüdet. Manilius 5, 63 *Indelassato properantia corda labore*.

¶ Prædelasso, *are*, vorher müde machen. Ovid. Met. 11, 730 de mole aquas frangente: *Incursus quæ prædelassat aquarum*.

¶ Elassesco, *ĕre*, lassitudine deficere, vermatten. Plin. 16, 25 *In arboribus nimia germinatio elassescit*.

¶ Prælassatus, *a, um*, ante lassatus, der schon müde ist. Frontin. Strateg. 2, 5 extr. *Prælassatos facile superavit*.

LASTAVRVS, *i*, m. λάσαυρος, a λᾶς ἐπιτατικῶ vel λάσιος *hirsutus*, & ταῦρος, *pudendum, pars obscena*, vel, ut Festus in Solitauril. censet: *quæ pars cæditur in castratione*. ¶ 2. Scortator, salax & impudicus, ein huren-schelm, saubeltz. Ita Lenæus apud Suet. in Gramm. c. 15 appellavit Sallustium *lastaurum & lurconem & nebulonem &c.* conf. Suid.

LASTENIA, *æ*, f. fœmina, quam Platone præceptore usam scribit Plutarchus, ornatuque virili auditorium ingressam restatur Laërtius 3 in Plat. & 4 in Speus.

LASVS, *i*, m. Hermionensis poëta antiquissimus, quem & quidam loco Periandri unum e septem sapientibus fecerunt. Fuisse ejus nomine circumlatam odam sive sigma, quæ inscripta sit *Centauri*, Athenæus refert lib. 10. v. Voss. de Poët. Græc. c. 4.

LĂTĂCE, *es*, f. herba magica, *dari solita a Persarum rege legatis, ut quocunque venissent, omnium rerum copia abundarent*, Plinius 26, 4.

LĂTĂGVS, *i*, m. unus ex Ponticis regibus, qui Ætæ Colchorum regi contra Persen auxilio venerunt, Val. Flacc. 5, 584; occisus a Darape in prælio, ibid. 6, 573. ¶ 2. Vnus Teucrorum, occisus a Mezentio, Virg. Æn. 10, 697.

LĂTAX, *ăgis*, m. λάταξ, ein nütz, ex aquis victum petit; ut *Lutra*. vid. Aristot. 8 Animal.

Late, vide Latus, *a, um*, Latebra, latebrosus, &c. *Lateo*.

LĂTEO, *ui, ēre*, in occulto esse, a λαθεῖν potius, verstecket oder verborgen seyn oder liegen. Plaut. Capt. 1, 2, 62 *Vt sæpe summa ingenia in occulto latent*. Claudian. de Laud. Stilic. 2, 121 *Non obruta virtus Paupertate latet*. Catull. 63, 33 *Nescie latent fures*. Cic. ad Qu. Frat. 1, 1 *Latere in tenebris*. Nepos 25, 10, 2 de Attico: *Latebat apud Volumnium*. ¶ 2. *Latere* est ignorari, unbekandt seyn. Ovid. Trist. 3, 4, 25 *Bene qui latuit, bene vixit*. Nep. 6, 1, 2 *Id qua ratione consecutus sit, latet*. conf. 17, 6, 3. Virgil. Æneid. 5, 5 *Caussa latet*. Vossio in Aristarcho plus indolis latinæ videtur habere, si dicamus; *Latet mihi: latet me* autem majore usu rritum esse. Pro priore citantur Ciceronis verba e Catil. 1, 6 *Quod mihi latere valeat in tempore*. Sed. al. *quod me lateat*, al. plane omittunt. Scioppius ad Sanctii Minervam hanc structuram confirmat ex Cic. post Red. in Senat. c. 6 *Vbi nobis hæc auctoritas tanta tamdiu latuit?* Sed hic *nobis* pleonasticum esse potest. Certius est Varr. de L. L. 8, 52 p. 120 *Vis & potestas, quæ & oculis & auribus latere solet*. Addit quoque Lucan. 1, 417. Hinc etiam Tertullianus ita scripsit adversi. Hermog. c. 4 *Prophetis & Apostolis latuit*: & adv. Marc. 1, 3 *Ne cui lateat*. Et sane videtur naturalis hæc cum dativo constructio, non minus ac illa, *occultum est mihi, obscurum &c.* Altera cum accusativo comprobatur præter Græcismi excusationem auctoritate Virgilii Æneid. 1, 134 *Nec latuere doli fratrem Iunonis, & iræ*. Ovid. Fast. 5, 361 *Lumina vesabant, quorum me caussa latebat* Id. Fast. 4, 211 *Res latuit patrem*. Varr. de R. R. 1, 40 *Semen unum, quod latet nostrum sensum*. Plin. 2, 20 *Latet plerosque*. Iustin. 31, 2, 2, *Res Annibalem non diu latuit*. Taceo plures. Cæterum quandoquidem Cicero, Livius, Nepos, Curtius, aliique potuerunt latine loqui, nullo personæ casu ad verbum *latendi* addito: tutius quidam putant, si tantos duces secuti, prorsus abstineamus a dubia constructione, præsertim cum non desint verba certiora, *præterit, fugit, &c.* si forsan omnino personæ mentio injicienda. vide Cellar. Antib. p. 255 & Borrich. cogit. p. 294. ¶ 3. *Latere* & *lacere* confundi in MStis, observamus in *laceo*.

¶ Latens, *tis*, heimlich, verborgen; ut, *Saxa latentia*, Virgil. Æneid. 1, 112. *Latentes in alvo matris*, Horat. 4 od. 6, 19. Comparativo usus Augustinus de Genesi ad lit. 12, 18 *Latentioris originis esse*.

¶ Latenter, adv. clanculum, occulto modo, heimlich. Cic. Topic. c. 17 *Latenter efficitur*. Et Ovid. Pont. 3, 6 extr. *Latenter arma*. Et Ammian. 27, 2 extr. *Latenter irrepsit*, Et 31, 44 *Latenter incenderent urbem*.

¶ Lătito, *are*, frequent. verborgen liegen. Cic. pro Quinct. c. 17 *Si latitare ac diutius iudificare videatur*. Et Ovid. Heroid. epist. 7, 134 Gravida viro scribit: *Parsque tui latitat corpore clausa meo*. Plaut. Trin. 4, 2, 81 *Ille ignavissimus mihi latitabat*.

¶ Latitans, *tis*, idem quod *latens*. Cic. pro Cluent. c. 13 Extrahitur *domo latitans Oppianicus*. Horat. 3 Od. 12, 12 *Latitantem fruticeto excipere aprum*. Ovid. Met. 10, 449 *Tegunt nigræ latitantia fulcra nubes*.

¶ Latitātio, *ōnis*, f. die verkriechung. Quintil. 7, 2 p. 526 de signis in conjecturali statu: *fonus, clamor, gemitus, latitatio, metus*.

¶ Latitātor, *oris*, m. latirans. Augustin.

¶ Latitābundus, *a, um*, idem. Sidon. 1 epist. 6.

¶ Latesco, *ĕre*, idem quod *latere, latitare*. Celsus 8, 1 *Ossa latescentia ad spinam tendunt*. Cic. in Arat. (ed. Grot. v. 634) *Hic equus a capite, & longa cervice latescit*. Distinguendum a *Latescere*, quod a *Latus* est & primam producit.

¶ Latebra, *æ*, f. pl. *latebræ*, loca, in quibus quid delitescere & occultari potest, verborgene örter, winckel. *Ex latebris atque tenebris erumpere*, Cic. pro Sextio c. 4. Et, *In animis hominum latebræ sunt & recessus*, Id. pro Marcello c. 7, die menschen sind nicht auszugründen. *In fugam & latebras impelli*, Id. pro Rab. perduell. c. 8, sich verkriechen müssen. *Videant, ne quærantur latebræ perjurio*, Id. Off. 3, 29, ausflüchte. *Latebram habere*, de fin. 2, 33. *Se mirificam in latebram conjicere*, Id. Divin. 2, 20. *In latebras refugere*, Sen. epist. 3, 3, sich verstecken.

¶ Lătebrōsus, *a, um*, winckelicht, schattricht, verdeckt. Liv. 21, 54 *Locus latebrosus ad equites tegendos*. Et Silius 5, 191 *Latebrosis collibus Astur. Pumex latebrosus*, Virgil. Æneid. 5, 214, hoc est, fistulosus, löchericht. Superlativo Augustinus Retract. 1, 19 *Latebrosissima quæstio*, quod etiam legitur in ejusdem Enchiridio c. 18.

¶ Lătebrose, adv. im verborgenen. Plaut. Trin. 2, 2 pr. *Pater, adsum: imperu, quod vis, neque tibi ero in mora, neque latebrose me abs tuo consuetu occultabo*.

¶ Lătebrĭcŏla, *æ*, m. qui latebras amat, der gern in die winckel kreucht, lichtscheu. Plaut. Trin. 2, 1, 14 *Latebricolarum hominum corruptor*.

¶ Lătĭbŭlum, *i*, n. ferarum est, ut latebra hominum auctore Valla, ein lager oder loch. Quæ differentia tamen perpetua non est. v. Buchnerum ad Prudentii Hymn. de Christi Servatoris natali v. 96. Cic. Off. 1, 4 *Generi animantium omni est a natura tributum, ut, quæ sint ad vivendum necessaria, inquirat & paret, ut pastum, ut latibula, & alia ejusdem generis*. Sed & Idem Att. 12, 13 *Volo aliquod emere latibulum & perfugium doloris mei*. Catull. de Aty carm. 63, 54 *Et earum omniu adirem furibunda latibula*.

¶ Lătĭbŭlo, *are*, & Latibulor, *ari*, antique pro *latere*, Nævius & Accius apud Nonium 2, 495.

¶ Lătĕrānus, *i*, m. Patritius Romanus, qui latere frequens in otio solebat. Hic consul designatus jussu Neronis interfectus est. vide Tac. Ann. 15, 49, 3; & 15, 60, 1. *Egregiæ Lateranorum ædes*, Iuvenal. 10, 17. Adjective Prudentius in Symmach. 1, 586 *Lateranus ædes* vocat. Hodie *Laterunum*, templum in urbe Roma cum basilica Pontificis, quæ & *Lateranensis*, vel *palatium Lateranense* dicitur, de quo est doctissima Thom. Reinesii commentatio. vid. Hieron. epist. 30, 1. ¶ 2. De Deo hujus nominis vide in *Later*.

¶ Lateriānus vel Laterĭcānus, *a, um*, adject. ut, *Pyra lateritana*, Colum. 5, 10; & 12, 10. Plin. 15, 15.

¶ Latrīna, *æ*, f. cloaca, eine gosse, abzug, heimlich gemach, a *latendo* dicta. Apul. Met. 9 p. 223 *Omnia prorsus ut in quamdam cænosam latrinam, in ejus animum vitia confluxerant*. Et Colum. 10, 85 *Immundis quæcunque vomit latrina cloacis*.

¶ Latrīnum, *i*, n. idem. Laberius apud Nonium 3, 131 *Sequere in latrinum, ut aliquid gustes ex Cynica hæresi*. Et Lucil. ibidem: *Hoc tu apte credis quemquam latrina petisse*.

Composita:

¶ Delĭteo, *ui, ēre*, verborgen seyn. Virg. Georg. 3, 417 *Vipera delituit*. Id. Æn. 2, 135 *Obscurus in ulva delitui*. Ovid. de Arte am. 2, 240 *In parva delituisse casa*.

¶ Delitens, *tis*, verborgen; ut, *Spatia delitentia*, Plin. 35, 1.

¶ Delitesco, *ĕre*, verborgen liegen. Cic. de Nat. Deor. 2, 49 extr. *Bestiæ in cubilibus delitescunt*. Varr. R. R. 3, 12 *Lepores interdiu delitescunt in virgultis &c.* Translate Cic. pro Cæc. 21. Acad. Q. Q. 4, 5, pro Balbo 2 &c. *Delitescere in aliqua re*, pro in re non satis justa, præsidio aliquo causam suam munire. vide Menck. Observ. L. L.

¶ Delitescentia, *æ*, f. die verborgenheit, apud Augustinum.

¶ Illātĕbro, *are*, pro, in latebris abscondere, verbergen. Vsus L. Claudius Annal. Scriptor apud Gellium 17, 2.

¶ Interlāteo, *ēre*, darzwischen verborgen liegen. Sen. Quæst. Nat. 6, 16 *Non est dubium, quin multum spiritus interlateat*.

¶ Oblitesco, *ĕre*, idem. Cic. de Vniversi. c. 10 *Quibus temporibus* (sidera) *a nostro conspectu oblitescunt*. Et Sen. Qu. Nat. 7, 29 *Cometa erigens suum cursum, oblituit*.

¶ Perlāteo, *ēre*, lange oder sehr verborgen liegen. Ovid. de Arte Am. 3, 416 *Inque sua turri perlatuisset anus*.

¶ Sublateo, *ere*, drunterstecken. De spicis Varro de R. R. 1, 48 *Qua sublatent herba, ea vocatur vagina*, i. e. herba, sub qua latent spicæ.

¶ Sublatens, *tis*, drunter verborgen. Irenæi Interpr. 5, 17 *Cadere in sublatentem ignorantiæ foveam*.

LĂTER, *ĕris*, m. lapis coctus, seu terra potius in lapidem durata, ein brandstein oder ziegel. *Lateres coquere*, ziegel brennen, Cat. c. 39. *Laterem lavare*, est, operam ludere, Ter. Phorm. 1, 4, 8, vergebene arbeit thun. *Laterum* differentias tradit Vitruvius de Architect. 2, 3, & ibi Philander in Animadv. ad Plin. 25, 14. His conficiendis apud Rom. præfecti *Tegularii*. vid. Coler. Parerg. c. 35.

¶ Lătĕrĭtius, *a, um*, adject. von ziegeln; ut, *Lateritius paries*, eine wand von brandsteinen, Plin. 18, 30. Sic *Romam laterituam* Augustus acceperat; reliquit *marmoream*, Suet. Aug. c. 28. *Opere lateritio struere*, Colum. 9, 6.

¶ Latĕrculus, *i*, m. diminut. ein kleiner ziegel. *Laterculos facere*, Cat. c. 39. *Laterculo coctili structi fuerunt muri Babylonii*, Curt. 5, 1, 25 & 29. ¶ 2. Est etiam genus pistorii operis a forma, in quam fingitur, vocati, Turneb. 8, 8. Apul. lib. 10 Met. *Heic panis crustula, lacunculos, hamos, latereulos, plura scitamenta mollita*.

¶ Latĕrculum, *i*, n. codex dignitatum omnium tam militarium quam civilium, die rolle; eratque vel majus vel minus. Fit mentio in L. 1 & 2 Cod. de Offic. Quæstoris. conf. Rhenanus ad Tertull. p. 77. Isidor. 6, 17 *Laterculum dictum, quod ordinem habeat statum annorum*. Inde

¶ Laterculenses dicti, laterculis præfecti. v. Gutherium de Offic. Dom. Aug. 3, 9; & Pancirol. Notit. Imp. Or. c. 94.

¶ Lătĕrārius, *a, um*, adject. Lateribus aptus, ad lateres pertinens; ut, *Terra lateraria*, Plin. 19, 8, thonicht erdreich.

¶ Laterarius, *i*, m. subst. Gloss. gr. lat. πλινθαγὸς, *Laterarius*, ein ziegel-brenner, ziegler; πλίνθος enim later est.

¶ Late-

¶ Laterāria, *æ*, f. subſt. officina, in qua lateres fiunt, eine Ziegel-hütte. v. Plin. 7, 56, & ibi Harduin.

¶ Laterina, *æ*, f. idem. Tertull. adv. Marc. 2, 20, ubi de Hebræis & Ægyptiis ſermo eſt: *Mercedes pro laterinis deductis.*

¶ Laterāmen, *inis*, n. vas lateritium, ein irden gefäß. Lucret. 6, 232 *Rarequè facit lateramina vaſis.*

¶ Laterānus, *i*, m. Deus ſocorum, & Genius, dictus hoc nomine, quod ex latereculis crudis caminorum iſtud exædificetur genus, Arnob. 4 p. 130. ¶ 2. De Patritio hujus nominis vide in *Lateo.*

¶ Semilater, m. pl. Semilateres, ein halb-ziegel. Vitruv. 2, 3.

Lateralis &c. vide *Latus, eris*, Lateranus, *Lateo*, Lateralia, latereculus, &c. *Later*, Lateritanus, *Lateritanus* in *Lateo.*

LĀTERNA, *æ*, f. eine leuchte. Martialis Apophoretis epigr. 61 *Dux laterna viæ clauſis feror aurea flammis, Et tuta eſt gremio parva lucerna meo.* Plaut. Aul. 3, 6, 30 *Ita is pellucet quaſi laterna Punica.* conf. Amphit. Prol. v. 149. ¶ 2. *Laterna* veteres dixiſſe, docet Pareus Lex. Crit. p. 660.

¶ Laternula, *æ*, f. dimin. apud Apulejum.

¶ Laternarius, *i*, m. qui laternam alteri præfert, ein leuchtentrāger, Cic. in Piſonem c. 9. Item, ein laternen-macher, laternenmann.

Lāteſco & Lātēſco, vide in *Lateo*, & *Latus, a, um.*

LĀTEX, *ĭcis*, m. quemlibet humorem ſignificat, waſſer, feuchtigkeit. Virg. Æn. 6, 218 *Pars calidos latices & ahena undantia flammis Expediunt. Latex Lyæus*, vinum Virgilio Æn. 1, 690. *Latex Palladius*, oleum eſt Ovid. Met. 8, 274.

LĀTHȳRIS, *ĭdis*, f. λαθυρὶς, quæ & *tithymalum* & *cataputia* appellatur, ſpringe-kraut, ſpring-körner, treib-körner, pituitam utiliter purgat. v. Dioſcor. 4, 768; & Plin. 27, 11.

¶ Lathȳrus, *i*, m. λάθυρος, herba, quæ alias *leontopodion*, löwenfuß. Apul. de Herb. c. 7.

Latibulum, vide *Lateo*, Latifolium, latifundium, *Latus, a, um*, Latiniras, latinus, &c. *Latium*, Latio, *Fero*, Latitia, *Latus*, Latito, *Lateo.*

LĀTIVM, *i*, n. Λάτιον, das Lateiner-land. *Dicta quoque eſt Latium terra, latente Deo*, ſcilicet Saturno, Jovem filium fugiente, Ovid. Faſt. 1, 238. Sed quod inter præcipitia *Alpium* & *Apennini* Latium *lateat*, inde dictum putat Varro de L. L. 4, 5. Pars eſt Italiæ, in qua Roma terrarum caput: ſive tractus inter Tiberim & Campaniam.

¶ Lātius, *a, um*, lateiniſch; ut, *Latiæ Muſæ*, Colum. procem. ſub fin. *Gens Latia*, Ovid. Faſt. 4, 42. Et, *Latiæ facundia linguæ*, Idem Pont. 2, 3, 75. ¶ 2. *Latius, Latus, Latus* miſcentur a librariis. Drakenb. ad Sil. 12, 411; 17, 433.

¶ Lātialis, *e*, idem; ut, *Latialis ſermo*, Plin. 3, 1, die lateiniſche ſprache. *Populus Latialis*, Ovid. Met. 15, 481.

¶ Lātiāliter, adv. latine. Sidon. carm. 23, 235 *Latialiter ſonare.* Ita Savaro & Broverus: at *latiariter* Sirmondus. Mart. autem Capella lib. 5 pr. etiam *Peplo circa humeros involuto latialiter tegebatur.*

¶ Latiaris, *e*, idem quod *Latialis*; ut, *Iupiter Latiaris*, Cic. pro Milone c. 31.

¶ Lātinus, *a, um*, lateiniſch; ut, *Lingua latina*, quam non modo non inopem, ſed locupletiorem etiam, quam græcam eſſe, Cicero ſcripſit lib. 1 de Finib. Conqueritur tamen de ejus egeſtate Seneca ep. 59. & Plin. 4 epiſt. 17. De genio ejus ita Nepos 25, 4, *Latini ſermonis nativus lepor*, qui *adſcito* ibidem opponitur. Gradus hujus adjectivi, quos Borrichius, in Analectis p. 61 in dubium vocabat, vindicavit Cellar. Curis Poſt. p. 149 ex Hieronymo, qui epiſt. 13 ad Paulinum, *nihil latinius tuis voluminibus*; & epiſt. 51 ad Domnionem, *homo latiniſſimus* dixit. Adde Auguſtinum quoque lib. de Grammatica, c. de Adverbio dicentem, *viris latiniſſimis*: Tom. 1 p. 98.

¶ Latinus, *i*, m. nomen propr. rex Aboriginum, cujus filiam Laviniam Æneas uxorem accepit, de quo multa Virgilius. A Latino *Latini* vocati ſunt, qui poſtea *Romani.* v. Iſidor. 9, 2.

¶ Lātinæ, *arum*, f. pl. ſubaudi, *feriæ.* Etant autem ex conceptivarum genere, ut Macrobius docet Saturn. 1, 16. Vbi *Latinarum tempus: Latinarum Solenne* etiam legere licet. Scilicet non habebant certam diem aut ſtatum anni tempus. v. Liv. 42, 10 extr. Hinc a. d. 3. Non. Maj. Liv. 41, 16 pr. & prid. Idus April. 44, 19 & Novemb. 45, 3. conf. Varro de L. L. 5, 3.

¶ Latine, adv. lateiniſch; ut, *Loqui latine*, quod eſt *pure & emendate loqui*, ſecundum Cic. de opt. gen. Orat. c. 2. *Perbene loqui latine*, Id. de Clar. Or. c. 28. Et, *Ipſum latine loqui eſt in magnâ laude ponendum*, Cic. dicto lib. c. 37. Et ibidem: *Non tam præclarum eſt ſcire latine, quam turpe neſcire.* ¶ 2. Aliquando *latine loqui*, eſt ſine figura ac colore ſimpliciter, aperte, & ingenue eloqui rem, ſicut eſt. v. Turneb. Adverſ. 24, 5. & Cic. in Verr. 4, 1. Phil. 7, 6. Sic Quintil. declam. 3 *De injuria noſtra latine queri non poſſumus: parcendum verbis eſt.* Intelligit ſturum militi a tribuno intentatum. Sic *latine loqui*, eſt ſimpliciter & ſine fuco loqui, apud Martial. præfat. epigr. ut noſtri teutſch, i. e. ut omnes intelligant, ſine ambagibus.

¶ Lātinītas, *ātis*, f. quæ *ſermonem purum conſervat ab omni vitio remotum*, Auctor ad Herennium 4, 12. Vel *Latinitas nihil aliud eſt, quam obſervatio incorrupte loquendi ſecundum Romanam linguam:* ut eſt apud Diomedem lib. 2 de Latinitate, & Max. Victorinum lib. 1 de Gramm. recht gut lateiu. ¶ 2. *Ius Latinorum*, ut vocat Cic. Att. 14, 12 & Suetonius Aug. c. 47. *Latium* abſolute dixit Plin. Paneg. Trajani c. 37. Id autem proximum erat civitati Romanæ. Nam conſecuti qui eſſent, Romani cives fieri poterant, ſi magiſtratum geſſiſſent domi, aut relicta civitate ſua migraſſent Romam: denique navi, ædificio, piſtrino.

¶ Latinienſis, *e*, idem quod *Latinus*; ut, *Ager Latinienſis*, Cic. de Aruſp. Reſponſ. c. 10.

¶ Latīno, *are*, latine vertere, lateiniſch geben. Cæl. Aurel. Tard. 5, 6 *Hujus nominis vim ſæpius latinavimus.*

¶ Latīnīzo, *āre*, idem. Cælius quoque Aurel. Acut. 2, 1 *Sorani hæc ſunt, quæ latinizanda ſuſcepimus.*

LATMVS, *i*, m. Ioniæ mons, in quo obdormivit longum illum & fabuloſum dormiens ſomnum Endymion. v. Cic. Q. Tuſc. 1, 38.

¶ Latmius, *a, um*, adj. Ovid. Art. am. 3, 84 *Latmius Endymion non eſt tibi, Luna, rubori.*

Latois, Latoius, vide *Latona.*

LĀTŌMIAE, *arum*, f. pl. λατομίαι, lapicidinæ, ſtein-gruben, ertz oder eiſen-gruben. Plaut. Capt. 3, 5, 65 *Inde ibis porro in latomias lapidarias; Ibi quum alii oclonos lapides effodient, &c.* Id. Pœn. 4, 2, 5 *Vel in latomiis vel in piſtrino mavelim.* vide infra *Lautuniæ.* Ita enim ſcribi volunt doctiores.

¶ Latŏmus, *i*, m. λατόμος, lapidicida, ein ſteinmetz.

LĀTONA, *æ*, f. Λητὼ, Cæi filia, Iovis uxor, Apollinis & Dianæ mater. v. Virg. Æn. 1, 582.

¶ Latōus, *i*, m. Apollo. v. Horat. 1 od. 31, 18.

¶ Latōnia, *æ*, f. Diana. Virg. Æn. 9, 405 *Nemorum, Latonia, cuſtos.*

¶ Latōnius, *a, um*, adject. ut, *Delos Latonia*, Virg. Georg. 3, 6. Et, *Stirps Latonia*, Ovid. Triſt. 3, 2, 3. ubi vero MSS. habent *Latoia.* Eſt enim

¶ Latōius, *a, um*, idem quod *Latonius*, ut jam ex Ovid. *ſtirps Latoïa*, id eſt, Apollo monſtravimus. v. Heinſium ibidem. Sic & Met. 8, 541 *Parthoniæ Latoia clade Exſatiata domûs.*

¶ Latoïa, id eſt, Diana, quæ &

¶ Latoïs, *Latoïdos* appellatur, ſubſtantiva forma. Ovid. Heroid. 21, 153 *Timo ſævæ Latoidos iram.* Et

¶ Latoides, *æ*, m. filius Latonæ, Apollo, Mart. Capell. 3 p. 49; & Stat. Theb. 1, 663. Pl. *Numina Latoidum*, i. e. Apollinis & Dianæ; Auſon. Epitaph. 27, 2.

¶ Lātōnĭgenæ, *arum*, m. pl. Apollo & Diana dicuntur a Seneca Agamem. v. 320; & Ovid. Met. 6, 160.

Lator, vide *Fero*, Latratus, *Latro*, Latrina, *Lateo.*

LĀTRO, *avi, atum, are*, pr. prod. (ſed vid. *Latrans*) canum eſt, bellen, beiſern. Virg. ecl. 3, 18 *Multum latrante Lyciſca.* Cic. pro Roſc. Am. c. 20 *Quod ſi luce quoque canes latrent.* ¶ 2. Transferrur ad homines. Cic. de Clar. Orat. c. 15 *Latrant jam quidam oratores, non loquuntur.* Et, *Latrat ſtomachus*, der magen gurret, Horat. 2 ſat. 2, 17. Sic, *latrare in aliquem*, eſt maledicere, Plaut. Pœn. 5, 4, 62. *Magnas latrantia pectora curas*, Stat. Theb. 2, 338, ubi vulgo *jactantia*, male. v. miſc. Obſerv. Vol. 1 p. 202. ¶ 3. Pro poſcere Lucretius poſuit 2, 17 *Nonne videre, Nil aliud ſibi naturam latrare?* Latrant enim fere canes aliquid petentes. Feſtus quoque Ennium obſervat *latrare* pro *poſcere* dixiſſe. Hoc quoque notandum eſt, auctores ſæpe active poſitum cum accuſativo conſtruxiſſe. Horat. epod. 5, 57 *Senem (quod omnes rideant) adulterum Latrent Suburanæ canes.* Et 1 epiſt. 2, 66 *Ex quo Tempore cervinam pellem latravit in aula Militat in ſilvis catulus.* Stat. 1 Silv. 3, 5 *Illum non calido latravit Sirius aſtro.* Et 2 Silv. 1, 184 *Illum nec terno latrabit Cerberus ore.* Gell. 7, 1 de Scipione Africano: *Solum id temporis in Capitolium ingredientem canes, ſemper in alios ſævientes, neque latrarunt eum, nec incurrerunt: Latrarunt eum*, id eſt, allatrarunt. Et hinc paſſive Plin. 22, 10 *Hanc habentes legant latrari a canibus.* ¶ 4. *Latrare* poetis etiam dicuntur undæ. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 471. v. *Allatro* n. 2.

¶ Latrans, *tis*. Virg. Æn. 6, 400 de Cerbero *Ianitor latrans.* Id. ecl. 6, 75 de Scylla: *Succinctæ latrantibus monſtris.* Horat. 2 ſat. 2, 17 *Cum ſole panis Latrantem ſtomachum bene leniet.* Phædr. 5, 11, 7, ubi prima corripitur, alias autoritate optimorum poetarum ſemper producta. Corripuit etiam Avienus l. c. in *Circumlatro* & Paulinus in *Latratus.* Cæterum ¶ 2. abſolute ponitur pro cane. l. c. ſ. Phædr. 5, 11, 7. *Senex latrans*, i. e. canis vetulus. v. Rittersh. ad h. l. & Drakenb. ad Sil. 1, 421.

¶ Latrātus, *a, um*, angebellt. Statius Achill. 1, 451 *Latratum pelago tollens caput.*

¶ Latrātus, *us*, m. ſubſt. das bellen, gebelle; ut, *Canum latratus*, Virg. Æn. 5, 257. Id. Georg. 3, 411 *Sæpe volutabris pulſos ſilveſtribus apros Latratu turbabis agens.* conf. Varro de L. L. 6, 3. Paulin. Petrocor. de Martino 5, 325 *Terrificique oris ſtrictum ſiluiſſe latratum.* Pluraliter Silius 14, 21 *Latratus, & matutinos volucrum cantus transmittere*, quatto caſu.

¶ Latratio, *onis*, f. idem, apud Mart. Capellam.

¶ Latrator, *ōris*, m. (*Cerberus*) ein belferer. De *Anubide* Virg. Æn. 8, 698. *Latratores Moloſſi*, Martial. 12 epigr. 1. ¶ 2. Pro rabula moleſto poſuit Quint. 12, 9.

¶ Latrabilis, *e*, latrans. Cæl. Aurel. Acut. 3, 11 *Vox obtuſa & veluti latrabilis.*

Compoſita:

¶ Allātro, vel adlatro, *avi, atum, are*, anbellen. Proprie ad canes pertinet; per metaphoram eſt criminari ex invidia, verunglimpfen. Colum. præf. lib. 1 *Sed ne caninum quidem ſtudium præſtantius, locupletiſſimum quemque adlatrandi.* Aur. Vict. Vir. illuſtr. c. 49 de Scipione Africano: *In Capitolium euntí nunquam canes allatraverunt.* Liv. 38, 54 *Cato allatrare Africani magnitudinem ſolitus erat.* ¶ 2. De maribus Plin. 4, 5 *Peloponneſi oram tot maria allatrant*, i. e. alluunt cum ſonitu. v. Latro n. 5.

¶ Circumlatro, *are*, umher bellen. Paulin. Nolan. epiſt. 1 (al. 6) n. 2 *Si nos profana vel ſtulta quorundam ſecularium verba circumlatrent.* Avienus Perieg. v. 48 *Totum hoc circumlatrat æſtus.* Sen. ad Marc. c. 22 *Circumlati are hominem.* Conf. Sidon. 4 epiſt. 24; & Lactant. 2, 18. Paſſ. Sym. 8, 17 *Domus quæ multis circumlatratur injuriis.*

¶ Circumlatratus, *ūs*. Laudatur Iuvenc. 4, 536 *Nec talia quisquam In ſolum tantis circumlatratibus audax.* Sed melius diviſitur.

¶ Collatro vel Conlatro, *are*, pro detrahere vel obtrectare, übel nachreden, ſchmähen. Senec. de Vit. beat. c. 17 *Philoſophiam collatrare.*

¶ Dilatro, *are*, apud Gellium & Hieron.
¶ Dilatrator, *oris*, m. apud Auguſtinum.
¶ Elatro, *are*, herausſchreyen, belfern. Horat. 1 epiſt. 18, 18 *Acriter elatrare.* Tertull. de Pallio c. 5 *Iura non conturbo, cauſſas non elatro.*
¶ Elatratio, *onis*, f. apud Firmicum.
¶ Elatrātor, *oris*, m. ICt. in Dig.
¶ Illatro, *are*, anbellen. Silius 13 v. 845 *Illatrat jejunis faucibus orcus.* Et Lucanus 6, 729 *Manibus illatrat.*
¶ Illatratio, *onis*, f. Tacito tribuitur.
¶ Illatrator, *oris*, m. ICt. in Dig.
¶ Interlatro, *are*, darzwiſchen belfern. Paulin. Nol. epiſt. 4 (al. 41) n. 4 *Inter nos & Deum peccatis interlatrantibus.*
¶ Oblatro, *are*, entgegen bellen. Translate Silius 8, 250 *Intima dum vulgi fovet, oblatratque ſenatum.*
¶ Oblatrator, *oris*, m. qui oblatrat. Sidon. 1, 3 *Stertentum oblatratorum aures.* Id. 4, 22 *Colubrini oblatratorum molares.*
¶ Oblatrātrix, *īcis*, f. Plaut. Mil. 3, 1, 85 *Lic it uxorem dotatam genere ſummo ducere, Sed nolo mihi oblatratricem in ædes intromittere.*
LĂTRO, *ōnis*, m. pl. *latrones*, prima corr. milites quondam dicebantur conducti, a λατρεύειν, *inſervire*, vel a mercede, quæ græce λάτρον; vel tanquam a latere ſervi, qui nunc ſatellites & corporis cuſtodes dicuntur, trabanten. Plaut. Mil. 1, 1, 75 *Rex Seleucus me opere oravit maximo, ut ſibi latrones cogerem, & ſcriberem.* ¶ 2. Nunc prædones ſunt, publica itinera infeſtantes, vel quod a latere adoriantur, vel quod latenter inſidientur, Feſtus & Briſſon. in Lexic. hac voce, ſtraſſen-räuber. conf. Reinef. Lect. Var. 2, 7 p. 272. *Vivere latronum ritu, & tantum habere, quantum rapere poſſis*, Cic. Phil. 2, 25. Vid. Martial. 11 epigr. 59. ¶ 3. Translate pro civibus perduellibus. Cæſ. B. Civ. 3, 109, *Vt potius privato pancorum & latronum conſilio, quam regno ſuſceptum bellum videretur.* Sic & Cic. Phil. 2, 3. ¶ 4. *Latrones* ſunt latrunculi ſive calculi, ſteine im bret-ſpiel. Ovid. Art. Am. 3, 357 *Cauta latronum prælia ludere*, im bret ſpielen. ¶ 5. *Latro* cognomen *Porcii* amici Senecæ.
¶ Latrunculus, *i*, m. diminut. ein ſpitzbube. Cic. Provinc. conf. c. 7 *Res in Sardinia cum Maſſruentis latrunculis a proprætore geſta.* ¶ 2. *Latrunculi* nomen ſcripuis etiam illis eſt, quibus ludimus, quod *latrocinii ſub imagine calculus iret*, ut loquitur Ovid. A. A. 2, 207. *Vitreos* fuiſſe interdum, idem docet ibid. Adde de hoc ludo 3, 357 ſq. die ſteine im bret oder ſchach-ſpiel. *Ludere latrunculis*, Plin. 8, 54; & Senec. epiſt. 106. conf. Vopiſc. in Proclo c. 13, & Macrob. Sat. 2, 5. Hinc
¶ Latrunculārius, *a, um*, ut, *Latrunculuria tabula*, apud Senec. epiſt. 117.
¶ Latrunculator, *ōris*, m. judex, qui latronibus conquirendis & ſupplicio afficiendis præeſt, L. 66 extr. Dig. de Iudiciis.
¶ Latrōcĭnor, *atus ſum, ari*, latronum more prædari, auf der ſtraſſen rauben. Cic. Nat. D. 1, 31 *Tot millia latrocinantur morte propoſitâ.* Plin. 9, 42 *Latrocinari ex occulto.* Cum accuſativo Eutropius 3, 2 extr. *Iliſtri latrocinati naves Romanorum fuerant.* ¶ 2. *Latrocinari* etiam militare eſt apud Plaut. Trin. 2, 4, 197 *Ibi iſtac aliquo latrocinatum.* conf. Id. Mil. 2, 6, 19; & Pœn. 3, 3, 90.
¶ Latrōcĭnātio, *ōnis*, f. ipſa latrocinandi actio, rauberey, ſtraſſenraub. Plin. 19, 4 *Coëgit multitudinis innumeræ ſæva latrocinatio.*
¶ Latrocinium, *i*, n. idem. *Tueri fines ab excurſionibus hoſtium & latrociniis*, Cic. pro Dejot. c. 8, für ſtreifen der feinde und ſtraſſenräuberey. *Latrocinia depellere*, Id. ad Q. frat. 1, 1, 8. *Latrocinium facere*, Sen. epiſt. 7. *Agitare latrocinia*, apud Tacitum Ann. 12, 27, 2. ¶ 2. *Latrocinium* ſæpe eſt fraus, inſidiæ, betrug. Salluſt. Iugurth. c. 9 *Furtim & per latrocinia potius, quam bonis artibus ad imperia & honores nituntur.* Cic. pro Roſc. Am. c. 22 *Putares hic latrocinium, non judicium futurum:* Sententia eſt, ſe crediditſe, hac fraudulenta parricidii accuſatione nemine cauſſam Sexti Roſcii agente, Roſcium facile damnatum. De bello civium perduellium. Cic. Catil. 2, 1 *Bellum juſtum geremus; cum illum ex occultis inſidiis in apertum latrocinium conjecimus.* conf. Nonius 2, 508; Horat. 1 ſat. 3, 122 etiam *Furta latrociniis* opponit.
¶ Latrocinator, *oris*, m. idem ac *latro*, ein räuber, in Dig.
¶ Latrōcĭnālis, *e*, räuberiſch. Apulej. lib. 2 Milef. *Quodcunque vel ignotorum miſeratione, vel amicorum benevolentiâ extraximus, id omne latrocinalis invaſit manus.* Ammian. 31, 16 extr. *Latrocinales globi.* Et 27, 2 *Latrocinalia caſtra.*
¶ Latrōcĭnālĭter, adv. idem. Martian. Capella lib. 6 *Latrocinaliter interimere.*
LĂTVS, *a, um*, amplus, weit, breit, cui opponitur *anguſtus*. Virg. Æn. 8, 8 *Latos paſtant cultoribus agros.* Sic dicimus, *latum unguem, digitum, cubitum non diſcedere*, nicht eines nagels, fingers, halms breit von etwas weichen. *Oratio liberior & latior*, Cic. de Clar. Orat. c. 31. *Cotta noſter, cujus tu illa lata nonnunquam imitaris*, idem de Orat. 3, 12, i. e. vaſtam quandam & inelegantem verborum pronunciationem. *Latiſſima tæda*, Iuvenal. 12, 59. *Lati & latis humeris* heroës poëtarum. v. copioſe Drakenb. ad Sil. 1, 499. ¶ 2. *Latus, Latus & Latius* confundi in MS. dictum eſt ad *Latius.*
¶ Lāte, adv. idem. *Latius actæ prædæ*, Liv. 2, 60. *Late longeque diffuſa laus Pompeji*, Cic. pro Corn. Balb. c. 5, weit und breit. *Late poſſidere*, i. e. amplas poſſeſſiones habere, vide Barth. adverſ. 10, 3, Burm. ad Petron. c. 82. & miſc. Obſ. Vol. 2 p. 63 *Latius opinione diſſeminatum eſt hoc malum. Latiſſime patere*, Id. de Fin. 2, 16, weit um ſich greiffen, ſich weit erſtrecken. *Latius ſe fundere*, Id. in Orat. c. 35. Et, *Fidei bonæ nomen manat latiſſime*, Id. Off. 3, 17. Sic, *Ingenii velis latiſſime vehi*, Plin. 4 epiſt. 20. *Latius aliquid narrare*, eſt aliquid affingere addereque geſtis, dum enarrantur: Cæſar de B. Civ. 2, 17. *Atque hæc ad eum latius atque inflatius Afranius perſcribebat:* Id vero homines plerumque in rebus lætis exponendis facere ſolent: Cic. Phil. 1, 3 *Fit plerumque, ut, qui bonum aliquid volunt referre, affingant aliquid, quo faciant id quod nunciant, latius.* Sed Gruterus ibi *latius* legit. Tacitus id elegantiſſime *proſperitate rerum in vanitatem uti* dixit Agric. c. 58.
¶ Latĭtia, *æ*, f. die fläche, breite. Innocent. de Caſs litt. p. 222, 241 & 242.
¶ Lātĭtūdo, *ĭnis*, f. die breite. *Creſcere in latitudinem*, Colum. de Arbor. c. 17. Et, *Immenſitas latitudinum*, Cic. Nat. D. 1, 11. Sall. Iug. 17, 4 *Declivis latitudo* eſt magna vallis. vid. Cort. & Waſ. Cic. de Orat. 2, 22 *Oris pravitatem & verborum latitudinem* dixit, wenn man die worte zu ſehr dehnt.
¶ Lātēſco, *ĕre*, *latum fieri*, breit werden, oder breit ſeyn. Manil. 1, 680 *Bis ſex lateſcit faſcia partes.* Et Colum. 2, 10 *Rapæ non in ventrem lateſcunt.*
¶ Laticlavius, *i*, m. ſubſt. vir ſenatorii ordinis, qui latioribus clavis uſus in tunica, & adjective Laticlavius, *a, um.* Vide ſupra in *Clavus* num. 3. Exempla habet Suetonius Aug. c. 38 *Laticlavii bini*; Ner. c. 26 *A quodam laticlavio cæſus:* Domit. c. 10 *Laticlavius tribunus.* Et, *Tunica laticlavia*, Valer. Max. 5, 1, 7. De *laticlavia mappa* Trimalchionis v. Erh. ad Petron. c. 32 p. 126.
¶ Laticlavialis, *e*, idem, Inſcriptio vetus apud Gruter. p. 180 n. 3.
¶ Latusclāvus, f. potius diviſim *latus clavus*, m. idem ac *tunica laticlavia*, quæ ſenatorum erat propria, a clavorum latitudine; interdum pro ſenatoria dignitate ſumi poteſt, des rathsherrn rock oder würde. Suet. Cæſ. c. 43 *Vſus latoclavo.* Id. Aug. c. 94 *Tunica laticlavi.* Id. Veſp. 2 *Latumclavum averſatus eſt.* Sic, *Laticlavi honor*, Lamprid. Comm. c. 4. *Latumclavum petere*, Spartian. c. 1. *Laticlavi jus*, Quintil. 11, 3; ubi & diviſe: *Latum habentes clavum.* conf. Horat. 1 ſat. 5, 36; & 1 ſat. 6, 28.
¶ Lātĭfĭco, *are*, *latum facere.* Gloſſ. gr. lat. πλατύνω, *latifico.*
¶ Lātĭfŏlius, *a, um*, breit-blättrich; ut, *Laurus latifolia*, Plin. 15, 7. etiam *myrtus latifolia*, ibidem. Adde 16, 6.
¶ Lātĭfundium, *i*, n. fundus latus & amplus, ein groſſes land-gut. Plin. 18, 6; & Sen. epiſt. 88. *Lati fundi* dicuntur a Sic. Flaceo p. 18 & 22.
¶ Lātĭlŏquens, *tis.* Gloſſ. gr lat. πλατυλόγος, *latiloquens.*
¶ Lātipes, *ĕdis*, breitfüßig. Avienus Prognoſt. Arat. v. 338 *Latipedemque anatem cernes excedere ponto.*
Æquilātĕrio, vide *Æquus.*
¶ Collātātus, *a, um*, ausgebreitet; ut, *Collatata ac diffuſa oratio*, Cic. in Orat. c. 56 a *Collatare.*
¶ Dīlāto, *are*, ausbreiten, erweitern; ut, *Dilatare imperii fines*, Cic. pro Muræn. c. 9 *prorogare* dixit. *Dilatare orationem*, eſt copioſam efficere, Cic. pro Flacc. c. 5. *Dilatare aciem*, weite gaſſen einander ſtellen. Liv. 31, 21. *Dilatare rictus*, den rachen aufſperren, Ovid. Met. 6, 378. *Nec aliud laxius dilatatur*, Plin. 33, 3.
¶ Dilātatus, *a, um*, ausgebreitet. Cic. de Leg. 3, 14 *Hæc lex dilatata, in ordinem cunctum, coanguſtari etiam poteſt.* Id. Off. 1, 22 *Imperium dilatatum*: Sed Gronovius ibi repoſuit *datum.*
¶ Dilatātio, *onis*, f. die ausbreitung, erweiterung. Tertull. de Præſcript. c. 47 *Occludere ſuperiora dilatatione.* conf. Idem de Anima c. 37.
¶ Dilatātor, *oris*, m. qui dilatat, apud Boëthium.
¶ Illatābilis, *e*, ohne latitudine, unausgebreitet. Gell. 1, 20 ἀπλατὲς, *exprimere uno Latino verbo non queas, niſi audeas dicere illatabile.*
¶ Perlāte, adv. ſehr weit, ſehr breit. Cic. de Orat. 2, 4 *Id in ſermonis noſtri conſuetudine perlate patet.*
Prolāto, *are*, & Prolatatio, vide *Profero* in *Fero.*
LĂTVS, *i*, m. λάτος, piſcis eſt marinus & Niliacus, coracino ſimilis, de quo Athenæus.
LĂTVS, *ĕris*, n. πλευρὰ, die ſeite. *A latere*, zur ſeiten: Id. κατ' ἐξοχήν, de ſatellitibus dicitur, & de intimis ac familiaribus: Liv. 24, 5 *Ab latere inde eos nominat tyranni, quorum capita viliſſima fingenti inter dolores gemitusque occurrebant.* vide ibi Gronovium. Curtius quoque 3, 5, 15 *Quum ad perniciem ejus etiam a latere ipſius pecunia ſolicitaret hoſtis.* Sic, *Eiſem latĕri accommodare*, den degen an die ſeiten gürten, Virg. Æn. 2, 393. *Latus alicujus tegere*, eſt ad latus alicujus incedere, & quidem a læva, certe loco inferiore & non ita munito: honoratior enim ad parietem, neben einem zur linken gehen. v. Torrent. in Horat. 2 Sat. 5, 17, & Suet. Claud. c. 24 extr. Idem eſt *latus claudere.* c. g. Iuv. 3, 131. v. Lipſ. El. 2, 2. Nimirum *latus tegit* vel *claudit comes exterior*; honoratior eſt *interior*, quem alter quaſi objectu lateris ſui tuetur ab incommodis. v. *Interior. Latus alicui fodere*, einen ein wenig ſtoſſen, quod facere ſolent, qui quem cujusdam monere volunt, Horat. 1 epiſt. 6, 50 *Mercemur ſervum, qui dicit nomina, lævum Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram Porrigere.* Add. Ter. Hec. 3, 5, 17 *Noli fodere*, abſolute. *Latus mundi*, Horat. 1 od. 22, 19, das theil der welt. *Tegere latus* dicebantur gladiatores, qui defendebant, ne inferretur ictus, cum id maxime peti ſoleret. Hinc, *latere tecto diſcedere*, apud Ter. Heaut. 4, 2, 5, eſt tute & extra periculum diſcedere: Contra *nudum latus*, quod expoſitum periculis, atque ad ictus patet. Tibull. 1, 4, 46 *Sæpe dabis nudum, vincat ut ille, latus.* vid. omnino Brouckh. hic & ad 1, 11, 14 ſich bloß geben. Flor. 3, 5, 4 *Nudumque imperii latus oſtentabant procul Marius & Sylla.* Sic & *Apertum latus* Sifenna apud Nonium dixit 3, 5. *Latus præbere*, pro nudum latus dare, Seneca dixit præfat. lib. 4 Quæſt. Nat. cui & qui id faciunt, *patere* ſimplieiter eidem dicuntur. ¶ 2. Pro laterone, ſeu eo, qui latus tegit, *latus* uſurpat Martial. 6 epigr. 68 *Eutychus ille tuum, Caſtrice, dulce latus.* ¶ 3. Etiam *Latus* pro genere, familia. Plin. 3 epiſt. 10 *A meo tuoque latere*, auf väterlicher und mütterlicher ſeiten. ¶ 4. *Latus* etiam in vehementiori vocis commotione deſcribenda adhibetur, ab uſu Græco, quibus πλευρὰ ad pulmones proprie pertinet. v. Cic. Verr. 4, 21, 52; & Plin. 2 epiſt. 11, n. 15 & Cellarii ibi notas. ¶ 5. Ovidius paſſim latus nominat, ubi de concinno argutoque totius corporis motu ſermo eſt. v. g. A. A. 3, 351 *Artifices lateris, & ſcenæ ſpectacula* idem notant.
¶ Lātuſculum, *i*, n. diminut. Lucret. 4, 311 *Speculorum latuſcula.* Catull. 25, 10 *Laneum latuſculum.*
¶ Lătĕrālis, *e*, zur ſeiten gehörig; ut, *Dolor lateralis*, ſeiten-wehe, Plin. 21, 21. Subſtantive *Lateralia* ſunt capſulæ, in quibus

ad ephippium suspensis necessaria in itinere recondimus, hulfftern, reittaschen. Scævola l. 102 ff. de legat. & lid. 3 *Pecuniam in lateralibus condidit.* Calphurn. ecl. 6, 41 *Lateralis cingula.*

¶ Laterāni, *orum*, m. pl satellites, a latere, qui & *Laterones*, vel contracte *Latrones*, qui circum latera habebant ferrum. vid. Varr. de L. L. 6, 3, & supra *Latro*. *Lateranus* etiam a latendo dictos vide in *Lateo*.

¶ Laterārius, *a, um*, adj. auf der seite; ut, *Laterarium lignum*, ein seiten-bret, Vitruv. 10, 20.

¶ Laterātim, adv. ex utroque latere, auf beyden seiten. Guil. Brito Phil. 7, 112 *Has facit in medio lateratim flumine mergi.*

¶ Laterensis, *e*, unter der leibgarde. Tertull. adv. Marc. 4, 43 *Laterensibus uti*, i. e. satellitibus, qui sunt a latere.

Æquilatus, & Æquilaterus, vide supra in *Æquus*.

¶ Collatĕro, *are*, zur seiten setzen. Marc. Capella 3 p. 56 *C. vocales utrinque collaterat.*

¶ Collaterālis, *e*, seitwärtig, nechst an der seiten; ut, *Collaterales venti*. ¶ 2. Conjunctus a latere, von der seite verwandt. *Collaterales* in jure dicuntur, qui se attingunt non per lineam rectam ascendentem vel descendentem, ut *consanguinei*, sed transversaliter per *lineam collateralem*, v. l. 9 pr. § 1 C. de natur. lib. & matr.

¶ Quadrilatĕrus, *a, um*, vierseitig. Marc. Capella 6 p. 230 *Quicquid quadrilaterum est, τετράπλευρον vocatur.* Et Isidor. 2, 12 *Quadrilatera figura, &c.*

Lavacrum, lavatio, &c. vide *Lavo*, Lavandula, *Lavendula*.

LAUDEMIUM, vel Laudimium, *i*, n. præmium, quod præstatur pro renovatione emphyteutica, l. 3 C. de Iur. Emphyt. lehngeld.

LAUDO, *avi, atum, are*, significat nominatim citare, atque ad sui defensionem arcessere. Plaut. Capt. 2, 3, 66 *Iovem supremum testem laudo*, ich berufe mich. Cic. de Orat. 3, 18 *Auctores certissimos laudare possum.* ¶ 2. *Laudare*, est laudem tribuere, laude afficere vel ornare, loben, herausstreichen. Cic. fam. 6, 12 *Placet Hector ille mihi Nævianus, qui non tantum laudari se lætatur, sed addit etiam, a laudato viro.* De laude contra improborum Cic. de harusp. resp. 24 *Hoc statuo, hunc* (Clodium) *si amicus esset Pompejo, laudaturum illum non fuisse. Quid enim si illi inimicissimus esset, amplius ad ejus laudem minuendam facere potuisset?* Add. quem statim citamus in *laudatus*, Cic. de harusp. resp. 22. Id. pro Roscio c. 12 *Hunc pro dignitate laudare nemo satis commode potest.* Laudamus autem ore & verbis, Tacitus tamen dixit *laudare armis*, de moribus Germ. 12, 7 *Si displicuit sententia, fremitu aspernantur, si placuit, frameas concutiunt. Honoratissimum assensus genus est, armis laudare.*

¶ Laudandus, *a, um*, lobenswerth. Ovid. Pont. 3, 4, 79 *Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.*

¶ Laudātus, *a, um*, gelobt. Ovid. Pont. 4, 2, 35 *Laudataque virtus crescit.* Comp. Cic. de harusp. resp. 22 *Nec tamen ita, ut se quisquam, si ab eo laudatus sit, laudatiorem putet.* Plin. 12, 8 *Saccaron & Arabia fert; Sed laudatius Indiæ.* Gell. 4, 9 *Ea majora, auctiora, laudatiora sunt.* Plin. 27, 5 *Aloë laudatissima ex India affertur.* Ovid. Met. 9, 715 *Virgo laudatissima formæ dote.*

¶ Laudate, adv. Comp. Plin. 14, 17 *Saporem vini assequi nusquam laudatius.* Superl. Idem 36, 6 *Domos laudatissime adornans.*

¶ Laudātio, *onis*, f. differt a *laude*. Exigit enim vocem, ut Seneca ait epist. 102, eine lobrede, rühmung. v. omnino Menck. Obs. L. L. *Laudationem alicui decernere*, Cic. in Verr. 6, 65. Et, *Laudatio funebris*, eine leichen-rede, Quintil. 3, 7.

¶ Laudātor, *ōris*, m. qui laudat. Cic. pro Flacc. c. 26 *His utitur laudatoribus Flaccus, his innocentiæ testibus:* & sic passim *laudatores* vocat, quos provinciæ legatos miserant Romam, ad testimonium dicendum de vita bene in provinciis a præfectis acta: Exempla Menck. in Obs. L. L. collegit, & hoc testimonium *laudationem* a Cic. pro Clu. 69. pro Fontejo 2, &c. vocari notat. Plin. 2 epist. 1 de funere Virginii Rufi; *Laudatus est a Consule Corn. Tacito. Nam hic supremus felicitati ejus cumulus accessit, laudator eloquentissimus.*

¶ Laudatrix, *icis*, f. Cic. Tusc. 3, 2 *Vitiorum laudatrix fama popularis.* Et Ovid. Heroid. 17, 126 *Laudatrix Venus est invidiosa mihi.*

¶ Laudābilis, *e*, löblich, rühmlich. Horat. de Arte Poët. v. 408 *Naturâ fieret laudabile carmen, an arte, Quæsitum est, &c.* Comp. *Laudabilior*, Cic. in Orat. c. 20. Et Liv. 36, 21 *Exercitus modestiâ post victoriam, quam ipsa victoriâ laudabilior.* ¶ 2. *Laudabilia* dicebantur loca auctorum notatu digna, & quorum usus esse egregius posset; Græce dicebantur χρηστά: unde & χρηστομάθεια, ejusmodi selectæ sententiæ appellabantur. v. Ios. Scalig. Not. ad lib. 1 Varronis de Re Rust. inprimis ad 1, 59, 2. itemque Casauboni Not. ad lib. 3 Laërtii.

¶ Laudābĭliter, adv. idem; ut, *Recte, honeste, laudabiliter vivere*, Cic. Tusc. 5, 5. Comp. Val. Max. 5, 1, extr. 3 *In hunc modum filiæ injuriam tulit, suam multo laudabilius.* add. 5, 4, 3.

¶ Laudābilĭtas, *ātis*, f. L. 1 Cod. de metallariis, Comes metallorum hoc titulo ornatur: *Laudabilitas tua.*

¶ Laudātivus, *a, um*, laudans; ut, *Genus laudativum*, quod demonstrativum dicitur. Et Quintilian. 2, 15 *Laudativa Rhetorices pars:* ac Ammian 16, 1 *Laudativa materies.*

¶ Laudātōrius, *a, um*, idem. Fulgent. 1 Myth. *Laudatorio palmulæ tactu alicujus mulcere cæsariem.*

¶ Laus, *laudis*, f. das lob. *Laude dignus*, lobens werth. Horat. 4 od. 8, 28. *Afficere laude*, Cic. Off. 2, 13, loben. *Laudibus summis ad cælum extollere*, Cic. fam. 9, 14, aufs höchste loben. *Laudem obterere*, Nepos 20, 1, 5, & *deterere* Horatius dixit 1 oda 6, 12, verkleinern. *Laude cumulari*, Cic. de Orat. 1, 26. Et, *Laudi alicui dare aliquid* pro Plancio c. 36, etwas an einem wohl sprechen. *Trahimur omnes laudis studio*, Id. pro Arch. c. 11. *Fraudare aliquem debitâ laude*, Quintil. 2, 14. *Nulla tam odiosa narratio, quam sui ipsius laus*, eigen lob. Tribuit Themistio Stob. ἥδιον ἔπος ἄκουσμα φορτικόν, ὡς ὁ καθ' αὑτὸ ἔπαινος. Veram autem laudem ita notavit Cicero fam. 15, 6 *Ea est profecto jucunda laus, quæ ab iis proficiscitur, qui ipsi in laude vixerunt.* Add. 12, 6, quem locum laudamus in *Laudo* n. 2. Plin. 7 epist. 32 ex Xenophonte ἥδιστον ἄκουσμα ἔπαινος. *Laus intempestiva præceptorum* quam noxia sit discipulis, Quint. docet 2, 2 p. 131 sq.

¶ 2. Etiam rem ipsam, quæ laude digna est, *laudem* vocari, e Cic. pro Rosc. c. 16 apparet: *Jam profecto te intelliges inopia criminum summam laudem Sex. Roscio vitio & culpæ dedisse.* Conf. de Or. 13. Ovid. Her. 14, 19. ¶ 3. Porro, si uri *Honor* pro præmio ac munere, ita pro eodem & *Laudis* poni aliquando vocem, atque Hor. t. quidem 1 epist. 7, 24 sic potuisse, contendit Marcilius. Verba Horatii sunt: *Dignum præstabo me etiam pro laude merentis*, id est, dignum præstabo me beneficio promerentis, hoc est, optime de me merentis patroni. Nam cum dicit *pro laude merentis:* tmesis est, pro *laude promerentis*. Sed optime etiam ad ipsum poëtam referre hæc possumus, ita, ut *laudis* suam usitatam notionem retineat. Quasi dicat, efficiam, ut cum laude dicar meruisse, quæ contulisti in me.

¶ Laudicœnus, *i*, m. ein schmarotzer, tellerlecker. *Laudiceni* dicti, qui cœnas aut sportulas expectantes acclamationibus operam dabant. Sic σοφοκλεῖς latine reddidit Plinius 2 epist. 14.

¶ Laudĭdignus, *a, um*. Gloss. gr. lat. ἐπαίνου ἄξιος, *laudidignus*.

¶ Laudifico, *are*, loben. Gloss. gr. lat. ὑμνῶ, *laudifico*.

Multilaudus, vide infra *Multus*.

Composita cum præpositione.

¶ Allaudo, *are*, hoch loben. Plaut. Merc. prol. v. 84 *Ingenium allaudat meum.*

¶ Allaudabilis, *e*, stattlich, preiswürdig. Plaut. Pers. 4, 5, 1 *Dedisti operam allaudabilem.*

¶ Collaudo, *are*, vehementer laudare, rechtschaffen loben. Ter. Eun. 5, 9, 60 *Collaudavi secundum facta, & virtutes tuas.* Cic. Att. 1, 16 *Clementiam Cæsaris per literas collaudare.* *Ab omnibus collaudari*, Id. fam. 1, 7.

¶ Collaudātus, *a, um*, belobt. Statius Theb. 6, 490 *Victusque & collaudatus abisset.*

¶ Collaudātio, *ōnis*, f. die herausstreichung. Auct. ad Herenn. 2, 9 *Scriptoris collaudatione.*

¶ Collaudātor, *ōris*, m. der lobt. Augustin. Confess. 4, 14 extr. *Nullo collaudatore mirabar.*

¶ Collaudābilis, *e*, lobenswerth. Prudent. Hamartig. v. 692 *Nec bonus est, nec collaudabilis ille.*

¶ Dilaudo, *are*, hin und wieder, mannigfältiger weise loben. Cic. Att. 6, 2 *Quos tu dilaudas libros.*

¶ Elaudo, *are*, plus quam nominare, ait Festus, mit ruhm gedencken. Hinc

¶ Elaudatio, *ōnis*, f. rühmliche meldung, apud Sidonium.

¶ Illaudandus, *a, um*, Tertull. vel Cyprian. adv. Marc. carm. 3 c. 6 *Plebis facta illaudanda.* vid. statim *Illaudatus*.

¶ Illaudātus, *a, um*, qui in omni re atque tempore laude omni vacat, quique omnium pessimus deterrimusque habetur. Gell. 2, 6, & ibidem rursus: *Illaudatus est, quasi illaudabilis & innominabilis, qui neque mentione aut memoriâ ullâ dignus est*, der nicht werth ist, daß man seiner gedencke. v. *Busiris*, ibique locus Virgilii. Sed ¶ 2. Plin. 7 epist. 26 *Gubernator cum placido mari vehitur, tunc admirante nullo illaudatus, inglorius subit portum*, ohne besonder lob.

¶ Illaudabilis, *e*, Gell. 2, 6, ut dictum.

¶ Perlaudabilis, *e*, lobwürdig; ut, *Forma perlaudabilis*, Dict. Cretens. de B. Troj. l. 6.

¶ Superlaudabilis, *e*, hochachtbar. Vulg. Interpr. Dan. 3, 53 in cantico: *Superlaudabilis & supergloriosus*, & v. 54 *Superlaudabilis & superexaltatus.*

LAVENDULA sive Lavandula, *æ*, f. lavendel; a *lavando* dicta, quod inserviat fomentis & lotionibus. Sic *Lavendula latifolia*, spicanard, Tabernæm. p. 755.

LAVER, *ĕris*, n. & f. apud Plin. 26, 8 herba est, quæ & *Sium*, σίον, dicitur, wassereppich, brunnkresse.

LAVERNA, *æ*, f. Dea Romanorum, quam fures precabantur, ut instituta sua prosperaret. Horat. 1 epist. 16, 60 *Pulchra Laverna, Da mihi fallere, &c.* Auson. epist. 4 extr. pro plagiario alienorum scriptorum posuit: *Hic est ille Theo poëta falsus, Bonorum mala carminum Laverna, &c.* Vide Festum & ibi Scaligerum. Acro in Horat. 1 epist. 16 LAVERNA *dicta est a* LAVANDO: *nam fures* LAVATORES *dicuntur*. Quid si a LEVANDO potius dictam, & E in A, euphoniæ caussa, mutatum putemus? *Levare* enim furari est: & *Levatores* fures, de qua infra suo loco. Hinc

¶ Lavernio, *ōnis*, m. id est, fur, ein dieb, apud eumdem Festum, quod sub Svernæ tutela esset, in cujus luco obscuro abditoque soliti furta prædamque inter se luere *Laverniones*. Hinc &

¶ Lavernalis, *e*; ut, *Lavernalis porta* apud eumdem.

LAVICI sive LABICI, *orum*, m. pl. oppidum Latii. v. Liv. 2, 39, 4, 45 pr. & 47. Hinc

¶ Lavicānus, *a, um*, adj. ut, *Lavicani agri*, Liv. 3, 7. *Lavicana via*, Id. 4, 41; & Spartian. Did. Iul. c. 8. *Labicana porta*, Plin. 36, 5. Subst. *Lavicani* scil. populi, Liv. 4, 45; 6, 21. Et *Lavicanum Cæsaris*, scil. prædium, Suet. Cæs. c. 83.

LAVINIA, *æ*, f. Latini filia, Æneæ uxor. Virg. Æn. 6, 764.

¶ Lāvīnium, *i*, urbs Latii, ab Ænea condita, & uxoris nomine appellata: Virg. Æn. 1, 262; Liv. 1, 1 & 3.

¶ Laviniensis, *e*, adj. *Lavinienses condiderunt oppidum Albam*, Varr. R. R. 2, 4.

¶ Lāvinius, & Lāvīnus, *a, um*, adj. ut, *Arva Lavinia*, Virg. Æn. 4, 236. Et, *Lavinia littora*, Æneid. 1 ineunte.

¶ Lāvīnius, *i*, m. prænomine *Luscius*, vetus comœdiarum poëta, Terentii zoilus, & reprehensor perpetuus: itaque in omnium comœdiarum prologis maledicta ejus refellit, dissimulato tamen per modestiam nomine ejus. Hinc & B. Hieronymus calumniatores suos & Momos & Lavinios dixit, ut 1 epist. 31 *Igitur & noster Luscius Lavinius fruatur testibus*, i. e. faut ribus suis. Item lib. 1 adverf. Ruffinum: *Sin autem contra invidos loquor & L. Lavinium vel Ann. Pollionem styli mei mucro convulnerat.* Vulcatius Sedigitus apud Gellium 15, 24 huic Luscio nonum inter latinos Comicos locum dedit.

LAVO,

LĂVO, *lāvi, lāvatum, lautum & lōtum, lāvare*, a λάω, eſt abluere, aqua purgare, waſchen, baden. Notanda eſt differentia inter *Lavare* & *Lavari* ex Varrone de L. L. 8, 61. *Et* lavant & lavantur *dicitur ſeparatim recte in rebus certis: quod puerum nutrix* lavat, *puer a nutrice* lavatur. *Nos in balneis & lavamus & lavamur. Sed conſuetudo alterutrum cum ſatis haberet, in toto corpore potius utimur*, lavamur; *in partibus* lavamus: *quod dicimus* lavo manus; *ſic* pedes *& cætera. Quare & in balneis non recte dicunt* Lavi: Lavi manus *recte, &c.* Plautus tamen hoc non attendit, cujus in Truc. 2, 3 ipſo principio ſtatim verſus iſti ſunt: *Piſces ego credo, qui usque dum vivunt, lavant, Minus diu lavere, quam hæc lavat Phronesium. Si proinde amentur mulieres, diu quam lavant, Omnes amantes balneatores ſient.* Idem, Ter. Eun. 2, 5, 47 *Cape hoc flabellum, & ventulum huic facito, dum lavamus. Vbi nos laverimus, ſi voles, lavato.* Vbi *lavare* de toto corpore dicuntur, contra, quam Varro faciendum exiſtimavit. vid. Burm. ad Quint. 1, 6 extr. Similiter *tondere* dicuntur, qui tondentur; apud Virgil. & Horat. v. Taubm. ad Virg. p. 9, & ad Plautum Truc. 2, 3 p. 1190. B. Hieronym. lib. 1 epiſt. 45 ad Aſellam: *Tibi placet lavare quotidie: alia has mundicias ſordes putat.* Vltimum addit, quod balnea aliquando luxuriæ notam traherent. vide ſupra *Balneum:* & Caſaubonum de Caldariis in Hiſtor. Aug. ¶ 2. *Lavabor una*, παρελθὼν, dicitur, ſi quis pauperior ſe inſinuat in ſocietatem ditioris. Nam olim pauperes una cum divitibus lavantes horum utebantur ſupellectile. vid. Suid. & Chil. ¶ 3. *Lavavit* pro *Lavit* etiam dixit Plautus Truc. 1, 2, 94. *Abeunt lavatum*, ſie gehen ins bad. Ter. Eun. 3, 5, 52. *Lavatum ire*, Horat. 1 ſat. 3, 137, & ſat. 6, 125. Contra, *Veniat nunc precibus lautum peccatum tuum*, Ter. Phorm. 5, 8, 80. *Lavaturas petere aquas*, Ovid. Faſt. 3, 12.

¶ Lăvo, *is, it, ĕre*, idem in tertia flexione aliquando apud veteres. Cato c. 65 *Si inquinata erit, lavito*, Plaut. Amph. 5, 1, 50 *Poſtquam peperit pueros, lavere nos juſſit.* conf. Moſt. 1, 2, 31; Pſeud. 1, 1, 8; Truc. 5, 1, 10. & Ennius ap. Non. 10, 2. Sed & Virg. Georg. 3, 221 *Lavit ater corpora ſanguis.* conf. Æn. 3, 663. &c. & Horat. 3 od. 12, 2; & 4 od. 6, 26; & 1 ſat. 5, 24. Et hinc eſt perfectum *Lavi.* v. Virg. Æn. 6, 227.

¶ Lăvans, *tis.* Horat. 1 ſat. 4, 75.

¶ Lavandria, *orum*, n. pl. wäſche. Laberius ap. Gell. 16, 7 *Eluviare lintea & lavandria.*

¶ Lavatus, *a, um*, gewaſchen. Plaut. Pœn. 1, 2, 22 *Quæ lavata eſt, viſi perculta eſt, &c.*

¶ Lautus, *a, um*, gewaſchen; ut, *Tene aſymbolum venire unctum atque lautum e balneis?* Ter. Phorm. 2, 2, 25. ¶ 2. *Lautus*, elegans, mundus, reinlich, hübſch, köſtlich, herrlich, ducta notio inde, quia quod lavatur, mundum fit atque nitidum. *Civitas tam lauta quam nobilis*, Cic. fam. 13, 32. *Cœna lautior*, Suet. Galb. c. 12. *Lautiores epulæ*, Stat. 1 Silv. 6, 32. *Lautiſſima vina*, Plin. 14, 13. ¶ 3. Dives, reich, wohlhabend. *Lautus eques Romanus*, C. Nep. 15, 13, 6. *Lautiſſimi ſolent eſſe in iis locis &c.* Cic. pro Planc. c. 26. conf. Petron. c. 26 & 27. Etiam epitheton rei Ter. Heaut. 4, 5, 50 *Omnes te in lauta & bene aucta parte putant.* Cic. pro Flacco c. 36 *Lautum patrimonium diſſipare.*

¶ Lautiuſculus, *a, um*, diminut. Apul. 7 Met. p. 191 *Veſtem lautiuſculam proferunt.*

¶ Laute, adv. wohl, herrlich, köſtlich; ut, *Laute exornatus*, Plaut. Caſ. 4, 1, 10. *Laute munus adminiſtrato tuum*, Ter. Adelph. 5, 1 pr. *Laute vivere*, i. e. ſplendide, liberaliter ſibi indulgere, Nepos 12, 3, 2. *Villa lautius ædificata*, Cic. de Legib. 2, 1. Superl. Cic. de Amic. 23 ex vet. poëta, *Hodie me ante omnes comicos ſtultos ſenes Verſaris atque luſeris lautiſſime.*

¶ Lauri̇tia, *æ*, f. elegantia, mundicies in cibo & veſtitu, pracht, niedlichkeit, reinlichkeit. Suet. Cæſ. c. 46 *Lautitiarum ſtudioſiſſimus:* & in Aug. c. 71 *Invidiam lautitiarum refutare.* Plin. 9, 35 regina *lautitiam ejus omnem apparatumque obtrectans.* De luxu Antonii loquitur. conf. Petron. c. 21.

¶ Lautĭtas, *ātis*, f. die köſtlichkeit. Gloſſ. gr. lat. πολυτέλεια, *lautitas.*

¶ Lautia, *orum*, n. pl. apud Livium legimus 28, 39; & 30, 17 extr. & 33, 24; & 45, 20 pro eſculentis, ſupellectile aliisque ad victum lautiorem neceſſariis, quæ hoſpitibus dabantur, aut legatis. *Locus & lautia* plerumque conjunguntur, das tractament, die auslöſung. vide & Feſtum ibique Scalig. & erudita Io. Guil. Bergeri diſſertatio.

¶ Lauruſæ, *arum*, f. pl. locus extra urbem, ubi, quia aqua fluebat, lavandi uſum exercebant, das bad. Feſtus, & Varr. de L. L. 4, 32.

¶ Lăvātio, *ōnis*, f. balneum, das bad. Cic. fam. 9, 5 *Ante te certiorem faciam, ut lavatio parata ſit.* Tertull. de Baptiſmo c. 5 pr. *Ipſos etiam deos ſuos lavationibus efferunt.* conf. Plaut. Moſt. 1, 3, 4. ¶ 2. *Lavatio*, ein becken, waſch-geſchirr, lavor. Phædr. 4, 4, 22 *Mundus muliebris, lavatio argentea.* Et ſic Vlpianus l. 25 § 4 ff. de aur. arg. recenſet inter ea, quibus mulieres mundiores fiunt; *veluti*, inquit, *Lavatio, riſcus.*

¶ Lăvātūra, *æ*, f. actio lavandi; ut, *Lavatura carnis recentis*, Conſt. Aſer 5, 9.

¶ Lăvāmentum, *i*, n. idem, apud Vegetium 3, 5.

¶ Lăvācrum, *i*, n. idem. Claudian. in Eutrop. 2, 410 *Avidus ſplendere lavacris.* Et Gell. 1, 2 *Lavacris nitidis.* Alcimus medium corripuit contra otiginem. Eſt enim a *lavatum*, ſupino. v. ipſe 5, 702; & 6, 191. Sic & Fortunatus 5, 4, 96.

¶ Lavātor, *ōris*, m. qui lavat, item fur, qui lavat i. e. purgat ea loca, quæ non debet. Petronio *Levator* dicitur. v. Acron. in Hor. 1 epiſt.

¶ Lavātōrium. Gloſſ. gr. lat. πλύσιμον, *Lavatorium*, ein waſch-haus.

¶ Lăvātrina, *æ*, f. idem olim quod nunc *balneum* dicitur. v. Varro L. L. 8, 41. Nonius 3, 131. Vnde & contracte *Latrinam* eſſe putat, de qua ſupra in *Latex.* Scaliger vocat locum, ubi vaſa eſcaria eluunt coqui.

¶ Lōtus, *a, um*, aliud particip. gewaſchen. Petron. c. 30 *Veſtimenta jam ſemel lota.* Stat. 1 Silv. 5, 62 *Qui modo lotus in unda.*

¶ Lōtus, *us*, m. ſubſt. das waſchen, die bade-cur, inter ea quæ calefaciunt & refrigerant corpus, Celſ. 1, 3.

¶ Lōtūra, *æ*, f. idem. Apud Plinium eſt pro ablutione, 33, 7 *Prima lotura*: item, *ſequens lotura*, qua aliquid fit dilutius.

¶ Lōtio, *ōnis* f. idem. De manuum crebra lotione in conviviis Lipſ. Saturn. 2, 1. De lotionibus Deorum in cœtis ſibi amnibus, Barth. ad lib. 2 Theb. Statii p. 646. vide v. g. Silium 8, 364. Vitruv. 7, 9 *Lotionibus & cocturis efficitur.* Lotione opus habere judicabantur, qui quæve viros experirentur. v. Caſaub. ad Cic. Att. 1, 16; Deque lotione antequam accumberent, Kipping. Ant. Rom. 4, 3, 4.

¶ Lōtium, *i*, n. urina, a diluendis corporibus ſic dicitur, der urin, harn. Lucretio, & Sammonico Sereno eleganter & verecunde *ſaccatus corporis humor* vocatur. Arnobius abſolute *ſaccatum* vocat. vide infra in *Saccus.* Sic Cato c. 122 *Si lotium difficilius tranſibit, &* c. 7 *Lotium ſuillum.* Veſpaſian. apud Suet. c. 23 *Reprehendenti filio Tito, quod & urinæ vectigal commentus eſſet, pecuniam admovit ad nares, ſciſcitans, num odore offenderetur? at ille negante: atqui, inquit, e lotio eſt.* Petron. c. 57 p. 281 *Non valet lotium ſuum*, convicium ſervile.

¶ Lotiolentus, *a, um*, idem quod *commictilis* apud Nonium 2, 109. Hinc

¶ Lotiolente, adv. idem. Nonius 2, 485 ait dictum veluti *lutulente* a lotio, & citat illud Titinnii: *Lotiolente flocci fiet*, i. e. fœde, ſordide.

¶ Lōtor, *ōris*, m. ein wäſcher. Apud Fabrett. Inſcript. p. 435 DIANÆ AVG. COLLEG. LOTOR SACR. Hinc &

¶ Lotrix, *ĭcis*, f. ex vulgari uſu, eine wäſcherin.

Compoſita:

¶ *Abluo, Alluo, Colluo, Diluo, Eluo*, & alia compoſita & derivata infra ad *Luo* relata vide.

¶ Adlavo, *are*, plauſchern, pfatſchelu. Apud Varron. de L. L. 8, 61. Plautus, *Piſces usque dum vivunt adlavant.*

Æquilavium, vide in *Æquus.* Huc pertinent

¶ Circumlăvo, *are*, benetzen, umher waſchen. Hyginus fab. 276 *Ægyptum Nilus circumlavat.* Sall. fragm. hiſt. *Dubium, an inſula ſit, quod Euri atque Auſtri ſuperjectis fluctibus circumlavit.*

¶ Delăvo, *are*, abwaſchen. Plaut. Rud. 2, 7, 21 *In mari quod delavi.* Alii cum Turnebo in Adverſ. 21, 12 legunt *elavi.* Sed adde Octav. Horat. 1, 1 & 4. Apic. 8, 7 *Porcellum præduratum liquamine delavas.*

¶ Delōtus, *a, um*, gereiniget. Idem Oct. Horat. 1, 4 *Coagulum leporis vino veteri dclotum.*

¶ Elăvo, *are*, auswaſchen. *Elavare ſe bonis*, auswaden und nichts behalten, Plautus dixit Aſin. 1, 2, 9. Proprie eſt exire e mari vel naufragio. Turnebus l. c. translationem a balneis explicat, in quibus luxu lavandi nequiores rem ſuam profligabant. Vid. mox dicenda in *Elotus.*

¶ Elautus, *a, um*, pure lautus, rein gewaſchen. Plaut. Rud. 3, 3, 37 *Mulieres elautæ opera Neptuni.* conf. Pœn. 1, 2, 22, ubi lectio tamen variat.

¶ Elōtus, *a, um*, auswaſchen. Colum. 12, 50 ſub fin. *Oliva elota.* Et Plaut. Trin. 2, 4, 5 *Comeſum, epotum, exutum, elotum in balineis*, verwaſchen im bade. Celſ. 7, 27 *Plumbum elotum cum vino.* Pallad. 1, 10 *Arena aquis ſuavibus elota.*

¶ Illautus, *a, um*, ungewaſchen, unſauber. Plaut. Pœn. 1, 2, 23 *Meo quidem animo quaſi illauta eſt.*

¶ Illōtus, *a, um*, idem; ut, *Neque qui tam vita honeſtior illoto ſermone utitur*, unflätige reden führet, Declam. in Salluſtium, pr. *Illoto verſu*, id. eſt, rudi, incomto, Rutilio Numatiano 1, 422 reſtituit ὁ πάνυ Grævius, cujus animadverſionem relegere operæ pretium omnino eſt. ¶ 2. *Manibus illotis*, Plaut. Pœn. 1, 2, 103, i. e. irreverenter. *Illotis manibus protinus materiam tractare*, Gajus l. 1 D. de orig. jur. ¶ 3. Item, *Illotis pedibus ſacra irrumpere.* v. Chiliad. wie eine ſau zum troge.

¶ Perlăvo, *are*, auswaſchen. Tertull. de Pœnit. c. 4 *Te peccatorum fluctibus merſum perlavabit.* Et Apicius 8, 7 *Liquamine perlavabis.*

¶ Prælavo, *are*, vorher waſchen. Hinc

¶ Prælavātus, *a, um*, vorher gewaſchen. Oct. Horat. 1, 27 *Vino tepido prælavatus.* Sed &

¶ Prælăvo, *ĕre*, ut, *Os prælavere*, den mund vorher ausſpülen. Apul. Apol. p. 278 *Qui ſeſe ſcit rationem prompturum neque inutilem, neque injucundam, ejus merito os, ut bono potui poculum, prælaviter.*

¶ Prælautus, *a, um*, valde lautus, ſehr herrlich. Suet. Vitell. c. 2 *Prælautus alioqui famoſiſque cœnarum magnificentia.* Add. in Nerone c. 30.

¶ Relăvo, *are*, wieder waſchen. Lucret. 6, 799 *Calidis etiam cum te relavaris.* Sed Lambinus repoſuit: *etiam cunctere lavaceris.*

¶ Semilautus, *a, um*, halb gewaſchen. Catull. 55, 2 *Semilauta crura.*

¶ Sublăvo, *are*, ein wenig waſchen, netzen. Apul. de Herb. c. 7 *Herba ſolatæ ſucco ſe ſublavet.* Id. c. 113 *Inde ſe ſublavet.* Celſ. 6, 18, 10 *Os vino ſublavandum eſt.* Adde Capitol. in Anton. Philoſ. c. 19.

LAVRĀGO, *ĭnis*, f. herba ſic dicta. Apul. de Herb. c. 58.

Laurea, laureatus, &c. vide *Laurus.*

LAVRENTIA, *æ*, f. Romuli & Remi nutrix, ſecundum quosdam. Fauſtuli paſtoris uxor, propter pulchritudinem & rapacitatem corporis quæſtuoſi Lupa a vicinis dicta. v. Liv. 1, 4. Plutarch. Romulo p. 19 & 20; & Lactant. 1, 20, ubi *Larentia* dicitur. *Accam Larentiam* vocat Macrobius Sat. 1, 10. v. *Acca.*

¶ Laurentālia, *ium*, n. pl. Laurentiæ feſta. v. Varr. L. L. 5, 3; & Scal. in Conject. itemque Plut. d. l. Celebrantur x Kal. Junii. Macrobius l. c. & Lactant. l. c. *Larentinalia* nominat, & Feſtus *Larentalia.*

¶ Laurentum, *i*, n. oppidum Italiæ eſt in Latio. Λαύρεντον, a quo

¶ Laurens, *tis*, adj. qui ex Laurento eſt, vel quod ad Laurentum pertinet: ut, *Laurens Turnus*, Virg. Æn. 7, 650. *Laurens prædium*, Plin. 2 epiſt. 17. *Laurentia arva*, Virg. Æn. 9, 100. Martial. 10 epigr. 45 *Iliæ Laurentis cum tibi domus apri.*

¶ Laurentīnus, *a, um*, idem quod *Laurens*, i. e. ad Laurentum oppidum pertinens. Plin. 2 epiſt. 17 pr. *Laurentinum meum*, puta, prædium. Et Val. Max. 8, 5, 6 *Laurentina via.*

LAVREŌTIS, *is, in*, f. λαυρεῶτις, spodos; vide *Spodos*. Plin. 34, 13 *Fit in argenti fornacibus spodos, quam vocant laureotin*, rost von hütten-rauch, silber-asche.

LAVRĪCES, *um*, leporum genus, quos Hispania cuniculos appellat, kaninichen. v. Plin. 8, 55. ubi tamen videtur exsectos tantum utero cuniculorum fœtus significare.

LAVRIOS, sive Laurion, Atticæ regio auri venis frequens. Hinc

¶ Lauriōticus, *a, um*, adj. ut *Lauriotica noctuæ*, γλαῦκες λαυριωτικαί, proverb. de magna pecuniarum vi, apud Aristoph. Nam noctuis signabant numismata. v. Erasm.

LAVRVS, *i & us*, 2 & 4, f. ein lorber-baum. *Apollinea, Delphica, Phœbea*, a poëtis vocatur, quod Apollini sacra fuerit. Plin. 15, 30 pr. *Laurus triumphis proprie dicatur, vel gratissima domibus, janitrix Cæsarum Pontificumque, sola & domos exornat, & ante limina excubat.* ¶ 2. *Lauri baccæ*, δαφνίδες, lorberen. Cæterum lauro vaticinandi vim tribuebant veteres: unde & Phœbades reddituræ oracula lauri folia comedebant. Lycophron Cassandra v. 3. Tibull. 2, 5, 63 & quos laudat ibi Brouckh. maxime Spanh. ad Callim. in Del. Pf. 94. tangit & Iuvenal. 7, 17. Idem 2, 158 *Humidæ lauri* meminit in sacris, qua nimir. pro aspergillo lustrali utebantur. v. Turn. 13, 22. Potter. ad Clem. Alex. Protr. p. 9. Cæterum malum omen erat, si igni imposita laurus non crepitaret, v. Brouckh. ad Prop. 2, 21, 36. Hanc & afflari fulmine negabant. v. Plin. l. c. itemque Suet. Tib. c. 62 reclamante experientia. v. Hard. ad Plin. 2, 55 f. 56 & 15, 30 f. 40 ex Phil. Iac. Sachs gammarologia p. 22. ¶ 3. De *Lauru* Cæsarum domibus perpetuo affixa Barthius in Claudiani Paneg. de 4 Conf. Honorii v. 3 & Plin. l. c.

¶ Laurea, *æ*, f. folium lauri, & ex lauro corona, quæ in triumphis adhibebatur, ein lorber-zweig, lorber-kranz. *Laurea magnis periculis parta*, Cic. de prov. conf. c. 12, & c. 14 *Si in Capitolium invehi victor cum illa insigni laurea gestiret.* Id. in Off. 1, 22 *Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.* Quem versum in Pison. c. 30 etiam sic recitat: *Cedant arma togæ, concedat laurea laudi.* ¶ 2. *Laurea & Laurus* pro victoria sæpe ponitur: tum quod victoriæ laureatis litteris nunciarentur, tum quod in Iovis Capitolini gremio *laurea* a victoribus deponeretur, etiam cum triumphus ductus haud esset. v. Suet. Domit. c. 6, & ibi Casaubonus atque Torrentius. It. intt. ad Sil. 15, 119 & Bergeriana de literis laureatis disputatio. *Laurus Indica* pro victoria Indica apud Stat. 4 Silv. Ita *Parthica Laurus*, Plin. Paneg. Trajani c. 14. conf. Plaut. Cist. 1, 3, 53.

¶ Laureus, *a, um*, adj. von lorbern; ut, *Laureus ramus*, *Laurea corona*, Plin. 15, 30. *Pyra laurea*, Colum. 12, 10.

¶ Laurīnus, *a, um*, idem; ut, *Oleum laurinum*, lorberöl, Plin. 23, 4. *Laurina folia*, Id. Plin. 19, 8.

¶ Laureŏla, *æ*, f. diminut. *Laureolam in mustaceo quærere*, Cic. ad Att. 5, 20. v. *Mustaceus* in *Mustum*. ¶ 2. Significat & *Laureola* qualemcunque triumphum. Cic. fam. 2, 10 *Velles, ut haberem tantum negotii, quod esset ad laureolam satis.*

¶ Laureŏlus, *i*, m. nomen latronis sceleratissimi & ob id in crucem sublati ac a feris laniati, ut Iosephus auctor est. Id argumentum frequenter tractatum nimis, suadent Sueton. Cal. c. 57; Iuvenal. 8, 186; & Martialis in Spect. epigr. 8. Sed Iuvenal. Scholiastes argumentum Laureoli mimi aliter interpretatur, quam Iosephus exponit. *Catulli Laureolum* refert Tertullianus adv. Valentin. c. 14.

¶ Laureŏlum, *i*, n. idem ac scalpeolum sive ferramentum chirurgicum, eine lancette, Cæl. Aurel. Chron. 5, 2, 33.

¶ Laureo, *are*, coronare, bekränzen, bezieren. Chrysolog. Serm. 66 *Postes tuos suis ulceribus laureavit.* Sarisb. epist. 298 *Ecclesia martyrum sanguine laureatur.* Hinc

¶ Laureātus, *a, um*, laurea coronatus, mit lorbern geziert; ut, *Lictores laureati*, Cic. Att. 7, 10. Et, *Laureati fasces*, de Divin. 1, 28. *Postes laureati*, Quintil. 8, 6 p. 622, pfosten mit lorberzweigen besteckt. *Laureatæ tabellæ*, (Lamprid. in Alexand. c. 58) seu *literæ*, i. e. lauro revinctæ, res lætas notant: *pinnatæ hastæ* res tristes. v. Gronov. ad Stat. Silv. p. 130. Barth. ad Claud. p. 308; & Fest. & erudita Io. Guil. Bergeri de *literis laureatis* disputatio. *Laureatorum poëtarum* origo ex ludis Capitolinis. v. Scal. Auson. lect. 1, 10.

¶ Laurētum, *i*, n. silva laurorum, ein lorber-wald, Plin. 15, 30. ¶ 2. *Lauretum*, urbs Lauretana, Loretto.

¶ Laurĭcŏmus, *a, um*, der lorbern trägt; ut, *Lauricomi montes*. Lucret. 6, 151.

¶ Laurĭfer, *a, um*, idem; ut, *Lauriferi currus*, Lucan. 5, 332.

¶ Lauriger, *a, um*, idem; ut, *Laurigeri triumphi*, Martial. 3 ep. 66.

¶ Laurĭpŏtens, *tis*, idem; estque epitheton Apollinis apud Mart. Capell. 1 p. 10.

Baccalaureus, vide in *Bacca*.

Laus, *laudis*, vide paullo ante in *Laudo*.

LĀVIS, *i*, m. dissyllabum, fluvius Lucaniæ. v. Cluver. Ital. Ant. p. 1262.

LAVSVS, *i*, m. Mezentii filius, Virg. Æn. 7, 649 &c. ¶ 2. Item, Numitoris filius, frater Iliæ Silviæ, quem Amulius patruus occidit. v. Ovid. Fast. 4, 55.

LAVSVS, *i*, m. nomen appellativum, quo veteres pro lessu utebantur. v. *Lessus*.

Lautia, lautitia, vide paullo ante *Lavo*.

LAVTVMIÆ, *arum*, f. pl. quasi λαοτομίαι, lingua Siculorum, ut Asconius in Verr. de Præt. urb. refert, dicuntur lapicidinæ, id est, loca cæsis lapidibus exsecta, steinbrüche. Præcipue ita nominatus est carcer Syracusanus, quem Cicero ult. Verrina c. 27 descripsit: *Opus est*, inquit, *ingens, magnificum regum ac tyrannorum. Totum est ex saxo in mirandam altitudinem depresso, & multorum operis penitus exciso. Nil tam clausum ad exitus, nihil tam septum undique, nihil tam tutum ad custodias nec fieri, nec cogitari potest.* conf. ibid. c. 55. Hujus carceris meminit & Livius 32, 26 f. vid. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 17, 9. ¶ 2. Deinde quemvis carcerem & vincula publica significat, der bau das gefängniß. Ita Romanarum mentionem facit Liv. 26, 27. Vlpian. L. 1 § ult. de Aleatoribus: *aut multâ multetur, aut in lautumias vel vincula publica ducatur.* Videtur tamen aliquid laboris duri, ut in lapicidinis esse solet, hoc verbo adnotari. Plaut. Pœn. 4, 2, 5 *Vel in lautumiis vel in pistrino mavelim ætatem agere.* Sidonius 1 epist. 7 *Lautumiis aut ergastulo inferri.* Siculas autem lautumias simpliciter carcerem fuisse, non dubitatur. Scribitur & *Latomiæ*, de quo supra, & *Latumiæ*, uti Dion. Gothofredus & alii vulgo legunt. Sed optimus quisque liber *Lautumiæ* præfert.

¶ Lautumarius, *i*, m. qui sæpe fuit in carceribus & lautumiis, ein gefangen sitzender. Sic Cic. in Pison. c. 9 *Lautumarium Catilinæ*, unum e sceleratis illius affectatoribus vocat; uti legit Turnebus Adverf. 21, 15. Aliis est *Laternarius*.

Latus, *a, um*, vide supra *Lavo*.

LAX, fraus est, inquit Festus, in *Lacere*.

LAXVS, *a, um*, remissus, dissolutus, locker, schlaff, weit; ut, *Funes laxi*, qui non contenti sunt. *Laxus calceus*, Horat. 1 sat. 3, 31. Ovid. de Arte Am. 1, 516 *Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet*, du solst nicht in weiten schuhen schlürffen. Cic. de Amicit. c. 13 *Commodissimum est, quam laxissimas habenas habere amicitiæ, quas vel adducas cum velis, vel remittas*, sehr schlaffe zügel. *Laxæ vestes*, geraume kleider, Lucan. 8, 367. Hæ mollium erant & delicatorum. vid. Brouckhus. ad Tib. 1, 9, 70. *Laxa fides*, quæ alias fluxa, Drak. ad Sil. 8, 322. *Laxiora spatia*, Colum. 4, 30. Et, *Laxior terra*, i. e. rarior, Pallad. 1, 8. *Laxior stomachus*, Id. 11, 14, 12. Dict. 3, 1 *Trojani laxiores militia*.

¶ Laxe, adv. weit, geraum. *Habitare laxe & magnifice voluit*, Cic. pro Dom. c. 44. *Romanos, remoto metu, laxius licentiusque futuros*, Sallust. B. Iug. c. 87. Superl. Plin. 2, 16 *Ab his Mercurii stella laxissime*, subaudi, *vagatur*.

¶ Laxĭtas, *ātis*, f. amplitudo, die weite, geraumigkeit. Cic. pro Domo c. 44 *Vt facile omnium domus laxitate superaret.* Add. Offic. 1, 39. Et, *Laxitas semitarum*, Colum. 4, 18. *Aëris laxitas*, Pallad. 1, 5. De valle loquitur laxiore, ubi aër & venti montium altitudine & compressione vicina non impediantur. Sic *Laxitas loci*, Sallust. Fragm. c. 29 ap. Nonium 2, 492.

¶ Laxo, *avi, atum, are*, est remittere, nachlassen, weit machen, lüften; cui opponitur *adducere* vel *adstringere*, zuziehen, an sich halten. De vinculis amicitiæ Cic. Att. 1, 6 *Tantum abest, ut ex eo, quo adstricti sumus, laxari aliquid velim.* Sic, *Populis frena laxare*, Lucan. 7, 124. *Laxare forum & explicare*, Cic. Att. 4, 16, erweitern. *Laxare animum a laboribus*, Liv. 32, 5 pr. das gemüth frey machen. *Laxare se molestiis*, Lucejus Cic. 5 epist. 14, sich davon losmachen. *Placida laxare membra quiete*, Virg. Æn. 5, 836, ausruhen. conf. ibid. 9, 224. *Laxare sese ab angustiis in latitudinem*, sich weiter ausbreiten, Plin. 21, 5. *Laxare vincula epistolæ*, C. Nepos 4, 4, 1, den brief öffnen. conf. Stat. Theb. 1, 135.

¶ Laxans, *tis*. *Laxantia* Medici vocant, quæ expurgant & leniter evacuant.

¶ Laxātus, *a, um*, losgemacht, nachgelassen. Cic. Somn. Scip. 3 *Qui jam vixerunt & corpore laxati.* Id. de Senect. c. 3 *Libidinum vinculis laxati.* Lucan. 3, 548 *Classis laxata.* Tac. Hist. 3, 25, 2 *Laxati ordines.* Compar. *Lini membrana laxatior*, Plin. 19, 1.

¶ Laxātīvus, *a, um*, laxans. Cæl. Aurel. Tard. 2, 3 *Laxativa cataplasmata.* Apul. de Herb. c. 60 *Esse laxativæ virtutis.*

¶ Laxatio, *onis*, f. die erweiterung, öffnung. Vitruv. 4, 7 *Compactura habeat laxationem.* Id. 9, 9 *Laxatio aut coartatio.* conf. Cæl. Aurel. Tard. 2, 1, 56.

¶ Laxamentum, *i*, n. spatium, der weite raum. Vitruv. 4, 7 *Amplum laxamentum cellæ.* Id. 5, 9 *Choragia laxamentum habeant ad chorum parandum.* ¶ 2. Idem ac relaxatio, die linderung, lüftung. Trebonius Cic. fam. 12, 16 *Ego nactus in navigatione nostra pusillum laxamenti, concinnavi tibi munusculum, &c.* Id Germani non ineleganter dicunt, ein wenig luft kriegen. Sic Liv. 9, 41 *Vt si quid laxamenti a bello Samnitico esset, in Vmbriam propere exercitum duceret.* 35, 21 *Minucius nihil laxamenti hostibus dedit.* Iustin. 41, 5, 1 *Dato laxamento.* Sen. epist. 7 *Lusus expectans, & sales, & aliquid laxamenti, quo hominum oculi acquiescunt*, eine ergötzlichkeit.

Composita:

¶ Collaxo vel Conlaxo, *are*, idem quod *laxare*, weit machen, lösen. Lucret. 6, 232 *Conlaxare rareque facere.* Cæl. Aurel. Acut. 3, 3, 20 *Vaporatio collaxat tumentia.* Conf. Tard. 2, 1, 20.

¶ Dilaxo, *are*, von einander sperren. Lucil. apud Porphyr. indeque Dousa p. 37 & 91 *Et cruribus crura dilaxat.*

¶ Prælaxatus, *a, um*, vorher geöfnet, gelindert. Cæl. Aurel. Tard. 2, 1, 27 *Motus beneficio prælaxato ægrotante.*

¶ Prolixus, *a, um*, a *Laxus* sine dubio deducitur & ad vestes proprie pertinet, de quo Casaub. ad Cic. Att. 1, 1 p. 16, lang, weit; ut, *Capillus prolixus*, lang haar, Ter. Heaut. 2, 3, 49. *Barba prolixa*, Virg. ecl. 8, 34. *Prolixiores pollices*, Colum. 5, 6. *Prolixior arator*, Eidem 1, 9 est longioris staturæ. Sic *per prolixum tempus* plus est, quam *diu*, eique opponitur L. 3 § 3 Dig. de Re Milit. *Prolixo satis itinere*, Apul. lib. 3 Milef. sub fin. conf. Borrich. Vindic. p. 190. ¶ 2. Liberalis, willfährig; ut, *Ariobarzanes prolixior in Pompejum*, Cic. Att. 6, 3. *Animus prolixus*, id est, liberalis, propensus: ut, *Animo libenti prolixove aliquid facere*, Id. Cic. Capitoni sub Att. 16, 16. Et fam. 3, 8 sub fin. *Natura prolixa & benefica.* ¶ 3. *Prolixum corpus, exili* opponit Suetonius Claud. c. 30. ¶ 4. Secundus, felix. Ita interpretantur Malasp. & Casaub. apud Cic. Att. 1, 1 p. 16: laudatur hanc in sententiam Catonis locus apud Gell. 7, 3.

¶ Prolixè, adv. nach der länge, weitläuftig. *Arbores prolixe foliatæ*, mit grossen blättern. Apul. 4 Mil. sub init. *Prolixe promittere*, Cic. fam. 6, 5, reichlich versprechen. *Prolixe cumulateque facere aliquid*, Id. pro Flacco c. 36; Id. Att. 7, 14 *In delectu parum prolixe respondent Campani*, h. e. inviti admodum & cunctabundi nomina dant Pompejo adversus Cæsarem, auctorem coloniæ suæ, delectum habenti. Ter. Eun. 5, 8, 52 *Accipit homo nemo melius prorsus, nemo prolixius.* Suet. Tito c. 7, id est, *prolixius quem fovere*, es tractirt niemand besser.

¶ Prolixum, adv. idem. Apul. 8 p. 205 *Luctu redintegrato prolixum ejulat.*

¶ Prolixĭtas, *ātis*, f. die länge, weitläuftigkeit. Arnobius 7 p. 250

Colubra prolixitatis immenſæ. Id. lib. 4 p. 138 *Ne forte prolixitas faſtidium audientiæ pariat.* Symmach. 2 epiſt. 8 *Literarum prolixitas.*

¶ Prolixĭtūdo, *ĭnis*, f. idem. Pacuvius apud Nonium 2, 697 *Fundi prolixitudo.*

¶ Prolixo, *are*, prolixum & longum facere, weit machen. Col. 4, 24 *Monendus putator eſt, ut prolixet aciem ferramenti.*

¶ Relaxo, *are*, losmachen, erquicken. Cic. Att. 10, 6 *Pater nimis indulgens, quicquid ego adſtrinxi, relaxat*, er giebt ihm zu viel nach. *Relaxare animum & dare ſe jucunditati*, Id. Off. 1, 34; &, *Relaxare ſe occupatione*, ad Att. 16, 16, von der arbeit losmachen. *Cum ſe plane corporis vinculis relaxaverint*, Id. de Senect. c. 22, wenn ſie ſich losgemachet. *Inſani cum relaxentur*, Id. in Acad. Q. 4, 17.

¶ Relaxans, *tis.* Sil. 3, 51 *Nereus cæcos relaxans Oceani fontes.*

¶ Relaxatus, *a, um*, erquickt, erleichtert. Cic. Divin. 2, 48 *Relaxatus ſomno animus.*

¶ Relaxatio, *ōnis*, f. die lüftung, erquickung; ut, *Animi relaxatio*, remiſſio, Cic. de Fin. 2, 29.

¶ Relaxator, *ōris*, m. Cæl. Aurel. Acut. 2, 38 *Relaxator fluentium.*

¶ Relaxus, *a, um*, gelüftet, locker. Colum. 11, 3 *Relaxa humo plenioris craſſitudinis fiat radix.*

LAZI, *orum*, populus Armenis finitimus. v. Spanh. de uſ. & præſt. num. Diſſ. 13 p. 582.

Lea, leæna, vide *Leo.*

LĔANDER, *dri*, & Leandrus, *i*, m. Λέανδρος, Erûs puellæ amator. v. epiſt. 18 & 19 Heroid. Ovidii, Leandri ad Ero, & Erûs ad Leandrum. Id. Triſt. 3, 10, 41 *Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuiſſet, Non foret anguſtæ mors tua crimen aquæ.* Inter Græcos hanc fabulam delicatiſſimo carmine proſequutus Muſæus, poëta aliquis recentior, ut doctiſſimis videtur, Alexandrinus. v. Fabr. B. G. 1, 16 § 6.

¶ Leandrius, *a, um*, adj. ut, *Helleſpontus Leandrius*, in quo Leander periit, apud Silium 8, 622.

LEARCHVS, *i*, m. Athamantis & Inûs filius, qui tenellus adhuc a patre in furore ſuo occiſus eſt. v. Ovid. Faſt. 6, 490. Val. Flacc. 1, 280.

¶ Learchēus, *a, um*, adj. ut, *Learchea umbra*, ibid. v. 491.

LĔBĂDĪA, *æ*, f. urbs Bœotiæ, Stat. Theb. 7, 345; & Plin. 16, 36.

LĔBĔDVS, *i*, m. Ioniæ oppidum minus frequens. Hor. 1 epiſt. 11, 7 *Scis, Lebedus quam ſit Gabiis deſertior, atque Fidenis vicus.* vide & Strabonem, iremque Plinium 5, 29; & Meſam 1, 17.

LĔBĒRIS, *ĭdis*, f. λέβηρις, exuvium ſerpentis, ein ſchlangenbalg. Plinius vocat membranam, ſive ſenectutem, ſive vernationem anguium, quam exuunt. v. 3, 30; 4, 32; 5, 6 & 29. Hinc proverb. *Leberide nudior*, nacket und bloß. v. Chiliad. Meminit quidem Suidas, quod *Leberis* fuerit quidam pauper, a quo proverbium ortum ſit. Sed poteſt ad exuvium ſerpentis commode reſpici, uti & in illo: *Lebride cæcior*, ſtock blind.

LĔBES, *ētis*, λεβης, vas æneum, ein ehemer tiegel, keſſel, pfanne. Virg. Æn. 3, 466 *Stipatque carinis Ingens argentum, Dodonæosque lebetes.* Vbi Servius *lebetem* exponit pollubrum ſeu malluvium, ollamque æream. Alii *lebetes Dodonæos* interpretantur vaſa rebus variis apta, ex ære Dodonæo & præſtantiſſimo confiato. *Lebes Dodonæus*, adagium eſt in garrulos, ein plauder-maul. Adde Virg. Æn. 5, 266; & Ovid. Met. 12, 243.

LĔBYNTHVS, *i*, m. inſula una ex Cycladibus, apud Ovid. Met. 8, 222, & de Art. Am. 2, 81.

LĔCHAEVM, *i*, n. portus Corinthi, de quo Propert. 3, 20, 19; Stat. 2 Silv. 2, 35 & 381.

¶ Lechæus, *a, um.* Ita Grat. Cyn. 227 *Spatia Lechæa* de ludis Iſthmiis.

¶ Lechiæ, *arum*, apud Stat. 4 Silv. 3, 59 eodem ſenſu accipiuntur a Gevartio Barthioque: Sed concinnior, & veteribus libris, qui habent *deviæ*, proprior lectio eſt Iſ. Voſſii, ad Cat. p. 62 *Clivi æ*, ubi vid.

Lectica, lecticarius, lectiſternium, &c. vide in *Lectus.*

LECTISPHAGĪTES, *æ*, m. olim inter vina factitia, Plin. 14, 16.

Lectito, lectus, *a, um*, &c. vide in *Lego, ĕre.*

LECTVS, *i*, m. λέκτρον, cubile, eine ruheſtätte, bette. *Lectus cubicularis*, Cic. Divin. 2, 65 dixit, ad differentiam lecti in triclinio, in quo ſedebant cibum capientes. *Lectus genialis*, Horat. 1 epiſt. 1, 87, ein braut- oder ehe-bett. *Lectus funebris*, ein parade-bett, Val. Max. 4, 4, 1. *Lectum ſternere*, ein bette zurichten, machen. v. *Sterno. Lecto teneri*, decumbere ægritudinis cauſſa, zu bette liegen, Cic. Verr. 5, 7. De ratione lectorum apud Veteres fuſe Salmaſius in Spartianum Æl. Ver. c. 5 itemque Caſaubonus, quos licet videre. Altos fuiſſe cubiculares lectos, triclinaribus certe altiores, docet Brouckh. ad Tib. 1, 2, 19. *Lectos, lecticas, lecticulas* etiam ſtudentibus, legentibus, ſcribentibus interviſſe, docet Caſaubon. ad Sueton. Aug. c. 87. Gonſal. ad Petron. c. 115 p. 187. Burm. ad Quint. 10, 3 p. 936.

¶ Lectus, *ūs*, m. idem obſervante Priſciano 6 p. 198 ex Cornificio, & Plaut. Amphit. 1, 3, 15 *Prius abis, quam lectus ubi cubuiſti concaluit locus.* Ita Ter. Eun. 3, 5, 45, rectum putat Faërnus *In lectu eam collocarunt.*

¶ Lectum, *i*, n. eſt l. 19 ff. de auro, arg. § 8 *Lectum plane argenteum, vel ſi qua alia ſupellex argentea fuit, argenti appellatione non continetur.*

¶ Lectulus, *i*, m. dimin. Cic. Att. 14, 13 *A ducendâ uxore ſic abhorret, ut libero lectulo neget eſſe quicquam jucundius*, h. e. eſſe liberum & ſui juris. Adde Petron. c. 79 & 80, & 128 &c.

¶ Lectĭca, *æ*, f. ſedes, pulvinaribus & lecto ſtructa, qua divites & potentes ferebantur, (quamquam Tiberii ætate etiam mediocres) iis uti ſolebant, de quo Caſaub. ad Suet. p. 142) ein tragſtul, ſänfte. Ovid. A. A. 1, 487 *Interea ſive illa toro reſupina feretur Lecticam dominæ diſſimulanter adi.* Plura de iis Lipſius in Electis 1, 19, Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 43, & Kirchmann. de Fun. Rom. 2, 9 p. 175 ſeqq. Nim. etiam mortui efferebantur in lecticis, v. *Lecticula* & *lecticarius* n. 2. Servius Sulp. 4 epiſt. 12 ad Cic. *Coactus ſum in eadem illa lectica, qua ipſe delatus eram, meisque lecticariis in urbem eum referre.*

¶ Lectĭcŭla, *æ*, diminut. Liv. 24, 42 *Scipio lecticulâ in aciem illatus.* Sed, *Lecticula elatus Atticus*, Nepos extr. ejus vita, ſc. funebri, λέκτρ. vid. Kirchm. de Fun. l. c. Cic. fam. 1 *Mecum ſimul lecticula concurſare* (i. e. huc illuc ire) *potes*, conf. Suet. Aug. c. 78: ubi de *lucubratoria lecticula* Caſaubonus videatur. *Vilis lecticula* ſervi eſt Mart. 9 ep. 94.

¶ Lecticārius, *i*, m. ſervus lecticam portans, ein ſänftenträger. vide *Lectica*: Et Cic. fam. 4, 12; Petron. c. 96 & 124; Sen. de Conſt. Sap. c. 14; Suet. Tib. c. 58 & Oth. c. 6. ¶ 2. *Lecticarii* olim etiam erant veſpillones efferendis cadaveribus deſervientes, νεκροφόροι in Gloſſ. die leichenträger. v. Novell. Iuſt. 43.

¶ Lecticārĭŏla, *æ*, f. quæ ſe aſſociat lecticariis, quod vilisſimum genus, ſeque iis ſubſternit, Martial. 12 epigr. 58.

¶ Lecticalis, *is*, m. *qui lectulos facit*, in Gloſſ. Iſid.

¶ Lectārius, *i*, m. idem. Gloſſ. gr. lat. κλινοποιός, *lectarius, lectorum confector.* Inſcr. Murat. 959 *Faber lectarius.*

¶ Lectrix, *ĭcis*, f. in Inſcript. apud Fabrettum p. 311 DRVSI. CVBIC. SER. COLIT. OSSA. CNIDE. LECTRIX. CONIVNX. EIVS.

¶ Lectuālis, *e*, lagerhaft, bettlägerig. Spartianus de Adriano c. 23 *In morbum incidit lectualem*; ubi Salmaſius notat, *lectuales* ejusmodi morbos Latinos vocaſſe, qui diu in lecto detinerent ægrotantes: Sed & ipſos longis ac lentis languoribus laborantes *lectuales* dictos, Græcis κλινικούς.

¶ Lectiſternium, *i*, n. fiebat Romæ, quum Diis, placandi gratia, lectos ad altaria ſternerent & epulum apponerent, de quo paſſim Livius: v. g. 5, 13 ubi de primo *lectiſternio* ejusque ritibus ita agit, ut mire conveniat cum iis, quæ in ſacris habentur Ieſ. 58, 6; 22, 10 *Curatum lectiſternium & per triduum habitum, decemviris ſacrorum curantibus: & pulvinaria in conſpectu fuere*, vide & Turneb. Adverſ. 30, 32.

¶ Lectiſterniator, *ōris*, m. qui lectum ſternit, Plaut. Pſeud. 1, 2, 29.

¶ Lectiſtĭtium, *i*, n. lecti ſtatio, Iſidori Gloſſ.

LECȳTHVS, *i*, m. λήκυθος, ampulla olei, eine öl-flaſche, balſambüchſe. Quemadmodum autem *ampullæ* vox, ita & *lecythi* ad rem oratoriam translata eſt. Cic. Att. 1, 14 *Quid multa? totum illum locum, quem ego varie meis orationibus, quarum tu Ariſtarchus es, ſoleo pingere, de flamma, de ferro, (noſti illas ληκύθους) valde gravite pertexuit.* Et Plin. 1 epiſt. 2 *Non tamen omnino Marci noſtri* (Ciceronis) ληκύθους *fugimus, quoties paullulum itinere decedere non inter peſtivis amœnitatibus admonebamur.* Vbi Buchnerum etiam poteris videre. ¶ 2. Prov. *Oleum non eſt in lecytho.* Item, *Pinguior lecytho*, ein ſchmier-flegel. v. Chiliad.

¶ Lecythĭnus, *a, um*, in Lecytho aſſervatus. Petron. c. 21 *Nos lecythino perfuſos oleo refecerunt*; al. *legitimo.*

LĔDA, *æ*, f. Λήδα, quæ & *Nemeſis*, Tyndari regis conjux, cum qua in figura cygni concubuit Iupiter, unde nata duo ova; ex quorum uno Helena, ex altero Caſtor & Pollux prognati. vide Mythologos, Ovid. Met. 6, 109; Virg. Æn. 1, 656. ¶ 2. *Ledæ* frutex; *v. Lada.*

¶ Lēdæus, *a, um*, adj. ut, *Fratres Ledæi*, Caſtor & Pollux, Ovid. ad Liviam v. 283; & Sil. 15, 83 *Ledæi Dii*, Ovid. Faſt. 1, 706.

Ledanum, ledum, vide ſupra *Ladanum*

Legalis, vide *Lex*, Legatio, legatus, &c. *Lego, are*, Legibilis, *Lego, ĕre*, Legicrepa, legifer, *Lex.*

LĔGIO, *ōnis*, f. a dilectu dicta eſt, corpus peditum Romanorum, qui proprie dicuntur apud illos milites, eine legion, vulgo vocabulo ex hodierna militia deſumto, ein regiment. Numerus autem militum in legionibus non idem ſemper, ſed varius diverſis temporibus fuit. Prima legio ſub Romulo trium millium peditum & trecentorum equitum fuit. Poſt Sabinos autem in civitatem receptos legionem duplicatam fuiſſe, ſcribit Plutarchus. Vegetio legio eſt, 6666 i. e. ſex millium, ſexcentorum & ſexaginta ſex. Legio Romana diviſa fuit in x cohortes; unaquæque *cohors* in tres manipulos, haſtatorum unum, unum principum, & unum triariorum ſ. pilanorum; *manipulus* in binas *centurias*, fiunt manipuli xxx, lx autem centuriæ, quarum numerus pro magnitudine legionis varius. v. Lipſium de Milit. Rom. & Marcell. Donatum ad Tac. Ann. 1, 31, 1. Numerus legionum apud Romanos non unus fuit: Ipſæ vero diſtinguebantur vel ordine; ut, *Prima, ſecunda, tertia, &c. Legio*; vel cognominibus; quæ vel ab inſtitutoribus; ut, *Auguſta, Claudiana, Galbiana &c.* vel a provinciis devictis: ut, *Parthica, Scythica, Gallica, &c.* vel a Deorum nominibus: ut, *Minervia, Apollinaris, Veneria, &c.* vel ab eventibus: ut, *Gemina, Victrix, Fulminatrix, &c.* accipiebant. v. Dionem Caſſium lib. 55 Hiſt. & præcipue Onuphrium Panvin. Deſcript. Imperii Romani, qui liber 3 Commentar. Reip. Rom. p. 379 & ſeqq. Add. Spanh. de uſu num. Diſſ. 10 p. 231 ſqq. *Legionem conſtituere*, Cæſ. B. Gall. 1, 43, poſtiren. *Supplere legiones*, Liv. 29, 24, ergänzen, recrutiren. conf. Iuvenal. 2, 155; & 10, 79. Legiones autem ex Romanis militibus conſtabant, auxilia ſociorum erant. Veget. de Re Milit. 2, 2. Sed docuit P. Ciacconius ad columnam roſtratam C. Duillii, legiones & aliarum gentium atque adeo Carthaginenſium ipſorum, a latinis dici. conf. Taubmann. ad Plaut. p. 28.

¶ Legiuncŭla, *æ*, f. dimin. Liv. 35, 49 *Vix duæ plenæ legiunculæ.*

¶ Legionarius, *i*, m. Cæſ. B. C. 1, 78 *Frumenti copiam legionarii nonnullam habebant.* Id. 2, 8 *Eſt animadverſum ab legionariis.* v. Menck. Obſ. L. L.

¶ Legionarius, *a, um*; ut, *Miles legionarius*, Aſinius Ciceroni ſam. 10, 32. *Centurio legionarius. Legionariæ cohortes*, Liv. 10, 43.

Legislator, legirupa, legitimus, vide *Lex.*

LĔGO, *avi, atum, are*, eſt mittere, einen ſenden, verſchicken. Plaut. Amph. 1, 1, 49 *Continuo Amphitruo delegit viros primorum principes. Hos legat: Telebois jubet ſententiam, ut dicant, ſuam.* Cic. fam. 3, 8, 13 *Neque eram tam deſipiens, ut privatæ rei cauſſa legari putarem.* Et mox: *niſi forte poſtea cœperunt legare.* Et Salluſt Iug. c. 22 *In Africam legantur, qui ambos veges adeant.* Et c. 25 *Legantur in Africam majores natu nobiles.* Cic. Verr. frumeut. c. 48 *Centuripini hominem honeſtum ac nobilem legarunt ad Apronium.* ¶ 2. Significat & mandare, committere, anbefehlen. Plaut. Caſ. 1, 1, 12 *Quin potius, quod legatum eſt tibi negotium, Id curas, atque urbanis rebus te abſtines.* ¶ 3. Eſt & militare verbum, & ſignificat, aliquem ſibi ſubſtituere, adjungere, qui belli & imperii ſit adminiſter & ſocius. Cic. Att. 15, 11

15, 11 *Dolabella me sibi legavit.* Id. fam. 6, 6 *Cassium sibi legavit*, er hat ihn zu seinem General-Lieutenant gemacht. ¶ 4. Et *legare testamento*, relinquere est, vermachen, bescheiden. Cic. pro Cæcina c. 4 *I famfructum omnium bonorum suorum Cesennie legat.* conf. Perf. 6, 66; & Quintil. 5, 14. Cic. pro Clu. 12 *Ei testamento legat grandem pecuniam a filio, si qui natus esset, ab secundo herede nihil legat.* conf. ibi interpr. & Top. 4. ¶ 5. Liv. 28, 42 etiam pro adscribere, imputare &c. usus: ut, *Adversa fortunæ legare.*

¶ Lēgatus, *a, um*, vermacht, verordnet. Cic. ad Octavium: *Qui tamquam in dotali matrimonio rempubl. testamento legatam sibi obtineret.*

¶ Lēgātus, *i*, m. subst. tripliciter accipitur & usurpatur. ¶ 1. De Oratoribus, qui publico nomine mitti solent, ein gesandter, botschafter. *Legatus cum auctoritate mittere*, Cic. Att. 1, 19, bevollmächtigte, Plenipotentiarii. *Mittere legatos de pace*, Liv. 2, 18. *Legatum decernere, eligere, constituere*, Cic. fam. 1, 1. *Legatis* Rom. qui in legatione obsistent, statuæ pro rostris ponuntur. Liv. 4, 17. v. Henr. Valesi. ad h. l. ¶ 2. De iis, qui exercitibus præerant aliena auctoritate. Alii enim *Consulares* dicebantur, qui toris exercitibus bellisque administrandis præerant Principis sive Imperatoris vice: Generals-lieutenant; alii *prætorii*, qui singulis legionibus præfecti, unde & *Legati legionum* appellati Obristen. Suet. Vesp c. 4 *Claudio principe, Narcissi gratia legatus legionis in Germaniam missus est.* Et hunc designat idem Scriptor, cum Tito c. 4 scribit: Ex *quæsturæ deinde honore legioni præpositus, Tarichæum, & Gamalum, urbes validissimas Judææ in potestatem redegit.* Vtrorumque meminit Tacit. Agric. c. 7. v. Lipf. in 2 Ann. Tac. p. 111, præcipue de Milit. lib. 2 dial. 11. ¶ 3. *Legati* provinciarum sub Imperatoribus erant, qui & *Præsides* & *Rectores* alio nomine dicebantur, statthalter. Non autem omnium provinciarum; sed earum tantum, quæ Cæsarum erant, non quæ senatus. Vnde & *Legati Cæsarum* dicebantur. Vide Casaubonum & inprimis Salmasium ad Spartianum in Adriano, itemque Savil. Comm. ad lib. 1 Ann. Tac. p. 85, & Spanh. de usu num. Diss. 10 p. 178. ¶ 4. In libera repub. *Legati* etiam dicebantur, quos Proconsules & Prætores ituri in provincias consiliorum atque officii adjutores sibi adjungebant. De quibus Sigonius de antiquo jure provinciarum 2, 2. C. Nepos 25, 6, 4 *Qui ne cum Q. quidem Ciceron voluit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere posset. Non enim decere se arbitrabatur, cum prætorum gerere noluisset, assectam esse prætoris.* Apul. lib. 2 Flor. *Quod qui legatus mittitur, Proconsul ad nos cito reversurus est.* Alii sunt ¶ 5. *Decem legati*, qui post victoriam ad pacem, aut provinciam adeo constituendam mittebantur, de quibus Cic. Att. 13, 6 extr. ¶ 6. *Legati nati*, itemque *Cancellarii nati* hodie dicuntur, non quidem qui ita nascuntur, tales tamen, quorum muneri aut statui officium ejusmodi naturale, adeoque connatum est. Sic primi Archi-Episcopi regnorum sunt *Legati Nati* in iisdem, h. e. Legatio Pontificia Archi-Episcopali muneri illorum connata, atque adeo, quia Archi-Episcopi sunt, simul Legatorum qualitatem induunt. Sic *Archi-Episcopus Salisburgensis* est *Legatus Natus* sedis Apostolicæ in Germania, *Toletanus* in Hispania, &c.

¶ Lēgātum, *i*, n. subst. donatio testamento legata, ein vermächtniß. Cic. Att. 7, 3 *Hortensii legata cognovi.*

¶ Legatio, *ōnis*, f. die gesandtschaft. *Legationem accipere*, Cic. pro Flacco c. 19. *Legatione fungi*, Quintil. 3, 2. *Legationem obire*, Cic. Acad. 4, 2; *suscipere*, Nepos 2, 6, 5; *administrare*, Id. 10, 1, 4. *Legationem perferre pro aliquo*, Suet. Claud. c. 6. ¶ 2. Officium legati in legione &c. de quo supra *Legatio legionis, provinciæ.* Tac. Agric. 9, 1 *Libera legatio* dicitur, quando quis solo legati nomine, veluti ornamento, decoratus ab urbe discedit, non tam reip. quam privatorum commodorum caussa. Cic. fam. 12, 11, 1 *C. Aricius negotiorum suorum caussa legatus est in Africam legatione libera.* Et Suet. Tib. c. 31 *Prætor designatus legationem liberam imperavit.* Vlpian 14 D. de Legation. *Qui libera legatione abest, non videtur reip caussa abesse. Hic enim non publici commodi caussa, sed sui abest.* v. ICt. & Beroaldum ad modo productum locum Suetonii. In hoc genere etiam est *Legatio votiva*, s. voti dissolvendi caussa, de qua Cic. Att. 15, 8. it. 11 p. 638, ubi etiam de *libera legatione.* Est autem legationis jus sanctum apud omnes gentes. vid. Nep. 16, 5, 1. Grot. de Iure belli & pacis 2, 18.

¶ Legator, *ōris*, m. qui aliquid legat, der ein testament macht. *Voluntas legatoris*, Suet. Tib. c. 31.

¶ Lēgitārius, *a, um*; ut, Cic. Att. 15, 9 pr. *Provincia legataria*, sed al. *Legatoria*, de qua statim. ¶ 2. *Legatarius*, cui legatum datum est, dem etwas vermacht ist. Paulus L. 14 Dig. de Vsurpationibus: *In re legata legatarius quodammodo heres est.* ¶ 3. Rursus adjective, quod quis ex testamento & legatione debet vel facit. Tertull. de Spectac. c. 6 *Etiam privatorum memoriis legatariæ editionis* (munerum) *parentant*, hoc est, in testamento mandatæ.

¶ Legatorius, *a, um.* Cic. Att. 15, 9 pr. *Legatoria provincia* explicante Grævio, in quam non mittitur aliquis tanquam Proconsul, sed tanquam Legatus, ad frumentum coëmendum.

¶ Legativum, *i*, n. legatorum viaticum dicitur, der gesandten auslösung. Vlpian. L. 2 Dig. de Legationib. *His qui non gratuitum legationem susceperunt, legativum ex forma restituatur.*

Composita:

¶ Ablēgo, *avi, atum, are*, alio mittere, verschicken, wegschicken. v. Nonius 1, 133. Ter. Hec. 3, 3 extr. *Aliquo mihi est hinc ablegandus, dum parit Philumena.* Et, *Feras ablegare*, Plaut. Mil 3, 2, 55. *Pueros venatum ablegavit*, Liv. 1, 35. *Hoc a fratris adventu me ablegat*, Cic. Att. 2, 18. *Ablegare pecus a prato*, Colum. 6, 5.

¶ Ablegatus, *a, um*, abgefertiget, weggeschafft; ut, *Dimisso atque ablegato consilio*, Cic. Verr. 2, 30.

¶ Ablegatio, *onis*, f. die verschickung, abfertigung. Plin. 7, 45 *Pudenda Agrippæ ablegatio.* Liv. 6, 39 *Ablegatio juventutis ad Velitternam bellum.*

¶ Allēgo, sive adlēgo, *are*, est mittere, abschicken, abfertigen. Plaut. prol. Cas v. 52, *Pater allegavit villicum, qui posceret sibi istam uxorem*, conf. Perf. 1, 3, 45; & Stich. 5, 3, 8. Cic. Verr. 3, 57 *Petit a me, & amices allegat, facile impetrat*, er schickt an mich. Sed hic animadverte, *Allegari* dici in rebus privatis, *Legari* autem in publicis. v. *Allegatio.* Plaut. Amph. 2, 2, 42 *Aliam ego isti rei allegabo.* Et, *Allegare aliquem ad negotium aliquod*, Epid. 3, 3, 46 dixit pro committere, ein amt auftragen. ¶ 2. Est & *Allegare*, idem quod adferre seu adducere, quod vulgo dicunt, citiren oder anführen, anziehen, fürwenden; ut, Plin. ep. 3, 15. *Tum dignitas litigationis allegatur, tum confirmatur infirmitas*, Quintil. 4, 1. Stat. 2 Achill. v. 225 *Allegantque suos utroque a sanguine divos.* Nimirum *allegare* Schultingio ad Quint. Decl. 1 p. 1 sq. observante, est rem proferre, quæ possit facere ad movendum eum, cujus voluntatem nobis secundam cupimus. Vid. loca ab ipso producta. Huc pertinet Plin. 8, 1 de elephantis, *herbas supini in cælum jacientes veluti tellure precibus allegata*, magis enim nunc placet Gelenianam lectionem retinere, quam cum Harduino legere *aliigata.* Dicitur etiam *preces allegare alicui*, v. g. Apul. de Deo Socr. p. m. 61. *Nullas, inquit, Deas humanis rebus intervenit. Cui igitur preces allegabo?* zu wem soll ich gebet abschicken? v. de hac formula Del Heraldus ad Terr Apol. Digress. 2, 4 p. 278. ¶ 3. Pro significare, nunciare, Plin. Paneg. Trajani c. 70 *Hoc senatui allegandum putanti.* Symmach. 7 epist 89 *Iam dudum literas meas in manus tuas credo perlatas, quibus allegavi, quod judiciis approbatum est, amicum meum Iucundum per valetudinem non posse proficisci.* Ita & 9 epist. 127 usus hoc verbo est.

¶ Allēgans, *tis.* Plin. epist. 3, 4, *Allegantes patrocinii fœdus.*

¶ Allegatus, *a, um*, abgeschickt, angestellt. Ter. Andr. 5, 3, 28 *Ne credas a me allegatum hunc senem.* Cic. ad Qu. Fr. 2, 3 *Nervius index edidit ad allegatos Cn. Lentulum & C. Cornelium.* De *terra precibus allegata* jam diximus in verbo n. 2.

¶ Allegatio, *ōnis*, f. die hinsendung, beschickung. *Allegationibus legationem expugnare*, Cic. Verr. 3, 16. ¶ 2. Est & *Allegatio*, die anführung, vorgeben; ut, *Falsis allegationibus se a tutela excusare*, L. 60 pr. D. de ritu nupt. conf. L. 1 C. t. 63 lib. 5.

¶ Allegatus, *ūs*, m. idem. Plaut. Trin. 5, 2, 18 *Allegatu meo venit*, von mir angestellt. conf. Gell. 13, 19 al 20.

¶ Allegamen, *ĭnis*, n. ausrichtung eines befehls. Guil. Brito Philipp. 2, 37 *At comes hæc contra dabat allegamina regi.*

¶ Collegatus, *us*, m. Vox quam Rutilio 1, 15 restitui vult Grævius. *Collegatu ordinis fruuntur*, inquit, h. e. adscisciuntur in ordinem senatorium. Sed nihil mutat Bur. in vulgata. *Ordinis imperio collegarumque fruuntur.*

¶ Collēga, *æ*, m. ein amts-gehülfe, amts-bruder, college, pl. *Collegæ*, socii dicuntur in legatione, magistratu, aut quocunque officio, dicti quasi una legati, unde & alterum productam habet. *Collega in prætura*, Cic. Off. 1, 40. *Collegæ in consulatu*, Id. de Amic. c. 11.

¶ Collēgium, *i*, n. societas ipsa collegarum, die versammlung, gesellschafft, das collegium; ut, *Collegium prætorum, sacerdotum*, &c. *Amplissimi sacerdotii collegium*, die sämtliche priesterschafft, Cic. fam. 3, 10. *Collegii poctarum*, quo Accius fuit, meminit Val. Max. 3, 7, 11. *In collegium cooptare*, Cic. in Orat. c. 33 extr. *Ad collegium deferre*, Id. Phil. 2, 33. Etiam Liv. de consulibus dixit 10, 22 *Nil concordi collegio firmius ad rempubl. tuendam esse.* Sed & quævis sodalitates, quibus jus coëundi erat, *Collegia* appellabantur, zünffte, innungen. Ita Suet. Cæs. c. 42 *Cuncta collegia, præter antiquitus constituta, detraxit*, i. e. sustulit, numero collegiorum exemit. Plin. 10 epist. 42 *Tu, domine, dispice, an instituendum putes collegium fabrorum, duntaxat hominum CL.* Liv. 2, 27 *Collegium mercatorum instituere.* Et *Collegia mercurialia* vocat Cicero ad Qu. Fratr. 2, 5. *Ambubajarum collegia*, Horat. 1 sat. 2, 1. conf. Prudent. Cathem. 10, 36; & Rosini Ant. Rom. 8 p. 803.

¶ Collēgiālis, *e*, ut, *Collegialis fides*, in Gruteri Inscript. antiqu.

¶ Collegiāliter, adv. idem, apud ICtos.

¶ Collegiārius, *a, um*; ut, *Collegiarii ministri*, Tertull. de Spectac. c. 11.

¶ Collegiatus, *a, um*, idem; improbat Vossius de Vir. L. L. 3, 26. Sed habent Impp. l. 5 C. de Commerc. & Merc. ubi etiam *Corporati* dicuntur. Sunt autem alicui collegio addicti, gliedet eines collegii. conf. l. un. C. de Collegiatis; & Cod. Theod. 7, 14; Gruteri Inscript. p. 860 n. 13; ut & Isidor. 9, 4.

¶ Collegātarius, *i*, m. cui conjunctim cum alio legatum est, dem zugleich etwas vermachet ist, L. 10 Dig. de usufr. adcresc.

¶ Dēlēgo, *are*, est committere, demandare, imponere, auferlegen, auftragen, übergeben. *Delegare alicui curam, officium, provinciam*, apud Cic. & Quintil. frequenter. *Laborem alteri delegare*, Cælius Cic. fam. 8, 1. Liv. 6, 28 *Delegare spes suas fortunæ loci*, darauf stellen, ankommen lassen. ¶ 2. Est & aliquando remittere sive rejicere quem ad aliquem, dahin verweisen; qua ratione & τῷ *relegare* utimur. C. Nep. 24, 3, 5 *Quare studiosos Catonis ad illud volumen delegamus.* Vbi male Lambinus contra manuscriptorum librorum auctoritatem *Relegamus* substituit. v. Gron. ad Cic. Att. 12, 12 pr. Ita enim & ICti *Delegare creditorem debitori* dicunt, cum creditorem suum aliquis ad alium, qui sibi debeat, remittit, ut solvat, anweisen. v. L. Nesennius 41 D. de re judicata.

¶ Delegātus, *a, um*, constitutus, designatus, auferleat, angewiesen, bestimmt. Liv. 10, 19 *Omnis rei bene aut secus gestæ decus dedecusque ad eum delegatum.* Sic, *Delegata jurisdictio, delegata pecunia*, apud ICtos. Apul. Apol. p. 493 *Magia ista quantum audio, res est legibus delegata, & ab iis damnata.*

¶ Delegatus, *i*, m. subst. cui causa committitur, ein abgeordneter; ut, *Delegatus principis*, apud ICtos.

¶ Delegatum, *i*, n. idem quod Legatum; ut, *Ex delegato pupilli pecuniam solvere*, l. 4 § 26 ff. de doli except.

¶ Delegatio, *ōnis*, f. die anweisung der schuld. v. Tit Digest. de *Novationibus & Delegationibus*, inprimis L. 11. *Habet delegationem* Cic. Att. 12, 33; & Sen. de benef. 6, 5 *Delegatione & verbis solutionem perficere* dixit Similiter *Delegationem recipere*, Idem dixit epist. 27.

¶ Delegatorius, *a, um*; ut, *Delegatoriæ* scil. epist. quibus a principe alicui quid faciendum delegatur vel præcipitur. Cod. Theod. l. 16 de Exact. Gloss. gr. lat. ἐκταχτικὰ *delegatoriæ*.

¶ Oblegātus, *a, um*, herumgewiesen. Tertull de lejun. c. 12 *Omnibus vitæ illecebris oblegatum ita enervastis*. Iunius ibi exponit circumquaque inescatum & innutritum deliciis, atque in eis obtorpescentem. Sed quid si legamus *obligatum*?

¶ Prælēgo, *are*, Iurisperitorum verbum, quo significatur, aliquid præter hæreditariam portionem alicui hæredi legare, zum voraus vermachen, e. g. Scævolæ l. 39 § 4 Dig. t. 3 lib. 10; & l. 54 D. t. 1 lib. 15. Plin. eodem sensu 33, 2 extr. *Eam coronam testamento ei (filio) prælegavit*.

¶ Prælegatus, *a, um*, voraus vermacht. Papinian. l. 77 § 8 Dig. de Legat. & fidei commiss. lib. 2 *Arbiter conjectura voluntatis non patiatur, eum partes coheredibus prælegatus restituere*.

¶ Relēgo, *are*, separare, absondern, wegschaffen. Cic. Off. 3, 31, *Filium ab hominibus relegavit, & ruri habitare jussit*. Et, *Rejicere & longe a cæteris relegare*, Cæsar B. Gall. 5, 30. ¶ 2. *Relegare* idem quod *in exilium relegare*, Liv. 25, 6 dicit, verweisen. Cic. pro Sest. c. 12 *Lamiam in concione relegavit, edixitque, ut ab urbe abesset millia passuum ducenta*. Et l. 2 extr. ff. de his, qui sui vel alien. Vlpianus: *quamdam matronam in quinquennium relegavit*. ¶ 3. Est simpliciter aliquem aliquo remittere, wegschaffen, dahin weisen. Vellej. 2, 45, 4 *Clodius sub ministerii titulo M. Catonem a republica relegavit*. Plin. 7, 1 extr. *Nec tamen ego in plerisque eorum obstringam fidem meam: potiusque ad auctores relegabo, qui dubiis reddentur omnibus*. ¶ 4. Est denique idem quod transferre, schieben, weltzen. Vellej. 2, 64, 2 *Invidiam rei in auctorem relegabat*. Tib. 4, 6, 5 *Illa quidem ornandi causas tibi, Diva, relegat: Est tamen, occulte cui placuisse velit*.

¶ Relēgatus, *a, um*, semotus, beyseit geschafft, verwiesen; ut, *Relegata ambitio*, Horat. 1 sat. 10, 84. Exilio minorem facit Ovid. Trist. 2, 137 *Quippe relegatus, non exul dicor in illo*. Vt Ælius Gallus apud Festum indicat, *Relegati dicuntur, quibus ignominiæ, aut pœnæ caussa necesse est ab urbe Roma aliove quo loco abesse &c*. Tria exulum genera *Interdictos, relegatos & reportatos*, facit Hotoman. de Verb. Iuris.

¶ Relegatio, *ōnis*, f. exterminatio, cum quis exire fines patriæ jubetur, die wegschaffung, landes-verweisung. Liv. 3, 10 *Exilium & relegatio civium*. Cic. pro S. Rosc. c. 15 *Tot prædia tam pulchra, tam fructuosa, Sex. Roscius filio suo relegationis ac supplicii gratia colenda ac tuenda tradiderat?*

¶ Relegator, *oris*, m. qui relegat, in Digest.

LĔGO, *lēgi, lectum, legĕre*, lesen, auflesen. Virg. ecl. 3, 92 *Qui legitis flores, & humi nascentia fraga*. Sic, *legere ossa, legere reliquias*: utrumque in Suet. Aug. c. 100. Ita *legere vela* est colligere, contrahere, Ovid. Her. 15, 216. Val. Flacc. 2, 13 *legere funem*, idem 1, 314. vid. Servius loco mox citando. ¶ 2. *Legere librum, scriptum*, lesen, übersehen. Cic. fam. 6, 5 *Liber tuus & lectus est, & legitur a me diligenter*. Id. de Orat. 2, 55 *Orationem alicui legendam dare*. Et ibid. 1, 34 *Omnium bonarum artium scriptores & doctores legendi, & pervolutandi sunt*. ¶ 3. Transire, prærerire, prænavigare, vorbey fahren. *Legere oram Italiæ*, Liv. 21, 51. Et, *Litoraque Epiri legimus*, Virg. Æn. 3, 292. Et ibid. v. 127 *Legimus freta consita terris*. Vbi Servius: PRÆTERIMUS. *Tractus autem sermo a nautis, quod funem legendo, id est, colligendo, aspera loca prætereunt*. Sic Messala Corvin. p. 3 *Se recreandi gratia Phrygiam terram legerunt*. ¶ 4. Idem interdum etiam est, quod *Eligere*: ut, *Legere senatum*, Liv. 40, 51 pr. einen neuen rath wehlen. *Legere milites*, Pompej. ad Coss. sub Cic. Att. 12, 8. Et Sen. Medea v. 255 *Generum exulem legendo*. ¶ 5. Est & quid clam vel furto auferre, stehlen. Vnde & *Sacrilegii* appellatio est, quo respiciens Horat. 1 sat. 3, 117 ait: *Et qui nocturnus Divûm sacra legerit*. Hinc, *Legere alicujus sermonem*, furtim auscultando arripere, Plaut. dixit Pseud. 1, 2, 21, auffangen, behorchen. v. Serv. ad Virg. Æn. 10, 79. Autor ad Herenn. 2, 30 *Quasi cum dicamus, majus esse maleficium, stuprare ingenuam, quam sacram legere*. ¶ 6. *Pugno aliquem legere*, i. e. ferire, mit fäusten belesen, dixit Id. Amph. 1, 1, 160. v. ibi interpretes.

¶ Legens, *tis*. Cic. pro M. Marcello c. 9 *Obstupescent posteri* &c. *triumphos audientes & legentes tuos*. Virg. ecl. 8, 37 *Te roscida mala vidi cum matre legentem*. conf. Æn. 12, 475.

¶ Lectus, *a, um*, lectior, lectissimus, est selectus, auserlesen. *Lectus ab eo socer*, Vellej. 2, 54, 2. *Lectissimus adolescens*, Cic. Div. in Verr. c. 9. *Lectissimi atque ornatissimi viri*, Id. Verr. 1, 6. *Lectis & illustribus verbis utendum est*, Id. de Orat. 3, 37. *Lectissimi flores*, Id. Cic. Verr. 6, 49. *Lectior fæmina*, & *Lectissima uxor*, Id. 1, 31 de Inventione dixit. ¶ 2. *Lectus* & *Lætus* miscent librarii. v. *Lætus*.

¶ Lecte, lectissime, adv. idem. Varr. L. L. 5, 5 *Ab lego lecte, lectissime*. Cic. in Orat. c. 68 *Optimis sententiis verbis que lectissime dicere*. Sidon. 9, 9 *Scripseras lecte, potenter*.

¶ Lectus, *ūs*, m. subst. die wahl, sammlung. Tac. Hist. 4, 70, 5 *Copias recenti lectu auctas veterano pedite atque equite firmavit*. Al. *delectu*. Laudatur etiam Macrob. 2, 10.

¶ Lectio, *ōnis*, f. das lesen. Quintil. 1, 8 ineunte: *In lectione puer sciat, ubi suspendere spiritum debeat, quo loco versum distinguere, ubi claudatur sensus, unde incipiat*. Et in cœna frequens veteribus: vide *Anagnostes*. Sen. epist. 2 *Lectio multorum autorum & omnis generis voluminum habet aliquid vagum & instabile*. ¶ 2. *Lectio* i. e. electio, die wahl, köhre. Suet. Aug. c. 35 *Senatorum affluentem numerum ad modum pristinum & splendorem redegit duabus lectionibus*.

¶ Lectiuncŭla, *æ*, f. dimin. *Matutina tempora lectiunculis consumere*, Cic. fam. 7, 1, mit lesen.

¶ Lector, *ōris*, m. ein leser. Cic. fam. 5, 12 *Nihil est aptius ad delectationem lectoris*.

¶ Lecto, *āre*, frequent. ut lectitare, offt und viel lesen. Horat. 1 sat. 6, 122 *Aut ego lecto, aut scripto*; ubi vetus Cruquii commentator: *Lecto, lectito*. Sed *lectito* usitatius.

¶ Lectĭto, *āre*, frequent. idem. Cic. de Clar. Orat. c. 31 *Lectitasse Platonem studiose dicitur*. Sidon. 9 epist. 9 *Lectito, excerpo*. ¶ 2. *Lectitare conchulas*, zusammen lesen, Val. Max. 8, 8, 2.

¶ Lectūrio, *īre*, lesen wollen. Sidon. 9 epist. 7 *Cum merito lecturiremus*.

¶ Legĭbĭlis, *e*, quod legi potest, leserlich. Vlpian. l. 1 Dig. § 1 de his quæ in testam. *Sufficit si legibilia sint*. Et Gloss. gr. lat. ἀναγνωστόν, *legibile*.

Legio, *ōnis*, f. vide supra seorsim.

¶ Lēgŭlus, *i*, m. qui aliquid legit, & maxime qui uvas vel oleas colligit, obst- oder weinleser. Varro L. L. 5, 7 *A legendo leguli, qui oleam aut uvas legunt*. Et Cato c. 145 *Legulos, quot opus erunt, præbeto & strictores*. Calpurn. ecl. 3, 49 *Extremas legulus cum sustulit uvas*. Idem tamen Varro vocabulum *Leguli* ad oleam cum primis restringit. Nam 4, 18 ita scribit: *Pleraque* (vocabula) *aperta: ut* LEGVLVS & VINDEMIATOR. *Alter ab oleis, alter ab uvis &c*. Adde l. 13 § 6 ff. de usufr. ¶ 2. Sed & qui purpuras legunt, sic appellantur. Vetus poëta apud Terentianum p. 99 *Purpuræ leguli senes intus hic ubi consitum est*. ¶ 3. Etiam *auri legulos* Paulinus dixit ad Nicetam v. 278.

¶ Legŭla, *æ*, f. quæ aliquid legit, vel quasi *ligula* i. e. cochlear, ein löffel. Ab hujus similitudine *Aurium legulæ* sunt Sidon. 1 epist. 2 partes infimæ, die ohr-läpplein, quia curvæ & cavæ sunt. Sic & Gloss. gr. lat. μύστρον *legula*. Sed videndum, an hæc forte corrupta sint ex *ligula*, de quo in *Lingua*.

Composita:

¶ Ablēgo, *āre*, i. e. separare, absondern, gr. ἀπολέγειν. Hinc

¶ Ablectus, *a, um*, quasi *selectus*, ausgesondert. Laudant *Ablectæ ædes*, Plaut. Most. 3, 3, 3 quæ pro derelictis habentur, ut Pareus explicat; alii, *ornatæ*. Sed longe melius Gron. *abjectæ*, i. e. vili pretio venditæ. v. *Abjicere* n. 3. ¶ 2. *Ablecti* i. e. selecti in militia Romana consulibus quasi satellites. v. Lips. de Mil. Rom. 5 dial. 3.

¶ Ablegmĭna, *um*, n. pl. (corrupte *Albegmina*) partes extorum, quæ Diis immolabantur apud Festum, quæ & *Prosiciæ*, tanquam separata a reliqua visceratione. v. Voss. Etym. in *Albus*.

¶ Allēgo vel adlego, *lēgi, ectum, ĕre*, adscribere in cœtum & quasi cooptare, zu oder neben andern erwehlen, mit aufnehmen. *Allegere in ordinem*, Vlpian. L. 3 § 2. Dig. de Decurionib. Sic Suet. Cæs. c. 41 *Senatum supplevit, Patricios allegit*, i. e. legit, quos patricios faceret, quos in patriciorum numerum referret. Tacitus *sublegere*, item *adsciscere* vocat, ut ibi observat Casaubonus. Ita *in decurias allegere* dixit idem Suet. Tib. c. 51. *Allegere* est legendo addere.

¶ Allectus vel Adlectus, *a, um*, aufgenommen, hinzugethan. Suet. Aug. c. 2 *Ea gens a Tarquinio inter Romanas gentes allecta, in senatum mox a Ser. Tullio in patriciis transducta*, uti legere nos jubet Græv. *Adlecti* quid differant a *Patriciis* & *conscriptis*, exponit Festus; & Alex. ab Alex. 4, 11. ¶ 2. *Adlecti scenæ* erant adjuncti in comœdorum numero. De tali exstat Præneste marmor: FORTVNÆ PRIMIG. L. ARNENO ADLECTO. vid. Ferret. Mus Lap. p. 208; & Turnebi Adv. 11, 9. Iidem etiam dicuntur *parasiti* Apollinis, ubi vid.

¶ Allectio, vel Adlectio, *ōnis*, f. die aufnahme. Tertull. adv. Hæretic. c. 43 *Cura sollicita & allectio explorata*. Id. adv. Marc. 2, 24 *Circa Saulis allectionem*. Et de Monogam. c. 12 *Allectio in clerum*, i. e. cooptatio ad sacerdotium. Capitolin. in Pertin. c. 6 *Allectionibus innumeris prætorios miscere*. Add. Id. in M. Anton. philos. c. 11. it. Symmach. 7, 96 *Adjicienda est ei prærogativa militiæ, ut beneficio allectionis utatur*.

¶ Collĭgo, *ēgi, ectum, colligĕre*, est contrahere, sammlen, zusammen lesen, auflesen; ut, *Colligere exercitum*, Cic. Cat. 2, 3, zusammen bringen. *Colligere stipem*, Liv. 38, 45, zusammen betteln. *Naufragium reip. colligere, ac salutem communem reficere*, Cic. pro Sextio c. 6 extr. *Colligere & conciliare sibi hominum benevolentiam*, Id. fam. 9, 16, ihm gunst und guten willen machen. *Colligere vires ad aliquid agendum*, id est, acquirere, Liv. 29, 30, sich stärcken. Cic. Tusc. 4, 36 *Quid est seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursum in suum locum cogere?* wieder zu ihm selber kommen. Sen. epist. 11 *Vbi se collegit*, wie er sich gefasset. Cic. fam. 5, 18 *Te colligas, virumque præbeas*, conf. pro P. Quint. 16, pro Rut. 1, 9. &c. Et, *Colligere se & confirmare*, Cæs. B. Civ. 1, 14. *Colligere se ex somno*, sich ermuntern, Lucret. 3, 939. *Colligere se in arma*, Virg. 12, 491. v. Burm. ad Quint. Decl. 2, 11 p. 48. *Colligere frigus*, id est, contrahere, Horat. dixit 1 epist. 1, 13. ¶ 2. In Codice utroque Titulus est, *De Seditiosis, & de his qui plebem contra remp. audent colligere*. Vbi *colligere*, suscipere est, aufnehmen, hegen. Ita enim ipsi Impp. L. 1 *Si quis contra evidentissimam jussionem suscipere plebem, & adversus publicam disciplinam defendere tentaverit*. Sic, *Puerum & puellam susceptam colligere*, id est, suscipere seu tollere, L. 1 tit. 6 lib. 5 Cod. Theodosiani dicitur. Concil. Vasense Can. 9 *De expositis processit querela, eos non misericordiæ jam, sed canibus exponi, quos colligere calumniarum metu mens humana detrectet*. Et paullo post: *Quisquis expositum colligit, ecclesiam contestetur, & nisi intra dies X repetatur, sit ejus, qui collegit*. ¶ 3. Interdum est contrahere, coërcere, in angustum cogere. Tib. 1, 9, 14 *Ansaque compressos colligit arta pedes*. vid. Broukh. ¶ 4. *Colligere* de ratiociniis & computationibus usurpatur. Tac. Germ. 37, 4 *Ex quo si ad alterum Imp. Trajani consulatum computemus, centum ferme & decem anni colliguntur*, werden herauskommen. Sic, *Acute colligere*, Cic. de Orat. 1, 57, scharff schliessen. *Apertissime colligere*, Quintil. procem. lib. 1.

¶ Colligens, *tis*. Cic. N. D. 2, 39 *Aër humorem colligens terram auget imbribus*. Id. de Orat. 1, 42 *Passim carpens & colligens undique*.

¶ Collectus, *a, um*, gesammlet, zusammen gebracht; ut, *Pulvis collectus turbine*, Horat. 1 sat. 4, 31 *Imperat aut servit collecta pecunia*, Id. 1 epist. 10, 47. Petrus Chrysologus Serm. 155 *Sermo Evangelicus non humana loquitur, sed divina - - a Deo venientia, non a fato: non collecta numeris, sed virtutibus acquisita*. Plin. 11, 37 sect. 60 de rostris avium ait: *Eadem rapto viventibus adunca: collecto, recta*. Rapiunt nimirum carnivoræ aves, colligunt grana reliquæ. ¶ 2

Item

Item non diffusus, ad pauca contractus, beyſammen. Apul. Apol. p. 247 *Tanto beatior, quanto collectior*, je weniger güther und geräthe, je glückſeliger. Et Tertull. de Monogam. c. 14 *Tempore collectiore.* vid. de hac ſignificatione Brouckh. ad Tib. 1, 9, 14.

¶ Collecte, adv. Non. 5, 527, ubi *rotunde* interpretatur *eleganter, eoncinne, vel collecte.*

¶ Collecta, *æ*, f. ſubſt. ſymbola, beyſteuer. *Collectam a convivis exigere*, Cic. de Orat. 2, 57 extr. Vet. Gloſſ. ἔρανος. Item: ἔρανος, *ſtipes ſodalium*, v. Turneb. Adv. 3, 6.

¶ Collectim, adv. zuſammen auf einmahl. Claud. Mamert. 3, 14 *Colligim, ſtrictimque & veluti punctatim ſub mentis oculo redegi.*

¶ Collectus, *ûs*, m. ſubſt. die verſammlung; ut, *Collectus aquæ*, Lucret. 4, 415; Virg. in Ætna v. 295; Frontin. & Aggen. Gœſii p. 43 & 62. *Collectus auri & argenti*, Tertull. de Anima c. 37.

¶ Collectio, *ōnis*, f. idem. *Collectio diſperſa*, i. e. diſperſarum rerum, Cic. pro Leg. Man. c. 9. ¶ 2. Argumentatio, der ſchluß. Sen. epiſt. 86 *Huic collectioni Peripateticorum quidam reſpondent.* Sic in arte oratoria collectio eſt, cum ſingula argumenta ſparſim propoſita, in unum contrahuntur. v. Cic. Bruto 88. ¶ 3. *Collectiones*, rumores, unde fieri ſolent apoſtemata, geſchwulſt, geſchwüre; ut, *Collectiones ſolvere, cohibere*, Plin. 20, 8; 23, 8; & 22, 22.

¶ Conlector, vel Collector, *ōris*, m. qui ſimul legit, eosdem nobiscum auctores tractat. Auguſtinus Confeſſion. 1, 17 *Mihi recitanti acclamabatur præ multis coætaneis & conlectoribus meis.* ¶ 2. Qui colligit. Vulgaris notio. ¶ 3. Conjector, der da muthmaſſet, aus zeichen ſchlieſſet. Vet. Gloſſ. *Collector*, οἰωνοσκέτης.

¶ Collecto, *are*, frequent. Gloſſ. Cyrilli: *Collecto*, συλλέγω.

¶ Collectaneus, *a, um*, eingeſammlet; ut, *Æs collectaneum*, quod collectum eſt, Plin. 34, 9. Et, *Liber collectaneorum*, i. e. eorum, quæ ex pluribus locis excerpta in unum lecta ſunt, Gell. 4, 14. Et, *Dicta collectanea*, quæ Cæſar ſcripſit Suet. c. 56. Et vetus Onomaſticon: *Collectanea*, βαφεῖα. conf. Barth. adverſ. 25, 12.

¶ Collectāculum, *i*, n. ubi quid colligitur, ein ſammel-platz; ut, *Collectacula aquæ*, Innocent. de literis cæſarum p. 230 ed. Gœſ. Et fragmento de Limitib. p. 273 *Collectaculum vallium*, i. e. rivus.

¶ Collectarius, *i*, m. wechsler, wucherer, aufkauffer. L. 6 Cod. Si certum petatur, *Si quis collectarius honoris pretium dederit ambienti.* Et Auguſtin. Civ. Dei 22, 8 *Cujusdam collectarii filius egritudine extinctus eſt.* Acron, Horatii ſcholiaſtes, in 1 ſat. 6, 86 ad verbum *Coactor* ita: COACTORES *dicuntur argentarii in auctionibus, quia pecunias cogant, qui & collectarii nominantur*; Lege & quæ præcedunt verba. Suidas: Κολλεκτάριος, ἀργυραμοιβός, ἤτοι ὁ κέρμα ἀντὶ ἀργύρου ἀλλασσόμενος, τραπεζίτης. Horum integrum corpus ſive collegium Romæ erat. Symmach. 10 epiſt. 42 Iureti ed. (Sciopp. 49) *Venundis ſolidis, quos plerumque publicus uſus expoſcit, collectariorum corpus obnoxium eſt, quibus arca vinaria ſtatutum pretium ſubminiſtrat.*

¶ Collectitius, *a, um*, geſammlet; ut, *Exercitus collectitius*, allerley zuſammen geleſen volck, apud Cic. fam. 7, 3. *Ignis collectitius*, Sen. Quæſt. Nat. 7, 23.

¶ Collectivus, *a, um*, idem. Sen. Quæſt. Nat. 3, 7 *Collectivus humor.* ¶ 2. Ratiocinans, ſchlieſſend. Quintil. 6, 2 *Ratiocinativæ atque collectivæ quæſtio.*

¶ Recolligo, *ĕre*, decompoſitum, wiederum zuſammen leſen. *Recolligere vires e longa ægritudine*, Plin. 24, 7. *Recolligere ſe a longa valetudine*, hoc eſt reparare vires paullatim, ſich wieder erholen, Id. 23, 7. ¶ 2. Sed, *Recolligere alicujus animum*, pro, ab ira revocare, vel placare, einen wiederum zufrieden ſtellen, Cic. dixit ad Att. 1, 5.

¶ Recolligens, *tis*. Plin. 20, 5, *Ægri ſe recolligentes*, die ſich wieder erholen.

¶ Recollectus, *a, um*, wieder geſammlet. Frontin. Strateg. 2, 13, 4 *Sparſo exercitu, deinde recollecto.* De novo *Recollectorum* ordine v. Arndii Antiqu. Eccleſ. p. 699.

¶ Contralegens, *tis*, der nachlieſet. Sidon. 5 epiſt. 15 *Non ſemper illo contralegente, qui promiſerat operam ſuam.*

¶ Dēligo, *deligĕre*, erſehen, erkieſen, ausleſen. *Deligit* imperator milites idoneos ſibi, non eligit. *Aliquem potiſſimum deligere ex omni numero*, Cic. Verr. 2, 44. *Ex ſenatu quosdam in conſilium deligere*, Id. pro Roſc. Am. c. 3. Et de Pompejo pro Lege Man. c. 22 *Vos unum illum ex omnibus delegiſtis, quem bello prædonum proponeretis.* Nepos 16, 2, 2 *Diem delegerunt*, ſie haben einen tag ausgeſetzt. Atque ſic plerumque in bonam partem ſumitur, raro in deteriorem, ut apud Virg. Æn. 5, 716 *Et quidquid tecum invalidum metuensque pericli eſt, Deligе.* ¶ 2. Aliquando diſtractionem & avulſionem ſignificat. Propert. 2, 23, 106 *Attaque mortali deligere aſtra manu.* Ovid. Heroid. 4, 30 *Et tenui primam deligere ungue roſam.* Plaut. Aſin. 3, 3, 42 *Ex ædibus quem deligere*, i. e. ejicere, explicante Nonio.

¶ Dēlectus, *a, um*, ausgeleſen, ausgeſondert; ut, *Delecta manus*, Nepos 1, 1, 4. *Delectus dux*, Id. 20, 1, 3. *Delecta virûm corpora*, Virg. Æn. 2, 18. *Delecta ſinitorum juventus*, Cic. de L. Agrar. c. 17.

¶ Delectus, *ûs*, m. die wahl, kohre, ausſonderung. Cic. Verr. 2, 50 *Omnium rerum delectum atque diſcrimen pecunia ſuſtulit.* Cæſ. dixit, *Delectum verborum originem eſſe eloquentiæ*; refert Cic. de Claris Or. c. 72. *Habere & adhibere delectum*, illud Idem de Orat. 3, 37; hoc in Orat. c. 15, ausleſen was das beſte iſt. Sed *Delectum agere, facere*, eadem ſignificatione dixit Quintilianus; ut, *Facere certum ſtudiorum delectum, nemo diffiteberit*, 2, 8. Quam formulam tamen impugnat Valla, quem vide 5, 61. *Delectum militum habere*, ausleſen. Nimirum ex tota juventute eligebantur idonei, Cæſ. B. Civ. 1, 11. *Novis delectibus multos contraxit*, Nep. 23, 6, 4. *Habiti delectus*, Vellej. 2, 111, 1. v. *Dilectus*, quocum ſæpe miſcetur.

¶ Delectio, *onis*, f. idem. Agrætius vet. Grammat. ait: *Alicujus rei examinatæ delectionem appellamus. Nam* Diligi *affectionis*, Deligi *judicii eſt.* Vopiſc. Aurel. c. 40 *Senatus delectionem in exercitum refudit.*

¶ Delector, *ōris*, ein werber. Frontin Strateg. 4, 1, 3 *Pyrrhus delectori ſuo fertur dixiſſe: Tu grandes elige, ego eos fortes reddam.*

¶ Diligo, *dilexi, dilectum, diligĕre*, minus eſt, quam *Amare*, atque idem quod benevolum eſſe, wohl wollen, gewogen ſeyn; Valla teſte & Nonio 5, 3, ubi Cic. ad Brutum: *Sic igitur facies, & me aut amabis, aut quo contentus ſum, diliges.* Id. fam. 9, 14 *Quis erat, qui putaret, ad eum amorem, quem erga te habebam, poſſe aliquid accedere? tantum acceſſit, ut mihi nunc denique amare videar, antea dilexiſſe.* Id. fam. 1, 9 *Eum non ſolum beneficio, ſed amore etiam, & perpetuo quodam judicio meo diligebam.* Nepos 22, 3, 2 *Diligi turpius, quam par eſt, ab aliquo.* Id. 20, 3, 4 *Maluit ſe diligi, quam metui.* Ovid. Ponto 1, 3, 23 *Diligitur nemo, niſi cui fortuna ſecunda eſt.*

¶ Dilectus, *a, um*, geliebt; ut, *Magno dilectus amore*, Virg. Æn. 1, 348. *O luce magis dilecta ſorori*, Id. Æn. 4, 31. Compar. Mart. Capella 9, p. 302 *Virgo cæli ſiderumque dilectior.* Add. Macrob. Somn. Scip. 2, 1 pr. Claud. de raptu Prof. 3, 74. Superl. Stat. Theb. 8, 99. Tertull. de Præſcript. c. 22 *Ioannes dilectiſſimus Domino.* Auguſtin. epiſt. 34 *Dominis dilectiſſimis & ſinceriſſimis.*

¶ Dilectus, *us*, m. ſubſt. idem quod *Delectus*, die muſterung. Ita conſtanter veteres; ut, *Dilectus militum*, Feſtus. Idem in verbo *Lacus: In dilectu cenſive primi nominantur.* Ita Sen. de benef. 2, 18; & de ira 3, 2. conf. Parei Lex. Crit. p. 360. & quos laudat Drakenb. ad Sil. 7, 43. Burm. ad Ovid. Met. 10, 324.

¶ Dilectio, *ōnis*, f. die liebe. Gloſſ. Vet. *Dilectio*, ἀγάπη, ἐπιλογή. Tertull. adv. Marc. 4, 27 *Oluſcula decimantes* (Phariſæi) *& dilectionem Dei prætereuntes.*

¶ Dilector, *ōris*, m. amator, ein liebhaber. Apul. 2 Flor. *Atque ego me dilectorem tuum profiteor.* Tertull. contra Marc. 4, 23 *Parvulorum dilector*: & c. 25 extr. *Conſequetur vitam longævam dilector creatoris.* Ambroſ. epiſt. 84 p. 261 *Dilectores hujus ſeculi.* Et Auguſtin. epiſt. 32 *Fratrem & dilectorem meum.* Id. de vera Religione c. 40 *A ſuis dilectoribus amatur acerrime.*

¶ Diligens, *tis*, ſtudioſus, fleiſſig. Eorum enim, quæ amamus, ſumus ſtudioſi. *Diligens in re hereditaria*, ſorgältig, Cic. Verr. 8, 48. Plaut. Amph. 3, 3, 18 *Recte loquere, & provide diligentem ut uxorem decet*, wie einer rechtſchaffenen frau anſtehet. Et, *In omni genere diligens*, Cic. Att. 12, 33. Et, *Diligentior vitus patrii cuſtodia*, Vellej. 1, 4, 2. Vtrumque autem dicitur: *Diligens in re aliqua*, & *alicujus rei*: Cic. pro Cælio c. 30 *Diligentiſſimus officii.* Nep. 9, 1, 2 *Et prudens rei militaris, & diligens erat imperii*, Quamquam alii hic *imperator* legunt. Id. 15, 3, 1 *Adeo veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur.* Sic, *Diſciplinæ Sparta diligens fuit*, Vellej. 1, 6, 3. Sic, *Diligentiſſimum vitæ* Mithridatem fuiſſe, Plin. 25, 5 ſcribit. Et Ariſtoxenus, *Vir literarum veterum diligentiſſimus*, apud Gellium 4, 11. ¶ 2. *Diligens* dicitur, qui eſt parcus & frugi paterfamilias, haushält tig. Cic. Verr. 2, 18 *Diodorus, homo frugi ac diligens, qui ſua ſervare vellet.* Ita Att. 6, 1. Sueton. Galb. 12, 14. Etiam Aut. ad Herenn. 4, 34 *Prodigum & luxurioſum parco & diligenti* opponit. v. *Negligens* n. 2.

¶ Diligenter, adv. ſtudioſe, accurate, mit fleiß. *Benigne & diligenter audire*, Cic. Phil. 1, 15. Petron. c. 6 p. 29 Burm. *Neque viam diligenter tenebam*, wuſte den weg nicht recht. Id. Att. 10, 12 *Omnia quo diligentius cogitata, eo facta ſunt imprudentius.* Cæſ. B. Gall. 2, 28 *Diligentiſſime conſervare*: & 3, 35 *Præceptum diligentiſſime obſervare.* conf. Salluſt. B. Iug. c. 95. ¶ 2. Significat idem, quod *non promiſcue*, cum quodam dilectu, apud Cic. Offic. 2, 15 *Sæpe idoneis hominibus indigentibus de re familiari impertiendum, ſed diligenter atque moderate.* vide interpr.

¶ Diligentia, *æ*, f. aſſiduitas, der fleiß, die ſorgfalt; ut, *Diligentiæ accuratiſſima*, Cic. Att. 7, 3 pr. *Diligentiam adhibere*, Id. fam. 5, 6. *Diligentiam ad aliquid conferre*, ibid. 10, 2. *Magna cum cura atque diligentia ſcribere*, Id. de Invent. 1, 39. Et de Orat. 2, 35 *Diligentiæ in omnibus rebus plurimum valet: hæc præcipue colenda eſt nobis, hæc ſemper adhibenda, hac nihil eſt, quod non aſſequatur, &c. qua una virtute omnes virtutes reliquæ continentur.* ¶ 2. Vbi Cicero Off. 2, 24 docet *Rem familiarem conſervari diligentia & parſimonia*, neceſſariam rei familiaris curam videtur intelligere, die haushältigkeit. v. Sueton. Galb. c. 13. ¶ 3. Cic. dilectum, ſeu cum judicio agendi rationem paſſim *diligentiam* dixit, ut de amic. 24 *Omnis igitur hac in re habenda ratio & diligentia eſt.* v. Menckenii Obſerv. ¶ 4. Apud Symmachum 1 epiſt. 37 & 41 & alibi paſſim *Diligentia* nova notione pro *amore* ponitur, quia origo ejus eſt a *Diligo*. Vide tamen ad *Negligentia* n. 2.

¶ Indiligens, *tis*, unfleißig, nachläßig, unachtſam. *Non indiligens paterfamilias*, Nep. 25, 4, 3. *Rerum memoriæ non indiligens*, Gell. 15, 28. *Si indiligentiores fuerint*, Cæſ. B. Gall. 7, 71.

¶ Indiligenter, adv. idem. *Indiligenter facere*, Cic. Att. 16, 3. *Indiligenter agrum curare*, Gell. 4, 12. *Bene parta indiligenter tutari*, Ter. Phorm. 5, 3, 5. *Indiligentius ſervare præſidia*, Cæſ. B. Gall. 2, 33.

¶ Indiligentia, *æ*, f. negligentia, unfleiß, unachtſamkeit. Cic. ad Q. fratr. 1, 2 *Literarum miſſarum indiligentiam reprehendere.* Tac. Hiſt. 4, 49, 7 *Indiligentia veri, & adulandi libido.*

¶ Perdiligens, *tis*, ſehr fleiſſig. Cic. ad Qu. fratr. 3, 5 extr. *Res operoſa eſt, & hominis perdiligentis.*

¶ Perdiligenter, adv. idem. Cic. de Clar. Orat. c. 3 extr. *Omnium verum memoriam perdiligenter complexus eſt.*

¶ Eligo, *legi, ectum elĭgere*, erwehlen, erkieſen. *Ex multis eligere commodiſſimum quodque*, Cic. de Invent. 2, 2. *Optionem alicujus facere, ut eligat, utrum velit*, Id. Divin. in Verr. c. 14.

¶ Electus, *a, um*, auserwehlet, auserleſen, gut; ut *Electi coloni*, Cic. contra Rull. 2, 35. *Princeps electus*, Suet. Galb. c. 14. *Ex orationibus vel hiſtoriis electi loci*, Quintil. 2, 7. Superl. Cic. pro Quint. c. 2 *Viri electiſſimi civitatis.* conf. Veget. de re milit. 2, 6. Catull. carm. 3, 6 *Electiſſima peſſimi poetæ ſcripta.* Et Cic. dialog. de Orat. c. 34 *Electiſſimus præceptor.* Comp. Auguſt. de Civ. Dei 20, 29 *Poteſt ſenſus alius,*

idemque electior inveniri. Symmach. 5, 75 *Iuvenis ad electiora tendens*, modo non sit leg. *erectiora*. ¶ 2. *Electa* substantive neutro genere, sunt liber selectarum rerum, vel excerpta. Plin. 3 epist. 5 de avunculo: *Electorum commentarios mihi reliquit.*

¶ Electē, adv. idem. Cic. de Invent. 1, 30 *Diserete & electe in genus quodque cauſſæ, quid cuique conveniat, digeremus.* Gell. 18, 7 *Veteres, qui electius locuti ſunt*

¶ Electus, *us*, m. subst. electio, die wahl, die erwehlung. Ovid. Heroid. 2, 144 *In necis electu parva futura mora eſt.*

¶ Electio, *onis*, f idem, die kohrung, erwehlung. Cic. de Fin. 4, 17 *Ex initiorum electione virtus exiſtit.* Vellej. 2, 72, 5 *Electionem cui dare*, einem die wahl lassen.

¶ Electōr, *ōris*, m. qui eligit. Auctor ad Herenn. 4, 4 *Ipſe ab aliis potius eligendi, quam aliorum boni electores exiſtimentur.* ¶ 2. *Electōr*, ein Churfürst, hodie præcipuæ dignitatis post Cæsarem in Imperio nomen est. Illis enim principibus tribuitur, penes quos solos Imperatoris creandi seu eligendi potestas est. Quorum seprem fuerunt antea, (unde *Septemvires Auguſtales*, h. e. Augustis seu Imperatoribus eligendis Strada in Historia Belgica dixit:) nuper octo erant; nunc nonus accessit. De origine eorum varia opinio est. Receptissima ad Ottonis III imperium refert. Sed aliter Onuphrius Panvinius libro de Comit. Imperatoris c. 6, & alii Iuris publici Germanor. scriptores, qui consulendi. Hinc

¶ Electrix, *ĭcis*, f. ut, *Electrix adoleſcentula*, apud Plautum Mil. 3, 1, 194, quæ sibi eligit adolescentes.

¶ Electoratus, *us*, m. subst. die Chur, das Churfürstenthum.

¶ Electilis, *e*, auserlesen, erwünscht. Plaut. Most. 3, 2, 41 *Vino & victu & piſcatu probo & electili vitam colitis.*

¶ Electibilis, *e*, idem. Apul. 10 Met. p. 221 Pric. *Electibiles partes nunquam comparent.*

¶ Electuarium, *i*, n. lattwerge. Dicitur ab electione rerum, quibus conficitur. v. Oct. Horat. 1, 15; Isidor. 4, 9.

¶ Elēgans, *tis*, quod ipse Cic. de N. D. 2, 28 ab *eligendo* dictum docet, cum derivatis suis vide supra suo loco.

¶ Præelīgo, *ĕre*, vor besser halten. Sidon. 7 epist. 4 *Ego tamen morum illius æmulator eſſe præeligerem.*

¶ Illectus, *a, um*, id est, non lectus, ungelesen. Ovid. de Arte Am. 1, 469 *Si non accipiet ſcriptum illectumque remittet.* ¶ 2. Illectus, *a, um*, nondum collectus, unaufgelesen; ut, *Stipula illecta*, Gajus l. 30 § 1 ff. de V. S. ¶ 3. Alia notio extat in *Lucio.*

¶ Interlĕgo, *ĕre*, zwischen etwas auf- oder ablesen. Palladius Februario c. 25 de malis: *Si ſpiſſa poma ramos onerabunt, interlegenda ſunt quæque vitioſa.* Hinc &

¶ Interlectio, *ōnis*, f. actio interlegendi sed alio sensu; ut, *Scripturarum interlectio*, Tertull. adv. Vxor. 2, 6. Ejusdem compositionis, sed sensus diversi, aut translati potius est, quod sequitur,

¶ Intellīgo, *lexi, lectum, ligere*, percipere, intelligentiâ assequi, cognoscere, verstehen, mercken, vernehmen. Suet. Aug. c. 86 *Maxeum quidem Antonium, ut infamem, increpat: quaſi ea ſcribentem, quæ minerentur populo homines, quam intelligant.* Donatus in Ter. Andr. prolog. *Quod* CREDIMVS, *plerumque falſum: quod* INTELLIGIMVS, *certum eſt.* Itaque, *intelligere*, est penitus nosse, & ita, ut nihil ejus notitiam nostram fugiat, vollig kennen. Similiter *intelligi*, eleganter dicuntur, quorum ingenium nobis moresque ac institutа virtuesque nota sunt. Sen. de Constantia Sap. c. 1 *Indigne ferebas, quod Catonem ætas ſua parum intellexiſſet*, daß sie nicht gewust, was klugheit ihm gewesen. Id. de Tranquill. an. c. 7 *Vtraque turba* (bonorum & malorum) *opus erat, ut Cato poſſet intelligi. Habere debuit & bonos, quibus ſe approbaret, & malos, in quibus vim ſuam experiretur.* Id. de Provid. c. 4 *Gubernatorem intempeſtate, in acie militum intelligas.* Vellej. 2, 114, 5 *Quem in quantum quisque aut cognoſcere aut intelligere potuit, in tantum dilexit.* Et rursus c. 116, 4 *Quem virum, nec qui intellexit quidem, abunde miratus eſt.* Locutus ita & Plin. 8 epist. 23; & 6 epist. 27 *intelligentem principis* dicit, quem Tacitus *peritum cogitationum principis* in Agric. c. 42 vocat. ¶ 2. Intellego maluit Politianus Epist. L. V p. 155.

¶ Intelligens, *tis*, verständig, kundig. Ter. Eun. 2, 2 pr. *Stulto intelligens quid intereſt?* Sic, *Iudicium intelligens*, Cic. de opt. gen. Orat. c. 4, &, *ductus, & intelligens exiſtimator*, Id. de Clar. Orat. c. 54. Inprimis enim de illis adhibetur, qui perite de artificum operibus judicant. v. Burm. ad Petron. c. 52 p. 255. *Imminentium intelligens*, Tac. Ann. 5, 9, 2. Compar. *Vigilantiore atque intelligentiore mente diſcutiat*, Augustin. Retractat. 1, 19.

¶ Intelligenter, adv. mit verstand, verständlich. *Intelligenter audire*, Cic. de Partit. c. 8.

¶ Intelligentia, *æ*, f. die erkenntniß, der verstand; ut, *Rationis & intelligentiæ animus particeps eſt*, Cic. de Divinat. c. 32. *Anteire omnes intelligentia*, Id. de Clar. Orat. c. 64. Ita Id. off. 3, 20 *Excute & explica intelligentiam tuam.* Id. de Leg. 1, 9 *Rerum plurimarum obſcuras & neceſſarias intelligentias emendavit.* Ulpian. l. 20 § 9 ff. qui test. fac. poss. *Non tamen intelligentiam ſermonis exigimus*, i. e. γνῶσιν & cognitionem rei, wissenschaft. Cic. de Leg. 1, c. 10 *Quæ in animis imprimantur, inchoatæ intelligentiæ*, i. e. notiones.

¶ Intellectus, *a, um*, erkannt, verstanden, gemerckt. Curt. 10, 9, 20 *Sero intellecta fraude.* Tac. Ann. 1, 49, 2 absolute: *intellecto*, i. e. cum intellexissent.

¶ Intellectus, *ūs*, m. subst. der verstand, vernünftige sinn; ut, *Communis intellectus*, Quintil. 2, 16. *Facilis intellectus*, ibid. c. 5. *Intellectus diſciplinarum*, Id. 1, 11 pro cognitione & scientia. *Habere duplicem intellectum*, Id. 2, 14 pro significatione, die bedeutung. Sic Nonius 5, 33 *Fulmen, Fulgur & Fulgurium his intellectibus ſeecernunt.* Sed *Intellectus ſuporum*, Plin. 11, 37 pro perceptione & sensu. *Amittere intellectum rei optimæ & dulciſſimæ*, Sen. de Benef. 3, 17. Quint. 1, 1 p. 22 *Rudis & confuſus ſtilus intellectu caret.*

¶ Intellectio, *ōnis*, f. idem. Auctor ad Herenn. 4, 33 *Intellectio eſt, cum res tota parva de parte cognoſcitur, aut de tota pars* Rhetorica figura est.

¶ Intellector, *ōris*, m. qui intelligit. Augustin. de Doctr. Christ. 2, 13 *Quid obeſt intellectori, quod ita ſcriptum eſt &c.* Id. de Genes. ad lit. 8, 2 *Intellector laudabilis.* Adde de Morib. Manich. 2, 33 & vet. Interpr. Irenæi 1, 16.

¶ Intelligibilis, *e*, quod potest intelligi, verständlich. Sen. epist. 124 *Bonum intelligibile.* Et Macrob. Somn. Scip. 1, 6 *Corporis intelligibilis linea.* conf. Borrich. Cogit. p. 143.

¶ Intelligibiliter, adv. idem. Augustin. Soliloqu. 1, 1 *Deus intelligibilis lux, in quo, & a quo, & per quem intelligibiliter lucent, quæ intelligibiliter lucent omnia.* Id. epist. 218 *Intelligibiliter cognoſci poteſt.*

¶ Inintelligibilis, *e*, unbegreiflich. Ambros. Offic. 1, 14 *Inintelligibilis Dei ſplendor.*

¶ Intellectualis, *e*, Apul. de Dogm. Plat.

¶ Intellectualitas, *ātis*, f. der verstand. Tertull. de anima c. 38 extremo: *Habere intellectualitatem.*

¶ Negligo, *neglexi, ectum, negligĕre*, est, ne legere quidem, ac videre dignari, aspernari, prætermittere, nicht achten, verachten. Cic. fam. 14, 4 *Periculum fortunarum & capitis negligere pro amico. Negligere ſpem rerum ampliſſimarum*, Idem Catil. 3, 9. Ter. Phorm. 1, 2, 4 *Animo te & non neglexiſſe habeo gratium.*

¶ Negligens, *tis*, unfleißig, nachläßig, unachtsam. Festus: *Negligens dicitur, qui non legit, neque electum habet, quid debeat facere.* Varie construitur: *Sociorum atque amicorum negligentior*, Cic. Verr. 3, 62. Et, *Me in ſe negligentem putabit*, Cic. fam. 13, 1 extr. *Negligentior circa deos ac religiones.* Suet. Tib. c. 69 *Negligentior barba*, Sen. epist. 5. Et, *Qui fortaſſe de alienis negligentes, certe de ſua diligentes erunt*, Plin. 4 epist. 13. Et Superl. *Negligentiſſimus vernula*, Latinus Pacatus Paneg. Theodos. c. 31, quamvis Livinejus *negletiſſimus* legi malit. ¶ 2. *Negligens* rara & exquisita significatione accipitur pro *prodigus*, liederlich, verschwenderisch. Cic. fam. 3, 8 *Non potui in illo ſamtu non neceſſario negligens eſſe.* v. Græv. Et Suet. Galb. c. 14 *Modo parcior, modo negligentior.* v. *Diligens* n. 2.

¶ Negligenter, adv. ut, *Aſſervare aliquid negligenter*, Cic. pro Cæcin. c. 26, übel verwahren. *Minuta non negligenter tractanda ſunt*, Id. in Orat. c. 23. Et Plin. 1 epist. 12 n. 12 *Vereor, ne negligentius vivam.* Et Cic. in Orat. c. 11 *Multa apud alterum negligentius*, puta, elaborata. Sen. ep. 63 *Negligentiſſime.*

¶ Negligentia, *æ*, f. profectus omnis & studiorum turpissima pestis, der unfleiß, die nachläßigkeit. *Inopiæ & cognatorum negligentia, coacta*, Ter. Andr. 1, 1, 44, da die verwandten ihrer nicht achteten. Colum. 12, 2 *In re familiari laboriosior eſt negligentia, quam diligentia.* ¶ 2. *Negligentia literarum Pompeji* apud Cic. Att. 8, 11 p. 787, in eo ineſt, quod perfunctorie, & frigide, sine amoris significatione scriptæ erant. Huic opponitur *Diligentia.* Kaltsinnigkeit, da man einem negligeant tractirt.

¶ Neglectus, *a, um*, hintangesetzt verachtet. *Cum ipſi abjecti inter nos neglectique ſimus*, da wir selbst einander nicht achten. Cic. de Fin. 3, 20. *Apparatus neglectus*, Gell. 13, 11. Et Horatius 1 epist. 18, 85 *Neglecta incendia.* Idem Carm. Secul. v. 57 *Neglecta redire virtus audet.* Superl. Statius Theb. 7, 165 *Scilicet e cunctis ego neglectiſſima natis Progenies.*

¶ Neglecte, adv. liederlich. Sic, *Neglectius incedere*, sine cultu & ornatu, Hieron. epist. 25, 1, ad Paulam de Blasillæ obitu.

¶ Neglectim, id. in Catal. vet. poët. p. 203 Lindebr. *Non amo neglectim.*

¶ Neglectus, *us*, m. subst. die verachtung, hintansetzung. Ter. Heaut. 2, 3, 116 *Neutiquam hoc res neglectui eſt mihi*, ich schlage die sache nicht in wind. Al legunt *neglecta.* Et Plin. 7, 51 *A ſomno movendum neglectum*, quarto casu substant.

¶ Neglectio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Muræn. c. 4 *Amicorum neglectio.*

¶ Perlĕgo, *lēgi, ectum, ĕre*, durchlesen, auslesen. Cic. de Divin. 1, 5 *Perlegi tuum paullo ante tertium de natura Deorum.* Et Auson. de studio juvenili, sive Idyll. 4, 45 *Perlege quodcunque eſt memorabile, prima monebo.* ¶ 2. Elegantet *Perlegere* Virg. Æn. 6, 34 pro inspicere & contemplari potuit, de pictura agens: *Quin protinus omnia Perlegerent oculis*, id est, ordine lustrarent.

¶ Perlectus, *a, um*, durchgelesen. Cæs. B. G. 5, 46 *Perlectam epiſtolam recitat.* Id. B. C. 1, 19 *Literis perlectis.*

¶ Prælego, *ĕre*, legendo præire, vorlesen. Quintil. 1, 8 *Pueris, quæ maxime ingenium alant, prælegenda.* Sed ¶ 2. Tac. Ann. 6, 1, t *Prælegere Campaniam*, i. e. præternavigare, auf der küste von Campanien fahren.

¶ Prælectus, *a, um*, vorhergelesen, ausersehen. Apul. Met. 7 *Prælectum hircum victimare*

¶ Prælectio, *ōnis*, f. prælegendi actus. Quintil. 2, 5 *Prælectio in hoc adhibetur, ut facile atque diſtincte pueri ſcripta oculis ſequantur.* ¶ 2. Iustinian. de emendat. Cod. § 3 *In antiquis libris non ſolum primas editiones, ſed etiam ſecundas, quas repetitas prælectiones veteres nominabant, ſubſecutas eſſe inveniemus.* Hinc nimirum *Codex* quem hodie habemus Iustinianeus *repetitæ prælectionis* vocatur.

¶ Prælector, *ōris*, m. ein vorleser, lehrer. Gell. 18, 5 *Quid putatis, ſi magiſtrum aut prælectorem habuiſſet?*

¶ Præligāneus, *a, um*, ut. *Præliganeum vinum*, vel præmaturum, vel quod in operariorum usum primo legitur, dictum a *prælegendo*, gesunde wein, Cato R. R c. 23.

¶ Relĕgo, *relēgi, ectum, ĕre*, wiederum lesen. Ovid. Ponto 3, 5, 9 *Quæ, quamquam lingua mihi ſunt properante per horas Lecta ſatis multas pauca fuiſſe queror. Plura ſed hæc ſeci, relegendo ſæpe.* Id. de Remed. Amor. v. 717 *Scripta cave relegas.* Sic, *Diſſi religioſi ex relegendo*, Cic. N. Deor. 2, 28. v. *Relegens. Relegere iter, litus*, poëtæ dicunt pro, per eamdem viam redire, des weges zurücke gehen, Statius Achill. 1, 23 *Culpatum relegebat iter. Relegere pecuniam* volunt esse colligere, cogere

cogere, eintreiben, apud Horat. epod. 2, 69. sed melius ex libris Bentlejus, *omnem redegit Idibus pecuniam.*

¶ Relegens, *tis.* Gell. 4, 9 disputatur de versu antiqui poëtæ *Relegentem esse oportet religiosum nefas*, ubi prius mediocritatem, alterum excessum religionis significare dicunt. ¶ 2. Virg. Æn. 3, 690 *Relegens errata retrorsum Litora*, h. e. denuo legens.

¶ Relectus, *a, um*, wieder überlesen. Ovid. l. c. v. 718 *Constantes animos scripta relecta movent.*

¶ Retrolĕgo, *re*, Quintil. Declam. 6 p. 80 *Curva litora retrolego*, ich fahre zurück.

¶ Sēlĭgo, *legi, lectum, seligĕre*, feorsim colligere, secernere, auslesen, heraus nehmen. Cic. in Orat. c. 29 *Exempla selegisse.* Et ibid. c. 15 *Omnia expendet & seliget.* Id. de Fin. 3, 6 *Illud autem ut feriat, quasi seligendum.* Ovid. Amor. 3, 11, 49 *Tu selige tantum.*

¶ Selectus, *a, um*, abgesondert, ausgelesen; ut, *Selectæ brevesque sententiæ*, Cic. de N. D. 1, 30. *Selecti judices*, Id. pro Cluent. c. 43. conf. Horat. 1 sat. 4, 123; & Plin. 33, 2. *Selecta pectora, patres*, Ovid. Fast. 5, 71. *Selectos Deos* Augustinus de C. D. 4, 23 viginti numerat, v. Dempst. in Rosini Ant. Rom. p. 206.

¶ Selectus, *us*, m. subst. selegendi actio, vulgare est.

¶ Selectio, *ōnis*, f. idem; ut, *Selectio rerum*, Cic. de Fin. 2, 13. *Selectio vitiorum*, Id. de Leg. 3, 10.

¶ Sublĕgo, *ĕre*, legere in transcursu, behend überlesen, Gell. 3, 12. ¶ 2. Colligere, aufheben. Horat. 2 sat. 8, 10 *Puer alte cinctus, &c. Sublegit quodcunque jaceret inutile.* At, *In demortui locum sublegere*, pro substituere, an des verstorbenen stat wehlen, dixit Liv. 23, 23. Virgil. ecl. 9, 21 *Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper*, i. e. te non sentiente percepi, abgelauscht. Sic, *Sublegere sermonem*, Plaut. Mil. 4, 2, 98; & Aul. 4, 5, 7. ut *Legere* n. 5.

¶ Sublectus, *a, um*, aufgelesen; ut, *Sublecti liberi*, i. e. furrepti, entführte kinder, Plaut. Rud. 3, 4, 43. *Collega, & qui in eorum locum suppositi, sublecti*, Varro de L. L. 5, 7. *Ficus sublecta*, Colum. 12, 17.

¶ Sublectio, *ōnis*, f. die nachlesung. Terr. in Marc. 4, 31, ubi Luc. 14, 21 interpretatur: *Mandat de plateis & vicis civitatis facere sublectionem.*

¶ Translĕgo, *ĕre*, durchlesen. Plaut. Asin. 4, 1, 5 *Age quæso, mihi translege.*

Legulejus, vide *Lex*, Legulus, *Lego.*

LĔGŪMEN, *ĭnis*, n. a legendo dictum est, allerley gemüs, hülsenfrucht; ut, *Faba, Pisa, Cicera, Lentes, Oryza.* A *legendo* nomen habent, quod non secantur, sed vellendo *leguntur*, ut Varro R. R. 1, 32 ostendit. Ejusd. libri c. 23 *Cicer quoque legumen.* Et Virg. Georg. 1, 74 *Letum siliqua quassante legumen.*

¶ *Legaria* idem Varro etiam *legumina* dicta affirmat de Re Rust. 1, 32.

¶ Legūmentum, *i*, n. idem quod Legumen, apud Gellium 4, 11.

¶ Leguminōsus, *a, um*, voll hülsenfrüchte; ut *Leguminosæ epulæ*, apud Celsum.

¶ Leguminārius, *a, um.* Gloss. gr. lat. Δοπριοπώλης, *Leguminarius*, qui vendit legumina, der hülsenfrüchte verkaufft. *Negotiatrix frumentaria & leguminaria*, Inscr. Murat. p. 935.

Leiostrea, vide *Ostrea.*

LĔLĔGES, *um*, m. pl. vagi Asiæ minoris populi, ita dicti quasi λελεγμένοι, eo quod diversis e locis Græciæ collecti essent, ut Eustathius docet, vide quoque Plinium 4, 7; & 5, 30. Virgilius *Lelegas Carasque* conjungit Æneid. 8, 725. Et Ovid. Met. 9, 644 *armiferos Lelegas* vocat. *Narytiusque Lelex* apud eumdem Met. 8, 312.

¶ Lelegeis, *idis*, f. olim Miletus, Ioniæ caput, est appellata, secundum Plinium 5, 29. *Lelegeides Nymphæ*, apud Ovidium Met. 9, 652.

¶ Lelegeïus, *a, um*, adj. ut, *Lelegeïa litora*, Ovid. Met. 8, 6.

LĔMA, *æ*, f. λῆμα, congelata lacryma, eiter in augen. Plin. 23, 1 *Aut si cruore suffundantur oculi, vel si lemæ in oculis erunt.*

LĔMĀNUS, *i*, m. Galliæ lacus inter Helvetios & Allobroges, cujus Longitudo octo aut novem adeo miliarium est. Hodie vocatur der Genfersee, Cæsar B. Gall. 1, 2 & 8; Lucan. 1, 396.

LEMBUS, *i*, m. λέμβος, navicula, ein kahn, kleines schiff. Virg. Georg. 1, 201 *Non aliter, quam qui adverso vix flumine lembum Remigiis subigit, &c.* Verius autem parva & velocissima navigia, quam lintres fluviales & monoxyla, *lembi.* Hinc *piratici lembi* Curtio sunt 4, 5, 18, & Liv. 28, 8 *quinquerembus septem, & lembis viginti amplius, &c.* vid. Scheff. de milit. nav. 2, 2 & Burm. ad Rutil. itin. 1, 219, ubi majores cymba lembos & in mari usurpatos ostendit.

¶ Lembŭlus, & Lembuncŭlus, *i*, m. dimin. Tac. Ann. 14, 5, 6 *Lembunculorum occursus:* & Prudent. in Vincentio v. 455 *Levique vectum lembulo Amplum per æquor auferas.*

¶ Lembārius, *i*, m. miles classicus, in lembis constitutus, ein schiffsoldat. v. Vopisc. in Aurel. c. 38 cum Not. Salmasii in H. A. p. 382.

LEMMA, *ātis*, n. λῆμμα, *sumtio*, ut exponit Cicero Divin. 2, 53, vel *assumtio* seu *assumtum*, ein beweis. ¶ 2. Pro inscriptione seu titulo sæpe usurpatur, die überschrift, der innhalt. Ausonius epist. ad Gregorium filium super *Cupidine ærei affixo*, Idyllio 7 *Mihi præter lemma, nihil placet.* Et præfat. super Parentalia: *Quosdam solet commendare materia, & aliquotiens fortasse lectorem solum lemma solicitat tituli, ut festivitate persuasus, & ineptiam ferre contentus sit.* Idem epist. 16 *Nutricis lemmata lallique somniferos modos* conjungit. Martial. 10 epigr. 59 *Consumpta est uno si lemmate pagina, transiis. Et breviora tibi, non meliora placent.* Et 11 epist. 43 *Vivida cum poscas epigrammata, mortua ponis Lemmata &c.* Id. 14 epig. 2 *Lemmata si quæris cur sint adscripta, docebo: Ut si malueris, lemmata sola legas.*

¶ Analemma, *ātis*, n. ἀνάλημμα, ein instrument sonnenweiser damit zu machen. Vox Vitruvio 9, 4 usurpata & explicata his verbis: *Analemma est ratio conquisita Solis cursu, & umbræ crescentis a Bruma observatione inventa, e qua per rationes architectonicas circinique descriptiones est inventus effectus in mundo.* Bernardinus Baldus Urbinas brevius pressiusque sic definiri posse existimat: *Esse instrumentum ad solis umbras in plano horologii venandas terminandasque, solarium describendorum gratia.* Vide ejus Comment. de Vitruvianorum verborum significatione: cujus indubiam emendationem expressimus. conf. Turnebi Adverss. 1, 19.

¶ Dilemma, *ātis*, n. δίλημμα, argumentum est oratorium, lubricum & infirmum, in quo utrum propositionis disjunctivæ membrum concesseris, victus esse videaris. *Syllogismum cornutum* nonnulli vocant. Tale erat captiosum illud Pharisæorum ad Christum Matth. c. 22 *Licetne tributum Cæsari reddere, annon?* Similes dilemmatis sunt captiones, quæ *argumenta dicuntur* ἀντιστρέφοντα. vid. Gell. 5, 10 & 11. B. Hieronym. in Matth. c. 23, 33 *Constringit eos Syllogismo, quem Græci vocant* δίλημμα. *Nos* inevitabilem *possemus appellare: qui interrogatos hinc inde concludit & utroque premit.* conf. Hieronymus, cujus verba supra in *Cornutus* protulimus, quia *Cornutam* hunc Syllogismum dixerat.

LEMNISCI, *orum*, m. plur. fasciolæ dependentes ex coronis, die bänder um die kräntze oder palmen gewunden oder angesteticket, Plin. 21, 3. Id. 16, 14 *Philyræ coronarum lemniscis celebres.* Et Liv. 33, 33 *Coronas lemniscosque jacientium.* Et Capitol. in Vero v. 5 *Coronæ lemniscis aureis interpositæ.* vid. Turneb. Adverss. 18, 3, Scal. Lect. Auson. 1, 10, & Casaub. ad Suet. p. 180. Ad illorum similitudinem Celsus, Ætius, Paulus aliique Medici *Lemniscorum* nomen indiderunt involucris quibusdam lineis longis retortis, quibus in dilatandis vulneribus, nec non amplificandis aliquorum locorum angustiis orisj utebantur, ein meissel. v. Celsus 7, 28. *Lemniscos* angustas vittas vocasse Syracusios, auctor est Hesychius. v. Mercurialis Var. Lect. 3, 9.

¶ Lemniscatus, *a, um*, mit bändern gezieret; ut, *Palma lemniscata*, Cic. pro Rosc. Amer. c. 35. *Coronæ lemniscatæ*, Auson. epist. 20, 6; & Bæbius Macer apud Serv. ad 1, Georg. Scalig. Auson. lect. 1, 10.

LEMNOS, *i*, f. Λῆμνος, insula Ægæi maris. v. Geograph. In ea colebatur Vulcanus Deus ignis; Hinc *Vulcania Lemnos* dicitur Val. Flacco 2, 78.

¶ Lemnias, *ădis*, f. civis Lemnia. Ovid. A. A. 3, 672 *Lemnia si gladios in mea fata dabo.* Alludit ad historiam de Lemniis mulieribus maritos ob graveolentiam oris occidentibus.

¶ Lemnius, *a, um*, quod est ex Lemno; ut, *Terra Lemnia*, quæ & *Lemnia rubrica & Lemnium sigillum*, vulgo *Terra sigillata*, optimum & præstantissimum remedium in peste. ¶ 2. *Lemnium malum*, λήμνιον κακόν, de ingenti ac miserando malo; vid. Chiliadas, & dicta modo in *Lemnias.*

¶ Lemnĭcus, *a, um*, aliud adjectivum. Martial. 5 epigr. 7 *Lemniacæ catenæ*, i. e. a Vulcano factæ.

¶ Lemnicola, *æ*, Ovid. Met. 2, 757 pro Vulcano.

LEMŌNIUM, *i*, n. rectius autem *Limonium*, λειμώνιον, herba nascitur in Paludibus, foliis betæ, sed tenuioribus & longioribus, natterwurtz; Plin. 25, 9. Sunt & *Limonia* mala.

LĔMŬRES, *um*, m. spectra & larvæ nocturnæ, polter-geister, gespenst. vide supra *Larva.* Persio 5, 185 *Lemures nigri:* & Horatio *nocturni* appellati. Ita epist. 2 epist. 2, 209 *Noctumos lemures, portentaque Thessala ridet.* Adde Varr. apud Nonium 2, 513; & Augustin. de C. D. 9, 11. *Lemur* dicitur frater Romuli fuisse quasi *Remur*; unde *Lemures* dicti quasi *Remures*, pro spectris noctu vagantibus, quia species interfecti fratris Romulo objecta est eumque miris modis perterruit. v. Ovidius l. c. in *Lemuria.* Apul. de Deo Socr. p. 50 *Est & species dæmonum animus humanus emeritis stipendiis vitæ corpore suo abjurans. Hunc vetere latina lingua reperio* Lemurem *dictitatum. Ex hisce ergo* Lemuribus, *qui posterorum suorum curam sortitus pacato & quieto numine domum possidet*, Lar *dicitur familiaris, qui vero ob adversa vitæ merita nullis bonis sedibus incerta vagatione ceu quodam exilio punitur, inane terriculamentum bonis hominibus, ceterum noxium malis, id genus plerique* larvas *perhibent. Cum vero incertum est, quæ cuique sortitio evenerit, utrum* Lar *sit an* Larva: *nomine* Manem *deum nuncupant.* Add. locus Martiani Cap. laudatus in *Manes.*

¶ Lĕmŭria, *orum*, n. pl. sacra ad placandos Lemures, quæ prius *Remuria* appellata Ovid. Fast. 5, 479, vide & supra v. 421, & inprimis Lavater. de Spectris P. 3 c. 4. Add. Hist. Acad. inscript. & numism. T. 2 p. 46.

Lena, vide *Leno.*

LĒNAEVS, *i*, m. Ληναῖος, Bacchus, ἀπὸ τοῦ ληνοῦ, id est, a lacu torcular vinario: v. Diodor. Siculum. Virg. Georg. 2, 4 *Hue pater o Lenæe, &c.* conf. Ovid. Met. 4, 14.

¶ Lenæus, *a, um*, etiam adject. ut, *Lenæa dona*, i. e. Bacchica, Stat. 4 Sylv. 6, 80. *Libat honorem Lenæum*, i. e. vinum, Virg. Æn. 4, 207. *Lenæi latices*, Id. Georg. 3, 510.

Lenimen, lenio, vide *Lenis* adject.

LĒNIS, *is*, subst. vasis genus est, quomodo Afranium & Laberium usos esse, docet Nonius 15, 13. Usurpat & Alfenus in Digestis, de quo Cujacius Observ. 6, 7; & 10, 15. Estque a græco ληνός, quatenus *lacum torcularem* significat; a cujus similitudine & navigii parvi genus *Lenis* dicitur; & quidem sexto casu in illo Martialis 1 epigr. 50, 9 *Tepidum natabis lene Congedi vadum.* Hinc

¶ Lenuncŭlus, *i*, m. diminut. est navigium piscatorium, ut Nonius exponit 13, 8, ein fischer-kähnlein. Gloss. Vet. *Lenunculus*, πίτυλος, σκαφίδιον. Legitur apud Cæsarem & Ammianum 14, 7. Cæsaris locus est de B. C. 2, 43. Vbi tamen in MSto pro *Lenunculus, Lembunculus* legitur, Ciacconio teste. Nonius l. c. ex Sallustii lib. 2 Hist. huc refert, *in lenunculo piscantis.* Adde Lindebrog. ad d. l. Ammiani p. 9, & conf. Gellii Noct. Att. 10, 25.

¶ Lenuncularii, *orum*, m. pl. in Vet. Inscript. apud Lindebr. c. l. navicularii sunt, qui lenunculis utuntur, schiffer.

LĒNIS, *e*, adj. a mollitie lanæ, quæ græce ληνὸς, est mollis, tactu non asper, facilis, mitis, sanft, gelind, weich; ut, *Lenis aura, lenes venti.*

Ovid.

Ovid. ſub fin. de Remed. amor. *Lenis alit flammam, grandior aura necat.* Cic. Att. 7, 2 pr. *Belle nobis flavit ab Epiro leniſſimus Onchesmites.* Sic, *Lenior flatus*, Lucret. 6, 139. Et, *Lenior amnis*, Paneg. Conſtantino dictus c. 8. *Lenes cibi*, Celſus 2, 22, weiche und gelinde ſpeiſen. *Lene vinum*, Ter. Heaut. 3, 1, 50. Et ibid. v. 29 *Lenis animus*, ein ſanftes hertz. *Homo leniſſimus & naturâ & diſciplinâ*, Cic. Verr. 1, 32, ſanftmüthig. Plin. 9 epiſt. 21 *Torqueris enim, cum tam lenis iraſceris.* Ergo *Lenis* eſt, non qui plane non iraſcitur; ſed qui regit iram, & ita cohibet, ne quid per eam turbide faciat; vid. *Lenitas* & *Lentus*. Comp. *Lenior, quam mutum mare*, der ſich nicht reget, Plaut. Mil. 3, 1, 69. ¶ 2. Per translationem *lene jugum* Cæſari B. Civ. 2, 24 dicitur, quod ſuperatu facile eſt, & *aſpero præruptoque* opponitur.

¶ Lene, adv. pro *Leniter*, poëtæ dicunt. Martial. 1 epigr. 50, 9 *Tepidum natabis lene Congedi vadum.* Sed al. *Tepidi*, ut *lene* ſit epitheton *vadi*, & ſic etiam Allio in Lex. Crit. p. 43 exponit. Et Avienus orbis deſcript. v. 847 *Lene notus ſperat.*

¶ Lēnĭter, adv. idem; ut, *Placide leniterque procedere*, ſanft und leiſe fahren, Hirt. B. Afr. c. 70. Liv. 2, 50 *Duxit via in editum leniter collem.* Cæſar de B. G. 7, 19 *Colliſerat leniter ab infimo acclivis.* Tac. Hiſt. 4, 23 *Pars caſtrorum in collem leniter aſſurgens.* *Lenius ac remiſſius dicere*, Cic. de Orat. 1, 60. Et Quintil. 9, 4 *Quis dubitat, alia lenius, alia concitatius, alia ſublimius, alia pugnacius, alia gravius eſſe dicenda.* Cicero rurſus fam. 5, 2 *Leniſſime ſentire*; & Suet. Veſp. c. 13 aliorum *libertatem & contumaciam leniſſime ferre.*

¶ Leniuſculus, *a, um.* In Plin. 1 epiſt. 16 intruſit Catanæus, *Inſerit, ſed data opera molliuſculos, leniuſculosque verſus.* Sed antiquiores omnes *mollius, leniusque.* v. Cellario ibidem notata.

¶ Lēnĭtas, *ātis*, f. ipſe habitus lenis hominis, manſuetudo, die gelindigkeit, ſanftmuth, ἀοργησία: vide poſt *Lenitudo.* Vt, *Dare ſe ad lenitatem*, Cic. fam. 13, 1. *Inepta lenitas & facilitas*, Ter. Adelph. 3, 3, 37. ¶ 2. Ad res quasvis, quæ aſperitate carent, transfertur. Vt *lenitas vocis*, Cic. Orat. 2, 43. *Orationis*, ibid. 2, 29. conf. Menckenii Obſerv. L. L.

¶ Lēnĭtūdo, *ĭnis*, f. idem. *Nimia in aliquem lenitudo*, Cic. Verr. 4, 61. *Lenitudo orationis*, Cic. Tuſc. 5, 16. v. Voſſ. 2 Inſt. Orat. p. 216.

¶ Lēnio, *īvi, ītum, īre*, mitigare, lindern, beſänftigen, ſtillen; ut, *Lenire miſeriam*, Ter. Heaut. 1, 1, 75, tröſten. *Lenire ſeditionem*, Liv. 5, 24; 6, 16. *Lenire indignitatem injuriæ*, 38, 24. conf. Cortium ad Sall. Iug. c. 11. *Lenire ægritudinem*, Cic. de Divin. 2, 1; & *deſiderium*, Id. fam. 15, 21 ext. *Lenire invidiam obſequio*, Nep. 10, 6, 5. ¶ 2. *Iræ leniunt*, Plaut. Mil. 2, 6, 100 pro *leniuntur*, der zorn legt ſich. ¶ 3. Virg. Æn. 4, 528 *Lenibant curas &c.* pro *leniebant.* Propert. 3, 20, 32 *Lenibunt vulnera*, pro *lenient.*

¶ Lēnītus, *a, um*, geſtillet, beſänftiget. vide apud Nonium 4, 415. *Lenitum lepide reddere.* pro lenire, Plaut. Bacch. 5, 2, 31. *Lenita Dea*, Ovid. Met 1, 7, 8; & 12, 35.

¶ Lēnīmen, *ĭnis*, n. die linderung. Ovid. Met. 11, 450 *Addidit illis Hoc quoque lenimen.*

¶ Lenimentum, *i*, n. idem; ut, *Lenimenta dare*, (ſuaviora medicamenta) Plin. 25, 5.

De compoſitis generatim notandum, confundi ſolere cum compoſitis verbi *Lino* vel *Linio.* Inde igitur petenda, quæ hic fruſtra requiſita erunt.

¶ Adlēnīmentum, *i*, n. die ſtillung. Ammian. 25, 5 *Adlenimenta tumultus operiri.* Ita & Valeſ. legit p. 480 ed. nov.

¶ Collenio, *ire*, lindern, mildern, apud Hyginum.

¶ Delinio, ſive Delenio, *ire*, demulcere, ſtreicheln, begütigen. Cic. pro Mil. c. 35 *Vt plebem non modo virtute flecteret, ſed etiam tribus ſuis patrimoniis deliniret.* Cicero ipſe ſui interpres addit: *Cum plebem muneribus placarit.* Plaut. Stich. arg. v. 4 *Verbis delenitur commodis.* ¶ 2. Item decipere, mentem adimere, einnehmen, verblenden. vid. Taubmann. ad illud Plauti Ciſt. 2, 1, 41 *Tu me delenis.* Et Amph. 2, 2, 214 *Delinitus ſum ita, ut me, qui ſim, neſciam.*

¶ Delinītus, *a, um*, placatus, delectatus, mente alienatus, a Nonio 4, 115, geſtillet, eingenommen. Cic. de Orat. 1, 9 *Genus hominum diſertorum oratione delinitum.* ¶ 2. Interdum eſt mente alienatus, verblendet, bezaubert. Cic. de Fin. 1, 10 *Blanditiis voluptatum deliniti atque corrupti.* Titinnius apud Nonium 2, 26 *Dotibus deliniti ultro etiam uxoribus ancillantur.*

¶ Delīnītio, *ōnis*, f. die ſtillung, beſänftigung, erweichung, Cic. Off. 2, 16 *Delinitio multitudinis ad breve exiguumque durat tempus.*

¶ Delīnītor, *ōris*, m. qui delinit. Cic. de Clar. Orat. c. 70 *Iudicis delinitor debet eſſe orator.*

¶ Delinīmen, *inis*, n. die ergötzung, lieblichkeit. Symmach. 3 epiſt. 11 *Spectator veteris monetæ ſolus ſuperſum, cæteri delinimina aurium capiant.*

¶ Delīnīmentum, *i*, n. die liebkoſung, reitzung; ut, *Vitiorum delinimenta*, Tac. Agric. 21, 3. Sic Liv. 30, 13 *Delinimentis animum ejus avertere.* Et, *Voluptatum delinimento*, Arnob. 1 p. 35, i. e. illecebræ. Vnde *illecebræ delinimento flecti* Ambroſ. epiſt. 7, 7 conjunxit. ¶ 2. Delenifica dicta, ſchmeichel-worte. Symmach. 4 epiſt. 42 *Ego magnificentiæ appellationem recuſo: niſi forte me improbum putas, quod honori tuo eadem delinimenta non defero.* ¶ 3. Philtra & veneficia amatoria notat. Livius *Delinimenta* & *Venena* conjungit 39, 11. Afranius apud Nonium 1, 1 *Si poſſent homines delinimentis capi, Omnes haberent nunc amatores anus, &c.* *Mala ætas nulla delinimenta invenit.* Ita explicat utrumque locum Brouckh. ad Tib. 1, 6, 7.

¶ Delenĭficus, *a, um*, qui lenit, mitigat, blande capit, liebkoſend, ſchmeichelnd, bezaubernd. Plaut. Mil. 2, 2, 37 *Dolos, delenifica facta, fraudes* conjungit. Symmach. 3 epiſt. 6 *Delenifica & ſuada facundia*, geſchmierte worte. Id. 7 epiſt. 27 *Delenificis artibus aliquem retinere.*

¶ Oblenio, vel Oblinio, *ire*, idem quod lenire, delenire, ergötzen. Sen. de Ira 3, 9 *Lectio illum carminum obleniat.*

Semperlenitas, vide infra in *Semper.*

LĒNO, *ōnis*, m. qui leniendo animos ſeducit & corrumpit, ein verführer, huren-wirt, kuppler. Ter. Adelph. 2, 1, 34 *Leno pernicies communis adoleſcentium.* *Lenonis* deſcriptio exſtat apud Plautum Rud. 3, 2, 38. Qui pueros, puellas & mulieres in libidinis ſervitium venditabant, antiquo Romanorum vocabulo *Lenones* vocabantur: qui vero infantes in caniſtris, ſervos, eunuchos aliosque homines alterius operis gratia venales habebant, ἀνθρωποκάπηλοι & ἀνδροκάπηλοι a Galeno, a Latinis *Mangones* vocati ſunt. v. Mercurialis Var. Lect. 2, c. ult. ¶ 2. *Leno* legatus, fecialis, mediator, ein ambaſſadeur, unterhändler, mittelsperſon. Iuſtin. 2, 3, 8 *Scythis bellum indixit Vexoris rex Ægyptius, miſſis primo lenonibus, qui hoſtibus parendi legem dicerent.* vid. Gloſſ. *Leno i. e. mediator, qui apud Italos dicitur Ambaſſator.* Ita contra *Conciliator* & *Conciliare*, voces honeſtæ, ad turpe miniſterium traductæ. Cic. Cat. 4, 8 *Lenonem Lentuli* ambigue dixiſſe videtur, ut corruptorem intelligamus, licet jam non ad pudorem ſolicitandum, ſed ad turbas alias concitandas miſſum.

¶ Lenullus & Lenuncŭlus, *i*, m. diminut. v. Plaut. Pœn. 2, 1, 8; & 5, 5, 7. ¶ 2. *Lenunculus*, navigium piſcatorium, de quo ſupra in *Lenis* ſubſt.

¶ Lēna, *æ*, f. reſpondens virili lenonis nomini, eine hurenwirtin, kupplerin. Vlpian. L. 43 § 7 Dig. de ritu nupt. *Lenas eas accipimus, quæ mulieres quæſtuarias proſtituunt.* Et § ſeq. *quæ alterius nomine hoc vitæ genus exercent.* Tibull. 1, 5, 48 *Venit in exitium callida lena meum.* Et Martial. 9 epigr. 30 *Quæ ſciat hos illos vendere lena toros.* ¶ 2. Hoc vocabulo ad res inanimatas, aliasque utuntur boni ſcriptores, teſte Barth. ad Claudian. p. 811, ſive ad Nupt. Honor. & Mariæ v. 25, ubi *lena pictura* explicatur ex Prudentio, Ovidio, &c. Huc etiam pertinet *blanda conciliatrix & quaſi ſui lena natura*, ap. Cic. N. D. 1, 27. *Lena* pro veſte, vide ſupra *Læna.*

¶ Lēnōnius, *a, um*, verführiſch, huriſch; ut, *Oppidum lenonium*, Plaut. Pſeud. 2, 4 v. ult. *Servitus lenonia*, ibid. 3, 1, 1. *Lenoniæ ædes*, ein huren-haus, Id. Truc. 1, 1, 30. Apul. Apol. p. 335 *Aut ille puellæ meretriciis blandimentis, & lenoniis patris illectamentis captus, & poſſeſſus, &c.*

¶ Lenōnīnus, *a, um*, idem; ut, *Lenoninum cavum*, de fœtida muliere Plautus Menæch. 1, 2, 49. Sed Gronov. *Leonino* de domo viri γυναικοκρατουμένου.

¶ Lenonice, adv. lenonum more. Lamprid. in Commodo c. 15 *Quæ gladiatorie, quæ lenonice faceret.*

¶ Lenocĭnium, *i*, n. lenonis profeſſio, diſciplina meretricia, huren-wirtſchaft. *Facere lenocinium*, unzüchtige handthierung treiben, Suet. Calig. c. 40 extr. ¶ 2. *Lenocinium* etiam vulgo vocant, quicquid exornando corpori ſeu cuicunque rei adhibetur, reitzender ſchmuck; ut, *Lenocinia formæ*, quibus formam commendamus. Cic. de N. Deor. 2, 58 *Perſpicuum eſt, quo corporum lenocinia proceſſerint.* Et Suet. Aug. c. 79 *Omnis lenocinii negligens erat.* Cicero etiam *lenocinia cupiditatum* dixit, pro illecebris aut blandimentis, in Orat. pro Sext. c. 66. ¶ 3. De orationis etiam verborumque fucatis ornamentis atque illecebris ponitur, die lockung, reitzung, liebkoſung. Suet. Calig. c. 39 *Cui inſtrumento diſtrahendo nihil non fraudis ac lenocinii adhibuit.* LENOCINIVM vocat blandimenta verborum, quibus illiciebat captabatque emtores. Id. Claud. c. 7 *Sub Cajo demum fratris filio ſecundum exiſtimationem circa initia imperii omnibus lenociniis colligente, &c.* Tac. Hiſt. 1, 18, 4 *Nec ullum orationi lenocinium addit.* Quint. 8 proœm. *Qui non ornamenta quærimus, ſed lenocinia*, h. e. ornatum nimium quaſi meretricium.

¶ Lēnōcĭnor, *āri*, lenocinium exercere, & ¶ 2. Per metaphoram, blandiri ſeu allicere, ſchmeicheln, liebkoſen. Cic. Divin. in Verr. c. 15 *Tibi ſerviet, tibi lenocinabitur.* Plin. 2 epiſt. 19 *Poteſt tamen fieri, ut libro iſti novitas lenocinetur.* Symmach. 9 epiſt. 89 *Ergo parce verbis lenocinantibus, & fuco oblitis, & ad gratiam comparatis.*

¶ Lenocinātor, *ōris*, m. Tertull. adv. Marc. 1, 22 *Gratiæ lenocinator.* Vet. Gloſſ. *Lenocinator*, πορνοβόσκος, καλλωπιστής.

¶ Lenōcĭnāmentum, *i*, n. reitzung. Sidon. 7 epiſt. 9 *Pro omni gratiarum privilegio, decoramento, lenocinamento.*

¶ Leno, *are*, etiam invenitur pro *lenocinari, conciliare.* Vetus epigramma: *lenandi callidus arte.* Et aliud: *formoſas lenare puellas.* vid. Parei Lex. Crit. p. 243.

¶ Lenoſtris, *is*, m. idem ac *leno* in Plaut. Pœnul. ſuppoſ. v. 20.

LENS, *lendis*, f. pl. *lendes*, græce κόνιδες, ſordes & excrementa pediculorum in capite, nüſſe in haaren. Vet. Gloſſ. *Hi lendes*, κόνιδες. Adde Plin. 28, 11. Et Serenus 6, 14 *Vnda maris lendes capiti deducit iniquas.*

LENS, *lentis*, f. legumen, linſen. Maſc. Titinnio apud Nonium 3, 117. Apul. lib. 6 Met. *Et hordeo, & milio, & papavere, & cicere, & lente & faba, commixtisque acervatim confuſisque in unum grumulum.* Virg. Georg. 1, 228 *Nec Peluſiacæ curam aſpernabere lentis.* Prov. *Dives factus deſiit gaudere lente*, er achtet armer leute koſt nicht mehr. Ἔπαυσα πλουτῶν, ἐκ ἔθ' ἥδεται φακῶν. v. Chil. *Lentes paluſtres*, waſſer-linſen. De lente Ægyptia Pererius ad c. 25 Geneſ.

¶ Lentĭcula, *æ*, f. diminut. Plin. 27, 12 *Lenticulæ dimidiæ figuræ.* Et pro cibo, ferculo hujus leguminis: Auguſtin. Civ. Dei 16, 37 *Lenticulam, quam minor paraverat, major immoderatius concupivit*: De Iacobo & Eſavo. ¶ 2. In adagio, *Vnguentum in lenticula*, lentem coctam ſeu pulmentum lentis ſignificat. v. Turneb. Adverſ. 21, 4. ¶ 3. Porro lentigo eſt ſeu faciei macula ſubrufa, aut leviter a lentigine diſtincta, ſommerflecken. v. Corn. Celſ. 6, 5. ¶ 4. Inter fomenta recenſet Celſus 2, 17 extr. *In vaſa fictilia (quas a ſimilitudine lenticulas vocant), aqua conjicitur*, eine wärm-flaſche. Græc. φακωτὸν πυριατήριον apud Hippocr. vid. *Lenticularis* ex Apulejo. ¶ 5. Tandem in gemmis *Lenticula*, Plin. 37, 12.

¶ Lenticulāris, *e*, lentem referens; ut, *forma lenticularis*, Apulej. 2 Flor. ubi de ampulla olearia loquitur.

¶ Lenticulātus, *a, um*, idem. Celſus: *Lenticulata folia.*

¶ Lentīgo, *ĭnis*, f. macula ſubrufa in facie ad lentis ſimilitudinem, ſommer-ſproſſen, ſommer-flecken. Serenus Sammonicus carm. 12 *Invida ſi maculet faciem lentigo decoram.* Adde Plin. 20, 20 & alibi.

¶ Lenti-

¶ Lentiginōſus, *a, um*, eujus facies lentigine maculoſa eſt, ſommerſproſſicht. *Sparſo ore* Terentius dixit Heaut. 5, 5, 17. Et Val. Max. 1, 7 exter. 6 *Prævalentem virum, flavi coloris, lentiginoſi oris.* Vet. Gloſſ. φάκωψις, *Lentiginoſus, ſparſo ore.*

¶ Lentŭlus, *i*, m. Corneliorum Romæ cognomen, inde illis inditum, quod lentem optime ſererent; id quod tradit Plinius 18, 3. hinc

¶ Lentŭlĭtas, *ātis*, f. i. e. ulla Lentuli ratio vel nobilitas, jocoſe ficta vox a Cic. fam. 3, 7.

Lentare, lenteo, lenteſco, vide *Lentus.*

LENTISCVS, *i*, f. arbor eſt, frequentiſſima in Italia, perpetuo virens, & præter alium quemdam liquorem in folliculis nutritum, etiam maſtichen proferens, ein maſtix-baum. Plin. 14, 20 pr. *Lentiſci fundunt reſinam, quam & maſtichen vocant.* Trifera eſt, ſive ut Cicero ait de Divin. 1, 9 *Lentiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu, Ter fruges fundens.* Quæ verba etiam Plinius laudavit 18, 25 extr. ¶ 2. *Lentiſcus* pro fructu vel oleo lentiſcino. vide Cato R. R. c. 7; & Plin. 15, 6 pr.

¶ Lentiſcĭnus, *a, um*, ex lentiſco, vom maſtix-baum; ut, *Oleum lentiſcinum*, Plin. 23, 2.

¶ Lentiſcĭfer, *a, um*, das maſtix trägt. Ovid. Met. 15, 714 *Linternum* (Campaniæ oppidum) *lentiſciferum.*

Lentulitas, Lentulus, vide *Lens, tis.*

LENTVS, *a, um*, flexibilis, ſchwang, zach, ex *lenitum*; ut, *Lenta ſalix*, Virg. ecl. 5, 16; &, *Rami lenti*, Id. Georg. 4, 558. Et, *Lenta vincula*, Plaut. Menæch. 1, 1, 18. Vide Muret. Var. Lect. 3, 18. *Aurum* etiam *lentum* dicitur, quod ductile eſt, goldgebrat. Ovid. Met. 6, 68 *Illic & lentum filis immittitur aurum.* vide locum. *Nais lenta*, Id. Art. 1, 732, geſchlang. Quintil. 11, 3 *Opus eſt ſpatiis lentioribus aut citatioribus.* Ovid. Met. 13, 800 *Lentior & ſalicis virgis.* Sen. epiſt. 70 *Venti ſegnes tranquillitatis lentiſſimo tædio laſſant.* ¶ 2. *Lentus*, tardus, conſideratus, bedachtſam, der mit aufſchlagen langſam umgehet. Cic. 5 de Rep. apud Nonium 4, 281 *Marcellus ut acer & pugnax: Maximus* (Fabius) *ut conſideratus & lentus.* Et Val. Max. 1, 2 *Lento quidem gradu ad vindictam ſui divina procedit ira, tarditatemque ſupplicii gravitate compenſat.* Iuvenal. 13, 100 *Vt ſit magna, tamen certe lenta ira Deorum eſt.* Liv. 5, 5: *Nec ipſi per interniſſiones has, intervallaque lentiorem ſpem noſtram facimus.* Ovid. R. A. 243 *Lentus abeſto*, h. i. diu. Cic. Att. 1, 12 *Nihil ego illa impudentius, eſtutius, lentius vidi:* ubi Caſaubonus notat, *Lentum nomen* eſſe hominem lente & cum multis procraſtinationibus ſolventem quod debet, ein langſamer zahler. Plaut. Mil. 4, 5, 4 *Vt lenta materies fuit?* wie hart hat es gehalten? indicat ſe difficulter quod voluerit impetraſſe. Sed & ſimul docet, apud Lucilium *lentum* etiam dici, qui facile ſolvit. conf. Nonius 1, 85. ¶ 3. *Tu Tityre lentus in umbra, &c.* faul, müßig. Virg. ecl. 1, 4, id eſt, otioſus, ſecurus, ut Servius ibi interpretatur. Ita ab amore vel alio adfectu vacuum ubi notet, exempla plura congeſſit Heinſ. ad Ovid. Her. 19, 81. Speciatim ¶ 4. *Lentus* dicitur, qui per ſtuporem ac torditatem animi nunquam iraſcitur, unempfindlich, der nicht zornig werden kan. Laberius apud Gell. 16, 9 *Nunc lentus es tu, nunc tu ſusque deque fers: &c.* vide Buchnerum ad Plin. 9 epiſt. 21 n. 547. Burm. ad Petron. c. 93 pr. Add. Iſ. Voſſ. ad Catull. p. 212 ſq. Brouckh. ad Prop. 2, 11, 14, & p. p. *Lentitudo.* ¶ 5. *Lentus ignis*, ein gemachſam und nicht jähling feuer, Horat. 1 od. 13, 8, de amore amantem macerante. ¶ 6. *Lentiſſima brachia*, quæ reluctantur, nolunt obſequi, Idem Horat. 1 ſat. 9, 64. ¶ 7. *Lentus* & *Lætus* miſcentur a librariis, vid. Drak. ad Sil. 12, 567 & Liv. 5, 5. & Heinſ. ad Ovid. Her. 19, 81.

¶ Lentŭlus, *a, um*, dimin. langweilig. Cic. Att. 10, 11 *Lentulus aut reſtrictus.* ¶ 2. Aliam notionem vide ſupra in *Lens.*

¶ Lente, adv. gemächlich, langſam. *Lente aliquid ferre*, Cic. ad Attic. 2, 13. *Lente & ſecure aliquid ferre*, Suet. Ner. c. 40. *Lente diſputare*, Cic. Parad. 1, 3, i. e. verbis tantum, non illuſtribus exemplis aliquid explicare. *Lentius agere*, Hirtius de Bell. Alexand. c. 71. *Lentius ſubſequi*, Cæſar B. Civ. 2, 40. Et Seneca Quæſt. Nat. 7, 29 *Stella Saturni iter ſuum lentiſſime efficit.* Colum. 2, 15 *Optimum ſtercus, quod aſinus facit, quoniam id animal lentiſſime mandit, ideoque facilius concoquit.* ¶ 2. *Feſtina lente*, eile mit weile, σπεῦδε βραδέως. Auguſti & Veſpaſiani ſymbolum, vel, ἀεὶ σπεῦδε βραδέως, *Semper feſtina lente.* Et, *Lente agere*, hoc eſt, ſegniter & remiſſe, langſam und mit guter muſſe, Liv. 1, 10.

¶ Lentĭtia, *æ*, f. mollitia, flexibilitas, die zachheit. Plin. 20, 7 *Lentitia pituitæ*, zacher ſchleim. Id. 16, 37 *Virga ſequacis ad vincturam lentitiæ*, zache dreh-weiden.

¶ Lentities, *ēi*, f. idem. Virg. in Ætna v. 542 *Lentities plumbi.*

¶ Lentĭtūdo, *ĭnis*, f. tarditas, die langſamkeit, gelindigkeit. Cic. Tuſc. 4, 19 *Quam lenitatem nos dicimus, vitioſo lentitudinis nomine appellant.* Vitium illud, quod ἀναλγησία Græcis dicitur. Vide Caſaub. ad illud Suetonii Tib. c. 57 *Sæva ac lenta natura ne in puero quidem latuit*; item quæ diximus in *Lentus* n. 4.

¶ Lentor, *ōris*, m. aliud ſubſt. humorem ſignificat tenacem, & glutinoſum, klebrige feuchtigkeit, ſchleim; ut, *Lentor reſinoſus*, Plinius 9, 36.

¶ Lento, *are*, biegen, lang dehnen, zerren, ſtrecken. Virg. Æn. 3, 384 *Ante & Trinacriâ lentandus remus in unda eſt:* hoc eſt, aut lente, aut diu ducendus. Aut *lentare remum* ſimpliciter navigare eſt, quia remi agitando, & bibenda aqua inflectuntur & lentiores redduntur. vide Turneb. Adverſ. 4, 22, & Scal. ad Catullum. Et Silius 8, 11 *Lentando fervida bella Dictator.* v. Drakenb. Et Statius Achill. 1, 436 *Arcus lentare*, i. e. incurvando flectere.

¶ Lentātus, *a, um*, gedehnet, ausgeſtreckt. Treb. Pollio in Claudio c. 6 *Videntur fata Romana boni principis occupatione lentata*, i. e. tardata. Dicitur etiam eſſe Manilii 3 p. 80.

¶ Lenteo, *ēre*, eſſe lentum, molle ac tenerum, zerricht ſeyn. Sic apud Diomedem *Lenet opus*, dixit Lucilius, es geht langſam. Vſitatius eſt

¶ Lenteſco, *ĕre*, lentum fieri, weich und klebricht werden, ſich zerren laſſen. Virg. Georg. 2, 250 *Sed picis in morem ad digitos lenteſcit habendo.* Et Colum. 2, 11 extr. *Aqua maceratur, dum lenteſcat.* De legumine quodam loquitur. Tac. Germ. 45, 10 de Succino: *Mox in picem reſinamve lenteſcit.* Ovid. Art. Am. 2, 357 *Lenteſcunt tempore curæ*, i. e. leniuntur.

¶ Lentĭpes, *ĕdis*, tardus pedibus, langſam von ſchritten. Auſonius epiſt. 21, 40 *Spondeus ille lentipes ibat comes.*

¶ Elenteſco, *ere*, weich werden, ſich erweichen laſſen. Cæl. Aurel. Acut. 2, 18, 108 *Vt ſuæ denſitatis poſitu elenteſcat.*

¶ Relenteſco, *ĕre*, rurſus lenteſcere, wieder zergehen. Ovid. Amor. 1, 8, 76 *Neve relenteſcat ſæpe repulſus amor.*

Lenullus, Lenunculus, vide *Leno.*

Lenunculus, lenuncularii, vide *Lenis* ſubſt.

LEO, *leōnis*, m. λέων, *fulvus, jubatus, magnanimus leo*, ein löwe. Plin. 8, 16 *Leoni præcipua generoſitas tunc, cum colla armoſque veſtiunt jubæ.* Cybelæ ſacer erat, & Vulcano etiam ob vim igneam. ¶ 2. *Leonem ex unguibus æſtimare*, an den federn ſehen, was es vor eitt vogel ſey. Eſt ex minimis de ſummis aut toto judicare. vide Chiliad. Et ibidem: *Mortuo leoni vel lepores inſultant.* Νεκρῷ σώματι λέοντος ἐμπηδῶσι λαγωοί. Ovid. Triſt. 3, 5, 33 *Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni: Pugna ſuum finem, cum jacet hoſtis, habet.* conf. Plinius l. c. Prov. *In pace leones, in prælio cervi*, Tertull. de Coron. Mil. c. 1. *In prætoriis leones, in caſtris lepores*, Sidon. 5 epiſt. 7. ¶ 3. *Leo* inter ſigna cœleſtia a lunone relatus apud Ampelium c. 12 de Signis. & Horat. 1 epiſt. 10, 16. ¶ 4. Eſt & *Leo marinus*, piſcis ex cancrorum genere, Plin. 32, 11. ¶ 5. *Leonum ſimulacra* in heroum ſepulcris ſtatui ſolita, vetus Scholiaſtes Horarii ad epod. 16, 14 obſervat. Quam in rem ibidem Torrentius Ptolemæi Hephæſtionis locum notat: addens, tales leones in ſepulcris tota Italia paſſim conſpici. Sed in Germania quoque ſepulcra ejusmodi videre licet, ut pedibus, proſtratis infra leonibus, inſiſtere videantur. Quod & antiquitus obtinuiſſe, videtur ſuadere Æſopi fab. 223, quæ ita habet: *Leo & homo faciebant iter una. Qui cum contenderent, uter fortior eſſet, offendunt columnas, in quibus leones hominibus ſubjectos lacerabat videre. Quod cum pro ſe allegaret homo; reſpondit leo: ſi ſcirent leones fingere talia, homines leonibus ſubjectos intueretur.*

¶ Leæna, *æ*, f. λέαινα, eine löwin. Virg. ecl. 2, 63 *Torva leæna lupum ſequitur, &c.* ¶ 2. *Leænæ* nomine Athenis appellata & meretrix fuit, quæ Harmodium & Ariſtogitonem tyrannicidas torta non indicavit, ſtatua ob id animalis cognominis elingui honorata. v. Plin. 7, 23 & 33, 8 ſ. 19. Meminit etiam Lactantius 1, 20.

¶ Lea, *æ*, f. eadem quæ *Leæna.* Iſidorus 12, 2 latinum quidem, ſed poëticum eſſe ait. Vſurparunt Lucret. 5, 1317; Ovid. Met. 9, 647; & Faſt. 2, 88; & Val. Flacc. 3, 736. ¶ 2. *Lea* etiam braſſicæ genus, Plin. 20, 9.

¶ Lĕōnīnus, *a, um*, löwen; ut, *Leonina ſpecies*, Varro de R. R. 2, 9. Plaut. Men. 1, 2, 49 *Leoninum cavum. Adeps leoninus*, Plin. 24, 17. Prov. dicitur *Leonina ſocietas*, ubi alius damnum tantum, alter lucrum ſentit. v. L. 29 § 2 Dig. pro Socio. Huc pertinet fabula Æſopica apud Phædrum 1, 5. Et *Leonina pellis*: vide *Vulpes. Leonini verſus*, qui ſint, vide apud Scalig. Poët. 2, 29.

LEOCHĂRES, *is*, m. ſculptor eximius, Plin. 36, 5.

LEOCŎRION, *i*, n. delubrum Athenis, honoris cauſſa exſtructum, cum Leos filias puellas, quas κόρας Græci vocant, immolandas exhibuiſſet, ut ſic ex oraculi reſponſo annonæ caritas tolleretur. Meminit Strabo, Thucydides, Cicero de N. D. 3, 19, Demoſthenes, Suidas, Cælius A. L. 13, 7.

Leocozumus, vide *Leucozomus.*

LEŌNĪDES vel Leonida, *æ*, m. nobilis Spartanus & rex Lacedæmoniorum, de quo Nepos 2, 3, 1, Juſtin. 2, 11, 2, Gell. 3, 7 & alii. ¶ 2. Alius Alexandri pædagogus. vid. Quintil. 1, 1, ubi vid. Burm. p. 14 & Plin. 12, 15.

Leonīnus, *a, um*, vide ſupra *Leo.*

LEONTĬCE, *es*, f. λεοντική, herba Plinio 25, 11, & Dioſcoridi 4, 118, eadem quæ & *Cacalia* a Plinio dicitur, naſcitur in Alpibus Apennini, folio tuſſilaginis, ſed majore averſa parte candidiore, &c. wilder fümmel. vide & *Cacalia*, ejusque deſcriptionem integram apud Matthiol.

LEONTIOS, *i*, gemma a leonis pelle ſic dicta Plinio 37, 11.

LEONTIVM, *i*, f. meretrix, Epicuri amica: cujus Plutarchus meminit libello, *An recte dictum ſit, latenter eſſe vivendum.* Item M. Tull. N. Deor. 1, 33 *Sed meretricula etiam Leontium contra Theophraſtum ſcribere auſa eſt, ſcito illa quidem ſermone, & Attico.* Theon etiam Progymn. c. de laudatione: *Animum ad philoſophiam applicaſſe* ſcribit. ¶ 2. *Leontium* Ptolemæo, urbs Siciliæ mediterranea, alias communi cum civibus nomine *Leontini* pluraliter appellata. vid. Cic. Verr. 3, 46, ubi & *Leontina civitas* vocatur. Nam

¶ Leontinus, *a, um*, poſſeſſivum eſt; ut, *Ager Leontinus*, Cic. ibidem & de Divinat. 1, 33.

LEONTIVS, *i*, m. nobilis ſtatuarius, de cujus operibus Plin. 34, 8. ¶ 2. *Leontius* Athenienſis philoſophus, qui ex arte ſua cognoverat ſplendidam filiæ fortunam, quæ Theodoſii II Imp. uxor facta eſt. vid. Zonar. & ſupra *Eudoxia* in *Doxa* n. 3.

LEONTŌCĂRON, *i*, n. λεοντόκαρον, herba polium, Apul. de Herb. c. 57.

LEONTOPĔTĂLON, *i*, n. λεοντοπέταλον, herba, Plinio 27, 9, & Dioſcoridi 3, 96, löwentapp, löwentatſche.

LEONTOPHŎNOS, *i*, m. λεοντοφόνος, vermiculus, iis in locis naſcens, ubi leo ſignitur, quem vero ſi guſtet leo, extinguitur, Plin. 8, 38.

LEONTOPŎDIVM, *i*, n. λεοντοπόδιον, herba, Plinio 22, 8, & Dioſcoridi lib. 4. Sed ut incognita, ita nec magni uſus, cum ea alligata ad amatoria tantum uſa fuerit antiquitas. Matthiol. Cordus.

LEONTOSPERMON, *i*, n. eadem herba Apul. de Herb. c. 7.

LEOPARDVS, *i*, m. λεοπάρδαλις, animal ex *Pardo* & *Læna* natum; valde iracundum, ſimile eſt leoni capite, & membrorum forma, minus tamen, ein leopard. vide *Panther*, & Plin. 8, 16.

LĔPAS, *ădis*, f. conchæ genus, Plaut. Rud. 2, 3, 8; & Caſ. 2, 8, 57.

LEPIDIVM, *i*, n. λεπίδιον, herba, quæ & *Iberis* & vulgo *piperitis* dicitur, wilde kreß. vide *Iberis*, & Plin. 19, 8; Colum. 11, 3; Dioſc. 2, 167 & 205. Matthiol. ex Democrate: *Herba hæc ubique multaque*

frequens nascitur, Monumenta juxta antiqua murosque veteres, Tritasque quondam publice pedibus vias, Semper virescens folia habet nasturtii, &c. Descriptio etiam poëtica est apud Colum. 10, 125 seq.

LEPIDŌTES, *æ*, m. λεπιδώτης, gemma, quæ squamas piscium imitatur, Plin. 37, 10.

LĔPĬDUS, *a, um*, adj. quod a λεπὶς, *lamina*, seu *squama* Donatus format, elegans, venustus, jocosus, falsus, manierlich, fein, artig. *Puer lepidus ac delicatus*, Cic. Catil. 2, 10. Sic Horat. Art. Poët. v. 273 *Lepidum dictum.* Plaut. Mil. 3, 1 *Procreare liberos, lepidum est onus.* Pe. *Hercle vero liberum esse, id multo est lepidius. Lepidiora carmina*, Apul. Apol. p. 280. *Lepidissima conjux*, Catull. 79, 1.

¶ Lepidus, *i*, m. cognomen apud Romanos, quo quatuor inprimis nobiles, de quibus Rutilius Numatianus Itinerario, cujus versus illustrat declararque Lipsius ad 14 Annalium Taciti p. 369. *In Lepidorum gente tres obducto membrana oculo geniti*, Plin. 7, 12. ¶ 2. *M. Lepidi*, Conf. Rom. res gestas & bellum, quod cœpit, civile describit Florus 3, 23, 1, Plutarch. Pompejo, Appian. l. 1; Val. Max. 2, 8, 5; & Suet. Cæs. c. 3.

¶ Lĕpĭde, adv. artig. *Lepide ludere*, Cic. de Orat. 3, 43. Compar. Plaut. Mil. 3, 3, 52. Superl. *Lepidissime*, ibid. v. 66. Plauto cumprimis familiare, qui etiam inde diminutivum fecit

¶ Lepidŭlus, *a, um*, diminut. Mart. Capella 6 p. 235 *Infacetus & impar lepidulis.* Id. 8, 272 *Satyræ lepidulæ.*

¶ Lepidŭle, idem; Plaut. Pseud. 1, 5, 115 *Lepidule aliquem circumducere.*

¶ Lĕpor, *ōris*, m. festivitas, elegantia, dicitur de verbis, lieblichkeit, zierlichkeit, höflicher schertz. Cognatum cum *Lepidus*, & ejusdem originis. Vossius Etym. p. 285 dubitanter: *Lepidus creditur esse a* LEPORE. *Lepor* autem a *Lepus* erit, si Prisciano credimus lib. 4. Aliis argute *Lepor* quasi λεῖον ἔπος, *dictum politum ac suave. Lepor* est sane verborum plerumque, & καλλιέπεια in Onomastico exponitur. *Lepor admirabilis dicendi*, Cic. Acad. Q. 4, 6. *Lepore ac venustate affluere*, Id. Verr. 6, 57. Et Plin. 17, 1 *Faceto lepore solers.* Sic, *Lepor nativus*, id est, suavitas linguæ naturalis. Nepos 25, 4, 1. Lucret. 4, 1126 *Medio de fonte leporum, Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.* Cic. etiam corpori humano *leporem* tribuit, de Off. 1, 28. *Pulchritudo corporis delectat hoc ipso, quod inter se omnes partes, cum quodam lepore consentiunt.* ¶ 2. Scribitur & *Lepos. Lepos facetiæque & eruditio*, Cic. de Orat. 1, 5.

¶ Illepĭdus, *a, um*, sine gratia, ungeschickt, unartig, nicht fein. Gell. 13, 23 *Illepida geminatio.* Cic. de N. D. 3, 29 *Parens avarus, illepidus, &c.*

¶ Illepide, adv. idem. *Non illepide existimatur*, Plin. 8, 51. *Non illepide fictum*, Gell. 12, 14.

¶ Perlepĭdus, *a, um*, sehr artig. Plaut. Pseud. 2, 4, 53 *Euge perlepide Charine.*

¶ Perlepide, adv. sehr artig. Plaut. Cas. 5, 2, 47 *Perlepide narrat.*

LĔPIS, *ĭdis*, f. λεπὶς, squama æris, Plin. 34, 11; Cels. 8, 3; Scrib. Largus compos. 133.

LĔPISTA, sive Lepesta, *æ*, f. vasis aquarii genus, ein wasserfaß. vid. Nonium 15, 35. Scalig. ad Varron. item ad Festum, & Vossium inprimis in Etymologico p. 285. Gloss. Philox. *Lepista*, εἶδος χύτρας.

LEPONTII, *orum*, m. pl. Germaniæ populi, in Alpibus Rhæticis, Salassiis vicini, apud quos Rhenus oritur, ut testatur Cæsar B. Gall. 4, 10. conf. Plin. 3, 20. Hinc

¶ Leponticus, *a, um*, adject. Silius 4, 235 *Occidis & tristi pugnans Lepontice fato.*

Lepor, vide *Lepidus*, Leporarium, leporinus, *Lepus*.

LEPRA, *æ*, f. λέπρα, elephantiasis, der aussatz, *malam scabiem* vocat Horatius Art. poët. v. 453. Nascitur ex corruptione humorum, & membrorum eorum, quæ humoribus nutriuntur. Lepram & elephantiasin eadem esse, negat Beza in Matth. c. 8, 2. vide ibi & Casaubon. & conf. Scrib. Larg. comp. 250.

¶ Leprōsus, *a, um*, aussätzig. Gloss. Vet. *Leprosus*, λεπρὸς, ein aussätziger. Ecclesiasticis usitatior vox, quam cæteris, vid. Tertull. Apol. c. 21; & de Carne Christi c. 4. Sedulius lib. 4 de Leprof. Luc. c. 17 *Decem maculosa gerentes Leprosi portenta viri.* Adjectivum autem est, &, si absolute ponitur, *vir, homo*, aut simile subauditur, uti ex Sedulio jam patuit. Prudentius passione S. Laurentii v. 285 *Peccante nil est tetrius: Nil tam leprosum aut putidum.*

¶ Colleprosus, *a, um.* Sidon. 6 epist. 1 *Colleprosi mei conditio.*

LEPTŎCĂRYON, *i*, n. λεπτοκάρυον, nux avellana, eine haselnuß, Dioscor. 1, 146.

LEPTŎMĔRĬCUS, *a, um*, λεπτομερικὸς, das klein und subtil macht. Th. Priscian. de Diæta c. 10. *Acori radix virtutem habet leptomericam. Leptomeres* in neut. vide ibid. l. c.

LEPTON, *i*, n. λεπτὸν, cognomen centaurei, a tenuitate sic dicti, klein tausendgüldenkraut, Plin. 25, 6.

LEPTOPHYLLON, *i*, n. λεπτόφυλλον, quædam tithymalli species, a tenuitate foliorum sic dicta, eine art wolfsmilch, Plin. 26, 8. Et adject. *Artemisia leptophyllos*, Apul. de Herb. c. 12.

LEPTOPSEPHOS, *i*, m. alii legunt *Leucostictos*, de quo infra.

LEPTORAGES, *um*, f. pl. λεπτοραγες, uvæ acinos minutos habentes, kleine rosinen, corinthen, Plin. 14, 1.

LEPTYNTICUS, *a, um*, λεπτυντικὸς, i. e. attenuatorius, minderend. Th. Priscian. de Diæta c. 10 *Ceparum virtus leptyntica.*

LĔPUS, *ŏris*, m. animal notum, quod λέποριν, vocabulo antiquo, Æoles dixerunt, ein haase; vel quasi *levipes*, a celeritate pedum, quod indicat Quint. 1, 6 p. 80. Ter. Eun. 3, 1, 36 *Lepus tute es & pulpamentum quæris*, was du selbst hast, suchest du bey einem andern. vide *Pulpa.* Ovid. A. A. 3, 662 *Et lepus hic aliis exagitandus erit*, i. e. alii præripient commoda tua. Horat. 2 fat. 4, 44 *Fecundi leporis sapiens sectabitur armos.* Mart. 13 ep. 92 *Inter aves turdus, si quis me judice certet, Inter quadrupedes gloria prima lepus.* ¶ 2. *Duos insequens lepores, neutrum capit*, wer zu viel haben will, erlanget nichts; dictum est de negotiis susceptis urgendis, non distrahendis. Prov. *Lepus apparens inauspicatum facit iter*, es ist ein böses zeichen &c. φανεὶς λαγωὸς δυστυχῆ ποιεῖ τρίβας. vid. Chiliad. Antiqua fabula est, septem diebus pulchros fore, qui comedissent leporem. Mart. 5 epigr. 30 *Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis: Septem formosus, Marce, diebus eris, &c.* Lampridius in Alex. Severo c. 38 *Et quoniam de lepusculis facta est mentio, quod ille leporem quotidie haberet, jocus poëticus emersit, idcirco, quod multi septem diebus pulchros esse dicunt eos, qui leporem comederint.* vide ibi plura. *Leporum niveorum* fit mentio apud Calpurnium eclog. 7, 58. ¶ 3. *Lepus marinus*, piscis, qui Græcis & Latinis alius est, quam Germanis, venenatus nimirum, ein giftiger meer-haase, ein kuttel-fisch. Sed *Lepus marinus* Germanorum, ein see-haase, Conradus Gesnerus. ¶ 4. *Lepus* signum cæleste, Colum. 11, 2.

¶ Lĕpuscŭlus, *i*, m. diminut. Sen. epist. 124 *Par lepusculo non eris.* Usus & Cicero est de N. Deor. 1, 31 extr. & Colum. 9, 1 extr.

¶ Lĕpŏrīnus, *a, um*, vom haasen; ut, *Lac leporinum*, Varro 2, 11.

¶ Leporārium, *i*, n. λαγωτροφεῖον, ein thiergarten. Locus, in quo non lepores solum, sed & aliæ feræ pascuntur, Varrone auctore de R. R. 3, 3 & 12.

LĒRIA, *orum*, n. pl. Festo *ornamenta tunicarum aurea*, göldene borten, gallaunen.

LERNA, *æ*, f. lacus in Argivorum & Mycenæorum agro, in quo poëtæ fingunt hydram illam septem capitum constitisse, quam Hercules interfecerit, quæ nihil fuit aliud, quam palus ipsa exitiosas aquas evomens, cujus fontes Hercules igne occlusit: aut arx munitissima regis Lerni, quam Hercules expugnavit. ¶ 2. *Lerna malorum*, λέρνη κακῶν, de malis plurimis in unum locum congestis, ein hauffen übels; item de homine, omni turpitudinis genere contaminato. vide Chiliad.

¶ Lernæus, *a, um*, adject. ut, *Hydra lernæa*, quæ septem capitum erat, passim apud poëtas; v. g. Lucretius 5, 26 *Quid Lernæaque pestis, Hydra venenatis posset vallata colubris. Lernæi alumni*, Græci dicuntur apud Statium Theb. 4, 638.

¶ Lernifer, *a, um*, idem; ut, *Lerniferum venenum*, quod ex Ovidii Heroid. 9, 141 afferunt, docto antidoto infirmat Heinsius, legens *letifero Eveno.*

Lesbiacus, Lesbides, Lesbius, vide *Lesbos.*

LESBONACTES, *æ*, m. Λεσβωνάκτης, græcus auctor, cujus orationes aliquot in opere magno orationum græcarum edidit Aldus. Ex Protreptrico ejus adducunt illud: Ἀρετὴν πλεῖστον ἂν εὕροις αὐτὴν ἐπιδοῦσαν, ὅπου μεγίστην τιμὴν ἔχει σὺν ἄθλοις καὶ ἐπαίνοις. Hoc est, *Virtutem maxime invenias cultam & proficientem, ubi maxime honoratur laudibus & præmiis.*

LESBOS, *i*, f. Λέσβος, insula in Ægæo, Æoliæ Asiaticæ propinqua, cui etiam annumerata fere fuit. Metropolis in ea fuit Mitylene, & aliæ urbes insignes. v. Geograph. & Horat. 1 epist. 11, 1.

¶ Lesbius, *a, um*, adject. ut, *Lesbia vina*, Horat. epod. 9, 34. *Lesbium plectrum*, Idem 1 oda 26, 11.

¶ Lesbōus, *a, um*, idem; ut, *Lesboum barbiton*, Horat. 1 od. 1, 34, in quibus *Lesbous* optimum poëseos Lyricæ significat, propter Lesbios Alcæum & Sappho, Lyrico carmine excellentes. conf. Hor. 1 od. 32, 5.

¶ Lesbiăcus, *a, um*, idem. Sidon. 9 epist. 13 *Iuncto Lesbiaco sive Anapæstico.*

¶ Lesbĭdes, *um*, f. pl. puellæ, a *Lesbis*, patronym. Ovid. Heroid. 3, 36.

¶ Lesbias, *ădis*, f. gemma *Lesbi patriæ nomen habens*, Plin. 37, 10.

LESCHE, *es*, f. Pausania in Phocicis auctore, appellatus Delphis locus est juxta fontem Cassotidem, quod eo convenientes seria & joca inter se conferebant, ein trösch oder plauder-marckt. vide Erasm. in Adag.

LESCHES, *is*, antiquissimus, τῶν κυπρίων s. parvæ Iliadis, auctor. vid. Salm. exercit. Plin. p. 598 seq.

LESSUS, *ûs, ui*, m. ejulatio lugubris, seu lamentatio, ein klag-geschrey, todten-klage. Usus est eo Plautus Truc. 4, 2, 10 *Lamentando lessum facere.* Et Cic. de Legib. 2, 23. Antiqui pro *Lessi Lausum* dicebant, quo usus est Varro: cujus locum lege infra in *Silicernium.*

LESTRȲGŎNES, *um*, m. pl. Λεστρυγόνες, populi in Italia, quos Homerus scribit socios Ulyssis verubus transfixos atque igni assos comedisse. Fuerunt autem latrones, dicti ἀπὸ τῆς λῃστείας, *a latrocinio.* Iuvenal. 15, 18 *Fingentem immanes Lestrygonas, atque Cyclopas.*

¶ Lestrygŏnius, *a, um*, adject. *Lestrygonia Bacchus in amphora*, Horat. 3 oda 16, 34.

LESURA, *æ*, die leser, fl. in Mosellam influens. vid. Scal. Auson. Lect. 1, 2 pr.

Letare, lethalis, &c. vide *Lethum.*

LĒTHARGUS, *i*, m. λήθαργος, latine *torpor*, inexpugnabilis pæne somni necessitas, ut Celsus describit 3, 20 pr. die schlafsucht. Horat. 2 fat. 3, 145 *Lethargo grandi oppressus.* Adde Lucret. 3, 438; & Plin. 32, 10.

¶ Lethargia, *æ*, f. ληθαργία, idem apud Plin. 24, 9.

¶ Lethargicus, *a, um*, lethargo laborans, schlafsüchtig; ut, *Morbus lethargicus*, Plin. 20, 4, & Horat. d. l. versu 30 *Lethargicus hic.*

LĒTHE, *es*, f. λήθη, fluvius apud inferos, oblivionem omnium rerum inducens; λήθη enim *oblivio* est. ¶ 2. Fluvius tamen ejusdem nominis Africæ quoque est, Berenicen urbem alluens, *Infernis, ut fama, trahens oblivia venis*, quemadmodum Lucanus scripsit 9, 355. ¶ 3. *Lethen* etiam Græci papaver appellant, mohn, Apul. de Herb. c. 53.

¶ Lethæus, *a, um*, adj. ut, *Annis Lethæus*, Virg. Æn. 6, 705. *Lethæa papavera*, Id. Georg. 4, 545.

LĒTHUM, vel Letum, *i*, n. (utroque enim modo scribitur,) mors, a λήθη, ut Varro putat, der tod. Sed Priscianus a supino verbi *Leo, Letum* deducit, quia *let*, sive delet omnia. Prisciani opinionem verisimiliorem: Varronis acutiorem censet Scalig. in Conjectan. *Leto interire*, Cic. de Divin. 1, 26 *Leto aliquem dare*, Ovid. Her. 2, 147. Phæd. 1, 22, 9: 3, 16, 18. *Leto affici*, Nepos in Regibus c. 3 de eo, qui prœlio ceciderat. Horat. 2 fat. 6, 94 *Nec ulla est Aut magno, aut parvo leti fuga, &c.* Pers. 5, 153 *Vive memor leti, fugit hora, hoc quod loquor, inde est.* Corn. Gallus, vel quisquis sub hoc nomine latet, eleg. 6, 5

eleg. 6, 5 *Omnibus eſt eadem leti via, non tamen unus Eſt vitæ cunctis exitiique modus.* Stat. Theb. 9, 280 *Mille modis leti miseros mors una fatigat.* Convenientius poëtis, quam oratoribus, eſt vocabulum. vid. Buchn. de Commut. rat. dicend. p. 231. Cicero raro habet, ut de Leg. 2, 9.

¶ Lēthalis, vel Letalis, *e*, tödtlich; ut, *Letale vulnus*, Virg. Æneid. 11, 759. Plin. 11 c. ult. *Letalis inedia.*

¶ Letale, adv. Stat. Theb. 12,.... *Iam letale furens.*

¶ Lethaliter, adv. idem, Plin. 11, 37.

¶ Letabilis, *e*, idem. Ammian. 19, 4 *Lues volucri velocitate letabilis.*

¶ Lethĭfer vel Letĭfer, *a, um*, idem; ut, *Arcus letifer*, hoc eſt, mortem præſentem inferens, Virgil. Æneid. 10, 169. *Letifer morbus*, Colum. 7, 12. *Letifer annus*, die peſtzeit, Virgil. Æn. 3, 139. Et Ovid. Faſt. 1, 123 *Sanguine letifero totus miſcebitur urbis.*

¶ Lethĭficus, *a, um*, idem. Stat. Theb. 8, 2 *Lethificæ domus*; al. *Lethiferæ.*

¶ Letho vel Lēto, *are*, i. e. interficere, letho dare, tödten. Virgilius in Culice v. 322 *Rurſus acerba fremunt, Paris hunc quod leiat, &c.*

¶ Letatus, *a, um*, trucidatus, getödtet, ermordet. Ovid. Met. 3, 55 *Vt nemus intravit, letataque corpora vidit.*

¶ Lethūſa, *æ*, f. λήθουσα a λήθω, vel λανθάνω *lateo*; ita papaver dicitur ſoporiferum, mohn, Apul. de Herb. c. 53.

Levamen, levamentum, levatio, &c. vide *Levo, are.*

LEVCA, *æ*, f. ſpatium, quo Galli terras ſive itinera metiebantur, quale apud Perſas *Paraſanga*; apud Romanos *Milliarium* dicebatur, eine meile. Id. mille & quingentorum paſſuum erat, ut in Gloſſario ſcribit Papias, & Pet. Pithœus Adverſ. 1, 13 obſervat. Id clariſſimis verbis confirmat quoque Ammianus 16, 23; *A loco*, inquit, *unde Romana promota ſunt ſigna, ad usque vallum barbaricum, quarta leuca ſignabatur & decima, id eſt, unum & viginti millia paſſuum.* Barthius putat, *Leucam* perperam ſcribi, & *Leuvam* potius dicendam, Nithardi auctoritate maxime adductus, quem vide ad Rutilii 2, 8. Sed rectius videtur *Leuca*, ut præclare Voſſius obſervat, quem vide de Vitiis Sermonis 3, 19. Valeſius d. l. Ammiani p. 140 *Leuga* ſcripſit. conf. Zimmermanni Analect. Miſc. Menſ. 10 p. 514 & Burm. ad Rutil. l. c. ¶ 2. *Leuca* gemma, Plin. 37, 10. Sed Harduinus legit *Leucogæa.*

LEVCĂCANTHA, *æ*, f. λευκάκανθα, *ſpina alba*, a qua tamen leucacantham differre, Matthiolus oſtendit, weiſſe garten-diſteln. vide Dioſcor. 3, 20; & Plin. 22, 16; conf. 21, 31; & 27, 12.

LEVCĂCHĀTES, *æ*, f. λευκαχάτης, Achatis gemmæ ſpecies, Plin. 37, 10.

Leucadia, Leucadius, vide mox in *Leucas.*

LEVCAETHIŌPES, *um*, m. pl. populi in Africa habitantes cum Libyægypriis. vid. Plin. 5, 7.

LEVCANTHĔMIS, *idis*, f. & Leucanthĕmum, *i*, n. λευκάνθεμις, idem quod *Anthemis*, camillen-blumen. vide *Anthemis*, & Plin. 22, 21; & 27, 12; Dioſc. 3, 146.

LEVCANTHES, *is*, f. ita alii *Parthenium* vocant, Plin. 21, 30, frottendill.

LEVCANTHVS, *i*, m. λεύκανθος; herba, quæ & *pulegium* vel *Oenanthe*, poley oder rother ſteinbrech. Apul. de Herb. c. 92; Dioſc. 3, 126.

LEVCARGILLION, *i*, n. λευκαργίλλιον, candida argilla, weiſſer thon; Plin. 17, 7.

LEVCAS, *ădis*, f. inſula Ionii maris, Λευκάς, olim peninſula, (hodie S. Maura dicta:) Item, oppidum ejusdem inſulæ. vid. Liv. 33, 17; Ovid. Met. 15, 289. Lucan. 1, 43: &c. De ſaltu a petra, quæ inibi eſt, quo finiti amores credebantur, unde & Sappho deſiliit, v. Ovid. Her. 15, 164 ſqq. & quos laudat Burm. ad v. 171. Strabonem lib. 10. Servium in Virg. ecl. 9, 57. Voſſ. ad Catull. c. 67. Wolf. ad fragmenta Sapphus, p. 220 ſeqq. Copioſiſſime de ea re agit Ptolemæus Hephæſtion apud Phot. Cod. 190 p. 253 ſeq. ed. Hœſch. Athen. 14, 3, unde ſua habet Scalig. Lect. Auſon. 2, 18 p. 138. Statius Epicedio Patris 5 Silv. 3, 154 *Saltusque ingreſſa viriles Non formidatâ temeraria Leucade Sappho.* ¶ 2. *Leucas*, herba, gamanderlein, Plin. 27, 11, Dioſc. 3, 104.

¶ Leucădia, *æ*, f. eadem inſula quæ *Leucas* contra Ambraciam ſinum, olim *Neritis.* Pomp. Mela 2, 7, & Plin. 4, 1.

¶ Leucădius, *a, um*, poſſeſſivum eſt. Liv. 33, 17 *Eos acie in foro inſtructa aliquamdiu Leucadii ſuſtinuerunt*; id eſt, incolæ urbis Leucadis, cives. Et Ovid. Triſt. 3, 1, 42 *An quia Leucadio ſemper umata Deo:* hoc eſt, Apollini, cujus fanum ibidem erat.

LEVCASPIS, *is*, m. Æneæ ſocius, qui tempeſtate in mari obrutus periit. Virgil. Æneid. 6, 334 *Leucaſpim, & Lyciæ ductorem claſſis Orontem.*

¶ Leucaſpis, *idis*, c. adjective λευκάσπις, *candido ſcuto uſus*, der ein weiß ſchild trägt. Liv. 44, 41 *Legionem ducere adverſus leucaſpidem phalangem juſſus.*

LEVCĀTES, *æ*, f. Λευκάτης, promontorium in Epiro, dictum a ſaxis candidis in pelagus projectis, in quibus fanum Apollinis. v. Strabo lib. 10. Virg. Æn. 3, 274; & Æn. 8, 677. Silius 15, 302. Et inde amore captos ſe præcipitaſſe, patet ex Auſon. Edyll. 6, 24. vide dicta in *Leucas.*

LEVCE, *es*, f. Λευκή, oppidum in finibus Ioniæ, Plin. 5, 29. ¶ 2. Inſula Ponti ante Boryſthenem Achillea cognomine, quia ibi Achilles ſepultus, Pomp. Mela 2, 7; & Plin. 4, 13. ¶ 3. *Leuce* herba a colore albo ſic dicta, weiſſer pappel, Plin. 19, 5. ¶ 4. Lapis Mercuriali ſimilis, ibid. 37, 11.

¶ Leuccoron, *i*, n. herba eadem, quæ & *Leontopodion*, de qua ſupra. vid. Plin. 26, 8; Apul. de Herb. c. 7.

LEVCIPPVS, *i*, m. Philoſophus, qui omnia ex pleno & inani, & ex atomis conſtare dixit: Cic. Acad. 4, 37, & de N. D. 1, 24. ¶ 2. Alius Leucippus, a quo

¶ Leucippis, *idos*, f. Phœbes epitheton, ejus quam Caſtor amabat, apud Prop. 1, 2, 15. *Geminas Leucippidas* rapuere Caſtor & Pollux apud Ovid. Her. 16, 327 & A. A. 1, 679.

LEVCISCVS, *i*, m. λευκίσκος, piſcis e mugilum genere, ein weißfiſch, apud Galenum.

LEVCOCHRIVS, *a, um*, λευκόχριος, albus candicans, weißlicht; ut, *Muſtum Leucochrium*, Plin. 14, 8; alii legunt *leucochrum.*

LEVCOCHRȳSVS, *i*, m. λευκόχρυσος, gemma, quæ fit Chryſolitho interalbicante, Plin. 37, 9 & 10.

LEVCŌCŎMVS, *a, um*, λευκοκόμος, weißhäricht; ut, *Punica mala leucocoma*, Plin. 13, 19.

LEVCOGAEA, *æ*, f. λευκογαῖα, gemmæ ſpecies, Plin. 37, 10.

¶ Leucogæi, *orum*, m. pl. λευκόγαιοι, colles in Neapolitano Campanoque agro Italiæ, in quibus alumen invenitur & ſulphur; Plin. 35, 15. Et adject. *collis Leucogæus*, Id. 18, 11.

LEVCŌGRĂPHIS, *idis*, f. λευκογραφίς, lapis Ægyptiacus, a lacteo colore nominatus, Egyptiſche kreide, Dioſc. 5, 100; & Plin. 27, 11.

¶ Leucographia, *æ*, f. λευκογραφία, gemma, quæ & *Galactites*, Plin. 37, 10.

LEVCOIVM, *i*, n. λευκόϊον, nomen eſt commune apud Græcos multis violis, ut ſunt *albæ, luteæ* & *purpureæ*, gelbe violen, weiſſe violen. vide Plinium 34, 12; Colum. 9, 4; & 10, 97; Dioſc. 3, 129; & 4, 152.

LEVCŌMA, *ătis*, n. λεύκωμα, album dicitur, hoc eſt, tabula illa, in qua judicum deſcripta erant nomina, & in quam ſingulorum annorum acta referebantur a pontifice maximo. *Matricem* vel *matriculam* vulgo vocant, das rathś-buch, ſtadt-buch, ſtadt-regiſter. ¶ 2. Accipitur & pro *albo ovi*, & *albugine oculorum*, das weiſſe im ey, und das weiſſe im auge.

LEVCON, *ōnis*, m. λεύκων, ardeolæ genus, ein reyher, Plin. 10, 60; & 11, 37.

LEVCŎNIVM, *i*, n. λευκόνιον, & Leuconicum, tomentum, vel lanæ genus. Martial. 11 epigr. 22 *Culcita leuconio quam viduata ſuo:* al. *Lingonico.*

LEVCŎNŎE, *es*, f. fœmina a candore mentis dicta, ad quam ſcripſit Horatius 1 oda 11. vide Turnebi Adv. 11, 28, & Heinſ. ad Ovid. Met. 4, 168.

LEVCŎNŎTVS, *i*, m. λευκόνοτος, ſüd-weſt-wind. Auſon. Edyll. 12, 8 p. 481 *Velivolique maris conſtrator Leuconotos Libs.*

LEVCOPĔTĂLVS, *i*, λευκοπέταλος, q. d. *albifolia*, ſcil. gemma, Plin. 37, 10. Harduinus legit *Leucopœcilos.*

LEVCŎPĔTRA, *æ*, f. Λευκοπέτρα, promontorium agri Rhegini vel Tarentinorum, cujus meminit Cicero Phil. 1, 3, & ad Att. 16, 6; & Plin. 3, 5. Hoc nomen reſpondet urbis in ſuperiori Saxonia nomini, Weiſſenfels.

LEVCŎPHAEVS, *a, um*, λευκόφαιος, coloris appellatio, apud Plinium 32, 10 vel fuſci vel cineritii, ſchwärtlich oder aſchenfarb; a λευκός, *albus*, & φαιός, *fuſcus, pullus.* conf. Plin. 24, 12; & Vitruv. 8, 3.

¶ Leucŏphæātus, *a, um*, fuſca veſte indutus, Martial. 1, 97.

LEVCOPHLEGMATIA, *æ*, f. λευκοφλεγματία, certa hydropis ſpecies, qua tumores per totum corpus oriuntur, die waſſerſucht. v. Celſ. 3, 21.

LEVCŎPHŎRVM, *i*, n. λευκοφόρον, glutinum auri, Plin. 35, 6, & 23, 3.

LEVCOPHTHALMVS, *i*, m. λευκόφθαλμος, gemma oculi ſpeciem candidam nigramque continens, Plin. 37, 10.

LEVCŌPIS, *idis*, f. λευκῶπις, *albos oculos habens.* Ita Græci vocant artemiſiam ob albos flores, beyfuß, Apul. de Herb. c. 10.

LEVCŎRIS, *is*, vel Leucorea, *æ*, f. quibusdam eſt *Witteberga*, urbs ad Albim ſita, Saxoniæ caput, ubi Anno 1502 celebris eſſe cœpit Academia.

LEVCŎSIA, *æ*, f. inſula maris Tyrrheni, in ſinu Pæſtano, ſic dicta a conſobrina Æneæ ibi ſepulta, ut vult Feſtus; vel a Sirenum una ibi ſubmerſa, ut Plinius indicat 2, 90. conf. Ovid. Met. 15, 708.

LEVCOSTICTOS, *i*, m. λευκόστικτος, lapis ab albis ſic dictus maculis ſeu punctis, Plin. 36, 7, marmel-ſtein mit weiſſen flecken. Harduinus legit *Leptopſephos.*

LEVCOSȳRI, *orum*, m. pl. qui nunc *Cappadoces*, ſic dicti ad differentiam fuſci colotis Syrorum. Euſtathius Schol. in Dionyſ.

LEVCŎTHĔA, *æ*, f. Λευκοθέα, *aurora*, Ino Cadmi filia. Latini *Matutam* vocant, item *Albunam*, ſive *Albuneam*, de qua ſupra, die morgen-röthe. vid. Cic. Tuſc. 1, 12, & de N. Deor. 3, 15 & 19; & Ovid. Faſt. 6, 545, & Plutarch. in Camillo p. 131. Vbi & de ſacrorum, quibus coli ſolita, ritibus habes.

LEVCŎTHŎE, *es*, f. Solis ſ. Apollinis amica, in thuris arborem commutata. vid. Ovid. Met. 4, 190 ſeq. ubi Burmannus reliquos mythographos confert. Interdum eadem eſt quæ *Leucothea.* ¶ 2. Aſiæ regio thurifera: v. Plin. 5, 9.

LEVCOZŌMVS, *a, um*, λευκόζωμος, albo jure conditus, mit einer weiſſen brühe zugerichtet; ut, *Pullus leucozomus*, Apicius 6, 9. Aliis eſt *Leocozomus.*

LEVCRION, *i*, n. herba, cynogloſſa, hundszung, Apul. de herb. c. 96.

LEVCRŌCŬTA, *æ*, f. al. *Leocrocuta*, fera Indica perniciſſima, Plin. 8, 21; Solin. c. 55.

LEVCTRA, *æ*, f. & Leuctra, *orum*, gen. neut. Λεῦκτρα, oppidum Bœotiæ. vid. Cic. Off. 1, 8, & Tuſc. 1, 46. Hinc

¶ Leuctricus, *a, um*, ut, *Leuctrica pugna*, in qua, Epaminonda Thebanorum duce, Lacedæmonii victi ſunt, omnisque eorum fracta potentia eſt, quam nunquam poſtea recuperarunt. vide Diodor. Sicul. 15, 55 ſeq. & Nep. 15, 6. Pœna fuit ea pugna libidinum, quod in eo ipſo loco, duo adoleſcentes nobiles Spartani, Scedaſi filias vi ſtupraviſſent, diſſectasque in fruſta in puteum abjeciſſent. Cujus flagitii pœna illa & oraculo denunciata antea. vide Pauſan. Facta eſt autem pugna Leuctrica initio anni ſecundi Olympiadis centeſimæ ſecundæ, die quinto Iunii. Ejus iconem habes apud Ioh. Atcerium in notis ad Æliani Tactica.

LĔVENNA, *æ*, m. Sic *Homo levenna* pro *levi* dicitur a Laberio apud Gellium 16, 7, ein liederlicher menſch.

Leuga, vide paullo ante in *Leuca.*

LEVI, *m.* erat tertius Iacobi filius ex Lea, Gen. c. 29. Hinc Levita vel Levites, *æ*, m. qui eſt ex familia Levi; Huic rerum ſacrarum adminiſtratio tradita, v. Num. c. 3 & 4, ein Levit. vid. Arat. 1, 602. In N. T. *Levitæ* græce *Diaconi*, latine miniſtri dicuntur. vid. Iſidor. 7, 12; Sidon. 9 epiſt. 2 & inprimis Hieron. T. 4 lib. 7 de Ordin. Eccl. Hinc & olim Archidiaconus *Archilevita* dictus eſt; qualem deſcribit Prudentius Periſt. 2, 39. Adde ibid. 5, 145; item 6, 3 & 15; &c.

¶ Leviticus, *a, um*, levitiſch; ut, *Genus Leviticum, ſtirps Levitica*, Vulg. Int. Deut. 17, 9; Ioſ. 3, 3. ¶ 2. *Leviticus* ſubſt. das dritte buch Moſis, de Levitarum miniſteriis, Iſidor. 6, 2. conf. Tertull. adv. Gnoſtic. c. 2; & adv. Marc. 4, 23.

¶ Levitonārium, *i*, n. colobium ſine manicis, ein leibrock ohne ermel, Iſidor. in Gloſſ. Idem 19, 22 vocat *Libitonarium*.

LEVIĀTHAN, *ānis*, m. bellua marina Iob. c. 40 & 41. Græc. & Vulg. *δράκων, draco & balæna*. Sed *crocodilum* ſignificari ſtatuit Bochartus Hieroz. 2, 5, 16.

Levicomis, leviculus, levidenſis, &c. vide mox in *Levis*.

LĒVIR, *i*, m. mariti, vel uxoris frater, ſecundum Nonium 19, 5 & Feſtum, ein ſchwager, des mannes oder des weibes bruder. L. 4 Dig. de Gradibus § 6 *Viri frater Levir: is apud Græcos δαὴρ appellatur.*

Lēvis, glatt, vide ſupra *Lævis*.

LĔVIS, *e*, adject. ſine pondere, leicht, gering; ut, *Levis armatura*, leichte rüſtung, Nep. 14, 8, 2. *Milites levis armaturæ*, apud hiſtoricos & Ciceronem Phil. 10, 6, qui id etiam eleganter ad orationis argumenta tranſtulit de Divinat. 2, 10 *Hæc fuerit nobis tamquam levis armaturæ prima orationis excurſio.* Proprie *Plumâ levior*, apud Plaut. Menæch. 3, 2, 23, leichter als eine feder. *Somnus levis*, Horat. od. 2, 16. Virgil. 5, 838. Silius 7, 300. *Labor levis*, Ter. Heaut. 2, 4, 19. *Cauſſa levis*, Id. Hec. 3, 4, 12, eine geringe urſache. Et Hec. 3, 1, 30 *Pueri inter ſe quam pro levibus noxiis iras plumbeas gerunt!* Sic, *In levi habere*, id eſt, parum curare, Tac. Hiſt. 2, 21, 4, wenig achten. *Levi manu, brachio*, id eſt, molli. vid. Not. Varior. Quintil. p. 139 Burm. *Leviores uſuræ*, ſunt tolerabiles. Suet. Aug. c. 39 *Notavit aliquos, quod pecunias levioribus uſuris mutuati graviori fœnore collocaſſent.* ¶ 2. *Homo levis*, i. e. ſibi non conſtans, ein leichtſinniger, liederlicher menſch, Cic. ad Qu. Frat. 1, 2. Idem & *Inanis*. vide ſupra. *Mulieres levi ſententia*, Ter. Hec. 3, 1, 32. Tac. Hiſt. 1, 88, 5 *Sapientibus quietis & reip. cura: leviſſimus quisque & futuri improvidus, ſpe vana tumens.* Cæſ. B. G. 5, 28 *Quid eſt levius aut turpius, quam auctore hoſte de ſummis rebus capere conſilium?* conf. Plaut. Trin. 5, 2, 47. Qui *leves* ſint, & quid *levitas*, vide apud Gellium 7, 11. ¶ 3. *Levis* etiam agilem, celerem, expeditum notat, geſchwind, flüchtig, raſch, hurtig. C. Nep. 11, 1, 4 *Peltam pro parma fecit, ut ad motus & concurſus eſſent leviores.* Sic *levem moloſſum* Lucanus dixit 4, 440. Virgil. Æn. 9, 548 *Enſe levis nudo*, geſchwinde mit dem degen. Idem *Meſſapum levem curſu*, Æneid. 12, 489 vocat. Tac. Germ. 6, 3 *Nudi aut ſagulo leves.* ¶ 4. Tac. Hiſt. 1, 62, 5 *Lætum augurium Fabio Valenti ipſo profectionis die aquila levi meatu, prout agmen incederet, velut dux viæ prævolavit;* LEVI, id eſt, languido & remiſſo: qui contento, & in quem omni incumbitur vi, opponitur. Pichena tamen pro *levi* maluit *leni*.

¶ Levĭcŭlus, *a, um*, dimin. gar leicht, liederlich. Cic. Tuſc. 5, 36 *Leviculus noſter Demoſthenes.*

¶ Leviuſculus, *a, um*, idem; ut, *Verſus leviuſculi*, Plin. in epiſt.

¶ Leviter, levius, adv. gering, ſchwächlich, oben hin; ut, *Studia leviter attingere*, Suet. Gramm. c. 9. Et *Leviter aliquid tangere*, Cic. pro S. Roſc. c. 30, nur obenhin berühren. *Leviter adſpergi*, Id. fam. 6, 6, etwas beſprützet werden. Ita *leviter dicere* eſt ſubmiſſa voce, ſine clamore aut contentione, in illo Ovid. Her. 3, 80 *Et leviter dicas, hæc quoque noſtra fuit.* vid. Burm. *Homo leviter eruditus*, ſchlecht gelehrt, Id. de Orat. 3, 6. Sic, *Leviter ferre*, hoc eſt, facile & patienter, ſich eines dinges nicht groß annehmen. *Id eo levius ferendum*, Cic. fam. 4, 3. *Leviſſime feram, ſi forte bis minus probaro*, Id. de Prov. Conſ. c. 20. ¶ 2. *Levius cadere* dicuntur, quæ minus nocent, ac debilius allidunt. Cæſ. B. Civ. 3, 92 *Levius quoque caſura pila ſperabat* (Pompejus) *in loco retentis militibus, quam ſi ipſi immiſſis telis occurriſſent.* Quod a militia ad alios quosque, præſertim fortunæ, caſus transtulerunt. Cic. enim de Divin. 2, 10 *Addunt*, inquit, *omnia levius caſura, rebus divinis procuratis.* ¶ 3. *Vt leviſſime dicam*, formula eſt, qua atrocitatem rei mitigare nos velle, indicamus, zum wenigſten. Cic. Catil. 3, 7 *Quod ſi Catilina in urbe ad hanc diem remanſiſſet, quamquam, quoad fuit, omnibus ejus conſiliis occurri atque obſtiti; tamen, ut leviſſime dicam, dimicandum nobis cum illo fuiſſet.*

¶ Lĕvitas, *ātis*, f. die leichtigkeit, flüchtigkeit. Lucret. 3, 388 *Plumæ nimia levitate cadunt gravatim*, i. e. ægre & vix cadere poſſunt. Id. 4, 203 & 746 *volucri* vel *ſumma levitate ferri.* ¶ 2. Inconſtantia, die leichtſinnigkeit, unbeſtändigkeit. Ei opponitur gravitas & conſtantia. *Levitas* enim eſt, cum repentino impetu & ſine ratione certa, veluti vento, rapitur animus atque impellitur in aliquid. Propert. 2, 16, 25 *Vulgo Formoſis levitas ſemper amica fuit.* Phædr. lib. 4 extr. ad Particulonem: *Ergo non levitas mihi, Sed certa ratio cauſſam ſcribendi dedit.* Cic. Off. 1, 26 *Vt adverſas res, ſic ſecundas immoderate ferre, levitatis eſt*, vide & Gellium laudato loco 7, 11. Sic *muli bris levitas*, Petron. c. 110. *Iocari poëtica levitate*, Id. c. 117. *Exultat levitate puer*, Gallus 1, 105.

Levitudo, Levigo &c. vide in *Lævis*.

¶ Lĕvĭcŏmis, *e*, mit leichten haaren, Fulgent. 1 Myth.

¶ Levidenſis, *e*, geringſchätzig; ut, *Veſtis levidenſis*, i. e. vilis, tenuis; ſic appellata, quod raro filo ſit, leviterque denſata, ut Iſidorus auctor eſt 19, 22, ein kleid von groben und dünnen futtertuch. Hinc *munus levidenſe*, orationem ſuam parum elaboratam atque expolitam pro Dejotaro Cic. dixit fam. 9, 12 *Munuſculum mittere volui levidenſe, craſſo filo.* Sed tanta eſt MSStor. & doctorum hominum de hoc loco contentio, ut parum certa auctoritate ea vox nitatur. v. Verburg. it. Burm. ad Ovid. am. 1, 14, 7.

¶ Levenna, *æ*, m. pro homine levi dixit Laberius apud Gellium 16, 17.

¶ Leviſăcio, *ĕre*, gering achten. Gloſſ. lat. gr. *Levifecit, ἐξουθένησεν:* Et gr. lat. *καταφρονηθῆναι ποιῶ, levifacio.*

¶ Leviſĭdus, *a, um*, treulos, der nicht glauben hält. Plaut. Perſ. 2, 3, 61 *Omnes ſunt lenæ leviſidæ.*

¶ Lēvĭpes, *ĕdis*, ſchnell-füßig; ut, *Lepus levipes*, Cic. in Arat. v. 121; & Varro de R. R. 3, 12.

¶ Leviſomnus, *a, um*, wachſam, der einen leichten ſchlaf hat. Canum epitheton apud Lucretium 5, 862 *At leviſomna canum fido cum pectore corda.*

¶ Allevio, *are*, verringern. Vulg. Interpr. Act. 27, 38; & Sariſb. 1, 5 *Curarum gravium pondus alleviare.* Quin & Cicero de Invent. 1, 42 *Confirmatio diluitur aut infirmatur, aut alleviatur:* al. *allevatur.*

¶ Alleviatus, *a, um*, leicht gemacht; ut, *Alleviata terra Zabulon*, Vulg. Interp. Ieſ. 9, 1.

¶ Perlĕvis, *e*, ſehr gering; ut, *Perleve momentum*, Liv. 24, 34. Sic & Cicero Agrar. 2, 29 *An ignoratis, vectigalia perlevi ſæpe momento fortunæ pendere?*

¶ Perleviter, adv. ſehr wenig. Cic. ad Q. frat. 2, 6 pr. *Perleviter commotus.* Et Tuſc. 3, 25 extr. *Perleviter pungat animi dolor.*

Levita, Leviticus, vide in *Levi*.

LEVO, *avi, atum, are*, heben, aufheben. *Levare manum*, Quintil. 2, 12. *Levare in ſublime*, empor heben, Plin. 2, 16. Hinc poſteriorum ſeculorum ſcriptores, *levare in regem aliquem* pro facere, ſive creare dixerunt. Receptum enim Francis, Gothis, & aliis quibusdam populis fuit, reges, ſeu duces ſuos futuros, ſcuto imponere, humeris levare, ſive attollere, de quo ritu vide Pithœum Adv. 2, 6; & Lipſium ad Hiſt. Taciti 4 p. 519 & ſingularem Io. Dan. Kœleri diſputationem. ¶ 2. Sed, *Levare aliquem onere*, eſt exonerare, Cic. fam. 3, 12, einen ſeiner laſt entledigen. Sic, *Levare ægritudine*, Id. fam. 5, 13 extr. Et, *Levare animum moleſtiis*, fam. 4, 4. *Levare animos religione*, Liv. 21, 62; 7, 3. *Levare dolorem alicujus*, Cic. ad Brut. ep. 9 pr. leichtern, erleichtern. *Inopiam alicujus levare*, eines armuth zu hülfe kommen, Cæſ. B. Civ. 3, 48. *Suis opibus inopiam publicam levare*, Nepos 25, 2, 4, i. e. ſublevare, ſubvenire. *Levare viam ſermone*, Virgil. Æneid. 8, 309, den weg mit reden verkürzen. *Vincula* Id. 2 Æneid. v. 146, der bande entledigen. *Nemus fronde*, Id. Georg. 2, 400, das laub abſtreiffeln. Cic. fam. 6, 6 *Levat dolorem, communis quaſi legis, & humanæ conditionis recordatio.* Ovid. Met. 2, 281 *Cladem auctore levare* eſt æquiore animo ferre, propter eum, qui infert. Sic & ægroti dicuntur *levari*, qui liberantur morbo, quo graves antea fuerant, ſive gravati. Horat. Carm. Secul. de Apolline Medico v. 63 *Qui ſalutari levat arte feſſos Corporis artus.* Sic, *animum levare*, pro recreare & revocare ab ægritudine Cicero dixit ad Att. 13, 13. Similiter *levari* dicuntur, quorum neceſſitati conſulitur, adverſitas emendatur. Cic. pro Balbo c. 17 *Pop. Romanum* (Gaditani) *in caritate annonæ, (ut ſæpe ante fecerant) frumento ſuppeditato levaverunt.* Iunxerunt etiam nonnulli ex antiquis ſcriptoribus verbum *levare* cum caſu ſecundo, de quo v. Colv. ad Apul. Metamorph. 5 p. 70. ¶ 3. Horat. 2 epiſt. 2, 10 *Multa fidem promiſſa levant, &c.* hoc eſt, imminuunt, elevant, viel zuſagens ſchwächt und mindert den glauben. ¶ 4. Eſt & auferre, abducere, entführen. Sidon. 7 epiſt. 2 *Peracta circumſcriptione legitima, & fraude ſolenni divitem conjugem pauper ad amores &c.* LEVAT, i. e. abducit. vide ibi Savaronium. add. Geſn. ad Colum. 3, 21, 5. ¶ 5. *Levaſſo* pro *levavero*; Ennius in princ. Cic. de Senect. *Si quid adjuro curamve levaſſo.*

¶ Levans, *tis*. Horat. 2 epiſt. 1, 140 *Agricolæ levantes tempore feſto corpus.* Id. epod. 11, 17 *Fomenta vulnus levantia.* *Levantes puras manus*, Vulg. Int. 1 Tim. 2, 8.

¶ Levātus, *a, um*, empor gehoben, geleichtert. Liv. 21, 58 *Aqua levata vento.* Horat. epod. 16, 26 *Saxa vadis levata.* Mamertin. Paneg. Iuliani c. 7 *Omnes urbes, quæ Danubium incolunt, aditæ, omnium audita decreta*, (malim *deſideria* legere,) *levati ſtatus, inſtaurataeque fortunæ.* Gell. 17, 8 *Quæ levatiora levioraque ſunt.*

¶ Levātio, *ōnis*, f. die erleichterung. Proprie Vitruvius 10, 8 *Onerum facere levationes*, die laſten erleichtern. Deinde ad animum refertur. *Ea quæ levationem habent ægritudinum*, Cic. Tuſc. Quæſt. 1, extr. was tröſtlich iſt. *Ægritudini levationem reperire*, Id. de N. Deor. 1, 4.

¶ Lĕvāmen, *ĭnis*, n. eine linderung, troſt. Cic. Att. 12, 16 *Quid ſi eſſet aliquod levamen, id eſſet in te uno.* Virg. Æn. 3, 709 *Omnis curæ caſusque levamen.*

¶ Levāmentum, *i*, n. idem; ut, *Levamentum miſeriarum*, Cic. de Fin. 5, 19. Id. Att. 12, 43 *Levamento eſſe.*

¶ Levator, *ōris*, m. qui rem aliquam levat, quam non debet, i. e. raptor, fur. Petron. c. 140 *Vnde plani, unde levatores viverent.*

¶ Levabĭlis, erleichternd. Cæl. Aurel. Acut. 3, 7 *Levabilis & poſſibilis motus.*

¶ Levamentārius, *i*, m. qui levat naves, der die ſchiffe vom lande ſtößt. Theod. Cod. 13, 4 *Si navicularius originalis levamentarius fuit.*

¶ Levāna, *æ*, f. dea, quæ pueris de terra levandis præeſt. v. Auguſtin. de C. D. 4, 11; Turnebi Adverſ. 4, 15. Roſini Ant. Rom. 2, 19.

Compoſita a *Levo*:

¶ Ablevo, *are*, erleichtern. Ambroſii verbum, de quo Gronovius in Obſerv. Eccleſ. c. 1.

¶ Allevo, vel Adlevo, *are*, attollere, erheben, aufrichten. Ita, *Manu aliquem allevare*, einem aufhelffen, Curtius dixit 3, 12, 17. Floro tralate *allevari* dicuntur, qui efferuntur & ſuperbiunt, 4, 2, 10 ſtolz werden. Quintil. 1, 2 *Quorum ſupercilia ad ſingulos vocis conatus allevantur.* Sic, *Allevare afflictum*, Idem Declam. 1 pr. *Allevare dictis aliorum ærumnam*, Cic. Tuſc. 3, 29, mit troſt lindern und leicht machen. *Onus alicujus allevare*, Id pro Sext. c. 4.

¶ Allevātus, *a, um*, aufgerichtet, erhoben. Cic. Att. 7, 1 *De alle-*

vato corpore tuo, i. e. ſanitati reſtituto. Flor. 4, 11, 5 *Naves turribus atque tabulatis allevatæ.*

¶ Allevatio, *ōnis*, f. die erleichterung. Cic. de Fin 1, 12 *Vt doloris diuturnitatem allevatio conſoletur.*

¶ Allevāmenrum, *i*, n. idem. *In adverſis ſine ullo remedio atque allevamento permanere*, Id. Cic. pro Sylla c. 23.

¶ Allevātor, *ōris*, m. qui allevat. Tertull. adv. Marc. 4, 36 *Deſtructor ſuperborum: allevator humilium.*

¶ Allevātrīcius, *a, um*, qui ſe elevat. Vet. Interp. Irenæi 1, 34 *In ſuperiora allevatitius abreptus.*

¶ Collevo, *are*, entledigen, leichter machen. Plin. 22, 1 *Muſtum collevat renes, jecur, & interanea veſicæ.*

¶ Elēvo, *are*, eſt in altum tollere, in die höhe heben. Pro hac ſignificatione ex Plauto aſſerunt *Cape dum lapidem hunc atque eleva.* Incerta, arbitror, fide. Certe non habent Indices & Lexica Plautina. ¶ 2. Solennius ac certius notat extenuare, vel imminuere, verkleinern, ſchmälern; ut, *Elevare præclara facta alicujus pro ſupervacuis*, Suet. Tib. 52. *Elevare verbis famam captæ urbis*, Liv. 20, 1 extr. *Cauſſas ſuſpicionium offenſionumque tum evitare, tum elevare, tum ferre, ſapientis eſt*, Cic. de Amic. c. 24. *Solicitudines elevare*, Id. fam. 5, 14.

¶ Elevatus, *a, um*, verkleinert. Quintil. 5, 7 *Gentium univerſarum elevata teſtimonia.*

¶ Elevatio, *ōnis*, f. exclamatio. Quintil. lib. 9 *Et illæ elevationes videlicet, ô dii boni?*

¶ Elevamentum, *i*, n. idem apud Auguſtinum.

¶ Elevator, *oris*, m. apud eundem.

¶ Prolevo, *are*, verfürzichen. Tert. de Pœnit. c. 4 *Hæc te peccatorum ſtactibus merſum prolevabit.*

¶ Superclevo, *are*, empor heben. Vulg. Int. 4 Eſdr. 16, 77 *Ne ſuperelevent ſe iniquitates veſtræ.*

¶ Relēvo, *are*, erleichtern, erquicken. Ter. Adelph. 4, 4, 11 *Illi animum jam relevabis, quæ dolore & miſeria tabeſcit*, id eſt, eriges aut ſuſcitabis animum. *Relevari moleſtiis, curâ, metu*, id eſt, liberari, entlediget werden. Cic. Catil. 1, 13. Sic Ovid. Ponto 1, 3, 17 *Non eſt in medico ſemper, relevetur ut æger.*

¶ Relevatus, *a, um*, erquicket. Cic. Catil. 2, 4 *Relevata mihi & recreata reſpublica videtur.* Ovid. Triſt. 1, 10, 12 *Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt.*

¶ Relevatio, *onis*, f. die erleichterung. Octav. Horat. 1, 9 *Capillorum relevatio.*

¶ Relevāmen, *ĭnis*, eine erledigung, entbindung. Priſcian. Perieg. *Facilis relevamine partus.*

¶ Sublevo, *are*, erigere, aufrichten, aufhelfen. Cic. oratione antequam iret exulatum: *Quem ſinguli ſtratum atque abjectum ſublevaſtis.* Conf. ad Attic. 10, 4. Aut. ad Herenn. 4, 50. ¶ 2. Hinc & *ſublevare*, idem quod auxilium præſtare eſt, behülflich ſeyn, retten thun. Cic. Att. 2, 18 *Hic ſtatim una omnium voce genitur, neque verbo cujusquam ſublevatur.* Id. Phil. 7, 9 *Vicinos ſuos facultatibus ſuis ſublevavit*, et hat ihnen ausgeholfen. *Sublevare inopiam alicujus*, Cæſ. B. Civ. 3, 80. conf. Nepos 4, 4, 6; 8 & 15, 3, 4; & 25, 2, 2; Tac. An. 3, 12, 7.

¶ Sublevātus, *a, um*, unterſtützt, vertreten, überhoben. Cic. Tuſc. 4, 37 *Ab ipſo Socrate ſublevatus.* De Zopyro phyſiognomone, quem deriſerant diſcipuli Socratis.

¶ Sublevatio, *onis*, f. hülfe, Ict. in Dig.

¶ Sublevator, *oris*, m. ein helffer in der noth, apud Arnobium.

LEVSON, *i*, n. medulla in abiete, Plin. 16, 39.

LEX, *lēgis*, f. νόμος, quod ipſum a νέμω eſt, a quo lex dicitur, quod ſuum cuique tribuat, ein geſetz, gebot. A jure *legendo* dictam, indicare videtur Cic. de L. L. 2, 5. & apertius 1, 6. Alii a *ligando*, vel obligando. Stoici & Chryſippus l. de L. L. & ex eo ICt. L. 2 D. de legg. definiebant πάντων βασιλέα θεῖων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, i. e. *regem rerum omnium divinarum humanarumque*: quique ſit juxtim eos λόγος ὀρθὸς, προστακτικὸς μὲν τῶν ποιητέων, ἀπαγορευτικὸς δὲ τῶν μὴ ποιητέων, i. e. *recto recta jubens ea, quæ facienda ſunt, & prohibens non facienda*: quibus concinit illud Tullii Phil. 2, 12 *Eſt lex nihil aliud, niſi recta, & a numine Deorum tracta ratio, imperans honeſta, prohibens contraria.* Quibus gemina legere eſt de Legg. 1, 6: & 2, 4; & 1 de N. Deor. Muretus in 1 Tuſc. Cic. p. 187 obſervat, *Legis* nomen ſex fere modis Veteribus uſurpatum: 1 Pro pacto & condirione: ut, *Ea lege exierat*, mit dem bedinge, Cic. ad Att. 2 Pro *mente divinâ* ſive *ſumma ratione in natura inſita*: 3 Cum omne *jus ſcriptum & non ſcriptum* ſignificat: 4 Quando tantum *jus ſcriptum* notat: 5 Cum Romæ ea demum *lex* proprie dicitur, quam Senatorius aliusve magiſtratus rogaverat: atque a *plebiſcito* diſtinguebatur. 6 Cum & *plebiſcita* ita appellarentur. Præterea *Leges* dicuntur cujuscunque etiam artis præcepta, norma, regula: ut, *leges Grammaticorum, Dialecticorum, &c.* Cic. de Orat. 3, 49 *Hanc ad legem formanda vobis oratio eſt*, nach dieſer vorſchrifft, richtſchnur. Id. in Orat. c. 58 *Verſibus certa & definita lex eſt, quam ſequi eſt neceſſe.* ¶ 2. Jam diverſas de lege præcipuo intellectu ſumtas formulas proferemus. Cic. de Leg. 3, 3 *Ollis* (ſupremis magiſtratibus) *ſalus populi ſuprema lex eſto. Pareto legi quisque legem ſanxeris*, Auſonius de Sapientib. in Pittaco v. 5. *Lege* vel *legibus adſtringi*, Cic. *Lege alligari*, Quintil. 4, 5, durch die geſetze verpflichtet werden. Sed & *Servare legem*, apud Ciceronem ſæm. 2, 17 legitur. *Legem abrogare*, ein geſetz abſchaffen. Cui contrarium eſt *Rogare*. Vlpian. Tit. 1 Inſt. § 2. LEX aut ROGATVR, *id eſt, prior fertur: aut* ABROGATVR, *id eſt, tollitur: aut* DEROGATVR, *id eſt pars primæ tollitur*: aut SVBROGATVR, *id eſt, adjicitur aliquid primæ legi*: OBROGATVR, *id eſt, mutatur aliquid ex prima lege. Promulgare legem* eſt publice proponere, ut populus judicet, an *jubere* illam i. e. ratam habere, & comprobare conſultum ſit, Liv. 3, 9. Quod idem 2, 56 pr. dixerat *Rogationem ferre ad populum. Perferre legem* is dicitur, qui objectas legi ſuæ & rogationi difficultates ſuperavit. Liv. ll. cc. & 3, 11 & 34, aliisque pluribus. A modo affigendi in tabulis dicimus *Leges figere, atque refigere*, Virg. Æn. 6, 622, anſchlagen und abreiſſen. hoc eſt leges ferre & abrogare. Quem morem ſcite Plaut. ſugillat Trinum. 4, 3, 32 *Ex miſeriæ ad parietem ſant fixæ clavis ferreis, ubi malos mores affigi, nimio fuerat æquius.* Cicero: *Legibus ſolvere aliquem*, mit einem diſpenſiren. Adde Suet. Cæſ. c. 18. *Legibus ſit judicium de &c.* Nepos 19, 3, 4, nach den geſetzen. Idem 20, 5, 2 *Huic quidam Lameſtius, homo petulans, & ingratus vadimonium cum vellet imponere, quod cum illo ſe lege agere diceret, &c.* i. e. actionem inrendere. Sic, *legibus experiri*, Id. ibid. dixit, einen proceß anfangen oder führen. *Aliquem legibus aggredi.* Suet. Aug. c. 9. v. Briſſon. lib. 5 Formul. & Sigon. de Iudic. 1, 7 & 9. LEGE etiam AGERE Iictor ſeu carnifex dicebatur, cum ſumebat pœnam de ſontibus, quam leges juſſerant. v. Briſſon. cit. lib. 5 Formul. Solennium. *Legibus eripere aliquem*, eſt pœnæ definitæ legibus vel judicio ſubtrahere, Suet. Aug. c. 56. Ter. Andr. 4, 6, 4 *Ejus mors te adme lege rediet ant bona*, von rechts wegen. Cic. pro Cluenr. c. 53 *Vt corpora noſtra ſine mente, ſic civitas ſine lege ſuis partibus, ut nervis ac ſanguine & membris, uti non poteſt.* De origine legum inſignis extat locus Taciti Ann. 3, 25 & ſeq. De legibus Romanis ſcripſit, ſed breviſſime Pomp. Lætus, qui *propugnacula & muros otii & tranquillitatis* eas dixit, a quo & leges ipſæ & earum auctores petantur. Vide de his & aliis pluribus Romanorum legibus libellum eruditum *Rivalli*, Allobrogis, item *Antonii Auguſtini*, doctiſſimi Tarraconenſium Epiſcopi, & *Paulli Manutii*, qui in Antiquitatum volumine eſt liber ſextus. it. Gravina Or. Iur. L. 11. ¶ 3. *Leges XII Tabularum* apud Romanos in primis nobiles per Xviros legum ſerendarum a Græcis petitæ v. Liv. 3, 31 ad 37. Fragmenta earum a viris doctis diligenter collecta, præſertim a Iac. Gothofredo. Elogium inſigne earum eſt Cic. Or. 1, 43, ubi interalia: *Fremant omnes licet, dicam quod ſentio, bibliothecas me hercule omnium philoſophorum, unus mihi videtur XII tabularum libellus, ſi quis legum fontes & capita viderit, & auctoritatis pondere, & utilitatis ubertate ſuperare.* ¶ 4. *Leges* etiam dicuntur conditiones, & capira, in quæ conveniunt fœdera, & paces, bündniß, artickel. Virg. Æn. 12, 314 *Iſtum jam fœdus, & omnes Compoſitæ leges.* Liv. 33, 16 *Legati ab Roma venerant; quorum ex conſilio pax data Philippo in has leges eſt.* Ter. Heaut. 5, 2, 45 *Tam facillime patris pacem in leges conficiet ſuas.* Sic, *Hac lege*, eſt hac conditione: Ter. Eun. 1, 2, 2 *Lege hac tibi meam adſtringo fidem*, mit dieſer bedingung. Propertius cum Phyllide & Theia amicis a Cynthia deprehenſus, 4, 9, 45 *Admiſſe ſivis me ignoſcere culpæ, Accipe, quæ noſtræ formula legis erit, &c. Indixit leges: reſpondi, Ego legibus utar.* ¶ 5. *Lex* aliquando & honeſtatem dicit & bonos mores. v. Barth. ad Statii Silvas 1 carm. 2, 35. ¶ 6. Formula vendendi fæpius eſt apud Caronem, v. g. 145, 1, 146, 1 &c. Reſpondet noſtris moribus der kauf- oder pacht brief, add. Cic. Verr. 3, 36. Virruv. 1, 5 oſtendit quarum rerum peritus eſſe debeat architectus, ut *legibus ſcribendis prudentia caveri poſſit & locatori* (domus ædificandæ) *& conductori. Nam ſi lex perite fuerit ſcripta, erit, ut ſine captione uterque ab utroque liberetur.* ¶ 7. *Lege ſua* pati aliquid ille dicitur, in quem exemplum ſuum recidit. Ovid. Her. 5, 134 *Et poteras falli legibus ipſe tuis.* Her. 6, 154 *Leges ſanciat ipſe ſuas.*

¶ Lēgālis, *e*, quod ad legem pertinet, geſetzlich, gerichtlich; ut, *Legale genus*, Quintil. 3, 5. Et, *Papinianus, doctrinæ legalis theſaurus*, Spartian. Severo c. 21. *Docti, ſapientes, legales, & qui optimo legum ac judiciorum diſcurſu omnia pertractant*, Firmic. 5, 7.

¶ Legāliter, adv. nach rechts gebrauch; ut, *Legaliter provocare*, Caſſiodor. 4 epiſt. 37.

¶ Lēgītimus, *a, um*, quod definitum, decretum, conſtitutum legibus eſt, recht, rechtmäßig, billig; quemadmodum *Ætatem legitimam ad petendum conſulatum* Livius dixit. Ita *Legitimæ nuptiæ*, ſecundum leges factæ. *Legitimi filii*, qui juſto matrimonio orti. Apul. 6 Met. p. 724 *Iam faxo naptias non impares, ſed legitimas & jure civili congruas.* Sic, *Legitima uxor*, ſecundum leges ducta. ¶ 2. Quod ad leges pertinet. Seneca *Verba legitima*, pro legis verbis dixit 4 Controv. p. 174; & *Legitimam ſcientiam*, legum ſcientiam Iuſtin. Imp. proœmio Inſtitut. ¶ 3. *Legitima*, n. pl. pro ſolennibus legum & judiciorum Nepos dixit 19, 4, 2 *Iniſe judicio legitimis quibusdam confectis damnatus, traditus eſt undecim viris &c.* Eleganter Zeno Veronenſ. Serm. de Reſurrect. *legitimum diem* ſupremum vocat, quo judicarurus orbem ſedebit DEVS. Tertullianus de Fuga in perſec. c. 3. de Oratione, Orationem Dominicam *legitimam* vocat, quod pro lege obſervanda & in orando obſervanda eſſet: Sicut & *legitimum carmen* dicebatur, quod *neceſſarium* Cicero dixit de Leg. 2, 23. v. Scalig. ad Feſtum in AXAMENTA: itemque Barth. Adverſ. 60, 3 p. 2851 extr. ¶ 4. *Legitimum* etiam dicirur, quod *verum*, & cui nihil deeſt, quod & *juſtum* conſuevit dici, de quo ſupra. Suet. Claud. c. 21 *Anniverſarium in caſtris prætorianis, ſine venatione apparatuque, juſtum atque legitimum in ſeptis*, (ſubaudi, *munus*, ſive *ſpectaculum exhibuit*:) IVSTVM & LEGITIMVM, i. e cui nec venatio, nec apparatus deeſſet, & quantum ſatis, temporis tribueretur. Idem c. 5 *Legitimos honores* dicit, non imaginarios, & qui non inſignia tantum, ſed rem haberent. Petron. c. 21. *Legitimam olcum*, uſitatum, ordinarium, v. ibi Burm.

¶ Legitīmum, *i*, n. ſubſt. das recht. Vulg. Interp. Lev. 18, 3 *Nec in legitimis eorum ambulate.* Et mox v. 26 *Cuſtodite legitima mea.* Sic & Ciceroni Phil. 1, 10 *Legitima* ſunt ceremoniæ, quæ in publicis judiciis obſervantur. conf. Nepos 19, 4, 2.

¶ Legitime, adv. ſecundum leges; ut, *Iuſte & legitime imperare*, Cic. Off. 1, 4.

¶ Legitimatio, *onis*, f. eſt actio, qua liberi naturales fiunt legitimi, de qua in Novell. collat. 7.

¶ Lēgŭlējus, *i*, m. qui ſine liberalium litetarum cognirione leges & fora ſectarur, ein zungendrejcher, rabuliſt. Ita enim ab Iurisconſulto Cicero diſcernit de Orat. 1, 55 *Legulejus quidam cautus, & acutus præco actionum, cautor formularum, auceps ſyllabarum*, vid. & Quint. 12, 3 p. 1067.

¶ Legĭcrēpa, *æ*, rabula, qui leges crepat, ut Plautus loquitur in Mil. 3, 1, 56. Varro Atacinus apud Fulgentium: *Legicrepæ tundant, latrant fora, claſſica turbant.*

¶ Lēgĭfer, *a, um*, geſetzgebend; ut, *Legifera Ceres*, Virg. Æn. 4, 58. Et, *Legifer vates*, Moſes, Alcimus Avit. 2, 295. Et Paulin. Nolanus carm. 19 ad Iovium v. 39 *Legifer antiquo venerandus nomine Moſes.*

Mises. Substantive *Legifer*, ein geſetzgeber. Prudent. Periſt. 2, 363.

¶ Legisdoctor, *oris*, m ein ſchriftgelehrter. Vulg. Interp. Act. 5, 34 *Gamaliel legisdoctor.* Sed & diviſim fumitur.

¶ Legislātor, *ōris*, m. & Legislario, *ōnis*, f. vide in *Fero, ferre*, quia diſtinctæ voces ſunt, & transponi poſſunt, ut, *lator legis*, Cic. Cat. 4, 5.

¶ Legisperītus, *i*, m. idem qui *legisdoctor*. Vulg. Int. Luc. 7, 30 *Phariſæi & legisperiti conſilium Dei ſprevernnt.*

¶ Legirŭpa, *æ*, m. παράνομος, τὸς νόμως παραβάς, ein übertreter. Plaut. Pſeud. 1, 3, 119; & Perf. 1, 2, 16. Idem etiam

¶ Legirŭpio, *ōnis*, m. vocatur Plaut. Rud. 3, 4, 4.

¶ Legirŭpus, *a, um*, adj. ungerecht. Prudent. Hamartig. v. 238 *Omnia legirupis quaſſantia viribus orbem.*

¶ Exlex, *exlegis*, qui ſine lege vivit, geſetzlos. Cic. pro Cluent. c. 34 *Non quo illi aut exlegem eſſe Syllam putarent.* Liv. 9, 34 *An hoc dicis, Appi, Æmilia lege populum teneri, te unum exlegem eſſe?*

¶ Illex, idem; Plaut. Perſ. 3, 3, 4 *Injure, illex, labes populi.* Non. 5, 101 ait: *Illex eſt, a quo lex non ſervatur.* Sed apud Plaurum quidem eſt haud dubie ab illicio, convicium in lenonem.

¶ Illēgītimus, *a, um*, legi repugnans, nullum jus habens, unrechtmäßig, ungebührlich, unächt. Improbat Voſſius de Vit. L. L. 3, 15, quamquam Hadrianus Iunius in Nomencl. agnuſcat *filius illegitimus.* Ol. Borrichius Cogit. p. 125 probat ex Val. Max. 2, 1, 3, ubi eſt: *Illegitimæ cujusdam intemperantiæ ſignum.* Cellarius vero Cur. poſter. p. 356, & Diſcuſſ. Append. p. 46 *legitimæ* legendum eſſe contendit. v. quæ opponat Ol. Borrich. Analect. p. 15, & Andr. Borrich. append. p. 46, & poſtremis Vindiciis p. 93 ſeqq. ubi verborum ſenſu maxime nititur.

Privilegium, vide infra *Privus.*

Lexicon, Lexidion, &c. vide *Lexis.*

LEXĪPȳRĔTVS, *a, um*, λιξιπύρετος, febres ſiniens; ut, *Lexipyreta cataplaſmata*, apud Th. Priſcianum, i. e. medicamina febribus abigendis facta. conf. Plin. 20, 18.

¶ Lexipyrexia, *æ*, f. λιξιπυρεξία Marcell. Emp. c. 20 *Lexipyrexias ſanare.*

LEXIS, *eos*, ſive *is*, f. λέξις, dictio, ein wort. Lucilius apud Cic. de Orat. 3, 43 *Quam lepidæ lexes, compoſtæ ut teſſerulæ omnes, &c.*

¶ Lexicon, *i*, n. λεξικόν, dictionarium, ein wörterbuch.

¶ Lexidion, *i*, n. λεξίδιον, parvum lexicon. Gell. 18, 7 *Vana colligitis lexidia.*

¶ Lexicographus, *i*, m. λεξικόγραφος, qui ſcribit lexicon. Analecta, analectes, Dialectica &c. vide ſupra in A. & D.

LIĂCŬLVM, *i*, vitiligo, item, inſtrumentum, quo ſubiguntur tectoria in parietibus, die kelle. vide in *Lio.*

LIBA, *æ*, f. eſt quarta pars hin. Vulg. Interpret. Lev. 23, 13 *Liba vini.*

Libaculus, vide in *Libo.*

LIBĀDIVM, *i*, n. λιβάδιον, taufendpfünden kraut, Plin. 25, 5.

Libamen, libamentum, vide *Libo, are.*

Libanios, libanitis, &c. vide *Libanus.*

LĪBĀNIVS, *i*, m. λιβάνιος, ſophiſta fuit natione Syrus, patria Antiochenus, vixit Iuliani Imp. temporibus, blaſphemus, & Chriſtianæ pietatis, perinde ut Iulianus ipſe, illuſor. Antiochiæ Rhetorica profitentem, Gregorius Nazianzenus & Baſilius audiverunt, quemadmodum Socrates teſtatur, & plures epiſtolæ, quas Libanius & Baſilius inter ſe ſcripſere. Docuit poſtea Libanius Conſtantinopoli, unde a pædagogis ejectus, Nicomediam conceſſit. Scripſit Lamentationem Iuliani; Et librum alium de Ira Imperatoris. Edidit & argumenta in omnes orationes Demoſthenis. Et orationes duas de Laudibus Iuliani. Epiſtolas item 400. v. Socrat. lib. 4 Hiſtor. Eccleſiaſt. & Suidam in pr. Fabric. B. G.

LIBĀNOTIS, *ĭdis*, f. λιβανωτις, herba, quæ *Roſmarinum* vulgo dicitur, roßmarin. Duorum eſt generum, quorum illud nobis notiſſimum eſt, quod *Libanotis coronaria*, λιβανωτις στεφανωτική dicitur. Alterum, *fœniculus porcinus*, eſt, beerwurz. v. Dioſc. 3, 70 & 80; Plin. 19, 12; 20, 16; 21, 10; 26, 8; Apul. de Herb. c. 79 & 106.

¶ Dialibanum, *i*, n. Idem apud Octav. Horat. 1, 10.

Libanotus, vide *Libs.*

LĪBĂNVS, *i*, m. Λίβανος, mons inter Arabes & Phœnices ſacris & profanis hiſtoriis notiſſimus. v. Auſon. Idyll. 5, 98. *Libanus Veneris*, de loco amœno apud Æthicum p. 21. ¶ 2. Eſt *Libanus* & arbor thus producens, quod inde *Libanum* dicunt, der weyrauch, weyrauchbaum. v. Dioſcor. 1, 72 ſeqq. & Octav. Horat. 1, 10.

¶ Libanus, *a, um*, adj. Sedul. 4, 55 *Libana cedrus.*

¶ Libanios, adj. λιβάνιος, de vite vel uva thuris odore. v. Plin. 14, 18.

¶ Libanītis, *ĭdis*, f. polium vocatur apud Apul. de Herb. c. 57.

¶ Libanochrus, *i*, m. λιβανόχρως, gemma quæ thuris ſimilitudinem oſtendit, Plin. 37, 10.

Libarius, libatio, &c. vide *Libo, are*, Libella, *Libra.*

Libellaticus, libellio, libellus, vide *Liber, bri.*

Libens, libenter, libentia, vide *Libet.*

LĪBER, *bri*, ſubſt. cortex interior ligno adhærens, die inwendige weiche rinde, baſt. Virg. Georg. 2, 77 *Hinc aliena ex arbore germen Includunt, udoque docent inoleſcere libro.* Vnde *delibratum* Nonio eſt *decorticatum*, de quo infra. *Liber arboris*, baum-rinde. Colum. 4, 29; Plin. 13, 11. *Libri arborum teneri haud ſecus quam Chartæ literarum notas capiunt.* ¶ 2. Et *Liber* βίβλος & βιβλίον, volumen, codex, ein buch. *Librum legere, evolvere, componere, conſcribere*, obvia ſunt & notæ ſignificationis. *Librum edere, emittere*, Quintil. procem. lib. 6 & ibid. c. 3. ein buch laſſen ausgehen. Plinius dicere ſolebat: *Nullum eſſe librum tam malum, quin aliqua parte prodeſſet*, ut refert junior Plin. 3 epiſt. 5. Seneca in epiſt. de varietate lectionis, quæ 2 eſt, *Diſtrahit animum librorum multitudo. Itaque cum legere non poſſis, quantum habueris, ſat eſt habere, quantum legas.* Pro adagio eſt, *E libro gubernatores*, buch-gelehrte regenten. v. Chiliad. Id ipſum tamen in Lucullo feliciter ceſſiſſe narrat Cic. Acad. 4, 1. Iulianus ep. 9 pr. ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι δὲ ὀργέων, ἄλλοι θηρίων ἐρῶσιν, ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ παιδαρίου δεινὸν ἐντέτηκε πάθος. Hoc eſt, *Alii quidem equorum, alii vero avium, alii rurſus ferarum ardent amore; Me vero poſſidendi libros ingens a puero tenuit cupiditas.* De ornamentis librorum apud priſcos uſitatis vide, quæ ſcripſit Barth. Adverſ. 22, 18, & ad Statii Silv. p. 417. & aliquot diſſertatt. Chr. Gottl. Schvvarzius, quas conſuluiſſe operæ pretium eſt. *Librorum* pœnæ cauſa *combuſtorum* hiſtoria & deteſtatio eſt apud Sen. controv. lib. 5 procem. p. 198. ¶ 3. Interdum *Librorum* nomine κατ' ἐξοχήν intelligebant Sibyllinos, c. g. Liv. 3, 10 & eos, quibus jus Romanum continebatur. v. Cic. ad Attic. 9, 9. Quale quid *Bibliorum* nomini inter Chriſtianos accidit. ¶ 4. Cæterum *Liber* non pro codice tantum aut volumine, ſed & pro breviore ſcriptura, exempli gratia, epiſtola, ponitur. Ita Nepos 6, 4, 2 *Librum gravem multis verbis conſcripſit, in quo ſummis eum effert laudibus*, &c. h. e. litteras. ¶ 5. Putant, hoc nomen ab eo eſſe, quod veteres in libris arborum ſive corticibus ſcribebant. v. Serv. in Virg. Æn. 11. Sed aliter ſentit Salmaſius, qui ex græco βίβλος deducit, pro quo Aeoles βίβλος, βίβλος, vel γλίβλος dixerint, de Modo uſurarum c. 10 p. 406.

¶ Libellus, *i*, m. dimin. Catull. 1, 1 *Cui dono lepidum, novum libellum?* Quint. 1, 7 extr. *Meſſalla totos libellos non de verbis modo ſingulis, ſed etiam litteris dedit.* Liv. 29, 19 extr. ¶ 2. Sicut autem *liber*, ut diximus, pro quavis ſcriptura; ita & *libellus* uſurpabatur. *Libellos* vocabant paucorum verſuum carmina. v. g. Cic. pro Arch. c. 16. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 7. *Gladiatorum libelli* Cic. Phil. 2, 38 videntur teſſeræ, quarum ope admittuntur ad ludos ſpectandos, qui eas exhibent. Item, petitorias ad magiſtratum & alias litteras, ſchreiben, brieffe. Cic. Att. 16, 16 *Atticus libellum compoſuit: eum mihi dedit, ut darem Cæſari: - - - Eum libellum Cæſari dedi: probavit cauſſam, reſcripſit Attico, æqua eum poſtulare, &c.* eine ſupplication. Ita *libellos ſupplices*, Marrial. 8 ep. 31. *Poſtulationum libellos*, Plin. 10 epiſt. 81. Et, *Libellum memorialem*, (ein memorial.) Suet. dixit Cæſ. c. 56. *Libelli conjurationem nunciantes dati, neque lecti*, Vellej. 2, 57, 2. Nimirum libelli eriam ſpeciatim dicti, per quos acculatores deferebant crimina. v. Colv. ad Apul. apol. pr. p. 232. *Libellus obſignatus*, Plaut. Pſeud. 2, 4, 16. Hinc *a libellis*, officii genus. Lampridius Alexandro c. 31 *Poſtmeridianis horis ſubſcriptioni & lectioni epiſtolarum ſemper dedit operam, ita, ut ab epiſtolis, a libellis, a memoria aſſiſterent.* ¶ 3. Pro taberna libraria *Libellum* (ſic, quaſi *Medicinam* pro Medicamentaria Plautus,) Catullus poſuit epigr 56, 3 *Te campo quæſivimus minore, Te in circo, te in omnibus libellis.* Vide ibi Scaligerum, & Voſſ. 4 Inſt. Orar. p. 131. In verſu ultimo poſtrema in *te* non eliditur; ſed corripitur propter ſequentem vocalem: quod & alibi apud eum notare licet. ¶ 4. *Libellus* eſt genus menſuræ; Cat. c. 15. ¶ 5. Vocabulum culinæ *libelli*, Apic. 7, 1. *Lumbelli* legit Liſter.

¶ Libellulus, *i*, m. aliud diminut. Mart. Capella 3 p. 71 *Quantum ſolo inditum libellulo.*

¶ Libellio, *ōnis*, m. veteribus idem erat, qui nunc *Tabellio*, ein notarius, it. cancelliſt, ut Nonius 2, 499 explicat, qui ex Varrone refert: *Libellionem eſſe ſciebant.* ¶ 2. Qui minutos libros vendit, pauper bibliopola, ein ſchlechter buchhändler. Statius 4 Silv. 9, 21 *De capſa miſeri libellionis.*

¶ Libellāris, *e*. Sidon. 9 epiſt. 11 *Libellare opus conficere.*

¶ Libellārium, *i*, n. ein bücher- oder brief behältniß. Exſtat in nonnullis codicibus apud Cic. pro Milone c. 12, ubi vulgo *Librarium.* v. Parei Lex Crit. p. 674.

¶ Libellāticus, *i*, m. pl. *Libellatici*, qui idolis non quidem accendiſſent thura, ſed nomina per libellos dediſſent. Sic exponit Erasmus, in Cypriani illo 4 epiſt. 2 ad Antonianum: *Nec tu exiſtimes, frater, libellaticos eum ſacrificatis æquari oportere.* Nam prætores & alii ethnicæ tyrannidis miniſtri libellos timidioribus vendebant, quibus oſtenſis a ſacrificandi neceſſitate erant immunes.

¶ Libellenſis, *is*, m. qui libellis præeſt aut ſuſcipiendis aut recitandis, der die ſuppliquen annimmt und fürträgt. l. 32 Cod. de Appell.

¶ Libramentum, *i*, n Cic. Ac. 4, 36 ubi de tribus quas vocant dimenſionibus corporum apud mathematicos, *extremitatem & quaſi libramentum, in quo nulla omnino craſſitudo ſit.* Vulgo *ſuperficies* vocatur. A libro ſ. cortice dictum apparet.

¶ Librārius, *a, um*, adj. ut, *Taberna libraria*, ein buchladen. Cic. Phil. 2, 9 *Niſi ſe ſub ſcalas tabernæ librariæ conjeciſſet.* Hor. Art. P. v. 354 *Scriptor librarius*, der bücher-abſchreiber. Aliam notionem vide in *Libra.*

¶ Librarius, *i*, m. ſubſt. qui libros tranſcribit, ein bücher-ſchreiber, quomodo dici poſſunt etiam typographi, ſetzer und buchdrucker. Cic. filius fam. 16, 21 *Peto a te, ut quam celerrime mihi librarius mittatur, maxime quidem græcus, qui mihi exſcribat hypommemata.* Et Cic. pater Att. 6, 6 *Legi litteras non tuas, ſed librarii tui.* v. Pignor. de Servis.

¶ Libraria, *æ*, abſolute, der buchladen, die bibliotheck. Gell. 5, 4 *In libraria conſidere.* ¶ 2. Alio ſignificatu v. in *Libra.*

¶ Librarium, *i*, n. ſubſt. papier-ſack. Cic. pro Mil. c. 12 *Exhibe librarium illud legum veſtrarum*, hoc eſt, thecam librorum ſive tabellarum.

¶ Librārĭŏlus, *i*, m. dimin. librarii. Id. Cic. Att. 4, 4 *Vellem mihi mittas de tuis librariolis duos*, &c. conf. de Leg. 1, 2.

¶ Librĭcŏla, *æ*, m. ein bücherfreund. Sarisb. in Carm. *Nummipetæ cum libricolis nequeunt ſimul eſſe.*

¶ Libriger, *a, um*, tabellarius, ein bothe. Paulin. Nolanus epiſt. 28, (al. 9) 4 *Poſtulaſti per eumdem librigerum, ut tibi pluribus, ſi poſſim, eſſem moleſtior.*

¶ Delibro, *are*, eſt decorticare, ſchälen, abſchälen, ex notione illa *libri*, qua corticem ſignificat. Sic Colum. 5, 6 *Antequam radix ulmi in eximendo delibretur, velle ſcribit.* Id. 4, 24 *Cortex corpore tenus delibrandus eſt.* ¶ 2. Aliam notionem vide in *Libra.*

¶ Deli-

¶ Delibratus, *a, um*, abgeſchält. *Delibratum, decorticatum*, Nonius 1, 314. Pallad. 3, 17 *Ramus ad modum foraminis delibratus.* Colum. 12, 56 *Corticem delibratum abjicito.* conf. 5, 11.

¶ Delibratio, *onis*, f. die abſchälung, apud Columellam.

¶ Delibrator, *oris*, m. ein abſchäler, apud Auguſtinum.

LĪBER, *eri*, m. Bacchus dicitur, quod vinum mentes curis exſolvat & liberet, ut Grammatici volunt: etiam Seneca de Tranquill. an. c. 15. Quos tamen ineptire Heinſius ait Notis in lib. 1 Silii. Non enim a *liberare*, ſed a λιβρὸς, quod eſt σκοτεινὸς, dicitur *Liber*: quo nomine eum Siculi indigitabant, quemadmodum iidem *Hecaten, Liberam*, appellabant, quæ ramen in Ver. Gloſſ. Σεμέλη exponitur. *Liberæ* meminit Cicero de N. Deor. 2, 24; itemque Verr. 4, 48, quam cum Proſerpina eamdem facit. Liv. 3, 55 pr. *Familia ad Cereris, Liberi Liberæque venum eat.* Columella eam cum Baccho conjungit 12, 18. Apud Ovidium Ariadne *Libera* dicitur Faſt. 3, 512. Ter. Eun. 4, 5, 6 *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Horat. 1 od. 12, 21 *Prælii audax Liber* ſalutatur: & oda 18, 7 *Transilire munera Liberi*, eſt immodice vinum ingurgitare: & 1 Serm. ſat. 4, 80 *Condita cum veræx aperit præcordia Liber.* In quibus exemplis metonymia eſt: pro *vino* enim accipitur.

¶ Liberālia, *ium*, n. pl. dies Libero ſacer, quo vitilem togam pueri ingenui ſumebant, XVI ſcilicet Calend. Aprilis, den 17 Martii. Ovid. Faſt. 3, 713 ſqq. Varr. L. L. l. 5 p. 46. Cic. ſam. 12, 25 ad Cornificium: *Liberalibus litteras accepi tuas, &c.* conf. ad Att. 6, 1, & Tertull. de Spectac. c. 5. ¶ 2. *Liberalia* alia ſignificatione vid. poſt *Liberi.*

¶ Libera, *æ*, f. dea eſt Proſerpina. v. Cicero Verr. 4, 48 & 53; & 5, 14; Minuc. Felix c. 21. v. paullo ante in *Liber*; & Auguſtin. de C. D. 7, 2 & 3.

LĪBER, *libera, um*, liberior, liberrimus, qui ſui juris, & in ſua poteſtate eſt, frey, ledig und los. Plaut. Capt. 1, 1, 2, 10 *Omnes profecto liberi lubentius ſumus, quam ſervimus.* Et Perſius 5, 83 *An quisquam eſt alius liber, niſi ducere vitam Cui licet, ut voluit? Lectulus liber*, vide *Lectus.* Tiberius Imp. dicere conſuevit: *In libera civitate linguas mentesque liberas eſſe oportere*, Suet. c. 28. *Litteræ liberæ*, quæ liberius loquuntur, Cic. Att. 1, 13. *Libera legatio, Liberum arbitrium*, vide ſ. l. *Liber a delictis*, Cic. Agrar. 1 extr. &, *Liber religione*, Id. Aruſp. Reſp. c. 6 pr. Vtroque enim modo conſtruitur: frequentius tamen cum præpoſitione. Sed etiam cum genitivo. v. Burm. ad illud Ovid. Her. 1, 80 *Revertendi liber. Adoleſcentia liberior*, Cic. pro Cælio c. 18 pr. hoc eſt, moribus laxa. Nam de morum licentia etiam Ter. Eun. 3, 1, 40 *Dolet imprudenti adoleſcenti & libero.* Et Plaurus *loca libera* vocat, ubi liberius voluptates ſectari licet, Pœnulo 1, 1, 49; & 3, 2, 25. *Liberiore indignatione proſcindere*, Val. Max. 5, 3, 3, ſicut & Horatius *libertimam indignationem*, epod. 4, 10 dixit apertam & ſine fuco. Et, *Liberrima otia*, Id. 1 epiſt. 7, 36. ¶ 2. *Liber* etiam ſignificat id quod licet, conceſſum eſt. Cic. Tuſc. 4, 33. *In Græcorum gymnaſiis iſti liberi & conceſſi ſunt amores.* Id. de Orat. 3, 38. *Inuſitata verba ſunt poetarum licentiæ liberiora, quam noſtra.* v. Menck. Obſ. L. L. ¶ 3. *Liberæ civitates* non eæ tantum vocantur, quæ plane & ab alterius poteſtate ſunt immunes, ſed etiam quæ, ſuperiorem cum agnoſcant, ſuis tamen legibus uti poſſunt, aut a pendendis tributis ſunt immunes. v. Spanh. de uſu num. diſſ. 9 p. 674 ſq. ¶ 4. Quid liber & liberatus diſtent, vid. in *Liberatus.* ¶ 5. *Liberior* & *uberior* a libratiis miſceri docet Burm. ad Quint. decl. 309 p. 607.

¶ Libere, adv. frey, ungeſcheut. Cic. Att. 4, 16 *Quæris, ego me ut geſſerim? conſtanter & libere.* Cæſ. B. Gall. 1, 18 *Dicit liberius atque audacius: &* 7, 1 *Liberius atque audacius de bello conſilia inire incipiunt.* Sed, *libere educari*, eſt liberaliter & ut liberos decet: Ter. Andr. 5, 4, 7 *Adoleſcentulos libere eductos, in fraudem illicis?* ¶ 2. *Liberius vivere* morum licentiam notat Nepoti 2, 1, 2.

¶ Prælĭber, *a, um*, valde liber, ganz frey. Prudent. Apotheoſ. v. 87 *Liquido prælibera motu*, intellige, *Natura ſuperni ignis*, de qua v. 84 prædixerat.

¶ Semilĭber, *a, um*, halbfrey. Cic. Att. 13, 31 *Abjiciamus iſta, & ſemiliberi ſaltem ſimus.* Adde Senecam de Brevit. vitæ c. 5.

¶ Lĭbertas, *ātis*, f. die freyheit, eſt *poteſtas vivendi, ut velis*, quemadmodum in Paradox. 5, 1 inquit Cicero. Quæ definitio Stoicorum eſt, ut ex Laërtio & Epictero apud Arrianum conſtat. Quos & ſecutus Perſius iis verſibus, quos paullo ante produximus, quibus liberum hominem definivit. Iuſtinianus *Facultatem* definit, *naturalem ejus, quod cuique facere libet, niſi quod vi aut jure prohibetur*: quæ reſtrictio & apud Perſium eſt eadem ſatyra, cum ait v. 89 *Cur mihi non liceat, juſſit quodcunque volantas, Excepto, ſi quid Maſuri rubrica vetavit?* De vario intellectu vocis *Libertas* v. Philoſophos & ICtos. Sen. c. 15 extr. de Beata Vita: *Deo parere, libertas eſt.* ¶ 2. Sæpe *Libertas* παῤῥησίαν notat, freyheit im reden. Horat. 1 epiſt. 18, 6 *Aſperitas agreſtis & inconcinna gravisque, Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris, Dum vult libertas mera dici, veraque virtus. Dentes atros* vocat conviciandi & arrodendi libidinem: in qua cum dediti nonnulli ſunt, παῤῥησίαν videri id volunt. Virgilius *Liberatem famis* vocat Æn. 11, 346. Sed Curtius Tacitusque *libertatem* abſolute haud ſemel: quomodo Calliſthenes, Alexandri præceptor atque comes, *libertatis pœnas pependiſſe* dicitur Iuſtino 15, 3, 6. ¶ 3. *Libertas* etiam vocabatur licentia Saturnalitia. v. Statium 1 Silv. 6, 45, & ibi Barthium. Idem Statius Theb. 9, 687 *Per libertatem jubarum* intelligit diſſolutas jubas. ¶ 4. *Libertas* etiam nonnunquam pro Democratia auctoribus ponitur: quippe cujus præcipuus finis libertas eſt, ut Plato & Ariſtoteles monent. Tacitus princ. Annal. *Libertatem & Conſulatum L. Brutus inſtituit.* Lucan. 1, 269 *Audax venali comitatur Curio lingua, Vox quondam populi, libertatemque tueri Auſus, & armatos plebi miſcere potentes. Libertatem ſuam tenere*, Cic. de Orat. 1, 52. *Retinere libertatem*, Id. Att. 15, 13. *Tueri libertatem*, Lucan. 2, 282. *Libertatem adimere*, Cic. pro Domo c. 9. *Amittere*, ibid. c. 29. *Libertatem reipublicæ aſſerere*, Quintil. 6, 5. Hanc *potiorem metallis libertatem* vocat Horat. 1 epiſt. 10, 39. Hinc, *Aurea libertas toto non venditur auro*, qui verſus Ennio tribuitur. Sic, *Fides, libertas, amicitia, præcipua animi humani bona ſunt*, Tac. Hiſt. 1, 15, 6. *Tribus conduci libertatibus*, Plaut. Caſ. 2, 8, 68. ¶ 5. *Libertas*, Dea Romanis erat, cui Atrium dedicatum, quod Aſinius Pollio refecit, ut Suetonius Aug. c. 31 refert. Erat in Aventino: eoque docti homines tamquam ad ἀσαγὴν conveniebant. Fuit ibi & tabularium, in quo acta publica ſervabantur. Vide Suetonianos Interpretes, & Taubm. ad Virg. p. 9, *ubi reſpiciens*, i. e. felix & propitia cognominatur. Sed de *Libertate*, cui Clodius domum Ciceronis conſecraverat, v. hujus or. pro domo ſua, præf. c. 42 ubi *Tanagrææ meretriculæ imaginem* fuiſſe dicit.

¶ Lĭbertus, *i*, m. qui ex ſervo liber factus eſt, ein' freygelaſſener. Ter. Andr. 1, 1, 10 *Feci, e ſervo ut eſſes libertus mihi. Libertus* & *Patronus*, Relata. Sed præter eos, a quibus manumiſſi erant & dati in libertatem, alios quoque adſciſcebant Patronos, quorum tamen non *Liberti*, ſed *Clientes* appellabantur. v. Caſaub. Animadv. Suet. p. 6. Hi raſo capite pileum geſtabant, libertatis inſigne. vide in *Pileus.* De potentia libertorum in quorundam Cæſarum aula, Suetonius conſulatur Claudio c. 28; & Calig. c. 56 &c. & Tacitus paſſim. unde Plinius Panegyr. Trajani c. 88 *Tu libertis tuis ſummum quidem honorem, ſed tamquam libertis habes: abundeque ſufficere his credis, ſi probi & frugi exiſtimentur. Scis enim, præcipuum eſſe indicium non magni principis, magnos libertos.* De nominibus libertorum v. Manut. ad Cic. ſam. 1, 3 p. 29 Græv.

¶ Lĭberta, *æ*, f. Suet Aug. c. 65 *Cum una ex conſciis liberta ſuſpendio vitam finiſſet.* Horat. 1 ſat. 1, 99 *Liberta fortiſſima.* In veteſtis lapidibus *libertæ* laudantur *cariſſimæ, optimæ, benemerentes, gratiſſimæ, ſanctiſſimæ*, nec raro patronorum connubio honoratæ fuerunt. Permultæ enim Inſcriptiones hujusmodi viſuntur: LIBERTA ET CONIVX: LIBERTAE ET VXORI BENEMERENTI: LIBERTAE CONIVGI CARISSIMAE BENEMERITAE &c. ut paſſim apud Gruterum proſtat, qui & p. 935 n. 13 hanc profert: CASSIAE DAMALIDI LIBERTAE KARISS. ET BENEMERENTI EIDEM CONIVGI &c. Alia formula, ex qua tertius plurativi numeri caſus intelligitur, maxime obvia eſt in lapidibus: LIBERTIS LIBERTABVSQVE POSTERISQVE EOR. conf. Plaut. Pœn. 1, 1, 36.

¶ Collĭbertus, *i*, m. der zugleich frey worden, compoſito hoc uſus eſt Plautus Pœn. 4, 2, 88. Vet. Inſcriptio apud Reineſ. p. 869 PATRONAE BENEMERENTI FECERVNT ET COLLIBERTIS COLLIBERTABVS POSTERISQ. Scribitur ſæpius *Conlibertus*, ut apud Gruterum ſæpenumero eſt. Adde Petron. c. 38; & Vlpian. l. 11 § 7 ff. de injur. & fam. lib.

¶ Colliberta, Conliberta, *æ*, f. Gruterus p. 968 n. 9 CAECILIAE SPERATAE CONLIBERT. IDEM CONIVGI BENEMERENTI. conf. in *Collibertus.*

¶ Libertīnus, *i*, m. libertus, vel ex liberto natus, vom freygelaſſenen gebohren, opponitur *ingenuo*, qui ex libero natus eſt. Poſterior enim ætas etiam *libertinos* vocavit, qui vetuſtioribus erant *liberti*, hoc eſt, manu ex ſerviture miſſi, obſervante Caſaubono ad Suetonii Aug. c. 25. Olim autem ita diſtinguebantur, ut *libertus* manumiſſus eſſet; *libertinus* ex liberto natus. Suet. Claud. c. 24 *Ignarus libertinos dictos, non ipſos, qui manu mitterentur, ſed ingenuos ex his procreatos.* Seneca epiſt. 31 fin. *Rectus bonusque animus tam in equitem Romanum, quam in libertinum, quam in ſervum poteſt cadere.* Et adjective Cic. Catil. 3, 6. *Libertinus homo*, Id. *Libertini optumates* pro Sext. 45. Conf. Menck. Obſerv. L. L.

¶ Libertina, *æ*, f. Horat. 1 ſat. 2, 28 *Merx libertinarum.* Et adjective, *Libertinæ conditionis homo*, Modeſtin. l. 21 ff. de ſtat. hom. Ita Martial. 5, 13, 6 *Et libertinas arcæ flagellat opes.*

¶ Libertinĭtas, *ātis*, f. ſtatus libertinorum. Vlpian. L. 14 Dig. de Probation. *Qui ſe ex libertinitate ingenuum dicat, & ſi quidem in poſſeſſione libertinitatis fuit.*

¶ Libertinium, *i*, n. idem. Calpurn. Decl. 14 *Ego poſtulo tenue libertinium, quod vix ſufficit iſtius funeri.*

¶ Lĭberalis, *e*. Ad omnia applicatur, quæ libertatis ſunt aut ſtatus ingenuorum; e. g. *Cauſſa liberalis*, in qua de libertate agitur, eine ſache die freyheit betreffend. Plaut. Curc. 4, 2 pr. *Memento prumiſiſſe te, ſi quisquam hanc liberali Cauſſa manu aſſereret, mihi omne argentum redditum iri.* Ter. Adelph. 2, 1, 40 *Ego illum liberali aſſiro cauſſa manu.* Vbi Donatus: *Iuris verba: a quibus etiam* ASSERTORES *dicuntur vindices alienæ libertatis. Nam & cauſſa ipſa* LIBERALIS *dicitur, quæ actionem in ſe continet libertatis.* Vide integros titulos in Digeſt. juxta & Codice *de cauſſa liberali* inſcriptos. ¶ 2. Sed, *Liberale ingenium*, Ter. Adelph. 4, 5, 50, ein munterer kopf. *Liberalis facies*, ein ehrbares geſichte, Id. Eun. 3, 2, 20. *Liberalis formæ optimeque ſpei puer*, Val. Max. 9, 2 ex. 5. *Artes liberales*, quæ liberis, hoc eſt, ingenuis dignæ ſunt, freye künſte. Plin. procem. lib. 14 conf. Feſt. *Qui quæſtus liberales habendi*, Cic. Off. 1, 42. *Liberalis & digna homine nobili doctrina*, Idem Acad. 4 pr. *Studia liberalia* Seneca vocat epiſt. 88, quam vide: Tota enim huc pertiner. ¶ 3. Et *Liberalis* largus eſt, beneficus, munificus, freygebig, gütig, milde. Salluſt. Catil. 7. *Laudis avidi, pecuniæ liberales.* Cic. pro Q. Roſc. c. 8 *Roſcius ſemper liberaliſſimus, munificentiſſimus fuit.* Et, *Fortuna liberalior.* Sic Liv. 22, 26 pr. *Animum ad ſpem liberalioris fortunæ adjecit*, quod Gronovius ex membranis ita emendat: *Animos ad ſpem liberalioris fortunæ fecit.*

Liberalia, feſtus dies, vide paullo ante in *Liber*, hoc eſt, Bacchus.

¶ Lĭbĕrāliter, adv. comiter, humaniter, large, benigne atque benefice, freundlich, mildiglich' ꝛc. ut, *Large liberaliterque æſtimare*, Cic. Verr. 5, 88. *Liberalius accepi*, de hoſpitalitate, Id Att. 16, 6. Et, *Dotem largiri liberaliſſime*, Apul. 10 Met. p. 250. Et, *Servire liberaliter*, Ter. Andr. 1, 1, 11, redlich dienen. *Ingenuus & liberaliter educatus*, Cic. de Orat. 1, 31, wohl erzogen. *Aliquem accurate & liberaliter habere*, Salluſt. Iug. c. 103, wohl halten. *Liberaliter eruditus*, Cic. Tuſc. 2, 2 extr. ¶ 2. Indulgenter & licenter: Salluſt. Cat. c. 11, *Luxuriose aliquem, & nimis liberaliter habere.* Nepos 6, 4, 2 *Liberaliter polliceri*, i. e. prolixe, ample. Id. Nepos 12, 3, 2 *Vivebat laute, & indulgebat ſibi liberalius, quam ut invidiam vulgi poſſet effugere.*

¶ Liberalĭtas, *ātis*, f. ingenuitas, bonitas, ein gutes edles gemüth, item, gelindes tractament, gütigkeit. Ter. Adelph. 1, 1, 32 *Pudore & libe-*

liberalitate liberos Retinere, satius esse credo, quam metu. Vbi Donatus etiam *Liberalitatem* interpretatur *Bonitatem.* Nec aliter Cicero hac voce usus est pro Marcello, & in altera pro Ligario. Nam quod ignovit plurimis Cæsar, qui contra se cum Pompejo fuerant: quod lenitate temperavit victoriam, quæ natura insolens, nec omnia egit pro suo jure, hoc *liberalitatem* vocat, & omne illud bonitatis est. Ita Varin. ad Cicer. sub fam. 5, 9 *Liberalitatem vocat,* si a Cicerone defendatur. ¶ 2. Hinc & pro *munificentia,* quæ ab ipsa bonitate est, ponitur; quæ vulgatissima vocis significatio est, die freygebigkeit. Vnde &, quæ conferuntur per liberalitatem in alios, *liberalitates* appellatæ, beneficia scil. & munera ipsa, die wohlthaten. Sic *Revocare liberalitates,* id est, data, Suet. Claudio c. 29. Idem in vita Horatii: *Vnâque & altera liberalitate* (Horatium Augustus) *locupletavit.* Tac. Hist. 1, 18, 5 *Constat, potuisse conciliari animos qualicunque parci senis liberalitate.* Et c. 20, 2 *Appellari singulos jussit, decimâ liberalitatis parte apud quemque relictâ.* Sen. de Vita beata c. 24 LIBERALITAS, *non quia liberis debetur, sed quia a libero animo proficiscitur, ita nominata est. Liberalitatis* vel plur. *Liberalitatum Augg.* frequens in nummis mentio. v. Spanh. diss. 13 p. 529 sq.

¶ Illiberālis, *e,* contrarium in utraque significatione, sclavisch, unredlich, karg; ut, *Illiberale facinus,* quod homine libero indignum est, eine unanständige that, Ter. Adelph. 3, 4, 3. Et, *locus illiberalis,* Cic. Off. 1, 29, ein grober scherz. Id. fam. 13, 1 *Non te in me illiberalem, sed me in te negligentem putabit,* daß du so wenig betrachtung vor mich habest. Id. Off. 1, 42 *Illiberales & fordidi quæstus.*

¶ Illiberāliter, adv. Cic. Att. 4, 2 *Superficiem ædium consules de consilii sententia æstimarunt* H-S *vicies; cæterâ valde illiberaliter.* Et Att. 16, 3 *De Xenone coram cognoscam, quamquam nihil ab eo arbitror neque indiligenter, neque illiberaliter,* (factum) Terent. Adelph. 4, 5, 30 *Facere aliquid illiberaliter,* i. e. injuste, inclementer. Id. Phorm. 2, 2, 24 *Aspernari aliquem illiberaliter,* i. e. sceleratissime.

¶ Illiberālitas, *ātis,* die filzigkeit, kargheit. Cic. Att. 8, 6 *Malo, Tironis verecundiam in culpa esse, quam illiberalitatem Curii.*

¶ Perliberaliter, adv. idem. Cic. pro Rosc. Am. c. 37 *Vt perliberaliter agerctur.* Id. Att. 10, 4 *Hoc loco multa perliberaliter.*

¶ Libero, *avi, atum, are,* est manumittere, in libertatem dare, freygeben, freysprechen. Cæs. B. C. 3, 9 *Ad extremum auxilium descenderunt, servosque omnes puberes liberaverunt.* Et rursus ibidem. *Cum iis, quos nuper manumissos liberaverant.* ¶ 2. Item, exfolvere, ex periculo eripere, erledigen, los, ledig, frey machen, befreyen, erretten; ut, *Liberatus sum, Dave, hodie tuâ operâ,* Ter. Andr. 2, 2, 33. Sic, *Liberare quem metu,* ibid. v. 14; & *curâ,* Cic. Verr. 5, 5; & *Errore animos hominum,* Id. de Fin. 1, 5. *Prorsus eum libero omni suspicione cupiditatis,* Cic. fam. 2, 1. *Liberari ære alieno,* Id. Att. 6, 2, der schulden los werden. *Liberare civitates,* est eas a vectigalibus immunes reddere. Cic. Phil. 2, 38. Orat. conf. Rul. 1, 4. in Verr. Lib. 2, 31. Conf. Mënck. Obs. L. L. h. v. *Liberare periculo obsidionis,* Pompejus Marcello sub Att. 8, 12. Quod Livius dixit *liberare obsidionem urbis,* 26, 8, ut Gronovius feliciter restituit, quem videas ex 36, 25 id quoque confirmantem. *Liberare fidem suam,* seine zusage halten, Cic. pro Flacco c. 20. Liv. 5, 54 extr. *Cum augurato liberaretur Capitolium* (int. reliquorum Deorum religionibus) *Iuventus Terminusque moveri se non passi.* ¶ 3. Aliquando & Genitivo jungitur græca ratione. Liv. 41, 19. *Senatus nec liberavit ejus culpæ regem, nec arguit.* Id. 5, 28. *Voti aliquem liberare.* Vlpian. L. 50 Dig. de Legat. III *Puto & de eo sensum casu, quo curæ, & tutelæ liberetur.* ¶. 4. *Liberare flumen* vel *mare,* est, trajicere. Frontinus Strateg. 1, 4, 13 *Philippus nullo prohibente angustias freti liberavit.* Et c. 5, 3 *Si flumen liberasset.* Et 4, 7, 28 *Pelopidas cum flumen liberasset.* Hyginus fab. 257 *Liberato flumine.* v. Keuchen. ad Frontin. & Salmas. in Solin. p. 9 ed. nov. Schefferus ad Hyginum conjicit, legendum *librato. Liberasso* pro *liberavero,* vide apud Plautum Most. 1, 3, 66.

¶ Liberātus, *a, um,* befreyet, erlöset. Cic. Tusc. 4, 1 *Dominatu regio republica liberata.* Nep. 19, 2, 3 *In judiciis liberatus discessit,* freygesprochen. Et Curt. 9, 7, 11 *Pœna bis liberatus.* Cic. Att. 14, 14 p. 565 *Næ nos & liberati ab egregiis viris* (Cæsaris interfectoribus) *nec liberi sumus,* i. e. non utimur libertate, quam illi nobis peperere runt. ¶ 2. Festus: *Liberata ponebant pro effata, i. e. locuta.*

¶ Liberatio, *ōnis,* f. die erlösung, befreyung. *Liberatio culpæ,* Cic. pro Ligar. c. 1; &, *Liberatio molestiæ,* Id. ad Q. Frat. 1, 1, 12.

¶ Liberator, *ōris,* m. ein erlöser. *Liberator patriæ,* Nepos 10, 10, 2. *Liberator urbis,* Liv. 1, c. ult. *Liberator populus,* Id. 35, 17. *Terrarum orbis liberatores,* Curt. 3, 10, 5.

¶ Delibero, *avi, atum, are,* bedencken, überlegen, berathschlagen. *Amplius deliberandum censeo,* Ter. Phorm. 2, 3, 17. *Tempus ad deliberandum sibi postulare,* Cic. post red. ad Quir. c. 5, bedenckzeit. *Spatium delberandi habere,* Cic. Off. 1, 33. Id. fin. 2, 34 extr. *Qui voluptatem summum bonum esse decernit, non cum ea parte animi, in qua inest ratio atque consilium, sed cum cupiditate, id est, cum levissima animi parte deliberat,* aehet damit zu rathe. ¶ 2. Nepos & pro *consulere, quærere,* posuisse videtur, um rath fragen; ut, 2, 2, 6 *Miserunt Delphos consultum. Deliberantibus Pythia respondit, &c.* Item 1, 1, 2 *Ex his delecti Delphos deliberatum missi sunt, qui consulerent Apollinem, &c.* Minuc. Felix p. 80 *Eos autem merito torqueri, qui Deum nescirunt, ut impios, ut injustos, nisi profanus, nemo deliberat,* i. e. nemo dubitat. Deliberant enim, qui incerti sunt de aliqua re. Sed ¶ 3. interdum est statuere, ut in Sall. fragm. hist. lib. 1 in orat. Lepidi n. 3 *Qui pejor, an ignavior sit, deliberari non potest.* v. *Deliberatus,* & Schult. ad Sen. controv. 3, 23.

¶ Dēliberatus, *a, um,* überlegt, wohlbedacht; ut, *Re deliberata,* Cæs. B. G. 4, 9; & B. C. 1, 10. Hofat. 1 od. 37, 29 *Deliberata morte ferocior.* Cic. fam. 5, 2 *Neque illi quicquam deliberatius fuit, quam me evertere.* Sic, *Deliberatum & constitutum est mihi,* Cic. Agrar. 1, 8. Et, *Statutum cum animo, & deliberatum habere,* bey sich entschlossen haben. Id. Verr. 3, 41.

¶ Deliberativus, *a, um,* darüber man rathschlaget; ut, *Caussa deliberativa,* Cic. de Invent. 1, 55. Idem eod. lib. c. 5 *Genus deliberativum, &c.*

¶ Deliberatio, *ōnis,* f. die berathschlagung, überlegung; ut, *Deliberationem alicujus rei suscipere,* Cic. Att. 14, 13. *Addeliberationem alios adhibere,* Id. Phil. 1, 1.

¶ Deliberator, *ōris,* m. qui deliberat. Cic. pro Sext. c. 34 extr. *Illi deliberatori merces duplicata est.*

¶ Deliberabundus, *a, um,* deliberans. Liv. 2, 45 *Deliberabundi capita conferunt.*

¶ Deliberium, *i,* n. der rathschlag. Gloss. lat. gr. *Consilium, deliberium,* συμβουλία, γνώμη.

¶ Elibero, *are,* erledigen, frey machen. Vet. Int. Irenæi lib. 4.

¶. Eliberatio, *ōnis,* f. die erledigung, apud Augustinum.

LĪBĔRI, *orum,* m. plur. a libertate regendi funt dicti, auctore Donato, die kinder. Cic. post red. ad Quir. c. 1 *Quid dulcius hominum generi a natura datum est, quam sui cuique liberi?* Serv. Sulpic. Cic. fam. 4, 5 *Malum est, liberos amittere.* Plin. 1 epist. 10 *Liberi tres, duo mares, quos diligentissime instituit.* v. Voss. de Analog. 1, 42, & adde Munkeri in Hygin observationem p. 27. Notanda observatio Augustini Civ. Dei 16, 40 *Latinæ linguæ consuetudine liberi dicuntur pluraliter filii, etiamsi non sint uno amplius.* Ter. Andr. 5, 3, 20 *Liberi inventi invito patre,* pro filio uno. conf. Heaut. 1, 1, 99, & Hec. 2, 1, 15. Cic. Phil. 1, 1 *Pax per eum* (Antonium) *& per liberos ejus* (filium obsidem datum) *confirmata est.* Plaut. Aul. 4, 10, 5 *Quid ego de te merui adolescens mali, Quamobrem ita faceres, meque meosque perditum ires liberos?* Loquitur Euclio ad Lyconidem adolescentem; & dicit *Liberos,* cum tamen de sola filia, Phædra, intelligat, quam vitiarat Lycon ides. v. & Gell. 2, 13. *Liberos tollere, suscipere,* vide in verbis illis. ¶ 2. *Ius trium liberorum,* inter præmia fuit, quæ lege Papia, matitis patribusque decreta fuerunt, cujus hæc erat vis, ut in petitione magistratus præferrentur candidati, quibus plures liberi essent; item, ut in magistratu ipso præcederent tales: denique ut ante 25 annum ætatis contra legem annariam possent admitti. Quæ beneficia non nisi in illis locum habebant, quibus terni liberi nati essent; quibus pauciores, excidebant. Poterat tamen Princeps hoc, quod proprium alias illorum erat, qui trium liberorum parentes essent, peculiari quadam indulgentia tribuere iis, qui totidem liberos non genuissent. Hoc itaque privilegium Principis, IVS TRIVM LIBERORVM appellabatur, de quo multa Lipsius Excursu ad Legem Papiam Comment. in 3 Ann. Taciti p. 50 & seqq. Vocat *jura parentis* Iuvenalis 9, 87; & *Ius liberorum,* Plinius vocat 7 epist. 16; & *Beneficium liberorum,* Suet. Claud. c. 15. conf. Alex. Neap. 4, 8. ¶ 3. ICtis etiam *Nepotes & pronepotes liberorum* appellatione veniunt. v. L. 10 πρ. de grad. § 7 parentes.

¶ Liber, *ĕri,* m. singulariter, pro filio, est l. 33 princ. Cod. de inoffic. testam. *Si quis suo testamento maximam quidem portionem libero relinquat, minusculam autem alii vel aliis, de sua stirpe progenitis, &c.*

¶ Liberalis, *e,* adj. ad liberos pertinens. Varr. de L. L. 7 p. 91.

¶ Illiberis, *e,* ἄπαις, sine liberis, orbus, ohne kinder; Terrull. adv. Marcion. 4, 34 *Si frater illiberis decesserit.*

LIBET, *libuit* vel *libitum* est, *ere,* verbum impersonale, es gelie bet, beliebet, gelüstet. Plauto, & aliis antiquorum, *Lubet* (ut & cetera, quæ ab eo fiunt: *Lubenss, lubenter, lubido,*) dicitur. v. Cort. ad Sall. Catil. 7, 4. Varro de L. L. 5, deducit *a labendo, quod lubrica mens prolabitur*: Sed Vossius a לב *cor,* quia *libere* idem est ac *cordi esse.* Cic. Att. 2, 18 *De Republ. non libet plura scribere,* habe ich nicht lust. Ausonius in Sapientibus, & quidem Periandro v. 4. *Faxis, ut libeat quod est necesse.* Seneca in Troad. v. 336 *Minimum decet libere, cui multum licet. Hoc loco libet interponere,* Nepos 16, 3, 1, quæ formula cum tacita velut προσδεκτικῇ fervit in ferendis in historiam judiciis, observationibus, egressionibus, locis memorabilibus. *Lubet* pro placet, apud Plaut. Cist. 2, 1, 7 *Lubet mihi,* Id. Trin. 2, 1, 36. *Lubet me scire,* Id. Merc. 1, 2, 19. Et, *Quæ cuique libuissent,* Suet. Cæs. c. 20. *Prodeambulare libitum est,* Ter. Adelph. 5, 1, 4. *Quæ facere meo animo libitum est,* Id. Andr. 1, 5, 28. conf. Phorm. 5, 7, 77. ¶ 2. *Libet* & *licet* confunduntur, non in vita tantum, sed etiam in libris. vid. Drakenb. ad Sil. 15, 188.

¶ Libens, vel Lubens, *tis,* volens, willig, gutwillig; ut, *Animo libenti*; Cic. pro Cluent. c. 2 *Opinionem animis vestris aut libentibus, aut æquis remittatis.* Id. Att. 4, 2 *Porticum demoliti libentissimis omnibus.* Cæs. B. Civ. 1, 15 *Cunctæ earum regionum præfecturæ libentissimis animis eum recipiunt.* Et, *Libentissimo corde atque animo,* Plaut. Pseud. 5, 2, 22. Sic, *Lubens meritoque,* formula solennis in precibus, gratiarum actionibus, suppliciis, &c. v. Brisson. Plaut. Persa 2, 3, 2 *Iovi opulento bonas copias commodanti lubens meritoque vitulor.* ¶ 2. *Lubentes* Plauto dicuntur etiam læti & hilares, Pers. 5, 1, 8; Curc. 2, 3, 1; & Cist. 4, 2, 13. Sic & *lubentior* dicitur lætior, hilarior, Asin. 2, 2, 2, ubi vide. Et Ter. Adelph. 4, 7, 38 *Hilarem ac lubentem fac te in nati nuptiis,* mache dich frölich und lustig. *Auscultо lubens,* i. e. lubenter, Plaut. Truc. 2, 4, 46.

¶ Libenter, vel Lubenter, adv. æquo animo, gerne. *Studiose libenterque audire,* Cic. Divin. in Verr. c. 12. *Non libenter erat ante oculos civium furorum,* Nepos 12, 3, 2. Et, *Causam puto, cur hue libentius venias,* Cic. de Leg. 2, 2. *Lubentius audiens,* Catull. 62, 41 *Meminisse libentius,* viel lieber, Horat. 2 epist. 1, 262 *Libentissime dare,* Cic. Verrin. 4, 27. Et, *Libentissime quem audire,* Sen. epist. 30. Horat. 2 epist. 1, 262. *Dicit enim citius meminitque libentius illud, Quod quis deridet, quam quod probat, & veneratur.* Ter. Eun. 5, 9, 44 *Cum illa libenter vivis; etenim bene libenter victitas*; ubi Donatus: *Bonorum ciborum edax es.* Cato R. R. c. 156 *Si voles in convivio multum bibere cœnareque libenter,* mit appetit. Et Ennius apud Gellium 12, 4 *Quicum bene sæpe libenter Mensam sermonesque suos rerumque suarum Comiter impertit.*

¶ Libentia, vel Lubentia, *æ,* f. πρόθυμία, gratia, voluptas, die frölichkeit. Gell. 15, 2 *Cui libentiæ gratiaque omnes conviviorum incogitatæ sunt.* Plauto similiter est *Lubentia,* Sticho 2, 2 pr. *Onustum,* inquit, *pectus porto lætitia lubentiaque.* conf. Asin. 2, 2, 2, ubi Pareus pro Dea lætitiæ habet *Lubentiam.*

¶ Libentīna, *æ,* f. Dea libidinis, Venus. Augustin. de C. D. 4, 8. *Libentinæ nomen a libidine.* conf. Varro L. L. 5, 6; & Arnob. p. 132, & paullo post *Libitina.*

¶ Libīdo,

¶ Libīdo, ſive Libido, *ĭnis*, f. quilibet ſubitaneus motus animi, quo aliquid petimus, volumusque, die luſt, begierde. *Μέσον* itaque eſt: & ita *bonam* juxta ac *malam libidinem* dixerunt. Salluſt. de ordinanda Rep. 1, extr. *Quod ſi tibi bona libido fuerit, patriæ parentibus gratificandi, &c.* Id. Cat. 7, 4 *Magisque in decoris armis -- quam in ſcortis -- libidinem habebant*, hatten mehr luſt an ꝛc. Liv. 1, 57 extr. *Ibi Sext. Tarquinium mala libido, Lucretiæ per vim ſtuprandæ cepit.* Et Plaut. Epid. 2, 2, 56 *Id libido eſt ſemel.* Terent. Heaut. 1, 2, 27 *Fortaſſe aliquando iniquior, præter ejus libidinem*, id eſt, voluntatem. Add. Drakenb. ad Sil. 11, 312. Sed magis in malam partem uſurpatur, & abſolute ita dicitur temeraria omnis & inconſulta agendi quidlibet voluntas aut cupiditas: Sic, *Res libidine, non ratione gerere*, Cicero dixit pro Quint. c. 4. Id. in Orat. c. 65 *Vbi libido dominatur, innocentiæ leve præſidium eſt.* Cic. pro Clu. 22, *Quis tantam libidinem judicum ferre potuiſſet?* Id. contr. Rull. 2, 6 *Libido conſularis.* v. plura exempla in Obſerv. L. L. Menck. Salluſt. 1 Orat. de ordinanda Rep. pr. *Quia apud indignos ſæpe erant, quaſi per libidinem data.* Id. Orat. 2 pr. *Pleraſque res fortuna ex libidine ſua agitat.* Sic, *Libidinem aſſentandi: adulandi: ſpulandi* item, & *ſanguinis libidinem* Tacitus: *ulciſcendi libidinem*, iram Cicero non ſemel 4 Tuſculana appellat. ¶ 2. Præcipue tamen incontinentia, ſive Venerea cupiditas vel immoderatus coëundi appetitus *Libido* vocatur, die unkeuſchheit, geilheit. Auguſtin. de Civ. Dei 14, 16 *Cum ſint multarum rerum libidines, tamen cum* LIBIDO *dicitur, neque, cujus rei libido ſit, additur, non fere ſolet alia occurrere, niſi illa, qua obſcenæ partes corporis excitantur, &c.*

¶ Libīdinoſus, *a, um*, idem quod *Libidioſus*, Cathol.

¶ Libīdĭnōſus, *a, um*, geil, unkeuſch, hitzig. Cic. de Senect. c. 9 *Libidinoſa & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti.* vide *Fœtus.* Et, *Libidinoſa voluptas*, Id. de Fin. 1, 18, unkeuſche luſt. Transfertur etiam ad alia. Sic *Sententia libidinoſa*, Cic. pro Domo 2. *Quæſtor libidinoſus*, Id. Ep. ad Att. 4, 3 i. e. pravus. Compar. Id. in Piſon. c. 27 *Nihil ſcitote eſſe* (iſto homine) *luxurioſius, nihil libidinoſius.* Seneca inter otioſas quæſtiones, epiſt. 88, & hanc ponit: *Libidinoſior Anacreon, an ebrioſior vixerit?* Superl. *Libidinoſiſſima mulier*, Cic. Verr. 5, 33.

¶ Libidinoſe, adv. idem. *Facere aliquid libidinoſe, nefarie, crudeliter*, Id. Cic. Verr. ſeu Divinat. 1, 12. *Libidinoſius ſævire*, Tertull. de Monogam. c. 16.

¶ Libīdĭnor, *ari*, pro libidinem exercere, unzucht treiben. Suetonius Nerone poſuit c. 28, & Martialis 7 epigr. 56. Tertull. adv. Gnoſt. c. 3 *Abeunt libidinatum ad filias Moab.*

¶ Libidinītas, *atis*, pro libidine, die geilheit. Laberius apud Nonium 8, 61 *Lubidinitate labitur.*

¶ Libitum vel Lubitum, *i*, n. pro quo & Libitus vel Lubitus, *us*, m. ſubſt. das wohlgefallen. Plaut. Bacch. 5, 1, 9 *Vt libitum eſt.* Id. Curc. 5, 2, 28 *Mihi libitum eſt.* Ter. Andr. 1, 3, 8 *Si libitum fuerit.* Sed hæc etiam impersonaliter accipi poſſunt. vid. in *Libet.* Certiora Taciti, A. 14, 2, 4 *Vsque ad libita Pallantis provoluta.* It. A. 6, 1 extr. & 12, 6, 3. Plur. Tertull. de Idol. c. 4 *Qui faciunt libita ſibi.* Vulgo dicimus *pro lubitu, ad libitum.*

Compoſita:

Aliqualibet, vide in *Alius.*

¶ Allăbet; Vnde

¶ Allubentia, vel Adlubentia, *æ*, f. die gefälligkeit. Apul. 1 de A. A. poſt princ. *Iam allubentia proclivis eſt ſermonis & joci.*

¶ Allubeſco, *ĕre*, gefallen. Plaut. Mil. 4, 2, 13 *Nitida fœmina jam mihi allubeſcit.* Apul. 9 Met. poſt princ. *Si aquis allubeſcerem.* Id. Met. 7 *Baſiare volenti promtis ſuaviolis allubeſcere.*

¶ Collibet, vel Collubet, *collibuit*, & *collibitum eſt*, *ĕre*, idem quod libere, placere, belieben. Ter. Eun. 5, 8, 26 *Si quid collibuit, novi te.* Horat. 1 ſat. 3, 6 *Si collibuiſſet.* Et alia forma Plaut. Moſt. 1, 3, 137, & Cic. de N. D. 1, 38 *Collibium eſt mihi*, es gelüſtet mich.

¶ Collibentia, & Collubeſcentia, *æ*, f. i. e. conſenſus, die genehmhaltung, beypflichtung. Cathol.

¶ Perlŭbet, valde libet. Plaut. Capt. 4, 3, 53 *Perlubet hunc hominem alloqui.*

¶ Perlubens, *tis*. Cic. ad Q. fratr. 2, 8 *In quibus me perlubente Servius alliſus eſt.*

¶ Perlibenter, vel Perlubenter, adv. gar gern. Cic. de Clar. Orat. c. 3 *Tum ille, legi, inquit, perlubenter epiſtolam, quam ad te Brutus miſit ex Aſia.* Id. Att. 8, 14, *Tecum perlibenter loquor.* Id. de Vniverſo c. 1 *Perlibenter & Nigidium vidi.* Et ſam. 7, 14 *Illud perlibenter audivi ex eo.*

¶ Prolŭbĭdo, *inis*, f. die luſt, begierde, gefälligkeit, ex Varrone de L. L. 5 Nonius 1, 324.

¶ Prolubies, *ēi*, f. idem ex Varr. l. c.

¶ Prolubium, *i*, n. effuſa cupiditas, eine unmäßige luſt, allzugroſſe willfährigkeit. Ter. Adelph. 5, 9, 28 *Quod prolubium? quæ iſtæc ſubita eſt largitas?* Gell. 16, 19 *Prolubium audiendi ſubit.* Adde Nonium l. c.

¶ Quilibet, *quælibet, quodlibet*, vel *quidlibet*, quicunque ſeu quisquis placet, ein jeder, es ſey wer da wolle. Ovid. de Arte Am. 1, 444 *Pollicitis dives quilibet eſſe poteſt.* Plin. 11 extr. *Quolibet modo*, auf allerley weiſe. De Fabiis Liv. 2, 49 *Sex & CCC milites, omnes patricii, omnes unius gentis, quorum neminem ducem ſperneret quibuslibet temporibus egregius ſenatus.* ¶ 2. Vulgaris, promiſcuus, gemein. Plin. 7, 28 *Neque cum quolibet boſte res fuit.*

¶ Quamlibet, adv. Quintil. 1, 1 *Quamlibet parum.* Plin. 36, 22 *Finditur in quamlibet tenues cruſtas*, ſo wenig als man will.

¶ Qualibet, wo du willt, allenthalben. *Qualibet perambula ædes*, Plaut. Moſt. 3, 2, 122. Quintil. 5, 13 *Si flamina in vivos deducantur, qualibet tranſitum præbent.*

Quaslibet, vide *Qualis*, Quandolibet, *Quando*, Quantuslibet, *Quantus.*

Quomodolibet, vide *Modus.*

¶ Vbilibet, quoquo loco, überall, es ſey wo es wolle. Sen. de Tranqu. An. c. 1 *Cibus ubilibet non defuturus.* Auguſtin. Confeſſ. 3, 7 *Licebat pedem ponere ubilibet.* Poteſt etiam diviſe ſcribi.

¶ Vndelibet, allenthalben her, wo man her will. Aut. ad Herenn. 4, 50 *Ad iſtud quidem facile fuit, undelibet invenire.*

¶ Vnusquilibet, *unaquælibet, unumquodlibet*, ein jeglicher. Sen. Controv. 26 *Vt unusquilibet ſatis ſit.* v. ibi Gronovium, & conf. Idem ad Helv. c. 13. Dividitur etiam eleganter. Liv. 6, 40 *Si non ſim ex patricio ſanguine ortus, ſed unus Quiritium quilibet, &c.*

¶ Vt libet, nach gefallen. Horat. 1 epiſt. 7, 19 *Vt libet, hæc porcis hodie comedenda relinques.*

Vterlibet, vide infra *Vter, utra.*

LĪBETHRA, *æ*, f. mons Magneſiæ, quæ Theſſaliæ annexa eſt. Plinio eſt 4, 9 pr. & Solin. c. 8 extr. maſc. *Libethrus*, qui fontem hunc *præſidium poëtarum* dixit. Aliis in Macedonia locus eſt. vid. Strab. & Heſych.

¶ Liberhrides, *um*, f. pl. Muſæ, nymphæ, Virg. ecl. 7, 21 *Nymphæ, noſter amor, Libethrides.*

Libidinari, libidinoſus, libido, vide *Libet.*

LĪBĬTĪNA, *æ*, f. Dea funerum apud Romanos, die leichen-göttin. Horat. 2 ſat. 6, 19 *Auctlamnusque gravis Libitinæ quæſtus acerbæ.* Suet. Ner. c. 29 *Peſtilentia unius auctlumni, qua triginta funerum millia in rationem Libitinæ venerunt.* v. ibi interpretes. Dionyſ. Halicarnaſſ. & Plutarchus in Romanis tradunt, Venerem hoc cognomento Romanis cultam fuiſſe. (v. Rhodigin. 29, 18.) Adde Juvenal. 12, 122 *Si Libitinam evaſerit æger:* ubi Scholiaſtes inedit. LIBITINA *vocatur Venus a libendo, juxta cujus templum erat cœmeterium mortuorum. Ponitur ergo pro ipſa morte vel cœmeterio.* ¶ 2. Significat & lectulum, in quo mortui efferuntur, ut exponit Acron ad illud Horatii 3 od. ult. v. 6 *Multaque pars mei Vitabit Libitinam*, die todtenbahre. Sidon. 2 epiſt. 8 *Sed cum Libitinam ipſam flentes omnes, externi quoque prenſiarent, remorarentur, exoſcularentur, ſacerdotum propinquorumque manibus excepta, perpetuis ſedibus dormienti ſimilior illata eſt.* ¶ 3. Etiam *Veſpillonia* hic dicitur. Ita Val. Max. 5, 2, 10 *Libitinam exercere* dixit, pro, veſpillonem agere. Martial. 10 epigr. 97 *Dum levis arſurâ ſtruitur Libitina papyro, Dum myrrham & caſiam flebilis uxor emit: Iam ſcrobe, jam lecto, jam pollinctore parato, Hæredem ſcripſit me Numa: convaluit.* ¶ 4. Homines mali ominis videtur *libitinas* an *libitinos* dixiſſe Apulej. Flor. p. 345 *Si qui igitur ex illis libitinis* &c.

¶ Libitinārius, *i*, m. qui libitinam exercet, i. e. funerum curam mercede pacta recipit, apud Senecam de Benef. 6, 38, Petron. c. 38 & 78; ubi Heinſ. p. 389. & Vlpian. l. 5 § 8 ff. de Inſtit. act. ubi ait, *Libitinarium* eſſe, quem Græci *κηδειστὴν* vocant. Vet. Gloſſ. *Libitinarius*, ἐνταφιαστής. Item: ἐνταφιοπώλης, *Libitinarius.* Item: νεκροθάπτης, *Libitinarius.*

¶ Libitinenſis, *e*, ad Libitinam ſpectans: ut, *Porta libitinenſis*, per quam ex Amphitheatro cadavera interfectorum gladiatorum efferrebantur, Lamprid. Commodo c. 16.

Libitonarium, vide *Levitonarium* in *Levi*, Libitum, *Libet.*

LĪBO, *avi, atum, are*, a græco λάβω, leviter deguſtare, & primis veluti vix labris attingere, ein wenig koſten, nippen, credenzen, berühren. De apibus Virgil. Georg. 4, 54 *Pur pureosque metunt flores, & flumina libant.* ¶ 2. Hinc eleganti metaphora, *Libare*, Cicero dixit, pro excerpere legendo, in Tuſc. 5, 29 *Libas ex omnibus, quodcunque te maxime ſpecie veritatis monet.* Et paſſim pro decerpere, ut de Div. 1, 49, *A qua natura (Deorum) hauſtos animos & libatos habemus.* conf. 2, 11. Lucretius etiam pro deminuere, abſumere, ut 3, 214, 716. Vide Menckenii Obſerv. ¶ 3. Et *Libare* eſt ſacrificare, opfern. Liv. 39, 43 *Vbi libare diis dapes, ubi bene precari mos eſſet.* Et, *Thura diis libare*, Ovid. Pont. 4, 8, 39. Præcipue vero hoc verbo uſi veteres, quum de primitiis Diis oblatis ſermo eſſet. Illæ enim de frugibus delibabantur, ſive decerpebantur; vide *Libatus*; vel quum inter epulas in honorem alicujus Dei in menſam, vel inter ſacra in aram aliquid vini de patera defundebant. Apul. lib. 4 Met. *Poculis aureis memoria defunctorum commilitonum vino mero libant: Dehinc, canticis quibusdam Marti Deo blanditi, paululum conquieſcunt.* Virgil. de Didone Æneid. 1, 740 *Dixit, & in menſa laticum libavit honorem.* Id. Æn. 8, 279 *In menſam læti libant, divosque precantur.* v. Dan. Heinſ. ad Sil. 11, 302. Hinc veteres Gloſſ. *Libat*, ἀπαρχεται, *Libat*, σπένδει. ¶ 4. *Libare* etiam eſt leviter tangere vel perſtringere ferro, Drakenb. ad Sil. 9, 523.

¶ Libans, tis. Virg. Georg. 2, 529 *Te libans, Lenæe, vocat.* Id. Æn. 5, 77 *Libans carebeſia Baccho Fundit humi.*

¶ Libātus, *a, um*, præguſtatus, gekoſtet, credenzet. Tac. Ann. 13, 16, 3 *Libata guſtu potio traditur Britannico.* Ovid. Amor. 1, 4, 34 *Rejicere libatos ore cibos.* Cic. de Divin. 2, 11 *Ex divinitate animos hauſtos, aut acceptos, aut libatos habere.* Liv. 21, 29 *Nusquam ante libatis viribus*, i. e. attenuatis. ¶ 2. Sacrificatus, geopfert. Tibull. 1, 1, 19 *Et quodcunque mihi pomum novus educat annus, Libatum agricolæ ponitur ante Deo.*

¶ Libatio, *ōnis*, f. deguſtatio, die koſtung. Item, quod in ſacris libatur, ein opfer; ut, *Libationes ſacerdotii*, Cic. Aruſp. Reſp. c. 10, quo nomine & χοαὶ, quæ mortuis ſicbant, appellatæ. Apul. de Mundo p. 74 *Diis ſacrificatur: Geniis miniſtratur: obitis libatione profunditur.* vid. de *libatione* Lipſius poliore. 5, 10.

¶ Libator, *oris*, m. qui libat, apud Auguſtinum.

¶ Libatōrium, *i*, n. crater, quo funditur libamen in ſacris, ein opfer-gefäß, 3 Esdr. 2, 13; & 1 Macc. 1, 23.

¶ Libāmen, *ĭnis*, n. quod libatur, ein opfer. Ovid. Faſt. 3, 733 *Nomine ab auctoris ducunt libamina nomen, Libaque quod ſacris pars datur inde focis.* Vnde nota, *Liba* & *Libamina*, a Libero patre ſive Baccho, qui primus Iovi libavit, ſic appellata. Adde Virg. Æneid. 6, 246.

¶ Libamentum, *i*, n. idem. Cic. de Leg. 2, 12 *Libamenta ſacrificiorum.* Stat. 3 Silv. 1, 163 *Hæc ego naſcentes lætus bacchatus ad aras, Libamenta tuli.*

¶ Libum, *i*, n. genus cibi ſeu panis dulcis ex farre, melle & oleo, honigkuchen oder fladen. Virgilius Æneid. 7, 109 *Adorea liba.* Ovid. Faſt. 3, 735 *Liba Deo fiunt, ſuccis quia dulcibus ille Gau-*

det, & a Baccho mella reperta ferunt. In primis in sacro natalitio solennis ea dapes fuit. vid. Brouckh. ad Tib. 2, 2, 8.

¶ Libus, *i*, m. idem. Nigidius apud Nonium 3, 127 *Faciat libos quatuor, &c.*

¶ Libăcunĕ̆lus, *i*, m. dimin. parvum libum. Tertull. de Spectac. c. 27 *Stillicidium mellis de libacunculo venenato.*

¶ Libārius, *i*, m. qui liba vendit, ein Kuchenbecker, apud Senecam epist. 56.

¶ Lĭbĭto, *are*, frequent. oft kosten, versuchen. Cic. fam. 3, 8 *Si de tua prolixa beneficaque natura libitavit aliquid posterior annus*; al. *limavit.* v. Parei Lex. Crit. p. 673.

Composita a *Libo*:

¶ Dēlĭbo, *are*, degustare, decerpere, abnehmen, abbrechen, credentzen. Cic. pro Sext. c. 56 *Vt omnes undique flosculos carpam atque delibem.* Sic, *Delibare de gloria alterius*, id est, detrahere, Cic. de Invent. 2, 59. Et, *Quod de honestate delibatum, virtute aliquando recuperare*, Id. eod. lib. cap. penult. Et Nepos 15, 6, 1 *Quod prius ad hostem pervenire cupiebat, quam de male re gesta fama ad suos perveniss set: ne cognita filii morte animi deliberarentur militis.* DELIBARENTVR, id est, minuerentur: al. *debilitarentur.* Adde Flor. 2, 6, 40. ¶ 2. *Delibare* est leviter vulnerare vel damno alio afficere. Varr. R. R. 2, 2, 15 *Ne inter se currentes agni teneri, delibent aliquid membrorum*, daß sie sich keinen schaden thun, v. *Delibatus.* Ilica. de B. Troj. 5, 322 *Iturea delibat cuspide frontem.* v. *Libare* n. 4 & *Degustare* n. 2.

¶ Delibans, *tis.* Virgil. Æn. 12, 434 *Summaque per galeam delibans oscula fatur.*

¶ Delibātus, *a, um*, abgekostet. Cethegus ab Ennio apud Cic. in Bruto c. 15 vocatur: *Flos delibatus populi, Suadæque medulla*; i. e. vir excellens atque eloquentissimus, ein auserlesener beredter mann. *Delibatus puer* fere in obsceno est Plauto Most. 4, 2, 32. ¶ 2. Ex altera significatione Colum. 12, 1, 6.

¶ Delibatio, *ōnis*, f. die minderung, verringerung, l. 116 pr. ff. de legat. 1 *Legatum est delibatio hæreditatis.* Tertull. adv. Marc. 1, 22 *Delibatio arbusculæ.*

¶ Delibāmentum, *i*, n. idem quod *libamentum.* Val. Max. 2, 6, 8 *Defusa Mercurio delibamenta.*

¶ Delibatōrium, *i*, n. locus delibationi accommodatus, die opferstätte, Plin. 16, 40. Alii legunt *diribitorium*, de quo supra.

¶ Delibĭto, *are*, frequent. idem quod *delibare.* Cic. fam. 9, 16 *Solebam antea delibitari oleis & lucanicis tuis.* Sic legit post Victorium Turnebus Adv. 6, 1, & Pareus Lex. Crit. p. 674, non *delectari.*

¶ Delĭbuo, *ĕre*, madefacere, inungere, schmieren, benetzen, bestreichen. Cyrilli Glossæ: *Delibuo*, κταβρέχω, ἐλαίῳ βρέχω. Solin. 18 *Unguentis etiam delibuit.*

¶ Delibūtus, *a, um*, oleo aut quovis humido imbutus, geschmiert, gesalbt, benetzt; ut, *Unguento delibutus*, Phædr. 5, 1, 12. *Delibutus capillus*, Cic. pro Rosc. Am. c. 46. *Delibutus medicamentis*, Id. de Clar. Orat. c. 60. *Aliquem gaudio delibutum reddere*, einen mit freuden überschütten. Ter. Phorm. 5, 6, 17. *Delibutæ cœno meretrices*, mit dreck gewerffene huren, Plaut. Pœn. 1, 2, 56; & Truc. 4, 4, 1 *Venerio delibuta dona*, verkifftete gaben, Horat. epod. 3, 13. *Perjuriis delibutus*, meineydig, Sallust. declam. in M. Tull. Cic. c. 1.

¶ Elĭbo, *are*, i. e. effundere, volunt esse apud Tacitum.

¶ Elibatio, *onis*, f. apud Plinium esse dicitur; non habet Index Hard.

¶ Illĭbātus, *a, um*, integer, incorruptus, unberührt, unversehrt, unverletzet; ut, *Imperium illibatum*, Liv. 3, 61. *Fœdera tori illibata*, eine reine ehe, Lucan. 2, 341. Et Val. Max. 6, 1, 4 *Vt non solum virginitatem illibatam, sed etiam oscula ad virum sincere perferret.* Et Vellej. 2, 48, 2 *Illibatam magnitudinem deferre ad inferos.*

¶ Illĭbābĭlis, *e*, unversehrlich. Lactant. Instit. 2, 7 *Illibabilis est* (sapientia) *tamquam lux.*

¶ Indelibātus, *a, um*, idem quod *illibatus.* Silius 15, 271 *Indelibata virgo*, Et Ovid. Trist. 1, 4, 28 *Indelibatas cuncta sequuntur opes.*

¶ Prælĭbo, *are*, prægustare, credentzen, zuvor versuchen; ut, *Superis prælibare verendum nectar*, Stat. Silv. 3, 4, 60. Et, *Prælibare visu*, Id. Achill. 2, 88.

¶ Prælibatio, *ōnis*, f. ein vorschmack, versuch. Tertull. de anima c. ult. *Sine ulla prælibatione.*

¶ Prolĭbo, *are*, idem quod *prælibare.* Plin. 28, 4 *Aquas prolibant novo fictili.* Et 35, 12 *Fictilibus prolibantur simpuviis.*

LIBRA, *æ*, f. λίτρα, ein pfund, idem omnino, quod *As, Mina, Pondo*, quod post Budæum de asse multis docet Gron. de P. V. Dividebaturque adeo in XII uncias. Iuven. 10, 147 *Expende Hannibalem: quot libras in duce summo Invenies?* Add. Mart. 2, 44. Liv. 3, 29 pr. *Exercitus coronam auream dictatori libram pondo decreverit.* Ita enim hic & alias legendum, ubi quidam *libræ.* Nimirum *libra pondo* est libra pendendo vel ad pendendum, quod copiose ostendit Gron. de P. V. l. 1 c. 6 p. 27 seq. Germ. ein pfund am gewicht. ¶ 2. Idem Gron. l. c. l. 3 c. 11 p. 178 ostendit inter agrimensorum esse modos *libram.* c. g. Vnus inter finium regundorum auctores, *Libra*, inquit, *in ponderibus, in mensuris arborum vel spatio terrarum, per diversas mensuras in duodenario numero comprehendi potest.* ¶ 3. Instrumentum, quo pondus examinatur, eine wage, ut in solenni formula, ubi *per æs & libram emi* aliquid dicitur, i. e. per æs libra appensum, quod primis temporibus, ante argentum signatum, necessitatis erat; post in solennibus firmandæ rei causa retentum est, quod Plinius docet 33, 3 f. 13. *In his emtionibus, quæ mancipii sunt, etiam nunc libra interponitur.* vid. etiam *Libripens* & qui antiquitates juris explicarunt, v. g. Heinecc. l. 2 c. 1 p. 417. Huc respicit Horat. Ep. 2, 2, 158 *Si proprium est, quod quis libra mercatur & ære, Quædam, (si credis consultis) mancipat usus.* Liv. 6, 14 *Rem creditori solvit, libraque & ære liberatum emittit.* De *libra Critolai* philosophica vid. h. v. ¶ 4. Instrumentum, quo horizontalis linea & deflexio ab illa exploratur, eine bleywage, wasserwage. *Libram aquarium* vocat Vitruv. 8, 6. Cæs. B. C. 3, 11 *Turres ad libram factæ*, i. e. eadem altitudine procurrentes. Hinc *Libella* in fabrica apud Lucret. de qua deinde. ¶ 5. Hinc ipsam altitudinem videtur notare, quæ libra exploratur. Frontin. de aquæd. l. 1, *Aquæ omnes diversa in urbem libra perveniunt*, quod ita interpretatur etiam Turneb. 5, 5. Col. 8, 1 *Locus pari libra*, quod Plinius epist. 9, 9 eleganter transtulit, *quam pari libra gravitas comitasque.* ¶ 6. Signum cælestis, quod interdum *chelarum* Scorpionis, quod proximum signum est, appellatione continetur. Plin. 18, 26 *Significatur imber libræ occasu.* Virgilius Georg. 1, 208 *Libra die* (pro *dici* v. Pierium h. l.) *somnique pares ubi fecerit horas.*

¶ Lĭbella, *æ*, f. diminut. fuit nummulus argenteus valens decima denarii parte, idem scilicet quod *As*, aut libra ipsa. Plaut. Pseud. 2, 2, 34 *Tibi libellam argenti nunquam credam*, v. Bud. l. 1 de asse, & præfertim Gron. de P. V. 3, 12 p. 304 seq. ¶ 2. Item, parva libra, eine bley-wage. Varro R. R. 1, 6 *Locos ad Libellam æquus*, gleich abgemessen. Lucret. 4, 516 De *fabrica Et libella aliquâ si ex parte claudicat bilum.*

¶ Librālis, *e*, adject. unius libræ pondus habens, pfündig. Plin. 19, 2 *Librale pondus.*

¶ Librārius, *a. um*, idem. Vitruv. 8 extr. *Cæmentum de silice frangatur, ne gravius, quam librarium, &c.* Colum. 12, 53 *Caro in frusta libraria concidiur*, pfündige stücken.

¶ Librāria, *æ*, f. subst. Videtur fuisse serva idem munus habens quod dispensator, eine ausgeberin. Fabrett. Inscript. p. 214 AVG. L. LIBRARIA. CON. SVO. PIISSIM. ET. BENE. MER. ET. SIBI. *Libraria*, non a libris scribendis vel conglutinandis, sed a libra, tamquam partiendis pensis præfecta. Iuvenal. 6, 475 *Si nocte maritus Adversus jacuit, pertit libraria, &c.*

¶ Lĭbrile, *is*, n. subst. Festo *scapus libræ*, der wag-balcken, unde lances pendent. ¶ 2. Synecdochice pro tota libra. Gell. 20, 1 *Perpendi in librili.* ¶ 3. Est & æquamentum seu inclinamentum libræ. Onomasticum Vetus: *Librile*, ῥοπή, quæ vox inclinamentum & propensionem significat. Æquamentum libræ Seneca Quæst. N. 3, 25 *æquilibrium* appellat; *quædam signa*, dicens *ad æquilibrium aquæ descendunt*, cum alia vel tota submergantur, alia tota supernatent. vid. supra in *Æquus.* ¶ 4. Instrumentum bellicum, de quo Paullus ad Festum: *Librilia appellantur instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachii crassitudinem in modum flagellorum loris revincta.* Pareus in Lex. Crit. p. 677 huc Cæsaris locum refert B. Gall. 7, 81 *Fundis librilibus subditisque Gallos perterrent.* Alias *fundæ libriles* sunt, quæ lapidem unius libræ projiciunt.

¶ Librĭpens, *endis*, ein wag-meister. Veteres Glossæ *Libripens*, ζυγοστάτης, qui libram teneret in illis emtionibus, quæ *per æs & libram* fieri solerent. vide *Libra* n. 3. Plinius loco ibi laudato *libripendes* plur. dixit. Cajus lib. 1 Inst. apud Priscianum extr. lib. 6 *Qui libram æneam teneat, quæ appellatur libripens.*

¶ Lĭbro, *avi, atum, are*, ponderare, wägen, abgleichen. Præsertim ad intellectum vocis *libra* pertinet, quem dedimus n. 4. Vitruv. 8, 6 *Librator aut dioptris aut libris aquariis.* Ad vulgarem etiam libræ notionem, n. 3. referas illud Colum. 10, 42, *Et paribus Titan orbem libraverit horis.* ¶ 2. Item, schwingen. *Librare telum*, Virg. Æn. 9, 417. Talia multa Heinf. ad Ovid. Her. 3, 125. *Librare carbasa*, segeln, Sedul. 3, 49. *Aquila librat sese ex alto*, Plinio 10, 3, er schwingt sich. Et de Dædalo Ovid. Met. 8, 201 *Ipse suum corpus geminas libravit in alas.*

¶ Librātus, *a, um*: ut, *Terra librata ponderibus*, Cic. Tusc. 5, 24, im gleichen gewicht gehalten. Comp. Liv. 30, 10 *Gravior & pondere ipso librator superne ex onerariis ictus erat*, bekam einen grössern schwung &c.

¶ Librātio, *ōnis*, f. librandi actus, die abwägung. Vitruv. 8, 6 *Qui Archimedis libros legit, dicet, non posse fieri veram ex aqua librationem.* Minuc. Felix c. 17 *Divina librationis.*

¶ Librātūra, *æ*, f. idem. Veget. de re veter. 2, 22 *Libratura cutis.*

¶ Librātor, *ōris*, m. pl. *Libratores*, qui aquam dioptris aut libris aquariis aut chirobate librant deducuntque, die das wasser abwägen und wohinführen, röhrmeister. Plin. 10 epist. 50 *Superest, ut tu libratorem, sive architectum, si tibi videbitur, mittas, qui diligenter exploret, sitne lacus altior mari, &c.* v. ibi Buchnerum. ¶ 2. Milites jaculatores, qui lapides emittebant, schleuderer. Tac. Ann. 13, 39, 6 *Libratoribus funditoribusque attributus locus.* v. in *Librile* n. 4.

¶ Librāmen, *ĭnis*, n. das gewicht. Liv. 42, 65 de teli genere loquens: *ad libramen pinna.* Metaphorice Claud. Mamert. 3, 13 *Adhibere judicii libramen.* Et Paulinus Natal. 6 Felic. v. 306 *Æquato libramine conflet Iudicium.*

¶ Libramentum, *i*, n. æquamentum, quod vulgo æquilibrium vocant, die gleichheit. Vet. Gloss. *Libramentum*, ἰσορροπία. Cic. Acad. Q. Q. 4, 36, *Extremitatem & quasi libramentum, in quo nulla crassitudo sit.* Colum. 1, 5 *Temperatum libramentum ventorum hiemalium & æstivorum tenet.* ¶ 2. Æqualis altitudo, die gleiche höhe; ut, *Libramentum aquæ*, Plin. 21, 6. Et Frontinus lib. 1 de Aquæduct. *Ductus* (Anienis) *habet longitudinem, ita exigente libramento, passuum XLII millium.* ¶ 3. Sunt apud Liv. 38, 5 *Libramenta plumbi aut saxorum*, quæ tollenonibus appensa sublataque in hostium arietes aut opera incutiebantur. Tac. Hist. 3, 23, 2 *Vincla ac libramenta tormentorum.* ¶ 4. Ex alia notione vid. sub *Liber*, in quantum est cortex.

I. Composita cum numeral. & aliis:

Æquilibrium, æquilibris, &c. vide in *Æquus.*

¶ Bĭlĭbra, *æ*, f. zwey pfund. Liv. 4, 15 *Frumentarium dicitem bilibris farris spersse se libertatem civium suorum emisse.* Vbi Gronov. vide, cui *bilibris* plurale est, quasi binis libris, sive in multos datas singulas bilibras.

¶ Bilibralis, *e*, zweypfündig. Gloss. Cyrill. *Bilibralis*, διλίτραιος.

¶ Bĭlĭbris, *e*, idem. Eodem Glossario: *Bilibris*, διλίτρος. *Cornu bilibre*, Horat. 2 sat. 2, 61 vas duas libras olei continens. Martial. 11 epigr. 50 *Nunc ut emam grandemve lupum mullumve bilibrem.*

¶ Trilibris

¶ Trilibris, *e*, dreypfündig. Horat. 2 sat. 2, 33 *Laudas insane trilibrem Mullum.* Gallienus in epistola apud Treb. Pollionem in Claud. c. 17 *Misi ad eum pateras gemmatas trilibres duas: scyphos aureos, gemmatos trilibres duos.*

¶ Quadrilibris, *e*, vierpfündig. Plaut. Aul. 5, 1, 2 *Quadrilibris aula, auro onusta.*

¶ Quinquelibralis, *e*, quinque librarum, fünffpfündig. Colum. 3, 15 *Quinquelibrale pondus.*

¶ Quinquelibris, *e*, idem: ut, *Patera quinquelibris*, Vopisc. in Probo c. 5.

¶ Sēlibra, *æ*, f. eine marck, halb pfund. Cato R. R. c. 84 *Selibra farinæ.* Adde Plin. 14, 16; Colum. 12, 5; Suet. de Illust. Gram. c. 11; & Gell. 7, 18. Martialis primam corripuit lib. 10 epigr. 57, quamvis sit ab ἥμισυ, per fyncopen.

¶ Semilibra, *æ*, f. idem. Apul. de Herb. c. 99 *Adipis cervini semilibra.* Hinc *Sembella*, vid. in S.

II. Compofita cum præpofitione.

¶ Collībro, *are*, gleich abwägen. Cato c. 19 *Inter arbores medium quod erit, id ad mediam collibrato.*

¶ Delibro, *are*, ponderare, abwägen. Laudatur Gell. 15, 8 *Delibrari sibi cœnas jubeant, ne edendo defatigentur.* Sed habent libri omnes *delibari.* ¶ 2. Ad aquileges pertinet. v. *Libella* n. 2. etiam noftri, abwägen, h. e. faftigium illius explorare. Feftus parum forte accurate: *Delibrare, aquam fulco derivare.* ¶ 3. Aliam notionem v. fupra in *Liber, bri*, h. e. cortex.

¶ Elibro, *are*, ICt. in Dig.

¶ Perlibro, *are*, abwägen, abmeffen, abgleichen. Sen. Qu. Nat. 3, 28 *Si quis excelfa perlibret, maria pavia furit*, id eft, ad unum omnia libret. Et Vitruv. 8, 6 *Cum perlibratum ita fuerit.* ¶ 2. fchwingen. Silius 2, 189 *Sævamque bipennem Perlibrans mediæ fronti.* Et 5, 321 *Fervidus haftam Perlibrat.*

¶ Perlibrātus, *a, um*, abgewogen, wag-recht; ut, *Planicies perlibrata*, Colum. 2, 10. *Permenfum & perlibratum opus*, Id. 3, 13.

¶ Perlibratio, *ōnis*, f. die abwägung. Vitruv. 8, 6 *Perductionis* (aquarum) *prima ratio eft perlibratio. Libratur autem dioptris aut libris aquariis.*

LIBS, *libis*, m. λίψ, ventus, qui & Africus, flat contra Aquilonem, Plin. 16, 34. Apulejus de mundo: *Africus, id eft, λίψ, Vulturno reflat.*

¶ Libănōtus, *i*, m. alii *Libonotus*, ventus Plin. 2, 47 flans inter *Liba*, id eft, *Africum & Notum*; five cui eft *Libs* hinc, & inde *Notus*, fûdweft-wind.

LIBVI, *orum*, populi, *eos olim locos tenuerunt, ubi nunc funt Brixia & Verona*, Liv. 5, 35 pr.

Libum, libus, vide *Libo, are.*

¶ LĪBVRNIA, *æ*, f. Λιβυρνία, regio Illyrici inter Iftriam & Dalmatiam veterem, & hodie ditionis eft Venetorum.

¶ Liburnus, *i*, m. einer aus Liburnien. Plin. 3, 21 pr. *Gens Liburnorum usque ad flumen Titium.* ¶ 2. *Liburnus* Deus libidinum apud Arnobium 4 p. 132.

¶ Liburnus, & Liburnĭcus, *a, um*, gentilia adjectiva; ut, *Liburna noftra*, Propert. 3, 11, 44. *Infulæ Liburnicæ*, Plin. 3, 26 Si *navis* fubauditur, quafi fubftantive.

¶ Liburna, & Liburnica, *æ*, f. genus eft navis bellicæ velociffimæ, ein leicht rennfchiff, jagd-fchiff, quo Liburni Illyrici ufi olim dicuntur, in prædationibus per Ionium mare. v. Appianum Alexandrin. in Bello Illyr. Plin. 6 epift. 16 *Iubet Liburnicam aptari mihi, fi venire una vellem, facit copiam.* Horat. epod. 1, 1 *Ibis Liburnis intra alta navium, Amice, propugnacula.* Clafficus locus eft Veget. 4, 33 feq.

LĪBYA, *æ*, & Libye, *es*, f. Λιβύη, Latinis proprie Africa illa eft, quæ circa Ægyptum eft, non tota Africa; *Mareotis Libya Ægypto conterminа eft*, inquit Plin. 5, 6. Et Eutrop. 6, 9 *Libya quoque Romano imperio per teftamentum Apionis acceffit*, hoc eft, Pentapolis Cyrenaica. Non raro tamen latius patet, poëtis præferrim, Græcorum more, quibus Λιβύη *Africa* eft: atque ita etiam Carthaginienfem agrum comprehendit.

¶ Libys, ўos, m. Λίβυς, ein Lybier, Africaner. Prudent. adv. Symmach. 2, 685 *Adfirmentque Libyn Collinæ a cardine portæ Hannibalem Iovis imperio Martisque repulfum.*

¶ Libyffa, *æ*, f. ut, *Arena Libyffa*, Catull. 7, 3. Hinc ambiguitas oraculi, quo Hannibal deceptus fuit. Nam & Bithyniæ Libyffa eft. vid. Scriptores de morte Hannibalis.

¶ Libs, inveniturr eodem fignificatu, quo *Libys.* Sidon. carm. 9, 94, ubi labores Herculis recenfet: *Neffus, Libs, juga, poma, virgo, ferpens.* Eft Phalæcius. Id. carm. 15, 143 de iisdem: *Cres, fluvius, Libs, poma &c. Libs* autem Antæus eft. *Libes* in plurali idem. Sidon. Paneg. Majorani v. 46 *Arma Chalybs, frumenta Libes, &c.*

¶ Migdilibs, id eft, mixtus Libys, Plaut. Pœn. 5, 2, 73.

¶ Libyffīnus, *a, um*, adj. ut, *Montes Libyffini*, Catull. 61, 1.

¶ Libyftis, *ĭdis*, f. patronym. Λιβυστίς. Et, *Pelle Libyftidis urfæ*, Virg. Æn. 5, 37. De quo verfu & Africæ urfis lis magna eft. Leones intelligi vult Lipf. Elect. 2, 4; cujus fententiæ Salmafius in Solin. p. 220 contrarium tenet. Etiam Voffius pater mutata fententia priori Vrfos omnino dari in Africa docet, de idol. 3, 52 p. 503 feq. Nihilominus filius ad Melam p. 177. quanquam diffimulata patris fententia urfos negat Africæ, & *Libyftidis urfæ* legi vult apud Virgilium. Sed la Cerda ita tuetur Virgilium, ut apud Plin. 8, 36 f. 50, cujus folius auctoritate premuntur *urfi* Africani, Numidici, Libyci, conjiciat legendos effe *uros.* Avienus Periegef. v. 263 *Terræque Libyftidis ora per Auftrum.*

¶ Libўcus, *a, um*, aliud adject. ut, *Gentes Libycæ*, Virg. Æn. 4, 320. Et Horat. 1 oda 1, 10 *Quicquid de Libycis verritur areis.*

¶ Libycum, *i*, n. fubft. afparagus filveftris, wilder fpargel, Plin. 20, 10.

Licens, licenter, licentia, licentiofus, vide in *Licet.*

LĪCEO, *licui, licēre*, feil feyn, gelten. *Licere* & *Liceri* fignificatione differunt. *Licet* enim, quod venditur: *Licetur* emtor. *Parvo pretio licere*, Martial. 6 epigr. 66, um ein gering geld feil ftehen oder geboten werden. Cic. Att. 12, 23 *De Druſi hortis, quanti licuiſſe tu ſcribis, id ego quoque audieram*, Neutro-paſſivum eſt, ut *Veneo.* Sed

¶ Liceor, *citus fum, liceri*, activam habet fignificationem, eftque idem, quod pretium polliceri, quemadmodum Valla oftendit 5, 28, auf die waare bieten; ut, *Quantum tu liceris?* was bieteſt du mir drauf? was wilt du mir geben? Pompon. L. 7 § 8 Dig. de Minorib. *Si exiſtat, qui plus liceatur*, der mehr geben will. *Animoſe liceri*, friſch drauf bieten. Paulus ICt. dixit l. 29 Dig. famil. herciſc. Perſius 5 extr. *Et centum Græcos curto vix aſſe licetur*, er bietet kaum drey pfennige auf hundert Griechen. Plaut. Stich. 1, 3, 69 *Iocos ridiculos vendo, agite licemini.* Sed, *Contra aliquem liceri*, mehr bieten, denn ein ander. Cic. Off. 3, 15 *Qui contra ſe liceatur*, ſcil. contra emtorem, conf. mox *Contraliceor.* ¶ 2. Neque vero in emtionibus tantum hoc verbum, ſed in conductionibus etiam uſurpabatur. Suet. Cæſ. c. 20 *Ne in locatione novorum vectigalium immoderatius licerentur, propalam monuit.* De locatione decumarum Cic. Verr. 3, 33 *Licti ſunt usque eo quoad ſe efficere poſſe arbitrabantur.* Id. Verr. 3, 11 *Virum æquis eſt, eum qui manu quæſierit, an eum qui digito licitus ſit, poſſidere?* de cal. re.

¶ Licens, *tis*, pretium offerens pro aliqua re. Cæſ. B. Gall. 1, 18 *Illo licente &c.*

¶ Licĭtor, *atus ſum, licitari*, pretium deferre, ſive augere in auctione facienda, ſeu licendo contendere, drauf bieten. Curt. 4, 1, 12 *Impia bella ſuſcipitis, &, cum habeatis arma, licitamini hoſtium capita*; quod ipſe explicat: *percuſſorem in me emere voluiſti.* ¶ 2. *Licitari*, pro congredi, pugnare, fechten, kämpfen. Ennius apud Non. 2, 505 *Ludicre jactant ſaxa, inter ſe licitantur.* Et Cæcil. *Macbæra licitari adverſum.*

¶ Licĭtans, *tis*. Paulus ICt. L. 9 Dig. de publ. vectig. *Locatio vectigalium, quæ calor licitantium ultra modum ſolitæ conductionis inflavit, &c.*

¶ Licĭtātus, *a, um*. Feftus: *Licitati, in mercando ſive pugnando contendentes.*

¶ Licĭtātio, *ōnis*, f. pretii in auctione oblatio, das gebot auf ein ding, die feilſchung; ut, *Facere licitationem*, ein geld auf ein ding ſetzen, Cic. Att. 11, 15. *Admittere licitationem*, L. 7 § 8 ff. de Minorib.

¶ Licĭtātor, *ōris*, m. qui licitatur. Cic. Off. 3, 15 *Non licitatorem venditor opponet.*

Compoſita a *Liceor*:

¶ Contraliceor, *ēri*, dagegen oder beſſer bieten, mehr drauf ſetzen. Cæſ. B. G. 1, 18 *Vectigalia parvo pretio redenta proptorea, quod illo licente, contraliceri audeat nemo.*

¶ Inlicitator, *oris*, m. id eſt emtor, ein käufer, apud Feſtum.

¶ Polliceor, *itus ſum, ēri*, promittere, vel ultro, vel ex pactione, ſich erbieten, verſprechen; ut, Cic. Att. 5, 13 *Liberaliſſime erat pollicitus tuis omnibus.* Et pro Domo c. 11 *Quæ meum tempus poſtulat, ſatis prolixe mihi pollicetur.* Et, *Polliceri ſuam operam*, Cic. Divin. in Verr. c. 6, ſeine dienſte verſprechen. *Pro certo hoc vobis polliceor atque confirmo*, Id. 2 Agrar. extr. *De cauſſa regia tantum habeo tibi polliceri, &c.* Cic. fam. 1, 5. *Vultures, aſſuetæ ſanguine & præda aves, ita pollicebantur*, Flor. 1, 1, 7. *Manifeſtam victoriam nata in prætoria puppe laurus pollicebatur*, Id. 2, 7, 7, in quibus Flori locis *polliceri*, idem eſt, quod portendere.

¶ Polliceo, *ere*, activa forma, idem. Varro apud Nonium 7, 25 *Ne dares, ne polliceres*, pro *pollicereris.*

¶ Pollĭcens, *tis*. Ter. And. 1, 1, 49 *Pretium pollicens.* Id. Phorm. 1, 2, 18 *Modo non montes auri polliceus.* Nepos 2, 8, 6 *Multa pollicens, ſi ſe conſerveſſet.*

¶ Pollĭcĭtus, *a, um*, paſſive, verſprochen, zugeſagt. Ovid. Faſt. 3, 366 *Pollicitam dictis addere fidem*, dem verſprechen nachkommen. Vell. 2, 111, 1 *Ad id bellum operæ pollicitæ.* ¶ 2. Sed active *Pollicitus*, der verheiſſen hat. vid. Ter. Andr. 3, 2, 46; 3, 5, 71; Eun. 2, 3, 15. Cæſ. B. G. 4, 19; &c.

¶ Pollĭcĭtum, *i*, n. fubft. promiſſum, promiſſio, eine zuſage. Colum. 11, 3 *Memores polliciti noſtri.* Ovid. Heroid. 20, 180 *Pollicitis conſcia templa.* Id. Amor. 2, 16, 48 *Pollicitis ſuis facta addere.* Et de Art. Am. 1, 444 *Pollicitis dives quilibet eſſe poteſt.*

¶ Pollĭcĭtor, *ari*, frequentat. viel verheiſſen, zuſagen. *Pollicitando eorum animum lactas*, Ter. Andr. 5, 4, 9.

¶ Pollĭcĭtans, *tis*. Ter. Phorm. 3, 2, 35 *Te tuli pollicitantem & nil ferentem.*

¶ Pollĭcĭtātio, *ōnis*, f. die verheiſſung; ut, *Pollicitationes tuas hinc aufer*, weg mit deinen groſſen worten, da nichts hinter iſt, Ter. Phorm. 5, 6, 15. Suet. Ner. c. 13 *Regem magnis pollicitationibus ſolicitatum.* conf. Nepos 18, 2, 4; Cæſ. B. G. 3, 18 &c.

¶ Pollĭcĭtātor, *oris*, m. qui pollicetur. Tertull. adv. Iud. c. 1 *Habemus Deum idoneum pollicitatorem & fidelem ſponſorem.* Et Auguſtin. de Morib. Manich. 2, 17 *Pollicitatores rationis & veritatis.*

¶ Pollĭcĭtatrix, *ĭcis*, f. Id. Tertull. in Apolog. c. 23 *Virgo cæleſtis pluviarum pollicitatrix.*

LICERIVM, *i*, n. urbs Aquitaniæ: hinc

Liceriānus, *a, um*, adj. ut, *Pyra Liceriana*, Plin. 15, 15.

LĪCET, *licuit, & licitum eſt, ēre*, gefallen, erlaubt, zugelaſſen, frey ſeyn. Cic. Tuſc. 5, 19 *Id licere dicimus, quod cuique conceditur. Peccare nemini licet*, Cicero ibidem. *Licet tibi per me*, meinet halben iſt es dir vergönnt, i. e. permitto, non impedio, Cic. Acad. 4, 29; & Phil. 2, 4 *Stataviam agere ut liceat per ſilentium*, Ter. prolog. Heaut. v. 36. *Vt ſibi liceret id de me diſcere*, Id. Eun. 2, 2, 31. Et, *Modo liceat vivere, ſpes eſt*, Heaut. 5, 2, 28, wenn wir nur das leben davon bringen. Cic. Orat. 4. *Ex Demoſthenis epiſtolis intelligi licet.* Id. de Orat. 3, 7. *Id primum in poetis cerni licet.* Cic. Tuſc. 1, 15 *Licuit eſſe otioſo Themiſtocli.* Sed Grammatici notant, hanc formulam cum Dativo eſſe conſuetudine Græca; accuſativum vero ex natura linguæ Romanæ. Cic. pro Balbo c. 12 *Civi Romano licet eſſe Gaditanum.* Id. pro Ligar. c. 6 *Licent eſſe miſeros.* Et Art. 10, 8 *Medios eſſe jam non licebit.* Conf. Horat. 1 ſat. 2, 51; Cæſ. B. C. 3, 1; & B. G. 35 (34) ubi *fortunatiſſimis* & *fortunatiſſimos* legi, vide in Davifii edit. p. 216. Adde Miſcell. Obſerv. Vol. V p. 14. & Duker. ad Liv. 42, 36. Plaut. Trin. 4, 3, 25 *Nunc mores nihil faciunt quod licet, niſi quod lubet.* Claudian. de 4 Conſ. Honor. v. 266 *Sed comprime motus, Ne tibi*

quid liceat, ſed quod feciſſe decebit, Occurrat, mentemque domet reſpectus honeſti. conf. Grot. de I. B. & P. 3, 4 § 2 & quæ dicemus in *oportet.* ¶ 2. Eleganter hoc verbum & in precationibus maxime interſeritur. Horat. 3 od. 27, 13 *Sis, licet, felix ubicunque mavis, Et, memor noſtri, Galathea, vivas*; i. e. ubicunque hinc profecta degere malis, felix ſis: atque id licet eſſe, & fas eſſe, nec ullum malum omen impediet. Ovid. in Narciſſi fabula Met. 3, 404 *Inde manus aliquis deſpectus ad æthera tollens Sic, amet iſte licet, ſic non potiatur amato, dixerat.* ¶ 3. Sed ironicum quid habet in talibus, quale eſt Ovid. A. A. 2, 31 de Dædalo fruſtra petente: *Dixerat hæc, ſed & hæc, & multo plura licebat Dicere: regreſſus non dabat ille viro.* ¶ 4. *Liciturum eſſe*, Cicero dixit ad Att. 2, 1. ¶ 5. Perſonaliter Sen. contr. 25 in fin. diviſ. *Quædam quæ licent, tempore & loco mutato non licent.* Sen. philoſ. de Clem. 1, 18 *Cum in ſervum omnia liceant.* Add. illud Catulli 59, 146 *Scimus hæc tibi qua licent Sola cognita: ſed marito Iſta non eadem licent.*

¶ Licens, *tis*, adject. frey, freventlich. Propert. 4, 1, 26 *Vnde licens Fabius ſacra Lupercus habet.* Stat. 1 Silva 6, 93 *Quis ſpectacula, quis jocos licentes.* Et Martial. 4 epigr. 8 *Licenti greſſu.* ¶ 2. Hinc *Licentior, Licentius.* Cic. de Orat. 3, 48 *Inde illic licentior & divitior fluxit dithyrambus.* Et *licentior vita*, Val. Max. 9, 1, 2. *Licentior accuſatio*, ibid. c. 2 n. 3. Seneca Excerpt. Controv. 6, 8 *Converſatio cum viris licentior.*

¶ Lĭcenter, adv. per licentiam, ſicher, frey, freventlich. *Licenter errare*, Cic. in Orat. c. 23. *Licenter eludere*, Liv. 29, 31. *Licenter verbo uſus eſt*, Sen. Controverſ. 10. Et, *Licentius abuti*, Cic. Orat. 3, 43. *Laxius licentiusque eſſe*, Salluſt. Jug. c. 87. *Licentius errare*, Virgil. Æn. 7, 557. *Adverſario remoto licentius eorum bona diſpertivit*, Nepos 10, 7, 1.

¶ Lĭcentia, *æ*, f. eſt impunita facultas loquendi vel agendi quæcunque libuerint, impunitas, libertas immodica, & nimia permiſſio, zu viel freyheit, erlaubniß, vergünſtigung. Ter. Heaut. 3, 1, 74 *Deteriores omnes ſumus licentiâ*, wenn uns zu viel überſehen und nachgelaſſen wird. Id. Adelph. 3, 4 extr. *Nimia iſthæc licentia profecto evadet in aliquod magnum malum*, der verſtattete muthwille. Cic. Off. 1, 29 *Pueris non omnem licentiam ludendi damus.* Id. pro Flacc. c. 7, *Græcia hoc uno malo concidit, libertate immoderatâ & licentia concionum. Libertas* cum tranſcendit limites, *licentia* dicitur. Phædr. 1, 3, 1 *Athenæ cum florerent æquis legibus, Procax libertas civitatem miſcuit, Frenumque ſolvit priſtinum licentia.* Tac. Hiſt. 2, 10, 1 *In civitate diſcordi & ob crebras principum mutationes inter libertatem ac licentiam incerta, parvæ quoque res magnis motibus agebantur.* Quam *verborum licentiam* appellavit Curtius 8, 2, 2, alio loco *intemperantiam linguæ* dixit. ¶ 2. Honeſtam poteſtatem ſignificat. Sall. Iug. 103, 3 Bocchus legatis *agendarum rerum, & quocunque modo belli componendi licentiam permittit*, vollmacht.

¶ Licentiātus, *i*, m. honoris hodie vocabulum, id eſt, deſignatus, ut licentiam habeat ad conſequendam dignitatem ſupremi tituli. Nonnulli a *licet* derivant. Reſpiciunt enim veterem conſuetudinem, ubi vel *Papianiſtæ*, vel *Lytæ*, vel *Prolytæ*, dicebantur, prout vel biennium, vel triennium, vel quadriennium in legum ſtudio verſati ſunt, & ab illa præſcripta ſtudiorum lege ſoluti, tamquam emeritis ſtipendiis, honeſtam a magiſtrorum ſcholis miſſionem impetrarunt. Et ſic Heſychius προλύτες interpretatur παρειμένες, παραλελυμένες, ut ii ſint, qui hodie *Licentiati* appellantur. v. Hotomann. de verbis juris. Alii a *licitando* deducere malunt. v. Eraſm. Dial. de Pronunc. p. 35, & Lanſii Comm. 1 de Academ. p. 75. ¶ 2. Habet Laberius ap. Nonium 3, 130 *In paupertatem eo licentiatus*; ubi alii legunt *Licentatus.*

¶ Lĭcentiōſus, *a, um*, allzufrey, muthwillig. Quintil. 1, 6 *Quod non minus eſt licentioſum.* Arnob. 4 p. 149 *Tantum ibi licentioſi juris adſciſcere.* Et Apul. 4 Mil. p. 154 *Lamentationes licentioſæ*, ausgelaſſene klagen.

¶ Licentioſe, adv. frey, in tag hinein. Comp. Petron. c. 140 *Vnde licentioſius viverent*; ſi ſic placet pro *Levatores* legere.

¶ Lĭcitus, *a, um*, frey, zugelaſſen, erlaubt; ut, *Negociatio licita*, Vlpian. L. 2 ff. de jure patron. Cic. fam. 14, 4 *Si eſſet licitum per nautas.*

¶ Licito, adv. idem. Solinus c. 11 (al. 16) *Ædem Dianæ nudus veſtigia nullus licito ingreditur*, es iſt niemand erlaubt.

¶ Licite, idem. Oroſius 6, 20 *Licite uſurpare.*

¶ Illĭcitus, *a, um*, was ſich nicht geziemet, unerlaubt, verboten. *Ire per illicitum*, Stat. Theb. 1, 223. *Illicitas tentare vias*, Val. Flacc. 1, 197. Ammian. L. 28 *Ne ſenator quisquam inuſitate, & illicito more tormentis exponeretur.* Superl. Auguſtin. epiſt. 202 *Rem illicitiſſimam atque indigniſſimam probibere.*

¶ Illicite, adv. unzuläſſlich. L. 11 § 14 Dig. de Legatis & fideicommiſſ. lib. 3 *Si quis illicite ædificaſſet, id eſt, hoc, quod dirui conſtitutiones jubent.* Et Tertull. adv. Marc. 4, 34 *Illicite dimiſſam, pro indimiſſa* (uxorem) *ducens, adulter eſt.* Sed & Varro de L. L. 5, 9 fin. *Illicite illexit.*

¶ Illicentioſus, *a, um*, ungebührlich. Apul. lib. 2 Mileſ. *Inter hæc per convivium illicentioſus cachinnus effunditur.*

¶ Prælicenter, adv. allzufrey. Gell. 16, 7 *Prælicenter verba fingere*, hoc eſt, nimis licenter. Adde Ammian. 16, 5; & 17, 8.

LĬCET, conjunctio adverſativa, idem quod *quamvis*, & excipi ſolet verbo conjunctivo, obgleich, obſchon. Cic. 13, 28 *Licet ſæpius tibi hujus generis litteras mittam, ſed tamen non parcam operæ.* Iuvenal. 8, 18 *Tota licet veteres exornent undique ceræ Atria; nobilitas ſola eſt atque unica virtus.* In quo verſu, *Tamen*, omiſſum eſt, quod alioqui has particulas ſequi ſolet. conf. Cic. Att. 14, 4; pro Roſc. Am. c. 11 &c. ¶ 2. ICti & cum Indicativo non ſemel junxerunt. Vlpian. L. cum hi 8 § ult. de transact. *Fructus habitationis præſtatur, licet ruinæ vel incendio ſubjecta transactio eſt.* Ita & Modeſtinus L. 20 ff. de accuſat. & Iulianus L. Si ei 2 § 2 D. de Iure Codicill. poſuit.

¶ 3. *Licebit*, alia conjunctio idem ſignificans. Horat. epod. 15, 19 *Sis pecore & multâ dives tellure licebit.* Id. 2 ſat. 2, 59 *Licebit Ille repotia, natales, aliosque dierum Feſtos albatus celebret.* Ovid. Triſt. 5, 14, 3 *Detrahat auctori multum fortuna licebit; Tu tamen ingenio clara ferere meo.* Martial. 8 epigr. 21 *Iam, Cæſar, vel nocte veni: ſint aſtra licebit &c.* ¶ 4. Sed hæc ex vulgi ſententia, cui *Licet, Licebit* conjunctiones ſunt: doctioribus ſemper verba ſunt, poſt quæ *Vt* ſubaudiatur, a quo ἐλλειπτικῶς ſequentis Verbi conjunctivus Modus pendeat. Germ. laß es ſeyn, es mag ſeyn, daß. vide Sanctii Minervam 3, 14. Indicativus Iuriſconſultorum ſæculi vitio & cadenti Latinitati imputatur.

Ilicet, pro *ire licet*, vide ſupra in *Eo.*

LĬCHĂNOS, *i*, m. λιχανὸς, Phthongorum mobilium unus apud Vitruvium 5, 4. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 66 & 85.

LĬCHAS, *æ*, m. famulus Herculis, in mare projectus & in ſui ipſius nominis petram mutatus. vid. Hygin. fab 36; & Ovid. Met. 9, 211 ſeqq.

LĪCHEN, *ēnis*, m. & Lichēne, es, f. morbi genus, λειχὴν, latine *mentagra*, quod a mento incipiat, & per faciem deinde omnem ſerpat, eine ſchuppichte räudigkeit im geſicht, ſchwinde, ſchwindflecht, Plin. 26, 1. Dicunt & *impetiginem.* Martial. 11 epigr. 99 *Non ulcus acre, puſtulæque lucentes, Non triſte mentum, ſordidique lichenes, &c.* ¶ 2. *Lichenes* ſunt etiam calli indurati in genibus, & ſuper ungulas equorum; λειχῆνες ἵππων, *lichenes equorum*, ſic vocat Dioſcorides 2, 41, die harte ſchwullen an den ſchenckeln der pferde. Meminit & Plinius 28, 11. ¶ 3. Et *Lichen* herba eſt, quam *Hepaticam* vulgo dicunt, ſteinleber-kraut, oder brunnenleber-kraut vocant & *pulmonariam*, quod pulmonis ſpeciem referat, Plin. 26, 4, & Matthiolus. ¶ 4. *Lichen* eſt limus arborum. vid. Plin. 23, 7.

Liciatorium, vide *Licium.*

LICĬNIA, *æ*, f. olivæ genus ſic dictum ab inventore. vid. Colum. 12, 49 & 52. Pallad. Febr. c. 18.

¶ Licinius, *i*, m. hujus nominis multi in hiſtoria Romana occurrunt, & apud Ciceronem. Alex. ab Alex. 1, 9 ſic appellatum cenſet, qui natus erat parvis oculis. Sigonius de Nom. Rom. ait eſſe a cognomine *Licino.* Meminit Cicero quoque *Licinii* de Orat. 3, 60. *Sua lege damnatus C. Licinius*, Colum. 1, 3. ¶ 2. *Licinius Macer* hiſtoriæ Rom. antiquiſſimus ſcriptor, laudatus ſæpe Livio, e. g. 4, 20 &c.

¶ Licinius, *a, um*, adject. ut, *Licinia lex*, Cic. de Clar. Orat. c. 16; pro Domo c. 20; &c. *Licinia atria*, id. pro Quintio c. 3. *Licinia ſtagna*, Stat. Theb 4, 744.

¶ Licinium, *i*, n. apud Vegetium mulomed. 2, 22 & 48 *Linteolis ſubſtitui* dicitur, *ad vulnerum cava complenda.* Forte eſt ex *lacinia* & linteæ veſtis retrimenta ac fila detrita notat, corpey, quibusdam chirurgis dicta.

¶ Liciniānus, *a, um*, aliud adject. ut, *Liciniana domus*, Cic. ad Qu. Fr. 2, 3. *Olea Liciniana*, Cat. R. R. c. 6; & Colum. 5, 8.

Liciniare, vide *Laciniare* ſub *Lacinia*, Licinus, *Licium.*

Licitari, licitatio, licitator, vide *Liceo*, Licite, licitus, *Licet.*

LĪCIVM, *i*, n. plur. Licia, *orum*, fila ſunt, quibus implicatur ſtamen, die drümer, daran die weber das garn oder werf knüpffen. Apul. Apol. *Si Virgilium legiſſes, profecto ſciſſes, alia quæri ad hanc rem ſolere. Ille enim, quantum ſcio, enumerat vicias molles, & verbenas pingues, & thura maſcula, & licia diſcolora &c.* De magia loquitur cum reſpectu ad pharmaceutriam Virgilii, ſpeciatim v. 74. Virg. Georg. 1, 285 *Licia telæ addere*, h. e. telam ordiri. Et Ovid. Faſt. 2, 575 *Cum fuſco licia plumbo.*

¶ Licĭnus, *a, um*, i. e. comas ſurſum habens criſpatas. Gloſſ. lat. gr. *Licinus*, ἀνάθριξ. vid. Meurſ. P. 2 Exerc. Crit. p. 227. Hinc *Licini boves* Servio, quorum pili reflectuntur ut licia. ¶ 2. *Licini* (quaſi lucini) *candelæ, lucernæ, cicindilia*, in Gloſſ. Iſidori. ¶ 3. *Licinus*, nomen proprium. v. *Licinius.*

¶ Liciātus, *a, um*, id eſt, tela textus, gewebt. Auguſtin. de C. D. 22, 14 *Liciatum eſſe videtur.*

¶ Liciatōrium, *i*, n. der weber- oder wendel-baum. Vulg. Interp. 1 Sam. 17, 7.

¶ Bĭlix, *īcis*, zwillicht, zweyfädicht. Gloſſ. gr. lat. δίμιτος, *bilix.* Sic & *bilicem loricam* dixit Virg. Æn. 12, 375.

¶ Trĭlix, *trilīcis*, dreylich. Virgil. Æneid. 4. 467 *Loricam conſertam hamis, auroque trilicem*, id eſt, triplicem. Et Val. Flaccus 3, 199 *Per clypei ardentis opus partemque trilicem.*

¶ Relicinus, *a, um*, ſtrupicht. Apul. Apol. *Erat & coma relicinus: & barbâ ſqualidus, & pectore hirſutus.* Iul. Floridus p. 763 exponit: *comis retractu criſpus.*

LICTA, *æ*, f. antiquum pro *Linea*, vide in *Monogrammus.*

LICTOR, *ōris*, m. plur. *lictores*, conſulis & prætoris miniſtri, raths-diener, ſtadt-knechte, häſcher, & quod melius forte convenit civibus Romanis, ſergeanten. *A ligando* dictos cenſet Gellius 12, 3. Et Feſtus, *Lictores*, inquit, *dicuntur, quod faſces virgarum ligatos ferunt; Hi parentes magiſtratibus, delinquentibus plagas ingerunt.* Adde Nonium 1, 257, qui lictorum proprietatem a *ligando* inde probat, quod ita carnificis officio antiquitus fungerentur, quodque Tullius pro Rab. c. 4 *Lictor*, dicat, *colliga manus.* Poſtea illorum præcipue munera erant præire, ſubmovere atque animadvertere. De his accurata collectanea habet Lipſ. Elect. 1, 23, & Roſin. Ant. Rom. 7, 48. Add. Reineſ. Inſcr. 1, 19 p. 43 ſeq. Auguſtas etiam uſas lictoribus, rurſus Lipſius tradit ad 1 Ann. Tac. p. 14, Turneb. Adverſ. 15, 10. conf. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 20. Barth. ad Stat. Silv. p. 54. Reineſ. in epiſt. p. 559. *Proximus* autem *lictor* dicebatur, qui proxime magiſtratum vel regem præcedebat. Conſuli *duodecim lictores* erant: cæteris vero magiſtratibus (quales ſunt proconſules, præſides, prætores,) *ſex.* Hi faſcem virgarum alligatum cum ſecuri ferebant: unde *faſces* pro magiſtratu. Hunc autem morem ab Hetruſcis ſumptum tradunt, v. g. Liv. 1, 8 apud quos, creato rege ex duodecim populis, ſingulos ſinguli populi lictores dabant. Quas turbas in rep. dederit pulſans pro more Conſulis

fulis domum redeuntis fores lictor, v. Liv. 6, 34 fq. ¶ 2. *Flaminius lictor* eſt, qui Flamini Diali ſacrorum cauſſa præſto eſt, uti ex Feſto obſervat Neapolis & Heinſius ad Ovid. Faſt. 2, 23. ¶ 3. *Deſignatoris lictores atri* apud Horat. ep. 1, 7, 6 ſunt veſpillones, libitinarii, qui apparent quaſi deſignatori funeris.

¶ Lictōrĭus, *a, um*; ut, *Lictorii faſces*, qui a lictoribus portantur, Plin. 7, 30.

LĪDŪNA, *æ*, receſſus maris, olim *Salacia*, der ablauf des waſſers, die ebbe; ſicut acceſſus *Malina*, olim *Venilia*, die flut. v. Roſini Ant. Rom. 2, 13 p. 203. Marcell. Emp. c. 25 *Liduna ante prandium.*

LIĒN, *ēnis*, & Lienis, *is*, m. idem quod ſplen, quod græcum eſt, die milz. Plaut. Curc. 2, 1, 29 *Ambula, id lieni optimum eſt.* Celſus 4, 9 *At lienis ubi affectus eſt, intumeſcit.* Id. 5, 18 *At ſi lienis torquet.* In plurativo numero Cato dixit c. 157 *Liènes turgent.*

¶ Lienōſus, *a, um*, morbo lienis laborans, milzſüchtig. Plin. 7, 2 *Quorundam corpori partes naſcuntur ad aliqua mirabiles, ſicut Pyrrho regi pollex in dextero pede, cujus tactu lienoſis medebatur.* Adde Plaut. Caſ. 2, 6, 62; Vitruv. 1, 4; Celſ. 3, 8.

¶ Lienōus, *a, um*, idem. Plin. 29, 3 *Sic & lienicis.* Ita vulgo legunt. Harduinus autem *Lientericis*, quod proxime ſequetur.

LIENTĔRĬA, *æ*, f. λειντερία, morbus, alvi fluxus a melancholicis crudis excrementis a liene per inteſtina deſcendentibus ortus, ταχὺα διέξοδος ἀμετρέλκτων σιτίων, inquit Galenus, id eſt, *celer tranſitus nutrimenti non commutati*, der roße bauchfluß, der riet, durchlauf. Celſus 2, 1 *Fit lævitas inteſtinorum, quæ λειντερία vocatur*, quia tunc λεῖα ἐντερα, lubrica inteſtina.

¶ Lientĕrĭcus, *a, um*, bauchflüſſig. Plin. 29, 3 pro vulgata lectione *lienicis*, Harduinus reſtituit *lientericis*. vide emendationes ejus ad h. l. n. 15 p. 718.

Ligamen, ligamentum, ligatio, &c. vide *Ligo, are.*

LĪGARĬUS, *i*, m. nobilis Romanus, quem Cicero defendit oratione, quæ adhuc extat.

¶ Ligarianus, *a, um*; ut, Ligariana oratio, de qua modo dictum, Cic. Att. 13, 12. it. 19, 20 & 44.

LĪGĔA, *æ*, f. Nymphæ nomen apud Virgil. Georg. 4, 336.

Ligellum, vide *Lignum.*

LĪGER, & Līgĕris, *is*, m. Galliæ fluvius, die Loire. Cæſ. B. G. 7, 5 *Qui cum ad flumen Ligerim veniſſent*: & ibid. c. 55 *Ad ripas Ligeris*: & cod. cap. *Liger ex nivibus creverat.* Tibull. 1, 8, 11 *Teſtis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna, Carnuti & fluvii cærula lympha, Liger.* conf. Lucan. 1, 433. ¶ 2. *Liger* etiam Rutuli cujusdam nomen apud Virgil. Æn. 9, 571.

LIGNUM, *i*, n. holz; ab *legendo ligna*, quia ea caduca leguntur in agro, quibus in focum utimur, ſecundum Varronem de L. L. 5, 7. Iſid. 19, 19 *Lignum* vocatur a λύχνος, quia incenſum in lumen convertitur. Sic, *Ligna & ſarmenta circumdare, ignem ſubjicere*, Cic. Verr. 3, 27. Adagii modo: *Non ex quovis ligno Mercurius fingitur*, ein Marienbild kan man nicht aus einem jeden holz ſchnitzen. Et, *Lignum pravum haud unquam rectum*, ein krumm holz iſt übel gerade zu machen. Quod hemiſtichium apud Galenum legitur ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ' ὀρθόν. ¶ 2. *Lignum* etiam dicitur vitium in pomis, der kern oder die ſchale. Plin. 15, 28 ſ. 34 *Pomorum aliis intus corpus & foris lignum, ut nucum. Aliis foris corpus, intus lignum, ut Perſicis & prunis: Vtriumque cinctum fructu.*

¶ Līgellum, *i*, n. dimin. a *Ligno*, ſicut *tigillum* a *tigno*; apud Plautum legitur in Aul. 2, 4, 22 *De fuo ligello fumus ſi qua exit foras*, quod Nonius 2, 504 rugurioium vel domicilium breve exponit. Sed rectius alii libri tam editi, quam MSS. *tigillu*, habent.

¶ Ligneus, *a, um*, hölzern, von holz; ut, *Ligneam materiam flammâ uri poſſe, neceſſe eſt*, Cic. de Invent. 2, 57. Et, *Lignea mœnia* ænigmatice de navibus apud C. Nep. 2, 2, 6.

¶ Lignĕŏlus, *a, um*, dimin. idem. Cic. ad Q. fratr. 3, 7 *Hæc ſcripſi ad lychnuchum ligneolum.* Apul. de Mundo p. 70 *Qui in ligneolis hominum figuris geſtas moveat.* Et Auguſt. Confeſſ. 11, 23 *Circuitus ligneolæ rotæ.*

¶ Lignārius, *a, um*, adj. holz; ut, *Lignaria negotiatio*, der holzhandel, Capitol. in Pertin. c. 1. Et ſubſt. ut Vet. Gloſſ. *Lignarius*, ξυλοκόπος, ὁ κόπτων ξύλα, ein zimmermann, holzhacker. Liv. 35, 41 *Porticum extra portam Trigeminam inter lignarios fecerunt.*

¶ Lignīle, *is*, n. locus pro reponendis lignis, der holzboden, die holzkammer.

¶ Lignōſus, *a, um*, hart wie holz; ut, *Radix lignoſa*, Plin. 12, 7 extr. *Lignoſiore callo induruit*, Id. 16, 36, quamvis in MS. *limoſiore* eſt.

¶ Lignor, *atus ſum, ari*, holzen, nach holz fahren. Hirt. B. Hiſp. c. 7 *Dum lignantur, interfecti ſunt.* Liv. 10, 25 *Lignatum ire.* conf. Plaut. Capt. 3, 4, 115.

¶ Lignatio, *ōnis*, f. die holzung. *Milites lignationis cauſſâ in ſilvas diſceſſerant*, Cæſar B. Gall. 5, 38.

¶ Lignator, *ōris*, m. miles qui lignatur. Liv. 10, 25 *Lignatores ei cum præſidio occurrunt.* Et 41, 1 *Pabulatores & lignatores tueri.*

¶ Lignĭcīda, *æ*, m. qui ligna cædit, ein holzhacker. Varro de L. L. 7, 33.

LĪGO, *avi, atum, are*, eſt vincire, conſtringere, binden, heften, knüpfen. *Ligare vulnera*, wunden verbinden, Ovid. Met. 7, 850. *Pacta ligare*, Propert. 4, 4, 82. *Legibus eum ligaſti*, Stat. Silv. 4, 3, 75. Et, *Laqueo ligavit guttura*, Ovid. Met. 6, 134. *Ligare* eſt impiæ ſignificationis vox in veneficiis. vid. Iſidor. 8, 9.

¶ Ligātus, *a, um*, gebunden. Cic. Catil. 4, 6 *Filium ligatum a prætore miſſum.* Sic, *Crines ligatas vittâ impedire*, Tibull. 1, 6, 66. Et, *Ligatæ comæ*, Lucan. 3, 280. conf. Virg Æn. 10, 794.

¶ Ligatio, *ōnis*, f. die bindung. Scrib. Larg. Comp. 255.

¶ Līgāmen, *ĭnis*, n. quo quid ligatur, ein band. *Salices ad ligamina vitium præparari poſſunt*, Col. 11, 2. Et Propert. 2, 29, 6 *Ligamina mitræ.*

¶ Ligamentum, *i*, n. idem. Tac. Ann. 15, 54, 4 *Vulneribus ligamenta, quibusque ſiſtitur ſanguis, parare eundem monet.*

¶ Ligatūra, *æ*, f. die heftung, bindung. Pallad. 1, 16 *Ligatura in vitibus locum debet mutare.* ¶ 2. *Ligaturæ*, φυσικαπεφλαι, quæ vocabant. vide *Phylacteria.* Vſus Auguſt. de Doctrina Chriſt. 2, 20.

¶ Ligŭla, *æ*, f. eine ueſtel, band. Juvenal. 5, 20 *Ligulas dimittere.* ¶ 2. *Ligula*, contemtus vox, germ. du ſchurkiemen, Plaut. Pœn. 5, 5, 30. ¶ 3. Menſuræ genus. Cæl. Apicius 8, 6 ſub fin. *Super trituram colabis lactis ſextarios tuos, mellis ligulas duas.* Sed hoc melius refertur ad alterum *Ligula ſ. Lingula*, de quo in *Lingua.*

¶ Ligŭlāris, *e*, qui ligulas facit, ein ſeckler.

Compoſita:

¶ Allīgo, *avi, atum, are*, anbinden. Apul. lib. 6 Met. *Luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda eſt.* Et, *Alligare vitem palo*, vel, *ad palum*, den wein an den pfahl heften, Colum. 4, 13 & 20. Liv. 7, 24 *Conſul vulnere alligato reverſus ad prima ſigna.* vid. Gron. ad h. l. Cic. Tuſc. 2, 17 *Quieſce igitur, & vulnus alliga.* ¶ 2. Varias parit metaphoras. *Alligari in re aliqua*, plus eſt aliquando, quam *impediri.* Cic. Att. 8 ep. ult. *Cedendum celeriter eſt, ne forte qua in re impediar atque alliger.* Ter. Eun. 4, 7, 39 *Hic furti ſe alligat*, hoc eſt, *obnoxium facit*, er macht ſich ſelbſt zum diebe. Plaut. Epid. 3, 2, 33 *Ibi leno ſceleratum caput ſuum imprudens alligabit.* Et, *Alligare ſe ad præcepta, leges*, eleganter dixit Quintil. 2, 13 pro *accuratiſſime obſervare leges*, ſich daran halten. v. Schulting & Burm. ad Quintil. declam. 1 p. 13. *Sacris alligari*, Cic. de Legib. 2, 20, 21, de iis, qui per hæreditatem ad ſacra ejus, a quo hæreditatem cepere, amplectenda obligantur. Liv. 3, 46. *Fœdere iniquo alligari.* v. Menck. Obſerv. De gelu, metu, ſopore *alligandi* vocabulo utuntur poëtæ. vid. Heinſ. ad Ovid. Met. 1, 548 *Torpor gravis adligat artus.*

¶ Alligatus, *a, um*, angebunden. Cic. Att. 2, 18 *Cum videas civitatis voluntatem ſolutam, virtutem alligatam.* Id. pro Cluent. c. 64 *Nuptiis alligatus*, verehlichet. conf. *Alligare*, n. 2. Martial. Epig. 8, 64 *Maſſa lactis modo alligati*, i. e. coagulati.

¶ Alligātio, *onis*, f. die anbindung; ut, *Arbuſtorum alligatio*, Colum. 11, 2. Adde Vitruv. 7, 3; & 8, 7.

¶ Alligatūra, *æ*, f. idem. Colum. c. 8 de Arboribus. Vſus hac voce ſæpius B. Ambroſius, ut in epiſt. 44 bis terve, & Offic. 1, 3 &c. Adde Scrib. Larg. Compoſ. 209: & Vulg. Interp. 2 Sam 16, 1

¶ Alligator, *oris*, m. qui alligat. Colum. 4, 13 *Alligatoris officium eſt, ut rectam vitem producat in jugum.* Et c. 20 ejusd. libri pr. *Se quitur alligatoris cura.* Gloſſ. gr. lat. δέτης, *alligator.*

¶ Alligāmen, *ĭnis*, n. ein band, eine ſchnur. Gloſſ. gr. lat. ἅπτα δεσμός, *Alligamen.*

¶ Alligamentum, *i*, n. idem. Gloſſ. eædem: δέμα, *Alligamentum*

¶ Adalligo, *are*, decompoſitum, anbinden. *Adalligare aliquid ali cui rei*, Plin. 20, 21. Et 27, 12 *In tertianis quidam ſiniſtra manu e vulſam* (de herba loquitur) *adalligant.* conf. 30, 6; & 32, 10.

¶ Adalligatus, *a, um*, dran gebunden; ut, *Herba adalligata lævo brachio*, Plin. 24, 19, & *circa caput*, Id. 27, 10 &c.

¶ Superalligo, *are*, dranf binden. Plin. 30, 6 *Quidam recentem ſuperalligant.*

¶ Circumlĭgo, *are*, umbinden, umwinden. Liv. 21, 8 *Stupa circumligabant, linebantque pice.*

¶ Circumligatus, *a, um*, umſchlungen. Cic. Divin. 2, 31 *De Roſcio poteſt illud quidem eſſe falſum, ut circumligatus fuerit angui.*

¶ Colligo, *are*, conſtringere, zuſammen binden. Ter. Eun. 5, 5, 13 *Colligavit eum primum miſeris modis.* Cic. pro Rab. c. 4 *Lictor, colliga manus.* Et, *Colligare in faſciculos*, Plin. 19, 1. Translate Cic. Orat. 34 *Annorum ſeptingentorum memoriam, uno libro colligavit.* Idem Phil. 2, 2. *Impetum furentis vitæ ſuæ periculo colligavit.*

¶ Colligatus, *a, um*, zuſammen gebunden; ut, *Vinculis colligati*, Cic. de Vniverſo c. 11. Et ibidem ſubſtant. *Omne colligatum ſolvi poteſt.*

¶ Colligatio, *ōnis*, f. die zuſammenbindung. Cic. Off. 1, 17 *Arctior colligatio eſt ſocietatis propinquorum.*

¶ Deligo, *are*, idem quod *Alligare*: ut, *Deligare vulnus*, Quintil. 2, 17, eine wunde verbinden. *De ſanguinis fuſione deligandum brachium*, Celſ. 2, 10. *In terram naves deligavit*, Cæſ. B. C. 3, 39. *In ea ſtatua hominem deligari jubet*, Cic. Verr. 4, 40. Adde Plaut. Menæch. 1, 1, 13; Col. 6, 6; Pallad. Febr. t. 9.

¶ Deligatus, *a, um*, gebunden. Plin. 22, 25 *Deligata in linteolo granâ.* Val. Max. 3, 8, 1 *Deligatis ad palum hoſtibus.* Cæſ. B. G. 1, 53 *Navicula deligata ad ripam.* conf. 5, 9; &c.

¶ Deligatio, *onis*, f. die anbindung, apud Apulejum.

¶ Deligator, *ōris*, m. qui deligat, apud Marc. Empir.

¶ Illigo, *are*, anbinden. Liv. 1, 28 *In currus diſtentum illigat Metium.* Metaph. Id. 36, 11 *Invitus illigat ſe gravioris fortunæ conditioni*, er läßt ſich ein. Cic. Acad. 4, 2 *Sermonibus hujusmodi nolunt perſonas tam graves illigari*, eingemiſcht werden. Id. Orat. c. 27 *Genus dicendi, in quo omnes illigantur verborum & ſententiarum lepores.*

¶ Illigatus, *a, um*, verknüpft, angebunden. Cic. pro Dom. c. 15 *Cæſaris actis illigatus tenetur*, daran gebunden. Liv. 5, 27 *Illigatæ poſt tergum manus.* Et elegante tmeſi Virg. Æn. 10, 794 *Inutilis, inque ligatus.* Superl. Apul. Met. 3 p. 396 *Illigatiſſimus famulus.*

¶ Illigatio, *onis*, f. die verknüpfung, apud Vitruvium; Arnob. lib. 5 & Mart. Capell. 2 p. 45.

¶ Illigamentum, *i*, n. eine binde. Salvian. 7 de Gubern. p. 284 *Fœmineis tegminum illigamentis capita velare.*

¶ Superilligo, *are*, darauf binden. Plin. 30, 6 *Quidam recentem* (lienem caninum) *ſuperilligant*: al. *ſuperalligant.* Adde tamen Plin. 22, 23; 31, 8; Celſ. 3, 15; & 6, 18.

¶ Superilligatus, *a, um*; ut, *Folia ſuperilligata*, Plin. 29, 3.

¶ Interligo, *are*, darzwiſchen binden. Statius Theb. 7, 571 *Alterno maculas* (Tigridum Bacchi cicurum) *interligat oſtro.* Rutil. itin. 1, 539 de alga, *Inſanas cedendo interligat undas*, h. e. impetum intercipit.

¶ Obligo, *are*, umher binden, verbinden; ut, *Obligare vulnus*, Cic. N. Deor. 3, 22. *Medicum requirens, a quo obligetur*, Id. Tuſc. 2, 16. ¶ 2. Significat & *devincire*, verpflichten, verbindlich machen, an ſich bringen; ut, *Beneficio, liberalitate ſua aliquem ſibi obligare.* Cic. ad

Quint. Frat. 3, 1, 5; & 2, 14. Id. pro Sulla c. 26 *Pro quorum salute se Sullæ obligavit.* Et, *Cæsar Brutum promittendo consulatum non obligaverat*, Vellej. 2, 56, 3. Ovid. Fast. 2, 62 *Nec satis est homines, obligat ille Deos.* ¶ 3. Est quoque alligare, impedire. Cic. de Har. Resp. 13 *Castissimos ludos omni flagitio polluere; dedecore maculare, scelere obligare.* ¶ 4. Aliquando *oppignorare est*, verschreiben, verpfänden. Suet. Vesp. c. 4 *Rediit nihilo opulentior, ut qui prope labefactatâ fide, omnia prædia fratri obligarat.* ¶ 5. Est & veneficiis devovere, bezaubern. Paulus lib. 5 Sentent. Tit. 23 sentent. 9 *Qui sacra impia nocturnave, ut, quem obcantarent, interficerent, obligarent, fecerint, faciendave curaverint, aut cruci suffiguntur, aut bestiis objiciuntur.* Sic contra *solvi*, est veneficio liberari.

¶ Obligātus, *a, um*, zugebunden, verbunden, verpflichtet. Auct. ad Herenn. 1, 13 *Obvolutus & obligatus corio devehatur in profluentem.* Cic. Att. 16, 16 *Vellem existimes, tibi me obligatum fore.* Sen. de Benef. 1, 4 *Tu me aliquid eorum doce, per quæ obligantium obligatorumque animi certent.* Plin. Paneg. c. 28 *Populus Romanus obligatus a tribunali tuo, non exoratus recessit*, i. e. obstrictus beneficio. Ibid. c. 60 *In principe rarum ac prope insolitum est, ut se putet obligatum.* Horat. 2 od. 7, 17 *Obligatam redde Iovi dapem*, i. e. debitum epulum, das schuldige opffer. Compar. Plin. l. 8 ep. 2 extr. *Quanto quis melior & probior, tanto mihi obligatior abit.*

¶ Obligatio, *ōnis*, f. die verbindung. Cic. ad Brut. epist. 18 *Gravior est animi & sententiæ pro altero, quam pecuniæ obligatio*, wenn man gut sagt vor des andern willen und gedancken, ꝛc. ¶ 2. Sed l. 1 D. § 1 de L. Corn. de fals. *Societatem coire ad obligationem innocentium*, interpretante Byncker shœckio obs. 3, 19 p. 303 est ad implicandos litibus innocentes. ¶ 3. Peculiaris etiam ratio est illius lusti. 13, 7, 1 *Cyrene condita fuit ab Aristæo, cui nomen Batto propter linguæ obligationem fuit*, h. e. difficultatem, impeditam linguam.

¶ Obligāmentum, *i*, n. idem. Tertull. de Corona c. 14 pr. *Caput ne velamento quidem obnoxium, nedum obligamento.* Id. de Idolatr. c. 15 *Consecrationis obligamentum.*

¶ Obligatūra, *æ*, f. idem. Gloss. Vet. *Obligatura*, κατάδεσμος.

¶ Obligatorius, *a, um*, verbindlich. Gloss. Vet. *Obligatorium*, ἐνοχοποιόν. Sic, *Mandatum obligatorium*, Instit. Tit. de Mandato §. Illud quoque 8.

¶ Prælĭgo, *are*, für oder an etwas binden. *Arida sarmenta præligantur cornibus boum*, Liv. 22, 16. Et, *Plagam* (deputati cacuminis) *foliis præligare*, Plin. 17, 11 extr.

¶ Prælĭgātus, *a, um*, zugebunden. Cic. de Invent. 2, 50 *Os obvolutum folliculo & præligatum.* Sed, *Præligatum pectus*, apud. Plaut. Bacch. 1, 2, 28, Turnebus *insanum* exponit Adv. 2, 30. Ducta metaphora ab his, qui veneficiis ceu vinculis ligari videntur ac constringi. Sed

¶ *Prælīganeum* Catonis c. 23 videtur a *Prælegendo* esse.

¶ Prælīgāmen, *ĭnis*, n. amuletum, gift-artzney. Marc. Emp. c. 8.

¶ Religo, *are*, anbinden, Cic. ant. iret in exil. c. 6 *Manus ad demonstrandam religantur injuriam. Religare robora catenis*, Lucan. 2, 671. Sic, *Religare religionibus alicujus bona*, est consecrare alicui Deorum, Cic. pro Domo sua c. 47, sed *obligavit* alii legunt. ¶ 2. Vsurpatur non raro de navibus appulsis, quæ revinctæ in litore stare solent. Vnde & *solvi* dicuntur, cum instituitur navigatio. Virg. Æn. 7, 106 *Gramineo ripæ religavit ab aggere classem.* Catull. 65, 174 *Persidus in Creta religasset navita funem.* Horat. 1 oda 32, 7 *Sive jactatam religarat udo Litore navim.*

¶ Religatus, *a, um*, angeknüpft, angebunden. Cic. Tusc. 1, 43 *Traxit Hectorem ad currum religatum Achilles. Religati equi*, Virg. Æn. 9, 352. *Hedera crines religata*, i. e. corona hederacea crines religatos habens, Horat. 4 od. 11, 5.

¶ Religatio, *ōnis*, f. die anbindung. Cic. de Senect. c. 15 *Administrationum ordines, capitum conjugatio, religatio, propagatio vitium.*

¶ Religāmen, *ĭnis*, n. idem. Prudent. Psychom. v. 359 *Vt mitra cæsariem cohibens aurata virilem Conbibat infusum croceo religamine nardum.*

¶ Irreligatus, *a, um*, non religatus, nicht aufgebunden. Ovid. de Arte Am. 1, 530 *Nuda pedem, croceas irreligata comas.*

Religio, *ōnis*, f. vide in suo elemento. Incerta enim hujus vocis otigo est, ut ibi dicemus.

¶ Subligo, *are*, angürten. Virg. Æn. 8, 459 *Tum lateri atque humeris Tegeæum subligat ensem.* Adde Val. Flacc. 3, 445; & 5, 579; Cat. R. R. c. 33; Plin. 17, 22.

¶ Subligatus, *a, um*, aufgeschürtzt. Martial. 7 epigr. 66 de puella: *Harpasto quoque subligata ludit.*

¶ Subligatio, *ōnis*, f. die aufknüpfung. Pallad. 1, 6 *Subligatio acerbis uvis facienda est.*

¶ Subligatūra, *æ*, f. ein gurt, bruchband. Th. Prisc. 1, 28 *Subligatura procurare hernias.*

¶ Subligar, *āris*, n. ein niederkleid, eine schürtze. Martial. 3 epigr. 87 *Transfer subligar in faciem.*

¶ Subligaculum, *i*, n. idem. Cic. Off. 1, 35 *Vt in scenam sine subligaculo prodeat nemo.* v. Casaub. ad Suet. p. 160.

LĬGO, *ōnis*, m. σικελλα, instrumentum ferreum, quo vel veprium, vel arborum stipites eradicantur, eine radehaue, hacke. Nam *bidens* vinitorum est, ein farst oder weinhacke. Dici quidam volunt *a Ligo*, quod terram liget ac constringat. Horat. epod. 5, 30 *Ligonibus duris humum exhaurire.* Ovid. Ponto 1, 8, 59 *Nec dubitem longis purgare ligonibus arva.* Stat. Theb. 3, 589 *Rastraque & incurvi sævum rubuere ligones.*

Ligula, vide *Ligo*, *are*, & *Lingula* in *Lingua.*

LĬGŬRIA, *æ*, f. Italiæ regio, ad mare inferum Galliæ proxima. Situm præter alios describit Florus 2, 3, 2. Hinc

¶ Ligur, *ūris*, m. Λίγυς, Liguriæ incola, ein Ligurier, Genueser. *Ligur vanus*, Virg. Æn 11, 715. conf. Lucan. 1, 442. Cicerони Agrar. 2, 35 *Ligures* sunt *montani, duri atque agrestes.* Ad Græcam rationem dicitur etiam

¶ Ligus. Ita *Ligus fœmina* celebratur ob constantiam, quam cum milites Othoniani per cruciatus interrogarent, ubi filium occuleret, uterum ostendens, *latere* respondit. v. Tac. Hist. 2, 13, 2.

¶ Ligurīnus, *i*, m. idem. *Circa te Ligurine solitudo*, Martial. 3 ep. 44. Et adjective, *Ligurinæ Alpes*, Gratius Cyneget. v. 510. Cic. Att. 5, 20 p. 541. Græv. *Ligurino etiam μώμῳ satisfacere* vult, quod proverbii rationem videtur habere. Ad verbum *ligurio* refert Popma.

¶ Ligustis, *ĭdis*, gentile. Sidon. 9 epist. 15, 44 *Humo atque gente cretus in Ligustide.*

¶ Ligustĭcus, *a, um*, adj. Genuesisch; ut, *Saxa Ligustica*, Iuvenal. 3, 257. Sic, *Mare Ligusticum*, pars maris Tyrrheni, Liguriæ adjacens, der Ligurier meer, Plin. 2, 47.

¶ Ligustĭcum, *i*, n. subst. herba, λιγυστικὸν, Dioscor. 3, 53. Sed Galenus λιβυστικὸν, *Libysticum* vocat, herba est in montibus Liguriæ nascens, ein wild berg-kraut, alia prorsus ab illa, quam *Levisticum* pharmacopolæ vocant, liebestöckel; *Hipposelinum*. v. Plin. 19, 8; & 20, 15; Col. 12, 57.

LĬGŪRIO, (vel Ligurrio,) *ivi, ire*, suavia carpere, naschen, verlecken, a λιγυρὸν, quod suave significat, auctore Donato in Terentii illud Eun. 5, 4, 14 *Quæ, cum amatore suo quum cœnant, liguriunt*, hoc est, cum fastidio ite degustare simulant, sie kosten bald dieses, bald jenes. Aliis placet esse a *Lingo*, pro quo veteres *Ligo* dixere a λιχω, a quo & λιχνεύω, *Ligurio*. Horat. 2 sat. 4, 79 *Seu puer unctis Tractavit calicem manibus, dum furta liguriit*, iidem er naschet. Cic. Verr. 5, 76 *Non leviter improbissima furta ligurire, sed devorare pecuniam.* Plautus etiam dixit *ligurire aliquem*, einen ausgehren, Capt. 1, 1, 16. Vet. Gl. *Liguriunt*, λιχνεύουσι. Vetustis in libris R geminato *Ligurrio* scribitur; quod testatur P. Victorius in Varronis illud R. R. 3, 16 *Non ut muscæ ligurriunt apes.* conf. Nonius 2, 507.

¶ Liguritio, *onis*, f. aviditas, appetentia, die leckerhaftigkeit, lust nach guten bissen. Cic. Tusc. 4, 11.

¶ Liguritor, *oris*, m. gulosus, antiquis catillo dictus, ein lecker, näscher. Auson. epigr. 120, in obsceno significatu. ¶ 2. *Liguritor*, piscis genus Macrobio Saturn. 2, 12 extr.

¶ Ligurius, *i*, m. (fortean & *Ligurio*, *onis*,) apud veteres etiam dictus est, qui bona sua abligurit. Vet. Gloss. *Ligurius, Gulosus, Catillo*, λίχνος.

Ligurinus, quod huc referunt quidam, ex Cic. Att. 5, 20, vid. paullo ante in *Liguria.*

Composita:

¶ Abligūrio, *ire*, liguriendo absumere, vernaschen, verfressen, verpraſſen. Ter. Eun. 2, 2, 4 *Itidem patria qui abligurierat bona.* Apulej. Apol. p. 313 *Patrimonium omne jam pridem abligurivit.* ¶ 2. In obsceno sensum nescio quis abusus legitur apud Suetonium de illustr. Grammat. c. 23 extr. Adde locum Ausonii, quem laudamus in *Liguritor.*

¶ Abligurītio, *onis*, f. actus abliguriendi. Capitolin. in Macrino c. 15 *Heliogabalus imperium dedecoravit vitiis ingentibus, luxuriâ, turpitudine, abligurition e, &c.*

¶ Abligūror, *oris*, m. homo qui sua cupediis consumit, ein naschmaul. Ambros. epist. 42 ad Sabinum: *Vnusquisque se evisceravit luxuriosus, bello internecat, abligurator perimit.*

¶ Eligurio, *ire*, auszehren, auslecken, apud Varronem.

¶ Eliguritio, *onis*, f. in Gloss.

¶ Eliguritor, *oris*, m.

¶ Obligurio, *ire*, idem quod abligurire, verschlucken. Cic. Catil. 2, 5 *Fortunas suas obligurierunt.* Ita Gruterus & Lambinus ex optimis membranis: vulgo *abligurierunt.*

¶ Obligurītor, *oris*, m. ein schlemmer. Iul. Firmic. Astrolog. 5, 5, 2 *In Tauro Mars si fuerit inventus, homines faciet audaces, temerarios obliguritores.*

Ligus, ligusticum, ligusticus, vide paullo ante *Liguria.*

LĪGVSTRVM, *i*, n. arbor, quam φυλλυρέαν Græci dicunt, Germani, rein weiden, mundholtz. Virg. ecl. 2, 18 *Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur*, hoc est, *Flores ligustri*, qui albissimi sunt. v. ibi Taubm. p. 14 & 20. Martial. 1 epigr. 116 *Loto candidior puella cygno, Argento, nive, lilio, ligustro.*

LĪLIA, *æ*, f. urbs Phocidis, apud Statium Theb. 7, 348.

¶ Lilæus, *i*. m. nomen viri apud Silium 14, 490.

LĪLIVM, *i*, n. λείριον, planta, die lilie; ut, *Lilia alba*, Virg. Georg. 4, 131. Et *candida*, Æn. 6, 709. Id. ecl. 2, 45 *Tibi lilia plenis Ecce ferunt Nymphæ calathis.. Lilium rosæ nobilitate proximum*, inquit Plin. 21, 5 *Candor ejus eximius, foliis striatis, & ab angustiis in latitudinem paullatim se laxantibus, effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuique filo & semine, stantibus in medio crocis.* Quomodo *calathorum* figura lilio respondeat, vide supra in *Calathus. Crocos* appellat luteos illos apices, qui de medio, sive ex ipso calyce surgunt, Nam & *Calyx* de lilio dicitur, sicut de rosa. vide *Calyx.* Apud Lil. Gyraldum ex lacte Iunonis, quod cum Herculi ubera præberet, in cælum defluxit, Galaxia sive via lactea esse dicitur, & ex eo, quod in terram effusum est, lilium esse ortum, unde & *Iunonia rosa* appellatur. ¶ 2. Est & *Lilium silvestre*, heydnische lilien; item *Lilium convallium*, maien-blumen. ¶ 3. *Ex similitudine floris lilium appellabant* genus quoddam munitionis, quo ad Alexiam usus est Iul. Cæsar & ipse describit B. G. 7, 73.

¶ Liliāceus, *a, um*, von lilien: ut, *Oleum liliaceum*, (quod & *liriuum* a Plinio dicitur 21, 5,) lilien-öl; Pallad. 6, 14 in lemmate.

¶ Lilĭnus, *a, um*, idem; ut, *Lilinum unguentum*, Diosc. 1, 53.

¶ Liliētum, *i*, n. ein lilien-garten. Pallad. 3, 21 *Nova lilieta formabunt.*

LĪLYBAEVM, *i*, n. Siciliæ promontorium, Africæ oppositum, item, oppidum ibidem. v. Ovid. Met. 13, 727; & Silius 14, 75.

¶ Lilybæ-

¶ Lilybĕtus, *a, um*, adject. Virg. Æn. 3, 706 *Et vada dura lego cæcis Lilybeia saxis.*

¶ Lilybetānus, *a, um*, idem. *Quæstor Lilybetanus, Cicero*, Ascon. Pedianus in Divin. Verrin. sub init.

LĪMA, *æ*, f. eine feile; ut, *Opus lima polire*, Quintil. 10, 3 dixit, feilen, glatt machen. Apul. 2 Flor. *Non eo insicias, nec radio, nec subula, nec lima, nec torno, nec id genus ferramentis uti nosse.* ¶ 2. Perfectio, perpolitio, di: aubesserung. Plin. 1, epist. 2 *Quo magis intendam limam tuam*, i. e. ut te excitem ad majorem curam corrigendis scriptis meis adhibendam. Add. 1, 8 *Lima persequi scriptum*, i. e. emendare, verbessern. Id. 5 ep. 11 *Perfectum opus absolutumque est, non splendescit lima, sed atteritur.* Vellej. 2, 9, 3 *Limæ plus in illis est.* Ovid. Trist. 1, 6, 30 *Defuit & scriptis ultima lima meis.*

¶ Limo, *avi, atum, are*, limam addere, lima polire, feilen, glatt machen. *Limare cornua elephanti*, Plin. 18, 1. Et, *Politius limare aliquid*, Cic. Acad. Quæst. 1, 1. Horat. 1 epist. 14, 37 *Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat, non odio obscuro morsuque venenat*: id est, fascinat & ita atterit atque evertit. Cic. fam. 3, 8 ad Appium; *De tua prolixa beneficaque naturâ limavit aliquid posterior annus*, id est, atterendo quasi detravit. ¶ 2. *Limare caput cum aliqua*, Plautus dixit Pœn. 1, 2, 81, & Turpilius in Leucadia, sich schnäbeln. v. Nonium 4, 274; & Turneb. Advers. 15, 6.

¶ Limātus, *a, um*, polirt, ausgebessert. *Oratione limatus*, Cic. de Orat. 1, 39. Et, *Limatius dicendi genus*, Id. de Clar. Orat. c. 34. Horat. 1 Sat. 10, 65 *Comis & urbanus, fuerit limatior idem.*

¶ Limate, adv. idem. Comparativo usus est Ammianus 15 c. ult. *Constantinus cum limatius superstitionum quæreret sectas*, h. e. accuratius.

¶ Limātulus, *a, um*. Cic. fam. 5 epist. ult. *Opus est hinc limatulo & polito tuo judicio*, id est, terso & subtili.

¶ Limatio, *onis*, f. apud Augustin.

¶ Limātor, *ōris*, m. Gloss. Cyrilli: *Limator*, ῥυγητής.

¶ Limatūra, *æ*, f. Icobs, feilstaub. Onomast. Vet. *Limatura*, λίμμα.

Composita:

¶ Delīmo, *are*, idem quod elimare, abfeilen. Hinc

¶ Delīmātus, *a, um*, abgefeilt; ut, *Scobs delimata*, Plin. 34, 11.

¶ Delimatio, *onis*, f. apud Apulej. Sed *Delimatio* pro *delimitatio* vide in *Limes.*

¶ Delimātor, *ōris*, m. Gloss. Cyrilli: *Delimator*, διαφανίτης.

¶ Delīmum, *i*, n. vel Delima, *æ*, f. idem videtur esse quod *Lima* apud Arnobium 6 p. 200, ubi simulacra vocat *defcobinata delimis.* At Heraldus divisim legit *de limis.*

¶ Elīmo, *are*, ausfeilen. De Virgilio Gellius 17, 10 *Morbo oppressus oravit a suis impense, ut Æneida, quam nondum satis elimasset, abolerent.* Onomast. Vet. *Elimo*, ἀποξύω. Ovid. Met. 4, 176 Vulcanus *Catenas, Retiaque & laqueos, quæ lumina fallere possint, Elimat.* Malebat *eliquat* Burm. ad Ovid. am. 1, 14, 7. Sed neque *elimat* damnat ad ipsum l. c. ¶ 2. Aliam notionem vide in *Limus, i.*

¶ Elimātus, *a, um*, expolitus, ausgefeilt, abgepunt, sauber. Plin. 34, 18 *Scobs elimata.* Cic. Acad. 4, 20 *Rationes latiore specie, non ad tenue elimatæ.* Et Severus ad Augustinum epistola (quæ in Augustinianis est 37) comparative, *elimatiores.*

¶ Elimate, adv. ἀκριβῶς, nett, zierlich; apud Gellium.

¶ Elimatio, *onis*, f. die ausfeilung; ut, *Elimatio ligni*, Marcell. Emp. 4, 10. Aliud exemplum vide in *Limus, i.*

¶ Elimator, *ōris*, m. Tertulliani est adv. Marc. 4, 35, nisi id a *Limus*, quod sordes significat, deducere velis. v. infra in *Limus, i.*

¶ Oblīmo, *are*, ex omni parte limare atque atterere sive consumere, wegfeilen, abnutzen. Horat. 1 sat. 2, 61 *Bonam deperdere famam, Rem patris oblimare, malum est ubicunque.* Vbi vetus interpres: *Tractum a lima, quâ fabri utuntur.* Terentianus de metris p. 2419 ed. Putsch. *Quum vehit in medium vocesque oblimat adhærens.* ¶ 2. Alia notione tam *Oblimare*, quam *Elimare*, vid. in *Limus, i.*

¶ Perlīmo, *are*, ausfeilen. Vitruv. 5, 9 *Perlimat speciem*, i. e. aciem oculorum reddit tenuem & acutam.

Limaceus, vide *Limus, i.*

LĪMAX, *ācis*, m. cochlea terrestris, eine schwartze schnecke, a *limo*, quod in eo generetur, & nutriatur, auctore Varrone 6, 3, & Festo. Vel potius a *limando*, quod plantas atque olera delimet sive corrodat. Vnde & *Limaces* meretrices dictæ, quæ miseros amantes καταφαγᾶσι. v. Scalig. Conject. in Varr. 6 de L. L. Colum. 10, 324 *Implicitus conchæ limax, &c.* Plautus vero apud Varr. dicto loco, *limaces lividas* in fœminino dixit.

LIMBVS, *i*, m. vestis instita, id est, fascia ambiens ejus extremitatem, ut Lactatius Placidius Scholiastes Statii ad Theb. 6, 367 describit, der saum, schweiff oder strich am kleide. Virg. Æn. 4, 137 *Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.* Deinde est capitis ornamentum. Stat. Achilleid. 2, 174, *Gemmatis aut nectunt tempora limbis.* ubi tamen alii codd. *vittis* habent. *A limis* deducit Donatus in Eunuch. 3, 5, 53, itemque Hyginus de Limitibus constituendis p. 161. v. post in *Limus, a, um.* ¶ 2. *Orbis oceani limbo circumseptus*, Oros. 1, 2 metaphorice.

¶ Limbātus, *a, um*, bordirt, verbremt; ut, *Chlamydes limbatæ*, Treb. Poll. in Claudio c. 17.

¶ Limbolarius, *i*, m. limborum textor, ein possementirer. Plaut. Aul. 3, 5, 45. Pareus legit *Limborarius* a limbo & ora: frustra. Occurrit enim vox *Limbolarius* in marm. antiquo Muratorii p. 637.

LĪMEN, *ĭnis*, eine schwelle. Derivari videtur ab adject. *Limus, a, um.* Est autem duplex, superum & inferum. *Superum* proprie *sublimen*, vel *sublimentum* vocatur. v. Scal. in Varr. de Re Rust. p. 235, sed vid. *Sublimen* p. p. Et, *Iam ut limen exirem, ad genua accidit*, Ter. Hec. 3, 3, 18, wie ich über die schwelle zur thüre hinaus schritte ꝛc. Et, *Exturbari limine templi*, Silius 11, 103. Non nisi dextro pede *limen* attingere fas erat. v. Gœs. ad Petron. c. 30 p. 114 & quæ nos ad *Gradus. In limine deficere*, vel *offendere.* Idem quod in *portu impingere*, vid. Chiliad. ¶ 2. *Limina* etiam dicuntur *limites*, sive fines. Vnde qui captus ab hostibus, in nostros fines iterum pervenit, *postliminio reversus* dicitur. ¶ 3. *A limine disciplinas salutare*, Seneca dixit epist. 49, pro leviter degustare, schlecht, wenig studiren. Denique *limine pelli*, eleganter dixit Virg. Æn. 7, 579 pro, ab amicitia repelli. Sic & Iuvenal. 3, 124. *Limine submoveor, perierunt tempora longi Servitii &c.* ich werde abgewiesen. Clientes enim in vestibulis patronorum conveniebant ad salutandum & deducendum eos. ¶ 4. *Limen vitæ* est ingressus, initium, vid. Burm. ad Val. Fl. 1, 823. Markl. ad Stat. Silv. 2, 6, 70. Oudendorp. ad Lucr. 2, 106. Inscr. Grut. p. 659, 7 *Secundi anni Liminibus rapuit me sibi Persephone.* ¶ 5. *Limina* & *lumina* miscentur a librariis. v. Drak. ad Sil. 1, 66. & Burm. ad Suet. Calig. 45. It. *Limina* & *litora*, v. Drak. ad Sil. 3, 4. It. *Limen* & *Limes* id. ad 4, 105. *Limen* & *culmen* ap. Stat. Theb. 1, 123.

¶ Liminăris, *e*, ad limen pertinens; ut, *Liminares trabes*, Vitruv. 6, 4.

¶ Liminium, *i*, n. quasi *eliminium*, expulsio extra limen, exilium, das elend, apud Prudentium. conf. Isidori Gloss.

¶ Limentīnus, *i*, m. Deus qui præest liminibus. v. Tertull. de Idolol. c. 15; & Corona mil. c. 13; & Elmenhorst. in Arnob. p. 23.

¶ Limnesia, sive Limenia, *æ*, f. Venus; quæ portubus præest, a Gr. λιμήν, *portus.* v. Gallæum ad Lactant. 1, 21 p. 119.

¶ Limenarcha, *æ*, m. λιμενάρχης, portus præfectus, l. 18, § 10 ff. de mun. & honor.

Limeneris Diana vide *Limnetis* in *Limne.*

Composita:

¶ Elīmīno, *are*, secundum Nonium 1, 179, extra limen ejicere, zum hause hinaus stossen. Pacuvius: *Quonam clam vos eliminat?* Sic Ennius apud eumdem Nonium dixit in Medea, *extra ædes eliminare.* Horat. 1 epist. 5, 25 *Ne fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminat, &c.* der aus der schule schwatzet. ¶ 2. Apud veteres etiam pro *exire* est *se eliminare.* Sic Accius apud Nonium 4 n. 156 *Egredere, exi, effer te, elimina urbe.* Idem: *Timide eliminor clamore.* Et Varro: *Ex oraculo elimino me.*

¶ Eliminātus, *a, um*. Gloss. lat. gr. *Eliminatus*, ἐξοστακισθείς. Sidon. 4 epist. 10 *Suli patrii finibus eliminatus*, ein exulant. Occurrit etiam in spuria inscr. Reines. Cl. 2, n. 2.

¶ Eliminatio, *onis*, f. ICt. in Cod.

¶ Postlīminium, *i*, n. a *limen*, Scævola auctore, indicante Cicerone in Topicis c. 8 *Quæ a nobis alienata sunt, cum ad hostem pervenerint, & ex suo tamquam limine exierint, cum redierint ad idem limen, postliminio dicuntur redire*, wenn etwas, so entfremdet gewesen, wieder an seinen rechten herrn kommt. Sic, *Recipere postliminio* dicimus, cum id recipimus, quod vel bello, vel aliis casibus amissimus; Adeo ut *postliminium* nihil sit aliud, quam reversio quædam seu restitutio in integrum, Rutil. 1, 214 *Postliminium pacis amare docet*, h. e. redirum post bella. Tertull. de Pudicit. c. 15 *Fornicatori postliminium largitus ecclesiasticæ pacis.*

¶ Præliminăriter, adv. novum est, pro sub initium, in anteceſſum, einganges, voraus.

¶ Sublīmen, *ĭnis*, n. Scal. ad Varr. de R. R. p. 235 interpretatur superius limen, die ober-schwelle. Sed Propert. 2, 19, 57 *At nullo domine teritur sublimine amor, qui Restat, &c.* Brouckh. intelligi vult *inferius limen*, satis commode; sed frustra advocat Scaligerum.

Sublimis, *e*, quod Festo est a sublime, vide in *Limus, i.*

¶ Superliminăre, *is*, n. Plinio pars ostii superior est, Græcis ὑπέρθυρον, die ober-thür, oder thür-schwelle. Nam 29, 4 dicit *suspensum in superliminari.* Adde Vitruv. 4, 6; & Hieronym. epist. 45.

¶ Superlimen, *ĭnis*, n. idem est in Vet. Gloss. atque etiam per ὑπέρθυρον græce vertitur.

LĪMES, *itis*, m. ὅρος, terminus, & via transversa in agro, ein grentzstein, fuss-steig, querweg durch einen acker. Hyginus de Limit. constit. p. 150 Gœs. *Primum duos limites constituerunt: unum, qui ab oriente in occidentem dirigeret; hunc appellaverunt duocimanum, ideo quod terram in duas dividat partes, & ab eo omnis ager nominatur. Alteram a meridiano ad septemtrionem, quem Kardinem appellarunt a mundi Kardine.* Duocimanum, *postea* Decimanum *appellaverunt — Reliquos limites fecerunt angustiores, & qui spectabant in orientem, prorsos: qui ad meridianum, transversos appellaverunt. Limites autem appellati a* LIMO, *antiquo verbo, id est, transversi. Nam & Limum cinctum, ideo dixere, quod purpuram transversam habebat &c.* Vide & alium Gromaticum veterem apud Gœs. p. 216 & alium p. 290. ¶ 2. In urbibus quoque & juxta illas in suburbiis viæ *Limites* dicuntur, gassen, breite wege. Liv. 31, 24 *Intra portam extraque latæ sunt viæ, ut & oppidani dirigere aciem a foro ad portam possent: & extra limes mille ferme passus in Academiæ gymnasium ferens, pediti equitique hostium liberum spatium præberet. Eo limite Atheniensis, acie intra portam instructa, signa extulerunt.* Atque ita fere Virg. Æn. 9, 324 *Lato te limite ducam*, nisi quod ipse viam inter hostes cædibus & strage faciendam intelligit, sicut ipse Æn. 10, 514 *Latumque per agmen Ardens limitem agit ferro. Viam* Cotn. Tacitus appellavit Ann. 2, 21 *Cum miles* (Romanus) *viam strage hostium aperiret.* Ovid. A. A. 3, 558 *Idem limes agendus erit.* Add. Drak. ad Sil. 16, 338. ¶ 3. Pro termino vel lapide terminali, gränz-stein. Virg. Æn. 12, 898 *Saxum antiquum, ingens campo quod forte jacebat Limes agro positus, litem ut discerneret arvis.* ¶ 4. *Limes* & *Limen*, it. *Miles* confunduntur in MSS. vid. utroque loco.

¶ Līmīto, *avi, atum, are*, limitibus distinguere, restringere, marckſteine setzen, gränzen austheilen, unterscheiden. Cic. fam. 3, 8 *De tua prolixa beneficaque natura limitavit aliquid posterior annus propter quandam tristitiam temporum.* Ita Budæo legendum videtur: al. *limavit.* Plin. 17, 22 *Vineas limitari decumano oportet.* Sidon. 7 ep. 1 *Limitare terminos.*

¶ Limītātus, *a, um*, unterschieden, eingeschränckt; ut, *Ager limitatus*, descriptus limitibus & finibus. apud Festum & Frontin. Gœsii p. 143. *Quæstio limitata*, id est, terminata, absoluta, Varroni de R. R. 2, 2.

¶ Limitātio, *ōnis*, f. die unterscheidung, beschränckung, einschränckung. Colum.

Colum. 3, 12 pr. *Limitatio terræ vinealis*, conf. Agrariam Gœsii p. 16, & 119.

¶ Limitator, *oris*, m. esse dicitur apud Livium.

¶ Limitāris, *e*: ut, *Limitare iter*, apud Varr. de L. L. 4, 4 pro semita modica, quæ relinquitur inter duo confinia.

¶ Limitāneus, *a, um*; ut, *Limitanei milites*, qui in limitibus regni constituuntur in præsidio, grentz-soldaten. Sext. Rufus c. 25 *Reparato de limitaneis Daciæ exercitu.* Spartian. in Nigro c. 7 *Quum apud Ægyptum ab eo limitanei milites vinum petrerent, respondit: Nilum habetis, & vinum quæritis?* Et Vopisc. in Probo c. 14 extr. *Vt limitaneis militibus quinquagenos & sexagenos interfereret.*

¶ Limitrŏphus, *a, um*, unde limitanei milites aluntur: vide titulum Cod. de fundis limitrophis.

¶ Collīmĭto, *are*, mit einander grentzen. Ammian. 31, 5 *Gelonis Agathyrsi collimitant.* Vtitur & Solinus c. 15 (al. 25.) ubi eadem verba deponentialiter aut passive: *Gelonis Agathyrsi collimitantur.* Adde Anonym. de Limitib. p. 249.

¶ Collimitātus, *a, um*, angrentzend. Solin. c. 53 *Aquilonia parte Galatiæ collimitata.*

¶ Collimĭtium, *i*, n. conjunctio vel coitio limitum, die grentz-scheidung, da die grentzen an einander rühren. Solin. c. 49 (al. 62) de amne laxante: *Hoc est collimitium, in quo limes Persicus Scythis jungitur.* Ammianus sæpe *collimitia* pluraliter dixit; e. g. 15, 6 *Allemannicis pagis collimitia Romana latius irrumpentibus*: & 26, 16 *Collimitia Thraciarum.* Adde 31, 26 &c.

¶ Collimitāneus, *a, um*, an einander stossend, benachbart. Solin. c. 40 *Collimitanea Galatiæ Phrygiæ.*

¶ Delīmĭto, *are*, i. e. limites apponere, grentzen machen, umschränken; ut ex Frontino declarat Fabrettus Inscript. p. 245. vid. Frontin. Gœsii p. 38.

¶ Delimitatio, *ōnis*, f. die grentz-setzung, Id. Frontinus p. 142. Aliis est *Delimatio*, v. Keuchenii edit. p. 338.

¶ Elimes, *ĭtis*, m. extra limites, ein vertriebener. Gloss. Vet. *Elimes*, ἄποικος, παρόριος.

LĪMEVM, *i*, n. herba cervaria. Plin. 27, 11, a λοιμὸς pestis, quod sit venenosa, qua in venatu sagittas tingunt.

Limicola, limigenus, vide *Limus*, i, Liminatis, *Limen*, Limis, *Limus*, *a, um*, Limitaneus, limitatio, &c. *Limes.*

LIMMA, *atis*, λεῖμμα, i. e. *defectus*, a λείπειν *deesse*. Macrob. in Som. Scip. 2, 1 *Plato semitonium limma vocitavit*, ein halber ton.

LIMNE, *es*, f. λίμνη, stagnum, lacus, palus, ein pfuhl, sumpf. Vitruv. 8, 3 *Limne Asphaltitis habet sups anatans liquidum bitumen.* ¶ 2. *Limnæ*, pl. locus Athenis, ubi in honorem Bacchi Lenæa agitabantur; unde Bacchus *Limnæus*, v. Athenæus 10, 10.

Limnesia, *æ*, f. vide in *Limen.* Sed

¶ Limnesium, *i*, n. λιμήσιον, herba centaurium, Dioscor. 3, 6 &7.

¶ Limnestis vel Limnites est centauria major, Apul. de Herb. c. 34.

¶ Limnetis, vel Limnatis Diana apud Lacedæmonios culta. Ita enim legi apud Tac. A. 4, 43, 1 jubet Heinsius ad Ovid. Met. 8, 48, ubi vulgo *Limenetis.*

LIMNICE, *es*, f. gladiolus, schwertel, Apul. de Herb. c. 78.

LIMNISCVS, *i*, m. est nota critica in censendis auctoribus; & quidem virgula inter geminos punctos jacens: Apponitur v. g. in iis locis, quæ sacræ scripturæ interpretes eodem sensu, sed diversis sermonibus transtulerunt. Isidor. Orig. 1, 20. conf. supra *Lemniscus.*

¶ Sublimniscus, *i*, m. est simplex linea subjectum habens punctum, cum sententia iisdem verbis & eodem sensu est translata a pluribus. v. Iochius de Not. Crit.

¶ Limo, *are*, & Limo, adv. vide *Lima*, & *Limus*, *a, um.*

LĪMONIA, *æ*, f. λειμωνία, genus anemones, Plin. 21, 11.

LĪMONIATES, *æ*, f. λειμωνιάτης, gemma eadem, quæ smaragdus, Plin. 37, 10.

LĪMŌNIVM, *i*, n. λειμώνιον, herba non dissimilis betæ, nisi quod foliis est tenuioribus & longioribus, Plin. 22, 22. *Pyrolam* officinæ vocant, holtzmangold, winter-grün. Nomen inde accepit, quod in paluſtribus nascatur pratis, unde & *brassicam pratensem* nonnulli dixere, wiesenmangold, biber-klee: Cordus.

Limosus, vide mox *Limus*, *i.*

LIMPĬDVS, *a, um*, clarus, purus, lauter, klar. *Lacus limpidus*, Catull. 4, 24. *Limpidior aqua*, Vitruv. 8, 7. *Vinum limpidissimum*, Colum. 12, 28. *Vox limpida & canora*, eine reine stimme. Plin. 34 c. ult. Et, *Limpidæ gemmæ*, Id. 37, 9, id est, claræ, lucidæ. Bernh. epist. 8 *Numquid de luto limpidum quippiam haurire poteſtis?*

¶ Limpĭditas, *atis*, f. die klarheit. Oct. Horat. 4 *Vsque ad limpiditatem contere.*

¶ Limpĭdo, *are*, läutern. Macer 2, 5 *Appositum humores limpidat omnes.* conf. Veget. 2, 18.

¶ Limpidatus, *a, um*, geläutert, gesaubert. Zeno Veronens. *Peccatorum paleis limpidatus.*

¶ Limpĭtūdo, *inis*, f. die lauterkeit, der ort, da das wasser lauter ist. Plin. 32, 11.

¶ Elimpĭdo, *are*, saubern, reinigen. Veget. 2, 27 *Elimpidare vulnera.*

LĪMVS, *m.* cœnum, lutum, schleim, schlamm, leimen, koth. *Limus ut hic durescit, &c.* Virg. ecl. 8, 80. Et Plin. 35, 7 *India conferente fluminum suorum limum.* Adde Horat. 2 sat. 4, 80 *Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.* Persius 4, 28 polsuit pro pice, quo oblinuntur feriæ & dolia. vid. Casaub. p. 343.

¶ Limāceus, *a, um*, von leimen, irden. Tertull. de Resurr. Carnis c. 49 *Primus homo de terra cbaicus, id est, limaceus, id est, Adam.*

¶ Limārius, *a, um*, schlammicht, leimicht. Frontin. de Aquæduct. 1 p. 227 *Interposita est piscina limaria.*

¶ Limōsus, *a, um*, idem. *Flumina limosa*, Ovid. Met. 1, 634. Id. Remed. Am. v. 142 *Limosa canna.* Colum. 8, 16 *Limosa regio*, Comp. Plin. 16, 36 *Vbi limosiore callo induruit.*

¶ Limositas, *atis*, f. idem. Const. Afer 2, 22 *Dentium limositates.*

¶ Līmĭcŏla, *æ*, m. habitator limi, der im kothe lebet. Auson. epist. 7, 36 *Iunctis limicolis musculus ostreis.*

¶ Līmĭgĕnus, *a, um*, in limo natus, schlammicht. Id. Auson. Mosella v. 45 *Limigenis ripam prætexeris ulvis.*

¶ Elīmo, *are*, limum educere, distinctum ab altero, quod a lima est, & expoliendi significationem habet. Tertull. de Pœnitentia c. 11 *Cedo pulverem dentibus elimandis*, zahn-pulver. Vbi Le Prieur: *Aptissime verbo ELIMARE usus est; nam LIMVS vocatur illa scabrities, seu sordes illæ dentibus adhærentes*, ut modo ex Constantino Afro protulimus *dentium limositates.* Hinc forte etiam

¶ Elimatio, *ōnis*, f. die ausssauberung. Cæl. Aurel. Tard. 5, 12 *Elimatio carnis.*

¶ Elimator, *ōris*, m. ein reiniger. Tertull. adv. Marc. 4, 35 *Christus elimator humanarum maculatum.* Comparatio ibi cum lepra est, quæ non limâ abradi, sed ut limus & sordes abstergi ac elui postulat.

¶ Illīmis, *e*, sine limo, rein, ohne schlamm. Ovid. Met. 3, 407 *Fons erat illimis nitidis argenteus undis.*

¶ Oblīmo, *are*, i. e. limo obducere, besudeln, verschlämmen. Virg. Georg. 3, 136 *Sulcos oblimare inertes.* Claudian. de Raptu Proserp. 3, 29 *Humanas oblimat copia mentes.* ¶ 2. Alia notione *Oblimare* quære in *Lima.*

¶ Oblimatus, *a, um*, überschlämmt. Suet. Aug. c. 18 *Fossas omnes, in quas Nilus exæstuat, oblimatas longa vetustate, militari opere detersit.* Et Cic. de Nat. D. 2, 52 *Nilus Ægyptum irrigat, mollitosque & oblimatos agros ad serendum relinquit.*

¶ Sublīmis, *e*, in altitudinem elatus, quasi supra limum, (Festo dicitur a limine superiore, quia supra nos est,) hoch, erhoben. Ennius apud Festum: *Adspice hoc sublime candens, quem vocant omnes Iovem. Aura sublimis.* vide *Exsulto.* Ter. Andr. 5, 2, 20 *Sublimem hunc intro rape, quantum potes*, id est, sublatum ne obniti & reluctari queat. Liv. 1, 16 *Hæc locutus sublimis abiit*, id est, in cœlum. *Tendere in sublime*, Plin. 2, 5. Et Ovid. Fast. 1, 301 *Non Venus & vinum sublimia pectora fregit.* ¶ 2. Quemadmodum autem *altum* pro *profundo*: ita & pro eodem *sublime*, per catachresin quandoque dicitur. Virg. Georg. 1, 320 *Omnia ventorum concurrere prælia vidi, Quæ gravidam late segetem ab radicibus imis Sublime expulsam eruerent.* Nisi potius sit, *sublime* ad τὸ *eruerent* interpretari: ut *sublime eruere* sit *in sublime eruere.* Ac ita fere & Servius. *Fussa sublimis*, Front. Strateg. 1, 5, 11 ad quem locum v. Oudendorp. ¶ 3. *Sublimior Atlas*, Iuvenal. 11, 24. *Sunt alia aliis sublimiora*, Quintil. 8, 3. Et, *Vir sublimissimus*, Symmach. 6 epist. 56. Et Tertull. Apol. c. 33 *Triumphans in sublimissimo curru.*

¶ Sublīmus, *a, um*, pro *Sublimis*, veteres etiam dixerunt. v. Nonium 8, 45, & Priscianum. Lucret. 1, 340 *At nunc per maria ac terras sublimaque cœli.* Seneca Medeâ extr. *Per alta vade spatia sublimi ætheris.*

¶ Sublime, adv. hoch oben, in der höhe. Cic. Qu. Tusc. 1, 43 *Nihil mea interest, homine an sublime putrescam. Animi sublime feruntur*, Id. Tusc. 1, 17. Et Tac. Hist. 4, 30, 3 *Singuli plureve hostium sublime rapti.* Virg. G. 3, 108 *Iamque elati sublime videntur.* Comp. Quintil. 9, 4 p. 722 *Quis dubitat, alia lenius, alia concitatius, alia sublimius, alia pugnacius, alia gravius esse dicenda?* Statius 2 Silv. 6, 75 *Solito sublimius ora levavit.* conf. Gell. 6, 6; & Colum. 8, 17. Valer. Max. 7 in fine.

¶ Sublimiter, aliud adverbium, idem; ut, *Sublimiter volitare*, Colum. 8, 11 sub initium. conf. Cato de R. R. c. 70 & 71.

¶ Sublīmĭtas, *atis*, f. die höhe. *Natura sublimitatis avida*, Plin. 19, 5. *Crevisse tria cubita sublimitate*, Solin. c. 5. conf. Colum. 8, 3; & Lactant. 4, 25. Plur. *Sublimitates*, Tertull. adv. Valentin. c. 7. ¶ 2. De virtute orationis, quam ὕψος Græci appellant, Quint. 8, 3, 1 *Sublimitas profecto, & magnificentia, & nitor.*

¶ Sublimo, *are*, in sublime ferre, erhohen, erheben. Apul. in Floridis: *Aquila enimvero quum se nubium tenus altissime sublimavit.* Mamert. Paneg. Iuliani c. 29 *Quam sublimat & illustrat consulatus.* Et Ennius Medeâ apud Nonium: *Sol qua candentem in cælo sublimat facem.* conf. Festus; Solin. c. 55; Sidon. epist. 2, 3; & 3, 1.

¶ Sublimans, *tis*. Tertull. adv. Valent. c. 20 *Corpora gravia, levia, sublimentia, vergentia.*

¶ Sublimātus, *a, um*, evectus, elatus, erhoben. Epitoma Victoris c. 4 in Claudio: *Pallas* (libertus Claudii) *prætoriis ornamentis sublimatus.* Sed & Vitruv. 6, 9 *Granaria sublimata.* Sic vulgo *vinum sublimatum*, brantewein. Nam Chymici vocabulum artis fecerunt.

¶ Sublimator, *ōris*, m. qui sublimat. Salvian. 1 de Gubern. Dei p. 28 *Deus est sublimator, quia potentiorem omnibus fecit*, puta Abrahamum.

LĪMVS, *a, um*, adj. quod & *Limis, e*, dicitur, idem quod obliquus, transversus, überswerch, schiefs, schlim, schielend. Festus: LIMVS, *obliquus, id est, transversus, unde &* LIMINA. Nonius 2, 500 LIMVS *obtortus*, vid. ibi Varro. Donatus ad illud Ter. Eun. 3, 5, 53 *Ego limis spectio*: LIMIS, inquit, *si nominativus singularis est, transversus significat: si sextus pluralis, deest*, OCVLIS. *Nam* LIMIS *est transversus: unde* LIMEN *dicitur quoque, quod ingredientibus, exeuntibus transversum est. Cum igitur dissimulant homines, se videre quod vident, & non recta facie, sed transversa intuentur,* LIMIS *dicuntur* ASPICERE. De LIMVS v. veteres Gromaticos, quos supra laudavimus in LIMES. Sic *Limos oculos, transversa tuentes* ex Virgilii ecl. 3, 8 interpretari liceat. Hoc autem libidinosorum esse, notavit Aristoteles in Physiognomicis. Hinc *Venerei* appellati Quintil. 11, 3, ubi de oculorum gestu egit: *Lascivi*, inquit, *& mobiles, aut natantes, & quadam voluptate suffusi, aut limi, & ut sic dicam, Venerei, &c.* Vide & Cæl. Rhod. Antiq. Lect. 15, 10, & Lindebroch. ad supra citatum locum Terentii. ¶ 2. Faciunt & quidam *Limum* vestis genus, idque probare conantur illo Virg. Æn. 12, 120 *Velati limo, & verbena tempora cincti.* Ita enim hunc locum Caper & Hyginus legendum censuere, qui *limum* exponunt *vestem, quâ ab umbilico usque ad pedes prope tegebantur*: ab eo sic appellatur, *quod in extremo haberet purpuram limam sive transversam & flexuosam*, ut Servius auctor est.

De

De qua veste & Gromatici veteres, quorum paullo ante mentionem feci, itemque Isid. etym. 19, 32. Sed Servius existimat, poëtam *Lino* scripsisse (uti & editur) idque summo judicio, quem v. ¶ 3. *Limibus oculis quem contueri*, Ammian. 20, 9.

¶ Limŭlus, *a, um*, dimin. ut, *Limulis intueri*, apud Plaut. Bacch. 5, 2, 12.

¶ Limo, adv. Solin. c. 40 *Nunquam limo vident.*

¶ Collīmo, *are*, faciunt a *limis*. Volunt autem idem esse *collimare*, quod *collineare*, & a limis oculis, quibus scopum intueri jaculatores solent, factum, zielen, oder das ziel treffen; sed vix probo exemplo confirmari potest, cum meliores libri pro eo habeant *collineare*, quod v. in *Linea*: & adde iis, quæ Cellarius in Antibarbaro dixit de hoc, uti videtur, sordidiore verbo p. 18, & Cur. poster. p. 349. Nimirum frustra provocari ad Ciceronem, qui Divin. 2, 59 scripserit: *Quis est, qui totum diem jaculans non aliquando collimet?* (ubi tamen Vrsinus hanc lectionem probat, nec abjiciendam censet Davisius) & ad locum Gellianum 9, 1 *Si ad percutiendum manus & oculos collimes*, Et ad participium

¶ Collīmatus, *a, um*, abgezielt, ex Apul. Met. 9 *Collimatis oculis ad umbram*; ubi Pricæus vult *collineatis*. conf. Vorst. de Lat. susp. c. 23 p. 207.

¶ Delīmis, *e*, idem quod *Limis* sive *Limus*. Substantive Varro apud Nonium 2, 82 *Delime bipennis.*

Linamentum, linarius, vide *Linum*, Linctus, *Lingo*.

LINEA, *æ*, f. origine sua nomen adjectivum a lino deductum, intellecta voce restis, eine schnur, leine. V. Gloss. *Linea*, funis, σπάρτον. Colum. 8, 11, 15 *Ligato pede longa linea gallina custoditur.* Ita Isidor. 19, 4 *Catapirates* (h. e. bolis) *linea*, inquit, *cum massa plumbea, qua maris altitudo tentatur.* Hinc ¶ 1. Funiculum fabrorum significat, die richtschnur. Cic. ad Q. Fr. 3, 1, 1 *Perpendiculo & linea uti.* Huc referenda *alba linea*, quam ex proverbio Græcorum transtulit Gellius in epilogo, (sive ea potius præfatio est) cui proverbio ἐπεξηγηματικῶς addit, *sine cura discriminis.* Laudatur etiam ab eodem Gellio Lucilii versus, *Nam ut discrimen non facit neque signat linea alba.* Proverbium ipsum Græcum λευκὴ στάθμη ubi inveniatur docet, Casaub. ad Teophr. char. p. 130, qui idem Gellio Lucilii carmen tribuit. Quid autem hic sit στάθμη, optime docet Eustathius ad Ιλ. ό. p. 1022, 60 ed. Ro. Ἔστι δὲ σπαρτίον ἡ στάθμη λεπτὸν κ. τ. λ. *funiculus tenuis, qui rubrica illitus aut alio colore, lineas ducit utrinque intentus, quibus ligna corriguntur.* Et p. p. *Alba linea dicitur pro obscura -- Alba enim linea in albo lapide* (vel ligno) *non dignoscitur, &c.* Hinc igitur consultius est deducere proverbium, quam ab *alba linea circi*, de qua n. 12. Ita Hygi. de limit. p. 178 Gœs. *Lineam autem per metas extendemus.* Vitruv. 5, 3 *Vti linea, cum ad summum gradum & ad imam extenta fuerit.* v. Philand. ¶ 2. Piscatorum, die angelschnur. Plaut. Most. 5, 1, 22 *Lineam mittere.* Mart. 5, 57 *Tremulaque captum linea trahit piscem.* Plin. 32, 2 f. 5 *Murænæ amplius devorant quam hamum, admoventque dentibus lineas, atque ita erodunt*, & p. p. *Spina lineam præsecare.* ¶ 3. *Lineam margaritarum*, eine schnur perlen, dixit Scævola l. 26 ϖ. ad L. Falcid. & Vlpian. l. 27 ad L. Aquil. § 30 *Si -- margaritas -- perforasset, ut pertusis in linea uteretur.* Huc retulerim *lineam divitem* Martia. 8, 78 suspensa a funiculo varia varii generis munuscula missilia. Sed locus est varie interpretatus a variis. ¶ 4. Formido venatoria, feder-lappen, ita describitur Senec. Hippoly. v. 49 *Picta rubenti linea pinna Vano eludat terrore feras.* v. *Formido.* ¶ 5. In arcu etiam *linea* est die senne Terent. Maur. .... *Arcus cornibus extimis Levem nectere lineam.* ¶ 6. In circi atque theatri sedilibus *linea* (ferrea, opinor, perticæ instar) coërcebat humeros sedentium in gradibus, & ne transiliri temere posset de gradu uno in alium, impediebat, quemadmodum *cancellis* termini ponebantur pedibus post sedentis, ne vel ante sedentibus molesti esse, vel ab his premi possent. Hic igitur *linea* vocari potest eine lehne, geländer. Ovid. Am. 3, 2, 19 *Quid refugis me*, puella, propius vultum tuo vultui admoturum, *cogit nos linea jungi.* Neque enim retro inclinare te potes & effugere meum caput, prohibente linea. Alias interpretationes vide in edit. Burm. Quintil. instit. 11, 3 *Transire in diversa subsellia parum verecundum est, nam & Cassius Severus urbane adversus hoc facientem lineam poposcit.* ¶ 7. Solidum etiam quiddam notat *linea* apud Sulpic. Sever. Dial. 2, 3 *Vt solet ex uberibus caprarum aut ovium, pastorum manu pressis, longa linea copiosi lactis effluere*, ein strich. ¶ 8. Communissima fere significatio est, cum vel mathematicam sine latitudine longitudinem, vel certe γραμμὴν sive ductum longum in tenui latitudine notat, eine linie. Perpendicularem signate intellexit Cic. de fin. 1, 6 pr. *Solida corpora ferri suo deorsum pondere ad lineam.* Rectam quamcunque Id. Parad. 3, 1 *Peccare est tanquam transilire lineas: quod cum feceris, culpa commissa est; quam longe progrediare, &c.* Cum *transiliendi* verbo utatur, respicit forte *lineas* in Græcorum orchestra, quarum usus apud Hesychium, v. γραμμαί, ὡς τὸν χορὸν ἐν στοίχῳ ἵστασθαι. Ita de *lineæ* definitione & generibus agit Gell. 1, 20 it. Frontinus p. 31 sq. Gœs. De pictoribus v. g. Plin. 35, 10, f. 36 *Apelles arrepto penicillo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam* & p. p. *Apelli fuit perpetua consuetudo, nunquam tam occupatam diem agendi, ut non lineam ducendo exerceret artem, quod ab eo in proverbium venit.* Vulgo ita efferunt, *nulla dies sine linea.* Hinc ¶ 9. *Primæ lineæ*, quibus deformatur opus, der grundriß, metaphorice etiam dicuntur. Quint. 2, 6 pr. *Ducere primas lineas*, entwerffen, & 4, 2 fin. *velut primis lineis aliquid designare.* ¶ 10. In solariis etiam *lineis* distinguuntur horæ. Vitruv. 9, 9 *Æstivas, hibernas, æquinoctiales, menstruas* etiam *lineas* commemorat. Huc pertinet Prudent. cathem. 11, 11 *Scandit gradatim denuo Iubar priores lineas.* ¶ 11 In ludo tesserarum & aleæ *lineæ* fuerunt, *scriptæ* dictæ Latinis, Gr. γραμμαί, unde formula ad *incitas* (lineas) *redactus*, de qua agimus sub *Cieo.* Huc retulerim illud Ter. Eun. 4, 2, 12 *Extrema linea amare haud nihil est*, h. e. ita ut remotus a voto & scopo sis multum. Itemque illud Hor. 1 ep. 16, 79 *Mors ultima linea rerum.* ¶ 12. Hæc duo loca passim explicari videas de *lineis circi* unde procurrerent & ad quas tanquam ad metam consisterent. Fundus, credo, interpretationis est Cassiodor. Var. 3, 51 *Alba linea non longe ab hostiis* (h. e. ostiis) *in utrumque podium quasi regula directa producitur, uti quadrigis progredientibus inde certamen oriretur.* Vide supra in *Calx.* De *alba linea*, in quantum rem indiscretam proverbio notat, egimus n. 1. ¶ 13. Stirpes familiarum denotat, uti & nostri eine linie. Paul. l. 9 ϖ. de gradibus & affi. στέμματα *cognationum directo limite in duas lineas separantur, quarum altera superior, altera inferior. Ex superiore autem & secundo gradu transversæ lineæ pendent.* ¶ 14. *Lineam* pro versu dici, eine zeile: ut contra Vossium ostendat Borrichius cogit. p. 155, provocat ad Apul. de Syllogismo: Sed non vocat Apulejus p. 31, 23 Elmenh. propositiones ipsas *lineas*, quod vult Borrichius; sed jubet collocari alias in superiore linea διαγραφῆς propositæ, alias in inferiore. ¶ 15. In Notitia Imperii, *linea valli* dicitur tractus valli in directam longitudinem lineæ instar productus.

¶ Lineola, *æ*, f. dimin. eine kleine linie, Gell. 10, 1.

¶ Lineāris, *e*, mit linien; ut, *Linearis pictura*, & *linearis* absolute Plinio 35, 3 dicitur, quæ sine coloribus, lineis tantum perficitur, quam Græci *Graphida* appellant, quo vocabulo idem Plinius atque Vitruvius usi sunt, die reiß-kunst, das reissen. vide supra *Graphis.* Ita *Linearis ratio* Geometria dicitur Quint. 1, 10 p. 112. *Linearis probatio* i. e. Geometrica ibid. 1, 10 extr.

¶ Lineālis, *e*, id. Amm. 22, 40 (Vales. c. 16) *Omnes ambitus lineales farinâ respersit.* Loquitur de metatione Alexandriæ, quam Curt. 4, 8, 6 descripsit. *Ambitus* autem *lineales* sunt lineæ, quæ murorum ductum designabant, farina, quod calx defuerat, ut notiores essent operantibus, resperlæ.

¶ Lineālĭter, adv. strichweise nach den linien. Mart. Capella 8 p. p. 280 de signifero: *Circulos, quos linealiter fecit.*

¶ Lineāmentum, *i*, n. idem quod linea. Cic. Ac. 4, 36 *Lineamento sine ulla latitudine carentem.* Vltima vox glossema videtur, & ita legendum, *lineamentum sine ulla latitudine.* vide locum integrum. ¶ 2. plur. *lineamenta*, notæ sunt, & quasi lineæ quædam ac fila corporis, ex quibus de forma judicatur, ejusque similitudine cum alio corpore; ut, *Lineamenta faciei*, die bildung und gestalt des angesichts, habitus ipse faciei: *Pythagoras ex lineamentis oris judicabat de ingeniis eorum, qui ad discendum sese obtulissent*, Gell. 1, 9. Et Cic. N. Deor. 1, 18 *Quæ compositio membrorum, quæ conformatio lineamentorum, quæ figura, quæ species, humanâ potest esse pulchrior?* Iustin. 1, 2, 2 *Lineamentorum qualitas matri ac filio similis*, sie sehen sich ähnlich. Adde Livium 21, 4.

¶ Lineamentatio, *onis*, f. linearum productio, die zeichnung, abreissung mit linien. Firmicus: *Corporis lineamentatio.*

¶ Līneo, *are*, idem est ac delineare, abzeichnen, mit linien entwerfen; ut, *Lineare radios*, Vitruv. 9, 4. *Lineari*, id. ibidem. Adde Caton. de Re Rust. c. 14 *Dolare, lineare, secare.*

¶ Lineātus, *a, um*, abgezeichnet; ut, *Carina belle lineata*, Plaut. Mil. Glor. 3, 3, 42.

¶ Lineatio, *ōnis*, f. die abzeichnung, Vitruv. 9, 4.

¶ Lineator, *oris*, m. ein zeichner, apud Boethium.

¶ Collīneo, *are*, est ad certam lineam dirigere, zielen, und das ziel treffen. Cic. de Divin. 2, 59 *Quis est, qui totum diem jaculans non aliquando collineet?* Ita omnes meliores codices. Id. de Finib. 3, 6 extr. *Hastam aliquo, aut sagittam collineare*, ac sæpius deinde. vid. tamen dicta in *Collimare* sub *Limus*, a, um.

¶ Collineatus, *a, um*, abgezielt, erzielt. Apul. Flor. c. 23 *Collineato pro fronte situ, & cohibentibus ad regulam lineis.*

¶ Delineo, *are*, est rei primas lineas ducere, ut pictores solent, abreissen, entwerffen. Plin. 35, 10 *Apelles arrepto carbone exstincto e foculo, imaginem in pariete delineavit.* Apul. 1 Flor. *Solus Apelles coloribus delineavit.* Arnob. 1 p. 17 de Deo: *Quem nulla delineat forma corporalis.*

¶ Delineatio, *ōnis*, f. der abriß, die entwerffung. Tert. adv. Valent. c. 27 *In delineationem superioris Christi, &c.* conf. adv. Marc. 5, 4.

¶ Delineator, *oris*, m. qui delineat, apud Livium.

LINGO, *linxi, lingĕre*, λείχειν, lecken. Plaut. Cas. 2, 8, 21 *Mel mihi videor lingere.* ¶ 2. Et, aliquid paullatim deglutire, im munde zergehen und hinab lassen, in qua significatione apud Plinium aliquoties legitur, ut 31, 9 *Sal datur lingendus.*

¶ Lingens, *tis.* Plin. 37, 10 *Lingentium calculos frangit pellitque.*

¶ Linctus, *us*, m. Id. Plin. 31, 9 *Multi tussim veterem linctu salis discussere*, mit saltzlecken. Adde 36, 17.

¶ Linctor, *ōris*, m. Gloss. gr. lat. λείκτης, *linctor.*

Composita:

¶ Ablingo, *ĕre*, ablecken; ut, *Ablingere oculos.* Marc. Emp.

¶ Delingo, *ĕre*, ablecken. *Delingere salem*, Plaut. Persa 3, 3, 24. Et Celsus 3, 23 *Cochleare plenum paullatim delingatur.*

¶ Elingo, *ere*, auslecken. Plin. 25, 13 *Si oculus subinde elingatur.* Adde Vulg. Interpr. Baruch. 6, 19.

¶ Pollingo, *ĕre*, salben, balsamiren. Plaut. prol. Pœn. v. 63 *Mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat*, i. e. mortuum curaverat, laverat, unxerat. Scribunt etiam *Polingo*, vel *Pollincio.* Vet. Gloss. *Pollingo*, περιστέλλω νεκρὸν, διοπλεκῶ, ἐνταφιάζω, ταριχεύω. *Pollingo* igitur nonnullis est quasi *poliens ungo*, quia cadavera olim ungi solebant; vel quasi *pollutos ungo*; Turneb. Advers. 28, 31 dici ait quasi *pellem ungo.* Sed simplicius multo ex *perlingo, pellingo, pollingo*; sicuti ex *perliceor* & *perluceo* fit *polliceor* & *polluceo.* Et hinc

¶ Pollinctus, *a, um*, gesalbet; ut, *Voluptas medicamentis pollincta*, Sen. de Vit. beat. c. 7, & Apul. Florid. *Iam miseri illius membra omnia aromatis persperfa, jam os ipsius unguine odoro delibutum, jam eum pollinctum, jam scenæ paratum, contemplatus diligentissime, &c.*

¶ Pollinctorius, *a, um*, idem. Plaut. Suppos. Aulul. Sc. Quid hic v. 4 *Sive pollinctorius efferar.*

¶ Pollinctor, *ōris*, m. curator funerum & unctor cadaverum, ein leichenwärter. Plaut. Asin. 5, 2, 61 *Nequis curris pollinctorem accessere?* conf. Pœn. prol. v. 63. Martial. 10 epigr. 97 *Iam pollinctore parato*, da man schon anstalt zur leiche gemacht. Vet Gloss. *Pollinctor*, ἐνταφιαστής. Et L. 5 § 8 Dig. de instit. act. *Si libitinarius servum pollinctorem habuerit.* Adde Nonium 2, 682. conf. Elmenh. in Arnob. p. 45, & Parei Lex. Crit p. 45.

¶ Pollinctūra, *æ*, f. ipsa funeris curatio, die beschickung der leiche. Plaut. Sticho 5, 4, 6, ubi quidam & *pollustura* legunt. Cæterum de modo & ritu pollincturæ veteris vide dissertationem Andr. Rivini 1655 Lipsiæ editam, ubi copiosissime cuncta explicantur

¶ Sublingo, *āre*, belecken. Hinc

¶ Sublingio, *ōnis*, m. apud Plaut. Pseud. 3, 2, 103 *Est coqui sublingio*, qui patinas lingua detergit, ein schüssel-lecker, küchen-junge.

LINGŌNES, *um*, pl. populi Galliæ, hodie *Langrois*, frumenti admodum feraces. v. Cæs. B. G. 1, 26, 21 &c. Lucan. 1, 398. v. Liv. 5, 35.

¶ Lingonicus, *a*, *um*, adj. ut, *Vellera lingonicis rasa sagis*, Martial. 14 epigr. 59. conf. epigr. 160.

LINGUA, *æ*, f. die zunge, maximum bonorum & malorum instrumentum, ὄργανον μὲν ἀγαθῶν, ὄργανον δὲ τῶν κακῶν μέγιστον, quemadmodum Pittacus dixit. Dicta est vel a sensu gustus, hoc est, a *lingendo*, vel quod dentium septis, quasi vallo, munita ac ligata sit: v. Gell. 1, 15 sq. *Linguam continere*, *cohibere*, die zunge im zaum halten. Cic. ad Qu. fratr. 1, 1, 13 *Lingua omnibus quam diligentissime continenda est*. Id. pro Flacco c. 23 *Lingua quasi flabellum est seditionis*, die zunge richtet uneinigkeit an, hilft zum aufruhr. *Immodicum linguâ* dixit Tac. Hist. 3, 53, 1, qui licenter nimis loquitur, qui temperare sermonibus non potest. Namque & ipsum vitium *intemperantia linguæ* Curtio appellatur. vide supra *Libertas*: item *Licentia*. Et, *Petulantiam linguæ*, dicacitatem improbam impudentemque Suetonius dixit, Tib. c. 61 extr. *Titubantiam* vero *linguæ* Id. Claudio c. 30, quam in Vitellio c. 7 *Titubantiam oris* vocat, das anstossen der zungen. ¶ 2. *Linguam*, ψυχῆς ἄγγελον, Democritus dixit: ex sermone enim de sensibus & cogitatis animi constat. Horat. de Arte poët. v. 111 *Post effert animi motus interprete linguâ*. Et, *Interpretem animi* linguam Lucretius etiam 6, 1147, itemque Prudentius Romano v. 771 dixit. *Cogitationis interpretem* vocat Lactantius de Ira Dei c. 14. ¶ 3. *Linguis favere* jubebantur olim in sacris: quo aliquando silentium, aliquando εὐφημία significabatur. v. Brisson. lib. 1 Form. solenn. ¶ 4. *Linguam* pro obtrectatione posuit Cic. fam. 9, 2 ad Varr. *Tibi idem consilii dedi, quod mihimetipsi, ut vitemus oculos hominum, si linguas minus facile possimus*, wenn wir ihnen nicht aus den mäulern kommen können. Apud Siracidem c. 28, 15 γλῶσσα τρίτη, *lingua tertia*, redditur ein böses maul. Cujus locutionis ratio est, quod obtrectator duorum amicorum verba deferens, lingua utriusque abutatur, suamque tertiam admisceat. In Targumin eadem loquendi formula delatio sive calumnia describitur. v. Drusium Quæst. 1, 4; & Buxtorff. Lex. Talmud. p. 1160. ¶ 5. Et, *Linguæ*, differentiæ sermonum, sprachen; ut, *Lingua græca*, *latina*, *&c.* Horat. 3 oda 8, 5 *Doctus sermones utriusque linguæ*. Ovid. de Arte Am. 2, 121 *Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes, Cura sit, & linguas edidicisse duas*. Pro eloquentia *lingua* ponitur apud Apostolum 1 Corinth. 13, 1 *Si linguis angelorum loquar*. ¶ 6. *Linguæ* etiam dicuntur promontoria a similitudine. Cæs. B. Gall. 3, 12 *Erant ejusmodi fere situs oppidorum, ut posita in linguis promontoriisque neque pedibus aditum haberent, neque navibus*. v. Ciacco. Ovid. Metam. 13, 734 *Tribus hæc excurrit in æquora linguis*. Habet etiam Liv. 37, 31. Ammian. Marcell. 14, 8. Lucanus eleganter describit 2, 613 de Brundusii situ agens: *Hanc latus angustum jam se cogentis in arctum Hesperiæ, tenuem producit in æquora linguam, Adriacas flexis claudit quæ cornibus undas*. Ex quibus intelligere licet, *linguam* appellari terram aliquam editiorem, quæ longo arctoque dorso, instar linguæ, porrigatur in mare. v. Schottum Observ. Human. 3, 28. ¶ 7. Lamellam notat in tibiis quibusdam, das blätgen. v. Plin. 10, 29 s. 43. *Lingua* etiam herbam denotat Plinio 24, 19 Sic *Lingua bubula*, i. e. buglossa, ochsen-zunge, Plin. 17, 14; Apul. de Herb. c. 41. *Lingua cervina*, i. e. gladiolus, schwertel-kraut; Id. Apul. c. 78. *Lingua canis* seu Macedonica, i. e. Cynoglossa hunds-zunge, Apul. de Herb. c. 96.

¶ Lingŭla, *æ*, f. diminut. quod & *Ligula* indifferenter fere scribitur. Priscian. lib. 3 de Diminutivo: *Lingua, lingula*; *& per concisionem N, ligula*. Notandum epigramma Martialis 14, 120, cujus lemma *Ligula argentea*, quod explicat gladiolum in speciem linguæ, spathulam: *Quamvis me ligulam dicant equitesque patresque, Dicor ab indoctis lingula Grammaticis*. *Indoctis* h. e. pertinacibus, jure derivationis & quantitatis syllabæ nolentibus decedere. Sic, *Lingula* vel *ligula calcei*, das zünglein in der schuhschnalle. Martial. 2 epigr. 29 *Non hesterna sedet lunatâ lingula plantâ, Coccina non læsum cingit aluta pedem*. ¶ 2. Et *Ligula* instrumentum, ein löffel, eine schaumkelle. Colum. 9, 15 extr. *Liquatum mel transfertur in vasa fictilia, quæ paucis diebus aperta sint, dum musteus fructus defervescat, isque sæpius ligula depurgandus est*. Plin. 20, 5 *Duarum aut trium ligularum mensura*. Conf. Cato de Re Rust. c. 84. conf. supra *Ligula* in *Ligo*. ¶ 4. Ut de lingua n. 6, observabamus, promontorium significare, ita *Lingulam* eodem sensu laudat aliquis ex Cæs. B. C. 3, 12.

¶ Lingŭlātus, *a*, *um*: ut, *Lingulati tubi*, qui ad æquæ ductionem ita aptati sunt, ut palmi spatio unus in alterum possit intrare, Vitruv. 8 c. ult. brunn-röhren, die sich in einander schliessen.

¶ Linguatus, *a*, *um*, gesprächig, schwätzig, plauderhaft. Tertull. de Anima c. 3 *Apostolus Athenis expertus linguatam civitatem*.

¶ Linguōsus, *a*, *um*, idem. Petron. c. 43 *Duræ buccæ fuit, linguosus*; *Discordia non homo*. conf. c. 63. Et Hieronym. Epitaphio Paulæ (epist. 27) c. 10 *Quam linguosam, garrulam, ac procacem, rixisque perspexerat delectari &c.* Et Augustin. confess. 1, 9 pr. *Linguosæ artes*.

¶ Linguax, *ācis*, m. locutulejus, blatero, ein schwätzer. Onomast. *Linguax* λάλος. ἀθυρόγλωττος.

¶ Lingulāca, *æ*, c. dem die zunge wohl gelöst, ein klapper-maul. Plaut. Cas. 2, 8, 63 *Uxor lingulaca est nobis domi, nam nunquam tacet*. Et Gell. 1, 15 extr. *Veteres nostri hoc genus homines, in verba projectos, locutulejos, & blaterones, & lingulacas dixerunt*. ¶ 2. Sed, *Lingulacam piscem*, cum Festo Hermolaus, *soleam* esse, aut ab ea piscem non valde dissimilem voluit, ein schollen. Ex eo jocus Plauti l. c. v. 62 OL. *Vin' Lingulacas?* (pisces scil.) ST. *Quid opus est, quando uxor domi est? Ea lingulacula est nobis* (satis loquax) &c. *Lingulacæ* nimirum sunt, qui Græcis λάλοι, B. Hieronymo *Linguosi*, aliis *linguaces*. ¶ 3. Hoc nomine etiam herba appellatur Plinio 25, 11.

¶ Linguārium, *i*, n. instrumentum quo lingua alicui occluditur, ein zungen-biss. Unde prov. *Linguario indiget*, er kan das maul nicht halten. Apud Senecam de Benef. 4, 36 est multa, vel vectigal pro lingua inconsideratius locuta, ut recte Muretus explicat in Variis 12, 5. vide & Lipsium ad eum Senecæ locum.

¶ Bilinguis, *e*, proprie duas linguas habens, zweyzüngig, quemadmodum Diodorus Siculus sub fin. lib. 2 p. 97 fabulose de incolis insulæ in australi Oceano tradit, δίπτυχον αὐτοὺς ἔχειν τὴν γλῶτταν. conf. Freinsh. Ind. ad Curt. voce *bilinguis*. ¶ 2. Duarum linguarum peritus, zweyer sprachen kundig. Sic Brutios Ennius *bilingues* apud Festum vocavit, quod osce & græce loqui fuerint soliti. Et Curt. 7, 5, 29 *Bilingues* vocat, qui græce & barbare loquebantur. Apud Horatium 1 sat. 10, 30 *Canusinus bilinguis*, qui græca cum latinis conjunxerat. ¶ 3. Qui lubrica & parum sincera fide loquitur, der mit zwey zungen redet, ein falscher mund, διπλοῦς ἀνήρ. v. Chiliad. Tales Paulus 1 Tim. 3, 8 διλόγους vocat. Plaut. Truc. 4, 3, 7 *Ne duplices habeatis linguas, ne ego bilingues vos necem*. Virg. Æn. 1, 665 *Quippe domum timet ambiguam, Tyriosque bilingues*. vid. omnino Drakenb. ad Sil. 16, 157.

Bisulcilingua, vide infra *Sulcus*.

¶ Trilinguis, *e*, trium linguarum, dreyzüngig, ut apparere in serpentibus dicuntur. Horat. 2 od. 19, 31 *Cerberus trilingui ore*. Prudent. Cathem. 3, 127 ex protevangelio: *Ut mulier colla trilinguia calce terat*. vide Weitzium ad Prudent. contra Symmach. 1, 28 p. 723. ¶ 2. Tergemini sermonis peritus, der drey sprachen kan. Apul. lib. 11 Met. *Siculi trilingues Stygiam Proserpinam nominant*. Quod Cæl. Rhodig. extr. l. 3 Antiq. Lect. interpretatur, *initio barbare, mox græce, postremo latine locutos esse*. Ita ipse Varro ap. Isid. 15, 1 Massilienses *trilingues* dixit, quod & Græce loquerentur, & Latine & Gallice.

¶ Trilinguus, *a*, *um*, idem. Prudent. Hamart. v. 587 de viperæ coitu: *Caput inserit ille trilinguæ Conjugis in fauces*. Alii *trilingue*.

¶ Elinguis, *e*, mutus, sprachlos. Cic. pro Flacco c. 10 *Convicit & elinguem reddidit*, er hat ihn überzeuget, daß er verstummen müssen.

¶ Elinguo, *āre*, die zunge ausschneiden; ut, *Elinguandum te dabo usque a radicibus*, Plaut. Aul. 2, 2, 72.

¶ Elinguatus, *a*, *um*. Corn. Front. p. 1333 *Elinguis habet linguam, sed usu ejus caret*; *elinguatus amisit*.

¶ Elinguatio, *onis*, f. die ausschneidung der zunge. Gloss. lat. gr. *Elinguatio* γλωσσοτομία.

Linificius, liniger, quære in *Linum*.

LINIO, *linīre*, apud Columellam subinde hodie reperitur, pro quo tamen usitatius est.

Lino, *līvi*, vel *lēvi*, *litum*, *linĕre*, schmieren, bestreichen, streichen, überziehen. Prius enim illud post obfuscatum Linguæ Latinæ nitorem ortum, & ab imperitis librariis intrusum, præter alios multis defendit Burm. ad Quint. decl. 13, 5 p. 277. Est tamen in Harduin. etiam edit. ap. Plin. 17, 28 extr. *Sanguine ursino liniri*. Colum. 6, 17 *Optimum est inurere, atque ita liquida pice cum oleo linire*, & passim. Sed Id. 12, 50 *Dolia gummi liverunt*. Et Ovid. Fast. 3, 760 *Linit ora luto*. Altera forma Vitruv. 7, 3 *Luto liniuntur*. Sed & *Auro sub limina tecta linuntur*. Ovid. fragm. de Medicam. faciei v. 7 *Faciem linere*, sich schmincken. Iuvenal. 6, 479. Martial. 3 epigr. 42 *Lomento rugas uteri quod condere tentas, Polla, tibi ventrem, non mihi labra linis!* Ubi *Labra linere*, das maul schmieren, betrügen. Horat. 1 oda 20, 3 *Vile Sabinum ego ipse testa conditum levi*. Oblinebantur nempe pice vel gypso amphoræ, in quibus vinum recondebatur. v. *Relino*. Virg. Georg. 4, 38 *Cera spiramenta linunt*.

¶ Litus, *a*, *um*, geschmiert, bestrichen; ut, *Paribus lita corpora guttis*, Virg. Georg. 4, 99.

¶ Litus, *ūs*, m. subst. linendi actus. Plin. 33, 6 *Litu cicatricum fœditates tollere*.

¶ Linitus, *ūs*, m. idem. Plin. 20, 12 pr. *Prævalere contra serpentes potu & linitu*. Sed vid. notata ad *Linio*.

¶ Litūra, der strich, die durchstreichung. *Litura in nomen alicujus*, subaudi, *facta*, Cic. pro Arch. c. 5. Id. Verr. 2, 76 *Erant acceptæ pecuniæ a C. Verratio C. F. Sic tamen ut usque ad alterum R. literæ constarent integræ; reliquæ omnes essent in litura*. Et c. 77 extr. *Videtis extremam partem nominis, caudam illam Verris, tanquam in luto demersam esse in litura*. Literæ igitur *sunt in litura*, wenn etwas in die stelle des ausgekratzten geschrieben. *Lituram facere* Ovid. Heroid. epist. 3, 3, ausstreichen. Martial. 4 epigr. 10 *Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ Emendare jocos: una litura potest*. Horat. Art. poët. v. 292 *Carmen reprehendite, quod non Multa dies & multa litura coërcuit*. Claudius Imperator cum orantibus familiaribus appositam cuidam demisisset notam, *Litura tamen*, inquit, *exstat*, ut Suetonius auctor est ejus vitâ c. 16. Significat autem, notam quidem ignominiosam tolli posse, memoriam vero ipsius notati flagitii manere. ¶ 2. Apud Columellam 4, 24 idem quod *litus*, ubi ait: *Solem etiam & pluvias arcet ejusmodi liturâ*.

¶ Lituro, *are*, inducere, delere, ausstreichen, apud Sidon. 6 epist. 3 extr. *Tunc certius te probasse reliqua gaudebo, si liturasse aliqua cognovero*. Ubi hæc ex veteri inscriptione Savaro laudat: CUM IN RE PRÆSENTI INSPEXERIM LITURATUM AGR. ET ERASUM &c.

¶ Liturārius, *a*, *um*, idem quod deletitius. Auson. præf. in Centonem: *Hoc die uno & addita lucubratione properatum modo inter liturarios meos cum reperissem &c.* Ubi *liturarios*, ut Scaliger reponit, vocat codicillos, in quibus prima concepta scriptionis nostræ perscribimus, & quæ displicent, inducimus, ut postea chartæ puræ commendentur. v. Auson. Lect. 2, 13 p. 124.

¶ Linīmen, *inis*, n. die schmiere. Th. Priscian. 1, 18 *Pro linimine adhibere*.

¶ Linimentum, *i*, n. idem. Pallad. Octob. 4, 14 *Linimentum dolii non gypso, sed sarmentorum cinere inducere*. Adde Cels. 5, 25; Oct. Hor. 1, 21.

Composita a *Lino* & *Linio*.

¶ Allĭno, *ĕre*, adspergere, anstreichen, anschmieren. *Vitia sua alteri allinere*, Sen. epist. 7 pr. einem anstecken, beschmitzen. Horat. de Arte poët. v. 445 *Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes, Culpabit duros, incomtis allinet atrum Transverso calamo signum*. ¶ 2. Ex altera forma, quam in simplici notavimus, legitur hodie apud Pallad. Mai. tit. 8 *In unum corpus omnia redacta curabis adlinire*.

¶ Circumlĭno, *ĕre*, umher beschmieren, bestreichen; ut, *Circumlinere oculum*, Plin. 6 epist. 88. Et alter Plin. 21, 14 *Circumlini alveos fimo bubulo utilissimum*. ¶ 2. Circumlĭnio, *īre*, Colum. 6, 16 extr. *Vulnera*

nera medicamento circumlinienda. Quintil. 1, 11 *Simplicem vocis naturam pleniore quodam sono circumlinire*, magister haud patietur puerum, h. c. graviorem, quam natura fert, vocem affectare. Sed vid. dicta de simplici.

¶ Circumlitus, *a, um*, überstrichen. Plin. c. l. *Vasis melle circumlitis.* Et pro *circumdatus*, Horat. 1 epist. 10, 7 *Musco circumlita saxa:* Et Ovid. Met. 11, 137 *Auro circumlitus*, übergüldet. Et Quintil. 8, 5 *Pictura, in qua nihil circumlitum est.* Ipse Cic. Tusc. 1, 45 *Persæ cera circumlitos condant.*

¶ Circumlitio, *ōnis*, f. die bestreichung. Sen. epist. 86 *In picturæ modum variata circumlitio* (parietibus) *prætexitur.* Adde Plin. 24, 7 *Oris circumlitiones.* conf. 35, 11.

¶ Collino, *ēre*, beschmieren, besudeln. Plaut. Most. 1, 3, 113 & Pœn. 1, 2, 93 *Pulchrum ornatum turpes mores pejus cæno collinunt.* Horat. 1 od. 15, 20 *Crines pulvere collines.*

¶ Collitus, *a, um*, bestrichen, angestrichen. Prudent. Cathem. 5, 15 *Fila favis scirpea floreis Presso melle prius conlita fingimus.* Quod candelarum apud veteres genus erat. Sic potiis *filum cera collitum*, ein wachsticht.

¶ Collinitus, *a, um*, facit Columella a *Collinio, 6*, 17 extr. *Semina melle collinita.*

¶ Delino, *ēre*, fœdare, corrumpere, besudeln. (Non autem huc pertinet *Delinire*, quod a *Lenis* est; sicuti etiam *Delinimentum, Delinitio &c.* De his supra in *Lenis.*) Hinc

¶ Delitus, *a, um*, bestrichen, ausgelescht. Cic. in quadam epist. citante Prisciano, lib. 9 sub fin. *Tuli molestè, quod litteræ delitæ mihi ante redditæ sunt*, ein besudelter brieff. Id. apud Diomedem: *Cæteris delitis*, pro *deletis.*

¶ Delitor, *ōris*, m. qui delinit. Accius Atreo, apud Prisc. an. l. *Scelerum fratris delitor.*

¶ Elino, *ēre*, ausstreichen, ex Lucil. Nonius 2, 273. Alii referunt ad *Eko, ēre*, de quo supra in E.

¶ Illino, *ēre*, anschmieren, anstreichen. Sen. de Ira 3, 16 *Aves visco plumis omnibus illinunt.* Id. epist. 120 *Tectis aurum illinire.* Horat. 1 sat. 5, 30 *Illinere oculis collyria.* Plin. 9, 30 *Nassis illinuntur.* ¶ 2. Illinio, *īre*. Plin. 20, 17 *Pbreneticis illinivit cum polenta, &c.* Et 30, 11 *Cornicis carnes esse & nidum illinire.* conf. Colum. 6, 14. Hinc

¶ Illitus, *a, um*, angestrichen, angeschmiert. Cic. de Orat. 3, 52 *Color venustatis non facu illitus, sed sanguine diffusus*, nicht geschmieret. *Aurum vestibus illitum*, Horat. 3 od. 9, 14. Et Liv. *Illitum vestibus domum* dixit 5, 2. Sic, *Ipsa facies illita*, Plin. 29, 3. Sil. 11, 43 ex emend. Heinsii *nulli maculam non illita vita*, nullus innocens, aut flagitii non notatus. v. etiam Drakenb.

¶ Illinītus, *a, um*. Plin. 25, 12 extr. *Psyllion illinitum fronti.* conf. Marc. Emp. c. 6.

¶ Illitus, *ūs*, m. subst. die anstreichung. Plin. 23, 9 *Appositu, fotu, illitu.* conf. 24, 6.

¶ Illinimentum, *i*, n. die salbe. Cæl. Aurel. 3, 8 *Illinimenta medicamentum.*

¶ Superillino, *ēre*, drüber herschmieren. Celsus 3, 20 *Totum corpus superillinendum est.*

¶ Superillitus, *a, um*, drauf geschmiert. Plin. 30, 12 *Superillito butyro ovillo cum melle.* ¶ 2. Apul. de Herb. c. 74, 1 & 7 *Succus superillinitus.*

¶ Interlino, *ēre*, dazwischen schmieren oder schreiben. Cic. pro Cluent. 2, 44 *Qui testamentum interleverit.* conf. l. 42 ff. (9, 2) ad Leg. Aquil.

¶ Interlitus, *a, um*, darzwischen geschrieben. *Codex interlitus proferebatur*, Cic. pro Cluent. c. 33. *Corruptæ atque interlitæ tabulæ*, Id. Verr. 2, 42. *Murus bitumine interlitus*, Curt. 5, 1, 16 & 25. *Cæmenta interlita limo*, Liv. 21, 11.

¶ Oblino, *ēre*, verstreichen, umher schmieren. Varro de Re Rust. 3, 7 *Aves decipiuntur, cum se oblevirint visco.* ¶ 2. Col. 5, 9 *Imas partes misto fimo cum cinere oblinire.*

¶ Oblitus, *a, um*, beflecket, beschmißt. Ita improprie Cic. Phil. 14, 3 *Libidine flagitiosa oblita est Antoniorum vita.* ¶ 2. Oblinītus, *a, um*, verschmiert. Colum. 12, 39 *Vasis oblinitis includere.* Scribon. Compos. 245 *Prodest & cinis de sice factus, aqua consperso, oblinita.*

¶ Perlino, *ēre*, wohl durchschmieren. Colum. 7, 5 *Ulcera lavantur aceto, & pice liquida cum adipi sailla perlinuntur.* ¶ 2. Perlīnio, *īre*, Colum. 9, 12 *Loculamentum perliniat intrinsecus.*

¶ Perlitus, *a, um*, bestrichen, gesalbet; u, *Unguentis perlitus ignave incedis*, Plaut. Cas. 2, 3, 23. Alii *unguentatus per vias*, legunt. Ex Apulei 3 laudatur *perlita* deponentialiter positum. Sed Elmenh. p. 138 *Ab imis unguibus sese adusque summos capillos perlinit.*

¶ Prælino, *ēre*, von aussen, oder von vornen beschmieren, anstreichen. Gell. 7, 14 extr. Vnumquodque *cum caste pudiceque ornatur, sit illustrius: cum fucatur atque prælinitur, sit præstigiosum.*

¶ Prælitus, *a, um*, angestrichen. Gell. 13, 23 *Vilæ inexcultæ & rudes, ne tectorio quidem prælitæ*, angetüncht.

¶ Relino, *ēre*, quod oblicum & obturatum fuit, aperire, aufthun, auffpünden. Ter. Heaut. 3, 1, 51 *Relevi dolio omnia, &c.*

¶ Sublino, *ēre*, aliquantulum illinire, bestreichen, Plin. 33, 5 *Sublinunt atramento.* conf. 35, 6; & 36, 23. ¶ 2. *Sublinere os*, proverbiale est, pro illudere, variis promissis decipere, das maul schmieren. v. Intr. Petron. ad c. 22 p. 72 Burm. Esse scilicet putant desumptam formulam a jocosa in dormientes contumelia. Add. Dousa præcid. c. 10. Plaut. Capt. 3, 4, 122 *Nucleum amisi, reliquit pignori putamina. Ita mihi flotido sursum versum os sublevere officiis.* Et in Aul. 4, 6, 1 *Fidei censebam maximam multo fidem Esse, ea sublevit os mihi plenissime.* v. Taubm. ad argumentum Epidici, & Parei Lex. Crit.

¶ Sublitus, *a, um*, geschmiert, bestrichen. Plin. 33, 6 de argento vivo: *Cum æra inaurantur, sublitum brattéis pertinacissime retinet.* Et Symm. 1 epist. 4 *Stultus sum, si os sublitum mihi esse non sentio.*

¶ Sublitio, *ōnis*, f. der erste überzug, die erste farbe.

¶ Sublinio, *īre*, idem quod *Sublinere.* Plaut. Mil. 2, 5, 57 *Sublinitur os custodi.* Et ibid. sc. 1, 75 *Sublinitum est os custodi mulieris.*

¶ Subterlino, *ēre*, von unten schmieren. Plin. 28, 7 *Plantas ægri subterlinere*, die fußsohlen schmieren.

¶ Superlino, *ēre*, überstreichen. Plin. 27, 6 *Radix in vino decocta superlinitur.* Adde Pallad. Jan. t. 5; & Oct. t. 14.

¶ Superlitus, *a, um*, überschmiert. Plin. 22, 23 *Visco superlitum, ut hæreat.*

LĪNODRYS, *yos*, f. λινόδρυς herba gamanderle, quæ & *Chamædrys.* vid. Dioscorid. 3, 112; Tabernæm. p. 769.

Linositas, linostolia, vide *Linum.*

LĪNOSTRŌPHON, *i*, n. λινοστροφον, herba, quæ & dicitur *Marrubium, Prasium, &c.* auctorn. v. Plin. 20, 22.

LĪNOZOSTIS, *is*, λινόζωστις, herba, quam & *Mercurialem* vocant, bingelkraut, Plin. 25, 5.

LINQVO, *liqui, lictum, linquere*, deserere, relinquere, lassen, verlassen. *Dulcia linquimus arva*, Virg. ecl. 1, 3. *Mensas liquere*, pro liquerunt, Id. Æn. 3, 213. *Animo linqui*, in ohnmacht fallen, Suet. Cæs. c. 45.

¶ Linquens, *tis. Linquens terram eam, quam servaverat*, Cic. pro Planc. c. 10. *Animum linquentem revocare*, Curt. 9, 5, 11, sich wieder erholen.

¶ Lictus, *a, um*, verlassen. Capitol. in Antonino Philos. c 7 *Imperium lictum cum alio participare.*

Composita:

¶ Dēlinquo, *liqui, lictum, ēre*, prætermittere, quod prætermitti non oportuit: & peccare, versehen, mißhandeln, sündigen. Ter. Hec. 4, 4, 41 *An quia non deliquunt viri?* Cic. Off. 1, 48 *Si quid delinquitur, fit nescio quomodo, ut magis in aliis cernamus, quam in nobismet ipsis.* ¶ 2. Veteres *Delinquere* & pro deesse, ponebant, unde *deliquium*, quod deest, de quo postea.

¶ Delinquentia, *æ*, f. die sünde. Tertull. Resurr. Carn. c. 46 & 47 *Homo delinquentiæ, Antichristus.*

¶ Delictum, *i*, n. das verbrechen, versehen, die sünde. Cic. Off. 1, 13 *Quæ parva videntur esse delicta, ab iis est diligentius declinandum.* Id. 5 fam. 5, 17 *Homines sapientes delicto suo, non alterius injuriâ commoventur.*

¶ Post-delictum, *i*, h. e. postea commissum. Ulpian. l. 71 ff. § 9 de acquir. vel omitt. hered. (29, 2) *Etenim, qui semel se abstinuit, quemadmodum ex post-delicto obligatur.*

¶ Delictor, *ōris*, m. peccator, ein verbrecher. Cypr. ep. 59 c. 1 *Gravissimis delictoribus, & in Deum multum ante peccantibus.*

¶ Dēliquus, *a, um*, i. e. minor, weniger, minder, fehlend, a delinquendo quod detuerit: sicut *reliquum* a relinquendo, quod remanserit. *Tibi nil domi deliquum est*, Plaut. Cas. 2, 2, 33. conf. Festus, & Douza ad h. l.

¶ Dēliquium, *i*, n. defectus, der fehl, mangel, abgang; ut, *Deliquium solis*, die sonnen-finsterniß, Plin. 2, 12; a *delinquendo* dictum, secundum Festum, quod delinquat in cursu suo. Falluntur igitur, qui deliquium a *liquando* deducunt. v. Varro de L. L. 6, 5, & Voss. Etym. p. 291. Plaut. Capt. 3, 4, 93 *Parentum & libertatis deliquium.* Sed vide statim *Deliquio.* Sic Medici vocant *animi deliquium*, die ohnmacht; quem defectum quidam dicunt *Syncopen.*

¶ Deliquio, *ōnis*, f. idem. Plaut. Capt. 3, 4, 93 *Et parentum & libertatis apud te deliquio fiet.* Quem locum modo etiam in *Deliquium* laudavimus. Nim. quidam nominativum volunt esse, dativum alii.

¶ Indelictus, *a, um*. Accius apud Festum: *Qui, nisi probrum, omnia alia indelicta æstimant*, sie halten sonst nichts vor sünde.

¶ Relinquo, *liqui, lictum, ēre*, deserere, verlassen. Ter. Adelph. 3, 4, 52 *Animam relinquam potius, quam illam deseram*, ich will ehe mein leben lassen. Dicitur etiam alia forma, *vita* vel *anima relinquere hominem.* v. Burm. ad Quint decl. 13, 6 p. 278. Id. Pharm. 2, 2, 46 *At si talentum rem reliq isset decem*, wenn er so viel nach sich gelassen. Cic. pro Domo c. 58 *Liberis nostris satis amplum patrimonium paterni nominis ac nostræ memoriæ relinquemus.* Et, *Testamento relinquere aliquid alicui*, Id. Off. 3, 24; einem etwas bescheiden, vermachen. conf. Petron. commentatores ad cap. 45. *In medio relinquere*, Cic. Acad. 1, 16, in seinem werth und unwerth bleiben lassen. Sic, *Scriptum relinquere*, Nepos 9, 5, 3. Ter. Andr. 2, 5, 1 *Herus me, relictis rebus, jussit Pamphilum observare*, ich soll alles stehen und liegen lassen, und ꝛc. Vbi Donatus: *Imponitur manus rebus, cum percipitur id, quod cæperit: ut Virgilius*, Imponit regina manum. *Relinquuntur vero res, cum imperfectæ relinquuntur. Idem Virgilius:* ATQVE OPERE IN MEDIO DEFIXA RELIQVIT ARATRA. *Adeo præposuit hoc negotii rebus omnibus. Non relinquere locum precibus* dupliciter dicitur. Aut enim significat facere aliquid vel non rogatum, sich nicht erst darum bitten lassen; ut Cic. fam. 1, 1 de Pompejo: aut plane non admittere preces, gar kein bitten anhören wollen, ita Ter. Andr. 3, 5, 23. ubi Dac. v. Manut. ad Cic. l. c.

¶ Relinquens, *tis.* Catull. 36, 3 *Relinquens Comi mœnia.* Vellej. 1, 17, 7 *Occupatum relinquens materiam querit novam.*

¶ Relictus, *a, um*, hinterlassen, zurück gelassen. Nepos 15, 2, 1 *Pauper jam a majoribus relictus.* Id. 24, 1, 1 *Hæredium a patre relictum habebat.* Cæs. de B. G. 3, 102 *Cæsar, omnibus relictis, persequendum sibi Pompejum existimavit.*

¶ Relictus, *ūs*, m. subst. die verlassung. Gell. 3, 1 *Labor civilis, exercendique corporis studium relictui sunt*, i. e. relinquuntur, negliguntur.

¶ Relictio, *ōnis*, f. idem. *Desperationes & relictiones reipublicæ*, Cic. Attic. 16, 7.

¶ Rēliquus, *a, um*, übrig, überblieben, quod vel restat, vel superest: ut, *Nihil est reliqui*, Cic. de Fin. 2, 31. Ter. Eun. 2, 2, 9 *Itane parasti te, ut spes nulla reliqua in te sit? De reliquo, velim tibi persuadeas*, Cic. fam. 6, 21, im übrigen ꝛc. Nepos 25, 21, 5 *Quoniam nihil reliqui feci, quod ad famandum me pertineret: reliquum est, ut ego mihi consulam*, weil ich nichts unterlassen, ꝛc. so ists nun an dem, ꝛc. Vbi *Reliqui nihil facere* eleganter dicitur, pro, omnia facere, tentare: quibus similima Cicero scripsit fam. 3, ep. ult. *Nullum munus officii cuiquam reliquum feciſſe.* Sed alias hæc formula simpliciter significat relinquere. Sall. Cat. 28 extr. *Quibus libido atque luxuria ex magnis rapinis nihil reliqui fecerant.* Et Curtius 6, 9, 27 *Eum reliquum*

liquum calamitas fecit. Sed, *in reliquum tempus*, eſt in poſterum, hinfuro, künfftig, hernachmahls. Cæſar B. Gall. 1, 20 *Monet, ut in reliquum tempus ſuſpiciones vitet.*

¶ Relliquuus, vel Rellicuus, *a, um*, idem; ut, *Rellicuo tempore*, Lucret. 1, 560. conf. 2, 953.

¶ Reliquum, *i*, n. ſubſtantive, plur. *Reliqua*, quæ ſubductis rationibus, & computatis acceptis expenſisque debita reſident, & ſolvenda præſtandaque ſuperſunt; Ἐλλείμματα Græcis; item λοιπάδες, & λοιπογραφίαι, reſte. Ter. Phorm. 1, 1, 2 *Erat ei de ratiuncula, lampridem apud me reliquum pauxillulum Nummorum id ut conficerem.* Cic. Att. 16, 3 *Angit me ratio reliquorum meorum*, die rechnung meiner ſchulden. Plin. 3 epiſt. 19 *Reliqua colonorum minuit.* Add. Plaut. Ciſtell. 1, 3, 4 & Capt. prol. 16. Atque ita etiam ICti abſolute *Reliqua* vocant: perinde, ut *debita* dicuntur. Et ita alii quoque auctores. Spartian. Adriano c. 7 *In provinciis vero etiam ex reliquis ingentes ſummas remiſit.* In Nummis Adriani: RELIQVA VETERA HS. NOVIES MILLIES ABOLITA. De quibus & ſimilibus Spanh. diſſ. 13 p. 552. Quintil. 6, 4 ex emendatione Salmaſii: *Diſpenſatori, qui cum reliqua non reſponderent, dicebat ſubinde &c.* Symmach. 10 epiſt. 47 *Uberiorem ſummam docuit excluſam; reliquum vero ſecundum rectorum litteras exſculpendum ab obnoxiis intimavit.* Vocantur & *Reſidua*: vide *Reſideo* in *Sedeo.*

¶ Relíquor, *ari*, verbum, reſt bleiben, quo uſus Scævola l. 20 § 1 ff. de fundo inſtructo: Adde infra in *Pagina.*

¶ Reliquatio, *ōnis*, f. die reſtirung. Gloſſ. Philox. λοιπογραφία, *Reliquatio.* Et Tertull. de Anima c. 56 *Ajunt & immaturâ morte praeventas (animas) eo usque vagari iſthinc, donec reliquatio compleatur ætatis, quæ cum perviſiſſent, ſi non intempeſtive obiiſſent.* Paulus in l. qui nominibus ff. de admin. & per. tut. *Si pupillus poſt pubertatem rationibus a tutore acceptis reliquationem ejus ſcevtus, &c.*

¶ Reliquator, *ōris*, m. qui, quod alicui debet, ex aſſe & integro non perſolvit, ſed alicujus partis debitor adhuc remanet, der ſchuldig bleibt. Quod etiam ad illos referri poteſt, qui malam rationem reddunt: Crinitus de H. D. 15, 3. v. infra in *Pariare.* Scævola l. 102 § 2 Valerius, ff. de Solutionib. *Superioris anni reliquator*, ein reſtant aus vorigem jahre.

¶ Reliquatrix, *īcis.* Tertull. de Anima c. 35 *Anima reliquatrix delictorum, donec exſolvat noviſſimum quadrantem.*

¶ Reliquiæ, *arum*, f. pl. quæ reliqua ſunt, überbleibſel, das übrige; ut, *Reliquiæ cibi, prandii, cænæ*, Plaut. Stich. 3, 2, 40; & Menæch. 3, 1, 15, &c. Sic, *reliquiæ conjurationis*, Cicer. Paradox. *Reliquiæ exercitus*, Hirtius Alex. B. c. 40; *Belli*, Vellej. 2, 17, 1. *Reliquias legionum conſervare*, Id. 2, 46, 4. Et, *Reliquias cladis velut ex naufragio colligere*, Liv. 22, 56. Ter. Adelph. 3, 3, 91 *Quam gaudeo, ubi hujus generis reliquias reſtare video!* ¶ 2. *Reliquiæ* dicuntur etiam cineres & oſſa mortuorum. Suet. Domit. c. 8 *Monimentum diruit, oſſaque & reliquias, quæ inerant, mari merſit.* Id. Aug. c. 100 *Reliquias* (cremati corporis) *legerunt.* De *reliquiis* ſepultorum *transferendis* ſcripſit ad Trajanum Plin. 10 epiſt. 73. Sunt *Reliquiæ*, die todten cörper, oder was von denſelbigen noch nicht verweſet. Et, *Reliquiæ ſanctorum* vel *martyrum*, reliquien. v. Elmenhorſt. ad Gennad. p. 168. Ita etiam reliquias vocare poſſis v. g. *lyram Orphei, lucernam Epicteti &c.* de quibus Lucian. adv. indoctum p. 385 ſq. & copioſiſſime Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 1 p. 3 ſq. ¶ 3. Obſerva *Reliquia* in ſingulari exſtare in Apuleji Apolog. p. 277 *Converritorem pridianæ reliquiæ.*

¶ Reliquiæ, *orum*, in neutro plur. olim etiam uſurpatum. Plaut. Mil. 1, 1, 54, ut ex veteribus libris conſtat: *At pedites tibi reliquia erunt, ſi viverent.* Sic & Phædrus 1 fab. 23 *Vt fruaris reliquiis, quæ ſunt reſturi.*

¶ Abrelinquo, *ĕre*, idem quod relinquere, deſerere. Hinc

¶ Abrelictus, *a, um*, verlaſſen. Tertull. adv. Iudæos c. 1 *Divinitate abrelicta*: & eod. cap. *Deo abrelicto.*

¶ Derelinquo, *ĕre*, verlaſſen. *Communem cauſſam derelinquo*, Cic. pro Cæcina c. 35 extr. Et, *Agros deſerere & totas arationes derelinquere*, Id. in Verr. 3, 51.

¶ Derelictus, *a, um*, verlaſſen. Cic. Brut. c. 4 *Seremus aliquid tamquam in inculto & derelicto ſolo.* Id. Catil. 1, 10 *Ab omni non modo fortuna, verum etiam ſpe derelicti*, arme verzweifelte leute. Id. Att. 8, 1 *Oppida pro derelicto habere*, vor verlohren halten.

¶ Derelictus, *ūs*, m. ſubſt. ut Gell. 4, 12 *Vineam derelicti habuerat*, id eſt, minime curaverat, hat ihn liegen laſſen, nicht gewartet.

¶ Derelictio, *onis*, f. die unterlaſſung. Cic. Off. 3, 6 *Communis utilitatis derelictio contra naturam eſt:*

Linteamen, linteárius, linteátus, linteo, vide *Linteum.*

LINTER, *tris*, m. & f. ſed fœm. frequentius, ſcapha, ein kahn, fiſcher-kahn. *Lintribus in inſulam aliquid convehere*, Cic. pro Mil. c. 27. *Amnem lintre tranſvehi*, Claudian. de Laud. Stil. 1, 206. ¶ 2. Item ein trög. *Cavat arbore lintres*, Virg. Georg. 1, 262. Tibull. 1, 5, 23 *Hæc mihi ſervabit plenis in lintribus uvas.*

¶ Lintículus, *i*, m. dimin. Cic. Att. 10, 10 extr. *Ego vero vel lintriculo, ſi navis non erit, eripiam me ex eorum parricidio.* Turn. 18, 10 *Utriculo* legit. Al. aliter.

¶ Lintrárius, *i*, m. qui lintri præeſt, ein fährmann, der da, über führet. Vlpian. L. 1 § 4 Dig. Nautæ, Caupones &c.

LISTERNVM, *i*, n. locus Campaniæ, ubi Scipio Africanus invidiæ cedens obiit & ſepultus eſt. vid. Ovid. Met. 15, 714; Sil. 6, 654. ubi N. Heinſius docet potius ſcribendum *Liternum.*

¶ Linternus, *a, um*, adject. ut, *Linterna palus*, Sil. 7, 278. *Linternus ager*, Cic. Agrar. 2, 25.

¶ Linternínus, *a, um*, idem; ut, *Rus Linterninum*, Plin. 14, 4; & 16, 44.

LINTEVM, *i*, n. a *lino* dictum, ein leinen tuch, leinwad, leinlach; ut, *Linteum texefacere*, Celſus 3, 6. De *linteorum in balneis* uſu Gonſal. ad Petron. c. 91 pr. Et, *Merces fallaces & fucoſe chartis & linteis & vitro delate*, Cic. pro Rab. Poſt. c. 14. ¶ 2. Velum nauticum ſæpe poëtis eſt, ein ſegel. Ovid. Met. 15, 195 *Orba ſuis eſſent etiamnum linteа ventis.* Virg. Æn. 3, 686 *Certum eſt, dare linteа veto.*

¶ Linreólum, *i*, n. diminut. Plin. 20, 17 *Gith in linteolo olfactum.* Colum. 6, 16 *Linteola aceto imbuta.* Plaut. Epid. 2, 2, 46 *Linteolum ceſtium.*

¶ Línteus, *a, um*, leinen, flächſen; ut, *Linteæ loricæ*, Nepos 11, 1, 4. ubi in Codicibus nonnullis *lineæ*, quod Lambinus putat perinde, nec intereſſe multum, utro modo legatur. Sed aliter Ioh. Scheffero videtur, qui *lineas* loricas eſſe cenſet, ex filis lineis in funiculos tortis, *linteas* e pannis conſutis inter ſe conſtipatisque. v. Miſc. Obſ. Vol. 9 p. 209. Drakenb. ad Sil. 9, 587. *Lintea veſtis*, Cic. Verr. 5, 56, ein kittel, leinen kleid. *Linteæ candidæ tunicæ*, Liv. 9, 40. Plin. 13, 11 *In plumbeis linteisque libris ſcriptitatum conſtat*, bücher von leinwad. Tales *libri lintei* fuere primo *Sibyllini*, Symmach. 4 ep. 34 *Monitus Cumanos lintea texta ſumſerunt &c.* De *annalibus* ſ. *faſtis* Liv. 4, 7 extr. & 20 med. ubi etiam literati *thoracis lintei* mentio eſt. *Librorum linteorum in Bibliotheca Vlpia* vel Trajani Vopiſcus meminit Aurelian. c. 1 & 8. De fragmentis *librorum linteorum* quibusdam Dodwell. Præl. Camden. 8 § 10 & append. p. 651 ſq.

¶ Linteátus, *a, um*, linteo indutus, in leinwad gekleidet; ut, *Senex linteatus*, Sen. de Vita beata c. 27. *Linteata legio*, Liv. 10, 38. vide Interpretes.

¶ Linteárius, *a, um*, leinwand; ut, *Lintearia negotiatio.* Vlpian. L. 5 Dig. de Tribut. act. § 15 Si plures.

¶ Lintearius, *i*, m. ſubſtantive, qui lintea conficit aut vendit, ein leinweber. L. 5 § 4 Dig. de inſtit. act. & Cod. Theod. L. 16 de murilegulis & gynæceariis: *Si quis ex corpore linteariorum*, hoc eſt, ex collegio illorum.

¶ Linteámen, *inis*, n. idem quod linteum, ein leinen tuch oder decke. Apul. Met. 11 p. 261 *Candido linteamine cinctum pectorale.* Lamprid. Heliog. c. 26 *Linteamen lotum nunquam attigit, mendicos dicens, qui linteis lotis uterentur*, weiſſe wäſche. Novis ergo ſemper, non lotis ille linteis uſus fuit. P. Chryſologus Serm. 84 de Chriſti reſurrectione: *Linteamina reſoluta ſunt.*

¶ Linteo, *ōnis*, m. qui linteamina texit, ein leinweber. Cod. Theodoſ. L. 8 ff. de murileg. & gynæc. & Plaut. Aul. 3, 5, 38.

Lintrarius, vide *Linter.*

LĪNVM, *i*, n. λίνον, a λινέω, dictum antiquo verbo, quod eſt, *teneo*, lein, flachs. *Herbam eſſe*, ait Plin. lib. 19 procem. quæ *Ægyptum Italiæ, paucarum intervallo dierum, admovcat, atque orbem terrarum ultro citroque portet.* De navigatione loquitur, cui vela ſerviunt ex lino facta. Sic, *Ex lino intexere*, Plin. 10, 33. *Lini ſemen*, Id. 34, 12. *Linum crudum*, Celſus 7, 4. *Lini ſeges*, Virg. Georg. 1, 212. ¶ 2. Ex lino autem contextas veſtes habebant Iudis ſacerdotes, unde *Linigeri* a Martiale appellantur. vid. Vlit. ad Grat. 42. Lanam enim & Orpheus & Pythagoras profanum veſtitum judicarunt, ut eſt apud Apulejum in Apologia p. 504. In quo videntur gentes Iudæos æmularæ, apud quos ſummi Dei ſcitis *lineæ veſtes* ſacræ & ſacerdotibus propriæ. De uſu lini in ſacris Brouckh. ad Tib. 1, 3, 30, & 5, 15. Add. Drakenb. ad Sil. 3, 24. *Linum multiplex* apud Sil. 4, 293 eſt thorax linteus. vid. Drakenb. ad h. l. & præſertim ad 9, 588. ¶ 3. *Linum* pro filo ponitur aliquando, ein faden. Celſus 7, 21 *Duo lini acu trajiciunt.* Id. 7, 14 *Acus duo lina ducens.* Sic, *tortum linum*, pro fune nautico, ein ſchiff-ſeil, Ovid. Faſt. 3, 587. *Humida lina*, pro verriculo, fiſch-netz, Virg. Georg. 1, 142. Item *Lina piſcatoria*, Plin. 24, 9. *Nodoſa lina*, pro caſſibus venatoriis, jäger-garn, Ovid. Met. 3, 153. conf. & v. 148. Eſt & *Linum* vinculum, quo epiſtola obligatur, & cui ſignum ipſum impoſitum impreſſumque, brief- oder bindfaden. Inde *linum incidere*, Cic. Catil. 3, 5 eſt *epiſtolam ſolvere.* v. Taubm. ad Plaut. p. 1011. ¶ 4. *Granum Gnidium* aliqui *Linum* vocant, Græcis eſt *Chamelæa* & *thymelæa*, fellerhals, zeiland, v. Plin. 13, 21; Dioſcor. 4, 166 & 167.

¶ Líneus, *a, um*, flächſen, leinen; ut, *Vincula linea*, Virg. Æn. 5, 510. *Lineæ veſtes*, Plin. 12, 6. Subſtantive *Linea*, idem Plinius 35, 3. Summa elegantia Laberius apud Petronium c. 55 veſtem Coam, molliſſimam ac pellucidam, *nebulam lineam* vocat; quod per eam velut per nebulam corporis facies appareat. *Æquum eſt induere nuptam ventum textilem? Palam proſtare nudam in nebula linea?*

Linea, ſubſt. huc referendum eſſe, oſtendimus paullo ante loco ſuo.

¶ Lināmentum, *i*, n. pertinet ad chirurgos, ein lappen von leinwad; item, eine wicke, ſo man in die wunde drehet. Colum. 6, 11 ac 38; & Celſ. 5, 26; & 8, 9 *Linamentum demittere.* Idem 7, 2 *Linamento opus non eſt*; & mox: *Linamenta ſupervacua ſunt.*

¶ Linária, *æ*, f. leinkraut, harnkraut, Tabernæm. p. 1208.

¶ Linarium, *i*, n. locus, ubi linum naſcitur, eſſe ajunt Colum.

¶ Linárius, *i*, m. qui linum parat, Plaut. Aul. 3, 5, 34. Grut. Inſcr. 649, 3 *C. Caſſius Sopeter Linarius.*

¶ Linōſus, *a, um.* Hinc

¶ Linoſítas, *atis*, f. abundantia lini, Plaut.

¶ Linífícus, *i*, m. idem qui linteo, ein leinweber. L. Cod. 13 de Murileg. & Gynæc. & in Cod. Theod. eod. Tit. L. 8 & 16, quamquam in litteris quibusdam variata ibi ſcriptura librorum eſt.

¶ Linifer, *a, um*, Inſcr. Murat. 70 *Silvano Lanifero.*

¶ Liniger, *a, um*, leinwad tragend. Martial. 12 epigr. 29 de facerdotibus Iudis: *Linigeri veniunt calvi ſiſtrataque turba.* Hos ſacerdotes Iuvenalis 6, 33 *Gregem linigerum* vocat. Et Ovid. Amor. 2, 2, 25 *Linigera Iſis* dicitur.

¶ Linocalamus, *i*, m. λινοκαλαμος, ein flachsſtengel. Dioſc. 2, 94.

¶ Linomyron, *i*, n. λινομυρον, leinöl. v. Dioſc. l. c. & in Noth.

¶ Linoſpermon, *i*, n. λινόσπερμα, leinſamen.

¶ Linoſtéma, *ătis*, n. λινόστεμα, veſtis ex lana linoque confecta, ein halbleinerner füttel, Iſidor. 19, 22.

¶ Linoſtólia, *æ*, f. λινοστολίκ, linea veſtis. Proverb. *Iſiacum non facit linoſtolia, nec barba philoſophum.* vid. Novarin. Adag. Eccl. T. 2 p. 259.

¶ Linyphio, *ōnis*, vel Linyphiarius, *i*, m. idem etiam, qui lini textor, ein leinweber. Vopiſco Saturn. c. 8, & Cod. Theod. l. c v. Salmaſ. H. Aug. p. 455.

LĪNVS, *i*, m. Λῖνος, poëta Thebanus fuit antiquiſſimus, qui Herculem litteras & muſicam docuit. Quem cum objurgaret, adoleſcens

scens iratus tabulam, in qua litteras pinxerat, capiti Lini illisit, quo ictu Linus mortuus est. v. Ælianus Var. 3, 32. Ejus versus aliquos annotavit Stobæus Serm. 37 & 26t. conf. de *Lino* Virg. ecl. 4, 56; & 6, 67. Vid. doctissimæ diss. duæ de Lino poëta & cantu a I. G. Bergero scriptæ.

¶ Ælinus, q. d. Λίνος, idem; Ovid. Am. 3, 9, 23, ubi commodius carmen lugubre in mortem Lini intelligitur. v. Heins. ad h.l. & Berger. l. c. diss. 1 § 9 & diss. 2 § 2.

LIO, *are*, tectoria polire, rectoria inducere, tünchen, a λειῶσαι. Vnde *liare cisternam*, Tertull. de Idolol. c. 5. Hinc

¶ Liāculum, *i*, n. λειωμα, politio sive tectorium, tünchwerck, uti Salmasius Vitruvio 7, 3 restituit *liaculorum subactiones*; vel, ut in Glossis est, *Liaculum, λεπτὸν*, pro instrumento, quo liantur parietes. conf. Vitruv. 2, 4; & Salmas. in Solin. p. 142.

Lioſtrea. vide *Oſtrea*.

LIPARA, *æ*, f. λιπαρά, plur. Liparæ, *emplaſtræ lenia* sunt apud Celsum 5, 19, 25, gelinde pflaſter. vide & Plin. 33, 6: & 23, 9.

¶ Lipare, *es*, proprium nomen insulæ unius ex Æoliis inter Italiam & Siciliam, Vulcano sacra. v. Virg. Æn. 8, 417. Hinc

¶ Liparæ, *arum*, civitas, quæ publice piraticam exercebat. Liv. 5, 28 pr.

¶ Liparensis, *e*, adj. ut, *teſtimonium Liparenſium*, Cic. Verr. 3, 37. Et, *Liparenſes camini*, Sidonius carm. 23, 202.

¶ Lipāræus, *a, um*, idem; ut, *Liparæa taberna*, Iuvenal. 13, 45.

¶ Liparitānus, *a, um*, idem; ut, *Liparitana obſidio*, Val. Max. 2, 6, 4.

¶ Liparis, *is*, m genus lacertorum, Plin. 32, 7. ¶ 2. *Liparis*, gemma, cujus fulgitu omnes bestiæ evocantur, Plin. 37, 10. ¶ 3. *Liparis*, ἀπὸ τῆ λιπαρῆ, Ciliciæ fluvius, de quo Vitruv. 8, 3 *Natantes in hoc flumine, aut ſe lavantes, non aliter ungi ab ipſa aqua, quam ſi oleo aut adipe lavarentur*. conf. Plin. 5, 27.

LIPIO, *ire*, de milvo, ſchreyen wie ein weihe. Auct. Philom. v. 24 *Accipiter pipat, milvus hianſque lipit*.

LIPOPSYCHIA, *æ*, & LIPOTHYMIA, *æ*, f. λειποψυχία, λειποθυμία, animi deliquium, eine ohnmacht, vide Medicos.

Lippio, lippitudo, vide mox in *Lippus*.

LIPPVS, *a, um*, oculos lacrymantes habens, triefäugig. Plaut. Perſa 1, 1, 11 *Lippo quaſi oculo me heras meus manum abſtinere haud quit*. Martial. 7 epigr. 19 *Lippa ſicus*. Hinc proverb. apud Horat. 1 ſat. 7, 3 *Omnibus & lippis notum & tonſoribus, &c. Lippis*, i. e. vetulis mulieribus, eò iſt ſtadtkündig. Id. lib. eod. ſat. 3, 25 *Cum tua pervideamus oculis mala lippus inunctis, Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum? &c.* Martial. 8 epigr. 9 *Solvere doctrantem nuper tibi, Quinctle, volebat Lippus Hylax: Luſcus vult dare dimidium. Accipe quamprimum: brevis eſt occaſio lucri, Si faceris cacus, nil tibi ſolvet Hylas*.

¶ Lippulus, *a, us*, diminut. Arnobius lib. 7 p. 240.

¶ Lippidus, *a, um*, triefend mit den augen. Gloſſ. gr. lat. γλαυκώδης, *lippidus*.

¶ Lippitūdo, *ĭnis*, morbus ipſe, das augenwehe, augentrieffen, quamquam ab ὀφθαλμίᾳ differt. *Lippitudo perodioſa*, Cic. Att. 10, 17. Et Seneca ad Neronem de clementia 2, 6 *Imbecilles oculos eſſe ſcias, qui ad alienam lippitudinem ſuffundantur*.

¶ Lippio, *ire*, lippitudine laborare, böſe trieffende augen haben. Cic. Att. 7, 14 *Cum leviter lippirem, has ad te dedi*. Plin. 27, 12 *Si quis hajus herbæ ſucco inungatur mane, priuſquam loquatur, non lippiturum eo anno*. Plaut. Curc. 2, 3, 39 *Lippiunt fauces fame*, der ſchlund ſchaumet mir für hunger. Prov. *Lippire cucurbitas*, λημᾶν κολοκύντας, Ariſtoph. in Nubibus 1, 4, choro; i. e. concretos in oculis humores habere cucurbitis magnitudine æquales; *granias* vocat Plinius 25, 13; & Nonius *pituitam oculorum*. vid. *Cucurbita*.

¶ Lippiens, *tis*, triefängig. Tertull. adv. Marc. 1, 2 *Lippientibus etiam ſingularis lucerna numeroſa eſt*.

¶ Perlippidus, *a, um*, valde lippiens, ſehr triefängigt. Plin. Valer. 1, 34 *Os ſalivoſum & perlippidum*.

¶ Sublippus, *a, um*, etwas triefängigt. Gloſſ. *Sublippus ὑπόπτιλος*.

Liquabilis, liquamen, liquatio, liquefacio, liquenter, &c. v. *Liqueo*.

LĪQVEO, *ēre*, liquidum & fluidum eſſe, weich ſeyn, zerflieſſen, ſchmeltzen, pro quo ſæpius *liqueſcere*. Ita turbido & fæcato opponitur, vid. Turn. Adv. 16, 10. vid. locus Varronis in *Deliquo*. Inde intelligitur metaphoricus intellectus, de quo ſtatim.

¶ Liquet, *ēre*, inperſonale, ſignificat conſtare, manifeſtum & certum eſſe, ut ea quæ in aqua limpida & fæcibus non turbida videntur, bekandt, öffentlich am tage ſeyn, klar ſeyn. Cic. N. Deor. 1, 12 *Negat omnino de diis ſeſe habere, quod liqueat*. Ibid. c. 42 *Protagoras, cui neutrum liquerit*, der keines von beyden gewiß gewuſt. Et 2, 1 *Si haberem aliquid, quod liqueret*. Tertull. adv. Gnoſt. c. 6 *Liquit Africæ*. Sen. epiſt. 63 *Aut fer ſententiam, aut, quod facilius eſt, nega tibi liquere*. In re ambigua & dubia dici ſolet. Cic. Divin. 1, 3 *Id, de quo Panetio non liquet, reliquis ſolis luce clarius*. Donatus ad illud Terentij Eun. 2, 3 *Illam liquet mihi dejerare*: LIQVIDVM, inquit, *eſt conſtans, manifeſtum & certum. Et ſic* LIQVET, *pro liquidum eſt: ut* CLAVDIT, *pro claudum eſt. Eſt & verbum juris, quo utebantur judices, quum* AMPLIVS *pronunciabant, obſcuritate commoti cauſſæ magis, quam negotii ſimplicitate*. Nimirum cum in cauſſa obſcura atque ambigua verſarentur, neque conſtaret, quid eſſet pronunciandum, tum dicebant, NON LIQVET: Item, AMPLIVS: quo ſignificabatur, proferendum eſſe judicium, & amplius de eo judicio tractandum. Cic. in Cluent. c. 28 *Homines ſapientes ex vetere illa diſciplina judiciorum, qui neque abſolvere hominem nocentiſſimum poſſent, neque eum, de quo eſſet orta ſuſpicio, pecunia oppugnatum, re illa incognita, primo condemnare vellent*, NON LIQVERE *dixerunt*. v. Briſſonium in Formulis lib. 5 p. 480. ¶ 2. Penultimam hujus verbi ut & *liquare* in compoſitis eſſe ambiguam, docet Burm ad Ovid. Am. 1, 14, 7. Met. 3, 486. vid. ſtatim *Liquens*.

¶ Liquens, *tis*, klar, lauter, flüſſig. Virg. Æn. 5, 238 *Vina liquentia famem*. Id. Æn. 6, 724 *Terras campeſque liquentes*, i. e. maria. ¶ 2. Sed priori longa Idem Æn. 1, 436 *Liquentia mella*: conf. 9, 679 *Liquentia flumina* a depon. *Liquor* ſcilicet.

¶ Liquenter, adv. idem. Gell. 18, 5 *Ut pure liquentiusque foret*.

¶ Liqueſco, *ĕre*, in liquorem ſolvi, weich werden, zerſchmelſen, zerrinnen, zergehen; ut, *Cera liqueſcit igni*, Virg. ecl. 8, 80. *Liqueſcere, & diſſluere mollitia*, Cic. Tuſc. 2, 22, gantz liederlich werden. ¶ 2. *Liqueſcere*, & diſparere eſt, evaneſcere, perire & abire in nihilum, verſchwinden, zunichte werden, vergehen. Sen. epiſt. 26 *Incommodum ſummum eſt*, inquit, *minui & deperire, & ut proprie dicam, liqueſcere*. Prudentius Hymno ante ſomnum extr. *O tortuoſe ſerpens &c. Diſcede, CHRISTVS hic eſt, Hic CHRISTVS eſt, liqueſce*. Idem Apotheoſi v. 1023 *Sed caſſa cadit, ventoque liqueſcit Aſſimilis* Laurentius Novarienſis Homil. de pœnitentia, *Mens perdita obſtupeſcit, ſpes depravata liqueſcit*. Verbo *deliqueſcere* ita uſus Lactantius, de quo infra.

¶ Liqueſcens, *tis*. Liv. 21, 36 *Per glaciem fluentemque tabem liqueſcentis nivis ingredi*.

¶ Liquefācio, *ĕre*, ſchmeltzen, weich machen. Secunda prod. uſus eſt Catull. in Gellium epigr. 91, 6 *Omentum in flamma pingue liquefaciens*. Cic. Tuſc. 5, 6 *Quos nullæ futiles latitiæ exultantes laqueidis liquefaciunt voluptatibus*.

¶ Liquefio, *ĕri*, paſſivum eſt, weich werden, zergehen. Sen. Qu. Nat. 3, 30 *Tellus liqueſiet*. Secunda correpra Ovid. Pont. 1, 2, 57 *Perpetuis liqueſiunt pectora curis*.

¶ Liquĕfactus, *a, um*, zerſchmoltzen, zergangen; ut, *Glacies admiſto calore liquefacta*, Cic. de N. D. 2, 10. *Æra liquefacta legum*, Cic. Catil. 3, 8, die ehrne tafeln waren zerſchmoltzen. *Saxa liquefacta*, apud Virg. Georg. 1, 473 Ovid. Met. 3, 486 *Quæ ſimul adſpexit liquefacta rurſus in unda*, h. e. poſt turbationem liquida & clara, ut reddere imaginem poſſet. Silius 11, 416 *Et carmina rurſus Pieriâ liquefacta lyrâ*, id eſt, ſuaviſſimo molliſimoque cantu deducta. Ita enim & *liquida vox* ſuavis & candida adpellatur. vide *Vox* & *Liquidus*.

¶ Liquĭdus, *a, um*, adj. lauter rein, weich, flüſſig; ut, *Liquida mella*, Virg. Georg. 4, 102, id eſt, pura, defecata. Cic. pro Cæcina c. 28 *Quicquid inde hauriat, purum liquidumque ſit*. Sic, *Liquidus, aër, Liquidi fontes*, Virg. Georg. 1, 404; & 2, 200. *Liquidiſſima tempeſtas cæli*, Lucret. 4, 168. *Liquidiſſimus æther*, Id 5, 501. Oppon. *Spiſſo*, ubi vid. *Liquidiſſima veritas*, Auguſtin. Retractat. 2, 1. Et, *Oratio liquida*: Cic. de Clar. Orat. c. 79 *Ita pura erat, ut nihil liquidius*. In his *purum* & diffuſile ſonat. Plin. 34, 8 *Fecit Eutychides Eurotam, in quo artem ipſo anne liquidiorem plurimi dixere*. Sic, *Liquidum auſpicium*, bonum eſt apud Plaurum Pſeud. 2, 4, 72, quod liquido, id eſt, puro ſudoque cælo oſtenditur. *Liquida vox*, pura, limpida, candida, eine reine, unverfälſchte, klare, liebliche ſtimme. Lucret. de avibus 2, 145 *Æra per tenerum liquidis loca vocibus opplent*. Horat. 1 oda 24, 3 de Melpomene Muſa: *Cui liquidam Pater Vocem cum cithara dedit*. vid. de talibus Burm. ad Quint. 1, 8 p. 94. vid. & *Vox*. Notandum autem, primam in *liquidus* & *liquor* non ſemel produxiſſe Lucretium contra aliorum rationem: ut 1, 348 *Permanat aquarum Liquidus humor, & uberibus flent omnia guttis*. Et 3, 428 *Quam liquidus humor aquai*. It. 1, 452 *Pondus uti ſaxis, calor ignibus, liquor aquai*. Id inde factum, quia veteres haud raro vocalem brevem, ſi *q* & *v* ſequerentur, producebant, quod & Beda notavit de metris c. 18. Ita idem Lucretius alio in loco primam in AQVA longam facit. ¶ 2. *Liquidum* etiam ſubſtantive pro *Aqua*; ut, *Liquida tuna*, Horat. 1 ſat. 1, 54. Sed *Rem ad liquidum perducere*, die ſache zur richtigkeit bringen, klar machen, Vellej. 1, 16, 1. conf. Curt. 9, 2, 14; Sen. epiſt. 71; Quintil. 5, 14. Et Liv. 3, 8 *Ad liquidum veritas explorata*, die gründliche wahrheit.

¶ Liquidiuſculus, *a, um*, dimin. pro leni, molli ſive ſereno uſus eſt Plaut. Mil. 3, 1, 70 *Liquidiuſculusque ero, quam ventus eſt favonius*.

¶ Liquido, & Liquide, adv. manifeſte, klar, rein. Cic. fam. 10, 10 *Lectis tuis litteris, liquidius de toto ſenſu tuo judicavi*, Manut. ad fam. 2, 10 p. 119. Græv. interpretatur facilius & opponit *Spiſſo*. Laudat etiam fam. 10, 27 *Quædam liquido negare ſoleo*. *Liquido dicere*, Id. Verr. 3, 59. *Liquido diſcere*, Liv. 39, 47. *Liquido jurare*, Ter. And. 4, 3, 14, id eſt, aperte, mit gutem gewiſſen. Ita liquido confirmare Cic. Vert. 4, 56 pr. *Siderum ſtellarumque obſervatio haudquaquam liquide conſtitit*, Gell. 14, 1, iſt nicht deutlich ausgemacht. *Cælum liquide ſerenum*, Id. 2, 21. Et ſuperlative, *Liquidiſſime conſtat*, Auguſtin. Soliloq. 2, 13. Et, *Liquidiſſime defendere*, id. epiſt. 28 ſub finem.

¶ Liquidum, adv. idem. Ovid. Am. 1, 13, 8 *Et liquidum tenero gutture cantat avis*.

¶ Liquĭdĭtas, *ātis*, f. die lauterkeit. Apulej. de Mundo: *Aëris liquiditas ad modum tegminis*.

¶ Liquĭdo, *are*, liquidum reddere, klar machen, apud ICt.

¶ Liquor, *ōris*, m. humor, die feuchtigkeit, der ſafft; ut, *Liquor mellis*, Lucret. 1, 936. *Fluidus liquor*, Virg. Georg. 3, 984. *Liquores perlucidi amnium*, Cic. de N. Deor. 2, 59.

¶ Liquo, *liquare*, liquefacere, flöſſen, läutern, ſchmeltzen; ut cum liquantur metalla. Martial. 9 epigr. 3 *Nives liquantur*, der ſchnee zerſchmeltzt. *Liquare alvum*, Cell. 4, 4, den bauch erweichen. *Vina liques*, i. e. vina promere, fundere & porare, uti Lambinus exponit. v. *Deliquo*. Horat. 1 od. 11, 6. conf. Menck. Obſ L. L. hac voce. Frontin. de Aquæduct. 1 p. 227 *Vbi inter ammem & ſpecum liquaretur aqua*, wo es hell würde.

¶ Liquatus, *a, um*, zerſchmeltzt, zerlaſſen, ut, *Expreſſis mella liquata favis*, Ovid. Faſt. 4, 152. *Liquatæ ſolis ardore guttæ*, Cic. Tuſc. 2, 10.

¶ Liquātio, *ōnis*, f. actus liquandi, die zerlaſſung, zerſchmeltzung. Vopiſc. Aurel. c. 46 *Aurum per varios bracteavum, fiorum & liquationum uſus perit*.

¶ Liquātor, *oris*, m. apud Celſum.

¶ Liquatōrium, *i*, n. ein ſchlauch zum durchſeigen. Cæl. Aurel. Acut. 2, 39 *Non aliter quam ſi vinum ſine face per liquatoria fundatur*, i. e. per colum.

¶ Liquābilis, *e*, quod liqueſcere poteſt, leicht zerſchmeltzend; ut,

Cera liquabilis, Apulej. Apol. *Saxum liquabile factа*, de uxore Lothi Prudent. Hamart. v. 743.

¶ Liquāmen, *ĭnis*, n. brühe. Colum. 7, 4 ſub fin. *Succus excoctі lupini, veterisque vini fex & amurcæ pari menſura miſcentur, eoque liquamine tonſa ovis imbuitur.*

¶ Liquāminārius, *i*, m. qui liquamen conficit. Gloſſ. lat. gr. *Liquaminarius*, γαρομώλης.

¶ Liquāmĭnātus, *a*, *um*, mit einer brühe; ut, *Liquaminatus porcellus*, Apicius 8, 7.

¶ Liquāmĭnōſus, *a*, *um*, ſafftig. Marcell. Emp. c. 5 *Res falſæ & liquaminoſæ.*

¶ Liquor, *liqui*, deponens, priore producta, diſſolvi, zergehen, flieſſen, auftauen. Virg. 1 Georg. v. 43 *Vere novo gelidus canis cum montibus humor Liquitur.* Et Claudian. de Raptu Proſerp. 3, 251 *Subrepit crinibus humor: Liquitur, in roremque pedes & brachia manant.* Trahte ab aquis Lucret. 2, 1140 *Liquitur ætas.*

¶ Liquĭtrĭa, *æ*, f. idem quod *glycyrrhiza*, ſüßholtz. Priſcian. de Diæta c. 9 *Liquiritia frigida eſt & dulcis.*

Compoſita a *Ligueo* &c.

¶ Colliquefco, *ĕre*, zuſammen ſchmeltzen. *Permiſceto, dum ea, quæ addideris, in pice colliquefcant, & unitas ſint*, Colum. 12, 22. *Malus cum malo colliquefcit voluptate.* Refertur ab Ariſtotele inter Adagia ſimilitudinis. v. Chiliadas.

¶ Colliquo, *are*, a quo

¶ Colliquiæ, vel Colliciæ, *arum*, f. pl. quæ ſulci ſunt majores, in quos ſe exſolvunt minores; dicuntur & *Elices*, waſſer-gräben, waſſerfurchen, waſſerläuffe. Item, regulæ, per quas aqua defluit, rinnen. Colum. 2, 8 *Humorem in collicias derivare.* Et Plin. 18, 19 *Collicias interponere.* Vitruv. *Colluviaria* vocat. v. Baldi Lex. Vitr. p. 28. Sed malis ſorte a laciendo, colliciendo derivare.

¶ Colliquefacio, *ĕre*, & paſſive Colliquefio, *ĕri*; Vnde

¶ Colliquefactus, *a*, *um*, zerſchmoltzen, zerlaſſen; ut, *Venenum colliquefactum in potione*, Cic. pro Cluent. c. 62.

¶ Dēliqueo, *ēre*, & Deliquefco, *ĕre*, zerſchmeltzen. Colum. 12, 41 *Ita coquuntur, ut omnia poma deliqueſcant cum muſto.* Et Ovid. Met. 4, 252 *Protinus imbutum cæleſti nectare corpus Deliquit.* ¶ 2. Item, perire, diſſluere, vergehen. Cic. Tuſc. 4, 17 *Nec alacritate futili geſtiens deliqueſcat.* Ita uſus & Lactantius, & cum τῷ *perire* conjunxit Inſtit. 3, 12; *Tam celeriter*, inquit, *etiam corpus adhuc ſpiritu in eo manente deliqueſceret ac periret, quam celeriter anima diſcedet.*

¶ Dēliquo, *āre*, ſchmeltzen, läutern, abgieſſen. Varro de L. L. 6, 5 DELIQVIVM *dictum ab eo quod* DELIQVATVR: ut, *turbida quæ ſunt*, DELIQVANTVR, *ut liquida fiant.* Vide etiam ſupra in *Liquo.* Colum. 12, 39 *Vinum in alia vaſa deliquare.* Sidon. 7 epiſt. 2 *Per cola ſubterranea deliquari.*

Deliquus, *a*, *um*, v. ſupra in *Linquo.*

¶ Deliquiæ, *arum*, f. pl. die trauſſe des regenwaſſers, die rinne; ut, *Deliquiæ aquam ſuſtinentes*, Vitruv. 6, 3.

Deliquium, *i*, vide ſupra in *Linquo.*

¶ Condeliqueſco, *ere*, mit einander zerſchmeltzen. Cato R. R. 23 *Vti veſina condeliqueſcat.*

¶ Eliqueſco, *ĕre*, ſchmeltzen, ausſchmeltzen. Varro de R. R. 1, 55 *Olea alia ad cibum eligitur; alia, ut eliqueſcat, ac non ſolum corpus intus ungat, ſed etiam extrinſecus.*

¶ Eliquo, *āre*, liquidum reddere, & aliquem uſum purgare, läutern. Sen. Qu. N. 3, 26 *Iſt in Cherſoneſo Rhodiorum fons, qui poſt magnum intervallum temporis, fœda quædam turbidus ex intimo fundat, donec liberatus eliquatusque eſt.* Colum. 12, 12 *Cum in alia vaſa tranſfuderint & eliquaverint.* Prudent. Hamart. v. 259 *Operta metalla Eliquat ornatus, ſolvendi leno pudoris.* ¶ 2. Ad ſila refertur & deducere ſignificat Tertull. de pall. c. 3 ex emendatione Burm. ad Ovid. Am. 1, 14, 71 atque inde porro ad vocem Perſ. 1, 35 *Eliquat & tenero ſupplantat verba palato.* v. Caſaub.

¶ Eliquātus, *a*, *um*, geſtoſſen, geläutert. Sidon. 2 epiſt. 3 *Fluentum de ſupercilio montis eliquatum.* Adde Sen. N. Qu. 3, 26; Colum. 12, 19 & 21; item 12, 41.

¶ Elicator, vel Eliquator, *oris*, m. Gloſſ. Vet. *Elicatores*, ὑδροσκόποι. Videntur *elicibus*. & aquarum derivationibus præfecti.

¶ Eliquāmen, *ĭnis*, n. idem quod liquamen ſalſamentorum præſertim, brühe, lacken, Colum. 9, 14.

¶ Eliquium, *i*, n. der ausfluß; ut, *Eliquia irrumpentis oceani*, Solin. Salm. c. 18 (al. c. 28.) v. Salmaſ. in Solin. p. 151.

¶ Illiquor, *qui*, liquide illabi, einfliеſſen. Symmach. 1 epiſt. 33 *Cum ſtiunt atque illis de cælo nihil illiquitur.*

¶ Illiquefacio, *ere*, zergehen laſſen. Hinc

¶ Illiquefio, *eri*, apud Celſum.

¶ Illiquefactus, *a*, *um*. Cic. Tuſc. 4, 9 *Ad perfundendum animum tamquam illiquefactæ voluptates.*

¶ Perliquidus, *a*, *um*, ſehr lauter. Celſus 2, 4 *Si quod deſcendit, eſt perliquidum.*

¶ Proliqueo vel Prolicco, *ere*, in Gloſſ. Iſidori eſt emanare, effluere, ubi & Varro laudatur: *Demum ubi prolicuit dulcis unda.*

¶ Proliquatus, *a*, *um*, herfür geſtoſſen. Apul. Apol. 1 *Radii noſtri ſeu mediis oculis proliquati & lumini extrario mixti, &c.*

¶ Pſeudoliquidus, *a*, *um*, liquidum imitans, unlauter. Marcell. Emp. c. 16.

LĪRA, *æ*, f. quæ & *Porca*, dicitur, tum pars agri elatior inter duos ſulcos, quæ conſeritur, tum depreſſior, ein beet oder furche. Vetus Gromaticus apud Rigaltium p. 298 PORCA, *quod in arando exſtat*: LIRA, *quod deſoſſum eſt.* Cui conſentit Non. 1, 62 & Colum. 2, 8, 3. Verum idem Colum. 11, 3, 20 *Habet allium plures coherentes ſpicas, eaque cum ſint diviſæ, liratim ſeri debent, ut in pulvinis poſitæ minus infeſtentur hiemis aquis. Eſt autem* LIRA *ſimilis ei* PORCÆ, *quam in ſationibus campeſtribus vaſtici faciunt, ut uligimem vitent, &c.* vid. Geſn. ad Colum. 2, 4, 11. ¶ 2. *Lyra* per y vide infra.

¶ Līro, *āre*, Plinio teſte, 18, 20, eſt *ſemina* in agrum dejecta *operire, quod ſit crate dentata vel tabula aratro adnexa*, den ſamen einegen. *Boves lirare dicuntur*, Vatro R. R. 1, 9. conf. Auſon. epiſt. 12, 9.

¶ Lirātim, adv. per liras, Colum. 11, 3, 20, quem laudavimus modo in *lira.*

¶ Liramentum, *i*, n. id eſt, deliramentum, ſchwermerey. Ver. Interpr. Irenæi 2, 42 *Liramenta confirmare.*

¶ Dēlīro, *avi*, *atum*, *are*, de recto recedere, überzwerg fahren, falſch egen, proprie; v. Nonius 1, 62 & Plin. 18, 20. ¶ 2. Per metaphoram, deſipere, dementem eſſe, mente captum eſſe, irren, aberwitzig ſeyn, phantaſiren, wahnſinnig ſeyn, ſchwärmen. *Delirat linguaque mensque*, Lucret. 3, 454. Quamquam hoc alii non a *liris* ruſticorum, ſed a Græcorum λήρους deducunt: quos Plautus Latio donavit Pœn. 1, 1, 9 *Gerræ germanæ atque edepol liræ*, id eſt, nugæ meræ. *Liræ*, ut *Adelphæ*, id eſt, Adelphi apud Terentium ex Ἀδελφοί. A *liris* ergo *lirare*, (quemadmodum apud Græcos a λήρους, λῆρεῖν,) id eſt, ineptire: & *delirare*. Τὸ *de* enim auget. Cui originationi favent & Vereres Gloſſæ, in quibus ſunt: *Delerus*, ληρῶν, παράλογος. *Delerat*, παραλογεῖται, ληρᾷ. E enim pro I antiquorum more poſitum. Alteræ græco-larinæ clarius: Λῆρος, *Delirus*. Fruſtra igitur eſt, qui inter *Delerus* & *Delirus* diſtinguit. De λήρου etiam quædam ex Heſychio & græcis Epigramm. Scal. in Varronem notat. Sed quæ proprie huc non faciunt. *Deliramus interdum ſenes*, Plaut. Epid. 3, 3, 11. Horat. 1 epiſt. 2, 14 *Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi*, wenn ſich herren räuffen, müſſen unterthanen die haare dazu leiden.

¶ Delirans, *tis*. Ter. Adelph. 4, 7, 43 *Senex delirans*, der nicht weiß, was er thut. Cic. de N. D. 1, 16 *Non philoſophorum judicia, ſed deliramium ſomnia.*

¶ Dēliratio, *ōnis*, f. Cic. de Senect. c. 11 *Iſta ſtultitia (quæ deliratio appellari ſolet,) ſenum levium eſt, non omnium.* Et de Divin. 2, 43 pr. *O delirationem incredibilem! Non enim omnis error ſtultitia eſt dicenda.*

¶ Delīrus, *a*, *um*, aberwitzig, albern; ut, *Anus delira*, Cic. de Divin. 2, 68. Apud eumdem Hannibal libere de Phormione Philoſopho, rei militaris præcepta jactante, judicabat: *Multos ſe deliros ſenes ſæpe vidiſſe, ſed qui magis, quam Phormio deliraret, vidiſſe neminem:* quæ leguntur de Orat. 2, 18. Comparativo uſus eſt Lactantius 3, 18 *Quo quid delirius dici poſſit, non invenio.* Et ex intervallo: *Ego plane contenderim, nunquam dictum eſſe quicquam delirius.* Adde 7, 13 ſect 9, & quæ dicta ſunt in *Deliro.*

¶ Delirium, *i*, n. infania, der aberwitz, die unſinnigkeit. Celſus 3, 18 extr. *Raro, ſed aliquando tamen, ex metu delirium neſcitur.*

¶ Deliramentum, *i*, n. abſurditas, der ſchwarm, die thorheit. Plaut. Amph. 2, 2, 64 *Deliramenta loquitur*, i. e. nugas. conf. ibid. v. 95 & 98; & Menæchm. 5, 5, 21. Prud. Apoth. v. 200.

¶ Delīritas, *ātis*, f. Laberii apud Nonium 8, 36 inuſitatius eſt.

¶ Delīriōſus, *a*, *um*, thöricht. Vet. Interpr. Irenæi 1, 9 *Delirioſa loqui.* Id. 1, 5 *Multitudo delirioſorum pecorum Valentini.*

¶ Perdelirus, *a*, *um*, valde delirus, ſehr albern, närriſch. Lucret. 1, 693 *Quod facit hic idem, perdelirum eſſe videtur.*

LĪRION, *i*, λείριον, i. e. lilium, die lilie, Apul. de Herb. c. 107; Dioſc. 3, 107.

¶ Līrīnus, *a*, *um*, lilien-; ut, *Lirinum oleum* ſive *unguentum.* Plin. 21, 5; 23, 4; 25, 5; Dioſc. 1, 53.

LIRIPIPIVM, *i*, n. ἐπωμίς, ſuperhumerale, ſacerdotale cingulum, quaſi *clericipeplus*, vel *clericopeplum*, quod vid. in *Clerus.* vel *cleri ephippium.* v. Voſſ. de Vit. L. L. p. 238 & Append. p. 807.

LĪRIŎPE, *es*, f. Nympha, Oceani & Tethyos filia, ex qua Cephiſſus Narciſſum ſuſcepit. v. Ovid. Met. 3, 342 & ibi Burm.

LĪRIS, *is*, m. fluvii nomen, qui Campaniam a Lario diſterminat, olim *Clanius* apud Strabonem & Plinium, hodie aurem *Garigliano* dicitur. Horat. 1 oda 31, 7 *Rura, quæ Liris quieta Mordet aqua, taciturnus amnis.* conf. 3 od. 17, 7.

LĪRVS, *i*, m. græce λῆρος, pl. *Liri*, i. e. nugæ, frivola, narren-poſſen, in Plauti Pœn. 1, 1, 9 ſcribitur *Liræ.* Locum adduximus in *Deliro* ſub *Lira.* conf. Turneb. Adv. 3, 20.

LIS, *litis*, f. controverſia, concertatio, jurgio tamen major & vehementior. v. Varr. de L. L. 6, 5. *Lis* enim inter inimicos concertatio; *Iurgium* inter benevolos aut propinquos levior diſſenſio, ut docet Nonius 5, 34 ex Cic. 4 de Rep. eine ſtreitige ſache, ein ſtreithandel, zanck, actio ſuſcepta vel in perſonam, vel rem aliquam. *Lis litem ſerit*, Plaut. Pœn. 3, 2, 10, ein wort giebt das ander. Phocilidis eſt, ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει. *Litem ſuſcipere*, Quintil. 4, 2, einen ſtreit anfangen. *Agere litem adverſus aliquem*, Id. 6, 1. *Litem inſtruere*, vide *inſtruo* in *Struo. Dijudicare litem*, Horat. 3 oda 5 extr. *Litem conteſtari*, auf die klage ſich einlaſſen, auf die klage antworten. Prima autem *Petitio rei* eſt: deinde *Litis conteſtatio*: hinc *Conſtitutio* ſive *conjectio*, v. Gell. 5, 10. *Lites ſequi*, rechten, Ter. Andr. 4, 6, 16; item Adelph. 2, 2, 40. *In litem ſtudio certaminis ire*, Ovid. Faſt. 6, 89. *Æſtimare litem*: & *lis æſtimata* frequenter reperitur apud auctores veteres, de quo ita Aſconius in 2 Verr. quæ proœmium dicitur: LIS ÆSTIMATA, *hoc eſt, pecunia, de qua lis fuit, & propter quam condemnatus eſt, in ſummam redacta, quæ de ejus rebus exigeretur. Duæ res enim conſequebantur damnationem: Altera, redditio pecuniæ iis, ad quos pertinebat; in quo vel ſimpli, vel dupli, vel quadrupli ratio ducebatur: altera exilii.* Sermo eſt de peculatus crimine, & repetundarum judicio. Tunc igitur *æſtimare litem*, eſt, quando damnato reo rationes ineuntur furtorum ſive pecuniarum, quas peculatus rapuit, quasque reperunt ſocii, atque redigitur ſumma, quæ reſtituatur. Aliquando & *æſtimari lis* dicitur, quando definitur ſumma, quam abſolutus quis capitis mulctæ nomine pendere debeat. Nepos 1, 7, 6 *Cauſſa cognitâ, capitis abſolutus, pecunia mulctatus eſt, eaque lis quinquaginta talentis æſtimata eſt, quantus in claſſem ſumtus factus erat.* Cæſ. de B. Gall. 5, 1 extr. *Arbitros inter civitates dat, qui litem æſtiment, pœnamque conſtituant*, id eſt, quantum intulerint damni piratæ incurſando vaſtandoque provinciam, quo nomine accuſabantur a provincialibus, iis ut

satisfieret; vide & L. 21 § ult. D. de pignoribus &c. *Litibus distineri*, Nepos 25, 9, 4, in processe verwickelt seyn. *Litem dare* vide *Dare*. *Litium depector*, vide *Pacisor*. *Litem perdere*, die sache verlieren, Plaut. Cas. 3, 3, 6. Quod & *lite cadere* dicitur apud Festum. *Nostra omnis lis est*: *Vicimus*, Plaut. Cas. 2, 8, 73, wir haben die ganze sache erhalten. *Lis pendens*, eine sache so noch nicht ausgemacht. *Adhuc sub judice lis est*, Horat. Art. poët. v. 78. *Componere lites*, den streit aufheben, Virg. ecl. 3, 108. Pessimum facinus, si *judex litem alienam in rem suam verteret*, uti v. g. Liv. 3, 72 pr. *in causa* Ardeatium *populus Rom. litis alienæ interceptor factus est*. ¶ 2. *Lis* pro jurgio seu leviori concertatione, apud Auct. ad Herenn. 4, 10 occurrit: *Conturbatus est adolescens, nec mirum, cui etiam nunc pædagogi lites ad auriculas versarentur, imperito ejusmodi conviciorum*. Conf. Menck. Obs. L. L. ¶ 3. *Stilites* dixisse antiquos, Quintil. 1, 4 p. 45 & marmora testantur.

¶ Lītigium, *i*, n. idem quod *Lis*, gezäncke. Plaut. in Cas. 2, 3 sc. 2, 31 *Ego quid contrahere cupio litigii inter eos*. Et, *Cum viro litigium natum est uxori*, Plaut. Menæch. 5, 2, 15.

¶ Lītigiōsus, *a, um*, zänckisch, haderhaftig; ut, *Disputatio litigiosa*, ein zanck-gespräch, Cic. de Fin. 5, 26. *Litigiosus dominus*, Horat. 2 sat. 5, 285. Et, *Litigiosus ager*, Ovid. Fast. 2, 660, de quo litigatur. Compar. *Annus, quibus nihil unquam litigiosius*, Sidon. 8, 3. Superl. *litigiosissimus* Augustini est epist. 68.

¶ Lītigo, *avi, atum, āre*, disceptare, streitig seyn, zancken. Cic. ad Qu. frat. 2, 9 *Litigarem tecum, si fas esset*. Et fam. 9, 25 *Noli pati litigare fratres*. Et Plaut. Rud. 4, 4, 16 *Qua de re litigatis nunc inter vos?* Adagii vim habet, *Qui non litigat, cælebs est*. Quia *Semper habet lites alternaque jurgia lectus, In quo nupta jacet, &c*. Juvenal. 6, 267.

¶ Lītigans, *tis*. Cic. pro Cæl. c. 11 *Aliquot in caussis eum videram frustra litigantem*.

¶ Lītigātus, *us*, m. zanck, streit. Quintil. Declam. (*In hoc litigatu quodammodo tibi ipse excidisti*.

¶ Lītigatio, *ōnis*, f. idem. Gloss. Vet. *Litigatio*, μάχη, ἡ διὰ λόγων.

¶ Lītigator, *ōris*, m. qui litem habet, & patronum adhibet, eine parten die einen process hat. *Rusticus illiteratusque litigator*, Quintil. 2, 21. *Litigatoribus defatigatis*, Cic. pro Domo c. 44.

¶ Lītigatrix, *īcis*, f. quæ litigat, apud Suetonium esse dicitur, incerta fide.

¶ Dēlītigo, *āre*, vehementer litigare, keifen. Hor. in Art. poët. v. 94 *Iratusque Chremes tumido delitigat ore*.

¶ Vitilitigo, *are*, ex *vitio* & *litigare* compositum, vide infra in *Vitium*.

LĪSÆ, *arum*, f. pl. venæ majoris gutturis, quibus elisis vel intercectis animal moritur, die hals-adern. Laudatur Celsus 4, 1, sed non invenio.

LISSVS, *i*, f. urbs Macedoniæ in Illyrici confinio, inter Epidaurum & Aulonam media. v. Lucan. 5, 719 *Litora Lissi*. ¶ 2. *Lissus*, m. Thraciæ fluvius, quem adveniens Xerxis exsiccavit exercitus, teste Herodoto l. 7. Vnde Iuven. 10, 177 *Epotaque flumina Medo Prandente*.

Litabilis, litamen, litania, litatio, &c. vide *Lito*.

LITĔRA, *æ*, f. elementum, seu minima pars, ex qua syllabæ & voces conficiuntur, ein buchstab. Scribitur tamen etiam *Littera*, elemento geminato, præsertim in antiquis monumentis, & in poëtis. Esse videtur a *litum*, Supino verbi *lino*, unde & *litura*, quia chartæ illinitur. Neque placet quod sit quasi *lineatura*, vel *levitera*, vel quod quasi *legendo iteretur*. Figuras literarum invenerunt Cadmus, qui ex Phœnicia in Græciam primum eas intulit, & Evander. Auxerunt Palamedes, & Simonides. v. Plin. 7, 56, Tac. Ann. 11, 14, 2, & ibi Lipsium. itemque Scalig. ad Eusebium. Salmas. ad Inscript. Herod. Montfaucon Palæogr. Gr. Spanh. de usu num. &c. Quint. 1, 7 p. 91 *Hic est usus literarum, ut custodiant voces, & velut depositum reddant legentibus*. Ita *literas scire* de elementis dici quoque ostendit Burm. ad Petron. c. 10 p. 41. *Literæ posteritatis caussa repertæ sunt, quæ subsidio oblivioni esse possunt*, Cic. pro Sylla c. 16. Plin. 9, 8 *Literis mandare, commendare*, beschreiben. *Homo trium literarum*, i. e. fur, Plaut. Aul. 2, 4, 51. *Literam ex se longam facere*, est, *suspendio vitam finire*, Id. Aul. 1, 1, 39. v. Lips. *Literæ exolescentes*, Suet. Aug. c. 7 sunt vetustate detritæ & vanescentes. *Grandes & maximæ Literæ* sunt, quas alias *Capitales*, item *Cubitales* appellamus: *Cubitum longas* Plautus dixit Pœn. 4, 2, 15 & Rud. 5, 2, 7 majusculas, quibus Romani in Inscriptionibus uti solebant; ut & nos hodie, si quid notari in scripto præ cæteris volumus. Petronius c. 29 *Quadratas* appellare videtur: *Vnciales* Hieronymus vocavit præfat. in Iobum, grosse versal-buchstaben. ¶ 2. Literarum sonum in artificio priscæ poëseos sæpius observatum Barthius ad 1 Theb. Stat. p. 3 & 4 observavit. ¶ 3. Pro verbis & oratione. Ovid. Her. 12, 114 *Deficit hoc uno litera nostra loco*, h. e. hic non habeo quod scribam, verba me deficiunt. Id. A. A. 2, 500 *Litera, cognosci quæ sibi quemque jubet*, h. e. Delphicum illud γνῶθι σεαυτόν. Ita statim ostendemus, etiam de epistola usurpari ab Ovidio.

¶ Literæ, *arum*, f. plur. epistola, ein brief. Quam significationem poëtæ singulariter etiam efferre consueverunt; Ovid. Heroid. 3 pr. *Quam legis, a rapta Briseide littera venit*. Sic & 1 Pont. epist. 7; & 2 epist. 7; & 4 epist. 8 exorditur, ut *litteram* ponat pro epistola. In prosa semper multitudinis numero: nam illud Cic. Att. 13, 29 *neque ullam literam ad me*, potest accipi ut nostrum, er hat mir keinen buchstaben geschrieben; ut, *Dare literas ad aliquem*, an einen schreiben. *Facere literas ad aliquem*, Iustinus 27, 2. *Per litteras cum aliquo colloqui*. *Literæ tenues & obscuræ notæ sunt voluntatis*. *Literæ scriptæ mea manu*. *Literas reddere*, einen brief überantworten. *Literas consignare*, versiegeln, omnia hæc Ciceronis sunt. Et, *Literas intercipere*, auffangen. *Literæ non committendæ sunt ejusmodi periculo, ut aut interire, aut aperiri, aut intercipi possint*, Id. ad Att. 1, 13. *Literæ laureatæ* erant, quibus victoria nuntiabatur. v. Cellarii adnotat. ad Plin. Paneg. c. 8; & Io. Gu. Bergeri peculiarem dissert. ¶ 2. Sumuntur & pro cautione seu syngrapha: unde titulus in Iure Romano *de literarum obligationibus*. Notavit Grotius in Lucæ c. 16, 5. ¶ 3. *Literæ* disciplinæ humaniores, philologia, studia liberalia, quæ literarum monumentis continentur, sprachen, wissenschafften, gute künste. *Litteras attingere, leviter attingere, discere*: *Literis deditum esse*; *Literis imbutus*; *Literis aliquem instituere*; *Dare operam literis*; *Literis eruditus, initiatus, perpolitus, tinctus*: *in studiis humanitatis literarum versari, in literis ætatem agere*, studiren. *Homo sine ingenio, sine literis*, ungelehrt, Cic. Verr. 4, 44, cujus etiam, aut Quintiliani, priora omnia sunt. Quintil. 1, 1 p. 14 *Nihil pejus est illis qui paullum aliquid ultra primas literas progressi, falsam sibi scientiæ persuasionem induerunt*. *Vnum est perfugium doctrinæ & literæ*, Cic. fam. 6, 12. Hinc Græcus Senarius: Γράμματα μαθεῖν δεῖ, καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν. *Literas discere oportet, & discentem mentem habere*. Plin. præf. H. N. *Hoc arte me fecit in litteris nostris Valerius Soranus*, i. e. inter scriptores Latinos. Sunt autem *literæ* quævis scripturæ & ingenii monumenta, literis tradita v. similia loca ap. Menck. Obs. L. L. & Duker. ad Liv. 6, 1. ¶ 4. *Literæ altiores*, i. e. magicæ artes ap. Plin. 14, 4 s. 5.

¶ Lĭtĕrŭlæ, *arum*, f. pl. diminut. kleine buchstaben. Cic. ad Div. 16, 15 *Accepi tuam epistolam vacillantibus literulis*. Id. 4 in Verr. 43 *Literulæ minutæ*. ¶ 2. Literæ breves. Cic. Att. 12, 1 *Postquam a te discesseram, hoc literularum ad te exaravi*. ¶ 3. Studia, παιδεία, das studiren. Horat. 2 epist. 2, 7 *Litterulis græcis imbutus, idoneus arti Cuilibet*. Sic etiam Cicero fam. 16, 10 *Literulæ meæ sive nostræ tui desiderio oblanguerunt*. Martial. 9 epigr. 75 *At me literulas stulti docuere parentes*.

¶ Lĭtĕrālis, *e*. Symm. 4, 54 *Me a literali commercio diu infirma valetudo revocavit*. Id 5, 22 *Quia longum visum est literali serie agenda complecti*. Cæl. Aurel. 1, 5 *Literalis lectio adhibenda*, h. e. scripti alicujus. Sic *sensus literalis*, apud Theologos, quem oratio ipsa declarat.

¶ Lĭtĕrārius, *a, um*, zum studiren gehörig; ut, *Ludus literarius*, eine schule. Plin. 9, 8 *In ludum literarium itare*. Quintil. 1, 4 *In verbis quis est adeo imperitus, ut ignoret genera, & qualitates, & personas, & numeros*. *Literarii pæne ista sunt ludi, & trivialis scientiæ*.

¶ Lĭtĕrātus, *a, um*, literis doctus, excultus, ornatus, gelehrt. Cic. pro Corn. Balb. c. 1 *Viri literati ac studiis doctrinisque dediti*. Sed, *mediocriter literatus*, der mittelmäßig studiret hat. *Quid dulcius literato otio?* ruhe zum studiren. Comp. Gell. 18, 9 *Alter litteratior fuit, alter litteras sciens*. Sen. Q. Nat. 4, 13 *Quibus ineptiis nec literatior fit quisquam, nec melior*. Superl. Cic. Tusc. 5, 37 *Frater tuus, quem literatissimum fuisse judico, facile diceret, hic versus Plauti non est, hic est*. Id. fam. 9, 16 *Pueri literatissimi*, quales in familia more eruditorum plures habuit Atticus C. Nep. 25, 3, 3. vid. Pignor. de Servis p. 116. Suetonius de Illustr. Gramm. c. 4 ostendit, *Grammaticos* initio *literatos* vocatos esse, & proprie sic appellandos *poëtarum interpretes*: Nepotem quoque dixisse *literatum ab erudito, & literatos vulgo apellari, qui aliquid diligenter & acute scienterque possint aut dicere aut scribere &c*. ¶ 2. *Literatus* est literis inscriptus aut stigmate notatus, gezeichnet, gebrandmahlet; ut, *Silex literatus*, in veteri Inscriptione; & *Frons literata*, notis Threiciis exarata, Apul. Met. 9. Veteres solebant servos suos aliquo signo inusto, ut hodie equis, bobus & aliis animalibus fit, notare, ut patet ex Gell. 17, 9. Vt etiam adhuc cum furibus agitur, quibus exilii caussa stigmata inuruntur, quos *servos inscriptos* vocat Plinius 22, 3, & *literatos* Plautus Cas. 2, 6, 49. vid. Parei Lex. Crit. p. 684, & Vineti notas ad Auson. p. 207. Sic, *Lacinias auro literatas* Psychen in Iunonis fano vidisse Apulejus fingit Met. lib. 6, id est, aureis literis inscriptas. Et, *Ensiculus literatus* Plautus Rud. 4, 4, 112; & 2, 5, 21 de *urna*. *Hæc literata est*: *ab se cantat cuja sit*, sie ist gezeichnet und verräth sich selbst.

¶ Literate, adv. docte, erudite, gelehrt, künstlich. Cic. in Pison. c. 25 *Literæ scite & literate scriptæ*; & de Clar. Orat. c. 56 *Scriptorum veterum literate peritus*. Compar. ibid. c. 28 *Loqui literatius latine*. Et Augustin. epist. 19, 4 *Quod ineptius fortasse, quam literatius, a me commemoratum est*.

¶ Literātŭlus, *i*, m. dimin. Hieronym. advers. Rufinum 1, 7.

¶ Literātio, *onis*, f. ex Varr. apud Augustinum T. 1 p. 488 est γραμματιστική, i. e. *Grammatice imperfecta*; sive *Grammaticæ artis infantia*, uti Isidorus 1, 3 etiam *literationem* Varronis exponit, das a b c, die kenntniß der buchstaben.

¶ Literatūra, *æ*, f. Grammatica, ars de literis perfectior, die sprachkunst. Sen. epist. 88 *Prima illa literatura, per quam pueris elementa traduntur*. Quinct. 2, 14 *Grammatice* literatura *est, non* literatrix, *quemadmodum* oratrix: *nec* literatoria, *quemadmodum* oratoria. ¶ 2. Item, cognitio & scientia literarum, die gelehrsamkeit. Cic. Phil. 2, 45 de Cæsare: *Fuit in illo ingenium, ratio, memoria, literatura, cogitatio, diligentia*.

¶ Lĭtĕrātor, *ōris*, m. ein schüler oder schulmeister, qui literas novit, vel docet: vel literis non perfecte imbutus est, Suetonio teste, quem vide de Illustr. Gramm. c. 4, qui locus classicus est. Gell. 16, 6 *Quispiam linguæ latinæ literator*. Apulej. Flor. 4 de cratera Musarum: *Prima cratera litteratoris ruditatem eximit*: *secunda Grammatici doctrina instruit*: *tertia Rhetoris eloquentia armat*. Vbi vides, *Literatorem* esse, qui prima literarum rudimenta docendus est, ein a b c schütz. Catull. 14, 9 *Munus dat tibi Sylla literator*.

¶ Lĭteratrix, *īcis*. Quintil. 2, 14 l. c. in *Literatura*.

¶ Literatorius, *a, um*; ut, *Literatoria eruditio*, Tertull. de Idolol. c. 10, i. e. litteratura, de qua ibid. dixerat, quod *instrumentum sit ad omnem vitam*. Add. Quinct. l. c. in *Literatura*.

¶ Literio, *ōnis*, m. idem qui *litterator*, vel contemtius aliquid. Ammian. Marcell. 17, 22 *Iulianum carpentes appellantesque loquacem talpam, & purpuratam simiam, & literionem Græcum*.

¶ Literōsus, *a, um*, studirend. Ex Cassio Hemina adducit Nonius 2, 495

2, 495 *Homo mere literoſus*, idque *literatus* interpretatur. Onomaſtic. *Literoſus*, ἐγγράμματος.

Compoſita:

¶ Illĭtĕrātus, *a, um*, indoctus, ungelehrt. Sen. de benef. 4, 13 *Illiteratus non ex toto rudis eſt, ſed ad literas altiores non perductus.* Cic. de Orat. 2, 6 *Vir bonus & non illiteratus.* Et fam. 9, 16 *Incidunt in ſermone vario multa, nec illiterata, nec inſulſa. Illiteratiſſimæ literæ*, Plin. 1 epiſt. 10, id eſt, incomtæ, inornatæ: quibus *literatæ literæ*, hoc eſt, docta epiſtola, apud Sidonium opponuntur 4 epiſt. 17 pr.

¶ Oblĭtĕro, *avi, atum, are*, quaſi ex literarum monumentis delere, literis ſuperinducere, obſcurare, ausleſchen, austhun, wegſtreichen. Feſtus ait, *aliis eſſe ab oblivione, aliis a litore, quod ibi notata fluctibus æquari & tolli ſoleant.* Simplicius ab *ob* & *litera*. Sic, *Obliterare memoriam*, Liv. 21, 29. Cic. poſt red. in Senat. c. 8 *Publici beneficii memoria privatam offenſionem obliteraverunt.* Sen. Medea v. 556 *Hæc iræ data obliterentur.* Catull. carm. 65, 232 *Hæc vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas.*

¶ Obliteratus, *a, um*, ausgeleſcht, ausgetilgt, vergeſſen; ut, *Res obliterata vetuſtate*, Liv. 3, 71 *Peccata obliterata repetere*, ibid. c. 59. Et 43, 2 idem Livius: *Præteritis ſilentio obliteratis.* Et Accius apud Non. 2, 601 *Inimicitias extinctas jam atque obliteratas memoria renovare.* Quint. 1, 6 p. 82 *Verba ab ultimis etiam obliteratis repetita temporibus.*

¶ Obliterus, *a, um*, veraltet. Gell. 19, 7 de Nævio: *Obliteram gentem pro obliterata dixit.*

¶ Obliteratio, *ōnis*, f. deletio, die ausleſchung, vergeſſung. Plin. 34, 7 extr. *Æris obliteratio*, i. e. fundendi æris ſcientia obliterata, al. *artis*. Et Arnobius *Vetuſtatis obliteratione celari* dixit lib. 6 p. 194. Etiam Ammianus Marcell. 30, 22 *Pacem cum præteritorum obliteratione ſuppliciter obſecrantes*, i. e. oblivione.

¶ Obliterator, *ōris*, m. qui obliterat. Tertull. adv. Marc. 4, 26 *Commemorator, non obliterator vetuſtatum.* Paulin. Nolanus epiſt. 16 (al. 38) c. 7 *Quaſi illos patriæ obliteratores de buccarum ſuavitate Lotophagos evita.*

¶ Inobliteratus, *a, um*, non obliteratus. Tertull. de Anima c. 24 *Et homini obliviosiſſimo inobliterata perſeverabit ſcientia naturalium.*

¶ Perliteratus, *a, um*, ſehr gelehrt. Cic. Fragm. pro Q. Gall. apud Hieronym. epiſt. 2 *Homo perliteratus.*

Liternum v. *Linternum.*

LĬTHAS, *ădis*, f. vel Lithes, *i*, m. gr. λιθὰς, λίθος, *lapis, ſaxum, lapidum cumulus*, ein ſtein, ſteinhauffe. Hinc

¶ Lithănĭcus, *a, um*, λιθανικὸς, vom ſtein beſchwert, Plin. 20, 22.

¶ Lithanthrax, *ăcis*, m. λιθάνθραξ, die ſtein-kohle.

¶ Lĭthargўrium, *i*, n. ſeu Lythargyrus, *i*, m. λιθάργυρος, ſcoria argenti, glett, ſilber-ſchaum, Plin. 26, 9.

¶ Lithiaſis, *is*, f. λιθίασις, calculi generatio in renibus aut veſica, der lenden-oder blaſen-ſtein. ¶ 2. Tubercula item candicantia in palpebris.

¶ Lithizontes, *um*, m. λιθίζοντες, lapidibus ſimiles, ſive languidius lucentes gemmæ, Plin. 37, 7.

¶ Lĭthŏcolla, *æ*, f. λιθόκολλα, glutinum, quo lapides conjunguntur, kütt, Dioſcorid. lib. 5, & Plin. 7, 56.

¶ Lithoglўphus, *i*, m. λιθογλύφος, lapidum ſculptor, ein ſtein-bildhauer.

¶ Lĭthoſpermum, *i*, n. λιθόσπερμον, herba, *milium Solis*, vulgo a barbaris dictum, meerhirſen, ſtein-ſaamen, a ſeminis duritia ſic appellatum: Plin. 27, 11.

¶ Lĭthoſtrōtus, *i*, m. λιθόστρωτος, ſeu potius *Lithoſtrotum* genere neutro, pavimentum ex lapidibus diverſi coloris, ein pflaſter von bunten ſteinen. Varro R. R. 3, 2 *Nunc quod emblema aut lithoſtrotum.* conf. Iſidor. 19, 14.

¶ Lithotomus, *i*, m. λιθοτόμος, lapidicida, ein ſteinmetz, Celſ. 7, 29.

¶ Hexēcontălĭthos, *i*, m. ἑξηκοντάλιθος, lapis tam diverſis notis ſparſus, ut ſexaginta gemmarum colores in parvo ejus orbiculo deprehendantur. v. Plin. 37, 10; & Solin. c. 44.

Liticen, vide, *Lituus*, Litigare, litigioſus, litigium, &c. *Lis.*

LĪTO, *avi, atum, are*, non ſimpliciter ſacrificare, ſed ſacrificando Deos placare amicosque reddere nobis atque propitios (de etymo ibid. in *Luto* ex *Luo*,) glücklich opffern, mit opffer verſöhnen. Plaut. Pœn. 2, 41 *Si hercle iſtuc unquam factum eſt, tum me Iupiter Faciat ut ſemper ſacrificem, nec unquam litem.* Martial. 10 epigr. 73 *Non, quacunque manu victima cæſa litat.* Et ſeſe credebant litaſſe veteres, cum exta hoſtiarum luculenta & notis felicibus inſignita eſſent. Suet. Cæſ. c 81 *Dein pluribus hoſtiis cæſis cum litare non poſſet, introit curiam ſpreta religione.* Pertinet huc & Livii locus infra in *Litatio.* v. Briſſon. de form. 1 p. 28 & Interpretes Livii ad 8, 9. Proprie autem dicimus *Deum ſacris litare*, non, *Deo ſacra litare*, ſi Servium audimus ad illud Virgilii 4 Æn. v. 50 *Tu modo poſce deos veniam, ſacrisque litatis Indulge hoſpitio. Diis*, inquit, *litatis debuit dicere. Non enim ſacra, ſed Deos ſacris litamus, i. e. placamus. Ergo nove dixit.* Ita tamen & Livius dixit, cujus verba poſt paullo in *Perlitare* ex 41, 15 dabimus: & Cic. pro Flacc. 38 *Litemus Lentulo, parentemus Cethego*, & Suet. Othone c. 9 *Victimas Diti Patri cæſas litavit.* Itemque Seneca Medea ſub fin. *Plura non habui dolor Tibi quæ litarem.* Et Tertull. de patientia c. 7 *Quem autem honorem litabimus Domino Deo?* Sed apud Senecam & Tertullianum *litare* ſimpliciter ſacrificare notat. Etiam *hoſtia litare* dicitur. Suet. A[illegible] c. 96 *Circa Peruſiam ſacrificio non litante.* Sed eſt ambigua le[illegible] *Mola ſalſa litant, qui thura non habent*, Plin. in præfat. Add. Macrob. 3, 5; Nonium 5, 12; & Turneb. Adverſ. 18, 20. Eleganter [illegible] ce uſus Apulejus lib. 3 Milеſ. *Succurrite, & de latronis hujus* [illegible] *vestri: & diſciplinæ publicæ litate.* Aliter Id. 8 p. [illegible] *mei Tlepolemi tuo luminum cruore litabo.*

¶ [illegible]ātus, *a, um*, geopffert. Feſtus: *Litatum alii ſolutum, deditum deo, quaſi luitatum: alii ex Græco a precibus, quas illi λιτὰς dicunt.* Locum Virgilii vide in *Lito*, cui ſimilis Ammian. Marcell. 22, 23 *Venerato numine, hoſtiisque litato & votis Ancyram rediit.*

¶ Lĭtāto, quaſi adverbium ex ablativo participii, ſub quo *Sacrificio* ſubaudiri poteſt. Liv. 5, 38 pr. *Tribuni militum nec auſpicato, nec litato inſtruunt aciem.*

¶ Litatio, *ōnis*, f. angenehm opffer. Liv. 27, 23 *Per dies aliquot hoſtiæ majores ſine litatione cæſæ, diuque non impetrata pax Deorum.* Et 41, 15 cum jecur hoſtiæ defluxiſſe narraretur, nec tribus poſthac bobus perlitatum eſſe, *Senatus majoribus hoſtiis usque ad litationem ſacrificari juſſit*, ſo lange mit opffern fortzufahren, bis es gut würde. conf. Plaut. Pſeud. 1, 3, 99. Vet. Gloſſ. *Litatio*, λιταιεία. Sed

¶ Lĭtānia, *æ*, f. a λίτομαι pro λίσσομαι, *ſupplico, precor*, græcum nomen ad publicas rogationes & ſupplicationes in eccleſia translatum eſt & latinitate donatum Sidonio 5 epiſt. 7, itemque Bedæ & aliis, die litaney. conf. de re ipſa idem Sidonius 5 epiſt. 14 ibique Savaro: vide & Walafridum Strabonem de Rebus Eccleſiaſticis c. 18.

¶ Lĭtāmen, *ĭnis*, n. ſacrificium quo litatur, ein opffer. Prudentius præfat. Hamartig. v. 50 de Caino immolante: *Cujus litamen ſordet, & terram ſapit.*

¶ Litābilis, *e*, womit man die götter verſöhnen kan. Lactant. 1, 21 *Apud Lampſacum Priapo litabilis victima eſt aſellus: Litabilis*, i. e. juſta, grata, qua litatur & placatur. Minuc. Felix c. 32 *Hoſtia litabilis.* Iterum Lactantius Epitom. c. 5 *Litabilior victima.*

¶ Delitans, *tis*, ſacrificans. Prudent. Hymn. 14, 289 *Avertat ora delitantis hoſtia.*

¶ Perlito, *are*, recte litare, das opffer wohl vollbringen. Liv. 36, 1 *Hoſtiis perlitatum eſt.* Valer. Antias apud Gellium 1, 7 *Si hæ res divinæ factæ riteque perlitatæ eſſent.* Rurſus Livius 41, 15 *Ceteris diis perlitatum ferunt: Saluti Petilium perlitaſſe negant.*

¶ Perlitatus, *a, um.* Abſolute poſuit Liv. 7, 8 extr. *Diu non perlitatum tenuit Dictatorem, ne ante meridiem ſignum prælii dare poſſet.* h. e. quia diu non perlitari potuit, die verzögerung glücklicher anzeigen bey dem opffer.

Litoralis, litoreus, &c. vide *Litus.*

LITŌTES, *ĭtis*, f. gr. λιτότης, frugalitas, ap. Cic. fam. 7, 26. ¶ 2. *Litotes* figura, cum minus dicitur quam ſignificatur; ut, *Non ſperno*, i. e. *accipio.*

Litura, liturare, liturarius, &c. vide *Linio.*

LITVRGIA, *æ*, f. λειτουργία, miniſterium publicum, maxime circa res ſacras, ein kirchendienſt, heilige handlung.

¶ Liturgicus, *a, um*, λειτουργικὸς, miniſterialis, zum amt gehörig; *Libri liturgici*, die kirchen-agenda.

¶ Liturgus, *i*, m. λειτουργὸς, miniſter publicus, ein bedienter. Mart. Capella 2 p. 45 *Cum liturgos cælo miraretur aſtare.*

LĪTVS, ſive Littus, *ŏris*, n. non maris tantum extremitas eſt, (ſicut fluminis ripa) verum omnis etiam terra, quæ mari fluminibusve alluitur, vel alliditur, vel allinitur, ufer des meers, die küſte. Omnino a ſupino *litum*, ut *Litera.* Donatus a *litando* eſſe exiſtimat, quod navigantes in litore ſacrificarent. Qui uno *t* ſcribi velint, v. apud Drakenb. ad Sil. 1, 25. Adde Iſidor. 14, 8. Aquilius ICtus, *Littus* definiit, *qua fluctus eluderet*, ut, Cicero auctor in Topicis eſt c. 7. v. infra in *Ludo.* Celſus ICtus l. 96 de V. S. definit, *quo maximus hibernus fluctus a mari pervenit, idque M. Tullium, cum arbiter eſſet, primum conſtituiſſe*, ait. Hinc ſimul intelligitur, quid differat *litus* a *Ripa*, ubi vid. Poëtis *Litus arenoſum*, Virg. Æn. 4, 257. Et *Curvum*, Æn. 3, 16. *Sinuoſum*, Val. Flacc. 2, 452 &c. ¶ 2. Et quia ſecedentes otii & voluptatis cauſſa, maritima loca quærebant cumprimis, propter jucundum proſpectum in mare: idcirco *litora* non raro pro ſeceſſibus amœnis ponuntur ab auctoribus. Tac. Hiſt. 3, 63, 5 *Vitellius de numero ſervorum & electione litorum loqui.* vide ibi Lipſium. Huc pertinet etiam illud Quintil. 7, 3 p. 622 *In litore cœnare*, & quæ ibi Burm. ¶ 3. Proverbialia ſunt iſta: Cic. Att. 1, 18 *Metellus non homo, ſed littus & aër & ſolitudo mera.* Et, *Littori loqui*, proverbialiter a Græcis dicitur, de opera inani, αἰγιαλῷ λαλεῖν. Sic & *Littus arare*, vergebens arbeiten. Nam & *Litus* inde dictum putatur, quod ſit γαῖα λιτὴ *tellus inarata* incultaque, ex Athenæi lib. 7; & Horat. Epod. 16, 43. Sed in illo Virg. Æn. 4, 212 *Cui litus arandum dedimus, Litus* late ſumitur de terra mari vicina. ¶ 4. *Litora* & *limina* confunduntur a librariis, v. *Limina.*

¶ Littŏreus, *a, um*, am ufer befindlich; ut, *Aves littoreæ*, Virg. Æn. 12, 248. Et, *Littorea arena*, Ovid. Met. 15, 725.

¶ Litŏrālis, *e*, idem: ut, *Piſcis litoralis*, Plin. 9, 17. Et, *Dii litorales*, Catull. 4, 22.

¶ Litorārius, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. Tard. 5, 11, 135 *Arenæ litoraria fervor.*

¶ Litŏrōſus, *a, um*, idem; ut, *Lapis litoroſo mari ſimilis*, i. e. aquæ marinæ circa litus colorem referens, Plin. 37, 10. Serv. ad Æn. 1, 7 ex Fabio Max. *Tunc Æneas ægre patiebatur in eum deveniſſe agrum macerrimum litoroſiſſimumque.* Ita Maſv. Al. *litorioſ.*

LĬTŬVS, *i*, m. buccina, eine trompette oder zinck. Ovid. Faſt 3, 216 *Iam lituus pugnæ ſigna daturus erat.* conf. Virg. Æn. 6, 167. Claudian. de laud. Stilic. 1, 168 *Scilicet in vulgus manant exempla potentum: Vtque ducum lituos, ſic mores caſtra ſequuntur.* ¶ 2. Metaph. Cic. Att. 11, 12 pr. *Q. fratrem lituum meæ profectionis fuiſſe*, ut *tuba belli.* Sed al. *illicium.* ¶ 3. Erat & *lituus* virga brevis, ſupra incurva, inſigne auguratus, ut hodie ein biſchoffs-ſtab. Cic. de Divin. 1, 17 *Romuli lituus, i. e. incurvum & leviter a ſummo inflexum bacillum, quod ab ejus litui, quo canitur, ſimilitudine nomen invenit.* Videndus eſt totus locus; eſt enim hac de re claſſicus. Livius 1, 18 *Baculum ſine nodo aduncum* vocat. conf. Gell. 5, 8. Virg. Æn. 7, 187 *Ipſe Quirinali lituo, parvaque ſedebat Succinctus trabea, lævaque ancile gerebat.*

¶ Lĭtīcen, *ĭnis*, m. quaſi *Lituicen*, qui lituo canit, ein zincken-bläſer.

Varro

Varro de Ling. Lat. 4, 16 *Tubicines a tubæ & canendo: similiter* LITICINES. Nonius 1, 268 in Liticines: *Liticines a lituo, ut tubicines a tuba.* Ammian 14, 8 *Audito liticinum cantu:* Et 16, 34 *Occinente liticine.* vid. Cato apud Gellium 20, 2.

Livedo, liventer, vide mox *Liveo.*

LĪVEO, *livēre*, atrum esse, blau, schwarzbleich, bleyfarbig seyn. Ovid. Met. 2, 776 *Livent rubigine dentes.* Id. Amor. 1, 7, 41 *Impressis os livet labellis.* ¶ 2. Invidere etiam est, mißgönnen, neiden. Tac. Ann. 13, 42, 3 *Livere iis, qui eloquentiam exercerent.* Martial. 9 epigr. 24 *Albanæ livere poteſt pia quercus olivæ, Cinxerit invictum quod prior illa caput.* Id. 6 epigr. 86 *Poſſideat Libyeas meſſes: Hermumque Tagumque, Et potet calidam, qui mihi livet, aquam.* Statius Epithalamio Stellæ v. 150 *Queis purpura ſæpe Oebalis, & Tyrii moderator livet aheni,* vid. ibi Gevart.

¶ Livens, *tis*, ſchwarzbleich, bleyfarbig. Tacitus Agric. 12, 9 *Subfuſca ac liventia* conjungit. Virgil. Æneid. 7, 687 *Glandes liventis plumbi Spargere*, hodie dicas, mit bley-kugeln ſchieſſen. Plin. 20, 43 *Puſtulæ liventes.* Ovid. Metamorph. 13, 817. *Pruna nigro liventia ſucco.* Etiam *uvarum* epitheton eſt. Heinſ. ad Sil. 7, 208.

¶ Liventer, adv. ſonat fuſce, vel ad modum lividi coloris. Paulin. Petrocor. 4, 192 *Liventer fracto nigreſcunt gutture fauces.*

¶ Liveſco, *ēre*, erſchwartzen, blaue todtenfarbe bekommen. Lucret. 3, 529 *Hominem paullatim cernimus ire, In pedibus primum digitos liveſcere & ungues, Inde pedes & crura mori.* ¶ 2. Invidere, abgünſtig, neidiſch werden. Martial. 8 epigr. 51 *Liveſcit nulla caligine fuſca, nec odit.* Et Claudianus de Raptu Proſerp. 3, 27 *Haud equidem invideo, neque enim liveſcere fas eſt, Vel nocuiſſe Deos,* &c.

¶ Liveſcens, *tis.* Scrib. Larg. Comp. 149 *Omni ſenſu carent liveſcentibus membris.*

¶ Līvor, *ōris*, m. der blaue fleck, die todten-farbe. Iuvenal. 2, 81 *Vvaque conſpecta livorem ducit ab una.* Colum. 12, 47 *Oliva ex contuſione livorem contrahit.* Auct. ad Herenn. 2, 5 *Livore decoloratum corpus.* Plin. 20, 22 *Illinitur & livoribus*, i. e. veſtigiis & notis ex aliqua percuſſione. ¶ 2. *Livor*, invidia, abgunſt, neid. *Malevolentia & livore impediuntur, ne quid faciant*, Brutus ad Ciceronem fam. 11, 10. Ovid. Amor. 1, 15, 39 *Paſcitur in vivis livor, poſt fata quieſcit*, abgunſt weidet ſich an lebendigen leuten. Id. de R. A. 369 *Summa petit livor* &c. & 389 *Rumpere livor edax* &c. vide carmen Virgilio tributum: *Livor rabificum malis venenum, &c.*

¶ Līvĕdo, *ĭnis*, f. idem. Apul. Met. 9 p. 222 *Dii boni! quales illic homunculi vibicibus livedinis totam cutem depicti!*

¶ Līvidus, *a, um*, ſubfuſcus, braun und blau; ut, *Livida armis brachia*, Horat. 1 oda 8, 10. *Ora livida*, Ovid. Heroid. 20, 82. Virgil. de inferno fluvio Æneid. 6, 320 *Remis vada livida verrunt*, hoc eſt, *nigra*, Servio interprete. Catull. 17, 10 *Paludis Lividiſſima maximeque eſt profunda vorago.* Horat. 2 od. 5, 10 *Iam tibi lividos diſtinguet autumnus racemos.* De venenatis Iuv. 6, 631 *Livida materno fervent adipata veneno.* ¶ 2. Invidus, malevolus, mißgünſtig. Cic. Tuſc. 4, 12 *Invidi, & malevoli, & lividi.* Martial. 1 epigr. 41 *Omnibus invideas, livide, nemo tibi.* Sen. Controv. 14 extr. *Agrotas Maſſilienſis multo lividiorem ſententiam dixit.* Sed al. *frigidiorem.*

¶ Lividulus, *a, um*, etwas blau. Iuvenal. 11, 110 *Quibus invideas, ſi lividulus ſit*, ein neidhart.

¶ Livide, adv. ſchwarzbräunlicht. Comp. Plin. 33, 7 de carbunculis: *Qui langvidius ac lividius lucent.*

¶ Līvido, *are*, lividum reddere, ſchwartzbraun färben. Paulinus: *Pallore vultum livident.*

¶ Lividĭnans, *tis*, livore laborans, abgünſtig, neidiſch. Petron. c. 138 *Paris Dearum livdinantium judex.* Sed variat lectio & ſententiæ litt.

¶ Adliveſco, *ĕre*, idem quod *Liveſcere*, vel *lividum fieri*, Feſtus. *Adliveſcit, livere incipit.* Sed hic etiam *v* & *b* forte miſcentur, ut & in

¶ Colliveſco, *ere*, Cathol.

¶ Sublividus, *a, um*, paullum lividus. Celſus 5, 28 pr. *Puſtulæ ſublividæ*

LĪVIA, *æ*, f. columba ſilveſtris, eine holtztaube, a *lividis*, hoc eſt, nigricantibus plumis dicta. ¶ 2. *Livia Druſilla*, uxor Auguſti, fœcunda antea, cum Auguſto ſterilis, Plin. 7, 13. Multa de ea Tacitus & Suetonius. conf. Vellej. 2, 75, 3 cum not. Bœcl. Prima omnium mulierum a Romanis conſecrata eſt, & inter divas relata. Ovid. Faſt. 1, 536 *Sic Auguſta novum Livia numen erit. Vlyſſem ſtolatum* appellabat eam Caligula Suet. c. 23. conf. Dempſter. in Roſini Ant. Rom. 3, 18. ¶ 3. Fuerunt aliæ plures; ut, *Livia* uxor Druſi, quæ *Livilla* Suetonio; item *Livia Medullina, Ocellina, Oreſtilla* apud Suetonium.

¶ Līvius, *i*, m. alter Andronicus fuit, de quo ita Gell. 17, 21 *Primus omnium L. Livius poëta fabulas dicere Romæ cœpit, poſt Sophoclis & Euripidis mortem annis plus fere C & LX, poſt Menandri annis circiter LII. Hujus Livii verſus celebratur, ex Equo Trojano: Vsquequaque ſapere oportet, id erit telum acerrimum.* vide ſupra *Andronicus.* ¶ 2. Alter Patavinus fuit *T. Livius*, cui *lacteam* tribuit *ubertatem, miram jucunditatem, clariſſimumque candorem* Quintilianus 10, 1, eumque pueris proponendum cenſet, 2, 6. Cremutius *eloquentiæ & fidei præclarum imprimis*, apud Tacitum Ann. 4, 34, 4; ipſe Tacitus *veterum eloquentiſſimum* Agric. 10, 3 vocat. conf. Vellej. 1, 17, 2; & 2, 36, 3. Tanta fama vivus fuit, ut ad eum videndum ab ultimis Gadibus quidam Romam venerint, ut Plinius 2 epiſt. 3, & B. Hieronym epiſt. 103, 1 tradunt. Scripſit Romanam Hiſtoriam ab Vrbis initio ad ſuam usque ætatem libris 111, de quibus 35 habemus; Cæterorum vix epitomæ ſuperſunt; Quin plura alia, atque in iis etiam Dialogus; quæ tamen omnia perierunt. v. Senec. epiſt. 45 & 100, & Fabium Quintil. 10, 1. Natus eſt annis ante Ciceronem interfectum 18. vid. Fabr Bibl. Lat. ¶ 3. De *Livio* eroto-pægnion poëta, vid *Lævius.* ¶ 4 Plures hujus nominis in hiſtoria Romana occurrunt; ut, *Livius Druſus, Laurenſis, Salinator.* vid. Suet. Tib. c. 3.

¶ Livius, *æ, um*, adject. ut, *Livia lex*, apud Romanos paſſim. *Livia familia*, Tac. Ann. 6, 51, 1. conf. Suet. l. c. *Arbos Livia*, Colum. 10, 413.

¶ Livĭānus, *a, um*; ut *Livianæ ſici*, Colum. 5, 10. *Livianum æs*, Plin. 34, 2.

LIX, *licis*, f. cinis, vel aqua cum cinere confuſa, aſche vom herde, lauge. Plin. 36, 27 *Lix cinis eſt foci.* conf. Nonius 1, 309.

¶ Lixīvia, *æ*, f. vel Lixivium, *i*, n. aqua per cinerem colata, lauge, ſeiffe. Columell. 12, 16 *Lixiviam facere.* Cæl. Aurel. Tard. 2, 3 *Deſtillatio aquæ cineribus liquatæ, quam lixivium vocant.* conf. Scrib. Larg. Comp. 182; & Veget. 3, 46; Nonius 1, 309.

¶ Lixīvus, vel Lixivius, *a, um*, adject. quod colatur & tranſit. Colum. 12, 41 *Lixivium muſtum, quod deſtillat, antequam nimium calceatur uva.* Plin. 14, 20 *Lixivius cinis*, lauge-aſche. At Scribon. Largus frequenter: *Ex cinere lixiva.* vid. Rhod. Lexic. Scribon. conf. Seren. v. 802.

¶ Lixa, *æ*, m. qui exercitum ſequitur, coquendo & eluendo lucrum quærens, ein marcketentter, feld-koch. vide Feſtum. Liv. 33, 16 *Impedimenta ſubſequi juſſit, calones, lixasque, & invalidos milites.* Sane cum negotiatoribus conjungit, & propter commercia pecuniamque augendam ſecutos caſtra, Tacitus ſignificat Annal. 2, 62, 4 *Lixarum proprietas hæc eſt*, inquit Nonius 1, 309, *quod officium ſuſtineant militibus aquæ vehendæ; lixam namque aquam veteres vocaverunt.* Sed vid. Voſſ. etymol. & Burm. ad Quint. 8, 6 p. 744. conf. Curt. 3, 3, 26; & Sueton. Galb. c. 20.

¶ Lixabundus, *a, um.* Plautus apud Feſtum, quod ipſe exponit *iter libere & prolixe facienſ*, a more forſean lixarum.

¶ Lixamen, *ĭnis*, & Lixamentum, *i*, n. coctio, das kochen, kochwerck, apud Apicium.

¶ Lixatūra, *æ*, f. idem, apud Sidonium.

¶ Lixio, *ōnis*, m. aquarum portitor, in Gloſſ. Iſidori.

¶ Lixula, *æ*, f. dimin. a *lixa*, de cibi genere, nempe circulo, ex farina, caſeo & aqua commiſto. vid. Varr. de L. L. 4, 22.

¶ Lixus, *a, um*, adj. cujus compoſitum tamen

¶ Elixus, *a, um*, uſitatius eſt, ſignificat aqua mollitum & percoctum, geſotten. Plaut. Pœn. 1, 2, 67 *Aſſum apud te eccum*, i. e. aſſum, quod comica licentia alio detorquet alter, quaſi eſſet ab *aſſus, a, um*, & reſpondet, *At ego elixum volo.* Et, Horat. 2 ſat. 2, 73 *At ſimul aſſis Miſceveris elixa, ſimul conchylia turdis, &c.* gebratens und geſottens untereinander. *Calcei elixi* per metaphoram ita dicti apud Varronem, quaſi ita madefacti, ut eſt caro, quæ elixatur. conf. Nonius 1, 309: Apic. 7, 6. De *elixis natibus* v. Perſ. 4, 39.

¶ Elixo, *are*, kochen, in brühe ſieden; ut, *Avem elixare*, Apic. 6, 6. *Ptiſanam cum leguminibus elixare*, Id. 5, 5. *Elixare oleo*, Id. 3, 6 &c.

¶ Elixātus, *a, um*, abgeſotten, abgekocht; ut, *Elixata radix*, Macer 1, 10, 7. *Alica elixata*, Apic. 2, 1. Idem 3, 9 *Coliculos elixatos mediabis.* conf. Theod. Priſcian. de Diæt. c. 10.

¶ Elixatim, adverb. ſiedend, ſiedheiß. Apicius 5, 8 *Elixatim ſumto ſemine*, &c. al. elixati. conf. 4, 3.

¶ Elixūra, vel Elixatura, *æ*, f. ut coctura, das ſieden, kochen. Apicius 9, 1 *Ius adjicere ſinapi in elixaturis.* Et Macer 1, 22 *Illius elixatura vertigo fugatur.*

¶ Obelixus, *a, um*, überſotten; ut, *Ova obelixa*, Apic. 7, 17. al. *Elixa.*

¶ Perelixo, *are*, wohl ſieden laſſen. Id. Apicius 7, 7 *Denuo eum* (aqualiculum) *perelixabis, ut coqui commode poſſit.*

¶ Semilixa, *æ*, m. ein halber koch, ſudel-koch. Liv. 30, 28 *Statorius ſemilixa.*

¶ Semilixula, *æ*, f. dimidia lixula, Varr. L. L. 4, 22.

LLS. Seſtertium antiqui his modis exprimebant IIS. HS. LLS. III. duarum librarum & ſemiſſis charactere, ſuperpoſita lineola, millenarii index ſeſtertium in neutro ſignificat. Vide dicta ſupra in *H.*

LOBA, *æ*, f. λοβη, milium Indicum. Id enim *lobas* appellari, Plinius ſcripſit 18, 7. Apul. de Herb. c. 74. *Melicam* Matthiolus vocat, türckiſcher weitzen.

LŌBIA, *orum*, n. pl. λόβια, fructus ſmilacis hortenſis, vel ſiliculæ, diminuta a ſiliquis voce, Dioſcor. 2, 135.

LŌBVS, *i*, m. ima auricula, das ohrläpplein, gr. λοβὸς, ἀπὸ τῦ λαμβάνω, quod per eam partem apprehendamus.

Localis, localiter, locare, locarium, &c. locellus, vide *Locus.*

LOCRIS, *ĭdis*, f. regio Græciæ inter Ætoliam, Phocida, & Bœotiam. vid. Geograph.

¶ Locri, *orum*, m. pl. populi ejusdem regionis, qui pro ſitus diverſitate triplicis ordinis erant, Ozoles, Epicnemidii, Opuntii. vide Geograph. Antiq. ¶ 2. Et, *Locri*, urbs inſignis in Brutiis, a Loctis Ajacis ſociis condita. conf. Virg. Æn. 3, 399; & 11, 265.

¶ Locrenſes, *ium*, m. pl. cives ejus urbis, Cic. Verr. 5, 34.

Loculamentum, vide in *Locus.*

LŌCŬPLES, *ētis*, dives, abundans, reich, beaütert. Proprie, qui plures poſſeſſiones ſeu fundos habet: quaſi *locorum plenus:* Locus enim antiquitus dictus, qui poſtea fundus: de quo mox in *Locus.* Gell. 10, 5 LOCVPLETEM *dictum ait Nigidius ex compoſitis vocibus, qui pleraque loca, hoc eſt, qui multas poſſeſſiones tenerent.* Plin. 18, 3 *Hinc &* LOCVPLETES *dicebant*, LOCI, hoc eſt, AGRI PLENOS. Ovid. Faſt. 5, 279 *Cætera luxuriæ nondum inſtrumenta vigebant: Aut pecus, aut latam dives habebat humum. Hinc etiam locuples, hinc ipſa pecunia dicta eſt, &c.* Nimirum ſignificat, veterum divitias omnes in agris pecoreque poſitas fuiſſe. Hinc *locupletes* pro divitibus ab agris; *pecuniam* ipſam quoque a pecore appellatam. Et, *Locuples ac referta provincia*, Cic. Verr. 5, 19, reich und voll. *Domus locuples*, Horat. 2 ſat. 6, 1, 1. *Annus locuples frugibus*, Idem 2 epiſt. 1, 137. Sic, *Locuples oratio*, verbotum abundans, Cic. de Orat. 3, 48. *Locuples & ſpecioſa vult eſſe eloquentia*, reich und anſehnlich, Quintil. 5, 14. *Locuples auctor, teſtis*, h. e. certus & magnæ auctoritatis,

ein gnugſamer, vollſtändiger, anſehnlicher, gewiſſer zeuge, Cic. 3 Off. 2 extr. & de Div. 2, 58 *Pythagoras & Plato locupletiſſimi auctores.* Et Nep. 17, 3, 1 *Locupletiſſima regio.* Horat. 1 ſat. 1, 113 *Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat.* Livius 1, 47 extr. *Cenſus inſtitutus, ut inſignis ad invidiam locupletiorum fortuna eſſet.*

¶ Locupletiſſime, adverb. ſehr reichlich; ut, *Filia locupletiſſime dotata,* Epit. Victoris in Veſpaſ. Spartia. Hadr. c. 3 *A Trajano locupletiſſime munerato.*

¶ Locuplēto, *avi, atum, are,* ditare, augere, reich machen, vermehren. *Fortunis aliquem locupletare,* an gütern reich machen, Cic. Agrar. 2, 26. Et, *Multitudinem excurſionibus locupletavit,* Nepos 1, 2, 1.

¶ Locupletātus, *a, um,* bereichert, vermehrt. Cic. Verr. 3, 31 *Mancipiis, argento, veſte locupletatus.*

¶ Locupletator, *ōris,* m. qui locupletat. Eutrop. 10, 7, 9 *Familiarium locupletator,* ſcilicet Conſtantius. Et nummo Hadriani apud Vaillantium Tom. 1 p. 66 LOCVPLETATORI ORBIS TERRARVM. add. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 13 p. 556.

¶ Collocuplēto, *are,* idem quod *locupletare.* Ter. Heaut. 2, 3, 16 *Tu interea loci collocupletaſti te,* du haſt dich wohl verſorget. Et Auct. ad Herenn. 2, 18 *Rei collocupletandæ cauſſa.*

LŌCVS, *i,* m. quicquid aliquid continet; plural. *Loci* m. & *Loca* n. ein ort. Proprie *locus* antiquitus idem, qui fundus poſtea. Vetus auctor de limitibus apud Rigalt. p. 337 *Noſtri &c. duodecim decempedas eſſe voluerunt. Exactam concivium locum primum appellatum, deinde dictum* FVNDVM. Sed locus manifeſte mendoſus. Legendum puto: Et *actum collimitium* LOCVM, &c. COLLIMITIVS ACTVS eſt modus agri quatuor terminis collimitantibus definitus. *Collimitantes termini* ſunt, qui mutuo reſpectu limitem oſtendunt. vide & *Locuples.* Et, *Loci dejecti & inferiores,* Cæſ. de B. Civ. 1, 46, niedrige örter. *Locus communis* terra vel orcus Plauto dicitur Caſ. prol. v. 19. Senecæ Controv. 1, 2 *Lupanar* ita appellatur. Sed Cic. Verr. 2, 46 *Qui oppidum non maximum maximis ex pecunia ſua locis communibus monimentisque decoravit,* h. e. ædificiis publicis. *Loca & Lautia dare,* quartier und mahl geben, frey halten. vide *Lautia,* Livius 28, 39. *Homo locum ornat, non ornat hominem locus,* incerti auctoris dictum apud Chariſium. ¶ 2. Efferuntur plura cum hoc nomine oppido quam eleganter, & accipitur pro ſtatu, & fortuna; ut, *Pejore res loco non poteſt eſſe, quam in quo nunc ſita eſt,* Ter. Adelph. 3, 2, 46, es könte die ſache übler nicht ſtehen. *Noſtræ res meliore loco videbantur,* Cic. Att. 11, 13. Et, *Perbono res loco eſt,* Att. 6, 1. Item, *Res in eum locum deducta,* fam. 16, 12, die ſache iſt dahin gebracht. *In eo loco res ſunt noſtræ.* Liv. 2, 47. *Eo loci res eſt,* Cic. pro Sextio c. 31. Et, *Difficili loco res eſt,* Idem 12 fam. epiſt. 28, die ſache läſt ſich ſchwerlich an. *Quem locum apud ipſum Cæſarem obtinuiſti?* Cic. 2 Phil. c. 29 *Tenere locum oratorum,* Idem Clar. Orat. c. 36. Et, *In maledicti & contumeliæ loco ponere,* in Piſone c. 14, für ſcheltworte und beſchimpfung aufnehmen. *Locum relinquere alicujus admonitionibus,* Cic. fam. 1, 1. Et, *Principem locum & auctoritatem tenere,* pro Domo c. ult. der fürnehmſte ſeyn. *Obtinere locum primum ac potentiſſimum,* Quintil. 6, 5. *In loco,* i. e. opportune, da es gelegen iſt, da es noth iſt, Ter. Heaut. 3, 2, 26. Et, *Ducis eſt, deſipere in loco,* Horat. 4 od. 12, 28. Manutio in Annot. ad Cic. fam. 11, 16 idem eſt, ac juſto, non alieno tempore. *Loco poſitum,* int. ſuo & idoneo, Cic. fam. 8, 16 med. vide Victor. & Manut. Cæterum etiam *Locum* pro tempore veteres ſumpſiſſe apparet. Vnde locutiones iſtæ: *Ad id locorum; Tunc locorum; Interea loci,* apud Salluſt. B. Iug. c. 63 & 72. vid. Gronov. ad Liv. 27, 7 extr. Salluſt. Catilin. 52, 35 *Si peccato locus eſſet,* h. e. niſi periculum ita eſſet magnum, ut minimo peccato perdi poſſent omnia. ¶ 3. Pro natalibus & genere & pro ordine; ut, *Summo loco natus,* Liv. 1, 34, hoher aufkunft. *Infimo loco natus,* Cic. pro Flacco c. 11 pr. von geringem geſchlecht und herkommen. Et, *Nobili, equeſtri, ignobili loco natus, ortus: Haud obſcuro loco natus, &c.* Ac, *Honeſto loco natus,* Cic. pro Flacco c. 8. Hic enim *Locus* genus vel generis dignitatem ordinemve ſignificat. Plaut. Capt. prol. v. 30 *De ſummo loco ſummoque genere.* Vbi *locus* ordinem notat. Nam poteſt in ſummo loco impar genus eſſe. Gellius 12, 1 *Is erat loci Senatorii.* Lamprid. Alex. Severo c. 19 *Libertinos nunquam in equeſtrem locum redegit: aſſirens ſeminarium Senatorum equeſtrem locum eſſe.* ¶ 4. Sæpius accipitur pro vice, an ſtat, ut cum dicimus, *loco patris, loco fratris te habeo &c. Habere aliquem vetuſtiſſimorum familiarium loco,* Aſinius Cic. fam. 10, 31. *Fratris loco diligere,* Ter. Andr. 1, 5, 57. Et, *Te mihi fratris loco eſſe duco,* Metellus Cicero ſam. 5, 3. ¶ 5. Aliquando pro occaſione & facultate ponitur. Ter. 2, 1, 22 *Neque pol conſilii locum habeo, neque auxilii copiam. Locum inſidiis quærere* Livius aliquoties dixit, obſervante Gron. ad 3, 46 pr. ubi legi vult *locum ſeditioni,* (non *nis:*) *quærere.* Id Livius 4, 31 pr. pleonaſtice dixit, *locum ad occaſionem aperuerunt.* Vellej. 2, 48, 2 *Defuit fortunæ deſtruendi ejus locus.* ¶ 6. Sæpe etiam *Loci* dicuntur auctorum librorumque cortæ partes: ut, *iſte ex Platone deſumtus locus eſt.* Ita Cicero ſam. 5, 12 *Dum ad locum venias,* bis du auf das ſtück der hiſtorie kommſt. Græcis χώριον aliquando & περιοχὴ ita uſurpatur. vide *Periuche.* Sed diſciplinarum etiam ſeu doctrinarum partes ſeu capita *Loci* vocantur, τόποι Græcis: ut, *Locus Phyſicus, Mathematicus, Dialecticus.* Cicero de Divin. 2, 1 *Magnus locus, Philoſophiæque proprius.* Id. in Orat. c. 48 extr. *Eſt hic locus late patens, de natura uſuque verborum.* ¶ 7. *Loci* item dicuntur ſedes argumentorum, ex quibus velut ex promtuario quodam argumenta petuntur. Et hoc ſenſu tantum maſculino genere in plurali uſurpatur. Vulgo cum Cicerone vocant *Locos communes.* vide Parei Lex. Crit. p. 688 & 689. Sed alio intellectu in *Communis.* Cicero pro Cæl. c. 22 pr. de hac re, *latebras omnes ſuſpicionum peragrare,* h. e. locos percurrere, unde ducuntur argumenta. ¶ 8. *Loci* etiam genitalia vocantur, præcipue fœminarum. Varro de L. L. 1, 2 *Loci muliebres, ubi naſcendi initia conſiſtunt.* Plin. 11, 37 *Fœminis eadem omnia, præterquam veſicæ junctus utriculus, unde uterus: quod alio nomine* LOCOS *appellant: hoc in reliquis animalibus* VVLVAM. Et Columella 6, 27 *Quod ſi admiſſarius iners in Venerem eſt, odore perfricatur deterſis ſpongiis fœminæ locis & admota naribus equi.* De viris tamen & uſus Lucret. 4, 1032 & 1041 & 1043. Vet. Gloſſ. *Loci muliebres,* ὑπτεραι, κόλποι, μήτραι. ¶ 9. *Locus* & ſepulcrum notat. Plura exempla in Inſcriptionibus antiquis: ut Romæ. LOCVS OPORTVNI CIRCITORIS CONIVGISQVE EIVS ALBINAE, &c. ¶ 10. *Locus* i. e. κώμη, *Locatim* poſt Locatus.

¶ Lŏcŭlus, *i,* m. dimin. Plaut. Mil. 3, 2, 38 *In cella eſt paullum nimis loculi.* ¶ 2. *Loculi* plur. pecuniarum receptaculum, vulgo interpretantur marſupium, ein beutel, ſed certiſſime ciſtulam, armarium &c. ſignificat, præſertim loculatum, ein kleiner geldſchranck mit fächern. Hoc non tantum ex tertia ſignificatione *loculi,* it. verborum *loculatus, loculamentum* apparet; ſed inprimis ex Mart. epigr. 14, 12 & 13, ubi *loculi eborei & lignei* deſcribuntur: ita Apul. Apolog. p. 301 ſunt *bibeni loculi,* ex *quorum tabellis Mercuriolum artifex expedivit.* Hinc igitur intelligenda quoque illa loca, ubi nihil de materia adjectum eſt, e. g. Horat. 2 epiſt. 1, 175; Juven. 1, 89. Martial. 5, 40. Sed Plin. 14, 12 ſ. 14 *loculos,* in *quibus erant claves vinariæ cellæ,* quos *reſignavit matrona,* commodius iterum de arcula intelligas. Ad hunc ipſum locum Gemerus Chreſtom. p. 529 communium lexicorum errorem notavit. Horat. 1 Serm. 1, 74 & 1 epiſt. 1, 56 eundem verſum repetiit, *Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto,* i. e. tabulam loculatam ſ. in loculos diviſam, computandi cauſa, quali hodieque utuntur, qui calculis utuntur ad computandum. ¶ 3. Et, *Loculus* feretrum dicitur, cui mortui includuntur, ein ſarg. Plin. lib. 7 c. 2, *Hunc* inquit, *cremari cum reliquo corpore non potuiſſe tradunt, conditumque loculo in templo.* Loquitur de pollice pedis illo Pyrrhi, de quo ſupra in *Licnoſus.*

¶ Lŏcellus, *i,* m. diminut. aliud, quo Martialis uſus eſt 10 epigr. 88 *Perſequi locellos prætorum,* h. e. repoſitorii & pluteos, in quibus tabulæ vel chartæ, cauſarum commentarii, reponuntur. Idem 14 epigr. 13 *Quid ſupereſt in noſtri face locelli?* i. e. arculæ pecuniæ ſervandæ.

¶ Lŏcŭlāmentum, *i,* n. pl. Loculamenta, loca ſeparata, fächer. Colum. 9, 12 *Novum loculamentum præparatum apibus.* Adde 8, 8; & Vitruv. 10, 14. Sen. de Tranquill. c. 9 *Librorum tecto tenus exſtructa loculamenta.*

¶ Loculōſus, *a, um,* voll fache. Plin. 15, 22 *Putamen* (juglandis) *loculoſum,* i. e. loculis intus plenum.

¶ Loculātus, *a, um,* in loculos diſtinctus, voll fache. Varro R. R. 3, 17 *loculatas piſcinas* vocat, quibus diſpares diſcluſi habeantur pices, & comparat cum arculis loculatis pictorum.

¶ Loculāris, *e;* ut, *Loculares reſina,* Pallad. Febr. 25, 23. Sed ſuſpectus eſt Gemero locus. Malit *laricis* vel tale quid.

¶ Locālis, *e,* ad locum pertinens. Tertull. adv. Marc. 4, 34 *Eſſe aliquam localem detectionem, quæ Jonus dicta ſit Abrahæ.* Et Ammian. 14, 7 *Locales avummæ.* conf. Claud. Mamert. 3, 4.

¶ Localiter, adv. idem. Tertull. de Pallio c. 2 *Mutat & nunc localiter habitus, cum ſitus laditur, &c.* Et Ammian. 19, 12 *Localiter appellatus,* nach dem ort. conf. Claud. Mamert. 3, 3.

¶ Lŏcālitas, *ātis,* f. neceſſaria corporis affectio, die örtlichkeit. vid. Claud. Mamert. de Statu an. 3, 3, & 4.

¶ Lŏco, *avi, atum, are,* conſtituere, ſetzen, ſtellen; ut, *Fundamenta locant alii,* ſie legen den grund, Virgil. Æneid. 1, 432. Et Plinius 36, 14 *Fundamenta inſtabili loco locare.* ¶ 2. Sed, *Locare agrum, fundum,* ein guth auethun, oder vermierhen, verdingen; *Locare agrum frumento,* Liv. 27, 2. Sic, *Marmora fecunda locare,* Hor. 2 od. 18, 17. *Beneficium locare apud gratos,* Liv. 7, 20 danckbaren leuten thun. *Operam ſuam locare alicui,* Gell. 3, 3 *Locare filiam,* Terent. Phorm. 4, 3, 41. & 5, 1, 26 pro in matrimonium dare. *Locare mentem, operam, tempus in aliquid,* leguntur apud Tullium & alios, ſed *virtutem locare,* quod vulgo legitur apud Tullium de Amicit. extr. non meminiſſe ait Grævius, quemquam dixiſſe, nec, quo ſenſu dici poſſit, niſi addatur res, in quam locetur virtus, videre, verebat, ne ex litterarum trajectione labes orta ſit, quæ hunc locum fœdarit: legendum denique ſuſpicatur *ita virtutem colatis.* Quomodo differant apud ICtos *locare & conducere* docet Cujac. Obſ. 2, 28. Nimirum *locare* eſt rem utendam vel faciendam dare, *conducere* autem accipere.

¶ Locātus, *a, um,* geſtellt, geſetzt. Cic. de Clar. Orat. c. 57 *Membra ſuo quæque loco locata.* Lucret. 3, 610 *Anima in certa regione locata.* Et Ennius apud Cic. Off. 2, 18 *Benefacta male locata, malefacta arbitror,* übel angewandt.

¶ Locatim, adv. per loca ſ. pagos. Val. Max. 5, 35 de Theſeo, *Ille locatim diſperſos cives ſuos in unam urbem contraxit,* quam lectionem defendit Grævius ad Cic. Att. 7, 3 p. 673. oſtenditque, ipſum Ciceronem, qui *locum* ab *oppido* ibi diſtinguit, *Loca* intelligere δήμους, κώμας, κατοικίας, χώρας, χωρία, orter, flecken.

¶ Locatio, *ōnis,* f. die vermiethung, pacht, eſt quâ alteri rem certo pretio utendam aut faciendam damus. Cic. Att. 1, 17 *Vt inducerentur locatio poſtulaverunt,* hoc eſt, deleretur, aut minueretur. ¶ 2. Collocatio, die ordnung. Quint. 9, 4 *Amphiboliam fieri vitioſa verborum locatione.*

¶ Locātor, *ōris,* m. qui locat; ut, *Locator fundi,* l. 35 Dig. Locati conduct. *operis,* ibid. l. 36. *Domus faciendæ,* ibid. l. 60 § 3, der verdinget. Et, *Locator funeris,* Plin. 7, 52. Quibus *Conductor* opponitur, qui rem vel opus faciendum accipit: qui interdum vocatur *Redemptor,* cum opus faciendum in ſe recipit, vide Leges cit. Vitruv. 1, 1 *Vt legibus ſcribendis prudentia caveri poſſit & locatori & conductori,* h. e. qui dat ædificandam, & qui ſuſcipit.

¶ Locārius, *i,* m. idem. Martial. 5 epigr. 25 *Hermes divitiæ locariorum.*

¶ Locarium, *i,* n. merces, quæ datur in ſtabulo & tabernâ, pro loco ubi conſiſtant. Varro de L. L. 4, 2, miethe: ſtand, ſtall-geld.

¶ Lŏcĭto,

¶ Lŏcĭto, *are*, frequent. ausleihen. Ter. Adelph. 5, 8, 26 *Agelli hic sub urbe est paullulum, quod locites foris.*

¶ Locābĭlis, *e.* Vnde

¶ Inlŏcābilis, *e*, das man nicht unterbringen kan. Varro L. L. 4, 2, ex Plaut. Aul. 2, 2, 10 *Inlocabilis filia, cassa dote.*

¶ Locātarius, *i*, m. qui domum, aut fundum, aliudve in locationem conducit, ein pachter, miethmann, ICti.

¶ Locatĭtius, *a, um*, vermiethet, verpachtet. Gloss. Vet *Locatitius, μισθώσιμος.* Salvianus epist. 1 *Mercenario victum quæritans, uxoribus barbarorum locatitias manus subdit.* Et Sidon. 6 epist. 8 *Mercenariis profectionibus & locatitia fatigatione.*

Composita:

¶ Ablŏco, *are*, vermiethen. Suet. Vitell. c. 7 *Domum in reliquam partem anni ablocare*, i. e. alteri locare.

¶ Collŏco, *avi, atum, are*, ordnen, stellen; ut, *Suo quidque loco collocare*, Cic. de Orat. 1, 35. *Collocare legionem in aliquo loco*, Cæs. de B. G. 3, 1, & sæpe alias. Et, *Collocare rem militarem*, i. e. ordinare, Cic. fam. 2, 13. *In lectu illam collocant*, Ter. Eun. 3, 5, 45, sie bringen sie zu bette. *Collocare in tuto*, Cic. de Arusp. resp. c. 25, in sicherheit bringen. *Collocare beneficium apud aliquem*, Idem pro Cæcin. c. 5. metaph. Proprie enim dicimus *Pecuniam collocare*, geld anlegen, austhun, auf zinse verleihen. Cic. ibid. c. 4 *Curavit, ut in eo fundo dos collocaretur*, i. e. pecunia dotis data: alia ibid. habet exempla. Suet. Aug. c. 9 *Notavit aliquos, quod pecunias levioribus usuris mutuati, graviore fœnore collocassent.* Et, *Collocare insidias alicui*, Cic. pro Mil. c. 10, auf einen lauren, einem nachstellen. Sic, *Collocare in matrimonium filiam*, Cic. 1 Div. 1, 46. *Collocare nuptum & nuptui*, Cæs. B. Gall. 1, 18, verheyrathen, ausstatten, quod & absolute *collocare* dicunt; Nepos 3, 3, 3 *Quæ factum est, ut filiæ de communi ærario dotibus datis collocarentur.* Similiter locutus est 15, 3, 5; & 25, 19, 4. Suet. Cæs. c. 21 *Suam Iuliam Cn. Pompejo collocavit.* Ita & Claudio c. 27. Et, *Studium suum in doctrina ac sapientia collocare*, Cic. ad Q. fratr. 1, 1, 10, seinen fleiß anwenden. *Collocare spem suam in aliquo*, Hirtius B. Alex. c. 29. Et, *Horas male collocare*, übel anlegen, Martial. 1 epigr. 184. *Cum senex sis, tunc in otium te colloces*, im alter begieb dich zur ruhe, Plaut. Merc. 3, 2, 7. ¶ 2. Peculiariter Tacitus An. 6, 27 *De cujus moderatione atque sapientia in prioribus libris satis collocavi*, i. e. exposui, in loco dixi.

¶ Collocātus, *a, um*, gestellt, geordnet, angelegt. Cic. pro L. Manil. c. 7 *Homines navi & industrii partim in Asia negotiantur: partim sua & aliorum in ea provincia pecunias magnas collocatas habent.* Idem de Orat. 1, 35 *Signis propalam collocatis.* Et mox c. 43 *Posita ante oculos, collocata in usu quotidiano.* Idem ibid. 24 & 32. *Verba collocata & copulata simplicibus opponit.* Conf. Menck. Obsevat. L. L.

¶ Collocatio, *ōnis*, f. die ausstattung; ut, *Collocatio filiæ*, Cic. pro Cluent. c. 56 extr. Sed *Ordo & collocatio argumentorum*, Idem de Orat. 2, 42 extr. die ordnung und stellung. Et Vitruv. 5, 3 *Collocationes mœnium.*

¶ Delocatio, *ōnis*, f. id est, luxatio, die verrenckung; ut, *Delocatio articulorum*, Cæl. Aurel. Tard. 2, 1.

¶ Dislŏco, *are*, loco & sede movere, versetzen, von einem ort zum andern. Hinc

¶ Dislocensis, *e*; ut, *Genus purpuræ dislocense, id est vario soli genere pastum*, Plinius 9, 37. al. *Dialutense.* vide Salmas. ad Solin. p. 797.

¶ Elŏco, *are*, est gentem aliquam tributariam facere, quod tributa seu vectigalia olim elocari solebant. Cic. pro Flacco c. 28 extr. *Quam cara illa gens* (Iudæorum) *diis immortalibus esset, docuit, quod est victa, quod elocata, quod servata.* vid. ad h. l. Grævius. *Elocare fundum* idem quod locare, verpachten, Cic. Verr. 3, 22. Sic, *Boves elocare*, Colum. 1, 7, vieh um zins austhun.

¶ Elocātus, *a, um*, vide ex Cic. in *Eloco.*

¶ Interlŏco, *are*, darzwischen stellen, Mela 2, 1.

¶ Oblŏco, *are*, idem quod locare, elocare, verdingen. Iustin. 11, 19, 9 *Operam oblocare ad puteos exhauriendos.*

¶ Oblocātus, *a, um*, verdungen. Suet. Cæs. c. 26 *Quæ ad epulum pertinebant, macellariis oblocata.*

¶ Prælŏco, *are*, voransetzen. Mart. Capella 5 p. 170 *Si pro trochæo penultimo Spondæum prælocaveris.* Augustin. de Genesi ad lit. 7, 17 *Sensus in sola facie prælocati sunt*, h. e. in anteriori parte.

¶ Reloco, *are*, wieder dingen. Vlpian. Lege 13 § 10 ff. Locati conducti: *Si lege operis locandi comprehensum esset, ut, si ad diem effectum non esset, relocare id liceret, &c.*

LŌCVSTA, *æ*, f. ἀκρὶς, eine heuschrecke. Earum multitudine & terram, & solem obumbratum scribit Plinius 11, 29. Earum appulsum fames comitatur & pestis, si computruerint. vid. Dausquejus ad Q. Calabrum p. 52, 53, 54. Tac. Ann. 15, 5, 4 *Exorta vis locustarum.* Alcim. 5, 188 *Bruchus & excusso confidens ore locusta.* Proverb. *Prius locusta pariet Lucam bovem*, vid. in *Luca.* De esu locustarum Bochart. Hieroz. 2, 4, 7. ¶ 2. *Locustæ* piscium sive lacertorum genus, de quo Plin. 9, 30; & 32, 11; Cels. 2, 28; Suet. Tib. c. 60. Gloss. *Locusta κάραβος.* vid. Interpretes Petron. c. 35 p. 149. Burm. & Non. de re cibar. 3, 36. ¶ 3. *Locusta* mulier veneficii peritissima, Neroni grata, apud Tacitum Ann. 12, 66, 3; & 13, 15, 5. conf. & Iuvenal. 1, 71.

Locutio, locutor, &c. vide *Loquor.*

¶ LŌDIX, *ĭcis*, f. ein leinlach oder deckbette. Iuvenal. 7, 66 *Magne mentis opus, nec de lodice paranda.* Martial. 14 epigr. 152 *Lodices mittet docti tibi terra Catulli. Hos lodices, quanquam Pollio dixerit, non jam licere*, ait Quintil. 1, 6 extr.

¶ Lōdicŭla, *æ*, f. diminut. Suet. Aug. c. 83 *Lodicula involutus.*

LOEDORIA, *æ*, f. λοιδορία, Latine scribitur in quibusdam libris Macrob. Sat. 7, 3 *Lœdoriam esse exprobrationem ad directam* (f. directam ad) *contumeliam.*

LOEMODES, *is*, f. λοιμώδης, species luis pestilens volucri velocitate letalis, Ammian. Marcell. 19, 4.

Logarium, Logica, Logodædalus, &c. vide in seq. *Logus.*

LŌGVS, vel Logos, *i*, m. latina enim litterarura scripserunt Λόγος, Græcis multa significat: ut, *verbum, sermonem, rationem, librum*, & in Iohanne, *personam Filii Dei.* ¶ 2. Ciceroni apud Nonium 1, 318; & Ter. Phorm. 3, 2, 8 *Logi*, dicta sunt ridicula, nugatoria, inepta & contemnenda, verba sine re, lächerliche worte oder reden, da nichts hinter ist. Sic Plaut. Srich. 1, 3, 68 *Logos ridiculos vendo.* In bonam tamen partem usus vocabulo isto Paulinus Iambo ad Cytherium v. 425 *Referensque paucos de tuis scriptis logos, Quasi labra melle adsperserit.* Nisi potius legendum *locos.* Hinc

¶ Logārium, *i*, n. λογάριον, ein register oder tage-buch der ausgaben. Chartæ ad ratiunculam paratæ, vel adversaria, quæ sunt caussa describendi, quod quotidie in victualibus expendarur. Vsus est Vlpianus Lege 3 § 10 Dig. de Penu legata. Veteres dixerunt *diurnum.*

¶ Logēum, *i*, n. suggestum, ein predigtstuhl; item, pulpitum in scena, in qua chorus tragœdiarum & comœdiarum ceterique personam non habentes, fabulæ subserviebant; Vitruv. 5, 8. vid. Baldi Lex. Vitr. p. 67.

¶ Lŏgice, *es*, vel Logica, *æ*, f. λογικὴ, Philosophiæ instrumentum est. Cic. de Fato c. 1 *Logice, quam rationem differendi voco*, die kunst zu disputiren, die vernunft-lehre. *Docet enim Logica in pluribus generibus quæstionum, quemadmodum disputando vera & falsa dijudicentur*, &c. Isidor. 2 c. 22 & 24.

¶ Logica, *ōrum*, n. pl. λογικὰ, Cicero vocat disputationes subtiliores, subtile gedancken und gespräche, Tusc. 4, 14.

¶ Logicus, *i*, m. qui Logicam docet, vel qui in rebus rationem adjungit. vid. Isidor. 8, 6. Sidon. 15, 101 *Physica vel Logice, Logicum vel mittit ad ethos.*

¶ Logion, *i*, n. λόγιον, Græci oraculum vocant, præsertim soluta oratione editum: χρησμὸν enim nominant, quod carmine respondebatur. vid. Rhodig. 7, 6.

¶ Lŏgista, *æ*, m. λογιστὴς, rationalis, qui reddendis rationibus præest, ein rentmeister. Hoc vocabulum apud ICtos reperitur. In veteri Inscriptione Hispanica: LOGISTAE CIVITATI SPLENDIDISSIMAE NICOMEDENSIVM, *&c.*

¶ Logistĭce, *es*, f. λογιστικὴ, ars ipsa computatoria, die rechen-kunst. vid. Voss. de Scient. Mathem. p. 76.

¶ Logarithmus, *i*, m. λογάριθμος, genus numeri artificialis. vide Casp. Schotti Curs. Mathem. p. 588.

¶ Logarithmĭca, *æ*, f. λογαριθμικὴ, ars tractandi logarithmos.

¶ Logempŏrus, *i*, m. λογέμπορος, qui præter verba nihil affert; qualis Hermodorus, de quo supra vid. Erasmi Adag.

¶ Logistŏrĭcum, *i*, n. λογιστορικὸν, titulus fuit libri cujusdam Varronis sermones & historias continentis, quem Gellius citat 4, 19, a λόγος & ἱστορία.

¶ Lŏgŏdædălus, *i*, m. orator versutus, ein wort-künstler, Λογοδαίδαλον, Socrates dixit, qui inanem verborum ornatum, non rerum pondera sectantur: vide Ciceronem in Orat. c. 12.

¶ Logodædalia, *æ*, f. λογοδαιδαλία, ingeniosa vel nimis operosa sermonis elaboratio, die wort-künsteley. Ausonius Idyll. 12 in Grammaticomastige pr. *E logodædalia strides modo qui nimium trux.* Idem epist. 14, 26 græce in græco versu posuit.

¶ Logographus, *i*, m. rationarius, qui libros rationum scribit, ein buchhalter; quique in tabulas publicas refert, quæ ad reinpublicam pertinent, ein stadt-schreiber. vid. Cod. lib. 10 t. 69 de Tabulariis, scribis, logographis, &c. Et Dig. lib. ult. t. 4 l. 18 § 10.

¶ Logomăchia, *æ*, f. λογομαχία, pugna de verbis, ein wort-streit.

¶ Logopœus, *i*, m. λογοποιὸς, idem qui Mythographus, & qui falso commiscitur, ein fabel-hans, zeitungs-macher. Talem Æsopum dici inaudimus. vid. Rhodig. 8, 47. Plutarchus in Nicia tonsorem scribit ab Athenienſibus ad rotam alligatum velut λογοποιὸν, quod temere nunciasset cladem Siculam a peregrino in tonstrina exceptam.

Composita a *Logus* ab initio:

¶ Alŏgia, *æ*, f. ἀλογία Græcis ea pars animi, quæ rationis expers est, unvernunfft, tumheit. In Larium traduxit Seneca ludo de morte Claudii, & *alogias* pro stultiloquiis, ineptiis posuit. *Citius*, inquit, *mihi verum, ne tibi alogias excutiam.* Augustinus invectus in bestialem luxuriam, epist. 86 ad Casulanum presbyterum: *Quid est*, inquit, *alogia, quod verbum Græca lingua usurpatum est, nisi cum epulis indulgetur, ut a rationis tramite devietur?* ¶ 2. ICtis *Alogiæ* est remissio reddendarum rationum facta a principe, die erlassung rechnung abzulegen.

¶ Alogista, *æ*, m. ἀλογιστὴς, qui non tenetur rationem reddere, der nicht darf rechnung thun, l. 5 § 5 ff. de admin tutel.

¶ Alŏgus, *a, um*, ἄλογος, irrationalis, vernunfftlos, unrichtig; ut, *Lineæ alogæ, spatia aloga, pedes alogi*, Mart. Capella lib. 6 p. 232; & lib. 9 p. 321 & 329.

¶ Amphibologia, *æ*, f. ἀμφιβολογία pro ἀμφιβολολογία, ex ἀμφίβολος *anceps* & λόγος *sermo*, est ambiguitas sermonis, eine zweiffelhaffte rede. vid. Mart. Capell. lib. 5 p. 149. Figura est eadem quæ *Amphibolia*, de qua supra sub *Bole.* conf. & Cic. de Divin. 2, 56.

¶ Analŏgia, *æ*, f. ἀναλογία, quid sit, Quintilianus explicat 1, 6. *Consuetudo*, inquit, *certissima loquendi magistra; utendumque plane sermone ut nummo, cui publica forma est. Omnia tamen hæc exigunt acre judicium, in analogia præcipue, quam proxime ex Græco transferentes in Latinum, proportionem vocaverunt. Ejus hæc vis est, ut id, quod dubium est, ad aliquid simile, de quo non quæritur, referat, ut incerta certis probet.* Quamobrem & *comparationem* dici posse *analogiam* Cicero statuit de Vniverſ. c. 4 extr. itemque *similitudinem* Tusc. 1, 32 appellavit, eine gleichheit, einhelligkeit, gleichförmigkeit, ähnlichkeit. Et aliquando post Fabius inquit: *Non cum primum fin-*

gerentur homines, analogia demissa cælo formam loquendi dedit, sed inventa est postquam loquebantur, & notatum in sermone, quid quomodo caderet; itaque non ratione nititur, sed exemplo, nec lex est loquendi, sed observatio, ut ipsam analogiam nulla res alia fecerit, quam consuetudo. De Analogia vide & Senec. epist. 120. ¶ 2. Erasmus *congruentiam rei ad aliquid relatæ* analogiam dixit: veluti cum dicimus: *Cicada magnas habet alas pro proportione corporis*: nam parvæ sunt, si ad alas conferantur papilionum. *Analogiam* autem Vitruvius 3, 1 etiam *proportionem* vertit. Ciceronem procul dubio secutus, cujus verba de Universo c. 4 hæc sunt; *Qui Græce Analogia, Latine comparatio proportiove dici potest.* Atqui *analogia* proportio revera non est, sed proportionum (quas Græci λόγυς appellant) similitudo seu comparatio, quod ex Euclide Bernardinus Baldus observat. Manilius ἀναλογίας *Responsus* dixit lib. 3, 71. Itaque ¶ 3. Est & Mathematicorum *analogia*, cum numeri duo aut plures, item magnitudines inter se comparantur, ad similitudinem secundæ comparationis, juxta æqualitatem, vel inæqualitatem; si dicas: *Sicut se habent quatuor ad duo, sic octo ad quatuor. Et quanto longior est pes Herculanus alterius alicujus pede, tanto item stadium, Herculano pede sexcenties commensum, longius est eo stadio, quod alterius pede transmissum est.*

¶ Ănălŏgus, *a, um*, consentaneus, proportioni respondens, einhellig, gleichförmig. Philosophis & Grammaticis usurpatur, & Germanicum ähnlich Græcorum ἀνάλογον esse videtur.

¶ Analogĭcus, *a, um*, ἀναλογικός, idem; ut, *Libri analogici*, nempe Cæsaris, apud Gellium 4, 16. *Senarius analogicus*, Mart. Capell. 7 p. 240.

¶ Aneclogistus, *i*, m. ἀνεκλόγιςος, liber & solutus a ratione reddenda, frey vom rechnung thun; ut, *Tutores aneclogisti*, l. 5 § 7 ff. de admin. tutor.

¶ Antelŏgium, *i*, n. vox neque plane latina, neque plane græca, pro eo quod procemium, die vorrede. Plaut. Men. prol. v. 13 *Huic argumento antelogium hoc fuit.* conf. Auson. præf. epist. 16. Muret. V. L. 3, 13.

¶ Antilogia, ἀντιλογία, græc. contradictio, der wiederspruch.

¶ Ăpŏlŏgia, *æ*, f. ἀπολογία, defensio sui, vel facti sui, eine verantwortung, schutz-rede, ab ἀπολογέομαι. vid. Apulej. in Apologia p. 119. Plat. in ep. 1 πρὸς δύο διαβολάς, διπλῆς πειρᾶσθαι τὰς ἀπολογίας, hoc est, *adversus duas calumnias duplicem defensionem.* Cur defensiones *Apologiæ* dictæ, vide apud Scalig. lib. 3 Poët. c. 83.

¶ Apolŏgēticus, *a, um*, die vertheidigung betreffend; quamquam & *Apologeticus* & *Apologeticum* absolute, & substantivorum forma invenias: ubi vel liber vel scriptum subintelligendum est. Qua forma, & *Panegyricus* quoque & *Panegyricum* dicitur: ut & *Satyricum*. Sic Tertullianus librum, quo Christianorum tuetur caussam, *Apologeticum* inscripsit. Exstat & B. Hieronymi *Apologeticon* ad Domnionem. Idem Epist. ad Pammach. alterius sui Apologetici meminit pro libris adversus Iovinianum. Epist. ad Magnum Orator. Rom. Aristidis *Apologeticum pro Christianis* idem commemorat.

¶ Apologismus, *i*, m. ἀπολογισμός, defensio, die vertheidigung, Cic. Att. 16, 7.

¶ Apologus, *i*, m. ἀπόλογος, αἶνος, Hesiodo fabula, in qua animalibus brutis sermo & actiones tribuuntur, ein gedicht, mährlein. Scaliger Poët. 3, 83 *Videtur*, inquit, *Apologus genus esse ad αἶνον & μῦθον. Est autem Apologus narratio ficta de re quapiam cum attributione πάθυς aut ἤθυς, vel cum oratione, vel sine: ut ex ea aliquid ad humana commoda designetur*, &c. De eorum utilitate Voss. Instit. Orat. 4 p. 200; Rupert. ad Florum p. 288. Plaut. Stich. 4, 1, 32 *Apologum unum agere volo.* Cic. de Orat. 2, 66 *Narrationes apologorum.* Adde Auct. ad Herenn. 1, 12; Quintil. 5, 11.

¶ Apologatio, *onis*, f. idem: sed vulgi vocabulum: nec satis receptum, ut Quintil. indicat 5, 11.

¶ Apologo, *are*, i. e. rejicere, repudiare, ex Græco ἀπολέγειν, idem vulgi verbum & sordidum: quo tamen usus Seneca est epist. 47, *Ipse*, inquit, *illum invicem apologavit.* Vide Lipsium.

Arctologus, vide supra in A.

¶ Catalŏgus, *i*, m. κατάλογος, rei, quæ exponitur ordo, enumeratio, das register, die erzehlung. Sic, κατάλογον *loqui*, est ordine loqui, Plaut. Mil. 3, 1, 9. Alioqui *Catalogus* vox castrensis est, & notat consignationem eorum, qui stipendia merent, die rolle. vide Alex. ab Alex. 1, 20. Auson. Iliad. 2 *Sequitur enumeratio copiarum viritim, ut per catalogi seriem milites, naves, duces, patriæ referantur.* Quæ *diversitas catalogorum* sit apud Virgilium & Homerum, docet Macrobius Sat. 5, 15.

¶ Decălŏgus, *i*, m. δεκάλογος, decem Dei præcepta, die zehen gebot. Exod 34, 28; Deut. 4, 13. v. Tertull. de Anima c. 37.

¶ Dĭălŏgus, *i*, m. διάλογος, disputatio, ein gespräch. Cic. fam. 1, 9 *Scripsi tres libros in disputatione & dialogo*, ich habe drey bücher gesprächweis geschrieben. Sic libri omnes Platonis dialogorum forma scripti sunt. Utrumque & *dialectica* & *dialogus* a διαλέγεσθαι dictum est. Proprium Philosophorum *Dialogum* fuisse Lucianus auctor est. Apul. 2 Florid. *Poëmata omne genus apta virgæ, lyræ, socco, cothurno: item Satyras ac gryphos: Item historias varias rerum, nec non orationes laudatas disertis, nec non dialogos laudatos Philosophis.* Vide & Scalig. Poët. 1, 3. De artificio eorum Himmerius apud Photium, & Sturmius part. Dialect. 4, 18 agunt. Est & peculiaris liber *de Dialogo* a Carolo Sigonio erudite ac eleganter scriptus ac editus: ex quo Dialogorum ratio hauriri egregie potest. Phavorinus apud Diogenem Laërtium in vita Platonis auctor est, Platonem primum introduxisse Dialogos. Quod ita intelligendum est, non quod ante Platonem nulli omnino Dialogi fuerint, sed quod rudes & impoliti illi fuerint: ut itaque Plato primus illis elegantiam ac perfectionem addiderit. Sane Laërtius cum attulisset alios quoque scripsisse Dialogos, denique subjungit: *Cæterum Plato, meo quidem judicio, id genus* (Dialogos) *expolivit adhuc alioqui rude, atque perfecit.* Vide & Athenæum lib. 11. ¶ 2. *Dialogus* cognomen Gregorii II. qui vixit A. C. 726, quod ille, ut Cedrenus ait, ob suas lucubrationes est adeptus.

¶ Dialogismus, *i*, m. διαλογισμός, sermocinatio, schema est seu figura sententiæ, qua personæ alicui, quæ per narrationem introducitur, sermo tribuitur. Vide libellos de Schematibus.

¶ Dialogista, *æ*, m. διαλογιςής, artis disserendi peritus, ein redner. Vulcat. Gallicanus in Cassio c. 3 *Nec defuere, qui illum Catilinam vocarent, quum & ipse se ita gauderet appellari, addens futurum se Sergium, si dialogistam occidisset, Antonium hoc nomine significans.* conf. Cæl. Rhodig. 7, 30.

¶ Dĭlŏgia, *æ*, f. διλογία, eine zweydeutige rede. Asconius in 2 Verr. Cic.

¶ Ēlogium, *i*, n. pro *Ellogium*, a gr. ἐλλόγιον, unde Romani, ne geminata esset littera, fecerunt *Elogium*; Tametsi aliqui putent esse ex Latino E & Græco λόγος. Generatim autem ita dicitur brevis expositio, inscriptio, titulus, qui tabulæ, testamenti, statuæ vel sepulchri caussam indicat, die kurtze aussprache, der titel, die überschrifft. Est enim testificatio de aliquo sive honoris sive vituperationis gratia. Utitur Cicero, cum alibi, tum in Catone majore c. 20 *Solonis sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolore amicorum lamentisque vacare*, hoc est, suæ sententiæ in sepulcrali titulo expositio. Ita idem Tusc. 1, 14 *Quid ipsa sepulcrorum monumenta, quid elogia significant?* Vide Vallam 4, 66. Præcipue Scaligerum ad illud Culicis Maroniani in f. *Tum fronte locatur Elogium.* Suet. Calig. c. 24 extr. *Sed & tres gladios in necem suam præparatos Marti ultori, addito elogio, consecravit.* Vide ibi Torrentium & Casaubonum; & hunc ad Cæsarem quoque p. 30, ubi originem vocis aperit; itemque Pignorium in Miscell. & infra in *Titulus*. *Censorium elogium* pro nota, decl. in Sall. 6 f. 25 vid. quos hic laudat Cort. Pro famoso carmine usurpat Plaut. Merc. 2, 3, 74 *Impleantur meæ fores elogiorum carbonibus*, mit pasqvillen. conf Parei Lex. Crit. p. 409.

¶ Ēlogio, *are*, benennen, tituliren. Cæl. Aurel. Tard. 5, 4, 66 *Signa elogiavimus.*

¶ Ēlŏgiātus, *a, um*, benennet, ausgesprochen. Cæl. Aurel. Tard. 2, 1 *Nomina specialiter elogiata*, i. e. imposita, attributa.

¶ Eclŏga, *æ*, f. ἐκλογή, explanatio, narratio, colloquium, & poemation imitativum aliunde expressum, speciatim in quo pastores introducuntur, qualia sunt Virgilii & Theocriti pleræque, ein hirtengespräch. Sed & Horatiana carmina omnia v. g. Baxterus vocat eclogas, q. d. electa de pluribus ineditis carmina. ¶ 2. Item excerptum aliquod & portio justi operis.

¶ Eclogārius, *i*, m. qui ex libro lecto celeriter excipiebat observatu maxime digna, Cic. Att. 16, 12.

¶ Eclogarium, *i*, n. breviarium, ein auszug. Ita Ausonius vocat partem quandam sui operis.

¶ Epĭlŏgus, *i*, m. ἐπίλογος, conclusio, peroratio, der schluß. Auct. ad Herenn. 2, 30 *Conclusiones, quæ apud Græcos ἐπίλογοι nominantur, tripartitæ; nam constant ex enumeratione, amplificatione, & commiseratione.* Et Cic. de Orat. 2, 69 *Orator in epilogo misericordiam movet.* Dicitur ἐπίλογος, ut ἐπίμετρον, ἐπίκυκλος, ἐπῳδός.

¶ Eulogia, *æ*, f. εὐλογία, probabilis convenientia, apud Cic. Att. 13, 22.

¶ Eulogus, *i*, m. rationabilis, vernunft-mäßig, wahrscheinlich. Sic εὔλογον est probabile, rationi consentaneum, apud Cic. Attic. 13, 6 & 7 & 33; & 14, 22. & εὐλογώτατον, Att. 13, 6. Adde Martial. 6 epigr. 8.

¶ Eulogius, *i*, m. libertus Q. Vitellii sub Augusto Cæsare scripsit libellum de Stemmate gentis Vitelliæ, eandem a Fauno Aboriginum rege arcessens, v. Suet. Vitell. c. 1. ¶ 2. *Eulogius* martyr, de quo Prudentius Perist. Hymno 6.

Hysterologia, Palilogia, vide suis locis in H. & P.

¶ Paralŏgus, *i*, m. absurdus, rationi dissentaneus, ungereimt. Παράλογον Gellio est *inopinabile*. Hinc

¶ Paralogia, *æ*, f. παραλογία, deceptio, betrug, falschheit. Frontin. de Colon. p. 270.

¶ Paralogismus, *i*, m. παραλογισμός, fallax conclusio, eine falsche betrügliche schluß-rede.

¶ Paromologia, παρομολογία, schema Concessio, cum multa adversario permittimus, unum tantum excusamus factum: vel cum interroganti per confessionem quandam respondemus, ut: *Esto, sane fueris aliquando amicus, unà militaveris, sint aliqua tua in eum beneficia, quid tum? An non potuit dissilire gratia?* id. *Occidisti Clodium Milo? occidi; sed insidiatorem, & eversorem Reipublicæ.* vid. libellos de Schematibus.

Philologia, Philologus, vide infra in P.

¶ Prŏlŏgus, *i*, m. πρόλογος, præfatio, die vorrede. In prologis vel poëta aut fabula commendatur, vel adversariis respondetur, vel fabulæ argumentum exponitur, vel hæc omnia fiunt promiscue. Species enim prologi sunt: *συςατικός, commendatitius, ἀναφορικός, relativus, ὑποθετικός, argumentum narrans*, & *μικτός*, i. e. *mistus*. *Prologos scribere*, Ter. Andr. prol. v. 5. *Non ab re prologus enormior esse quam fabula*, Spartian. Ælio Vero c. 1. ¶ 2. Est & *Prologus* is, qui prologum recitat, der vorredner. Ter. Heaut. prol. v. 11 *Oratorem voluit esse me, non prologum.*

¶ Prologium, *i*, n. προλόγιον, proloquium, die vorrede. Pacuvius apud Festum: *Quid est? nam me exanimasti prologio tuo.*

¶ Pseudŏlŏgus, *i*, ψευδολόγος, mendax, qui falsa loquitur, ein lügenredner. 1 Tim. 4, 2.

¶ Syllŏge, *es*, f. συλλογή, collectio, die zusammenfassung.

¶ Syllŏgus, *i*, m. σύλλογος, conventus, concilium, die zusammenkunft. Cic. Att. 13, 32 *Addidisti sane ad illum σύλλογον personam idoneam.*

¶ Syllŏgīzo, *are*, συλλογίζεσθαι, ratiocinari, subducta ratione colligere, schliessen, den schluß machen, apud Quintilianum esse dicunt.

¶ Syllogismus, *i*, m. συλλογισμός, ratiocinatio, argumentum, eine schluß-rede, a συλλογίζομαι, *ratiocinor*. Arithmeticorum vox est: quia ut, cum putamus rationes, primo æra singula notamus, inde summam subducimus: sic argumentatio hæc e duobus pronunciatis colligit tertium. ¶ 2. Ab Aristotele conclusio *Syllogismi* nomine non raro signatur, quia pars ejus potissima est. In quantum oratoriæ consideratio-

derationis eſt. vid. Quintil. 3, 7; & 5, 10 & 14; & inprimis 7, 8; & Sen. epiſt. 108. Adde Gellium 15, 26; Sidon. 4, 3; & 9, 9; item Tertull. de Præſcript. c. 5.

¶ Syllogiſticus, *a, um.* Quintil. 5, 10 *Cicero ſtatum ſyllogiſticum ratiocinativum appellat.*

¶ Syllogiſmäticus, *a, um,* idem. Fulgent. 1 Myth. *Ariſtotelis ſyllogiſmaticum verbiloquium.*

¶ Tautologia, *æ,* f. ταυτολογία, ejusdem dictionis aut ſermonis ſupervacua iteratio. Virg. Æn. 1, 546 *Si fata virum ſervant, ſi veſcitur aurâ Æthereâ, neque adhuc crudelibus occubat umbris.*

¶ Tautŏlŏgus, *i,* m. ταυτόλογος, qui utitur tautologia.

Theologia, Theologus, vide infra in T.

LOLA, *æ,* f. pro oleo Apicius 2, 2 *Lolæ floris* lib. 1. Sed ex antiquo exemplari potius legendum *olei floris.*

LŌLĪGO, *ĭnis,* f. piſcis, Græcis τευθὺς & τευθὶς, ein blackfiſch, ab humore atramento ſimili, quo languinis loco utitur. Atramentum enim Germani ac Saxones fere, black, vocant. *Sepia,* ein breiter blackfiſch. *Polypus,* ein blackfiſch mit füſſen. Geſnerus. Ovid. Hal. 129 *Nigrum nivео portans in corpore virus Loligo.* Add. Plin 9, 15. ¶ 2. Pro livore atque invidia uſus Horatius 1 ſat. 4, 100 *Hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt Ærugo mera.*

¶ Loligiuncula, *æ,* f. diminut. fecit Plautus illud piſcis nomen, in Caſ. 2, 8, 57.

¶ LŎLIVM, *i,* n. ἄιρα, ſegetibus inimica, treſpen, oder lulch. vid. Dioſc. 2, 91. Virg. 1 Georg. v. 153 *Interque nitentia culta Infelix lolium & ſteriles dominantur avenæ.* ¶ 2. *Lolio victitare,* apud Plaut. Mil. 2, 3, 50 jocus proverbialis eſt in luſcioſos & cæcutientes, nicht wohl ſehen. *Lolio* enim vitium illud ineſt, ut caliginem oculis inducat. Ovid. 1 Faſt. v. 691 *Et careant loliis oculos vitiantibus agri.* Servius in Virg. ecl. 5 *Qui lolium manducant, cæcitatem patiuntur.*

¶ Loliāceus, *a, um,* von treſpen; ut, *Farina loliacea,* Varro de R. R. 3, 9.

¶ Loliārius, *a, um;* ut, *Cribrum loliarium,* Columella 8, 5.

¶ Loliētum, *i,* n. locus lolio obſitus, ein treſpen-feld. Gu. Brito Philipp. 5, 170 *Per Bajocarum lolieta, per arva Caletum.*

LŌMENTVM, *i,* n. λέμωμα, farina fabacea, bohnen-mehl. Plin. 18, 12 *Inter legumina maximus honos &c. Lomentum appellatur farina ea.* Et metaphorice Cœlius ad Cic. fam. 8, 14 *Appio perſuaſum eſt, cenſuram lomentum aut nitrum eſſe.* Et Martial. 3 epigr. 42 *Lomento rugas uteri quid condere tentas?*

¶ Lomentārius, *i,* m. qui lomentum conficit. Gloſſ. gr. latin. ἐμμιγματοπώλης, *lomentarius.*

LONCHĪTIS, *ĭdis,* f. λογχῖτις, herba foliis ſcolopendrio ſimilis, ſed quæ aſperiora ipſa habet, majoraque, ſpicanten, groſſpicanten, ſteinfahren, quæ *Lonchitis* altera eſt & *aſpera* cognominatur. Duplex enim eſt, prior porri habet folia, ſed latiora, flores nigros ceu galericulos, ſchwartze kappen, pueri vocant, v. Dioſcor. 3, 152; & Plin. 25, 11.

LONDINIVM, *i,* n. Λονδίνιον, Prolem. al. Londinum, metropolis Angliæ, London, de qua urbe jam tum Tacitus ſcripſit Annal. 14, 33, 1 *Londinium cognomento quidem coloniæ non inſigne, ſed copia negotiatorum & commeatuum maxime celebre.*

LONGĂBO, *ōnis,* farciminis genus, quod longius, quam duo hila; ut docet Varro de L. L. 4, 22, Vſus hac voce & Arnobius lib. 7 p. 229.

Longævitas, longævus, longanimus, &c. vide mox *Longus,* & ſupra *Ævum.*

LONGĀNON, *ōnis,* maſc. inteſtinum rectum juxta anum excrementa emittens, κῶλον, der maſtdarm, Veget. 1, 42. ¶ 2. Item, farciminis genus, ut, *Longanones porcini,* Apicius 4, 2. conf. *Longabo.*

Longinquus, longitudo, &c. vide mox in *Longus.*

LONGOBARDI, *orum,* m. die Lombarder, populi, *quos vulgo ferunt nominatos a prolixa barba & nunquam tonſa,* dicente Iſidoro 9, 2. Alii a telo, quod *Alabardam* vocant, dictos volunt; vel quaſi *Lingobardos,* eo quod *Lingones* ex Germania & *Bardi* ex Gallia facta unione ad utramque Padi ripam ſedem fixerunt.

¶ Lombardia, *æ,* die Lombardie, pars Italiæ, olim Gallia ciſalpina.

LONGVS, *a, um,* porrectus, lang. *Longus pedes ſeptem,* Plin. 6, 34. *Agmen longum paſcitur per valles, &c.* Virg. Æn. 1, 190. *Longa cum veſte ſacerdos,* ibid. 6, 645, ubi vide Taubm. *Iter longum,* Horat. 1 ſat. 5, 94, eine ferne reiſe. *Longi verſus,* Diomedi lib. 3 p. 493 ſunt epici, hexametri. Et, *Nimium longi ſumus in rebus apertiſſimis,* Cic. de Fin. 2, 27 pr. wir machen allzuviel worte, wir ſind weitläuftig, ꝛc. *Sed nolo eſſe longus,* Idem Nat. D. 1, 36, ich will es nicht lange machen. Et, *De omnibus longum eſt dicere,* Cic. Verr. 1, 60 formula præciſionis. *In longiorem diem conferre aliquid,* Cæſ. B. Gall. 1, 40, etwas weit hinaus ſchieben. *Longior oratio,* Idem 2, 21. *Longiſſimo agmine magnisque impedimentis,* ibid. 5, 31; & Juvenalis 3, 284 *Comitum longiſſimus ordo.* ¶ 2. Eſt etiam diuturnum, mora moleſtum, langwierig. Ter. Andr. 5, 6, 13 *Memini atque adeo longum eſt, nos illum expectare, dum exeat.* Cic. fam. 11, 27 *Nihil ſibi longum fuiſſe, quam ut me videret.* Quin quodcunque tempus, licet breve, propter miſeriam aut moleſtiam longum videtur. Ita certe I. Voſſius explicat *longam ætatem Catulli* p. 304 itemque ap. Iuven. 6, 589 *longum annum* legit, ubi eſt in libris *aurum.* Add. Horat. ep. 1, 1, 20 *Vt nox longa, quibus mentitur amica, dieſque Longa videtur opus debentibus, ut piger annus &c.* ¶ 3. *Longus homo,* ſtolidus eſt Catullo 68, 47; & Martiali *magnus* dictus 7 epigr. 99. Tales enim ſæpe ſunt, qui nimis proceri & vaſti. conf. Voſſ. Inſtit. Orat. 1 p. 71; & Taubm. Plaut. Mil. Glor. p. 852. ¶ 4. *Longus,* pro longinquo, entlegen. vid. Drakenb. ad Sil. 5, 9 it. 6, 628. Brouckh. ad Tib. 1, 4, 18.

¶ Longum, adverbialiter, in die länge, auf lange zeit. Claudian. de Raptu Proſerp. 2, 234 *Sis memor, ô longumque vale.* conf. Virg. ecl. 3, 79. Et, *Nec longum lætabere,* i. e. diu, Virg. Æn. 10, 749. conf. Plaut. Epid. 5, 1, 58; Pſeud. 2, 3, 21; & Perſ. 1, 3, 87.

¶ Longe, adv. procul, ferne, weit, lang; ut, *Longe amari rus eſt,* Ter. Eun. 3, 3, 13. *Non longe ab ædibus,* Cic. de Legib. 1, 1. Et Plaut. Caſ. 2, 6, 68 *Scin' tu rure eſſe ad villam longe?* Sic, *Longe abeſſe,* Cic. de Senect. c. 16. *Longe gentium abeſt,* id eſt, quam maxime longe, Idem ad Att. 6, 3. Et, *Longe lateque diffuſum,* hin und wieder zerſtreuet, Idem de Finibus 2, 34. Dicimus &, *longe doctior, longe doctiſſimus:* Horat. 1 ſat. 5, 3 *Græcorum longe doctiſſimus.* Et Cic. de Orat. 1, 11 *Princeps longe omnium in dicendo graviſſimus & eloquentiſſimus Plato.* Sic, *Longe aliter, longe ſecus,* weit oder viel anders, Cic. pro Domo c. 16 *Longe aliter, atque a me dictu ſunt, detulerunt.* Idem Partit. Orat. c. 5 *Omnia longe ſecus.* Id. fam. 14, 11 *Longe alia in fortuna eſt.* Et, *Longe ante videre venientia,* Idem Tuſc. 3, 14, lange zuvor, lange vorher. *Longe errare,* weit fehlen. Ter. Adelph. 1, 1, 40. Et, *Longius abire,* weiter gehen, *longius abeſſe,* etwas weit von hinnen ſeyn. *Longius prodire,* Cæſ. B. Gall. 1, 48. *Provinciæ longiſſime abſunt,* ibid c. 1. Et, *Longiſſime abeſſe a vero,* Cic. Acad. 4, 11. ¶ 2. Virg. Æn. 12, 52 *Longe illi Dea mater erit,* id eſt, nihil proderit, nihil juvabit, ut longe eſſe videatur. Abſentes enim nihil opis poſſunt conferre. Plin. Paneg. c. 49 *Longeque tunc illi divinitas ſua.* Ita non ſemel & Florus uſus eſt: e. g. 2, 2, 8 *Longe illis nauticæ artes, &c.* Hinc Freinshem. in Indice ad Flor. mallet in Cæſ. B. G. 1, 36 *Longe iis* (pro *Longe ab his*) *fraternum P. R. nomen futurum.* Certe Daviſius, MS. uno & editis nonnullis fretus particulam *ab* omittendam judicat. vide Lipſium & Livinejum ad modo citatum Plinii locum: itemque Barthium ad Rutil. 1, 335. & quos laudat Drackenb. ad Sil. 17, 89. ¶ 3. *Longius,* diutius, länger hinaus. Virg. Æn. 5, 461 *Procedere longius iras.*

¶ Longĭter pro *Longe,* Lucilius ap. Nonium 11, 49; Et Lucretius 3, 682 *Non, ut opinor, ea ab telo jam longiter errat.* Similiter alibi *Vniter* dixit. Et lib. 5, 133 *Sic animi natura nequit ſine corpore oriri Sola, neque a nervis, & ſanguine longiter eſſe.*

¶ Longulus, *a, um,* diminut. Cic. Attic. 16, 13 *Longulum ſane iter.*

¶ Longule, adverb. idem. Plaut. Menæch. prol. v. 64; & Ter. Heaut. 2, 2, 10 *Haud longule ex hoc loco.* Apul. Florid. 1 *Neque longule diſſita.*

¶ Longiuſculus, *a, um,* a *Longius* diminutivum. Cic. pro Archia c. 10 *Epigramma alternis verſibus longiuſculis.*

¶ Longiuſcule, adv. idem, apud Sidonium 8 epiſt. 11.

¶ Longĭtudo, *ĭnis,* f. die länge, weite, ferne; ut, *Longitudo itineris,* Cic. Phil. 9, 1; & *orationis,* Idem Partit. c. 17. Et, *Conſulere in longitudinem,* elegans apud Terentium locutio in Heaut. 5, 2, 10, bedencken wo es heut oder morgen hinaus will. ¶ 2. *Longitudo loci* apud Geographos eſt diſtantia graduum in Æquatore a primo meridiano; unde apparet, an locus ſit altero orientalior, vel occidentalior.

¶ Longitia, *æ,* f. idem. Occurrit apud agrimenſorem Innocentium edit. Gœſii p. 230 & 241. & Auct. de Limit. p. 271.

¶ Longiſco, *ĕre,* longum fieri, lang werden. Ennius apud Nonium 2, 506 *Neque corpora firma longiſcunt quicquam.* Idem: *Cum ſola eſt, eadem faciunt longiſcere longe.*

¶ Longo, *āre,* lang machen, längern. Fortunat. *Tempore longatur, ſed variatur amor.* Compoſita hujus verbi vide paullo poſt.

¶ Longārius, *i,* maſc. pertica longa, ein hebe-baum, eine ſtange, item: ein ſtand-baum; Varro R. R. 2, 7; & Cæſ. de B. G. 7, 84; & de B. C. 2, 11.

¶ Longurio, *ōnis,* m. homo longæ ſtaturæ, ein langer menſch. Varro apud Nonium 2, 484 *Qui ante me eſt neſcio qui longurio.*

¶ Longinquus, *a, um,* remotus, diſtans, ferne, weit, entfernet. *Venire e longinquo,* Plin. 10, 42. Et, *Homo longinquus & alienigena,* Cic. pro Dejot. c. 3, id eſt, longe habitans: quemadmodum eidem Ciceroni *propinqui* appellantur, qui propius habitant. *Longinquiores civitates,* Cæſ. B. C. 1, 60. *Longinquæ provinciæ,* apud Tac. Hiſt. 1, 76. ¶ 2. *Longinquum tempus,* id eſt, longum, diuturnum. Nepos 2, 4, 4 *Qui ſi diſceſſiſſent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum.* Similiter *longinquam oppugnationem* Cæſar dixit de B. Civ. 3, 80. Itemque Lucilius *Bene longinguum morbum, Bene,* id eſt, valde, eine langwierige kranckheit. v. Brouckh. ad Propert. 1, 6, 27.

¶ Longinque, adverb. von weiten, in der ferne. Ennius apud Nonium 11, 49 *Annos multos longinquea domo bellum gerentes.* Compar. Gellius 1, 22 *Superſit, pro longinquius diutiusque adſit.*

¶ Longinquĭtas, *ātis,* f. temporis & loci, die länge der zeit, die entlegenheit der örter. *Nihil eſt, quod longinquitas temporis efficere non poſſit,* Cic. de Divinat. 1, 7, lange zeit vermag alles. Et Tuſc. 3, 16 *Eſt tarda illa quidem medicina, ſed tamen magna, quam affert longinquitas & dies.* Et pro Lege Manil. c. 9 de exercitu Romano in Aſia militante: *Nivia longinquitate locorum, ac diſſiderio ſuorum commovebatur.* ¶ 2. Pro longitudine poſuit Gell. 1, 1 *Quanta longinquitas corporis ei menſuræ conveniret.*

¶ Longinquo, *āre,* entfernen, ferne wegtreiben. Claud. Mamert. 1, 1 *Deum a ſe longinquare.* Adde Tertull. de Pudicit. c. 5.

¶ Longiturnus, *a, um,* langwierig. Vulgat. Baruch. 4, 35 *Ignis ſuperveniet ei in longiturnis diebus.*

¶ Longitrorſus, adv. fernerweit; ſic dicitur ſicut dextrorſus, ſiniſtrorſus apud Feſtum.

¶ Longævus, *a, um,* alt, betagt; ut, *Longævi ſenes,* Virg. Æn. 5, 715. De vocis hujus ſignificatione diſputatur apud Gellium 2, 16. Virgilius diſſimulato etiam ſubſtantivo ſic loquitur Æn. 2, 525. *Sacra longævum in ſede locavit,* i. e. ſenem. Et Ovid. Met. 10, 462 *Cunctantem longæva manu deducit,* i. e. anus. Ciceroni quoque hanc vocem dat Lexicon Calepini, locumque citat ex Catone Maj c. 19

O miſerum ſenem, qui mortem contemnendam in tam longæva ætate non viderit. Verum in correctiſſimis quibusque libris, Gruteri, Græviі, Lambini, & aliis non *longæva* ibi eſt, ſed *longa*. Tacet hic & Nizolius. Sic Vulgo ex Val. Flacci 6, 118 *Longæva novalia* aſſeruntur, ubi *Lagea* N. Heinſius reſtituit. v. in *Lagus*.

¶ Longævĭtas, *ātis*, f. groſſes alter. Macrob. Sat. 7, 5 *De longævitate eorum* (corvorum) *opinio fabulatur*. Et c. 10 *Liquor vitalis longævitate ſiccatus eſt*.

¶ Longănimus, *a, um*, langmüthig, a Theologis introductum hoc vocabulum, ut exprimerent μακρόθυμον, lenem, tardum ad iram, in ulciſcendo remiſſiorem. Iſidoro 10 lit. L. eſt *Longanimis, e*, qui nullis paſſionibus perturbatur, ſed ad univerſa ſuſtinenda patiens eſt, & contrarius eſt *puſillanimis*.

¶ Longanimĭtas, *ātis*, f. μακροθυμία, die langmuth, ejusdem cenſuræ eſt, ad uſus pertinens Theologorum, vid. Fulgent. epiſt. ad Venant.

¶ Longanimĭter, adv. langmüthig, geduldig. Fulgent. epiſt. ad Venant. *Preſſuras longanimiter tolerare*.

¶ Longiſſŭus, *a, um*, langflieſſend. Eugenius Toletanus Catm. 25 *Ac ne longiſſuo grandeſcat epiſtola tractu*.

¶ Longiloquium, *i*, n. μακρολογία, eine lange rede, apud Irenæum.

¶ Longĭmanus, *i*, m. langhändig. Artaxerxes rex Perſarum ſic dictus, quod manum alteram haberet longioreon. ¶ 2. Alius *Longimanus*, ad quem nonnullas epiſtolas ſcripſit Symmachus; vid. 7 epiſt. 93 ſeqq.

¶ Longĭpes, *ĕdis*, longes habens pedes, langfüßig; ut, *Scarabæus longipes*, Plin. 30, 4.

Compoſita ab initio:

¶ Delonge, adv. von ferne. Vulg. Int. Ex. 20, 21; Deut. 29, 22.

¶ Elongo, *āre*, erlängern. In Gloſſario Cyrilli & Onomaſtico ita μακρύνω, & ἀφίστημι latine vertitur. Forum Rom. Plinio neſcio cui tribuit: *Quo maxime tempore dies elongantur*. ¶ 2. Removere, weit wegthun. Sarisb. 7, 16 *A conſortio divinitatis aliquem removere & elongare*. Adde Fulgent. epiſt. 4 ad Niob.

¶ Oblongus, *a, um*, faſt lang, länglich; ut; *Figura oblonga*, Plinius 37, 2. *Foramen oblongius*, Vitruv. 10, 17.

¶ Oblongulus, *a, um*, diminut. idem. Gellius 17, 9 *Surculi teretes, oblonguli*.

¶ Perlongus, *a, um*, ſehr lang. Cic. Att. 5, 20 *Perlonga & non ſatis tuta via*.

¶ Perlonge, adv. ſehr weit. Ter. Eun. 3, 5, 61 *Perlonge eſt: ſed tanto ocius properemus*.

¶ Perlonginquus, *a, um*, valde longinquus, ſehr ferne. Plaut. Bacch. 5, 2, 77 *Id quidem eſſe haud perlonginquum*.

¶ Prælongus, *a, um*, valde longus, ſehr lang; ut, *Homo prælongus*, Quintil. 6, 4. *Gladii prælongi*, Tac. Hiſt. 1, 79, 5. Et, *Prælongæ haſtæ*, Liv. 31, 39.

¶ Prælongo, *are*, länger machen. Plin. 11, 2 *Prælongavit pedum eorum*, ſcil. natura inſectis.

¶ Prolongo, *are*, verlängern, weit ausſtrecken, eidem Plinio Lexicorum auctores tribuunt, qui lib. 13 c. 3 pr. dixerit: *Veſtes prolongant tempus*: ubi libris eſt *prorogant*. Eadem ratio eſt loci Senecæ de Benef. 5, 17 *Ut prolongetur tibi dies mortis*. Nam meliores libri: *Ut prorogetur &c.* Vſus tamen eo eſt Vulgatus Interpres Pſalm. 128 (ſec. Hebr. 129) v. 3 *Prolongaverunt iniquitatem ſuam*.

LŎPAS, *ădis*, f. λοπάς, Plauto videtur eſſe genus conchæ marinæ; in Rudente 2, 1, 8. conf. Nonius 17, 9, & Voſſ. Etym. in *Lepas* p. 285 Nam concha petris ita arcte adhæret, ut vix avelli queat.

Loquācĭtas, loquax, loquela, loquentia, &c. vide mox *Loquor*.

LŎQUOR, *lŏcūtus ſum, loqui*, dicere, reden, Varro de L. L. 5, 7 ad etymologiam alluſit: *Is loquitur*, inquit, *qui ſuo loco quodque verbum ſciens ponit*. Et, *Loqui paucula*, Ter. Heaut. 4, 6, 24; *Loqui aperte*, Idem Andr. 1, 2, 31. *Plane & diſerte loqui*, Plaut. Amph. 2, 1, 30. *Loqui dilucide*, Cic. de Orat. 1, 32. *Loqui latine, grammatice*, Quint. 1, 6. *Rem loqui*, verum, non nugas & verba loqui, Plauto eſt Epid. 2, 2, 101, die wahrheit ſagen. Sed Ciceroni pro Milone c. 20 *Res ipſa loquitur*, idem eſt, ac clara & manifeſta res eſt, es liegt am tage. *Forma, lex, ratio, obſervatio loquendi*, Quintil. 1, 6. Elegantер Seneca epiſt. 10 *loqui cum Deo*, beten. Ibidem: *Crates adoleſcentulo dicenti, mecum loquor, cave, inquit, ne cum homine malo loquaris*. Plaut. Epid. 1, 1, 57 *Plus ſcire ſatius eſt, quam loqui ſervum hominem, ea ſapientia eſt*, nicht alles reden, was man weiß. Ovid. Art. Am. 2, 603 *Eximia eſt virtus præſtare ſilentia rebus; At contra gravis eſt culpa, tacenda loqui. Loquere ut te videam*, Socratis vox ad adoleſcentem, vid. Apul. Flor. 1 pr. ¶ 2. *Loqui*, pro referre, narrare, commemorare, ferre rumoribus, ποιητικώτερον eſt, fürbringen, erzehlen, ſagen. Plaut. Menæch. 2, 2, 47 *Quos paraſitos tu loqueris?* Ibidem 5, 9, 7 *Quæſo adoleſcens, loquere mihi tuum nomen*. Petron. c. 117 *Loqui aurum & argentum de jactabundo*, v. Burm. p. 542. Sidonius Paneg. Anthemii v. 192 *Nunquam ſine laude loquendus*. vide & Livinejum ad Plinii Paneg. 7, 11; & Nepot. 22, 3, 2. ¶ 3. *Loquitur* paſſive dictum, eſt qui putat Varr. de L. L. 1, 1 pr. Sed conſideranti totum locum, non ita eſſe, apparet. Taceo, quod ſunt codices, qui habent *loquuntur*.

¶ Loquens, *tis*. Cic. de Leg. 3, 1 *Magiſtratus lex eſt loquens, lex autem mutus magiſtratus*. Nepos 1, 3, 2; & 10, 1, 5 *Græca lingua loquens*, ein Grieche. Petronius c. 135 *Quum Muſa loquentibus annis Battiadæ veteris miranda tradidit ævo*.

¶ Loquentia, *æ*, f. λαλιά, die ſchwatzhaftigkeit. Ita apud Salluſtium pro *eloquentia* legendum, Valerius Grammaticus apud Gellium 1, 15 probat. Salluſtii verba erunt: *Satis loquentiæ, ſapientiæ parum*, de Catil. 5, 4. Sic apud Plinium epiſt. 20 Iulius Candidus non invenuſte ſolebat dicere: *Aliud eſſe eloquentiam, aliud loquentiam*.

¶ Lŏcūtus, *a, um*, der geredt hat, vel loquutus, Horat. 1 epiſt. 7, 72 *Dicenda, tacenda locutus*. Prop. 4, 1, 100 *Aut ſibi commiſſos fibra locuta Deos*, de extorum prædictione. Ovid. Triſt. 3, 1, 21 *Lingua furtim titubante locutus*. Et Martial. 8 epigr. 2 *Lingua pariter locutus omni*. Conf. Ennius apud Gellium 12, 4.

¶ Lŏcūtus, *ūs*, ſubſt. das reden. Apulejus 2 Florid. ſub fin. *Paſſis verſibus, ſoluto locutu, libera oratione*.

¶ Lŏcutio, *ōnis*, f. eine rede, redeart. *Locutio recta, emendata, latina*, Cic. de Clar. Orat. c. 74. Et, *Locutio Græca*, ibidem. Quintil. 1, 10 *Quid tam neceſſarium, quam certa locutio?* Catull. 62, 127 *Fœcemina locutio*.

¶ Lŏcūtor, *ōris*, m. ein ſchwätzer; ut, *Importuni locutores*, Gell. 1, 15. Et Auguſtinus Confeſſ. 1, 18 *Pacta litterarum & ſyllabarum accepta a prioribus locutoribus*.

¶ Lŏcūtulējus, *i*, m. loquax, blatero, ein verdrießlicher ſchwätzer, λάλος Græcis. vide Gell. 1, 15 ext. & Caſaub. ad Theophraſtum περὶ λαλιᾶς. ¶ 2. Adjective Alcimus 5, 148 *Sueta locutuleis fundet ſuccumbere runis*.

¶ Lŏcūtius, *i*, m. qui & *Ajus Locutius*, ab ajendo & loquendo, Deus apud Romanos. Nam quum noctu eſſet audita vox humana major, quæ juberet, ut monerent ſenatum, Gallos adventare, providerent igitur, ne urbs caperetur; non dubitarunt Dei alicujus vocem eſſe. Cujus nomen quum ignorarent, a re ipſa eum *Ajum Locutium* appellarunt templumque ei condiderunt. v. Liv. 5, 50; & Cic. de Divinat. 2, 32.

¶ Lŏquax, *ācis*, verboſus, geſprächig, von vielen worten; ut, *Epiſtola loquax*, id eſt, longa & verboſa, Cic. Att. 4, 14. Et, *Senectus naturâ loquacior*, Idem de Senect. c. 16. *Venus omnium loquaciſſimus, & minime aptus ad docendum*, Idem Attic. 8, 4. Sic & *rana loquaces*, Virg. 3 Georg. v. 431.

¶ Lŏquācĭtas, *ātis*, f. gatrulitas, die ſchwatzhaftigkeit, viel worte. Cic. fam. 6, 4 *Facit autem non loquacitas mea, ſed benevolentia longiores epiſtolas*. Idem Att. 7, 13 *Loquacitati ignoſces, quæ & me levat; ad te quidem ſcribentem; & elicit tuas literas*. ¶ 2. In meliorem partem uſus eſt pro *facundia* Sidonius Carm. 14 ſive præfat. Epithal. *Eja Calliope, nitente palma Da ſacri laticis loquacitatem, Quem fodit pede Pegaſus volanti &c.*

¶ Lŏquācĭter, adverb. plauderhaft. Cic. pro Muræna c. 12 *Loquaciter litigioſus*. Horat. 1 ep. 16, 4 *Scribere loquaciter*. Paulinus Nolanus epiſt. 39 ad Aprum c. 8 *Dum loquacius vos fatigo*.

¶ Loquācito, *are*, garrire, σπερμολογεῖν, viel ſchwatzen, plaudern, apud Hieronymum.

¶ Lŏquācŭlus, *a, um*, diminut. a *loquax*, klatſchmäulig, ſchwatzhaft. Lucret. 4, 1158 *Flagrans, odioſa, loquacula*.

¶ Lŏquēla, *æ*, f. die rede; ut, *Fallax loquela*, Cic. de fin. 4, 25 ex Accio, ut Steph. citat: ac Gruterus *fallaciloquentia* legit. Tamen Catullus 56 v. 30 *Verboſa gaudet Venus loquela*. Et Virg. Æn. 5 v. 842 *Fuditque has ore loquelas*.

¶ Loquēlaris, *e*, zur rede gehörig. Sic Præpoſitiones inſeparabiles *loquelares* dicuntur, *quia loquelis, id eſt verbis ſemper cohærent; nec aliquid valent ſolæ poſitæ*, Iſidor. 1, 12, conf. Feſtus in Am. Val. Probus lib. 1 p. 1427.

¶ Lŏquĭtor, *āri*, frequent. immer reden. Plaut. Bacch. a. 4 ſc. 7 v. 5, & Apulejus in Floridis extremo lib. 2 de Pythagoræ diſciplina: *Hoc erat primum ſapientiæ rudimentum meditari, condiſcere, loquitari, dediſcere*.

I. Compoſita cum nominibus: ut,

Altiloquus, altiloquium, vide ſub *Altus*, Blandilŏquens, blandiloquentia, blandiloquium, blandiloquus, *Blandus*, Breviloquens, breviloquentia, breviloquus, *Brevis*, Cæliloquus, *Cælum*, Divinoloquus, *Deus*, Doctilŏquus, doctiloquax, *Doceo*, Dulciloquus, dulciloquium, *Dulcis*, Falſiloquus, *Fallo*, Grandiloquus, *Grandis*, Inaniloquus, *Inanis*, Longiloquium, *Longus*, Magniloquentia, magniloquium, magnilŏquus, *Magnus*, Maliloquium, *Malus*, Multiloquium, multiloquus, *Multus*, Pauciloquium, *Paucus*, Rifiloquium, *Rideo*, Stultiloquentia, ſtultiloquium, ſtultiloquus, *Stultus*, Suaviloquentia, ſuaviloquus, *Suavis*, Subtililoquentia, ſubtililoquus, *Subtilis*, Superbiloquium, *Superbus*, Tardiloquus, *Tardus*, Tortiloquium, *Torqueo*, Vaniloquentia, vaniloquium, vaniloquus, *Vanus*.

II. Compoſita cum præpoſitione.

¶ Allŏquor, alloqui, anreden, anſprechen. Plaut. Amph. 1, 1, 232 *Alloqui te perpauce liceat obſecro*. ¶ 2. Conſolari, troſten. Varro de L. L. 5, 7 *Hinc ALLOCVTVM mulieres IRE ajunt, cum eunt ad aliquam locutum conſolandi cauſſa*.

¶ Allŏcutus, *a, um*, der angeredet hat. Catull. 64, 49 *Patriam allocuta voce mœſtula*.

¶ Allocūtio, *ōnis*, f. die anrede, der zuſpruch. Sæpe in nummis legitur *Adlocutio*. Catull. 39, 5 *Qua ſolatus es allocutione, &c.* Plinius 2 epiſt. ult. *Mutat perſonam, vertit allocutionem. Adlocutio Augg.* in nummis celebratur, i. e. conciones militares. v. Spanh. diſſ. 13 p. 627 ſq. ¶ 2. Sæpius & conſolationem ſignificat, quem admodum & *Alloquium*. Ita enim & Græci παραμυθίας voce, quæ *allocutionem* ſignificat, uſi ſunt. Sen. ad Helviam c. 1 *Quid quod nobis verbis, nec ex vulgari & quotidiana ſumtis allocutione opus erat homini ad conſolandos ſuos:* vide Petr. Victor. Var. Lect 8, 23; & Muret. V. L. 2, 4.

¶ Allŏquium, *i*, n. idem. Liv. 1, 34 *Blando alloquio & comitate invitare*, mit einem freundlichen zuſprechen an ſich locken. *Blandioribus alloquiis proſequi*, Plin. 1 epiſt. 8. ¶ 2. Pro ſolatiis Horat. epod. 13 extr. *Illic omne malum vino cantuque levato Deformis ægrimoniæ dulcibus alloquiis*.

¶ Antelŏquium, *i*, n. das vorwort, die vorrede. Macrob. Sat. 7, 4 pr. *Omnes prætextato anteloquium detulerunt*, i. e. primas loquendi vices. Symmach. 1 epiſt. 71 *Quorſum hoc ſpectet anteloquium, breviter explicabo*. Idem 8 epiſt. 23 *Anteloquio aliquid complecti*.

¶ Circumlŏquor, *loqui*, umreden, weitläuftig beſchreiben. Auſonius epigr. 146 *Cum maxime nunc proloquor Circumloquentis ambitu*. Idem epiſt. 16, 8. *Sed dulcius circumloquar*.

¶ Circumlocūtio, *ōnis*, f. der umſchweiff im reden. Apul. Apol. p. 296 *Viri te marinum, neſcio qua circumlocutione male & ſordide nominavit*. Græci περίφρασιν vocant, cum una res non proprio

nomine, sed verbis multis significatur. Quintiliano 8, 6 *Latine est circumlocutio.* Vsus & latino Arnobius lib. 6 ext. *Sine ullis circumlocutionibus dicere.*

¶ Colloquor, *loqui*, gespräch halten, mit einander reden. Cic. de Orat. 1, 8 *Hoc uno præstamus vel maxime feris, quod colloquimur inter nos, & quod exprimere dicendo sensa possumus.* Et *Colloqui cum aliquo per litteras*, Idem ad Att. 6, 1. *Colloqui per internuncios*, Nepos 7, 5, 3. Et, *Colloqui aliquem*, Plautus Capt. 4, 2, 53.

¶ Collocūtio, *onis*, f. die unterredung; ut, *Blandissimæ cum aliquo collocutiones*, Cic. Phil. 2, 2. conf. fam. 1, 9 & Man. ad h. l. qui intelligit sermonem familiarem & ab arbitris remotum.

¶ Collocutor, *ōris*, m. qui colloquitur. Tertull. adv. Praxean. c. 5 *Collocutorem patris sermonem.* Et Augustin. Confess. 9, 6 *Ex persona collocutoris mei.*

¶ Collŏquium, *i*, n. die unterredung, das gespräch. *In congressum alicujus colloquiumque venire*, Cic. Phil. 9, 1. Et, *Omnium colloquio in solitudine carere*, Idem Attic. 12, 15.

¶ Elŏquor, *loqui*, aussprechen, ausreden, apte, ornate, composite, eleganter, copiose dicere, auctore Cicerone de Orat. 1, 111. *Oratoris*, inquit, *nihil vis esse, nisi composite, ornate, copiose eloqui.* Plaut. Truc. 4, 2, 43 *Eloquar uno verbo.* Et sic sæpe pro dicere, sagen. Plautus Amph. 1, 1, 262; Cist. 1, 1, 58; &c. *Eloqui* pro facere palam, kund thun. Idem Merc. 1, 2, 67. Nonnulli legunt *Exlocuta es* pro *Elocuta es* apud Eundem Mil. 3, 3, 32. ¶ 2. *Res magnas parvasque jocumque Eloqueret*, pro *eloqueretur* habet Ennius ap. Gellium 12, 4. Ita pass. Vlpia. l. 6 ad Edictum *Multum interest, ca ipsa cognita aliquid pronunciatum sit, an quædam extrinsecus sint elocuta.*

¶ Elŏquens, *tis*, qui copiose loquitur, beredt, beredsam. *Eloquentis est, qui ad id, quodcumque docet, potest accommodare orationem*, Cic. in Orat. c. 36. Idem de Orat. 1, 14 *Socrates dicebat, omnes in eo, quod scirent, satis esse eloquentes.* Et eod. lib. c. 5 *Antonius disertos ait se vidisse multos, eloquentem adhuc neminem.* Suet. in Galba c. 3 *Serg. Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus.*

¶ Eloquenter, adv. idem. Gloss. Vet. *Eloquenter*, λογίως. Plin. 3 epist. 18 *Eloquentius scribere.* Idem, *Eloquentissime respondere*, 2 epist. 11. Et, *Eloquentissime scribere*, 6 epist. 21.

¶ Elŏquentia, *æ*, f. dicendi facultas singularis, copia, gravitas, die beredsamkeit. *Nihil enim est aliud eloquentia, quam copiose loquens sapientia, una de summis virtutibus, ingenii lumen, & domina rerum, pacis comes, otii socia*, quemadmodum passim Cic. docet, v. g. Partit. Orat. c. 23 & alibi. Plato dixit: *Eloquentiam esse, Deo grata dicere.* Sed, *Eloquentiam nemini unquam plus profuisse, quam obfuisse*, dixit in quadam declamatione Quintil. Et Cic. Off. 2, 14 *Nihil est tam inhumanum, quam eloquentiam a natura ad salutem & conservationem datam, ad honorum pestem, perniciemque convertere.* Laudem ac defensionem *eloquentiæ* eloquentissimam habes apud Quint. 2, 16.

¶ Elŏquium, *i*, n. sermo, facundia, die rede, ausrede, an sprache. Vellej. 2, 68, 1 *Vir in eloquio perfectior.* Statius 4 Silv. 4 v. 65 *Cui potentis eloquii virtus est*, ein beredter mann. Silius 3 v. 619 similiter: *Queis erit eloquio partum decus.* Et Iuvenalis 10, 114 *Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis, Incipit optare, &c. Eloquio sed uterque perit orator.*

¶ Elŏcūtio, *onis*, f. die art zu reden, ausrede, est *idoneorum verborum & sententiarum ad rem inventam accommodatio*, Cic. de Invent. 1, 7. Auct. ad Herenn. 4, 12 *Elocutio commoda & perfecta, quæ maxime admodum oratori accommodata est, tres res in se debet habere, elegantiam, compositionem, dignitatem.* Quint. 8, 1 pr. *Quam Græci φράσιν vocant, Latine dicimus elocutionem.* Hinc est, quod exornationem orationis, eam maxime, quæ per tropos & figuras fit, artifices *elocutionem* appellant.

¶ Elocūtor, *oris*, m. Ennod. 1, 1 *Blandus elocutor.*

¶ Elocutoria, *æ*, & Elŏcūtrix, *icis*, f. int. ars. Quintil. 2, 15 *Oratoria sic efferetur, ut elocutoria: Oratrix ut elocutrix*, die rede-kunst.

¶ Elocūtilis, (Eloquutulis) *e*, rednerisch. Apul. Met. lib. 11 p. 240 *Copia eloquutilis facundiæ.*

¶ Eloquax, *ācis*, pro *loquax*, Cato apud Cic. de Senect. c. 10 videtur dixisse; sed alii *Loquax.* v. ibi Gronov. & Parei Lex. Crit. p. 410. Et sic

¶ Ineloquax, *cis*, unaussprechlich. Novatian. de Trinit. 29 *Interpellat divinas aures pro nobis gemitibus ineloquacibus.*

¶ Inelŏquens, *tis*, unberedt. Lactantius de Opific. Dei c. ult. *M. Tullius, eloquentiæ unicum exemplar, ab indoctis & ineloquentibus, qui tamen pro vera nitebantur, sæpe superatus est.*

¶ Ineloquĭbilis, *e*, ineffabilis, unaussprechlich. Lactant. 7, 11 *Divinos & ineloquibiles immortalitatis suæ fructus capit.*

¶ Perelŏquens, *tis*, wohl beredt. Cic. de Clar. Orat. c. 70 *In consulatu pereloquens visus est.*

¶ Interlŏquor, *loqui*, darzwischen reden, in das wort fallen. Ter. Heaut. 4, 3, 13 *Siccine mihi interloquere?*

¶ Interlocūtio, *ōnis*, f. die einrede. Gellius 14, 2 *Qui judicat, crebris interrogationibus necessariisque interlocutionibus & suos sensus aperiat, & litigantium deprehendat.* Quintil. 5, 7 *Brevi interlocutione patroni refutandus est.*

¶ Oblŏquor, *loqui*, entgegen reden, widersprechen; ut, *Ferocissimi oblocuti erant*, Curt. 10, 2 extr.

¶ Oblocūtor, *oris*, m. qui alteri obloquitur. Plaut. Mil. 3, 1, 48 *Obloquutor non sum alteri*, ich halte nicht widerpart.

¶ Obloquium, *i*, n. contradictio, calumnia, der widerspruch. Sidonius 7 epist. 9 in subnexa concione: *Nosse vos pars est, in quas me obloquiorum Scyllas turba conjecerit.*

¶ Prælŏquor, *loqui*, præfari, vorher reden. Plin. 8 epist. 21 *Quod mihi caussam præloquendi dedit.*

¶ Prælocutio, *ōnis*, f. eine vorrede. Frontinus præfat. lib. 3 Strat. *Nec morabor ulla prælocutione.* Et Seneca Excerpt. controv. lib. 3 præfat. p. 426 *Silo haberetur disertus, sua prælocutione dimitteret.*

¶ Prolŏquor, *loqui*, profari, efferre loquendo, heraus reden. Ter. Andr. 11, 5, 21 *Censen' ullum me verbum potuisse proloqui? Proloqui cogitata*, Idem Phorm. 2, 1, 5.

¶ Prolŏquium, *i*, n. exordium, ein eingang oder vorrede. ¶ 2. Ἀξίωμα, propositio; Gell. 5, 10 *Proloquium disjunctivum:* & 16, 8 ex M. Varrone: *Proloquium est sententia, in qua nihil desideratur.* vid. statim in *Prolocutor.*

¶ Prolocutor, *oris*, m. pro Patrono vel Advocato est in declamatione, quæ nomine Tribuni Mariani inter Quintilianeas editur c. 3 p. 76 Burm Paulo ante etiam *necessaria communis causæ proloquia dicuntur*, argumenta pro reo.

¶ Imprŏlŏquibilis, *e*, unaussprechlich. Gloss. gr. lat. *Improloquibile*, ἀλάλητον.

¶ Relŏquor, *loqui.* Varro L. L. 5, 7 ad sacra refert, *Dicuntur*, inquit, *eloqui & reloqui in fanis Sabinis.*

¶ Tralŏquor, *loqui*, a principio ad extremum ordine eloqui, nach einander erzehlen. Plaut. Pers. 3, 3, 6 *Trecentis versibus tuas impuritias traloqui nemo potest.*

LŌRA, *æ*, f. δευτερίας, liquor ex uvarum folliculis, & acinis post mustum affusa aqua expressus, lauer, lauerwein, tresterwein (*Acinaceum* Vlpianus vocat,) daturque servis pro potu. vide Varr. de R. R. 1, 54. ubi etiam *e lotis dictam acinis* refert, v. Gesn. ad Ca. 25. Catoni c. 25 *Lorea* vocatur. conf. Iuvenal. 5, 165 *De paupere lora.*

Loramentum, lorare, lorarius, loreus, vide *Lorum.*

LŌRĪCA, *æ*, f. χιτών, a *loris* dicitur, ein panzer, brustharnisch. Antiqui enim faciebant e *loris de corio crudo pectoralia.* Recte autem *Pectoralia* Varro dixit: antiqui enim pectus tantum tegebant armis: tergum nudum relinquebant. Inde enim & *Thoracis* nomen est. Polybius καρδιοφύλακα hoc munimentum eadem de caussa vocat. Lutatii, Scholiastæ Statiani, in istam rem locum notavimus supra in *Cæcus* n. 5. *Loricarum lintearum* mentio apud Suet. in Galba c. 11, ubi vid. Casaub. itemque apud Nepotem 11, 1, 4 & quæ laudamus in *Linteus.* Cic. pro Flacco c. 17 *Mithridates ambulat cum lorica, metuit enim.* Virg. Æn. 9, 707 *Nec duplici squama lorica fidelis & auro.* conf. Æn. 10, 485. Iuvenalis 11, 30 *Nec enim loricam poscit Achillis Thersites.* ¶ 2. *Lorica*, projectura & semifastigium est, quod parietibus imponitur, corona ad arcendam pluviam, ein gesimse unter dem dach, Vitruv. 2, 8; & 7, 1. ¶ 3. Corium ex calce & arena, quod parietibus & pavimentis inducitur, ein tünchwerk, bewerffung mit kalck. Vitruv. 7, 1. ¶ 4. Est & munimenti castrensis genus, aggeribus vel munimentis crassioribus impositum. vide Lips. 2 Poliorcericon Dial. 2, itemque Stewechium ad Veget. p. 275. & nos in *Pinna.*

¶ Lōrĭcula, *æ*, diminut. ex significatione 4. Hirtius Bell. Gall. 8, 9 *Quorum frontes viminea loricula munirentur.*

¶ Lorīco, *are*, lorica induere, ex tertia loricæ significatione, Plin. 8, 24 s. 30 de ichneumone, ad pugnam cum serpentibus se parante, *Mergit se limo sæpius, siccatus sole. Mox ubi pluribus coriis se loricavit &c.* Nam & *Loricare parietes* Varro de Re rust. 1, 24 dixit, pro incrustare, & calce obducere, mit kalck bewerffen.

¶ Loricātus, *a*, *um*, gepanzert; ut, *Loricati milites*, Hirtius B. Hisp. c. 4 *Loricata statua*, Liv. 23, 19 extr.

¶ Loricatio, *onis*, f. ein überzug, ex architectonica significatione, actus, quo lorica seu incrustatio ædificio inducitur. Vitruv. 7, 1 *Coassatio clavis fixa præbeat contignationi loricationem.* conf. l. 79 fin. ff. de Verb. signif.

¶ Loricarius, *a*, *um.* Veget. 2, 11 *Habebant fabricas scutarias, loricarias &c.*

¶ Loricārius, *i*, m. ein panzermacher. Gloss. gr. lat. θωρακοποιός, *loricarius.*

¶ Lorĭcĭfer, *a*, *um*, der einen panzer trägt. Ead. Gloss. θωρακοφόρος, *loricifer.*

¶ Dilorīco, *are*, loricam solvere, exuere: item, vestes quascunque dissolvere, aufschnüren, von einander zerren. Cic. de Orat. 2, 28 *Non dubitavit ejus diloricare tunicam.* Et Apulej. Met. 6 *Involat in eam vestemque diloricat.* Hinc

¶ Diloricatus, *a*, *um*, aufgeschnürt, aufgelöst. Idem Apulejus lib. 7 p. 291 (Pric. p. 138) *Diloricatis statim pannulis.* Vbi Pricæus ex Hegesippi 1, 25 addit: *Amictu diloricato.*

Loripes, vide mox in *Lorum.*

LŌRVM, *i*, n. λῶρον vel λῶρος, a recentioribus Græcis usurpatum, corrigia, ein rieme, strick. Ter. Adelph. 2, 1, 20 *Atque ibi usque ad necem operiere loris*, du wirst mit peitschen gestrichen werden. *Loris cædere*, Cic. dixit Phil. 8, 8. Multa eorum mentio apud Plautum. ¶ 2. *Lora* etiam habenæ dicuntur, zügel. *Corripe lora manu*, Ovid. 2 Met. v. 14. Eruditum est apud Plutarch. Ἐκ τοῦ βοὸς τοὺς ἱμάντας λαμβάνειν, *Ex ipso bove lora sumere*; hoc est, *Quo lædis aliquem, ex ipso, quem lædis, sumere.* vide Chiliad. ¶ 3. *Lorus*, eine tarbatsche, alia forma apud Apulejum, Met. 3 *Lorum quempiam sinu depromere.*

¶ Lōrarius, *i*, m. lictor, tortor, ein stecken-knecht. Gell. 10, 3 extr. *Hi sequebantur magistratus, tamquam in scenicis fabulis, qui dicebantur lorarii, & quos erant jussi vinciebant, aut verberabant.*

¶ Lōro, *are*, loris constringere, verbum, unde superest participium

¶ Lorātus, *a*, *um*, loris constrictus, mit riemen gebunden. Auctor Moreti v. 122 *Sub juga parentes cogit lorata juvencos.*

¶ Lōramentum, *i*, n. ligamentum ex loris, ein bund, eine schnur. Iustinus 11, 7 extr. *Cum capita loramentorum inter nodos abscondita reperire* (Alexander) *non posset, gladio loramenta cædit.*

¶ Lōreus,

¶ Lōreus, *a, um*, von riemen; ut, *Loreus funis*, Cato c. 12. *Lorea latera facere*, pro loris lacerare, Plaut. Mil. 2, 2, 2.

¶ Lorīpes, *ĕdis*, pedem instar lori tortum habens, krumfüßig. Plaut. Pœn. 3, 1, 7 *Nequicquam bos procos mihi elegi loripedes tardissimos.* Iuvenal. 2, 23 *Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus. Carere* enim *debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere*, quemadmodum Cicero dixit in Sallustium. Adde Iuvenal. 10, 308.

¶ Monoloris, Diloris, Triloris, Penteloris, e, Vopisci verba sunt, Aureliano c. 46, quibus vestes militares ex numero lororum distinguit.

Lotio, lotus, vide *Lavo.*

LŌTIS, *ĭdis*, Nympha, quæ fugiens Priapum in *Loton* arborem conversa esse fingitur. vide mox loca Ovidii in *Lotus.*

Lōtium, vide in *Lavo.*

LOTOS vel Lotus, *i*, f. Plinio Auctore 14, 16, f. 19 *Arbor, frutex, herba.* ¶ 2. Lotos arbor Africæ familiaris, qua ad Italiam vergit, quam *Celtin* etiam vocari monet & copiose describit Plin. 13, 17 f. 32. *Differentiæ*, inquit inter alia, *plures, eæque maxime fructibus sunt. Magnitudo huic fructui fabæ, color croci - - - nascitur densus in ramis myrti modo - - - tam dulci cibo, ut nomen etiam genti terræque dederit, nimis hospitali advenarum oblivione patriæ.* Respicit nimirum ad *Lotophagos*, de quibus mox. Fundus fabulæ Hom. Odyss. ⊙, 94 sq. Hinc proverbium, *Lotum gustasti*, in eos, qui in locis peregrinis hærent. add. quæ dicemus n. 4. De hac arbore copiose etiam Salmas. ad Solin. p. 729 sq. ¶ 2. *Italiæ quoque familiarem* hanc arborem dicit Plin. l. c. *sed terra mutatam*, fructumque ejus *non myrti, sed cerasi modo crescere. Fabam Græcam* vocat hanc *Lotum* 24, 2 f. 2. & 16, 30 f. 53. quo posteriori loco ex instituto eam describit, & diversum plane ab Africano illo genus innuit, *quam Romæ*, inquiens, *a suavitate fructus, silvestris quidem, sed cerasorum pæne natura, loton appellant. Præcipue domibus expetitur ramorum petulantia &c.* Hanc *l'Alisier* Gallis vocari observat ad h. l. Harduinus, & descriptionem a Dodonæo peti vult. Ex hoc genere fuerunt sex illæ arbores ingenti pretio æstimatæ, de quibus Id. 17, 1 f. 1. Hæc forte *Lotos* est, in quam conversa *Lotis* nympha apud Ovid. Met. 9, 347 & Fast. 1, 416 sq. ¶ 3. Planta celeberrima Ægypto propria & Euphrati, de qua Plin. 13, 17 f. 32. *Recedentibus aquis Nili viguis provenit similis fabæ caule, foliisque &c. fructus in capite papaveri similis.* De *loto* Euphratis agit capite proximo. De *Loto Ægyptio* in nummis copiosissime disputat Spanhem. diss. 6 § 2 p. 301 sq. ¶ 4. De *Loto* herba Plin. 21, 17 f. 63, *eam non nisi post annum e semine suo nasci &c.* & 22, 21 f. 27. *Loton qui arborem putant tantum esse, vel Homero auctore coargui possunt. Is enim inter herbas submascentes Deorum voluptati loton primam nominavit.* Respicit, Harduino etiam notante, l. c. §, 348. Nescio, quam recte eandem esse dicant *Meliloton*, quam *croco similimam* dicit Plin. 21, 11 f. 37. Cæterum hanc herbam crediderim præ oculis habuisse Quintilianum, cum 5, 8 pr. *graminis* apud *Lotophagos* mentionem facit, *cujus gustu delinita* quidam *voluptati salutem prætulerint.* Disputant quidam viri eruditi, ac ipse Burm. conjecturam Vallæ non improbat, qui *germinis*, i. e. fructus vel pomi, legi voluit. Cum vero *Deorum voluptati submasci herbam Loton* dicat l. c. Homerus, altero autem loco, Od. ⊙, 94, ubi de *Lotophagis* agit, neque arborem vocet neque herbam, præstiterit forte dicere, herbam intellexisse, nec male aut imperite Quintilianum. ¶ 5. *Lotos* pro tibia passim capitur apud Poëtas, quæ scilicet ex hac arbore, ejusque cortice fieri solebat. Festus: LOTOS *arboris genus, ex cujus materia frequenter tibiæ fiebant.* Ovid. Fast. 4, 190 *Horrendo lotos adunca sono.* Recte itaque Heins. met. 4, 759 legit *lotique lyraque*, de quo etiam Gron. obs. 4, 15 & ipse Heins. ad R. A. 753. Sil. Ital. 8, 505 de Marsya *Mygdoniam Phœbi superatus pectine Loton. Phrygiam loton* idem dixit 11, 432, ubi vid. Interpretes.

¶ Lōtŏmetra, *æ*, f. λωτομήτρα, panis genus, Plin. 22, 21.

¶ Lōtŏphăgi, *orum*, m. Λωτοφάγοι, populi Africæ minoris, loto arbore victitantes. Plin. 5, 4; & Ovid. de Rem. am. 2, 393. Eleganter Paulinus epist. 16 n. 7 *Lotophagos obliteratores patriæ* dixit. vide supra in *Obliterator*, & de ipsis *Lotophagis*, quæ modo dicta sunt in *Lotos* n. 1 & 4.

¶ *Lotophagitis*, insula ex adverso *Lotophagorum* in Africa sita, alias *Meninx* ad minorem Syrtim, Plinio auctore 5, 7.

Lotrix, lotura, lotus, vide *Lavo.*

LŌVĀNIVM, *i*, urbs Brabantiæ ampla & munita, ubi Academia celebris, Löven. A Iulio Cæsare condita creditur. v. Lipsii *Lovanium.*

LOXIAS, *æ*, m. Λοξίας, Apollo dictus, quia obliquis & obscuris ambagibus responsa dabat consulentibus; quæ eleganter describit Seneca in Oedipo v. 212 seqq. vel quia sol obliquis flexibus cælum percurrit. v. Macrob. Sat. 1, 17.

LVA, *æ*. dea a luendo expiandoque dicta, præerat lustrationibus & lustris. Ejus mentio Liv. 8, 1. v. Turneb. Adv. 16, 20; & 23, 22. & Reines. Inscr. Cl. 1 n. 238.

Lubet, lubens, &c. vide *Libet.*

LVBRĬCVS, *a, um*, schlüpferich, glatt, a verbo *labare* vel *labi.* Silius 3, 518 *Tum qua durati concreto frigore collis Lubrica frustratur canenti semita clivo, &c.* Propert. 4, 4, 49 *Lubrica tota via est, & perfida, quippe tacentes Fallaci celat limite semper aquas.* Est & *Lubricus anguis* Virg. Æn. 5, 84. *In lubrico versari*, Cic. in Orat. c. 28, in gefährlichem wege gehen. Idem Nat. D. 2, 257 *Nam lubricos oculos fecit* natura, *& mobiles, ut adspectum quo vellent facile converterent.* Idem pro Cælio c. 17 *Lubricæ viæ sunt adolescentiæ, quibus illa insistere aut ingredi sine casu aliquo aut prolapsione vix potest.* Idem Phil. 5, 18 *Dominandi cupiditas præceps & lubrica.* ¶ 2. *Lubricum linguæ*, incontinentia, substantive: Modestinus l. 7 § 3 Dig. ad L. Iul. majestat. *Nec lubricum linguæ ad pœnam facile trahendum est.* Plin. 2 epist. 3 *In hoc lubrico ætatis.* Tac. Hist. 2, 85, 5 *Lubrico viæ.* Et 1, 79, 3 *Lubricum itinerum.* Id. Ann. 6, 51, 3 *In lubrico agere*, in gefahr seyn. Cels. 8, 3 *Magis lubrico circumagi.*

¶ Lubrice, adv. Cic. Phil. 2, 24 *Lubrice versatus in bello est.* Ita ex vetusto Codice in Foro Rom.

¶ Lubrico, *are*, lubricum efficere, schlüpfrich machen, glätten. Iuvenal. 9, 173 *Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.* vid. ibi interpretes. Prudent. Pass. Petri & Pauli v. 35 *Lubricat clivum.* Tertull. in Genesi c. 1 *In spiras lubricat angues.*

¶ Lubricātus, *a, um*, geglättet; ut, *Lapis lubricatus*, Arnob. lib. 1 p. 22.

¶ Illubrĭco, *are*, glätten. Apul. 2 Met. p. 117 (Pric. p. 25) *Membra sua leniter illubricans.* Vbi agilitas expedita & quasi lubrica significatur.

LŪCA, *æ*, m. ut, *Bos Luca* antiquioribus Latinis elephas dicebatur, eum elephant. vide Plin. 8, 6. Ennius apud Varronem L. L. 6, 3 Proverb. de rebus impossibilibus: *Atque prius pariet locusta lucam bovem:* & Lucret. 5, 1301 *Inde boves lucas turrito corpore tetros, Anguimanos belli docuerunt vulnera Pœni Sufferre.* Auson. epist. 15 *Cur me propinquum Santonorum mœnibus Declinas, ut lucas boves Olim resumto præferoces prælio Fugit juventus Romula?* Seneca Hippol. v. 351 *Amat insani Bellua Ponti, Lucaque boves.* Cur autem elephantes dicti sint *Lucæ boves*, non satis convenit. Ælius apud Varronem l. c. *Lucas*, quasi Libycos dictos censet: Virginius vero, quasi *Lucanos:* ab eo quod Latini nullum animal grandius bove viderant, & quod primum in Lucanis viderant bello Pyrrhi, conf. Plin. 8, 6. Varro vero a *Luce* dictos censet, quod relucerent propter inauratos clypeos, quibus eorum ornatæ erant turres. Virginii sententiam & Isidorus sequitur 12, 2, quam & Scalig. probat in Appendice ad Conjectanea, contra Varronem. Et videntur ei Lucani antea dicti *Lucæ;* ut *Luca*, aut *Lucas* potius, & *Lucanus* idem sit. Observat & Lipsius Elect. 2, 4 quædam, quæ huc faciunt. Add. Drakenb. ad Sil. 9, 572. ¶ 2. *Luca* etiam Galliæ Cisalpinæ urbs est: quam tamen Plin. 3, 5 Hetruriæ facit oppidum. conf. Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 24.

¶ Lucensis, *e*, qui in ea urbe Luca habitat, vel ex ea ortus. Cic. fam. 13, 13 *Lucense municipium.* Martial. 1 epigr. 2 *Libertum docti Lucensis quære secundum.*

LŪCĀNIA, *æ*, f. Italiæ regio juxta inferum mare inter Campaniam & Bruttios. vid. Geographos. Horatio 2 sat. 1, 38 *Est violenta Lucania.*

¶ Lūcānus, *i*, m. pl. Lucani incolæ, Plin. 3, 5. Livius 22, 42 *Turma Lucanorum.* Festus: *Lucani appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad partem stellæ luciferæ; vel quod loca cretosa sunt; id est, multæ lucis; vel a Lucilio duce, vel quod primitus in luce confederunt.* ¶ 2. *Lucanus* est scarabæorum genus, Plin. 11, 28.

¶ Lūcānus, *a, um*, adject. ut, *Lucana pascua*, Horat. 1 epod. v. 28. *Lucana amica*, Idem 1 epist. 17, 11. *Lucanum mare*, Stat. 3 Silv. 1, 85. *Lucanum vinum*, Cat. de R. R. c. 6; & Varr. R. R. 1, 25.

¶ Lūcānĭca, *æ*, f. genus farciminis porcinis carnibus infarcti, eine bratwurst. Cic. Ep. ad Fam. 9, 16 *Solebam antea delectari oleis & lucanicis tuis.* Martial. 13 epigr. 35 *Filia Picenæ venio Lucanica porcæ.* Apic. 11, 4 *Lucanicarum confectio.*

¶ Lucanĭcus, *i*, m. nomen hominis plebeji & desidis, haußwurst, apud Ammianum 28, 4. Sed & cognomen Lucanis victis in Spartiani Ant. Carac. c. 5.

LŪCĀNVS, *i*, m. poëta magni ingenii, magni spiritus. Natus est Cordubæ in Hispania, patremque habuit Annæum Melam, sive Mellam, Senecæ Rhetoris filium, Philosophi fratrem. Floruit sub Nerone, cui primum carus & gratus, mox ut æmulus invisus & aversatus; denique retecta conjuratione Pisoniana, cujus & ipse socius, damnatus & mori jussus, permisso tamen libero mortis arbitrio. Scripsit præter X illos Pharsaliæ, quos habemus, libros alia plura: *Saturnalia, Tragœdiam Medeam, de Incendio Vrbis, de Incendio Troico, Silvarum* lib. X, *Orphea* & alia, quæ veteres Grammatici enumerant in ejus vita. Maxime illum sua ætas mirata est. Quintilianus 10, 1 *Ardentem & concitatum & sententiis clarissimum, oratoribus tamen magis, quam poëtis annumerandum censet.* Quo fortasse Martialis respexit hoc de Lucano epigrammate 194 lib. 14 *Sunt quidam, qui me dicunt non esse poëtam: At, qui me vendit, bibliopola putat.* Ille ipse Martialis honorificentissimam ejus mentionem passim facit, & tamquam summum poëtam admiratur. Auctor Dialogi de caussis corruptæ eloquentiæ ita meminit: *Exigitur jam ab oratore poëticus decor: non Attii aut Pacuvii veterno inquinatus; sed ex Horatii & Virgilii & Lucani sacrario prolatus.* Nimius videtur fuisse Statius, qui eum non cum Homero & Virgilio componere solum, sed iis ipsis præponere voluit in lib. 2 Silv. ult. *Nos non tam duri gestamus pectora Pœni.* Nostra ætate Scaligeri non ita bene de eo sensisse videntur. Sane pater poësin ejus ut *tyrannicam & tædii parentem*, sæpe etiam *ineptam*; filius vero & Astronomiam exagitat. Mihi omnium candidissime de Lucano judicasse videtur Daniel Heinsius in de Constituzione Tragœdiæ c. 12. vide & Barth. Adversar. 53, 6. Add. qui laudantur ab Almelov. ad Quint. l. c. p. 907. Burm.

Lucar, lucaria, lucaris, vide *Lucus.*

LŪCĔIVS, *i*, m. sive potius Luccejus, ut in antiquis monumentis est, Historicus fuit Romanus, quem Cicero rogat, ut res in confulatu gestas seorsum describat, fam. 5, 12.

Lucellum, vide *Lucrum*, Luceo, *Lux.*

LVCĔRES, *um*, m. pl. nomen tertiæ parti populi Romani sub Romulo. Sed hujus nominis caussam non liquere, Livius scripsit 1, 13. Ioh. Annius de Rebus Etruriæ in *Falacer* ita scripsit: *Lucerum nomen a Lucumone derivatur;* Quod Varro de L. L. 4, 10 probat auctoribus se antiquioribus & ratione derivationis Grammaticæ. Doctores affert, ut Ennium, qui dicit Romam divisam in tres partes a Romulo, unde tribus dictæ, & eas a tribus ducibus nominatas, *Tatienses* a Tatio, *Rammenses* a Romulo, *Luceres* a Lucumone, ut ait Iunius. Et hæc sunt nomina Etrusca auctore Tolumnio, Tragœdiarum Tuscarum scriptore. Primam produxit Ovid. Fast. 3, 132. Sed eandem corripuit Propertius 4, 1, 31 *Hinc Taties Rammesque viri, Luceresque coloni, Quatuor hinc albos Romulus egit equos.*

¶ Lucerenses, & Lucertes, *ium*, iidem qui Luceres, sic appellati a *Lucero*, Ardeæ rege, si Festum audimus.

¶ Luce-

¶ Luceria, *æ*, f. civitas Apuliæ, Plin. 3, *11*, circa quam lanæ optimæ conficiebantur. De nobili ibi fano Minervæ v. Strabo lib. 6. Horat. 3 od. 15, 13 *Te lanæ prope nobilem tonsæ Luceriam, non cithara decent.*

Lucerna, &c. lucescit, vide *Lux.*

LVCETIVS, *i*, m. ita dictus Iupiter, quasi *Lucispater*, vel *Diespiter*. Festus: *Lucetium Iovem appellabant, quod eum esse lucis caussam credebant.* ¶ 2. Est & nomen viri apud Virgil. Æn. 9, 570.

LVCIANVS Syrus, urbe Samosata, sub M. Antonino Philosopho potissimum floruit, a quo etiam Ægypti procuratione ornatus videtur. Rhetoricam ita professus est, ut eam a causis dicendis ad illustrandam philosophiam de moribus transferret, omnemque vim & suavitatem Atticæ eloquentiæ in perstringendis tum aliorum hominum, tum philosophorum suæ ætatis moribus explicaret, qua in re dialogi vires comœdiæ lepore ita temperavit, ut novum quoddam ac suum dicendi genus effingeret. Utilissimus scriptor iis, qui rectiora de religione edocti scommata ipsius in gentilium Deorum ludibria, & quæ uno alteroque loco in Christianos jacit, non eodem loco habent. Quæ de ipsius Christianismo & mortis genere Suidas vel credidit temere, vel ipse confinxit, fidem hodie vix inveniunt. v. Fabric. B. G. l. 4 c. 16, ubi etiam de aliis Lucianis.

Lucidus, lucifer, lucifugus, &c. vide *Lux.*

LVCILIVS, *i*, m. latinus fuit Satyricus, qui Diis & hominibus non pepercit, cujus frequenter Horatius meminit in Sermonibus, sed non laudat admodum. *Sapientem* tamen vocat lib. 2 sat. 1, eique libertatem in vitiis reprehendendis tribuit. Quintil. vero 1, 9 etiamsi in uno eum reprehendat verbo, tamen eruditissimum vocat hominem. Et 10, 1 *In Lucilio*, inquit, *& eruditio est mira, & libertas, & abunde salis.* Cic. de Orat. 2, 9 *C. Lucilius homo doctus & perurbanus dicere solebat, ea quæ scriberet, neque ab indoctissimis neque a doctissimis legi velle, quod alteri nihil intelligerent; alteri plus fortasse quam ipse.* Vide ibi cætera: & adde Plinii locum præfat. Historiæ Naturalis, qui stili nasum eum condidisse scribit, quia Satyram invenit. Lucilii versus aliquos recenset Nonius, ut: *Hunc laborem sumas, laudem qui tibi ac fructum ferat.* Et: *Amici animum quærunt, parasiti divitias.* Et: *Nihil est in vita proprium mortali datum.* Reliquias Lucilii omnes collegit & cum notis edidit Franc. Douza, Iani F. Idem *Lucillus* vocatur apud Rutilium 1, 613 & 600. ¶ 2. *Lucilius Bassus* malus poëta. Cic. Att. 12, 5 p. 292 *Cato me quidem delectat* (de senectute libellus) *sed etiam Bassum Lucilium suum.* ¶ 3. Alius *Lucilius*, Senecæ Epistolis clarus, & N. Quæst. libris, quos ei inscripsit, fuit Procurator Siciliæ, vir eruditus, & studiosus: post ista & poëta insignis, ut ex eodem Seneca constat.

¶ Lucilianus, *a, um*, adj. ut, *Lucilianus filius*, Cic. Att. *16*, 11. *Luciliano charactere libelli*, Varr. R. R. 3, 2.

LVCINA, *æ*, f. partus Dea, alias Iuno & Diana dicta: a *luco*, qui Romæ Iunoni sacer erat in Exquiliis; vel a *luce*, quod oculis & luci præsit vel ideo maxime, quod ejus beneficio partus edantur *in lucem*, v. Plut. quæst. Rom. 55. Ter. Andr. 3, 1, 15 *Iuno Lucina fer opem &c.* Catullus ad *Dianam* Seculari Carmine 35 *Tu Lucina dolentibus Iuno dicta puerperis: Tu potens trivia, & notho es dicta lumine Luna.* Hor. sec. Carm. v. 15 *Sive tu Lucina probas vocari, seu Genetyllis.* Plautus Aul. 4, 7, 11 *Iuno Lucina tuam fidem!* Ovid. Fast. 2, 449 *Gratia Lucinæ, dedit hæc tibi omnia lucus: Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.* conf. ibid. v. 451. Eadem ἑλείθυια sive ἐλευθυία, qua voce Ovidius etiam & Horatius usi. v. *Ilithyia.* Quam tamen Iunonis filiam, non ipsam Iunonem Pindarus facit Nem. ode 12 pr. vide Taubm. ad Plauti Aul. l. c. *Lucretiam* etiam dictam ad Plin. 16, 44 Dalechampius observat, quem ibi vide. ¶ 2. Pro partu ponitur Virg. Georg. 3, 60 *Ætus Lucinam, justosque pati Hymenæos Desinit.*

¶ Lucinus, *a, um*, adj. ita *Lucinas horas* dixit Prudentius contra Symmach. 2, 222 pro iis, quibus edimur in lucem, die geburts-stunde. ¶ 2. *Lucinus*, vitio lucis oculos parvos habens, kleinäugig, Plin. 11, 37. Quidam ibi legunt *Lucinius*, quidam præferrim Harduin. *Luscinus*. Et quibusdam inde est *Allucinor*, de quo in *Hallus* & *Oblucino*, de quo in *Lucus*.

Luciſator, luciſomnus, vide infra *Lux.*

LVCIVS, *i*, m. prænomen Romanum perfrequens. *Lucius*, ait Pompejus Festus, *prænomen primum fuit ejus, qui oriente luce natus est.* Et Varro de L. L. 5, 2 *Lucii nominati, qui prima luce nati.* Martial. 5 epigr. 14 *Post Cajumque Luciumque.* Hoc prænomen in Claudia gente repudiatum. v. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 33. ¶ 2. *Lucius* piscis, qui & *lupus* dicitur, ein hecht, quem Ausonius in Mosella v. 120 describit: *Latio risus prænomine, cultor Stagnorum, querulis vis infestissima ranis, Lucius.*

¶ Lucipor, *ōris*, m. i. e. Lucii puer vel servus. Plin. 33, 1 *Apud antiquos singuli Marcipores, Lucipores, dominorum gentiles, victum in promisco habebant.*

Lucomones, vide *Lucumo*, Lucratio, *Lucrum.*

LVCRETIA, *æ*, f. nobilis Romana, Collatini uxor, per vim stuprata a Sex. Tarquinio, Tarquinii Superbi, Romanorum regis filio, cultro in pectus defixo seipsam interemit, cum paullo ante dixisset: *Quid salvi esse potest mulieri, pudicitia amissa?* Liv. 1, 58. vide & Ovid. Fast. 2, 741. An se ipsam interficiendo recte fecerit, disputat Augustinus de C. D. 1, 19. vide ibi interpr. ¶ 2. Pro pudica, & unius mariti amante accipitur in illo Petronii c. 9 *Cum ego clamarem, gladium strinxit, & si Lucretia es, inquit, Tarquinium invenisti.* Martial. 11 epigr. 105 in Vxorem: *Si te delectat gravitas: Lucretia toto Sis licet usque die.*

LVCRETILIS, *is*, m. mons in Sabinis, in cujus valle Horatius villam habuit. vid. Festus & Horat. 1 od. 17, 1.

¶ Lucretilīnus, *a, um*, adj. ut, *Lucretilinus fol*, Cic. Att. 7, 11.

LVCRETIVS, *i*, m. poëta latinus, minor Ciceronе 12 annis. Scripsit de Natura rerum libros sex, qui exstant. Ovid. Amor. 1, 15, 23 *Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti, Exitio terras cum dabit una dies.* Quintilianus 10, 1 *Scriptorem difficilem esse, & qui non faciat ad φαῦλον* dixit. *Ardua* vocat Statius, *Magnum* Serenus Sammonicus: Vterque ob materiæ sublimitatem. Phavorinus vero apud Gellium 1, 21 *Ingenio & facundia præcellentem.* Cæterum valde proprie locutus est, & ob id vel maxime legendus. Periit furore, propinato sibi ab uxore Lucilla poculo amoris, pro quo furorem hauserat. De quo Politiani extat illud: *Hic, qui philtra bibit, nimioque insanus amore, Mox ferro occubuit, sic mentem amiserat omnem.* B. Hieronymus Chronico Eusebiano: *T. Lucretius poëta nascitur: qui postea amatorio poculo in furorem versus, quum aliquot libros per intervalla insaniæ conscripsisset, quos postea Cicero emendavit, propria se manu interfecit anno ætatis XLIV.*

Lucrifacere, vide mox in *Lucrum.*

LVCRINVS, *i*, m. Campaniæ lacus, sicut & *Avernus*, inter Bajas & Cumas, a lucro ex piscibus sic appellatus, ut Festus tradit.

¶ Lucrinus, *a, um*, adj. ut, *Lucrina aqua*, Propert. 1, 11, 10. *Lacus Lucrinus*, Horat. 2 od. 15, 3. *Lucrina conchylia*, Id. epod. 2, 49.

¶ Lucrinensis, *e*, idem; ut, *Lucrinenses res*, Cic. Att. 4, 10.

Lucror, lucrosus, vide mox *Lucrum.*

LVCRVM, *i*, n. quæstus, der profit, genieß, gewinn, si amplius capitur, quam exsolveris. v. Var. de L. L. 4, 36. Ter. Heaut. 4, 4, 25 *Ne ille haud scit, hoc paullum lucri quantum ei damni apporet.* Idem Phorm. 1, 5 (al. 2, 1) v. 16 *In lucro deputare*, für gewinn rechnen. *In lucro ponere*, Cic. fam. 8, 24. *Ad lucrum revocare*, Id. Phil. 3, 12. Id. fam. 9, 17 med. *De lucro jam quadriennium vivimus*, hoc est, in lucro deputamus, quod vivimus. Et, *Lucro apponere*, Horat. 1 od. 9, 14. *Lucri bonus est odor ex re qualibet*, Iuvenal. 14, 204. Plaut. Capt. 2, 2, 75 *Non ego omnino lucrum esse utile, existimo. Scio ego multos jam lucrum luculentos homines reddidit. Est, ubi profecto præstet damnum facere, quam lucrum &c.* ¶ 2. *Rem facere lucri* dicitur pro facere lucrum alicujus rei; ut, *facere rem compendii*, pro, facere compendium alicujus rei: Nepos 8, 1, 3 *Quæ ille universa naturali quodam bono fecit lucri*, i. e. fecit, ut præclare gesta non collegæ, sed sibi tribuerentur. ¶ 3. Nonius 3, 119 virile genus pro neutro positum ait in illo Plauti Pers. 4, 3, 23 *Vnde tu pergrandem lucrum facias.*

¶ Lucellum, *i*, n. dimin. *Dare aliquid lucelli*, Cic. Verr. 3, 30. *Facere aliquid lucelli*, ibid. c. 44. Et Sen. epist. 5 *Hujus diei lucellum tecum communico.* Horat. 1 epist. 18, 102 *Quid pure tranquillet; bonos, an dulce lucellum.*

¶ Lucrius, *i*, m. qui lucro præest, Mercurius. Arnob. 4 p. 132 *Quis est, qui credat esse Deos Lucrios, & lucrorum consecutionibus præsidere*, de Mercurio, qui κερδῶος dictus, v. Meurs. ad Lycophr. Alexandr. v. 208.

¶ Lucrio, vel Lucro, *onis*, m. forte primum lucrari undique cupiens, vel qui ex pecuniis crediris lucrum caperet. Sic *Lucro* servile nomen apud Petronium c. 60. *Lucrio* occurrit in Ant. Inscript. f. 189 n. 4: & f. 601 n. 2. Et *Lucrio* servus est l. 37 § 3 ff. de legat. 3. conf. *Cerropa* apud Festum, quem *lucrionem* a Romanis vocari affirmat.

¶ Lucrōsus, *a, um*, vortheilhafftig, dabey etwas zu gewinnen. *Eloquentia lucrosa*, Dial. de causs. corr. eloq. c. 12. Et, *Lucrosa voluptas*, Ovid. Amor. 1, 10, 35. *Neque est ulle fraus vitæ lucrosior*, Plin. 37, 12 de gemmis factitiis. *Annonæ utriusque anni uti, est lucrosissimum*, Id. 18, 31.

¶ Lucrose, adv. idem. Hieronymus epist. 22 de Custod. virg. c. 5 *Sub virginali nomine lucrosius pereant.* Mar. Victorius ibi *rutius* mavult.

¶ Lucror, *atus sum, ari*, lucrum facere, gewinnen, erwerben. Cic. Verr. 5, 24 *Certo pretio missos facere nautas: missorum stipendium lucrari.* Idem Off. 2, 24 pr. *Non si fuerit, ut locupletes suum perdant, debitores lucrentur alienum.* Stat. Theb. 9, 779 *Quoniam usque moram lucrabere fati.* ¶ 2. *Lucrari dedecora* dicitur aliquis, quæ aut non indicantur, aut non puniuntur. Cic. in Verrem 1, 12 *Lucretur indicia veteris infamiæ.* conf. *Lucrificare*, ubi par ratio. ¶ 3. *Lucro* act. laudatur Tertull. ad Mart. c. 2 *Etsi aliqua amisistis vitæ gaudia, &c.* Sed libri emendati *lucreris.*

¶ Lucrans, *tis*. Suet. Ner. c. 45 *Ex annonæ caritate lucrantium acerevit invidia.*

¶ Lucrātus, *a, um*, der gewonnen hat. Horat. 4 od. 8, 18 de Scipione Africano: *Lucratus nomen domita ab Africa.* Idem Art. poët. v. 238 *Pythias emuncto lucrata Simone talentum.*

¶ Lucratio, *onis*, f. der gewinn. Tertull. adv. Gnost. c. 4; & ad Vxorem 2, 7.

¶ Lucrator, *oris*, m. ein wucherer; ut, *Lucratores aulici*, Suet. Ner. c. 45. rectius *Luctatores.*

¶ Lucrativus, *a, um*, adferunt ex Quintil. 10, 7 *Neque vero tam ullus est dies occupatus, ut nihil lucrativæ, ut Cicero Brutum facere tradit, operæ ad scribendum, aut legendum, aut dicendum, rapi aliquo momento temporis possit.* Sed Burm. *lucri, vel, ut Cicero &c.* Si bona vox est, id significare putarim, quod aliis negotiis derractum lucri facimus. Occupari enim homines in lucro deputant, si quid vacui temporis forte nanciscantur.

¶ Lucricupīdo, *ĭnis*, f. φιλοκερδία, die gewinnſucht. Ita *Plato lucricupidinem nominavit*, Apul. de Philosophia p. 78. Sed divisim forte scribi præstat.

¶ Lucridūco, *ere*, vor gewinn halten. Tertull. adv. Marc. 5, 20 *Quæ Paulus lucri duxerat.* Etiam hic distinguerem voces.

¶ Lucrīfăcio, *ēre*, idem ac *Lucrari.* Brut. Cic. fam. 11, 20 *Vt quam plurimum lucrifaciunt.* conf Plaut. Pœn. 3, 5, 26; & Truc. 3, 2, 22; Varr. R. R. 3, 4; Petron c. 15. ¶ 2. *Lucrifacere injuriam*, est injuriam impune committere, v. *Lucror* n 2, Plin 7, 39. Scipio Africanus ad sacerdotem apud Val. Max. 4, 1, 10 *Traduc equum, & lucrifac censuriam notam*, i. e. a censore non notaberis. Potest etiam dividi eleganter & transponi. Et in optimis quibusque libris divisim scribitur.

¶ Lucrifio, *ēri*, passivum, erübriget, gewonnen werden. Cic. Verr. 3, 46 *Ostende, in hac una emtione lucrifieri tritici modios C.* Adde Tertull. ad Vxor. 2, 7; & adv. Gnostic. c. 6.

¶ Lucrifactus, *a, um*, gewonnen. Cic. Verr. 1, 75 *Omnem pecuniam ex ærario lucrifactam videtis.*

¶ Lucrifico, *are*, gewinnen. Tertull. de Præscript. c. 24 *Paulus factus omnibus omnia, ut omnes lucrificaret.*

¶ Lucrificābilis, *e*, erſprießlich. Plaut. Pers. 4, 3, 46 *Lucrificabilis dies.*

¶ Lucrificus, *a, um,* idem, ut, *Lucrifica fortuna,* apud eumdem Plaut. Perf. 4, 3, 46.

¶ Lucrifuga, *æ,* m. prodigus. Plaut. Pfeud. 4, 7, 33 *Hos huc adigit lucrifugas.* Loquitur de homine, de quo dixerat *Scortum quærit, habet argentum.*

¶ Lucrihabitus, *a, um,* gewonnen; ut, *Anima lucrihabita,* Tertull. de Corona mil. c. 11. Etiam hic dividerem voces.

¶ Lucripeta, *æ,* m. ein gewinnſüchtiger; ut, *Lucripeta fœnerator,* Plaut Moſt. Argum. v. 6.

¶ Superlucror, *ari,* darzu gewinnen. Vulg. Interpr. March. 25, 20 *Talenta alia quinque ſuperlucratus ſum.*

Lucta, luctamen, &c. vide in *Luctor,* Luctatius, *Lutatius.*

Luctifer, luctiſonus, &c. vide in *Lugeo.*

LVCTOR, *atus ſum, ari,* ringen, kämpffen, a *Lugeo.* Virg. Æn. 6, 643 *Contendunt ludo & fulva luctantur arena.* Cic. pro Sylla c. 16 *Nondum ſtatuo, te virium ſatis habere, ut ego tecum luctari, & congredi debeam. Luctando exerceri,* Nepos 15, 2, 5. *Luctari morti,* Sil. 10, 196. *Luctari fœtis,* Id. 2, 514. ¶ 2. Translate Plin. H. N. 18, 5 *Malus eſt ager cum quo dominus luctatur.* Liv. 7, 38 *In peſtilente atque arido circa urbem ſolo luctari.*

¶ Lucto, *are,* active, idem. Ter. Hec. 5, 3, 31 *Dicit ſeſe annulum illi dum luctat detraxiſſe.* Et Ennius apud Nonium 7, 31 *Viri validis viribus luctant.* ¶ 2. Metaph. *Circa omnia luctari,* apud Quintil. 5, 13 p. 475 dicitur orator is, qui nimis ſolicitus eſt & adverſarium aggreditur etiam ubi non opus eſt, ut luctator, qui non medium hominem, ſed digitum premere velit. Ita Burm.

¶ Luctans, *tis;* ut, *Luctans anima,* Virg. Æn. 4, 696. *Luctantes venti,* Id. Æn. 1, 57. Et, *Luctantia oſcula carpere,* Ovid. Met. 4, 358. ¶ 2. In contignatione LVCTANTES *dicuntur, quod erecti invicem ſe teneant more luctantium,* Iſidor. 19. 19, die ſparren.

¶ Luctatus, *a, um,* der gerungen hat. Metaph. Vellej. 2, 63, 3 *Dubia fide diu, quarum eſſet partium, ſecum luctatus,* da er lange darüber bey ſich angeſtanden.

¶ Luctatus, *ûs,* ſubſt. pro luctatione, das ringen, der kampf. Plin. 32, 2 *Quem luctatum ejus ſi forte alius ſcarus extrinſecus videat.* Tertull. de Spectac. c. 29 pluraliter: *Vis & pugillatus & luctatus?*

¶ Luctatio, *ônis,* f. idem. Cic. de Fato c. 6 *Cum Diodoro tibi magna luctatio eſt.* Sen. Q. Nat. 5, 13 *Nonnunquam conglobationem illam ſpiritus rumpit incluſi, & in exitum nitentis luctatio.*

¶ Luctâmen, *înis,* n. idem. Virg. Æn. 8, 89 *Remo ut luctamen abeſſet,* i. e, ut non multum remis luctandum eſſet. Mamertinus Paneg. Iuliani c. 4 *Emendatio morum judiciorumque correctio, & difficile luctamen, & periculi plenum negotium eſt.* Et Lamprid. Alexandro c. 30 *Operam luctaminibus mollioribus dare.*

¶ Lucta, *æ,* f. idem, ein kampf. Onomaſt. *Lucta, πάλη.* Auſon. ep. 93 *Ne quis Hylam cæſtu, ne quis certaminis luctæ Phegea, ne curſu te, Lyce, prætereat.* Sidon. 2 epiſt. 2 *Paleſtritarum luctas, ſi involvantur obſcenius, caſta confeſtim gymnaſiarcheorum virga diſſolvit.* Hyginus fab. 273 *Ajax vicit lucta.* Et Auguſtinus epiſt. 106 *Lucta convincitur.* Habet & Capitolinus Maximino c. 6 *Exercere luctam,* ſed MSS. libri Palatini præſertim, *luctamina,* ut Salmaſius & Gruterus obſervarunt.

Luctatius, vide infra *Lutatius.*

¶ Luctător, *ôris,* m. ein ringer, kämpfer. Plautus *vinum doloſum luctatorem* vocat, quia *pedes captat primum,* in Pfeud 5, 1, 6. Ovid. in Ibin v. 393 *Ut jacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus.* Prudentius Cathemer. 2, 74 *De Iacobo Luctator audax Angeli.*

¶ Luctito, *are,* pro Luctitor, *ari,* frequent. oft ringen, apud veruſtiſſimos inveniri teſtatur Priſcianus p. 797.

Compoſita:

¶ Adluctor, vel Alluctor, *ari,* idem quod *luctari.* Apul. Met. 10 edit. Elmenh. p. 247 *Me quidem meuſam accumbere ſuffixo cubito, dein adluctari, & etiam ſaltare ſublatis primoribus pedibus perdocuit.*

¶ Colluctor, *ari,* luctando congredi, mit einander ringen. Plin. 27, 2 *Cum eo ſolo colluctatur.*

¶ Colluctatio, *ônis,* f. der kampf. Colum. 6, 2 *Ne in colluctatione alter alteri noceat.* Apul. 9 Met. *Colluctationibus Veneris operari.* Sen. Q. Nat. 3, 18 *Ipſa colluctatione animam agens,* der in den letzten zügen liegt. Quint. 11, 3 p. 1009 *Eſt quibusdam concurſus* (f. concuſſus) *oris, & cum verbis ſuis colluctatio.*

¶ Colluctător, *ôris,* m. qui cum aliquo colluctatur. Lactantius de Opific. Dei c. 1 *Ille colluctator & adverſarius noſter ſcis quam ſit aſtutus, & idem ipſe violentus.*

¶ Deluctor, *ari,* idem quod *luctari.* Plautus Perſa. 1, 1, 4 *Cum Antæo deluctari mavellim.* Idem active uſus eſt Trin. 4, 1, 20 *Quibus æruumnis deluctavi?*

¶ Deluctatio, *ônis,* f. actio deluctandi; ut, *Gloria deluctationis,* Mart. Capella lib. 5 p. 139.

¶ Deluctator, *ôris,* m. idem qui *Luctator* apud Hieronymum.

¶ Eluctor, *ari,* luctam ſuperare, ſich heraus ringen, überwinden. *Locorum difficultates eluctari,* Tac. Agric. 17, 3. Id. Hiſt. 3, 59, 3 *Nives eluctari.* Et Val. Flacc. 8, 184 *Eluctanda via eſt.* Grat. 520 *Fluctabitur iram* equus, h. e. igneum vigorem ſuperatis obſtaculis perferet.

¶ Eluctans, *tis.* Tac. An. 4, 11, 3 *Ipſe compoſitus alias, & velut eluctantium verborum,* i. e. cum difficultate quaſi & cunctanter proferentium, es war alles gezwungen, er drückte die worte heraus.

¶ Eluctatus, *a, um,* der ſich herausgewickelt, losgemacht. Stat. Achill 1, 525 *Vox eluctata furorem.* Lucan. 2, 219 *Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in undas.*

¶ Eluctario, *onis,* f. Lactant. 3, 11 *Eluctatio adverſus mala.*

¶ Eluctâbilis, *e,* daraus man ſich helffen kan. Sen. Nat. Qu. 6, 8 *Lacus nec pedi, i eluctabilis, nec navigio.*

¶ Ineluctâbilis, *e,* quod lucta evinci nequit, daraus man ſich weder ringen noch winden kan; ut, *Ineluctabile fatum,* id eſt, inſuperabilis vis fati, Virg. Æn. 8, 334. Et lib. 2, 324 *Venit ſumma dies, & ineluctabile tempus Dardaniæ, &c.* Et Vellej. 2, 57, 3 *Ineluctabilis fatorum vis.*

¶ Illuctor, *ari,* in quo luctari, ſich bemühen. Statius Theb. 4, 790 *Ut teneris meditans verba illuctantia labris.* v. *Luctans.*

¶ Obluctor, *ari,* adverſus aliquid luctari & niti, ſich aufſtrecken, widerſtehen, widerſtreben. Virg. Æn. 3, 38 *Aggreditur, genibuque adverſa obluctor arenæ.* Et alii cum tertio caſu componunt. Silius 8, 10 *Soli obluctandum Fabio.* Et, *Obluctari oblivioni,* Curt. 7, 1, 9. Et 6, 6, 27 *Obluctari difficultatibus.*

¶ Obluctatus, *a, um,* der ſich gewehret hat. Lucan. 3, 662 *Tuba mortis obluctatæ.*

¶ Obluctatio, *ônis,* f obluctandi actio. Arnob. 2 p. 77 *Qui cum ſuis cupiditatibus pugnant, pertinaci moliuntur obluctatione virtutis.*

¶ Reluctor, *ari,* repugnare, obniti, ſich widerſetzen, ſich wehren, widerſtreben. Martial. 5 ep. 36 *Suſcitanti reluctatur.* Claudian. in Ruſin. 2, 354 *Equites poſcentia curſum Ora reluctantur preſſis ſedare lupatis:* hoc eſt, equorum curſum inhibent.

¶ Reluctо, *are,* active, idem. Apul. Met. 4 & 6 *Reluctare alicui.* Et Fulgent. de Contin. Virg. *Contra omnem furiam ſapientiæ & ingenii arma reluctant.*

¶ Reluctans, *tis.* Curt. 6, 2, 6 *Fœmina verecunde reluctans.* Petron. c. 111 *Reluctantibus fatis.* Virg. Georg. 4, 301 de vitulo: *Multa reluctanti nares obſtruere.* Ovid. Amor. 3, 4, 14 de equo: *Ore reluctanti.* Et, *Dracones reluctantes,* Horat. 4 od. 4, 11.

¶ Reluctatus, *a, um,* active, der ſich geſperret hat. Curt. 8, 2, 11 *Diu precibus reluctatum ægre vicerunt.* ¶ 2. Et paſſive, geweigert, widrig. Claudian. de Raptu Pros. 1, 42 *Pœne reluctatis iterum puguantia rebus, &c.* Sym. 5, 72 *Multa reluctatus itineris difficultati laborem patrium ſalutavi.*

¶ Reluctatio, *ônis,* f. die widerſtehung. Apul. de Mundo: *Terrenæ reluctationes.*

Luctuoſus, luctus, vide infra in *Lugeo.*

LVCVBRO, *avi, atum, are,* noctu ſtudiis, vel aliis rebus operam dare ad lucernam, des nachts bey licht arbeiten. Ita Apul. Met. 9 *Lucubrare pervigilem farinam* dixit, & lib. 6 *Latrones riſu maligno nos ſalutant, & unus e numero ſic appellat: Quorſum iſtam feſtinanti veſtigio lucubratis viam, nec noctis intempeſtæ Manes Larvasque formidatis?* wohin wollet ihr bey nacht reiſen, wandern?

¶ Lucubrans, *tis.* Liv. 1, 57 *Deditam lanæ inter lucubrantes ancillas inveniunt.*

¶ Lucubratus, *a, um,* bey licht gemacht. Cic. in Parad. proœmio: *Accipies hoc parvum opuſculum lucubratum his jam contracticribus noctibus.* Martial. 4 epigr. 90 *Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camenis,* i. e. lucubrando transacta, wachſam zugebracht.

¶ Lucubratio, *ônis,* f. die nachtarbeit, das ſitzen bey licht. Cic. de Divin. 2, 68 *Lucubrationes detraxi, & meridiationes addidi.* Plin. 18, 26 *Reliqua opera nocturna maxime vigilia conſtant: cum ſint nyctes tanto ampliores. Qualos, crates, ſiſcinas texere. Faces incidere, ridicas præparare interdiu XXX, palos LX, in lucubratione veſpertina, ridicas V palos X, totidem antelucana &c.* ſubaudi, *lucubratione.* Colum. 11, 2 *Ad lucubrationem veſpertinam palos decem conficere, totidemque per antelucanam lucubrationem.* De lucubrationibus veterum vide Muretum Var. Lect. 18, 12.

¶ Lucubrātiuncŭla, *æ,* f. diminut. Gellius præfat. *Si cui forte nonnunquam tempus voluptasque erit, lucubratiunculas iſtas cognoſcere.* Vbi pro re ad lucernam facta ponitur. Alibi pro tempore lucubrationis. Auſonius proſa epiſtolæ 21 *Iſti* (verſus) *ſpatio lucubratiunculæ unius effuſi,* hoc eſt, vigiliæ unius noctis.

¶ Lucubrātōrius, *a, um,* zum nachtſitzen dienlich; ut, *Lucubratoria lecticula,* in qua lucubrare ſolitus eſt Auguſtus, Suet. ejus vita c. 78; ubi Caſaub. videas, & Buchn. not. 127 ad Plin. epiſt. p. 44.

¶ Lucubrum, *i,* n. ita vocabant veteres, quicquid ex materia arida erat ad concipiendum ignem apta, ut ſunt fulphurata & arborum fungi putres ad ignem arefacti vel inſolati, zunder. Scalig. in Moretum Catonis. Nomen a *luceo* eſt: Sicut a *Polluo, Pollubrum:* Ita a *Luceo, Lucubrum.* Salmaſ. Proleg. Exercit. Plin. p. 17. v. Plin. 16, 40, & ibi Dalech.

¶ Elucubro, *are,* ad lucernam elaborare, des nachts ausarbeiten. Activa forma eſt Columellæ præfat. lib. 10 *Quidquid eſt iſtud, quod elucubravimus, propriam ſibi laudem non vindicat.* Cicero deponentialiter exſtulit ad Att. 7, 19 *Nihil habeo quod ad te ſcribam, quin etiam epiſtolam, quam eram elucubratus, ad te non dedi.* At participio uſus eſt paſſive:

¶ Elucubratus, *a, um,* verfertiget bey licht. Cic. de Clar. Orat. c. 90 extr. *Orationes diligenter elucubratæ, & tanquam elucubratæ.* Val. Maxim. 3, 7 extr. 1 *Cunctante ſtilo elucubratum opus.*

Luculentus, &c. vide in *Lux.*

LVCVLLVS, *i,* m. clariſſimus Imperator Romanus, prænomine *Lucius,* qui adverſus Mithridatem bella geſſit. Ejus vitam ſcripſit Plutarchus. Adde Cic. pro Archia c. 4; & Acad. Qu. 2, 1. *Divitias ipſius* non minus atque *Craſſi* in proverbium abiere. ¶ 2. Alius *Lucullus,* prænomine *Marcus,* Lucii frater patruelis, Macedoniæ proconſul, victor Thracum & Ponticæ erat. Euttop 6, 6, & 8.

¶ Lucullēa, *orum,* n. pl. Λουκούλλεια, feſti dies Cyzicenorum, in L. Luculli honorem inſtituti, qui eos obſidione Mithridatica liberaverat. vid. Appian. Alexandrin. in Bello Mithrid. p. 222.

¶ Lucullēus, *a, um,* adject. ut, *Marmor Lucullеum,* quod in Romam Lucullus invexit, Plin. 36, 6.

¶ Lucullānus, *a, um,* idem. Sidonius Panegyr. Anthemii v. 311 *Lucullanis freta cincta carinis.*

LVCVMO, *ônis,* m. per ſyncopen *Lucmo,* vocabulum Tuſcum, quo rex vel princeps ſignificabatur, ut Servius auctor eſt in Virg. 3 Æn. ein fürſt. Et ita videtur uſus Sidonius 5 epiſt. 7 *Temperat Lucumonem noſtrum Tanaquil ſua.* Loquitur enim de Chilperico rege. Annius de rebus Etruriæ in *Luceres,* hunc in modum differit, quæ jam examinare non vacat. *Lucumo* fuit Etruſcus, qui poſt Cœlium Tuſcum fuit auxilio Romulo contra Sabinos, ut Dionyſius Halicarnaſſeus in lib. 2 ſcribit. Cœlius enim primus cum manu ſua venit auxilio Romulo contra Ceninenſes & alios Latinos, uti Varro ait de L. L. 4, 81 Galeritus vero Athanus Lucumo auxilio fuit Romulo contra Sabinos, & illos devicit. Propert. 4, 2, 51 *Tempore quo ſe-*

cto

cis venit Lucomonius armis, Atque Sabina feri contudit arma Tati, &c. Idem elegia 1 asserit Galeritum vicisse, potuisse prætoria Romæ primum, indidisse tribubus nomina, & ita ejus auxilio quatuor triumphos Romulum egisse, cum air v. 29 *Prima Galeritus posuit prætoria Lucmo, &c.* Vide Annium loco laudato, & Quæst. 14 de Tuscia, p. 310, ubi eidem *Lucumo* a *Luca* vocabulo Etrusco, *senem* sive senatorem, & *Moni* (quod rationem notat) supputatorem, dictatoremve significantibus derivatur: Adeoque *Lucumo* proprie *Senem dictatorem*, latine *Viterbum*, græce *Palæologum* notat. ¶ 2. Aliter Festus: LVCVMONES (*Lucomones*) inquit, *homines insani dicti: quod loca, ad quæ venissent, infesta redderent*, wahnwitzige. Et inde Scaliger interpretatus est locum Ausonii epist. ad Theonem 4, 68 *Anticipesque tuum Samii Lucumonis acumen:* Quem vide Lect. Auson. 2, 12. conf. Voss. 4 Instit. Orat. p. 176. Idem Voss. Etym. p. 296 adstipulatur Iosepho Scaligero Notis in Orphei Initia, *Lucumones* esse eosdem ac λυκάονας, a Lycaone rege, de quo infra; & a λυκανθρωπίᾳ, melancholiæ genere, quo qui laborant, noctu luporum instar exeunt, & usque dum lucescat, circa morturorum corpora versantur, ut adeo λυκάων apud Græcos, & *Lucumo* apud Tuscos ex Arcadia in Italiam venientes utramque habeant notionem, & tum pro rege aut præfecto, tum pro melancholico vel insano sumantur. De *Lucumone*, qui Romæ L. Tarquinius Priscus vocatus, vid. Liv. 1, 34.

LŪCVNS, *untis*, n. λευκός, οῦντος, quasi λευκάς, cibi vel placentæ genus, ab adspersione albæ farinæ, ein kuchen von weissem mehl. Varro ap. Nonium 2, 483 *Panis, pemma, lucuns, cibus qui purissimus multo est.* Idem ibid. Vinum, *pemma, lucuns, nihil adjuvant istam.*

¶ Lucuncŭlus, *i*, m. diminut. Afranius ap. Nonium l. c. *Mittat fratris filio lucunculos.* Apul. 10 Met. *Panis crustula, lucunculos & complura scitamenta*, conf. Stat. Sylv. 1, 6, 17; & Turneb. Advers. 18, 20.

¶ Lucunter, *ēris*, m. gr. λευκάντης, idem *genus operis pistorii* apud Festum. vide ibi Ios. Scalig.

LŪCVS, *i*, m. silva densa, religiosa & alicui divo consecrata, ein hain, Græce ἄλσος est. Quo nomine Homeri interpres quemcunque locum arboribus consitum, habentem aquam, & Diis sacrum, appellari tradit. conf. Barth. ad Stat. Silv. p. 69 & 101. Cæterum *Lucos* omnes, etsi & aliis Diis dicati, Dianæ tamen nihilo secius sacros esse, Servius ad Virg. 3 Georg. & Lutatius, vetus Scholiastes Statii ad 4 Theb. docet. *Lucus* dictus est per antiphrasin, quod minime sit lucidus, per religionem enim cæci non lucent. Alii tamen aliter. vide quæ diximus in *Antiphrasi.* Annius de rebus Etruriæ p. 472 sq. aliter sentit, cui certo certius a *Luca*, i. e. sene seu senatore *Lucus* proprie sit *senatorum curiæ templum*, affirmatque, Virgilium Æn. 7, 170 Etruscum hoc vocabulum sic definivisse: *Templum augustum, ingens, centum sublime columnis: Horrendum silvis & religione parentum, &c.* Differt *lucus* a *silva, nemore* & *saltu*, vide Vallam 4, 56.

¶ Luculus, *i*, m. dimin. Suet. in vita Horatii.

¶ Lucŭria, *orum*, n. pl. festa Romanorum, quæ in luco magno, inter viam Salariam & Tiberim, colebantur: pro eo quod victi a Gallis fugientes in præsidio ibi se occultarant, ut tradit Festus. Varro tamen non a *luco*: sed a *luce* dicta censet de L. L. 5, 3.

¶ Lūcāris, *e*, adj. in luco datus: ut, *Lucaris pecunia*, Festus.

¶ Lucar, *āris*, merces saltatorum & histrionum. Veteres Glossæ: *Lucar*, θεατρικόν. Tertull. adv. Gnosticos c. 8 de Iohanne Baptista loquens: *Ipse clausula legis & prophetarum, nec prophetes, sed angelus dictus, contumeliose cæde truncatur in puellæ saltricæ lucar.* Extat hæc vox & apud Liv. lib. 3. vide & Festum in hac voce & ibi Scalig. itemque Lipsium ad Tac. p. 74, nec non Paul. Leopard. 7, 17, & Pamelium ad c. l. Tertulliani, & Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 8, 9.

¶ Luco, *are*, fuit etiam verbum, unde composita apud Festum.

Composita:

¶ Collūco vel Conluco, *are*, ramos luci officientes amputare, den wald behauen. Cato c. 139 *Lucum collucare*, ubi habes modum & ceremoniam. Colum. 2, 22 *Arborem collucare.*

¶ Interlūco, *are*, idem, sive ramis inutilibus resecatis, lucem arboribus reddere, die bäume beschneideln und licht machen, Plin. 17, 23.

¶ Interlucatio, *ōnis*, f. Plin. 17, 27 *Interlucatio arboribus prodest.*

¶ Oblūcino, *are*, quod Festus *mente errare* exponit, unsinnig seyn, a *luco* Heinsius deducit ad Sil. 1, 459. *Antiquis*, inquit, LYMPHARE *idem quod* OBLVCINARE *erat, utrumque ἐνθουσιάζειν & furore corripi: ut etiam a luco oblucinare dicebant, quod lucos sacros Diis æstimarent, & qui in iis multum versarentur, Deorum occursu & præsentiâ furore agitari: Sic eum, cui conspectæ Nymphæ essent, νυμφόληπτον vocant, & lymphatum, furiosum nempe & furore divino percitum, &c.* Hæc ille. At vero Scalig. non a *luco*, sed a *luce* videtur ducere, quem vide ad Festum in hac voce: conf. & supra *Hallucinor.*

¶ Oblucinātnentum, *i*, n. pro caligine nescio quo auctore usurpavit M Anton. Sabellicus Coccius erat. 4 de præstantia lat. linguæ in Plautum.

¶ Sublūco, *are*, est arbores & ramos earum supputare, & veluti subtus lucem immittere. Festus.

Ludia, ludibrium, ludibundus, ludicrum, ludifico, ludimagister, ludio, ludo, vide mox in *Ludus.*

LŪDVS, *i*, m. proprie quodvis ludicrum est, ad animi recreationem & corporis exercitationem fieri solitum, ein spiel. A *Lydis* hoc nomen esse dicitur, quos aleam & id genus ludos excogitasse ajunt. vid. Herodot. 1, 94; Rhodig. Lect. Ant. 20, 14. Sed &, quicquid fert adolescentia & juvenilis animi prolubium, ut amare, comissare, saltare, & alia hujus generis, *Ludos* & *Ludere* dicitur. Horatius 1 epist. 14, 36 *Nec luxisse pudet, sed non incidere ludum.* Lege & præcedentia: inde cognosces, quid *ludere* & *ludum* vocet. Ter. Eun. 2, 3, 8 *Qui si amare occeperit, ludum jocumque Dices fuisse illum alterum, prout hujus rabies quæ dabit. Ludum jocumque* appellat, quæ longe minora & contemtiora sint, si comparentur cum aliis. Ita nos: genen dem ists lauter flitterspiel. Liv. 28, 42 pr. *Ne tibi P. Corneli, cum ex alto Africam conspexeris, ludus & jocus Hispaniæ videbuntur.* Sed, *Ludum jocumque quem facere*, einen zum narren machen. vide supra *locus. Ludum dare alicui rei*, est indulgere. Sic *Ludum dare ætati*, dixit Ciceto pro Cælio c. 12 & 18. ¶ 2. *Ludum* etiam dicebant, ubi habebantur, alebanturque & exercebantur gladiatores, cujusmodi plures erant Romæ: ut ille Æmilius, cujus Horatius meminit de Arte Poët. v. 32. vide Torrentium ad Suet. Cæs. c. 26. Et ibidem c. 31 *Ludum gladiatorium ædificare.* v. Broukh. ad Tib. 1, 4, 45. ¶ 3. Sed & quævis aliæ scholæ *Ludi* appellatæ etiam *litterarum.* Liv. 6, 25 *Vidit ludos litterarum strepere discentium vocibus.* Hinc *Ludum aperire* Cic. fam. 9, 18, eine schule eröffnen, sive, anfangen schule zu halten. *Ludum habere*, schule halten: *In ludum itare*, Plin. 9, 8, in die schule gehen. *Ludus litterarum*, Plin. 9, 8, & *litterarius*, Quintil. 1, 4. Ter. Hec. 2, 1, 6 *In eodem ludo doctæ mihi omnes videntur ad malitiam.* Et ibidem v. 7 *Et ei ludo, si quis usquam est, magistrum hanc esse satis certo scio.* Val. Max 6, 9 exter. 6 *Magister ludi factus ex tyranno est*, de Dionysio. v. Perizon. ad Ælian. Var. Hist. 3, 21, & Misc. Observ. Vol. 3 p. 89. ¶ 4. *Ludi*, plurale, spectacula dicuntur publica, vel placandæ Deorum iræ, vel pro salute populi, aut gratiæ populi demerendæ caussa edita, schauspiele; ut, *Ludi Apollinares*, de quibus copiosissime Spanh. de usu num. Diss. 10 p. 121-140. *Megalenses, Funebres*, de quibus utrisque Intr. Terentiani &c. *Ludos magnificentissimos apparare*, Cic. ad Q. fratr. 3, 8. *Facere ludos Apollini*, Idem de Clar. Or. c. 20, schauspiele halten. *Celebrare dies festos ludorum*, Idem pro Archia c. 6. Et, *Ludos instituere*, Quintil. 3, 8. *Ludi committuntur*, i. e. incipiuntur Liv. 2, 37 pr. *Ludis*, i. e. die ludorum Liv. 2, 36 pr. & ibi Gron. & Drakenb. qui plura ejus locutionis exempla collegere. *Ludorum* apud Romanos in universum duo erant genera, a locis denominata, *Circenses* & *scenici.* ¶ 5. *Ludos* pro ludiis h. e. gladiatoribus dictos vult Salmasius in illo Trebellii Poll. *In indice ludorum.* ¶ 6. Dolos ac fallacias interdum notant *Ludi.* Cic. Att. 12, 44 post med. *Drusso ludus est suggerendus*, i. e. Drusus dolo capiendus, ut infantes ludo aliquo objecto aliorsum traducuntur. Huc etiam pertinent Terentiana illa Andr. 3, 1, 21 *Quos mihi ludos redderet*, was würde er mir vor ein spiel anfangen? Phorm. 5, 7, 52 *Vt ludos facit*, wie verirt er uns? ¶ Lūdio, *ōnis*, & Ludius, *i*, m. histrio, ein comödiant, tänzer, gaukler. Cic. Or. pro Sex. 54 *Ipse ille maxime ludius, non solum spectator, sed actor & aerarius.* Liv. 7, 2 *Ludiones ex Etruria acciti, ad tibicinis modos saltantes.* Arnob. 4 p. 148 *Si ludius constitit, aut tibicen repente conticuit.* Vide quæ de ludionibus hisce notant Turneb. Advers. 6, 26, Scaliger Pater Poët. 1, 4, & Filius ad Catull. Cum & *Ludius*, cum histrionem significat, non a *Ludendo*, sed a *Lydia* nomen acceperit. Nam ludicrum illud Lydorum inventum est, ut Halicarnass. auctor est. E cujus loco Nonium etiam interpretatur, & docte disputat Torr. ad Hor. 1 sat. 6, 1. Exemplum formæ *Ludius* est etiam Ovidii Art. am. 1, 112 *Ludius æquatam ter pede pulsat humum.* Et Prudentii Romano v. 222 *Saltat tonantem tauricornem ludius.* ¶ 2. *Ludius* est quoque gladiator; vide Salmas. ad Flor. 3, 20, 3 & ad Pollio. Claud. c. 5.

¶ Ludia, *æ*, f. Martialis 5 epigr. 25 *Hermes cura laborque ludiarum.* conf. Iuvenal. 6, 104. ¶ 2. Adjective Catull. 32, 13 *Ludiæ undæ*, id est, χορευούσαι, ut Scaliger explicat, die hüpfenden wasser. conf. *Ludo* n. 6. Sed *Lydiæ* mavult legi Salmasius eodem sensu ad Vop. Cari. c. 19 p. 843, b. Vossius p. 78 legit *Lariæ*, & ad lacum Larium refert in Comensi colonia.

¶ Lūdo, *lusi, lusum, ludĕre*, spielen; ut, *Tessĕris ludere*, Ter Adelph. 4, 7, 21. Et, *Ludum consimilem ludere*, Idem Eun. 3, 5, 58. *Ludere par impar*, Horat. 2 sat. 3, 248, quod etiam Suetonius Aug. c. 71 habet, *inter cœnam talis sive par impar ludere.* ¶ 2. Et *Ludere*, irridere est, deludere & decipere, spotten, vor einen narren halten. Ter. Andr. 4, 5, 48 *Hic ille est, non te credas Davum ludere.* Idem, *Ludere dolis*, pro deludere, Eun. 2, 3, 94. Et, *Ludere operam*, est perdere, Phorm. 2, 2, 18. ¶ 3. *Ludere versibus*, & *versus*, est scribere versus parum operosos & argumenti minime gravis & serii, ut amatorii sunt. Virg. Georg. 4, 565 *Carmina qui lusi pastorum.* Et Ovid. Trist. 5, 1, 7 *Læta & juvenilia lusi.* Horatius 4 oda 9, 9 *Non si quid olim lusit Anacreon.* Eod. modo etiam de cantu hominum aviumque dicitur, vid. Burm. ad illud Rutil. it. n. 1, 112 *Vernula quæ vario carmine ludit avis.* ¶ 4. *Ludere* etiam Venereum est. vid. Barth. ad Script. Venat. p. 183. Catullus Epithal. v. 211 *Ludite, ut lubet, & brevi Liberos date.* Horat. 2 epist. 2, 214 *Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti, Tempus abire tibi est.* v. Intt. Petron. c. 10 p. 43 sqq. Huc ref. illud Sardanapali *Ede, bibe, lude* &c. it. Ovid. A. A. 2, 389. ¶ 5. *Ludere* etiam dicuntur, qui in scholis seu ludis gladiatoriis exercentur. Horat. Art. Poet. v. 379 *Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis: Ludere*, id est, per ludum, non serio, sed exercendi caussa tantum pugnare. *Armis ludere*, Vulcatius Gallicanus dixit. Claudianus de 4 Consul. Honorii v. 538 *Simulacraque Martia ludis.* v. Broukh. ad Tib. 1, 4, 45. Alius poëta: *Maternis causssam qui lusit in umbis*, id est, qui declamando se ad causssas agendas exercuit. ¶ 6. *Ludere* etiam est saltare, & *unda ludere* dicuntur, quod motu perpetuo subsiliant, resiliantque, atque sic saltent quasi. Vnde illa Aquilii ICti *Litoris* definitio apud Cic. Topic. c. 7, *Litus esse* dicentis, *qua fluctus eluderet*, hoc est, desineret ludere. Et inde *Ludiæ undæ*, vid. in *Ludia.* Virg. eclog. 6, 27 *Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres Ludere*, id est, ad rhythmi & cantelæ modum saltare, ut Servius interpretatur. ¶ 7. Paulinus & verbo *ludere* de pictura usus, Natali 9 Felicis v. 580 dixit: *Propterea visum nobis opus utile, totis Felicis domibus pictura ludere sancta.* ¶ 8. Quaratione de bellis hoc verbum dicatur, & præliis, vid. apud Corvin. Dubior. Philolog. fasciculo 3 dub. 6.

¶ Ludens, *tis.* Horat. 1 epist. 1, 59 *Pueri ludentes.* Idem Art. poët. v. 107 *Ludentem lasciva verba decent.* Petron. c. 27 *Inter pueros ludens pila.*

¶ Lusus, *a, um*, gespielt: item, verspottet, betrogen. Cic. de Fin. 2, 1 *Sophistas lusos videmus a Socrate.* ¶ 2. Acu pictus, gestickt. Nemesia. cyn. 91 *Sit chlamys aurato multum fulgemine lusa.* vid. *Illusus*, & Intt. ad h. l.

¶ Lūsus, *ūs*, m. *voluptatis est*, inquit Valla 4, 16, ein lustspiel, kinderspiel. Quintil. 1, 3 *Nec me offenderit lusus in pueris, est & hoc signum alacritatis.* Et, *Dare venustissimos lusus*, Idem 5, 13. Ovid. ex

Ponto 1 epist. 4, 4 *Nec, juveni lusus qui placuere, placent.* Quint. 1, 1 p. 21 *Pueris eburneas literarum formas in lusum offerve.*

¶ Lusio, *ōnis*, f. idem. Cic. de Senect. c. 10 *Nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant & tesseras. Lusio pilæ*, das ballschlagen, Idem de Orat. 1, 16.

¶ Lusor, *ōris*, m. ein spieler. Plauto Amph. 2, 2, 62 est fraudator, ein betrüger. *Te ut deludam contra lusorem meum.* Seneca Benef. 2, 17 *Maligni lusores.* De pila. ¶ 2. *Lusor amorum*, id est, scriptor, Ovid. 4 Trist. 10 pr. ¶ 3. Pro aleatore est in illo ejusdem poëtæ lib. 1 de Arte amandi v. 451 *Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor, Et revocat cupidas alea sæpe manus*, Adde 3. 371.

¶ Lusōrius, *a, um*; ut, *Alveus lusorius*, Plin. 37, 2 pr. ein bretspiel. *Lusoria pila*, Plin. 7, 56. Et, *Quæstio lusoria*, eine frage vom spiel, ibid. c. 53. *Lusoria arma.* Senecæ sunt epist. 117, quibus exercentur tirones, quibus *decretoria* opponuntur. vide Lipsium in Saturnalibus. *Lusoriæ* dicebantur *naves*, quas Romani habebant in fluminibus, ut imperium disterminarent a barbaris. vid. Baluzium ad Lactant. de Mort. persec. c. 21 & quos ibi laudat. It. Misc. Observ. Vol. 9 p. 411. *Lusorius* etiam erat, qui ridebatur. Sen. de Benef. 5, 8 *Velut lusorium nomen statim transit.* conf. Baluzius c. l.

¶ Lusōrium, *i*, n. substantive dicebatur amphitheatrum, aut locus, in quo ludi edebantur, ein spiel-platz. Huc faciunt loca Ammiani 17, 3; & 18, 2 de *navibus lusoriis.* Et Lamprid. de Heliog. c. 25 *Struxit sibi triclinium in summo lusorio.*

¶ Lusorie, adv. idem Lege 50 § 1 Dig. de Legat. & fideicommiss. *Si hæreditatis judex contra hæredem pronunciaverit non agentem causam, vel lusorie agentem.*

¶ Lusito, *are*, frequentativum, oft spielen. Plaut. Capt. 5, 4, 6 *Cotumnices dantur, quibuscum lusitent.*

¶ Ludibundus, *a, um*, ludens; ut, *Omnia ludibundus perscies*, Cic. Verr. 3, 67. Et, *Per lasciviam & jocum ludibundi rediere*, Livius 24, 16.

¶ Ludibrium, *i*, n. spott, gespötte; ut, *Ludibrio habere*, Ter. Hec. 4, 1, 11. Et, *Ludibrio alicui esse*, Cic. ad Brut. ep. 2 *In ludibria vertere*, einen possen daraus machen, Tac. Ann. 12, 26, 2. *Fortunæ ludibria*, opes & divitias Cicero 1 Paradoxo dixit, quod variis fortunæ casibus obnoxiæ sunt. Liv. 30, 30 *Hoc quoque ludibrium casus edidit fortuna.* ¶ 2. *Ludibrii* vox & in obscenis est. Namque Terentius Hec. 1, 2, 74 *Aliquem ludibrio habere*, pro vitiare dixit, zu fall bringen. Vbi Donatus: *Honesto*, inquit, *verbo & pleno pudoris usus est: & nove, pro vitiare.* Imperat. l. 5 Cod. de Episc. audient. *Mimæ & quæ ludibrio corporis sui quæstum faciunt:* LVDIBRIO, i. e. prostitutione corporis. Prudent. in Agnetem v. 29 *Omnis juventus irruat, & novum Ludibriorum mancipium petat:* id est, scortum.

¶ Ludibriōsus, *a, um*, plenus ludibrii, ludibrio habitus, spöttlich. Ammianus 15, 13 *Ludibriosa auspicia.* Visus quoque Idem est 27, 22; & 29, 11.

¶ Ludibriose, adv. zu spott. Ambrosius epist. 36 ad Sabinum: *Non ludibriose, sed gloriosissime denudatus.* Et Ammianus 26, 6 *Ad hoc dehonestamentum honorum omnium ludibriose sublatus.*

¶ Lūdicrus, *a, um*, zum spiel gehörig, Cic. de Orat. 2, 20. *Certamen ludicrum*, Seneca Agam. v. 935, spielgefechten. Cic. de Nat. D. 1, 37 pr. *Pueri exercitatione ludicra delectantur*, i. e. lusibus laboriosis. Id. Acad. 4, 2 *Clarorum virorum ludicros esse sermones non oportet*, von narren-possen.

¶ Ludicrum, *i*, n. subst. idem fere quod ludus, ein spiel. Catullus 62, 21 *Floridis velut enitens Myrtus Asia ramulis Quos Hamadryades Deæ Ludicrum sibi roscido Nutriunt humore*: damit zu spielen. ¶ 2. Pro *ludis* sive *spectaculo* etiam ponitur, ein freuden-spiel. Sic Liv. 1, 9 *Ludicrum* de ludis consualibus, & 27, 37 *Ludicrum Olympiæ* pro ludis olympicis dixit. Tac. Annal. 1, 54, 3 *Indulserat ei ludicro Augustus &c.* Loquitur de ludis Augustalibus, quorum jam modo meminerat. Ita & Hist. 1, 32, 1; & Hist. 3, 62, 4 usus est. Vet. Gloss. *Ludicrum, θεατρικὸν, σκηνικόν.*

¶ Ludicre, adv. scherzweise. Ennius apud Nonium 2, 505 *Pars ludicre jactant.* Et Apul. Met. 9 *Astu meretricio ludebat ludicre.*

¶ Ludifacio, *ere*, dicitur ut *Lucrifacere*, atque idem est ac deludere, zu spott machen, äffen. Plaut. Epid. 5, 2, 41 *Quomodo me ludificiti de fidicina.* Pro quo est *ludum* vel *ludos facere aliquem*, Most. arg. 2, 7; Aul. 2, 2, 75; &c.

¶ Ludifico, *are*, active, &

¶ Ludificor, *ari*, deponentialiter, (nam utroque usus Plautus est,) per jocum & ludum fallere, veriren, spotten, narren, hexen. Ter. Eun. 4, 3, 3 *Tu me hic etiam nebulo ludificabere?* Et, *Aperte ludificari & calumniari*, Cic. pro Rosc. Am. c. 20. Silius lib. 7, 646 *Ludificatus equo*, equo in gyros rapto, indem er mit dem pferde brauchte. Sed *ludificari virginem* est stuprare, Ter. Eun. 4, 3, 3. v. *Illudere.* ¶ 2. *Ludificari rostra fuga*, apud Flor. 2, 2 est eludere levi flexu impetum navis hostilis, quæ in latus adversarii rostro fertur. ¶ 3. Activa forma Sallust. Iug. c. 36 dixit, *pacis mora consulem ludificare*, den nase herum ziehen. Et sic sæpe etiam Plautus, ut Amph. 2, 1, 15 & 38 &c.

¶ Ludificans, *tis*. Sil. 7, 214 *Ludificante ducem Fabio.*

¶ Ludificātus, *a, um*, id est, deceptus, passive betrogen. Sallust. Iug. c. 50 *Ludificati incerto prælio.* Apul. Met. 10 *Ludificato judicio pœnam facinoris evadere.* ¶ 2. Sed & active Plautus Most. 4, 3, 41 *Te ludificatus & me hodie in perpetuum modum*, der mich und dich hinter das licht geführet. Sic & alii.

¶ Ludificatus, *us*, m subst. das gespötte; ut, *Aliquem sibi habere ludificatui*, Plaut. Pœn. 5, 5, 2. conf. ibi Taubm.

¶ Ludificatio, *ōnis*, f. die verspottung. Cic. pro Sestio c. 35 pr. *Cum mora, ludificatione, calumnia, senatus auctoritas impediretur.* Liv. 7, 39 *Ignari ludificationis.*

¶ Ludificātor, *oris*, m. ein spötter, betrüger. Plaut. Most. 5, 1, 18 *Ludificator meus, cujus ego hic ludificabo corium.*

¶ Ludificātōrius, *a, um*, betrüglich. Augustin. Civ. Dei 11, 46 *Phantasiarum vel phantasmatum imaginatio ludificatoria.*

¶ Ludificābilis, *e*, lustig; ut, *Ludi ludificabiles*, Plaut. Cas. 4, 1, 3.

¶ Ludificus, *a, um*, idem; ut, *Ludificis caveis habere*, Plaut. Pœn. 5, 5, 2.

¶ Ludimagister, *stri*, m. qui ludo litterario præest, ein schulmeister. Cic. de N. D. 1, 26 *Epicuri pater, cum agellus eum non satis aleret; ludimagister fuit:* Alibi apud Ciceronem & *magister ludi* legitur. Martial. 10 epigr. 6 *Ludimagister parce simplici turbæ.*

Suaviludius, vide infra in *Suavis.*

Compolira cum præposite.

¶ Ablūdo, *si, sum, ĕre*, quod est, absonum aut absimilem esse, ungleich seyn. Horat. 2 sat. 3, 320 *Hæc a te non multum abludit imago.*

¶ Allūdo, *ĕre*, ad aliquem jocari, ludere, abblandiri, scherzen, sich anschmeicheln, anlächeln; sicut allūdunt infantes parentibus & nutricibus. Ter. Eun. 3, 1, 34 *Cœpit ad id alludere*, er hob an mit ihr zu scherzen. *Intempestive occupato alludere*, Phædr. 3, 19, 12, ubi v. Petro Burmanno notata. Suet. Cæs. c. 22 extr. *Proinde ex eo insultaturum omnium capitibus* (jactavit) *ac negante quodam per contumeliam: FACILE HOC VILI FOEMINÆ FORE, respondisse quasi alludens IN ASSYRIA QVOQVE REGNASSE SEMIRAMIN &c. Alludere* enim hic παροιμιάζειν est, ut recte Casaubonus explicat, er machte einen possen daraus. Nam Beroaldus audiendus non est. Videtur proprie de canibus dici: qui blandiendo & assultando ludos faciunt heris. Plin. 9, 8 de delphino: *alludens natantibus.* ¶ 2. *Alludere* etiam dicuntur undæ litoribus, vid. quæ de etymo vocis *Litus* dicta sunt, & Catull. 65, 67 *Ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.* Scalig. *allidebant.* Add. Drakenb. ad Sil. 7, 259. Gesn. ad Colum. 4, 20, 2 & Adversf. Crit. ad Minut. Fel. in Misc. Observ. Vol. 10 p. 14, & Eludo n. 1. ¶ 3. Sed, *Alludere ad historiam* aliquam, *fabulam*, aut ejusmodi quodcunque significat recentioribus, inter alia narranda, latenter se eo referre aut respicere, auf etwas sehen, sich dahin beziehen, darauf zielen. Virg. Æn. 3, 280 *Actiaque Iliacis celebramus litora ludis.* Dum enim narrat ludos Æneæ, alludit ad *Augusti* victoriam, qua contra Antonium in his locis potitus est, Valla lib. 4.

¶ Alludens, *tis*. Ovid. Met. 4, 342 *In alludentibus undis.* Virg. Æn. 7, 117 *Nec plura alludens*, scil. inquit.

¶ Alludio, *are*, alludere, spielen, scherzen. Plaut. Stich. 2, 2, 58 *Quando adhibero, alludiabo.* Idem Pœn. 5, 4, 64 *Tu alludiato.*

¶ Allusio, *ōnis*, f. das spielen. Arnob. 7 p. 229 *Si manu viperam mulceas, nihil ista prosit allusio.* ¶ 2. Vulgo est ornatus in dicendo, qui ex similitudine cujusdam rei quæritur. v. *Alludere*, n. 3.

¶ Anteludium, *i*, n. ein vorspiel. Apul. Met. 11 post princ. *Ecce pompæ magnæ paullatim procedunt anteludia.*

¶ Colludo, *ĕre*, mit einander scherzen. *Colludere cum aliquo*, ut cum actor & reus litem simulant, sich zusammen verstehen, unter einer decke liegen, Cic. Verr. 2, 24, ubi damnari se paritur reus illa parte innocens, uti prætorem judicem suum liberet. Et, *Paribus colludere*, mit seines gleichen spielen, Horat. Art. poët. v. 159.

¶ Colludium, *i*, n. colluso, ein spiel. Solin. c. 12 (al. 22) de delphinis: *Post adsueta colludia*, Ammian. 18, 9 *Per colludia.*

¶ Collusio, *ōnis*, f. colludendi actio. *Per collusionem*, Seneca Controv 31 sub fin. *Collusio cum aliquo*, Cic. Verr. 3, 13, id est, dolus compositus, ein abgeleg tes verständniß.

¶ Collusium, *i*, n. idem. Dig. 17 tit. 1 l. 8 *Per collusium procuratoris.*

¶ Collusor, *ōris*, m. ein mitspieler, spielgesell; ut, *Compransores & collusores alicujus*, Cic. Phil. 2, 39. *Delphinus collusor puerorum*, Plin. 9 epist. 33.

¶ Collusorie, adv. per collusionem. Lege 50 § 2 Dig. de Legat. & fideicommiss. *Qui collusorie de hæreditate litigavit.*

¶ Delūdo, *ĕre*, deridere & decipere, veriren, äffen, narren, höhnen. Ter. Andr. 1, 2, 32 *Vbivis facilius passis sim, quam in hac re, me deludier. Deludere dolis*, Id. Andr. 3, 4, 4. Translate Propertius 2, 15, 31 *Terra prius falso partu deludet arantes.*

¶ Delusus, *a, um*, verspottet, betrogen. Ovid. Met. 8, 826 *Exercetque cibo delusum guttur inane.*

¶ Delusio, *ōnis*, f. die verhöhnung, verspottung. Arnob. 4 p. 127 *Numinum delusionem spectans.*

¶ Delusor, *oris*, m. apud Firmicum.

¶ Delūdificor, *ari*, idem quod *deludere.* Plaut. Rud. 1, 2, 53 *Deludificavit me indignis modis.*

¶ Deludificatio, *onis*, f. apud Augustinum.

¶ Dilūdia, *orum*, n. pl. pro inducliis quasi, & dilatione ludorum. Horat. 1 epist. 19 extr. *Displicet ille locus, clamo, & diludia posco.*

¶ Eludo, *ĕre*, est ad finem ludere, desinere ludere, aufhören zu spielen. Vnde & ICti veteres *Litus* definierunt, *quà fluctus eludere.* conf. in *Ludere* n. 6, ubi citatur Cic. in Top. c. 7; & l. 96, item leg. 112 Dig. de verb. signif. itemque Iudor. 14, 8 & præsertim Interpr. Quintil. 5, 14 p. 489, vid. *Alludo* n. 2. ¶ 2. Ita & Gladiatores dicebantur *eludere.* Donatus ad illud Ter. Eun. 1, 1, 10 *Etudet, ubi te victum esse senserit:* ELVDERE, inquit, *gladiatorum est, cum vicerunt & ludo finem imposuerunt.* Plaut. Curc. 5, 2, 2 *Eludi militem in alea*, ich habe ihn genug fertig gemacht, daß er das spiel einstellen müssen. Plautus ibid. v. 30 *Dicas unde illunc habeas annum, quem parasitus hic te eludit:* id est, quem in aleæ ludo lucratus est: quem tibi ludendo ademit victor: nam *Te* antique pro *tibi* dixit. Quemadmodum & *me* pro *mihi* dicebant, abgenommen. Itaque eleganti translatione Propertius 4, 1, 139 *Nam tibi victrices, quæcunque labore parasti, Eludet palmas una puella tuas*, i. e. extorquebit, eripiet. Similiter *Eludere gloriam alicujus* Livius dixit lib. 24. ¶ 3. Sed & *Eludere* gladiatores dicuntur, cum advertarii petitiones flexu corporis declinant atque frustrantur, ausweichen. Manilius 5, 163 *Ille cito motu rigidos eludere cestus, Nunc exire levis missos nunc mittere palmis.* Inde Horatius 1 epist. 17, 18 *Mordacem Cynicum sic eludebat:* Vbi Lambinum, si lubet, vide. Hinc *eludere* pro elabi. Tac. Hist. 3, 47, 4 *Classi quoque faces intulit, vacuo mari*

eludens.

eludens. Impune fuit faces intuliſſe, quod nullæ Romanorum naves in mari, quæ ab eo ſumerent pœnas. Eaque de cauſſa *eludere*, fallere & decipere eſt: quod cluſionibus iſtis ſive declinationibus adverſarii fallantur. ¶ 4. Sæpe & pro *illudere* ſive *ludere* ponitur. *Facete ab aliquo eludi*, von einem nerret werden, Cic. pro Roſc. Am. c. 44. Idem Acad. 4, 39 *Sed & vos ab illo irridemini, & ipſi illum viciſſim eludetis.*

¶ Eludens, *tis.* Cic. de Divin. 2, 70 *Ars conjectoris eludentis ingenio.*

¶ Eluſus, *a, um*, geſchnellt, betrogen. Horat. 2 epiſt. 1, 47 *Dum eædat eluſus.* Et Ovid. Met. 6, 103 *Europe eluſa imagine tauri.*

¶ Eluſio, *ōnis*, f. die verſpottung. Gloſſ. Vet. *Eluſio, ἐμπαιγμός.*

¶ Eludificor, *ari*, eodem ſenſu quo ludificari quidam laudant ex Plauto Moſt. 4, 3, 46. Sed Gron. & al. *Ille ludificatus eſt.*

¶ Illūdo, *ĕre*, ausſchöhnen. das geſpötte treiben. Vtrumque autem dicimus *illudere alicui* & *aliquem.* Virg. Æn. 2, 64 *Certantque illudere capto.* Vbi Servius: *Et*, ILLVDO TIBI, *dicimus, ut hoc in loco*: & ILLVDO TE, *ut*: VERBIS VIRTVTEM ILLVDE SVPERBIS. *Simile eſt*: INSVLTO TIBI, & TE. Ter. Heaut. 4, 4, 19 *Dignam me putas, quam illudas.* Sed & dicimus ILLVDERE IN ALIQVEM. Idem Ter. Eun. 5, 4 extr. *Vt ne impune in nos illuſeris.* Imo etiam, IN ALIQVO ILLVDERE. Idem Ter. Andr. 4, 5, 19 *Adeone videmur vobis eſſe idonei, in quibus ſic ludatis?* Sed hic *in quibus* eſt *quibus.* Non raro enim Latini tertium caſum cum præpoſitione ad iſtum modum circumloquuntur. Idem Comicus Andr. 5, 1, 3 *Dum ſtudeo obſequi tibi, pene illuſi vitam filiæ*, ich habe darüber der tochter heil und wohlfahrt ſchier verſchertzet. *Pecuniæ illudere*, Tac. Hiſt. 2, 94 extr. das geld liederlich durchbringen. ¶ 2. Aliquando *Illudere*, in turpibus eſt, & pro ſtuprare ſive vitiare ponitur, zu falle bringen. Tac. Ann. 15, 72 extr. *Sive C. Cæſar ſcortorum quoque cupiens, etiam matri ejus illuſit.* Victor. Cæſ. c. 3 in Caligula: *Sororum ſtupro & matrimoniis illudens nobilibus.* Lactant. 6, 23 *Appellare poſſum impios & parricidas, quibus non ſufficit ſexus a Deo datus, niſi & ſuum profane & petulanter illudant.* v. Drakenb. ad Sil. 8, 473. ¶ 3. *Illudere* de acupictoribus vide mox in *Illuſus.*

¶ Illudens, *tis.* Ovid. Met. 3, 650 *Deus illudens.* Id. 9, 66 *Illudens noſtras Tirynthius artes.*

¶ Illūſus, *a, um*, betrogen, ausgelacht, verhöhnet. Cic. pro Quintio c. 16 *Vadimoniis deſertis ſæpe illuſi ac deſtituti.* Tac. Ann. 15, 68, 4 *Aſperis facetiis illuſus.* ¶ 2. Virgilius 2 Georg. v. 464 de acupictoribus uſus *illuſas auro veſtes* dixit, in quibus artifex, ſeu acupictor ludens auro aliqua depingit, ut Servius interpretatur, goldgeſtickte kleider. Eum imitatus Prudentius Agnete v. 105 *Illuſa picta veſtis inania.* Et Paulinus epiſt. 12 *Muſivo illuſam cameram* dixit.

¶ Illuſio, *ōnis*, f. die verſpottung. Cic. de Orat. 3, 53 *Conciſa brevitas & extenuatio, & huic adjuncta illuſio.*

¶ Illūſor, *ōris*, m. ein ſpötter. Auguſtin. epiſt. 253 priore, *Illuſorem potius, quam veritatis doctorem fuiſſe.* Adde Tertull. Apol. c. 46; & adv. Marc. 4, 35. Paulinus Natali 7 Felic. v. 77 *Luderis illuſor, dolus & tuus in tua cedit Vincla tibi.*

¶ Illuſōrius, *a, um*, ſpöttiſch. Vnde ſubſtantive in Gloſſ. gr. lat. *χλεύη, illuſorium.*

¶ Iniudium vel Illudium, *i*, n. gauckel- oder blendwerck. Tertull. de Reſurr. carn. c. 16 *Nihil aliud ſe quam iniudia animarum ſommiaturum.*

¶ Interlūdo, *ĕre*, darzwiſchen ſpielen. Auſonius in Moſella v. 75 *Intentos tamen uſque oculos errore fatigant Interludentes examina lubrica piſces.*

¶ Oblūdo, *ĕre*, gegen einem ſchertzen. Plaut. Truc. 1, 2, 10 *Si videant quempiam ſe adſervare, obludunt.* Et Prudentius Hamartig. v. 6 *Terrarum tibi forma duplex obludit.*

¶ Perlūdo, *ĕre*, ſpielen. Manil. 5, 81 *Totum perludere circum.* Propertium quidam addunt ex 4, 4, 19, ſed caſtigatiores libri ibi habent *proludere.*

¶ Perlusōrius, *a, um*; ut, *Perluſorium judicium*, l. 14 pr. Dig. de Appellationibus & Relat. ſed al. *proluſorium.* ubi vid.

¶ Prælūdo, *ĕre*, vorſpielen. Seneca epiſt. 102 *Illi meliori vitæ longiorique præluditur.*

¶ Præludium, *i*, n. ein eingang, vorſpiel. Onomaſticum Vetus: *Præludium, προοίμιον.* An etiam Ciceronis verbum ſit, in controverſia eſt. Vulgo adfertur ex Phil. 14, 3 *Præludium illud & portentum L. Antonius.* Sed plures MSS. libri habent *proludium.* Ferrarius & Lambinus ex contextu divinant *propudium*, quod probat Græv. & rider Gruteri *proluvium.*

¶ Præluſio, *onis*, f. ein verſuch, vorſpiel. Plin. 6 epiſt. 12 *Tu tamen eſtima, quantum nos in ipſa pugna prælii & certaminis maneat, cujus quaſi præluſio atque præcurſio has contentiones excitavit.*

¶ Proludo, *ĕre*, exordium quaſi legitimi certaminis dare, ein vorſpiel oder vortrab machen, einen verſuch thun. Cic. de Orat. 2, 80 *Ipſis ſententiis, quibus proluſerunt, pugnare.* Et Virg. Georg. 3, 234 *Sparſa ad pugnam proludit arena.* Miſcentur *præludo* & *proludo*; utrumque tamen rectum & ejusdem ſignificationis. Bur. ad Rutil. 1, 257, ad Ovid. A. A. 3, 515.

¶ Proluſus, *a, um.* Sen. Qu. Nat. 3, 28 *Cum per iſta proluſum eſt*, wenn das ſo vorher gegangen.

¶ Proluſio, *ōnis*, f. ein vortrab, vorſpiel, eingang. Sic Cicero divinationem ſuam, *prol-ſionem* vocat Verrinæ accuſationis, Verr. 1, 14 extr. Et Macrob. Sat. 7, 5 *Eſt Rhetorica proluſio, communes locos in utramvis partem inventorum alternatione tractare.*

¶ Proludium, *i*, n. idem; pro *præludio* Gellius dixit 5, 10. Immo ubi vulgariter eſt *præludium*, meliores libri *proludium* habent: etiam ipſe Cic. Phil. 14, 3 L. Antonium *proludium & portentum* tratris Marci appellat. vide tamen de h. l. ad *Præludium* dicta.

¶ Prolusōrius, *a, um*; ut, *Proluſorium judicium*, l. 14 pr. ff. de Appellationib. & Relat. Alii *perluſorium* legunt. Eſt autem *proluſorium judicium*, cum ſuper actione cognoſcitur, quæ gravioris cauſæ ſit quoddam præludium.

¶ Reludo, *ĕre*, wieder ſpielen. Sen. 2 Controv. 10 *Temerarios mariti jocos reluſi.*

Lues, vide paullo poſt in *Luo.*

LVGDŪNVM, *i*, n. Galliæ urbs, ad Araris & Rhodani confluentes, Lion. Dictum quaſi *Lucii dunum.* Antiquis enim Gallis *dunum* collem ſignificabat, ubi Luc. Munatius Plancus urbem condidiſſe dicitur. v. Turneb. Ant. Lect. 20, 15. Sidon. 5 v. 576 *Lugdunumque tuam dum præteris aſpice victor.* ¶ 2. *Lugdunum Batavorum*, urbs ampla & culta in Hollandia, vulgo Leyden.

¶ Lugdunenſis, *e*, adject. Iuvenal. ſat. 1, 44 *Aut Lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.*

LŪGEO, *luxi, luctum, lugēre*, in luctu eſſe, trauren, betrauren, leid tragen. Cic. Phil. 12, 10 *Qui bonus non luget mortem Trebonii?* Idem in Piſon. c. 8 ext. *Senatum reipubl. occaſum atque interitum lugere vetuiſti.* Et *Luxti* pro *luxiſti* dixit Catullus 67, 21. Idem 40, 5 *Lugetur orba cum flet unicum mater.* Phædr. 4, 6, 12 *Superbi luget Aceta domus.* Iul. Paulus lib. 2 recept. Sentent. tit. 21 *Qui luget, abſtinere debet a conviviis, ornamentis & alba veſte.* Nimirum libera reip. mulieres veſtibus nigris lugebant, ſub imperatoribus autem, cum luxus naturalem lanæ colorem vilem reddidiſſet, in albis. Poſt illa tamen denuo videntur nigræ in luctu adhibitæ. vid. Brouckh. ad Tib. 3, 2, 18. ¶ 2. Significat & μνηρίζειν ſive vocem flectere ad imitationem lugentium, apud Manilium 4, 845.

¶ Lugens, *tis*, traurig, betrübt; ut, *Lugentes campi*, Virg. Æn. 6, 441. Petron. c. 134 *Die feriarum etiam lugentes rident.* Cic. pro Muræna c. 41 *Imago viri deformata ignominia lugensque.* Martial. 14 epigr. 157 *Pullo lugentes vellere lanæ*, flöre, trauerkleider.

¶ Lugendus, *a, um*, beklagens werth; ut, *Lugenda vita*, Ovid. Triſt. 4, 3, 39.

¶ Lugeſco, *ĕre*, eſt acutum clamorem edere, Ammiano lib. 31, 3 de Hunnis: *Vtque ad pernicitatem ſunt leves & repentini, ita ſubito de induſtria diſperſi lugeſcunt, & impoſita acie cum cæde vaſta diſcurrunt.* At Valeſ. ex MSS. *vigeſcunt.*

¶ Luctus, *ūs*, m. vultu ſcilicet ipſo atque veſtitu doloris teſtatio, die trauer, das betrübniß, leidweſen. Cic. Tuſc. 4, 8 *Luctus ægritudo eſt ex ejus, qui carus fuit, interitu acerbo.* Idem in Piſon. c. 8 *Luctu afficere*, ein trauren machen, *In luctum incidere.* Idem Off. 1, 10 *In maximo luctu eſſe*: quod etiam plurativo numero uſurpavit Cic. Off. 3, 25 *Theſeus in maximis fuit luctibus.* Phædr. 1, 29, 6 *Luctum importare alicui.*

¶ Luctuōſus, *a, um*, traurig, betrübt. Cic. pro Quintio c. ult. *Luctuoſum eſt, tradi alteri cum bonis: luctuoſius, inimico.* Sic, *Luctuoſiſſimum bellum*, Cic. Phil. 2, 32. Et, *Luctuoſiſſimum exitium*, pro Sylla c. 11.

¶ Luctuoſe, adverb. idem. Varro de L. L. 4, 11 *Luſciola* dicta, *quod luctuoſe canere exiſtimatur.* Auguſti. de opere Monachor. c. 32 pr. *Luctuoſe ridiculum eſt.* Compar. Livius 28, 39 *Imperatores veſtri luctuoſius nobis prope, quam vobis perierunt*, zu unſerm gröſſern leidweſen.

¶ Luctifer, *a, um*, luctum adferens; ut, *Bubo luctifer*, der ſterben und trauren bedeutet, Seneca Herc. Fur. v. 687.

¶ Luctifĭcus, *a, um*, idem. Verus poëta apud Cic. Tuſc. 2, 10 *Luctifica clades.* Et Sil. 6, 557 *Luctificus pavor.* Et Prudent. adv. Symmach. 2, 508 *Luctifico camporum in pulvere.*

¶ Luctifĭcābĭlis, *e*, idem. Perſius ſat. 1, 78 *Antiope ærumnis cor luctificabile fulta.*

¶ Luctiſŏnus, *a, um.* Ovid. Met. 1, 733 *Luctiſonus mugitus.*

¶ Lugium, *i*, n. pro luctu & dolore legitur apud Commodianum Inſtruct. 29 *Lugia ſunt ſemper.*

¶ Lūgubris, *e*, quod ad luctum pertinet, kläglich; ut, *Lugubris ejulatio*, Cic. de Leg. 2, 23. *Cantus lugubris*, Horat. 1 oda 24, 2, ein trauer-lied. conf. 2 od. 1, 33; & Epod. 9, 28 *Veſtis lugubris*, trauerkleid, Ter. Heaut. 2, 3, 45. Comp. Salvianus Gub. 4 p. 131 *Illud gravius & lugubrius.*

¶ Lugubria, *ium*, n. pl. ſubſtantive, habitus lugentium, der trauerhabit. Seneca Conſol. ad Helviam c. 16 *Noſti quasdam, quæ amiſſis filiis impoſita lugubria nunquam depoſuerunt.* Sic, *Lugubria induere*, Ovid. Met. 11, 669. Et Triſt. 4, 2, 73 *Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam.* Propert. 4, 12, 96 *Et bene habet, nunquam mater lugubria ſumſi.*

¶ Lugubre, adverb. kläglich. Plaut. Ciſt. 1, 1, 47 *Lugubre perire.*

¶ Lugubriter, adv. idem. Apul. 3 Mileſ. p. 132 *Lugubriter ejulantes.*

Compoſita:

¶ Conlūgeo vel Collugeo, *ĕre*, mitleiden haben, mittrauren. Cæl. Aurel. Tard. 2, 5, 88 *Laceſſiti collugent, ingemunt.* Ambroſ. ad Virginem lapſam princ. *Qui eccleſiæ gaudio congaudetis, & triſtitiæ conlugetis.*

¶ Elūgeo, *ĕre*, eſt luctum deponere, außtrauren. Cic. fam 9, 20 *Patriam eluxi jam & gravius & diutius, quam ulla mater unicum filium.* Liv. 34, 7 *Quid aliud in luctu, quam purpuram & aurum deponunt? quid aliud, quum eluxerunt, ſumunt?* Gell. 7, 7 *Eum luctum quoniam ſatis viſus eſt eluxiſſe, &c.* Paulus l. 10 de his qui notantur infamia: *Quæ virum eluget, intra id tempus ſponſam fuiſſe non nocet.* Conf. Noris. ad Cenot. Piſ. Diſſ. 3 c. 2 p. 368.

¶ Perluctuōſus, *a, um*, gantz trauer-voll. Cic. ad Q. frat. 3, 8 *Funus perluctuoſum fuit.*

¶ Prōlūgeo, *ĕre*. Feſtus: *Prolugere dicuntur, qui ſolito diutius lugent.*

¶ Sublugeo, *ĕre*, in Cenotaphio Piſano Caji Cæſaris legitur: MATRONAS, QVÆ IN COLONIA NOSTRA SVNT, SVBLVGERE &c. Nec vero, quod etiam Henr. Noris ad illud Cenotaph. p. 368

obſervat, SVB, præpoſitio, minuendi ibidem vim habet; nam omnino maximus graviſſimusque luctus deſcribitur, quod manifeſto apparet ipſam cenotaphii inſcriptionem contenti & perlegenti.

Lugubris, vide *Lugeo*, Luitio, *Luo*.

LVMA, *æ*, f. Feſto ſpinæ genus eſt, ein dorn. ¶ 2. Apud Treb. Pollionem in Zenobia *Luma* ſeu *Lumus*, fagum eſt; ex Græco λόμος. vide ibi Salmaſium.

¶ Lumārius, *a, um*. Sic. *Lumariæ falces*, Varroni ſunt de L. L. 4, 31, quibus *lumeta* purgantur.

¶ Lumectum vel Lumerum, *i*, n. eine dorn-hecke. vid. Varr. l. c.

Lumbago, lumbare, lumbiſragium, vide *Lumbus*.

LVMBRĪCVS, *i*, m. qs. *labricus*, ein wurm. Colum. 7, 9 *Sues effodiant lumbricos*. Serenus v. 51 *Lumbrici quoque terreſtres miſcentur olivo*. conf. v. 174, 353 &c. ¶ 2. Vermes item, qui in ventribus puerorum ex cruditatibus naſcuntur, *lumbrici* dicuntur, quod *in lumbis* deliteſcant, vel quod ex λυμαίνεσθαι, *ex ſordibus naſcuntur*: ſuntque *teretes* alii, alii *lati*, die bauchwürme, ſpulwürme. vid. Celſus 4, 20. Cato R. R. c. 126. Colum. 6, 30; Cæl. Aurel. Tard. 4, 8. ¶ 3. *Lumbrici* dicebantur, qui ex imis ſordibus ad ſummas dignitates erant evecti. Plaut. Aul. 4, 4, 1 *Lumbrice, qui ſub terra creppiſti modo*. Eosdem *terræ filios* vocant. vid. Caſaub. ad Perſ. ſat. 5; Cic. fam. 7, 9.

¶ Lumbricōſus, *a, um*, voll würmer, apud Cæl. Aurel.

LVMBVS, *i*, m. plur. Lumbi, circa renes ſunt, quinque inferiores ſpinæ vertebræ, die lenden, hüften. *Lumbos infringere*, Horat. epod. 11, 22, die lenden einſchmeiſſen. *Lumbos dolare fuſte fatigno*, Idem 1 ſat. 6, 22, gut abprügeln. *Lumborum tenus*, Cic. Arat. in Cepheo.

¶ Lumbŭlus, *i*. m. diminut. Plinius fecit 28, 11. Et Apicius 7, 8 *Lumbuli aſſati*.

¶ Lumbellus, *i*, m. aliud diminut. apud Apicium 7, 1.

¶ Lumbāgo, *inis*, f. *Lumborum vitium & debilitas*, Feſto eſt.

¶ Lumbāre, *is*, n. quod lumbis religetur, vel quod lumbis hæreat, περίζωμα, ein gurt, ſchurtzfell, Hieron. 1 epiſt. 37; & Iſidor. 19, 22.

¶ Lumbiſrăgium, *i*, n. fractura lumborum. Plaut. Amph. 1, 1, 298 *Si me irriſeris, hodie lumbiſragium hinc auferes*, es ſollen dir die lenden entzwey geſchlagen werden.

¶ Delumbis, *e*, qui lumbis caret, & ideo debilis eſt, lahm, ſchwach. Ideo quod in lumbis corporis robur ſitum eſt. Plinius 10, 33 extr. *Perdix pregravem aut delumbem ſe ſimulans*. ¶ 2. Transiate mollis eſt & effœminatus. Sidonius 8 epiſt. ult. *Dictio exoſſis, tenera, delumbis*. Perſius ſat. 1, 104 *Summa delumbe ſaliva Hoc notat in labris*.

¶ Delumbo, *are*, debilitare, die lenden entzwey ſchmeiſſen, lähmen, ſchwächen. v. *Delumbatus*. ¶ 2. Cicero in Orat. c. 69 *Delumbare ſententias* per translationem dixit, pro *mutilare*, verſtümpfen, verbrechen.

¶ Delumbātus, *a, um*, gelähmt; ut, *Quadrupede delumbata*, Plin. 28, 4; & *Delumbatæ radices*, Idem 19, 6.

¶ Elumbis, *e*, idem; qui præ lumbi debilitate erigere ſe non poteſt. Dialog. de Orat. c. 18 *Tamquam fractum atque elumbem*. Et Feſtus Pompejus: *Elumbem, evulſo lumbo*.

¶ Prælumbo, *are*, lumbos perfringere, lähmen. Nævius apud Nonium 2, 673 *Cæpit unumquemque prælumbare fuſtibus*.

LVMEN, *inis*, n. lux, licht, ſchein, glantz; ut, *Lumen de ſuo lumine accendere*, Cic. Offic. 1, 16 ex Ennio, quo cum confert Græcius Ovidianum, *Quis vetet appoſito lumen de lumine ſumi*. *Ad lumina*, i. e. ad lucernas, bey lichte. Suet. Cæſ. c. 37 *Aſcendit Capitolium ad lumina*. Idem Calig. c. 45 *Ad lumina reverſus*. Et Quintil. 5, 12 *In rebus apertis argumentari, tam ſit ſtultum, quam in clariſſimum ſolem mortale lumen inferre*. Et Curt. 8, 1, 50 *Citius ultimus ſine lumine exibat. Lumen unum* pauperem apparatum ſignificat. vid. Bynckersh. Obſ. Iur. 1, 14 p. 64, qui laudat in primis Iuven. 3, 285 ſq. Tac. 14, 8. Adde Burm. ad Quint. 10, 3 p. 936. ¶ 2. *Lumen* pro oculo poëtis maxime uſitatum eſt. Ovid Met. 1, 625 *Centum luminibus cinctum caput Argus habebat*. Suet. Veſpaſ. c. 7 *E plebe quidam luminibus orbatus*, i. e. viſu: cæcus pura, blind. Sed *Lumina oculorum amittere*, blind werden, Nepos 20, 4, 1. Et Martial. 6 epigr. 78 *Lumine uno Lycus Phryx erat, alteroque lippus*. Vnde *Male luminati* Apulejo Met. 9 dicuntur, quibus fumo oculi ſunt exeſi. ¶ 3. Idem poëtæ *Lumina* aliquando pro diebus ponunt, die tage. Ennius ap. Cic. Att. 7, 26 *Si te ſecundo Lumine hic offendero*. Catullus 67, 90 *Placabis, feſtis luminibus Venerem*. Virg. 6 Æn v. 366 *Vix lumine quarto Præſtexi Italiam*. ¶ 4. *Lumina* etiam ſignificant feneſtras, ſive capacitatem, per quam lumen immittitur. Apul. lib. 2 Milef. *Intro vocat me, & conclave uberatis luminibus umbroſum demonſtrat*. Frontinus lib. 1 de aquæduct. *Iſti calix modulus æneus, qui vero vel caſtello inducitur: huic ſiſtula applicatur: longitudo ejus habere debet digitos non minus XII, lumen, id eſt, capacitatem, quanta imperata fuerit*. Vt noſtri fabri, im lichten. Cic. de Orat. 1, 39 *Mutare lumina*. ¶ 5. Significat & *Lumen* expoſitionem clariorem, eine deutliche erklärung. Cic. fam. 7, 19 *Doctorem lumenque deſiderant*, quamvis *unum quem* alii, & forte rectius, legunt. *Lumen menti præbere*, dixit Cicero creditur, antequam iret in exil. *Vos, vos obteſtor, dii immortales, qui meæ menti lumina prætuliſtis*. ¶ 6. Sed, *Lumen civitatis, familiæ*, &c. pro inſigni aliquo & claro viro, qui ſit tanquam ornamentum civitatis, domus, &c. Vellej. 2, 52, 2 de Pompejo: *Hiſſam alterum Romani imperii lumen*. conf. de Tiberio 2, 99, 1, & Ciceronis loca ap. Menck. Obſerv. L. L. ¶ 7. *Lumen* etiam omne, quod excellit in re quaque, eidemque magnum decus conciliat, dicitur. Cic. Acad. Q. 4, 33 *Illa ſunt lumina duo, quæ maxime cauſſam iſtam continent*. Id. Or. poſt red. in Sen. 4, *P. Lentulus hoc lumen conſulatus ſui fore putavit*. ¶ 8. De *Lumine*, in pictura Plinius 35, 5 *Ars ipſa invenit lumen atque umbras, differentia colorum alterna vice ſeſe excitante*, &c. Cic. de Clar. Orat. c. 72 *Tabulas bene pictas collocare in bono lumine*. conf. infra *Pictura* & *Umbra*. ¶ 9. Ab ipſa pictura *Lumen* transfert Cicero ad ornatum oratorium. Sic de Orat. 2, 27 *Certa dicendi lumina* ſunt ornamenta, zierund ſchmuck. Græci σχήματα dicunt. ¶ 10. *Lumen* etiam pro vita ponitur Lucret. 3, 1048 *Lumine ademto animam moribundo in corpore ponam*. Plautus Ciſt. 3, 12 *Lumen linque*, id eſt, morere. Sed & *vitæ lumen* dixerunt. Lucret. 3, 687 *Tum cum gignimur & vitæ cum lumen adimas*. Similiter & *Lux* pro vita ponitur. ¶ 11. *Lux* & *lumen* quid differant, v. P. Burman. ad Suet. Cæſ. 30. ¶ 12. *Lumina* & *limina* ſæpe confunduntur. Item *Lumina* & *Sydera*, v. Miſc. Obſerv. Vol. 4 p. 138. v. *Limina*.

¶ Luminōſus, *a, um*, clarus, flor, helle, leuchtend; ut, *Luminoſæ partes*, Cic. in Orat. c. 36. Sic Vitruv. 6, 9 *Omnia ædificia luminoſa ut ſint, curari oportet*. Et Auguſtinus Confeſſ. 12, 128 extr. *Luminoſum cælum ſuſpicimus*. Idem epiſt. 137 extr. *Fructu olei luminoſioris impleri*. Et epiſt. 144 *Sancta opera luminoſiſſimæ caritatis*.

¶ Lūmināre, *is*, n. idem quod *Lumen*. Vtitur Cato 14, 2, ubi ſoriculas feneſtrarum interpretatur Turn. 8, 13. Cic. Phil. 2, 21 de viris claris: *Tot luminaribus exſtinctis*. Sed al. *luminibus*. v. *Lumen* n. 6.

¶ Lumĭno, *are*, lichte machen. Matt. Capella 1 p. 17 *Amictus hyalinos ſicillantibus oculis interſtinctos crebri vibratus ignium luminabant*. Apul. in Herm. Trisneg. p. 96 *Tibi, Deus ſemine, gratias ago, qui me videndæ divinitatis tuæ luminaſti lumine*. Avienus in Prognoſt. Arati v. 127 de Luna: *Aërias quarta face luminat oras*. Et Paulinus Nolanus epiſt. 41 (al. 26) c. 2 extr. *Spiritu Sancto oculus interior luminatur*.

¶ Luminātus, *a, um*, beleuchtet, hell gemacht. Cæl. Aurel. Acut. 1, 9, 58 *Locus feneſtris altioribus luminatus*. conf. Tard. 1, 5, 155. Apulejo lib. 9 Met. *Male luminatus* eſt male videns.

Compoſita:

¶ Collūmĭno, *are*, beſcheinen, beleuchten. Apul. de Deo Socrat. p. 45 *Vt Servius Tullius flamma coit minctur a capite*. Et Prudent. adv. Symmach. 2, 830 *Sclis radius collumĭnat omnes Diffuſo ſplendore locos*.

¶ Elūmĭno, *are*, lumine privare, excæcare, blind machen. Vnde

¶ Eluminatus, *a, um*, blind gemacht. Sidon. 8 epiſt. 11 *Quis ita gemino oculum eluminatus, qui exanimati cadavere inſpecto non ſtatim ingna vita colligeret exortæ?* Ratum verbum, quod tamen etiam videtur contrariam notionem ſuſtinuiſſe. Nam inde eſt

¶ Eluminatio, *ōnis*, f. quæ in Vet. Gloſſ. φωτισμός vertitur, eique *Inluminatio* & *Lux*, ut ſynonyma vocabula, adjunguntur.

¶ Illūmĭno, *avi, atum, are*, illuſtrare, erleuchten, helle machen. Cic. de Orat. 3, 54 extr. *Illuminare orationem* dixit, pro lucem orationi adferre. Apul. 3 Milef. ſub finem: *Cunctis gladiis & facibus inſtructi noctem illuminant*. ¶ 2. Interdum idem eſt ac celebrem reddere, berühmt, bekannt machen. Vellej. 2, 35, 1 *Illuminavit ille dies virtutem Catonis*. Id. 2, 66, 5 *Illuminavit orbem eloquentia Cicero*. Et 2, 18, 3 *Illuminavit horum fidem illorum perfidia*.

¶ Illuminatus, *a, um*, erleuchtet, hell gemacht. Cic. de N. D. 2, 46 *Sol mundum omnem ſua luce complcat, ab eoque luna illuminata graviditates & partus aſſerat*. Id. Bruto 58 Si proba eſt lectio: *O generoſam ſtirpem, & tanquam in unam arborem plura genera, ſic in iſtam damnum multorum inſtam atque illuminatam ſapientiam!*

¶ Illuminate, adv. Cic. de Orat. 3, 14 *Diſtincte, explicate, abundanter, illuminate dicere*, id eſt, luculenter & perſpicue cum ornatu.

¶ Illuminatio, *ōnis*, f. die erleuchtung. Tertull. adv. Hermog. c. 15 *Mala neceſſaria ad illuminationem bonorum*. conf. Macrob. Sat. 1, 17.

¶ Illuminator, *oris*, m. qui illuminat. Tertull. adv. Marc. c. 7 *Illuminator nationum*; & 17 extr *Illuminator religionis*. Et Lactantius 6, 13 *Iluminator noſter Deus*.

¶ Illuminābilis, *e*, das zu erleuchten iſt, Claud. Mamert. de Stat. An. 2, 2.

¶ Illumĭnus, *a, um*, ſine lumine, dunckel, finſter; ut, *Illuminæ nuptiæ*, Apul. Met. 6 ſub initium, de Proſerpina & inferis agens.

¶ Perlumĭno, *are*, durchleuchten. Tertull. de Carn. Chriſti c. 4 *Carnem cæcam perluminat*.

¶ Prælumino, *are*, vorleuchten. Tertull. de Reſurr. Carn. c. 33 *Parabola a commutatore prælumĭnata*.

¶ Relumĭno, *are*, rurſus luminare, lumen reddere, ſehend machen. Idem Tertull. Apolog. c. 21 *Cum ille* (Chriſtus) *cæcos reluminaret, leproſos purgaret*, &c. Et Paulin. Nolan. epiſt. 30 (al. 8) c. 4 *Reluminare quod cæcatum fuerat*.

¶ Reluminatio, *onis*, f. der gegenſchein. Gloſſ. lat. gr. *Reluminatio*, ἀνταυγασία.

Lumetum, vide *Lumectum* in *Luma*.

LŪNA, *æ*, f. der mond, Græcis σελήνη, quod jubar ſuum reparet, παρὰ τὸ σελας νέον. Latinis a *lucendo*, cum alieno tamen, a tole nimirum recepto lumine luceat, dicta eſt. vid. Varr. de L. L. 4, 10. Nonnullis ex *Lucina Luna* contrahi videtur. De ejus natura Plin. 2, 9. Solis filia, itemque ſoror dicitur Cæl. Rhodig. 11, 6, cæleſtium ultima & proxima terræ. Cic. in Somn. Scip. c. 3 *Erant ea ſtellæ & ea magnitudines omnium, quas eſſe nunquam ſuſpicati ſumus, ex quibus erat ea minima, quæ ultima cælo, citima terris, luce lucebat aliena*. Liv. 5, 28 extr. *Luna permix eſt*, i. e. tota nocte lucet. Sed *Luna nova*, quæ & *prima* Plinio, novilunium, der neue mond. *Luna creſcens*, der zunehmende mond. *Luna plena* plenilunium der volle mond. *Luna decreſcens*, quæ *minuitur*, ut Plinius loquitur, quam & *ſeneſcentem* Varro dicit, der abnehmende mond. *Conjunctio* vel *coitus lunæ* vel *interlunium*, triduum illud dicitur,

tur, quo luna nova nondum conspicitur. Quod tempus etiam *lunam silentem* Plin. dixit 16, 39. *Cornua lunæ*, die ecken oder spitzen des monds, passim apud poëtas: unde *bicornis* illa Horatio cognominata in Seculari carmine v. 35. *Defectus Lunæ*, Plin. 2, 10. *Labores Lunæ* Virg. Georg. 2, 478, eclipsis. Quare tunc æra pulsaverint veteres docet Barthius ad Stat. Theb. 2 p. 436 & 437. Tangit morem Liv. 26, 6. *Lunæ aucta & damna*, das zu- und abnehmen des monds, Gell. 20, 7. Sic Manil. 2, 94 *Ad lunæ motum variant animalia corpus*. De singulari lunæ vi in res animales vide Gell. 20, 7. Aestus marini reciprocationem lunæ tribuunt cum philosophis vulgo Poëtæ. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 58. Lunæ orbem habitari quidam crediderunt, præsertim Xenophanes. v. Cic. Acad. 2, 39. Lactantius 3, 22 Poëtæ maculas in Luna puerum esse fingunt, quem dilectum secum Luna ferat, præ pudore faciem celantem. v. Dalech. ad Plin. l. c. *Quæ ta luna nati*, i. e. infelices & laboriosi. v. Chiliad. *Lunam* inter Deas bellicas cultam & in ejus honorem arma combusta esse, ex Livii loco 33, 1. Sed dubiæ lectionis colligit Marcell. Donatus in Anim. ¶ 2. Plur. Soli. c. 32 *Lunis cœptantibus* & c. 36 *deficientibus*.

¶ Lūnŭla, *æ*, f. dimin. res parva, in lunæ modum incurvata. Plaut. Epid. 1, 1, 33 *Lunulam atque anellum aureolum in digito*, eine güldene spange. *Lunulæ sunt ornamenta mulierum, in similitudine lunæ bullulæ aureæ dependentes*, Isidor. 19, 31. ¶ 2. Sed *Lunulæ* in calceis patriciorum vel centenarii nota fuere, quot primum patres a Romulo delecti, vel alia quacunque caussa adsscitæ, vid. Plut. probl. 76 & quæ dicemus in *Lunatus*.

¶ Lunaris, *e*, mondens; ut, *Lunaris annus est triginta dierum*, eine mondzeit, Isidor. 5, 36. *Globus lunaris*, der mond. Claudianus de Raptu Proserp. 2, 298 *Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis Lunari subjecta globo*. Idem 6 Consul Honor. v. 499, Padi, in Adriam se evolventis litora propter æstus ex mari redundantes vocat *Oceani lunaribus æmula damnis*. *Lunaris cursus*, Cic. Somn. Scip. c. 5 *Lunares currus*, Ovid. Met. 15, 790. Plin. 2, 41 *Lunari potestate ostrearum conchyliorumque & concharum omnium corpora augeri ac rursus minui*.

¶ Luno, *are*, poëtis idem est quod *curvare*, krümmen, biegen. Ovid. Amor. 1, 1, 23 *Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum*, hoc est, curvavit vel intendit, er hat den bogen gespannet. Hinc

¶ Lunātus, *a*, *um*, wie ein halber mond; ut, *Cauda lunata delphinorum*, Senec. Oedipo v. 465. *Mare obliquatur lunatis cornibus*: Plin. 6, 13, das meer ziehet sich in die krümme. Frontinus Strateg. 2, 3 *Corn. Scipio hostem lunata acie aggressus facile fudit*. Virg. Æn. 1, 494 *Lunatis agmina peltis*. Stat. Theb. 5, 145 *Lunatum agmen*. ¶ 2. *Lunati calcei*: vel *Lunata pellis*, uti vo at Martial. 1, 50. Lunula vel nota *C* insignitos calceos soli patricii habebant, vide Alb. Rubenii de Re Vestiaria 2, 1 & 3, quæ perperam reprehendit Ferrarius in Analectis c. 31 & 32. vid. *Lunula* n. 2.

¶ Lunātĭcus, *a*, *um*, qui aut insania aut alio quopiam morbi genere certis lunæ temporibus agitatur, mondsüchtig. Morbum ipsum ita describit Iuvencus 1, 476 *Et lunæ cursum comitata insania mentis*. vide de his plura apud Voët. part. 1 dispp. p. 1039, 1040, 1056. Paulus ICt. l. Bovem §. Aliquando ff. de Ædil. edict. *Mancipium lunaticum*. Veget. 2, 18 *Lunaticus oculus*.

¶ Lunus, *i*, m. Deus Carrenorum, de quo Spartianus in Caracalla c. 7 *Ita a Carrenis præcipue haberi, ut, qui Lunam fœmineo nomine ac sexu putaverit nuncupandam, is addictus mulieribus semper inserviat; at vero, qui marem Deum esse crediderit, is dominetur uxori, neque ullas muliebres patiatur insidias*. v. Casaub. & Salm. ad h. l. & Seld. de DIs Syr. 2, 2 p. 239 sq. ubi de *Luna* ἀρσενοθήλει. De *Luno* in nummis etiam agit Spanhem. diss. 4 p. 193. conf. ex Strabone Rhodig. Ant. Lect. 20, 7. ¶ 2. *Lunum* cinctum quidam narrant ex Isidoro 19, 32, sed ille est *limus*, quod habet etiam editio Basil. 1489.

¶ Illūnis, *e*, ohne mondenschein. Plin. 6 epist. 20 *Nox illunis & nubila*. Apul. Met. 4 p. 150 *Noctis illuni tempore, quo somnus obvius impetu primo corda mortalium validius invadit & premit*.

¶ Illūnus, *a*, *um*, alia forma, ut libri præferunt Apulejani. Nam lib. 9 Milef. legitur: *tenebris illunæ caliginis impeditus*. Ita Elmenh. p. 232, & Pricæus p. 200.

¶ Interlūnis, *e*, da der mond nen wird. Ammianus 19, 12 *Nocte squalida & interluni*. Quod tempus uno verbo dicitur

¶ Interlunium, *i*, n. der neumond. Plin. 18, 32 *Humidis locis interlunio serito & circa interlunium quatriduo*. Et Horat. 1 od. 25, 11 *Thracio bacchante magis sub interlunia vento*.

¶ Plenilūnium, *i*, n. luna plena, der vollmond. Plin. 18, 32 *Cum occidente sole orietur ex adverso* (luna,) *ita ut pariter adspiciantur*; *tum erit plenilunium*.

LVNA, *æ*, f. oppidum maritimum in Etruriæ & Liguriæ confinio. Vnde *Etruscam Lunam* vocat Martialis 13 epigr. 30. vid. Dan. Heins. & quos laudat Drakenb. ad Sil. 8, 482.

¶ Lunensis, *e*, adj. ut *Lunensis ara*, Suet. Ner. c. 50, quæ structa Romæ erat ex marmore Lunensi. *Caseus Lunensis*, Plin. 11, 42, de quo & Martialis l. c. *marmor Lunense*, Plin. 36, 6. De hoc *marmore Lunensi* etiam vid. quos laudat Drakenb. ad Sil. 8, 482.

LVNCHVS, *i*, m. qs. λόγχος a λόγχη, lancea, ein speer. Tertull. de Corona Mil. c. 11 *Super luncho, quo perfossum est latus Christi*.

Luno, lunulas, lunus, vide *Luna*.

LVO, *lui*, *luitum*, *luĕre*, persolvere, gelten, entgelten, zahlen, bezahlen. A λύω, *solvo*, vel a λοέω contr. λῶ, *lavo*. *Luere peccata*, id est, delictorum supplicium ferre, dafür büssen. Liv. 38, 48 *Coacti luere peccata sua*: & *luere pœnas*, ibid. c. 47 extr. & Cic. ad Att. 3, 9 *Mei peccati pœnas luo*, id est, do vel fero supplicium, ich leide straffe dafür. *Pecunia luere*, Liv. 30, 38. *Supplicia crucibus luere*, Iustin. 2, 5, 6, mit dem galgen bezahlen. Cic. ad Brutum epist. 12 *Acerbum est, parentum scelera filiorum pœnis lui*. Et in Verr. 1, 3 *Innocentium sanguis istius supplicio luendus est*, h. e. expiandus. ¶ 2. Proprie nihil aliud quam *solvere* est, a λύω. Nam & *æs alienum luere*, pro solvere, Curtius dixit 10, 2, 25. Et Iurisconsultis, v. g. l. 78 § 6 Dig. ad SC. Trebell. *Luere fundum a testatore obligatum*: Et l. 6 Cod. de fideicommiss. *prædia obligata luere*, ubi *Luere* est, pecunia numerata rem obligatam liberare. Servius ad illud Virg. Æn. 10, 31 *Injussu numinis Troes Italiam petiere; luant peccata*. LVANT inquit, i. e. *absolvant*. *Dicimus autem &* LVO POENAM; *sed melius est*, LVO PECCATVM. *Nam peccatum solvitur pœna. Qui enim crimine tenetur obnoxius, pœna eum a pristina liberat obligatione. Contra* LVO POENAM, *non procedit: quasi pœna solvatur. Auctoritas tamen ista confundit licenter. More quo solet poni, vel a sequenti, quod procedit; vel a præcedenti, quod sequitur*. Idem alibi tradit, Verbum LVERE proprium in pecuniis habere locum: Inde ad alias, ac etiam capitis pœnas translatum; quod omnes veterum pœnæ pecuniariæ fuerint. Vellej. 2, 54, 1 *Alicui meritas pœnas luere suppliciis*.

¶ Luto, *as*, frequentat. Varro (apud Non. 2, 482) *Habes qui——fecerim hecatomben, in quo ego, ut puto, quoniam est luere solvere, lutavi*. Vbi videtur etymologiam verbi *Lito* indicatum ire. Fuerit igitur *lutare* vel *litare* solvere Diis quod debeas, & quod illi expectant.

¶ Luitio, *ōnis*, f. die zahlung, büssung. Vlpian. Dig. de suis & legit. hæred. l. 1 § 4 *Quod si filius apud hostes sit, quamdiu vivit, nepotes non succedunt: proinde etsi fuerit redemtus, nondum succedunt ante luitionem*.

¶ Luēla, *æ*, f. idem. Lucret. 3, 1028 *Sceleris luela, carcer*.

¶ Lues, *is*, f. eine seuche. Priscianus ait lib. 4 *A sepio sepes est, a struo strues, a luo lues*. Hominum, pecudum, aliarumque rerum est. *Dira lues*, Ovid. Met. 7, 124. Et, *Demissa cœlo lues*, Stat. Theb. 11, 274. Et, *morbi lues*, Claudian. Gild. B. v. 39. Cicero quoque per metaphoram de Arusp. resp. c. 12 *Vt eos ludos hæc lues impura pollueret*. De vegetabilibus Virg. Æn. 3, 138 *Corrupto cœlo, subito cum tabida membris, Arboribusque satisque lues miserandaque venis &c*. Differt a pestilentia, ut a specie genus. *Lues* non secus ac *Luo* a λύω deduci potest, quod est *solvere*.

¶ Luis, pro *Lues*, metri forsan caussa, etiam nominandi casu Prudentius dixit Hamartig. v. 249 *Si terras luis incentiva fatigat*. Et Psychom. v. 508 *Stupuit luis improba*.

¶ Luter, *ēris*, m. a λόω *lavare*, λουτήρ, vas quo vinum diluitur vel ad lavandum, eine wanne, waschfaß, Hieronym. in Iovianum.

Composita a *Luo*:

Quæ a *Lavo* alii formant, atque ad ejus verbi significationem propius accedunt: huc tamen, ut obvia magis sint, reponere dudum libuit. Sunt autem:

¶ Abluo, *ĕre*, abwaschen, abwischen, abspülen. Sic *Abluere corpus*, Curt. 3, 5, 2; & 4, 1, 22. Virg. Æn. 2, 719 *Donec me flumine vivo abluero*. ¶ 2. Transfertur & ad animum: apud Plin. 3 epist. 7 *Maculam veteris industriæ, laudabili otio abluerat*. De Silio Italico loquitur. ¶ 3. *Abluere* & *alluere*, sæpe in MSS. confundi, docet Oudend ad Lucan. 6, 8, 10. Drakenb. ad Liv. 26, 44.

¶ Abluens, *tis*; ut, *Abluens aqua corpus*, Curt. 3, 5, 5.

¶ Ablūtus, *a*, *um*, abgewaschen; ut, *Ova abluta*, Varro R. R. 3, 9. *Squalor ablutus*, Curt. 4, 1, 23.

¶ Ablutio, *ōnis*, f. die reinigung, abwaschung. Macrob. Sat. 3, 1 *Corporis ablutione purgari*. Plin. 13, 12 *Quæ ablutione Augusti nomen accepit*, al. *adulatione*. Adde Tertull. de Baptismo c. 5; & Fulgent. epist. ad Venant.

¶ Ablūtor, *oris*, m. qui abluit. Cyprian. adv. Marc. 3, 7 *Ablutor carnis*. Orient. Commonit. lib. 2 *Errorum ablutor*.

¶ Abluvio, *onis*, f. mundatio sordium, die reinigung. Cathol.

¶ Abluvium, *i*, n. pro diluvio, dixit Labienus, ut Gellius monet 16, 7.

¶ Superabluo, *ĕre*, überschwemmen. Avienus Periegesi v. 885 *Caspiam late terram superabluit unda*, nisi velis cum anastrophe separare.

¶ Alluo, *ĕre*, daran herfliessen; ut, *Fluvii alluunt urbes*, qui eas præterlabuntur. vid. Virg. Æn. 8, 149. Sic Cic. Verr. 5, 37 *Mœnia alluuntur a mari*. Et Plin. 3, 4 pr. *Narbonensis Gallia interno mari alluitur*, es stösset an das mittelländische meer. v. Oudend. ad Front. Strat. 1, 4, 7. Drakenb. ad Liv. 26, 44.

¶ Allŭvies, *ēi*, f. inundatio, ein wasser-guß, schnelles gewässer. Liv. 1, 4 *In proxima alluvie pueros exponunt*. Colum. 3, 11 *Quæ valles fluminum alluvie & inundationibus concreverint*. Sed & *Mira alluvies*, Cic. ad Qu. Frat. 3, 7, ubi vulgo *proluvies*.

¶ Alluvio, *onis*, f. der anfluß, das ab- und anfliessende wasser. Sic Flacc. Gœsii p. 13 *Si rivus alicujus terras minutatim ex alia parte abstrahat, & alii contrario relinquat, vocant alluvionem, &c*. conf. Aggen. p. 56. Cic. de Orat. 1, 38 *Iura alluvionum, colluvionum*. Avienus Phænom. Arat. v. 1249 *Alluvione sali*. vide ibi Grot.

¶ Alluvius, *a*, *um* quod ex alluvione est, angespült; ut, *Ager alluvius*, quem paullatim fluvius in agrum reddit, ut vetus Gromaticus describit. conf. Hotomann. Comm. verb. juris.

¶ Alluvium, *i*, n. Sidon. 2 epist. 2 *Lacus æstuans humectat alluvio*. Sed & ibi *alluvio* nominandi casus esse potest. conf. Isidor. 14, 8.

¶ Coalluo, *ere*, per alluvionem augere, ita vulgo est in l. 30 § 2 ff. de acquir. rer. dom.

¶ Circumluo, *ĕre*, vel Circumluere, herum fliessen. Liv. 25, 11 *Mari in peninsulæ modum pars major circumluitur*. Et Tac. Hist. 4, 12, 3 de Batavia: *Rhenus amnis tergum ac latera circumluit*.

¶ Circumluvio, *ōnis*, f. Cic. de Orat. 1, 38.

¶ Circumluvium, *i*, n. locus quem aqua circumluit, eine insel, Isidor 14, 8. Festo nescio quo errore vel truncatione dicitur *jus prædiorum*.

¶ Colluo, *ĕre*, ausspülen, waschen. *Dentes colluere*, Plin. 20, 6; & 24, 7. Adde l. 30 § 2 Dig. de acquir. rerum dominio. Et, *Colluere amphoram*, Cato c. 88

¶ Collūtus, *a*, *um*, ausgewaschen. Plin. 20, 13 *Sic & collutis dentibus prodest*.

¶ Collutio, *onis*, f. die ausspülung. Cœl. Aurel. Acut. 2, 6, 28 *Vtentur oris collutione*. Scribo. Larg. Compos. 53 *Dolor sedandus est collutione dentium*

¶ Collu-

¶ Colluvies, *ēi*, & Colluvio, *ōnis*, f. gesammleter unflat, spülwasser, schlamm. *Colluvies peregrini & servilis sanguinis*, Suet. Aug. c. 40, ein mischmasch, lumpen-gesind. Cic. de Senect. c. ult. *O præclarum diem, cum ad illud divinum animorum concilium cœtumque proficiscar, quumque ex hac turba, & colluvione discedam*, aus dieser schändlichen grundsuppen der argen welt. Sic, *Colluvio gentium*, Liv. 4, 2. Et 3, 9 *Colluvio rerum* simpliciter perturbationem & confusionem significat. Pluraliter Arnobius 5 p. 172 *In quem spurcitiæ se omnes sentinarum colluvionibus derivant.*

¶ Colluviāris, *e*, schlammicht, unflätig; ut, *Colluviaris porcus, qui cibo permixto & colluvione nutritur*, Fest.

¶ Deluo, *ĕre*, i. e. solvere, διαλύειν, ut explicat Festus, purgare, abspülen, abwischen. Agrœt. de Orthogr. & Propr. p. 2267 ed. Putsch. *Deluit, purgat, Diluit, temperat*, quod tamen perpetuum non esse, & *deluere* ac *diluere* in scriptis libris sæpe commutari, ex iis quæ Cort. ad Plin. 2, 11, Drakenb. ad Liv. 4, 14 notarunt, colligi potest. Cato R. R. c. 116 *Laserpitium aceto deluito.* Sed al. *Diluito.* Gell. 15, 2 *Si quid in animo vel frigidæ tristitiæ, vel torpentis verecundiæ fuerit, deluamus.*

¶ Delutio, *onis*, f. apud Celsum.

¶ Dīluo, *ĕre*, temperare, feuchten, läutern, vermischen. Plin. 25, 12 *Diluere aliquid in pastillos.* Virg. Georg. 1, 344 *Miti dilue Baccho.* Auson. Perioch. Odyss. 6 *Fatigationem somno diluere*, die müdigkeit vertreiben, ausruhen. ¶ 2. Sed, *Diluere crimen* est purgare & refellere, die beschuldigung ablehnen, Cic. pro Mil. c. 27. Et pro Rosc. Am. c. 15 *Infirmare res leves & diluere*, widerlegen.

¶ Dilūtus, *a, um*, abgeläutert, abgeklärt, abgesänget, gemischt. Horat. 2 sat. 2, 16 *Mella Falerno diluta*, h. e. affuso vino liquidiora facta. Ita Mart. 1 epigr. 177 *Vncia diluti Falerni.* Et Persius sat. 3, 14 *Dilutas querimur geminet quod fistula guttas*, die dinte sey zu dünne, fliesse zu sehr. Compar. Cicero Fragmento pro Fontejo apud Ammianum 15, 29 *Gallos posthæc dilutius esse poturos, quod illi venenum esse arbitrabantur*, oppon. *meracius.* Hieron. in Philem. 20 *aquatius & dilutius* conjungit. Et Tertull. de Anima c. 24 *Dilutioris divinitatis esse*, hoc est, inferioris. Celsus 1, 3 & comparativum *dilutius* habet & superl. *potio quam dilutissima.* ¶ 2. *Dilutum* substantive, ein tranck; ut, *absynthii dilutum*, Plin. 27, 7.

¶ Dilute, adv. quidam laudant ex Macrob. Sat. 7, 13. Sed al. *Sordidatum pallium meum in mari diutule lavi &c.*

¶ Dīluvium, *i*, n. inundatio, ein groß gewässer, sündflut, verschwemmung. Seneca Q. Nat. 3, 29 *Berosus conflagrationi atque diluvio* (ex cursu siderum) *tempus assignat.* Plin. 8 epist. 17 *Hic assiduæ tempestates & crebra diluvia. Tiberis alveum excessit &c.*

¶ Diluvies, *ēi*, f. idem. Horat. 3 od. 29, 40 *Fera diluvies quietos Irritat amnes.* Adde 4 od. 14, 28.

¶ Diluvio, *ōnis*, f. idem. Censorin. de die Nat. 18 *Cujus anni hiems summa est* κατακλυσμὸς, *quam nostri diluvionem vocant.* Tertull. de Anima c. 46 *Diluvio Asiæ.*

¶ Diluviālis, *e*, adject. diluvii similis. Solinus c. 9 (al. 14) de Macedonia: *Quas solas* (montium eminentias) *diluvialis irruptio inaccessas reliquit.* Est &

¶ Dīlūvio, *are*, verbum apud Lucretium 5, 388, pro inundare, verschwemmen.

¶ Eluo, *ĕre*, aquis expurgare, auswaschen, abspühlen. *Eluere maculam vestium*, Plin. 20, 8. Cic. de legib. 2, 10 *Animi labes nec diuturnitate vanescere, nec manibus ullis elui potest.* Simili metaphora Cic. de Amic. 21 *Tales amicitiæ sunt remissione usus eluendæ.*

¶ Elūtus, *a, um*, ausgewaschen; ut, *Eluta & siccata vinacia*, Colum. 6, 3. Et, *Eluta alica*, Plin. 22, 24. Comparat. etiam Horatius fecit 2 sat. 4, 16 *Irriguo nihil est elutius horto.*

¶ Elutia, *orum*, n. pl. id est, metalla elutis sordibus purgata, ex Plinii 34, 16 ostenduntur, sed Harduinus ibi *aluta* legit MSS. libris confisus, quem vide.

¶ Elutio, *ōnis*, f. die abwaschung. Cæl. Aurel. Tard. 1, 1 *Panis calida elutione purgatus.*

¶ Eluvies, *ēi*, f. schlamm, unflat. Plin. 2, 82 *Oppida crebris ad eluviem cuniculis cava*, canäle zu abführung des unflats. Pallad. 1, 40 *Balnearum per hortos decurrat eluvies.* ¶ 2. Vorago a torrente facta, ein graben, so das wilde wasser gerissen. Sic Curtius 5, 4, 26 *Eluviem* vocat, quam paullo ante n. 23 *voraginem* dixerat, *concursu cavatam torrentium.* Et 8, 11, 7 *Voragines eluviesque præruptæ.* v. Gronov. ad Liv. 1, 4. ¶ 3. Translate pro vitiis. Cic. pro Domo c. 20 extr. *Labes atque eluvies civitatis.*

¶ Eluvio, *ōnis*, f. die ausschwemmung, ergiessung der wasser. Cic. Somn. Scip. c. 7 *Propter eluviones exustionesque terrarum.* Idem Off. 2, 5 *Caussa eluvionis, pestilentiæ, vastitatis.*

¶ Eluacrus, *a, um*, zum ausspülen gehörig; ut, *Labrum eluacrum*, eine spül-gelte, spül faß, Cato R. R. c. 10 & 11. ¶ 2. *Eluacrum*, subst. forte dixeris, spülicht.

¶ Eluibilis, *e*, quod elui potest. Vnde.

¶ Ineluibilis, *e*, quod nequit elui, unauslöschlich. Lactantius de Ira Dei c. ult. *Ineluibiles sibi maculas inusserunt.* Sic Rom. vetus edit. & Parrhasii: at MSS. plures *indelebiles.*

¶ Elutrio, *are*, est de vase in vas transfundere, quod & *transvasare* dicitur, sed rarius, fassen, aus einem faß ins andere ziehen, ut vinum, &c. huc Vossius referendum magis censet, quam ut a *lura*, i. e. utre, elutriandi instrumento, putet derivari posse. Gellius 16, 7 ex Laberio adfert *elutriare lintea*, quod ipse in obsoletis & plebejis numerat.

¶ Elutriatus, *a, um*, ausgespült, bis occurrit, apud Plinium, ut 9, 38 *Vellus elutriatum*; & 14, 17 *Sextarii elutriati.*

¶ Illūtus, sive Inlutus, *a, um*, non lotus, unbenetzt. Arnobius 1 p. 26 *Christus per altissimos gurgites pedem ferebat inlutum.* Horat. 2 sat. 8, 52 *Incoquere illutos echinos.*

¶ Illutibilis, *e*, unvertreiblich, was man nicht auswaschen kan; ut, *Odor illutibilis*, Plaut. Menæch. 1, 2, 57. v. Boxhorn.

¶ Illutibarbus, *a, um*, intonsus, unbalbiert. Apul. Flor *Hispidus, illutibarbus, spinis & pilis obsitus.*

¶ Illuvies, *ēi*, f. quæ ἀλουσία Græcis, ea Latinis similiter a non lavando *Illuvies* sive *inluvies* appellatur, quæ ad δυσχέρειαν seu fœditatem pertinet: quam ἀθεραπευσίαν σώματος Theophrastus, id est, *incultum neglectumque corporis*, definit, schmutz, unflat, wenn man sich nicht reiniget und wäscht. Curtius 4, 1, 22 *Ablue corpus illuvie æternisque sordibus squalidum.* Ter. Heaut. 2, 2, 53 *Pannis obsita, neglecta, immunda illuvie.* Lucret. 6, 1266 *Languida semanimo cum corpore membra videres Horrida pædore & pannis cooperta perire Corporis illuvie.* Plauto Most. 1, 1, 39 convicii verbum est *illuvies*, ein unflat.

¶ Interluo, *ĕre*, interfluere, darzwischen fliessen. Liv. 41, 25 *Quantum interluit fretum?* Solin. c. 56 *Babylon amni interluitur Euphrate.* Virg. Æn. 3, 418 de freto Siculo: *Arvaque & urbes Litore diductas angusto interluit æstu.*

¶ Interluvies, *ēi*, f. aqua interluens, der durchfluß. Solin. c. 22 *Hebudes insulæ, quotquot sunt, omnes angusta interluvie dividuntur.*

¶ Perluo, *ĕre*, reinigen, waschen. *Os vino perluere*, Colum. 6, 8 *Manus perluere fontana unda*, Ovid. Fast. 5, 435. Heinsius tamen *proluit.* Idem tamen Met. 4, 310 *Fonte suo formosos perluit artus.* conf. ibid. 3, 173; & Horat. 1 epist. 15, 4. Petron. c. 128 *Sudor perluit ora*, das gesichte schwitzet.

¶ Perluens, *tis.* Plin. 8, 27 de ibi purgandi per clysterem rationem inveniente: *Rostri aduncitate per eam partem se perluens, qua reddi onera ciborum maxime salubre est.*

¶ Perlūtus, *a, um*, ausgewaschen. Colum. 9, 16 *Reliquiæ diligenter aqua perlutæ.* Apul. *Perlutus sudore*, voll schweiß.

¶ Pelluvium, *i*, n. (Pelluvia, *æ*, f.) vas ad abluendos pedes, ut Malluviæ, quibus manus lavantur, Festus, ein fuß-becken.

¶ Pelvis, *is*, f. *a pedum lavatione, ut pedelvis*, inquit Varro L. L. 4, 25. Et secundum Nonium 15, 4 *Sinus aquarius, in quo varia perluuntur, unde ei nomen est*, ein becken, wasch-becken. Cælius ibidem: *Pelvim sibi poposcit, &c.* Iuvenal. 3, 277 *Patulas effundere pelves.*

¶ Polluo, *ĕre*, pro *Pelluere*, contaminare, inquinare, besudeln, beschmitzen, beflecken. Cic. pro Domo c. 40 *Cærimonias incesto, stupro, & flagitio polluere.* Et Phil. 11, 12 *Inexpiabili scelere omnia jura Deorum hominumque polluere.* Sic, *Polluere se libidine, vitiis, peccatis, &c.* conf. Horat. 4 od. 5, 21; Virg. Æn. 3, 234; Ovid. Met. 10, 353.

¶ Pollutus, *a, um*, unrein, besudelt. *Mensa cruore polluta*, Sil. 7, 183. *Polluta dolis fœdera*, Idem 11, 323. *Pollutissimus dives*, Apul. 9 Met. p. 234. Et rursum Sil. 11, 46 *Temeraria pubes Delicta augebat: pollutior ipsa senectus.*

¶ Pollutio, *ōnis*, f. die befleckung. Palladius 9, 10 *Aqua omni labe pollutionis aliena.*

¶ Impollūtus, *a, um*, unbefleckt. Tac. Ann. 14, 35, 2 *Virginitas impolluta*: & 16, 26, 5 *Intemeratus, impollutus.* Et Paulinus Nolan. carm. 6 de Baptista v. 227 *Mens impolluta.*

¶ Superpolluo, *ere*, vehementer polluere. Vulg. Interpr. 4 Esdræ 15, 6 *Superpolluit iniquitas omnem terram.*

¶ Prælūtus, *a, um*, vorher gewaschen; ut, *Præluta habitacula*, Sidon. 4 epist. 25.

¶ Præterluens, *tis*, fürüberfliessend; ut *Præterluens fluvius*, Apul. 6 Met. p. 685.

¶ Proluo, *ĕre*, wohl durchspühlen, schwemmen. Persius præfat. v. 1 *Nec fonte labra prolui Caballino.* conf. Horat. 2 sat. 4, 26. Colum. 2, 18 *Impetus aquarum proluit terram*, das wasser verschwemmet die erde. Metaphorice Gellius 2, 24 *Pecuniam suam prandiorum gurgitibus proluisse.*

¶ Prolutus, *a, um*, überschwemmet. Horat. 1 sat. 5, 16 *Multa prolutus vappa.* Apul. de Mundo p. 73 *Audivimus, abruptis imbribus prolutas esse totas regiones.*

¶ Prōlŭvies, *ēi*, f. schlamm, unflat, koth; ut, *Alvi proluvies*, retrimenta, Colum. 12, 38 pr. & *Ventris proluvies*, Virg. Æn 3, 216. *Intestini porrectio, per quam proluvies editur*, Arnob. 7 p. 230. ¶ 2. *Proluvies*, die ergiessung. Lucret. 5, 648 *Proluvie larga lavere humida saxa.*

¶ Prōluvio, *ōnis*, f. der ausfluß, die austretung des wassers. Apul. de Mundo p. 73 *In Occidentis plagis si prurigines quædam ac proluviones easdem strages dederunt.*

¶ Proluvium, *i*, n. die verschwendung. Ter. Adelph. 5, 9, 28 *Quod proluvium? quæ isthæc subita est largitas?* Sed ibi Donatus *Prolubium* agnoscit, & προθυμίαν interpretatur.

¶ Proluviōsus, *a, um*, ausfliessend, schlammicht; ut, *Proluviosa pestis*, Q. Fab. Lucullus apud Fulgent. de prisco Serm. in *Ramentum* n. 31.

¶ Rĕluo, *ĕre*, repignerare, wieder einlösen. Festus ex Cæcilio: *Aurum & vestem, quod matris fuit, reluat, quod viva ipsi opposuit pignori.* Turnebus 17, 8 ex Declamatione in Sallustium, quæ Ciceroni tribuitur, idem probavit veteris libri auctoritate inductus.

¶ Subluo, *ĕre*, von unten auf abwaschen, abspühlen. Cæs. de B. G. 7, 69 *Cujus collis radices duo duabus ex partibus flumina subluebant.* Avienus Perieg. v. 556 *Litus Hadria rursus Subluit hanc fluctu.* Colum. 6, 32 *Sublui aqua calida.*

¶ Sublūtus, *a, um*, eingetaucht. Martial. 2 epigr. 42 *Zoile, quid solitum subluto podice perdis?*

¶ Subluvies, *ēi*, f. idem ac proluvies, schlamm, unflat, wust. Apul. Met. 9 p. 221 *Via subluvie cænosa lubrica.* Et Ammian. 15, 6 de Rheno: *Limosa subluvie tardatur properans flumen.* ¶ 2. *Subluvies* morbus ovium collecto sub ungula pure. Colum. 7, 5 *Subluvies & intertrigo pice per se liquida, vel alumine & sulfure atque aceto mistis rite, eruentur.* Et in homine *Subluvies* est, cum sub ungue sanies alba colligitur, ein nagel-geschwür. Plin. 30, 9. v. ibi Dalech.

¶ Subluvium, *i*, n. exulceratio, ein unterköthiges lauffendes geschwür. Marcell. Emp. c. 18 *Subluvium digitorum.*

¶ Subterluo, *ĕre*, idem quod *subluere.* Claudianus 6 Consul. Honor. v. 177 *Gurgite sidereo subterluit Oriona.* De Eridano cælesti sive sidereo intelligendus est.

¶ Subterluvio, *ōnis*, f. subluvies, die wegschlemmung. Claud. Mamertus de Statu animæ 1, 2 *Loca humoris assidui subterluvione cedentia*, durch das, was unten dran hinfliesset.

Lupa, lupanar, lupatum, vide *Lupus.*

LVPERCAL, *ālis*, n. locus Romæ consecratus Pani Arcadiæ Deo; ut ejus beneficio greges & armenta a *lupis* tuta essent: seu, quod ibi *per caprum lueretur*, hoc est, sacrificaretur. Hæc Servius in Virgil. Æneid. 8, 343. Refert etiam Quintil. 1, 5 p. 70. conf. Ovid. Fast. 2, 381.

¶ Lupercālis, *e*, adject. ut, *Lupercale sacrum*, ab Augusto restitutum, vid. Suet. ejus vita c. 31.

¶ Lupercālia, *ium*, n. pl. λυκαῖα, sacra erant in honorem Panis, quæ Februario mense celebrabantur. v. Varr. L. L. 5, 3; Ovid. Fast. 2, 367 & seqq. plurimis, item Dionys. lib. 1 & Livium 1, 5; Plutarchum in Romulo p. 31, itemque in Cæsare p. 736.

¶ Luperci, *orum*, m. pl. sacerdotes dicebantur Pani sacra facientes. Sing. Cic. Phil. 2, 34 *Ita eras Lupercus, ut te consulem esse meminisse deberes.* M. Antonium intelligit. Lupercalibus autem Luperci discurrebant per urbem nudi, & loris caprinis nuptas percutiebant, fœcunditatis & facilioris partus augurio. Hinc proprie dicebantur *Currere*, ut apud nos quondam, fastnacht lauffen. Suet. Aug. c. 31 *Lupercalibus vetuit currere imberbes.* Mulieres Lupercis percutiendas offerre se solitas refert Ovid. Fast. 2, 425 fœcunditatis parandæ causa, & speciatim terga v. 445. Plutarchus vero in Cæsaris vita manus feriendas præbuisse testatur. Add. Iuven. 2, 142 *Nec prodest agili palmas præbere Luperco.* Cæterum *Lupercorum* duæ sodalitates erant, *Fabiana* & *Quintiliana*: de quibus Ovid. l. c. v 375. Tertiam addidit Cæsar & *Iulianam* appellavit. Dio Cass. initio lib. 44; Suet. Cæs. c. 76; Turneb. Advers. 7, 3.

¶ Luperca, *æ*, f. Dea, quæ lupis præest, ne noceant. Arnob. 4 p. 128.

LV̄PHA, *æ*, f. λοῦφα, id est, aron, natter-wurtz, Diosc. 2, 157.

LVPIA, sive Luppia, *æ*, f. Λουπίας, Germaniæ fluvius, die Lippe. Tac. An. 1, 60, 5; 2, 7, 1; Hist. 5, 22, 8. ¶ 2. *Luppia*, urbs Westphaliæ, Lippstadt.

LV̄PĪNVS, *i*, m. & Lupinum, *i*, n. genus leguminis; plur. *Lupipini*, feigbohnen, wolffsbohnen. Rationem nominis afferunt, quod lupina quadam natura terram voret. Sed est ἀπὸ τῆς λύπης, *quia vultum gustantis amaritudine contristat*, dicente Isidoro 17, 4. Hinc Virg. Georg. 1, 75 *Tristis lupini fragiles calami.* conf. Cato de R. R. c. 37; & Colum. 2, 10. Est pauperum cibus, de quo Calpurnius etiam eclog. 3 extr. Pontanus in Ancone: *Post dulces quandoque epulas juvat esse lupinum. Circumagitur lupinus quotidie cum sole, horasque agricolis etiam nubilo demonstrat*, Plin. 18, 14. Zeno difficilis erat & iracundus omnino inter amicos, multum autem bibens vini, suavis & placidus fiebat. Interrogatus igitur de hujusmodi consuetudinis ratione, *se lupinis valde similem esse dicebat, qui asperrimi priusquam irrigarentur, poti vero dulces essent & placidissimi*; ἔλεγε τὸ αὐτὸ τοῖς θέρμοις πάσχειν. καὶ γὰρ ἐκείνους πρὶν διαβραχῆναι πικροτάτους εἶναι, ποτισθέντας δὲ γλυκεῖς καὶ προσηνεστάτους. Athen. 2, 15 p. 57, & D. Laërtius in Zenone. ¶ 2. *Lupini* non in comœdiis tantum, sed extra eas etiam, nummorum vice erant, ut Marcilius Torrentiusque docent ad istud Horatii 1 epist. 7, 23. *Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis*, i. e. quid intersit inter veros nummos & illos lupinarios, er weiß, was schwartz oder weiß ist. Quamquam alii aliter eum locum & legant & explicent. vide Erasmi Chiliad.

¶ Lupillus, *i*, m. diminut. Plaut. Stich. 5, 4, 9 *Lupilli comminuto crustulo.*

¶ Lupinārius, *a*, *um*; ut, *Labrum lupinarium*, Cato de R. R. c. 10 & 11. ¶ 2. Substantive *Lupinarii* sunt negotiatores lupinorum, Lamprid. Alex Sev. c. 33.

¶ Lupinaceus, *a*, *um*; ut, *Lomentum lupinaceum*, Apul. de Herb. c. 21 n. 2.

¶ Lupinētum, *i*, n. vulgo ubi lupini seruntur.

¶ LV̄PVS, *i*, m. rapax, infestus pecori, insatiabilis, λύκος, ein wolff. Olim Marti sacrum fuit hoc animal, Liv. 10, 27. Vnde Horatius 1 od. 17, 9 *Lupos Martiales* vocavit. vide Plutarch. in Romulo p. 19, qui tamen in libro, *cur Pythia oracula reddere desinat*, inter Apollinaria etiam refert p. 400. vide & Iustinum 43, 2, 7. Plautus Asin. 2, 4, 88 *Lupus est homo homini, non homo, cum qualis sit, non novit.* Ter. Eun. 5, 1, 16 *Ovem lupo commisisti*, du hast den bock zum gärtner gesetzt. Hinc & Cic. Phil. 3, 11 *O præclarum custodem ovium, ut ajunt, lupum!* Prov. *Non curat numerum lupus*, der wolff frißt auch wohl ein gezehlt schaf. Lupus a dextro occurrens, ore pleno, felix omen. vide Voss. 1 Instit. Orat. p. 95. Epicœnum erat *Lupus*, unde apud Ennium *Lupus femina.* vid. Colom. & Burm. ad Quint. 1, 6 p. 74. ¶ 2. *Lupus in fabula*, Ter. Adelph. 4, 1, 21. Servius ad illud Virgil. eclog. 9, 54 *Lupi Mœrin videre priores*; *Hoc physici*, inquit, *confirmant, quod vox detrahitur ei, quem primum lupus viderit. Vnde etiam proverbium hoc natum est*, LVPVS IN FABVLA, *quoties supervenit ille, de quo loquimur, & nobis sua præsentia amputat facultatem loquendi.* Hæc ille. vide & Donat. ad loc. Terentii; & Plin. 8, 22 & Alber. Gentilem Lect. Virgil. c. 18. Cic. Att. 13, 33 *De Varrone loquebamur, lupus in fabula, venit enim ad me. Lupus pilum mutat, non mentem. Lupus lupum non est.* ¶ 3. *Auribus lupum teneo*, id est, ejusmodi negotio involutus sum, quod neque relinquere integrum mihi est, neque tolerare possum, Ter. Phorm. 3, 2, 21; & Suet. Tib. c. 25, & ibi Beroaldus. Alia notione illo adagio usus est Plutarchus πολιτικῶν παραγγελμάτων p. 802, quam exposuit Cellarius Notis ad Petri Cunæi orat. quintam p. 88. ¶ 4. *Lupus* piscis, sic dictus a rapacitate & voracitate, ein hecht. *Lucius* non est, nisi quod cognatum quippiam cum eo habet, vorax enim uterque est, Gesnerus. Alii *Lupum* eumdem esse, qui sit *Lucius*, disputant. *Lupus* piscis Græcis λάβραξ dicitur, ὅτι λάβρως τὸ δέλεαρ καταπίνει, *quia cum impetu & avide escam devorat.* ¶ 5. *Lupus*, ἅρπαξ, instrumentum aduncum, quo ex puteis, quæ inciderunt, extrahuntur, ein haken. vid. *Harpago.* Liv. 28, 3 *Qui erexerant ad murum scalas, alii furcis ad id ipsum factis detrudebantur, in alios lupi superne ferrei injecti*, &c. v. Lips. in Poliorc. L. V Dial. 5. Turneb. Advers. 11, 28. ¶ 6. *Lupus salictarius*, herba est Plinio 21, 15, & *Lupulus*, vulgo numulus, hopfen. ¶ 7. *Lupus* genus freni asperrimi, a lupinis dentibus dicti, ein scharff gebiß, oder brechzaum. Ovid. Trist. 5, 6, 3 *Tempore paret equus lentis animosus habenis, Et placido duros accipit ore lupos.* vid. *Lupatum.* ¶ 8. *Lupus*, aranei genus, eine kleine spinne. Plin. 11, 24 *Luporum nomine minimi non texunt.*

¶ Lupa, *æ*, f. eine wölffin. *Rapidæ tradis ovile lupæ*, Ovid. Art. am. 3, 8, i. e. *Lupæ ovem commisisti*, de quo s. l. *Romulus & Remus, infantes finguntur esse nutriti a lupa*, id est, uxore parum honesta pastoris Faustuli, Acca Laurentia, quæ vulgato corpore *Lupa* inter pastores vocata. vid. Liv. 1, 4; & Dion. Halic. lib. 1. De divinis honoribus ipsi habitis testatur Inscr. apud. Grut. p. 105, 2 LVPAE ROM. M. VALERIVS PHOEBVS VI. VIR. AVG. ¶ 2. Nam & meretrices *Lupæ* dicebantur ob rapacitatem. Plaut. Epid. 3, 3, 22 *Divertunt mores virgini longe ac lupæ.* Catullus carm. 100 al. 97 ad Iuventium: *Tamquam commincta spurca saliva lupæ.* Apul. Apolog. *Ipse propudiosus, uxor lupa.* Hinc *Lupanar*, de quo mox sequitur. conf. Taubm. ad Plaut. Pseud. p. 956, & Vineti Not. Auson. p. 212. Hinc &

¶ Lupula, *æ*, f. dimin. Apulej. Met. 5 *Perfidæ lupulæ insidias tibi comparant.*

¶ Lupulus, *i*, m. vulgo lupus, hopfen, vide *Lupus* n. 6.

¶ Lupīnus, *a*, *um*, wölfisch; ut, *Lupina ubera*, Cic. Catil. 3, 8. *Lupino ritu devorant*, Prudent. Pass. Calagurrit. v. 98. ¶ 2. De *Lupino* legumine vide paullo ante seorsum.

¶ Lŭpānar, *āris*, n. & Lupanarium, *i*, n. domus inhonesta, fornix, *stabulum* Petronio, ubi meretrices prostabant: Senecæ Rhetori *Locus communis*: ubi impune permittebatur libido, ein huren-hauß. Apul. in Apolog. *Idem libidinum ganearumque locus, lustrum, lupanar.* Et Iuvenal. 6, 121 de Messalina Augusta: *Intravit calidum veteri centone lupanar.* conf. ibid. v. 132; & Martial. 9 epigr. 7. Exemplum alterius formæ, *Lupanarium*, habes l. 27 § 1 Dig. de Heredit. petit. & l. 43 Dig. de ritu nuptiar. *Lupanaria* fornices erant plerumque subterranei, hinc erant fuliginosi, quia in iis ignis accendi solebat: vid. Schult. ad Controv. 1 Senec. 2 p. 93.

¶ Lupanāris, *e*, adject. hurisch. Apul. Met. 9 *Larem mariti lupanari maculare infamia.* Hinc etiam verbum

¶ Lupor, *ari*, scortari, vel prostitui, hureren treiben. Accius apud Nonium 2, 497 *Qui cum meretrice per vias lupantur.*

¶ Lupāria, *æ*, f. species aconiti, quod Dioscoridi 4, 76 *Lycoctonon* & *Cynoctonon*, quia lupos & canes strangulat, wolffswurtz. Matthiol.

¶ Lŭpātum, *i*, n. frenum asperrimum, a lupinis dictum dentibus, juxta Servium, ein brechzaum, gebiß. Sic *Frena lupata*, adjective Horat. dixit 1 od. 8, 6; quæ & *Lupos* Ovid. dixit loco supra in *Lupus* n. 7 cit. Et, *Duris parere lupatis*, Virg. Georg. 3, 208. conf. Ovid. Amor. 1, 2, 15.

¶ Lupatus, *i*, m. idem. Solin. c. 45 de equo: *Spernere lupatos.*

LV̄RA, *æ*, f. os culei, vel etiam utris, ein schlauch. Festus. vide mox in *Luridus.*

LVRCO, *ōnis*, m. nepos, gulosus, Festo *capacis gulæ homo*, ein praßser, schlemmer. *Lurco edax*, Plaut. Persa 3, 3, 16. Lucilius apud Nonium 1, 34 *Vivite lurcones, comedones, vivite ventres.* Lenæus Grammaticus, ut auctor est Suetonius c. 15, Sallustium *lastaurum, & lurconem, & nebulonem popinonemque* appellavit.

¶ Lurconiānus, *a*, *um*, adject. schlemmerisch. Tertull. de Anima c. 33 *Condimenta Apiciana & lurconiana.*

¶ Lurco, *are*, & Lurcor, *ari*, est cum aviditate cibum sumere, schlemmen, sauffen und fressen. Lucil. apud Nonium l. c. *Vt lurcaretur lardum.* Et Varro ibid. *Cum psaltria & cum Flora lurcare.* conf. Gronov. observ. 23 p. 254.

¶ Lurcābundus, *a*, *um*, lurcans. Quintilianus 11, 6 pro voce obsoleta habet, licet Cato sit auctor. Burm. scribit per *ch.*

¶ Collurcīnātio, *ōnis*, f. schwelgeren. Apulej. Apol. *Quæ omnia in paucis annis hic degulator studiose in ventrem condidit, & omnimodis collurcinationibus dilapidavit.*

LV̄RIA, *æ*, f. oxymeli appellatum, quod ex aceto & melle componitur, Isidor. 20, 3.

LV̄RĪDVS, *a*, *um*, adject. supra modum pallidus, schwartz-gelb, bleyfarbig; ut, *Color luridus*, Plin. 18, 10, qualis est membrorum, quæ vel loris cæsa sunt, vel gelu mortua. *Dentes luridi*, garstige gelbe zähne, Horat. 4 od. 13, 10. Et in epod. 17, 22 *Pelle lurida amicta ossa.* Sic, *Pallor luridus*, Ovid. Met. 4, 267 Et, *Sulphura lurida*, Met. 14, 179: Idemque Met. 1, 146 *Lurida aconita.* Est a *Lura*, secundum Festum, quod est os culei vel utris. Quamquam & utrem ipsum sive corium significet, ut Lambinus ex Lucilio ad Horat. 3 od. 4 extr. observat.

¶ Luror, *ōris*, m. color luridus. Lucretius dixit 4 v. 333, pro *pallore*, die blässe. Apul. Met. 9 p. 222 *Lurore deformes* dixit; & p. 393 *Lurore buxeo, macieque fœdata*; & lib. 1 p. 55 *Lurore ac misera macie deformatus*, quod lib. 8 p. 211 est *buxanti pallore*, gantz bleich und blaß, todtfahl.

¶ Luridātus, *a*, *um*, luridus. Tertull. adver. Marcion. 4, 8 *Qui retro luridati delinquentiæ maculis, & nigrati ignorantiæ tenebris.*

¶ Lurulentus, *a*, *um*, schlammicht. Apul. 7 Metam. p. 100 *Conceptaculum aquæ lurulentæ.*

¶ Oblūridus, *a*, *um*, braun und blau, schwärtzlicht; ut, *Color obluridus*, Ammianus 14, 6.

¶ Sublūridus, *a*, *um*, blaulicht. Plautus (vel quisque supplevit) Amph. 4, 4, 64 *Coivit cicatrix rufula, sublurida.*

LVSCĪNIA, *æ*, f. qs. *Lucinia*, quod ante lucem canat, vel quod in luco canat, vel quod lugens canat, ἀηδών, philomela, sic Græcis dicta, ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ᾄδειν, quod sine intermissione fere, cum cœpit, canat, die nachtigall. Sappho eam appellat ἦρος ἄγγελον, *veris nuntiam.* Horat. 2 sat. 3, 245 *Luscinias coëmtas soliti prandere.* Apul. 3 Florid. *Lusciniæ in solitudine Africana canticum adolescentiæ garriunt.* vide de cantu ejus locum elegantem apud Plin. 10, 39. Proverb. *Neque picæ cum luscinia dormiunt*: De iis dictum, qui somni parcissimi sunt. Luscinias enim insomnes esse, Ælianus Var. Hist. 12, 20 ex Hesiodo tradidit. *Pica cum luscinia certat*, proverbiale de impari certamine. *Corvi lusciniis honoratiores*, κόρακες ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι. vide *Corvus.*

Memorabile porro est, quod de lusciniis prodidit Plutarch. in libello de industria animalium: *Eas etiamsi innatam habeant & natura cantus suavitatem, tamen, nisi a matribus primum condocefiant, & in cœtu aliarum discant, canere inconcinniter.* Proverb. aliud: *Lusciniæ cantio deest*, q. d. mulieri desunt verba, poëtæ versus, oratori color, sophistæ cavillum. v. p. p. *Lusciniola*. Est & aliud: *Luscinia Musarum*, in hominem insigniter eruditum, præcipue in poëtam carmine felicem, qui ab aliis μουσῶν ὄρνις, ab aliis *cygnus* appellatur.

¶ Luscĭnius, *i*, m. idem, apud Phædrum 3, 19, 2 & 11. Putat Rittershusius, apud solum Phædrum reperiri. Sed exstat etiam in Glossis *Luscinus* pro *Luscinius*.

¶ Lusciniŏla, *æ*, f. dimin. Plaut. Bacch. 1, 1, 4 *Pol ego quoque metuo, lusciniolæ ne defuat cantio.* Varro L. L. 4, 11 vocat *Lusciolam, quod luctuose canere existimatur, atque esse ex Attica Progne in luctu facta avis*, ubi ipsa etymologia suadet, scripsisse Varronem *luscinia* vel *lusciniola*.

¶ Lusciola, *æ*, f. id. vid. locus Varronis in *Lusciniola*.

Lusciosus, luscitio, luscitiosus, vide mox *Luscus*.

LVSCVS, *a*, *um*, qui altero captus est oculo, vel qui cæcutit, einäugig, blödsichtig. Est a *luce*, τῷ S interjecto, ut docet Scaliger ad Festum. v. Varr. de L. L. 8, 43. Cic. de Orat. 2, 60 *Huic lusco, familiari meo, C. Sextio, &c.* Iuvenal. 10, 158 de Hannibale: *Cum Getula ducem portaret bellua luscum.* Et Alanus class. 3 parab. 12 *Lippo non lusco collyria nigra medentur, Qui semel est luscus, non nisi luscus erit.* vide *Collyrium*. *Lusca* fœm. Martial. 4 epigr. 56 *Oculo Philænis semper altero plorat. Quo fiat illud quæritis modo? lusca est.* ¶ 2. *Luscus* Furiorum cognomen fuit. vid. Liv. 39, 8, ubi tamen Sigonius *Fusus* reponere mavult, quod ita in Capitolinis tabulis legitur.

¶ Luscĭnus, *i*, m. idem fere, qui *luscus*, blödsichtig. Fabriciorum Romæ cognomen fuit. *Luscini* sunt, qui vi & injuria hominum lusci erant. Plin. 8, 37 *Qui altero lumine orbi nascerentur, coclites vocabantur: qui parvis utrisque, ocellæ; Luscini injuriæ cognomina habuerunt.*

¶ Lusciōsus, *a*, *um*, qui exiliter admodum videt, halb bind, blödsichtig, übersichtig; de quorum remediis agit Plinius 23, 7; & 28, 10. Varro ait apud Nonium 2, 512 *Vesperi non videre, quos appellant lusciosos.*

¶ Luscĭtiōsus, *a*, *um*, idem, μύωψ & νυκτάλωψ, der blöde und blinzende augen hat und des abends schärffer sehen kan, als am tage, l. 10 § 4 Dig. de Ædilitio edicto & redh. Plaut. Mil. 2, 3, 52 *Tu quidem cæcus, non luscitiosus.* conf. Taubm. ad h. l.

¶ Luscitio, *ōnis*, f. vitium oculorum, *quod clarius vesperi quam meridie cernit*, apud Festum. Dicitur a Græcis νυκτάλωψ, νυκταλωπία, blöde augen. vide *Nyctalops*.

¶ Elusco, *are*, luscum facere, ein auge ausschlagen, blind machen, apud Iurisconsultos legitur. Vlpianus l. 5 § ult. Dig. ad Legem Aquil. *Iulianus scribitur Aquilia teneri eum, qui eluscaverat discipulum in disciplina.* Marcellus l. 27 Dig. de pignorib. vel hypoth. *Si servum interfecisset aut eluscasset.* Gloss. gr. lat. ἐκτυφλόω, excæco, elusco.

¶ Eluscātus, *a*, *um*, blind gemacht. Iterum Vlpianus l. 3 Dig. de condict. triticiar. *Servus eluscatus.*

¶ Eluscatio, *ōnis*, f. Gloss. Cyrill. *Eluscatio*, ἀποτύφλωσις.

Lusio, vide *Ludus*.

LVSĪTĀNIA, *æ*, f. Hispaniæ regio ad oceanum occidentalem fere in eo tractu, ubi hodie *Portugallia*. Dicitur a *Luso* Hispanorum rege, das Königreich Portugall.

¶ Lusitani, *orum*, populus Lusitaniæ, die Portugiesen.

¶ Lusitānus, *a*, *um*, adject ut, *Lusitana tela*, Val. Max. 9, 1, 15. conf. Silius 5, 335.

Lusito, lusor, lusorius, vide *Ludus*.

Lustrago, lustralis, lustratio, lustricus, &c. vide *Lustrum*.

LVSTRVM, *i*, n. ferarum habitaculum, ein wildlager. Virg. Georg. 2, 471 *Non absunt illic saltus ac lustra ferarum.* Adde Non. 4, 272; & Virg. Æn. 3, 647; &c. ¶ 2. *Lustra* & Lupanaria dici Servius auctor est, item Vet. Schol. Horatii ad 1 sat. 6, 68, huren- und buben-gelag. Hinc Plaut. Asin. 5, 2, 17 *Lustris studere*, im luder liegen. Conf. Curc. 4, 2, 22; Cas. 2, 3, 26; Bacch. 4, 4, 91. Et Cic. pro Red. in Sen. c. 6 *Cur in lustris, & helluationibus hujus saltatoris eximia virtus tamdiu cessavit.* Et Phil. 2, 3 *Vino lustrisque confectus.* ¶ 3. Sacrificium est, censu peracto institui solitum. Liv. 1, 44 *Censu perfecto* Servius Tullius -- *instructum exercitum omnem suovetaurilibus lustravit: idque conditum lustrum appellatum, quia in censendo finis factus est.* Id. 45, 40 *Delphis Apollini pro me, exercitibusque & classibus lustra sacrificavi.* vid. tamen ad h. l. Sigon. Id. 40, 46 *Agatis censum, lustrum condatis.* Cic. de Orat. 1, 10 *Quæritur is, qui domini voluntate census sit, si non sit conditum lustrum, sitne liber?* Nam *Lustrum* non semper conditum, Liv. 3, 22 pr. *Census actus eo anno, lustrum propter Capitolium captum, consulem occisum, condi religiosum fuit.* Add. Censor. c. 18 extr. quem deinde laudamus. Proprie alter modo censorum condebat lustrum, cui ea sors obvenisset. v. Spanh. de usu & præstant. num. 10 p. 102. ¶ 4. *Lustrum* proinde est intervallum, quo tributa solvenda sunt, Cic. Att. 1, 18 fin. *Sub lustrum censeri Germani mercatoris est*, h. e. non prius, quam cum jam differri diutius non potest. v. Varr. de L. L. 5 p. 46 & Cic. Att. 6, 2, quorum verba mox producentur. ¶ 5. Quantum autem hoc sit intervallum, incertum prope fecit scriptorum diversitas. Ponamus prius, qui quatuor annis lustrum definire videntur. Ovid. Fast. 3, 165 de anno intercalari Iuliano, *In lustrum accedere debet, Quæ consummatur partibus, una dies.* Plin. 2, 47 extr. *Omnium ventorum redire easdem vices quadriennio exacto. -- Et est principium lustri ejus semper intercalari anno.* Scire se ait Scaliger Auso. lect. 2, 23 extr. *aurum lustrale* quarto quoque anno pendi solitum. Huic etiam sententiæ Drakenb. ad Liv. 30, 2 accedit. Sed *quinque annos* magno consensu lustro tribuunt alii. Varro de L. L. 5 p. 46 pr. *Lustrum nominatum tempus quinquennale a luendo, hoc est, solvendo: quod quinto quoque anno vectigalia & ultro tributa per censores persolvebantur.* Asco. Pedia. ad Cic. in Verr. 1, 41 pr. *Censorum administratio per lustrum, hoc est, quinquennium extenditur.* In Fastorum Capitolinorum reliquiis lustra nonnulla continuis quinquenniis interjectis condita visuntur, observante etiam Harduino ad Plin. 2, 47 no. mai. 47. Id tamen perpetuum non fuisse, vel Censorini locus docet c. 18 extr. *Ita quidem a Servio Tullio institutum, ut, quinto quoque anno censu civium habito, lustrum conderetur; sed non ita a posteris servatum. Nam cum inter primum a Servio rege conditum lustrum, & id quod ab Imperatore Vespasiano V & Cæsare III COSS. factum est, anni interfuerint paullo minus sexcentis quinquaginta, lustra tamen per ea tempora non plura quam septuaginta quinque sunt facta, & postea plane fieri desierunt. Rursus tamen annus idem magnus* (ita lustrum vocaverat) *per Capitolinos agonas cœptus est diligentius servari.* Interim dubium non est *lustrum* quinque annis contineri. Ita Cic. Att. 6, 2 p. 604 Gr. *Decem annis* respondent *duo lustra*, quibus nihil solutum erat publicanis in provincia Ciceronis. Id. de L. L. 3, 3 de censoribus, *Magistratum quinquennium habento.* Huc pertinent etiam *quinquennales* in coloniis & municipiis, qui censoribus urbanis respondent, vid Otto de ædil. Colon. c. 8 § 4. De poëtis res aperta; neque enim dubitat quisquam, quin quadragenarium se dicat Horatius O. 2, 4 extr. *Cujus octavum trepidavit ætas Claudere lustrum*, & quinquagenarium, cum O. 4, 1, 6 *Circa lustra decem* se jam durum imperiis Veneris dicit. Mart. 1, 38 quos v. 1 *quindecim annos* diserte dixerat, mox *tribus lustris* complectitur. Claud. 6 Cons. Hon. 391 *Circumflexa rapit centenus sæcula consul, His annis qui lustra mihi bis dena recenset.* Recte igitur Festus *lustrum*, ait inter alia, *significat tempus quinquennale.* Neque obstat, quod videmus cum olympiade comparari & συνωνύμως poni *lustrum*. Ovid. Pont. 4, 6, 5 *In Scythia nobis quinquennis olympias acta est, Iam tempus lustri transit in alterius.* Auso. epigr. (141) ad Proculum, *Fors erit, ut lustrum cum se cumulaverit istis, Confectam Proculus signet olympiadem.* Nimirum etiam Cic. de Orat. 3, 32 pr. Olympicorum ludorum *quinquennalem* solennitatem vocat, ut Græci ipsi interdum πενταετηρίδα, quod annis quatuor completis, quinto ingrediente celebrarentur. Ita Tac. A. 14, 20 *Quinquennale ludicrum Romæ institutum est, ad morem Græci certaminis*, & 16, 2 *Ac forte quinquennale ludicrum secundo lustro celebrabatur.* In his non tam lustrum ad Olympiada accommodandum, quam de olympiade observandum, eam παχυλῶς, quod ineunte post quatuor annos completos quinto celebraretur, *quinquennalem* dictam. ¶ 6. Quin eo minus illi plane censendi sunt errare, qui quadriennium lustro assignant, cum generatim circuitum & periodum temporis, vel annum adeo notare videatur. Ita Manil. 3, 580 *Lustra decem tribuet solis, cum mensibus octo.* De his solis lustris h. e. annis intelligunt etiam illud Virg. Æneid. 1, 287 *Lustris labentibus.*

¶ Lustro, *avi*, *atum*, *are*, activ. expiare est seu purgare, reinigen, weihen, heiligen, versühnen. Virg. ecl. 5, 74 *Et cum solennia vota Reddemus Nymphis, & cum lustrabimus agros.* Ritum & formulam lustrandi docet Cato de R. R. c. 141; & plenius Tib. 2, 1. conf. quæ plena manu notavit Brouckh. & quæ dedimus in lustratio. Idem passive 3 Æneid. v. 279 *Lustramurque Iovi, votisque incendimus aras.* Et Ovid. Met. 10, 398 *Magico lustrabere ritu.* Idem Met. 13, 951 *Ego lustror ab illis, Et purgante nefas noviès mihi carmine dicto, Pectora fluminibus jubeor supponere centum.* Sic, *Lustrare urbem*, Plin. 10, 13. *Oves cum pastore lustrabant.* vid. Brouckh. l. c. v. 13. Idem *ægrotorum lectos*, Ovid. A. A. 2, 329. Tib. 1, 5, 11. ubi vid. Brouckh. ¶ 2. *Lustrare exercitum*, id est, recognoscere & sacrificiis expiare, musterung halten. Quod fiebat, cum Imperator ad novum exercitum veniret. vide Ciaccon. ad Hirtium de B. G. 8 n. 529; & Liv. 38, 12. Quo ritu id apud Macedonas celebraretur, apud eumdem habes lib. 40 c. 6, itemque apud Curtium 10, 9, 12. ¶ 3. Est & *Lustrare* circumire, peragrare, visere, considerare, quod lustrationes scilicet tali ratione fierent, durchwandern, besichtigen. Cic. de Fin. 5, 25 *Pythagoras Ægyptum lustravit.* Virg. Æneid. 1, 581 *Libyæ lustrare extrema.* Idem Æneid. 3, 377 *Quo tutior hospita lustres æquora.* Et eclog. 2, 12 *Tua dum vestigia lustro.* Iterum Æneid. 8, 153 *Totum lustrabat lumine corpus*, er betrachtete ihn von oben bis unten. Et de sole Æneid. 4, 607 *Flammis opera omnia lustras*, du beleuchtest alles. conf. Æn. 2, 6. Conf. Drakenb. ad Sil. 17, 518. Sic, *omnia ratione animoque lustrare*, alles wohl erwegen, bedencken. Cic. Off. 1, 17. conf. Nonius 4, 277. Sed deponentialiter

¶ Lustror, *ari*, id est, in lustris meretricum, sive lupanaribus ætatem & rem consumere, den huren nachlauffen, apud Nonium l. c. ex Lucilio. Sic Plautus Pseud. 4, 7, 6 *Luxuriantur, lustrantur, comedunt quod habent.* Idem Casin. 2, 3, 29 *Vbi fuisti? ubi lustratus? ubi bibisti?*

¶ Lustratus, *a*, *um*, passiv. geweihet, gereiniget, gemustert. Liv. 3, 29 *Lustratum atque purgatum Capitolium.* Ovid. Met. 14, 605 *Lustratum corpus ungere.* Martialis præf. lib. 8 *Non nisi religionis purificatione lustratus accedere ad templa debet.* Cic. Divin. 1, 35 *Exercitus lustratus.* conf. Hirtii B. Alex. c. 75; Horat. 3, 25, 12.

¶ Lustratio, *ōnis*, f. expiatio, die weihung, reinigung, das fegopfer. Colum. 2, 22 *Desideraturi lustrationum cæterorumque sacrificiorum, quæ pro frugibus fiunt, morem priscis usurpatum.* Lustrationis ritus vide apud Casaub. in sat. 2 Persii & Barth. ad 4 Theb. Statii p. 1073. ¶ 2. Est & circuitio, ut apud Cic. Phil. 2, 23, *Peragratio itinerum, lustratio municipiorum*; der durchzug, und die besichtigung. *Lustratio exercitus*, die musterung, heer-schau. vide supra *Lustrare*.

¶ Lustrāmen, *ĭnis*, n. sacrificium lustrale vel expiatorium, Gr. λύματα. Val. Flacc. 3, 409 *Quæ danda forent lustramina cæsis*, conf. v. 442.

¶ Lustramentum, *i*, n. idem. Lege 3 § 3 Dig. ad Legem Cornel. de sicar. & venef. *Quod lustramenti caussam dederint cantharidas*: id est, *purgamenti*. Sed Hotomann. de Verb. Iur. de intemperanti & effrenata rei Venereæ cupiditate intelligit, cum cantharidum ea vis sit, ut ad illam incitent.

¶ Lustrātor, *ōris*, m. qui lustrat. Apul. Apol. p. 288 *Hercules lustrator orbis, purgator ferarum, gentium domitor.* Vbi *lustrator* est peragrator, sicut *lustrare* aliquando peragrare sonat, ut supra diximus. ¶ 2. Deinde id nominis ad alias etiam notiones extendi potest, ut, *lustrator infantis, lustrator exercitus, &c.*

¶ Lustrābilis, *e*, Gloss. gr. lat. περίβλεπτος, *spectabilis, lustrabilis.*

¶ Lustrāgo, *ĭnis*, f. herba, verbenaca, in lustrando olim adhibita, eisenkraut, Apul. de Herb. c. 3.

¶ Lustrālis, *e*, ad lustrum spectans; ut *Sacrificium lustrale*, Liv. 1, 28 pr. *Lustrale certamen*, Tac. An. 16, 4, 1, quod c. 2 *Quinquennale ludicrum*

crum dixerat. *Aqua lustralis*, in ecclesia Romana dici possit, weyhwasser. Ovid. 3 Pont. epist. 2, 73. *Aurum lustrale* tributi genus singulis lustris solvendi, de quo ICti ad inscriptionem Cod. L. 11. itemque ad tit. Cod. Theod. (13, 1) *De lustrali collatione.*

¶ Lustricus, *a, um*; ut, *Dies lustrici*, secundum Macrob. Sat. 1, 16 erant, quibus infantes lustrabantur, & nomen accipiebant. Nonus scil. dies puerorum, & octavus puellarum. Tertull. de Idololatr. c. 16 *Nominalia* vocat. vide Scalig. ad Fest. in hac voce & lib. 2, Auson. 50 c. 22; præcipue Casaub. in sat. 2 Persii, & Torrent. ad Suet. Ner. c. 6.

¶ Lustrificus, *a, um*, idem. Val. Flacc. 3, 448 *Atque ita lustrifico cantu vocat: Ite peremi &c.*

¶ Lustro, *ōnis*, m. homo Veneræ rei deditus, ein hurenjäger. Catull. epigr. penult. *Tamen ipse est maximus lustro.* Vbi tamen lectio dubia est, vid. Corrad. ab Allio Critic. in Catull. Idem in Lex. Crit. p. 45. *Lustronem* hominem, non veneri sed crapulæ deditum in Nævii verbis significare, credit. Sic autem Nævius apud Festum in *Aleo: Pessimorum pessime, audax, ganeo, lustro, aleo.*

Composita:

Armilustrum & Armilustrium, vide supra *Arma.*

¶ Bilustris, *e*, decennis, duorum lustrorum quod est, zehenjährig. Ovid. Amor. 2, 12, 9 *Pergama cum caderent bello superata bilustri.* Quod Sidonius imitatus est carm. 23, 299 *Seu quod carminis atque fabularum Clausa ad Pergama dat bilustre bellum.*

¶ Circumlustro, *are.* Lucr. 5, 1436 *Sol & luna suo lustrantes lumine circum* per tmesin, ut videtur Falstero.

¶ Collustro, *avi, atum, are*, besehen, beleuchten, licht machen; ut, *Collustrare oculis*, Cic. Tusc. 5, 23, umher besichtigen. Idem Nat. D. 2, 36 *Sol omnia clarissima luce collustrat.* Et, *Luna solis lumine collustrari putatur*, Idem de Divin. 2, 43.

¶ Collustrans, *tis.* Virgil. Æneid. 3, 651 *Omnia collustrans hanc primum ad littora classem Conspexi venientem.* Conf. Tac. Ann. 2, 45, 4.

¶ Collustrātus, *a, um*, hell gemacht. Cic. in Orat. c. 11 *In picturis alios opaca, alios collustrata delectat.*

¶ Collustratio, *onis*, f.

¶ Delustro, *are*, reinigen. Apul. de Herb. c. 84 *Asparagi radice eum aqua fontana delustrabis eum.*

¶ Illustro, *are*, lucem afferre, erleuchten. *Illustrari a sole*, Varro R. R. 1, 12. *Sol cuncta sua luce illustrat & complet*, Cic. Somn. Scip. c. 4. Et, *Sol illustrat habitabiles oras*, Horat. 4 od. 14, 5. ¶ 2. Significat & declarare, perspicuum facere, clarum item ac celebre reddere, erklären, ausstreichen, berühmt und ansehnlich machen. *Tuam amplitudinem, mihi credo, illustrabit hominum injuria*, Cic. fam. 1, 6. Idem Catil. 3, 8 *Haruspices dixerunt, fore ut ea consilia, quæ clam essent inita contra salutem urbis atque imperii, illustrarentur, ut a S. P. Q. R. conspici possent*, an tag kämen. Nepos 2, 1, 4 *Quo factum est, ut brevi tempore illustraretur*, i. e. notus clarusque fieret. Salvian. 4 de Gubern p. 112 *Ut pauci illustrarentur, mundus evertitur; Vnius honor orbi excidium est*, id est, ut ad honores & dignitates altiores adspirent, ex quibus illustres fiant, & appellentur.

¶ Illustrātus, *a, um*, kund gemacht, erläutert. Cic. Catil. 3, 1 *Quæ in senatu illustrata, patefacta, compertaque sunt per me.* Idem de Orat. 2, 39 *Obscurum sane, & ignotum, patefactum in judicio atque illustratum est.* conf. de Amic. c. 26.

¶ Illustratio, *ōnis*, f. illustrandi actus, die erleuchtung. Quintil. 6, 2 Ενάργεια *a Cicerone illustratio & evidentia nominatur.* Et Cic. de Nat. D. 1, 31 *Solis illustrationem, ejusdem incensam radiis mensuro spatio luna complet.*

¶ Illustramentum, *i*, n. idem. Quintil. 12, 3 *Illustramenta pronunciationis.*

¶ Illustrator, *ōris*, m. qui illustrat. Lactant. 2, 9 *Deus luminis fons & illustrator rerum.* Et Hieronymus procemio Quæst. in Genesin: *Cicero latinæ linguæ illustrator.* Vlus & Augustin. Confess. 12, 11 & 16. Inscriptio vetus apud Reinesium Classe 6 n. 129 INLVSTRATORI PROSAPIAE SVAE.

¶ Illustratrix, *ĭcis*, f. Sarisb. 7, 9 *Illustratrix gratia.*

¶ Illustris, *e*, splendidus, clarus, nobilis, hell, klar, berühmt, edel, herrlich; ut, Cic. de N. D. 2, 15. *Solis candor illustrior.* Id. de Div. 1, 57 *Illustris & perlucida stella.* Id. Ac. 4, 29 *Illustribus rebus infestis*, i. e. in rebus quæ dubitationem non habent, & perspicuæ sunt, non respondes. *Homo illustris honore ac nomine*, Cic. de Petit. Cons. c. 5. *Equites illustres*, Liv. 30, 18. Eorum frequens mentio est in Tacito, ad quem Ryckius observat, ante Augustum, libera republica, equites veste Senatoria usos, & illustres appellatos esse. v. ad Annal. 2, 59. Sed *equites illustres* apud Livium l. c. non alii sunt, quam clari, nobiles, sive genere sive opibus. vid. Duker. ad Liv. *Illustre alicujus nomen reddere*, Cic. in Bruto c. 13. Et, *Illustriores legationes*, Nepos 10, 1, 4. *Vbi major atque illustrior incidit res*, Cæs. B. G. 8, 3, eine wichtige sache. *Illustrissimum prælium*, Nepos 4, 1, 1. ILLVSTRES in monumentis veterum appellabantur primi ordinis Senatores: secundi SPECTABILES: tertii CLARISSIMI: Isidor. 9, 4. Sidon. 8 epist. 6, ab inferiore ad summum gradum procedens: *Nicetius vir ortu clarissimus, privilegio spectabilis, merito illustris:* vide ibi Savaronem, & supra ad Concionem, quæ lib. 7 epist. 9 subjungitur p. 450.

¶ Illustrius, illustrissime, adv. fürtrefflich. Cic. fam. 10, 19 *Video, quasi ea, quæ oculis cernuntur, me a te amari. Dices, quid antea? Semper equidem, sed nunquam illustrius.* Gellius 5, 1 *Labores suos illustrissime narrare.* Et 9, 13 *Illustrissime descripsit.*

¶ Perillustris, *e*, valde illustris. Cic. ad Att. 5, 20 sub initium: *Perillustres fuimus.*

¶ Perlustro, *are*, fleißig besichtigen, durchsehen. Liv. 25, 9 *Discurrere circa vias, perlustrareque oculis omnia.* Id. 23, 46 *Hunc Taurea cum diu perlustrans oculis, obequitasset hostium turmis*, ubi v. Interpp. Cicero etiam *perlustrare animo* dixit, betrachten. Patrit. Orat. c. 11. *Exercitus victor perlustrat hostium agros*, prædæ causa, Liv. 8, 36 extr. durchstreiffen.

¶ Perlustrans, *tis.* Silius 7, 537 *Perlustrans campos oculis.*

¶ Perlustratio, *onis*, f.

¶ Præclustris, *e*, hoch, edel, ansehnlich. Ovid. Trist. 3, 4, pr. *Vive tibi, quantumque potes, præclustria vita: Sævum præclustri fulmen ab arce venit.*

¶ Subclustris, *e*, aliquid lucis habens, etwas licht und deutlich. Liv. 5, 47 *Nocte subclustri*: quod Paulin. 6 Nat. Felic. v. 373 *Subclustri lumine noctis* dixit. Translate *Verba subclustria*, Gell 13, 24. Et, *Nox subclustris*, Horat. 3 ode 27, 31, id est, aliquantulum luminosa. Adde Virgil. Æn. 9, 373; Val. Flacc. 3, 142.

Tubilustrium, vide infra in *Tuba.*

Lusus, vide *Ludus*, Lutamentum, lutare, &c. *Lūtum.*

LVTĀTIVS, *i*, m. Male scribunt quidam *Lustatius*, cum primam perpetuo corripiant poëtæ. vid. Drakenb. ad Sil. 6, 687. Cæterum est gentis Rom. nomen, ex qua v. g. erat *Catulus*, de quo collega Marii quintum consulis, copiose Vossius de Hist. Lat. 1, 9 p. 40. Item alius eo junior, de quo idem Voss. 3, 1 p. 662. ¶ 2. *Lutatius* etiam dictus vetus Scholiastes Statii, de quo itidem Voss. P. 3 Aristarchi p. 214. conf Barth. ad Stat. Theb. 6 p. 488.

Lūtea, Lutensis, Lūteolus, Lūteſco, Luter, v. *Lūtum*, & *Lūtum, Luo.*

LVTETIA, *æ*, f. Λευκοτεκία, Galliæ celeberrima, maxima & populosissima urbs, hodie *Parisii.* Cæsar B. G. 6, 3 *Lutetiam Parisiorum* dixit, Paris.

Lureus, Luto, lutosus, vide in *Lūtum* & *Lūtum.*

LVTRA, *æ*, f. & Lutris, ἐνύδρις, ἀμφίβιον est, ut Castor, eine fischotter, oder natter. *Canem fluviatilem* etiam dici a quibusdam Genesius indicavit. vid. Rhodig. Ant. Lect. 18, 40.

¶ Lutrum, *i*, n. gr. λουτρόν, *frigida lavatio*, das kalte bad, Vitruv. 5, 11.

LVTVM, *i*, n. terra humore soluta, a λύειν, koth, morast; ut, *In luto pervolvere, provolvere. In eodem hæsitas luto*, Ter. Phorm. 5, 2, 15, id est, in eodem, quo ego, versaris periculo, du steckst so tief, als ich. conf. Plaut. Pers. 4, 3, 66. *Hærere in cœno*, dixit Horat. 2 sat. 7, 26. *Extra lutum pedes habes*, ἐκ τοῦ πηλοῦ πόδας ἔχεις; quoties extra periculum quis est constitutus. vide Chiliad. *Lutum nisi tundatur, non fit urceus.* h. e. Nihil egregium sine labore est. ¶ 2. *Lutum es*, ein unflätiger mensch, convicium apud Romanos in hominem nequam & nullius rei, in lutulentum & fordidum. vid. Plaut. Mil. 2, 3, 54, SC. *Abi ludis me Palæstrio*, PA. *Tum mihi sunt manus inquinatæ.* SC. *Qui dum?* PA. *Quia luto ludo*, weil ich mit dreck umgehe, Most. 5, 2, 45 &c. Sic apud Nonium 1, 165 Lucilius: *Nihil parvi ac pensi utiliter edoceas lutum.* Sed & apud Græcos obtinuit hæc ratio. Vnde Origenistæ olim Orthodoxos per contemtum πηλοτώτας appellabant, quasi luteos: a πηλός, *Lutum.* S. Hieronymus epist. 65, 3 *Pelusiotas nos appellant & luteos.* Vbi imperite Baronius *Pilusiotas* referibi voluit, uti Casaubonus Prolegom. Exercit. contra Baron. p. 20 animadvertit. Alio Persii illud sat. 3, 23 *Vilum & molle lutum es*, interpretandum est. Ibi enim significatur ejusmodi indoles, quæ ad argillæ instar ductilis sit, & melioris cultus capax, sed multis hactenus disciplinis exculta, ut virtutis induceret formam, ut Hor. epist. 2, 2, 7 *Idoneus arti Cuilibet, argilla quidvis imitaberis uda.* vide infra & *Luteus.*

¶ Lutus, *i*, m. Claudius apud Non. 3, 132 *Pluvia, imbri, lutus erat multus.*

¶ Lutensis, *e*, ut pratensis, im koth gewachsen. Plin. 9, 37 *Purpuræ nomine alio* pelagiæ *vocantur. Earum genera plura &c.* LVTENSE *putri limo*; & ALGENSE, *enutritum algâ.*

¶ Luteus, *a, um*, vom koth, leimern; ut, Ovid. Fast. 1, 158 de hirundine, *Et luteum celsa sub trabe fingit opus.* ¶ 2. Est & convicium in vilem & fordidum. Plaut. Truc. 4, 4 pr. *Blitea & lutea est meretrix, nisi quæ sapit in vino ad rem suam*, sie ist nichts werth. Iuvenal. 10, 132 Vulcanum *luteum* vocat, quod oppletus cœno & fordidus esset. Sic, *Luteum negotium*, eine schlechte sache, Cic. Verr. 4, 14. *Rheni luteum caput*, Horat. 1 sat. 10, 37.

¶ Lutōsus, *a, um*, idem; ut, *Terra lutosa*, Plin. 17, 19.

¶ Luto, *avi, atum, are*, mit koth beschmieren, beschmutzen. Martial. Apophoretis epigr. 50 de Galericulo: *Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.* Caro R. R. c. 92 *Conspergito amurca omne quod lutaveris*, i. e. ex luto feceris. Sic apud Calpurn. ecl 5, 17 *Nidosque reversa lutabit hirundo.* ¶ 2. Varro apud Nonium 2, 482, hoc verbo *Lutare* pro luere vel solvere usus est. vid. sub *Luo.*

¶ Lutātus, *a, um*, beschmutzt, beschmiert, unsauber gemacht. Persius 3, 104 *Crassis lutatus amomis.* Et Lamprid. Heliog. c. 14 *Lutati tituli statuarum*, i. e. luto tecti.

¶ Lutatio, *onis*, f. medicis dicitur oblinitio luto facta in operationibus chymicis, die verküttung, verlütirung.

¶ Lutāmentum, *i*, n. ein klebwerck, Cato R. R. c. 128

¶ Lutārius, *a, um*, im koth lebend. Sic, *Lutarias testudines*, Plin. vocat, 32, 4 in luto degentes. De *lutario mullo* Idem 9, 17.

¶ Luteſco, *ĕre*, schlammicht werden. Columell. 8, 17 *Stagna, quæ limo cœnoque lutescunt.* conf. Nonius 2, 498, & Gellius 18, 11.

¶ Lutulo, *are*, conspurcare, luto inquinare, garstig machen, besudeln. Plaut. Trin. 2, 2, 15 *Isodem lutulant, quos collaudant.*

¶ Lutulentus, *a, um*, luto plenus, morastig, kothicht; ut, *Sus lutulentus*, Declam. in Sallust. sub Cic. nomine. *Amnis lutulentus*, ein unflätig, trüb wasser, Ovid. Amor. 3, 6, 95. *Lutulenta vitia*, Cic. in Pison. pr. Compar. Plaut. Pœn. 1, 1, 30 *Non lutum est lutulentius.*

¶ Lutulente, adv. quo alterum *lotiolente* explicat Non. 2, 485.

¶ Collutulo, *are*, beschmieren, besudeln. Plaut. Trin. 3, 2, 66 *Hæc famigeratio te honestet, me autem collutulet.*

¶ Delūto, *are*, pro luto contegere, mit leim bewerffen, Cato R. Rust. c. 128, ubi docet, quomodo instituenda delutatio sit, ne & aspergo noceat, nec cava faciant mures, neque herba nascatur, nec lutamenta se scindant.

Delutatio, idem quod *Lutatio*, apud Augustinum.

¶ Delutamentum, *i*, n. idem quod *Lutamentum*; v. Cato R. R. 128.

¶ Dialutensis, *e*, plur. *Dialutenses*, purpurarum genus vario soli genere pastum, Plin. 9, 37.

LVTVM, *i*, n. f. *Luteum*, flos crocei coloris (vid. *Luteus, a, um*) qui cæruleo admixtus viridem efficit, teſtibus Plinio 33, 5; Vitruvio 7, 14; Virg. ecl. 4, 44 *Croceo mutabit vellera luto.* Nemeſia. Cyneg. 319 *Suavique rubeſcere luto.* Vexatiſſimus eſt locus Cæſ. B. Gall. 5, 14, ubi quidam ita legunt, *Omnes ſe Britanni luteo inficiunt, quod & cæruleum efficit colorem:* Sed melior videtur lectio, *vitroque*, ubi vid. Qui *luteo* legunt, tamen eam putant credo intelligi herbam, quæ Græcis ἰσάτις, Italis *Glaſtum*, nobis waid, vocatur. Vid. Brodæus Miſcell. 5, 1; Turri. Adverſ. 6, 17; Victor. V. L. 19, 3; Alciat. parerg. 2, 1 præter eos, qui ad auctores laudatos ſcripſere. ¶ 2. *Luteum ovi* vitellus eſt, der dotter. Plinius 10, 53 *Pullis eibus in luteo eſt.*

¶ Lūteus, *a, um*, i. e. croceus, gelb, goldfarb; ut, *Lutea viola*, Plin. 21. 6. *Panis luteus*, Plaut. Menæch. 5, 5, 19, geſaffert brot. Virgil. Æneid. 7, 26 *Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.* Samon. 333 *Lutea fella.* conf. Nonius 16, 10. Colorem hunc gratiſſimum Diis non triſtibus oſtendit Brouckh. ad Tib. 1, 8, 46, qui plura etiam de hoc colore habet ad 1, 9, 52.

¶ Lutea, *æ*, f. ſubſt. nativa chryſocolla, de qua Plinius 33, 5 *Luteam vocant. Et tamen illa quoque herba, quam luteam appellant, tingitur, &c.* (Harduinus legit *Luteum:*) Et mox: *Pingiturque ante quam pingat.* Eſt igitur *Lutea* pigmentum illud bergrün, & herba colorem præbens luteum, ein gelbfärbendes kraut, vulgo ſtreichkraut.

¶ Lūteŏlus, *a, um*, diminutiv. gilblicht; ut, *Luteolæ violæ*, Colum. 9, 4. *Luteola caltha*, Virg. eclog. 2, 50.

¶ Sublūteus, *a, um*, aliquantum luteus, dunckelgelb. Arnobius 5 p. 164 *Illis color eſt purpurei luminis affectione ſubluteus.* Apul. 2 Florid. de Pſittaco: *Non lactens ille vel lividus, vel utrimque ſubluteus aut ſparſus eſt: ſed color iſſittaco viridis.*

LVX, *lūcis*, f. λεῦ, λύκη, lumen, claritas, licht, tag. Lux proprie cæli, ſiderum, diei eſt. Ovid Met. 2, 55 de Phœbo: *O lux immenſi publica mundi!* Cic. Divin. 2, 26 *Ante lucem gallı cantum*, vor tage. *Prima luce*, Liv. 1, 44: & Ter. Adelph. 5, 3, 55 *Cum prima luce*, mit angehendem tag. Veteres etiam dixerunt *primo luci*, vid. Torrent. ad Ter. l. c. Et, *Ad lucem*, tempus quod lucem antecedit, gegen morgen. Suet. Cæſ. c. 31 *Tandem ad lucem duce reperto per anguſtiſſimos tramites pedibus evaſit.* Sic, *ad meridiem, ad mediam noctem*, dicebant. *Lucem invocare*, nach dem tage wünſchen, Idem Suet. Calig. c. 51. *Lux naturale ſolatium*, Curt. 8, 4, 8 *In uno die invenit lucem & noctem, & alternas mundi vices*, Sen. epiſt. 12. ¶ 2. Metaphora vocis hujus varia eſt, v. g. *Hiſtoria eſt lux veritatis*, Cic. de Orat. 2, 9. *Signa omni luce clariora*, Idem pro Cælio c. 9. Sic, *Lux clarius*, heller denn das licht. *Proferre in lucem res occultas*, an das licht bringen, Cic. Acad. 4, 19. Κρεττῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς, i. e. *Furibus idonea eſt nox, ſed veritati lux*, Euripides Iphigenia in Tauris v. 1026. ¶ 3. Non raro *Lux* & vitam notat, das leben. Virg. Æneid. 4, 31 *O luce magis dilecta ſorori!* Cic. Tuſc. 2, 4 *Objiciebatur interdum animo metus, & dolor cogitandi, fore aliquando ſinem hujus lucis, & amiſſionem omnium vitæ commodorum.* Sic, *Lucis cupiditas*, Quintil. 3, 8. Et Cic. Verr. 5, 29 *Cur piratis lucis uſuram tam diuturnam dediſti?* warum haſt du ſie ſo lange leben laſſen? *Edi in lucem*, Seneca in Oedip. v. 939. ¶ 4. *Lux* etiam pro *die* penitur cum poëtis, tum proſæ auctoribus. *Hodierna lux*, Ovid Heroid. 9, 167, der heutige tag. *Feſterna lux*, Id. Amor. 2, 2, 3. *Lux ſacra*, Stat. Achill. 1, 287. *Luces feſtæ*, Horat. 4 od. 6, 42, ein heiliger, oder feyertag. Liv. 38, 36. *Quod luce inter horam tertiam ferme & quartam tenebræ obortæ erant.* Conf. Iul. Obſequ. de Prodig. 56, & ibi Oudendorp. Gellius 2, 29 *Alia luce ortâ avis in paſtum profecta eſt.* Plinius 2, 9 *Luce vicenſima*, id eſt, die. Atque ita Cicero pro Mil. c. 35 *Centeſima lux eſt hæc ab interitu P. Clodii.* Adde Nonium 12, 39. ¶ 5. *Lux doctrinarum altera Cicero*, Plinius dixit 17, 5, quo inſigne quid & præſtantiſſimum ſignificatur. Ipſe Cicero Catil. 4, 6 *Hæc urbis lux orbis terrarum, arx omnium gentium.* Et Virgil. Æneid. 2, 281 de Hectore: *O lux Dardaniæ! ſpes o fidiſſima Teucris!* Cum *lucem* vocat, ſignificat, feliciratem atque ſecuriratem patriæ in eo maxime rum fuiſſe. Ita enim *lucis* vocabulum ad læta & proſpera aliquando refertur. Cic. pro L. Manilia c. 12 *Dii immortales! tantamne unius hominis incredibilis atque divina virtus tam brevi tempore lucem aſſerre reip. potuit, &c.* ¶ 6. *Lux* claritatem quoque conditionis & honoris notat. *In luce Aſiæ verſari*, Cic. pro Lege Manil. c. 3, hoc eſt, in clariſſima & cultiſſima Aſiæ parte. Et Lege 3 Cod. de commerc. & mercat. *Honorum luce conſpicui.* Claudianus 4 conſ. Honor. v. 273 *Lux altiſſima fati Occultum nihil eſſe ſinit*, hoc eſt, ſplendor dignitatis auguſtalis. ¶ 7. Pro oculis, ut *Lumina*, etiam poniturahquando *Lux*. Statius Thebaid. 11, 585 *Iſſiſſe ſqualent veſtigia lucis.* Quo defendi poteſt illud Rutilii it. 1, 166 *Non poſſum ſicca dicere luce vale*, adverſus conatus emendaturientium. ¶ 8. *Lux* etiam eſt color. Manilius: *Tyrias imitata papavera luces.* vide Gronov. Obſerv. 2, 7.

¶ Luci, adverbialiter, bey tage. Plaut. Caſin. 4, 2, 7 *Venire luce.* Cic. Phil. 12, 10 *Quin enim audeat luci?*

¶ Lūcĭdus, *a, um*, clarus, perſpicuus, lichte, hell; ut, *Sidera lucida*, Horat. 1 od. 3, 2. *Aër lucidus*, Lucret. 4, 341. Et, *Gemma lucida*, Ovid. Heroid. 15, 74. Virg. Æneid. 7, 626 *Et ſpicula lucida tergent.* Ovid. Met. 13, 796 *Lucidior glacie.* Ac Vitruv. 9, 6 *Lucidiſſima ſtella.* ¶ 2. Candidum ſignificat, ut Gr. λαμπρός. Tib. 2, 1, 62 *Molle gerit tergo lucida vellus ovis.* ¶ 2. Hilaris, lætus, frölich. vide Barth. ad Stat. Silv. p. 266. Alia translatione de ingeniis & ſcriptoribus dicitur. Quint. 10, 1 *Pliniſtus imitator Thucydidis, ut multo inferior, ita aliquatenus lucidior*, deutlicher.

¶ Lūcĭde, adverb. klar, deutlich; ut, *Lucide breviterque definire*, Cic. de Orat. 2, 25. Compar. ad Herenn. 4, ... *Lucidius poſſe dici non putatur.* Seneca epiſt. 2 p. 265 *Animus lucidus tranquillusque inter divina verſatus.* Sup. Quinct. 4, 5 *Sic offendit lucidiſſime cæſim.*

¶ Lūcĭdo, *are*, erläutern. Chryſol. Serm. 112 *Obſcura lucidare.*

¶ Lūcco, *luxi, lucĕre*, lucem emittere, leuchten, ſcheinen. *Luna lucet alieno lumine*, Cic. Somn. Scip. c. 3. Et Tibull. 1, 1, 6 *Dum meus aſſiduo luceat igne focus.* ¶ 2. In agendi ſignificatu poſuit Plautus: ut, *Cereum lucere alicui*, i. e. præferre, Curc. 1, 1, 9; & *facem*, Idem Caſ. 1, 2, 30. ¶ 3. Imperſonaliter Cicero pro Roſc. Am. c. 34 *Nondum lucebat, cum Ameriæ ſcitum eſt*, es war noch nicht recht tag, quod ibidem c. 7 *primo diluculo* dixerat.

¶ Lucens, *tis*. Virg. Æneid. 6, 725 *Lucens globus lunæ.* Et Stat. 1 Sil. 3, 36 *Lucentia marmora.*

¶ Lūcēſco, *ĕre*, leuchten. Virgil. ecl. 6, 37 *Iamque novum terræ ſtupeant luceſcere ſolem.*

¶ Lucēſcit, & antique Lucĭſcit, imperſ. es wird tag. Liv. 4, 28 *Et jam luceſcebat, omniaque ſub oculis erant.* Ter. Heaut. 3, 1, 1 *Luciſcit hoc jam! Hoc*, id eſt, cælum. Plaut. Amph. 1, 3, 45 *Eamus Amphitruo; luciſcit hoc jam.* Et Mil. 2, 2, 63 *Lucet hoc jam* ſimiliter dixit. Deſignatur autem his locis diluculum, cum ſole nondum orto jam lucet. Et HOC διακτικῶς effertur.

¶ Lūcerna, *æ*, f. λύχνος, candela, ein licht, eine fackle, leuchte. Propert. 2, 15, 3 *Appoſita narramus verba lucerna.* Idem 3, 7, 1 *Dulcis ad extremas fuerat mihi rixa lucernas*, bis die lichter ausgebrannt. *Lucerna cubicularia*, Martial. lemmate epigr. 39 Apophoret. ein nachtlicht. *Lumen lucernæ obſcuratur luce ſolis*, Cic. de Fin. 3, 14. Et Apul. l. 4 Met. *Tædis, lucernis, cereis, febaceis, nocturni luminis inſtrumentis clarеſcunt tenebræ.* Perſius ſat. 5, 181 *Diſpoſitæ pinguem nebulam vomere lucernæ.* ¶ 2. *Olet lucernam*, proverbialiter de ſcripro diligentia ſumma, quin nimia elaborato dicitur. *Lucerna eâdem hanc epiſtolam ſcripſiſſem, &c.* Cic. Att. 8, 2 bey demſelben licht. Primam brevem habet, quamvis a *luceo* dicta videatur, quia ex græco λυκνη, unde & *Lux*, & λυχνος eſt: a quo & Servius in 1 Æn. Virgil. deducit: *Græco*, inquit, *ſermone uſus eſt. A* lychno *enim* lucerna *dicta eſt, unde & brevis eſt* LV; *ſi enim a* luce *diceretur, non ſtaret verſus.* Sed & alia quantitate a primitivis diverſunt. De lucernis, & lampadibus perpetuis vide Voëtius diſpp. Theol. P. 1 p. 669 ſeqq.

¶ Lucernula, *æ*, dimin. Hieronymus de vitando ſuſpecto contubernio, quæ eſt epiſt. 47 in fine: *Extemporalis eſt dictatio, & tanta ad lumen lucernulæ facilitate profuſa, ut notariorum manus lingua præcurreret.*

¶ Lucernātus, *a, um*. Tertull. ad Vxorem 2, 6 *Ianua laureata & lucernata*, id eſt, lucernis illuſtrata.

¶ Lucernāria, *æ*, f. herba, verbaſcum, königskerze, Marcell. Emp. c. 20.

¶ Lucernārium, *ii*, n. tempus veſpertinum. Auguſtin. in Reg. Cleric.

Lucĭna, Lucius, Lucetius, vide ſupra ſuis locis.

¶ Lucinium, *i*, n. in veteri gloſſario eſt cicindela, ein Johanniswurm quod lumen det, dicente Iſidoro 19, 19. conf. 20, 10; & in ejus Gloſſ. *Licini.* ¶ 2. Item quod de candela vel lucerna emungitur, die lichtſchnuppe.

Lucnbro, *are*, vide cum derivatis ſuo loco ſuperius.

¶ Lūculentus, *a, um*, adject. quaſi luce plenus, lichte, ſcheinbarlich. Cic. ſam. 7, 10 *Camino luculento utendum cenſeo.* Apul. lib. 4 Met. *Facies luculenta. Patriæ famus alieno igne luculentior eſt*, vid. Chiliad. *Forma luculenta*, hübſche geſtalt, Ter. Heaut. 3, 2, 12. It, *Luculentus ſcriptor*, Cic. Att. 7, 17 & de Clar. Orat. c. 26, ein herrlicher, guter ſchreiber. *Oratio luculenta*, i. e. ornata, elegans, Salluſt. Catil. c. 31. ¶ 2. *Luculenti* etiam dicuntur, divitiis conſpicui & clari ſive ſplendidi, anſehnlich. Plaut. Capt. 2, 2, 76 *Scio ego, multos jam lucrum luculentos homines reddidit.* Idem Ciſt. 2, 3, 17 *Ego te reduco & voco ad divitias, ubi Tu collocere in luculentam familiam, Vade tibi talenta magna viginti pater Det dotis.* Compar. *Luculentioribus verbis rem comprehendere*, Cic. Att. 12, 21.

¶ Lucŭlente, adverb. hell, herrlich; ut, *Scribere luculente*, id eſt, eleganter, ſplendide, Cic. Att. 14, 21. ¶ 2. *Luculente habere diem*, eſt laute atque opipare ſe curare, Plaut. Epid. 1, 2, 54; ut, ſicut Poëta loquitur, *Multo ſplendeat igne focus.* In multo enim & magno apparatu ciborum multo igne opus eſt, ſeiner wohl warten und frölich ſeyn. Et ibidem 3, 2, 5 *Dii, mihi hunc diem dediſtis luculentum!* Quod tamen ideo dicit, quia a ſene argentum abſtulerat. Itaque ibi *luculentus dies*, felix ac fortunatus eſt. Sic, *Vendere luculente*, theuer verkauffen, Idem Plaut. Merc. 2, 3, 88.

¶ Lūculenter, adverb. æque uſitatum eſt. Cic. ad Q. fratr. 3, 5 *Sane opus texebatur luculenter.* Idem de Fin. 2, 5 *Cum græce, ut videor, luculenter ſciam.*

¶ Lucŭlentia, *æ*, f. ſplendor, nitor, der glantz, ſchein. Pluraliter, *verborum luculentias ſumere a Cicerone*, Arnob. lib. 3 p. 103.

¶ Lucŭlentĭtas, *atis*, f. idem. Cæcilius apud Nonium 2, 510 *Vide luculentitatem ejus & magnificentiam.* Ibid. Laberius: *Luculentitate captus.*

¶ Luculento, *are*, illuſtrare, erleuchten, hell machen, apud Vitruv.

¶ Lūcĭbĭlis, *e*, lucem præbens, leuchtend, Servius ad 6 Æneid.

¶ Lūcifer, *a, um*, adj. licht bringend ut, *Equi ſolis luciferi*, Ovid. Heroid. 11, 46. *Luciferum jubar* h. e. dies, Nemeſ. Cyn. 143. vide Burm. *Luciferæ faces*, Val. Flacc. 5, 370. *Luciferæ feneſtræ* opponuntur proſpectivis in Cod. lib 8 t. 10 l. 12 § 3.

¶ Lūcifer, *ĕri*, m. ſubſt. quem *ſtellam diurnam* Plaut. in Menæchm. 1, 2, 62 dicit. *Stella Veneris*, φωσφόρος, ἑῶος, der morgenſtern. Virgil. Æneid. 2, 801 *Iamque jugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ.* Ariſtot. 5 Ethic. κρατίστη τῶν ἀρετῶν ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἕσπερος, οὐδ' ἑῶος οὕτω θαυμαστός, *Pulcherrima virtutum juſtitia, & neque eſt Heſperus, ita neque Lucifer admirabilis.* conf. Plin. 2, 8, & ibi Dalech. & Tibull. 1, 3 v. ult.

¶ Luci-

¶ Lucĭfĭcus, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. Acut. 2, 9 *Vapor lucifici fulis.* Habet & Auguſtinus contra Manich. 1, 9 &c.

¶ Lucĭfico, *are.* Laudatur ex Laberio *Volo lucificare exitum etati meæ* ap. Gell. 10, 17. Ita Gron. Sedal. *elucificare, lucrificare, ludificare.* Turn. conjicit *luscificare.*

¶ Lucĭfluus, *a, um*, luce fluens, lichtgehend. Prudent. Pſych. v. 625 edit. Weitz. *Querite lucifluum cœlesti flagmate paſtum.* Et Iuvencus in Matth. c. 24 *Gens omnis habebit Teſtem lucifluo ſanctæ ſermone ſalutis.*

¶ Lūcĭfŭgus, *a, um*, lichtſcheu. Cic. de Fin. 1, 18 *Invidi, difficiles, lucifugi, maledici.* Virg. Georg. 4, 243 *Lucifugæ blattæ.* Fulgent. 3 Mythol. *Lucifuga conjux.* De monachis Rutil. Itin. 1, 440 *Squalet lucifugis inſula* (Capraria) *tota viris.* Et Minuc. Felix c. 8 *Lucifuga natio.* Ita MSS. & veteres libri; vulgo *l ucifugax.*

¶ Lucĭfŭga, *æ*, m. ſubſt. idem. Seneca dixit epiſt. 122 ſub finem, *Lucifugarum turbam*, quos Pedo Albinovanus græca voce λυχηβίας appellavit, apud eundem Senec. c. 1 id eſt, qui noctu agunt omnia diurna opera, & quidem ad lucernam: interdiu ſe ſomno dant. Lege Senecam. Et Apulejus quoque *lucifuga* dixit lib. 5 Met. p. 167.

¶ Lucĭfŭgax, *ācis*, idem; quidam in Minucio Fel. c. 8. legunt, ubi alii *lucifuga natio.* vide modo dicta in *Lucifugus.*

¶ Lucĭpārens, *tis*, idem quod lucifer. Avienus in Phænom. Arat. v. 854 *Luciparens nox.*

Lucipor, vide ſupra *Lucius.*

¶ Lucĭsător, *ōris*, m. auctor lucis. Prud. Cathem. 3, 1 *O crucifer bone, luciſator.*

Noctĭluca, vide infra *Nox.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Alucĭnor, ſive Allucinor, *ari*, quaſi *Ablucinari*, a luce aberrare: &

¶ Alucĭnatio, *onis*, f. quaſi lucis alienatio, vide in Hallus.

¶ Alūcĭta, ſive Allucita, *æ*, m. ab *a* & *Luceo*, Petronii verbum, qui in Fragmentis p. 674: *Nam comptum me vernales alucitæ moleſtabant.* Fulgentius Expoſ. ſerm. antiq. interpretatur κώνωπας, id eſt, *culices*, mücken. Barmannus vero ad l c. *Alucitas* interpretatur illos, qui officia lucis noctisque pervertunt, qui in tenebris vivunt, & interdiu ſtertunt, quos Cato apud Senec. ep. 122 *Antipodes* vocat, nachtſchwärmer.

¶ Alucus, *i*, m. in Philoxeni Gloſſ. νυκτικόραξ, *alucus, bubo*, ein nachtrabe. Et Servius ad Virg. ecl. 8 *Vlulæ aves ἀπὸ τῆς ὀλολυζειν nominatæ, i. e. a flatu, quas vulgo alucos vocant*, nacht eulen.

¶ Allūceo, ſive Adlucco, *xi, ēre*, anſcheinen, hinzuleuchten. Seneca epiſt. 92 *Niſi aliquis ignis allucerit.* Et Plaut. Perſ. 4, 3, 46 *Tibi fortuna faculam allucere vult.*

¶ Alluens, *tis.* Auguſt. Confeſſ. 11, 23 *Diluceſcant allucente miſericordia tua, Domine.*

¶ Anteluceo, adverb. ante lucem, vor tage. Apul. 1 Miles. p. 107 *Itaque maturius quieti nos reponamus: & ſomno levata laſſitudine noctis, antelucio aufugiamus iſthinc quam pote longiſſime.* Idem paullo inferius p. 108 etiam

¶ Anteluculo, dixit, früh vor tags. *Anteluculo furtim evadere, & viam, licet trepido veſtigio, capeſſere.* Add. lib. 9 p. 223.

¶ Antelucanus, *a, um*, was früh vor tag geſchiehet. Symmach. 1 epiſt. 22 *Antelucanus ſomnus.* Quin Cic. Tuſc. 4, 19 *Dolere ſe ajebat Demoſthenes, ſi quando opificum antelucana victus eſſet induſtria.*

¶ Circumlūceo, *ēre*, umherleuchten. Seneca Conſol. ad Marciam c. 2 *Magnitudinis fraternæ nimis circumlucentem fortunam exoſa defodit ſe, & abdidit.*

¶ Colluceo, *ēre*, lucere. *Cœlum omnibus colluet*, Cic. de Vniverſ. c. 9, es leuchtet allen zugleich. *Collucet flammis tota acies*, Liv. 38, 6. Sic & Curtius 3, 3, 3 *Caſtra ignis fulgore collucere ei viſa ſunt.* Fuiſſe idem verbum etiam tertiæ flexionis, Nic. Heinſius ad Prudentii Vincentium v. 10 ex antiqua ſcriptura probat: *Collucis inſigni ſtola.*

¶ Colluens, *tis.* Virg. Æn. 10, 539 *Totus colluens veſte atque inſignibus armis.*

Colluco, *are*, vide in *Lucus.*

¶ Collucernatio, *ōnis*, f. die anzündung vieler lichter. Hodie vocant *Illuminationes.* Claud. Mamert. de ſtatu an. 2, 9 *Stipem ſuam variis collucernationibus dilapidare*, i. e. comeſſationibus & ſpectaculis nocturnis.

¶ Dilūceo, *ēre*, erſcheinen. Horat. 1 epiſt. 4, 12 *Inter ſpem, curamque, timores inter & iras, Omnem, crede, diem tibi diluxiſſe ſupremum.* Sed *Dilucet res*, hoc eſt, clara & aperta eſt, Liv. 3, 16 pr. Idem 25, 29 *Dilucere, id quod erat, cœpit*, es iſt kundbar worden. Et Apul. Apol. p. 317 *Cuivis clare dilucet, aliam rem nullam eſſe*, &c.

¶ Diluceſcit, es wird tag. Cic. Catil. 3, 3 *Cum jam diluceſceret.* Liv. 36, 24 *Jam diluceſcebat, cum ſignum Conſul dedit.*

¶ Dilūcĭdus, *a, um*, clarus, helle, klar; ut, *Oratio dilucida*, eine deutliche rede, Cic. de Fin. 3, 1. Comp. Cic. in Orat. c. 5 extr. *Omnia docentes, & dilucidiora, non ampliora facientes.*

¶ Dilucide, adverb. perſpicue, idem. Ter. Phorm. 2, 3, 52 *Dilucide expedivi, quibus me oporteat judicibus*, ich habe es klar erwieſen *Dilucide docere*, Liv. 39, 47. *Dilucide explicare*, Cic Divin. 1, 51. Compar. Plin. 37, 3 *Ramenta ejus in oleo addita flagrant dilucidius diutiusque, quam lini medulla.* conf. Macrob. 5, 13. *Quæſtio dilucidius tractata*, Vlpianus l. 19 § 1. Dig. de Peculio. Superl Auguſt. epiſt. 29 ad Hieron. col. 11 *Eorum vanitatem in Iovinianodeſcripturis ſanctis dilucidiſſime convicimus.*

¶ Dilūcĭdo, *are*, declarare, erklären. Auct. ad Herenn. 3, 4 *Rei dilucidandæ cauſſa.*

¶ Diluculum, *i*, n. tempus dici lucentis, der morgen, der anbrechende tag. *Primo diluculo venire*, Cic. pro Roſc. Am. c. 7. Et ad Attic. 16, 13 *Cum ante lucem ſurrexiſſem, veniſſemque diluculo ad pontem, qui eſt Minturnis*, &c.

¶ Dilucŭlo, *are*, tagen klar werden. Gellius 2, 29 *Die craſtini, ubi primum diluculabit.* conf. Idem 7, 1.

¶ Elūceo, *ēre*, herfürleuchten, erſcheinen. Cic. de Amic. c. 6 *Amicitia magis elucet inter æquales. Ingenium in eo elucet*, es thut ſich herfür, es läſt ſich merken, Cic. pro Cæl. c. 19. Et, *Spes in pueris elucet*, Quintil. 1, 1.

¶ Eluceſcit, es erhellet, ex analogia Scioppius tuetur, animadv. ad Voſſ. p. 12. exemplis autem antiquis vix probari poteſt: v. Voſſ. de Vit. Serm. 1, 23, & Cellar. Cur. Poſter. p. 302. Auguſtinus tamen Retract. 1, 13 *Quod apud eos veritas eluceſceret.* Et Petr. Chryſol. Serm. 156 *Vt in ſequentibus clare eluceſcant.*

¶ Elūcĭdo, *are*, klar machen. Vulg. Interp. Sirac. c. 24, 31. vide Voſſ. de Vit. L. L. 4, 7.

¶ Elucĭfĭco, *are.* Laberii ap. Non. 2, 293. Sed vid. *Lucifico* paullo ante.

Elucubro, *are*, vide ſupra in *Lucubro.*

¶ Illūceo, *ēre*, & Illuceſco, *ēre*, erſcheinen, licht werden, tag werden. Cic. pro Mil. c. 26 *Illuceſcit aliquando ille dies.* Plaut. Perſ. 5, 2, 3 *Peſſimus hic mihi dies hodie illaxit.* Idem Capt. 3, 4, 65 *Citius pix tuo capiti illuceat.* ¶ 2. Etiam antiqua forma pro collustrare, beleuchten, anſcheinen. Plaut. Amph. 1, 3, 49 *Dies mortales illuciſcat luce clara & candida.* Plaut. Bacch. 2, 3, 22 *Vulcanus, Sol, Luna, & Dies, Dii quatuor Sceleſtiorem nullum hoc i luxere alterum.*

¶ Interlūceo, *ēre*, darzwiſchen herfur leuchten. Imperf. Liv. 29, 14 *Duos ſoles viſos & nocte interluxiſſe.* ¶ 2. De rara turba, minimeque denſa, dünne ſtehen. Virg. Æn. 9, 508 *Quæ rara eſt acies, interlucetque corona Non tam ſpiſſa viris.* vid Burm. ad Quint. decl. 12, 2 p. 243. ¶ 3. Sed *Interlucare*, quære in *Lucus.*

¶ Interlūceſco, *ere*, darzwiſchen ſcheinen. Gloſſ. gr. lat. διαφάινω, *luceo, luceſco, interluceſco.*

Oblucino, *are*, vide ſupra in *Lucus.*

¶ Perlūceo, vel Pellucco, *ēre*, durchleuchten, gar helle ſeyn. Cic. Off. 2, 9 *Decorum honeſtumque ex virtutibus maxime perlucet.* Plin. 10, 54 *Si ovorum purus & unius modi perluceat color.* Propert. 1, 2, 13 *Littora nativis pellucent picta lapillis.*

¶ Perlucens, *tis*, ut, *Oratio perlucens*, Cic. de Clar Or. c. 79, deutlich. *Perlucentibus aliis*, Ovid. Met. 4, 411 *Perlucenti circumdata amictu*, ibid. v. 313. De orthographia Brouckh. ad Tib. 3, 4, 71.

¶ Perlūcĭdus, & Pellucidus, *a, um*, durchaus licht und klar, durchſichtig. *Stella illuſtris & perlucida*, Cic. Divin. 1, 57. *Mundi fervor purior, perlucidior, mobiliorque*, Idem de N. D. 2, 11. *Vitro pellucidior*, Horat. 1 od. 18 ext. durchſichtiger als glas. ¶ 2. *Perlucidi* etiam dicebantur, qui pellucentes veſtes, quales ſericæ, atque bombycinæ erant, induti eſſent; quod mollium atque mulierum erat. Sen. de Conſtantia Sap. c. 18 *Hæc ipſe perlucidus, crepidatus, armillatus.* Intelligit Caligulam, cui parum virilem cultum exprobrat: Et ſic veſtiti *perlucere* ipſi etiam dicebantur: Iuvenal. 2, 77 *Libertatisque magiſter Cretice, pelluces.* Nam quia tenuiſſimæ iſtæ veſtes erant, pæne nudi apparebant tales induti. Vnde idem Seneca epiſt. 90 *Veſtem nihil celaturam* dixit. vide & de Benefic. 7, 9.

¶ Pellucidulus, *a, um*, dimin. Catull. epigr. 70 *Pelluciduli delicia lapidis*, i. e. gemma.

¶ Pellucĭdĭtas, & Perluciditas, *ātis*, f. die durchſichtigkeit. Vitruv. 2, 8 *Parietes tectoriis operibus expoliti, ut vitri pellucidĭtatem videantur habere.*

¶ Compellucĭdus, *a, um.* Plaut. Perſ. 1, 3, 16 *Nihil eſt macrum, nihil e nigro compellucidum.* Ita in Foro Rom. legitur. Sed Gron. *epicrocum, pellucidum.*

¶ Pollūceo, *ēre*, convivio lauto ſacrificare, conſecrare, ein herrlich mahl anrichten, aufopfern. Hard. ad Plin. 32, 10 explicat, coëmere ad epulas ſacras deorum. Refert ibi Plinius legem Numæ ex Caſſio Hemina, *Vt piſces, qui ſquamoſi non eſſent, ni polluerent.* Vox hæc inde eſt, quod vel ſacrificii lumina admodum lucerent, vel quia ſplendor epuli pelluceret. Ex *Pelluceo* itaque E in O converſum, ut in *Polliceor* pro *Pelliceor.* vid. Turneb. Adverſ. 28, 31; & Voſſii Etymol. p. 398. Cato de R. R. c. 132 *Iovi dapali culignum vini, quantum vis, polluceto*, &c. Plaut. Stich. 2, 1, 80 *Vti decumam partem Herculi polluceam.* conf. Feſtus, & Macrob. Sat. 3, 12, & Plin. 32, 2. Hinc

¶ Pollūctum, *i*, n. ſubſt. proprie convivium, quod ſacrificii cauſſa fieret, ein opfer-mahl. *Cum enim ex mercibus libamenta porrecta ſunt Herculi in ara, tum pollūctum eſt*, ait Varro de L. L. 5, 7. *Qui ad pollūctum emerent*, Plin. 32, 2. *Ad pollūctum Herculis ultimi cum venirent, catillos liguribant*, Macrob. Sat. 2, 12. ¶ 2. Quia *Pollūctum* plane opiparum ac ſumtuoſum erat, vocabulo eo generatim etiam cœna lauta ac ſumtuoſa ſignificatur, ein prächtig gaſtmahl. Plaut. Rud 5, 3, 63 *Ni ſit quicquam pollūcti domi.*

¶ Pollūctūra, *æ*, f. idem. Plaut. Stich. 5, 4, 6 *Hodie pollūcturas dabitur*, man wird offene tafel halten.

¶ Pollūctus, *a, um*, adject. Plaut. Cure. 1, 3, 37 *Pollūctus virgis ſervus*, tanquam cœna exceptus. Idem Rud. 2, 4, 11 *Non ego ſum pollūcta pago*, i. e. commune proſtibulum, ut in pollucto omnia exponebantur obviis. vid. Turneb. Adverſ. 11, 7.

¶ Pollūcĭbilis, *e.* Ita *pollucibilem cœnam*, opiparam & ſplendidam dixit Macrob. ſat. 2, 13, & Symmach. 6 epiſt. 71. Comparat. *Pollucibilior*, Ferrull. de Ieiuniis c. ult.

¶ Pollucibiliter, adv. idem. *Obſonare pollucibiliter*, Plaut. Moſt 1, 1, 23, & Symmach. 3 epiſt. 24.

¶ Pollūcte, adv. id. Plaut. Nervol. fragm. v. 5.

¶ Pollucibĭlĭtas, *ātis*, f. die feſtlichkeit. Fulgent. 1 Myth. *Pollucis filium, ſive a pollendo, ſive a pollicibilitate, quam humanitatem dicimus.*

¶ Præluceo, ēre, lucem præferre, vorleuchten. *Prælucere virtute sua majoribus*, Auct. declam. in Sallust. die vorfahren übertreffen. *Prælucere bona spe*, Cic. de Amic. c. 7. Horat. 1 epist. 1, 83 *Nullus in orbe sinus Bajis prælucet amœnis*. Et Martial. 12 epigr. 42 *Prælucere faces*, nuptiarum ritus.

¶ Prælucens, *tis*. Aur. Vict. de Vir. Illustr. c. 38 *Duilio concessum est, ut prælucente funali, & præcinente tibicine à cœna rediret*. Suet. Aug. c. 29 *Cum per nocturnum iter lecticam ejus fulgor perstrinxisset, servumque prælucentem exanimasset*.

¶ Prælūcĭdus, *a, um*, sehr hell, sehr schimmernd. Plin. 37, 6 *Arabicæ Sardonyches excellunt candore circuli prælucido*.

¶ Proluceo, ēre, herfür scheinen. Seneca de vita beat. c. 32 *Sena per diem, sena per noctem signa prolucent*.

¶ Relūceo, ēre, zurück strahlen, ein licht und schein von sich geben. Plin. 6 epist. 16 *E Vesuvio latissimæ flammæ altaque incendia relucebant*. Et, *Vestis fulgore reluxit*, Ovid. Met. 11, 617.

¶ Relucens, *tis*, ut, *Flamma relucens*, Liv. 22, 17.

¶ Relucesco, ēre, idem ac *Relucere*. Mart. Capella 8 p. 291 *Luna qua solem spectat pleno lumine relucescit*. Et p. 294 *Pleni luminis effigie relucescit*.

¶ Subluceo, ēre, aliquantulum lucere, ein wenig herfürblicken, einen schein von sich geben. Cic. in Arat. v. 289 *Aries sublucet*. Plin. 14, 20 *Si fragmenta subluceant*. Ovid. Heroid. 21, 217 *Candida nec mixto sublucent ora rubore*. conf. Amor. 1, 5, 5.

¶ Sublucens, *tis*. Plin. 9, 36 *Liquor nigrantis rosæ colore sublucens*.

¶ Sublūcĭdus, *a, um*, etwas licht. Apulejus Met. lib. 6 post princip. *Sublucidus lucus*.

¶ Sublucānus, *a, um*, demmericht. Plin. 11, 12 *Sublucanis temporibus*, nächst vor tage.

¶ Subluco, *are*, quod Festo est *ramos arborum decidere officientes lumini*, vide supra in *Lucus*.

¶ Translūceo, vel Traluceo, ēre, pellucere, durchsichtig seyn, hindurch schimmern, oder scheinen. Sic Plinius 6, 17, per ἐπιφώνημα de veste Coa: *Tam multiplici opere tam longinquo orbe petitur, ut in publico matrona transluceat*. De serico loquitur. conf. Idem 31, 7; & 37, 8; Solin. c. 50; Colum. 4, 29. Ovid. Met. 4, 354 *In liquidis translucet aquis*. At Lucret. 4, 308 *E speculo in speculum traluceat imago*.

¶ Translucens, *tis*, durchsichtig; ut, *Gemmæ translucentes*, Plin. 37, 8 fit.

¶ Translūcĭdus, *a, um*, durchschimmernd. *Elocutio translucida & versicolor*, Quintil. procemio lib. 8. Adde Plin. 14, 1; 16, 7; 37, 3.

¶ Pertranslucidus, *a, um*, idem. Plinius 13, 12 *Charta indecoro visu pertranslucida*.

LUXO, *avi, atum, are*, frequentativum videtur esse a *Luere*, & significat solvere, aut loco suo movere, verrücken, verrencken. Plinius 17, 24 *Subarator imprudens luxavit radices*.

¶ Luxans, *tis*. Prudent. Cathem. 2, 78 De Iacobo luctatore angeli: *Luxante claudus poplite?* ubi pro *luxato* passive dicitur al. *lapsante*.

¶ Luxatus, *a, um*, verrenckt, verstaucht; ut, *Membra luxata*, Plin. 25, 28. Seneca epist. 104 *Fregit aliquis crus, aut extorsit articulum? non vehiculum, navemque conscendit, sed advocat medicum, ut fracta pars jungatur, ut luxata in locum reponatur*.

¶ Luxatio, ōnis, f. die verrückung, verrenckung. Vet. Gloss. *Luxatio*, σέρμμα.

¶ Luxatūra, *æ*, f. idem, apud Marcell. Emp. c. 36.

¶ Luxus *a, um*, idem quod *luxatus*, i. e. vulsus, loco motus, apud Nonium 1, 272. *Luxo pede*, lahm, Sallust. fragm. c. 32. Cato R. R. 160 *Luxum si quod est, ut excantes*.

¶ Luxus, *ūs*, m. idem quod *Luxatio*. Apul. Florid. 3 p. 27 *Cruris artic. lus loco concessit, exque eo luxu adhuc fluxus est*. Id. de Herb. c. 31, 4 *Tumores ex luxu concitati*. Plin. Val. 2, 49 *Fimus luxui & tortis impositus*. ¶ 2. De *luxu*, quatenus est intemperantia cupiditatum, cum eædem luxæ vel solutæ sunt, vide mox seorsum.

¶ Colluxo, *are*, idem quod luxare. Veget. mulom. 3, 4, 44 *Colluxet* legendum putat Gesnerus, pro monstroso *conuxet*.

¶ Eluxatus, *a, um*, verrissen, verrückt; ut, *Fistulæ eluxatæ*, Plin. 20, 19.

LUXUS, *ūs*, m. quæcunque intemperantia, & profusio sumtuosa, pracht, übermaß mit essen, trincken, kleidern, bauen. De erymo vid. modo dicta in *Luxo*, & *Luxus* it. paulo post dicenda in *Luxuria*. Virg. Æn. 6, 605 *Regificus luxus*. Ter. Adelph. 4, 7, 42 *Adolescens luxu perditus*, der im luder liegt. *In luxum effusus*, Tac. Hist. 4, 36, 3. Claudian. 1 in Rufin. v. 35 *Et luxus populator opum, quem semper adhærens Infelix humili gressu comitatur egestas*. Et plur. Sil. 11, 402 *Combibat illapsos ductor per viscera luxus*. ¶ 2. Tacitus Hist. 4, 14, 2 pro libidine usus est, cum ait: *Quem suapte natura gravem onerabant ministri avaritia & luxu*. Nam *luxum* vocat, ut impubes & forma conspicuos ad stupra traherent, ut ibidem sequitur.

¶ Luxor, *ari*, idem quod luxuriari volunt positum a Plauto Pseud. 4, 7, 6 ubi edidit Gron. *Luxuriantur, lustrantur, comedunt*. Sed Non. 4, 277 quem sequendum putat Pareus, *Lustrantur, luxantur, &c.* Festus: *Luxantur a luxu dictum h. e. luxuriantur*.

¶ Luxuria, *æ*, & Luxuries, *ēi*, f. dissolutio morum, üppigkeit, schwelgerey, schlämmerey, füllerey. Nonius 1, 272 LUXUM, *id est, vulsum & loco motum, quod nunc* LUXARI *ignari latine dicimus: Inde* LUXURIA: *quia a recta vivendi via sit exclusa & ejecta*. Alibi ita scribit, *ut contra pudorem & supra modum profusionem* nominet. Boëthius de Disciplina Scholarum 1, 2 LUXURIEM *Satyrici triplici partitione diviserunt. Aliquam in ornatu vestium dicentes consistere: aliam coitui tertiam vero gulositatis assistricem*. Primæ & ultimæ notionis exempla passim obvia sunt. v. Colum, 8, 16. Plin. 36, 6 *Versicolores maculas & in totum marmorum apparatum Menander etiam diligentissimus luxuriæ interpres primus & raro attigit*: Vbi *Luxuria* est sumtus elegantia, curiositas, rarissima & pretiosissima instrumenta luxus. *Luxuriæ diligentissimus interpres* est callidus æstimator & judex istarum rerum, quæ non tam ad usum & necessitatem, quam ad lautitiam, & delicias ac magnificentiam referuntur. Male quidam exponunt obscenitatem. Sic apud Phædrum 4, 4, 44. *Luxuriæ domus* est instructa ad luxum, quam Liv. 23, 8. *domum luxuriosam* vocat. v. Burm. ad Phæd. l. c. ¶ 2. In secunda notione usus Terentius est Heaut. 5, 1, 72 *Egone? ut illius animam, qui nunc luxuria & lascivia Diffluit, retundam*. Laurentius Novariensis Homil. de pœnitentia sæpius utitur hoc vocabulo, semper tamen in hoc significatu. Vnde & *Luxuriæ* expiandæ exemplum Mariæ Magdalenæ proponit. Tertull. ad Nation. 1, 16 *Si quæ nunc concubitu ipso ætatis ac sexus necessitate, ne dixerim, libidine & luxuria caret, &c.* Et ita post bis isto vocabulo utitur. Isidorus quoque lib. 10 ganeonem *luxuriosum* interpretatur. ¶ 3. Ex ultima notione sunt ista: Cic. Off. 1, 30 *Intelligimus, quam sit turpe diffluere luxuria, delicate ac molliter vivere*, in wollust, in fressen und [...] [...]. Et ibidem c. 34 *Luxuria cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est*, & pro S. Rosc. 27 *In urbe luxuries creatur, ex luxuria existat avaritia necesse est*. Et, *Luxuriæ gnata est inopia*, Plaut. Trin. prolog. v. 8. Vide elegantem προσωποποιΐαν. Claudian. de Laud. Stilic. 2, 132 *Luxuries prædulce malum*. Et, *Blandum malum luxuria, quam accusare aliquanto facilius est, quam vitare*, Val. Max lib. 9 ineunte. *Luxuria pullulans reprimenda*, Corn. Nep. 24, 2, 3. ¶ 3. Intempestiva abundantia, ut Nonius 4, 286 interpretatur. Virg. Georg. 1, 112 *Luxuriem segetum tenera depascet in herba*, wenn die saat zu geil und dicke stehet. Idem ibid. v. 191 *Aut si luxuriâ foliorum exuberat umbra*. Cic. de Orat. 2, 23 in oratione *Sulpicii interdum, ut in herbis rustici solent dicere, in summa ubertate inest* luxuries *quædam, quæ stilo depascenda est*.

¶ Luxŭrĭōsus, *a, um*, unmäßig, schwelgerisch, dem pracht und wollust ergeben. Cic. de Fin. 2, 7 *Luxuriosi reprehendendi sunt ob eam ipsam caussam, quod ita vivunt, ut prosequantur cujusque modi voluptates*. Idem & *luxuriosa frumenta* dixit in Orat. c. 24. Liv. 2, 21 *Eo nuntio* (Tarquinii mortui) *erecti patres, erecta plebs: sed patribus nimis luxuriosa ea fuit lætitia*: i. e. luxuriæ præbuit caussam: fecit ut luxuriarent animi, & impotentia ferociaque nimis efferrent se; unde seditionum gravissimæ caussæ nascerentur. Ita & *luxuriare lætitiam* dixit, de quo post. Compar. Seneca epist. 7, de turba vitanda: *Avarior redeo, ambitiosior, luxuriosior*. Plin. 17, 1; *Luxuriosius genus*. Marius tyrannus apud Treb. Pollionem c. 8 Gallienum appellat *luxuriosissimam pestem*. Colum. 8, 16 *Luxuriosissimum factum atque dictum*. Est etiam C. Memmii apud Serv. ad Æn. 1, 165 *In luxuriosissimis Asiæ oppidis*.

¶ Luxuriose, adverb. idem, ut, *Luxuriose vivere*, Cic. de Fin. 2, 7, schwelgen, üppiges leben führen. Columella procemio: *Luxuriosius fercula struere*. Nepos 4, 3, 2 *Epulari luxuriosius*. Et Augustin. de Morib. eccles. cathol. c. 34 *Luxuriosissime bibere*.

¶ Luxurio, *are*, & Luxurior, *ari*, est lascivire, übermaß treiben, schwelgen. Liv. 1, 19 *Animi otio luxuriant*. ubi codd. nonnulli *luxuriantur*. Id. 2, 48. *Luxuriare & evanescere vividum quondam illud Cæsonis ingenium*. Id. 3, 33 pr. *Lecta principia ejus magistratus nimis luxuriavere*. Idem 23, 12 *Vereor, inquit Hanno, ne hæc quoque lætitia luxuriet nobis & vana evadat*, i. e. inani gaudio titillet animos, nullum de cætero afferat fructum. Sicut arbores fallere solent, nec poma ferre, quæ foliorum ramorumque luxuria nimis exuberant. Ovid. de Arte am. 2, 437 *Luxuriant animi rebus plerumque secundis, Nec facile est æqua commoda mente pati*. Colum. de Arbor. c. 11 *Luxuriantur arbores*, sie bekommen zu viel äste.

¶ Luxurians, *tis*, frech, geil, üppig. Virg. Æn. 11, 496 de equo: *Emicat, arrectisque fremit cervicibus alte Luxurians*. Horat. 2 epist. 2, 122 *Luxuriantia compescere*.

¶ Luxuriatus, *a, um*, idem. Iustin. 20, 4, 7 *Aliquos ex his luxuriatos incredibile videbatur*. Stat. Theb. 2, 676 *Sanguine multo luxuriata fames*. Et, *Littera nostra joco luxuriata suo*, Ovid. Trist. 5, 1, 44.

¶ Eluxurior, *ari*, idem. Columella de Arbor. c. 3 *Si pingui agro validas vites deposueris, pampinis magis eluxuriabuntur, & qualemcunque fructum tulerint, ad maturitatem non perducent*.

LYAEUS, *i*, m. Λυαῖος, Bacchus, ἀπὸ τοῦ λύειν, quia curam solvit: hinc & pro vino sumitur: *Libare Lyæi latices*, Silius 6, 183. Et Horat. eleganter 3 od. 21, 14 *Tu sapientum Curas, & arcanum jocoso Consilium retegis Lyæo*. conf epod. 9, 37.

¶ Lyæus, *a, um*, adjectivum. Virg. Æn. 1, 690 *Regales inter mensas laticemque Lyæum*.

LYCAMBES, *is*, m. Thebanus fuit, quem Archilochus poëta maledicus jambis ad laqueum adegit. vide Horat. epod. 6, 13; & 1 epist. 19, 25, & supra *Archilochus*. v. Lucian. Tom. 2 p. 433 Græv. ubi plura similia exempla.

¶ Lycambēus, *a, um*, adject. Ovid. in Ibin v. 51 *In te mihi liber Iambus Tincta Lycambeo sanguine tela dabit*. Et Martial. 7 epigr. 11 *Si qua Lycambeo sanguine tela madent*.

LYCANTHROPIA, *æ*, f. λυκανθρωπία, rabies lupina, melancholiæ species, qua homo in lupum se mutari putat; vide supra in *Lucumo*, It. Plin. 8, 32 s. 34. Herodot. 4, 105. Brouckh. ad Prop. 4, 5, 14. & Peucer. de Divinat. p. 208. Delrio Disq Mag. 2, 18. Olaus Magnus L. 18 extr.

¶ Lycanthrōpus, *i*, m. λυκάνθρωπος, qui illo morbo laborat. v. Schotti Physic. Curios. 4, 10.

LYCĀON, *ōnis*, m. rex Arcadiæ, ab Iove in lupum conversus. Ovid. Met. 1, 198 *Struxerit insidias notus feritate Lycaon*. v. p p. *Lycaonia*.

¶ Lycāŏnius, *a, um*, adj. Catull. 76, 66 *Callisto Lycaonia*. Avienus Phænom. Arat. v. 118 *Lycaoniæ Vrsæ*. Idem Periegesi v. 759 *In Lycaonias Arctos*.

¶ Lycāō-

¶ Lycaonis, *idis*, f. Ovid. Fast. 2, 173 *Perjura Lycaoni*, Callisto, Lycaonis filia, vocandi casu.

LYCAŎNIA, *æ*, f. Λυκαονία, Asiæ regio, inter Cappadociam, Pamphyliam, Pisidiam & Ciliciam asperam. Plin. 5, 27.

¶ Lycaones, *um*, die Lycaonier, Plin. 5, 28. ¶ 2. *Lycaones* lupi sunt jubati & varii Indiæ, Indianische, zotigte und bunte wölffe, Plin. 8, 34.

LYCĒVM, *i*, n. Λύκειον, Schola Aristotelis, in qua inambulantes disputabant Peripatetici. Nomen ab Apolline Lyceo accepit, cui sacrum fuit, ut auctor est Lucianus de Gymnasiis. ¶ 2. Fuit idem etiam nomen gymnasii Ciceronis in Tusculano, de quo Divinat. 1, 5 pr. & alibi. ¶ 3. Dicitur & de quovis gymnasio, sive loco colendis studiis idoneo.

LYCĒVS, *i*, m. Λύκαιος, vel Lycæus, Λύκαιος, mons Arcadiæ, sic a frequentia luporum dictus. Vnde *Iupiter Lycæus*. Plin. 4, 6 *Montes in Arcadia, Pholoë cum oppido: item Cyllene: Lycæus, in quo Iovis Lycæi delubrum.* Pani etiam sacrum fuisse hunc montem, constat ex Virg. Georg. 1, 16. Qui & hinc *Pan Lycæus* dictus Eidem Æn. 8, 334.

LYCHNIS, *idis*, f. λυχνὶς, *Lucernulam* transfert Gaza, herba est coronaria, & silvestris Dioscoridi 3, 520 & 521. Coronaria quæ *rosa Græca* Plinio est 21, 11, marienrosen, margenröslein. Silvestris vero, wiederstoß, liedwerck, Hadriano est. Nam hæ appellationes, tausendschön, daumernäglein, feldnäglein, graßblumen, *Lychnidi* non conveniunt. vide descriptionem Matthioli. conf. Plin. 25, 6 & 10; & 21, 4. ¶ 2. Lychnis gemma lucidissima in capite Iunonis πολυμόρφου Hierapoli, de qua Lucian. de DIs Syr. p. 676.

¶ Lychnītis, *idis*, f. λυχνῖτις, herba alia Plinio 25, 10.

¶ Lychnites, *æ*, m. λυχνίτης, lapidis genus. Gemmam etiam vocat Agricola, ein gelblicher rubin. *Lychnites* rubinus noster est, Encelio. vide Iac. Phil. Mausacum ad Plutarchi librum de Fluminibus cap. de Hydaspe, & Plin. 36, 5; & 37, 7.

¶ Lychnicus, *a*, *um*, adj. Sic, *Lapides lychnici*, Hygin. fab. 223 sunt marmor candidum e Paro insula, quod & *Lychniten* appellavere, quoniam ad lucernas in cuniculis cæderetur. conf. Plin. 36, 5.

Lychnobii, Lychnuchus, vide mox in *Lychnus*.

LYCHNVS, *i*, m. λύχνος, lucerna, eine leuchte. Candelis sebaceis olim non nisi pauperes utebantur: reliqui facibus, vel lucernis. Has Græci λύχνους vocant. Virg. Æn. 1, 730 *Dependent lychni incensi laquearibus aureis.*

¶ Lychnuchus, *i*, m. λυχνοῦχος, lucernæ sustentaculum, ein lampenstock, leuchter. Cicero ad Q. fratr. lib. 3 ep. 7 *Hanc* (epistolam) *scripsi ad lychnuchum ligneolum.* Et Suet. Cæs. c. 37 *Ascendit Capitolium ad lumina, quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus.* v. ibi Casaub. & Torrent.

Lychnŏbii, *orum*, m. pl. λυχνόβιοι, qui ad lucernam vitam degunt, præpostere sc. viventes, apud Senecam epist. 122 sub finem. vide supra in *Lucifuga*. Adde Chiliadas, & P. Crinitum de D. H. 16, 6.

¶ Bilychnis, *e*, duos lychnos habens, mit zwey lichtern. Petronius c. 30 *Lucerna bilychnis de camera pendebat.*

¶ Ellychnium, *i*, n. ἐλλύχνιον, funiculus est in oleo ardens, ein tacht in der lampen. Stat. 4 Silv. 9, 29 *Non ellychnia sicca, non replicitæ Bulborum tunicæ.* Adde Vitruv. 8, 1; Plin. 23, 4; & 35, 15.

LYCIA, *æ*, f. Asiæ regio inter Pamphyliam & Cariam a *Lyco* rege cognominata. *Chimærifera Lycia*, est Ovidio Met. 6, 339, quia in ea regione monstrum Chimæra.

¶ Lycius, *a*, *um*, adject. ut, *Lycii montes*, Stat. 1 Silv. 2, 222. *Lycia tela*, Idem Theb. 6, 923. Ovid. Her. 1, 19 *Lycia hasta* est Sarpedonis. *Deus Lycius*, id est, Apollo, Propert. 3, 1, 38. *Lycia coma*, pro ea, quæ promissior sit & comptior: proverbium est inde natum, quod Lycii studiose consueverint fovere comam, atque adeo, ut mulctam subire maluerint, quam eam præcidere, ut Aristoteles scribit. Sed adagii hujus originem plurimis refert verbis Cæl. Rhodig. 16, 19. ¶ 2. *Lycii* incolæ apud Virg. Æn. 1, 117.

LYCĬDAS, *æ*, m. unus e Centauris, qui Pirithoo Hippodamiam eripere conati, in Ovid. Metam. 12, 310. ¶ 2. Est pastoris nomen in Virg. ecl. 7, 67, & ecl. 9.

LYCISCA, *æ*, f. dimin. a λύκος, canis nomen, ein wölfgen; ut, *Multum latrante lycisca*, Virg. ecl. 3, 18, quod vel similis sit lupo, vel quasi ex lupo & cane nata. Eugenius Toletanus carm. 22 *At lupus & catula formant coëundo lyciscam. Semiferam Thoum de sanguine prolem* vocat Grat. 253, ubi vid. Vlit. In canum nominibus & Ovidius posuit Metam. 5, 220.

¶ Lyciscus, *i*, m. pueri nomen Horatio epod. 1, 36. ¶ 2. De *Lyciscis canibus*, vid. Isidor. 12, 2.

LYCIVM, *i*, n. λύκιον, arbor spinosa in Lycia, Cappadocia, Italia & Dalmatia nascens. ¶ 2 Medicamentum ex succo baccarum ejus arboris, quam Galenus *Pyxacanthum*, πυξάκανθον vocat. Vide tum de arbore, tum de medicamento Dioscor. 1, 114; & Plin. 24, 14.

LYCOCTŎNON, *i*, n. λυκόκτονον, i e. aconitum, quod lupos strangulat, wolfs-wurtz, Dioscor. 4, 76.

LYCŎMEDES, *is*, m. rex Scyri insulæ, apud quem muliebri habitu delituit Achilles, ne ad bellum Trojanum proficisci cogeretur, cujus & filiam Deidamiam vitiavit, suscepto ex ea Pyrrho. Stat. Achill. 1, 396 *Cedo equidem, sit virgo pii Lycomedis Achilles.*

LYCŎPHOS, *otis*, n. λυκόφως, i. e. primum tempus lucis, quasi λευκὸν φῶς, i. e. *lumen candidum*, apud Festum, das frühe tages-licht. In Gloss. λυκόφως, *crepusculum, diluculum*, die demmerung.

LYCŎPHRON, *onis*, m. Λυκόφρων, Grammaticus, & Tragœdiarum scriptor, quem sic nominatum ferunt, quod ænigmatice καὶ πανούργως scribat, quæ sua est lupis natura. Ovid. in Ibin v. 531 *Vtque cothurnatum periisse Lycophrona narrant.* Lycophronis autem sive hujus sive alterius poëma vetustissimum, inscriptum *Cassandra*, doctissimum illud quidem, ac copiosissimum fabularum atque historiarum oceanum, continens narrationem de rebus ab Hercule gestis usque ad tempora Alexandri Magni, historiam item Argonauticam, bellique Thebani & Trojani, sed obscurissimum (unde Statius 5 Silv. 3, 157 *latebrasque Lycophronis atri* dixit) erudite exposuerunt Theodorus Canterus, & Ioh. Meursius, quod Ios. Scaliger Carmine Iambico latino, ad antiqui sermonis faciem accommodato divine, ut solet, transtulit.

LYCOPHTHALMVS, *i*, m. λυκόφθαλμος, gemma luporum oculis similis, Plin. 37, 11.

LYCOPNON, *i*, n. herba, latine *scelerata* dicta, brand-kraut, Apul. de Herb. c. 8.

LYCOPŎLIS, *is*, f. urbs Ægypti, a lupis cognominata, eo quod lupi facta acie repulerint Æthiopes Ægyptum incursantes. Diod. lib. 2, Strab. lib. 7 & Plin. 5, 9.

LYCOPSIS, *idis*, f. λύκοψις, herba anchusæ adeo similis, ut vix ab ea discerni possit. Quare & a Dioscoride inter anchusarum genera refertur lib. 4. Est autem *Anchusa*, rothe ochsenzung. *Lycopsin*, cui a floribus, quorum hiantium faucium luporum figura est, hoc est nominis, vocant wilde ochsenzung, oder scharffe zung, Plin. 27, 11.

LYCŌRIS, *idis*, f. Volumnii senatoris liberta, alias *Cytheris*, a Corn. Gallo adamata, quo spreto Antonii castra secuta est, v. Virg. ecl. 10, 2 &c.

¶ Lycōrias, *adis*, f. Nymphæ nomen, Virg. Georg. 4, 339.

¶ Lycoreus, *æ*, m. a Λυκωρεύς, Apollinis cognomine, i. e. Apollineus poëta, Simonides; quamquam aliter Scaliger Lect. Auson. 2, 29. vid. Ovid. in Ibin v. 516.

LYCVRGVS, *i*, m. Λυκόεργος, Λυκοῦργος, rex & legislator Lacedæmoniorum. Reipublicæ rationem & leges optimas Lacedæmoniis constituit, quibus usi illi ad quingentesimum usque annum bene habuerunt. Lycurgi instituta explicat & commendat elegantissime Xenophon libro de Repub. & legibus Lacedæmoniorum, & Plutarchus in vita Lycurgi: & Iustinus 3, 2 & 3 summam quamdam earum dedit. ¶ 2. Hinc pro severo judice *Lycurgum* per antonomasiam non semel Ammianus dixit, ut lib. 22, 23 *Verum ille judicibus Cassiis tristior & Lycurgis, caussarum momenta æquo jure perpendens, suum cuique tribuebat, nusquam a vero abductus.* Et lib. 30, 29 *Iudices nunquam consulto malignos elegit: sed si semel promotos agere didicit immaniter, Lycurgos invenisse se prædicabat & Cassios, columina justitiæ priscæ.* ¶ 3. Fuit & alius *Lycurgus* Thraciæ rex, qui omnes vites in regno suo excidi jussit, cum temulentos aliquot conspexisset nimio mero pugnantes. Hinc interfectus a Baccho. Ovid. Met. 4, 22 *Penthea tu venerande, bipenniferumque Lycurgum sacrilegos mactas.* v. Micyll. Vide Servium ad illud Virg. Æn. 3, 14 *Acri quondam regnata Lycurgo*, item Vet. Schol. Sophoclis Antigone v. 967, itemque Philippum poëtam Græcum lib. 1 Anthologias εἰς ἄμπελον: inprimis Plutarchum lib. 4 de utilitate ex poëtarum lectione capienda. ¶ 4. *Lycurgus* alius rhetor Atheniensis fuit, cujus exstant orationes aliquot inter reliquas X quos vocant rhetorum. Eum ferunt in dicendo valde severum & acerbum extitisse, καὶ ὅλον κατηγορικὸν, ut Dionysius Halicarn. loquitur. Is dixit: Ἔπαινος μόνος ἆθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶ, hoc est, *Laus sola præmium bonis est viris.*

¶ Lўcurgeus, *a*, *um*, adj. Cic. Att. 1, 13 *Nosmetipsi, qui Lycurgei ab initio fuissemus, quotidie demitigamur*; i. e. severissimi legum asseclæ & propugnatores, uti Lycurgus. v. Not. Græv. p. 76.

LYCVS, *i*, m. puer ab Alcæo dilectus, Horat. 1 od. 32, 11. ¶ 2. Vnus ex comitibus Æneæ, Virg. Æn. 1, 226; & 9, 545. ¶ 3. Historicus, de quo Suidas & Voss. Hist. Gr. 1, 12. ¶ 4. Medicus, de quo Plin. 20, 20. ¶ 5. Fluvius Asiæ, qui cuniculis subterraneis absorbetur, ac rursus emergit, Ovid. Met. 15, 273. Alius in pontum Euxinum illabens, Ovid. ex Ponto 4, 10, 47. Alius Germaniæ, die Lech. ¶ 6. Araneæ genus, Plin. 30, 6.

LYDIA, *æ*, f. Λυδία, quæ & *Mæonia*, regio Asiæ mediterranea, Crœsi regno, fortuna, opibus & rebus gestis celebris, tum etiam Pactoli fluvii auriferi fama. Nomen a *Lydo* rege est, Tyrrheni fratre: vide Servium in 8 Æneid. Virg.

¶ Lydus, *i*, m. *Lydi* populi, Plin. 3, 5, Herodoto auctore lib. 2, primi aurum, argentumque percussere, post hos Ægyptii. *Lydorum caryceas* antiquitus appellabant, quicquid esset opiparum, & variis conditum cupediis, leckerbißlein, confect. vid. Erasm. in Adag. Λυδὸς ἐν μεσημβρίᾳ, i. e. *Lydus in meridie*, in hominem insatiatæ, aut etiam intempestivæ libidinis dicebatur. De gentis hujus luxu deliciisque multa commemorat Athenæus Dipnos. lib. 12. *Lydo viro negotium non erat, at ipse foras egressus paravit*: Ἀνδρὶ Λυδῷ πράγματα οὐκ ἦν, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐπρίατο. De Crœso dictum, qui rebus florentissimis utens Cyrum in se provocavit. Aures habebant perforatas, sive annulatas, qui mos Afrorum etiam fuit: Plaut. Pœn. 5, 2, 21; & Voss. 6 Instit. Orat. p. 477. ¶ 2. Possessive pro *Lydius*. Ovid. Met. 6, 11 *Lydas tamen illa per urbes.*

¶ Lydius, *a*, *um*, adj. ut, *Aurifer amnis Lydius*, Tibull. 3, 3, 29. *Lydius lapis*, (quod non soleret inveniri, nisi in Tmolo Lydiæ fluvio) vel Heraclius, ein probier-stein, Plin. 33, 8; pro acri & exacto judicio proverb. v. Chiliad. ¶ 2. *Lydius sonus* & *modus* quid sit, vid. Plin. 7, 36; & Musicos. Apul. 1 Florid. *Seu tu velles Æolium simplex, seu Asium varium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum.* ¶ 3. *Lydii* scribuntur interdum qui & *Ludii*, ubi vid. ex *Ludo*. ¶ 4. *Lydium Maron* præfertur ei, quod in Ægypto nascitur, Plin. 12, 24, das beste mastich-kraut.

LYGDĬNVS, *i*, m. lapis in Tauro (*Paro* Hard.) repertus candoris eximii, ein alabaster-stein, Plin. 36, 8.

LYGDON ipsum lapidem appellat Martial. 6, 42.

LŸGOS, *i*, m. λύγος, frutex idem qui vitex, keuschbaum, Plin. 24, 9.

LŸMYRA, *æ*, f. Lyciæ fluvius & ejusdem nominis civitas, Mela 1, 15; & Ovid. Metam. 9, 646.

LYMPHA, *æ*, f. aqua, unius litteræ mutatione factum ex græco νύμφη, wasser. *Dant famuli manibus lymphas*, &c. Virg. Æn. 1, 705. Et, *Fluvialis lympha*, fliessend wasser, Æn. 4, 635. Catull. 27, 5 At

vos,

vos, quo libet, hinc abite lymphæ, Vini pernicies. ¶ 2. *Lymphæ* & *Nymphæ* confunduntur a librariis. Drak. ad Sil. 11, 420.

¶ Lymphæus, *a, um*, i. e. cryſtallinus, als wie cryſtall. Mart. Capella lib. 6 p. 188; ubi not. Grotii.

¶ Lymphor, *ōris*, m. das waſſer, die näſſe. Sic maſc. genere Lucilius apud Nonium 3, 129 dixit *imbrem iſtum lymphorem.*

¶ Lympho, *avi, atum, are*, verbum activum, pro, in furorem impellere, ſeu horrorem incutere, qualis perſtringebat Nympham ſive ſpectrum conſpicientes in aqua, einen greuel und ſchrecken machen. Val. Flaccus 3, 46 *Deus ancipitem lymphaverat urbem.*

¶ Lymphans, *tis.* Stat. Theb. 7, 662 *It, lymphante deo, media inter millia longum Vociferans*, (i. e. deo in furorem agente).

¶ Lymphor, *ari*, paſſivum, raſen, unſinnig werden. Plin. 24, 17 de herba quadam Indica: *Hac pota lymphari homines*, &c. Maxime ita participium uſitatum eſt

¶ Lymphātus, *a, um*, attonitus, horrore percitus, inſanus, ſchüchtern, erſchrocken, unſinnig Virg. Æn. 7, 377 de fœmina: *Furit lymphata per urbem.* v. La Cerda ad h. l. & Drak. ad Sil. 1, 459. Liv. 7, 17 *Tunc quidem velut lymphati & attoniti, numinentis ſuis trepido agmine inciderunt.* Tac. Hiſt. 1, 82, 2 *Lymphati animi caco pavore.* Curt. 6, 2, 16 *Diſcurrunt lymphatis ſimiles.* Id. 4, 12, 14 *Lymphati trepidare cœperunt.* conf. 4, 13, 13; & 9, 7, 8. *Mens lymphata Mareotico* (præſtantiſſimi vini genere) Horat. 1 carm. 37, 14; Vbi vide Interpretes. Hinc & adjectivum

¶ Lymphāticus, *a, um*, νυμφόληπτος, furioſus, toll, thöricht, unſinnig. Cujus furoris cauſſa vulgo credita fuit conſpectus Nymphæ, i. e. ſpectri, in fonte aut aquis. Feſtus: *Lymphæ dictæ ſunt a Nymphis: vulgo autem memoriæ proditum eſt, quicunque ſpeciem quamdam e fonte, id eſt, effigiem Nymphæ viderint, furendi non feciſſe finem, quos Græci* Νυμφόληπτους, *Latini* Lymphaticos *appellant.* Solebant autem, qui furore eo agebantur, corpus jactare, & plerumque in aquam conjicere. Vnde paſtor quidam apud Theocritum optat, ſi pejeret, *Lymphaticus* fieri, & in flumen deſilire. v. Heinſium ad illud Horatii 1 ſat. 5, 97 *Debinc Gnatia lymphis Iratis exſtructa dedit riſuſque jocoſque.* Item ad Theocritum c. 9. Prudentius Hymno Καθημερ. 9, 55 de Gergeſenorum ſuibus: *Fit pecus lymphaticum.* Liv. 10, 28 *Lymphaticum pavorem* dixit. Apul. 4 Mileſ. p. 153 *Iam commodum conniverat, nec din, cum repente lymphatico ritu ſomno recuſſa, longeque vehementius afflictare ſeſe incepit*, ſie iſt im ſchlaffe aufgefahren. Sic, *Lymphatica ſomnia*, Plin. 26, 8. *Lymphatici nummi aurei*, qui ex crumena exire geſtiunt, Plaut. Pœn. 1, 2, 132.

¶ Lymphatus, *ūs*, m. ſubſt. morbus in nimio pavore conſiſtens, thörigte bangigkeit, ſchreckniß, unſinnigkeit. Plin. 37, 10 *Aſpilate argentei coloris contra lymphatum habenda.*

¶ Lymphatio, *ōnis*, f. idem. Plin. 34, 15 *Nocturnæ lymphationes*, nacht-ſchrecken. Quid *lymphationes* abigat, vide apud eumdem 37, 3 & 4.

LYNCESTIS, *is*, f. aqua acidula in Paphlagonia, vini modo inebrians. Plin. 2, 106. Hinc

¶ Lynceſtius, *a, um*, adject. Senec. Nat. Qu. 3, 20; & Ovid. Met. 15, 329 *Hoc fluit effectu diſpar Lynceſtius amnis, Quem quicunque parum moderato gutture traxit, Haud aliter titubat, quam ſi merum vina bibiſſet.*

Lynceus, diſſyllabum & triſyllabum, &c. mox ſub *Lynx* invenies.

LYNSA, *æ*, f. Dea ſic dicta, Mart. Capell. 1 p. 16. Grotius in not. mallet *Lympha*, cujus & Varro meminit R. R. 1, 1.

LYNX, *lyncis*, f. λύγξ, λυγκὸς, & *lupus cervarius*, ein luchs. Helvetii nominant einen thierwolff, animal eſt vario & maculoſo tergore, viſus acutiſſimi, cervis vehementer infeſtum, duorum aut trium generum. Minus etiam in Germania notum eſt, Geſnerus. Vide de Lyncibus & D. Hieron. 1 epiſt. 4 ad Chryſogonum monachum: ubi & iis a natura inſitum refert, ut poſt tergum reſpicientes priorum obliviſcantur. *Lynces variæ, maculoſæ, imbelles, fugaces* epitheta ſunt. Propert. 3, 16, 8 ad Bacchum; *Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.*

¶ Lynceus, *ei*, m. diſſyllabum, Λυγκεύς, unus ex Argonautis accuratiſſima oculorum acie præditus. Hunc Varro centum triginta millia paſſuum proſpexiſſe ſcribit. Quin ſaxa truncoſque transmittere viſu credirus eſt. Plutarchus de communibus notitiis adverſus Stoicos; qui & de alio docet, qui ex Lilybæo Siciliæ promontorio, navium numerum ſolventium Carthagine notare, & edicere potuerit, de quo & Strabo lib. 6. De utroque Ælianus Var. Hiſt. 11, 13, & Nazarius Panegyrico Conſtantini c. 10. Ac ultimo quidem *Strabonis* nomen fuit, ut ex Varrone Plinius tradit 7, 21. Apul. lib. 2 A. A. *Vides hominem ferreum, & inſomnem, certe perſpicaciorem ipſo Lynceo, vel Argo, & oculum totum.* Horat. 1 epiſt. 1, 28 *Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus, Non tamen iccirco contemnas lippus inungi.* Seneca Medea v. 228 *Munus eſt Orpheus meum Satique Borea, quique trans pontum quoque Submota Lynceus lumine immiſſo videt.*

¶ Lynceus, *a, um*, adject. tribus ſyllab. λύγκειος, luchſiñ, ſcharfſichtig; ut, *Lynceis oculis contemplari*, Horat. 1 ſat. 2, 90. Et Cic. fam. 9, 2 *Quis eſt tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nonquam incurrat?* Boethius de Conſol. Phil. lib. 3 Proſa 8 *Quod ſi, ut Ariſtoteles ait, lynceis oculis homines uterentur, ut eorum viſus obſtantia penetraret, nonne introſpectis viſceribus, illud Alcibiadis ſuperficie pulcherrimum corpus, turpiſſimum videretur?* Ovid. Faſt. 5, 709 *Pectora trajectas Lynceo Caſtor ab enſe Non exſpectato vulnere preſſit humum. Vltor adeſt Pollux, & Lyncea perforat haſta.* In primo verſu eſt adject. in tertio accuſativus græcus ſubſtantivi.

¶ Lyncides, *æ*, m. aut Lynceï filius, aut certe proprium eſt nomen, in Ovidii Met. 4, 767.

¶ Lyncūrium, *i*, n. Λυγγούριον, gemma e lyncis urina coacta, colore ſuccini, Plin. 8, 38; & 37, 3; de quo Ovid. Met. 15, 412 *Victa racemifero lyncas dedit India Bacho, E quibus, ut memorant, quidquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & congelat aere tacto.* ¶ 2. Dicitur autem & *Lyncurius & lapis lyncurinus.*

LYO, *are*, græca dictio λύειν ſub latina forma pro liquare, in humorem ſolvere, zerlaſſen. dünne machen, quetſen. Apic. 4, 4 *Piſcinam lyas, & colas in cacabo.* Id. 5, 1 *Alicam lyas, ut quaſi ſuccus videatur.* conf. ibid. c. 3 & 5.

¶ Lyātus, *a, um*, liquatus, ſolutus, minutatim concifus, geſchmelzt, zerſtückt, klein geſchnitten. Apic. 5, 1 *Pulpa quaſi iſicia lyata.*

LŸRA, *æ*, f. λύρα, dicta a λύρειν, ut Etymol. vel διὰνεῦ λύτρα λέγεται, ut Euſtath. *Lyra* quaſi *lytra* dicta eſt, quod eſt pretium pro redimendis. Mercurius enim, qui lyram primus (tenſis ſuper cochleam chordis) invenit, eam Apollini, cum pax inter illos poſt furtum facta eſſet, largitus: Pauſanias in Eliacis prioribus, & Homerus Hymno in Mercurium. Eſtque inſtrumentum muſicum, eine leyer, laute, harffe. Alexander M. cum Ilium veniſſet, Paridis lyram oſtentam ſibi admirari noluit, ſed pluris ſe facturum reſpondit, ſi quis ei monſtraret lyram Achillis, Ælian. Variar. 9, 38. Et Quintil. 1, 10 *Socrates jam ſenex inſtitui lyra non erubeſcebat.* Apul. 2 Florid. *Poëmata, omne genus apta virga, lyræ, ſoccо, cothurno.* Lyræ cantu omnem circumſcribere muſicam poëtas, notat Barth. ad Claudian. p. 501. ¶ 2. *Lyra* ſidus eſt cæleſte, fides vel ſidicula. v. Varro de R. R. 2, 5: & Ovid. Faſt. 2, 75 *Illa nocte aliquis, tollens ad ſidera vultum, Dicet, ubi eſt hodie, quæ Lyra fulſit heri?* &c.

¶ Lÿricus, *a, um*; ut, *Poëta lyricus*, qui carmina ſua ad lyram recitabat. Inter eos poëtas excellere ſe jactat Horatius 1 od. 1, 35 *Quod ſi me lyricis vatibus inſeres, Sublimi feriam ſidera vertice.* Lyrici apud Græcos novem fuere, inter quos excelluit Pindarus. vide infra *Pindarus.* ¶ 2. *Lyrica*, ſubſt. pro carminibus lyricis, Plin. 3 ep. 1.

¶ Lytïcen, *ĭnis*, m. qui lyra canit. Onomaſt. Vet. *Lyricen*, λυρῳδός.

¶ Lyriſtes, *æ*, m. λυριστής, idem. Sidonius 8 epiſt. 11 in carmine: *Alceo potior lyriſtes ipſo.* Et Plinius 9 epiſt. 17 *Cum lector, aut lyriſtes, aut comœdus inductus eſt*, puta in convivium.

LYRICE, *es*, f. Orionis amaſia, Ovid. A. A. 1, 731, de qua præterea nihil conſtat viris doctis.

LYRCAEVS, *i*, m. fons Arcadiæ, ex quo Inachus fluvius oritur. Stat. Theb. 4, 711 *Aret Lerna nocens, aret Lyrcæus & ingens Inachus.*

¶ Lyrcæus, *a, um*, adject. Ovid. Met. 1, 598 *Conſitaque arboribus Lyrcæa reliquerat arva.*

¶ Lyrceius, *a, um*, aliud adject. ut, *Lyrceia tellus*, Valer. Flacc. 4, 355.

LŸRIS, vel Liris, *is*, m. fluvius Campaniæ, de quo Lucan. 2, 424; Martial. 13, 80. vide ſupra *Liris.*

LYRNESSVS, *i*, f. Λυρνησσός, Troadis urbs in Phrygia contra Lesbon, ex qua Briſeis fuit. ¶ 2. Alia urbs & illius quaſi colonia in Pamphylia. Vide quæ ad Curtium 3, 4, 10 notavit Cellarius.

¶ Lyrneſius, *a, um*, adject. Virg. Æn. 10, 128 *Lyrneſſius Acmon.*

¶ Lyrneſſis, *ĭdis*, f. patronymicum ſeu gentile: Ovid. Triſt. 4, 1, 15 *Fertur & abducta Lyrneſſide triſtis Achilles* &c. i. e. *Briſeide*, quæ ex Lyrneſſo erat.

LYRON, *i*, n. *aliſma, quam herbam alii lyron appellant*, Plin. 25, 10, mutter- oder luciane-kraut.

LŸSANDER, *dri*, m. λύσανδρος, dux fuit Lacedæmoniorum invictiſſimus, tempore Pauſaniæ & Ageſilai. Deceſſit admodum pauper, adeo ut ille, cui vivens filiam deſponſaverat, retrocederet ac ducere nollet, quam ob cauſſam ab ephoris punitus eſt, ut qui amico mortuo gratiam non præſtaret, & pactis fideque divitias potiores haberet, φίλῳ τε ἀποθανόντος ἀμνημονῶν, καὶ τῶν συνθηκῶν τὸν πλοῦτον προτιμῶν, Ælian. Hiſt. Var. 6, 4.

LŸSAS, *antis*, m. λύσας, herba artemiſia, beyfuß. Apul. de Herb. c. 10.

LŸSIAS, *æ*, m. Λυσίας, Syracuſanus fuit genere, unus ex decem illis clariſſimis oratoribus, quos una ætate Athenæ habuerunt, quem Cicero pluribus in locis egregiis ornat teſtimoniis. *Diſertiſſimum* enim vocat, *venuſtiſſimum & politiſſimum ſcriptorem*, in Orat. c. 9; *Subtilem* item atque *elegantem*, de Clar. Orat. 9, quæ repetit Quintilianus 10, 1, p. 902 Burm. additque; *nihil eo quæri poſſe perfectius*, &c. Lyſiæ orationes aliquot in opere Aldi exſtant, & ſeorſum quoque excuſæ ſunt.

LŸSĬDĬCVS, *i*, m. Nomen proprium apud Cic. Phil. 2, 6, quod ipſe aſpero joco interpretatur, *qui jura omnia diſſolvit.* Honeſtius ita dici poteſt *controverſiarum diremptor.*

LŸSĬMĂCHVS, *i*, m. λυσιμαχος, Alexandri M. pædagogus fuit, Calliſthenis auditor ſtudioſus, cui, cum Alexandro inviſus in vinculis teneretur, poculum remediumque miſeriæ optanti, propinavit; quamobrem ſeoni eum Alexander objecit, ſed qui a Lyſimacho in congreſſu interfectus eſt, Juſtin. 15, 3, & Plutarch. in Alex. M. De diſſenſu circa hanc rem auctorum conciliando, v. Geſner. Chreſtom. Plin. p. 301 ſq. Periit in ultima pugna principum Alexandri, (de quorum numero & ipſe fuit) amiſſis ante a variis caſibus quindecim liberis, victus a Seleuco: Juſtin. 17, 2. ¶ 2. *Lyſimachus*, gemma Rhodia marmori ſimilis, Plin. 37, 10.

¶ Lyſimachia, *æ*, f. urbs fuit in ore Cherſoneſi Thraciæ, condita a Lyſimacho. vid. Juſtinus ibidem. ¶ 2. *Lyſimachia*, herba, cujus vis tanta eſſe dicitur, ut, jumentis diſcordantibus, jugo impoſita aſperitatem cohibeat. De qua Dioſc. 4, 33; & Plin. 25, 7 & 8.

¶ Lyſimachienſis, *e*, gentile nomen ab hac urbe ductum: Liv. 33, 33.

LŸSIPPVS, *i*, m. Sicyonius fuit nobilis ſtatuarius, de quo multa Plinius 37, 7. Et Cicero fam. 5, 12 *Alexander ab Apelle potiſſimum pingi, & a Lyſippo fingi volebat.* Horat. 2 epiſt. 1, 239 *Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem, Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra Fortis Alexandri vultum ſimulantia.*

LŸSIS, *is*, m. Philoſophus Pythagoræus, quo magiſtro in philoſophia & præceptore Epaminondas uſus eſt. v. Plutarch. & Nepot. 15, 2; & Cic. de Orat. 3, 34. Dictum de hoc etiam aliquid in *Ariſtippus.*

LYSIS, *is*, f. λύσις, *ſolutio*, die löſung. Ita exponit Cic. Tuſc. 3, 25 *Ægritudinem* λύπην *Chryſippus, quaſi* λύσιν, *i. e. ſolutionem totius hominis appellatam putat.* ¶ 2. *Lyſis* in architectura eſt membrum columnæ, quod *gula, ſima, cymatium Lesbium* alias vocatur, farniet ſein, ablaufender leiſten. Ita capitur Vitruv. 3, 3 & 5, 7. Sed apud eundem

eundem 6, 11, quid sibi velit, aut quomodo legendum sit adeo, maxime disputatur. vid. Baldi Lex. Vitruv.

¶ Analȳsis, *is*, f. ἀνάλυσις, est cujuscunque rei resolutio, eine aufslösung, zergliederung. *Rhetorica analysis* diversas rei partes & caussas ordine constituit; *Logica*, necessariam partium cohærentiam ostendit. *Analysi* autem opponitur *Synthesis*, i. e. compositio.

¶ Analyticus, *a, um*, ἀναλυτικός, auflösend; ut, *Methodus analytica*, cui opponitur synthetica, de quibus videndi Dialectici & Logici.

¶ Dialȳsis, *is*, f. & Dialyton, *i*, n. διάλυσις, διάλυτον, figura locutionis, quæ ἀσύνδετον etiam dicitur. Sed διάλυσιν vocant etiam parenthesin.

¶ Parălȳsis, *is*, f. παράλυσις, *resolutio nervorum*, ut Celso appellatur, die gicht, lähmung der glieder, quæ *hemiplexia* & *paresis* alio nomine dicitur, quoties scilicet resolutio in alteram tantum corporis partem incumbit. Vide Celsum 3, 27. Dicitur & *Sideratio*. Scribonius Largus compos. 101 *Facit ad tremulos & sideratione tentatos utralibet. Vna enim ex contractione, altera ex remissione nervorum conspicitur: παράλυσιν hoc utrumque vitium Græci appellant.* conf. Plin. 20, 3; Petron. c. 129 & 130.

¶ Paralȳtĭcus, *a, um*, gichtbrüchig, παραλυτικός. Vtuntur hac voce Petronius c. 131; Plinius 28, 9; 31, 6; 32, 3; Tertull. Apol. c. 21; & adv. Marc. 4, 10; &c. Arator 1, 759 antepenultimam metri caussa produxit; *Surgens paralytice dixit*, &c.

LYSISTRĀTVS, *i*, m. Lysippi statuarii fuit frater, qui primus statuas e gypso finxit. Plin. 34, 8; & 35, 12. ¶ 2. Ejusdem nominis parasitus sive adulator Atheniensis apud Aristophanem Equit. 4, 1.

LȲTA, *æ*, m. λύτης, i. e. solutor. *Lytæ* Iustiniano ad Antecessores § 5 sunt, ut Turnebus interpretatur Adverſ. 8, 19, qui jam tantos progressus habent in jure, ut de eo respondere prope possint, & quæstiones solvere, de quibus Iuvenalis sat. 8, 50 *Qui juris nodos legumque ænigmata solvant.*

¶ Prŏlȳta, *æ*, m. προλύτης, plur. *Prolytæ*, vocati, qui, postquam quintum annum juri operam dederunt, missionem jam nacti sunt a magistrorum castris. vid. Hotoman. de verb. juris & supra *Licentiatus* in *Licet*.

LYTRA, *æ*, f. λύτρα, eine otter, sic dicta, quod succidat arborum radices in ripa, atque eas dissolvat. Varro L. L. 4, 13. conf. supra *Lutra*.

LYTRON, *i*, n. λύτρον, ἀπὸ τῆς λύσεως, a solutione auri, estque pretium redemtionis, quod datur liberatoribus, die rantzion, das lösegeld, sicuti μαίωτρα obstetricibus, θρεπτήρια parentibus, δίδακτρα præceptoribus, σῶστρα servatoribus dantur: ita ὀπτήρια, alicujus videndi, μήνυτρα indicii, εὐαγγέλιον boni nuntii præmia sunt. vide Rhodig. 13, 30; & 20, 29. In Festi & Nonii codicibus sæpe citatur *Ennius in Hectoris Lytris*, quæ aliis *Lustra* dicuntur. vide Ennii Fragm. per Hesselium p. 227. ¶ 2. *Lytron* herba eadem quæ *Lysimachia*, Diosc. 4, 3.

¶ Lytrōtes, *æ*, m. λυτρώτης, horos Valentini, Tert. adv. Valent. c. 9.

LYTTA, *æ*, f. λύσσα, vermiculus in lingua canum, qui si catulis eximatur, rabidi postea non fiunt. Plin. 29, 5, λύσσαν, sive λύτ]αν Græci *rabiem* vocant.

M Consonans liquida (quam *labris imprimi* ait Cap. 3 p. 58, *litteram mugientem* Quintilianus 12, 10 vocat) vulgo transit in *n*, per derivationes sequentibus *d, t, c, q*, ut, *tantundem, identidem, nuncubi, nunquis, nunquam, quicunque, quorundam*, &c. Etsi sunt, qui *m* malint si non in omnibus, certe in plerisque. De his autem inter omnes convenire putamus, *anceps, anfractus, anhelo*, quæ ex præpositione inseparabili *am* componuntur. Contra *in* & *con* sæpius *n* commutant in *m* ante *b, p* & *m*; ut, *Imbibo, Impono, Imminuo, Combibo, Compono, Comminuo*. Et quia hæc littera non modo *m* & *n* sed *b* & *p* amat præcedere, ut videndum est in *Flamma, Amnis, Somnus, Ambra, Vmbra, Amplus, Exemplum, Templum*; adeo mirum esse nequit, *b* & *p* nonnunquam post *m* inseri: e. g. in *Ambedo, Ambigo, Ambio, Amburo, Comburo, Emptus* ab *emo*, *sumptus* a *sumo*, *Contemptus* a *Contemno*; sicute græce πέμπτος fit a πέντε. Quæ ratio illis obstat, quibus durum videtur, si *m* cum *t* per *p* conjungendum censeas. ¶ 2. M. servilis est littera in flectendis nominibus & verbis, & illic, ut Terentius Scaurus observat, pro ν Græcorum ponitur: ut, μοῦσαν *Musam*, φάρμακον *Pharmacum*, σύρτιν *Syrtim*, λαμπάδων, *Lampadum*. In verbis vero maxime inservit primæ personæ utriusque numeri; e. g. *amabam, amabamus*; *amarem, amaremus*. Sed antiquitus tollitur ob sequentem maxime vocalem initialem, quæ & ipsa simul abjicitur: ut, *Optimu st, Ferendu st*, pro *Optimum est, ferendum est*. In versu nota ejus est elisio. vid. Virg. ecl. 1, 11 & 25; &c. Vetustissimi tamen non semper *m* subtraxerunt. v. Lucret. 4, 1265; &c. Sic Ennius apud Priscianum p. 556 *Insignita fere tum millia militum octo &c.* v. quos magno numero laudat Brouckh. ad Tib. 1, 5, 33 *Et tantum venerata virum hunc sedula curet*. In *m* nullam vocem Græcia terminavit, quod apud Latinos factum frequentissime. Vnde Ausonius in Technopægnio de Litteris: *Vocibus in Grajis nunquam ultima conspicitor M.* ¶ 3. Convenit rebus vastis & insuavibus, & cum litteræ R miscetur, murmur exprimit: ut apud Virg. Æn. 1, 59 *Magno cum murmure, montis Circum claustra fremunt*. Cum nimium, aut temere repetitur, Græcis μυτακισμὸς dicitur, teste Capella lib. 5. Sed Diomedi vitium est pronunciationis, cum M profertur, ubi debet absorberi: ut si vocem claudat, & sequens dictio incipiat a vocali. Alii *Motacismum* vocant, quod non improbat Vossius 4 Instit. Orat. p. 46. Nam litteram hanc non. μῦ tantum, sed μῶ quoque dixere, ut Eustathius ex Lexico Rhet. init. Commentarii in Iliad. γ testis est. Messenii in suis clypeis M insigne gentis esse voluerunt, ut Lacedæmonii L. Cæterum proverbium *Obvenit tibi M*, olim morosis & stolidis, & deinde quia Dionysius aliter interpretatus, callidis & magna tentantibus tribui cœpit. vid. Pierii Hierogl. 42 c. 50 & 51. ¶ 4. Majuscula, Marcum repræsentat, ut *M. Manilius, M. Lepid. M. T. C. Marcus Tullius Cicero.* M' cum apostrophi signo, *Manii* nota est. vid. Drakenb. ad Liv. 4, 53. & 27, 25. ¶ 5. In numerorum notis, millenarium refert, tanquam si pro *mille* prima littera ponatur, vel quod M habeat antiquæ figuræ CIↃ similitudinem.

MA, μᾶ, fœmina Rheam sectata, cui Bacchus nutriendus a Iove datus est. Ipsi etiam Rheæ sub hoc nomine Lydi taurum immolarunt; unde Lydorum urbs *Mastaura*.

MACAE, *arum*, m. populi Arabiæ felicis, qui & *Maces*. Mela 3, 8, & Sil. Ital. 2, 60.

MĂCĂREVS, *ei*, m. Μακαρεύς, filius Æoli, qui Canaces sororis amore correptus suscepit ex ea filium. Exstat Canaces ad Macareum epistola, quæ est Ovid. Heroid. 11. conf. Ovid. Ibis v. 563.

¶ Macarēis, *idis*, f. Macarei filia, Isse, quam Apollo in pastorali habitu vitiasse dicitur. vid. Ovid. Met. 6, 124.

MĂCĀRIA, *æ*, f. Μακαρία, Herculis filia, quæ pro incolumitate publica se devovit. v. Rhodig. 13, 7. ¶ 2. *Macaria* insula Aethiopiæ novem oppidis inclyta, Plin. 5, 31. ¶ 3. *Macaria* æon Valentini, Tertull. adv. Valent. c. 8.

¶ Macariōtes, f. μακαριότης, lat. *beatitudo, felicitas*, itidem æon Valentini, v. Tertull. l. c.

MACARIVS, *i*, m. Ægyptius Abbas, cognomine senior, S. Antonii discipulus, Evagrii præceptor, doctrina & sanctitate anno 350 claruit. ¶ 2. *Macarius*, Alexandrinus, junior, regularum monachalium auctor.

MACCVS, *i*, m. ein tölpel. *Maccos*, ut Diomedes lib. 3 tradit, Atellanarum poëtæ fecere personas sordidas, fatuas, stultas. Apul. Apol. p. 325 *Si cum hac una Ruffini fallacia contendantur, Macci prorsus & buccones videbuntur, &c.* Ita hunc locum emendavit Lips. epist. quæst. 2, 22. Sed ante Lipsium ita Turnebus legit, & citat hunc locum Adverſ. 17, 21. Idem ille, maximus litterator, lib. 29, 20 *maccos* a surda quadam & stolidissima muliere, *Macco*, dictos putat. Vnde & μακκοᾶν verbum Aristophanes fecit, & pro *desipere*, seu *delirare* posuit, ut vetus Scholiastes interpretatur. Helladius Bisantinus apud Photium Cod. 279 ὅτι τὸ μακκοᾶν ἀρχαικῶς ἐςὶ τὸ μὴ ἀκύειν. ἢ τὸ μὴ κοεῖν, ὅπερ τὸ νοεῖ ἐδήλε. Μακκοᾶν, *juxta antiquos est*, μὴ ἀκύειν. (non audire) *vel* μὴ κοεῖν, *quod* νοεῖν (intelligere) *significat*.

MĂCĔDŎNIA, *æ*, f. sic dicta a filio Osiridis, prius *Emathia* appellabatur ab Emathio filio Camesis, conf. Isidori Orig. 14, 4. Dicta & fuit *Macetia*: Gellius 9, 3 *Philippus Amyntæ terræ Macetiæ rex.* Hesych. Μακετία, ἡ Μακεδονία. Regio fertilissima inter Thraciam, Epirum & Græciam propriam: regnum quondam Philippi & Alexandri Macedonum, quinquaginta populorum frequentia, Plinio auctore 4, 10, celebre. Divisa fuit in Macedoniam primam & secundam a Romanis, quin tertiam quoque, de qua vid. Spanh. de usu & pr. num. diss. 9 p. 651 sq.

¶ Măcĕdo, *ŏnis*, & Măcĕta, *æ*, m. ein Macedonier. Stat. 4 Silv. 6 extr. de Alexandro: *Nec te regnator Macetûm &c.* Auson. in Alexandria: *Et vos ite pares: Macetûmque attollite nomen.* Et in his & aliis poëtarum locis corruptum fere hoc nomen: legiturque *Macedum*, non *Macetûm*, quod verum & genuinum. Est enim contractio, pro *Macetarum*: At *Macedum* pro *Macedonum* quis dicat? Primus *Macetarum* nomen restituit Scaliger ad Ausonium de Clar. Vrb. c. 3. vid. Drakenb. ad Sil. 17, 633. Fuit Macedonum gens fortitudine virtuteque bellica inprimis celebris, quibus rebus & summum sibi imperium peperit. Corn. Nepos 18, 3, 4 *Macedones vero milites ea tunc erant fama, qua nunc Romani feruntur: etenim semper habiti fortissimi, qui summa imperii potirentur.* Cæterum de Imperio Macedonum vide Liv. 45, 109.

¶ Macedŏnius, & Macedonĭcus, *a, um*, adjectiva: ut, *Mare Macedonicum*, Plin. 4, 11. Et, *Macedonia sarissa*, Ovid. Met. 12, 466, ubi secunda contra legem originis producta est, metri caussa.

¶ Macedoniensis, *e*, idem. Plaut. Pseud. 4, 4, 4 *Vir Macedoniensis.*

MĂCELLVM, *i*, n. ὀψοπώλιον, locus ubi veneunt quæcunque ad victum pertinent, die fleischbanck, der speisemarckt. Cic. Divinat. 2, 27 extr. *Annona in macello cara.* vide Casaub. ad Suet. Cæs. c. 26. Varro nomen ipsum a *Macello* quodam Romano derivat, vide ipsum de L. L. 4, 32, & Festum. Sed Donatus in Ter. Eun. 2, 11, 24 *Macellum*, inquit, *a mactandis pecoribus dictum.* conf. Isidor. 15, 11. ¶ 2. Latius tamen vox olim patuit Plin. 19, 4 f. 19 *Ex horto plebi macellum*, & paullo post ex Catone *E carnario aut macello vivendum esse.* Et sane Varro L. 4 de LL. l. c. *Forum olitorium. Hoc erat antiquum macellum, ubi olerum copia. Ea loca etiam nunc Lacedæmonii vocant* μακέλλωτας, *sed Iones ostia hortorum & castelli* μακέλλας.

¶ Macellārius, *i*, m. qui opsonia lautiora vendit, ferinam, aves &c. Vet. Glossæ: *Macellarius*, ὀψωνιοπώλης. vide Varr. R. R. 3, 2, 11. it. 3, 4, 2. Suet. Cæs. c. 26 *Ea quæ ad epulum pertinerent, quamvis macellariis oblocata.*

¶ Macellārius, *a, um*, adject. ut, *Macellaria taberna*, Val. Max. 3, 4, 3.

¶ Macellōta, *æ*, f. loca, ubi olerum copia, Lacedæmonii vocant μακελλώτας, ut ex Varrone vidimus in *Macellum*.

Maceo, macesco, vide paullo post in *Macer, a, um.*

MACER, *eris*, n. μάκερ, aroma hodie incognitum, Plin. 12, 8 pr. *Et macer ex India advehitur, cortex rubens radicis magnæ, nomine arboris suæ. Qualis sit ea incompertum habeo* Harduinus laudat Dioscor. 1, 110; Oribas. 11 p. 205; Galen. L. 8 de fac. simpl. medic. p. 205. Ex recentioribus Acostam Arom. c. 12.

MĂCER, *cri*, m. Æmilius, Veronensis, poëta, qui de volucribus, serpentibus & viribus herbarum scripsit sub Augusto Cæsare; de quo Ovid. Trist. 4, 10, 44 *Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo, Quæque necet serpens, quæ juvet herba, Macer.* conf. Amor. 2, 18 tot. & ex Ponto 2, 10 tot ¶ 2. Sed qui hodie prostant libri sub nomine Macri, sunt alterius. vid. Voss. de Poët. Lat. p. 28; & Crinit. de poët. c. 52. Brouckh. ad Tib. 2, 6, 1; Fabric. Bibl. Lat. 4, 12. Scip. Maffeus Veronæ Illustr.

MĂCER, *cra, crum*, macrior, macerrimus, exilis, extenuatus, dürr, mager, abgezehrt, *a* μακρόν, longum, geschlank. Horat. 1 epist. 7, 33 *Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.* Virg. ecl. 3, 100 *Eheu quam pingui macer est mihi taurus in arvo.* Seneca epist. 78 *Maximi dolores consistunt in macerrimis corporis partibus.* Colum. 2, 9 *Macerrima humus.* Et, *Macrior ager*, apud Caton. c. 6. *Macrior vitis*, Colum.

Colum. 4, 24. *Loca macriora*, Columell. 2, 18. Et, *Macerrima pars vineti*, Idem 4, 23. conf. & 8, 1.

¶ Macellus, *a*, *um*, diminut. etwas mager. *Homo non magnus, macellus*, Lucilius apud Nonium 2, 524. conf. Martial. 10 epigr. 96.

¶ Macrēdo, *inis*, f. idem quod *Macies*, apud Columellam.

¶ Macritūdo, *inis*, f. die magerkeit. Plaut. Capt. 1, 2, 32 *Ossa atque pellis sum miser macritudine*: vide Nonium 2, 517.

¶ Macrĭtas, *ātis*, f. idem. Vet. Gloss. *Macrites*, λεπτότης, & Palladius 11, 1 *Propter macritatem semen aliud ferre* (terra) *non valet*. Et Vitruvius 2, 4 *Macritatem arenæ* dixit.

¶ Macies, *ēi*, f. φθίσις, die dürre, die schwindsucht. Ovidius de invidia, Met. 2, 775 *Pallor in ore sedet, macies in corpore toto*. Et Met. 3, 397 *Adducitque cutem macies*. Lucret. 1, 325 *Ævo & macie senescere*. Solin. c. 8 *In maciem ire*, von kräften kommen, verdorren. Idem c. 36 *Maciem aquarum* pro siccitate posuit. Et Iust. 43, 3, 5 *Macies terræ*.

¶ Macor, *ōris*, m. idem. Pacuvius apud Nonium 2, 525 *Corpus meum tabe, mœrore, macore senet*. conf. Seneca de Tranquill. c. 2.

¶ Macilentus, *a*, *um*, hager, mager, dürftig. Plaut. Capt. 3, 4, 114 *Macilento est ore, naso acuto*, er siehet dürre und spitzig aus.

¶ Macio, *are*, mager machen. Solin. c. 15 *Maciare imbribus*, i. e. siccari.

¶ Maceo, *ēre*, mager seyn. Plaut. Aulul. 3, 6, 28 *Qui ossa atque pellis totus est, ita cura macet*.

¶ Macesco, *ĕre*, macrum fieri, mager werden, einschrumpfen. Pallad. 11, 1 *Semine macescunt arva*. Varro de R. R. 3, 6 *Propter laborem asperantur & macescunt*. Plaut. Capt. 1, 2, 31 *Macesco, consenesco & tabesco miser*.

¶ Macescens, *tis*. Varro R. R. 2, 1 *Fœminæ boves macescentes melius concipere dicuntur*.

¶ Macresco, *ĕre*, idem quod *Macescere*. Varro de R. R. 2, 5 *Algor eas & fames macrescere cogit*. Horat. 1 epist. 2, 57 *Invidus alterius macrescit rebus opimis*. De *Marcesco*, vide infra in *Marceo*.

¶ Mācero, *avi*, *atum*, *are*, id est, attenuare, mollificare, quod a *Macer* est, & tamen primam producit, licet illam in *commacero* denuo corripiat Strabo Gallus, de quo mox, abmergeln, mürbe machen. *Circumvallatos inclusosque fame macerare*, Liv. 26, 13. Sed, *Salsamenta hæc Stephanio fac macerentur pulchre*, Ter. Adelph. 3, 3, 27, laß sie wässern, weichen. *Macerare sale*, einsalzen, beitzen, Plin. 31, 7 extr. *Calcem macerare*, Vitruv. 7, 2, den kalck löschen. ¶ 2. Sæpius autem & ad animum transfertur. Ter. Andr. 5, 3, 15 *Tu modo, anime mi, noli te macerare*, kräncke dich nicht. Et ibidem, *Cur me excrucio? cur me macero?* Lucret. 5, 75 *Macerat invidia, ante oculos illum esse potentem*. conf. v. 839. Liv. 5, 54 *Macerare aliquem desiderio*. Horat. 1 ode 13, 8 *Arguens Quam lentis penitus macerer ignibus*. Ovid. Heroid. 20, 125 *Maceror interdum, quod sim tibi causa doloris*. ¶ 3. Et alia metaphora Florus 2, 6, 28 *Fabius Cunctator per Falernos Gauranosque saltus maceravit Hannibalem*, hoc est, exercitum ejus fatigavit, vexavit.

¶ Macerātus, *a*, *um*, eingeweicht, abgemergelt, mürbe; ut, *Maceratum aurum*, Plaut. Pœn. 3, 2, 21 *Calx macerata*, Pallad. 1, 14. *Lana sæpius macerata*, Sen. epist. 71. *Ova aceto macerata*, gebeitzte eyer, Plin. 10, 60. *Macerata pars exercitus*, Vellej. 2, 112, 3.

¶ Maceratio, *ōnis*, f. die einweichung, abmergelung. Vitruv. 7, 2 *Calx in maceratione diuturna liquore defervere coacta*. Et Arnob. lib. 4 *Viscerum maceratione in ultimam tabem consumi*.

¶ Mācēresco, *ĕre*, weich, mürbe werden. Cato de R. R. c. 99 *Sinito macerescant bene*.

¶ Mācĕria, *æ*, & Maceries, *ēi*, f. τειχίον, paries, eine wand. Liv. 39, 9 fin. *Gladium in publicum trans maceriam horti abjecit*. Ter. Adelph. 5, 7, 10 *Hanc in horto maceriam jube dirui*. Quatuor earum genera enarrat Varro R. R. 1, 14, 4.

¶ Maceriatus, *a*, *um*. *Maceriatum exstruxerunt*, Murat. Inscr. p. 1644.

¶ Macerĭŏla, *æ*, f. dimin. Sponius Misc. Erud. Antiq. p. 293 ex Inscriptione veteri, LOCVS MACEREOLA CLVSVS. Sic scriptum per E pro I.

¶ Mācĭdus, *a*, *um*, i. e. *macilentus*, hager, schrumpficht. Constant. Afer 13, 12 *Si materia sit cholerica, corpus erit macidum*. Idem 6, 9 *Fœmina facta multum macida*.

¶ Mācidātus, *a*, *um*, pro *maceratus*, scil. liquoris infusione, eingeweicht, apud Apul.

Composita:

¶ Commācĕro, *are*, zerreiben, ausdrücken. Marcell. Emp. c. 36 *Commacerare aliquid*. Strabo Gallus de Lilio: *Pistillo lilia præstat Commacerare gravi*. Vbi prima præter morem veterum corripitur. vid. *Macero*.

¶ Commācesco, *ĕre*, vermatten, schwach werden. Varro ap. Nonium 2, 525 *Noster antiquus rivalis domo iturus in curiam commacescebat*. Ita locus commode restituitur.

¶ Emācĕro, *are*, ausmergeln. Ita pro *Emacerare* ap. Plin. 18, 10.

¶ Emaceratus, *a*, *um*, ausgemergelt. Sen. ad Marc. c. 10 *Alios morborum variis generibus emaceratos diu inter vitam mortemque medios detinebit*.

¶ Emacesco, *ĕre*, abnehmen am leibe, einschrumpfen. Cels. 2, 2 *Vbi aliquis contra consuetudinem emacuit, & colorem decoremque amisit*.

¶ Emacio, *are*, macie conficere, auszehren, ausmergeln. Colum. 4, 24 *Palmæ* (vitis) *emaciant stirpem suam*.

¶ Emaciatus, *a*, *um*, ausgesogen, abgezehrt; ut, *Emaciatum armentum*, Colum. 2, 11, mager vieh: & *Vineæ emaciatæ*, ibid. c. 10 pr.

¶ Emacro, *are*, macrum reddere, mager machen. Plinius 18, 10 extr. *Terram emacrari hoc satu existimantes*. Non tamen certa satis auctoritas, cum & *emaciari*, & *emactari*, & *emacerari* inveniatur, vid. Harduinum.

¶ Emacresco, *ĕre*, mager werden, valde macrescere. Celsus 2, 4 *Mali morbi signum est, nimis celeriter emacrescere*, abnehmen und verfallen, c. seq. *Vbi æger pro spatio parum emacrescit*.

¶ Permăcer, *a*, *um*, gar mager; ut, *Caro permacra*, Cels. 2, 21. *Creta permacra*, Plin. 18, 6.

¶ Permācĕro, *are*, durchweichen. Vitruv. 7, 2 *Calculi in opere cum permacerantur, dissolvunt & dissipant tectorii politiones*.

¶ Præmacero, *are*, vorher einweichen. Scribon. Largus Compos. 193 *Præmacerantur mala cydonia*, i. e. ante macerantur.

¶ Remacresco, *ĕre*, mager werden. Hæc enim particula aliquando intendit, de quo suo loco monuimus. Suet. Domit. c. 18 *Quæ* (crura) *tamen longa valetudine remacruerant*.

Maceria, macero, *are*, vide paullo ante in *Macer*.

Maceta, item Macetia, vide in *Macedonia*.

MĂCHAERA, *æ*, f. μάχαιρα, gladius, sica, ein messer, schwerdt. Apud Suetonium in Claudio c. 15 carnifici tribuitur, ad præcidendas manus. Et Iuvencus in Lucæ c. 2 *Atque tuam fulgens animam, mihi crede, machæra*, scilicet *percurret*. Proverb. *Ne puero Machæram*, subaudi *commiseris*. Plutarchus sic, quemadmodum Stobæus indicat: Μὴ παιδὶ μάχαιραν, ἡ παροιμία φησίν. Ἐγὼ δὲ φαίην ἄν, μὴ παιδὶ πλοῦτον, μηδὲ ἀνδρὶ ἀπαιδευσίαν, h. e. *Ne puero gladium, proverbium ait. Ego vero dixerim, Ne puero divitias, neve viro imperitiam*. Plaut. Bacch. 1, 1, 35 *Capiam pro machæra turturem*. conf. 4, 8, 46; & Merc. 5, 2, 85; &c. Sic, *Machæra hebes*, Mil. 1, 1, 53. Et lascivo sensu, Pseud. 4, 7, 85.

¶ Machærium, *i*, n. μαχαίριον, cultellus coquinarius; item gladiolus, ein küchen-messer, ein dolch, Plaut. Apul. 2, 9, 19. Rud. 2, 2, 9.

¶ Machærōnion, *i*, n. aliud dimin. μαχαιρώνιον, herba quæ & *Xiphion* seu *gladiolus* dicta, schwertel-kraut, Dioscor. 4, 22.

¶ Machærophyllon, *i*, n. μαχαιρόφυλλον, eadem herba, apud Apul. de Herb. c. 78.

¶ Machærŏphŏrus, *i*, m. μαχαιροφόρος, gladium ferens, sic legitur apud Ciceronem 2 ad Qu. fratrem 2, 9, al. 10 med. ubi milites intelliguntur prædiarii.

¶ Machærŏpæus, *i*, m. μαχαιροποιός, qualem Demosthenis patrem fuisse dicunt, ein degenschmid, messerschmid.

MACHAGISTĬA, *æ*, f. verbum mysticum, quo, ut Ammianus 23, 6 loquitur, *Magiam Plato machagistiam esse docuit, divinorum incorruptissimum cultum*. Hoc tamen verbum in Platone reperiri negat Lindenbrogius. Martinius & Falsterus suspicantur leg. simpliciter ex Platone ἁγιστεία Hagistia.

MĂCHĀON, *ŏnis*, m. Μαχάων, medicus apud Homerum in Iliade: Et Propert. 2, 1, 59 *Tarda Philoctetæ sanavit crura Machaon*.

¶ Māchāŏnius, *a*, *um*, adject. Ovid. Remed. am. v. 546 *Ille Machaonia vix ope salvus erit*.

MĀCHE, *es*, f. gr. μάχη, pugna, conflictus, ein kampf, a μάχομαι, pugno. Hinc

¶ Antĭmăchus, *i*, m. ἀντίμαχος, oppugnator, adversarius, ein feind. ¶ 2. *Antimachus*, poëta, de quo supra in A.

¶ Dĭmăchæ, *arum*, m. pl. διμάχαι. Equitum genus, qui aliquando & pedites pugnarent, & ita duplicem pugnam committerent, equestrem pedestremque: quales sunt qui hodie dragoner appellantur. Curt. 5, 13, 8 *Itaque delectis equitum sex millibus, trecentos, quos* DIMACHAS *appellant, adjungit. Dorso hi graviora arma portabant: cæterum equis vehebantur, cum res locusque posceret, pedestris acies erat*. vid. Maussac. ad Harpocr. p. 27 seq.

Gigantomachia, *æ*, f. vide in *Gigas*.

¶ Monomachia, *æ*, f. μονομαχία, singulare certamen, ein duell, besonderer kampf.

Naumachia, & Naumachiarius, vide in *Navis*.

¶ Prŏmăchus, *i*, m. πρόμαχος, propugnator, antesignanus, qui in prima acie pugnat, ein vorfechter, vorgänger.

¶ Symmachus, *i*, m. σύμμαχος, commilito, belli socius, ein mitsoldat, cammerad im kriege. ¶ 2. *Symmachus* orator Romanus & præfectus Theodosii tempore, natus illustri loco Romæ, & eruditus admodum; acerrimus gentilismi propugnator, sed cujus scripta confutarunt Ambrosius & Prudentius. Exstant ejus epistolæ, viris tamen magis, qui virtutes vitiaque dicendi cognorunt, & sana a corruptis possunt discernere, quam adolescentulis legendæ. ¶ 3. *Symmachus* alius interpres bibliorum, de quo Euseb. lib. 6.

¶ Tēlĕmăchus, *i*, m. τηλεμάχος, eminus pugnans, jaculis scil. & tormentis, qualem forte dicas, ein bombardirer. ¶ 2. *Telemachus* Vlyssis filius ex Penelope. vide Horat. 1 epist. 7, 40; Ovid. Heroid. 1, 98.

MĀCHĬNA, *æ*, f. μηχανή, molimen, opus, instrumentum, ein werckzeug, gerüst; ut, *Machina mundi*, Lucret. 5, 97, das gebäude der welt. Proprie est instrumentum, quo commodius moles in eum, quem volumus, locum transfertur. Ita Horat. 2 epist. 2, 73 *Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina lignum*. Ejusmodi machinarum apparatus describit Vitruv. lib. 10. ¶ 2. Sed & de aliis rebus dicuntur *machinæ*: nam & *machina* de mola usurpatur: unde *Asinus machinarius*, molendinarius est. *Machinam frumentariam* ICt. dixit l. 12 § 10 Dig. de Instructo vel instrumento legato. v. Turneb. 8, 9. Magnus *machinarum* usus in theatris olim & tragœdiis fuit: per quas aut ex insperato superveniebant Dii, aut homines, cum effugere alias non possent, elaberentur. Vnde solutionis in tragœdiis species PER MACHINAM dicta. Et inde proverbia: E MACHINA DEVS, de repentino & insperato remedio: item, ATTRAHERE MACHINAM pro elabi. Quo & Plutarchus usus est in Themistocle p. 116. vide Heinsium de Constitutione Tragœd. c. 12. Machinarum scientiam Archytas instituit & Eudoxus, quæ primum cum Geometria conjuncta fuit: post separata contemtaque a Philosophis jacuit, donec inter militares artes accepta ab Archimede in summum splendorem adduceretur; Plutarchus Marcello p. 305. Proverb. *Machinas post bellum adferre*, τὰς μηχανὰς μετὰ τὸν πόλεμον κομίζειν. ¶ 3. Sed & *Machinæ* doli & callida consilia per metaph. listige anschläge.

Cic.

Cic. ad Brutum epist. ult. *Ad aliquos hic quoque labor mihi accessit, ut omnes aëbibeam machinas ad tenendum adolescentem.* Plaut. Bach. 2, 2, 54 *Ego hodie aliquam machinabor machinam, Unde aurum efficiam*, ich muß einen rauck erdencken, wie ich geld mache.

¶ Machinula, æ, f. dimin. ter habet Festus in *Groma, Incitega*, & *Mustricola*.

¶ Māchīnālis, e, zur rüstung gehörig; ut, *Machinalis scientia*, apud Plin. 7, 37. Et, *Machinale pondus*, Auson. epist. 21, 34.

¶ Māchīnārius, a, um, idem; ut, *Asinus machinarius*, id est, molendinarius, qui molam volvit & torquet, ICtis, l. 60 § 3 Dig. de Legar. & fideicom. 3. *Sic, Mola machinaria*, eine trag-mühle. Apul. lib. 7 Met. Et Solin. c. 5 *Machinarius commentator Archimedes fuit*, i. e. machinas invenit.

¶ Machinarius, i, m. subst. ein werckmeister. Paulo ICto l. 31 ff. ad Leg. Aquil. *Machinarius* scil. *faber*, qui tractoria machinâ onera in altum collocat. Et Vlpian. *Mensor machinarius*, qui machina in metiendo utitur, l. 7 § 1 Dig. Si mensor falsum modum dix.

¶ Māchīnor, *atus sum, ari*, μηχανάομαι, moliri, cogitare, invenire, per dolum aliquid moliri, mit etwas umgehen, erdencken, erfinden, zurüsten. *Machinari calamitatem alicui*, Auct ad Herenn. 4, 8. Et, *Machinari pestem in aliquem*, Cic. de Divin. c. 26 pr. quod etiam *moliri pestem*, initio secundæ Catilinariæ dixit. Et Liv. 1, 51 pr. *Confestim Turno necem machinatur*.

¶ Machinatus, a, um, der etwas angestifftet hat. Iustin. 39, 4, 6 *Alteri exitium per insidias machinata.* ¶ 2. Passive Sall. apud Non. 2, 859 *Præterea sedenti transenna demissum victoriæ simulacrum cum machinato strepitu tonitruum coronam capiti imponebat &c.* Et Cat. 48, 7 *Illud a P. Autronio machinatum*, angestellet.

¶ Machinātio, ōnis, f. idem. Cæs. Bell. Gall. 2, 31 *Tantæ altitudinis machinationes tanta celeritate promovere.* Sallust. Iug. 92 *Turribus & aliis machinationibus locus importunus.*

¶ Machinātor, ōris, m. proprie architectus, ein baumeister, Tac. Ann. 15, 42, 2. Inscriptio vetus apud Gruterum p. 642 n. 4 BAEBIO MVSAEO MACHINATORI. Liv. 24, 34 *Archimedes machinator bellicorum tormentorum.* Sen. epist. 88 vocat *machinatores, qui pegmata per se surgentia excogitant.* Atque sic Deus *rerum omnium machinator* appellatur a Lactantio, 2, 11; & 4, 6. ¶ 2. Translate cujusque rei auctor & inventor, ein erfinder. *Machinator doli*, Tac. Ann. 1, 10, 2. Et, *Improbissimus machinator omnium scelerum*, Cic. Catil. 3, 3.

¶ Machinatrix, īcis, f. Seneca Medeâ v. 266 *Tu tu malorum machinatrix facinorum.*

¶ Machinamentum, i, n. idem quod *machina*, ein gerüst. Liv. 24, 34 *Turres contabulatas machinamentaque alia portabant.* Tac. Ann. 12, 45, 4 *Machinamenta & astus oppugnationum*, künstliche wercke zur belagerung und bestürmung. Et Veget. 4, 8 *Saxa maxima pondere, demissa per preceps machinamenta confringunt.*

¶ Machinōsus, a, um, künstlich zugerichtet; ut, *Navigium machinosum*, i. e. ita concinnatum arte, ut laxata machina solvereter, quare & paullo ante *solubilem navem* appellarat Suet. Ner. c. 34.

¶ Machio, ōnis, m. der auf einem gerüste stehet. *Machiones dicti a machinis, in quibus insistunt propter altitudinem parietum*, Isidor. 19, 8.

MACHLIS, is, f. fera, ein rennthier, Plin. 8, 15. Cluver. G. A. 3, 47.

MĀCIA, æ, f. herba alias *anagallis* dicta, gauchheil. Marcell. Emp. c. 1.

Macidus, macies, macilentus, macio, *are*, macor, Macir, vide *Macer, a, um*, & *Macer, eris*.

MACRA, æ, m. fluvius Ligurum innavigabilis, de quo Plin. 3, 5. Et Lucan. 2, 426 *Nullasque vado qui Macra moratus Alnos vicinæ procurrit in æquora Lunæ.*

Macredo, macresco, vide paullo ante *Macer*.

MACRINVS, i, m. Maurus, obscura stirpe, per omnes gradus a fortuna evectus, & Imperator factus Caracallæ succesit. vid. Aur. Victor in Macrino, & Auson. Cæs. 23. ¶ 2. *Macrinus* Grammaticus latinus, de quo idem Auson. Profess. 10.

Macritas, macritudo, vide *Macer*.

MACRŌBII, *orum*, m. pl. Μακρόβιοι, populi vivaces supra Ægyptum, de quibus Pomp. Mela 3, 9; & Solin. c. 43. Vitæ spatium dimidio fere, quam nos, longius agunt. ¶ 2. Sed istud nominis apud Græcos non certæ genti tantum proprium est, verum commune cum iis omnibus, qui præter solitum ætatem suam prorraxerunt, & Lucianus, modo is autor sit, Dialogum suum, seu dissertationem potius de iis, qui longissima vitæ sparia confecissent, μακροβίως inscripsit, ubi plura longævorum exempla leges. vid. Plin. 7, 48, & Val. Max. 8, 13, die ein hohes alter erreichen.

¶ Macrobius, i, m. auctor Latinus, scripsit in somnium Scipionis libros duos: & libros alios seprem Saturnaliorum diversa argumenta ad litteras & studia adolescentium maxime apta continentes, Gellii exemplo, cujus fur seu simia dictus est, ideo quod ex eo in commentarios suos multa descripsit, Gellii nomine dissimulato.

MACROCHĒRA, æ, f. μακρόχειρα, tunica manicata, apud Lampridium in Alex. Severo c. 33.

¶ Macrochir, μακρόχειρ, *Longimanus* latine, cognomen Persici regis Artaxerxis, quod manum alteram haberet longiorem. vide Nep. 21, 1, 4.

MACROCOLLVM, i, n. μακρόκολλον, al. μακρόκωλον, priorem rationem tuente Salmasio ad Vopisc. Firm. c. 3 & Harduino ad Plin. 13, 12 f. 24. Est autem *Macrocollum* charta regia ex longioribus & amplioribus nimirum fchedis contexta & conglutinata, regal-papier. Ita recte jam interpretatus fuerat ad Plinii l. c. Hermolaus Barbarus, & ostendit ad eundem Harduinus. Verba sunt, *Pedalis erat mensura & cubitalis macrocollis.* Ita etiam fumitur in illo Ciceronis Att. 16, 3 *Archetypum, tralatum in macrocollum, lege in Arcano convivis tuis.* Et ibid. 13, 25 *Impensam fecimus in macrocolla.* Est a κόλλαξ, quia compaginatis & agglutinatis schedis pluribus papyri Ægyptiæ conficiebatur charta. vid. Plin. l. c. quem distincte ad Salmasii & Harduini mentem interpretatur Gesn. Chrest. Plin. p. 519 seq.

MACROCOSMVS, i, m. μακρόκοσμος, magnus mundus, die grosse welt, cui opponitur *Microcosmus*, de quo infra.

MACRŌLŌGIA, æ, f. μακρολογία, longiloquium, res non necessarias comprehendens, inter vitia sermonis ap. Isidor. 1, 33, überfluß der worte.

MACRŌNŌSIA, æ, f. μακρονοσία, longa ægritudo, ein langwieriges lager, apud Augustinum.

MACROSCŌPION, i, n. μακροσκόπιον, ein vergrösserungs-glas.

Mactabilis, mactare, mactator, &c. vide paullo post *Mactus*.

Mactea, vide infra *Mattya*.

MACTRA, æ, f. ein backtrog, a μάσσω vel μάττω, *fubigo, mollio*, secundum Budæum. Petron. c. 74 *De mactra illam fusculi*, ich habe sie aus dem staube erhoben. Ita legitur in edit. Amstel. 1669; & ita Nodot Col. 1694 adoptavit, postquam Reinesius in Fragm. Trag. pro *machilla* legit *de mactrilla*, pro *mactrula, mactra*. Fuerat enim *mulier a furno vel panicoctlaria*, ut loquitur Petr. Chrysol serm. 99, ein aschenbrödel. conf Pollux 7, 15; & infra *Magis, idis*.

MACTVS, a, um, a *magis* & *auctus*, fürtrefflich. Fest. sic *Mactæ munera* luculenta & magna Sallustius: *Mactum infortunio Chremem* Terentius: *Herbam massam*, id est, adultam Cato dixit. Verum hæc non certissima exempla sunt, quia Sallustii Iug. c. 13 & 80 *Magna munera*: Terentii Phorm. 5, 8, 39 *Mactatum infortunio*, plerique legunt: certiora apud Catonem R. R. c. 134 *Mactus hoc ferto*: & Donatum p. 1750 ed. Putsch. *Mactus virtute*. Hinc

¶ Macte, ut, *Macte esto!* qua formula applaudimus aliis iisque de aliqua re gratulamur, simul apprecantes, ut propria sit & perpetua, viel glücks darzu. Virgil. Æneid 9, 641 *Macte nova virtute puer.* Sil. Ital. 1 Silv. 2, 201 *Macte tori Latios inter placidissime vates.* Idem 1 Silv. 3, 106 *Macte bonis animi.* Sen. epist. 66 *Macte virtute esto: Sanguinolentis & ex acie redeuntibus dicitur.* Et in plurali numero: Liv. 7, 36 *Macti virtute milites Romani estote.* conf. Curt. 4, 1, 18. Plin. 2, 12 *Macti ingenio este cæli interpretes.* ubi al. *macte*. Cererum hæc forma MACTE ESTO a sacris tracta est. vide Servium ad illud Virg. Æneid. 9 *Macte nova virtute puer*, &c. Iot. Scalig. in epist. ad Franc. Fortumanum Doct. Medicum: *De* MACTE, inquit, *quod petis, plene tractandum est nobis non κριτικῶς*, neque *ἰσορικῶς, sed τεχνικῶς. A significatione igitur* MACTVM *veteres Romani vocant auctum: herbam adultam Cato vocavit* MACTAM: *nempe quod ita aucta esset; quod verbenis aucta & coronata*, MACTA HOSTIA *quum frugibus & molâ aucta erat. Sic* MACTA ARA, *quod verbenis aucta & cumulata.* MACTARE HOSTIAM *postea, pro cædere hostiam dicebant κατ' εὐφημισμόν, ne sc. cædem nominarent. Quare* MACTARE *pro cædere. Quia nunquam cædebatur hostia, nisi frugibus macta esset: a præcedentibus consequentia, ut vulgo Rhetores & Dialectici Scholastici loquuntur: ut veteres Chrysippei, ἀπὸ τῶν προηγουμένων τὰ ἑπόμενα. Nunquam mactabant hostiam, quin dicerent*, MACTA ESTO HAC MOLA SALSA. *Sic, quum Deo alicui vinum libabant:* MACTE HOC VINO ESTO. *Sed cur vocandi casu* MACTE? *In hoc quoque est τεχνικὸν Grammaticorum. Nam* MACTVS ESTO *dicendum erat, sed utriusque linguæ auctores ita loqui solent. Theocritus:* ὄλβε κῶρε γένοιο, *dicendum erat* ὄλβιος. *Tibullus*, Huc venias hodierne, *hodiernus. Persius*; Stemmate quod Tusco ramum millesime ducis, *millesimus. Ausonius creber est in hoc genere loquendi. Quare &* MACTE ESTO *pro mactus. Propterea non mirum, si in Atticismo ἡ κλητικὴ confunditur cum ὀνομαστικῇ: cum contra hic videamus vocandi casum cum nominativo commutari. Sic igitur dictum*, MACTE ESTO VIRTVTE. Hæc Heros ille. Epistola ipsa legitur in Variis Opusculis a Casaubono primum editis. Vtebantur hac forma ita veteres, ut *τὸ* MACTE indeclinabile, nec certi generis esset, & interjectionis locum subiret. Liv. 2, 12 *Iuberem macte virtute esse, si pro mea patria ista virtus staret.* Florus 2, 18, 16 *Macte esse fortissimam & meo judicio beatissimam in ipsis malis civitatem asserui.* ibi vid. Duker. & Phil. Caroli Animadv. 14 ad lib. 3 Q. Curtii. Cum genitivo junxit Stat. 5 Silv. 1, 37 *Macte animi, notat ipse Deus, &c.* conf. Idem Theb. 2, 495; & Martial. 12 epigr. 6. Sic & Silius 12, 256 *Macte o virtutis avitæ, Macte Antenoride.* vid. etiam Burm. ad Val. Flacc. 6, 547. & Drakenb. ad Liv. 2, 12. ubi *macte virtutis* apud poetas potius, quam solutæ orationis scriptores occurrere, præter cetera observat. Adverbium esse *Macte*, docte pugnavit Io. Brunsmannus in porticula adverbiorum Hafn. 1680 edita.

¶ Mācto, *avi, atum, are*, id est, augere, vermehren. Sic, *Mactare quem & malo & damno*, Plaut. Aul. 3, 5, 61; *infortunio*, Ter. Phorm. 5, 8, 39; *Supplicio & morte*, Cic. Catil. 1 extr. ¶ 2. Cædere & immolare, schlachten. Cujus significationis caussa ex verbis Scalig. modo adductis satis patet. Virg. Æn. 4, 57 *Mactant lectas de more bidentes.* Conf. omnino Nonius 4, 291.

¶ Mactans, *tis.* Lucret. 6, 1239 *Opis expertes mactans Lanigeras tanquam pecudes.*

¶ Mactatus, a, um, geschlachtet. Ovid. Met. 15, 114 *Caper Bacchi mactatus ad aras.* Horat. 1 od. 19, 16 *Mactatâ venies lenior hostia.* Vossium adde 4 Inst. Orat. p. 118. ¶ 2 Idem ac *Auctus* apud Macrob. lib. 2 *Immortalitatis conditione mactatus.*

¶ Mactatus, ūs, m subst. Lucret. lib. 1, 98 *Nubendi tempore in ipso Hostia concideret mactatu mœsta parentis.* Loquitur de Iphigenia, quam Iphianassam vocar.

¶ Mactārio, *onis*, f. idem. Arnob. 7 p. 213 *Innoxiorum animantium mactatione lætari.* conf. Isidor. 6, 19

¶ Mactātor, ōris, m. occisor, ein schlächter. Seneca in Troad. v. 1002 *Perge mactator Jovem, Et hic decet te sanguis.*

¶ Mactābilis, e, letalis, qui interficere potest Lucret. 6, 805 *Tum fit odor vini plagæ mactabilis instar.* Ita Lambinus, & recentissimus Thomas Creech. alii *manabilis*, qui & alia mutant.

MĀCŬLA, æ, f. labes, vitium, ein mahl, flecken; ut. *Maculæ albæ, pullæ, luridæ, difcolores.* vid. Virgil. Æneid. 9, 49; & Georg. 3, 387. Plaut. Capt. 3, 4, 63; Plin. 13, 15. Sic, *Maculas e facie tollere*, Plin. 20, 2; *Extrahere*, emendare, Idem 20, 13. Cic. pro Corn. Balb. c. 6

Est hujus seculi labes quædam & macula virtuti invidere, i. e. vitium, ein gebrechen oder böse gewohnheit. Ter. Adelph. 5, 8, 30 *Vitium commune omnium est, quod nimium ad rem in senecta attenti sumus. Hanc maculam nos decet effugere*, id est, infamiam. Hinc illæ formulæ: *Maculâ afficere: Inurere æternas maculas alicui: Maculis aspergere*, einen schandflecken anhengen. Cic. pro Roscio, Planco & in Sallust. Idem, *Delenda est vobis illa macula, Mithridatico bello superiore suscepta*, pro leg. Manil. c. 3. Et, *Maculam eluere*, pro Sextio c. 29. ¶ 2. Sunt & *Maculæ* foramina retis, die netz-löcher. *Reticulum minutis maculis*, Cic. Verr. 5, 11. Et Varro R. R. 3, 11 *Septum totum grandibus maculis integitur, ne eo involare aquila possit, neve ex eo evolare aves.* Quo in loco *maculas* videtur pro ipsis retibus posuisse. Nemesianus Cyneget. v. 30 *Longoque meantia retia tractu Addiscant raris semper contexere nodis, Et servare modum maculis.* Auson. epist. 21 ad Thebonem: *An cum fratre vagos dumeta per avia cervos Circumdas maculis & multâ indagine pinnæ?* ¶ 3. *Macula* gemma telicardios, Plin. 37, 10 extr.

¶ Măcūlōsus, *a, um*, varius, maculis conspersus, fleckicht, bunt, sprenglicht; ut, *Lynces maculosæ*, Virg. Æn. 1, 327. Cic. Phil. 2, 29. *Vestis Pompeji non multa, eaque maculosa.* ¶ 2. *Avaritiâ & libidine fœdus aliquis, & maculosus*, i. e. turpis, pollutus, Tac. Hist. 2, 7, 2; &, *Omni dedecore maculosus*, Hist. 3, 38, 6. Lactant. 1, 10 sub fin. *Iupiter in expugnanda fœminarum pudicitia maculosus*, mit schandflecken beschmitzet. Sed & Cic. Att. 1, 16 *Maculosi senatores*, h. e. notari a censoribus. ¶ 3. Ad ornatam etiam distinctionem pertinere hanc vocem ostendit Berger. de naturali pulchritud. p. 11 seq. Ita *maculosa oratio* apud Petron. c. 2 opponitur *pudicæ*. Est igitur picta & quasi vultus meretricii fuco imbuta; nec adeo quod monet Bergerus, opus est emendatione Heinsii probata Burmanno, ut legatur *musculosa*. Add. in *Maculatus* locum Valerii Flacci.

¶ Măculo, *avi, atum, are*, macula afficere, beflecken, besudeln, beschmitzen. Virg. Æn. 3, 29 *Terram tabo maculant.* Idem Æn. 10, 850 *Tuum maculavi crimine nomen.* Cic. Arusp. Resp. c. 13 *Omni flagitio polluere, omni dedecore maculare. Maculare gloriam turpi morte*, Corn. Nep. 4, 5, 4.

¶ Maculans, *tis*. Catull. 64, 7 *Terræ sola sanguine maculans.*

¶ Maculātus, *a, um*, inquinatus, befleckt. ¶ 2. Sed ad ornatum pertinet, Val. Flacc. Argon. 6, 704 *Perque levem & multo maculatam murice tygrim.* v. *Maculosus* n. 3.

¶ Maculatio, *ōnis*, f. die befleckung. Iul. Firmicus 3, 15 *Maculatione pollutus.* Et Apul. Apol. p. 306 *Maculationibus convariat.*

Composita:

¶ Commăcŭlo, *avi, atum, are*, idem quod simplex, beflecken. *Commaculare manus sanguine alicujus*, Virg. eclog. 8, 48. Et, *Commaculare se ambitu*, per metaph. Cic. pro Cælio c. 7.

¶ Emaculo, *are*, flecken vertreiben, reinigen. Plin. 21, 19 *Narcissus nigras vitiligines emaculat.* Apul. Apol. *exotico pulvere dentes emaculare.*

¶ Emaculatus, *a, um*, gesaubert. Ammian. 29, 1 *Domus emaculata odoribus Arabicis*, ausgeräuchert. Gell. 6, 5 *Argentum emaculatum*, rein silber.

¶ Emaculatōrius, *a, um*, emaculandi vim habens. Bud.

¶ Immaculo, *are*, idem quod *maculare*. Firmicus 4, 16 *Nullus invidiæ livor immaculet.* Idem 1, 11 *Responsa ejus mendacia promissionis immacularunt.* Sed contrariam vim præpositio habet in *Immaculatus* & *Immaculabilis*. Nam

¶ Immaculatus, *a, um*, unbefleckt, unbesudelt, sic usus est Lucan. 2, 735 *Abscondat Fortuna nefas, Romanaque tellus Immaculata sui servetur sanguine Magni.* Plura in Borrich. Cogit. p. 125 ex Ammian. 19, 12; 21, 14; &c.

¶ Immaculābilis, *e*, rein, unbefleckt. Auson. ad Gratianum Imp. discipulum Gratiarum actione pro consulatu: *Nullum tu unquam diem ab adolescentiâ tuâ, nisi adorato Dei numine, & reus voti & illico absolutus egisti: Lautis manibus, mente pura, immaculabili conscientia, & quod in paucis est, cogitatione sincerâ.*

MADARŌSIS, *is*, f. μαδάρωσις, vitium oculorum s. defluvium pilorum in palpebris, apud Celsum.

MADAVRA, *æ*, f. civitas Africæ in Numidiæ & Getuliæ finibus, patria L. Apuleji philosophi Platonici.

¶ Madaurensis, *e*, adject. ut, *Apulejus Madaurensis*, Augustinus ep. 49 quæst. ult.

Madefacio, madefio, &c. vide *Madeo*.

MADELCON, *i*, n. μάδελκον, i. e. bdellium, Diosc. 1, 71.

MĂDEO, *mădui, ēre*, humidum esse, naß, feucht, benetzt seyn. Cic. Phil. 2, 41 *Natabant pavimenta vino, madebant parietes.* Et, *Madent genæ imbre tristi*, Catull. 68, 56. Et Lucanus 1, 95 *Fraterno primi maduerunt sanguine muri.* ¶ 2. *Madere* etiam est, esse ebrium, truncken seyn. Plaut. Most. 1, 4, 7 *Madet homo.* Et, *Vino madere*, Apul. lib. 2 Miles. Lucret. 3, 477 *Præpediuntur Crura vacillanti, tardescit lingua, madet mens*, i. e. obruta est. v. Drakenb. ad Sil. 12, 18. ¶ 3. Transfertur etiam ad alia perquam eleganter. *Madere metu*, id est, plenum esse, Plaut. Most. 2, 1, 48; &, *Madere arte*, Lucr. 4, 793. *Madere sermonibus Socraticis*, Hor. 3 od. 21, 9. ¶ 4. *Madere* pro coctum esse accipit Turneb. Advers. 18, 15, in illo Virg. Georg. 1, 96 *Et quamvis igni exiguo properata maderent.* Plaut. Menæch. 2, 2, 51 *Iam ergo hæc madebant faxo*, i. e. cocta sint. Vid. *Madens* & *Madesco* n. 2; it. *Madidus* n. 3.

¶ Madens, *tis*; ut, *Os fletu madens*, Ovid. Trist. 3, 5, 12. *Madens sanguine vestis*, Quintil. 6, 2. *Madens sudore*, Petron. c. 6. ¶ 2 Pro cocto Samon. 295 *Caules madentes*, it. 315 *Siliquæ madentes.*

¶ Madesco, *ēre*, humectari, feucht, naß werden. Celsus 3, 6 *Partes corporis paullum madescunt.* Ovid. 1 Met. v. 65 de australi terra: *Nubibus assiduis, pluvioque madescit ab austro.* ¶ 2. Mollescere, Col. 11, 3, 23 de brassica, *Vt in coctura celerius madescat.*

¶ Mădĭdus, *a, um*, adject. imbutus, naß, feucht. Cic. ad Quint. fr. 2, 11 *Ille fasciculus totus aqua madidus mihi redditus.* Et Plin. 27, 5 *Semina madidiora.* ¶ 2. Eleganti metaphora Martialis 1 epigr. 40 *Si quis Cecropiæ madidus, Latiæque Minervæ Artibus &c.* ¶ 3. Pro cocto Plaut. Pers. 1, 3, 12 *Collyræ facite ut madeant & colliphia: ne mihi incocta detis -- nihil sunt crudæ, nisi quas madidas glutias.* Dousa præcid. ad Petron. c. 1. vid. *Madeo* n. 4. ¶ 4. Ponitur pro *ebrio* etiam Plauti Amph. 3, 4, 18. Similiter *uvidos* pro potis seu ebriis vide in *Vvidus*.

¶ Madide, adv. idem. Plaut. Pseud. 5, 2, 7 *Madide madere*, i. e. prorsus ebrium esse, gantz truncken seyn.

¶ Mădĭdo, *are*, madidum facere, naß machen, netzen. Arnob. lib. 5 *Mero multo madidari.* Idem lib. 2 *Proluvie linerent & madidarent se suâ.*

¶ Madĭdans, *tis*. Claudian. de Raptu Proserp. 2, 88 *Madidantes nectare pennas Concutit.*

¶ Madidātus, *a, um*, befeuchtet, genetzt. Arnobius lib. 1 *Madidata ex imbribus arva succrescunt.* Apul. lib. 8 Met. *Spongiæ madidatæ.*

¶ Mădor, *ōris*, m. pro humiditate Sallust. apud Nonium 2, 5, 4, die nässe, feuchtigkeit. Vsi præterea sunt Ammian. 17, 15; & 20, 14; & Arnob. 2 p. 70.

¶ Madulsa, *æ*, m. antiquum, pro ebrio, ein trunckener, apud Festum, & Plautum Pseud. 5, 1, 7 *Ego nunc probe adeo madulsa.*

¶ Mădĕfacio, *ĕre*, inficere, & humore aspergere, einnetzen, feuchten, naß machen. Virg. Æn. 5, 330 *Virides madefecerat herbas.*

¶ Madefio, *ĕri*, naß werden. Cic. de Divin. 1, 32 *Vaticinatus est, madefactum iri minus triginta diebus Græciam sanguine*, daß Griechenland in blut schwimmen solte.

¶ Madefactus, *a, um*, gefeuchtet, genässet, benetzet. Cic. Phil. 15, 3 *Imbuti sanguine gladii, madefacti prælio.* Apicius 3, 16 *Caules madefacti.* Ovid. Met. 8, 402 *Madefacta terra cruore.* Tibull. 3, 7, 30 *Tyrio madefactus tempora nardo.*

¶ Madefactio, *onis*, f. die befeuchtung, Octav. Horat. 1, 2.

¶ Madefacto, *āre*, frequent. naß machen. Venantius Fortunatus 1, 21, 26 *Si tamen est fluvius, qui madefactat humum.* Etiam Plauto tribuit Non. 4, 426. Sed in ipso auctore Pseud. 1, 2, 51 legitur hodie *Vino vos -- vestrosque adeo pantices madefacitis.*

¶ Mădĭfico, *āre*, idem. Plin. 28, 7 *Oculorum anguli subinde madificentur.*

Composita cum præposit.

¶ Commădeo, *ēre*, prorsus madere, gar naß, feucht seyn. Cato R. R. c. 156 *Brassicam coquito, usque dum ea commadebit bene.*

¶ Demădeo, *ēre*, idem; Ovid. Trist. 5, 4, 40. Sed Heinsius emendat *emaduisse*. vide mox *Emadere*.

¶ Demadesco, *ēre*, feucht werden, Scribon. Larg. Compos. 73. vid. Barth. Advers. 40, 4.

¶ Dimadeo, *ēre*, vel Dimadesco, *ēre*, zerfliessen. Lucan. 6, 479 *Dimaduere nives.*

¶ Emadeo, *ēre*, vel Emadesco, *ēre*, naß werden. Ita Heinsius ex plurimis MSS. restituit Ovidio Trist. 5, 4, 40; vocatque *elegans verbum*, quamliber *rari usus*. Poëta emendatus ita: *Et te flente suos emaduisse sinus.*

¶ Immadeo, *ĕre*, sive Immadesco, *ĕre*, potius, gefeuchtet werden. Plin. 17, 5, 1 *Immaduit imbre.* Et Ovid. Met. 6, 396 *Fertilis immaduit terra:* & Trist. 1, 8, 34 *Lacrymis immaduisse genas.* Et Ammian. 20, 11 *Assiduis imbribus immaduerat solum.*

¶ Immadido, *are*, befeuchten, naß machen. Ambros. ad Lucæ c. 9 *Humentis alluvione imbris immadidet.*

¶ Permădeo, *ēre*, durchaus naß seyn. Seneca epist. 20 extr. *Deliciis permaduimus.* Et proprie Columella 2, 4 *Quasi hibernis pluviis terra permaduerit.*

¶ Permadesco, *ēre*, durchaus naß werden. Seneca de Provid. c. 4 *Fugite enervatam felicitatem, qua animi permadescunt.*

¶ Permadefacio, *ĕre*, durchnässen. Plaut. Most. 1, 2, 63 *Amor permadefacit cor meum.*

¶ Præmadeo, *ēre*, vel Præmadesco, *ēre*, vorher zerrinnen. Orientius in Commonit. lib. 2 *Ante diem nimio præmaduisse mero.*

¶ Semimadĭdus, *a, um*, halb feucht, halb naß. Columella 2, 4 *Ager exiguis nimbis semimadidus.*

MĀDON, *i*, n. μαδὸν, herba eadem quæ vitis alba Plin. 23, 1. Item nymphææ genus, eine klee-blume, Plin. 25, 7.

MADRITVM, *i*, n. urbs & sedes regia Hispaniæ, olim *Carpentanorum Mantua*, Madrit.

MAEANDER, *dri*, m. Μαίανδρος, *Mæandrus*, fluvius Phrygiæ admodum sinuosis flexibus, unde cum eodem Labyrinthum comparat Ovid. 8 Met. v. 162 *Non secus ac liquidus Phrygiis Mæander in arvis Ludit & ambiguo lapsu refluitque, fluitque*, &c. Heinsius legit Græca terminatione: *Phrygiis Mæandros in arvis.* Et Silius 7, 139 descripturus versatile ingenium: *Qualis Mæonia passim Mæandrus in ora Quum sibi gurgitibus flexis revolutus oberrat*, &c. ¶ 2. Per metaphoram *Mæandros*, ambages dicimus, & consilia obliqua, umschweiffige reden und anschläge, damit man nicht gleich zuachet, ränke. Cicero in Pison. c. 22 *Quos tu Mæandros, quæ diverticula, flexionesque quæsisti?* conf. Erasmi Adag. Prudent. Cathem. 6, 141 *O tortuose serpens, Qui mille per mæandros, Fraudesque flexuosas Agitas quieta corda.* Et Columella 8, 17 *More Mæandri*, id est, flexuose. *Lentum* Claudianus in Eutrop. 2, 291 appellat cursus respectu: qui versu 256 eleganter comparat duo paria fluviorum, -- *Sed Marsya velox Dum suus est flexuque carens, jam flumine mistus, Mollitur, Mæandre, tuo; contraria passus Quam Rhodano stimulatus Arar.* De fluvio flexuoso vide Livium 38, 13; & Nic. Heinsium ad Prudentii l. c. p. 12 seq. ¶ 3. Est & picturæ genus variis ambagibus implexum, Festo, & Nonio 2, 550, quod oris vestium addi solebat. Virg. Æneid. 5, 250 *Victori chlamidem auratam, quam plurima circum Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit*, id est, victori præmium decernit, chlamidem pictam, vel variatam duplici lacinia, in se recurrente, Mæandri modo, ein rock rings umher belegt mit zweyen strichen, von purpur.

¶ Mæandrius, *a, um*, adject. ut, *Mæandria gleba*, Avienus Perieg. v. 1000. Et Ovid. Met. 9, 573 *Iuvenis Mæandrius.*

¶ Mæan-

¶ Mæandrātus, *a*, *um*, flexus, flexuose tortus, in die krümme gebogen. vide Heinsium c. l. p. 13 ad Prudentium, & ex Varrone apud Nonium 2, 550 *Mihi facies Mæandrata*, i. e. ad similitudinem Mæandri formata.

¶ Mæandrĭcus, *a*, *um*, idem; ut, *Mæandricus fluxus* Tertull. de Pallio c. 4. v. *Fluxus*.

MAECENAS, *ātis*, m. Μαικήνας; plures exstitisse Mæcenatis nomine insignitos, ex bonis auctoribus constat. ¶ 1. Antiquissimus omnium, cujus apud Silium Ital. 10, 40 mentio, qui & ipse originem ex Etruriæ regum prosapia duxit. Sed hoc forte fictum nomen est. ¶ 2. Proximus ab hoc ille est, quem inter fortes equites, & robora Pop. Rom. recensuit Cicero pro Cluent. c. 56. ¶ 3. Diversus ab istis *Cajus Cilnius Mæcenas*, ex eadem Tyrrhenorum seu Etruriæ regum prosapia oriundus, Augusti Cæsaris familiaris, & consiliorum moderator, cæterorumque omnium clarissimus. Fuit & ipse elegantissime doctus, & doctorum hominum patronus. De hujus vita, moribus, & rebus gestis exstat liber singularis Io. Henr. Meibomii. Conf. Biblioth. Hallens. German. 39, 7. De negligentia stili ejus v. n. 5 *Laboravisse Mæcenatem perpetua febri, nec ullius horæ momento, triennio supremo, contigisse ei somnum*, Plinius tradidit 7, 2. ¶ 4. Hinc Martialis lib. 8 epigr. 56 ad Flaccum *Mæcenates* vocat eos, qui doctis favent, & eosdem fovent. *Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones*, &c. Et 12 epigr. 4 *Quod Flacco Varioque fuit summoque Maroni Mæcenas atavis regibus ortus eques*. Et 1 epigr. 108 *Otia da nobis; sed qualia fecerat olim Mæcenas Flacco Virgilioque suo*. ¶ 5. Sed & pro mollibus ac effœminatis *Mæcenates* dixit Iuvenal. 12, 39. Quippe & discinctus ipse fuit, de quo Horat. 15, 2, 25, & soluta ejus oratio, qua de re Paterculus 2, 88, Seneca epist. 92, 114 & 140, Suet. in Aug. c. 86; & Macrob. Saturn. 2, 4. Add. Burm. ad Quintil. 9, 4 p. 836. ¶ 6. De varia vocabuli hujus scriptione lege Claud. Dausq. de Orthogr. tr. 12; Lev. Torrentium, Lambinum & Chabotium ad Horat. 1 od. 1, qui cum Mureto non *Mæcenas* aut *Mecœnas*, sed *Mæcenas* scribendum esse ex vetustissimis marmoribus & codicibus evincunt. Cum contra Becmannus de Orig. L. L. a μή & κοινὸς esse contendat, ut idem sit ac singularis, non plebejus, non unus e multis, supra vulgum patronus.

¶ Mæcenatiānus, *a*, *um*, quod Mæcenatis est vel fuit; ut, *Turris Mæcenatiana*, Suet. Ner. c. 38. Et, *Horti Mæcenatiani*, Id. Tib. c. 15. Ita apud Petronium c. 71 Trimalchio se vocat *Mæcenatianum*, i. e. æque mollem & vinosum ac Mæcenas fuit.

Mælis, vide *Melis*.

MAELIVM, *i*, n. ein stachlicht halsband der hunde. Varro R. R. 2, 9 *Mælium est cingulum circum collum ex corio firmo cum clavulis capitatis*. Sed hic forte ex conjectura Scaligeri leg. *Millus*.

¶ Mælius, Mælianus, vide infra *Melius*.

MAENA, *æ*, f. μαινὶς, piscis in Italia, quam Germania notior, heuting. Gesner. *Mæna candida*, ein weisser heuting. *Acipenserem mænæ non anteponere*, Cic. de Fin. 2, 28. Et Arnobius lib. 3 p. 118 *Pistricum dominus atque mænarum Neptunus*. vid. & Cato R. R. c. 88.

¶ Mænaria, *æ*, f. insula in mari Ligustico a Mænis ita dicta, quarum magna ibi capitur copia, Plin. 3, 6.

MAENĂDES, *um*, f. plural. μαινάδες, mulieres bacchantes, insanientes, a μαίνεσθαι, *furere*. Catullus 64 de Aty v. 23 *Vbi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ*. conf. Ovid. Met. 11, 22; & Martial. 11 epigr 85.

¶ Mænas, *ădis*, f. singul. Seneca in Medea v. 382 *Incerta qualis entheos cursus tulit Cum jam recepto Mænas insanit Deo*. Catullus 1, 69 *Ego Mænas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?* Et Sil. 3, 102 de Baccho: *Concutiens thyrso atque armata Mænade Calpen*.

MAENĂLVS, *i*, m. & Mænala, *orum*, n. pl. Arcadiæ mons altissimus & amœnissimus. Virg. eclog. 8, 22 *Mænalus argutumque nemus pinosque loquentes Semper habet*. conf. eclog. 10, 55.

¶ Mænălius, *a*, *um*, adject. ut, *Nemus Mænalium*, Stat. Theb. 9, 719 *Incipe Mænalios versus*, i. e. bucolicos, quales Arcades faciunt, Virg. ecl. 8, 21 &c. Sed quis *Mænalius puer* Gratii cyn. 19 sit, disputant. Burmanno est Mercurius.

¶ Mænălis, *ĭdis*, patronym. pro adjectivo, *Mænalia*, Ovidius facit. *Mænalis ursa*, 3 Trist. eleg. 11, 8.

Mænaria, vide *Mæna*, Mænas, *Mænades*.

MAENIVS, ita enim in optimis quibusque monumentis est, non *Menius*, gentis Romanæ nomen, ex qua nobilis *C. Mænius* Cos. cum Camillo A. V. C. 317, qui devictis Antiatibus & Priscis Latinis, eorum *rostra* navium in foro posuit, quod loci deinde nomen factum est, Liv. 8, 14. Plin. 34, 5. ¶ 2. *Mænius* decoctor luxuriosus, de quo Horat. 1 ep. 15, 26 sq. it. 1 Sat. 3, 23. Idem forte, de quo Asconius Pedianus ad Divinat. in Cæcil. c. 16 *Mænius, cum domum suam venderet Catoni & Flacco censoribus*, ut ibi *Basilica ædificaretur, exceperat jus sibi unius columnæ, super quam tectum projiceret ex provolantibus tabulatis, unde ipse & posteri spectare munus gladiatorium possent, quod etiam tum in foro dabatur: ex illo igitur columna Mænia vocitata est* &c. De hac emtione Liv. 39, 44. De Columna jam statim.

¶ *Mænia columna* duplex videtur fuisse, altera, de qua modo ex Asconio, atque ipso Cicerone, cujus ille verba interpretatur, ubi minoris momenti caussas actas, certe causidicos de vulgo convenisse, ex ipso Ciceronis loco constat. Alia forte fuit, quam Plinius l. c. Mænio Latinorum victori positam refert. Nisi forte pars hæc ipsa fuit Mæniæ domus, ante illam certe posita, quam eo etiam nomine exceperit ille Mænius alter, quod monumentum gloriæ gentiliciæ servari vellet.

¶ Mænianum, *i*, n. pl. Mæniana, i. e. *podium* vel *podia*, ercker, auslädeu, gänge, ab hac ipsa columna *Mænia* ductum id volunt Festus, & Nonius 1, 333, it. ex parte aliqua Isidorus 15, 3, quamquam ille locus sanus esse non videtur. vid. Bald. Lex. Vitruv. Probatur hæc sententia etiam Valesio ad Ammian. l. 27 p. 497, qui tamen ultimo loco ponit Salmasii sententiam, quæ verior nobis videtur, quamque proferimus adeo in *Mænia*. Cæterum

¶ *Submænium*, vel *Summænium* huc referri posse alicui videatur, unde etiam

¶ *Summænianæ uxores* apud Martialem Imputas enim mulieres notari certum est. At tales sub basilicis frequentes fuisse, (quarum haud ultima fuit Porcia, in quam Mænii Domus, uti vidimus, transiit) Plauti auctoritate constat Curc. 4, 1, 11 *Ditis damnosos maritos sub Basilica quærito: Ibidem erunt scorta exoleta*. Sed neque tamen alteram interpretationem damnaverim, quam damus in *Mænia*.

MAENŎMĔNON, *i*, n. scil. mel, μαινόμενον μέλι, ita dictum mel venenatum ab insania, quam gignit, Plin. 21, 13.

MAEŎNIA, *æ*, f. Μαιονία, Lydia est, præsertim qua procurrit ad Ioniam atque Cariam. vide *Lydia*, & adi Geographos antiquos.

¶ Mæŏnes, *um*, m. pl. populi ejus regionis.

¶ Mæŏnius, *a*, *um*, adject. ut, *Homerus Mæonius*, Horat. 4 od. 9, 5. *Carmen Mæonium*, Martialis de Βατραχομυομαχίᾳ: *Perlege Mæonio cantatas carmine ranas*. Et quia Tyrrhenus ex Lydia advenit in Italiam, ut Vellejus 1, tradit; fit, ut *Mæonius* sit etiam Etruscus, e. g. *gens Mæonia*, Sil. 8, 484; & *Mæonius lacus*, Idem 15, 35, Trasimenus.

¶ Mæŏnĭdes, *æ*, m. Μαιονίδης, Homerus. Martialis 5 epigr. 10 *Et sua riserunt secula Mæonidem*. Et *Mæonidum tellus*, Etruria, apud Silium 6, 607.

¶ Mæŏnis, *ĭdis*, f. patronymicum, ut Ovidius Met. 6, 103 de Arachne Lydia: *Mæonis elusam designat imagine tam i Europen*. Avienus Periegef. v. 1002 *Mæonis hic etiam deducit turba choreas*. Musas quoque *Mæonides* Ovidium Met. 5, 268 dixisse, vulgo adhuc creditum fuit, ad quem locum hæc Heinsii censura est: *MAEONIDAS cur Musas appellet* (poëta) *nihil caussæ est*. Ipse autem ex MSS. legit *Mnemonidas*, de quo nomine suo loco.

MAEŌTIS, *ĭdis*, f. Μαιῶτις, Scythiæ septemtrionalis palus, supra Euxinum Pontum, in quam Tanais effunditur. Gen. *Mæotidis*, Acc. *Mæotida*, Pomp. Mela 1, 1 extr. & *Mæotin*, Plin. 4, 12. Africanus apud Ennium: *A sole exoriente, supra Mæoti' paludes, Nemo est, qui factis me æquiparare queat*. Citat Cicero Tusc. Qu. 5, 17.

¶ Mæōtis, *ĭdis*, patronymicum, quo pro adjectivo Ovidius aliquoties usus est: vide Trist. 3, 12 pr. sed Heinsium quoque ibidem adde. Et Iuvenalis sat. 15, 115 *Mæotide sævior ara*. Ara scilicet Dianæ Tauricæ, cui hospites immolabantur.

¶ Mæōtĭcus, *a*, *um*, adj. ut, *Palus Mæotica*, Plin. 2, 67. *Tellus Mæotica*, Virg. Æn. 6, 799.

¶ Mæotius, *a*, *um*, idem; ut, *Lacus Mæotius*, Plin. 4, 12, sect. 24.

¶ Mæōtæ, *arum*, m. accolæ illius lacus. Plin. d. l. sect. 26 *Per oram* (Mæotidos) *Tanaim usque, Mæotæ, a quibus lacus nomen accepit*.

¶ Iidem sunt *Mæotidæ*, Vopisc. in Tacito c. 13.

¶ Mæōtici, *orum*, iidem qui *Mæotæ*. Pomp. Mela 1, 2 extr. *Ad lacum, Mæotici: ad Tanaim, Sauromatæ*. Et sub finem lib. 1 *Primi Mæotici γυναικοκρατούμενοι: regna Amazonum* &c.

Mæreo, mæror, mæstus, mæstitia, vide *Mœreo*.

MAESIVS, *i*, m. lingua Osca mensis Majus, Fest.

Mævius, vide *Mevius*, Mafortium, *Mavortes*, Maga, *Magus*.

MĂGĂDIVM, *i*, n. idem quod *Magas*, *adis*, instrumentum musicum, sive tabula fidibus apta, sive ea pars, ubi percussio fit chordarum, das dach oder steg an der geige oder laute. gr. μαγάδιον. Bud.

MĂGĀLIA, *orum*, n. pl. quod nomen ex ἀντιστοίχῳ, pro *Magariæ* dictum, pars exterior Carthaginis, Byrsam amplectens, Corn. Nep. Fragm. Vir. Illustr. 3, 2. *Magar* enim Pœnorum lingua *villam* dici, Servius contendit super illo Virg. Æn. 1, 425 *Miratur molem Æneas, magalia quondam*. Adde Æn. 4, 259. Eadem sunt *Mapalia*, ubi vid. Carisius: *Magalia*, καλύβαι ἀγρῶν. *Magaria* invenies apud Plautum Pœn. prol. v. 86, & Pers. 1, 3, 57. *Magaria*, inquit Reinesius de Lingu. c. 8, locum Carthagine fuisse suspicor, ædes publicas secundas vel tertias a Byrsa arce ob publicum usum: quemadmodum Athenis πομπεῖον, in quo frumentum dividi ac divendi, pomparumque choragia servari solebant.

MAGDALIA, *æ*, f. μαγδαλιά, purgamentum manuum, cibus caninus, kleyen damit man die hände abgetrocknet *Canis vivens e magdalia*, proverb. in parasitos & alieno victitantes cibo. v. Erasm. ¶ 2. *Magdalia* vel *Magdalides* Medici vocant oblongas Emplastri particulas. Scrib. Larg compos. 201 *Redactum in rotundas ampliores, quas magdalidas dicunt*. Et Marc. Emp. *Ex quibus & magdalia fiunt*. Vocantur & *Cylindri*. conf. Turneb. Advers. 17, 7.

Mage, vide *Magis*, Magia, magice, magicus, *Magus*.

MĂGĪDA, *æ*, f. vas in mensa escarium, a magnitudine sic dictum, eine speise-schüssel, Varro L. L. 4, 25.

MĂGĬNIVM, *i*, n. morbus boum, *coriago* alias dictus, die seuche unter dem rind-vieh. *Infesta pestis est bubulino pecori, quam maginium rustici vocant*, Veget. 3, 4.

MĂGĪRVS, *i*, m. μάγειρος, ein koch. Hinc

¶ Măgīriscium, *i*, n. diminutivum videtur esse a μάγειρος, quod *coquum* significat. Plin. 33, 12 *Fecit & coquos, magiriscia appellatos*.

¶ Archĭmăgīrus, *i*, m. ἀρχιμάγειρος, magister culinæ, der küchenmeister. Iuvenal. 9, 109 *Finxerunt pariter librarius, archimagiri, Carptores*. Et Sidon. Apollinaris 2 epist. 9 *Ecce ab archimagiro adventans, qui tempus instare curandi corpora moneret*.

MĂGIS, *ĭdis*, f. μαγίς, idem est quod mactra, vas sc. in quo farinæ subiguntur, ein backtrog, oder knetefaß, Plin. 33, 11; & Pollux 6, 10 n. 2 ἡ μάκτρα καὶ μαγὶς ἐκλήθη.

MĂGIS, μᾶλλον, adverbium comparandi, plus, mehr. Ter. Heaut. 5, 1, 16 *Magis, si noris, putes ita rem esse*. Cic. pro Rosc. c. 14 *Annos natus magis quadraginta*. Sic, *Magis idoneus, magis ineptus, magis molestus, magis severus*, usitata descriptio comparativi est. *Magis placebat*, i. e. potius, vielmehr, Nepos 2, 3, 1. *Neque eo magis carebat suspicione*, Id. Nepos 4, 3, 5, i. e. nihilominus suspicionem habebat. Plautus Asin. 1, 3, 6 *Quam magis te in altum capessis, tam æstus te in portum refert*. Cic. fam. 16, 19 *Expecto tuas literas, teipsum multo magis*. ¶ 2. Eleganter duplicatur, Cic. fil. fam. 16, 21 *Enitar, ut indies magis magisque hæc nascens de me duplicetur opinio*, je mehr und mehr. Et pater Attico 14, 18 *De Græcia quotidie magis* &

& magis cogito. ¶ 3. Aliquando abundat in oratione, videlicet quando comparativis additur. Plaut. Pœn. prol. v. 82 *Nisi qui argentum dederit, nugas egerit; Qui dederit, magis majores egerit.* Et Amphitr. 1, 1, 145 *Igitur magis in modum majorem concipiet metum.* Virgil. Culice v. 78 *Qui queat optato magis esse beatior ævo.* ¶ 4. Aliquando contra deest & subintelligitur. Plaut. Rud. 4, 4, 70 *Tacita bona est semper mulier, quam loquens.* Tac. Ann. 4, 61, 1 *Asinius Agrippa claris majoribus quam vetustis, vitaque non degener.* vid. Cort ad Sall. Cat. 9 extr. & 20 extr. ¶ 5. Magis ablativo jungi, & esse revera comparativum, & idem quod *majus* ex Valla 1, 12 & Bentl. ad Horat. 1 od. 25 ostendit Burm. ad Quint. 11, 3 p. 997. ¶ 6. *Magis & minus*, a librariis sæpe permutata notat Heins. ad Ovid. ex Ponto 4, 15 extr. idque factum etiam Lucret. 2, 533 observante Burm. ad Quint. decl. 7, 1 p. 153.

¶ Mage, idem quod *Magis*, mehr. Usus est Plautus Asin. 1, 1, 52; Menæchm. 2, 3, 35; Pœn. 2, 1, 15. Truc. 1, 2, 74; &c. Lucret. 4, 79 *Quanto mage sunt inclusa.* Adde ibid. 343 & 757. Item 5, 1204 & 1260. Phædr. 5, 4, 11 *Hoc argumentum veniam mage dari docet.* Adde Virg. Æn. 10, 481.

¶ Maxime, superlativus, zum meisten, zum höchsten; ut, *Maxime idoneus; Maxime necessarius; Maxime opis indigere*, am meisten bedürffen. Cic. Off. 1, 15. Eleganter idem fam. 5, 2 *Tam amicus reipublicæ quam qui maxime.* Liv. 5, 25 *Grata ea res, ut quæ maxime senatui unquam fuit.* conf. 7, 33. ¶ 2. Significat & præcipue, potissimum, sonderlich, fürnemlich, bevoraus. Cic. fam. 1, 9 *Quod ego cum audissem ex aliis, maxime ex meo fratre cognovi.* Varro R. R. 1, 51 *Aream esse oportet solida terra pavitam, maxime si est argillosa.* Interdum reduplicatur. Cic. Off. 1, 15 *Colendus est ita quisque maxime, ut quisque maxime virtutibus lenioribus erit ornatus.* conf. Off. 1, 19. ¶ 3. Habet & concedendi seu annuendi potius significationem Ter. Andr. 4, 5, 23 *Duc me ad eam, quando huc veni. M. maxime*, ja. ¶ 4. *Maxime* superlativo junctum rarissimum est. Cic. ad Attic. 12, 38. *Sive hanc aberrationem a dolore delegerim, quæ maxime liberalissima, doctissimoque homine dignissima.* Colum. 9, 3 *Virgilius maxime probat apes parvulas*, &c. *si vero sævior apis maxime pessima est.* Modo non legendum sit, *maxima*.

¶ Cummaxime, vel, ut cummaxime, elegans compositio est & significat, hoc ipso tempore, eben itzo, oder eben dazumahl. Ter. Heaut. 4, 4, 40 *Atqui cum maxime Volo te dare operam, ut fiat.* Idem Hec. 1, 2, 36 *Hanc Bacchidem Amabat ut cummaxime, tum Pamphilus.* Cic. pro Cluentio: *Quæ multos jam annos, & nunc cummaxime, filium interfectum cupit.* Id. ad Qu. Fratr. 2, 8 *Domus celebratur, ut cum maxime.* Consule de elegantissima hac compositione I. G. Grævium in Suet. Domit. c. 10, & Ausonii Gratiar. action. p. 723. Sen. de Benef. 3, 3 *Nemo nostrum novit id tempus, quod cum maxime transit, ad præterita rari animum retorquent.* Cic. de Harusp. resp. c. 15 pr. *Antiqua negligimus, etiamne ea negligemus, quæ fiunt cum maxime.* vid. Græv. etiam ad Cic. Off. 2, 7 *Quæ paret cum maxime mortuo*, ubi laudat Zinzerl. promulsf. Crit. c. 22.

¶ Demagis, adv. valde magis, destomehr. Lucil. apud Nonium 2, 229 *Corus ventus austrum atque aquilonem alebat, solos demagis istos ex nimbo austellos.*

¶ Quammaxime, majorem intendendi vim habet, überaus, allermeist. Cic de Orat. 1, 33 *Dicere quam maxime ad veritatem accommodate.* Id. c. 34 *Versibus propositis quam maxime gravibus.* Idem Offic. 2, 7 *Quæ paret quam maxime mortuo*; sed al. rectius *cum maxime*, vide modo dicta.

¶ Tum cummaxime. Frontinus 2, 9, 5. v. ibi Keuchenium, & Curtium 5, 7, 2; Liv. 40, 32, 1.

MAGISTER, *tri*, m. ein lehrer, meister. Nimirum significatio duplex fere est: vel enim eum notat, qui docet aliquid; vel qui imperium in aliquos exercet. Veteres Gloss. *Magister*, ἐπιστάτης, ἔξαρχος, διδάσκαλος. Doctorem igitur notat in hisce: Persius sat. 4 pr. *Barbatum hoc crede magistrum Dicere.* Apud Terentium Maurum κατ᾽ ἐξοχὴν de Grammaticis frequenter usurpatur *Magistri* vocabulum Et ita Remmius Palæmon *Magister* apud Suet. de Illustr. Gramm. c. 23. Ita *Iso Magister*, qui Glossas in Prudentium scripsit. Cic. de Orat. 1, 33 *Stilus optimus dicendi effector & magister.* vide *Stilus*. Sic *mutos magistros* libros dixit Gellius 14, 2. Sen. Thyeste, *Sæpe in magistrum scelera redierunt sua*, untreu schlägt ihren eigenen herrn. *Eloquentiæ magister*, Petron. c. 3. *Bonarum artium magister*, Idem c. 99. *Magister juris, magistri legum*, rechts-gelehrte. Gell. 4, 1; & in Proœmio Pandect. Sic, *Magistri studiorum* l. 7 Cod. de Prof. & Med. Ter. Phor. 1, 2, 22 *Me filiis relinquunt quasi magistrum*, hofmeister. Sic, *Magister tabernæ*, ein kauff-herr, ut contra *discipulus*, ein kramjunge, apud Iul. Paulum lib. 2 Receptar. Sentent. Tit. 8 § 1. ¶ 2 Frequenter imperium, certe præfecturam aliquam notat, unde ipsum quoque *magistratus* nomen ortum videtur. Ita dictator dicebatur *Magister populi*, Cic. de fin. 3, 22 *Moderatorem & magistrum consulibus appositum* vocat Liv. 2, 18. Proximus ab hoc & quasi Legatus ipsius *Magister equitum*, vid. Liv. 3, 27; quamquam æquatum illi semel cum dictatore Q. Fabio cunctatore, imperium, Id. 22, 26. *Magister morum*, id est, Censor, apud Cic. fam. 3, 13. *Magister scripturæ*, Cic. Att. 5, 15 extr. v. *Scriptura*, Et, *Pro magistro in scriptura*, Verr. 2, 70 pr. *Magister convivii* Apulejo & aliis, qui *Modimperator* Varroni, & Horatio *arbiter bibendi*, συμποσίαρχος, βασιλεὺς Græcis. v. Lips. 3 Antiq. Lect. & mox *Magisterium* n. 2. *Magister officiorum*, de quo Rutil. 1, 563: *Officiis regerem cum regia tecta magister.* vid. I. F. Christius noct. acad. 1, 1. Ita *Magister horreorum*, vide Reinesii Var. Lect. 3, 12. *Magister militiæ utriusque*, in Cod. Theod. & antiquis Inscriptionibus. vid. Noris. ad Cenotaph. Pisan. p. 441. Sic Germani, ein bürgermeister, rathsmeister. *Magistri vicorum*, gassenmeister, Suet. Aug. c. 30. *Magistri pagorum, pagos lustrare soliti*, Sic Flacc. p. 25. add. Meurs. Misc. 1, 7 *Magister navis*, Petron. c. 115, der schiff-patron, ὁ πιστικός, quem exercitor s. Dominus navis præficit. v. Burman. ad c. 101. Interdum ita vocatur gubernator. vide Heins. & Drakenb. ad Sil. 4, 719 & ipse Virg. Æn. 5, 176 *Ipse gubernaclo rector subit, ipse magister.* *Magister pecoris*, Varr. R. R. 1, 2; Aur. Vict. Orig. Rom. 1, 16, 1. *Magister societatis*, Cic. fam. 13, 9. it. 65 & in Verr. 2, 74 pr. dicebatur, qui maximam partem vectigalium in illa societate, quæ coierat ad hujus vel illius provinciæ aut portaria aut scripturam aut decumas conducendas, conduxerat, sive in urbe esset, sive in provincia. Hunc enim ex ordine suo societas præficere solebat. *Promagistro*, qui ejus vicem gerebat, ut proconsule, proprætore. Ita *Magister auctionis*, qui hastam illam, ut loquebantur, exerceret, Cic. fam. 12, 30. Id. Att. 1, 11. ubi vid. Manut. & Casaub. Huc pertinet jocus Cic. apud Quint. 3, 6 de meretrice, cujus bona post mortem auctione veniere, *Eam dum vixisset ludum, postquam mortua esset, magistros habuisse.* v. Intt. apud Bur. p. 542. ¶ 3. Vexatissima vox, quod ad originem attinet, nugis magistrorum. Alii quibus pollicem pressit Daumius, derivant ab obsoleto verbo *Magere* quod *magnum esse* significat; alii a *magis & ter*, ut magister sit quasi τρισμέγιστος; alii a magis tantum, ut *ter* sit terminalis adjunctio, derivarunt. vid. Paulus ICtus in l. 57 ff. de V. S. Debent enim magistri magni esse doctrina, & docti magis cæteris, hoc titulo nondum decoratis. conf. Bernegg. Orat. 1 p. 10, quam orationem elegantissimam laudat etiam Burm. ad Petron. c. 55 p. 266 & Besoldi Dissert. de Stud. Mag. &c. p. 83. Isidorus lib. 10 litt. M sic dictum censet, quod sit *major in statione; quia Græcis*, inquit, στερὸν, *statio dicitur.* Qui omnia ex Hebraicis petenda autumant, cum Iul. Cæs. Scaligero a *Magis*, Persarum sapientibus, deducunt; ut sit *Magister* quasi μαγίστωρ sive τῆς μαγίας ἴστωρ, & primario nihil aliud notet, quam σοφὸν θεωρητικὸν. Mihi omnium proxima & simplicissima videtur originatio Festi, qui ab antiquo verbo *magisterare* deducit. Nam quemadmodum ab *arbitrari, arbiter*; ita a *magisterare, magister*. *Magisterare* autem procul omni dubio a *magis*. Verba Festi hæc sunt: *MAGISTERARE regere & temperare est: unde MAGISTRI non solum doctores artium, sed & pagorum, societatum, vicorum, collegiorum, equitum dicuntur, quia omnes hi ceteris magis possunt, unde &* magistratus, *qui per imperia potentiores sunt, quam privati*, &c.

¶ Magistra, *æ*, f. Ter. Hec. 2, 1, 7 *Et ei ludo, si quis est, magistram hanc esse satis certe scio.* Quintil. 1, 6 *Certissimam loquendi magistram* vocat *consuetudinem*. Vetus sententia: *Paupertas est magistra morum*, annotat ex Antiphane Stobæus, Πενία γὰρ ἐστὶν ἡ τρόπων διδάσκαλος. Martial. 10 epigr. 35 de Sulpitia: *Hac condiscipula vel hac magistra Esses doctior & pudica Sappho.* Virg. Æn. 8, 442 *Omni nunc arte magistra.* Et Ovid. Heroid. 5, 69 *Consule, queis ætas longa magistra fuit.*

¶ Magisterium, *i*, n. ἀρχὴ, imperium: item, institutio, die meisterschafft, das regiment. Sic *Municipalia magisteria* Suetonius dixit Aug. c. 2, ubi Casaubonus & Torrentius videri possunt *Equitum magisterium*, Idem Suet. Tib. c. 3. Et, *Magisterium collegii*, Domit. c. 4. Plaut. Bacch. 1, 2, 40 *Iam excessit mihi ætas magisterio tuo*, ich bin der ruthen entwachsen. Tibull. 1, 4 extr. *Quum mea ridebunt vana magisteria.* Col. præf. de Re Rust. *Vulgaris existimatio, rem rusticam, sordidum esse negotium, quod nullius egeat magisterio præceptoris &c.* i. e. institutione seu disciplina, unterricht. Arnob. lib. 1 *Nam quum hominum vis tanta, magisteriis ejus* (CHRISTI) *acceperimus ac legibus, malum malo rependi non oportere &c.* Idem eodem libro: *Oratores, grammatici, rhetores, consulti juris, medici, philosophiæ etiam secreta rimantes, magisteria hæc* (Christianam religionem) *expetant, spretis, quibus ante fidebant.* Cyprian. lib. 1 adversus Demetrian. *Non hoc sine magisterii divini auctoritate faciebam.* Apulej. 10 de adolescente Paridem in scena repræsentante: *Pecuarium simulabat magisterium*, er gab sich vor einen hirten aus. ¶ 2. *Magisteria* etiam dicebantur συμποσιαρχίαι, *Regna vini*, ut Horatius vocat 1 ode 4, 18. Nam in conviviis vel sorte vel suffragio eligebatur, qui præesset, & leges bibendi præscriberet. Hujus igitur *Magisterium*, sive imperium quoddam erat: unde & *Modimperator* dicebatur. Horatius *bibendi arbitrum* vocavit 2 od. 7, 25. Quin & *Magistri* appellabantur. Catullus 27, 3 *Ut lex Posthumiæ jubet magistræ.* vide & supra in *Magister*. Cic. Cat. maj. c. 14 *Me vero & magisteria delectant, a majoribus instituta, & is sermo, qui more majorum a summo magistro adhibetur in poculo.*

¶ Magisterius, *a, um*; ut, *Magisteria potestas*, l. 6 C. de Iurisdict. & l. 3 C. ubi Senator. conf. Salmas. in Script. H. A. p. 293.

¶ Magistero, *are*, & per Syncopen, Magistro, *are*, magistrum agere, moderari, meistern, regieren. Sic Festo idem est verbum hoc, quod *regere & temperare*. vide supra in *Magister*. Spartianus in Hadriano c. 10 *Inter manipulares vitam militarem magistrans.* vide Casaub. ad h. l. Hieronym. epist. 25 cap. 5 extr. *Te magistrante.* ¶ Taubmanno in Sched. poët. p. 657 *Magistrare* idem est quod facere magistrum.

¶ Magistrans, *tis*. Spartian. Adriano c. 10 *Inter manipulares vitam militarem magistrans.*

¶ Magistratus, *ûs*, m. subst. a *magistris*, vel *magisterare* potius cognominatus est, & vel personam vel honorem demonstrat, eine obrigkeitliche person oder amt, die obrigkeit. In phrasibus, *Magistratum gerere, obtinere* apud Nepot. 13, 3, 1, & 16, 3, 2, vox *magistratus* significat officium: at in alteris, *Magistratui tradere, Magistratuum largitiones*, ipsos homines denotat, qui magistratum gerunt, apud Nepot. 15, 4, 3, & 1, 6, 4. Sic *servitium* notat servorum statum, & ipsos deinde homines. Cic. Offic. 1, 34 *Est proprium munus magistratus, intelligere, se gerere personam civitatis, debereque ejus dignitatem & decus sustinere, servare leges, jura describere, & fidei suæ commissa meminisse.* Idem de Leg. 3, 1 *Magistratus lex est loquens.* Sic, *Iura magistratumque legere*, Virg. Æn. 1, 426. *Magistratum gerere*, Cic. pro Planc. c. 3. Et, *Magistratum habere*, Verr. 4, 61, ein obrigkeitlich amt führen. *Magistratum inire*, Id. Verr. 2, 10. Et, *In magistratum venire*, Lentulus Cic. fam. 12, 14, zum regiment kommen. *Abire magistratu*, Cic. de Leg. 3, 20. & *Magistratu se abdicare*, Idem Divin. 2, 35, & Liv. 8, 17, das amt niederlegen. Ex Demosthene: *Magistratus virum indicat*, was der mann kan, zeigt das amt an. Ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσι. vide Chil. ¶ 2. *Magistratus* Romæ, majores minoresque erant: Majores, *Consules, Prætores, Censores*: minores reliqui, ut *Ædiles, Quæstores, &c.* v. Gell. 13, 15. Fenestell. de Magistrat. & Sacerdot. Rom. & Ioach. Perion. de Roman. & Græcor. Magistrat. Hinc

Suet.

Suet. Cæs. c. 41 *Senatum supplevit, patricios allegit: prætorum, ædilium, quæstorum, minorum etiam magistratuum numerum ampliavit;* scilicet ædilium atque quæstorum, qui & ipsi in minoribus erant, uti notavimus. Cæterum, *Magistratus* nomine ii continebantur maxime, qui domi atque in pace administrarent rempublicam. Namque de illis, qui bellis præessent, *Imperia* dicuntur: qua de caussa & Suetonius Cæs. c. 53, *Imperia & Magistratus* distinguit. *Abstinentiam,* inquit, *neque in imperiis, neque in magistratibus præstitit.* Præstetne perpetuos, an ambulatorios esse magistratus, disquirunt Politici. vid. Besold. Polit. 2, 3; Piccart Observat. 6, 7: Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 10. ¶ 3. *Magistratos* pro *magistris* Livium usurpasse, secundum antiquissimos ejus codices Salmas. ad Spart. Ael. Verum c. 5 & Pollion. Claud. c 14 notavit. Sed refellitur a J. Fr. Gronovio ad 24, 25.

¶ Magistratio, *ōnis*, f. die unterrichtung. Apul. de Dogm. Plat. *Quæ beneficio solo naturæ proveniunt, vel quæ solis disciplinis traduntur, & magistratione discuntur.* Ita restituit Salmas. in Solin. p. 336. Inde *publicæ magistrationes* in Cod. Theod. sunt scholæ publicæ.

¶ Magistrālis, *e*, ad magistrum pertinens. Vopiscus in Saturnino c. 10 *Romæ frequentaverat pergulas magistrales.* Idem Tacito c. 6 *Qui manuum magistralium ictibus terrorique subjaceat,* der noch unter der zucht ist, ein schulknabe.

¶ Ex-Magistro *memoriæ* qui fuit Magister, Ammia. 15, 5. vid. Vales. quod vero laudat Falsterus ex eod. loco Ammiani, dum *Ex-Magistro pedum altius nititur,* est in bonis libris *ex Magisterio peditum.*

¶ Promagister, *tri*, m. qui pro magistro substituitur. Vet. Inscript. PROMAGISTER HAEREDITATIVM. v. Gruter. p. 454 n. 8; & Rhod. in Scrib. Larg. p. 237. Disjuncte Cic. fam. 13, 65 *Qui operas in scriptura pro magistro dat.*

MAGMA, *ătis*, n. μάγμα, fex unguenti, secundum Plinium 13, 2, die grundsuppe der salben, hefen. Adde Cels. 5, 18 de *magmate croci*; & Scrib. Larg. Compos. 157.

MAGMENTVM, *i*, n. quasi majus augmentum, Fest. vel a *magis*, quod ad religionem magis pertinet, Varr. de L. L. 4, 22, ein opfer. *Non magmenta, non augmina, &c.* Arnob. 7 p. 230. v. Elmenh. ad h. l. p. 186 & Brisso. de form. L. 1 p. 115.

¶ Magmentarius, *a, um*, zum opfer gehörig; ut, *Magmentaria vasa,* quibus magmenta imposita. v. Turneb. Advers. 22, 7. ¶ 2. Subst. in Gloss. lat. gr. *Magmentarius*, μυρεψός, ein salbenbereiter, a *Magma*.

Magnalia, magnanimus, magnarius, magnates, vide *Magnus*.

MAGNES, *ētis*, & Magnītes, *æ*, m. μαγνίτης, ein magnet. Diosc. 5, 922, lapis ferrum attrahens, sic dictus ab inventore, Plinio auctore 36, 16, cui *Magno* nomen fuit, aut a *Magnesia* regione, ut Lucretius tradidit 6, 908 & 1044. conf. Isidor. 17, 4. Dicitur etiam *lapis Heraclius* ab Heraclia urbe, & *Sideritis* a σίδηρος, quod ferrum trahat arcana ac nondum forte alicui Philosophorum satis comperta ratione; quod tamen non facit allii succo tinctus, sicut auctor est Plutarch. in Probl. conf. Voss. 1 Instit. Orat. p. 188. *Magnetis more attrahere.* vid. Chiliad. August. de C. D. 22, 4 *Magnetem novimus mirabilem esse ferri raptorem, quod cum primum vidi, vehementer inhorrui.* Cic. de Divin. 1, 39 *Magnes ferrum ad se allicit & trahit, &c.*

¶ Magnētĭcus, *a, um*, magnetisch. Claudian. de Magnete v. 26 *Venerem magnetica gemma figurat.* Sic, *Magnetica pyxis*, der compaß. v. Barth. ad Claudian. p. 999.

MAGNĒSIA, *æ*, f. μαγνησία, Macedoniæ urbs & regio, Thessaliæ annexa, a qua *Magnetes* & *Magnesii* Centauris Thessalis vicini, de quibus postea. ¶ 2. Fuit & Asiæ minoris civitas, Themistocli profugo patria in domicilium a rege Persarum donata, de quo Thucydides itemque Nepos 2, 10, 3. Sed hæc Magnesia ad Mæandrum fluvium. v. Spanh. de usu numis. diss. 9 p. 627. ¶ 3. Præter hanc alia erat sub Sipylo monte, juxta quam Antiochus Magnus ab Romanis victus fuit: utraque in Lydia, sive Asia propria. De tribus urbibus Spanh. l. c. p. 656.

¶ Magnēsis, *ĭdis*, f. quæ ex Magnesia est. Ovid. Heroid. 12, 9 *Cur unquam Colchi Magnesida vidimus Argo.*

¶ Magnesius, & Magnessus, *a, um*, adj. ut, *Magnesium saxum,* Lucret. 6, 1062. *Magnessa Hippolyte*, Horat. 3 od. 7, 18.

¶ Magnetes, *um*, & Magnetæ, *arum*, m. populi iidem, qui & *Magnesii* in Magnesia, regione Macedoniæ, de quibus Liv. 33, 32; & 35, 31; Ovid. Met. 11, 408; & Lucan. 6, 385. Hi equorum domitores & numinis contemptores, teste Strabone l. 13, adeo malis afflicti sunt & a Milesiis deleti, ut, *Magnetum mala* adagio de magnis malis locum fecerint, groß unglück, v. Suid. Et Theognis v. 1099 Ὕβρις καὶ μάγνητας ἀπώλεσε, &c. *Injuria etiam Magnetas perdidit,* unrecht schlägt auch grosse gewalt.

¶ Magnetarches, *æ*, m. Magnetes ita *summum magistratum* vocant. v. Liv. 35, 31.

Magnidicus, magnifacio, magnificus, &c. vide mox in *Magnus*.

MAGNVS, *a, um*, Major, *us*, Maximus, *a, um*, μέγας, μείζων, μέγιστος, groß. Cic. in Orat. c. 10 *Magnum opus & arduum, Brute, conamur. Quæ magna sunt, magnis etiam malis implicantur,* Euripidis apud Stobæum: τὰ μεγάλα, μεγάλα καὶ πάσχει κακά. Seneca: *Nihil magnum, quod non est placidum*; quia, ut Ovid. canit Trist. 3, 5, 31 *Quo quisque est major, magis est placabilis iræ, &c. Magna ex parte, maxima parte,* mehrentheils, meistentheils. Cic. Tusc. 1, 1. *Maris* epitheton frequentissimum. v. Bur. ad Val. Flacc. 1, 50. *Omnia magnus*, Nemesi. Cyn. 114 h. e. omnibus partibus. ¶ 2. *Magni* dicuntur *homines*, qui magnas res gesserunt, qua de caussa & Alexandro Philippi filio, & Cn. Pompejo MAGNI cognomen datum est: quoniam magna & excellenti virtute ingenioque fuerunt. v. de hoc cognomine apud Romanos Spanhem. de us. num. diss. 10 p. 66 sq, & de Μεγάλε apud alios diss. 7 p. 445. Cic. de N. D. 2, 66 *Nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit.* Differunt tamen *magnus* & *bonus*: Tac. Agric. 44, 2 *Bonum virum facile crederes, magnum libenter.* Adde Senecam ad Marc. c. 16. Ipse tamen de Ira 1, 16 negat verum esse illud Livii: *Vir ingenii magni magis quam boni.* Ex ambiguo lusit Mart. lib. 11 epigr. 50, cum scriberet: *Ingenium mihi, Gaure, probas, sic esse pusillum, Carmina quod faciam, quæ brevitate placent. Confiteor, sed tu, bis denis grandia libris Qui scribis Priami prælia, magnus homo es: Magnum* etenim vocat, non quod res magnas ingressus scribere, sed stultum & stolidum, qui impar tantis rebus, inepte easdem proderet. ¶ 3. Nimirum & *Magnus* aliquando pro stolido sumitur, sicut & *Longus*. Quod longi homines raro ingenio valeant, vide Barth. ad Claudian. Mamert. p. 373. ¶ 4. *Magnus* etiam pro potente & opulento ponitur: ut *amplus* etiam divitem notat; & utrique *parvus* opponitur, id est pauper. Suet. in Galba c. 2 *Magnaque & vetere prosapia* &c. Quod utrumque eum Tacitus vellet exprimere, *Vetus*, inquit, *in familia nobilitas, magnæ opes*, Hist. 1, 49, 4. Sic *Magnas propinquitates*, pro opulentis dixit Suet. Othone c. 1. Similiter & *maximos cultus* Florus 4, 11, 11 dixit de Cleopatra, quos poëtæ *divites* appellarent, quod magno constant. ¶ 5. Absolute *Magni esse*, id est, æstimari, Nepos 9, 1, 1 *In eoque* (bello) *ejus opera magni fuit.* Idem 14, 1, 4 *Multis interfectis, magni fuit ejus opera.* Eodem sensu dixit 2, 6, 1 *Magnus hoc bello Themistocles fuit, nec minor in pace.* Vid. Voss. de Construct. c. 39. Sic *magni æstimare*, Suet. Aug. c. 40. *Magnificare* & *Magnipendere*, vide mox inter Composita. ¶ 6. Absolute *Magno* etiam ponitur pro *magno pretio*. Virg. Æn. 1, 104 *Magno mercari aliquid.* Cic. contra Rull. 2. 13 *Emere agros, quam volent magno poterunt.* Plin. 2 epist. 6 *Magno constat.* Sed Suet. Cæs. c. 23 *Ad securitatem posteri temporis in magno negotio habuit obligare semper animos magistratus,* i. e. magno negotio se functum credidit; magnum quid præstitisse sibi visus est, er hat es für ein grosses gehalten. Ita Virg. Æn. 5, 537 *In magno munere Cisseus Ferre sui dederat monumentum & pignus amoris:* id est, magni muneris loco. Nihilominus apud Suetonium vehementer Casaubono placebat legere, *in magno habuit*, quemadmodum Græci solebant, ἐν μεγάλῳ τίθεσθαι & Tacitus *in levi habitum* dixit. ¶ 7. *Magna loqui*, vide infra *Magniloquus*. ¶ 8. *Magna* pro multis interdum ponuntur. vid. Brouckh. ad Tib. 1, 1, 2.

¶ Magne, adv. pro valde, sehr. Tac. Ann. 11, 36, 2 *Sponte an coactus tam magne peccavisset.* Alii legunt *magna*. Sed *Clamare magnum* est apud Plautum Mil. 5, 2, 10.

¶ Major, *majus*, comparat. grösser; ut, *Major res*, i. e. magni momenti, Nepos 2, 1, 3. Et, *Alia clariora sunt, alia majora*, Plin. 3, epist. 16. *Major morbus* comitialis dicitur, Cels. 3, 23. *Major magistratus* dicitur consul, Festus. *Major herus* appellabatur paterfamilias: nam *minor* filius vocabatur. Plaut. Truc. 2, 2, 53 *Nisi ista ego vestra hero majori facta denarravero.* Sic *Dominas minores* pro filiabus ponit Augustinus Confession. 9, 8 § 5. *Major natu*, Cic. Tusc. 1 extr. älter oder betagter. *Majores natu*, i. e. seniores, Nepos 2, 2, 8. *Senis nostri fratrem majorem nosti*, Ter. Phorm. 1, 2, 14. Sic Livius multis locis, a Drakenborch. ad 3, 13 collectis. Idem 28, 21. *Corbis major erat ætate.* ¶ 2. *Tanto major*, formula laudandi & gratulandi, factaque principum approbandi. Plin. Paneg. 71 *Quod factum tuum a cuncto Senatu quam vera acclamatione celebratum est: Tanto major, tanto augustior!* ubi adde Cl. Schwartzii notam. Et, *Sexagenario major*, Capitol. in Pertinace c. 4, über sechzig jahr, älter als sechzig, &c. Eleganter enim hic comparativus in ætatis descriptione ponitur. ¶ 3. *Majores* dicuntur, qui a tritavo sunt, & ante hunc in infinitum, L. 10 § 7 Dig. de gradibus, die vorfahren, voreltern, alten anherren. Sic apud Nepotem 11, 1, 1 *Ne de majoribus natu quidem quisquam*, i. e. nemo eorum qui olim vixerant. Adde Iustin. 11, 4, 6; &c. *Viri nullis majoribus orti*, i. e. obscuri, ignobiles, Horat. 1 sat. 6 v. 10. ¶ 4. *Majores* etiam vocantur auctores doctrinæ, sectæ, quam aliquis sequitur. Gell. 20, 1 *Majores nostri conditores sectæ Stoicæ.* Apul. Apol. *Majores meos Aristotelem dico & Theophrastum*, &c. Item in Floridis pr. *At non itidem major meus Socrates*, &c. ¶ 5. In veteri Gallicorum regum aula, qui loco a rege proximo esset, & toti aulæ præfectus, *Major Domus* appellabatur. Eginhardus in Vita Caroli Magni: *Opes & potentia regni penes palatii præfectos, qui* MAIORES DOMVS *dicebantur, ad quos summa imperii pertinebat.* Beatus Rhenanus ex Germanico, Meyer, quod præfectum notat, putavit deductum, ut Vinc. Lupanus observat de Magistrat. Francorum 1, 4. Cui & Ioh. Tilius de Rebus Gallicis adstipulatur. Sed videntur cedente latinitate, *Majores domus*, in Magnatum familiis, appellati, qui antiquitus ATRIENSES, & DIAETARII vel DIAETARCHI appellati: qui primi & honoratissimi inter servos erant, ut ex iis, quæ de hoc genere servorum Laur. Pignorius Comm. de Servis notavit, constare potest. Ita Hieronymus ad Nepotianum de vita Clericorum: *Solus cum sola, secreto & absque arbitrio vel teste non sedeas. Si familiarius est aliquid loquendum, habet nutricem, majorem domus, virginem, viduam, maritatam: non est tam inhumana, ut nullum præter te habeat, cui se audeat credere:* MAIOREM DOMVS, eine hofmeisterin. Sane fuerunt *majores domus* apud Francorum reges initio nihil aliud, quam aulæ præfecti, & sic primarii ministri aulæ, non ea potentia ac vi, quam postea sibi, socordia regum & lenitudine, usurparunt & arrogarunt, de quo videre Is. Pontanum licebit Orig. Francic. 6, 12. ¶ 6. *Major* & *melior* confunduntur, ut passim, ita a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 4, 824.

¶ Mājusculus, *a, um*, diminut. aliquanto major, etwas grösser. Refertur tam ad corpus quam ad ætatem. Ter. Eun. 3, 3, 21 *Thais, ego quam sum, majuscula est*, sie ist etwas älter als ich.

¶ Maximus, *a, um*, superl. der gröste. Hujus vocis usum ostendit Festus, dum explicat, quis sit *Maximæ dignationis flumen, Maxima hostia, Maximi annales, Maximus pontifex &c.* Sic, *Maximus natu*, der älteste. Liv. 21, 19; & Ter. Adelph. 5, 4, 27. Pro quo Nepos 14, 7, 1 *Maximo natu filius.* ¶ 2. *Optimus maximus*, de Deo dicitur, & apud Gentiles fere de Iove tantum. Exempla sunt obvia. Tamen etiam de hominibus, aliisque rebus. Papinianus l. 30 Dig. de excusation. *Optimi maximique Principes nostri constituerunt &c.* Leg. 69 § 3 Dig. de Legat. 1 *Fundus optimus maximus.* Adde Leg. 126 de verborum signif. Et, *Homo, vir, maximi pretii*, Ter. Adelph. 5, 6, 3. ¶ 3. Cognomen *Fabiorum* fuit & *Egnatiorum*, vid. ad Cic. Att. 13, 34 pr. Aliorum quoque, de quibus Spanh. de us. num. diss. 10 p. 68 sq.

Maxime, adverb. vide supra *Magis*.

¶ Maxi-

¶ Maximum, adverb. Plaut. Most. 2, 2, 57 *Atque ille exclamat derepente maximum.* Ter. Heaut. 1, 1, 106 *Peccatum a me maximum est.*

¶ Maximĭtas, *ātis*, f. die unmäßige grösse. Arnobius lib. 6 p. 204 *Porrigere se longius, atque in maximitatem producere.* Hausit ex Lucretio, cujus est 2, 497 *Immani maximitate.*

¶ Magnĭtas, *ātis*, f. idem. Accius apud Nonium 2, 523 *Neque sat fingi, neque dici potest pro magnitate.*

¶ Magnĭties, *ēi*, f. idem. Auct. Carminis de Phœnice sub fin. *Magnitiem, terris Arabum quæ gignitur ales, Vix æquare potest seu fera, seu sit avis.*

¶ Magnĭtūdo, *ĭnis*, f. die grösse. *Magnitudo periculi*, id est, gravitas. *Magnitudo vocis*, Cic. Bruto 66. *Fructuum magnitudo*, Id. contra Rull. 2, 35. *Familiarum magnitudines*, ib. 28. v. Menckenio in Obs. L. L. voce *magnus* & *magnitudo*, notata. *Magnitudo animi*, die großmuth, quæ in quibus rebus posita sit, declarat Cicero Offic. 1, 20. Sic Seneca epist. 43 *Magnitudo non habet certum modum; comparatio illam aut tollit aut deprimit.*

¶ Magnālia, *ium*, n. pl. res magnæ atque illustres, grosse herrliche thaten. Vulgatus Interpres usus est Act. c. 2, 11, & Augustin. Confess. 13, 27 *Magnalia miraculorum.* Est etiam apud Tertull. & Cyprianum, ubi exprimunt τὰ μεγαλεῖα Græcorum: adv. Marc. 1, 54 *Loquitur magnalia mutus.* Et 3, 54 *Armatus virtute Dei magnalia gessit.* v. Borrich. Cogit. p. 157.

¶ Magnārius, *a*, *um*, groß; ut, *Negotiator magnarius*, Apul. l. 1 Mil. Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 283 n. 1 CORPVS CORIARIORVM MAGNARIORVM &c. Turnebus Advers. 27, 21 *Hi negotiatores*, inquit, *videntur fuisse, qui multas magnasque merces coëmere solebant*, die im gantzen handeln. Onomasticon: *Magnarius* μεγαλέμφορος, prave. Leg. μεγαλέμπορος.

¶ Magnātes, *um*, m. pl. primates, optimates, die grossen herren, die obersten regenten. Onomast. Vet. *Magnas, ates*, μεγιστᾶνες Exstat etiam in Inscriptione antiqua a Dempstero allata in Rosini Antiqu. Rom. 2, 12, & a Borrichio in Cogit. p. 158. Vulg. Interpres habet in pl. *Magnatorum* & *Magnatis*, quasi a sing. *Magnatus.*

¶ Majestas, *ātis*, f. a magnitudine dicta est, vox cum splendore suo nulli alii linguæ sese submittens, significat amplitudinem, decus, dignitatem, vel senatus, vel regis, vel imperatoris, das ansehen, die hoheit, majestät. vide Ad. Theod. Siberi Orat. de Majestate, itemque Salmas. ad Trebell. Poll. f. 288 &c. Ovid. 5 Fastorum pr. Majestatem facit filiam *Honoris* & *Reverentiæ*, quæ discrimen inter Deos etiam fecerit. *Minuere* & *imminuere majestatem*, Cic. de Orat. 2, 25 & 39. *Majestas imperatoria*, Tac. Ann. 1, 46, 2. *Damnatus majestatis*, Cic. pro Cluent. c. 35. Et, *Conservare majestatem*, pro Rabir. c. 7. *Imperium majestatemque populi Romani gens Ætolorum conservato*, Liv. 38, 11, ubi v. Sigonio & Dukero observata. Cic. fam. 3, 11 *Est majestas, ut Sulla voluit, VT in quemvis impune declamare liceret.* *Vt* legendum videtur præeunte Lambino non *NE*. Nimir. ideo inventa est lex majestatis a Sulla, ut impune innocentium fortunæ ac vita impugnari possent. Hæc sententia apprime convenit negotio, de quo tractatur, & digna fuit omnino lectio, cujus mentio certe fieret in editione Verburgiana. Sic, *Majestas in oratione*, sublimitas dicitur vel gravitas, nachdruck und ansehen, Cic. de Amic. c. 25. *Afferre orationi majestatem quamdam*, Quint. 1, 6. *Detrahere majestatem amicitiæ*, Sen. ep. 9. *Dictatoria majestas*, Liv. 4, 14. *Summæ majestatis reges*, Iustin. 11, 4, 6.

¶ Majestātĭcus, *a*, *um*, nullo dum auctore fulcitur.

Composita varia.

¶ Magnævus, *a*, *um*. Gloss. gr. lat. ἀρχαιογέρων, *magnævus.*

¶ Magnănĭmus, *a*, *um*, μεγαλόψυχος, μεγαλήτωρ, qui magno & excelso animo est, großmüthig; ut, *Magnanimus leo*, Ovid. Trist. 3, 5, 33. Et, *Magnanimi heroes*, Virg. Æn. 6, 647. *Magnanimæ gentes*, ibid. 10, 139. Cic. Off. 1, 19 *Viros fortes & magnanimos, eosdem bonos & simplices, veritatis amicos, minimeque fallaces esse volumus.* *Magnanimus Phaëton*, Lucret. 5, 401 & Ovid. met. 2, 111. Et de equis Virg. Æn. 3 v. 704 *Magnanimûm quondam generator equorum.*

¶ Magnănĭmĭtas, *ātis*, f. μεγαλοψυχία, die großmüthigkeit. Cic. Off. 1, 43 *Omnis honestas manat e partibus quatuor: quorum una sit cognitionis, altera communitatis, tertia magnanimitatis, quarta moderationis.*

¶ Magnĭdĭcus, *a*, *um*, μεγαλήγορος, großsprecherisch. Plaut. Rud. 2, 6, 31 *Dum tuis ausculto magnidicis mendaciis.* Et Mil. Glor. 3, 3, 48 ipsum vocat *magnidicum*. Ammianus 23, 6 de Persis: *Abundantes inanibus verbis, insanumque loquentes & ferum, magnidici.*

¶ Magnĭfacio, *feci*, *facere*, extollere, erheben: ut, *Aliquem haud minus quam seipsum magnifacere*, Ter. Hec. 2, 2, 18. Sic, *maximi facere fidem*, Plautus dixit Cas. prol. v. 2. Sic & *magnum aliquem facere*, hoc significatu dicebant. Ter. Andr. 3, 3, 42 *Merito te semper maximum feci.* Ita enim in plerisque MSS. legi; & qui in *maximi* mutarunt, hos antiquitatis imperitiam prodere, Georg. & Franciscus Fabricii auctores sunt. Ipse Cic. Att. 14, 19 extr. *Me facere magnam πρᾶξιν Dolabellæ.*

¶ Magnĭfĭco, *are*, groß achten, pro magni, pluris, maximi facere. Plaut. Cist. 1, 1, 23 *Quia me colitis & magnificatis.* Idem Menæch. 2, 3, 19 *Vnum ex omnibus Venus voluit me magnificare*, conf. Ter. Hec. 2, 2, 18. Et Ven. Fortunatus 2, 3 *Et textis crucibus magnificatur opus.* Gloss. Vet. μεγαλύνω, *Amplio, amplifico, magnifico.*

¶ Magnĭfĭcātio, *ōnis*, f. Macrob. Saturn. 5, 13 *Personarum varia magnificatio.*

¶ Magnĭfĭcium, *i*, n. Gloss. gr. lat. μεγαλοεργία, *magnificium.*

¶ Magnĭfĭcus, *a*, *um*, magnificentior, magnificentissimus, splendidus, qui magna facit, vel qui magnis in rebus pro dignitate in ludis, in sacrificiis, in ædificiis, in epulo publico sumtum facit, prächtig, herrlich; ut, *Magnificus apparatus*, Cic. Offic. 1, 8. Et, *Domus magnifica*, Plin. 17, 1, ein stattliches, ansehnliches haus. *Cœna magnifica & lauta*, Cic. fam. 9, 16. *Verba magnifica*, Ter. Eun. 4, 4, 4, grosse prächtige worte. Cic. in Pisonem c. 2 *Magnificentius est dicere, quemadmodum gesserimus consulatum.* *Magnificentissimus triumphus, magnificentissimum spectaculum*, Vellej. 2, 40 & 56, qui & in aliis hac usus est voce, ut delectarus ea videatur: ut c. 52, n. 4 *Nihil illa victoria magnificentius.* Sed & Nepos 8, 1, 4 *Magnificentissimum factum.* Idem 25, 13, 5 *Elegans, non magnificus.* Explicat h. l. Baptista Pius Annot. post. c. 8. *Magnificissima* dicebant antiqui pro *magnificentissima*, &c. v. Festus.

¶ Magnĭfĭce, adv. herrlich; ut, *Magnifice donatus.* Nepos 14, 3, 5. *Magnifice loqui*, Cic. ad Brut. ep. 16. *Magnifice incedere*, Liv. 2, 6. *Magnifice utilis*, i. e. mire, valde, Plin. 23, 7. Et, *Omnia excelsius magnificentiusque & dicet & sentiet*, Cic. in Orat. c. 34. Idem c. 43 *Necessaria fiunt magnificentius, quam docentur.* Et fam. 4, 7 *Cum consulatum magnificentissime gesseris.* conf. Curt. 10, 4, 7; Ter. Heaut. 3, 2, 45; &c. Non frustra *Magnificius* Catonem pro *Magnificentius* dixisse, asserit Festus.

¶ Magnĭfĭcenter, idem. Vitruv. 6, 11 *Cum magnificenter opus perfectum adspicietur*, Idem 1, 6 *Oppidum magnificenter ædificatum.*

¶ Magnĭfĭcentia, *æ*, f. die pracht, herrlichkeit; ut, *Magnificentia verborum & gloria*, Cic. de Amic. c. 6. Et, *Magnificentia epularum*, Idem in Orat. c. 25. Et pro Muræna c. 36 *Odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit.* Adde Ter. Phorm. 5, 7, 37. ¶ 2. Apud Cic. Offic. 1, 21 *Magnificentia rerum humanarum* pro admiratione dicitur, quæ magnum quid iis tribuit, sive quæ eas magnifacit, cui *despicientia* opponitur. Verba ejus sunt: *Capessentibus autem rempubl. nihilominus, quam Philosophis, haud scio, an magis etiam, & magnificentia & despicientia adhibenda sit rerum humanarum, &c.*

¶ Magnĭlŏquus, *a*, *um*, qui magna sonat, loquitur, *omnia magna loquens*, ut vocatur Horat. l. 1 sat. 3 v. 13, großsprechend; ut, *Magniloquus Homerus*, Stat. Silv. 5, 3 v. 62. conf. Martial. 2 epigr. 43.

¶ Magnĭlŏquax, *ācis*, idem Gloss. gr. lat. μεγαλολάλος, *magniloquax.*

¶ Magnĭlŏquentia, *æ*, f. grosse worte, prahlereyen, aufschneidereyen. Græcis hoc vitium μεγαληγορία dicitur. Cic. Tusc. 4, 16 *Superbiloquentiam* appellavit. Et, *Verba magnifica*, Plaut. Curc. 4, 4. 23, itemque Ter. Eun. 4, 4, 4. Cui etiam Adelph. 2, 3, 4 *Dicere vel loqui magnifice* est μεγαληγορεῖν, & Tibullo 2, 7, 11. Exemplum vocis *magniloquentiæ*, bono intellectu sumtæ, Cic. fam. 13, 15. *Ad Homeri magniloquentia confero me ad vera præcepta* Εὐριπίδου. Adde aliud Liv. 44, 15 pr. *Rhodiorum legati magniloquentiam vix curia animo cepit.*

¶ Magnĭpendo, *ĕre*, magnifacere, groß achten. Ter. Adelph. 5, 4, 25 *Ego quoque a meis me amari & magnipendi postulo.*

¶ Magnŏpere, i. e. *magno opere*, adverb. valde, etiam atque etiam, majorem in modum, sehr fleißig, hefftig. *Magnopere censeo tibi Romam properandum*, Cic. fam. 15, 14, ich achte es gar nöthig. *Magnopere miror*, Idem de Invent. 2, 1. Et, *Non magnopere laboro*, pro Rosc. Com. c. 15.

¶ Maximŏpere, idem. *Abs te maximopere pro nostra summa conjunctione etiam atque etiam quæso & peto, &c.* Cic. fam. 3, 2. Et Ter. Eun. 3, 4, 26 *Thais maximo te orabat opere, ut cras redires*, ubi elegans facta est divisio.

¶ Majorennis, *e*, major annis, suæ tutelæ, qui adultior factus tutelæ non indiget, mündig, vogtbar.

¶ Permagnus, *a*, *um*, sehr groß; ut, *Permagnus numerus*, Cæs. B. G. 7, 31. *Permagna vis*, Cels. 7, 4, 3. *Illud permagni referre arbitror*, Ter. Heaut. 3, 1, 58.

¶ Permagnĭfĭcus, *a*, *um*, sehr herrlich, prächtig; ut, *Convivium permagnificum parare*, Vulg. Interp. Esth. 2, 18.

¶ Permaxime, adv. habent editiones veteres Cato RR. 38, sed Com. *Inibi austrum caveto maxime.*

MAGO, *ōnis*, m. Pœnorum dux, frater Hannibalis, qui duodetriginta volumina de agricultura scripsit; quæ convertenda latine per linguæ Punicæ peritos Rom. pop. curavit: Plin. 18, 3 extr. Columell. 1, 1. Vide etiam Livium de 2 bello Punico, ubi & alii hujus nominis duces Carthaginienses commemorantur.

MAGONTIACVM, sive Maguntiacum, *i*, n. Tac. Hist. 4, 15 &c. & Ammian. 15, 27 *Maguntiacus*, uterque *A* in prima scribunt: cæteri fere *Mogontiacum* vel *Moguntiacum* vocali quarta: etiam Inscriptio apud Grut. p. 468 n. 3 MOGVNTIACI. Adde de diversa scriptura Hadr. Vales. Notit. Gall. p. 340. Vrbs Germaniæ superioris sive primæ, in ripa Rheni Gallica, haud longe a Mœni confluente, hodie Maynß.

¶ Magontiacensis, *e*, adject. Salvianus lib. 6 de Gub. Dei p. 211 *Civitas Magontiacensium.*

MAGVDARIS, sive Magydaris, *is*, f. μαγύδαρις, meisterwurk. Plaut. Rud. 3, 2, 19 *Seu tibi confidit, fore multam magudarim.* Radix est *Silphii* seu *Laserpitii*: vide hæc suo loco, & conf. Plin. 19, 3; Diosc. 3, 94.

MĂGVS, *i*, m. μάγος. *Magos* Persæ eos vocarunt, quos Græci *Philosophos*, Latini *Sapientes*, Galli *Druydas*, Ægyptii *Prophetas* sive *Sacerdotes*, die weisen und gelehrten, vide Barth. ad Claud. p. 590 & Def. Herald. ad Arnob. p. 43 seq. Sed aliorum tamen etiam populorum *Magos* refert Lucianus Macrob. p. 466. Cic. Divin. 1, 23 *Sapientum & doctorum genus Magorum habebatur in Persis.* Apul. Apol. *Persarum lingua Magus est, qui nostrâ Sacerdos.* Porphyrius lib. 4 περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων: *Persæ*, inquit, *eos, qui circa divina occupantur, Magos vocant, quod sua patria linguâ idem sonat, quod apud nos* SAPIENTES &c. vide locum p. 398 & seq. Vbi etiam docet, tria eorum genera fuisse. Quando autem dicit, circa τὸ θεῖον sapientes fuisse, significat, non tantum circa Dei cultum occupatos fuisse; sed rerum quoque scrutatos naturam: quam sibi præcipue inquirendam putabant. (vide supra *Divinus*). Hinc Philo in libro, *quod omnis probus liber sit*, ita Magos describit, ut eos τὰ φύσεως ἔργα διερευνωμένους appellet, p. 678. Vide & post in *Magia*, & Brisson. de Regno Persico lib 2 p. 227 seq. ubi de Magorum ortu, incremento & magia solerter edisserit. Inter Arabes ipsos sunt, qui nomen hoc derivant a *Mige-Gush*, quod *auribus truncatum* significat, nomine ex Pseudo-Smerdis historia petito. v. Pocock. Spec. hist. Arab. p. 146. ¶ 2. Et *Magus* incantator dicitur, ein schwartzkünstler, zauberer. Sic, *Portenta magorum*, Cic. de N. D. 1, 16.

¶ Maga, *æ*, f. eine zauberin, hexe. August. de C. D. 18, 17 *Maga famosissima Circe.* Ovidius *magas artes* adjective dixit, id est, *magicas.* Amor, 1, 8, 5 *Illa magas artes Ææaque carmina novit.*

¶ Măgīa, *æ*, f. μαγεία, duplex est, altera *probata*, naturalis sc. Philosophiæ

Iosophiæ apex: altera *improbata*, & infamis, zauberey, ſchwartze kunſt, γοητεία, βασκανία, ad quam pertinent præſtigiæ, faſcinum. Ejus magiæ auctores ferunt, Cham, filium Noæ, & filium ejus Miſraim, quem gentes Zoroaſtrem dixerint, qui a Plinio 30, 1 primus artes magicas inveniſſe traditur. vid. Wierus de Præſtigiis dæmonum 2, 3. De hac impura ſpuriaque magia ita Apul. Apol. p. 493 *Magia iſta*, inquit, *res eſt legibus delegata, jam inde antiquitus XII tabulis propter incredendas frugum illecebras interdicta. Igitur & occulta non minus, quam tetra & horribilis, plerumque noctibus vigilata, & tenebris abtruſa, & arbitris ſolitaria, & carminibus murmurata &c.* Quantum viribus magiæ tribuerint ſuperſtitioſi vid. apud Lucian. Philopſeude & Intt. Petron. ad c. 134. Diſputatio de magia ſatis longa eſt apud Plin. 30, 1-3, cujus ſumma hæc redit, *Auctoritatem fuiſſe magiæ maximam, nemo miretur, quandoquidem ſola complexa medicinam, religionem, futuri præſcientiam.* Totum locum copioſe interpretatur Geſnerus Chreſtom. Plin. p. 756 ſq. conf. p. 696 ſq. it. Rupert. ad Flor. 1, 3, 3 p. 108, adde Tac. Ann. 6, 21; & Barth. ad Script. Venat. p. 140. Magicis artibus ipſæ eriam Deæ uſæ, vid. Brouckh. ad Tib, 1, 9, 4. Pluſcula etiam magica ſunt apud Ovid. R. A. 241. Med. Fac. v. 35. Add. Theocriti & Virgilii Pharmaceutrias.

¶ Magice, *es*, f. ἡ μαγική, idem quod *Magia*, Plin. 30, 1.

¶ Magicus, *a, um*, adj. zauberiſch; ut, *Ars magica*, Plin. loco jam dicto, & 11 c. 37. Et, *Sacra magica*, Virg. ecl. 8 v. 66.

Magydaris, vide paullo ante *Magudaris*.

MAHŎMĒTVS, *i*, Arabs fuit patre ethnico, & matre Iſmaëlitica natus, auctor ſectæ Saracenorum, & regni Saracenici ſive Caliphatûs, cui Turcorum imperium ſucceſſit. Initium collocatur in annum Chr. 623 ſub Heraclio. De occaſione vide hiſtorias Turc. Arabice ſcribitur *Mohammed* vel *Muhammed*: nec diverſum ab illo eſt nomen *Mcehmet*, Turcis perquam uſitatum nomen. Sed vide, qui quæris hic talia, H. Relandi de religione Mohamedica libros duos.

¶ Mahometānus, ſive Mohammedanus, *a, um*, adj. ut, *Religio Mohammedana, &c.*

¶ Mahometiſmus, *i*, m. vulgo vocatur Turcarum religio.

MĀIA, *æ*, f Atlantis filia, Mercurii mater, &c. *Maja genitum demittit ab alto*, Virg. Æn. 1, 301. Et Georg. 1, 225 *Multi ante occaſum Majæ cœpere*, hoc eſt, ante occaſum *Plejadum*. ¶ 2. *Maja* caneri genus Plin. 9, 31.

¶ Majŭgĕna, *æ*, f. i. e Majâ genitus, Mercurius dicitur poëtis. Mart. Capella ſub finem lib. 1 *Noſtri Majugenam pignoris inclyti.*

¶ Majālis, *is*, m. porcus caſtratus, ein geſchnitten ſchwein, ein borg. Varro de Re ruſt. 2, 4 & 7. conf. Turneb. Adverſ. 21, 15. Nomen eſt ex eo, quod Majæ ſacrificetur, ut eſt in Gloſſis Iſidori. Elegantcr, *Nec ego majalis fiam*, pro, *ne ego caſtrer*, dixit Titinnius apud Nonium 2, 330. vide iterum Turneb. 29, 23.

Majeſtas, major, vide *Magnus*.

MAIŌRĀNA, *æ*, f. herba, quæ & *Amaracus*, majoran, mayeran. v. Tabernæm. p. 718.

MAIORĪNA, *æ*, f. ſpecies olivæ. v. Plin. 15, 3. In Theod. Cod. L. 9 t. 21 & 23 adjective *Majorina pecunia* dicitur.

Majorennis, majores, vide *Magnus*, Majugena, *Maja*.

MĀĪVMA, *æ*, f. ludi genus. Certe Suidas ſcribit a Majo menſe ſumtam denominationem, quod cives Romani certo ejus menſis die ad maritimam civitatem Hoſtiam ſecundo Tiberi deſcenderint, ſe in aquas marinas dejecerint, & ibi mutuo ſe invaſerint profuſa quadam lætitia. Theod. Cod. l. 15 t. 6 *Plac. it, ut Majumæ lætitia provinciabus redderetur.* v. Iac. Gothofr. ad l. c. Cod. Dilherr. T. 2 Diſpp. p. 81, Chok. Fac. Hiſt. Cent. 1, 56 fol. 111, & Andr. Rivin. in Diſſ. de Majumis & Maicampis.

MĀIVS, *i*, m. μαῖος, menſis, vel a *Maja*, vel a *majoribus* ſic dictus, ut Ovidius cenſuit Faſt. 5, 73, *Hinc ſua majores poſuiſſe vocabula Majo*, der May a frondibus conf. Feſtus & Macrob. Sat. 1, 12. Carolus Magnus den wonnemonat, id eſt, menſem amœnitatis, olim nuncupavit. ¶ 2. *Menſe Majo* adjective dixit Cic. Phil. 2, 39; & ad Att. 13, 5. Sic, *Calendæ Majæ, Idus Majæ, Nonæ Majæ*, Id. ad Att. 3, 7 & 8 &c. & fam. 1, 9 1. 4, 3: &c.

Majuſculus, vide *Magnus*.

MALA, *æ*, f. contractum ex *maxilla*, plur. *Malæ*, die backen, wangen. Horat. od. 2, 19, 24 *Rhoetum retorſiſti leonis unguibus, horribiliique mala.* Plin. 11, 37 *Infra oculos malæ homini tantum, quas priſci genas vocabant. Pudoris hæc ſedes, ibi maxime oſtenditur rubor.* Virg. Æn. 5 v. 435 *Errat tempora circum Crebra manus, duro crepitant ſub verbere malæ.*

¶ Maxilla, *æ*, f. os, in quo fixi dentes, der kinnbacken. A *Mala* diminutivum fecit Priſcianus, cum a *maxilla*, *mala* potius dicta videatur per detractionem mediarum litterarum, Cicerone auctore in Orat. c. 45, cum de ſuavitate vocum auriumque judicio agit: *Quomodo*, inquit, *veſter* AXILLA ALA *factus eſt, niſi fuga literæ vaſtioris? Quam litterum e* MAXILLIS & TAXILLIS & VEXILLO & PAXILLO *&c. conſuetudo elegans latini ſermonis evellit. Maxilla ſenibus ſcipionis eſt vice*, vide *Scipio. Sub lentis maxillis eſſe.* Suet. Tib. c. 21 eſt lenta fævitia conſumi. vide ibi Caſaub. ¶ 2. Pro pectine dentato poſuit Perſ. 4, 36. v. Caſaub. p. 348.

¶ Maxillaris, *e*, vom kinnbacken; ut, *Dentes maxillares*, qui & *molares* ſunt, backenzähne, Plin. 11, 37. *Maxillaria oſſa*, Veget. 4, 1.

¶ Maxillo, *are*, maxillas contundere, maulſchellen geben, die zähne einſchlagen. Gloſſ gr. lat. σιαγονοτῶ, *maxillo*.

¶ Centimalis, *e*; ut, *Fiſtula centimalis*, inſtrumentum chirurgicum, conſtans acu rotunda, ſed ubi pungit triquetra, incluſa fiſtulæ perforatæ, quæ poſt punctum in vulnere relinquitur, ad paracenteſin hydropicis faciendam, G. vulgo *trocar* h. e. *troisquarts*. Nomen eſt apud Veget. 1, 43.

MĀLABĀTHRVM, & Malobathrum, *i*, n. μαλάβαθρον, νηὶ Φύλλον *Folium Indicum*, odore nardi, a nomine hac ætate vilum. Naſcitur in paluſtribus locis Indiæ, aquis innatans ſine radice, lenticulæ aquaticæ modo. v. Dioſc. 1, 11, Matthiolum, & interpretes Horatianos ad illud 2 od. 7, 7 *Coronatus nitentes Malabathro Syrio capillos.* conf. Sidon. carm. 2, 415; Plin. 13, 1 & 26; & Celſ. 5, 23. Byckerſchœckio Obſ. 4, 5 p. 353 de hoc videtur doctius & melius ſcripſiſſe Il. Voſſius ad Melam. 3, 7, 8, quam Salm. ad Solin. p. 755; vel Alciat. Prætermiſſor. I. voc. *Species.*

¶ Malobathrātus, *a, um*, malobathro unctus. Sidon. 8 epiſt. 3 *Satrapæ pumicati, malobathrati.*

¶ Malabathrīnus, *a, um*, ex malabathri folio paratus; ut, *Malabathrinum unguentum*, Dioſcor. 1, 67.

¶ Malobathrarius, *i*, m. qui malobathrum vendit; ita pro *Marrobathrarius* Lambinus legit in Plaut. Aul. 3, 5, 37.

MĂLĂCHE, *es*, f. μαλάχη, herba malva, pappeln, Plin. 20, 21; Apul. de Herb. c. 40. Colum. 10, 247 *Et malache prono ſequitur quæ vertice ſolem.*

MĂLACHRA, *æ*, f. arbor in Bactriana regione, magnitudine oleæ, fructu caprifici, Plin. 12, 9.

MĂLĂCIA, *æ*, f. μαλακία, in mari dicitur, quum ſtat, & ſine ventis ac motu fere eſt, die meerſtille, windſtille. Cæſ. Bell. Gall. 3, 15 *Tanta ſubito malacia ac tranquillitas exſtitit, ut ſe loco movere non poſſent.* Et Sen. epiſt. 67 *Sed in otio inconcuſſo jacere, non tranquillitas eſt, malacia eſt.* Aur. Victor. de Viris illuſtr. c. 22 *Legati Deum vehentes Antium profecti ſunt, ubi per malaciam maris proximum Æſculapii fanum petiit.* Ita enim legendum eſt, nec aliter habet vetus codex Mediolani anno & IO IX excuſus. Vulgo: *per molliticm* legitur, quod Gloſſema videtur. Quamquam & Sulp. Severus ita uſus hac voce Dial. 1 de Virrut. Monach. Oriental. c. 4 *Maris mollitie attineri.* Quod ipſum tamen eruditis viris de gloſſemate ſuſpectum eſt, & pro eo *malacia* ſubſtituendum videtur. De hac *malacia* maris, Virg. ecl. 2, 25 *Nec ſum adeo informis nuper me litore vidi, Cum placidum ventis ſtaret mare.* ¶ 2. Eſt & ſtomacho *Malacia*; languor ſcilicet, cibos faſtidiens, apud Plin 28, 7. Et Appetentia abſurdiſſimorum interdum eduliorum in prægnantibus, *pica*, κίτθα, ab avis ejus verſicolore varietate dicitur, der ſchwangern weiber gelüſtung, Plin. 23, 6.

¶ Mălăcus, *a, um*, μαλακός, id eſt, mollis, weich, zart; ut, *Malacum pallium*, Plaut. Mil. 3, 1, 93. *Malacus mœchus*, i. e. effœminatus, Id. Truc. 2, 7, 48. conf. Bacch. 2, 3, 121.

¶ Malaciſſo, *are*, μαλακίζειν, mollem reddere, emollire, erweichen. Plaut. Bacch. 1, 1, 40 *Nimium ferus es, malaciſſandus es.* Sen. epiſt. 66 *Malaciſſandos articulos* dixit. Pincianus legit *malaxandos*. v. Taubm. ad Plaut. p. 539.

¶ Mălaxo, *are*, μαλάσσειν, idem. Laberius apud Gellium 16, 7 *Malas malaxavi*. Hinc &

¶ Malaxātio, *ōnis*, f. die erweichung. Th. Priſcian. 1, 28 *Malaxationes adhibendæ.*

¶ Malacticus, *a, um*, μαλακτικός, vim habens molliendi, erweichend. Priſcian. de Diæt. c. 15 *Malacticam habet virtutem.*

¶ Mălagma, *atis*, n. μάλαγμα, ein erweichend pflaſter, dictum a μαλάσσειν, *mollire*. Corn. Celſus 5, 17 *Malagmata vero utque emplaſtra paſtillique, quos τροχίσκους Græci vocant, cum plurima eadem habeant, differunt eo, quod* MALAGMATA *maxime ex arboribus, earumque etiam ſuculis,* EMPLASTRA, PASTILLIQUE *magis ex quibusdam mettallicis fiunt. Deinde* MALAGMATA *contuſa abunde molleſcunt: nam ſuper integram cutem injiciuntur, &c.* Malagmatum ſpecies vide ibidem c. 18. Salvian. de Provident. 6, 14 *Medici altis per dulcia medicamina, aliis per amara ſuccurrunt, & quosdam curant cauteriorum adjutione, quosdam malagmatum placabilitate*, &c. conf. Columell. 6, 17; & Reinef. Var. Lect. 2, 8.

¶ Mălăgĭnum, *i*, n. emplaſtrum quod ſine igne conficitur. Plin. Valer. 3, 12 *Quamdiu ad modum malagini efficitur.*

¶ Commalaxo, *are*, ſubigere, exercere, maturare, mürbe oder reiff machen. Varro apud Non. 2, 103 *Philoſophia commalaxat eam partem.*

MALANDRIA, *orum*, n. pl. hals-wunden. Hinc

¶ Malandriōſus, *a, um*, der hals-wunden hat. Marcell. Emp. c. 9 *Malandrioſis apponere.*

MALCHVS, *i*, m. Hiſtoricus, cujus puritatem & elegantiam laudat Photius, commendatque illum, velut Hiſtorici conſummati exemplum. vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. 2, 21.

MALDĀCON, *i*, n. gummi ex bdellio arbore, Plin. 12, 9.

Male, vide poſt paullo *Malus a, um.*

MĂLEA, *æ*, f Μαλέα & Μάλεια, promontorium Laconiæ, ventis æſtibusque turbulentum & fævum. Strabo numero multitudinis *Maleas* appellat. v. Victorius ad Cic. fam. 4, 12. Hinc adagium, *Maleam legens, quæ domi ſunt, obliviſcere*, de periculo admodum præſenti. Virg. Æn. 5, 193 *Ionioque mari, Maleæque ſequacibus undis.* Statius 7 Theb. v. 16 *Et raucæ circumtonat ira Maleæ.* Vide ibi Lutatium Scholiaſten, & Servium ad allegatum locum Virgilii. conf. Senec. Medea v. 149.

¶ Maleus, *a, um*, adj. ut, *Iugum Maleum*, Flor. 2, 9, 4; & *Maleus ſinus*, 3, 6, 3.

¶ Maledico, &c. malefacio, &c. maleficus, &c. malefidus, maleloquax, maleſuadus, malevolus, &c. vide *Malus, a, um.*

Malicorium, maliſer, vide *Malum.*

Malignitas, malignus, maliloquium, vide *Malus, a, um.*

MĂLĪNA, *æ*, f. æſtus maris ſeu *Venilia*, die flut. v. Roſini Antiqua Rom. 10, 20 p. 988; & Auguſtin. de Mirabil. S. Script. c. 7. Ejus oppoſitum eſt *Liduna.*

Malinus, vide paullo poſt *Malum.*

MĂLISTVS, *a, um*, a græco μάλιστος, *maximus*, der gröſte. Petron. c. 57 *Satisfacere homini maliſto & dignitoſo.* Ita Scheffer.

Malitia, malitioſus, &c. vide *Malus, a, um.*

MALLEVS, *i*, m. ein hammer, ἡ σφῦρα. Plaut. Menæch. 2, 3, 52 *Natum ſæpe excuſſam malleo.* Paulus Lege 2 § 1 Dig. de Lege Rhod. *Si faber incudem aut malleum fregerit.* ¶ 2. Eſt etiam morbus pecoris veterini, Veget. Mulomedic. 3, 9. Si porcinum ſtercus bos devoraverit, ſtatim peſtilentiam contagionis illius mallei ſuſtinere morbi. Add. eod. L. c. 23.

¶ Malleŏlus, *i*, m. dimin. parvus malleus. Feſt. ¶ 2. *Malleolus*, novus palmes in vite, cum parte duri a vire ſita abſciſi, unde a forma mallei nomen habent, ein ſchoßreben, oder reben-ſchößlein. Sed pars in vite majori, ex qua malleolus naſcitur, *Flagellum* dicitur,

rur, die alte reben, vide *Vitis*, & Cic. de Senect. c. 15; Colum. 3, 6. ¶ 3. *Malleoli* etiam dicebantur manipuli spartei, pice tecti, qui incensi, aut in muros, aut in testudines jaciebantur, a forma, ut videtur, & ipsi dicti, cum essent sagittæ vel jacula illis manipulis quasi præpilata. Conveniunt cum iis, quæ hodie vocantur pechkränke, vide Nonium 18, 27, Ammian. 23, 16, Vegetium 4, 18, Lipsium 5 Poliorcet. Dial. 5, Casaubon. in Æneam Tacticum p. 103, & Stewech. ad Vegetium. Cic. Catil. 1, 13 *Malleolos & faces ad inflammandam urbem comparare.* Adde & Vitruv. 10, 22.

¶ Malleŏlāris, *e*, ut, *Virga malleolaris*, id est, malleolus, Columell. de Arbor. c. 3, ein jung rebschoß.

¶ Malleātor, *ōris*, m. malleo cudens. Martial. 12 epigr. 57 *Paludis malleator Hispanæ*, i. e. lini, in paludosis locis nascentis, vel macerati. conf. supra *Balluca*. Gloss. Vet. *Malleator*, σφυροκόπος.

¶ Malleātus, *a*, *um*, gehämmert; ut, *Libri malleati*, geschlagene bücher. Vlpian. Lege 52 § 5 *Vnde*, Dig. de Legat. 3. Et, *spartum malleatum*, Columell. 12, 19.

¶ Commalleŏlo, *are*, i. e. incidere, behauen, gleich schlagen. Hygin. de Limit. p. 195 *Quicunque modus limitem excedet, commalleolari debet.*

MALLO, *ōnis*, m. ut, *Mallo ceparum*, Veget. 1, 62, h. e. stilus siccatus, ein zwiebel-stengel.

MALLVS, *i*, m. mons Indiæ intra Gangem, a quo vicini populi *Malli* appellantur, Plin. 6, 17. ¶ 2. Ciliciæ urbs, ubi Amphilochus oracula edere credebatur. Lucian. Pseudom. p. 734.

MALLŬVIVM, *i*, n. vas, in quo manus lavantur, ein handbecken, handfaß. Onomast. Vet. *Malluvium*, χειρόνιπτρον. Vossio Etymol. *Malluviæ*, plur. fœm. Est autem quasi manuluvium, sicut *pelluvium*, quasi pediluvium ποδόνιπτρον. vide Festum.

Malo, vide *Volo*, Malobathrum, &c. *Malabathrum*, Malogranatum, malomellum, *Malum*.

MALŎPE, *es*, f. μαλόπη, i. e. *malva*, pappeln, Plin. 20, 21.

MALTHA, *æ*, f. μάλθη, vel naturalis est, erd-pech, de qua Plin. 2, 104, *ubi limum flagrantem* vocat. Hanc *Naphtham* dici a Græcis ex Xiphilino docet Hard. ad l. c. not. maj. 91. ¶ 2. *Maltha factitia.* Ita *dicitur a Græcis pix cum cera mixta*, uti Festus describit, lötwerck, kütte, quicquid vim habet conglutinandi. Compositionem ejus docet Plin. 36, 24 & alias Pallad. 1, 17. it. 1, 41, ubi distinguuntur *Maltha caldaria & frigidaria.* ¶ 3. Alia etiam est *maltha* factitia ad incendendum, quam credo *ignem Græcum* alias vocari, nimirum *massa quædam ex calce recenti, vino, adipe & oleo confecta, quæ cum semel ignem concepit, retinet illum tenacissime, & cum aliquid solidi attingit, ita adhæret, ut neque revelli, neque ulla arte restingui possit, nisi operiatur terra & suffocetur*, Milich. in lib. 2 Plinii. ¶ 4. Polluci 4, 8 *Maltha* est cera mollis, qua tabella judicum illinebatur. v. Turneb. 6, 9. ¶ 5. *Malta* etiam scribitur. *Maltas veteres molles appellari voluerunt a græco, quasi μαλακὰς*, ait Nonius 1, 167; ubi Lucilius *insanum maltam & fœminam* dicit, einen weichling. v. Turn. 11, 23 & *Malthinus* p. p.

¶ Maltho, *are*, maltha ferruminare, löten. Plin. 36, 24 *Quod malthatur, oleo perfricatur ante.* Verbo hoc vetus Scholiastes Iuvenal. usus est ad illud sat. 5, 48 *Et rupto poscentem sulphura vitro. Sulphura quia hoc solent vitrum solidare, id est, malthare.* conf. Salmas. ad Solin. p. 1094, & Barth. ad Stat. Silv. p. 258.

¶ Malthīnus, *i*, m. a maltha nomen proprium effictum, mollem notat & effœminatum, ein weichling. Horat. 1 sat. 2, 26 *Malthinus tunicis demissis ambulat*; qui Mæcenas videtur fuisse. v. Turneb. l. c. in Maltha n. 3.

MALVA, *æ*, f. μαλάχη, utrumque a mollitie vocabulum factum, pappeln. Apul. de Herb. c. 40 *Malva erratica.* Martial. 10 epigr. 48 *Exoneraturas ventrem mihi villica malvas Attulit, & varias, quas habet hortus, opes.* *Malvæ* foliis etiam cædebantur nocentes, Lucian. adv. indoct. p. 380 pr. it. p. 696 med.

¶ Malvaceus, *a*, *um*, von pappeln; ut, *Caulis malvaceus*, eine pappelstaude, Plin. 21, 4.

¶ Malvānus, *i*, m. a Lucilio apud Nonium 2, 324 dicitur *luporum exactor.* Sed Turnebus Advers. 29, 23 pro *Malvano* legit *Martem Silvanum*, qui lupos arceat.

¶ Malvaviscus, *i*, m. ibiscus, ibischwurtz, Apul. Herb. c. 38.

MĀLVM, *i*, græce μῆλον, ein apffel, fructus arboris, quæ *Malus* fœminino genere dicitur. Virg. ecl. 3, 64 *Malo me Galatea petit &c.* conf. Aristoph. Nub. v. 992 sq. it. Theocr. Id. 6, 1. *Malum medicum*, vel *citreum*, eine citrone. vide *Citrus*. *Mala Limonis* vel *aurantia*, pomerantzen: *mala aurea*, Virg. ecl. 3, 71. Et, *Malum Punicum*, quod Plinius 26, 8 *Granatum* vocat, & aliquibus etiam *Citrium* est, ein granat apffel. De *malo punico* in nummis Spanh. diss. 6 p. 324 sq. ubi etiam de *Persicis*, *Medicisque &c.* *Malum orbiculatum* seu *Epiroticum*, ein scheibapffel, Colum. 5, 9 extr. & Plin. 15, 14; & *Malum cotoneum* seu *cydoneum*, κυδώνιον μῆλον, ein quitten-apffel, a *Cydone* oppido Cretæ Plin. 15, 11 plura earum genera commemorat, v. g. *Chrysomela*, χρυσόμηλα, colore aureo, grosse quitten. *Mala Struthia*, kleine süsse quitten. *Mala Cydonia*, quæ etiam vires pharmacorum lethalium odoris sui bonitate debilitant. Athen. lib. 3. ¶ 2. *Malum terræ* cyclaminus dicitur Gazæ, erdapffel, erdscheiben, säubrod. Plinio vero 25, 8 etiam *aristolochia rotunda*, malum terræ est, die holtzwurtz. Et 26, 8 prope fin. *Malum Erraticum* vocatur.

¶ Mālus, *i*, fœm. arbor, ein apffelbaum. Virg. Georg. 2, 70 *Et steriles platani malos gessere valentes.*

¶ Mālinus, *a*, *um*, μήλινος, vom apffelbaum; ut, *Lignum malinum*, Colum. 7, 8 extr. *Pruna malina malis insita*, Plin. 15, 13.

¶ Malarium, *i*, n. idem quod pomarium, ein apffelgarten, Isidor. Gloss.

¶ Malicorium, *i*, n. putamen mali granati aut Punici, granat-rinde. Plin. 23, 6 *Cortex ex acerbis* (malis Punicis) *in magno usu. Vulgus coria maxime perficere illo novit: ob id malicorium appellant medici.* conf. Petron. c. 47.

¶ Mālifer, *a*, *um*, pomifer, äpffel tragend. Virg. Æn. 7, 740 *Maliferæ mœnia Abellæ.*

¶ Malogranatum, *i*, n. composita voce, est malum granatum, ein granat-apffel, latino Interpreti Hagg. c. 2, 20, & Hieronymo in Comment. Adde Num. c. 20, 5; Plin. 26, 8.

¶ Malogranata, *æ*, f. arbor, ein granat-apffelbaum, Isidor. 17, 7.

¶ Malomellum, *i*, n. a dulcedine appellatum, quod fructus ejus mellis saporem habeat, ein honig-apffel, Isidor. 17, 7.

MALVNDRVM, *i*, n. herba quæ jecinori medetur, Plin. 26, 7. Alii legunt *Melandryum*.

MĀLVS, *i*, m. a malo, arbore, arbor navis, der mastbaum mitten im schiffe, qui in suprema parte antennam habet, ex qua dependent vela, das creutz oben am mastbaum, daran die segel hangen. Ioach. Fortio Ringelbergio in Encyclopædia *Malus* dicitur a *malis* vel nodis circumdantibus, quorum volubilitate facilius attollatur & demittatur velum. Cic. de Senect. c. 6 *In navigando alii malos scandunt, alii per foros cursant &c.* Horat. 1 od. 14 v. 5 *Et malus celeri saucius Africo, Antennæque gemunt.*

MĂLVS, *a*, *um*, adject. κακός, φαῦλος, absolute pro *improbo*, böse, arg, unartig, schlimm. Quint. 3, 8 p. 281 *Nec enim quisquam est tam malus, ut malus videri velit.* *Homo minime malus*, Cic. Offic. 3, 9. Iuvenal. sat. 4, 8 *Nemo malus felix.* *Malus ipse fies, si malis convixeris*, græcus est senarius: Κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσῃ κακός. Plaut. Trin. 1, 2, 25 *Nota res mala, optima est.* ¶ 2. *Mala virgo* apud Plautum non semel pro invenusta, vel deformi dicitur, garstig. v. Bacch. 5, 2, 42. Sic *Mala facies*, apud Quintil. lib. 4 deformis est. ¶ 3. Aliquando *Malus* & furtivum & valde noxium significat, schädlich, betrüglich. Plaut. Persa 2, 5, 12 *Vbi quis mala tetigit manu.* Virg. ecl. 3, 11 *Atque mala vites incidere falce novellas.* Tibull. 3, 5, 19 *Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis, Et modo nata mala vellere poma manu.* Phallicorum Poëta carm. 86 *Herique villulam, hortulumque pauperis Tueor, malasque furis arceo manus.* Ita *mala brachia* dixit Calpurnius eclog. 3. Sic ἐμφατικῶς Catullus 3, 12 *Malæ tenebræ orci.* Sic ICti *dolum malum* dicunt, & Horatius 1 od. 3, 28 *Fraudem malam.* ¶ 4. *Malum* etiam dicitur magicum, sive quicquid aptum ad artes magicas, zauberisch. Tibull. 1, 2, 51 *Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas*: loquitur de Saga. Silius 8, 499 *Mala gramina primam monstravisse ferunt.* Sic in XII tabb. LL. *Malum carmen* est incantatio. ¶ 5. *Malus*, id est, infelix, inauspicatus, unglückselig; ut, *Mala ales*, Horat. epod. 10, 1. *Mala arbor*, Calpurnius eclog. 3, 89. ¶ 6. *Mala vita*, dura & aspera; ut mollis contra, & delicata, *bona*: ita & *mala mors* dura atque difficilis: quemadmodum *male mori* Plin. dixit 3 epist. 16. *Mala ætas*, senectus est: quia plura incommoda affert. Exempla aliquot Plautus habet, Aul. 1, 1, 4; Men 5, 2, 6. Vide Nonium 1, 1, apud quem elegantes hosce Afranii versus habes: *Si possent homines delinimentis capi, Omnes haberent nunc amatores anus. Ætas, & corpus tenerum, & morigeratio, Hæc sunt venena formosarum mulierum: Mala ætas nulla delinimenta invenit.* conf. Voss. 4 Instit. Orat. p. 248. ¶ 7. *Malus* & *novus* confunduntur interdum a librariis. v. *Novus*. ¶ 8. Comparatio est irregularis: *Pejor*, *us*; *Pessimus*, *a*, *um*; unde & adverbia *pejus*, *pessime*; De quibus infra seorsim in *Pejor*, suo sub elemento.

¶ Mălum, *i*, n. substantive, infortunium, calamitas, etiam pro damno, detrimento ac pernicie sumitur, ein übel, ein schade. Vnde *malo alicui esse*, nocere est, apud Nepot. 7, 7, 3; & Cic. Att. 14, 22. Catullus 78 pr. *Rufe, mihi frustra ac nequicquam cognite amice, Frustra? Immo magno cum pretio atque malo.* Ita sæpe apud Plautum: *Cum magno malo, &c.* Et ita C. Nepos 2, 9, 2 *Plurima mala in domum tuam intuli.* ¶ 2. Idem Plautus voce *Mali* substantive pro pœna servili, ut plagis, pedicis &c. usus est: ut Rud. 4, 4, 81 *Non ego te comprimere possum sine malo.* Item in Persa 3, 1, 33 *Herus si minatus est malum servo suo.* Ter. Andr. 2, 5, 20 *Renunciabo, ut pro hoc malo mihi det malum*: i. e. ut me pro malefacto meo verberet. Idem Eun. 4, 4, 46 *Non potest sine malo fateri, video*: id est, sine verberibus, er bekennet nicht, er bekommet denn schläge. Sallust. Iug. c. 100 *Pudore magis, quam malo exercitum coërcebat*, v. inprimis Liv. 4, 49, ubi *malum* militibus minitante M. Postumio trib. mil. Tribunus plebis excipit, & *auditis*, inquit, *Quirites, sicut servis MALVM minitantem militibus*, v. Taubm. ad Plaut. p. 11 & 1447, & Menck. Observ. l. c. ¶ 3. Maleficium, furtum Apul. met. 9 p. 220 *Nisi nos putas æs nostrum de malo habere*, ich hätte mein geld gestohlen. ¶ 4. *Mala* etiam dicuntur morbi, & ipsæ partes malo adfectæ: vid. Barth. ad Script. Venat. p. 143. Plaut. Stich. 1, 2, 63 *E multis malis, malum quod minimum est, id minimum est malum.* Vbi risus quæritur ex identica propositione. Idem forte dicturus erat, quod personatus Cic. epist. ad Octav. *In duobus malis cum fugiendum majus sit, levius est eligendum.* Memineris & proverbialium locutionum: Ἰλιὰς, λέρνη, θάλασσα κακῶν. *Ilias*, seu *Lerna*, seu *mare malorum*, de malis cumulatis, & calamitatibus immensis. v. Chil. Sic, *Mala ultro adsunt*, man darff dem unglück keinen boten schicken. v. ibidem.

¶ Malum, interjectio, ut veteres Grammatici docent, detestantis & indignantis, sed per interrogationem, was zum hencker? Ter. Eun. 4, 7, 10 THR. *Vbi alii?* SANGA: *Qui* (*malum*) *alii?* Vbi Donatus: *Malum per παρένθεσιν suaviter infertur.* *Plautus in Epidico: Quæ, malum! hæc impudentia est? Et non interponitur, MALVM, nisi oculis conversis ad eum, qui id, quod reprehendimus, dixerit. MALVM nunc interjectio est*: quod & ad alium locum Donatus pronunciat. At vero ad illud Phorm. 5, 7, 55 *Quid vos, malum! ergo me sic ludificamini.* Nimirum Græcorum more *interjectionem* inter adverbia refert: de quo & Priscian. lib. 15 observat. Vossius de anal. 1, 12 & 9, 28 τὸ MALVM negat interjectionem, sed ἐπιφώνημα esse asserit, ut, *Nefas* apud Virg. Æn. 8, 688 *Sequiturque nefas! Ægyptia conjunx*: Ita *indignum* Ovid Am. 1, 6, 1 *Ianitor, indignum, dura religate catena.* Cic. Off. 2, 16 *Quæ te, malum, ratio in istam spem induxit?* Idem in Verr. 2, 17 *Quæ (malum) ista fuit amentia?* Plin. 7, 57 *Quæ (malum) ista dementia est, iterari vitam morte?* Ita contra pacari & lenes *bonum* inferebant. Apulej. lib. 10 Milef. p. m. 230 *Scitatus denique, quid bonum rideret familia*, was sie gutes lachten.

¶ Male, adverb. übel; ut, *Animo male est*, Ter. Adelph. 4, 5, 21, mir ist

übel zu muth. *Male sanus*, Cic. Att. 9, 15, übel bey sinne. *Male accipere*, Nepos 18, 8, 1. *Male accipi*, mit worten übel angelassen werden, Lentulus Cic. fam. 12, 14. Et, *Male audire*, Cic. Att. 1, 17 & Nep. 10, 7, 3, einen bösen namen haben, conf. supra *Audire* n. 3. Cic. de Senect. c. 7 *Male cogitare*, nichts gutes im sinn haben. Ter. Heaut. 3, 1, 28 *Male in aliquem consulere*, einen in schaden bringen. Nepos 15, 10, 1, & 19, 2, 2 *Patriæ male consulere*. Ter. Hec. 4, 2, 30 *Hæc me res male habet*, es verdreust mich. Sic Andr. 2, 6, 5 *Præter spem evenit, sentio, hoc male habet virum*, es kräncket ihn. ¶ 2. Quandoque idem est quod infeliciter: Sic, *Male rem gerere*, unglücklich seyn, Nepos 1, 3, 3; & Cic. de Senect. c. 7. Ter. Adelph. 2, 1, 37 *Minis viginti tu illam emisti, quæ res tibi vertat male*, es müsse dir übel bekommen. Et Sen. epist. 72 *Male tibi esse malo, quam molliter. MALE nunc sic excipe, quemadmodum a populo solet dici, dure, aspere, laboriose*. Ovid. de Ponto 1, 2, 105 de exilii loco tutiore: *Non petite ut bene sit, sed uti male tutius.* ¶ 3. *Male conciliatus*, apud Plaut. Pseud. 1, 2 pr. est care, magno pretio, quin cum damno emtus. Etiam Ter. Eun. 4, 4, 2. Sic, *Ædes male emptæ*, Plaut. Most. 3, 2, 112. Contra ea *Melius emere*, Cic. Off. 3, 15; & ap. Suet. Cæs. c. 50. *Male conductus torus*, Ovid. Amor. 1, 10, 44. *Male ut quadringenta impendat*, Petron. c. 45. *Male dicax* est Plauti Curc. 4, 2, 26. *Homines rem male gerentes*, Ei. Truc. 2, 1, 13. *Male parvus* Hor. Sat. 1, 3, 45. *Male meriti* Cic. post red. ad Quir. 9 & ad Her. 3, 3. ¶ 4. *Male præcinctum puerum* Sylla vocavit Cæsarem, i. e. luxuriose ac effœminate, sive perverse cinctum, ut Sueton. auctor Cæs. c. 45. Sic, *Male dispar*, i. e. valde dispar, Horat. dixit 1 od. 17, 25. vide ibi Marcilium. MALE-DEVS, MALE-HOMINES, MALE-MATER quo sensu dicatur, vid. apud Barth. ad Script. Venat. p. 138; Sen. in Thyeste 1 v. 3 *Quis male-Deorum Tantali vivas domos Ostentat iterum.* Sed variat lectio. ¶ 5. *Male* significat simulate, non multum, vel minus, Petronius c. 86 *Consurrexi ad aurem male dormientis*, der sich stellete, als schliefe er, & c. 87 *Male repugnanti gaudium extorsi*, h. e. interprete Dousa in Præcidan. p. 258, simulate repugnanti sive obluctanti potius: idque ex disciplina adeo puellari, cui respondet Ovidianum istud 1 Amor. 1, 5, 15 *Quæ cum ita pugnaret, tamquam quæ vincere nollet, Victa est non ægre proditione sua.* Sic Horat. 1 od. 9, 23 *Pignus direptum lacertis, Aut digito male pertinaci.* Et, pro *non* vel *minus*, Id. Fast. 3, 102 *Facundum, sed male forte genus.* Flor. 3, 21 *Male obrutum resurrexit incendium.* Virg. Æn. 2, 735 *Male nomen amicum.* Hor. Epist. 1 ult. 15 *Male parentem asinum* dixit. Plura ex hoc genere Voss. Inst. Orat. 5, 4. it. Pareus Lex. Crit.

¶ Malignus, *a, um*, malus, invidus, boshafftig, mißgünstig. Glossæ Vet. *Malignus*, πονηρὸς, κακοηθής. Horat. 2 od. 16, 39 *Malignum spernere vulgus.* Et, *Oculis malignis spectare*, Virg. Æn. 5, 653. De his Val. Max. 4, 7 exter. *Alienis malis perinde ac suis bonis lætantur ac gestiunt. Divites sunt aliorum jacturis, locupletes calamitatibus, immortales funeribus.* Et Metaph. *Colles maligni*, Virg. 2 Georg. v. 179, i. e. infrugiferi. Compar. Martialis 4 epigr. 86 *Nec ronchos metues maligniorum.* Superlativus quoque usu nonnunquam venit. Seneca de Vita beata c. 18 *Malignissima capita & optimo cuique inimicissima.* Et Salvian. de Gub. Dei 4 p. 83 *Aliquis peccator & malignissimus.* ¶ 2. Speciatim MALIGNVS dicitur, qui difficultatem sui præbet, ut Donatus interpretatur, cui BENIGNVS opponitur. vide Buchner. ad Plin. 8 epist. 12 n. 394. Vnde & pro parvo & modico ponitur Virg. 6 Æn. 270 *Quale per incertam lunam sub luce maligna Est iter.* Martial. 10 epigr. 96 *Tepet igne maligno Hic focus ingenti lumine lucet ibi.* Plin. 7, 1 *Incertum ac fragile est hoc munus naturæ quicquid datur nobis, malignum vero, & breve in iis etiam, quibus largissime contingit*, übel gegönnet, genau, kurtz. Statius 4 Silv. 3, 29 de via voraginosa, nec satis solida: *Sorbebatque rotas maligna tellus*; es gieng tieff ein. Sen. Qu. Nat. 3, 27 *Pars tamen major, ut maligno ostio retenta, restagnat*; i. e. angusto, nec lato satis. Lucanus 9, 500, uti emendandum censemus: *Conspecta est parva malignæ Vnda procul venæ.* Al. *maligna vena.* Ovid. Amor. 1, 4, 66 *Blanditiæ taceant, sitque maligna Venus.*

¶ Máligne, adverb. böslich, aus bosheit, abgunst. *Ager maligne divisus*, Liv. 8, 12. ¶ 2. Item parce, exigue, kärglich. Liv. 39, 9 *Maligne omnia præbentibus suis, meretriculæ munificentia sustinebatur.* Conf. 8, 12; 9, 32. Compar. *Malignius habere sermonem*, Curt. 8, 29. *Malignius tecum egisse naturam*, Sen. epist. 44.

¶ Malignĭtas, *ātis*, κακοήθεια, invidia, neid. Liv. 2, 42 *Malignitas patrum, qui militem præda fraudavere.* Valer. Max. 4, 7 extr. 2 *Nulla tam modesta felicitas est, quæ malignitatis dentes vitare possit*, id est, invidiæ. v. Buchnerum l. c. in *Malignus.*

¶ Malignor, *ari*, & Maligno, *are*, böses thun, übel handeln. Gloss. gr. lat. κακοηθεύομαι, *malignor*, Vulg. Interpr. Psalm. 83, 3 *Super populum tuum malignaverunt consilium.* Et Psalm. 73, 3 *Quanta malignatus est inimicus in sancto.*

¶ Malignans, *tis*; ut, *Consilium* vel *conventus malignantium*, Vulg. Interpr. Psalm. 21, 17: & 63, 3. Et Ammian. 22, 15 *Volucres venena malignantes.*

¶ Malignōsus, *a, um*. Vet. Gloss. *Malignosus*, κακεντρεχής.

¶ Malĭtas, *ātis*, f. Vlpian. leg. 5 Dig. quod metus caussa: *Timor majoris malitatis.*

¶ Malitia, *æ*, f. κακία, ut est in Vet. Gloss. perversitas, cum quis data opera male agit, fürsetzliche untugend und bosheit. Sallust. Orat. 2 de Rep. ordin. *Malitia præmiis exercetur, ubi ea demseris, nemo omnium gratuito malus est.* Senec. epist. 82 *Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit*, die bosheit thut ihr selbst den grossen schaden. Hieronym. Apolog. adv. Ruffinum: *Malitia non habet tantas vires, quantos conatus.* Et Senecæ *Malitia* vitiositas est, quæ virtuti opponitur, epist. 31; *Si intellexeris bona esse, quibus admixta virtus est: turpia, quibus malitia conjuncta est.* Et mox: *Honesta & turpia virtutis & malitiæ societas efficit.* Idem epist. 106 extr. *Quicquid facimus, aut malitiæ, aut virtutis gerimus imperio.* Et Gell. 13, 1 *Cum essent malitia, & virtus contraria, vita misera atque beata æque contraria, &c.* ¶ 2. Sed eam loquendi rationem improbat Cic. 4 Tusc. c. 15 his verbis: *Hujus igitur virtutis contraria est VITIOSITAS. Sic enim malo, quam MALITIAM appellare, quam Græci κακίαν appellant. Nam MALITIA certi cujusdam vitii nomen est. VITIOSITAS omnium &c.* Nimirum Ciceroni malitia est, ut ipse describit de N. D. 3, 30 *Versuta & fallax nocendi ratio*, arglistigkeit. Ita Off. 3, 17 extr. *Quo circa astutiæ tollendæ sunt, illaque MALITIA, quæ vult illa quidem videri se esse prudentiam, sed abest ab ea distatque plurimum*, & paulo post *malitiam fraudemque*, ut alias quoque *fraudem, artem, calliditatem*, conjungit.

¶ Malitiosus, *a, um*, fallax, böse, betrüglich. *Calumnia est malitiosa interpretatio juris*, Cic. Off. 1, 10. Conjunctim *malum & malitiosum hominem* Gellius dixit 9, 2. *Sylva malitiosa*, ad quam pugna atrox Romanos inter & Sabinos commissa est, occurrit apud Liv. 1, 30. Conf. Cluver. Ital. Ant. 2, 9. Dionys. Halic. L. 3 p. 174, est ὕλη ἡ καλουμένη κακοῦργον.

¶ Malitiose, adv. dolose, fälschlich, betrüglich. Cic. Verr. 2, 53 *Nihil sane vafre aut malitiose facere conatus est.* Id. pro Rosc. Am. c. 38 *Si quis rem mandatam malitiosius gessisset sui quæstus aut commodi caussa.*

¶ Malitiosĭtas, *ātis*, f. eine leichtfertigkeit. Tertullian. adv. Marc. 3, 15 extr. *Aut diffidentiæ aut malitiositatis consilium est.*

Composita:

¶ Malebarbis, & Malibarbis, *e*, dünnbärtig. Vet. Gloss. *Malebarbis*, σπανοπώγων. In aliis est *Malibarbis.*

¶ Maledeus, *i*, m. idem quod *Cacodæmon*, ein böser geist. Sen. in Thyeste; qui & *Malegenius* dici possit; sed vid. *Male* n. 4.

¶ Malĕdīco, *xi*, *ctum*, *ĕre*, schelten, fluchen. Ter. Eun. 4, 7, 29 *Cave sis, nescis cui maledicas viro.* Cic. pro Cæl. c. 3 *Quis est, qui isti ætati non possit, quam velit, petulanter maledicere?* Idem fam. 3, 8 *Si legatorum cuipiam maledicitur.* Paullo post reddit: *ut gravius diceretur.*

¶ Maledicens, *tis*. Plaut. Merc. 2, 75 *Vt nunc sunt maledicentes homines.*

¶ Malĕdictus, *a, um*, verflucht. Tertull. adv. Marc. 5, 3 *Maledictus omnis in ligno suspensus.* Spartianus in Geta c. 3 *Maledicte parricida.* vide Salmas. in Hist. Aug. p. 168.

¶ Maledictum, *i*, n. ein scheltwort. Plaut. Curc. 4, 2, 27 *Indignis si maledicitur, maledictum id esse dico; verum si dignis dicitur, benedictum est, meo quidem animo.* Cic. pro Planc. c. 12 ext. *Maledicta conjicere in aliquem: & Maledicta aspere, & ferociter & libere in aliquem dicere*, ibidem c. 13. *In maledicto plus est injuriæ, quam in manu*, Quintil. 6, 3. Apul. lib. 2 Flor. de corvo & psittaco: *Si convicia docueris, conviciabitur, diebus ac noctibus perstrepens maledictis.*

¶ Maledictio, *ōnis*, f. idem. Cic. pro Cæl. c. 3 *Maledictio nihil habet propositi, præter contumeliam, quæ si petulantius jactatur, convicium, si facetius, urbanitas appellatur.* Item, ein fluch. Tertull. adv. Marc. 5, 3 *Christus factus pro nobis maledictio.*

¶ Maledictor, *ōris*, m. qui maledicit. Festus: *Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc maledici.*

¶ Maledicto vel Maledictĭto, *are*, frequent. Plaut. Trin. 1, 2, 62 *Maledictitatur tibi vulgo in sermonibus.*

¶ Mălĕdĭcus, *a, um*, adject. lästernd. *Maledicus conviciator*, Cic. pro Muræn. c. 6. *Maledici non desunt Hamilcari*, er hat verleumder, Nepos 22, 3, 2. Comparat. *Hominem maledicentiorem, quam te, novi neminem*, Plaut. Merc. 1, 2, 31. *Maledicentissima civitas*, Cic. pro Flacco c. 3 *Historici maledicentissimi*, Nepos 7, 11, 1.

¶ Maledice, adv. schmählich, lästerlich. Cic. Off. 1, 37 *Cum de absentibus maledice contumelioseque dicitur.*

¶ Maledicentia, *æ*, f. die lästerung. Gell. 3, 3 *Ob assiduam maledicentiam & probra in principes civitatis in vincula conjectus est.*

¶ Maledĭcax, *ācis*, allzu plauderhaft. Macrob. Sat. 7, 3 de Antigono: *Importuna urbanitas maledicacem luce privavit.* Quidam libri etiam ita junctim Plaut. Curc. 4, 2, 26.

¶ Præmaledīco, *ĕre*, vorher verfluchen. Tertull. adv. Marc. 5, 3 *Quomodo præmaledixisset eum creator, quem ignorat?*

¶ Remaledīco, *ĕre*, wiederschelten. Suet. Vespas. c. 9 *Non oportere maledici senatoribus: remaledici civile fasque esse.* Tertull. de Idololatr. c. 21 *Se maledictum indigne tulisse, demonstraverat remaledicens.* Gloss. Vet. ἀντιλοιδορῶ, *Remaledico.*

¶ Malefăber, *a, um*, verschmitzt, arglistig. Prudent. Hamartig. v. 714 *Suadelis malefabris illecta.*

¶ Malefăcio, *ĕre*, nocere, ægritudinem inferre, schaden, zum verdriess thun, übel thun. Ter. Adelph. 2, 1, 10 *Neque tu verbis solves unquam, quod mihi re malefeceris.*

¶ Malefaxim, *is, it*, idem. Plaut. Menæch. 5, 2, 108 *Metuo, ne quid malefaxit mihi.*

¶ Malefactum, *i*, n. die übelthat. Ennius apud Cic. de Off. 2, 18 *Benefacta male locata malefacta arbitror.* Ἓν δ' ἐπίσταμαι μέγα, τὸν κακῶς δρῶντα δεινοῖς ἀνταμείβεσθαι κακοῖς, dicebat de se Archilochus, i. e. *Vnum novi, & illud quidem magnum, malefacta malefactori gravissimis compensatum iri malis.*

¶ Malefactio, *onis*, f. idem. Subitam virium collapsionem sive animi deliquium, quam λειποθυμίαν Græci vocant, a medicis *malefactionem* dici, ait Macer de Herb. 2, 4, 28, die ohnmacht.

¶ Malefactor, *ōris*, m. qui male fecit, aut meritus est. Plaut. Bacch. 3, 2, 11 *Malefactorem amitti satius, quam relinqui beneficum.*

¶ Malefĭcus, *a, um*, schädlich, boshaftig. Cic. Verr. 3, 55 *Hominum maleficorum sceleratorumque custodiæ.* Plin. 11, 17 *Maleficum frondibus animal capra*, id est, nocens. ¶ 2. Item invidus, malignus, mißgünstig. Nepos 17, 8, 1 *Agesilaus, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus; sic maleficam nactus est in corpore.* ¶ 3. *Malefici* per excellentiam dicuntur *Magi, Venefici, Sortilegi*, qui per occultas artes hominum generi nocere dicuntur, die zauberer. vid.

Cod. Tit. 18 Leg. 9 de Maleficis & Mathemat. Superl. Suet. in Galba c. 15 *Maleficentissimos incolumes præstitit.*

¶ Malefice, adv. idem. Plaut. Pseud. 4, 7, 113 *Ego nec sycophantiose quicquam ago, nec malefice.*

¶ Maleficium, *i*, n. quodlibet facinus improbe admissum, eine übelthat. *Admittere, & committere maleficium*, Cic. pro S. Rosc. c. 22. Liv. 25, 31 *Non plura per annos quinquaginta benefacta Hieronis, quam paucis his annis maleficia eorum erga populum Romanum esse.* ¶ 2. Quævis noxa ac damnum, mißhandlung. Cæs. B. C. 2, 20 *Altera ex duabus legionibus sese Hispalim recepit, atque in foro & porticibus sine maleficio consedit*; id est, ita consedit, ut nemini injuriam ac damnum inferret. Ita *sine maleficio iter facere exercitus* dicitur, qui innoxius transit, Cæs. B. G. 1, 7. Plin. 8, 37 f. 56 de herinaceo utitur, urina spinas corrumpente. ¶ 3. Veneficium, magorum artificium, quod atrocius omni homicidio, adulterio, & furto, adeo ut *in maleficiis voluntatem spectari, non exitum* Hadrianus rescripserit. v. Bynckersh. obs. Iur. Rom. 3, 10. Conf. Hambergeri diss. de incendiis altera p. 2, 3. ubi Apuleji præsertim aliquot loca profert.

¶ Maleficiōsus, *a*, *um*, & Maleficiose, boshaftig, suspecta verba. *Maleficiose intendere*, Cic. pro Cæcin. c. 7, sed Grut. *malitiose.*

¶ Maleficentia, *æ*, f. *Rostris assimulati canicularum maleficentiæ*, Plin. 9, 9, de tursionibus piscibus, os habentibus, quo morsu nocere instar canum possunt.

Maleferiatus, vide *Feriatus* in *Feriæ.*

¶ Malefīdus, *a*, *um*, untreu. Virg. Æn. 2, 23 *Statio malefida carinis.* Ovid. in Ibin v. 83 *Caput malefidum.* conf. Petron. c. 123.

¶ Maleformis, *e*, deformis. Gloss. lat. gr. *Maleformis*, δύσμορφος.

¶ Malefortis, *e*, id est, infirmus; ut, *Malefortia fila*, Prudent. in Symmach. 2, 453. Sic Ovidio *Græcia facundum sed maleforte genus.*

¶ Malelŏquax, *ācis.* Gloss. gr. lat. κακολόγος, *vituperator, maleloquax.* Est & Publii Syri in sententiis aureis: *Lingua est maliloquax mentis indicium malæ.*

¶ Malilŏquium, *i*, n. die schmähung. Tertull. de Spectac. c. 2 *Non sumsimus*, i. e. (accepimus) *linguam ad maliloquium, & aures ad exceptaculum maliloquii.* Adde eumdem Apolog. c. 45.

¶ Malesānus, *a*, *um*, unsinnig. Cic. Att. 9, 15 *Ego illum malesanum semper putavi.* Prudent. Psychom. v. 203 *Malesana superbia.* Horat. 1 epist. 19, 3 *Malesani poetæ.* conf. Virg. Æn. 4, 8. Sed *malesana cicatrix*, die ungeheilte wunde. Ovid. Rem. am. v. 623.

¶ Malesuādus, *a*, *um.* Plaut. Most. 1, 3, 56 *Malesuada vulgi lena.* Virg. Æn. 6, 276 *Et metus, & malesuada fames.*

¶ Maletractatio, *onis*, f. übles tractament. Arnob. 4 p. 142 *Tolerari forsitan maletractatio hæc possit.* Et p. 149 *Immunes a Deorum maletractatione nec sic estis.*

¶ Malĕvŏlus, *a*, *um*, invidus, abgünstig, neidisch. Cic. fam. 2, 17 *Qui malevolo sunt animo, deteriores sunt rogati.* Id. ad Brut. epist. 15 *Illo die cognovi, paullo plures in senatu malevolos esse quam gratos.* Idem pro Dejot. c. 12 *Malevolorum sermunculi.* Et, *Malevolis sermonibus credere*, Idem fam. 3, 10. Superl. *Malevolentissimæ obtrectationes*, Cic. fam. 1, 7 ex *Malevolens*, quod sequitur. Pro fascinatore *malevolus* etiam Latinis usurpatur. vid. Barth. ad Script. Venat. p. 137 & 138.

¶ Malevŏlens, *tis*, idem. *Est miserorum, ut malevolentes sint, atque invideant bonis*, Plaut. Capt. 3, 4, 51. *Malevolente ingenio natus*, Id. Bacch. 4, 3, 4. conf. Stich. 2, 3, 68.

¶ Malevolentia, *æ*, f. abgunst, ungunst, *voluptas est ex malo alterius, sine emolumento suo*, definiente Cicerone Tusc. 4, 9. Idem ad Q. Frat. 1, 1, 15 *Iudicium obtrectatione & malevolentia liberatum.* Et Brut. Cic. fam. 11, 11 *Malevolentiæ hominum occurrere.*

¶ Malicordis, *de.* Gloss. gr. lat. πονηροκάρδιος, *malicordis.*

¶ Antemalum, *i*, n. id est malum præteritum. Virg. Æn. 1, 202 *Neque ignari sumus antemalorum.*

¶ Permale. Cic. Att. 1, 19 *Sequani permale pugnarant.*

Præmaledico, & Remaledico, vide modo post *Maledicax.*

MAMBLIA, *æ*, f. oppidum Æthiopiæ ab ea parte, qua Africam spectat, Plin. 20, 4.

MĀMERS, *tis*, m. lingua Oscorum dictus est *Mars* per reduplicationem, sive *Mavors.* vid. Festus. Inde

¶ Mamercus, *i*, m. prænomen Æmiliæ gentis quasi proprium, de quo Spanh. de usu num. diss. 10 p. 30 & 36. v. Liv. 4, 17 & 60. Meminit & Cicero *Mamercorum* in Bruto c. 47; de Off. 2, 16; & pro Rosc. Am. c. 32.

¶ Mamertes, *is*, m. Corinthius, a fratre Sysaphone membratim discerptus, cum ob regnandi libidinem interfecisset ejus filios, de quo Ovid. in Ibin v 547 *Trunca geras sævo mutilatis partibus ense, Qualia Mamertis membra fuisse ferunt.*

¶ Mamertīnus, *a*, *um*, adj. ut, *Mamertina civitas*, in Campania. Cic. Verr. 2, 5; & 3, 6. *Mamertini populi*, Plin. 3, 8. Liv. Epit. 14 & lib. 28, 28. *Mamertina vina*, Plin. 14, 6; & Martial. 13 epigr. 117. De *Mamertinis* prolixe Festus.

MAMILII, *orum*, gens Romana, orta a *Mamilia*, Vlyssis nepte, Telegoni filia, Tusculi procreata. v. Liv. 3, 29; & Festus, ubi & de *Mamilia turri.* vid. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 15.

Mamilia, Mamillare, vide mox in *Mamma.*

MAMMA, *æ*, f. τιτθίον, die brust. *Fontem sanctissimum corporis humani generis educatorem*, vocat Gellius 12, 1. Ter. Adelph. 5, 9, 17 *Et quidem tuo nepoti, hujus filio, hodie primam mammam dedit. Puer lactens, in gremio matris sedens, mammam appetens*, Cic. de Div. 2, 41. Festus auctor est, veteres mammam lacte deficientem *Minam* vocasse. At contra eam, quæ præbet lac, *munificam* eleganter dixit Plin. 11, 40, quod ad Varronem Scaliger observat. ¶ 2. *Mammas* etiam pecudum esse, eyter, dutten, apparet ex Virg. Georg. 3, 310 *Læta magis pressis manabunt flumina mammis.* De *Mammis capræ*, & de *quaternis ursæ*, & aliis, Plin. 11, 40. *Porci mammæ*, Martial. 2 epigr. 37. v. Nonius 2, 97. ¶ 3. *Mamma* & græcum μάμμα, puerorum vox, qua nutrices, avias, matres appellant; quemadmodum *Tatas* vocabant patres. Pers. sat. 3, 18 *Et iratus mammæ lallare recusas.* Hinc elegans jocus Martialis in Afram vetulam 1 epigr. 101 *Mammas atque Tatas habet Afra: sed ipsa Tatarum Dici & Mammarum maxima Mamma potest.* Vide Turneb. Advers. 8, 8. conf. Plaut. Most. 1, 4, 7. In Inscript. apud Fabrett. p. 58 quoque legas: MAMMAE PIENTISSIMAE. ¶ 4. *Mamma* in surculis arborum parva extuberantia corticis, e qua prosiliunt & enascuntur rami, knospen, augen. vid. Plin. 17, 16 pr.

¶ Mămilla, vel Mammilla, *æ*, f. dimin. die warze. Iuvenal. 13, 163 *Quis tumidum guttur miratur in Alpibus, aut quis In Meroe crasso majorem infante mamillam?* Mammosæ igitur illius insulæ mulieres. Et Vellej. 2, 70, 5 *Sinistra mamilla, qua cor emicat.* ¶ 2. *Mammilla* in fonte saliente dimidiata sphæra foraminosa ad aquam spargendam latius fistulæ imposita, Varr. R. R. 3, 14, 2. v. *Papilla.*

¶ Mammŭla, *æ*, f. aliud dimin. Cels. 7, 26 *Vrina iter mammulæ simile.* Varr. R. R. 2, 3 *Duæ mammulæ pensiles, in faucibus caprarum.* Hæc *laciniæ* dicuntur Plinio. ¶ 2. Cognomen gentis Corneliæ. v. Liv. 36, 2 & 33, 44.

¶ Mammālis, *e*, mammas habens. Sic Chamæpitys latine dicitur *mammalis*, scil. herba, feld-cypresse. vid. Apul. de Herb. c. 26.

¶ Mammatus, *a*, *um*, idem. Ita Plinio 35, 12 f. 46 *Mammata fictilia* sunt Harduino interprete, tubi in mammæ speciem rotundati, per quos ex hypocausto in balneas calor transmeat.

¶ Mammeātus, *a*, *um*, idem; ut, *Amica mammeata*, Plaut. Pœn. 1, 2, 181.

¶ Mamillana vel Mammillānus, *a*, *um*, idem; ut, *Mammillanæ ficus*, a mammarum similitudine, Plin. 15, 18.

¶ Mamillare vel Mammillare, *is*, n. velum seu fascia, qua mulieres mammas tegunt, der brustlatz, das brusttuch, de quo Martial. 14 epigr. 66.

¶ Mammōsus, *a*, *um*, wohl gebrüstet; ut, *Mammosa pyra*, Plin. 15, 15. Sic, *mammosum thus*, Idem 12, 14. Proprie autem Martialis 14 epigr. 149 *Mammosas metuo, teneræ me trade puellæ. Fortuna mammosa* in vet. lapide Gruteri p. 251. De canibus Varr. R. R. 2, 9 *Fœminas volunt esse mammosas.*

¶ Mammothreptus, *i*, m. μαμμόθρεπτος, a nutrice educatus, ein säugling, apud Augustin. in Psalm. conc. 30.

¶ Mammacūthus, *i*, m. vir quidam sola insignis fatuitate apud Aristophanem. Vnde *Mammacuthi* hiantes & stupidi, maulaffen. vid. Cælius Lect. Antiqu. 17, 4.

¶ Bimammia, *æ*, f. i. e. binas habens mammas, mit zwey brüsten; ut, *Vvæ bimammiæ*, Plin. 14, 3. Sed *Bumamma* vide in B.

¶ Multimammia, *æ*, f. id est, multas mammas habens, Diana dicta, quæ Græcis appellata πολύμαστος, & apud Ephesios culta fuit. S. Hieronymus in Procem. Epist. Pauli ad Ephes. *Dianam colentes non hanc* VENATRICEM, *quæ arcum tenet, atque succincta est; sed illam* MVLTIMAMMIAM, *quam Græci πολύμαστον vocant, ut scilicet ex ipsa quoque effigie mentirentur, omnium eam bestiarum & viventium esse nutricem.* Minuc. Felix Octav. c. 21 *Diana est alte succincta venatrix, & Ephesia mammis multis, & uberibus exstructa.* Spectatur ea res hodieque in nummis plurimis Ephesiorum aliorumque passim descriptis ac explicatis. v. Claudii Menetreji Symbolica Dianæ Ephesiæ statua.

¶ Vnimammia, vel Vnomammia, *æ*, f. unam mammam habens, ficta Plauti vox, Curc. 3, 75.

MAMMÆA vel Mammea, *æ*, f. mater Alexandri Severi, de qua Lampridius in ejus Imp. vita c. 3 & 26. Dicitur filium coëgisse, ut edulia quamvis permodica, si mensæ prandioque superessent, alteri convivio reponerentur. vid. Aur. Vict. Epit. c. 24. ¶ 2. *Mammea* insolens viri nomen apud Petronium c. 45.

¶ Mammæānus, *a*, *um*, adj. ut *Mammæanæ puellæ, Mammæani pueri*, ab Alex. Severo instituti, v. Lamprid. l. c. c. 57.

MAMMONA, *æ*, m. vox Syriaca, opes significans, ut apud Græcos πλοῦτος, der mammon, der übrige reichthum. vid. Erasm. in Matth. c. 6, 24. Pronunciatur penultima longa. Augustin. Punice *lucrum* esse dicit. vid. Lud. Vives ad Augustin. de C. D. 1, 10. Significanturque hac voce omnia, quæ ad rem pecuniariam pertinent. vid. Ang. Canin. c. 8 de locis Hebræis. *Amicos de mammona fabricare sibi*, i. e. pauperes beneficiis conciliare, Tertull. de Patient. c. 7.

¶ Mammoneus, *a*, *um*, reich; ut, *Mammoneam fidem sequi*, Prudent. Hamartigen. v. 428.

MAMPHVLA, *æ*, f. panis Syriacus, de quo Lucilius apud Festum.

MAMPHVR, *ŭris*, n. lignum rotundum loco circumvolutum, quod circumagunt fabri in operibus tornandis. Festus.

MAMVRIVS, *i*, m. Veturius, faber ærarius, qui ancilia, Romæ quæ colebantur, item Palladis simulacra fecit. vid. Ovid. Fast. 3, 382 & seq. Varr. L. L. 5, 6; & Servium in Virg. 2 Æn. p. 239. conf. Rosini Ant. Rom. 3. 20 p. 303.

MAMVRRA, *æ*, m. eques Romanus, Formiis natus, qui primus Romæ parietes domus suæ crusta marmoris operuit. Nepos Fragm. c. 10 n. 7, & Plin. 36, 6. Hinc Formias *Mamurrarum urbem* vocat Horatius 1 sat. 5, 37.

Mana, Manabilis, vide infra *Manes, ium*, & *Mano, are.*

MĀNĂCVS, *i*, m. ein monats-circkel. Tarentina voce lineam eclipticam, lunæ orbitam, *circulum manacum* veteres appellarunt, quasi *maniacum*, μανακὸν Dor. pro μηνιακὸν, vid. Vitruv. 9, 8. Vnde Calendarium *Almanach* dictum putat Dalechamp. ad Plin. 2, 9.

Manalis, manatio, vide in *Mano, āre.*

MANCEPS, *mancĭpis*, conductor, redemtor, qui, teste Festo, a populo aliquid emit, conducitve; ejus rei quoniam sublata manu indicium facit, seque auctorem profitetur, *manceps* dicitur. vid. Sigon. de Antiqu. jur. civ. Rom. 2, 4, ein miethmann, pachter, der etwas miethet, pachtet. *Manceps*, inquit Asconius, *publicanorum princeps; Propola, Decumanus*, a decimis redemtis, *Portitor*, a portu conducto, *Pecuarius*, a pascuis publicis. Nepos 25, 6, 3 *Nullius rei manceps factus est.* Tac. Ann. 3, 31, 6 *Plurima per Italiam itinera fraude manci-*

mancipum & incuria magiſtratuum interrupta & impervia: Vbi *mancipes* vocat, qui vias reparandas & muniendas conduxerant, idque maligne & malitiose fecerant. vide ibi & Lipſium. ¶ 2. Prædem ſive fidejuſſorem ſignificat, ein Bürge. Plaut. Curc. 4, 2, 29 *Ego mancipem te nihil moror.*

¶ Mancipo, & Mancupo, *avi, atum, are*, zueignen, zu eigen übergeben, einräumen. Horat. 2 epiſt. 2, 159 *Quædam mancipat uſus.* Plaut. Curc. 4, 2, 10 *Alienos mancupatis, alienos manumittitis.* Apul. Met. 10 p. 243 *Semel conditis calculis nihil poſtea commutare licebat, ſed mancipabatur poteſtas capitis in manum carnificis.* Solin. c. 20 de Gangavia. *Ita capitur (ſera alci ſimilis) alioqui difficile eſt eam mancipari*, h. e. manu capi.

¶ Mancipātus, *a, um*, zugeeignet; ut, *Venditus atque mancipatus Tribunatus*, Cic. Phil. 2, 21. Et de Senect. c. 11 *Senectus nemini mancipata*, hoc eſt, devincta, obligata, ſed ſui juris, niemand unterthan oder verpflichtet. Alii legunt *emancipata*. Prud. Cathem. 11, 39 *Mancipata vita.*

¶ Mancipatus, *ūs*, m. ſubſt. Plin. 9, 35 *In mancipatum venire*, zu eigen übergeben werden.

¶ Mancipātio, *ōnis*, f. id eſt, in manus traditio. Ritus fuit Romanorum rem, quæ inde dicitur *mancipi*, ut propriam, adhibito ære & libra ſibi vindicandi, die übergebung und übernehmung. L. 77 D. de div. reg. Iuris: & l. 1 Inſtit. tit. 6. Vid. ICti e. g. Schultingius ad Vlpian. 19, 3 p. 620; & Heinecc. antiquit. ad Inſtit. 1, 12, 6 ſq. Scribitur & *Mancupatio* (licut etiam *mancupium*;) v. g. Plin. 9, 35 p. 335, uti ex MSS ibi Harduinus legit, quem videas.

¶ Mancīpium, vel Mancupium, *i*, n. ein leibeigener, ſclave. Ter. Eun. 2, 3, 72 *Vt mancipia hæc, ita ut juſſit frater, deducam ad Thaidem.* Seneca epiſt. 70 *Extrema mancipia.* Quint. 5, 12 *Negotiator mancipiorum.* Sic, *Mancipium Chriſti* in bonam partem pro Chriſtiano dixit Prudentius Apotheoſ. v. 408. ¶ 2. *Mancipium* eſt jus poſſidendi & dominium. Brutus Cic. epiſt. 16 *Vt eſſet ſui juris ac mancipii reſpublica*, i. e. nemini ſubjecta. Sic Plauto Moſt. 5, 1, 43 *Mancupio poſcere*, eſt dominium in ſe transferre. Sic, *Dare & accipere mancipio*, zu eigen geben, zu eigen annehmen, Plaut. Curc. 4, 2, 9. Perſa 4, 3, 55 *Ac ſuo periculo is emat, qui eam mercabatur, Mancupio neque promittet, neque quisquam dabit.* Nimirum in iis, quæ mancipio emuntur, præſtatur evictio, der verkäuffer muß gewähre leiſten. Ita eriam accipitur Cic. Att. 1, 1. Apud eund. Cic. fam. 7, 29 & 30. χρῆσις & κῆσις, *mancipium atque nexus*, & *uſus atque fructus*, diſtinguuntur. Sen. epiſt. 32 *Nihil dat fortuna mancipio*, das glück giebt nichts zu eigen. Huc Lucretii illud pertinet 3, 985 *Vitaque mancipio nulli datur, omnibus uſu.* De *ſatisdatione ſecundum mancipium* vid. Int. ad Cic. Att. 5, 1: p. 464 ſq.

¶ Mancipi, vel Mancupi, indeclinabile ſingul. & plur. dixere Grammatici, ſed perperam; eſt enim genitivus contractus, quod oſtendit poſt Voſſium de A. G. 3, 46, & Salmaſ. de uſur. c. 8, Perizonius ad Sanct. 4, 4, 12. Erant autem *res mancipi*, quæ certo ritu interpoſito (de quo in *Mancipatio*) ita vendi poterant, ut emtor *manu* eas *caperet*, & evictionem præſtaret venditor. Aliæ dicebantur *nec mancipi*. *Res mancipi* erant v. g. prædia juris ſolive Italici. Cic. pro Flacco c. 32 extr. *Sint ne iſta prædia cenſui cenſendo; habeant jus civile: ſint nec ne ſint mancipi.* vid. Græv. ad h. l. & ICti. *Ædes mancipi*, Plaut. Moſt. 5, 1, 43, quamquam & *mancipio* ibidem legant. *Emtio mancipi*, Plin. 32, 3.

Compoſita:

¶ Emancīpo, *avi, atum, are*, eſt per imaginariam venditionem addicere alicui, vel quovis modo alienare, & in alterius jura transferre, vel dono etiam dare, vel quod conſuetiſſimum patria poteſtate dimittere, aus ſeiner gewalt laſſen, abtreten. Nam cum Tacitus Hiſt. 1, 24, 3 ſcribit Othonem Proculo, de parte finium cum vicino ambigenti, *univerſum agrum vicini ſua pecunia emtum dono dediſſe*: Sueton. Othone c. 4 eamdem rem narrans *emancipaſſe* dixit: *Totum*, inquit, *agrum redemit emancipavitque.* Cic. de Fin. 1, 7 *Filium in adoptionem alicui emancipare.*

¶ Emancīpātus, *a, um*, ſui juris factus, freygeſprochen; item obligatus, dedititius, ereebet, verbunden. *Emancipati*, inquit Feſtus, *duobus modis intelliguntur, aut ii, qui ex patris jure exierunt, aut ii, qui aliorum ſunt dominii.* Apul. Met. 10 *Nequiſſimus & ad omne facinus emancipatus ſervulus.* Et Horat. Fpod. 9, 11 *Romanus* (Antonius) *emancipatus fœminæ* (Cleopatræ). Cic. de Senect. 11, *Si ſenectus jus ſuum retinet, ſi nemini emancipata eſt.* Idem Phil. 2, 21 *Venditus atque emancipatus tribunatus.*

¶ Emancipatio, *ōnis*, f. die erlaſſung aus ſeiner gewalt, eſt relaxatio patriæ poteſtatis, quæ per venditionem imaginariam, adhibito, ut in mancipatione, ære & libra peragebatur: vid. § 6 Inſtit. quibus mod. jus patr. pot. ſolv. Conf. l. 6 C. de Emane. Diſtinguit ſa manumiſſione Vlpianus Lege 1 § 4 Dig. Quando de peculio &c. quod *Manumiſſo ad ſervos, Emancipato ad filios pertineat*, quando hi ſui juris fiunt, dimiſſi e poteſtate parentum. Quint. 11, 1 *Inter patres filiosque cum interveniſſet emancipatio, litigatum ſcio.* Adde Plin. 10 epiſt. 3, it. Gell. 15, 27. De ritibus vid. ICti v. g. Heinecc. Ant. ad Inſtit 1, 12, 6 ſqq.

¶ Emancipator, *ōris*, m. qui emancipat. Gloſſ. gr. lat. ἐξωχετευτὴς, *Emancipator*. Prudentius Hymno Iejunant. v. 184 *Emancipator ſervientis plaſmatis.*

¶ Remancipo, *are*. Gajus Inſt. 1, 6, 4 *Iloc agere debet naturalis pater, ut ei a fiduciario patre remancipetur* filius.

¶ Remancipatus, *a, um*, wieder einverleibt. Apud Feſtum *Remancipatam Gallus Ælius eſſe ait, quæ mancipata ſit ab eo, cui in manum convenerit.*

MANCĪNVS, *i*, m. Conſul Romanus, quia cum Numantinis turpe fœdus percuſſerat; ad ſolvendos religione Romanos pro ſuperſtitione vel impietate gentis, hoſtibus dedirus. v. Aur. Vict. Vir. Illuſtr. c. 59; Val. Max. 1, 6, 7; & 2, 6, 1; Cic. Off. 3, 30. Inſignem ejus Donum *Mancini fana* appellata eſſe ait Feſtus.

MANCIVS, Romanum nomen; de quo Burm. ad Quint. 6, 3 p. 538.

Manciola pro *Manicula* ex Gellio vide in *Manus.*

MANCVS, *a, um*, quaſi manu carens, der nur eine hand hat. ¶ 2. Deinde, qui quoquo modo debilis eſt, lahm, gebrechlich, unvollkommen, ſchwach, geſtümmelt. Cic. pro Rab. perduell. c 7 *Scævola mancus, ac membris omnibus captus ac debilis.* Idem Off. 1, 43 *Cognitio naturæ manca atque imperfecta.* Et pro Mil. c. 9 *Occurrebat, mancam ac debilem prætutam ſuam futuram, Conſule Milone.* Et de fin. 3, 9 *Manca ſine acceſſione virtus.* Vet. Gloſſ. *Mancus*, κυλλος.

¶ Emanco, *are*, id eſt, manus præcidere aut debilitare, verſtümmeln, rarum verbum, quo apud Senecam uſus eſt aliquis Controverſ. 33 ſub fin. *Gaudeo me non omnes emancaſſe.*

Mandalia, vide *Mando, ere*, Mandator, mandatum, &c. *Mando, are.*

MANDĒLA, *æ*, f. pagus ſeu vicus in Sabinis, ubi fundum habuit Horatius, quem vide 1 epiſt. 18 extrema.

Mandibula, mandibulum, vide *Mando, ēre.*

MANDO, *avi, atum, are*, eſt gerendum aliquid alicui exſequendumque committere, tradere, auftragen, anbefehlen; unde & *Commendare*, eſt cuſtodiendum dare, de quo intra. Cic. Att. 1, 12 *Accidit hoc, quod totum cujusmodi ſit, mando tibi ut perſpicias.* Nepos 19, 1, 2 *Cum diviriſſimus eſſe poſſet, propter frequentes delatos honores, poteſtatesque ſummas, quæ ei a populo mandabantur.* Sic Lambinus legit: cæteri ex MSS. *dabantur.* Nec vero alterum contra latinitatis indolem. Cic. Verr. 4, 27 *Populum Rom. hominibus novis atque induſtriis libenter honores mandare, ſemperque mandaſſe*, quod Verr. 5, 14 dixit *magiſtratum alicui mandare*: & Liv. 24, 8 pr. *Ad mandandos, quibus velitis, honores.* Sic, *honores alicui mandare* eſt conferre. Eleganter Florus 3, 1, 3 *Primum ſcelus mandat inſidiis*, i. e. ſceleris ordinem ab inſidiis ducit: quibus initia peragenda mandat veluti, ſeu committit & tradit. Seneca Medea v. 150 *Sile obſecro queſtuſque ſecreto abditos Manda dolori*, ſchweig und verſchmerze es. Ter. Adelph. 3, 3, 18 *Huic mandes, ſi quid recte curatum velit. Aliquid penitus animis & mentibus mandare*, wohl zu herzen nehmen, Cic. Catil. 1, 11. Et, *Mandare memoriæ*, ins gedächtniß faſſen, merken. Idem de Amic. c. 1. Item, *Litteris vel memoriæ mandare aliquid*, etz was aufſchreiben, Id. Nat. D. 1, 4 pr & de Amic. c. 1: & Off. 2, 2 pr. & Sen. epiſt. 8. Sic & *Immortalitati, ſcriptis, monumentis mandare*, zum ewigen gedächtniß beſchreiben, Cic. pro Domo c 29, Off. 2, 1: & Acad. qu. 4, 1. *Mandare terræ femina*, idem eſt, quod ſeminare, ſäen, Cic. Tuſc. 2, 9. Colum. 1, 7. Et, *Mandare ſe fugæ*, Cæſ. B. Gall. 5, 18, eſt fuga ſalutem ſibi quærere, ſich auf die flucht begeben. *Mandare quem humo*, Virg. Æn. 9, 215 eſt ſepelire, begraben. Liv. 39, 14 *Quæſtionem de Bacchanalibus ſacrisque nocturnis extra ordinem conſulibus mandant.* ¶ 2. Interdum *Mandare*, eſt mittere, ablegare, abfertigen, wegſchicken. Cic. pro Quintio c. 15 *Is non modo ex numero viventium exturbatur: ſed, ſi fieri poteſt, infra etiam mortuos mandatur.* Idem pro Sulla c. 20 *Aliquem dimittere ab ſe & mandare in ultimas terras.*

¶ Mandans, *tis.* Ovid. Heroid. 16, 314 *Vtere mandantis ſimplicitate viri.* Sed Heinſ. & Burm. pro *mandantis* leg. *non vafri.*

¶ Mandatus, *a, um*, befohlen, anbefohlen. Cic. pro Roſc. Am. c. 38 *Si quis rem mandatam malitioſius geſſiſſet, &c.* Idem pro L. Manil. c. 16 *Imperia mandata, atque exercitus commiſſi.* Adde Ovid. Met. 7, 505.

¶ Mandātum, *i*, n. eine commiſſion oder vollmacht. *Dare mandata ad aliquem alicui*, Cic. fam. 3, 11. *Dare mandata alicui de magnis rebus*, Idem Phil. 8, 7. *Accipere mandata ad aliquem*, Quintil. 3, 10. *Mandata conficere*, Cic. Phil. 9, 3. Et, *Exſequi mandata*, ibid. c. 4 extr. *Venire cum mandatis*, Idem Verr. 2, 64. Et, *Habere mandata ab aliquo*, Phil. 2, 34.

¶ Mandatus, *mandatu*, nomen, apud ICtos fæpius, idem quod *Mandatum*; *Mandatu creditorum*, Lege 32 Dig. Mandari vel contra. *Mandatu meo*, ibidem Lege 45 pr. Quin & Cic. pro Cæc. c. 7 quidam habent *mandatu Cæſanniæ*, al. *mandato.* Similis varietas etiam eſt Suet. Cæſ. c. 7.

¶ Mandatio, *ōnis*, f. idem. Iulianus leg. 37 pr. Dig. de acquir. rer. dominio: *Nec ſtipulatione, nec mandatione.*

¶ Mandator, *ōris*, m. der etwas aufträgt, principal. Terrull. adv. Marc. 3, 2 *Nec miſſus credetur, quem nunquam mandator deſignavit, nuncupaturus patet & deſignaturus mandator ſi fuiſſet.* ¶ 2. Et Impulſor, ein anſtifter; ut, *Mandator delationis, cædis.* Sic enim Iureconſulti veteres utuntur, quos vide: itemque Suet. Tito c. 8 *Inter adverſa temporum, & delatores mandatoresque erant ex licentia veteri.*

¶ Mandatrix, *īcis*, f. Claudianus 4 Conſul. Hon. v. 235 *Mandatrix operum.*

¶ Mandatorius, *a, um*; ut, *Mandatorio nomine* apud ICtos v. g. Diocleria. & Maximia. l. 19 C. de fidejuſſ. & mandator. (8, 41) *Vel fidejuſſorio, ſive mandatorio, vel quocunque alio nomine.*

¶ Mandatārius, *i*, m. ICtis eſt, cui mandatum aliquid eſt.

¶ Mandativus, *a, um*, mandandi ſignificationem & vim habens. Fronto Gramm. p. 1331. Videre *imperativum* eſt, videtote *mandativum.* Vid. Bangii Obſſ. Philoll. de modo verbor. p. 477.

Compoſita:

¶ Amando, *avi, etum, are*, ablegare, cum mandatis mittere, abz fertigen, verſchicken, interdum & relegare, rejicere, wegſchaffen. Cic. Att. 7, 13 *De Ciceronibus noſtris dub to quid agam, nam mihi interdum amandandi videntur in Græciam.* Idem ad Quir. poſt red. c. 4 extr. *Spiritu duntaxat vivit: re quidem infra omnes mortuos amandatus eſt.* Idem pro Domo 25 *Me expulſo, Catone amandato, in eum ipſum ſe convertit.*

¶ Amandatus, *a, um*, weggeſchickt, verſendet. Cic. pro Domo c. 25 *Me expulſo, Catone amandato.* Gellius 12, 1 *Amandati ad nutricem aliam filii oblivio.*

¶ Amandatio, *ōnis*, f. eine abfertigung. *Relegatio atque amandatio*, Cic. pro Rosc. Am. c. 15.

¶ Admando, *are*, apud Plaut. in Pœnulo esse dicitur.

¶ Commendo, *are*, befehlen, anbefehlen. Plus est, quam *committere*. Nam proprie nihil aliud est, quam deponere, ut Vlpianus docet leg. 186 Dig. de verb. signif. & Papinianus Lege Lucius 24 Dig. Depositi vel contra. Seneca epist. 27 *Bona mens nec commendatur nec emitur*. Malit tamen Lipsius *commodatur* legi: ut sensus sit, nec usu, nec mancipio bonam mentem dari. Iustin. 35, 2, 1 *Demetrius duos filios apud Gnidium hospitem suum cum magno auri pondere commendaverat, ut belli periculis eximerentur, &c.* Phædrus 1, 18, 2 *Calumniator ab ove cum peteret canis, quem commendasse panem se contenderet*; alii *commodasse* legunt. Augustin. Dulciloqu. 5, 18 *Veni ad partes ejus, ubi commendavi affectiones proximi mei*; id est, deposui. Ter. Eun. 5, 2, 47 *Ego me tuæ commendo & committo fidei*, ich empfehle und ergebe mich dir in deine treue. *Commendo tibi ejus omnia negotia, liberos, opes, fortunas*: & *Commendare, se, filios suos alicujus fidei, virtuti, tutelæ*, Ciceronis sunt. *In clientelam alicujus se commendare*, Ter. Eun. 5, 8, 9. *Perge, ut agis, nomenque tuum commenda immortalitati*, Cic. fam. 10, 12, mache dir einen ewigen namen. Hygin. Fab. 3 *Cujus beneficio ad sororem Medeam est commendatus*. ubi v. Munckerus. ¶ 2. Frequenter & de morituris usurpatur hoc verbum, qui liberos aliosve suos tutandos fovendosque aliis tradunt. Cæs. de B. C. 2, 41 extr. *Hi de sua salute desperantes aut suam mortem miserabantur, aut parentes suos commendabant, &c.* Cic. de Off. 3, 10 *Et is, qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum caussa postulavisset*. Et Hirtius de B Afric c. 88 *Ipse, omnibus rebus diligentissime constitutis, liberis suis L. Cæsari commendatis, ferrum in cubiculum tulit, atque ita se trajecit*. ¶ 3. Est etiam laudo, probo, recommendiren, Vall. 3, 45. Horat. 1 epist. 18, 76 *Qualem commendes, etiam atque etiam adspice, &c.* Curius ad Cic. fam. 7, 30 *Quare mi Cicero, persevera constanter nos conservare, Sulpicii successori nos de meliore nota commendare*. Cic. de Clar. Orat. c. 59 *Nulla re magis orator commendatur, quam verborum splendore & copiâ*. Idem de Orat. 1, 59 *Eloquentiam vox maxime commendat*, macht angenehm, beliebt.

¶ Commendatus, *a, um*, anbefohlen, belobt; ut, *Habere aliquem commendatum*, ihm einen lassen befohlen seyn, Trebon. ad Cic. fam. 12, 16. *Dignitatem meam commendatam tibi habeas*, Cassius ad Cic. fam. 12, 12. *Commendatus litterarum honore*, Plin. 35, 18. Ambrosius lib. de Tobia c. 20 *PIGNVS dicunt, quod pro mutuo ære susceptum est: COMMENDATVM autem & DEPOSITVM, quod custodiæ caussa alicui commissum*. Compar. *Commendatioris famæ esse*, Plin. 25, 10. *Civitas commendatior*, lieber und angenehmer, Cic. pro C. Balbo c. 19. *Quæ res commendatior erit hominum memoriæ sempiternæ?* Id. Phil. 2, 13. Superl. *Rogo, ut habeas eos a me commendatissimos*, Cic. fam. 12, 26.

¶ Commendatio, *ōnis*, f. die empfehlung, lobschrifft, recommendationschrifft. Cic. 1, 3 *Nostra cæterorumque amicorum commendatione gratissimus in provincia fuit*. Idem Offic. 2, 3 *Prima commendatio proficiscitur a modestia, pietate &c.* id est, prima laus, das erste lob, die erste gunst &c.

¶ Commendator, *ōris*, m. qui commendat. Symmach. 1 epist. 40 *Amicum meum promtus commendator insinuo*. Et Vopisc. in Probo c. 2 *Omnes tenebræ possiderent ac tegerent, nisi commendatores eorum historici exstitissent*. Est etiam apud Plin. 6 epist. 23.

¶ Commendatrix, *īcis*, f. ut, *Lex commendatrix virtutum*, Cic. de Leg. 1, 22. *Miraculorum ferax commendatrixque terra*, Plin. 8 epist. 20.

¶ Commendātitius, *a, um*: ut, *Litteræ commendatitiæ*, Cic. fam. 5, 5, eine vorschrifft, lobschrifft, vorbitte, recommendation. Plato, cum Heliconi cuidam Cyziceno ad Dionysium litteras dedisset commendatitias, eumque ut humanum ac modestum laudasset, in fine adjecit: *Hæc tibi scribo de homine animante natura mutabili*, γράφω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου ζώου φύσει εὐμεταβόλου, Plutarch. lib. de vitiosa verecundia.

¶ Commendatōrius, *a, um*, idem. Sidon. 9 epist. 10 *Quem litteris non commendatoriis minus, quam refusoriis jam placatus insinuo*.

¶ Commendābilis, *e*, rühmlich, lobens-werth, gefällig. Liv. 42, 5 *Nullo commendabilis merito*. Et, *Quæ commendabilia apud Africanum erant*, Idem 37, 7. *Cantu commendabiles aviculæ*, Val. Max. 9, 1, 2. Compar. *Commendabiliorem injuria patientiam facit*, Nazarius Paneg. Constantini c. 12. Adde Treb. Pollion. Trig. Tyrann. c. 16; & Salvian. adv. Avarit. lib. 1 p. 8.

¶ Incommendatus, *a, um*, non commendatus, unanbefohlen. Ovid. 11 Met. 11, 434 *Incommendataque tellus Omnis, & omne fretum*.

¶ Recommendo, *are*, infimarum sordium vox hic locum non meruisset, nisi monendi essent nonnulli, ne forte cum bono quodam viro præsidium accessant illi ex Phædro 2, 1, 7 *Iocus re commendatur, non auctoris nomine*, ubi *res* & *nomen* aperte nimis opponuntur.

¶ Demando, *are*, diligenter, prorsus mandare, befehlen, anvertrauen. Liv. 8, 36 *Curam eorum nominatim legatis, tribunisque & præfectis demandabat*. Idem 5, 27 pr. *Plures pueri unius curæ demandabantur*.

¶ Demandātus, *a, um*, anbefohlen, übergeben. Suet. Calig. c. 41 *Demandata vice sua*.

¶ Demandatio, *onis*, f. die empfehlung, übergebung. Tert. de Resurr. Carn. c. 48 *In dominicæ mortis & resurrectionis demandatione concludere*.

¶ Præmando, *are*, prius mandare, zuvor befehlen. Legitur epistola Vatinii ad Cic. fam. 5, 9 *Dicitur mihi servus tuus Vardæis esse, de quo tu mihi nihil mandasti, ego tamen terra marique, ut conquireretur, præmandavi*.

¶ Remando, *are*, zurück entbieten. Eutrop. 2, 7, 6 *Remandatum Pyrrho a senatu est*. Vsus & Vulgatus interpres Ef. 28, 10 pro iterato mandare, *Manda, remanda, &c.*

MANDO, *mandi, mansum, mandĕre*, dentibus conficere, käuen, beissen. Virg. 4 Æn. v. 135 *Stat sonipes & frena ferox spumantia mandit*. Cic. Nat. Deor. 2, 54 *Dentibus manditur, extenuatur & mollitur cibus*. Vet. Gloss. *mandit*, μασᾶται.

¶ Mandens, *tis*. Plin. 9, 45 *Mandentibus nigricans color*.

¶ Mansus, *a, um*, gekäuet, zerbissen. Cic. de Orat. 2, 39 *Qui omnia minima mansa, ut nutrices infantibus pueris in os inferant*. Quintil. 10, 1 *Cibos mansos ac probe liquefactos demittimus*. conf. Nonius 2, 551.

¶ Mansĭto, *are*, frequentat. fressen. Plaut. Amph. Supp. sc. DI vostr. v. 4 *Et sævas belluas mansitasse*. Aliud verbum v. in *Maneo*.

¶ Mando, *ōnis*, m. edax, ein fresser. Lucilius & Varro apud Nonium 1, 58 *Magnæ mandonum gulæ*.

¶ Mandibula, *æ*, f. & Mandibulum, *i*, n. quæ & maxilla, in qua siti sunt dentes, der kinnbacken. Macrob. Saturn. 7, 4 *Virtus καθεκτικὴ deorsum trahit cibaria confecta mandibulis*. Idem de Somn. Sc. 1, 6 *Post septem menses dentes incipiunt mandibulis emergere*. conf. Isidor. 11, 1. Prov. *Mandibulis alienis ridere*, dicitur de risu non vero & ex animo profecto. v. Chil.

¶ Mandūco, *are*, idem quod *mandere*, (vid. *manducatus*) quo utuntur deinde sequioris ævi scriptores, præsertim Ecclesiastici, pro edere, essen. Suet. Aug. c. 76 *In balneo duas buccas manducavi prius quam ungi inciperem*. ¶ 2. *Manducari* pro *Manducare* deponens est apud antiquos, Pompon. Lucil. & Afran. apud Nonium 17, 79.

¶ Mandūcans, *tis*. Vulg. Int. Matth. 11, 19 *Venit filius hominis manducans & bibens*. conf. Rom. 14, 3.

¶ Manducātus, *a, um*, gekäuet. Varr. R.R. 2, 7 *Pullos columbinos manducato candido farciunt pane*.

¶ Manducatio, *onis*, f. apud Hieron.

¶ Mandūcus, *i*, m. mando, edax, ein fresser. Pompon. *Magnus Camillus, manducus, cauterius*. v. Nonium 1, 58. ¶ 2. *Manducus* apud Plaut. Rud. 2, 6, 51 dicitur μορμολύκειον, quod in ludis circumferebatur inter cæteras ridicularias & formidolosas personas, maxillis magnis, latisque dehiscens, & clare crepitans dentibus, &c. ein popelmann, popantz, ruprecht. Verba Plauti sunt: *Quod si aliquo ad ludos me pro manduco locem?* Vide Festum Scalig. in Conjectan. Meursium Mantissa ad lib. de luxu Rom. c. 12. Boxhorn. ad Plaut. Rud. p. 924. Et supra in *Acco*.

¶ Mandūco, *ōnis*, m. idem qui *Manducus edax*. Apul. lib. 6 Milef. sub fin. *De isto asino, semper pigro quidem, sed manducone summo*.

¶ Mandūcum, *i*, n. obsonium apud veteres dicebatur, die kost, speise. Varro L. L. 6, 5 *A mandendo in Atellanis obsonium vocant manducum*.

¶ Mandalia, *ium*, n. pl. frustilla, bißlein. Plin. Valer. 1, 6 *Facere mandalia*. Adde 2, 37; & Reines. Var. Lect. 2, 8; Barth. Advers. 1, 14.

¶ Mansucius, *i*, m. id est *edax a mandendo*, gefräßig. Fest. al. *Mansucus* forte pro *Manducus*.

Composita a *Mando* & *Manduco*:

¶ Commando, *ĕre*, käuen. Seren. Sammon. p. 22 Keuch. edit. *Mane novo myrti frondes commandere prodest*.

¶ Commanduco, *are*, käuen, zerbeissen. Plin. 19, 8 *Cum ob religionem minime commanducarent*. Et Scrib. Largus compos. 55 *Commanducare herbam*. ¶ 2. *Commanducari* deponens Lucilii, v. ap. Non. 17, 89.

¶ Commandūcans, *tis*. Plin. 24, 4 *Quidam commanducantes acinos exspuunt cortices*.

¶ Commandūcātus, *a, um*, gekäuet, zerbissen. Plin 24, 4 *Nucleus commanducatus dentium dolorem sedat*. Et 20, 4 *Mandendo commanducatum*. conf. 22 c. 22.

¶ Commanducatus, *ūs*, die käuung, zerbeissung. Plin. 24, 4 *Vlcera commanducatu impositaque efficacissime sanari*.

¶ Commanducatio, *onis*, f. id. apud Scribon. Largum compos. 53 & 104.

¶ Præmando, *ĕre*, vorkäuen. Gellius 4, 1 *Si idem me tibi præmandere, quod ajunt, postulas*. Hinc natum adagium: *Præmansum in os inserere*, quod Erasmus commendat Cent. 5, n. 33, einem was gantz deutlich einkäuen und einstreichen. Nam & Cicero de Orat. 2, 39 de institutione doctrinæ ita fere locutus est. v. paullo ante *Mansus*.

¶ Remando, *ĕre*, wiederkäuen. Quintil. 11, 2 de memoria: *Pueri statim quamplurima ediscant, & quæcunque ætas operam juvandæ studio memoriæ dabit, devoret initio tædium illud & scripta & lecta sæpius revolvendi, & quasi eundem cibum remandendi*. Plin. 10, 73 *Pontici mures simili modo remandunt*.

¶ Supermando, *ĕre*. Plin. 31, 6 *Raphanos supermandi jubent*, man soll rettiche darauf essen.

MANDŌNIVS, *i*, m. dux Hispanus, qui cum Indibili partes Romanorum in Hispania juvit, quem cum seditionem agitasset, Scipio castigatum verbis dimisit, v. Liv. lib. 29, & Sil. Ital. 3, 376.

MANDRA, *æ*, f. μάνδρα, stabulum & receptaculum quodcunque significat pecudum, seu gregem ipsum, ein viehstall, schafhürde. Mart. 5 epigr. 22 *Vixque datur longas multorum vincere mandras*. Laur. Novar. Homilia de Pœnitentia: *Quæ sunt istæ oves, quæ sunt de mandra mea*. ¶ 2. Martiali 7 epigr. 72, & Panegyrici ad Pisonem auctori *Mandræ* etiam dicuntur sedes & septa, in quæ distinctæ tabulæ lusoriæ sunt, atque in quibus discolores calculi collocantur. vide Salmas. in Vopisci Proculum. ¶ 3. Monachorum habitaculum sive monasterium, ein kloster, münchs-quartier.

¶ Mandrīta, *æ*, m. μανδρίτης, monachus apud Græcos, ein münch.

¶ Archimandrita, *æ*, m. ἀρχιμανδρίτης, præfectus monasterii, ein abt. Μάνδρα enim caula & stabulum est; item spelunca & caverna. De monachis autem notum, olim in montium cavis habitasse. Alcimus Avitus epist. 2 post principium: *Eutyches* (hæreticus) *copiosæ monachorum multitudinis præpositus fuit: cujus officii personas episcopi Orientales Archimandritas appellant*. Sidon. 8 epist. 14 *Consequi*

affectans

affectans Palæstinos archimandritas. Lege 8 Cod. de summa Trinit. § 2 *Reverendissimi archimandritæ sanctorum monasteriorum.* *Abbas* peregrinum est, ex Syrorum lingua adsumtum: receptum vero a Latinis posteriore ævo. Sidon. 7 epist. 17 extr. *Quæso ut Abbas sit frater Auxianus supra congregationem: tu vero supra abbatem.*

MANDRABVLVS, *i*, m. Cum reperisset in agro Samio aurifodinas, primum auream ovem Iunoni posuit, proximo anno argenteam, tertio æneam, tandem nihil. Vnde prov. *Mandrabuli in morem*; item: *Mandrabuli ordine res succedit*, h. e. indies in pejus labitur, es wird immer weniger. v. Chil.

MANDRĂGŎRAS, *æ*, m. μανδραγόρας, herba, quæ & *Circæa* dicitur, Germanis, alraun. *Cujus inter venenum & soporem media vis est*, uti Frontin. Strategem. 2, 5, 13 affirmat. Apul. lib. 10 Met. *Dedi non venenum, sed somniferum mandragoram, illum gravedinis compertæ famosum, & morti simillimi soporis efficacem.* Radix ejus humanam formam non refert, sed ejusmodi forma ex aliarum plantarum radicibus ab impostoribus fingitur. Matthiol. Adde Cels. 5, 25; 6, 6; Plin. 8, 27; 25, 13; & 26, 5; Solin. c. 29; Diosc. 4, 74; & 16, 16. ¶ 2. *Bibere mandragoram: a mandragora dormire*, est in negotio segnem esse & dormire. Luciani est, ὑπὸ μανδραγόρᾳ καθεύδειν. Inest enim mandragoræ vis somnifica. v. Chil.

¶ Mandragorītes, *æ*, μανδραγορίτης, vinum ex mandragora confectum Dioscor. 5, 41.

MANDRO, *ōnis*, m. nauta, adspirante fortuna tandem factus est imperator. Vnde etiam factus est adagio locus: *Fuit & Mandroni ficulna navis.* In eos hoc dicitur, qui præter meritum ad opes evecti pristinæ conditionis non meminerunt. v. Chil.

Manducare, manduco, manducus, v. paullo ante in *Mando, ĕre.*

MĀNE, adv. πρωὶ, ἕωθεν, frühe morgens, a *manando*, quod tum manet dies ab oriente. Nisi potius quod bonum antiqui *manum* dicebant. Varro L. L. 5, 2. Macrob. Sat. 1, 3 etiam a *diis manibus* deducit: quod tum lux a *manibus* sive inferioribus locis emergat. conf. Festus & Nonius 1, 337. Est autem revera nomen, quod ex epithetis constat. Sic *Multo mane*, Cic. Att. 5, 4. *Clarum mane, obscurum mane*, vide paullo post. *Eo die mane*, Cic. Att. 11, 12; & *Hodie mane*, ibid. 13, 9, heute früh, &, *Bene mane hæc scripsi*, ibid. 4, 9 extr. eben früh. ¶ 2. *Mane* etiam dicitur illud tempus, quod diluculum sequitur, cum sole orto jam lucet, der helle morgen. Persius sat. 3 pr. *Iam clarum mane fenestras Intrat, & angustas extendit lumine rimas.* Martial. 1 epigr. 50, 36 *Sed mane totum dormire.* Sic, *sub obscuro mane*, Colum. 7, 12; &, *a mane diei*, Hirtius, sive Oppius dicit de B. Afric. c. 42. Donatus in Ter. Phorm. 11, 1 auctor, veteres in sexto casu *mane & mani* dixisse: ut, *vespere & vesperi: luce & luci: tempore & tempori:* Vtrumque enim & *manus* & *manis* dixerunt pro bono. A *manis* igitur *mani* est. Plaut. Pœn. 3, 3, 37 *Dudum a mani ad portum processimus.* Non dici *mane, manius, manissime*, cum magis & minus esse non possit, monet Varro L. L. 8, 44.

¶ Manius, *i*, m. prænomen, dictum est ab eo, quod mane quis initio natus sit, sicut *Lucius*, qui luce, Festus & Varro de L. L. 8, 38. Idem Festus meminit Manii, qui agrum Nemorensem Dianæ consecravit, a quo multi & clari viri orti. Scribitur hoc prænomen ita: *M'*, ut distinguatur ab *M*, quod Marcum notat. vid. de illo Spanh. de usu num. diss. 10 p. 26.

¶ Manico, *are*, früh kommen, habet Vulg. Interpr. Luc. 21, 38. Et Chrysol. Serm. 82 *Tunc sol ut mane faceret, manicavit.*

Matutinus, vide infra *Matuta.*

MANEO, *mansi, mansum, manēre*, μένειν loco insistere, bleiben, fuß halten, stille stehen. *Paullisper mane*, i. e. exspecta, Ter. Adelph. 2, 2 extr. warte ein wenig. *Mane pulvillum*, i. e. dum pulvillum apponatur, quo sedeas, Plaut. Stich. 1, 2, 37. Ter. Eun. 3, 3, 28 *Apud nos hic mane, dum redeat ipsa.* Item: *Maneas apud me cum tuis*, Cic. Att. 4, 18. *Ei mi manere oportet belle fortunatum*, vide Chiliad. ¶ 2. *Manere aliquem*, exspectare est, auf einen warten. Ter. Phorm. 3, 1, 16 *Mansuras patruum pater est, dum huc adveniat.* Sic, *Pœna te manet*, id est, debetur tibi, imminet, Tibull. 1, 8, 76, die straffe wartet auf dich. Virg. Æn. 7, 596 *Te, Turne nefas, te triste manebit Supplicium.* Liv. 10, 35 *Qui nudus & inermis hostem maneat, &c.* Idem 24, 22 subintellecto accusativo personæ: *Periculum ingens manet, nisi communi concordiæ consulitis*, es ist grosse gefahr zu besorgen. *Omne malum vindicta manet*, auf übelthat folget straffe. Herodoti est, τίς οὐκ οἶδεν, μένει τὸ κακὸν δίκη. *Manere in officio*, sich seiner gebühr nach verhalten, Nepos 9, 3, 1. Et, *In fide & officio manere*, Liv. 28, 24. ¶ 3. *Mane* dicimus, cum inhibere alterum volumus, halt inne. Plaut. Mil. 5, 10, PE. *Mentitur: feri.* PY. *Mane, dum narro.* ¶ 4 Cum dativo *Manere* idem est ac durare, superesse, fortwähren, annoch. Sic, *Aliis ritus patrii mansit custodia*, Vellej. 1, 4, 2. *Maneant immota tuorum Fata tibi*, Virg. Æn. 1, 257. *Contentio mihi manet cum illo*, id est, durat, der hader währet noch, Cicero Antonio sub Att. 14, 13. *Manet his bellum*, Liv. 1, 53, ubi Gronov. & Drakenb. vide. conf. Borrich. Vindic. p. 135. ¶ 5. *Manere* etiam est pernoctare. Suet. Cæs. c. 39 *Tantum undique confluxit hominum, ut plerique advenæ, aut inter vicos tabernaculis positis, manerent.* Idem Aug. c. 72 *Eodem cubiculo hieme & æstate mansit.* Et eod. c. 72 *Matutina vigilia offendebatur: ac si vel officii vel sacri caussa maturis evigilandum esset, ne id contra commodum faceret, in proximo cujuscunque domesticorum cœnaculo manebat*, i. e. cubabat. Horat. 1 od. 1, 25 *Manet sub Iove frigido Venator, teneræ conjugis immemor.* Hinc *manere cum aliqua*, sive *apud aliquam*, concumbere est. Donatus ad illud Ter. And. 2, 5 extr. *Si se illam in somnis quam illum, amplecti maluit: Dicit*, inquit, *quod vulgo dicitur*, Cum ILLA MANERE: Cum ILLA DORMIRE. Sen. de Benef. 3, 16 *Quam invenies tam miseram, tam sordidam, ut illi satis sit unum adulterorum par? nisi singulis divisis horas & non sufficit diebus omnibus? nisi apud alium gestata est, apud alium mansit?* Huic contrarium, *manere ab aliquo*, id est, secubare, allein schlafen. Capitol. in M. Anton. c. 7 *Per viginti & tres annos in domo patris ita versatus, ut ejus quotidie amor cresceret, nec præter duas noctes, per tot annos ab eo mansit diversis vicibus.* v. *Mansio.* ¶ 6 *Manere promissis*, est stare promissis, seine zusage halten. Virg. Æn. 2, 160 *Tu modo promissis maneas, servataque serves Troja fidem.* Vbi *Promissis manere* Servius *in promissis manere* interpretatur. Idem Virg. Æn. 8, 643 *At tu dictis, Albane, maneres:* Similiter Græci ἐμμένειν νόμῳ; ἐμμένειν ὅρκῳ dicunt: *legem & jusjurandum servare.* Vide de his & similibus formulis Pricæus ad Apulej. Miles. 2 p. 110 & Gronov. ad Stat. Theb. 6, 630. ¶ 7. Imperson. Cic. Att. 8, 3 *Id si est, in Italia fortasse manebitur.* Ibid. 11, 15 *Hic maneri diutius non potest.* Imperf. act. Cic. Off. 3, 12 *Maneat ergo, quod turpe sit, id nunquam esse utile*, er bleibt dabey.

¶ Manens, *tis.* Cic. Somn. Sc. c. 5 *Terra immobilis manens ima sede semper hæret.* Id. Tusc. 4, 13 *Vitia affectiones sunt manentes &c.* Virg. Æn. 10, 696 *Rupes immota manens.*

¶ Mansūrus, *a, um*, immerwährend, beständig. Ovid. Met. 5, 227, *Mansura dabo monumenta per ævum.* Idem Amor. 3, 15 v. ult. *Opus post mea fata mansurum.* Virg. Æn. 3, 86 *Da mansuram urbem.* Lucan. 8, 74 *Fama mansura in secula.* Stat. 4 Silv. 2, 3 *Mansurum carmen* i. e. immortale.

¶ Mansus, *a, um.* Ter. Heaut. 1, 2, 26 *Vt ut erat, mansum tamen oportuit*, er hätte bleiben sollen. Sed *Mansus*, a verbo *Mando, ĕre*, v. supra.

¶ Mansio, *ōnis*, das bleiben, aufenthalt. Ter. Phorm. 5, 8, 23 *Hæccine erant itiones crebræ, & mansiones diutinæ Lemni?* das lange aussenbleiben. Et Cic. fam. 4, 4 *Is mecum sæpe de tua mansione, aut discessione communicat.* Pallad. 1, 9 seqq. *De hibernis & æstivis mansionibus, &c.* ¶ 2. Et *Mansio* locus, ubi confecto itinere diurno per noctem quiescebant, das nachtlager, quartier, herberge; item, die tagreise. Apul. lib. 1 de A. A. *Sumo sarcinulam: & pretio mansionis stabulario persoluto, capessimus viam*, herberg-geld. Plin. 12, 14 *Mansionibus octo distat.* Sulpic. Sev. Dial. de Virtut. Monach. Orient. c. 4 *Bethleem ab Alexandrea sedecim mansionibus abest.* vide Salmas. Exercitat. Plin. p. 495.

¶ Mansiuncula, *æ*, f. dimin. Vulg Int. Gen. 6, 14 *Mansiunculas in arca facies.*

¶ Mansus, *i*, m. subst. ICtis est fundus, unde quis se & familiam alere potest. v. Cujac. Feud. 1, 1.

¶ Mansor, *ōris*, m. hospes, ein gast. Sedulius 5, 495 *Et faciat tenues tanto mansore capaces.*

¶ Mansĭto, *are*, frequent. verbleiben. Tac. An. 13, 44, 6 *Vna mansitasse:* & 14, 42, 2 *Sub eodem tecto mansitaverat.* Adde Tertullian. de Anima c. 57. Sed a verbo *Mando, ĕre*, v. supra.

¶ Manto, *are*, aliud frequentat. pro mansare, sæpe manere, ex Cæcilio apud Festum, & Nonium 10, 9. Et ap. Plaut. Most. 1, 2, 35, it. Pseud. 1, 3, 22 &c.

¶ Mansiōnārius, *i*, m. qui præstat mansionem, qui missum excipit recto, qui villas gubernat, der wirth, item qui militum mansiones distribuit, ein fourirer. vid. Voss. de Vit. L. L. 3, 23 p. 511. Nimirum adjectivum est.

¶ Mansionarius, *a, um*, ad mansionem pertinens. Fulgent. 3 Myth. *Ignoto atque mansionario uti conjugio*, da man zur herberge ist.

¶ Manedum, cohibendi vocula, halt, warte doch. *Manedum sodes*, Ter. Hec. 5, 4, 4. Plaut. Asin. 3, 2, 39.

Composita:

¶ Commăneo, *ĕre*, bey einander bleiben, inusitatiore verbo usus est Augustinus de Civ. Dei 22, 8 *Quocunque commanentium loco.* Et Macrob. Sat. 6, 8 *Qui in domo commanent.*

¶ Emăneo, *ĕre*, extra domum manere, aussenbleiben. Gloss. Vet. *Emaneo*, ἐκκοιτῶ, ἀπομένω. Est fere militum extra castra manentium, l. 3 § 2 ff. de re milit. & l. 17 § 4 de ædil. edict.

¶ Emansio, *ōnis*, f. emanendi actus. Est Iurisconsultorum, v. g. Digest. de Re militari Lege 4 § 14 Arrius Menander: *Levius delictum emansionis habetur, ut erronis in servis; desertionis gravius, ut in fugitivis. Examinantur autem caussæ semper emansionis, & cur, & ubi fuerit, & quid egerit.*

¶ Emansor, *ōris*, m. ein verlauffener soldat. Modestinus l. 3 § 2 Dig. de Re milit. *Qui diu vagatus ad castra regreditur.* Gloss. gr. lat. ἐξώκοιτος; *emansor.* Conf. Marcell. Donat. ad Liv. 30, 43. Sed

¶ Emansĭto, *are*, frequent. idem quod *emanere.* Bud. l. 1 de contr. rer. fort.

¶ Emĭneo, *ui, ĕre*, cum derivatis; ut & Imminere, Præminere, Prominere, quæ analogiam verbi *Maneo* non habent, rectius evolvuntur infra in antiquo verbo *Mineo.*

¶ Intermăneo, *ĕre*, zwischen etwas bleiben. Lucan. 6, 47 *Defessus Cæsar mediis intermanet agris.*

¶ Obmănens, *tis*, pro diu manens, ut *permanens*, verbleibend. Fest.

¶ Ommento, *are*, frequent. Liv. Andron. apud Festum: *In Pylon adveniens atque ibi ommentans.*

¶ Permăneo, *ĕre*, bleiben, beharren, perseverare. Ter. Hec. 3, 1, 25 *Ira inter eos intercessit, quæ tam permansit diu*, der so lange gewähret. *Mos permansit*, Cic. de Leg. 2, 25. Sic, *Permanere in amicitia, in eadem mente, in sententia, in incepto, in proposito susceptoque consilio*, Cic. passim: v. g. de Orat. 2, 6 *In qua permaneo, Catule, sententia.* Et Lucejus Cic. fam. 5, 14 *Cupio deterrere, ne permaneas in incepto.* Et, *Permanere in officio*, Cæs. B. Gall. 5, 4. *Permanere tenoris sui*, Sen. epist. 77.

¶ Permanens, *tis.* Cic. Tusc. 5, 14 *Nisi stabili & fixo & permanente bono, beatus esse nemo potest.*

¶ Permansurus, *a, um.* Cic. Fin. 2, 27 *Confidit semper sibi illud stabile & firmum permansurum.*

¶ Permansio, *ōnis*, f. permanendi actus. Cic. de Invent. 2, 54 *Perseverantia est in ratione bene considerata stabilis & perpetua permansio.* Id. Att. 11, 18 *Quodvis supplicium levius est hac permansione.*

¶ Remăneo, *ĕre*, zurück bleiben. Cic. Tusc. 1, 12 *Animi remanent post mortem.* Lucret. 3, 403 *At manet in vita, cui mens animusque remansit.* Cic. pro L. Manil. 18 *Non Rhodiorum, quorum usque ad nostram memoriam disciplina navalis & gloria remansit.*

¶ Rema-

¶ Remanens, *tis*; ut, *Species remanens*, Ovid. Met. 8, 181.

¶ Remansio, *ōnis*, f. remanendi actus. Cic. pro Ligario c. 2 *Profectio ecce animum tuum non debet offendere. Num igitur remansio?* Add. ad Q. fratr. 3, 1, 5.

¶ Remansor, *ōris*, m. in militia idem qui *Emansor*. Lege 4 § 13 Dig. de Re militari: *Edicta Germanici Cæsaris militem, desertorem faciebant, qui diu afuisset, ut is inter remansores haberetur.*

¶ Subremanco, *ĕre*, dahinten bleiben. Tertull. de Anima c. 18 *Æqua nec in fine subremanet.*

MĀNES, *manium*, m. plur. animæ corporibus exutæ sunt poëtis, quæ in corpore dicuntur *Genii*, geiſter, die ſeelen der verſtorbenen, ab antiquo *manis*, vel *manus*, quod *bonum* ſignificabat, Feſto auctore in *manare*, & Nonio 1, 337. De his Propert. 4, 7 pr. *Sunt aliquid manes, letum non omnia finit, Luciaque evictos effugit umbra rogos. Manes* defunctorum propinquorum *numina* vocabant. Ovid. Hero. 3, 105 *Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum.* Sil. 6, 113 *Teſtor, mea numina, manes.* Mart. Cap. l. 2 p. 40 *Manes corpori humano præſides attributi, qui parentum ſeminibus manaverant --- Illi quoniam corporibus illo tempore tribuuntur, quo ſit prima conceptio, etiam poſt vitam iisdem corporibus delectantur, atque cum his manentes appellantur* Lemures. *Quæ ſi vitæ prioris adjuti fuerint honeſtate, in* Lares *domorum urbiumque vertuntur; ſi autem depravantur ex corpore*, Larvæ *perhibentur ac* Maniæ. *Manes igitur tam boni quam truces ſunt conſtituti, quos ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς δαίμονας memorat Graja diſcretio.* Vid. Dan. Heinſ. ad Sil. 2, 588, in primis locus parallelus Apuleji, quem damus in *Lemures*. Cic. de L. L. 2, 9 *Deorum manium jura ſancta ſunto.* Liv. 4, 19 pr. *Iam ego hanc maſtatam victimam* (Interfectorem Legatorum) *Legatorum manibus dabo.* Apud eund. 3, 19 pr. *Collegæ manes fraude liberat*, qui votum, quod collega morte impeditus ſolvere non poterat, pro eo exſolvit. *Manes evocare* ſe poſſe putant venefici, neque ea res pro mala habita. v. Brouckh. ad Tib. 1, 2, 45. Barth. ad 4 Theb. Stat. p. 1088 & 1108. it. Salm. ad Solin. p. 412. Cum apud inferos collocarent *Manes*; metalla etiam iisdem attributa. Ovid. Am. 3, 8, 37 Saturnus in regno ſuo *Aeraque & argentum, cumque auro pondera ferri Manibus admorat.* ¶ 2. Pro cadavere dixiſſe apparet Plin. 11, 37 f. 54 *Pleraque alitum e manibus hominum oculos potiſſimum appetunt.* Idem 16, 44 f. 85 *Speciis* meminit, *in quo manes Scipionis draco cuſtodire traditur.* Sic Virg. Æn. 4, 34 *Manes ſepulti.* Hinc orta videtur formula *Manibus conditis carvit domus*, Plin. epiſt. 7. Sed etiam Virg. Æn. 3, 67 *Animamque ſepulchro Condimus.* ¶ 3. Virg. Æn. 6, 743 *Quisque ſuos patimur manes.* Ad quem locum Servius: *Manes ſupplicia, quæ ſunt apud manes.* ¶ 4. *Manes* Dii generatim ab auguribus vocabantur, quod eos *per omnia manare* credebant, eosque Deos ſuperos atque inferos dicebant. Feſtus: Sunt & lactentium Dii Præſides. Cato de liberis educandis: *Hiſce Manibus lacte ſit, non vino: Cuminæ propter cunas; Ruminæ propter rumas.* ¶ 5. Prima in *Manes* ſemper producitur; Solus Lucretius, ut notat Erythræus, in Virg. Ind. corripuit lib. 3, 52 *Et nigras maclant pecudes Manibusque Deisque.* At Giſanius legit, *& Manibus divis.* ¶ 6. *Manem* ſingulari numero dixit Apul. de Deo Socr. p. 50. vid. locus int. in *Lemures.*

¶ Mania, *æ*, f. mater Larum, quam capitibus allii aut papaveris placabant, aut effigie ſuſpenſa, cum olim capite humano placari ſoleret. v. Varr. de L. L. 8, 38; & Macrob. Sat. 1, 7. it. fragm. Varron. p. 49 poſt med. & Arnob. L. 4 p. 124. it. p. p. *Manæ.* ¶ 2. *Mania, æ*, infania eſt ſive furor, unſinnigkeit. *Græci μανίαν unde appellent*, ſcribit Cicero Tuſc. 3, 5 *non facile dixerim, &c.* ¶ 3. *Maniæ* etiam dicuntur infantum terriculamenta, der popanz. Feſtus *Maniæ turpes deformesque perſonæ. Manias Ælius Stilo dici ait fictas quaſdam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alii* Maniolas *appellant. Manius autem, quas nutrices minitantur pueris parvulis, eſſe lamias, i. e. Manes, quos deos deasque putabant, quosque ab inferis ad ſuperos emanare putabant.* conf. Cæl. Rhodig. 17, 4; & Mart. Capella lib. 2 p. 40, quem laudamus in *Manes* n. 1.

¶ Mana & Manuana, etiam *Summanum* præſtites apud Mart. Capellam l. c. *Γενέτην Μάνην*, vocat Plutarchus quæſt. Rom. p. 494. H. Steph. *Διὰ τί τὴν καλουμένην Γενέτην Μάνη κυνὶ ζώσῃ κ. τ. λ.* ex quo loco Harduinus apud Plin. 29, 4 f. 14, ubi legebatur, *genito mane catulo &c.* emendat *Genitæ Manæ catulo res divina fit.* Eandem putat ab Auguſtino de C. D. 11, 4 Deam Menam vocari, referque huc GENITALES DEOS in nummo Criſpinæ Aug. apud Triſtan. Tom. 1 p. 750. Vid. etiam Lipſ. Elect. 2, 8.

Manalis, quod etiam huc pertinere videtur, vid. ſub *Mano.*

¶ Maniöſus, *a, um*, unſinnig. Ammianus 28, 4 *Quid faciat maniöſus & nequam.* Sed lectio variat. Contra

¶ Manicus, *a, um*, gr. *μανικὸς*, furioſus, inſanus. roſend, unſinnig, pro quo nonnulli habent *Maniacus.* ¶ 2. Sed & *Manicus* idem ac inſignis, excellens, herrlich, fürtrefflich. Nam *Phryges illuſtria admirandaque Manica nuncupant, ob Manin regem bonitate ac potentia perinſignem.* Cæl. Rhodig. 12, 37.

¶ Manicon, *i*, n. ſubſt. *μανικὸν*, quod & *Dorycnion* appellavere, it. *Erythron* & *Neurada* venenum inſanire faciens, Plin. 21, 31 f. 105. Si quis drachmæ pondere hanc herbam ſumpſerit, variæ ac lætitia plenæ ſpecies animo obverſantur; quod pondus duplicatum, mentis exceſſum triduo affert; triplicatum mortem. Hæc ſententia eorum, quæ Plinius l. c. ex Græcis.

¶ Maniopœos, *i*, *μανιοποιὸς*, furioſum reddens. Apul. de Herb. c. 4 *Symphoniaca ſumentes in furiam mittit, appellataque inde eſt maniopœos.*

¶ Immānis, *e*, ferus, unfortunus, rauer, ſcheußlich, greulich, ungeheuer. *Immanis ac tetra bellua*, Cic. Tuſc. 4, 20. Et, *Immanis ac barbara natio*, ad Q. fratr. 1, 1, 9, ein greulich und grobes volck. *Immane facinus*, Cic. pro S. Roſc. c. 24 ext. *Voluptatem immaniſſimus quisque ſequitur*, Idem in Partit. Orat. c. 25. Et, *Beſtiis immanioribus uti*, Idem pro Roſc. Am. c. 26. Et *Bellua immaniſſima*, Plin. Paneg. c. 48. ¶ 2. Idem eſt atque ingens, ſtupendus, innumerabilis; ut, *Immane antrum. Immania templa*, hoc eſt, ingentia, Virg. Æn. 4, 199. Ita *Græciam immanem* Attius dixit; & Eumenius pro Reſtaur. Schol. c. 4 *Molem veſtitutionis immaniorem*: Et Cic. Phil. 2, 25 *Immania pocula.* Adde Ovid. Triſt. 2, 335 *Immania Cæſaris acta condere.* Frequens vox Vellejo: e. g. 2, 46, 1 *Immanes res agere.* Et mox § 3 *Immanes copiæ equitum*, überaus groß, unſeglich viel. Sic 2, 51, 1 *Immanis exercitus.* Et 2, 59, 6 *Immanis frequentia amicorum*, i. e. maxima. Et 2, 69, 6 *Rem immanis operis cœperat.* vid. Burm. ad Grat. Cyn. 265. ¶ 3. *Immane quantum*, pro valde, vehementer, ſive in modum maximum, græca loquendi ratio eſt, überaus, unerhört. Horat. 1 od. 27, 6 *Vino & lucernis Medus acinaces Immane quantum diſcrepat.* Salluſt. Fragm. Hiſt. c. 16 *Immane quantum animi exarſere.* Apul. Apol. *Quod quidem matrimonium noſtrum Æmiliano huic immane quanto angori, quantæque invidiæ fuit.* Similiter Cicero *mirum quantum* dixit. Et Salluſt. de Rep. ordin. 1, 2 *Immane dictum eſt*, es iſt unſäglich. v. Vechneri Hellenolexias 1, 17.

¶ Immānitas, *ātis*, f. feritas, crudelitas, die grauſamkeit. *Gentes immanitate efferatæ*, Cic. Nat. D. 1, 23, wilde und greuliche leute. *Vitiorum immanitas*, Idem pro Cælio c. 6 *Sceleris immanitas*, Salluſt. Hiſt. Fragm. c. 3. Eſt illud vitium, quo homo humanitatem plane exuit, & in naturam efferatiſſimarum belluarum tranſit; ſicut contra heroica virtute humanæ virtutis modum excedit, & Deo fit ſimilis. vid. peculiarem tractationem de *Immanitate* Ioviani Pontani.

¶ Immāniter, adverb. *Immaniter clamare*, Gell. 1, 26. Auguſt. Confeſſ. 10, 37 *Perdite & immaniter vivere. Immanius efferescunt*, Amm. 18, 7.

¶ Submānus, vel Summanus, *i*, m. hoc eſt, Pluto, ſic quaſi *ſummus manium* appellatus, ut Turnebus interpretatur, 11, 7, ex Mart. Capella l. 2 p. 40, qui omnes avariſſime rapit in ſuum theſaurum. Ejus tamen tamquam incerti alicujus Dei, & de quo non conſtaret, qui eſſet, Ovidius meminit Faſt. 6, 733. De eo & Cic. de Divinat. 1, 10 & Plin. 2, 52, ubi *nocturna fulmina* illi tribuit, & 29, 4 f. 14, ubi *ædem* habuiſſe *Romæ* refert non procul a *Iuventutis*, itemque 20, 4. Mentionem ejus & Plautus fecit Curc. 3, 43 ſqq. & Bacch. 4, 8, 54. conf. Dalech. ad Plin. l. c. Auguſtin. de C. D. 4, 23; & Arnob. lib. 6 p. 191.

¶ Summāno, *are*, id eſt, Summani more avide rapere & furari, rauben. vide Plaut. Curc. 3, 46, & Taubm. ad h. l. Meurſius putat finxiſſe Plautum a *ſub* & *manus.*

¶ Summanālis, *e*, i. e. Plutonius; ut, *Summanalia liba farinacea in modum rotæ ficta*, Feſtus.

MĀNES, *ētis*, m. *Μάνης*, Perſa fuit genere, hæreticus, dæmoniacus & inſanus, quorſum nomen ipſum deflectebant Patres. Fuit temporibus Aureliani & Probi Impp. ſub annum Chriſti trecenteſimum. Auctor fuit inſani dogmatis, de Deo bono & malo. Vivus excoriatus eſt arundine a rege Perſarum, cum filio ejus gravi & deſperato morbo laboranti, incantamentis frerus, liberationem promiſſiſſet, ſed is inter manus ipſius fuiſſet extinctus. Epiphan. Sed tam de nomine, quam de hiſtoria ac dogmate ſi quis certiora edoceri cupiat, adeundi erunt ſcriptores magno numero laudati a Selenio ad Burtoni Αεψ. vet. ling. Perſ. h. v.

¶ Manichæi, *orum*, m. pl. a Manete, ſectatores ejus nominati ſunt, quos in Græcia, vitandi inſaniæ nominis cauſſa, *Manichæos*, hoc eſt, *Manna fundentes*, ſe dixiſſe Auguſtinus ſcribit. Adde Prudent. Apoth. v. 1025 & 1043 & Cæl. Rhodig. 1, 14; & 18, 18.

MĀNĒTHO, *ōnis*, vel Manethos, *i*, m. *Μανέθων*, vel *ως*, Sebennita, ſcripſit hiſtoriam Ægyptiacam. ¶ 2. Alius Mendeſius dictus, de quo Suidas. De utroque vide Voſſ. de Hiſt. Gr. 1, 14; & de Poët. c. ult. Poſterioris *ἀποτελεσμάτων* libros VI verſu hexametro ſcriptos Gr. L. edidit Iac. Gronovius.

MANGĀNVM, *i*, n. *μάγγανον*, inſtrumentum ad jacienda tela, ut baliſta: item, ad torquendum, eine rüſtung. Vſus hac voce Hegeſippus eſt. vide Cafaub. ad Suetonium p. 195.

MANGO, *ōnis*, m. Proprie canum educator & alror: Vet. Gloſſ. *mango, κυνηγέτης*, ein hunds-præceptor. ¶ 2. Deinde longius tractum, & ita dicti puerorum, ſive ſervorum negociatores. Seneca epiſt. 80 in fine. (vid. ſupra *Leno.*) Martialis 1 epigr. 59 *Millia pro puero centum me mango popoſcit. Mangones malorum*, Suet. Veſp. c. 4; & *Spadonum mangones*, Domit. c. 7; *Mangones gemmarum*, Plinius 37, 13 dixit. *Vini*, Id. 23, 1 f. 23. vid. Briſſon. de form. lib. 6 p. 492.

¶ Mangōnium, *i*, n. artificium ipſum, quod rebus facilius vendendis adhibetur, putzwerck, Plin. 10, 50.

¶ Mangōnicus, *a, um*, trödelhafft. Suet. Veſpaſ. c. 4 *Ad mangonicos quæſtus deſcendere.*

¶ Mangonīzo, *are*, ornare, ausputzen zum verkauff. Plin. 32, 10 *Pueros mangonizavit Salpe obſtetrix.*

¶ Mangōnizatus, *a, um*, aufgeputzt, erneuert; ut, *Mangonizatæ villæ*, Plin. 9, 54. Idem 23, 1 f. 16 de vitis albæ ſucco, *Illitus per ſe & cum cervo latiore quodam colore & cutis teneritate mangonizat corpora.*

Mania, vide *Manes, ium*, Manibula, *Manus, us.*

MĀNĪCA, *æ*, f. pars veſtis, qua manus teguntur, ein ermel, a manu enim derivatur. Virg. Æn. 9, 616 *Et tunicæ manicas & habent redimicula mitræ.* vid. *Manicatus.* ¶ 2. Sunt & manuum vincula *Manicæ*, handeiſen, *χειροδῆκαι.* Apul. 3 Florid. *Quid ſi manus manicis reſtringantur? quid ſi pedes pedicis coarctentur?* Virg. Æn. 2, 146 *Manicas atque arcta levari Vincla jubet Priamus.* Ita uſus & Plautus eſt Moſt. 5, 1, 17; & Horat. 1 epiſt. 16, 76. ¶ 3. Lucanus *Manicas* dixit, quas alii *manus ferreas* appellant: quibus utebantur ad retinendas conſtringendasque naves, haecken. Locus eſt lib. 3, 565. ¶ 4. Et *Manicæ* chirothecæ ſunt, quibus adverſus frigus manus muniuntur, *χειροδῆκαι*, müffe, handſchuh. Plin. 3 epiſt. 5 *Cujus manu bieme manicis muniebantur.*

¶ Manicātus, *a, um*, ut, *Tunica manicata*, ein rock mit ermeln, Cic. Catil. 2, 10. Eas apud Romanos veteres habere, flagitium erat, Auguſtino teſte; militaribus enim viris parum conveniebant.

Persis Curtius 3, 3, 13 tribuit, ut mollitiem notaret. vid. Int. ad Virg. l. c. in *Manica* n. 2.

¶ Manicleātus, *a*, *um*, idem; ut, *Manicleata tunica*, Isidor. 19, 22.

Manichæi, vide *Manes*, *ētis*, Manico, *Mane*, Manicon, *Manes*, *ium*, Manicula, *Manus*, Manicus, *Manes*, *ium*.

MĀNĪFESTVS, *a*, *um*, clarus, apertus, handgreiflich, augenſcheinlich, öffentlich; ut, *Dii manifeſti*, qui ſe videndos præbent ſine terrore & periculo, Bur. ad Val. Flacc. 1, 105. *Furtum manifeſtum*, Cic. Verr. 2, 20. Gell. 1, 11 extr. *Quo manifeſtior fieret ſecuritas*. Quintil. 3, 8 *Manifeſtius eſt, quam ut &c.* Et, *Manifeſtiſſimum ſcelus*, Idem Declamat. 14. Conſtruitur ſæpe cum genitivo caſu, *crimine*, *culpa*, vel ſimili vocabulo ſubintellecto. Salluſt. Iug. c. 35 *Manifeſtus tanti ſceleris*. Et Tac. Ann. 2, 85, 3 *Manifeſta deliĉti uxor*. Idem An. 15, 60, 3 *Manifeſtus conjurationis*.

¶ Manifeſte & Manifeſto, palam, perſpicue, non obſcure, klar, augenſcheinlich; ut, *Manifeſte deprehendere*, Cic. Catil. 3, 11. *Manifeſto compertum atque deprehenſum facinus*, Idem pro Cluent. c. 14. Compar. Tac. Hiſt. 4, 23, 2. *Quo diſcreta virtus manifeſtius ſpecteretur*. Idem Hiſt. 1, 88, 3 *Manifeſtius pavidi*. Adde Virg. Æn. 8, 16. Superl. *Manifeſtiſſime* Hieronymi epiſt. 59 c. 21; & Apulej. Apolog. p. 316 *Vt omnibus manifeſtiſſime pateat*. Sic & Auguſtin. Confeſſ. 12, 17 *Manifeſtiſſime apparent*.

¶ Manifeſtarius, *a*, *um*, idem quod *Manifeſtus*: ut, *Solœciſmus manifeſtarius*, Gell. 1, 7. *Manifeſtarius fur*, Plaut. Aul. 3, 4, 10. *Manifeſtaria res eſt*, Id. Mil. 2, 5, 34.

¶ Manifeſto, *avi*, *atum*, *are*, manifeſtum facere, offenbaren, entdecken. Iuſtin. 41, 1, 2 *Hoc ipſorum vocabulo manifeſtatur*. Ovid. Met. 13, 106 *Inſidias prodet, manifeſtabitque latentem*.

¶ Manifeſtātus, *a*, *um*, geoffenbaret, kund gemacht; ut, *Iuſtitia Dei manifeſtata*, Vulg. Int. Rom. 3, 21. conf. 1 Pet. 1, 20; & 1 Ioh. 1, 2.

¶ Manifeſtatio, *ōnis*, f. die offenbarung, entdeckung. Sulp. Severus Dial. 3, 4 *Perculſus miſer tantæ manifeſtatione virtutis*. Gloſſ. Vet. *Manifeſtatio*, Φανέρωσις, Φανεροποίησις. Auguſtin. C. D. 20, 30 *Præſentiæ manifeſtatio*. Et Ambroſ. Serm. 18 de Temp. *Chriſti per ſtellam manifeſtatio*.

¶ Manifeſtātor, *oris*, m. qui manifeſtat. Nonius 1, 46 *Hujus rei manifeſtator eſt Lucretius*.

¶ Immanifeſtus, *a*, *um*, obſcurus, dunckel, verborgen. Rufinus: *Immanifeſta vocant hæc carmina voce Latini*.

MANIFOLIVM, *i*, n. herba, alias *perſonacia*, Kletten, apud Apul. de Herb. c. 36.

MANĪLIVS, *i*, m. Octavius, a quo *Manilii* fluxere, Tuſculanorum dux & Tarquinii gener: Liv. lib. 1. ¶ 2. *C. Manilius*, Trib. plebis A. V. C. 627 legem tulit, de imperio terra marique credendo Pompejo, pro qua oratio Ciceronis exſtat. vide Roſin. Ant. Rom. 8, 3 & 4. ¶ 3. *C. Manilius* Antiochenſis, inſignis Mathematicus & Poëta, qui de Aſtronomicis libros quinque ſcripſit ad Auguſtum Cæſ. vide Voſſ. de Poëtis Lat. c. 2 p. 36. ¶ 4. *T. Manilius*, Hiſtoricus, tempore Marii & Sullæ, in omni litterarum genere verſatiſſimus. Plin. 10, 11. Voſſ. de Hiſt. Lat. 1, 9.

¶ Manilīānus, *a*, *um*, adject. ut, *Lex Manilliana*, Cicero de Orat. 1, 58. Sæpius eſt *Lex Manilia*, eidem in Orat. c. 29; & in Bruto c. 33 &c.

Maniolæ, Manipœos, Manioſus, vide *Mania*, n. 3, & *Manes*, *ium*.

MANĪPVLVS, *i*, & poëtice per ſyncopen Maniplus, *i*, m. a manu ſit, & proprie ſignificat manualem frumenti, ſtipulæ vel herbæ faſciculum, quem manu quis comprehendit metendo, eine handvoll, armvoll, eine garbe, bund. vid. Iſidor. 9, 3. *Allegare fœni manipulos*, Plin. 18, 28. Adde Virg. Georg. 3, 297: & Colum. 11, 2. ¶ 2. *Manipulus* ponitur pro militum manu, quæ unum ſignum ſequebatur, diviſa in duas centurias. vide Lipſ. de mil. Ro. 2, 2 & 3. Ter. Eun. 4, 7, 6 *Vbi centurio eſt Sanga, & manipulus furum*. Vegetius 2, 13 *Contubernium militum*, ait *manipulum vocari ab eo, quod junctis manibus pariter dimicent*. Donatus: *MANIPVLVS proprie eſt militis: cum Romani & Latini ſub uno centurione bellum aggreſſuri deputabantur, ſibi ſertum vel corona ex manipulo herbæ vel hujuſmodi conſciebant, quod pro ſigno ſequebantur*. Plutarchus a Romulo hanc repetit rem p. 22, itaque Aur. Vict. de Orig. gentis Rom. 22, 4. Ovid. Faſt. 3, 117 *Pertica ſuſpenſos portabat longa manipios, Vnde manipluris nomina miles habet*.

¶ Manipulāris, vel Maniplaris, *e*; ut, *Miles manipularis*, Cæſ. B. G. 7, 50. Sic & *Maniplaris* propter verſum Ovid. c. l. *Iudices manipulares*, Cic. Phil. 1, 8.

¶ Manipulārius, *a*, *um*, idem; ut, *Habitus manipularius*, Suet. Calig. c. 9, eine ſeldtracht.

¶ Manipulātim, adverb. per manipulos, rottenweiſe. Liv. 2, 53 *Manipulatim excurrunt*: & 8, 8 *Manipulatim ſtricta acies*. v. Lipſ. de Milit. Rom. Lib. 11 Dial. 3. Adde Tac. Hiſt. 1, 82, 5; & Nonium 2, 561.

¶ Commanipulus, *i*, m. ſocius manipularis, der mit in einer compagnie iſt. Vetus Inſcriptio apud Gruter. p. 46 n. 10 REGRESSI CVM COMMANIPVLIS LIBENTES VOTVM SOLVERVNT. Et p. 532 n. 1 TITVS COMMANIPVLVS ET HERES EIVS &c. Et contracte COMMANIPLVS p. 551 n. 4 apud eumdem Gruter.

¶ Commanipulo, *ōnis*, m. idem. Spartianus in Nigro c. 10 *Decem commanipulones ſecuri percuti juſſit*.

¶ Commanipulatio, *ōnis*, f. ſocietas commanipulonum. Spartianus ibidem: *Vt tota in expeditione in commanipulatione nemo ſocium faceret*.

¶ Commanipularis, *is*, m. idem qui commilito, in eodem manipulo, ein ſpießgeſell. Tac. Hiſt. 4, 46, 7 *Prenſare commanipularium pectora*. Inſcriptio apud Gruter. p. 521 n. 9 C. IVLIVS PROCVLVS COMMANIPVLARIS. Et p. 555 n. 7 CVRAM EGIT SEPVLTVRÆ C. VARIVS OPTATVS COMMANIPVLARIS EVOC.

Manius, vide ſupra *Manc*.

MANLIVS, *i*, m. Torquatus cognomine, cum eſſet Cos. filium ſuum ſecuri percuſſit, quod ſpeculatum ab eo miſſus, cum interdictione pugnæ, hoſtem, a quo provocatus fuerat, occidiſſet, Liv. 8, 7. coll. 4, 29, ubi *Imperioſum* etiam dictum eſſe monet. Nimirum maluit pater carere forti filio, quam patriam diſciplina militari. ¶ 2. *Manlii* plures alii; ut, *Marcus Manlius*, ſervator Capitolii contra Gallos, de quo Livius 5, 47 ac de ejus ſeditione & pœna 5, 14 ſq. *Manlius Volſo*, Galatarum victor, Idem lib. 38. & C. *Manlius* Catilinæ apud Fæſulas præfectus militum, de quo Cic. Catil. 1, 3. De Manlia gente vid. Feſtus.

¶ Manliānus, *a*, *um*, adj. ut *Manliana imperia*, Cic. de Fin. 2, 32, ſic dicta aſpera & immitia, a Manlio Torquato, de quo dictum, ernſt und ſcharff regiment. vide Liv. 4, 29; item 8, 7 & 34; & Gell. 9, 13.

MANNA, *æ*, f. μάννα, ros ſeu liquor eſt ſuavis ex aëre veniens ſublucanis temporibus, atque arborum ramis & frondibus, herbis, lapidibus, & ſolo interdum adhærescens, ac brevi temporis ſpatio in grumas coaleſcens, ſüſſer thau, ſo ſich auf die bäume und kräuter ſetzet und hart wird. vide Salmaſii de Manna commentarium. Sed add. Bibl. Angl. Tom. 4 p. 5, ubi ex Baronii literis docetur, ex *orni* arboris cortice & foliis erumpere mannam. ¶ 2. Miraculoſa illa fuit *manna*, qua Iſraëlitæ in deſerto ſuſtentati ſunt. Hæc Eccleſiaſtice vertitur, himmel-brodt. vide Plin. 12, 14; & Tertull. de Carne Chriſti c. 6. ¶ 3. Sed *manna thuris*, micæ ſunt thuris concuſſu eliſæ, zermalmeter oder zertriebener weyrauch). Matthiol. conf. Reineſ. Var. Lect. 2, 8.

MANNVS, *i*, & Mannulus, *i*, m. equus puſillus, ein füllen, klein pferd. Horat. epod. 4, 14 *Et Appiam mannis terit*. conf. Petron. c. 45. Et Propert. 4, 8, 15 *Hinc mea detonſis avella eſt Cynthia mannis*. Plin. 4 epiſt. 2 *Habebat puer mannulos multos, & junctos & ſolutos*. Verus Scholiaſtes Horatii notat, eos vulgo *burdos*, *burdones*, item *burichios* dictos. Vetus Gloſſ. *Mannis*, βαρίχοις.

MĀNO, *avi*, *atum*, *are*, defluere, trieffen, rinnen, flieſſen. *Aqua manat e fonte*: Tibullus 3 eleg. 5 pr. *Monat quæ fontibus unda*. Silius 7, 709 *Manavere genis lacrymæ*. Cic. de Divin. 1, 34 *Herculis ſimulacrum multo ſudore manavit*. ¶ 2. Vſitata & in hoc verbo metaphora eſt: *Serpit in urbe malum, & manat in dies latius*, Cic. Phil. 1, 2, es ſticht ſich weiter, bricht weiter aus. Sic, *Manat in tota urbe rumor*, Liv. 2, 49 pr. ein gerüchte gehet in der gantzen ſtadt, es kommt aus. Cic. Of. 3, 17 *Fidei bonæ nomen manat latiſſime*, begreifft vieles in ſich. ¶ 3. Active hoc verbo Horatius uſus eſt 1 epiſt. 19, 44 *Fidis enim manare poëtica mella Te ſolum*; Quemadmodum & Plinius 37, 10 de gemma quadam Indica: *In attritu ſudorem purpureum manat*. vide Heinſ. ad Ovid. metaph. 6, 312. Muncker. ad Hygi. 9. Giſa. Int. Lucret. quos laudat Burm. ad Samon. 840.

¶ Manans, *tis*. Plinius 14, 20 pr. *Arbores ſucco manantes picem reſinamque ferunt*. Idem 22, 25 *Vlcera manantia*, quæ ſerpunt, die um ſich freſſen, ſich weiter flechten. Ovid. Met. 13, 629 *Manans ſanguine terra*. Petron. c. 134 *Lacrimis ubertim manantibus*.

¶ Manātio, *ōnis*, f. actus manandi, der fluß, ausfluß. Auguſtin. de Trinitate c. 20 *Filius Dei eſt manatio claritatis omnipotentis Dei ſinceræ*. Plur. Frontin. de Aquæduct. 2 ſub init. *Ductus depreſſior non facile manationes oſtendit*.

¶ Mānālis, *e*, flieſſend; ut, *Fons manalis*, id eſt, perpetuis aquis manans, perennis. vide Feſtum, ubi & de *Manali lapide*, quem *putabant eſſe oſtium orci, per quod animæ inferorum ad ſuperos manarent*. Item *petram quandam extra portam Capenam, &c.* vide Scal. & Non. 15, 32 in *Trulleum*, itemque Fulgent. Plane. n. 4. Illud quidem apparet *manalem lapidem*, qui eſſet *oſtium orci* potius *a manibus* dictum.

¶ Mānābilis, *e*, facile manans, rinnend; ut, *Frigus manabile* apud Lucretium 1, 535 eſt penetrans, durchdringend.

Compoſita a *Mano*:

¶ Dēmāno, *are*, hinab flieſſen, herab rinnen. Catull. 52, 9 *Tenues ſub artus flamma demanat*. Gell. 17, 11 *Plato potum dixit demanare per pulmonem*.

¶ Dimāno, *are*, defluere, abflieſſen, auskommen. Cic. pro Cæl. c. 3 *Meus hic forenſis labor vitæque ratio dimanavit ad exiſtimationem hominum paullo latius commendatione & judicio meorum*.

¶ Dimanatio, *onis*, f. die abflieſſung, ausbreitung, apud Auguſtinum.

¶ Emāno, *are*, herausflieſſen, herrühren, herkommen. Metaphoricе Cic. de Invent. 2, 2 extr. *Alii alio ex fonte præceptores dicendi emanaverunt*. Idem Att. 7, 21 pr. *Mala noſtra iſthinc emanant*, id eſt, oriuntur. Deinde eleganter de rumore & manifeſtatione. Cic. pro Roſc. Am. c. 1 *Nequaquam ſimiliter oratio mea exire atque in vulgus emanare poterit*, auskommen. Sic & Liv. 42, 14 pr. *Silentio clauſa curia erat. Bello denique perfecto, quæque dicta ab rege, quæque reſponſa eſſent, emanavere* Ibidem c. 16 *Ne indicium emanaret*. Rurſus Cic. Verr. 1, 1 *Fama emanârat*. Et Att. 10, 12 *Tu eas epiſtolas --- concerpito, ne quando quid emanet*.

¶ Emanans, *tis*. Plin. 23, 3 *Succus ex oleæ foliis utilis ſaniem emanantibus*, ſed Hard. *ſanie manantibus*.

¶ Emanantia, *æ*, f. der ausfluß, apud Arnobium.

¶ Emanatio, *onis*, f. idem. Vulg. Interp. Sap. 7, 25 *Sapientia emanatio quædam eſt claritatis omnipotentis Dei ſincera*.

¶ Emanator, *oris*, m. ein geber, darreicher. Caſſiod. Div. Lect. c. 20 *Ambroſius latîci ſermonis emanator*.

¶ Immāno, *are*, hineinflieſſen. Auguſt. de Geneſi ad lit. 2, 4 extr. *Minutioribus guttis, & levioribus immanare vaporibus*.

¶ Permāno, *are*, pervenire, divulgari, durchflieſſen. Cic. pro Roſc. Am. c. 22 extr. *Ad animam permanat macula ex ſanguine paterno aut materno concepta*, dringet ein. Plaut. Moſtell. 1, 2, 63 *Amor usque in pectus permanavit*. Alii Metaph. Ter. Adelph. 2, 4, 19 *Ne aliquando ad patrem hoc permanet*, daß es nicht vor meinen vater komme. Cic. pro Domo c. 46 *Effluunt multa ex veſtra diſciplina, quæ etiam ad noſtras aures ſæpe permanant*, viel dinge ſo uns in ohren kommen. vid. *Emano*.

¶ Permanans, *tis.* Cic. Tusc. 2, 18. *Minutæ conclusiunculæ, nec ad sensus permanantes.*

¶ Permananter, adv. perenniter, durchdringend. Lucret. 6, 916 *Usque adeo permananter vis pervadit ejus.*

¶ Permanasco, *ĕre*, hindurch dringen. Plaut. Trin. 1, 2, 118 *Unde ad eum ad posset permanascere.*

¶ Promano, *are*, quod pervulgatum hodie, desideratur apud antiquos. Senecæ enim quod quidam exemplum afferunt, falsum pravarumque est. vide Curas posterior. Cellarii p. 364.

¶ Remano, *are*, zurück fliessen. Lucretius 5, 207 *Pervolatur enim virus, retroque remanat Materies humoris*, es tritt zurück, geht hinter sich. Quæ verba repetiit lib. 6, 635.

¶ Submano, *are*, drunter hinfliessen. Vitruv. 8, 1 *Aquæ ex montibus sub terra submanantes erumpunt in medios campos.* ¶ 2. Alius originis & potestatis est *submano* vel *summano*, de quo in *Manes.*

MANON, *i*, n. spongiæ genus minus spissum & molle, Plinius 9, 25.

Mansio, mansionarius, &c. vide *Maneo*, Mansutor, *Manus*, Mansucius, *Mando.*

MANSVĒTVS, *a, um*, auctore Nonio 1, 294, mitis, placidus, a feritate alienus, quasi ad manum adsuetus accedere, manum patiens, sanfte, sanftmüthig. Cic. de Orat. 2, 49 *In moribus suis erga necessarios declarandis mansuetissimus visus est.* Idem fam. 1, 9 *Mansuetiores Musæ.* Val. Max. 2, 7, 11 *Mansuetissimam ingenium.* Rursus Cic. de Invent. 1, 2 *Ex feris & immanibus mites reddidit & mansuetos.*

¶ Mansues, *is*, antique idem, ac *Mansuetus.* Varro apud Nonium 8, 5 *Quadrupedem galli tympanis adeo fecerunt mansuem, ut tractarent manibus.* Accii addit & Plauti exempla, quamquam, quod hujus est, non omnino certum sit. conf. Festum. Apul. quoque lib 11 Met. p. 261 *Vidi ursam mansuem.* Delectatur enim obloquentis, ut nemo magis. Vnde lib. 7 p. 198 *Mansuetos* & *mansues*, ut synonyma conjungit: *Alutos ego*, inquit, *scio non modo asinos inertes, verum etiam ferocissimos equos, nimio libidinis calore laborantes, atque ob id truces vesanosque, adhibita tali detestatione mansuetos ac mansues exinde factos.* Sic etiam Pricæus legit p. 148.

¶ Mansuete, adverb. placide, clementer, sanftmüthig. *Mansuete facere aliquid*, Cic. pro Marcello c. 3 *Perferre mansuete fortunam*, Aut. ad Herenn. 4, 52. Compar. *Mansuetius*, Apul. 4 Met.

¶ Mansuētūdo, *ĭnis*, f. die gelindigkeit, sanftmuth, est lenitas & facilitas morum. Cic. Verr. 5, 1 *Clementia mansuetudoque imperii in crudelitatem inhumanitatemque conversa.* Et Off. 1, 9 *Mansuetudo morum & facilitas.*

¶ Mansuesco, *ĕre*, mitescere, zahm werden. Colum. 6, 2 de bubus domandis, *Per blandimenta triduo fere mansuescunt. Tellus mansuescit arando*, Virg. Georg. 2, 239. Luca 4, 238 *Sic ubi desuetæ silvis in carcere clausi Mansuevere feræ.*

¶ Mansuero, *ĕre*, bändigen. Vulg. Interp. Sap 16, 8 *Quodam tempore mansuetabatur ignis.*

¶ Mansuetārius, *i*, m. qui feras mansuefacit, der wilde thiere zahm machet. Gloss. gr. lat. ἡμεροποιός, *mansuetarius.* Sic, *Leones & leopardi docti per mansuetarios*, Lamprid. Heliogabalo c. 21.

¶ Mansuefacio, *ĕre*, domare, mansuetum reddere, zähmen, zahm machen. Livius 3, 14 *Paullatim permulcendo tractandoque mansuefecerant plebem.* Et Augustin. Confess. 10, 36 *Mansuefecisti jugo tuo cervicem meam.*

¶ Mansuefio, *ĕri*, passivum, zahm werden. Cæs. B. G. 6, 28 *Adsuescere ad homines & mansuefieri ne parvuli quidem excepti possunt.* Apul. de Mundo p. 72 *Leges ad mansuefaciendos homines sunt inventæ.*

¶ Mansuefactus, *a, um*, besänftiget, zahm gemacht. Cic. Tusc. 1, 25 *A quibus mansuefacti & exculti ad elegantiora desluximus.* Plin. 34, 9 *Æs domitum & veluti mansuefactum.* Prudent. Cathem. 7, 84 *Fulmen mansuefactum.*

¶ Immansuetus, *a, um*, ferus, wild, ungezähmt. Cic. de Legib. 1, 8 *Nulla gens est neque tam immansueta, neque tam fera, quæ non, etiamsi ignoret, qualem habere Deum decet, tamen habendum sciat.* Sen. de Ira 2, 16 *In frigora septentrionemque vergentibus immansueta ingenia sunt.* Idem de Ira 1, 15 *Bovem immansuetum cædimus.* Et ad Helviam c. 6 *Quid immansuetius?* Ovid. Heroid. 18, 37 ad Boream: *At tu de rapidis immansuetissime ventis.*

Mansurus, vide *Maneo*, Mansus, *Mando*, *ĕre*, Mantele, mantellum, *Mantile.*

MANTES, vel Mantis, *is*, m. μάντις, ein wahrsager. Cic. de Divinat. 1, 43 *Divini sacerdotes, quos mantes vocant.*

¶ Mantēum, *i*, n. μαντεῖον, locus oraculis dicatus, da man ihm läst wahrsagen, Plin. 5, 29.

¶ Mantia, *æ*, f. μαντεία, *divinatio*, die weissagung. ¶ 2. *Mantiam* Daci vocant rubum, die brombeerstaude. Apul. de Herb. c. 87.

¶ Mantice, *es*, f. μαντική, ars divinandi, die wahrsager-kunst. Cic. Nat. Deor. 1, 20 *Sequitur μαντική vestra, quæ latine divinatio dicitur.*

¶ Mantificinor, *ari*, pro vaticinari, ex μάντις & *cano*, wahrsagen. Plaut. Capt. 4, 2, 116.

¶ Axinomantia, Chiromantia, Coscinomantia, Geomantia, Necromantia, &c. vide suis in locis.

MANTĪCA, *æ*, f. eine satteltasche, wadsack, ranzen, felleisen. (*Hippopera* Senecæ epist. 87.) Apulej. lib. 1 de A. A. *At cum dicto manticam meum humero exui.* Catull. 22, 21 *Sed non videmus, manticæ quod in tergo est*, id est, vitia nostra non perspicimus. v. Chiliades. Pers. Sat. 4, 24 *Ut nemo in se tentat descendere, nemo, Sed præcedenti spectatur mantica tergo.* Ad quem locum Casaubonus: MANTICAM, inquit, *volunt a manu deductam vocem: est vero peregrina vox, & proprie baltheum significat aut zonam, quæ veteribus instar penæ cujusdam fuit. Frequens in libris Arabum, & tam quod inde forpurunt sibi verbum, quam illud unde est ipsum deductum. Pro* hippopera *posuerunt Lucilius atque Horatius.* Horatii locus est 1 sat. 6, 106; ubi & Vet. Schol. vide, qui Lucilii locum produxit.

¶ Manticŭla, *æ*, f. dimin. Festus: *Manticularum usus pauperibus in nummis recondendis*, &c.

¶ Manticulārius, *i*, m. qui furandi gratia manticulas attrectat, ein beutelschneider, spitzbube, Tertull. Apol. c. 44. Festus etiam adjective *Manticularia* dixit ea, quæ frequenter in usu habentur & quasi manu tractantur, was man unter händen hat.

¶ Manticŭlor, *āri*, die beutel abschneiden, stehlen, dolose captiosque agere & furari. vide Festum. Sic Apul. Apol. p. m 297 *Ut olim Ulyssis socii thesaurum reperisse arbitrati sunt, cum utrem ventosissimum manticularentur.*

MANTICŌRA, vel Mantichora, *æ*, f pen. corr. animal ferum, quod homines interficit, eorumque carnibus maxime delectatur. Solin. c. 52. Ælian. 4, 20. Plin. 8, 21 & 30. Calpurn. ecl. 7, 59 cum Alce conjungit.

MANTĪLE, vel Mantele, *is*, n. μαντήλιον Polluci, Hesychio μανδύλιον, χαρόμακτρον, i est quod in mensis ad manus tergendas adhibetur; 2 Integumenti humeralis genus, quo brachium manusque involvebant; unde a *manu tergenda*, *terenda*, *tegenda* dici volunt Grammatici, eine handquele, salvet. Virgil. Æneid. 1, 706 *Dant manibus famuli lymphas Cereremque canistris Expediunt, tonsisque ferunt mantilia villis.* conf. Georg. 4, 374. Ovid. Fast. 4, 933 *Villis mantele solutis:* ubi Heinsium vide. Plin. 7, 2 *Anthropophagos ossibus humanorum capitum bibere, cutibusque cum capillo pro mantilibus uti, Isogonus Nicæersis tradit.* Hard. manibus tergendis adhibitas putat.

¶ Mantilium, Mantelium, Mantellum, *i*, n. idem Festus: *Frequens antiquis ad manus tergendas usus fuit mantiliorum.* Varroni de L. L. 5, 8 *Mantelium* est *quasi manuterium, ubi manus terguntur.* ¶ 2. Est quoque pallii genus, aut velamentum, ein mäntelgen. Plaut. Capt. 3, 3, 6 *Nec mendaciis subdolis mihi usquam mantellum est meis*, ich habe nichts, da ich meine lügen mit bemänteln könte. vide Cæl. Rhodig. 16, 10. Scalig. in Conjectan. Casaubon. ad Athenæum 9, 16. Hug. Grot. in Arateis ad Imag. asterismorum p. 62; & Boxhorn. ad Plaut. p. 203. Lucilius Doulæ p. 14 ex Servio ad 4 Georg. *Vellit nappas, mantella, merumque.* Discrimen inter mappas & mantile vid. in Voss. Etym. p. 310; Taubm. Comm. ad Plaut. p. 270; Ruæi Virg. p. 212.

¶ Mantiliārius, *i*, m. qui mantilia conficit, Plaut. Aul. 3, 5, 37.

MANTINĒA, *æ*, f. Μαντίνεια, Arcadiæ urbs, victoria Epaminondæ ejusque morte nobilis. vid. Diod. Siculum lib. 15; & Corn. Nep. 15, 9, 1.

MANTISSA, *æ*, f. vel Mantisa, additamentum rei, quæ venditur, id est, pauxillum illud, quod adjicitur ponderi, ita dictum, quod *manu* addatur, die zugabe, der ausschlag. Festus. *Mantissa est additamentum linguæ Tuscæ, quod ponderi additur:* & Lucilium advocat, qui scripsit alicubi: *Mantissa obsonia vincit.* Simplici & geminato S invenimus expressum. Petron. c. 65 *Magnam mantissam habere.*

MANTO, *Mantûs*, f. Μαντώ, Tiresiæ vatis Thebani filia, a qua *Mantua*, Virgilii patria, civitas clarissima, dicta est. Eam enim Bianor, Mantûs filius, condidit, ut Servius in eclog. 9 Virgilii auctor est. vid. Nannii Miscell. 6, 1.

¶ Mantua, *æ*, f. urbs Transpadanæ Galliæ clarissima, quæ modorum a conditore tum ab alumno poëta laudata fuit, cujus Virgil. eclog. 9, 28 est: *Mantua væ miseræ nimium vicina Cremonæ.* ¶ 2. *Mantua Carpetanorum*, Madritum hodie.

¶ Mantuānus, *a, um*, adject. ut, *Mantuanus Virgilius*, & *Baptistæ Mantuanus*, Carmelita, poëta Latinus doctissimus, qui vixit ac scripsit sub Alphonso rege Aragonum, natus A. C. 1444. Libri Carminum ejus exstant, de quibus non paucas solebant etiam in Lexicis auctoritates ponere.

¶ Mantōus, *a, um*, adject. idem quod *Mantuanus.* Ita certe eclogam 6, quæ Comix dicitur, de se Baptista: *ait Mantoos Amyntas.*

MANTVM, *i*, n. breve amictum, quod manus tegat tantum, Isidor. 19, 24. In ejusdem Gloss. *Mantus vejlis virginalis* dicitur. Hinc

¶ Mantuēlis, *e*, in modum manti factus, vel ad formam manti accedens; ut, *Chlamys mantuelis*, Treb. Pollio Claudio c. 17. vid. ibi Salmas. in Not. fol. 343.

MANTVRNA, *æ*, f. conjugii Dea. Augustin. de C. D. 6, 9 *Vt fœmina maneat cum viro, additur Dea Manturna.*

Manualis, manuarius, manuatus, manubiæ, manubialis, &c. manubriatus, manubriolum, manubrium, vide in *Manus.*

MĀNŪCLA, *æ*, f. pars illa in catapultis, quæ nervum attractum continet, die naß im armbrust. Vitruv. 10, 15. conf. Bald. Lex. p. 68. Turn. *Manule.*

MĀNVCŌDIĀTA, *æ*, f. der paradies-vogel. vide Casp. Schotti Phys. cur. 9, 42.

Manulcatus, manumitto, cum derivatis, manupretium, vide in *Manus.*

MANVS, *a, um*, idem ac bonus, clarus, unde *Mano*, *are*, *Mane*, *Manes*, vid. Festus in his verbis; Nonius 1, 337; & Varro L. L. 5, 2.

MĀNVS, *us*, (Dat. *manu* est apud Prop. 1, 11, 12, ubi Brouck.) f. dextra, sinistra & læva, die hand, die faust. Ita varia concurrunt hic observanda, ut de ordine statim admonendus sis, lector. Invenies igitur (1) formulas, proverbia, sententias aliquot solenniores (2) Constructionem cum præpositionibus (3) Gestus manuum significativos (4 & 5) ubi vim significant (6 ad 10) ubi ad artes pertinet (11 seqq.) ubi pro variis instrumentis adhiberur. ¶ 1. *Manus non verterim*, pro eo, quod est, nihil omnino laboro, ich wolte nicht eine hand darum umkehren, Apulej. in Apologia p. m. 298. *Manum ferulæ subducere*, Iuven. 1, 15, est disciplinam subterfugere, sich der zucht entziehen. Nam traduntur magistris pueri, Ovid. 1 Am. 15, 18 *Vt subeant teneræ verbera sæva manus.* Anaxagoras *manum* dixit sapientiæ causam esse; nisi enim fabri haberent organa, neque doceri, neque

Quamquam Plutarchus erudite interpretatur *manus*, i. e. experientiam sapientiæ causſam eſſe. Xenophon: τὰς χεῖρας ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ συλλαμβάνειν ἀλλήλαις ἐποίησεν, hoc eſt: *Manus Deus, ut altera alteram juvet, creavit.* Sic, *Manus manum lavat, χεὶρ χεῖρα νίπτει*, proverbiale de mutua opera præſtanda: Seneca Ludo de morte Claudii: *Noli mihi invidere: mea res agitur: deinde ſi quid volueris, invicem faciam: Manus manum lavat*, eine hand wäſchet die andere. conf. Petron. c. 45 *Manus adire alicui*, eſt lepide fruſtrari, ſi quid alteri tanquam in manum traditurus oſtentes, mox autem manum ipſe retrahas, atque alterum inanem atque hiantem deſtituas. v. Plaut. Pœn. 2, 1, 11; Cæſ. 5, 2, 6; Perſ. 5, 2, 18; Aul. 2, 8, 8. De quo Barth. Adverſ. 23, 16; & Muretus Var. Lect. 19, 19. Sed melius forte a Gladiatoria repetenda videtur loquendi forma. Similiter nos dicimus: einen anlauffen laſſen. conf. Parei Lex. Crit. p. 720. *Manus compreſſa in pugnum*, Quintil. 2, 20, eine geballte fauſt. *Manus explicata*, ſive *explicita*, ibid. quæ palma eſt, eine flache hand. *Vola*, media pars manus, der handteller. *Manu mea* Ciceroni ſam. 3, 6 pr. eſt, quod vulgo dicunt, *manu propria*. v. *de manu* n. 2. *Continere manum intra pallium* pudoris ac modeſtiæ ſignum eſt in oratoribus. Quint. 12, 10 p. 1090 Burm. *Falli videntur, qui ſolos eſſe Atticos credunt tenues & lucidos & ſignificantes; ſed quadam eloquentiæ frugalitate, & ſemper manum intra pallium continente.* vid. Caſaub. ad Diog. Laërt. Polemone. ¶ 2. Cum præpoſitionibus varias parit formulas, quas per lanciem ſaturam recenſebimus. Ita *per manus tradita* dicuntur, quæ minores natu accipiunt a majoribus. Vnde etiam *traditio* ſcriptoribus eccleſiaſticis vocatur. Quintil. 12, 4 *Etiamſi nobis cum urbe ſimul poſitæ traditæque per manus religiones nullæ eſſent.* Et, *Diſciplina militaris tradita per manus jam inde ab initiis urbis*, Liv. 5, 51. *Inter manus*: Plaut. Moſt. 2, 1, 39 *Abripite hinc intro actutum inter manus* Cæſ. de B. C. 2, 2 *Hinc agger inter manus proferebatur.* Virgilium etiam Æneid. 2, 681 *interque manus*: & Æneid. 8, 528 *inter nubem*: pro *per manus*, *per nubem* diſſile, Servius auctor eſt. *Præ manu pecuniam dare*, eſt mutuo dare, dantiter etwas in händen habe, ut noſtri dicunt, Ter. Adelph. 5, 9, 23. *Conſilium naſcitur ſub manu*, Sen. epiſt. 71, der rath iſt bald zu finden. Plaut. Mil 3, 2 extr. *Lepide hoc ſuccedit ſub manu negotium*, gehet wohl von der fauſt. Suet. Aug. c. 49 de vehiculis ab Auguſto inſtitutis *Et quo celerius ac ſub manum annunciari poſſet*: SVB MANVM, i. e. facile; vide ibi Torrent. *Ad manum eſſe*, i. e. in promptu, bey der hand ſeyn. Nepos 18, 1, 5 *Ad manum habuit ſcribæ loco.* Sen. ep. 4 *Ad manum eſt, quod ſatis eſt.* Sed Liv. 7, 2 *Ad manum cantare hiſtrioni* eſt geſticulationi ejus, quæ *loquaci manu* ſaltandoque fiebat, cantando reſpondere. vid. ad Petron. p. 669 Burm. *In manu*, i. e. in poteſtate: *In manu eſt mea*, Plaut. Rud. 4, 3, 44, es ſtehet bey mir. Cic. fam. 14, 2 *Verum hæc non ſunt in noſtra manu.* Ter. Hec. 3, 5, 43 *Tibi id in manu eſt, ne fiat.* Nep. 13, 3, 4 *Et, ut ſi in ſua manu fortuna eſſet, quo contenderat, pervenit.* Tac. Hiſt. 2, 76, 3 *Iuxta Deos in tua manu eſt poſitum*, nechſt Gott ſtehet es bey dir. vid. Taubmann. ad Plaut. p. 14. *In manum convenire* de fœminis, quæ ex domo paterna in manum, hoc eſt, in poteſtatem mariti tranſibant. Cic. pro Flacco 34: *In manum, inquit, convenerat. Nunc audio, ſed quæro, uſu an coemtione?* Conf. Topic. 3 De literis librisque, quos ſcilicet *nocturna verſare manu, verſare diurna*, par eſt Quintil. 10, 1 ſub fin. *Tum Seneca ſolus hic fere in manibus adoleſcentium fuit. De manu* eſt ſua ipſius manu. Suet. Tib. c. 34 *Conſeverat & quadruplam ſtrenam, & de manu reddere.* Lamprid. Severo c. 37 *Nam ſemper de manu miniſtris convivii & panem, & partes aut olerum aut carnis dabat.* ¶ 3. Ad locquendum quaſi manus adhibuere, certe ad varia earum geſtu ſignificanda, ut Quintiliano 11, 3 p. 1017 *In tanta per omnes gentes nationesque linguæ diverſitate, hic omnium hominum communis ſermo videatur.* vid. Barth. ad Stat. Theb. 1 p. 60. Ita *tollebant manus* 1) ſuffragia ferentes, vid. Voſſ. Inſt. Orat. 4 p. 162 ſeq. & l. 6 p. 535 ſeq. 2) In admiratione Cic. Acad. Qu. 4, 19 *Hortenſius vehementer admirans, quod quidem perpetuo Lucullo loquente fecerat, ut etiam manus ſæpe tolleret.* Idem ſam. 7, 5 *Sullulimus manus, & ego & Balbus: tanta fuit opportunitas, ut illud neſcio quod, non fortuitum, ſed divinum videretur.* Catull. 54, 4 *Admirans ait hæc, manumque tollens.* 3) Porrigebant etiam manus victi: vid. Pet. Faber Agoniſt. 1, 8 *Manum* igitur *tollere* dicebantur, qui victos ſe faterentur, quod a gladiatoribus tractum. Cic. apud Lactantium 3, 8 *Cedo & tollo manum.* B. Hieronymus adverſus Luciferianos: *En tollo manum, cedo, victi.* Idem eſt *dare manus.* Nepos 22, 1, 4 *Donec aut virtute viciſſent, aut victi manus dediſſent.* vid. ibi Andr. Schottum, & Savaron. ad Apollinarem itemque P. Fabrum l. c. 4) Et generatim ſolebant orantes *Manus ſupinas ad Cælum ac Deos tendere*, Virgil. Æneid. 3, 176, die hände gen himmel aufheben. *Supinas*, i. e. expanſas. Sic, *Manibus ſupinis accipere*, Seneca dixit de Benef. 1, 15. Et Cic. Catil. 4, 9 *Supplex manutendit patria communis*, es ſtreckt die hände aus, und bittet. Talia multa etiam in ſacris. 5) *Manu venerari*, eſt honoris alteri habendi cauſſa manum ori admovere & baſiare: id enim vel adeuntes vel prætereuntes ſimulacra Deorum faciebant, cultus & veneracionis cauſſa: vid. infra *Adorare* in *Oro*, & Voſſ. 6 Inſtit. Orat. p. 539. Tac. Ann. 16, 4, 3 *Poſtremo flexus genu cœtum illum manu veneratus, ſententias judicum operiebatur.* Et Suet. Claud. c. 12 *Eosdem ſpectacula edentes voce manuque veneratus eſt.* Idem ſignificat Tac. Hiſt. 1, 36, 4 *Nec decrat Otho protendens manus, adorare vulgum, jacere oſcula, & omnia ſerviliter pro dominatione.* 6) Manuum ac digitorum geſtu etiam numerabant. De hac ratione vid. opuſculum ignoti ſcriptoris in Poſſini ſpicilegio Evangelico p. 160 ſqq. edit. Fabric. Sed hac de re eginus in Digitus n. 10. ¶ 4. Vim ſignificat v. g. in formula *Manibus pedibusque*, i. e. ſumma contentione, Ter. Andr. 1, 1, 133; & 4, 1, 52 *Conari manibus, pedibus. Manu utraque ampleſti*, i. e. libenter ac prompte. Sall. Iug. 57, 4 *Cupere prælium in manibus*, h. e. cominus *facere.* Martial. 1. epigr. 16 *Hoc* (gaudia) *utraque manu complexuque aſſere toto: Sæpe fluunt imo ſic quoque lapſa ſinu.* Reperitur hæc formula & apud Petron. c. 94 & 140; ſimiliter *ambabus manus* dicimus. Ter. And. 5, 2, 6 *Non manum abſtines maſtigia* Demea dicit ad Syrum, qui retinere ipſum, ne intraret, conabatur. ¶ 5. Speciatim autem notat vim pugnantium. Ita *Manu agere*, eſt vi uti: cui contrarium, *jure agere.* Tac. Germ. 36, 2 *Vbi manu agitur, modeſtia ac probitas nomina ſuperioris ſunt.* Et in Agric. 9, 2 *Caſtrenſis jurisdictio ſecura & obtuſior: ac plura manu agens, calliditatem fori non exercet.* Sic, *Manu reducere*: *manu opprimere*, apud Florum eſt vi armisque reducere, opprimere 1, 11, 1, & 4, 1, 5. *Conferre manus*, Silio 6, 600 eſt congredi, handgemein werden. Apulej. lib. 1 de A. A. *Quam ſanctiſſime dejurantes, ſeſe neque ei manus admoliturros*, die hände an einen legen. Ita Cic. Catil. 1, 8 *Senatus vim ac manum intulit.* Et ibid. fin. *Ego vix abs te jam diu manus ac tela continco.* Et Plinius 9 epiſt. 13 *Inter multa ſcelera multorum, nullum atrocius videbatur, quam quod in ſenatu ſenator ſenatori, prætorius conſulari, reo judex manus intuliſſet.* Sed, *Manus ſibi inferre*, vel *afferre*, ſich ſelbſt entleiben, Sen. de Benef. 2, 5. Ita *manu vulnerari* vel *interfici* dicitur etiam qui gladio, vel ſagitta vulneratur. vide Burm. ad Quint. decl. 1 p. 29. Huc refero etiam illud *in manus venire*, cui ſimile eſt noſtrum, in die hände gerathen, Sall. Iug. c. 89; Cæſ. B. Gall. 2, 19; Tac. H. 4, 71; Gron. & Drakenb. ad Liv. 2, 46 pr. *Manum conſerere*, i. e. pugnare, ſchlagen, ſchlagen, apud Nepotem non ſemel: v. g. 14, 8, 4; 17, 3, 6; 23, 4, 2. Vbi & Lambinum licebit videre. Ita Salluſt. Cat. 39, 4 *Æqua manu diſcedere* idem eſt quod æquo Marte; *æquis manibus*, Tac. A. 1, 63. ¶ 6. Ad artes pertinet, ac primo quidem generatim *Manu facere* dicimur, quorum cauſſæ a nobis ipſis petendæ: qua formula ſæpe uſus eſt Seneca: ut Conſolat ad Marciam c. 19 *Orbitatem manu facere*, ubi vide Lipſium. Sic, quæ non ſponte ſua naſcuntur & fiunt, ſed noſtro producuntur labore atque induſtria, *manu* dicuntur *fieri.* Cæſ. de B. C. 3, 44 *Multa erant inter eum locum manu ſata, quibus interim jumenta paſcerentur.* Vbi per *manu ſata* frumenta intelligit, quæ non ſponte naſcuntur, ut ex c. 58 ejusdem libri conſtare poteſt. Liv. 2, 5, 4 *Poſtea credo adlitas moles, manuque adjutum*, ubi vide Drakenb. Plin præfat. lib. 8 de venenis: *Ne iis quidem, quæ naſcuntur, contenti, quando plura eorum humana manu junt.* Sen. epiſt. 52 *Quædam ingenia facilia & expedita: quædam manu (quod ajunt) facienda*, i. e. labore, diſciplina. *Imponere ſummam vel ſupremam manum alicui operi*, ein werck fertigen und beſchlieſſen. Virgil. Æneid. 7, 572 *Nec minus interea extremam Saturnia bello Imponit regina manum.* Vbi Servius: *id eſt, quod ſupereſt, perficit. Et eſt translatio a pictura, quam manus complet & ornat extrema.* Donatus ad Terent. Andr. 2, 5, 1 IMPONITVR, inquit, MANVS REBVS *cum perficitur, id quod coperit*: ut Virgilius: IMPOSVIT REGINA MANVM. RELINQVVNTVR *vero* RES *cum imperfectæ relinquuntur.* Idem Virgil. ATQVI OPERE IN MEDIO DEFIXA RELINQVIT ARATRA. Petron. c. 118 de Carmine: *Et ſi nondum recepit ultimam manum.* Vbi plura Woverius. Add. Interpr. ad Quint. procem. p. 6 Burm. *Potatio, quæ ebrietati ſummam manum imponit*, was vollends den reſt giebt Sen. epiſt. 12. Et, *Ab opere perfecto removere manum*, fertig ſeyn Idem ep. 9. Huc pertinet illud Salluſt. Iug. 73, 6 *Quorum res fidesque in manibus ſitæ erant*, de ſecularibus & humilibus artificibus. ¶ 7. Deinde in ludo gladiatorio *Manus prima, ſecunda, tertia*, modi ſunt inferendi ictus. vide Burm. ad Quintil. 5, 13 p. 476. Noſtri hodieque, eine prime ſecunde, tertie; conſer. n. 6. ¶ 8. *Manus* pro chirographo, eigene handſchrifft. Cic. Attic. 4, 16 *Occupationum mearum vel hoc ſignum erit, quod epiſtola librarii manus eſt*, der brief iſt meines ſchreibers hand. Quinril. 1, 7 *Quomodo & ipſum* (Ciceronem) *& Virgilium ſcripſiſſe, manus eorum docent.* vid. Voſſ. 4 Inſtit. Orat. p. 116. Similiter & Attici ſcripturam, χεῖρα appellabant. ¶ 9. Sed & artificum opera, ab iisdem Græcis juxta Latinisque χεῖρες ſeu *Manus* dicebantur; ut picturæ: Petron. c. 83 *Nam & Zeuxidis manus vidi, nondum vetuſtatis incuria victas.* vide Butm. p. 409. *Protogenis manus* apud Gell. 15, 31. vide Barth. ad Stat. Silv. p. 101, 102, 228. Item ſigna: Martial. 8 epigr. 51 *Mentoris hæc manus eſt, vel, Polyclete, tua.* it. 4, 38 *Praxitelis manus*, de qua & Quint. 2, 19 extr. *Si Parium marmor Praxiteles expoliviſſet, plus in manibus fuiſſet, quam in marmore.* Propert. 3, 21, 30 *Sive ebore exacta, ſeu magis ære manus.* Notat & Salmaſius de modis uſurarum, p. 391 itemque Rigaltius in Artemidorum p. 7 & 18. ¶ 10. Notat & *Manus* pecuniam, quam quisque luſorum in luſum confert, einen ſatz. Auguſtus apud Suet. c. 71 *Si, quas manus remiſi cuique, exegiſſem, & retinuiſſem, quod cuique donavi, viciſſem vel quinquagiuta millia*, wenn ich von einem jeglichen gefordert hätte, was er zuſetzen ſollen ꝛc. Sed & ipſi jactus, *manus* appellantur: ſicuti *manus* quoque Gladiatorum dici ſolebant. vide ibi Caſaub. & nos n. 7. ¶ 11 Transfertur ad plura alia, quæ inſtrumenti rationem habent. Ita *Manus* accipitur pro proboſcide elephantis, quod ea in decerpendo pabulo pro manu utatur elephas. Hinc Plin. 8, 10 *Haud improprie appellatam* dicit *manum* Cicero Nat. D. 2, 47 extr. *Manus etiam data elephanto, quia propter magnitudinem corporis difficiles alitus habebat ad paſtum.* v. & *Anquimanus.* ¶ 12. *Manus ferrea*, machinæ genus, quo in navalibus præliis ad retinendas conſtringendasque naves utebantur: Græce *Harpagones* vocabantur; Curt. 4, 2, 12 *Ferreæ quoque manus* (*harpagonas* vocant) *quas operibus hoſtium injecerent, corvique, & alia tuendis uribus excogitata præparabantur.* Et c. ſeq. iterum meminit, & has a *corvis* ſeparatim nominat. vide Appian. 5 de Bellis civ. p. 737. Lucanus *Manicas* vocat. vide ſupra *Manica.* Livius 30, 10 *Aſſeres ferreo unco præfixos*, HARPAGONAS interpretatur. vide Intt. ad Flor. 1, 2. ¶ 13. *Manus* pro multitudine & exercitu, die mannſchaft. *Manus comitum*, Stat. 5 Silv. 3, 262, ein hauffen gefehrten. Virgil. Æneid. 6, 660 *Hic manus, ob patriam pugnando vulnera paſſi.* Idem lib. eod. pr. *Iuvenum manus emicat ardens.* Vet. Gloſſ. *manus, χάος, manus, πλῆθος.* Sed Cæſar & Hirtius in multitudinis numero pro copiis *manus* dicunt: *Convenientes manus diſſipare*, de B. Gall. 8, 6, &, *quam maximas manus cogere*, 5, 38. Sed ſingulari Nepos 10, 4, 3 *Manum comparare*, ut, Livius 4, 9 *Manu facta virginem rapiunt.* Nepos 1, 1, 4 *Delecta manus.* Plaut. Amph. 1, 1, 80. *Noſtra ſuperat manus.* Horat. carm. Secul. v. 53 *Iam mari terraque manus potentes Medus, Albanaſque timet ſecures.* ¶ 14. Ponuntur etiam *manus* pro famulis, ſive operis, quibus utimur. Cic. Verr. 2, 10 *Comites*

nites illi tui delecti manus erant tuæ. Præfecti, scribæ, medici, accensi, haruspices, præcones erant manus tuæ &c. Refutat Verrem, si forte dicere velit, pecuniam sibi non numeratam. Martial. 1 epigr. 101 *Illa manus quondam studiorum fida meorum.* Loquitur de Demetrio servo, cujus mortem ibi deflet. Ita Plin. 9 epist. 37 agriculturam *manus multas pascere* dixit: & 10 ep. 50 *Sed hoc opus multas manus pascit* &c. Tac. Agric. 15, 4 *Æque discordiam præpositorum, æque concordiam subjectis exitiosum: alterius manus, centuriones alterius, vim & contumelias miscere.* Per *præpositos* intelligit legatum, & procuratorem provinciæ: ille juris dicendi causa, hic exigendi reditus gratia, præponebatur. Hunc per *manus*, i. e. servos suos, illum per *centuriones* suos vim, & contumelias miscere ait, vide ad eum locum Boxhornium. Ita *manus militaris* pro apparitoribus armatis judicis capitur l. 68 ff. de rei vindicat. ut vult Bynckersh. obs. Jur. Rom. 3, 14 p. 274 seq.

Manceps, mancipium, &c. & Mancus, vide suis locis.

Manica, Manifestus, & Manipulus, vide itidem suis locis.

¶ Manicula, æ, f. dimin. a *manu*. Plaut. Pseud 5, 1, 16 *Vbi mamma manicula opprimitur*, sed vid. Boxh. conf Idem Rud. 4, 4, 125. Lævius apud Gellium 19, 7 vocat *Manciolas tenellas* pro *manciulis*.

¶ Manibula, æ, f. das Holz an der Pflugdeichsel. Varr. L. L. 4, 31 *In aratri stiva transversa regula manibula, quod manu bubuli tenetur.* Alii legunt *Manicula*.

¶ Manualis, e: ut, *Manuale fasciculus*, ein Handbündel. Plin. 19, 1. Et, *Saxa manualia*, Tac. Ann. 4, 51, 1, Wurfsteine, so man mit der Hand tractiren kan. *Aqua manualis*, Handwasser. Tertull. Apol. c. 39. vid. ibi Pamel.

¶ Manuale, *is*, n. subst. *liber ad gerendum aptus, qui Enchiridion dicitur*, ein Handbuch, in Gloss. Isidori.

¶ Manuārius, *a, um*, idem ac *Manualis*: ut, *Æs manuarium*, Handgeld, Gell. 18, 13. Apud eumdem 16, 7 Laberius furem appellat *manuarium*, ein Dieb, der die Hände stehen läst.

¶ Manua, æ, f. in Gloss. *dragma, manipulus*, eine Handvoll. vide Isidor. & Salmas. in Solin. p. 266. Hinc

¶ Manuātus, *a, um*, in manipulos collectus, mit vollen Händen gefaßt: ut, *Spartum in acervo manuatum*, Plin. 19, 2.

¶ Manubiæ, *arum*, f. plur. tantum, præda ex hostibus, & pecunia ex præda vendita, coacta, auctore Nonio 5, 39, beute. vide & Gell. 13, 23, itemque Asconium in Verr. de Prætura urbana. Cic. pro lege Agraria 1, 4 *Quod ad quemque pervenit, pervenerit ex præda, ex manubiis, &c.* Vet. Gloss. *Manubiæ σκῦλα ἀπὸ ζώντων ἁρπαζόμενα.* ¶ 2. *Manubiæ* sæpe sunt pars prædæ, imperatori pro opera reipublicæ navata assignata, quam illi plerumque impendebant in opus aliquod publicum. Vnde illa inscriptio templo præfixa *Ex manub.* apud Gellium, quam tamen Phavorinus ipse, licet alios falsæ irrideat, non intellexit. *Ex manubiis Athenarum arx est ornata*, Nepos 5, 2, 5. Cic. pro Arch. c. 11 *Fulvius non dubitavit Martis manubias Musis consecrare.* Ita interpretatur etiam Nic. Heinsius ep. ad Perizo. Syll. Burm. T. 4 p. 782. it. p. 783 seq. p. 787 &c. Videtur hoc effecisse Heinsius contra Perizonium, cui significatio latior placebat, florente rep. *manubias* fuisse eam partem, quam imperator ad rem sacram vel opera publica impenderet. ¶ 3. *Manubia* etiam dicuntur spolia, & quæstus illiciti cogendæ pecuniæ. Ita usus Suetonius ea voce est Vesp. c. 16, ut interpretatur Torrentius. ¶ 4. Iactus fulminum *manubiæ* etiam dicuntur, quas Herrusci a tribus superioribus sideribus, Saturno, Jove, Marte, decidere putarunt: undecim manubias esse, ex his tres Iovi datas. vid. Festum, & Senec. Quæst. Nat. 2, 42; & Plin. 2, 52, & ibi Dalechamp. p. 98. Ab his *macherem manubiam*, gladium fulminatorem dictam autumat Scal. apud Plautum Trucul. 5, 35.

¶ Manubiālis, *e*, von der beute: ut, *Manubialis pecunia*, i. e. ex venditione manubiarum collecta. Suet. Aug. c. 30.

¶ Manubiārius, *a, um*, fructum & quæstum manubiarum afferens, das beute giebt. Plaut. Truc. 4, 4, 27 *Saltem amicus mihi esto manubiarius*, hoc est, si non ex animo, at fructuosus, utilis.

¶ Manubio, *are*, spolia reportare, beute machen. Florus in Barth. Adversar. 4, 5 *De Arabe aut Sarmata manubians.*

¶ Manābrium, *i*, n. capulus cujuscunque rei, ein heft, ein griff, eine handhabe. *Exinere e manu manubrium*, pro, præcipere alicui occasionem & facultatem quippiam agendi, Plaut. Aul. 3, 4, 12. vide Chil. *Malleus sapientior manubrio*, apud eumdem Plaut. Epid. 3, 4 extr.

¶ Manubriōlum, *i*, n. dimin. Celsus 7, 6 sub fin. *Scalpelli manubriolo* (runica) *diducenda a cute & carne est.*

¶ Manūbriātus, *a, um*, manubrio præditus, das einen handgriff hat. Ammian. 25, 4 *Manubriati cultri.* Adde Pallad. 1, 43.

¶ Manuciolum, *i*, n. fasciculus, manipulus, ein bund. Petron. c. 63 *Manuciolum de sramentis factum.*

¶ Manulea, æ, f. idem quod *Manica*, ein ermel. Plaut. Fragm Clitell. v. 14. *Quid tuam amicam times, ne te manulea cajet.* Turnebus etiam 2, 4 in Vitruv. 10, 15 *Manulea* legit pro *Manucla*. Sed nihil ibi certi.

¶ Manuleātus, *a, um*, das ermel hat; ut, *Tunica manuleata*, i. e. manicata, ein rock mit ermeln. Plaut. Pseud. 2, 4, 43, & Suet. Calig. c. 52 alii legunt *maniclatus*. Seneca Epicurum *manuleatum* dixit epist. 33, h. e. delicatum. Nam *tunicæ istæ* molliti notabantur: unde & eas Trojanis exprobrat Virg. Æn 9, 616. Adde Gell. 7, 12.

¶ Manulcārius, *i*, m. qui vestes cum manicis conficit, ein schneider. Sponius Misc. p. 224 MANVLEARIVS PATAGIAR. Adde Reines. ad Clerl. 11 Inscr. 83. Est & Plauti Aul. 3, 5, 37.

¶ Manuor, *ari*, stehlen. Laberius apud Gellium 16, 7 *Manuatus est*, pro furatus.

¶ Manutus, *i*, m. longas manus habens, der lange hände hat, in Gloss. Isidori.

¶ Manubalista, æ, f. eine handrüstung, armbrust. Veget. 2, 15 *Ad manubalistas dirigunt sagittas.* conf. ibid. 4, 23.

¶ Manubalistārius, *i*, m. ein schütze, bogenschütze. Veget. 3, 14 *Manubalistarii sagittis submovent hostes.*

¶ Manuduco, *ere*, bey der hand leiten. Hinc

¶ Manuductio, *onis*, f. die handleitung, anführung, pro ductu, vox analoga *manumissionis* vocabulo. vid. Cellar. Antibarb. p. 267.

¶ Manūfactus, *a, um*, mit der hand gemacht. Cic. de Fin. 3, 22 *Aut in natura aut in operibus manufactis.* Varro de R. R. 3, 11 *Manufacta piscina.*

¶ Mānifĭcus, *a, um*, idem. Cæl. Aurel. *Manificæ ulcerationes*, vid. Reines. Var. Lect. p. 667.

¶ Manuinspex, *icis*, m. der aus der hand wahrsagt. In Gloss. Vet. exponitur χειροσκόπος, i. e. chiromanta.

¶ Manūmitto, *ĕre*, libertate donare, frey machen, los geben. Cic. pro Cælio c. 29 pr. *Adfunt servi de cognatorum sententia manumissi.* Ter. Phorm. 5, 5, 2 *Manu emitti* dixit. Et Plaut. Cure. 5, 2, 18 *Mea ancilla, libera ut sit, quam ego nunquam emisi manu.* Dividitur etiam interposito alio verbo: Cic. pro Mil. c. 22 pr. *Manu vero cur miserit?* Cæterum manumissionis duæ species erant: una, cum vindicta, censu, testamento aliquis manumittebatur: hæc justam & plenam libertatem conferebat; altera, cum inter amicos, convivia, per epistolam quis mittebatur manu: unde non plena libertas erat: & meruendum habebant tales, ne rursus ad pristinum statum revocarentur: manebant itaque adhuc quodammodo servi. Vnde Tacitus, *quos vindicta patronus non liberavit; veluti vinculo servitutis attineri*, scribit Annal. 13, 27. *Mortui manumissi* exemplum est apud Petron. c. 65 p. 326 v. Gœs. ¶ 2. Est & aliud genus manumissionis liberorum, cum adoptandi a parentibus, quos natura dederat, manu emittebantur. Plin. 8 epist. 18 *Curtius Mantia perosus generum suum Domitium Lucanum sub ea conditione, ut filiam ejus, neptem suam, institueret heredem, si esset manu patris emissa. Emiserat pater: adoptaverat patruus.* Adde Titul. Digest. *Si a parente quis manumissus sit.*

¶ Manumissus, *a, um*, freygelassen, losgegeben. Cic. Art. 2, 18 & 19 *De Statio manumisso.* Adde de ritu per alapam Isidorum 9, 4.

¶ Manumissio, *ōnis*, f. die freylassung. Cic. pro Cælio 29 *Sed scire cupio, quid habeat argumenti ista manumissio?* Val Max. 2, 6, 7 *Massilienses tres in eodem manumissiones rescindi permittunt, si ter ab eodem deceptum dominum cognoverint.* Vlpianus lib. 1 § 4 Dig. Quando de peculio: *Alienatio & manumissio ad servos pertinet, non ad filios: emancipatio vero ad solum filium:* Ita ut plurimum distinguebant veteres: quamquam manumissio etiam de emancipatione invenitur, ut modo dictum fuit. Adde Suet. Galba c. 10; Sen. de Clement. c. 3.

¶ Manumissor, *ōris*, m. qui manumittit. Vlpianus Lege 1 § 5 Dig. Si a parente quis &c. usus est: ac Tertull. adv. Marc. 5, 4 *Nonne eum constituit manumissorem, qui fuit dominus?*

¶ Manuplētius, *a, um*, manum implens. Gloss. gr. lat. χειροπληθές, *manupletium.*

¶ Manusinjectio, *onis*, f. die handanlegung, apud Vlpian. ICt. sed forte divisim legendum.

¶ Manupressus, *a, um*; ut, *Caseus manupressus*, Colum. 7, 8 extr. Etiam hic distinguendæ voces videntur.

¶ Manūpretium, vel Manuspretium, *i*, n. quod datur pro eo, quod manufactum est, *a manibus* & *pretio*, ut Varro de L. L. 5, 36 interpretatur. Isidorus 11, 1 *Abusive* MANVS *etiam ars, vel artifex. Vnde* manuperium *dicimus*, handlohn, macherlohn. Cic. Verr. 1, 56 *Quantum parce operæ fabrorum mercedis tulerunt, & manupretium machinæ.* Liv. 34, 7 *In auro præter manupretium nihil intertrimenti est*, am golde verliert man nichts als das macherlohn. Plaut. Menæchm. 3, 3, 20 *Cedo aurum, ego manupretium dabo.* Asconius ad orat. de Præt. urb. observat, MANVPRETIVM dici, *ubi non tam materiæ ratio, quam manus atque artis ducitur.* conf. Plin. 33, 11, & Parei Lex. Crit. p. 714. Plin. 34, 7 f. 17 Hard. legit *manipretium.* Sunt. qui negent, *manuspretium* recte dici, & ubique *manupretium* reponere malint, vide Brisson. Sol. Ant. 4, 33. Sed alterum etiam admittit Hotom. ad Cic. 1 in Verr. 56. Adde Leopardi Emend. 12, 16.

¶ Manuscriptum, *i*, n. cui opponitur typis expressum.

¶ Manutergium, *i*, n. a rergendis manibus, eine handquele. Isid. 19, 26.

¶ Manutextor, *oris*, m. ein stricker, weber. Nescio qua fide laudatur Aut. ad Herenn. lib. 4.

¶ Manūtigium, *i*, n. χειρολαβία, i. e. mollis contrectatio, die anrührung. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Manutigio oculos relevare velle.* Alibi *manuum contactum* vocat. vid. Reines. Var. Lect. p. 667.

¶ Manuturor, *oris*, m. qui manu tuetur, quasi *Manututor*, ut Meursius legit, apud Plaut. Truc. 4, 4, 6.

Manfuetus, &c. vide supra suo loco.

Composita a *Manus* ab initio:

¶ Amanuensis, *is*, m. cujus opera & manu in scribendo utimur, ein schreiber, copist, notarius. Suet. Ner. c. 44 *Ex cujusque familia probatissimos, ne dispensatoribus quidem, aut amanuensibus exceptis, recepit.* Et in Tito c. 3 *Comperi, notis quoque excipere velocissime solitum, cum amanuensibus suis per ludum jocumque certantem, imitarique chirographa, quæcunque vidisset.* Ciceroni est *Servus a manu, manibus*, & *ad manum*, unde simul originationem intelligis.

¶ Adminĭculum, *i*, n. adjumentum, handreichung, hülfe, beyhülfe. Cic. Off. 3, 7 *Hanc partem velitam explebimus nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro*, ohne zuthun. ¶ 2. Sustentaculum aut fulcrum dicitur, cui vites aut arbusculæ incumbunt, eine stütze, lehne oder lager, daran etwas ruhet. Cic. Nat. D. 2, 47 *Vites claviculis adminicula, tanquam manibus apprehendunt.* Idem in Lælio c. 23 extr. *Natura solitaria nihil amat, semperque ad aliquid, tanquam adminiculum, adnititur.*

¶ Adminiculor, *ari*, stützen, helfen, bedienen, fördern. Cic. de Fin. 5, 14 *Ars agricolarum circumcidat, amputet, erigat, extollat, adminiculetur.* Quod & *Adminiculo, are* dicitur. Col. de Arborib. c. 16 *Vitem adminiculato, arboriue jungito.* Id. 4, 26 *Adminiculandæ fugandæque vineæ curâ.* Augustin. de doctr. Christ. 1, 3 *Ad beatitudinem adjuvemur & adminiculamur.* Etiam Gell. 14, 2 *Ex lege communiti & adminiculati sumus.*

¶ Adminiculātus, *a, um*, passive, unterstützt, bedient, gefördert. Plin. 14, 1 *Vites adminiculatæ judiciis.* Quod nominis formam induit,

duit, & gradus adſumit. Gell. præfat lib. 1 *Adminiculator memoria*, i. e. pluribus auxiliis & ſubſidiis adjuta, ein fertiger gedächtniß. Eadem verba etiam apud Macrobium proœmio 1 Saturn. leguntur.

¶ Adminiculator, *oris*, m. ein helffer. Gell. 8, 3 *Tirone Cicero adminiculatore & quaſi adminiſtro in ſtudiis literarum uſus eſt.*

¶ Adminiculatorius, *a, um*, auxiliatorius, beförderlich, behülflich. Cathol.

Æquimanus, vide in *Æquus*.

¶ Ambimānus, *i*, m. idem qui *Æquimanus*, lincks und rechts. Gloſſ. Vet. *Ambimanus*, περιδέξιος.

Anguĭmānus, vide in *Anguis*.

¶ Bimanubriātus, *a, um*, mit 2 handhaben oder griffen; ut, *Scalprum bimanubriatum*, ein ſchnitzmeſſer.

¶ Centimanus, *i*, m. centum manus habens. Horat. 2 od. 17, 14 *Centimanus Gyges*, vel *Gyas*. conf. Ovid. Met. 3, 303

¶ Cōmĭnus, vel Comminus, quia eſt ex *cum* & *manus*, deſendente ad Sall. Cat. 60, 3 Cortio, adverb. e loco propinquo, nahe, in der nähe. Cic. pro Balbo c. 9 *Pugnare cominus*. Idem Att 2, 2 *Cominus ad aliquem accedere*. Apul. 3 Mileſ. *Videsne, quantum tibi periculorum velitatur fortuna eminus? ac niſi longe firmiter præcaves, mox cominus congredietur.* Ovid. Met. 3, 119 *Cominus enſe ferit: jaculo cadit eminus ipſe.* ¶ 2. *Cominus*, nāher. Tertull. de Carne Chriſti c. 71 *Cominus accedere ad congreſſum.*

¶ Ēmĭnus, adv. e longinquo, von ferne, cui opponitur *Cominus*. Sic, *Eminus haſtis, cominus gladiis uti*, Cic. de Senect. c. 6. Et Cæſ. B. Gall. 7, 24 *Faces atque aridum materiem de muro in aggerem eminus jaciebant.*

Longimanus, vide in *Longus*.

¶ Quadrimānus, *a, um*, vierhändig, mit 4 händen. Iul. Obſequens de Prodigiis c. 111 *Puella biceps, quadripes, quadrimana, gemina fœminea natura, mortua nata.* Idem c. 73 alia inflexione: *Pueri quadripedes & quadrimanes nati.*

¶ Vnimānus, *i*, m. mit einer hand, einhändig. Liv. 35, 21; & 41, 21 utrobique *puer natus unimanus* traditur. conf. Iul. Obſequens c. 112. Gloſſ. gr. lat. μονόχειρ, *Vnimanus.*

MANZER, *ĕris*, m. hebraica dictio, i. e. ſpurius, quo nomine appellantur Iudæi apud Sedulium 4 Paſch. v. 259 *Manzeribus populis in deteriora volutis.* Et Fortunat. 5 carm. 4, 75 *Chriſticolæ ut cernunt tunc agmina manzera jungi.*

MAPĀLIA, *orum*, n. pl. caſæ ſeu domus dicuntur agreſtes, lingua Punica, hirtenhäuſer, zelte, feldhütten. Martial. 10 epigr. 20 *Tecum ego vel ſicci Getula mapalia Pœni, Et poteram Scythias hoſpes amare caſas.* Virg. Georg. 3, 339 *Quid tibi paſtores Libyæ, quid paſcua verſu Proſequar, & variis habitata mapalia tectis?* Id. Æn. 4, 259 *Magalia* vocant. Eadem enim *magalia mapaliaque* ſunt: niſi quod alterum primam longam, alterum brevem habet, quod Servius ibi annotat. Diſtinguit quidem Wallius ad Sall. Iug. 13, 8, ſed in ordinem redigitur a Cortio. Plin. 5, 3 NVMIDAE *vero* NOMADES (appellati) *a permutandis pabulis*, MAPALIA *ſua, hoc eſt, domos plauſtris circumferentes.* Feſtus obſervat, hoc vocabulum & diſſolute viventibus objici. MAPALIA, inquit, *caſæ Phœnice appellantur: in quibus, quia nihil eſt ſecreti, ſolet ſolute viventibus id vocabulum objici.* Ita Seneca ludo de morte Claudii: *Ego*, inquit, *Patres conſcripti, in rerrogare vobis permiſeram, vos mera mapalia feciſtis. Volo ſervetis diſciplinam curiæ.* Vbi *mera mapalia facere*, eſt omnia incondite agere.

MAPPA, *æ*, f. linteum, quo ſternebantur menſæ, manus tergebantur, ein tiſchtuch, handtuch. Horat. 1 epiſt. 5, 22 *Ne ſordida mappa Corruget nares*, Servius obſervat, *mappas* non niſi in plurali ſecundum artem dicendum eſſe: ſed aliud introduxiſſe ſcriptorum auctoritatem. Sen. de Ira 3, 30 *Taurum color rubicundus excitat: urſos leonesque mappa proritat.* Volunt autem differre a *mantilibus mappas*: quod illa lotis manibus inferviant: hæ cibo madidis ſordidisque. Sed Servius ad illud Virg. Æn. 1, 702 *Tonſæque ferunt mantilia villis*, videtur eadem habuiſſe. Et ita Vet. Gloſſ. *Mappa*, χειρόμακτρον. Item χειρεμάκτιον, *Mantela, mappa.* Item χειρόμακτρον, *Mantela.* In veteribus Colloquiis latino-græcis *Mappa*, μάκτρον: *Mantile*, ἐπιτραπέζιον, redditur. ¶ 2. *Mappa* etiam dicebatur panniculus candidus, quem prætor ſive ludorum editor mittebat, ſive attollebat, daturus ſignum committendis ludis: unde & Quintil. 1, 5 *uſurpatum circo nomen* appellat. vide ed. Burm. p. 66. item Torrentium ad Suet. Ner. c. 22. Imaginem prætoris ſeu editoris mittentis mappam ex marmore antiquo Phil. Rubenius exhibuit Electorum 1, 30, unde res ipſa patere poteſt. Et inde, *mappam mittere*, pro ſignum quodliber dare, proverbialiter dixerunt. Tertull. adv. Valent. c. 16 *Quanto meliores, qui totum hoc tædium de medio amotiti, nullam κόνεν voluerunt alium ex alio per gradus revera Gemonios ſtructum, ſed mappa, quod ajunt, miſſa ſemel octojugem iſtam ex patre & Emmæ ejus excluſam.* MAPPAM, quod a manibus pendeat, dictam volunt nonnulli. Sed Quintilianus 1, 5 Punicam vocem pronunciat. ¶ 3. *Mappæ* etiam dictæ libri lintei veterum. vid. Salm ad Vopiſci Aurelia. c. 8. Inde forte hodieque tabulis geographicis *Mapparum* nomen.

¶ Mappula, *æ*, f. diminut. Hieronym. epitaphio Paulæ, ſive epiſt. 27, 13 pro linteo, quo ægrotantes tergimus, uſus eſt, ein ſchnupftuch, ſerviet.

MĀRASMVS, *i*, m. μαρασμός, tabes, die ſchwindſucht. Apul. Medicos.

MĀRĂTHON, *ŏnis*, m. (Μαραθών,) campus & civitas Atticæ: pugna celebris, qua ingentes Perſarum copiæ deletæ, Miltiade duce. v. Herodot. Strabonem; itemque Plutarch. Nepot. 1, 4, 13 Cic Off. 1, 18.

¶ Marathonius, *a, um*, adject. ut, *Marathonia pugna*, Nepos 2, 2, 6: &, *Marathonius trupeum*, id eſt, pugna, ſeu pugnæ gloria, ibid. 2, 5, 3. *Marathonius taurus*, Cic. Tuſc. 4, 22.

MĀRĂTHRVM, *i*, n. μάραθρον, fœniculum, fenchel. vid. *Fœniculum.* Sic, *Expreſſæ marathro guttæ*, Seren. Samm. v. 203. conf. v. 313 & 544: Plin. 20, 10; & 21, 9; & 30, 4; Apul. de Herb. c. 124) Dioſc. 3, 74. Plur. *Marathros* non *Marathra* habet Ovid. Medic facici v. 91 ſeq. ubi alii legunt *Marathos. Expreſſæ marathro gutt æ* ad vitia oculorum commendantur Samon. 207. ¶ 2. *Marathus* autem nomen viri eſt, Tibull. 1, 4, 81: & 1, 8, 49 & 71.

¶ Marathrītes, *æ*, μαραθίτης, fenchelwein. Colum. 12, 35.

MARCELLVS, *i*, m. cognomen apud Romanos gentis Claudiæ: quo inſignis maxime fuit *M. Claudius Marcellus*, ſtrenuus, bellicoſus vir, ideoque *Enſis Romanorum* appellatus. Hic primus vinci Annibalem docuit, ut de eo Aur. Victor ſcribit. Syracuſas quoque ſtipendia obſidione per tres annos expugnavit, ut idem Victor in hoc viro tradit. vide & Livium, & Plutarchum in ejus vita, & Ciceronem in Verrinis, præſertim ſecunda, paſſim. Adde not. Lud. Viv. ac Coquej. ad Auguſt. de C. D. 1, 5. ¶ 2. Alius *M. Marcellus*, vir clariſſimus, Ciceronis amicus, qui victo Pompejo, in Aſia exul vixit: tandem reſtitutus a Cæſare, in Piræeo interfectus fuit. v. Cic. lib. 4 fam. & in Orat. pro M. Marcello. ¶ 3. Alius *Marcellus*, ex Octavia Auguſti ſorore natus, lætiſſima atque egregia indole juvenis, isque ab Auguſto in ſpem imperii adoptatus, ſed immaturo funere præreptus: cujus obitum Virgilius in 6 Æn. tub fin. deplorat. De eo non ſemel Suetonius, item Vellejus 2, 93. Elogium ejus eſt & apud Senecam Conſolat. ad Marciam c. 2. ¶ 4. *Marcellum* dictum eſſe pro *macilento* Lucilius probat apud Non. 2, 524 *Si noſſi, non magnus homo eſt, naſutus, marcellus*, ſchwach, mager, ſchachtmatt. Eſtque adeo quaſi diminutivum a *Marcus*, ubi vid.

¶ Marcellēa, *orum*, n. pl. feſtum Syracuſanorum, in memoriam Marcelli honoremque, quod ab rebellibus urbem liberaverat, inſtitutum, Cic. Verr. 2, 21.

MARCEO, *ui, ēre*, quaſi *Macreo*, vel potius a *Marcus*, eſt contrahi marcore, putrere, welck ſeyn, dürre ſeyn. Item languere, gravem ac tardum eſſe, matt ſeyn. Lucret. 3, 960 *Annis corpora jam marcet.* Sic & Ovid. Amor. 1, 13, 41 *Vir marcet ab annis.* Hinc & abſolute *Marcere*, alt ſeyn, Lucret. 3, 970. Celſ. 2, 2 *Si marcet animus* &c. Sic *Marcere luxuria, vino & ſcortis*, Liv. 33, 45. Et, *Marcere epulis*, Claudian. de Bello Get. v. 368.

¶ Marcens, *tis*, matt, träge, kraffilos, hinfällig. Plin. 9, 45 *Marcenti ſimilis.* Horat. 2 ſat. 4, 58 *Potorem marcentem recreare.* Suet. Calig. c. 58 *Cunctatus an ad prandium ſurgeret, marcente adhuc ſtomacho pridiani cibi onere:* Vbi *marcens ſtomachus* dicitur, qui crudus & gravis nihil appetit, ein verderbter magen. Vet. Gloſſ. *Marcidus* & *Marcens*, (ita enim legendum eſt) τετηκώς, νωθὴς ἀπὸ κρωπαλης.

¶ Marceſco, *ĕre*, verwelcken, welck werden. *Deſidia & otio marceſcere*, für faulheit ſtinckend werden, Liv. 20, 35. conf. Colum. 7, 7.

¶ Marceſcens, *tis*; ut, *Flos marceſcens.*

¶ Marcĭdus, *a, um*, putridus, welck, faul. *Otia luxu marcida* Claudian. de 3 Conſul. Hon. v. 40. Sidon. 1 epiſt. 6 *Pingui otio marcidus.* Et Ovid. Met. 10, 192 *Lilia marcida demittunt ſubito caput.*

¶ Marcĭdulus, *a, um*, diminutiv. ſchmachtend, ſechtend. Matt. Capella lib. 7 ſub init. *Marcidulis luminibus conſpicatur.*

¶ Marcor, *ōris*, m. putredo, languor, conſumtio, tabes, die verwelckung, darre, mattigkeit, trägheit. Celſ. 3, 20 *In hoc* (lethargo) *marcor & inexpugnabilis perdormiendi neceſſitas.* Sen. 3 Qu. nat. c. 27 *Inde vitium ſatis, & ſegetum ſine fruge ſurgentium marcor.* ¶ 2. Ad animum Seneca c. 2 de Tranquill. refert: *Inde mœror marcorque, & mille fluctus mentis incertæ.* Et Vellej. 2, 119, 3 *Exercitus marcore ducis, perfidia hoſtis, iniquitate fortunæ circumventus.*

¶ Marcido, *are*, activum, marcidum reddere, welck machen. Gloſſ. Vet. *Marcidat*, τήκει, τήκεται.

¶ Marculentus, *a, um*, marcidus, welckicht. Fulgent. Mythолog. 2, 8 *Marculenta calvities.*

¶ Marceſcĭbilis, *e*, idem; unde contrarium *Immarceſcibilis.*

¶ Commarceo, *ēre*, welck ſeyn. Metaph. Ammian 1, 19 *Bellicoſus ante hæc & induſtrius repente commarcuit*, er iſt laß und träg worden.

¶ Emarceo, *ui, ēre*, & Emarceſco, *ĕre*, idem quod ſimplex. Metaph. Plin. 15, 29 *Marſico bello languida auctoritas patrum facta eſt, ac paullatim in ſterilitatem emarcuit majeſtas.* Proprie Celſ. 2, 8 *Si ſubito mammæ emarcuerunt.*

¶ Immarceſco, *ĕre*. Laudant Horat. 2 ſat. 7, 107 *Nempe immarceſcunt epulæ* &c. Sed rectius legitur, *Inamarceſcunt.*

¶ Immarceſcibilis, *e*, quod nequit marceſcere, unverwelcklich. Hieronymus in Pſalm. 45, quæſt. 140 epiſtola ad Principiam eſt; *Immarceſcibilis gloriæ corona*, ἀμάραντος. Paulinus 4 Natal Felic. extremo: *Immarceſcibilis vrædivit honore coronæ.* Et Tertull. de Corona Mil. c. 15 *Flos immarceſcibilis.*

MARCHIO, *onis*, m. qui eſt Marchiæ præfectus limitaneus, ein Marckgraf, Marquis: ex antiqua Germanorum & Gallorum lingua, qua *Marca* terminum i. limitem ſignificat.

MARCIA, gens Romæ, non *Martia*. Vid. quos laudat Drakenb. ad Sil. 6, 403. Ex hac fuit præter illum, de quo deinde in *Marcia aqua*

¶ Marcius, celebris vates, durante bello Punico ſecundo, a quo

¶ Marciana carmina, v. Liv. 25, 12. Plin. 7, 33; Cic. de Divin. 1, 40; Macrob. Sat. 1, 17. Ex eadem gente fuere

¶ Marcia, de qua Plin. 2, 51 *Marcia prinæps Romanorum ictu gravida partu examinato, ipſa citra ullum aliud incommodum vixit.* ¶ 2. *Marcia* Catonis Vticenſis uxor, quam, cum ex ea aliquot liberos ſuſcepiſſet, Hortenſio amico conceſſit, eoque mortuo, reduxit.

¶ *Marcia aqua*, quam *Q. Marcius Rex* in urbem duxit, quod inter miracula refert Plin. 36, 15 ſ. 24. qui de eadem 31, 3 ſ. 24 *Clariſſima aquarum omnium in toto orbe, frigoris ſalubritatisque palma, præconio urbis, Marcia eſt, inter reliqua Deûm munere urbi tributa.* v. qui de aquæductibus ſcripſere, Frontinum, Keuchenium, Fabrettum &c.

¶ *Marcianum fœdus* a Marcio pereuſſum, eſt ap. Cic. pro Balbo c. 17.

Marcidus, &c. vide *Marceo*, Marcipor, *Marcus*.

MARCOMANNI, *orum*, m. pl. Μαρκόμανοι, Germanica gens, antiquitus quidem ad Rhenum coluit, poſtea vero, Maroboduo duce, Bojohemum occupavit, Vellej. 2, 108. Hodie *Moravi* dicuntur. v. Cluver. Antiquæ Germ. 3, 3, & 30. Statius penultimam corripuit 3 Silv. 3, 170 *Quæ modo Marcomanos poſt horrida bella vagosque Sauromatas.* ¶ 2. *Marcomanus* Rhetor fuit, cujus meminit Sulpitius Victor. vid. Voſſ. 1 Inſtit. Orat. p. 171.

¶ Marcomannicus, *a, um*, in vetere inſcriptione Murat. 1021.

Marcor, marculentus, vide paullo ante *Marceo*.

MARCUS, *i*, m. Romanorum prænomen notiſſimum, per M. ſignari ſolitum. *Marcus* autem eſt ex μαλκὸς pro μαλακὸς, i. e. *flaccidus*. Hoc prænomen in patricia familia Manliorum damnatum fuit. vid. Spanh. de uſu num. diſſ. 10 p. 33. ¶ 2. Multorum nomen, ut Evangeliſtæ &c. ¶ 3. Hujus nominis hæreticus fuit, & magus, quique juxta Irenæum lib. 8 adv. Hæreſes, *præcurſor quaſi veræ exſtitit Anti-Chriſti:* Irenæus ejusdem ſomnium de concentu cæli harmonico lib. 1 ejusdem libri refert. Nimirum ſtatuebat, primum cælum ſonare α, proximum ε, tertium η, quartum ſive medium ι, quintum ο, ſextum υ, ſeptimum ω. vid. Voſſ. 6 Iaſt. Orat. p. 445.

MARCUS, malleus major, & dictus *Marcus*, quod major ſit ad cædendum & fortior; *Marcellus* mediocris; *Marculus* malleus puſillus, Iliad. 19, 7. Eſt igitur *Marcus* nomen inſtrumenti, quo fabri ærarii uti ſolent, ein hammer.

¶ Marculus, *i*, m. diminut. v. Iſidor. 19, 7; & Feſt. Plin. 7, 56 *Tegulas invenit Cinyra Agrippæ filius, & metalla æris, utrumque in inſula Cypro: Item forcipem, marculum, veſtem, incudem.* Quædam editiones non *Marculum*, ſed *Martellum* ibi legunt. Et idem accidit in Petron. c. 51. v. infra *Martellus*. Vet. Gloſſ. *Marculus, Malleolus* & *Malleus*, σφυρα, διδηρα, και κόπανον. Martial. 12 ep. 57 *Nec cogitandi, Sparſe, nec quieſcendi In urbe locus eſt pauperi: negant vitam Ludi magiſtri mane, nocte piſtores, Æraviorum marculi die toto.* Et Theodultus Carm. 2, 284 *Marculus & parvus magna metalla polit.*

¶ Marcion, *ōnis*, m. hæreticus, contra quem Tertullianus quinque libros ſcripſit. Deum alium Chriſti patrem, alium mundi dicebat conditorem. vide præter Tertullianum, Euſebii Hiſt. eccleſ. 4, 11. Prudent. Hamartig. v. 502 *Ipſe Charon mundi, numen Marcionis, ipſe &c.*

¶ Marcionīta, *æ*, m. qui Marcionis hæreſin ſectatur. Et *Marcionita Deus*, Prudent. Hamartig. v. 129 eſt commentitius Deus Marcionis.

¶ Marcĭpor, *ōris*, m. Marci puer, i. e. famulus, Feſt. v. *Por*.

MARDI, *orum*, m. pl. populi Aſiæ, de quorum dubio ſitu ad Curtii 5, 6, 17 notavit Cellarius. Videntur hoc nomine latrones & fugitivi ſignificari ab Ebr. מָרַד vide ibidem & apud alios Interpretes.

MARDŌNIUS, *i*, m. dux Perſarum, a Pauſania ad Platæas victus; v. Corn. Nep. in Pauſan. c. 1.

MARE, *is*, n. nomen eſt generale, ſed varias & ſpecisles appellationes recipiens a locis, das meer, die ſee; ut, *Mare Indicum, Atlanticum, Tyrrhenum*, ſeu *inferum*, & *Tuſcum* ſeu *ſuperum* vel *Adriaticum, Ionium, Mare Caſpium, Mare mediterraneum* &c. De quibus appellationibus ſingulis, ſuis vide locis. *Mare violentum & vaſtum & jactabundum*, Gell. 19, 1, quod & *hibernum* appellatur. vide *Hiems*. Cui contrarium *placidum* & *ſtans*: vide ad Virg. eclog. 2, 26. *Mare pigrum & grave remigantibus*, Tac. Agric. 10, 7. *Tempeſtivum ad navigandum*, Cic. pro L. Manilia c. 12 dixit. *Claudi mare*, & *clauſum mare* dicebatur, cum navigationes ceſſarent per tempeſtatum acerbitatem hiberno anni tempore, ex die 3 Id. Novembr. usque in diem Iduum Martiarum, ut Vegetius 5, 9 definit; ut Imppp. Gratianus & Valentin. Lege *Quoties* 3 C. de *Naufragiis*, a Kal. Octobr. ad Kal. Apriles. conf. Plin. 2, 47, & ibi Dalechamp. p. 95, Turneb. Adverſ. 18, 24. Cæſari *concluſum mare* eſt, internum ſ. mediterraneum; Ejus de B. Gall. 3, 9 hæc ſunt verba: *Longe aliam eſſe navigationem in concluſo mari; atque in vaſtiſſimo atque apertiſſimo oceano perſpiciebant.* Plautus Pœn. 3, 3, 14 *Viam qui neſcit, qua deveniat ad mare, Eum oportet annum quærere comitem ſibi*; hoc eſt, qui per ſe non ſapit, obtemperet aliis, qui plus ſapere videntur. Cic. fam. 16, 9 *Mare magnum & difficile tibi reſtat.* Vatinius Cic. fam. 5, 9 *Terra marique conquirere aliquem*, zu land und waſſer. Ea autem natura maris eſt, ut omne immundum, ſtercoroſumque litoribus impingat: nec tantum tempeſtate fluctuque, ſed tranquillum quoque & placidum purgatur. v. Sen. Quæſt. Nat. 3, 26. Ejusdem altitudinis, fatigitique mare cum terra eſſe; idem dicit eodem libro c. 28. De maris origine, æſtu, falſedine, admirandis aliis multa Voet. p. 1 diſſp. Theol. p. 640 ſeqq. Vid. etiam If. Voſſius de motu marium. ¶ 2. *Maris* nomen aliquando & amplioribus fluviis tribuitur. Ita Virg. Æn. 1, 250 *It mare præruptum*, de Timavo fluvio, cujus paullo ante meminerat. vid. ibi Servium, & Turneb. Adverſ. 10, 11. Franciſcus Iunius ad Geneſ. c. 4, 10 obſervat, hanc rationem loquendi Ebræis propriam quaſi fuiſſe. ¶ 3. *Mare malorum*, de malis immenſis & multiplicibus proverbialis locutio. *Maria & montes polliceri*, Salluſt. B. Catil. c. 23, i. e. res maximas, güldene berge. Catullus carm. 116, 1 *Mentula habet juſta triginta jugera prati, Quadraginta arvi, cætera ſunt maria.* Sic θαλασσα χουσὸς apud Græcos. vide ibi Scaligerum. Nic. Rigaltius ad Geographorum rationem refert; qui ad incognita loca cum veniunt, fere ea adumbrare his verbis ſolent: *obſtat mare magnum.* vide ipſum ad Onoſandri Strategicum p. 4.

¶ Marīnus, *a, um*, quod in mari vel ex mari eſt, in oder aus dem meer. *Aqua marina*, Plin. 14, 16. Sic & *Oſtreæ marinæ*, Id. 10, 69. *Humores marini*, Cic. Nat. D. 2, 16, meer-waſſer. *Dii marini*, Ovid. Met. 13, 964, meer-götter *Monſtra marina*, meer-wunder; Virg. Æn. 7, 780. *Vitulus marinus*, Plin. 9, 13 ein meer-kalb. *Paſſer marinus*, i. e. διατρητὸς, eſt ſtruthiocamelus, ein ſtrauß, trans mare advectus, Scal. Auſon. lect. 2, 7. Ita apud nos cercopitheci, meerkatzen.

¶ Maritĭmus, *a, um*, qui mare accolit, am meer gelegen; ut, *Homines maritimi*, Cic. Verr. 5, 27. *Maritima domus*, Liv. 27, 31. Et, *Ora maritima*, Cic. Tuſc. 5, 14. *Oppida maritima*, ſee-ſtädte, Cæſ. B. C. 3, 17. *Bellum maritimum*, quod ad mare commiſſum eſt, ein krieg am meer. Cic. pro Lege Man. c. 19. Et, *Imperium maritimum*, Nepos 3, 2, 2. *Prædo maritimus*, ein ſee-räuber; Id. 2, 2, 3. *Fluctus maritimi*, meers-wellen. Id. 25, 6, 1.

¶ Mariplăcĭdæ, *arum*, f. pl. inter naves recenſentur Gell. 10, 25: quibus mare non niſi placidum navigari poteſt.

¶ Bīmāris, *e*, zwiſchen zwey meeren gelegen; ut, *Bimaris Corinthus*, Horat. 1 od. 7, 2. vide *Corinthus*. Sic, *Calpe bimaris*, apud Paullinum Nolanum carm. 10, 230. Et Auſonius epiſt. 24, 69 *Bimaris juga pinguida Pyrenæi.*

¶ Cĭſmārīnus, *a, um*, diſſeit des meers. Satisb. epiſt. 176 *Ciſmarini & transmarini.*

¶ Permārīnus, *a, um*, auf dem meer; ut, *Ædes Larium permarinum*, Liv. 40, 52; & ibid. *Ædem Laribus permarinis vovit.*

¶ Semimarīnus, *a, um*, halb von meer-art. Lucretius 5, 890 *Aut rapidis canibus ſuccinctas ſemimarinis Corporibus Scyllas.*

¶ Transmarīnus, *a, um*, jenſeit des meers; ut Plaut. Moſt. 2 ſc. 2, 66 *Ego transmarinus hoſpes ſum Diapontius*, der über meer gekommen iſt. Et, *Vectigalia transmarina*, Cic. Agr. 2, 29. Et, *Res transmarinas arceſſere*, Id. Verr. 6, 18. *Provinciæ transmarinæ*, Vellej. 2, 60, 5. Adde Senec. epiſt. 17; & Colum. præfat. 1.

MĂRĔŌTIS, *ĭdis*, f. Μαρεώτις, Ægypti, ſive ut alii volunt, Libyæ pars Ægypto contermina, a quo *Mareotidas vites* Virg. dixit Georg. 2, 91 *Sunt Thaſiæ vites, ſunt & Mareotides albæ.* ¶ 2. Eſt & *Mareotis* palus Ægypti prope Alexandriam. v. Curt. 4, 7, 9.

¶ Mareōtĭcus, *a, um*, adject. ut, *Vites Mareoticæ*, Colum. 3, 2. Et, *Vina Mareotica*, Statius 3 Silv. 2, 24; & abſolute *Mareoticum* pro vino, Horat. 1 od. 37, 14 vid. omnino Vlit. ad Grat. 313.

MARGA, *æ*, f. terra alba ex pinguedine ſoli durata, qua ad agros ſtercorandos non Britanni tantum, & Galli, ſed in aliquibus etiam locis Saxones utuntur, & vocant mergel, Plin. 17, 6.

MARGĂRIS, *ĭdis*, f. μάργαρις, palmæ genus eſt Plinio 13, 4.

MARGĂRĪTA, *æ*, f. μαργαρίτης, unio, eine perle. Varro apud Nonium c. 3 n. 138 *Imperito nonnunquam concha videtur margarita, ut amethyſtus ſmaragdus.* De his Plin. 9, 35 int.

¶ Maigarītum, *i*, n. etiam legitur. Auguſtus joco ad Mæcenatem apud Macrob. Sat. 2, 4 *Tiberinum margaritum.* Et ipſe Mæcenas apud Sueton. in vita Horatii: *Nec præcandida margarita quæro.* Tac. Agric. 12, 9 *Gignit & oceanus margarita.* Sed fœminino frequentius eſt. Græce enim μαργαρίτης dicitur: atqui Græca in ης exeuntia, in a transeunt, & fœminini generis fiunt: ut ὁ χάρτης, *hæc charta:* itaque & μαργαρίτης *hæc margarita*, ut Carliius lib. 1 obſervat. Quomodo naſcantur margaritæ, v. apud Solinum c. 53; & Plin. 9, 35; itemque Ammian. lib. 23 extr. Adde Scalig. in Manilium p. 441, itemque Salmaſ. Exercit. Plin. 1123.

¶ Margaritarius, *i*, m. ein perlen-krämer, juwelirer. Reineſ. Inſcr. 110 claſſ. 11 p. 647 MARGARITARIO DE SACRA VIA. ¶ 2. Item piſcator margaritarum, ein perlen-fiſcher, apud Iul. Firmicum 7, 16. ¶ 3. Dicitur etiam adjective *porticus margaritaria*, in Victoris lib. de region. Vrb. Rom. reg. 8.

¶ Margaritaria, *æ*, f. eine perlen-krämerin. Inſcr. Murat. 964. *Auraria & margaritaria de ſacra via.* ¶ 2. Erat etiam inter officia domus Auguſtæ. Inſcr. Murat. 892 *Margaritaria Auguſtæ.*

¶ Margaritātus, *a, um*, pon perlen gemacht. Fortunat. 7 Carm. *Vitta margaritato flexilis arte ſinu.*

¶ Magaritĭfer, *a, um*; ut, *Margaritiferæ conchæ*, perlen-muſchelu, Plin. 32, 11.

MARGELLA, *æ*, f. eine coralle. Gloſſ. gr. lat. κοράλλιον, *margella.*

MARGIĀNA, *æ*, f. regio Aſiæ minoris inclyta cæli ac ſoli commodis &c. v. Solin. c. 61; Plin. 6, 16.

Marginare, &c. vide mox in *Margo*.

MARGĪTES, *æ*, m. μαργίτης, ſtupidus dicitur, nullius rei, a μὴ & ἔργος, voce facta, quod ad nullam actionem ſit utilis, ein ſchlingel. vide Chiliades. Condidit poëma hoc nomine Homerus, Heroicis Hexametris Iambicos ſubmiſcens, de quo præter alios etiam Victorinus lib. 1 extr.

MARGO, *ĭnis*, m. extremitas cujuscunque rei, der rand, das ufer. In maſculino genere Ovid. poſuit Met. 1, 13 *Nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite.* Et Curt. 7, 9, 5 *Primus margo.* In fœminino Iuvenal. 1, 5 *Plena jam margine libri.* Item Æmilius Macer: *Fluviorum margine ſumma.* Citat Solinum Carlius lib. 1.

¶ Margino, *are*, apud Livium & Plin. legitur pro margine munire, einen rand ſchützen. *Viam marginare*, munire: Liv. 41, 27 *Cenſores vias ſternendas ſilice in urbe, glarea extra urbem ſubſternendas marginandasque primi omnium locaverunt.* Sic &

¶ Marginātus, *a, um*, was einen rand hat; ut, *Tabula marginata*, Plin. 35, 12. *Signa limbis marginata puniceis*, Sidon. 4 epiſt. 20.

¶ Marginālis, *e*, zum rand gehörig; ut, *Marginales notæ*, randſchriften.

¶ Commargĭno, *are*, idem quod *Marginare*. Ammianus Marcell. 31, 2 *Commarginare pontes.*

¶ Demargino, *are*, beſchneiden auf dem rande; ut, *Demarginare librum.* Recens, ut res ipſa, vocabulum.

¶ Emargino. *are*, den rand weg thun. Plin. 28, 9 *Emarginare ulcera*, i. e. ſordes & cruſtas in ora ulcerum adimere.

MARIA, *æ*, f. μαρία, quo pacto latine etiam *Mariam* legendum indeclinabiliter contendit Valla, voce & accentu ſcilicet Hebræo. Penultimam corripuit Claudianus Feſcenn. extrem. *Formoſus Mariam ducit Honorius.* Choriambus eſt. Et Iuvencus paſſim, ubi Deiparæ mentionem fecit: v. g. in Matthæi c. 1 *Interea Mariæ ſponſo miracula mentem Sollicitant.* Ac ita quoque Prudentius in Pſychom. v. 88 *Nec mea poſt Mariam potis es perfringere jura.* Sedulius autem in c. 1 Lucæ produxit: *Angelus intactæ cecinit properata Mariæ.*

MARIĂBA, *æ*, f. metropolis ſive regia Sabæorum juxta mare rubrum. v. Strab. lib. 153 & Plin. 6. 28; ubi aliqui *Nariaba.*

MĂRĬAN-

MARIANDYNVM, *i*, n. Asiæ regio, Bithyniæ contermina, Acherusia specu nobilitata.

¶ Mariandynus, *a, um*, adject. Val. Flacc. 4, 733 *Iam Mariandynis advertit puppis arenis.*

Marianus, *a, um*, vide *Marius*.

MARICA, *æ*, f. Nympha Laurens apud Virg. Æn. 7, 47. Eam, *Minturnensium litoris Deam*, ibidem Servius tradit. Lactantius 1, 21 *Circen* mortuam & consecratam ita appellatam prodit. ¶ 2. Ab ea palus Minturnensium ita appellata est, in quam se Marius fugiens abdiderat arundineto latens, ut auctor Vellejus est 2, 19, 2.

MARILA, *æ*, f. μαρίλη, favilla, languidus ignis, loder-asche; item pulvis carbonum tenuissimus, kohlen-staub. Vnde illud: *Faber fumo oppletus & marila*, ex Polluce Cæl. Rhodig. 14, 16.

Marinus, *a, um*, vide *Mare*.

MARIO, *ōnis*, m. piscis qui in Danubio extrahitur, porculo marino simillimus, Plin. 9, 15. Gesnerus putat esse *Rusonem*.

MARIS, *ĭdis*, m. μάρις, mensura sex capiens cotylas sive heminas, ex Polluce Cæl. Rhod. 14, 16.

MARISCA, *æ*, f. ficus vilis, insipida & fatua, eine geringe unschmackhafftige feige. Plin. 15, 18; & Martialis 7 epigr. 24. ¶ 2. Ex hujus fici similitudine podicis ulcus attritu genitum in iis, qui equo nudo insident, ex spinæ (scil. equinæ) & natum affrictu, *mariscam & ficum* olim esse appellatum, observat Dalechamp. ad Plin. 15, 20. vide *Ficus*. Iuvenal. 2, 13 *Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ*, feigblattern und feigwartzen. Sed ;

¶ Mariscus, *i*, m. & Mariscum, *i*, n. junci genus est, ex quo tegeticulæ texuntur, die grossen semdden, oder binsen, μαρίσκος, Plin. 21, 17.

Maritimus, vide *Mare*.

MARITVS, *i*, m. conjux, uxoris vir, ein ehemann, bräutigam. *Sparge marite nuces*, Virg. eclog. 8, 30. Aliquando pro eo usurpatur, qui nondum cognovit fœminam, sponsalibus tamen factis. Ita Matth. c. 1, 16 accipitur: vid. ibi Pricæus. Apulej. Met. lib. 4 *Votis nuptialibus pacto jugali destinatus tabulis etiam maritus nuncupatus.* Transfertur etiam maxime a poetis, ad pecora. Sic Colum. 8, 5. *Rarior est in his avibus mariti bonitas.* Præcipue de capris dicitur. v. Martial. 14, 140. Horat. 1, 17. Conf. Menck. Obs. L. L.

¶ Marita, *æ*, f. uxor, ein eheweib; ut, *Stultæ se jactare maritæ*, Ovid. Heroid. 12, 175. *Nec sit marita, quæ rotundioribus onusta baccis ambulet*, Horat. epod. 8, 13.

¶ Maritus, *a, um*, ehelich; adject. ut, *marita fides*, Propert. 4, 3, 11. Sic Livius 27, 31 *domos maritas*, conjugales dixit, eheliche häuser. *Fœdus maritum*, Ovid. Pont. 3, 1, 73. Ovid. Her. 4, 134 *Fratre marita soror*, Iuno. Et Plaut. *pecuniam maritam* pro *uxoris dote* posuit in Epid. 2, 1, 11. *Arbores* vero *maritas*, Plin. & Columella eas dicunt, ad quas vites, aut aliæ id genus applicantur, bäume, an denen man den wein wachsen läst. Colum. 11, 2 *Si quæ in agris, aut vepribus singulares arbores maritæ a putatoribus relictæ sunt.* Et Plin. 14, 1 *In Campano agro vites populis nubunt, maritasque complexæ, atque per ramos earum procacibus brachiis geniculato cursu scandentes cacumina æquant.* E quibus ratio tralatitiæ significationis elucet.

¶ Marite, adverb. idem. In Pervigilio Veneris v. 25 *Cras ruborem Vnico marite nodo non pudebit solvere.* conf. Rivini not. p. 19.

¶ Marito, *avi, atum, are*, verbum in eadem significatione a scriptoribus rei rusticæ usurpatur, den wein, oder weinstock an den baum binden, pfählen; ut, *Vlmus arbor est maritandis vitibus idonea*, vid. Colum. 5, 5. Sed & populus conjugio hujusmodi apta. Horatius epod. 2, 9 *Adulta vitium propagine Altas maritat populos.* ¶ 2. Propria verbi significatio est, verheyrathen, verehlichen. Tac. An. 12, 6, 1 *Maritandum principem cuncti suadebant.* Suet. in Vesp. c. 14 *Vitellii hostis sui filiam splendidissime maritavit dotavitque.* Hinc Iulia lex *de maritandis ordinibus*, quam non instituit Augustus, sed retractavit, revocavitque in usum, de quo Suetonius ejus vita c. 33. Quid ea sancitum fuerit, aliaque ad eam quæ pertinent, vide apud Suetonianos interpretes, & qui Historiam legum Romanarum veterem composuerunt. Passive Solinus c. 36 *Equæ spirante Favonio vento concipiunt, & sitientes viros aurarum spiritu maritantur.*

¶ Maritatus, *a, um*, verehlichet. Tertull. de Monog. c. 4 *Lamech duabus uxoribus maritatus.* Et Fulgent. Myth. 1 *Maritatus aër igne*.

¶ Maritalis, *e*, conjugalis, ehelich. Colum. 12, 1 *Maritale conjugium.* Ovid. de Arte am. 2, 258 *Vestis maritalis.* Iuvenal. 6, 43 *Capistro maritali ora porrigere*, sich das seil über die hörner werffen lassen.

¶ Bimaritus, *i*, m. duarum mulierum vir, der zwey weiber hat. Cic. pro Cn. Plancio c. 12 *Bimaritum appellas, ut verba etiam fingas, non solum crimina.* Ita *Bivira* Catoni apud Nonium, quæ duos habuit viros.

¶ Commaritus, *i*, m. der ein weib mit einem andern gemein hat. Plaut. Casin. 4, 2, 18 *Compar, commaritus villicus.*

MARIVS, *i*, m. (Cajus,) Arpinas fuit, humili loco natus: sed exemplum postea factus utriusque fortunæ memorabile, multa & præclara, sed non sine tyrannide gessit, & atrocia pertulit. Consulatum septies administravit Romæ. A Sylla prælio infelici superatus Minturnis in fuga latuit, in carcerem deinde conjectum cum lictor percussurus adiisset, vultus gravitate, & flamma ex oculis fulgurante deterritus est. Ita in Africam delatus cum filio, Romam tamen denique rediit, ac in septimo consulatu ilium & febris doloribus cruciatus diem suum obiit, natus annos 68, cum inter insomnia tristia & cruciatus, vocem illam crebro in auribus insonare sibi visus fuisset: *Dura sunt leonis cubilia*, auf ein gewaltsam und böses leben folgt ein hartes lager und schrecklicher tod. v. Plutarchus in vita Marii. ¶ 2. Per antonomasian sive heterosin hoc vocabulum de homine, populari factioni addicto, usurpatur; ut Berneggerus observat ad Suet. Cæs. c. 1 n. 3. Marii tropæa a Sylla disjecta Cæsar restituit: eaque hodie lapidea (aurea enim olim erant, Plutarch. Cæsare;) in suggestum Capitolinum S. P. Q. R. transferri jussit. v. Rycquius de Capitol. Rom. c. 28. conf. Propert. 3, 9, 46.

¶ Marianus, *a, um*, adject. ut, *Miles Marianus; pugna*, & *rabies Mariana*, Florus 4, 2 pr. *Marianæ fossæ*, in Narbonensi provincia. Vide Geograph. antiquam: & *Colonia Mariana* insulæ Corsicæ, Plin. 3, 6. *Mariano prælia signo*, Propert. 3, 2, 43. Sed *Muli Mariani* proverbialiter, lastträger. v d. Frontini Strateg. 4, 1, 7; Plut. in C. Mario; & Fest. in *Ærumnula*.

MARMARICA, *æ*, f. regio inter Ægyptum, & Cyrenaicam: unde

¶ Marmaricus, *a, um*, adjectivum. Silius 2, 57 *Marmaricis audax in bella Oenotria signis* &c. Et Lucan. 3, 293 *Mittere Marmaricas cessavit in arma catervas.*

¶ Marmaridæ, *arum*, m. pl. pop. ejus tractus. Silius 3, 300 *Marmaridæ, medicum vulgus*, &c. hoc est, Psylli, serpentum veneno resistentes. *Marmaridæ Psylli* junctim Luc. 9, 893. Et. *Phalanx Marmaridum*, Idem 5, 184.

¶ Marmaritis, *ĭdis*, f. herba Plinio 24, 17.

MARMOR, *ŏris*, n. μάρμαρος, lapis, marmelstein. Aliud est candidum sive *Parium*, weisser marmelstein, aliud *Laconicum*, i. e. viride, grüner marmelstein. De *marmore Luculleo* vide supra. Plures species recenset Plinius lib. 36; cui Sidonium addas 2 epist. 2 scribentem: *Si marmora inquiras, non illic quidem Paros, Carystos, Proconnesus, Phryges, Numidæ, Spartiatæ rupium variatarum posuere crustas*, &c. unde de fodinis quoque præstantioribus judicari potest. *Ponere simulacrum e marmore*, i. e. marmoreum, Cic. pro Dom. c. 43. *In marmor incidere*: unde *incisa notis publicis marmora*, Horatio tunc lapides inscriptionibus notati, vel subscriptiones statuarum 4 od. 8, 13. *Marmor expolire*, Quintil. 2, 19 fin. Sed virili genere Plinius Valer. 3, 14 *Super marmorem fundere*, dixit. ¶ 2. Poëtis *Marmor* sæpe pro *mari* ponitur ob æqualem & politam quasi aquarum faciem. Virg. Æn. 7, 28 *In lento luctantur marmore tonsæ.* vid. Burm. ad Nemesia. Cyneg. 276.

¶ Marmŏreus, *a, um*, quod ex marmore est, marmelsteinern; ut, *Columna marmorea*, Cic. pro Domo c. 24. *Opus marmoreum*, Ovid. 4 Met. v. 674. *Cervix marmorea*, ein weisser nacke. Virg. Georg. 4, 523 per metaph.

¶ Marmŏro, *are*, marmore incrustare, mit marmel besetzen, marmeliren. Lampridius Alexandri c. 25 *Alexandrinum opus marmoris de duobus marmoribus, hoc est porphyretico & Lacedæmonio, primus instituit. Palatio exornato hoc genere marmorandi.* Et Inscript. Grut. p. 129 n. 1 AEDICVLAM MARMORAVIT.

¶ Marmorātus, *a, um*, mit marmel besetzt; ut, *Tectorium marmoratum*, Varro R. R. 1, 57 pr. Et Stat. 4 Silv. 3, 96 *Ingenti via marmorata dorso*, i. e. marmoribus strata. Cic. pro Arch. c. 9 legebatur in quibusdam Codd. *Marmoratæ laudes*, de statuis. Sed lectio hodie alia. Adde Petron. c. 77.

¶ Marmoratum, *i*, n. substantive, ein pflaster oder tünchwerck von marmelstein. Varro de R. R. 3, 7.

¶ Marmoratio, *ōnis*, f. constructio ex marmore, arbeit aus marmel, marmelirung; ut, *Marmoratio pavimenti*, Apul. 4 Florid. pr.

¶ Marmorōsus, *a, um*, voll marmel, hart wie marmelstein, Plin. 35, 6.

¶ Marmorārius, *i*, m. qui marmora vel secat, vel polit, der in marmelstein arbeitet. Vet. Inscript. apud Gruter. p. 640 n. 6 SEMPRONIO FELICI MARMORARIO. Sen. epist. 90 *Faber marmorarius.* Glossæ Vet. *Marmorarius*, μαρμαροποιός, ἀγαλματογλύφος. conf. Plin. 36, 5.

MĀRO, *ōnis*, m. Μάρων, Virgilii cognomen, a patre derivatum. Iuvenalis 11, 178 *Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis Altisoni dubiam facientia carmina palmam.* ¶ 2. Et plur. per antonomasian pro poëtis. Martial. 8 epigr. 56 *Sint Mæcenates non deerunt, Flacce, Marones.*

¶ Mārōnēus, *a, um*, adject. i. e. Virgilianus. Statius 4 Silv. 4, 54 *Chordas Pulso, Maroneique sedens in margine templi.* ¶ 2. Aliud adjectivum vide statim in *Maronea*.

¶ Maroniānus, *a, um*, idem; ut, *Stylus Maronianus*, Sidon. 8 ep. 11, 23.

MĀRŌNEA, *æ*, oppidum Thraciæ maritimum, ad Neston fluvium, olim Orthagoria, vino celebre. v. Mela 2, 2 & ibi Voss. Plin. 4, 11.

¶ Maroneus, *a, um*. *Vinum maroneum* celebratissimum, Plin. 14, 4. vid. Brouckh. ad Tib. 4, 1, 57 *Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.*

MARONION, *i*, n. centauria major, tausendgüldenkraut. Apul. de Herb. c. 34. Sed *Maron* vide in *Marum*.

MARPESSVS, *i*, Troadis vicus, unde

¶ Marpessius, *a, um*. v. Scal. & Brouckh. ad Tib. 2, 5, 67.

MARPĒSVS, *i*, m. mons in Paro insula: Vnde

¶ Marpesius, *a, um*, adj. ut, *Marpesia cautes*, i. e. *lapis Parius*, marmel. Virg. Æn. 6, 471, ubi Servium videas. Dicitur proverbialiter de pertinaciter silente tam ab ipso poeta, quam ab Arnobio lib. 2 p. 60. *Vt stipes*, inquit, *aliquis, aut Marpesia, ut dictum est, rupes stabit elinguis & mutus.*

MARRA, *æ*, f. instrumentum ferreum, quo exciduntur herbæ, ein grab-eisen, krauthacke. *Ne marra & sarcula desint*, Iuvenal. 3, 311. Et Colum. 10, 72 *Marris eradere viscera matris*, alii legunt *clatris*. Adde Plin. 17, 21. f. 35 n. 4, ubi Hard. notat, Italis etiam *Marra*, Gallis *Houë* & *Marre de Vigneron* appellari: it. 18, 16 f. 43. Etiam ad pisces flumine extrahendos adhiberi potest, si recte Plinium emendat Hard. 9, 15 f. 17. no. mai. 27.

MARRVBIVM, *i*, n. πράσιον, andorn, lungenkraut. *Marrubium nigrum*, μέλαν πράσιον, vel βαλλωτή, schwartz andorn, Plin. 20, 22. ¶ 2. *Marrubium* oppidum Marsorum in Italia, quod & *Marruvium* vocatur, situm ad orientalem Fucini lacus ripam. v. Cluver. Ital. 2, 15. Silius 8, 506 *Marruvium veteris celebratum nomine Marri.*

¶ Marrubii, seu Marruvii, *orum*, m. pl. pop. circa lacum Fucinum. Adj. Virg. Æn. 7, 750 *Quin & Marrubia venit de gente sacerdos.* Plinius 3, 12 *Fucentes, Lucenses, Marruvii; Albensium Alba ad Fucinum lacum.*

MARRŪCĪNI, *orum*, m. pl. populi Italiæ, quorum meminit Strabo lib. 5, & Plin. 15, 16.

¶ Marrucīnus, *a*, *um*, adject. ut, *Marrucini montes*, Stat. 4 Silv. 4, 86 *Marrucina pubes*, Silius 8, 521. Et, *Gens Marrucina*, Idem 15, 564.

MARS, *Martis*, m. planeta, stella Martis. Cic. de N.D. 2, 20 *Iovi proximum inferiorem orbem tenet πυρόεις, quæ Martis stella dicitur, eaque quatuor & viginti mensibus, sex, ut opinor, diebus minus, eumdem lustrat orbem.* ¶ 2. *Mars*, Deus belli, Ἄρης, *Mars cruentus*, *ferox*, *impius*, *torvus*, *belliger*, Poetarum nominibus. Cic. Att. 15, 11 pr. *Cassius, fortibus sane oculis (Martem spirare diceres)*. Varro L. L. 4, 10 ait, *Martem* ab eo dici, *quod maribus in bello præest.* Animalia Marti sacra recenset Voss. Instit. Orat. p. m. 94 & 95. *Martius anguis* ille, quem Cadmus confecit, Ovid. 3, 32. *Marti arma non sunt oneri:* Vel, *Mars non concutit sua ipsius arma*, vid. Chil. ¶ 3. Item, fortuna belli & ipsum bellum, krieg. Cic. fam. 6, 4 *Omnis belli Mars communis, & incerti semper exitus sunt præliorum*, das glück im krieg ist ungewiß. Adde Liv. 7, 8 ex Sigonii emendatione. *Vario Marte pugnatum est:* Quem sermonem eruditum ait esse Quintil. 8, 6. *Plusquam dubio Marte*, da es mißlich stehet, Vellej. 2, 55, 3. conf. Voss. 4 Inst. Orat. p. 115. *Cui Mars iratus est*, Plaut. Pœn. 3, 3, 32. ¶ 4. *Suo*, *nostro Marte*, proverbiale est, pro propriis viribus, sine alicujus adminiculo. Cic. Phil. 2, 37 *Rex suo Marte res suas recuperavit*, ohne fremde hülffe. Et Offic. 3, 7 *Hanc partem relictam explebimus nullius adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro.* Sed Liv. 3, 62 extr. *suo Marte pugnant equites*, cum ex equis, *alieno*, cum pedibus pugnant. Est & hæc latina locutio, *aperto Marte*, aufrichtig, ohne list. Ovid. Met. 13, 208 *Nec aperti copia Martis Ulla fuit.* Et, *Æquo Marte*, ohne vortheil. Curt. 4, 1, 8 *De regno æquo Marte, si vellet, contenderet.* ¶ 5. *Mars* & *Mors* confundi a librariis, docet Drakenb. ad Sil. 4, 228; 10, 474.

¶ Martius, *a*, *um*, adj. martialisch, kriegerisch; ut, *Campus Martius* Romæ inter urbem fuit & Tiberim. v. *Campus*. v. Liv. 2, 5. Sic, *Legio Martia*; *Martium anguem* ex Ovid. 3, 32 modo vidimus. *Calendæ Martiæ*, a quibus annum auspicatur Romulus, uxoribus & amasiis festæ. vid. Interpr. ad Hor. 3, 8; & Brouckh. ad Tib. 3, 1. *Martius mensis*, der merz- oder lenz-monat. vid. Festus. *Post idus Martias*, *Idibus Martiis*, quibus Cæsar periit, Cic. Phil. 2, 36 & 37. Hinc

¶ Ancus MARTIUS, quartus Romanorum rex, religionis & æquitatis studio laudatus. Horat. 4 od. 7, 15 *Quo pius Æneas, quo Tullus dives & Ancus? Pulvis & umbra sumus.*

¶ De *Martia* gente, & ex ea nobilibus, *Martiaque aqua* & fœdere *Martiano*, egimus in *Marcia*, quomodo scribendum est.

¶ Martiālis, *e*, ut, *Flamen Martialis*, Cic. Arusp. Resp. c. 6. Et, *Ministri Martiales*, qui Marti serviunt, idem pro Cluent. c. 15 pr. *Ludi Martiales*, in honorem Martis instituti. Et, *Lupi Martiales*, Horat. 1 od. 17, 9. Hinc

¶ MARTIALIS, *is*, m. poëta latinus, scripsit libros epigrammatum 14 qui leguntur excusi. Eum vero poëtam quamvis ut ingeniosum & candidum, Plinius junior commendet, tamen in scribendo parum est verecundus, immo nimium spurcus & obscenus, ac talis omnino, ut a lectione ejus pias & honestas puerorum mentes arcendas censeant sapientes. Habet quidem doctas, breves & argutas sententias, sed quas ex stercore, veluti aurum, oportet colligi. Scripsit sub Domitiano, vid. Petr. Crinitum de Poët. Latinis c 71.

MARTIANUS, *i*, m. Imp. Rom. successor Theodosii junioris, dicere solitus: *Dum pax constare possit, non sumenda arma.* ¶ 2. *Martianus Capella*, de quo supra in *Capella*.

¶ Martiŏlus & Martulus, *i*, m. diminut. sunt dubia admodum. Caper Grammaticus scribit p. 2246 *Martulus est sacerdos a Marte.* Et ubi *Marculus* est malleus apud Plin. 7, 56, *Martulum* in omnibus scriptis codicibus se reperisse, notat Harduinus. Sic & *Martiolus*, ein hämmerlein, apud Sarisber. 4, 5. Unde & Reinesius in Fragm. Petronii p. 23 legit: *Martiolum de sinu protulit.* v. ejus Schol. p. 74, & quæ opponit Burmann. ad Petr. c. 51 p. 251. Sequiori certe ævo dixisse, *Martulum*, ipsum *Martelli* nomen indicat, de quo deinde.

¶ Marspedis, quid significet, non reperiri potuisse docet Festus.

¶ Marspĭter, *i*, e. Mars pater, apud Gell. 5, 12. De obliquo casu *Marspitris* disputat Varro de L. L. 8, 46.

¶ Martĭcŏla, *æ*, m. Martis cultor, ein soldat, kriegsmann. Ovid. Trist. 5, 3, 22 *Getes Marticola.*

¶ Matticultor, *oris*, m qui Martem colit. Inscript. vet. apud Gruterum p. 55 n. 10 *Deo Marti & Victoriæ contubernium Marticultorum posuerunt.*

¶ Martĭgĕna, *æ*, m. Marte genitus, ein Martis sohn; ut, *Martigenæ Romulus & Remus*, Ovid. Amor. 3, 4, 39. Et Silius 12, 582 *Martigena populus*, i. e. Romanus. Et Plaut. Amph. Sc. DI vestram v. 14 *Martigena bellua*, i. e. serpens ille Thebanus a Cadmo interfectus.

¶ Martiobarbulus, *i*, m. miles qui glandes gerit plumbeas, forte similes illi generi, quod apud nos vocatur ein granadirer; & ipsæ plumbatæ vocatæ *Martiobarbuli*, handgranaten. v. Veget. de Re Milit. 1, 17, ibique Stewech. & Turneb. Advers. 24, 11.

¶ Mavors, *ortis*, m. per epenthesin *Mars* dicitur, vel potius primitivum est *Mavors*, ex quo alterum illud contractum, si vera sit etymologia Stoica, dictum, *quod magna vertat*, apud Cic. de N. D. 2, 26.

¶ Mavortius, *a*, *um*, idem quod *Martius*: ut, *Terra Mavortia*, Virg. Æn. 3, 13. vide infra *Mavortes*.

MARSI, *orum*, m. pl. populus Italiæ supra Picenum inter Vestinos Pelignosque montibus incolens: parvus quidem, sed fortissimus: quippe qui duce Popedio acerrimum bellum concitavit Romanis. Quod ab auctoribus, *Marsicum*, a conjunctis aliis Italiæ populis, *Sociale*, itemque *Italicum* appellatum est. Funestius fere Italiæ, quam Civilia, si Plin. 2, 83 credimus. Hi excantandis non modo serpentibus, sed naturali quadam repugnantia contra serpentum venena, nobiles fuere: sicut Psylli Ophiogenes. Ovid. de medicamine faciei v. 39 *Nec mediæ Marsis finduntur cantibus angues.* Et Silius Italicus 8, 496 *Marsica pubes* (scil. notat) *Et bellare manu, & chelidris cantare soporem, Vipereumque herbis hebetare & carmine dentem.* Adde Solinum, quem ad hunc Silii locum allegavit Cellarius. Plin. 26, 4; 28, 2 & 3. Gell. 16, 11. Martia. Cap. l. 4 pr. Est de his & luculentus locus apud Alcimum Avitum de Mundi origine 2, 305 & seq. Atque hi etiam vendebant remedia contra serpentes. Arnobius 2 p. 66 *Adversus ictus noxios & venenatos colubrarum morsus remedia sæpe conquirimus, & protegimus nos laminis, Psyllis Marsisque vendentibus, aliisque institoribus atque planis.* Quem locum frustra de mendo suspectum habuere viri eruditi. Per *laminas* Phylacteria intelligit, quæ Psylli Marsique contra serpentum morsus vendebant. Quin omnes plani illi & circumforanei, qui serpentes tractabant innoxie, quos Mart. 1 epigr. 41 *Custodes dominosque viperarum* appellat, *Marsi* (forte & *Psylli*) appellabantur. Iul. Firmicus 8, 6 *Marsi erunt*, (nempe sic nati, uti descripserat hactenus,) qui *pestiferos angues sopitis & mitigatis aculeis opprimant*, Vet. Gloss. *Marsos*, ἀσπιδοθήρας, ὀφιοδιώκτας, schlangenfänger.

¶ Marsus, & Marsĭcus, *a*, *um*, adject ut, *Bellum Marsicum*, Cic. de Leg. Agr. 2, 33. *Marsi cantus*, apud Ovid. vel si quis alius Carminis ejus auctor est, cujus versum supra laudavimus: item *Marsæ voces*, apud Horat. epod. 5, 76. *Marsa nænia*, apud eumdem epod. 17, 29 & Ovid. A. A. 2, 107 pro incantationibus Marsicis. *Marsæ nives*, Stat. 1 Silv. 4, 26.

MARSŪPIUM, *i*, n. loculi, ein beutel, geldsack, μαρσύπιον. Non. 2, 563 ex Varronis libro de liberis educandis adducit, *Majorem curam habere nos marsupii, quam vitæ nostræ*, wir sorgen mehr vor den beutel, als unser leben. *Exenterare alicui marsupium*, Plaut. Epid. 2, 2, 2 einem den beutel fegen.

MARSYAS, *æ*, m. amnis Phrygiæ, Μαρσύας, a Marsya Satyro, qui victus canendi arte ab Apolline, in fluvium mutatus est. Fabulam eam habes apud Apollodorum, itemque Ovid. Met. 6, 383 seqq. & 6 Fastorum. De illius cum *Mæandro* comparatione vid. h. v. Fluvium describit Liv. 38, 13; & Curt. 3, 1. v. & Claudian. 2 in Eutrop. v. 265. ¶ 2. Statua ejus Romæ fuit in foro, ubi caussæ agebantur. Horat. 1 sat. 6, 120 *Non sollicitus, mihi quod cras Surgendum sit mane, obeundus Marsya*, Vid Lips. Antiq. Lect. lib. 3 p. 121 & interpt. Petr. c. 36 p. 151. Solent nimirum Latini in græcis nominibus in AS finitis ultimum elementum abjicere haud raro, & in A terminare. Itaque *Marsya* dixerunt etiam Martialis & Iuvenalis, quorum loca Torrentius ad Horatium notavit. Claudianus quoque l. c. *Marsya* dixit. Ita *Iarbas*, & *Iarba*: *Pterelas*, & *Pterela* dicebant, ut Vossius ostendit Addendis de Analog. 2, 2 p. 245 n. 33. Similiter *Helia* pro *Helias* Prudentius dixit Iejunantium Hymno. Curt. 3, 1, 5 *Marsyan* & *Lycum* confundit, quum *Marsyas Apameam* adluat, vel interfluat, *Lycus Laodiceam*: utraque urbs Phrygiæ est, quas fere semper jungit Strabo.

MARTELLUS, *i*, m. sive Marteus, malleus est, & novum diminutivum ex *Martulus*, ein kleiner hammer. vid. *Martiolus* sub *Marte*. Petron. c. 51 *Martellum de sinu proferens.* Ita Nodotius retinuit, cum alii fecerint vel *Marculum*, *vel Martiolum vel Martulum*. *Martellus* hinc appellatus est Carolus, Galliæ princeps, quasi malleus, quo hostes contundebantur. vid. Spelm. Gloss.

MARTES, *is*, f. animal, cujus pellis magno habetur in pretio, ein marter. *Martes Scythica*, mustela Scythica, ein zobel. Martial. 10 epigr. 37 *Venator capta marte superbus adest.*

Martialis, Martianus, Marticola, Martigena, Martiolus, vide *Mars*.

MARTISIUM, *i*, n. genus escæ, quod in mortario ex pisce fieri solet. v. Isidor. 20, 2.

Martius, Martulus, v. *Mars*.

MARTYR, *ȳris*, commune, μάρτυρ, testis, ein zeuge, ein märtyrer. Prudent. hymn. Epiphan. v. 125 de pueris ab Herode occisis: *Salvete flores Martyrum.* Et, *Martyres non pœna, sed caussa facit*, Augustin. contra Crescon. Gramm. 7, 48 epist. 61 & 167. Eorum memoria iis in locis culta, ubi eorum reliquiæ, Ludov. Vives ad August. de C. D. 1, 1. Conf. Dodwell. Dissert. Cyprianica XII. de Martyrum fortitudine.

¶ Martyrium, *i*, n. μαρτύριον, testimonium proprie, uti ex græcismo notum est, das zeugniß. ¶ 2. Supplicium sanctorum, pro confessione Christi & religione susceptum, die marter, der märtyr-tod. Tert. de Spectac. c. 29 *Ad Martyrii palmas gloriare.* ¶ 3. Templum Constantini in resurrectionis dominicæ loco positum. Vide Henr. Valesii Epistolam ad amicum, commentariis Eusebianis subjectam. Etiam alia templa ita vocata, ubi martyres sepulti; ut, *Martyrium Eufemiæ*, Anastas. in Leone. Adde Gloss. Spelm.

¶ Martyrologium, *i*. n. μαρτυρολόγιον, liber continens martyrum descriptiones, ein martyr-buch, quale est v. g. a Baronio editum.

¶ Commartyr, *ȳris*, m. ein mitmärtyrer. Tertull. de Anima c. 55 *Commartyres suos videre.*

¶ Protomartyr, *ȳris*, πρωτομάρτυρ, martyrum primus, Stephanus vulgo vocatur.

MARUM, vel Maron, *i*, n. μάρον, amberkraut. Plin. 13, 1 & 2; & 12, 24; Diosc. 3, 43.

MAS, *măris*, m. cui opponitur fœmina, ein mannsbild. Cic. de Natura Deor. *Bestiæ aliæ mares, aliæ fœminæ sunt.* Prudent. Hymno de Epiphan. v. 101 *Mas omnis infans occidat.* Auson. epigr. 110 in puerum formosum: *Dum dubitat Natura, marem faceretne puellam, Factus es ô pulcher pæne puella puer.* Horat. 1 ep. 1, 63 *Nænia, quæ regnum recte facientibus offert, Et maribus Curiis & decantata Camillis.* ¶ 2. Auctores etiam non raro adjective usurparunt, & *marem* pro forti ac virili, seu masculo, dixerunt, männlich. Apul. lib. 3 de A. A. *Maribus animis, & viribus alacribus dormientes aggrediamur.* Horat. de Arte Poët. v. 402 *Post hos insignis Homerus Tyrtæusque mares animos in Martia bella Versibus exacuit.* Idem Horat. *Marem vitellum* lib. 2 sat. 4, 14 dixit.

¶ Mascu-

¶ Maſculus, *i*, m. diminut. a *mas*, notatque virum, ſeu virilis ſexus qui eſt, ein männlein. Liv. 13, 12 *Incertus, maſculus an fœmina eſſet.* Sed is locus dubiæ lectionis eſt, manu ſcriptis plurimis *mas* præferentibus. Exſtat tamen 31, 12.

¶ Maſculus, *a, um*, adject. männlich; ut, *Maſcula proles*, Horat. 3 od. 6, 73; &, *Maſcula Sappho*, Idem 1 epiſt. 19, 28. *Maſculus animus*, ein unerſchrockenes gemüth. Apulej. lib. 6 Met. *Quin igitur tandem maſculum ſumis animum.* Ibidem: *Ærumnas ingenio maſculo ſuſtinebat. Maſculum thus*, Plin. 12, 14. ¶ 2. *Cardo maſculus* vid. *Fœmina* n. 3.

¶ Maſcule, adv. hactenus absque autoritate veterum.

¶ Maſculinus, *a, um*, männlich. Plin. 19, 5 *De rapis abunde dixiſſe poteramus videri, niſi medici maſculini ſexus facerent in his rotunda: latiora vero & concava fœminini.* Et Phædrus 4, 14, 13 *Maſculina membra.* Prudent. Periſteph. 10, 1069 *Maſculinum germen.*

¶ Maſculine, adv. idem. Arnob. lib. 1 p. 36 *Res fœmineas maſculine depromere.*

¶ Maſculiniter, aliud adverb. i. e. maſculino genere. Vet. Interpr. Irenæi 1, 1 *Vocant Dominum maſculiniter.*

¶ Maſculinitas, *ātis*, f. die männlichkeit. Conſtant. Afer 6, 1 *Virtus, quæ in maſculis cauſſa eſt maſculinitatis; in fœminis fœminationis.*

¶ Maſculērum, *i*, n. pl. *Maſculeta*, vites maſculæ ſunt Plin. 17, 22, quæ non ſubiguntur, ut palmites alios emittant, ſed quas in altum creſcere ſinunt.

¶ Maſculeſco, *ĕre*, id eſt, maſculum fieri, männlich werden. Plin. 18, 13 *Denſiore ſatu maſculeſcere.*

¶ Maſculo, *āre*, id eſt, maſculum facere, ermannen.

¶ Maſculātus, *a, um*, ermannet, mannbar; ut, *Mercurialis maſculata*, Apul. de Herb. c. 82.

¶ Maſculoſœmina, *æ*, f. ein zwitter, Vet. Interpr. Irenæi 1, 1.

¶ Maſcarpio, *ōnis*, m. idem ac *emaſculator*, qui virilia carpit. Petron. c. 134 *Ingemui ego utique propter maſcarpionem.*

¶ Maſturbo, *are*, eſt ſui ipſius ſtupratorem eſſe, relicto naturali uſu fœminæ; quam fœditatem notat ipſe Apoſtolus Rom. 1, 24 & 27. Gloſſ. lat. gr. *Maſturbat*, δεῖται, δεῖσται. Et paſſive Martial. 11 epigr. 105 *Maſturbabantur ſervi.* Alii *Maſtuprare* ſcribunt, ut idem ſit ac *manu ſtuprare.* vid. Voſſ. Etym. p. 312. Hinc

¶ Maſturbatus, *i*, m. effœminatus. Quantum ſcelus hoc verbo ſignificetur, vel ipſe impuriſſimus Martialis, qui habet, lib. 9 epigr. 42 in Ponticum oſtendit.

¶ Maſturbator, *ōris*, m. idem, apud Martial. 14 epigr. 203. Adi Sciopium ad Luſ. Priap. carm. 18. Quibusdam eſt *Maſtuprator.*

¶ Commaſculo, *are*, mannbafft machen. Apulej. Miſc. 2 *His cognitis, animum meum commaſculo*, ich faſſe einen muth. Et Macrob. Sat. 7, 11 *Commaſculare frontem.*

¶ Emaſculo, *are*, eſt caſtrare, virilitate privare, die mannheit nehmen. Apul. Met. 7 p. 198 *Poſſum amatorem iſtum diſſectis femoribus emaſculare, & quovis vervece mitiorem efficere.*

¶ Emaſculator, *ōris*, m. ein knabenſchänder. Apul. Apol. p. 321 *Emaſculatoribus ſuis ad omnia nefanda morigerus.*

¶ Remaſculātus, *a, um*, wieder ermannet, apud Iſidorum.

¶ Semĭmas, *ăris*, m. caſtratus, ein halber mann, verſchnitten, ut, *Capri ſemimares*, Varro de R. R. 3, 9; & Colum. 8, 2. Et Ovid. Faſt. 1, 588 *Semimaris flammis viſcera libat ovis.* ¶ 2. Androgynus, ein zwitter. Liv. 31, 12 *Ante omnia abominati ſemimares, juſſique in mare extemplo deportari.* Dicuntur ibi *ambiguo ſexu* eſſe, *incerti, maſculi an fœminæ ſint.*

¶ Semimaſculus, *i*, m. ſemimas, idem. Fulgentius Mytholog. 3, 5 *Berecynthia Attin caſtrando ſemimaſculum fecit.*

MASCAVDA, *æ*, f. pro *Baſcauda*, vas eſcarium vel potorium. Gloſſ. lat. gr. *Maſcauda*, βάυκη: vid. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 333, & ad Solin. p. 923, & ſupra *Baſcauda.*

MASCHĂLA, *æ*, f. μασχάλη, machina, qua farcinæ deponuntur in naves, aut eximuntur e navibus, ein hebewerkſte. Hinc *maſchalam tollere*, μασχάλην αἴρειν, dicuntur illi, qui avidius bibentes poculum tollunt in altum. Niſi potius ſimpliciter intelligitur Gr. μασχάλη, brachium. vid. Eraſm. in Adag.

Maſculetum, maſculinus, maſculus, &c. vid. paullo ante *Mas.*

MĂSĬNISSA, vel Maſaniſſa, *æ*, m. ut Suidas habet, μασανάσσης, rex Numidarum, avus Iugurthæ, pater Micipſæ, hoſtis primum capitalis populi Rom. deinde amiciſſimus ei factus, ad finem usque vitæ perſeveravit. Multa de eo Liv. lib. 7 Bell. Pun. Ac meminit ejus etiam Cic. de Senect. c. 10 & Ovid. Faſt. 6, 769. Stemma familiæ Maſiniſſæ ad Livium 29, 31 Sigonius exhibet. De orthographia Drak. ad Sil. 16, 117.

MASŌRA, *æ*, f. doctrina critica Ebræorum, quæ creditur a viris ſynagogæ magnæ, quibus præſedit ſapientiſſimus Esdras, confecta: qua obſervatum eſt, non modo quot commata & verba, ſed etiam quot litteras contineant libri ſinguli, quibus Canon biblicus conſtat. Sepimentum, & munimentum quaſi ſacrarum ſcripturarum V. T. vocat e Rabbinis Buxtorff. in Comm. Maſoreth. c. 13.

¶ Maſorethæ, *arum*, m. pl. Ebræorum critici, de quibus Heinſius Prolegom. in N. T. p. 11, item in Ariſtarcho Sacro p. 650.

MASPĒTVM, *i*, n. μάσπετον, folium ſilphii ſeu laſerpitii, apud Plinium 19, 3.

MASSA, *æ*, f. μάζα, farina, aqua ſubacta, ein teig. Vet. Gloſſ. *Maſſa*, μάζα, φύραμα, μάγμα. ¶ 2. Sed *Maſſa auri, argenti, ferri, &c.* ein klump. vid. Plaut. Mil. 4, 8, 73. Et Columell. 12, 5 *Quidam ferri maſſas exurunt.* Item Virg. Georg. 4, 170 *Ac veluti lentis Cyclopes fulmina maſſis Cum properant.* Et Vet. Gloſſ. *Maſſa*, βῶλος ἀργύρου, ἢ ἄλλης ὕλης. ¶ 3. *Maſſa* etiam vocatur fundus, vel certa agri pars, & quævis moles denſa. Ammian. 14, 11 *Natus apud Tuſcos in maſſa Veternenſi.* conf. Caſſiod. Var. 9 epiſt. 3. Fabrett. Inſcript. p. 98, & Barth. Adverſ. 45, 17.

¶ Maſsula, *æ*, f. diminut. Colum. 12, 38 *Poſthæc complures ex ea maſſulæ fiunt.* Sic, *Maſſula nivea*, ein ſchneeball.

¶ Maſsālis, *e*, rotalis, ganz; ut, *Maſſalis moles*, Tertull. adv. Hermog. c. 30; & *Maſſalis ſumma*, Idem adv. Marc. 4, 18.

TOM. I.

¶ Maſſaliter, adv. gänzlich; ut, *Vitia maſſaliter ſolidata*, Tertull. adv. Valent. c. 16. conf. de Fuga in perſecut. c. 13.

¶ Maſſo, *are*, verbo Lucretius utitur, pro in maſſam redigere, denſare, knäten zu einem klump machen, lib. 1, 666, ſed alii *mutare* legunt. vid. Pareum ad h. l. ¶ 2. Pro *maſticare* poſuit Theod. Priſcian. 1, 8 *Maſſando corpus purgare.* Idem 2, 29 *Papaveris radix maſſata.*

¶ Submaſſa, *æ*, f. Columella 12, 34 *Muſtum de ſubmaſſa & limpidum ſit.* Sed vid. Geſner. ad h. l.

MASSAESȳLI, *orum*, m. pl. Numidæ occidentales, a Maſſylis, ut orientalibus, diſtincti. Numidia Maſſæſylorum, regnum Syphacis v. Hiſt. & Geograph. Antiquam & Harduinum in Plin. 5, 5 p. 527.

MASSĂGĔTAE, *arum*, m. pl. μασσαγέται, populi Scythiæ Aſiaticæ orientem verſus, lac equinum cum ſanguine mixtum potantes, in alimentum, ut Herodotus ſcribit & Strabo. Dicti *Maſſagetæ* quaſi graves Getæ, vide Iſidor. 9, 2. *Maſſagetes* ſingulari numero dixit Claud. 1 in Rufin. v. 312; & Lucan. 3, 283.

MASSĂRIS, *is*, f. uva, quæ ex vite ſilveſtri cum flore in Africa decerpitur. vid. Plin. 12 & procem. lib. 23.

MASSĪCVS, *i*, m. pl. n. *Maſſica*, mons Campaniæ vini optimi ferax. *Vina Maſſica*, adjective, Horat. 2 ſat. 4, 51. Et, *Munera Maſſica Bacchi*, Virgil. Georg. 3, 526. *Veteris pocula Maſſici*, i. e. vini Horat. 1 od. 1, 19. Conf. Menckenii Obſerv. L. L.

MASSȳLIA, *æ*, f. Μασσαλία, ſecunda ſyllaba correpta; *Marſeille*, urbs Galliæ Narbonenſis, condita a Phocæenſibus, ſive Phocæis, civitate Ioniæ, qui relicta patria Phocæa eo denigrarunt, ut Strabo lib. 4, & Mela 2, 5, itemque Liv. 5, 34 teſtantur. Hor. epod. 16, 17 *Phocæorum Velut profugis exſecrata civitas.* S. Hieronymus præfat. 2 in Epiſt. Pauli ad Galatas: *Maſſiliam Phocæi condiderunt.* Solin. c. 8 a *Phocenſibus* conditam prodit. Sed alii ſunt *Phocæi*, alii *Phocenſes*: ſicut *Phocæa*, unde *Phocæi*, ſeu *Phocæenſes* appellati; & *Phocis*, unde *Phocenſes*, diverſa loca ſunt, quæ confudit Solinus, cum iſta de Maſſilia literis proderet. Etiam Seneca, cum Conſol. ad Helviam c. 8 ſcriberet: *Phocide relictâ Graji, qui nunc Maſſiliam colunt, prius in hac inſula conſederunt.* Liv. 35, 9 *Iam tum -- duo oppida erant, muro diviſa: unum Græci habebant, a Phocæa, unde & Maſſilienſes oriundi; alterum Hiſpani. Græci a Phocæa*, id eſt, *Phocæenſes.* Et, *Græculam civitatem* vocavit Florus 4, 2. *Grajam filiam* Paullinus Iambo ad Cytherium v. 306, quod a Phocæenſibus Græcis condita eſſet. Quod factum anno 1 Olymp. 45, ut Euſebius notavit, hoc eſt, An. 153 poſt urbem conditam. Magna ſemper gloria ac fama hæc civitas fuit: tum ob optime conſtitutam rempubl. legumque ac diſciplinæ ſanctitatem, tum ob Philoſophiæ ac litterarum ſtudia, quibus adeo floruit celebrataque eſt, ut ipſis Athenis palmam propemodum faceret ambiguam. Quare patricii quoque juvenes Romæ ſtudiorum & morum fingendorum cauſſa eo mitti ſolebant; quod de Agricola etiam ſuo Tacitus refert. Et eam ob cauſſam Cæſar Maſſilienſibus, quamvis, ut peſſime de ſe meritis, iratiſſimus eſſet, ignovit, eosque conſervavit, ut Cicero auctor eſt Phil. 2, 37; & Cæſar ipſe de B. C. 2, 22. Luculentum civitatis elogium habes apud eumdem Ciceronem pro Flacco c. 26. Vide etiam Strabonem lib. 4. Situm ejus deſcribit Cæſar de B. C. 2, 1. Vide & Eumenium Paneg. Conſtantini c. 19.

¶ Maſſilienſis, *e*, adject. apud Auſon. epiſt. 9, 27. Et, *Maſſilienſes*, cives incolæ, apud Cæſarem cit. lib. ſæpiſſime.

¶ Maſſilitānus, *a, um*, idem. *Maſſilitani*, id eſt, cives Maſſilienſes, apud Vitruv. 10, 22.

¶ Maſſiliota, *æ*, m. Terentiorum cognomen. Liv. 31, 50. Conf. Pighium in Annal. ad ann. 553, & 566. & in operis indice.

¶ Maſſaliōticus, *a, um*, idem: ut, *Maſſalioticum os Rhodani*, Plin. 3, 4, Græca formatione.

MASSȳLIA, *æ*, f. mediterranea pars eſt Mauritaniæ, non procul ab Atlante, & hortis Heſperidum, auctore Servio in illud Virg. Æneid. 4, 483 *Hinc mihi Maſſylæ gentis monſtrata ſacerdos.*

¶ Maſsȳlus, & Maſsȳlius, *a, um*, adject. Idem ibidem: *Maſſylique ruunt equites, &c.* Et Lucan. 4, 682 *Et gens, quæ nudo reſidens Maſſylia dorſo, Ora levi flectit frenorum neſcia virga.* Nec ephippiis enim, nec frenis hæc gens utitur. Alii ab his ſunt *Maſſæſyli*, de quibus ſ. l.

¶ Maſsylēus, *a, um*, aliud adj. Martial. 9 epigr. 23 *Et Maſſyleum virga gubernet equum.*

MASTAVRA, *æ*, f. urbs Lydorum; unde dicta, vide ſupra in *Ma.*

MASTĬCHE, *es*, f. penult. brevi, μαστίχη, lacryma lentiſci, in Aſia, Arabia, Græcia, Ponto & Italia, Plin. 12, 17, maſtix-körner, reſina, lentiſcina. vid. Intt. ad Samon. 159 *Rugarum ſulcos lentiſci maſtiche tendes.* Vbi ultima brevis nominativum *maſtix* prodit, licet & alias abutatur Græcarum quantitate Serenus. vid. etiam 426, & præf. 450 ubi genit. *Maſtichis.* vide *Lentiſcus.*

¶ Maſtichātus, *a, um*, ex maſtiche factus, aus maſtix beſtehend; ut, *Maſtichatum* ſcil. *poculum*, Lamprid. in Heliogab. c. 19.

¶ Maſtichīnus, vel Maſticīnus, *a, um*, idem; ut, *Oleum maſtichinum*, maſtix-öl, Pallad. Mart. t 9; & Dioſc. 1, 42. *Veſtis maſticina* Iſidor. 19, 22. Et abſolute *Maſticinum*, quod colorem maſticis habeat, Idem 19, 27.

¶ Maſtichĕlæon, *i*, n. μαστιχέλαιον, oleum e maſtiche, maſtix-öl, Conſtant. Afer 7, 6; & Dioſc. 1, 42.

MASTĪCO, *are*, ex græco μασάζω, notat manducare, cibum mandere, dentibus terere, kauen, eſſen. Macer de Viribus Herb. carm. 3 *Maſticet hoc patiens teneatque diutius ore.* Et carm. 71 *Illud ſi patiens jejuno maſticet ore.*

¶ Maſticatus, *a, um*, gekauet, gegeſſen. Apulej. de Herb. c. 79 *Cum fuerit maſticatum, fervorem commovens, &c.* Et Theod. Priſcian. de Diæta c. 10 *Portulaca maſticata ſtuporem dentium ſanat.*

¶ Maſticatio, *ōnis*, f. die kauung. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Cibum maſticatione exercere.*

¶ Commaſtĭco, *are*, zerkauen, zerbeiſſen. Macer carm. 2, 15 *Ægilopas curat, ſi quis commaſticet illam.*

¶ Commaſticatus, *a, um*, zerbiſſen; ut, *Commaſticatæ frondes*, Idem Macer carm. 4, 8.

¶ Imma-

¶ Immasticatus, *a, um*, ungekäuet; ut, *Immasticata devoratio*, Cæl. Aurel. Tard. 3, 3.

Mastigeus, mastigia, mastigophorus, vid. in *Mastix*.

MASTIX, *mastīgis*, m. μάστιξ, scutica, flagellum, a μαστιγόω seu μαστίζω, *flagello*, eine peitsche, geissel. ¶ 2. *Mastix*, arboris lentisci gutta est, mastix, Isidor. 17, 8. Al. *Mastiche*.

¶ Mastīgeus, *a, um*, μαστίγεος, flagellis cæsus, gegeisselt, gepeitschet. Plaut. Trin. 4, 2, 121 *Aggrediendus est hic homo mastigeus*. Alii aliter.

¶ Mastīgia, *æ*, m. μαστιγία, verbero, sive, qui verberibus dignus est, ein galgenschwängel, henckermäßiger bube, apud Plaut. Most. 1, 1, 1 &c. & Ter. Adelph. 5, 2, 6.

¶ Mastīgo, *āre*, geisseln. Cyprian. Serm. de rat. circumcis. p. 489.

¶ Mastīgŏphŏrus, *i*, m. μαστιγοφόρος, pl. *Mastigophori*, flagelliferi, lictores erant agonothetarum in sacris certaminibus, qui turbam submovebant, & strepitum ac seditiones cohibebant. Prudent. in Symmach. 2, 516; & 1, 18. § 17 ff. de muner. & honor.

Grammaticomastix, vide in *Gramma*, Granomastix, *Granum*, Homeromastix, *Homerus*.

¶ Diamastīgōsis, *is*, f. διαμαστίγωσις, *id est, flagellatio, apud Lacedæmonas solennitas maxima*, ut est apud Tertull. lib. ad Martyr. c. 4 & Apol. c. 50, die geisselung. In quo sacro ante aram nobiles quique adolescentes flagellis affligebantur, adstantibus parentibus & propinquis, & uti perseverarent, adhortantibus. Philostr.

Mastos, herba, vide paullo post *Mastus*.

MASTRŪCA, vel Mastruga, *æ*, f. vestis pellicea Sardorum populorum & quorundam septemtrionalium, eine koze, madraze. Cic. pro Scauro: *Quem purpura regalis non commovit, eum Sardorum mastruca mutavit*, vid. Burm. ap. Quintil. 1, 5 p. 53. conf. Plaut. Pœn. 5, 5, 34. Prudent. contra Symmach. 2, 698 Gothis tribuit. Isidorus vero 19, 23 & Germanis: *Mastruca*, inquit, *vestis Germanica ex pellibus ferarum*. vid. Barth. ad Claudian. p. 56.

¶ Mastrucātus, *a, um*, mastrucam indutus. Cic. de provinc. Consul. c. 7 *Res in Sardinia cum mastrucatis latrunculis gesta est*.

Mastrupare Masturbare, masturbator, vide *Mas*.

MASTVS, *i*, m. μαστός, mamma, eine zitze. Vitruvius 8, 3 latine extulit *Masti salientes*, id est, tubuli mammati, in balneis vel fontibus. Apud nos löwen-köpfe oder bilder, daraus das wasser läuft, an brunnen und röhrkasten. Sed alii in *æsty* legunt pro *masti*. ¶ 2. Herba, quæ pilos mammarum e partu nascentium aufert, & tineas in facie aliaque cutis vitia emendat. Plin. 26, 15.

MĂTAEVS, *a, um*, gr. μάταιος, vanus, supervacuus, eitel, vergeblich. Petron. c. 41 *Plane matæus sum*; q. d. *frustraneus* sum, nec ita evenit res, ut putaram: & *ineptus* sum, vino cerebrum lædente, ut Schefferus dupliciter accipit. Quidam legunt *Matus* vel *Mattus*.

¶ Matæologia, *æ*, f. ματαιολογία, vaniloquentia, usitatum Theologis.

¶ Matæŏtechnia, *æ*, f. ματαιοτεχνία, ars vana, eine vergebliche kunst, Quintil. 2, 21.

MATĂRA, *æ*, seu Materis, *is*, f. teli Gallici genus, & procul omni dubio Gallica etiam vox, apud Cæsarem B. G. 1, 26. Sed ibi Turnebus *Materes* legit. Livius autem 7, 24 *Humero matara trajecto*. Nonius 18, 26 ex Sisenna, *Materibus configunt*. Auctor ad Herenn. 4, 32 *Materis transalpina*. vid. Voss. de Vitiis serm. p. 12. Pontanus in Gloss. prisco Gall. p. 246. Boxhorn. orig. Gall. 245. Bochart. Geogr. Sacra 2, 1, 62.

MATAVITATAV, vox est corrupta, incognita certe, Petronii c. 62 *Gladium strinxit, & matavitatau umbras cecidi*. Si legeris doctorum sententias v. g. apud Burm. aliquanto abibis incertior.

Mataurus vid. *Metaurus*.

MĀTAXA, *æ*, f. restis vel funiculi species, ein seil. Vitruv. 7, 3 pro filo agglomerato convolutoque usus est, ein kneul. vid. Baldus p. 68; & Isidor. 19, 29.

Matella, matellio, vide *Matula*.

MĀTEŎLA, *æ*, f. surculi genus est Catoni de Re Rust. c. 46, eine kleine hacke. *Malleo aut mateola adigere*. Dicitur quasi *Materiola* vel *Martiola*.

MĀTER, *matris*, f. μήτηρ, parens, genitrix, die mutter. Dicitur non tantum de humano genere, sed & brutis, de quo Buchnerus ad Venantium de Resurrectione v. 9, immo & de rebus inanimatis. Cic. de Legib. 1, 22 *Sapientia omnium bonarum rerum mater est*, der ursprung. Idem de Orat. 2, 40 *Luxuries, avaritiæ mater*, geiz wächst aus übermaß. Ita Plaut. Amph. 1, 1, 274 *Matrem vini* vitem vocat. Ita Virg. laurum pullulantem *matrem* vocat Georg. 2, 19. Et apes *matres mellis* vocat Varro de Re rust. 2, 5. ¶ 2. Est & honoris vocabulum. Solemus enim in compellatione seniores *Matres* salutare. Plaut. Rud. 1, 5, 5 *Iubemus te salvere, mater*. vide Wower. ad Petron. Apud Christianos id frequentissimum erat, ut ex Hieronymo & aliis constat. vid. infra *Soror*. ¶ 3. Deæ quoque honoris caussa appellatæ *Matres*: ut, Dii, *Patres*. Sen. Controv. 4, 4 *Vesta mater, fortasse nullum sacerdotem haberes, nisi Metellum habuisses*. Festo teste, *Matrem Matutam* antiqui ob bonitatem appellabant. DEABVS MATRIBVS dictæ aræ apud Selden. de DIs Syr. 2, 2. ¶ 4. *Mater*, pro materno affectu poeticum est. Seneca Medea v. 628 *Ira discessit loco, Materque, tota conjuge expulsa, redit*: *Mater*, id est, στοργὴ in liberos. Similiter eodem versu, *conjugem*, pro odio conjugali dixit, quod Medea in Iasonem maritum conceperat. Ita & *Pater* pro paterno affectu ponitur. Claudianus de 3 Consl. Honor. v. 157 *Indue mente patrem*. ¶ 5. *Mater* etiam pro nutrice ponitur Plauto prologo Menæch. v. 19; itemque Virg. Æn. 8, 632. vid. Nonium 4, 294; & Voss. 5 Instit. Orat. p. 247. ¶ 6. *Mater dura* & *mater pia* vocantur vulgo meninges s. membranæ cerebrum convestientes, tenuis hæc cui cerebrum propius cohæret, & altera crassa, cranio contigua &c.

¶ Matercŭla, *æ*, f. diminut. Cic. pro Flacco c. 36 *Materculæ suæ festivus filius*, conf. Horat. 1 epist. 7, 7.

¶ Māternus, *a, um*, adj. mütterlich. Cicero pro Cluent. c. 5 *Nomen amantius, indulgentiusque maternum*. Et, *Animus maternus*, Ter. Heaut. 4, 1, 24, mütterlich herz und treu.

¶ Matertera, *æ*, f. μητροκασιγνήτη, matris soror, die baase, muhme, der mutter schwester. Dicta quasi *mater altera*. Tac. Annal. 4, 71, 3 *Agrippina matertera erat liberorum Asinii Galli*. Persius sat. 6, 54 *Patrui sterilis matertera vixit*.

¶ Matrālia, *ium*, n. pl. festa matronarum, a quibus famulæ excludebantur. In honorem *Matris matutæ*, quæ Græcis *Leucothea* appellata: de quibus Ovidius Fast. 6, 475 & seqq. Varro L. L. 4, 22; & Dempst. in Rosin. Ant. Rom. 4, 10. Alia *Matronalia*, de quibus infra.

¶ Matresco, *ĕre*, der mutter nachschlagen; ut, *Utinam nunc matrescam ingenio, ut meum patrem ulcisci queam*, Pacuv. apud Nonium 2, 526.

¶ Matrĭmonium, *i*, n. conjugium, der ehestand. *Matrimonii jus castum & legitimum*, Cic. pro Cluent. c. 62. *Habere in matrimonio*, zu der ehe haben, Cic. Leg. 3, 16. Et, *Ducere in matrimonium*, zu der ehe nehmen, Idem pro Cluentio c. 44. *Iungere & conjungere secum aliquem matrimonio*, Curt. 6, 9, 30; & 8, 1, 9. *Vxor matrimonio exigitur*, sie bekömmt einen scheidebrief, Plaut. Merc. 4, 6, 6. Multa ad ritus & verba solemnia matrimoniorum disces ex orationibus contrariis, de jure connubior. plebis cum patriciis apud Liv. 4 pr. Multa etiam sunt apud Ovid. A. A. 2, 598. ¶ 2. *Matrimonium* ponitur pro matrona sive conjuge apud Livium 10, 23 *Matrimoniis convocatis*. Vbi tamen Drakenborchium vide. Iustinus 3, 3, 8 *Vt severius matrimonia sua viri coercerent*: & 3, 5, 6 *Servos manumitterent, hisque interfectorum matrimonia pollicerentur*. vid. Suet. in Calig. c. 25. Per matrimonia autem non paucos promotos notat Piccart. Observat. Polit. decad. 6, 3. Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 21. Virdung. ad Tac. Agric. c. 7. ¶ 3. Etiam pro marito videtur poni Plin. 15, 30 *Livia, quæ post Augusta matrimonii nomen accepit*. ¶ 4. Falso Cujacius Connanusque, & alii ex ICtis existimarunt, *Matrimonii* vocem materna etiam Latinis bona notasse; sicut *Patrimonium* paterna bona significaret. Nam eos corruptæ codicum lectiones apud Suetonium, Val. Maximum & Senecam deceperunt: de quo Casaub. ad Suetonium monuit. vid. Christoph. Colerum Parerg. c. 6.

¶ Matrimoniālis, *e*; ut, *Tabulæ matrimoniales*, ehestiftung, Iul. Firmicus 7, 17.

¶ Matrīmus, *i*, m. cujus mater adhuc superstes est, dessen mutter noch lebt. Liv. 37, 3 *Decem ingenui, decem virgines, patrimi omnes matrimique ad id sacrificium adhibiti* conf. Cic. de Arusp. Resp. c. 11; & Tac. Hist. 4, 53. Festo *Matrimes & patrimes* dicuntur. vid. *Patrimus*.

¶ Matrix, *īcis*, f. plur. *matrīces*, mutterthiere, die zur zucht gehalten werden, apud Scriptores de Re Rust. Varro R. R. 3, 5 *Habeo tauros ad matrices septuaginta duos*. ¶ 2. Et, *Matrix*, μήτρα, organum conceptionis & generationis in utero materno, die mutter, bärmutter, Plin. 27, 10. ¶ 3. Nominat & *matricem* Theophrastus cor seu medullam in medio ligni arboris, der kern oder marck im holz. Et sic Suetonius Aug. c. 94 *Matricem arborem* dicit, ex qua stolones succreverunt. ¶ 4. *Matrix* vena est in cervice jumentorum, quæ & matricalis, apud Veget. Mulom. 1, 25, 1, & sæpe alias. vid. Gesneri Lexicon rust. ¶ 5. Item, index sive regestum, hoc est, codex, in quo certa nomina describuntur, die rolle. Glossæ Philoxeni: *Matrix*, σημεῖον ὀνομάτων. Tertull. de fuga in persecut. c. 13 *Nescio, dolendum an erubescendum sit, cum in matricibus beneficiariorum & curiosorum inter tabernarios & lanios, & fures balnearum, & aleones, & lenones Christiani quoque vectigales continentur*. Sed usitatior hac notione vox est

¶ Matrīcŭla, *æ*, f. diminut. est catalogus militum, ein register, liste, die rolle, apud Vegetium 1, 26; & 2, 2. Inde ad alios indices translatum vocabulum est. v. Voss. de Vitiis Serm. 3, 24.

¶ Matriculārius, *i*, m. ecclesiæ œconomus, qui matriculam bonorum ecclesiæ servat, ein kirchvater, apud ICtos. ¶ 2. *Matricularius* est pauper, inops, in Gloss. Isidori.

¶ Matricŭlus, *i*, m. genus piscis, Apul. Apol. 1 p. 162 *Matriculos* fœmininos pisces forte dicere licet, rogner. De varia lectione, vide Colvi not. ad Apul. p. 253.

¶ Matricālis, *e*, von der bärmutter; ut, *Matricalis vena*, Veget. 1, 10. *Matricalis herba*, Apulej. de Herb. c. 66.

¶ Matricaria, *æ*, f. herba, metram, mutterkraut, vide *Parthenium*.

¶ Matrīcus, *a, um*, großbäckicht, großmäulicht. *Matrici*, inquit Festus, *vocantur homines malarum magnarum atque oribus patentibus*. Rectius *Mattici*, ubi vid.

¶ Mātrōna, *æ*, f. honesta fœmina, a *matre* dicta est, eine eheliche, ehrliche matron; ut, *Matronæ primores civitatis*, Liv. 29, 14. Cic. fam. 7, 6 *Opulentæ, optimates matronæ*. Plaut. Cist. 1, 1, 27 *Matronæ summates*. Iustinus 20, 4, 12 Pythagoram Crotonienses docuisse refert: *Vera ornamenta matronarum pudicitiam, non vestes esse*. *Honores matronis habiti*, Liv. 5, 25 it. 50 extr. Proprie autem *Matrona* dicitur, quæ in matrimonium cum viro convenit, licet non pepererit, Gell. 18, 6, die frau. Hinc pro *uxore* ponitur. Ovid. Met. 6, 581 *Sævi matrona tyranni*: id est, Procne, Terei tyranni uxor. Idem Heroid. 5, 85 *Dignaque sum, & cupio fieri matrona potentis*. Virgines etiam Vestales *matronas* dictas, & matronarum jura in eas collata fuisse, Iac. Gronov. ad Minut. Fel. 7 arbitratur, sed hoc negat Dukerus ad Liv. 29, 14.

¶ Matronālis, *e*, der frauen anständig; ut, *Gravitas matronalis*, Plin. 5 epist. 16. *Decus matronale*, Liv. 26, 49. *Matronalis labor*, Col. proœm. lib. 12. *Matronales genæ*, Ovid. Fast. 2, 828.

¶ Matronalia, *ium*, n. pl. festa fuerunt, Kal. Martii in Martis honorem, ob diremtum a matronis bellum cum Sabinis, instituta a Romulo; qua de re in ejus vita Plutarchus, & Ovid. Fast. 3, 170; & Plaut. Mil. 3, 1, 96. *Matronales feriæ* dicuntur Tertull. de Idolol. c. 14. conf. Dempster. in Rosin. Ant. Rom. 4, 7.

¶ Matronātus, *ūs*, m. conditio matronæ, der frauenstand. Apulej. lib. 4 Met. *Vt matronatus ejus indicabat*.

¶ Matrus-

¶ Matruēlis, *is*, m. ex matris fratre natus, der mutter bruder kind, Lege 1 Dig. ad Leg. Pomp. de parricid. Et Aur. Vict. de Orig. Gent. Rom. c. 13 *Turnus matruelis Amatæ*.

¶ Marerfamiliās, g. *matrisfamilias*, plur. *matresfamilias, matrumfamilias, &c.* die hausmutter. Sumitur hoc vocabulum pluribus modis. Primum pro ea, quæ peperit ex marito, patrefamilias: deinde pro ea, quæ tantummodo patremfamilias habet, quanquam non peperit: terrio, quæ convenerit in manum, i. e. per coemtionem nupserit, quæ sola in hæredis locum veniebat: quarto, quæ amiserit maritum, viduaque honeste vivat. Utrumque autem dicitur: *Materfamilias, matresfamilias*, & *Materfamiliæ, matresfamiliæ*. vid. Festum, & Tertull. de vel. Virg. c. 11, & P. Manut. in epist. 10, unde hæc & plura peti possunt. Sic Cicero pro Cælio c. 13 *Petulanter facimus, si matremfamilias secus, quam matronarum sanctitas postulat, nominamus*. Festus ab isto nomine excludit viduas, item, quæ sine filiis sunt. Cic. Top. c. 3 *Genus est, uxor: ejus duæ formæ*, (species) *una matrumfamilias earum, quæ in manum* (h. e. plenam viri potestatem) *convenerunt: altera earum, quæ tantummodo uxores habentur*, hoc est, in quas vir nullum jus, quam usum habet.

¶ Mater-matura, g. matris maturæ, ob bonitatem aurora ita appellata. vid. Fest. & in *Mater* n. 3.

¶ Matrīcīda, *æ*, m. ut *Parricida*, qui patrem: ita *Matricida*, qui matrem occidit, ein mutter-morder. Nepos 15, 6, 2 *Oreſtes & Alcmæon matricidæ*. Utrumque autem secundam correptam habet, ut *officiperda* apud Dionys. Catonem. Horat. 3 od. 29, 8 *Telegoni juga parricidæ*. Ausonius Cæsaribus per Tmesin: *Claudius ambiguo conclusit fata veneno, Matriquecida Nero proprii vim pertulit ensis*. Vide & Vossium de Arte Grammat. 2, 20. Vide etiam de hac voce Savar. ad Sidon. carm. 5, 290, ubi secunda perperam producitur; ut & in Auson. Cæs. 35.

¶ Matrīcīdium, *i*, n. der mutter-mord; ut, *Oreſtes accuſatus matricidii*, Cic. Invent. 1, 13.

¶ Abimātertera, *æ*, f. abaviæ soror, der groß-alt-mutter schwester, Gajus ICt. l. 3 ff. de Grad. & affin. conf. l. 10 eod.

¶ Bimāter, *tris*, Bacchi epitheton, apud Ovid. Met. 4, 12 *Ignigenamque, fatumque iterum, solumque bimatrem*.

¶ Commatrōna, *æ*, f. Tertull. ad Vxor. 2, 8 *Dives commatrona nomine inflata*.

¶ Dematricatus, *a, um*. Veget. de Re Veter. 4, 7. equus aut jumentum aliud, cui vena *matricis* (vid. *matrix* n. 4) percussa.

¶ Promatertĕra, *æ*, f. matertera major, der großmutter schwester, Lege 1 § 7 Dig. de Grad.

MĀTĔRIA, *æ*, & Materies, *ēi*, f. ex qua aliquid fit, seu quicquid ad formam alicujus rei requiritur, die materie eines dinges, der zeug; ut, *Materia ædificii*, lapides sunt & ligna; *materia calcei* est corium, &c. Præcipue ligna significat, bau-holz. Vet. Gloss. *Materia*, ξυλικά. Vnde & *Materiari* & *Materiarii*, de quibus infra. Cæs. B. G. 5, 12 *Materia cujusque generis, ut in Gallia est, præter fagum atque abietem*. Tac. An. 1, 35, 2 *Propriis nominibus incusant vallum, fossas, pabuli, materiæ, lignorum aggestus*, ubi *materia* sunt stipites, trabes, vimina &c. Iureconsulti tamen inter *Materiam* & *Ligna* distinguunt. *Ligna* enim vocant, quæ comburendi caussa; *materiam*, quæ ad ædificandum parantur. Tacitus de Germ. c. 16, ubi de veterum Germanorum ædificandi ratione agit: *Materia ad omnia utuntur informi, & citra speciem ad delectationem*. Et Ovid. Met. 2, 5 *Materiam superabat opus*. ¶ 2. Significat & hypothesin seu argumentum, der begrif, inhalt; ut, Cic. pro S. Rosc. 32 *In singulis rebus ejusmodi materies est, ut dies singulos possis consumere. Ingens materia ad dicendum*, Quintil. 2, 4. *Scribere de integro materiam vetractatam*, Idem 2, 4. *Deliberativæ, judicialesque materiæ*, Id. 2, 1 pr. Et Horat. de Art. Poët. v. 38 *Sumite materiam, vestris, qui scribitis, æquam Viribus, &c.* Plaut. Pœn. 4, 2, 93 *Proba materia est, si probum adhibeas fabrum*. ¶ 3. Est & origo, caussa, occasio, der ursprung, ursach, anlas, gelegenheit. Sall. Catil. c. 10 *Cupido pecuniæ primo, deinde imperii crevit, ea quasi materies omnium malorum fuere*. Liv. 1, 46 *Angebatur Tullia, nihil materiæ in vivo, neque ad cupiditatem, neque ad audaciam esse*. Cic. pro Mil. 2, 13 *Quid enim odisset Clodium Milo, fegetem ac materiam suæ gloriæ?* Id. Verr. 3, 68 Fac fuisse *in illo C. Lælii aut M. Catonis materiem atque indolem*. Liv. 1, 39 *Materiem ingentis publice privatimque decoris omni indulgentia nostra nutriamus*, h. e. indolem, quæ edi potest. Id. 26, 35 *Vt magis dux quam materia seditioni deesset*. Id. 35, 12 *Erat etiam major orationi materia*. Vellej. 2, 62, 3 *Materiam belli præbere*. Et, *Vt lenta fuit materies*, wie hart hat es gehalten. Difficulter se, quod vellet, ait impetrasse Plaut. Mil. 4, 5, 4. ¶ 4. *Materiam* dictam puto a matre, proprieque dici de eo, quod a fœmina confertur ad generationem embryonum. Nam ut docent philosophi, semen maris est quasi caussa agens, quæ cogit & format τὸ ἀπὸ τῆς γυναικός, sive σπέρμα appelles, sive alio nomine. Hoc puto proprie materiam appellari, deinde ad πᾶσαν ὕλην esse translatum.

¶ Mātĕriŏla, *æ*, f. dimin. Tertull. de Bapt. c. 17 *Concludere materiolam*.

¶ Materiālis, *e*, ad materiam pertinens, materialisch. Macrob. de Somn. Scip. 1, 12 *Prinsquam materialis influxio in corpus venientes animas ebriaret*.

¶ Materialiter, adverb. Sidonius 8 epist. 11 *In pectore viri iracundia materialiter regnans*.

¶ Materiārius, *i*, m. qui materiam confert vel præstat, der da verschaffet, was zum gebäude vonnöthen. Plaut. Mil. 3, 3, 45 *Adsunt fabri architectique, a me, a te, haud imperiti, Si non nos materiarius remoratur, quod opus sit, qui det*. ¶ 2. Item *Faber lignarius*, ein zimmermann. Inscriptio vetus apud Grüter. p. 642 n. 6 FVLVIVS L. F. QVINTIANVS FABER MATERIARIVS &c. Ex quo apparet, ellipsin esse, cum *Materiarius* absolute, sine adposito fabri nomine, dicitur lignarius faber, ut in Onomastico vetere: *Materiarius*, τέκτων. Nam

¶ Materiarius, *a, um*, adjectivum per se est. Plin. 7, 56 *Fabricam materiariam Dædalus invenit, & in ea ferram, asciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichthyocollam*, eine zimmer-werckstat, tischer-werckstat.

¶ Materior, *āri*, idem quod lignari, holtzen, nach holtz gehen. Cæs. B. G. 7, 73 *Erat eo tempore & materiari & frumentari necesse*.

¶ Materiatus, *a, um*, passivæ notionis: ut, *Ædes male materiatæ ac ruinosæ*, Cic. Offic. 3, 15, daran das holtz nicht taugt.

¶ Materiandus, *a, um*, aliud particip. Vitruv. 5, 12 *Ea ædificia minime sunt materianda propter incendia*, h. e. minimum ligni adhibendum.

¶ Materiatio, *ōnis*, f. zimmerwerck; ut trabes, contignationes, &c. in ædificiis. Vitruv. 4, 2 *In ædificiis collocatur materiatio, variis vocabulis nominata*.

¶ Materiatūra, *æ*, f. idem; ut, *Materiatura fabrilis*, apud Vitruv. l. c.

¶ Materīnus, *a, um*, holtzicht; ut, *Terra materina*, apud Catonem R. R. c. 34, i. e. dura, solida & prope ligna &c. ut exponit Turnebus Adv. 21, 25.

¶ Materiōsus, *a, um*, idem. Gloss. gr. lat. πολύλος, *materiosus*.

Materis, vid. *Matara*, Matertera, *Mater*.

MĂTHĒMA, *ātis*, n. μάθημα, &

¶ Măthēsis, *is*, vel *eos*, f. μάθησις, disciplina, doctrina, die lehre. Τὰ παθήματα, μαθήματα, *Quæ nocent, docent*; *nocumenta, documenta*, mit schaden wird man klug. Herodotus l. 1. Gellius 1, 9 *Geometriam & Gnomonicam, Musicam cæterasque item disciplinas altiores* μαθήματα *veteres Græci appellabant*. ¶ 2. Recentiores auctores latini *Matheseos* vocabulo pro Astrologia judiciaria, sive Genethliace, usi sunt: sicut & eam profitentes, *Mathematici* appellati. Prudentius, cum contra Symmach. 2, 888 eas artes recenset, quas dæmon invenerit, eo & Genethliacen referens (quod & Tertullianus de Idololatria, & Apolog. c. 35, itemque Lactantius 2, 16 facit), ait: *Involvit* (Dæmon) *mathesi, magicas impellit in artes*. Quo loco secundam in *Mathesi*, non ignorantia (quod obiter in tironum gratiam notandum duximus,) naturæ elementi græci poëta corripuit, sed pro sæculi sui consuetudine; qua breves poni solebant syllabæ, ubi accentus non esset: & contra produci, ubi esset, licet literaturæ græcæ ratio contra esset. Sic & Sidon. carm. 5, 130. Iul. Firmicus libros, quibus hujus vaticinatoriæ Astrologiæ rationes explicat, *Matheseos* inscripsit: inque iis sæpe hac notione ea voce usus est. Vet. Scholiastes Iuvenalis ad sat. 6, 574 *Thrasyllus multarum artium scientiam professus, postremo se dedit Platonicæ sectæ, ac deinde Mathesi, quæ præcipue viguit apud Tiberium*. Per *Mathesin* hic Genethliacen intelligendam, & Scholiastes ipse in sequentibus ostendit, & adstruunt ea, quæ de Thrasyllo isto Suetonius, & Dio Cassius prodiderunt.

¶ Mathēmătĭcus, *i*, m. μαθηματικός, quem hodieque ita vocamus, Gell. 1, 9. ¶ 2. *Mathematici* genethliaci dicuntur astrologi, Chaldæi. Iuvenal. sat. 14, 248 *Nota mathematicis genesis tua*. conf. Idem 6, 560. Tac. Hist. 1, 22, 2 *Mathematici, genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax &c.* Quin & alibi hac notione isto vocabulo usus. Ac ita quoque Suetonius Aug. c. 94 extr. & Tib. c. 36; & Calig. c. 57. Origo vocabuli ex schola Pythagoræ petenda est. Ibi enim alii ἀκουστικοί, alii μαθηματικοὶ vocabantur. Inde Chaldæi sumserunt, & sibi imposuerunt tandem, ut magnifico nomine vanitatem artis exornarent, quemadmodum Sextus Empiricus lib. 5 adversus Mathematicos scribit. vide Gellium 1, 9.

¶ Mathematicus, *a, um*, adject. ut, *Mathematicæ disciplinæ*. conf. Vitruv. 1, 1; Plin. 30, 1; Macrob. Som. Scip. 2, 2.

¶ Mathematica, *æ*, f. int. ars, Vitruv. 1, 1; Sueton. Tib. c. 69; Sen. epist. 88.

MATIVS, *i*, m. vir pomis inserendis insignis, cujus meminit Plin 15, 14. Hinc

¶ Matiānus, *a, um*, adject. ut, *Poma Matiana*, Colum. 12, 45. Adde de *Matiano malorum genere*, Macrob. Sat. 2, 15; & Apic. 4, 3; ubi etiam *Miutal Matianum*.

Matralia, matresco, matricida, matricula, matrimonium, matrix, &c. vide ante in *Mater*.

MATRŌNA, *æ*, f. fluvius Galliæ, *Marne*. Ausonius in Mosella v. 461 *Non tibi se Liger anteferet, non Axona præceps, Matrona non Gallos Belgasque inter sita fines*.

Matrōna, eine ehrliche matron, matronalis, matruelis, vide *Mater*.

MATTA, *æ*, f. florea, vel teges ex materia vili, eine matte, decke von stroh oder rohr geflochten. Ovid. Fast. 6, 680 *In plaustro scirpea matta fuit*.

¶ Mattārius, *i*, m. qui in matta dormit, der auf einem strohsack lieget, August. contra Faustum 5, 5.

MATTIĂCVM, *i*, n. Germaniæ oppidum, de quo Plinius 31, 2. Aliis Baden, aliis Marpurg in Hessen.

¶ Mattiacus, *a, um*, adj. ut, *Mattiacæ pilæ*, saponis quoddam vile genus, quo ad russandos crines mulieres utebantur, Martial. 14 ep. 27.

MATTĬCVS, *a, um*, der länglichte backen hat. Ita *Mattici* pro *Matrici* apud Festum legit Scaliger, quod veteres Græci maxillas vocarent ματτύας.

MATTVS, vel Matus, *a, um*, humidus, lutosus, quasi ex *Madidus*, feucht, kothig. Gloss. Isidori: *Matum est humectum, emollitum, infectum*. Petron. c. 41 *Plane matus sum*, ubi alii *Mateus*. vide Scheff. Salmasius Hist. Aug. p. 461 in Cic. Att. 16, 13 quoque legit *Via matta* pro *via inepta*.

MATTVA, *æ*, f. ματτύη, edulium pretiosum. Scribunt & *Mattea*, neut. plural. allerley niedliche essen, kuchen. Suetonius *Mattleas* dixit Calig. c. 38 Vbi vide Casaubon. atque Torrentium. Adde Heinf. ad Petron. c. 65 p. 323. Hinc

¶ Matteŏla, *æ*, f. etiam pro quovis scitamento & cupedia, naschwerck, apud Arnobium 7 p. 231. Adde Turneb. Adv. 22, 6. Sed de *Matteola* vide supra seorsum.

MĂTVLA, *æ*, f. vas aquæ & urinæ, *in quod urina redditur*, Fest. ein nacht-kopf, kammer-becken. Plaut. Most. 2, 1, 39 *Ego vos pro matula habebo*

habebo, niſi mihi matulam datis, vox ebrii, i. e. vos commingam, niſi mox datis mihi matulam. Sic etiam Idem in Perſa 4,3,64 *Nunquam ego te tam eſſe matulam credidi*, id eſt, tam ſtolidum, inſipidum.

¶ Mātella, *æ*, f. diminut. idem ſignificat. Vas aquarium eſt Plauto & Varroni apud Nonium 15, 2, eine gelte. *Cibum in matellam ne immittas*, quod inter Pythagoræ ſymbola recenſet Eraſmus: vide Chiliad *Indignus qui illi matellam porrigat*. Sic enim Mart. 10 epigr. 11 *Diſpercam, ſi tu Pyladi præſtare matellam Dignus es, &c.* vide Chiliades.

¶ Matellio, *ōnis*, m. aliud diminut. ut, *Matellio Corinthius*, pro vaſe Corinthio, Cic. in paradoxo 5, 2. conf. Varr. L. L. 4, 25.

Maturare, matureſco, maturitas, vide ſequens *Maturus*.

MĀTŪRUS, *a, um*, maturior, maturiſſimus & maturrimus per contractionem: proprie de frugibus dicitur & coctum ſignificat, & ad maturitatem perductum, reif, zeitig; ut, *Fruges maturæ*, Virg. eclog. 3, 80. *Vuæ maturæ*, Idem ecl. 10, 36. Contrarium eſt *crudum*, roh, unzeitig. ¶ 2. Tranſfertur ad alia multa: ut, *Puer maturus alicui rei faciendæ*. Sic Quintil. 2, 1 *Quando iis, quæ Rhetorice præcepit, percipiendis puer maturus eſſe videtur*. Sic & *maturus militiæ*, Liv. 42, 52, &, *Maturus ad arma*, Sil. 16, 656, hoc eſt, per ætatem idoneus. *Virgo matura viro*, Virgil. Æneid. 7, 52, maunbar. *Scribendi exſpectandum eſt tempus maturius*, eine gelegnere zeit, Cic. Att. 15, 4. Et de Senect. c. 20 *Satietas vitæ tempus maturum mortis affert*, wer des lebens müde iſt, dem erſcheinet die rechte zeit zu ſterben. Livius 3, 12 *Indoles maturæ virtutis*, i. e. ſpes aliquem ad ſummum culmen virtutis perventurum eſſe. *Maturrimum robur ætatis*, Tac. Ann. 12, 65, 5, das rechte mannsalter. ¶ 3. Aliquando *Maturus, ſero* opponitur. Cæſ. de B. G. 4, 20 *Et ſi in iis locis, ubi omnis Gallia ad ſeptemrionem vergit, maturæ ſunt hiemes, &c.* es wird zeitlich winter. Celſus 1, 1 ſimiliter *maturam ſenectutem* dixit: Et *Maturiſſimam ætatem*, auctor ad Herenn. 4, 17 de juventute. Et Pallad. 1, 34 extr. *Calidis regionibus* (ſatio) *autumnalis ſerior fieri poteſt, & verna maturior*. Auſon. Eidyll. 14 de roſis v. 6 *Maturo cupiens me vegetare die*, i. e matutino tempore. ¶ 4. Non raro & plenum, & quod ad ſummam ſeu τὴν ἀκμὴν venit, τέλειον, ἄκρον, vollſtändig. Virgil. Æneid. 10, 256 *Revoluta ruebat Matura jam luce dies: Matura lux*, quæ eo venit, ubi incrementa omnia conſumta ſunt, & nunc deinceps imminuit. Similiter B. Hieronymus *Maturam noctem*, pro exacta dixit epiſt. ad Innocentium de muliere ſepties icta. *Feſtinato*, inquit, *ſol curſu occidit, & miſericordia Dei celerior matura nocte advenit* Suetonius quoque Calig. c. 44 *Centuriones maturos* vocat, qui impleviſſent ſtipendia. vide Cariſ. lib. 2, Barth. ad Script. Venat. p. 66, & ad Claudian. 1 in Eutrop.

¶ Maturum, adverbialiter, bey guter zeit. Cato apud Gellium 3, 7 *Maturum cenſeo faciundum, ut milites ad verrucam iræ jubeas.*

¶ Matura, *æ*, f. ſubſt. Dea matureſcentium frumentorum. vide Auguſt. de C. D. 4, 8.

¶ Mature, adverb. tempeſtive, zu rechter zeit, zeitlich, bey zeiten, quod neque *citius* eſt, nec *ſerius*, ut Nigidius explicat apud Gellium 10, 11. Ter. Eun. 5, 4, 10 *Meretricum ingenia & mores noſcere mature. Mature fias ſenex, ſi diu velis eſſe ſenex*, Cicero de Senect. c. 19, hoc eſt, mature abjicias ſtultitiam juvenilem, & valetudinis tuæ curam agas, ſi velis eſſe vivax, ac diuturna ſenecta frui, quod Cicero adagii loco commendat. *Mature deceſſit*, Nepos 25, 2, 1, i. e. cito, ante tempus, allzu früh. Compar. Cicero Verr. 3, 24 *De iſto tranſigamus, quo maturius ad Apronium poſſimus pervenire*. Liv. 6, 23 *Patere te vinci conſilio, ut maturius bello vincas*. Et Iuvenalis 11, 88 *Ad has epulas ſolito maturius ibat*. Plin. 8 epiſt. 17 *Quam maturiſſime ſolicitudini meæ conſulas*. Atque ita etiam lib. eod. epiſt. 21, & 10 epiſt. 14. Et Apulej. Metam. 10 p. 250 *Quam maturiſſime*. At Tacitus Ann. 1, 63, 4 *Pontes quam maturrime ſuperare*. Sic pariter antiquiores variant. Cicero pro Cæcin. c. 2 *Quæque res turpiſſima maturiſſime judicanda eſt*. At Cæſ. Gall. Bell. 1, 33 *Rebus quam maturrime occurrere*. Salluſt. 1 Hiſt. apud Cariſium lib. 2 *Ut Lepidus, & Catulus decretis exercitibus maturrime proficiſcerentur*.

¶ Maturitas, *ātis*, f. tempus maturum, die reiffung, rechte zeit, vollkommenheit; ut, *Maturitas frugum*, Cic. Tuſc. 1, 28; & *frumenti*, Cæſ. B. Civ. 3, 49. *Maturitas ætatis*, Cicero ſam. 4, 4, das vollkommene alter. *Ingenium celeriter maturitatem aſſecutum*, ut fere Cicero ait de Orat. 2, 21, ſo bald reif worden. Idem pro Cæl. c. 31 *Studia, quæ ſunt in adoleſcentia, tamquam in herbis, ſignificant, quæ virtutis maturitas, & quantæ fruges induſtriâ ſint futuræ. Maturitas temporum*, Livius 22, 40. *Maturitas gignendi*, Cicero de N. D. 2, 46. ¶ 2. Refertur & ad animum, & pro exacta ſive adulta peritia ponitur. Vellej. 2, 125, 3 *Sed hæc omnia veteris Imperatoris maturitas brevi ſupiit ac ſuſtulit*. Tac. Hiſt. 1, 87, 6 de Licinio Proculo: *Is urbanæ militiæ impiger, bellorum inſolens, auctoritatem Paulini, vigorem Celſi, maturitatem Galli, ut cuique erat, criminando bonos & modeſtos anteibat*. Ita *Maturitas in oratione* gravitas eſt, ubi nihil juvenile & minus decens intercurrit: Autor Dial de cauſſis corruptæ eloquentiæ c. 26 *Ceterum ſi omiſſo optimo illo & perfectiſſimo genere eloquentiæ, eligenda ſit forma dicendi, malim hercle C. Gracchi impetum, aut Gracchi maturitatem, quam calamiſtros Mæcenatis aut tinnitus Gallionis.*

¶ Matūro, *avi, atum, are*, præter propriam ſignificationem, quæ eſt, ad maturitatem perducere, reif machen, ſignificat etiam ¶ 2. Accelerare, ſed cum tarditate quadam & diligentia, vel non præpropere facere aliquid, neque ſerius quam oportet, ἀπευθὺν βραδέως, quemadmodum exponit Gellius 10, 11, & ex eo Eraſmus, eilends thun, uñd ſich doch nicht übereilen, beſchleunigen. Ter. Heaut. 3, 1, 87 *Id ut maturent facere*, daß ſie bald thun, was ſie thun wollen. Et Salluſt. Catil. c. 36 *Antonius Catilinam cum exercitu perſequi maturet*, er mag ihm nacheilen. ¶ 3. Dicimus & *Maturare rem aliquam*. Virgil. Georg. 1, 260 *Multa, ſurent quæ mox cælo properanda ſereno Maturare datur, &c.* mit muſſe fertigen. Sic Liv. 24, 13 *Maturare cœpta*, pro mature abſolvere. *Maturare mortem*, eſt accelerare, den tod beſchleunigen, Cicero pro Cluent. c. 61; & Celſus 7, 26. Multa de hoc verbo Gellius 10, 11. Paſſivum *maturari* eſt maturato fieri. Tac. Ann. 12, 41, 1 *Neroni virilis toga maturata fuit*. Item *Maturari* pro *matureſcere*, reif werden. Plin. 15, 18 *Noviſſima ſub hieme maturatur chelidonia.*

¶ Mātūrātus, *a, um*, reif, zeitig, vollſtändig. Cic. de Senect. c. 15 *Uva primo eſt peracerba guſtatu, deinde maturata dulceſcit*. Item de Nat. D. 1, 2 *Quæ terra gignit, maturata pubeſcunt*. Sed *maturato opus eſt*, i. e. celeritate, man hat nicht zu ſäumen, man muß hurtig daran ſeyn, Liv. 1, 58. *Tempore ſuo adulta maturataque*, ſcil. *poma* Gell. 10, 11.

¶ Maturate, adv. idem quod feſtinanter, bey zeiten, förderlich. Liv. 32, 16 *Maturate ſequi*, eilig folgen.

¶ Maturatio, *ōnis*, f. die beſchleunigung. Aut. ad Herenn. 3, 2 *Dolus maturatione conſumitur.*

¶ Matureſco, *ĕre*, maturum fieri, reifen, reif werden, zeitig werden. *Matureſcunt frumenta, mella, vites, partus*. Et Quintil. in epiſt. ad Tryphonem, *Libros*, inquit, *opinabar nondum ſatis maturuiſſe*. Sen. Conſ. ad Marciam c. 23 *Eripit ſe aufertque ex oculis perfecta virtus: nec ultimum tempus reſpectant, quæ in primo maturuerunt.*

¶ Matureſcens, *tis*. Plin. 21, 3 *Malus Aſſyria omnibus horis pomifera eſt: aliis cadentibus, aliis matureſcentibus, aliis ſubnaſcentibus.*

¶ Matureſācio, *ĕre*, reif machen. Theod. Priſcian. de Diæt. c. 14 *Aqua marina maturefacit durtiam.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Admātūro, *are*, befördern, beſchleunigen. Cæſ. B. G. 7, 54 *Horum diſceſſu admaturari defectionem civitatis exiſtimabat.*

¶ Emātūro, *are*, reif machen. Eumenius Paneg. Conſtantini, Flavienſium nomine, c. 10 *Fruges calor ematurat.*

¶ Ematureſco, *ĕre*, recht reif werden. Plin. 25, 4 *Si non ematuruit*. Ovid. Triſt. 2, 123 *Si modo læſi Ematuruerit Cæſaris ira.*

¶ Immatūrus, *a, um*, unreif, unzeitig, frühzeitig. Gell. 10, 11 *Ea, quæ præter ſui temporis modum properata ſunt, immatura dicantur*. Sic, *Immaturi fructus*, Plin. 2, 13. Frequenter metaphorice; ut, *Immaturum conſilium*, quod ante tempus datur, Suet Aug. c. 8. Et, *Mors immatura*, Cic. Catil. 4, 2. Idem de Clar. Orat. c. 33 *Damnum illius immaturo interitu res Romanæ Latinæque litteræ fecerunt*, durch ſeinen allzufrühen tod. *Virgo immaturæ*, nondum nubilis, die noch nicht mannbar. *Tempore ad navigandum immaturo*, Liv. 35, 44

¶ Immature, adverb. zur unzeit. Paulus l. ſi abſente ff. de uſufruct. *Oliva immature lecta; fœnum immature cæſum*. Auſon. epiſt. 22 *Immature periclitatur expelli*. Apul. lib. 6 Mil. *Haud immaturius redito*. Adde Celſ. 6, 18; Colum. 11, 2; Tertull. de Virg. veland. c. 12.

¶ Immatūrĭtas, *ātis*, f. die unvollkommenheit; ut, *Immaturitas ſponſarum*, Suet. Aug. c. 34. ¶ 2. Ante tempus properatio, die übereilung. Nam quod tempeſtive & ſuo tempore fit, mature fieri dicitur. Cic. pro Quint. c. 26 *Quid hæc feſtinatio, quid hæc immaturitas tanta ſignificat?*

¶ Permatūrus, *a, um*, ſehr reif, recht zeitig. Colum. 12, 48 pr. *Olivæ cum jam nigruerint, nec adhuc tamen permaturæ faerint*. Et Celſus 6, 13 *Non permatura mandere*, das noch nicht recht reif iſt.

¶ Permatureſco, *ĕre*, wohl und durchaus reif werden. Celſus 2, 24 *Oleæ nigræ, quæ in arbore bene permaturuerunt*. Ovid. Met. 4, 165 *Nam color in pomo eſt, ubi permaturuit, ater.*

¶ Permatūro, *are*, idem; an uſus recipiat, dubitavit Munkerus ad Hygini fabul. 136, qui *permaturuit* ſubſtituit, cum antea legeretur, *permaturavit*. Schefferus edidit: *Arbori moro ſimilem eſſe: nam primum album eſt; deinde rubrum; cum permaturavit, nigrum.*

¶ Præmaturus, *a, um*, nondum maturus, præcox, zu zeitlich reif, frühzeitig; ut, *fructus præmaturus*, Colum. 11, 3. *Senilis juventa præmaturæ mortis ſignum*, Plin. 7, 51. *Præmatura denunciatio*, Plancus ad Cic. fam. 10, 85.

¶ Præmature, adverb. vor der zeit. Plaut. Moſt. 2, 2, 69 *Præmature vita carco*. Gell. 10, 11 *Coactius factum & feſtinantius, præmature factum dicitur*. Comparativus *præmaturius* eſt apud Papin. Dig. lib. 45 tit. 1 leg. 118.

¶ Semimaturus, *a, um*, halb reif. Pallad. Iun. 12 *Hordeum ſemimaturum.*

MĀTŪTA, *æ*, f. græce Λευκοθέα, Aurora, ſic dicta a tempore matutino, cui præeſt. vid. Cic. de N. D. 3, 19. Apud Liv. 6, 33 hæc Deæ templum ſuum ab incendio vindicat. Ovid. Faſtor. 6, 545 *Leucotoëque Graiis, Matuta vocabere noſtris*. vide *Albunia*: item *Leucothea*, die morgenröthe.

¶ Matutinus, Iani epitheton. Horat. 2 ſat. 6, 25 *Matutine pater, ſeu Iane libentius audis.*

¶ Matutīnus, *a, um*, früh; ut, Cic. fam. 7, 1 *Matutina tempora lectiunculis conſumo*, die morgenſtunden. Apul. lib. 1 A. A. *Quis imus, inquam, & itineris matutini gratiam carpimus?* Virg. Æneid. 8, 465 *Nec minus Æneas ſe matutinus agebat*, er machte ſich früh auf. Horat. 2 ſat. 6, 45 *Matutina parum cautos jam frigora mordent*. ¶ 2. Subſtantive poni videtur Plin. 9, 10 ſ. 12 *matutino*, i. e. tempore. Ita etiam Apul. 5 p. 166 & al. *Eodem matutino* eſt apud Quintil. 12, 18 pr. *Omnibus matutinis* eſt apud Plin. 10, 43 pr.

¶ Matutinālis, *e*, idem. Auctor Philomelæ v. 16 *Matutinali tempore*, des morgens.

Mavors, & inde Mavortius, vide *Mars*.

MAVORTES, *is*, & Mavorta, *æ*, f. veſtimenti muliebris genus ſimile ricino, ein weiber-kleid, ſchleyer, mäntelgen. Servius ad Virgil. 1 Æneid. *Ricinus dicitur ab eo, quod in tergum rejicitur, quod vulgo Mavortes*

vortes dicitur. Aſt Nonius 14, 33 *Ricinium nunc mafortium dicitur, palliolum fœmineum breve.* Græcis eſt μαφόριον, vel μαφόρτιον. Iſidor. 19, 25 *Vocatum* dicit *Mavortem quaſi Marcem. Signum enim martialis dignitatis & poteſtatis in eo eſſe.* Hieronymus ad Euſtach. epiſt. 22 *Purpura tantum in veſte tenuis, & laxius ut crines decidant, ligatum caput; fucus vilior, & per humeros hyacinthina mavorta volitans.* Adhelmus Γ. 5 *Pulla capitis velamina candidis & coloratis mavortibus cedunt.*

MAVRELLA, æ, f. herba, de qua falſus Macer 2 c. 34 *Herbam, quam Græci ſtrygnon dixere, Latini Maurellam dicunt,* nachtſchatten.

MAVRVS, *i*, m. Μαῦρος, plur. *Mauri*, populi Mauritaniæ, die Mohren oder Mauritanier. Auſon. Parental. epigr. 5 de Æmilia Corinthia Maura: *Nomen huic ioculare datum, cute fuſca quod olim Æquales inter Maura vocata fuit.*

¶ Maurulus, ſ. Mōrulus, *a, um*, nigricans inſtar Mauri. Plaut. Pœn. 5, 5, 10 *Iam pol ego illam pugnis totam faciam ut ſit Morula: Ita replebo atritate.* v. Voſſ. etymol. in *Morus.*

¶ Maurice, adv. *A Gallo & a Mauro Gallice & Maurice dicimus,* ait Gellius 2, 25.

¶ Mauritānia, æ, f. Μαυριτανία, Μαυρουσία, & in antiquis monumentis *Mauretania*, (de qua duplici orthographia Cort. ad Sall. Catil. 21, 3) Africæ regio extrema, occaſum verſus, dicta a Μαῦρον, *nigrum*, quod colonos nigros habet. Duas Mauritanias memorat Tacitus Hiſt. 1, 11. Harum altera *Tingitana*, altera *Cæſarienſis* appellata. Quam diviſionem Plinius Caligulæ; Dio Claudio adſcribit. De utraque idem Tacitus Hiſt. 2, 58 & 59. Alteram ſyllabam productam habet Manilius 4, 720 & *Mauritania nomen Oris habet, titulumque ſuo fert ipſa colore.* A Μαυρός, *Maurus*, ſit Μαυρίτης, *Maurita*, Græca inflexione. Inde Latinis *Mauritanus*, & *Mauritiana.*

¶ Mauritānus, & Mauritanicus, & Mauricus, *a, um*, adj. Et gentile. Martial. 5 epigr. 29 *Licet vincas equitate Mauricos.*

¶ Maurusius, *a, um*, Μαυρούσιος; ut, *Arundo Mauruſia*, hoc eſt, telum Mauritanicum, Sil. 10, 401. *Gens Mauruſia*, Virg. Æn. 4, 206.

¶ Mauruſiācus, *a, um*, idem, apud Martial. 12 epigr. 67.

MAVSŌLVS, *i*, m. Μαύσωλος, rex fuit Cariæ, cujus uxor Artemiſia luctu atque deſiderio defuncti flagrans, conſervandæ memoriæ ejus cauſſa, ſepulcrum illud condidit memoratiſſimum, relatum inter miracula mundi. De quo multa Plinius 36, 5; & Gellius 10, 18.

¶ Mauſolēus, *a, um*, adj. Propertius 3, 2, 21 *Nec Mauſolei dives fortuna ſepulcri.*

¶ Mausōlēum, *i*, n. ſubſtantive μαυσωλεῖον, ſepulcrum magnificum & operoſum, quale Mauſoli illud fuit, ein koſtlich grab. Sane Regum & Cæſarum ſepulcris id datum nomen. De quo Hieronymum videas adv. Iovinian. 1, 28 p. 134. Hinc Florus 4, 11 extr. *Quod ubi deſperavit a Principe* (Cleopatra) *ſervarique ſe triumpho vidit, incautiorem nacta cuſtodiam in Mauſoleum ſe (ſepulcra regum ſic vocant) recipit.* Suet. Veſp. c. 23 *Cum inter prodigia cætera Mauſoleum Cæſarum derepente patuiſſet:* Cæſarum, quod ei Cæſares inferri ſoliti; de quo & in Nerone mentio c. 46. Id autem primum Auguſto exſtructum fuit in campo Martio. Ejus rationem exponit Strabo lib. 5. Meminit & Suet. vita ejus c. 100 *Reliquias legerunt primores equeſtris ordinis tunicati & diſcincti, pedibusque nudis, ac in Mauſoleo condiderunt.* conf. Vulg. Interpr. 2 Paral. 35, 24. Item Martial. 5 epigr. 66, & Spect. 1.

MAXENTIVS, *i*, m. crudeliſſimus tyrannus, qui a Prætorianis Romæ Auguſtus nuncupatus, omnibus exitiis in nobiles & Chriſtianos fæviit, donec eum Conſtantinus ſigno in ære viſo vicit, & ille fugiens in Tiberi periit. vid. Zoſim. lib. 2 & 3; Eutrop. lib. 10; & Aur. Vict. Epit. c. 55 & 56.

Maxilla, maxillaris, vide *Mala*, Maxime, *Magis.*

MAXIMIĀNVS, *i*, m. a Diocletiano conſors imperii factus, & *Herculeus* appellatus, ſævus Chriſtianorum perſecutor, tandem a Conſtantino Maſſiliæ obſeſſus, ſibi ipſi fauces eliſit laqueo. vid. Eutrop. lib. 9; Ammian. lib. 16; & Aur. Vict. Epit. c. 55. ¶ 2. Alius *Maximianus Armentarius*, quem *Galerium* vocat Aur. Vict. Epit. c. 54 & 57. Hunc a vermibus corroſum plerique ſcribunt.

MAXIMĪNVS, *i*, m. Thrax, ex paſtore miles, hinc dux, & denique imperator, apud Tarſum morte ſimplici periit, vid. Aurel. Vict. Epit. c. 56: & Eutrop. 10, 4. ¶ 2. *Maximinus Daza*, nepos ex ſorore Maximiani Armentarii, Cæſar quadriennio, Auguſtus triennio, de quo Aur. Vict. Epit. c. 57; & de Cæſ. c. 40.

Maximus, *a, um*, &c. vide ſupra *Magnus.*

MAXĪMVS, Tyrius, philoſophus Platonicus. Exſtant ejus ſermones ac diſputationes græce & latine. v. Fabric. Biblioth. Gr.

MAZA, æ, f. μάζα, maſſa farinæ, oleo & aqua ſubacta, aut etiam lacte, ein kuchen-teig. Latini *Maſſa* pro eo dicunt. Gloſſ. Vet. *Maſſa*, μάζα, Φύραμα. Sed græca forma in expreſſis ex græco ſententiis retinetur; e. g. *Maza eſurienti homini carior & auro & ebore:* Athen. Πινῶντι γὰρ ὠδρὶ μάζα τιμιωτέρα χρυσοῦ τε καὶ ἐλέφαντος, vide in Chiliad. Quin Grat. cyn. 307 de catulis *Lacte novem pubem facilique tuebere maza.*

MAZACA, Cappadociæ metropolis, poſt Cæſarea ad Argæum dicta. vid. Spanh. de uſ. & præſt. num. diſſ. 9 p. 598.

MAZĂRA, æ, f. ſic apud Cæſarem legitur Bell. Gall. 1, 26. Videtur autem eſſe genus teli, ein pfeil oder geſchoß. Sed ibi alii legunt *Mataras.* vide ſupra.

MAZAX, *ācis*, Mauritaniæ populus. Luca. 4, 68 *Tremulum cum torſit miſſile Mazax:* eadem fere Claud. Stilic. 1, 356. Equorum cultu nobiles Nemeſia. cyn. 26, ubi vid. Vlit. & Burm.

MĀZŌNŌMVM, *i*, n. μαζονομεῖον, aut μαζονόμιον, lanx major, quo cibi apponuntur, eine groſſe ſchüſſel. Horat. 2 ſat. 12, 86 *Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes Oſſa gruis* conf. Varro de R. R. 3, 4.

ME, vide ſupra *Ego. Me* pro *de me* vel *mihi*, antique. Plaut. Moſt. 5, 2, 44 *Quid me fiet nunc jam?* conf. 1, 3, 65; & Aul. 4, 10, 46. Et Ter. Adelph. 4, 4, 2 *Quid me faciam.* conf. ex Ennio & Lucil. Feſtus & Laurent. Antiq. p. 270; & Parei Lex. Crit. p. 724.

Mcabilis, meatus, vide *Meo, are*, Meapte, *Meus*, Mecaſtor, *Caſtor.*

MĒCHĂNĬCVS, i, m. μηχανικός, faber eorum operum, quæ ingenio ſimul ac manibus perficiuntur, ein künſtlicher handwerksmann, a μηχανάομαι, *machinor* vel *excogito.* Abuſu vulgari admodum contaminatur hoc vocabulum, dum hodie ad illiberalia fere opificia, & ſellularias artes detruditur. Opera quidem manuum in mechanicis opus, ſed magis ingenio, unde *Ingeniarios* hodie appellant, Ingenieur. Sueronius Veſp. c. 18 *Mechanicum* vocat, *qui grandes columnas exigua impenſa perducere in Capit lium pollicebatur.* Locum Columellæ vide infra in *Sipho*: & conf. Parei Lex. Crit. p. 724.

¶ Mechanĭcus, *a, um*, adject. künſtreich. Gell. 10, 12 *Simulacrum ratione quadam diſciplinaque mechanica factum.* Lamprid. Sever 22 *Mechanica opera Romæ plurima inſtituit.* Recte interpretari videtur Falſterus, manufacturen. Fannius de ponder. 103 *Quod tibi mechanica promtum eſt depromere muſa*, h. e arte quadam & machinatione. Add. Veget. de re mil. 4, 17. Sic *Ars mechanica*, quæ &

¶ Mechanice, *es*, f. appellatur, μηχανική, ars conficiendi ingeniosas fabricas; Plutarcho ὀργανική, in Marcello, eine kunſt, die durch täder, winden und dergleichen, was ſchweres zuwege bringt vid. Voſſ. de Scient. Mathem. p. 264. Symm. 10, 45 *Mechanicæ profeſſor.*

¶ Mechanicōs, adv. künſtlicher weiſe. Vitruv. 10, 1 *Sunt alia, quæ mechanicōs, alia quæ organicōs moventur.*

¶ Mechānēma, *ātis*, n. μηχάνημα, *artificium, commentum*, ein kunſtſtück. Sidon. 1, 9 *Deus bone, quæ ille digitis mechanemuta facit.*

Mecœnas, Mecænas, prave ſcriptum nomen, vide *Mæcenas.*

MĒCON, *ōnis*, f. μηκών, papaver, mohn oder mag-ſaamen. Ejus multa ſunt genera. Sylveſtrium genus quoddam eſt *tithymalon, quod mecona vocant*, Plin. 20, 19. Sic, *Mecon agria, Mecon aphrodes, Mecon ceratitis, Mecon Rhœas*, Apul. de Herb. c. 53 & 91; Plin. 27, 12; Dioſc. 4, 62, 63, 64 & 65.

¶ Mēcōnis, *ĭdis*, f. μηκωνίς, lactucæ genus, a copia lactis ſoporiferi; vid. Plin. 19, 8; & 20, 7.

¶ Mēcōnītes, æ, f. μηκωνίτης, gemma, papaveris ſimilitudinem exprimens, de qua Plin. 37, 10.

¶ Meconium, *i*, n. μηκώνιον, ſuccus ex papaveris capitibus foliisque decoctis expreſſus, multum opio ignavior, Plin. 20, 18, mag-ſaamen-ſafft. conf. Idem 25, 12 & 13; 28, 8; 32, 3.

Mecum, vide ſupra in *Ego.*

MEDALIA, æ, f. vulgo vocatur, quæ alias πρότομή, Arabes etiam *Methalia*: quod ab illis ad Italos & Gallos delatum. Ita autem vocant numiſmata Chriſtianorum, quæ expreſſum caput humanum præferunt, eine medaille. Verbum proprie ſignificat ἔκονα, item *ænigma*, Ebr. מטבע Vetus Gloſſarium Latino-Arabicum ad Verbum reddit, *monetam, ænigma. Clypeum* Latini vocant, in quo imago, ſive πρότομή, Imperatoris expreſſa erat thoracetenus. Adhelmus *imagines* vocat *Thoracidas*, quod in Germanico ad verbum dicitur, ein bruſtbild. Ruffinus *Thoracas* vocat H. E. 11, 29. v. Scaliger. Animadv. ad Euſeb. Chronic. p. 218.

MEDDIX, *icis*, vel Medix, m. apud Oſcos nomen magiſtratus eſt, ut refert Feſtus, ein fürſt, ein oberſter. Ennius ibid. *Summus ubi capitur Meddix, occiditur alter.* Idem eſſe putatur cum *Mediaſtutico*, qui ſummus magiſtratus apud Campanos eſt, ut notat Livius 24, 19; & 26, 7.

MĒDĒA, æ, f. Μήδεια, Æëtæ regis Colchorum filia, venefica inſignis, Iaſonis uxor, a quo repudiata, Ægeo regi Athenienſi poſtea nupſit, & ex eo filium ſuſcepit *Medum* nomine, a quo *Media* provincia, & *Medi* appellati ſunt. Iuſtin. 42, 2, 12 Μήδειαν Ἰάσων γαμέει, κέλεται δ' Ἀφροδίτη, id eſt: *Medeam ducit Iaſon, Venus aurea mandat:* Verſus inſcriptus ſtatuæ Iaſonis & Medeæ, apud Pauſaniam in Eliacis. De Medea lege Tragœdiam Senecæ. Hanc *ſævus amor* docuit *commaculare manus natorum ſanguine*; Virg. ecl. 8, 47. Adde Cic. de Nat. D. 3 c. 19 & 26, & pro Lege Manil. c. 9, qui utitur fabula, ubi narrant, fratrem ſuum Abſyrtum, ab ea patrem fugiente obtruncatum, membraque articulatim diviſa & per agros diſperſa eſſe. ¶ 2. *Medea* gemma nigra, Plin. 37, 10.

¶ Mēdēis, *ĭdis*, pro poſſeſſivo; Ovid. de Arte am. 2, 101 *Medeides herbæ*, quibus uſa Medea ad veneficium.

Medela, medens, quære in ſequenti *Medeor.*

MĔDEOR, *ēri*, deponens, curare, medicinam adhibere, afferre, heilen geſund machen, rathen. Cic. de Orat. 2, 44 *Cum morbo alicui mederi vis, conſuetudo valentis, & natura corporis cognoſcenda eſt.* Sed veteres etiam accuſativum junxere. Ter. Phorm. 5, 4, 2 & 3 *Quam ſcitum eſt, ejusmodi parare in animo cupiditates, Quas, cum res adverſæ ſient, paullo mederi poſſit?* Agnoſcit hanc rationem & Servius in Virg. 1 Georg. Sed *Medeor illam rem* figuratum putat: *medeor*, rei proprium: quod non ſatis capio. Namque activæ ſignificationis verba proprie accuſativos adſciſcunt. vide infra & *Medicor.* Ovid. Art. am. 2, 735 *Ars medendi*, die artzney-kunſt, Virgilio Æn. 12, 396 eſt *Vſus medendi.* Paſſ. Suet. Tit. c. 8 *Medendæ Valetudini nullam divinam humanamque opem non adhibuit.* ¶ 2. Metaphora in hoc verbo frequentiſſima eſt. Cic. cont. Rull. 1, 9 *Huic malo pro ſe quisque noſtrum mederi debemus*, wir ſollen dem unglück abhelffen. *Mederi afflictæ reipubl.* Idem pro Sextio c. 13. Et fam. 7, 28 *Dies etiam ſtultis mederi ſolet*, mit der zeit vergeſſen auch unverſtändige ihres leides. *Mederi ſatietati tœdioris*, i. e. cavere, ne ſatietate obtundatur, uvor kommen, Nepos 16, 1, 1. Act. Cic. fam. 12, 10 *Sunt permulta, quibus erit medendum.*

¶ Medens, *tis*. Adjective Apul. de Philoſophia, *Medentes manus adhibere*, dixit. Locum integrum vide infra in *Medicus.* ¶ 2. Subſtantive eſt medicus, ein arzt. Veteres enim participiis pro nominibus ſubſtantivis uti ſolebant. Plin. Paneg. Trajani c. 22 *Te parvuli noſcere, oſtentare juvenes, mirari ſenes, ægri quoque negletto medentium imperio, ad conſpectum tui, quaſi ad ſalutem ſanitatemque prorepere.* Ovid. Met. 15, 629 *Nihil artes poſſe medentum.* Et Lucret. 1, 834 *Sed veluti pueris abſinthia tetra medentes Cum dare conantur.*

¶ Medēla, *æ*, f. die artzney, hülfe. Gell. 12, 5 *Medios arcessit, collocutusque de facienda medela.* Idem pluraliter 16, 11 *Facere medelarum miracula*, de Marsorum incantationibus. Idem 17, 16 de Mithridate: *Assiduo medelarum usu clandestinis epularum insidiis cavisse.* Et Auson. Profess. Burd. epigr. x *Medea nostri, Nepotiane, pectoris.*

¶ Medibĭlis, *e*, i. e. medicabilis, heilbar. Festus.

¶ Medĭco, *āre*, est medicamento inficere, zurichten, ein mittel brauchen. Sic *medicare semina*, Virg. Georg. 1, 193. Et, *Capillos medicare*, Ovid. Amor. 1, 14 pr. Id. med. fac. *Vellera Tyrio medicantur aheno.* Pro *mederi* Silius 6, 98 *Marus instat vulneris æstus Expertis medicare modis.*

¶ Medĭcor, *ari*, idem quod mederi, artzneyen, dativo & accusativo jungitur. Ter. Andr. 5, 4, 42 *Cum ego possim in hac re medicari mihi*, so ich mir doch selber rath schaffen kan. Cum accusativo jungit Virg. Æn. 7, 756 *Sed non Dardaniæ medicari cuspidis ictum Evaluit.* Vbi Servius: *Medicor illam rem, & illi rei; sicut* MODVLOR. Sed quis auctorum *Modulor* cum dativo construxit? Itaque pro *Modulor* ego *Moderor* legendum puto. Id enim utroque casu gaudet. Ita *Palpari aliquem, & alicui; Concitari aliquem, & alicui* dicimus. Idem Virg. Georg. 3, 135 *Senibus medicantur anhelis* Atque hæc ratio usitatior est, quæ & in verbo *Mederi* obtinet. *Multo quam finem, medicari initia præstat.* Refertur a Suida: Ἀρχὴν ἰᾶσθαι πολὺ λῷον, ἢ τελευτήν.

¶ Medĭcātus, *a, um*, zugerichtet; ut, *Medicata pocula*, Martial. 9 epigr. 95, ein artzney-trunck. *Medicatus sapor vel odor*, Plin. 8 epist. 20 n. 4, ein geschmack oder geruch mit artzney zugerichtet. *Vinum medicatum*, kräuter-wein. *Medicati fontes*, sauer- oder heil-brunnen, Plin. H. N. 2, 93. *Medicati nimia cura artus*, Apul. de philos. p. m. 48. Sic *Medicatas sedes*, i. e. sapore herbarum infectas, quæ loca apes amant, Virgilius dixit Georg. 4, 65. Sic, *Boletum medicatum* pro veneno infecto Suet. Claud. c. 44. Et *Medicata veneno tela*, Sil. 7, 453, vergifftet. Gradus habet, & Comparativum quidem, ut Plin. 28, 9 *Lac bubulum medicatius.* Superl. ibidem c. 7 *Res medicatissimæ*, i. e. aptissimæ ad medicinam.

¶ Medicatus, *ûs*, m. subst. die artzeneyung. Ovid. Heroid. epist. Medeæ 12, 165 *Quæque feros pepuli doctis medicatibus ignes.*

¶ Medicatio, *ōnis*, f. idem. Colum. 2, 10 *Potest etiam citra istam medicationem commode servari.*

¶ Medicator, *ōris*, m. medicus, medens, ein artzt. Tertullian. adv. Marc. 3, 17 extr. Christum ita vocat. Et Avienus in Ophiucho v. 216 de Æsculapio: *Animæ rursum tepefacta colore Viscera mundanas revocat medicator in oras.*

¶ Medicābĭlis, *e*, cui medicina adhiberi potest, heilbar, dem zu helffen, oder das zu heilen ist. Ovid. Pont. 1, 3, 25 & Met. 1, 123 *Hei mihi: quod nullis amor est medicabilis herbis.* Et Sil. 10, 416 *Medicabile vulnus.* Active Prudentius hymn. ante somn. v. 23 *Vt temperet laborem Medicabilis voluptas.*

¶ Medicabiliter, adverb. idem. Palladius Februario c. 31 *Limum dysentericæ passionis medicabiliter asperare.*

¶ Medicabulum, *i*, n. quod medicinam affert, ein artzney-mittel. Ita Apulejus principio 3 Flor. thermas appellavit: *Gratissima prorsus sanis natabula, & ægris medicabula.*

¶ Medicāmen, *ĭnis*, n. &

¶ Medicamentum, *i*, n. remedium, medicina, die artzney. Cic. in Pison. c. 6 *Quod diceres, vinolentis te quibusdam medicaminibus solere curari*, durch artzney, dazu viel wein kommt. Et Nat. D. 2, 53 *Terræ plenæ medicamentorum salutarium.* Idem Offic. 3, 24 *Dare medicamentum ad aquam intercutem.* Et, *Medicamento uti*, ibidem. Idem Cic. in Orat. c. 23 *Fucati medicamenta candoris & ruboris*, schmincke. Seneca ep. 8 *Medicamentorum utilium compositiones litteris mandare*, recepte schreiben. ¶ 2. Est autem vocabulum μέσον, sicut φάρμακον apud Græcos, quod & *Venenum* significat. Curtius 6, 10, 34 *Parmenio cum audisset venenum a Philippo medico regi parari, deterrere eum voluit epistola scripta, quo minus medicamentum biberet, quod medicus dare constituerat.* Tac. Ann. 12, 67, 1 *Infusum delectabili cibo boletorum venenum, nec vis medicaminis statim intellecta &c.* Et, *Medicamentum innoxium* Seneca de Benef. 3, 24; contra *medicamentum malum* Musa declamator apud Senecam dixit Controv. 18, gifft. Vet. Gloss. *Medicamentum* φάρμακον ἰάσιμον. conf. Nonius 4, 297.

¶ Medicamentārius, *i*, m. ein apothecker. Plin. 19, 6 de porro herbaceo: *quo utuntur medicamentarii.* Item, ein vergiffter. Cod. Theod. 3 tit. 16 *Homicidam aut medicamentarium maritum suum esse probare.* ¶ 2. Hinc fœmininum *Medicamentaria*, eine hexe. Ibidem: *Vxorem mœcham vel medicamentariam probare.* ¶ 3. Sic & adjective, *Ars medicamentaria*, die apothecker-kunst, Plin. 7, 56.

¶ Medicamentōsus, *a, um*, quod medicamenti vice est, gesund, heilsam. Cato R. R. c. 157 *De omnibus brassicis nulla est medicamentosior.* Vitruv. 8, 3 *Aqua medicamentosa*, ut thermæ sunt.

¶ Medicīna, *æ*, f. remedium, die artzney. *Facere medicinam*, Cic. fam. 14, 7. *Adhibere medicinam reip.* Id. pro Sext. c. 65. Et, *Afferre cui*, Catil. 2, 8. *Exercere medicinam*, Id. pro Cluent. c. 65, practiciren. Et, *Petere medicinam a litteris*, fam. 5, 15. Idem Attic. 16, 15 *Desperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam.* De medicina per quietem a DIS monstrata, v. Comment. ad Petron. c. 17 p. 59. ¶ 2. *Medicinam* inquit Nonius 1, 75 dicimus, & *venenum*, tractum a Græcis, qui *venenum* φάρμακον appellant, gifft. Accius Phœnissis: *Sterilem esse illius opera medicinam autumans.* ¶ 3. Ipsa quoque medendi ars, sive scientia, ut quidam vocant, *Medicina* dicta, die artzney kunst. Celsus principio præfationis; *Vt alimenta sanis corporibus agricultura, sic sanitatem ægris medicina promittit.* Apul. lib. 10 Miles. *Non exitio, sed saluti hominum, medicinam quæsitam esse didici.* Inventionem ejus cuidam Pæoni tribuit Homerus Odyss. δ, Ovidius Apollini, Galenus Æsculapio. Hæc olim *sapientiæ*, ut Celsus c. l. auctor est, hoc est, philosophiæ, *habita pars* est, atque tractata etiam a philosophis atque exercita, ac inter liberales numerata. Qua Aristotelem quoque instructum Plutarchus credit in Alexandro p. 668. Quem & vide de tuenda valetudine p. 12, & Ælian. 9, 22, tum Apulejus Apol. p. 498. Primum Hippocratem separasse a sapientiæ studio, & disciplinam peculiarem constituisse, Celsus observat: quem vide præfatione operis, itemque Plinium 29, 1; ubi historiam quamdam hujus artis habes. Quamquam autem Hippocrates separavit a philosophia medicinam, alteram tamen conjungendam cum altera idem περὶ εὐσχημοσύνης monuit, adjiciens: Ἰατρὸς γὰρ φιλόσοφος ἰσόθεος, *Medicus philosophus Deo æqualis est.* ¶ 4. Quin & medicorum, sive chirurgorum etiam, pergula seu officina sic appellata, eine artzney-stube, apothecke. τὸ ἰατρεῖον. Plaut. Amph. 4, 1, 5 *In medicinis, in tonstrinis, apud omnes ædes sacras.* Idem Epid. 2, 2, 13 *Per omnem urbem quam sum defessus quærere, Per medicinas, per tonstrinas, in gymnasio atque in foro.* conf. Douza & Manutius ad Cic. fam. 13, 21. ¶ 5. Nonnulli hanc vocem prorsus pro nomine adjectivo habent, ita ut subaudiatur vel ars vel taberna. Varro de L. L. 4, 18 *Artificibus maxima caussa ab arte: i. e. ab arte medicina ut sit, medicus, a sutrina sutor, non a medendo ac suendo.* Hyginus fab. 274 *Ne quis servus artem medicinam disceret.*

¶ Medicinālis, *e*, zur artzney dienlich; ut, *Ars medicinalis*, Cels. præfat. *herba medicinalis*, Plin. 32, 10. ¶ 2. Et digitum minimo proximum *medicinalem* appellari, Macrobius indicavit Saturn. 7, 13.

¶ Medicinālĭter, adverb. Sarisb. 4, 8 *Medicinaliter errores corrigere.*

¶ Medicinius, *a, um*, idem. Auson. ad Symmachum epistola Grypho præfixa *Librosque medicinios.*

¶ Médicus, *a, um*, adject. heilsam; ut, *Medicas adhibere manus*, Virg. Georg. 3, 455. Et Ovid. Met. 2, 618 *Medicas exercet inaniter artes*, er richtet mit seiner cur nichts aus. ¶ 2. *Medicus* a *Media* vide paullo post.

¶ Medicus, *i*, m. subst. qui medicinam facit, ein artzt. Ovid. ex Ponto 1, 3, 17 *Non est in medico, semper relevetur ut æger, Interdum medica plus valet arte malum.* Apul. de Philosophia morali p. 2t *Optimi medici conclamatis desperatisque corporibus non adhibent medentes manus, ne nihil profutura curatio doloribus spatia promulget: &c.* Ter. Hec. 3, 1, 43 *Nemone medicum adduxit? Adhibere medicum*, Cic. de Fato c. 13; &, *Medico honorem habere*, Idem fam. 16, 9. Medici celebres fuere *Æsculapius, Hippocrates, Asclepiades*, qui medicinas communes, & efficaces esse professus est, *abstinentiam cibi & interdum vini, corporis fricationem, ambulationem, gestationem*, Plin 26, 2. *Galenus*, qui sub Marco Antonino vixit, &c. Liv. 22, 18 *Medici plus interdum quiete, quam movendo atque agendo proficiunt.* Divites olim Romæ in cæteris servis urbanæ familiæ & *Medicos* habuisse, præter alios etiam Pignorius docet commentario de Servis: quos Seneca de constantia Sap princ. *domesticos & familiares medicos* appellat. Idem Sen. de Benef. 3, 24 *Imperavit medico eidemque servo suo.* Augustus epistola ad Agrippinam apud Suet Calig. c. 8 *Mitto præterea cum eo ex servis meis medicum, &c.* Sed quod his atque aliis hujus generis auctoritatibus Robortellus omnes omnino Medicos Romæ servilis conditionis pronunciavit, in eo recessit a veritate: & merito ipsum eo nomine taxat castigatque Casaubon. ad Suet. Cæs 4, itemque Bernegg. ibid. conf. Tac. Annal. 4, 3. De fatis medicorum Romæ, & maledictis in eos Catonis locus classicus est ad Plin. 29, 1. Hic etiam, *illa infelicis monumenti inscriptio*, TVRBA SE MEDICORVM PERIISSE, ubi Hard. notat, vulgo id dictum Hadriano tribui, sed vetustius esse, tum hinc, tum ex Dione. in ultimis Hadriani intelligi: forte esse Menandri senarium, πολλῶν ἰατρῶν εἴσοδος μ' ἀπώλεσεν. *Digitus Medicus*, ut apud Porphyrionem ad Horat. Serm. 2, 8, 25 legitur, quis sit? ostendit Politianus in Misc. c. 62. v. Menck. Obs L. L.

¶ Medica, *æ*, f. subst. obstetrix. Ejusmodi *Medicæ* sæpe occurrunt in vett. Inscriptt. & in Glossis Isidori V *Maja*, ubi perperam editum *Media*. v. Casp. Bartholin. de rit. Puerp. p. 37, qui *Medicas* pro obstetricibus affert ex veteri Inscript. ap. Gruter. p. 636. vid. Rhod. ad Scribo. Larg. c. 122 p. 193.

¶ Medicōsus, *a, um*, durch artzeney gewircket; ut, *Medicosæ fermentationes*, Cæl. Aurel. Tard. 2, 1.

¶ Meditrīna, *æ*, f. dea medicamentorum, Festus.

¶ Meditrinālia, *orum*, n. pl. sacra deæ Meditrinæ, in quibus vinum novum & vetus libabant & degustabant, medicamenti caussa, dicentes: *Novum vetus vinum bibo, novo veteri morbo medeor*, vide Varron. de L. L. 5, 3: & Voss. 5 Inst. Orat. p. 409.

Composita:

¶ Ex-Medico, qui medicus fuit. Ammia. 16, . . . *Sed specialiter eum insectabatur Dorus* quidam *ex-medico scutariorum.*

¶ Immedicātus, *a, um*, ut, *Immedicatum os*, i. e. medicinis illitum, Apulej. in Apolog. p. 311, geschminckt.

¶ Immedicābilis, *e*, unheilbar, das nicht zu heilen ist; ut, *Malum immedicabile cancer*, Ovid. Met. 2, 825. *Immedicabile vulnus*, Ibidem 1, 190 *Immedicabilis ira*, Sil. 1, 147. *Immedicabile telum*, Virg. Æn. 12, 850.

¶ Præmedicātus, *a, um*, vorher mit artzeney verwahrt. Ovid. Heroid. 12, 15 *Isset anhelatos non præmedicatus in ignes Immemor Æsonides.* Et Tertullianus de Iejun. c. 12 *Antidoto præmedicatus.*

¶ Rĕmĕdium, *i*, n. medicina, das mittel die artzeney: ut, *Efficax, præsens remedium. Remediis acrioribus saluti suæ subvenire*, Cic. pro Cluent. c. 24. Idem ad Octavium: *Nulla remedia, quæ vulneribus adhibentur, tam faciunt dolorem, quam quæ salutaria sunt.* Ter. Andr. 3, 1, 10 *Quod remedium nunc huic malo inveniam?* Liv. 3, 3 *Id remedium timori fuit.* Et, *Quærere remedium ad aliquam rem*, Cic. pro Cluent. c. 9. *Remedium sibi comparare*, Idem Verr. 5, 10. *Nihil æque sanitatem impedit, quam remediorum crebra mutatio*, Sen. epist. 2.

¶ Remedio, *are*, remedio esse, heilen, helffen. Scribonius Largus Compos. 11 *Capitis dolorem in perpetuum remediat.* Idem Comp. 104 *Remediat eos, &c.* Et Hieronymus vita Hilarion. f 94 *Remediantis animas.* Adde Tertull adv. Marc. c. 4, 35. Et passive *Remediari*, sanari. Idem Scribonius Compos. 18 *Viros facilius mulieribus remediari.* Et Apul. de Herb. c. 112 *Lepus hac herba remediatur.* Idem ibid. *Herbam lactucam leporinam suppones sub pulvino, infirmo nesciente, remediabitur.* ¶ 2. Sed & *Remediari* deponentialiter usurpa-

nſurpatur, uti Munckerus probavit ad Hygini fab. 101, quem vide. Item Andr. Borrich. in Vindic. p. 201 ex Apul. de Herb. c 2 *Herba quinquefolium contrita, potui ſi datur cum vino, mire remediatur.* Et c. 105 *Febricitanti mire remediabcris.*

¶ Remediatus, *a, um*, curatus, geheilet. Scribon. Larg. *Oportet non indifferenter remediatos in futurum vivere.* Et Tertull. ad Scapul. c. 4 *Aut a dæmoniis aut valetudinibus remediati.*

¶ Remediatio, *ōnis*, f. ſanario, die heilung. Rurſus Scribonius Compoſ. 11 *Torpor ſignum eſt remediationis.*

¶ Remediator, *ōris*, m. ein arſt. Tertull. contra Marc. 4, 8 *Remediator valetudinum:* & c. 35 *Remediator languorum.*

¶ Remediālis, *e*, heilſam, abhelflich. Macrob. 7 Saturn. extr. *Inest æri vis quædam remedialis*, id eſt, vim remediandi habens.

¶ Remediābilis, *e*, heilbar. Sen. epiſt. 95 *Minora peccantes, & levi cura remediabiles*, h. e. qui facile ſanari poſſunt. Et Caſſiod. var. 3, 14 *Remediabile bonum eſt in peccatum accelerata correctio.*

¶ Irremediabilis, *e*, contrarium, unheilbar, apud Sen. epiſt. 114 *Tyranni irremediabilis factio.*

MĒDIA, *æ*, f. Aſie regio *ab occaſu transverſa oblique Parthiæ occurrens*, ut Plin. de ea ſcribit 6, 26. Ejus caput *Ecbatana* a Seleuco rege condita. Nomen a *Medea* inditum voluit, de quo & ſupra.

¶ Medus, *i*, pl. Medi, ipſe populus, qui ſummum imperium Chaldæis eripuit, Pharnace duce, ut Vellej. 1, 6, 2; Arbace vel Arbacto, ut Juſtin. 1, 3, 1 appellat, mox Perſis cedendum. Horatius adjective uſus 1 od. 27, 5 *Vino & Lucernis Medus acinaces Immane quantum diſcreput.*

¶ Mēdĭcus, *a, um*, adject. ut, *Medicum imperium*; *Medica veſtis*, pro pellucida, Corn. Nepos 4, 3, 2. Dicitur autem *Medica veſtis* pro Perſica v. Freinshem. ad Curt. 6, 6, 4. Tertull. de Pallio c. 4 de Alexandro: *Vicerat Medicam gentem; & victus eſt de Medica veſte.*

¶ Mēdica, *æ*, f. Μηδική, herba, pabulum jumentorum, pferde-futter, Germania ignorat: ex Media vero in Græciam, ut Plin. 18, 16 memorat bellorum ſub Dario occaſione; inde in Italiam translata. *Fœnum Burgundiacum* vocant, Mediſch-kraut, Burgundiſch-heu, wall-wurtz. Ex genere trifoliorum eſt. Multa de ea habent ſcriptores de Re Ruſtica: Varr. 1, 42. Pallad. 3, 6; &c. Virg. Georg. 1, 215 *Tunc to quoque medica putres Accipiant ſulci, &c.* Adde Iſid. 17, 4; & Col. 2, 11 *Eximia*, dicentem, *eſt herba Medica, quod cum ſemel ſeritur, decem annis durat: quod per annum, deinde rēte quater; interdum ſexies demetitur.* ¶ 2. Et *Medica*, malus eſt Aſſyria, Plin. 12, 3. *Malum Medicum* vide *Malus.*

¶ Mēdion, *i*, n. μήδιον, herba eadem, *folia habens iridis ſativæ, caulem tripedalem &c.* v. Plin. 27, 12; Dioſc. 4, 20.

¶ Medipontus, *i*, m. inſtrumentum funarium in conficiendo oleo, q. d. *Medi* Xerxis *pons*, ſcil. funalis; quo is Helleſpontum junxerat, vel a ſimilitudine, vel per deriſionem. Legitur ap. Caron. de R. R. c. 12. Sed Auſon. Popma de inſtr. fundi p. 31 inter partes torcularis, *Meliponti*, inquit, *ſint funes longiſſimi & craſſiſſimi, ſic dicti quod* melius *premant. Nam* pontare *pro deprimere* etiam hodie mechanici uſurpant.

¶ Semimedus, *i.* Apul. Apol. p. 289 *Mixto genere fuit, Semimedus & Semiperſa.*

Mediare, mediaſtinus, vide *Medius*, Mediaſtuticus, *Medilix*, Mediator, *Medius*, Medicabilis, medicamen, medicamentum, medicina, medicus, *Medeor*, Medietas, &c. *Medius.*

MĔDIMNVS, *i*, m. μέδιμνος, ἐξ ἡμιέκτων μοδίων ἕξ, inquit Suidas, id eſt, *Medimnus eſt menſura aridorum, modios ſex continens. Medimnus Atticus*, de quo C. Nepos 25, 2, 6 *Viri verſos frumento donavit, ita ut ſingulis modii ſex tritici darentur, qui modus menſuræ* MEDIMNVS *Athenis appellatur.* ¶ 2. Dicimus & *Medimnum*, neutro genere. Cic. Verr. 3, 47 *In jugere Leontini agri medimnum fere tritici ſeritur.* Et ibidem: *Quot jugera ſunt ſata, totidem medimna decumæ debeantur.* Auſon. in Gripho ternario: *Hinc Bromii quadrantal, & hinc Sicana medimna.*

Mediocris, mediocritas, vide *Medius.*

MEDIOLANIVM, *i*, n. μεδιολάνιον, urbs Britanniæ, Manchester, & Germaniæ illa, quam *Monaſterium* vulgo vocant, Münſter, Ptolemæo. Sed

MĔDIŌLĀNVM, *i*, n. Galliæ Ciſalpinæ, quæ hodie ad Italiam pertinet, Meiland. Vrbs eſt, a Gallis Inſubribus condita, aut occupata potius, ut Puteano videtur Hiſt. Inſubr. 1 p. 10, quam notis illuſtratam edidit rurſus Rud. Godofredus Knichen. v. & Gaudent. Merul. de Gallia Ciſalpina 3, 12, & Bonaventuram Caſtilionæum de Gallorum Inſubrium antiquis ſedibus: Auſon. de Clar. Vrb. 1, 1 *Et Mediolani mira omnia, copia rerum, Innumeræ cultæque domus, facunda virorum Ingenia.* Liv. 5, 34 extr.

¶ Mediolanenſis, *e*, adj. Cic. in Piſon. c. 26 *Mediolanenſis præco.*

Medion, vide *Media*, Medioximus, *Medius*, Medipontus, *Media*, Meditatio, &c. *Meditor*, Mediterraneus, *Medius.*

MĔDĬTOR, *atus ſum, ari*, cogitare eſt, & mente pertractare, dichten, betrachten, nachdencken. Servius in 1 eclog. Virg. a Græco μελετῶ, format per Antiſtœchon, Ter. Phorm. 2, 1, 12 *Omnes cum ſecundæ res ſunt maxime, tum maxime meditari ſecum oportet, quo pacto adverſam æquum ſit ferant.* Quod autem Terentius *meditari ſecum*, id *animo meditari* Nepos dixit 17, 4, 1. Nam & *Meditari* exercere eſt, quod extra mentem, de quo mox. Cic. de Clar. Orat. c. 88 *Nullum patior eſſe diem, quin aut in foro dicam, aut mediter extra forum.* Id. fam. 11, 3 pr. *Ne ad eum mediteris*, dich darauf bedencken können, ſtudiren. ¶ 2. *Meditari* etiam exercere eſt. Plaut. Sticho 2, 1, 34 *Ad curſuram meditabor me.* Cum accuſ. abſolute & interveniente præpoſitione conſtruitur: Cic. Catil. 1, 10 *Ad hujus vitæ ſtudium meditati ſunt labores tui.* Ovid. R. A. 498 *Sic facies vere, quod meditatus eris*, de ſimulatione. *Meditari in prælia* eſt Virg. Æn. 10, 454. v. Nic. Heinſ. ad Sil. 5, 315. Cic. de Orat. 1, 61 *Demoſthenes perfecit meditando, ut nemo plenius eo loqueretur.* Virg. ecl. 1, 2 *Silveſtrem tenui Muſam meditaris avena:* i. e. cantando exerces. conf. Virg. Georg. 1, 133. Ita & μελετᾶν apud Græcos *declamare* eſt. Suet. Ner. c. 20 *Paullatim & ipſe meditari exercerique cœpit.* ¶ 3. *Meditari* inſidias, vindictam, dolum, eſt machinari, ſtruere, vorhaben, drauf umgehen. Virg. ecl. 5, 61 *Nec lupus inſidias pecori, nec retia cervis Vlla dolum meditantur.* ¶ 4. Paſſ. poni videtur Min. Fel. 25.

¶ Meditans, *tis*. Horat. 3 od. 22, 7 *Verres obliquum meditans ictum* Tac. An. 3, 31, 2 *Longam abſentiam paulatim meditans.* Vitg. ecl. 6, 82 *Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus Audiit Eurotas. Meditante*, i. e. canente, ut Servius interpretatur. Gell. 9, 15 *Erat adoleſcens tum quisquam e ditioribus cum utriuscue linguæ magiſtris meditans & exercens ad cauſſas Romæ orandas Eloquentiæ Latinæ felicitatem.*

¶ Meditātus, *a, um*, vorbereitet, bedachtſam, mit nachſinnen. Ter. Andr. 2, 4, 3 *Venit meditatus alimde ex ſolo loco.* Et Cic. Verr. 2, 6 *Meditati ad dicendam paratique venimus.* Quod participium in paſſiva etiam legitur ſignificatione, apud Cicer. frequenter, ut, *Nihil feci non diu conſideratum, & multo ante meditatum*, de Aruſp. Reſp. c. 1. Idem Phil. 2, 54 *Attuleras meditatum & cogitatum ſcelus.* Et Tuſc. 3, 14 *Sint ſemper omnia homini humana meditata.* Sic & Tac. An. 14, 55, 1 *Meditata oratio.* Et 4, 57, 1 *Diu meditatum conſilium &c.*

¶ Meditate, adverb. idem. Plaut. Bacch. 3, 6, 16 *Ne tu illorum mores perquam meditate tenes*, du haſt ihrer weiſe lange nachgedacht.

¶ Mēdĭtātio, *ōnis*, f. conſideratio, die erwegung, betrachtung. Tac. Ann. 16, 26, 8 *Ipſe, an in ſenatum venire deceret, meditationi ſuæ reliquit*, hat ſich bedenck-zeit genommen. ¶ 2. Exercitatio, die übung. Cic. Tuſc. 2, 17 *Tantum exercitatio, meditatio, conſuetudo valet.* Sen. de Ira 2, 12 *Nihil eſt tam difficile & arduum, quod non humana mens vincat, & in familiaritatem perducat aſſidua meditatio.* Μελέτη πάντα δύναται, *Meditatio*, vel *cura*, vel *exercitatio poteſt omnia*; v. Chil. Cic. de Divin. 2, 16 *Multi naturæ vitium meditatione atque exercitatione ſuſtulerunt. Meditatio campeſtris*, Plin. Paneg. c. 13, eſt exercitatio armorum, atque rei equeſtris.

¶ Meditamentum, *i*, n. idem. Tac. Hiſt. 4, 26, 4 *Cæteris belli meditamentis militem firmabant*, ſie exercirten die ſoldaten. Et

¶ Meditāmen, *ĭnis*, n. dicitur pro meditamento. Sil. 8, 325 *Lenti meditamina belli.* Prudentius Pſychom. v. 234 *Deſidiam pigro rerum meditamine pulpent.*

¶ Meditatus, *ūs*, m. ſubſt. idem; Theodulfus 2 Carm. v. 187.

¶ Meditator, *ōris*, m. Weitzius legit in Prudentii Vincentio v. 266; ſed Fabricius ibi atque Heinſius *meditatus.*

¶ Meditabundus, *a, um*, meditans. Juſtin. 38, 3, 7 *Romanum meditabundus bellum.*

¶ Meditatīvus, *a, um*; ut, *Verbum meditativum* apud Priſcianum, quod *deſiderativum* dici commodius cenſet Valla 1, 24. Gloſſ. Vet. *Meditativus*, σκεπτικός, μελετικός.

Compoſita:

¶ Commĕditor, *ari*, meditor diligenter. Auct. ad Herenn. 3, 18 *Locos, quos aſſimſerimus, egregie commeditari oportebit.* Lucret. 6, 111 *In fragiles ſonitus chartarum commeditatur.* Vbi idem fere eſt quod imitatur.

¶ Emeditor, *ari*. Vnde

¶ Emeditatus, *a, um*, ausgedacht, ausgeſonnen. Apulejus lib. 2 Miles. *Emeditatis ad hæc illa fletibus, quamque ſanctiſſime poterat, adjurans cuncta numina, tantum ſcelus abnuebat.*

¶ Immeditatus, *a, um*, non meditatus, non affectatus; ut, *Immeditatus inceſſus*, Apulej. lib. 2 Miles. ſub init. Idem 3 Florid. *Animalium immeditati ſonores.*

¶ Immeditate, adverbium, ſine meditatione præeunte, ohne tiefes nachſinnen. Gellius præfatione ſive ut in antiquis editionibus eſt, epilogo: *Nos, ut captus noſter eſt, incurioſe & immeditate, ac prope etiam ſubruſtice ex ipſo loco ac tempore hibernarum vigiliarum* ATTICAS NOCTES *inſcripſimus.*

¶ Permeditor, *ari*. Hinc

¶ Permeditatus, *a, um*. Plaut. Epid. 3, 2, 39 *Eam permeditatam meis dotis aſtutiisque onuſtam, mittam*, i. e. inſtructam a me & doctam exercitaramque ſubornabo.

¶ Permeditate, adverb. idem: ut, *Perquam meditate*, per Tmeſin ex Plauto. vide ſupra in *Meditate.*

¶ Præmĕditor, *ari*, ante cogitare & proſpicere: ut, *Præmeditari, quid ſibi uſu ſit venturum*, vorher bedencken, was einem begegnen werde, Aut. ad Herenn. 2, 5.

¶ Præmeditatus, *a, um*, vorher bedacht, zuvor erwogen. *Mala præmeditata leviora eo fiant*, Cic. Tuſc. 3, 15. *Accuſator præmeditata pleraque domo affert* Quintil. Inſt 5, 13. Active Liv. 40, 23 *Legati jam ante præmeditati in Macedonia, quæ ab Roma renunciarent, venerunt.* Sic ibi e Gronov. emendatione, vulgo: *præmeditatis.*

¶ Præmeditatio, *ōnis*, f. die vorbereitung. Cic. Tuſc. 3, 14 *Præmeditatio futurorum malorum lenit eorum adventum.*

¶ Præmeditatorium, *i*, n. locus ubi meditatio fit & præparatio, ein zubereitungs-ort. Tertull. de Jejun. c. 6 *Totum illud domiciliun interioris hominis, eſcis ſtipatum, vinis inundatum, decoquendis jam ſtercoribus æſtuans præmeditatorium efficitur latrinarum.* Adde ibi Pamelium ex Hieronymo.

¶ Remeditor, *ari*, reminiſci, wieder bedencken. Sic Lipſius legit Senecæ epiſt. 72 ineuntc: alii aliter.

Meditullium, vide mox in *Medius.*

MĔDIVS, *a, um*, μέσος, quod æqualiter diſtat ab extremis, mittelt inne, im mittel. Horat. 1 epiſt. 18, 9 *Virtus eſt medium vitiorum utrinque reductum*; id eſt, media inter duo extrema vitioſa. vide *Virtus. Medius ex tribus* qui aſſidet honoratior apud Numidas Sall. Jug. 11, 3. vid. Cort. ad h. l. Ovid. am. 2, 16, 13 *Non ego ſi medius Polluce & Caſtore ponar.* Liv. 4, 43 extr. *Remittendo de ſumma quisque juris, mediis copularent concordiam.* vid Gron. pat. Cic. Tuſc. 1, 17 *In medio mundi terra ſita eſt.* Sed Gronov. *mundo*; al. *mundi loco.* Sic, *Medium dici*, Liv. 27, 48 & 37, 29, dixit, der mittag. In *medios dormire dies*, Horat. 1 epiſt. 2, 30. *Medium accipere*, in der mitten ergreiffen. *Mediam mulierem complettitur*, Ter. Andr. 1, 1, 106. *Duas arces urbs habet, unam immanem ad mari, altera urbis media eſt.* Liv. 28, 6, & ibi Gronov. ¶ 2. *Medius* etiam pro mediocri ponitur, qui præteriit quidem ultimos, in primis tamen haud eſt, mittelmäſig. Vellej. 2, 29, 3 de Pompejo: *Innocentiâ eximius, ſanctitate præcipuus, eloquentiâ medius, &c.* Tac. Hiſt. 1, 49, 4 de Galba: *Ipſi medium ingenium, magis extra vitia, quam cum virtutibus.* Eodem ſenſu

senſu *media bella* dixit Livius 5, 37. Sic, *mulier ætatis mediæ*, die in ihren beſten jahren, weder zu alt, noch zu jung iſt, Phædrus 2, 3, 3. ¶ 3. *Medium erat Anco ingenium*, Liv. 1, 32, i. e. ad utrumque paratum, tam ad pacis, quam belli artes. Horat. 2 od. 19, 28 *Pacis erat medius quoque belli*, de Baccho ad utrumque parato. Sic Tiberius *medium agebat plurima diſſimulantis, aliqua inhibentis*, Vellej. 2, 114, 3. ¶ 4. Livius 39, 39 *Medio reſponſo*, pro dubio ſeu ancipiti, dixit. ¶ 5. *Medii* etiam dicuntur, arbitri & ſequeſtri, qui lites certantium partium componunt, qui & *Mediatores* appellati. Quintil. 12, 8 *Sequeſter ille, & media litium manus, & quidam interpres.* Ovid. R. A. 678 *Nunc mediis ſubeant irrita verba Diis*, i. e. perjuria per Deorum numen concepta. Id. Met. 5, 564 *At medius fratriſque ſui mœſtæque ſororis Iupiter.* Caſſiod. Var. 3 epiſt. 5 *Mediis amicis jurgia atque diſcordias placabiliter ſinire.* Symmach. 6 epiſt. 5 *Promiſi media manimitate tua, ſi quid inter eos concertationis eſt, poſſe finiri.* Adde Iuret. in Symmach. p. 117. ¶ 6. *Medii* etiam, qui hodie *neutrales* appellantur; quod neutrius partis ſint: ſive cum neutra parte faciant. Cic. Attic. 10, 8 *Navigabit igitur* (Pompejus,) *& ad Italiam accedet, in qua nos ſedentes quid erimus? Nam medios eſſe jam non licebit.* Et Antonius Cic. Attic. 10, 10 *Qui ſe medium eſſe vult, in patria manet: qui proficiſcitur, aliud de alterutra parte judicare videtur.* Vellej. 2, 21, 2 *Se dubium mediumque partibus præſtitit.* Et Suet. Cæſ. c. 75 *Ipſe medius & neutrius partis.* Idem Ner. c. 2 *Conſultante autem Pompejo de mediis ac neutram partem ſequentibus.* Add. Drakenb. ad Sil. 16, 222. ¶ 7. *Media vocabula, μέσα*, nomina & verba illa dicuntur, quæ in bonam & malam partem accipi poſſunt; ut, *facinus*, eine gute und böſe that: *valetudo*, geſundheit und ſchwachheit, *tempeſtas*, aut wetter und ungewitter. *Deprecor*: ut, *Deprecari culpam*, & *Deprecari facinus*, id eſt, deteſtari, Gell. 6, 16. Sed Ovid. A. A 2, 507 *Medius ſermo* Burmanno interprete eſt vilis, plebejus, ſordidus. Sed add. A. A. 3, 479 *Munda, ſed e medio conſuetaque verba.* ¶ 8. Subſtantive poni *medium* certum eſt varia ſignificatione, e. g. *Afferre in medium*, hoc eſt, in communem uſum, Cic. Off. 1, 7. *In medium conſulite*, dixit Virg. Æn. 11, 335, id eſt, in commune, der gemeine zum beſten. Id. Georg. 1, 126 *Nec ſignare quidem, aut partiri limite campum Fas erat; in medium quærebant. In medium proferre*, Cic. fam. 15, 2, offenbaren. In his *locus* ſubintelligi poteſt, ut & in illis, *Medio tutiſſimus ibis*, Ovid. Met. 5, 137. Et quod laudant ex Cic. de univerſ. *A medio ad ſummum.* Sic, *in medium producere*, Sen. epiſt. 7 *Ponere in medio.* Ter. Prolog. Phorm. v. 17 *Is ſibi hoc reſponſi habeat, in medio omnibus palmam eſſe poſitam*, &c. daß einem ieden frenſtehe, zu gewinnen, der da könne. Idem Adelph. 3, 4, 33 *Mater virginis in medio eſt*, ſie ſtehet da, iſt vorhanden. Cic. Verr. 2, 42 *Tabulæ in medio ſunt*, das verzeichniß liegt da. Liv. 1, 57 *In medio ædium ſedentem.* Plin. 2, 23 *Ferri lunam in medio ſolis & terræ. Relinquere in medio*, locutio latina & elegans eſt, pro nihil ſtatuere, ſeu de re aliqua pronuntiare, in ſeinem werth und unwerth, oder an ſeinen ort geſtellet ſeyn laſſen. Salluſt. Catil. c. 19 *Nos eam rem in medio relinquimus.* Cic. pro Cælio c. 20 *Mulierem nullam nominabo: tantum in medio relinquam.* Sed etiam *in mediam relinquo* dixere Gell. 6, 14, 17, 2; Tac. Ger. 46, 9; Lact. vi. be. 1, 4. Sic, *Tollere de medio*, eſt interficere, Cic. pro Roſc. Am. c. 7: & *Recedere de medio*, ibidem c. 38, davon, aus dem weg gehen. *E medio excedere*, Ter. Hec. 4, 3, 14, aus den augen gehen, ſich verkriechen. Cic. Off. 3, 8 *Pellere e medio*, davon jagen. ¶ 9. *Media* pro *ſubſidiis*, aut *ſumtibus* ex Germaniſmi conſuetudine dicuntur, mittel. vid. Antibarb Cellar. p. 380. ¶ 10. *Medium* pro *dimidia parte* Capitolinus in Pio fin. c. 4 ſcripſit: *Aurum, quod oblatum fuerat, Italicis totum, medium provincialibus reddidit.* Caſaubonus ad h. l. *Nove*, inquit, *medium pro alicujus dimidio.* In fragm. Sall. Hiſt. 1 adſcripto *Meſſi* nomine laudatur *medio diei*, Cort. p. 956. ¶ 11. *Medius* cum *viduus* vel *vacuus* confundunt ſæpe librarii. v. Burm. ad Quint. decl. 13, 3 p. 274. It. *Medius* ac *dubius* Id. ad 16, 8 p. 329.

¶ Medie, adv. mediocriter, mittelmäßig. Apul. 2 Doctr. Plat. p. 22 *Nec plane optimi, nec oppido deterrimi ſunt, ſed quaſi medie morati.* Eutrop. 7, 8 de Claudio: *Hic medie imperavit*, id eſt, neque optime, neque peſſime.

¶ Medietas, *ātis*, f. pro medio, das mittlere, die helfte. Cicero de Univerſ. c. 7 ſcripſit, *ſe vix audere dicere medietates*; ipſe vero c. l. habet: *in ſingulis eſſe bina media &c.* Vſi tamen hac voce ſunt Palladius, Apulejus, & his inferiores Ammianus, Eutropius, ut Curis Secundis monſtravit Cellarius p. 222. Apulejus lib. 2 Doctr. Plat. p. 14 etiam pluraliter *medietates inter virtutes & vitia* dixit.

¶ Mediālis, *e*, qui in medio eſt, der mittlere. Solin. c. 33 *Arboris mediale ſuccino lacrymat.* Idem c. 51 *Lignum mediale.* Feſtus: *Medialem appellabant hoſtiam atram, quam meridie immolabant.*

¶ Mediānus, *a, um*, idem; ut, *Columnæ mediānæ*, die mittelſeulen, Vitruv. 3, 1. *Medianus digitus*, Veget. 2, 4. *Mediana malvarum*, Apic. 4, 2. De Meniana vide ſuo loco.

¶ Mediar, *aris*, n. pro media parte laudat ex Tertull. adv. Hermog. Popma ad Varr. R. R. 1, 2, 10, ubi *Mediar aginæ* interpretatur ſcapum trutinæ. Sed vid. in *Agina*.

¶ Mediaſtīnus, *i*, m. miniſter balnei, ut Non. 2, 573, & Priſcianus exponunt. Quo Plinius 29, 1 referri poteſt. Sed latius patuit nomen, eoque omnes, quibus certum officium non creditum eſſet, appellabantur ſervi, quod in medio ſtarent ad capeſſendas partes parati, quæ eis darentur, unde & dicti, ein handknecht. Quin & viliores cæteris erant. Vide Horatianos Interpretes, atque inprimis Torrentium ad lib. 1 epiſt. 14, 24 *Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas.* Itemque Pignorium de ſervis p. 44 & p. 103. ¶ 2. Vocant & *Mediaſtinum* panniculum, e continuata pleura ortum, inter lobum utrumque pulmonis tranſeuntem, qui & in duos veluti ventriculos thoracem dividit.

¶ Mēdio, *are*, medium facere, medio dividere, halbiren, mitten entzwen ſchneiden. Apic. 3, 9 *Colieulos elixatos mediabis.*

¶ Mediāns, *tis*. Pallad. 4, 10 de ficu: *Iunio mediante*, i. e. dimidio, wenn der monat halb iſt. v. Cur. Poſt. Cellarii p. 379.

¶ Mediate & Immediate, adverbia, mittelbar und unmittelbar, uſu diſputantium vulgata. *Immediate* habere dicitur Gell. 20, 10, h. e. in præfatione operis, ſed nihil invenio.

¶ Mediatio, *onis*, f. die vermittelung, entſcheidung, ICt.

* ¶ Mediator, *ōris*, m. intermedius, ein mittler, eine mittels-perſon. Pro quo *conciliatoris* vocabulum uſurpat Nepos 25, 12, 2. Sidon. 6 ep. 8 *Frigoribus fontium civicorum ſæpe fontem mediatoris anteferat.* Sic de Chriſto *μεσίτης* Tertull. de Carne Chriſti c. 15, & de Reſurr. Carn. c. 51 & 63; Lactant. 4, 25; & Iſidor. 7, 2, *quia inter Deum & hominem medius conſtitutus eſt*, &c. v. Buchner. ad Prudent. Salvatoris Natali v. 16 *Mediator & duplex genus.* conf. Apoth. v. 242.

¶ Mediatrix, *īcis*, f. Alcimus 5, 554 *Vt mediatricis curet tutela columnæ.*

¶ Mediocris, *e*, mittelmäßig, ziemlich, contrarium *excellenti*: ut, *Orator mediocris*, Cic. de Clar. Orat. c. 26. *Status mediocris*, Idem ad Q. Fratr. ep. 1. B. Ambroſ. in c. 10 Lucæ: *Non mediocris ille Samaritanus*, i. e. non vulgaris. Ter. Adelph. 5, 9, 9 *Non mediocris hominis hæc ſunt officia.* Et Cic. de Amic. c. 17 *Nec vero negligenda eſt fama, nec mediocre telum ad res gerendas exiſtimare oportet benevolentiam civium.* Et, *Non mediocris eſt induſtriæ*, i. e. eximiæ, ſingularis, Nepos 25, 13, 4.

¶ Mediocrĭtas, *ātis*, f. der mittelſtand, das maas. Horatius *auream* vocat *mediocritatem*, vide 2 od. 10, 5, id eſt, longe pulcherrimam. *Mediocritas tutior in omnibus*, das mittel halten iſt überall ſicher. Apollodorus apud Stobæum: *ἡ μεσότης ἐν πᾶσιν ἀσφαλεστέρα.* Cic. Off. 2, 17 *Mediocritas regula optima eſt.* Sic, *Mediocritas ingenii*, quam modeſte ſibi tribuit Cic. Phil. 2, 1. conf. Nonius 1, 122. *Mediocritas noſtra*, ita de ſe ſuaque humiliore conditione Vellej. 2, 111, 3, meine wenigkeit. Sic, *Mediocritas hominum*, Idem 2, 130, 3. Plur. Cic. 3, 10 *Mediocritates vel perturbationum vel morborum animi mihi ſane non probant.* Ita Gro. Id. Ac. 4, 44 *Mediocritates illi probabunt*, de Academia veteri fermo eſt.

¶ Mediocrĭter, adv. ziemlicher weiſe, mäßig. *Mediocriter veſtitus*, Ter. Heaut. 2, 3, 45. *Mediocriter doctus*, Plin 1 epiſt. 10. Et, *Literatus mediocriter*, Auct. ad Herenn. 4, 4. *Non mediocriter conqueri*, Cic. pro Quintio c. 18, id eſt, valde, vehementer.

¶ Mediocriculus, *a, um*, diminut. idem quod *mediocris*, ex Catone apud Feſtum.

¶ Medioxĭmus, vel Medioxŭmus, *a, um*, mediocris, mittelmäßig; ut, *Medioximi Dii* apud Plaut. Ciſt. 2, 1, 36 ſunt, quos Græci *Δαίμονας* vocant: Apulejus *medias poteſtates inter homines & Deos* appellat: Doctr. Plat. p. 8. Et, *Medioxumam duxit uxorem*, iterum Plaut. Ciſt. 2, 3, 64.

¶ Medioxime, adverb. idem. Varro apud Nonium 2, 556 *Facere ad mortalem modum medioxime.*

¶ Mediatēnus, adv. zur helfte. Mart. Capella 6 p. 220 *Mons Taurus, pæne mediatenus orbis conſcius*, i. e. media pars terrarum ex eo conſpici poteſt. Et 8 p. 283 *Mediatenus tertiave parte diſcrepant.*

¶ Mediecurrius, i. e. medius currens, unde *Mercurius, quod ſermo curvat inter homines medius*, Arnob. 3 p. 118; Iſidor. 8, 11.

¶ Medidies, *ei*, hodie *meridies*, Priſcian. p. 551. Cic. apud Nonium 1, 299 *Ipſum meridiem, cur non medidiem.* Quintil. 1, 6 p. 78 *Meridiem an medidiem dici oportuat, quæritur.*

¶ Medilunius, *a, um*, wenn der mond zur helfte iſt. Mart. Capella 7 p. 241 *Luna primo corniculata; deinde medilunia.*

¶ Mediterrāneus, *a, um*, quod a mari remotum eſt; ut, *Mare mediterraneum*, das mittelländiſche meer. Et, *Oppidum mediterraneum*, Plin. 6, 23, quod a mari longius abeſt. Junior Plin. 2 epiſt. 17 extr. *Villa noſtra etiam mediterraneas copias præſtat, lac in primis.* Quintil. 5, 10 *Ducuntur argumenta & ex LOCO. Spectantur enim ad ſidem probationis, montanus an planus, maritimus an mediterraneus &c. ſit.* ¶ 2. *Mediterranei* ſubſtantive, populi ſunt a mari remotiores. Cic. de Nat. D. 1, 31 *Mediterranei mare eſſe non credunt.* conf. Liv. 35, 26. ¶ 3. *Mediterraneum*, neutro genere, pro tractu ſeu regione mediterranea. Plin. 3, 1 *Inter Bætim & Oceani oram in mediterraneo*, &c. Idem 5, 27 *Comprehendi in mediterraneis*, ſcilicet Lycia.

¶ Mediterreus, *a, um*, idem. Siſenna apud Feſtum, *Mediterreum melius quam mediterraneum dici* putat.

¶ Meditullium, *i*, n. medium ipſum, auctore Cicerone, qui, *tullium*, extenſionem dixit eſſe vocabuli nihil ſignificantem, in Topicis c. 8, das mittel oder der mittel-platz. Feſto tamen *Meditullium* dicitur, quaſi *Meditellisum*, ab eo, quod eſt tellus. Apulej. 3 de A. A. *In ipſo fere meditullio.* Et lib. 5 princ. *Videt lucum proceris & vaſtis arboribus conſitum; videt fontem vitreo latice placidum medio luci meditullio.* Idem de Philoſophia Morali p. 15 *In meditullio quodam vitiorum ſunt ſitæ*: loquitur de virturibus.

Medulla cum derivatis vid. mox ſeorſim.

Compoſita:

¶ Dimĭdius, *a, um*, quaſi per medium diviſus, halb; ut, *Pars dimidia*, Plaut. Curc. 3, 77. *Hæres ex parte dimidia*, der das halbe gut erbet, Cic. fam. 13, 29. Quid intereſſet inter *dimidium* & dimidiatum ex Varronis mente, Gellius 3, 14 diſputat; ſed neſcio, an eam ſatis aſſecutus ſit. Exempla Varronis hoc, puto, indicant, *dimidiatum* dici illud modo, quod integrum eſt id, quod eſſe dicitur v. g. librum, poculum, annulum, quæ poſt diviſionem non jam ſunt liber, poculum, annulus, ſed fragmenta. *Dimidium*, quod poſt diviſionem non deſinit eſſe, quod eſt, v. g. *dimidia pecunia, vinum* &c. *Si ſcyphus, inquit* Varro, *argenteus mihi cum alio communis in duas partes diſſicilis ſit*; dimidiatum *eum dicere eſſe ſcyphum debeo*, non dimidium: *argenti autem quod in eo ſcyphi ineſt, dimidium meum eſſe, non dimidiatum.* Vid. reliqua. Non audierunt igitur Varronem Iuvenalis & Martialis, cum ille 8, 4 *Curios jam dimidios*, hic 10, 2 *dimidios equos*, dixere, nec Macrob. Sat. 2, 3 in joco Ciceronis de fratre ſuo, quem *dimidium majorem dixerit quam totum.*

¶ Dimidium, *i*, n. ſubſt. pars dimidia, das halbe theil, oder die helfte eines dinges. Plaut. Pſeud. 1, 5, 37 *Bonus animus in re mala dimidium eſt mali.* Et Auſon. epigr. 81 *Incipe, dimidium facti eſt cœpiſſe.* conf. Horat. 1 epiſt. 2, 40. Quocum vulgaris verſiculus convenit:

Dimi-

Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. Dimidium plus toto Πλέον ἥμισυ παντός. Ænigma proverbiale Heſiodi, quo commendatur mediocritas. vide Chiliad. Liv. 35, 1 *Vix vix dimidium militum, quam quod acceperat, ſucceſſori tradiderit.*

¶ Dimidio, *are*, halbiren, halb theilen. Tertull. de Carne Chriſti c. 5 *Quid dimidias mendacio Chriſtum?*

¶ Dimidiatus, *a, um*, quod in duas partes diviſum eſt. vid. *Dimidius*, halb getheilet: ut, *Menſis dimidiatus*, Cic. Tuſc. 2, 16. *Dimidiati verſiculi*, Idem Tuſc. 5, 23. Et, *Luna dimidiata*, Plin. 16, 39. Abſolute Mart. Capella 7 p. 242 *Luna dimidiata major*, das erſte viertel. *Procumbunt dimidiati*, Plaut. Mil. 3, 1, 164, ubi Turnebus olim legit *dimidiatim*, Adverſ. 7, 6.

¶ Dimidiatio, *onis*, f. die halbirung. Tertull. adv. Marc. 1, 24 *Vnde hæc dimidiatio ſalutis.*

¶ Subdimidius, *a, um*, & Superdimidius, *a, um*; ut, *Numerus ſubdimidius & Superdimidius*, ille ſe habet v. g. ut 2 ad 3; hic ut 3 ad 2. Mart. Capella 7 p. 251 & 252.

Immediate vide paullo ante *Mediate.*

¶ Inrermĕdius, *a, um*, interjectivus, mittelſt, mitten inne, oder zwiſchen etwas gelegen. Varro R. R. 3, 5 *Porticus ſunt, primoribus columnis lapideis, intermediis arbuſculis humilibus ordinatæ.* Adfertur etiam Cicero in Orat. dicens c. 6 *Eſt quidem interjectus intermedius &c.* Sed Gruterus legit *inter hos medius.*

¶ Permediocris, *e*, valde mediocris, ſehr gering. Cic. de Orat. 1, 51 *Permediocres ac potius leves motus.*

Mediusfidius, vide *Fidius* in *Fides*, Medix, *Meddix.*

MĔDON, *ontis*, m. Codri regis filius & primus Archon Athenienſium, claudus fuit: cujus imperium cum frater Nileus propterea negaret ferre ſe poſſe, res delata eſt ad oraculum Delphicum, quod Medonti adjudicavit imperium: eaque res occaſio fuit migrationis Ioniæ, duce Nileo. ¶ 2. Alium hujus nominis inter procos Penelopes Ovidius memorat Heroid. 1, 91, & Met. 12, 303.

MĔDVLLA, *æ*, f. dicta quod in oſſibus media ſit, das marck in den beinen. Cicero ſam. 15, 16 eleganter dixit, *Herere in medullis alicujus*, einem ſehr lieb ſeyn. Et Att. 15, 4 p. 615 *Illa prima de Buthrotiis mihi ſunt incluſa medullis*, i. e. magnæ ſunt mihi curæ. Ita Auſon. ep. 5, 21 *Implicitum quam te noſtris interne medullis.* Et Phil. 1, 15 *In populi Rom. medullis ac viſceribus hærere.* Et Tuſc. 4, 10 *In venis medullisque inſidere*, tief ins herz gepragt ſeyn. *In mediis litium medullis verſantur*, Quintil. 2, 1, gehören eigentlich in die proceſſe. *Mellis medulla*, der rechte kern vom honig, pro re majorem in modum ſuavi, das lieblichſte. v. Chiliad. Plaut. Sticho 2, 2, 16 *Cui medullam laſſitudo perbibit.* Et v. 17 *Cui medullam ventris percepit fames.* Virg. Æn. 8, 389 *Medullas intravit calor.* Idem Æn. 4, 66 *Eſt mollis flamma medullas.* Iuvenal. ſat. 8, 90 *Oſſa vides regum vacuis exhauſta medullis, &c.* Apul. de dogm. Plato. p. m. 37 *Per medullas renum commeant venæ*, i. e. per interiora. Nemeſia. Cyn. 164 *Fortibus ut ſuccis plenas complere medullas Poſſit.* De canibus.

¶ Medullula, *æ*, f. dimin. ut, *Medullula anſeris*, Catull. 25, 2.

¶ Medullĭtus, adv. ex intimis medullis, inniglich, von herzen. Ennius apud Non. 2, 544 *Enni Poëta ſalve, qui mortalibus Verſus propinas flammeos medullitus.* Vſus & Varro, itemque Plautus eodem Nonio obſervante. Apul. Florid. lib. 3 *Summis medullitus viribus contendunt ambo.* Item 7 Met. poſt init. *Medullitus ingemebam.* Et, *Alicui ſe medullitus oſtendere.* Plaut. Trin. 2, 4, 85, einem ſein ganzes herz offenbaren. Prudent. Hamartig. v. 391 *Serit ille medullitus omnes Nequitias, ſpargitque ſuos per membra miniſtros.*

¶ Mĕdullāris, *e*; ut, *Dolor medullaris mihi inſidet*, Apul. 7 Mileſ. p. 195, es thut mir bis in marck und beine weh.

¶ Medullātus, *a, um*, fett, voll marck. Apul. 2 Doctr. Plat. p. 21 legunt quidam *Medullati nimia cura artus*, ſed al. *medicati*: forte leg. *emedullati.* Et Vulg. Interpr. Pſ. 66, 15 *Holocauſta medullata.*

¶ Medullōſus, *a, um*, idem; ut, *Humerus medulloſus*, Celſ. 8, 1.

¶ Emĕdullo, *are*, medullam extrahere. Hinc

¶ Emedullatus, *a, um*, ausgekernt, ohne marck. Plin. 22, 22 *Radix emedullata.* Sidon. 8 epiſt. 6 *Virtutes artium per ætatem mundi jam ſenescentis laſſatis veluti ſeminibus emedullatæ.*

MĔDVLLIA, *æ*, f. Latii oppidum, Albanorum opus, Plin. 3, 5.

¶ Medulli, *orum*, populi Alpini, hodie, *la Maurienne*, ut vult Hard. ad Plin. 3, 20 ſ. 24; & Vitruv. 8, 3. ¶ 2. Sed Meduli, Aquitaniæ populi, apud Auſonium epiſt. 18, 7 pr. *Oſtrea Bajanis certantia, quæ Medulorum &c.* v. Scal. Auſon. Lect. 2, 12. Nimirum *Medula, Medulla*, vel *Medullica oſtrea*, commendant, quicunque Burdegalæ commorati ſunt, antiqui & novi. v. Hard. ad Plin. 32, 6 ſ. 21 nom. maj. 11.

¶ Medullinus, *a, um*, ad Medullos pertinens. Auſon. ep. 5, 28 *Sinuoſaque lintea veli Pande. Medullini te fluet ora* (ſ. *aura*:) *noti*: quæ nimirum inde ſpirat.

¶ Medullina, *æ*, f. virgo Romana, ab ebrio patre in tenebris violata, ut ſtupri autorem agnoſceret, digito ejus annulum detraxit; & ubi ex pignore patrem eſſe cognovit, cumdem ad aram gladio confodit. Plutarch. in Parall. ¶ 2. Eſt & meretricis nomen apud Iuvenal. ſat. 6, 322.

MĔDVS, *i*, m. porio, *quaſi melus, quia ex melle fit*, meet, Iſidor. 20, 3. ¶ 2. *Medus*, pl. *Medi*, populus vide *Media.*

MĔDŪSA, *æ*, f. Μέδουσα, cujus capilli in angues mutati ſunt, quam Perſeus peremit, vide *Gorgon*, & Ovid. 4 Metam. fab. ult.

¶ Mĕdūſæus, *a, um*, adj. ut, *Meduſeus equus*, Ovid. Faſt. 5, 8.

MEFANCĬLVM, *i*, n. teli miſſilis genus, apud Feſtum, pro *Meſancylum*, uti recte cenſet Turnebus Adverſ. 19, 32.

MEGABYZVS, *i*, m. nomen proprium Perſis familiare. v. Perizon. ad Aelia. 2, 2. ¶ 2. Appellative ſacerdotes ſ. νεωκόρους Dianæ Epheſiæ ita dictos cenſet Hard. ad Plin. 35, 10 ſ. 36 n. 16. Sed contradicitur illi a Perizonio l. c. & Burm. ad Quintil. 5, 12 p. 457, ubi plura.

MĔGÆRA, *æ*, f. Μέγαιρα, una ex tribus Furiis, a μεγαίρω, *invideo*, quod quieti hominum invideat; vide *Furia.* Lucanus 1, 577 *Horruit Alcidæ viſo jam Dite Megæram.*

MĔGĂLENSES, *ium*, m. pl. (ſubaudi *Ludi*,) ſeu Megalenſia, *ium*, n. pl. vel Megalēſia, *orum*, (ſubaudi *Ludicra*, tot enim modis reperitur apud auctores vocabulum iſtud:) ludi erant, qui in honorem matris Deûm, ſive Cybeles, quæ *Magna Mater* dicebatur, peragi ſolebant, idque ex inſtituto Iunii Bruti, ut Livius auctor eſt 36, 36. conf. 34, 54; & Ovid. Faſt. 4, 355. Quibus in locis *Megaleſia* dicuntur. Et ſane ad Cic. fam. 1, 11 extr. Lambinus *Megaleſiis* etiam invitis libris legi vult, ubi al. *Megalenſibus*, quod neque Græcum neque Latinum putat. Sed v. Grævius ad eundem Cic. de Aruſp. Reſp. c. 12 *Quid ego de illis ludis loquar, quos in Palatio noſtri majores ante templum in ipſo matris magnæ conſpectu Megalenſibus fieri celebrarique voluerunt.* Nec aliter Varro L. L. 5, 3 ac Feſtus. Non audiendus itaque Donatus eſt, qui Prolegomenis in Terentium de Comœdia non magnæ matri, ſed univerſim magnis Diis hos ludos peractos litteris prodidit. MEGALENSES, inquit, *magnis Diis conſecrati, quos Græci* μεγαλεσίους *appellant.* Sed pro μεγαλεσίους in Pithœi, & Mureti libris μεγάλους σιοὺς legitur. Bene. Σιὸς enim Æolibus eſt, qui Θεὸς cæteris. vide in dictione *Cybele.* Conf. Spanh. de uſu num. diſſ. 10 p. 144. Interpretes Liv. ad 29, 14.

¶ Megaleſia, *orum*, n. pl. vide in *Megalenſes.*

¶ Megalēſĭacus, *a, um*, adj. ut, *Megaleſiacæ matris operta*, i. e. Cybeles. Auſon. eclog. de Feriis Rom. v. 2. Et Iuvenal. ſat. 11, 193 *Megaleſiacæ ſpectacula mappæ.*

MĔGĂLĬVM, *i*, n. μεγαλεῖον, unguentum a magnificentia vel magnis viribus, vel ab inventore Siculo *Megallo* ſic dictum. v. Dioſc. 1, 6; Plin. 13, 1, & Athenæus lib. 15

MĔGĂLOGRĂPHIA, *æ*, f. μεγαλογραφία, eſt picturæ genus apud Vitruvium 7, 4 & ut ipſe declarat c. 5 *Habens Deorum ſimulacra, ſeu fabularum diſpoſitas explicationes, &c.* ein groß gemählde. conf. Baldi Lex. Vitruv. p. 69.

MĔGĂLŎPŎLIS, *is*, f. μεγαλόπολις, i. e. *civitas magna*, urbs Arcadiæ in Peloponneſo. Meminit ejus Livius 32, 5; & 36, 31.

¶ Megalopolitanus, *i*, m. gr. μεγαλοπολίτης, *Megapolita*, qualis Polybius fuit. vid. Liv. 32, 22.

MĔGĂRA, *æ*, f. plur. Megaræ, *arum*, urbs Græciæ juxta Iſthmum Corinthiacum, patria Euclidis, qui ſectam Socraticorum condidit a ſe dictam. v. Gell. 6, 10. & ſupra in *Euclide.* Τὰ μέγαρα vocat Thucyd. lib. 4; & Strabo lib. 8 in Attica collocat. Sulpicius ad Cic. fam. 4, 5 *Cum ab Ægina Megaram verſus navigarem, &c. poſt me erat Ægina, ante Megara*; ubi & *Megarem, Megare* in MSr. *Megarea* pen. prod. eſt accuſ. plur. apud Ovid. Faſt. 4, 471. *Megaris* oppidum Plin. 3, 8 ſ. 14.

¶ Megārus, *a, um*, adject. ut, *Megari ſinus*, Virg. Æn. 3, 689.

¶ Megarĭcus, *a, um*, aliud adject. ut, *Megarica ſigna*, Cic. Att. 1, 8 & 9. ¶ 2. Et ſubſtantive *Megarici. Diſceſſerunt non multum a Platone Megarici*, Cic. Acad. 4, 42. Philoſophi erant, ab Euclide Megareo, Socratis diſcipulo, nominati. vid. Cicero ibidem.

¶ Megarĭus, *a, um*, idem; ut, *Euclides Socratis diſcipulus Megareus*, Cic. Acad. 4, 42.

¶ Megareĭus, *a, um*, quinque ſyllabis, idem; ut, *Heros Megareïus*, Ovid. Meram. 10, 659.

¶ Megarenſis, *e*, idem. Gell. 6, 10 *Athenienſes odio flagrabant hominum Megarenſium.* Proverbium: *Megarenſes obſonant, quaſi craſtina die morituri: ædificant, quaſi nunquam morituri*, Diogenes dixit apud Tertull. Apol. c. 39. *Ars Megarenſis*, μεγαρικὴ μηχανὴ dicitur, cum dolo, & aſtu res agitur, non ſincera fide; quoniam fraudulenti olim fuerunt Megarenſes, qui aliud ſentire ſolerent, aliud loqui vid. Eraſm. in Adag.

¶ Megăreus, *ei*, triſyll. pater Hippomenis, Ovid. Met. 10, 604.

MĔGISTAN, *ānis*, m. μεγιστᾶν, plur. *Megiſtanes*, penult. product. viri ſummates & regni cujusque proceres, große herren bey hofe. Nam & Herodes S. Marco c. 6 ſcribitur, μεγιστᾶσιν convivium praebuiſſe: quos vetus Interpres *principes* vertit. Vſus hac voce Seneca epiſt. 21; Tac. An. 15, 27, 5, itemque Suet. Calig. c. 5. vid. Briſſon. de Regno Perſ. 1 p. 173, & Reinel. Var. Lect. 3 p. 630.

Mehercle, Mehercule, vide in *Hercules.*

de MEIA Dea vid. ad *Meſſia* in *Meto.*

MĔIO, *ĕre*, ſine præterito proprio, urinam emittere eſt, harnen, piſſen, vel, quod his honeſtius eſt, das waſſer laſſen. conf. infra *Mingo.* Colum 7, 5 *Super ſcrobem mejere.* Perſius 1, 113 *Sacer eſt, pueri, locus, extra mejite.*

¶ Mejens, *tis*; ut, *Mejentis mullæ cunnus*, Catull. 98, 8.

¶ Commējo, *ĕre*. Gloſſ. gr. lat. κατουῶ, *commejo, urinam facio.*

¶ Demējo, *jĕre*, deorſum mejere, vel evacuare veſicam. Gloſſ. Vet. *Demejo*, ἀφουῶ, ἐξουῶ.

¶ Immējo, *ere*. Perſius ſat. 6, 73 *Petriciæ immejat vulvæ.*

¶ Submējo, *ĕre*, Marcell. Empiricus c. 8.

¶ Submējulus, *i*, m. qui in lectulo mingit, ein bettenbuller, bettenpruntzer. Idem c. 26 *Submejulis efficaciter prodeſſe.* Et Sext. Placit. c. 2 *Emendat ſubmejulos leporis cerebrum.*

MEL, μέλι, honig; ut, *Mella flava, liquentia, dulcia, fragrantia.* Plaut. Truc. 1, 2, 75 *In melle ſunt linguæ ſitæ veſtræ atque orationes, lacteque: Corda felle ſunt lita atque acerbo aceto.* Apul. Florid. lib. 4 *Nihil quidquam homini tam proſperum divinitus datur, quin ei tam admiſtum ſit aliquid difficultatis, ut etiam in ampliſſima quaque lætitia ſubſit quæpiam vel parva querimonia, conjugatione quadam mellis & fellis: Vbi uber, ibi tuber.* Mellis natura talis eſt, ut putreſcere corpora non ſinat. vid. Plin. 22, 24. Cæl. Rhodig. 27, 28. Vide & Nepotem 17, 8, 7 & quæ ibi notarunt interpretes. *Mel Corſicum* infame, Ovid. Am. 1, 12, 10. v. *Corſica.* Vtrum autem apes faciant magis, quam colligant mel, quærit Seneca epiſt. 84. De origine mellis vide etiam, ſi lubet, Buchnerum ad Elegiam Venantii de Reſurrect. v. 28. ¶ 2. Horatius 2 ſat. 6, 32 *Hoc juvat & melli eſt*: id eſt, graviſſimum ac jucundiſſimum mihi eſt, es iſt mir lieb. ¶ 3. Aliquando & pro εὐσομίᾳ & ſermonis lepore ponitur

Ausonius epist. 15, 5 *Qui melle carmen atque fellè temperans Torpere Musas non finis.* ¶ 4. Invertit hæc dictio & blanditiis. Plaut. Most. 1. 4, 12 *Mihi meum.* mein liebgen. Cælius Cic. fam. 8, 8 pr. *Scito, Sempronium, mel ac delicias tuas, calumniam maximo plausu tulisse.* B. Hieron. ad Nepotianum de vita Clericorum: *Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias & lepores & visu dignas urbanitates, & cæterus ineptias amatorum in comœdiis eruditissimus, in seculi hominibus detestamur.* Sidon. 9 epist. 11 *Cuncta blandimentorum mella vincere.* ¶ 4. *Mel frugum*, i. e. Panicum, heidekorn, hirse, Plin. 22, 25. ¶ 5. *Mel* de succo e liliorum flore expresso, lilienhonig, Plin. 21, 19.

¶ Mellārius, *a, um*, zum honig gehörig; ut, *Vasa mellaria*, quæ & *apiaria*, Plin. 21, 14.

¶ Mellārius, *i*, m. subst. μελιτουργός, ein honig-bauer. *Verno tempore & æstivo fere ter in mense mellarius inspicere debet*, Vatro R. R. 3, 16.

¶ Mellarium, *i*, n. μελιτοφύλιον, melitrophium, ein bienen-stock, honiggarten. De loco mellariis idoneo v. Colum. 9, 5; Pallad. 1, 37; & Varro R. R. 3, 16.

¶ Melleus, *a, um*, süß, wie honig; ut, *Melleus sapor, odor*, Plin. 15, 14 & 21, 14. *Melleus color*, Idem 11, 16.

¶ Mellĭculum, *i*, n. dimin. blandientis, ein liebchen. Plaut. Casin. 4, 4, 14 *Meum corculum, meum mellĭculum.*

¶ Mellīgo, *ĭnis*, f. μέλιγμα, succus est, ex arborum lacrymis sive florum, quem ad mellificationem apes convehunt, Plin. 11, 6. ¶ 2. Idem & succum uvæ immaturæ *melligĭnem* dixit 12, 27.

¶ Mellīna, vel Mellinia, *æ*, f. dulcedo, potio e melle. De re grata Plautus Truc. 4, 1, 6 *Hoc magnæ mellinæ mihi.* conf. Pfeud. 2, 4, 61, ubi proprie ponitur. Gron. *Melina.* Hinc

¶ Mellilla, *æ*, f. dimin. in blanditiis amantium apud Plautum Calin. 1, 47 *Mea vita, mea mellilla*, mein honigsüß.

¶ Mellio, *ire*, versüssen. Antiquus Autor fabular. *Fellitum patitur risum, quem mellit inanis Gloria: vera parit tædia falsus honor.*

¶ Mellītus, *a, um*, melle conditus, süß, mit honig eingemacht; ut, *Placentulæ mellitæ*, Horat. 1 epist. 10, 11, honig-kuchen. Cic. Att. 1, 18 *Puer mellitus*, ein liebkoser knabe. *Mellita cœna*, Suet. Ner. 27 extr. Al. *Mitellita*, de quo sub *Mitra.* Est autem *mellita* cœna, operis dulciarii, ein confect-schmauß. Plaut. Pseud. 1, 2, 47 *Mellita puella.* Superl. *Mellitissimam suaviam*, Apul. Met. 2 p. 119.

¶ Mellītŭlus, *a, um*, dimin. süßlich. Apulej. Met 5 p. 139 *M. a mellitula.* Et Plaut. Cas. 4, 4, 19 aliqui legunt: *corpiscŭlum mellitulum.*

¶ Mellītŭnus, *a, um*, idem ac *Mellitus*, vel favum secum habens. Plin. Valer. 3, 26 *Cereæ mellitunæ libra una*, honig-wachs.

¶ Mello, *are*, est mel colligere, honig sammlen. vid. Gronovii Observat. 2, 16. Hinc

¶ Mellatio, *ōnis*, f. mellis vindemia, die ausnehmung des honigs; ut, *Mellatio æstiva*, Plin. 11, 15. Et Colum. 11, 2 *Differenda est in mensem Octobrem mellatio.*

¶ Mellarium, sive Mellacium, *i*, n. ein gefrorener most, meet. Nonius 17, 14 *Sapa, quod nunc mellacium dicimus, musti ad medium partem decoctum.* Gloss. lat. gr. *Mellatium*, μελίτωμα.

¶ Mellōna, *æ*, f. Dea mellis, Arnob. 4 p. 131; & August de C. D. 4, 34.

¶ Mellōsus, *a, um*, voll honig, honig-süß. Cæl. Aurel. Acut. 2, 29 *Mellosa dulcedo.*

Mulsum, & mulsus, vide suo loco infra.

¶ Mellicratum, *i*, n. pro *Mellicraton*, meet, Octav. Horat. 1, 8.

¶ Mellifer, *a, um*, honigreich; ut, *Melliferæ exercitus*, apes, Claudian. de Raptu Prof. 2, 127. *Melliferæ apes*, Ovid. Met. 15, 383.

¶ Mellifex, *ĭcis*, m. ein honig-bauer. Colum. 9, 3 *Ubicunque saltus sunt idonei, mellifici nihil antiquius, &c.* Alii *mellifici* ad *saltus* referunt.

¶ Mellifico, *are*, honig wirken. Plin. 11, 13 *Alites, quæ in arboribus mellificant.* Et in vita Virgilii: *Sic vos non vobis mellificatis apes.*

¶ Mellificatio, *onis*, f. ap. Varr.

¶ Mellifĭcus, *a, um*. *Apes ab opere mellifico evocata*, Colum. 9, 13 ext. & *Locus mellificus*, cod. lib. c. 8.

¶ Mellificium, *i*, n. der honig-bau; ut, *Apes mellificiis student*, Colum. 9, 13. Et, *Aptissimum ad mellificium thymum*, Varro R. R. 3, 16.

¶ Mellifluens, *tis*. Ausonius epist. 16, 14 *Mellifluentem Nestora, &c.*

¶ Mellifluus, *a, um*, idem; ut, *Oratio melliflua*, hoc est, dulcis, jucunda. *Homerus melliflui oris*, Boeth. lib. 5 metr. 2. *Mellifluis sub antris*, Avien. Perieg. 468. Drepanius ad Vulfinum Grammaticum v. 11 *Sed mihi mellifluum rapuit fors invida carmen.*

¶ Melligenus, *a, um*; ut, *Pilula melligeni succi*, quæ mellis saporem refert, wie honig geartet, Plin. 16, 7.

MĔLA, *æ*, m. fluvius Galliæ cisalpinæ, qui ex monte Brenno oritur, & in Ollium se exonerat. Hujus meminit Virgil. Georg. 4, 278, & Catullus carm. 68, 33. ¶ 2. *Pomponius Mela*, geographus, natione Hispanus, qui temporibus Claudii Imp. floruit, & cujus exstat liber de situ orbis. vid. Voss. de Hist. Lat. 1, 25.

MELÆNAETOS, *i*, m. μελαιναετός, i. e. *aquila nigra*, rectius μελανaετός, cum ἀετός sit masc. ein schwartzer adler, v. Plin. 10, 3.

MĔLAMPHYLLUM, *i*, n. μελάμφυλλον, a nigris foliis; herba est Plinio 22, 22, species acanthi, *Paderota* ab aliis dicta, bärenklau.

MĔLAMPŎDIUM, *i*, n. μελαμπόδιον, nigrum hellebori genus, schwartze nieswurtz, idem Plinius 25, 5.

MELAMPRĂSION, *i*, n. μελαμπράσιον, schwartzer andorn, Plin. 27, 8.

MELAMPSYTHIUM, *i*, n. passi genus, suum saporem, non vini, referens, Plin. 14, 9.

MĔLAMPUS, *ŏdis*, m. Amythaonis filius, medicus & vates, de quo Apollodorus lib. 1 Bibliothecæ, vide & supra *Amythaon.* Clem. Protrept. p. 12 traduxisse eum refert ex Ægypto Sacra Cereris. vid. quos hic laudat Potterus, it. quos Hard. ad Plin. 10, 49. & Spanh. de us. num. diss. 4 § 11. ¶ 2. Canis nomen est apud Ovidium Met. 3, 205. q. d. Nigripes.

MĔLAMPŸGOS, *i*, m. cognomen Herculis, quasi nigro podice, quod eam partem corporis nigris pilis hirsutam ac silvosam haberet. Proverb. *Ne incidas in Melampygum*, de lascivis & injuriosis dicitur. vide Erasm. Adag. ut & Manuti p. 650.

MĔLAMPŸRON, *i*, n. μελάμπυρον, triticum exilius, wachtelweitzen.

MĔLANCHÆTES, *æ*, m. μελαγχαίτης, etiam canis nomen apud Ovid. Metam. 3, 232. a nigro pilo.

MĔLANCHLÆNUS, *a, um*, μελάγχλαινος, nigra chlæna indutus, schwartz gekleidet. Mela 2, 1 de teris inculisque gentibus: *Melanchlænis atra vestis, & ex ea nomen.* conf. & 1, 19.

MĔLANCHŌLIA, *æ*, f. μελαγχολία, atra bilis, schwartz geblüt, schwermuth, melancholey, quæ nec parvis nec abjectis ingeniis accidit, & πάθος ἡρωικὸν est. vid. Gell. 18, 7. An posit esse causa divinationis, & sermonis peregrini, & quidem de rebus antea ignotis, disputat Vostius part. 1 Disp. Theolog. p. 1043.

¶ Melancholĭcus, *a, um*, μελαγχολικός, atra bile abundans, schwermüthig, melancholisch. Cic. Tusc. 1, 33 *Aristoteles ait omnes ingeniosos melancholicos esse.* Vide Aristotel. Problem. sect. 30, & Plutarchum de Oraculorum defectu.

MĔLANGŌRŸPHUS, *i*, μελαγκόρυφος, avis, quæ & *Atricapilla* dicta, quod κορυφὴν μέλαιναν, id est, verticem nigrum habeat, schwartzkopf, mönchlein, vide supra *Atricapilla*, & Festum, & Plin. 10, 29 & 60; item 37, 8.

MELANGRĂNIS, *is*, f. junci species ferentis nigrum semen, binsen mit schwartzen kolben, Plin. 21, 18.

MĔLANDRYS, *yos*, m. μέλανδρυς, piscis ex Thynnorum genere Athenæo 3, 34; & Plin. 9, 15. Caro ejus nigris quernis assulis fimillima, unde & nomen.

¶ Melandrȳum, *i*, n. μελάνδρυον, interius nigrum in quercu, sive medulla ejus Athenæo lib. 11; & Theophr. 4, 5. ¶ 2. Herba nascens in segete ac pratis, Plin. 26, 7. ¶ 3. Salsamenti genus ex thynnis confectum, eine salse oder fischbrühe. v. Varr. L. L. 4, 12. Martial. 3 epigr. 77 *Teque juvant gerres & pelle Melandrya cana.*

MĔLANES, *um*, m. pl. nigri mores, juxta deserta Arabiæ, hodie mens *Sinai*, mons S. Catharinæ, Ptolem. 5, 17.

MĔLANEUS, *ei*, m. trityll. Centauri nomen est in Ovid. Met. 12, 306. ¶ 2. Numeratur etiam inter canes Actæonis ab Ovid. Met. 3, 222.

MĔLANIA, *æ*, f. μελανία, nigredo, nigra macula, ein schwartzer flecken; ut, *Melaniæ veteres*, Plin. 24, 8; & 26, 14.

¶ Melanion, *i*, n. μελάνιον, flos niger violæ, schwartze veilgen, Plin. 21, 11.

¶ Melanion, *ōnis*, m. ofor quidam mulierum, in solitudine cum cane suo unico convictore feras assidue infectatus. Vnde proverb. *Melanione castior*, ein weiber-feind. v. Erasm.

MĔLANORRHĪZON, *i*, n. μελανόρριζον, veratrum nigrum, schwartz nieswurtz, Dioscor. 4, 146.

MĔLANTĒRIA, *æ*, f. μελαντηρία, atramentum sutorum, schuster-schwärtze, Scrib. Larg. Compos. 208; Dioscor. 5, 118.

MĔLANTHĔMON, *i*, n. herba eadem quæ & *anthemis*, camillenkraut, Plin. 22, 21.

MĔLANTHIUM, *i*, n. μελάνθιον, herba vulgo *Nigella* a seminis dicta nigredine, schwartzer römischer kümmel. Sativum est & silvestre. v. Cat. R. R. c. 102; Plin. 20, 17; Colum. 10, 245; Seren. Samm. p. 19.

¶ Melanthinus, *a, um*, e melanthio factus; ut, *Oleum melanthinum*, kümmel-öl, Dioscor. 1, 37.

¶ Pseudomelanthium, *i*, n. inter segetes nascitur, raden, korn-rose.

MĔLANTHIUS, *i*, m. Cappadociæ fluvius, Plin. 6, 4, ¶ 2. *Melanthius* quidam, cum Gorgias de Concordia scripsisset librum, eum insectatus dixit: *Hic nobis de Concordia præcipit, qui tres in una domo concordes fovere non potest.* ¶ 3. *Melanthius* pictor, cura pingendi præcipuus, Plin. 35, 7; & Quintil. 12, 10. ¶ 4. Tragicus gulosus, de quo Suidas ex Aristophane. ¶ 5. Historicus, qui de rebus Atticæ libros reliquit, de quo Athenæus lib. 7, & Voss. de Hist. Gr. 3 p. 302. ¶ 6. Pastor caprarum Ulyssis, qui rem domini absentis absumpsit, & a Telemacho trucidatus est. vid. Homer. Odyss. lib. 22. Ovid. Heroid. 1, 95 *Irus egens, pecorisque Melanthius autor edendi*

MĔLANTHO, *ūs*, f. filia Proteï, quam, cum delphino insidens sæpe per maria patris vagaretur, Neptunus sub delphini forma, transvectam in adversum litus stupravit, unde Amycus natus fuisse dicitur. vid. Ovid. Met. 6, 120.

MĔLANTHUS, *i*, m. Athenienssium rex 16, interfecto singulari certamine Bœotorum duce Xanthia ad regnum evectus, unde *Melanthidarum* familia. ¶ 2. *Melanthus* alius Cyzicenus cum fratre Are in conflictu nocturno interfectus. v. Flacc. 3, 206. ¶ 3. *Melanthus* Sarmatiæ fluvius, qui in Borysthenem labitur. Ovid. Pont. 4 ep. 10, 54 *Et tacite peragens lene Melanthus iter.*

MĔLĀNŪRUS, *i*, m. μελανούρος, piscis sic dictus a cauda nigricante, ein saltparsch. Antecellunt Melanuri percis. Qui ex illis rotundiore sunt corporis figura, *Melanderini* dicuntur, Μελανδέρινοι, runde saltparsche, quamquam diversos esse a *Melanuris* docuit Gesnerus; eine geebrachsmen art, mit schwartzen flecken am schwantz. Lippius, Oppiani interpres, lib. 3 Halieutic. *Haud facile parvus melanurus fallitur æstu. Melanurum* Plautus Capt. 4, 2, 70 *Opthalmium* dixit, id est, oculatum, ab oculorum magnitudine. Ἕτεται πέρκη μελανούρῳ. *Sequitur perca melanurum*, proverb. de tali societate, in qua minor ductor est majoris, Eber. vide Chiliad.

MĔLĂPIVM, *i*, n. plur. *Melapia*, poma apiana majora, Plin. 15, 14.

MĔLAS, *ănos*, m. vitiliginis ſpecies, ſchwartze flecken, oder flechten am leibe. vide *Vitiligo*; Celſ. 5, 28, 19; Lactant. 4, 14. ¶ 2. Eſt & fluvii nomen, cujus Plurarchus in Pelopida meminit; & Ovid. Met. 2, 247 *Mygdoniusque Melas &c.*

MELASPERMON vel Melanſpermon, *i*, n. dicitur a nigro ſemine Melanthium, ſchwartz kümmel, Plin. 20, 17.

Mele, vide paullo poſt in *Melos*.

MĔLEĂGER, *gri*, m. Oenei & Althææ filius, cui Parcæ æqualem cum ſtipite a matre aſſervato vitam aſſignarunt. Sed mater in furorem verſa fatalem illum ſtipitem in ignem conjecit, quo exuſto Meleager etiam exuſtis inteſtinis conſumtus eſt. vid. Ovid. Met. 8, 385 &c. ¶ 2. *Meleager*, inter duces Alexandri M. poſt mortem ejus ſummæ rerum præfectus, Juſtin. 13, 2 & 4.

MĔLEĂGRIS, *idis*, *μελεαγρίς*, plur. *Meleagrides*, vulgo putantur gallinæ Africanæ, welſche hüner, de quibus Plin. 10, 26; & Colum. 8, 2, quas alii interpretantur auerhennen. Ova edunt maculis & punctis variata, ut phaſiani, Eber. Aliis *Meleagridas*, quæ nunc *Pharaonis* dicuntur aves, ex Geſnero. Sed I. M. Geſnerus ad Varr 3, 9, 18 oſtendit, nondum conſtare, quæ ſint Meleagrides.

Meles, *is*, vide infra *Melis*.

MĔLES, *ētis*, m. fluvius prope Smyrnam, apud quem Homerus natus fuit. v. Heinſ. ad Ovid. Met. 2, 247. Vnde

¶ Meleſigĕnes, *is*, m. Homeri fuit nomen proprium, priusquam a cæcitate Homerus diceretur. vid. ſupra *Homerus*, & Plin. 5, 20. Hinc &

¶ Meletæus, *a, um*, adj. i. e. Homericus. Tibull. 4, 1, 201 *Poſſe Meletæas nec mallem vincere chartas.* v. Brouckh. & quos ille laudat.

MELETA, *æ*, f. herba eadem, quæ *chamæleon*, eberwurtz. Apul. de Herb. c. 25. ¶ 2. *Melete* olim inter Muſas, Cic. N. D. 3, 21. Nimir. *μελέτη* meditatio eſt.

MĔLĔTĒMA, *ătis*, n. *μελέτημα*, meditatio, a *μελετᾶν*, unde &

¶ Commeleto, *are*, apud Hyginum fab. 165 *Tibiis aſſidue commeletando ſonum in dies ſuaviorem fecit*, ſcilicet Marſyas; id eſt, meditando, ſtudendo.

MĔLIA, *æ*, f. *μελία*, fraxinus, ein eſchenbaum, Dioſc. 1, 93. ¶ 2. *Melia* vel *Melie Bithynis*, quam amaverit Inachus fl. apud Ovid. Am. 3, 6, 25, quæ fuerit, diſputant Intr. ¶ 3. Sed priori longa *Melia* terra eſt, *μηλία γῆ*, Plin. 35, 6. vid. *Melinum* n. 2.

MĔLĬBOEA, *æ*, f. urbs Magneſiæ, propinqua Theſſaliæ, purpura nobilis. vid. Plin. 4, 9; & Voſſ. ad Melam p. 141. Hinc

¶ Melibœus, *a, um*, adj. idem ac Melibenſis; ut, *Melibœa purpura*, a nomine inſulæ, ut Feſtus ait, in qua tingitur, Lucret. 2, 499. Sic & Virg. Æn. 5, 251 *Quamplurima circum Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit.*

¶ Melibœus, *i*, m. ſubſt. nomen paſtoris Virgilio & Theocrito.

MĔLĬCA, *æ*, f. milium Indicum, türckiſcher weitzen. Matthiolo eſt; vide *Milium*. ¶ 2. Sed *Melicæ gallinæ* ſunt *Medicæ*, quæ in Media ſunt corpore ampliſſimo. v. Varr. R. R. 3, 9; Et Colum. 8, 2.

MELICEMBĂLES, vel, ut alii legunt, *Melieeribali*, cochlearum genus eſt, meerſchnecken, Plin. 32, 11.

MĔLĬCĒRIS, *ĭdis*, & Meliceria, *æ*, f. tuberculum, in cubitis & genibus, humorem melli ſimilem includens, ein gelber ſchwär, honigſchwär. v. Plin. 20, 21; & 21, 20. Celſ. 5, 28 ita deſcribit: *Eſt ulceris genus, quod & a favi ſimilitudine μελικηρίδα a Græcis nominatur &c.* Adde c. 26, n. 19, ubi *Melicera* gr. *μελίκηρα* vocatur, *ſanies craſſior, glutinoſior & ſubalbida, mellique albo ſubſimilis, &c.*

MĔLĬCERTA, *æ*, m. Inûs & Athamantis, Thebarum regis, filius, in cujus honorem iſthmii ludi celebrati. Meminit ejus Virgil. Georg. 1, 437; & Ovid. Met. 4, 528; & Faſt. 6, 494. Apud Lactantium 1, 21, 33 idem eſt *Melicertes*, *poſt mortem dictus Palæmon atque Portumnus.*

MELICHLŌROS, *i*, m. *μελίχλωρος*, gemma patte flava, parte mellea, Plin. 37, 11.

MĔLĬCHROS, *ŏtis*, m. *μελιχρώς*, lapis modo niger, modo flavus a mellis colore vocatus Plin. 37, 11. Adde Lucret. 4, 1153. *Nigra μελίχρους ἐſτ &c.*

MĔLĬCHRŪSUS, *i*, m. *μελίχρυσος*, gemma quaſi per aurum ſincero melle translucente, hodie *topaſium*, Plin. 37, 9.

MĔLĬCRĂTON, *i*, n. *μελίκρατον*, aqua muſſa, meet. v. Iſidor. 20, 3.

Melicus, *a, um*, vide *Melos*.

MĔLĬLŌTUS, *i*, m. *μελίλωτος*, ſertula Campana, Gratiano *ἀμφεφὲς* ſempercuſtos dicta, quod obrietatis fervorem ſedaret; vide Mercurialem Var. Lect. 3, 9, gelber klee, ſtein-klee, conf. ſupra *Lotos*. Ovid. Faſt. 4, 440 *Pars thyma, pars caſiam, pars meliloton amant.* Adde Plin. 33, 4; & Pallad. 11, 14

MĔLĬMĔLI, *i*, n. *μελίμελι*, ſcribunt & Melomeli, *μελόμελι*, quod & *cydonumeli* dicunt, liquor eſt & ſapor malorum Cydoniorum conditorum, quittenſafft, quittenlatwerge. Dioſc. 5, 243; & Colum. 12, 45. ¶ 2. *Melomeli* fuit potus ex melle & pomis, non vinum ſine ulla admixtione ſuaviſſimum, uti falſo exiſtimat Salmaſius. Sed

¶ Melimēlum, *i*, n. *μελίμηλον*, gl. *Melimela*, poma ſunt muſtea ſeu dulcia, a *μέλι* & *μῆλον* honig-äpffel, ſüſſe äpffel, a ſapore melleo, radtäpffel. Martial. 7 epigr. 25 *Infanti melimela dato, fatuasque marifcas.* Adde 13 epigr. 24; & Plin. 15, 14.

MĔLĬNA, *æ*, f. ſcortea mantica, eine lederne taſche. Plaut. Epid. 1, 1, 21. vide Scaligeri Conjectanea. Aliis videtur eſſe genus veſtis gilvæ ſive luteæ, quaſi Plaurus melis pellem ſignificet. Alii vero, quibus eſt potio ex melle, legunt *Mellina*, ſecundum Turneb. Adverſ. 20, 1. ¶ 2. *Melina* genus tibiæ acutiſſimi ſoni, Feſt.

MĔLĬNUM, *i*, n. *μήλινον*, a *μῆλον*, oleum ex flore malorum, Plin. 23, 6. Item ex malis cotoneis nondum plane maturis, quittenöl. Eſt & ex iisdem unguentum Plin 13, 1. ¶ 2. Et, *Melinum* coloris nomen eſt, Plin. 35, 6, ſic dicti ab inſula *Melo*, ſchöne weiſſe farbe. v. Vitruv. 7, 7. Aliis vero color eſt *mali cydonii*. v. Plaut. Epid. 2, 2, 49. ¶ 3. Fuci genus apud Plaut. Moſt. 1, 306. Al. *Melicinum*. ¶ 4. Sed *Mĕlīnum*, *μέλινον* a *μέλι mel* & *Meliphyllon* eſt apiaſtrum, bienen-kraut, meliſſe, Varr. R. R. 3, 16. ¶ 5. *Melinum* eſt etiam aluminis ſpecies, Plin. 35, 15.

¶ Mĕlīnus, *a, um*, media brevi, quitten-gelb; ut, *Color melinus*. v. l. 78 § 5 ff. de legat. & fideicomm. ¶ 2. Sed *Mēlīnus* media longa, ſi referas ad melem animal, idem eſt quod *Ex mele factus*, vel *meli detractus*; ut, *Melina pellis*, dachs-fell. v. paullo ante *Melina*.

MĔLIOR, neut. *melius*, præſtantior, aptior, beſſer, feiner. Comparativi vicem ſupplet in *Bonus*, eſt & quaſi *mollior*, ſecundum Iſidor. 10 lit. M; vel a *mel* quaſi *mellitior*; vel a *μέλι*, quia id melius, quod magis curæ eſt; vel ſi Voſſium audimus, *melior* eſt e *mavelim*, ut ex *opto optimus*. Sic, *Loco meliore eſſe*, beſſer ſtehen, es beſſer haben. Cic. ad Brutum epiſt. 3 ineunte: *Noſtræ res meliore loco videbantur*. Virg. Georg. 4, 90 *Melior vacua ſine regnet in aula*. Id. Æn. 6, 546 *Melioribus uti fatis*, glücklicher ſeyn. Id. Æn. 5, 68 *Iaculo incedit melior*, i. e. exercitator, geübter. Sic Salluſt. Iug. c. 13 *Bello meliores*, i. e. fortiores. Horat. 1 epiſt. 10, 34 *Cervus pugna melior*. Adde notata ad Juſtin. 9, 2, 4. it. Drak. ad Sil 10, 76. Notabilis conſtructio Apul. 8, 214 *Quaſi Deûm præſentia ſoleant homines non ſui fieri meliores, ſed debiles effici vel ægroti: ſui meliores* h. e. quam alias ſunt, pro *ſe*. *Ad meliora patriæ tempora ſe reſervare*, Idem Juſtin. 2, 11, 5, & 28, 4, 9. ¶ 2. *Melius eſt*, idem atque opportunum eſt Plaut. Moſt. 5, 1, 20; Pſeud. prol. v. 24; & Stich. 5, 4, 10. *Mihi melius eſt*, es iſt rathſamer vor mich, Curt. 3, 5, 13. *Quin eſſe erit melius*, Liv. 3, 48. conf. Parei Lex. Crit. p. 728. Scitiſet formula imperatoria eſt, & legislatoria, ut Gr. *πολλῶ γὰρ ἄμεινον*. v. Heinſ. de Sat. Horat. l. 2 p. 105; Ter. Andr. 2, 1, 26 *Convicium hic ante ædes non feciſſe erit melius*. Liv. 3, 41 pr. *Non erit melius, niſi de quo conſulimus, vocem miſiſſe*, h. e. erit melius vocem non miſiſſe, niſi &c. Eſt vox increpantis Appii. v. Gron. ¶ 3. *Melius ſit mihi*, i. e. convaleſco, Plaut. Curc. 4, 2, 40. *Melius anno hoc mihi non fuit*, Idem Moſt. 3, 2, 1. Sic *Meliores fieri* dicuntur, qui recuperandæ valetudinis fiduciam habent, mit denen es beſſer wird quibus *melius*, vel *meliuſcule* eſt, ut Cicero loquitur. Sic idem Tuſc. 1, 35 *Pompejo noſtro familiari cum graviter ægrotaret Neapoli, melius eſt factum*. Celſ. 3, 15 *Neque enim vigilando melior ſit; ſed per ſe ſi melior eſt, vigilat*. Adde eundem in *Meliuſculus*, de quo proxime dicetur. Alii *commodiores eſſe* dicuntur: Plin. 3 epiſt. 16 *Vivere filium atque etiam commodiorem eſſe ſimulabat*. ¶ 4. *Melion* pro *Meliorem* dicebant antiqui, Feſt. ¶ 5. *Melior* & *Major* miſcentur a librariis, v. *Major*.

¶ Melius, adv. beſſer. Cic. Att. 14, 15 *Incipit res melius ire, quam putaram*, die ſache gehet beſſer fort, als ich meinet. Claudian. in Rufin. 1, 215 *Vivitur exiguo melius, natura beatis Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti*. Seneca epiſt. 99 *Dico melius agi cum eo, qui &c.* Curt. 4, 10, 7 *Multitudo melius vatibus quam ducibus ſuis paret*. Plaut. Capt. 4, 2, 77 *Melius anno hoc mihi non fuit domi*, ich habe das gantze jahr daheim nicht beſſer gelebt. conf. Horat. 1 ſat. 8, 3 ſeq.

¶ Mĕliuſcŭlus, *a, um*, dimin. etwas beſſer. Plaut. Capt. 5, 2, 6 *Rem tuam facies ex malâ meliuſculam*. Id. Curc. 4, 2, 3 *Meliuſculum eſt*, er hat ſich ein wenig gebeſſert. Ter. Hec. 3, 2, 19. *Meliuſcula eſt*. Celſ. 3, 22 *Qui meliuſculus eſſe cœpit, adjicere debet exercitationem*.

¶ Meliuſcule, adv. idem. Cic. fam. 16, 5 *Cum meliuſcule tibi eſſet*. Plaut. Moſt. 4, 2, 51 *Meliuſcule, quam ſat fuerit, bibere*.

¶ Meliōreſco, *ĕre*, beſſer werden. Colum. 2, 10 *Napus glareoſis fabuloſisque arvis melioreſcit*. Alii: *melior exit*.

¶ Meliōro, *are*, i. e. meliorem facere, verbeſſern, poſterioris ævi eſt: e. g. l. 13 § 5 ff. de uſufr. & quemadm. *Meliorare proprietatem*.

¶ Melioratio, *ōnis*, f. die beſſerung, verbeſſerung. Gloſſ. gr. lat. *ἐπιβελτίωσις*, *melioratio*. Adde Juſtinian. l. 2 & 3 C. de Jure Emphyt. ubi & pl. *meliorationes*.

MĔLĬPHYLLON, *i*, n. & Meliſſophyllum, *μελίφυλλον*, & *μελισσόφυλλον*, latine *apiaſtrum & citrago*, herba apibus gratiſſima, meliſſen- oder bienen-kraut. Varr. R. R. 3, 16: Colum. 9, 8. Plin. 20, 11 *Apiaſtrum Hyginus quidem Meliſſophyllon appellat*. Apud Virg Georg. 4, 63 vulgo eſt: *Trita meliphylla*. Sed Voſſ in Etym. p. 34; & Ruæus, Heinſium ſecutus, reponunt *Meliſphylla* & a *meliſſis* deducunt.

Melipontus v. *Medipontus* ſub *Media*.

MĔLIS, & Meles, *is*, f. animal, vulgo *Taſſus*, *Taxus*, vel *Taxo* dictum, *μέλις*, a melle, cujus avidiſſimum eſſe ferunt, cui tamen etymologiæ repugnat penultima longa, ein dachs. Varr. R. R. 3, 12. Martial. 10 epigr. 37 *Venator capta mele ſuperbus adeſt*. conf. Plin. 8, 28; Seren. Samm. v. 926; & Gratius de Venat. v. 402 & ibi Vlitius; Lotich. ad Petron. p. 392. ¶ 2. *Melis* haſta a ligno mali dicta, Feſt.

MELISSA, *æ*, f. Cretenſium regis Meliſi filia, quæ una cum ſorore Amaltheâ Jovem caprino lacte aluit. v. Columell. 9, 2. ¶ 2. Nympha, quæ mellificium primo invenit, unde Meliſſam finxere in apem fuiſſe converſam: v. Columell. l. c. Vnde & apes Græcis *μέλισσαι* dicuntur. ¶ 3. Periandri uxor, de qua Laërtius. ¶ 4. *Meliſſas* mortuorum animas eſſe dictas, quibus melle, ſicuti vivis felle, antiqui faciebant, ſcribit Porphyrius in antro Nympharum. Mortis enim ſymbolon mel eſt. v. Heinſium ad Silii lib. 13 p. 474. ¶ 5. Sacerdotes Cereris ſic appellatæ ſunt. Callimachus hymno in Apollinem v. 10 *Δηοῖ δ' ἐκ παντὸς ὕδωρ φορέουσι Μέλισσαι*, *Cereri non ex omni fluvio aquam libant Meliſſæ*. 6. Abuſive *Meliſſam Delphicam* pro Pythia poſitam eſſe a Pindaro, docet Scholiaſtes ad Pythionicarum od. 4. v. Rhodig. 12, 1, & 22, 3, & Gyraldum Syntagm. 5 Hiſt. Deorum. ¶ 7. Denique *Meliſſæ*

Hesychio sunt fœminæ omnis ætatis, dignitatis, & ordinis sacris initiatæ. v. Ionston. de Festis Iunonis p. 95. ¶ 8. *Melissa* quoque herbæ genus est, melissen-kraut.

¶ Melisson vel Melitton, *ōnis*, m. μελισσών, apiarium sive locus, in quo siti sunt alvei apum, ein bienen-haus, immenstall, quem & μελιττοτροφεῖον appellant, rectius μελιττοτροφῶνα, v. Varr. R. R. 3, 16; & Colum. 8, 1.

Melissophyllum, vide *Meliphyllon*.

MĔLISSVS, *i*, m. rex Cretensium antiquissimus, pater Amaltheæ & Melissæ, quem primum Diis sacrificasse scribit Lactantius 1, 22. ¶ 2. *Cujus Melissus* grammaticus, muneri datus Mæcenati, & ab eo manumissus & bibliothecæ suæ præpositus, Suet. de Gramm. illust. c. 21. Hujus meminit Ovid. Pont. 4, 16, 30, & commentarium ejus de apibus laudant Plinius & Servius. ¶ 3. *Melissus*, quem historiarum scriptorem laudat Palæphatus initio libri de Incredibilibus. conf. Voss. de Hist. Gr. 3 p. 303. ¶ 4. *Melissus*, Samius Philosophus, Ephesiis carus, quibus præcepta dedit, quorum remp. administravit, clasique in bello præfuit. v. Diog. Laert. lib. 9.

MĔLITE, *es*, & Melita, *æ*, f. μελίτη, insula inter Italiam & Epirum Straboni, sive, ut Plinius ait 3, 26 inter Corcyram & Illyricum, in Adriæ sinu, quam naufragio & miraculo signavit, ut nunc tantum non demonstratum est, Paulus. ¶ 2. *Melite*, alia insula inter Siciliam & Africam sita, *Malta* hodie vulgo dicitur. Meminit ejus Cic. Verr. 4, 46, ubi situm quoque ejus describit; & Ovid. Fast. 3, 567 *Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyræ, Insula, quam Libyci verberat unda freti.* ¶ 3. *Melita* urbs ad Euphraten in Armenia, cujus pars inde vocata est Melitene. ¶ 4. *Melite* Nympha apud Virg. Æn. 5, 825 *Læva tenent Thetis & Melite, Panopeaque virgo.*

¶ Melitæus, *a, um*, adj. ut, *Melitæi canes* vel catuli, ab insula maris Adriatici, ut Plin. 3, 26 cum Callimacho sentit, & Stephanus Byzantius, dicuntur nominari, kleine spiel und schoos-hündgen, quos Sybaritis vehementer in deliciis fuisse scribit Athenæus lib. 12. Meminiteorum & Aristot. sect. 10 probl. 14 indicans eos omnibus membris pusillos, gracilesque fuisse. Nostris quoque temporibus cum otiosis & delicatis matronis lusitant. v. Erasm. Chil. tit. *Canis*. Alii tamen ex altera Melite hos catulos cognominant. Hodie in neutra reperiuntur. Vnde vis appellationis dubia. v. Harduin. in d. l. Plinii & Intt. ad Grat. Cyn. 404.

¶ Melitensis, *e*, gentile ex Melite Africani maris: ut, *Vestis Melitensis*, Cic. Verr. 2, 72. Nam celebris texrrina in oppido ejus insulæ cognomine fuit, ut ex Cic. Verr. 4, 46 apparet. Silius quoque Italicus 14, 251 *Telaque superba Lanigera Melite.* Vbi Dausquejum adeas.

¶ Melitesius, *a, um*, aliud adject. ut *Melitesia coralia*, in Gratii Cyneget. v. 404.

MELITIDES, *is*, m. Athenienſis, unus e felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitavit. Hic jam eversa Troja venisse legitur auxilium laturus Priamo: Eustathius ad Odyss. 10. Comicorum quoque conviciis traducitur ob stultitiam, qui non potuerit numerare ultra quinque, quique ignoraverit, a quonam parente, parre an matre, editus in lucem esset. Hinc *Melitide stultior*, proverbium. Apulej. Apolog. p. 289 *Quædam* (gentes) *stultitia vel segnitia insigniores. Apud sucordissimos Scythas, Anacharsis sapiens natus est: apud Athenienses catos Melitides fatuos.* Lucianus in Amoribus; μελιτίδην, ἢ κόραιον ἄμει με πρὸς θεῶν, *An Melitidem, aut Coræbum me putas per Deos?* v. Chiliad.

MĔLĪTES, *æ*, m. μελίτης, gemma sic dicta a colore mali cydonei, Plin. 37, 11.

MĔLĬTĪTES, *æ*, m. μελιτίτης, potio ex musto & melle, ein süsser tranck, honig-tranck, meet, Plin. 14, 9; & 22, 24. ¶ 2. Lapis, qui tusus dulcem mellitumque remittit succum, Plin. 36, 19.

¶ Meliton, etiam genus vini, Vitruv. 8, 3. v. ibi Philander.

MELITTÆNA, *æ*, f. herba marrubium, andorn. Apul. de Herb. c. 45. Sed apud Plin. 21, 20 herba eadem cum *Melissophyllo*. Alii ibidem legunt *Melittis, idis*.

Melitton, vide *Melisson* in *Melissa*.

MĔLĬTVRGVS, *i*, m. μελιτοῦργος, qui mellatia exercet, ein honig-bauer. Varro R. R. 3, 2.

Melium, vide *Melium*, Meliusculus, *Melior*.

MĔLIVS, (Mælius) *i*, m. *Spurius* per largitiones frumenti consilia regni agitans a Servilio Ahala, Magistro equitum, obtruncatus est, v. Liv. 4, 13 seqq. Valer. Max. 6, 3, 1. & Cic. Cat. 1, 1. Area domus dirutæ *Æquimelium* dicta, de quo supra in *Æquus*.

¶ Melianus (Mælianus) *a, um*, adj. ut, *Frumentum Melianum, Meliana cædes*, Liv. 4, 16.

MĔLIZŌMVM, *i*, n. μελίζωμον, jus mellitum, eine honig-brühe. Apic. 1, 2 *Adjicere melizomo parum vini.*

Mellarius, mellatio, melleus, mellificium, mellifluus, melligio, &c. vide in *Mel*.

MELLOPROXŸMVS, *i*, m. qui nondum proximatus honorem adeptus est, sed proximus designatus, ex gr. μέλλων *futurus* & lat. *proximus*, legg. 5, 7 & 14 C. de proximis sacr. scrin. & Theod. Cod. 6, 26.

MELLVS vel mellum scribunt quidam libri pro *millus* ap. Varr. 2, 9, 15.

MĔLO, *ōnis*, ita dicebatur olim *Nilus*, teste Festo in vocibus *Alcedo, Alimento* atque *Melo*: & Servio in 4 Georg. & 4 Æn. Hinc apud Auson. epist. 4 ad Theonem v. 73 *Melonis alba pagine*, vel rectius *filia*, papyrum Niloticam notat, in qua essent *nigræ Cadmi filiæ*, h. e. literæ. Ita autem Græci nomen Ægyptium reddiderunt a μέλας *niger*, nempe a *nigris*, h. e. *turbidis aquis*, ut Ierem. 11, 18 vocatur *Schichor*, v. Voss. 4 Inst. Orat. p. 207 seq.

MĔLO, *ōnis*, & Melopepon, *ōnis*, μηλοπέπων, genus peponum, eine ſrbse odet melone, διὰ τὸ μῆλα, hoc est, a malo cotoneo, quod ejus figuram referant. v. Plin. 19, 5 *Melonum* vox apud Palladium est 4, 9.

MELŎCARPOS, *i*, m. μηλόκαρπος, aristolochia longa a figura mali sic dicta, osterluey, Apul. de Herb. c. 19; Dioſc. 3, 4.

Melodia, melodus, vide mox *Melos*.

MELOPŎLIVM, *i*, n. genus malorum, quibus folium unum aliquando & geminum erumpit e latere medio, Plin. 15, 14.

MELOLONTHA, *æ*, f. μηλολόνθη vel μηλολάνθη, scarabæi genus, quod oritur florente mala, v. Ioël 2, 25; & Eustath.

Melomeli, vide *Melimeli*, Melopepon, *Melo*.

MELOPHYLLON, *i*, n. alias *Millefolium*, tausendblätter-kraut, Apul. de Herb. c. 88.

Melopœia, vide in *Melos*.

MĔLOS, neut. indeclinabile, μέλος, der gesang. Persius prologo extremo: *Cantare credas Pegaseum Melos.* Casus obliqui non nisi apud vetustissimos, & quosdam Christianos poëtas, qui temere imitandi non sunt, inveniuntur. Accius apud Cic. de Nat. D. 2, 35 *Silvani melo Consimilem aut aures cantum & auditum refert.* Auson. Professi. Burdigal. epigr. 10 *Flebile Musa melum.* Venantius Fortunatus elegiâ de resurrectione Christi, quæ vulgo Lactantio adscribitur, *Fitque repercusso dulcior aura melo.* Ambrosius Hymno Paschali: *Chorus novæ Hierusalem, Novam meli dulcedinem Promat.* Auson. Parental. epigr. 37 *At amita veneria properiter obiit, Cui brevia mela modifica recino.* μέλος, τὸ μέλεος cantus, cantionis suavitas, gesang.

¶ Mele, in n. pl. (ex græco μέλη,) ut alibi *pelage*, dixit Lucret. 2, 504 *Et cygnea mele, Phœbeaque dædala chordis Carmina.* Idem 2, 412 *Musea mele.*

¶ Melicus, *a, um*, musicalisch: *Poëma melicum*, hoc est, musicum, Cic. de optimo gen. orat. c. 1.

¶ Melodia, *æ*, f. μελωδία, ein lieblicher gesang, liebliche art eines gesanges, die melodey. Mart. Capella 9 p. 306 *Melodiæ ultra cunctas rerum oblectamina recinentes auditum complevere.*

¶ Melödes, *is*, m. μελῳδὸς, qui carmina cantat, ein sänger. Sidon. 9 epist. 15 *Proculus melodes insonare pulsibus.*

¶ Melödus, *a, um*, suaviter sonans vel canens, wohlklingend, apud cædentis latinitatis auctores. Auson de Professi. carm. 16 *Te fabulantem non Ulysses linqueret, Linquit canentes qui melodas virgines*, h. e. Sirenas. Prudent. Hymno 9 Cathemer. v. 2 *Dulce carmen & melodum*, h. e. canorum harmonicum, sive modulabile, ut Ilonis in Prudent. Glossæ explicant.

¶ Melopœia, *æ*, f. μελυποιΐα, effecta modulatio, de cujus speciebus Mart. Capella lib. 9 p. 326.

MELOSMOS, *i*, m. herba polium, wilder rosmarin. Apulej. de Herb. c. 57.

MĔLŌTA, *æ*, & Melote, *es*, f. gr. μηλωτή, vellus sive ovina pellis, ein schafs-pelz. Vulg. Interpr. Hebr. c. 11, 37.

MĔLOTHRON, *i*, n. herba brionia vel chelidonium, schellwurtz, Plin. 21, 9; & 23, 1; Apul. de Herb. c. 66; Dioſc. 4, 184.

MELPŌMĔNE, *es*, f. Μελπομένη, una ex Musis, a μέλπω, *canto, ludo*, vide *Musa*. Auson. epigr. 138 *Melpomene tragico proclamat mœsta boatu.*

Membrana, membranaceus, &c. vide mox in *Membrum*.

MEMBRVM, *i*, n. ein glied, gliedmaß. Membra differunt ab artubus, quod hos dicimus ossa cum nervis & venis; *Membra* vero carnem artus contegentem. Attamen & singulæ corporis partes membra dicuntur. Ter. Adelph. 4, 4, 3 *Membra metu debilia sunt.* Et, *Membra componere*, Virg. Georg. 4, 438, sich setzen, legen, sich geberden. *Infans membris expressus*, ein kind mit seinen gliedern gebildet, Quintil. 2, 4. *Membra teretia*, vide *Teres. Membra compacta & firma*, dicht an einander gesetzte, starcke glieder, Suet. Vesp. c. 20. ¶ 2. *Membrum* etiam κατ' ἐξοχήν de illa parte dicitur, qua sexus discernitur. Poëta phallicus epigr. 69 *Hujus & Alcinoi mirata est filia membrum.* Hinc *virile, muliebre membrum*: quamquam & absolute *Virilia, muliebria* dicimus per ellipsin, de quibus suis locis. ¶ 3. Suetonius & statuarum partes *membra* dixit lib. eodem c. 1. ¶ 4. *Membrum* in oratione est sensus numeris conclusus, sed a toto corpore abruptus per se, & nihil efficiens. vid. Cic. in Orat. c. 62; & Auct. ad Herenn. 4, 19. Differt ab incisu, qui sensus est non expleto conclusus numero, Valla 6, 10. vide *Comma, Colon*. ¶ 5. Et partem domus *Membrum* vocant. Cic. ad Quint. fratr. 3, 1 *Neque solet, nisi in his ædificiis fieri, in quibus est atrium majus; nec habere poterat adjuncta cubicula, & ejusmodi membra.* Et Plinius 2 epist. 17 *Adhæret dormitorium membrum, transitu interjacente.* Apul. sub fin. lib. 3 Met. *Singula domus membra cingit animata factio.*

¶ Membror, *ari*, per membra formari, glieder bekommen. Censorinus de Die Nat. c. 11 *Quinque & triginta diebus infans membratur.*

¶ Membrātim, adv. stückweise, von stück zu stück, idem quod *specialim*; unde & τῷ *Generatim* opponitur. Plin. procem. lib. 12 *Animalium omnium naturæ generatim membratimque ita se habent.* Sic, *Incise & membratim dicere*, i. e. per commata & cola, Cic. in Orat. c. 63.

¶ Membratūra, *æ*, f. membrorum compositio, die einrichtung der glieder, Vitruv. 8, 5.

¶ Membrosus, *a, um*. Compar. apud poëtam phallicum præfat. Carminum: *Sed rubor hortorum custos membrosior æquo*, idem qui carm. 36 *Mentulatior* dicitur.

¶ Membrāna, *æ*, f. pellis, quæ artus regit, ein fell, eine haut. Cic. de Nat. D. 2, 57 *Natura oculos membranis tenuissimis vestivit. Membranæ ligni*, die dünne rinden, zunächst am holtz, Plin. 16, 14. ¶ 2. Et *membranæ*, chartæ Pergamenæ sunt, pergamen, pergament, operimenta, quibus includuntur libelli. Tibullus 3, 1, 9 *Luteæ sed niveum involvat membrana libellum.* Horat. in arte v. 389 *Membranis intus positis delere licebit, Quod non ediderit, &c.* Membranæ autem æmulatione Ptolemæi Ægypti & Eumenis Pergameni regis inventæ sunt. Nam cum uterque amore librorum & bibliothecas condendi studio teneretur, Ptolemæus impediturus æmulum chartas Ægypto exportari vetuit. Sic membranæ, quæ chartarum vice essent, Pergami repertæ; quæ inde *Pergamenæ* quasi *chartæ Pergamenæ* appellatæ, Plin. 21, 11. Et eo ¶. Hieronymus respexit epist. 43 scribens: *Ipsi alicui Ptolemæus mavis*

maria clausisset, tamen rex Attalus membranas a Pergamo miserat, ut pensuria chartæ pellibus pensaretur, unde & PERGAMENARVM nomen ad hunc usque diem, tradente sibi invicem posteritate, servatum est. ¶ 3. *Membranæ* appellatione serpentis exuviæ etiam veniunt, quæ & *senectus* appellantur. Ita non semel hac voce Plinius usus, & Ovid. Met 7, 272 *Squamea membrana chelydri*, ein schlangen-balg. vide & *Senectus*.

¶ Membrānula, æ, f. dimin. Celsus 7, 7. Pro libri ornamento Cic. ad Att. 4, 4 habet.

¶ Membranulum, *i*, n. idem. Sic *tenue membranulum* dixit Apulejus lib. 6 Metam. Ita Elmenh. p. 184, & Pricæus p. 127 legunt.

¶ Membranāceus, *a, um*, similitudinem habens membranæ; ut, *Cortex membranaceus vitis*, Plin. 16, 31.

¶ Membrāneus, *a, um*, idem; ut, *Codex membraneus:* Vlpianus Lege 52 Dig. de Legat. lib. 3 *Codices membranei vel chartacei.*

¶ Membranarius, *i*, m. ein pergamentmacher. Gloss. lat. gr. *Membranarius*, Διφθεροποιός.

Composita:

¶ Admembratim, adverb. Gloss. lat. gr. *Admembratim*, κατὰ μέλος.

¶ Commembrātus, *a, um*, compactus, conjunctus, zusammengefügt. Paulinus Nol. epist. 44 (al. 31) c. 4 *Commembrata in corpore compago.*

¶ Vnimembris, *e*, das nur ein glied hat, l. 13 Dig. § 2 de Iurejur. vox Græca ibi scripta μονομερής, latine vertitur *unimembris*. Sed græcum ab Vlpiano esse, non dubitatur; a quo versio apposita, incertum.

¶ Bimembris, *e*, duplicis generis membra habens, ut centauri. Ovid in epistola 9 Heroid. v. 99 *Et male consutum pedibus formaque bimembri.* Virg. Æn. 8, 293 *Nubigenas bimembres*, Centauros; & Ovidius Met. 15, 283 absolute *Bimembres* vocat. Sil. 3, 41 *Bimembres Centauri.*

¶ Trimembris, *e*, qui alias tricorpor. Hygin. fab. 30 *Geryonem trimembrem uno telo interfecit.*

¶ Quadrimembris, *e*. Vetus Onomasticon: *Quadrimembris*, τετραμερής.

MĔMĔCȳLON, *i*, n. μεμήκυλον, arbuti species, Plin. 15, 24.

MĔMET, pro me ipsum, mich selbst, ab *Egomet*, quod vide; & conf. Sallust. Iug. c. 4 & 85; Virg. Æn. 4, 606.

MĔMIGMĔNON, *i*, n. μεμιγμένον, i. e. *mixtum*, Evelpidis collyrium apud Celsum 6, 6, 17.

Meminerva a memini, vide *Minerva.*

MĔMĪNI, *memento, meminero, meminisse*, verbum defectivum, ab antiquo *Meno*, per reduplicationem in præterito, gedencken, eingedenck seyn. Dicitur *a memoria, cum id, quod remansit in mente, in id rursus movetur*, Varr. L. L. 5, 6. *Bene memini*, Horat. 1 sat. 9, 68, ich weiß es sehr wohl. Eleganter construitur cum præsente pro præterito. Ter. Andr. 2, 5, 18 *Memini videre.* Cic. Verr. 4, 14 *Memini Pamphilum hospitem meum mihi narrare*, ich weiß mich zu erinnern, daß er solches gesaget. Virg. eclog. 9, 52 *Cantando longos memini me condere soles.* Aliquando tamen & cum præterito construitur. Cic. pro Rosc. Am. c. 42 *Meministis, me ita distribuisse initio causam.* Add. Cellarii Cur. Posterior. p. 97, & Sanct. Minerv. 1, 14. Cum accusat. Virg. eclog. eadem v. 45 *Numeros memini, si verba tenerem.* Cic. fam. 4, 13 *Nec ea solum memineris &c. Sed illa etiam &c.* Et Virg. ecl. 7, 69 *Hæc memini.* Et ecl. 9, 45. conf. Nonius 12, 25. ¶ 2. *Meminisse alicujus rei*, vel *de aliqua re*, est mentionem facere, erwehnen, meldung thun. Quintil. 11, 2 *Neque omnino hujus rei meminit usquam poëta ipse*, er gedenckt des handels nirgend. Idem, *de quibus multi meminerunt.* Ab hac significatione fortasis est *Mentio*, de quo vide infra, & conf. Vall. 3, 58. Est interdum & recordari, cujus significationis exempla Menckenius in Obs. L. L. collegit. ¶ 3. Elegans formula in gratiis agendis: SEMPER MEMINERO, ich will es zeit lebens nicht vergessen. Plaut. Cist. 1, 1, 9 *Ita in prandio nos lepide atque nitide Accepisti apud te, ut semper meminerimus.* Phædr. 4 fab. 25 extr. *Dum sanitas constabit, pulchrè meminero.* Plaut. Pœn. 4, 4, 24 *Faciam ut mei memineris, dum vitam vivas*, i. e. ut gratias mihi agas, apud eundem Cas. 3, 6, 13 momentis & minantis formula est: *Memento, memendo*, merck es wohl, schreib es hinter ein ohr. ¶ 4. Pro rationem habere posuit Cic. Verr. 2, 54 de Timarchide *Ac non solum erat admissus ipsius cupiditatum. Sui meminerat æque*, er bedachte sich auch.

¶ Meminens, *tis*, ab antiquo *Memino*, quod a *Memini* formatur. Sidon. 2 epist. 20 *Sis oppido meminens.* Idem 4 epist. 20 *Naturæ meminens.* Est etiam Ausonii in Professor. 2, 39. conf. Voss. de Vit. L. L. p. 767.

¶ Memor, *ŏris*, n. qui meminit, eingedenck, merckſam. Ter. Andr. 1, 5, 47 *Vnum hoc scio, hanc meritam esse, ut memor esset sui.* Virg. Æn. 4, 539 *Et bene apud memores veteris stat gratia facti.* Horat. 2 sat. 6, 97 *Vive memor quam sis ævi brevis.* Cic. fam. 1, 9 *Memorem in bene meritos animum præstare*, ein danckbares hertz erzeigen, *Memorem me dices esse & gratum*, Ter. Adelph. 2, 2, 44. Livius etiam in neutro usus est 1, 32 *Medium erat in Anco ingenium & Numæ & Romuli memor*, i. e. & belli & pacis artibus imbutum, atque exercendis utrisque par. Virg. Æn. 1, 4 *Memorem iram* dixit. Metonymice Horat. 1 oda 13, 12 *Impressit memorem dente labris notam*, i. e. quæ memoriam refricat. Ovid. ex Ponto 4, 2, 7 *Carmina sola tibi memorem testantia curam Non data sunt: quid enim, quæ facis ipse, dabem?* ¶ 2. In veteri ecclesia receptissima formula erat, qua petebant ab aliis, VT SVI MEMORES ESSENT; aut, APVD DEVM MEMORES ESSENT. quæ eo spectabant, ut orarent pro se. August. de Civ Dei 21, 27 *Sed adjecit* (Virgilius) *atque ait: Quique sui memores alios fecere merendo. Id est, qui promeruerunt alios, eosque sui memores merendo fecerunt. Prorsus tamquam eis diceret, quod frequentatur ore Christiano, cum se quique sanctorum humilis quisque commendat, & dicit*, MEI MEMOR ESTO. Licentius Carmine ad Augustinum: *Et cum luciferos precis ordia vesper in ortus Distulerit, sanctumve super benedixeris ignem; SIS MEMOR IPSE MEI.* S. quoque Cyprianus frequenter epistolas hac clausula finit: *Opto, vos semper in Domino bene valere, ET NOSTRI MEMINISSE.* Tertull. de Baptismo, extr. *Tantum oro, cum petitis, etiam Tertulliani peccatoris MEMINERITIS.* Exstat hæc formula & apud Chrysostomum epist. ad Cyracium exulem ipso fine: & Paulinum Nol. de obitu Celli v. 594 &c. & Hieron. epist. 55 ad Riparium, in fine.

¶ Memŏre, adverb. pro memoriter, auswendig. Pompon. apud Nonium 11, 42 *Sed ne cum ista hæc memore meministi, indica.*

¶ Mĕmŏria, æ, f. μνήμη, interdum facultatem significat, interdum ipsum actum. De illa prius. ¶ 1. Est igitur *Memoria* facultas, *per quam animus repetit illa quæ fuerunt, recordatio superioris vitæ, custos ingenii, thesaurus rerum inventarum*, Cic. de Orat. 1, 5; & Aut. ad Herenn. 3, 15 extr. das gedächtniß. vid. & Tusc. 1, 24 & 25, ubi divinitatem ejus dignis modis admiratur. Et de Orat. 2, 86 *Non sunt tanto ego*, inquit, *ingenio, quanto Themistocles fuit, ut oblivionis artem, quam memoriæ malim: Gratiamque habeo Simonidi illi Cejo, quem primum ferunt artem memoriæ protulisse.* Et Quintil 1, 1 p. 18 *Memoria non modo jam est in parvis, sed tum etiam tenacissima.* Id. 1, 3 pr. latius eam sumit, cum *duplicem ei virtutem* assignat, *facile percipere*, & *fideliter retinere.* Id. 11, 2 *Omnis disciplina memoriâ constat, frustraque docemur, si, quicquid audimus, præterfluat. Neque immerito thesaurus hic eloquentiæ dicitur.* Et ibidem: *Memoria excolendo sicut alia omnia, augetur.* Et, *Nihil æque vel augetur curâ, vel negligentiâ intercidit. Quare pueri statim quam plurima edisc ant, & quæcunque ætas operam juvandæ studio memoriæ dabit, devoret initio tædium illud, & scripta & lecta sæpius revolvendi, & quasi eumdem cibum remandendi.* Id. 1, 1 *Memoriam firmare. Memoria completi*, Cic. Divin. 2, 71, & *Comprehendere memoriam rerum*, Idem de Clar. Orat. c. 5, ins gedächtniß fassen. *Memoria tenere*, Cic. fam. 7, 3 pr. im gedächtniß behalten. *In memoria habere*, Ter. Andr. 1, 1, 13. *In memoriam redigere*, Cic. fam. 1, 9, & Ter. Phorm. 2, 3, 36. *Memoriæ mandare*, Aut. ad Herenn. 3, 11, ihm einbilden, etwas auswendig lernen. ¶ 2. Actum notat, das andencken, die erinnerung. *Redire in memoriam*, sich besinnen, erinnern. Cic. Verr. 1, 46 *Quæso redite in memoriam, judices.* Adde Nonium 5, 78, & quæ mox ex Plauto dicentur. Liv. 8, 11 *Omnis divini humanique moris memoria abolevit.* Cic. pro Sulla c. 13 -- *Commemoratio Autronii retulisset memoriam Sullæ. Memoriam prodere alicujus rei posteris*, Cælius Cic. fam. 8, 3 aufzeichnen, *Memoria vacillare*, sich nicht recht besinnen, Cic. Att. 12, 1. *Memoriam alicujus rei adhibere*, id est, meminisse, gedencken, Nepos 15, 7, 2. Et, *Immortali memoria perecpta beneficia retinere*, Idem 25, 11, 5. Plaut. Capt. 5, 4, 25 *Nunc demum in memoriam redeo, cum mecum recogito. Nunc ædepol demum in memoriam regredior, audisse me, &c.* Cic. fam. 10, 16 *Nihil post hominum memoriam gloriosius, nihil gratius accidere vidi*, bey menschen-gedencken. C. Nepos 2, 5, 3 *Maxima post hominum memoriam clusis est devicta*, i. e. maxima earum, quarum homines meminisse possunt. Idem 3, 1, 2 *Vnus post hominum memoriam cognomine IVSTVS appellatus. Superiore memoria*, Cic. pro Balbo c. 11 extr. Idem pro Font. c. 7 *Et nostra & patrum memoriâ. Omni memoriâ*, & *in omni memoriâ*, id est, omni tempore, zu allen zeiten, Idem de Arusp. resp. Huic *memoriæ* pro actu sumtæ opponitur *oblivio*: inter utramque media est *recordatio*, alio nomine *reminiscentia.* ¶ 3. *Memoriæ* dicuntur commentarii, quibus rerum olim gestarum memoria conservatur, antiquitates, ὑπομνημονεύματα. Gellius 4, 6 *In veteribus memoriis scriptum est.* conf. 5, 5 & 9 &c. Tertullianus: *Ite per memorias veteres, &c.* Minut. Felix c. 31 *Memoriæ & Tragœdiæ vestræ incestis gloriantur.* Id. 1, 1, 6, 6 *In memorias exierunt*, h. e. clari facti sunt scriptis aliorum. Arnobius lib. 6 adversus gentes MEMORIALIA SCRIPTA appellat. vide Casaub. ad Suet. p. 105. Sic *memoria* relatio, traditio est, nachricht, bericht. Nepos Hannibale c. 8 n. 2. *De Magonis interitu duplex memoria est.* ¶ 4. Pro monumento memoriam rei conservante. Ita auctor declam. in Sall. 8 f. 35 *civilis belli memoriam* vocavit Sallustium, quem cum adspicerent homines videlicet, in mentem rediret civilis belli recordatio. Hinc ¶ 5. Appellantur quoque sepulcra *memoriæ*: præcipue cadentis latinitatis & Christiani ritus scriptoribus, ein denckmahl. Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 828 n. 8 SERVILIVS TROILVS SE VIVO COMPARAVIT MEMORIAM SIBI ET SVIS. Augustin. de Cura pro mortuis c. 4 *Non ob aliud vel* Memoriæ *vel* Monumenta *dicuntur ea, quæ insignita fiunt sepulcra mortuorum, nisi quia eos, qui viventium oculis morte subtracti sunt, ne oblivione etiam cordibus subtrahantur, in memoriam revocant & admonendo faciunt cogitari, &c.* Vita S. Antonii ex Athanasio per Evagrium translata, & a Ioh. Majore Wittenb. An. 1544 edita, p. 114: *Igitur S. Antonius secum reputans, oportere DEI famulum ex instituto magni Heliæ exemplum capere, & ad illud speculum vitam suam debere componere*, ad sepulcra *longe a villa constituta secessit: uni de cognatis mandans, ut statutis diebus sibi alimenta deferret. Et cum* in una memoria *supra dictus frater eum clausisset, solus ibidem morabatur, &c.* Nec aliter forte Augustinus de C. D. 22, 8 circa med. quo tamen in loco per *memoriam* Basilicam intelligit Georg. Wicelius lib. 4 epist. ad D. I. C. vid. & Cassandr. Consult. p. 185, & Coquejum in d. l. Augustini. Ibi Augustinus dicit, Stephani *memoriam* fuisse in colonia Calamensi: Sed ejusdem *memoriam* etiam apud Hipponem Regium postea. ¶ 6. Honorificæ quoque mentioni mortuorum infervit hoc vocabulum, das andencken. Sic *Beatæ memoriæ*, Hieronymus dixit. vide supra *Beatus.* Et Ambrosius ep. 30 *A fratre clementiæ tuæ, augustæ memoriæ*: & epist. 31 sub fin. *Constantius augustæ memoriæ*, ubi quidem *Constans* legendum videtur ex Symmachi 10 epist. 61.

¶ Mĕmŏriŏla, æ, f. dimin. Cic. Att. 12, 1 γεροντικώτερον *est memoriola vacillare.* ¶ 2. In veteri Inscript. apud Fabrettum p. 85 idem est quod conditorium vel sepulcrum.

¶ Memoriālis, *e*; *Memorialis liber*, ein gedencks-register, memorial, Suet. Cæs. c. 56. Fuerunt & inter Palatina officia dicti *Memoriales*, quorum B. Ambrosius meminit ep. 31. Hi in seriniis sacræ memoriæ militabant, de quibus vide l. 10 & 11 C. de proximis sacrorum scriniorum.

¶ Memoralis, *e*, idem. Arnobius lib. 6 p. 196 *Memoralia ut indicant*

scripta. Et absolute *Memoralia*, verzeichnisse, l. 144 ff. de Verb. Signif. vid. Colerus in Parerg. c. 23.

¶ Memoraliter, adverb. Fortunat. lib. 4 Carm. *Annuat omnipotens longo memoraliter ævo.*

¶ Memoralius, *i*, m. ein buchhalter, regiſtrator. Gloſſ. gr. lat. ὑπομνηματογράφος, *actuarius, memoralius.*

¶ Memoriter, adverb. e memoria, ſine libro, auswendig. Cic. de Orat. 1, 19 *Memoriter pronunciare multa e orationibus Demoſthenis.* Ft, *Memoriter recitare. Memoriter reſpondere*, Cic. in Vatin. c. 4. *Memoriter ſalutare*, Suet. Ner. c. 10, hoc eſt, ſine monitore. *Memoriter proferre*, Ter. Phorm. 2, 2, 47. *Orationem memoriter habere*, Cic. Acad. 4, 19, quod eidem etiam eſt *ex memoria*, in Catilinam 3, 6. *Et quoniam nondum eſt præſcriptum SC. ex memoria vobis, Quirites, quid Senatus cenſuerit, exponam.* Et, *Memoria meminiſſe*, Plautus dixit Capt. 2, 3, 33, quod 2, 1, 53 *Memoriter meminiſſe* dixerat. v. Cic. de fin. 1, 10.

¶ Memŏro, *avi, atum, are*, eſt commemorare, narrare, dicere, recitare, erzehlen. Cic. de Leg. 2, 24 *Honoratorum virorum laudes in concione memorare*, öffentlich rühmen und herſagen. *Memoriter memorare*, Plautus dixit Amph. 1, 1, 161. Virg. Æn. 1, 8 *Muſa mihi cauſſas memora &c. Incredibile memoratu eſt*, id eſt, dictu, unglaublich zu ſagen, Salluſt. Catil. c. 6 & 7. ¶ 2. Qui hanc vocem uſurpant, ut idem ſit ac *memoriæ infigere*, provocant ad Feſtum, qui *Memorare*, inquit, *ſignificat nunc dicere, nunc memoriæ mandare.* ¶ 3. *Memorare*, & *Numerare* miſcentur a librariis, Drakenb. ad Sil. 2, 4.

¶ Memorans, *tis.* Ovid. Met. 14, 154 *Talia memorante Sibylla.* Virg. Æn. 10, 680 *Hæc memorans animo nunc huc nunc illuc ſtuebat illuc.*

¶ Memorandus, *a, um*, denckwürdig; ut, *Memorandæ pugnæ*, Plaut. Epid. 3, 3, 52. *Memoranda facta*, Ovid. Met. 13, 13.

¶ Memoratus, *a, um*, erzehlt, berühmt; ut, *Memorata olim regna*, Juſtin. 41, 1, 8. *Quid iſtis memoratis opus eſt?* Plaut. Mil. 3, 3, 40. *Nondum memoratis omnibus*, Ovid. Met. 4, 687. Superlat. Gellius 10, 18 *Sepulcrum memoratiſſimum*, Mauſoleum: & 19, 8 *Ennius in illo memoratiſſimo libro.* Idem in argumento 8, 4 *Herodotus ſcriptor hiſtoriæ memoratiſſimus.*

¶ Memorātus, *ûs*, m. ſubſt. das andencken, die erzehlung, herſagung. Gellius 10, 4 *Verſus aſſiduo memoratu digni*, hoc eſt, vel memoria, vel commemoratione. Plaut. Bacch. 1, 1, 28 *Iſtæc lepida ſunt memoratu.* conf. Gell. 19, 11; & Plin. 21, 12.

¶ Memoratio, *onis*, f. die erzehlung, erinnerung. C. Gallus 1, 291 *Dura ſatis miſeris memoratio priſca bonorum.*

¶ Memŏrātor, *ōris*, m. qui memorat. Propert. 3, 1, 33 *Nec non ille tuæ caſus memorator Homerus.*

¶ Memoratrix, *īcis*, f. Valer. Flacc. 6, 142 *Eoæ memoratrix tibia pugnæ.*

¶ Memŏrābĭlis, *e*, memoria & commemoratione dignum, merck- und denckwürdig. Ter. Heaut. 2, 3, 73 *Non ſit ſine periculo facinus magnum & memorabile.* Cic. Phil. 13, 19 *Memorabilis & divina virtus.* Idem de Clar. Orat. c. 13 *Multa jam memorabilia in domeſticis & bellicis rebus effecerat.* Compar. Liv. 38, 53 *Memorabilior prima pars vitæ quam poſterior.*

¶ Memorācŭlum, *i*, n. ein denckmahl. Apul. Apolog. *Dixi, me ſanctiſſime tot ſacrorum ſigna & memoracula cuſtodire.*

¶ Memorōſus, & Memoriōſus, *a, um*, eingedenck. Gloſſ. lat. gr. *Memoriōſus*, μνήμων. Alterum Gr. lat. μνημονικός, *memoroſus, memorabilis.* Feſtus: *Memoriōſus, Memoriōſior facit.*

¶ Memorioſe, adv. idem. Corn. Fronto p. 2194 *Memorioſe qui facit, oſtendit in omni re naturæ bonum.* Hinc *Memoriōſus* & *memorioſiſſime* apud Feſtum.

Compoſita:

¶ Commĕmĭni, *iſſe*, ſich erinnern, wiſſen. Plaut. Pœn. 5, 2, 25 *Ecquid commeminiſti Punice?* conf. Plaut. Truc. 4, 3, 4 &c. Cic. de Orat. 1, 53 *Quem hominem probe noſſe & commeminiſſe ſe ajebat.*

¶ Commemŏro, *avi, atum, are*, recitare, erzehlen. Cic. de Senect. c. 11 *Pythagoræorum more, exercendæ memoriæ gratia, quid quoque die dixerim, audiverim, egerim, commemoro veſperi.* Idem de Amic. c. 20 *Beneficia meminiſſe debet is, in quem collata ſunt; non commemorare, qui contulit.* ¶ 2. Additur & præpoſitio interdum; ut, *Omnes de tua virtute commemorant*, Cic. ad Qu. frat. 1, 1, 13.

¶ Commemorandus, *a, um*, memoria dignus, denckwürdig. Cic. Verr. 1, 14 *O commemoranda judicia, præclaramque exiſtimationem noſtri ordinis.*

¶ Commemoratus, *a, um*, vorgebracht, erwehnet. Cic. pro Planc. c. 40 *Nihil ex meis eſt temporibus, quod minus mea celebratione commemoratum ſit.*

¶ Commemoratus, *ûs*, m. ſubſt. die erwehnung. Apul. Flor. lib. 1 *Commemoratu meo.*

¶ Commemoratio, *ōnis*, f. die erzehlung. Ter. Andr. 1, 1, 16 *Iſthæc commoratio, quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii.* Cic. Verr. 3, 39 *Verres in aſſidua commemoratione omnibus omnium flagitiorum fuit*, von ſeinen übelthaten hat iedermann täglich zu reden gehabt.

¶ Commemorator, *ōris*, m. qui commemorat. Tertull. ad Matc. 4, 26 *Commemorator, non obliterator vetuſtatum.*

¶ Commemoratorium, *i*, n. ein inventarium, denckzettel. Ambroſ. de Off. c. 25 *Sit nobis vita majorum diſciplinæ ſpeculum, non calliditatis commemoratorium.* v. Barth. Adv. 35, 22.

¶ Commemorābĭlis, *e*, dignus commemoratione, rühmlich, löblich. Cic. pro Marcell. c. 4 *Vir optimus commemorabili pietate ac virtute præditus.* Plaut. Pſeud. 1, 5, 111 *Commemorabilis pugna.*

¶ Commemoramentum, *i*, n. die erwehnung, vorrückung. Cæcilius apud Nonium 2, 115 *Pudebat, credo, commemoramentum ſtupri.*

¶ Dememĭni, *iſſe*, obliviſci, vergeſſen. Vulgo ex Martial. 12 epigr. 59 proferunt, *dememiſſe mortis*: ſed meliores ibi libri *te memi-*

¶ Demĕmŏrans, *tis*, idem quod *Memorans*, laudant ex Val. Flacc. 3, 640 *Dememorans prenſatque viros, demiſſaque ſupplex Hæret ad ora ducis.* Sed Burm. *Idem orans*, nec meminit varietatis.

¶ Immĕmor, *ōris*, qui non meminit, uneingedenck. Cic. Att. 4, 6 *Ne me immemorem mandati tui putes.* Idem Phil. 2, 23 *Hujus rei ne poſteritas quidem omnium ſeculorum immemor erit.*

¶ Immemoria, *æ*, f. die vergeſſenheit. Hanc vocem adhuc inauditam Papiniano l. 44 Dig. de acquir. vel amitt. poſſ. vindicavit Pareus Lex. Crit. p. 571.

¶ Immĕmorābĭlis, *e*, memoria vel commemoratione indignus, nichtswürdig. Plaut. prolog. Capt. v. 56 *Verſus Spurcidici immemorabiles.* ¶ 2. Ineffabilis, infinitus, unausſprechlich. Et Lucret. 4, 192 *Immemorabile per ſpatium tranſcurrere poſſe.* ¶ 3. Sed *Immemorabilis* active uſurpavit Plaut. Ciſt. 2, 2, 3 de eo, qui nihil vult memorare, vid. ibi Taubm.

¶ Immemoratus, *a, um*, unbekannt, unerhört; ut, *Immemorata ferens*, i. e. non dicta, nova, Horat. 1 epiſt. 19, 33. *Immemoratus eris*, Auſon. Patent. epigr. 20.

¶ Immemoratio, *onis*, f. oblivio, die vergeſſung. Vulg. Interpr. Sap. 14, 26 *Immemoratio Dei.*

¶ Rĕmĕmĭni, *iſſe*, wieder gedencken. Tertullianus adv. Marc. 4, 1 *Nereneminiſtis priorum.*

¶ Remĕmŏro, *are*, vel potius Depon. Rememoror, *atus ſum*, wieder erzehlen, erinnern. Ejusdem Tertulliani eſt adv. Marc. 4, 43, ut *rememoramini* reſpondeat Græco μνήσθητε Luc. 24, 6, ubi Vulgatus interpres *recordamini.*

¶ Rememoratio, *ōnis*, f. die wiedererzehlung. Sarisb. 8, 6 *Rememoratio vitiorum.*

¶ Submemoratio, *onis*, f. gr. ὑπόμνημα, das verzeichniß, regiſter. Modeſt. ICt. l. 13 § 10 ff. de excuſat. *Teſtari ante tribunal in ſubmemorationibus.*

MEMMIUS, *i*, m. gentis Romanæ nomen, quam a Mneſtheo Trojano ortum habuiſſe, tradit Virgilius Æn. 5, 117 *Mox Italus Mneſthelus, genus a quo nomine Memmi.* ¶ 2. *C. Memmius Gemellus eſt*, Lucii filius, ad quem ſuos libros miſit Lucretius, & epiſtolas aliquot ſcripſit Cicero lib. 13 fam. vid. Gellius 19, 9; & Ovid. Triſt. 2, 433. Neſcio an idem fuerit, in quem jocatus dicitur eſſe Craſſus apud Cic. de Orat. 2, 59, ut narraret, *Tarracinæ*, ubi Memmius cum Largio quodam de amicula rixatus fuerat, *fuiſſe ſcripta omnibus in parietibus tria LLL, duo MM*, quæ ſignificarent, *laceret lacertum Largi mordax Memmius.* ¶ 3. De *Memmio Regulo* tempore Neronis Tacitus Ann. 14, 47.

¶ Memmiades, *æ*, m. patronymicum, apud Lucretium 1, 26 & 44.

¶ Memmianus, *a, um*, adj. ut, *Memmiana prædia*, Cic. ad Attic. 5 ep. 1.

MEMNON, *ōnis*, m. Μέμνων, dux Æthiopum fuit, qui ex oriente ſuppetias Trojanis cum veniſſet, ab Achille interfectus eſt. Virg. Æn. 1, 489 *Et nigri Memnonis arma.* Hujus ſtatua apud Ægyptios magica arte ita facta fuiſſe narratur, ut cithara, quam tenebat, certis horis muſicum ſonum ederet: quo factum, ut plurimi ejus videndæ cauſſa vel longinquas peregrinationes eo ſuſciperent, ut ex Spartiani Severo c. 17, & Luciani Toxari diſcimus. Iuven. ſat. 15, 5 *Dimidio magicæ reſonant ubi Memnone chordæ. Dimidio* h. e. vetuſtate, vel Cambyſis ſcelere fracto. Cæterum hic notandus vetus Scholiaſtes eſt, quod ex ære conflatam hanc ſtatuam tradidit: nam de duriſſimo marmore fuiſſe, Strabo 13, 5, & Plin. 5, 9 prodidere. Etiam Tacitus Ann. 2, 61, 1 *Saxeam effigiem* vocat. Philoſtratus in vita Apollonii 6, 3 & 4; & Heroic. c. 4 in Æthiopia hanc ſtatuam ponit, ubi etiam negat, eundem eſſe, qui ad Trojam occiſus fuerit. De Ægypto omnes, qui meminerunt ſcriptores cæteri, conſentiunt. Quod & ad Tacitum Lipſius monet. conf. Andr. Schottus ad tabulam Ortelii, qua Alexandri M. expeditiones adumbrantur, & ex eo Freinshem. ad Curt. 4, 8, 4. Scilicet Æthiopum & Ægyptiorum fines paſim confuſi, & in finibus eſſe teſtatur Philoſtratus, qui elegantiſſime hanc ſtatuam deſcribit.

¶ Memnŏnius, *a, um*, adject. ut, *Aves Memnoniæ*, quas *Memnonidas* Ovid. Met. 13, 619 vocat, quæ ſingulis annis ex Æthiopia ad Trojam adventantes, ſuper Memnonis ſepulcro decertant. vid. Ælian Hiſt. Anim. 5, 1, quorſum reſpicit etiam Ovid. Am. 1, 13, 3. Propert. 1, 6, 4 *Ulteriuſque domos vadere Memnonias*, ubi Suſa Perſarum regiam intelligunt alii, alii Memnonis regiam Æthiopicam.

¶ Memnŏnides, *æ*, f. patronym. Sic *Memnonides Muſæ* Ovidio lib. 5 Metam. v. 268 dicuntur. Sed leg. *Mnemonides* ubi vid. in *Mnemon. Memnonides aves* juxta Memnonis ſepulcrum ſiogulis annis circumvolantes & pugnam ineuntes, vide apud Iſidorum 12, 7.

Memor, mĕmorare, memoria, &c. vide ſupra *Memini.*

MEMPHIS, *is*, f. Μέμφις, urbs Ægypti, omnium ante Alexandriam clariſſima, proxime divortium Nili, ſedes regum Ægyptiorum, quæ Alexandriam poſtea translata. Hod. comparant cum *Cairo* vel *Alcair.* Veneri ſacram fuiſſe Horatius tradit 3 od. 26, 10. Fuit in ea *Apis* taurus Ægyptiorum Deus. Propert. 3, 11, 33 *Noxiæ Alexandrina dolis aptiſſima tellus, Et toties noſtro, Memphi, cruenta malo.*

¶ Memphītes, *æ*, m. incola ejus urbis. Tibull. 1, 7, 28 *Barbara* (pubes) *Memphiten plangere docta bovem*, i. e. Apim.

¶ Memphītis, *ĭdis*, f. patronym. quod generatim etiam notat Ægyptium, ut, *Terra Memphitis*, Iuvenal. 15, 122. Et, *Princeps Memphitidis aulæ*, i. e. Pharao, Alcimus 5, 682. ¶ 2. *Memphitis* marmoris genus, Plin. 36, 17; Dioſc. 5, 158; Iſidor. 16, 4.

¶ Memphītĭcus, *a, um*, Ægyptiſch; ut, *Memphitica ſacra juvencæ*, Ovid. de Arte am. 1, 77. *Memphitica templa*, Martial. 2 epigr. 14.

MĒNA, *æ*, f. Dea, quæ menſtruis floribus præerat, ipſa ſcilicet luna, quæ Græcis μήνη dicitur. vid. Auguſt. de C. D. 4, 11 & 7, 2. *Fluonia limo* eſt apud Feſtum. Eandem, quæ & *Mania* dicitur, putat Harduinus. Falſo arbitror. vid. ad *Mania* dicta in *Manes.* ¶ 2. *Mena* piſcis. Cic. apud Nonium 17, 4 *Acipenſerem menæ non anteponere*, vid. ſupra *Mæne*, & conf. Plin. 32, 8 & 11. ¶ 3. *Mena* Sex. Pompeji libertus, Plin. 35, 18.

MĔNÆCHMI, *orum*, m. pl. fabula Plauti. vide argumentum ejus.

MENÆUS, *i*, m. ita legit Turnebus Adverf. 20, 12 apud Vitruv. 9, 8 pro *Manacus*, ut fit proprie μηναῖος, *menſtruus circulus*, *circulus menſium*, vide *Menacus*.

MENAIS, *idis*, f. herba magica ferpentium ictus fanans, Plin. 24, 17. Harduinus legit *Minyas*.

MENALCAS, *æ*, m. paftoris nomen apud Virgil. eclog. 3.

MĔNĂLIPPE, *es*, f. una Amazonum ab Hercule capta & balteo fpoliata & a Thefeo in uxorem ducta. vid. Juvenal. 8, 229.

¶ Menalippus, *i*, m. Thebanus, cujus caput a Tydeo, cui lethale vulnus inflixerat, dentibus dilaniatum eft. v. Statius Theb. 8, 718.

MĔNANDER, & Menandrus, *i*, m. Μένανδρος, Athenienfis γνωμικώτατος poëta, comicorum princeps, cujus egregiam commendationem vide apud Quintil. 10, 1 p. 898 Burm. Comœdias fcripfit 108, de quibus præter fententias paucas, a philologis & gnomologis paffim annotatas, nihil habetur amplius. vid. fupra Ariftophanes. Menandri & Philiftionis σύγκρισιν, five libellum veteris cujusdam grammatici, in quo Menandri & Philiftionis, (quædam funt potius Philemonis) fententiæ de una re inter fe opponuntur, ex Galliarum regis bibliotheca primus edidit *Nic. Rigaltius*. Sed longe emendatius auctiusque Rutgerfius Var. Lect. 4, 13. Eft liber ille plane aureus. v. Fabric. B. G.

¶ Menandrēus, *a*, *um*, μενάνδρειος, adject. Propert. 2, 6, 3 *Turba Menandreæ Thaidos*, i. e. a Menandro celebratæ.

¶ Menandricus, *a*, *um*, idem. *Menandricus fluxus*, Tertullian. de Pallio c. 4. Alii *Mæandricus*. Adde Salmaf. ibi p. 339 feq.

¶ Menandriani, hæretici qui fuerint, v. Ifidor. 8, 5.

MĔNĂPII, *orum*, m. pl. Rheni ad utramque ripam accolæ; juxta Nervios; vulgo Geldrenfes & Iuliacenfes effe putant. *Menapos* vocat Martialis 13 epigr. 54.

MENDA, *æ*, f. & Mendum, *i*, n. erratum, & corporis vitium, ein flecken, schnitzer, fehl oder fehler, verfehen. Cic. Att. 13, 23 *Librariorum menda tolluntur*. Et Cæcin. Cic. fam. 6, 7 *Mendum fcripturæ litura tollitur*. Ovid. Amor. 1, 5, 18 *In toto nusquam corpore menda fuit*, kein tadel. Idem de A. A. v. 249 *Nocte latent mendæ*, &c. des nachts find alle kühe fchwarz.

¶ Mendōfus, *a*, *um*, voller fehler, unrichtig, falfch; ut, *Exemplar mendofum*, Plin. 10 epift. 75 fub fin. *Nihil mendofum, fed recte atque integre fcriptum*, Gellius 18, 9. Et, *Hiftoria mendofior*, i. e. plena mendis, Cic. de Clar. Orat. c. 16. *Cur librarius femper in Verrutii nomine mendofus effet?* Cic. Verr. 2, 77, falfch fchriebe. *Facies mendofa*, voll flecken, Ovid. Met. 12, 399. Metaph. Idem *mendofos mores* dixit Am. 2, 4, 1.

¶ Mendofe, adverb. falfch, fchnitzerhafft. Cic. ad Qu. fratr. 3, 5 *De Latinis quo me vertam nefcio, ita mendofe & fcribuntur & veneunt*, hoc eft, inemendate. Perfius fat. 5, 85 *Mendofe colligis*, i. e. falfo argumentaris. Cic. de Invent. 1, 6 *Ejus ars, quam edidit, mihi mendofiffime fcripta videtur*.

¶ Mendofitas, *ātis*, f. die unrichtigkeit. Auguftin. epift. 10 c. 3 *Mendofitatem corrigere*. Id. Retractat. 1, 1 *Mendofitas noftri codicis me fefellit*.

¶ Emendo, *avi*, *atum*, *are*, mendas expurgare, corrigere, beffern, verbeffern, überfehen. Cic. Att. 2. 16 *Me rogat, ut annales fuos emendem*. Idem de Lege 3, 13 *Civitas emendari & corrigi folet principum continentia*; vide *in*.... in *Facio*. Horat. 2 epift. 1, 2 *Res Italas legibus emendes*. Item 2 fat. 8, 35 *Arte fortunam emendaturus*. ¶ 2. Plinius pro *Auferre* hoc verbo frequentisfime utitur; ut 20, 13 *Dolores capitis emendantur contrito nafturtio*, das hauptwehe wird dadurch vertrieben. Et ibid. *Gravitas aurium emendatur nafturtio trito*.

¶ Emendatus, *a*, *um*, verbeffert; ut, *Emendati mores*, Cic. de Amic. c. 17. *Emendata locutio & latina*, Idem de Clar. Orat. c. 74. *Sapiens emendatusque*, der keinen fehl hat, untadelhaft. Horat. 1 epift. 16, 30. Hinc comp. & fuperl. Petronius 126 *Mulier omnibus fimulacris emendatior*. Nazarius Paneg. Conftantini c. 34 *Nullam matronarum, cui forma emendatior fuerit, boni fui piguit*. Aufonius Gratiar. act. ad Gratianum: *Emendatiffimi viri eft, pigenda non facere*. Plin. 8 epift. 22 *Ego optimum & emendatiffimum exiftimo, qui cæteris ita ignofcit, tanquam ipfe quotidie peccet, ita peccatis abftinet, tanquam nemini ignofcat*. Seneca Controv. 4, 28 *Homo emendatiffimi ingenii*. Quintil. præf. ad Triph. bibliopolam *Multum in tua fide ac diligentia pofitum eft, ut in manus hominum quam emendatiffimi* libri mei *veniant*. Lactantius 2, 4 *Emendatiffimi libri*.

¶ Emendate, adverb. reinlich, correct. Cic. de opt. gen. orat. c. 2 *Perficiendum eft, ut pure & emendate loquamur, quod eft latine*, rein und recht. *Emendate loqui*, Quintil. 8, 1. *Emendate defcribere*, Vitruv. 10, 11. Compar. *Emendatius facere*, Plin. 34, 8.

¶ Emendātio, *onis*, f. die verbefferung, quam *partem ftudiorum longe utiliffimam* Quintilianus dixit 10, 4. Sed *Nimia emendationis feveritate deficere puerorum ingenia* fenfit 2, 4. Cic. de Fin. 4, 9 *Correctio Philofophiæ veteris & emendatio*.

¶ Emendator, *ōris*, m. qui emendat. Cic. pro Corn. Balb. c. 8 *Sifenna quafi emendator fermonis ufitati effe volebat*. Plin. 7 epift. 17 *Timor eft emendator acerrimus*.

¶ Emendatrix, *icis*, f. Cic. de Leg. 1, 22 *Vitiorum emendatricem legem effe oportet*.

¶ Emendābilis, *e*, qui corrigi poteft, verbefferlich, änderlich: ut, *In errorem emendabilem lapfus*, Liv. 44, 10. *Ætatem alicujus emendabilem intueri*, Sen. de Clem. 2, 7.

¶ Emendatorius, *a*, *um*, emendans. Auguftinus epift. 109 *Emendatoriam juftinere vindictam*: (al. *difciplinam* legunt.)

¶ Coëmendatus, *a*, *um*, zugleich gebeffert. Arnob. lib. 2 p. 56 *Coëmendata ad exitum perducere*, de artium progreffu ex perpetua reprehenfione & emendatione.

¶ Inemendābilis, *e*, nicht zu beffern. Valer. Max. 7, 2, 2 *Inemendabilis eft error, qui violentia Martis committitur*. Loquitur de Scipione Africano, qui turpe effe ajebat, in re militari dicere, NON PUTARAM. Sen. de Ira 3, 41 *Inemendabilis affectus, cum ex ira in odium occalluit*. conf. epift. 57. Quint. 1, 1 extr. *Multa linguæ vitia, nifi primis eximuntur annis, inemendabili in pofterum pravitate durantur*.

¶ Inemendatus, *a*, *um*, ungebeffert. Hieron. 3 adv. Rufin. c. 9 *Inemendatæ chartulæ*. Et Auguftinus epift. 54 *Tanto minus volumus inemendatum interire vitiofum*.

Mendacium, mendax, &c. vide *Mentior*.

MENDESIUM, *i*, n. unguenti fpecies, Plin. 13, 1. Dicitur a *Mendefio* urbe Ægypti; vel a loco, ubi *Mendes* colebatur, tefte Hermolao. *Mendes* autem eft hircus, itemque Pan Deus, voce Ægyptia, quem *Mendefii* inde appellati venerabantur. v. Herodot.

Mendicabulum, mendicare, mendicitas. &c. v. fequens *Mendicus*.

MENDĪCUS, *i*, m. pauper proprii nihil habens, ein bettler. Plaut. Stich. 1, 2, 76 *Placet ille meus mihi mendicus: fuus rex reginæ placet*. Idem Rud. 5, 2, 18 *Una littera plus fum quam medicus*, GR. *Tum tu mendicus es*. Cic. Phil. 8, 3 *Viderunt ex mendicis fieri repente divites*. conf. Horat. 1 fat. 2, 2. Mendicum *Verrius dici putat a mente ejus, quem fefellerit fortuna*; *vel quod precetur quemque, ut vitæ fuæ medeatur cibo*, Feftus. ¶ 2. Etiam adjectivum eft *Mendicus*, *a*, *um*, arm, bettelhafft; ut, *Exiguum & mendicum inftrumentum*, Cic. de Orat. 3, 24. Et fuperl. Cic. pro Muræna c. 29 *Solos fapientes effe, fi diftortiffimi fint, formofos: fi mendiciffimi, divites*. Compar. *Mendicior* eft apud Tertullianum de Anima c. 33. Ambrofii exemplum vide fupra in *Egeftuofus*. ¶ 3. *Mendico ne parentes quidem amici funt*: Quod proverbialiter magis Germani efferunt, ein das armuth will iedermann die fchuhe wifchen. Πτωχοῦ πήρα οὐ πίμπλαται, *Mendici pera non impletur*, der betteifack ift bodenlos. Hefiodus ἔργ. v 26 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ, *Mendicus mendico invidet, & cantor cantori*: es ift dem bettler leid, daß der ander für der thüre ftehet. vide Chiliad.

¶ Mendicum (Mendicium,) *dici putant velum, quod in prora ponitur*, Feft. (Namque illud velum minus, eft; & a *minus* mendicus effe creditur) das vordefte fchiffsfegel.

¶ Mendīce, adverb. bettlerifch. Seneca epift. 33 *Non tam mendice tecum agam: fed plena manu fiet*. Compar. Tertull. de Pallio fub finem: *Credo, ne mendicius patre cœnaffet*.

¶ Mendīculus, *i*, m. dimin. Cic. Catil. 2, 3 *Ex rufticis mendiculis & decoctoribus*. Sed Gruterus & alii omittunt. In aliis enim Codicibus *mediaftinis* legitur tefte Corradino ab Allio in Lex. Crit.

¶ Mendicŭla, *æ*, f. de vefte, quæ mendicis convenit, Plaut. Epid. 2, 2, 39.

¶ Mendīcĭtas, *ātis*, f. die betteley. Cic. de Fin. 5, 11 *Mendicitatem multi perpetiuntur, ut vivant. Emergere ex mendicitate*, Idem in Vatin. c. 9. conf. Plaut. Men. 1, 3, 21; & Rud. 2, 6, 30.

¶ Mendīcĭmōnium, *i*, n. idem: Laberius apud Nonium 2, 55, & Gell. 16, 17.

¶ Mendīco, *are*, mendicando colligere, betteln; ut, *Mendicare fibi malum ab aliquo*, Plaut. Amph. 4, 2, 12, einem die fchläge abbetteln. *Dignus qui mendicaret*, Iuvenal. 4, 117. ¶ 2. Plautus deponentis forma *Mendicari* dixit in Capt. & Aul. tefte Nonio 2, 541.

¶ Mendicans, *tis*. Plaut. Capt. 2, 2, 73 *Ubi minime honeftum eft, mendicantem vivere*.

¶ Mendīcatus, *a*, *um*, gebettelt, erbettelt; ut, Ovid. Trift. 5, 8, 13. *Villa qui quondam miferis alimenta negarat, Nunc mendicato pafcitur ipfe cibo*.

¶ Mendicatio, *ōnis*, f. die betteley, das betteln. Seneca epift. 101 *Fœda vitæ mendicatio*.

¶ Mendicābulum, *i*, n. ein bettler, fic dicitur, ut, *flagitium*, *fcelus*, pro *fcelefto*. Apulej. lib. 1 Florid. fub fin. *Palliata mendicabula obambulant*. Plaut. Aul. 4, 8, 3 *Hominum mendicabula* reges cæteros appellat & præ fe fpernit Strobilus. Rurfus Apul. Apol. p. 288 *Hæc tibi* (exempla Cynici &c.) *ut quædam mendicabula fordent*.

¶ Mendicabundus, *a*, *um*, bettelhafft. Auguftin. epift. 140 *Mendicabunda prece ftipem rogare*, betteln gehen.

¶ Emendīco, *are*, erbetteln, ausbetteln. Suet. Aug. c. 91 *Stipem a populo emendicare*.

¶ Emendicātus, *a*, *um*, erbettelt, ausgebeten. Idem Suet. Cæf. c. 54 *Emendicata pecunia*. Et Lege 14 Cod. de accufation. *Emendicata fuffragia*.

Mendofus, vide *Menda*.

MĔNĔCRĂTES, *is*, m. medicus Syracufanus, hac fola mercede contentus, ut facro morbo, quem inprimis curabat, liberati, ipfum Iovem vocantes Deorum minorum habitu comitarentur: quam ftultitiam lepide redarguit Philippus rex Macedonum. vid. Suid. Athenæus lib. 7, & Ælianus V. H. 12, 51. ¶ 2. Fuerunt hujus nominis plures; ut *Menecrates*, Xanthius Hiftoricus. v. Voff. de Hift. Gr. p. 387. Alius Ephefius architectus, quique de re ruftica fcripfit. vid. Varr. R. R. 1, 1, & Aufon. in Mofell. v. 307. Et *Iulius Menecrates* fub Domitiano medicus, ad quem fcripfit Statius 4 Silv. 8.

MĔNĔDĒMUS, *i*, m. Eretrienfis, philofophus Socraticus, primum ludibrio habitus, poftea in tanta admiratione vixit, ut & civitatis gubernacula ei traderentur. v. Strab. lib. 9. ¶ 2. *Menedemus* Lampfacenus, Cynicus, tam prodigiofæ fuperftitionis, ut fumpto habitu Furiæ, dictitaret, fe exploratorem ab inferis veniffe, delaturum dæmonibus peccata mortalium. v. Laërt. lib. 6. ¶ 3. Alius prætor Alexandri M. a Dahis cæfus, vid. Curt. 7, 6 & 9. ¶ 4. Eft & fenis nomen apud Terent. in Heaut.

MĔNĔLĀUS, *i*, m. μενέλαος, rex Spartæ, & Helenæ maritus, dux alter cum Agamemnone belli ad Trojam, cui brevilequentiam Homerus tribuit 3 iliad. v. 213 Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε, Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως; ἐπεὶ οὐ πολύμυθος. Hoc eft, *Menelaus fuccincte dicebat, pauca quidem, fed valde acuta, fiquidem non multis loquebatur verbis*. Cic. de Clar. Orat. c. 13 *Menelaum ipfum, dulcem illum quidem tradit Homerus, fed pauca dicentem*. ¶ 2. *Menelai portus* inter Cyrenas & Ægyptum, de quo Nepos Agefilao meminit c. 8 n. 6.

¶ Mene-

¶ Meneläus, *a, um*, adject. Propert. 2, 15, 13 *Ipſe Paris nuda fertur periiſſe Lacæna, Cum Menelaëo ſurgeret e thalamo.*

MĔNĒNIVS, *i*, m. vixit ætate Horatii, homo ſtolidus & ſuperſtitioſus, de quo ille 2 ſat. 3, 287. *Fœcunda in gente Meneni*, h. e. innumero ſtultorum, qui infinitus eſt, in der narren⸗zunfft. Alias *Menenia gens* Romæ primis reip. temporibus celebris fuit, ex qua *Agrippa Menenius* & alii apud Livium. *Meneniæ ſtultitiæ vel ineptiæ* adjective, Horat. Schol. ſat. 2, 3, 287.

MĔNEPHRON, *ōnis*, inceſtus, quem cum matre coire non puduit. v. Hygin. fab. 253, & Ovid. Met. 7, 387.

MĔNESTHEVS, *ei*, Iphicratis filius, Nepos in vita Iphicratis c. 3 extr & in Timotheo, cujus gener fuit, c. 3 n. 2.

Menianum, vide *Mænianum* in *Mænius*, vel potius *Mœnianum* in *Mœnia.*

MĒNINX, *gis*, f. μήνιγξ, *Meninges*, cerebri involucra, barbari *duram & piam matrem* appellant, das hirn⸗häutlein.

MĒNION, *i*, n. die poonie, königsblume, Apul. de Herb. c. 64.

¶ Dichomenion, *i*, n. quod eſt inſtar ſemiplenæ lunæ, wie ein halber mond. v. Apul. l. c.

MĔNIPPE, *es*, f. una Amazonum, inter auxilia Æetæ, Val. Flacc. 6, 377. Male ibi legitur *Henippe.*

MĔNIPPVS, *i*, m. Phœnix, philoſophus Cynicus, conditione ſervus, nihil dedit præter næuias aliquot, teſtamenta, epiſtolas, & id genus nugas crebris ſalibus, Cynicaque mordacitate refertas: Ad quarum imitationem M. Varro Satyras conſcripſit, quas ab illius nomine Menippéas appellavit, ut tradit Macrob. Sat. 1, 11. Hic ad rem augendam tam avidus fuiſſe dicitur, ut etiam nauticum fœnus exerceret. Ex quo immenſam pecuniæ vim brevi congeſſit; eam ubi per inſidias ſibi ereptam comperiſſet, laqueo vitam finivit, Laërt. lib. 6. ¶ 2. Ejus nominis fuit etiam poëta comicus, Suidas. ¶ 3. Alius Stratonicenſis, tota Aſiâ diſertiſſimus, apud Cic. in Bruto c. 91. De variis *Menippis* v. Voſſ. in Hiſt. Gr. p. 388.

MĒNIS. *ĭdis*, f. veteres ut in calce librorum coronidem appingebant, ita, ut ſuſpicor, in fronte lunulam ad ornatum deſignabant. Menis autem *lunula* eſt, quæ cum corniculata ſit, idcirco & cornua Latini ea ornamenta librorum vocavere. v. Turneb. Adverſ. 22, 10. Auſon. Profeſſ. *Coronide: Quos legis a prima doctores Menide libri, Doctores patriæ ſcito fuiſſe meæ.*

Meniſcor, unde compoſita ſuperſunt, v. in jam ſequente *Mens.*

Menius, vide *Mænius.*

MENNONIA, *æ*, f. gemma, qualis ſit, non traditur Plin. 37, 10.

MĔNOECEVS, *ei*, m. juvenis Thebanus, Creontis filius, qui pro patria ſua oraculo edito vitam profudit; Cic. Tuſc. 1, 98, & Stat. Theb. 10, 614.

MENOETES, *æ*, m. μενοίτης, ſocius Æneæ, Virg. Æn. 5, 161 & 179.

¶ Menoetius, *i*, m. filius Actonis ex Ægina. Hinc

¶ Menoetiădes, *æ*, m. Patroclus, filius Menœtii, v. Ovid. Heroid. 1, 17; & Val. Flacc. 6, 344.

MĒNŎGENES, *is*, m. nomen paraſiti, Martial. 12 epigr. 84.

¶ Menogenon, *i*, n. herba eadem quæ *Menion*, Apul. de Herb. c. 64.

MENS, *mentis*, f. altior pars animi, dicta quaſi *eminens*, qua homini Deus nihil contulit præſtabilius, das gemüth, die vernunfft, ſinn und gedancken. Iul. Cæſ. Scalig. παρὰ τὸ μηνύω dictam cenſet Exerc. 307. Eſt enim mens indicatrix rationum. Ger. Voſſ. Inſt. Orat. 4, 13 p. 253 a Græco μένος deducit, quod *animum* ſignificat. Qua origine nihil verius. Sic enim & *gens* a γένος. Hinc *Mentis compos*, der bey guter vernunfft iſt. vide *Compos.* Et, *Mentis alienatio*, Plin. 21, 21, unſinnigkeit. Ita, *Mente comprehendere aliquid*, Cic. Nat. 3, 8 extr. begreiffen. Dicitur, *Hoc in mentem venit: Illius mihi rei in mentem venit: Venit mihi in mentem de hac re*, das iſt mir eingefallen. *Mens illiberalis*, Quintil. 1, 3, ein unartig gemüth. Idem 2, 4 *Doctoribus hoc eſſe curæ velim, ut teneras adhuc mentes more nutricum mollius alant, & ſatiari velut quodam jucundioris diſciplinæ lacte patiantur.* Sic, *Mente labi*, eſt ex morbo deſipere, ſeu *linqui mente*, ſeu *capi mente*, wahnwitzig ſeyn, Suet. Aug. c. 48. ¶ 2. Aliquando accipitur *Mens* pro voluntate, intentione, die meinung, abſicht. Nepos 23, 2, 5 *Eadem mente eſſe*, eben des ſinnes ſeyn. Virg. Æn. 1, 303 *Inprimis regina quietum Accipit in Teucros animum, mentemque benignam.* Aliquando & pro conſilio. Idem d. l. v. 676 *Noſtram nunc accipe mentem.* Nepos 9, 4, 4 *Hac mente magnam contrahunt claſſem.* Idem 16, 1, 4 *Hac mente amicis ſuis ſummas poteſtates dederant*, i. e. *hoc conſilio*, quemadmodum 22, 1, 5 loquitur. Liv. 1, 58 *Mens peccat, non corpus. Intrare* vel *irrumpere mentem Deorum* dicuntur vates. v. Drakenb. ad Sil. 1, 124. *Suæ menti aliquem relinquere*, i. e. conſilio, arbitrio, Idem Silius dixit 11, 326. Etenim de canibus Nemeſia. Cyn. 175 *pandere valvas mens erit*, h. e. impetus. ¶ 3. *Mentem* pro anima, qua vivimus, Prudentius dixit Hymno ad exequias v. 34. ¶ 4. *Mens* Romanis Dea fuit & templo culta. v. Ovid. Faſt. 6, 241, & Liv. 23, 31. Quæ & aliquando BONA MENS appellatur. Propert. 3, 23, 19 *Mens bona, ſi qua Dea es, tua me in ſacraria dono.* v. Paſſerat. it. Auguſtin. de C. D. 7, 3; Cuper. obſ. 2, 17. Ovid. Faſt. 6, 241 *Mens quoque numen habet: Menti delubra videmus Vota metu belli, perfide Pœne, tui.* In fine præſertim convivii bonam mentem optabant. v. Scheff. ad Petron. c. 61 p. 306. Sed & *bona mens* dicitur ſana, recta, juſtaque, nec illa intelligitur Dea. Ita Petronius c. 84 *Bonæ mentis ſororem paupertatem* dixit. Seneca epiſt. 10 *Votorum tuorum veterem licet Diis gratiam facias: alia de integro ſuſcipe: Rogo bonam mentem.* Idem præfat. lib. 4 Qu. Nat. *Demetrium memini dicere cuidam libertino potenti, facilem ſibi eſſe ad divitias viam, quo die ipſum pœnituiſſet bonæ mentis.* Et Ovid. Amor. 1, 2, 31 de Cupidinis triumpho: *Mens bona ducetur manibus poſt terga retortis, Et pudor, & caſtris quidquid amoris obeſt.* Elegantiſſimi ſunt ſenarii, quos in oratione contra Leocratem affert Lycurgus: Ὅταν γὰρ ὀργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινά, Τούτῳ τὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν Τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν· εἰς τε τὴν χείρω τρέπει Γνώμην, ἵν᾽ εἰδῇ μηδὲν, ὧν ἁμαρτάνει. *Si indignatio divina læſura eſt aliquem, Ei principio aufert e præcordiis Mentem bonam, & in pejorem flectit Sententiam, ne videat, ubi exerret.* ¶ 5. *Mala* contra

mens, inſana, ſtulta, vitioſa. Hinc, qui aliquem dicto vel facto contumelioſo læſiſſent, & jam de eo redituri in ejus gratiam, ſatisfaciebant ei, ſeque purgabant, dicentes: SE MALA MENTE FVISSE. Tibullus 2, 5, 101 *Ingeret hic potus juvenis maledicta puellæ, Poſtmodo quæ votis irrita facta velit. Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem, Et ſe jurabit mente fuiſſe mala.* Paullo poſt vocat *inſanam mentem*, quam hic *malam* appellat, *Tu me mihi dura precari Cogis & inſana mente nefanda loqui.* vid. & Senec. de Benef. 3, 27, & quos laudat Brouckh. l. c. ¶ 6. *Mentis* nominandi caſu dixiſſe Ennium apud Varr. de L. L. l. 4 p. 17 vult Scal. ad eum locum. Laudant etiam Priſcianum. ¶ 7. *Mens* & *Gens* confunduntur a librariis, v. *Gens.*

¶ Mentio, *ōnis*, f. quam vocem a *Memini* Valla facit, ſicut & *Mentem*, l. 3 c. 13; *Recordutionem* ſignificat, erinnerung, meldung, erwehnung. *Facere mentionem alicujus rei*, Cic. paſſim; v. g. in Piſon. c. 10 *Tu etiam mentionem facies conſulatus tui?* Et pro S. Roſc. c. 2 *Ejus rei mentio facta non eſt.* Idem ſæpe cum *De* compoſuit, ut Agrar. 3, 2 pr. *De quo ego neque apud vos feci mentionem.* Et Phil. 2, 15 ſuppreſſo verbo: *Nunquam ab eo* (Pompejo fugiente) *mentio de me, niſi honorifica, niſi plena dulciſſimi deſiderii.* Et Nepos 15, 4, 5 *De quo ſupra mentionem fecimus. Inferre mentionem* idem ſignificat: Liv. 4, 1 *Mentio ſenſim illata a tribunis, ut &c.* Et, *Mentionem alicujus habere*, Idem 38, 56. Omnia hæc vertas: eines dinges erwehnen, gedencken. *In mentionem alicujus rei incidere.* Cic. de Amic. c. 1, auf ein ding kommen, deſſen zu gedencken. *Mentionem alicujus rei intermittere*, eines handels nicht gedencken. *Mentionem de aliqua re movere*, dixit Livius 28, 11. *Cæſaris nulla habita mentio*, Vellej. 2, 62, 5. *Conditionum jacta mentio*, die vorſchläge ſind aufs tapet gekommen, Idem 2, 65, 1. ¶ 2. Circa ſponſalia occurrunt termini *Mentio* & *repromiſſio*: *Mentionem facere* eſt poſcere ſponſam, qui reſpondet, *repromittere* dicitur. vid. Taubmann. ad Plaut. Aul. 2, 2, 2, p. 183: ipſumque adeo Græcum μνηστεύς & μνηστεία cum derivatis.

¶ Meniſcor, *ſci*, verbum obſoletum etiam a *Mens* fluxiſſe videtur: unde *Comminiſcor, reminiſcor, &c.* vid. Varro de L. L. 5, 6.

I. Compoſita a *Mens*:

¶ Āmens, *tis*, ἄνους, de ſtatu mentis dejectus, ſtultus, quaſi ſine mente, närriſch, unweiſe. Cic. Fin. 2, 22 *An me tam amentem putas, ut apud imperitos iſto modo loquar?* Idem pro Roſc. Am. c. 14 *Pater amens, qui odiſſet filium ſine cauſſa.* Compar. Suet. Aug. c. 65 *Agrippa nihilo tractabilior, imo indies amentior.* Superl. Cic. Phil. 5, 23 *Homo amentiſſimus.* Idem pro Rabir. c. 8 *Quos, amentiſſimus fuiſſet, ſi oppugnaſſet.* ¶ 2. Item conſternatus, ſtupefactus, erſtaunt. Virg. Æn. 4, 279 *Æneas aſpectu obmutuit amens.*

¶ Amentia, *æ*, f. ἄνοια, die unſinnigkeit Ter. Andr. 5, 3, 16 *Cur meam ſenectutem ſollicito hujus amentiâ?* Cic. Catil. 2, 11 *Mens ſana cum amentia conſligit.*

¶ Amento, *are*, unſinnig thun. Gloſſ. gr. lat. ἀπονοῶ, *amento.* Alia notione vide ſupra in *Amentum.*

¶ Dēmens, *tis*, aberwitzig, thöricht, idem fere quod *amens.* Quamquam alii diſtinguant: ut *amens* dicatur, qui omni ſenſu & ratione caret; *demens* vero ſit, qui non eſt integra mente ſana, retinet tamen communem vitæ cultum. At ſubtiliorem quam veriorem eſſe hanc diſtinctionem, exempla evincent. Cic. Tuſc. 3, 5 *Nec minus*, inquit, *illud acute, quod animi affectionem lumine mentis carentem nominaverunt* amentiam, *eamdemque* dementiam. Idem Offic 1, 24 *In tranquillo tempeſtatem adverſam optare, dementis.* Id. de Aruſp. reſp. c. 27 *Plenus inconſideratiſſimæ ac dementiſſimæ temeritatis.* Et in Piſon. c. 20 *Dementior tragico Oreſte aut Athamante.* Lactant. 5, 10 *Quid poteſt eſſe hac pietate dementius, quam mortuis humanas victimas immolare & ignem cruore hominum tamquam oleo paſcere?* Idem de Morte Perſecut. c. 31 *Dementiſſimus tyrannus.* Valer. Max. 3, 7, 8 *Dementiſſima actio.*

¶ Dementer, adverb. ſtulte, inſane, thöricht, unbeſonnener weiſe. Cic. Catil. 3, 9 *Tanta res tam dementer credita.* Et Ovid. Met. 4, 259 *Dementer amoribus uſa.* Superl. Seneca de Benef. 4, 27 *Dementiſſime teſtari.*

¶ Dēmentia, *æ*, f. ſtultitia, die thorheit. Cic. Catil. 4, 10 *Dementiâ depravatus.* Cæſ. Bell. Gall. 4, 13 *Id ſummæ dementiæ eſſe judicabant.*

¶ Dēmentio, *īre*, deſipere, inſanire, nicht klug ſeyn. Lucret. 3, 464 *Quin etiam morbis in corporis avius errat Sæpe animus; dementit enim, deliraque fatur.* Vſus & Tertull. Apol. c. 23, ubi Pamelium vide. Et Apulejus Apol. ſemel iterumque. Eſt autem quaſi mente exire. Pro quo &

¶ Demento, *are*, Lactantius de Mort. Perſecut. c. 7 extr. dixit, *Ita ſemper dementabat*, i. e. Io. Columbo interprete, inſaniebat, furioſus & demens erat. Vetus Onomaſticon: *Demento, as*, ἐξιστῶ. Quod etiam in Tertulliani locum irrepſerat, ubi membranarum fide emendatum purgatumque eſt.

II. Compoſita a *Meniſcor*:

¶ Commĭniſcor, *commentus ſum, comminiſci*, quod eſt excogitare, ausſinnen, erdencken, dichten. Ter. Heaut. 4, 6, 8 *Hujusmodi res ſemper comminiſcere. Ingenioſus ad comminiſcendum*, Aut. ad Herenn. 2, 7.

¶ Commentum, *i*, n. res ficta atque excogitata, paſſiva ſignificatione, erdichtetes ding, ein gedicht. Ter. Andr. 1, 3, 20 *Atqui ipſis commentum placet*, ſie dencken wunder, wie ſchön ſie es ausgeſonnen. In quo paſſivi ſignificatio eſt. Similiter adjective *commenta funera* pro fictis & falſis dixit Ovidius Met. 6, 565.

¶ Commentĭtius, *a, um*, fictitius, erdichtet; ut *Commentitii & ficti Dii*, Cic. Nat. D. 2, 28. Et, *Ficta & commentitia fabula*, Idem Off. 3, 9. *Crimen commentitium*, Idem pro Roſc. Am. c. 15. Et, *Commentitia ſpectacula*, Suet. Claud. c. 21, ſunt recenter inventa, quæque uſitatis opponuntur.

¶ Commentor, *ōris*, pro *inventore* poſuit Ovidius Faſt. 3, 785 *Uvæ commentor*, i. e. Bacchus, ein erfinder.

¶ Commentor, *ātus ſum, ari*, cogitare, tractare, diſputare, betrachten, überle⸗

überlesen, studieren. Cic. Tusc. 3, 14 *Futuras mecum commentabar miserias. Commentandi causſa atque inter ſe colloquendi congregari*, Id. de Divin. 1, 41. Id. de Clar. Orat. c. 88 *Hortenſio memoria fuit tanta, ut quæ ſecum commentatus eſſet, ea ſine ſcripto verbis eisdem redderet, quibus cogitaſſet.* ¶ 2. *Commento* act. Varronis esse dicitur in fragm. Sed ed. Durdr. p. 166 & Non. 6, 41 est *Itaque videas barbato noſtro illum commentari, & unumquodque verbum ſtatera auraria ponderare.*

¶ Commentātus, *a, um*, passive, beſchrieben: ut, *Diu & multis lucubrationibus commentata oratio*, Cic. fam. 16, 26. Id. de Clar. Orat. c. 88 *Vt ſua & commentata & ſcripta, & nullo referente omnia adverſariorum dicta meminiſſet.*

¶ Commentatio, *ōnis*, f. cogitatio, meditatio, die betrachtung; ut, *Accuratæ & meditatæ commentationes*, Cic. de Orat. 1, 60, was man wohl überdacht.

¶ Commentator, *ōris*, m. mendax, ein dichter, erfinder. Apulej. Apol. p. 321 *Omnium falſorum commentator, omnium ſimulationum architectus.*

¶ Commentārium, *i*, n. vel Commentarius, *i*, m. liber in quem memoriæ gratia capita & ſummas rerum annotamus, ein verzeichniß, reuſter briefſchaften. Velej. 2, 60, 4 *Actorum commentaria corrumpere.* Seneca epiſt. 33 *Zenoni* tribuit, *Turpe eſſe ſeni, ex commentario ſapere; experientia enim multa docet.* Seneca Pater in Excerpt. proœm. 3 Controv. *Sine commentario nunquam dixit: nec hoc commentario contentus erat, in quo nudæ res ponuntur &c.* Noſtri eiu concept. Scripſit Commentarios bellorum ſuorum aliquot Cæſar, hoc eſt, non libros exacte explicantes & plene bellorum eorum hiſtorias, ſed perſtringentes & materiam eas exequendi aliis ſubjicientes, quemadmodum Valla indicat 4, 21. Hinc hiſtoriam compendioſam & rudem *commentarium* dixit Cicero Attic. 1, 16 & 17; & 2, 1 *Commentarium conſulatus mei gracè compoſitum miſi ad te, &c.* Tales vocant Galli *Memoires*, nos poſſumus, nachrichten. Sic, *Facere & confacere commentarios*, Ciceronis & Quintiliani locutiones ſunt. vid. 5 fam. 12 extr. Sic cum alii, tum Trajanus ad Plin. epiſt. 106 ſub lib. 10 dixere, *Referre in commentarios*, verzeichnen. Sic & in Inſcript. apud Fabrett. p. 88 SINGVLA. QVAE. SCIEBAT. VOLVMINE. POTIVS. QVAM. TITVLO. SCRIBI. POTVERVNT. NAM. COMMENTARIOS. ARTIS. SVAE. QVOS. RELIQVIT. PRIMVS. FECIT ¶ 2. Eſt & expoſitio & interpretatio auctorum *Commentarius* vel *Commentarium*. Sic, *Conſcribere, componere in auctorem aliquem commentarios, commentaria* a Gellio dictum legitur 2, 6; & 14, 3. vid. de hac voce plura apud Laur. Vallam 4, 21. Ramirez in Pentecont. p. 127. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 56 n. 1. Bucb. ad Plin. 6 epiſt. 22; & 10 epiſt. 96. ¶ 3. *A Commentariis*, latina phraſis eſt, ſignificans eum, qui commentariis præeſt, quem *Commentarienſem* vocant Aſconius & Budæus, ein buchhalter, der allerley handlungen aufzeichnet, ein ſchreiber.

¶ Commentariŏlum, *i*, n. dimin. Cicero de Fin. 4, 4 *Eisdem de rebus ſemper, quaſi dictata, decantare, neque a commentariolis ſuis diſcedere.*

¶ Commentariensis, *is*, m. ein kerckermeiſter. Hotomannus de Verb. juris, erat *cuſtos & præfectus carceris, qui vinctorum nomina in commentario i. e. libello perſcribebat.* Iul. Firmicus Aſtrol. 3, 6 *Erunt commentarienſes*, inquit, *quibus damnator cum cura committatur.* Lege 4 Cod de Cuſtodia reor. *Ad commentarienſem receptarum perſonarum cuſtodia obſervatioque pertinet.*

¶ Commentāculum, *i*, n. plur. *Commentacula, virgæ, quas Flamines portabant, pergentes ad ſacrificium, ut a ſe homines abigerent:* Feſtus: Rectius legitur *Commotacula.*

¶ Recommīniſcor, *ſci*, ſich wieder erinnern. Plaut. Trin. 4, 2, 70 *Litteris recommiſcar*, i. e. ſi unam tantum alteramque nominis literam dixeris, totius reminiſcar.

¶ Emīniſcor, *ſci*, etiam veteres dixere pro *comminiſci*. Vnde *Eminiſcitur*, Gloſſarium Iſidori exponit, *in memoriam reducit.* Et hinc

¶ Ēmentum, *i*, n. ibidem eſt *excogitatio*, die erdenckung.

¶ Reminīſcor, *ſci*, recordari, ſich erinnern, ſich wieder beſinnen; cum ea, quæ tenuit mens ac memoria, cogitantur & cogitando reperuntur, uti Varro exponit de L. L. 5, 6. Genitivo & Accuſativo jungitur; ut, *Reminiſcebantur Calend. Ianuarii*, Cic. Att. 4, 2. *Ea potius reminiſcere, quæ digna tuâ perſonâ ſunt*, Serv. Sulp. Cic. fam. 4, 6, bedencke vielmehr das, oder dencke an das. Cicero *Reminiſci & Recordari* pro Ligar. 12, & de Sen. 21 conjunxit. *Reminiſceretur veteris incommodi*, Cæſ. B. Gall. 1, 13. Et Stat. Theb. 12, 391 *Miſeros reminiſcitur actus.* ¶ 2. *Reminiſco* Rufus rhetor olim dixit, exagitatus ideo ab Aſconio epigr. 47 *Reminiſco Rufus dixit in verſu ſuo, Cur ergo verſus, imo Rufus non habet.* Add. epigr. proximum.

¶ Reminiſcentia, *æ*, f. die beſinnung; qua voce nonnulli ἀνάμνησιν illam Socraticam reddiderunt, (qui volebat, *diſcere nihil aliud eſſe, quam recordari*): ut Tertullianus de Anima c. 23, quod Cicero maluit *recordationem* vertere Tuſc. 1, 24. Nihil autem aliud eſt, quam *progreſſio*, qua ex aliquibus memoria comprehenſis in ejus cognitionem veniunus, quod nec *memoriæ* occurrebat, nec a *memoria* penitus excideral: e. g. Si quis heri librum in loco aliquo repoſuit, cujus loci ei hodie in mentem non venit, & ut ipſum in memoriam reducat, loca, ubi heri fuit, & eos, quibuscum locutus eſt, animo repetat, tandemque ex alicujus memoria occurrat menti locus, ubi librum reliquerat, dicitur locum illius *reminiſci*, cujus antea ſimpliciter recordari non poterat. ¶ 2. Arnobius lib. 2 p. 56 dixit in plurali *Reminiſcentiæ, arum.*

MENSA, *æ*, f. Gr. τράπεζα, ein tiſch. Iſidorus 20, 1 derivat ab *eſu* & *comeſu* & *primum* ait *fuiſſe Dædalum, qui menſam & ſellam faceret.* Forte rectius a *Mando*, quah *manſa.* Aliis inde dicta, quod in medio poni ſolebat, μήνσα ἀπὸ τῆς ἐν μέσῳ θέσεως, quemadmodum Plutarchus ſcripſit in probl. Hinc & Varr. L. L. 4, 25 *Anovis media a Græcis μέσα, menſa dici poteſt*, niſi etiam quod ponebant *pleraque in cibo menſa*, i. e. dimenſa a *Metior. Menſas conquiſitiſſimis cibis exſtruere.* Cic. Tuſc 5, 21. In Salluſt. declamat. *Tu omnium menſarum aſſecla*, der du dich überall zu gaſte bitteſt. Virgil. Æneid. 1, 706 *Pars epulis onerant menſas*, ſie tragen auf. Senec. Thyeſte v. 452 *Tutus menſa capitur anguſtâ cibus*, i. e. frugali vel tenui. Plaut. Trin. 2, 4, 77 *Verecundari neminem apud menſam decet.* Eoban. Idyll. 14 *Semper abundantes pariunt faſtidia menſæ*, wenn die maus ſatt iſt, ſchmeckt das mehl bitter. *Iucunda poſt venationem menſa plena*, nach der arbeit ſchmecket das eſſen wohl, τερπνὸν, ἐκ κυναγίας τράπεζα πλήρης, Euripid. in Hippolyt. *Menſæ ſecundæ* dicuntur, quæcunque vel ex fructibus, vel aliis rebus poſt cibos loco poſtremo apponuntur, confect, obſt, gebackene kuchen ꝛc. Cicero ſingulariter exſulit ad Attic. 14, 6 *Hæc ad te ſcripſi, appoſitâ menſa ſecunda.* conf. fam. 16, 21. Itemque Nepos 17, 8, 4 *Secundam menſam ſervis diſpertiit.* De inſtructu hujus vid. Stuck. Antiqu. Convival. 3, 2, & Buleng. de Conviviis 2, 39. ¶ 2. Eſt etiam lanx, vel ſimile quid, quod ſingulis convivis ad eamdem menſam accumbentibus apponitur. vid Burm. ad Petron. c 34 p. 137. Add. Virg. Æn. 7, 116 & 125. ¶ 3. *Menſa* etiam aliquando aruſam, ἐσχάραν ſignificat. Petron. c. 135 *Enothæa menſam vetterem poſuit in medio altari, quam vivis implevit carbonibus*, vide Feſtum & ibi Scalig. Et ſane afias etiam menſæ & æræ magna analogia eſt. Hinc *menſam tenent orantes*, vid. Heinſ ad Ovid. Am. 1, 4, 7. Adde Cic. de N. D. 3, 34. de Aruſp. Reſp. 27. de Leg. 2, 26. ¶ 4. Et *Menſa Tabula* argentariorum eſt, ein wechſel-tiſch eine wechſelbanck. *Menſa publica*, Cicero. Vnde & ipſi *menſarii* dicti. ¶ 5. *Menſam lanioniam* in carnificis inſtrumento Suetonius nominat Claud. c. 15, ubi vide Caſaub. & Beroald.

¶ Mensula, *æ*, f. dimin. Plaut. Moſt. 1, 3, 150 *Puer appone hic menſulam.* Et Apul. lib. 2 Mileſ. p. 121 *Grabatulum meum adſiſtit menſula cænæ totius honeſtas reliquias tolerans.*

¶ Mensālis, *e*, ad menſam pertinens; ut, *Argentum menſale*, ſilberzerviß, Vopiſc. in Facito c. 10. Et, *Vinum menſale*, Id. in Aureliano c. 9 ex epiſtola Valeriani, tiſchwein.

¶ Mensārius, *i*, m. argentarius, trapezita, τραπεζίτης, ein wechsler, der mit gelde umgehet. Liv. 7, 21 *Quinque viris creatis, quos menſarios ab diſpenſatione pecuniæ appellarunt.* Pecunia enim in *menſa* numerabatur. Vnde ſubjicit Livius ibidem: *Menſis cum ære in foro poſitis.* Certum autem eſt, triumviros ac quinqueviros menſarios honeſtiores argentariis fuiſſe, cum quaſi magiſtratus quidam ordinarii eſſent. Non autem ii modo, qui pecuniam publicam Romæ tractabant, ſed alii quoque quos & argentarios vocabant, *menſarii* dicti ſunt. vide Duker. ad Liv. loc. cit. Adde lib. 23, 21; & Ciceron. pro Flacco c. 19.

¶ Mensulārius, *i*, m. idem. Gloſſ. Vet. *Menſularius*, τραπεζίτης. Vſus & Seneca Controverſ. 4, 24.

¶ Mensātim, adverb. von tiſch zu tiſch. Iuvencus 3, 214 de 14 panibus: *Et cunctæ curat menſatim tradere plebi.*

¶ Commensālis, *is*, m. improbat Voſſius de Vit. L. L. 2, 26. Menſio, vide *Metior.*

MENSIS, *is*, m tempus lunæ curſus, eine monatzeit, ein monat. Gr. μήν, a quo Latinum nomen derivatur, quamquam aliter Sroici ap. Cic. de Nat. D. 2, 27 *Lunæ curſus, quia menſa ſpatia conficiunt, menſes dicuntur.* Liv. 1, 19 *Numa ad curſum lunæ in duodecim menſes deſcribit annum.* Ter. Hec. 3, 3, 34 *Menſis hic agitur jam ſeptimus*, es iſt nun der ſiebende monat. Idem Adelph. 4, 5, 57 *Hæc dum dubitas, menſes abierunt decem. Exacto menſe*, Virg. Georg. 3, 139. Cic. fam. 5, 6 *Res tota in menſem Ianuarium rejecta eſt.* Manil. 3, 526 *Non annis anni, non menſes menſibus usque Conveniunt, &c.* Aufonius de menſibus: *Æthereos menſes, & tempora quattuor anni, Quattuor iſta tibi ſubjecta Monoſticha dicent: Martius, Aprilis, Majus ſunt tempore veris; Iulius, Auguſtus, nec non & Iunius, æſtas; Septembri, Octobri, autumnus totoque Novembri; Brumales, Ianus, Februarius, atque December.* Nomina menſium ad ſuum nomen transferre conabantur Impp. Rom. De *Iulio* & *Auguſto* res nota: de *Neroneo*, Suet. c. 55, & de *Commodo* menſe, Herodian. 1, 14, & Lamprid. c. 11. ¶ 2. *Menſes* pluraliter fluxus mulierum, menſtruum, Gr. τὰ ἐμμήνια. Plin. 7, 15 de mola: *Movetur*, inquit, *ſiſtitque menſes.* Id. 22, 8 *Menſes mulierum abundant vel ſubſidunt.* Eodem ſignificatu in ſingulari Idem 17, 28 *Mulier incitati menſis.*

¶ Menſtruus, *a, um*, monatlich; ut, *Menſtruum ſpatium*, Cic de Nat. D. 1, 31. *Ratio menſtrua*, Idem pro Q. Roſc. c. 3 eine rechnung von vier wochen. *Cibaria menſtrua*, Idem Verr. 5, 30, zehrung auf vier wochen. Quod & *Menſtruum* ſimpliciter dixit Liv. 44, 2. *Conſul, menſtruum juſſo militi ſecum ferre, profectus eſt*, i. e. annonam menſis unius. vid. Lipſ. de Milit. Rom. 5, 2. Schel. ad Polyb. c. 7. ¶ 2. *Menſtrua* etiam *ſacra* ſunt, quæ quotmenſibus pro exercitus incolumitate, & maxime ſalute ſuorum perſolvi, neſcio an Romani, barbari certe moris antiquitus fuiſſe videtur.

¶ Menſtruum, *i*, n. ſubſtantive dicimus profluvium mulierum, quod ſingulis menſibus iis accidere ſoleat. Tacitus Hiſt. 5, 6, 8 *Sanguinem* vocat, *quo fœminæ per menſes exſolvuntur.* vid. Plin. 2, 36; & 7, 7, 15. *Mulier, quæ in menſtruis eſt*, Colum. 11, 3 *Menſtrua bene reſpondentia*, Celſus 6, 6.

¶ Menſtruālis, *e*, menſtruus; item, ſingulis menſibus quod fit, aut aliquid patitur, monatlich. Prudentius lunam, quam *menſtruum* dixit Hymno Epiphaniæ v. 10, vocat in Romano v. 538 *Sphæram menſtrualem.* Sic Iauro Capt. 3, 1, 23 *menſtruales epoſe* ſunt, quæ vel in menſem ſatis eſſent. Plin. 7, 15 pr. & ex eo Solinus c de Homine (1 vel 4) *Mulier ſolum animal menſtruale eſt.* Rurſus Plinius 19, 10 *Mulier menſtruali*, menſtruo labor.ns. Et, *Pannus menſtrualis*, menſtruo pollutus, Marcell Emp. c. 35.

¶ Menſtruo, *are*, menſtrua pati. Hinc

¶ Menſtruans, *tis*: ut, *Mulier menſtruans*, Pallad. 1, 35. Et Oct. Horat. Med. 4 *Mulieribus menſtruantibus, hoc vitio laborantibus, coire conveniet.*

¶ Menſtruātus, *a, um*, menſtruo laborans. Vulg. Interpr. Eſ. c. 64, 6 *Pannus menſtruatæ.*

¶ Menſurnus, *a, um*, menſtruus, ut diurnus, nocturnus, monatlich. Priſcianus ſub fin lib 2 Ciceroni vindicat ex lib. 1 de Invenr. c. 26, ubi vulgo hodie *menſtrui* legunt: ſed etiam *menſurni* nonnullos MSS. codices referre, teſtis Grurerus eſt. Cyprianus epiſt. 34 extr. *Diviſiones menſurnas æquatis quantitatibus partiantur.* Adde Novatianum de Trinitate c. 1.

Composita:

¶ Bimenſis, *is*, duo menſes, zwey monat. Livius 45, 15 *Vt annui & bimenſis tempus prorogaretur.*

¶ Bimeſtris, *e*, duorum menſium, zwey monat lang; ut, *Bimeſtris conſulatus*, Plancus Cic. 10, 24. *Frumentum bimeſtre*, Plin. 18, 7, quod intra duos menſes matureſcit. *Porcus bimeſtris*, Horat. 3 od. 17, 15.

¶ Bimenſtruus, *a, um*, ut *bimeſtris*, zwey monatlich. Gloſſ. Cyrill. *Bimenſtruus*, διμηνιαῖος.

¶ Decemmeſtris, *e*, decem menſium, zehen monat lang; ut, *Partus decemmeſtris*, Cenſorin. de D. N. c. 11.

¶ Intermeſtris, *e*, ohne mondenſchein; ut, *Luna intermeſtris*, hoc eſt, interluniuni, Plinius 16, 39.

¶ Intermenſtruum, *i*, n. luna extrema & prima, ſive tempus, quo nec vetus luna, nec adhuc nova apparet, wenn kein mondenſchein iſt. Varr. de Re ruſt. 1, 37 pr. *Luna decreſcit, quod veniat ad intermenſtruum: e quo die dicitur luna eſſe extrema & prima.* Et Ammianus 20, 3 *Intermenſtruum lunæ ad idem revocatur initium certis temporum intervallis.* ¶ 2. Adjective etiam dixit Plinius 18, 32 *Luna intermenſtrua*, der neumond.

¶ Quadrimenſtruus, *a, um*, vier monatlich. Gloſſ. Cyrilli τετραμηνιαῖος, *quadrimenſtruus.*

¶ Quadrimeſtris, *e*, idem. Suet. Ner. c. 14. *Conſulatus quatuor geſſit &c. tertium quadrimeſtrem.*

¶ Quinquemeſtris, *e*, fünf monat lang; ut, *Agni quinquemeſtres*, Plin. 8, 48 extr. & *Pulli quinquemeſtres*, Varr. 2, 7, de equis.

¶ Quotmenſibus, ſicut *quotannis*, compoſitum, monatlich. Vitruv. 10, 7 *Hodie quotmenſibus magiſtratus in eum locum proficiſcitur.* Idem 9, 4 *Quotmenſibus ſub rotam ſolis radiosve obſcuratur.* Et Cato R. R. c. 43 (Popma 44) *Semel in menſe ſulcos, & circum capita oleagina quotmenſibus, usque dorice trimæ erunt, fodere oportet.* Varro autem de L. L. 4, 8 *qua* (via) *ſacra quotquotmenſibus feruntur in arcem*, ge-minata vocula, quamvis & *quot* ſemel legatur, in margine editionis cum Scalig. &c. notis adſcriptum eſt.

¶ Semeſtris, *e*, ſechs monat lang, halbjährig; ut, *Regnum ſemeſtre*, Cic. ad Att. 10, 8. De *ſemeſtri auro* ne an *honore* vid. Int. Iuve. 7, 89.

¶ Semeſtrium, *i*, n. pro ſemimenſtruum, i. e. dimidia menſis pars, ein halber monat, Columella 11, 2. Sed

¶ Semenſtruum, *i*, n. ſechs monat zeit, ein halb jahr. Gloſſ. gr. lat. ἑξαμηνίαιον, *ſemenſtruum.*

¶ Septemmeſtris, *e*, ſieben monat lang; ut, *Septemmeſtres infantes*, Cenſorin. c. 8, h. e. poſt ſeptem menſes a conceptu in lucem editi. *Partus ſeptemmeſtris*, ibid. c. 11.

¶ Trimeſtris, *e*, drey monat lang, viertelsjährig. Plin. 7, 15 *Trimeſtri ſpatio largius.* Et c. 48 *Trimeſtres anni Arcadum* conf. 18, 7 aliquoties. Sic, *Triticum trimeſtre*, *Fructus trimeſtris*, Colum. 2, 6 & 10. *Trimeſtria* abſolute Idem 2, 13; & Pallad. Febr. t. 3.

¶ Trimenſtruus, *a, um*, idem. Gloſſ. gr. lat. τριμηνιαῖος, *trimenſtruus.*

Menſor, vide *Metior*, Menſtrualis, menſtruus, menſurnus, *Menſis*, Menſula, mentularius, *Menſa*, Menſura, menſurabilis, *Metior.*

MENTA, & Mentha, *æ*, f. herba ab odore grato Græcis ἡδύοσμος dicta. munze, frauſenminze. Diverſæ ejus ſpecies ſunt: *Mentha rubea*, quam & *criſpam* vel *ſpicatam* vocant, krauſenminze. *Menta Græca*, ſeu *Saracenica*, unſer frauen münz, oder römiſche ſalben. *Calamintha*, καλαμίνθη, *Calamentum* vulgo, wilder poley. *Menta aquatica*, bach-münz, oder fiſch-münz. Apulejus de Herb. c. 105 *Menthamveneream* appellat *Silymbrium.* Martial. 10 epigr. 47 *In quibus eſt lactuca ſedens, & fœtile porrum, Nec deeſt ructatrix mentha, nec herba ſalax.* Adde Plin. 19, 8; & 20, 14; Colum. 11, 2 p. 442; Pallad. Febr. t. 24; Ovid. Met. 8, 663; & 10, 729, ubi pellicem Plutonis in cognominem herbam fuiſſe verſam memorat.

¶ Mentaſtrum, *i*, n. ſeu rectius Menthaſtrum, *i*, mentha ſilveſtris eſt, pferdmünz, roßmünz, Plin. 20, 14; Dioſc. 3. 37 Bord. Matth. Μίνθην ἐν πολέμῳ μητ' ἔσθιε, μήτε φύτευε. *Mentham nec comedas, nec plantes tempore belli.* Hoc eſt, ne quid alieno tempore facias, quod officiat. vid. Chil. Mentham enim proprerea, quia membra refrigeret, audaciæ, fortitudinis, quibus in bello opus maxime eſt, retundere vires, Ariſtoteles indicat in problematibus: meminit Tiraquellus.

MENTA, & Mentula, *æ*, f. idem quod penis, quaſi μηντής, *index*, quia ejus indicio ſexus virilis cognoſcitur, das männliche glied. vid. Voſſ. Etymol. p. 378, & exempla in Carmin. Priap. Cicero fam. 9, 22 *Ruta & menta recte utrumque volo mentam puſillam ita appellare ut rutulam, non licet.* Hinc

¶ Mentulātus, *a, um*; ut, *Priapo mentulatior*, in iisdem carminibus, qui el. *mutoniatus.*

Mentagra, vide *Mentum*, Mentaſtrum, mentha, *Menta*, Mentīgo, *Mentum*, Mentio, *Mens.*

MENTIOR, *ītus ſum, īri*, mendacium dicere, lügen. Antiqui etiam *Mentio* dixere auctore Priſciano lib. 8 p. 799, ſed nullum exemplum adfert. Ter. Adelph. 1, 1, 30 *Qui mentiri aut fallere inſueverit patrem, tanto magis audebit cæteros.* Idem Heaut. 3, 2, 38 *Non eſt mentiri meum*, lügen iſt meines thuns nicht. Cic. de Orat. 2, 45 *De me nulla eſt cauſſa, cur mentiar.* Liv. 34, 62. *Numide de terminatione Scipionis cos mentiri arguebant.* Cic. Offic. 3, 20 *In virum bonum mentiri non cadit emolumenti ſui cauſſa.* Gell. ex Nigidio ſic 11, 11 *Vir bonus præſtare debet, ne mentiatur, prudens, ne mendacium dicat.* Nimirum, qui *mentitur*, alios fallit; qui *mendacium dicit*, ipſe fallitur, ſagt eine lüne nach. Quæ tamen ſæpe confunduntur. Corn. Nep. 25, 15, 1 *Mendacium neque dicebat, neque pati poterat.* Vbi *mendacium dicere* nihil aliud eſt, quam *mentiri.* Aliter etiam Quint. 12, 1 p. 1054 *Fallurus aliquando bonus vir, ut mendacium dicat*, h. e. falſum aliquid, ſed non nocendi cauſa. Cic. ad Quint. fratr. lib. 1 ep. 1 c. 5 *Natura, frons, oculi, vultus, perſæpe mentiuntur, oratio vero ſæpiſſime*, trügen offt. ¶ 2. *Mentiri* aliquando eſt ſimilitudinem alicujus referre, imitari, aſſimulare. Virg. eclog. 4, 42 *Nec varios diſcet mentiri lana colores.* Martial. 3 epigr. 43 *Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis; Tam ſubito corvus qui modo cygnus eras, Non omnes fallis, ſcit te Proſerpina canum; Perſonam capiti detrahet illa tuo.*

¶ Mentiens, *tis*, apud Quintilianum.

¶ Mentītus, *a, um*, der gelogen hat. Vellej. 2, 33, 2 *Cum neuter ab eo, quo arguebatur, mentitus argui poſſet.* ¶ 2. Paſſive pro falſo & commentitio, erdichtet. Vetus poëta apud Suetonium Othone c. 3 *Cur Otho mentito ſit queritis exul honore.* conf. Barth. ad Scriptor. Venat. p. 78. ¶ 3. Item aſſimulatus, nachgemacht. Val. Flaccus 7, 155 *Non jam mentitæ vultum vocemque reſumit, Calliopes.* Idem lib. 7, 211 *Sicut erat mutata, Deam mentitaque pictis Veſtibus, & Magicâ Circen Titanida virgâ.* Vid. plurima exempla apud Drakenb. ad Sil. 2, 637.

¶ Mentītio, *ōnis*, f. das lügen. Auct. ad Herenn. c. 2 *Dolus conſumitur in pecunia, &c. maturatione, mentitione*: alii: *mentione.*

¶ Mendax, *ācis*, adject. qui mendacium frequenter dicit, lügenhafft, der gerne leuget. *Fama mendax*, Propert. 4, 2, 19. *Forma mendax*, die offt betreuget, Ovid. Met. 3, 439. ¶ 2. Subſt. ein lügner. *Mendaces facere, ut nec vera dicentibus credatur*: antiquum ſermonem D. Hieronymus tradit epiſt. 2 Cic. de Divinat. 2, 71. *Mendaci homini, ne verum quidem dicenti, credere ſolemus.* Nec minus illud ritum eſt: *Mendacem memorem eſſe oportet*, quod Apulej. Apol. p. 318 non de nihilo ita dici exiſtimat. Compar. Horat. 2 epiſt. 1, 112 *Invenior Partis mendacior.* Superl. Plaut. Rud. 3, 4, 49 *Tum ego ero mendaciſſimus.* Et Colum. præfat. *Saltatoris mendaciſſimum aucupium.*

¶ Mendāciter, adverb. lügenhafft. Solinus c. 4 de ſimilitudine formæ: *Liquido manifeſtabitur, nihil de antiquitate mendaciter prædicaſſe.* Auguſtinus Hieronymo epiſt. 9, 4 *Nec mendaciter, nec incongrue fuceret.* Arnobius 5 p. 166 *Mendaciter & falſitatis alicujus ſictione compoſita.* Idem lib. 1 p. 33 *Conſcriptores noſtri mendaciter illa promſerunt.* Superlative, *Mendaciſſime affirmare*, Auguſtinus lib. 1 contra Iulian. Pelagian. (al. 5) a Menardo in lucem producto, c. 104. Idemque de Morib. eccleſ. cathol. c. 17 *Mendaciſſime dicere.*

¶ Mendācĭtas, *ātis*, f. die lügenhafftigkeit. Tertull. de Præſcript. c. 13 *Principalitatem veritati, & poſteritatem mendacitati deputare.*

¶ Mendācium, *i*, n. eine lügen, unwahrheit; ut, *Magnum & impudens mendacium*, Cic. pro Cluent. c. 60. At *mendacium dicere* quotuplici ſenſu dicatur, vide ſupra in *Mentiri.* Rurſus Cic. pro Muræna c. 30 *Improbi hominis eſt, mendacio fallere.* Plaut. Moſt. 3, 1, 6 *Calidum hercle audivi optimum mendacium.* Plin. H. N. 8, 22 f. 34 *Nullum tam impudens eſt mendacium, ut teſte careat. Mirum eſt quo Græca procedat credulitas.* Lactant. 5, 3 pr. *Hæc eſt mendaciorum natura, ut cohærere non poſſint.* Et, οὐδὲν ἔρπει ψεῦδος ἐς γῆρας χρόνου; hoc eſt, *Nullum mendacium veteraſcit*, keine lügen wird alt, oder beſtehet lange, Sophocles. De duplici mendacio, quorum alterum ex ignorantia, alterum ex malitia eſt, vide Polyb. lib. 12 p. 68. Alias *malitioſo* opponitur *officioſum*: & Auguſtinus quoque *officioſa mendacia* memoravit ep. 8 c. 3, & ep. 9 c. 3.

¶ Mendāciunculum, *i*, n. dimin. ut, *Mendaciunculis aſpergere*, ſed legunt alii, *mendaciolis*, apud Cic. de Orat. 2, 59.

¶ Mendāciloquus, *a, um*, lügenhaft. Plaut. Trin. 1, 2, 163 *Nihil mendaciloquius*, comparativo.

¶ Mendaciloquium, *i*, n. Gloſſ. gr. lat. ψευδολογία, *mendaciloquium.*

¶ Commentior, *īri*, mentiri, comminiſci, erdencken. Apulejus Apolog. p. 314 *Lignum a me toto oppido quæſitum, non piguit vos commentiri.* Ita & Pricæus p. 71.

¶ Dementior, *iri*, valde mentiri, ſehr lügen. Apul. Apol. *Ex eo ſacro cœpiſſe dementiri.*

¶ Ementior, *iri*, mentiendo efficere, erlügen, zuwege lügen. Cic. de opt. gen. orat. c. 7 *Æſchines legctionem ementitus eſt*, h. e. per mendacia & fraudes adminiſtravit. Παρεβρεσβεύειν Gr. *Ementiri ſuum genus*, erdichten, Idem pro Corn. Balbo c. 2. *Ementiri*, abſolute idem Partit. Orat. 14. vid. Menck. Obſerv. L. L.

¶ Ementītus, *a, um*, paſſive erlogen. Cic. Phil. 2, 35 pr. *Quod me de ementitis auſpiciis putares eſſe dicturum.* Idem de Nat. 2, 21 *Ementita ea, & falſa, plenaque erroris.*

Mentis, vid. *Mens.*

MENTOR, *ōris*, m. mirus in vaſis cælandis artifex, de quo Plin. 33, 2. Et Iuvenal. 8, 102 *Karæ ſine Mentore menſæ*, i. e. ſine opere aliquo illius. Præceſſit mentio aliorum artificum, quod ſit etiam Martial. 4 epigr. 38.

¶ Mentŏreus, *a, um*, adject. ut, *Opus Mentoreum*, Propert. 1 eleg. 14 pr. Adde Martialem jam laudatum, & apud eumdem 9 epigr. 60 *Pocula Mentoreâ nobilitata manu.*

Mentula, mentulatus, vide *Menta.*

MENTUM, *i*, n. quod homini tantum eſt, quemadmodum malæ, Plinio teſte 11, 37, das kinn, ab *eminendo* dictum, γένειον. Plin. 11, 45 *Antiquis Græcia in ſupplicando mentum attingere mos erat.* Lactant. de Opif. c. 10 *Deductum clementer a genis mentum, & ita inferius concluſum, ut acumen ejus extremum ſignare videatur leviter impreſſa diviſio.* Figurate bovus mentum Virgilius tribuit Georg. 3, 53 *Et crurum tenus a mento palearia pendent.*

¶ Mento, *ōnis*, m. majore mento præditus, der ein groſſes kinn hat, Arnob. lib. 3 p. 108.

¶ Mentagra, *æ*, f. morbus, quoniam a mento oritur, joculariter primum, deinde uſu confirmante, etiam ſine joco ita appellatus. vide Plinium lib. 26 ineunte. Elegantius græco nomine *Lichen*, λειχήν, vel pluraliter nominatur *Lichenes*: vide Plin. ibid. der ausſprung, flechten.

¶ Mentīgo, *ĭnis*, f. morbus eſt, velut ignis ſacer agnorum lactentium, fœdis ulceribus obſidens, paſtores *oſtiginem* vocant, Colum. 7, 5.

MENYTRON, *i*, n. μήνυτρον, quicquid datur indicanti & nuncianti, quod Apulejus Met. lib. 7 *Indicinæ præmium* vocat, a μηνύω *ſignifico, nuncio.* ¶ 2. Eſt & ICtis impunitas conſcio propoſita, ſi indicaverit alios.

MEO, *meare*, ultro citroque ire, gehen, wandern. Plin. 10, 38 exer. *Aves in volatu ſubrectæ, pronæ, obliquæ, reſupinæ feruntur, ut, ſi pariter cornantur plura genera, non in eadem natura meare videantur.* Lucanus 3, 640 *Diſcurſusque animæ diverſa in membra meantis.*

¶ Means, *tis*. Lucret. 1, 438 *Sic intactile erit, nulla de parte quod tullam*

ullam Rem prohibere queat per se transire meantem. Id. 4, 371 *Quacunque meantes officinas.*

¶ Meātus, *ūs*, m. ein gang, einfahrt; ut, *Aves vario meatu feruntur*, haben mancherley flug oder gang, Plin. 10, 38 pr. & *Meatus siderum*, id est, cursus vel motus, Idem 2, 8. Est & *meatus* fluminum. Tac. Germ. 1, 4 *Danubius in Ponticum mare sex meatibus erumpit*, mit sechs strömen, oder armen. *Nubivagus meatus Dædalo tribuitur* a Silio 12, 102. vid. Drakenb.

¶ Meābilis, *e*, quod facile penetrat, gänge, gangbar, durchdringend; ut, *Aër meabilis per cuncta rerum*, die lufft, so leichtlich durch alles gehet, Plin. 2, 5. Et Idem 6, 1 de Bosphoro: *Vel bubus meabili transitu.*

Composita a *Meo:*

¶ Circummeo, *are*, herum wandern. Tertull. de Pallio c. 1 *Prob quantum circummeavit, a Pelasgis ad Lydos* &c.

¶ Commeo, *are*, statis temporibus, & cum aliis venire, zu kommen pflegen. Ter. Hec. 1, 2, 100 *Senex rus abdidit se, huc raro in urbem commeat*, er kommt selten hieher in die stadt. Cicero pro Lege Manil. c. 18 *Omnes undique cum mercibus atque oneribus Delum commeabant.* Et, *Vicissim retro commeant omnia*, de N. Deor. 3, 12. Item Att. 8, 9 *Crebro illius litteræ ad nos commeant.* Cum accus. Dig. l. 48 t. 10 l. 27 *Qui falso diplomate vias commeavit, gravissime puniendus.*

¶ Commeans, *tis.* Mart. Capella 8 p. 287 *Planetæ hisdem solis rationibus commeantes.*

¶ Commeātus, *ūs*, m. est facultas ad tempus a militia aliove ministerio recedendi, militi ab imperatore data, Valla auctore. COMMEATVS, inquit Festus, *tempus illud significat, quo quis ire & redire possit.* Hoc spatium si excederet miles, *emansoris* aut *desertoris* loco habebatur, de quo ICti Dig. de re militari; freyheit zu reisen; item, ein geleits-brief, paß. Livius 3, 46 *Appius collegis in castra scribit, ne Virginio commeatum dent; atque etiam in custodia habeant.* Paullo post: *Commeatu sumto profectus Virginius.* Suet. Tib. c. 12 *A commeatu repetentes castra*; id est, præterita commeatus die. Ita *Ex commeatu redire*, Seneca dixit de Ira 1, 16. ¶ 2. Quamvis autem *Commeatus* iste ad militiam pertinebat maxime: tamen extra eam non nisi data venia magistratus & alii ex urbe Italiaque abire poterant; ut ita quævis abeundi & peregrinandi facultas veniaque *commeatus* appellaretur. Vellej. 2, 99, 2 de Tiberio: *Dissimulata caussa consilii sui, commeatum a socero atque eodem vitrico* (Augusto) *acquiescendi a continuatione laborum petiit*: id est, veniam secedendi in orientem, urlaub, vergönstigung. vide Suet. Tib. c. 10 & 31, itemque Calig. c. 29, nec non in Claudio c. 20 & 23; & Lipsi. ad 12 Annal. Taciti p. 304. Sen. præfat. lib. 3 Nat. Qu. sub fin. *Sine intervallo, sine commeatu*, i. e. absque vacatione. Id quod ad morbi vacationem eleganter idem Seneca transfert epist. 54 pr. *Longum mihi commeatum dederat mala valetudo.* Ita enim Cic. Att. 13, 41 extr. *Nisi quid a te commeatus*, h. e. nisi per te mihi licet diutius abesse. ¶ 3. Et *Commeatus* in utroque numero, pro exercitus alimonia, aut hominis etiam privati, proviant, zufuhr. Cicero pro Leg. Manil. c. 17 *Commeatu & privato & publico prohibebantur.* Cæs. Bell. Civ. 1, 36 *Commeatus ad obsidionem urbis reservare.* Liv. 9, 15 *Commeatus subvehebantur.* vid. ibi Gronov. & Drakenb. Et Plinius Paneg. c. 32 *Æternis commeatibus orientem occidentemque connectis*; id est, frumentariis navibus, ultro citroque commeantibus. *Intercludere hostes commeatu & frumento*, Cæs. B. Gall. 1, 48, die zufuhr verspeeren. Item Vet. Gloss. *Commeatus*, εἰτηρέσιον. *Commercium* vocavit Frontinus. vide infra in *Merx.* ¶ 4. *Commeatus* etiam dicuntur, cum plures naves una aliquo appulerunt: Græcis στόλος, κατατλους. Cæs. de B. G. 5, 23 *His* (navibus) *deductis, quod & captivorum magnum numerum habebat, & nonnullæ tempestate deperierant naves, duobus commeatibus exercitum reportare constituit*, auf zweymal. Suet. Ner. c. 20 *Captus modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo commeatu Neapolim confluxerant*, mit der letzten flotte. vide Casaub. ad Suet. Aug. p. 120. ¶ 5. Mutuus accessus Plaut. Mil. 2, 5, 55. vid. Parei Lex. Crit.

¶ Commeator, *ōris*, m. qui commeat. Apul. 11 Met. p. 262 de Mercurio: *Ille superum commeator & inferûm.* Quæ repetit in Apologia p. 315. Interpretis loco potest Claudianus esse de Raptu Proserp. 1, 89 seq.

¶ Commeābilis, *e*, gangbar. Arnobius lib. 2 p. 84 *Venæ fistulatæ & commeabiles.* Idem lib. 7 p. 233 *Quicquid reciprocos balitus auris commeabilibus ducit*, was athem holet. *Commeabile* ergo, quod ultro citroque commeat, vel ubi licet ita commeare.

¶ Commeatalis, *e*, aliud adject. ut, *Miles commeatalis*, qui in stipendii partem accipit alimenta ex commeatu, i. e. ex alimento publico, der commiß-brot bekömmt. l. 2 § 9 C. de Off. præf. præt. Afr.

¶ Incommeabilis, *e*, non commeabilis, unwegsam. Ammianus 16, 20 pr. *Via clivosa & incommeabilis.*

¶ Demeo, *are*, deorsum meare, hinab gehen, herunter kommen. Apul. 6 Met. p. 180 *Ad Tartarum Manesque demeare:* & lib. 10 p. 254 *Corpus candidum, quod cælo demeat.*

¶ Demeaculum, *i*, n. die hinabfahrt, der gang unter der erden. Apulejus sub init. lib. 6 Met. *Illuminarium Proserpinæ nuptiarum demeaculum & luminosarum filiæ inventionum remeaculum.* Vetus Onomasticon: *Demeaculum*, κατατροφία, id est, descensus.

¶ Emeatus, *a, um*, durchwandert, durchstrichen. Ammian. 29, 5 *Emeato mari cum classe.*

¶ Emeatus, *ūs*, m. der ausgang. Ammian. 17, 4 *Nilus sub emeatus sui discrimine.* Ita Sylburg. edit. p. 345. Lindebrog. *Meatus.*

¶ Immeo, *are*, hineingehen. Plin. 8, 25 *Delphini immeantes Nilo*, hoc est, in Nilo meantes, natantes.

¶ Intermeo, *are*, zwischen hingehen. Plin. 5, 30 *Pergamum intermeat Silenus.*

¶ Permeo, *are*, durchwandern, durchgehen; ut, *Permeare & transire per omnia*, Cic. Acad. 4, 37 extr.

¶ Permeatus, *a, um*, passiv. durchwandert. Ammian. 21, 25 (Valef. 13) *Permeato flumine.* Et lib. 24, 8 (Valef. 2 extr.) *Navigiis parvis permeato amne.*

¶ Permeator, *ōris*, m. qui permeat. Tertull. Apol. c. 21 *Permeator universitatis spiritus.*

¶ Permeābilis, *e*, quod transiri potest. Solinus c. 47 (al. 60) de Caspiis portis: *Latitudo vix est plaustro permeabilis.*

¶ Impermeābilis, *e*, unwegsam, da man nicht durchkommen kan; ut, *Impermeabiles sines*, Iornand. de Reb. Get.

¶ Prætermeo, *are*, vorbeygehen. Lucretius 1, 319 *Sæpe salutantum tacta prætergue meantum.* Tmesis est. Et Ammianus 31, 23 *Quos* (tractus) *Ister prætermeat.*

¶ Remeo, *are*, redire, zurück gehen, wiederkommen. Virg. Æneid. 2, 95 *Si patrios unquam remeassem victor ad agros.* Martialis 5 epigr. 16 *Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.*

¶ Remeātus, *ūs*, m. Marcian. IC. Dig. lib. 48 t. 19 l. 4 *Remeatum dare exuli*, h. e. redeundi potestatem.

¶ Remeāculum, *i*, n. reditus, locus per quem reditur, die zurückreise. Vide *Demeaculum.*

¶ Remeābilis, *e*, zurückkehrend. Stat. Theb. 4, 538 *Remeabile saxum* Sisyphi. Id. 6 Theb penult. *Remeabile bellum*, ex quo reditus contingit. Prudentius Apotheosi v. 105 *Cum moritur Christus, cum flebiliter tumulatur, Me video: e tumulo cum jam remeabilis adstat, Cerno Deum.*

¶ Irremeābilis, *e*, woraus man nicht wiederkommen kan. Virg. Æn. 5, 591 *Irremeabilis error:* & Æn. 6, 425 *Irremeabilis unda:* & Silius 5, 40 *Irremeabile litus.*

¶ Subtermeo, *are*, drunter hingehen. Claudianus Eidyllio, cui *Aponus* nomen, v. 61 *Et junctos rapido pontes subtermeat æstu.* Et Mart. Capella 8 p. 287 *Solaris circulus subtermeat.*

¶ Supermeo, *are*, drüber gehen. Plinius 2, 103 *Quædam dulces inter se* (aquæ) *supermeant alias*, h. e. non miscentur, sed supernatant, quod ex amnibus probat, qui se tacubus infundunt.

¶ Supermeans, *tis.* Solin. c. 50 *Supermeantes naves.*

¶ Transmeo, *are*, ultra meare, hinüber gehen. Manil. 2 p. 42 *Singula circuitu quæ tantum transmeat astra.* Plin. 10, 29 *Ad quem ciconiæ non transmeant.* Idem 30. 11 *Sole transmeante.* Et Solin. c. 38 *Maria transmeaturi naves subeunt.*

¶ Trameo, *are*, idem. Lucret. 4, 603 *Vitrum species trameat omnis.* Sic Varr. L. L. 4, 23 *Trama quod trameat filum.*

¶ Transmeātus, *a, um*, durchwandert, durchzogen. Apulejus lib. 6 Met. *Limite transmeato*, ut Pricæus legit p. 120. Corrupte Elmenh. (p. 180) *transmeatam.* Et Ammianus 27, 18 *Transmeato lentius freto.*

¶ Transmeatōrius, *a, um.* Tertull. adv. Valent. c. 27 *Transmeatorio potius quam generatorio more.*

¶ Transmeābilis, *e*, qui transiri potest. Ausonius Gratiarum act. sub fin. *Spatio non transmeabili terminum culcis ignorat.* Et Beda lib. 1 Hist. eccles Angl. c. 25 *Transmeabilis fluvius.*

¶ Intransmeābilis, *e*; ut, *Intransmeabiles oceani fines*, Iornand. de Rebus Get.

Trames, vide infra suo loco.

MĔPHĪTIS, *is*, f. acc. *mephitim*, μεφῖτις, terræ putor ex aquis nascens sulphuratis, unde omnis putor *mephitis* appellatur, ein gestanck vom schwefel. Virg. Æn. 7, 84 de valle Amsancti in Hirpinis: *Sævamque exhalat opaca mephitim.* Pers. sat. 3, 99 *Gutture sulphureas lente exhalante mephites.* ¶ 2. *Mephitis* etiam dea tetri putoris avertendi. Plin. 2, 93 *Ad ædem Mephitis*, in Hirpinis. Tac. Hist. 3, 33, 7 *Templum Mephitis.*

¶ Mephītĭcus, *a, um*, adject. stinckend. Sidonius 3 epist. 13 *Exhalatus e concavo molarium computrescentium mephiticus odor.*

MEPTE, i, e. meipsum, mich selbst, Plaut. Menæch. 5, 8, 10.

Meraculus, meracus, vide *Merus*, Mercabilis, mercator, &c. *Merx.* Mercedula, mercenarius, *Merces.*

MERCES, *ēdis*, f. stipendium pro labore, a *merendo*, lohn, tage-lohn. *Conducere mercede*, Cic. Off. 2, 6. *Mercede cum aliquo pacisci*, Liv. 25, 33. Iuvenal. 7, 157 *Nosse velint omnes, mercedem solvere nemo.* Silius 13, 663 *Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces.* Sal. Catil. 21, 1 *Illis quieta movere magna merces videbatur*, h. e. in ipsa perturbatione rerum jam satis se præmii habere putabant. ¶ 2. Transfertur & ad pecunias, quæ pro conductis a nobis rebus penduntur. Cæs. de B. C. 3, 21 *Duas* (leges) *promulgavit: unam, qua mercedes habitationum annuas conductoribus donavit.* Græci ἐνοικία vocant, hauszins. Suetonius absolute *Habitationes* in Cæs. c. 38, ICti *obventiones* vocant, ut ibi notat Casaubonus. Idem Suet. Cæs. c. 20 *Mercedes* dixit, quas publicani pro vectigalibus pendebant. ¶ 3. *Mercedes prædiorum* Cic. de Fin. 2, 26 extr. dixit, einkommen von den gütern. *Mercedem aut numos unde extricat*, Horat. 1 sat. 3, 88.

¶ Mercēdula, *æ*, f. dimin. Cic. de Orat. 1, 45 *Infimi homines mercedulâ adducti præbent se ministros.* Et Seneca epist. 6 *Diurna mercedula.* Add. ep. 15.

¶ Mercenārius, *i*, m. operarius mercede conductus, ein miethling, taglöhner. Vet. Gloss. *Mercenarius*, μισθωτὸς, μισθοφόρος. Nec de operariis tantum, sed de aliis quibusque dicitur, qui mercede parantur. Cic. pro Font. c. 10 *Potestis mercenarios gratuitis anteferre?* Cæterum

¶ Mercēnārius, *a, um*, revera adjectivum est, gemiethet, ums lohn gedungen: ut, *Mercenarii testes*, qui testimonium dicunt pretio, Cic. fam. 3, 11. Vet. Gloss. *Mercenarius*, μίσθιος, & Onomasticon: *Mercenarius adject.* ἔμμισθος. Apul. 7 Met. p. 194 *Mercenariis discursibus.* Et Cic. in Pison c. 21 *Gabinius tribuit se mercenarium comitem regi. Liberalitas mercenaria*, cui opponitur *gratuita*, Idem de Leg. 1, 18. *Mercenaria opera, mercenarii homines &c.* apud auctores passim non sine contemtu dicuntur. Nam Cicero dixit Off. 1, 42 *Illiberales & sordidi quæstus mercenariorum omnium.* Et Corn. Nep. 18, 1, 5 *Mercenarii scribæ:* & 20, 1, 3 *Mercenarii milites.* Adde Liv. 29, 49 &c.

¶ Mercedicius vel Mercedivus, idem ac *Mercenarius, quod mercede se tueatur.* Festus.

¶ Mercedoniæ scil. dies a mercede solvenda, idem Festus.

Mercimonium, mercor, *ari*, cum derivatis, quære infra sub *Merx.*

MERCVRIVS, *i*, m. planeta. Plin. 2, 8 *Proximum soli Mercurii sidus, a quibusdam appellatum Apollinis.* Etiam ab Apulejo de Mundo p. 169. ¶ 2. Item Majæ & Jovis filius, Deorum nuntius & interpres. Qui & palæstræ, & mercaturæ, & eloquentiæ &c. præesse creditus. Gr. Ἑρμῆς, unde *ἑρμηνεύω*, interpretari, &c. vid. prolog. Amphitr. Plautinæ, & ibi Taubm. p. 10, itemque Horat. 1 od. 10, ibique Interpretes: & Alexandrum expositione Tabulæ Heliacæ p. 31 & seqq. quibus adde Lubin ad Perf. p 389 & 814, & Virg. Æn. 8, 138. Dicitur quasi *medicurrius* seu *medius currens*, quod sermo currat inter homines medius. vid. Arnob. 3 p. 118; Isidor. 8, 11, & Augustin. C. D. 7, 14. Furum quoque Deus & doctor erat. vid. Gallæus ad Lactant. p. 50 & 51. De eo Apul. lib. 10 Met. *Adest luculentus puer &c. quem caduceum & virgula Mercurium indicabat.* Plures *Mercurios* recenset Cic. de N. Deor. 3, 22. Adde Barth. ad 4 Theb. Statii p. 114 & 115. Varia *Mercurii* epitheta vide apud Reines. Inscriptt. p. 118. De *Mercurio ψυχοπόμπῳ* Erh. ad Petron. c. 140. De *Mercurio somniorum præside* Dan. Heins. ad Sil. 3, 181 copiose. ¶ 3. *Non ex quolibet ligno excudi debere Mercurium*, Pythagoræ monitum fuisse, Apulejus auctor est Apologiâ p. 302. ¶ 4. Fuit & apud Ægyptios alius *Mercurius* sive *Hermes Trismegistus*, græce Ἑρμῆς τρισμέγιστος, id est, *termaximus* appellatus. Tribus enim, si vera fabulantur, excellentibus donis prædirus, & philosophus maximus, & sacerdos maximus, & rex Ægypti fuit maximus, primusque adeo, qui de Deo & de dæmonibus disputavit. Fuisse ajunt auditorem Noachi, & scripsisse libros longe plurimos ad divinarum rerum cognitionem pertinentes: quorum testimoniis sæpe usi sint veteres patres, *Justinus, Lactantius, Augustinus, &c.* Hodie tantum habemus duos inscriptos ejus nomine libros, quorum prior Pimander, alter Asclepius, a præcipua persona (sunt enim Dialogi) inscribitur. Edidit Marsilius Ficinus & egregio Commentario illustravit. Chalcidius tradit, eum, quum morti vicinus esset, hæc verba pronunciasse: *Hactenus fili, pulsus e patria vixi peregrinus & exul, nunc incolumis patriam repeto. Cumque paullo post a vobis corporeis vinculis solutus discessero, videte, ne me, quasi mortuum lugeatis. Nam ad illam optimam beatamque civitatem regredior, ad quam universi cives mortis sorte venturi sunt. Ibi solus Deus est summus princeps, qui cives suos replevit suavitate admiranda. At hæc, quam multi vitam existimant, mors est potius dicenda, quam vita.* Sed ista omnia, si non ficta, incerta quidem sunt & dubia. vide Casaub. Exerc. 1 contra Baron. sect. 10, ubi plura habes de hoc Mercurio Trismegisto, & quid de libris ejus censendum sit. Nonnihil & Daniel Heinsius epist. ad Balsacum p. 238. Pro ingenuitate eorum pugnat Athanas. Kircherus Obeliscı Pamphili 1, 3. Copiosissime & exprofesso de Zoroastre, Hermete Trismegisto & Sanchoniathone scripsit Jo. Henr. Vrsinus, & in Spicilegio suo Arnold. vid. supra *Hermes*, & quos laudat Fabric. B. G. 1, 7, qui confirmat eorum sententiam, quibus Hermetis qui vocantur libri ne Homero quidem, nedum Mosi, antiquiores esse videntur. ¶ 5. *Mercurii* etiam dicebantur staturæ viarum, ac pontium, (de quibus Ammianus lib. 31,) quas *Hermas* Græci vocant, item acervi ex lapidibus a prætereuntibus ex tempore jactis, qui Mercurio sacri. vid. Ioseph. Scalig. Comment. in Ætnam. Item Lipsi. Cent. Miscell. 5 epist. 5, & Alexandrum in Expositione Tabulæ Heliacæ p. 43 & seqq. it. Selden. de Dis Syr. 2, 15. ¶ 6. *Mercurius* apud chymicos est argentum vivum, quecksilber.

¶ Mercuriŏlus, *i*, m. imago minuta Mercurii, ap. Apulej. Apol. p. 315.

¶ Mercŭriālis, *e*, adj. ut, *Mercuriales viri*, poëtæ, docti, Horat. 2 od. 17, 29. ¶ 2. Videntur collegium certum fuisse. Cic. ad Q. fratr. 2 epist. 5 *M. Furium Flaccum Capitolini & Mercuriales de collegio ejecerunt.* Proprie *Mercurialium collegium* fuit mercatorum, institutum Appio Claudio & Servilio Coss. Livio teste 2, 21 & 27, sic dictum, quod Mercurium mercatores ut patronum colerent. ¶ 3. *Mercurialis herba*, eadem quæ *Linozostis*, λινόζωστις, est, bingelkraut. vid. Apul. de Herb. c. 83. & Cat. R. R. 158.

MERDA, *æ*, f. excrementum, dreck, menschenkoth. Horat. 1 satyr. 8, 37 *Merdis caput inquinet albis Corvorum.* Priapus ira jurat. Phædr. 4, 17 *Odorem cum merdis cacant.* Veget. 2, 8 *Merda bubula.*

MĔRENDA, *æ*, f. cibus pomeridianus, das vesper-brod. vid. Nonius 1, 118. Veteres & prandium, quia medio die caperent, *Merendum* dicebant, Festus. At Ioseph. Scalig. non a *Meridie*, sed a *Merendo* deducit. Quod iis, qui merebant ære, id est mercenariis, antequam labore mitterentur, a domino vel conductore dabatur. Quo nihil verius. Neque enim in meridiem, sed post meridiem, sub vesperam scilicet, *merenda* apponebatur. De quo diserte Calpurnius eclog. 5, 60 *Verum ubi declivi jam nona tepescere sole Incipit, feraque videbitur hora merendæ.* Bene Isidorus 20, 2 MERENDA, inquit, *est qui declinante die sumitur cibus.* Gloss. Ver. θαλιή, *Merenda.* vid. Mercurial. Var. Lect. 4, 17. Muret. V. L. 4, 12. Turneb. Adverf. 17, 7. Voss. Inst. Orat. 4 p. 222.

¶ Merendārius, *i*, m. alumnus, qui merenda vescitur, der vesperbrod isset. Sen. in Controv. *Ostende nobis merendarios tuos*, i. e. alumnos, deine kostgänger.

¶ Mĕrendo, *are*, quasi meridie edere, vesperu, vesper-brod essen. Isidor. 20, 2.

MĔREO, *ui, itum, ēre*, & Mereor, *meritus sum, ēri*, est in aliqua re dare operam, vel ex conducto, ut mercedem auferas, vel quæstus causse, ut acquiras, vel ex officio, benevolentia, & cura honesti, ut prosis aliis, & laude, honore, gratia dignus sias, verdienen. Quamquam & verbo hoc utimur, cum pessime consulimus aliis atque incommodamus Μέσον enim est, & in utramque partem vim habet, unde & *male & bene mereri de aliquo*: *malum & bonum meritum* dicimus, sich wohl und übel um einen verdienen. *Merere* autem de iis usitatissime dicitur, qui locant operas suas ac quæstum faciunt, um lohn dienen und arbeiten; Verum *merere* & *mereri* de iis, qui non tam mercede, quam præmio gratiaque digni sunt, atque in quibus non tam factum, sicut in mercenariis, quam animus spectatur. Vnde & *Meritus* ἄξιος, in Vet. Gloss. exponitur. Sic *merere milites* dicuntur, cum stipendia faciunt, seu belli operam imperatori navant: quod idem est ac στρατεύειν seu *militare* Liv. 21, 4 *Triennio sub Hasdrubale imperatore meruit* Aliquando & aliquid additur, quo modus merendi designatur: ut *equo merere*, zu roſſe dienen; *pedibus merere*, zu fuſſe dienen. Sed & *ære merere* dicimus, um geld dienen. Lucanus 10, 409 *Ære merent parvo.* Item *Stipendia merere*, apud Suet. & Livium. Et Tac. Annal. 2, 10, 4 *Qui in castris ductor meruit*, der für einen officier gedienet. Idem Annal. 1, 36, 4 *Stipendia meritos* dixit. ¶ 2. Neque vero *milites* tantum dicuntur *mercre*, sive mercedes facere, sed & alii: ut *prostitutæ*, quæ *meretrices* hinc appellatæ. Suet. Calig. c. 40 *Vectigalia nova atque inaudita per centuriones tribunosque prætorianos exercuit, &c. Pro edulliis, quæ tota urbe venirent, certum statumque exigebatur, &c. Ex gerulorum diurnis quæstibus pars oblata: ex capturis prostitutarum, quantum quæque uno concubitu mereretur.* Horat. epist. ad Pison. v. 345 *Hic meret æra liber Sositi*: id est, acquirit Sosius. Significat enim, Sosios librarios ex tali libro magnum quæstum facere. Vbi nota, verbum istud non de persona ipsa, quæ acquirit; sed re, per quam acquiritur, usurpari, quemadmodum & *demerendi* verbo Plautus usus, de quo infra. ¶ 3. Quamquam autem, ut supra notabamus, verbum μέσον est, & *bene* juxta ac *male merere* sive *mereri* dicimus: sæpe tamen pro *bene mereri* absolute ponimus. In quo & a *Commereo* distinguitur ex Donati sententia, qui ad Terentii illud Adelph. 2, 1, 47 *Verum enim quando bene promeruit, fiat*: BENE, inquit, *i. e. multum PROMERVIT, adjuvit, profuit*; *cui contrarium est COMMERVIT. Nam MERERI & PROMERERI est præstare beneficium.* Virgil. Æneid. 6, 664 *Quique sui memores alios fecere merendo.* Et Æneid. 4, 334 *Nunquam regina negabo Promeritam.* Idem ad illud Hecyræ 3, 5, 36 *Quæ nunquam quicquam erga me commerita est, pater. Adverte*, inquit, *Proprietatem expressit* COMMERITAM, pro male meritam, dici; MERERI vero in bonam accipi partem. Sed hoc discrimen perpetuum non est. Neque vero tantum dicimus *bene mereri de aliquo*: sed & *omni bono mereri.* Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 787 n. 5 L. BAEB. PARDVS OMNI BONO DE SE MERITAE FECIT. Catullus 74, 1 *Desine de quoquam quicquam bene velle mereri.* ¶ 4. Est & illa elegans forma: *Non mereum hoc vel hoc, ut hoc vel illud faciam*, ich wolte nicht viel nehmen und dieſes thun. Plaut. Menæch. 1, 3 extr. *Neque hodie ut te perdam, mereum Deûm divitias mihi.* Idem Most. 4, 2, 71 *Quid mercar, quamobrem mentiar?* was habe ich davon. Et rursus Bacch. 5, 265 *Quem quidem ego ut non excrucem Alterum tantum auri non meream.* Cic. 2 de Finibus: *Quid merearis igitur, ut te dicas, in eo magistratu omnia voluptatis caussa facturum?* id est, quid pretii tibi positules dari, &c. ¶ 5. Vrbanissimæ modestiæ est, cum in relatione honorum & laudum, quæ fit ab aliis; vel ipsi, cum aliquid petimus, SI MERVERO dicimus. Suet. Aug. c. 56 *Nunquam filios suos populo commendavit, ut non adjiceret*, SI MEREBVNTVR. Idem Ner. c. 10 *Agenti senatui gratias respondit*, CVM MERVERO. ¶ 6. Noranda & Casauboni observatio est, qui ad Plin. 1 ep. 8 n. 14 ad verba: *si-casu aliquo non sequatur, idcirco, quod gloriam non meruit, minus pulcrum est*: monet, verbum *mereri* veteribus non semper ἀξιοῦσθαι sive dignum esse: sed συγχώρειν etiam simpliciter, & factum notare, non jus: quod & Grotius ad Matthæum c. 6, 1 observat. Quod in patrum scriptis recte accipiendis magnum usum habet adversus eorum corruptores iisdemque interpretes. Prudent. de Maria Θεοτόκῳ Hymno 3 κλάσμασι. sive ante cibum, v. 151 *Edere namque Deum merita Omnia virgo venena domat.* Alcimus Avitus de eadem ad Sororem v. 214 *Quæ pondere cœlo Factorem portare suum, Dominumque perennem Edere commeruit*: id est, consecuta est, ut ederet. Itaque *mereri* hic est, non suo aliquo jure quam dignum fieri; sed sola gratiosa dignantis dispositione. *Meruit* itaque *Deum edere* virgo, non quod præstaret aliis: sed sola Numinis gratia, quod esset delecta ad id, atque in eo aliis prælata. Dracontius Hexameron v. 125 *Exilit inde volans, gens plumea, læta per auras, Æëra concutiens pennis, crepitante volatu, Ac varias fundit blando modulamine voces: Ac, puto, collaudant Dominum meruisse creari*: MERVISSE dicit, non quod earum ullum exstaret meritum, quod obligaverit Deum, (neque enim exstiterant hactenus) sed quod rem dignam bonitate sua statuerat DEVS, si & aves crearet. Similiter *legatum mereri* dicitur Paulo L. 21 D. ad Leg. Falcidiam, qui accipit, sive consequitur: Et *donationem merere* Valentiniano & Valenti Impp. Lege 10 de Pisioribus Cod. Theod. Eodem modo Iuvencus 3, 495 de infantibus ad Christum allatis: *Tales affirmat regna mereri* (i. e. consequi) *Aulæ cœlestis, fanctas his ordine palmas Imponit.* Add. Claudian. in Eutrop. 1, 176 *Qui nihil optasset plus libertate mereri.* Et loci Arnobii aliorumque, quæ colligit Elmenhorstius ad l. 1 p. 15 ed. Mair.

¶ Mĕrens, *tis*; ut, *Merens*, scil. *pœnam* strafwürdig. Virg. Æneid. 2, 229 & 585. *Bene mereniti* passim in Inscriptionibus: etiam in superlativo. Gruter. p. 932 n. 7 REGIVS ARISTIVS PRIMITIVVS ARISTIAE FILETENI PATRONAE BENE MERENTISSIMAE ET REGIVS HERMES VXORI MERENTISSIMAE. P. Adde Reines. Class. 16 Inscript. 8.

¶ Meritus, *a, um*, ut deponens, qui meruit, der da verdienet hat; ut, *In toga triumphum linguæque lauream merite*, Plin. 7, 30, de Cicerone. Et, *Diu meritus*, Tac. Ann. 11, 18, 2, der lange gedienet. Idem 12, 20, 4 *Meritus novissima exempla*, der verdienet, daß man an ihm ein exempel statuire. Cic. fam. 1, 9 *Erat infinitum, bene de me meritos omnes nominare. Sic meritus* formula poëtis familiaris, v. Burm. ad Ovid. Her. 4, 127. ¶ 2. Passive, debitus, justus, dignus, verdient, verschuldet, gehörig, gebührend, würdig. Ovid. Fast. 4, 239 *Meritas dare sanguine pœnas.* Idem in Ibim v. 25 *Huic meritas grates agam.* Virg. Æn. 3, 118 *Meritos aris mactavit honores.* Cic. de Orat. 2, 50 *Iracundiam meritam ac debitam defendere.* Plin. 5 epist. 15 *Meritissima fama frui.* Et vet. Inscript. apud Reinesium Classe 5 n. 35 FILIAE MERITISSIMAE, &c. quod ideo adferre visum fuit, quia summus hujus vocis gradus rarissime in libris, quam lapidibus rarior, quam pro vulgari opinione est: & vix aliud in saxis conspicitur, quam *bene meritus, optime meritus, bene merens, bene merentissimus &c.* Index Affectuum in Opere Gruteri. conf. supra in *Bene.*

¶ Mĕritum, *i*, n. beneficium, officium, das verdienſt, die wohlthat. Cic fam. 1, 1 *Tanta est magnitudo tuorum in me meritorum.* Et *Divinum*

num atque immortale meritum, Idem Phil. 3, 6. *Merita alicujus prædicare*, & *Prædicator meritorum alicujus*, Plancus Cic. fam. 10, 7. Ovid. Heroid. 12, 21 *Ifi quædam ingrato meritum exprobrare voluptas.* Sic, *Meo merito*, wie ichs verdienet, Plaut. Asin. 2, 4, 84. *Merito tuo*, Ter. 3, 2, 5. Vatinius Cic. fam. 5, 9 *Scis, meam fortunam, nescio quo modo, facile obtrectatores invenire, non meo quidem mehercule merito*, ohne mein verſchulden. Quomodo explenda ſit ellipſis, patet ex Ovid. Heroid. 5, 7 *Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum eſt.* ¶ 2. Eſt autem & hoc vocabulum μεσοτὴς medium, & bene juxta ac male factum notat. Liv. 40, 15 *Non hodie me primum frater accuſat, ſed hodie primum aperte, nullo meo in ſe merito.* Grat. 439 *Meriti ſi nulla eſt noxia tanti.* Macrob. in Somn. Scip. 1, 1 *Conſequens eſſe animadvertit, ut certa illis* (animis) *loca nexu corporis abſolutis pro contemplatu probi improbive meriti deputata ſint.* Lactant. 5, 23 *Iubet Deus nos exſpectare patienter illum cæleſtis judicii diem, quo ipſe pro ſuis quemque meritis aut honoret aut puniat.* Et 7, 20 *Donec tempus adveniat, quo maximus judex meritorum faciet examen.* ¶ 3. Aliquando & *meritum* ſignificat, quod facta noſtra conſequitur, atque vel præmia notat, vel pœnam, die Belohnung. Apul Met. 8 p. 258 *Specta, quale cæleſti providentia meritum reportaverit.* B. Hieronymus in vita Pauli extr. *Cui ſi Dominus optionem daret, multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis ejus, quam regum purpuram cum pœnis:* CVM MERITIS, i. e. præmiis: hic enim POENAS oppoſuit. Præmia autem intelligit, quæ ipſemet meruit bene operando. vid. Buchner. ad illud Prudentii Hymno de Natali Chriſti extr. *Meritis rependet congrua.* Egregie Prolper præfat. in Ingratos extrema: *Sed bona quæ tibi ſunt, operante fatebere Chriſto, Non eſſe ex merito ſumta, ſed ad meritum.* Idem ipſo opere v. 992 ſub fin. operis: *Si quid enim pecte gerimus, Domino auxiliante Te, gerimus; tu corda moves, tu vota petentis, Quæ dare vis, tribuis; ſervans largita creando Quæ meritis merita, & cumulans tua dona coronis.* De verbo *mereri*, & voce *meritum*, egregia diſſertatio eſt apud Radulph. Ardentem Homil. in Vigilia Aſcenſionis Dominicæ, qua docet, ſolum Chriſtum & *meruiſſe* & *mereri* potuiſſe; nec niſi divinam gratiam proprie *merita* vocari poſſe. vid. p. 484 ſeq. Cæterum vocem hanc apud veteres uſurpatam cum magna latitudine, docet Dorotheus in relat. Anonymi de S. Marci corpore not. p. 211. ¶ 4. Eſt & *Meritum*, quo quævis maxime cenſetur res, & dignitatem, excellentiam pretiumque acquirit, ſeque reddit inſignem. Gratius Cyneget. v. 249 *Hoc ingens meritum eſt, hæc ultima palma tropæi, Hagnum magne, tibi Divum conceſſa favore.* Idem v. 370 *Exercitus ingens Æquali ſub labe ruit: nec viribus ullis Aut merito venia eſt.* Ovid. Faſt. 1, 8 *Et quo ſe merito quæque notata dies.* Martial. 8 epigr. 65 *Grande loci meritum teſtantur & altera dona.* Claudianus de 4 Conſ. Honorii v. 589 *Nec rudis in tali ſuffecit gratia textu, Auget acus meritum, pictúraque metallis Vivit opus.* Loquitur de veſtimento, cujus pretium magnum quidem eſſe ſignificat, ſi materiam æſtimes: intendi id tamen atque augeri arte pingendi acu, qua mirum in modum excelleret. Marcianus IC. lege 18 § 5 Dig. de jure fiſci: *Veterani quoque ſacris conſtitutionibus delatores eſſe prohibentur propter honorem utique & merita militiæ.* PROPTER MERITA, id eſt, exiſtimationem & dignitatem ſive ἀξίαν. Vet. Gloſſ. ἀξία, *Meritum, dignitas.* Palladius de Inſitione, de piſtaceis: *Quin & Amygdalcos ſubeunt piſtacea ramos. Et meritum* (ita legendum, non *debitum*, ut vulgo,) *majus de brevitate petunt.* Significat, piſtacea ob ipſam brevitatem ſuam amygdalis præſtantiora eſſe ſeu majore pretio habenda. Ita hac voce & alii, præcipue patres & Chriſtiani ſcriptores. Tertullianus, Hieronymus, Prudentius, Severus, Sidonius &c. uſi ſunt. Auſonius Profeſſ. Burdigalenſ. epigr. 13 *Qua forma aut merito fueris, qua ſtirpe parentis.*

¶ Merito, non immerito, non injuria, billig, verdienter weiſe. Ter. Eun. 1, 2, 106 *Merito te amo* Cic. in Verr. 5, 68 *Quamquam merito ſum iratus Metello, tamen hæc, quæ vera ſunt, dicam.* Hinc ſuperlat. Solinus c. 12 *Hymetto meritiſſime tribuitur principatus.* ¶ 2. *Meritiſſimo*, ſimili ratione dicitur. Cic. de Orat. 1, 55 *Scævolæ te dedifti, quem omnes amare meritiſſimo pro ejus eximia ſuavitate debemus*, mit hochſter billigkeit. conf. Non. 2, 545. Aliquando tamen utrumque non adverbium eſt, ſed nomen ſubſtantivum. Cic. fam. 14, 2 *Piſonem noſtrum merito ejus amo plurimum.* Plaut. Aſin. 3, 3, 147 *Meritiſſimo ejus, quæ volet, faciemus. Peſſimo publico* ſimiliter Livius dixit, de quo infra in *Pejor.*

¶ Meriſo, *avi*, *are*, frequentat. quod hodie in aliquot linguas vernaculas irrepſit, meriticren, erwerben, gewinnen. Caro apud Feſtum *meritavere* pro *meruere.* Et Plin. 7, 39 *Roſcius hiſtrio ſeſtertia quingenta annua meritaſſe proditur.* Cic. Verr. 5, 50 *Qui HS dena meritaſſet.* Et Stat. Silv. 1, 656 *Damnatis Siculas longe meritare per oras, Impoſitum.* Meritaret, pro *meritaret*, ſeu *merentum faceret*, ex Accio affert Nonius 2, 533.

¶ Meritōrius, *a*, *um*, quod meret, damit man geld verdienet; ut, *Rheda meritoria*, Suet. Cæſ. c. 57, eine miethskutſche. *Vehiculum meritorium*, Idem Calig. c. 39. Et, *Cœnaculum meritorium*, Vitellio c. 7; &, *Scorta meritoria*, Claudio c. 15 dixit. *Puer meritorius*, qui *Catamitus* Servio ad Virg. eclog. 8. Sed *meritorii pueri* ſunt, qui ſe mercede proſtituunt: *Catamiti*, qui dominorum delicias & concubini. *Taberna meritoria*, eine kutſche, ein wirthshaus, da um geld iederman zehret, Val. Max. 1, 7 extr. 10. Et

¶ Meritōrium, *i*, n. abſolute, ein kutſhof, wirthshaus. Iuvenal. 3, 234 *Nam quæ meritoria ſumtum admittunt?* Et leg. 13 § 8 Dig. de uſufr. & quem *meritoria facere.* Vet. Gloſſ. *Meritorium*, ξενοδοχεῖον. ¶ 2. Sumitur & pro cella mererricis, ein hurenhaus. Ambroſ. in Pſal. 118 *An putas, tunc primum te intrare meritorium, quum fornicem meretricis ingrediens?* Firmicus 6, 31 *Malier de meritorio detracta.* Item: *In publicis meritoriis proſtituta.* Vide Barth. Adverſar. 48, 6.

¶ Merētrix, *icis*, f. eine hure. A *merendo*, ſecundum Vallam, quia mercede ſuam exercet militiam. *Meretricis amor turpis*, Horat. 1 ſat. 4, 111. Et, *Mercabilis ære meretrix*, Ovid. amor. 1, 10, 21. Atticæ utebantur veſte diverſicolore, Romanæ vero toga. vid. Artemidor. 2, 3, & Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. 168. Egregia, ſi Dis placet, Auguſtini vox de ordine 1, 12 *Auferi meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus*, citante Clerico ad Menand. p. 298.

¶ Meretrĭcula, *æ*, f. diminut. Cic. Nat. D. 1, 33 *A meretricula commendatus.* Adde Horat. 2 ſat. 7, 46.

¶ Meretrĭcius, *a*, *um*, adject. huriſch. Ter. Andr. 5, 4, 10 *Meretricios amore nuptiis conglutinas.* Ovid. Faſt. 5, 349 *Turba meretricia.*

¶ Meretrĭcium, *i*, n. ſubſtantive, quæſtus meretricius eſt, ut *Lenocinium* lenonum, der huren-handel. Suet. Calig. c. 40 *Meretricium facere.*

¶ Meretrĭcie, adverb. huriſch. Plaut. Mil. 3, 2 fin. *Quam digne ornata incedit: haud meretricie.*

¶ Merētrĭcor, *ari*, huren. Columell. 11, 1 *Plurimum affert mali, ſi operario meretricandi poteſtas fiat.* Sed vid. Geſn. qui legi vult *tricandi.* v. Barth. ad Briton. Aremor. p. 60. Vbi, quomodo *meretrix*, & *proſtibulum* differant, etiam docet.

¶ Meretricātio, *ōnis*, f. die hurerey. Chryſologus Serm. 19 *Reperit in ea totius meretricationis illuviem.*

Compoſita a *Mereo* & *Mereor.*

Benemereor, benemerens, benemeritus vide in *Mereor*, *Merens*, *Meritus*, & ſupra in *Bene*: Diſtingui enim debent voces.

¶ Commereo, *ēre*, & Commereor, *ēri*, idem quod *mereri*, ſed fere in malam partem, verdienen, verſchulden. Ter. Hec. 4, 2, 4 *Nunquam ſciens commerui, merito ut caperet illam odium mei.* Et Andr. 1, 1, 112 *Quid feci? quid commerui aut peccavi, pater?* Cic. de Orat. 1, 54 *Quam quaſi pœnæ æſtimationem commeruiſſe ſe maxime conficeretur.* Nec eſſe puto apud Ciceronem exemplum contrarium. Plaut Aul. 4, 10, 8 *Fateor me peccaviſſe, & me culpam commeritum ſcio.* Idem Epid. 1, 1, 59 *Aliquid mali in ſe commereri*, i. e. facere. vide locus Donati in Mercor n. 3.

¶ Commeritus, *a*, *um*, verdient, verſchuldet. Plaut. Trin. 1, 1, 4 *Amicum concaſtigabo pro commerita noxia.*

¶ Demĕreo, *ēre*, & Demereor, *ēri*, idem quod *mereri*, Plaut. Pſeud. 4, 7, 90 *Quid mercedis Petaſus hodie domino demeret?* Similiter uſus hoc verbo Gellius 1, 8 de Laide meretrice: *Grandem pecuniam demerebat.* ¶ 2. *Demereri aliquem*, eſt merito aliquo ſibi obligare, quemadmodum Valla exponit in Raudenſ. einen ſich verpflichten. ihm um ſein verdient machen. Quintil. præfat. lib. 1 *Pleniori obſequio animantiſſimos ſui demereri.* Liv. 3, 18 *Demereri beneficio civitatem.* Sic, *Benevolentia, officiis demereri amicos, &c.* Tac. Ann. 15, 21, 2 *Plura ſæpe peccantur, dum demeremur, quam dum offendimus.* Columell. 1, 4 *Demereri amœnitate aliqua uxorem.* Ovid. ad Liviam v. 131 *Numina cultu demeruiſſe.*

¶ Demĕritus, *a*, *um*, verdient; ut, *Demeritas dare lætitias*, Plaut. Pſeud. 2, 4, 14.

¶ Demeritum, *i*, n. ſubſt. Scholaſticis in malo ſenſu idem ac peccatum, culpa, ein verbrechen; ut meritum in bono ſenſu.

¶ Emĕreo, *ēre*, & Emereor, *ēri*, idem interdum fere, quod ſimplex; ut, *Emereri judicium hominum*, Quintil. procem. lib. 4. ¶ 2. Idem eſt quod demereor. Ovid. Amor. 2, 8, 24 *Unum eſt e dominis emeruiſſe ſatis. Emereri aliquem obſequiis*, dixit Mamertus Panegyr. Iuliani c. 19. Et Vellej. 2, 66, 1 *Ambo malebant ſibi nuntiari, quod paſſi eſſent, quam quid emeruiſſent.* Forte leg. *qui demeruiſſent.* Malebant ſe accendi commemorandis inimicorum factis, quam eorum, qui bene de ſe meriti eſſent, audiendis officiis placari.

¶ Emĕritus, *a*, *um*, qui jam merere, ſive ſtipendia facere deſiit, hoc eſt, qui defunctus militia eſt, der ausgedienet hat. Proprie enim *Milites* dicuntur *emeriti.* Vet. Gloſſ. *Emeritus*, ἀπολιτευσάμενος, ἢ ἀποστρατευσάμενος. Iterum: *Emeritus*, ἔντιμος κατὰ στρατιωτικὰς καμάτους. *Miles emeritus*, Lucan. 1, 344. Martial. 7 epigr. 62 *Emeritæ Muſis & Phœbo tradidit annos*, id eſt, effœtos, ſeine alten ausgelebten jahre. Nemeſ. ecl. 1, 19 *Emeritæ permenſum tempora vitæ.* Ovid. Am. 3, 11, 14 *Amator Invalidum referens emeritumque latus. Emeritæ apes*, bienen. die nicht mehr wirken, Plin. 11, 11. Et, *Emeritum aratrum*, Ovid. Faſt. 1, 665. *Emeritum ſtipendium*, Livius 39, 19, i. e. finitum: quemadmodum & *emeritam militiam* Suetonius dixit Calig. c. 44. *Emeritam mortem*, pro peracta, & ubi nulla ad vitam reliqua ſpes, eleganter dixit Lucanus 3, 620 *Crebra confixus cuſpide perſtat: Telaque multorum lceto caſura ſuorum Emeritâ jam morte tenet.* At ¶ 2. Ovid. Pont. 1, 7, 61 *Emeritis referenda eſt gratia ſemper*, i. e valde meritis, denen wohlverdienten. Vid. Burm. ad Nemeſia. Cyneg. v. 195.

¶ Emĕritum, *i*, n. ſubſtantive pecunia dicitur, quæ dabatur emeritis, ſeu ſolutis militia. Modeſtinus l. 3 D. de re militari: *Qui militiæ tempus in deſertione implevit, emerito privatur.* vid. Lipſ. ad 1 Annal. Taciti p. 40, itemque Torrentium in Suet. Aug. c. 24.

¶ Emerĭta, *æ*, f. urbis Hiſpanicæ nomen. Integre *Auguſta Emerita*, colonia Auguſti Cæſaris in ripa Anæ Luſitanica, in quam emeritos milites deduxit.

¶ Emeritenſis, *e*, qui hujus urbis eſt. Auſonius epiſt. 24, 74 *Emeritenſis Anæ, latæque ſtuenta Garumnæ.*

¶ Inemerĭbilis, *e*, ab emerendo, i. e. quod quis conſequi non poteſt. Tertull. de Reſurr Carn c. 18 *Non quia aut ſubſtantiæ ipſæ inemeribile ſit, aut Deo impoſſibile.*

¶ Immĕrens, *tis*, unverdienend, unſchuldig. Suet. Veſp. c. 10 *Multumque conqueſtus, eripi ſibi vitam immerenti.* Plin. 3 epiſt. 9 med. *Honeſtiſſimum credidi, non premere immerentem.* Et Nepos 10, 10, 1 *Immerentes ut ſceleratos occidunt.*

¶ Immerenter, adverb. præter meritum, unverdienter weiſe. Val. Max. 6, 2 exter. 1 *Mulier a rege temulento immerenter damnata.*

¶ Immĕritus, *a*, *um*, unverdient. Ovid. 2 Triſt. v. 274 *Protegit hæc ſontes immeritoſque premit.* Livius 4, 14 *Laudes haud immerite.*

¶ Immĕrĭtum, *i*, n. ſubſtantive, Plaut. Aſin. 3, 3, 18 *Immerito meo*, ohne mein verſchulden. Hinc

¶ Immerĭto, adv. Ter. Hec. 2, 1, 11 *Meque abs te immerito eſſe accuſatum, poſtmodum reſciſces.* Idem Phorm. 2, 1, 59 *Iamdudum te omnes nos accuſare audio immerito, & me omnium horum immeritiſſimo.* Et Seneca epiſt. 11 *Nec immerito.*

¶ Perměreo, *ēre*, multum & legitime merere, ausharren. Statius 1 Silv. 4, 73 *Sole ſub omni Permeruit jurata manus*, hoc eſt: multis expeditionibus, in variis regionibus, ſacramento obſtrictus miles interfuit.

¶ Promĕreo, *ēre*, & Promereor, *ĕri*, verdienen. Ter. Adelph. 2, 1, 47 *Verum enim, quando bene promeruit, fiat; ſuum jus poſtulat.* Et *Bene promereri de multis*, id eſt, mereri, Cic. Offic. 2, 15 Ac *Optime promereri de republ.* Phil. 3, 15 *Promereri* & *Mereri*, de bono dici Donatus obſervat, ut annotatum ſuperius eſt n. 4. In malam tamen partem & poni ſolitum, Plautus evincit Amph. 2, 1, 20 *Quid mali ſum, here, tua ex re promeritus?* Et rurſus 5, 2, 12 *Haud promeruit, quamobrem vitio verteres.*

¶ Promerens, *tis*. Plaut. Aſin. 1, 2, 2 *Promerenti optime boccine pretii redditur?*

¶ Promeritus, *a*, *um*, active, verdienend. Virg. Æn. 4, 334 *Nunquam, regina, negabo promeritam.* Ter. Phorm. 3, 2, 31 *Idem hic tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit.* Cic. de Invent. 2, 27 *Reus levius punitus eſt, quam ſit promeritus.*

¶ Promerĭtum, *i*, n. ein verdienſt, wohlthat. Cic. ad Quirit. poſt red. c. 4 pr. *Hoc majus eſt in nos veſtrum promeritum.* Et, *Veſtra in nos univerſa promerita*, Idem poſt reditum in Senatu c. 1, h. e. merita vel beneficia. Sic *Promeritis capi*, Lucret. 1, 61; & 2, 650. Et Ovid. Faſt. 4, 394 *Sponte Deæ munus promeritumque putent.*

Meretrix, eum derivatis, vide ante in *Mereo.*

MERGA, *æ*, f. furcula ſupra falcem, qua acervi frugum ſiunt, eine kornegabel, Colum. 2, 21.

¶ Merges, *ĭtis*, fœm. ſpicarum manipulus, eine garbe. *Merges Cerealis culmi*, Virg. Georg. 2, 517. Derivant utrumque a *Mergo.*

MERGO, *merſi*, *merſum*, *ĕre*, tauchen; ut, *Mergere in aquam*, Cic. Nat. D. 2, 3, unter das waſſer tauchen. *Aves ſe in mare mergunt & emergunt*, ibidem c. 49. ¶ 2. Varias parit metaphoras. Ita *caput*, *oculos mergere* eſt deprimere, v. Burm. ad Quintil. declam. 19, 4 p. 366. Plin. 9, 17 de coquis: *Nullus prope mortalis æſtimatur pluris, quam qui peritiſſime cenſum Domini mergit.* v. locus luvenalis, quem laudamus in *merſus.* Nim. *cenſum mergere*, das geld verthun. Liv. 6, 14 *Mergunt ſortem uſuræ*, h. e. ſuperant.

¶ Merſus, *a*, *um*, eingetaucht, verſenckt; ut, *Merſa carina*, Lucanus 3, 672. *Res altâ terra & caligine merſæ*, de inferis Virg. Æn. 6, 267. *Merſus in corde dolor*, Statius 5 Silv. 1, 201. Et Liv. 9, 18 pr. *Alexandrum merſum* dixit *rebus ſecundis*, id eſt, obrutum eleganti metaphora. Et luvenal. 11, 38 *Quis enim te, deficiente crumena, Et creſcente gula, manet exitus, ære paterno, Ac rebus merſis in ventrem &c.* wenn man alles durch die gurgel gejagt hat. v. *Mergo* n. 2.

¶ Merſio, *ōnis*, f. actus mergendi. Gloſſ. Cyril. *Merſio βύθισις, ζύσις ἐν ὕδατι.*

¶ Merſo, *are*, frequentat. ſchwemmen. Virgil. 1 Georg. v. 272 *Balantumque gregem fluvio merſare ſalubri. Fluctibus fortunæ merſor*, Catull. 69, 13, das unglück ſchlägt über mir zuſammen. Prudent. Hamart. v. 833 animam vocat: *Merſandam penitus puteo ferventis abyſſi.*

¶ Mersātus, *a*, *um*, eingetaucht; ut, *Merſatus condimento*, Seneca Quæſt. Nat. lib. 4 extr.

¶ Mersĭto, *are*, frequent. aliud, eintunncken, eintauchen. Solinus c. 45 (al. 57) *Profundius naves merſitat in bibendo.*

¶ Merto, *are*, pro *merſare* etiam dici, teſtatur Feſtus. Et apud Nonium 2, 542 Accius: *Fortaſſe an ſit, quod hic non mertet, metus.* Item: *Præſentem præſens dictis mertare inſtitit.*

¶ Mergĭto, *are*, pro *merſitare*; Tertull. de Corona Mil. c. 3 loquens de baptiſmate: *Ter mergitamur*, ubi lunius mallet legi: *merſitamur.*

¶ Mergus, *i*, m. ab *immergendo* avis dicta. Victum enim ex aquis conquirit ſe immergens, Græci ἄθυια vocant. Eſtque nomen quodammodo generale plurimis commune ſpeciebus, *Mergus*, ein merck, taucher. *Columbus* vel *Vrinatrix*, ein ſchwartzes täuchenlein. *Mergi* alii rubri ſunt, alii nigri. *Celeres mergi*, Virg. Georg. 1, 361. Et Ovid. de Ponto 1, 6, 51 de re incredibili: *Prius incipiet vitare mergus aquas, &c. Agrarii mergi* Luciliano dicterio dicti ſunt, occupandis latiſſimis agris inhiantes. vid. Capitol. de Pertinace c. 9, & Ianus Gebhard. Animadv. in Tibull. 2, 3, 45. ¶ 2. *Mergus* in vite, pars eſt vitis curvata, & ex alto ſcrobe ſubmerſa, evocata ad palum, ein reben-aeſencke, Columell. 4, 15.

¶ Mergulus, *i*, m. dimin. avis, apud Vulg. interpr. Levit. 11, 17.

Compoſita a *Mergo*;

¶ Dēmergo, *ĕre*, verſencken, untertauchen. *Demergi in aqua*, Cic. Fin. 3, 14 *Rex naves omnes demerſit*, Curt. 4, 4, 9. *Demergi in cænum*, Idem 3, 13, 11. Democriti dictum: ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια, *In profundo veritas eſt demerſa*, Cic. Acad. Qu. 1, 12.

¶ Demerſus, *a*, *um*, verſenckt. Cic. Divin. 2, 68 *Equus, in quo vehebar, demerſus una mecum, rurſus apparuit.* Idem pro Sylla c. 31 *Patriam demerſam extuli*, ich habe ihm aus der noth heraus geholffen. Sic, *ære alieno demerſus*, in groſſen ſchulden ſteckend, Liv. 2, 29. Et *Domus demerſa excidio*, ein wüſtes haus, Horat. 3 od. 16, 13.

¶ Demerſus, *ūs*, m. ſubſt. die untertauchung. Apul. Apol. p. 287 *Sunt in vita humana tempeſtates: levia ſuſtentatui, gravia demerſui.*

¶ Demerſio, *ōnis*, f. idem. Macrob. Somn. Scip. 1, 12 *Sua morte anima non exſtinguitur, ſed ad tempus obruitur; nec temporali demerſione beneficium perpetuitatis eximitur.* Et Solin. c. 43 *Urbium demerſio*, die verſinckung der ſtädte.

¶ Demerſo, *are*, frequent. untertauchen, verſencken. Mart. Capella lib. 8 *Cito orta tardius demerſantur.*

¶ Emergo, *ſi*, *ſum*, *ĕre*, heraus ſchwimmen, wieder herfür kommen. *Emergere e flumine*, Cic. de Divin. 2, 31. *Emergere in faſtigium & attolli*, Vellej. 2, 65, 1, zu hohen ehren gelangen, empor ſteigen. *Emergere ſe ex malis*, (namque & active ponitur;) pro eluctari eleganter dixit Ter. Andr. 3, 3, 30, aus der noth kommen. C. Nepos 25, 11, 1 *Quibus ex malis ut ſe emerſerat.* vide ibi Schottum, & add N. Heinſ. & Drakenb. ad Sil. 7, 413 *Emergere ex mendicitate*, Cic. in Vatin. c. 9. *Emergere, & ad bonam ſe frugem recipere*, Idem pro Cælio c. 12, ſich heraus reiſſen. Et pro Cluent. c. 65 *Multorum improbitate depreſſa veritas emergit*, ſie kömmt wieder herfür. Id. Att. 6, 2 *Incredibile eſt, quantum civitates emerſerint.* Iuvenal. 3, 164 *Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat Res anguſta domi, &c.* id eſt, non adſpirant facile ad dignitates, kommen nicht leichtlich in die höhe. *Emergunt ſtellæ*, Plin. 2, 14, id eſt, oriuntur, ſie gehen auf. Id. 11, 51 de infante: *Antequam totus emergat utero*, ehe es gebohren wird.

¶ Emerſus, *a*, *um*, empor geſtiegen, heraus gegangen. Liv. 1, 13 *Ex profunda emerſus palude equus*, Cic. in Vatin. c. 7 *Vnus tu emerſus e cœno omnium facile omnibus rebus infimus.* Idem pro Sext. c. 9 *Homo emerſus ſubito ex diuturnis tenebris luſtrorum ac ſtuprorum.*

¶ Emerſus, *ūs*, m. ſubſt. Plinius 22, 22 *Ab emerſu earum*, puta ſerpentium: & de ortu heliaco 18, 25 *Emerſum hoc melius, quam exortum, conſuetudo dixiſſet*; & c. 26 *Vindemitoris emerſu*, de eadem re Vitruv. 10, 22 *Neque certum locum ſcire poterant, quo emerſum facturi fuiſſent hoſtes.* De cuniculis loquitur & ſubterraneis foſſionibus earumque exitu.

¶ Immergo, *ĕre*, demergere, einſencken, eintauchen. Virg. Æn. 3, 605 *Vaſtoque immergite ponto. Immergere ſe in voluptates*, Livius feſtiva dixit metaphora 23, 18, ſich in wolluſt vertieffen. Et Cic. pro Cluent. c. 13 *Blanditiis ſe penitus in conſuetudinem alicujus immergere.* Apul lib. 1 de A. A. ſub fin. *Gladium ſinu liberatum arripio, latrones involo, ac ſingulis altiſſime immergo.*

¶ Immerſio, *ōnis*, f. die untertauchung. Arnobius 2, 47 *Oleum reſpuit immerſionem in ſe pati.*

¶ Immerſābilis, *e*, *a merſare*, qui mergi nequit, der nicht untergehen kan, dixit Horat. 1 epiſt. 2, 22 de Vlyſſe *Adverſis rerum immerſabilis undis*, h. e. qui fortunæ iniquioris fluctibus mergi non potuit.

¶ Submergo, *ĕre*, verſencken, untertauchen. *Innatare & ſubmerſum eſſe* contraria, Colum. 12, 4. *Submergi voraginibus*, verſincken, Cic. de Divin. 1, 33. *Submergere ponto*, erſauffen, Virg. Æn. 1, 44.

¶ Submerſus, *a*, *um*, untergetaucht. Cic. de N. D. 2, 39 *Genera partim ſubmerſarum, partim fluitantium, & innatantium belluarum.* Et, *Medio in fluctu ſubmerſus*, untergangen, zu grunde gerichtet. Virg. Æn. 1, 585. *Submerſæ puppes*, ibid. v. 69. Adde Sueton. Claud. c. 32.

¶ Submerſus, *ūs*, m. ſubſt. die untertauchung. Tertullian. de Anima c. 32 *Submerſu piſcinarum.*

¶ Submerſio, *ōnis*, f. idem: ὑπόδυσις, Gloſſ. Vet. Firmicus: *Submerſionis trepidatio.* Arnob. adv. gent. 5 p. 489 *Seminis ſubmerſio.*

Mericus, meridibulus, vide *Merus*, Meridialis, &c. *Meridies.*

MĔRĬDIES, *ei*, m. quaſi *medidies*, id eſt, medius dies, μεσημβρία, der mittag. vide *Medidies* in *Medius*; & Nonium 1, 299. Horatius 3 od. 28, 5 *Inclinare meridiem ſentis.* ¶ 2. Abuſive Varro Marcipore apud Nonium 6, 26 de media nocte: *Repente noctis circiter meridiem*, gegen mitternacht. ¶ 3. *Meridies* etiam vocatur auſtralis mundi regio. Cicero Nat. D. 2, 19 *Sol curſum flectit tum ad ſeptemtrionem, tum ad meridiem.*

¶ Meridiānus, *a*, *um*, mittägig; ut, *Sol meridianus*, Plin. 12, 19. Et, *Orbis meridianus*, 13, 4. *Hora meridiana*, die mittags-ſtunde. *Meridianum mare*, die ſüd-ſee. Plin. 6, 17 *Indorum gens non Eoo tantum mari adjacens, verum & meridiano.* Plin. 9, 8 *Meridiano immo ans*, vel eſt meridie venire ſolito, vel eſt ablativus abſolutus, intell. *tempore* vel *matutino.* ¶ 2. *Meridiani*, gladiatorum genus, apud Suet. Claud. c. 34, & Tertull. Apolog. c. 15, qui ſine arte & armis feminudi inter ſe pugnabant. Nomen habent a tempore. Nam ſub meridiem dari ſolebant Lipſ. Sat. 2, 15, & Torrent. ad Suet. Claud. c. 34.

¶ Meridiālis, *e*, idem. Gellius 2, 22 *Meridialis ventus*, ut Salmaſius Exerc. Plin. p. 881 emendavit. Vulgo *meridionalis* legitur, quod ſummo huic viro male latinum videtur. Tertull de Anima c. 25 *Populi frequentiores apud orientalem & meridialem* (aëris) *temperaturam, & ingenia expeditiora.* Ammian. 22, 34 *A meridiali latere.*

¶ Meridiōnālis, *e*, idem. Salmaſio vix latinum, quia non dicamus *Meridio*, ſicut *Aquilio*, *Septentrio*; ut inde in ONALIS terminatio adjectivi formetur. Vide jam ante in *Meridialis*, & adde, ſi placet, Curas Poſteriores Cellarii p. 311, ubi ex Firmico 2, 12 *ſignum meridionale* produxit. Lactantius quoque 2, 9 *meridionalis plaga.* Ita Aldus, Thomaſius, Thyſius, & auctor edit. Cantabrigienſis 1685 vulgarunt: At Th. Spark. ibidem *meridiana.* Fruſtra igitur hanc vocem Fabrett. in Apologem. p. 52 defendere conatur.

¶ Meridio, *are*, & Meridior, *ari*, eſt, in meridie dormire, ſeu *inſtitio ſomno*, ut Varro de R. R. 1, 2 appellat, interquieſcere, mittagsruhe halten. Catullus ad amicam 33, 3 *Iube, ad te veniam meridiatum.* Non enim epulas reſpiciebat poëta, ſed volebat cum amica cubare, ut ſatis ſequentia arguunt. Ita uſus hoc verbo Celſus 1, 2, itemque Suet. Calig. c. 39, & Ner. c. 6. Vetus Gloſſarium: μεσημβρίζω, *Meridio.* Meridie per æſtatem ex more Romanos dormiiſſe, refert Buchnerus ad Plinii epiſt. p 69 n 263. Rationem hujus æſtivi otii exſcquitur Plinius 9 epiſt. 39. conf. Taubm. in Plaut. Moſt. p. 658.

¶ Meridiātio, *ōnis*, f pro quiete meridiana, die mittagsruhe. Cic. Divin. 2, 68 *Meridiatione addidi, quibus uti antea non ſolebam.*

¶ Antemĕridiānus, *a*, *um*, quod ante meridiem eſt, vormittägig; ut, *Ambulatio antemeridiana*, Cic. de Orat. 3, 30; &, *Antemeridianus ſermo*,

sermo, eodem lib. c. 6. Idem Att. 13, 23 pr. *Antemeridianis tuis literis heri statim rescripsi.*

¶ Antemeridialis, *e*, idem apud Martian. Capell. lib. 6.

¶ Pomeridies, *ei*, m. der nachmittag, Quintil. 9, 4. Sed ed. Burm. p. 840. divisim *po' meridiem.*

¶ Postmeridiānus vel Pomeridianus, *a, um*, quod fit post meridiem, nachmittägig: ut, *Postmeridianum tempus*, Cic. de Orat. 3, 5; &, *Pomeridiana festiv*, ibid. c. 30. Et Quintil. 3, 1 *Pomeridianis scholis Aristoteles præcipere artem oratoriam cæpit.* Adde Cic. in Orat. c. 47, ubi *pomeridianus* præfert alteri *postmeridianus.*

MĔRIŌNES, *is*, m. auriga Idomenei, & dux navium, quæ e Creta venerunt ad Trojam. vid. Ovid. Met. 13, 359. Horat. 1 od. 6, 15; & 1 od. 15, 26. ¶ 2. Item, Iasonis frater, dives & avarus, de quo Polyænus 6, 1, 6.

MĔRIS, *ĭdis*, f. gr. μερίς, *particula.* Hinc

¶ Merisinus, *i*, m. μεϊσιμός, partitio, distributio, die abtheilung. Schema est, quo res singulæ separatim disponi, & suum cuique proprium tribui solet.

¶ Epimerismus, *i*, m. ἐπιμερισμός, idem. Mart. Capella 5 p. 186 refert ad Anacephalæosin, ubi summam cujusque rei reteximus.

¶ Hemimĕris, f. ἡμιμερίς, ex ἥμι, i. e. *ἥμισυ dimidium*, & μερὶς *pars*, semipars, die helffte, das halbe theil. Ita semipes in versu a Grammaticis vocatur.

¶ Hephthemimĕres, vel Hephthemimĕris, ἑφθημιμερής, Cæsura quæ Latine *Septenaria* vel *Semiseptenaria* dicitur, & locum habet post septimum semipedem, i. e. in principio quarti pedis, ut, *Tityre tu patulæ recubans &c.* Vide quæ de *cæsuris* dicta sunt supra.

¶ Penthemimeris, πενθημερὴς, cæsura semiquinaria, post quintum semipedem, initio pedis tertii, ut *Arma virumque cano, &c. Omnia sunt hominum, &c.* vide Quintil. 9, 4 & Auson. epist. 4, 87.

¶ Hemipenthemimĕris, ἡμιπενθημιμερὴς, pro eadem dici, observat nescio quis, nec qua auctoritate.

Merito, *are*, meritorium, meritum, vide paullo ante *Mereo.*

MERKEDONIVS, *i*, m. mensis Romanorum intercalaris, modo XXII modo XXIII dierum, quem inserebant Februario. vid. Græv. ad Cic. fam. 6, 14 ex Manutii quæsitis per epistolam.

MERMĔROS, *i*, m. Centaurorum velocissimus, qui in pugna cum Lapithis vulneratus fuga salutem invenit. Ovid. Met. 12, 305.

MERMESSVS, *i*, m μερμησσὸς, oppidum in Ida monte, unde

¶ Mermessia Sibyllarum una vocatur Tib. 2, 5, 68. vid. Brouckh. *Marpessiam* legunt quidam. Add. Gallæus ad Lactant. 1, 6.

MĔRO, *ōnis*, m. ut, *Meronibus ex ulva palustri factis*, Vitruv. 5, 12; ubi Hermolaus per merones putat posse intelligi partes magnas pilarum specie. Sed aliis *Peronibus* ut legatur, magis placet. Quid si *æronibus?* vid. Baldi Lex. Vitruv p. 83. ¶ 2. Alia notione

Mero, & merobibus, vide paullo post *Merum* sub *Merus, a, um.*

MEROCHĪTES, vel Merocītes, *æ*, m. gemma lacte fudans, Plin. 37, 10.

MĔROE, *es*, f. Μερόη, insula supra Ægyptum, omnium Nili insularum maxima. vide Plin. 1, 73, & Lucan. 10, 303. ¶ 2. Aliam significationem vide mox in *Merus.*

¶ Merois, *ĭdis*, f. herba a Meroe rege Æthiopum ita dicta. vid. Plin. 24, 17.

MĔROPS, *ŏpis*, m. Μέροψ, avis, quæ & *Apiaster* & *Apiastra* Latinis dicitur, quia apibus vescitur, Virg. Georg. 4, 14. Albertus *picum viridem* dixit, ein grünspecht, & Eberus, ein grünitz oder windehals vocat; sed quod Gesnerus refutat. *Merops* enim *Æropis* dicitur: Plin. *Æropes dicuntur parentes suos alere, & in pennis gestare ut ciconiæ* conf. Isidor. 12, 7. ¶ 2. *Merops* Clymenes maritus, & Phaethontis pater putativus. vid. Ovid. Trist. 3, 4, 30; & Met. 1, 763; & 2, 184. ¶ 3 *Merops* primus vel inter primos religionem in orbem intulit. Clem. Alex. Protr. p. 38 Pott. Arnob. 6 p. 191; Apollod. 3, 5. ¶ 4. *Meropes* præterea ab Homero homines dicuntur, γενεὴ μερόπων ἀνθρώπων, 1 Iliad. v. 250, quod distinctam habeant vocem a vocibus brutorum; μερίζω namque *divido*, ὄψ, ὀπὸς, *vox* dicitur.

¶ Merŏpe, *es*, f. filia Atlantis, cujus stella inter Plejades obscurissima, quæ Sisypho nupsit, cum sorores ejus Diis nupsissent omnes: Ovid. Fast. 4, 173 *Septima mortali Merope tibi, Sisyphe, nupsit.*

Mersare, mersio, &c. vide *Mergo.*

MERTHRYS, *ȳdis*, f. herba storchen-schnabel. Plin. 26, 11 *Geranion aliqui myrrhin, alii merthryda appellant.*

MĔRŬLA, *æ*, f. κόσσυφος, vel κότυφος, avis tota nigra, cantu valens, eine amsel. vid. Cic. Fin. 5, 15; & Plin. 10, 29. Dividuntur ita: *Merula fusca*, braunamsel, non est canora. *Merula silvatica*, waldamsel, habet lineam albam sub gutture collum totum ambientem, ringamsel. *Merula novalium*, eine brachamsel, brachvogel, Gesnerus. Dicitur quasi *mera*, id est, sola volans, juxta Varronem de L. L. 4, 11. ¶ 2. *Merulæ*, de genere hydraulorum, *quæ aquæ motu voces edunt*, wasserpfeiffen, Vitruv. 10, 12. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 70. ¶ 3. Est & piscis, *Merula*, saxatilis, laudatus, tincæ fluviali similis, colore nigro, sed quem mutat. Tincæ marinæ species, Plin. 32, 7; & 9, 15. Ovid, Hal. 114.

¶ Merulus, *i*, m. eine amsel. Autor Philom. v. 13 *Et merulus modulans tam puteris concinit odis.*

MĔRVS, *a, um*, solus, purus, immixtus, rein, lauter, unvermischt. Festus: *MERVM antiqui dicebant SOLVM: at nunc MERVM, PVRVM appellamus.* conf. Nonius 4, 294. Cic. Attic. 6, 3 *Meræ nugæ*, nichts anders als possen. Idem: *Dolabella suis literis merum bellum loquitur*, Attic. 9, 13 extr. er giebt nichts als eitel krieg für. Et ibid. epist. 12 extr. *Scelera mera loquuntur*, h. e. nihil aliud quam scelera. *Spes mera*, die bloße hoffnung. *Nihil habet nisi spem meram*, Ter. Phorm. 1, 2, 96. *Mera veraque virtus*, Horat. 1 epist. 18, 8. Et, *Merus pes* pro nudo apud Iuvenal. 6, 158. Et, *Vinum merum*, ἄκρατον, Ovid. Met. 15, 331. Et

¶ Mĕrum, *i*, n. absolute, ut Gr. ἄκρατον, reiner, klarer wein. *Vinum* autem subauditur: v. g. *Nocturno certare mero*, Horat. 1 epist. 19, 11. Et Ovid. de Arte am. 1, 238 *Cura fugit multo diluiturque mero &c. Ingurgitare in se merum*, Plaut. Curc. 1, 2, 35. Et, *Ingurgitare se mero*, sich voll weins sauffen. v. in *Gurges.* Iuven. 6, 319 *Quantus ille meri veteris per crura madentia torrens.* De urina.

¶ Merālis, *e*, adj. von lautern weine. Marcell. Emp. c. 27 *Meralem calicem jejuno dare.* Sic &

¶ Merācus, *a, um*, id est, merus, purus. Sed Hard. ad Plin. 23, 1 s. 23 observat, *meraco* paululum tamen aquæ affusum, *mero* nihil. *Vinum meracum*, Cels. 5, 27. *Bibere meracius*, Idem 1, 3. *Vinum meracius sumere*, id est, cui minus aquæ sit admistum, Cic. Nat. D. 3, 31. Apul. Florid. lib. 4 sub fin. *Musarum cratera, verse vice quanto crebrior, quantoque meracior, tanto propior ad animi sanitatem.* Propertius 2, 33, 27 *Ah pereat quicunque meracas reppevit uvas.* ¶ 2. Ad alia etiam transfertur. Pers. 4, 15 *Anticyras melior sorbere meracas.* Superl. Sidon. 3, 10 *Meracissimus scientiæ fons.*

¶ Merăcŭlus, & Meraclus, *a, um*, dimin. Plaut. Cas. 3, 5, 15 *Meraclo se percussit flore Libyco.* vid. Lipsi. Ant. Lect. 5, 1. *Meraculum vinum*, Plin. 20, 19 extr. & Scrib. Larg. Composit. 134 per diminutionem.

¶ Merācius, adv. lauterlich. Sidonius principio lib. 4 *Purius, fortius, meracius amat.* Scribo. Larg. comp. 170.

¶ Mĕre, idem. Plaut. Truc. 1, 1, 22 *Amoris poculum accepit mere.*

¶ Merĭcus, *a, um*; ut, *Vitis merica*, Colum. 3, 2.

¶ Mero, *ōnis*, m. pro *Nerone* per ludum atque convicium Tiberius Cæsar propter aviditatem vini appellatus fuit. Quemadmodum & *Caldius*, pro *Claudius*; *Biberius* pro *Tiberius* dictus fuit, ut Suetonius Tiberii vita refert c. 42.

¶ Merŏë, *es*, f. cauponæ anus nomen fictum ex re, tanquam *Merobiba*, eine weinsäufferin, Apul. Met. 1 p. 67. Sic & fœminæ bibacissimæ *Meroës* nomen inditum apud Ausonium epigr. 20.

¶ Merobĭbus, *i*, m Merobiba, fœm. ein weinsäuffer. Plaut. Curc. 1, 1, 77 *Nomen est lenæ multibibæ atque merobibæ.*

¶ Meribibulus, *a*, idem. August. de Confess. 9, 8 *Meribibula.*

¶ Merulentus, *a, um*, weinicht, voll wein. Fulgent. 1 Myth. *Pierides, perpetis unguæ rivo merulentæ.* Rubrius apud Fulgent. de priseo serm. n. 60 *Absitemium merulenta fugit Metenia nomen.* vide Barth. Adversar. 25, 1 p. 1210.

¶ Submerus, *a, um.* Plautus Sticho 1, 3, 116 *Vinum submerum*, fast ohne wasser.

MERX, *mercis*, f. quicquid emitur venditurve, kaufswaare. *Fallaces & facosæ merces*, Cic. pro Rab. Posth. c. 14. *Proba merx facile emtorem reperit*, Plaut. Pœn. 1, 2, 129. Horat. 2 epist. 2, 11 *Laudat venales qui vult extrudere merces.* Plaut. Pœn. 1, 2, 128 *Invendibili merci oportet ultro emtorem adducere*, angebotene waare ist verdächtig. vid Chiliad. ¶ 2. *Merx mala* in convicio de homine nihili & nequam, apud Plautum Cist. 4, 2, 61; & Pers. 2, 2, 56; & Pseud. 4, 1, 44.

¶ Mercīmōnium, *i*, n. antiquum, pro merce, kaufmanns-waare. Plaut. Prolog. Amph. pr. *Emere, vendere mercimonia.* Usus est & in Most. 3, 3, 12. Et Tac. Ann. 15, 38, 2 *Vbi per tabernas, quibus id mercimonium inerat, quo flamma alitur, simul cæptus ignis, &c.*

¶ Mercor, *ātus sum, ari*, deponens, emere, nundinari, mercaturam exercere, kauffen, handthieren, kramen. Cic. Off. 1, 42 *Qui mercantur a mercatoribus, quod statim vendant.* Id. pro L. Plac. 20 *Fundum Cymæum Romæ mercatus est, de pupillo Meculonio.* Idem Verr. 2, 49 *Pretio magistratum mercari.* vid. hic Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 9. *Mercari præsenti pecunia*, Plaut. Capt. 2, 2, 8. Eadem sententia Plaut. Asin. 1, 3, 46 *Diem, aquam, solem, noctem, hoc argento non emo; Cætera quæ volumus uti, Græcâ mercamur fide*, hoc est, pecunia numerata. Græcis enim, ob levitatem, fidei nihil habebatur, nisi præsentem pecuniam numerassent.

¶ Mercans, *tis*. Colum. 7, 6 *Robustiora in supplementum gregis reservantur, cætera mercantibus traduntur*, den handelsleuten. Sed al. *mercatibus*, al. *mercalibus.*

¶ Mercatus, *a, um*, passive pro emptus, gekaufft; ut, *Trulla ante multos annos mercata*, Plin. 37, 2. *Mercatus cultus*, Propert. 1, 2, 5. *Commeatibus mercatis*, Sallust. apud Nonium 2, 535.

¶ Mercātus, *ūs*, m. mercandi actio, der kauffhandel; ut, *Mercatus meretricius*, das huren-gewerbe, Plaut. Pœn. 1, 2, 126. ¶ 2. Nundinæ, ein marckt, jahrmarckt. Nonius 5, 35: & Donatus ad locum Terentii mox allegandum: MERCATVS *locus tempusque, in quo agitur mercatura.* Tac. Hist. 3, 30, 2 *Magna pars Italiæ statu in eosdem dies mercatu congregata.* Ter. Adelph. 2, 2, 23 *Nisi eo ad mercatum veniam, damnum maximum est.* Item *Mercatus frequens*, Liv. 1, 30, ein grosser marckt. *Instituere mercatum*, Cic. Phil. 3, 12, jahrmarckt anlegen. *Indicere mercatum*, Idem Verr. 2, 53, ausschreiben.

¶ Mercātūra, *æ*, f. actus ipse vel lucrum de merce, Nonio 5, 35, der handel, die kaufmannschafft. Cic Tusc. 5, 31 pr. *Quæstuosa mercatura, fructuosa aratio* dicitur. Et, *Facere mercaturam*, Idem Verr. 5, 28. *Verti in mercaturam*, Plaut. Most. 3, 1, 109, kauffmannschafft treiben. Tralatione eleganti Cicero Off. 3, 2 ad Marcum filium: *Suscepisti onus grave & Athenarum & Cratippi, ad quos cum tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est, dedecorantem & urbis auctoritatem & magistri.* Cæterum an honesta sit mercatura, & ex usu reipubl. disputat Bernegg. ad Tacit. Germ. quæst. 17.

¶ Mercātio, *ōnis*, f. die handlung. Gell. 3, 3 *Pecunia in mercationibus perdita.* Avienus Astron. v. 250 *Hæc concessa eterim curvis mercatio velis.*

¶ Mercātor, *ōris*, m. qui mercaturam facit, ein handelsmann, kauffmann

¶ Mercatores dicebantur, qui cum Romæ domicilium haberent, interdum tamen exportandarum vel importandarum mercium caussa in

in provincias ad aliquod tempus excurrebant; a quibus negotiatores & institores differebant. v. Hotom. de Verb. Iur. Horatius 1 epist. 1, 45 *Impiger extremos currit mercator ad Indos.*

¶ Mercatōrius, *a, um*, kauffmännisch; ut, *Mercatoria navis*, ein kauffarten schiff. Plaut. Bacch. 2, 3, 2.

¶ Mercābĭlis, *e*, feil, was man kauffen kan. Ovid. Amor. 1, 10, 21 *Ære mercabilis,*

¶ Mercālis, *e*, idem. Colum. 7, 6 *Cætera mercalibus traduntur.* Ita legit Calepinus; Sed exemplaria impressa: *mercantibus.* Al. *Mercatibus* Certius est illud l. 5 C. de condict. ob turp. caus. (4, 7) *Mercalem te habuisse uxorem proponis.*

Mercurius cum derivatis, vid. supra seorsim.

¶ Mercipretium, *i*, n. der werth oder preis einer ware. Plaut. Most. 3, 1, 130 *Sicuti mercipretium statui.* Sic ibi una dictione legit Acidalius, ut *Manupretium.*

Composita a *Merx* cum præposit.

¶ Commercium, *i*, n. libera est commeandi contrahendique facultas, ab iis, qui merces ultro citroque convehunt, appellata, ein gewerbe gewerbschafft, handel. Vlpian. *Homines rerum habent commercia*, l. 34 Dig. de Verbor. oblig. Cic. Verr. 4, 59 *Mibi commercium illius rei cum illo non est*, ich habe nichts mit ihm zu schaffen. Et Verrin. 3, 40 *Commercium in eo agro nemini est*, da hat niemand nichts zu thun. Plinius in Panegyr. c. 29 *Diversas gentes miscere commercio.* ¶ 2 Hinc pro *usu* seu *consuetudine*, frequens est nomen *commercii*, ac tum præpositioni *cum* jungitur. Cic. Tusc. Qu. 5, 23 *Cum Musis, id est, cum humanitate & doctrina habere aliquod commercium.* Idem de Senect. c. 12 *Non habet ullum cum virtute commercium voluptas. Commercium litterarum*, briefwechsel. Paulinus Nol. epist. 28 (al. 9) c. 1 de tabellario: *Ferens indefessus ac referens commercia litterarum.* Symmach. 4 epist. 54 *Litterale commercium* dixit: & Vellejus 2, 65, 1 *Tum inter Lepidum Cæsaremque & Antonium commercia epistolarum*, scil. fuerunt. Sic &, *Commercium strenarum*, Suet. Tib. c. 34, &, *Commercium stupri*, Calig. c. 36. Valer. Max. 5, 3 ext. 3 *Dandi & accipiendi beneficii commercium. Commercia belli* negotiationes de pace inter arma susceptas Tacitus vocat Hist 3, 81 extr. ¶ 3. Pro commeatu sive annona usus est Iulius Frontinus de Strateg. 2, 5 *Tiberius Gracchus in Hispania certior factus hostem inopem commercio laborare, instructissima castra omnibus esculentis deseruit.* Plin. 26, 4 f. 9 *Romani Duces primam semper in bellis commerciorum habuere curam.* ¶ 4. Pro pretio ponitur apud Iuvencum 3, 310 *Vel quæ digna queunt animæ commercia poni?*

¶ Commercor, *ari*, zusammen kauffen. Sic, *Captivos commercari*, Plautus dixit Capt. prolog. v. 27: & ibid. 1, 1, 32.

¶ Commercatus, *a, um*, pass. Afran. ap. Nonium 1, 117 *Commercatis conquisite edulibus.*

¶ Commercator, *ōris*, m. ein mitkauffer. Gloss. gr. lat. συνέμπορος *Commercator.*

¶ Commerciārius, *i*, m. idem. Gloss. gr. lat. συνωνήτης, *comparator, commerciarius.*

¶ Emercor, *ari*, erkauffen. Sic, *Exuendam ad fidem hostes emercari*, Tac. An. 12, 14, 1. *Avaritiam præfecti emercatur*, ibid. 12, 45, 5. Passive Ammian. 21, 6 *Emercabantur donis.*

¶ Emercatus, *a, um*, active, der erkaufft hat. Tac. An. 16, 1, 2 *Principis aditum emercatus.* Passive, erkaufft; ut, *Emercati multitudinis clamores*, Ammian. 26, 2.

¶ Emercatio, *ōnis*, f. die erkauffung, ICt. in Dig.

¶ Emercator, *ōris*, m. ein käuffer, ibidem.

¶ Præmercor, *ari*, in emtione prævenire, vor wegkauffen. Plin. 32, 2 *Ni pretio minus parcerent, eaque præmercarentur.* Vsus & Plautus Ep. 3, 3, 26.

¶ Promercālis, *e*, feil, was man zu verkauffen hat; ut, *Res promercales*, Columella 1, 8. Gellius 4, 1 extr. *promercalia* neutro genere dixit. Suet. Cæs. c. 54 *Aurum promercale per provincias divídere.* Idem de Illust. Grammat. c. 23 *Officinam promercalium vestium exercere.*

¶ Promercium, *i*, negotiatio, handlung. Lege 3 § 4 Dig. ad Leg. Cornel. de sicar. *Qui hominem libidinis vel promercii caussa castraverit*, zum verkauff, auf den kauff. Et Lege 41 § 5 de Legat. & fideicomm. l. 1 *Promercii caussa aliquid habere.*

MERYX, piscis genus, Plin. 32, 11.

MĔSA, *æ*, f. Cannabis *laudatissimum genus e medio, quæ mesa vocatur*, Plin. 19, 9. ¶ 2. *Mesa*, n. pl. μέσα apud Vitruvium partes mediæ ædium, quæ & *medianæ* appellentur.

MĔSANCȲLON, *i*, n. μεσάγκυλον, genus teli in medio amentum habens, ein pfeil an einem riemen Gellius 10, 25.

Mesapia, Mesapus, vide paullo post *Messapus.*

MĔSAVLA, *æ*, f. μεσαύλη, der saal, der raum zwischen gemächern, Vitruv. 6, 10. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 70.

MĔSE, *es*, f. μέση, i. e. media, nempe chorda. Est autem unus ex 18 phthongis, e quibus constat musicum systema, Vitruv. 5, 4. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 71.

MĔSEMBRIA, *æ*, f. urbs Thraciæ, Megarensium colonia. Hinc

¶ Mesembriacus, *a, um*, adj. ut, *Mesembriaci portus*, Ovid. Trist. 1 eleg. 6, 37.

Mesene, Mesenius, vide *Messene.*

MĔSENTĔRIVM, *i*, n. μεσεντέριον, medium intestinorum, quo lactes involvuntur, ne contactu spinæ duro lædantur. Græci etiam μέσαραιον dicunt. Omnes enim venas, quæ ad ipsum ex hepate feruntur, una cum adjacentibus arteriis circumquaque ambit & complectitur, das mittlere am gedärme, gekrös.

MĔSES, *is*, m. μέσης, ventus medius inter boream & cæciam, ein nord-ost-wind, Plin. 2, 47.

MĔSŎCHŎRVS, *i*, m. μεσόχορος, fistulator, in medio saltantium, der director eines bals oder music, capellmeister. Plin. 2 ep. 14, 6, & Sidon. 1 ep. 2. Similis compositio est in *Mesonauta.*

MESOĪDES, modulationis species, quæ Dithyrambica nominatur, quæ tonos æquales mediosque custodit. Mart. Capell. 9 p. 326.

MĔSOLĂBVM, & Mesolabium, *i*, n. μεσολάβιον, organum ad duas medias proportionales inveniendas aptum, ein proportional-circkel. Vitruv. 9, 3. vid. Baldi Lex. Vitruv. p. 71.

MĔSŎLEVCVS, *i*, m. μεσόλευκος, gemma, quam candida distinguit linea, Plin. 37, 10. ¶ 2. Herba, cum linea media per folium, Plin. 27, 11.

MĔSŎMĒDES, *is*, m. Μεσομήδης, poëta lyricus, Eusebio κιθαρῳδικῶν νόμων ποιητής. Iul. Capitolinus in Anton. Pio c. 7 *Salaria multis subtraxit, quos otiosos videbat accipere, dicens, nihil esse sordidius, imo crudelius, quam si remp. ii arroderent, qui nihil in eam suo labore conferrent. Vnde etiam Mesomedi lyrico salarium imminuit.* vid. ibi Salmas. p. 69 & 70.

MĔSŎMĔLAS, *æ*, m. μεσομέλας, gemma, nigra vena quemlibet colorem secante per medium, Plin. 37, 10.

MĔSON, *ōnis*, m persona comica, autore Festo, aut coci aut nautæ, aut ejus generis, dicta ab inventore ejus *Mesone*, secundum Aristophanem Grammaticum. ¶ 2. *Meson* Astrologus, qui, cum navigandum esset in expeditionem Siciliæ, & futuram tempestatem cognosceret, insania simulata missionem impetravit. *Melon* dicitur in Plutarchi Nicia, & *Meton* in Æliani Hist. Var. 13, 12.

MĔSŎNAVTA, *æ*, m. μεσονάυτης, qui medium inter nautas sive remiges locum obtinens reliquis remigandi signum præbet, l. 1 § 1 ff. de naut. caup. stab.

MĔSŎPŎTAMIA, *æ*, f. Μεσοποταμία, Asiæ regio media inter duos fluvios, Tigrim & Euphratem. Alexander Severus Imperator μεσοποταμίας vocabulum reddens, *Interamnam* dixit. Ad senatum enim scripsit: *Terras interamnas, Mesopotamiæ scilicet, neglectas ab impura illa bellua, recepi*, Lamprid. in vita c. 56. Vbi *Mesopotamiæ scil.* glossema videtur Casaubono.

MESŎSPHAERVM, *i*, n. μεσόσφαιρον, Indici nardi folium, e triplici specie medium locum obtinens, Plin. 12, 12.

MESPĪLVS, *i*, f. μέσπιλον & ἡ μεσπίλη, *Mespila* arbor nota, ein mispelbaum, Plin. 17, 24.

¶ Mespilum, *i*, n. fructus, quem *tricoccum* Galenus vocat, quod tria intus in universum grana dura contineat, eine mispel, Plin. 15, 20.

MESSĀLA, vel Messalla, *æ*, f. a civitate Siciliæ *Messana* victa, nomen fuit Valerio Corvino victori. Vnde Ovid. Fast. 1, 595 *Hunc Numidæ faciunt, illum Messana superbum.* A quo & *Messalarum* familia Romæ florentissima dicta fuit. vid. Seneca de Brevit. vitæ c. 13: & Horat. 1 sat. 10, 85. *Messala Corvinus proprii oblitus nominis fuit*, teste Plinio 7, 24. Add. Quintil. 10, 1 p. 917 Burm. it. Brouckh. ad Tib. 1, 3, 1 & 2, 5, 1.

¶ Messalīna, *æ*, m. Claudii Imperatoris uxor libidinis inconrinenrissimæ, de qua multa Iuvenal. sat. 6. Adde Suet. Claud. c. 26; & Plin. 10, 63.

¶ Messalīnus, *i*, m. nomen viri, ad quem scripsit Ovid. ex Ponto 1 epist. 7.

MESSĀNA, *æ*, f. Siciliæ urbs prope fretum & Pelorum promontorium, condita a Messenis Peloponnesi, unde & nomen est. Hodie *Messina*, civitas ampla & dives. v. Geogr. & Silium 14, 195.

MESSĀPVS, *i*, m. Italorum dux, qui Turno adversus Æneam suppetias tulit. Ideo Neptuni filius creditus, quod mari in Italiam advectus est, uti Servius notat ad Virg. Æn. 7, 691 *At Messapus equum domitor, Neptunia proles.* v. Sil. 12, 393 & ibi Heins. & Drakenb.

¶ Messapia, *æ*, f. Italiæ regio, alias Apulia; Festus. Hinc

¶ Messapius, *a, um*, adj. ut, *Messapia arva*, Ovid. Met. 14, 513.

MESSĒNA, *æ*, & Messene, *es*, f. Peloponnesi urbs, quam dirutam ac desertam Epaminondas restituit: Nepos ejus vita c. 8. v. & Diodorum Siculum & Strabonem. Hinc

¶ Messenius, *a, um*, adj. ut, *Messenia mœnia*, Ovid. Met. 12, 549.

MESSĪAS, *æ*, m. ex Hebræo vel Syriaco sic dictus mundi redemptor Ioh. 1, 42. Græce χριστός, latine *unctus*, der gesalbte.

Messio, messor, messorius, v. *Meto, ere.*

MET, syllabica adjectio, quæ pronominum vim & significationem auget; ut, *Egomet, Nosmet, Ipsemet*; quasi a gr. μετά, *cum.*

META, *æ*, f. κῶνος, corpus ex rotunda basi in acutum fastigium assurgens, de qua ejusque sectionibus, multa geometræ Germani vocant einen kegel. Itaque cum geometris locutus est Cicero, quando de Divin. 2, 6 *umbram terræ*, in quam incurrens luna eclipsin patitur, *metam noctis* appellavit. Plin. 2, 10 f. 7 *Neque aliud esse noctem quam terræ umbram. Figuram autem umbræ similem metæ, ac turbini inverso.* Inde Mart. Capella l. 8 p 294 in eadem re utitur adverbio *metaliter.* Ab hac forma Plin. 28, 28 & Colum. 2, 19 *metam fœni* dixere, ein heuschober. Martial. 1, 44 *Metas lactentes*, zugespitzte käse. Ab hac eadem forma turbo seu pars superior molæ *meta* dicta est, vid. in *Mola* Ita Plin. 16, 33 f. 60. *Metæ adspectum cupresso*, & alias *buxo* tribuit &c. Ita proprie dixeris *metam sacchari* einen hut zucker. ¶ 2. Speciatim vero *metæ* Gr καμπτῆρες erant in circo ad utramque extremitatem *spinæ*, sive muri secundum longitudinem medium circum percurrentis, ad quas flecterent currus; summaque ars in eo versabatur, ut quis interior, & quam proxime ad *metam*, i. e. anfractu brevissimo currum flecteret, quo ipso prævenire illum reliquos exteriores, per longiorem anfractum euntes, necesse erat; periculum tamen suberat, ne adhæresceret & rota vel axi fracto everteretur. Ea quæ diximus satis declarant imagines circi, ab illis propositæ, qui hanc partem antiquitatis tractarunt. Cæterum hinc lux affulget loco Horatii 1 od. 1, 4 *Metaque fervidis evitata rotis*; item metaphoræ Ciceronis pro Cæl. c. 31 *In hoc flexu quasi ætatis fama adolescentis paullum hæsit ad metas notitia nova mulieris, & infelici* vicinitate &c. Hinc metaph. Plin. 18, 28 f. 68. de solstitio æstivo & puncto eclipticæ, quod tangit tropicum capricorni, *ab ea meta sol incipit flecti.* ¶ 3. Sed generatim etiam pro termino ponitur, ad quem cursu contenditur, [illegible] vel. Frontin.

Frontin. de Coloniis p. 141 Gœſ. *In campis vero ſtatuerunt termi-nos quadratos curſorius, ſpatulas vel metas aſſignatas.* Scribitur hic & alias *mætas*: noſcio quam bene. Virgil. Æneid. 5, 129 *Hæc vi-dient Æneas frondenti ex ilice metam Conſtituit.* Horat. de A. P. verſ. 12 *Qui ſtudet optatam curſu contingere metam.* ¶ 4. Hinc metaphoricè de fine rei cujusvis adhibetur, das ziel oder ende. Virg. Æneid. 1, 278 *His ego nec metas rerum, nec tempora pono.* Et Æneid. 3, 714 *Hic labor extremus, longarum hæc meta viarum.* Ovid. vel Albinov. ad Liviam v. 359 *Tendimus hac omnes, metam properamus ad unam Omnia ſub legesmors vocat atra ſuas.* Apul. Met. l. 9 *Ad ultimam ſalutis metum detruſus*, i. e. ad incitas redactus.

¶ Mētula, æ, ſ. dimin. Plin. junior 5 epiſt. 6 n. 35.

¶ Merălīter, adverb. ſpitzig wie ein kegel. Mart. Capell. l. 8 p. 294 *Lunæ defectus ſit, cum linea ſolis umbra terræ metaliter infuſcatur.* Re-ſpicit ad metas *umbræ* vel *noctis*, de qua modo dictum.

¶ Metārius, *a, um*, das ein ziel hat. Arnob. lib. 2 *Metariæ circum-ſcriptionis expers.*

¶ Mētor, *atus ſum, ari*, a *meta* eſt: ſignificat enim metas ponere ſeu conſtituere: & ita locum ſeu ſpatium definire, ſive certis finibus terminisque circumſcribere, abſtecken, abmeſſen. Valerius Cato in Diris v. 45 *Pertica quæ noſtros metata eſt impia agellos.* Livius 1, 10 *Jupiter Feretri, hæc tibi victor Romulus rex regia arma fero, templumque iis regionibus, quas modo animo metatus ſum, dedico.* METATVS SVM, id eſt, determinavi, finii. ¶ 2. Virg. Georg. 2, 274 *Si pin-guis agros metabere campi:* id eſt, eliges, ut Servius interpretatur. Nam qui menſurantur agri, ſecernuntur a cæteris & ita eliguntur quaſi: vel quod aſſignatione vel metatione non niſi ager cultus at-que electilis, ut Apuleji voce dicam, dari ſolebat. ¶ 3. Sic locum caſtris deligere, *metari* eſt: id enim fit metis poſitis ſive directis, das lager abſtecken. Curtius 3, 8, 19 *Eo ipſo loco metari ſuos caſtra juſſerat.* vide & Feſtum. ¶ 4. Translatum hoc verbum denique eſt ad quævis hoſpitia & manſiones aſſignatas, de quo videndus eſt Lipſ. de Milit. Rom. lib. 4 Dial. 12. Adde l. Fr. Gronov. ad Livii 38, 17.

¶ Mēto, *metare*, in forma activa Virg. dixit Culice v. 173 *Meta-bat ſeſe circum loca.*

¶ Mētātus, *a, um*, gemeſſen, abgemeſſen, inde paſſivum Horatio eſt 2 od. 15, 14 *Nulla decempedis Metata privatis opacam Porticus excipie-bat Arctos.* Et 2 ſat. 2, 114 *Videas metato in agello Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum.*

¶ Metatio, *ōnis*, f. die ausmeſſung, abtheilung; ut, *Metatio vinea-rum*, Colum. 3, 15. conf. Sic. Flaccus p. 16 Gœſii.

¶ Metātūra, æ, f. idem. Lactant 4, 11 *Incaſſum facta eſt meta-tura.*

¶ Mētātor, *ōris*, m. qui metas ponit quascunque, e. g. qui arbo-res diſponit & digerit, ein ausmeſſer; ut, *Metator olivæti*, Plin. 19, 33. ¶ 2. Item deſignator hoſpitii, qui præparandi diverſorii cauſſa præ-currit, ein fourierer, Lucan. 1, 382. ¶ 3. Qui locum caſtris deſignat, Veget. 2, 2, der ein lager abſtecket. Cic. Phil. 11, 5 *Caſtrorum antea metator: nunc, ut ſperat, urbis.* ¶ 4. Menſor, quem Cicero *De-cempedatorem* a *Decempeda*, inſtrumento menſorio, dixit, ein feld-meſſer. Eleganti metaphora Tertullianus adv. Marc. 1, 8 extr. *Deus tam alienus ab initio & fine eſt, quam a tempore, arbitro & metatore initii & finis.* Lactant. 4, 11 *Metator tempii.*

¶ Metatōrius, *a, um*; ut, *Metatoria pagina*, id eſt, epiſtola quæ advenienti amico metatur hoſpitium, Sidon. 8 ep. 11. vide & Sca-lig. Lect. Auſon. 2, 19 & 24. Convenit igitur cum eo, quem vocant noſtri, fourier-zettel.

Compoſita:

¶ Commēto, *are*, abzielen, quod ipſum verbum pro frequentati-vo a *Commeo, are*, habet Nonius 2, 163, ubi Afranius: *Quo tu com-metas? ubi conſixus deſides?*

¶ Dimētor, *ari*, metari, abſtecken, abmeſſen. Cicero de Nat. D. 2, 62 *Siderum curſus dimetati, maturitates temporum, & varietas-ter mutationesque cognovimus.* Livius 8, 38 *Locum caſtris dimetari juſſit.*

¶ Immetātus, *a, um*, unabgeſteckt; ut, *Immetata jugera*, unausge-meſſene felder, Horat. 3 od. 24, 12.

¶ Intermetium, *i*, n. locus inter metas, ſicut *Intercolumnium*, ſpa-tium inter duas columnas. Gloſſ. Vet. *Intermetium, τὸ μεταξὺ καμ-πτήρων.* Adde Salmaſ. Exerc. Plin. p. 460, ed. nov.

¶ Præmētor, *ari*, vorher meſſen. Solinus c. 40 *Dinocratem Ale-xandri juſſu Alexandriam in Ægypto præmetatum, ſupra expoſuimus.*

¶ Præmetātus, *a, um*. Mart. Capella 8 p. 273 *Præmetata divum itinera.*

MĔTĂBVS, *i*, m. Privernatium tyrannus, Camillæ pater, regno pulſus filiam fugæ comitem Dianæ conſecravit. vid. Virgil. Æneid. 11, 535, & Silius 4, 339.

Metacarpium, vide ſupra *Carpus.*

METACISMVS, *i*, m. ſermonis eſt aſperitas ex aſſiduitate litteræ M, quæ inter vocales deprehenſa etiam ideo eliditur. vid. Martian. Ca-pella 3 p. 95; & 5 p. 167.

METALEPSIS, *is*, f. μετάληψις, tropus poëticus, *Transſumtio* di-ctus a Quintiliano 8, 6, quæ ex alio in aliud velut viam præſtat. Virg. ecl. 1, 70 *Poſt aliquot mea regna videns mirabor ariſtas.* Per ariſtas enim intelligit meſſes, per meſſes æſtates, per æſtates annos. vide li-bellos de Schematibus, & Eratmi Copiam.

MĔTALLVM, *i*, n. ein metall, ertzwerck, ab inquirendo dicitur; μεταλλάω enim *ſcrutor* vel *inquiro* eſt, ad quam etymologiam alluſiſſe videtur Ovid. Met. 1, 140 *Effodiuntur opes irritamenta malorum.* Plinius ab eo nomen adduxit, quod una metalli vena aliam proxime poſt ſe oſtendat, μετ' ἄλλων. Sic enim lib. 33, 11 *Ubicunque*, ait, *una in-venta vena eſt, non procul invenituralia.* Metalli ſpecies ſunt: *Aurum, Argentum, Electrum; Stannum, Plumbum, Æs Cyprium; Orichalcum, Ferrum.* Subjiciemus formulas aliquot metallicorum vulgares. *Me-tallum gignitur*, das ertzt wächſt; *metallum invenire*, ertzt treffen; *metal-lum fodere, effodere, eruere*, ertzt hauen; *metallum perfectum*, gediegen ertzt; *metallum aliquod ſub ſummo ceſpite invenire*, ertzt um rage treffen; *metallum torrere*, röſten; *metallum urere*, brennen; *tundere*, pochen; *molere*, mahlen; *lavare*, waſchen. ¶ 2. *Metalla* etiam dicuntur ipſa loca, unde metalla effodiuntur, ertzt-brüche. Cerda ad Virgil. Æneid. 10, 174 & 8, 445. Sic *Metalla auraria* dicit Plinius 37, 12 pro aurifodinis, gold-brüche, gold-bergwercke. *Metalla æraria* pro æriſodinis, Solin. c. 20. C. Nepos 2, 2, 1 *Pecunia publica, quæ ex metallis redibat*, was aus den bergwercken einkam. Idem 5, 1, 3 *Ma-gnas pecunias ex metallis fecerat.* Lucanus 4, 223 *Non chalybem gen-tes penitus fugiente metallo Eruerant.* Galgacus apud Tacitum Agric. 31, 5 *Neque enim arva nobis, aut metalla, aut portus ſunt, quibus exercendis reſervemur.* ¶ 3. Quin & ad lapicidinas transfertur hæc vox. Lucanus 4, 303 *Tunc exhauſta ſuper multo ſudore juven-tus Extrahitur, duris filicum laſſata metallis.* Stat. 1 Silv. 5 in Bal-neo Hetruſci v. 36 *Sola nitet flavis Nomadum deciſa metallis Pur-pura.* Hinc *in metallum damnare*, eſt in lapicidinam damnari, Pli-nius 10 epiſt. 66. vide & Caſtalionis Varias c. 20. De *creta* Plinius 18, 11 ſ. 29.

¶ Metallĭcus, *a, um*, adj. ut, *Natura metallica*, Plin. 27, 4.

¶ Metallĭcus, *i*, m. ſubſt. ein bergmann, bergknapp. Plin. 34, 16 *Lavant eas harenas metallici, & quod ſubſidit, coquunt in fornacibus.* ¶ 2. *Metallici* etiam dicuntur in metalla damnati, die auf dem bau ſitzen, Lege 10 § 1 Dig. de Pœnis. Eſt autem vere adjectivum, ut homo, vel aliud ſubaudiatur. Sic *Dæmon metallicus*, das bergmänn-lein, Georg. Agricola.

¶ Metallārius, *i*, m. qui metallum effodit vel ſponte, vel ſua con-ditione, apud ICtos, ein bergknapp. vide Tit ul. Cod. de hiſce.

¶ Mētallĭfer, *a, um*, ertztreich. Silius 15, 498 *Metallifera terra*

¶ Metallifodīna, æ, f. eine ertzt-grube, ein bergwerck.

MĔTĂMORPHŌSIS, *is*, f. μεταμόρφωσις, transformatio, eine ände-rung oder wechſel in eine andere geſtalt. Ovidius in initio operis fabuloſi μεταμορφώσεως ἔτυμον exponit: *In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora.* Quintil. 4, 1 *Ovidius laſcivire in Metamor-phoſi ſolet.*

MĔTĂNOEA, æ, f. μετάνοια, pœnitentia, reſipiſcentia, mentis mutatio, die bekehrung, die reu. Auſonius epigr. 12 v. 12 *Nempe ut pœnitcat, ſic Metanœa vocor.*

Metaphora, vide *Phora*, Metaphraſis, *Phraſis*, Metaphyſica, *Phyſis*, Metaplaſmus, *Plaſma.*

METAPONTVM, & Metapontium, *i*, n. Italiæ oppidum in ſinu Tarentino Mela, 2, 4; & Plin. 14, 1.

¶ Metapontīnus, *a, um*, adj. ut, *Metapontinus ager*, Liv. 29, 19. Et *Metapontini*, incolæ, apud eumdem 22, 61 &c.

¶ Metathēſis, vide *Theſis*, Meratio, metator, &c. *Meta.*

MĔTAVRVS, *i*, m. & Metaurum, *i*, n. fluvius Vmbriæ, Liv. 27, 9; Lucan. 2 v. 405. Silius 8 v. 451. Sic *Metaurum flumen*, Horat. 4 od. 4, 38. it. urbs Siciliæ. v. N. Heinſ. ad Sil. 7, 486.

MĔTAXA, æ, f. μέταξα, latine ſericum, ſeide, qua voce uſi ſunt Arcadius & Honorius l. 10 C. de murileg. Martianus quoque ff. de public. & vectig. l. ult. *Metaxa*, inquit, *veſtis ſerica vel ſuſerica.*

¶ Metaxārius, *i*, m. metaxæ ſive ſerici negotiator, ein ſeidenhänd-ler. Juſtinian. lib. 8 C. tit. 14 de pign. & hypoth.

MĔTELLA, æ, f. cratis de ligno facta & lapidibus repleta, ein ſchantzkorb, Veget. de Re milit. 4, 6.

MĔTELLVS, *i*, m. dictus in re militari quaſi mercenarius (vel quaſi *Meritellus* a merendis ſtipendiis,) ein ſoldner, ſoldat. Feſt. ubi locus Attii. conf. Meurſ. ad Caſſandr. p. 335. ¶ 2. Cognomen Cæciliorum Romæ, e qua familia *Metelli* plures Romani, plebeji qui-dem, ſed victoriarum fortuna celebres; ut, *Metellus Cæcus Pontifex Maxim. 2 Balearicus. 3 Numidicus*: & ejus *Pius* filius Cic. pro Arch. c. 3. *4 Creticus. 5 Dalmaticus. 6 Macedonicus*, a populis devictis. Hic ultimus ille *Metellus* eſt, qui in exercitu arcanum quiddam in-terrogatus, reſpondit: ἃ ὤμην τὸν χιτῶνά μοι συνειδέναι τοῦτο ἀποῤῥή-τον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πῦρ ἔβαλον: hoc eſt, *Si exiſtimarem, tunicam eſſe mihi conſciam hujus arcani, exutam eam in ignem conjice-rem*, Plutarch. lib. de garrulitate. Idem ille id felicitatis conſecu-tus eſt, ut præter ampliſſimos honores, a quatuor filiis illatus rogo uno prætorio, tribus conſularibus, duobus triumphalibus, uno cen-ſorio, ut de ceteris liberis nepotibusque nihil dicam. vide Plinius 7, 13 & 44. Cic. Tuſc. 1, 34. Aur. Victor de Vir. Illuſtr. c. 61. Val. Max. 7, 1, 1.

¶ Metellīnus, *a, um*, adject. ut, *Metellina oratio*, Cic Att. 1, 13.

MĔTEMPSŸCHŌSIS, *is*, f. μετεμψύχωσις, transanimatio, ſive transmigratio animæ ex uno corpore in aliud. Rationales creatu-ras fuiſſe in cæleſtibus, & propter quædam antiqua peccata in cor-pora eſſe delapſa ad pœnas luendas, delirarunt Pythagoras, Plato & Origenes: quæ ob dogma male ſanum doctorum ſermonibus lan-cinantur, & vapulant. vid Hieronym. in Epitaph. Paulæ matris, ad Euſtochium Virgin. Tom. 1 epiſt. 27, 12, & ad Avitum epiſt. 59, 1, Iſidor. Peluſiot. 4 epiſt. 163. Lipſius *reciprocum hunc diſcurſum, & animarum recidivatum*, Tertulliani verbo, Pythagoræ ſomnium vo-cat Monit. Polit. p. 183. Crediderunt eamdem ludæi, qua de re Ma-jol. Dier. Canic. p. 336, Hotting. Pentad. diſſert. miſcell. p. 155. Kipping. ad Pappi Hiſt. Eccleſ. p. 158. Barth. ad Zachar. Mitylen. p. 297.

METENSŌMĂTŌSIS, *is*, f. μετενσωμάτωσις, transcorporatio vel transmutatio corporis, Tertull de Anima c. 31 & 32.

METEŌRON, *i*, n. μετέωρον, plur. Meteora, quorum materia ſunt ſumi vel exhalationes ex terra & aquis, luft-erſcheinungen aus erde oder waſſer-dünſten. Hinc enim meteora alia *ignita* ſunt, alia *humidis mixta* vel *aquoſa*. *Ignita*: ut, *fulmina, tonitrua, ſtellæ cadentes, titiones, acontia*, ſchieſſende feuerflammen oder ſtrahlen; *chæſmata* vel *hiatus*, wenn ſich der himmel aufthut; *candelæ, capræ ſaltantes*, hüpffende lichtlein, quæ ſuis locis videnda ſunt. *Meteora aquoſa* dicuntur

Ros, pruina, nix, grando, nebula, caligo: Emphatica, iris, aurora, halo &c.

¶ Meteoria, æ, f. μετεωρία, oblivio eſt. Suet. Claud. c. 39, die vergeßlichkeit. Vitium nimirum animi temere vagantis, inſtar ignium fatuorum.

¶ Meteorologice, es, f. μετεωρολογικὴ, i. e. ſcientia meteororum. vid. Voſſ. de Scient. Math. p. 137.

METERANA, æ, f. caſtaneæ ſpecies, Plin. 15, 23.

MĔTĔRĒVS, a, um, adject. ut, *Meterea turba*, Ovid. Triſt. 2, 191, inter barbaros inter Colchos & Getas.

Methodicus, methodium, methodus, vide *Hodos.*

MĔTHŌNE, es, f. urbs Peloponneſi in ora Meſſeniæ, hodie Modona. vid. Val. Flacc. 1, 388.

METHYMNA, æ, f. urbs in inſula Lesbo, ubi bonum naſcitur vinum. Ovid. de Arte am. 1, 57 *Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos.*

¶ Methymnæus, a, um, adject. ut, *Methymnæa uva*, Horat. 2 ſat. 8, 50.

Meticuloſus, vide paullo infra *Metus.*

MĔTIOR, *menſus ſum, metīri*, μετρεῖν, menſurare, meſſen, abmeſſen, ermeſſen. *Metiri agrum*, Cicero ſam. 9, 17; &, *frumentum*, in Verr. 3, 83. Cæſ. B. Gall. 1, 23. *Frumentum exercitui metiri.* ¶ 2. Interdum idem eſt quod æſtimare. Cicero in Piſon. c. 28 *Epicurei omnes res, quæ ſunt homini expetendæ, voluptate metiuntur.* Et de Nat. D. 1, 40 *Omnia quæ ad beatam vitam pertinent, ventre metiri*, id eſt, æſtimare, ſpectare, ſchätzen, rechnen. Et, *Fidelitas, quam ego ex mea conſcientia metior*, Plancus ad Cicero. fam. 10, 4. Boëth. 3 Proſa 6 *Qui falſo prædicantur, ſuis ipſi neceſſe eſt laudibus erubeſcant. Quæ ſi etiam meritis conquiſita ſint, quid tamen ſapientis adjecerint conſcientiæ, qui bonum ſuum non populari rumore, ſed conſcientiæ veritate metitur. Metiri aliquem fortunâ, virtute,* C. Nepos 18, 1, 1 i. e. æſtimare. Symmachus 8 epiſt. 12 *Religio magis fide animi metienda eſt, quam oſtentatione verborum.* Horatius 1 epiſt. 7 extr. *Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede verum eſt.* Martialis 12 epigr. 100 *Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt.* vide Barth. ad Claudian. p. 906 & ad Stat. Silvas p. 68, cui idem eſt quod animo expendere. ¶ 3. Paſſive habet Lactantius de Mort. Perſecut. 23, 2 *Agri glebatim metiebantur.* In præterito *metitus ſum* idem Lactantius format Div. Inſtit. 7, 14, 13 *Perfectis omnibus, quæ in uſum hominis metitus eſt Deus.* Sed meliores libri: *molitus eſt.* Paulin. ad Auſon. *Modum magno metitus amore.* Ulpian l. 52 §. 1 Dig. de legatis ex fideicomm. *quæ quis ingenio ſuo metitus ſit.* vid. Voſſ. de Vit. L. L. 1, 24 p. 105, & Goclen. Probl. Gramm. 2, 2.

¶ Metiens. Liv. 3, 54 *Odium in ſe aliorum ſuo in eos metiens odio.* Vulg. Int. 2 Cor. 10, 12 *Ipſi in nobis nosmetipſos metientes.* Horat. Epod. 4, 7 *Sacram metiente te viam Cum bis ter ulnarum toga*, ubi ad Syrma veſtium ſimul reſpicitur.

¶ Menſus, a, um, gemeſſen. Cato de R. R. c. 146 *Modio olcario menſum.* Cic. de N. D. 2, 27 *Menſa ſpatia conſecere.*

¶ Menſus, ûs, m. ſubſt. das maß. Apul. de Mundo p. 235 *Cujus menſu appenſuque diſtincta eſt natura.* Laudatur fragm. Varr. de Geometria, *Geometria altitudines menſu certo diſtinguit.*

¶ Menſio, ōnis, f. actus metiendi, das abmeſſen. Ciccro in Orat. c. 53 *An ea, vel animus aurium nuntio, naturalem quamdam in ſe continet vocum omnium menſionem.* Arnobius 3 p. 107 *Deos formarum ampleƈtimini menſione.*

¶ Menſor, ōris, m. geometra, ein feldmeſſer. Horat 1 od. 28 pr. *Te maris & terræ numeroque carentis arenæ Menſorem &c.* De Archyta Tarentino. Plin. 10 epiſt. 28 *Diſpice, Domine, an neceſſarium putes, mittere huc menſorem*, ubi architectum, dimetiendarum operarum peritum, ſignificat. ¶ 2. *Agrimenſor* conjuncte & diviſe ſcribitur, vid. *Ager.*

¶ Mentor, ōris, m. idem. Fronti. de aquæd. 79 ex Poleni diviſione & editione: *A metitoribus reliquæ quinariæ dividebantur per regiones urbis.*

¶ Menſūra, æ, f. menſio, das maß. Plinius 10 ep. 28 *Videntur non mediocres pecuniæ poſſe revocari a curatoribus operum, ſi menſuræ fideliter agantur*, wenn fleißig abgemeſſen wird. Plinius 7, 56 *Menſuras & pondera Phidon invenit.* Et Cicero Off. 1, 15 *Majori menſuras reddere, quæ acceperis utenda*, mit groſſerm maß. Heſiodus Ἔργ. v. 692 Μέτρα φυλάσσεσθαι, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον. *Menſuram ſerva: modus in re eſt optimus omni*, maſſe iſt zu allen dingen gut. Auſonius in Sapientibus: Ἄριστον μέτρον εἶναι, *dixit Lindius Cleobulus, hoc eſt, Optimus cunctis modus.* Nomina menſurarum longitudinis continent verſiculi vulgares: *Ex granis digitus quatuor formabitur unus, Iſti quater in palmo digitus, quater in pede palmus: Quinque pedes paſſum faciant, paſſus quoque centum Viginti quinque ſtadium dant, ſed miliare Octo debunt ſtadia, at duplatum dat tibi Leuca:* id eſt, milliare Gallicum. De menſuris veterum earumque generibus agunt Fannii Carmen, & Gromatici ſcriptores Rigaltii p. 333, itemque Plinius 2, 23, & ex recentioribus breviter & accurate Eiſenſchmidius. ¶ 2. Pro æſtimatione dignitatis uſus eſt Tacitus Hiſt. 1, 52, 3 *Nec conſularis legati menſura, ſed omnia in majus accipiebantur*, i. e. non pro conditione & modo Conſularis legati. B. Hieron. 2 epiſt. 13 p. 284 *Non eſt humilitatis meæ neque menſuræ, eruditare de clericis: Menſuræ*, i. e. loci mei, conditionis. Plinius 2, 1 extr. *Quaſi vero menſuram ullius vei poſſit agere, qui ſui neſciet.*

¶ Menſūro, *are*, hoc eſt, metiri aut metari, meſſen, poſterioris ævi eſt, v. g. Veget. 1, 25. Et Vulg Interpr. Ier. 31, 37 *Si menſurari poterunt cœli ſurſum.*

¶ Menſuratio, *onis*, f. die abmeſſung; ut, *Menſuratio jugeri*, Auct. de Limit. p. 264 Gœſii.

¶ Menſurator, *oris*, m. idem qui *menſor*, ein feldmeſſer. Veget.

¶ Menſurābilis, *e. Spatium non menſurabile*, unermeßlich, apud Prudentium Apotheoſ. v. 817.

¶ Menſurālis, *e*, damit man miſſet; ut, *Linea menſuralis*, qua ſcil. menſura agitur, apud Siculum Flaccum p. 19 & 23 ex edit. Gœſii.

¶ Menſurāliter, adv. durch die abmeſſung. Hyginus de Limitibus p. 192 *In forma menſuraliter comprehendimus.*

Compoſita a *Metior:*

¶ Admĕtior, *menſus ſum, admĕtīri*, meſſen, oder zumeſſen. Suet. Aug. c. 41 *Frumentum viritim admenſus eſt:* Sic & *Admetiri vinum emtoribus*, Cato R. R. c. 154. ¶ 2. Paſſ. Non. 6, 90 *Quæ non numerantur, ſed admetiuntur.* Dicitur etiam eſſe ap. ICros.

¶ Admenſus, a, um, Paſſ. Cato R. R. 148 *Quod admenſum erit* (vinum), *pro eo dominus reſolvito.*

¶ Circummetior, *iri*, herummeſſen. Paſſive Vitruvius 4, 4 *Si duæ columnæ æque craſſæ lineis circummetientur.*

¶ Commetior, *iri*, meſſen. Cicero de Invent. 1, 26 *Oportet commetiri cum tempore negotium*, man muß rechnen, wie lange man daran zu thun habe. Idem de Vniverſ. c. 9 *Siderum inter ſe ambitus commetiri.*

¶ Commenſus, *ûs*, m. ſubſt. quo συμμετρία; vocem græcam Vitruvius reddidit, die gleichförmigkeit; ut 1, 3 *Venuſtatis vero* (habita erit ratio), *cum fuerit operis ſpecies grata & elegans membrorumque commenſus juſtas habeat ſymmetriarum rationes*; live *ratiocinationes*, ut alii legunt. Cæterum pæne eſt, ut hoc in loco *Symmetriarum* vocem, gloſſema putem. Tamen etiam procemio extremo lib. 6 *Commenſus ſymmetriarum explicabo.* Idem 3, 1 *Ut etiam in operum perfectionibus ſingulorum membrorum ad univerſam figuræ ſpeciem habeat commenſus exactionem.* conf. Borrich. Vind. Latin. p. 171 ſeq. Neque tamen probaſſe hanc vocem videtur Plinius, qui 35, 8 ſ. 19, n. 6 negat Latinum nomen habere *Symmetrian*, quam Plin. jun. 11 epiſt. 5 *congruentiam & æqualitatem* dixit.

¶ Demĕtior, & Dimetior, *īri*, diligenter metiri: fleißig abmeſſen. Cicero de Seneƈt. c. 14 *Mori videlamus in ſtudio pæne dimetiendi cæli & terræ C. Gallum. Demetiri & dinumerare ſyllabas*, Idem in Orat. c. 43. ¶ 2. Paſſ. Vitruv. 3, 3; & 5, 9.

¶ Dimetiens, *tis*; ut, *Linea dimetiens*, Plinius 2, 23, ita diametrum vocat.

¶ Demenſus, & Dimenſus, *a, um*, paſſiv. abgemeſſen. Plaut. Menæch. prol. v. 14 *Nunc argumentum vobis demenſum dabo.* Cicero in Orat. c. 12 *Verba verbis quaſi demenſa & paria reſpondeant.* Virg. Georg. 1, 231 *Certis dimenſum partibus orbem Sol regit.* Idem active dixit: *Campum ad certamen dimenſi*, Æn. 12, 116. Sed, *a quo eſſent illa dimenſa atque deſcripta*, Cic. de Seneƈt. c. 17.

¶ Demenſum, *i*, n. ſubſt. zugemeſſene koſt, victus vel cibus erat menſtruus, apud Romanos, quaterni ſcilicet modii frumenti, qui ſervis dabantur in menſem, auƈtore Donato in illud Ter. Phorm. 1, 1, 10 *Quod ille unciatim vix de demenſo ſuo, ſuum defraudans genium, comparſit miſer.* Servi enim frugales ex demenſo peculium ſuum augebant, ut Budæus inquit. Apud Spartianum Adriano c. 7 eſt *Dimenſum in diem vitæ*, unterhalt auf lebenslang.

¶ Dimetĭtus, *a, um*, pro *dimenſus*, aliqui Ciceroni tribuunt, ubi accuratiores libri habent *dimetatus.* vide Parei Lex. Crit. p. 362, & Ol. Borrich. pro Voſſ. adverſus Scioppp. p. 273.

¶ Demenſio, & Dimenſio, *ōnis*, f. die abmeſſung; ut, *Dimenſio quadrati*, Cicero Tuſc. 1, 24 Et Auſonius epiſt. 5, 9 *Iubet demenſio legum.*

¶ Dimenſor, *oris*. m. apud Livium eſſe volunt.

¶ Indimenſus, *a, um*, immenſus, ungemeſſen, unzehlich. Ammianus 19, 3 (Valeſ. c. 2 f. 209) *Cernentes populos tum indimenſos*, id eſt, immenſos, innumerabiles.

¶ Emĕtior, *īri*, meſſen, ausmeſſen; ut, *Emetiri iter*, Virg. Æneid. 7, 160. *Emetiri uno die ſpatium ingens*, id eſt, conſicere, ein groß theil weges zurück legen, Liv. 31, 24. Et Cic. de Clar. Orat. c. 4 *Ego voluntatem tibi profecto emetiar*; *Sed rem ipſam nondum poſſe videor*, ſcil. emetiri, h. e. cumulare præſtare, ſatisfacere.

¶ Emenſus, *a, um*, der gemeſſen hat. Virgil. Æneid. 10, 772 *Oculis ſpatium emenſus.* Plin. 18, 28 *Sol ardua emenſus.* Tac. Hiſt. 1, 49, 3 *Galba quinque principes proſpera fortuna emenſus*, der ſie überlebet, ausgehalten. ¶ 2. Paſſive, *Multo major pars itineris emenſa*, Liv. 21, 30. vid. Drakenb. ad Sil. 1, 636.

¶ Immenſus, *a, um*, adject. unmeßlich, unermeßlich, überausgroß; ut, *Iter immenſum*, Liv. 21, 29. Cic. Tuſc. 1, 30 *Tamquam ratis in mari immenſo noſtra vehitur oratio.* Et, *Aër immenſus & infinitus*, Idem de Nat. D. 1, 10. Et, *Immenſa vorago vitiorum*, in Verr. 3, 5. *Immenſa, infinita, immoderata cupiditas*, Auƈtor. ad Herenn. 2, 22. *Immenſiſſimæ voluptates*, Spartianus Hadriano c. 19. ¶ 2. Abſolute per *immenſum*, ſubintellecto ſpatio, dixit Tac. Ann. 15, 40, 1, & Agric. 23, 2, weit und breit. *Immenſum attolli*, adverbialiter Idem Ann. 4, 40, 7 &c.

¶ Immenſĭtas, *ātis*, f. die unermeßlichkeit; ut, *Immenſitas latitudinum, longitudinum, altitudinum*, die unmeßliche breite, länge, höhe, Cicero de Nat. D. 1, 20; & *Immenſitates camporum*, ibid. 2, 39.

¶ Immenſurabilis, *e*, unmeßlich, apud Salvianum lib. 2 de Avaritia. vide Cellarii Cur. poſter. p. 310.

¶ Immenſuratus, *a, um*, ungemeſſen, Idem Salvian. lib. 1 de Avar.

¶ Immenſuratim, adverb. ohne maß. Idem Salvian. lib. 6 *Rideamus quæſo, quamlibet immenſuratim.* vide Rittershuſ. in Salv. p. 199.

¶ Permĕtior, *īri*, durchmeſſen. Cic. Acad. 4, 41 *Vos vero ſolis magnitudinem, quaſi decempeda permenſi, refertis.* ¶ 2. Peragrare, durchwandern. Stat. 1 Silv. 2, 202 *Iter durum permetiri.* Virg. Æn. 3, 157 *Nos tumidum ſub te permenſi claſſibus æquor, &c.*

¶ Permenſus, *a, um*, active Nemeſ. ecl. 1, 19 *Emeritæ permenſum tempora vitæ.* ¶ 2. Paſſive, gemeſſen; ut, *Permenſum & perlibratum opus*, Columell. 3, 13 fin. ¶ 3. Item, durchwandert, Tibull. 3, 3, 9 paſſive: *Permenſo defunctus tempore lucis*, alt und abgelebt. Et Apul. 8 Met. p. 209 *Aliquanto viæ permenſo ſpatio.*

¶ Permea-

¶ Permensio, *onis*, f. die ausmessung. Mart. Capella 7 p. 235 pr. *Prudens permensio terræ*, i. e. Geometria.

¶ Præmerior, *iri*, vorhermessen, erwegen; ut, *Præmetiri pericula*, Sarisber. epist. 59.

¶ Præmensus, *a, um*, pass. zuvorgemessen; ut, *Præmensi soli spatium*, Frontin. de Re Agrar. n. ult. p. 283. Tib. 3, 3, 9 *Præmensæ defunctus tempora lucis*, h. e. a Parcis definitæ. vid. Brouckh.

¶ Remetior, *iri*, zurücke messen, zurücke reisen. Curt. 5, 3 extr. xxx *fuere stadia, quæ remensi sunt.* ¶ 2. Metaphorice *Facta ac dicta remetiri*, pro recognoscere, Seneca dixit de Ira 3, 36, zurück dencken, was man gethan und geredt hat. Apul. lib. 2 Met. *Fabulam illam tuam remetire, ut & filius meus iste Lucius lepidi sermonis tui perfruatur comitate.* Et, *Frumentum pecunia remetiri*, pro pensare, Quintil. Declam. 12 p. 175, gegen korn so viel geld messen.

¶ Remensus, *a, um*, active. Martial. 6 epigr. 89 *Ille fide summa testæ sua vina remensus*, de eo, qui lagenam, quam ebiberat, urina sua implevit. ¶ 2. Et passive. Virg. Æn. 2, 181 *Pelagoque remenso.*

¶ Supermetior, *iri*, drüber messen. Tertull. de Anima c. 38 *Secundæ post diluvium geniture supermensus est.*

MĒTIS, *is*, f. Galliæ Belgicæ urbs antiquissima, media inter Tullum, Virdunum ac Trevirim, Metz. Sic appellata a Metio Romano, qui captam a Iulio Cæsare ampliavit. Fortun. 6, 10, 7 *Venimus ut Metin.*

MĒTISCUS, *i*, m. auriga Turni apud Virg. Æn. 12, 469 & 472. Pro auriga posuit Auson. epist. 17, 16.

MĒTIUS, *i*, m. Suffetius, dux Albanorum, a Tullo Hostilio rege, quod contra fœdus societatis in bello Fidenatum egisset, quadrigis discerpi jussus, Liv. lib. 1; Plutarch. in Parallelis; & Virg. Æn 8, 642. De scriptione vera hujus nominis vid. quos laudat Burm. ad Quintil. 1, 5 p. 54.

¶ Metius, *a, um*, adject. Plaut. Cas. 2, 6, 2 *Videre ardentem extra portam Metiam*, nempe ubi Romæ comburebantur cadavera & in crucem suspendebantur noxii, & ubi domus erat carnificum. conf. Plaut. Pseud. 1, 3, 96; & Guthorius de Iure Manium 1, 20.

Mēto, *āre*, vide *Metor* in *Meta.*

MĒTO, vel Meton, *ōnis*, m. astronomus celebratissimus, cujus cyclus, sive annus novendecim annos complectebatur. Hinc Tullius ad Attic. 12, 3 proverbialiter *annum Metonis* usurpat pro longissimo temporis tractu. De debito enim incerto, annuo die solvendo, *Quando*, inquit, *iste Metonis annus veniet?* conf. supra *Meson*, & Auson. epist. 9, 12, & Dempster. ad Rosini Ant. Rom. 4, 4 p. 340.

MĔTO, *messui, messum, mĕtĕre*, secare, schneiden, erndten, abbrechen; *frumenta, pabula, flores*, Virg. Georg. 4, 54, &c. Cic. de Orat. 2, 65 *Ut sementem feceris, ita & metes*, id est, reportabis præmium factis tuis dignum. Plaut. Epid. 2, 2, 80 *Mihi istic nec seritur, nec metitur*; h. e. res ista ad me non pertinet. vid. de utroque Chiliad. Sic aut. declam. anteq. iret in exil. *Serere beneficium, ut fructum metere possis, liberale est officium.* ¶ 2. Elegans quoque metaphora est, quando *Metere* significat obtruncare in prœlio. Virg. Æneid. 10, 513 *Proxima quæque metit gladio.* Silius 13, 218 *Scipio & oblatum metit insatiabilis agmen.* Idem 14, 135 de prœlio Siculo; *Ite, gregem & metite imbellem, ac succidite ferro.* Plura in Indice ad eumdem poëtam dedit Cellarius. vid. Drakenb. ad 10, 147. Heins. ad Ovid. Met. 5, 104 & ad Val. Flacc. 3, 670. & pp. *Demeto.*

¶ Metens, *tis*. Vulg. Interp. Ruth. 2, 2 *Colligam spicas, quæ fugerint manus metentium*, der schnitter. Et Luc. 19, 22 *Metens quod non seminavi.*

¶ Messus, *a, um*, abgeschnitten, geerndtet. Virg. Æneid. 4, 513 *Falcibus messæ herbæ.*

¶ Messio, *ōnis*, f. ipsa metendi actio, die erndte, der schnitt. Vet. Onomast. *Messio*, θέρεσις. Varr. R. R. 1, 50 pr. *Frumenti tria sunt genera messionis.* Et Vulg. Interp. Iob. 29, 19.

¶ Messis, *is*, f. metendi tempus & opera, die erndte; ut, *Sementis*, die saezeit. Plautus festiva dixit metaphora in Epid. 5, 2, 53 *Ut acerbum est, pro benefactis, cum mali messim metas.* Pers. sat. 6, 25 *Messe tenus propria vive*, id est, fac sumtum pro modo tuarum facultatum, strecke dich nach der decke. *Falcem in alienam messem immittere*, vide supra *Falx*. Et, *Tua messis in herba est*, de affulgente bona spe aliud proverbiale, Ovid. Heroid. 17, 263. Cic. Parad. 6, 2. *Qui cædes municipiorum, qui illam Sullani temporis messem recordetur.* Ubi messis est cruenta plurimorum cædes. vid. Menck. Observ. L. L. & supra *meto* n. 2.

¶ Messor, *ōris*, m. ein schnitter, meder. Virg. eclog. 2, 10 *Rapido fessis messoribus æstu.* Claudian. 1 in Rufin. v. 382 *Subitis messor gaudebit aristis.*

¶ Messōrius, *a, um*, zur erndte gehörig; ut, *Falx messoria*, Ulpian. l. 8 Dig. de instructo vel instrum. legato, eine sichel, sense. *Corbis messoria*, Cic. pro Sextio c. 38.

¶ Messia, *æ*, Dea in circo Romano culta. Tert. de Spectaculis c. 8 *Singula ornamenta circi singula templa sunt - - Sessias a sementationibus, Messias a messibus - - Sustinent columnæ.* vid. Hard. ad Plin. 18, 2 not. maj. 1.

¶ Messūta, *æ*, f. actus metendi fructus, apud Diomed. Gramm.

¶ Demĕto, *ĕre*, metere, einerndten, abschneiden, Catull. carm. 65, 353 *Flaventia demetit arva. Fructus demetendi*, Cicero de Senect. c. 19. Etiam de interfectis prœlio, ut supra *Metere*. Qu. Cicero de Per. Conf. 2 *Capita demetere.* Silius 4, 213 *Demetit aversi Vesagus tum colla.* Idem 5, 286 *Ense ferit tum colla viri, dextramque micantem Demetit.* Idemque 16, 101 *Tantum acies, hominumque ferox discordia ferro Demetit.* vid. *Meto* n. 2.

¶ Demessus, *a, um*, abgepflücket, abgemeihet, eingeerndtet. Virgil. Æn. 11, 68 *Flos demessus pollice virgineo.* Colum. 9, 15 *Favi demessi.* Tac. An. 14, 24, 2 *Demessæ segetes.*

¶ Dimeto, *ere*, idem quod *Demetere*, apud Columellam esse ajunt.

¶ Emĕto, *ĕre*, abmehen, einerndten. Horat. 1 epist. 6, 21 *Ne plus frumenti emetat agris.*

¶ Præmessum, *i*, n. subst. i. e. primitiæ frugum, cum *de spicis, quas primum messuissent, sacrificabant Cereri*, die erstlinge in der erndte. Festus in *Sacrima.*

¶ Præmetium, *i*, n. idem. Festus: *Præmetium, quod prælibationis caussa ante præmetitur.* Onomasticum: *Præmetium*, ἀπαρχή. Adde Salmas. Exerc. Plin. sub fin. c. 16.

¶ Præmetīvum, *i*, n. idem. Gloss. Vet. ἡ πρὸ θερισμοῦ Δημήτρας θυσία.

MĔTŎCHE, *es*, f. μετοχή, intersectio, redditur apud Vitruv. 3, 3. Sed locus est corruptus, certe obscurus. vid. Baldi Lexic. Vitr.

Metœcus, vide *Oecos*, Meton, *Meto.*

MĔTŌNȲMIA, *æ*, f. Μετωνυμία, denominatio secundum Ciceronem dicitur, vel nominis transmutatio, qua aut inventor pro re inventa ponitur: ut, *Sine Cerere & Baccho friget Venus*; vel, continens pro contento; ut Virg. *Nunc pateras libate Iovi*, vel contra, ut, *Vina coronant*, &c. Reliqua, quæ hujus sunt figuræ, vide in libellis de Schematibus, & apud Festum.

MĔTŎPA, *æ*, f. architecturæ vocabulum, quod Vitruvius explicat 4, 3. Est autem spatium inter foramina. v. Baldi Lex. Vitruv. p. 71.

¶ Semimetopia, apud eumdem d. l. p. 67 appellantur, quæ dimidiatarum metoparum sunt loco.

Metopium vid. *Metops.*

MĔTŎPOSCŎPUS, *i*, m. μετωποσκόπος, divinator ex inspectione faciei, a μέτωπον *frons*, & σκοπὸς, *inspector*, ein wahrsager aus der gestalt des gesichts, apud Plin. 35, 5: & Suet. Tit. c. 2.

¶ Metoposcopia, *æ*, f. ars illa divinandi.

¶ METOPS, arbor, *ex qua profluit lentus humor, quem a loco Ammoniacum nominamus*, Solin. c. 40.

¶ Metopium, *i*, n. μετώπιον, lacrima salis Ammoniaci. Plin. 12, 23, f. 49. Ad. 13, 1 f. 2. ¶ 2 Olei genus ex amaris amygdalis. Plin. 15, 7.

Metor, *ari*, vide paullo ante *Meta.*

METRA, *æ*, f. filia Erisichthonis, vide supra *Erisichthon.*

METRENCHȲTES, *æ*, m. μητρεγχύτης, instrumentum & sipho, quo fit injectio liquoris medicati in uterum. v. Medicos.

METRĒTA, *æ*, f. μετρήτης, idem quod cadus, mensura scilicet decem congiorum, ubi vid. Mart. 5 ep. 16 *Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas.* Adde Caton. c. 100; Colum. 12, 22 & 47 & 51; Iuvenal. 3, 246. ¶ 2. *Metretes* ex bibacitate Xenarchus Rhodius est nuncupatus, vid. Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 29, 1 ex Athenæi 10, 12.

Metrice, Metricus, vide *Metrum.*

METRŎCŌMIA, *æ*, f. μητροκωμία, ut Metropolis, caput inter vicos, pagus cæteris major, ein hauptdorf, vid. Tit. *non licere habitatoribus metrocomiæ loca sua ad extraneum transferre*, lib. 11 C. item l. ult. de exact. trib. lib. 10.

METRŎDORUS, *i*, m. Lampsacenus, Epicuri discipulus, pæne alter Epicurus. Cic. Fin. 2, 3 & 28, Laërt. lib 10 in vita Epicuri. ¶ 2. Alius Athenienfis, Carneadis auditor, pictor & philosophus. Cic. de Orat. 1, 11. *Stratoniceum* vocat Acad. 4, 6, quia Stratonica oriundus. ¶ 3. Alius Scepsius, cujus summa memoria celebratur, Cic. Tusc. 1, 24; Plin. 3, 16 & 31; & 34, 7. conf. de variis *Metrodoris* Voss. Hist. Græc. 1, 21.

METRŎPŎLIS, *is*, f. μητρόπολις, urbs ex qua coloniæ deductæ sunt, eine hauptstadt, ex μήτρα & πόλις, i. e. *matrix* & *urbs*. Falso Isidor. 7, 11 ἐκ τοῦ μέτρου, i. e. a *mensura* fictum vocabulum tradit. *Metropoles dictæ sunt matres urbium, sive capita provinciæ*, l. 1 C. de Metrop. In historia ecclesiastica *Metropolis* civitas est, quæ metropolitam habet pontificem. Adde Spartian. Adrian. c. 14; Solin. c. 17; & Modestin. Dig. l. 27 t. 1 l. 6 § 2. De metropolibus provinciarum & regionum ex nummis & aliunde diligentissime egit Spanh. de usu num. diss. 9 p. 583. ¶ 2. Diogenes cupiditatem dixit μητρόπολιν κακῶν, ut *radicem malorum avaritiam* Apostolus.

¶ Metropolita, *æ*, m. μητροπολίτης, pontifex metropoleos, major episcopo. vid. Petr. Ios. Cantelium in Historia Metropolit. urbium p. 15.

¶ Metropolitanus, *a, um*, oriundus ex metropoli, aut ad metropolim pertinens, aus einer hauptstadt. Sic *Ecclesia metropolitana*, archiepiscopalis dicitur, quamquam inter Archiepiscopum & Metropolitam aliquid discriminis sit, de quo Cantelius c. l. p. 13. Deinde *Metropolitanus* absolute sæpe pro Metropolita ponitur. vid. Sidon. 7 epist. 5 & 9.

METRUM, *i*, n. μέτρον, mensura seu dimensio versus, die abmessung des verses. vide Vet. Grammat. & Quintil. 9, 4. *Servire metro*, Idem 1, 8. *Compositi metro Tibulli libelli*, Martial. 4 epigr. 6. ¶ 2. In compositis interdum unum pedem notat, ut in *Hexameter, Pentameter*; interdum duos, ut cum Iambici senarii dicuntur *trimetri* &c.

¶ Metrĭcus, *a, um*, μετρικός, zun versen gehörig; ut, *Leges metricæ*, Plin. 11, 37. Et, *Pedes metrici*, Quintil. 9, 4.

¶ Metricus, subst. Gell. 18, 15 *Metrici* sunt, qui doctrinam metri poëtici explicant.

¶ Metrice, *es*, sive Metrica, *æ*, f. subst. μετρική, apud Gellium 16, 18. Species τῆς κανονικῆς, (de qua in *Canonica*) *per quam syllabarum, longarum & brevium, & mediocrium junctura & modus congruens cum principiis geometriæ aurium mensura examinatur.*

Composita:

¶ Bimetrus, *a, um*, duobus metris constans: v. *Metrum* n. 2. ut, *Literæ bimetræ*, Sidonius 9 epist. 15. Et, *Bimetra arte*, Id. 9, 13.

¶ Centimĕter, *tri*, m. genus carminis. Sidonius carm. 9, 265 *Sed nec centimeter Terentianus.*

¶ Diameter, vel Diametrus, *i*, m. διάμετρος, latine *Dimetiens*, linea recta, ducta ab extremitate una circuli ad alteram per centrum, eine gleiche und gerade linie mitten durch den circkel. Colum. 5, 2 *Esto area rotunda, cujus diametros habeat pedes LXX.* Hinc illæ locutiones sunt Græcis & Latinis receptæ, *Ex diametro esse opposita*: *Ex diametro distare*, vel, *inter se distare*; ἐκ διαμέτρου & κατὰ διάμετρον, *juxta diametrum*, de rebus a sese mutuo alienis, & inter se maxime pugnantibus, schnurstracks einander entgegen seyn und streiten, δὶς διὰ πασῶν. conf. Dalechamp. ad Plini 2, 23, ubi de nobili quæstione, quoties diametrum contineat circumferentia? Macrob. Somn. Scip. 1, 20 *Diameter omnis cujusque orbis triplicata*: ubi fœmininum est imitatione Græca, ἡ διάμετρος, subauditur enim γραμμή.

¶ Diame-

¶ Diametrus, *a, um*, adject. usus est Iul. Firmicus 4, 1 *Si luna ipsum sursum diametra radiatione respexerit.*

¶ Dimeter, *tri*, m. versus duorum metrorum seu quatuor pedum. Hinc

¶ Dimetria, *æ*, f. διμετρία, carminis hujusce ratio; ut, *Volucripes dimetria*, Auson. epist. 16, 104.

¶ Hexamĕter, *tri*, m. ἑξάμετρος, sex pedum versus, heroicus, cujusmodi versibus Homeri & Virgilii opera sunt conscripta.

¶ Hypermeter, seu Hypermetrus, *tri*, m. qui legitimum pedum & regionum numerum excedit syllaba, quæ in principium versus sequentis cogitur; ut: *Omnia Mercurio similis vocemque coloremque, Et crines flavos, &c.* Virgil. Æneid. 4, 558. Item: *Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem Et foliis undam, &c.* Idem Georg. 1, 295.

¶ Mŏnŏmĕter, *tri*, m. μονόμετρος, versus unicam mensuram habens.

¶ Multĭmĕter, *tri*, m. multis metris constans. Sidonius 8 epist. 12 *Multimeter argutus, artifex.*

¶ Pentameter, *tri*, m. versus quinque constans metris. vide Quint. 9, 4.

¶ Perimĕter, vel Perimetrus, *i*, m. περίμετρος, ambitus, circuitus, die runde des circkels. Frontin. lib. 1 de aquæduct. fæpius: & Vitruv. 5, 6. conf. Baldi Lex. Vitruv. p. 82.

¶ Aperimetros, ἀπερίμετρος, incomprehensibilis, unbegreiflich. *Deus aperimetros*, Apul. de Dogmat. Platon. p. 49.

¶ Promettētes, *æ*, m. προμετρητής, ein auemesser.

¶ Semetrum, *i*, n. quod est sine mensura, symmetris contrarium, unformsigkeit; ut, *Dissona semetra*, Prudent. Psychom. v. 829. Sic meliores libri per vocem hibridam.

¶ Symmetria, *æ*, f. συμμετρία, proportio conformis, die gleichförmigkeit, gleichmäßigkeit. Hanc *congruentiam* & *æqualitatem*, Plin. 2 epist. 5; Suetonius Aug. c. 79 *Commoditatem*; Gellius 1, 1 *Competentiam*; Vitruvius 3, 1, & aliis locis pluribus, *Commensum*; ubi vide a nobis observata. Sidonius 8 epist. 4 *Continentiam* vocat. Et Vitruvius 1, 2 describit: *Symmetria est ex ipsius operis membris conveniens consensus, ex partibusque separatis ad universæ figuræ speciem, ratæ partis responsus.* Vbi etiam plural. *Symmetriarum ratiocinatio.* Idem 3, 1 *Ædium compositio constat ex Symmetria.* Plinius 34, 8 de Lysippo statuario: *Symmetriam diligenter custodivit.* conf. Baldi Lex. Vitruv. p. 121.

¶ Symmetrus, *a, um*, adject. gleichförmig, Vitruv. 1, 2.

¶ Tetrameter, *tri*, m. τετράμετρος, quatuor constans metris, i. e. octo pedibus, unde *octonarius* latine. Ruffin.

¶ Trimetron, *i*, n. τρίμετρον, *trimetrum*, & *versus trimeter*, a tribus metris, h. e. sex regionibus. Senarius Iambicus Terentianus. Horat. Arte poët. v. 259 *Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.* conf. v. 552.

¶ Trimetrius, *a, um*, ex senariis constans; ut, *Æsopia trimetria*, quam se vertisse dicit Ausonius epist. 16 v. 78. conf. Sidonius 9 epist. 15.

¶ Retrotrimĕter, *tri*, m. inversus senarius. Quintil. 9, 4 *Sotadeo adjungat retrotrimetros.* Sed Burm. p. 857 distinguit. Neque locus satis adhuc videtur explicatus.

MĔTŬO, *metŭi, metŭĕre*, in metu esse, timere, fürchten, sich fürchten, besorgen. Cic. fam. 1, 5 *Quamquam omnia sunt metuenda, nihil magis, quam perfidiam timemus. Ab inimico periculum sibi metuere*, Auct. ad Herenn. 2, 19. Et Cic. fam. 5, 6 *Insidias ab aliquo metuere*: & Attic. 1 ep. 13 *Metuo malum reip. ab eo*, ich besorge mich eines schadens, so der republic von ihm entstehen möchte. Nam cum dandi casu, significat timorem, ne alicui malum accidat. Plin. 18, 29 *Tria tempora fructibus metuebant*, sie fürchten sich vor drey zeiten, die den früchten möchten schädlich seyn. Cicero Attic. 10, 4 *Iacet in mœrore meus frater, neque tam de sua, quam de mea vita metuit*, ist wegen meines lebens besorgt. Idem fam. 6, 4 *Plus est in metuendo mali, quam in ipso, quod timetur.* Construitur autem cum *ne* & *ut*, sicuti reliqua verba timendi, ratione Germanis contraria, quæ declaratur, si intelligatur, *quia cupio* &c. ut, *Metuo, ne fiat*, i. e. *metuo futurum*; *Metuo ut fiat*, i. e. *futurum haud esse*, inde duæ negationes idem valent, quod ut. Ter. Heaut. 5, 3, 15 *Metuis, ne non, cum velis, convincas, &c.* du möchtest es nicht können erweisen. Idem Hec. 2, 2, 15 *Si metuis, satis ut meæ domi curetur diligenter.* Sed, *Oderint, dum metuant*, vox tyrannica, quem versum exsecrabilem, qui multos dederit præcipites, vocat Seneca de Clementia 1, 12. vide Chiliad. Sic Cic. Off 2, 7 *Quem metuunt, oderunt, quem quisque odit, periisse expetit.* Dicuntur autem *Metuere*, & *Vereri*. Nam *Vereor* liber, *Metuit* servus: Donatus. Etiam Cicero pro P. Quinctio distinguit istarum in princ. conf. Voss. 2 Inst. Orat. p. 35 seqq. ¶ 2. *Metuo*, pro Caveo. Virg. lib. 1 Georg. v. 246 *Arctos Oceani metuentes æquore tingi*, i. e. quæ nunquam tinguntur. Horat. 2 od. 2, 7 *Illum aget penna metuente solvi Fama superstes.* Ad quem locum plura exempla congessit Lambinus. Quibus forte addendus Ovid. Am. 1, 15, 37 *Metuens frigora myrtus*, h. e. folia etiam hieme servans. ¶ 3. Pro *dubito* Plautus posuit Amph. 5, 1, 53 *Si isthæc vera sunt, divinitus Non metuo, quin meæ uxori latæ suppetiæ sient.*

¶ Mĕtuens, *tis*. Ovid. ex Ponto 3, 6, 49 *Fortunam metuens.* Virg. Georg. 1, 186 *Inopi metuens formica senectæ.* Cicero pro Domo c. 26 *Homines legum judiciorumque metuentes.* Hinc comparativum fecit Ovidius aliquoties; ut, *Metuentior undæ*, Heroid. 19, 83. Et, *Quo non metuentius ullum Numinis ingenium*, Fastor. 6, 259 de Numa. conf. Metam. 1, 323 ibique Heins. Etiam alii, ut Silius 8, 503 *Metuentior hospes*: & Tac. An. 13, 25, 4 *Nero metuentior imposterum milites sibi circumdedit.* conf. *Metuo* n. 2.

¶ Metuendus, *a, um*, erschrecklich. Statius 3 Silv. 3, 73 *Metuenda forarum corda.* Virgil. Georg. 4, 37 *Utraque vis apibus pariter metuenda.*

¶ Mĕtūtus, *a, um*, erschrecket. Lucret. 5, 1139 *Nam cupide concultatur nimis ante metutum.*

¶ Mĕtus, *us*, m. *exspectatio mali, ægritudo de futuro malo, ægritudinis futuræ sollicita recordatio, opinio mali impendentis*, quemadmodum Cicero exposuit Tusc. 4, 37; & 5, 18, die furcht. Sic, *Hoc metuere, alterum in metu non ponere*, Cicero Attic. 14, 21. Et, *Metum alicui afferre*, Idem Verr. 2, 54, fürchtend machen. *Metum incutere*, Cæsius Cicero fam. 8, 4, eine furcht einjagen. *Civitas metu suspensa*, Cicero Agrar. 1, 8, so in furcht ist, zappelt. *In metu esse*, pro *metuere*, Ter. Phorm. 1, 2, 7. Et, *Liberare aliquem metu*; *adimere, eximere metum*, die furcht benehmen, Cicero fam. 11, 21 &c. Idem Off. 2, 7 *Malus custos diuturnitatis metus.* Et lib. 1 Off. *Benevolentiæ vis maxima est, metûs imbecillis.* ¶ 2. Accipitur aliquando & pro *favore* Græcorum more, quibus φόβος est ἡ μανία, ὁ ἐνθουσιασμός. Horat. 2 od. 19, 5 *Evœ recenti mens trepidat metu.* Sic *timores* pro intania posuit Græcissans Silius 2, 621 *Verbera Erinnys Incutit, atque atros infibilat ore timores.* ¶ 3. Pro *religione* ponitur, quod individuo nexu eidem junctum esse judicabant veteres. Certe Maro 7 Æneid. de lauro dixit v. 60 *Multosque metu servata per annos.* In quem locum ita Servius: METV, i. e. *religione quæ nascitur per timorem*: Nempe juxta illud Arbitri 676 *Primus in orbe Deos fecit timor.* Quin θεὸς *Deus* a δέος, i. e. metus eapse de caussa deducitur a Grammaticorum vulgo. vid. Douza Præcid. in Petron. 1, 9; Grut. fusp. lect. 2, 16. Voss. 6 Instit. Orat p. 451. ¶ 4. Feminino genere Ennius ap. Non. 3, 141 *Ni metus ulla tenet, vite virtute quiescunt.*

¶ Meticulōsus, *a, um*, formidolosus, feige, furchtsam. Plaut. Amph. 1, 1, 137 *Nullus est hoc meticulosus æque.* Idem Most. 5, 1, 52 *Meticulosa res.*

¶ Immetuens, *tis*, qui non metuit. Gloss. lat. gr. *Immetuens* ἄφοβος, ἀμέριμνος.

¶ Permetuo, *ere*, sehr fürchten. Hinc

¶ Permetuens, *tis*. Virg. 2 Æneid. v. 572 *Deserti conjugis iras Permetuens.*

¶ Præmĕtuo, *ĕre*, metuere, cavere, zuvor fürchten, besorgen. Prudent. adv. Symmach. 2, 581 *Præmetuit cultus inolescere Christi.*

¶ Præmetuens, *tis*. Lucret. 3, 1032 *Mens sibi conscia facti præmetuens &c.* Cæs. B. Gall. 7, 49 *Cæsar præmetuens fuit.* Phædr. 1 fab. 17 *Dolum præmetuens.*

¶ Præmetuenter, adverb. fürsichtig. Gronovius Observat. 3, 5, Lucretio restituit 4, 822, ubi vulgo legebatur *præmeditator, præmeditemur, &c.* Ita autem emendat ex MSS. *Effugere errorem vitaque præmetuenter.*

MĔVĀNIA, *æ*, f. Umbriæ urbs, inclyta Propertio alumno, ferax armentorum. Colum. 3, 18 *Armentis sublimibus insignis Mevania est.* conf. Lucan. 1, 473. Silius 6, 647. Propert. 4, 1, 124. Plinius 35, 14.

¶ Mevaniates, *ium*, populi, Plin. 5, 41.

MĔVIUS, vel Mævius, *i*, m. pessimus poëta, Virgilii & Horatii osor. Virg. eclog. 3, 90 *Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi.* conf. Horat. epod. 10, ubi Mevio naufragium precatur.

MEVM, *i*, n. vel Meon, μέον, herba anetho foliis & caule similis, beerwurz oder herzwurz, Matthiol. & Plin. 20, 23.

MEVS, *mea, meum*, mein. *Meum est*, i. e. mei officii, es stehet mir zu, es gebühret mir. Cic. Attic. 5, 13 *Intelligit, quam sit meum scire & curare, quid in republica fiat*, wie viel mir daran gelegen. Ter. Heaut. 3, 2, 38 *Non est mentiri meum*, lügen ist meines thuns nicht. Idem eadem fab. 4, 5, 34 *Mea non est simulatio.* Sed, *Meum hoc est dictum*, Idem Eunuch. 3, 1, 39 das wort kommt von mir her. *Meus est descriptio*, Cicero de Senect. c. 17, das habe ich eingetheilt, de arboribus disposítis. *Mea sententia*, hoc est, *ut ego sentio*, meiner meynung nach, Ter. Adelph. 1, 1, 40. *De meo nihil addo*, von dem meinen; Plaut. Trin. 2, 2, 74 LY. *Bene ego volo illi facere, si tu non vis.* PH. *nempe de tuo.* LY. *De meo: nam quod tuum est, meum est: omne meum autem est tuum.* Seneca epist. 8 *de meo, de tuo*, aus meinem, aus deinem beutel. *Littera mea manu*, vide *Manus.* ¶ 2. *Mi* vocativus pro *Meus. O mi Æschine, o mi germane*, Ter. Adelph. 2, 4, 4. *Mi patrue salve*, Idem Phorm. 2, 1, 42, ubi Donatus: *Mi vimblandimenti habet: nam significat Meus.* vid. mox *Mi* n. 2. *Domine meus*, dixit Sidonius 4 epist. 10. ¶ 3. *Meus est*, elegans forma de iis, quos inducimus sive decipimus. Plaut. Curc. 3, 61 *Meus hic est, hamum vorat.* Idem Pseud. 2, 2, 6 *Meus hic est homo, ni omnes Dii atque homines deserunt.* Ovid. Met. 4, 356 *Vicimus, & meus est, exclamat Nais, &c.* ¶ 4. *Meus dies est*, elegans formula, quando diem aliquem tumendum hilarirer, & comburendum quasi, ut Plautus loquitur, nobis vindicamus. Quemadmodum & nos dicimus, der tag ist mein. Corn. Severus apud Senecam Rhetor. Suas. 2 de militibus epulantibus: *Stratique per herbam Hic meus est, dixere, dies.* v. Gevartium Papinianatum Lect. 2, 18. ¶ 5. Catull. epigr. 17 *Talis iste meus stupor nihil videt, nihil audit*; q. d. ita comparatus est ille meus, de quo loquor, (quicum mihi negotium') municeps, est stupidus magis, quam stupor ipse. Ter. Eun. 2, 1 extr. *Cum meo decrepito hoc Eunucho.* vid. & infra in *Noster.* ¶ 6. *Vix meus sum* h. e. compos mei. Ovid. met. 3, 689 *Patvidum, gelidumque trementi Corpore vixque meum, fovmat Deus.* Heinsius ibi similia de *tuus* ac *suus.* ¶ 7. *Mei*, substantive, die meinen, meinigen, Cic in Epp. fæpissime. Et Ter. Phorm. 4, 1, 21 *Ego meorum solus sum meus.* conf. Virg. Æn. 4, 342.

¶ Meamet, mein eigen. Sallust. B. Iug. c. 85 *Id quod multo præclarius est, meamet mihi facta dicere licet.* vide supra *Met.*

¶ Meapte, Meopte, ablativi cum syllabica adjectione *pte*; ut, *Meapte caussa*, von mein selbst wegen, Ter. Heaut. 4, 3, 8. *Meapte culpa*, aus meiner eigenen schuld, Plaut. Pœn. 1, 3, 37. *Meopte ingenio id reperi*, Id. Most. 1, 2, 77.

MĔZENTIVS, *i*, m. rex Etruriæ, de quo Virg. Æn. 8, 482 sqq. *Hanc* gentem Lydiam, quæ jugis insederat Etruscis, multosque annos florentem, Rex superbo. *Imperio, & sævis tenuit Mezentius armis: Mortua quin etiam jungebat corpora vivis, Componens manibusque manus atque oribus ora, (Tormenti genus!) & sanie taboque fluentes Complexu in misero, longa sic morte necabat.* Vnde prov. *Mezentii comple-*

xus, de quo Cerda ad h. l. ¶ 2. Tamquam agnomentum pro contemtore Dei usurpat Apulejus Apolog. de Æmiliano. vide supra *Charon* n. 3.

MI, pro *Mihi*, dativus, mir. Ex Ennio Cic. de off. 1, 12 *Nec mi aurum posco, nec mi pretium dederitis.* Catull. 52, 1 *Ille mi par esse Deo videtur.* Virgil. Æneid. 6, 123 *Mi genus ab Iove summo.* vide supra *Ego.* ¶ 2. *Mi* Vocativus pro *meus*, o mein. Ter. Andr. 4, 3, 6 *Mi homo.* Ibid. 4, 5, 49 *Mi senex.* Ibid. 5, 3, 18 *Mi pater* &c. ¶ 3. *Mi*, Vocat. plur. pro *mei*, o meine. Plaut. Cist. 4, 2, 9 *Mi spectatores, facite indicium.* Petron. c. 116 *O mi hospites.*

MĪCA, *æ*, f. ein krümgen, bißgen. Sunt *Micæ* pulvisculi in arena, & panis omniumque aliarum rerum frustula, schimmernde sandkörner, brosamen. *Thuris mica*, Colum. 6, 30. *Auri micæ*, Lucret. 1, 839. Et, *Mica salis*, ein saltz-korn. Metaph. Catull. epigr. 87 de Quinctia v. 4 *Nulla in tam magno est corpore mica salis.* vid. Scalig. ¶ 2. Cœnatio, f. locus, ubi cœnatur, sed minor paullo angustiorque, de quo Martialis 2 epigr. 59 *Mica vocor, quid sim cernis: cœnatio parva, Ex me Cæsareum prospicis ecce tholum.* vid. omnino Heinf. ad Petron. c. 34 p. 155.

¶ Micŭla, *æ*, f. diminut. Arnob. lib. 2 p. 77 *Exiguæ miculæ.* Idem lib. 7 p. 230 *In exigua: arvina est miculas catillaminum insecta.*

¶ Micatus, *a*, *um*, in micas redactus, zerkrümelt, gebröckelt, Plinius Valer. 1, 63.

¶ Micĭdus, *a*, *um*, tenuis, exilis, klein, gering. Innocent. in Agrar. Goesii p. 231 *Terminos micidiores, hoc est, minores invenies.*

Micalensis ex Val. Max. 6, 9 ext. 5, vide in *Mycale.*

Micamen, micans, micatus, vide in *Mico.*

MICCOTRŎGUS, *i*, m. ὁ μίκκον τρώγων, quasi *paucirodus*, epitheton parasiti, qui alienas escas rodit instar muris, der schmale bißlein isset. Plaut. Stich. 1, 3, 89 Nunc *Miccotrogus nomine ex vero vocor.* Pareus habet *Microtrogus.*

MĪCEO, *ēre*, de hirco, meckern wie ein bock. Aut. Philomelæ v. 58, si sequaris Schotti Hum. Observ. 2, 52.

Micidus, vide paullo ante in *Mica.*

MICIPSA, *æ*, m. Numidarum rex, Masinissæ regis filius, de quo Sallust. B. Iug. c. 5; & Florus 3, 1, 3.

MĪCO, *micui*, (*micavi* Soli. c. 53) *micare*, resplendere, schimmern, glänzen. Cicero Nat. D. 2, 42 *Stella micans rediit* &c. *Gladii micant ante oculos*, Liv. 2, 30 extr. add. 6, 12. Et, *Crebris micat ignibus æther*, Virgil. Æneid. 1, 90. ¶ 2. Motum celerem notat, flammas imitantem. *Corde micante*, sc. timore, wenn das hertze klopft, Ovid. Att. am. 3, 722 *Venæ & arteriæ micare non desinunt.* Cicero de N. D. 2, 9. vid. Broukh. ad Tib. 1, 11, 12. Et, *Metu micuere sinus*, dixit Idem Heroid. 1, 45, ubi plura Heinsius. vide *Emico*, *Promicans.* ¶ 3. *Micare*, & *Micare digitis*, zu rathen geben, gerade oder ungerade spielen. Et hoc a motu celeri digitorum. Cicero Off. 3, 19 *Cum fidem alicujus bonitatemque laudant, dignum esse dicunt, quicum in tenebris mices.* Erasm. *Dignus, quicum in tenebris mices, dicitur, qui sit usque adeo certa fide, ut nec, si tuto possit, velit quempiam mendacio fallere*, der niemand betrieget. Rursus Cicero l. c. c. 23 *In sorte aut micando victus.* Casaubon. ad Suet. Aug. c. 13 SORTIRI & MICARE, inquit, *non aliter differunt, quam ut genus & species. Glosser.* Micare, λαγχάνειν. *Sortitionis varii erant modi: MICARE de eo dicitur, quæ fit per digitos subito expansos sub certo numero. Nonnus lib. 33 istum morem eleganter exprimit. Describit certamen inter Cupidinem & Hymenæum, quos inducit, miro jaculationis genere brabeuta Ganymede certare. Hinc dictum est* dimicare, *quod proprie est, sorte ac micatione, finem imponere controversiæ. Deinde accipi cœpit pro tollere controversiam quoquo modo: Sed quia ferro id sæpe fit, propterea pro pugnare ponitur. Græci Magistri πυκτεύειν vertunt eleganter: nam proprie dicitur de ea pugna, quæ ex rixa inter duos orta est. Fuit autem frequens apud veteres micationis usus in controversiis: nam etiam in contractibus faciendis, si de pretio aliave qua re non conveniret, micatione controversiam tollebant. Sic res in foro, sic carnes de lanio emebantur. Quod tamen postea jure mutatum est, cautumque, ut sub exagio, hoc est, πρὸς σταθμὸν, non micatione, carnes emerentur. Cujus instituti auctorem facit vetus inscriptio omnibus nota Apronianum præfectum urbi.* (Apud Gruter. p. 647 n. 6). *Ejus initium est:* EX AVCTORITATE TVRCI APRONIANI V. C. PRAEFECTI VRBIS RATIO DOCVIT VTILITATE SVADENTE CONSVETVDINE MICANDI SVMMOTA SVB EXAGIO POTIVS PECORA VENDERE, QVAM DIGITIS CONLVDENTIBVS TRADERE. *Varro Parmenone:* micandum erit cum Græco, utrum illius numerum, an ille meum sequatur. *Alludit Varro non ad lusionem, ut volunt: sed ad illam quam notavimus, consuetudinem transigendi de pretio in emtione, & id genus aliis per micationem. Atque hinc potius ortum putem proverbium:* Dignus, quicum vel in tenebris mices, *quam ex lusu, quem ajunt quidem Græcis fuisse familiarem, & ab iis ἐπάλλαξιν τῶν δακτύλων appellatum. Somnia mera.* Hæc ille. Pertinet huc locus Suetonii Claudio c. 21 *Oblatos victoribus aureos prolata sinistra pariter cum vulgo, voce digitisque numeraret.* Nam *digitis numerare*, micare est, hoc est digitis significare, quot aureos expectare victores deberent. Veteres enim non calculis tantum, sed digitis etiam numerabant. Eos enim fingebant varie, & figurabant nunc aperientes, nunc constringentes, aut componentes inter se diversis formis, ut numeros diversos exprimerent. vid. etiam Calpur. ecl. 2, 26. ubi judex poëtarum certaturorum, *Et nunc*, inquit, *alternos magis ut dignoscere cantus Possitis, ter quisque manus jactate micantes.* Ac digitis quidem numerandi ratio altera illa longe antiquior, ut docet Wowerius de Polymathia c. 7, qui omnino videndus: itemque Beda, qui de hac computandi ratione, & varus digitorum schematis, peculiarem librum dedit: quem in compendium Lud. Berus Basileensis civis redegit olim, publiceque exhibuit Erasmus Appendice Schol. in lib. 1 Hieronymi adv. Iovinianum. Omnem quoque ordinem a decem usque ad mille millia ære insculptum expressit Patisiis eleganter ad Bedæ præscriptum An. 1544 Iac. Bogardus: quam picturam in conditoriis suis servasse se scribit Barth. Comment. ad Claudian. p. 1116. conf. Scip. Gentil in Apolog. Apul. p. 429; Petr. Faber Semest. 3, 23; Bernegg. ad Suet. Cæs. c. 11; Voss. 6 Inst. Orat. p. 537, Lips. Saturn. 2, 22; Politian. Miscell. c. 42; & Ascensius in not. ad Mantuan. ecl. 1, 24, & quæ nos in *Digitus* n. 10. Pe. Possini libellum, quem ibi laudamus cum Ramiresii Pentecontatcho & aliis edi curavit Hamburgi 1712 8 I. A. Fabricius. ¶ 4. *Micare* & *Dimicare*, nonnunquam a librariis permutantur. vid. Suetonii Interpretes ad Aug. 13.

¶ Micans, *tis*, splendidus, ut, *Aurum micans*, Ovid. Met. 2, 2 Prudent. καθημερ. Hymn. 5 sive ad incens. lucernæ v. 44 *Ducebat radius sole micantior.*

¶ Micatus, *ūs*, m. subst. die geschwinde bewegung. Mart. Capell. 4 p. 95 *Anguis allambere fœminam crebris linguarum micatibus attentat.* Et Saxo Gramm. 1, 18 *Micatus siderum.*

¶ Micatio, *onis*, f. actus ille micandi sive sortitionis modus, de quo ex Casaubono modo dictum est in *Mico* n. 3. conf Turneb. Advers. 20, 13.

Composita:

¶ Dīmĭco, *dimicavi* & *dimicui*, *are*, proprie est sorte ac micatione finem imponere controversiæ, vide in *Mico* n. 3. Et ita locum ex Ciceron. Off. 3, 23 accipit Turnebus Advers. 20, 13, sed habent quidam, *sorte aut micando.* ¶ 2. Pugnare est, kämpfen, fechten, scharmützeln, *forte quia utrinque dimicatur gladiis.* Cicero Tusc. 4, 19 *Pro legibus, pro libertate, simul ac pro patria dimicare convenit.* Et ad Attic. 7, 3 *De potentia sua dimicant homines hoc tempore, periculo civitatis.* Sic, *Dimicare prælio*, *in acie* & *acie*, gegen den feind kämpfen, eine schlacht halten. Idem Nat. Deor. 2, 2 *Quum A. Postumius cum Octavio Manilio Tusculano prælio dimicaret.* Livius 2, 49 *Cum Etruscis dimicant acie.* Ovidius Amor. 2, 13 extr. *Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.* Add. Am. 2, 7, 2. ¶ 2. Ad quodvis discrimen refertur, ut Cic. pro Arch. c. 10 *Qui de vita gloriæ causa dimicant*, die ihr leben in gefahr setzen, & ita sæpius.

¶ Dimicans, *tis.* Iustin. 3, 6, 6 *Navali prælio dimicantes.* Nepos 13, 4, 3 *De fama dimicans.*

¶ Dimicatio, *ōnis*, f. ein scharmützel, kampf, gefechte; ut, *Dimicationem subire*, in den kampf treten, Liv. 2, 13. *In aciem dimicationemque venire*, Cic. in Orat. c. 13 extr.

¶ Dimicator, *oris*, m. ein fechter, streiter, apud Lactantium.

¶ Emico, *emicui*, *emicare*, herfür schimmern, herfür leuchten. *Flamma emicat ex incendio*, Sen. de Benef. 2, 27. Flor. 4, 2, 40 *Virtus emicuit.* ¶ 2. Subito prodire, herfür springen, herfür schiessen. Virg. Æneid. 5, 337 *Emicat Euryalus.* Et Æneid. 6, 5 *Iuvenum manus emicat ardens.* Et rursus 5, 318 *Longeque ante omnia corpora Nisus Emicat; & ventis & fulminis ocyor alis.* Florus 1, 18, 4 *Hostem rati, emicant, sine discrimine insultant*, sie fallen aus. Vellej. 2, 50, 5 *Mamilla, qua cor emicat*, wo das hertz schlägt. Plin. 11, 37 *Dracones emicuisse traditur.* Id. 8, 43 f. 68 de asinis, *Nec nisi spatiosa incubitant laxitate: varia namque somno visa concipiunt, ictu pedum crebro; qui nisi per inane emicuerit, repulsu durioris materiæ clauditatem illico adfert.*

¶ Emicans, *tis.* Curt. 9, 5, 10 *Magna vi sanguinis emicante*, i. e. profluente. Compar. Tertull. adv. Hermog. c. 29 *Terra emicantior facta est arida.*

¶ Emicatio, *ōnis*, f. emicandi actus. Apulej. de mundo: *Emicationes silvarum*, i. e. exortus.

¶ Emicatim, adverb. ut, *Emicatim prosilire*, Sidon. 2 epist. 13, i. e. subsultim.

¶ Superēmĭco, *are*, drüber gehen. Sidonius carm. 15, quod Polemii Epithalamium v. 75 *Hinc fieri, ut terram levior superemicet unda.*

¶ Intermĭco, *are*, darzwischen schimmern. Statius Theb. 12, 252 *E speculis moriens intermicet ignis.* Claudian. consul. Prob. & Olybr. v. 26 *Plaustro jam rara intermicat Arctos.*

¶ Intermicans, *tis.* Lactant. 6, 20 *Intermicantibus astrorum luminibus.*

¶ Præmĭco, *are*, vorleuchten. Apul. Met. lib. 11 ineunte: *Præmicantis lunæ candore nimio completus orbis.* Et Prudentius hymno Calagurrit. v. 84 *Quæ viam patere cæli præmicando ostenderent.*

¶ Promico, *are*, herfür schimmern. Ex Nævio citat Nonius 1, 329 *Promicanda ratio.* Et Apulej. 3 Miles. p. 138 *Promicant molles plumulæ.*

¶ Promicans, *tis.* Apul. 3 Met. p. 133 *Lacrymis rursum promicantibus*, da die thränen wieder hervor schossen.

¶ Supermico, *are*, übertreffen. Seneca Benef. 3, 32 *Beneficia parentum supermicant.* Quamvis dubitet de lectione Lipsius: tamen vel ex Avieni Phænom. v. 846 verbo sua constare ratio potest: *Tepidumque supermicat austrum.*

MICRŎCOSMVS, *i*, m. μικρόκοσμος, parvus mundus, homo, die kleine welt, Isidorus 3, 22. Macrob. Sat. 2, 12 *Physici mundum magnum hominem, & hominem brevem mundum esse dixerunt.* Philo Iudæus quis rer. divinar. hær. p. 502 ἐναλλάττοντες βραχὺν μὲν κόσμον ἄνθρωπον, μέγαν δὲ ἄνθρωπον ἔφασαν τὸν κόσμον εἶναι.

MICRŎLŎGIA, *æ*, f. μικρολογία, vana de parvis rebus cura.

MICROPSȲCHVS, *i*, m. μικρόψυχος, pusillanimus & timidus, ein kleinmüthiger. Plin. 22, 24 *Homines animi humilis ac præparci, quos illi dixere micropsychos.*

MICROSCŎPIVM, *i*, n. μικροσκόπιον, ein vergrösserungs-glas.

MICROSPHAERVM, *i*, n. μικρόσφαιρον, nardi genus minimo folio eoque rotundo, Plin. 12, 12.

MICROSPHYCTVS, *i*, m. μικρόσφυκτος, cujus venarum pulsus pusilli, der schwachen puls hat. vid. Cæl. Rhod. 3, 15.

MICROTRACHĒLVS, *i*, m. μικροτράχηλος, parvicollis, kurtzhälsicht, Cæl. Aurel. Tard. 2, 12, 137.

Micrŏtrŏgus, *i*, m. μικρότρωγος, vide *Miccotrogus.*

Mictilis, mictualis, micturio, &c. vide *Mingo.*

MĪDAS, *æ*, m. Μίδας, Phrygiæ rex fuit ditissimus. Fabulæ stolidissimum quoque fuisse eum indicant: quia Baccho (sive a Satyro, quod alii volunt, quos inter & Maximus Tyrius est Dissert. 30, qua totam fabulam eleganter interpretatur), impetravit, ut quidquid attingeret, aurum

…arum fieret. Cujus quum eum cepiſſet tædium, ægreque eo liberatus in ſilvis degit vitam & Pana coluit. Qui, quum aliquando in certamen canendi Apollinem provocaſſet, victoria Apollini, & a Tmolo conſtituto judice, & cæteris ſilvarum Diis, attributa eſt. Id autem ſolus pro ſtultitia ſua Midas improbavit, & Pana dixit victorem. Quâ re offenſus Apollo, Midæ aures in aſininas convertit, ut ejus ſtultitia omnibus innoteſceret. Fabulam narrat Ovidius Met. 11, 74 Hinc factum prov. *Auriculas aſini Midas habet*; vide Chiliad. & Scholiaſt. Ariſtophanis in Plutum. Eidem parvulo in cunabulis formicæ grana tritici congeſſiſſe dicuntur, auctore Æliano Var. Hiſt 12, 45, omine non vano, ditiſſimum eum fore: ut etiam eſt apud Satisberienſem Policratici 1, 13. ¶ 2. Græcis autem *μίδαι*, vermiculi ſunt fabas conſumentes, bohnen-würmlein.

MIDIAS, *æ*, m. (leges & *Medias* & *Medius*) calumniator fuit in aula Alexandri, qui dicere ſolitus eſt: *Calumniare audacter, quia ſemper aliquid hæret.* Plutarchus, *Ut enim maxime*, inquit, *ſanetur vulnus, qui delatus eſt, manet tamen cicatrix.*

MIGDILYBS, *bis*, m. i. e. Carthaginenſis, quaſi *mixtus Libys*, partim Tyrius, partim Afer. Nam Carthaginenſes utriusque populi lingua uſi hinc etiam *biſulcilinguæ* dicti, zweyzüngler. vid. Plaut. Pœn. 5, 2, 73.

MIGMA, *ătis*, n. *μίγμα*, miſtura, farrago, i. e. pabulum miſtum ex frumento & palea, ein gemengt futter, ein miſchmaſch. Lat. Interp. Eſ. 30, 24 *Commiſtum migma.*

MIGRO, *avi*, *atum*, *are*, conferre ſe alio ad habitandum, & conductoris proprie eſt, cum habitationem mutat, wandern, ausziehen, auf einen andern ort ziehen, Valla 5, 95. Virgilius primam ſemper produxit; Manilius corripuit 3, 79 *Naſcentum acciperent proprias, ſignisque migrarent.* Itemque Plautus Moſtell. 2, 2, 73 in *emigra.* *Migrare ex urbe, domo: Migrare de vita*, & *ex vita*, aus dieſer welt ziehen, Cicero. *Migrare ex vita ſicut ex domo in domum*, Nepos 25, 22, 1. ¶ 2. Interdum active ponitur & ſignificat mutare. Cicero Offic 1, 10 *Promiſſa non facere, quæque pertinent ad veritatem & ad fidem, ea migrare interdum, & non ſervare ſit juſtum.* Idem de Leg. 3, 4 *Quo quis earum rerum migraſſet, noxæ par pœna eſt.* Gellius 2, 29 *Caſſida nidum migravit*, ſie hat anders wohin geniſtet. Hinc eſt, quod paſſive dixit Silius 7, 431 *Migrantur Rhæteia regna.* Ita Liv. 10, 34 *Relicta, quæ migratu difficilia eſſent*, i. e. deportari non facile poſſent.

¶ Migrans, *tis*. Virg. Æneid. 4, 401 *Migrantes cernas, totaque ex urbe ruentes.*

¶ Migratio, *ōnis*, f. der fortzug. Migrationes populorum quare hodie infrequentiores, quam olim, exponit Bernegg. ad Tacitum quæſt. 3. ¶ 2. *Mors, quaſi migratio eſt, commutatioque vitæ*, Cic. Tuſc. 1, 41; & *Cui verbo domicilium eſt proprium in officio, migrationes in alienum multæ*, Idem fam. 16, 17.

¶ Migrator, *ōris*, m. ein wanderer. Gloſſ. gr. lat. *μεταναστης, migrator.*

Compoſita:

¶ Admigro, *are*, accedere, hinzugehen. Plaut. Perſ. 3, 1, 19 *Ad paupertatem admigrant infamiæ.*

¶ Commigro, *are*, idem quod *Migro*. Ter. Adelph. 4, 5, 15 *Neque enim diu huc commigrarunt*, es iſt nicht lange, daß ſie anher gezogen ſeyn. *Romam commigrant.* Livius 1, 34; 5, 53. ubi Codd. nonnulli *amigrant* & *admigrant* habent.

¶ Commigratio, *ōnis*, f. die reiſe, wanderſchafft. Seneca Conſol. ad Helv. c. 6 *Aliunde alio commigratio eſt:* de motu ſtellarum loquitur.

¶ Demigro, *are*, einen ort räumen, wegziehen. *Demigrare ex agris in urbem*, Livius lib. 2, 10. Conf. Drakenb. ad 38, 18. *Demigrare ex ædificiis*, Cæſ. B. G. 4, 4, 1: *Et de oppidis*, ibidem c. 19. Et, *Ex hominum vita demigrare*, von der welt abſcheiden, ſterben. Cicero Tuſc. 1, 30 *Vetat dominans ille in nobis Deus, injuſſu hinc nos ſuo demigrare.* Stat. 1 Silv. 2, 4 *Demigrant Helicone Deæ.*

¶ Demigratio, *ōnis*, f. die wegreiſe. Corn. Nepos 1, 1, 2 *Cum multi ejus demigrationis peterent ſocietatem.*

¶ Emigro, *are*, ausziehen; ut, *Emigrare domo*, &, *ex domo*. Et, *Emigrare e vita*, Cicero de Leg. 2, 19. *Emigrare ſe*, Titinnius dixit, cujus hos verſus Nonius citat: *Quot peſtes & jurgia Ex meis ædibus ſe emigrarunt.*

¶ Emigrans, *tis*. Stat. Silv. 4, 8, 47 *Tu ductor populi longe emigrantis Apollo.*

¶ Emigratio, *onis*, f. das ausziehen. Vlpian. Dig. 39 t. 2 l. 28 *Detrimentum propter emigrationem inquilinorum.*

¶ Immigro, *are*, einziehen, habitandi cauſſa. Cicero Phil. 13, 17 *Paucis diebus, & in domum & in hortos paternos immigrabit.* Sic Livius prooemio: *Immigravit avaritia & luxuria in remp.* iſt eingeſchlichen.

¶ Præmigro, *are*, antea emigrare, voraus wegziehen. Plin. 8, 28 *Ruinis imminentibus muſculi præmigrant.*

¶ Remigro, *are*, in domum priorem reverti, zurück kehren, wiederum einziehen. *In noſtram domum remigremus*, Cicero Tuſc. 1, 79. *Romam tibi remigrandum eſt*, Idem fam. 9, 18. *In locum quando remigrant*, Lucret. 2, 964.

¶ Remigrans, *tis*. Sen. epiſt. 122 ext. *Contra aquam remigrantes*, die wider den ſtrom ſchwimmen.

¶ Semigro, *are*, von einem ausziehen. Cic. pro Cælio c. 7 *Reprehendiſtis, a patre quod ſemigrarit*, &c.

¶ Transmigro, *are*, hinüberziehen. Livius 5, 54 *Aliam urbem quæſituri ſumus, quo transmigremus?* Et Vitruv. 1, 4 *Ita transmigrabant & mutabant regiones.* Adde Suet. Tib. c. 15.

¶ Transmigratio, *ōnis*, f. der fortzug. Etiam de exſilio, ut apud Vulgatum Interpretem Matth. 1, 17 *Transmigratio Babylonis.* Et Prudent. Hamartig. v. 448 *Hæc illa eſt Babylon, hæc transmigratio noſtræ Gentis, & horribilis victoria principis Aſſur.*

¶ Transmigrator, *oris*, m. apud Auguſtinum.

MĪLĀGO, *ĭnis*, f. piſcis qui evolat ſuper aquam, ein fliegender fiſch, Iſidorus 12, 6. Quid ſi leg. ſit *Milvago*, de quo in *Milvus*.

MILANION, Atalantæ amator, Ovid. A. A. 2, 188; 3, 775; vide Muret. ad Propert. 1, 1, 9.

MĪLAX, *ăcis*, f. *Μίλαξ*, ibicis atque taxi ſpecies: nec non frutex hederæ ſimilitudine. v. Plin. 16, 6 & 10; & infra *Smilax*.

MĪLEON, *i*, n. herba alias ſcelerata, brandkraut, Apul. de Herb. c. 8.

MĪLES, *ĭtis*, m. *barbarus*, *ferus*, *impius*, *infeſtus*, apud Poëtas, *στρατιώτης*, ein ſoldat, kriegsmann. Opponitur *Pagano*. Plinius 10 epiſt. 17 *Et milites & pagani, a quibus juſtitia ejus & humanitas penitus inſpecta eſt, certatim ei, qua privatim, qua publice teſtimonium perhibuerunt.* Vide & ICtos, & infra *Paganus* in *Pagus*. Cæſar *κατ' ἐξοχὴν* de pedite dixit, ut de B. C. 2, 40 & 42; & 3, 76, & aliis locis. *Miles ſubitus* ſubito collectus, apud Tacitum Hiſt. 4, 76, 2. Nam *veteri & experto* opponitur, ein in der eil aufgerafftes volck. *Extrema pueritia miles fuit ſummi imperatoris*, &c. Cicero pro Lege Manil. c. 10, hat unter einem groſſen general gedienet. *Tirones*, & *Milites tirones*, junge ſoldaten, quibus opponuntur *Milites veterani*. *Legere milites*, Cicero Att. 8 ſub epiſt. 12, non ſatis commode vertitur, ſoldaten werben, quod verbum mercenariæ militiæ, quæ hodie prope ſola obtinet, proprium eſſe videtur; ſed ſoldaten ausleſen. vide *Delectus* ſub *Lego*. *Milites Fabiani*, apud Romanos, & apud Græcos *Iphicratenſes*, apud Corn. Nep. 11, 2, 4, pro præſtantibus. ¶ 2. Pro miniſtro quocunque Principis adhiberi, obſervamus *in Milito* n. 2. ¶ 3. In genere fœminino occurrit apud Ovidium Heroid. 11, 48 *Et rudis ad partus & nova miles eram.* ¶ 4. *Miles* & *Limes* confunduntur a librariis, Drak. ad Sil. 5, 1.

¶ Milĭto, *onis*, m. idem. Apul. Met. 9 p. 445 *Militones ibi nec uſpiam illum deliteſcere adjurantes.* Antiquum eſſe colligas & compoſ. *Commilito*.

¶ Milĭtia, *æ*, f. bellum, res militaris, das kriegsweſen, ſoldatenweſen. *Dare nomen militiæ*, Cicero Phil. 7, ſich unterhalten laſſen. *Militiam colere*, Ovid. Faſt. 2, 508, ein ſoldat ſeyn. *In militiam proficiſci*, Sulp. Appollinar. in Periocha Heauton. Terentianæ. Item, *Proficiſci in militiæ diſciplinam*, Cic. pro Lege Manil. c. 10, in krieg ziehen. *Militiâ vacare*, ohne dienſt ſeyn. Quintil. 9, 2, Sic, *Militia pedeſtris: militia equeſtris*, quæ pedibus aut equo obitur. Sed apud Suet. Claud. c. 25 *Equeſtris militia* non eam ſignificat, quæ pedeſtri opponitur; ſed quam equeſtri loco editi juvenes qua pedibus, qua equo obeant. Vide ſupra in *Cohors*, & Buchnerum ad Plinium 7 epiſt. 25 n. 314. ¶ 2. De militum copia ſeu exercitu Iuſtinus 32, 2, 2 *Concurſu inſularium cum omni militia interficitur*, mit der gantzen armee oder ſoldateſque. ¶ 3. *Militiæ*, genitivus adverbialis, Cic. Tuſc. 5, 19 *Quorum virtus fuerat domi militiæque cognita*, daheim und im kriegen. Idem de Orat. 3, 33 *Iidem & domi & militiæ conſilium ſuum fidemque præſtabant.* ¶ 4. Miniſterium, ſ. *λειτουργίαν* quamcuncunque ſignificat. vid. Plin. 10, 33 ſ. 49; Gothofr. ad Cod. Th. l. 12 t. 1 de Decurionibus l. 63 p. 413. conf. *Milito* n. 2.

¶ Militiŏla, *æ*, f. dimin. Auctor vitæ Iuvenalis, quæ Suetonii Rhetoribus adjuncta cum aliis eſt: *Satyra compoſita in pantomimum poëtamque Cl. Neronis, ejus ſemeſtribus militiolis tumentem.*

¶ Mīlĭto, *avi*, *atum*, *are*, militiam colere, merere ſtipendia, kriegen, zu felde liegen, dienen. Ter. Heaut. 1, 1, 65 *In Aſiam ad regem militatum abiit.* Livius 23, 42 *Noſtra juventus omnis ſub ſignis militat tuis.* Horat. 1 epiſt. 2, 66 *Ex quo tempore cervinam pellem latravit in aula, Militet in ſilvis catulus:* i. e. inſervit, & perſequitur feras, ut miles hoſtem. Ovid. Am. 1, 9, 1 *Militat omnis amans* &c. Paſſ. Plaut. Perſ. 2, 2, 49 *Confidentia illa militia militatur multo magis, quam pondere.* Horat ep. 1, 23 *Libenter hoc & omne militabitur Bellum in tuæ ſpem gratiæ.* ¶ 2. Recentioris latinitatis auctoribus non raro *Militare*, pro munus ſeu miniſterium aliquod obire dicitur. Exempla plura cum apud alios, tum apud ICtos occurrunt. Quibus togatorum quoque & palatinorum vita, *militia* dicebatur; nec *milites* tantum, qui contra hoſtem pugnabant; ſed qui in foro atque palatio etiam munera & dignitates obibant. Sic *ἀστυκὸς στρατιώτης*, *urbanus miles*, i. e. qui civilibus negotiis atque officiis fungitur Themiſtio: *Palatinus miles* Prudentius Gennadio de viris illuſtribus appellatur. Ipſe Prudent. prooem. in *καθημερινῶν*: *Tandem militiæ gradu Evectum pietas principis extulit Aſſumtum propius ſtare jubens ordine proximo.* Quibus verbis poëta ſignificat, ut mihi videtur, ad patriciatus dignitatem ſe fuiſſe evectum: quæ principali proxima habebatur.

¶ Militans, *tis*. Vellej. 2, 120, 7 *Legatus ſub Varo militans.* Curt. 6, 5, 7 *Græci mercede apud Perſas militantes.*

¶ Militāris, *e*, ſoldatiſch, kriegeriſch; ut, *Rem militarem diſcere*, Cicero de Orat. 1, 29. *Signa militaria*, quæ apud nos fahnen, Livius 22, 21. vid. *Signa*. Et, *Ætas militaris*, Tac. Ann. 2, 60, 4, quæ ab anno 17 erat, uti ex Livio 25, 5 conſtat. *Statura militaris*, Lege 9 Cod. Theod. de deſertor. & occultator. eorum, quæ media eſt inter exiguam & grandem; Plauto *commoda* dicitur & Romana æſtimatione ſenum erat pedum vel certe quinum & denarum unciarum, ut conſtat e Vegetio 1, 5. Horat. 1, 22, 13 *Militaris Daunia*, i. e. bellicoſa. Adde 8, 5. Comparativo Tertullianus uſus eſt, Apolog. c. 11 extr. *Quis juſtior & militarior Scipione?* ¶ 2. Quæ herba *Militaris* dicatur, vid. Plin. 24, 18; & Apul. de Herb. c. 3.

¶ Militārius, *a*, *um*, idem. Plaut. Pſeud 4, 4, 11 *Metimur gradibus militariis.* Douza mavult legere *militaribus*.

¶ Militarĭter, adverb. militari more, auf ſoldaten manier. *Militariter gravis*, Livius 4, 41 *Tecta militariter ædificare*, Idem 27, 3.

¶ Militarie, aliud adverb. idem. Treb. Pollio Trig. Tyrann. c. 22 *Militarie ob hoc cæſus.*

Compoſita:

¶ Commīlĭto, *ōnis*, m. militiæ ſocius, ein camerade im kriege, antique ein ſpieſsgeſell. Val. Max. 3, 2 ext. de Leonida Spartano: *Tum alacri animo ſuos ad id prælium, quo perituri erant, cohortatus eſt, ut diceret, ſic prandete commilitones, tanquam apud inferos cœna-*

cænaturi. Cic. pro Dejot. c. 10 *Hic adolescens meus in Cilicia miles, in Græcia commilito fuit.* Vellej. 2, 59, 4 *Aliquem belli commilitonem habere.* Post bella civilia non amplius hoc nomine compellavit milites Augustus. v. Suet. c. 25. Sed conf. Quintil. 6, 3 p. 561 Burm.

¶ Comminles, *ītis*, m. idem Plinio 37, 2 de triumpho Pompeji: *Reip. datum mille talentum: legatis & quæstoribus H-S bina millia, commilitibus singulis quinquaginta.*

¶ Commilitium, *i*, n. belli societas, die cameradschaft. *Commilitio alicujus uti*, Quintil. 5, 10 sub fin. Et Ovid. ex Ponto 5, 72 *Et commilitii sacra tuenda putas.* Eleganter quoque Apul. 3 Florid. *Iura amicitiæ a commilitio studiorum eisdem magistris incboata bonesle*, h. e. *a condiscipulatu*, ut Nepos dixit in Attico.

¶ Commilito, *are*, mit einander im kriege seyn. Gloss. lat. gr. *Commilitat*, συνστρατευεται.

¶ Permīlito, *are*, per omnes gradus militare. Vlpian. l. 9 Dig. de Excusat. *Si tribunus in cohortibus prætoris permilitaverit.* Adde ibid. l. 8 § 9.

Milesiaca, Milesiæ, Milesius, vide *Miletus.*

MĪLETVS, *i*, f. Μίλητος, urbs maxime celebris Ioniæ, sic dicta a conditore suo Mileto, Apollinis & Deiones filio, de quo Ovidius lib. 9 Metam. fab. 11.

¶ Milētis, *ĭdis*, f. patronym. Byblis, Mileti, qui Miletum condidit, filia. Ovid. Met. 9, 634 *Mœstam tota Miletida mente defecisse.*

¶ Milēsius, *a, um*, adject. *Thales Milesius, Timotheus Musicus Milesius, Milesia vellera* apud Virgilium Georg. 3, 306 pro pretiosissimis lanis. Mileti enim oves præ ceteris lana nobiles. Vnde *Milesia ovilia* Tertull. celebrat de Pallio c. 3 in fine. B. Hieronymus quoque in Ezechiel. c. 27 auctor est, ex Mileto lanas præcipue solitas Tyrum deferri, ut non sine caussa libuerit interpretibus septuaginta apud eum prophetam vertere, *Et lanas de Mileto*; cum tamen *Mileti* vocabulum in Hebræo nusquam comperiatur. Hinc Tertull. de Habitu mul. c. 1 scribit: *Age nunc si ab initio rerum Milesii oves tonderent, & Seres arbores nevent, & Tyrii tingerent, & Phryges insuerent, &c.* Quoniam Milesiorum evanuit robur, ubi voluptate corrupti sunt, natum est inter eos proverbium: *Olim fuere strenui Milesii.* vid. Athen. 12, 7 p. 523; Add. Spanh. ad Aristoph. Plut. v. 1003. De *Milesia rosa* in coronamentis summe expetita, v. Plin. 21, 4.

¶ Milesiæ, *arum*, f. pl. subst. narratiunculæ sive fabellæ ludicræ & amatoriæ, lasciviæ, atque magnificæ; quales scripsit Clodius Albinus, ut quidam volebant, de quo Capitolinus ejus vita c. 11. Sed & Severus epistola ad senatum, quæ in eadem Albini vita apud Capitolinum legitur, Apuleji libros Metamorphoseon, quæ vulgo de *Asino aureo* inscribuntur, *Milesias Punicas* appellat. Ipse Apulejus principio ejus operis: *At ego tibi sermone isto Milesio varias fabellas conferam &c.* Vide & Politiani Miscellan. c. 16, & Wowerium in vita Apuleji p. 26. Etiam Tertullianus de Anima c. 23 Valentini historias æonum *Milesias* vocat. Vbi Iunius ex Strab. lib. 14 notat fabulas *Milesias* dictas esse propter vanam Milesiorum gloriationem in fabulis innumeris de oraculo Didymei Apollinis restituto.

¶ Milesiaca, *orum*, n. pl. idem quod *Milesiæ*; Græce μιλησιακοὶ λόγοι, quales Aristides composuit, de quibus Lucianus in Amoribus & alii meminerunt. conf. Voss. lib. 3 de Histor. in Aristide.

¶ Milesium, *i*, n. subst. halcyonum genus, Plin. 32, 8.

Miliarium, vide *Miliare* in *Mille*, Miliarius, *Milium*, Militaris, militia, &c. *Miles.*

MILICHVS, *i*, (μείλιχος, blandus, placidus) Iovis & Bacchi cognomen. Sil. 3, 10. 4 *Milichus indigenis late regnaret in oris, Cornigeram attollens genitoris imagine frontem.*

MILITRVM, *i*, n. instrumentum non satis cognitum; ut, *Cedrinum militrum*, Octav. Horat. 1, 2.

MĪLIVM, *i*, n. κέγχρος, hirsen. *Milio venit annua cura*, Virg. Georg. 1, 216. *Milium Indicum*, Türckischer weitzen. v. *Melica*; & adde Cels. 2, 18; Colum. 2, 7 & 9; Pallad. 1, 30; & Mart. 13.

¶ Miliārius, *a, um*: ut, *Miliaria avis*, Varr. R. R. 3, 5, quæ milio vescitur. *Herba miliaria*, quæ milium necat, Plin. 22, 25.

MĪLLE subst. & adj. indecl. & pl. *Millia, um*, subst. tausend. Virg. ecl. 2, 11 *Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.* Apul. lib. 6 Met. *Sic fatus, jubet Mercurium deos omnes ad concionem protinus convocare: ac si qui cœtu cælestium defuisset, in pœnam decem millium nummûm conventum iri pronunciare.* Sic, *Octo millia nummorum*, Hor. 2 ep. 2, 5. *Centum millia*, Idem 1 sat. 1, 45, hundert tausend. *Mille hominum* rectè dici ostendit Gell. 1, 16. Et Cic. pro Milone c. 20 *Clodii in fundo, propter insanas illas substructiones, facile mille hominum versabatur valentium.* Hic *mille* in singulari ponitur, & idem est, quod χιλιάς. Sic *mille drachmarum*, Ter. Heaut. 3, 3, 40, & *mille nummûm*, v. 45 dixit. Vide Gell. 1, 16; & Macrob. sat. 1, 5. Gronov. de Pecun. veter. 1, 1. Ovid. de Pont. 2, 3, 11 *Nec facile invenies multis e millibus unum, Virtutem pretium qui putet esse sui*: hoc est, qui putet, virtutem per se, non præmii caussa, expetendam. Liv. 38, 38 extr. *Argenti probi duodecim millia Attica talenta dato.* ¶ 2. *Mille* etiam pro *Mille* invenitur; ut, *Mille caprarum*, Varro R. R. 2, 3. *Mille annorum*, Idem 3, 1. v. Brouckh. ad Prop. 1, 5, 10.

¶ Millēni, *æ, a*, distribuit, je tausend.

¶ Millenārius, *a, um*, adj. quod mille complectitur. Item *Millenarium*, subst. ant. pro tempore mille annorum, incertæ auctoritatis.

¶ Millēsimus, *a, um*, ordinale, der tausendste; ut, *Annus millesimus*, Cic. de Fato c. 7. *Millesima pagina*, Iuven. sat. 7, 100.

¶ Milliarius, *a, um*, adj. tausendpfündig; ut, *Apri milliarii*, hoc est, mille librarum, Varro de R. R. 3, 2. ¶ 2. At vero *Milliarius grex*, apud eumdem Varronem R. R. 2, 10 sub fine est totidem capitum, eine heerde von tausend stücken. Quæ fuerint *porticus triplices milliariæ*, vid. ad Sueton. Neron. c. 31.

¶ Milliare, *is*, & Milliarium, *i*, n. μίλιον, spatium mille passuum, eine Welsche meile. Hinc ad aliorum quoque populorum mensuras viarum tractum est; ut, *Milliare Germanicum, Persicum, Gallicum &c.* v. & supra in *Lapis*, & in *Mensura.* Formam *Milliare* probant ex principio lib. 6 Cic. ad Attic. *Accepi tuas litteras ad quintum milliare Laudiceæ.* Sed doctissimus quisque Criticorum, *a. d. quintum Terminalia* legunt. Et rectissime. Altera, *Milliarium*, frequens & obvia, præsertim apud posterioris ætatis scriptores. Nam vetustiores *M. P.* hoc est, *mille passus* dicebant, aut *millia passuum*: vel per *lapides* significabant locorum intervalla, ut ex Livio aliisque notum est. Vlpianus l. 1 § 4 Dig. de offic. præf. Vrbi, *intra centesimum milliarium.* Idem l. 4 Dig. de hered. inst. § Puto: *a primo milliario Alexandriæ.* Eutropius 1, 3 *Albani ab urbe Roma duodecimo milliario absunt.* Attamen Valerius etiam Max. 1, 8, 4 de Fortunæ Muliebris simulacro: *quod est via latina ad quartum milliarium.* Et Vellej 2, 27, 4 *Hannibalis intra tertium milliarium castra.* ¶ 2. *Milliarium aureum* Romæ dicebatur columna, a qua omnes militares viæ per Italiam incipiebant, ac in eamdem desinebant. v. Plin. 3, 5 circa finem, & Dion. Cass. lib. 54 p. 602 Steph. Vocatur etiam *milliarium urbis.* Lege 154 de Verb. signif. Macer: *Mille passus non a milliario urbis, sed a continentibus ædificiis numerandi sunt.* v. Bergier de viis publicis & militaribus (Tom. X. Antt. Græv.) l. 3 f. 13, 14. it. l. 4 f. 46. Inscriptio ipsa est apud Grut. 154, 4. Adde Lipf. de magnit. Rom. 3, 2 & singularem Dissertationem Dom. Checozzi, in Commentar. Academiæ Cottonenf. T. I P. II p. 77. ¶ 3. *Milliaria* sive *Miliaria* erant etiam vasa ad calefaciendam in balneis aquam, a mille sive multis gyris & flexibus ita dicta, vel quod mille pondo essent. Nec obstat l. simplex. Nam & *Mile* scribitur. Vide Senec. Qu. Nat. 3, 24; & 4, 9, & quæ ibi Muretus ac Th. de Iuges. Vet. Gloss. *Miliarium, θερμηδὸν, χαλκῆον.* Adde Cat. de R. R. c. 22. Suet. Oth. c. 6; Pallad. 1, 40; & April t. 8; Vlpian. l. 19 § 12 ff. de auro, arg. & mundo; & Turneb. Adverf. 10, 7. Gothofr. ad l. 38 π. de actionibus emti & venditi (19, 1) § 2.

¶ Millies, adv. tausendmahl. Ter. Andr. 5, 4, 44 *Ex ipsa millies audivi*, i. e. sæpissime. Cic. Off. 1, 31 *Millies oppetere mortem, quam hæc pati maluisset. Bis millies*, Val. Max. 3, 7, 1, zweytausendmahl. *Quinquies millies*, Plin. 2, 22. Sic *Decies millies, &c.*

Composita quædam a *Mille*: ut,

Millefolia, millefolium; Milleformis; Millemodus & millimodus; Millepeda, vide sub simplicibus *Folium, Forma, Modus, Pes.*

¶ Duomillesimus, *a, um*, der zweytausendste, ut ducentesimus. Proculus ICt. 1, 80 *Alter ex millesima parte, alter ex duomillesimis partibus socius.*

MILLIO, *ōnis*, m. genus accipitris, ut buteo, bußfahren. Marc. Empir. c. 33 *Testiculos millionis edere.*

MILLVS, *i*, m. *collare canum venaticorum*, inquit Festus, *factum ex corio confixumque clavis ferreis eminentibus adversus vim luporum. Scipio Æmilianus ad populum: Vobis, inquit, Reique publicæ præsidio eritis, quasi millus cani*, ein stachlicht halsband. Hæc Festus. Varro in neutrali posuit *Mælium* de R. R. 2, 9, ut monuimus, s. l. nisi & hic ex conjectura Scaligeri legendum *Millus.* conf. Barth. ad Script. Venat. p. 135. & Vlit. ad Grat. 401.

MĪLO, *ōnis*, m. Romanus, cujus caussam, cum Clodium occidisset, Cicero diligentissime quidem, sed infeliciter egit. De qua oratione quid Dio prodiderit litteris, adjicere libet: sed conversa latine. *Milonis cædem defensurus videt Pompejum armatis militibus præter consuetudinem judicio adesse. Animo igitur collapsus ac perculsus nihil eorum, quæ præmeditatus erat, dixit, sed brevi ac languidâ oratione contentus finem dicendi fecit. Quæ enim nunc pro Milone habita extat oratio, eam post illud tempus Cicero, animo collecto per otium, scripsit: Ferturque Milo in exilium actus, missam hanc sibi a Ciceronе orationem cum legisset, rescripsisse: Bene sibi evenisse, quod eam is non in judicio pronunciasset. Nunquam enim futurum fuisse, si hoc modo pro se dictum fuisset, tantos ut nullos Massiliæ (eo enim exul se contulerat,) ederet. Quod vero Milo non eo scripsit animo, quasi præsenti statæ suavum rerum delectaretur, (quippe multa reditus sui caussa impetrandi molitus est): sed Ciceronem verbis exagitans, quod, cum defensionis tempore nihil caussæ conducibile dixisset, nunc demum orationes inutiles componeret, sibique mitteret, quasi vero nunc aliquid ab his juvari posset.* Hæc Dio lib. 40 non sine obtrectatione in Ciceronem: cujus gloriæ & alibi se parum æquum fuisse, homo Græcus ostendit. conf. de hac oratione quoque Voss. 1 Inst. Orat. p. 119 & 344 & 345. conf. Ovid. in Ibin v. 609: & Iuven. 2, 26. ¶ 2. Fuit alius *Milo* Crotoniates vel Crotoniensis, athleta robustissimus, qui in certamine Olympio taurum ictu nudæ dextræ jugulavit, totumque eo die devoravit, cum alioqui in cibum absumere consuevisset carnium minas 20, totidemque panum: biberet vero tres vini choas, quemadmodum ex Theophrasto retulit Athenæus lib. 10, apud quem de Milone plura vide. Periit senex, manibus ejus retentis ab arbore caudice discissa, quam discindere penitus fuisset conatus. v. Gell. 15, 16; & Val. Max. 9, 12, conf. Ovid. Met. 15, 228. & quos laudat Almelov. ad Quint. 1, 9 extr. ¶ 3. Alius *Milo* Pisæ Elidos tyrannus a suis projectus in Alpheum fluvium, de quo Ovid. in Ibin v. 325.

MĪLONIVS, *i*, m. scurra temulentus & saltare solitus, apud Horat. 2 sat. 1, 24.

MILTIADES, *is*, m. Plures fuisse hoc nomine insignes, indicat Ælianus Var. Hist. 3, 35 *Miltiadæ tres: unus qui Chersonesum condidit, alter Cypseli filius, tertius Cimonis*: quos Corn. Nepos in Vitis Excellent. Impp. ex parte confundit. vid. Iani Rutgersii Lect. Var. 1, 9. Athenienses post pugnam Marathoniam, quam victor obtinuerat, obtentu Parii criminis perpetuo eum carceri addixerunt: factumque id colore iustissimodi tuebantur, quod præstabilius esset, unum Miltiadem innoxium pœna affici, quam rempubl. universam in perpetuo tyrannidis metu versari.

MILTITES, *æ*, m. hæmatitæ species, ein blutstein, Plin. 36, 20.

MILTON, *i*, n. μίλτον, i. e. minium vel cinnabaris, menning, berasinnober. Vitruv 9, 3: Plin. 33, 7.

Milva, milvago, milvinus, vide *Milvius.*

MILVIVS, & Milvus, *i*, m. Ter. Phorm. 2, 2, 16 *Non enim rete accipitri tenditur neque milvio.* Cic. de Nat. D. 2, 49 *Milvo est quoddam bellum naturale cum corvo.* Avis est rapacissima, ein weyhe, weyher, hünergeyer. Persius sat. 4, 26 *Dives arat Curibus quantum non Milvius oberret*, Proverbiale de vehementer locuplete. vide Chil. ¶ 2. Gifanius ad Lucret. obfervat, *milvius* non dici, neque id inveniri in MStis; sed *Milvus*, & per diæresin *milius.* Idem ad Ovid.

obser-

observavit Hercules Ciofanus. Ita etiam Heinſ. & Burm. v. g. Am. 2, 6, 34. In Plauti quoque Aul. 2, 4, 40 libros veteres conſtanter *miluus* habere pro *milvius*, Lambinus & Gruterus teſtantur. Sed neſcio quidem exterminari civitate latina *Milvium*, patitur Borrichius Cogit. de L. L. p. 163. ¶ 3. Translate de homine rapace, ein räuber. Plaut. Rud. 4, 4, 80 *Vidi petere milvium.* Id. Pœn. 5, 5, 3 *Milvos mctuere male.* Hinc & paraſiti nomen apud Horat. 2 ſat. 7, 36, ubi tamen Bentl. & Cuninam. Mulvius. ¶ 4. *Milvus* piſcis, qui & *Milvago* & *Lucerna*, Geſn. Subit in ſumma maria, piſcis ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet, Plin. 10, 27. Ovid. hal. 35 *Nigro tergore milvi.*

¶ Milva, *æ*, f. eadem avis rapax ſexus fœminei; unde convicium in mulierem nimis avidam Petron. c. 75 *Bonum tuum concoquas, milva.*

¶ Milvägo, *ĭnis*, f. piſcis genus, extra aquam volitans tempeſtates præſagit, Plin. 32, 2. conf. *Milvus* n. 3.

¶ Milvius, *a, um*, adject. ut, *Pons Milvius*, unus ex Romæ pontibus. Ejus meminit Lactant. 1, 21; Ammian. 27, 3; & Claudian. in 6 Conſ. Honorii v. 543.

¶ Milvinus, *a, um*, adject. vom weyher; ut, *Pullus milvinus*, Cic. ad Qu. fratr. 1, 2, ein junger geyerhalk. *Milvinæ plumæ*, weyher-federn. *Ocellimilvini: Milvinæ ungulæ*, Plaut. Pſeud. 3, 2, 63. *Milvina tibia*, quæ in accentus exit acutiſſimos, ut teſtatur Solinus c. 11. Et *Mulier, milvinum genus*, getäig. Petron. c. 42. ¶ 2. *Milvinam* ſubſtantive, pro vehementi appetitione cibi, qualis in hoc avis genere voraciſſimo eſt, Plautus dixit Menæch. 1, 3, 29.

Mima, vide mox in *Mimeſis*.

MĪMALLŌNES, & Mimallōnĭdes, *um*, f. Μιμαλλόνες, Bacchæ, mulieres cornutæ, a *μιμέομαι* dictæ, quod ad Bacchi imitationem cornua ferrent; vel a Mimante, monte Ioniæ, Baccho ſacro. Quæ & *Baſſarides* & *Thyades*, & *Oxygides* vocatæ ſunt. Priore vocis forma *Mimallones*, uſus Statius eſt Theb. 4, 660. Patronymica altera (*Mimallonides*) Ovid. de Arte am. 1, 541.

¶ Mimallŏneus, *a, um*, adj. Perſ. ſat. 1, 99 *Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis.*

Mimarius, vide in *Mimeſis*.

MĪMAS, *antis*, m. mons Ioniæ, Baccho ſacer, de quo Ovid. Met. 2, 222. Sil. 3, 494 & ibi Drakenb. ¶ 2. *Mimas*, gigas, quem Iupiter fulmine perculſit, de quo Horat. 3 od. 4, 53. & Silius 4, 278. vid. & hic Drakenb.

MĪMERMNVS, vel Mimnermus, *i*, m. Μίμνερμος, elegiarum ſcriptor antiquiſſimus, inventorque verſus pentametri, quod vult Hermeſiana v. Colophonius apud Athen. l. 13. Vixiſſe enim traditur temporibus ſeptem ſapientum, aut prius adeo. Stobæus hanc ejus annotavit ſententiam ſerm. 61 Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄτερ χρυσέης Ἀφροδίτης. Plutarchus eamdem citat lib. περὶ ἀρετῆς ἠθικῆς. Sed ibi pro τίς δὲ βίος, &c. legitur, τίς δὲ χάρις, τίτε τερπνὸν ἄνευ χρυσέης, &c. Huc reſpexit Horat. 2 epiſt. 6, 101 *Si Mimnermus uti cenſet, ſine amore jocisque Nil eſt jucundum, vivas in amore jocisque.* Alia de humanæ vitæ miſeria ex eodem citat Stobæus ſerm. 46, quæ eleganter admodum latine vertit Ioh. Livinejus apud Andr. Schottum Obſerv. Hum. 2, 52. Fuit poëta iſte veteribus valde in deliciis. Vnde Propert. 2, 9, 11 de eo ſcribit: *Plus in amore valet Mimnermi verſus Homero.*

MĪMĒSIS, *is*, f. μίμησις, *imitatio*. Figura eſt, qua non verba ſolum, verum etiam geſtum vocemque imitamur & fingimus, eine nachthuung. Vid. Rhetor.

¶ Mīmus, *i*, m. μῖμος, hiſtrio, geſticulator & imitator dictorum, morumque hominum intra vel extra ſcenam, ein poſſenreiſſer, gaucfeler, oder narr im ſpiel. Dicuntur ἀπὸ τῦ μιμεῖσθαι, eo quod imitarentur omne genus actionis; Græci μιμολόγους vocant, quam vocem & Ovid. forma tamen patronymica, uſurpavit de Art. am. 1, 541, quod alii de Bacchis fœminis intelligunt, ut paullo ante in *Mimalloues* dictum fuit. De obſcenitate mimorum ſuæ ætatis, luvenal. ſat. 11, Arnob. lib. 2. Habebant & illi ſuas partes, ut comœdiarum actores, *primas* puta, & *ſecundas*, &c. qui & *ſecundarii* dicebantur, illi videlicet, qui primarum actores exprimebant, ſolaque eorum imitatione oblectabant. v. Torrent. ad illud Horatii 1 epiſt. 18, 13 *Vt puerum credas ſævo dictata magiſtro Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas.* Mimos, qui Deorum perſonas quas gerebant, non referrent ſatis digne, flagellatos ab agonum præfectis, Lucian. Piſcatore p. 169 auctor eſt, cujus totus fere de ſaltatione libellus ad hunc locum pertinet; & Manil. 5, 473 c. n. Scalig. ¶ 2. Et *Mimi* poëmata ſunt duplicis generis: alii enim *morales*, alii *ridiculi*, qui & ſæpius obſceni erant, unde Ovid. Trift. 2, 497 & 515 *Obſcena jocantes, & imitantes turpia mimos* appellavit. Nomina ab argumento accipiebant. Ita *Laureolus mimus* apud Suet. Calig. c. 57, a Laureolo, latrone, qui in eo repræſentabatur. Moralium ſpecimen ſunt, qui P. Syri nomine ſubjiciuntur Senecæ operibus, it. Laberiani a Gellio ſervati. ¶ 3. Quia vero in mimis iſtis, ſicut in aliis fabulis, ficta omnia erant & diſſimulata; ita ad alia etiam translata vox, quæ plus ſpeciei ac ſimulationis haberent, quam veritatis. Sic *vitæ mimum* Auguſtus dixit apud Sueton. vita ſua c. 99; & Seneca epiſt. 80. Fictum & falſum triumphum Caligulæ *mimum* vocat Suet. ejus vita c. 45. Idem Othone c. 3 *Quare dicti: matrimonio ſepoſitus eſt per cauſſam legationis in Luſitaniam. Id ſatis viſum, ne pœna acrior mimum omnem divulgaret.* Poppæa nupta erat Ruſo Criſpino formoſiſſima fœminarum. Eam impenſe amabat Nero. Sed matris & conjugis reverentia impediebat matrimonio divellere, pellicemque inducere. Erat inter amicos intimos principis Otho. Hic abducit marito Poppæam nuptiarum ſpecie; revera, ut ejus copia apud ſe fieri Neroni poſſet. Qui cum ægre ferret rivalem, Othonem præfecit Luſitaniæ; id agens, non ut afficeret honore, ſed uti ſubmoveret velut æmulum, quo poſſet Poppææ amori libere indulgere. Durius tractaturus Othonem, ni veritus, amores ſuos in Poppæam ſic enoteſcere Hoc ergo *Mimum* vocat. v. Gronov. obſervat. eccl. 25, & add. Burm. ad Quint. decl. 279 p. 543, it. Scalig. Poët. 1, 10. De hiſtrionibus & Mimis v. Vallam 4, 31. & O. Ferrar. de Mimis & Pantom.

¶ Mima, *æ*, fœm. hoc eſt, geſticulatrix Cic Phil. 2, 24, ubi de Cytheride, Antonii amoribus; & Horat. 1 ſat. 2, 56, adjective: *ſuſpicio mimæ cachinnationis*, Cic. ad Herenn. 3, 14. Sed dubia lectio eſt, & vulgati *mimæ* exhibent.

¶ Mimŭlus, *i*, m. dimin. Arnob. lib. 2 p. 69 *Quid pantomimos, quid mimulos, ſiſtriones, cantores, &c.*

¶ Mimula, *æ*, f. dimin. Cic. Phil. 2, 25 ineunte: *Veniſti Brundiſium in ſinum quidem & complexum tuæ mimulæ*, de Cytheride.

¶ Mīmĭcus, *a, um*, adj. gaucfleriſch. Cic. de Orat. 2, 59 *Vitandum eſt orator i utrumque, ne aut ſcurrilis jocus ſit, aut mimicus*, leichtfinnig und harlequiniſch. *Mimicum nomen*, Id. Phil. 2, 24.

¶ Mimice, adv. idem. Catull. carm. 43, 8 *Turpe incedere mimice ac moleſte.* Eſt tamen locus illæ dubiæ lectionis. v. Corrad. ab Allio Critic. ad Catullum.

¶ Mimarius, *a, um*, idem ac *Mimicus*, gaucfleriſch. Capitolin. in Vero c. 8 *Scurræ mimarii & præſtigiatores.*

¶ Mimiambus, *i*, m. ita videtur appellatum ipſum fabulæ genus, quod *Mimus* nominabatur: ex eo, quod jambis maxime conſtaret: licet quandoque & alia trochaica maxime, ut ex Laberii, & Publii fragmentis conſtat, admiſcerentur. Nam & in veteri Comœdia παραφασεις Anapæſti dicebantur, non quod perpetuo, ſed plurimum ex iis conſtarent, ut Scholiaſtes Ariſtophanis, & Pollux 15, 16 obſervat. Mimiambos Marii laudat Gellius 15, 25, & 20, 9. Meminit & Terentianus.

¶ Mimŏgraphius, *i*, m. μιμογράφος, mimorum ſcriptor. Suet. de Grammat. illuſt. c. 18 *Hic initio circa ſcenam verſatus eſt, dum mimographos adjuvat.* Tales fuere P. Syrus & Laberius, de quibus in *Mimus* n. 2.

¶ Mimŏlŏgus, *i*, m. μιμόλογος, qui mimos recitat. Firmicus 8, 8 *Mimologos facere.*

¶ Archīmīmus, *i*, ἀρχιτεκτὼν, princeps hiſtrionum. Habetur apud Suet. in Veſp. c. 19; & Auguſtin. C. D. 6, 10.

¶ Pantōmīmus, *i*, m. ein gaucfler. Pantomimi & Pantomimæ erant hiſtrionum genus, qui, quidquid volebant, artifici motu geſtuque corporis exprimebant, etiam hiſtorias fabulasque repræſentabant. Prudentius Romano v. 222 *Saltat tonantem tauricornem ludius.* Intelligit enim de Pantomimo fabulam Iovis & Europæ ſaltando repræſentante. Primum omnium in ſcenam Romanam productus Pylades, ab Auguſto ex Aſia evocatus. Sen. Conſol. ad Helviam c. 13 *Quorum* (divitum, qui tales domi habere ſolebant ſervas, vel libertinas, ut ex Plinio etiam conſtat lib. 7 epiſt. 24) *pantomimæ decies ſeſtertio nubunt.* Plura de his Scaliger ad Manilium l. c. in *Mimus* n. 1. Rigaltius ad Artemidorum, Salmaſius ad Vopiſc. Carin. c. 19. Barth. ad Claudian. &c. Totus huc pertinet libellus Luciani de Saltatione, itemque Oct. Ferrarius de Mimis & Pantomimis.

¶ Pantomimĭcus, *a, um*, adject. ut, *Pantomimica ornamenta*, Seneca epiſt. 29 extrema.

MIN, indecl. ut, *Letiferum min*, Auſon. Edyll. 12 Grammat. v. 7, ubi *Minium* intelligi ait Turneb. Adv. 23, 30. ¶ 2. *Min'* pro *Mihine.* Perſ. ſat. 1, 2 *Min' tu iſtud ais?*

MĪNA, *æ*, f. & apud Plaurum *Mna*, μνᾶ, idem quod libra & pondo, valebat drachmis Atticis centum. Decem vero drachmæ aureo uno coronato, vel ex Eiſenſchmidii rationibus uno imperiali ac ſemis. *Mina* igitur decem coronis feu coronatis valuit, ſive imperialibus 15. Eſſe autem *Minam* ipſam Græcorum Μναν, Fannius docet de Ponderibus v. 32 *Parvo quam nomine Graji Mnam vocitant, noſtrique Minam dixere priores.* ¶ 2. *Mina*, menſura agri, Plin. 21, 34. ¶ 3. *Mina*, ovis, quæ glabrum habet ventrem. Apud Varronem R. R. 2, 2 videtur adjectivum: *Mina ovis*, i. e. glabra. v. Voſſ. Etym. p. 34 in *Apica*. Hinc ap. Plaut. Truc. 3, 1, 9 *Ego per pera* (alii *propere*) *minas oves in crumena hac in urbem detuli.* ¶ 4. Feſtus etiam *Minam* vocat *mammam, quæ lacte caret.*

MĪNAE, *arum*, f. pl. eminentiæ dicuntur murorum ſeu pinnæ, die zinnen an der mauer. Virg. Æn. 4, 88 *Pendent opera interrupta, minæque Murorum ingentes.* ¶ 2. *Minæ*, comminationes, dräuworet, drohung. Cic. Att. 2, 19 *Minæ Clodii contentionesque modica me tangunt. Minas jactare*, ſchnauben, pochen, Idem pro Quintio c. 14. Et, *Clamore ac minis aliquem inſequi*, nachſchreyen und drohen, Idem pro Cluent. c. 8. Et de Orat. 1, 58 *Virtus inſtituendo ac perſuadendo, non minis & vi ac metu traditur.*

¶ Minor, *atus ſum, ari*, minis inſequi, minas jactare, drohen, dräuen, bedräuen. *Malum alicui minari*, v. *Malum. Nulla minantis auctoritas eſt apud liberos*, ſeine bedräuungen gelten nicht, Brut. & Caſſ. ad Anton. Cic. fam. 11, 3, qui & pro Planc. c. 40 *Mea domus ardore ſuo deflagrationem ubi minatur.* Sic Horat. de Arte v. 350 *Nec ſemper feriet, quodcunque minabitur arcus* ſcil. ferire. Eſt igitur h. l. zielen. ¶ 2. Eminere, empor ragen. Virg. Æn. 1, 162 *Geminique minantur In cœlum ſcopuli*; i. e. eminent, reichen hoch hinan in die luft. vid. Servius. ¶ 3. Promittere, præ ſe ferre, verſprechen. Horat. 2 ſat. 3, 9 *Atqui vultus erat multa & præclara minantis.* Idem epiſt. 8, 3 *Multa & pulchra minantem.* Phædrus 4 fab. 22 *Hoc ſcriptum eſt tibi, Qui magna cum mineris, extricas nihil. Magna minari*, eſt promittere de ſe. Horatius de Arte v. 27 *grandia profiteri* dixit. Sic contra *promittere*, pro *minari* Virgilius dixit Æn. 2, 96 *Promiſit ultorem & verbis odio aſpera movi.* Ita enim ibi Servius: PROMISIT: *minatus ſum: per contrarium* MINAMVR *mala:* PROMITTIMVS *bona.* v. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 228.

¶ Mino, *are*, quoque huc pertinet, quod *agere* ſignificat, & de jumentis aliave pecude dicitur, treiben. Nam & hoc minis plerumque fit, ſive minitando. Germanicus Cæſar in Arateis: *Inde Helicem ſequitur ſenior baculoque minatur, Sive ille Arctophylax &c.* Tibullus 1, 1, 12 *Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boves.* Veteres enim *Mino* & *Minor*, item *Minito* & *Minitor*, Priſciano auctore lib. 8 p. 799 dixerunt. Hinc factum, ut obſoletior illa forma ruſticæ notioni relinqueretur; altera, deponentialis, ſerviret minis & increpationi, vide Voſſ. Etymol. p. 323 & Scalig. ad Manil. 1, 317 p. 42. *Minare* ergo, activæ formæ eſt verbum ſequioris ævi ſcriptoribus frequentatum (Locum Victoris Vticenſis quære ſupra in *Æthiops.*) Apul. lib. 3 Mileſ. p. 141 *Nos duos aſinos minantes baculis exigunt.* Auſon. de bucula Myronis epigr. 67 *Suam relinquens, me minabat, ut ſuam.* Paulus Feſti Epitomator: *Agaſones equos agentes, id eſt, minantes.* Et paullo poſt: *Agere modo ſignifi-*

ficat ante se pellere, id est, minare. Anianus ad Paulum lCtum: *Actus, qua pecora minare consuevimus.* Interpres Vulgatus Act. Apost. 18, 16 *Minavit eos a tribunali*: translatione a pecoribus ad homines facta.

¶ Minans, *tis.* Lucret. 3, 658 *Lingua vibraute minans serpens.* Id. 5, 1324 *Minante mente.* Virg. Æn. 8, 649 *Indignanti similis, minitisque minanti.* Lucan. 1, 320 *Gladii triste minantes.* conf. in *Minor* n. 1 & 3.

¶ Minanter, adverb. cum minis, bedrohlich, trotzig. Ovid. de Arte am. 3, 582 *Multaque submisse, multa minanter agat.*

¶ Minatio, *ōnis*, f. die bedräuung, bedrohung. Cic. de Orat. 2, 71 *Colliguntur a Græcis alia nonnulla: exsecrationes, admirationes, minationes.* Gloss. gr. lat. ἀπειλή, *Minatio.*

¶ Minator, *ōris*, m. qui minatur. B. Eligius homil. 1, 6 *Qui erat scurra, i. e. minator turpia sectans, & immunda loquens.* ¶ 2. Pro actore, compulsore, ein treiber, qui minat, a *Mino, are*, quod sequitur; h. e. pecus agere. Tertull. ad Nationes 2, 3 *Per se moventur*, (animalia) *nullo extrinsecus apparente motatore eorum aut minatore.*

¶ Minatōrius, *a, um*, bedrohlich. Ammianus 17, 16 *Terræ motus sonitu audiuntur minatorio.*

¶ Minabiliter, adv. idem. Gloss. Vet. *Minabiliter*, ἀπειλητικῶς.

¶ Minātor, *atus sum, ari*, frequ. crebris minis insequi, heftig dräuen. *Minitari malum*, Ter. Phorm. 5, 6, 11. Et Cic. Phil. 13, 9 extr. *Hostis teterrimus omnibus bonis cruces ac tormenta minitatur.* Et initio Catil. 2 *Vobis atque huic urbi ferro flammâque minitatur.*

¶ Minito, *are*, antique idem quod *Minitor.* vid. Prisc. an. p. 799. Ter. Phorm. 5, 6, 12 *Familiarem esse oportet, qui minitat malum.* Plaut. Capt. 3, 5, 85 *Breve spatium est perferundi, quæ minitas mihi.* conf. Nonius 7, 51.

¶ Minitans, *tis.* Cic. Verr. 5, 62 *Verri nimis atrociter minitans.* Liv. 2, 49 *Ibant unius familiæ viribus, Vejenti populo pestem minitantes.* Tac. Hist. 2, 51, 1 *Minitantes orabant.* Virg. Æn. 12, 762 *Excisurum urbes minitans.*

¶ Minitatio, *onis*, f. die bedrohung, apud Hieronymum.

¶ Minitābiliter, adv. bedrohlich, trotziglich, ex Pacuv. & Accio producit Nonius 2, 546.

¶ Minitābundus, *a, um*, id est, minitans, drohend. Liv. 39, 41 *Etenim tum quoque minitabundus petebat.* Et Tac. Ann. 2, 10, 4 *Minitabundus Arminius.*

¶ Minax, *ācis*, trotzig, bedrohlich. Cic. fam. 16, 10 *Cæsar minaces & acerbas litteras ad senatum misit.* Comp. *Minacior, quam perniciosior*, Liv. 4, 52. Superl. Suet. Cal. 51 *Adversus barbaros quoque minacissimus.* Et, *vi minacissimæ plebis*, Ammian. 19, 21 pr. ¶ 2. Iosephus Scalig. ad Festum ex Catullo & Ausonio docet, *Minaces* antiquis dictos, quos *aretalogos* appellamus vulgo, qui multa cum minentur ac jactent, nihil præstent tamen. ¶ 3. lidem & *Minatores* dicebantur vulgo. B. Eligius Homilia 16 *Qui erat scurra, i. e. minator, turpia sectans, & immunda loquens.* De *Aretalogis* vid. supra suo loco.

¶ Minācia, *arum*, f. drohworte. Plaut. Mil. 2, 4, 21; & Rud. 3, 5, 16 *Minacias ego istas flocci non facio tuas.* conf. Truc. 5, 1, 56.

¶ Minaciter, adverb. trotziglich); ut, *Fremere minaciter*, zornig seyn und dräuen, Liv. 2, 6. *Terrere minaciter adversarios*, Cic. de Orat. 1, 20. Et, *Numputatis dixisse eum minacius, quam futurum fuisse?* Phil. 5, 8. conf. Tac. Hist. 1, 33, 5 &c.

Composita:

¶ Comminor, *atus sum, ari*, minari, bedräuen. Liv. 10, 39 *Comminando magis, quam inferendo pugnam, dies absumebatur.* Suet. Cæs. c. 62 *Ut equilifero moranti cuspide sit comminatus.*

¶ Commīno, *are*, forttreiben. Apul. 7 Milef. *Nec multo post adventum illi, vinarios utres ferentes, & gregatim pecus comminantes.*

¶ Comminatus, *a, um*, pasive, angedrohet. Idem Apulej. 6 Milef. *Scrupulus comminatæ mihi mortis.*

¶ Comminatio, *ōnis*, f. die bedrohung. Liv. 26, 8 *Fabius circumagi ad nutus comminationesque Hannibalis flagitiosum ducebat.* Et Cic. de Orat. 3, 54 pr. *Orationis comminatio.* Suet. Tib. c. 37 *Reges comminationibus magis quam vi repressit.*

¶ Comminator, *ōris*, m. Tertullianus adv. Gnost. c. 9 *Ignium comminator.*

¶ Comminatīvus, *a, um*, bedrohlich. Tertullianus adv. Marc. 2, 25 *Non dubitativum, sed comminativum exprimens sensum.*

¶ Comminabundus, *a, um*, idem. Tertull. adv. Marc. 4, 15 *In filias Sidonis invehitur comminabundus per Esaiam.*

¶ Incomminatus, *a, um*, angedrohet. Apul. Met. 10 *Incomminata nece ficarius.*

¶ Emīnor, *ari*, ut edico, auget significationem simplicis, öffentlich drohen. Plaut. Capt. 4, 2, 11 *Eminor interminorque, ne quis obsisterit obviam.*

¶ Eminatus, *a, um*, der gedrohet hat. Florus 2, 12, 7 *Quem alias (vias) eminatus, alias irrepsisset.* Alii: *minatus.* vid. Not. Freinsh. er machte mine, als wenn er einen andern weg gehen wolte.

¶ Eminatio, *ōnis*, f. die drohung, Plaut. l. c. v. 19.

¶ Interminor, *ari*, mit dräuworten verbieten, untersagen. Ter. Andr. 3, 2, 16 *Interminatus sum, ne faceres.* Et in Eun. 5, 2, 14 *Istæcine interminata sum hinc abiens tibi?* conf. Plaut. Pseud. 3, 1, 10; & Asin. 2, 2, 96; & Casin. 3, 5, 28. Sed &

¶ Intermino, *are*, wehren. Plaut. Mil. 2, 3, 42 *Quis homo interminat?*

¶ Interminatus, *a, um*, pasive, verboten. Sic *Interminatum cibum*, pro inhibito vetitoque Horatius dixit epod. 5, 39.

¶ Interminatio, *onis*, f. die verbietung, untersagung, Iustinian. de Iur. docend. ratione § 7.

¶ Præminor, *ari*, valde minari, ut Elmenhorstius in Indice Apulejano interpretatur, sehr drohen. Apulejus enim 5 Milef. p. 167 *Malum grande de vultus curiositate præminatur*, h. e. si curiose vultum ejus perscrutatur. Psyche enim ad sorores loquitur de ignoto marito. Et Tertull. Apol. c. 21 *Cum hæc sancte voces illi præminarentur.* conf adv. Marc. 5, 19.

¶ Promīno, *are*, ut comminare, forttreiben. Apul. Milef. lib. 9 *Universa nos jumenta ad lacum proximum bibendi gratia præminabat.*

Minarrio, vide in *Minurio.*

Minator, v. *Minax* n. 3 sub *Mino.*

MINCIVS, *i*, m. Iraliæ fluvius, Mantuam circumfluens, cujus in Bucolicis eclog. 7, 13, & Georg. 3, 15 meminit Virgilius.

¶ Minciades, *æ*, m. i. e. Mantuanus. Iuvencus procemio Evangeliorum: *Illos Minciadæ celebrat dulcedo Maronis.*

Minctio, Minctura, vide *Mingo*, Mineides, Mincius, *Minyæ.*

MĪNEO, *ui, ēre*, idem ac prominere, antique, hangen, als wolte es fallen. Lucret. 6, 562 *Inclinata minent in eandem prodita partem.* Sic & ibidem v. 1194, ut vulr Lambinus: *Frons tenta minebat.* Hinc composita, quæ Voss. Etym. p. 308 ad *Maneo* retulit, & quæ aliqui malunt venire a *Minis*, sive altitudine ædificiorum, Daumius de Radicibus amisis L. L. a primitivo *Minere* ait esse: e. g.

¶ Emīneo, *ui, ēre*, exstare, cæteris esse altiorem, herfürragen, herfür gehen, oben aussehen. Plin. 16, 21 *Æsculus quantum corpore eminet, tantum radice descendit.* Curt. 4, 2, 21 *Paludum moles aquam eminebat.* Idem 4, 4, 4 *Super undas eminens.* Cic. in Orat. c. 29 *Inter omnes in omni genere dicendi unus eminet Demosthenes*, i. e *omnes excellit*, er gehet über alle. Seneca in Octavia, v. 4 2 *Pulchrum eminere est inter illustres viros.* Plaut. Capt. 3, 2, 5 *Vix ex gratulando miser jam eminebam*, i. e. turba gratulantium, quo velut demersus ac obrutus latueram, me liberabam, ac emergebam veluti, ut conspici possem. Tacitus Agric. 35, 1 *Alloquente adhuc Agricola militum ardor eminebat*, i. e. apparebat, conspiciendum se dabat, er ließ sich sehen.

¶ Eminens, *tis*, ex participio nomen, hoch, herfürragend, fürtrefflich; ut, *Eminentes ædes*, i. e. excelso loco positæ, Flor. 1, 9, 4. *Eminentia saxa*, Curt. 5, 3, 20. Quint. 8, 3 p. 680 *Fuco eminens color*, durch schminke erhöhet. *Eminentia bona*, Idem 6, 6, 1. Compar. *Nasus eminentior*, Suet. Aug. c. 79. Superl. *Magnanimitas eminentissima*, Seneca epist. 115. *Eminentissimæ simplicitatis vir*, Vellej. 2, 72, 3. *Eminentissimus mons*, Flor. 4, 12, 49.

¶ Eminenter, adverb. Sidonius 1, 11 *Non eminentius quam municipaliter natus*, nicht höhern standes, als ꝛc.

¶ Eminentia, *æ*, f. die höheit; ut, *Eminentiæ in pictura*, licht und schatten, Cic. Acad. 4, 7. *Habere eminentias similes verrucis*, Plin. 37, 10.

¶ Emīnulus, *a, um*, etwas erhaben; ut, *Rectis genibus, eminulis*, Varro de R. R. 2, 5. *Spina eminula*, ibid. c. 9.

¶ Præmīneo, *ēre*, fürgehen, übertreffen. Sen. controv. 1, 4 extr. *Sed illum Albutium, qui Græcis præminet.* Tribuitur Tacito Ann. 12, 12 pr. *Cassius cæteros præminebat peritiâ legum.* Ita eam Iulianus Pichon vulgavit. Quod tuetur Io. Pricæus ad Apulejum 6 p. 325: at Bernegg. & Ryckius *præminentes.* Pricæus c. l. producit etiam ex Augustini Confess. 6, 9 *Ad cancellos plumbeos, qui vico argentario desuper præminent:* sed Frobenius *præminent* edidit. Laudatur etiam Varronis fragm. *In quo Intelligentia præminet.*

¶ Præeminentia, *æ*, f. der vorzug, die vortrefflichkeit. Claud. Mamert. 1 præf. *Ad negotii præeminentiam spectare.*

¶ Superemineo, *ēre*, drüber gehen. Virg. Æn. 6, 857 *Viros supereminet omnes.* Colum. 11, 47 *Ut olivæ premantur & jus superemineat.* Adde Sidon. 4, 3; & 9, 9; Cels. 5, 29; Lactant. 4, 15.

¶ Supereminens, *tis.* Sen. Qu. Nat. 5, 15 *Terra supereminente.* Plin. 26, 8 *Paullum supereminens extra aquam.* conf. Ammian. 22, 15.

¶ Supereminentia, *æ*, f. die höheit über andere, lCt. in Dig.

¶ Immīneo, *ēre*, instare, impendere, bevorstehen, auf dem halse seyn. Cic. Tusc. 1, 38 *Mors propter incertos casus quotidie imminet.* Sic Plin. Paneg. c. 18 *Princeps, qui sibi imminere putat, quod in hostes paratur*, h. e. tyrannus, qui semper sibi timet. *Imminere imperio*, nach dem regiment stehen, drauf lauren. Cic. pro Balbo c. 15, quod Tacitus Ann. 16, 14, 3 dixit *imminere rebus.* Et Sen. epist. 2 *Imminere alieno.*

¶ Immīnens, *tis*, begierig, bereit; ut, *Homo ad cædem imminens*, Cic. pro domo c. 6. *Verres avaritia semper biante atque imminenti fuit*, Idem Verr. 2, 54. *Imminentes spei majoris honoris*, Liv. 4, 25 *Imminentes defectioni*, Idem 8, 22.

¶ Imminentia, *æ*, f. die herannahung; ut, *Imminentia fraudis*, Gell. 9, 12.

¶ Superimmīneo, *ēre*, nahe auf dem halse seyn. Virg. Æn. 12, 306 *Ense sequens nudo superimminet.* Avienus in Phænom. Arat. v. 963 *Virgineusque pudens zonæ superimminet artus.*

¶ Præmīneo, *ēre*, præ aliis eminere, fürgehen, den vorzug haben. Seneca Medeâ v. 93 *Hæc si virgineo constitit in choro Vnius facies præminet omnibus.* Sed al. *præstitet.* Tacitus cum quarto casu junxit: ut Annal. 15, 34, 3 *Eo usque valuit, ut gratiâ, pecunia, vi nocendi etiam malos præmineret.* Adde Annal. 12, 12 pr. ut Bernegger & Ryckius legunt, de quo supra in *Præmineo* videas. Augustin. de Genesi ad lit. c. 14 *Litteræ auctoritate præminentes.*

¶ Promīneo, *ui, ēre*, ultra aliquid eminere, herfür ragen. *Prominent dentes*, die zähne stehen heraus, Plin. 11, 37. *Prominet in pontum collis*, Ovid. Met. 13, 778.

¶ Prominens, *tis*; ut, *Rubens prominentibus venis*, Martial. 5 epigr. 4. Comparatur ut nomen, v. g. *Prominentiore cauda*, Plin. 10, 3.

¶ Prominenter, adv. idem. Cæl. Aurel. Acut. 1, 11 *Paullo prominentius a lecto producendus æger.*

¶ Prominentia, *æ*, f. das herfürragen. Vitruv. 6, 11 *Habere summam prominentiam.* Solin. c. 27 pr. *Africa extenta in duas prominentias*, id est, promontoria. Idem c. 2 de Italia: *In cornua duo scinditur, quorum alterum Ionium spectat æquor, alterum Siculum. Inter quas prominentias &c.*

¶ Prominŭlus, *a, um*, prominens, herfürhangend. Idem Solinus c. 27 extr. *Mammis prominulis:* & c. 30 *Habere victus caninos & prominula ora*, lange schnauzen, aufgeworffene mäuler. Capitolinus in Pertinace c. 12 *Habitudine corporis pinguiore, ventre prominulo.*

MĪNĔRA, æ, f. matrix, ſeu vena terræ metallica: unde

¶ Mineralia, *um*, dicta Philoſophis, quæ inde eruuntur, erdſäffte. Eſt vocabulum barbarum, a *myne*, cuniculus: a quo & *minare* verbum eſt, cuniculos agere, mineren. v. Voſſ. de Vit. ſerm. 2, 12 p. 246, & Barth. ad Briton. Armor. p. 106. Colores minerales enumerat Plinius 35, 6.

¶ Mineralogia, æ, f. eſt explicatio rerum metallicarum, & quæ præter familiam vegetabilium & animalium ex terra eruuntur.

MĪNERVA, æ, f. *armifera bellatrix, caſia, innupta, operoſa*, (hæc enim a poëtis epitheta tribuuntur:) *παλλὰς, Ἀθήνη, Ἀθηναία, Ἀθηνᾶ*, quod ex Adonai factum videtur. Pallas vero non a *πάλλειν*, quæ ridicula Etymologia eſt, ſed forſan a *Pale* voce ebraica, ſignificante admirabile quiddam ſeu miraculoſum: Caſp. Peucer. De *quinque Minervis* apud Ciceronem Petr. Victor. Var. Lect. 2, 15. Add. Iul. Firm. de err. prof. rel. c. 17. Celeberrima autem veteribus fuit diſciplinarum Dea, *Minerva* vel a *minuendo* (quod minuat nervos) vel *minitando* Ciceroni dicta de N. D. 3, 24, ſeu ut Feſtus admonet, quod bene *moneat*, Filia Jovis, belli & lanificii inventrix, Cicerone teſte ibid 3, 21. Vnde pro *lanificio* etiam ponitur Ovid. Met. 4, 32; & Virg. Æn. 8, 409. vid. Brouckh. ad Tib. 2, 1, 65. Arnob. lib. 3 p. 118 quaſi *Minervam* dictam vult, candemque *memoriam* eſſe putat, quam alii matrem ejus faciunt. Iſidorus 8, 2 ne quid nugarum etymologicarum deſit, vocatam ait *quaſi munus artium varium*. Apulej. de Deo Socratis extr. *Nec aliud te, quam qualis eſſe debeas, in eodem Vlyſſe Homerus docet; qui ſemper eâ comitem voluit eſſe Prudentiam: quam poëtico ritu Minervam nuncupavit. Igitur hac eadem comitante, omnia horrenda fugit, omnia aduerſa ſuperavit. Quippe eâ adjutrice Cyclopis ſpecus intravit; ſed egreſſus eſt: Solis boves vidit; ſed abſtinuit: ad inferos demeavit; ſed deſcendit. Eadem ſapientiâ comite Scyllam præternavigavit; nec abreptus eſt: Charybdi conſeptus eſt; nec retentus eſt: Circes poculum bibit; nec mutatus eſt? Lotophagos acceſſit; nec remanſit: Sirenes audivit; nec acceſſit.* Cur nata de Iovis capite dicatur, ejusque ratio tamen nolentis, exemta imperio, cum aliis quam plurimis huc facientibus vid. apud Barth. ad Stat. Theb. 2 p. 640 ſeqq. & Lucian. feſtivo hac de re Dialog. Eadem & arcium Dea habita, quod de Iovis capite nata eſſet, ut Serv. ad 2 eclog. Virg. docet. De ea Catullus 65, 8 *Diva, quibus retinens in ſummis turribus arces.* v. Erh. ad Petron. c. 8 & Spanh. ad Callim. De *calculo Minervæ* Prov. Lucian. T. 1 p. 401 Græv. vid. ex Æſchylo & aliis Marsh. Can. Chron. p. 331. inprimis Abram. ad Cic. pro Milo. c. 3 extr. it. Lambi. ad h. l. ¶ 2. Pythagoræos triangulum *ἰσόπλευρον Minervam* vocaſſe, Plutarchus auctor eſt de Iſide & Oſiride p. 381. De Minervæ ſive Palladis ſtatua, quæ *Palladium* vocata eſt, vid. h. v. ¶ 3. *Invitâ* ſeu *repugnante Minervâ*, idem eſt, quod ingenio vel natura repugnante, infeliciter, ohne vermögen, ohne geſchicklichkeit, ohne fortgang. Horat. de Arte poët. v. 385 *Tu nihil invitâ dices facieve Minervâ.* Et Cic. fam. 12, 25 *Quinquatribus frequenti ſenatu cauſſam tuam egi, non invitâ Minervâ*, es gieng wohl von ſtatten. Idem in Offic. 1, 31 *Nihil dicet invitâ (ut ajunt) Minervâ*, id eſt, adverſante natura; *Male enim reſpondent*, quemadmodum Seneca ſcripſit, *ingenia coacta*. Sic & *pingui* ſeu *craſſa Minerva fieri, dici, agique* dicuntur, quæ indoctius fiunt nec exquiſita arte, auf grobe unaeſchickte art und weiſe. Cic. de Amic. c. 5 *Agamus igitur pingui Minerva, ut ajunt.* Et Horat. 2 ſat. 2, 2 *Ruſticus craſſa Minerva.* Contrarium Martialis dixit 6 epigr. 64 *Tibi cor limante Minerva acrius*, hoc eſt, Minerva polivit ingenium tuum. Et Petron. Fragm. c. 43 *Omnis Minerve homo*, i. e. valde ingenioſus, der ſehr kunſtreich iſt. vid. ibi Scheffer. p. 91. ¶ 4. *Sus Minervam*, ſubaudi, docet aut monet, Cic. fam. 9, 8. vid. Chiliad. *Cum Minerva manum quoque move*, man muß hand anlegen.

¶ Minerval, ſeu Minervale, *is*, n. *διδακτρον*, præmium, quod dabatur præceptoribus, aut cœnula, aut tale quiddam ſatis exiguum, ſchulgeld. Varro de R. R. 3, 2 extr. *Axius, Merula mi, inquit, Recipe me quaſo diſcipulum villaticæ paſtionis. Ille: Quin ſimul ac promiſeris minerval, incipiam.*

¶ Minervalis, *e*, adj. ad Minervam pertinens. Tertull. de Spectacul. c. 31 *Artium Minervalium collegium.* ¶ 2. *Minervalia* ſacra Minervæ nuncupata, Idem Tertull. de Idolol. c. 10.

¶ Minervalitius, *a, um*, i. e. commendatitius, quo aliquis ſe in diſciplinam tradens novo commendat magiſtro. Gloſſ. lat. gr. *Minervalitium, συγατικόν.*

¶ Minervius, *a, um*, i. e. Atticus; ut, *Cives Minervii*, i. e. Athenienſes, Arnob. 5 p. 175 *Athenis in Minervio*, ſcil. templo, idem 6 p. 193.

MINGO, *minxi, mictum* ſ. *minctum, mingĕre*, mejere, das waſſer laſſen, harnen. Martial. 3 epigr. 77 *Minxiſti ſemel, &c.* Ammian. 23, 6 *Nec ſtando mingens, nec ad requiſita naturæ ſecedens facile viſitur Perſa.* Horat. 1 ſat. 8, 38 *In me veniant mictum atque cacatum.* Celſ. 4, 20 *Cum urina ſuper potionum modum mingitur*, v. Bortich. in Voſſ. Cogit. p. 167.

¶ Mictus, *ûs*, m. urinæ redditio, das harnen. Cæl. Aurel. Tard. 5, 3 *Sanguinis mictu affectus.* Idem 2, 1 *Difficultas mictus.*

¶ Minctio, *ōnis*, f. idem; ut, *Minctionem provocare*, Veget. 1, 51 al. *Mictio.*

¶ Minctura, (Mictura) *æ*, f. idem apud Vegetium 1, 23.

¶ Mictilis, *e*, id eſt, contemptus, verächtlich; ut, *Merx mictilis*, (pro *mictlyris*,) Lucilius apud Non. 2, 532.

¶ Mictōrius, *a, um*. Cæl. Aurel. Acut. 3, 8 *Mictoria medicamenta, quæ appellant diuretica*, h. e. urinam moventia.

¶ Mictualis, *e*, idem; Apul. de Herb. c. 117 *Ocimum, herba virtutis mictualis.* conf. c. 70. Cæl. Aurel. Acut. 5, 4 *Mictualis via.*

¶ Micturio, *ire*, gerne das waſſer laſſen wollen. Iuvenal. ſat. 6, 308 *Micturiunt hic.*

¶ Circummingo, *ĕre*. Fragm. Petronii c. 57 p. 281 Burm. *Si circumminxero illum, neſciet, quo fugiat.* Et c. 62 *At ille circumminxit veſtimenta ſua.*

¶ Commingo, *ĕre*, idem. Horat. 1 ſat. 3, 90 *Comminxit lectum potus.*

¶ Comminctus, *a, um*. Catull. 100, 10 *Tanquam commictæ ſpurca ſaliva lupæ*; al. *commiſtæ.*

¶ Commictĭlis, *e*, contemptibilis, verächtlich; ut, *Servus comicus commictilis*, Pomponius apud Nonium 2, 109.

¶ Commictus, *a, um*, idem. Plaut. Perſ. 3, 3, 3 *Commictum cœnum*, Convicium lenonium.

¶ Demingo, *ĕre*. Gloſſ. gr. lat. ξυρῶ, *Demejo, demingo.*

¶ Permingo, *ĕre*, bepiſſen. Horat. 1 ſat. 2, 44 *Hunc perminxerunt calones.*

Miniaceus, miniare, miniarius, &c. vide *Minium*, Minime, minimopere, minimus, *Minor.*

MĪNISTER, *tri*, m. διάκονος, ein diener; ut, *Seditionum ſervi ac miniſtri*, Cic. fam. 1, 19. *Re vera miniſtri ac ſatellites cupiditatum*, Id. Verr. 3, 8. *Miniſter & adjutor conſiliorum*, Vellej. 2, 129, 4. *Succincti miniſtri*, Lucan. 1, 612. *Miniſter cubiculi*, Liv. 3, 57. Hunc c. 44 *Miniſtrum libidinis* vocat: *Virgini venienti in forum miniſter decemvir i libidinis manum injecit.* ¶ 2. Sed vere eſt adjectivum: ut, *Lumina miniſtra*, Ovid. Heroid. 21, 114. Et, *Præbere ſe miniſtrum*, Cic. de Orat. 1, 45. *Magiſtratus miniſtri legum*, Idem pro Cluent. c. 53, hoc eſt, adminiſtratores. *Manus multarum artium ſunt miniſtræ*, Idem Nat. D. 2, 60 pr. *Omnes artes miniſtræ ac comites oratoris*, Cic. de Orat. 1, 17. *Vna miniſtrarum*, Ovid. Met. 9, 506.

¶ Miniſtrix, *īcis*, f. idem. Gloſſ. lat. gr. *Miniſtrix*, ὑπηρέτις.

¶ Miniſtĕrium, *i*, n. διακονία, miniſtri opera, ein dienſt. Tac. Agric. 2, 1 *In libros quoque ſævitum, delegato triumviris miniſterio, ut monumenta clariſſimorum ingeniorum urerentur*, id eſt, negotio dato, es war ihnen aufgetragen, befohlen. Petron. c. 108 *Gubernator navis miniſterium ſe demonciat relicturum.* v. Burm. p. 496. Virg. Æn. 7, 619 *Fœda miniſteria refugere*, rex Latinus dicitur, cum non vult aperire lani portas contra voluntatem Iovis. Scilicet notat hæc vox non raro honeſtiorem aliquam operam, ſive officium, quod reip. præſtatur. Val. Max. 7, 3, 9 *Idem ut Puteolos venit perinde ac publicum miniſterium agens &c.* Vellej. 2, 38, 6 *Quippe Senatus conſulto, miniſterio Catonis, Regis morte* (Cyprus) *fatla provincia eſt*: MINISTERIO, id eſt, ductu, opera. Et c. 45, 4 *Idem P. Clodius, in ſenatu ſub honorificentiſſimo miniſterii titulo, M. Catonem a rep. relegavit*: MINISTERII, id eſt, legationis. Nam lege a Clodio lata miſſus in Cyprum Cato eſt, ut regem Ptolemæum ſpoliaret regno, & Cyprum provinciam Romanam faceret. ¶ 2. Pro miniſtris uſurpatur, ſicut ſervitium pro ſervis, magiſterium pro magiſtris, &c. Apulej. l. 3 de A. A. *Tunc me per proſcenium medium, velut quamdam victimam, publica miniſteria perducunt & orcheſtræ mediæ ſiſtunt.* ¶ 3. Abacus eſt, in quo vaſa menſæ inſervientia. vid. omnino Burm. ad Petron. c. 31 p. 119.

¶ Miniſteriālis, *e*. Improbat Voſſius de Vitiis L. L. 3, 26. Conf. Cellar. Antibarb. p. 67.

¶ Miniſtro, *avi, atum, are*, dienen, geben, handreichung thun. Virg. Æn. 1, 154 *Furor arma miniſtrat*, i. e. ſuggerit, objicit. *Vinum verba miniſtrat*, Horat. 1 epiſt. 15, 20. *Miniſtremus nosmet inter nos*, Plaut. Stich. 5, 4, 7 wir wollen einander ſelbſt aufwarten. Proprie enim de pueris ad cyathos adhibetur. Cic. Verr. 3, 44 *Maximis poculis miniſtratur.* vid. Burm. l. c. in *Miniſterium* n. 3. ¶ 2. Nove Colum. 12, 1 *Si quis ex familia cœperit adverſa valetudine affici, videndum erit, ut is quam commodiſſime miniſtretur*, daß er aufs beſte bedienet oder gewartet werde.

¶ Miniſtrans. Cic. Tuſc. 1, 26 *Iuventas pocula miniſtrans.* Virg. Georg. 4, 146 *Miniſtrans platanus potantibus umbras.* Petron. c. 62 *Miniſtrans* idem ac *miniſtrator* c. 31 ein aufwärter bey tiſch.

¶ Miniſtratio, *ōnis*, f. die handreichung, dienſtleiſtung. Tertull. de Pudic. c. 15 ita vertit græcum διακονία 2 Corinth. c. 4, 1. Sed & Vitruvius 6, 9 *Ad olearius fructus commoda erit miniſtratio.*

¶ Miniſtrator, *ōris*, m. qui miniſtrat, ein aufwärter. Cic. de Orat. 2, 75 *Te objurgabam, quod miniſtratorem peteres, non adverſarium.* Varro R. R. 3, 14 *Parvus* (cochleis) *cibis opus eſt, & is ſine miniſtratore.* Suet. Vitell. c. 17 *Cum auriganti Cajo miniſtratorem exhiberet*, int. ſ., quod quidam exprimunt. Petron. c. 31 *Miniſtrator* idem eſt ac pincerna ſive ſervus ad cyathos, der mundſchencke. vid. Burm.

¶ Miniſtratrix, *īcis*, f. Si Nonium audimus 2, 567. Cic. de Orat. 1, 17 *Artes miniſtratrices oratoris*, ſed plerique omnes *miniſtræ.*

¶ Miniſtratōrius, *a, um*. Martial. lemmate epigr. 105 l. 14 *Vrceoli miniſtratorii*, quibus miniſtratur vinum vel aqua.

Compoſita:

¶ Adminiſter, *tri*, m. & Adminiſtra, *æ*, f. miniſterio aliquo fungens, ein diener, ſo zur hand gehet *Adminiſter audaciæ, libidinis alicujus*, Cic. in Catil. 1, 3. Id. Verr. 2, 28 *Rerum ejusmodi* (malarum) *omnium transactor & adminiſter. Adminiſtra & comes virtutis ars*, Idem pro Leg. Manilia c. 13. conf. Cæſ. B. G. 6, 15.

¶ Adminiſtro, *avi, atum, are*, zureichen, beytragen. Cæſ. B. Gall. 7, 19 *Reliqua, quæ ad oppugnationem oppidi pertinebant, adminiſtrare inſtituit.* ¶ 2. Item gubernare, regieren, verwalten; ut, *Adminiſtrare bellum, civitatem, rem familiarem, rempublicam, leges, judicia, negotium, &c.* Cicero paſim. Cæſ. de B. C. 3, 26 *Illi* (Cæſariani) *adhibita audacia & virtute, adminiſtrantibus M. Antonio & Fufio Caleno, naves ſolvunt*: ADMINISTRANTIBVS, id eſt, curantibus. Illi quippe præerant, & cogendi habebant poteſtatem. Salluſt. Iug. 92, 9 *Milites neque inter vineas ſine prælio adminiſtrare.* ubi Cort. vide. Vellej. 2, 61, 4 *Bellum ab eo fortiſſime adminiſtratum eſt.* Nepos 9, 1, 2 *Male res adminiſtrata eſt*, de prælio, man hat einigebüſſet. Hinc & pro *peragere* ponitur; Sic *Adminiſtrare fomentum, fœnificium, vindemiam, alia*, Columella dixit 2, 22; & 11, 2, & Varro de R. R. 1, 17.

¶ Adminiſtratus, *a, um*. Cæſ. B. G. 3, 9 *His rebus celeriter adminiſtratis.* conf. ibid. 5, 50.

¶ Adminiſtratio, f. die verwaltung, beſtellung. *A curatione & adminiſtratione rerum vacare*, Cic. Nat. D. 1, 1. Et, *Officiis & adminiſtratio-*

ſtrationibus peccare, Tac. Agric. 19, 5. *Adminiſtratione impedire*, Cæſ. B. C. 1, 25.

¶ Adminiſtrător, *ōris*, m. qui adminiſtrat. Cic. de Orat. 1, 48 *Adminiſtrator belli gerendi conſtitutus.*

¶ Adminiſtratōrius, *a, um*, aufwartſam, dienſtbar. Vulg. Interpr. Hebr. 1, 14 *Adminiſtratorii ſpiritus.*

¶ Adminiſtratīvus, *a, um*, idem; ut, *Ars activa vel adminiſtrativa*, Quintil. 2, 18 extr.

¶ Comminiſtro, *are*, zugleich dienen, laudatur ex Plinio 28 c 8, ſed Hard. *commonſtrant*, non *comminiſtrant*.

¶ Prænŭniſter, *tri*, m. ein aufwärter, diener. Macrob. Sat. 3, 8 *Mercurii vocabulo ſignificant præminiſtrum.* Tertull. de Orat. c. 1 *Opus præminiſtri*, baptiſtæ ſcilicet præcurſoris.

¶ Præminiſtra, *æ*, f. Macrobius dicto loco: *Camilla Dianæ præminiſtra.* Et Apulej. Apolog. p. 278 *Lingua mendaciorum & amaritudinum præminiſtra.*

¶ Præminiſtro, *are*, aufwarten, zu tiſche dienen. Tiro Tullii ap. Gell. 12, 3 *Licio, qui magiſtratibus præminiſtrabant, cinĕti erant.* Apul. 2 Mileſ. p. 119 *Aſſiduc reſpiciens præminiſtrantem Fotidem.* Tertull. Apol. c. 21 *Fabulas ad deſtructionem veritatis, iſtius æmulas, præminiſtraverunt.*

¶ Submĭniſtro, *are*, darreichen, zuſtecken. *Tela clam ſubminiſtrantur*, Cic. pro Cælio c. 9. Et, *Subminiſtrare frumenta*, Cæſ. B. Gall. 1, 40; & *Auxilia* 4, 20. *Ipſa pax timores ſubminiſtrabit*, Sen. epiſt. 104.

¶ Subminiſtratus, *ūs*, m. die darreichung, vorſchub. Macrob. Saturn. 7, 12 *Exiguo ſubminiſtratu penuriam conſolari.*

¶ Subminiſtrario, *ōnis*, f. idem. Tertull. adv. Marc. 4, 39 *Excepit pronunciandi ſubminiſtrationem.* Et Apol. c. 48 *Subminiſtratio incorruptibilitatis.* conf. Irenæus præfat. lib. 1.

¶ Subminiſtrator, *ōris*, m. ein helffer, mittels-perſon. Seneca epiſt. 114 ſub fin. *Subminiſtrator libidinum*, Tertull. Apol. c. 23 *Æſculapius vitæ ſubminiſtrator morituris.*

Minito & Miniitor, *āri*, vide ante in *Minæ*.

MĬNIVM, *i*, n. terra rubra, rothe farbe. Duplex eſt *Minium*, alterum *nativum*, bergzinober; alterum *ſecundarium*, menning oder rubricken. Plin. 33, 7 *Minium in voluminum ſcriptura uſurpatur*, qui locus & c. 8 eſt clasſicus, it. Vitruv. 7, 8 & 9. Minio illitas Deorum facies, quorum proprius rubeus color, quia ſimilitudinem ætheris refert: & ob id triumphantium quoque, qui omnia Iovis inſignia habebant, miniatas fuiſſe, Servius ad Virg. eclog. 5 & 10 norat. Plin. 33, 7 f. 36. Add. Brouckh. ad Tib. 2, 1, 55. & pp. *Miniatus.*

¶ Miniāria, *æ*, f. locus, in quo minium foditur, eine menningrube. Plin. 33, 7 *Miniaria Siſaponnenſia*, pluraliter.

¶ Miniārius, *a, um*, adjectivum, ex minio, von menning; ut, *Metallum miniarium*, Plin. 33, 7. *Miniaria expolitio parietum*, der anſtrich von menning.

¶ Miniāceus, *a, um*, idem. Vitruv. 7, 4 *Cuneis ſilaceis ſeu miniaceis interpoſitis.* Et c. 9 *Expolitionem miniaceam ſuum colorem retinere.*

¶ Minianus Iupiter vulgo eſt Cic. fam. 9, 16 extr. Sed vid. *Miniatus.*

¶ Minio, *are*, minio tingere, roth färben. Onomaſt. vetuſt. *Minio, as, μιλτόω.* Adde Plin. 10, 29; 33, 7 *A Cenſoribus in primis Jovem miniandum locari*; & 35, 12.

¶ Miniātus, *a, um*, minio infectus aut oblitus: Cic. Att. 15, 14 extr. *Me ad ἐυτράπελα dedi: quæ quidem vereor, ne miniata cerula tua pluribus locis notandæ ſint.* v. *Miniatula* ſtatim. Plinius 10, 42 *Torque miniato in cervice.* Cic. fam. 9, 16 extr. pro *Miniano Iove* jam Veſinus *miniatum* legi voluit. vid. quæ in *Minium* dicta ſunt de more ſtatuam Iovis minio illinendi. ¶ 2. *Funiculum fugiunt miniatum*: de illis, qui officium faciunt non ex animo, ſed metu notæ & mulctæ. v. Chil.

¶ Miniatŭlus, *a, um*, dimin. röthlich. Cic. Att. 16, 11 *Cerulas tuas miniatulas illas extimeſcebam.* His enim emendanda notabantur. v. *Miniatus.*

¶ Miniculārius, *i*, m. qui minio quid inficit vel illinit, l. 3 de Indulg. debit. lib. 11 C. Theod. Forte idem eſt, qui

¶ Miniculātor, *ōris*, m. Vlpiano Pand. lib. 38 de operis libert. dicitur, nimirum qui minio aut rubrica majuſculas litteras in ſcriptis libris aut ejusmodi aliquid pingit.

¶ Minius vel Mineus, *a, um*, ruber inſtar minii, röthlich. Apul. 4 Met. p. 411 *Fulgentium roſarum minius color.* Idem Florid. 2 p. 18 *Cervicula pſittaci circulo mineo.*

¶ Subminia, *æ*, f. tunicæ genus apud Plautum Epid. 2, 2, 48 quaſi *ſubminiatæ.*

Mino, *are*, & Minor, *ari*, vide paullo ante *Minæ*.

MĬNOR, *ōris*, & neutr. Minus, kleiner, weniger, geringer, minder, jünger. Vulgo eſt comparativus irregularis a *Parvus*. Quidni ab obſoleto *Miner*? cujus ſuperlativus *Minerrimus* pro minimo apud Feſtum reperitur. Non dubitandum eſt, quin ſit a μινύθω, quod Atticum eſt pro μικρός, ut ſcribit Euſtathius, unde μινύθω, *minuo*. Nepos 18, 7, 2 *Credens, minore ſe invidia fore.* Ter. Heaut. 2, 3, 113 *Quaſi iſtic minor mea res agatur quam tua*, id eſt, quaſi non tam mea interſit, quam tua, als wäre mir weniger dran gelegen, als dir. *Minoris facere, æſtimare, vendere*: int. *pretii*, geringer. Cic. Verr. 3, 64 *Negare non poteſt, ſe minōris, quam potuerit, decumas vendidiſſe.* ¶ 2. *Minores*, poſteri majoribus oppoſiti, die nachkommen. Virg. Æn. 1, 532 *Nunc fama, minores Italiam dixiſſe.* Sic, *Minor natu*, jünger. Et, *Minor natu aliquot annis*, Cic. Acad. Qu. 4, 19, & Nepos 23, 3, 2.

¶ Minus, adverb. weniger. *Multo minus*, Cic. fam. 13, 1 &c. viel weniger. *Minus diebus XXX*, i. e. minus quam &c. Nepos 2, 5, 2, nicht gar in drenßig tagen. *Miſerum hoc minus credere eſt?* Ter. Heaut. 1, 2, 18. *Minus potens*, i. e. impotentior. Sic omnibus poſitivis jungi poteſt, præſtatque periphraſin comparativi. ¶ 2. Sæpe non plane comparativum eſt, ſed idem fere ac *Non* valet; ut, *Minus bene veſtitus*, nicht zum beſten, Nepos 5, 4, 2. *Minus proſpere*, improſpere, Idem 14, 6, 1. Et, *Minus intelligo*, nicht recht, Ter. Eun. 4, 5, 11, hoc eſt, non ſatis intelligo. Cic. Amic. c. 27 *Vtilitas ipſa efflorеſcit ex amicitia, etiam ſi tu eam minus ſecutus ſis*: h. e. non ita, ut ipſam amicitiam: quis enim non ſequatur utilitatem, conjunctam cum honeſtate? ¶ 3. *Minus minuſque mihi obtemperat*, je länger, je weniger, Ter. Heaut. 3, 3, 33, quod *minus & minus* eſt Ovidio Pont. 2, 8, 73. Et, *Minus dicere*, eſt non omnia dicere, quæ erant dicenda. Plaut. Amph. 1, 2, 17 *Nunc de Alcumena dudum quod dixi minus, Hodie illa pariet.* ¶ 4. *Paullo minus quam privatus*, h. e. fere privarus. v. de talibus Burm. ad Quinril. decl. 12, 18 p. 260. ¶ 5. Ad exceptiones declarandas pertinet, vid. Burm. ad illud Ovid. A. A. 1, 644 *Hac minus eſt una fraude tuenda fides*, h. e. excepta hac fraude. it. Gronov. ad Cic. Verr. 1, 57 *Vt uno minus teſte haberet Rabonio.*

¶ Quo-mĭnus, id eſt, ut non, damit nicht, auf daß nicht. Ter. Andr. 4, 2, 17 *Ne pater per me ſtetiſſe credat, quo minus hæ fierent nuptiæ.* Additur verbis, quæ impedimentum aliquod ſignificant. Vellej. 2, 51, 1 *Mare præſidiis claſſium* (Pompejus) *ſepſerat, quo minus Cæſar legiones poſſet transmittere.* Ibidem: *Cæſar nihil in mora habuit, quo minus & ipſe exercitusque claſſibus perveniret, & primo pæne caſtris Pompeji ſua jungeret.*

Nihilominus, vide infra *Nihil.*

¶ Minuſculus, *a, um*, dimin. a *Minor*; ut, *Minuſcula epiſtola*, Cic. ad Qu. fratr. 3, 1 c. 4 pr. *Minuſcula villa*, Id. Art. 14, 13. *Minuſculus canis* (lidus) Vitruv. 9, 7.

¶ Minuſculārius, *a, um*; ut, *Minuſcularii aquæductus*, l. 10 C. de æquæductu. conf. Theod. Cod. 11, 28.

¶ Minōro, *are*, minorem facere, mindern, verringern, Vulg. Interpr. 2 Cor. 8, 15. Et, Tertull. de Anima c. 43 *Perit anima, ſi minoratur.* Gloſſ. lat. gr. *Minoro*, ἐλαττόω.

¶ Minorātus, *a, um*, gemindert, verringert, eſt in Pandect. l. 10 de ſervis export. *quos minorato pretio vendidit.* Conf. Tertull. adv. Iudæos c. 14; & de Corona c. 14. Chryſologus ſerm. 76 *Cur homo minoratum Deum in carne judicat.*

¶ Minoratio, *onis*, f. ſtatus minor, die verringerung, Fulgent. ad Donat.

¶ Minorennis, *e*, pro minor annis, unmündig, minderjährig.

¶ Mĭnĭmus, *a, um*, ſuperl. der kleinſte, geringſte, minſte. Plaut. Sticho 1, 2, 63 Ταυτολογία ridicula *e malis multis, malum quod minimum eſt, id minimum eſt malum.* Id. Epid. 2, 2, 110 *Quanti emi poteſt minimo*, wie theuer auf das nächſte. Sed, *Minimus natu*, Cic. de Orat. 2, 14, der jüngſte. Sic, *Minimus filius*, Juſtin. 42, 5, 6; cui n. 2 opponitur *adultus. Minimo me provocat*, ſcil. digito, Hor. 1 ſat. 4, 14. ¶ 2. Superlativum ex ſuperlativo Græcorum more format Arnobius 5 p. 160 & 166 *Digitorum minimiſſimus.*

¶ Minimum, *i*, n. abſolute eſt minima particula, das kleinſte, wenigſte, geringſte. Cic. de Amic. c. 13 *Vt quisque minimum firmitatis habet, minimumque virium*, am wenigſten. Id. de Senect. c. 13 *Quod in eo genere minimum eſt.* conf. Id. Acad. 1, 7; Petron. c. 113; Lucret. 1, 748.

¶ Mĭnĭmum, adverb. wenigſtens, zum wenigſten. Apul. in Floridis: *Eodem die in paleſtra adeo vehementer talum inverti, ut minimum abfuerim, quin articulum defringerem*, daß es wenig fehlte es hätte ꝛc. Nepos 10, 1, 2 *Corporis dignitas non minimum commendat.* Petron. c. 3 *Minimum in his exercitationibus doctores peccant.* Varr. R. R. 1, 5 *Singulæ minimum in binas dividuntur ſpecies.* Ibid 2, 1 *Ita ſunt omnes partes minimum octoginta & una.* Pro eo vulgo dicunt *ad minimum.*

¶ Minime, adv. mit nichten, keinesweges. *Spectaculum minime gratum*, Liv. 1, 25. *Vt quisque minime multæ ſtipendia haberet*, Liv. 31, 8. *Quo quam minime multi ex illis de iſtius nefario ſcelere audire poſſint*, Cic. 1 Verr. *Minime mirum eſt*, Ter. Hec. 2, 1, 23, id eſt, non, nequaquam. *Minime gentium*, bey leib und leben nicht, Idem Eun. 4, 1, 11, pro eo, quod eſt omnium gentium judicio minime eſſe faciendum, uti Feſtus explicat. ¶ 2. *Minime* ſæpius pro *minimum* poni apud Columellam, obſervat Geſnerus in Lex. ruſt.

¶ Minimopĕre, adv. wenigſtens. Licinius apud Priſcianum: *Non minimopere milites quietes volebant eſſe.*

¶ Minuo, *ui, ūtum, ĕre*, μειόω, μινύθω, extenuare, detrahere, gering machen, verkleinern, ſchwächen. *Minuere laborem*, Ter. prolog. Heaut. v. 42; & Phorm. 5, 8, 24. *Hæccine erat, quæ noſtros fructus minuebat, vilitas?* Cic. Att. 11, 7 *Hoc ipſo minuis dolorem meum, quod ut minuas, tam valde laboras. Minuere religionem*, Cornel. Nep. 17, 4, 8; id eſt, violare. *Auctoritatem alicujus minuere*, id eſt, elevare, eines anſehen verringern, verkleinern. Ita *Majeſtatem Pop. R. minuere*, Cic. de Orat. 2, 39. *Minuere ſumtus, &c.* Idem fam. 3, 8. Liv. 21, 52 pr. *Conſul vulnere minutus*, h. e. debilitatus. v. Gronov. qui Livium illud *minutus* a Græcis accepiſſe notat. ¶ 2. Pro omittere, deſinere, veteres poſuere: Ter. Andr. 2, 3, 18 *Neque tu ea cauſſa minueris hæc, quæ facis.* Et Phorm. 2, 2, 88 *Minue vero iram*, i. e. deſine iraſci. Ita Lucret. 2, 1027 *Quod non minuant mirarier omnes Paullatim.*

¶ Minuens, *tis*. Ovid. Met. 4, 295 *Studio minuente laborem.* Intranſit. Cæſ. B. G. 3, 12 *Rurſus minuente æſtu*, i. e. ceſſante, deſinente, im ablaufen. Pallad. Febr. t. 24 *Minuente luna*, i. e. decreſcente, im abnehmen.

¶ Minūtus, *a, um*, parvus, klein, gemindert; ut, *Fruges minutæ*, Cic. Verr. 3, 7. *Piſciculi minuti*, Ter Andr. 2, 2, 32. *Minutioris eſt curæ*, Quinril. 8, 6, es iſt eine kleinigkeit. *Minuta diligentia*, Cic. Orat. Part. 17. *Animalia minutiora*, Tertull. adv. Marc. 2, 14 pr. conf. Lucret. 4, 343. *Minutiſſimi ictus*, Suet. Vitell. c. 17. *Minutiſſimæ animantes*, Gell. 14, 1. ¶ 2. De animo etiam dicitur. Cic. fin. 1, 18 extr. *Alii minuti & anguſti, omnia ſemper deſperantes*, kleinmüthig. Alias ad contemtum pertinet. Cic. divin. 1, 30 *Minuti Philoſophi*, & Brut. c. 73 *Minuti imperatores.* vid. *Puſillus.*

¶ Minutŭlus, *a, um*, ut, *Minutulæ quæſtiones*, Macrob. Sat. 7, 3. *Minutulæ litteræ* Vopiſc. in Tac. c. 11. *Pueri infantes minutuli.* Plaut. prologo Pœnuli v. 28.

¶ Minutularius, *a, um*, sehr gering. Augustin. de C. D. 7, 4 *Minutularii vectigalium conductores*, zöllner. v. ibi Coquei.

¶ Minūte, adv. in minutas partes, zu kleinen bißgen. *Dens aratri minute diffindit humum*, Colum. 2, 4. Comparat. & Superl. quoque inveniuntur. Quintil. 5, 14 *Minutius & scrupulosius scrutari omnia*. Cato R. R. c. 107 *Quam minutissime per cribrum cernere*. Colum. 12, 28 *Commolere minutissime*. Metaph. Cic. orat. 36 pr. *Vt quidque erit dicendum ita dicet, nec satura jejune, nec grandia minute*.

¶ Minūtim, idem. Colum. 4, 14 *Minutim soli terga convertere*, das erdreich zerkrümeln. Conf. Gell. 17, 8; Apic. 3, 13, & 8, 8; Cato R. R. c. 123.

¶ Minutatim, id est, perexigue, sparsamlich. Cic. Att. 16, 1 *Perexigue & γλισχρῶς præbere, id est minutatim*; cui ibi opponitur *abunde, affatim*, nisi tamen *minutatim* glossema est. ¶ 2. Item in minutissimas particulas, stückweise, allmählig, nach und nach; ut, *Minutatim addere aut demere*, Cic. Acad. 4, 16. Et Senec. ad Marciam c. 8 *Tristitiam ætas minutatim eximet*. Virg Georg. 3, 485 *Ossa minutatim morbo collapsa trahebat*.

¶ Minutia, *æ*, f. pars minutissima, ein klein stückleiu. Sen. epist. 91 *Attritu grana franguntur, donec in minutiam frequenter trita redigantur*, bis sie ganz klein werden.

Minutia gens, v. *Minucia* p. p.

¶ Minuties, *ēi*, f. die kleinigkeit. Arnob. 6 p. 204 *Palmarum in minutiem contrahi*. Apul. Met. 9 p. 195 *Ad summam minutiem contero*. Idem lib. 11 *In minutiem redire*.

¶ Minutio, *ōnis*, f. die verkleinerung, minderung; ut, *Capitis minutio*, Gell. 1, 12, hoc est, diminutio dignitatis & status prioris. Et Tertull. de Spectac. c. 22 *Damnant ignominia & capitis minutione*. vid. *Diminutio*. *Sanguinis minutio*, Veget. Mulom. 1, 17, 13 it. 1, 28, 1 h. e. venæ sectio.

¶ Mīnutal, *ālis*, n. condimenti genus ex rebus minuatim concisis, zerhackte speise. Iuvenal. sat. 14, 128 *Hesternum solitus medio servare minutal Septembri*. Conf. Martial. 11 epigr. 32. ¶ 2. Plural. *Minutalia*, res minutæ, kleinigkeiten. Tertull. de Anima c. 32 *Culices, formicæ, tineæ, & hoc genus minutalia*. Idem de Habit. mul. c. 6 *Lapillos, qui cum auro superbiam jungunt*, vocat *terræ minutalia*. Et Marc. Emp. 8 *Minutalia ferri vetustia*. Adde Petron. c. 47.

¶ Minutālis, *e*, adject. klein; ut, *Minutalia regna*, Tertull. adv. Marc. 1, 4.

¶ Minuisco, *ĕre*, weniger werden. Auson. Ephemer. sub fin. *Profugi minuiscunt criminis somni*.

¶ Minutilŏquium, *i*, n. Tertull. de Anima c. 7 *Micas de minutiloquio Aristotelis inferit*, h. e. subtilibus disputatiunculis.

Composita cum præpositione &c.

¶ Commĭnuo, *ĕre*, verringern, zerstücken. *Frangere & comminuere*, Cic. Offic. 2, 11. Et, *Comminuere vires ingenii*, Ovid. Pont. 3, 3, 34, id est, exhaurire, debilitare, schwächen. Cic. pro Quint. c. 6 *Nullum officium tam sanctum est, quod non avaritia comminuere atque violare soleat*. Idem ad Attic. 4, 3 *Re familiari comminuti sumus*, wir sind herunter gekommen.

¶ Comminūtus, *a, um*, zerbrochen, geschwächt; ut, *Annulus comminutus*, Cic. Verr. 4, 25; &, *Opes civitatis comminutæ depressæque*, Idem Verr. 5, 37. Adde Stat. Silv. 1, 6, 73.

¶ Comminutim, adverb. in kleine stücklein. Apicius 4, 4 *Comminutim concisa*.

¶ Demĭnuo, & Diminuo, *ĕre*, (vid. quæ supra de confusis *de* ac *di* observata sunt) in partes minutas confringere & attenuare, verringern, schmälern, abkürzen; item zerbrechen. Plaut. Truc. 2, 7, 10 *De mina una diminui modo quinque nummos*. Ter. Eun. 4, 7, 33 *Diminuam ego caput tuum hodie, nisi abis*, ich will dir den kopff zerdreschen. conf. Plaut. Men. 2, 2, 30, & Most. 1, 3, 109. *Detrahere & diminuere de re aliqua*, Cic. de Invent. 2, 10, abkürzen, abbrechen. Et, *De bonis alicujus diminuere*, Idem ad Qu. fratr. 1, 2. *Fortitudinem nemo desiderabit ex aliqua parte deminui*, Sen. de Ira 1, 13. ¶ 2. Interdum idem quod alienare, entäussern, quod copiose docet Pareus Lex. Crit. p. 332.

¶ Demĭnūtus, & Diminutus, *a, um*, geschwächt, geschmälert; ut, *Deminuta potentia*, Cæs. B. G. 1, 18. *Copiæ diminutæ*, ibid. 7, 31. Secundum Festum *Deminutus capite* appellatur, *qui civitate mutatus est*; *& ex alia familia in aliam adoptatus*; *& qui liber alteri mancipio datus est*; *& qui in hostium potestatem venit*; *& cui aqua ignique interdictum est*. Cic. de Clar. Orat. c. 1 *Interitu talis auguris dignitatem nostri collegii diminutam dolebam*, daß unserm collegio ein grosses abgegangen. *Diminutum quicquam ex regia potestate*, Liv. 2, 1, ubi Gronovius *deminutum*: ahi *diminuto fœnore*, Suet. Aug. c. 41. Hinc compar. Tertull. adv. Marc. 2, 9 *Transire in aliquam diminutiorem qualitatem*.

¶ Diminutio, *ōnis*, f. die verkleinerung, schwächung, der abbruch. *Diminutio civium*, Cic. Catil. 3, 10; *& libertatis*, de Lege Agrar. 2, 7. Idem Offic. 2, 21 *Ne de bonis privatorum publice diminutio fiat*. *Diminutio facta de imperio*, Servius ad Cic. fam. 4, 5. *Diminutio capitis* apud ICtos est status mutatio, quarum *maxima* libertatem ipsam; *media* statum civitatis salva libertate; *minima* familiæ tantum jura perimit. vid. tituli Inst. & Pand. de hac re.

¶ Deminutivus, & Diminutivus, *a, um*, verkleinerlich; ut, *Diminutiva vox*, Tertull. Apolog. c. 32. conf. Grammat.

¶ Diminutive, adv. idem, apud Charisium lib. 1. Sed etiam apud Ascon. procem. act. in Verr. Macrob. Sat. 5, 21; Vlpian. D. 36 t. 1 l. 16.

¶ Demĭnōro, vel Diminoro, *a*, pro deminuere, verkleinern, verunehren. Idem Tertull. de anima c. 33 *Diminoratur illic ille, &c.*

¶ Deminoratio, *ōnis*, f. die verkleinerung. Vulg. Interpr. Sirac. 22, 3.

¶ Immĭnuo, *ĕre*, attenuare, verringern, geringer machen, contrarium verbo amplificare. *Damnosa quid non imminuit dies?* Horat. 3 od. 6, 45. *Imminuere auctoritatem suam*, Cic. Attic. 1, 18, sein ansehen schwächen. *Imminuere alicujus laudem*, Idem fam. 9, 14, einen verkleinern. *Imminuere virginem*, i. e. violare, Apul. Flor. lib. 2. *Nec pudicitiam mihi quisquam imminuit*, Plaut. Cist. 1, 1, 90.

¶ Imminūtus, *a, um*, gemindert, verkürtzet; ut, *Attenuatum atque imminutum bellum expectatione Pompeji*, Cic. pro Lege Manil. c. 11. Et, *Cupiditas imminuta atque debilitata*, Idem Phil. 12, 3. *Imminutum & amputatum corpus*, zerstümmelt, Sen. epist. 9. Hinc compar. *Imminutior*: Solinus c. 3 *Cum modus intercalandi interdum fieret imminutior, interdum auctior*. ¶ 2. Est etiam idem ac *non minutus*, ungekräncket, ungemindert, Paul. ICt. l. 44 pr. ff. de bonis libert. *Undique patronus suum jus habeat imminutum*.

¶ Imminutio, *ōnis*, f. die verringerung, schmälerung; ut, *Imminutio dignitatis*, Cic. fam. 3, 8. Ausonius in Cent. Nupt. primum cum uxore congressum *imminutionem* vocat, quod tum virginitas imminuatur.

¶ Octominutalis, *e*, quod octo minutos argenteos valet. Lamprid. Alex. Sev. c. 22 *Octominutalis carnis libra*. v. ibi Casaub. & Salmas.

¶ Perminuo, *ĕre*, unde esse videtur quibusdam

¶ Perminūtus, *a, um*. Cic. Tusc. 2, 13 *Omnia bona corporis & fortunæ perexigua & perminuta*, sehr gering und sehr klein. Sed castigationes libri simpliciter *Minutum* exhibent.

MĪNOS, *Minois*, m. Μίνως, rex Cretensium, Iovis & Europæ filius, qui Cretensibus primus leges dedit, quas ex antro patris se proferre simulavit ad firmandum imperium; Lactant. 1, 22. Videatur Platonis *Minos*, & Nicolaus Damascenus de moribus gentium in Cretensibus, & ex recentioribus Dan. Huetius Dem. Evangel. Suet. Tib. c. 70 *Quo primum die post excessum Augusti, curiam intravit, quasi pietati simul ac religioni satisfacturus, Minois exemplo, thure quidem ac vino, verum sine tibicine, supplicavit: ut ille olim in morte filii*. Iudex idem animarum apud inferos. Cic. Tusc. 1, 5 *Inexorabiles judices apud inferos sunt, Minos & Rhadamantus*. Etsi autem tres judices sunt apud inferos, *Minos, Æacus & Rhadamantus* duo fratres, Minos tamen præcipuus est, & si quid cæteris ambiguum, ipse dijudicat. Sed & solus aureum sceptrum gerit. Virg. Æn. 6, 432 *Quæsitor Minos urnam movet; ille silentum Conciliumque vocat, vitasque & crimina discit*. ¶ 2. Hujus nepos cognominis, Lycastis ex Ida filius, de quo Brouckh. ad Prop. 3, 18, 25.

¶ Minōis, *ĭdis*, f. patronym. id est, filia Minois, Ariadne. Ovid. Met. 8, 174 *Protinus Ægides rapta Minoide, &c.*

¶ Mīnōĭus, *a, um*, adject. ut, *Minoia Creta*, Lucan. 3, 163. Et Virg. Æn. 6, 14 *Dædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna*.

¶ Mīnōus, *a, um*, idem. Ovid. in Ibin v. 509 *Si tua contigerit Minoas puppis arenas*.

¶ Minotaurus, *i*, soboles ex Pasiphaë, Minois uxore, & Tauro ejusdem amasio: Virg. Æn. 6, 24 seq. & Catull. 65, 76. Vti biforme monstrum describitur, cui Athenienses quotannis septem ex suis liberis devorandos miserint, donec Theseus occiderit, quem Ariadne amavit. Servius interpretatur, Taurum fuisse scribam Minois, cum quo Pasiphaë congressa gemellos pepererit, alterum Minoi, alterum Tauro similem; & inde fabulam fuisse de Minotauro. v. Plut. in Theseo, Ovid. Heroid. 10, & de arte am. 2, 24. De Minotauro in nummis v. Ez. Spanh. diss. 5 p. 284 sq.

MINTHA, *æ*, f. Cocyti filia, Pluconis pellex, quam Proserpina in herbam sui nominis commutavit. Sed rectius *menta* dicitur, ubi vid.

MINTRIO, *ire*, vel Mintro, *are*, pfipfern wie eine maus. Aut. Philom. v. 61 *Mus avidus mintrit*, al. *mintrat*.

MINTVRNÆ, *arum*, f. pl. oppidum in Campaniæ finibus ad Lirim flavium, inter Sinuessam & Formias, habens paludes, in quibus Marius Sullam fugiens delituit. v. Horat. 1 epist. 5, 4. Lucan. 2, 424. Iuvenal. sat. 10, 276. Liv. 10, 21.

MINVCIA gens Romæ, ut perpetuo hoc nomen in nummis scribitur; lapides & libri interdum *Minutia*. Gentis hujus nomen est v. g. apud Cic. Verr. 1, 45.

¶ *Minucii* plures celebres. v. g. Magister equitum Fabii Dictatoris, ad quem ille apud Silium 7, 387 *Si factis nondum, Minuci, te cautæ probare Erudiit fortuna meis*, ubi Heins. & Drackenb. de orthographia videndi. ¶ 2. Alius, de quo Luca. 6, 126 *Quam Minuti castella vocant, & confragæ densis &c.* ¶ 3. Nobilissimus autem præter multos alios est *Minucius Augurinus* is, qui post Melianam cædem *pretium farris ad assem redegit*, vario honore propterea affectus, de quo Plin. 18, 3. Liv. 4, 16. Hic est, a quo nomen habere videtur

¶ Minucia, *Minutia*, vel *Minitia*, *æ*, f. quæ erat locus Romæ in Circi Flaminii regione, auctoribus Rufo & Victore, ubi frumentum dividebatur populo. Quæ enim de Deo quodam *Minutio* dicunt auctoritate plane carent. vid. Lipf. El. 1, 8; Scal. ad l. 5 Manilii, & Popma ad Cic. Att. 3, 6, ubi *viæ Minuciæ mentio est, a porta Minucia* dictæ, quæ per Sabinos Brundusium ducebat. Ejusd. viæ Horatius meminit 1 ep. 17, 20 *Brundusium Minuci melius via ducat an Appi*. Ita enim leg. cum Bentlejo & Cuningamo. al. *Numici, &c.*

Minuisco, Minuo, *ĕre*, vide paullo ante in *Minor*.

MĪNŬRIO, *ire*, est tenui & deducta voce canere, proprieque dicitur de avibus minoribus, girren, singen wie die vögel. Veteres Glossæ: *Minurit, μινυρίζει*. Sidon. 2 epist. 2 *Philomelam* (quam volupe est audire) *inter frutices sibilantem, Progne inter asseres minurientem!* Spartianus *minurire* palumbum proprium tradit in Antonin. Geta c. 5. Sed Salmasius mavult ibidem legere *Minarriunt*.

¶ Minūrītio, *onis*, f. avicularum cantus, der vogelgesang, apud Cic. de Orat. 1, 59, ut eum locum feliciter restituit Turnebus Advers. 1, 12. Festus: *Minuritiones minorum sunt avium cantus*.

Minu-

Minutal, minutia, minutus, &c. vide *Minuo* in *Minor*.

MĬNȳÆ, *arum*, m. pl. Argonautæ, Iasonis socii. De ratione appellationis Servius ad Virg. eclog. 4, 34. *Socii Iasonis appellati sunt* MINYÆ, *vel ab agro hujus nominis Colchorum*: (leg. *Iolciorum*) *vel quod multi ex quadam* Minya *nati Iasoni se conjunxerunt: vel quod* Minya *Iasoni materna avia fuerit.* Sed ipse Apollonius 2, 233 proavum maternum facit. Nam Clymenen, quæ Iasonis avia materna fuit, vocat μινυηΐδα, i. e. ut scholiastes explicat, *Minyæ* filiam. Sed idem alia quoque, partim inter se pugnantia de eodem refert ex variis auctoribus v. g. Pherecydes Orchomeni, seu potius Neptuni & Hermippes filium facit *Minyam*, qui Orchomeni in urbe habitavit, unde Orchomenii dicti sint *Minyæ*: Demetrius Scepsius Minyas appellari dicit πάντας τοὺς περὶ τὸν Ἰωλκὸν οἰκοῦντας. Vid. Heinf. ad Ovid. met. 4, 1.

¶ Minyas, *æ*, m. Orchomeni filius Thebanus, de quo modo dictum. Hic cum omnes mortales suæ ætatis opibus superaret, primus omnium gazophylacium construxisse dicitur. v. ex Pausania Cæl. Rhodig. 20, 25.

¶ Mĭnўēĭdes, *um*, f. pl. (vel, ut perperam alii volunt, *Mĭnēĭdes*,) Minyæ filiæ, in vespertiliones transformatæ, eo quod Bacchi sacra spernerent, Ovid. Met. 4, 31 & 425. Quarum una ibidem v. 1 *Alcithoë Minyeias* in sing. dicitur.

¶ Minyeĭus, *a, um*, adj. Argonautarum epitheton; ut, *Minyeia proles*, Ovid. Met. 4, 386. *Minyeia manus*, Val. Flacc. 1, 706.

MINYANTHES, *æ*, m. trifolii genus, flœ, Plin. 21, 9 & 21.

Mirabilis, miraculum, mirificus, &c. vide *Miror*, Mirappius, *Myrappius*.

MIRMILLO, (Myrmillo) *ōnis*, m. pl. *Mirmillones*, gladiatorum genus, quibus origo e Gallis. vide Lipf. 2 Saturn. 2, 10. Cic. L. Antonium *gladiatorem* & *mirmillonem* sæpe vocat Phil. 6. Vetus Scholiast. Iuvenal. 8, 199 *Mirmillo armaturæ Gallicæ nomen, ex pisce inditum, cujus imago in galea fingitur.* Adde Valef. in Ammiani 23 extr. p. 385.

¶ Mirmillonium, *i*, n. genus armaturæ Gallicæ.

¶ Mirmillōnĭcus, *a, um*. Festus: *Myrmillonica scuta dicebant, cum quibus de more pugnabant.*

MIROR, *atus sum, ari*, proprie est commoveri re aliqua nova, sich verwundern. *Magnopere miror*, Cic. Acad. 4, 19 *Miror, te ad me nihil scribere*, Pompejus Domitio Iub Att. 8, 12. *Mirari se ajebat, quod non rideret haruspex, haruspicem cum vidisset*, Cic. de Divin. 2, 24. Conf. Drackenb. ad Liv. 2, 54. Ipse Cic. Att. 10, 5 *Satis miror hominis negligentiam non quo*: Idem de Orat. 2, 14 *Illud jam mirari desino, quod multo magis ante mirabar.* Et, *Mirabar hoc si sic abiret*, Ter. Andr. 1, 2, 4, es nahm mich wunder. ¶ 2. Virg. Æn. 8, 517 *Primis & te miretur ab annis*, hoc est, tuas virtutes primum miretur, deinde imitetur: Servius MIRETVR; *imitetur*: Lucan. 9, 807 *Miratorique Catonis, id est*, IMITATORI. *Optima enim ingenia necesse est, ut ea, quæ mirantur, imitentur.* Idem Lucanus 3, 106 *Superos mirata vetustas*, id est, imitata. Val. Flaccus 1, 68 *Te parvos lituos, & bella loquentem Miretur: sub te puerilia tela magistro Venator ferat.* ¶ 3. Nonnunquam significat in deliciis habere, cum voluptate & delectatione intueri. Sallust. Cat. c. 11 *Insuevit exercitus Pop. Rom. vasa cælata mirari*, i. e. in deliciis habere. ¶ 4. Aliquando hoc verbum non simplicem admirationem significat, sed effectum aliquem: quando videlicet blanditiæ & adulationi inservit: cujus proprium est alios mirari. Cicero in Paradoxis: *Loquitur ad voluntatem: quicquid denunciatum sit, facit; assentatur, assidet, miratur.* Idem de Divin. 2, 2 *Neque ita aut adulatus aut miratus fortunam sum alterius, ut me mei pœniteret.* Apud Græcos quoque θαυμάζειν abjecti animi verbum ac servile esse Casaubonus ad Theophrastum περὶ ἀρεσκείας observat. Huc ref. Martial. 13 epigr. 2 *Se mirari.* ¶ 5. *Mirari*, pro nescire, ignorare, in illo Plaut. prol. Aul. v. 1 *Ne quis miretur qui sim, paucis eloquar*, Donatus accipit: quem vide ad Ter. Andr. 4, 4. conf. Voss. 4 Instit. Orat. c. 7 n. 5 p. 122. ¶ 6. *Miro*, active Varro apud Nonium 7, 105, dixit: *Hospes, quid miras? &c.* Et, Pomponius apud eumdem 7, 56 *Si studium mirabis diu.*

¶ Mirans, *tis*. Virg. Georg. 4, 363 *Domum mirans genitricis*. Id. Æn. 6, 854 *Atque hæc miranibus addit.*

¶ Mirandus, *a, um*, admiratione dignus, wunderbarlich, wundernswerth. Cic. fam. 15, 8 *Mirandum in modum gaudeo. Mirandum in modum concupiscere*, Idem Att. 9, 7. Et, *Quæ mihi minime miranda acciderunt*, Idem fam. 3, 10, darüber ich mich nicht wundere. *Hæc Æneæ miranda videntur*, Virg. Æn. 1, 498.

¶ Miratus, *a, um*, der sich verwundert hat. Horat. 4 od. 9, 14 *Aurum vestibus illitum mirata.* Virg. Georg. 3, 49 *Miratus premia.* conf. ecl. 6, 61. ¶ 2. Passive apud Iuvencum 3, 58 *Mirata virginis arte.*

¶ Mirātus, *ūs*, m. subst. die verwunderung; ut, *Miratu digna*, Senec. epist. 94 p. 452.

¶ Miratio, *ōnis*, f. idem. Cic. de Divin. 2, 22 *Cauſſarum ignoratio in re nova mirationem facit.*

¶ Mirator, *ōris*, m. ein verwunderer. Prop. 2, 139 *Non ego sum formæ tantum mirator honestæ.* Ovid. met. 4, 641 *Sive es mirator rerum.* Martial. 10 epigr. 87 *Mirator veterum senex avorum.* Adde Lucan. 9, 807 *Mirator tantum sui*, Senec. Vit. Beat. c. 8.

¶ Miratrix, *īcis*, f. ut, *Miratrix turba*, Iuvenal. 4, 62. Senec. Hippolyto v. 742 *Fama miratrix senioris ævi.* Et Lucan. 4, 654 *Famosa vetustas Miratrixque sui.*

¶ Mirabundus, *a, um*, admirans. Liv. 3, 38 *Plebs mirabunda.* Id. 4, 33 *Quum utramque mirabundani in se aciem vertisset.* Curt. 9, 9, 26 *Unde tantum rediisset subito mare? -- mirabundi requirebant.*

¶ Mirābilis, *e*, mirandus, dignus miratione, wunderbar, wundersam. *Mirabile dictu*, Cic. Paradox. 5, 1. *Mirabilem in modum*, Idem lib. 5 ad Attic. epist. 13. Lucretius lib. 2, 1026 *Nil adeo magnum, nec tam mirabile quicquam Principio, quod non minuant mirarier omnes Paulatim. Mirabilis cupiditas*, C. Nep. 1, 5, 1 vehemens, ingens. Cic. de Amic. 13 *Nam quibusdam, quos audio Sapientes habitos in Græcia placuisse opinor mirabilia quædam h. e.* παράδοξα. Cic. de Orat. c. 18 *Tum Catulus: Quo mirabiliora feciſti, eo me major exspectatio tenet.* Liv. 9, 18 *Mirabilior es, quam Alexander.* Sen. epist. 9 *Quanto hic mirabilior vir.* Vellej. 2, 52, 4 *Nihil illa victoriâ mirabilius.* Columell. 6, 36 *Mirabilissima soboles.*

¶ Mirabĭlĭter, adverb. wunderlich, wunderſehr. Cic. fam. 11, 14 pr. *Mirabiliter, mi Brute, lætor, mea consilia, measque sententias a te probari*, es ist mir eine wundergroſſe freude. Idem 4, 13 *Familiares ejus mirabiliter de te & loquuntur & sentiunt*, i. e. præclare, honorifice. Nepos 10, 10, 2 *Mirabiliter mutata voluntas.* ¶ 2. Comp. *Mirabilius*, Cic. de Orat. 1, 21; & Orat. part. c. 5.

¶ Mirabĭlĭtas, *ātis*, f. das wunderſame. Lactantius 7, 4 *Mirabilitas operum.* Nonius 8, 53, & Nizolius etiam Ciceroni tribuunt in Offic. c. 11, ubi aliis est *Admirabilitas.*

¶ Mīrăcŭlum, *i*, n. θαῦμα, res miranda, quæ admirationem afferre potest, quasi sit contra naturam, ein wunderwerck, eine wunderthat. Plinius 10, 52 *Generatio avium simplex esse videtur, cum & ipsa fœta habeat miracula.* Liv. 25, 9 *Vigil incautius miraculo magnitudinis in eos, qui ferebant* (aprum prægrandem) *versus.* Ædificia quædam & moles admirandas, *Miracula mundi* vocat Plinius; ut, *Mausoli monumentum, Obeliscos, Pyramides Ægyptias, Labyrinthos, Hortos pensiles, Templum Dianæ Ephesi, Lapidem fugitivum, Ædificia quædam fine clavo, &c.* vide ipsum 36, 12 seqq. Virg. Georg. 4, 441 de Proteo: *Omnia transformat sese in miracula rerum*: i. e. in monstra, in lauter ungeheuer, interprete Nonio 12, 15.

¶ Miracula, *æ*, f. turpe scortum, *a miris, id est, monstris.* Varro de L. L. 6, 3 ex Plauti Ciſtell. conf. Taubm. ad Plaut. p. 1465. Festus: *Miracula, quæ nunc digna admiratione dicimus, antiqui in rebus turpibus ponebant.*

¶ Miraculose, adverb. wunderlich, legitur apud Auguſtinum.

¶ Mīrio, *ōnis*, m. qui admiratur omnia, inque iis stupet, der maul und nase aufſperret. Tertull. de Præscript. c. 1 *Solent isti miriones ædificari in ruinam.* Varro de L. L. 6, 3 ex Accio probat, *personas distortis ovibus & deformes miriones* dici.

¶ Mirus, *a, um*, mirabilis, admiratione dignus, seltſam, wunderbar. Cic. fam. 2, 10 *Me mirum desiderium tenet urbis, incredibile meorum*, ich habe wunderarog verlangen nach der ſtadt. Plaut. Amph. 1, 1, 127 *Mira sunt, nisi invitavit sese in cœna phiſculum*, es solte mich wundern, wenn er nicht. Ter. Andr. 3, 4, 19 *S. Vbi nunc est ipsus? D. Mirum, ni domi est*, es ist viel. Idem Eun. 2, 3, 52 *Mirum, ni hanc dicit, modo huic, quæ data est dono.* Eodem modo Plaut. Bacch. 3, 3, 46 *Mira sunt, ni &c.* Alibi Plautus subjunxit particulam *quin* ut Amph. 2, 2, 118 *Miram, quin te adversus dicat.* ¶ 2. Gisanio in Indice Lucretiano videtur hoc nomen in remotiore quadam significatione posuisse veteres; ut, pro *novo*, item *egregio*, Lucretium: pro *trisli* ac *duro* Cic. & Plaut. vide ipsum. ¶ 3. Formulæ, *Mirum quam, Mirum quantum*, vim augendi habent. Liv. 1, 16 *Mirum, quantum illi virò, nuntianti hæc, fides fuerit.* v. Drack. ad Sil. 6, 620. ¶ 4. *Mira & miracula*, inquit Nonius 12, 15, veteres pro monstris, vel horrendis ponebant, ungeheure wunderbare dinge; ut, *Nimia mira memoras*, Plaut. Amph. 5, 1, 53. *Mira ausus*, Vellej. 2, 61, 1. *Minime mirum tibi debet videri*, Cic. fam. 10, 31, du darfſt dich nicht wundern. *Non, nec mirum*, es ist kein wunder, Idem. ¶ 5. Compar. *Mirior, mirius*, Festus ex Titinnio, & Nonius 2, 515 ex Varrone attulerunt.

¶ Mire, adverb. wunderlich, überaus. Ter. Heaut. 5, 1, 25 *Tuus Syrus mire finxit filium.* Cic. Att. 16, 11 *Puero municipia mire favent.* Sen. epist. 11 *Pudor illum mire decuit.*

¶ Mīrĭficus, *a, um*, wunderſchön, wundergroß. *Mirificam cepi voluptatem*, Cic. fam. 3, 11. *Agere gratias mirificas alicui*, Cic. Att. 14, 13. *Cæsaris pueri mirifica est indoles virtutis*, idem ad Brutum epist. 3, läst sich wunderſein an. ¶ 2. *Mirificissimum*, Terent. Phorm. 5, 6, 32, ficte; At veriore forma Auguſtinus de Civ. Dei 18, 42 pr. *Post Alexandri Macedonis mirificentissimam, minimeque diuturnam potentiam.*

¶ Mirifice, adv. admirabiliter, sehr, über die maſſen. *Te ab eo mirifice diligi intelligebam*, Cic. de Nat. D. 1, 21. Et, *Mirifice aliqua re delectari*, Cic. fam. 2, 11. *Studiis mirifice deditus*, Idem de Orat. 1, 13. Nec tantum de lætioribus rebus, sed de tristibus etiam usurpatur. Cic. Att. 6, 3 *Mirifice conturbatum vidi puerum.*

¶ Mirificentia, *æ*, f. die bewunderung. Chrysolog. serm. 63 *Mirabilium mirificentiam esse pervidemus.*

¶ Mirīfĭco, *are*, mirabilem facere, wunderſam machen. Eugenius Toletanus carm. 9 *Gestis & athletam mirificare suum.* Tribuunt etiam Plauto Amph. 2, 2, 46, sed MSS. *rumificant*: v. Lambinum: Nonius *rumiferant.*

Composita:

¶ Admīror, *atus sum, ari*, sich verwundern. Cic. Att. 6, 9 *Admiratus sum brevitatem tuæ epistolæ.* Idem Acad. 4, 36 *Diodorum & admiror & diligo*, hoc est, veneror, suspicio, ich halte viel von ihm. Ter. Eun. 2, 2, 19 *Eorum ingenia admiror sæpe.* Et, *De Dionysio sum admiratus*, Cic. Att. 9, 12. ¶ 2. Pass. ex veteribus aliquis ap. Priscia. 8--- *Turpe est propter vestimentorum admirari, & propter turpissime actam vitam contemni.* ¶ 3. Quod *admiror* interdum scribitur, v. g. Hygi. fa. 29; Gell. 4, 8 & 5, 14, illud librariis forte tribuendum.

¶ Admirans, *tis*. Nepos 2, 10, 1 *Rex animi magnitudinem admirans.* Adde Virg. Æn. 2, 297; & 6, 408: Cic. de Orat. 1, 20.

¶ Admirandus, *a, um*, admiratione dignus, wundernswürdig. Nepos 24, 3, 4 de Caton. historiis: *In iisdem expositi, quæ in Italia Hispaniisque viderentur admiranda.* Sic Lipsius libros suos *de magnitudine Romana* ADMIRANDORVM nomine inscripsit. conf. Virg. Georg. 4, 3. Superl. Salvian epist. 8 *Admirandissimi juvenes.*

¶ Admiratio, ōnis, f. die verwunderung. Cic. Off. 2, 14 *Magna est admiratio copiosè sapienterque dicentis*, man bewundert ihn. Idem fam. 5, 12 *Varii casus habent admirationem.* Et de Fin. 4, 17 *Quid habent admirationis, si propius accesseris*, was iſt wunderns-werth daran? *Afficere admiratione*, Idem Offic. 1, 10. *Movere maximam admirationem alicui*, Idem Phil. 10, 2. Et, *In maxima admiratione pinus est*, Plin. 16, 26, ſie iſt ſonderlich wunderns-werth. Apulej. de Deo Socratis: *Parit enim conversatio contentum; raritas conciliat ipsa rebus admirationem.* Et Nepos 11, 3, 1 *Ipso adspectu cuivis injecit admirationem sui*, i. e. reverentiam. Pluraliter Vitruvius 7, 13 *Non minores sunt, quam ceterarum naturæ rerum consideranti bus admirationes.*

¶ Admirator, ōris, m. ein bewunderer; ut, *Antiquitatis admirator*, Quintil. 2, 5. Et Seneca epiſt. 94 ſub fin. *Irritamentum est omnium, in quæ insanimus, admirator & conscius.*

¶ Admirābilis, e, admiratione dignus, wunderbar, wunderſam; ut, *Res nova & admirabilis*, Cic. de Divin. 2, 28. *Vir admirabilis in dicendo atque in omnibus artibus*, Id. de Orat. 1, 2. Et, *Admirabilis ac singularis sapientia*, Id. ad Cæſ. ſub Att. 9, 10. *Admirabile fuit in eo*, Nep. 17, 7, 3, i. e. inſigne ad gloriam. *Tractatio rerum efficit admirabiliorem orationem*, Cic. in Orat. c. 35. Et, *Magnitudo populi Rom. admirabilior prope adversis rebus, quam secundis fuit*, Liv. 22, 37 pr. ¶ 2. *Admirabilia* interpretatus eſt Cicero, quæ apud Græcos Stoici παράδοξα appellabant. Ipſe de Fin. 4, 27 *Hæc παράδοξα illi* (Stoici) *nos ADMIRABILIA dicamus.* Idem Paradox. præf. *Quæ quia sunt admirabilia, contraque opinionem omnium, ab ipsis etiam* (Stoicis Græcis) *παράδοξα appellantur.* Et Paradoxo 4 *Nec hoc tam re est, quam dicto inopinatum atque mirabile.*

¶ Admirabiliter, adverb. idem. Cic. de Nat. D. 2, 53 *Mundus consilio admirabiliter gubernatur.* Eidem Tuſc. 4, 16 *Admirabiliter dicere παραδόξως* eſt.

¶ Admirabilitas, atis, f. Et hoc nomine Cicero uſus eſt: ut, *Admirabilitas cœlestium rerum*, de Nat. D. 2, 36 pr. die wunderliche beſchaffenheit. Et Offic. 2, 11 pr. *Hæc animi despicientia admirabilitatem magnam facit.*

¶ Demīror, ari, valde mirari, ſich ſehr verwundern. Ter. Heaut. 2, 3, 121 *At hoc demiror, qui tam facile potueris persuadere illi.* conf. Phorm. 1, 5, 5. Et Plin. 31, 6 *Homerum calidorum fontium mentionem non feciſſe demiror.*

¶ Demiratus, a, um, active Gell. 1, 17 *Xantippes intemperies in maritum Alcibiades demiratus, interrogavit &c*, conf. 20, 10.

¶ Demirandus, a, um. Gell. 16, 18 *ὀπτικὴ facit multa demiranda.*

¶ Demiratio, onis, f. apud Mart. Capellam.

¶ Demirabundus, a, um, apud Auguſtinum.

¶ Emīror, ari, pro demirari. Horat. 1 od. 5, 8 *Emirabitur, insolens.*

¶ Permirabilis, e, ſehr verwunderlich. Auguſtinus de Geneſi ad litter. c. 10 *Immo vero id ipsum permirabile est, cum &c.*

¶ Permirandus, a, um, idem; per tmeſin Gell. 3, 6 *Per hercle res miranda.*

¶ Permīrus, a, um, valde mirus, überaus wunderlich. Cic. fam. 3, 10 *Illud permirum mihi accidit.* Idem de Orat. 1, 49 *Per mihi mirum visum est.*

MIS, genitivus antiquus pro *mei* ab *ego*. Ennius apud Priſcian. lib. 13 *Ingens cura mis.* conf. Plaut. Capt. 3, 5, 107; & Trin. 4, 1, 3.

MISANTHRŌPOS, i, m. μισάνθρωπος, olor hominum, ein unleutſeliger ſauertopff, menſchenfeind, qualis *Timon* ille fuiſſe legitur de quo ſ. l. Cic. Tuſc. 4, 11 *Odium in hominum universum genus, quod accepimus, de Timone, qui μισάνθρωπος appellatur.*

MISARGYRĪDES, æ, m. ex μισέω odi, vel *horreo*, & ἄργυρος, *argentum*, quaſi *argenti-oſor*, ironice pro avaro trapezita, cui hoc nomen tribuitur apud Plautum Moſt. 3, 1, 41, ein geld-verächter.

Miſcellaneus, miſcellus, vide in ſequenti *Miſceo.*

MISCEO, *miscui, mistum* & *mixtum, miscēre, μίγνυμι*, permiſcere, temperare, confundere, mengen, vermengen, miſchen. *Qui alteri misceas mulsum, ipse non sitiens*, Cic. de Fin. 2, 5. *Miscere vinum aquâ*, Plin. 7, 56. *Omnia turbare & miscere*, das unterſte zu oberſt kehren, Cic. de Aruſp. reſp. c. 22. *Omnia armis tumultuque miscere*, krieg und lermen anrichten, Vellej. 2, 74, 3. *Animorum motus aut judiciis, aut populo dicendo miscere*, Cic. de Orat. 1, 51. De conſtructione hac cum ablat. Bur. ad Ovid. Faſt. 6, 170. *Cum amico omnes curas, omnes cogitationes tuas misce*, id eſt, communica, confer Sen. epiſt. 3. *Severitas miscenda comitati*, Liv. 8, 36, ubi Gronovius mavult, *comitate*. Conf. eum ad Senecæ Epiſt. 90. Sed, *Mare cœlo miscere: Miscere sacra profanis*, das hunderte ins tauſende werfen, Horat. 1 epiſt. 16, 54. vide Chil. Sic &, *Miscere summa imis*, Vellej. 2, 2, 3. ¶ 2. Non infrequenter auctores de turbatoribus & perambitionem ac impotentiam res novas molientibus uti ſolent. Nepos de Pauſania 4, 1, 3 *Victoria elatus plurima miscere cœpit, & majora concupiscere.* Cic. pro Milone c. 9 *Quando ille plura miscebat?* Phædrus 1, 3, 2 *Procax libertas civitatem miscuit.* Vellej. 2, 86, 3 *Miscere se partibus.* ¶ 3. Idem de architectis fraudum & deceptionum: Ter. Heaut. 4, 4, 33 *Ita tu isthæc tua misceto; ne me admisceas.* Itaque nos diceremus: braue, foche, wie du wilſt; menge mich nur nicht darein. ¶ 4. Vſurparur & in re Venerea. Virg. Æn. 7, 661 *Mista Deo mulier.* Sulpic. Sever. Hiſt. S. 1, 1 *Socero mista est.* Cic. de Divin. 1, 29 *Corpus cum matre miscere.*

¶ Miscens, tis. Phædr. 1, 29, 10 *Hosti dolorem damno miscens sanguinis.* Virg. 12, 205 *Vis tellurem diluvio miscens.*

¶ Miſtus, & Mixtus, a, um, gemenget, gemiſcht; ut, *Amor voluptate & molestia mistus*, Cic. de Univerſ. c. 12. *Mistus candore rubor, ea mixta ex dissimilibus erunt*, Cic. Nat. D. 1, 27. Lucret. 1, 866, *Misto sanguine.* conf. 1, 775; &c. Atque idem 6, 377 *Mixto humore.* conf. 2, 466 & 470; &c. Superl. Vellej. 2, 98, 3 *Mores vigore ac lenitate mixtissimi.*

¶ Miſtim & Mixtim, adverb. unter einander. Suet. Tib. c. 33 *Asfidebat mistim* Lucret. 3, 567 *Per venas & viscera mixtim.*

¶ Miſtus & Mixtus, ūs, m. ſubſt. die vermiſchung. Colum. 6, 37 *Avitus color primordii sanguinis mistu redditur nepotibus.* Tertull. vel potius Cyprian. Geneſ. c. 2 *Mixtu gemino substantia.*

¶ Miſtio & Mixtio, ōnis, f. idem. Vitruv. 1, 4 *Aliam mixtionem habet.* Et paullo poſt: *Amaræ mixtiones.* Quæ vox apud eumdem frequentius occurrit. v. Andr. Borrich. Vindic. p. 50. In quibusdam locis alii *Mistio* legunt. Et ſic Pallad. 1, 34 *Funes sparteos hoc genere mistionis inducere.* Id. Novemb. t. 7 *Cineris mistione terra soluta.*

¶ Miſtūra, æ, f. idem. Quintil. 6, 3 *Frequentissima aliorum generum cum aliis mistura est.* Varr. apud Nonium 8, 58 *Mistura immoderata.* Lucret. 2, 976 *De rerum mistura dicere.*

¶ Mixtūra, æ, f. idem. Plin. 37, 6 *Cuncta pariter incredibili mixtura lucentia.* Adde Lactant. 2, 9; & Arnob. 2 p. 79.

¶ Mixtārius, vel Miſtarius, i, m. vas, quo vinum, aqua, vel alia miſcemus, crater. Lucil. apud Nonium 15, 30 *Vrceus aut longa geminus mistarius ansa.*

¶ Mixtītius, a, um, vermiſcht. Hieron. in Ierem. c. 25.

¶ Mixtix, icis, ſociabilis, geſellig. Petron. Fragm. Trag. p. 17 c. 45 *Non est Mixtix.* Reineſius in h. l. p. 66 mavult *mixtilis* legere

¶ Miſcellāneus, a, um, gemiſcht. Gell. 20, 11 *Varia, miscellanea, & quasi confusanea doctrina. Æra miscellanea*, ex variis metallis mixta & conſuſa, ut *Corinthia* erant: de quibus copioſe in Fragm. Petronii Tragur. c. 50 p. 33 diſſeritur, ibique *miscellanea* vocantur. *Opus miscellaneum*, in quo variæ res commixtæ tractantur. Apul. 3 de A. A. ſub init. *Nec mora, cum magna irruptione patefactis ædibus, magistratibus eorumque ministris & turbæ miscellaneæ cuncta completa.* ¶ 2. Subſtantive luvenalis 11, 20 *Veniunt ad miscellanea ludi.* Vbi *miscellanea* Vetus Scholiaſtes interpretatur cibum gladiatorum, ſic dictum, quod omnia, quæ apponuntur eis, miſceant, & ſic manducent. Sed *Miscellanea*, ludi genus luvenalis appellat, quod ita dictum, quia ad nullum certum genus ludorum, ſeu argumentum ſpectet, ſeu apparatum ſcenæ, referri poſſet. *Ludos miscellos* Suetonius vocat Calig. c. 20. Vbi vide Torrent. itemque Scalig. 5 de Emendat. temporum p. 449.

¶ Miſcellus, a, um, aliud adjectivum: ut, *Ludi miscelli*, i. e. mixti, de quibus paullo ante ex Suetonio l. c. *Miscellum genus columbarum*, Varro de R. R. 3, 7. *Miscelle vites*, Id. 1, 54.

¶ Miſcellio, ōnis, m. Apud Feſtum *Miscelliones* appellantur, *qui non certæ sunt sententiæ, sed variorum mixtorumque judiciorum sunt*

¶ Miſcipulo, are, zwitſchern. Gloſſ. lat. gr. *Miscipulat*, ποππύζει.

Compoſita:

¶ Admiſceo, ēre, einmiſchen, mit einmengen; ut, *Versus admiscere orationi*, Cic. Tuſc. 2, 11. Et Ter. Heaut. 4, 5, 35 *Ita tu isthæc tua misceto, ne me admisceas.* Et ibidem 5, 2, 22 *Ne te admisce, nemo accusat Syre te*, menge dich nicht drein. Cic. Phil. 12, 7 *Ego ad id consilium admiscear? in hac legatione sim?* Idem de Univerſo c. 3 *Deus bonis omnibus mundum explevit, mali nihil admiscuit.* Nemeſia. Cyn. 206 *Acidos Bacchi latices Tritonide oliva Admiscere.*

¶ Admiſtus, & Admixtus, a, um, eingemiſcht. Cic. de N. D. 2, 10 *Aqua admisto calore liquefacta.* Idem de Senect. c. 21 *Animus non habet in se quidquam admistum, &c.*

¶ Admixtus, ūs, m. ſubſt. die vermiſchung. Macrob. Saturn. 2, 1 *Honorem Dei nullo admixtu voluptatis augemus.*

¶ Admiſtio, ōnis, f. & Admixtio, idem. *Admistione corporis liberatus*, Cic. de Senect. c. 22 *Sine admistione terreni*, Pallad. 1, 5.

¶ Commiſceo, ēre, in einander vermengen. Plaut. Rud. 2, 6, 3 *Aliquid cum altero commiscere*, etwas mit dem andern zu thun haben. Cic. pro Marcell. c. 2 *Nunquam temeritas cum sapientia commiscetur*, ſie ſtehen nicht beyſammen. Sen. epiſt. 7 *Populo commiscerí.*

¶ Commixtus & Commiſtus, a, um, vermiſcht. Lucret. 6, 1154 *Commista gemitu querela.* Virg. Æn. 9, 76 *Commixta favilla.* Idem Æn. 6, 762 *Italo commixtus sanguine.*

¶ Commixtim, adv. zuſammen, zugleich. Modeſt. ICt. l. 2 § 9 ff. de Excuſat. *Qui habet commixtim tres curatorias & tres tutelas.*

¶ Commixtio, ōnis, f. die vermiſchung. Gloſſ. Vet. *Commixtio*, κύμα. Et Firmicus: *Commixtionis moderatio.*

¶ Commixtūra, æ, f. idem. Cato R. R. c. 157 *Quæ vocatur septembona, in commixturam natura omnia hæc habet brassica.* Vid. Gein.

¶ Commiſcuus, a, um, vermiſcht. Gloſſ. gr. lat. κοινὸς, *commiscuus.*

¶ Commiſcibilis, e, vereinbarlich. Tertullian. de Anima c. 12 *Commiscibilis animus.*

¶ Emiſcens, tis, quaſi eſſet ex emiſceo. Manil. 5, 245 *Vinâ Hauriet emiscens*, ut legit Scaliger, qui interpretatur ζωόγεον κεφάλας.

¶ Incommiſcibilis, e, qui commiſceri non poteſt. Ibidem: *Simplex & incommiscibilis animus.*

¶ Immiſceo, ere, darein mengen, einmiſchen. *Immiscere se aliorum colloquiis*, Liv. 21, 32, in anderer geſpräche ſich mengen. *Immiscere se rei ad se non pertinenti, culpa est*, Pompon. 36 de diverſ. Regul. Iur.

¶ Immiſtus, & Immixtus, a, um, eingemiſcht; ut, *Immisti turbæ militum togati*, Liv. 3, 50. conf. 10, 28. ¶ 2 Item, non mixtus, ungemiſcht. Auſon. epigr. 20, 12 *Potare immixtum sueta merumque merum.*

¶ Immixtim, adv. mit unter. Plaut. Aul. 2, 3, 12 *Mœrorem metuo ne immixtim bibam.* Alii aliter.

¶ Intermiſceo, ēre, mit untermengen. Liv. 4, 56 *Turbam indignorum candidatorum intermiscendo dignis.* Virg. ecl. 10, 5 *Doris amara suam non intermisceat undam.*

¶ Intermiſtus, & Intermixtus, a, um, untermiſcht; ut, *Intermisti hostibus*, Liv. 10, 20. Iuſtin. 2, 8, 3 *Intermixtis mulieribus.* Et Scrib. Largus Compoſ. 207 *His adjectis & intermixtis.*

¶ Permiſceo, ēre, confundere, durch einander mengen, ut, *Permiscere cum materia*, Cic. de Univerſ. c. 7. Et, *Suas sordes permiscere cum clarissimorum virorum splendore*, Idem in Vatin. c. 5.

¶ Permiſtus, & Permixtus, a, um, vermiſcht. Salluſt. Bell. Iug. c. 44 *Lixæ permisti cum militibus.* Et c. 46 *Cum his permixti velites.* Horat. 1 od. 1, 23 *Lituo tubæ permistus sonitus.* Cic. pro Plancio c. 38 *Fructus magnâ acerbitate permistos tuli.* conf. Pallad. Nov. t. 7. Et

Tac.

Tac. An. 3, 38, 2 *Alicujus conſiliis permixtus*, unter einer decke liegend. Adde 4, 40, 7; & Hiſt. 1, 2, 1.

¶ Permiſte, & Permixte, adverb. idem. Cic. de Invent. 1, 30 *Partes confuſe & permixte diſperſimus* conf. Gell. 17, 7

¶ Permiſtim vel Permixtim, idem; Prudent. in Hippolyto v. 192. *Permiſtim* eſt luſtin. inſtit. § 3 de Legatis.

¶ Permiſtio, & Permixtio, *ōnis*, f. die vermiſchung Cic. de Univerſ. c. 12 *Permixtionis reliquiæ*. Et Salluſt. B. Iug. c 41 extr. *Permixtio terræ*. Vitruv. 2, 6 *In unam permixtionem perveniant*. Macrob. Somn. Scip. 1, 6 *Numerorum permixtio*. Et Apul. 1 Dogm. Plat. ſub fin. *Intemperans & intemperata permixtio animal celeri exitio corrumpit*, ein übel temperament.

¶ Impermixtus, *a, um*, unvermiſcht. Ambroſius epiſt. 2 p. 72 *Sapientia impermixta atque incorrupta*.

¶ Præmiſceo, *ēre*, unde parricipium

¶ Præmixtus, *a, um*, vorher geniſcht. Apicius 4, 5 *Olera præmixta compones*.

¶ Promiſceo, *ere*, vermiſchen. Macrob. Somn. Scip. 1, 6 *Elementa naturæ communionem abnuentia promiſceri*. al. *permiſceri*.

¶ Promiſcuus, *a, um*, confuſus, incertus, untereinander, ohne unterſcheid. Salluſt. Catil. c. 12 *Divina atque humana habere promiſcua*, eins halten, wie das andere, für einerley halten. *Connubia promiſcua*, Liv. 4, 2, unordentliche heyrathen. ¶ 2. Veteres & *Promiſcus* dicebant. Gell. 16, 13 *De hujus opinionis tam promiſcæ erroribus, &c.* conf. Parei Lex. Crit. p. 1000.

¶ Promiſcue, & antique promiſce, gemenget, gemein, ohne unterſcheid, ordnung, zucht. *Pecudum ferarumque ritu promiſcue in concubitus ruere*, Liv. 3, 47. Gell. 20, 10 *Indiſtincte atque promiſcue annotatum*. Iterum Liv. 1, 43 *Suffragium eodem jure promiſcue omnibus datum eſt*.

¶ Promiſcam, id eſt, *promiſcue*, apud Feſtum. Et ita Plaut. Pſeud. 4, 5, 11 *Vt mea lætitia lætus promiſcam ſiet*.

¶ Promiſcarus, *a, um*, idem ac *promiſcuus*, & ita vulgo legunt illud Varronis apud Nonium 2, 112 *Dum vixi, promiſcaris meis in corſibus pavit*. Sed hexameter erit, ſi legas *promiſcam, me is* &c.

¶ Impromiſcuus, *a, um*, ungemengt, iedes beſonders. Gellius 1, 7 *Verbum liberum undique & impromiſcuum*. Item 12, 4 *Suavitas impromiſca*. Vtraque enim & hic forma valet, *impromiſcuus* & *impromiſcus*, ſicut in ſimplici *promiſcuus* & *promiſcus* dicimus.

¶ Rēmiſceo, *ēre*, wieder menagen, wieder miſchen. Seneca epiſt. 71 p. 265 *Animus naturæ ſuæ remiſcebitur*, hoc eſt, in ſideriam naturam redibit, ſi manſurus poſt mortem non eſt. Et Horatius Arte Poëtica v. 151 *Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet*. Hinc

¶ Remixtus, *a, um*, vermiſcht; ut, *Venenum remixtum cibo*, Seneca de Conſtant. c. 7. Et, *Remixto corpore*, Paulinus 6 Natali Felic. v. 80.

¶ Submiſceo, *ere*, drunter mengen. Vnde

¶ Submiſtus, *a, um*, untermengt. Tibullus 3, 4, 88 *Scyllaque virgineam canibus ſubmiſta figuram*.

MISĒNVS, i, m. Æneæ ſuit tubicen, Æoli filius, a quo & Æolides dictus eſt, quia ſonus omnis vento creatur. Virg. Æn. 6, 164 *Miſenum Æolidem, quo non præſtantior alter, Ære ciere viros, Martemque accendere cantu*.

¶ Miſenum, *i*, n. promontorium Campaniæ prope Cumas, nomen habens ab Æneæ tubicine, ibi ſepulto. Silius 12, 155 *Nec non Miſenum ſervantem Idæa ſepulcro Nomina, ſcilicet videt*. ¶ 2. Subter promontorium egregius portus, Flor. 1, 16, 4, atque ibi claſſis Romana ad tutelam inferi maris ab Auguſto collocata fuit, ut Suetonius ejus vita c. 49 refert. vide & Vegetium. Huic claſſi Plinius præfuit ut ex ſororis filio, Plinio Secundo conſtat lib. 6 epiſt. 16. ¶ 3. *Miſenum* quoque oppidum, juxta portum, Plin. cit. loco.

¶ Miſenenſis, *e*, denominativum; ut, *Villa Miſenenſis*, Phædr. 2, fab. 6. *Claſſis Miſenenſis*, Tac. Hiſt. 3, 56. Et *Miſenenſes*, incolæ Miſeni oppidi.

¶ Miſenātes, *ium*, m. iidem incolæ dicti Veget. de Re milit. 4, 31.

MĪSER, *a, um*, calamitoſus, ærumnoſus, infelix, afflictus, flebilis, elend, arm, mühſelig. Cic. pro Plancio c. 34 *Ego miſeris & laborantibus negare nihil poſſum*. Lucan. 8, 535 *Nulla fides unquam miſeros elegit amicos*. Et, *Miſeros convicia non decent*, Iuſtin. 14, 4, 4. Plin. pan. 515 *Miſer ambitionis* int. cauſa, h. e. miſere ambitioſus. Cic. Att. 11, 3 extr. *Provide ei, de qua ſcis me miſerrimum*, h. e. miſere ſolicitum *eſſe*. *Fortuna miſerrima noſtra eſt*, Ovid Triſt. 3, 11, 71, wir ſind in elendem ſtande. Martial. 11 epigr. 57 *Fortiter ille facit, qui miſer eſſe poteſt. Miſerrima eſt fortuna, quæ inimico caret*, Publius. Miſeri gratioſi, etiam quos injuriæ inviſos faciunt. conf. Bernegg. ad Suet. Cæſ. c. 12, & ad Iuſtin 27, 2 not. p. 378. Per gradationem Plaut. Capt. 3, 1, 1 *Miſer homo eſt, qui ipſe ſibi quod edit quærit, & id egre invenit: Sed ille eſt miſerior, qui & egre quærit, & nihil invenit: Ille miſerrimus eſt, qui cum eſſe cupit, quod edit non habet*. ¶ 2. Ter. Eun. 5, 2, 4 *Miſerrimas fui fugitando*, i. e. fatigatus, laſſus & languidus ſum, dum fugio, ut Donatus interpretatur. ¶ 3. *Aliquem miſerum habere*, eſt affligere, moleſtiam exhibere alicui. Plaut. Ciſt. 2, 2, 1 *Anum ſectatus cum clamore per vias, miſerrimam habui*. Cic. fam. 14, 7 *Omnes moleſtias & ſolicitudines, quibus te miſerrimam habui*. Compar. Cic. Tuſc. 1, 34 *Vitam efficere deplorando miſeriorem*. Hirtius Bell. Gall. 8, 7 *Miſeriore ac duriore conditione decertare*. ¶ 4. De ſuperſtitioſis peculiariter adhibetur. Ter. Heaut. 4, 1, 36 *Vt ſtultæ & miſeræ omnes ſumus religioſæ*. Plin. 2, 12 *Et miſera hominum mente abſoluti, in defectibus ſcelera aut mortem aliquam fideram pavente*. ¶ 5. *Miſeri* ac *Seri* miſcentur a librariis, vid. Drakenb. ad Sil. 4, 401.

¶ Miſerum, adverbialiter apud Virgilium Æn. 6, 21.

¶ Miſellus, *a, um*, diminut. armſelig. Cic. Att. 3, 23 extr. *Ciceronem meum, cum nihil miſello relinquo præter invidiam & ignominiam nominis mei, tuere quoad poteris*, dem armen kinde verlaſſe nichts, als ꝛc. Idem fam. 14, 4 *Illius miſellæ & matrimonio, & famæ ſerviendum eſt*. Lucret. 4, 1089 *Spes miſella*.

¶ Miſerāhilis, *a, um*, aliud diminut. quo Catullus uſus apud Nonium 11, 63 *Anima miſerula*.

¶ Miſēre, adverb. jämmerlich, elendiglich. Cic. ad Qu. fratr. 1, 3 pr. *Tua me invidia, ac non ego te miſere perdidi*. Sed, *Miſere amare, miſere invidere*, id eſt, *valde*, ſterblich verliebt ſeyn, heftig neiden, Ter. Heaut. 1, 2, 16; & Eun. 3, 1, 22. Compar. *Nihil profecto gravius, nihil miſerius, Roma, doluiſti*, Nazarius Paneg Conſtantini c. 4. Et Sen Controv. 5, 34 *Nemo miſerius ſervit, &c.* Superl. Sen. epiſt. 63 *Miſerrime lugent*.

¶ Miſerĭter, idem: quod ex Laberio antiquatum, Nonius adſert, & ex Ennio Priſcianus lib. 15. Sed & Catullus carm. 64, 49 *ratiam allocuta eſt ita voce mœſta miſeriter*.

¶ Miſēria, *æ*, f. infelicitas, calamitas, afflictio, das elend, unglück. *Te miſeriæ & arumnæ premunt omnes*, Cic. Paradoxo 2. *In miſeriam naſci*, Id. Tuſc. 1, 5. *In miſerias incidere*, Id. Phil. 2, 10. Et, *Levis conſolatio ex miſeriis aliorum*, ſam. 6, 3, daß es andern auch übel gehet, iſt ein ſchlechter troſt. Signa miſeriæ ſummopere miſericordiam ciere ſolent. vide Voſſ. 2 Inſt. Orat. p. 266. ¶ 2. Pro labore ærumnabili Quint. 1, 8 extr. *Perſequi quod quisque unquam contemtiſſimorum hominum dixerit, aut nimiæ miſeriæ eſt, aut inanis jactantiæ*.

¶ Miſeritūdo, *ĭnis*, f. idem. Apud Nonium 2, 521 Accius: *Miſeritudine commovere animum*.

¶ Miſerimōnium, *i*, n. ietzeley. Apud Nonium 3, 144 Laberius: *Tibi relictum eſt miſerimonium*.

¶ Miſĕrĕor, *miſeritus*, & *miſertus ſum, miſerēri*, alicujus miſeria affici, miſericordia moveri, ſich eines erbarmen, jammern, mitleiden haben. *Nil noſtri miſerere*, Virg. ecl. 2, 7. *Miſerere ſupplicum*, Cic. de Invent. 1, 30. Idem ad Attic. 4, 5 *Q. i miſereri mei cœpent, non deſinunt invidere*. Et, *miſereri ætatis*, ſcil. ſenectutis, C. Nep. 19, 4, 1, ſubintell. vox *Cauſſa*, ut docet Voſſ. de Conſtruct. c. 27. *Miſeretur* pro *Miſeret*, Turpilius & Pacuvius apud Nonium 7, 80.

¶ Miſĕret, imperſonale, ejusdem ſignificationis. Idem enim eſt, *Miſeret me tui*, mich jammert dein, quod *Miſereor tui* Cic. pro Mil. c. 34 *Eorum nos magis miſeret, qui noſtram miſericordiam non requirunt, quam qui eam efflagitant*. Idem pro Ligario c. 5 *Cave te ſyrtum obſeerantium miſereat*. Mira locutio Ter. Heaut. 4, 5, 1 *Menedemi vicem miſeret me*, quaſi dicat *ob vicem*. Rarius eſt Apul. 8 p. 210 *Sic deprecantis-- totos quidem miſeruit*. ¶ 2. Veteres etiam perſonaliter uſi ſunt *Miſereo*. Ennius apud Nonium 7, 58 *Miſerete annis*. conf. Heſſel. p. 247. Et Lucret. 3, 895 *Miſeret ipſe ſui*. Adde Menckenii Obſerv. L. L.

¶ Miſereſco, *ĕre*, idem quod *Miſereri*, ſich erbarmen, verbum tragicum pronunciat Scalig. Poët. 4, 17. Virg. Æn 2, 145 *Hic lacrymis vitam damus, & miſereſcimus ultro*. Idem Æn. 8, 573 *Arcadii miſereſcite regis*.

¶ Miſereſcit, impersonale, effertur perinde, ut *Miſeret*. Ter. Heaut. 5, 4, 3 *Inopis nunc te miſereſcat mei*, laß dich meiner jammern.

¶ Miſertor, *ōris*, m. quem miſeret. Fortunat. lib. 2 Mart.

¶ Miſĕror, *atus ſum, ari*, eſt lacrymis aut verbis dolorem ex alicujus miſeria declarare, deplorare, beklagen, bewemen Cic. Muræn. c. 27 *Non queo ſatis hujus eventum fortunamque miſerari*. Virg. Æn. 12, 243 *Turni ſortem miſerantur iniquam*. Verus Grammaticus de differentiis rerum: MISEREMVR, *cum eodem tempore & dolet nobis de alicujus cauſſa, & ſubvenimus laboranti*; MISERARI, *conſolari tantum eſt intra affectum doloris*. Talia & apud Feſtum legimus. Poëtæ tamen hæc duo, *miſerari* & *miſereri* plerumque confundunt, & altero utuntur pro altero indifferenter. Virg. Æn. 5, 350 *Me liceat caſum miſerari inſontis amici*, laß mich mitleiden haben. Neque Servius agnoſcit diſcrimen, niſi conſtructionis: cujus verba ad illud poëtæ Æn. 1, 601 *O ſola infandos Trojæ miſerata labores*; hæc ſunt: *Et* MISEROR, & MISEREOR *unum ſignificant: Sed* MISEROR *accuſativum regit*, MISEREOR *genitivum*. conf. Drakenb. ad Sil. 11, 381. Muncker. ad Hyg. p. 158. ¶ 2. Apud Nonium 7, 18 Accius dixit *miſerarent* pro *miſerarentur*.

¶ Miſĕrans, *antis*. Virg. Æn. 5, 452 *Miſerans, attollit amicum*. Idem Georg. 2, 499 *Doluit miſerans inopem*.

¶ Miſeranter, adverb erbärmlich. Gellius 10, 3 *Miſeranter dicere*. Venant. Fortunatus 4 de vita Martini v. 114 *Per venit ut ſenior greſſu miſeranter anhelo*.

¶ Miſĕrandus, *a, um*, jämmerlich, kläglich. Cic. de Provinc. Conſul. c. 3 pr. *Miſerandum in modum milites populi Rom. capti, necati, deſerti, diſſipati ſunt*. Livius 5, 42 *Tanto ante alias miſerandi*.

¶ Miſeratus, *a, um*, der ſich erbarmet hat. Virg. 4 Æn. v. 694 *Iuno longum miſerata dolorem*. Idem 10 Æn. v. 686 *Animo miſerata*. Et Æn. 6, 28 *Reginæ miſeratus amorem*. Manilius cum genit. *Inſtantis fati miſeratus*.

¶ Miſeratio, *ōnis*, f. ſignificatio miſericordiæ, qua ex alicujus infelicitate movemur, die erbarmung, beklagung. Cic. de Orat. 2, 47 *Non ſine lacrymis, non ſine dolore miſeratio*. Et in Orat. c. 38 pr. *Miſeratione mens judicum permovenda eſt*, man muß ihnen das herz erweichen, ſie mitleidig machen. Idem fam. 5, 12 *Cum quadam miſeratione delectat*.

¶ Miſeramen, *ĭnis*, idem; ut, *Parvi miſeramina panis*, Iuvencus 1, 289. Sed alii aliter legunt.

¶ Miſerātor, *ōris*, m. qui opus aliquod miſericordiæ exhibet in eum, cujus miſeretur, ein erbarmer. Onomaſt. *Miſerator*, ἐλεήμων. Iuvenc. 2, 294 *Peccantum largus miſerator Ieſus*. Adde Tertull. adv. Marc. 5, 11; & de Pudicit. c. 2.

¶ Miſeratrix, *īcis*, f. Proſper Aquicanicus de ingratis c. 30 *Et tamen ex iſtis miſeratrix gratia quosdam eligit*.

¶ Miſerābilis, *e*, erbärmlich; ut, *Caſus miſerabilis*, miſeratione dignus, Cic. de Fin. 2, 20. *Nihil tam miſerabile, quam ex beato miſer*, Idem Partit. Orat. c. 17. *Voces miſerabiles exaudiebantur mulierum*, Liv. 1, 29, klägliche worte. *Cædes miſerabilis*, ibidem c. 59.

ibidem c. 59, & mox eodem c. *Tricipitino morte filiæ causſa mortis indignior & miſerabilior.* Iuvenalis ſat. 9, 6 *Non erat hac facie miſerabilior Creperejus.* ¶ 2. *Miſerabile* pro *miſerabiliter* vide apud Virg Æn. 12, 338.

¶ Miſerabiliter, adverb. kläglich. Cic. Att. 14, 10 *Cæſar in foro combuſtus, laudatusque miſerabiliter.* Val. Max. 4, 1 extr. 4 *Vitam miſerabiliter exigere.* Et Liv. 45, 42 pr. *Miſerabiliter orbitatem ſuam deflere.* Compar. Sen. 4 excerpt. controv. præf. *Tanto majore impetu dixit, tanto miſerabilius.*

¶ Miſéricors, *cordis*, clemens, qui aliena calamitate afficitur, barmherßig, mitleidig. *Miſericordem ſe præbere*, Cic. pro Cæcin. c. 19. *Mitis & miſericors animus*, Id. de Invent. 1, 55 *Miſericordem judicem eſſe non oportet*, Cic. de Fin. 4, 9. ¶ 2. Comparat. Plaut. Rud. 1, 5, 23 *Miſericordior nulla me eſt fœminarum.* Et Auguſtin. Civ. Dei 21, 17 *Sententia tanto verior, quanto miſericordior.* Idem & Confeſſ. 1, 4 *Miſericordiſſime Deus*: & ibidem 6, 8 extr. *Manu validiſſima & miſericordiſſima eripuiſti.* Et Salvian. lib. 2 Gub. p. 54 *Miſericordiſſimo Deo.*

¶ Miſericordia, *æ*, f. ægritudo ex alterius miſeria injuria laborantis: item, generatim ægritudo ex alterius rebus adverſis, das mitleiden, die barmherßigkeit, erbarmung. Cic. pro Ligar. c. ult. *Nulla de virtutibus tuis plurimis, nec gratior, nec admirabilior miſericordia eſt.* Et, *Miſericordia commoveri*, Idem Tuſc. 4, 8. *Miſericordiam alicui impertiri*, Idem ad Brut. epiſt. 12. Et pro Plancio c. 1 *Peto a vobis, ut ei veſtram miſericordiam, me deprecante, tribuatis.* Et pro Milone c. 34 *Implorare & expoſcere alicujus miſericordiam. Confugere in miſericordiam alicujus*, Idem pro Quintio c. 2. Et, *Alienâ miſericordiâ vivere*, pro S. Rolc. c. 50, anderer leute gnade leben. Stoici *miſericordiam*, virtutem eſſe negarunt: v. Senecam de Clementia 2, 4 & 5, itemque Lactantium 6, 10 & 11, qui eos refutat, & hanc in homine ſingularem virtutem agnoſcit. Plaut. Moſt. 3, 2, 14 *Lucri quicquid eſt, id domum trahere oportet, Miſericordias jam habere haud hominem oportet.* ¶ 2. Cæſ. de B. C. 2, 12 *Ejuſdem generis complura ut ab hominibus doctis magna cum miſericordia flentque pronunciantur.* ubi miſericordia πάθος ſignificat, quod commovere oratores lacrumis etiam ſtudebant. Eodem intellectu Cic. pro Sext. 2 *Doloris* a ſe *partes ſuſceptas* dicit. ¶ 3. *Miſericordiam*, pro eleemoſyna dixiſſe Chriſtianos Scriptores, Def. Heraldus Commentar. ad Tertull. Apol. c. 42 obſervat. ¶ 4. *Miſericordiæ ara.* Heraclidæ ab Euryſtheo poſt Herculis obitum pulſi, cum facile ab Athenienſibus auxilium impetraſſent, aram miſericordiæ dedicarunt Athenis, quæ commune miſeris confugium & aſylum calamitoſorum eſſet. De ea Statius Theb. 12, 481 *Vribe fuit media, nulli conceſſa potentum Ara Deum, mitis poſuit clementia ſedem, Et miſeri fecere ſacram, ſine ſupplice nunquam &c.* Apul. l. 11 Met. *Multis & variis exantlatis laboribus, magisque fortunæ tempeſtatibus & maximis actus procellis ad portum quietis & aram miſericordiæ tandem, Luci veniſti.* Vide de hac ara plura apud Cæl. Rhodig. Ant. Lect. 6, 17. Livinej. not. ad Panegyr. p. 325. Hugo Grot. de I. B. & P. 2, 21. Barth. ad 12 Theb. Stat. v. 481 p. 1504, & ad Claudian. Bell. Gildon. v. 404. Meurſ. de Ceramico gem. c. 14.

¶ Miſericorditer, adverb. barmherßig. Quadrigarius ap. Non. 11, 11 *Crudeliter ille, nos miſericorditer; avariter ille, nos largiter.* Lactant. 6, 18 *Iuſtus nunquam prætermittet, quo minus aliquid miſericorditer faciat.* Hieronymus ad Auguſtin. epiſt. 89, 5 *Miſelli & miſericorditer deplorandi.* Habet & Auguſtin. epiſt. 5.

¶ Miſerevivium, *i*, n. Itali vocant herbam proſerpinacam, wegtrit, Apul. de Herb. c. 18.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Commiſéreſco, *ére*, ſich erbarmen. Ennius apud Nonium 7, 37 *Servos & noſtrum imperium, & fidem commiſereſcite.* Ter. Hec. 1, 2, 54 *Ibi demum ita ægre tulit, ut ipſam Bacchidem, ſi adeſſet, credo ibi ejus commiſereſceret*, mit ihm würde mitleiden haben.

¶ Commiſereor, idem apud Gell. 7, 5 & 16, 19.

¶ Commiſéror, *ari*, conqueri, beklagen, bedauern: ut, *Commiſerari fortunam alicujus*, ſcil. ſermone, Corn. Nep. 17, 5, 2.

¶ Commiſcrans, *tis*. Gellius 5, 14 *Murmura dolorem cruciatumque commiſerantia.*

¶ Commiſerandus, *a, um*, ad Herenn. 4, 55 extr. *Hæc exornatio plurimum prodeſt in amplificanda & commiſeranda re.*

¶ Commiſeratio, *ónis*, f. das mitleiden, die bedauerung; ut, *Commiſerationem brevem eſſe oportet: nihil enim lacrymâ citius areſcit*, Auctor ad Herenn. lib. 2 extr.

¶ Commiſéro, *ónis*, m. ein elender menſch. Tertull. adv. Marc. 4, 9 *Apud illum ſuum neſcio quem συνταλαίπωρον, i. e. commiſeronem.* Ibid. c. 36 *Commiſerones & coodibiles hæretici.*

¶ Immiſerábilis, *e*, qui nullius miſericordia ſublevatur, unbeklagt. Horat. 3 od. 5, 17 *Immiſerabilis captiva pubes.*

¶ Immiſéricors, *cordis*, unbarmherßig. Cic. de Invent. 2, 36 *Ipſum immiſericordem, ſuperbum fuiſſe.*

¶ Immiſericorditer, adv. unbarmherßiger weiſe. Ter. Adelph. 4, 5, 28 *Factum a vobis duriter, immiſericorditerque, &c.*

¶ Immiſericordia, *æ*, f. die unbarmherßigkeit. Liv. 37, 1 *Plus ira quam immiſericordia in cauſſa eorum valebat*; Alii: *Miſericordia.*

MISOGYNOS, *i*, μισόγυνος, ofor mulierum, eſt apud Cic. Tuſc. 4, 11.

Miſſitius, miſſilis, miſſio, miſſito, miſſus, *ûs*, &c. vide *Mitto*, Miſſio, miſſura, miſtus, *Miſceo.*

MĪSŬMĔNUS, *i*, μισούμενος, i. e. inviſus, & quem odere vulgo, ein verhaßter menſch. Comœdia erat Menandri hoc nomine. Vnde Marrialis 14 epigr. 214 *Non erit in turba quisquam Miſumenus iſta.* i. e. perſona ejus, qui inviſus ſit.

MĪSY, *yos*, n. μίσυ, eſt minerale, ſive ſuccus in metallis concretus, vitriol, Plin. 19, 3; item 34, 11, 12; Celſ. 5, 1 & 6 & 8; item 6, 6.

Mitella, mitellitus, vide *Mitra*, Miteſco, *Mitis.*

MĪTHRAS, *æ*, m. Μίθρας, a Perſis ſol dicitur, teſtibus Xenophonte, Pauſania, Curtio & aliis. Ejus ſimulacrum vultu leonis, cum tiara, Perſico habitu, utrisque manibus bovis cornua comprimens; colebatur, in antro quodam. V. vet. Schol. Statii ad v. uit. lib 1 Theb. ubi & allegorice interpretatur. Conf. ibid. Barth. p. 245. Freinshem. Indice Curtiano, hac voce, & inprimis Briſſon. de Regno Perſ. 2 p. 206. Mart. Capella lib. 2 *Te Serapin Nilus, Memphis veneratur Oſirin, Diſſona ſacra Mithram &c.* Nubem auctorum laudat Reineſ. Inſcr. Cl. 1 n. 48 p. 93, quibus adde Scip. Maffei diſſertat. inter miſcellaneas Acad. Corton. T 1 p. 11. ¶ 2. *Mithras* & funis nauticus eſt, quo navis media vincitur, ut Iſidorus 19, 4 docet. Tertull. de Iona & Ninive v. 44 *Oblaqueare mithram &c.* Ita enim legendum eſt. vid. Roſini Ant. Rom. 10, 20 p. 988.

¶ Mithriaca, *orum*, n. pl. μιθριακὰ, ſacra Mithræ, ſive Solis, de quibus Tertull. de Pallio, Hieron. epiſt. ad Lætam, Iuſtinus Martyr Apol. 2 pro Chriſtianis, & Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 117 & 353.

¶ Mithrax, *ácis*, f. μίθραξ, gemma variis coloribus contra ſolem refulgens. Plin. 37, 10; ubi & *Mitrax.*

¶ Mithridax, *ácis*, f. eadem gemma. Solin. c. 50 *Mithridax ſole percuſſa coloribus micat variis.*

MĪTHRĬDĀTES, *is*, m. Μιθριδάτης, vel potius Μιθραδάτης per a in ſecunda ſyllaba. Sed propterea in Latino nihil mutandum, ut neque in *Agrigentum, Maſſilia, Catina*, ex Ακράγας, Μασσαλία, Κατάνη. v. Spanh. de uſu num. diſſ. 2 p. 125. Nobiliſſimus autem fuit hoc nomine rex Ponti *Eupator* cognominatus, qui duarum & viginti gentium linguas tenuit, & locutus eſt, Gell. 17, 17. Invictum ſe adverſus venena fecit, ſubinde venena bibens. v. Plin. 25, 2. Mart. 5 ep. 76 *Profecit puto Mithridates ſæpe veneno, Toxica ne poſſent ſæva nocere ſibi.* De Mithridate hoc, & ¶ 2. altero *Evergeta*, Rege & ipſo Ponti vid. Spanh. de uſu num. diſſ. 8 p. 481. ¶ 3. Alius *Mithridatis* meminit Nepos in Datame, cui Aſpis a Datame ad regem captivus ducendus traditus fuerat. Notat ibi Lambinus, quod jam e Spanhemio diximus, in nummis antiquis MITHRADATES, non MITHRIDATES ſcribi.

¶ Mithridation, *i*, n. herba a Mithridate reperta, Plin. 25, 6. Apud Gellium 17, 16 *Hujus regis antidotus celebratiſſima Methridatios vocatur.* Adde Scrib. Larg. Compoſ. 194.

¶ Mithridáticus, *a, um*, adject. ut, *Bellum Mithridaticum*, Plin. 2, 105; Salluſt. Catil. c 39; Martial. 6, 19; Flor. 3, 5, &c. Hinc

¶ Mithridaticum, *i*, n. μιθριδατικὸν, ab hoc Mithridate antidotum appellatum, antenen wider gift, mithridat. v. Plin. 23, 8 l. 77. Serenus. 1069 *Antidotus vero multis Mithridatica fertur Conſociata modis. Sed Magnus ſerinia regis Cum raperet victor, vilem deprendit in illis Syntheſin, & vulgata ſatis medicamina viſit, Bis denum rutæ folium, ſalis & bryæ granum, Iuglandesque duas terno cum corpore ficus, Hæc oriente die modico conſperſa Lyæo Sumebat, metuens dederat quæ pocula mater.* V. Camerar. Cent. 1 Hor. ſubcif. c. 88.

Mitifico, mitigo, &c. vide mox in *Mitis.*

MĪTĬLO, *are*, ſingen wie eine nachtigall. Aug. Philom. v. 16 *Matutinali tempore tunc mitilens.*

MĪTIS, *e*, manſuetus, lenis, placidus, gelind, gütig, ſanfft. *Homo mitiſſimus atque leniſſimus*, Cic. Catil. 4, 5. Et, *Patientia doloremmitiorem facit*, Idem Tuſc. 2, 22 extr. gedult lindert den ſchmertzen. *Exilium mitius*, Ovid. 2 Triſt. v. 185, erträglicher. *Mitiſſima numina*, Id. Triſt. 1, 1, 73. *Mitiſſimus dominus*, Curt. 10, 5, 9. ¶ 2. Vſurpatur & de fructibus: Virg. eclog. 1, 81 *Sunt nobis mitia poma*, mûbe, quod ex maturitate eſt. Vnde & Nonius 4, 306 MITEM, *maturum* interpretatur. Et ita Virgilius *vindemiam mitem* appellavit Georg. 2, 522. Et Curtius 7, 4, 26 *Vitis largos miteſque fructus alit.* Petronius c. 135 *Mitia ſorba Inter odoratas pendebant texta coronas.* Item de terris, quæ teneræ, molles, facilisque culturæ: quibus notis optimam terram deſcribit Plin. 17, 5. Horat. 1 od. 18, 2 *Circa mite ſolum Tiburis & mœnia Catili.* Stat. 3 Silv. ult. v. 79 *Parthenope, cui mite ſolum, &c.* Currius cit. loc. *mitiora ſola*, & n. 30 *mitior terra.* Nec alia ratione Statius *mite Tarentum*, iisdem Silvis dixit 1, 1, 102. ¶ 3. *Mitis & Amicus* confunduntur in MSS.

¶ Mite, adv. ſanfftmüthig, mildiglich. Apul. lib. 10 Met. *Mite connivere.* Compar. *Mitius*, gelinder. Ammian. 14, 1 *Humani cruoris avida nihil mitius quam maritus.* Ovid. Met. 15, 494 *Similes aliorum reſpice caſus; Mitius iſta feres*, i. e. æquiore animo. Et 3 de Pont. epiſt. 7, 29 *Mitius ille perit, jubita qui mergitur unda*, erträglicher. Cæſ. Bell. Gall. 7, 42 *Cæſar, quam mitiſſime poteſt, legatos appellat.*

¶ Mitiuſculus, *a, um*, etwas gelinder. Cæl. Aurel. Acut. præf. *Febres parvæ & mitiuſculæ.*

¶ Miteſco, *ére*, manſuefcere, gelinde werden; ut, *Hiems miteſcit*, Liv. 23, 19. Cic. Tuſc. 1, 28 *Hic ubi nos habitamus*, (in Zona temperata) *non intermittit ſuo tempore cælum miteſcere*, ex Veteri poeta. Et, *Vvæ miteſcunt*, Colum. 3, 1, ſie werden reif. Horat. 1 ep. 39 *Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit, Si modo culturæ patientem commodet aurem.* Vellej. 2, 118, 1 *Feritas diſciplina miteſcit.* Ovid. Pont. 2, 7, 79 *Spes quoque, poſſe mora miteſcere Principis iram.*

¶ Miteſcens, *tis*. Plin. 15, 13 *Prunorum velocitas cito miteſcentium.* Liv. 23, 19 *Miteſcente jam hyeme.*

¶ Mitigo, *avi, atum, are*, mitiorem facere, lenire, beſänfftigen, lindern. Cic. Att. 3, 15 *Dolores mitigantur vetuſtate.* Idem pro Cæl. c. 31 *Iam dies omnia, jam res, jam ætas mitigabit.* Et, *Mitigare alicujus animum*, id eſt, placare, Cic. pro Fontejo c. 12, begütigen, befriedigen, verſöhnen. Idem ad Qu. fratr. 1, 1 c. 7 *Severitatem acerbam multis condimentis humanitatis mitigare.* Idem Nat. D. 2, 60 *Mitigare cibum*, die ſpeiſe gar machen, kochen. Curt. 6, 3, 8 *Feras beſtias captas & incluſas longior dies mitigat.*

¶ Mitigátus, *a, um*, geſtillet, beſänfftiget; ut, *Mitigatus animus*, Cic. fam. 6, 1; & Curt 5, 3, 1. *Mitigatus hiems*, Idem Curt. 9, 10, 4. Et, *Mitigata feritas*, Idem 5, 5, 16; & Plin. 16, 12.

¶ Mitigátio, *ónis*, f. die beſänfftigung, linderung, ſtillung. Cic. de Orat. 3, 30 *Omnis ad omnem animi motum & impulſio, & ſi ita res ferret, mitigatio.* Et Aut. ad Herenn. 4, 37 *Licentia, ſi nimium videbitur acrimoniæ habere, mitigationibus lenietur.*

¶ Mitigabi-

¶ Mitigabiliter, adv. gelind. Cæl. Aurel. Acut. 3, 4 *Partes mitigabiliter relaxandæ.*

¶ Mitiganter, idem. Cæl. Aurel. Tard. 5, 1 *Partes mitiganter emollire.* Idem Acut. 1 c. 11 *Cucurbitam occipitio apponere mitiganter.*

¶ Mitigatīvus, *a, um,* stillend, lindernd. Cæl. Aurel. Tard. 1, 4 *Mitigativa adhibere.* Idem Acut. 1, 5 *Laxativa & mitigativa curatio.*

¶ Mitigatōrius, *a, um,* idem. Plin. 28, 6 *Contra renum aut lumborum vesicæque cruciatus, in balinearum foliis pronos urinam reddere, mitigatorium habent.*

¶ Mītifico, *are,* mitem efficere, gedultig und zahm machen. Plin. 8, 7 *Elephanti capti celerrime mitificantur hordei succo.* Gellius 2, 12 *Regere atque mitificare.*

¶ Mitificatus, *a, um,* gelindert, verdauet; ut, *In omne corpus divisus & mitificatus cibus,* id eſt, coctus, de Divin. 2, 26.

¶ Mitificus, *a, um,* quod facit vel quod fit mite, gelinde, zahm. Prudent. Hamartig. v. 963 *Mitificos incendia lenta vapores Exhalent.* Idem Terrastricho 20 *Regia mitifici fulgent insignia David.* Apulej. de mundo: *Mitificum aliquem facere.*

Composita cum præpoſit.

¶ Commītrigo, *are,* geſchmeidig machen. Ter. Eun. 5, 8, 4 *Vtinam tibi commitigari videam sandalio caput.*

¶ Demitigo, *are,* idem eſt quod *Mitigare.* Cic. Att. 1, 13 *Quotidie demitigamur.*

¶ Immītis, *e,* aſper, unfreundlich, wild, unreiff. *Dolor immitis,* Senec. in Octavia v. 53. *Immite & turbidum cælum,* Plin. Iun. 8 epiſt. 17. Et, *Fructum ferre immitem,* Plin. 13, 4 pr. hoc eſt, ad maturitatem non perducere, unreiffe früchte. Ita Nemeſia. ecl. 2, 6 *Immitis Veneris gaudia carpere,* h. e. immaturæ in puella acerba. ¶ 2. Crudelis etiam eſt & immiſericors, ungütig, greulich. Manil. 5, 408 *Immitis tortor pœnæque minister.* Tac. Ann. 1, 20, 4 *Antiquam duramque militiam revocabat, vetus operis & laboris, & eo immitior, quia toleraverat.* Arque ita etiam de ferocia beſtiarum Plin. 10, 74 *Serpentes, immitissimum animalium genus.* Ovid. Met. 13, 804 *Calcato immitior hydro.* Sic & *Immitis mors* non ſolum eſt immatura atque acerba, ſed etiam violenta. *Immiti morte consumptus,* Tibull. 1, 3, 55. Sic Propertius 4, 12, 13 *Parcas vocat immites.* ¶ 3. *Immitis* & *inimicus* a librariis confundi, notatum eſt ſub *Amicus.*

¶ Immitigābilis, *e,* greulich, unabläßig; ut, *Immitigabilis ardor,* Cæl. Aurel. Tard. 4, 3, 33.

¶ Permitis, *e,* valde mitis, ſehr gelinde, gantz reiff; ut, *Sorba non permitia,* Colum. 12, 41.

¶ Præmītis, *e,* valde mitis, idem. Venant. Fortunatus 3 carm. 12, 37 *Horrea præmitis melius tua condita servans.* Iuvenc. 3, 636 *Præmitis terga asinæ* dixit.

MĪTRA, *æ,* f. μίτρα, vocabulum barbarum, quo capitis ornamentum aut pileus ſignificatur, quo Mæonii primum uſi ſunt. Hinc *Mæoniam mitram* Virg. dixit Æn. 4, 216, eine mütze, ein biſchoffs-hut. Fuit fœminarum & mererricum *Mitra* proprie, itemque mollium. Vide ad illum locum Virgilii Servium, & Iſidorum 19, 31, Mercerum ad Alexandri Neapol. Geniales ſermones p. 424, Paſſeratium ad Propertium, itemque Salmaſ. ad Hiſt. Auguſt. p. 390; & in Exercit. Plinian. p. 263 & 392; & Grævium in Lectionibus Heſiodeis c. 25.

¶ Mītella, *æ,* f. dimin. Virg. in Copa pr. *Copa Syriſca caput Graiâ redimita mitellâ.* Cic. pro Rabir. poſt. c. 10 *Nobiles adoleſcentes & quosdam etiam ſenatores, non in hortis, ſed in celeberrimo oppido cum mitella ſæpe videmus.* Et Apul. 7 Met. p. 191 *Mitella textili contecto capite.* ¶ 2. Pro *faſcia* Celſus 8, 10 *Brachium involutum mitellâ commodiſime excipitur.*

¶ Mitellītus, *a, um,* ornatus mitellis ſive coronis fericis; ut, *Mitellita cœna,* Suet. Ner. c. 27, id eſt, in qua præbebantur convivis mitellæ, ut interpretatur Salmaſius. Sed neque contemnendi, qui legunt *mellita,* h. e. dulciarii operis. Probat certe hanc lectionem ipſe Grævius.

¶ Mitrŭla, *æ,* f. dimin. aliud. *Alba mitrula lineatus ſerpens,* die eine weiſſe crone hat, apud Solinum c. 27 (al. 40) de baſiliſco. vid. Salmaſ. loc. cit.

¶ Mitrātus, *a, um,* mit einer mütze bedeckt; ut, *Mitrata capita,* Solin. c. 33. *Arabes mitrati degunt,* Plin. 6, 28. Et, *Mitratum caput,* Sidon. carm. 9, 204.

¶ Semimitra, *æ,* f. dimidiata mitra, eine halbe mütze. Vlpian. l. 25 § 10 Dig. de auro arg. & mund.

Mitrax, vide *Mithrax,* Mitrix, *Mitto.*

MITTO, *miſi, miſſum, mittĕre,* ſchicken, ſenden, abfertigen; ut, *Mittere legatos, litteras,* Nepos 2, 6, 4; & 8, 6, 1. Ter. Andr. 3, 2, 34 *Miſſa ancilla illico obſtetricem accerſitum ad eum. Mittere oratores petitum pacem,* Liv. 1, 15. Et, *Mittere in conſilium judices,* eſt dimittere ad conſultandum, Cic. pro Cluent. c. 30, quod eleganter ad Deos adhibet Plin. Paneg. ad Trajanum c. 67. Sed, *Mittere ſanguinem,* zur ader laſſen, das blut ſpringen laſſen, Cic. Att. 6, 1. Et Celſ. 2, 10 *Sanguinem inciſa vena mittere, novum non eſt.* ¶ 2. *Mittere* aliquando κατ' ἐξοχήν eſt legatos mittere. Nepos 2, 2, 6 *Miſerunt Delphos conſultum, quidnam facerent de rebus ſuis.* Phædrus 1 fab. 3, 22 *Alium rogantes regem, miſere ad Iovem.* Tac. Hiſt. 1, 74, 3 *Rurſus ad utrumque Germanicum exercitum, & ad Legionem Italicam &c. ſpecie Senatus miſit.* ¶ 3. Simili ellipſi mittere eſt ἐπιστέλλειν, ſcribere, mittere literas. Nepos 25, 20, 1 *Quin Attico mitteret, quid ageret.* Cic. Att. 9, 14 pr. *Cæſarem ad ſe miſiſſe hoc exemplo.* v. Græv. ¶ 4. Aliquando pro *dimittere* ponitur. Ita enim *mittere noxiam* Terentius dixit Eun. 5, 2, 13. ¶ 5. Sic & *omittere* interdum ſignificat: ut apud Horatium haud ſemel, fahren laſſen, unterlaſſen. Ter. Andr. 5, 4, 1 *Mitte orare.* Et, *Mitte iram,* id eſt, *omitte,* Id. Hec. 5, 2, 14. *Quin mittimus ambages,* hoc eſt, miſſas facimus, Liv. 34, 58. *Mittte male loqui,* Ter. Andr. 5, 3, 2 höre auf zu ſchelten. ¶ 6. *Mitto* etiam eſt jacio. Vet. Gl. *Mittit βάλλει.* v. *Miſſus* n. 4. Cic. Orat. c. 26 *Iacere ac mittere ridiculum.* Id. pro Sext. c. 19 *Vocem pro rep. neminem mittere.* Idem ſive Tullius Laurea eſt apud Quintil. 8 extr. *Varro vocat fundum, quem poſſim mittere funda.* Speciatim utimur hoc verbo in talorum uſu. Auguſtus apud Sueton. in vita ſua c. 71 *Vt quisque canem aut ſenionem miſerat.* Seneca ludo de morte Claudii: *Nam quoties miſſurus erat, reſonante fritillo, Vtraque ſubaudo fugiebat teſſera fundo: Cunque recollectos auderet mittere talos, &c.* ¶ 7. Eſt & circi verbum: nam *mitti agitatores* dicebantur, cum procurrendi ex carceribus fiebat copia ſigno dato: quod ſublevata mappa fiebat: quod ipſum & *mappam mittere* dicebatur. Et inde *miſſus* dicebantur illæ excurſiones, de quo infra. Hinc *mittere ſe* in aliquem eſt in eum irruere, Cic. pro Milo. c. 28, 1. ¶ 8. Pro dejicere, deturbare. Catull. 17, 23 *Hunc ego volo de tuo ponte mittere pronum.*

¶ Mittens, *tis.* Hirt. B. Alex. c. 21 *Laborantibus ſubſidio ſcaphas mittens.* Ovid. Met. 8 *Cuſpis nimiis mittentis* (i. e. jaculantis) *viribus uſa.*

¶ Miſſus, *a, um,* geſendet; ut, *Miſſi legati de rebus magnis,* Horat. 1 ſat. 5, 28. *In bellum miſſus dux,* Idem Art. poët. v. 3. *Miſſis muneribus,* Idem 1 ſat. 7, 8. ¶ 2. Idem ac emiſſus, ausgelaſſen. Lucret. 2, 194 *E corpore ſanguis miſſus.* Et Hor. Art. poët. v. 390 *Neſcit vox miſſa reverti.* ¶ 3. *Miſſis ambagibus,* i. e. omiſſis, ohne umſchweiff, luven. 2 ſat. 5, 9. Ita in formula frequentis uſus, *Miſſum me fac,* Ter. Andr. 4, 1, 56, laß mich zufrieden. *Miſſos nos face,* ibidem 5, 1, 14. *Miſſa hæc facio,* Cic. pro S. Roſc. c. 45, ich laſſe es ſeyn, ich höre davon auf. *Miſſum facere amorem,* Plaut. Merc. 1, 1, 83; *iram,* Ter. Hec. 5, 2, 14; *uxorem,* i. e. repudiare, Suet. Calig. c. 25. *Quin aut interfici aut miſſum fieri juberet,* Nepos 18, 11, 3. Et Cæſar in Cic. Att. 9, 8 *Pompeji præfectum deprehendi & eum ſtatim miſſum feci.* ¶ 4. Videtur ramen Pompejus ſub Cic. Att. 8, 12 dixiſſe, *Vt cohortes ad miſſum facias.* Adde Græv. ad ſam. 14, 1. ¶ 5. *Miſſa eſt,* ſcilicet concio, quid in eccleſiis fuerit, notum eſt, dimiſſio nempe populi vel ſaltem catechumenorum, finitis ſacris. Sed eadem vox etiam in prætoriis uſitata. Alcimus Avitus epiſt. 1 ad Gundobadum, Burgundionum regem: *In eccleſiis, palatiisque, ſive prætoriis, MISSA fieri pronunciatur, cum populus ab obſervatione dimittitur.* Vide ibi Sirmondum.

¶ Miſſa, *æ,* f. ſubſtantive ſumi cœpit pro miſſione, vel remiſſione, die erlaſſung. L. 39 § Nupt. ff. de Adult. (48, 5) *Si nuptias denunciatio, vel ad domum mulieris miſſa non præceſſerit.* ¶ 2. Item, pro ſacro chriſtiano, die meſſe; ut, *Miſſa ſicca, &c.* apud Pontificios. Vid. Zimmerm. Analect. menſtr. menſ. 1 p. 29.

¶ Miſſus, *ūs,* m. ſubſt. die ſendung, abſchickung. Tac. Hiſt. 1, 9, 2 *Inferioris Germaniæ legiones diutius ſine Conſulari fuere: donec miſſu Galbæ, Vitellius aderat.* Et ita idem alibi non ſemel. *Ad quem legatos venerat miſſu Marſyæ regis,* Solin. c. 2. Et, *Miſſa Epororum,* Corn. Nep. 17, 4, 1. ¶ 2. In circo *Miſſus* dicebantur, ſingulæ procurſiones & circuitiones equorum, ein rennen. Suet. Claudio c. 21 *Circenſes frequenter, etiam in Vaticano, commiſit, nonnunquam interjecta per quinos miſſus venatione.* Idem Ner. c. 22 *Spectaculum multiplicatis miſſibus in ſerum protraxit:* Significat, plures miſſus dediſſe, quam alias eſſet receptum & conſtitutum. Legitimos enim miſſus 25 fuiſſe, Servius ad illud Virgilii princ. 3 Georg. *Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus:* ex Varrone obſervat. Poſtea vero centum exhibitos, ex Suetonii Domitiano c. 4 colligitur. Quo forte reſpiciens Maro *Centum quadrijugos, &c.* dixit. Cæterum ſinguli miſſus ſeptenis ſpatiis abſolvebanrur: niſi quod Domitianus ad quina illa redegerit, quo facilius centum miſſus peragerentur, ut Suetonius ejus vita refert c. 4, ubi Beroaldus nonnulla egregie notavit. ¶ 3. Dicitur & ferculorum *miſſus,* ein gang. Nam *mittere* hic eſt apponere, aufſetzen, auftragen. Capitol. in Pertinace c. 12 *Erat illiberalis ac prope ſordidus, ut dimidiatas lactucas & carduos in privata vita convivis apponeret: & niſi quod miſſum eſſet edulium, quotquot eſſent amici, novem libras carnis per tres miſſus ponebat. Si autem plus aliquid miſſum eſſet, etiam in alium diem differebat.* ¶ 4. Sed & telorum conjectio, *miſſus* vocatur, ein wurff. Liv. 9, 19 *Pilum haud paullo, quam haſta, vehementius ictu miſſuque telum.*

¶ Miſſio, *ōnis,* f. die ſendung, abfertigung. Cic. Phil. 7, 1 *Miſſio legatorum.* Idem Att. 1, 5 *De litterarum miſſione ſine cauſſa abs te accuſor.* ¶ 2. Iactus, ein wurff. Vitruv. 2, 9 *Cæſar juſſit extra telorum miſſionem eos circumvallari,* weiter, als ein bogenſchuß. Idem 1, 5 *Telorum miſſionibus hoſtes rejicere,* durch geſchoß. v. *Emiſſio.* ¶ 3. Dimiſſio, die loslaſſung; ut, *Miſſio ludorum,* Cic. fam. 5, 12. *Sine miſſione pugnatum eſt,* i. e. usque ad necem, Flor. 3, 20, 14. vid. ibi Freinsh. Nimirum gladiatoriæ diſciplinæ nomen eſt, quod innuit ipſe Florus, *Et quod ſub gladiatore duce* (Spartaco) *oportuit.* Suet. Aug. c. 45 *Gladiatores ſine miſſione prohibuit.* Petulans eſt illud Fotidis Apul. l. 2 p. 99 *Hodierna pugna non habet miſſionem.* Suet. Cæſ. c. 7 *Miſſionem continuo efflagitavit,* er hat ſeinen abſchied begehret. Et Liv. 26, 1 *Quibus ſenatus miſſionem reditumque in patriam negaſſet ante belli finem.* Dicitur de militibus, cum ſolvuntur militia. Quorum *miſſio* triplex erat, *honeſta, cauſſaria, ignominioſa,* Lege 13 Dig. de re militari. v. Lipſ. lib. 5 Dial. 9. Sigon. de antiq. jure civ. Rom. 1. 15. P. Fabrum Semeſtr. 1, 17. *Honeſta,* cum impleſſent ſtipendia: *Cauſſaria,* quæ ob morbum ſeu valetudinem dabatur, (vide ſupra in *Cauſſa, Cauſſarius*); *Ignominioſa,* quæ cum pœna conjuncta erat. Gruter. Inſcr. p. 108 n. 5 *Miſſus honeſta miſſione.* Hinc de perſona & re: Miſſionem dare alicui, abdancken, Petron. c. 21, 52 & 66.

¶ Miſſor, *ōris,* m. pro ſagittario. Cic. Arat. v. 84 *Hinc miſſore vacans telum &c.* i. e. mittente vel jaciente.

¶ Miſsĭcius, vel Miſſĭtius, *i,* m. veteranus, militia dimiſſus, ein losgelaſſener ſoldat. Suet. Ner. c. 48 *Agnitus a quodam miſſicio prætoriano.* Vet. Inſcript. TRIB. LEG. XI AVG. ET MISSICIVS LEG. VI AVG. apud Gruterum p. 1109 n. 5. Et in Sponii Miſc. p. 239 MILES MISSICIVS. Adde p. 243.

¶ Miſsĭlis, *e,* quicquid facile mittitur, was leichtlich zu werffen iſt. Sic *Lapides miſſiles,* Liv. 1, 43. *Res miſſiles,* Suet. Aug. c. 98. Et Propertius 3, 14, 10 *Miſſile pondus diſci.* ¶ 2. Plur. *Miſſilia* ſubſtantive, munera, quæ ſparguntur, ut diripiantur, ludieri & hilaritatis cauſſa, was man aus, und in die rapuſe wirfft. Suet. Calig. c. 23

Sparsit missilia variarum rerum: vide eumdem & in Aug. c. 48, & Domit. c. 4. Erant autem variarum rerum, de quibus idem Suet. Ner. c. 11; item Statius Silv. 1, carm. ult. ubi vide Gevartium & Cruceum. Vide & infra *Sparsio.* ¶ 3. Pro telis etiam substantive Curtius 4, 4, 9 *Rex portum intrare non potuit, cum procul e muris missilibus submoveretur.* Livius 34, 39 *Lacedæmonii missilibus pugnabant.* Sic & Virg. Æn. 9, 519 *Pellere vallo Missilibus certant.* conf. Æn. 10, 802.

¶ Missito, *are*, frequent. offt schicken. Sallust. Jugurtha 38 *Missitare supplicantis legatos.* Plin. 33, 1 *Codicilli missitati:* & Liv. 9, 45 *Missitaverant Samniti auxilia.*

¶ Misticulo, *are*, idem, apud Plaut. Epid. 1, 2, 29.

¶ Mittendarius, *i*, m. miles palatinus, qui sæpius in provincias mittebatur. Item exactor tributorum, ein erequirer. Theod. Cod. 6, 30 *Mittendarii, palatini officii.* conf. l. 3 l. 7 l. 8 C. de palat. sacr. largit.

¶ Mittix, *icis*, m. qui facile mittit, i. e. qui missionem dat gladiatoribus, ne depugnare ad mortem cogantur, Petron. c. 45. Aliis alia lectio placet. v. Burm. p. 218.

Composita a *Mitto.*

¶ Abmitto, *ere*, abschicken. Plaut. Truc. 2, 7, 33 *Dona quæ ad me nbmiserit*; alii, simpliciter *miserit.*

¶ Admitto, *isi, issum, ere*, recipere, intromittere, zulassen, einlassen. *Consilium admittere auribus*, Liv. 33, 35, guten rath hören, annehmen. Martial. 1 epigr. 26 *Ante fores stantem dubitas admittere famam.* ¶ 2. Perpetrare, committere, begehen, auf sich laden; ut, *Culpam admittere*, Liv. 31, 46, sive, *Culpam in se admittere*, Plaut. Trin. 1, 2, 63; quod Cicero Phil. 2, 19 dixit: *Ea in te admissili, quæ &c.* Et Ter. Adelph. 4, 5, 48 *Me hoc delictum admisisse in me.* conf. Heaut. 5, 2, 3. Rursus Cicero Attico 9, 4 *Tantum mihi dedecoris admisisse videor.* Liv. 2, 19 *Tarquinius equum infestus admisit, itaque ab latere, &c.* Plura vide in *Admissus.* ¶ 4. Marem cum fœmina conjungere, zulassen. *Admittere ovibus arietes*, Columell. 6, 37. Eodem significatu Lucretius & Virgilius *submittere* posuere. Hinc est *Admissura, Admissarius.* ¶ 5. Est & inaugurale verbum *Admittere.* Nam cum volatu aut voce faustum omen præbent & ratum faciunt aves, *admittere*, dicuntur. Plaut. Asin. 2, 1, 11 *Impetritum, inauguratum est: quovis admittunt aves.* Vsus & Livius 1, 36 extr. & 4, 18. ubi Drakenb. vide. Idem *addicere* est: Vide supra in *Dico.*

¶ Admissus, *a, um*, intromissus, zugelassen, vorgelassen. Horat. de Arte poët. v. 5 *Spectatum admissi amici.* Curt. 3, 12, 10 *Irrupisse non admissis videbatur.* ¶ 2. Commissus, begangen; ut, *Admissa pecata*, Lucret. 3, 840. *Admissum fœde*, Idem 5, 1223. Vnde *Admissa* absolute, delicta sunt, verbrechen. Tac. Ann. 11, 4, 5 *Rogatus sententiam & Scipio: Cum idem, inquit, de admissis Poppææ sentiam, quod omnes; putate me idem dicere, quod omnes.* Et Liv. 25, 23 *Ne quid falleret tale admissum.* Add. Ovid. A. A. 1, 376 & 2, 381. ¶ 3. *Admisso equo*, idem est ac *equo citato*, spornstreichs, in vollen rennen. Cic. de Finib. 2, 19 *Decius equo admisso in mediam aciem Latinorum irruebat.* Cæs. de B. Gall. 1, 22 *Confidius equo admisso ad eum accurrit.* Ovid. de Ponto 2, 6 extr. *Nil nocet admisso subdere calcar equo.* Et, *Admissas passus* pro celeri & concitato: Idem Metam. 1, 532 *Admisso sequitur vestigia passu.* Id. A. A. 3, 312 de Sirenibus: *Quamlibet admissus detinere rates.* vid. Burm. ad Heroid. 1, 36.

¶ Admissum, *i*, n. subst. pro delicto, eine übelthat, verbrechen. vid. ex Tac. & Liv. in *Admissus, a, um*, n. 2. Et sic l. 2 Dig. de Abigeis: *Graviter punire eorum admissum solet.* Et l. ult. de pœnis: *Eum qui suo admisso honorem amisit.*

¶ Admissus, *ûs*, m. subst. idem quod admissio, die einlassung, der zutritt. Palladius 6, 1 *Admissa solis maturitati consulere.*

¶ Admissio, *ônis*, f. idem. *Amici primæ, secundæ admissionis*, id est, qui primo, vel secundo loco admittuntur ad salutationem, apud Senecam de Clement. 1, 10, ubi Lipsium vide. Hinc *Admissionum magister*, Vopisco in Aureliano c. 12, (qui & *Admissionalis* Lampridio,) inter officia aulica. Suetonius *Admissionis officium* dixit Vesp. c. 14. Vid. Lipf. ad 6 Annal. Taciti, item Senec. de Benef. 6, 34, & Laut. Pignorium de Servis p. 231 & seqq.

¶ Admissura, *æ*, f. tempus & actio ipsa, qua mares gregum admittuntur fœminis, die zulassung des viehes. Varro de R. R. 2, 5 *Propter fœturam hæc observare solco ante admissuram &c.* Sic *Admissuræ idonei boves*, Colum. 6, 24. Plin. 20, 12 de Venere pecudum & armentorum.

¶ Admissarius, *i*, m. ut, *Admissarius equus*, ein spring-hengst, beschäler. Varro de R. R. 2, 7; Columell. 6, 27; Plin. 28, 15. ¶ 2. Translatitie Cicero in Pisonem c. 28 *Admissarium* vocat hominem pervagaræ libidinis, einen hurenhengst; quo ipso, vel obscœniore etiam sensu usus est Seneca Quæst. Nat. 1, 16.

¶ Admissionalis, *is*, m. qui admittit aliquem ad principem salutandum, &c. ein thürhüter. Lamprid. in Alexandro c. 4 *Admissionalibus remotis.*

¶ Admissivus, *a, um*; *Admissivæ aves* Festo sunt, *quæ consulentem juvant*, i. e. quæ voce aut volatu faustum omen præbent. His opponuntur *aves remoræ*, quæ morari jubent, etiam *arculæ* ab *arcendo* & *inebræ* dictæ.

¶ Admissor, *ôris*, m. scilicet facinoris, ein übelthäter. Lactantius Epitom. c. 4 sect. 4.

¶ Amitto, *ere*, amandare, ἀποστέλλειν, wegschicken, weglassen. Plaut. Capt. 2, 2, 82 *Et te & hunc amittam hinc.* Ita Terentius passim: Phorm. 1, 3, 23 & 24; & 2, 2, 67; & 3, 2, 22 &c. Donatus: *Quod nos dicimus dimittere, antiqui dicebant amittere.* Hinc Gell. 15, 10 *Vitam suspendio amittere*, de ἀυτόχειρ. ¶ 2. Dimittere, fahren lassen. Ter. Heaut. 2, 3, 84 *Aut hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his amittenda sint. Amittere ex animis*, Cic. pro Rosc. Am. extr. aus dem sinne lassen, vergessen. *Amittere de manibus*, Cic. pro Cæl. c. 27; &, *e manibus*, Liv. 29, 32, aus den händen lassen. *Amittere occasionem*, Cic. Att. 15, 11. Et ad eumdem 8, 3 *Necesse est, servire tempori, & non est amittendum tempus, cum sit datum.* Idem Att. 7, 13 *Conditionem amissam tempus est*, die zeit zum vergleich ist verstrichen, aus den händen. Plaut. Bacch. 5, 2, 70 *Quod dii dant boni, cave culpa tua amittas*: pro amiseris, antique. Plaut. Amph. 2, 2. 217 *Istam rem inquisitam certum est non amittere.* Et, 4, 1, 19 *Nam me, quam illam quæstionem inquisitam hodie amittere, Mortuum satius est.* Id. Pœn. 1, 2, 191 *Tibi hanc amittam noxiam unam* h. e. dimittam. ¶ 3. Perdere, verlieren. Phædr. 1, 10, 2 *Amittere fidem*, um den credit kommen. Speciatim de morte *vitam amittere*, Cic. pro Marcell. c. 7; & *animam amittere*, Nepos 15, 9, 3, sed etiam *amittere patrem, liberos, &c.* einbüssen. Servius Sulp. Cic. fam. 4, 5 *Malum est, liberos amittere.* Suet. Tib. c. 7 *Drusum fratrem in Germania amisit.* ¶ 4. Amittere quis dicitur, cujus non substantiam, sed usum perdidit. Sil. 4, 242 *Elisa incussis amisit calcibus ora*, i. e. calcatus ab equo ita est, ut confusis lineamentis nosci non posset. v. Barth. & Drakenb. ad h. l.

¶ Amissus, *a, um*, dimissus, perditus, weggelassen, verlohren. Virg. Æn. 2, 148 *Amissos hinc jam obliviscere Grajos.* Horat. 3 od. 5, 27 *Neque amissos colores lana refert.* Idem 2 sat. 5, 2 *Amissas reparare res.* Absolute, *Amissa recuperare*, Nepos 13, 3, 2. Suet. Claudio c. 6 *Amissum incendio domum* dixit, ein abgebranntes haus.

¶ Amissus, *ûs*, m. subst. der verlust. Nepos 7, 6, 2 *Siciliæ amissum culpæ suæ tribuebant.*

¶ Amissibilis, *e*, verlustig. Augustin. 5 de Trinit. 5, 4 *Nihil accidens in Deo, quia nihil mutabile aut amissibile.* Ibidem 15, 13 sub fin. *Nostra scientia amissibilis est & receptibilis.*

¶ Antemitto, *ere*, vorherschicken. Solinus c. 38 de elephantis: *Flumen transituri minimos antemittunt.*

¶ Antemissus, *a, um*, vorangeschickt, vorausbefohlen, vorausbefehlen. Cæs. B. C. 1, 51 *Imprudentes antemissis equitibus aggrediuntur.* Apud Sic. Flaccum, Frontin. & alios *Arbores antemissæ* sunt, quæ observationem finium præstant. v. Scriptores Gromaticos Gœsii p. 4, 10, 40, 45, 254 &c.

¶ Circummitto, *ere*, herumschicken. Liv. 4, 18 *Qui inter dimicationem castra Romana aggrederentur, post montes circummissi*, er hat sie lassen hinter den bergen herumziehen. Cæs. B. G. 7, 63 *Legationes in omnes partes circummittuntur.*

¶ Circummissus, *a, um*, herumgesandt. Idem Cæsar B. Civ. 3, 55 *Circummissis legionibus.*

¶ Committo, *ere*, est conjungere, zusammenfügen. Ovid. Am. 1, 13, 46 de love, *Commisit noctes in sua vota duas.* Hinc *commissura.* ¶ 2. Significat duos pluresve in certamen conjicere, sive potestatem certandi facere, jusammen lassen; ut, cum exercitus ad imperia ducum & rubæ signum concurrunt; vel cum in Circensibus agitatores mappa missa contendunt ad metam. Liv. 2, 36 pr. *Ludi committuntur*, gehen an. Conf. Menck. Obs. L. L. Proprie Flor. 2, 15 *Primo tempore commissum bellum, profligatum secundo, tertio vero confectum est.* v. Ducker. ad h. l. & Perizon. animadv. c. 10 p. 442. Liv. 21, 40 *Commissum ac profligatum bellum conficere.* Quo sensu etiam Eutropius absolute *committere* dixit, pro *prælium committere*, 4, 5, 4; & 5, 4, 3; & 9, 15, 7. Neque vero milites & quadrigarii tantum dicuntur *committi*; sed & poëtæ ac oratores, & si qui alii ingenii ac eloquentiæ certamen possunt instituere. vide Torrent. ad Suet. Aug. c. 89, & infra in *Commissio.* Nec tantum dicuntur *poëtæ committi*; sed & poëtas ipsos *committere sua opera* dicimus, cum edunt & recitant, ut comparentur cum aliis & censeantur. Suet. Claud. c. 41 *Historiam in adolescentia, hortante T. Livio, Sulpitio vero Flavo etiam adjuvante, scribere aggressus est. Et cum primum frequenti auditorio commisisset, ægre perlegit*: COMMISISSET, id est, recitasset. Antiquus auctor in vita Iuvenalis, quem alii Suetonium, alii Probum esse putant: *Diu ne modico quidem auditorio quicquam committere est ausus: mox magna frequentia, magnoque successu bis ac ter auditus est.* ¶ 3. *Committere* etiam est, tradere, credere, anvertrauen. v. g. *a*) arcanum quoddam secretumque alicui credere, einem etwas in geheim sagen, verrtrauen. Cæs. de B. C. 3, 60 *Cum paucis collocuti clientibus, quibus tantum facinus committere audebant.* Seneca epist. 3 sensu duplici: *Nihil committas, nisi quod committere etiam inimico possis. b*) Servandum tuendumque aliquid alicui tradere: sive fidei alicujus commendare ac credere, anbefehlen, übergeben. Cic. ad Quint. frat. 1, 1 c. 9 *Eos, quos tuæ fidei potestatique Senatus commisit & credidit, diligas.* Idem fam. 13, 5 *Cæsar rem magnam difficilemque tibi commisit.* Ter. Andr. 3, 5, 3 *Servon' fortunas meas me commisisse futili*; ubi Donatus: COMMITTIMVS, *Quæ cum magno periculo volumus servata.* Sic, *Committere cui filiam*, pro collocare, in matrimonium tradere, Terentius dixit Heaut. 4, 3, 36. Sic nos: einem sein kind vertrauen. *c*) Liv. 4, 27 *Committere rem in casum ancipitis eventus*, die sache darauf ankommen lassen. Cic. pro Rosc. c. 23 pr. *Committere se in conclave*, sich hinein wagen. *d*) Est & nauticum verbum *Committere*, quod vela dare significat. Cæs. de B. C. 3, 25 *Hiems præcipitaverat, neque Brundusio naves legionesque ad Cæsarem veniebant: ac nonnullæ ejus rei occasiones prætermissæ Cæsari videbantur: quod certe sæpe flaverant venti, quibus necessario committendum existimabat.* ¶ 4. *Committere* peccare est, versehen, sündigen. Cic. pro Milon. c. 23 *Non timent, qui nihil commiserunt.* Et, *Committere contra legem*, Idem pro Cluent. c. 34. Igitur permittendum etiam Tertulliano de præscr. c. 24 *Quædam reprehendebant, in quæ & ipsi committebant.* Simile est Apol. c. 29 *In majestatem imperat. Non committam*, ut &c. ich wills nicht dahin kommen lassen. Cic. Att. 1, 6 *Non committam posthac, ut ea, quæ gessimus, fortuito gessisse videamur*, Idem 1, 20 *Non committemus, ut ea, quæ gessimus, fortuito gessisse videamur*, vide & infra *Commissum.* Plenius Sall. de rep. ord. 2, 6, 2 *Malum facinus in se committere.* ut *admittere.* ¶ 5. Inde committi dicitur, quod per legem abjudicatum uni, cedit alteri. Quintil. decl. 341 argum. *Quod quis per publicanos improfessum transtulerit, commissum fit*, soll verfallen seyn. Varr. 2, 1, 16 *Ne si inscriptum pecus pavernt, lege censoria committant.* ¶ 6. *Committi* denique dicitur multa, devotio, lex, stipulatio, cum conditio, sub qua indicta factave erat, impletur. Cic. pro Cluent. c. 37 *Vt illam multam non commiserit*, i. e.

in multam lege ſtatutam ob factum ſuum inciderit. Idem pro Dom. ad Pontif. c. 57 *Hanc devotionem convictam & commiſſam putabo.* ubi Græv. vide. Liv. 9, 11 *Civitas obligata ſponſione commiſſa.* ubi Duker. conſulendus. Ita Vlpian. l. 4 § 2 de L. Commiſſor. *Statim atque commiſſa Lex eſt.* vid. *Commiſſoria Lex* p. p. & add. Parei Lex. Crit. De ſtipulatione L. 1 § 6 π. de V. O. Conf. Salmaſ. de modo uſurar. c. 14 p. 614.

¶ Commiſſus, *a, um*, ſequitur naturam verbi; ut, *Res inter ſe commiſſæ*, h. e. conjunctæ, zuſammen gefügt, Quintil. 7, 1. *Commiſſa piacula*, begangen, Virg. Æn. 6, 569. *Commiſſa ira* ſimiliter dicitur apud Grat. 374 & 455 h. e. promerita. *Solvere commiſſas acies*, die an einander gekommen, Propert. 4, 4, 58. Abſolute Horat. 1 epiſt. 18, 38. *Commiſſumque teges & vino tortus & ira*, anvertrauet. Idem 1 ſat. 4, 84 *Commiſſa tacere Qui nequit.* Iuvenalis ſat. 10, 337 *Hæc tu ſecreta & paucis commiſſa putabas.* Ex ſignificatione quinta verbi, Quint. decl. 341 pr. *Quod quis profeſſus non eſt apud publicanos, pro commiſſo tenetur*, iſt verfallen.

¶ Commiſſum, *i*, n. ſubſt. pro delicto, ein verſehen, was übel gethan iſt; ut, *Audax commiſſum*, Cic. pro Sylla c. 26. Id. Verr. 2, 9 *In cujus teſtamento ſi commiſſum quid eſſet, multa erat Veneri.* Aſcon. ad h. l. *Commiſſa dicuntur, quæ contra teſtatoris voluntatem facta aut non facta ab herede multa aliqua pœnaque plectuntur.* Quint. decl. 341 *In commiſſum veniunt ea, quæ quis profeſſus non eſt*, iſt verfallen.

¶ Commiſſio, *ōnis*, f. der anfang eines ſtreits; ut, *Commiſſio ludorum*, Cic. Att. 15, 26. Pro ipſo ſpectaculo poni, obſervat Græv. ad Cic. Att. 16, 5 pr. *Commiſſio poëtarum*; quæ ἀξις Græcis, ἐπίδειξις, item ἀγων dicebatur. *Certamen latinæ græcæque facundiæ* vocat Suetonius Calig. c. 20. Erant autem duplicis generis: aliæ publicæ, quæ in theatro, amphitheatro, odeo &c. inſtituebantur: De his monet Prætores Auguſtus, *Ne paterentur nomen ſuum commiſſionibus obſolefieri*, apud Suet. c. 89 extr. ne ſcilicet crebra illius mentio, & ineptæ laudes detererent potius ipſius virtutes, quam ad eas amplificandas pertinerent. v. Torrent. & Caſaub. Aliæ privatæ, cum ſibi quisque committebat auctores, & comparabat inter ſe, pronunciabatque, in quibus alius alium viciſſet ac ſuperaſſet: Quæ proprie συγκρίσεις dicebantur. De tali Iuvenalis 6, 439 inter tædia mulierum doctarum: *Laudat Virgilium, perituræ ignoſcit Elißæ, Committit vates & comparat, inde Maronem, Atque alia parte in trutina ſuſpendit Homerum.* v. Caſaub. ad Suet. Aug. c. 89; Dan. Heinſius in Menandri & Philiſtionis Σύγκρισιν apud Rutgerſ. Var. Lect. 4, 12 & Buchner. not. ad Plinii epiſt. § 313. ¶ 2. *Commiſſiones* pro ſcriptis ipſis, quæ in commiſſionibus edebantur, & græce appellabantur ἀγωνίσματα, Caligula poſuit; cum Senecam *Commiſſiones meras componere* argueret, ut Suetonius ejus vitâ c. 53 refert. Notabat enim in eo dicendi genus, quod magis ad pompam & oſtentationem, (quam ſoleant ſpectare præcipue, qui committunt ſua opera,) quam gravitatem comparatum eſſet. v. ibi Caſaubonum, & I. Lipſium in Iudicio ſuper Seneca ejusque ſcriptis, quod in Prolegomenis leges.

¶ Commiſſūra, *æ*, f. die fuge, oder zuſammenfügung. Cic. de Nat. D. 2, 55 *Oſſa ſubjecta corpori mirabiles commiſſuras habent.* Sic, *Commiſſura lapidum*, Sen. Quæſt. Nat. 2, 6. Et Quintil. 7, 10 de diſpoſitione: *Non modo ut ſint ordine collocati ſenſus, elaborandum eſt, ſed ut inter ſe juncti, atque ita cohærentes, ne commiſſura pelluceat.*

¶ Commiſſūrālis, *e*, zuſammen gefekbt. Veget. de Re Veter. 2, 13 *Loci oſſioſi & commiſſurales.*

¶ Commiſſārius, *i*, m. Iuriſconſultorum verbum; ut, *Fideicommiſſarius*: Lege 29 § 2 Dig. Quibus modis ufusfr. *Marcellus notat, nihil hanc rem fideicommiſſario nocere.* Pro quæſitore vel judice delegato, generatimque eo, cui aliquid gerendum vel dijudicandum committitur, valde frequens vocabulum; ſed improbat Voſſ. de Vit. L. L. 3, 6 p. 408.

¶ Commiſſor, *ōris*, m. ein kämpffer, ſtreiter. Gloſſ. gr. lat. συμβαλλομάχος, *commiſſor pugnæ.*

¶ Commiſſōrius, *a, um*; ut, *Lex Commiſſoria*, de qua integer titulus in Digeſtis eſt 18, 3, eſt pactum, vel conditio adjecta contractui, qua exiſtente (quod *committi* dicitur vid. n. 6) alter qui non ſtat promiſſis multam, in quam conſenſit, incurrit, alter commodum nanciſcitur, v. g. Vendo tibi fundum ea lege, ut, ſi intra tres menſes non ſolvas pretium, emtio nulla ſit. v. Duarenus ad tit. cit.

¶ Dēmitto, *ĕre*, herab laſſen; ut, *Demittere in carcerem*, Liv. 34, 44. *Agmen demiſſum in campos*, Id. 3, 8. *Agmen in anguſtias demittere*, Id. 2, 34. Et, *Demittere ſe in cauſſam*, Cic. Att. 7, 12, ſich einlaſſen in eine ſache. vid. Græv. ad h. l. Ita Liv. 3, 35 pr. *Demiſſa jam in diſcrimen civitas. Ad minora me demittere non recuſabo*, Quintil. in procem. lib. 1. Et, *Demittere oculos, vultum*, die augen, den kopff niederſchlagen. *Demittere animum*, Cic. de Fin. 5, 15. *Contrahere & demittere animum*, Idem lib. 1 ad Qu. frat. epiſt. 1 cap. 1, den muth verlieren, kleinmüthig werden. *Demittere avem cælo* dicitur funda vel telum. v. Drakenb. ad Sil. 2, 96. ¶ 2. *Demittere* ac *dimittere* confundi in MSS. obſervat idem Drakenb. ad Sil. 11, 142.

¶ Demiſſus, *a, um*, niedergelaſſen; ut, *Demiſſis humeris virgo*, Ter. Eun. 2, 2, 22. Et, *Demiſſis labiis homo*, Ibidem v. 44, dem die leffzen herunter hangen. *Demiſſa usque ad talos purpura, veſtis*, ſo da lang herab gehet bis auf die füſſe, Cic. pro Cluent. c. 40. *Demiſſus a cedro ſuccus*, der abgelaſſene ſafft, Serenus Sam. c. 4 p. 2. *Demiſſum genus ab Æneæ*, i. e. deductum, entſprungen, Horat. 2 ſat. 5, 63. *Demiſſa per aurem*, i. e. audita, gehörtes, Id. Art. poët. v. 180. Compar. Plin. 8 epiſt. 18 *Tiberis demiſſioribus ripis alte ſuperfunditur.* Ovid. Met. 8, 204 *Icare, ait, moneo, ne ſi demiſſior ibis, Unda gravet pennas.* ¶ 2. Metaph. ad animum refertur, etiam cum laude. Cic. Mure. 40 *Sit apud vos modeſtiæ locus, ſit demiſſis hominibus perfugium, ſit auxilium pudori*, demüthige leute. Sed frequentius tamen vituperium habet. Cic. fam. 1, 9 *Fracto ac demiſſo animo eſſe*, kleinmüthig, verzagt ſeyn. Id. pro Cluent. 21 *Erigebat animum, jam demiſſum & oppreſſum, Oppianicus.* Id. in Orat. c. 24 *Orator ornamentis & verborum & ſententiarum demiſſior*, niedrig. Liv. 4, 44 *Demiſſiore animo.*

¶ Demiſſe, adverb. fere ad animum refertur. Cic. Tuſc. 5, 8 extr. *Ample loqui: humiliter demiſſeque ſentire.* Val. Max. 9, 13, 2 *Petiit demiſſe & flebiliter*, demüthig. Ovid. Triſt. 3, 4, 23 *Hic alte, demiſſus ille volabat.* Cæſar B. Civ. 1, 85 *Demiſſiſſime atque ſubjectiſſime exponit*, kleinlaut, demüthig, unterthänigſt.

¶ Demiſſio, *ōnis*, f. propriè, die herablaſſung. Vitruv. 5, 10 *Ex eo clypeum æneum catenis pendeat: per cujus reductiones & demiſſiones perficietur ſudationis temperatura.* ¶ 2. Tralate; ut, *Demiſſio animi*, Cic. Tuſc. 3, 7, die kleinmüthigkeit.

¶ Demiſſitius, *a, um*, herabhangend; ut, *Demiſſitiæ tunicæ*, Plaut. Pœn. 5, 5, 24.

¶ Dimitto, *ĕre*, verſchicken, hin und wieder verſenden. Virg. Æn. 1, 576 *Equidem per littora certos Dimittam, &c.* ich will gewiſſe kundſchaffter ausſchicken. *Dimittere exercitum*, Suet. Cæſ. c. 30; & Vellej. 2, 48, 1, von ſich laſſen, abdancken. Et, *Diſcedentem non ſine magno dolore dimittere*, Cic. Att. 12, 18. *Dimittere curam ex animo*, Liv. 30, 3. Et, *Dimittere comitia, ſenatum, concionem.* Sic, *Dimittere ſcholam*, Suet. de Clar. Gramm. c. 6, von einander laſſen. ¶ 2. *Dimittere ſe* idem eſt quod remittere, relaxare ap. Sen. procem. controv. ¶ 3. *Dimittere* ac *Demittere* confundi a librariis modo obſervatum eſt.

¶ Dimiſſus, *a, um*, erlaſſen, von einander gelaſſen. Cic. Att. 2, 24 fin. *Dimiſſa concione.* Sen. epiſt. 31 *Dimiſſa in populos mœtitia nominis*, i. e. diſperſa, ausgebreitet. Suet. Tib. c. 49 *Dimiſſa e matrimonio*, i. e. repudiata, eine abgeſchiedene. Horat. 1 epiſt. 7, 96 *Dimiſſa* (i. e. relicta) *petitis præſtant*, was man hat fahren laſſen.

¶ Dimiſſio, *ōnis*, f. ἄφεσις, urlaub, loslaſſung. Cic. Verr. 7, 33 *Iuvenes claſſis propter dimiſſionem propugnatorum atque remigum.* Deinde amandatio. Cic. Paradox. 6, 2 *Dimiſſiones libertorum ad fœnerandas diripiendasque provincias.*

¶ Dimiſſor, *ōris*, m. qui dimittit. Tertull. adv. Marc. 4, 10 *Dimiſſorem delictorum Chriſtum recognoſce.*

¶ Dimiſſōrius, *a, um*, idem; ut, *Dimiſſoria littera*, Leg. 106 de Verb. ſignif. Gloſſ. lat. gr. *Dimiſſoria*, ἀποστετικὴ.

¶ Indimiſſus, *a, um*, non dimiſſus, unerlaſſen, nicht frey. Tertull. adv. Marc. 4, 34 *Illicite dimiſſam* (uxorem) *pro indimiſſa ducens, adulter eſt.*

¶ Emitto, *ĕre*, auslaſſen; ut, *Emitti e carcere*, Cic. pro Planc. c. 12. Et, *Emitti e cuſtodia, & levari vinculis*, Idem Tuſc. 1, 49. Et, *Emittere aliquid dignum ſuo nomine*, laſſen ausgehen, unter die leute kommen laſſen, Idem fam. 7, 33. *Emittere vocem*, reden, Liv. 1, 54; & Sen. epiſt. 9. Cic. de Orat. 2, 54 *Facete dicta, ſtatim ut emiſſa ſunt, hærere debent.* Idem pro Planc. c. 23 *Maledicto nihil facilius emittitur, nihil citius excipitur*, wird leicht ausgeſtoſſen, entführet einem. *Septima oratio, qua Catilinam emiſi*, Cic. ad Att. 2, 1. conf. Menck. obſerv. *Emittere e manibus*, von den händen kommen laſſen, Liv. 28, 42. *Tanquam ferentibus adhuc cervicibus jugum, ſub quod emiſſi eſſent*, Liv. 9, 6. Colum. 7, 8 *Ficulneum lac, quod emittit arbor, ſi ejus virentem ſaucies corticem.* ¶ 2. *Emittere manu*, eſt manumittere, einen frey machen, apud Plautum; & Ter. Phorm. 5, 5, 2. ¶ 3. *Emittere* etiam eſt aquam deducere facto canali, waſſer abführen; unde & *Emiſſarium* dicitur, de quo & infra. Suet. Claud. c. 20 *Fucinum* (lacum) *aggreſſus eſt, non minus compendii ſpe, quam gloriæ: cum quidam privato ſumtu ſe emiſſuros promitterent.* Et c. 21 extr. *Quin & emiſſurus Fucinum lacum naumachiam ante commiſit.*

¶ Emiſſus, *a, um*, ausgelaſſen; ut, *Emiſſum caveis agmen*, Virg. Georg. 4, 58. *Emiſſam hiemem ſenſit*, Idem Æn. 1, 129. *Emiſſa manu contorſit ſpicula*, idem Æn. 11, 676. Et Horat. 1 epiſt. 18, 71 *Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.*

¶ Emiſſus, *ūs*, m. die herauslaſſung. Lucret. 4, 205 *Emiſſum res nulla moratur.*

¶ Emiſſio, *onis*, f. idem. ut, *Emiſſio anguis*, Cic. de Divin. 2, 29. Id. Tuſc. Qu. 2, 24 *Tormenta telorum eo graviores emiſſiones habent, quo ſunt contenta atque adducta vehementius.* Et Vitruv. 10, 22 *Citra ſagittæ emiſſionem*, nicht gar einen bogenſchuß weit.

¶ Emiſſārius, *i*, m. ein ausſpäher, ad calumniandum ſubornatus, ad invehendum paratus. Cic. fam. 7, 2 *Perſuaſerat nonnullis invidis meis, ſe in me emiſſarium ſemper fore*, er wolte mir in den eiſen liegen. conf. Suet. Domit. c. 11. *Emiſſarii* enim *milites* dicuntur ſubornati ad excurſiones ſubitas, quacunque occaſione oblata. *Per emiſſarios ſuæ factionis*, Vellej. 2, 18, 6. ¶ 2. Et, *Emiſſarius exercitus*, qui aciem præcedit ad laceſſendum hoſtem. ¶ 3. *Emiſſarius palmes*, reben, die man gehen und ſchieſſen läſt, Plin. 17, 23.

¶ Emiſſārium, *i*, n. ſubſt. ein auslauff, eine goſſe, abzug. Locus, qui aquam emittit, ſiſtitve obicibus vel demiſſis, vel recluſis. Cic. fam. 16, 18 *Hortus nullo emiſſario, nulla macieria, nulla caſa.* vid. Sueton. Claud. c. 20 pr. conf. *objectaculum.*

¶ Emiſſibilis, *e*, quod emitti poteſt, das man herauslaſſen kan. Vet. Interp. Irenæi 2, 15 *Ex quo emiſſibilis emittitur.*

¶ Emiſſītius, *a, um*, quicquid emittitur, ausgeſchickt; ut, *Oculos emiſſitios*, Plautus dixit *vagos*, & *huc atque illuc ſpectantes*, unſtete, leichtfertige und vorwitzige augen, Aul. 1, 1, 2. Et Tertull. de Pallio c. 3 *Circumſpectu emiſſitii ocelli.* Et Gruter. Inſcript. p. 927 n. 6 *Peſſimi fures quid vultis voſtris cum oculis emiſſitiis?*

¶ Immitto, *ĕre*, einlaſſen; item, hinein ſchicken; ut, *Servi in tecta noſtra cum facibus immiſi ſunt*, Cic. Att. 14, 10. Et, *Immittere equos*, die pferde anſpornen, Liv. 3, 61. *Equitatum*, Id. 4, 47. Conf. Gronov. in Sen. de Ira, 3, 6, Græv. Lect. Heſ. c. 19. Drakenb. ad Liv. 3, 61, 70. *Immittere ſe in medios hoſtes*, ſich hinein begeben, idem Tuſc. 3, 48. Et pro Fontejo c. ult. *Armatum ſe in hoſtium manum multitudinemque immittere.* Plin. 8 ep. 4 *Immiſſa terris nova flumina*, hin ein geleitet. Cælius. Cic. fam. 8, 10 *Hoſtes immittere in provinciam.*

¶ Immiſſus, *a, um*, eingelaſſen. Virg. Æn. 2, 494 *Primos trucidant immiſſi Danai.* Idem Æn. 8, 242 *Immiſſo lumine.* Idem Æn. 3, 593 *Barba immiſſa*, i. e. implicita, verfilzt. Sed Ovid. Faſt. 1, 503 *Immiſſi capilli*, ſunt ſoluti, fliegende haare. Quint. 1, 3 pr. *Nec penitus immiſſis radicibus nituntur*, haben nicht tief genug wurzel geſchlagen.

¶ Immiſſum, *i*, n. ſubſt. *quod ita ſit, ut aliquo loco requieſcat, veluti tigna, trabes, quæ immittuntur*, ein einſatz. v. l 242 ff. de V. S.

¶ Immisſio, *ōnis*, f. die einlaſſung. Cic. de Seneſt. c. 15 *Sarmentorum immisſio*, quæ amputationi opponitur in cultura vinearum, die einpfropffung. ICtis *Immisſio* dicitur, die einweiſung, einſetzung in die güter.

¶ Immiſſus, *ûs*, m. idem. Macrob. Sat. 1, 18 *Sol cuncta vertice ſummo luſtrat lucis immiſſu.*

¶ Immiſſor, *ōris*, m. qui immittit, in Dig.

¶ Immiſsārius, *i*, m. qui immittitur. Feſt.

¶ Immiſſarium, *i*, n. receptaculum, in quod aqua immittitur, eine ciſtern, ein waſſerhälter, Vitruv. 8, 7.

¶ Immiſsŭlus, vel Immiſsūlus, *i*, m. avis eſt ex aquilarum ſeu vulturum genere, inde dicta, quod ſubito & inexſpectata ſe immittit, ein fiſcharn. vid. Plin. 10, 7. Stewech. in Arnob. p. 80; & Elmenh. in eumdem p. 95.

¶ Deimmitto, *ere*, laudatur ex Varro. apud Non. 4, 335, ubi edidit etiam Mercerus *Deimmittit virile veretrum in flumen.* Sed rectius puto Gothofr. & editio Varr. Durdr. *Dein mittit.*

¶ Superimmitto, *ere*, obenhineinthun. Apic. 2, 1 *Et ſic ſuperimmittis jecur.*

¶ Intermitto, *ĕre*, unterlaſſen, ausſetzen, darzwiſchen vorbey laſſen. Cic. Att. 8, 12 *Ne quis a me dies intermittatur.* Cæſ. B. G 5, 38 *Neque diem neque noctem intermittit, peditatumque ſe ſubſequi jubet.* Ibidem 3, 29 *Vti opus neceſſario intermitteretur.*

¶ Intermiſſus, *a*, *um*, aufgehört, ausgeſetzt, vorbeygelaſſen. Horat. 4 od. 1, 1 *Intermiſſa diu bella rurſum movere.* Ovid. Triſt. 2, 151 *Venti intermisſi ſubſidunt.* Cic. fam. 3, 1 *Intermiſſa conſuetudine.* Pallad. 11, 8 *Intermiſſo triennio*, nach drey jahren. Ita Cæſ. B. G. 1, 27 *Nocte intermiſſa*, i. e. interpoſita. Idem 6, 9 *Intermisſis paucis diebus.* Plin. 10, 46 *Continenti & intermiſſo* (non continuato) *ſpiritu.*

¶ Intermiſſus, *ûs*, m. die unterlaſſung. Plin. 9, 29 *Luſciniis diebus ac noctibus continuis XV garrulus ſine intermiſſu cantus*, unaufhörlich.

¶ Intermisſio, *ōnis*, f. idem; ut, *Intermisſio officii*, Cic. de Amic. c. 2. *Intermisſio conſuetudinis*, Idem fam. 5. 17. Et, *Excuſatio de intermisſione litterarum*, 16, 25. Et Frontin. 2 de Aquæduct. *Vt ſine intermisſione diebus noctibusque aqua fluat*, ohn unterlaß. Rurſus Cic. Off. 1, 6 *Ab actione ſæpe fit intermisſio*, man ruhet offt.

¶ Intromitto, *ĕre*, hinein laſſen. Ter. Hec. 2, 1, 40 *Heri nemo voluit viſentem ad eam intromittere. Comiſſatum aliquem intromittere*, Cic. fam. 1, 9.

¶ Ŏmitto, *ĕre*, unterlaſſen, bleiben laſſen, fahren laſſen; ut, *Omitte iſta, quæ nec percontari, nec audire ſine moleſtia poſſumus*, Cic. Acad. 1, 1. Et, *Omittere iracundiam, triſtitiam*, Ter. Adelph. 2, 4, 3; & 4, 7, 36. *Conſilium alicujus rei omittere*, Liv. 33, 41, anſtehen laſſen. *Vt alia omittam*, i. e. prætercam, daß ich von andern ſtucken nichts ſage. Ter. Eun. 5, 4, 4. quamquam hic alii *mittam* legunt. Cicero tamen pro Quintio c. 22 *Vt alia omittam, hoc ſatis eſt.* ¶ 2. Primam corripuit Horatius ſeptem locis, v. g. Sat. 2, 5, 26 *Aut ſpem deponas, aut artem illaſus omittas.* It. 1 Ep. 18, 79 &c. Vno tantum in loco produxit Od. 3, 29, 11 *Omitte mirari beatæ Fumum & opes ſtrepitumque Romæ*, qui locus propterea ſuſpectus eſt Burmanno ad Sulpic. Sat. 9, ut legendum conjiciat diviſe *O mitte* &c. Primam corripi idem monet ad Ovid. Am. 2, 1, 17. Qui produci poſſe contendunt, iis favent libri quidam, qui Col. 7, 5 & alias ſæpe obmittere ſcribunt.

¶ Omiſſus, *a*, *um*, id eſt, remiſſus, languidus, unachtſam; ut, *Eſſe animo omiſſo*, Ter. Heaut. 5, 2, 9. Idem Adelph. 5, 3, 45 *Ab re eſſe omisſiorem paullo*, ſich zur nahrung nicht wohl anlaſſen, nachläßig ſeyn. ¶ 2. Sepoſitus, relictus, beyſeit geſetzt, zurück gelaſſen, überhüpft; ut, *Omiſſa controverſia*, Cic. pro Ligar. c. 1. *Omisſis rebus aliis præ cura hujus*, Liv. 3, 46. *Omisſis deliciis hoc age*, Horat. 1 epiſt. 6, 30. *Aliquid ex omisſis petere*, Vellej. 2, 68, 4.

¶ Omisſio, *ōnis*, f. die unterlaſſung. Symmach. 3 ep. 48; & 10 ep. 70.

¶ Permitto, *ĕre*, weit werffen; ut, *Scopulum in undas medias permittere*, Ovid. Met. 14, 182. *Trans maria permitti*, Columell. 7 p. 8, id eſt, mitti, ſeu transmitti. Sen. de Conſtantia Sap. c. 3 *Ego vero ſapientem non imaginario honore verborum exornare conſtitui, ſed eo loco ponere, quo nulla permittitur injuria*, i. e. quo nulla mitti & penetrare injuria poſſit. Alia exempla ad eum locum Lipſius notat. ¶ 2. *Permittere ſe alicujus fidei*, Cæſ. B. G. 5, 3 extr. vel, *in fidem, in deditionem*, ſich ergeben, überlaſſen Liv. 7 & 8. *Permittere aliquid amico*, eſt concedere, erlauben, zulaſſen, verſtatten, Cic. Tuſc. 1, 43. *Tibi pater permittimus*, Ter. Adelph. 5, 9, 38, wir ſtellen dirs heim. *Permittere omnia alicujus judicio*, zu eines gutdüncken ſtellen, Idem Phorm. 5, 8, 56. Liv. 33, 13 *Omnia ſe concedere, de ceteris Senatui permiſſurum.* Idem 9, 43 *Cui Senatus conſulto permiſſum de Hernicis erat.* Et, *Leges permittunt*, Cic. de Invent. 2, 49, das recht läſt zu, *vetant*, contrarium. Met. e re nautica. *Permittamus vela ventis*, Quint. ep ad Tryphonem, operibus præmiſſa, laſt uns wagen. ¶ 3. *Permittere equos, canes*, i. e. immittere, lauffen laſſen. Liv. 2, 61 *Concitant equos, permittuntque in hoſtem.* Nemeſ. ecl. 1, 7 *Viridique greges permittere campo.* vid. Parei Lex. Crit. p. 917. ¶ 4. *Permittere* pro *remittere* poni ap. ICtos nonnunquam, & vicisſim, obſervat Cujacius obſ. 21, 29. Sed prioris generis loca corruptionis arguit Gron. ep. ad Salmaſ. Syll. Burm. n. 357 T. 11, p. 612.

¶ Permiſſus, *a*, *um*, überlaſſen, zugelaſſen, vergünſtiget. Liv. 4, 30 *Cognitio ejus rei L. Sergio permiſſa.* Lucan. 1, 595 *Quibus ſacri permiſſa poteſtas*, die prieſter.

¶ Permiſſum, *i*, n. ſubſt. die zulaſſung, verſtattung, vergünſtigung, erlaubniß. Horat. 2 epiſt. 1, 45 *Vtor permiſſo.* conf. Labeo ICtus apud Vlpian. Dig. 11 t. 7 l. 8.

¶ Permiſſus, *ûs*, m. idem. Cic. de Aruſp. Reſp. c. 12 *Omne ſervitium permiſſu magiſtratus liberatum.* Liv. 3. 43 *Decemvirorum permiſſu.*

¶ Permisſio, *ōnis*, f. Cic. ad Qu. fratr. 3, 1 c. 3 *Quod tibi mea permisſio manſionis tuæ grata eſt, id ego ſummo meo dolore & deſiderio, tamen ex parte gaudeo.* ¶ 2. Eſt & figura Rhetorica apud Auct. ad Herenn. 4, 29.

¶ Permiſſor, *ōris*, m. qui permittit; ut, *Mali permiſſor*, Tertullian. adv. Marc. 1, 22 extr.

¶ Impermiſſus, *a*, *um*, ungeſtattet, unvergönnet: ut, *Impermiſſa gaudia*, Horat. 3, od. 6, 27.

¶ Poſtmitto, *ĕre*, quod Nizolius & Cæl. Rhodig. ex Cic. pro Cælio c. 22 arceſſunt, falſum eſt, quia optimo quoque libro legitur *prætermitteret.*

¶ Præmitto, *ĕre*, vorher ſchicken, voran laſſen; ut, *In Siciliam cum imperio præmittitur*, Cic. Att. 7, 15 *Cogitationes in longinqua præmittere*, weit hinaus dencken. Sen. epiſt. 5. Et de defunctis, qui quaſi præcedant reliquos, illud Martial. 10 epigr. 12 *Te præmitto libenter*, accipi vult Scriverius, ſed nihil opus eſt. vid. Parei Lex. Crit. p. 970.

¶ Præmiſſus, *a*, *um*, vorangeſchickt; ut, *Præmiſſus Achates*, Virg. Æn. 6, 34. Et, *Præmiſſi equites*, ibid. 9, 367.

¶ Præmiſſa, *orum*, n. pl. Cæl. Rhodig. 6, 6 interpretatur *primitias quasdam*, ſicuti præmiſſa ſacrorum dicuntur, die erſtlinge. Sic, *Olei ac vini præmiſſa*, Plin. 12, 1.

¶ Prætermitto, *ĕre*, præterire, vel omittere, ignorantia ſcilicet, aut oblivione, aut negligentia, vorbey oder vorüber laſſen. Ter. Adelph. 3, 3, 60 *Nihil prætermitto, conſuefacio*, &c. *Nihil, quod ad rem pertinet, prætermittere*, Cic. fam. 1, 5. Et, *Nullum locum laudandi tui prætermitto*, Idem fam. 12, 24. *Nullum officium hominis amantiſſimi erga aliquem prætermittere*, Idem fam. 1, 8. Et Nep. 5, 4, 3 *Quod facere nullum diem prætermittebat.* Vbi male Lambinus *intermittebat* emendat.

¶ Prætermiſſus, *a*, *um*, vorbeygelaſſen, überhüpft. Cic. Off. 3, 2 *Negant eum locum a Panætio prætermiſſum, ſed conſulto relictum.* Liv. 8, 30 *In annalibus res prætermiſſa.*

¶ Prætermisſio, *ōnis*, f. die vorbeylaſſung. Cic. Topic. c. 7 *Sine nullius prætermisſione.*

¶ Promitto, *ĕre*, primo ſignificat porrigere, extendere, ausſtrecken. P. Mela 1, 3 *Deinde rurſus Gallia eſt longe & a noſtris litoribus huc uſque promiſſa*, i. e. porrecta. Cæſ. B. G. 8, 9 *Audacius longiusque tela promittere.* Tac. A. 2, 39, 3 *Crinem barbamque promittere*, das haar lang wachſen laſſen. Et Liv. 6, 16 *Multos mortales capillum ac barbam promiſiſſe.* De hac ſignificatione Nic. Heinſ. ad Sil. 3, 534. ¶ 2. Interdum eſt ſimpliciter prædicere, vorher ſagen. Cic. fam. 6, 1 med. *Si mihi alterutrum de eventu atque exitu rerum promittendum eſſet.* Id Att. 7, 9 *Promitto tibi Pompejum, ſi valebit, tegulam in Italia nullam relicturum.* Ita Sen. controv. 29 *Per quæ ſe parricidam ſcelera promiſerit*, i. e. quæ fecerit, unde conjectura fieri potuerit. vid. Schulting. ad Quintil. decl. p. 2 Burm. ¶ 3. Polliceri, verheiſſen, zuſagen; ut, *Vix videbar, quod promiſeram, præſtare poſſe*, Cic. ad Brut. epiſt. 18; & *Promittere damni infecti*, Cic. Topicis c. 3, it. Dig. de damno infecto, eſt *nomine damni infecti promittere*: qui & *Cavere damni infecti* dixerunt. *Promittere ad cœnam*, de iis dicitur, qui invitati ituros ad cœnam ſe pollicentur, Plaut. Menæch. 5, 2, 43 &c. a quo diverſum eſt *condicere ad cœnam*: de quo ſupra in *Dico.* Dicimus & abſolute *Promittere.* Plaut. Moſt. 4, 3, 12 *Promiſi foras*, ich habe mich auſſer hauſe verredet. Add. Gabbema ad Petron. c. 10 p. 42 Burm. Huc refer, quando eſt licitantium, bieten. Plin. 17, 1 *Pro domo ejus ſeſtertium millies identidem promittens*, i. e. emtam volens, ut p. p. ipſe Plinius. ¶ 4. Minari eſſe volunt in illo Virg. Æn. 2, 96 *Promiſi ultorem*, ſed hoc intelligitur cum reſpectu ad manes Palamedis. Plaut. Aſin. 5, 2. 80 *Surreptarum pallam promiſit tibi*, eſt prædixit, hat ſich verlauten laſſen, pertinetque adeo ad n. 2, Ter. Heaut. 4, 4, 6 BACCHIS, *Syrus mihi tergo pœnas pendet.* CLIN. *Satis ſcite promittit tibi*, ironicum eſt, ſie verſpricht dir etwas ſeines. Itaque admonendi ſumus, ne promiſcue pro *minari*, *promittere* dici poſſe putemus. ¶ 5. Profiteri, profeßion von etwas machen, Hor. 2 ep. 1, 115. *Quod medicorum eſt Promittunt medici* vid. Turn. 19, 6, & Comm. alii ad Petron. c. 10 *Ego ne quæſtibus tuis obſtem aliquid aliud promittam.* Quintil. l. 1 prooem. *Facere quam promittere optima maluerunt.*

¶ Promittens, *tis*. Curt. 6, 7, 11 *Ingentia promittens, interdumque regnum quoque.* conf. Iuſtin. 31, 3, 8.

¶ Promiſſus, *a*, *um*, zugeſagt, verſprochen; ut, *Fides promiſſa*, Virg. Æn. 4, 552; & 6, 346. *Aderat promiſſa dies*, Idem Æn. 9, 107. *Promiſſum carmen*, Horat. epod. 14, 6 & de Arte v. 45. v. Parei Lex. Crit. p. 1000. ¶ 2. Extenſus, longus, lang ausgeſtreckt; ut, *Promiſſa barba*, prolixa, Plin. 7 epiſt. 27. *Comæ promiſſæ*, Liv. 38, 17. *Promiſſo ventre arietes*, Colum. 7, 3.

¶ Promiſſum, *i*, n. ſubſt. die zuſage: ut, *Servare promiſſa*, Cic. Off. 3, 24. Et, *Satisfacere promiſſo*, Id. Verr. 7, 53. Et, *Stare promisſis*, Off. 1, 10. *Fac promiſſa appareant*, Ter. Eun. 2, 3, 19. *Miſcere minis promiſſa*, Tac. Hiſt. 5, 24, 4. *Largus promisſis*, Idem Hiſt. 3, 58, 5.

¶ Promiſſus, *us*, m. ſubſt. idem. Manil. lib. 5 v. 578 *Promiſſu vitæ recreat.*

¶ Promisſio, *ōnis*, f. pollicitatio, die verheiſſung, verſprechung; ut, *Promisſio auxilii*, Cic. fam. 4, 13. *Promisſio provinciæ*, Idem Att. 8, 9.

¶ Promiſsīvus, *a*, *um*, verſprechend; ut, *Promiſſivus modus*, P. Conſent. inter Grammat. Putſchii p. 2061.

¶ Pro-

¶ Promisſive, adverb. idem. Tertull. adv. Marc. 5, 10 *Præcepti-ve non promi-ſive.*

¶ Promiſſor, *ōris*, m. der viel verſpricht. Horatius de Arte poëtica v. 138 *Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu.*

Decompoſita a *Promitto:*

¶ Apprōmitto, *ĕre*, neben einem andern verheiſſen, bürge werden. Reperitur hoc Decompoſitum aliquoties uſurpatum a Cicerone, ad Att. 5, 1 & pro Roſc. Am. c. 9.

¶ Appromiſſor, *ōris*, m. ein bürge, Lege 43 Dig. de Solution.

¶ Compromitto, *ĕre*, mit andern bewilligen. Cic. ad Q. frat. 2, 14 *Tribunicii candidati compromiſerunt.*

¶ Compromiſſum, *i*, n. ſubſt. ein vertrag, gegenverſprechung. Cic. pro Roſc. Com. c. 4 *Compromiſſum facere.*

¶ Compromiſsārius, *i*; ut, *Compromiſſarius judex*, qui ex compromiſsis ſumptus, ein willkührlicher ſchiedrichter, l. 41 ff. de recept. qui arbit. Conf. l. 4 ff. de tutor. & curat.

¶ Expromitto, *ĕre*, plus eſt quam recipere, geloben. Varr. R. R. 2, 2 *Cum emptor dixit: Tanti ſunt mihi empta? & ille reſpondit: Sunt & expromiſit nummos.* Julian. l. 104 § 1 ff. de legat. & fideicomm. *Ei pecuniam expromiſeram.*

¶ Expromiſſor, *ōris*, m. ein bürge, der für einen andern eintritt und angelobet, Paul. ICt. Reg. Iur. 110 ſub An. Dig. Et l. 7 § 8 Dig. de dolo malo.

¶ Repromitto, *ĕre*, dargegen verſprechen. Cic. de Clar. Orat. c. 5 *Non tibi repromittere iſtuc quidem auſus ſim.* Apud Plautum Cur. 5, 3, 63, & Suet. Claud. c. 20 idem quod promittere. Vt apud ICtos promittere & repromittere damni infecti eadem ſint. Vide l. 9 § 7 Dig. quod met. cauſſa, &c.

¶ Repromiſſus, *a, um*, dargegen verſprochen. Aurel. Vict. Vir. Illuſtr. c. 2 *Annulis & armillis doloſe repromiſſis.*

¶ Repromiſſio, *ōnis*, f. die gegen-zuſage. Tertull. adv. Hæretic. c. 8 *Deum nationes non magis noverant, quam ullam repromiſſionem ejus.* Habet & Cicero pro Qu. Roſc. Com. c. 13 & 18. Et Ambroſ. ſerm. 18 T. 5 p. 23 *Terra repromiſionis*, Canaan ſcil. De Repromiſione circa ſponſalia vid. Taubm. ad Plauti Aul. p. 183.

¶ Remitto, *ĕre*, zurück ſenden, hinwieder ſchicken. Cic. fam. 9, 5 *Volebam ad te Marionem remittere* (ex itinere Romano Patras, ubi reliquerat Tironem ægrorum) *quem ad me* (domum interim reverſurum) *mitteres.* Ovid. Met. 13, 702 *Nec leviora datis Trojani dona remittunt.* ¶ 2. Interdum eſt mittere ſimpliciter, ut in illis Cic. Topic. c. 4 & Att. 1, 13 *Nuntium remittere uxori*, & Ter. Phor. 5, 7, 35 *Repudium remittere*, ſich von ihr ſcheiden. Niſi tamen hic reſpici dicas ad primos illos nuntios, quibus conciliatæ ſunt nuptiæ. ¶ 3. Dimittere ſignificat, ſive relinquere, non poſtulare, überlaſſen, fahren laſſen. Cic. de Orat. 1, 58 *In qua tibi remittunt omnes iſtam voluptatem, & ea ſe carere patiuntur*, q. d. nemo tibi invidet. Id. pro Flacco c. 17 *Quibus ego iſtam laudationem remittam, quoniam ſunt leves, horum teſtimonium non pertimeſcam*, q. d. horum laudes & reprehenſiones perinde habeo. Etiam Germ. ich will dir dieſes ſchenken. Cic. pro Cluent. c. 2 *Si quam opinionem jam veſtris mentibus comprehendiſtis, eam animis veſtris remittatis.* Idem pro Sulla c. 30 *Etiam ſi quid ab omnibus conceditur, id reddo, ac remitto.* Id. Phil. 8, 8 *Provinciam remitto*, & c. 9 *Galliam togatam remitto*, i. e. dimitto, non amplius poſtulo. Tac. Ann. 3, 55, 1 *Remiſſa ædilibus talis cura*, i. e. quod ſuaſit epiſtola ſua Tiberius, levati ſunt iſta cura. Mart. 10 ep. 92 *Vanosque remitto labores.* ¶ 4. Permittere ſive concedere notat zugeben, nachlaſſen, zulaſſen. Cic. pro Planc. c. 30 *Te mihi remittere atque concedere, ut omne ſtudium meum in Plancii honorem conſumerem.* Id. Att. 10, 5 *Tullium & Servium queſtos eſſe, quia non idem ſui quod mihi remiſiſſet*, i. e. veniam in ſenatum non veniendi dediſſet. Vid. quos laudat Burm. ad Quintil. declam. 2, 1 p. 39 & Drakenb. ad Sil. 17, 357. & add. Tac. Ag. 1, 8, 6. ¶ 5. Condonare ſignificat nachlaſſen, erlaſſen. Cic. Verr. 4, 9 *Navem imperave ex fœdere debuiſti, remiſiſti in triennium*, i. e. non exegiſti. Cic. Att. 12, 23 extr. *Ne exiſtimes eos, qui non debita confeſtari ſolent, quod debeatur, remiſſuros.* Id. Verr. 1, 57 *Remiſit Bruto H-S CX millia.* Vatin. ad Cicer. fam. 5, 10 *Meam animadverſionem & ſupplicium, quo uſurus eram in eum, remitto tibi & condono*, will ich dir zu gefallen unterlaſſen. Ad hanc ſignificationem referas eccleſiaſticam phraſin, *remittere peccata*, die ſünden vergeben. Quin ex ipſo Cicerone præſidium ſorte arceſſas huic formulæ, Att. 10, 16 *Dionyſio ego non modo placabilem me præbuiſſem, ſed totum remiſiſſem.* Quamquam hoc aliter accipit Nizolius. ¶ 6. Permittere, demandare, auftragen, eſt in illo Symmachi 6 epiſt. 8 *Actores abſentium, quibus res longinqua remittitur, tamquam ſoluti legibus vivunt.* Loca Taciti, quæ huc referunt, ad n. 3 & 4 potiori jure retulimus. Forte tamen huc pertinet An. 3, 10, 5 *Integram cauſam ad ſenatum remitti*, i. e. rejici, illi judicandam permitti. ¶ 7. Minuere vel relaxare, nachlaſſen. Cic. Verr. 5, 65 *Aliquid de ſummo ſupplicio remiteres.* Cic. Divin. in Cæc. c. 15 *Ne is quidem tantum contendet in dicendo quantum poteſt; ſed conſulet laudi & exiſtimationi tuæ, & ex eo, quod ipſe poteſt in dicendo, aliquantum remittet, ut tu tamen aliquid eſſe videare.* Id. de Clar. Orat. 55 *Ad inſimilitudinem lateram perſcientes contentionem omnem remiſerat.* Inprimis vero ad animum refertur, cum is a contentione relaxatur. Liv. 39, 24 *Numquam remiſit animum a colligendis in pace viribus.* Cic. Verr. 4, 51 *Animi curam remittere.* Id. de Leg. 2, 15 *Cantus tum remittit animos, tum contrahit.* Et in fragm. Hortenſ. *Quæro non quibus intendam animum rebus, ſed quibus relaxem ac remittam.* Nep. 7, 1, 4 *Simulac ſe remiſerat.* ¶ 8. Et intranſitive, ut ſic minui, relaxari, nachlaſſen. Cic. de Clar. Or. c. 34 *Cum remiſerant dolores pedum.* Ter. Andr. 5, 1, 8 *Si cogites, remittas jam me onerare injuriis*, du würdeſt nachlaſſen oder aufhören. Liv. 2, 34 *ubi peſtilentia remiſſet*, 40, 33 *ubi primum remiſerunt imbres.* Cæſar B. Civ. 3, 26 *Si forte ventus remiſiſſet.* ¶ 9. Denique etiam eſt diſſolvere, fluidum reddere, zerſchmelzen, aufthun. Virg. Georg. 4, 35 *Frigore mella Cogit hiems, eademque calor liquefacta remittit.* Vid. Burm. ad Samo. 69.

¶ Remittens, *tis*, ut, *Culpam remittens*, Val. Flacc. 3, 407.

¶ Remiſſus, *a, um*, ex 5 & 6 ſignificatione præſertim verbi accipitur, nachgelaſſen, frey; ut, *Studia remiſſa temporibus*, Cic. Tuſc. 1, 1. *Remiſſus frigus*, gelindere kälte, Cæſ. de B. Gall 5, 12. *Remiſſior ventus*, Id. C. Bell. 3, 26, & *Remiſſior ire*, Liv. 24, 30, h. e. lenior. *Remiſſioris animi vir Lælius*, Sen. epiſt. 11. *Remiſſiſſimo ad otium & ad omnem comitatem animo*, Suet. Aug. c. 98, recht ausgelaſſen. Suet. Claud. c. 21 *Nec ullo ſpectaculi genere communior aut remiſſior erat, &c.* Et in Tib. c. 21 *Remiſſiores, hilaridesque ſermones.* Nepos 11, 3, 1 *In labore remiſſus nimis parumque patiens*, allzu faul. Ex ultimo verbi intellectu ſunt illa, Palladius 1, 41, 2 *Ammoniacum ſuper ignem remiſſum.* Sexrus Placidus 1, 31 *Adeps vulpis remiſſus & inſtillatus dolorem ſanat.* Sammonicus de faucium morbis: *Cera remiſſe.*

¶ Remiſſe, remiſſius, adv. leniter, gelinde, ſchwächlich; ut, *Remiſſe loqui*, Salluſt. *Dicere remiſſe*, leiſe reden, Quintil. 12, 10. *Remiſſe cum aliquo agere*, Cic. pro Cælio c. 14. *Remiſſius & placentius ferre* (moleſtias,) Cic. fam. 6, 13. Et, *Nihilo remiſſius, atque etiam multo vehementius inſtabat*, Idem Verr. 4, 34. *Ne aut crudelius aut remiſſius agas cum ſubjectis*, Colum. 11, 1. ¶ 2. Eſt & *Remiſſe* per ludum & jocum: & *rebus ſerio* opponitur, ſcherzweiſe. Suet. Claud. c. 33 *Ingredientem deſtituebant poplites minus firmi, & remiſſe quid vel ſerio agentem multa dehoneſtabant.* conf. Nonius 4, 398.

¶ Remiſſio, *ōnis*, f. relaxatio, die ruhe, ergötzung; ut, *Remiſſio animi*, Cic. fam. 5, 2. *Danda eſt omnibus aliqua remiſſio*, Quintil. 1, 3, & p. p. *Modus tamen ſit remiſſionibus, ne aut odium ſtudiorum faciant negata, aut conſuetudinem nimiæ. Nam ex mimo Publii*, Arcum intenſio frangit, animum remiſſio. conf. Menck. obſerv. h. v. Et, *Remiſſio voeis*, nachlaſſung, Cic. de Clar. Orat. c. 91. *Remiſſio febris*, Suet Tib. c. 73. *Remiſſio pœnæ*, Cic. Catil. 4, 6 extr., die erlaſſung der ſtrafe. Suet. Cæſ. c. 20 *Publicanos remiſſionem petentes tertia mercedum parte relevavit.*

¶ Remiſſa, *æ*, f. pro *Remiſſione*, die vergebung. Cyprian. lib. 8 ep. 14 *Qui blaſphemat in Spiritum Sanct. remiſſam peccatorum non habet.* Et Tertull. adv. Marc. 4, 18 *Diximus de remiſſa peccatorum.* conf. Zimmerm. Anal. Miſcell. Menſ. 5 § 1 p. 225.

¶ Remiſsārius, *a, um*, was man fan auf und niederlaſſen; ut, *Vectis remiſſarius*, Cato R. R. c. 19 de prelo ſermo eſt.

¶ Remiſsīvus, *a, um*, nachlaſſend. Cæl. Aurel. Acut. 3, 4 *Res congruæ & remiſsivæ.*

¶ Remiſſor, *ōris*, qui remittit. Ambroſ. de Offic. 1, 7 *Remiſſor injuriæ usque ad remunerationem.* Et Chryſolog. ſerm. 84 *Largitus eſt remiſſorem.*

¶ Remiſſibĭlis, *e*, vergeblich; &

¶ Irremiſſibilis, *e*, unvergeblich, eccleſiaſtici uſus ſunt, ſed oppido antiqui. Vtrumque vides in Tertulliani de Pudicitia c. 2 *Delicta alia remiſſibilia, alia irremiſſibilia, &c.* Et Fulgent. ad Venant. epiſt. 7 *Peccata irremiſſibilia permanent.*

¶ Irremiſſe, adverb. unabläſſig, unaufhörlich. Ammian. 29, 2 *Irremiſſe exhibitis omnibus, &c.*

¶ Submitto, vel Summitto, *ere*, herunter laſſen. *Submittere ſe patri ad genua*, Suet. Tib. 20. *Submittere clypeum*, Curt. 9, 5, 18. *Submittere animum*, den muth fallen laſſen, Liv. 23, 25. *Submittere verbu*, leiſe reden, Seneca epiſt. 11. *Submittere genua*, knien, Plin. 8, 1. Et, *Submittere ſe ad menſuram diſcentis*, ſich herab laſſen, Quintil. 2, 3. ¶ 2. Eſt & ruſticum verbum, & de pecoribus dicitur, quæ educantur ad fœturam & uſum, zur zucht behalten, zurück binden. Varro de R. R. 2, 2 *Cum oblivione jam lactis* (agni) *non deſiderant matrem, tum denique compellendum in gregem &c. Quos arietes ſubmittere volunt.* Idem 2, 3 *In nutricatu hadi trimeſtres cum ſuis facti, tum ſubmittuntur, & in grege incipiunt eſſe.* Et Colum. 7, 3 *Opilio fere omnem ſobolem paſtioni reſervet ſuburbanæ. Villicus enim teneros agnos lanio tradit, dum adhuc herbæ ſunt expertes: &c. Submitti tamen etiam in vicinia urbis quandoque oportebit.* Vbi *ſubmittere* & *lanio tradere* opponuntur: *reſervare paſtioni* & *ſubmittere* eadem ſunt. Virg. Georg. 3, 157 *Poſt partum, cura in vitulos traducitur omnis: Continuoque notas, & nomina gentis inurunt: Et quos aut pecori malint ſubmittere habendo, Aut aris ſervare ſacris, aut ſcindere terram, &c.* Ibidem 3, 73 *Tu modo quos in ſpem ſtatues ſubmittere gentis, Præcipuam jam inde a teneris impende laborem*; h. e. ſervare, ut admiſſarii fiant: quod Varro 3, 3 *ad admiſſuram ſubmittere* dixit. Columella etiam ad alia traduxit: Ad *vitem* 3, 6 *Vitis fœcunda, cujus progeniem ſtudemus ſubmittere*, i. e. propagare. Ad *prata* 11, 2 *Per foſſe dies locis maritimis & calidis & ſiccis prata vel arva purgantur & in fœnum ſe bmittuntur*; i. e. intacta ſervantur, ut neque depaſcatur, neque ſecetur herba, ſed in fœnum ſinatur creſcere, ſie werden geſchonet, und nicht betrieben. Add. 2, 18, 2. ubi tamen potius rigare videtur *ſubmittere*; ita etiam Caro R. R. c. 8. Neque impedit quidquam, quo minus etiam alterum Columellæ locum ita interpretemur. vid. Cefneri Lex. ruſt. ¶ 3. Illud Virgilii eclog. 1, 46 *Paſcite ut ante boves, pueri, ſubmittite tauros*, nonnulli pro jugo ſupponere interpretantur, quod Apulejo *ſubjicere* in Floridis dicitur. Nam de Gymnoſophiſtis ita ſcribit: *Non illi terunt arva colere, vel aurum colere, vel equum domare, vel taurum ſubmittere.* ¶ 4. *Submittere* eſt hülfe ſchicken, Liv. 44, 4 *Nec auxit copias, integros feſſis ſubmittendo.* Cæſ. B. Gall. 7, 85. *Laborantibus ſubmittit.* v. Davis. ad h. l. & Drakenb. ad Liv. 6, 6. ¶ 5. Eſt & clanculum immittere, *perculſores ſubmittere*, Suet. Galb. ext. Cic. in Verr. 1, 41 *Ad pupillæ matrem ſubmittebat*, h. e. clanculum ablegabat. Adde Frontin. Strateg. 2, 5 ex. 38; 3, 2, ex. 9 & 6 ex. 6. ¶ 6. *Submiſſæ dextræ* ap. Sil. 12, 640, ſunt ſublatæ, ſurſum emiſſæ, quo ſenſu verbum hoc etiam Seneca Oedip. 226 uſurpavit: *Pias, numen precatus, rite ſubmiſi manus.* conf. Troad. 708.

¶ Submiſſus, *a, um*, niedergelaſſen, eingezogen, niedrig. Cicero pro

Plancio: *Submissa voce agam, tantum ut judices audiant*, ich will leiſe reden. Et Martial. 8 epigr. 75 *Hos comes invalidus submissa voce precatur.* Ovid. Met. 8, 638 *Submisso humiles vertice postes.* Hirt. de B. Gall. 8, 31 etiam comparativo uſus eſt. *Non dubitabat*, inquit, *quin recenti calumitate* (civitates) *submissiores essent futuræ*, demüthiger, nicht ſo trotzig. Et Seneca Controv. c. 32 *submissioribus verbis.* Et magis proprie Liv. 44, 9 de teſtudine militari: *Scutibus primis, secundis submissioribus, tertiis magis & quartis, postremis etiam genu nixis.* Adde Quintil. 11, 3; Suet. Tib. c. 68; Sen. epiſt. 13.

¶ Submiſſe, adverb. demüthig. Cic. Off. 1, 26 *Quanto sumus superiores, tanto nos submissius geramus.* Idem de Orat. 2, 53 *Qui aut breviter, aut submisse dicunt, decere judicem possunt; commovere non possunt.* Id. in Orat. c. 8 *Submissius a primo* (dicere), *deinde pressius, &c.* Petron. c. 105 *Scisciturі submissius cœpit.*

¶ Submiſſe, idem. Suet. Aug. c. 74 *Submissim fabulantes*, die leiſe redeten.

¶ Submiſſus, *ûs*, ſubſt. die einſchiebung. Tertull. adverſ. Marc. 5, 16 *Ex submissu erroris ulciscitur*, i. e. clancularia immiſtione.

¶ Submiſſio, *ônis*, f. die niederlaſſung; ut, *Submissio vocis*, Cic. Off. 1, 41; & *orationis*, Id. in Orat. c. 25.

¶ Submiſſor, *ôris*, m. ICt. in Dig.

¶ Submiſsörius, *a, um*, unterthänig. Sen. Controv. 32 *Non vultu demisso, non submissoriis verbis.* al. *summissoribus verbis.*

¶ Supermitto, *ere*, drüber her thun, oben drauf thun. Apicius 2, 1 *Et sic supermittes jecur.* Et 5, 3 *Pisa supermittes.* Adde Juſtin. 12, 14 extr. & Curt. 10, 4, 20.

¶ Transmitto, vel Tramitto, *ere*, committere, tradere, überlaſſen; ut, *Transmittere alicui bellum*, eſt ei adminiſtrandum committere, Cic. pro Leg. Man. c. 14. ¶ 2. Trajicere, ut, *Transmittere mare*, Cic. Nat. D. 2, 49, übers meer ſchiffen. Id. Att. 16, 6 *Duo freta fuerunt, quos transmitti oportet.* Et, *Transmittere mari supero*, Cic. Att. 9, 3. *Transmittere* & abſolute pro *transfretare*, ponitur. v. Gell. 2, 21; & 10, 26. Adde Curt. 4, 1, 27; Vellej. 2, 51, 1; & Cic. pro Lege Man. c. 11. Idem Phil. 1, 3 *Ab eo loco conscendi, ut transmitterem. Bellum transmittere*, apud Livium 21, 20, durchzug verſtatten, ein kriegsvolck durchlaſſen; pro quo & *exercitum transmittere*, dici poteſt. Sed Plin. 9 epiſt. 6 *Omne hoc tempus inter pugillares & libellos jucundissima quiete transmisi*, habe die zeit zugebracht. Et major Plin. 12, 12 *Papyrus transmittit litteras*, h. e. bibula eſt, das papier ſchlägt durch.

¶ Transmiſſus, *a, um*, überſendet, item hinübergeſetzt, übergeführt; ut, *Transmissæ classes*, Virg. Æn. 3, 403. Et, *Navigia transmissa* Curt. 10, 1, 15.

¶ Transmiſſus, *us*, m. ſubſt. die überfahrt, pro trajectu. Cæſ. de B. Gall. 5, 13 *Pari spatio transmissus, atque ex Gallia, est in Britanniam.*

¶ Transmiſsio, *ônis*, f. die überſendung. Salvianus 4 contra Avarit. p. 166 *Sibi opulenta rerum transmissione prospiciunt*: Intelligitur transmiſsio hæreditaria, ein vermächtniß. Sicuti & ICti *Transmittere* ad hæreditates referunt. vid. lib. 6 Cod. t. 51. ¶ 2. *Transmissio* & pro trajectu, die überfahrt, hinüberſchiffung. Cic. Phil. 1, 3. *Veni Syracusas, quod ab ea urbe transmissio in Græciam laudabatur.* conf. Id. ad Att. 4, 17. Et Capitol. in Marco c. 8 *Audita Veri transmissione*, id eſt navigatione in Aſiam ad bellum Parthicum.

MITŸLVS, *i*, m. piſcium aut concharum ſpecies, apud Horat. 2 ſat. 4, 28. Martiali dicitur *Mytilus*, de quo infra.

MITŸLĒNE, *es*, f. Μιτυλήνη, urbs in Lesbo, *μεγάλη καὶ καλή, magna & pulchra*, ut, Longus ſophiſta appellat lib. 1 Ποιμενικῶν. *Pulchram* & Horatius vocat 1 epiſt. 11, 17. vide Strabon. lib. 13. Ejus expugnationem narrat Livius epit. 89 in fin. In nummis conſtanter ſcribitur *Mytilene*, quod ab Holſtenio, Harduino aliisque obſervatum.

¶ Mitylenæus, *a, um*, adject. ut, *Mitylenæus mango*, Martial. 7 epigr. 79 *Mitylenæo modulari pectine*, Claudian. de Nupt. Honor. v. 235.

Mixtio, Mixtura, mixtus, vide ante in *Miſceo.*

MNA, *æ*, f. μνᾶ, mina. Plinio 21, 24 *Mna, quam nostri minam vocant, pendet drachmas Atticas centum.* vide ſupra *Mina.*

MNĒMĒ, *es*, μνήμη, i. e. memoria, huc referenda vox, propter derivata quædam Latinitate donata, v. g.

¶ Mnēmönica, *orum*, n. plur. μνημονικὰ, præcepta de memoria, gedächtniß-künſte. *Qui mnemonica didicerunt*, Auctor ad Herenn. 3, 17.

¶ Mnēmönides, *um*, Muſæ dicuntur Ovidio Metam. 5, 268, quaſi τῆς μνήμης vel μνημοσύνης, h. e. memoriæ filiæ. v. Heinſ. ad h. l. qui *Mnemonidas* reſtituit, cum ante *Meonides* legerentur.

¶ Mnēmösÿne, *es*, f. μνημοσύνη, mater novem Muſarum, *Memoria.* vid. Ovid. Met. 6, 114; & Auſon. epiſt. 5, 62.

¶ Mnēmösÿnon, *i*, n. μνημόσυνον, memoriæ monumentum, ein gedencken, Catullus epigr. 12.

MNESTHEVS, *ei*, m. duabus ſyllabis, Trojanus eſt Virgilio ex Aſſarici regis familia. *Mnesthea, Sergestumque vocat*, &c. *Et genus Assarici Mnesthens*, &c. Virgil. 4 & 12 Æneid.

Mobilis, mobilitari, mobilitas, mobiliter, quære in *Moveo.*

MŌCŌSVS, *a, um*, μωκώδης, höhniſch, ſpöttiſch, a μῶκος, *ſanna.* Ciceroni vindicatur hæc vox ad Art. 1, 13 *Cavillator genere illo mocoso*, ubi vulgo legitur *moroso*; & Quintiliano 11, 3 *Esse hanc mocosam actionem*, ubi vulgo *inctiosam.* Scilicet mocoſum eſt illud genus ridiculi, quod fit non ſalibus & dicacitate, ſed vultu & geſticulationibus. Itaque actionem mimicam & geſticulatoriam *mocosam* veteres oratores appellabant. Vid. ed. Græv. ad l. c. Ciceronis p. 73.

Moderabilis, moderamen, moderari, &c. vide in *Modus* n. 5.

MŌDERNVS, *a, um*, qui noſtro vivit tempore, ietzig. Hoc ſenſu Priſciano, atque Caſſiodoro, & Bedæ in uſu eſt: quorum tamen auctoritas, niſi antiquior acceſſerit, tanta haud eſt, ut a barbarismo eos, qui hoc verbo frequenter hodie utuntur, liberare poſsit. Barth. ad Briton. Aremor. p. 687 eam latinam non eſſe, dudumque doctis explosam confirmat. Et quid opus vocabulo ſordido, cum non deſint putiora: *præsens, recentior, junior*, &c. vid. Antibarb. Cellarii p. 312.

Modeſte, modeſtia, modeſtus, quære in *Modus* n. 6. Modialis, *Modius*, Modice, modicellus, modicus, modificatio, modificato, modificus, modimperatus, *Modus*, n. 4 & 1, Modiolus, *Modius.*

MŌDIVS, *i*, m. menſura duas & triginta heminas, vel ſextarios ſedecim, vel amphoræ partem tertiam continens. vid. *Hemina.* Eſt autem rum liquidorum, tum aridorum menſura. Cic. de Amic. c. 19 *Verum illud est, quod dicitur, multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiæ munus expletum sit.* vid. Chiliad. *De mille fabæ modis* &c. Horat. 1 epiſt. 16, 55. *Mödio metiri pecunias*, proverbium in divites, de quo Interpp. Petron. c. 37 p. 156. Interdum eleganter ea vox omitti ſolet. v. Gronov. ad hæc Liv. 43, 6. *Tritici decies centum millia & hordei.* ¶ 2. Plinius 18, 16 etiam *Modium* dixit genere neutro, *Modia vicena.* Vetus auctor de menſuris apud Rigaltium: *Vrnæ duæ amphoram complent, quæ sunt modia tria.* Et mox: *Modia quinque medimnum faciunt.* ¶ 3. *Modius agri* apud Auctores de limitibus Gœſianos p. 264 eſt tertia pars jugeri, h. e. quadrati pedes 9600. &c. conf. locus Columellæ in *Semodius.* Palladius Maj. 4, 1 it. Iun. 2, 1.

¶ Modiölus, *i*, m. dimin. Plaut. Ciſt. 2, 2, 7 *Ei promisi modiolum vini dare*, alii: *dolium.* ¶ 2. Vitruvio 10, 12 ſeq. etiam eſt, ein brunnen-eimer, ſchöpfgelte. ¶ 3. *Modiolus* in rota, cui affixi ſunt radii, die nab am rad, Plin. 9 c. 4. ¶ 4. Quale ſit inſtrumentum chirurgicum, vide apud Celſum 8, 3.

¶ Modiālis, *e*; ut, *Aulæ modiales*, i. e. capaces modii, Plaut. Cap. 4, 4, 8, darein ein maß gehet.

¶ Modiatio, *ônis*, f. tritici menſura, modius frumenti, apud ICtos & Caſſiodorum lib. 4 Var.

¶ Semödius, *i*, m. dimidium modii. Martial. 4 epigr. 46 *Farris semodius.* Columella 2, 11 extr. *Modiis tribus, interdum duobus ac semodio jugerum occupatur.* Dicitur quaſi *Semimodius.* Gloſſæ vet. *Semodium*, ἡμιόδιον. Adde Cat. R. R. c. 10, 40, & 162, Colum. 7, 5; Pallad. 1, 26.

¶ Semodiālis, *e*, ſemodium continens; ut, *Semodialis olla*, Marcell. Emp. c. 16. *Placenta semodialis*, Cato de R. R. c 76 extr.

¶ Trimödium, *i*, n. menſura trium modiorum. Plin. 33, 1 *Trimodia annulorum Carthaginem ab Hannibale missa.* Adde Plaut. Menæchm. prologo v. 15.

¶ Trimodius, *a, um*, adj. Colum. 12, 50 *Corbulæ trimodiæ satoriæ.* Et abſolute *Trimodia* pro corbula tali, Idem 2, 9; & 12, 18.

¶ Decemmodius, vel Decimodius, *a, um*, adject. Columella 12, 50 *Corbulæ decemmodiæ.*

MÖDO, adverb. minus ſignificat quam *nuper*, neulich, ietzt, erſt, allererſt. Cic. Verr. 6, 3 *Quid dico nuper? imo vero, modo, ac plane paullo ante vidimus.* Liv. tamen 22, 14 *Modo C. Lutatio quæ alia res, quam celeritas victoriam dedit?* ubi *modo* eſt ante 25 annos. v. Gron. Obſerv. 1. 4 c. 18. Ter. Eun. 4, 4, 47 *Modo ait, modo negat*, ietzt ſagt er ja, ietzt nein. Liv. 38, 56 *Nebulonem, modo nugatorem appellat*, ubi vox *modo*, quæ geminanda erat, ſemel omiſſa. v. Interpr. Livii ad 3, 37. *Modo ut tacere possis*, i. e. *Dummodo* vel *saltem ut*, ſo du nur ſchweigen könteſt, Idem Phorm. 1, 2, 9. Et Heau. 4, 1, 4 *Vtut satis contemplata modo sis.* Virg. Æn. 4, 109 *Si modo, quod memoras, factum fortuna sequatur.* Ter. Eun. 4, 4, 47 *Cœrea aliquid inveni modo*, i. e. ſaltem, vel tantummodo, vel tantum. Suet. Domit. c. 5 *De Sarmatis lauream modo Iovi Capitolino retulit. Modo non*, i. e. tantum non, hoc eſt, propemodum. Ter. Phorm. 1, 2, 18 *Senem per epistolas pellexit modo non montes auri pollicens.* Nota ſunt *non modo, sed etiam.* Cic. pro Ligario: *Non modo cum repub. secunda sperare, sed etiam, si adversa omnia essent*, i. e. non ſolum &c. vid. in *Sed.* ¶ 2. Cum pronomine relativo eam fere vim habet, quam indeclinabilis *cunque* ad ſignificandam univerſitatem. Sall. Cat. 39 extr. *Cujusque modi genus hominum, quod modo usui foret.* Ita Iug. 64, 5. vid. Cort. ad locum priorem. Ovid. Am. 2, 14, 40 *Et clamant, merito, qui modo cunque vident.* Quin Cic. Verr. 2, 26 *Vt omnes istius injurias, quas modo posset, rescinderet.*

¶ Amödo, von nun an, vox non infrequens veteri bibliorum interpreti; unde & uſurpat Euſebius Gallicanus Homil. in nativ. B. Steph. p. 21, 6. Guil. Brito 4, 136; & 12, 81. vide Barth. ad Britonem p. 718. Novat. de Trinit. c. 28 *Amodo nostis illum & vidistis*, ex Ioh. c. 14, 7, ubi & Vulg. Interpr. & in locis aliis. Gr. ἀπάρτι vel ἀπὸ τῦ νῦν.

Dummodo, Solummodo, Tantummodo, v. *Dum, Solus, Tantus.*

Modulabilis, modulamen, modulari, modulus, &c. v. *Modus* n. 3.

MÖDVS, *i*, m. menſura, μέτρον, ratio jubens, ne quid nimis, ſed cum moderatione omnia fiant, maß und weiſe. Μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον, Pythagoræ, Phocylidis, Heſiodi, omnium denique ſapientum præceptum. Plaut. Pœn. 1, 2, 30 *Modus omnibus in rebus optimum est habitu: Nimia omnia nimium exhibent negotium hominibus ex se.* Quint. 11, 3 extr. *Regnat in his maxime modus.* Et Plin. 26, 4 *Nulla in re modum humana ingenia noverunt*, wiſſen keine maß zu halten. Liv. 3, 11 pr. *Nec suum cuique jus modum faciebat, sed vi obtinendum erat, quod intenderes.* Cic. Verr. 2, 48 *Nos modum aliquem, & finem orationi nostræ faciamus.* Et, *Statuere modum inimicitiarum*, Idem pro Syll. c. 17. *Statuere modum gravibus æruinis*, Senec. Herc. Fur. v. 206. *Tenere & retinere modum*, Cic. Off. 1, 29. *Etsi suus cuique modus est, tamen magis offendit nimium quam parum*, Idem in Orat. c. 22. Horat. 1 ſat. 1, 106 *Est modus in rebus*, &c. Lucan. 2, 380 *Hæc duri immota Catonis Secta fuit, servare modum finemque tenere.* ¶ 2. Significat & rationem ſeu viam, ritum ac morem, eine art, eine weiſe. Plaut. Amph. 3, 4, 12 *Recte facit, animo quando obsequitur suo: Quod omnes homines facere oportet, dum id modo fiat bono*: i. e. bona ratione: hoc eſt, juſte ac licite. Quin *Modo ac ratione* latinis ſcriptoribus eſt *ordine & recte*, ordentlich. Cic. pro Quintio c. 7 *Existima C. Aquili, modo ac ratione omnia Romæ Nævium feciſſe.* Integra locutio eſt *bono modo*, qua utitur Plaut. Amph. 3, 4, 13 *Quod bono fiat modo.* Et ipſe Cicero 13 ad Atticum: *De die tantum videto, & id ipsum bono modo tantum, quantum videbitur.* Et in Acad. Quæſt. cap. 2 *Hæc tibi tam sunt defendenda quam mœnia, mihi autem bono modo. Novo modo*, Cic. Verr. 2, 38. Et, *Multis modis aliquem exspectare*, Ter. Hec. 2, 3, 7, quod Donatus *vehementer* interpretatur.

Omnibus modis, Ter. Eun. 2, 3, 92, in alle wege. *Hostilem in modum*, Liv. 1, 5, it. Cic. de prov. consul. c. 3, feindseliger weise. Horat. 4 od. 2, 27 *Ego apis Matinæ More modoque Grata carpentis thyma:* nach art einer bienen. Liv. 21, 33 *Ruinæ maximæ modo jumenta cum oneribus devolvebantur.* ubi v. Duker. *Majorem in modum*, Cic. fam. 11, 22. Et, *Mirum in modum*, 15, 9. It. *Miris modis*, hefftig, wundersehr. Et, *Miserandum in modum*, Idem de provinc. cons. c. 3. ¶ 3. Ter. Andr. 1, 1, 15 *Sine nunc meo me vivere interea modo*, i. e. voluntate & arbitrio meo, ut Donatus explicat. Idem Eun. 5, 3, 11 *Spero, me habere, qui hanc meo excruciem modo*, i. e. ut volo, sicut Donatus interpretatur. Plaut. Men. 2, 1, 25 *Molestus ne sis, non tuo hoc fiet modo*, nach deinem kopf. ¶ 4. *Modus* musicorum est: In cantilenis enim *modos* vocant, quos νόμȣς Græci dicunt. Aristoteles apud Suidam: νόμοι καλȣ̃νται οἱ μȣσικοὶ τρόποι καθ' ȣ̔̃ς τιν' ᾄδομεν. Vetus auctor, qui cum Censorino edi solet, c. 11 MODVS *est lex quædam & ordo vocalium intervallorum & differentia: vel, ut Aristoxenus definit, non utcunque compositum vocalium temporum intervallum.* Idem principio capitis, Musicam ipsam *peritiam faciendorum & canendorum modorum* definit. *Modi* enim, sive τρόποι, varii fuerunt; ut, *Æolius, Lydius, Phrygius, Dorius* &c. Apul. in Floridis: *Tibicen quidam Antigenidas fuit, omnis voculæ melleus modulator & idem omnis modi* (ita legendum putat Salmasius, non *omnimodis*) *peritus modificator, seu tu velles Æolium simplex, seu varium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum*, &c. vid. Dalechamp. ad Plin. 2, 22. In titulis Terentianarum fabularum legimus, *Modos fecit Flaccus Claudii*, i. e. præcepit, præscripsit, quos & tibicen caneret, & actor sequeretur. Hoc autem præstabat peritus musicæ: quæ eam ob caussam & *faciendorum* juxta & *canendorum modorum peritia*, auctori veteri, quem citabamus paullo ante, definitur. Evanthius prolegomenis in Terentium: *Modis canticum temperare.* Tertullianus, quod Salmasius ad Capitolinum observat, *Canticum musicis notis expedire* dixit. Apulejo in Floridis *Modificator* cantor est. ¶ 5. Hinc transfertur ad leges decori. Horatius 2 epist. 2, 143 *Ac non verba sequi numeris modulanda Latinis, Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ*: i. e. recte vivendi disciplinas ac leges. Idem 1 epist. 18, 59 *Quamvis nil extra numerum fecisse modumque Curas*, i. e. contra decorum, ac recti legem. ¶ 6. Hinc translatione facta Ter. Andr. 1, 1, 66 *Qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi, Neque commovetur animus in ea re tamen, Scias, posse habere jam ipsum suæ vitæ modum*: i. e. imperare, seu moderari vitæ, & quasi aliquam dare legem posse, sich guberniren können. ¶ 7. Certam ac definitam magnitudinem notat, quam vulgo *quantitatem* dicimus. Horat. 2 sat. 6, 1 *Modus agri non ita magnus.* Seneca de Tranqu. c. 7 extr. *Optimus pecuniæ modus est, qui nec in paupertatem cadit, nec procul a paupertate discedit.* Et Cic. pro Marcello c. 8 *Vitæ modum* dixit, i. e. spatium. vid. Rhodii Lexicon Scribonian. Nep. 11, 2, 4 *Hastæ modum duplicavit*, h. e. hastas altero tanto longiores fecit. Sic *modum spatiumque plantæ* Gellius dixit 1, 1; v. & Buchner. ad Plin. 8 epist. 20. A quo non longe abludit, quando pro *termino* sumitur, uti de Herculis columnis Avienus Descript. Orb. v. 100 dixit: *Hic modus est orbis.* Plaut. Men. 2, 1, 8 *Nam quid modi futurum est, illum quærere?* i. e. num finis erit quærendi. ¶ 8. Hinc & *Modus* pro copia, sive instrumento ponitur, vorrath; ut, *Vestis ingens modus*: item, *ingens pecuniæ captivæ modus*, Curt. 5, 6, 8. *Magnum modum legionum efficere*, viel regimenter aufbringen, Vellej. 2, 74, 3. Apul. lib. 6 Miles. *Erant & falces & operæ messoriæ modus omnis.* Frontinus de Aquæduct. lib. 1 *Qui foderant, ingentem aquæ modum invenerunt.* Aur. Victor in Trajano: *Tantus erat in eo maximarum rerum modus.* ¶ 9. *Modus* pro fine Hor. od. 2, 6, 7 *Sit modus lasso maris & viarum militiæque.* ubi v. Schol. Virgil. Æn. 4, 98 *Sed quis erit modus!*

Modulus, diminutivum; item

Modicus, Immodicus, &c. nec non

Moderor, Moderatio &c. ut &

Modestus, cum derivatis & compositis, vide distincto ordine num. III, IV, V & VI post composita ex *Modus* num. I & II.

Modernus, Modius & Modo, vide paullo ante seorsim.

I. Ex *Modus* composita cum nominibus, pronominibus & verbis.

¶ Mŏdifĭcus, *a, um*, modum servans, abgemessen. Auson. Parental. 27 *Cui brevia mela modifica recino.*

¶ Modifico, *are*, & Modificor, *ari*, modum, id est, mensuram dare, messen, mäßigen. Apul. extr. Florid. *Orationi modificabor.* Et, *Verba modificata ab oratore, & inflexa quodammodo*, nach einer gewissen weise, oder melodey gerichtet, Cic. Partit. Orat. c. 5. Et, *Membra illa modificata esse debebant*, Idem de Orat. 3, 48, wohl eingetheilet.

¶ Mŏdificatus, *a, um*, auf eine gewisse weise oder melodey gerichtet. Sidon. 8 epist. 12 *Modificato celeusmate laudes canere.* Idem 9 epist. 2 *Modificatæ lusciniarum querelæ.*

¶ Modificatio, *ōnis*, f. die ordentliche eintheilung. Seneca in epist. 88 post princ. *Versuum lex ac modificatio.* Adde Gellium 10, 3.

¶ Modificator, *ōris*, m. ein musicus, speciatim ein componist. Apul. Florid. de Antigenida: *Omnis voculæ melleus modulator & idem omnis modi peritus modificator.*

¶ Modimperator, *ōris*, m. Varroni dicitur *Magister convivii*, qui modos legesque bibendi dabat, de quo Lips. 3 Antiq. Lect. & Non. 2, 565.

Aliusmodi, vide in *Alius*.

Dulcĭmŏdus, vide supra *Dulcis*.

¶ Millĕmŏdus & Millimŏdus, *a, um*, tausendfältig. Venant. Fortunatus 3 de vita Martini v. 303 *Hic ubi millimodas animalis adegerit iras.*

Multimŏdus, Omnimodus, omnimodo, vide *Multus*, *Omnis*.

¶ Ejusmodi, Ejusdemmodi, dergleichen, dieser oder solcher art. Ter. Andr. 1, 1, 66 *Qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi.* Genitivus est instar adjectivi indeclinabilis. Ita Cic. pro Leg. Manil. c. 2 *Genus belli est ejusmodi.* Idem Att. 3, 4 *Quod confectum est, erat ejusmodi*, so war es. Idem ad Qu. Frat. 1, 1, 4 *Alios dissimiles, alios ejusdemmodi mundos esse*, gleicher art. Sic

¶ Hujusmodi, Hujuscemodi, idem. Nepos 10, 7, 2 *Id hujusmodi erat*, das war also beschaffen. Ter. Heaut. 2, 3, 98 *Hujusmodi, obsecro, aliquid reperi*, erfinde doch so etwas. Cic. Verr. 3, 82 *Ex hujuscemodi principio.* Sallust. Cat. c. 15 *Fecerat alia hujuscemodi contra jus*, vieles dergleichen. Et c. 20 *Orationem ejuscemodi habuit.*

¶ Illiusmodi, idem. Cic. Div. in Verr. c. 22 *Illiusmodi quadruplatores*, solche calumnianten.

¶ Istiusmodi, idem. Cic. Verr. 4, 5 pr. *Nihil istiusmodi suspicari*, dergleichen nichts. Ter. Heaut. 2, 4, 7 *Et vos esse istiusmodi, haud mirabile est.*

¶ Istimodi, idem. Plaut. Truc. 5, 38. Sed metri laborantis causa malit Pareus *istiusmodi*.

¶ Cujusmŏdi, welcher art, welcherley, fœcundum est derivationibus. Hirtius B. Afric. c. 31 *Cujusmodi victoria esset futura.* Cic. fam. 4, 7 med. *Cujusmodi res esset*, i. e. cujuscunque modi. Vnde

¶ Cujuscemŏdi, omnis generis, allerley art. Hirtius l. c. cap. 36 *Cujuscemodi generis hominum delectus habere.*

¶ Cujusquemodi, idem. Cic. de Fin. 2, 1 *Oratio quamvis multa cujusquemodi rapiat.* Florus 3, 4, 2 *Ludibrio cujusquemodi fœdare.*

¶ Cuimodi, idem quod *cujusmodi* Gellio familiare v. g. 9, 13 *Cuimodi fuerit pugna decertatum*; Id. 14, 1 *Atque illud etiam cuimodi esset, considerandum putabat*; Ita 14, 6; 20, 1. Pareus in Lex. Crit. etiam apud Ciceronem *cuimodi* legi vult locis, quæ referimus in *Cuicuimodi*.

¶ Cuicuimodi, i. e. qualiscunque, euphoniæ, ut videtur, causa, pro cujuscujusmodi. Cic. Att. 3, 22 extr. *Tu ad me velim omnia, cuicuimodi sunt, scribas.* Idem Tusc. extr. *Vbi melius uti possimus hoc, cuicuimodi est, otio?* Id. ad Att. 12, 18 pr. *Quod velim mihi cognoscas, cuicuimodi est.*

¶ Cujusdammŏdi, einer gewissen art. Cic. de Fin. 5, 12 *Animus non esse solum, sed etiam cujusdammodi esse debet.* conf. de Divin. 2, 15 pr.

¶ Cujuscunquemodi, & Cujusmodicunque, i. e. qualiscunque vel cujus generis, welcherley art. Sallust. Catil. c. 39 extr. *Cujuscunquemodi genus hominum.* Pro quo Cic. pro Cluent. c. 6 *Cujusmodicunque mater sit.*

Quemadmodum vide mox n. II. post *Admodum*.

¶ Quodammŏdo, aliquo modo, einigermassen. Cic. de Amic. c. 8 *Propter virtutem & probitatem, etiam quos nunquam vidimus, quodammodo diligimus.*

¶ Quomŏdo, adverb. qua ratione: wie? auf was weise; ut, *Quomodo se res habet tibi?* Plaut. Aul. 1, 1, 8, wie steht die sache? Item Ter. Heaut. 4, 3, 7 *Miror, quomodo tam ineptum potuerit tibi venire in mentem.* Cic. Att. 13, 2 *Quomodo nunc est, pedem ubi ponat in suo, non habet*, hoc est, ut nunc est, wie es ietzt um ihn steht. Martialis 10 epigr. 16 *Quicquid habent omnes accipe, quomodo das.* Manil. 3, 415 *Quomodo divinis Nemeæus duxerit horis.* ¶ 2. Diminuendi vim habet & excipiendi, sicut ὡς ut. Cic. Att. 9, 7 p. 28 Gr. *Misi Cæsaris literas sana mente scriptas, quomodo in tanta insania.*

¶ Quomodocunque, id est, quoquo vel quocunque pacto. Cic. de Finib. 5, 11 *Quomodocunque dicitur, intelligi tamen, quid dicatur, potest*, man rede nun gleich, wie man wolle.

¶ Quomodolĭbet, i m. Augustinus de Civ. Dei 21, 19 *Quomodolibet vixerint.*

¶ Quomodonam, wie denn? Cic. ad Qu. fratr. lib. 2 extr. *Quomodonam, mi frater, de nostris versibus Cæsar?*

¶ Quoquomŏdo, i. e. quomodocunque. Cic. Att. 8, 3 *Quoquomodo ea res huic quidem cecidit*, es sey ihm auch diese sache gerathen wie sie wolle. Idem Verr. 5, 34 *Quoquomodo se res habeat*, dem sey wie ihm wolle. Et ad Qu. Frat. 1, 2 *Tu quoquomodo hominem investiges velim*, wie du nur kanst.

¶ Vniusmŏdi, adject. einerley, einer art, eines schlags. Ter. Heaut. 1, 2, 31 *Parentum injuriæ uniusmodi ferme sunt.* Cic. de Vniverso c. 7 *Materia uniusmodi & sui similis.*

¶ Vnimŏdus, *a, um*, idem. Prudent. Psychom. v. 770 *Vnimodis compagibus unus.*

II. Composita ex *Modus* & præposit.

Amodo, vide paullo ante in *Modo*.

¶ Admŏdum, adverb. idem quod mirum in modum, valde, sehr; ut, *Litteræ tuæ admodum me delectârunt*, Cic. Att. 7, 24. ¶ 2. *Admodum quam*, pro *admodum* Plautus dixit Amph. 1, 3, 43 *Ex amore hic admodum quam sævus est.* ¶ 3. Habet in responsione & annuendi vim, valetque idem, quod omnino, ja freylich, allerdings. Ter. Phorm. 2, 2, 1 PH. *Itane patris ais conspectum veritum hinc abisse?* GE. *admodum.* vide ibi Donatum. Atque ita Plautus non semel, ut Trin. 2, 4, 19. ¶ 4. Etiam extra responsionem fortiter atque asseverate affirmat interdum, idemque adeo valet, quod *omnino, plane, certe*, ut explanat Pareus in Lex. Crit. p. 42. Ter. Heaut. 1, 1 *Quamquam hæc inter nos nupera admodum notitia est*, gantz neulich. Gell. 19, 12 *Quia nihil admodum super vite aut arbore colenda sciret*, so viel als nichts. Ac frequenter hunc in sensum hac particula uti amat Salvianus, de quo & Barthium consule Advers. 29, 3 f. 1352. ¶ 5. Vicissim tamen numeralibus adjunctum trepide tantum atque non prorsus determinate affirmat, ut idem sit quod *fere*, vel *circiter*. Cæsar de B. Gall. 5, 40 *Turres admodum CXX excitantur incredibili celeritate.* Liv. 44, 43 *Secuti sunt eum admodum quingenti Cretenses.* Epitom. lib. 55 *Alexandri filius rex Syriæ decem annos admodum habens*, wenn er alt war, so war er etwa zehn jahr. Ita Iustin. 24, 1, 6 bis occurrit. Quod recte monet in Indice Freinshemius. Qui non aliter debebat in Indice Flori. Etiam apud hunc 2, 6, 10 *Admodum prætextatus videtur notare* tantum non, fere adhuc prætextatus. *Iuvenem* certe appellat Livius. ¶ 6. Moderationem etiam & silentium postulandi vim habet. Cic. de Leg. 3, 11 *Scis solere in hujusmodi sermone, ut transiri alio possit, ADMODVM dici*: genug hievon.

¶ Quemadmŏdum, similitudinis adverbium, ad quem modum, wie, auf was art; ut, *Quemadmodum spero*, Cic. fam. 1, 2, wie ich hoffe. *Quemadmodum ipsum dicere audivi*, Id. Verr. 3, 65. *Quemadmodum exponam, debito*, i. e. quomodo, Nepos 16, 1, 1. *Quæsivit a Medicis, quemadmodum se haberet*, Id. 10, 2, 4. *De iis rebus, quæ hic geruntur, quemadmodum se provincia habeat.* ¶ 2. Narrationibus inservit, sicut *ut*. Cic. pro do. c. 55, 1 *Delatum est ad nos - - quemadmodum iste - - pronuntiarit & fecerit.*

¶ Commŏdus, *a, um*, proprie quod *cum modo* fit, quod modum non excedit, h. e. quod justum est, in rechter maß; ut, *Commoda statura*, Plaut. Asin. 2, 3, 21, die nicht zu groß, nicht zu klein. *Commodum talentum, commodæ minæ*, i. e. justi ponderis, Idem Asin. 3, 3, 135. Hinc *Commodi cyathi*, apud Horat. 3 od. 19, 14, qui justum modum habent, qui, cum exsiccandi sunt, non nimis affligunt: quibus alibi *iniqua pocula* oppositi. Hinc &, qui ita sibi moderantur homines, ut ne offendant ac molesti sint aliis, h. e. modesto ingenio sunt, & alicni ab omni fastu atque superbia, quæ facile adducunr in odium, *Commodi* & *moribus commodis* esse dicuntur, mit denen wohl umzugehen ist. Ita *Commodos convivas* Plautus dixit Pœn. 3, 3 pr. Ter. Heaut. 3, 2, 16 *Mulier est commoda, & Faceta hæc meretrix.* His opponuntur *superbi* & *importuni*. Vnde & Plautus, *incommodum*, & *importunum* conjungit Asin. 1, 1, 46. Auctor ad Herenn. 4, 18 *Qui privatus intolerabili superbiâ fuerit, eum commodum & sui cognoscentem videre in civitate quis potest?* Græci tales homines εὐχρήστους appellabant. Latinis & *Concinni* dicuntur. vide supra. ¶ 2. *Commodus*, de eo, quod lubet, & facile est, neque nos gravat, gelegen. Ter. Phorm. 5, 8, 37 *Exsequias Chremeti, quibus est commodum, ire jam tempus est.* Cic. Verr. 2, 13 *Aut eum judicem, quem commodum erat, &c.* Ad quem locum Asconius: *Venuste*, inquit, *posuit pro eo, quem volebat. Sic Terentius* (Adelph. 1, 2, 38) Amat? dabitur a me argentum, dum erit commodum. *Nam meretrici dare, quando est commodum? Sed est positum pro eo, quam diu libuerit.* Cic. de Divin. 1, 50 *Etiam philosophum, si ei commodum esset, pecuniam facere posse.* ¶ 3. Gradibus etiam adjungit. Cic. Att. 9, 3 *Si commodius anni tempus esset.* Cæs. B. G. 7, 6 *Vrbanas res commodiorem in statum pervenisse.* Et B. Gall. 2, 47 *Commodissimum visum est.* Et B. Civ. 3, 85 *Hanc sibi commodissimam belli rationem judicavit.* Cic. Att. 1, 20 pr. *Nihil duco esse commodius, quam de his rebus nihil jam amplius scribere*, es ist am besten. Ita *Commodiores* esse dicuntur, qui cum valetudine in gratiam redeunt, sive qui melius habent, apud Plin. 3 epist. 16.

¶ Commŏdum, *i*, n. subst. utilitas, emolumentum, nutz, vortheil, gute gelegenheit. Ter. Andr. 4, 1, 4 *Sua commoda ex alterius incommodis comparare*, seinen vortheil schaffen, mit eines andern schaden. Cic. ad Qu. frat. 1, 1, 8 *Est ejus, qui aliis præsit, eorum, quibus præsit, commodis utilitatique servire*, ihren nutzen befördern. Id. pro Muren. c. 23 *Contra valetudinis commodum laborare*, über vermögen, zum schaden der gesundheit. Idem Off. 3, 6 *Suum cuique incommodumferendum est potius, quam de alterius commodis detrahendum.* Et Ter. Eun. 3, 5, 25 *Commodum ex aliqua re capere*, nutzen haben. Irem Horat. Arte poët. v. 175 *Multa ferunt anni venientes commoda secum, Multa recedentes adimunt. Quod commodo recip. facere possis*, Cic. fam. 1, 1; & 4, 2 formula, qua eorum prudentiæ, quibus pars reip. traditur, ea committitur &c. ¶ 2. Eadem significatione accipitur, quam de adjectivo n. 2 obsetvavimus, bequemlichkeit, gemächlichkeit. Cic. act. 1 in Verr. extr. *Etiamsi spatium ad dicendum nostro commodo, vacuosque dies habuissemus.* Id. Att. 12, 28 extr. *Et velim aliquando, cum erit tuum commodum, Lentulum puerum visas.* Idem fam. 4, 2 extr. *Tu, quod tuo commodo fiat, quam primum velim venias*, unbeschwert. Id. Att. 13, 48 pr. *Heri nescio quid in strepitu videor exaudisse, cum diceres, te in Tusculanum venturum. Quod utinam! iterum utinam! tuo tamen commodo.* Oppon. *Incommodo*, de quo p. p. Hinc formula *per commodum*, nach guter gelegenheit, quam gemmulam Gronovius ad Liv. 30, 29 vocat, eamque aliquot locis eidem auctori restituit. ¶ 3. *Commoda* etiam dicebantur præmia, quæ super stipendia milites cum missione consequebantur. Vnde *missionum commoda*: item, *militiæ commoda*, Suetonio Aug. c. 24, & Calig. c. 44 appellantur. *Tribunatus commoda*, Cic. fam. 7, 8, quamquam hoc ad ipsa stipendia refert Grævius. Ovid. de Arte am. 1, 131 *Romule, militibus scisti dare commoda solus, &c.* vid. Lipf. 5 de Milit. Rom. dial. 19 extr.

¶ Commodum, adverb. i. e. opportune, ipso eodemque tempore, zu rechter zeit. Ter. Eun. 2, 3, 51 *Illa sese interea commodum huc adverterat, &c.* sie hatte sich gleich herumwandt. Cic. Att. 13, 9 *Commodum discesseras heri, cum Trebatius venit*, h. e. *vix discesseras.* Et rursus ad eumd. epist. 19 ejusd. lib. *Commodum ad te dederam litteras de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionysius venisset*, h. e. *vix ad te dederam, &c.* Apul. lib. 1 Met. *Commodum quieveram: & repente impulsu majore, quam ut latrones crederes, januæ referantur, &c.*

¶ Commŏde, bene, scite, apte, fein artig; ut, *Commode saltare*, Nepos præfat. 1. *Commode verba facere*, Idem 2, 5, 1, de eo, qui nativum linguæ leporem exprimit. *Commodius disputare*, Cic. Offic. 2, 25. *Commodius administrare rempubl.* Cæs. B. Gall. 6, 19. Idem 5, 47 *Explorat, quo commodissime itinere vallem transire possit.* Varro R. R. 2, 5 *Pascuntur armenta commodissime in memoribus.* ¶ 2. *Commode* valet, *Bene*, wohl. Cic. pro S. Rosc. c. 12 *Quem pro dignitate ne laudare quidem quisquam satis commode posset.* Ter. Heaut. 3, 2, 49 *Nunquam commodius herum audivi loqui*; i. e. æquius, comius, minusque pro herili ingenio.

¶ Commodo, adv. opportune, eben recht. Plaut. Trin. 2, 3, 9 *Commodo Ipse exit Lesbonicus foras.* Add. Mil. 4, 4, 61. Sen. ep. 70 *Commodo mori.* Laudat etiam fragm. Titinnii & Sisennæ Falsterus.

¶ Commodule, adv. dim. vid. in derivatis ex *Modulus*.

¶ Commoditer, adv. idem quod Commodo, in Gruteri Inscript. Spur.

¶ Commoditas, *ātis*, f. eute sache, bequemlichkeit; ut, *Quæ commoditates ex ea re sint, vide*, Ter. Andr. 3, 3, 37. Eleganter Plautus dixit, *Commoditatis omnes articulos scio*, ich weiß schon die rechte zeit zu treffen, in Menæch. 1, 2, 31. Nepos 25, 9, 2 *In eo lædendo se aliquam consecuturos commoditatem sperabant*: id est, commodum, lucrum, quæstum. ¶ 2. *Commoditas membrorum*, Suet. Aug. c. 79 conciunitas est, die proportion. *Commoditas orationis*, Aut. ad Herenn. 1, 1. *Corporis commoditas*, Cic. de Invent. 1, 25.

¶ Commŏdo, *avi, atum, are*, est præbere, accommodare, zu willen seyn, dienen, an die hand gehen. Cic. fam. 13, 35 *Omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei commodes*, conf. ibid. ep. 32. Fundamentum constructionis in ellipsi pronominis. Plene Cic. fam. 13, 53 *Vt in omnibus rebus ei te commodes.* Tac. Agric. 19, 4 *Parvis delictis veniam, magnis severitatem commodare*, i. e. adhibere. Frequentet inprimis de usu alicujus rei alteri permisso adhibetur, leihen. Cic. Off. 1, 16 *Quicquid sine detrimento possit commodari, id tribuatur vel ignoto.* Liv. 23, 48 *Reipublicæ ad tempus commodare. Commodamus autem proprie vestes, libros, vasa, equos*, hoc est, quæ eadem reddantur numero & specie; non autem *aurum, frumentum, vinum*, quæ non redduntur eadem, ut Grammatici observant. Sunt qui neglectum hoc a Ciceronе velint in Cæliana aliquoties v. g. c. 13 *Si aurum Cœlio commodasse non dicit.* Sed debebant conferre c. 21, ubi apparet, fuisse *ornamenta*, non pecuniam, reddenda eadem numero & substantia. Vid. Ol. Borrich. Cogit. de L. L. p. 64. Vellej. 2, 70, 4 *Commodare cui nanum*, einem hülfliche hand leisten. Liv. 40, 57 *In omnem eventum consilia commodabantur.* Et Seneca epist. 8 *In senatu candidato vocem & manum commodare*; i. e. voce & manu latentem quasi producere & extrahere, uti est apud Senecam de Tranquill. c. 9. vid. Lipf. ad Senecæ epist. 8; & Plin. 3 epist. 20.

¶ Commŏdātus, *a, um*, geliehen, vorgestreckt; ut, *Pecuniæ commodatæ*, Ascon. Pedian. in Verr. de Prætur. urb. Idem ibid. *Signis ac tabulis pictis partim ab amicis, partim e Græcia commodatis utebantur.* Cic. pro Marcello c. 6 *donata & commodata* oppositi, Seneca epist. 120 *Nihil suum judicat, sed ut commodatis utitur*, als ein darlehn.

¶ Commodatum, *i*, n. subst. Vlpian. lib. 2 Dig. t. 14 l. 7 § 1; Paul. lC. lib. 47 D. t. 2 l. 15 § 2; Iavolen. ibid. l. 71.

¶ Commodatio, *onis*, f. Apul. Asclep. p. 402 *Ab hominibus sunt commodationes alternæ.* Dicitur etiam esse Cic. de Orat. 2... *Cognitio & commodatio orationis in principio.*

¶ Commodator, *ōris*, m. qui commodat. Dig. lib. 13 t. 6 l. 7. Item lib. 47 t. 2 l. 14 § 14; & l. 53 § 2.

¶ Commodatarius, *i*, m. cui aliquid commodatur, dem man etwas leihet. vide § 2 Inst. quib. mod. contr. oblig.

¶ Commŏdito, *are*, frequent. apud Catullum carm. 10 de Varri scorto, v. 26 legi putatur, sed castigatiores libri habent *commodo nam* pro *commodita*.

¶ Accommŏdo, *are*, applicare, adjungere, adhibere est, an etwas fügen, auf etwas lencken, richten, anlegen. Virg. Æn. 2, 393 *Lateri-que Argivum commodat ensem.* Sic, *Accommodare orationem auribus multitudinis*, nach den ohren der leute einrichten, Cic. de Orat. 2, 38. *Exordium vulgare est quod in plures causas potest accommodari*, Id. de Inv. 1, 18. Et, *Accommodare testes ad crimen*, über iede beschuldigung abhören, Idem Act. in Verr. c. 18. Ac Suet. Tib. c. 48 *Lai gitus est singula millia denariorum prætorianis cohortibus, quod se Sejano non accommodassent*, ihm nicht gehorcht. Rursus Cic. fam. 4, 6 *Se totum ad unius voluntatem accommodare.* Peculiare est illud Cic. fam. 13, 2 *Vt ei de habitatione accommodes*, daß du ihm zu willen seyest. v. *Commodo.*

¶ Accommodans, *tis.* Cic. de Orat. 2, 61 *Africanus coronam ad caput accommodans.*

¶ Accommŏdātus, *a, um*, geschickt, bequem; ut, *Accommodatus ad consolandum*, Cic. fam. 5, 6 pr *Quæ accommodata regno suo sint, ipsum optime scire.* Liv. 37, 52. Et, *Accommodatior concionibus*, pro Cluenr. c. 1. *Reliqua illis essent aptiora & accommodatiora*, Cæs. B. Gall. 3, 13. *Terrarum omnium Ægyptus accommodatissima unguentis*, Plin. 13, 3 extr. *Res alendo furculo accommodatissimæ*, Colum. 3, 11.

¶ Accommodate, adverb. füglich, bequem. Cic. de Orat. 1, 33 *Dicere ad veritatem accommodate.* Comp. *Accommodatius*, Cic. Orat. c. 33; Symmach. 1 ep. 5. Cic. de Fin. 5, 9 *Vivere ad naturam accommodatissime.*

¶ Accommodatio, *ōnis*, f. die bequemung, willfahrung. Cic. Verr. 3, 82 *Ex hujuscemodi principio atque ex liberalitate atque accommodatione magistratuum, consuetudo æstimationis introducta est.*

¶ Accommodator, *ōris*, m. Vetus Inscriptio apud Gruter. p. 789 D. M. HERMA. ACCOMMODATOR VIXIT. AN. XLVIII.

¶ Accommŏdus, *a, um*, geschicklich, füglich. Virg. Æn. 11, 522 *Est curvo anfractu valles accommoda fraudi.* Et Stat. 4 Silv. 4, 65 *Sunt membra accommoda bellis.*

¶ Accommŏde, adverb. probant ex Quintil. 4, 1 extr. *Cui accommodissime jungi initium sequentium poterit*: sed libri habent *commodissime.*

¶ Peraccommodatus, *a, um*, sehr bequem. Per tmesin Cicero fam. 3, 5 *Per fore accommodatum tibi.*

¶ Superaccommŏdo, *are*, drüber legen. Celsus 8, 10 *Ferulæ superaccommodandæ sunt, quæ fissæ circumpositæque ossa in sua sede continent.*

¶ Incommŏdus, *a, um*, unbequem, ungelegen; ut, *Vxor incommoda & importuna*, Plaut. Asin. 1, 1, 46. *Iter incommodum*, Ter. Hec. 3, 4 pr. eine verdrüßliche reise. *Carcinus incommodiorem faciebat Herculem*, Ampel. de 12 signis, er hinderte ihn. *Incommodior exhibitio*, l. 11 § 1 ff. ad exhib.

¶ Incommŏdum, *i*, n. subst. damnum, detrimentum, schade, unrath. Ter. Hec. 5, 3 extr. *Multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda æquum est ferre.* Cic. Nat. D. 2, 9 extr. *Leniunt incommoda vitæ commodorum compensatione sapientes.* Et Off. 2, 7 *Affici incommodo*, in verdruß kommen. Horat. in Art. v. 169 *Multa senem circumveniunt incommoda, &c.* ¶ 2. Ita accipitur, *Incommodo*, ut de *Commodo* n. 2 obsetvavimus, mit beschwerung, verdruß. Cic. de Clar. Or. c. 4 Atticus dixerat, *Neque exigam nisi tuo commodo*; paulo post huc respi-

respiciens Brutus, *Quod ipse cui debes*, inquit, *se incommodo exacturum negat*, mit deiner unbequemlichkeit.

¶ Incommode, adverb. unbequemlich, zu ungelegener zeit. Livius 40, 51 *Incommode oppositа signa.* Cæs. B. G. 5, 33 *Incommode accidit.* Cicero de Amic. c. 4 *Cum illo actum optime est; mecum incommodius.* Et ad Attic. 5, 9 *Qui incommodissime navigassemus.*

¶ Incommŏdĭtas, *ātis*, f. damnum, molestia, ungelegenheit. Ter. Andr. 3, 3, 135 *Nempe incommoditas denique hæc omnis redit.* Pluraliter, *Morborum incommoditatibus frangi*, Arnobius lib. 2 p. 54.

¶ Incommŏdo, *are*, schaden zufügen, beschwerlich seyn. Ter. Andr. 1, 1, 124 *Magis id adeo mihi ut incommodet*, &c. ¶ 2. Pro commodo vel impertio. Apul. 8, p. 202 *Et puellæ furatrinæ conjugalis incommodaret rudimentum*, h. e. adulterio eam corrumperet.

¶ Incommodatio, *onis*, f. Ciceroni ad Attic. 1 ep. 17 Nizolius tribuit; at libri habent, *in ista incommodate.*

¶ Incommodĭsticus, *a, um*, pro *Incommodus* fictum a Plauto Capt. 1, 1, 19 *Parasiti multum incommodistici*; al. *Incomedestici* a *Comedendo.*

¶ Perincommŏdus, *a, um*, sehr ungelegen. Liv. 37, 41 *Quæ nihil admodum Romanis eadem perincommoda regiis erant.*

¶ Perincommode, adverb. idem: Cic. Attico 1 epist. 17.

¶ Percommŏdus, *a, um*, valde commodus, sehr bequem. Livius 22, 43 extr. *Id castris percommodum fuit.*

¶ Percommode, adverb. idem. Cicero act. in Verr. c. 2 *Hoc adhuc percommode cadit.* Et pro Cæcina c. 27 *Hoc loco percommode accidit, quod non adest is.* Addunt ex Livii 30, 29 *Percontatus, satin' percommode omnia exploraſſent.* Sed Gronov. ex MSS. *per commodum.*

¶ Præcommŏdo, *are*, præbere, darreichen. Corippus 1, 7 *Officio quocunque datur, præcommodo linguam.*

¶ Postmodum, & Postmodo, idem quod *postea, deinceps*, hernach, nachmals. Ter. Hec. 2, 1, 11 *Me abs te immerito esse accusatam, postmodum rescisces*, du wirst es nach der zeit erfahren. Ovid. de Arte 1, 486 *Voti postmodo compos erit.*

¶ Præmŏdum, idem quod *admodum*: ex Livio poëta produxit Gell. 7, 7 extr. *Parcentes præmodum*: quasi *supra modum.*

¶ Propĕmŏdum, adverb. pæne, bey nahe, schier, fast. Ter. Adelph. 1, 2, 51 *Ambos curare, propemodum reposcere illum est, quem dedisti.* Et Cicero Div. in Verr. c. 2 *Propemodum manere in instituto meo videor.*

¶ Propemodo, idem. Livius 24, 20 *Quum propemodo muris accessisset.*

III. *Modulus* cum derivatis & compositis:

¶ Mŏdŭlus, *i*, m. dimin. a *Modus*, ein maaß. Hor. 1 ep. 7, 98 *Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est*, soll sich nach seinem vermögen halten. ¶ 2. De *modulo acceptorio* & *erogatorio*. v. in *Acceptorius* sub *Capio.*

¶ Mŏdŭlor, *atus sum*, *ari*, proprie metiri, mensurare, cum mensura & numerorum ratione componere, abmessen, abpassen. Gellius 1, 1 *In reperienda modulandaque status longitudinisque Herculis præstantia.* ¶ 2. Deinde ad modos canere, singen, spielen. Virg. eclog. 10, 51 *Carmina pastoris Siculi modulabor avena.* Cic. in Orat. c. 18 *Ipsa natura modulatur hominum orationem*, sie giebt der rede einen gewissen ton.

¶ Mŏdŭlans, *tis*. Plin. 2, 54 *Ita modulante natura.* Virg. ecl. 5, 14 *Carmina modulans alterna.*

¶ Modulandus, *a, um*. Gell. 1, 1 *Reperienda modulandaque status longitudinisque Herculis præstantia.* Horat. 2 epist. 2, 143 *Verba modulanda fidibus Latinis.*

¶ Modulātus, *a, um*, quod passive sæpe usurpatur, nach dem tact gerichtet, abgesungen; ut, *Latinum carmen modulatum*, Horat. 1 od. 32, 5 *Modulata cantica*, Quintil. 9, 2. Et, *Modulata carmina*, Suet. Aug. c. 57: & Calig. c. 16 modis musicis instructa, sic, ut cani possint, appellantur. Florus 2, 7, 15 *Modulatissimum tibiarum aut fidium cantum* dixit. ¶ 2. *Modulatum* pro concinno Apulejus de Dogm. Plat. p. 60 hominem dixit, förmlich. vide infra *Musicus.* Compar. *Modulatiores animi*, id est, moderatiores, modum magis tenentes, Gell. 1, 11. *Oratio modulatior aptiorque*, Idem 12, 2, die besser klappt.

¶ Modulate, adverb. gesangweise; ut, *Modulate canere*, nach der weise, oder tact, oder melodey singen. Cicero Nat. D. 2, 8. Et, *Hæc tu quam perite & concinne, quam modulate & duleiter enuntiasti?* Auson. epist. 19. Comparat. *Ars modulatius incedendi concinentibus fistulis*, (vel fidibus,) Ammianus 6, 7, die tanz-kunst. *Collocata verba accuratius modulatiusque*, Gellius 11, 13, wie nach einem ton oder weise.

¶ Modulatus, *ūs*, m. subst. das singen nach dem tact; ut, *Canoro modulatu*, hoc est, *modulatione*, Seneca Herc. Fur. v. 263.

¶ Modulatio, *ōnis*, f. idem. Quintil. 9, 4 *Verba, quæ modulatione prodaci aut corripi possunt.* Idem 11, 3 *Vocis modulationem fidibus ac tibiis adjuvemus.* Plin. 2, 8 *Modulatio signifera.*

¶ Modulabilis, *e*, quod cani potest, singbar. Calpurn. eclog. 4, 63 *Hyblæa modulabile carmen avena.*

¶ Modulāmen, *ĭnis*, n. ein lied, gesang, tönung. Auctor Philomelæ v. 5 *Aliæ volucres modulamina tentent.* Adde Macrob. somn. Scip. 2, 12; Sidon. 2 epist. 2; & Carm. 1, 9.

¶ Modulamentum, *i*, n. idem, Gell. 1, 7.

¶ Modulator, *ōris*, m. ein sänger. *Hermogenes cantor tamen atque Optimus est modulator.* Horat. 1 sat. 3, 129. Et, *Modulator cantus*, ein gesang dichter, Colum. procem.

¶ Modulatrix, *īcis*, f. eine sängerin, apud Statium. Adjective *Modulatrices aquas* dixit Tertullianus de Baptismo c. 3.

¶ Admodulor, *ari*, zusammen. Claudian. in Honor. & Mar. Fescen. p. 55 *Padus electriferis admodulatur ahnis.*

¶ Commodulum, *i*, h. e. commodulatio laudatur ex Arnob. 1 ... *Eventa hæc omnia, commodulis non nostris, sed ipsius pendenda sunt rationibus ordinibusque naturæ.*

¶ Commŏdule, adverb. wohl, füglich, bequemlich. Plaut. Rud. 2, 5, 11 *Commodule melius.* Et Sticho 5, 4, 8 *Pro opibus nostris satis commodule.* Arnobius 2 p. 55 *Fortuita quædam commodule proveniunt.*

¶ Commodulum, adverbialiter. Plaut. Mil. 3, 1, 155 *Commodulum obsonare*, wohlfeil, mit rath einkaufen.

¶ Commodulatio, *ōnis*, f. i. e. proportio, eine übereinstimmung, gleichförmigkeit. Vitruvius 3, 1 pr. *Proportio est ratæ partis membrorum in omni opere totius commodulatio.*

¶ Emŏdulor, *ari*, nach dem tact singen. Ovid. de Arte am. 1, 1, 30 *Musa per undenos emodulanda sonos.*

¶ Emodulatio, *onis*, f. die melodey, apud Boëthium.

¶ Emodulator, *oris*, m. qui modulatur, ein sänger, apud eumdem.

¶ Immodulatus, *a, um*, nicht nach der melodey gerichtet. Horat. de Arte poët. v. 263 *Immodulata poëmata*, quæ suis numeris non constant.

¶ Præmodulatus, *a, um*, nach dem tact formiret. Quintil. 11, 3 *Præmodulati gestus cogitatio.*

¶ Præmodulatio, *onis*, f. die tact-führung. Quintil. l. c.

IV. *Modicus* cum derivatis & compositis:

¶ Mŏdĭcus, *a, um*, mediocris, moderatus, pusillus, mäßig, wenig. Cicero de Senect. c. 11 *Utendum est exercitationibus modicis. Pecunia modica*, Idem Paradoxo 6, 2 *Modico contentus agebas*, Iuvenal. 9, 9. Sed illud *Ne in modico quidem servari potest*, Vellej. 2, 68, 1 alii legunt aliter. *Modicus dignationis: modicus originis*, pro dignatione, origine modicus, apud Tac. Annal. 4, 52, 2; 6, 39, 3. Idem Hist. 4, 40, 1 *Pauca & modica differuit*, i. e. modesta. conf. Nonius 4, 292; & 12, 11. Superl. *Modicissimus* apud Fulgentium.

¶ Modicellus, *a, um*, diminut. gar klein. Suet. Ner. c. 48 *Decubuit super lectum modicella cubitra instructum.*

¶ Modĭce, adverb. mediocriter, moderate, mäßig, wenig. Cicero fam. 4, 4 *Modice hoc faciam, aut ctiam intra modum.* Gellius 12, 13 *Modice est cum modo: intra modum, minus.* Cic. de Fin. 1, 14 *Sapientia ipsius fortunæ modice ferre dolet injurias.* Et ad Att. 2, 19 *Minæ, quæ mihi proponuntur, modice me tangunt.*

¶ Modico, idem. Apul. Apol. p. 284 *Modico prius*, h. e. paullo ante. Vid. Elmenh. ind.

¶ Modicĭtas, *ātis*, f. die wenigkeit, mittelmäßigkeit. Fortunat. in epist.

¶ Demodice, adverb. sehr wenig. Exstat apud Livium 23, 24. in optimis codicibus, ubi vulgo: *De se pauca ac modice locutus.* Id dictum censet Drakenb. ea forma, qua *deparcus*, pro admodum parcus, sed videtur erasse librarius.

¶ Emodĭcus, *a, um*, i. e. nimius, allzu groß. Ex Macro Barth. in Adverſ. 12, 20 *Emodicum fertur cohibere tumorem.*

¶ Immodĭcus, *a, um*, ohne maaß, zuviel, unmäßig; ut, *Verbis & rebus immodicus*, Suet. Domit. c. 22 extr. Et, *Immodicus linguæ*, Tac. Hist. 3, 53, 1. Item, *Immodicus sævitiæ*, Hist. 1, 69, 3. *Immodicus animi*, Idem Hist. 1, 53, 1, græca ratione loquendi. *Immodica & intempestiva libertate usus*, Vellej. 2, 68, 4. Plura Burm. ad Quint. decl. 306 p. 596.

¶ Immodice, adverb. unmäßig, über die weise. Ciceto Tusc. 4, 17 *Cum id ferret immodice*, Pallad. 1, 5 *Situs terrarum arduus tempestates immodice sentit.*

¶ Permodĭcus, *a, um*, admodum modicus, sehr wenig; ut, *Locus permodicus*, Suet. Aug. c. 6, ein kleiner, geringer ort. *Permodica res familiaris*, Idem in Tib. c. 47, geringes vermögen.

¶ Permodice, adverb. idem. Colum. 5, 11 *Truncum acuto scalpello permodice findito.*

V. *Moderor* cum derivatis & compositis:

¶ Mŏdĕror, *atus sum*, *ari*, modum vel moderationem adhibere, item temperare, & gubernare, mäßigen, masse halten, zäumen, regieren. Accusativum & dativum adsciscit, sed hunc frequentius. Cicero Tusc. 5, 36 *Cantus numerosque arbitrio multitudinis moderari.* Et Verr. 3, 98 *Res rusticas venti & tempestates moderantur.* Idem fam. 7, 2 *Te hortor, ut omnia gubernes, & moderere prudentia tua.* Horat. 1 epist. 2, 59 *Qui non moderabitur iræ, Infectum volet esse, dolor quod suaserit & mens.* Cicero ad Qu. fratr. 1, 1, 13 *Moderari animo & orationi, cum sis iratus, non mediocris ingenii est.* Id. Att. 5, 20 p. 544 de Quinto Quinti fratris filio dissolutiore, *Cui moderabor diligentius.* Sed pro Flacco c. 35 pr. *Moderari religioni suæ in testimonio dicendo* est simpliciter adhibere religionem.

¶ Mŏdĕro, *are*, active, idem. Plaut. Mil. 2, 2 extr. *Ego voci moderabo meæ.* Gloss. Vet. *Modero*, διοικῶ. Quod ex Sallust Catil. c. 51 exemplum addunt, falsum est, nec *moderabit* in correctis libris legitur, sed *moderabitur.* Exemplatamen Accii & Pacuvii vide apud Nonium 7, 36.

¶ Moderans, *tis*. Cicero Nat. D. 3, 39 *Mens divina cœlum versans, terram tuens, maria moderans.* Iuvenal. 10, 127 de Cicerone: *Quem mirabantur Athenæ Torrentem & pleni moderantem frena theatri.*

¶ Moderanter, adverb. mäßiglich. Lucretius 2, 1093 *Quis habere profundi Endo manu validas potis est moderanter habenas.* Comparativus Ovidii Met. 1, 510 putatur esse, *Moderantius oro, Curve, fugamque inhibe: moderantius insequar ipse*: sed membranæ castigatiores habent tum hic, tum aliis Ovidii locis, quos Cælius Secundus citat, *Moderatius.*

¶ Mŏdĕrātus, *a, um*, temperans, mäßig, bescheiden, sittig. Cicero fam. 12, 27 *Temperatis moderatisque moribus esse.* Et de Orat. 2, 37 *Ego ista studia non improbo, moderata modo sint*, allein daß sie eine maaß haben. *Nihil habere moderati*, Sallust. Catil. c. 12, nichts bescheidenes an sich haben. Cicero pro Fontej. c. 10 *Cupidos moderatis* opponit. Comparative: *Vita gestu moderator*, Cicero Paradox. 3 extr. *Neque enim moderatior alter*, Ovidius Trist. 1, 8, 25. Et Superlat. *Moderatissimi sensus esse*, Plancus Cicer. fam. 10, 23. conf. Plinius 31, 6.

¶ Moderate, adverb. cum moratione, modeſte, mäßiglich. Cicero fam. 6, 1 *Omnia humano placate & moderate feramus*, i. e. æquo animo, non impatienter, geduldig und beſcheiden. Idem contra Rull. 1, 6 *Copiam rerum moderate ferre non poſſunt.* Idem de Legib. 3, 5 *Res moderatiſſime a majoribus conſtitutæ.* Idem in Orat. c. 52 *Iſocrates feſtivitates moderatius temperavit.*

¶ Moderatim, idem; ut, *Moderatim creſcere*, Lucret. 1, 323.

¶ Moderatio, *ōnis*, f. die mäßigung, beſcheidenheit, quæ & *Modeſtia*, de qua vide infra. *Novi moderationem animi tui & æquitatem*, Cicero de Senect. pr. Et, *Moderutionem adhibere*, maſſe halten, Idem de Orat. 2, 59. ¶ 2. Idem ac gubernatio, die regierung. Cicero Nat. D. 3, 35 *Mundi divina in homines moderatio.*

¶ Moderāmen, *ĭnis*, n. idem quod moderatio, die lenckung, regierung; ut, *Moderamen navis*, Ovid. Met. 3, 644. Et, *Sceptra & moderamen rerum capere*, Met. 6, 687. *Moderamina mundi*, Claudian. de Laud. Serenæ v. 46.

¶ Moderamentum, *i*, n. idem. Gellius 13, 6 *Accentus* vocat *Moderamenta vocum.*

¶ Moderator, *ōris*, m. qui moderatur. Cicero Tuſc. 1, 28 *Sol moderator eſt & dux temporum*, die ſonne regieret und führet die zeit. Idem fam. 1, 9 *Tu eris omnium moderator conſiliorum meorum.* Et de Nat. D. 2, 35 extr. *Rector & moderator, & tamquam architectus tanti operis.* Martial. 2 epigr. 90 *Quintiliane vagæ moderator ſumme juventæ.*

¶ Moderatrix, *īcis*, f. Cicero Phil. 5, 18 *Cæſar rempubl. ſi judicem conſtituit, & moderatricem omnium factorum.* Et Tuſc. 5, 14 *Temperantia eſt moderatrix omnium commotionum*, giebt oder ſetzt ihnen ihre maaß und ziel.

¶ Moderābilis, *e*, beſcheiden, vernünfftig. Ovid. Amor. 1, 6, 59 *Nox & amor vinumque nihil moderabile ſuadent.*

¶ Admŏderor, *ari*, mäßigen, enthalten. Plaut. Milite 4, 2, 81 *Nequeo riſu me admoderari.*

¶ Emŏdĕror, *ari*, idem quod *Moderari*, mäßigen. Ovid. de Remedio Amor. 1, 131 *Ille dolor verbis emoderandus erit.*

¶ Immoderātus, *a, um*, intemperans, nimius, unmäßig, unbeſcheiden, der der ſache zu viel thut; ut, *Immoderata cupiditas*, Aut. ad Herenn. 2, 22. *Immoderatæ tempeſtates*, Cicero pro Roſc. Am. c. 45. Et, *Nihil eſt immoderatius, quam poſt longam triſtitiam recens gaudium*, Nazarius Paneg. Conſtantini c. 32. *Motus animi immoderatiores*, Gell. 19, 12. *Luxuriæ eſſe immoderatiſſimæ*, Suet. Ner. c. 51. ¶ 2. *Immoderatus*, i. e. immenſus, unermäßlich. Cicero in verſione Euripidis quorumdam verſuum de Nat. D. 2, 25 *Vides ſublime fuſum, immoderatum æthera, Qui tenero terram circumjectu amplectitur, &c.*

¶ Immoderate, adv. idem. Cicero Off. 1, 26 *Ut adverſas res, ſic ſecundas immoderate ferre, levitatis eſt*, ſich unbeſcheiden aufführen. Id. fam. 5, 16 *Ferre immoderatius caſum incommodorum.* Auguſtin. de Trinit. 2 extr. *Ne immoderatius progrediatur ſecundi hujus voluminis longitudo.* Spartianus Severo c. 20 *Immoderatiſſime lætari.*

¶ Immoderatio, *ōnis*, f. die unmäßigkeit. Cicero pro Sylla c. 10 *Immoderatio verborum.*

¶ Immoderantia, *æ*, f. pro Immoderatione Tertull. extr. lib. de Baptiſmo: *Plenitudo & immoderantia ventris.*

¶ Præmoderor, *ari*, anführen. Gellius 1, 11 *Cretenſes in prælia ingredi ſolebant præcinente ac præmoderante citharœ greſſibus*, id eſt, præmodulante.

VI. *Modeſtus* cum derivatis & compoſitis:

¶ Mŏdeſtus, *a, um*, ſittig, züchtig, beſcheiden, eingezogen. Horat. 1 epiſt. 18, 94 *Plerumque modeſtus Occupat obſcuri ſpeciem*, ein beſcheidener wird vor falſch und tückiſch gehalten. Cicero *modeſtum* & *petulantem* opponit ad Attic. 2, 2 *Homo frugi & modeſtus*, Idem fam. 13, 70. Et, *Modeſtior epiſtola*, ibid. 3, 13. *Modeſtiſſima adoleſcentia*, Idem pro Muræn. c. 26. ¶ 2. Tacitus Ann. 4, 7, 1 *Rari per Italiam Cæſaris agri, modeſta ſervitia*, i. e. modica, pauca. *Servitia* autem pro ſervis dixit.

¶ Modeſte, adverb. idem. Ter. Hec. 4, 1, 36 *Quid tum poſtea, ſi modeſte ac raro hoc fecit*, mit einer maſſe. *Modeſte ferre injurias fortunæ*, Cic. de Fin. *In prætura modeſte ſe geſſit & abſtinenter*, Idem in Salluſt. *Modeſtius in convivio eſſe*, Gracchus apud Gellium 15, 12. *Modeſtius appetere*, Curt. 10, 6, 18. *Dignitate quam modeſtiſſime uti*, Plin. 1 epiſt. 19. Sall. Iug. 7, 4 *Modeſte parere.*

¶ Modeſtia, *æ*, f. beſcheidenheit, zucht, mäßigkeit, *virtus eſt, per quam pudor honeſtus claram & ſtabilem comparat auctoritatem*, ut Cicero de Invent. 2, 54 deſcribit. Idem Tuſc. Qu. 3, 8 *Eam virtutem σωφροσύνην vocant, quam ſoleo equidem tum temperantiam, tum moderationem appellare, nonnunquam etiam modeſtiam &c.* Auct. ad Herenn. 3, 2 extr. MODESTIA *eſt in animo continens moderatio cupiditatum.* v. & Cicero de Off. 1, 5, 15, & de Finib. 2, 19; & pro Dejotato, ubi *Modeſtia*, & *temperantia* ſynonyma ſunt. Idem Cicero fam. 11, 28 *Vitæ modeſtia non parum valet contra falſos rumores.* Stat. 3 Silv. 5, 67 ad Claudiam uxorem: *Ingenium probitas, artemque modeſtia vincit.* Nobilitatem maxime ornat *modeſtia.* vid. Loccen. not. ad Corn. Nep. p. 5 & 6. ¶ 2. Aliquando *modeſtia* extra animum & mores ſtatuitur & *magnitudini* opponitur. Tac. Ann. 1, 11, 3 *Ile varie differebat de magnitudine Imperii, ſua modeſtia*, i. e. mediocritate Item Ann. 12, 43, 3 *Magna Deûm benignitate & modeſtia hiemis rebus extremis ſubventum.*

¶ Immŏdeſtus, *a, um*, unbeſcheiden. Ter. Heaut. 3, 3, 7 *Heri in vino quam immodeſtus fuiſti.* Et Cic. Off. 1, 29 *Ipſum genus jocandi non profuſum, ac immodeſtum, ſed ingenuum & facetum eſſe debet.* ¶ 2. *Immodeſtæ largitiones*, id eſt, immodicæ. vid. Schult. ad Controv. 1 Senecæ p. 63.

¶ Immodeſte, adv. idem. Liv. 22, 27 pr. *Immodice immodeſteque gloriari.* Compar. Sen. Nat. Qu. 1, 17 *Proceſſit immodeſtius paullatim opibus ipſis invitata luxuria.*

¶ Immodeſtia, *æ*, die unbeſcheidenheit, unvernunfft. Plaut. Merc. 1, 1, 27 *Excors immodeſtia.* Et Amph. 1, 1, 9 *Immodeſtia cogit me.* Ἀμάθεια μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετ' ἀκολασίας, hoc eſt, *utilior eſt imperitia cum modeſtia, quam peritia cum immodeſtia.*

¶ Permodeſtus, *a, um*, valde modeſtus, ſehr beſcheiden, erbar. Cicero ad Attic. 4, 8 *Permodeſtus ac bonæ frugi.* Tac. Ann. 1, 7, 4 *Verba edicti fuere pauca ac ſenſu permodeſto.*

MOECHUS, *i*, m. μοιχὸς, adulter, ein ehebrecher. Ter. Andr. 2, 1, 16 *Ut arbitretur, te ſibi paratum mœchum, ſi illam duxeris.* Plaut. Pœn. 4, 2, 40 *Mœchi manifeſto deprehenſi.* Idem Mil. 3, 1, 179 *Magnus mœchus mulierum.*

¶ Mœcha, *æ*, f. eine ehebrecherin. Catull. Carm. 43, 3 ſeqq. & Iuvenal. ſatyr. 6, 277.

¶ Mœchillus, *i*, m. novus adulter. Catull. epigr. 114 *Conſule Pompeĭo primum duo mœchilli.* Scaliger legit *Mœchi illi.*

¶ Mœchia, *æ*, f. μοιχία, adulterium, der ehebruch, apud Tertull. adv. Gnoſt. c. 3; & de Monogam. c. 4 & de Pudicit. c. 1.

¶ Mœchatio, *onis*, f. idem apud Auguſtinum.

¶ Mœchor, *ari*, μοιχεύειν, ehebrechen. Catull. epigr. 95 *Mentula mœchatur.*

¶ Mœchiſſo, *are*, idem. Plaut. Caſ. 5, 4, 7 *In adulterio dum mœchiſſat, Caſinam, credo, perdidit.*

¶ Mœchīle, *is*, n. adulterium, ehebruch. Petronius c. 113 *Redierat in animum mœchile.*

¶ Mœchimonium, *i*, n. pro adulterio etiam finxit Laberius apud Gellium 16, 7.

¶ Mœchŏcĭnædus, *i*, m. μοιχοκίναιδος, qui & adulter & mollis eſt, apud Lucilium.

MOENIA, *ium*, n. pl. τοῖχοι, *a muniendo* dicuntur, ab obſoleto ſingulari *Mœne*, quo Ennius uſus, ut Feſtus auctor eſt, fortificationes oder feſtungs-wercke. Differunt a muris. Virgil. Æneid. 2, 234 *Dividimus muros, & mœnia pandimus urbis:* Vbi Servius *mœnia* cætera urbis tecta vel ædes interpretatur. At vero Pimpontius *muros* pro ambitu lapideo urbem cingente, ſtadtmauern, *mœnia* pro propugnaculis & munitionibus non urbis tantum, ſed & caſtrorum & aliorum ædificiorum accipit, wall und bollwerck. Cæſ. de B. Civ. 2, 16 *Cum pœne ædificata ab exercitu noſtro in muris mœnia viderentur.* Vide & Varron. de L. L. 4, 32. Et Vitruv. 8, 4 pr. *Zama eſt civitas Afrorum, cujus mœnia rex Iuba duplici muro ſepſit.* Ovid. tamen *mœnia* & *muros* pro iisdem habuit Met. 11, 204 *Phrygiæque Tyranno Ædificas muros, pacto pro mœnibus auro. Viri civitas ſunt, non mœnia, Κνδρες πόλις, καὶ ὁ τοῖχος.* Sic reſpondit Ageſilaus interroganti, quamobrem Sparta nullis eſſet mœnibus cincta. Tribuitur & Themiſtocli apud Iuſtinum 2, 12, 14, & Niciæ apud Thucydidem lib. 7 p. 542. *Vrbem mœnibus cingere*, Cicero de Nat. D. 3, 40, die ſtadt befeſtigen. Idem pro Sextio c. 42 *Domicilia conjuncta, quas urbes dicimus, invento & divino & humano jure, mœnibus ſepſerunt.* Sic, *Mœnia dejicere, mœnia promovere.* Et Plaut. Sticho 5, 4, 13 *Nos tamen efficimus pro opibus noſtris mœnia.* Quod Lambinus a civibus tractum ait, qui urbis ſuæ mœnia pro opibus ſuis faciunt. Ita nos: kleine vögel bauen kleine neſter. At vero Turnebus *Mœnia* pro *munia*, ſive *munera* accipit: quaſi hoc comicus eorum imitatione dixerit, qui pro opibus & facultatibus ſuis, ſe munera facere dicunt, quem vide Adv. 16, 11. Vide Chiliad. ¶ 2. *Mœnia lignea* ænigmatice naves apud Nepotem 2, 2. ¶ 3. *Mœnia* ſunt etiam ipſa ædificia. Florus 1, 4, 2 *Hic igitur mœnia muro complexus eſt.* Cui ſententiæ favere videtur etiam illud Virgil. Æneid. 6, 549 *Mœnia lata videt triplici circumdata muro.* ¶ 4. De locis ingenio ſuo munitis etiam *mœnia* dicuntur Grat. 431 *Circum atræ mœnia ſilvæ Alta premunt.* Add. Burm. ad Ovid. Met. 4, 646. ¶ 5. Pro *Mœnibus* Inſcriptio Terveſtina ap. Gruterum p. 408 ex Antonini ævo habet: R. P. N. MOENIIS AMPLIAVIT. Et Cledonius, vetus Grammaticus, p. 1898 notat, *Mœnia* genitivum in *ium* mittere, licet veteres contra *Arce mœniorum* dixerint.

¶ Mœniāna, *orum*, n. pl. a *mœnibus* etiam deducit Salmaſius, id eſt, ædificia, quæ ultra columnas tigna extendunt, ercker, außladen, gänge. *Mœnia* enim ſunt περίβολοι, vel podia in circuitu ſolariorum poſita, ne facilis in præceps lapſus ſit. Nam quod a *Menio* quodam ſic appellata Grammatici volunt, ac Feſtus inprimis; nugas magnas eſſe, ſibi habet perſuaſum. Vide ipſum ad Peſcennium Nigrum, Spartian. c. ult. ubi copioſius admodum eſt, de toto hoc ædificandi genere. Add. Suet. Calig. c. 18; Vitruv. 5, 1 pr. Leg. 242 de Verb. Signif. & ſingulare *Mœnianum* Lege 20 Dig. de Servitut. præd. urban. Sed de his plura ſupra in *Mœnianum* ſub *Mœnius.*

¶ Mœnio, *ire*, antique pro munire, i. e. muris cingere, mit mauren umgeben. Priſcian. in Periegeſ. *Tarentum, quod mœnivere Lacones.* vid. Salmaſ. de Pallio p. 171.

¶ Mœnītus, *a, um*, pro *munitus*, befeſtiget. Plaut. Bacch. 4, 9, 2 *Pergamum divina mœnitum manu.* Conf. Truc. 2, 2, 55.

Compoſita:

¶ Admœnio, *ire*, pro obſidere, belagern. Plaut. Pſeud. 1, 3, 150 *Oppidum admœnire, ut capiatur.* Idem Ciſt. 2, 2, 5 *Quot admœnivi illi fabricas*, i. e. quaſi ad mœnia admovi.

¶ Antemœnio, *ire*, verſchantzen. Plaut. Mil. 2, 2, 66 *Antemœni aliqua nos.* Alii: *Antevenito aliqua aliquos.*

¶ Circummœnio, *ire*, befeſtigen, von allen ſeiten umzingeln. Idem Plaut. Capt. 2, 2, 4 *Vinclis cuſtodiisque circummœniti ſumus.* Cæſ. B. C. 1, 18 *Vallo caſtellisque circummœnire*; alii *circummanire.*

¶ Commœnio, *ire*, idem apud Gell. 17, 11.

¶ Præmœnio, *ire*, i. e. præmunire, verſchantzen, apud Gell. 13, 27; & 14, 2.

¶ Submœnium vel Summœnium, *i*, n. locus ſub mœnibus veteribus Romæ, ubi habitabant meretrices. Nam genitivus contractus eſſe videtur apud Martial. 1, 35 *Ravaque ſubmœni fornice vina patet*, v. etiam ſub *Mœnius.* Inde eſt

¶ Submœniānus, vel Summœnianus, *a, um*, ſub mœnibus habitans. Martialis 3 epigr. 82 *Summœnianas cœnet inter uxores.* Et 11 epigr. 26 *Summœnianis inquinatior buccis.* Vtrobique meretrices intelligit. conf. Tomaſ. de Donar. c. 16.

MOENVS, ĕris, n. antique pro *Munus*, *eris*, die verwaltung. Lucret. 1, 29 *Fera mœnera militiai*, & 32 *Belli fera mœnera Mavors Armipotens regit.*

MOENVS, *i*, m. fluvius Germaniæ, etiam Tacito ita appellarus Germ. 28, 3; & Plinio 9, 15. At *Mœnis*, alia forma, apud Melam eſt 3, 3, uti Voſſ. & Gronov. ediderunt, der Mayn. vide Drakenb. ad Sil. 1, 602.

MOERA, *æ*, f. μοῖρα, proprie *pars*, a μείρω *divido*; deinde fatum ſive pars aſſignata Dei providentia; item *Parca* tanquam fati miniſtra, quam *Mortam* vocat Gellius 3, 16. v. ibi Interpretes. ¶ 2. Sed de *Mœra* vel *Mora* Lacedæmoniorum vid. *Mora* n. 3.

MOEREO, *ēre*, quod a *Mœreo* Varro ſecit L. L. 5, 6, triſtari, mœrore & dolore affici, trauren, betrübt ſeyn. *Mœrere calamitatem reipubl.* Cicero pro Sextio c. 14. *Mœrere filii mortem*, ibidem c. 17, betrauren. Et rurſus Cicero Phil. 9, 5 *Nemo unquam unici filii mortem magis doluit, quam ille mœret patris.* Et Serv. Sulpic. Cicero fam. 4, 5 *Amici tuo dolore mœrent.* Tib. 3, 2, 14 *Mœreat hæc genero, mœreat illa viro.* Apulej. 4 de A. A. ſub finem: *Mœretur, flet ur, lamentatur diebus pluſculis.*

¶ Mœrens, *tis*, traurig, betrübt; ut, *Mœrentia pectora mulcere dictis*, Virgil. Æneid. 1, 201. *Illa lugubris lamentatio fletusque mœrens*, Cicero Tuſc. 1, 13 *Homines alienis bonis mœrentes*, neider, mißgönner, Id. pro C. Balbo c. 25.

¶ Mœro, *are*, mœrentem facere, betrüben. Pacuv. apud Nonium: *qui multis mœravit modis.*

¶ Mœror, *ōris*, m. ægritudo flebilis, ut ait Cicero Tuſc. 4, 8 herzeleid, betrübniß, trauren. Differt a *dolore*. Cicero Att. 12, 28 *Mœrorem minui, dolorem non potui.* Mœror ergo in geſtum & fletum erumpit: dolor in animo reſidet. *Iacet in mœrore meus frater*, Idem ad Attic. 10, 4. Et Seneca Troad. v. 77 *Nulla dies mœrore caret.* Rurſus Cicero de Fin. 1, 18 *Mœrores, qui animos exedunt, conficiuntque curis.*

¶ Mœſtus, *a*, *um*, triſtis, miſerabilis, traurig, betrübt, kläglich; ut, *Mœſtus & conturbatus vultus*, Aut. ad Herenn. 3, 15. *Quem videam æque mœſtum, quaſi dies dicta ſit*, Plaut. Aſin. 5, 1, 11. Et, *Mœſtas promere voces*, Virgil. Æn. 2, 280. *Mœſtiſſimus Hector*, ibid. v. 270. *Vultu mœſtiſſima*, ſcil. patria, Lucan. 1, 187. *Camillus mœſtior fortunâ publicâ, quam ſua*, Liv. 5, 43. Et Cic. in Orat. c. 22 *Cum, immolanda Iphigenia, triſtis Chalcas eſſet, mœſtior Ulyſſes*, &c.

¶ Mœſte, adverb. idem. Auctor ad Herenn. 3, 14 *Modo acriter, tum clementer, mœſte, hilariter in omnes partes commutabimus.*

¶ Mœſtiter, idem. Plaut. Rud. 1, 5, 7 *Mœſtiter veſtitus.*

¶ Mœſtitia, *æ*, f. mœror, die traurigkeit. *In mœſtitia eſſe*, Cicero Phil. 2, 15. *Mœſtitiam inferre*, Idem Tuſc. 1, 44. *Mœſtitia animos inceſſit*, Liv. 29, 3. Idem Cic. de Finib. 1, 13 *Sapientia una eſt, quæ mœſtitiam pellat ex animis.*

¶ Mœſtitūdo, *ĭnis*, f. idem. Plaut. Aul. 4, 10, 2 *Cui tanta mœſtitudo obtigit.* Et Pallad. 1, 26 de turdis recenter captis: *Claudantur miſtis aliquibus ante nutritis, quorum ſocietate ad capiendos cibos pavidam novæ captivitatis mœſtitudinem conſolentur.* conf. Nonius 2, 522.

¶ Mœſto, *are*, traurig machen. Laberius ap. Nonium 2, 531 *Concitata mobilitate mœſtas.*

¶ Mœſtifico, *avi*, *atum*, *are*, betrüben, in traurigkeit ſetzen. Sidon. 3 epiſt. 13 *Vmbris mœſtificari larvalibus.* Auguſtin. ep. 121 *Si luctus mœſtificat.* Et Pet. Chryſologus ſerm. 54 pr. *Movit & mœſtificavit affectus.*

¶ Mœſtificātus, *a*, *um*, betrübt, traurig gemacht. Martian. Capella l. 9 p. 301 *Infuetis mœſtificata modis.*

¶ Mœſtificus, *a*, *um*, das traurig macht, apud Nonium 2, 531.

¶ Commœreo, *ēre*, beſtürzt ſeyn. Plaut. Epid. 1, 1, 61 *Vultum tuum video videre commœruiſſe.* Sed alii aliter legunt.

¶ Permœſtus, *a*, *um*, valde mœſtus, ſehr traurig. Dict. Cret. 1, 23 *Agamemnonem interitu filiæ permœſtum.* Paulinus Petrocor. 5, 711 *Nam cum Trevirica permœſtus ab urbe rediret.*

¶ Submœſtus, *a*, *um*, etwas traurig. Ammianus 30, 1 *Demiſſe ambulans, ſemperque ſubmœſtus.*

MOERYCVS, *a*, *um*, idem quod *Mericus* ſupra in *Merus*; ut, *Mœrica vitis*, Plin. 14, 2 f. quæ Columellæ *Merica.*

MOERIS, *is*, m. nomen villici apud Virgilium eclog. 8, 96 & 9, 1 ſeqq.

MOERVS, *i*, m. antique, plur. *Mœri* ap. Feſtum, pro *Muri*; legit Lipſius in Plaut. Truc. prol. v. 2. vide Taubm. p. 1383. Ita olim *Aggeribus mœrorum* pro *murorum*, apud Virg. Æn. 10, 24. Inde *Pomœrium* quod *poſt mœros*; vid. ſuo loco.

MOESIA, *æ*, f. Europæ provincia, inter Danubium & Macedoniæ juga Thraciamque longiſſime procurrens. Diviſa fuit in ſuperiorem, Pannoniæ conterminam, cui nunc Serviæ nomen eſt: & inferiorem, quæ Thraciam & Pontum ſpectat, hodie Bulgaria, Servien und Bulgarey. Errant, Græculi præſertim, qui *Myſiam*, Μυσίαν vocant, cum Myſia ſit Aſiæ regio juxta Propontidem, *Mœſia*, Μοισία, Europæ ſub Danubio.

¶ Mœſi, *orum*, m. pl. incolentes Mœſiam. Eutrop. 4, 4 *Sylla etiam Dardanos, Scordiſcos, Dalmatas, & Mœſos partim vicit, alios in fidem accepit.*

¶ Mœſiaci, *orum*, m. pl. iidem. Antiquus lapis, Mediomatricis repertus: EX ORDINE MOESIACORVM. Adi Valeſ. in Ammian. 20, 1.

Mœſte, mœſtiter, mœſtus, &c. quære paullo ante in *Mœreo.*

Mœta ſcribitur apud Frontin. de colon. p. 141 ed. Gœſ. & alias conſtanter pro *Meta*, ubi vid.

MOGVNTIA, *æ*, f. civitas ad Rhenum, ab amne Mogi dicta, Maynz, quæ & *Moguntiacum.* vide ſupra *Magontiacum.*

¶ Moguntīnus, *a*, *um*, adject. zu Maynz gehörig.

MŎLA, *æ*, f. μύλη, piſtrinum, eine mühle. Latinum & Germanicum ex Græco eſt, licet Varro de L. L. 4, 31 dicat *molas* a *molliendo, quod harum motu eo conjecta molliantur*; aliique ita dictas putent, quod veſuti *mole* quadam fruges terant. Erant autem duplicis generis apud antiquos: aliæ *truſatiles*, quas jumenta; aliæ *verſatiles*, quas homines agitabant. Earum mentio apud Catonem de R. R. c. 10; Plinium 36, 18; & Gellium 3, 3. Iavolenus ICtus Lege 26 Dig. de Inſtruct. vel inſtr. *manuarias* & *jumentarias* vocat. Ad *manuarias* illud Calpurnii pertinet ecloga 3, 85 *Vilia cunt ſubigit manualibus hordea ſaxis.* Recentiores *Aquariæ*, quarum meminere, poſt Vitruvium 10, 10 & Plinium 18, 10 f. 23, Palladius R. R. l. 1 Tit. 42; & Iuſtin. Imp. l. 10 Cod. de aquæduct. ὑδραλήτης; Straboni lib. 12 p. 383. Sic, *Mola alata*, *quæ ventorum flatibus agitatur*, eine windmühle. *Molæ* autem partes duæ, *meta* ſeu *turbo*, & *catillus.* Paulus, ICtus leg. 18 § 5 D. de inſtructo & inſtrum. legato: *Eſt autem meta inferior pars molæ, catillus ſuperior.* Super quo loco Scaliger ad Manilium: *falſum*, inquit, *ICtus ſcripſit*: Eſt autem META ſuperior pars molæ, CATILLVS inferior. *Apud Veteres enim ſuperior mola* κωνοειδὴς *fuit: inferior cava, inſtar catini, unde illi nomen.* META *inſtar turbinis inverſi conveniebat in catillum, ut mas in fœminam, qua parte baſis eſt, non qua mucro. Nam mucro ſupernæ pendebat, baſis autem in catillo vertebatur* &c. Græci, ſuperiorem partem molæ, ὄνον: inferiorem μύλον appellant. vid. Salmaſii Exercit. Plin. p. 659. *Molam verſare*, die mühle treiben, Iuvenal. 8, 67. *Molis operam dare*, Cicero ad Att. 2, 1, mühlen-arbeit treiben. ¶ 2. *Sero molunt Deorum molæ*, id eſt: Qui peccant etiamſi ſerius, tamen aliquando dant pœnas. vid. Chiliad. Exſtat inter Sibyllinos verſus & iſte: Οψὲ θεῦ μῦλοι ἀλέουσι τὸ λεπτὸν ἄλευρον, *Nam mola poſtremo pinſet divina farinam.* ¶ 3. *Mola* etiam fat toſtum, & ſale conſperſum eſt, cujus in ſacrificiis uſus. *Sparge molam*, Virg. ecl. 8, 82. Plaut. Amph. 2, 2, 108 *Aut mola ſalſa bodie, aut thure comprecatum oportuit*, Plinius in præfat. *Mola ſalſa litant, qui non habent thura.* Et, *Mola ſalſa ſupplicare*, Idem 18, 2. *Molam & vinum aſpergere*, Cicero de Divin. 2, 16. Fiebant autem hæ molæ ex fruge horna, & horno ſale, ut Servius docet ad modo dictam Virgil. eclog. 8, 82, itemque ad Æneid. 2, 133. Parabatur *mola ſalſa* a Virginibus Veſtalibus, & dicebatur *far pium*, vid. Heinſ. epiſt. ad Balſac. p. 185. Sine mola ſalſa nullum Diis ſacrificium antiquitus fiebat. vide Alex. ab Alex. 4, 17. ¶ 4. Ab hac ſignificatione factum videtur verbum *Immolare*, cum ſacerdos molam ſaltam in caput victimæ deponebat addito thure: deinde vinum aſpergebat. Qui ritus *immolatio* dicebatur, quaſi molæ in caput victimæ collocatio. Vnde *immolare boſtias* eſt cædere. Quia nulla cædebatur hoſtia, niſi *immolata*, id eſt, mola ſalſa macta eſſet. De quo verbo paullo poſt in compoſitis dicemus. ¶ 5. Et *Mola* caro eſt informis in uteris mulierum. Plutarchus Præceptis Connubial. p. 145 τὰ δὲ ἄμορφα κυήματα καὶ σαρκοειδῆ καὶ σύσσιν ἐν ἑαυτοῖς ἔκ διαφθορᾶς λαμβάνοντα, μύλας καλοῦσι. i. e. *Informes autem fœtus ac carnis moles, quæ ex corruptis humoribus in uteris coëunt*, *MOLAS vocant.* vide Plinium 7, 15. ¶ 6. *Molæ* Martis filiæ, apud Gellium 13, 22; quas Turnebus Adverſ. 19, 11 Deas indigitari cenſet de nomine *molarum*, quod Mars ut molis fruges, ſic bellis homines frangat ac comminuat. Moſellanus vero a *molimine*, h. e. ſolicitis conatibus ipſius belli apparandi appellatas opinatur.

¶ Mŏlāris, *e*, adject. zur mühle gehörig; ut, *Lapis molaris*, ein mühlſtein, Plinius 36, 23; & Quintil. 2, 19 *Dens molaris*, ein backzahn. ¶ 2. Subſtantive pro lapidibus Virgil. Æneid. 8, 250 *Ramis vaſtiſque molaribus inſtat.* Et Stat. Theb. 5, 571 *Librati ſaliunt portarum in clauſtra molares.* Etiam pro dentibus Iuvenal. 13, 212 *Interque molares Difficili creſcente cibo.* Et Sidon. 4 epiſt. 22 *Colubrinis oblatratorum molaribus figi.*

¶ Molārius, *a*, *um*, idem. Cato R. R. c. 11 *Aſinus molarius.*

¶ Mŏlo, *molui*, *molitum*, *molĕre*, mola conſtringere, mahlen. Ter. Phorm. 2, 1, 19 *Molendum usque in piſtrino.* Plinius 6, 61 *Ceres frumenta invenit, cum antea glande veſcerentur. Eadem molere & conficere in Attica.* ¶ 2. *Niſi purges & molas, non comedes.* Quia molam qui vitat, farinam vitat. vid. Chiliad. ¶ 3. Sumitur etiam ſenſu obſceno. vide inſr. *Permolere*, & Dilherri Electa 2, 9.

¶ Mŏlītus, *a*, *um*, gemahlen. Cato R. R. c. 162 *Salis Romanienſis moliti ſemodius.* Varr. R. R. 2, 2 *Agnis objicere viciam molitam.* Cæſ. B. Gall. 1, 5 *Trium menſium molita cibaria.* Et ablolute *Molitum* Plaut. Men. 5, 6, 15.

¶ Mŏlītor, *ōris*, m. ein müller. Onomaſt. vet. *Molitor*, ἀλητής. Pareus in Lex. Crit. p. 748. *Molitor* ſenſu obſceno tribuit Plauto Mil. 2, 2, 38; Sed aliis ibi eſt *Olitor.*

¶ Mŏlītrix, *ĭcis*, f.

¶ Mŏlitūra, *æ*, f. das müllermerck, Plin. 18, 9; & 15, 23.

¶ Mŏlendīnum, *i*, n. idem quod *mola*. S. Bernh. epiſt. 8 *Aquam quærit molendinum a furno?*

¶ Mŏlendārius, *a*, *um*, quod ad molendinum pertinet: ut, *Meta molendaria*, apud Paulum ICt. l. 18 § 5 de inſtruct. & inſtrum. leg. Et *Aſina molendaria*, ibid. § 2. Ammianus quoque 17, 8 *Molendarias metas* dixit, ut Lindebrog. p. 101 edidit: Valeſius autem p. 161 legit *molendinarias.*

¶ Molendinārius, *i*, m. qui molendino præeſt, ein mühlherr. Programma ab Ædeſio Præfecto urbis ſub laniculo affixum (anno Chriſti 369 & 374, ut patet ex Lege 20 & 22 Cod. Theod. Quorum appellationes non recipiuntur) VT OMNIVM MOLENDINARIOR. FRAVDES AMPVTENTVR. apud Gruter. p. 114 n. 6.

¶ Molendīnārius, *a*, *um*, adjective: ut, *Meta molendinaria.* Sic Valeſius legit apud Ammian. 17, 4 (Grut. c. 8) p. 161. ubi Lindebr. *molendaria.*

¶ Molīnus, *a*, *um*, idem quod *Molaris*; ut, *Molinum ſaxum*, ein mühlſtein, Tertull. adv. Marc. 4, 35.

¶ Molīna, f. ſubſt. idem quod *mola*, *molendinum*, apud ſequioris latinitatis ſcriptores. Ammianus 18, 20 *Molinæ ad calles artandas ædificatæ.* Gloſſ. Vet. *Molina*, ὑδρολεσία. Gregor. Turonenſis 3, 19 de Divione ſcripſit: *Ante portam fluvius molinas mira velocitate divertit*, der fluß treibet die mühlen. Adde, quæ plura de his Valeſius collegit ad d. l. Ammiani f. 204.

¶ Molinārius, *i*, m. Gloſſ. Vet. *Molinarius*, ὑδρολέτης.

¶ Moletrina, *æ*, f. idem quod *mola*, *molendinum*. Nonius 1, 320 ex Catone adfert, explicatque ita: *Moletrina, a molendo, quod pistrinum dicimus.*

¶ Molīle, *is*, n. die mahlrüstung, mahlzeug. Cato R. R. c. 11.

¶ Mŏlucrum, *i*, n. non solum lignum, quo molæ vertuntur, ubi molatur; sed etiam ¶ 2. tumor ventris; de quo Afranius apud Festum: *Ferme virgini tamquam gravidæ mulieri crescit uterus; molucrum vocatur, transit sine doloribus.* v. *Mola* n. 5.

Composita:

¶ Commŏlo, *ĕre*, zermahlen, zermalmen. Columell. 12, 5 *Olivam primo quoque tempore commolere preloque subjicere.*

¶ Commolĭtus, *a*, *um*, ausgemahlen. Idem Columell. l. c. *Bacca commolita & expressa.*

¶ Emŏlo, *ĕre*, ausmahlen. Persius 6, 26 *Granaria, fas est, Emole.*

¶ Emŏlĭtus, *a*, *um*, gemahlen. Veget. 3, 24 *Emolitum hordeum*, zermalmete gersten, graupen.

¶ Emŏlūmentum, *i*, n. ab *Emolo*, lucrum proprie molendini; deinde quævis utilitas, fructus, contrarium *detrimento*, nutz, genieß. Cicero de Finib. 3, 22 *Ut vero conservetur omnis homini erga hominem societas, conjunctio, caritas; & emolumenta & detrimenta, quæ ὠφελήματα & βλάμματα appellantur, communia etiam voluerunt*, nutz und verlust. Vetus Inscriptio: DEMANDATVM EST VT CCCCX. PONDO ARGENTI E PVBLICIS POP. ROM. EMOLVMENTIS QVAE PRAETERITIS TEMPORIBVS QVAESTORES RECEPISSENT PROVINCIAM SVBLEVARENT. *Emolumento esse*, zuträglich seyn, Cic. fam. 7, 10. Idem de Orat. 1, 8 extr. *Pergite, ut facitis, adolescentes, atque in id studium, in quo estis, incumbite, ut & vobis honori, & amicis utilitati, & reip. emolumento esse possitis.* Et pro Milone c. 12 *Boni nullo emolumento impelluntur in fraudem.* Idem de Fin. 1, 16 *Plus in ipsa injuria detrimenti est, quam in his rebus emolumenti, quæ injuria pariuntur.* Iuvenal. 3, 21 *Artibus, inquit, honestis Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum.* Adde Lucret. 5, 167; Plaut. Trin. 3, 2, 68; Gell. 11, 13; Iustin. 9, 1, 2. ¶ 2. Dictum *emolumentum* aliqui putant, quod ex *molimine*, id est, studio & labore nostro ad nos redeat, unde & pro eo, quod operosum est, ac magnum studium requirit, posuisse videtur Varro de Re rust. 3, 14; & Cæsar de B. Gall. 1, 34 (ubi aliqui substituunt *molimentum*) ut Victorius observat Var. Lect. 22, 10. Sed de dubia vocis hujus origine Vossium cumprimis legas, Etymolog. in *Mola* p. 3, 5.

¶ Immŏlo, *avi*, *atum*, *are*, quid proprie sit, & quomodo huc pertineat, paullo ante diximus in *Mola* n. 4, opffern, opffer schlachten; ut, *Hostias immolare*, Cicero Tusc. 3, 26. Idem de Nat. D. 3, 36 *Pythagoras cum in Geometria quiddam novi invenisset; Musis bovem immolasse dicitur.*

¶ Immolatus, *a*, *um*, geopffert. Horat. 4 od. 11, 7 *Ara --- avet immolato Spargier agro.* Liv. 38, 57 *Immolati liberi.*

¶ Immolatio, *ōnis*, f. die opfferung. Cicero de Divinat. 1, 52 extr. *In ipso immolationis tempore.*

¶ Immolator, *ōris*, m. qui immolat, non tantum minister, qui mactat, aut sacrificulus, verum is etiam, cujus nomine immolatur. Cic. de Divinat. 2, 15 *Decessio capitis, aut accessio subitone fieri potest, ut se exta ad immolatoris fortunam accommodent?* Ita Gruter. & Gronovius, ut corrupti libri censeantur, qui *immolantis* legunt, v. g. lo. Sturmii &c. Prudent. Cathem. 12, 48 de Abrahamo: *Nati immolator unici.* Idem Hamart. præf. v. 49 *Immolator squalidus.*

¶ Immolatitius, *a*, *um*; ut, *Caro immolatitia*, opfferfleisch. Augustinus epist. 154, quæ immolatur vel immolata est. Gloss. gr. lat. Θύσιμος, *immolatitius*.

¶ Permŏlo, *ĕre*. Hoc verbo per metaph. in obsceniore significatu usus Horat. 1 sat. 2, 34 *Alienas permolere uxores*, quemadmodum simplici usus Varro apud Nonium, imitatione Græcorum. Theocritus Eidyll. δ sub fin. Εἰπ' ἄγε μοι κορύδιον, τὸ γερόντιον ἦ ῥ' ἔτι μύλλει Τήνων τὰν κυανόφρυν ἐρωτίδα, τᾶς ποτ' ἐκνίσθη: Vbi vide Scholiasten. Adde Interpretes Petronii c. 23.

MOLEMONIVM, *i*, n. inter herbas, quæ faciles vomitiones præstant, Plin. 26, 7. Alii est *Polemonium*, taubenkropff.

Molendarius, molendinarius, quære ante in *Mola*.

MŌLES, *is*, f. sing. & pl. magnitudo, pondus, eine last, hauffe, gebäu. Ovid. Met. 1, 7 *Chaos rudis indigestaque moles.* Et de Arte am. 2, 467 *Prima fuit rerum confusa sine ordine moles.* Virg. Æn. 1, 37 *Tantæ molis erat Romanam condere gentem*; id est, tanti res negotii seu difficultatis, also grosse mühe kostete es. Cicero Cat. 1, 9 *Vix molem istius invidiæ sustinebo*, die schwere last. *Non facile tantam molem mali a cervicibus depulissem*, Idem Catil. 3, 7. Sic, *Moles belli*, Tac. Hist. 1, 61, 4; & 2, 16, 2 *Totâ mole*, i. e. totis viribus, sive tota belli mole. Florus 2, 6, 55 *In Africam totâ mole conversus.* Liv. 8, 13. *Majore mole, quanquam æque prospero eventu, pugnat*, ubi vide Drakenb. qui *molem* sæpe pro belli apparatu poni, variis locis scriptorum docet. Vellej. 2, 131 *Romani imperii moles.* ¶ 2. Videntur *Moles* proprie dici structuræ mari vel flumini injectæ, ex terra, saxo vel materia, gebauete dämme, währe. Horat. 3 od. 1, 33 *Contracta pisces æquora sentiunt Iactis in altum molibus.* Ovid. Metam. 11, 728 *Adjacet undis Facta manu moles.* Hirtius de Bell. Alex. c. 17 *Insulam molemque ad insulam pertinentem.* Iterum c. seq. *Seque per molem in mare præcipitaverunt.* Sidonius Paneg. Anthemii v. 57 *Itur in æquor Molibus &c.* Cæs. de B. C. 1, 25 *Qua fauces erant angustissimæ portus, molem, atque aggerem ab utraque parte litoris jaciebat, quod his locis erat mare vadosum.* Et, *Molem jacere*, idem dixit apud Ciceron. ad Att. 9, 18. *Molem fundare*, Suet. Claudio c. 20 extr. & *Objectus molium*, Tac. Ann. 14, 8, 1 ein damm. Ita vocabulo isto & usus Virg. Æn. 2, 497. Tac. Hist. 1, 86, 3; Florus 2, 2, 2; & Curt. 4, 2, 16 &c. ¶ 3. Et extra aquas quævis magnifice structa ædificia *Moles* vocantur. Hor. 2 od. 15, 1 *Iam pauca aratro jugera regiæ Moles relinquent*, die palläste. Cicero pro Mil. c. 31 de Clodianis ædificiis: *Substructionum insanæ moles.* ¶ 4. Tacitus hac voce & de Amphitheatri machina usus Hist. 2, 21, 3; Et Cicero Phil 14, 12 de monumento gloriæ, interfectis pro patria consulibus ponendo, *Erit*, inquit, *exstructa moles opere magnifico, incisæque litteræ, divinæ virtutis testes sempiternæ.* ¶ 5. *Moles* eleganter est pompa, majestas, vis, potentia. vid. Gronov. Observ. 1, 120.

MŎLESTVS, *a*, *um*, gravis, ingratus, odiosus, beschwerlich, verdrießlich. A *mole*, quamquam mutata quantitate, dictum. Ter. Eun. 3, 2, 31 *Ubi molestum tibi non erit*, wenn es dir nicht entgegen ist. Cicero fam. 13, 73 *Si tibi grave non erit.* Idem de Amic. c. 24 *Molesta veritas est, si quidem ex ea nascitur odium.* Ibidem c. 6 *Intempestiva & molesta nunquam est amicitia.* Ibid. c. 20 *Sunt quidam, qui molestas amicitias faciunt, cum ipsi se contemni putant.* Plaut. Most. 1, 1, 69 *Unum hoc scito, nimio celerius venire, quod molestum est, quam id quod cupide petas.* Pallad. 1, 5 *Molestiores venti.* Et Cic. fam. 5, 3 *Ne vobis multitudine litterarum molestior essem.* Idem in Verr. Divin. c. 11 *Omnis arrogantia odiosa est: tum illa ingenii atque eloquentiæ multo molestissima.* De *Tunica molesta*, vide infra *Tunica*.

¶ Molestia, *æ*, f. est *ægritudo permanens*, ut Cicero definit Tusc. 4, 8, unlust, mühe und beschwerung. *Esse in maximis molestiis*, Idem fam. 4, 13. Et, *Magnam animo molestiam capere*, de Amic. c. 24. *Epistola jocunda hoc molestiæ adspersit*, Cicero ad Qu. frat. 2, 10. *Omnes molestias & solicitudines deponere*, Idem fam. 14, 7. Et, *Molestias omnes depellere*, Ibidem 2, 16. *Molestiam alicui exhibere*, Cicero ad Att. 2, 1. *Tradere alicui molestiam*, Nep. fragm. Orat. Corneliæ Gracchor. matris.

¶ Mŏleste, adverb. ægre, ungern, mit verdruß; ut, *Graviter molesteque tuli*; ich habe mich betrübet, Serv. Sulpic. Ciceron. fam. 4, 5. Et Cicero ad Qu. fr. 1, 1 pr. *Quoniam ea molestissime ferre homines debent, quæ ipsorum culpâ contracta sunt; est quiddam in hac re mihi molestius ferendum, quam tibi.*

¶ Molestŏ, *avi*, *atum*, *are*, molestia afficere, beschweren, unlust machen. Modestin. IC. l. 20 Dig. de Liberat. legata, *Fratri meo neminem molestare volo nomine debiti.* Apul. de Herb. c. 71 *Qui herbæ herbasci virgulam portaverit secum, hunc occursus mali non molestabunt.* Sequioribus seculis usitatius, non tamen illatini usus verbum censet Barth. ad Briton. Armor. p. 580. Sane & Scrib. Largus Compos. 71 usus est, sed forsan ut plebejo sui temporis. vide Cellarii Curas poster. p. 223. Sed & Petron. in Fragm. Trag. p. 30 vel c. 58 *Aut tace, aut meliorem noli molestare.* Idem in Fragm. Burm. p. 674 *Comptum vernales alacitæ molestabant.* Hinc

¶ Molestans, *tis*. Iul. Obsequens Observ. 42 *Pestilentia utrumque exercitum molestante.*

¶ Molestatio, *onis*, f. die beschwerung, in Dig. Et Constant. Afer 7, 6 *Febris molestatio.*

¶ Permolestus, *a*, *um*, sehr beschwerlich. Cic. ad Attic. 1, 18 *Hi non sunt permolesti, sed tamen insident atque urgent.*

¶ Permoleste, adverb. idem. Cicero Verr. 4, 58 *Marcellus Archimedem requisisse dicitur, eumque cum audisset interfectum, permoleste tulisse*, es wäre ihm sehr verdrießlich gewesen.

¶ Præmŏlestia, *æ*, f. *metus* Ciceroni *quasi dux consequentis molestiæ* dicitur, Tusc. Qu. 4, 30.

¶ Submolestus, *a*, *um*, etwas verdrießlich, Cic. ad Att. 16, 4.

¶ Submoleste, adv. nonnihil moleste, idem; ut, *Submoleste ferre*, Idem Cic. 5, 21 pr.

Moletrina, molile, vide *Mola*, Molimen, &c. *Molior*.

MŌLIOR, *ītus sum*, *īri*, primum *movere molem* significat, unde etiam dictum est: ut apud Livium lib. 9, 3. *Num montes moliri suâ sede paramus*, verrücken, versetzen. Idem 25, 36 *Moliri onera objecta* i. e. amoliri. *Naves a terra* Id. 28, 7. Sic, *Fores moliri*, i. e. parare, effringere, Tacitus 1 Annal. c. 39, & 2 Hist. c. 22 dixit. *Fidem moliri*, i. e. labefactare, Livio 6, 11 Sigonius & Gronovius pater vindicant. ¶ 2. Sane *Moliri* est multum conari, & cum labore ac nisu multo, sich unterstehen, bemühen, unternehmen. Plaut. Curc. 1, 3, 31 *Viden' ut misere moliuntur, nequeunt complecti satis.* Tac. Hist. 2, 35, 1 *Erat insula amne medio, in quam gladiatores navibus molientes, Germani nando prælabebantur.* Livius lib. 6, 34 *Parva rem ingentem moliendi causa intervenit.* ¶ 3. Non raro de operibus exstruendis usurpatur, aufbauen, fertigen. Sic *Arcem moliri* Virgilius dixit Æneid. 1, 424. Vellej. 2, 8, 3 *Minucius porticus, quæ hodieque celebres sunt, molitus est.* Sed etiam de re parva Solin. c. 20 de Scythis quibusdam: *Pocula de inimicorum capitibus moliuntur.* Florus 1, 7, 7 *Moliri ædem.* In quibus locis *moliri* nihil aliud est, quam *condere*, *struere* vel *parare*, &c. ¶ 4. Ad formæ ornatusque studium transtulit Terentius Heaut. 2, 2, 11 *Dum moliuntur, dum comuntur, annus est*, bis sie sich zurecht machen. vid. in *Demolior* Hieronymi locum. Sic, *Moliri animum*, est in certum statum componere. Ovid. de Arte am. 2, 119 *Iam molire animum, qui duret, & astrue formæ Solus ad extremos permanet ille rogos.* ¶ 5. *Moliri crimina*, id est, parare, instruere, darauf umgehen, Tacitus Ann. 12, 22, 1. Et, *Moliri imperium*, i. e agitare, sive parare, invadere, Idem Hist. 1, 5, 2 dixit. Corn. Nep. 7, 10, 1 *Hæc cum moliretur.* Cicero Attic. 14, 22 *Minime obscurum est, quid isti moliantur*, was sie vorhaben, was sie machen. Ita *Moliri insidias alicui*, *aliquid mali*: *Moliri pestem patriæ*, *Moliri periculum*, Cicero passim. *Moliri fugam*, Virgil. Æn. 2, 109. conf. Nonius 4, 300.

¶ Molio, *ire*, pro *Moliri* dixerunt antiqui. Id quod ostenditur in *Demolio* infra; & in passiva forma ex Lucilio apud Nonium 2, 543 *Muginamur, molimur, subducimur.* Conf. Nic. Rigaltius in Glossis Agrimensoriis. Vetus lapis apud Reines. Cl. 7, 10. MOLIT. OBSEPIT. FIGIT.

¶ Moliens, *tis*. Cicero de Nat. D. 2, 23 *Nec cessans Deus, nec ea, quæ agit, moliens cum labore operoso ac molesto.* Idem de Senect. c. 8 *Quod sit operosa, & semper agens aliquid, & moliens.* Tac. Hist. 2, 101, 3 *Eadem moliens.* conf. in *Molior* n. 2.

¶ Molitus, *a*, *um*, der etwas gestiftet hat, oder darauf umgangen. Cicero pro Mil. c. 25 *Molitus aliquando aliquid.* Ovid. Amor. 1, 7, 35 *I nunc magnificos victor molite triumphos.*

¶ Molĭtio, *onis*, f. ipse conatus, machinatio, die unterwindung, unternehmung, bemühung, bauung. Cicero de Nat. D. 1, 9 *Propter paucos tanta est facta rerum molitio.* conf ibid c. 8. Sic, *Molitio valli*, Livius 35, 5. *Inter molitionem pii pariter ac fortis propositi oppressus*,

preſſus, Val. Max. 3, 3, 1. *Furtiva molitio*, Petron. c. 95. Et, *Dura molitio*, Sen. Quæſt. Nat. 3, 30. *Molitio agrorum ſolique*, Columella proœmii fine, id eſt, labor ruſticus, agricultura. Sic & *Terrena molitio*, Idem 11, 2 extr.

¶ Molimen, *ĭnis*, n. idem. Liv. 2, 56 *Res ſuo ipſa molimine gravis.* Horat. 2 epiſt. 2, 93 *Quanto molimine circumſpectemus ædem.*

¶ Molimentum, *i*, n. idem. Livius 5, 22 *Parvi molimenti adminiculis mota ſede ſua Iuno Vejentium.* Id. 37, 7 *Eo minoris molimenti ea clauſtra eſſe.* Et Sen. ad Marciam c. 11 *Res magni molimenti eſt.* Et Ovid. Met. 12, 357. *Molimentum* reddunt etiam multi Cæſari B. G. 1, 34, niſi *Emolimentum* ibi legendum. conf. Nonius 2, 564.

¶ Mölitor, *ŏris*, m. qui molitur. Cicero de Vniverſ. c. 5 extr. *Efficitor mundi molitorque Deus.* Sic, *Molitores novarum rerum*, Suet. Domit. c. 10. *Molitores ſcelerum*, Seneca de Tranquill. c. 7. *Primæ ratis molitor Iaſon*, Ovid. Met. 8, 302.

¶ Mölitrix, *ĭcis*. Suet. Ner. c. 35 *Antoniam filiam Claudii, quaſi molitricem novarum rerum interemit*, als die unruhe anſtifftete.

Compoſita a *Molior*:

¶ Amölior, *itus ſum*, *īri*, cum magno molimine e medio tollere, amovere, wegſchaffen, weg bringen. *Illinc vos amolimini*, Ter. Andr. 4, 2, 24, hebt euch hinweg. *Periculum amoliri*, Plinius 32, 2. Et, *Singula amoliri*, id eſt, refellere, widerlegen, Quintil. 5, 13. Et Curt. 8, 5, 17 *Prius ab oculis mortalium amolita natura eſt*, (Herculem & Liberum patrem) *quam in cælum fama perveheret.* ¶ 2. Plin. 11, 10 paſſive quibusdam loqui videtur: *Amoliuntur omnia e medio, nullæque inter opera ſpurcitiæ jacent.* Æque incertus eſt locus Plaut. Moſt. 2, 1, 24 *Iube hæc hinc omnia amoliri.* Sed

¶ Amolitus, *a, um*, paſſ. Apul. de Deo Socr. p. 117 *Omnibus exuviis amolitis equum ipſum contuemur.*

¶ Amolitio, *ōnis*, f. die weaſchaffung. Gellius 12, 1 *Vbi infantis facta ex oculis amolitio eſt*, da es fortgeſchafft worden. De infante loquitur, qui a matre removetur, ut alieno lacte alatur.

Amuletum, vide ſupra in *A* ſeorſim.

¶ Admölior, *īri*, admovere, mit groſſer mühe herzu weltzen, herbey bringen. Curtius 8, 10, 24 *Velut de induſtria rupes præaltas admolita natura eſt.* Et, *Manus admoliri*, pro adhibere, Plaut. Aſin. 3, 2, 24. Sic Apulej. lib. 1 de A. A. *Quam famoſiſſime dejerantes, ſeſe neque ei manus admolituros*, ſie wolten keine hand an ſie legen, oder ſich an ihr vergreiffen. Idem lib. 6 p. 177 *Nec Pſyche manus admolitur incondita illi & inextricabili moli.*

¶ Commölior, *īri*, aufrichten; ut, *Dolum aut machinam commoliri ad aliquem*, Cic. de Nat. D. 3, 29. Et Gell. 3, 19 *Moleſte atque odioſe confabricatus commolitusque eſt originem vocabuli.*

¶ Demölior, *īri*, deſtruere, dejicere, zerbrechen, einreiſſen, abwerfen; ut, *Demoliri domum*, Cicero Oft. 1, 39. *Demoliri tectum*, Nepos 4, 5, 2. Et *Partem muri*, Caſſius Ciceroni fam. 12, 13. *In pariete demoliendo*, Cic. Top. c. 4. *Statuas demoliendas locare*, Idem Verr. 2, 67. *De ſe culpam demoliri*, die ſchuld ablehnen, Plaut. Bacch. 3, 1, 16; ubi *Demolibor* dixit pro *demoliar.* ¶ 2. Ad ornatum pertinet; ut de *Moliri* n. 4 obſervatum eſt. Hieron. ad illud Matth. 6, 16 *ἀφανίζουσι τὰ πρόσωπα*, *DEMOLIVNTVR. DEMOLITVR autem hypocrita facies ſuam, ut triſtitiam ſimulet, & animo forte lætante luctum geſtet in vultu.*

¶ Demolio, *ire*, pro *Demoliri* activa forma Lactantius 4, 11 *Altaria demolierunt.* Quæ forma etiam in Iure Romano occurrit; ut Lege 12 Communi divid. *Demolire parietem*, infinito modo, & Lege 30 pr. Locat. conducti, *Inſulam demolierat*, hoc eſt, ædificia in inſula. Veteſtiora exempla ex Varrone & Nævio vide apud Diomedem lib. 1 p. 395; & in Lauremb. Antiquario p. 279. Hinc

¶ Demölitus, *a, um*, paſſive, eingeriſſen. Vlpian. l. 10 § 1 ff. quibus modis uſufr. amitt. *Ædibus demolitis alias novas reſtituere.* Et, *Demolita domus*, lavolen. l. 13 ff. de Vſucap.

¶ Demolitio, *ōnis*, f. die nigderreiſſung; ut, *Demolitio ſtatuarum*, Cic. Verr. 2, 67.

¶ Demolitor, *ōris*, m. qui demolitur. Vitruv. 10, 19 *Corvum demolitorem* memorat, i. e. machinam demolitionis polioreticam.

¶ Emölior, *īri*, verrichten, ins werck ſetzen. Plaut. Bacch. 4, 5, 1 *Infandum magnum molior negotium, metuoque ut hodie poſſim emolirier.* ¶ 2. Item, exſcreare, expellere. Celſus 4, 9 *Sicca tuſſis, quæ nihil emolitur*, ein trenger huſten, ſo nichts herausbringt und auswirft. Colum. 8, 5 *Per nares emoliri pituitæ naujeam.* Apud eumdem 12, 59 *Emoliri* refingitur ab aliis in *Emolliri.* ¶ 3. *Venti fretum emoliuntur*, Sen. Agam. v. 478, i. e. molem ejus loco movent.

¶ Emölimentum, *i*, n. die auffführung eines wercks. Lege 19 Cod. Theod. de Operibus publ. vide lac. Gothofred. ibi.

¶ Immolitus, *a, um*, apud Livium 39, 44 eſt, hineingebaut. *Quæ inædificata* (in publicum) *immolita privati habebant, demoliti ſunt.* vid. quæ ad h. l. Dukerus diſputat.

¶ Obmolior, *īri*, fürſchieben, fürweltzen; ut, *Arborum truncos & ſaxa obmoliuntur*, Curt. 6, 6, 24. Et Liv. 33, 5 *Arbore vulſa* (vallum) *porta inſtar patebat, nec in promtu erat, quod obmolirentur.* Idem 37, 32 *Ad munienda & obmolienda, quæ ruinis ſtrata erant, concurrerunt.*

¶ Præmölior, *īri*, præparare, vorher zurichten, beſtellen. Liv. 28, 17 *Præmoliendam ſibi ratus jam rem.*

¶ Remölior, *īri*, removere, wegſchaffen. Ovid. Met. 5, 354 *Sæpe remoliri luctatur pondera terræ.* ¶ 2. Eſt iterum moliri, wieder unternehmen. Silius 1, 36 *Iterum inſtaurata capeſſens Arma remolitur.* Paſſive Colum. 2, 12, qui locus refictus in *Remollio* inter compoſita a *Mollis* infra producitur.

¶ Remölitus, *a, um*, paſſive, wieder aufgebaut. Sen. Herc. fur. v. 504 *Orbe ſi remolit queat ad ſupera victor numina Alcides vehi.*

Molitio, molitor, vide *Molior*, Molitor, molitura, *Mola*, Molleſco, molleſtra, mollifico, mollio, &c. *Mollis.*

MOLLIS, *e*, contractum videri poteſt ex *mobilis*, adeo ſæpe ſignificatione convenit, weich, ſanfft, gelinde, vel corporum attributum eſt, vel animorum. I. Vbi ad corpus refertur ¶ 1. Eſt, quod tactui facile cedit, ac duro opponitur, weich. Ita Cicero Orat. 3, 45 *Cera mollis.* Id. ad Qu. Frat. 2, 15 *Infima auricula mollior*, quod referimus etiam n. 8. Ita Ovid. Met. 13, 797 *Mollior ægri plantis.* Col. 6, 1 extr. *Tactus molliſſimus.* Horat. 1 ſat. 2, 88 de equi vitio, *facies decora molli fulta pede.* Id. ep. 8, 9 de turpi anu, *venter mollis.* Celſus 4, 4 *Ovum molle* dixit, quod alias frequenter vocat *ſorbile.* Proverbium ſervile eſt apud Petron. c. 57 p. 281 *In molli carne vermes naſcuntur*, h. e. in otioſis vitia. ¶ 2. Quia fruges maturæ molliores pleræque ſunt acerbis, ideo *mollis* etiam pro miti & ea cauſa jucundo fumitur, zeitig, gelinde. Ita Virg. ecl. 1, 82 *Caſtaneas molles* dixit, quanquam Turn. 5, 12 peculiare genus intelligi poſſe putat. Gr. μαλακὸν dictum. Id. ecl. 4, 28 *Molli paullatim flaveſcet campus ariſta*, ubi ſimpliciter maturum ſignificat. v. de la Cerda. Huc pertinet, cum vini epitheton eſt. Horat. 1 Od. 7, 17 *Molle merum.* Iuvenal. 1, 69 *Molle Calenum.* ¶ 3. Hinc ad locorum aëris que naturam refertur, in quantum illa maturandis frugibus commoda eſt, gelinde. Flor. 3, 3, 13 *Quo fere tractu Italia molliſſima eſt.* Id. 1, 16, 4 *Nihil mollius cælo.* & 4, 12, 27 *Cælum ipſum mitius molliuſque ſolito videbatur.* ¶ 4. Opponitur arduo, quod aſcenſu difficile eſt. Sen. Herc. fur. v. 437 *Non eſt ad aſtra mollis e terra via.* Cæſ. B. C. 2, 10 *Molle faſtigium.* Conf. Non. 4, 301 & Drakenb. ad Sil. 4, 491. Huc ref. Prov. Phurnuti, Μὴ τὰ μαλακὰ μάου, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς, *Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.* ¶ 5. *Mollis* etiam eſt flexibilis, ſchlang, gelencke. Ita Virg. ecl. 2, 72 *Mollis juncus*, & Ge. 2, 17 *Molle ſilex*; Idem 3, 76 inter notas equi boni, *Mollia crura reponit*, quam Plinius 8, 42 l. 67 *mollem glomerationem* vocat. Præſertim ad facilem ſaltantium motum pertinet. Lucret. 4, 977 *Cernere ſaltantes & mollia membra moventes.* Ovid. *Si vox eſt, canta; ſi mollia brachia, ſalta.* Cicero de cl. or. 62 extr. *Sex. Titius tam ſolutus & mollis erat in geſtu, ut ſaltatio quædam naſceretur, cui ſaltationi Titius nomen eſſet.* Huc pertinet *Mollior inceſſus*, Ovid. A. A. 3, 306. Ita intelligendæ ſunt *Molles fugæ* apud Claudian. de 4 Conſ. Hon. v. 540 de exercitatione circi. ¶ 6. Hinc ad artificium, ſtatuariorum præſertim, opera transfertur, cum ita exquiſita arte perfecta ſunt, ut flecti & moveri poſſe videantur, delicat, zärtlich. Quintil. 12, 10 *Dariora Colon atque Egeſtas* (ſtatuarii) *jam minus rigida Calamis, molliora adhuc ſupra dictis Myron fecit.* Vbi ſimul notandum, *duro* & *rigido* hic opponi, de quibus ſuis locis, & Hor. 2 ſat. 3, 33 *Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet.* Hor. A. P. v. 33 *Molles capillos ære imitabitur*, h. e. tanta arte exprimet, ut molles & flexibiles videantur intuentibus. vid. la Cerda ad illud Virgil. Æneid. 6, 847 *Excudent alii ſpirantia mollius æra.* ¶ 7. Quin ingenii etiam opera *mollia* dicuntur, cum facili quadam nativaque jucunditate commendantur, annehmlich. Hor. 1 ſat. 10, 44 *Molle atque facetum Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenæ.* Cicero Orat. 16 *Oratio mollis & tenera & ita flexibilis, ut ſequatur, quocunque torqueas.* conf. de Orat. 3, 45. Etiam huic opponitur durum. II. Ad animum quoque refertur varie. ¶ 8. Qui facile movetur. Cicero Att. 1, 17 pr. *Mollis animus & ad accipiendam & ad deponendam offenſionem*, leicht zu erzürnen und zu verſöhnen. Ita Plinius paneg. c. 68 *Molliſſimæ aures*, i. e. verecundæ, quæ laudes ferre non poſſunt. Speciatim aſpero & duro vel rigido & præfracto opponitur: Cicero ad Qu. fr. 2, 15 *Infima auricula mollior*, hunc vulgo vocamus, tractabel, gediegen, der ſich um einen finger winden läſſet. Horat. 3 Od. 12, 17 *Nec rigido mollior æſculo*, h. e. inexorabilis. Ita Virgil. Æncid. 8, 726 *Euphrates mollior ibat*, i. e. non tumidus & ferox, ſed placidus & mitis tanquam victus. Intelliguntur enim accolæ Euphratis. ¶ 9. Imbellem notat, ut Hor. 1 od. 37, 18 ubi *columbis* tribuitur, & 2 od. 12, 3 *Molles modi citharæ.* Vtraque in re imbellis epitheto alias utitur. ¶ 10. Nimis delicatus & laboris impatiens, zärtlich, weichlich. Ita Virg. Ge. 1, 57 *Molles Sabæi*, Hor. 2 ſat. 4, 34 *Molle Tarentum*, & Ep. 1, 10 *Qua decet non molles viros.* Opponuntur duri, patientes. Add. Brouckh. ad Tib. 2, 2, 4. Huc refero etiam illud Horat. 2 ſat. 5, 32 *Gaudent prænomine molles Auriculæ.* Et *molles oculos*, Ovid. R. A 340, qui nimis facile rubeſcunt a fletu. ¶ 11. Blandus eſt v. g. Horat. ep. 5, 83 *Mollibus verbis lenire*, & 4 od. 1, 6 *Mollibus imperiis flectere.* Ovid. A. A. 3, 513 *Ridenti mollia vide.* Add. Drakenb. ad Sil. 1, 113. ¶ 12. Idem eſt quod amatorius, verliebt. Ovid. Triſt. 2, 307 *Verſus molles.* Add. Brouckh. ad Prop. 2, 1, 41. it. *Molliculus* & *Molliuſculus.* Ita Hor. 2 od. 9, 17 *Molles querelæ.* Ovid. A. A. 2, 236 *Mollia caſtra amoris.* ¶ 13. *Molles*, pro pathicis, ſive, qui muliebria patiebantur, item Eunuchis, dicuntur, weichlinge, weibiſche. Phædrus 4, 14, 1 *Rogavit alter tribadas, & molles mares: Molles*, pathici, ut dixi, ſunt, quos S. Paulus etiam 1 ad Corinth. 6, 9 μαλακοὺς appellavit. Petronius c. 23 *Molles veteres, Dehaci manu reciſi* Vbi per *Veteres* & exoleta feorta maſcula intelligit. *Molles* & *effæminatos* conjungit Sueton. Calig. c. 56. Hinc *Mollities*, ipſa fœditas illa, in qua operantur molles. vide infra. Iuvenal. 2, 47 *Magna inter molles concordia.*

¶ Mollículus, & Mollícellus, *a, um*, gar weich; ut, *Verſus mollieuli*, Catull. 16, 4. *Volo molliculas eſcas, ut ipſa mollicula eſt*, Plaut. Caſ. 2, 8, 58. conf. Pœn. 1, 2, 154 &c. *Specie molliculus & morboſus*, Ammian. 27, 22. Et iterum Catullus 25, 10 *Nates & manus molliculæ*, &c.

¶ Molliuſculus, *a, um*, aliud diminutivum; ut, *Verſus molliuſculi*, apud Plinium 1 epiſt. 16, ut Catanæus cum ſequacibus legit: alii quos ſequitur Cellarius, *mollius leniusque.* Quid ni *mollibus lenibusque?*

¶ Mollíter, mollius, molliſſime, adv. ut, *Molliter auſterum ſtudio fallente laborem*, auf eine angenehme art, Hor. 2 ſat. 2, 12 *Mollius membra movere*, geſchickter, Id. 1 ſat. 9, 24. *Aves nidos molliſſime ſubſternunt, ut ova ſerventur*, gantz allerweicheſte, Cicero de Nat. D. 2, 52. Sic mortuis bene precantes dicebant: *Molliter oſſa cubent*, ſanfft, ut apud Ovidium eſt Triſt. 3, 3, 76; vel, *Molliter oſſa quieſcant*, ut apud Virgil. ecl. 10, 33. *Molliter & delicate vivere*, Cicero Offic. 1, 30, zärtlich und in wolluſt leben. *Molliter ſe curare*, ſich gütlich thun, Ter. Adelph. 5, 1 pr. Et, *Mollius aliquid interpretari*, zum beſten deuten.

Tac. Hist. 2, 96, 2. Liv. 3, 59 extr. *Mollius consultum a Consulibus*, h. e. parum viriliter. Colum. 1, 2 *Ager mollissime devexus*, hoc est, ita declivis parumper, ut nec adscendenti, neque descendenti molesta sit: seu qui *similis campestri positioni*, ut ipse ibi Columella interpretatur. Quint. 6, 4 pr. jubet oratorem *& instare proficientibus, & ab iis, quæ non adjuvant, quam mollissime pedem referre*, allmählig, sachte, unvermerckt.

¶ Mollitia, æ, & Mollities, *ei*, f. die weichlichkeit, lindigkeit, zärtlichkeit; ut, *Officia deserere animi mollitia*, Cicero de Fin. 1, 10. Et Ter. Eun. 2, 1, 16 *Ejiciunda hercle hæc mollities animi est*, der weibische sinn, das blode und verzagte hertz. *Mollitia* autem omne genus excedentis teneritudinis notat. Vellej. 2, 18 de Mæcenate: *Simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis pæne ultra fœminam fluens.* Conf. Horat. Epod. 12, 23. ¶ 2. De exquisita dæta Cicero Att. 12, 26 *Nosti Niciæ nostri imbecillitatem, mollitiam, consuetudinem victus.* ¶ 3. *Mollities*, vitium ipsum mollium & obscenorum appellatur Senecæ de Constantia Sap. c. 18 & Tacito Ann. 11, 2, 1.

¶ Mollitūdo, *ĭnis*, f. idem. Cic. de Nat. D. 2, 55 pr. *In pulmonibus inest raritas quædam, & assimilis spongiæ mollitudo.* Lactant. 5, 4 *Infans solidi ac fortis cibi capere vim non potest, ob stomachi teneritudinem, sed liquore lactis ac mollitudine alitur, donec firmatis viribus vesci fortioribus possit: &c.* Arnob. 2 p. 64 *Corrumpi mollitudine vitiorum.* conf. Nonius 2, 514.

¶ Mollio, *ivi, ītum, īre*, molle efficere, weichen, erweichen, aeschmeidig machen, lindern. Hor. 1 sat. 4, 20 *Dum ferrum molliat ignis.* Ita Ovid. Met. 1, 228 pro coquere dixit. *Atque ita femineces partim ferventibus artus Mollit aquis.* ¶ 2. Ad animum transfertur ut mollis: Cicero Nat. D. 1, 34 *Usu mollienda nobis dura verba sunt.* Ovid. de Art. am. 3, 545 *Scilicet ingenium placida mollitur ab arte.* Cicero Tusc. 2, 11 *Poëtæ molliunt animos nostros*, hoc est, vel mites, vel effœminatos reddunt. *Mollire mare*, Accius apud Nonium. *Iras mollire*, Livius 1, 9 quod Virgilio Æneid. 1, 57 est *mollire animos & temperare iras.* ¶ 3. Archaice, Horat. 3 od. 23, 19 *Hostia mollibit averstos penates*, ut in aliis 4 Conjug.

¶ Mollitus, *a, um*, erweicht; ut, *Molliti agri ad serendum*, Cicero de Nat. D. 2, 52. *Saxo mollita*, Ovid. Met. 1, 402. *Mollita membra*, Ibid. 4, 381. De Hermaphrodito cum Salmacide cohærente. *Emplastrum ex aceto mollitum*, Cæl 5, 8, 4.

¶ Mollitīvus, *a, um*, molliendi vim habens, erweichend; ut, *Mollitivum cataplasma*, Const. Afer 4, 17.

¶ Mollimentum, *i*, n. die linderung; pro lenimento, & mitigatione quadam dixit Seneca de Tranquill. vitæ c. 10 *Natura calamitatum molliment.m, consuetudinem, invenit.*

¶ Molleo, *ēre*, & Mollesco, *ĕre*, weich und gelinder werden. Ovid. Pont. 1, 6, 7 *Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est, Pectora mollescunt, asperitasque fugit:* id est, mitescunt, humaniora fiunt, sie werden sittiger, freundlicher, leutseliger. Theod. Priscian. 1, 28 *Coquas, ut molleat.*

¶ Molleſtra, æ, f. eine schafhaut. Festus: *Molleſtras dicebant pelles oviles, quibus galeas extergebant.*

¶ Mollĭcīna, æ, f. vestis a mollitie dicta; v. Nævius apud Nonium 14, 23.

¶ Mollĭcŏmus, *a, um*, weichblättericht. Avienus Descript. Orbis v. 1031 *Mollicomis tellus inservitur herbis.*

¶ Mollĭfĭco, *are*, weich machen, erweichen. Macer de Herbis 4, 14 *Ejecis illius quia venter mollificatur.* Gloss. Vetus: *Mollifico, ἀπαλυνω, μαλαττω.*

¶ Mollĭficus, *a, um*, erweichend. Cæl. Aurel. Tard. 4, 1 *Arificus carnis, & mollificus corporis.*

¶ Mollĭpes, *ĕdis*, quam vocem ex Arato vertit Cic. de Divin. 1, 9 *Mollipedesque boves spectantes lumina cœli.* Sic & Gloss. gr. lat. *ἀπαλόπους, Molipes*, der sachte geht.

¶ Mollīgo, *ĭnis*, f. species lappaginis, flerwurtzengerkraut, Plin. 20, 10. Apud Marcell. Emp. c. 26 *Molligo* dicitur.

¶ Mollusca, æ, f. prunum Persicum est Macrobio Sat. 2, 14. Aliis nux est molli putamine. vid. Plin. 15, 22. Sed

¶ Molluscŭlum, *i*, n. aceris arboris genus, Plin. 16, 15 & 16, fladern.

Composita:

¶ Commollio, *ire*, weich machen, erweichen, Marcell. Emp. c. 8.

¶ Emollis, *e*, weich. Barth. in Adverſ. 28, 16 ex Avieno: *Hi celeri emolles currunt pede semper arenas.*

¶ Emollio, *īre*, erweichen, lindern. Ovid. de Ponto 2, 9, 47 *Adde, quod ingenuas didiciſſe fideliter artes, Emollit mores, nec sinit esse feros:* Hoc est, mores mites & humanos efficit. Cels. 8, 4 *Emolliendum id emplastrum adjecto cerato.* conf. Liv. 27, 3. Plinius 20, 9; Tac. Agric. 11, 6.

¶ Emollītus, *a, um*, erweicht, weichlicht. Liv. 38, 49 *Degener & emollitus Asiæ amœnitate hostis.*

¶ Emollĭdus, *a, um*, adject. weich; ut, *Emollida & fluida corpora Gallorum*, Livius 34, 47. Recentiores habent *mollia* quod adversus Gronov. Dukerus & Drakenborch. vindicant.

¶ Emollesco, *ĕre*, weich werden. Cels. 5, 28 *Sine ulla vi clavus* (in pedibus) *emollescit.*

¶ Permollis, *e*, valde mollis. Quintil. 9, 4 p. 707 *Quod etiam in carminibus est perinolle.*

¶ Præmollio, *ire*, vorher lindern und erweichen. Quintilianus 4, 3 *Si quid erit asperum, præmolliemus, quo facilius aures judicium admittant.*

¶ Præmollītus, *a, um*, besänfftiget, gelindert; ut, *Mentes præmollitæ*, Quintil. 6 c. ult.

¶ Præmollis, *e*, pro valde molli, sehr weich. Plin. 9, 51 *Torpedo intra se parit ova præmollia:* Et 11, 37 p. 564 (ed. Hard.) *Cor præmolli firmoque opertum membrana involucro.*

¶ Remollio, *īre*, weich machen. Colum. 2, 22 *In iteratione remolliri debet terra æqualiter* Ita Stephanus vel Cælius in Foro Rom. In libris autem est *Remolviri*, de quo inter composita a *Molior*. Certius Ovid. Met. 4, 286 *Remollire artus*, de fonte Salmacidis.

¶ Remollītus, *a, um*, erweicht, begütiget. Apul. de Herb. c. 3 *Grana humore remollita.* Suet. Aug. c. 79 *Vultu inhibitus & remollitus.*

¶ Remollesco, *ĕre*, idem quod *mollescere*, weich werden, zerschmelzen; ut, *Cera sole remollescit*, Ovidius Met. 10, 285. Et Met. 1, 377 *Precibus si numina justis Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum.*

Molo, *ĕre*, vide paullo ante in *Mola*.

MŎLO, *ōnis*, m. Rhodius, clarissimus dicendi magister caussarumque actor, de quo non uno loco Cicero. Vide & Strabonem. Meminit & Sueton. Cæs. c. 4. Male hunc nonnulli cum Apollonio & ipso Rhodio, dicendique magistro, confundunt. De quo Causabonus videndus ad allegatum Suetonii locum, & quos laudat Burm. ad Quint. 3, 1 p. 216.

MŎLŏCHE, *es*, f. μολόχη, quæ & μαλάχη, (v. *Malache*) malva, herba, pappelkraut, Plin. 20, 4. Et Colum. 10, 247 *Et moloche, prono sequitur quæ vertice solem.*

¶ Mŏlŏchĭnus, *a, um*, μαλάχινος, color malvæ flori similis. Isidor. 19, 22.

¶ Molochinārius, *i*, m. infector coloris molochini, apud Plaut. Aul. 3, 5, 40. VESTIARIVS MOLOCHINARIVS in vetere Inscr. Murat. p. 929. Conf. Parei Lex. Crit. p. 749.

¶ Molochites, æ, m. μολοχίτης, gemma malvæ colorem referens, Plin. 37, 8; Isidor. 16, 7.

MŎLOCHVS, *i*, m. vexatissima vox apud Stat. 3 Silv. 2, 30 *Sint quibus exploret rupes gravis arte molochus.* Vid. quæ de hac voce notat Barth. ad l. c. & præsertim Gevartius, qui multas eruditorum sententias profert. Facillima Turnebi, *Molybdos*, plumbum quo exploratur profunditas maris, *bulis*, senckbley, bleyfaden. Add. Vechner. in Hellenolex. 1, 2.

MŎLON, *ōnis*, m. herba, quam μῶλυ Dioscoridis 3, 54 esse putat Harduinus ad Plin. 26, 7 f. 19 pr. ubi describitur a Plinio, & *Syron* quoque vocari dicitur.

MŎLORCHVS, *i*, m. pastor seniculus in agro Cleonæo, qui Herculem hospitio fuscepit. vid. Stat. 3 Silv. 1, 29; & Theb. 4, 160. Hinc

¶ Molorchæus, *a, um*, adject. Tibull. 4, 1, 13 *Læta Molorchæi posuit vestigia tecti.*

MŎLOSSVS, *i*, m. μολοσσός, gentis in Epiro nomen, cui Admetus imperitabat is, ad quem confugit Themistocles Nep. 2, 8, 3. ¶ 2. Celebrantur præsertim canes *Molossi*. Hor. epod. 6, 5; & 2 sat. 6, 114. Et, *Acremque Molossum, pasce sero pingui*, Virg. Georg 3, 405. ¶ 3. *Molossus* Pes, tribus syllabis longis, ut *Æneas*, a Pyrrho Molosso sic dictus.

¶ Molossus, *a, um*, adj. Ovid. Met. 1, 226 *Gens Molossa*, Propert. 4, 8, 20 *Atque armi latos colla Molossa canes.* Nemesian. Cyn. 107 *Rure Molosso* natum canem laudat.

¶ Molossĭcus, *a, um*, idem apud Plautum Capt. 1, 1, 18. Molucrum, vide supra in *Mola*.

MŎLY, *yos*, n. μῶλυ, *Herbarum laudatissima* Plinio 25, 4, sed ignota. Homerus a Mercurio monstratam eam scribit contra venefica Circes 10 Odysseæ v. 302 Est elegans de ea dissertatio Trilleri.

MOLYBDAENA, æ, f. μολυβδαινα, plumbago, bleyertz, bleyweiß, beyschweiß, glanz, multorum est colorum, ut, nigri, cærulei, grauer glantz, flavi, &c. Agricol. Vena communis plumbi & argenti, quam & *Galenam* Plinius vocat 34, 18. ¶ 2. Item herba, flöhkraut, apud eumdem 25, 13.

¶ Molybdĭcis, *ĭdis*, f. plumbi spuma, bleyschaum, Plin. eidem 33, 6.

¶ Molybdoïdes, æ, m. μολυβδοειδής, lapis plumbarius Dioscoridi est 5, 52, idem cum *Molybdæna*.

MOMAR, stultus Siculis, ut Festus auctor est.

MŌMENTVM, *i*, n. temporis punctum, & mutatio subito nata; a *motu* dicitur, ein augenblick, eine kleine bewegung. Vnde & Cicero Tusc. 1, 17 elementorum motus *momenta vocat.* Ter. Andr. 1, 5, 32 *Cum in dubio est animus paullo momento huc illuc impellitur*, id est motu, durch einen geringen stoß. *Translatio*, inquit Donatus, *hæc est a mole alicujus ponderis, quæ antequam in loco federit, cum incerta pendet, facillime commovetur.* Videtur hæc vox ad libram, sive stateram pertinere inprimis. Zeno Veronensis, elegans auctor, Sermone de præcepto ATTENDE TIBI &c. *Sicut statera momentum, si in unam partem depresseris, leviorem sine dubio alteram feceris; ita in hoc animæ & corporis jugo, cum in unam partem propensior eris, clara erit alterius & manifesta deminutio &c.* Nempe quod Græcis ῥοπή, Latinis *Momentum* est: & sicut ῥοπὴ Græcorum de statera juxta ac tempore dicitur: ita & *momenti* vox apud Latinos de utroque usurpatur. Seneca de Tranquill. an. c. 2 *Horæ momentum interest solium & aliena genua.* Vet. Gloss. ῥοπὴ ἐπὶ ὥρας, *Momentum:* ῥοπὴ ἐπὶ ζυγῶ, *Incrementum.* Cicero fam. 6, 10 *Omnia momenta observabimus, neque ullum prætermittemus tui juvandi & levandi locum.* Et Livius 21, 33 *Tumultus momento temporis sedatur*, conf. Tac. Hist. 2, 86, 9; & 4, 86, 3; & Curt. 8, 13, 23. *Horæ momento*, Horat. 1 sat. 1, 8. ¶ 2. Sed, *Res magni, permagni, parvi, nullius momenti*, h. e. quæ res multum vel parum movere potest, ein ding, daran groß oder viel, wenig oder nichts gelegen. *Minimi momenti esse ad aliquid*, Cicero fin. 4, 17 von keiner wichtigkeit, von keinem nachdruck. Et ibidem: *minimum momentum ad aliquid habere*, nichts zur sache thun, Liv. 4, 12 extr. *Minucius nullum momentum annonæ fecit*, h. e. non potuit levare annonam, konte die theurung nicht mindern. Conf. Liv. 1, 47; 7, 8 pr. Idem Liv. 3, 12 *Iuvenis egregius, maximum momentum rerum ejus civitatis, in quamcunque venisset. Magnum ad salutem momentum preces attulerunt*, Quintil. 6, 1, das bitten hat grosse förderung oder vorschub gethan. *Officiorum omnium momenta diligentissime perpendebat Cato*, Cic. pro Mutæn. c. 2. Et Liv. 2[illegible], 9 pr. *Ex parvis sæpe magnarum rerum momenta pendent*, ein kleines ziehet offt etwas grosses nach sich. Eodem sensu Cic. Phil. 5, 10 *Minimis momentis maximæ inclinationes temporum fiunt.*

¶ Mōmen, *ĭnis*, n. quod idem est: ut enim a *stratum, stramen, stramentum*; a *monitum, monimen, monimentum*, ita & a *motum, momen, momentum.* Lucret. 3, 144 *Cetera pars animæ per totum dissita corpus Paret, & ad numen mentis momenque movemur.* Manilio lib. 3, 71 hanc vocem

vocem multis locis depravatam restituit Ios. Scaliger. vide ejus not. p. 94. conf. Festus.

¶ Momentillum, *i*, n. dimin. esse dicitur apud Celsum.

¶ Momento, adverbialiter, pro *Momento temporis*, augenblicks; ut, *Momento fuit*, apud Livium. Et Sen. Hippol. v. 767 *Fulgor teneris qui radiat genis, Momento rapitur.*

¶ Momentāneus, *a, um*, sehr kurtz, nicht lange während. *Momentaneum* est, quidquid seu breve, seu singulis momentis mutationi obnoxium est: ut, *Momentanea felicitas*, Fulgentius Mythol. 2, 17. Et, *Momentaneus ardor*, Tertull. adv. Marc. 3, 17 *In oculi momentaneo motu*, ibid. 5, 10. Gloss. Vet. *Momentaneus*, πρόσκαιρος. Ipsi Livio 2, 7 hanc vocem vindicat Iac. Gronovius, ubi tamen vulgatam lectionem magis probat Drakenborchius. Conf. Borrichii Cogitationes de var. Ling. Lat. ætat. p. 170.

¶ Momentārius, *a, um*, idem, augenblicklich. Apul. 5 Met. p. 164 *Momentarius maritus.* Idem lib. 9 post princ. *Momentaria salus*: & lib. 10 p. 251 *Momentarium venenum.* Ambros. Offic. 2, 5 *Interitus momentarius*, ein geschwinder und plötzlicher tod. Loquitur de lobi filiis, ruina ædium oppressis. Onomast. Vet. *Momentarius*, ἀκαρής.

¶ Momentālis, *e*, idem, unde

¶ Momentāliter, adverb. hoc est, ictu oculi, brevissimo momento, augenblicks. Fulgentius Mythol. 2, 3 *Iris ornatus varios pingens arcuato curvamine, momentaliter refugit.* Idem tit. Venus: *Libido libet momentaliter, & fugit pereuniter.* Sed

¶ Momentōsus, *a, um*, aliud adjectivum, rem magni momenti esse significat, wichtig, von importantz. Quintil. Declam. 13 *Nunc autem differendum mihi est, quam momentosa sit hujus animalis rapina*; id est, quanti momenti, h. e. quam magna & gravis. Nempe significat, leve & advertendum minime esse, de floribus apes quod populantur. Quod in sequentibus declarat.

Momia, vide infra *Mumia.*

MŌMVS, *i*. m. Μῶμος, Deus reprehensor Hesiodo in Theogonia. Qui in hominis opificio illud potissimum notavit, quod artifex non in pectore fenestras, aut ostiola quæ perspici, quod in corde lateret, posset, quod sinuosum multis alioqui recessibus fuxisset. Vide Lucian. in Hermotimo. Vitruvius vero præfat. lib. 2 id ipsi Socrati tribuit. Hinc proverbiales locutiones non paucæ natæ; ut, *Momo ipsi satisfacere*, vel, *Momo judice cum aliquo decertare*; *Nec Momum judicem recusarim*; Vel, *inculpatior, quam ut vel Momus possit carpere, &c.* De quibus in Chiliad. Erasmi plura: Μῶμος, reprehensio. Hinc, ῥᾴδιον μωμήσασθαι, ἢ μιμήσασθαι, *facilius est reprehendere, quam imitari.* De *Momo Ligurino* vid. h. v.

MŌNĀCHVS, *i*, m. μοναχός, solitarius, a μονάζειν, ein mönch. Sidon. 5 epist. 17 *Vigilias monachi clericique concelebraverant.* Adde ibid. 7, 9; & 9, 5. Salvian. adv. Avarit. lib. 2 p. 243 *Monachus ab incunabulis Deo militans.* Rutilius Itiner. 1, 439 *Processit pelagi jam se Capraria tollit, Squalet lucifugis insula tota viris. Ipsi se monachos Graio cognomine dicunt, Quod soli nullo vivere teste volunt.* S. Hieronymus ad Paulin. de instit. Monachi: *Sin autem cupis esse, quod diceris, monachus, id est, solus: quid facis in urbibus? quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum.* Habitarunt enim principio monachi non in urbibus, sed in locis desertis, procul a conversatione hominum: progressu vero temporis in urbes commigrarunt. Primus in Occidente monasteria in civitatibus condidisse dicitur Eusebius Vercellensis episcopus circa annum Christi 360, Basilius circa annum Christi 370 in Oriente. Vide Ambros. epist. 62.

¶ Monacha, *æ*, f. eine nonne. Hieronym. epist. 25 de Blæsillæ obitu c. 5 matrem Paulam vocat *Christianam & monacham*: & c. 6 *quia monacha esse noluerit.*

¶ Monachīcus, *a, um*, adject. Novella Constitut. 130 c. 5 pr. *Monachicum certamen superantes.*

¶ Monachium, *i*, n. status vel sodalitas monachorum, das Closterleben. l. Generali 13 C. de sacrof. eccl.

¶ Monācho, *are*, zum mönche machen. Sarisb. ep. 291 *Pro monachandis pecuniam palam recipere.*

¶ Monastērium, *i*, n. μοναστήριον, ein Kloster. Salvianus de Gub. Dei lib. 8 p. 190 *Lustris* Afrorum, *monasteria*, quæ ibi commendat, opponit. Et Vincentius Lirin. p. 316 *Urbium*, inquit, *frequentiam turbasque vitantes remotioris villulæ & in ea secretum monasterii incolamus habitaculum, &c.* Adde Sidon. 4 epist. 25; & 7, 17; & 9, 9; & Hieron. epist. 15.

¶ Monāsterialis, *e*, Klöster. Sidonius 6 ep. 2 *Monasterialis disciplina.*

¶ Monastĭcus, *a, um*, μοναστικός, idem; ut, *Vita monastica*, das mönchs-leben, apud ecclesiasticos.

¶ Monīalis, *is*, f. pro ea, quæ virginitate in perpetuum vota se dicavit Christo, eine nonne, Kloster-jungfer. Vide Voss. de Vit. L. L. 3, 27 p. 531.

Monaliter, vide *Monaulus*, Monarcha, monarchia, *Archē.*

MŌNAS, *ădis*, μονάς, unitas sive singularitas, ein einiges, einzelnes. Macrob. Somn. Scip. 1, 6 p. 27 *Hanc monadem reperies.* Et mox: *Hæc de monade.* Item: *Monas incorrupta.* Conf. Tertull. de Præscript. c. 49, & adv. Valent. c. 37, ubi Æon *Monas* dicitur.

Monasterialis, monasterium, monasticus, vide ante *Monachus.*

MŌNAVLVS, *i*, m. μοναύλος, tibia simplex, eine einzele flöte, oder pfeiffe. Plin. 7, 56 *Monaulum Mercurius invenit.* Martial. 14 epigr. 64 *Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.*

¶ Monāliter, vel potius Monauliter, adverb. i. e. cum simplici tibia, auf einer flöte. Mart. Capella lib. 9 p. 307 *Puer monaliter sonabat.*

MŌNĒDŬLA, *æ*, f. κολοιὸς λύκος, βωμολόχος, quorum nominum alterum a rapacitate, alterum a strepitu scurrili factum est, eine thale, dale, thole. Sic dictam volunt a *moneta*: singularis enim illi avi astri argentique rapacitas inest. At vero Iosephus Scalig. a *Moneta Dea*, quæ Iuno est, dictam censet. In cujus tutela est *cornix* congener avis. Vide ipsum ad illud Tibull. 2, 2, 21 *Hæc veniat natalis avis.* Ovidius Metam. 4, 470 *Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.* Cicero pro Flacco c. 31 *Non plus aurum tibi, quam monedulæ committebant.* Germani eam furacitatem *corvis* tribuunt. Sic enim de homine furace dicunt, er stielet wie ein rabe. Et *Pyrrhocorax* e graculorum seu monedularum genere est, eine berg-thole, oder wilde thole. vid. *Graculus.*

MŌNĒMĔRIVM, *i*, n. μονημέριον, unius diei spectaculum, quod μόνην ἡμέραν, *unicum diem* duret. ¶ 2. Certamen bestiarum cicurum, a μόνος *solus*, & ἥμερος *mansuetus.* vid. Iustin. Constit.

MŌNEO, *ui, itum, ēre*, commonefacere, erinnern, vermahnen, warnen. Minus est quam *hortari.* Cicero de Amic. c. 24 *Et monendi sæpe amici sunt, & objurgandi, & hoc accipienda amice, cum benevole sunt.* Sic, *Monere atque hortari aliquem*, Idem 10, 1. Et de Invent. 2, 22 *Pietas officium erga parentes conservare monet.* Et ad Att. 11, 16 *Te oro, ut Terentiam moneas de testamento.* Sic dicimus; *Multis, pluribus monere. Monere litteris, per literas. Moneo te hanc rem, & de hac re.* Ter. Hec. 3, 3, 15 *Neque voce alia, ac res monebat, conqueri poterat*, nicht anders, als es das werck an sich selbst leiden wolte. *Qui monet, quasi adjuvat*, Plaut. Curc. 3, 89. Horat. 4 ode 7, 7 *Immortalia ne speres, monet annus, & almum Quæ rapit hora diem.* Quint. 2, 2 p. 131 *Quo sæpius monuerit præceptor, hoc varius castigabit.* Speciatim de vatibus & oraculis *monere* cum conjugatis poni, observant quos laudat Burm. ad Val. Fl. 1, 29. & Drakenb. ad Sil. 5, 117. ¶ 2. *Monere* etiam pro castigare ponitur. Statius 3 Silv. 3, 160 *Tonitru tantum lenique procella Contentus monuisse.* Ita, *hortari quem verbere*, dicere licet. Nam *hortamen verberis* Palladius dixit 4, 11. Similiter *Stimulo increpare* Tibull. 1, 1, 12. Et, *Flagro quem objurgare*, Suet. Orb. 2 dixit. Conf. mox *Admonere* n. 2. ¶ 3. Aliquando & præcipere, docere, erudire est. Vitruv. præfat. l. 7 *Ex eo* (Agatharcho) *moniti Democritus & Anaxagoras de eadem re scripserunt &c.* MONITI, i. e. docti, eruditi. Val. Flaccus principio Argonautic. *Prima Deûm magnis canimus freta pervia nautis, Phœbe, mone*, i. e. doce me de istis rebus: memora mihi & subjice omnia, quæ canenda sunt. Plinius Paneg. c. 26 *Labor parentibus erat, ostentare parvulos impositosque cervicibus adulantia verba blandasque voces edocere: reddebant illi, quæ monebantur.* Horat. 3 ode 7, 19 *Et peccare docentes Fallax historias monet.* ¶ 2. *Monere & movere* miscentur a librariis. v. Drakenb. ad Sil. 2, 273 & 5, 117.

¶ Mŏnens, *tis*. Curt. 3, 2, 13 *Ad nutum monentis intenti.* Ovid. Met. 13, 775 *Sic frustra vera monentem Spernit.*

¶ Mŏnĭtus, *a, um*, gewarnet, ermahnet; ut, *Celsus monitus multumque monendus*, Horat. 1 epist. 3, 15 *Moniti meliora sequamur*, Virgil. Æneid. 3, 188. ¶ 2. *Moniti somni* dicebantur, in quibus diis apparebant. vid. Heinsius ad Ovid. Met. 13, 216.

¶ Mŏnĭtum, *i*, n. subst. pro *monitione*, die erinnerung, vermahnung. Cic. fam. 5, 8 *Meis consiliis monitisque nituntur.*

¶ Monitus, *ūs*, m. idem. Cicero de Divin. 2, 41 *Fortunæ monitu.* Plin. Paneg. c. 76 *Una erat in limine mora, consultare aves, revereri que numinum monitus.* Virgil. Æneid. 4, 464 *Vatum prædicta priorum Terribili monitu horrificant.* Proprium hoc oraculis & vatibus verbum esse ostendimus in *Moneo.* Ita Ovid. Fast. 3, 167 *Si licet ecultos monitus audire Deorum Vatibus.*

¶ Monītio, *ōnis*, f. idem. Apulej. lib. 8 de A. A. *Spreta salubri monitione.* Cicero de Amic. c. 24 *Monitio acerbitate, objurgatio contumelia carcat.* Adde Suet. Tib. c. 18; & Col. 11, 1.

¶ Mŏnĭtor, *ōris*, m. ein anreger, erinnerer. Ter. Heaut. 1, 1, 119 *Nihil opus fuit monitore*, des ermahnens hätte es nicht bedurfft. Erant *monitores* servi a colono præfecti, ut operariorum, veluti vinitorum & aratorum, turbam obeuntes, unumquemque monerent, & segniores castigarent. vid. Hotoman. de verb. jur. ¶ 2. *Monitores* dicebantur, qui in scena verba subjiciebant & dictabant, die einhalffen, wenn man fehlete. Festus: MONITORES *dicuntur, & qui in scena monent histriones, & libri commentarii.* Vet. Gloss. *Monitor*, ὑποβολεύς. Aliis *Secundarii* dicebantur, item *Subdicæ*, quod secundo dicerent, ut ad Propertium observat Scaliger. Cauſarum etiam patronis qui subjicerent, monitores constituti videntur. v. Quint. 6, 4 p. 571. Similiter & pro *Nomenclatore*, sive qui nomina subjicit, usurpatur Ciceroni pro Muræna c. 36. Et Plin. Paneg. c. 23 *Gratum, quod equestris ordinis decora honore nominum sine monitore signares.* ¶ 2. *Monitores* dicebantur, quorum fidei & curæ pueri committebantur, ut erant pædagogi & custodes: a præcipuo eorum officio, quod in monendo versatur, appellati, aufführer, hofmeister. Horatius in Arte v. 163 *Cereus in vitium flecti, monitoribus asper.* Ita Ter. Phorm. 1, 5, 4 *O facinus audax, o Geta monitor!* Eumdem enim & *Custodem* & *Magistrum* dicit. Adde Heaut. 5, 1, 2; & Barth. ad 12 Thebaid. Statii p. 1460.

¶ Monītrix, *īcis*, f. apud Tertullianum.

¶ Monītorius, *a, um*, warnend; ut, *Monitorium fulmen*, quod de futuris moneat, Seneca Quæst. Nat. 2, 49.

¶ Monēla, *æ*, f. die warnung. Tertullian. de Patient. c. 8. *Præsto est dominica monela.* Et adverſ. Marc. 4, 34 *Nostri Dei monela de cælo.*

¶ Mŏnenda, *orum*, n. pl. Martiano Capellæ sacrificii genus, quo Dii monentur, ut succurrant mortalibus.

Monimentum, ac cætera, quæ a *monendo* facta, paullo vide post.

¶ Mŏnĭto, *are*, frequent. oft vermahnen. Fortun. 5 Carm. 4 *Quos in amore Dei monitabat sæpe sacerdos.* Idem 2 Mart. *Martinus monitat, cunctis talem esse sequendum.*

Compositæ:

¶ Amoneo, *ui, itum, ēre*, abmahnen. Pareus in Lex. Crit. p. 86 probum verbum esse ait, ut *Amovere, Amolri*; eamque ob causſam ex membrana adducit Ovid. Met. 2, 564 *Mea pœna volueres Amonuisse potest.* Et 6, 150 *Nec tamen amonita est pœna popularis Arachnes.*

¶ Admŏneo, *ui, itum, ēre*, ermahnen, erinnern. *Illud te admoneo, illius te admoneo, de illo te admoneo.* Cic. fam. 4, 10 *Putavi eà de re te esse admonendum.* Idem Att. 7, 26 *Quod me amicissime admones, gratum mihi est.* Et fam. 5, 8 *Si quippiam essem admonitus.* Livius 5, 51 *Adverse res admonuerunt religionem.* Et 35, 13 *Qui admonerent fœderis cum Romani. Admonere* nos dicitur, quidquid cum aliquo aculeo in memoriam redit. v. Broukh. ad Tib. 1, 6, 4. Sall. Iug. 79, 1 *Eum rem locus admonuit* h. e. de ea re nos monuit. ¶ 2. *Admonere* pro castigare, excitare, antreiben. Virg. Æneid. 10, 586 *Vi prono pondere*

in verbera telo Admonuit bijuges: i. e. percussit, ut & Nonius 4, 20 interpretatur. Val. Max. 1, 1, 6 *Digna vita est, quæ flagro admoneretur*, daß sie gestäupet werde. Tac. Germ. 37, 5 *Medio tam longi ævi spatio, multa invicem damna. Non Samnis, non Pœni, non Hispaniæ, Galliæve, ne Parthi quidem sæpius admonuere.* Significat, nec cæteras gentes, quas nominat, nec ipsos Parthos, sæpius infestasse Romanum nomen, & percussisse veluti, & suæ virtutis admonuisse. Nihil enim mutandum est, ut visum nonnullis: quod & Pichena rectissime monuit. Seneca de Clementia 1, 14 *Qui* (parentes) *objurgare liberos nonnunquam blande, nonnunquam minaciter solent, aliquando admonere etiam verberibus.* Ita etiam *objurgare* ponitur. vid. *Moneo* n. 2. ¶ 3. *Ammonere*, si qua scribitur pro *admonere*, illud librariorum & ætatis culpæ, quam veterum rationi tribuendum est.

¶ Admonĭtus, *a, um*, gewarnt. Cic. pro Cælio c. 3 *Illud te esse admonitum volo.* Idem Top. c. 1 *Admonitus hujus ædis alieni.*

¶ Admonĭtum, *i*, n. subst. die warnung. Cicero de Orat. 2, 15 *Cohortationes, consolationes, præcepta, admonita tractanda sunt omnium disertissime.*

¶ Admonitus, *ûs*, m. idem; ut, *Admonitu tuo perfeci libros ad Varronem*, Cicero Attic. 13, 18. Et, *Admonitu Allobrogum*, Idem Catil. 3, 3. Idem Attic. 9, 10 p. 57 *Tali admonitu*, h. e. cum talis me admoneat. vid. similia apud Græv. Conf. Ovid. Met. 3, 5, 66; Fast. 3, 612 &c.

¶ Admonitio, *ōnis*, f. idem. Plancus Cicer. fam. 10, 4 *Quare si aut aliter sentirem, certe admonitio tua me reprimere, aut si dubitarem, hortatio tua impellere posset.* Quintil. 4, 1 *Admonitione agitare animum alicujus*, fleißig ermahnen. Plinius 24, 17 *Quamvis fumatos admonitionem morborum sentire*, i. e. quasi reliquias. Idem 25, 8 *Si qua admonitio doloris superfit*, wenn vom schmerz etwas übrig bleibt. ¶ 2. *Admonitio* pro actione, qua debitor admonetur, ut solvat, Vlpian. l. 2 § 7 ff. de Iudiciis.

¶ Admonitor, *ōris*, m. qui admonet. *Admonitore non eges*, Cicero Top. c. 1. *Admonitor operum Lucifer*, Ovid. Met. 4, 664.

¶ Admonitrix five Ammonitrix, *ĭcis*, f. Ita Lipsius Antiq. Lect. 3, 3 legit in Plaut. Truc. 2, 6, 20 *Quid adhuc ego tui ammonitricis.*

¶ Admonitōrium, *i*, n. eine erinnerung. Iustin. de Concept. Dig. § 12 *Sufficit quædam admonitoria ejus facere.*

¶ Admonefăcio, *ĕre*, erinnern. Gloss. gr. lat. *ὑπομνηματίζω*, *Admonefacio.*

¶ Antemonens, *tis*, conjuncte quidam legunt. Val. Flacc. 5, 259 *Interea auguriis monstrisque minacibus urbem Territat antemonens semper Deus.* Sed recte Burmannus divisim.

¶ Commŏneo, *ui, itum, ēre*, erinnern, lehren. *Aliorum me exempla commonent*, Ter. Andr. 4, 5, 17. *Amice aliquid commonere*, Quintil. 6, 1. Plaut. Rud. 3, 4, 37 *Commonere miseriarum.* Idem Pseud. 1, 2, 17 *Officium vestrum ut vos malo cogatis commonerier.*

¶ Commonĭtus, *a, um*, erinnert. Liv. 34, 51 *Commonitos, in quo statu rerum accepissent eos, dimisit.* conf. Plaut Trin. 4, 3, 43.

¶ Commonitio, *ōnis*, f. die ermahnung. Quintil. 4, 2 *Erit non inutilis in extrema parte commonitio*; id est, repetitio, quæ epilogi more breviter recolligat.

¶ Commonitor, *ōris*, m. qui commonet. Symmach. 7 ep. 105.

¶ Commonitōrius, *a, um*, idem. ¶ 2. Substantive *Commonitorium* scriptum vel epistolam denotat, qua quis officii admonetur. Ita Vincentius Lirinensis libros suos ad Catholicos *Commonitorii* titulo præscripsit; notumque est Orientii *Commonitorium fidelium.* Symmachus 5 epist. 21 *Secundum commonitorium, quo summatim muneri præparanda rescripsi*; & epist. seq. *Non graveris commonitorium strictim signatum percurrere.* Ammianus 28, 5 *Commonitorium repertum est, manu scriptum Hymetii.* Sidon. figurate 8 epist. 11 in carmine *Phœbus Commonitorium Thaliæ.* Est versus Phaleucus. Vet. Gloss. *ὑπομνηστικὸν*, *Commonitorium.*

¶ Commonefăcio, *ĕre*, idem quod *Commonere*, erinnern. Cicero fam. 13, 72 *Procuratores scripserunt, te propter magnitudinem provinciæ, & multitudinem negotiorum, etiam esse commonefaciendum.* conf. Vitruv. 2, 1; & Plaut. Stich. 1, 2, 6. Passive *Commonefieri*, Cicero Verr. 5, 43 *Nemo est, quin tui sceleris & crudelitatis ex illa oratione commonefiat.*

¶ Incommonĭtus, *a, um*, unerinnert. Zeno Veronens. *Incommonitum aliquem præterire.*

¶ Emoneo, *ēre*, pro *Monere*, ermahnen, quidam legunt Plaut. Asin. 4, 2, 17. vid. Taubm. p. 157. Sed Gron. *Ne me mone.*

¶ Præmŏneo, *ēre*, zuvor warnen. Cic. Verr. 2, 8 extr. *Animo sane benevolo, ut magnopere caverem, præmonebat.*

¶ Præmonĭtus, *a, um*, zuvor gewarnt; ut, *Vrbs præmonita oraculo*, Plin. 16, 39.

¶ Præmonĭtum, *i*, n. subst. die vorerinnerung, verwarnung. Gell. 14, 2 *Generalia quædam præmonita & præcepta.*

¶ Præmonitus, *ûs*, m. subst. idem. Ovid. Met. 15, 804 *Nec tamen insidias venturaque vincere fata Præmonitus potuere Deûm.*

¶ Præmonitio, *ōnis*, f. idem. Tertull. adv. Marc. 2, 4 *Agnosco bonitatem Dei ex legibus & præmonitionibus bonis & benignis.*

¶ Præmonitor, *ōris*, m. qui præmonet. Apul. de Deo Socratis: *Incertis prospector, dubiis præmonitor, periculosis tutator.*

¶ Præmonitōrius, *a, um*, idem. Tertull. de Anima c. 3 *Præmonitorium edictum*, die warnung.

¶ Remoneo, *ere*, wieder vermahnen. Apul. 5 Met. p. 610 *Hic tibi cavenda censebam, hic benevole remonebam.*

¶ Submŏneo, *ēre*, latenter monere, heimlich erinnern. Ter. Eun. 5, 3, 22 *Submonuit Parmeno ibi servus, quod ego arripui*

Moneris, vide supra *Ineres.*

MONĒTA, *æ*, f. cognomen Iunonis apud Romanos, a *monendo* indictum. Nam cum terræ motus factus esset, VT SVE PLENA PROCVRATIO FIERET, vox ab ejus templo in arce prodita est, ut Cicero de Divinat. 1, 15 auctor est: cujus & 2, 32, extr. meminit. Alio referre videtur Ovidius Fast. 6, 103, cum ait: *Arce quoque in summa Iunoni templa Monetæ, Ex voto memorant facta, Camille, tuo &c.* Suidas auctor est, inde *Monetæ* Iunoni factum cognomen, quod bello Pyrrhi & Tarentino consulentes de pecuniarum inopia Romanos monuisset, PECVNIAM NON DEFORE IVSTITIAM ET ARMA COLENTIBVS, quem vide in Μονήτα. ¶ 2. Inde *Monetæ* vox translata ad numismata est, quod in Iunonis æde Capitolinâ cuderetur, ut observat Kipping. Antiq. l. c. Quamquam alii sic dictam volunt, quod nos illius character tum de auctore, tum de illius pretio moneat. Proprie enim nota nummis impressa MONETA est, die münze. Zeno Veronensis de somnio Iacob: *Denarii sunt duo, sed una moneta impressi.* vid. & Salmas. ad Lamprid. p. 218. ¶ 3. Ipse etiam locus, ubi moneta cuditur, MONETA vocatur. Et ita non semel in Iustiniano Codice hæc usurpata legitur vox. Ammianus 22, 28 *Dracontius monetæ præpositus & Diodorus quidam veluti comes, injectis per crura funibus simul examinati sunt: ille, quod aram in moneta, quam regebat, recens locatam evertit &c.* Vbi *Moneta*, die münze, das münz-haus. Sic Ausonius de Clar. Vrb. 5, 6 Mediolani *opulentam monetam* fuisse testatur. Et Inscript. Gruteri p. 493 n. 3 MONETAE TRIVERICAE PRAESES, sive *Monetæ præpositus*, der münzmeister. Alia Inscriptio p. 74 n. 1 FORTVNAE AVG. SACRVM OFFICINATORES MONETAE AVRARIAE, ARGENTARIAE CAESARIS &c. *Sacra divinaque moneta* adhuc dum sub Christianis Imperatoribus dicitur, Spanh. de us. num. diss. 1 p. 29. ¶ 4. Tralate Macrob. in Som. Scip. 1, 6 *Semine semel intra formandi hominis monetam locato.*

¶ Monetārius, *i*, m. ein münz-meister, münzer. Eutrop. 9, 6 *Aureliano imperante monetarii rebellaverant*: quod Vopiscus eodem Principe c. 38 vocat *monetariorum bellum.* Suidas: Μονητάριοι, *οἱ περὶ τὸ νόμισμα τεχνίται.* conf. Firmic. 8, 17. *Libertus Monetarius* in marm. Murat. p. 768.

¶ Monetālis, *e*, münz; ut, *Aurum monetale*, apud Apulej. lib. 7 Met. *Monetalem* Cicero Att. 10, 11 extr. dicit vel Triumvirum monetalem, vel nimium nummorum amatorem. Certe parum id sibi honorificum putabat Vectenus. Cæterum de *Triumviris & IV viris monetalibus* in nummis, more suo Spanh. diss. 10 p. 167 sq. *Iunonis & Apollinis monetalis* signa in nummis apud eund. diss. 1 p. 29.

Monialis, vide supra *Monachus.*

MŌNĪLE, *is*, n. ornamentum colli, virginum, vel juvenum ingenuorum, inde dictum, quod virtutis admoneat, ein halsband. Barthius omnem ornatum corpori appensum designare ait, ad Stat. Silv. p. 69; & ad Theb. 2, 2, 963 & Adversar. 162, 2. Tertullian. fœminis adsignat *monilia*, ut viris *annulos. Splendida ornamenta muliebria* exponit Vetus Scholiastes Prudentii. Virgil. Æneid. 1, 658 *Colla monile baccatum.* Ovid. Met. 10, 264 *Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo.* Erat enim præmium egregii alicujus facti. Vide de omnibus mulierum ornamentis eruditam indicationem Andreæ Tiraquelli in expositione legum connubialium. *Monile ex gemmis: monile margaritis gemmisque consertum*, Suet. Galbâ c. 18.

MŌNŸMENTVM, & MŌNŬMENTVM, *i*, n. quicquid ad memoriam debet spectare posteritatis, ut Cicero inquit, a *monendo* dictum, ein denckmal, gedencktzeichen. vide Buchner. ad Plin. 10 epist. 40 p. 254. Monumenta enim sunt, tituli, sepulcra, statuæ, fana, porticus, carmina, historiæ, libri, aliaque hujusmodi. conf. Festus, & Nonius 1, 136; & 6, 79. *Insigne honoris, monumentum laudis*, Cicero Catil. 3, 11, ein ehren-gedächtniß. *Monumenta rerum gestarum, & vetustatis exempla oratori nota esse debent*, Idem de Orat. 1, 46. *Monumenta ædii publici sempiterna*, Idem ad Brutum epist. 15. Et, *Monumentis mandare*, etwas zum ewigen gedächtniß beschreiben, aufrichten. Cicero pro Sextio c. 48 *Hæc famâ celebrantur; monumentis annalium mandantur: posteritati propagantur.* Sic idem, *Monumentis commendare res suas*, fam. 5, 12. *Celebrare, consecrare amplissimis monumentis*, Idem ad Qu. fratr. 1, 1, 15. Et Tacitus Hist. 2, 101, 1 *Scriptores temporum, monumenta hujus belli compositurum*, id est, historiam. Sic aræ & lapides cum inscriptionibus sive titulis, memoriæ alicujus rei positi *monimenta* passim vocantur. Vetus Inscriptio: OB PERPETVVM REI GESTAE MONVMENTVM POSVERVNT. Alia: AD AETERNAM GRATIAM ET MONVMENTVM RERVM &c. i. e. memoriam. Cum casu tertio Livius 1, 45 conjunxit: *Cornua in vestibulo templi Dianæ monumentum ei fuere miraculo.* ¶ 2. Præcipue de sepulcris usurpatur. Varro de L. L. 5, 6 MONIMENTA, *quæ in sepulcris. Et ideo secundum viam, quo præteuntes admoneant, & se fuisse, & illos esse mortales. Ab eo cætera, quæ scripta ac facta memoriæ caussa*, MONIMENTA *dicta.* Martialis 1 epigr. 35 *Absconduntur turpes & monumenta lupas.* Namque in cryptis sepulcrorum lupæ, seu meretrices, sæpius stabulabantur, unde & *Bustuarias mœchas* idem dixit. Nam quia sepiri atque fornicibus exstrui sepulcra seu tumuli solebant, receptacula & diversoria poterant præbere iis, qui aliud, quo se reciperent, non habebant. Sic plebs Romana vastata urbe incendio a Nerone *ad monumentorum bustorumque diversorium compulsa fuit*, ut Suetonius ejus vitâ scribit c. 38. Hinc est, *Monumentum ponere, facere, &c.* Et *Monumentum marmoreum*, id est, sepulcrum, Serv. Sulpic. Ciceron. fam. 4, 12. Et, *Monumentum sepulcri*, Cic. Tusc. 1, 14. ¶ 3. *Monimenta* etiam dicebantur, quæ cum infantibus exponebantur donaria atque crepundia, ut erant annuli, ensiculi, & alia: quæ Græcis ἀθύρματα, σπάργανα, γνωρίσματα appellabantur. vid. Donatum ad Ter. Eun. 4, 6, 16, (v. 30 SIGNA appellat Comicus) itemque Eugraphium & Lindebrogium: nec non Victorium Var. Lect. 2, 3, & Isaac. Casaubon. ad Theophrasti Characteres p. 158. ¶ 4. Cæsar de B. C. 2, 21 *Monumenta* vocat, dicata donataque templis, quæ ante c. 18 ORNAMENTA dixerat.

¶ Monumentārius, *a, um*, ad monumentum sive sepulcrum pertinens: ut, *Ceraula monumentarius*, Apulej. lib. 1 Florid. vide *Choraula* in *Chorus.*

¶ Monumentālis, *e*, idem. Vetus scriptor de Limitib. (in de Re Agrar. Gœsii p. 305) *Monumentalis lapis.*

¶ Monubĭlis, *e*, idem. Sidon. 2, 2 Porticus *Columnis invidiosa monubilibus*, mit gedächtniß-seulen. Sic *Monubiles arcæ*, särge, ex Cypriano vid. ibid. in Not. Sirmondi p. 27.

Monitio, monitor, monitum, &c. require ante in *Moneo.*

MŌNŌBĒLVS, *i*, m. μονόβελος, a *μόνος unus* & *βέλος telum*; & illud, quo homines viri sunt. Hinc *Monobeles eos appellabant, qui viriliores videbantur*, interprete Lampridio in Heliog. c. 8. *Mutoniati* alias dicuntur. conf. Salmas. Hist. Aug. p. 182.

MŌNŌBIBLOS, vel MONOBIBLION, *i*, n. μονόβιβλος & μονοβίβλιον, liber singularis, ein einzelnes buch. Iustinian. de Confirm. Dig. epist. 2 § 5 *Tribus monobibliis congregare.* Olim liber primus Propertii dictus *Monobiblos*. v. Scalig. initium not. ad Propert. p. 190.

MŌNŌBŌLON, *i*, n. μονόβολον, ludus, quo cursu se exercebant & certabant, in Cod. l. 3 t. 43 de Alcatoribus.

MŌNŌCĔROS, *ōtis*, m. μονόκερως, unicornis, animal solitarium, in montibus excelsis vastisque solitudinibus errans, atrocissimum, armatum cornu inexpugnabili in media fronte, reperiri creditum in India, Indiæque vicinis desertis, ein einhorn, Plin. 8, 21. & ibi Hard. De monocerote in nummis Spanh. diss. 4 p. 180 sq. Cornu monocerotis præstantissimum adversus venena remedium præstare ajunt; Vocant & *Carezonum. Cornu monocerotis*, einhorn. Vnicornes gemini asservari, & ostentari miraculi loco dicuntur in urbe Arabiæ Mechæ, Mahometis delubro insigni, Gesnerus. conf. Casp. Schotti Phys. Curios. 8, 48, & supra *Vnicornis* in *Cornu*.

Monochordum, vide supra *Chorda*, Monochromata, *Chroma*.

MŌNŌCHRŌNOS, *i*, m. μονόχρονος, *singulare tempus habens*, i. e. brevis vocalis, cui opponitur Dichronos longa. Sed vid. etiam Marr. Capell. 9 p. 331.

MŌNOCLŌNOS, μονόκλωνος, unicum habens caulem vel ramum, nur mit einem stengel. Sic *Herba artemisia monoclonos*, Apul. de Herb. c. 10 n. 1 & 2; & Dioscor. 3, 118. Plinio 25, 7 est *Artemisia simplici caule*.

MŌNOCNĒMOS, μονόκνημος, unius tibiæ s. cruris, das nur einen fuß hat. Ita cum Scaligero legunt apud Petronium c. 83 de tabula Apellis, *quam Graeci Monocnemon appellant*, i. e. picturam gracilem. Alii legunt *Monochromon*, alii libentius *Monochromaton*; & ita habet etiam Nodot.

MŌNŌCŌLVS, *i*, m. μονόκωλος, *unimembris*. Solin. c. 51 *Legimus, monocolos ibi quoque nasci singulis cruribus & singulari pernicitate*. Add. Plin. 7, 2 s. 2 & Gell. 9, 4. Quidam *Monosceles*, Gr. μονοσκελῆς, eodem intellectu. vid. Turneb. Adverss. 24, 42; Salmas. in Solin. p. 708.

MONOCREPIS, *idis*, m. μονοκρηπὶς, *uno pede calcatus*, ut interpretatur ipse Hygin. fab. 12.

Monoculus, vide infra *Oculus*, Monodia, *Oda*.

MŌNŌDVS, *ontis*, m. μονόδους. Sic, dicente Festo, appellatus est Prusiæ filius, qui unum os habuit dentium loco. Similiter Pyrrhum Epirotarum regem habuisse, Plinius & Plutarchus referunt.

MŌNOECVS, *i*, m. μόνοικος, portus & statio Liguriæ, ubi Hercules pulsis aliis solus habitavit, unde portus Herculis dictus. vid. Virg. 6 Æn. v. 830. Lucan. 1, 408, & Sil. 1, 184.

Monogamus, monogamia, vide *Gamus*, Monogramma, monogrammus, *Gramma*.

MŌNŌLĪNVM, *i*, n. μονόλινον, monile, quasi dicas *unifilum*, eine einfache schnur, halsband. Capitol. in Maximino Iun. c. 1 *Monolinum ex albis*, est filum unum, quo margaritæ infertæ sunt, quæ albæ dicuntur. v. Salmas. ad Hist. Aug. p. 255. Al. legunt *Monolium*.

MONOLITHVS, *a*, *um*, ex uno vel solido lapide factus. Non. 15, 13 ex Laberio *Columnas monolithas*.

Monoloris, vide *Lorum*, Monomachia, *Mache*.

MŌNŌMĒRVS, *i*, μονόμηρος, unum femur habens. Ita vocat Gellius 9, 4 populos quosdam in ultimis orientis terris.

Monometer, vide *Metrum*, Monophagus, *Phago*, Monopodium, *Podium*.

MŌNŌPŌLIVM, *i*, n. μονοπώλιον, potestas vendendi aliquid penes unum, eine handthierung mit einer waare, so ein kauffmann allein treibet. Res minime admittenda in bonam rempubl. ut valde opportuna fraudi: itaque & legibus vetita. Vide Titulum Codicis de *Monopoliis*, & Plin. 8, 37. Suet. Tib. c. 71 *Monopolium nominaturus prius veniam postulavit, quod sibi verbo peregrino utendum esset*.

¶ Monopōla, *æ*, m. μονοπώλης, qui jus monopolii, ut solus certas merces divendat, impetravit. v. Mart. Capella 3 p. 55.

Monopterus, vide infra *Pteron*.

MŌNOPTŌTON, *i*, n. μονόπτωτον, unius casus, ut, *Tot*, *Quot*, *Necesse*, adjectiva, &c.

MONOSCĔLI, *orum*, vel potius *Monosceles*, Gr. μονοσκελεῖς, m. pl. homines Indici singulis cruribus, Plin. 7, 2. vide paullo ante *Monocolus*.

Monostichon, vide *Stichus*, Monostrophe, *Stropha*, Monosyllabus, *Syllaba*.

Monotessaron, vide *Tessares*.

Monotonia, vide *Tonus*, Monotriglyphus, *Triglyphus*.

MONOTRŌPHVS, *i*, m. μονότροφος. Sic apud Plautum Stich. 5, 4, 7 appellatur *Monotrophus*, qui nec contubernalem habet ancillam nec vicarium; sed ipse sibi minister esse cogitur, solusque vescitur. vid. Turneb. Adverss. 9, 21, & Taubm. ad h. l.

Monoxylum, vide infra *Xylum*.

MONS, *montis*, m. ὄρος, ein berg. *Altitudo montium*, Cic. de prov. consl. c. 14. *Mons saxeus*, Florus 3, 1, 15, ein fels. ¶ 2. Tralate pro magna mole aut copia dicitur, ein grosser hauffe. *Montes frumenti*, Plautus Pseud. 1, 2, 55. Et, Virg. 1 Æn. v. 105 *Præruptus aquæ mons*. Sic, *montes volvuntur aquarum*, Ovid. Trist. 1, 2, 10. *Aureos montes polliceri*, Ter. Phorm. 1, 2, 18, güldne berge versprechen. Et Pers. sat. 3, 65 *Magnos promittere montes*, de immensis pollicitationibus. *Montes mali*, Plaut. Merc. 3, 4, 32. *Montes argenti*, Idem Mil. 4, 2, 73. v. quos laudat Cort. ad Sall. 23, 3. ¶ 3. *Mons cum monte non miscetur*; vel, *Duo montes non facile junguntur*, id est, non convenit inter superbos, si una vivant. Quemadmodum Germani dicunt, zwey harte steine mahlen selten kleine. ¶ 4. *Montes* & *Fontes* misceri a librariis monuimus s. l.

¶ Montĭcŭlus, *i*, m. dimin. Onomast. Vet. *Monticulus*, ὄρος μικρόν. Itinerarium Hierosolymitanum vetus p. 153 *Monticulus Golgatha*.

¶ Monticellus, *i*, m. idem, apud Auctores Rei Agrar. Gœsii p. 231, 243, 252 &c. Et p. 306 *Monticellos plantavimus de terra*.

¶ Montānus, *a*, *um*, vom berge, beraicht. Cic. de Lege Agrar. 2, 35 *Ligures montani, duri, atque agrestes*, qui montes incolunt, die auf dem gebirge wohnen. Liv. 21, 32 *Apparuerunt imminentes tumulos insidentes montani*. Adde c. 33 & 35. ¶ 2. *Montanus*, Phryx natione, hæreticus seculo secundo, a quo *Montanistæ*. vid. Euseb. 5, 15 & 18.

¶ Montāna, *orum*, n. plur. das gebirge. Liv. 21, 34 *Perventum inde ad frequentem cultoribus alium, ut inter montana, populum*.

¶ Montaniōsus, *a*, *um*, bergicht; ut, *Montaniosus locus*, vetus scriptor Rei agrar. Gœsii p. 239.

¶ Montōsus, *a*, *um*, idem; ut, *Regio montosa*, Cic. pro Planc c. 9. Item, in montibus nascens; ut, *Montosa ulmus*, Plin. 16, 17, quamquam utroque loco *montuosa* alii legunt, etiam in Cic. Gruterus, & in Plinio Harduinus. Atque ita de aliis quoque locis, quibus *Montosus* legi putatur, censendum est, nec Glossæ veteres aliter quam *Montuosus*, ut ita de *Montosus* dubitari possit, nisi præsidio essent poëtæ. Virg. Æn. 7, 744 *Et te montosæ miserè in prælia Nursæ*.

¶ Montuōsus, *a*, *um*, aliud adject. idem. Cic. Partit. Orat. c. 10 *In locis* (spectatur) *plani, an montuosi, &c.* Cæsar de B. C. 3, 42 *Loca aspera & montuosa*, quæ etiam lib. 1 c. 66 leguntur. Aggen. Vrb. per Gœsium p. 75 *Per devia & montuosa*.

¶ Montīnus, *i*, m. montium Deus, apud Arnobium lib. 4 p. 132.

¶ Montĭcŏla, *æ*, m. qui montem incolit; ut, *Monticolæ Silvani*, Ovid. 1 Metam. v. 193, die auf dem berge seyn.

¶ Montĭgena, *æ*, m. der auf dem berge gebohren ist. Onomast. Vet. *Montigena*, ὀρεσιγενής.

¶ Montĭvăgus, *a*, *um*, qui per montes vagatur, der auf den bergen umher ist; ut, *Cursus montivagi*, Silius 3, 546. *Diana montivaga*, Statius Achill. 1, 450. Et, *Montivagi Panes*, Sen. Hippol. v. 784.

¶ Cismontanus, *a*, *um*, disseit des berges gelegen. Plin. 3, 12 *Quibus junguntur Ausinates cismontani*.

¶ Promontōrium, *i*, n. quasi prominens mons & in mare procurrens, ein vorgebirge. Mela 2, 7 *Sicilia tribus promontoriis in diversa procurrens*. Cæs. B. Gall. 3, 12 *Oppida in extremis promontoriis posita*. Sed hæc ex vulgari sententia. Doctiores non a *Mons*, sed a *Promineo* Promontorium ducunt, ut sit *litoris prominentia*, etiam sine monte. Malunt etiam, secuti veteres libros, *Promuntorium* scribere. If. Vossius ad Melæ 1, 13 p. 70 *Multa passim sunt promontoria, ubi tamen nulli sunt montes, nedum qui mari incumbant: multi vero montes mari incumbunt, ubi tamen nulla sint promontoria*. Quod si omnino a *Mons* est, dicetur ita, quod *pro monte*, hoc est, *loco montis* sit, seu *vicem montis* teneat. Nam rupes primum, vel aliud in mare prominens, ita appellatum fuit, quod vicem montis adversus fluctus præstaret: postea etiam montes ipsi, maris fluctibus oppositi, hac appellatione comprehendi cœperunt. v. Ger. Io. Voss. Etym. p. 412. ¶ 2. Est & *Promontorium* alibi, quam ad mare. Liv. 21, 35 *Hannibal in promontorio quodam consistere jussis militibus, Italiam ostentet*, quod erat in Penninis Alpibus.

¶ Compromontorium, *i*, n. quod simul promontorium est, Frontin. de Re Agrar.

¶ Septimontium, *i*, n. festus Romæ dies, in memoriam & honorem Vrbis, septem montibus impositæ, celebratus: vel ita dictum, quod septem in montibus eo die sacrificaretur. Vide Festum, & Tertullian. de Idololatr. c. 10.

¶ Septimontius, *i*, m. Deus, quem septimontii sacris coluerunt Romani. vid. Tertullian. ad Nat. 2, 15.

¶ Septimontialis, *e*, ad septimontii dies pertinens; ut, *Septimontiale sacrum*, Suet. Domit. c. 4. Et, *Septimontialis satio*, Colum. 2, 10.

¶ Transmontānus, *a*, *um*, trans montem habitans, jenseit des berges gelegen. Liv. 39, 2 *Subactis cis Apenninum omnibus, tum transmontanos adortus*. Plinius 3, 3 *Transmontani Astures*.

Monstrabilis, monstrario, monstrator, &c. vide mox *Monstro*.

Monstrifer, monstrificus, monstrigenus, vide paullo post *Monstrum*.

MONSTRO, *avi*, *atum*, *are*, ostendere, monendo indicare, zeigen, weisen, lehren; ut, *Homo qui erranti comiter monstrat viam, &c.* Ex Ennii versibus. Cic. Off. 1, 16. Persius sat. 1, 28 *At pulchrum est, digito monstrari & dicier, Hic est*. ¶ 2. Item, docere, monere, præcipere, unterweisen, anweisen. Plaut. Curc. 1, 3, 43 *Bene monstrantem pugnis cædis*. Et Curc. 2, 3, 20 *Recte hic monstrat*. Stat. 2 Silvâ 1, 122 *Illa genas, & adultum comere crinem, Et monstrare artes, & verba refringere, quæ nunc Plangimus*. Tac. Hist. 2, 50, 2 *Puritia ac juventa, qualem monstravimus*. Idem An. 15, 63, 2 *Vitæ delinimenta monstraveram tibi*. Horat. 1 epist. 17, 4 *Cœcus iter monstrare vult*, i. e. rudis conatur doctis consulere. ¶ 3. Item, indicare, deferre, angeben. Tac. Hist. 1, 88, 1 *Nullum ob crimen, sed vetusto nomine & propinquitate Galbæ monstratus*. Et 4, 1, 4 *Alii ab amicis monstrabantur*. Et 4, 41, 5 *Eum quoque perturbant, tamquam Neroni Scribonianos fratres ad exitum monstrasset*. Plaut. Menæch. 5, 1, 42 *Monstra, quod bibam*.

¶ Monstrans, *tis*. Virg. Æn. 1, 386 *Matre Dea monstrante viam*. Idem Æn. 6, 446 *Monstrantem vulnera cernit*. conf. ex *Monstro* n. 2.

¶ Monstrātus, *a*, *um*, gewiesen; ut, *Vitæ via monstrata*, Horat. Art. poët. v. 404. *Monstrata radice vel herba*, Idem 2 epist. 2, 149.

¶ Monstratus, *ûs*, m. subst. die zeigung, weisung. Apulej. 5 Met. p. 171 *Cujus monstratu puellam cognoscerct*. Auson. Per. 3 Iliad. *Monstratu alicujus edoceri*.

¶ Monstratio, *ōnis*, f. idem. Ter. Adelph. 4, 6, 2 *Vt, Syre, te cum tua monstratione magnus perdat Iuppiter*. Vitruv. 6, 1 *Habemus ab ipsa natura solertem & expeditam monstrationem*.

¶ Mon-

¶ Monſtrator, ōris, m. ein zeiger, weiſer. Virg. Georg. 1, 19 *Curvique puer monſtrator aratri*, i. e. inventor, doctor. Senec. Conſ. ad Marc. c. 2; *Ignotarum urbium monſtrator hoſpiti gratus eſt.* Tac. Germ. 21, 4 *Monſtrator hoſpitii & comes.* vid. *Myſtagogus.*

¶ Monſtrābilis, e, anſehnlich. Plin. 6 epiſt. 21 *Eſt probitate meum, ingenii elegantia, operum varietate monſtrabilis.* Sidon. 3 epiſt. 7 *Ob naturæ dona monſtrabilis.*

Compoſita:

¶ Commonſtro, āvi, atum, are, zeigen, weiſen. Ter. Heaut. 5, 4, 4 *Quod peto & volo, parentes meos ut commonſtret mihi.* Sic, *Aurum defoſſum commonſtrare*, Cic. de Orat. 2, 41 pr.

¶ Demonſtro, are, mit fingern zeigen. Terent. ibidem: *Audiſtin' homo iſte modo quam villam demonſtravit.* Quod & Cicero dixit Somn. Scip. c. 8 *Digito demonſtrare.* ¶ 2. Item, docere, exponere, declarare, beweiſen, darthun, vorſtellen. *Breviter demonſtrare*, Quintil. proœm. lib. 1. Et Cic. fam. 3, 4 *Mihi & Q. Fabius & C. Flaccus demonſtravit, me a te plurimi fieri.* Suet. Aug. c. 9 *Quo diſtinctius demonſtrari cognoſcique poſſent.* Cæſari in primis frequens verbum, qui eo fere ſimpliciter utitur pro dicere.

¶ Demonſtratus, a, um, bewieſen, vorgeſtellt; ut, *Re demonſtrata*, Cæſ. B. G. 5, 38.

¶ Demonſtratio, ōnis, f. das zeigen. Cic. de Orat. 3, 54 *Geſtus rem & ſententiam non demonſtratione, ſed ſignificatione declarans.* ¶ 2. Pro certa argumentatione, legibus adſtricta, Dialectici & Mathematici utuntur.

¶ Demonſtrantia, æ, f. idem; ut, *Demonſtrantia raræ degenerisque herbæ*, Plin. 17, 4. conf. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 81.

¶ Demonſtrator, ōris, m. der beweiſet, anzeiget. Cic. de Orat. 2, 86 *Simonides demonſtrator fuit uniuscujuslibet ſepelicndi*, er zeigte. Colum. 3, 10 *Hujus rationis demonſtratorem magis eſſe me, quam inventorem libenter profiteor.* Et Hieronymus epiſt. 61 adv. err. Io. Hieroſ. c. 4 *Eſaias Virginis demonſtrator.*

¶ Demonſtrātīvus, a, um, ad demonſtrandum valens; ut, *Syllogiſmus demonſtrativus*; *Genus demonſtrativum cauſarum*, ἐπιδεικτικόν, vide præcepta Rhetorices, & Cic. de Invent. 1, 6. *Demonſtrativus digitus*, der zeigefinger, Cæl. Aurel. Tard. 5, 1.

¶ Demonſtrative, adv. idem. Macrob. in Somn. Scip. 1, 16 *Hunc locum demonſtrative terram dicens.*

¶ Demonſtrābilis, e, idem. Apulejus περὶ ἑρμην. *Modos demonſtrabiles* dixit: &

¶ Indemonſtrabilis, e, unerweislich, itidem de Modis ſyllogiſmorum, eodem libro Apuleji ſæpius repetitum eſt.

¶ Permonſtro, are, hinweiſen. Ammian. 18, 3 (Valeſ. c. 6) *Erupiſſe hoſtium vaſtatorias manus ſuperato flumine permonſtrantes.*

¶ Præmonſtro, are, vorher zeigen. Cic. de Divin. 1, 7 ex poëta quopiam: *Atque etiam ventos præmonſtrat ſæpe futuros inflatum mare*, i. e. prædicat, indicat.

¶ Præmonſtratio, ōnis, f. die vorbildung. Lactant. 7, 14, 12 *Sæpe diximus, minora & exigua magnorum figuras & præmonſtrationes eſſe.*

¶ Præmonſtrator, ōris, m. præceptor, magiſter. Ter. Heaut. 5, 1, 2 *Adjutor meus, monitor, præmonſtrator.* Ad quem locum Guyetus obſervat, & Plautum verbo *præmonſtrare* pro *docere* uſum.

¶ Prætermonſtro, are, ultra monſtrare, Gell. 20, 10. vid. Gron.

MONSTRVM, i, n. a *moneo*, quicquid inuſitatum ac præter naturam accidit, ein ungeheuer, ungewöhnliches und unnatürliches ding, wunder-zeichen. Servius in Virg. Æn. 2, 680 MONSTRVM τῶν μέλλω *eſt & a* monſtrando, i. e. monendo *dicitur. Et referetur ad præſens ejus ſignificatio.* Prodigium *vero eſt, quod in longum tempus dirigit ſignificationem.* Etiam Cic. de Nat. Deor. 2, 3 a *monſtrando* derivat, quem vide. De *rebus* ac *perſonis* dicitur. *Monſtrum hominis*, eine mißgeburt, convicium in admodum deformem, Ter. Eun. 4, 4, 29. Et, *Aliquid monſtri alunt*, es iſt ein hund dahinter begraben, ſie ſchleyern einen affen, Idem Andr. 1, 3, 16, quaſi dicat, occulti vitii aliquid latere: Inde ſumpta metaphora, quod monſtra ob pudorem clanculum alantur & occultentur. v. Chiliad. *Immaniſſimum & fœdiſſimum monſtrum*, Cic. in Piſon. c. 14, ein greuliches thier. *Monſtri, ita me Dii amant, ſimile*, i. e. prodigii, das iſt ein wunder, Ter. Eun. 2, 3, 42. Et Cic. de Aruſp. reſp. c. 12 *Periculum ex aliquo monſtro ſignificatum cavere.* Idem ad Quint. frat. epiſt. 6 *De Cæſare monſtra promulgarunt*, ſie haben wunderſeltſame ſachen ausgegeben. Ruffinus, non contemnendus auctor, lib. 2 Hiſt. Eccl. *monſtrum* vocat, quod ſacerdoris Ethnici filia, B. Macarii navi terram contingente, furore correpta fuerit, diſcurrensque immane clamarit: *Quumque ad ſpectaculum*, inquit, *tam ingentis monſtri perveniunt ad naviculam, &c.* Nec aliter Ovid. Met. 7, 298 *Videat ex alto tanti miracula monſtri. Monſtrum* vocat, quod arte Medeæ Æſon ex ſene in juvenem recoctus eſſet. Juvenal. ſat. 2, 122 *Scilicet horreres majoraque monſtra putares, Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum!* ¶ 2. In bonam partem etiam ſumitur apud Flor. 1, 10, 8 *Tot tantaque virtutum monſtra*, i. e. ſigna, ſpecimina, tugend-zeichen, proben. vid. Gruter. ad Hiſt. Aug. p. 4. ¶ 3. In illo Catulli 105, 4 *Sed tu cum caupone omnia monſtra facis*, videtur res turpis obſcenaque ſignificari. vid. Scalig. ad eum locum; item Conjectaneis in Varron. p. 156. Aliis eſt τερατολογῶν, portentoſa commenta de aliquo narrare. vid. Philipp. Silv.

¶ Monſtrōſus, a, um, unnatürlich, heßlich, unförmlich; ut, *Partus monſtroſus*, Lucan. 1, 562, eine mißgeburt. *Monſtroſa lues*, Claudian. in Eutrop. 2, 549. *Conceptus monſtroſiores*, Tertull. de Anima c. 26, &, *Quintilla monſtroſiſſima*, Idem de Baptiſmo c. 1. Sic &, *Oratio monſtroſa*, eine ſeltſame unerhörte rede. Cic. de Fin. 1, 17 conjungit *invidos, lucifugos, maledicos, monſtroſos.* Suet. Grammat. illuſtr. c. 15 *Vita ſcriptisque monſtroſus* ſcil. Salluſtius, ungeheuer.

¶ Monſtruoſus, a, um, idem; ut, *Monſtruoſæ libidines*, Suet. Calig. c. 16. *Monſtruoſiſſima beſtia*, Cic. de Divin. 1, 32. Et, *Omnium, quæ monſtra dicuntur, monſtruoſiſſimum*, Gellius 17, 10 extr. Prudentius in Laurentio v. 7 de Roma Chriſto dedita: *Nunc monſtruoſis idolis Imponis imperii jugum.* Comp. Petro. c. 69 *Fercula longe monſtruoſius.*

¶ Monſtrōſe, & Monſtruoſe, adverbia idem. Cic. de Divin. 2, 71 *Nihil tam incondite, tam monſtruoſe cogitari poteſt.*

¶ Monſtrōſer, a, um, wunderlich, wunderſam. Plin. 4, 30 *Monſtriferæ animalium effigies.* Et, *Monſtrifer tumultus*, Lucanus 2, 3. *Monſtrifer annus*, Claudian. 2 in Eutrop. v. 3.

¶ Monſtrĭfĭcus, a, um, idem; ut, *Monſtrifica hominum ingenia*, hoc eſt, monſtroſa, aut monſtris res ſimiles cogitantia, Plin. 21, 5.

¶ Monſtrifice, adv. Plin. 28, 11 *Monſtrifice repræſentare.*

¶ Monſtrificābĭlis, e, idem. Lucil. apud Nonium 2, 540 *Mirum ac monſtrificabile.*

¶ Monſtrĭgĕnus, i, ſeu Monſtrigĕna, æ, maris epitheton monſtra gignentis. Avienus Deſcript. Orbis v. 789 *Anæ monſtrigenis hoſtem licet inferat æſtus Fluctibus.*

¶ Monſtrĭger, a, um, ut *monſtrifer*. Salvian. 5 de Gub. p. 114 ed. Baluz. *Illud quam non ferendum, atque monſtrigerum.* Rittershuſ. aurem p. 180 prætermiſit.

¶ Monſtrĭpărus, a, um, idem quod *Monſtrigenus*, Fictitius Nep. de B. Troj.

¶ Promonſtrum, i, n. ein wunderwerck. Feſtus: *Promonſtra prodigia.*

Montana, montanus; monticŏla, monticulus. montigena, montivăgus, montoſus, &c. quære ante in *Mons.*

Monubilis, monumentum, vide ſupra *Monimentum.*

MONȳCHVS, i, m. Centaurorum fortiſſimus, ab equinis pedibus dictus, ſunt enim μώνυχες equi ſolidas ungulas habentes. vid. Ovid. Met. 12, 499. Lucan. 6, 388. Juvenal. 1, 11, & Val. Flacc. 1, 146.

MŌNȳMA, æ, f. Mithridatis uxor, quæ in deſperatione rerum profligatarum ſeſe ſuſpenſura detractum e capite diadema collo circumligavit, eoque dirupto dixit: *Execrandum diadema, neque in tam triſti miniſterio mihi profuiſti.* Cumque illud humi abjectum inſpuraſſet, eunucho jugulandam ſeſe obtulit: Plutarch. in Lucullo.

MŌNȳMVS, i, m. Corinthii trapezitæ ſervus propter philoſophiæ amorem ſimulata inſania monetam ſpargere cœpit, ideoque dimiſſus Diogenem ſecutus eſt, & egregias ſcripſit facetias; Diog. Laërt.

MOPSVS, i, m. Deus Cilicum, cui divinos honores exhibebant, ut eſt apud Tertull. de Anima c. 46, & apud Origen. lib. 3 cont. Celſum. Adde Statium Theb. 3, 521, & Ammian. 14, 8. Tres *Mopſos* vulgo celebrant: Alius Mantûs filius Colophonem condidit, de quo Mela 1, 17. Alius Lapitha ſive Theſſalus, Ampicis & Cloridis filius, de quo Strabo lib. 9. Et alius, cum quo certavit Calchas de peritia divinandi, Apollinis & Himantis filius, cui poſt mortem templa dicata ſunt. ¶ 2. Eſt & paſtoris nomen Virg. eclog. 5, 1 &c. Item eclog. 8, 26 *Mopſo Niſa datur*, de impari conjugio.

¶ Mopſuheſtia, vel Mopſveſtia, æ, f. urbs Ciliciæ. Græci Μόψου ἑστίαν appellant. Appianus in Syriacis ἑστίαν Μόψου, Ammianus l. c. *Domicilium Mopſi.* Cic. fam. 3, 8 *Cum caſtra haberem in agro Mopſuheſtiæ.* Mopſos dicitur Plin. 5, 27.

MOPSŎPIVS, a, um, adj. ut, *Mopſopius juvenis*, Athenienſis, Ovid. Met. 6, 662 de Triptolemo, Nam *Mopſopia* Attica regio, teſte Strabone. Ita Tib. 1, 8, 54 *Libaque Mopſopio dulcia melle feram.*

MŌRA, æ, f. dilatio, cunctatio, verzug, verweilung, ſäumniß. Quint. 1, 1 p. 23 *Incredibile eſt, quantum moræ lectioni feſtinatione adjiciatur*, wie man ſich verſäumet, wenn man eilen will. Ter. Andr. 5, 6, 7 *Nec mora ulla eſt, quin eam uxorem ducam.* Ciceronis ſunt: *Afferre, Inferre moram & impedimentum alicui.* Et, *Injicere, interponere moram*, einen hinderung in den weg werffen. v. g. de Invent. 1, 9 *Ne, ſi dubius in hoc conſtituerimus, moram atque impedimentum reliquis præceptis intuliſſe videamur.* Idem pro Cæcin. c. 2 *Speraruntid, quod adſecuti ſunt: ſe injecturos vobis cauſſam deliberandi, & judicandi juſtam moram.* Et Phil. 10, 1 *Ne minimam quidem moram interpoſuiſſi, quin quamprimum &c.* haſt dich im geringſten nicht verſäumet, alſo bald zu ꝛc. Liv. 31, 32 *Nullam dimicandi moram facturus.* Sic, *Nectere moras*, Sen. de Ira 3, 39. *Trahere moras*, Virg. Æn. 10, 888. *Tollere moram*, Quintil. 4, 4. Et, *Rumpere, pellere moras*, poëtica ſunt, nicht ſäumen. *In mora eſſe alicui*, Ter. Andr. 3, 1, 9, einen aufhalten, hinderlich ſeyn. *In me mora eſt*, es fehlet an mir, Idem Andr. 2, 5, 9. *In me mora non erit ulla*, Virg. eclog. 3, 52. *Per hunc nulla eſt mora*, Ter. Andr. 3, 4, 14, ſeinet wegen hat man ſich keines aufſchubs zu befahren. *Nihil in mora habere, quo minus &c.* Velleja. 2, 51, 2, ſich nichts aufhalten laſſen. *Moras orbium*, id eſt, rotarum, Apulejus lib. 3 Florid. & *Moram ætatis accuſare*, dixit Petron. c. 135. ¶ 2. Eleganter & figurate *Mora* dicitur ipſe homo, qui aliquam rem remoratur, ein verzögerer. Livius 23, 9 *Reſtituendæ Romanis Capuæ mora & impedimentum in es.* Vetus poëta apud Senecam Suaſor. 2 *Ite triumphantes, belli mora concidit Hector.* Et Seneca Troad. v. 124 *Columen patriæ, mora fatorum.* Ita Florus 4, 9, 1 Antonium, *Scopulum, & moram, & nodum publicæ ſecuritatis* appellat. Prudentius Hamartig. v. 211 *Pugnæ nodumque moramque.* vid. omnino Drakenb. ad Sil. 8, 33. ¶ 3. *Mora*, μοῖρα ſive μοῖρα, ordinatio hominum militaris apud Lacedæmonios ex 500 vel 700 vel 900 militibus. Diodorus lib. 15 τὴν δὲ μοῖραν ἀναπληροῦσαν ἄνδρες πεντακόσιοι. *Mœram ſive Moram implent viri quingenti*, vid. Meurſ. Lect. Attic. 1, 15. Nepos 11, 2, 3 *Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum intercepit*, vid. Plutarch. in Pelopida p. 286. Nomen a μείρω, *partior*, eſt: ſicut a φιλέω φοβέω. v. Voſſ. Etymol. p. 327, & interpretes Nepotis.

¶ Morŭla, æ, f. dimin. Auguſtinus Confeſſion. 11, 15 *Præſens tempus ita raptim a futuro in præteritum tempus transvolat, ut nulla morula extendatur.* Et Ejusd. libri c. 23 *Morula ſolis ſuper terram.*

¶ Mŏror, atus ſum, ari, moram facere, retardare, verziehen, verzögern, aufhalten. Ter. Heaut. 1, 1, 120 *Egomet convivas moror*, ich halte die gäſte ſelbſt auf. Cic. Phil. 5, 9 extr. *Belli celeritatem morari.* Et de Orat. 3, 20 *Diutius morari*, länger warten, ſäumen. *Ne multis morer*, Idem Verr. 4, 46, damit ich es nicht lange mache. Et Plin. 7, 49 *Ne pluribus moremur in re conceſſa, &c. Non moror*, id eſt, non repugno, ich bin nicht darwider, ich bin des zufrieden, meinetwegen, Ter. Eun. 3, 2, 7. *Ne hac quidem re Curionem ab ſpe*

mo-

rabatur, Cæſ. de B. C. 2, 39, 6. conf. Liv. 10, 43; 23, 28. ¶ 2. Aliquando *Morari* etiam accipitur pro *curare* vel *laborare*. Plaut. Aul. 2, 1, 47 *Nihil moror magnas iſtas dotes dapſiles*, i. e. nihili curo, nihil facio, darnach frage ich nichts. Liv. 3, 54 *Nihil ne ego quidem moror, quo minus decemviratu abeam.* Pro quo vulgo dicunt: *Nihil curo.* Liv. 4, 42 extr. *Nihil moror Sempronium*, h. e. accuſationem ejus dimitto. Horat. 1 ſat. 4, 13 *Scribendi recte: nam ut multum, nil moror, ecce.* Et 1 epiſt. 15, 16 *Nam vina nihil moror illius oræ.* Plaut. Capt. prol. v. 19 *Alieno uti nihil moror.* NIHIL VOS MORAMVR PATRES: Formula, qua mittebatur ſenatus, apud Capitolinum in Antonino Philoſ. c. 10. ¶ 3. *Morari cum aliquo*, eſt vivere, agere, converſari cum aliquo, ſich bey iemand befinden. Sen. epiſt. 32 *Ab omnibus ſciſcitor, qui ex iſtâ regione veniunt, quid agas, ubi & cum quibus moreris.* Idem epiſt. 2 *Primum argumentum compoſitæ mentis exiſtimo, poſſe conſiſtere & ſecum morari*: id eſt, non in plura diverſaque vota cupiditatesque externarum rerum diſtrahi, ſed ſibi conſtare, ſibi ſimilem ſemper atque æqualem eſſe. Horat. id, *ſecum eſſe*, dixit 2 ſat. 7, 112 *Non horam tecum eſſe potes, non otia recte Ponere, teque ipſum vitas fugitivus & erro.* C. Nepos 24, 2, 1 *Morari alicubi diutius*, länger an einem orte ſeyn. *Morari Claudium inter homines deſiiſſe* dictabat Nero, ſed producta ſtudio prima, ut esſet a μωρός, Suet. Neron. c. 33. vid. *Morus.* Cic. fam. 12, 15 *Diutius morari aut expectare præſidium non neceſſe habui.* ¶ 4. *Morari* etiam pro delectari ponitur; ſicut & *Tenere*. Horat. 1 epiſt. 14, 6 *Me quamvis Lamiæ pietas & cura moratur.* Item epiſt. ad Piſones de Poëtic. v. 321 *Valdius oblectat populum meliusque moratur.* ¶ 5. Paſſ. vel certe imperſonaliter Cæl. ad Cic. fam. 8, 5 *Ut plus biennium in his tricis moretur.* Apud Diomedem eſſe dicitur Nævii *Quid moras?* & Pacuvii, *Paucis abſolvit, ne moraret diutius.*

¶ Mŏrans, *tis.* Virg. Æn. 4, 568 *Si te his attigerit terris aurora morantem.* Ibid. 7, 620 *Mŏrantes Impulit ipſa manu portas.* Horat. 1 od. 7, 9 *Orpheus rapidos morans fluminum lapſus.* Et 3 od. 5, 51 *Dimovit populum reditus morantem.* Conf. 2 od. 7, 6; Petron. c. 136.

¶ Mŏrātus, *a, um*, der gewartet, verzogen, oder ſich aufgehalten hat. Ovid. Amor. 1, 8, 82 *Ira morata.* Virg. Æn. 4, 649 de Didone: *Paullum lacrimis & mente morata Incubuit toro.* Petron. c. 12 *Nec diu moratus ruſticus quidam acceſſit.* conf. c. 126. Idem c. 97 *Moratus imperium*, der den befehl erwartet hat.

¶ Moratim, adverb. tarde, mit weile, nach und nach. Solin. c. 3 (al. 9) *Vt moratim Inſularum omnium oras legamus.*

¶ Moratio, *ōnis*, f. die verweilung, der verzug. Vitruv. 9, 4 *Morationibus impediri.* Et mox: *Faciunt eæ ſtellæ regreſſus & morationes.* Et Firmic. lib. 4 *Æquata moratio.*

¶ Mŏrātor, *ōris*, m. ein verzögerer, verhinderer; ut, *Morator publici commodi*, Liv. 2, 44. conf. Curt. 4, 10, 10. ¶ 2. *Moratores* olim appellati rabulæ, quod morarentur cauſſas. v. Cujac. Obſervat. 4, 40. Aſcon. & Gron. ad Cic. Divin. in Cæc. 16. *Moratores forenſes* Ammianus dixit 30, 10 p. 448 ex veriſſima emendatione Lindebrogii, quem ibi vide: vulgo, etiam Valeſii legunt *oratores*. ¶ 3. *Moratores* etiam dicebantur, qui frontes aurigarum in circo olim æquabant, illosque morabantur, ne ante tempus juſtum tranſilirent lineam. Inſcriptio vetus inedito in corpore Gudiano: DIS. MAN. A. TVCCIVS. A. L. STEPHANVS. AVRIGATOR. FACT. RVSSAT. ET. T. TVLCIVS. PACHRYSVS. MORATOR. EIVSD. FACTION. DEDIC. ¶ 4. Forte *Moratores* ſunt ultimi in exercitu, die marodier, marode-brüder. Certe *Moratorum* gen. plur. eſt Liv. 21, 47 & 48 hoc ſenſu.

¶ Mŏrātōrius, *a, um*, qui moratur; ut, *Moratoriæ ambages*, lege fin. § 1 C. de Compenſat. *Moratoria cunctatio*, l. 7 § 1 ff. de adminiſtr. & peric. tut. *Oblata moratoria cautio*, l. 5 § 3 ff. de Cenſibus.

¶ Morācius, *a, um*, i. e. durus; ut, *Moraciæ nuces*, Titinnius Feſt.

¶ Moramentum, *i*, n. die verzögerung. Apulej. Flor. lib. 4 *His moramentis qui volunt devitari, advectorem ſibimet equum deligunt*; pro mora & impedimento.

¶ Morāria, *æ*, f. herba, quam & *Statioron* & *Chamæleonem* vocant, eberwurtz. v. Apul. de Herb. c. 25.

¶ Morax, *ācis*, adj. moratorius, tardus. Non. in epiſtolis quas ipſe laudat 6, 16 *Moracium cogitationum torpitudinem* dixit.

Compoſita:

¶ Commŏror, *atus ſum, ari*, verharren, warten, verziehen. Cic. fam. 3, 5 *Fuit mecum familiariter triduum illud, quod ego Epheſi commoratus ſum.* Et, *In vita miſera commorari*, Idem ad Qu. frat. 1, 3. Et de Senect. c. ult. *Ex hac vita ita diſcedo, tamquam ex hoſpitio, non tamquam e domo. Commorandi enim natura diverſorium nobis, non habitandi dedit.* Sic, *Pluribus verbis in re aliqua commorari*, ſich lange dabey aufhalten, Cic. pro Cluent. c. 39. ¶ 2. Activa forma ex Plinio laudant 19, 6 extr. *Et, ſi paullum commoravere, ſopitæ.* Sed Hard. ex MSS. *commovere*. Rectius ipſe putat, *commorentur*.

¶ Commoratio, *ōnis*, f. die wohnung. Cic. fam. 6, 19 *Amœnitas illa commorationis eſt, non diverſorii.*

¶ Dēmŏror, *ari*, aufhalten; ut, *Diutius aliquem demorari*, Cic. de Orat. 2, 58. *Detinere & demorari aliquem*, Lentulus Cic. fam. 12, 15. Et Silius 10, 289 *Quid enim te demoror æger, Lentule, conqueſtu?* ¶ 2. *Demorari* etiam idem eſt, quod expectare apud Virg. Æn. 10, 30 *Mortalia demoror arma.*

¶ Demoratus, *a, um*, paſſive, aufgehalten. Gell. 19, 8 *His, quæ dixit, demoratos vos video.*

¶ Demoratio, *onis*, f. die aufhaltung, hinderung, apud Hieronymum.

¶ Demorator, *ōris*, m. apud Martian. Capellam lib. 1.

¶ Immŏror, *ari*, moram trahere, diutius in re aliqua morari, beharren. *Immorari honeſtis cogitationibus*, mit guten gedancken umgehen, Plin. 1 epiſt. 8. Et Colum. 8, 5 de gallinis incubantibus; *Iuxta ponendus eſt cibus, ut ſaturæ ſtudioſius nidis immorentur*, daß ſie auf dem neſt bleiben. Et, *terrenis immorari* (puta, exemplis, quæ iis opponuntur, quæ de cælo ſumimus,) Quintil. 2, 16.

¶ Immoranter, adv. ſine mora, unverzüglich. Gloſſ. gr. lat. ἀνυπερθέτως, *Immoranter, incunctanter.*

¶ Immoratio, *onis*, f. die verweilung, verharrung. Vet. Interp. Irenæi 1, 1 *Immoratio in paſſionibus.*

¶ Rĕmŏra, *æ*, f. ſubſtant. retardatio, die hinderniß; ut, *Remoram facere alicui rei*, etwas aufhalten, Plaut. Pœn. 4, 2, 106; & Lucilius in Feſti fragm. ¶ 2. *Remora*, piſciculus, navem retinens, ein ſchifheber, ſchneckfiſch. vide *Echeneis*, & Plin. 32, 1. ¶ 3. *Remoræ* etiam dicebantur aves infelices, & quæ auſpicium impediebant, ſive remorabantur. vid. Scalig. in Conject.

¶ Rĕmŏror, *ari*, retardare, hindern, hemmen, aufhalten. Ter. Andr. 4, 4, 18 *Ne quod veſtram remorer commodum.* Cic. pro Leg. Manil. c. 14 *Hæ res, quæ ceteros remorari ſolent, non retardarunt.* Ovid. Met. 13, 220 *Cur non remoratur ituros?* ¶ 2. Intranſit. ſich aufhalten. Lucret. 2, 74 *Nec remorantur ibi* h. e. manent, cunctantur. Idem 2, 564 *Nec remorari in concilio* h. e. manere in conjunctione.

¶ Remorans, *tis.* Ovid. Faſt. 6, 772 *Et fugiunt freno non remorante dies.*

¶ Remoratus, *a, um*; ut, *Calamitas remorata longius*, Cic. anteq. iret in exil. c. 6. conf. Ovid. Met. 4, 137; & 10, 671.

¶ Remoratio, *ōnis*, f. &

¶ Remorator, *ōris*, ac

¶ Remoratrix, *īcis*, f. ex veteri Gloſſario, quod Cyrilli inſcribitur, deſumta ſunt, quo iſtud ἀναστροφή, διατριβή, illud παρελκύτης, hoc παρελκύστρα, latine vertitur, nec non βραδεῖα. *Remorator* etiam eſt apud Mart. Capellam lib. 1 p. 19.

¶ Remoramen, *inis*, n. die zurückhaltung, verwehrung. Ovid. Met. 3, 567 *Remoraminaque ipſa nocebant.* v. ibi Heinſium.

Moralis, moralitas, &c. vide infra *Mos.*

Moramentum, moratia, moratio, morator, &c. vide in *Mora.*

MORAVIA, *æ*, f. Mähren, regio Germaniæ, regno Bohemiæ adjuncta, olim *Marcomannia.*

Morbidus, morbilli, morbonia, morboſus, &c. vide ſequens *Morbus.*

MORBVS, *i*, m. habitus corporis contra naturam, imbecillitas, ægrotatio, invaletudo, affectio alicujus membri a præveniente excitata cauſſa, lædens ejus actionem, leibs-ſchwachheit, kranckheit. *Morbi ſupplicia luxuriæ*, Seneca epiſt. 95, ubi id latius exponit. *Morbo ægrum eſſe*, Cic. Catil. 1, 13. Et, *Morbo affligi*, Idem in Piſon. c. 35. *Cadere in morbum*, Idem Tuſc. 1, 32. Et, *Incidere*, fam. 13, 30. Item, *Implicari morbo*, Liv. 5, 31. Et, *in morbum*, Nepos 17, 8, 16. Adde, *in morbum delabi, Morbo affici, corripi: Morbo tentari, nanciſci morbum*, in eine kranckheit fallen, kranck werden, Cic. paſſim, cujus & *Laborare morbo*, eſt, de Fin. 1, 18, &, *in morbo eſſe*, Tuſc. 3, 4, kranck ſeyn. *Morbus aggraveſcit, ingraveſcit*, Cic. Catil. 1, 13, die ſchwachheit nimmt überhand. *Morbus amplior fit, augetur*, Ter. Hec. 3, 1, 50 & 54. *Morbo levari*, der ſchwachheit linderung fühlen. *Morbum depellere*, Cic. fam. 7, 27; & *Morbos curare, Morbis mederi*, heilen. *Morbo explicari*, geſund werden. vide *Plico*. *Venienti morbo occurrere*, Perſ. ſat. 3, 64. Et ex Eurip. Cic. Tuſc. 3, 25 *Mortalis nemo eſt, quem non attingat dolor morbusque.* Corn. Gallus 3, 55 *Non intellecti nulla eſt curatio morbi.* Item, *Morbus acer & durus*, eine harte und ſchwere kranckheit, Plaut. Men. 5, 2, 119. *Morbus tenax*, Suet. Claudio c. 2, anhaltende kranckheit. *Morbus cæcus*, cujus cauſſas neque medici ipſi poſſunt perſpicere, Colum. 1, 5. *Anniverſarii morbi & certo tempore recurrentes*, die einem jährlich zu gewiſſer zeit anſtoſſen, Suet. Aug. c. 81. Plinius 1 epiſt. 12 *Tertio & triceſimo anno pedum dolore correptus eſt. Patrius hic illi. Nam plerumque morbi quoque per ſucceſſiones quasdam, ut alia, traduntur*, eine angeerbte kranckheit. Cauſſam Ariſtoteles aperit Problem. 22 ſect. 4. *Morbo obire*, Suet. Claudio c. 1. Et, *Morbus regius*, Celſ. 3, 24, die geelſucht. *Morbos animi, inveterata vitia*, Seneca vocat epiſt. 85 p. 355, & ab affectibus diſtinguit epiſt. 75. Salluſt. in Cicer. *Graviter, & iniquo animo maledicta tua paterer, M. Tulli, ſi te ſcirem judicio magis, quam morbo animi, petulantiâ iſta uti.* Horat. 2 ſat. 3, 121 *Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.*

¶ Morbĭdus, *a, um*, morbo infectus, morbo obnoxius, ungeſund, ſiech, gebrechlich; ut, *Morbidus aër*, Lucret. 6, 1095. *Apes morbidæ*, Varro de Re Ruſt. 3, 16. *Morbidum corpus profluvio ſanguinis exonerare*, Plin. 8, 26.

¶ Morbide, adverb. idem, apud Hieronymum.

¶ Morbōſus, *a, um*, morbo obnoxius, valetudinarius, kräncklich, ungeſund; ut, *Iracundi ſoli morboſi ſunt*, Cic. Tuſc. 4, 24 extr. *Servus morboſus*, Cato c. 2 extr. Compar. *Morboſior* eſt in Carm. Priap. active Veget. 3, 2 *Morboſæ paludes*, & 8 *Ne morboſa in proximo aut ſalubris aqua ſit longius.*

¶ Morboſè, adverb. idem, apud Celſum.

¶ Morbilli, *ōrum*, qui Plinio *Vari* eſſe dicuntur Græcis ἐξανθήματα, puſtulæ, in ſumma cute extuberantes, pueritiæ admodum infeſtæ, *albæ*, ſed in ambitu *rubræ*, die maſern. *Varioli*, vel *papulæ*, die blattern oder bocken. Sic enim infantum & puerorum morbos hoſce diſcernere medici ſolent.

¶ Morbōnia, *æ*, f. fictum & proverbiali ſermone tritum vocabulum. Nam cum imprecari alicui male vellent, *Morboniam eum abire* jubebant, i. e. *in malam crucem*, in locum morbis plenum. Suet. Veſp. c. 14 *Trepidum eum interdicta aula ſub Nerone, quærentemque* QVIDNAM AGERET, *aut* QVO ABIRET, *quidam ex officio admiſſionis ſimul expellens*, ABIRE MORBONIAM *juſſerat.* Xiphilinus dum id ponit, ἐς κόρακας, vertit. Germ. daß dich die kranckheit! Similiter Itali, cui male volunt, morbum imprecantur, quod ad Sueton. Torrentius obſervat.

¶ Remorbeſco, *ĕre*, in morbum recidere, wieder kranck werden, Ennius apud Feſtum.

Mordacitas, mordax, mordicus, &c. quære in sequenti *Mordeo.*

MORDEO, *mŏmordi*, (antique *memordi*, v. Gell. 7, 9) *morsum*, *mordēre*, est dentibus lædere, beissen. *Canes & latrare & mordere possunt*, Cic. pro Rosc. Am. c. 20. *Calvi momordit musca nudatum caput*, Phædr. 5, 4, 1. conf. 4, 7, 5. *Mordere fremum*, vide *Fremum.* ¶ 2. Detrahere est & calumniari. Ter. Eun. 3, 1, 21 *Invidere omnes mihi, mordere clanculum*, id est, detrahebant, stachen heimlich auf mich. *Morderi falsis opprobriis*, verleumdet werden, Horat. 1 epist. 16, 38. *Iam dente minus mordeor invido*, werde weniger geneidet, Idem 4 od. 3, 16. ¶ 3. Sensum doloris significat. Cic. Att. 13, 12 *Valde me momorderunt epistolæ tuæ de Attica nostra.* De puellæ morbo loquitur. Id. Att. 11, 7 extr. *In bonam partem accipiam, si qua sint in tuis litteris, quæ me mordeant*, hoc est, quæ molestia me afficiant. Et Tusc. 4, 20 *In delicto morderi est melius conscientia*, gewissens-angst haben. ¶ 4. Speciatim accipitur de dolore ex injuria, ubi etiam Germani, es beisset. Ter. Eun. 3, 1, 55 *Par pari referto, quod illam mordeat.* ¶ 5. Vtuntur & eo verbo pro nocere & corrumpere; Horat. 1 epist. 8, 5 *Oleumve momorderit æstus.* Id. 2 sat. 6, 45 *Matutina minus cautos jam frigora mordent.* Auson. Idyll. 14 pr. *Verberat, & blando mordentia frigora sensu. Spirabat croceo mane revelata dies.* ¶ 6. Horat. 1 oda 31, 8 *Amnis mordet rura*, id est, radit, detrahit ripis, et reisset weg von felderu. ¶ 7. *Fibula mordere* dicitur, cum comprehendit, & continet, der hake beißt ein. v. Drakenb. ad Sil. 7, 624.

¶ Mordens, *tis*; ut, *Mordens folium*, Plin. 22, 14. Sic *Mordens frigus*, schneidende kälte. vid. in *Mordeo* n. 5.

¶ Morsus, *a, um*, gebissen. Plin. 29, 3 *Datur morsis a rabioso, ne rabidi fiant.* Et Catull. 58, 316 *Lanea morsa.*

¶ Morsus, *ūs*, m. subst. ein biß; ut, *Morsus serpentum*, Cic. Divin. 1, 10. Et, *Morsus viperinus*, Tusc. 2, 7. Ovid. Met. 9, 384 *A pecudis morsu frondes defendite nostras.* Propert. 4, 9, 39 *Morsu eruentare*, wund beissen. Sil. 17, 264 *Extremo tellurem apprendere morsu*, ins gras beissen. Similia multa congesit ad 5, 526 Drakenb. ¶ 2. Metaph. *Non inest remedium adversus sycophantæ morsum*, vide Chiliad. *Acer morsus doloris*, Cic. Tusc. 2, 22. Id. Att. 12, 18 pr. *Dum recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiunt.*

¶ Morsūra, *æ*, f. idem; ut, *Morsuræ locus*, Const. Afer 7, 10.

¶ Morsiuncula, *æ*, f. dimin. ein kleiner biß. Plaut. Pseud. 1, 1, 65 *Molles morsiuncule.* Et Apul. 8 Met. p. 211 de formicis: *Numerosis & continuis morsiunculis inhærentes.*

¶ Morsĭco, *are*, frequent. beissen. Apul. 7 Met. p. 197 *Ore improbo compulsat ac morsicat.*

¶ Morsĭcans, *tis*. Apul. lib. 2 Met. p. 219 *Limis & morsicantibus oculis.*

¶ Morsĭcātim, adverb. mit beissen, idem quod *mordicus.* Varro apud Nonium 2, 547 *Labellis morsicatim ludunt.*

¶ Mordax, *ācis*, beißig. *Lacerat lacertum mordax Memmius*, Cic. de Orat. 2, 59. Et Horat. 1 od. 18, 4 *Solicitudines mordaces* dixit, ängstliche sorgen. Compar. *Mordacior*, Phædr. 4, 7, 1. Superl. *Curæ mordacissimæ*, Augustin. Confess. 7, 5 sub finem. Adde Plin. 17, 18. Pers. sat. 1, 107 *Sed quid opus teneras mordaci radere vero Auriculas?* die bittere wahrheit.

¶ Mordācĭtas, *ātis*, f. die beißigkeit, schärffe. Plin. 21, 15 fin. de urticis: *Mordacitas non protinus cum ipsa herba gignitur.* Et Palladius 2, 16 *Ne germen extinguat ex multo melle mordacitas.*

¶ Mordaciter, adverbium, beißig. Macrob. 7, 3 *Ait nimis ille mordaciter.* Comparativo usus Lactantius est 5, 2 *Alius eandem materiam mordacius scripsit.* Et Ovid. Pont. 1, 5, 19 *Lima mordacius uti.*

¶ Mordĭco, *arc*, idem quod morsicare, beissen, aufreißen. Scriban. de Pass. Chr. c. 8 *Acriter mordicare.*

¶ Mordĭcans, *tis*. Cæl. Aurel. Acut. 2, 8 *Mordicantis qualitatis esse.* Idem Tard. 2, 1, 39 *Mordicantia injicere collyria.*

¶ Mordĭcatio, *ōnis*, f. levis arrosio. Cæl. Aurel. Acut. 3, 20 *Ventris mordicatio*, das schneiden, grimmen. vid. Barth. Adversar. 39, 1.

¶ Mordĭcātīvus, *a, um*, herb, beissend; ut, *Mordicativum acetum*, Idem Cæl. Aurel. Tard. 5, 1.

¶ Mordĭcus, *a, um*, adjectivum fuerit, si probes lectionem Hygi. f. 273 *Quem equi mordici distraxerunt.* Sed præstat forte vitium putare & referre ad sequens

¶ Mordĭcus, adverb. mit den zähnen, feste, ὀδάξ. Cic. Acad. 4, 16 *Perspicuitatem mordicus tenere debemus*, wir sollen feste drob halten. *Mordicus arripere*, Plaut. Curc. 5, 1, 7, mit den zähnen ergreiffen. Apulej. lib. 3 de A. A. *Mox alium, pedibus meis mordicus inhærentem, per scapulas ictu temperato perimo.* Horat. 1 sat. 8, 27 *Pullam divellere mordicus agnam.*

¶ Mordĭcītus, aliud adverb. idem. Apulej. lib. 3 Met. sub fin. *Mordicitus adpetens.* Ita Elmenhorst. & Pricæus. Alii *mordicibus*, quod jam explicandum sequitur.

¶ Mordĭces, *um*, pl. quasi a *Mordex*, pro dentibus, ut Catullus *nutrices* pro mammis, videtur posuisse Plautus illo Aulul. 2, 2, 57 *Asini me mordicibus scindant, boves incursent cornibus*, mit zähnen. Ita *Mordicibus appetere* Apulejus 3 de Asino A. p. 140, ubi alii *mordicitus* legunt, ut prædictum: alii *mordicas.* Vid. Taubm. ad Plaut. l. c. &, qui dubitat, Voss. 5 Inst. Orat. p. 344. Sane dum afferatur alius casus, malim *Mordicitus.*

¶ Mordōsus, *a, um*. Gloss. gr. lat. ὀκτικὸς, *Mordosus.*

Composita a *Mordeo*:

¶ Admordeo, *si, sum, ēre*, anbeissen, benagen. Tralate Plaut. Pers. 2, 3, 15 *Homines bene admordere*, i. e. *insigni damno afficere.* Idem Pseud. 4, 7, 24 *Iam admordere hunc mihi lubet*, i. e. adoriri. *Admemordi* ex Plauti Aulul. Gell. 7, 9.

¶ Admorsus, *a, um*, anbeissen; ut, *Brachia admorsa colubris*, Propert. 3, 9, 53. *Admorsa signata in stirpe cicatrix*, Virg. Georg. 2, 379.

¶ Admorsus, *ūs*, m. subst. der biß, anbiß. Symmach. 1 epist. 1. *Vereor æmula venena lectoris, ne libellus iste admorsu duri dentis vuatur.*

¶ Commordeo, *ēre*, beissen, zerbeissen. Sen. de Vita beata c. 21 *Gemite, & infelicem linguam bonorum exercete convicio, instate, commordete, &c.* Idem Controv. 29 *Quædam feræ tela omnia commordent.*

¶ Commorsus, *a, um*, zerbissen, gebissen. Plin. 24, 11 *Commorsi a cane rubiem sentiunt.*

¶ Commorsĭco, *āre*, frequent. zerbeissen. Apul. 7 Met. p. 195 *Totum me commorsicat.* Vide integra verba supra in *Equus*, sub fin.

¶ Demordeo, *ēre*, morsu auferre, abbeissen. Plin. 28, 4 *E ligno fulgure ictu demordere aliquid.* Hinc

¶ Demorsus, *a, um*, abgebissen. Persius 1, 106 *Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues*; hoc est, scribit incogitanter, & negligenter. Qui enim intenti & cogitabundi quippiam scribunt, vel ungues *demordendo*, vel caput *scabendo*, cogitandi atque emendandi moram sibi fumunt. Horatius, *Vivos rodere ungues*, dixit 1 sat. 10, 17.

¶ Demorsĭco, *āre*, frequent. idem. Apul. 2 Metam. *Demorsicave os alicujus.*

¶ Demorsĭcatus, *a, um*. Idem Apul. 3 de A. A. p. 140 *Rosis tantum demorsicatis exibis asinum.*

¶ Immordeo, *ēre*, einbeissen, tuetur Nic. Heinsius ad Vellej. 2, 87, 1, eo quod ibi in vet. Cod. legatur: *Aspidis immorsu.*

¶ Obmordeo, *ere*, anbeissen, einbeissen. Isidor. 20, 16 *Equi frenum imprimunt dentibus & obmordent.*

¶ Præmordeo, *ēre*, vorn abbeissen, ex Plauto adfert Gellius 7, 9 his verbis: *Idem Plautus in Trigeminis non* præmordisse, *neque* præmordisse *dixit, sed* præmorsisse. NI FVGISSEM, *inquit*, MEDIVM, CREDO, PRÆMORSISSET.

¶ Præmorsus, *a, um*. Luca. 10, 446 *Et frangit rabidos præmorsa carcere dentes* de fera inclusa.

¶ Remordeo, *ēre*, wieder beissen, wieder bekümmern und wehe thun. *Libertatis desiderium remordet animos*, Liv. 8, 4 *Quando hæc te curæ remordet*, Virg. Æn. 1, 261. Et Lucret. 3, 840 *Præteritis admissa malis peccata remordent.*

Mores, vide infra *Mos.*

MŌRĒTVM, *i*, n. quodvis intritum, eine meerte,[1] eingebrocktes. Veteres Glossæ: *moretum*, τρῖμμα. Ovidius 4 Fastor. v. 367 *Non pudet herbosum, dixi, posuisse moretum.* Vide Scalig. itemque Taubm. & Salmas. Exercit. Plinian. p. 379 ad illud carmen, quod *Moretum* inscribitur, & Virgilii, quamquam ejus non est, nomine vulgo præscribitur.

¶ Moretarium, *i*, n. dixit Donatus pro *moreto.* Sic, *Moretarium alliatum*, Apic. 1, 35. vide & post *Morturium.*

Moribundus, vide *Mors*, Morigerari, morigeratio, &c. *Mos.*

MŌRĪNI, *ōrum*, m. pl. ultimi Gallicarum gentium populi ad Oceanum. vide Melam 3, 2; & Virg. Æneid. 8, 727.

MORIO, vel Morion, *ōnis*, m. genima Indica, quæ nigerrimo colore translucet, Plin. 37, 10, a μαυρὸς, *obscurus, niger.* ¶ 2. Herbæ genus soporiferum, quod & *halicacabon* vocant, jüden-kirschen, Plin. 21, 31. ¶ 3. Semen mandragoræ, alraun-saamen, Plin. 25, 11.

Morio, *ōnis*, vide *Morus*, Moriola, morior, *Mors.*

MŌRĪSĒNI, *orum*, m. pl. Thraciæ populi, circa Ponti latera incolentes, Plin. 4, 11.

MORMŸRA, *æ*, f. pl. *Mormyres*, piscis marinus, coloribus pictus, cujus meminit Ovid. in Halieut. 110 *pictæ Mormyres* & Plin. 32 c. ult.

Morologus, vide *Morus*, Mŏror, *ari*, *Mora*, Mōror, *ari*, *Morus*, Morositas, morosus, *Mos.*

MORPHEVS, *ei*, m. Μορφεὺς, filius aut minister somni Dei: sic dictus, quod dormientibus inducat varias formas & visiones, der traum-gott. Ovid. Met. 11, 634 *Excitat artificem simulatoremque figuræ Morphea, &c.*

MORPHNVS, *i*, m. μορφνὸς, aquilæ genus, Plin. 10, 3. v. supra *Aquila.*

MORS, *mortis*, f. a græco μόρος, quo *fors fatalis* significatur, est excessus e vita, *extremus vitæ dies, supremus dies*, mutatio loci, non animæ extinctio, der tod. Cicero Tusc. 1, 9 & 41 sic definit: *Discessus animi a corpore, dissolutio, migratio, commutatioque vitæ. Migratio in eas oras, quas, qui e vita excesserunt, incolunt. Finis vitæ miseræ.* Et, *Extremum omnium rerum*, fam. 6, 21. Et Horat. 1 epist. 16 extr. *Ultima linea rerum.* Cic. pro Quintio c. 15 *Honesta mors sæpe vitam exornat, vita turpis ne morti quidem honestæ locum reliquit.* At, *Consciscere sibi mortem*, Idem fam. 7, 3, sich selbst entleiben. *Mortem appetere, occumbere, obire*, sterben: Cic. Tusc. 1, 42 extr. *Qui pro patria mortem non dubitavet occumbere.* Idem fam. 4, 7 *Si oppetenda mors esset, domi atque in patria mallem, quam in externis atque alienis locis.* Cic. Phil. 5, 17 *Macedo Alexander, quum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpisset, tertio & tricesimo anno mortem obiit.* Et, *Morte extremum diem conficere*, Idem de Finib. 3, 22. *Vitem cum morte commutare*, Servii est locutio Cic. fam. 4, 5. Et, *Ad mortem dare*, id est, occidere, Plaut. Amph. 2, 2, 177. Nævius in Plauti Epitaphio apud Gellium 1, 24 *Postquam est morte captus Plautus, comœdia luget*, &c. Sed Sil. 4, 607 *Mortem perdere*, dicitur Fibrenus, cum inultus moritur. v. omnino Mod. Heins. & Drakenb. ad h. l. Lactant. de Opif. c. 4 *Mors sequela morborum est*; Et, *Morte immaturæ multari*, ibidem. *Mors quasi saxum Tantalo, semper impendet*, Cic. de Fin. 1, 18. Lucan. 8, 395 *Mors ultima pœna est, Nec metuenda viris.* Sen. Theb. v. 151 *Vtique mors est, optime hoc cavit Deus: Eripere vitam gemo non homini potest: At nemo mortem.*

zem: mille ad hanc aditus patent. Martial. 2 epigr. 59 *Ipse jubet mori-tis te meminiſſe Deus. Mors bona,* lenis & facilis: *Mors mala,* difficilis ac dura; vide *Bonus, Malus. Mors voluntaria* illicita, vid. Auguſtin. de C.D. 1, 17, & ibi Coquejus p. 62 & 63. *Mors pura* eorum vocabatur, qui enſe occidebantur: Euſtathius in Odyſſ. x. Nam, uti hodie, ita olim etiam, honeſtum cenſebant, gladio perire; inhoneſtum, laqueo. Iſidor. 2, 2 *Tria ſunt genera mortis, acerba, immatura, naturalis: acerba infantum, immatura juvenum, naturalis ſenum.* Mortem ἀπροσδόκητον, h. e. inexpectatam pro optima habuit Cæſar, vid. Plut. Sueton. c. 82. Plin. 7, 53. ¶ 2. *Sua morte mori* dicitur, qui non ipſe ſibi fabricatus eſt mortem, ſed natura & fato, ut Cicero loquitur, obiit, eines natürlichen todes ſterben. Suet. Cæſ. 88 *Neque ſua morte defunctus eſt.* Sen. epiſt. 69 *Bella res eſt, mori ſua morte*; Idem eſt *die ſua mori* in veteri epigram. *Inviolatus artus Die ſua peremtus Hoc ſitus eſt in agro,* Hieron. ad Matth. 20, 23 *Propria morte vitam finiit.* Tac. Ann. 6, 10, 4 *Per idem tempus L. Piſo Pontifex, rerum in tanta claritudine, fato obiit,* i. e. ſua morte. ¶ 3. *Mortes* plurale etiam uſitatum. Cic. Tuſc. 1, 48 *Claræ mortes pro patria oppetitæ.* Et de Finib. 2, 30 *Præclaræ mortes ſunt imperatoriæ.* Virg. Æn. 10, 854 *Omnes per mortes animam ſontem ipſe dediſſem:* id eſt, per omnia mortis genera. Sæpius ita Tacitus. Gargonies apud Senecam Suaſor. 7 extr. *Iuba & Petrejus mutuis vulneribus concurrerunt & mortes fœneraverunt,* h. e. exquiſitos cruciatus effugerunt. Nam obſervandum, mortes non temere niſi de diverſis generibus mortis dici. Cæterum Liv. 25, 6 *Provinciam morte regum turbatam* dixit. ¶ 4. *Mors* pro mortuo vel cadavere. Plin. 14, 19 pr. *Quamque juxta hominis mors laqueo pependerit,* ita interpretante etiam Harduino. Quin ipſe Cic. pro Milo. c. 32 pr. *mortem* pro cadavere poſuiſſe videtur, *nec ullo in loco potius mortem ejus lacerari*; de ſunere enim turbulento & non-ſunere loquitur, de quo c. 13 dixerat, *tu P. Clodii cadaver -- nocturnis canibus dilaniandum reliquiſti.* ¶ 5. *Mors* & *Mars* confunduntur in MSS. it. *Nox*, it. *Sors*, de quibus omnibus ſ. ſ. l. l.

¶ Morta, *æ*, Μόρτη, una Parcarum; Gell. 3, 36. v. & infra in *Parca.*

¶ Mortalis, *e*, contrarium æterno, ſterblich; ut, *Vita mortalis,* Lucret. 3, 882, das zeitliche leben. Liv. 1, 2 extr. *Hoc ultimum ei mortalium operum fuit. Corpora mortalia,* Cic. de Senect. c. 22. Horat. de Arte v. 68 *Mortalia facta peribunt.* Virg. Æn. 9, 95 *Mortaline manu facta immortale carinæ Ius habeant?* Vbi elegante Servius: *Non poſſunt æterna eſſe, quæ ab hominibus facta ſunt. Nam ſicut animi facta immortalia ſunt, ita corpora pereunt.* Lactant. 7, 15 *Nihil eſt humanis viribus elaboratum, quod non humanis æque viribus deſtrui poſſit: quoniam mortalia ſunt mortalium opera.* Et, *Mundum mortalem fecit Pronœa,* Cic. de Nat. D. 1, 8 extr. vergänglich. Ovid. Triſt. 3, 7, 44 *Nil non mortale tenemus, Petloris exceptis, ingeniique bonis. Vulnus mortale,* Virg. Æn. 12, 797, vel mortiferum, vel, quod magis h. l. eſt, a mortali manu inflictum. Comparativo uſus eſt Plin. 36, 15 *Aliquid ipſo homine mortalius.* ¶ 2. *Mortalis,* ſubſt. *homo,* der menſch. Cic. de Aruſp. Reſp. c. 26 *Vnus omnium mortalium, ſine ulla dubitatione deterrimus.* Salluſt. Catil. c. 12 *Noſtri majores, religioſiſſimi mortales &c.* Autor Declam. anteq. iret in exil. *Miſerrimi mortalis caſum ſubire,* zum elendeſten menſchen werden.

¶ Mortaliter, adv. Auguſt. Ench. c. 64 *Filii Dei, quamdiu mortaliter vivunt, cum morte confligunt.*

¶ Mortalitas, *ātis*, f. mors, finis, der untergang. Cic. de Nat. D. 1, 10 extr. *Omne quod ortum eſt, mortalitas conſequitur,* was einen anfang hat, hat auch ein ende. *Mortalitate intercipi,* Plin. 10 epiſt. 50. Huc ref. l. 15 ϖ. de inoffic. teſtam. ubi *turbatus mortalitatis ordo* dicitur, ſi filius ante patrem moriatur. v. Schulting. ad Quintil. decl. 1 p. 18. ¶ 2. *Mortalitas,* mortalis vitæ conditio, die ſterblichkeit. Plin. 35, 11 *Exuere mortalitatem.* ¶ 3. Pro ipſis hominibus *mortalitatem* dixit Idem Plinius 2, 12; *In luna,* inquit, *veneficia arguente mortalitate, & ob id crepitu diſſono auxiliante &c.* Curt. 8, 4, 24 *Rex, minus jam cupiditatibus ſuis imperans inter obſequia fortunæ, contra quam non ſatis cauta mortalitas eſt.*

¶ Morticinus, *a, um,* quaſi *morte cæſum,* θνησιμαῖον, quod absque amiſſione ſanguinis vitam mittit, verreckt, erſtickt; ut, *Morticinæ carnes,* vom aas, quæ & abſolute *morticina* vocantur, Græcis κενέβρια. Varro R. R. 2, 9 *Morticinæ ovis non patiuntur veſci carne.* Et 3, 2 *Morticinas editis volucres.* Idem Varro de L. L. 6, 5 *Scortea ea, quæ ex corio & pellibus ſunt facta. Inde in aliquot ſacris ac ſacellis ſcriptum habemus:* NE QVID SCORTEVM ADHIBEATVR, NE QVID MORTICINVM ADSIT. Hoc Ovidius in Faſtis ita expreſſit & interpretatus quaſi eſt lib. 1, 629 *Scortea non illi fas eſt inferre ſacello, Ne violent puros exanimata Deos.* Veteres Gloſſæ, *Morticina,* θανάσιμα. Vet. Interp. Bibl. Levit. 22, 8 *Morticinum aut captum a beſtia non comedent.* Ita & aliis locis. Et Tertull. Apolog. c. 9 *Suffocatis & morticinis abſtinemus,* ¶ 2. *Clavi pedum, vulgo morticini appellantur,* Plin. 22, 23, leichdornen, quod velut morticina caro ſint. ¶ 3. Erat & *Morticinus* convicium in homines terros, & exſangui, ſive cadaverosa, ut Terentius vocat, facie, todtenbleich. Plaut. Perſa 2, 4, 12 *Non hercle, ſi os præciderim tibi, metuam, morticine.* Obſervat Scaliger Conjectan. in Varron. p. 142.

¶ Mŏrior, *mortuus ſum, mŏri*, diem ſuum obire, ſterben. Cic. fam. 6, 3 *Mori nemo ſapiens miſerum dixit.* Idem de Senect. c. 23 *Æquiſſimo animo moritur ſapientiſſimus quisque, ſtultiſſimus iniquiſſimo.* Et, *Mori ex vulnere,* Pollio Cic. fam. 10, 33. Et Plaut. Bacch. 4, 7, 18 *Quem dii diligunt, adoleſcens moritur.* Sic de verbo expreſſit *Menandri* illud: ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος. Sen. de Brevit. vitæ c. 7 *In tota vita diſcendum eſt mori.* Et ibidem: *Quid eſt novi, hominem mori, cujus tota vita nihil aliud, quam ad mortem iter eſt?* Idem ep. 24 *Quotidie morimur, quotidie enim demitur pars vitæ: & nunc quoque cum creſcimus, vita decreſcit.* Proverbii ſpeciem habet illud Virgilii ecl. 3, 13 *Et ſi non aliqua nocuiſſes, mortuus eſſet.* Briſſonius lib. 8 de Formul. annotat, in titulis monumentorum numquam legi, *obiit*, vel *mortuus* eſt, ſed ſemper *vixit.* Sed ipſe in eodem libro contrarium ſibi exemplum producit: *Mortuus eſt III Kal. Iuliis horæ X. Elatus eſt horæ IIII frequentia maxima.* ¶ 2. *Moriar* jurandi verbum, quemadmodum *Diſpeream*; Cic. Att. 8, 6 *Moriar, ſi magis gauderem, ſi id mihi acciditſet,* ich will ſterben, wenn ꝛc. ¶ 3. *Moriri* pro *mori* poſuit Plaut. Aſin. 1, 1, 108. Et Ovid. Met. 14, 215 *Mortemque timens cupidusque moriri.*

¶ Moriens, *tis.* Nepos 18, 2, 1 *Alexander moriens annulum ſuum dederat Perdiccæ.* Id. 25, 5, 2 *Moriens teſtamento adoptavit eum.* Ovid. Met. 9, 391 *Morientia lumina.* Ibid. 12, 423 *Morientes artus.* Sen. Hippol. v. 331 *Dulcior vocem moriente cygno.* Sulpic. in Sat. 14 *Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes,* ubi Burm. *morientibus* exponit contabeſcentibus, ad mortem afflictis. Virg. Æn. 11, 633 *Genitus morientum.* Id. Georg. 1, 107 *Morientibus herbis.* Stat. 4 Silv. 6, 3 *Iam moriente die,* i. e. veſperi, abends. Perſ. 4, 31 *Moriens acetum,* h. e. fugiens, corruptum, verdorben.

¶ Mortuus, *a, um,* todt, geſtorben. Cic. de Clar. Orat. c. 11 *Concidit mortuus veneno,* puta Themiſtocles, ex falſa Cliarchi ſententia. Et in Piſon. c. 36 *Exſanguis & mortuus concidiſti,* du biſt todt niedergefallen. *Verba ſunt mortuo,* Ter. Phorm. 5, 8, 26. Græci: νεκρῷ λέγει μῦθος, proverb. de iis, quæ fruſtra ſunt, eâ ſit vergebens, da iſt kein gehör. conf. Plaut. Pœn. 4, 2, 18; & Bacch. 3, 4, 21. *Ab orco mortuum nie reducem in lucem feciſti,* du haſt mich wieder lebendig gemacht. Ter. Hec. 5, 4, 12. Et, *Excitare aliquem a mortuis,* Cic. de Orat. 1, 57. Cæſar, Athenienſes cum poſt multa delicta in dedirionem ultro veniſſent, *ſervari a mortuis* dixit, id eſt, propter majores, eorumque gloriam & virtutem ὅτι πολλὰ, inquit, ἁμαρτάνοντες ὑπὸ νεκρῶν σώζοιντο, διὰ τὰς προγόνας καὶ διὰ τὴν δόξαν τὴν τε ἀρετὴν αὐτῶν, cum omnibus ipſis injuriis remiſſis parceret; Dion. *Mortuum mare* quod dicatur, v. in Juſtin. 36, 3, 6. Cic. Att. 2, 19 p. 261 *Cæſar cum veniſſet mortuo plauſu,* h. e. languido admodum.

¶ Mortualis, *e*, ſterblich. Vnde ¶ *Mortualia* abſolute, næniæ, præficarum carmina, Plauto Aſin. 4, 1, 63 *Hæc ſunt non nugæ: non enim mortualia.* v. Scalig. Conjectan. in Varr. p. 142. Nævius *mortualia* appellat veſtimenta, quæ in luctu ſumebantur. ¶ 2. *Mortualia Gloſſaria* Cato appellavit Philoſophos, quod res retras & inanes ac frivolas, & ſimilia præficarum carminibus, quæ nudæ voces eſſent, differerent. Gellius 18, 7. Sed plures ibi *mortuaria* legunt. Hi vero

¶ Mortuarius, *a, um,* eodem modo interpretantur, quo alii *Mortualis* ut idem ſit ac in morte derelictus, vel vanus. v. Gell. l. c.

¶ Mortuoſus, *a, um,* dem tode ähnlich. Cæl. Aurel. Acut. 1, 3 *Vultus mortuoſus.*

¶ Mŏribundus, *a, um,* qui jam moritur. Livius 2, 20 *Moribundus Romanus, labentibus ſuper corpus armis, adterram defluxit.* Prudent. adverſ. Symmach. 2, 136 *Quantum moribundus & æger Corporis ac vitæ volucris ſibi poſceret uſus.* Et, *Vox moribunda,* Stat. Theb. 8, 643 *Hoſtia moribunda cecidit,* Virg. Georg. 3, 488.

¶ Moriturio, *īre*, mori velle, quo verbo Ciceronem uſum teſtis eſt D. Auguſtinus in Grammat. de verbis meditativis agens. v. Schott. Nod. Cic. 3, 17.

¶ Mortĭfer, & Mortifĕrus, *a, um,* mortem afferens, tödtlich. *Cum in manibus jam mortiferum illud teneret poculum,* Cic. Tuſc. 1, 29 extr. de Socrate. *Mortifera potio,* Quintil. 7, 3, ein gifft-trunck. Liv. 2, 47 *Mortifero vulnere ictus.* Et, *inſanabilis & mortifera plaga,* Cic. pro Sextio c. 19. *Mortifer æſtus,* Claudian. Rapt. Proſerp. 3, 237. *Dolor mortiferus,* Celſ. 4, 2.

¶ Mortifere, adv. idem; ut, *Mortifere ægrotare,* Plin. 3 epiſt. 16.

¶ Mortifĭcus, *a, um,* tödtlich, eſt Val. Maximi 5, 6, 1 *Mortifico vulnere,* ut quidam legunt, etiam Cantelius: at Vorſtius *mortifero.* Tertullian. 4 poëm. adverſ. Marc. c. 5 *Mortificus cibus.*

¶ Mortifico, *are*, tödten, vox Interpretis vulgati, quæ etiam legitur apud Tertullian. de Reſurr. Carn. c. 37 & 46. & adv. Gnoſtic. c. 9 & 13; Salvian. lib. 4 p. 124.

¶ Mortificatus, *a, um*, todt, getödtet. Tertull. adv. Marc. 5, 37 *Mortificata caro.* Et Prudent. Cathem. Hymn. 10, 93 *Sic corpora mortificata Redeunt melioribus annis.*

¶ Mortificatio, *ōnis*, f. die tödtung. Tertullian. de Reſurr. Carn. c. 44 *Mortificationem Domini circumferimus in corpore, &c.* Idem adv. Marc. 5, 9 *Mortificationi in Adam* opponit *vivificationem in Chriſto.* conf. ibid. c. 11.

Compoſita cum præpoſit. &c.

¶ Commŏriot, *commŏri*, ſimul cum aliquo mori, mit ſterben. *Exitialia per ſe ambo cum fuerint duo venena, in homine commoriuntur,* Plin. 27, 2. Id. 8, 11 extr. *Commoritur ea dimicatio,* h. e. draco & elephas dimicantes. Add. argum. declam. 305 Quint.

¶ Commoriens, *tis. Eam commorientes Plautus fecit fabulam,* Ter. prol. Adelph. v. 7. Hæc eſt illa nobilis συναποθνησκόντων amicitia. De gallorum pugnacitate Plin. 10, 21 *Nec finis ſæpe commorientibus.*

¶ Commortuus, *a, um,* mit geſtorben. Tertull. de Reſurr. Carn. c. 47 *Commortui Chriſto credamus, quod etiam convivemus illi.* conf. adv. Gnoſt. c. 13. Epit. Liv. 2 *Brutus in acie cum Arunte, filio Superbi, commortuus eſt.*

¶ Commortalis, *e*, ſterblich; ut, *Infirmitas commortalis naturæ,* Columella 3, 20.

¶ Dēmŏrior, *demŏri*, idem quod ſimplex *mori*, hinſterben, wegſterben. Cic. Verr. 2, 50 *Cum eſſet ex veterum numero quidam ſenator demortuus.* ¶ 2. Plauto eſt valde amare, ut *Deperco:* e. g. Mil. Glorioſ. 4, 1, 23 *Ea demoritur te.* Et ſc. 2, 49 *Quæ te demoritur.*

¶ Demortuus, *a, um,* verſtorben, abgeſtorben. Livius 5, 31 *In demortui locum ſufficitur.* Idem 9, 34 *Demortuo collega.* Tralate l. 18 ff. de Vſuſr. *Demortuæ arbores,* verdorrete bäume.

¶ Emŏrior, *emŏri*, ut ſimplex, erſterben. Ter. Heaut. 5, 5, 18 *Emori cupio.* Celſ. 5, 26 *Emoritur membrum.* Cic. Off. 3, 32 *Aut vincere aut emori.* Idem in Paradox. 2 *Quarum laus emori non poteſt.* Id. fam. 11, 15 *Pro Pompejo emori poſſum.* Teſtandi amoris formula.

¶ Emoriens, *tis.* Curt. 4, 7, 10 *Sterilis & emoriens terra.*

¶ Emortuus, *a, um,* todt, erſtorben; ut, *Emortuo verba facere,*

Plaut. Pœn. 4, 2, 18. Et, *Emortuum ego me mavelim leto malo*, Idem Aul. 4, 5, 1. conf. Pſeud. 1, 3, 105.

¶ Emortualis, *e*, zum ſterben gehörig; ut, *Dies emortualis*, der ſterbetag, Plaut. Pſeud. 4, 7, 136.

¶ Emoribundus, *a, um*, apud Celſum eſſe dicitur.

¶ Inēmōri, idem quod *immori*, drüber ſterben. Horat. epod. 5, 34 *Inemori ſpectaculo*, id eſt, mori in ſpectaculo, vel ex ſpectaculo cibi.

¶ Superēmōri, ſuper quo mori, drüber ſterben, Plin. 10, 2 de Phœnice ave: *Seneſcentem caſia thuriſque ſurculis conſtruëre nidum, replere odoribus & ſuperemori.*

¶ Immōrior, *immōri*, über etwas ſterben. Horat. 1 epiſt. 7, 85 *Immoritur ſtudiis, & amore ſenescit habendi. Immori ferro*, Seneca Hercul. Oet. v. 869.

¶ Immortuus, *a, um*, darinn erſtorben; ut, *Immortuus in vino*, Plin. 29, 4. *Immortuæ reliquiæ conjurationis*, id eſt, mortuæ vel exſtinctæ, Cic. Att. 1 epiſt. 14. conf. Val. Flacc. 4, 182.

¶ Immortālis, *e*, unſterblich. Cic. de Legib. 2, 11 *Animi omnium immortales ſunt, ſed fortium virorum divini.* Idem pro Balbo c. 17 *Memoria immortalis.* Et Salluſt. B. Iug. c. 85 extr. *Nemo unquam ignavia immortalis factus eſt.* Horat. 4 od. 7, 7 *Immortalia ne ſpères, monet annus, & almum Quæ rapit hora diem.* Et, *Immortales gratias agere*, Cicero fam. 10, 13. ¶ 2. *Immortales* abſolute Deos vocat Varro de L. L. 4, 11; ſicuti etiam c. 10 *Immortalia*, quæ ad Deos pertinent. ¶ 3. *Immortales*, milites Perſarum, quorum numerus (decem millia erant) ita conſervabatur integer, ut perpetuo novi ſufficerentur iis, quos caſus aut mortalitas interceperat. vide Curtius 3, 3, 13, & Herodot. 7, 83. ¶ 4. *Immortale*, pro *Immortaliter*. Val. Flacc. 7, 362 *Immortale virens.*

¶ Immortaliter, adverb. unſterblich. Cicero ad Quint. frat. 3, 1, 3 *Quod ſcribis, te a Cæſare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo.*

¶ Immortālitas, aliud adverb. idem ac *divinitus*, vel a *Diis immortalibus*. Turpil. ap. Non. 11, 43 *Immortalitus ſe obtulit mihi hæc facultas.*

¶ Immortalĭtas, *ātis*, f. immortalis vitæ conditio, die unſterblichkeit. Ter. Andr. 5, 5, 4 *Mihi immortalitas parta eſt, ſi nulla ægritudo huic gaudio interceſſerit.* Cicero de Senect. c. 20 *Non eſt lugenda mors, quam immortalitas conſequitur. Mandare, commendare immortalitati*, Idem pro Dom. c. 29, verewigen. Et, *Socratis ſermones immortalitati ſcriptis ſuis Plato tradidit*, de Orat. 3, 16. Pluralem ſuum quoque Cicero fecit Nat. D. 3, 18; *Vide igitur*, inquit, *ne virtutibus hominum iſti honores habeantur, non immortalitatibus.*

¶ Intermōrior, *intermōri*, ganz erſterben, vergehen; ut, *Intermoritur officium alicujus apud aliquem*, Bithynicus Cic. fam. 6, 16. *Si qua intermorerentur ignis*, Curt. 6, 6, 31.

¶ Intermortuus, *a, um*, erſtorben, proprie id ſignificat, quod dum res agitur, moritur, ſeu deſinit, deinde vergangen. Cic. pro Mil. 5. *Declarant hujus ambuſti tribuni plebis illæ intermortuæ conciones; Mores boni plerique omnes jam ſunt intermortui*, Plaut. Trin. 1, 1, 7. *Memoria intermortua*, id eſt, abolita, Cicero pro Muræn. c. 7, Et Suet. Ner. c. 42 *Diu & ſine voce & prope intermortuus jacuit.* ¶ 2. Plin. 32, 10 *Intermori* nun plane mori eſt, ſed animo linqui ac exanimari: *Vituli*, inquit, *marini adeps inſtillatur naribus intermortuarum vulvæ vitio.*

¶ Permōrior, *permōri*, idem quod ſimplex *Mori*, apud Commodianum Inſtruct 27 & 29.

¶ Præmorior, *præmori*, ante mori, zuvor ſterben. Ovid. Heroid. 8, 121 *Aut ego præmoriar, primoque extinguar in ævo.*

¶ Præmortuus, *a, um*, abgeſtorben; ut, *Membra præmortua*, Ovid. Amor. 3, 7, 65. Et, *Præmortui jam eſt pudoris*, er iſt ganz unverſchämt, Liv. 3, 72.

¶ Semimortuus, *a, um*, halb todt. Catullus 51, 14 & 15. *At defeſſa labore membra poſtquam Semimortua lectulo jacebant.* Vlus & Petronius hac voce c. 108; & Apulej. 1 Metam.

Morſicare, morſicatim, morſiuncula, morſus, vide *Mordeo*, Morta, mortalis, mortalitas, &c. *Mors.*

MORTĀRIVM, *i*, n. ein mörſer oder mörſel. Plana fuiſſe mortaria, certe fundum planum habuiſſe, ut intrita non tantum ad medium mortarium poſſet contrahi, verum etiam erecto mortario humor omnis eliquari, conſtat ex Col. 12, 55, 1. Hæc forma probatur etiam ex ſignificatione architectonica. Dicta volunt a *mortando*, quo verbo veteres uſi pro conterere, Feſtus. Sed Scaliger *Mortarium* dictum putat, quaſi *moretarium*: quod in eo tunderentur herbæ, unde moretum fieret. *Mortaria Cypria*, Plinius 33, 5. *Mortaria ærea*, Idem 34, 11. Et, *Lapidea*, ibidem c. 18. conf. Virg. in Mor. v. 115. ¶ 2. *Mortarium*, etiam architectonibus dictus locus vel alveus, in quo terretur aut pinſeretur arenatum vel marmoratum, e. g. Plin. 36, 23 f. 55. it. Vitr. 7, 3 vid. Scal. ad Moretum. ¶ 3. Videtur etiam ita dictum eſſe ipſum arenatum, unde eſt noſtrum mortel. Certe de maſſa ſimili Pallad. Mart. 8, 1 *Mortarium arbori ſtatim faciunt.*

¶ Mortariŏlum, *i*, n. diminut. Macer 1, 8 *Semen in mortariolo tritum.*

Morticinus, mortifer, mortificare, mortificus, mortuarius, mortorio, mortuus, vide *Mors*, Morula, *Mora*, Mōrulus in *Maurus.*

MŌRVS, *a, um*, μωρός, fatuus, inſipiens, närriſch. Plaut. Trin. 3, 2, 43 de amore: *Is hominum*, inquit, *mores moros & morosos efficit*, die liebe macht närriſche köpfe Idem Mil. 2, 4, 17 *Ego ſtulta atque mora multum.* ¶ 2. Morus pro nigro vid. in *Maurus.*

¶ More, adverb. idem. Plaut. Stich. 5, 1, 1 *More hoc fit atque ſtulte mea ſententia.* Sed & a *Mos* ablativus eſſe poteſt.

¶ Mōrio, *ōnis*, m. μωρίων, ein narr. Auguſtinus epiſt. 28 *Quidam tantæ ſunt fatuitatis, ut non multum a pecoribus differant, quos* MORIONES *vulgo vocant.* Martialis 8 epigr. 13 *Morio dictas erat: viginti millibus emi.* Et 12 epigr. 95 *Parvum baſiat usque morionem.* Hinc

¶ Moriŏla, *æ*, f. potionis genus, lora, lauer, a μωρόν, quod eſſet vinum fatuum & inſipidum. v. Varro apud Nonium 17, 17. Alii mallent legere *Loriola*, ut ſit diminutivum a *lora.*

¶ Mōror, *āri*, verbum prima producta, finxit Nero, cum Claudium mortuum deſignaturus *morari deſiſſe inter homines* diceret, dementiam ejus atque vecordiam irridens. vid. Suet. Ner. c. 33.

¶ Mōrŏlogus, *i*, m. μωρόλογος, ſtultiloquus. Plaut. Perſa 1, 1, 50 *Nunc tibi morologus fio.*

MŌRVS, *i*, fœm. Dioſcoridi 1, 147 μωρέα, συκάμινος, *arborum ſapientiſſima*, ein maulbeerbaum, Plin. 16, 25.

¶ Mōrum, *i*, n. plur. mora, συκάμινον, *mori fructus*, maulbeere, μεγρῦν, *nigrum*: Horat. 2 ſat. 4, 21 *Ille ſalubres Æſtates peraget, qui nigris prandia moris Finiet.* Virg. eclog. 6, 22 *Sanguinea mora.* Et Ovid. Met. 1, 105 *In duris herentia mora rubetis.* Nimirum *mora rubi*, brombeere. Vid. *Rubus.*

¶ Diamōron, *i*, n. ſuccus mori cum melle decoctus, maulbeerſafft. vid. Pallad. Sept. t. 16 *de Diamoro* conf. Octav. Horat. 1, 15.

¶ Dimōron, *i*, n. ita *pulegium* vocatur apud Apulej. de Herb. c. 92, poley.

Sycomōrus, vide infra in *S.*

MOS, *mōris*, m. conſuetudo, inſtitutum, diſciplina, ritus, mores, ſitten, gewohnheit, gebrauch. Feſtus, *Mos eſt*, inquit, *inſtitutum patrium, pertinens ad religiones, cæremoniasque majorum.* Sic, *Mos eſt hominum*, Cicero de Clar. Orat. c. 21, es iſt der leute art und weiſe. *Virginibus Tyriis mos eſt &c.* Virgil. Æneid. 1, 336. *Mos erat Heſperio in Latio*, Idem Æneid. 7, 601 *More hominum evenit*, Ter. Andr. 5, 6, 3, es iſt nach gemeinem lauf gegangen. Cicero Verr. 1, 26 *Negavit moris eſſe Græcorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres.* Et, *Moris antiqui fuit*, Plinius 3 epiſt. 21. *Feriarum more*, Horat. 1 ſat. 3, 109, wie das vieh. Plaut. Trin. 2, 2, 16 *Meo modo & moribus vivo*, nach meiner manier. Sic, *De more, ex more, in morem*, nach gewohnheit, Horat. 2 ſat. 3, 280. Et Virgil. Æneid. 1, 318. conf. Spon. Miſc. p. 62. Quintil. 4, 1 p. 277 *Ad morem actionum proſequuntur*, nach art der proceſſe. Perſius 3, 31 *Non pudet in morem diſcinctî vivere Naccæ. In avi mores atque inſtituta Regem abiturum.* Liv. 1, 32, 2, ubi vid. Gebhardus. *In morem venire*, Liv. 42, 21 extr. aufkommen. *Mihi ſemper moris fuit*, Quintil. 2, 13. *Morem dia ſervaſſe*, Pomp. Mela 3, 5. Et, *Romanorum epulis fides ac tibias adhibere, moris fuit*, Quintil. 1, 10. *Mores boni, mali, compoſiti, probati, lepidi, mites, perditi*, gute, böſe, verderbte ſitten. *Congruere cum alterius moribus*, Cicero de Amic. c. 8. *Conveniunt mores*, Ter. Andr. 4, 2, 13. *Sui cuique mores fingunt fortunam*, Nepos 25, 11, 6. Similiter Plaut. prolog. Amph. v. 131 *Vt mores ſunt, ita fortuna reſpondet*, wie man ſich hält, ſo hat man glück. Φθείρουσιν ἤθη χρῆθ' ὁμιλίαι κακαί, *Mores bonos convictus inficit ſeu corrumpit improbus.* Menandri dictum, quod S. Paulus uſurpavit. *Præfectus morum*, C. Nep. 22, 3, 2, hodie tales appellari amant, hofmeiſter. *Mores alicujus oratione exprimere*, Cicero de Orat. 2, 43. ¶ 2. *Morem gerere*, obſequi, zu willen ſeyn, proprie lenonis & meretricis eſſe cenſet Taubman. ad Plautum p. 16 & 458. Ter. Eun. 1, 2, 108 *Mos gerendus eſt Thaidi*, Et, *Morem gerere voluntati regis*, i. e. obedire, Nep. 14, 4, 3. *Animo ſuo morem gerere*, Ter. Andr. 4, 1, 17. ¶ 3. Non raro *Mores* pro virtutibus ipſis ponuntur. Propertius 4, 12 extr. *Moribus & cælum patuit.* Et Manilius 4, 18 *Moresque creati Et vitia.* Dionyſius Cato in Diſtichis: *Maxima enim morum ſemper patientia virtus.* ¶ 4. *Mores Adriæ*, Statius 3 Silv. 2, 78 vocat naturam & affectiones ejus maris: ut Virg. Georg. 1, 51 *Varium cæli morem*; Tibull. 4, 1, 73 *Morem Charybdis*; & Lucret. 1, 194 *Ventorum mores.* ¶ 5. Sed *Mores ferre, accipere*, eſt in ordinem redigi, quietem & modeſtiam aſſumere; ut, *Mores ponere viris*, Virgil. 1 Æneid. v. 268. ¶ 6. *Mos* etiam jus eſt, conſuetudine longa, inveterato conſenſu populi introductum. Vnde Cicero Topic. c. 5, cum partes juris civilis recenſet, *Morem* etiam nominat. Alibi *mores* dixit, ut in Orat. pro Cæcina non ſemel. *Jus ſine ſcripto*, Imperator vocat Inſtitut. ¶ 7. Contra pro vitiis ſumitur vox apud Tacitum Hiſt. 3, 72, 1 *Propitiis, ſi per mores noſtros liceret, Diis.* Nempe, *mores* vivendi rationem norant, quæ vel præclara ac recta ſecundum virtutem, vel prava ac vitioſa eſt. ¶ 8. *Sine more* poëtica adjectio intendendi vim habens, inuſitate, ſine modo. vide Nic. Heinſ. & Drak. ad Sil. 12, 449. Burm. ad Ovid. Art. 1, 119.

¶ Moſculus, *i*, m. diminut. mos parvus, Feſtus Catoni tribuit. Alii legunt *Moſcillus.*

¶ Mōrātus, *a, um*, adjectiv. moribus præditus, geſittet, geartet; item, erbat, ſittſam. Ter. Hec. 4, 4, 22 *Quid mulieris uxorem habes, aut quibus moratam moribus?* Sic, *Bene, optime, male, peſſime moratus*: ut, *Bene morata & bene conſtituta civitas*, Cicero de Clar. Orat. c. 2. *Bene morati reges*, Idem Off. 2, 12. Vt Eutr. 9, 10 *Vir egregie moratus* vocatur Tacitus. *Morata recte fabula*, i. e. quæ cujusque mores probe attendit & exprimit, Horat. de Arte v. 319. Ita etiam *oratio morata* eſt, quæ mores hominum recte exprimit. ¶ 2. Transfertur & ad alia. Ovid. Met. 15, 94 *Placare voracis Et male morati poteris jejunia ventris.* Plaut. Aſin. 2, 3, 10 *Ita hæc morata eſt janua: extemplo janitorem Clamat, procul ſi quem videt ire ad ſe calcitronem.* Sed iſtud comicum eſt & joculare.

¶ Mōrālis, *e*, ſittlich, ſitten-; ut, *Philoſophia moralis*, ἠθική, mores formans, ſeu ad mores pertinens, Cicero de Fato c. 1. Et Sen. epiſt. 89 *Philoſophiæ tres partes eſſe dixerunt & maximi & plurimi auctores:* MORALEM, NATVRALEM & RATIONALEM. *Lex moralis*, decalogus. conf. Iſidor. 2, 24.

¶ Moraliter, adv. idem. Ambroſ. Serm. 1 in Nativit. Chriſti T. 5 p. 11 *In quo facto* (angelorum cantantium) *moraliter monemur &c.* Et Sidon. 9 epiſt. 9 *Scripſerus cuncta moraliter, lecte, &c.*

¶ Moralĭtas, *ātis*, f. morum conditio, die ſittlichkeit. Macrob. Sat. 5, 1 *Sunt ſtyli dicendi duo, diſpari moralitate diverſi.*

¶ Morĭger & Morĭgerus, *a, um*, adject. obſequens, gehorſam, willig. Ter. Andr. 1, 5, 59 *Tibi morigera fuit in rebus omnibus.* Lucret. 4, 1275 *Morigeris modis.* Plaut. Capt. 3, 2, 13 *Bene morigerus.* vid Parei Lex. Crit.

¶ Morigere, adv. idem, apud Sidonium. Vult etiam Plauto dare Scioppius

Scioppius Susp. lect. 5, 19, apud quem Cist. 1, 1, 86 legitur etiam in Gron. *Obsecuta est, de ea re gessit morem morigeræ mihi.* Nihil certe est, quod suadeat ab hac lectione recedere.

¶ Morigĕror, *ari*, & Mōrigero, *are*, zuwillen ſeyn. Active Plautus dixit Capt. 2, 1, 4 quamquam plures & hic *morigerari* legunt, quemadmodum Cic. in Orat. c. 48 *Voluptati aurium morigerari debet oratio*, i. e. obſequi, ſatisfacere, die rede ſoll nach dem gehöre gerichtet ſeyn. Ter. Adelph. 2, 2, 10 *Si adolescenti esses morigeratus*, wenn du ihm hätteſt gewillfahret. ¶ 2. *Morigerari alicui*, Suetonio in Tiberio c. 94 in turpibus eſt.

¶ Morigeratus, irrepſit quasdam Eutropii editiones 9, 10, ubi recte alii: *Tacitus vir egregie moratus.*

¶ Morigeratio, *ōnis*, f. die gutwilligkeit. Afranius apud Nonium 1, 1 *Ætas, & corpus tenerum, & morigeratio, Hæc sunt venena formosarum mulierum.*

¶ Morigerator, *oris*, m. der gehorchet, folget, apud Sidonium.

¶ Mōrōsus, *a, um*, qui moribus eſt difficilibus & faſtidioſis, mürriſch, wunderlich, eigenſinnig, mit dem es bald zu verderben iſt. *Qui nimis exacte nimisque ad unguem fieri omnia postulat, ut aliquando ob id indignetur*, Valla 1, 21. Cic. in Orat. c. 29 *Usque eo difficiles & morosi sumus, ut nobis non satisfaciat ipse Demosthenes.* Idem de Senect. c. 18 *Sunt morosi & anxii & iracundi, & difficiles senes.* Suet. Cæſ. c. 45 *Morosior circa corporis curam*, i. e. curioſior, diligentior, ut nunquam tamen ſibi faceret ſatis. His contrarii *indifferentes* vocabantur, die es nicht ſo genau nehmen. Idem Suet. Cæſ. c. 53 *Circa victum C. Oppius adeo indifferentem docet &c.* Vbi vide Caſaubonum. Gell. 18, 7 pr. *Homo naturâ intractabilior & morosior.* Superl. *Morosissimus* eſt Tertulliani de Corona ſub init.

¶ Mōrōſe, adverb. idem; e. g. *Piso respuebat inceptas hominum, sive morose ut putabatur, sive ingenio libereque fastidio*, Cic. de Clar. Orat. c. 67, aus einem eckeln und wunderlichen ſinn. Comp. Tert. de pall. c. 4 *Pallium morosius ordinatum.* Sup. *Iudicium alicujus morosissime penditare*, Suet. Aug. c. 66.

¶ Morositas, *ātis*, f. ein wunderlicher ſinn, verdrießlichkeit; ut, *Morositas tamen habet aliquid excusationis*, Cic. de Senect. c. 18. Et Suet. Tib. c. 70 *Affectione & morositate nimia obscurabat stylum; ut aliquando ex tempore, quam a cura præstantior haberetur.*

¶ Submorōsus, *a, um*, aliquantulum morosus, etwas verdrießlich. Cic. de Orat. 2, 69 *Stomachosa & quasi submorosa ridicula.*

¶ Submorose, adverb. idem, apud Auguſtinum.

MŌSA, *æ*, f. fluvius Galliæ Belgicæ, die Maaß, unde *Trajectum ad Mosam*, Maſtricht. Iul. Cæſ. B. G. 4, 10 *Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum, & parte quadam Rheni recepta, insulam efficit Batavorum. Neque longius ab eo millibus passuum 80 in oceanum transit.* conf. Sidonii carm. 5, 208; Plin. 4, 14 & 15; & Tac. Ann. 2, 6, 6.

MOSCHVS, *i*, m. μόσχος, ſeu *Muscus*, odoramentum notum, ex ſanguine craſſiore in umbilico animalis cujusdam ſimilis natum, dieſem oder thieſem, a *Tebeth* regione Africæ, in qua animalia multa ſunt *muscum* vel *musum* producentia. *Capreolus moschi*, ein bieſemthier. Geſner. Matthiol. ¶ 2. *Moschus*, poëta Græcus Bucolicus, Syracuſis in Sicilia natus, Ptolemæo Philometori cœtaneus, cujus aliquot hodieque Idyllia legimus. Delicatiſſimum eſt *Amor Fugitivus*, & Epigramma in *Amorem Arantem.* ¶ 3. *Moschus*, citharœdus imperitus, unde adagium: *Moschus cancus Bœoticum*, in multiloquos & intempeſtivos locutores. vid. Chiliad. ¶ 4. *Moschi*, Scythici ſunt populi ad Hyrcanum mare, de quibus Lucanus 3, 270 *Sævis affinis Sarmata Moschis.* Hinc nunc *Moscovite* dicuntur, unde

¶ Moſcheuton, *i*, n. μοσχευτόν, roſæ genus, a ſuavitate odoris nomen habens, Plin. 21, 4.

¶ Moſchovia, ſeu Moſcovia, *æ*, f. quæ & Ruſſia alba, Moſcau, Reuſſen, regio ad ſeptemtrionem ampliſſima.

MŌSELLA, *æ*, f. fluvius Galliæ Belgicæ, qui & *Mosula* apud Florum 3, 10, 14, die Moſel. Dictus quaſi parva Moſa. Ad Confluentes Rheno miſcetur. vide de *Mosella* Auſonii Edyllium 10. Et Scalig. Auſon. Lect. 1, 2. Eſt etiam peculiaris Freheri in Auſonii Moſellam Comm.

MŌSES, *Mosis*, vel rectius *Mose*. Græci per ωυ ſcribunt *Moyses*. Clem. Alex. lib. 1 Strom. p. 252 edit. Heinſ. Τίθεται τῷ παιδίῳ ὄνομα ἡ βασιλίς; Μωυσῆν, ἑτύμως, διὰ τὸ ἐξ ὕδατος ἀνελήφθαι αὐτόν. Vbi de eo plura. Iuvenal. 14, 102 *Tradidit arcano quodcunque volumine Moses.* Sedulius de Transfiguratione Chriſti: *Quid? quod & Eliam, & clarum videre Moysen*: Möyſen, tribus ſyllabis. conf. Iuſtin. 36, 2.

¶ Mosēus, *a, um*, adject. vulgo *Mosaicus*, moſaiſch. Iuvenc. 2, 219 in Ioh. c. 3, 14 *Moseis manibus summo sublatus honore est.*

MOSTRVM, *i*, n. antique idem quod *Monstrum.* Hinc

¶ Moſtellum, *i*, n. diminut. ein geſpenſt, abentheuer. Gloſſ. gr. lat. φάσμα, *Mostellum.*

¶ Moſtellārius, *a, um*; ut, *Vicus mostellarius*, quem in urbis locis collocat Varro de L. L. 4, 8. Et hinc ſubula Plauti *Mostellaria* dicta eſt, quia ſenex a ſervo manium monſtris exterretur. Eadem dicta fuit PHASMA.

MŌSYLON, *i*, n. μάσυλον, cinnamomi genus, Dioſc. 1, 13.

¶ Moſylītis, *ĭdis*, f. μασυλῖτις, caſiæ genus, Dioſc. l. c.

MŌSYNI, *orum*, m. pl. populi Aſiæ ad Pontum Euxinum, in turriculis viventis. Nam μόσυν *turris* eſt vel *ſedile ligneum.* Mela 1, 19 *Ultra Tibarenos Mosynii turres ligneas subeunt.* Ita legit Voſſius. conf. Tibull. 4, 1, 147; & Curt. 6, 4, 17, ejusque Interpretes. Plinius 6, 4 *Mossynos* vocat. Iidem Græcis ſunt *Mossynæci*, & Val. Flacco 5, 151 *Mossynychi.*

MŌTĂCILLA, *æ*, f. avis ab aſſidua caudæ vibratione ſic dicta, eine bachſtelz, a nigro & albo colore, Geſn. σειστυγίς, Græcis eadem, quæ Latinis eſt etymologia. v. Plin. 37, 10; & Arnob. 2 p. 223.

MŌTĂCISMVS, *i*, m. frequens litteræ M. repetitio; vel, quoties in M. litteram vocalis ſequitur. v. Iſidor. 1, 31. Hoc ideo vitioſum videtur, quia, ut in verſu, tunc ſit eliſio ſyllabæ præcedentis. Itaque eleganter Adhelm. de Virg. c. 29 *Labdacismi collisiones, & motacismi voragines*, quibus nim. abſorbentur ſyllabæ.

Motamen, motatio, motio, moto, motor, &c. vide mox *Moveo.*

MŌVEO, *mōvi, mōtum, mōvēre*, ciere, motum facere, rühren, regen, bewegen. Ter. Andr. 4, 3, 16 *Move ocius te*, gehe bald fort. Cic. Att. 7, 16 *Si nondum profecta sunt, nihil est quod se moveat*, daß er ſich aufmache. Quod & *movere* ſimpliciter dixit ibid. 9, 1 *Hæc ego scribebam pridie, &c. Postquam ille Canusio moverat*, als er aufgebrochen war, hoc eſt, diſceſſerat. Eſtque caſtrenſe fere verbum. Suet. Cæſ. c. 60 *Prælia non tantum destinato, sed ex occasione sumebat: ac sæpe ab itinere statim, interdum spurcissimis tempestatibus, cum minime quis moturum putaret.* Lucanus 2, 528 *Iamque secuturo jussarus classica, Phœbo, Tentandasque ratus moturi militis iras. Movere* autem per ellipſin dicitur. Nam integrum eſt *castra movere*, quo Cæſar eſt uſus, itemque Cicero, Corn. Nepos 14, 8, 4, & 18, 12, 4. *Bellum movere*, id eſt, excitare, krieg erregen, erwecken. *Movere controversiam, indignationem, lacrymas, misericordiam, risum, suspicionem*, paſſim obvia. *Movere mentionem*, Liv. 28, 11. *Movebatur illa quoque actio*, Id. 5, 24, ubi v. interpr. Et Suet. Cæſ. c. 75 *Motis apud Herdam conditionibus*, i. e. mota conditionum mentione. *Movere alicui stomachum*, Cic. Att. 6, 3, zu zorn bewegen, in harniſch jagen. *Mente ac sensibus moveri*, Cic. Acad. 4, 31. *Movebat hæc multitudo hostium respectu paucitatis suæ Alexandrum*, i. e. percellebat, Iuſtin. 11, 9. Et, *Res magnæ moventur*, id eſt, commoventur, excitantur, es wird groß ding erreget, Cic. ad Qu. frat. 2, 3. *Movere ac moliri aliquid*, Liv. 23, 39, auf etwas unigehen. *Senatus motus est a censoribus*, er iſt aus dem rath geſtoſſen worden, Vellej. 1, 10, 6. ¶ 2. *Movere* etiam perſuadere eſt, überreden. *Moveri auctoritate alicujus* ſcil. ad fidem habendam, C. Nep. 9, 4, 1. *Moveri consilio alicujus*, Idem 10, 1, 3. Propertius 3, 24, 5 *Nil moveor lacrymis, &c.* ¶ 3. *Moveri quæ possint*, vulgo *mobilia bona*, Nep. 2, 2, 8, & 10, 4, 2, fahrende habe. ¶ 4. *Movere* etiam de terræ motu dicitur. Livius 35, 40 extr. *Terra dies duodequadraginta movit*, es iſt ein erdbeben geweſen, pro *mota est.* Ita Liv. 5, 25 *Res moventes*, vulgo mobiles, agris opponuntur. ¶ 5. *Movere* & *Monere*, itemque Præter. *Movi* & *Novi* ſolere a librariis confundi, his locis obſervatum eſt.

¶ Movens, *tis*; ut, *Movens jugera fossor*, Virg. Georg. 2, 264. *Multa movens animo*, Id. Æn. 3, 34 *Nova bella moventes*, Ibid. 6, 820. *Iuvenis magica arma movens*, Ovid. Met. 5, 197. Abſolute Cicero: *Proponenda sunt quædam quasi moventia*, einige motiven. ¶ 2. Paſſive *Res moventes* ſunt, quæ moveri poſſunt, mobilien. v. *Moveo* n. 4.

¶ Mōtus, *a, um*, erregt, bewegt, bewogen. Virg Æn. 1, 139 *Motos præstat componere fluctus.* Curt. 6, 5, 23 *Precibus motus.* Idem 8, 6, 8 *Iuvenem sua sponte jam motum perpulit.* Sen. epiſt. 94 *Mens mota*, i. e. turbata, ein verrückter ſinn. ¶ 2. *Motus* & *Totus* confunduntur in MSS. v. *Totus.*

¶ Mōtus, *ūs*, m. ſubſt. motio, agitatio, die regung, bewegung. Motus autem duplex eſt, alter qui ſecundum rectam fit lineam, alter circularis. *Motus cæli & siderum*, Cic. de Vniverſ. c. 6, des himmels lauff. *Quod animatum est, id motu cietur interiore*, Idem Tuſc. 1, 23, beweget ſich von inwendig heraus. *Omne quod est calidum, & igneum, cietur & agitatur motu suo*, Cic. de Nat. D. 2, 9. *A motu corporis non removeri*, Nepos 18, 5, 4. *Crebris motibus terræ fatigati*, vom erdbeben, Curt. 4, 4, 20. Liv. 7, 2 pr. *Ad tibicinis modos saltantes haud indecoros motus more Tusco dabant.* ¶ 2. *Motus*, commotio, unruhe, aufruhr, empörung. *Motus populi factus est*, Cic. de Orat. 2, 48. *Afferre motum reip.* Idem Catil. 2, 2 extr. *Græcia maximis concussa est motibus*, Vellej. 1, 3, 1. ¶ 3. *Motus animi*, perturbationes ſunt, affecten, Cic. Off. 1, 36. Et, *Dulcem motum afferunt sensibus res quædam*, Idem de Finib. 2, 3. ¶ 4. *Motus* & *Movendi* verbum etiam de Enthuſiaſmo uſurpant auctores. vid. Barth. ad Claudian. p. 520. De poëtarum ſive furore, ſive ἐνθουσιασμῷ, Idem ibid. p. 862 oſtendit.

¶ Mōtio, *ōnis*, f. die bewegung. Cic. de Fato c. 19 *Qui protrusit cylindrum, dedit ei principium motionis, volubilitatem non dedit.* Id. Acad. Qu. 1, 8 *Animi motiones* affectus dixit, die begierden.

¶ Motiuncŭla, *æ*, f. diminut. qua voce de valetudine uſus Suet. Veſp. c. 24 pr. *Tentatus motiunculis levibus.* Et Sen. epiſt. 53 *Levis aliquem motiuncula decipit: sed cum creverit & vera febris exarserit, &c.*

¶ Mōtor, *ōris*, m. qui movet. Martial. 11 epigr. 40 *Cumarum fueras motor, Charideme, mearum, Et pueri custos, assiduusque comes*, du hatteſt mich gewieget.

¶ Mōtōrius, *a, um*, idem; ut, *Fabula motoria*, quæ *stataria* opponitur: v. infra in *Sto* ex Ter. Heaut. prolog. v. 36. Sic, *Ingenium motorium*, Tertull. de Anima c. 14.

¶ Mōto, *are*, frequent. offt bewegen. Virg. ecl. 6, 28 *Tum rigidas motare cacumina quercus*, (videas.) Add. ecl. 5, 5. Sed Æn. 3, 581 *Fessum quoties mutat latus*, legendum. Nam ¶ 2. *Motare* & *Mutare* permutantur a librariis, v. *Muto.*

¶ Mōtans, *tis*. Virg. ecl. 5, 5 *Sub incertas zephyris motantibus umbras, &c.*

¶ Mōtārus, *a, um*, fortgeſchoben; ut, *Motatus uterus*, ſcil. viperæ, Prudent. Hamart. v. 596.

¶ Motatio, *ōnis*, f. motio, die bewegung. Tertull. de Anima c. 45 *Perpetuitas motationis.*

¶ Mōtāmen, *ĭnis*, n. idem. Paulinus Petroc. 5, 681 *Motamine caudæ.*

¶ Motator, *ōris*, m. qui movet. Tertull. ad Nation. 2, 3 *Per se moventur* (animalia,) *nullo extrinsecus apparente motatore.* Et ibidem: *Motator cælestium rerum.* Item Arnobius 3 p. 118 *Neptunus tremebundi motator sali.* Et rurſus Tertull. de Anima c. 12 pr. *Qui universitatis motatorem animum decernunt.*

¶ Mōtābilis, *e*, beweglich, Vulg. Interpr. Gen. c. 1, 21.

¶ Mōtito, *are*, aliud frequentat. Gell. 9, 6 *Lego, lectus, lectito*; *ungo, unctus, unctito*; *moveo, motus, motito &c.*

¶ Mōbi-

¶ Mōbilis, quod facile movetur, beweglich; ut, *Lubrici & mobiles oculi* Cic. Nat. D. 2,57. *Mobili esse animo*, einen unbeſtändigen ſinn haben, Merellus Cic. fam. 5, 1. *Mobile ingenium*, Liv. 2, 37. Claudianus 4 Conſul. Hon. v. 301 *Mobile mutatur ſemper cum principe vulgus.* Cicer. Nat. D. 2, 11 *Mundi fervor pellucidior, mobiliorque multo.* Et mox: *Acerrimo & mobiliſſimo ardore teneri.* Liv. 6, 6 pr. *Populus mobilior ad cupiditatem.* Gell. 15, 22 extr. *Quamquam id genus hominum eſſet mobiliſſimum*, hoc eſt, inconſtans & ad novandas res proclive. Et Tac. Hiſt. 1, 24, 2 *Mobiliſſimus quisque ingenio.* ¶ 2. Aliquando tamen *mobilis animus* etiam in bonam partem dicitur, & tardo ſtupidoque opponitur. Vitruv. 5, 7 *Architectus erit uſu peritus: preterea ingenio mobili, ſolertiaque non fuerit viduatus.* Horat. de Arte poët. v. 256 & 259 *Spondeos ſtabiles* oppoſuit *Mobilibus trimetris*, id eſt, lambis ac pedibus, qui ſyllabas breves habent, adeoque miram celeritatem in ſe continent. v. Victorius ad Cic. fam. 5, 2. Corrupte ergo *Nobilibus* ibi legitur.

¶ Mōbĭlĭter, adverb. beweglich. Cic. de Nat. 2, 9 *Animadverſum ſæpe eſt, cum cor animantis alicujus evulſum ita mobiliter palpitaret, ut imitaretur igneam celeritatem.* Cæſ. de B. Gall. 3, 10 *Cum inteudigeret, omnes fere Gallos novis rebus ſtudere, & ad bellum mobiliter celeriterque excitari.*

¶ Mōbĭlĭtas, *ātis*, f. die beweglichkeit; ut, *Celerrima mobilitate ſunt ſidera*, Cic. de Nat. D. 2, 15. Et, *Mobilitas linguæ*, eine geſchwinde zunge, Idem de Orat. 1, 28. *Fama viget mobilitate*, Virg. Æn. 4, 175. Item: *Quid eſt inconſtantiâ ac mobilitate turpius?* Cic. Phil. 7, 3. *Mobilitas fortunæ*, Nepos 10, 6, 1 inconſtantia, varietas. ¶ 2. Sequiori ætate *mobilitas* tribuitur his, qui ſubita vi irruunt in hoſtes. Claudia. 1 in Ruf. 330 de Hunnis, *Acerrima nullo Ordine mobilitas inſperatique recurſus.* Vid. Burm. ad Rutil. itin. 1, 76.

¶ Mobĭlĭto, *are*, promovere, reae machen, apud Lucret. legitur lib. 3 v. 249 *Inde aër, inde omnia mobilitantur.* Et Cæcilius apud Nonium 4, 300 *Latitia me mobilitat.*

Compoſita:

¶ Admŏveo, *mōvi, motum, ēre*, hinzurücken, hinzuthun, anwenden; ut, *Aurem admovere*, zuhören, Cic. de Orat. 2, 36; & Sen. epiſt. 10. Cic. Agrar. 1, 4 *Admovent manus veſtigalibus Populi Rom.* ſie legen die hände an, greiffen darnach, i. e. invadunt, trahere ad ſe volunt. Sed Ovid. Met. 10, 254 de Pygmalione, *Sæpe manus operi tentantes admovet, an ſit Corpus, an illud ebur*, i. e. tangit, palpat, explorandi cauſa, er befühlet das bild. *Quaſi faces doloris alicui admovere*, Cic. Tuſc. 2, 25 extr. a torturæ inſtrumentis translatum. *Admovere quem in convivium: ad aleæ luſum*, Suet. Claudio c. 39, einen darzu nehmen, mit ihm ſpielen. *Stimulos admovere alicui*, i. e. ſtimulare aliquem, Cic. pro Sext. c. 5. *Vim admovere*, nöthigen, Celſus 7, 26. *Preces admovere*, bitten, Ovid. ex Ponto 3, 7, 36. Val. Flacc. 3, 502 *Aciemque admoverit urbi.* ¶ 2. *Admovere* & *Amovere* a librariis confundi, notat Rob. Titius ad Calp. Ecl. 5, 44. Modius Novant. Ep. 17.

¶ Admōtus, *a, um*, angewandt, angelegt. Cic. pro Cluent. c. 13 *Tamquam aliqua machina admota capere & expugnare.* Idem de Orat. 2, 45 *Nulla materies, niſi admoto igni ignem concipere poteſt.* Curt. 6, 11, 31 *Tormentis admotis expreſſere.* Idem 9, 2, 7 *In propiorem amicitiæ locum admotus.*

¶ Admōtus, *ūs*, m. ſubſt. Plin. 24, 11 pr. *Arundo* (Iudææ odorata) *ciet menſtrua admotu* (*Admota* alii legunt.)

¶ Admotio, *ōnis*, f. idem. Cic. Nat. D. 2, 60 *Ad nervorum eliciendos ſonos, ac tibiarum, aptæ manus admotione digitorum.*

¶ Subadmoveo, *ēre*, ſenſim admovere, quod verbum per pleonaſmum adjecit Columella 6, 36, 4 de admiſſione maris ad feminam pecudem.

¶ Amŏveo, *ēre*, compoſitum contrarium, abſchaffen, abthun, wegräumen; ut, *Amovere ex aliquo loco ſaxum, lignum*, &c. Ter. Adelph. 4, 2, 14 *Age, tamen ego hunc amovebo*, ich will ihn doch hinweg ſchaffen. *Amovere metum, opinionem*, Idem Andr. 1, 2, 10; & 3, 2, 30. *Amovere a ſe culpam*, Liv. 4, 42, ablehnen, von ſich weltzen. Cic. de Aruſp. reſp. c. 20 *Queſtorem a ſua frumentaria procuratione Senatus amovit*, einen abſetzen.

¶ Amōtus, *a, um*, beyſeit geſchafft, hinweggethan. Propert. 1, 11, 15 *Amoto labi cuſtode.* Horat. 1 ſat. 1, 27 *Amoto quæramus ſeria ludo.* In furtis quoque locum habet. Ita enim Horatius 1 ode 10, 10 *Boves per dolum amotas* dixit, entwandt. Idque verecunde: ne Deum (de Mercurio enim loquitur,) furti reum videretur agere. Eodem ὑποκρισμῷ filius familias, ſi quid patri furripit, non *furari*, ſed amovere in fure dicitur, quod ad Horatium Rutgerſius obſervat, entwenden.

¶ Amōtio, *ōnis*, f. die abwendung, vertreibung; ut, *Amotio doloris*, Cic. de Finib. 2, 3.

¶ Commŏveo, *ēre*, bewegen, erregen; ut, *Animum cujuſpiam, aut oculos commovere*, Cic. Verr. 2, 34. *Exſpectationem ſui commovere*, Idem Att. 1, 4 pr. *Diſcendi aut ſcribendi ſtudium commovere*, Idem Nat. D. 1, 4. *Invidiam, miſericordiam, miſerationem, iracundiam, odium, ſuſpicionem in aliquem, tumultum, bellum commovere*, Cicero paſſim. *Miſeriis ac periculis alicujus commoveri*, Idem pro Fontejo c. 16, ſich laſſen zu hertzen gehen. *Commoveri miſericordiâ*, Idem. *Nec me Theſſalonicâ commovi*, aufbrechen, Cic. Att. 3, 13. Idem de Orat. 2, 44 *Facilius eſt currentem (ut ajunt) incitare, quam commovere languentem*, einen faulen auf die beine bringen. *In aliquâ commoveri*, in eine verliebt werden, Ter. Eun. 3, 5, 19. Cic. fam. 5, 20 pr. *Mei commodi cauſa commovere me noluiſti*, h. e. moleſtiam mihi tua ſalutatione & congreſſione objicere; ſed al. *convenire* habent.

¶ Commotus, *a, um*, bewegt; ut, *Graviter commotus*, i. e. iratus, ertzürnt, Virg. Æn. 1, 126. *Commotus ingenio*, qui facile movetur, *iraſci celer*, (ut Horatius 1 epiſt. 20, 25 loquitur,) apud Tacitum Ann. 6, 45 extr. der leicht aufzubringen. Compar. Cic. de Divinat. 1, 37 *Poteſne actio eſſe vehemens, & gravis, & copioſa, niſi eſt animus ipſe commotior?* Liv. 6, 14 *Addita alia commotioris ad omnia turbandi conſilii res.*

¶ Commotio, *ōnis*, f. die bewegung. Cic. Tuſc. Q. 3, 4 *Quid? tibi omnisne animi commotio videtur inſania?* Plur. *Commotiones* eſt Lactant. 6, 15, 9 & 7, 10, 2.

¶ Commotiuncula, *æ*, f. diminut. Cic. Att. 12, 11 *Atticæ bilaritatem libenter audio: commotiunculis συμπάσχω*, ein kleiner anfall der kranckheit. *Tentationem* vocat Art. 10, 17 de quo ſ. l.

¶ Commotaculum, *i*, n. virga, qua flamines, pergentes ad ſacrificium, homines a ſe amovebant. Sic Scaliger legit apud Feſtum. Al. *Commentaculum.*

¶ Commōto, *are*, frequent. ſtarck bewegen. Octav. Horat. 1, 8 *Aſſidue commotare.*

¶ Commobilis, *e*, active, commovendi vim habens. Cæl. Aurel. Acut. 2, 9, 48 *Lux commobilis corporis*, i. e. facile commovens corpus.

¶ Incommōtus, *a, um*, unbewegt; unde

¶ Incommote, adverb. idem. Juſtinian. Cod. 1, 1 epiſt. præf. *Status incommote permanet.*

¶ Incommobilitas, *ātis*, f. die unbeweglichkeit. Apul. de Philoſophia n. 68 *Iracundiæ comitatum ſequuntur indignatio & incommobilitas.*

¶ Præcommoveo, *ēre*, vorher bewegen, Seneca alicubi dixit.

¶ Demŏveo, *ēre*, de loco movere, abrücken, abwenden. Ter. Adelph. 1, 16 *Cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos*, daß du deine augen von meinem geſicht verwendeſt. *Demoveri & depelli de loco*, Cic. pro Cæcin. c. 17. Et Tac. Ann. 6, 30, 1 *In inſulas demoti ſunt*, h. e. relegati. v. *Dimovere.*

¶ Demōtus, *a, um*, verrückt, abgetrieben. Liv. 6, 32 *Quantum Romana ſe invexit acies, tantum hoſtes gradu demoti*, id eſt, pulſi de loco & ſtatione.

¶ Dimŏveo, *ēre*, idem ferme, aut potius in diverſa movere, verwenden, verrücken; ut, *Aratro terram dimovere*, Virg. Georg. 2, 513. Inculcat hanc diſtinctionem Burm. ad Quint. 7, 3 p. 613. Ex illius igitur mente potius ad *Demovere* pertinebunt. v. g. Cic. Paradoxo 1 extr. *Voluptas mentem ex ſua ſede & ſtatu dimovet.* Et pro Domo c. 26 *Labem a republ. dimovere*, abſchaffen, abweiſen. & Liv. 9, 29 *Sacra ſtatu ſuo dimovere.*

¶ Dimōtus, *a, um*, verkehret, verrücket; ut, *Dimota a centro ſuo tellus*, Plin. 36, 10. Sed hic etiam malit Burm. *Demotus.* Huc omnino pertinet *Dimotis omnibus*, Tac. Hiſt. 2, 49, 1.

¶ Dimotio, *onis*, f. dimovendi actus, apud Hieronymum.

¶ Eximoveo, *ēre*, heraus ſtoſſen, vertreiben. Plaut. Truc. 1, 1, 59 *Suum nomen omne ex pectore eximovit meo.* Vſitatius eſt

¶ Emŏveo, *ēre*, idem. *Plebem de medio emovere*, Liv. 6, 38. Et, *Multitudinem e foro emovere*, Idem 25, 1. Val. Max. 2, 4, 5 *Pertinaci ſpiritu flammam emovere*, feuer anblaſen, aufblaſen.

¶ Emōtus, *a, um*, hinausgetrieben, ausgehoben. Virg. Æn. 6, 382 *Curæ emotæ.* Idem Æn. 2, 493 *Emoti cardine poſtes.* Et ibid. v. 610 *Emota fundamenta quatit.*

¶ Emotio, *onis*, f. ICt. in Dig.

¶ Immōtus, *a, um*, quod non movetur, unbewegt, feſt, ſtandhafftig. *Mens immota manet*, Virg. Æn. 4, 449. Et ibid. v. 15 *Si mihi non animo fixum immotumque maneret.* Tacitus Hiſt. 1, 86, 2 *Immotum diem* eum dixit, quo venti nulli ſpirant, ein ſtiller tag.

¶ Immōbilis, *e*, idem. *Immobilibus oculis contueri ſolem*, Plin. 7, 2 *Immobilior ſcopulis*, Ovid. Met. 13, 802.

¶ Immobilitas, *ātis*, f. die unbeweglichkeit. Apulej. in Trismegiſt. p. 95 *Deum agitari credibile eſt in ſeipſum eadem immobilitate ſtabilitatis.* Lactant. 6, 17 *Qui immobilitatem animi adſerunt, privare animum vita volant, quia vita actuoſa eſt, mors quieta.* Arnob. 1 p. 26 de Chriſti miraculo: *Articuli immobilitates jam ingenitas explicabant.* Adde Iultin. 36, 3, 6.

¶ Intermoveo, *ere.* Symmach. 8, 68 (al. 69) *Ruſticari te aſſeris, & ducendis vitibus aut arboribus inſerendis crudam ſenectutem fovere. Non hoc literæ tuæ ſapiunt -- Alios ſulcos ſtilo intermoves, alios ordines pangis*, q. d. ſulcos interpoſito ſtilo moliris.

¶ Obmoveo, *ēre*, pro *admovere*, apud Feſtum, anrücken, vorhalten. Caro R. R. c. 134 *Hoc fercto obmovendo bonas preces precor.* Laudant etiam Ennium. conf. Falſteri Suppl. L. L. hac voce.

¶ Permŏveo, *ēre*, bewegen. Cic. in Orat. c. 38 *Miſerationem mens judicum permovenda eſt.* ibid. c. 28 *Permovere animos.*

¶ Permōtus, *a, um*, bewogen; ut, *Tumultu permoti*, Nepos 1, 4, 3, conf. 18, 6, 2. Sic, *Permotus metu*, Cic. pro Cæcin. c. 17. Item, *Iracundia, dolore, lacrymis*, &c. v. Stat. Theb. 12, 589.

¶ Permōtio, *ōnis*, f. die bewegung, erſchütterung. Cic. de Orat. 2, 53 extr. *Quæ aut conciliationis cauſſi leniter, aut permotionis vehementer agantur.* Hic affectuum ſignificat concitationem. ¶ 2. *Permotio mentis* etiam raptus fatidicorum dicitur. Cic. de Divinat. 1, 40 *Priamus Helenum filium & Caſſandram filiam divinantes habebat, alterum auguriis, alterum mentis incitatione & permotione divina.*

¶ Permōto, *are*, idem quod *permovere.* Commodian. Inſtruct. 12 *Vino permotati honorem illi* (Baccho) *dedere.*

¶ Præmoveo, *ēre*, vorher bewegen. Cæl. Aurel. Tard. 1, 5, 168 *Quoties partes longe remotæ præmoventur*, &c.

¶ Præmotus, *a, um*, vorher beweat. Idem Cæl. Aur. Tard. 2, 1, 46 *Præmotis vel exercitis conſilium dabimus.*

¶ Prōmŏveo, *ēre*, fort oder weiter bringen, heben, rücken, vorſchub thun. Ter. Eun. 5, 3, 3 *Move vero ocius te nutrix. Moveo. Video, ſed nihil promoves*, du kömmſt aber nicht vom fleck. Idem Andr. 4, 2, 28 *Quantum huic promoveo nuptias*, id eſt, produco, protraho, ne fiant, aufziehen, aufhalten. Quintil. 2, 13 *Cornua aciei utrinque promovere*, id eſt, extendere, zu beyden ſeiten weiter ausſtrecken, erweitern. Sic, *Promovere mœnia*, Sueton. dixit Ner. c. 16. Et Ovid. Amor. 2, 9, 17 *Roma niſi immenſum vires promiſſet in orbem.* Virg. Æn. 10, 195 *Remit*

mis Centaurum (navem) *promovet*. Ter. Hec. 4, 4, 18 *Abibo hinc, præsens quando promoveo parum*, hoc eſt, proficio, dieweil ich wenig ausrichte. Idem Andr. 4, 1, 16 *Nihil promoveris*, id eſt, proficies. Apul. Apol. *Sed nihil ab eloquentia metuunt, quam, ſi quid omnino promovi, potius ſpero, quam præſto*. Idem in Floridis: *Quod quis videbatur paullo largius in arte promoviſſe*. Gell. 5, 10 *Cui in ſtudio facundiæ abunde promoviſſet*. ¶ 2. *Promovere quem in ampliorem gradum*, id eſt, provehere, befördern, Suet. Othone c. 1.

¶ Promōtus, *a, um*, fortgebracht, befördert; ut, *Claſſis promota*, Stat. Achill. 1, 444. *Promota & remota*, Cicero de Fin. 3, 16. Livius 8, 38 *Neque ſigna loco promota. Promotus ad ampliſſimas procurationes*, Plinius 7 epiſt. 31.

¶ Promotus, *ûs*, ſubſt. der fortgang, die beförderung. Tertullian. de Coron. Mil. c. 3 *Ad omnem progreſſum atque promotum*.

¶ Promotio, *ōnis*, f. idem. Iul. Firmicus 3, 7, 5 de certo ſtellarum poſitu: *Argumenta vitæ promotionesque, ſed cum maxima largitur infamia*: & n. 9 *Promotionibus adornantur, & ex his rebus augmenta patrimonii conſequuntur*. Vtuntur hoc nomine etiam Aſcon. in Verr. de Præt. Vrb. & Lamprid. in Anton. Diad. c. 2.

¶ Promōtor, *ōris*, m. patronus, ein beförderer. Ammian. 21, 1 *Nullo arbitrio ejus promotorum ſuſcepto præter Nebridium*.

¶ Rēmŏveo, *ēre*, hinweg thun, abſchaffen. *Oculos removere & ſe totum avertere*, Cicero pro Balb. c. 5, die augen hinweg wenden, wegſehen. Idem fam. 16, 12 *Accipinus conditiones, ſed ita, ut removeat præſidia ex his locis, quæ occupavit*. Et, *Removere de medio*, Cicero pro Roſc. Am. c. 8 extr. Item, *Suſpicionem a ſe removere*, de Leg. Agrar. 2, 8, von ſich ablehnen. *A negotiis publicis ſe removere*, ſich deren entziehen, Idem Off. 1, 20. Sic, *Removere ſe ab alicujus amicitia*, Idem de Amic. c. 12. *A republ. aliquem removere*, Cæſ. B. Civ. 3, 31, einen abſetzen.

¶ Remŏvens, *tis*. Ovid. Met. 6, 439 *Cura removente ſoporem*.

¶ Remōtus, *a, um*, remotior, remotiſſimus, qui longius abeſt, entfernt. *Apulia ab impetu belli remotiſſima*, Cicero Att. 8, 3. *A vulgari intelligentia remotiora ſunt*. Idem de Invent. 2, 22. Et, *Sermo a forenſi ſtrepitu remotiſſimus*, in Orat. c. 9 extr. Sic apud eumdem ſam. 15, 4 *Remotus ab inani laude & ſermonibus vulgi*, i. e. vel abhorrens, vel alienus, vel nihili faciens. *Procul remotus ab officio*, Idem de Invent. 1, 6. Et, *Remoti ab injuriis magiſtratuum*, Idem Verr. 4, 66. *Remoto joco*, ohne ſcherz, Idem fam. 7, 11.

¶ Remote, adverb. weit davon, entfernt. Compar. eſt Ciceron. de Nat. D. 1, 31 de ſtellis erraticis: *Aliæ propius a terris, aliæ remotius eadem ſpatia conficiunt*. Superl. *remotiſſime* apud Auguſtinum eſt de Trinit. 12, 5.

¶ Remotio, *ōnis*, f. die entfernung, wegräumung; ut, *Remotio criminis*, die ablehnung, Cicero de Invent. 2, 29, qui definit, *cum ejus intentio factî, quod ab adverſario infertur, in alium aut in aliud dimovetur*. Prop. *Remotio bracbii* laudatur ex ad Her. 4.

¶ Irremotus, *a, um*, unentfernt. Prudent. Periſt. 5, 407 *Hoc munus implet ſedule; Et irremotus excubat*, al. *irretortus*. Proſper: *Comes iremota rerum*.

¶ Sēmŏveo, *ēre*, removere, bey ſeit ſchaffen, abſondern. Cicero de Orat. 3, 5 *Neque res lumen habere poſſunt, ſi verba ſemoveris*. Idem de Aruſp. reſp. c. 12 extr. *Qui antea voce præconis a liberis ſemovebantur*. Adde Ter. Andr. 1, 5, 51; & Ovid. Triſt. 5, 7, 66, ubi alii *Submoveo*; nonnulli etiam Dimoveo.

¶ Sēmōtus, *a, um*, abgeſondert, weit davon; ut, *A curis ſemotus*, Lucret. 1, 46. Et, *Arcana ſemotæ dictionis*, Dialog. de Orat. c. 2, heimliche geſpräche. Compar. *Nihil a ſapientis ratione ſemotius*, Lactant. 5, 15.

¶ Semote, adverb. abſonderlich, beſonders. Plinius Valerian. 3, 4 *Terere ſemote*.

¶ Submŏveo, vel Summoveo, *ēre*, aus dem wege ſchaffen: item, bey ſeit ſchaffen. *I lictor, ſubmove turbam*, Livius 48. Hoc proprie verbo lictorum illud munus appellatum fuit, quî urebantur formula hac, *ſi vobis videtur, diſcedite, Quirites* apud Livium 2, 56 extr. Idem Livius 45, 7 *Donec conſul lictores miſiſſet, qui ſubmovendo iter ad prætorium facerent*. Vnde Horat. 2 oda 16, 9 *Conſularis ſubmovet lictor*. Plinius Paneg. Trajani c. 76 *Nemo ſubmovebatur*. Vide integrum locum. Omnium autem elegantiſſime Seneca epiſt. 94 ad mores & vitia transtulit: *Non eſt*, inquit, *quod feliciorem eum judices, cui ſubmovetur, quam quem lictor ſemitâ dejicit. Si vis exercere tibi utile, nulli autem grave imperium*, SVBMOVE *vitia*. Sic, *Arcere & ſubmovere*, Plinius Paneg. c. 35. *Submovere inſidias*, Propert. 1, 20, 30. Et, *A conſulatu aliquem ſubmovere*, abſetzen oder nicht zulaſſen. Sic

¶ Submovens, *tis*. Livius 4, 50 *Cum ſummoventes lictores vexarent turbam*.

¶ Submōtus, vel Summotus, *a, um*, abgeſetzt, weggeſchafft. Plin. 2 epiſt. 12 *Submotus a proconſulatu, quia ſe in legatione turpiter geſſerat*. Et Vellej. 2, 68, 2 *Submotus a republica*. Nep. 6, 4, 3 *Submoto Lyſandro*, i. e. ſecedere juſſo, da er einen abtritt nehmen müſſen. Livius 25, 3 extr. *Vacuus ſubmoto locus*, vel *in ſubmoto*, i. e. locus, qui inter Tribunos rogantes, & inter plebem lictoris officio factus erat vacuus.

¶ Submotus, *ûs*, m. Plin. 8, 46 f. 71 *Apis incedit ſubmotu lictorum*, es wird ihm platz gemacht. Al. *Submoto*.

¶ Submōtor, *ōris*, qui ſubmovet; ut, *Submotor aditûs*, i. e. lictor, apud Livium 45, 29 pr.

¶ Transmŏveo, *ēre*, transferre, fort beweegen, fortſetzen. Ter. Eun. 3, 1, 9 *Labore alieno magno partam gloriam verbis ſæpe in ſe transmovet*. Tertull. adv. Valent. c. 3 *A domeſtico principatu ad incognitum transmovere*.

¶ Transmotio, *onis*, f. wegwendung, verweiſung auf etwas anders. Marc. Capella 5 p. 172 *Metathecis eſt transmotio, cum rem a nobis alio transmovemus*.

MOX, adv. ſtatim, bald, alsbald. *Mox ego huc revertor*, Ter. Andr. 3, 2, 5. *Expecto, quam mox veniat, qui adimat hanc mihi conſuetudinem*, wie bald, Ter. Phor. 1, 3, 9. ¶ 2. Aliquando idem ac *deinde*, nachmals, hernach. Non enim continuatam modo temporis ſucceſſionem, ſed & ordinem qualemcunque ſignificat: Auctor Panegyrici ad Conſtantin. c. 18 *Sanctæ Tibris quondam hoſpitis monitor Æneæ, mox Romuli conſervator expoſiti: Mox*, i. e. deinde. Nam inter Æneam & Romulum quatuor fere ſecula interceſſerunt. Florus 3, 19, 2 poſtquam de ſervili tumultu, quem Appius Herdonius Sabinus anno urbis conditæ CCXCIV concitavit, expoſuiſſet, ſubjungit: *Mox imperio per diverſa terrarum occupato, quis crederet, Siciliam multo cumulatius ſervili, quam Punico bello, eſſe vaſtatam*. Atqui Punicum, de quo loquitur, bellum A. V. CCCCXIIX cœpit. Ergo *Mox* pro *deinde* poſuit. Vſus ita particula hac Sueton. etiam eſt Cæſ. c. 1; Aug. c. 47; Ner. c. 6; item Othone c. 10; & Tac. de German. c. 34 in fin. Et Plin. 36, 8 *Probatiſſimus in Carmania: mox in India*. Loquitur de *Alabaſtrite* lapide. Et optimum eſſe, qui in Carmania naſcitur, ſignificat; deinde, quem India mittit. Etiam localiter: Plin. 6, 29 *Mox oppidum parvum eſt*. Eleganter quoque cum *Deinde* conjungi poteſt. Tibull. 1, 7, 35 *Mox deinde recurrit*.

MOZÍCA, *æ*, f. quaſi *Modica*, genus parvi repoſitorii, Iſidor. 20, 9.

MV, ſive Mut, Mŭ, interjectio, inde *mutire & muſſare*. Varro de L. L. 6, 5 *Muſſare dictum, quod muti non amplius quam mu dicunt: a quo idem* (Ennius) *dicit*: Quod minimum eſt, neque ut ajunt, *mu* facere audet. Apulejus in proverbiis, ut Soſipater Chariſius citat, *mut non facere audet*, er muchſet nicht. Lucilius apud eumdem Charif. *Nec laudare hominem quemdam, nec mu facere unquam*. Scalig. in Conject. notat *mu* canum eſſe, unde dicuntur *mutire*: ſicut γρῦ porcorum, unde *Grunnire*. conf. Parei Lex. Crit. p. 757; & Turneb. Adverſ. 23, 11.

Muccedo, muccinium, mucculentus, muccus, vide *Mucus*.

MŬCEO, *ēre*, ſchimmlicht ſeyn, verſchimmeln. Voſſius derivat ab hebræo מק, *tabeſcere, corrumpi*. Cato de R. R. c. 148 *Vinum neque aceat, neque muceat*, er ſoll weder ſauer, noch kahnicht ſeyn.

¶ Muceſco, *ĕre*, mucidum reddi, kahnicht oder zu eßig werden. Plinius 14, 20 *Proprium eſt vino, muceſcere, aut in acetum verti*.

¶ Mūcĭdus, *a, um*, adjectiv. ſchmutzig, verlegen, ſchimmlicht, beſchlagen. Iuvenal. ſat. 5, 69 *Solidæ jam mucida fruſta farinæ*. conf. ſat. 14, 128. *Vinum mucidum*, kahnichter wein, Mart. 8 epigr. 6. *Mucidus ſenex*, Plaut. Mil. 5, 1, 51.

¶ Mucĭdo, *are*, mucidum reddere, Cathol.

¶ Mūcor, *ōris*, m. lanugo, quæ ſitu diutino contrahitur, der ſchimmel. *Situ penora mucorem contrahunt*, wird ſchimmlicht, Colum. 12, 4. Eſt & *Mucor vini*, l. 4 §. 1 Dig. de peric. & commodo rei vend. kahn.

¶ Emūcĭdus, *a, um*, verdorben, verſchimmelt. Varro de R. R. 1, 31 *Emucidum ramentum* dixit. Plinius 17, 22 etiam *vitem emucidam* legunt, ſed *ejuncidam* Harduin. cujus emendationem conſulere non pigebit.

Mucoſus, quære in *Mucus*, Muchula, *Mucula*.

MVCRO, *ōnis*, m. cuſpis & acumen enſis ac telorum, die ſpitze eines meſſers, degens; ut, *Mucro falcis*, de quo Colum. 4, 25, & per ſynecdochen ipſe gladius, der degen. 'Cicero Catil. 3, 1 *Gladios in vemptbul. diſtrictos retudimus, mucronesque eorum a jugulis noſtris rejecimus*. Id. Phil. 14, 3 *Mucrones in cive aut hoſte figere*. Idem, *Mucronem defenſionis*, per metaphoram dixit, das ſchärffſte in der verantwortung, pro Cæcin. c. 29. Sic *Ardeſcere mucro* dicitur, qui ſumme acutus. vide in *Ardeo*. ¶ 2. *Mucrones*, quarumvis rerum ſummitates; ut, *Mucrones herbarum*, die wippel. Virg. Æn. 12, 663 *Strictiſque ſeges mucronibus horret*.

¶ Mucrōnātus, *a, um*, ſpitzig, zugeſpitzt; ut, *Mucronata folia*, i. e. mucronum ſimilia, Plinius 25, 13. Et, *Xiphias piſcis roſtro mucronato*, Id. 32, 2.

MŬCŬLA, *æ*, f. Perſarum linguâ appellatur gemma, cordis colorem habens, Plin. 37, 10. Alii legunt *Muchula*.

MŬCUS, ſeu Muccus, *i*, m. κόρυζα, vel μύξα, a μύσσω, unde veterum *Mugo* pro *mungo*, & *Mucus*, narium pituita, der rotz. Catullus Carm. 23, 16 *A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva, Mucusque & mala pituita naſi*. Celſus fere in plurali numero uſus eſt, ut lib. 4, 18 *Deſcendunt autem pituitæ mucisque ſimilia*. Iuvenal. ſat. 10, 199 *Madidi naſi infantiam* hoc vitium vocat.

¶ Muccēdo, *ĭnis*, f. idem. Apulej. Apol. p. 496 *Enimvero ſi perniciosa illa muccedo intus cobibita, & bili atra ſociata venis omnibus furens pervaſit*.

¶ Mucōſus, vel Muccoſus, *a, um*, rotzig, eitricht; ut, *Mucoſa ventris proluvies*, Colum. 6, 7. Et, *Exulceratio muccoſa*, Celſus 5, 28. Apud Feſtum *Muger muccoſus* eſt.

¶ Mucculentus, *a, um*, idem; ut, *Munctiones mucculentæ*, Arnobius 2 p. 107. Et, *Mucculenti nares*, Prudent. Periſt. 2, 282.

¶ Muccinium, *i*, n. linteum eſt, quo exceptatur naſi muccus, ein ſchnupftuch. Arnobius 2 p. 56 *Indicet, in quos habitus veſtis ſtragula fucta ſit, mitra, ſtrophium, fascia, pulvinus, muccinium, &c.* Add. Turneb. Adverſ. 15, 14.

¶ Muco, *ōnis*, m. μύξων ſive μύξινος, piſcis eſt ex mugilum genere, Gazæ.

MŬGIL, & Mugilis, *is*, m. piſcis plurimorum generum & nominum, *marinus* alius, *fluviatilis* alius. Mugilum marinorum hæ ſunt ſpecies: *Capito* κέφαλος, ein alet, harderen. *Ceſtreus*, Cephalo ſimilis, ſed capite minore. Hoc piſcis genus in puniendis mœchis, cum deprehendebantur, adhiberi ſolebat. Iuvenalis 15, 317 *Quosdam mœchos & mugilis intrat*. Vbi vetus Scholiaſtes: MVGILIS *piſcis grandis capitis, poſtremis exilis: qui in podicem mœchorum immitti ſolebat*. Huc reſpexit Catullus epigr. 15 extr. *Quem attractis pedibus, patenti porta Percurrent raphanique mugilesque*.

¶ Mugilo, *are*, de onagris dicitur, ſchreyen wie ein waldeſel. Ita habet Auctor Philomelæ apud Schottum Obſerv. Hum. 2, 52 p. 100 *Et mugilant onagri*: ubi alii habent *Et celer himnit equus*.

MŪGĬNOR, *ari*, verbum vetus, secundum Festum est nugari & quasi rarde conari. Apud Nonium 2, 543 qui per *murmurare* explicat, Lucilius: *Muginamur, molimur, subducimur.* Cic. Att. 16 epist. 12 *De ocella, dum tu muginaris, neque mihi rescribis, cepi consilium honestum*, indem du langsam mit der sachen umgehest. vid. P. Crinit. d. H. D. 18, 5.

¶ Muginator, *oris*, & Muginabundus, pro meditabundo, in Fragm. poët.

MŪGIO, *ivi, itum, mugīre*, verbum factitium a sono boum, brüllen, brummen. Livius 1, 7 *Cum actæ boves ad desiderium relictarum mugissent.* Propert. 2, 28, 17 de Io in vaccam versa: *Primos mugierat annos.* Et 3, 12, 29 *Mugisse juvencos.* Et Autor Philom. v. 54 *Ast taurus mugit.* conf. Spartian. in Ant. Geta c. 5. ¶ 2. Transfertur hinc eleganter ad terræ motum, qui cum mugiente sono solet fieri. Virg. Æn. 4, 490 *Mugire videbis Sub pedibus terram.* de vento Mart. 1, 50. Treb. Pollio Gallienis c. 5 *Auditum tonitruum terra mugiente, non Iove tonante; quo motu multæ fabricæ devoratæ cum habitatoribus.* De fluviis Stat. Theb. 7, 419 *Mugire potentem Inachon agricolæ narrant.* Val. Flacc. 2, 418 *Monstriferi mugire sinus.* v. Burm.

¶ Mugiens, *tis.* Horat. epod. 2, 13 *Mugientium errantes greges.* Catull. 64, 82 *Cuncta mugienti fremitu loca retonent.* Quintil. 12, 10 M *litera mugiens.*

¶ Mugitus, *ûs*, m. subst. das gebrülle. *Mugitus boum*, Virg. Georg. 2, 470. *Mugitibus agros implere*, Idem ecl. 6, 48. Suet. Galba c. 18 *Urbem & palatium ingressum excepit terræ tremor, & assimilis quidam mugitui sonus.* ¶ 2. *Mugitus edere*, Ovid. Met. 1, 637 *Fremitus & mugitus terræ*, Cicero de Divinat. 1, 18, nempe ad omnem amplissimum sonum ducitur. vid. Barth. ad Stat. Silv. p. 35.

¶ Mugitor, *ōris*, m. i. e. mugiens, ein brüller. Val. Flacc. 3, 208 *Magis ut mugitor anhelat Vesuvius.*

¶ Mūgōnia, *æ*, f. porta Romæ a *mugitu*, quod per eam venale pecus intraret; vel a *Mugio* quodam, qui eidem tuendæ præfuit, & a frequenti murmuratione sic dictus est. vid. Festus.

Composita:

¶ Admūgio, *īre*, anbrüllen, zubrüllen. Ovid. de Arte am. 1, 279 *Mollibus in pratis admugit fœmina tauro.*

¶ Demugio, *īre*, brüllen. Translate Ovid. Met. 11, 375 *Demugitæque paludes:* i. e. mugitu boum resonantes.

¶ Emūgio, *īre*, cum mugitu proferre, herausbrüllen. Quintil. 2, 12 *Clamant ubique, & omnia, levata manu, emugiunt.*

¶ Immugio, *īre*, erschallen, brausen und sausen. Virg. Æn. 3, 674 *Curvis immugit Ætna cavernis.* Et, *Mœsto immugit regia luctu.* Id. Æneid. 11, 38. Et Silius 5, 63 *Rauco immugire sono.*

¶ Rēmūgio, *īre*, cum mugitu respondere, wiederbrüllen, wiederschallen. Virg. Georg. 3, 45 *Et vox assensu nemorum ingeminata remugit.*

Mula, mularis, vide *Mulus.*

MVLCEO, *mulsi, mulsum, mulcēre*, est mollire, mitigare, lenire, schlichten, erquicken, streicheln, zufrieden stellen; ab ἀμέλγειν, quia mulcendo lac ex mammis elicitur. v. Gron. ad Plaut. Stich. 3, 2, 19. Plin. 8, 12 de cervis: *Mulcentur fistula pastorali & cantu.* Et, *Mulcere fluctus*, Virg. Æn. 1, 66, stillen. *Carmina mulcent mentes*, Ovid. Met. 10, 301. *Dictis mœrentia pectora mulcere*, trösten, Virg. Æn. 1, 201. *Volucres concentibus aëra mulcent*, machen die luft annehmlich, erfüllen sie, Ovid Fast. 1, 155. *Mulceri jure*, i. e. mitigari, besänftiget werden, Vellej. 2, 117, 3. *Mulcere laudibus*, liebkosen, Pacuv. apud Festum in *Mulcibr.*

¶ Mulcens, *tis.* Virg. Georg. 4, 510 *Mulcens tigres.* Ovid. Heroid. 18, 27 *Videre mulcentem pectora somnum*, sanft schlaffen. Val. Flacc. 4, 444 *Animam solamine mulcens*, tröstend.

¶ Mulcebris, *bre*, lieblich, streichelnd. Sarisb. 1, 13 *Duæ virtutes ignis; altera edax & peremptoria; altera mulcebris & innexo lumine.* v. Voss. de Vit. L. L. 3, 28. Ab hac dictus *Mulciber* Vulcanus.

¶ Mulcēdo, *ĭnis*, f. die lieblichkeit. Boeth. lib. 3 prosa 1 *Iam cantum illa finierat, cum me audiendi avidum stupentemque arrectis auribus carminis mulcedo defixerat.* Sidon. 5 epist. 17 *Cultu peractio vigiliarum, quas alternante mulcedine monachi clericique psalmicines concelebraverant.* Gell. 19, 9 *Nullam mulcedinem Veneris neque Musæ habere.*

¶ Mulcetra, *æ*, f. ita Latini etiam vocant heliotropium, die sonnenblume. v. Apul. de Herb. c. 49.

Composita:

¶ Admulceo, *si, sum, ēre*, anstreicheln. Pallad. Mart. t. 12 *Non a latere, neque a tergo, sed a fronte accedens bubulcus admulceat.*

¶ Circummulceo, *ēre*, bestreicheln, belecken. Plin. 28, 3 *Circummulcentibus linguis.*

¶ Commulceo, *ēre*, idem quod simplex. *Aures commulcere*, Arnob. lib. 1 p. 35. Idem lib. 7 p. 233 *Thus commulcet sensum.* Et Gell. 7, 7 *Alicujus sensus honorificis sententiis commulcere.*

¶ Demulceo, *ēre*, delinire, freundlich schlichten, liebkosen. Ter. Heaut. 4, 5, 14 *Non possum pati, quin tibi caput demulceam*, i. e. leniter destringam. Id enim fieri solet illis, qui placent. Vide ibi Eugraphium. Lactant. de C. D. c. 7. *Aures demulcere*, est demittere, quod faciunt placida animalia, Turneb. Adverf. 21, 22.

¶ Demulctus, *a, um*, begütiget. Gell. 3, 13 *Atque ita motus & demulctus & captus est.*

¶ Permulceo, *ēre*, idem. *Permulcere atque allicere*, Cic. de Orat. 2, 78. Et, *Sonus & numerus permulcent*, Idem in Orat. c. 49, es thut den ohren wohl. *Permulcere iras*, besänftigen, Liv. 7, 40. Et 39, 23 *Permulsit iram ejus consul.* Colum. 12, 2 *Permulceri voluptate lætissima*, ergötzet werden. Priscian. lib. 9 Salluftii fragmentum servavit: *Dein lenitâ jam ira, postero die liberalibus verbis permulti sunt.*

¶ Permulsus, & Permulctus, *a, um*, erquickt, ergötzt. Aut. ad Herenn. 3, 12 *Arteriæ leni voce permulsæ.* Gell. 1, 11 *Permulsi sonis mitioribus.*

¶ Permulsio, *ōnis*, f. Non. 1, 294 *Omnia quæ sunt natura fera, manuum permulsione miteſcunt.*

¶ Præmulceo, *ēre*, &

¶ Promulceo, *ēre*, streicheln. Vtriusque participiis usus est Apulejus 1 Florid. p. 342, & una quidem sententia: *Crines ejus præmulsis antiis, & promulsis caproneis anteventuli & propenduli.*

¶ Remulceo, *ēre*, wieder stillen und schlichten. Statius Theb. 8, 93 *Corda stimulata remulcere.* Et Virg. Æn. 11, 812 *Occiso pastore lupi, magnove juvenco Conscius audacis facti, caudamque remulcens, Subjecit pavitantem utero, &c.* id est, reflectens, deorsum inter pedes, quod timentis lupi vel canis est. vid. Turneb. Adverf. 21, 22.

MVLCĬBER, *bĕris*, m. quamquam & fecunda declinatione apud Martianum legitur lib. 6 c. 1 p. 189 *Devorante Mulcibero. Vulcanus* dictus est, a *mulcendo*, i. e. *molliendo ferro.* v. Voss. 3 Instit. Orat. p. 375. Ovid. de arte am. 2, 562 *Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.* ¶ 2. *Mulcifer* sæpe est in MSS. vid. Burm. ad Ovid. met. 2, 5.

MVLCO, *are*, zerblauen, abdreschen, idem quod *Mulceo*, (a quo & est, vid. verba Gronovii in *Mollio*) sive *Mollio*: quod male nonnulli cum *multare* confundunt, de quo Vossius monuit 3 Instit. Orat. c. 5 sect. 8. Isidorus in Gloss. *Mulcat, percutit.* Petron. c. 134 *Harumdinem ab ostio rapuit iterumque nihil respondentem mulcavit.* conf. c. 95. Tac. Ann. 1, 32, 3 *Prostratos verberibus mulcant*, ubi Lipsius ex Cicerone & Livio exempla adducit & illis locis τὸ *multat*, non æque probat. (Vide & infra *Multare* in *Multa.* & Gronov. l. c.) Addimus, hoc verbum, patri suffragatam, Terentio restituisse Daceriam in Notis ad Eunuch. 4, 7, 4, & Adelph. 1, 2, 10. Quod & fecit Taubmannus ad Plauti Mostell. 4, 2, 23; & Trin. 4, 2, 142. conf. Parei Lex. Crit. p. 757. Drakenb. ad Sil. 10, 463. & quos Dukerus ad Liv. 8, 24 laudat.

¶ Mulcatus, *a, um*, geschlagen, gestossen. Liv. 3, 11 *Mulcatus nudatusque abibat:* & c. 12 *Alii se suosque mulcatos querentes.* Tac. Ann. 1, 70, 5 *Nudo aut mulcato corpore.* Suet. Cæs. c. 17 *Male mulcatum & pro Rostris pæne disceptum conjecit in carcerem.* Vbi I. G. Grævii, viri exactissimi, annotamentum vide, & Parei Lex. l. c.

¶ Commulco, *are*, abschmeissen, abprügeln. Apulej. Met. 8 *Multinodis commuleare ictibus.* Conf. Gronov. ad Liv. 28, 30.

Demulcare, vid. sub *Multa.*

Mulcta, mulctare, vide infra *Multa.*

Mulctra, mulctrale, mulctrum, vide sequens *Mulgeo.*

MVLGEO, *si, ctum, ēre*, lac e mammis exprimere, melcken, Græci ἀμέλγειν. *Oves bis mulget in hora*, Virg. eclog. 3, 5. *Quod surgente die mulsere*, Idem Georg. 3, 400. *Mulgere hircos*, de re palam absurda proverbialiter dictum est eadem eclog. 3, 91. Theocritus Idyllio 11, quod Cyclops inscribitur: Τὰν παρεοῦσαν ἀμέλγες, τί τὸν Φεύγοντα διώκεις: *Præsentem mulge, quid enim fugientem sectaris?*

¶ Mulctus, *ûs*, m. das melcken, gemelcke. Varro de R. R. 2, 11 *Lactis discrimina quædam & a pastionibus & a pecudum natura & a mulctu.*

¶ Mulsura, *æ*, f. idem. Calpurn. 5, 38 *Occiduæ mulsura horæ.*

¶ Mulctra, *æ*, f. vas in quo mulsum excipitur, ein melckfass. Virg. eclog. 3, 30 *Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fœtus.* Vbi Servius: *Et fœmineo genere dicimus*, HÆC MVLCTRA: *in quo mulgetur*; & *Neutro*: HOC MVLCTRALE. *Vnde in Georgicis*: IMPLEBVNT MVLCTRALIA *vaccæ. Alii faciunt discretionem, ut sit* MVLCTRA *tempus, quo mulgentur animalia*: MVLCTRALE *vas, in quod mulgetur.*

¶ Mulctrum, *i*, n. idem; in neutro Horatius dixit epod. 16, 49 *Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ.*

¶ Mulctrāle, *is*, n. idem. Virg. Georg. 3, 177. vid. verba modo, Servio auctore, prodita & explicata in *Mulctra.*

¶ Mulgārius, *a, um*, zum melcken gehörig; ut, *Mulgarium vas*, ein melckfass, Isidor. 20, 6. Etiam *Mulgaria* pro *Mulctralia* aliqui legunt apud Virg. l. c.

Composita:

Caprimulgus, vide *Caper*, Equimulgus, *Equus.*

¶ Commulgeo, *xi*, mulgendo attraho, ausmelcken, aussaugen. Lucret. 4, 1203 Creech. & Plantin. *Et commiscendo cum semen forte virile Femina commulxit subita vi corripuitque.* Salmas. *vim vicit.* Al. *immulsit* contra legem pedum.

¶ Emulgeo, *ēre*, ausmelcken, Colum. 7, 3. Hinc

¶ Emulsus, *a, um*, ausgemelckt, abgesogen. Catull. 69, 109 *Ferunt ficari emulsa pingue palude solum.*

¶ Immulgeo, *ēre*, auf etwas oder hinein melcken. Plin. 28 c. 7 *Oculo si immulgeatur.* Laudant Lucret. 4, 1203 *Cum semen virile fœmina immulsit.* Sed vid. *Commulgeo.* Et Virg. Æn. 10, 572 *Nutribat teneris immulgens ubera labris.*

MVLGO, *are*, inusitatum, apud Plautum legitur in Cistellaria, offenbar machen. Incertus & suspectus quidem locus: tamen composita huc referre visum fuit.

¶ Dimulgo, *are*, offenbaren, kund machen. Cic. fam. 6, 12 *Occultius agendum, neque ullo modo dimulgandum*, pro quo legitur *divulgandum.*

¶ Dimulgatio, *onis*, f. in Gloss. reperitur.

¶ Dimulgator, *ōris*, m. ICt. in Dig.

¶ Emulgatio, *onis*, f. idem quod *Promulgatio.*

¶ Emulgator, *ōris*, m. in Cod.

¶ Promulgo, *avi, atum, are*, quod est proponere, palam pronunciare, publicare, kund thun, *quasi provulgare*, secundum Festum. *Promulgantur leges, cum in vulgus eduntur*, gesetze werden ausgeruffen, angeschlagen. Cic. ad Qu. fratr. 2, 3 *Cato legem promulgavit de imperio Lentuli abrogando.* Idem pro Muræna c. 14 *Præliis promulgatis, tollitur e medio sapientia.* Quod si suspectum est *Mulgare*, quod Plauto quidam tribuunt; alias origines hujus verbi apud Vossium Etym. p. 414 licet investigare.

¶ Promulgatus, *a, um*, publicirt, kund gemacht. Cic. de Leg. 3, 4

Pro-

Cic. de Leg. 3, 4 *Promulgata, propoſita, in ærario cognita agunto.* Idem Phil. 1, 10 *Loquor de legibus promulgatis.*

¶ Promulgatio, *ōnis*, f. die öffentliche kundmachung, ausruffung; ut, *Illæ leges nulla promulgatione latæ ſunt* &c. Cic. Phil. 1, 10.

¶ Promulgator, *oris*, m. ein ausrufer, marckt-ſchreyer.

Mulicurius, vide *Mulus.*

MVLIER, *ĕris*, f. fœmina, eine weibs-perſon. Vt *vir* nominatus, quod major in eo *vis* eſt: Ita *mulier*, ut Iſidorus 2, 2 interpretatur, a *mollitie* eſt dicta, velut *mollior.* vid. Lactant. de Opif. c. 12. Plaut. Stich. 1, 2, 64 *Qui poteſt mulieres vitare, vitet.* Cicero pro Mur. c. 12 *Mulieres omnes propter infirmitatem conſilii majores in tutorum poteſtate eſſe voluerunt. Mulieribus ornamento ſilentium eſt*, Sophocles eſt in Ajace, γυναικὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει. Varie autem accipitur vox: Aliquando enim communiter de ſexu dicitur, & omnem ætatem ac conditionem ejus complectitur. Itaque & de puellis uſurpatur: vide L. 81 § 9 D. Legat. 3, L. 25 § 9 D. de auro, argento: præcipue Tertull. de velandis Virginibus c. 4 & ſeqq. ¶ 2. Iuvencula, ſive viripotens, vel ut Virgil. loquitur, matura viro, & plenis nubilis annis, *mulier* vocatur. Vlpian. L. 13 de Verb. Signif. MVLIERIS *appellatione etiam virgo viripotens continetur.* Huc pertinent, quæ Tertullianus dicto libro de velandis Virginibus c. 10 diſputat. ¶ 3. *Mulier* appellatur virum paſſa, & ſic opponitur *Virgini*; quo ſenſu Cicero irriſus, quod ſexagenarius virginem duxiſſet, dixit apud Quintilianum 6, 3 *Cras mulier erit.* Vlpianus L. 14 § 7 D. de ædilitio edicto: *Mulierem ita arctam, ut mulier fieri non poſſit, ſanam non videri conſtat.* Vbi primam & tertiam miſcuit. Nam *mulierem fieri*, eſt virum pati. Et Lactantius 1, 17 de Iunone: *Si mulierem fieri*, eſt virum pati. Et Lactantius 1, 17 de Iunone: *Si adoleviſſet, ſi virgo fuit primo, poſtea mulier.* ¶ 4. Hinc *mulier* denique pro nupta, ſive uxore ponitur, ein eheweib. Tertull. de velandis Virg. c. 5 *Ipſa divinitas animæ in uſum ſermonis eduxit neſcientibus, uti* MVLIERES NOSTRAS, *dicamus uxores* Scævola L. 43 § 1 de Legat. 3 *Semproniæ mulieri meæ, reddi jubeo ab heredibus meis C. aureos.* &c. Cato in Diſtich. *Nil temere uxori de ſervis crede queranti: Sæpe etenim mulier, quem conjux diligit, odit.* Ita hac voce etiam Horatius uſus eſt epod. 2, 39, item Suet. Vit. c. 2. Contra *Vacua mulier* libera eſt, nullo matrimonio copulata, apud Tac. Ann. 13, 44, 2. *Vulgaris mulier* appellatur, quæ vulgo nubit, proſtibulum, eine gemeine hure. *Mulieres infames*, Lampridius Alex. Severo, *Famoſas*, Livius 9, 44 appellat, quæ ob libidines, & ob impudicitiam audiunt male. ¶ 5. Non raro hæc vox reprehenſionem atque convicium habet, cum impotentiam ſexus & alia vitia mulieribus exprobranius, eine feige memme. Plautus Caſ. 2, 2, 36 *I foris, mulier.* Item Amph. 2, 2, 209 *Mulier es, audaciter juras.* conf. ibid. v. 182 cum Comm. Taubmanni p. 67. Ter. Heaut. 5, 3, 3 *Pergin' mulier eſſe?* i. e. mulierum more rixari. Ita Amphitruo apud Plaurum 2, 2, 217 per contumeliam, veluti Alcumenæ ait: *Mulier, iſtam rem inquiſitam certum eſt non amittere.* Et bene Eugraphius Terentii Scholiaſtes: *Aliud eſt*, inquit, MVLIEREM *per naturam dicere, aliud per vitium.* Vide & Paſſeratium ad Propert. 3, 24; Scalig. conjectan. Varron. Barth. ad 2 Theb. Statii p. 600 ſeq. Mulieres eruditas & eloquentes apud Romanos laudat Quint. 1, 1 p. 14.

¶ Muliercula, æ, f. diminut. Serv. Sulpitius Ciceroni ſam. 4, 5 *In unius muliercuæ animula ſi jactura facta eſt.* Et Cicero Catil. 2, 10 *Num ſuas ſecum mulierculas ſunt in caſtra ducturi?* Horat. epod. 11, 23 *Mulierculam mollitiæ vincere.* Lactant. de Iuſtitia: *Noſtri autem pueri & mulierculæ tortores ſuos taciti vincunt.*

¶ Mulierculārius, *i*, m. qui mulierculas amat, der den mädgen nachläufft. Theod. Cod. l. 3 t. 16 *Repudium mittere marito, velut mulierculario.*

¶ Muliebris, *e*, weibiſch, weiblich, nach weiber art, ut, *Vox, audacia, fraus muliebris.* Cirat ex Ennio Cic. Off. 1, 18 *Vos etenim juvenes animum geritis muliebrem*; i. e. levem. Idem Tuſc. 2, 6 *Enervata muliebriſque ſententia.* Horat. epod. 16, 39 *Muliebrem luctum tollite.*

¶ Muliebria, *ium*, n. per ellipſin (*membra* enim fubaudienda) pro natura mulicbri, ſubſtantive ponuntur, weibliche ſcham. Tac. Ann. 14, 60, 3 *Ex quibus una inſtanti Tigellino, caſtiora eſſe muliebria Octaviæ reſpondit, quam eos ejus.* ¶ 2. *Puti mulichria* ſæpius ſumitur pro præpoſtera libidine, cum quis ſexus ſui oblitus, alterius libidini obſequitur, & mulieris quodammodo partes ſuſcipit, Curt. 6, 6, 8.

¶ Muliebriter, adverb. effœminate, auf weibiſche art. Horat. 1 od. 37 v. 22 *Nec muliebriter expavit enſes.* Cicero Tuſc. 2, 21 *Si ſe lamentis muliebriter, lacrymisque dedet.* Et Spartianus Hadriano c. 14 *Muliebriter flevit.*

¶ Muliebrĭtas, *ātis*, f. die weiblichkeit. Tertull. de veland. Virg. c. 14 *Conſciæ muliebritatis audent* &c.

¶ Mulierĭtas, *ātis*, idem; apud eumdem Tertull. l. c. c. 12 *Apertam profeſſæ mulieritatem.*

¶ Muliebriōſus, *a, um*, weiberſüchtig. Gloſſ. lat. gr. *Muliebrioſus*, γυναικμανής. Plaut. Pœn. 5, 5, 24 *Genus hoc muliebriоſum.*

¶ Mulĭĕro, *āre*, γυναικίζειν, weibiſch machen, & *Mulieratus*, in Gloſſis veteſtis reperiuntur. Et Varro apud Nonium 2, 552 *Hic ephebum mulieravit.*

¶ Mulierārius, *a, um*, weibiſch; ut, *Manus mulieraria*, ein hauffen weibiſcher leute, Cicero pro Cælio c. 28 pr. Et Capitolinus in Albino c. 11 *Mulierarius inter primos amatores.* Treb. Pollio in Victorino tyranno: *Cupiditas mulierariæ voluptatis.*

¶ Mulierōſus, *a, um*, addictus & indulgens mulieribus, weiberſüchtig. Onomaſticon Vetus: *Mulieroſus*, φιλογύνης. Cicero de Faro c. 5 *Hunc ſcribunt ipſius familiares, & ebrioſum, & mulieroſum fuiſſe.* conf. Nonius 1, 116.

¶ Mulierosĭtas, *ātis*, f. φιλογύνεια, cupiditas fœmineæ voluptatis, die weibersucht. Vtitur & hoc Cicero Tuſc. 4, 11. Ita enim Græcam illam vocem cenſet interpretandam eſſe. conf. Nonius 2, 570.

Mulio, mulionius, &c. vide paullo poſt *Mulus.*

MVLLĔVS, *i*, m. calceamenti lunari genus, quo reges primum Albanorum, poſtea & patricii Romani uſi ſunt, dictum a *Mullando: mullare* autem *Suere* eſt, a græco μυλλᾶν. Vopiſcus Aurelian. c. 49 *Calceos mulleos, & cereos, & albos, & hederaceos viris omnibus tulit, mulieribus reliquit.* TVLIT, pro abſtulit, i. e. ademit, dixit. Vide de his calceis Plutarchum in Quæſt. Rom. Suidam in voce χλαμὺς, item Feſtum & Iſidorum 19, 34, ubi *Mulleos* dictos arbitratur, *a colore rubro, qualis eſt mulli piſcis.* Vet. Schol. Horatii ad 1 ſat. 5, 27 *Zanchas* appellat, de quibus Caſaubonus ad Trebell. Pollion. p. 500. Vide & Torrentium ad locum Horatii citatum; Turneb. Adverſ. 10, 2. Iac. Rævard. Varior. 1, 8; & Roſini Ant. Rom. 5, 36 p. 593.

¶ Mulleŏlus, *i*, m. dimin. Tertull. de Pallio c. 4 *Impuro cruri purum* (i. e. ſine lunulis) *aut mulleolum* (cum lunulis) *indulſit calceum.*

MVLLVS, *i*, τρίγλη, *Trigla*, piſcis qui & *Barbo* dicitur, eine barbe oder barme. Ovid. hal. 123 *Temni ſuffuſus ſanguine.* Iuvenal. ſat. 11, 36 *Nec mullum cupias, cum ſit tibi gobio tantum In loculis:* i. e. tantum pecuniæ, qua præſtinare gobionem poſſis. Legitur ibidem & *Mullum*; vide *Barbo.*

¶ Mullulus, *i*, m. diminutive. Cicero in Parad. 5, 2 *Barbatulos mullulos exceptare de piſcina.*

Mulociſiarius, mulomedicus, vide *Mulus.*

MVLSVM, *i*, n. ſcil. vinum, οἰνόμελι, potio ex vino & melle confecta, meet, wein-meet. Dictum quaſi *Melſum.* Plinius 2, 24 *Multi feneſtam longam mulſi tantum nutritu toleravere, neque alio ullo cibo, celebri Pollionis Romuli exemplo, quem centeſimum annum excedentem cum divus Auguſtus interrogaret, quanam ratione maxime vigorem illum animi corporisque cuſtodiſſet? ille reſpondit, intus mulſo, foris oleo.* Cicero Tuſc. 3, 19 *Huic calix mulſi impingendus eſt, ut plorare deſinat*, Id. de Orat. 2, 20 *Mulſum frigidum bibere.* Martial. 13 epigr. 108 de mulſo: *Attica nectareum turbatis mella falernum, Miſceri decet hoc a Ganymede merum. Mulſi pultarium*, ex Petronio c. 42. vide *Pultarium* in *Puls.*

¶ Mulſus, *a, um*, adjectiv. eſt mit honig gemiſcht; ut, *Aqua mulſa*, meet, ὑδρόμελι, μελίκρατον. *Lac mulſum*, Plinius 10, 22. Samon. 127 *Liquidum mulſumque ſinapi.* Met. *Mulſa dicta*, i. e. ſuavia, Plaut. Rud. 2, 3, 84.

¶ Mulſa, æ, f. etiam ſubſtantive ſumitur; pro aqua melle temperata, waſſermeet. Plin. Val. 1, 1 *Conilam in melliſſima mulſa macerare.* ¶ 2. *Mulſa* in blanditiis amantium, ein liebgen, Plaut. Caſ. 2, 6, 20. Sic *Mulſa mea*, blandientis vox apud eumdem Stich. 5, 5, 14.

¶ Mulſeus, *a, um*, adject. von meet; ut, *Sapor Mulſeus*, ein ſüſſer honig-ſchmack, Colum. 12, 45.

¶ Promulſis, *ĭdis*, f. antecœna, ideo, quod daretur ante mulſum. Nam antiqui in conviviis non temere primam ſitim niſi mulſo ſedabant. vide Lipſ. lib. 3 Antiq. Lect. & Petronianos interpretes c. 31 & 34. Cicero ſam. 9, 16 *Neque eſt, quod in promulſide ſpei ponas aliquid, &c.* Et Petron. c. 24 *Cras in promulſide libidinis noſtræ militabit.* vide Salmaſ. de Pallio p. 437.

¶ Promulſidārium, *i*, n. repoſitorium promulſidis. Petronius c. 31 *In promulſidari*: quod Wowerus & alii legi volunt *in promulſidario.* Vlpianus Lege 19 § 10 Dig. de auro, arg. &c. legato, *ſcutellas & promulſidaria* conjungit, & in vaſis numero, ut promulſidarium ſit vas promulſidis. Gloſſæ Iſidori *Pranſorium* per *Promulſarium* interpretantur, ubi Wowerus quoque legit *promulſidarium*: vide hujus ad Petron. adnotationes.

MVLTA, æ, f. pœna pecuniaria, geld-buſſe oder ſtrafe. Varro de L. L. 4, 36 MVLTA *pecunia, quæ a magiſtratu dicta, & exigi poſſit ob peccatum. Quod ſingulæ dicuntur appellatæ* MVLTAE, *quod olim unum, dicebant*, MVLTA. *Itaque cum in dolium aut culeum unum addunt ruſtici, prima urna addita, dicunt etiam nunc* MVLTA. Ad quem locum Scaliger: *Varro*, inquit, *obviam it objecturis, quare* ſingulæ, Multæ *ita appellatæ eſſent, cum* Multus *adjectivum multitudinem ſignificet: cujus rei cauſſam magis ſubtilem, quam veram reddit. Olim enim* unum *dixiſſe* multa. *Sed nimis tenuis & λεπτολόγος eſt in hac etymologia Varro. Nam Veteres, cum plures culeos in dolium unum indituri eſſent, primo addito dicebant* MVLTA: *hoc eſt*, NVMERA. *Pro quo Galli dicunt* enprun, *id eſt*, en pro uno. *Id enim* Multare *verbum. Plautus Stichо* (3, 2, 19) cum quo multas multavi miſerias, *id eſt*, ἐξημιωμασάμην. *Quamquam proprie* multare *eſt polliceri in auctionibus*, πλειημιάζειν &c. mehr bieten. Sed Gron. ad Plaut. Stich. 3, 1, 19 *Ab ἀμέλγω* mulgeo *eſt*, inquit. *Hinc* mulctare & mulcare *pro* mulcitare: *Vtrumque proprie ac primum eſt* mulcere *nimis ut doleat: dein diſtinxerunt, ut hoc eſſet tractim tangere verberibus: illud pœnæ cauſa ita* mulcere, ut emulgeas *partem ſanguinis viſcerum de patre familias, bonorum* &c. De ratione *multæ* apud veteres Romanos vid. Plinius 18, 3. conf. Gell. 11, 1. *Indicere multam*, ſtrafe auferlegen, Plin. l. c. *Solvere* vel *pendere multam*, die ſtrafe geben. *Multam committere*, Cicero pro Cluent. c. 37, ſtraffällig werden. *Multam irrogare*, Idem pro Mil. c. 14. *Multam dicere*, Idem Phil. 11, 8, eine ſtrafe ernennen, auflegen. vide Drakenb. ad Livium 2, 52. Et, *Multam legis ſufferre*, pro Cæcin. c. 33, auéſtehen, leiden. *Multam remittere*, itidem Phil. 11, 8, erlaſſen. *Multæ aliquid detrahere*, Corn. Nep. 13, 4, 1, etwas nachlaſſen. ¶ 2. *Muta* & *Multa* confundi a librariis, demonſtrat Brouckh. ad Tib. 4, 1, 129.

¶ Multo vel Mulcto, *avi, atum, are*, proprie numerare, imo plus polliceri ſive πλειημιάζειν, de quo ſupra in *Multa* ex Scaligero monuimus. Deinde multa punire, ſtrafen. Quamvis autem de pecunia dicatur proprie, tamen ad quamvis etiam aliam pœnam transfertur auctoribus. Plaut. Rud. prolog. v. 20 *Majore multâ multat (Deus), qui litem adſerunt.* Cicero de Orat. 1, 43 *Vitia hominum atque fraudes damnis, ignominiis, vinculis, verberibus, exiliis, morte multantur.* Nepos etiam *multari pecunia* aliquoties dixit 1, 7, 6; & 5, 1, 1 *Lex morte multat*, Idem 15, 7, 5. *Stultitia multatur fama*, Cæcina ad fam. 69, 7. Et Plaut. Amph. 2, 2, 222 *Numquid cauſſam dicis, quin te hoc multem matrimonio*, i. e. repudio & amiſſione dotis. Ita enim in adulteras olim animadverti ſolebat, de quo Lipſius ad 4 Ann. Taciti p. 210. Et, *Multantur bonis omnibus exules*, i. e. privantur, Cicero Tuſc. 5, 37, um ihre güter. *Multare*, pro efficere

accusatione ut rei a judicibus multentur, Livius 10, 31. *Q. Fabius Gurges, consulis filius aliquot matronas ad populum stupri damnatas, pecunia multavit.* Suetonius deponentis forma *multari* dixit Augustus. c. 2 *Neque aut crebrius aut perfidiosius rebellantes graviore unquam multatus est pœna &c.* ¶ 2. Aliud est *Mulco, are*, de quo supra dictum, cum quo sæpe confunditur.

¶ Multans, *tis.* Catullus 65, 192 *Facta virûm multantes vindice pœna Eumenides.*

¶ Multatus, *a, um*, gestraft; ut, *Maleficium exilio multatum*, Cicero pro Cæcin. c. 34. Livius 10, 23 extr. *Quorum bonis multatis* h. e. quibus parte bonorum mulctatis. *Multatus ingenti pecunia*, Vellej. 2, 37, 5. *Creta libertatis fine multata*, Idem 2, 38, 6. De clade & damno prœlii Idem 2, 70, 2 *Cornu fugatum & male multatum*, übel zugerichtet. Hoc tamen ad *Mulco* referam.

¶ Multatio, *ōnis*, f. die bestrafung. Cic. pro C. Rab. c. 5 *Misera multatio bonorum*, die einziehung der güter. Plin. 18, 3 *Mulctatio non nisi ovium boumque impendio diccbatur.*

¶ Multator, *oris*, m. ICt. in Dig.

¶ Multātītius, *a, um*; ut, *Pecunia multatitia*, Livius 10, 23 extr. & 24, 17, geldbusse oder strafgeld. *Argentum multatitium*, Idem 30, 39 extr.

¶ Demulcto, *are*, abstraffen. Mart. Capella 8 p. 272 *Tribibus asperisque verberibus aliquem demulctare*, einen gut abprügeln. Sed præstiterit legere *demulcare*. v. *Mulco.*

Multangulus, multannus, multesimus, multibibus, multicola, multifarius, & quamplurima alia composita vide mox in *Multus.*

MVLTĬCIVS, *a, um*, & *Multicia*, subst. intellecto *indumenta*, non a *multis liciis*, quod quibusdam videtur, sed ut vult Salmas. ad Vopisc. Aurel. 12 a *multum icicndo* dicta, *πολυσπάθια*, radio bene percussa, quod in tenuissimis vestibus subsericis opus fuit. Tales enim fuere fœminarum & mollium. Iuvenalis ea Cretico objecit sat. 2, 66 *Sed quid Non facient alii, cum tu multicia sumas.* Et paullo post v. 76 *Quæro, an deceant multicia testem?* Vopisc. l. c. tamen habet *Tunicas multicias viriles. Synthesis multicia*, Tert. de Pall.

Multitudo, multivira, multivŏla, &c. quære in *Multus*, Multo, *āre*, *Multa, æ.*

MVLTVS, *a, um*, viel; ut, *Vnus de*, vel *e*, vel *ex multis*, Horat. 3 od. 11, 33; & 1 epist. 6, 60. *Nimium multa*, Cicero fam. 4, 14. *Minime multi: Multo mane*, Idem Att. 5, 4 *Multa nocte*, Virg. Georg. 4, 180, tief in die nacht. Tac. Hist. 2, 44, 3 *Multo adhuc die vallum ingressus*, i. e. cum multum adhuc de die superesset. Idem Hist. 4, 35, 3 *Qui ubi rursus missos Novesium frumentatores, velut multa pace, ingredi accepit.* Et, *Multa opinio*, i. e. vulgata & a multis recepta, Gell. 3, 16. *Multus est in ea re*, Cicero Acad. 4, 6. er macht viel worte davon. *Multus est in alicujus admiratione*, Plinius 25, 2. *Multus est in labore, studio*, hoc est, assiduus, er hält stets an mit arbeit. Sallust. Iug. c. 96 de Sylla: *In operibus, in agmine, atque ad vigilias multus adesse*, scil. cœpit. *Multis modis te exspecto*, Ter. Hec. 2, 3, 7. *Multis modis aliquid reprehendere*, i. e. vehementer, gar sehr, Cicero 2 de Fin. ¶ 2. Ovid. Rem. 420 *Quæ non prosunt singula, multa juvant*, h. e. conjuncta, simul sumta. ¶ 3. *Multi & Plurimi* sæpe ponuntur pro *malis* more Græcorum, ubi *πολλοὶ* norant vulgus hominum. Sic apud Terent. Eunuch. prol. v. 2 juxta sententiam Mureti. Eugraphius addit hanc causam, quod boni admodum pauci sint. vid. Weitz. Ovid. R. A. 682 *Iam facito, e multis una sit illa tibi*; ad contemtum pertinet, q. d. quæ te non propius tangat &c. ¶ 4. *Multus* pro *pluribus* posuit Lucanus 3, 707 *Multus sua vulnera puppi Affixit moriens, & rostris abstulit ictus*: i. e. multi. ¶ 5. *Multus* pro *multiplici* Plinius 19, 3 *Radice multa crassaque.* Et *Multa* pro *multum* adverbialiter Græcorum more Virgilius Georg. 4, 301 *Multa reluctari.* ¶ 6. Vbi apud Ciceron. Att. 11, 2 exstat: *Ex multis meis miserrimis curis &c.* antea legebatur: *Ex multissimis & miserrimis curis.* Sed superlativus ille merito exploditur, cum *Plus, plures*, mehr, & *Plurimus, plurimi*, die meisten, comparationis vices hic sustineant, de quibus infra suo loco in *P.* ¶ 7. *Multus & Inultus* miscentur a librariis, v. Drak. ad Sil. 4, 16. it. *Multus & Mutus*, ubi vid.

¶ Multum, adverb. viel, sehr; ut, *Multum & diu cogitare*, Cicero de Divin. 2, 1. *Multum diuque*, fleißig, Sen. epist. 11. Et, *Longe omnes multumque superare*, Cicero Verr. 5, 44. *Multum*, pro valde, vide apud Plautum Capt. 1, 1, 19; & Most. 3, 2, 94 &c. *Multum miser*, Idem Stich. 2, 1, 52. Et, *Multum loquaces*, Aulul. 2, 1, 15. Plinius epist. 1, 9 extr. *Multum inepti labores.* conf. Nonius 5, 68 & 98.

¶ Multo, adverb. viel, amat post se hæc fere: *Multo aliter*: id quod longe aliter, viel anders. Ter. prolog. Andr. v. 4 *Verum aliter evenire multo intelligit.* Et Cicero fam. 4, 9 *Quod non multo secus fieret, si* &c. Sic, *Multo ante*, Ter. Eun. 4, 5, 7, lang zuvor, *Multo ante mala providere.* Et, *Multo post*, lange hernach. *Non ita multo ante, post*, kurtz zuvor, bald hernach. Sallust. Iug. c. 31 extr. *Multo præstat, benefacti, quam maleficii memorem esse*, es ist viel besser. *Multo minoris vendidit, quam tu*, Cicero Verr. 3, 16 extr. Cum Malo Plaut. Pseud. 1, 2, 75 *At taceas malo multo, quam tacere te dicas.* Et 2, 4, 38 *Immo multo mavolo, quam* &c. Idem Pœn. 1, 2, 88 *Bono ingenio me esse ornatam quam auro, multo mavolo.* Gaudet & superlativo; ut, *Multo omnium fortunatissimus*, Ter. Heaut. 4, 8 pr. Et, *Conspectus vester multo jucundissimus*, Cicero pro Leg. Manil. c. 1. *Multo maxima pars*, ibidem c. 18. Et, *Multo elegantissimus poëta*, Nepos 25, 12, 4. Et, *Multo locupletissima regio*, Idem 17, 3, 1.

¶ Multĭtūdo, *inis*, f. frequentia, numerus, die menge, anzahl, vielheit; ut, *Multitudo tormentorum*, Cæs. B. Civ. 2, 2. *Helotum magna multitudo*, Nepos 4, 3, 6. Atque ita sæpe idem est, quod *Multi.* Nep. 18, 7, 1 *Macedonum ibi erat multitudo*, i. e. multi Macedones. ¶ 2. Plebs, populus, *ὁι πολλοὶ*, qui principibus & magistratibus opponuntur, der pöbel. Idem Nepos 7, 3, 3 *Magnus multitudini timor est injectus.* Cicero Off. 1, 19 *Qui ex errore imperitæ multitudinis oondet, hic in magnis viris non est habendus.* Et, *Multitudo imperatorum Cariam perdidit*, viel köche versaltzen den brey, kochen selten wohl. vide supra *Caria.* Similis est illa apud Plin. 29, 1 f. 5 *Infelicis monumenti inscriptio*, TVRBA SE MEDICORVM PERIISSE. Pluralis est apud Sall. Cat. 50, 1 *Duces multitudinum.*

¶ Multēsimus, *a, um*, vielfältig; ut, *Pars multesima*, Lucr. 6, 651. conf. Nonius 2, 520.

¶ Multangŭlus, *a, um*, vieleckicht. Lucret. 4, 655 *Multa rotunda, modis multis, multangula quædam.*

¶ Multannus, *a, um*, vieljährig. Gloss. gr. lat. *πολυχρόνιος, vivax, multannus.*

¶ Multībarbus, *a, um*, vielbärtig. Apul. in Florid. *Multibarbus, spinis obsitus & pilis.*

¶ Multībĭbus, *a, um*, versoffen. Plaut. Curc. 1, 1, 77 *Multibiba lena.* Idem Cist. 1, 3, 1 *Anus multibiba.*

Multicaulis, *e*, vide supra *Caulis.*

Multicăvus, Multicavatus, *a, um*, vide supra *Cavus.*

¶ Multĭcŏla, *æ*, m. qui multos colit. Fulgentius adverf. Arianos, *Multicolæ pagani.*

¶ Multicŏlor, *ōris*, & Multicolorus, *a, um*, mannigfärbig, vielfärbig. Apud Plinium 27, 10 bis occurrit. Et Prudent. Cathem. 3, 104 *Prata multicolora.*

¶ Multicŭpĭdus, *a, um*, begierig. Varr. ap. Non. 2, 418 *Quam dereliquit multicupida juvenilitas.*

¶ Multĭfācio, *ēre*, achten, hoch halten. Cato apud Festum: *Nec fidem, nec jusjurandum multifacit.*

¶ Multifarius, *a, um*, quod secundum Festum in multis locis fari possumus, mancherley art, allerhand; ut, *Militares coronæ multifariæ*, Gell. 5, 6. Et Apulejus in Trismeg. p. 83 *Multifaria ratione.* Solinus c. 51 *Multifaria species.*

¶ Multifarie, adverb. auf allerley art. Plin. 18, 7 *Panis multifarie fit.* Solin. c. 18 pr. *Ortygia clarissima in Cycladum numero multifarie traditur.*

¶ Multifariam, idem. Livius 3, 5 *Hostes carpere multifariam vires Romanas aggressi sunt.* Et 33, 18 *Multifariam dissecta præsidia.* Cicero de Orat. 2, 41 *Aurum multifariam defossum.* Plinius 18, 18 *Multifariam in Italia octori boves ad singulos vomeres anhelant.*

¶ Multĭfer, *a, um*, ferax, fertilis, fruchtbar. Plin. 16, 8 *Genera multifero.* conf. 19, 8.

¶ Multĭfĭdus, *a, um*, in multas partes fissus, vielspaltig; ut, *Pedes multifidi*, Plinius 11, 37. *Dens multifidus*, de pectine, Martial. 14 epigr. 25. *Multifidus Ister*, Lucan. 3, 202.

¶ Multifluus, *a, um*, weitläufftig. Iuvencus in Matth. c. 6 *Multifluisque diem verbis ducendo fatigant.* Arator in Act. Apost. c. 26 *Cunctosque rigari Multifluo sermone jubet.*

¶ Multiforābĭlis, *e*, löchericht. Apul. sub fin. lib. 10 Met. *Iam tibie multiforabiles cantus Lydios dulciter consonant.*

¶ Multiforatilis, *e*, idem; ut, *Tibiæ multiforatiles*, apud eumdem Apulejum Florid. lib. 1, & Sidonium 8 epist. 9.

¶ Multifŏrus, *a, um*, idem. Ovid. Met. 12, 153 *Multiforı delectat tibia buxi.* Et Sen. Agamemn. v. 348 *Tibi multifora tibia buxo Solenne canit.*

¶ Multĭfŏris, *e*, idem. Plinius 8, 55 *Injiciunt eas in specus, quæ sunt multifores in terra.*

¶ Multiformis, *e*, varius, plurium formarum, mancherley gestalt, mannigfaltig; ut, *Partus multiformes*, Plin. 8, 16. *Qualitates varia & quasi multiformes*, Cicero Acad. 1, 7. Apul. in Trismegist. p. 79 *Multiformis variaque humani generis species.* Idem 10 Milef. p. 252 *Multiforme facinus.* Arnob. 7 p. 216 *Multiformium morum varietatibus lubricus.* Et Gell. 19, 14 *Doctrinarum multiformium columina.*

¶ Multiformĭter, adverb. auf mancherley art und weise. Gell. 9, 5 *Plato multiformiter disseruit de voluptate.* Plinius 36, 27 *Multiformiter auxiliari.*

¶ Multigĕner, & Multigeneris, *re*, multorum generum, vielerley, mancher art, apud Plautum aliquoties: e. g. Capt. 2, 1, 56 *Multis & multigeneribus opus est tibi Militibus.* Adde in Stich. 2, 2, 59.

¶ Multigĕnus, *a, um*, idem. Plin. 11, 1 *Multa & multigena terrestrium volucriumque vita.* Et Lucret. 2, 335 *Percipe, multigenis quam sint variata figuris.*

¶ Multigrūmus, *a, um*, vel Multigrumis, *e*, häuffig, klumpicht. Gell. 19, 7 inter prisca vocabula refert.

¶ Multijŭgis, *e*, & Multijugus, *a, um*, multiplex, varius, numerosus, mancherley, vielspännig. Cicero Att. 14, 9 *De republ. multijuges a te accepi litteras uno tempore*, viel und mancherley briefe. Livius 28, 9 *Iret alter consul sublimis curru, multijugis equis*, mit vielen pferden.

¶ Multilaudus, *a, um*, multæ laudis. Ammian. 21, 18 *Vir sobrietatis gratia multilaudus.*

¶ Multilicius, *a, um*, a quo *multilicia tunica*, quasi multorum liciorum laudatur ex Vopisco Aurel. 12. Sed vid. *Multicius.*

¶ Multĭlŏquax, *ācis*, schwatzhaft, plauderhaft. Plaut. Aulul. 2, 1, 5 *Multiloquaces mulieres.*

¶ Multĭlŏquus, *a, um*, idem. Plaut. Pseud. 3, 2, 5 *Coquum multiloquum, gloriosum, &c.* Et Cist. 1, 3, 1 *Multiloquæ anus.*

¶ Multĭlŏquium, *i*, n. die schwatzhaftigkeit, plauderey. Idem Plaut. Merc. prolog. v. 31 *Multiloquium, pauciloquium, &c.* conf. Vulg. Interpr. Matth. 6, 7. Et Symmach. 1 epist. 50 *Facile erit angustiam scriptorum tuorum multiloquio repensare.*

Multimammia, vide supra *Mamma.*

Multimeter, vide supra *Metrum.*

¶ Multĭnŏdus, *a, um*, mannigfältig, vielerley. Livius 21, 8 *Multimoda arte.* Prudent. Cathem. 3, 64 *Facta legumine multimodo.* Apul. 10 Met. p. 159 *Multimodæ ambages.* Adde Tertull. vel potius Cyprian. Carm. de Genesi c. 2.

¶ Multimodis, adverbialiter pro *multis modis, multipliciter, varie*, auf allerhand art und weise. Cicero de Fin. 2, 16 *Hoc multimodis re-*

prehendi potest. Idem de Orat. 3, 58 ex veteri poëta: *Multimodis sum circumventus.* Dictio Lucretio sæpius frequentata, lib. 1, 813, 893 &c. item Plauto Bacch. 3, 2, 1; & Milef. 4, 4, 53; & Perf. 4, 6, 24.

¶ Multinōdus, *a, um*, multos nodos habens, knötich. Prudent. Hymn. Iejunant. v. 139 de prophera Iona: *Tectus flagellis multinodi germinis.* Apulej. 5 Met. p. 166 *Immanis coluber, multinodis voluminibus serpens.* Idem lib. 8 p. 214 *Multinodis commulcat ictibus.*

¶ Multinōdis, *e*, idem. Apul. 10 Met. p. 575 *Multinodes ambages.*

¶ Multinōmĭnis, *e*, viel nahmen habend, πολυώνυμος. Apul. Met. Lib. 11 p. 268 *Multinominis Dea.*

¶ Multinūbus, *a, um*; ut, *Salomo multinubus*, der viel weiber hat. Hieronym. adverf. Iovin. 1, 15. Et, *Vxor multinuba*, Idem epist. 11 ad Ageruchiam de Monogamia, die viel männer hat.

¶ Multinūbentia, *æ*, f. die verheyrathung mit vielen. Tertull. contra Psych. c. 1 *Tam multivorantiæ, quam multinubentiæ prona.* conf. Idem de Pudicit. c. 1.

¶ Multinummus, *a, um*, multæ pecuniæ qui est, vel possessæ, vel acquirendæ & promerendæ, der viel geld hat, oder erwirbt. Sic, *Asini multinummi*, i. e. multos nummos sua opera quærentes, Varro de Re Rust. 3, 17.

¶ Multipartītus, *a, um*, vielfältig getheilet, sehr zertheilet. Plin. 6, 19 *Vita mitioribus Indorum populis multipartita degitur.* Tertull. adv. Hæret. c. 7 *Sapientia humana varietate sectarum in suas hæreses multipartita.*

¶ Multĭpes, *ĕdis*, multos pedes habens, vielfüßig. Plin. 11, 45 *Sic & multipedibus, &c.* hoc est, araneis, muscis, apibus, ut ex Aristotele Harduinus ibi interpretatur.

¶ Multipĕda, *æ*, f. insectum, quod & *Millepeda* dicitur, asellus, ein kellerwurm, raupe. vide *Millepeda* in *Pes*, & Plin. 29, 6.

¶ Multĭplex, *ĭcis*, varius, copiosus, vielfältig; ut, *Sermones multiplices variique*, vielerley, mancherley reden, Cicero in Orat. c. 3. *Multiplex ingenium*, Idem de Amic. c. 18. Et Vellej. 2, 105, 3 *Vir multiplex in virtutibus.* Silius v. 544 *Multiplicem proavis* dixit antiquitate generis florentem.

¶ Multiplicĭter, adverb. auf mancherley art und weise. Flor. 3, 2, 1 *Multo atrocius & multipliciter magis & a septentrione sævitum.* Gell. 14, 1 *Tam sæpe ac tam multipliciter eadem ipsa non eadem stellarum facie denotantur.* Compar. *Multiplicius periculosa tentationis forma*, Augustin. Confess. 10, 25 pr.

¶ Multiplicĭtas, *atis*, f. die vielheit, vielfältigkeit; ut, *Multiplicitas partium*, Sarisb 3, 1.

¶ Multĭplĭco, *avi, atum, are*, multiplex efficere, mehren, vermehren, vervielfältigen; ut, *Æs alienum multiplicare*, Cæs. B. Civ. 3, 32. *Multiplicandis usuris crescit æs alienum*, i. e. dum multiplicantur, Corn. Nep. 25, 3, 5.

¶ Multiplicatus, *a, um*, gemehrt. Plancus Ciceroni fam. 10, 8 *Auctus exercitus, auxilia multiplicata*, verstärckte hülffe. Ovid. Trist. 5, 6, 38 *Mala multiplicata.*

¶ Multiplicatio, *ōnis*, f. die vermehrung. Columella 3, 2 *Multiplicatione frugum reditus augetur.* Idem 5, 2 *Summa ex multiplicatione effecta.* Seneca epist. 12 *Annorum multiplicatione vita componitur.* Adfertur ex 4 ad Herenn. *Facile præceptione rhetorica res simplex multiplicatione tractatur.*

¶ Multiplicator, *ōris*, m. qui multiplicat. Paulinus Nol. epist. 44 (al. 31) n. 4, de parabola Matth. c. 25 *Herilium talentorum multiplicator.*

¶ Multiplicābĭlis, *e*, quod multiplicari potest, das gemehret werden kan, Cic. Tusc. 2, 9 ex poëta.

¶ Multipŏtens, *entis*, gewaltig, großmächtig, viel vermögend. *Habere pectus multipotens*, Plaut. Bacch. 4, 4, 9. *Multipotens Neptunus*, Idem Trin. 4, 1, 1.

¶ Multiradix, *icis*, f. mit vielen wurtzeln. *Centauriam minorem* aliqui *Multiradicem* vocant. vid. Apul. de Herb. c. 35.

¶ Multiramis, *e*, mit vielen ästen. Apul. de Herb. c. 4 *Symphoniaca thyrso est fruticoso, multirami.*

¶ Multiscius, *a, um*, viel wissend. Apulej. lib. 9 Metaph. *Et si minus prudentem, multiscium certe reddidit.* Idem Florid. *Arte multiscius.*

¶ Multisignis, *e*, multis constans signis, mit vielen zeichen, apud Varronem.

¶ Multisŏnus, *a, um*, sehr klingend. Martialis 1 epigr. 54 *Multisona fervet sacer Attide lucus*, i. e. philomelæ cantu. Et Starius 3 Silv. 2, 103 *Multisonum sistrum* dixit. Et Theb. 8, 25 *Multisonas catenas.*

¶ Multisŏnōrus, *a, um*, idem. Claudian. epigram. 1 *Esseda concordes multisonora trahunt.*

¶ Multĭvagus, *a, um*, umschweiffig; ut, *Avis multivaga columba*, so hin und wieder fliegt, Plinius 10, 37. *Multivagus Lunæ flexus*, Idem 2, 10.

¶ Multĭvĭdus, *a, um*, viel sehend. Mart. Capella 2 p. 27 *Alio mentis fluctu multivida.*

¶ Multivira, *æ*, f. multorum virorum mulier, die viel männer hat. Minucius Felix in Octavio p. 226 ed. Ouzel. *Alia sacra coronat univira, alia multivira, & magna religione conquiritur, quæ plura possit adulteria numerare.*

¶ Multĭvius, *a, um*, von vielen wegen. Apul. Met. 9 *Multivii circuitus.*

¶ Multivŏlus, *a, um*, multa volens, der viel haben will; ut, *Multivola est mulier*, Catull. Carm. 69 in Mallium, v. 128.

¶ Multivorantia, *æ*, f. die vielfreßigkeit. Tertull. cont. Psych. c. 1. vid. paullo ante *Multinubentia.*

¶ Multopere, adv. sicut magnopere, sehr viel. Plaut. Merc. 1, 2, 65 *Multopere mundo rustico exercitus.*

¶ Multoties, adverb. oftmals. Epit. Livii lib. 58 *Multoties contra hostium eruptiones pugnavit.* Conf. Voss. de Vit. L. L. 1, 25; & Cellar. Cur. post. p. 313.

Aliquammultus, i. e. aliquomultum, vide supra in *Aliquis.*

Nemulta pro non multa vid. in *Ne* n. 2.

¶ Permultus, *a, um*, sehr viel. Cic. de Leg. 3, 14 *Permulti imitatores principum existunt.*

¶ Permulto, Permultum, adverbia, idem. Cicero de Divin. 2, 61 *Permulto clariora.* Idem fam. 3, 11 *Etsi permultum ante certior factus eram litteris.*

MVLVCHA, *æ*, f. urbs est apud Florum 3, 1, 15; & fluvius in Africa Numidiam a Mauritania dividens apud Melam 1, 5; Plinium 5, 2; Sallust. Iug. c. 19 & 92. Vide Periz. Not. ad Melæ 1, 5. in Misc. Observ. Vol. VIII p. 100 seq.

MVLVS, *i*, m. ἡμίονος, est ex asino & equa, ein maul, maulesel, maulthier. v. Varro de R. R. 2, 8. *Mulus clitellarius*, Cicero Topic. c. 8. *Mulorum utilitates & asinorum ad hominum usum paratæ*, Idem de N. D. 2, 64. ¶ 2. *Mulus*, imago est ingratorum, lacte enim materno saturatus, matrem calcibus petit. Hinc Plato Aristoteli ingratum animum objiciens, *mulum* cum nominare solebat: vide Ælian. 4, 9. Est & convicium in ἀναισθήτης, seu stupidos ac vecordes. Catullus 84, 3 *Mule, nihil sentis.* Et Plaut. Cist. 4, 2, 12 *Mulo inscitior.* Etiam Germ. ein rechter maulesel. Lysippus Comicus de Athenarum urbe apud Dicæarchum: εἰ μὴ τεθέασαι τὰς Ἀθήνας, στέλεχος εἶ, εἰ δὲ τεθέασαι, μὴ εὐχαρεστήσας δ', ὄνος. εἰ δ' εὐχαρεστῶν ἀποτρέχεις, κανθήλιος. Vbi κανθήλιος jumentum clitellarium est sive *Mulus.* ¶ 3. *Mutuum muli scabunt*, sive *Mulus mulum scabit*, de laudibus indignorum mutuis, vide Chiliades.

¶ Mūla, *æ*, f. ἡμίονος, eine maulefelin. *Gignitur etiam mula ex equo & asina, sed effrenis & tarditatis indomitæ*, Plin. 8, 44. Mulabus tamen vehi tantum principum feminarum erat. vid. Spanh. de us. num. diss. 11 p. 278 seq ¶ 2. *Cum mula pepererit*: Sermo proverbialis de re nunquam futura, apud Sueton. Galba c. 4, ubi vide Beroaldum.

¶ Mulāris, *e*, maulesel-, Columell. 6, 27 pr. ¶ 2. *Mularis herba*, alias *Nodia*, Plin. 24, 19.

¶ Mulīnus, *a, um*, idem; ut, *Mulina ungula*, Vitruv. 8 c. 3. *Mulino corde Vagellius*, Iuvenal. sat. 16, 23.

¶ Mulio, *ōnis*, m. ein mauleseltreiber. Martialis 13 epigr. 11 de hordeo: *Mulio quod non det taciturus, accipe, mulis.* Seneca Ludo de morte Claudii, *Perpetuarius mulio*, hoc est, qui ad magna & longinqua itinera, non ad paucas proximas mansiones seque & mulas probet. Adi Gronov.

¶ Muliōnius, *a, um*; ut, *Penula mulionia*, ein eseltreibers rock, Cicero pro Sextio c. 38.

¶ Mulionĭcus, *a, um*, idem. Lamprid. Heliog. c. 32 *Tectus cucullione mulionica.*

¶ Mulicūrius, *i*, m. qui mulos curat, ein maulesel-wärter, Gloss. lat. gr. *Mulicurius*, ἡμιονοκόμος.

¶ Mūlŏcĭsĭārius, *i*, m. ein kärner. Gloss. gr. lat. καρουχάριος, *Mulocisiarius, carucarius.*

¶ Mulŏmĕdĭcus, *i*, m. ein roßartzt, Firmicus 8, 13. v. supra *Equitiarius.* Gloss. gr. lat. ἱππολάτρος, *Mulomedicus.*

¶ Mulomedicina, *æ*, f. quæ & Veterinaria dicitur, die roß-artzney. *Quatuor libros Mulomedicinæ* scripsit Vegetius.

MVLVIVS, *i*, m. Gallicanus, præfectus prætorii sub Valeriano, cujus ad eum epistolam vide in Vopisci Probo c. 4. ¶ 2. *Mulvius pons*, cujus meminit Martialis 3 epigr. 14, & Sallust. B. Cat. c. 45. Vbi hanc veram esse orthographiam ostendit Cortius.

¶ Mulvianus, *a, um*, adject. ut, *Genus Mulvianum mali cotonei* apud Plinium 15, 11.

MVMĬA, *æ*, f. bitumen est pissasphaltum, quo humana cadavera condiebantur. ¶ 2. Deinde & liquor quidam, qui ex infarcto fit humanorum corporum, myrrha scil. aloe, & humiditate, quam exudant humana corpora, *Momia* seu *Mumia sepulcrorum* dicitur; Matthiolus. vide supra *Amomum*, & Quenstedt. de Sepult. Vet. p. 75.

MVMMIVS, *i*, m. L. Achaicus dictus, novus homo, ad consulatum evectus, omni Achaja subacta Corinthum excidit, & tam rudis fuisse dicitur, ut, cum Corinthias artificum tabulas ac statuas in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, si eas perdidissent, novas eos reddituros. De eo Vellej. 1, 13. Flor. 2, 16. Aurel. Vict. de Vir. Illust. c. 60. Plinius 34, 7; & 37, 1 &c. ¶ 2. *P. Mummius* dexteritate morum valde commendatus est, quem C. Publicius cuivis tempori hominem esse dixit. vid. Cic. de Orat. 2, 67. ¶ 3. Alius poëta latinus. vid. Macrob. Saturn. 1, 10.

¶ Mummiānus, *a, um*, adject. ut *Mummiana ædificia*, Festus.

MVNĀTIVS, *i*, m. gentis Ro. nomen, ex qua v. g. Luc. Plancus, orator & discipulus Ciceronis, qui patrem, avum, & proavum eodem prænomine habuit. Militavit sub Cæsare & ab eo consul factus. Plinius refert in præfat. ipsum cum Asinius Pollio orationes in eum parasset, sed post mortem ejus edendas, ne respondere posset, dixisse: *Cum mortuis non nisi larvas luctari.*

Munctio, vide paullo post *Mungo.*

MVNDVS, *a, um*, adjectiv. tersus, elegans, sauber, rein, reinlich, nett. Horat. 1 epist. 5, 2 *Munda supellex.* Ad verba transfertur & significat pura, culta. Ovid. AA. 3, 479 *Munda, sed e medio, consuetaque verba puellæ Scribite.* vid. ibi Burm. Ter. Eun. 5, 4, 12 *Quæ dum foris sunt, nihil videtur mundius, nec magis compositum quicquam.* Catull. Carm. 68 *Mundior & melior.* conf. Horat. 2 sat. 7, 12. Et Livius 8, 15 *Suspecta propter mundiorem justo cultum*, weil sie sich zu galant hielte. Sen. epist. 70 *Servitus mundissima.* Colum. 7, 3, 9 *Sintque illa (ex emend. Gesneri vulgo sint quala) mundissima*: & c. 9 extr. *Mundissimum cubile.* conf. Plaut. Truc. 2, 7, 6. ¶ 2. *Mundus* & *Nudus* misceri a librariis, observamus in *Nudus.*

¶ Mundŭlus, *a, um*, dimin. ausgeputzt, geschniegelt. Plaut. Truc. 3, 1, 13 *Mundulos, urbanos, amasios.* Et Accius ap. Nonium 2, 583 *Circæo fonte adveniunt mundulæ.*

¶ Mundus, *i*, m. substantive instrumentum illud mulierum appellatur, quo mundiores fiunt, vel unde se mulier mundiorem, cultiorem-

 que

que efficit, geſchmeide, ſchmuck, putz. Accius apud Feſtum: *Virginalis mundus.* Liv. 32, 40 extr. *Mundus muliebris.* Varro de L. L. 4, 29 *MVNDVS MVLIEBRIS dictus a MVNDITIA. ORNATVS quaſi ab ore natus. Hinc enim maxime ſumitur, quod eam decent.* Diſtinguit Varro ab *ornatu mundum:* quod & ICti faciunt. Vide Iul. Paulum recept. ſententiarum 3, 6; ut & Vlpianum Lege 25 § 10 Dig. de auro, argento, mundo. Briſſon. in Lex. & Duker. ad Livium 34, 7. Similiter Tertull. de Habitu muliebri c. 3 *Habitus fœminæ duplicem ſpeciem circumfert, CVLTVM & ORNATVM. CVLTVM dicimus, quem MVNDVM MVLIEBREM vocant: ORNATVM, quem IMMVNDVM MVLIEBREM convenit dici. Ille in auro & argento, & gemmis & veſtibus deputatur: Iſte in curâ capilli, & cutis & earum partium corporis, quæ oculos trahunt &c.* Livius 34, 7 *Munditiæ & ornatus & cultus, hæc fœminarum inſignia ſunt; his gaudent & gloriantur, hunc mundum muliebrem appellarunt majores noſtri.* ¶ 2. *Mundum* etiam ſubſtantive genere neutro apud Nonium 3, 143 dixit Lucilius: *Legavit quidam uxori mundum omne, penumque.* ¶ 3. *Mundus*, die welt, cum derivatis vide mox ſeorſim.

¶ Munde, adverb. reinlich, ſäuberlich. Pompon. ap. Nonium 4, 3 *Aptate, pueri, munde atque ampliter convivium.* Adde Colum. 12, 18 & 38; Sen. epiſt. 70; Gell. 10, 17. Superl. Cato R. R. c. 66 *Quam mundiſſime puriſſimeque fiat.* Et Colum. 12, 51 *Aromata in pila quam mundiſſime contundito.*

¶ Munditer, idem. Plaut. Pœn. 1, 2, 26 *Cum ſedulo munditer nos habemus, Vix egregue amatorculos invenimus.*

¶ Mundula, idem. Apulej. lib. 2 A. A. *Ipſa lintеâ tunicâ mundulе amictа, & ruſſea faſciola prænitente altiuſcule ſub ipſas papillas fuecinctula.*

¶ Munditia, æ, & Mundities, ēi, f. lautitia, elegantia, die reinlichkeit, ſauberkeit, zierlichkeit. Cicero Off. 1, 36 *Adhibenda munditia eſt, non odioſa, neque exquiſita nimis.* Plaut. Menæch. 2, 3, 4 *Munditia illecebra animo eſt amantum.* Gellius 1, 5 *Hortenſius, quod multa munditia & circumſpecte compoſiteque amictus eſſet, &c. maledictis compellationibusque probroſis jactatus eſt.* Hic *munditia* ad veſtes pertinet; At vero Sueton. Cæſ. c. 46 ad exquiſitam ædificiorum elegantiam refert: quem vide. Idem Othone c. 12 vulſuram corporis, galericuli ſitum, & faciei raſuram, ad munditias interpretatur. Salluſt. Iug. c. 85 in Orat. Marii: *Ex parente meo, & aliis ſanctis viris ita accepi, munditias mulieribus, viris laborem convenire.* Ibid. c. 63 *Neque urbanis munditiis ſeſe exercuit*, in der galanterie. Martial. 10 epigr. 90 *Tales munditiæ decent puellas.* Sen. epiſt. 5 *Hoc contra naturam eſt, faciles odiſſe munditias.* Ovid. Art. Am. 3, 133 *Munditiis capimur: non ſint ſine lege capilli.*

¶ Munditēna, æ, f. ut, *Munditenæ dentium*, medicina ad munditiem & nitorem dentibus conciliandum, zahn-pulver, Apul. Apol. p. 277.

¶ Mundo, *avi, atum, are*, mundum efficere, reinigen, fegen, ſäubern. Plin. 15, 6 *Vaſa mundanda.* Vulg. Interp. Gen. 35, 2 *Mundamini ac mutate veſtimenta veſtra.*

¶ Mundans, *tis*; Vulg. Interp. Eph. 5, 25 *Chriſtus dilexit eccleſiam, mundans eam lavacro aquæ.*

¶ Mundatus, *a, um*, gereiniget, geſäubert, apud Livium. Et Vulg. Interp. Matth. 12, 44 *Domus ſcopis mundata & ornata.* Colum. 12, 50 *Bacca diligenter mundata.*

¶ Mundatio, *onis*, f. die reinigung. Vulg. Interp. Levit. 16, 30 *In hac die expiatio erit veſtra & mundatio a peccatis.* conf. Octav. Horat. 1, 19.

¶ Mundātor, *ōris*, m. qui mundat. Iul. Firmicus 8, 19 extr. *Cloacarum mundator*, ein nachtarbeiter. Repetit. c. 29 parte 13.

¶ Mundatōrius, *a, um*; ut, *mundatorium medicamentum*, eine purgantz, Plin. Valer. 2, 25.

¶ Munditior, *ari*, mundum eſſe vel munditias amare, ſich reinlich halten. Tribuunt Plauto Caſ. 2, 3, 9 *Munditianti Deo*, i. e. Amori. Sed rectius Gron. *Munditia antideo*, h. e. ante eo. Alii aliter. vid. Parei Lex. Crit. p. 760, & Taubm. ad l. c. p. 379.

¶ Mundicors, *dis*, der reines hertzens iſt, Auguſtin. ſerm. 14 de Sanct.

¶ Mundĭfico, *are*, reinigen, ausfegen. Macer 3, 12 *Mundificare ſtomachum.*

¶ Mundificātus, *a, um*, gereiniget; ut, *Mundificata corpora*, Conſtant. Afer 7, 3.

¶ Mundificatīvus, *a, um*, i. e. mundificans, purgirend; ut, *Medicina mundificativa*, eine purgantz, Afer 7, 6; Et *Mundificativis curari*, Idem 7, 13.

Compoſita ab initio:

¶ Emundo, *avi, atum, are*, rein machen, ſäubern, ausputzen. Colum. 2, 15 *Bubilia & ovilia debent emundari.* Et Vlpian. lege 25 § 10 de auro arg. &c. *Quæ ſe emundaverint lotæ in balneo.*

¶ Emundans, *tis*; Vulg. Interp. Malach. 3, 3 *Sedebit conflans & emundans argentum.*

¶ Emundatus, *a, um*, geſäubert, gereiniget, ausgeputzt; ut, *Emundata paſtinatio*, Colum. 3, 15 pr.

¶ Emundate, adv. idem, apud Auguſtinum.

¶ Emundatio, *onis*, f. die läuterung, reinigung, Tert. de Baptiſm. c. 5; & adv. Marc. 4, 9. Vulg. Interp. Levit. 13, 35; & 14, 32; Luc. 5, 14; Hebr. 9, 13.

¶ Commundo, *are*, idem quod *emundare*. Colum. 12, 18 *Vaſa dulci aquâ eluenda ſunt & commundanda.*

¶ Commundatus, *a, um*, idem quod *emundatus*. Vlpian. l. c. *Ornata, non tamen commundata.*

¶ Immundus, *a, um*, impurus, unrein, unflätig. Catull. Carm. 98, 3 *Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud.* Sen. Quæſt. Nat. 5, 4 *Immundius aliquid timere.* Plin. 10 epiſt. 99 *Immundiſſima ad ſpectu cloaca.*

¶ Immunde, adverb. idem. Iul. Obſeq. de prodig. c. 115 *Immunde templa fœdare.*

¶ Immundus, *i*, m. der unflat, die heßlichkeit. Opponit *Mundo* Tertull. de Hab. mul. c. 3. Verba vide paullo ante in *Mundus.*

¶ Immunditia, æ, f. impuritas, die unreinigkeit, unflätigkeit. Frontin. lib. 2 de Aquæduct. *Immunditiarum facies, & impurior ſpiritus, & cauſſæ gravioris cæli, &c.* Adde Plaut. Stich. 5, 5, 6; Colum. 1, 6; 12, 3 & 50; Tertull. adverſ. Gentes c. 3; & de Carn. Chriſti c. 4.

¶ Immundities, ēi, f. idem, apud Tertull. de Monogam. c. 7; & de Pudicit. c. 9; Salvian. de Gub. lib. 6 p. 210.

¶ Immundabĭlis, *e*, unſäuberlich. Tertull. de Pudicit. c. 20 *Immundabile vitium.*

¶ Permundus, *a, um*, ſehr ſauber. Varro R. R. 3, 8 de columbis: *Permundæ ſunt hæ volucres.*

¶ Permundo, *are*, ausſcheuern, Theod. Priſc. 1, 19.

¶ Præmundo, *are*, vorher reinigen. Octav. Horat. 1, 10 *Præmundare oculos molli penicillo.*

MVNDVS, *i*, m. univerſi compages: *communis quaſi deorum atque hominum domus aut urbs utriuſque*, Cicero de Nat. D. 2, 62, himmel und erde, die welt. Feſtus: *Mundus appellatur cælum, terra, mare & aër.* Apulej. de mundo: *Mundus omnis ſocietate cæli & terræ conſtat, & eorum naturis, quæ utriuſque ſunt.* Nomen a pulchritudine & abſoluti ſſima elegantia eſt. Plinius 2, 4 *Quem κοσμον Græci nomine ornamenti appellaverunt, eum & nos a perfecta abſolutaque elegantia mundum.* Cicero de Vniverſ. c. 10 *Varietate diſtinctum bene Græci κόσμον, nec luculentum mundum nominaremus.* Lucret. 5, 69 *Vna dies dabit exitio, multosque per annos Suſtentata ruet moles & machina mundi.* Seneca de provid. c. 1 *Si providentia mundus ageretur.* De mundi ætatibus & duratione legitur apud Platonem in Philebo prope finem Orphei verſiculus, ſumtus, ut quidam ſuſpicantur, ex Eliæ dicto de ſex millibus annorum mundi: Ἑκτῳ ἐν γενεᾷ καταπαύσατε κόσμος ἀοιδῆς. ubi quidem alii ſic malunt: κόσμος καταπαύσατ' ἀοιδῆς. Id eſt: *In ſexto millenario mundus ceſſabit, &c.* vide Seberi Florig. græcolat. p. 75. De forma & motu Plinius H. N. 2, 3, 4, & ibi Dalechamp. Philo de Incorruptibilitate mundi princ. tribus potiſſimum modis apud Græcos κόσμος ſeu *mundi* vocabulum ſumi tradit. Primo enim ita vocari univerſitatem rerum, 2. Cælum, 3. Eſſentiam quamdam. At vero Scaliger ad lib. 5 Manilii p. 390 obſervat, ſexfariam κόσμος vocabulum uſurpari Græcis: 1. De complexu cæli & terræ. 2. De domicilio Deorum. 3. De Deorum & hominum corpore. 4. De æthere. 5. De orbe ſtellarum inerrantium. 6. De providentia: & tot modis *Mundi* vocabulo uſum Manilium. Stoicis ſane *Deus, fatum, providentia, mundus* unum erant. vid. Sen. Quæſt. Nat. 2, 45. Idem ibid. 3, 28 extr. *Ergo quandoque res novæ placuere mundo &c.* id eſt, quandocunque Deo placuit mundum renovari &c. Nam paullo ante dixerat: *Cum Deo viſum ordiri meliora, vetera finiri.* ¶ 2. Cæterum de *cælo* frequenter utuntur poëtæ: modo ἁπλῶς; ut Claudianus 2 in Ruffin. v. 3 *Auctior adjecto fulgebat ſidere mundus.* Idem 2 de Raptu Proſerpinæ v. 47 *Firmior Herculea mundus cervice pependit.* Lucret. 5, 1376 *At vigiles mundi magnum & verſatile templum Sol & Luna ſuo luſtrantes lumine circum.* Modo cum Epitheto declarando diſcrimini: Tibull. 3, 4, 17 *Iam nox æthereum nigris emenſa quadrigis Mundum, cæruleas laverat amne rotas.* Sen. Medea v. 401 *Dum terra cælum media libratum ferat, Nitidusque certos mundus evolvet vices.* Conf. Barth. ad Claudian. p. 1190. ¶ 3. *Mundum* pro terra, vel hominibus in ea viventibus dici, oſtendit Drakenb. ad Silium 3, 611 & ad 12, 336. Multo autem frequentius apud eccleſiaſticos ſonat genus humanum & res humanas. Verum extra eccleſiam ita etiam locutus eſt Seneca Trag. Herc. Oet. v. 541 *Te, te precor, quem mundus & ſuperi timent.* Et Lucanus 2, 48 *Conjuret in ara mundus.* Idem deteriorem hominum partem *mundi fœcem* vocat lib 7, 405. Plura vide in Ol. Borrichii Anal. p. 42, & in And. Borrich. Vind. p. 139 ſeqq. ¶ 4. Lucretius 5, 529 & 1344 etiam in plurali dixit: *In variis mundis varia ratione creatis.*

¶ Mundānus, *a, um*, weltlich, von der welt. Cicero Tuſc. 5, 37 *Interrogatus Philoſophus Socrates, cujus eſſet*, mundanum *ſe eſſe, reſpondit.* ¶ 2. Avienus Arateis v. 47 *Mundanum* pro cæleſti dixit, ſicut & *Mundanas oras* eodem ſignificatu, v. 216.

¶ Mundiālis, *e*, idem quod *Mundanus*. Tertull. de Reſurr. carn. c. 47 pr. *Hæc erit vita mundialis.* Idem adverſ. Marc. 5, 4 *Mundialium elementorum derogatio.* Salvianus præfar. de Gubernat. Dei, *Litterarum ſcriptores mundialium.* Et Prudent. Cathem. 1, 90 *Mundialis gloria.* Et Ambroſius de myſterio paſchæ c. 2 *In ornatum mundialis fabricæ.* Conf. Borrich. Cogit. p. 172.

¶ Mundialiter, adverb. nach der welt art; ut, *Vivere mundialiter.* Tertullian. de Reſurr. Carn. c. 46 extr.

¶ Mundĭpŏtens, *tis*, gewaltig in der welt; ut, *Mundipotentes principatus*, Tertull. de Anima c. 23. Hilarius etiam diabolos vocat *Mundipotentes* non ineleganter efficta compoſita dictione. Sic

¶ Mundĭtĕnens, *tis*, qui mundum tenet, ein herr der welt. Tertull. adv. Valent. c. 22 *Diabolum munditenentem appellant.*

¶ Extramundanus, *a, um*, auſſer der welt. Martianus Capella lib. 9 p. 308 *Extramundana intelligentia.*

¶ Intermundium, *i*, n. ſpatium inter fictos Epicuri mundos, ein ort auſſer der welt. Cicero Nat. D. 1, 8 pr. *Tamquam modo ex Deorum concilio, & ex Epicuri intermundiis diſcendiſſet.*

¶ Supermundialis, *e*, über der welt. Tertull. de Anima c. 18 *Subſtantiæ ſupermundiales.*

¶ Vltramundanus, *a, um*, auſſer der welt. Apulej. lib. 1 Dogm. Plat. p. 8 *Deus ille ſummus, ultramundanus.*

Munerabundus, muneralis, munerarius, munero, & muneror, &c. quære paullo poſt in *Munus.*

MVNGO, *xi, ctum, ere*, mucum ex naribus extrahere, ſchneutzen, ſchnauben. Onomaſt. Vet. *Mungo*, μύσσω.

¶ Mun-

¶ Munctio, ōnis, f. die ſchneutzung; ut, *Munctiones muculentæ*, Arnob. lib. 3 p. 107.

¶ Emungo, ĕre, ausſchneutzen, die naſe wiſchen. Gloſſ. Vet. *Emungo*, ἀπομύσσω. Et Onomaſt. *Emungo*, ἀπομύττω. *Cubito ſe emungere*, eſt ſordidum quæſtum exercere, unflätige handthierung treiben. vid. Erafmi Chiliades. ¶ 2. Eſt & *Emungere* aliquem defraudare, circumſcribere, einen ums geld bringen, berauben. Plaut. Epid. 3, 4, 57 *Qui me emunxiſti, mucidum minimi pretii.* Et Ter. Phorm. 4, 4, 1 *Emunxi argento ſenes.*

¶ Emunctus, *a, um*, geſchneutzt, geputzt; ut, *Homo emunctæ naris*, qui acri eſt exactoque judicio, ein mann eines fertigen verſtands, klug, Horat. 1 ſat. 4, 8. conf. Chiliadas. Hinc Artici *limati & emuncti* Quintiliano 12, 10 dicuntur. ¶ 2. Spoliatus, beraubt, ausgebeutelt. Horat. de Arte poët. v. 398 *Pythias emuncto lucrata Simone talentum.*

¶ Emunctio, ōnis, f. die ausſchneutzung. Quintil. 11, 3 *Emunctio frequentior non ſine cauſſa reprehenditur.*

¶ Emunctor, *oris*, m. impoſtor, deceptor, ein beraubter, betrieger, in Digeſt.

¶ Emunctōrium, *i*, n. eine lichtſchere, lichtputze, Vulg. Interpr. Exod. 25, 38.

¶ Promunctorium, *i*, n. idem. Gloſſ. gr. lat. προμυκτήριον, *promunctorium.*

Munia, municeps, municipium, &c. munificentia, munificus, quære poſt in *Munus.*

MŪNIO, *ivi, ītum, ire*, (etiam *Mœnire* veteres ſcripſerunt, vide ſupra *Mœnia*), eſt firmare, inſtruere, verſchantzen, verwahren, feſt machen; ut, *Munire caſtra*, Cæſ. B. Gall. 2, 5 &c. *Præſidiis, cuſtodiis, vigiliisque munire coloniam*, Cic. Catil. 1, 3. Et, *Tenere & munire ſe benevolentia multorum*, Idem de Finib. 2, 26. Et, *Munire viam*, die wege beſſern und bereiten. Quo tralate ſæpe uſus eſt Cicero; ut Att. 1, 17 *Muniunt quædam nobis ad retinendas opes noſtras tuta, ut ſpero, via.* Et pro Muræn. c. 23 *Hæc omnia tibi accuſandi viam muniebant*, es gab dir darzu gelegenheit und vortheil. Front. Strat. 4, 16 *Hoſti non ſolum dandam eſſe viam fugiendi, ſed etiam muniendam*, i. e. facilem & tutam reddendam. *Munire*, abſolute pro muros ſtruere, ſchantzen, fortificiren, Nepos 2, 6, 5. Translate eſt firmare vim dominationis; ut, *Munire imperium ſingulare*, Nepos in Regib. c. 2, 2.

¶ Muniens, *tis*. Curt. 4, 2, 13 *Munientibus coria velaque juſſit obtendi.*

¶ Mūnītus, *a, um*, feſt, befeſtiget; ut, *Nihil tam munitum, quod non expugnari poſſit*, Cic. Verr. 1, 2. *Oppidum munitiſſimum oppugnare*, Idem fam. 2, 10, eine feſtung belagern. Et, *Munitiſſimi portus*, Verr. 2, 5 *Munitiſſima pars inſulæ*, Livius 24, 22. Et, *Sapientiâ munitum pectus gerere*, hoc eſt, inſtructum, Cic. de Divin. 1, 22. *Munitior legatio*, id eſt, tutior, Idem Att. 2, 18. Sic & Offic. 2, 4 *Ex quo leges moreſque conſtituti, effectum, ut eſſet vita munitior*, deſto ſicherer.

¶ Munite, adv. idem. Compar. Varr. de L. L. 4, 32 *Opere munibant mœnia, quo munitius eſſent.*

¶ Mūnītio, ōnis, f. actus muniendi, die befeſtigung, fortification. Cæſ. Bell. Gall. 1, 49 *Quæ copiæ noſtros perterrerent, & munitione prohiberent.* Nepos 2, 7, 2 *Cum audiſſet, non multum ſupereſſe munitionis.* ¶ 2. Pro opere & munimento, die ſchantze, mauer, bollwerck, batterie. *Munitionibus urbem ſepire*, Cicero Phil. 13, 9. Et, *Munitiones disjicere*, Nepos 17, 5, 7. Et, *Munitioni, quam fecerat, legatum præfecit*, Cæſ. B. Gall. 1, 10.

¶ Mūnīmentum, *i*, n. opus munitionis, die ſchantze, mauer, wall, ꝛc. Curt. 3, 1, 5 *Cum extra munimenta ſe* (fluvius) *evolvit.* Cæſ. B. Gall. 2, 17 *Inſtar muri ſepes munimenta præbent.* conf. Liv. 30, 16 & Iuvenal. 9, 29. ¶ 2. *Munimentum & momentum* in veteribus libris permutatur. vid. Interpp. Livii 1, 47; 3, 70.

¶ Mūnīmen, *ĭnis*, n. idem, Virg. Georg. 2, 352. Lucan. 6, 22 *Sed munimen habet nullo quaſſabile ferro.*

¶ Munītūra, *æ*, f. idem. Romæ in hortis Carpenſibus legitur: STRVCTVRAM CVM MVNITVRA SARCOPHAGI SVIS IMPENDIS FECIT. vid. Ferret. Muſ. Lapid. p. 73.

¶ Mūnītor, *ōris*, m. ein ſchantzer, ein ſchantzgräber. Livius 7, 23 *Haſtati pro munitoribus intenti armatique ſteterant*, ſie bedeckten die arbeiter. Tac. Ann. 1, 64, 1 *Barbari perfringere ſtationes, ſeque inferre munitionibus niſi.*

¶ Munitorium, *i*, n. pro præcinctorio vel ſuccinctorio, eine ſchürtze, ſchurtzfell, in Iſidori Gloſſ.

¶ Munīto, *are*, frequentativ. feſt ſtellen. Cicero pro Roſc. c. 48 *Quam viam muniret, quod iter affectet, videtis*, wo er hinaus gedencke. Gruterus putat, ex antiquo poëta eſſe.

¶ Munībilis, *e*, quo quid munitur, bequem zu befeſtigen. Sidon. 2 epiſt. 2 *Porticus columnis invidioſa munibilibus.*

Compoſita:

¶ Circummūnio, īre, umher befeſtigen, umſchantzen. Cæſar de B. Civ. 1, 18 *Oppidum vallo caſtellisque circummunire inſtituit.* Hirt. B. Alex. c. 80 *Thapſum operibus circummunivit.* conf. *Circummœnire* in *Mœnio.*

¶ Circummūnītus, *a, um*, umſchantzt, eingeſchloſſen. Cæſ. B. G. 2, 30 *Caſtellis circummuniti.* conf. B. C. 1, 84; & Hirt. B. Hiſp. c. 34.

¶ Circummunītio, *onis*, f. die umſchantzung. Cæſ. B. C. 1, 19 extr. *Oppidi circummunitione fiebat.*

¶ Communio, īre, befeſtigen, verwahren; ut, *Communire caſtella*, Cæſ. B. Gall. 1, 8. & Nepos 7, 7, 4. Et, *Locu caſtellis idonea communire*, Idem Nepos 1, 2, 1.

¶ Commūnītus, *a, um*, feſt geſtellt, verwahrt, beſtätiget, per metaph. ut, *Omni autoritate aulæ communita*, Cicero fam. 15, 4. *Communita cauſſa Roſcii firmiſſimis & ſanctiſſimis teſtimoniis*, Idem pro Roſcio Com. c. 15. *Communitæ copiæ armis*, gewafnete trouppen, Flor. 3, 19, 11.

¶ Commūnītio, ōnis, f. die befeſtigung. Cicero de Orat. 2, 9 *Aditus ad cauſſam & communitio.* Et Vitruv. 10, 19 *Totam communitionem diſſipare.*

¶ Emūnio, īre, idem quod munire, vel altius munire, den feſtungs-bau hoch führen. Livius 26, 46. *Nam neque opere emunitus erat.* Tac. Agric. c. 31, 3 *Corpora ipſa ac manus, ſilvis ac paludibus emuniendis, verbera inter ac contumelias conterunt.* Virgil. Æn. 8, 228 *Fultosque emuniit obice poſtes.* Translate Seneca Controv. 17 *Adverſus metus emunire animum.*

¶ Emunītus, *a, um*, befeſtiget, fortificiret. Liv. 14, 21 extr. *Locus ſaxo quadrato ſeptus, atque arcis in modum emunitus.* Idem 21, 7 *Murus ſupra cæteræ modum altitudinis emunitus.*

¶ Emunitor, *oris*, m. apud Vegetium.

¶ Immunītus, *a, um*, unbefeſtiget, unverwahrt; ut, *Immunita via*, non munita, Cicero pro Cæcin. c. 19, ungepflaſtert, nicht ausgebeſſert. *Immunita caſtella*, Livius 22, 11. *Immunita Sparta*, Ovid. Met. 10, 169, ohne mauern. At

¶ Immūnio, īre, eſt intus munire, ſive ſimpliciter munire. Tac. Ann. 11, 19, 2 *Præſidium immunivit.*

¶ Permunio, īre, wohl befeſtigen. Tacitus Hiſt. 3, 9, 2 *Caſtra permuniit.* Liv. 30, 16 *Quæ munimenta inchoaverat, permunit.* conf. Juſtin. 24, 7, 8.

¶ Permunītus, *a, um*, wohl verwahrt, ſtarck befeſtiget. Juſtin. 2, 15, 9 *Themiſtocles indicat, permunitas Athenas eſſe.* Tac. Ann. 2, 7, 4 *Cuncta aggeribus permunita.* Liv. 7, 16 *Cum ante mœnia ſua, caſtris permunitis, conſediſſent.*

¶ Præmūnio, īre, vor etwas eine ſchantze legen, vorher verwahren, unterbauen. Cæſ. B. Civ. 3, 55 *Rutilius, qui Achaiam, miſſus a Pompejo obtinebat, iſthmum præmunire inſtituit.* Et c. 58 *Cæſar aditus duos magnis operibus præmunivit.* Per metaph. Cicero pro Cælio c. 8 *Illa quæ ex accuſatorum oratione præmuniri & fingi intelligebam, fretus veſtra prudentia, judices, non pertimeſco.* vide *Præmœnire*, ſupra in *Mœnia.* Cic. Att. 5, 13 *Illud præfulci atque præmuni queſo, ut ſimus annui*, da baue vor ꝛc.

¶ Præmunitus, *a, um*, verſchantzt, verwahrt, unterbaut. Cicero de Orat. 3, 9 *Genus dicendi præmunitum & ex omni parte cauſſe ſeptum.*

¶ Præmunītio, ōnis, f. die verſchantzung, verwahrung. Cicero de Orat. 2, 75 *Sine præmunitione orationis.*

¶ Supermunio, īre, zudecken. Colum. 9, 7 *Convenit alvearia porticibus ſupermunire.*

MŪNUS, ĕris, n. quod per liberalitatem ac benevolentiam datur alteri, eine gabe, ein geſchenck. Vetus Gloſſ. *Munus*, φιλοτιμία, φιλοξενία, δῶρον: Vbi φιλοξενία corruptum eſt. An φιλοξενία legendum? Donatus in Ter. Eun. 5, 8 DONVM, inquit, *præmium eſt: &* MVNVS, *præmium.* Sed DONVM *præmium Diis datur*; MVNVS, *præmium hominibus. Nam ſeparatim* DONVM *Deorum eſt:* PRÆMIVM *virorum eſt fortium:* MVNVS *hominum. Et* DONVM MVNVSque, *tam ante factum, quam poſt factum datur.* PRÆMIVM *non niſi poſt factum eſt:* DONVM & MVNVS *voluntarium:* PRÆMIVM *debetur.* Hæc ille. Sed Livius 3, 11 *Nobilitas generis, vires corporis munera a Dis data vocantur*, & contra Ovid. A. A. 3, 653 *Munera, crede mihi, capiunt hominesque Deosque Placatur donis Juppiter ipſe datis.* Adde Varr. L. L. 4, 36; & C. A. Dukerum de Latinit. Iuriscons. vet. p. 47 ſeqq. ubi a munitione aut mœnium exſtructione *munus* deducitur. *Munera militaria* erant centurionatus, præfecturæ, decurionatus &c. *Dona militaria*, quæ militibus ſingulis virtutis ergo dabantur, ut coronæ, quæ multifariæ erant, muralis, triumphalis, civica &c. ICti *Munus* dicunt, quod ex cauſſa datur: Lege *Inter donum* Dig. de Verbor. ſignif. *Dare, largiri, offerre munus*, Cicer. *Dare, offerre aliquid muneri*, Quintil. 1, 10 p. 85, etwas zum geſchenck geben, ſchencken. Idem 10, 6 *Refutare temporis munera longe ſtultiſſimum*, i. e. occaſionem. Hinc, ξενίων θυμὸς ἄριστος, *Munerum animus optimus*, man muß den guten willen für die that nehmen. Martial. 5 epigr. 18 *Odi doloſas munerum & malas artes: Imitantur hamos dona. Namque quis neſcit, Avidum voratâ decipi ſcarum muſca?* Porro de modeſtia in muneribus ac delectu, dictum eſt aliud; ὅτε πάντα, ὅτε πάντη, ὅτε παρὰ πάντων, i. e. *nec omnia, nec ubique, neque ab omnibus*, in Pandectis ex Epiſtola Severi & Antonini Imperatorum. ¶ 2. *Aliquem ſui muneris*, ſive *beneficii facere*, eſt ita mereri de aliquo, ut ſibi multum debeat, einen verbindlich machen. Æneas in Ovid. Met. 14, 124 *Numinis inſtar eris ſemper mihi, meque fatebor Muneris eſſe tui.* Tacitus Ann. 15, 52, 4 *Plerique Veſtini quoque conſulis acre ingenium vitaviſſe Piſonem crediderunt; ne aut libertatem moliretur, vel, delecto Imperatore alio, ſui muneris rempubl. faceret.* vid. Gruter. Suſpicion. 1, 13. In Juſtino 13, 4, 9 etiam loquendi hoc genus notavit Caſaubonus ad Suet. Claud. c. 23. Et Horat. 4 ode 3, 21 *Totum muneris hoc tui eſt, Quod monſtror digito prætereuntium &c.* das habe ich dir zu dancken. ¶ 3. Hinc & ſpectacula appellata *munera* ſunt, quod ambitioſa liberalitate & maximis ſumtibus edi ſolerent: vel, quod ad officium ſeu munus, quod mortuis debetur, pertinere exiſtimarentur. Mortuis enim ita litari, obtinebat opinio. Maritalis etiam functio *muneris* nomine venit Catull. 62 *Munere aſſiduo valentem Exercete juventam.* Quem laudat Burm. ad Samon. 610 *Irrita conjugii ſterilis ſi munera languent.* Lege Tertullianum de Spectaculis, & Lipſium Saturnal. 1, 7, itemque, ſi munerum origines, & ritus noſſe velis, Petr. Fabr. Semeſtr. lib. 2 p. 139. ¶ 4. *Munera* etiam dicuntur theatra ſeu loca, in quibus eduntur munera. Velleius 2, 130, 1 *Quam magnifico animi temperamento Cnæi quoque Pompeji munera abſumta igni reſtituit.* conf. Idem 2, 48, 2. vid. ibid. Gerh. Voſſius. Ovid. de Arte am. 1, 69 *Aut ubi muneribus nati ſua munera mater Addidit, externo marmore dives opus.* intelligit porticum Octaviam non longe a Marcelli porticu poſitam. vide Heinſius ad Ovid. Faſt. 6, 92 p. 194. Hinc Cicero Tuſc. 1, 29 de Deo & mundo: *Moderator tanti operis & muneris.* ¶ 5. *Munus* functio, die gebühr, das amt, die verrichtung. *Tuum hoc eſt munus, tuæ partes*, Cicero fam. 11, 5. Idem de Orat. 3, 30 *Me ad munus meum, penſumque revocabo.* Sic, *Fungi, perfungi munere. Curare munus ſuum*, Plaut. Truc. 2, 4, 76. Et, *Colere & efficere munus*, Cic. de Leg. 1, 5. *Exſequi munus*, Idem de Senect. c. 10 extr.

exer. ein amt verwalten, ausrichten. *Munus suscipere*, Quintil. procem. lib. 4. *Muneri alicui præponere aliquem*, Cicero de Orat. 2, 10, einen über ein amt setzen. *Munus* etiam de bellico opere passim usurpatur. Ovid. Metam. 13, 296 *Duri fugientem munera belli*, ubi al. *munia*. Cæterum ICti id *Munus* esse volunt, quod cum magna dignitate conjunctum non est, sed cum sumtu: L. *Honor.* ff. de Muneribus. Vide & quæ Hugo Grotius in Florum Sparsione de hac voce eleganter disserit ad L. *Munus* ff. de verb. signif. Serv. ad Æn. 3, 67 *Apud veteres etiam homines interficiebantur* (ad sepulcra mortuorum inter victimas) sed mortuo *Iunio Bruto cum multæ gentes ad ejus funus captivos misissent; nepos illius eos, qui missi erant, inter se composuit, & sic pugnaverunt: & quod muneri missi erant, inde munus appellatum.* ¶ 6. *Munus* & *Numen* in obliquis permutari a librariis observat Drakenb. ad Sil. 8, 233.

¶ Mūnuſculum, *i*, n. dimin. donum parvum. Cic. Att. 1, 9 *Tulliola tuum munusculum flagitat.* Catull. 65, 103 *Non ingrata munuscula.* Sen. epist. 10 *Vt cum aliquo munusculo epistolam mittam.*

¶ Munuſculārius, *i*, m. qui munuscula corradit, ein bettler, apud Augustinum. vid. Sarisb. 3, 11 & 12; Isidori Gloss.

¶ Mūnero, *are*, act. & Muneror, *ari*, deponentiale, munere afficere, begaben, beschencken, verehren. Cicero pro Deiot. c. 6 *Locus erat quidam, in quo erant ea composita, quibus rex eum munerare constituerat.* Sen. epist. 119 *Inani me lance muneras.* Plaut. Capt. 5, 1, 15 *Munerare beneficium*, pro gratum se pro beneficio præstare, sive referre gratiam dixit. conf. Nonius 7, 8, 1. Rurlus Cic. Att. 7, 2 *Alexion me opipare muneratus est.* Adde Gellium 18, 12 sub fin.

¶ Munĕrātus, *a*, *um*, passiv. beschenckt. Spartianus Adriano c. 3 *Locupletissime muneratus.* Ammian. 14, 7 *Mulier munerata vehiculoque imposita.*

¶ Muneratio, *ōnis*, f. die beschenckung. Vlpianus l. 1 § 5 ff. de tutelæ & rat. distrah. *Non necessaria muneratio.*

¶ Munerātor, *ōris*, m. qui munera edit, der ein geschenck oder schauspiel giebt, apud Florum 3, 20, 9. vide mox *Munerarius.*

¶ Muneratrix, *īcis*, f. ICt. in Dig.

¶ Munerābundus, *a*, *um*, begierig zu beschencken. Apul. 11 Met. p. 265 *Quisque munerabundi ad meum festinant illico reducem ab inferis conspectum.*

¶ Munerālis, *e*, die geschencke betreffend. Sic *Muneralem legem* Plautus dixit, qua munera prohibentur, quam Cincium tuliſſe atteſtatur Feſtus.

¶ Munerarius, *a*, *um*; ut, *Munerarius libellus* ap. Treb. Poll. in Claudio 5, in quo munerum h. e. ludorum ratio deſcripta.

¶ Mūnerārius, *i*, m. muneris exhibitor, ein verehrer. Quam vocem Auguſtum primum uſurpaſſe, Quintil. ſcripſit 8, 3. Eſt autem, qui ludos gladiatorios ſive ſpectacula præbet populo, quæ & ipſa *munera* appellantur, apud Suet. Domit. c. 10; & Senecam patrem præfat. l. 4 Controverſ. quem Florus 3, 20, 9 *Muneratorem* appellat.

¶ Munĭco, *are*, pro *Communicare*, ſive largiter impertiri, mittheilen, Feſtus.

¶ Mūnis, *e*, ad officium ſeu munus obſtrictus, verpflichtet, verbunden. Plaut. Merc. 1, 1, 104 *Dico ejus promeritis gratum & munem fore. Munes* itaque, qui munia faciunt ſive tenentur facere. Quibus opponuntur *Immunes*, de quibus in compoſitis. conf. Feſtus, & Nonius 1, 88.

¶ Mūnia, *orum*, n. plur. obſequia ſcil. & officia, quæ publice præſtantur, dienſt, amt und pflicht; ut, *Suis cervicibus munia ſuſtinere*, Cicero pro Sextio c. 66. Et Liv. 1. 42 *Belli pacisque munia non viritim, ſed pro habitu pecuniarum fiant.* Conf. Drakenb. ad 36, 31. Tacito frequens vocabulum, cujus ſunt: *Munia conſulatus obire*, Annal. 2, 26, 2; *Vrbis & militiæ munia ſimul obire*, Annal. 6, 8, 3; Et, *Implere ducis munia*, Hiſt. 1, 62, 3. conf. Vellej. 2, 70, 1. Sponius Miſc. Erud. Antiqu. p. 36 ex Romano lapide: OB HAEC INSIGNIA GENERA MVNIORVM. v. *Immunis.*

¶ Munĭceps, *ĭpis*, c. qui munera civilia ſuſtinet, ſed aliunde in civitatem receptus eſt, ein mitgenoß der bürgerſchafft, mitbürger, bürger. Iuſtin. 2, 12, 14 *Themiſtocles perſuadet omnibus, patriam municipes eſſe, non mœnia, civitatemque non in ædificiis, ſed in civibus poſitam.* Breviter, *municeps* eſt, qui in ſua patria munus, id eſt, officium publicum capere poteſt: & *incolæ* opponitur, id eſt, indigenæ ſive advenæ. Namque & Cicero *incolas* cum *peregrinis* conjungit. Vide Vlpianum Lege 1 Dig. *ad municipalem*, & ibi Grotium in Florum Sparſione; iremque Onuphr. Panvinium lib. 3 Deſcript. Imperii Rom. p. 325, & 354; & imprimis Pompejum Feſtum, diverſas vocabuli notiones in ſuo de Verborum Significatione libro interpretantem, nec non Dukerum de Latinit. ICt. ver. p. 48. ¶ 2. *Municipes* etiam ſocios ejusdem municipii appellamus, landsleute. Sic Cicero C. Marium vocat *municipem ſuum*, quia uterque Arpinas, ſeu Arpino municipio oriundus, ſein landsmann. Poſt red. ad Quir. c. 8.

¶ Munĭcĭpium, *i*, n. certum genus oppidorum, in Italia præſertim, jure ſuo & magiſtratu utentium, ideoque diſtinctorum a coloniis & præfecturis, eine ſtadt oder flecken, ſo ſein beſonder bürgerrecht hat. Cicero pro Roſcio c. 6 *Roſcius municeps fuit, genere & nobilitate ſui municipii primus.* Idem ſam. 13, 30 *Erat adſcriptus in id municipium*, er war in der ſtadt bürger worden. Vide Grotium atque Onuphr. Panvinium laudatis locis. *Municipia dicebantur civitates ſuo jure, & legibus gaudentes, muneribus tamen Pop. Romani & honoribus gaudentes*, Gell. 16, 13, quem vide.

¶ Municipiŏlum, *i*, n. dimin. Sidon. 3 epiſt. 1 *Eccleſia Arverni municipioli.*

¶ Municipālis, *e*, ad municipium pertinens; ut, *Homines municipales*, Cic. Att. 8, 13. *Municipalia prodigia*, pro municipibus ſumme ſceleratis, Florus 3, 18, 6. *Municipalia ſacra*, Feſt.

¶ Municipaliter, adverb. idem. Sidon. Apollinaris 1 epiſt. 11 *Non eminentius, quam municipaliter natus:* hoc eſt, cujus majores nullam publicam dignitatem attigerunt.

¶ Municipātim, adverb. idem; ut, *Municipatim dividere*, id eſt, *per municipia*, Suet Cæſ. c. 14.

¶ Municipatus, *ūs*, m. ſubſt. jus municipale, die mitbürgerſchafft. Tertull. de Corona mil. c. 13 ita vertit Apoſtoli πολίτευμα Phil. 3, 20 *Tu peregrinus es, mundi hujus civis ſuperni Hieruſalem. Noſter, inquit, municipatus in cælis.* Imitatur Hieronymus iæpe idem Apoſtoli verbum ita vertendo, epiſtola 1 ad Heliodorum, & 3 ad eumdem, ſive Nepotiani Epitaphio: & 13 ad Paulinum: & epiſt. 58 ad Damaſum extr. &c.

¶ Munĭfer, *ĕri*, m. qui munera fert, Iſidor. Gloſſ.

¶ Mūnĭficus, *a*, *um*, freygebig. Cicero Off. 2, 18 *Convenit tum in dando munificum eſſe, tum in exigendo non acerbum.* Et pro Roſc. Com. c. 8 *Semper liberaliſſimus munificentiſſimusque fuit.* Feſtus Pompejus: MVNIFICIOR *a munifico identidem Cato dixit, cum nunc* MVNIFICENTIOR *dicamus; quamvis munificens non ſit in uſu.* ¶ 2. Nonius 1, 88 ex Pacuvio & Lucilio probat, quod *Munificus* apud veteres dictus fuerit *pariter volens*, vel *conſentiens ad ea, quæ amici velint*, gleich geſinnt.

¶ Munifice, adv. gütig; ut, *Munifice & æque tueri*, Cic. de Fin. 5, 23 *Munifice adjuvare rem alicujus*, Liv. 22, 37.

¶ Munificentia, *æ*, f. liberalitas, die mildigkeit; ut, *Sine munificentia quem præterire*, Liv. 22, 61. Idem 7, 16 *Ad copiam rerum addidit munificentiam, quod nihil in publicum ſecernendo, augenti rem privatam militi favit.*

¶ Munĭfex, *ĭcis*, m. der dienſte thut. *Munifices* dicebantur milites infimi ordinis, quibus omnia militiæ munia incumbebant, quibusque tribuni & centuriones in modum ſervorum utebantur. His opponebantur *Beneficiarii*, qui vacationem munerum militarium habebant, Cataubon. ad Suet. Aug. vide & paullo poſt *Immunis.* Vſus hac voce, ut militari, Vegetius 2, 7 extr. vid. Miſc. Obſerv. Vol. VII p. 356. & Ammianus 16, 5 *Munificis militis vili & fortuito cibo contentus.* Plinius autem 11, 40 adjective vocat *Mammam munificem*, quæ fœtum lactat.

¶ Munificium, *i*, n. res non immunis, non libera a vectigalibus & portoriis. Paulus ICt. l. 4 § 1 D. de Publ. & Vect. *Si quid amplius quam mandatum eſt, transferat, id munificium ſit.* conf. Parei Lex. Ctit. p. 761.

¶ Mūnĭfico, *are*, beſchencken, begaben. Lucret. 2, 625 de Cybele: *Munificat tacita mortales muta ſalute.*

¶ Munerigĕrulus, *i*, m. ein geſchencktrager. Plaut. Pſeud. 1, 2, 48 *Manipulatim mihi munerigeruli jam hic aſſint.* Pateus etiam in Truc. 2, 7, 1 *Muneridammigerulos* agnoſcit.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Commūnis, *e*, quod non eſt proprium, quo multi ſimul utuntur, a *Con* & *Munus*, ut τῷ *Immunis* oppoſitum ſit, gemein, allgemein. Cicero de Fin. 3, 1 *Cujus uſus vulgaris communisque ſit.* Id. Verr. 2, 46, 1 *Qui oppidum — locis communibus — decoravit*, h. e. ædificiis publicis. Sic mortalitas dicitur eſſe res *communis* hominis & beſtiæ: contra rationalitas propria dicitur eſſe homini. Interdum ponitur ſine caſu: Cicero Off. 1, 17 *Magnum eſt, ſepulcra habere communia:* interdum cum dativo; Idem de Senect. c. 19 *Omni ætati mors eſt communis:* aliquando cum genitivo: Idem Off. 1, 16 *Amicorum omnia ſunt communia:* vel ut Terentius effert Adelph. 5, 3, 18 *Communia ſunt amicorum inter ſe omnia:* nonnunquam cum dativo, & ablativo, præeunte præpoſitione *cum*: Salluſt. initio Catil. *Nobis commune cum Diis*, &c. Cicero de Leg. 2, 23 *Hæc locupletibus fere cum plebe communia.* Idem Att. 11, 1 *Pericula, quæ mihi communia ſunt cum cæteris, fortius feram.* Etiam cum præpoſitione *Inter*: Idem Cicero de Leg. 1, 7 *Quibus hæc ſunt inter eos communia.* Et cum *Apud*: Cicero ſam 7, 12 *Commune nihil poteſt eſſe apud eos, qui omnia voluptate ſua metiuntur.* Menandri eſt: *Bonum commune eſt vir bonus bene habens*, κοινὸν ἀγαθόν ἐϛι τὸν χρηϛὸν εὐτυχῶν, deſſen viele genieſſen. Virgil. Æneid. 2, 709 *Vnum & commune periclum, Vna ſalus ambobus erit*, wir wollen gutes und böſes mit einander ausſtehen. Cicero Off. 1, 16 *Omnes res ad communem hominum uſum natura genuit*, zu gemeinem nutz und gebrauch. *Senſus communis*, menſchen-verſtand. *Senſu communi carere*, Horat. 1 ſat. 3, 66. *Communi & leni eſſe animo*, gedultig und gutwillig ſeyn, Ter. Heaut. 5, 1, 39. *Communem locum*, pro lupanari dis dixit Seneca Controv. 1, 2. ¶ 2. *Communes* etiam dicuntur, qui nihil ſuperbe & ſuperciliose ſibi præ aliis arrogant; ſed omnia ſibi cum aliis communia volunt; qui iidem civiles, comes, jucundi, ut & clementes benignique audiunt, geſellig, leutſelig, freundlich. Cicero ſam. 4, 9 *Eum magis communem cenſemus in victoria futurum fuiſſe.* Idem de Senect. 17. *Cyrus minor, rex Perſarum, communis erga Lyſandrum, atque humanus fuit.* Conf. Gronov. Obſerv. 2, 12. & Drakenb. ad Liv. 4, 10. Nepos 25, 3, 1 *Hic autem ſic ſe gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur.* Nam *Communis* hic eſt, qui ſe æqualem infimis quodammodo, & parem facit. Eutrop. 8, 2, 15 *Communis circa omnes.* Nam & ita loquuntur auctores. Sic enim Eutropius Trajanum *æqualem ſe omnibus exhibuiſſe* ſcribit, cum ejus civilitatem laudat, & de eodem Victor Iunior: *Liberalis in amicos, & tamquam vitæ conditione par ſocietatibus perfrui*; Plinius Paneg. ejus c. 2 *Enimvero quam commune & ex æquo, quod* FELICES NOS, FELICEM ILLVM, *prædicamus?* id eſt, quam civile. Suet. Claud. c. 21 *Nec ullo ſpectaculo communior aut remiſſior erat.* Servius ad illud Virgilii: COMMVNEMQVE VOCATE DEVM: *humanum, beneficum*, φιλάνθρωπον. *Vnde* & Communes homines *dicimus.* Græci perinde tales κοινὸς vocabant: ut Plutarchi, Dionis & aliorum exempla evincunt. S. Paulus κοινωνικὸς appellat 1 ad Tim. 6, 18. Recentiores Latinorum *Communibus*, hoc ſignificatu, *Singulares* opponunt: de quo ſuo loco.

¶ Commune, ſubſtantive pro communi republica. Cicero Verr. 2, 46 *Commune Siciliæ.* Cicero de Invent. 2, 3 *Conferre in commune*, zu gemeinem nutz wenden. Horat. 1 od. 15, 14 *Privatus illis cenſus erat brevis, Commune magnum &c.* Idem 1 epiſt. ult. v. 4 *Paucis oſtendi gemis, & communia laudas?* id eſt, publica. *In commune*, i. e. communiter, insgemein, cui opponitur *partim.* Tacitus Hiſt. 1, 25, 3 *In commune omnes metu militiæ mutandæ exterrebantur.* Claudian. de 4 Conſ. Hon. 296 *In commune jubes ſi quid, cenſesque tenendam, Primus juſſa ſubi.* Latinus Pacatus Paneg. Theodoſ. cap.

cap. 21 *Quæ non partim, ſed in commune conducant.* conf. Parei Lex. Crit. p. 233. Sed apud Florum 2, 16, 7 *Æris, auri, argentique venæ in commune fluxere,* es iſt alles durch einander geſloſſen.

¶ Commūniter, adv. non diviſe, gemeinſchafftlich, zugleich, ungetheilt. Liv. 1, 10 *Tres populi communiter bellum parant.* Et c. 45 *Dianæ Epheſiæ templum communiter a civitatibus Aſiæ factum,* mit einander, zuſammen. Cic. pro Roſc. Am. c. 37 *Iſte Roſcius omnia cum Chryſogono communiter poſſidet,* er ſitzt mit ihm in ungetheilten gütern. ¶ 2. Lactantio 5, 12, 3 idem eſt quod *vulgariter; Quoniam communiter cum Deorum cultoribus loquimur.* ¶ 3. *Communiter* & *Comiter* in Codicibus permutantur. v. Burm. ad Suet. Claud. 21 Drakenb. ad Liv. 25, 12.

¶ Communitus, adv. pro *Communiter.* Varro ap. Non. 11, 6 *Vt Deos colere debet communitus civitas, ſic ſingulæ familiæ debemus.*

¶ Commūnio, *onis,* f. communitas, die gemeinſchafft, geſellſchafft. Cic. de Leg. 1, 7 *Inter quos eſt communio legis, inter eos communio juris eſt.* Et pro Milone c. 36 *Fortunas meas in communionem tuorum temporum contuli,* id eſt, in ſocietatem periculorum.

¶ Communĭtas, *ātis,* f. idem. Cic. de Amic. c. 17 *Sit inter eos omnium rerum, conſiliorum & voluntatum, ſine ulla exceptione, communitas.* Idem fam. 9, 24 *Communitas vitæ atque victus.* Et Phil. 6, 2 *Legationis communitas.*

¶ Commūnĭco, *avi, atum, are,* conferre eſt, & impartire, mittheilen. Sic autem utuntur, *communicare cum aliquo aliquid, communicare inter ſe de aliqua re, &c.* mit einem ſich unterreden, etwas überlegen. Cic. Att. 1, 18 *Nihil mihi nunc ſcito tam deeſſe, quam hominem eum, quicum omnia, quæ me curâ aliqua afficiunt, una communicem.* Et in Verr. Divinat. c. 11 *Benigniſſime communicare cum aliquo aliquid.* Et fam. 1, 7 *Pompejus mecum ſæpiſſime de te communicare ſolet.* Sic, *Multa de re aliqua inter ſe communicare,* Idem Cic. pro Quintio c. 4, h. e. colloqui & conferre. Liv. 3, 70 *Communicare conſilia laudesque.* Cum dativo etiam Cæſ. B. C. 3, 18 *Quibus communicare de maximis rebus Pompejus conſueverat.* vid. Borrich. Vind. p. 28. ¶ 2. Liv. 4, 24 pr. deponentialiter poſuiſſe videtur, *Cum quibus ſpem integram communicati non ſint.* Iac. quidem Gronovius conjicit, *communicari non ſirint:* ſed illud tuetur Græv. ad Cic. Att. 2, 17 pr. & Perizon. ad Sanctii Minerv. 1, 15, 4.

¶ Communĭcans, *tis.* Cic. de Amic. c. 6 *Amicitia adverſas res partiens communicansque leviores facit.*

¶ Communicātus, *a, um,* mitgetheilt. Liv. 22, 27 *Sibi communicatum cum illo, ſed non ademtum imperium eſſe.* Idem 8, 25 *Communicato inter ſe conſilio,* da ſie ſich mit einander berathſchlaget.

¶ Communicatus, *ūs,* m. ſubſt. communicandi actus. Apulej. de Deo Socrat. p. 44 *Nullo inter ſe propinquo communicatu naturæ.*

¶ Communicatio, *ōnis,* f. idem; & quidem *conſilii, ſermonis:* ut, *Suaviſſima ſermonis communicatio,* Cic. Att. 1, 17. ¶ 2. Eſt & *Communicatio* ſchema, ἀνακοίνωσις, de quo ſic Cic. de Orat. 3, 53 *Communicatio eſt quaſi cum iis ipſis, apud quos dicas, deliberatio;* ut, *Vos interrogo, quid tandem fieri oportuit?* vid. Voſſ. 5 Inſtit. Orat. p. 366.

¶ Communicator, *ōris,* m. qui communicat. Arnob. lib. 4 ſub fin. *Familiaris communicatores rei.* Tertull. de Pudicitia c. 22 eſt particeps communionis eccleſiaſticæ, excommunicato oppoſitus: *Alii,* inquit, *ad metalla confugiunt, & inde communicatores revertuntur.* Lege quæ ibi Rigaltius commentatus eſt.

¶ Communicārius, *a, um;* ut, *Communicarius dies,* in quo omnibus Diis communiter ſacrificabatur. Quære apud Feſtum *Pandicularius.*

¶ Communicabĭlis, *e;* & Communicativus, *a, um,* quod communicatur, apud Philoſophos & ICtos.

¶ Communĭceps, *ĭpis,* m. ein mitbürger, reperitur in Vet. Inſcr. apud Conſtantin. Landum in Numiſm. p. 18.

¶ Excommunĭco, *are,* apud ſcriptores eccleſiaſticos, ausſchlieſſen aus der gemeine, verbannen. v. g. Hieron. adv. Rufin. 2, 5 *Synodus, a qua excommunicatus eſt, &c.* Sic &

¶ Excommunicatio, *ōnis,* f. der bann, die verbannung.

¶ Incommunis, *e,* minime communis, ungemein. Tertull. de Pallio c. 3 *Indumentorum formæ cæteris incommunes.*

¶ Incommunicabilis, *e,* was man einem nicht geben oder mittheilen kan; ut, *Nomen incommunicabile,* Vulg. Int. Sap. 14, 21.

¶ Emūnĭtas, *atis,* f. idem fere quod Immunitas, levi differentia, quam oſtendit Rigaltius ad Tertull. de Reſurrect. c. 58. Ibi enim hoc vocabulo uſus fuit Tertull.

¶ Immunis, *e,* frey, ledig, unbeſchwert, pl. *Immunes* ſine munere, qui liberi ſunt, & munere vacantes, ut Feſtus interpretatur, ſteuer- oder dienſt-frey. Cic. de Leg. Agrar. 5, 2 *Conditione commodiore ſunt immunia, quam illa, quæ penſitant,* freye güter ſind beſſer als zinsbare. *Sine fœdere immunes & liberæ civitates,* Idem in Verr. 3, 6. Et, *A malis nemo eſt immunis,* unglücks iſt niemand überhoben. Ita vertere licuerit illud Sophocl. in Oedip. Κακῶν δυσάλειπος ὐδείς. Vellej. 2, 14, 3 *Domus immunis ab omnibus arbitris,* da niemand hinein ſehen kan. Idem 2, 46, 2 etiam ſine præpoſitione dixit: *Immunis voluptatibus.* Item 2, 35, 2 *Immunis humanis vitiis.* Et 2, 120, 3 *Immunis calamitate exercitus,* verſchonet von der plage. Liv. 1, 43 *Vna,* inquit, *centuria facta eſt immunis militia.* Et Seneca Hippolyto v. 1054 *Immunis metu.* Cum genitivo Virg. Æn. 12, 559 *Vrbem immunem tanti belli.* Et Ovid. Met. 3, 11 de bove *Nullum paſſa jugum, curvique immunis aratri.* Sic & Vellej. 2, 7, 2 *Immunis delictorum paternorum.* ¶ 2. Sunt autem proprie *munia,* quæ publice præſtantur: ut, *tributa, vectigalia, &c.* In militia *valli, foſſæ exſtructio: pabuli, lignorum &c. aggeſtus.* Hæc qui facere cogebantur, appellati MVNIFICES: liberi ab his, IMMVNES, aut BENEFICIARII. Nam vacationem horum muniorum beneficio imperatoris milites conſequebantur. vide Grotium ad l. 1 π. ad municip. in Florum Sparſione. Hinc *immunis* pro otioſo & ἀσυμβόλῳ apud Horat. 4 ode 12, 23. Quorſum pertinet illud Cic. Amic. 14 *Non eſt enim inhumana virtus, neque immunis,* h. e. quæ nihil ex ſe in medium conferre velit. Sic pro pura & vacua ſcelere, *immunem manum* Idem dixit 3 ode 23, 71. vide ad utrumque locum Torrentium.

¶ Immūnitas, *ātis,* f. vacatio a muneribus & oneribus, freyheit von beſchwerden. *Dare immunitatem,* Cic. fam. 12, 1. *Alios immunitatibus juvare,* Tac. Hiſt. 3, 55, 3.

¶ Immunitio, *ōnis,* f. idem. Theod. Cod. *Immunitionis onera.* v. Salmaſ. Hiſt. Aug. p. 517.

¶ Immunĭfĭcus, *a, um,* unfreygebig, karg. Plaut. Trin. 2, 2, 69 *Immunifico, ſcis, quid cantari ſolet; quod habes, ne habeas: Et illud, quod nunc non habes, habeas malum.*

¶ Rĕmūnĕro, *are,* & Remuneror, *ari,* quod eſt, munus munere viciſſim compenſare, vergelten, wiederum begaben. *Quibus officiis beneficia remunerabor?* Cic. poſt red. in Senat. c. 12 pr. *Ad remunerandum nihil ſuppetit, præter voluntatem,* Idem fam. 15, 13. *Remunerare* invenies apud Cic. de Petit. Conſul. Quintil. Declam. 2, & Papin. ICt. D. 17 t. 1 l. 7.

¶ Remunerātus, *a, um,* der etwas wieder vergolten oder entgegen geſetzet hat. Gell. 18, 13 *Facete Diogenes ſophiſma remuneratus.*

¶ Remuneratio, *ōnis,* f. die vergeltung; ut, *Nihil eſt remuneratione benevolentiæ jucundius,* Cic. de Amic. c. 14. Et Off. 2, 20 *A quo expeditior & celerior remuneratio fore videtur, in eum fere eſt voluntas noſtra propenſior.* Gloſſ. Vet. *Remuneratio,* ἀντίδωρον.

¶ Remunerator, *ōris,* m. ein vergelter. Tertull. Apolog. c. 36 *A Deo remuneratore.* Vſus & Interpres Vet. epiſt. ad Ebræos c. 11, 7.

¶ Remunerabĭlis, *e,* das man wieder vergelten oder gleich machen kan. Sarisb. epiſt. 143 *Remunerabilius eſt, exulem ad bonorum participium invitare.* Hinc

¶ Irremunerabĭlis, *e,* das man nicht vergelten kan; ut, *Irremunerabili beneficio pigneratus,* Apulej. 11 Mileſ. p. 269. Eſt etiam 3 p. 139.

¶ Irremunerātus, *a, um,* unbegabt. Caſſiodorus 2 epiſt. 16 extr. *Si hanc ſobolem irremuneratam relinquere debuimus.*

MŪNȲCHIA, *æ,* f. portus Atticæ, ut Stephanus ait, ſeu ut Strabo lib. 9, collis Cherſoneſi ſpeciem præbens; introitum habens oris anguſti. Nepos 8, 2, 5 *Hinc in Pyræeum tranſit, Munychiamque munivit,* ubi vid. Lamb. It. Clem. Alexandr. 1 Strom. p. 253 C. de ara Phoſphori a Thraſybulo ibi excitata. v. Lambinum ad Nepotem, Statium 5 Silv. 3, 108, & Ioh. Meurſium, qui peculiari commentario de illa egit.

¶ Munychius, *a, um,* adject. ut, *Agri Munychii,* Ovid. Met. 2, 709. *Rura Munychia,* Statius 12 Theb. v. 616.

MŪRÆNA, *æ,* f. μύραινα, piſcis marinus, anguillam magnitudine & figura referens, ſed qui corpore paullo eſt craſſiori, eine murene, muraal, prick, lamprete, Plin. 9, 23. Manut. ad Cic. fam. 7, 26 extr. Cum ſerpentibus non miſcetur aut generat, ſed marem habet proprium, qui *Myrus* dicitur, ſerpenti ſimilis. Hinc fabulæ ejus origo. *Murænæ flutæ,* ſummis aquis perpetuo innatant, Geſnerus. vide *Fluta.* Martial. 10 epigr. 30 *Natat ad Magiſtrum delicata Muræna.* Conf. Horat. 2 ſat. 8, 42. Macrob. Sat. 3, 15. Plin. 9, 55. ¶ 2. *Muræna* etiam cognomen Romanum: ut, *L. Muræna Conſul,* pro quo orationem habuit Cicero, quæ extat. Malunt tamen nonnulli *Murænam* ſine diphthongo ſcribere, auctoritatem Faſtor. Capit. & nummorum familiæ Liciniæ ſequentes. v. Drakenb. ad Liv. Epit. 86.

¶ Murænŭla, *æ,* f. dimin. ein neunauge. ¶ 2. Eſt & *Murænula* catena collaris ex auri lenteſcentis ſegmentis flexibilis, eine kette um den hals, Vet. Interpr. Eſa. 3, 20; & Hieron. præfat. ad Iob.

Muratus, muralis, vide paullo poſt *Murus.*

MVRCIA, *æ,* f. olim *Venus Myrtea,* deinde *Myrtia,* a *myrto* dicta, auctoribus Varrone, de L. L. 4, 32 Plinio 15, 29 & Plutarcho, *Dea amoris,* ſive *Venus,* Item, *Dea ſegnium,* ut Arnobius vocat lib. 4. De ea ita Auguſtin. de Civ. D. 4, 16 *Vocaverunt Deam Murciam, quæ præter modum non moveret, ac faceret hominem, ut ait Pomponius, murcidum,* id eſt, *nimis deſidioſum & inactuoſum.* Murciæ Deæ ſacellum erat ſub monte Aventino, qui antea *Murcus* vocabatur; Feſtus & Varro l. c. v. Iuretum 10 miſcell. in Symm. ad epiſt. 12. Dempſter. in Roſin. p. 400, & Elmenh.

¶ Murcĭdus, *a, um,* vel *Muricidus,* faul, ſchläffrig. Plaut. Epid. 3, 1, 12 *Homo murcidus,* uti vult Salm. ad h. l. conf. Auguſtini verba in *Murcia.*

¶ Murcus, *i,* m. qui, ut refugeret neceſſitatem ſubeundæ militiæ, manus ſibi debilitavit: vide Leg. 4 Dig. de re militari: & Leg. 4 & 5 Cod. Theodoſ. de tironibus: itemque Cujacium Obſervat. 15, ult. Rei ipſius & Suetonius meminit Aug. c. 24. Ejusdem autem originis & *Murcus* & *Murcidus* in Etymolog. fecit Voſſius. Vide ex Ammiano ſupra in *Debilito.* Hinc

¶ Murceus, *a, um,* ignavus, ſegnis, träge. Onom. vet. *Murcei* νωθής. Scribitur etiam *Murtius, a, um;* & hinc Apul. Met. 6 p. 665 *Convenire metas Murtias,* eſt convenire ad ſedem domiciliumque Deæ Veneris. conf. Tertull. de Spectac. c. 8. Aliis itaque *Murtius* idem eſt ac ſpectans ad circum; leguntque alii *Muritius.*

¶ Murcĭnārius, *i,* m. *mutilus* in Gloſſ. Iſidori, qui nimirum ſibi pollicem præcidit, ne militaret, ein faullenzer. vid. Voſſ. Etym. p. 332.

MVRCIŎLVM, *i,* n. ſemen lentiſci apud Columellam, a figura muricis, quaſi *murciolum;* quod ſcil. lentiſcus præter baccas ferat oblonga cornicula, muricis inſtar intorta & acuta in ſummo. vid. Hermol. ad Plin. 9, 3 Sed apud Columellam nihil tale niſi forte 10, 238, ubi cinara *Myrteolo modo crine viret.* v. ſub *Myrtus.*

MVREX, *ĭcis,* m. piſcis marinus, cujus ſpecies eſt concha, eine ſtachelſchale, ſtachelſchneck, purpurſchneck, Geſner. Ex cujus ſanguine color efficitur purpureus. ¶ 2 Hinc pro *purpura* interdum id nomen uſurpatur, purpur. Virg. Æn. 4, 262 *Tyrioque ardebat murice lana. Imperatorius murex,* Ammianus 15, 21. ¶ 3. *Muricem,* ſaxi etiam aſperitatem Virgilius dixit Æn. 5, 205 *Concuſſæ cautes & acuto murice remi Obnixi crepuère,* ſcharffe ecken am felſen. Et Silius 17, 281

17, 281 *Tum murice acuto Disiliens sonuit rupta compage carina.* ¶ 4. Et *Murices* machinulæ sunt ferreæ aculeatæ, quas τριβόλους Græci dicunt, fußeisen, fußangel. *Murices ferreos in terram defodere*, apud Curtium 4, 13, 36.

¶ Muricatus, *a, um*, formam muricis habens. Plin. 20, 23 *Vtrique carduo* (silvestri) *folia panda, spinosa, muricatis cacuminibus.*

¶ Muricātim, muricis modo & more. Plin. 9, 33 *Vertice muricatim intorto.*

¶ Muriceus, *a, um*, spitzig von steinen. Auson. epist. 9, 4 *Antra & muriceis scopulorum mersa lacunis.*

¶ Mūrĭlĕgulus, *i*, m. qui purpuras & murices perquirit, ein purpurschnecken-fischer. Vet. Gloss. *Murilegulus*, κογχυλευτής. Est & in Codice titulus de *murilegulis*, &c.

MVRGANTIA, *æ*, urbs Siciliæ, Liv. 24, 36; & 26, 21. *Frondosis Morgantia campis* dicitur Silio 14, 265, ubi emendat vir doctus *Murgantia.* ¶ 2. Valida urbs in Samnio, v. Liv. 10, 17 pr. Hinc

¶ Murgentīnus, *a, um*, adj. ut, *Murgentinum vinum*, Cato R. R. c. 6 & 25. *Vva Murgentina*, Colum. 3, 2; & Plin. 14, 2.

MVRGĪSO, *onis*, m. *morator callidus*, in Gloss. Isidori; ein zauderer, verzögerer; secundum Festum *a mora & decisione.*

MŪRIA, *æ*, & Muries, *ēi*, f. salsamentum ex piscium liquamine, speciatim ex labe thynnorum, vulgarior & vilior garo. vid. Scalig. Auson. Lect. l. 2 c. 28 p. 165, qui docet etiam *muriam aridam* esse, quam nos vocamus stockfisch. Tales sunt, credo, Quint. 8, 2, 1 *Durati muria pisces.* Altera vulgaris muria fuerit, nisi garum appellare malis, heringslacke, it. sardellenbrühe. Conf. quas laudat Burm. ad Quint. 8, 2 pr. *Muriâ condire*, einsalzen, einpöckeln, Columell. 12, 25. Et Cato c. 88 *Ea muries erit, qua carnem, vel caseos, vel salsamenta condias.* Horat. 2 sat. 4, 65 *Miscere mero muriaque.*

¶ Muriāticus, *a, um*, in der lacke liegend. Vide Taubmanni collectanea ad illud Plauti Pœnulo 1, 2, 32 *Quasi salsa muriatica esse autumantur*, herina, stockfisch.

Muricidus, vide infra *Mus.*

MŪRĪNA, *æ*, f. dulce potionis genus, quod Græci *nectar* vocabant, ex uvæ genere *murinæ* nomine. vid. Gell. 10, 23; & Festus, qui tamen *murinam* cum vino *murrhato* confundit. Alii scribunt *Myrina*, ut sit οἶνος μύρῳ κεκραμένος, *vinum unguento temperatum.* Aliis est *Myrrhina* sive *Murhina*, qua de potione infra in *Myrrha.*

Murīnus, vide *Mus*, Muritius, *Murcia.*

MVRMVR, *ŭris*, n. aquæ & cujuscunque rei strepitus nomen est fictitium, Quintil. ein getöne, geräusch, murmeln. Furentium est, tum ventorum, ac maris, Luca. 5, 190 *Spumea tum primum rabies - - & anhelo clara meatu Murmura.* add. Id. 9, 927. *Maris murmur*, Cic. de Orat. 3, 40. Et Virg. Æn. 4, 160 *Magno miscetur murmure cælum.* Plura Burm. ad Nemesia. Cyneg. 276. conf. Nonius 3, 142, ubi Varro gen. masc. *murmur verus.*

¶ Murmŭro, *avi, atum āre*, murmur edere, murren, brummen. Varr. L. L. 5, 7 *Murmurare dictum a similitudine sonitus. Qui murmurat, ita leniter loquitur, quod magis id sono facere, quam ut intelligatur, videatur.* Plaut. Aul. 1, 1, 13 *Scelesta sola secum murmurat.* Virg. Æn. 10, 122 *Murmurat unda*, das wasser rauschet. Ovid. Met. 11, 52 *Flebile lingua Murmurat exanimis.* ¶ 2. *Murmurer, ari*, dep. ex Varrone & Quadrigario apud Nonium 7, 85.

¶ Murmurans, *tis*. Plin. 18, 35 *Murmurans ignis.* Cic. Tusc. 5, 40 *Fremitus murmurantis maris.* conf. Vulg. Interp. Nahum. 2, 8.

¶ Murmurātus, *a, um*, apud Aputejum esse dicitur.

¶ Murmurātio, *ōnis*, f. das murmeln, geräusche. Plin. 10, 3 de aquilæ genere, quæ Valeria dicitur: *Sola sine clangore, sine murmuratione.* ¶ 2. *Murmuratio*, unwille, ungeduld, gemurre. Sen. epist. 107 *Optimum est, Deum, quo auctore cuncta proveniunt, sine murmuratione sequi.*

¶ Murmurator, *ōris*, m. ein murmeler. Gloss. Vet. *Murmurator*, γογγυσής. Augustin. Retract. 2, 20 *Non illis adversus Deum murmuratoribus.*

¶ Murmurabundus, *a, um*, murrend. Apul. lib. 2 Met. *Indigna murmurabundus.*

¶ Murmuriōsus, *a, um*, idem. Gloss. lat. gr. *Murmuriosus* γογγυσής.

¶ Murmŭrillum, *i*, n. dimin. a *murmur*, ein klein geräusch. Nonius ex Plauti Rud. 5, 3, 48 affert; Alii divisis vocibus *murmur ullum* legunt.

¶ Murmurillo, *are*, heimlich murmeln. Plaur. Rud. 5, 3, 61 *Quid murmurillas tecum, ac te diserucias?* Sed hic versus plerumque deest.

Composita:

¶ Admurmŭro, *are*, quod est submisso quodam murmure dicenti adplaudere, darzu murmeln. Cic. Att. 1, 13 *Admurmurante senatu.* Idem Verr. 5, 16 *Memoriâ tenetis, judices, quam valde universi admurmurarint*, hoc est, murmure adstrepuerint.

¶ Admurmuratio, *ōnis*, f. actus admurmurandi. Cic. pro Lege Manil. c. 36 *Vestra admurmuratio facit, ut agnoscere videamini, qui hæc fecerint.* Idem ad Qu. frat. 2, 1 *Claudium accusavi, multis & secundis admurmurationibus.*

¶ Commurmŭro, *āre*, murmeln. Plinius 10, 23 de ciconiis: *Congregatæ inter se commurmurant.* Silius 15, 821 *Clauso commurmurat ore.*

¶ Commurmŭror, *ari*, forma deponenti Ciceto in Pison. c. 25 *Secum ipse, caput sinistra manu perfricans, commurmuratus est.*

¶ Commurmuratio, *ōnis*, f. das murmeln, geräusche. Gell. 11, 7 *Commurmuratio fieri cœpta est a plerisque.*

¶ Demurmŭro, *āre*, hermurmeln. Ovid. Met. 14, 58 *Ter novies carmen magico demurmurat ore.*

¶ Demurmuratio, *onis*, f. apud Augustinum.

¶ Emurmuro, *are*, idem quod *Murmurare*, apud Eundem.

¶ Emurmurator, *oris*, m. apud Hieronymum.

¶ Immurmŭro, *āre*, ut, *Silvis immurmurat Auster*, Virg. Georg. 4, 261, der wind brauset durch den wald. Et Silius 5, 333 *Admorsæ immurmurat hastæ.* conf. Val. Flacc. 7, 312.

¶ Immurmurans, *tis*. Ammian. 22, 16 *Immurmurantes audire ventos.*

¶ Obmurmuro, *āre*, wiederbellen, murren. Ovid. Heroid. 18, 47 *Precibusque meis obmurmurat ipse.*

¶ Obmurmuratio, *onis*, das gemurre, der widerspruch. Ammian. 26, 2 *Obmurmuratio gravis exoritur.*

¶ Remurmuro, *āre*, rauschen. Statius 5 Silv. 1, 153 *Pinus Deficit, & nulli spoliata remurmurat auræ.* Fortunatus lib. 3 extr. de vita Martini: *Et vitiata tibi quod lingua remurmurat.*

¶ Submurmŭro, *āre*, paululum murmurare, ein wenig brummen. Augustinus Confess. 6, 9 *Submurmuraverunt argentarii.* Vsus & eodem verbo est Confessio. 8, 11, *Submurmurabant.*

Muro, *are*, vide mox in *Murus.*

MVRRHA vel Murra, *æ*, f. μύρρα, gemma ex qua pocula fiebant. *Chalcedonii* nomen ut notius ei tribuit Agricola. Alii aliter censent, & multi murrhina pocula similia *porcellanæ* credunt fuisse, in quibus & Salmasius est & Scaliger pater. vid. Interpretes ad Prop. 4, 5, 26. Contra fossilem materiam esse, Harduinus ex Plinii præfat. in lib. 33 probat, quam inspicias, & laudati viri Notas.

¶ Murrhīnus, *a, um*, ex murrha factus; ut, *Pocula murrhina*, Senec. Benef. 7, 9; & epist. 123 absolute *Myrrhina*; & *calix myrrhinus*, Suet. Aug. c. 71, de quibus peculiari libro Nic. Guilberthus Lotharingus, Salmas. ad Solinum p. 203. Barth. ad Stat. Silv. v. 330. De *Vino Myrrhino* v. sub *Myrrha.*

¶ Murrheus, *a, um*, adject. aliud. Propert. 4, 5, 26 *Murrheaque in Parthis pocula cocta focis.* Etiam Seneca epist. 119 dixit *Murrheum poculum*, quod epist. 122 appellat *myrrhinum.* Pompeji Mithridatica victoria primum myrrhina in Vrbem inducta esse, Plinius auctor est 37, 2.

¶ Murrhatus vel Murratus, *a, um*, idem. Exstat XII Tabularum Lege 8 de Iure sacro: VITI NE SVMPTVOSA RESPERSIO FIERET, NEVE MVRRHATA POTIO MORTVO INDERETVR. Sic *Murrata potio, Murratum vinum*, quo usi sint antiqui apud Festum.

MVRRHANVS, *i*, m. cognomen Regum Latinorum, ut Ptolemæus Ægyptiorum, fuisse dicit Servius ad Virg. Æn. 6, 760, quem laudamus in *Arsacides.* Conf. Id. ad Æn. 12, 529.

MVRRHŌBATHRĀRIVS, *i*, m. alias *Myrobrecharius*, qui calceamenta muliebria, unguentis, odoribus & suffimentis imbuebat, apud Plaut. Aul. 3, 5, 37. v. Turneb. in not. ad Theophr. de odoribus.

MVRRIO, *ire*, clamare, proprie murium, in Gloss. Isidori, alias *Mintrire*, pfipfern.

MVRRO, *are*, id est, murmurare, murren. Gloss. Isidor. v. Barth. Adv. 17, 15.

Murrhina, *æ*, f. vinum conditum, vide in *Myrrha* & *Murina.*

MVRSA, *æ*, f. Pannoniæ oppidum ad Dravum fluvium, fere in loco, ubi nunc Essek est. Scribitur & *Mursia*, sed male & contra Veterum monumenta. Crebra ejus mentio in historia Constantii apud Zosimum 2, 43, & Eutropium 10, 6, 8. Adde eumdem 9, 6, 6.

¶ Mursensis, *e*, adject. ut, *Prælium Mursense*, apud Ammian. 15, 14; &, *Mursensis episcopus*, Hieronymus adv. Luciferian. c. 7 ex altera forma *Mursia.*

MVRTA, *æ*, f. idem quod *Myrtus*, myrten, Cat. R. R. c. 125. Hinc

¶ Murtātum, *i*, n. genus farciminis, *quod murta large fartum intestinum crassum*, Varr. de L. L. 4, 22, eine wurst mit gewürtz. conf. Plin. 15, 29; Turneb. Adv. 22, 6; Voss. Etym. p. 337.

¶ Murteus, *a, um*, idem quod *Myrteus*, von myrten oder wie myrten: ut, *Vinum murteum*, Cat. R. R. c. 125. *Murtea olea*, Colum. 5, 8. *Color murteus*, Pallad. Mart. t. 13.

¶ Murtus, *a, um*, idem esse ac significare videtur. Cæl. Aurel. Tard. 2, 13, 160 *Perdicum murta pectora penetranda.*

Murtia, Murtius, vide *Murcia.*

MŪRVS, *i*, m. a *muniendo* dictus, eine mauer. Iustin. 14, 5, 7 *Murus urbi civium virtus*; vide *Mœnia. Murum ariete percutere*, Cic. Off. 1, 11. *In planum effundere muros*, hoc est, diruere, solo æquare; Lucan. 1, 383. ¶ 2. Aliquando pro quovis præsidio ac tutela, ein schirm. Claudianus de 4 Conf. Honorii v. 109 *Non dabitis murum sceleri*, id est, præsidium & securitatem. Etiam de fortibus viris, in quibus præsidium gentis vel civitatis est, *murus* apud probatos scriptores dicitur. Ovid. Met. 13, 281 *Quo Græjum muros Achilles.* Et Silius 16, 68 de Laro Cantabro *Qui postquam murus miseris ruit, &c.* Vbi plura a Cellario adnotata vide & Drakenb.

¶ Murālis, *e*, mauer-; ut, *Herba muralis*, in muris crescens, *belxine*, Plin. 24, 19. *Pila muralia*, quæ de muris dejiciuntur, Cæs. B. G. 7, 82. *Corona muralis*, qua ab imperatore donabatur, qui primus muro superato in hostium oppidum ascendisset, eine sturmfreie, Plin. 16, 4; & Liv. 23, 18. *Tormentum murale*, ein mauerbrecher, Virg. Æn. 12, 921.

¶ Muro, *avi, atum, are*, muro claudere, mauern, mit einer mauer umgeben. Hoc verbo usus est Guil. Brito Philipp. 7, 460; 10, 72; & 12, 503. Hinc

¶ Muratus, *a, um*, muro circumdatus, bemauert. Vegetius 1, 21 de castris munitis: *Quasi muratam civitatem videntur secum ubique* (milites) *portare.* Adde 3, 8 extr. & vide supra in *Castrum.* Vulg. Interp. Deut. 9, 1 *Civitates ingentes & ad cælum usque muratæ.*

¶ Murārius, *i*, m. qui muros conficit, ein maurer. vid. Barth. ad Briton. Phil. 7, 460.

¶ Antemūrāle, *is*, n. exterius propugnaculum, die vormauer. Vulg. Interp. Thren. 2, 8, & Hieronym. Homil. 2 in Cantic. ex Origene versa.

¶ Antemuranus, *a, um*, vor der mauer. Ammian. 21, 22 (Vales. p. 280) *Antemuranum vallum*, die ausserwercke.

¶ Circum-

¶ Circummuranus, *a, um*, um die mauer. Ammian. 14, 14 *Populus R. annis fere trecentis circummurana pertulit bella.* Adde 21, 25.

¶ Extramuranus, *a, um*; &

¶ Intramuranus, *a, um.* Lampridii sunt Heliogabali vita c. 27 *Exoleti extramurani & intramurani.* Ambros. epist. 33 pr. ad Marcellinam: *Extramurana basilica.* Ibidem: *Basilica intramurana.* Antiquior his Asconius in Orat. de Prætura & jurisdict. Sicil. p. 115 *Magistratus intramuranus.* v. Borrich. Cogit. p. 148.

¶ Intermuralis, *e*, idem quod *Intramuranus*; ut, *Amnis intermuralis*, Liv. 44, 46.

Pomœrium, vide suo loco.

¶ Promurium, *i*, n. spatium ante murum, Cathol.

¶ Promurāle, *is*, n. murus ante murum, die vormauer; ut, *Antemurale* Vulg. Interp.

¶ Prosimurium, *i*, n. (al. Postmurium) *pontificiale pomœrium, ubi pontifices auspicabantur*, Festus.

¶ Summœnius, *i*, m. legit Bosius Cic. Att. 10, 1, eod. sensu quo *summœnianæ* dicuntur, de quibus in *Mœnia*.

MVS, *mūris*, m. μῦς, eine maus. *Exiguus mus*, Virg. Georg. 1, 181. *Ridiculus mus*, Horat. Art. P. v. 139. Plaut. Truc. 4, 4, 15 *Cogitato mus pusillus, quam sit sapiens bestia, ætatem quæ uni cubili nunquam committit suam*, sie weiß mehr als ein loch. *Mures antiquæ domus ruinam imminentem præsentiunt & fugiunt*, Ælianus de Animal. 6, 41. Allusit huc Cic. Att. 14, 9 *Tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ ruinas agunt. Itaque non solum inquilini, sed mures migraverunt.* Murium variæ appellationes: *Mus major domesticus*, vulgo *Rattus* Germanis, Gallis, Hispanis, Italis, & Anglis. *Mus aquaticus*, die wassermaus. *Mus agrestis*, die feldmaus. *Mus silvaticus*, die waldmaus. *Mus avellanarum*, die haselmaus. *Sorex*, die spitzmaus. *Mus Ponticus, Venetus*, seu *Varius*, eine bunte maus oder bech. *Mus alpinus*, seu *montanus*, plurimum dormit, ein murmelthier. *Mus araneus*, eine zißmaus oder spitzmaus, ex Gesnero. *Derosi a muribus clypei*, Cic. de Divinat. 2, 27. Satyrice & risus captandi caussa Seneca Ludo de morte Claudii: *Venisti huc, ubi mures ferrum rodunt*, id est, ubi magna rerum locique mutatio atque diversitas est, ut Rhenanus explicat. Aliud proverbiale ibidem paullo post: *Hic mures molas lingunt*, de iis, qui optima & delicatissima sequuntur. vide ibi Rhenanum. Et apud Petron. in Fragm. Trag. p. 30 vel c. 58 *Satagis, tamquam mus in matella*, nostri, wie eine maus im wochenbette. Murium encomium inter antiquos Polycrates scripsit: in quorum laudibus juxta Aristot. lib. 2 Rhetor. reposuit hoc, quod corrosis atque absumtis hostilium arcuum nervis, auxilium tulerint sive Ægyptiis contra Arabes & Assyrios, ut vult Herodotus 2, 141; sive, ut apud Aristotelem est, Troadis incolis: qui ob beneficium a σμίνθος, quomodo murem vocabant, *Apollinem Sminthium* dixere, ut ex Polemone testatur Clem. Alexandrinus.

¶ Murīnus, *a, um*, von mäusen; ut, *Color murinus*, Colum. 6, 37, mäusefahl. *Hordeum murinum*, quod & *Chœnix*, mäuse-korn, Plin. 22, 25.

¶ Murĭcīdus, *i*, m. ignavus, imbellis, ut qui hostem non possit, mures cædat, ein grillenfänger, mäusemörder. Plaut. Epid. 3, 1, 12 *Væ tibi, muricide homo.* conf. Festus. Meursius contra probat *Murcide* vide *Murcia*.

¶ Musculus, *i*, m. diminut. Cic. Divin. 2, 14 *Musculorum jecuscula bruma dicuntur augeri.* Et Apul. 2 Miles. p. 125 ad mustelam: *Quin abis, impurata bestia, teque ad tui similes musculos recondis.* ¶ 2. Quod nomen etiam *partibus organicis*, quæ carne, nervis & venis constant, in corpore tribuitur, die maus, ädericht fleisch Albertus magnus lib. 1 de Animal. *Musculum* definit esse *nervosum membrum*, & memorat, *quingentos amplius musculos esse in corporibus.* Vtitur etiam Celsus v. g. 5, 26, 22. ¶ 3. *Musculus piscis*, dux balænarum, qui inter saxosa & brevia balænarum corpulentiam, ut Sidonius loquitur, gubernat. vide Plinium 9, 62. Hunc intelligit Claudianus, cum in Eutrop. 2, 425 scribit: *Sic ruit in præceps amisso pisce sodali Bellua, sulcandas cui prævius edocet undas, &c. Piscis sodalis*, musculus: *Bellua*, balæna est. ¶ 4. *Musculus* etiam machina bellica erat, sub qua milites tecti murum perforarent, aut fossata implerent, Veget. 4, 16, ein sturmdach. vid. Stewech. ad h. l. ubi a testudine magnitudine sola, quæ musculo minor est, distare docet. Alteram figuram, quæ arietis similitudinem ac usum habet, pro commentitia etiam habet Lipsius. ¶ 5. Item, Conchæ species, quæ & Germanis eine muschel.

¶ Musculōsus, *a, um*, musculis plenus, ädericht und fleischicht. Celsus 4, 1 *Cor natura musculosum.* Et 5, 20 *Locus corporis nervosus aut musculosus.* Columell. 6, 37 *Pectore musculoso esse.*

¶ Muscerda, *æ*, f. stercus murum, mäusedreck. Plin. 29, 6 *Murinum fimum, quod Varro muscerdas appellat.* v. Meurs. Auctar. Philol. p. 139.

¶ Muscipŭla, *æ*, f. eine mäusefalle. Varr. R. R. 1, 8 *Nisi totas vineas oppleveris muscipulis.*

¶ Muscipŭlum, *i*, n. idem. Gloss. Vet. *Muscipulum*, μυάγρα. Et in plurali *Muscipula*, παγίδες. Nec aliter Phædrus 4, 1, 8 *Mus qui sæpe laqueos & muscipula evaserat.* Et Commodian. Instruct. 48 *Escam muscipuli, ubi mors est, longe vitate.*

¶ Muscellarium, *i*, n. idem Gloss. gr. lat. γαλεάγρα, *cavea, viverrarium, muscellarium.*

¶ Muscipulātor, *oris*, m. ein mäusefänger; item deceptor, altercplex, ein betrieger, in Gloss. Isidori.

¶ Musiæ, *arum*, f. pl. nidi soricum, mäusenester, Gloss. Isid.

MVSA, *æ*, f. ἡ μοῦσα, vel quod consuetius est, Musæ, *arum*, numina quædam poëtica sunt, feminarum habitu Parnassum præsertim Heliconemque habitantia, Iovis & Mnemosynes, h. e. memoriæ filiæ. Numerus earum paulatim crevisse videtur ad novem. vid. Arnob. l. 3 p. 121. add. Scal. Auson. lect. 1, 17. De nominibus & inventis earum hoc epigramma Ausonii est Eidyll. 20: Clio *gesta canens transacti temporis edit.* Melpomene *Tragico proclamat mœsta boatu. Comica lascivo gaudet sermone* Thalia. *Dulciloquis calamos* Euterpe *flatibus urget.* Terpsichore *affectus citharis movet, imperat, auget. Plectra gerens* Erato *saltat pede, carmine, vultu. Carmine* Calliope *libris heroica mandat.* Vraniæ *Cæli motus scrutatur & astra. Signat cuncta manu, loquitur* Polyhymnia *gestu. Mentis Apollineæ vis has movet undique Musas. In medio residens complectitur omnia* Phœbus. Quod diximus, Parnassum ab iis Heliconemque habitari, id non perpetuum est. Cælo Calliopen devocat Horatius 3 Od. 4, 1. Add. 4 Od. 3, 1. it. Macrob. in Som. Scip. 2, 3, qui etiam *Sirenas* appellat. vid. *Siren* n. 2. Musæ nusquam ab ullo vel pictore vel fictore armatæ exhibitæ sunt. Quo significatur, *id genus vitæ, quod in litteris exigitur, placatum & mansuetum esse oportere*, Ælianus Var. H. 14, 37. Musarum epitheta sunt: *Camenæ, Heliconiades, Parnassides, Aonides, Pierides, Pegasides, Pimpleides, Aganippides, Thespiades, Libethrides, Castalides &c.* quæ omnia suis vide locis. ¶ 2. *Musarum* autem nomine omnes artes liberales continentur: quippe quæ ab iis inventæ creditæ sunt, die künste. Plutarchus Symposiac. Quæst. 8, 14. Hinc Cicero MVSAS *humanitatem & litteras* interpretatur Tusc. Qu. 5, 23. Ita pro Arch. c. 9 *A musis aversus*, & pro Archia passim. Quintil. 1, 10 p. 107 *In proverbium usque Græcorum celebratum est, indoctos a Musis & Gratiis abesse.* Gell. 9, 3 *A liberali tamen Musa & a studiis humanitatis nunquam abfuit.* Cic. Att. 2, 4 *Delectare se cum Musis.* Gell. 9, 10 *Ejusdem Musæ*, id est, studii seu disciplinæ: & in præfat. vel epilogo de opere suo *Ejusdem Musæ æmulum esse*, dixit. Quint. 1, 10 p. 108 *Crassiore Musa*, ita ut *pingui Minerva.* Petro. c. 68 *Omnis Musæ mancipium*, ut alias *Omnis Minervæ homo.* Fannius de ponderibus v. 54 *V. docuit tenui scribens in pulvere Musa*; id est, Arithmetica, vel Mathematica. Idem v. 101 *Quod tibi mechanica promtum est depromere Musa. Musam Platonis* pro Philosophia, Boethius dixit lib. 3 Metro 11; & lib. 1 prosa 1 *Poëticas Musas* ad differentiam aliarum dixit; de quo & Barthius Advers. 6, 20 extr. *Musas forenses* pro caussarum studio, Auctor Dialogi de causs. corruptæ eloq. dixit c. 12. Præcipue tamen *Musarum* voce *Poësis* & *Musica* designabantur. His enim artibus primum omnium pueri imbuebantur. Hinc *Amusus*, id est, imperitus musicæ apud Vitruvium: & *Amusia* pro imperitia canendi, Varroni dicitur: de quibus postea. Imo omnis antiquitus sapientia hoc nomine censebatur, Barth. ad Claudian. p. 1094. Horat. 4 od. 8, 28 *Dignum laude virum Musa vetat mori: Cælo Musa beat.* Ἄφθονοι μουσῶν θύραι, *candidæ vel expertes invidentiæ sunt Musarum januæ.* Et, *Apertæ Musarum januæ*, ἀνεῳγμέναι &c. Vid Chiliad. Pueri & Theocriti hujus versus meminerint ex Eidyll. 16, c. 58 Ἐκ Μοισᾶν ἀγαθὸν κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι. ¶ 3. Etymologias hujus nominis diversas produnt. Phornutus in lib. de Nat. Deor. Καλοῦνται δὲ μοῦσαι ὑπὸ τοῦ μῶσθαι, ὅ ἐστι ζητήσεως, id est, *appellantur Musæ ab inquisitione. Hæc enim artes, quæ per Musas significantur, peperit.* 2. Sunt qui a *convenientia*, seu nexu disciplinarum, & *encyclopædia*, Musas quasi ὁμοούσας; vel ὁμοῦ οὔσας dictas putent. 3. Eusebius in Præparat. Evangelica, a μυέω *Musæ* nomen deducit. Id significat *Instituo, Instruo.* 4. Iul. Cæs. Scal. Poët. 1, 2 ἀπὸ τοῦ μαώσθαι, quod iis inventio tribuatur, Platonem secutus deducit: vel ἀπὸ τοῦ μυεῖσθαι unde *Mysta* & *Mysteria*, quo verbo *Iudicium* designatur. 5. Dan. Heinsius Aristarcho Sacro & Gerh. Ioh. Voss. de Idololatria 1, 13, ab Ebræo *Musar* seu *Mosar* (unde Dorice μῶσα) quod disciplinam significat, derivant. *Musas* poëtæ *Iovis*, id est, intellectus, & *Memoriæ* filias fecerunt. His enim rebus eruditio constat. ¶ 4. *Musa* ob ingenii solertiam per antonomasiam, Palamedes ab Euripide appellatur: *Musa Attica* Xenophon a sermonis dulcedine. Imo, ut in vita Orbilii Eunapius refert, nomen hoc tributum fuit omnibus, qui Athenis nati eloquentiâ præcellerent. Vnde Anatolius, præfectus prætorio Illyrici, cognomine hoc etiam Milesium Smyrnæum donavit: ut apud eumdem leges in Proæresi vitâ. ¶ 5. MVSA, viri cognomen: ut, *Antonius Musa*, Augusti medicus. vide supra *Antonius*: & Torrent. ad Suet. Aug. c. 59.

¶ Mūsæus, vel Museus, *a, um*, adject. gelehrt; ut, *Museus lepor*: Lucret. 1, 932 *Museo contingens cuncta lepore.* Et v. 945 *Et quasi museo, dulci contingere melle.* ¶ 2. *Museus* idem quod *Musivus.* Spon. Miscell. p. 39 OPERE MVSEO EXORNAVIT. Sic, *Corona picturata de museo*, Treb. Pollio in 30 Tyrann. n. 24.

MVSÆVS, *i*, m. subst. Μουσαῖος, poëta fuit antiquissimus Orphei tempore, qui primus scivit, ab eodem omnia proficisci, & in idem resolvi omnia, teste Laërtio lib. 1. Meminit hujus Maro Æn. 6, 667; ubi Servius: *Theologus iste fuit post Orpheum: Et sunt de eo variæ opiniones. Nam alii Lunæ filium, alii Orphei volunt, cujus eum constat fuisse discipulum. Nam ad ipsum primum carmen scripsit, quod appellatur* CRATERA. Hæc Servius. Vossius de arte poëtica nunquam Musæum extitisse putat, sed esse nomen ab antiqua Phœnicum lingua, qua Cadmus usus &c. v. Huet. Dem. Evang. 4, 8, 18. ¶ 2 Fuit & alius *Musæus* recentior, grammaticus, æqualis fortasse Nonni temporibus. Ei carmen illud græcum multo elegantissimum de Herone & Leandro tribuunt docti. vide Casaub. ad Laërt. p. 3. Suidas tres enumerat hujus nominis poëtas celebres.

¶ Musæum, vel potius Museum, *i*, n. μουσεῖον, eine schul- oder studierstube. MVSEA dicebantur ædificia seu loca, ubi aut degebant aut conveniebant homines circa disciplinas versantes: quæ hodie in Academiis *Auditoria* appellantur. Sic *Museum Alexandriæ* nominat & describit Strabo lib. ultimo: meminit & Suetonius Claudio c. 42, & Spartianus Hadriano c. 20, ubi *Musium* pro *Museum* legitur, quia Græc. μουσεῖον. Ad utrumque vide interpretes, præsertim I. F. Gronov. & L. Neocorus peculiaribus libellis, qui extant Tom VIII Ant. Gron. Plutarchus lib. de Curiositate scribit, veteres *Musea* quam maxime procul ab urbibus collocasse, ne qua re assiduitas & studia interpellarentur. Timon Phliasius philosophos ridere solebat, quod tamquam aves pretiosissimæ in Musarum calatho (sic enim vocabat *Museum*,) nutrirentur, de quo Athenæus, 1, 17. Μουσαῖα, musarum

farum templa ab urbibus integris honori earum statuta commemorat etiam Clem. Protr. p. 19.

¶ Musagĕta, vel Musageres, *æ*, m. μυσαγέτης, Musarum ductor, Apollo, ein fürsteher der gelehrten. Habet Eumen. pro rest. schol. 7.

¶ Musaĭcus, *a*, *um*, alias *Musivus*, de quo postea, musirt, eingelegt. v. Voss. de Vit. L. L. 1, 11.

¶ Musĭca, *æ*, & Musice, *es*, f. μυσική, ars canendi, die music, singkunst, ut, *Musicam invenit Amphion*, Plin. 7, 56. *Musicam tractare*, Cic. de Orat. 3, 33, μυσικὴν ἔρως διδάσκει, *Musicam*, hoc est, litteras, *docet amor*. Quemadmodum Germani dicunt, lust und lieb zum ding, macht alle müh gering. Vetus Auctor fragmenti Censorino additi c. 11 *Musicam* definit *peritiam faciendorum & canendorum modorum*, *cujus partes* HARMONICA, ORGANICA, CRUSMATICA &c. Boëthius de Musica 1, 2 alia ratione triplicem facit: MUNDANAM, quæ in cælo, itemque compage elementorum & varietate temporum spectatur; HUMANAM, quæ est in harmonia animæ & corporis humani: & denique quæ in vocibus ac instrumentis consistit. Musicæ magnam vim in humanum animum esse, ejusque rationem temere non mutandam, idque severe vindicasse veterem Græciam, docet Cicero lib. 2 de L. L. vide & Polybium lib. 4 p. 289, & Maximum Tyrium Dissert. 4 extr. Schefferus item ad Ælian. p. 592, Senec. de Ira 3, 9. De divinitate, præstantia atque utilitate ejusdem, vide eumdem Maximum Dissert. 21. Alexandr. Aphrodis. Probl. 79 & 122; item Quintil. 1, 17; Macrob. in Somn. Scip. 2, 3; & Boëth. de Musica 1, 1 &c. it. qui laudantur ad Quintil. 10 p. 103 Burm. ¶ 2. *Musicæ* nomine omnem doctrinam liberalem complexum fuisse Aristophanem Equit. v. 189 & 191. Muretus ad 1 Tusculanam p. 198 observat. vid. Quintil. l. c. p. 106. ¶ 3. *Musicam* de poësi dici, Turnebus observat Adversar. 3, 20, quia hæc ars propter metricam rationem musicæ affinis est; vel potius quod Musæ poëtis præsint. conf. Cic. de Orat. 2, 44, & Interpretes ad Ter. Heaut. prol. v. 23, & Phorm. prol. v. 18. ¶ 4. *Occultæ musicæ nullum respectum esse*; Græcorum proverbium fuit, quod sæpe jactavit Nero, vid. Suet. c. 20, & ibid. Beroald. Sensus est: Egregias ingenii dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas.

¶ Mūsicus, *a*, *um*, adject. zur music gehörig; ut, *Ars musica*. Et, *Tractare artem musicam*, Terent. dixit in prologo Phorm. v. 18, pro *scribere comœdias*. Nam & *Poësis* & *Musica* numeris constant. Quomodo & *studium* dixit *Musicum* in prolog. Heaut. v. 23. Ausonius epist. 11 *Nam qui ipse facundus & musicus*, id est, poëta, vel poëticis litteris eruditus. *Musicus citharæ sonus*, Phædrus 4, 19, 20. ¶ 2. Dan. Heinsius ad Maximum Tyrium observat, Platonicos omne concinnum *Musicum* appellasse. Et ita Apulejus Platonicus de dogmate Platonis p. 60 de structura hominis loquens: *Audi tu vero*, inquit, *quid homini magnificentius potuit evenire? Per quem prudentiam sapientiamque condisceret, numerosque orationis metiretur, ac modos faceret; fieretque totus ipse modulatus & musicus.* Gellius 20, 11 *Profestum & profanum vulgus a ludo musico diversum*, der ungelehrte pöbel. Sidonius Narbone v. 122 *Musas vix mage musicas putares*: id est, poëticas artes æque doctas. Ita Auson. epist. 16, 10 *Hunc dico, qui lingua potens, Minorem Arridam præterit Orando pauca & musica.*

¶ Musĭcus, *i*, m. subst. qui musicam tractat vel docet, ein musicant, sänger; ut, *In Græcia musici floruerunt*, Cic. Tusc. 1, 2. *Ut in fidibus musicorum aures vel minima sentiunt*, &c. Idem Off. 1, 41. Et Quint. 1, 10 *Quis ignorat, musicen tantum jam tuis antiquis temporibus non studii modo, verum etiam venerationis habuisse, ut iidem musici, & vates, & sapientes judicarentur?*

¶ Musica, *orum*, plur. subst. die music. Ter. Eun. 3, 2, 24 *Fac periculum in musicis*. Cic. de Orat. 1, 42 *In musicis numeri & voces & modi.*

¶ Mūsĭce, adverb. μυσικῶς, frölich; ut, *Musice vivere*, id est, delicate & laute, sed alieno sumptu. vid. Casaub. ad Athenæi 1, 8 ἅπαντα ἀνδοὶ θύομεν, & Barthii Adverf. 6, 20. Plaut. Most. 3, 1, 99 *Musice agere ætatem*, dixit, schlemmen und wolleben. Adde ibi Taubm. p. 658.

¶ Musicārius, *i*, m. videtur instrumentorum musicorum artifex. Vetus Inscriptio: COLOCASIO VERNÆ DULCISS. ET MUSICARIO INGENIOSISS.

¶ Musicatus, *a*, *um*, musicirt, gesungen. Apulej. in Asclep. *Musicatæ cantilenæ.*

¶ Mūsĭnor, *ari*: verbum fictum a *Musa*, sicut a *Nuges*, *nuginari*; a *vulpes vulpinari*: significat scribere, commentari, künstlich aussinnen, dichten. Plin. præfat. Nat. Hist. *Dies vobis impendimus, cum somno valetudinem computamus: vel hoc solo præmio contenti, quod dum ista (ut M. Varro ait) musinamur, pluribus horis vivimus. Profecto enim vita vigilia est.* Hoc nostri, sed cum contemtu, kalmeusern.

¶ Musīvus, *a*, *um*, concinne tessellatus varieque picturatus, musirt, künstlich eingelegt; ut, *Opus musivum*, de quo Philander in Vitruv. 7, 1. Quædam reliquiæ, ut putantur, musivi operis, vitri vel encausti rationem habent, glasur. ¶ 2. *Musiva*, sunt pavimenta sectilibus surculis aut tessellis structa & ad regulam exacte perfricata, quæ Græci ψηφοθετητὰ vocant, Latini *tessellationem* & *opus tessellarium*. Ut enim ab ἀχαιὸς *Achivus*, ita a *Museus Musivus*. *Musiva* autem dicta a concinnitate: in eam enim partem Græci μῦσαν, ἔμμυσον & μυσικὸν accipiunt. *Cameram musivo illusam* Paulinus dixit epist. 12 de Basilicorum structuris. Et, *pictum de musivo*, Spartianus in Nigro c. 6. Hinc

¶ Musivarius, *i*; plur. *Musivarii* dicuntur artifices talium operum, tessellatores & ψηφοθέται, die musirte oder eingelegte arbeit machen. vid. Ios. Scalig. ad Manil. 5, 513; item Casaubon. ad Ælii Spartiani Pescennium Nigrum p. 276. Frid. Morell. ad Statii 1 Silv. 3 Philandr. ad Vitruv. l. c. & Theod. Cod. 13, 4.

¶ Musōnius, *i*, m. philosophus, amicus Apollonii Thyanæi, de quo Suidas, & Gell. 16, 1. ¶ 2. Alius *Musonius Rufus* sub Nerone, de quo Philostratus lib. 7, & Tac. Hist. 3, 81. ¶ 3. Alius rhetor, Asiæ præfectus apud Ammianum 27, 9. Sed Musonios omnes vide apud Fabric. B. G. 3, 13 & 15.

¶ Musoniānus, *a*, *um*, adject. *Constantinus officio functum perite, Musonianum voluit appellari, ante Strategium dictitatum*, Ammian. 15, 13.

¶ Amūsus, *i*, m. ex græco ἄμυσος, i. e. alienus a Musis, indoctus, rudis, ein ungelehrter, ungeschickter mensch. Vitruvius 1, 1 latinum fecit, & *Amusum* pro imperito musicæ dixit: *Non enim*, inquit, *debet, nec potest esse architectus grammaticus, ut fuit Aristarchus: Sed non agrammatos, nec musicus ut Aristoxenus, sed non amusus.* Et Symmachus 1 epist. 14 *Amusus tibi videbar, qui dijudicare non possem.*

¶ Ămūsia, *æ*, f. ἀμυσία, ruditas, canendi imperitia, die ungelehrsamkeit, ungeschicklichkeit im singen. Varro ὄνος λύρας apud Nonium 1, 54 & 247 *Si quis melodiis Dis est* ὄνος λύρας *Præsepibus se retineat forensibus; Quibus suam delectet ipse amusiam.* Primum versum repræsentavimus ex mente Merceri ad p. 49, 32.

Amusium, vide supra in *Amussis*.

¶ Amūsologia, *æ*, f. ἀμυσολογία, *inerudita fabula*, eine ungelehrte und ungeschickte rede. v. Chiliad.

¶ Immusĭcus, *i*, m. musicæ rudis, der music unerfahren. Tertull. in Apolog. c. 1 *Immusici judicantes de musicis.*

Musæum, musæus, vide in præcedenti *Musa*.

MUSCA, *æ*, f. μυῖα, insectum notum, eine fliege, mücke. Jocus in homines importunos apud Ciceronem de Orat. 2, 60 *Puer, abige muscas*, schaff mir die fliegen vom halse. Lepidus est libellus Luciani, Muscæ encomium. ¶ 2. *Ne musca quidem*, Vibii Crispi oratoris in Domitianum Cæsarem jocus, qui muscas captare ac configere soleret, v. Suet. Dom. c. 3, & Chiliad. Aliud proverbium: *Ne muscam excitare potest*, Seneca Ludo de morte Claudii. ¶ 3. *Muscam* de curioso dixit Plautus Merc. 2, 3, 26. De impudenre, Homerus. De parasito, Petronius, c. 42, & Plautus Pœn. 3, 3, 76.

¶ Muscŭla, *æ*, f. diminut. Augustin. de Trinit. 3, 7 *Magorum potentia, quæ serpentes facere potuit, ubi ad muscas minutissimas ventum est, omnino defecit. Cyniphes enim musculæ sunt brevissimæ, qua tertia plaga superbus populus Ægyptiorum cædebatur.* Gloss. Vet. Cyrilli: *Muscula*, μυῖα ὑποκοριστικῶς.

¶ Muscārius, *a*, *um*; ut, *Araneus muscarius*, qui muscas captat, Plin. 29, 6. ¶ 2. Vitruvio 7, 3 *Clavi muscarii* sunt umbellari, mit breiten kuppen. vid. Bald. p. 73.

¶ Muscarium, *i*, subst. flagellum, ein fliegenwedel; ut, *Muscarium pavoninum*, f. ex cauda pavonis factum. Martial. 14 epigr. 67 in Lemmate. ¶ 2. Comas & umbellas herbarum *muscaria* vocat Plinius 12, 26 *Semine e muscariis dependente*, die fasern. ¶ 3. Pro cauda equorum sæpius posuit Veg. de Mulom. v. g. 4, 1, 1; 4, 2, 2.

Muscerda, muscipula, vide *Mus*, Mulcidus, muscosus, *Muscus*, Musculosus, musculus, *Mus*.

MUSCUS, *i*, m. lanugo in arborum corticibus, in fontibus & locis aliis humidis, moos; ut, *Muscus mollis*, Ovid. Met. 8, 564 *Muscus virens*, Idem Fast. 3, 297. *Musco circumdata saxa*, Horat. 1 epist. 10, 7 *Musco circumdari*, Virg. ecl. 6, 62, mit moos bewachsen. *Saxum sæpius volutatem non obducitur musco.* Germani, er beraset nicht. v. Chiliad.

¶ Muscōsus, *a*, *um*, moosicht; ut, *Muscosa prata*, Varr. R. R. 1, 9. *Muscosus lapis*, Catull. 69, 58. *Muscosum solum*, Propert. 3, 2, 26 *Muscosi fontes*, Virg. ecl. 7, 45. Compar. Cic. ad Qu. fratr. 3, 1, 2 *Apodyterio nihil muscosius.*

¶ Muscose, adverb. idem, Sidon. carm. 2.

¶ Muscidus, *a*, *um*, idem. Sidon. 8 epist. 16 *Muscidi pumices.*

¶ Emusco, *are*, muscum auferre, a musco purgare, das moos abschaben, vom moos reinigen. Colum. 11, 2 *Oleæ putantur & emuscantur.*

Museum, museus, musica, musice, musicus, v. *Musa*, Musiæ, *Mus*.

MŪSĬMON, *önis*, m. Strabo μύσμων, duabus syllabis scripsit, animal Sardiniæ, pelle & pilis capro simile, cornibus arieti, sed retro circa aures flexis, cervi magnitudine, quod incolæ *Muslonem* vocant, ein muffel-thier, Isidor. 12, 1, & Gesner. Nonius 2, 530 *Musimones*, inquit, *asini, muli, aut equi breves.* Lucilius ibi vocat *equum Musimonem*. At Straboni Sardinienses μυσμόνες sunt κριοὶ, *arietes.* vide hunc lib. 5 p. 156, & Plin. 8, 49 *Est & in Hispania, sed maxime Corsica, non maxime absimile pecori genus musmonum, caprino villo, quam pecoris velleri propius. Quorum e genere & ovibus natos prisci Umbros vocarunt.* Et huc Cato pertinet apud Nonium l. c. *Asinum, aut musimonem, aut arietem.* Eugenius Toletanus carm. 22 *Musimonem capra ex vervegno sanguine gignit.*

Musivarius, musivus, vide *Musa*, Mussare, mussitare, mussitatio, &c. *Mutio*, Mustace, mustaceum, mustarius, *Mustum*.

MUSTĒLA, *æ*, f. eine wiesel. Descendit simpliciter a *Mus*, ut, *tela* sit vocis productio. Apul. 2 de Asin. A. p. 125 *Repente introrepens mustela contra me constitit.* Duorum est generum, alia *domestica*, alia *silvestris* vel *rustica*, ein iltes, Plin. 29, 4. Adde Phædr. 1, 23, 4, 1 & 6. Scribitur etiam *Mustella*. *Avidas mustellas* vocat Columella 8, 17, ubi de piscinis agitur. ¶ 2. *Mustela* piscis, sic dictus a tergoris subluteo colore, cujusmodi in *Mustela* quadrupede est, vulgo *Lampredam* & *Lampretam* vocant. v. Scal. Lect. Auson. 1, 3, qui plane eundem piscem putat. Add. c. 26 int. Sed revera mustela alia & diversa, eine aalraupe, Plin. 9, 17. v. Ludov. Nonium in Ichthyophagia. Quidam & *Lubricum fluviatilem*, eine lampreten oder langbrück, (quod nomen in Germania inferiori usitatum est,) dicunt; Mustelæ marinæ sunt, & fluviatiles. Sed

¶ Mustēlus, *i*, m. piscis alius est, nimirum *Galeus*, ein hundfisch, plurimarum specierum: Gesnerus.

¶ Mustēlinus, *a*, *um*, wiesel-; ut, *Color mustelinus*, Ter. Eun. 4, 4, 22. *Utriculus mustelinus*, Plin. 30, 14.

¶ Mustelātus, *a*, *um*, idem. Apul. Met. 2 *Mustelatis peplis laceratus atque discerptus.*

Mustellago, musteus, vide mox *Mustum*.

MUSTRICULA, *æ*, f. formula sutorum, ein schuchleisten, cui calceus

calceus novus insuitur. Ita ex Afranio exponit Festus, *Mustriculam in dentes indam tibi.* Sed in Isidori Glossis est *machina ad stringendos mures.*

Mustulentus, vide in sequenti *Mustum.*

MVSTVM, *i*, n. vinum recens, most. Virg. Georg. 1, 295 *Mustum dulce.* Ovid. de Arte am. 2, 695 *Musta nova*; Et Trist. 3, 10, 72 *Musta fervida.* de quo plurali vid. quæ ad *Hordea* notavimus. Propert. 3, 17, 17 *Dummodo purpureo spumet mea dolia musto, &c.* Cic. Brut. c. 83 *Nova ista quasi de musto & lacu fervida oratio.* Mustum non solum vinum, verum etiam novellum quicquid est, recte dicitur. Est enim

¶ Mustus, *a, um*, adject. novellus, recens, neu, frisch, jung.. Nævius apud Nonium c. 2, 518 *Virginem ducere uxorem, si musta est.* Sic, *Agna musta pascenda*, ex Catone apud Priscianum.

¶ Mustcus, *a, um*, aliud adject. idem; ut, *Mala mustea*, süsse äpffel, Varro de R. R. 1, 59. *Caseus mustcus*, Plin. 2, 4. ein frischer, süsser käse. *Musteus liber*, Plin. 8 epist. 21; & Sidon. 8 epist. 3, ein neu buch.

¶ Mustulentus, *a, um*, dixit Plautus eadem significatione in fragm. quod subjiciunt Lambinum secuti, Cist. 4, 2, 87 *Ita mustulentus æstus narres attigit.* Præterea Apulejus 1 Met. p. 116 *Mustulentus autumnus*, mosterich, voll most. conf. Nonius 1, 322.

¶ Mustārius, *a, um*, most-; ut, *Mustarius urceus*, in quo mustum reponitur, Cato de R. R. c. 11.

¶ Mustāceus, *i*, m. vel Mustaceum, *i*, n. cibi quoddam genus, foliis lauri suppositis coctum, e farina siliginea, musto, anise, cumino, &c. ein fladen, kuchen. *Mustaceos facere* docet Cato de R. R. c. 121. Inde, *Causa nec est, cœnam quare & mustacea perdas*, Iuvenalis sat. 6, 201 dicit. Et, *Laureolam in mustaceo quærere*, Cic. Att. 5, 20, hoc est, ex re frivola & exigua laudem. conf. Bart. ad Statii Silvas p. 149, & Dalechamp. ad Plin. 15, 30.

¶ Mustāce, *es*, f. tertium lauri genus. Plin. 15, 30 *Duo lauri genera tradit Cato, Delphicam & Cyprian: Pompejus Lenæus adjecit, quam mustacem appellavit, quoniam mustaceis subjiceretur.*

¶ Mustellāgo, *ĭnis*, f. herba, quæ & Daphne, Apul. de Herb. c. 27 & 58.

¶ Mustio, *onis*, m. plur. *Mustiones* a musto appellati, ut *bibiones qui in vino nascuntur*, mostmücken, Isidor. 12, 8.

Sempermustum, vide infra *Semper.*

Muta, vide *Mutus*, Mutabilis, mutatio, &c. *Muto, are*, Mutesco, *Mutus.*

MVTĬCVS, *a, um*, ejusdem originis & significationis ac *Mutilus*, abgekippt. Sic, *Mutica spica* Varr. R. R. 1, 48 est, quæ non habet aristam.

MVTĬLVS, *a, um*, truncatus & comminutus, a græco μιτύλος, verstümmelt, krüppel, unvollkommen; ut, *Bos cornibus mutilus*, Cæs. B. Gall. 6, 26. Et, *Mutila & hiantia loqui*, Cic. in Orat. c. 9; *Mutilum pecus*, quod sine cornibus est. Columella enim *Cornuto* opponit præsat. lib. 1: *Dissimilem, rationem postulat Tarentinum, atque birrum, aliud caprinum: Et id ipsum aliter curatur mutilum & raripilum: aliter cornutum & setosum.* Qui *mutili brachiis* erant, *Hermas* appellatos Casaubonus ad Strabonem observat p. 251. Vbi & exempla habes eorum, qui sine manibus pedibusque difficillima præstiterint. ¶ 2. *Mutilorum*, familia gentis Papiæ, apud Samnites floruit; hanc multis Heinecc. ad L. Iul. & Pap. Popp. p. 59 illustrat.

¶ Mŭtilo, *avi, atum, are*, verstümmeln. Ter. Hec. 1, 1, 8 *Quin spolies, mutiles, lacores, quamquam nacta sis.* Curt. 5, 5, 14 *Majore membrorum parte mutilari.* Conf. 9, 2, 19.

¶ Mutīlātus, *a, um*, zerstümmelt, mangelhafft, schadhafft: ut, *Mutilati rami*, Ovid. de Nuce v. 37. Et Cic. Phil. 3, 12 *Antonius in Galliam mutilatum ducit exercitum.* Curt. 7, 5, 40 *Cruci affixus, mutilatis auribus naribusque*, mit abgeschnittener nase und ohren. Mutilatos a sacerdotio prohibitos testatur Heraldus ad Martial. 7 epigr. 86.

¶ Mutilatio, *ōnis*, f. die zerstümmelung. Gloss. Vet. *Mutilatio, πήρωσις σωματος, ἀκρωτηριασμός.* Cels. 7, 9 *Levis mutilatio.*

¶ Mutilator, *oris*, m. qui mutilat, apud eumdem Celsum.

¶ Mutilāgo, *ĭnis*, f. herba alias *tithymalus*, wolffsmilch. Apul. de Herb. c. 108.

¶ Admutilo, *avi, atum, are*, zerstümmeln, verhunzen. Plaut. Pers. 5, 2, 48 *Aliquem admutilare usque ad cutem.* conf. Capt. 2, 2, 19; & Mil. 3, 1, 173.

¶ Demutilo, *are*, abkippen. Colum. de Arbotib. c. 11 *Cacumina virgarum, ne luxurientur, demutilato.*

¶ Immutilatus, *a, um*, zerstümmelt. Theod. Cod. 4, 22 *Omnia ad disceptationem litigii immutilata permanent.*

MŬTĪNA, *æ*, f. Galliæ togatæ, sive Cisalpinæ civitas in Flaminia, cujus mentio est ap. Lucan. 1, 41. Ovid. Met. 15, 824; & Martial. 3 epigr. 59 hod. *Modena.* ¶ 2. *Mutina* vitis genus, Plin. 14, 3.

¶ Mutinensis, *e*, adject. ut, *Mutinensia arma*, Ovid. Fast. 4, 625.

Mūtinus, vide in *Muto, ōnis*, substantivo nomine.

MŬTIO, (Muttio) *ire*, signo, nutu, aut submissa voce aliquid prodere, leise reden, munckeln, zischeln, nisseln, muchsen. Ter. Andr. 3, 2, 25 *Itaque hercle nihil jam mutire audeo*, ich darff nicht muchsen. Phædrus 4, 25, 34 *Palam mutire plebejo periculum est.* Scalig. a sono *Mu* deducit, quod canum est, unde *mutire* dicuntur: sicut γεῦ porcorum, unde *Grunnire.* Nec aliter Varro de L. L. 6, 5, & Nonius 1, 29, quod sc. muti nihil amplius quam μῦ vel μᾶ dicunt. In Gloss. Vet. ramen & *Muttum* legimus, atque per γεῦ explicari. De hirco Autor Philom. v. 58 *At mutire capris, birce petulce, jubes.* conf. Pers. 1, 133.

¶ Mutītus, *a, um*, gemuchst. Ter. Hec. 5, 4, 25 *Neque opus est adeo mutito*, wir haben nicht noth uns ein wort davon merken zu lassen.

¶ Mutitio, *onis*, f. mutiendi actus, imperfecta locutio. Plaut. Amph. 1, 3, 21 *Quid tibi hanc rem curatio est, aut mutitio?* i. e. cur curas? cur mutis?

¶ Musso, *are*, frequent. Significat autem *Mussare* mutire, id est, hæsitare, tergiversari, & pauca vel nihil propemodum, certe nihil diserte & clare proloqui, wenn man stutzt, nicht raus will, und heimlich etwas verheist. Virg. Æn. 11, 345 *Cunctis se scire fatentur, Quid fortuna ferat patriæ, sed dicere mussant.* Vbi Servius *Modo*, inquit, VERENTVR *vel* TIMENT, *significat*; *Alias* DVBITANT: ut Æn. 12, 657 *Mussat rex ipse Latinus, Quos generos vocet, interdum* SVSVRRANT: *& de apibus dicitur, & proprie* obmusſare *est obmurmurare, & queribundam, l & x velut muto esse vicinum. Alias* TACENT, *alias* QVIESCVNT. In illo ejusdem libri v. 718 *Fremit arma juventus, Flent mœsti mussantque patres*: MVSSANT, *queruntur*, interpretatur. Liv. 33, 31 *Soli Aetoli id decretum decem legatorum clam mussantes carpebant.* Conf. Sil. 15, 261. Sed potest & pro *tacere, quiescere* accipi. Servius ad illud 12 Æneid. *Mussat rex ipse Latinus*: MVSSAT, inquit, *modo* dubitat. *Veteres* MVSSAT *pro* tinet. *Ennius* MVSSARE *pro* tacere *posuit. Clodius Tuscus* (forte *Clodio Tusco*) MVSSARE *est ex græco comprimere oculos: Græci* μῦ *dicunt.* Vid. Cort. ad Sall. fragm. p. 946, & Ios. Wasse in Ind. Salluſt. h. v.

¶ Mussans, *tis*. Liv. 7, 25 *Mussantes inter se rogitabant &c.* sie befragten sich heimlich unter einander. conf. Salluſt. Fragm. c. 7 & 22. Plin. 7 epist. 1 *Quum mussantes medicos repente vidissem, caussam requisivi*, da die ärtzte zusammen murmelten.

¶ Mussĭto, *are*, aliud frequent. a *Mussare.* Ter. Adelph. 2, 1, 53 *Accipiunda & mussitanda injuria adolescentum est*, hoc est, dissimulanda, tacenda, man muß es verbeissen, in sich fressen, gedencken, als hätte einen ein hund gebissen. Donatus ad eum locum: MVSSITANDA *patienda, considerandaque cum silentio, & ut in amatore putanda, atque per hoc perferenda.* MVSSITARE *enim proprie est, dissimulandi caussa tacere: dictum vel a* MOTO: *vel ab* M, *quæ littera est nimium pressæ vocis ac pæne nullius &c.* Plaut. Pseud. 1, 5, 85 *Non a me scibas pistrinum in mundo tibi, Cum ea mussitabas?* Liv. 1, 50 *Ita clam mussitantes, vulgo tamen, eum appellabant.* Apul. Apolog. p. 320 *Hunc illa timorem mussitabat, adversari propalam non audebat.*

¶ Mussĭtans, *tis*, idem quod *Mussans.* Liv. 1, 50 *Iam ita clam quidem mussitantes, vulgo tamen eum appellabant superbum.*

¶ Mussātio, *ōnis*, f. das stillschweigen, die verbeissung der rede. Ammian. 20, 8 *Salutem mussatione quæritabam & latebris*, quæ emendatio est Gelenii: Alii, *simulatione.*

¶ Mussĭtātio, *onis*, f. idem. De canibus venaticis Apul. 8 Mer. post princ. *Tacitaque prius servata mussitatione, signo sibi repentino reddito, latratibus fervidis dissonisque miscent omnia.* Adde Tertull. de Pudicit. c. 7 & 9.

¶ Mussĭtator, *oris*, m. Vet. Gloss. *Mussitator, ὑπογογγυσής.* conf. Vulg. Interpr. Ies. c. 29, 24.

¶ Mussĭtabundus, *a, um*, nisselnd. Onomast. Vet. *Mussitabundus, μύζων.*

¶ Demussātus, *a, um*, dissimulatus, verschmertzt, verbissen, verschwiegen. Ammian. 30, 1 *Injuriis, quas pertulerat, omnibus demussatis.* Apul. Met. 3 *Demussata contumelia.*

¶ Emutio, *ire*, instar muti murmurare, mummeln Plaut. Merc. 5, 2, 55 *Etiam emutis?* Sed Lambin. Taubm. & Gron. legunt *metuis.*

¶ Obmusso, *are*, & Obmusĭto, *are*, obmurmurare, verbrummeln, entgegen murmeln. conf. verba Servii in *Musso.* Tertull. de Anima c. 18 *Poëtæ hæc nobis semper obmussant.* Idem de Pallio c. 4 *Tacendum, ne quid & illi de Cæsaribus obmussitent.*

¶ Summusso, *are*, mummeln. Ennius ex mente Festi: *Quintus in occulto summussabat.* Et Accius: *Non decet jam summussare.*

¶ Summussus, *i*, m. Festus: *Summussi dicebantur murmuratores.* Nævius, *odi*, inquit, *summussos &c.*

Mutitas, Mutito, *are*, vide paullo post *Mutus, Mutuus.*

MŪTIVS, *i*, m. Gentis Romanæ nomen, e qua nobilis Cordus cognomine, qui Scævola dictus est, quia in castris Porsenæ regis sponte sibi dextram manum exussit, postquam in occidendo rege aberraverat. Quod nomen deinde familiæ Mutiorum hæsit. vid. Flor. 1, 10, 5; Aur. Vict. Vir. illust. c. 12. Martial. 1 epigr. 22; & 8 epist. 25, & infra *Scævola.*

MŪTO, *avi, atum, are*, quasi *motare a motu*, ändern, verändern, anders machen; ut, *Mutare animum*, Ter. Phorm. 5, 2, 9: *Sententiam*, Cic. Att. 9, 2; *Consilium*, Idem ad eumd. 7, 23; *Mores*, Ter. Adelph. 5, 9, 27: *Locum*, Cic. de Leg. 2, 1: *Sedem*, Plin. 2, 37. *Mutari in horas*, Horat. 2 sat. 7, 10, alle stunden anders gesinnet seyn. *Naturam mutare pecunia nescit*, Idem 1 epist 12, 10. *Vestem cum aliquo mutare*, Ter. Eun. 3, 5, 24, kleider mit einem wechseln. Idem Adelph. 4, 7, 19 *Factum hoc non placet, si quem mutare*, so ichs ändern könte, id est, corrigere. Cæs. de B. C. 3, 11 *Mutatis ad celeritatem jumentis ad Pompejum contendit*, mit untergeleten oder gewechselten pferden. Sed *Mutare arma*, Nepos 11, 1, 3, est alia & nova invenire. ¶ 2. Eleganter etiam activa forma pro passiva ponitur, e. gr. Sall. Iug. 104, 2 Humanæ res, *fluxæ & mobiles semper in adversa mutant.* Liv. 39, 51 *Mores populi Rom. quantum mutaverint, vel hic dies argumento erit.* Add. 3, 10; & ibi Drakenb. not. 5, 13 pr. Conf. Scal. ad Catul. p. 119. Palmer. in Spicil. p. 867. Burm. ad Ovid. Ep. Herus 77. Contra ea Liv. 5, 46 f. *Mutari finibus* est ab exilio redire. v. Gronov. Observ. 3, 1, & Nic. Heins. ad Ovid. epist. ex Ponto 4, 14, 7. ¶ 3. *Mutare quid cum aliquo*, umwechseln, umtauschen, vertauschen; & sine *cum* Sall. Iug. 38, 10 *Quia mortis metu mutebant* h. e. quia ita mortis metum redimebant, ὅτι ἀπημάτευτο Ovid. am. 3, 8, 66 *O si quisquam Deus Pulvere mutet opes* h. e. in pulverem. Quam phrasin injuste Latio expulit Acidalius. Ita enim Plaut. Capt. prol. v. 28 *Si quem reperire possem, cum quo mutet suum illum captivum.* Ita Salluſt. Iug. c. 44 dicit: *Albini milites pecora & mancipia cum vino advectitio mutasse.* Medea apud Ovidium Met. 7, 59 *Quem ego cum rebus, quas totus possidet orbis,*

Æsonidem mutasse velim. ¶ 4. *Mutare & Nutare*, itemque *Motare* misceri a librariis, obfervat Drakenb. ad Sil. 6, 234.

¶ Mutans, *tis.* Salluſt. Fragm. c. 22 *Nomina rerum ad ignaviam mutantes.* Plin. 2,37 *Vt volucres ſedem ex ſede mutantes,* die ſeine bleibende ſtelle haben. ¶ 2. Pro mutatus eſt Tac. An. 12, 29 pr.

¶ Mutātus, *a, um,* geändert, verwechſelt; ut, *Mutata flumina,* Virg. ecl. 8, 4. *In nova corpora mutatæ formæ,* Ovid. Met. 1, 1.

¶ Mutatus, *ûs,* m. ſubſt. die veränderung, der wechſel. Tertull. de Pallio c. 4 *Incredibili mutatu.*

¶ Mutatio, *ōnis,* f. die änderung. Cic. Phil. 12, extr. *Optimus eſt portus pœnitenti mutatio conſilii,* andere reſolution. *Mutationem facere,* Idem Off. 1, 33, ändert. *Mutationes temporum,* Idem Nat. D. 2, 19. *Mutatio officiorum,* Id. de Offic. 1, 7. Spartianus in Severo c. 14 *Omnium rerum ſemper quaſi naturali lege mutatio eſt,* alle dinge ſind veränderlich.

¶ Mutātor, *ōris,* m. qui mutat. Lucan. 8, 854 *Mercis mutator Eoæ.* Arnob. 3 p. 119 *Mercium commerciorumque mutator.*

¶ Mutātōrium, *i,* n. quo vel veſtimentum ſubauditur, ut apud Vulg. Interpretem Eſa. c. 3, 22, ein feyertags-kleid, adde Car. du Freſne Gloſſarium, vel ædificium, ut *Mutatorium Cæſaris,* ein luſthaus. vide Bellorium in Veſtig. Vet. Romæ. Adjective Tertull. de Reſurr. carn. c. 56 *Indumentum illud mutatorium immortalitatis.*

¶ Mūtābĭlis, *e,* wanckelmüthig, veränderlich. Virg. Æn. 4, 569 *Varium & mutabile ſemper Fœmina.* Livius 2, 7 *Mutabiles vulgi animi.* Comp. *Mutabilior,* Val. Max. 6, 9, 14. Superl. *Mutabiliſſimus,* Porc. Latron. decl. in Catil.

¶ Mutabiliter, adv. unbeſtändig. Varro ap. Nonium 2, 548 *Quibus inſtabilis animus, ardens mutabiliter avet habere & non habere.*

¶ Mutabilitas, *ātis,* f. die unbeſtändigkeit; ut, *Mutabilitas mentis,* Cic. Tuſc. 4, 35, wanckelmüthigkeit.

Compoſita a *Muto:*

¶ Commūto, *avi, atum, āre,* verändern, verwechſeln, tauſchen. Ter. Eun. 5, 5, 3 *Vbi ſatietas fieri cœpit, commuto locum.* Idem Andr. 2, 4, 7 *Nunquam hodie tecum commutabit pater unum verbum,* er wird dir kein wort zu antworten wiſſen. Et Phorm. 4, 3, 33 *Vt eſt ille bonus vir, tria non commutabitis verba hodie inter vos.* Et, *Commutare vitam cum morte,* Sulpitii eſt Cic. fam. 4, 5, ſterben. *Cum patriæ caritate conſtantiæ gloriam commutare,* Cic. pro Sextio c. 16, lieber wollen das vaterland meiden, als von ſeinem redlichen vorſatz weichen. Sall. de rep. ord. 2, 5, 3 *Cujus contumeliam vita ſua commutare volunt.* vid. *Mutare* n. 3. *Loricam cum aliquo commutare,* luſtin. 3, 1, 8. Plaut. Mil. 2, 3, 56 *Niſi oculos orationemque aliam commutas tibi.*

¶ Commutatus, *a, um,* geändert. Nepos 10, 4, 5 *Vitæ ſtatum commutatum ferre non potuit.*

¶ Commutate, adv. idem. Auct. ad Herenn. 4, 42 *Eandem rem dicemus, non eodem modo, ſed commutate.*

¶ Commutatus, *ûs,* m. ſubſt. die änderung. Lucret. 1, 794 *In commutatum venium.*

¶ Commutatio, *ōnis,* f. idem; ut, *Commutatio morum aut ſtudiorum,* Cic. de Amic. c. 21. Et, *Horum adventu tanta commutatio rerum eſt facta, ut &c.* Cæſ. B. Gall. 2, 27. Conf. Nepos 7, 5, 5. Idem 10, 6, 1 *Proſperas res conſecuta eſt ſubita commutatio.* ¶ 2. *Commutatio* talis etiam dicitur ſententiæ figura, ἀντιμετάβολη, v. g. *Eſſe oportet, ut vivas; non vivere, ut edas,* Auctor ad Herenn. 4, 33.

¶ Commutabĭlis, *e,* veränderlich. Cic. pro Mil. c. 26 *Vide, quam ſit varia vitæ commutabilisque ratio.* Idem de Amic. c. 25 *Animus varius, commutabilis, multiplex.*

¶ Commutatīvus, *a, um.* Sic *Commutativa juſtitia* Ethicis eſt, quæ æqualitatem verum efficit ſine reſpectu perſonarum.

¶ Incommutabilis, *e,* unveränderlich. Ambroſius epiſt. 84 *Æterna & incommutabilis voluntas.* Paulinus Nolan. epiſt. 13 ad Pammachium n. 24 *Incommutabilis Dei veritas.* Et Auguſtin. Retractat. 1, 9 *Voluntas avertitur ab incommutabili bono ad commutabile.*

¶ Incommutabiliter, adv. idem. Auguſtin. epiſt. 3 *Incommutabiliter immortalis.* Et lib. 1 extremo Confeſſionum: *Incommutabiliter æternus.* Adde de Civ. Dei 5, 9 &c.

¶ Incommutabilitas, *ātis,* f. die beſtändigkeit. Idem Auguſtin. Confeſſ. 7, 19 *Novit hoc omnis, qui novit incommutabilitatem verbi tui.* Idem Confeſſ. 12, 12 *Æternitas & incommutabilitas.*

¶ Demūto, *are,* idem quod ſimplex, verändern. Plaut. Menæch. 5, 2, 218 *Imperium tuum demutat.* Adde eumdem Trin. 1, 2, 36; & Pſeud. 1, 5, 142. Tac. Annal. 4, 16, 6. Apul. Apol. p. 284 Elm. intranſitive poſuit *Quamquam tcterrimum os tuum minimum a Thyeſta tragico demutet,* h. e. differat.

¶ Demutatio, *ōnis,* f. die veränderung. Tertull. adv. Marc. 4, 1 *Omnis demutatio veniens ex innovatione.* Et 5, 10 extr. *Demutatio carnis reſuſcitatæ.* Plin. 28, 8 *Verſicoloris eſſe demutationis.*

¶ Demutator, *ōris,* m. qui demutat. Tertull. de Reſurr. Carn. c. 32 *Argutiſſimi demutatores oſſium, &c.*

¶ Demutabĭlis, *e,* wandelbar. Prudentius Apotheoſ. v. 276 *Non convertibilis, nec demutabilis unquam Eſt Deus.* Tertull. de Anima c. 21 *Omnium natorum atque factorum convertibilis & demutabilis eſt natura.*

¶ Indemutabilis, *e,* unwandelbar. Tertull. adv. Hermogen. c. 12 *Naturam oportebit eſſe apud Deum inconvertibilem & indemutabilem.* Adde eumd. de Pudicit. c. 12 ext. Sic & Salvian. lib. 2 Gub. ſub fin. *Cenſura indemutabilis.* Proſper Aquitanicus de Providentia v. 728 *Indemutabilis inſtat Finis.*

¶ Indemutabiliter, adv. Ennod. epiſt. lib. 5 *Indemutabiliter perſeverare.*

¶ Emūto, *āre,* verſtellen. Manil. 5, 147 *Appoſitis caput emutare capillis.*

¶ Emutatus, *a, um,* umgekehrt. Quintilian. 8, 2 *Emutatis in perverſum dictis.*

¶ Immūto, *āre,* anders machen, ändern. Ter. Eun. 2, 1, 19 *Adeon' homines immutari ex amore?* Idem Hec. 3, 3, 9 *Vultum earum ſenſi immutari omnium.* Et Cic. pro Flacc. c. 14 extr. *Aliquid immutare de inſtitutis priorum.* Id. Amic. 15 *Ii, qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, poteſtate, proſperis rebus immutantur.*

¶ Immutātus, *a, um,* umgekehrt, verändert. Cic. fam. 1, 9 *Converſis rebus, & bonorum voluntatibus immutatis.* Id. ib. 5, 4 *Sermones eorum, qui hac iter faciebant, animum tuum immutatum ſignificabant.* Plaut. Curc. 2, 1, 59 *Immutatis moribus eſſe.* ¶ 2. Item adject. unverändert. Cic. de Invent. 2, 54 *Veritas eſt, per quam immutata ea, quæ ſunt, aut ante fuerunt, aut futura ſunt, dicuntur.* Et Ter. Andr. 1, 5, 7 *Id immutavit, quoniam me immutatum videt,* h. e. non mutatum, dieweil er ſiehet daß ich nicht wancke.

¶ Immutabilis, *e,* unwandelbar, unveränderlich; ut, *Immutabilis æternitas,* Cic. de Vniverſ. c. 2. *Res ſtabilis & immutabilis,* ibid. *Omnia in præteritis neceſſaria ſunt, quia ſunt immutabilia,* Id. de Fato c. 7.

¶ Immutabiliter, adv. Apul. de Mundo p. 261 *Rector mundi immutabiliter incumbit.* Celſus IC. Leg. 99 ff. de Verbor. obligation. *Immutabiliter verum fuit.* Et Auguſtin. Civ. Dei 22, 9 *Immutabiliter & incorporaliter.*

¶ Immutabilitas, *ātis,* f. die beſtändigkeit. Cic. de Fato c. 6 *Infatis immutabilitas apparet.*

¶ Immutatio, *ōnis,* f. die veränderung; ut, *Immutatio verborum,* Cic. Acad. 4, 6. *Immutatio ordinis,* Idem de Orat. 3, 44.

¶ Immutator, *ōris,* m. qui immutat. Oroſius 7 c. ult. de Athaulpho Gothorum rege: *Haberetur apud poſteros Romanæ reſtitutionis auctor, poſtquam eſſe non poterat immutator.*

¶ Immutatrix, *icis,* f. apud Sidonium.

¶ Intermutatus, *a, um,* umgewechſelt. Tertull. de Bapt. c. 8 *Impoſitis & intermutatis manibus.*

¶ Permūto, *āre,* ex alio loco in alium transferre, cum *Commutare* aliud ſit pro alio ſubſtituere, umwechſeln, verwechſeln. Cic. Off. 2, 4 *Dando & accipiendo, & permutandis facultatibus nulla re egere.* Idem, *Permutare pecuniam,* fam. 2, 17, geld durch den wechſel gehen laſſen. Manut. ad h. l. *Permutari pecuniæ* dicitur, cum alibi numeratur, quæ alibi ſolvatur illius periculo, qui permutandam ſuſcepit. *Permutare mercibus,* tauſchen, ſiechen mit waar um waar, Plin. 9, 55.

¶ Permutatus, *a, um,* verwechſelt, umgekehrt; ut, *Permutato ordine principiorum,* Lucret. 1, 826; & 5, 126.

¶ Permutatio, *ōnis,* f. wechſel umſchlag. Cic. fam. 3, 5 *Dum pecunia accipitur, quæ mihi ex publica permutatione debetur,* wechſel empfahen. ¶ 2. Et figura oratoria *Permutatio.* vid. Aut. ad Herenn. 4, 34.

¶ Remuto, *are,* wieder ändern. Tac. Orat. 19, 2 *Cum conditione temporum ac diverſitate aurium forma quoque ac ſpecies orationis eſt remutanda,* al. *mutanda.*

¶ Submūto, vel Summuto, *are,* in etwas ändern, verwechſeln. Cic. in Orat. c. 27 *Quia quaſi ſummutantur verba pro verbis.*

¶ Submutatio, *ōnis,* f. die verwechſelung. Gloſſ. Cyrilli: *Submutatio,* ὑπαλλαγή.

¶ Transmūto, *āre,* verſetzen, von einem zum andern verwechſeln. Horat. 3 ode 29, 49 *Fortuna ſævo læta negotio Ludum inſolentem ludere pervicax, Transmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alii benigna.*

Transmutans, *tis.* Luctet. 2, 487 *Transmutans dextera lævis.*

¶ Transmutatio, *ōnis,* f. die verſetzung. Quintil. 1, 5 *Duos in uno nomine faciebat barbarismos, & immutatione* (literarum) *& transmutatione,* id eſt, transpoſitione. Tertullian. de Præſcript. c. 38 *Detectione, vel transmutatione remediaremus.*

¶ Transmutator, *oris,* m. ein verwechsler, apud Apulejum.

MŪTO, *ōnis,* m. penis, mentula, das männliche glied. Horat. 1 ſat. 2, 68 *Hoc ſi mutonis verbis mala tanta timentis Diceret hæc animus.* Vbi Vet. Scholiaſtes: MVTO *dicitur membrum virile.* Hinc

¶ Mūtīnus, ſive *Motonus,* aut *Mutunus, i,* m. Deus Romanis dicebatur, qui *Priapus* Græcis, ſuper cujus pudendis nova nupta ſedere jubebatur, ut ejus pudicitiam Deus prior delibaſſe videretur, Lactant. 1, 20 ſub fin. Arnob. lib. 4; Auguſtin. de C. D. 4, 11; & 6, 9; & Tertull. Apolog. c. 24. ¶ 2. Item, ipſum membrum virile. Poëta Phallicus Carm. 73 *Rubro Priape furibus minare mutino.*

¶ Mutōnius, *i,* m. & Muttonium, *i,* n. Vet. Gloſſæ: *Muttonium,* προβασκάνιον, λάκιος. *Muttonius,* προβασκάνιον. *Mutonium,* πρόσθεμα: quod & ipſum *faſcinum* accipio. *Faſcinus* autem mentula. Iisdem Gloſſ. *Mutonium,* ἀκυδώνιον exponitur.

¶ Mutoniatus, *i,* m. bene vaſatus, probe peculiatus. Martial. 3 epigr. 73; & 11 epigr. 64 *Pueri mutoniati.* Poëta Phallicus Carm. 52 *Ad partem veniet ſalax aſellus Nihilo deterius mutoniatus.* Vbi nota primam in *Mutoniatus* correptam: Vt primam itaque ancipitem ſtatuere oporteat, aut vere brevem potius, ut, cum prima producitur, *Mutto, Muttinus,* ſcribendum ſit, ut in veteri Gloſſario reperitur.

Muttio, muttitio, vide *Mutio, mutitio.*

Mutuatio, mutue, mutuiter, &c. vide poſt paullo *Mutuus.*

MŪTŬLUS, *i,* m. ein tragſtein, darauf man balcken legt. A *mutilus* enim *Mutuli* ſunt quaſi *mutilæ trabes,* i. e. lignea vel lapideæ partes prominentes, quibus capita trabium imponuntur. Varro R. R. 3, 5 *Mutuli crebri omnibus columnis impoſiti, ſedilia avium.* Colum. 8, 9 *Ad lineam mutuli per parietem defixi.* v. & Vitruv. 7, 3, & Baldi Lex. p. 73.

Mutunus, Mutuo, *or,* vide *Mutinus* in *Muto, ōnis, Mutuus.*

MŬTUS, *a, um,* βυβδός, ἄφωνος, ἄλαλος, ſprachlos, ſtumm, a μύτης vel μυττός. Plaut. Aul. 2, 1, 6 *Ne mutam profecto repertam ullam eſſe hodie dicunt mulierem ullo in ſeculo.* Cic. Phil. 3, 9 *Mutum eſſe ſatius eſt, quam quod nemo intelligat, dicere.* Idem poſt Red. in Senat. c. 3 *Forum mutum, elinguem civitatem, tacitam & fractam civitatem videbatis.* Et, *Formoſa facies mutæ commendatio eſt,* Publius in Mimis, ſchönheit lobt ſich ſtillſchweigend *Mare mutum,* Plaut. Mil. 3, 1, 69,

ein

ein ſtilles meer. vid. Brouckh. ad Prop. 1, 15, 29. *Pecus metu mutum*, Virg. Æn. 12, 718. Cic. Att. 8, 14 pr. *Nullum fuiſſe tempus, quod magis debuerit mutum eſſe a literis.* ¶ 2. *Multa* & *Muta* confundi a librariis, docet Brouckh. ad Tib. 4, 1, 129.

¶ Muta, æ, f. Dea, quæ & *Lata* & *Larunda*, Larium mater. Vna ex Najadibus: quam ob intemperantiam linguæ Iupiter mutam fecit, unde & hoc nomen. v. Ovid. Faſt. 2, 583 & ſeqq. Meminit & Lactantius 1, 20.

¶ Mūteſco, ĕre, ſtumm werden. Mart. Capella lib. 8 *Cunctaque, velut muteſcentia, tacuerunt.* Et Apulejus: *Muteſcere taciturnitate.*

¶ Mutitas, ātis, f. die verſtummung, ſtummheit. Gloſſ. gr. lat. ἀφωνία, *mutitas.*

¶ Mutōſus, a, um, ſtumm; ut, *Mutoſus venter*, Veget. 3, 3.

¶ Immuteſco, tui, ĕre, verſtummen. Quintil. 10, 3 *Immuteſcamus alioqui, ſi nihil dicendum videatur, niſi quod non invenimus.* Stat. Theb. 5, 542 *Ruptis immutuit ore querelis.* Add. 6, 184.

¶ Obmūteſco, tui, ĕre, mutum fieri, erſtummen, verſtummen. Cic. de Orat. 2, 7 *Ego neque Antonium verbum facere patiar, & ipſe obmuteſcam, niſi prius a vobis impetraro.* Virg. Æn. 6, 155 *Preſſo obmutuit ore.* ¶ 2. Plinio 33, 13 res *obmuteſcere* dicitur, quæ non eſt amplius in uſu: *Lydium Sardis emebatur, quod nunc obmutuit*, es iſt nun ganz ſtille davon.

MVTVSCÆ, *arum*, f. pl. Sabinorum civitas, quæ & *Trebia* & *Suffena* vocatur, circa quam Annibal Romanos maxima clade affecit. Ab olivis celebrata; unde *oliviferæ Mutuſcæ* apud Virgilium Æn. 7, 711.

¶ Mutuſcæi, *orum*, m. pl. oppidani, apud Plinium 2, 12.

MŪTVVS, *a, um*, ἄδανιος, eins ums ander, gegen einander, wieder vergolten, geborgt, gelichen; ut, *Amor mutuus*, Cic. fam. 12, 17, is eſt, quo ab eo viciſſim amor, quem ego amio, die gegen-liebe. Et, *Pro mutuo inter nos animo*, Metellus Cic. fam. 5, 2. *Officiis mutuis commune commodum gubernatur*, Cic. pro Roſc. Am. c. 38, durch gegendienſte, gegen-hülffe. Et Ter. Phorm. 1, 5, 37 *Tradunt operas mutuas*, einer hilfft dem andern über. *Par & mutua voluntas*, Cic. Planco ſub Att. 16, 16. Item, *Da mihi mutuum teſtimonium*, Græcorum vox δάνειόν μοι μαρτύριον, pro Flacc. c. 4, diene mir mit deinem zeugniß, ich will dirs wieder thun. *Odio mutuo inter ſe flagrare*, einander haſſen, Plin. 9, 62. *Mutuum cum aliquo facere*, Plaut. Curc. 1, 1, 47. *Mutuum muli ſcabunt*, proverbium, cum improbi & illaudati ſe mutuo mirantur & prædicant. v. Scal. Auſon. Lect. 1, 18. Vide Chiliad. *Mutuum frumentum dare*, leihen, vorſtrecken, Cic. Agrar. 2, 30. Et, *Mutuam pecuniam dare*, borgen, vorſtrecken. Quod *fœnore dare* opponitur: Sicut & *mutua ſumere*, & *fœnore ſumere* opponuntur: Plaut. Aſin. 1, 3, 95 *Nam ſi mutuas* (pecunias) *non potero, certum eſt, ſumam fœnore.* Sed Nonius 5, 70 pro *mutuas*, legit *mutuo*, & *mutuum* interpretatur *ſine uſuris*; *Fœnus* vero *cum uſuris.* Eleganter & Plautus *mutua ſumi* dixit, quæ in nobis non ſunt, ſimulantur tamen, Amph. 2, 2, 137, ubi vide interpretes. *Mutuum ſumere* & Cicero dixit fam. 12, 28, borgen, aufnehmen. conf. Gronov. de Pec. Vet. 3, 1. Diſputationes de mutuo Salmaſii ejusque adverſariorum occaſionem dederunt multa veterum loca, ubi ea vox occurrit, illuſtrandi.

¶ Mutue, Mutuo & Mutuum, adverbia ſignificant viciſſim, invicem, untereinander, wiederum; ut, *Amamus nos mutuo*, & *Amamus nos invicem*, Vall. 2, 59, & 3, 74. Cic. fam. 10, 9 *Fac valeas, meque mutuo diligas*, liebe mich, wie ich dich. Idem 5, 7 *Officiis mutue ſibi reſpondere*, einander gegendienſte erweiſen. Sic & *Mutuum* pro *mutuo* Lucilius apud Nonium 2, 538 *Si maxime mutuum hoc mecum facis.*

¶ Mutuiter, idem. Varro apud Nonium 11, 30 *Vive meque ama mutuiter.*

¶ Mūtuo, *are*, & Mutuor, *ari*, borgen. Sed, *qui mutuat pecuniam, dat mutuo*, er leihet. *Qui mutuatur, mutuo accipit*, entlehnet, Vall. 5, 25. conf. Ducker. de Latinitate Vet. ICtor. p. 344, & Menck. Obſ. L. L. Cic. Att. 15, 15 *Cum abundare debeam, cogor mutuari.* Et, *Mutuari auxilia ad rem aliquam*, Hirt. Bell. Gall. 8, 21, volck zu einem kriege erborgen. Translate Livius: *Ab amore temerarium atque impudens mutuatur conſilium*, h. e. petit vel ſumit. v. *Mutuatus.* Cic. Tuſc. 2, 18 *A viris virtus nomen eſt mutuata.* Idem Att. 8, 6 *Tironem video in ſumtum ab aliis mutuatum*, daß er zur ausgabe entlehnet. Cæcilius apud Nonium 7, 48 *Ad amicum currat mutuatum, mutuet mea cauſſa*, i. e. mutuum ſumat.

¶ Mutuātus, *a, um*, paſſive mutuo ſumptus, geborgt, gelehnt. Plin. 2, 9 *Luna in totum mutuata a ſole lucem fulget.* Item, active mutuo ſumens, der geborget hat. Val. Max. 6, 7 extr. 1 *Mulier præſidium ab innocentia mutuata.*

¶ Mutuatio, ōnis, f. das borgen, die entlehnung. Cic. Tuſc. Q. 1, 42 *Lacedæmonius quidam, cum ad mortem duceretur, dixiſſetque ei quidam inimicus: Contemnisne leges Lycurgi? reſpondit: Ego vero illi maximam gratiam habeo, quod me ea pœna multaverit, quam ſine mutuatione & ſine verſura poſſem diſſolvere.* Idem pro Flacc. c. 20 *Cum multos minutis mutuationibus fraudaſſet.* ¶ 2. Idem Cicero de Orat. 3, 38 *Tropos* mutuationes vocat: *Hæ*, inquit, *translationes quaſi mutuationes ſunt, cum, quod non habeas, aliunde ſumas.*

¶ Mutuatitius, *a, um*, quod mutuo ſumitur: ut, *Pecunia mutuatitia*, apud Gellium 20, 1, entlehntes geld.

¶ Mutuarius, *a, um*, idem quod *Mutuus.* Apul. Apol. *Mutuarias operas ambire cum vicinis.*

¶ Mutuĭto, *āre*, frequ. gerne borgen wollen. Plaut. Merc. prol. v. 52 *Mutuitanti crederc.*

¶ Mutĭto, *āre*, antiquum verbum, quod mutua convivia agitare ſignificat, ein kränßlein halten. Gell. 2, 24 *Legi ſenatus decretum vetus, in quo jubentur principes civitatis, qui ludis Megalenſibus mutitarent, id eſt, mutua inter ſeſe convivia agitarent, jurare apud Coſſ. verbis conceptis, &c.* Conf. 18, 2. Vtroque loco Henr. Stephanus *mutuitare* legere mavult.

¶ Promūtuor, *ari*, ante fœnetare, vorher borgen. Gloſſ. gr. lat. προδανείζομαι, *promutuor.*

¶ Promutuus, *a, um*, gelichen; ut, *Promutua pecunia*, quæ in anteceſſum datur, ſive prænumeratur ante diem, apud Cæſarem B. Civ. 3, 31 & 32, ita enim ibi legendum. Vbi & *Vectigal promutuo* ſive *promutuum*, ut Scaliger legit, *tollere*, i. e. ante diem dixit. v. Cujacium Obſerv. 8, 34.

MY; *Ne my quidem facere audet*, i. e. metu ne hiſcere quidem audet, er darff nicht muchſen. v. Chiliad. & ſupra *Mu.*

MYA, æ, f. genus conchæ ſeu margaritæ circa Boſphorum Thracium, Plin. 9, 35. ¶ 2. *Mya* Inſula in ſinu Ceramico, Plin. 5, 31.

MYĂCANTHON, *i*, n. μυάκανθον, ſilveſtris aſparagus, wilder ſpargel, Plin. 8, 9.

MYĀCES, *um*, f. μύακες, piſces ex concharum genere, qui muricum modo coacervantur: Plin. 32, 9.

MYAGROS, *i*, μύαγρος, herba prætervolantes muſcas ramulis implicitas capiens, ut muſcipula mures, leindotter, flachsdotter, Plin. 27, 12. Scribitur etiam *Myiagros.*

MŸCĂLE, *es*, f. Μυκάλη, promontorium Ioniæ, e regione inſulæ Sami, juxta quod Perſæ a Græcis ſuperati. v. Diod. Sicul. 11, 35. ¶ 2. *Mycale*, nomen veneficæ mulieris, de qua Ovid. Met. 12, 263.

¶ Mycalæus, *a, um*, adj. Claudianus in Eutrop. 2, 264 *Icarium pelagus, Mycalæaque litora.*

¶ Mycalenſis, *e*, idem; ut, *Excelſiſſimus Mycalenſis montis vertex*, Valer. Max. 6, 9 extr. 5.

¶ Mycalēſus, *i*, m. promontorium ejusdem civitatis, de quo Statius 7 Theb. v. 272.

MŸCĒMĂTIAS, æ, m. μυκηματίας, a *μύκημα, mugitus*, inter tria genera terræ motuum, apud Ammianum 17, 7.

¶ Mycētias, æ, m. μυκητίας, apud Apulejum de Mundo p. 247 tetri rudoris inquietudo terrena, cum ſub pedibus mugit ſolum, ein brüllendes erdbeben.

MŸCĒNÆ, *arum*, f. pl. urbs Peloponneſi, in Argolide, regia Agamemnonis, unde *Agamemnoniæ Mycenæ*, apud Virg. Æn. 6, 838.

¶ Mȳcēnenſis, *e*, adj. Cic. de Finib. 2, 6 ex poëta: *Omnes Danai, aut Mycenenſes, Attica pubes.*

Mȳcēnæus, *a, um*, idem. Ovid. Triſt. 2, 400 *Teque Mycenæo Phœbas amata duci.* Duci Mycenæo, i. e. Agamemnoni.

¶ Mycēnis, *ĭdis*, f. pro Iphigenia Mycenæa, Ovid. Met. 12, 34.

MYCĬTHVS, *i*, *m.* Anaxilai Rheginorum tyranni ſervus, ejusque liberorum tutor optimus, de cujus pietate Macrobius Sat. 1, 11. Herodotus μίκυθον vocat, & Iuſtinus 4, 2, 5 *Micalum.*

MYCŌNE, *es*, f. Μυκόνος, *i*, m. μύκωνος, maris Ægæi inſula una ex Cycladibus. v. Virg. Æn. 3, 76. Stat. Achill. 1, 205; Strabo lib. 10; & Ovid. Heroid. 21, 81 cum not. Heinſii.

¶ Myconius, *a, um*, adject. ¶ 1. *Myconii calvi* dicuntur proverbialiter, ideo, quod Myconi incolæ calvi fuerint omnes, auctore Strabone lib. 10 p. 335. Lucilius, *Myconi omnis calva juventus*, apud Donatum in Ter. Hec. 3, 4, 26. ¶ 2. *Myconius conviva*, & *Myconius vicinus*, ein ungebetener gaſt. Et, *Myconii*, vel *Myconiorum more venire*, i. e. ad convivia accedere invocatum. Nam hoc nomine *Myconios* notavit antiquitas, quod liguritores eſſent, & alienæ appetentes menſæ. v. Suidam, Athenæum, 1, 3, & Chiliad.

¶ Myconium, *i*, n. vinum transmarinum, Plin. 14, 7.

MYDRIĂSIS, *is*, f. μυδρίασις, morbus oculorum, Celſ. 6, 6, 37.

MYGĂLE, *es*, f. μυγάλη, mus araneus, eine ſpitzmaus. Veget. 3, 4; & Vulg Interp. Lev. 11, 30. *Myogalen* vocat Dioſcorides 2, 61,

MYGDŌNIA, æ, f. Macedoniæ regio, a Mygdone rege appellata, Plin. 4, 10.

¶ Mygdŏnides, æ, m. patronym. i. e. Chorœbus filius Mygdonis, Virg. Æneid. 2, 343.

¶ Mygdonis, f. ut *Mygdonides nurus*, h. e. Lydiæ, Ovid. Met. 6, 45.

¶ Mygdonius, *a, um*, adject. ut, *Mygdoniæ opes*, Horat. 2 od. 12, 22. *Mygdonii campi*, Idem 3 od. 16 v. 41. *Mygdonium marmor*, Ovid. Heroid. 15, 142.

MYIĂGRVS, *i*, m. μυίαγρος, herba ferulacea, leindotter, fühkraut, Plin. 27, 12. vide Myagros. ¶ 2. *Myiagros* ſtatuarius Plin. 34, 8. ¶ 3. Item, Deus muſcarum, Plin. 10, 28.

MYINDA, æ, f. ludi genus, die blinde kuh. v. Pollux & Heſych.

MYĪTES, æ, m. μυίτης, lapis ad ſimilitudinem muris ſedentis & ſe contrahentis. v. Dioſc. noth.

MYIODES, *is*, m. muſcarum Deus, non ſecus ac *Myiagrus.* vid. Plin. 29, 6.

MYLÆ, *arum*, f. pl. inſulæ circa Cretam, Plin. 4, 12; & Vellej. 2, 79, 4. conf. de oppido hujus nominis Plin. 2, 101; & 3, 8. ¶ 2. Siciliæ quondam portus v. ad Sil. 14, 202. ubi etiam de

¶ Myla Siciliæ fluvio.

MYLASEA, æ, f. cannabis ſpecies, Plin. 19, 9.

MŸLOICVS, *i*, m. μύλοικος, genus blattæ, circa molas naſcens, Plinio 29, 6.

MYŎBARBVM, *i*, n. poculi genus; cantharus turbinatus. Auſon. in Lemm. epigram. 30. Vox ex græco & latino joculatiter compoſita. Vide Joſeph. Scalig. lib. 2 Auſon. Lect. c. 28 p. 166 ſq.

MYOCTŎNVS, *i*, m. μυοκτόνος, radix aconiti, Plin. 27, 3.

Myogale, vide *Mygale.*

MYŎPĂRO, ōnis, m. μυοπάρων, ein raubſchiff, jagdſchiff; navicula piratarum, a longitudine ſic dicta, ut Scaliger ad Feſtum cenſet, quem vide, & Nonium 13, 6 in hac voce. Cic. in Fragm. 3 de Republ. *Nam cum quæreretur ex eo* (pirata,) *quo ſcelere compulſus mare haberet infeſtum uno myoparone? Eodem, inquit, quo tu* (Alexander) *orbem terræ.* Val. Max. 2, 8, 5 *Myoparonum piratica noſtra.* Seneca Controv. 2 *Iacuiſti in piratæ myoparone.* v. Scheff. de milit. nav. 2, 2. conf. Dempſter. in Roſin. p. 1164; Menck. obſ. L. L. & infra *Paro, onis.*

MYŎPHŎNON, *i*, n. μυόφονον, herba mutibus exitialis. Plin. 11, 9.

MYOPS, *ōpis*, c. plur. *myōpes*, μύωπες, lusciosi qui nisi oculis quam proxime admota contueri queunt, die ein blöd gesicht haben. v. *Luscio sus.*

MYOSŌTON, *i*, n. Myosotis, *is*, & Myosota, *æ*, f. μυὸς ὠτὸς, herba, latine muris auricula, mäusöhrlein, Plin. 27, 4 & 12.

MYRAPIUM, *i*, n. μυράπιον, genus pyri, a μύρον, *odoramentum*, & ἄπιον, *pyrum*. al. *Myrrhapium.* v. Plin. 15, 15; & Colum. 12, 10.

MYRIAS, *ădis*, f. Græcum est, μυριὰς, decies mille, zehn tausend.

MYRĪCA, *æ*, vel Myrice, *es*, f. μυρίκη, tamarix arbor, tamarisken oder porst. *Myricæ humiles*, Virg. eclog. 4 pr. *fragiles*, Ovid. de Arte Am. 3, 691; *&*, *tenues*, Metam. 10, 97. Prudent. Natali Chr. v. 76 *Jam sunt myricis balsama.* Sed heyden oder heydenkraut, *Erica* est, ἐρείκη, Matthiol. Vet. Gloss. *Genista*, μυρίκη. ¶ 2. Est & nomen Nymphæ apud Silium 3, 103.

MYRĪNA, *æ*, f. urbs Æoliæ, quæ & *Sebastopolis* se vocat, Plin. 5, 30. conf. Cic. fam. 5, 20, & Vellej. 1, 4, 4. Alia Lemni, in cujus forum solstitio Athos ejaculatur umbram. Plin. 4, 12.

MYRĪNUS, *i*, m. μύρινος, mas murænæ, Plin. 9, 23, ein lampret. ¶ 2. *Myrinus* cognomentum Apollinis, a *Myrina* Æolidis urbe, ubi colebatur.

MYRIŎPHYLLUM, *i*, n. μυριόφυλλον, herba, quæ & Millefolium, schafgarben, Plin. 24, 16.

MYRMĒCION, *i*, n. tuberculum in palmis aut inferioribus partibus pedum, ingentem dolorem ciens, eine warze, das adel, Celsus 5, 28, 14. ¶ 2. *Myrmecion*, caverna formicarum est, ein ameishauff. Sic, Μυρμηκιὰ ἀγαθῶν, *Myrmecia bonorum*, prov. de ingentibus bonis, ein vorrath und schatz von gütern. v. Chiliad. ¶ 3. Μυρμήκιον, araneus capite formicis similis, Ebero & Plin. 29, 4.

¶ Myrmecias, *æ*, m. μυρμηκίας, gemma quæ habet eminentias similes verrucis, Plin. 37, 10.

¶ Myrmecides, *æ*, m. statuarius, de quo Plin. 7, 21: & 36, 5 *Sunt & in parvis*, inquit, *marmoris famam consecuti: Myrmecides, cujus quadrigam cum agitatore, cooperuit alis musca, &c.* vid. Cic. Acad. 3, 38, & Gothofr. ad h. l.

¶ Myrmecītes, *æ*, m. μυρμηκίτης, gemma innatam repentis formicæ effigiem habens, Plin. 37, 11.

¶ Myrmēcŏleon, *ōnis*, m. μυρμηκολέων, animalculum, quod formicas enecat; Iob. c. 4, 11.

¶ Myrmīce, adv. idem ac formicæ in modum, wie eine ameis. Catull. 43, 8 *Incedere myrmice*; quod *formicinum gradum movere* Plautus dixit, fortschleichen.

MYRMĪDŎNES, *um*, m. pl. Μυρμιδόνες, Thessaliæ populi, Achillis socii. Virg. Æn. 2, 7 *Myrmidonum Dolopumve, &c.* Conf. Ovid. Metam. 7, 655.

Myrmillo, myrmillonicus, vide *Mirmillo.*

Myrobalanus, vide supra *Balanus.*

MYROBRECHĀRIUS, *i*, m. unguentorum venditor, ein salbenkrämer, Vet. Inscript. v. Ferrar. de Re Vest. 3, 21.

MYRON, *ōnis*, m. insignis statuarius, inter cujus opera præcipuum fuit bucula, ab Ovidio de Arte am. 3, 219, Propertio, Statio, Ausonio, aliis celebrata. v. *Mentor*: & Ovid. 3 de Pont. epist. 1.

MYRŎPŌLA, *æ*, m. μυροπώλης, unguentorum venditor, ein salben-krämer, apothecker, Plaut. Cas. 2, 3, 10; & Trin. 2, 4, 7.

¶ Myropolium, *i*, n. eine apothecke. Idem Amph. 4, 1, 3 *Omnia myropolia perreptare.* conf. Epid. 2, 2, 15.

¶ Myrothēcium, i, n. μυροθήκιον, unguentorum repositorium, ein salbenkästlein; pro *ornamentis oratoriis* posuit Cicero ad Attic. 2, 1; *Myrothecium*, inquit, *Isocratis totum consumsi, &c.*

MYRRHA, *æ*, f. σμύρνα, arbuscula, & gutta ex ea stillans amara, quæ corpora a putrefactione servat, nascitur in Arabia, sicut *thus*, myrrhen, Plin. 12, 15; Diosc. 1, 69. ¶ 2. *Myrrha* Cinyræ filia, fugiens iram patris, cum quo inscio concubuerat, in arborem sui nominis mutata est. v. Ovid. Met. 10 fab. 9. ¶ 3. *Myrrha* sive *Murrha* dulcis & suavis potus ad arcendam ebrietatem, Plaut. Pseud. 2, 4, 51; & Pers. 1, 3, 7.

¶ Myrrhātus, *a*, *um*, myrrha conditus, mit myrrhen angemacht, balsamiet; ut, *Ora virûm myrrhata*, Silius 13, 478.

¶ Myrrheus, *a*, *um*, myrrha delibutus, von myrrhen. Inde *Myrrhea coma*, Tibullo 3, 4, 28; & Horatio *Coma Myrrhea*, sive *murrea*, 3 od. 14, 22. Sed in Tibull. MSto. Codice Scaliger *myrtea coma* scriptum invenit. Apud Horatium quoque 3 od. 14, 22 *myrteum crinem* vetus Scholiastes agnoscit, & ad colorem refert. v. paullo post in *Myrtus.*

¶ Myrrhīnus, *a*, *um*, adj. mit myrrhen zugerichtet; ut, *Vinum myrrhinum*, myrrha conditum. *Myrrhina pocula*, vide in *Murrha.*

¶ Myrrhīna sive Murrhina, *æ*, f. subst. vinum aromaticum seu myrrhæ odore conditum, ut Plin. 14, 3 exponit, ubi ex Fabio hunc versum citat: *Mittebam vinum pulchrum, murrhinam.* Hæc vina apud priscos erant laudatissima; his utebantur ad arcendam ebrietatem, hippocras, claret. conf. Plaut. Pseud. 2, 4, 51; Non. 17, 10; & Turneb. Adv. 28, 6; & supra *Murina.*

¶ Myrrhapius, *a*, *um*, gratissimum odorem habens, wohlriechend; ut, *Pyra myrrhapia*, Plin. 15, 15. Al. *Myrapium.*

¶ Myrrhītes, *æ*, m. *gemma myrrhæ colorem habens, odoremque unguenti*, Plin. 37, 10; & Isidor. 16, 7.

MYRRHIS, *ĭdis*, f. μύῤῥις, herba est cicuræ similis Dioscoridi 4, 111; *Cicutariam* vulgo vocant, wilder kerbel, busch-möhren, ab arbusta enim nascitur. Conf. Plin. 24, 16; & 26, 11.

MYRSĪNE, *es*, f. μυρσίνη, a Romanis *myrtus* dicitur, myrten. vid. Dioscor. 1, 132.

¶ Myrsineum, *i*, n. ab odore myrsines, herba eadem cum fœniculo sylvestri, wilder fenchel, Plin. 20, 23.

¶ Myrsinelæon, *i*, n. μυρσινέλαιον, myrteum oleum, myrten-öl, Dioscor. 1, 39.

¶ Myrsinoīdes, *is*, n. μυρσινοειδὲς, clematis a myrti foliorum magnitudine appellatur, Dioscor. 4, 7.

¶ Myrsinītes, *æ*, m. μυρσινίτης, species tithymali, Plin. 26, 8. ¶ 2. Gemma est melleum colorem habens & myrti odorem, Plin. 37, 10.

MYRTŌUS, *i*, m. Oenomai auriga, a quo *Myrtoum* nomen accepit mare, in quod præcipitatus ille fuit. Alii vero a *Myrtilo* Mercurii filio: alii a *Myrtous* muliere appellatum volunt, quod Pausaniæ in Arcadicis maxime placet. Vide Horatianos interpretes ad illud 1 od. 1, 14 *Myrtoum pavidus nauta secet mare.* Cæterum *mare Myrtoum* Ægei pars est, auctore Plinio 4, 5 & 11, ubi nomen ei a parva quadam insula tributum prodit.

MYRTUS, *i*, it. *ûs*, f. σμυρσίνη, arbor frequens in Italia, ein myrtenbäumlein. *Sativa* est & *sponte proveniens*; *alba* quoque & *nigra*, welsche heidelbeeren, v. Plin. 12, 1; 15, 29; ubi de mirabili plebejæ ac patriciæ myrtorum augurio. Colum. 12, 38; Virg. ecl. 7, 62; Æn. 3, 23; Georg. 2, 64 *Solido Paphiæ de robore myrtus.* *Litora amat*, Martial. 4, 3, unde *litorea* vocatur Ovid. Am. 1, 1, 29. In templum bonæ Deæ non inferebatur; Gallæus ad Lactant. p. 128. conf. Barth. ad lib. 4 Theb. Statii p. 1012 seq. *Myrtus silvestris Ruscus* est Dioscoridi, vide *Ruscus.*

¶ Myrta, *æ*, f. pro *Myrtus*, Cato, & Varro, & Apic. 7, 5. Scribitur etiam *Murta*, vide supra.

¶ Myrtum, *i*, n. myrti fructus est. Virg. Georg. 1, 306 *Et lauri baccas, oleamque, cruentaque myrta.* Cato R. R. 8, 2 Myrtum conjugulum album & nigrum laudat, ubi etiam arborem significare videtur.

¶ Myrtāceus, *a*, *um*, adject. von myrten; ut, *Ad similitudinem myrtacei folii*, Corn. Celsus 7, 17.

¶ Myrtatus, *a*, *um*, idem; ut, *Myrtatum obsonium*, Plin. 15, 29.

¶ Myrteus, *a*, *um*, quod ex myrto est; vel myrti colorem refert, quem vetus Scholiastes Horatii medium inter flavum & nigrum interpretatur, von oder wie myrten. Vide Scalig. ad paullo ante citatum locum Tibulli in *Myrrheus*, & mox *Myrrhinus*. Festus: *Myrtea corona*; *Campi myrtei.* Tibull. 1. 3, 66 *Myrtea serta.* Adde Plin. 29, 6; Colum. 8, 15; Pallad. Mart. t 13.

¶ Myrteum, *i*, n. subst. pro myrteo oleo, myrten-öl. Cels. 3, 19; & 6, 2.

¶ Myrtiŏlus, *a*, *um*, dimin. a *myrteus*, wie myrten. Colum. 10, 238 *Myrtiolo crine viret cynara.*

¶ Myrtīdānus, *a*, *um*, idem; ut, *Vinum Myrtidanum*, Plin. 15, 29. De *Myrtidano*, fructu myrti, a veteribus loco piperis usurpati, vide Mercurial. Var. Lect. 1 c. 12 p. 30.

¶ Myrtīnus, *a*, *um*, idem; ut, *Oleum myrteum* & *myrtinum*, Plin. 23, 4 & Pallad. Ian. t. 17.

¶ Myrtuōsus, *a*, *um*, voll myrten. Idem Plin. 12, 13 *Fruticem* dixit *myrtuosum*, id est, densum & ramosum, quemadmodum myrtus.

¶ Myrtētum, *i*, n. locus, in quo myrti proveniunt, ein myrten-wald. Virg. Georg. 2, 112 *Litora myrtetis lætissima.* Sallust. Iug. c. 48 *Collis vestitus oleastro & myrtetis.* conf. Horat. 1 epist. 15, 5.

¶ Myrteta, *æ*, f. id. Plautus ap. Priscia. 4 p. 102 *Nescio quis servus e myrteta prosiluit.*

¶ Myrtītes, *æ*, m. myrten-wein. Colum. 12, 37 *Vinum myrtiten sic facito, &c.* Palladius 13, 2 *Myrtite vinum.*

¶ Myrtŏpĕtălum, *i*, n. μυρτοπέταλον, herba, quæ alio nomine Polygonaton, Plin. 27, 12, weißwurtz.

MYRUS, *i*, m. dicitur *murænæ mas, qui generat*, Plin. 9, 23.

MYS, *myos*, μῦς, piscis ex ostrea, mus aquatilis, eine wasser-maus, Plin. 32, 11. ¶ 2. *Mys* nomen fuit artificis in argento cælando, Plin. 33, 12. Martial. 8 epigr. 50 *Quis labor in phiala? Docti Myos anne Myronis?*

MYSCAE vel *Myiscæ*, *Myiæ*, *arum*, *Myies*, *Myaces*, *um*, *Mytali*, *& Musculi*, *orum*, conchæ sunt, muscheln, Gesner. & Plin. 32, 9 & 11.

¶ Myites, *æ*, m. ein muschel-stein, Agricola.

MYSCĔLUS, vel Myscellus, *i*, m. Conditor Crotonis urbis in Italia, cum secundum sortem ei redditam, ipsum in serenitate excipere debuisset pluvia, id quod factum est, postquam eodem in loco pellex uberius flens assedit illi. v. Cæl. Rhodig. 12, 4; & Ovid. Met. 15, 20.

MYSCUS, *i*, m. piscis a muris similitudine dictus, Plin. 32, 11. ¶ 2. *Myscus* etiam Apulejo idem quod *Muscus.*

MYSIA, *æ*, f. Asiæ regio juxta Propontidem & Hellespontum. Vide Geographos, & quæ supra in *Mœsia*, quæ perperam cum hac confunditur, dicta sunt.

¶ Mysi, *orum*, m. pl. populus Mysiæ: ut, *Mysus juvenis*, Propert. 2, 1, 63. Sed *Mysorum ultimus* vel *postremus*, proverb. in hominem vehementer despectum, utitur Cic. pro Flacco c. 27. Id. *Mysos & Phrygios* pro contemtissimis in quibuscunque dixit ad Qu. Fratr. 1, 1. *Barbaros Barbarorum* Florus 4, 12, 3 *Mysos* vocat.

¶ Mysomacedŏnes, *um*, m. pl. populi Asiæ, in tractu majoris Mysiæ, a Macedonibus oriundi, Plin. 5, 29.

MYSO, *onis*, m. philosophus, Apollinis judicio omnium hominum sapientissimus, eo nomine habitus ignobilis est, quod ex vico obscuro natus esset: Laërtius.

MYSTA, vel Mystes, *æ*, m. μύστης, sacris alicujus numinis initiatus, sacra discens, mysteriorum peritus, a μυέω, ein priester. v. supra *Epopta.* Sic, *Attici mystæ*, Senec. Herc. Fur. v. 847. *Lascivi mystæ*, scil. Bacchi, Idem Oedipo v. 431.

¶ Mystērium, *i*, n. μυστήριον. Erant *mysteria* sacra, arcana & seclusa Cereris apud Eleusinem, *magna & parva*, in quibus, quæ agerentur a sacerdotibus, summo silentio occultabantur. Alio nomine *Initia*. vid. Iustin. 5, 1, 1. Brisson. lib. 1. Formul. Alex. ab Alex. G. D. 6, 19. *Mysteria facere*, Corn. Nep. 7, 3, 6. Cic. Att. 4, 18 *Epistolæ nostræ tantum habent mysteriorum, ut eas ne librariis quidem fere committamus.* Idem de Orat. 3, 17 *Tamquam mysterium, tacitum*

tum aliquid tenere. Add. Burm. ad Quint. 5, 13 extr. *Mysteria aperire*, Idem Tusc. 4, 25. v. Casauboni Exercitat. c. Baron. itemque Scal. ad illud Tibulli 3, 5, 7 *Non ego tentavi nulli temeranda virorum, Audax laudandæ sacra docere Deæ.* De Etymologia vocis vide Clem. Alex. Protrept. ad Gent. p. 7 extr. ¶ 2. Vulgo deinde pro re arcana ponitur, ein geheimniß. ¶ 3. Quam diversis modis apud Theologos sumatur, ipsi consulendi sunt.

¶ Mysterialis, *e*, voll geheimniß. Hinc

¶ Mysterialiter, adv. idem. Vet. Interp. Irenæi 1, 1 *Mysterialiter a servatore per parabolas ostensa.*

¶ Mysteriarches, *æ*, m. μυστηριάρχης, idem. Prudent. Peristeph. 2, 349 *Bene est, quod ipse ex omnibus mysteriarches incidit.*

¶ Mysticus, *a, um*, adject. μυστικός, *arcanus, sacer*, geheim, geistlich. Martial. 8 epigr. 81 *Mystica sacra.* Virg. Georg. 1, 161 *Arbuteæ crates, & mystica vannus Iacchi*, hoc est, quæ in *Bacchi* sacris vel mysteriis simul erat, & arcani quippiam significat. Arator in Actor. c. 5 *Fama ciet populos ad mystica signa salutis.*

¶ Mystice, adv. idem. Solinus de Ægypto c. 32 (al. 45) *Delubra, quibus succedit aut incubat* (Apis) *mystice thalamos nominant.* Et Augustin. de Doctr. Christ. 2, 16 *Translate ac mystice posita in scripturis.*

¶ Mystagōgus, *i*, m. μυσταγωγός, quis sit, dicetur verbis Cic. Verr. 2, 59 *Qui hospites ad ea, quæ visenda sunt, ducere solent, & unumquodque ostendere, mystagogos vocant.* Romæ tales hodie dicuntur *Antiquarii*: *Monstratores* sunt Lucano 9, 970, 979. vid. Spanh. de usu num. diss. 1 p. 5, 6. ¶ 2. Pro eo, quem proxenetam alias dicunt, s. conciliatorem, der freundschafft stifftet. Symmach. 5 epist. 64 *Amicitiæ meæ Scipio, te mystagogo usus, accessit.* Et 6 epist. 25 *Hunc in amicitiam tuam tamquam mystagogus induco.*

¶ Protomysta, *æ*, m. primarius mystarum, πρωτομύστης, Sidonius 2 epist. 9.

¶ Symmysta, Symmystes, *æ*, m. sacrorum eorumdem particeps & collega. *Symmysta Liberi patris*, Apul. Apol. p. 310.

MYSTUS, *i*, m. piscis ex lacertorum genere, Plin. 32, 11.

Mytacismus, vide supra *Motacismus.*

MȲTHOS, *i*, m. græc. μῦθος, *fabula*, eine fabel. Auson. Prof. Burdeg. 21 *Callentes mythum plasmata & historiam.*

¶ Mythicus, *i*, m. scriptor historiæ fabularis. Macrob. Sat. 1, 8 *Saturnum in quantum mythici fictionibus distrahunt.* Et c. 9 *De Saturno quid mythici vel physici existiment.*

¶ Mȳthŏlŏgus, *i*, m. μυθολόγος, scriptor fabularum, ein ausleger der fabeln.

¶ Mythologia, *æ*, f. μυθολογία, fabulæ allusio, significatio, doctrina, morale, die lehre oder auslegung der fabel.

¶ Myrhistŏria, *æ*, f. μυθιστορία, fabulosa narratio, eine fabel, mährlein. Capitol. in Macrino c. 1 *Libros mythistoriis replevit.*

¶ Mythistoricus, *a, um*, μυθιστορικός, fabelhafft; ut, *Mythistorica volumina*, Vopiscus in Firmo &c. c. 1.

¶ Epīmȳthium, *i*, n. ἐπιμύθιον, *affabulationem* latine dixit Priscianus sophista; est fabulæ sensus, sive morale ex fabula deductum, die lehre aus der fabel.

¶ Prōmȳthium, *i*, n. προμύθιον, præfatiuncula fabulæ ad mores formandos accommodatæ.

MȲTĬLUS, *i*, m. piscis ex concharum genere, Plin. 32, 5; & 9, 51. Martial. 3 epigr. 59 *Sumitur inciso mytilus ore mihi.* Scribitur etiam *Mytulus*, Plin. 32, 9 & 11. Horatius vocat *Mitulum*, de quo supra.

MYUS, *Myuntis*, f. urbs Ioniæ. Vide præter Geographos, Corn. Nepotem Themistocle c. 10 n. 3.

MYXA, *æ*, f. μύξα, proprie mucus, a μύσσω, *mungo*, der roß. ¶ 2. *Myxæ* fructus sunt exigui, *pruni* magnitudine, ex arbore pruno valde simili, gustu dulces, *Sebestena* etiam vocant. Et nomen, sebesten, in officinis Pharmac. notum est. Ob mucosum lentorem *Myxæ* dictæ sunt, ex quibus in Ægypto & vina fiunt. vid. Plinius 13, 5; & 15, 13 & 28; & 17, 10.

¶ Myxon, *ōnis*, m. μύξων, i. e. *mucosus*, piscis ex mugilum genere, Plin. 32, 7; & 35, 12.

¶ Myxus, *i*, m. μύξος, prominens pars lucernæ, cui inseritur ellychnium, die dille, das schneutzgen. Martial. 14 epigr. 41 *Illustrem cum tota meis convivia flammis, Totque geram myxos, una lucerna vocor.* Alii malunt legere *myxas*, & ipsa ellychnia interpretantur. vid. Suidam. ¶ 2. *Ova myxa* habet Apic. 4, 2, ubi rectius legitur *ova mixta.*

¶ Polymyxos, *i*, m. πολύμυξος, plura habens ellychnia, das viel dillen hat; ut, *Lucerna polymyxos*, Martial. l. c. in lemmate.

N CONSONANS liquida est, quam Capella dicente 3 p. 58 *lingua dentibus appulsa collidit.* In derivationibus & compositionibus in alias atque alias consonantes, ob pronunciationem faciliorem transit: 1 In *l*, ut *Unus, ullus, nullus*; *Catena, catella*; *Vinum, villum*; *Bonus, bellus*; *Catinus, catillus, &c.* quæ quidem omnia ex diminutiva forma primitus dicta videri possunt, *unulus, catenula &c.* Seneca de Brevit. vit. c. 13 *Valerius Corvinus primus Messanam vicit, & primus ex familia Valeriorum, urbis captæ in se translato nomine*, Messana *appellatus est, paullatimque vulgo permutante litteras*, Messala *dictus est.* 2. In *m* ante *m b p* in compositis: ut, *Commoror, Immoror, Compono, Impono, Imbecillis, Immotus, Improbus, Impiger, Combibo, Imbibo, Immineo.* 3. In *l* & *r* si *l* & *r* sequitur: ut, *Colligo, Collega*; *Colludo, Illudo*; *Corrugo, Corrigo, Corrumpo, Irrigo, Irriguus*, Græcorum imitatione, quorum σὺν & ἐν eandem rationem sequitur. Quin 4. Antiqui etiam illum morem Græcorum observavunt, cum ante κ γ χ, ν mutatur in γ. Hinc Varro in Fragm. l. 3 de L. L. *Aggulus, Aggens, aggvilla, iggerunt*, in ejusmodi Græci & Accius noster binam *g* scribunt, alii *n* & *g*: similiter *agceps* & *agcora*, &c. 5. In *t* transisse videtur in *Catulus, Catellus* ex *Canis.* ¶ 2. N quandoque evanescit: e. g. ante g n; ut, *Ignosco, Ignavus, Ignarus, Cognosco, Cognatus.* Sic & in nonnullis derivatis; ut, pro *Conjunx*, *Conjux*, a *Frango fragor*, a *Lingo ligurio*, a *Lingua ligula*, a *Pugnus pugillus*, a *Monstrum mostellum*, a *Scamnum scabellum.* Sic & a Græcis in ων detrahitur. Nam ex λέων fit *leo*, ex δράκων, *draco.* Contra Græci Latinis in o adjiciunt; ut, *Cato* Κάτων, *Cicero* Κικέρων. Quin Latini ipsi aliquando hanc literam interponunt in *quotiens* & similibus. v. quæ vir doctus in A. E. Lips. A. 1721 p. 119. Conf. Grut. Inscript. p. CCIV, 26 & CCCIII, 2. Pierius ad Virgil. Ecl. 2, 1. ¶ 3. In abbreviaturis NON, est *Nonus* vel *Nonis.* NR. *Nero.* NEP. SAC. *Neptuno Sacrum &c.* N. Numerii prænomen. vid. Liv. Interpr. ad 4, 57. Si judici caussa videretur obscura, probationesque & argumenta non satis idonea ad caussam dijudicandam, in tabella scribebat ampliationis nomen, N. L. quibus litteris significabatur, *Non liquet.* ¶ 4. N. quia sonum vocalis additæ intus cohibet, ea exprimit, quæ intus sunt, ut inquit Plato in Cratylo. Observavit id Maro in illo 1 Æn. v. 172 *Hic fessas non vincula naves Ulla tenent, unco non alligat ancora morsu.* Vossius. ¶ 5. *H.* & *N.* initiales præsertim sæpe misceri a librariis, observat Drakenb. ad Sil. 6, 580.

NĂBARZĀNES, *is*, m. Darii, ultimi Persarum regis, prætor & proditor, v. Curt. 5, 10.

NĂBĀTHAEI, *orum*, m. pl. Arabiæ felicis incolæ; v. Geographos. ¶ 2. *Nabathæus*, adject. poëtis idem est atque *orientalis*, morgenländisch. Ovid. Met. 1, 61 *Eurus ad auroram, Nabathæaque regna recessit.* conf. Lucan. 4, 63, & Iuvenal. sat. 11, 126.

NABIS, *is*, f. animal. Plinius 8, 18 ab Æthiopibus *Nabin* (Hard. *Nabun*) vocari scribit Camelopardalim, animal collo simile equo, pedibus & cruribus bovi, capite camelo &c. conf. Solin. c. 33. & Drakenb. ad Sil. 15, 657. ¶ 2. *Nabis*, crudelissimus Lacedæmoniorum tyrannus, de quo Florus 2, 7, 12, & Silius 15, 670.

NABLA vel Nablum, unde ablat. pl. *Nablis* pro *Psalteriis*, Vulg. Interpr. 1 Paral. 15, 16; & 1 Macc. 13, 51. Hinc diminutivum

¶ Nablium, *i*, n. instrumentum musicum, idem quod psalterium, ein psalter, saitenspiel. Ovid. de Arte am. 3, 327 *Disce etiam duplici genialia nablia palmâ Vertere.* Sed Burm. *Naulia verrere.*

¶ Nablio, *ōnis*, m. ein saitenspieler. Gloss. gr. lat. ψάλτης, *nablio, psalta.*

¶ Nablizo, *are*, spielen. Gloss. gr. lat. ψάλλω, *nablizo.*

NACCA, vel Nacta, *æ*, m. ein walcker, tuchknappe. Persius sat. 3, 31 *Non pudet ad morem discincti vivere Naccæ.* Sed in membranis & nummis *Natta* legitur. Proprie sic appellabantur, qui sordidas artes exercebant, ut fullones. Postea ad animum translata vox est, & dissolutæ vitæ ac intemperantis homines sic appellati. vide Casaubon. ad Persium: Turneb. 23, 33; & Scalig. Lect. Auson. 2, 13 p. 123, ubi *Nactæ* sunt homines nugatores. Huc forte pertinet Apulej. Met. 9 *Apud nactam proximum cœnitabat.* ¶ 2. *Natta* vel *Naca* fuit celebre *Pinariorum* cognomen, sicut *Restio Antiorum*, asserente Lev. Torrent. ad Horat. 1 sat. 6, 124, ubi *Immundi Nattæ* mentio. Adde Iuvenal. 8, 95, ubi injusti judicis nomen est.

Nactus, *a, um*, vide in *Nancīscor.*

NAE, ναὶ, adverb. affirmandi, ja, fürwahr. Usurpatur fere, si sequatur pronomen, sed apud Comicos non item. Ter. Andr. prolog. v. 17 *Faciunt næ intelligendo, ut nihil intelligant.* Idem quod *certe*, eigentlich, gewißlich. Cicero Catil. 2, 3 extr. *Næ illi vehementer errant*, gewißlich fehlen die weit. Cato in Nepotis fragm. c. 4 n. 5 *Næ tu nimium nugator es.* ¶ 2. Etiam post aliud jurandi adverbium ponitur. Cic. Att. 4, 4 extr. *Medius Fidius, næ tu emisti locum præclarum.* ¶ 3. Scribitur etiam *ne*, de quo s. l. n. 10.

Nænia, vide *Nenia.*

NAEVIUS, *i*, m. poëta comicus vetustissimus, de quo Horat. 2 epist. 1, 53 *Nævius in manibus non est, & mentibus hæret Pæne recens, adeo sanctum est vetus omne poëma.* vid. Gellium 17, 21; & Cicero Tusc. 1, 1; item de Senect. c. 6 hanc citat Nævii sententiam: *Temeritas est videlicet florentis ætatis, sapientia senectutis.* Et fam. 15, 6 pr. atque alias, hanc: *Lætus sum laudari me*, inquit Hector, *abs te, pater, laudato viro.* Et Nonius 4, 354 hanc: *Ut quisque est meritus, pretium pro factis ferat.* Gellius 1, 24 ejusdem epigramma de se ipso superbe compositum exponit. Nomen ipsum a *nævo* est. Nam qui nævis seu maculis insigniti essent, *Nævii* appellabantur. Arnobius lib. 3 *Ergo esse, dicendum est, quosdam Capitones, Silunculos, Frontones, Labeones, in his alios Mentones, Nævios atque Nasicas.* De *Næviis*, gente Romana v. Pighii Annal. & Oudend. ad Front. 4, 7, 29.

¶ Nævianus, *a, um*, adject. ut, *Hector Nævianus*, Cic. fam. 5, 12; & Tusc. 4, 31. *Næviani modi*, Idem de Leg. 2, 15.

NAEVUS, *i*, m. genuina corporis macula, ein flecken, ein mahl am leibe. Olim *Gnæus* dicebant. Festus: *Gnæus, & corporis insigne, & prænomen, a generando dicta esse, & ea ipsa ex græco γίγνεσθαι apparet.* Salmasius tamen f. 38 ad Solin. mavult derivare ἀπὸ τοῦ κνάω, nempe quod nævi soleant resecari. Verrucas intellexit, quæ ex cute excrescunt. Nam & hoc sensu usurpatum priscis videtur. Alias maculam notat. Ovid. Trist. 5, 13, 14 *Nullus in egregio corpore nævus erit.* Cicero de Nat. D. 1, 28 *Nævus in articulo pueri delectat Alcæum: at est corporis macula nævus.* ¶ 2. Et *Nævi*, mendæ, vel vitia, vel crimina, gebrechen. vide Iuret. in Symmach. p. 164.

¶ Nævŭlus, *i*, m. dimin. Apulej. de Mundo p. 59 *Minores insulæ, ut nævuli quidam, per apertas ponti sunt sparsæ regiones.* Et Gell. 12, 1 *Venustiores nævuli.*

NĀIAS, *ădis*, f. pl. *Nājădes*, & *Nāĭădes*, fontium Nymphæ vel fluminum, wasser-nymphen. Ovid. Met. 1, 691 *Naïas una fuit: Nymphæ Syringa vocabant.* Idem Met. 14, 328 *Fontana numina Naïades.* ¶ 2. Aliquando generaliter quaslibet Nymphas hoc nomen designat. Sane Virg. eclog. 10, 10 *Najades*, pro *Oreades* dicit: vide ibid.

NĀIS, *ĭdis*, f. Ναΐς, a νάω, nomen Nymphæ. *Cærula Nais*, Stat. 3 Silv. 4, 42. *Candida Nais*, Virgil. eclog. 2, 46. conf Calphurn. eclog. 4, 69. *Naides* in optimis MSS. est, quoties trisyllabos efferunt poëtæ, ubi alii *Najades*. Drakenb. ad Sil. 5, 21. Add. Burm. ad Grat. cyn. 17.

¶ Naïcus, *a, um*, adject. Propert. 2, 32, 40 *Supposita excipiens Naica dona manu.*

NAM, conjunctio caussalis præpositiva, reddens caussam ejus, quod præcessit, denn. Subservit exordiis narrationum eleganter. Ter. Andr. 1, 1, 24 *Nam is postquam excessit ex ephebis, Sosia.* Inservit continuationi. Cicero pro Dejotaro: *Nam de statua quis queritur?* Conf. Periz. ad Val. Max. 1, 6, 10. Duck. ad Flor præf. 2. Idem interrogationibus non modo in compositione, (ut *quisnam, quid, undenam &c.*)

&c.) ſed & perſe, cum præponitur ſcilicet. Plaut. Ciſt. 4, 1, 16 *Nam, obſecro, unde hæc gentium?* Virg. Æn. 12, 637 *Nam quid ago? aut quænam ſpondet fortuna ſalutem?* ¶ 2. Aliquando & adverſativa eſt, & pro *ſed* ſive *autem* ponitur: ut contra *ſed* & *autem* pro *nam* & *enim*. Quemadmodum & apud Græcos δὲ & γάρ mutuas vices obeunt. Marcell. ICtus Lege 6 § 1 D. de auro & arg. leg. *Nam qui fieri poteſt, ut legatum vel fidei commiſſum durare exiſtimetur, cum id, quod teſtamento dabatur, in ſua ſpecie non permanſit, nam quodammodo exſtinctum ſit.* ¶ 3. *Nam* & *jam* in MSS. ſæpe confunduntur. vid. in *Iam*.

¶ Namque, idem eſt quod *nam* vel *ſiquidem*, ſintemahl. Virgil. ecl. 1, 7 *Namque erit ille mihi ſemper Deus &c.* conf. v. 32. Cic. de Orat. 1, 16 *Namque illud quare, Scævola, negaſti te fuiſſe laturum.*

Nana, vide mox in *Nanus*.

NANCISCOR, *nactus ſum*, *nanciſci*, aſſequi, obtinere, acquirere, adipiſci, erlangen und bekommen; ut, *Piſces ex ſententia nactus ſum*, Ter. Adelph. 3, 3, 66. *Boni aliquid fortuiti nanciſci*, Cic. Nat. D. 3, 36. Et, *Cato ſic abiit e vita, ut cauſſam moriendi ſe nactum eſſe gauderet*, Idem Tuſc. 1, 30. Et, *Nanciſci poteſtatem per ſcelus*, Idem Nat. D. 3, 35. Ovid. Faſt. 1, 476, de vaticiniis, *tempore nacta fidem*. Vtimur hoc verbo maxime in iis, quæ aut fortuito nobis eveniunt, aut quorum eventus incertus eſt. Cæſ. de B. Civ. 3, 8 *Nactus circiter* XXX (naves) *in eas indiligentiæ ſuæ ac doloris iracundia erupit*. Vbi *nanciſci* forte fortuna excipere eſt, ohngefehr ertappen. Similiter locutus eſt c. 23. Idem 2 c. 22 *Nactus turbidam tempeſtatem*, er traf trüb und ungeſtüm wetter an. Et 3, 54 *Noctem ſubnubilam nactus*. Salluſt. fragm. c. 11 ap. Gell. 10, 26 *Sertorius nactus obſcuram noctem*. Ita *morbum nanciſci*, eine kranckheit bekommen, Nepos dixit 25, 21, 2; itemque 2, 6, 2 *Nanciſci cauſſam idoneam*, i. e. opportune, commode oblatam. Ejus elegantiæ eſt locutio Floriana 2, 6, 12 *Hoſtes nivalem nacti diem &c.* ſcilicet tempeſtatem ejus diei in conſilium verterunt. Add. Cic. fam. 16, 6 *Quia nactus eram, cui darem de literis*, ich habe gelegenheit gefunden, einen brief zu beſchicken.

¶ Nactus, *a, um*, active, der was bekommen hat, vide in *Nanciſcor*. *Nanctus* antique pro *nactus*, vide in Parei Lex. Crit. p. 769. Ita etiam Gronov. Liv. 24, 34, 35 & 36. Sed paſſive Hyginus fab. 8 *Ea occaſione nactâ, fugæ ſe mandavit*. Et fabula 28 *Qui ab Apolline nacti ſunt interfecti*. Nam &

¶ Nancio, *ire*, pro *nanciſci*, uſus eſt Gracchus apud Priſcianum lib. 10 c. 888. conf. apud Feſtum *Nancitor*, pro *Nanciſcitur*.

¶ Renanciſcor, *ſci*, wieder erlangen. Feſtus, qui exponit per reprehendere.

NANNĂCVS, *i*, m. rex Phrygum fuiſſe legitur ante Deucalionem, qui diluvium futurum prævidérit. *Cannacum* alii ſcribunt, aut *Cannacam* item *Annacum*. Eraſmum vide in Adag. Noachum corrupta voce intelligi ſuſpicatur Læl. Biſciola Tom. 1 ſubſec. lib. 19 c. 13. Io. Heinr. Vſinus fabulam Cannacæ fictam putat ex hiſtoria Mathuſalem Gen. c. 5. Nam cum obiiſſet, (viviſſe autem ſcribitur trecentis annis,) Deucalioneum diluvium ſequutum, morsque ejus ſollenni luctu omnium deplorata eſt; quod oracula conſulta: *Quousque victurus eſſet?* reſpondiſſent: *Mortuo Cannacâ peritura univerſa*.

NANNIVM, *i*, meretriculæ cujusdam nomen, quæ, ut ſcribit Athenæus lib. 13, *proſcenium* eſt cognominata, quoniam extrinſecus formoſiſſima videretur inſtar proſceniorum theatralium, cum alias fœdiſſima foret. vide Franc. Philelph. Epiſt. ad Saxol. Pratenſ. (quam exhibet Goldaſt. Centur. Philol. Epiſt. p. 24) & Cæl. Rhodig. 8 (al. 5) c. 8 f. 413. Atque inde emendare voluerunt illud Plautinum prolog. Amph. v. 91. *Etiam hiſtriones* anno cum in proſcenio *hic Iovem invocarunt, venit*: legique juſſerunt: - - - *Nannio in proſcenio* Sed vide ibi notas Taubmanni p. 15.

NĂNVS, *i*, m. νάνος, pumilio, ein zwerg. Feſt. Νάνος dictus eſt quaſi μὴ αὐξόμενος, παρὰ τὸ ἄνω, ὃ ὀλιγοι τὸ αὐξανω, quod non excreſcat in altum. Propert. 4, 9, 13 *Nanus & ipſe ſuos breviter concretus in artus. Nanus cum ſis, cede*, aus dem wege was geringe leute ſind. vid. Chil. Iuvenal. ſat. 8, 32 *Nanum Atlanta vocamus* (ſcil. per joeum). Adde Gellium 16, 7: & Suet. Tib. c. 61. Ariſtoteles dixit, *Nanos* ſive pumiliones mente deficere: quod usquequaque verum haud eſſe, Beroaldus oſtendit ad Suet. Domit. c. 4. De Nano bipedali minore libratum XVII, idem Suet. Aug. c. 43, ubi vide Caſaub. & Torrent. Ejus deſcriptionem habes apud Strat. 1 Silv. 6, 57, ubi vide Barthium. ¶ 2. *Nani* etiam equulei vel muli humiliores dicebantur: Gell. 19, 13.

¶ Nana, *æ*, f. Lamprid. de Alex. Severo c. 34 *Nanes & nanas, & moriones &c. populo donavit*.

¶ Nanum, *i*, n. νάνον. Ita vocant *Græci vas aquarium humile & concavum, quod vulgo vocant ſitulum barbatum, unde* ex mente Feſti, cujus hæc verba ſunt, NANI *pumiliones appellantur*, eine gelte, waſſereymer. Sed non a vaſe *nani*, ſed ipſum vas ob humilitatem *nanum* dicitur.

NĂPE, *es*, f. nomen canis ap. Ovid. Met. 3, 212, a νάπη *ſaltus*. ¶ 2. *Napa* vid. apud Octav. Horat. 1, 2.

NĂPĒAE, vel Napææ, *arum*, f. Ναπαῖαι, fontium & ſilvarum Nymphæ, auctore Servio, waldgöttinnen. Virg. Georg. 4, 335 *Tende petens pacem & faciles venerare Napeas*.

NAPHTHA, *æ*, f. bitumen, quod igne admoto facillime accenditur, harz. vide Plin. 2, 108. *Petroleum* ſcripſit eſſe Encelius. Vide Heſychium, & Suidam in Νάφθα. Plin. 2, 105; & 35, 15. Ammian. 23, 23. Bell. Rer. Antiq. lib. 3. Olearium Itinerar. Perſ. 6, 9. Naphthæ genus oleo cedrino ſimile.

¶ Naphthe, *es*, f. idem quod Naphtha, Plin. 35, 15.

¶ Naphthas, *æ*, m. genus olei cedro ſimile in Salluſt. Hiſt. lib. 4 Fragm. c. 29.

NAPI & Napy, n. indecl. herba, ſinapi Perſicum, Plin. 27, 13. Athenienſes ſinapi Ægyptium appellarunt, Idem 19, 8. Dioſc. 2, 184.

¶ Napium, *i*, n. lampſana, wilder kohl, in Dioſc. ſuppoſ.

Napina, vide mox in *Napus*.

NAPŪRA, *æ*, f. funiculus ex ſtramento, ein ſtrohſeil, Feſtus. Al. *Nepura* quaſi *non pura*, quod eâ immunda animalia alligarentur. Al. *Naptura* ex ἅπτω, *necto*.

NĂPVS, *i*, m. rapi genus, eine fleckrübe, Plin. 20, 4; item 19, 5 & 10; Dioſc. 2, 103. *Napus devexam terram amat*, Colum. 2, 10.

¶ Napina, *æ*, f. ein rübenfeld. Columell. 11, 2 *Napinæ, item rapinæ, ficcaneis locis ſunt*.

NAR, *Naris*, m. fluvius Italiæ, qui in Tiberim illabitur, Virgil. Æn. 7, 517. Tac. Ann. 1, 79, 3; & 3, 9, 2. ¶ 2. *Nar* etiam ab Ægyptiis vocatur planta iridis, Dioſc. 1, 1.

¶ Narnia, *æ*, f. oppidum illi flumini impoſitum, Tacit. ibidem. Narabo, vide ſupra *Arra* & *Arrabo*.

NARBO Martius, Galliæ urbs, prope ſinum mediterranei maris, qui Pyrenæos montes proſpectat: vulgo *Narbona*, a qua *Gallia Narbonenſis* appellatio: vide *Gallia*. Laudes ejus Auſonius habet de Claris Vrbibus c. 13.

¶ Narbonicus, *a, um*, adj. ut, *Narbonica vitis*, Plin. 14, 3.

¶ Narbonenſis, *e*, idem; ut, *Narbonenſis provincia*, de qua Plin. 3, 4; & de Carbunculo peculiari ejus malo Id. 26, 1. *Narbonenſis colonia*, Cic. de Orat. 2, 55, &c.

NARCE, *es*, f. νάρκη, centaurium majus, tauſendguldenkraut, Dioſc. 3, 6. Et *a Narce Narciſſum dictum non a fabuloſo puero*, ait Plin. 21, 19. ¶ 2. *Narcen* Romani *torpedinem* dicunt, der krampffiſch, Dioſc. 2, 15.

NARCISSVS, *i*, m. νάρκισσος, flos, die narciſſe, merz- oder hornungsblume, zeitloſen, Matthiolus. ¶ 2. De *Narciſſo* juvene in florem iſtum mutato vide Ovid. Met. 3 fab. 6.

¶ Narciſſinus, *a, um*, von narciſſen; ut, *Oleum narciſſinum*, apud Plin. 21, 19.

¶ Narciſſianus, *a, um*, idem. v. Mur. Inſcr. p. 902.

¶ Narciſsites, *æ*, m. ναρκισσίτης, gemma, narciſſi colorem habens, Plin. 37, 11.

NARDVS, *i*, νάρδος, fœminino, & *Nardum* neutro genere & *Nardinum*, *i*, n. frutex eſt odoratus, Græcis νάρδος & νάρδος τάχυς, id eſt, *nardi ſpica*, Indica eſt & Syriaca, Germanis, edelfremd, wohlriechende ſpikenarden. *Nardus Italica*, gemeine ſpikenarden, cujus generis planta etiam illa eſt, quam *Lavendulam* vulgo vocant, lavendel. vid. Plin. 12, 12. ¶ 2. Eſt & *Celtica Nardus*, Plin. 21, 6. *Aſſyria nardus*, Horat. 2 od. 11, 16. *Nardum Syriacum*, Plinius 12, 12. *Nardum Creticum* vel *agrium*, ibid. *Nardum Gallicum*, ibid. & Colum. 12, 20. *Nardum ſylveſtre* & *ruſticum*, i. e. *Aſarum*, Plin. 12, 12 & 13; Dioſc. Suppoſ. *Nardus Sampharitica*, Dioſc. 1, 6. Et *Nardus Indicus*, Dioſc. 1, 6, 9. ¶ 3. *Nardus piſtica* dicebatur, quæ ſincera & absque vitio eſſet, ἀπὸ τῆς πίστεως, a fide; & plane ἄδολος, hoc eſt, germana, ut ait Eraſmus, & nulla arte vitiata, unverfälſchte und rechtſchaffene ſpikenardi. *Nardum purum* ICtus appellat Lege 21 Dig. de auro & arg. leg. vide & Salmaſii Exercit. Plin. Pro unguento nardino poſuit Tibullus 2, 2, 7 *Illius e puro diſtillent tempora nardo*. Ovid. A. A. 3, 443 *Nec coma vos fallat liquida nitidiſſima nardo*, ubi tamen plerique MSS. *liquido*. ¶ 4. *Nardi folium*, Plinius 12, 12; Colum. 2, 20. *Nardi ſpica*, Plin. 13, 2.

¶ Nardinus, *a, um*, aus ſpikenarden; ut, *Vnguentum nardinum*, Plin. 13, 1.

¶ Nardifer, *a, um*, das ſpicanarden trägt. Gratius in Cyneg. *Nardifer Ganges*.

¶ Nardoſtachyon, *i*, n. ſpica nardi, Apic. 7, 6.

¶ Nardoſtatius, *i*, m. idem, apud Theod. Priſc. de Diæta c. 15.

¶ Pſeudonardus, *i*, m. ψευδόναρδος, teutſcher ſpik, Plin. 12, 12.

NĂRĬCA, *æ*, f. oſtrei genus, ſive nomen piſcis minutuli. Feſtus *Naticam* veteres ſcripſiſſe ait, a *natando*. conf. Plaut. in Fragm.

NĂRIS, *is*, f. pl. *Nares*, organa ſunt olfactus, naſenlöcher. Nominativus naris eſt apud Ovid. Met. 12, 253 & 315. *Emunctæ naris verſus* Horatius elegantes dixit & decentes 1 ſat. 4, 8. Ad quem modum *emunctæ naris homo*, ſagax, intelligens, in judicando acer dicitur. Idem ſatyra præcedente 3 *Acutas nares* dixerat v. 29 *Iracundior eſt paullo minus aptus acutis Naribus horum hominum*, i. e. Naſutis iſtis. Sic nos de tali dicimus: er hat eine dünne naſe. His opponuntur *obeſæ nares*, tummheit. Idem Horat. Epod. 12, 2 *Munera cur mihi, quidve tabellas Mittis nec firmo juveni, nec naris obeſæ?* id eſt, nec inverecundo, (nam impudentis eſt, munera temere, & conditiones oblatas accipere) nec ſtupido & parum intelligenti. Vide & Torrentium ad eum locum. Idem 1 epiſt. 19, 45 *Naribus uti* dixit pro judicare & ſub cenſuram vocare aliorum dicta & facta, urtheilen; atque adeo vel ſubſannare, ſeu *naſe ſuſpendere adunco*, ut Perſius loquitur, höhnen. Atque hoc ipſe Perſius *naribus indulgere* dixit ſatyra 1, 40 *Rides, ait, & nimis uncis Naribus indulges*, quod Apul. 8 Met. p. 213 *Narz*, inquit, *detorta magiſtrum ſuum varie cavillantur*. Sed *Humentes nares*, trieffende naſe, Suet. Claud. c. 30. *De nare loqui*, durch die naſe reden, Idem Perſius 1, 33. De vario *narium* geſtu atque habitu elegans Quintiliani locus hic legi meretur 11, 3 p. 1016 *Narium labriſque non fere quidquam decenter oſtendimus, tametſi derifus, contemtus, faſtidium ſignificari ſolet. Nam* & corrugare nares, *ut Horatius ait* (Ep. 1, 23) *& inflare, & movere, & digito inquietare, & impulſu ſubito ſpiritum excutere, & diducere* ſæpius *& plana manu reſupinare, indecorum eſt: cum emunctio etiam frequentior non ſine cauſſa reprehendatur*. ¶ 2. Vitruv. 7, 4 *Nares* tribuuntur canalibus i. e. ut Baldus in Lexico Vitruv. interpretatur, exitus quibus humor egeritur in locum patentem. Ita Salmaſius ad Vopiſci Probum c. 21 p. 680. Hack. *nares foſſæ* Vopiſco reſtituit, & interpretatur extremam foſſæ partem humiliorem, qua exitum in mare haberet aqua paludis reſtagnantis. Obſervat idem, *ſpiramenta* Gr. ἀναπνοὰς dici has nares. vid. locus, die öffnung oder ausfluß einer rinne oder grabens.

¶ Narinōſus, *a, um*, apertis naribus odorans. Ita MSS. libris Lactantii lib. 5 c. 12 extr. *Dii narinoſi* quod odoribus thuris colantur, appellari videntur; ubi alii legunt *carioſi*; alii *varicoſi*.

NARNA, vel Narnia, *æ*, f. Vmbriæ civitas, per quam Nar fluv. labitur, a quo & nomen accepit, a nequitia incolarum olim *Nequinum* dicta. v. Liv. 10, 9; Plin. 3, 14; Sil. 8, 459.

¶ Narnienſis, *e*, adj. ut, *Ager Narnienſis*, Plin. 31, 4. *Narnienſes* populi, Idem 3, 14.

NARONA, *æ*, Liburniæ civitas memorata Ciceroni fam. 15, 6, hodie *Narenta*.

NARRO, *avi*, *atum*, *are*, exponere, recitare, erzehlen, sagen. Ter. Eun. 5, 5, 28 *Tu isti narrato omnem rem ordine.* Et Propert. 2, 1, 43 *Navita de ventis, de tauris narrat arator.* *Narro tibi*, Cicero ad Att. 13, 51, extr. it. 15, 21 pr. & alias, cum aliquid novum & inexpectatum dicere vult, laß dir doch sagen. vid. Malasp. ad l. c. *Narras male*, utebantur, cum quid nunciaretur, quod nollent, es ist nicht gut, ich höre es ungern, cum boni essent nuntii, gut, ich höre es gern. conf. Parei Lex. Crit. p. 769. *Mutato nomine de te Fabula narratur*, Horat. 1 sat. 1, 69. Formula reprehendendi est Ter. Andr. 2, 2, 29 *Opinor, narras?* wilt du erst sprechen, ich meyne? die sache ist richtig.

¶ Narrans, *tis*. Virg. Æneid. 4, 79 *Pendet narrantis ab ore.* Ovid. Met. 11, 588 *Omnia ad Halcyonem veros narrantia casus.*

¶ Narrātus, *a*, *um*, erzehlt, gesagt; ut, *Fabula narrata*, Ovid. ex Ponto 3, 2, 97. *Narrata vulgo*, Plinius 11, 52. conf. Horat. 2 sat. 5, 1.

¶ Narratus, *ûs*, m. subst. die erzehlung. Ovid. 5 Met. fab. 8, 499 *Veniat narratibus hora Tempestiva meis.*

¶ Narratio, *ōnis*, f. rei gestæ expositio, die erzehlung; cujus summa virtus perspicuitas est. Cicero de Orat. 2, 19 *Narratio verisimilis sit, aperta, brevis.* Narrationum ejusmodi exempla aliquot Terentius, qui narrandi artifex egregius est, proponit. *Arida & jejuna narratio*, so weder krafft noch schmack hat, Quintil. 2, 4. *Narratio obscura totam occæcat orationem*, Cicero de Orat. 2, 80, ubi *Narratio* pars est totius orationis ab Exordio & Confirmatione &c. distincta.

¶ Narratiuncŭla, *æ*, f. dimin. Quintil. 1, 9 *Narratiunculas a poëtis celebratas notitiæ caussa, non eloquentiæ tractandas puto.*

¶ Narrator, *ōris*, m. qui narrat; ut, *Faceti narratores*, Cicero de Orat. 2, 54.

¶ Narrābĭlis, *e*, das sich melden läst. Ovid. de Ponto 2, 2, 61 *Lingua sile, non est ultra narrabile quicquam.*

¶ Narrĭto, *are*, frequenter narrare. Cathol.

¶ Denarro, *are*, her erzehlen. Ter. Phorm. 5, 7, 51 *Hæc adeo ego illi jam denarrabo*, hoc est, ordine & ad finem usque narrabo.

¶ Enarro, *are*, nach einander melden. Ter. Adelph. 3, 3, 11 *Omnem rem modo seni, quo pacto se haberet, enarramus ordine.* Livius 27, 50 *Romæ neuter animi habitus satis dici enarrarique potest.*

¶ Enarrātus, *a*, *um*. Vnde

¶ Enarrate, adv. cujus compar. *Enarratius* aliquoties Gellius usus est: ut lib. 10 c. 1 *Tiro enarratius scripsit:* Et lib. 13 c. 14 *Enarratius scriptum invenimus.*

¶ Enarratio, *ōnis*, f. die auslegung, erklärung; ut, *Diligens enarratio*, Quintil. 1, 8. Idem 2, 5 pr. *Exigitur a grammaticis poëtarum enarratio.*

¶ Enarrator, *ōris*, m. qui enarrat. Gell. 18, 9 *Enarrator Sallustii*, id est, interpres: & c. 6 *Idonei vocum antiquarum enarratores.*

¶ Enarrabĭlis, *e*, das man ausreden kan. Vet. Gloss. *Enarrabilis*, διηγηματικός. Quintil. lib. 6 c. 3 post init. *Non ratione aliqua, sed motu quodam, nescio an enarrabili, judicatur.*

¶ Inenarratus, *a*, *um*, unerzehlt, unerklärt; ut, *Inenarratum aliquid relinquere*, Gell. 12, 6; & 19, 14.

¶ Inenarrābĭlis, *e*, unsäglich, unaussprechlich. Seneca Nat. Quæst. 3, 22 *Fluminum inenarrabilis natura est.* Quintil. circa finem lib. 11 *Latens quædam ratio & inenarrabilis.*

¶ Inenarrabiliter, adverb. idem. Liv. 41, 15 *Iecur omne inenarrabiliter absumtum*, daß niemand sagen kunte, wie?

¶ Innarrabilis, *e*, idem quod *Inenarrabilis*. Lactant. Carm. de Phœnice v. 54 ex MS. Voss. *Innarrabilibus nocte dieque sonis.*

¶ Pernarro, *are*, gantz erzehlen. Glossæ Cyrilli: *Pernarro*, ἀφηγοῦμαι.

¶ Prænarro, *are*, vorher sagen. Ter. Eun. 5, 3, 12 *Opertuit rem prænarrasse me*, ich hätte dieses zuerst erzehlen sollen.

¶ Renarro, *are*, wiederholen, ante facta narrando repetere, vel explicare. Virg. Æneid. 3, 717 *Si pater Æneas, intentis omnibus, unus Fata renarrabat divûm, cursusque docebat.*

NARSES, *ētis*, m. Persa, Iustiniani Imp. cubicularius, qui, cum bibliopola prius esset, ob animi virtutem consul & patritius factus, feliciter bella gessit cum Gothis. Sed, ut refert Paul. Diaconus, a Sophia imperatrice ad fila cum mulieribus trahenda, quod eunuchus esset, revocatus, respondit, se telam orsurum, quam ipsa retexere non posset. Et hinc Longobardos in Italiam vocasse dicitur. ¶ 2. *Narses* Persarum rex, Eutrop. 9, 22 &c.

NARTHEX, *ēcis*, m. νάρθηξ, stirps quædam, Latinis ferula, gertenkraut, Plin. 13, 22. Hinc

¶ Narthēcia, *æ*, f. ναρθηκία, alia ferulæ minoris species, quasi ferula humilis, ab aliis *ferulago* appellata. v. Plin. l. c.

¶ Narthēcium, *i*, n. ναρθήκιον, repositorium medicamentorum, eine würtzlade, artzney schachtel, reis- oder feld-apothecke, a νάρθηξ, *ferula*, e qua olim fiebant narthecia, ut nunc ex ebore. Cicero de Fin. 2, 7 *Doloris medicamenta tamquam de narthecio promere.* conf. Martial. 14 epigr. 78.

NĀRȲCIA, *æ*, f. Locrorum oppidum, Νάρυξ vel Ναρύκιον in Græcia. vid. Ovid. Met. 15, 705.

¶ Narycius, *a*, *um*, adject. ut, *Narycii Locri*, Virg. Æn. 3, 399. Et *Naryciæ picis* meminit Idem Georg. 2, 438. Adde Auson. epist. 4, 18; & Colum. 10, 386.

NĀSĀMŌNES, *um*, m. pl. Libyæ supra Syrtes populus, spolians miseros, qui vadis illis detenti fuerant. Strabo lib. 17. Plinius 5, 5. Atque ita *Toto commercia mundo Naufragiis Nasamones habent*; ut Lucanus de illis 9, 443 censuit. Apud eumdem 4, 679 *Inops Nasamon.* Curt. 4, 7, 19 recte *gentem Syrticam* vocat, errabundus autem ad Hammonem usque removet: vide ibi notata.

¶ Năsămōnius, *a*, *um*, adjectiv. Afer, Africanus, Libycus, synecdochice, Syrticis enim proprie gentibus debetur. Sidonius autem poëtica licentia ad Numidas usque transmovet carm. 9, 257 *Et vinctum Nasamonium Iugurtham.*

¶ Nasamōniăcus, *a*, *um*, idem. Silius 16, 630 *In Garamantas inter Nasamoniacosque triumphos.*

¶ Nasamonītes, *æ*, m. νασαμωνίτης, gemma sanguinea, nigris venis aspersa, Plin. 37 c. 10.

Nasatus, vide *Nasus*.

NASCĀLE, *is*, n. pessus, ad uterum mulierum medicatus, ein mutter-zapfen. Constant. Afer 5, 12 *Nascale Pauli ad calidam vulvam.* v. Reines. ad Petron. fragm. p. 109. edit. Burm. p. 362.

NASCOR, *natus sum*, *nasci*, edi in lucem, introire in vitam, auf die welt kommen, gebohren werden, wachsen; ut, *Ex me is natus est*, Ter. Heaut. 5, 4, 7, er ist mein sohn. *Nascetur pulchra origine*, Virgil. Æneid. 1, 290. *Quæcunque attribuit nascendi conditio*, was die geburt mittheilet, Seneca epist. 11. Et Cicero Catil. 3, 1 *Nascendi incerta conditio: Sine sensu nascimur.* Idem Tusc. 1, 48 pr. *Silenus a Mida cum captus esset, hoc ei pro sua missione dedisse scribitur: Non nasci homini longe optimum est; proximum autem, quam primum mori.* Vide plura in hanc sententiam in Gesneri Chrestomath. Plin. n. 8 no. 13. Imo nasci longe optimum est. vid. Chiliad. *Natus annos decem*, *quinquaginta*, zehen jahr alt &c. passim obvia, ubi *Ante* subauditur, vel *Ad*, ut expressum est Cicer. pro Cluentio c. 40 *Cum annos ad quinquaginta natus esset.* ¶ 2. *Qui mortui nascuntur*, *neque nati*, *neque procreati videntur*, ait Paulus ICtus lege 38 de V. S. Quem ad locum Brechæus ita commentatur: *Cum hominem dicere haud liceat eum, qui & animo, & naturalibus facultatibus, sensu item, atque motu prorsus caret, & spiritus sit expers: sit sane, ut, qui ejusmodi egeritur a pariente, (quoniam nasci proprium est eorum, quæ & motum, simul etiam sensum habent), natus non censeatur.* ¶ 3. Transfertur ad alia quoque non raro, & pro *oriri* vel *fieri* ponitur: quemadmodum aliquando *fieri* pro *nasci* poni solet, entstehen, aufkommen. Statius Hercule (3 Silv.) v. 28 *Huc ades, & genium templis nascentibus infer.* Lucilius apud Porphyrionem in Horat. lib. 1 odam 27 *Iudicis Hortensi est ad eam rem nata palæstra.* Colum. 11, 3 *Et auctumno & vere plura seruntur: melius tamen vere riguis locis, quoniam & nascentis anni clementia excipit prodeuntia semina, & sitis æstatis restinguitur fontibus.* Et Cicero Orat. post reditum ad Quir. c. 2 *A parentibus, id quod necesse erat, parvus sum creatus: a vobis natus sum consularis.* De quo & Turnebum, si lubet, vide Advers. 22, 3. Virg. Æneid. 7, 44 *Major rerum mihi nascitur ordo.* Cicero de Fin. 2, 24 *Ipsum a se oritur, & sua sponte nascitur.* Et, *Nunc demum istæc nata oratio est*, Terent. Adelph. 5, 3, 19, du fängst ietzt erst an also zu reden, oder zu raisonniren. Cicero Off. 2, 5 *Nulla tam detestabilis pestis est, quæ non homini ab homine nascatur*, wiederfahren solte. Immo interdum nil nisi *existere* significat. Cæs. B. Gall. 2, 18 *Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur*, nach dem fluß kam ein hügel.

¶ Nascens, *tis*; ut, *Nascens puer*, Virg. ecl. 4, 8 conf. ex *Nascor* n. 3. Sic *Luna nascens*, der neue mond, Horat. 3 od. 23, 2. *Lunæ nascentes implent conchylia*, Idem 2 sat. 4, 30. Et Cicero in Bruto c. 7 *Thucydides non nascentibus Athenis, sed jam adultis fuit*, nicht bey dem ursprung &c. Manil. 4, 16 *Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.* Plinius est: Πᾶν τὸ γενόμενον καταθανεῖν ὀφείλεται.

¶ Nascentia, *æ*, f. γένεσις, die geburt. Vitruv. 9, 7 *Postea eludens Antipater, itemque Achinapolus, qui etiam non e nascentia, sed ex conceptione Genethliologiæ rationes explicatas reliquit.* Et Plin. Valer. 2, 23 *Accipi cum nascentiis.*

¶ Nascĭbĭlis, *e*, das da kan gebohren werden. Tertull. adv. Marc. 3, 19 *Mortalem negat, quem nascibilem confitetur.*

¶ Nascitūrus, *a*, *um*, das da wird gebohren werden, das aufkommen will. Pallad. R. R. 7 tit. 7 *Signum nascituri regis.* Chrysologus serm. 84 *Bella nascitura compressit.* vid. Goclen. Probl. Gramm. 1, 43 & in Obs. p. 440.

¶ Nascendus, *a*, *um*, idem. Gell. 5, 3, 10 *Ad homines nascendos.*

¶ Nātus, *a*, *um*, entsprossen, gebohren; ut, *Nobili genere natus*, edel gebohren, Nepos 1, 1. *Ex fratre & sorore nati*, vettern, geschwister-kinder, Idem 14, 2, 2. *Nata eodem patre*, eine schwester, Idem 5, 1, 2. Et, *Iisdem parentibus*, Idem 20, 1, 4. *Orpheus matre Musa natus*, dessen mutter eine Muse, Cicero de Nat. D. 3, 18. *Natus summo loco*, Cicero fam. 11, 22, hoher ankunfft. Sed Tac. A. 11, 21, 3 *Curtius Rufus videtur mihi ex se natus*, quibus verbis Tiberium *dedecus natalium hujus viri velavisse* ait. *Vir ad dignitatem & gloriam natus*, Cicero pro Sextio c. 42. *Ad honestatem natum est genus humanum*, Idem Partit. Orat. c. 27. Et, *Ad omnia summa natus Pompejus*, hat die vortrefflichsten qualitäten, de Clar. Orat. c. 68. *In litteris nati Græci*, Idem de Orat. 3, 32, die bey dem studieren hergekommen seyn. Et cum dandi casu, Cicero in Pison. c. 17 *Natus abdomini, non laudi atque gloriæ*, zum schmaussen aufgelegt &c. Et, *Iterum mihi natus videor, quod te reperi*, nun ist, als wär ich neu gebohren, Plaut. Pœn. 5, 2, 117. Idem Capt. 4, 2, 10 *Iterum natus videor, si vera audias.* Sermo est hominis impense lætantis: præcipue superato aliquo malo. Apud eumdem *natus nemo* eleganter pro simplici *nemo* ponitur. Cistell. 2, 1, 56 *Tamquam intus natus nemo in ædibus habitet.* Idem ibidem sc. 2, 21 *Natus nemo in ædibus servat.* Quid significet *e* vel *pro re nata* vide infra in *Res* n. 2. Livius 9, 2 *Ita locus natus est*, h. e. ea est natura loci, der ort ist so beschaffen. Quin de arte factis etiam adhibetur. Horat. 1 od. 27, 1 *Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare Thracum est*, die zur freude gemacht sind. vid. Drakenb. ad Silium 3, 335. Vbi etiam observat, *natum* & *notum* sæpe in MSS. misceri.

¶ Nātus, *i*, m. & Nata, *æ*, f. substant. quod nonnunquam per prosthesin G adsciscit sibi, *Gnatus*, *Gnata*, ein sohn, eine tochter; ut, *Gnatus unicus*, *Gnata unica*, Ter. Heaut. 1, 1, 78; & Andr. 3, 3, 8. *Parvi nati*, Horat. 3 od. 5, 42. Sic, *Et nati natorum, & qui nascentur ab illis*, kin-

des-kinder, Virg. Æn. 3, 98. Et, *Maxima natarum Priami*, Idem Æn. 1, 658. Valla 3, 10 *Oratores sæpius dicunt filius, quam natus.* Si foluto sermone usurpare velimus, multitudinis numerus, quam singularis, convenientior videtur. Cicero de Amic. c. 8 *Ex ea caritate, quæ est inter natos, & parentes.* Vnitatis numero tamen usus C. Nep. 15, 10, 1 videtur, *qui talem ex te natum relicturus sis:* nisi & ibi participium est. Burmannus ad Quintil. L. 1 procem. nondum plane damnare extra prosam hanc vocem audet. vid. p. 7. ¶ 2. *Natis*, pro *Natabus*, in dat. & abl. plur. exstat apud Ovid. Met. 13, 661.

¶ Natus, *ûs*, subst. cujus ablativus in usu manst *Natu*, an geburt, am alter; ut, *Grandis, major, grandior, minor, maximus, minimus natu:* Cic. de Senect. c. 4 *Eum colere cœpi non admodum grandem natu*, da er noch nicht sonderlich alt war. Ter. Adelph. 5, 4, 27 *Id mea minime refert, qui sum natu maximus*, der ich der älteste bin. Ita *Minimus natu*, der jüngste. *Majores natu*, i. e. seniores, Nepos 2, 2, 8. Idem 23, 3, 2 *Sic Hannibal minor quinque & viginti annis natus Imperator factus*, in einem alter von weniger als 25 jahren. Solemus & ita loqui: *Homo magno natu &c.* Idem 13, 3, 1 *Hic cum esset magno natu, & magistratus gerere desisset*, als er alt war. Idem 14, 7, 1 *Ab hoc tamen viro Scipionis, maximo natu filius, desciit.* Et Liv. 2, 7 *Creatus Sp. Lucretius Cos. qui magno natu, non sufficientibus jam viribus, ad consularia munera obeunda intra paucos dies moritur.* Idem 21, 34 *Magno natu principes.* Interdum ablativum natu omittit Livius, cujus loca ad 3, 13. Drakenb. congessit.

¶ Natālis, *e*, adj. zur geburt, zum wachsen gehörig, angebohren, natürlich; ut, *Pallor in auro natalis*, Plin. 37, 4. *Vineæ natali & ingenita sterilitate laborantes*, Colum. 3, 7. *Natalis dies*, der geburts-tag, Nep. 20, 5, 1. Et Cic. Attic. 9, 5 pr. *Natali die tuo scripsisti epistolam ad me plenam consilii.* Sic, *Hora natalis*, die geburts-stunde, Horat. 2 od. 17, 18. *Solum natale*, das vaterland. Ovid. de Ponto 1, 3, 35 *Nescio, qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui.* Grat. 365 *Auxilium natale saliræ.*

¶ Natālis, *is*, m. substantive dies, quo quis natus est, der geburts-tag. *Tertio nonarum (Ianuarii) natali meo*, Cicero Attic. 7, 5. Et, *Agere natalem suum*, de Fin. 2, 31, seinen geburts-tag begehen. *Celebrare natales*, Horat. 2 sat. 2, 60 *Natalem colimus, tacete lites*, Martial. 10 epigr. 87. Ovid. A. A. 1, 183 *Parcite natales, timidi, numerare deorum: Cæsarius virtus contigit ante diem.* Itaque *natales* ponit pro annis. Solebant non hominum tantum, sed urbium quoque natales festa lætitia celebrari; ut *Romæ*: item *Constantinopoleos*, de quo Zonaras T. 3 Annal. p. 7. Ita etiam *natalis Brundisinæ coloniæ* intelligendus, it. *salutis*, h. e. templi salutis. vid. Popma ad Cic. ad Att. 4, 1 p. 347. Possis igitur, quæ vulgo *encænia* vocantur, & ipsa *natalem templi* dicere, kirchweyh, kirchmesse. In prisca Ecclesia *Natales Martyrum* dici solebant, non quibus nati erant, sed quibus passi de seculo abierant. Lege Petr. Chrysologum Serm. 129, & Casp. Sagittarii de Martyrum Natalibus dissert. nec non Meurs. Græc. Fer. lib. 2, & lib. de Fun. c. 36. Pulchre Seneca epist. 102 *Dies iste, quem tanquam extremum reformidas, æterni natalis est.* Sic, *Natalis adoptionis*, i. e. dies, quo singulis annis memoria ejus celebrabatur, der gedächtniß-tag, Spartian. in Hadriano c. 4. Et, *Natalis imperii*, ibidem, & Eumen. Paneg. Constant. c. 2. ¶ 2. *Natalis* pro genio positus videtur Tib. 4, 5, 19. Ita ejusdem poetæ 4, 5, 1 incipit, *Natalis Iuno.* Siquidem Iuno feminis erat, quod genius viris.

¶ Natāles, *ium*, m. plur. τὰ γενέθλια, conditio sanguinis, & familiæ, das geschlecht, der ursprung; ut, *Generosi natales*, edler stamm. Plin. 8 epist. 18 *Mulier natalibus clara, moribus proba.* Tac. Hist. 1, 45, 5 *Claritas natalium.* Id. Ann. 11, 21, 3 de Curtio Rufo, qui gladiatore genitus credebatur, *dedecus natalium*, unehrliche herkunfft. *Natales diversarum gentium.* Plin. 7, 12. ¶ 2. Solebant etiam *Natales* non inelegeanter quarumvis rerum origines appellari. Sic, *Impatientiæ natales*, Tertull. de Patientia c. 4; & *Agnitionis natales*, adv. Marc. 1, 10 dixit.

¶ Natalītius, *a, um*, idem quod *natalis*; ut, *Dies natalitius*, der geburts-tag. *Sidera natalitia*, Cic. de Divin. 2, 43, quæ natali cujusdam hora oriuntur: *Notant*, inquit, *sidera natalitia Chaldæi.* Et ipsæ illæ divinationes eap. præcedente *Natalitia prædicta Chaldæorum* appellantur, die stellung der nativität. Martial. 8 epigr. 64 *Non natalitias habes calendas.*

¶ Natalītium, *i*, n. & plur. Natalitia, *orum*, subst. præter natalem diem aut nativitatem, ut in veteri hymno *Christi natalitia*; significat quoque donum, quod die natali mittitur, angekinde. Censorin. præfat. ad Q. Cerellium: *Quodcunque hoc libri est, meis opibus comparatum, natalitii titulo tibi mitti.* De more autem munusculorum, natali die ab amicis missorum, Lindebrogius ad d. l. Censorini videatur. ¶ 2. Item, convivium, quod natali die instituitur. Vnde, *Dare natalitia*, seinen geburts-tag halten. Cic. Phil. 2, 6 *Hodie non descendit Antonius, cur? dat natalitia in hortis*, h. e. convivia ad celebrationem diei natalis instituta præbet. Solebant enim natalitia non faeris tantum, sed epulis etiam & aliis voluptatibus celebrari. Servius ad illud Virgilii ecl. 3, 76 *Phyllida mitte mihi? meus est natalis? lota: Amicam*, inquit, *communem caussa natalis dici: in cujus tantum sacrificio licebat voluptatibus operam dare. Nam in aliis sacrificiis erat castitatis observatio, &c.*

¶ Natio, *ōnis*, f. procreatio, die geburt, ankunft; ut, *Natione Macedo*, Plin. 35, 10. *Natio me hominis impulit*, Cic. fam. 15, 20. ¶ 2. Item, qui unius familiæ, generis, ordinis, aut sectæ sunt: unde & populi ipsi seu gentes hoc nomine comprehenduntur, das geschlecht, das volck, der orden. Vet. Gloss. *Natio, γένος, ἔθνος.* Idem: γενεὰ, *seculum, generatio, natio, nativitas, propagatio, progenies.* Festus: NATIO *genus hominum, qui non aliunde venerunt, sed ibi nati sunt. In pecuribus quoque bonus proventus facturæ* BONA NATIO *dicitur.* Sane Prudentius Hymno de natali Domini v 83 de bruto pecore: *Adorat excors natio, Vis cujus in pastu sita est. Natio ardelionum* apud Phædrum lib. 1 fab. 6; *Natio Scholasticorum* apud Virgilium in Catalectis, &c. i. e. genus, ordo. Vide Buchnerum ad modo citatum Prudentii carmen. Sic, *Natio optimatium*, Cic. pro Sext. c. 44. *Tota natio candidatorum*, Id. pro Mur. c. 33. Et, *Natio bellicosa*, pro Lege Man. c. 10. *Erudita natio Græcorum*, Idem de Orat. 2, 4. Et, *Servituti natæ Iudæorum & Syrorum nationes*, Cicero de Provinc. Consul. c. 5. Et, *Exteræ nationes & gentes*, Id. pro Fontej. c. 11. ¶ 3. Quamvis autem *Natio* & *Gens* revera nihil differant, (ut enim illud a *Nascendo*: ita hoc a *Gignendo* est), aliquod tamen inter has voces discrimen Tacitus fecit; ita quidem, ut *Nationis* vocabulum angustius; *Gentis* latius esset. Nam de Germania 2, 6 scribit: *Germaniæ vocabulum recens & nuper additum: quoniam qui primi Rhenum transgressi Gallos expulerint, ac nunc Tungri, tunc Germani vocati sint: ita nationis nomen, non gentis evaluisse paullatim &c.* Et c. 38, 1 *Nunc de Suevis dicendum est, quorum non una, ut Cattorum Tencterorumque gens: majorem enim Germaniæ partem obtinent, propriis nationibus nominibusque discreti.* Quibus locis *gentis* vocabulum generale, speciale *nationis* est, & partem gentis significat. Vide & Cluver. Antiquæ German. 2, 20. Ita *nationem* & *genus* distinguit Cicero pro Sext. 32 *Qui cognomen filii ex Æliorum imaginibus arripuit, quo magis nationis ejus esse quam generis videretur.* Illud *quo* non finem notat, sed est relativum. Consecutus hoc est ille vir, ut nationis quidem illius forte videretur, h. e. pars gentis illius esse, non ut ejus generis h. e. simili virtute præditus. ¶ 4. *Nationes* Tertulliano passim sunt, quos alias appellare solemus ethnicos, vel gentiles, die heyden. Loci sunt innumeri; paucos adscribemus: e. g. De præscr. adv. Hær. c. 20 de Christo: *Duodecim præcipuos lateri suo adlegerat destinatos nationibus magistros.* Ibid. c. 23 unde videbis, nationes & ethnicos idem esse: *Inter se distributionem officii ordinaverunt, non separationem Evangelii: nec ut aliud alter, sed ut aliis alter prædicaret, Petrus in circumcisionem, Paulus in nationes. Cæterum si reprehensus est Petrus, quod, cum convixisset ethnicis, postea se a convictu eorum separabat, &c.* Et de Idolol. c. 22 *Benedici per Deos nationum, maledici est per Deum.* Et de Orat. c. 12 *Est quorumdam positis genulis orationem facere: sic enim adeunt ad idola nationes.* Paullo ante gentiles vocaverat. ¶ 5. *Natio* quoque Deæ nomen est, quæ nascentibus credebatur præesse. Cicero de Nat. D. 3, 18 *Quod si tales dii sunt, ut rebus humanis interfint*, Natio *quoque dea putanda est: cui cum fana circumimus in agro Ardeati, rem divinam facere solemus. Quæ, quia partus matronarum tueatur, a nascentibus* NATIO *appellata est.*

¶ Nātīvus, *a, um*, gewachsen; ut, *Nativi montes salis*, salz-berge, Plinius 31, 7. ¶ 2. Congenitus, germanus, angebohren, natürlich. *Medicina, quæ nativum malum sanare posset*, Cicero pro Domo c. 5. *Color nativus*, Plinius 26, 4, qui non est adscitius, non fictitius, natürliche farbe. Sic, *Nativus lepor, non adscitus*, eine natürliche, unaffectirte annehmlichkeit, Nepos 25, 4, 1. Sic, *Nativi mores*: ut, *Nativos mores occultare, difficile*, quod proverbii instar est, ex Pindaro. *Coma nativa*, Ovid. Amor. 1, 14 extr. eigen haar. *Sententia nativa*, i. e. germana, der rechte verstand, den die worte selber geben. Cicero or. part. 5. *Simplicia verba partim nativa sunt, partim reperta. Nativa ea, quæ significata sunt sensu.* Idem de haruspic. resp. c. 9 *Nec denique hoc ipso bujus gentis ac terræ domestico nativoque sensu, Italos ipsos ac Latinos superavimus*, die besondere und gleichsam angebohrne laudes-art. vid. Gesner. Chrestom. Cicer. n. 73 p. 283. ¶ 3. *Nativum* etiam Cicero & Lucretius dixerunt pro eo, quod aliquando, cum non esset, esse cœpit; quod nascendi oriendive principium habet. *Nasci* enim idem esse, quod *oriri*, vel *fieri*, supra dictum. Cicero de Nat. D. 1, 10 *Anaximandri opinio est, natos esse deos, longis intervallis orientes, occidentesque*, den natürlichen veränderungen unterworffen. Lucret. 5, 66 *Vt mihi mortali consistere corpore mundum, Nativumque simul, ratio reddunda sit, esse.*

¶ Nātīvitas, *ātis*, f. die geburt; ut, *Annus, dies nativitatis.* Inscriptio vetus apud Gruterum p. 712 n. 11 VARIAE IVCVNDAE DEFVNCTAE ANNO NATIVITATIS XVIII. Vlpian. Leg. 1 Dig. ad municipal. *Municipem facit aut nativitas, aut manumissio, aut adoptio.* Minucius Felix p. 143 (ed. Ouzel.) *Deus nativitatem omnibus præstat.* Tertull. de Anima c. 39 *Spiritus nequam ab ipsa janua nativitatis animas aucupabundus.* Et Claud. Mamertus (vulgo Venantius) in hymno: *Pange lingua gloriosi &c. Et vigor lentescat ille, quam dedit nativitas.*

¶ Nativitus, adverbialiter, a nativitate, von der geburt her. Tertull. loco proxime citato: *Quæ omnia nativitus animæ collata, &c.* Iterum eodem de Anima c. 12 *Ingenitum, insitum, & nativitus proprium.*

¶ Nātūra, *æ*, f. *mater, parens communis, opifex rerum*, quemadmodum eam Cicero vocat, *Deus ipse*, das ewige, göttliche und allmächtige wesen, so alle dinge erschaffen hat. Silius Ital. 4, 794 *Heu primæ scelerum causse mortalibus ægris, Naturam nescire Deum.* Sed exaudienda hæc sunt ex mente gentilium, qui passim creaturam cum creatore confundentes, *Naturam esse Deum ipsum*, censebant immani errore. Scholastici, ut aliquo modo gentilium loquendi rationem excusarent, barbaris vocabulis, distinguebant inter *Naturam naturantem*, (quæ Deus est), & *naturatam*, quæ res creata. vid. Barth. ad Claudian. p. m. 515. Quamquam & *Deum*, pluraliter & secundo casu Silius locutus videri possit. ¶ 2. Forma atque affectio, qua quodque est natum, das wesen der creaturen, die angebohrne art und eigenschaft: ut, *Natura mundi, aëris, &c.* Cicero Off. 1, 31 *Adversante & repugnante natura nihil decet.* Idem de Leg. 1, 6 *Insitum esse naturâ*, von natur eingepflantzt seyn. *Vt fert natura, facere*, Ter. Andr. 4, 5, 56, wie es sich selbst giebt. *Præter naturam*, unnatürlicher weise, Idem Adelph. 5, 5, 4. Et Iuvenal. 10, 303 - - - *Curâ naturæ potentior omni.* Idem sat. 12, 239 *Ad mores natura recurrit Damnatos, sua & mutari nescia.* Quo & Horatii illud 1 epist. 10, 24, pertinet, quo Iuvenalis forsan respexit: *Naturam expellas furcâ, tamen usque recurrit.* Ter. Eun. 2, 3, 24 *Tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas.* Vbi *natura*, temperamentum, unde succus nitorque corporis est; guter art, gesund und wohl gewachsen. Nam & Donatus, *plenam, magnam* & *pinguem* interpretatur. *Natura loci*, quæ alias *ingenium* appellatur: Cæs. de B. Gall. 1, 21 *Qualis esset natura montis, & qualis in circuitu adscensus, qui cognoscerent, misit*, wie der berg beschaffen. Et ita non semel locutus Livius est. *Cedere naturæ*, vel *Concedere*, der natur ihren lauf lassen, sterben, Idem de Rep. ordinanda. *Secundum naturam vivere* quid sit, vide

apud

apud Cicer. de Fin. 3, 30; & Sen. de Vita Beata c. 8. ¶ 3. De confirmata robustaque consuetudine adhibent nonnunquam hoc nomen scriptores. Sallust. Iug. c. 85 *Mihi, qui omnem ætatem in optimis artibus egi, benefacere jam ex consuetudine in naturam vertit*, gutes zu thun ist mir durch die lange gewohnheit gantz natürlich worden, daß mirs gar nicht mehr sauer wird. Ita Quintil. 2, 4 p. 141 *In hoc assuescat, hujus rei naturam sibi faciat.* ¶ 4. Natura interdum non ipsum modo naturalium corporum complexum notat, ut in illo Cicer. de Invent. 1, 34 *Non mediocri quodam consilio naturam mundi administrari*, die gantze welt: sed etiam de singularibus, v. g. Cicero de nat. deor. 2, 54 *Cum alvi natura subjecta stomacho cibi & potionis sit receptaculum* &c. Et c. 57 *Aures duros & quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus.* ¶ 5. *Naturæ* nomine & genitalia membra, (quæ & *Naturalium* nomine veniunt), quibus discernuntur sexus, appellantur in hominibus juxta ac brutis, die schant. Rutilius Lupus lib. 1 de figuris Sentent. *Virilis naturæ membra, quæ non possimus honeste nominare.* Ii. Hieronymus, seu quisquis auctor est epistolæ de Circumcisione ad Theresiam, quæ 20 est in 9 Tomo: *Videamus, quæ causa est, ut eam partem corporis, quæ secretior & occultior est, quæ a Græcis φυσις, a nostris dicitur natura, ad circumcidendum Dominus elegerit.* Varro de Re Rust. 2, 7 *Si fastidium saliendi est, scillæ medium conterunt cum aqua ad mellis crassitudinem: tum ea re naturam æque, cum menses ferunt, tangunt.* Sic Atellanarum poëta apud Suet. Tib. c. 45 *Hircum vetulam capris naturam ligurire* dixit. Apul. 3 p. 140 in asinum mutatus modo, *Nec ullum*, inquit, *miser reformationis video solatium, nisi quod mihi jam nequeunti tenere Fotidem, natura erescebat.* ¶ 6. *Natura* & *Fortuna* sæpe miscentur a librariis. vid. quos laudat Burman. ad Quintil. declam. 9, 16 p. 204.

¶ Natürlis, *e*, natürlich; ut, *Naturalis atque insita in animis nostris notio*, Cicero de Finib. 1, 9. *Lex naturalis naturâ nota, atque omnium mentibus insita.* ¶ 2. *Pater naturalis*, Cicero Phil. 3, 6 pro quo Terentius dixit, *pater naturâ*, in Adelph. 1, 2, 46 *Naturâ tu illi pater es, consiliis ego.* Opponitur hic *naturalis*, *adoptivo patri*, quemadmodum & filius hoc tribuitur. Livius 42, 52 *Major Philippus naturâ frater, adoptione filius: Minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat.* Idem 44, 44 *P. Scipio is erat, naturalis consulis Pauli, adoptione Africani nepos.* Suet. Tib. c. 52 *Filiorum neque naturalem Drusum, neque adoptivum Germanicum patria caritate dilexit.* Quintil. Declam. 372. *Qui pater erat. Non eras, inquit, naturalis.* Ita & Vlpianus leg. 5 Dig. de Senatoribus. ¶ 3. *Naturale bonum* apud Nepotem 8, 1, 3 εὐφυΐα est, guter verstand und gemüth. *Naturalem bonitatem* in Attico vocat 25, 9, 1. Cicero pro Cælio c. 5 *Qua in ætate nisi qui se ipse sua gravitate & castimonia & cum disciplinâ domesticâ, tum etiam naturali quodam bono defenderet, &c. Bonitatem naturæ* Idem Orat. post reditum in senatu vocat. Seneca de Clementia c. 1 *Difficile hoc fuisset, si non naturalis tibi ista bonitas esset.* Sed ibi *Bonitas* strictius pro clementia sumitur: quam *naturalem* dixit, ut non fictam & temporariam significaret, ut sequentia ostendunt. ¶ 4. *Iovem naturalem*, eum puta, qui vere quondam, ut homo, exstiterit in rerum natura, *fabuloso*, i. e. ei, quem gentilium commenta ex homine Deum fecerunt, opponit Lactantius 1, 2 *Philosophi, quod ea, quæ de Iove feruntur, minime in Deum convenire videbant, duos Ioves fecerunt, unum naturalem, alterum fabulosum.* Quanquam possis etiam ita interpretari, ut *naturalis Iupiter* sit ipsa *rerum*, cæli inprimis & aëris, *natura.* ¶ 5. *Naturales* vocantur filii fervorum, iidemque liberti, apud Gruterum Inscript. p. 845 FILIA NATVRALIS IDEM LIBERTA PATRI OPTIMO. Sic vocantur in servitute parentum concepti; *quia creditur*, (sunt verba Scævolæ) *appellatione filiorum & naturales liberos* (i. e. in servitute conceptos) *contineri.*

¶ Naturälia, *ium*, n. pl. substantive dicuntur pudenda, & loca corporis, per quæ excrementa funduntur. Celsus 4, 21 *Est etiam circa naturalia nimia profusio seminis.* Columella 8, 5 de pullis gallinaceis agens: *Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ, ne stercore coinquinatæ durescant, & naturalia præcludant*; & c. 7 *Loca naturalia*; & lib. 6 c. 30 *Naturales exitus* vocat Onomast. Vet. *Naturalia, ἀδοῖα.* Iterum Columella 6, 27 *Si æqua marem non patitur, detrita scilla naturalia ejus linuntur.* Sic & 7, 7 *Loca genitalia* mox *naturalia* vocat. Singulari numero Celsus 7, 26 eodem sensu: *Caruncula similis inter imas oras super naturale posita.*

¶ Nätürälitas, *ätis*, f. die natürlichkeit; ut, *Naturalitas somni*, Tertull. de Anima c. 43.

¶ Naturaliter, adverb. von natur, natürlich, angebohren. Cicero de Senect. c. 9 *Quod homini naturaliter insitum est, eo uti decet.* Cæs. B. Civil. 3, 92 *Alacritas naturaliter innata.* Vellej. 2, 60, 5 *Naturaliter dissimillimi.*

¶ Nätüralitus, aliud adverb. idem. Sidon. 9 epist. 11 *Mortalium mentibus vis hæc naturalitus inest.*

¶ Naturabilis, *e*, naturalis, natürlich. Cicero Tusc. 3, 6 *Non enim silice nati sumus, sed est naturabile in animis tenerum quiddam atque molle.* Ita Grut. & Gron. ex MSS. Etiam in Lælio c. 21 ita legi volunt Grut. & Lambi. ad Lucret 1, 11, ubi tamen edidit Gron. *Ita pulcherrima illa & maxime naturali carent amicitia.* Apul. fine 2 Florid. *Pythagoras fertur naturabilia commentatus.* Idem de Dogm. Plat. *Sollicitudo & labor si naturabiles essent.*

¶ Naturificatus, *a, um*, naturalisirt; ut, *Animæ naturificatæ*, Tertull. adv. Valent. c. 29.

¶ Naticidium, vel Gnaticidium, *i*, n. der kindermord. Gloss. gr. lat. τεκνοκτονία, *gnaticidium.*

Composita a *Nascor &c.*

¶ Adnascor, *adnasci*, anwachsen; ut, *Viscum in quercu adnascitur*, Plin. 16, 44. Adde Paul. ICt. Dig. lib. 1 t. 7 l. 10 & 23; Et Vlpian. Dig. lib. 25 t. 3 l. 3 § 6.

¶ Agnascor *nasci*, idem, D præpositionis in G euphoniæ caussa mutato. Quod verbum Iurisperitis est nasci post testamentum factum, hernach gebohren werden, wenn das testament geschlossen. Cic. de Orat. 1, 57 *Constat, agnascendo rumpi testamentum.*

¶ Adnatus, *a, um*, angewachsen; ut, *Adnatis cubitalibus*, scil. caulibus, Plinius 27, 11. Sed & *Adnatus*, befreundet, Paul. ICt. D. 2 t. 4 l. 7. Et sic

¶ Agnätus, *a, um*, quicquid ultra naturæ debitum natum est, angewachsen; ut, *Membra agnata*,, quæ superflua sunt, seu quæ abundant, gliedmassen, so zu viel sind. Plin. 11, 52 *Membra animalibus agnata mutila sunt, sicut sextus homini semper digitus.*

¶ Agnatus, *i*, m. subst. patri sanguine conjunctus, ein freund oder verwandter vom vater her, apud ICtos Germanos veteres dicitur, ein schwerdmage. Sub agnatis tamen etiam cognati continentur, ut patruus, *agnatus* & *cognatus* dicitur: Matris vero frater, *i.* e. avunculus, *cognatus* tantum, non *agnatus.* Proverbialiter de furioso Varro R. R. 1, 7 *Ad agnatos & gentiles est deducendus.* Furiosi enim ex leg. XII Tabb. in potestate agnatorum erant. Tacitus de Germ. 19, 6 *Agnatos* pro liberis dixit: vide ibi Lipsium; præcipue vero Culerum n. 109. Adde Drakenb. ad Liv. 22, 34, ubi, scriptores non eadem, qua ICti solent, diligentia inter agnatos cognatosque distinguere, notat.

¶ Adnatio, *onis*, f. der anwachs. Apul. de Herb. c. 59 *Folia longa cum adnationibus.* Idem c. 62 *Lanuginea adnationes.* Sed pro Agnatione, *Adnatio*, die blutverwandschaft vom vater her, Cels. Dig. 1 t. 7 l. 7; & Paul. ICt. ibid. l. 23; & Modestin. D. 2 t. 14 l. 34. Et sic

¶ Agnatio, *ōnis*, f. die freundschaft vom vater her. Cicero de Leg. 1, 7 extr. *Homines Deorum agnatione & gente tenentur.*

¶ Agnatitius, *a, um*, die väterliche verwandschaft betreffend; ut, *Ius agnatitium.*

¶ Circumnascor, *sci*, um etwas herum wachsen. Plin. 2, 103 *Lacus circumnascente absinthio inficitur.*

¶ Cognätus, *a, um*, adject. anverwandt, befreundet; ut, *Cognatæ urbes*, Virgil. Æneid. 3, 502. *Cognato sanguine victus*, Idem Æneid. 12, 29. Et, *Cognatum cælum*, Ovid. Met. 1, 81. ¶ 2. Sed, *Cognata rebus vocabula*, i. e. convenientia, Horat. 2 sat. 3, 208, gemäß, bequem. Et Cic. de Orat. 3, 51 *Nihil est tam cognatum mentibus nostris, quam numeri atque voces.*

¶ Cognatus, *i*, m. subst. cognatione alicui junctus, ein freund, verwandter. *Propinqui cognatique optime convenientes*, Cicero pro Roscio Am. c. 34. Et, *Affines atque cognati*, post red. ad Quir. c. 3. *Cognatorum negligentia*, Ter. Andr. 1, 1, 44. Proprie *Cognati*, spillmagen, ii vocantur, *qui*, ut ait Vlpianus l. 1 D. unde Cognati, *ex uno nati quasi commune nascendi initium habuerunt*; vel, ut Modestinus l. 4 § 1 D. de grad. & aff. describit, *qui quasi una communiterve nati, vel ab eodem orti progenitive sunt.* Ita quidem melioribus latinitatis seculis, sed posterioribus aliud obtinuit, ut nempe *cognatus* vir sororis, quemadmodum sororius uxoris frater, dictus sit, ut testis est inscriptio ap Fabrett. 222 COGNATVS DVLCISSIMVS SORORIO AMANTISSIMO, cui accedit alia ap. Boissard. T. II p. 137 sub stemmate viri & fœminæ manus, maritali concordia jungentium: P. VEDIO DIOGENI FRATRI, VIDIAE FELICVLAE COGNATAE, der blutsfreundin.

¶ Cognatio, *ōnis*, f. die verwandschaft, freundschaft, das geschlecht. *Amplissima cognatio*, Cicero Verr. 2, 43. *Scripti foras cognationibus domus & affinitatibus*, Idem de Fin. 5, 23 *Conjunctum esse cognatione cum aliquo*, Idem Verr. 4, 33. *Habere cognationem cum aliquo*, Quintil. 1, 10 sub fin. *Propinqua cognatione alicui conjunctus*, ein blutsfreund, Suet. Ner. c. 3, & Nepos præf. n. 7. Et, *Frater cognatione patruelis: amore germanus*, Cic. de Fin. 5, 1. *Felicibus cognatus est vel quilibet.*

¶ Connatus, *a, um*, angebohren. Tertull. adverf. Valentin. c. 9 *Vitia in corpore connata.*

¶ Connatälis, *e*, idem, apud Auguſtinum.

¶ Connatalitium, *i*, n. einerley geburtszeit, Firmic.

¶ Denascor, *sci*, ἀπογίνεσθαι, mori, sterben. Varro de L. L. 4, 10 *Qui denascitur, ignem amittit ac frigescit.* Cassius Hemina apud Nonium c. 2 n. 257 *Quæ nata sunt, ea omnia denasci ajunt.*

¶ Denatium, *i*, n. medicina pro ægris denascentibus. Tertull. Apolog. c. 23 *Æsculapius demorituris scordii & denatii & Asclepiadii subministrator.*

¶ Enascor, *sci*, herauswachsen, entspringen. Cic. Art. 11, 2 *Ex multis meis miserrimis curis una est enata.* Et Varro de R. R. 1, 41 extr. *Ex femine tardius enascebatur.*

¶ Enätus, *a, um*, herausgewachsen; ut, *Enata humo virgulta*, Tac. An. 2, 14, 3. *Radices enatorum seminum penitus demersæ sint*, Colum. 2, 10.

¶ Superēnascor, *sci*, drüber heraus wachsen. Plinius 19, 3 *Superenato caule.*

¶ Extranatürälis, *e*, quod vulgo *Supernaturalis* dicitur, übernatürlich. Tertull. de Anima c. 43 *Naturalium & extranaturalium discretio.*

Gnatus, *i*, m. & Gnata, *æ*, f. vide in *Natus, i.*

¶ Gnatürio, *ire*, liberis operam dare velle, ap. ICtos.

¶ Innascor, *sci*, angebohren seyn. Ter. Andr. 4, 1, 1 *Hoccine credibile est, tanta vecordia innata cuiquam ut sit.* Horat. 1 sat. 3, 37. *Neglectis urenda filix innascitur agris*, i. e. nascitur in agris, es wird gelt ein. Sen. epist. 9 *Nobis rerum innata dulcedo est.*

¶ Innätus, *a, um*, angebohren, eingepflantzt. Cicero de nat. Deor. 1, 17 pr. *Intelligi necesse est esse Deos, quoniam insitas illorum, vel potius innatas cognitiones habemus.* Ter. Hec. 4, 1, 28 *Vitium omnibus innatum.* Cicero de Finib 4, 2 *Insitam quamdam vel potius innatam scientiæ cupiditatem habemus.* Proprie in loco natum esse. Iustinus 2, 6, 4 de Athenienſibus: *Quippe non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, sed eodem innati solo, quod incolunt*, &c. Superlativum *Innatissimus*, usurpavit Basilius Groning. lib. 7 de Orat. c. 8 *Innatissimum* (bono filio) *illi* (patri) *semper coherere.*

¶ 2. Alio sensu *Innatus* Tertulliano est, *non natus*, das nicht entstanden, ewig, advers. Valentinianos c. 15 *Materia, quam innatam volunt.* Et Prudentius Apotheos. v. 246 *Natum scimus ab innato.*

¶ Innascibĭlis, *e*, pro eo, qui nasci non potest, der nicht gebohren wird. Tertull. de præsc. advers. hæret. c. 46 *Secutus est Saturnius, dicens, innascibilem virtutem, id est, Deum in summis & illis infinitis partibus, & in superioribus manere.* Et Maximus Taurinensis de Diversis, in Symboli expositione, de Deo Patre: *In Deo natura innascibilis.*

¶ Innaturalis, *e*, vel præternaturalis, vulgo dicitur, unnatürlich. Sarisb. 1, 4 *Ad innaturales transire amplexus.*

¶ Internascor, *sci*, mitten in, oder darzwischen wachsen. *Herbæ internascentes*, Plin. 23, 16.

¶ Internātus, *a, um*, darzwischen gewachsen. Livius 28, 2 *Angustiæ & internata virgulta.* Tac. Hist. 4, 60, 3 *Internatas saxis herbas vellere.* Plin. 17, 27 *Cicatrices internato corpore expletæ.*

¶ Obnātus, *a, um*, empor gewachsen, ab *obnascor*, apud Livium 23, 19 legitur. *Obnata ripis salicta*, h. e. circum vel ad ripas nata.

¶ Prænascor, *sci*, zuvor oder eher gebohren werden. Commodian. Instruct. 6 *Illum non aliquis prophetavit prænasci.*

¶ Prognatus, *a, um*, natus, gebohren, entsprossen. Ter. Phorm. 1, 2, 65 *Civis Attica, bona, bonis prognata.* Horat. 2 fat. 1, 26 *Ovo prognatus eodem.* Plaut. Amph. 2, 2, 20 *Parentes, patria & prognati*, die kinder.

¶ Prognatio, *onis*, f. die geburt, ankunfft. Mart. Capella 6 p. 210 *Oppidum Diomedis Tydeique prognatione notissimum.*

¶ Renascor, *sci*, wieder wachsen. Cicero Att. 4, 2 *Qui mihi pennas inciderunt, nolunt easdem renasci*, die mir die federn verschnitten haben, wollen nicht, daß sie mir wiederum wachsen sollen. *Primi cujusque mali excidendi caussa est, quod aliud renascitur illo pejus*, Idem ad Brut. epist. 4.

¶ Renascens, *tis.* *Arborum flos est pleni veris indicium, & anni renascentis*, Plin. 16, 25.

¶ Renātus, *a, um*, wieder gewachsen, verneuert; ut, *Dentes renati*, Plin. 11, 37. *Rursus renatum fonte novo flumen*, Lucan. 3, 262 *Bellum istic renatum homines mirantur*, Cic. fam. 11, 11.

¶ Renascibĭlis, *e.* Hinc

¶ Renascibĭlitas, *atis*, ap. Augustin. renascendi facultas.

¶ Subnascor, *sci*, succrescere, dabey aufwachsen, wieder herfür kommen. Sen. de Brev. Vitæ c. 5 *Vlcera cum ipsis membris absciderat, alia subnascebantur.* Adde Plin. 5, 1; & 17, 27.

¶ Subnascens, *tis.* De *pomis aliis cadentibus, aliis subnascentibus* ex Plin. 12, 3. vide *Maturescens.*

¶ Subnatus, *a, um.* Ovid. hal. v. 90 *Num vada subnatis imo videntur ab herbis.*

¶ Supernātus, *a, um*, drüber gewachsen. Celf. 8, 2 *Supernatis gravibus ulceribus aut fistulis.* Plin. 19, 3 *Supernato caule.*

¶ Supernaturalis, *e*, adj. & Supernaturaliter, adverb. übernatürlich, apud Theologos.

Nasica, nasiterna, naso, vide mox *Nasus.*

NASPERCENĪTES, *æ*, m. vini genus in Ponto, Plin. 14, 7.

NASSA, *æ*, f. ein fischreusen. Scribitur etiam *Naxa* in antiquis libris. Vide Orthogr. Claud. Dausq. Formam nassæ eleganter expressit Silius 5, 47 *Piscator ad undas Ore levem patulo texens de vimine nassam Cautius interiora ligat, mediamque per alvum Sensim fastigans, compressa cacumina nectit.* Plaut. Mil. 2, 6, 98 *Nunquam hercle ex ista nassa ego hodie escam petam*, in die falle gehe ich heute nicht, da beisse ich nicht an. Cicero Attic. 15, 20 *Ex hac naxa exire constitui, non ad fugam, sed ad spem mortis melioris.* Vet. Gloss. *Nassa*, κύρτος ἁλιευτικός. Erasmus in Similibus: *Vt in nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: Sic declive iter in vitia, reditus vero ad meliorem frugem non perinde facilis est.* Stobæus de Socrate lepidum sane retulit Apophthegma lib. 2. Is enim consulentibus se de ratione matrimonii contrahendi, respondere consuevit: Οἱ ἰχθύες οἱ περὶ τὰς κύρτας, οἱ μὲν ἔξωθεν ὄντες βούλονται εἰσελθεῖν, οἱ δὲ ἔνδον ὄντες, βούλονται ἐξελθεῖν. Id est: *pisces, qui circa nassas sunt, volunt intrare: qui jam autem intus sunt, volunt exire*; Quod nos Germani de avibus caveæ inclusis dicere consuevimus.

Nassiterna, (Festus S geminat.) vide *Nasiterna* sub *Nasus.*

NASTVRTIVM, *i*, n. κάρδαμον, herba a naribus torquendis, Varrone auctore, dicta apud Nonium 1, 41. Et Plin. 19, 8 *Nasturtium*, inquit, *nomen accepit a narium tormento*, kresse oder gartenkresse. Cicero Tusc. 5, 34 *Adhibent ad panem nihil præter nasturtium Persæ.* Quod de Xenophonte affert, quem etiam laudat. Inter viliores & plebejos cibos Plutarchus etiam *nasturtium* refert libello de virtute ac vitio sub fin.

NASTVS, *i*, m. ναστός, genus arundinis, Diosc. 1, 99. ¶ 2. Placenta ex nonnullis condimentis constipata. v. Cæl. Rhodig. 9, 16.

NĀSVS, *i*, m. olfactus instrumentum, die nase. Cicero de Nat. D. 2, 57 *Nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis interjectus esse videatur.* Et, *Nasus aduncus*, eine krumme habichts-nase, Suet. Galba c. 21. Nam alia ratione *aduncum* Horatius dixit loco infra adducendo. Græcis, qui ejusmodi naso sunt, γρυποὶ appellantur: quales Persæ præcipue amarunt, propter Cyrum, qui talem nasum habuit, supra reges omnes ab iis amatus: de quo Plutarchus Apophthegm. Huic ferme opponitur *nasus collisus*, qui & *simus* est, qualis Silenis tribuebatur, apud Senecam de Ira 3, 22, eine eingedruckte, verniffelte nase, als die affen haben. ¶ 2. Aliquando pro sagacitate & lepore in notandis irridendisque hominum vitiis ponitur. Martialis 1 epigr. 42 *Non cuicunque datum est habere nasum*, es ist nicht ein ieder zum schertz, zur satyre, aufgelegt. Sane in irridendo fingitur varie & occupatur veluti nasus: ut merito eum irrisioni olim dicaverint. Plinius 11, 37 *Altior homini tantum, quem novi mores subdolæ irrisioni dicavere, nasus.* Hinc *Naso adunco*, ut Horat. 1 fat. 6, 5, sive *excusso*, ut Persius fat. 1, 118 loquitur, *suspendere aliquem*, est irridere & subsannare, einen verhöhnen, auslachen. Hinc idem Plinius præfat. operis, *Lucilium primum condidisse stili nasum*, scribit, quem primum mordacitatis & irrisionis satyricæ auctorem seu conditorem fuisse significat. vid. Voss. 6 Inst. Orat. p. 239. Sic *nasum Atticum*, Atheniensium irrisoriam vernilitatem Seneca vocat suasoriâ 1. ¶ 3. *Nasum* quoque iræ sedem esse, observat Raderus ad illud Martialis 6 epigr. 64 *Rabido nec perditus ore, Fumantem nasum vivi tentaveris ursi.* Quod proverbii speciem habet, quo moneantur homines, ne irritent, Theocrit. Idyll. 1, 18 de Pane, Καί οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται. Et Persius fat. 5, 91 *Disce, sed ira cadat naso, rugosaque sanna.* ¶ 4. *Nasus* etiam ad res instar nasi prominentes, ut ansæ sunt, transfertur, der henckel. Sic *Calicem nasorum quatuor* dixit Iuvenalis fat. 5, 47. Adde ibi interpretes, & infra in *Nasiterna* quæ dicentur, observa. ¶ 5. *Nasus* denique piscis in Danubio, ein nasen.

¶ Nasum, *i*, genere neutro etiam Nonius 3, 146 ex Lucilio. Sic & Plaut. Curc. 1, 2, 17 *Sagax nasum habet.* Et Menæchm. 1, 2, 57 *Ex isto loco spurcatur nasum odore illutibili.* conf. Amph. 1, 1, 288; & Mil. 4, 6, 41.

¶ Nāsūtus, *a, um*, großnäsicht, qui & *Naso* appellatus: unde & inter Romanorum cognomina venit. ¶ 2. Item, reprehensor, irrisorque, sive qui naso suspendit, ein klügling, spottvogel, nasenweis. Phædrus 4, 6, 1 *Tu qui nasute scripta destringis mea.* Martial. 13 ad. Lect. *Nasutus sis usque licet, sis denique nasus.* Compar. apud eumdem 2 epigr. 54 *Nil nasutius hac maligniusque.* Et superl. *Homo nasutissimus*, apud Senec. Suasor. 7. Nam adjectivum est, & aliis verbis commodari potest. Eugenius Toletanus præfatione Carminum: *Nasutas fingere sannas.*

¶ Nāsūtulus, *a, um*, adject. dimin. nasenweis; ut, *Nasutula mulier atque dicacula*, Steph. ex Apul.

¶ Nasute, adverb. idem. Sen. de Benef. 5, 6 *Nasute negare*, Phædr. 4, 6, 1 *Nasute scripta destringere*, beklügeln.

¶ Nasatus, *a, um*, der eine nase hat. Lamprid. in Heliogab. c. 5 *Bene nasatos perquirere*, großnäsigte. Eadem locutio reperitur ibid. c. 8, 9 & 31. Sed alii legunt *bene vasatos.*

¶ Nasīca, *æ*, m. a *naso* est, quod cognomen Scipionis fuit, ejus qui vir optimus a Senatu judicatus est, cum de advehenda matre Deûm ageretur, qua de re Cicero de Harusp. respons. c. 13. Liv. 29, 11 & 14. Plinius 7, 35. Val. Max. 8, 15, 3. Tangit etiam Ovidius Fast. 4, 347. Alias ita dicebantur, puto, qui acuto contractoque naso essent, illis, quibus displosæ nares, oppositi. Arnob. lib. 3 p. 108. edit. Mair. de Diis gentilium, *Ergo esse, dicendum est, quosdam capitones, silunculos, frontones, labeones: in his alios mentones, nævios, atque nasicas, hos displosis naribus, illos resimis &c.* Idem lib. 6 p. 196 *Potest ut hic flavus sit, in veritate habeat oculos cæsios: displosas ut gestitet nares, quem esse vos facitis figuratisque nasicam.* Nec aliud *Nasonum* cognomen; *Nasones* enim, qui probe nasati.

¶ Nasidius, Nasidianus, & Nasidienus, *i*, nomina Romanorum apud Lucan. 9, 790. Martial. 7 epigr. 53. Horat. 2 fat. 8, 1 &c. Sicut &

¶ Naso, *onis*, m. cognomen Romanum a *naso*: videntur enim *Nasones* appellati, qui magno naso essent. Plura enim cognomina a partibus corporis assumserunt; ut, *Capitonum, Frontonum, Labeonum, &c.* Nobile inprimis hoc redditur nomen in P. Ovid. ingeniosissimo & disertissimo poëtarum. v. ejus epist. 9 ex Ponto lib. 4, 2.

¶ Nasĭterna, *æ*, f. genus vasis aquarii a *nasis*, i. e. ansis ternis sic dicti, ein dreyhencklicht gefäß. Aliter Perizon. animadvers. c. 9 p. 373. Plaut. Stich. 2, 2, 28 *Ecquis huc effert nasiternam cum aqua.* vide Festum & ibi Scaligerum, & Nonium 15, 25. Onomast. *Nasiterna*, ὑδρία.

¶ Nasiternatus, *a, um*, qui nasiternam gestat. Calphurn. apud Fulgent. de prisco serm. n. 27 *Vbi tu nasiternatus aquam petas.*

¶ Denāso, *āre*, die nasse abbeissen, apud Plautum legitur Capt. 3, 4, 72 *Os denasabit tibi*: pro quo in Menæchm. 1, 3, 12 est: *nasum abripere mordicus.*

NASVS, *i*, Gr. Νᾶσος, Dorice pro Νῆσος, interdum *Nassus* in codicibus Livianis, *Insula*, Syracusarum pars ponte ad reliquam urbem adjuncta. vid. Cic. in Verr. 4, 52. Liv. 25, 24.

Nata, vide *Nascor*, Natabulum, *No, āre*, Natalis, natalitius, *Nascor*, Natare, natatilis, natatio, natator, &c. *No, āre.*

NĀTES, *ium*, f. plurale, quas a nitendo dictas volunt nonnulli; sustinent enim corporis sedentis molem, der hinter, die arsbacken. Martial. 14 epigr. 18 *Alea parva nuces, & non damnosa videtur, Sæpe tamen pueris abstulit illa nates*, i. e. si ultra tempus permissum nucibus luderent, cæsi sunt ferula. Exstat tamen etiam singularis. Festus in voce pullus: *Natis fulmine icta.* Et Horat. 1 fat. 8, 46 *Diffissa nate.*

NATEX, *īcis*, m. cochlea parva marina, quæ & *nerites* dicitur, a *natando* dicta.

NĀTĪNOR, *ari*, negotiari. Cato apud Festum: *Inter se natinari.* conf. Gloss. Isidori. Scaligero idem est ac more natantium semper in negotiis fluctuare.

¶ Natinatio, *ōnis*, f. negotiatio, Festus.

¶ Natinator, *ōris*, m. negotia gerens; item, seditiosus. Idem.

Natio, nativitas, nativus, &c. vide *Nascor*, Nato, are, *No, are.*

NATRIX, *īcis*, gen. commun. serpens qui & Hydrus, Chersydrus, eine natter, wasserschlange. Nonius Marcell. 1, 334 *Natrices dicuntur angues natantes.* Cicero Acad. 4, 38 *Cur Deus, omnia nostri caussâ cum faceret, tantam vim natricum viperarumque fecit?* ¶ 2. Metaphorice *Natricem*, i. e. pestiferum & noxium hominem, Tiberius Cajum Caligulam, populo Rom. futurum prædixit apud Suet. Calig. c. 11. Alia metaphora Lucilius apud Nonium l. c. *Si natibus natricem impressit crassam & capitatam.* Vbi per *natricem* virgam intelligit aut scuticam, quæ serpentis instar curvetur & mordeat. ¶ 3. *Natrix* vocatur herba, cujus radix evulsa virus hirci redolet, Plin. 27, 12.

Natta, vide in *Nacca*, Natura, naturalis, natus, *Nascor.*

NAVA, æ, fluvius augens Rhenum, in quem exoneratur infra Moguntiacum ad Bingium oppidum: ab accolis vocatur Nah. Vide omnino Scalig. Lect. Auson. 1, 1.

Navalis, navarchus, nauclericus, nauclerius, nauclerus, vide *Navis*.

NAVCRATIS, *is*, Ægypti urbs vel eo nomine nobilis, quod patria celebrium aliquot in antiquitate hominum. e. g.

¶ Naucratita, æ, eſt Athenæus, Deipnoſophiſtæ auctor, qua occaſione plura de Naucrati Fabric. Bibl. Gr. 2, 20 p. 630.

NAVCVS, *i*, m. vel Naucum, *i*, n. pro nugis ponitur, & eſt nucis aliarumque rerum putamen, was man von den nüſſen oder ſonſt abſchälet und wegwirft, vide Feſtum, ubi Nævius: *Noctem nauco ducere*, i. e. nugis. ¶ 2. Item, olivæ nucleus, der kern von einer oliven. vid. eumdem Feſtum. ¶ 3. Hinc *nauci hominem*, nihili dicimus, ein loſer unnützer menſch. Plaut. Moſt. 5, 1 pr. *Qui homo similius erit in dubiis rebus, is nauci non erit*, untüchtig, ein ausmürfling. *Nauci facere*, nichts achten, Idem Plaut. Bacch. 5, 1, 16.

Naufragium, &c. navicula, naviculari, &c. navigatio, navigator, naviger, navigium &c. quære in *Navis*.

NĀVIS, *is*, f. ein ſchiff. *Navicula vectoria*, Suet. Cæſ. c. 63. *Navis piſcatoria*, ein fiſcher-kahn. *Piratica, prædatoria navis*, ein raubſchiff. *Navis regia, prætoria*. Leguntur hæ navium differentiæ apud Livium, Cæſarem & Quintil. conf. Ioh. Scheffer. de Milit. navali; de *nave regia* Duk. ad Livium 33, 30. *Naves roſtratæ*: quæ & *ærata* apud Cæſarem de B. Civ. 2, 3. Sunt enim roſtra ex ære. *Naves tectæ, conſtratæ, aperta*, apud eumdem Cæſarem de B. C. 1, 56; & 2, 3 & 23. *Naves claudæ & mutilatæ*, ſchadhafte ſchiffe. Livius 37, 24, qui easdem & *vulneratas* ſæpius dixit. vide v. gr. c. 1. & c. 30. Lucretius *claudа navigia* appellat 4, 441. *Exarmata navis* eſt armamentis ſpoliata, abgetackelt, Sen. Conſol. ad Helv. extr. *Tabellariæ naves*, quæ adventantis claſſis nuntium ferebant, jagten, Sen. epiſt. 72, poſſis generatim ita vocare, quæ hodie commeare ſolent ſtatis diebus, packet-boote. *Naves efficiendo ponti*, Tac. Hiſt. 5, 19, 2. *Navem ædificare*, Plaur. Merc. prol. v. 87. *Ex integro fabricare*, Suet. Aug. c. 16, quod τῷ reficere opponitur. *Navem* vel *in navem conſcendere*, Cicero fam. 14, 7. *Navem aſcendere*, Nepos 23, 7, 6; &, *In navem aſcendere*, Idem 2, 8, 6, ubi quidam codices eleganter legunt *eſcendere*, ut alibi laudatur: vid. Io. Andr. Boſium ibidem: alii & abſolute *conſcendere* dixerunt, de quo ſuo loco, zu ſchiffe gehen. Huic contrarium *egredi navi*, & abſolute *egredi*, ausſteigen, Ter. Heaut. 1, 3, 9; Et C. Nepos 7, 6, 3 *Navem incitare*: vid. *Cieo*. *Navem ſtatuere*, i. e. ſiſtere, Plaut. Bacch. 2, 3, 57. *Navem tenere in ancoris*, vor ancker liegen, Nepos 2, 8, 7; & alii. *Navem deprimere, ſupprimere*, verſencken, Cicero, Nepos. Vnde *Naves depreſſæ*, apud Tac. Hiſt. 4, 79, 7. *Navem frangere*, Ter. Andr. 1, 3, 17, ſchiffbruch leiden. *Navis fidit*, das ſchiff ſincket. vid. *Sido*. *Elidi* etiam dicitur *navis*, cum perit. *Navis in noctem conjecta*, i. e. oppreſſa nocte, Cæſ. de B. C. 3, 28. *Navem applicare ad terram*, Idem de B. C. 3, 101. *Navem in terram ejicere*, Id. de B. C. 3, 25 & 28, anfahren, landen. Vide ibi Ciaccon. Horat. 2 epiſt. 1, 114 *Navem agere ignarus navis timet. Subduci naves* dicuntur, quæ peracto curſu navigationis in terram ſubducuntur, quod convenit aliquomodo cum Germanorum, abtackeln. *Deduci* contra, quæ accinguntur itineri, vide & in *Duco*. *Navem exercere*, ein ſchiff haben, Paulus ICtus lib. 2 Recept. Sentent. tit. 6. *Navi advehi*, Sulpic. Ciceroni ſam. 4, 12, zu ſchiffe ankommen. *Navibus venire*, Livius 26, 17. Et, *Salva nave in portum pervenire*, Quintil. 2, 17. *Conficit optime curſum navis, quæ ſcientiſſimo gubernatore utitur*, Cicero de Invent. 1, 34. ¶ 2. Metaphorice ſtatum & fortunam ſignificat. *Una eſt navis jam bonorum omnium*, Idem ſam. 12, 25, einerley zuſtand. Similiter 2 epiſt. 5 dixit, *In eadem eſſe navi*. Livius 44, 22, *qui in eodem velut navigio participes ſunt periculi*. ¶ 3. Speciatim Ciccroni frequentes ſunt formulæ, quibus respublica ejusque ſtatus cum navi comparatur. v. g. pro Sexrio c. 20 *Cum in banc reip. navem, erceptis ſenatui gubernaculis, fluitantem in alto tempeſtatibus ſeditionum* &c. it. ſam. 9, 15 *Sedebamus in puppi & clavum tenebamus; nunc autem vix in ſentina eſt locus*. ¶ 4. Naves antiqui Diis, Deabusque conſecrabant, eorum tutelæ committebant, & inſignia navibus præponebant, de quibus ſuis locis. Ovid. Triſt. 1, 3, 110 *Piſtos verberat unda Deos*. ¶ 5. In navi ſunt: *Malus, antenna, velum, carina, ſentina, remi, funes, rudentes, camelus, contus, ancora, roſtrum, prora, puppis, gubernaculum, clavus, temo, camera, tectum, ſtatumina &c.* de quibus agimus ſuis locis.

¶ Nāvicula, æ, f. dimin. kahn, boot; ut, *Naviculâ trajicere*, Cic. poſt red. ad Quir. c. 8. Et Acad. Qu. 4, 48 *Nos ad naviculas noſtras deſcendimus*. Suet. Cæſ. c. 63 *Navicula vectoria*. Adde Cæſ. B C. 2, 3; Vitruv. 10, 1; Lactant. 4, 15.

¶ Naucula, æ, f. per ſyncopen pro *navicula*. Paulin. epiſt. ad Cyther. v. 247 *Saliens in illam decidiſſet nauculam*.

¶ Naucella, æ, f. idem. Lege 17 § 1 Dig. de inſtruct. vel inſtr. leg. *Inſtrumento piſcatorio contineri naucellas, quæ piſcium capiendorum cauſſa comparatæ ſunt*. Quaſi Navicella.

¶ Nauculor, *ari*, vel, quod idem eſt,

¶ Nāviculor, *ari*, navi vehi, ſchiffen. Martialis 3 epigr. 20 *Piger Lucrino nauculatur in ſtagno*.

¶ Naviculātor, *oris*, m. idem qui *Nauclerus*, ein ſchiffer. Cicero *Naviculatores* cum mercatoribus conjungit, pro Lege Manilia c. 5.

¶ Nāviculārius, *i*, m. idem. Cic. Verr. 2, 55 *Aratores, mercatores, navicularii*. Idem ſam. 16, 9 *Cum honeſto aliquo nomine* (naviges) *cujus auctoritate navicularius moveatur*.

¶ Naviculārius, *a, um*, adject. pertinens ad navigandi artem & uſum; ut, *Navicularius homo*, Cic. ad Att. 9, 3. *Navicularia functio*, ſchiffer-verrichtung, l. 3 Cod. de prædiis navicularior. *Onus navicularium*, ſchiff-laſt, l. 2 & 12 Cod. Theod. de Naviculariis.

¶ Naviculāris, *e*, idem; ut, *Res navicularis*, i. e. nautica, das ſeewesen, Hermog. ICt. in Dig.

¶ Navicularia, æ, f. ars navis regendæ, die ſchiffer-kunſt; ut, *Naviculariam facere*, einen ſchiffer abgeben, Cicero in Verrem 5, 17.

¶ Nāvālis, *e*; ut, *Apparatus navalis*, Cicero Att. 10, 8, ſchiff-rüſtung. *Socii navales*, Livius 21, 50 & alias ſunt omnes, quorum opera naves bellicæ aguntur, matroſen, boots-leute. Ita Livius l. c. manifeſte illos opponit militibus, *naviumque*, inquiens, *quam virorum aut armorum malle certamen facere*: Nam *ut ſociis navalibus aſſatim inſtructam claſſem, ita inopem milite habebat. Diſciplina navalis*, Cicero pro Lege Manil. c. 18, kunſt und wiſſenſchaft mit ſchiffen umzugehen. *Corona navalis*, quæ ei donabatur, qui primus in hoſtium navem armarus tranſiliiſſet, Feſtus & Gell. 5, 6. Et, *Bellum navale*, krieg zu waſſer. *Navalis belli peritiſſimus*, Corn. Nepos 2, 2, 3.

¶ Navāle, *is*, n. ſubſtantive, der port, hafen, rhede. Ovid. epiſt. 18 Leandri v. 207 *Aptum noſtræ navale carinæ*: Et Met. 3, 661 *Siculum navale*. ¶ 2. Frequentius & uſitatius in plurativo *Navalia*: locus, ubi texuntur naves, arſenal, aut ubi ſubducuntur. Quamquam de iſto nonnulli maxime capiunt. Servius ad Virgil. Æneid. 11, 326 *Quidam* TEXAMVS *proprie dictum tradunt: quæ loca, in quibus naves ſunt, Græcis* ναυπήγια, *latine* TEXTRINA *dicuntur. Ennius dicit*: Idem campus habet textrinam navibus longis. NAVALIA *enim non eſſe* ναυπήγια, ſed νεώρια. Hæc Servius. Virgil. Æneid. 4, 593 *Diripientque rates alii navalibus, &c* Cæſ. de B. C. 2, 3 *Ex navalibus eorum unam* (navem) *deducit*. Et c. 4 *Ex navalibus productas naves referant*. Ovid. Triſt. 4, 8, 17 *In cava ducuntur quaſſæ navalia puppes*. Genitivum pluralem Vitruvius 5, 12 *navaliorum* ex alio ordine formavit. ¶ 3. *Navalia* Romanorum locus prope Tiberim. vid. Liv. 3, 26; 8, 14; & 40, 51. ¶ 4. *Navalia* etiam ſunt *excavata anatium ſtabula*, enten-neſter. vid. Varro de R. R. 3, 5.

¶ Nāvācŭlum, *i*, n. navale, ein meer-hafen, eine ſchiff-ſtelle. Gloſſ. lat. gr. *Nuvaculum*, ναύσταθμον.

¶ Navia, æ, f. *lignum cavatum ut navis, quo in vindemiis uti ſolent*, Feſt. add. Macrob. Saturn. 1, 7.

¶ Naulum, *i*, n. ναῦλον, pretium pro vectione in navi, das ſchiffgeld, fähr-geld. Iuvenalis ſat. 8, 97 *Poſt omnia perdere naulum*. Hoc *portorium* Plautus Aſin. 1, 3, 6 dixit.

¶ Nauta, & Nāvīta, æ, m. ein ſchiffmann. Cicero Att. 9, 2 *Navitam ipſe audire videor jam evocantem*. Cæſ. Bell. Gall. 5, 10 *Quod neque ancoræ funesque ſubſiſterent, neque nautæ gubernatoresque vim tempeſtatis pati poſſent*. Propertius 2, 1, 43 *Navita de ventis, &c.* vide *Narro*.

¶ Nautālis, *e*, ſchiffmänniſch. Auſon. Moſellæ v. 223 *Reddit nautales vitreo ſub gurgite formas*.

¶ Nautĭcus, *a, um*, zur ſchiffahrt gehörig; ut, *Clamor nauticus*, Virgil. Æneid. 3 v. 128. *Cantus nauticus*, h. c. in navi, vel inter nautas exortus, Cicero Nat. D. 2, 35. Et, *Verbum nauticum*, Idem ad Att. 13, 21. *Panis nauticus*, ſchiff-brot, Plin. 22, 25. *Caſtra nautica*, ein lager am ufer zur bedeckung der flotte, Nepos 7, 8, 5. Sic *Nautici*, qui navem gubernant, boots-leute, matroſen, Plinius 9, 31; Liv. 37, 28; Gell. 2, 22.

¶ Nautea, æ, f. aqua de ſentinis, ut Non. ait 1, 25, ſchiff-jauche. Plaut. Aſin. 5, 2, 45 *Nauteam bibere malim, quam* &c. Aliunde Feſtus ducit, quem videas.

¶ Navarchus, *i*, m. ναύαρχος, navis princeps, der ſchiff-capitain, Cicero Verr. 3, 80. Adde l. 6 Cod. de Navicular. item Quintil. 4, 2; & Plin. 35, 10.

¶ Nauclērus, *i*, m. ναύκληρος, navis dominus, der ſchiff-patron, dem das ſchiff gehöret. Plaut. Mil. 4, 3, 16; l. 4 Cod de Navicular. Idem Iſidor. 19, 1 *Nauclerus dominus navis eſt appellatus, quod navis in ſorte ejus ſit*. Κλῆρος *enim græce ſors dicitur*. Adde Tertull. de Præſcript. 30; & adv. Marc. 4, 9.

¶ Nauclerius, & Nauclericus, *a, um*, ναυκληρικός; ut, *Nauclerius & nauclericus ornatus*, ſchiffer-habit, Plaut. Aſin. 1, 1, 54.

¶ Naufrăgus, *a, um*, qui navem frangit, hoc eſt, naufragium facit, ſchiffbrüchig, der ſchiffbruch leidet; ut, *Naufragorum ejecta & debilitata manus*, Cicero Catil. 2, 11. Et, *Dare naufrago tabulam*, Seneca Benef. 3, 9. *Puppis naufraga*, Ovid. Her. epiſt. 2 v. 16. Et, *Corpora naufraga*, Virg. Georg. 3, 542. Metaph. Cicero pro Sulla c. 14 *Patrimonio naufragus*, der ſchiffbruch an ſeinem vermögen gelitten. ¶ 2. Et active, das ſchiffbruch zuwege bringt; ut, *Mare naufragum*, Horat. 1 od. 16, 10. Ita Tib. 2, 4, 10 *Naufraga quam vaſti tunderet ira maris. Naufraga tempeſtas*, Val. Flaccus 1, 584.

¶ Nāvĭfrăgus, *a, um*, poëtæ etiam dicunt pro *Naufragus*. Ovid. Triſt. 5, 8, 11 *Vidi ego, navifragum qui riſerat, æquore mergi*. Prudent. præfat. adv. Symmach. 1, 9 *Et vim navifragi pertulerat noti*. Et Auſon. epiſt. 7 v. 405 *Non hic navifrago quæritur æquore*. Statius Theb. 5, 41 *Saxa navifraga*.

¶ Naufragālis, *e*, Mart. Capell. lib. 6 *Capraria naufragalis*, ad quam naufragia ſæpe fiunt.

¶ Naufragiōſus, *a, um*, idem. Claud. Mamert. de Stat. Anim. 1, 1 *Naufragioſum pelagus diſputationis intrare*. Et Sidon. 4 epiſt. 12 *Naufragioſo pelago conformis eſt motus animorum*.

¶ Naufrăgium, *i*, n. der ſchiffbruch; ut, *Naufragium facere*, Ciceroni ſam. 16, 9; *pati*, Sen. Herc. Oet. v. 118. *Naufragium commune omnibus ſolatium*, κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον. vid. Chiliad. *Naufragium rei familiaris, fortunarum*, ſchaden und ruin der nahrung, eleganti metaphora dixit Cicero ſam. 1, 9; & pro Rabirio perduel. c. 9.

¶ Naufrăgo, *are*, vel Naufragor, *ari*, pro naufragium facere, ſchiffbruch leiden. Vitiis ſermonis annumeratur a Voſſio lib. 4 p. 716. Adeſt tamen autoritas Petronii fragm. Trag. p. 49 c. 76 *Omnes naves naufragarunt; uno die Neptunus trecentes feſtertium devoravit*.

Vſur-

Vſurpavit Interpres Bibliorum vetus haud dubie verbum volens verbo reddere, 1 Tim. 1, 14 *περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν, circa fidem naufragaverunt.* Hæſit hic locus in mente Auguſtini, cum ex alio (1 Tim. 6 v. 10) hæc citaret Apoſtoli verba lib. 1 de Morib. Eccleſ. cathol. c. 19 *Radix omnium malorum cupiditas, quam quidam ſequentes naufragaverunt a fide:* quamquam ibi non ἐναυάγησαν eſt in fontibus, ſed ἐπλανήθησαν, quod vetus Interpres reddidit, *erraverunt.* Cyprianus quoque de Lapſis c. 10 *Naufragaverunt a fide.* Iterum Auguſtinus epiſt. 48 *Sine ullo luctamine naufragatis.* Et c. 24 Meditat. *Loca periculoſa Scylla & Charybdis, & alia innumerabilia, in quibus naufragantur incauti.* Sidon. 4 epiſt. 21 *Quo plus induſtrius quisque æquor agrorum frequentat, hoc minus naufragat.* Salvian. lib. 3 Gub. p. 49 *Apoſtolus ter naufragaſſe ſe dicit. Non ter tantummodo naufragavimus.* Paulinus ad Cytherium v. 154 *Namque ante, pelago quam periret naufragus, Iam mente naufragaverat.*

¶ Nāvĭger, *a, um*, ſchiffreich. Lucret. 1, 3 *Mare navigerum.* Veget. 3, 7 *Navigeri amnes.* Ammian. 23, 20 *Adiabene ſita inter navigeros fluvios.*

¶ Nāvĭgo, *avi, atum, are*, prius notabat *navem agere*, unde & conflatum: ſed accipitur generatim pro *nave iter facere*, ſchiffen, ſegeln, über waſſer reiſen. Ter. Hec. 3, 4, 2 *Non hercle verbis dici poteſt, quantum reipſa navigare incommodum eſt.* Cicero ad Att. 5, 12 *Negotium magnum eſt navigare.* Et, *Probo navigio, bono gubernatore navigare*, Cicero Acad. 4, 31. Sed ad Att. 10, 11 p. 170 Græv. *Recordor cum illo Rhodiorum ἀφράκτῳ navigans, quam fuerim ſolicitus. Navigare pleniſſimis velis*, Idem pro domo c. 10, mit vollem winde ſegeln. Et, *Navigare in portu*, eſt a periculo abeſſe, Ter. Andr. 3, 1, 22. Cicero pro Lege Manil. c. 12 *Quis unquam tam brevi tempore tot loca adire, tantos curſus conficere potuit, quam celeriter, Cn. Pompejo duce, belli impetus navigavit?* Loquitur de bello Piratico claſſibus Pompeji ductu confecto. ¶ 2. *Navigari* paſſive: Plinius 2, 67 *A Gadibus columnisque Herculis, Hiſpaniæ & Galliarum circuitu, totus hodie navigatur occidens. Septemtrionalis Oceanus majori ex parte navigatus eſt auſpiciis divi Auguſti*, iſt befahren worden. Impersonaliter Cicero pro Lege Manil. c. 11 *Quum aut hieme, aut referto prædorum mari navigaretur.*

¶ Navĭgans, *tis.* Cicero Off. 3, 23 *Navigantem in alto ejicere de navi.* Et mox: *Quoad perventum ſit eo, quod ſumpta navis eſt, non Domini eſt navis, ſed navigantium.* conf. Petron. c. 107.

¶ Navigātus, *a, um*, beſchifft, befahren; ut, *Navigatus fluvius*, Plinius 6, 20. Et Tac. Germ. 34, 2 *Ambiunt immenſos lacus Romanis claſſibus navigatos.*

¶ Nāvĭgātio, *ōnis*, f. die ſchiffahrt; ut, *Secunda navigatione pervehi*, Tac. Ann. 2, 8, 1, glücklich ſchiffen. Metaphora eleganti Cicero de Sen. c. 19 extr. *Quo propius ad mortem accedo, eo citius quaſi terram videor videre, aliquandoque in portum ex longa navigatione eſſe venturus.* Ita Quint. 12, 2 p. 1062 Burm. *Epicurus fugere nos omnem diſciplinam navigatione quam velociſſima jubet.* Adagii vim habet: *Iucundiſſima navigatio juxta terram, ambulatio juxta mare.* Plutarchi eſt in primo Sympoſ. Παῦς μὲν ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δὲ ὁ παρὰ θάλατταν ὕδιος. Diem anni, quo navigationem auſpicabantur veteres, feriis publicis celebrabant. v. Turneb. Adverſ. 18, 24.

¶ Navigātor, *ōris*, m. ein ſchiffer. Quintil. Declam. 12 *Infelix navigator es, cujus votis auræ non reſpondent.* Adde Inſt. Orat. 5, 10. Paulinus Nol. ad Cytherium v. 397 *Qui veſte trita navigator venerat.*

¶ Navigābĭlis, *e*, ſchiffreich, das beſchiffet werden kan; ut, *Flumina navigabilia*, Sen. Benef. 3, 8. Quintil. 8, 3 p. 706 exempium falſæ ſimilitudinis ponit, *Magnorum fluminum navigabiles fontes ſunt.* Sic Livius 35, 44 *Simul primum anni tempus navigabile præbuiſſet mare.* conf. Mela 2, 1.

¶ Nāvigium, *i*, n. omne genus navis, quo in mari utimur, allerley ſchiff- und fahrzeug. Cicero Acad. 4, 31 *Probo navigio, bono gubernatore ac tranquillitate.* Et Cæſ. B. Gall. 4, 26 *Speculatoria navigia.* Metaphorice de rep. Cicero Att. 15, 11 p. 638 *Prorſus diſſolutum inveni navigium, vel potius diſſipatum.* ¶ 2. Poſteriore ævo pro Navigatione ſæpe. Rutilius 1, 541 *Tempora navigii clarus reparaverat Eurus.* Atque ita Servius in Virg. Georg. 1, 139 *Navigio invento*, h. e. navigatione. Ad quem modum in eodem Servii commentario plura loca Gronovius Obſervat. ad Script. Eccleſ. c. 25 ex duobus membranaceis codicibus reſtituit, v. g. in Georg. 2, 44, ubi editum, *ad navigandum*, repoſuit laudatus vir MSStorum fide *ad navigium.* Et exordio in 4 Æn. pro, *navigationum pericula*, repoſuit unum verbum *navigium.*

¶ Navigiŏlum, *i*, n. dimin. Lentulus Senatui Ciceron. fam. 12, 15 *Nos vix ipſi ſingulis cum navigiolis reciperemur.* Hirt. B. Afric. c. 63 *Navigiolum parvum conſcendit.*

¶ Naumăchia, *æ*, f. ναυμαχία, pugna navalis ludicra, ein ſchiff-ſtechen; ut, *Naumachiam committere*, Suet. Claudio c. 21. *Naumachiæ ſpectaculum*, Vellej. 2, 56, 1. ¶ 2. Item locus, ubi ejusmodi pugnæ fiebant; qua ratione *præclauſam Naumachiam* Suetonius dixit Ner. c. 27.

¶ Naumachiārius, *i*, m. ἐπιβάτης, qui prœlium navale committit, ſchiff-kämpffer, Suet. Claudio c. 21 &c. Et, *Pontem naumachiarium* Plinius adjective dixit 16, 39 & 40.

¶ Naupēgus, *i*, m. ein ſchiff-bauherr. Gloſſ. gr. lat. ναυπηγός, *Faber navalis.* conf. Firmicus 4, 17.

¶ Naupegiārius, *i*, m. idem. Inſcript. apud Sponium Miſcell. Erud. Antiq. p. 67 COLLEG. NAVPEGIAR. Adde Reineſ. Inſcript. p. 602.

¶ Nauſtĭbŭlum, *i*, n. Feſtus exponit *alveum ad navis ſimilitudinem factum.* Voſſio Etym. p. 339 videtur potius ſignificare *portum* ſive *navium ſtationem*, quaſi *navis ſtabulum*, ut græce ναύσταθμος, ein ſchiff-hafen.

¶ Nauſum, *i*, n. genus navigii Gallici. Auſon. epiſt. 22 *Nauſo aliave quavis navi:* Et mox v. 38 *Vt inde nauſo devebat.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Adnavigo, vel Annavigo, *are*, anſchiffen, anländen, herzuſchiffen. Plin. 35, 10 *Rhodum quum Apelles adnavigaſſet.*

¶ Adnavigans, *tis.* Plin. 36, 12 *Pyramides conſpicuæ undique adnavigantibus.*

¶ Adnavigatio, *onis*, f. die landung, anländung, herbeyſchiffung. Vlpian. l. 4 §5 ff. de Off. proconſ. & leg. *Græcia ἐπιδημίας acceſſus ad urbem appellat, ſive καταπλεῦ, adnavigationem.*

¶ Circumnavĭgo, *are*, herum ſchiffen, umher ſchiffen. Vellej. 2, 106, 3 *Claſſis, qua oceani circumnavigaverat ſinus.*

¶ Enavigo, *are*, überſchiffen, die ſchiffahrt vollenden. Plinius 6, 17 *Proditur, Alexandrum non potuiſſe ante menſes quinque* (Indum) *enavigare.* Horat. 2 od. 14 v. 11 *Vnda* (inferorum) *omnibus enavigandæ.* ¶ 2. Tralate Cicero Tuſc. 4, 14 *E quibus tanquam ex ſcrupuloſis ſcopulis enavigavit oratio.*

¶ Enavigatus, *a, um*, überſchifft; ut, *Sinus enavigatus*, Plinius 9, 3 *Enavigato Malæo*, Symmach. 8 epiſt. 61.

¶ Enavigatio, *onis*, f. die landung, vollbrachte ſchiffahrt, apud Auguſtinum.

¶ Innavĭgo, *are*, darinn ſchiffen, hinein fahren. Scribanius in Prodigo: *Scelerum fluctibus innavigare.*

¶ Innavigans, *tis.* Mela 2, 1 *Siniſtro latere innavigantium appoſita.*

¶ Innavigābĭlis, *e*, unſchiffbar. Livius 5, 13 *Inſignis annus hieme gelida ac nivoſa fuit, adeo ut via clauſa, Tiberis innavigabilis fuerit.*

¶ Pernavĭgo, *are*, durchſchiffen. Plin. 2, 67 *Ex Indico mari pars pernavigata eſt Macedonum armis.*

¶ Prænavigo, *are*, vorbey ſchiffen. Plin. 6, 28 *Duo oppida Tigri prænavigari tradunt.* Pomp. Mela 2, 3 *Ad Sunium tendentibus illa prænaviganda.*

¶ Prænavigatio, *ōnis*, f. Plin. 6, 31 *Statius Seboſus a Gorgonum inſulis prænavigatione Atlantis dierum XL ad Heſperidum inſulas curſum prodidit*, wenn man das gebirg Atlas umfähret.

¶ Præternavĭgo, *are*, vorüberſchiffen. Vet. Gloſſ. *Præternavigo*, παραπλέω. Apulej. de Deo Socratis extr. *Scyllam præternavigavit.*

¶ Præternavigatio, *ōnis*, f. Plin. 4, 12 *Æginæ XX mill. paſſ. præternavigatio eſt*, man hat vorbey zu ſchiffen.

¶ Renavĭgo, *are*, zurück ſchiffen, heim ſchiffen. Idem Plin. 6, 23 *Ex India renavigant menſe Decembri*: & Cicero ad Attic. 14, 16 *In Puteolana & Cumana regna renavigare.* Paſſ. Sen. Herc. fur. 716 *Acheron invius Renavigari.*

¶ Supernavĭgo, *are*, drüber ſchiffen. Gloſſ. Cyrill. *Supernavigo*, ἐπιπλέω.

¶ Transnavĭgo, *are*, hinüberſchiffen. Sulp. Severus Dialog. 1 de Monach. Orient. c. 1 *Tot maria transnavigavimus.* Habet etiam Front. Strat. 1, 4; 2, 5; 4, ult. 19.

¶ Transnavigatus, *a, um.* Mela 2, 3 *Athos mons -- perfoſſus transnavigatusque.*

Navita, vide *Nauta* in *Navis*, Navitas, naviter, *Navo*, Naulium, *Nablium*, Naulum, naumachia, &c. *Navis.*

NĀVO, *avi, atum, are*, eſt ſtudioſe & ſtrenue aliquid facere ſeu præſtare, mit fleiß und ſorgfalt ausrichten. Budæus hoc verbum a nautis deducit, quod ſint auxilio aliis in navibus gubernandis. conf. Voſſ. Etym. p. 238. Cicero fam. 6, 1 extr. *Nemo eſt tam afflictus, qui ſi nihil aliud ſtudeat, niſi id, quod agit, non poſſit navare aliquid & efficere.* Hinc *Navare operam*, ſive *ſtudium alicui*, apud Ciceronem ſæpius legitur: quod eſt ſtudio atque opera ſua aliquem ſtudioſe ſtrenueque juvare, einem zu helffen, fleiß anwenden. Cicero fam. 3, 10 pr. *Vt noſtram in te benevolentiam navare poſſimus*, rechtſchaffen erweiſen. Livius 7, 16 *Fortiter in acie operam navare*, ſich in der ſchlacht wohl halten. Tac. Hiſt. 5, 25, 3 *Bellum alicui navare.* Idem Hiſt. 4, 59, 5 *Interfectorem Voculæ aliis ordinibus, cæterus, ut quisque flagitium navaverat, præmiis attollit:* i. e. ut quisque in exſequendo flagitio, ſive interficiendo Vocula contulerat operam, ſeque præbuerat ſtrenuum, die bosheit tapfer verübt. Sic & Cicero fam. 9, 2 *Navare rempublicam* dixit pro *curare.* vid. Parei Lex. Crit. p. 774.

¶ Nāvus, & per proſthesin Gnavus, *a, um*, celer, ſtudioſus, ſtrenuus, wacker, rüſtig. A *navis* velocitate Donatus & Feſtus deducunt. *Navus & induſtrius homo*, Cicero Verr. 3, 21. *Odorunt agilem gnavumque remiſſi*, Horat. 1 epiſt. 18 v. 90. *Timor navus*, qui vehementer ſolicitat ad fugam &c. Silius 7, 349 *Stimulatque ruentes Navus abire timor*, die ſurcht macht ihnen füſſe. Compar. Ammia. 26 . . . . *Erant in inquirendis rebus gnaviores.*

¶ Nave, vel Gnave, adverb. mit fleiß. Plaut. citante Feſto: *Nave agere oportet, quod agas non ductarie.* Et Salluſt. Iug. c. 77 *Imperata gnave fecerant*, al. *gnaviter.*

¶ Naviter vel Gnaviter, adverb. idem; ut, *Naviter perſicere*, Ter. Eun. 1, 1, 6. *Bellum gerere naviter*, Liv. 24, 23 *Conſilium agendi gnaviter*, Horat. 1 epiſt. 1 v. 24.

¶ Nāvĭtas & Gnavitas, *ātis*, f. induſtria, die emſigkeit, hurtigkeit. Cicero 1 fam. 10, 25 *Iſtam operam tuam, navitatem, animum in rempubl. celeritatem præturæ anteponenda cenſeo.* Arnob. lib. 1 *Gnavitas ſtudioſa.*

¶ Navities, *ēi*, f. idem. Gloſſ. gr. lat. ἀρετή, *induſtria, navities, virtus.*

Compoſita:

¶ Enāvo, *āre*, ad finem navare. Vnde

¶ Enavatus, *a, um*, angewandt, vollbracht. Tac. Hiſt. 3, 74, 3 *Præmia encvatæ operæ petebant:* ubi vulgati libri *navatæ* habent. Vide Theodori Ryckii animadverſionem.

¶ Ignāvus,

¶ Ignāvus, *a, um,* cujus contrarium *fortis* eſt, träge, faul, hinläßig, verzagt; ut, *Ignavus miles ac timidus,* Cic. Tuſc. 2, 23. Ovid. Pont. 1, 5, 5 *Cervis, ut ignavum corrumpant otia corpus.* Comparationis gradus quoque ferre poteſt: *Homo inertior, ignavior,* Cic. Verr. 2, 78. Et, *Pejor, an ignavior ſit, deliberari non poteſt,* Salluſt. Fragm. c. 7. *Ignaviſſimus & fugaciſſimus hoſtis,* Liv. 5, 28. Idem 9, 4 *Ab ignaviſſimo ad opera ac muniendum hoſte clauſt.* Prov. *Ignavis ſemper feria,* deſumtum ex Theocriti Eidyll. 15 v. 26, Ἀργοῖς ἀιὲν ἑορτὰ, wer nicht gern arbeitet, hat bald einen feyertag gemacht. v. Chiliad. ¶ 2. *Ignavus* & *Ignarus* ſæpe confunduntur. vid. *Ignarus.*

¶ Ignave, adv. faul. *Ne quid timide, ne quid ignave faciamus,* Cic. Tuſc. 2, 23. Compar. Virg. Georg. 3, 465 *Carpentem ignavius herbas.*

¶ Ignaviter, idem; ut, *Facere aliquid ignaviter,* Hirtius Cic. Attic. 15, 6, qui & Bello Afric. c. 81 *Caſtra non ignaviter munire.*

¶ Ignāvia, *æ,* f. die faulheit, hinläßigkeit. Cic. pro Rabir. c. 7 *Ignaviam ſuam tenebrarum ac parietum cuſtodiis tegere.* Idem de Invent. 2, 54 *Contraria ſunt, fortitudini ignavia: juſtitiæ injuſtitia.*

¶ Ignavĭtas, *atis,* f. idem. Juſtin. 43, 3, 5 *Phocæenſes ignavitate ac macie terræ coacti.* Sed communiter legitur *exiguitate.*

¶ Ignavesco, *ĕre,* träge werden. Tertull. de Anima c. 43 *Animus nec quieſcit, nec ignaveſcit.*

¶ Ignavio, *īre,* ignavum facere, faul, verzagt machen. Accius apud Nonium 2, 441 *Sepe ignavit fortem in ſpe exſpectatio.*

¶ Ignavio, *ōnis,* m. ein faullenzer. Gell. 16, 24 *Iſti ignaviones, qui nihil perficere poſſunt.*

¶ Prægnaviter, adv. tapffer, fleißig. Plaut. Perſ. 4, 4, 39.

¶ Progn**a**viter, idem. Ennius apud Nonium 2, 625 *Pro populo Romano prognaviter armis certando.*

¶ Renāvo, *āre,* iterum navare. Cic. Attic. 1, 14 *Renavabo operam.* Alii *navabo,* vel *renovabo.*

NAVPACTVM, *i,* n. vel Naupactus, *i,* urbs Æoliæ in ora ſinus Corinthiaci, hodie *Lepanto. Naupactum excubare,* dicitur de re plena diſcriminis, quia Pauſanias Naupacti excubiis præfectus ab Achivis interfectus eſt. conf. Suid.

¶ Naupactous, vel Naupactus, *a, um,* adj. ut, *Naupactous Achelous,* Ovid. Faſt. 2 v. 43.

Naupegiarius, naupegus, vide paullo ante *Navis.*

NAVPLIA, *æ,* f. vel Nauplium, *i,* n. urbs Peloponneſi maritima, hodie *Napoli di Romania.*

¶ Nauplius, *i,* m. filius Neptuni & parer Palamedis, qui, cum Vlyſſis opera lapidibus obrutus eſſet filius, acerbus in omnes Græcos ultor exſtitit, & tandem ſeipſum in mare præcipitavit: Propert. 4, 1, 115. Sen. Agam. Arg. 3. ¶ 2. *Nauplius* piſcis, de quo Plinius 9, 30.

¶ Naupliades, *æ,* m. Palamedes, apud Ovidium Met. 13 v. 310.

NAVPORTVS, *i,* m. Iſtriæ fluvius, inter Æmoniam & Alpes, Plin. 3, 18.

NAVSCIT, de grano fabæ dicitur, cum non diſſimile navis formæ fere aperit: Feſtus.

NAVSEA, *æ,* f. & Nautea, ναυτία, ναυτίασις, ſtomachi concitatio ad vomitum, quæ primum navigantibus familiaris eſt, die ſchiff-kranckheit, das brechen, it. der eckel, abſcheu, das grauſen, grauen. Cic. fam. 16, 10 *Feſtinare te nolo, ne nauſeæ moleſtiam ſuſcipias æger.* Idem Att. 13 *Navigavimus ſine timore & nauſea.* Et, *nauſea abiit,* Cic. ad eund. 14, 10. Et Plin. 30, 14 *Nauſeam inhibere,* quod *coërcere* Horatius epod. 9 v. 35 dixit, das brechen ſtillen.

¶ Nauſeŏla, *æ,* f. dimin. ein kleiner anfall der ſchiff-kranckheit. Cic. Att. 14, 8 *Nauſeola cauſſam otii dedit.*

¶ Nauſeōſus, *a, um,* nauſeam efficiens, eckelicht; ut, *Radix nauſeoſa,* Plin. 26, 8.

¶ Nauſeo, *āre,* nauſeam habere, ſtomachi faſtidio laborare, eckeln, eckel haben. Horat. 1 epiſt. 1 v. 93 *Æque nauſeat ac loculus. Ruſtare & nauſeare,* ſich würgen und brechen, Cic. fam. 12, 25. ¶ 2. Item, contemnere, reſpuere, verachten. Cic. de N. D. 1, 30 *Quam bellum erat, confiteri potius, quam iſta effutientem nauſeare.*

¶ Nauſeans, *tis.* Cic. fam. 7, 26 *Vidit me nauſeantem.* Idem 12, 25 *Quem ego ructantem & nauſeantem conjeci in Cæſaris plagas.*

¶ Nauſeābilis, *e,* eckelhafft. Cæl. Aurel. Tard. 3, 2 *Nauſeabilis oris humectatio,* wenn einem vor eckel der mund voll waſſer läufft.

¶ Nauſeabundus, *a, um,* idem. Senec. epiſt. 108 *Gubernator in tempeſtate nauſeabundus.*

¶ Nauſeator, *ōris,* m. ein eckler menſch. Sen. epiſt. 53 *Nauſeator erat.*

¶ Nauſificus, *a, um,* eckelhafft; ut, *Nauſificus pædoris odor,* Guil. Brito. Phil. 10 v. 448.

NAVSĬCĂE, *es,* f. Alcinoi Phæacum regis filia. Martial. 12 epigr. 31 *Si mihi Nauſicaë patrios concederet hortos, Alcinoo poſſem dicere: Malo meos.*

Nauſtibulum, nauſum, nauta, nautalis, nauticus, &c. vide *Navis.*

NAVTĬLVS, *i,* m. ναυτίλος, piſcis, polypus teſtaceus, ein ſchiffs kättel, Plin. 9, 29.

Navus, *a, um,* vide paullo ante *Navo.*

Naxa, vide *Naſſa.*

NAXIVM, *i,* n. plur. *Naxia* vocantur cotes in inſula Cypro genitæ, Plin. 36, 7. Adjective *Lapis Naxius,* & *Cos Naxia,* λίθος Νάξια, Dioſc. ein ſchleiffſtein, wetzſtein aus Cypern.

NAXVS, *i,* & NĂXOS, *i,* inſula in Ægæo, una ex Cycladibus, *Dionyſias* alio nomine dicta a vinearum copia, Plinio auctore 4, 12. *Bacchica Naxos,* Stat. Achill. 1 v. 4. conf. Virg. Æn. 3 v. 125.

¶ Naxius, *a, um,* adject. ut, *Naxia turba,* Propert. 3, 16, 28 *Naxium marmor,* Plin. 36, 7.

NĂZĂRĔI, vel Nazaréni, *orum,* m. pl. apud Iudæos erant voto obſtricti, & abſtinentes a vino, novacula & mortuorum pollutione. ¶ 2. Chriſtiani ſic dicti ab urbe Nazareth, in qua Chriſti parentes habitarunt. Idque convicium primo gentilium & poſt Iuliani Imperatoris, interdum ab ipſis Chriſtianis aſſumptum. Ita apud Prudentium Cathem. 7 v. 1 *Nazarenus* ipſe Chriſtus dicitur. Et adjective in Symmach. 1 v. 550 *Viri Nazaréi*; item Periſt. 10 v. 45 *Diſciplina Nazarena.* ¶ 2. Fuit tamen hoc etiam hæreticorum in prima eccleſia nomen, de quorum hiſtoria totaque adeo hujus nominis ratione doctiſſime egit Io. Laur. Mosheim in vindiciis antiquæ Chriſtianorum diſciplinæ adv. Tolandi Nazarenum.

NĒ, adverbium prohibendi, ſignificat *non,* nicht. *Ne mutuas,* Ter. Eun. 4, 7, 16. *Ne fugite hoſpitium,* Virg. Æn. 7, 202. *Ne quis illud admiretur,* Cic. de Orat. 3, 50. In his igitur ac ſimilibus NE adverbium eſt prohibendi ſeu vetandi: quod diſtinguere jubet Quintilianus 1, 9 (al. 5) ab adverbiis negandi. NE *ac* NON *adverbia* (ſunt:) *qui tamen dicat pro illo,* NE FECERIS, *non feceris, in vitium incidat, quia alterum* (non) *negandi eſt, alterum* (ne) *vetandi.* ¶ 2. Sciendum tamen, in aliis loquendi formulis certis etiam NE adverbium eſſe negandi. *Te obſecro, ut ne dicas*; hoc eſt, *ne dicas,* vel, *ut non dicas*; nam & apud Quintilianum, *ut non,* reperias lib. 12 c. 10 *ut non dicam pinguioribus, fortioribus certe verbis.* Cicero utrumque ſimul adhibuit de Fin. 2, 8 *Ex quo efficitur, non ut voluptas ne ſit voluptas, ſed ut voluptas non ſit ſummum bonum.* Plura vide infra in *Vt.* Obſervatione dignus hic Ovidii locus eſt, qui ordine inverſo, quo carminis metro confuleret, *ne ut,* uſurpavit, pro *ut ne,* de Pont. 1, 113 *Et ne, ſi ſupereſt aliquis poſt funera ſenſus, Terreat ut manes Sarmatis umbra meos.* Quamquam ita locutus eſt & Tacitus Hiſt. 4, 13, 3. Ita Plaut. Moſtell. 1, 2, 43 *Sibique aut materiæ ne parcunt.* Et Aſ. 2, 4, 65 *ne recte* Gul. ubi Gro. *nec recte.* v. Pareus Lex. Crit. p. 783, qui etiam *nejure* laudat ex Sall. & *funera nefunera Catulli.* Sed illa ſunt dubia. Plerique habent *nec* disjunctum. Certiora illa Plauti Trin. 2, 2, 85 *Eo ne multa quæ ne vult eveniunt,* h. e. non multa, quæ non vult. ¶ 3. Ita *utinam ne* valet, *utinam non.* Notum illud Ennii apud auctorem ad Herenn. 2, 22 *Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus Cæſa cecidiſſet abiegna ad terram trabes*; quod & Cicero affert de Fato c. 15. Ita, *ne vivam*; *ne valeam*; *ne ſim ſalvus,* pro *non vivam,* &c. qui modi ſunt aſſeverandi cum obteſtatione aut devotione. Cic. Att. 16, 13 *Ne ſim ſalvus, ſi aliter ſcribo ac ſentio*: quod ferociores noſtri dicunt: Gott ſtraffe mich. Etiam compoſita *ne* ſervant pro *non.* Tale eſt *nefrendes,* de quo vide in *Frendeo.* Gell. 13, 21 extr. *Nervio dictum, quaſi neirio, hoc eſt, ſine ira. Ne enim particula, ut apud Græcos, ita plerumque in latina quoque lingua, privativa eſt.* Huc ref. *neſcio, nequeo, nefas, nepurus* &c. ¶ 4. *Ne quidem,* pro nec quidem. *Ne iſtius quidem laudis ſum cupidus,* Cic. pro Roſc. Am c. 1. *Ne hoc quidem tacebit Parmeno,* Ter. Eun. 1, 2, 49. *Ne id quidem,* ibidem 2, 3, 30. *Ne tantillum quidem commotus eſt,* Cicero apud Donatum in Ter. Adelph. 2, 1, 9, er hat ſich auch das geringſte nicht bewegen laſſen. *Ne pilum quidem,* Idem Att. 5, 20, nicht ein haar. ¶ 5. Alias *Ne* conjunctio cauſſalis eſt, valetque idem quod *ut non,* daß nicht, damit nicht. Sic ſemper conſtruitur cum conjunctivo. *Ne amicis nihil tribuamus, epulamur*; *Ne nihil,* id eſt, ut non nihil, ſeu ut aliquid tribuamus, damit wir unſern freunden etwas zu willen ſeyn, etwes einräumen, Cic. fam. 9, 26. *Vide ne tu pejus conſulas,* Nepos 15, 10, 1. Sic & elliptice *ne multa,* ſcil. dicam; *Ne multis,* ſcil. morer, furtz um, mit einem wort. v. Cic. Att. 6, 9; & 10, 13; & pro Cluent. c. 16. Sed poſt timendi verba *ne* omiſſa negatione Germanis ſignificat daß, aut potius hac ipſa etiam vocula omiſſa affirmativa oratione redditur. Contra *ne non,* quod ob geminam negationem affirmare ſolet alias, ſignificat, daß nicht, negatione certe interpoſita redditur, ut exemplis mox declarabitur. Latinæ conſtructionis ratio pendere videtur ex intellecta poſt timendi verbum formula, *quia cupio* vel ſimili. Nep. 1, 7, 4 *Timens, ne claſſis regia adventaret,* ſie möchte kommen. Ter. Andr. 1, 5, 35 *Hoc timet, ne deferas ſe.* Liv. 42, 60 *Pavor erat, ne extemplo caſtra hoſtis aggrederetur.* Cic. fam. 2, 7 *Non vereor, ne quid temere, ne quid ſtulte facias.* Cic. Att. 7, 12 *Vereor, ne non poſſis,* & 9, 4 *Timeo, ne non impetrem.* ¶ 6. Elliptice poſuit Cic. Acad. 4, 26 *Ne ſit ſane,* h. e. fac non eſſe, geſetzt, es ſey nicht. ¶ 7. *Ne* interdum ſignificat *nedum,* geſchweige denn. Liv. 3, 52 extr. *Novam eam poteſtatem eripuere patribus noſtris, ne nunc dulcedine ſemel capti ferant deſiderium.* vid. Io. Frid. Gron. h. l. add. Terent. Andr. 3, 2, 23. Cic. fam. 9, 26 med. *Me nihil iſtorum ne juvenem quidem movit, ne nunc ſenem,* nicht einmal = geſchweige denn. Sall. Cat. 11 extr. & ibi Cort. Pareus mantiſſ. Lex. Crit. p. 97. ¶ 8. *Ne,* ἐγκλιτικὸν interdum dubitativum aut interrogativum eſt: *Eſtne hic Crito ſobrinus Chryſidis?* iſt das der Chryſis vetter? Ter. Andr. 4, 5, 6. Sed etiam ita, *Eſtne hic Sthenius is* &c. Cic. Verr. 2, 46, iſt nicht, ubi vulgo *nonne?* Et Cic. Off. 1, 3 *Honeſtumne factu ſit, an turpe, dubitant.* Plaut. Capt. 3, 5, 55 *Emitteresne nec ne eum ſervum manu?* ob du denſelben knecht frey lieſſeſt oder nicht? *Etruſci diem primum conſultando, maturarent traherentne bellum, traduxerunt,* Liv. 9, 32. *Fiat, nec ne fiat, id quæritur,* Cic. Plautus & ante verbum ſuum ponit; ut Capt. 1, 2, 24 *Viſam, ne nocte hac quicquam turbaverint,* pro *turbaverintne quicquam,* ob ſie. Apul. Apol. p. 286 *Ne ego reprehendar?* i. e. *Egone.* Vid. Geſneri Index in ſcriptores R.R. ¶ 9. Interdum παρέλκει, nec aliud quicquam ſonat, quam adjectio ſyllabica, qualis eſt Græcorum γε. Horat. 1 ſat. 10 v. 21 *O ſeri ſtudiorum, qui ne putetis Difficile & mirum, Rhodio quod Pythocleti Contigit.* Vide ibi notas Xylandri p. 142, qui obſervat, ſimiliter eumdem Horatium dixiſſe *uterne* 2 ſat. 2 v. 107; &, *quone & quantane,* ſat. 3 v. 295 & 317; Terentium item *anne,* de quo dictum in *An.* ¶ 10. *Ne* pro *næ* jurandi videas a Boſio admiſſum Cic ad Att. 4, 4 extr. & ipſo Græevio ibid. 6, 1 p. 579. Add. Burm. ad Quint. declam. 7, 9 p. 161. Cort. ad Sall. Iug. 85, 20. Et eſt ſane etiam *vē* jurandi & confirmandi particula. ¶ 11. Pro *ne* ſæpe eſt *ni* optimis libris. vid. quos laudant Brouckh. ad Propert. 2, 6, 3, & Drakenb. ad Sil. 1, 374.

Nec, necne, vide infra ſuo loco *Nec.*

¶ Nedum,

¶ Nedum, conjunct. vielweniger, geschweige: ut, *Nedum tu possis*, id est, tantum abest, ut tu possis, ich geschweige denn, daß du es solltest vermögen. Ter. Heaut. 3, 1, 43 *Satrapes si sit amator, nunquam sufferre ejus sumtus queat, nedum tu possis.* v. Manut. ad Cic. Epist. fam. 7, 28, ubi observat, *nedum* hanc vim habere, ut semper neget, adeoque fere notet: multo minus; tantum abest. Postponitur autem & *nedum* & *ne modo* plerumque, ut in allegato Terentiano loco, item in isto Horatiano ad Pisones de Arte Poët. v. 68 *Mortalia facta peribunt: Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax.* Aliquando tamen utrumque ei præponitur, quod in Actio suo Io. Iovianus Pontanus p. 110 observat. Cic. ad Att. 10, 16 (al. modo 17 modo 18) *Tu, quoniam quartana cares, & nedum morbum removisti, sed etiam gravedinem, te vegetum nobis in Græcia siste.* Vbi tamen pro *nedum*, legitur *non modo*. Sed Grævius *ne dum* æque legit ac Gruterus. Oppius quoque & Balbus ad Cic. Att. 9, 8 *Nedum hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent.*

Nequa, nequaquam, nequicquam, nequis, vide in *Qui*.

Nequando, vide in *Quando*.

¶ Neque, particula negativa & disjunctiva, auch nicht, weder noch. Ter. Andr. 1, 2, 34 *Ne te uere facias, neque tu hoc dicas, tibi non prædictum*, &c. noch auch. ¶ 2. Interdum sæpius repetitur in sententiis distributivis: ut, *Nulla vitæ pars, neque publicis neque privatis, neque forensibus neque domesticis in rebus*, &c. *vacare officio potest*, Cic. Off. 1, 2, weder, noch. Nec raro post *neque* infertur *nec*. Liv. 9, 9 *Sed neque vos tulissetis, nec nos spopondissemus*, ad quem locum plura Drakenb. adscripsit. ¶ 3. *Neque dum*, nec dum, noch nicht. Cic. ad Qu. fratr. 3, 8 *Sed ejus rei maturitas neque dum venit, & tamen jam appropinquat.* ¶ 4. Neque nihil: ut, *Neque nihil, neque tantum tamen, quantum postules, consequi*, Cic. pro Rosc. Com. c. 4, zwar etwas, aber doch nicht so viel, als du verlangest. ¶ 5. Asconius Pedianus in Orat. Cic. pro M. Scauro: NEQVE, inquit, *conjunctio disjunctiva est, & semper postulat, ut rursus inferatur. Vt cum dicimus*: NEQVE HOC, NEQVE ILLVD. Atqui apud auctores non ipsa infertur semper: sed non raro copula sequitur. Ter. Eun. 5, 5, 23 *Vide quid agas, ne neque illi prosis, & tu pereas*, daß du etwa ihm nichts helffest, und selbst darüber crepirest. Cic. Att. 1, 17 *Id neque amoris mediocris, & ingenii summi ac sapientiæ judicio.* (vide & infra *Nec*). ¶ 6. Valla, non recte dici, *Neque autem*, sed semper *neque vero*, putat. Sed sic Cicero fam. 5, 12 *Neque autem ego sim ita demens, ut* &c. Et Vlpianus Dig. 2 tit. 6 l. 5 § 4 *Neque autem in heredem, neque post annum dabitur.* vid. And. Botrich. Vind. p. 144.

¶ Neve, Neu, idem. Ter. Andr. 1, 5, 56 *Te obtestor, ne abs te hanc segreges, neu deseras.* Ovid. Met. 4, 715 *Occupat aversum: neu sæva retorqueat ora*, h. e. *& ne* retorqueat, vel *quo minus* ret. Fiunt hæc omnia ab adverbio *Ne*.

¶ Neutiquam, a *ne* & *utique, utiquam*; idem est, quod nequaquam, nullo modo, mit nichten, gar nicht. Cic. Att. 9, 10 *Cui te socium neutiquam puto esse oportere.* Conf. Ter. Andr. 2, 1, 30; & Heaut. 2, 3, 116.

NEÆRA, *æ*, f. puellæ formosæ nomen, quam amavit Tibullus poëta, quod ex libro 3 patet. Hanc illustrissimus Scaliger eam esse existimat, quam *Glyceren* Horatius appellavit 1 ode 33 v. 1. Solent enim poëtæ amores suos fictis nominibus celebrare. Sed & Horatius amicam suam ita vocavit epod. 15 v. 11. Vnde sequioris sæculi poëtæ hoc vocabulo sic, quasi amicam aut pellicem significaret, fuerunt usi. Ita enim Prudentius Omphalem, *Herculis Neæram*, Romano v. 240; & contra Symmach. 1, 139 Ariadnen, *Bacchi Neæram* vocat, quam Isid. in Glossis *pellicem* aut concubinam interpretatur. Plura vide apud Georg. Fabric. expos. in Prudent. Rom. qui & hæc addit: *Neæra Ægonis Pastoris apud Virgilium, & aliorum multorum apud Athenæum. Neæra Autolyci uxor dicitur a Pausania, quæ nomine proprio Metra ab Ovidio, quia aliis se prostituit. Neæram scripsit Lucinius Imbrex*, (adi Gellium 13, 21) *ejique convicium proverbiale in quamvis procacem & petulantem. Vocis origo Ebraica est.* Conf. Virg. eclog. 3 v. 3 & in primis Brouckh. ad Tib. 3, 1, 6.

NEÆTHVS, *i*, m. Νήαιθος, ποταμὸς Κρότωνος, ὠνόμασται δὲ παρὰ τὸ ἐν αὐτῷ νῆας ποτὲ κατακαῆναι ἑλληνικάς, Scholiastes Theocr. ad Idyll. δ. Nimirum posterior pars compositi est αἴθω. Conf. Ovid. Met. 15 v. 51.

NEANICOLOGVS, *i*, m. νεανικολόγος, scurra, aretalogus, ein Possenreisser. Vet. Scholiast. Iuvenal. *Nobiles neanicologi.* vid. Salmas. de Pallio p. 335.

NEANTHES, *is*, m. Cyzicenus, scripsit tum alia, tum libros περὶ τελετῆς: eos μυστικὸν λόγον vocat Harpocratio in Ἄττις. Eo explicabat ritus mysticos gentilis superstitionis. Scripsit etiam librum περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, *de viris illustribus*, ut censet Voss. de Hist. Græc. 1, 15 p. 98. Maussacus tamen notis in Harpocr. p. 115 adhuc quærit, an Illustrium hic scriptor sit idem cum scriptore μυστικοῦ λόγου.

NEAPOLIS, *is*, f. Campaniæ in Italia celeberrima & antiquissima urbs: *Parthenope* prius a Sirene ejus nominis ibi sepulta; postea vero, cum Chalcedonenses Græci & Athenienses (unde & *Græca urbs* Tacito & Statio Epicedio patri nominata,) eo demigrassent, *Neapolis*, quasi nova urbs appellata: de quo Strabo lib. 5. ¶ 2. *Neapolis* alia in Thraciæ finibus, sive inter Strymonis & Nessi ostia, ubi Paulus appulsus est, cum primum ex Asia in Europam trajiceret, Actor. 16 v. 11. ¶ 3. Iterum alia Palæstina, ante *Sichem* dicta, de qua plura Cellarius in Collectan. Histor. Samaritanæ tradidit. Plura hujus nominis oppida Geographia Antiqua monstrabit. ¶ 4. Neapolis Palladii domicilium in Sardinia.

¶ Neapolitani, *orum*, m. pl. cives & incolæ non modo dictarum urbium, sed aliarum etiam ejusdem nominis: v. g. Plinius 3, 7 memorat *Neapolitanos* Sardiniæ. ¶ 2. Et adjectivum *Neapolitanus*; ut, *Civitas Neapolitana, Regnum Neapolitanum*, &c.

NEARCHVS, *i*, m. cum Alexandro militavit, deque eo historiam scripsit; v. Voss. de Hist. Græc. 1, 10 p. 60, qui hunc esse illum censet Nearchum, cui post Alexandri obitum Lyciæ & Pamphyliæ præfectura obtigit, ut scribit Iustinus 13, 4, 15. ¶ 2. *Nearchi* cujusdam Tarentini mentio fit apud Ciceronem de Senect. c. 12. ¶ 3. Apud Horatium 3 od. 20 v. 6 *Nearchus* juvenis cujusdam eximiæ pulchritudinis nomen est.

NEBRIS, *idis*, νεβρίς, damarum sive hinnulorum pellis: qui Græcis νεβροὶ, ein Gemsenfell, Rehböckleinsfell. ¶ 2. Item, vestis Bacchica ex pellibus hujusmodi concinnata. Claudianus de 4 Cons. Honorii v. 606 *Talis Erythræis incinctus nebrida gemmis Liber agit currus.* Statius Theb. 2, 664 de comitatu Bacchi loquens: *Nebridas & fragiles thyrsos portare putastis Imbellem ad sonitum.* Vbi vetus Scholiastes: NEBRIDAS, *pelles damarum, quæ Græce* νεβρίδες *appellantur. Ac per hoc indumenta Baccharum significat, quibus sacrificiorum tempore uti consueverunt.* Adde Sen. Oedip. v. 438; & Sil. 3 v. 395.

¶ Nebrites, *æ*, νεβρίτης, gemma, Libero patri sacra, a nebridum pellium similitudine, Plin. 37, 10.

¶ Nebrophonus, *i*, m. canis venaticus, quasi hinnulorum interfector, a νέβρος, *hinnulus* & φονεύω, *occido*. vid. Ovid. Met. 3 v. 211.

NEBVLA, *æ*, f. vapor ex terra atque aquis surgens, qui in nubem convertitur, ein Nebel. Apul. de Mundo p. 61 *Nebula constat aut ex ortu nubeculæ, aut ex ejus reliquiis. Est autem exhalatio vaporata, & humore viduata, aëre crassior, nube subtilior, cui serenitas abolitionem infert.* Liv. 26, 17 *Densa nebula saltum omnem camposque circa intexit.* Id. 29, 27 *Ventus, nebula disjecta, aperuit omnia Africæ litora.* ¶ 2. *Per nebulam scire*, item *audire*, est leviter atque obscure, non satis clare ac certe: Plaut. Capt. 5, 4, 26 *Nunc ædepol in memoriam regredior, audisse me Quasi per nebulam, Hegionem patrem meum nominarier.* Nos dicimus, wie oder als im traum. Idem Pseud. 1, 5, 47 *Sunt, quæ te volumus percontari, quæ quasi per nebulam nosmet scimus atque audivimus.* Sed & mollia *nebulæ* comparantur. Plaut. Cas. 4, 4, 21 *Nebula haud est mollis atque cutis hujus est.* ¶ 3. Hinc Laberius apud Petronium c. 55 *Nebulam lineam* pro tenui & pellucida veste dixit, quod nebulæ raritatem imitetur. Versus ejus hi sunt: *Æquum est, inducere nuptam ventum textilem; Palam prostare nudam in nebula linea?* ¶ 4. Sed & obscuras poëtarum fabulas, quæque levia per se sola specie magna sunt, *nebulas* Latini vocant. Ita Persius sat. 5 v. 7 *Grande locuturi nebulas Helicone legunto*, &c. vid. ibi Casaub. Quidam hodie Germani wind machen, dicunt de eo, qui *nebulas loquitur*.

¶ Nebulosus, *a, um*, neblicht, dunckel; ut, *Nomen nebulosum, quod cur dicatur obscurum est*, Gell. 20, 2. Sic, *Aër nebulosus*, Plin. 21, 7, dunckele und trübe lufft. *Nebulosum & caliginosum cælum*, Cic. Tusc. 1, 25. *Nebulosa palus*, Silius 8 v. 381. *Locus nebulosior*, Cato R. R. c. 6 extr. & Plin. 14, 4.

¶ Nebulositas, *atis*, f. die dunckelheit. Arnobius 7 p. 334 *Cælum redundantium vaporum nebulositate cluditur.*

¶ Nebulo, vel Enebulo, *are*, verdunckeln. Tertullianus Apolog. c. 35 *Latissimis & clarissimis lucernis vestibula nebulabant*, hoc est, fuligine implebant, quam etiam clarissimæ lucernæ edunt.

NEBVLO, *onis*, m. nequam, vanus ut nebula, ein bube, schelm. Nonius 1, 67 *Nebulones* & *tenebriones* conjungit, eosque dictos esse ait, *quia mendaciis & astutiis suis nebulam quandam & tenebras objiciant; aut quibus ad fugam & ad furta fugitivis hæc erant accommodata & utilia*, &c. Cic. pro Rosc. Am. c. 47 *Nos ab illo nebulone facete illudimur.* Ter. Eun. 2, 2, 38 *Nebulonem hunc, certum est, ludere.* Vbi Donatus: NEBVLONEM, inquit, *vel* FVREM, *quia nebulas objiciat; vel* MOLLEM, *ut nebulam; vel* VANVM, *ut nebula est.* Quas duas ultimas acceptiones & Vetus Glossarium repræsentat; & simul aliam addit, qua *Nebulo* luxuriosum & nullius frugi denotat. Ita enim ibi legitur: *Nebulo*, μάλθων· ὁ τὰ ἴδια λάθρα καταφαγών, οἰκᾶος· λάθρα ἄσωτος: Ac eam ob caussam Horatius *avaro* opposuit 1 sat. v. 103 *Non ego avarum Cum veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem.* Et ita sequ. satyra dixit v. 12 *Fufidius vappæ famam timet, ac nebulonis*, &c. Item 1 epist. 2, 28 *Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique.* Vbi vetus Scholiastes observat, Varronem NEBVLONES obscuro loco natos dixisse: sed quia NEBVLO & μάλθων sive *mollis* est, idcirco & *Viro* opponitur, Ter. Eun. 4, 7, 15 *Sane, quod tibi nunc vir videatur esse, hic nebulo magnus est.*

¶ Nebulor, *ari*, schelmisch seyn, lotterbübisch handeln. Gloss. gr. lat. ἀχρηστῶ, *nebulor*.

NEC, conjunctio disjunctiva, negationem significans, a *neque* per apocopen facta est, & q transiit in affinem litteram c, und nicht, weder noch. Cic. de Amic. c. 2 *Nec enim melior vir fuit Africano quisquam, nec clarior*, weder frömmer noch berühmter. Ter. Andr. 1, 2, 9 *Id voluit, nos sic nec opinantes duci falso gaudio*, hoc est, ne quidem, vel non opinantes. Add. Liv. 4, 43, 1. Idem Adelph. 1, 2, 61 *Nec nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit*, es ist wohl etwas, aber doch nicht alles. vid. Græv. ad Cic. fam. 10, 11 extr. Id. Cic. fam. 10, 1 pr. *Nec miror & gaudeo. Et non* pro *nec* vide in *Et*. ¶ 2. Interdum pro *ne* prohibendi simpliciter poni videtur, sine vi copulandi. vid. Burm. ad Calpur. Flacci declam. 25 p. 823 *Nec Dii sinant*, das wolle Gott nicht. Add. Petron. c. 103, 112, 126. ¶ 3. Simpliciter pro *non* ponitur. Cic. de Leg. 3, 4 *Senatori qui nec aderit, aut causa aut culpa esto.* Vid. *Nec opinatus*.

¶ Necdum, id est, nondum vero, nondum tamen, noch nicht. Virg. eclog. 3 v. 43 & 47 *Nec dum illis labra admovi*, &c. Et Cic. Att. 6, 1 *Nec dum erant allatæ Bibuli litteræ.* Et Suet. Aug. c. 10 *Se candidatum ostendit, quamquam Patricius, nec dum senator.*

¶ Necne, idem valet quod *annon*, oder nicht; & *an* quod ordinarie præcedit, sæpe omittitur. Cic. Catil. 2, 6 *Quæsivi, an in nocturno conventu apud Leccam fuisset nec ne.* In sequentibus *an* abest. Idem Cic. fam. 2, 17 *Parthi transierint, nec ne, præter te video dubitare neminem.* Idem Off. 1, 3 *Tum inquirunt, conducat id, nec ne.* Et Divin. 1, 39 *Fiat, nec ne fiat, id quæritur.* Et Tusc. 2, 3 *Doleam nec ne doleam, nihil interesse.* Ter. Heaut. 1, 1, 43 *Filium nunc habeam nec ne, incertum est.*

¶ Necnon, id est, *Et, Etiam*, quæ ipsa tamen quandoque adjiciuntur, und, wie auch. Suet. Tib. c. 5 *Suppliciter nec non & minaciter efflagitantes.* Varr. R. R. 2, 1 *Propter æstus, aut propter frigora, nec non etiam propter nimium laborem.* conf. Plin. 7, 53; 10, 43; 13, 22; &c. ubi *nec non &* occurrit sæpius. Adde Ovid. Trist. 4, 10, 5 & Met. 7, 310, ubi *nec non* pro *&*.

Nec opinatus, nec recte & similia vid. suis locis.

¶ Necübi, i. e. ne alicubi, aut aliquo in loco, daß nicht irgendwo; item, nusquam, nirgends. Liv. 25, 33 extr. *Necubi hosti æquo se committeret loco.* Id. 22, 2 *Necubi consistere coacti.* Varr. R. R. 1, 45 *Si erunt imbres secuti, videndum, necubi aqua consistat,* damit das wasser nicht irgend stehen bleibe. Apul. Apol. *Necubi tibi ob causam istam videar blanditus.* Lucan. 9 v. 1058 *Necubi suppressus pereat gener.*

¶ Necunde, i. e. ne ex aliquo loco, daß nicht etwa woher. *Necunde ab stationibus Punicis conspiceretur,* Liv. 28, 1 extr.

Necator, necatus, vide paullo post *Neco.*

NECEPHYLLON, *i,* n. laurus, victoriæ folium, ein lorbeer-zweig. Apul. de Herb. c. 58.

NĔCEPSVS, *i,* m. astrologus Ægyptius, artem suam ab Æsculapio & Anubi, quorum magister Mercurius Trismegistus fuit, edoctus. Tradidit & mundi genesin. vid. Jul. Firmicum præfat. l. 3 & l. 4. Plura de eo quære apud Petr. Crinitum de hon. disc. 19, 12. Auson. epist. 19 v. 18 *Quique magos docuit mysteria vana Necepsus.*

NĔCESSE, indecl. quod vi aliqua sit cogente, quod *nec esse* aliter potest, quod vitari non potest, noth, nöthig, unumgänglich, unentbehrlich. Differre ab *opus esse,* hoc ipsum, *necesse esse,* indicat Catonis præceptum apud Senecam epist. 94 *Emas non quod opus est, sed quod est necesse,* kaufe nicht, was du wohl brauchen könnest, sondern was du nicht entbehren kanst. *Corpus mortale aliquo tempore interire, necesse est,* Cic. de Invent. 2, 57, es muß ein ende nehmen. *Homini necesse est mori,* Id. de Fato c. 9. Ter. Eun. 5, 6, 27 *Non dubium est, quin mihi magnum ex ea re sit malum: Nisi quia necesse fuit hoc facere.* Vbi Donatus: NECESSE *est nomen: Nam* NECESSVS, NECESSIS, *&* NECESSE, NECESSVM *lectum est.* Hæc Donatus. ¶ 2. At etiam *Necesse habere* latine dicimus, vonnöthen haben, müssen. Cic. de Opt. Gen. Orat. c. 5 *In quibus non verbum pro verbo necesse habui reddere.* Et Quint. 7, 2 *Reliqua non necesse habet dicere.*

¶ Necessum, pro *Necesse,* idem. Quæ altera forma non modo apud Plautum frequens, ut Stich. 1, 3, 66 *Foras necessum est, quidquid habeo, vendere;* verum etiam apud Livium 34, 5 *Necessum est, paucis respondere.* conf. 39, 5 & ibi Drak. Sic & Lucretius 2, 724 *Differre necessum est,* &c. Est autem *necessum* proprie neutrum adjectivi, nam & *necessa* in vet. SC. ap. Murat. p. 365, 2 occurrit.

¶ Nĕcessārius, *a, um,* quod necesse est, nöthig, nothwendig; ut, *Ferrum ad agros colendos res est necessaria.* Et, *Inquirere omnia, quæ ad vitam necessaria sunt,* Cic. Offic. 1, 4. Durus est Comparativus, quo Tertullianus utitur de Habitu mulier. c. 5 *Necessariores operæ:* & alibi, ut de Anima c. 4 &c. Sed malim *magis necessarius* dicere, quemadmodum Cicero fam. 2, 6 *Maxime necessarius,* pro Superlativo. ¶ 2. *Necessarius,* subst. & plur. *Necessarii,* familiaritate & necessitudine aliqua conjuncti, nahe verwandte freunde. Gell. 13, 3 *Qui ob jus affinitatis familiaritatisve conjuncti sunt, necessarii dicuntur.* Cic. pro Sulla c. 1 *Meus familiaris ac necessarius.* Idem fam. 13, 29 *In necessariis, qui tibi a patre relicti sunt, ego tibi sum vel conjunctissimus.* Hinc, *Mortem hominis necessarii graviter ferre,* Matius Cic. fam. 11, 28. Et Nepos 14, 6, 3 *Homo tam necessarius. Necessarii* itaque generatim dicuntur, qui *nec esse* alter sine altero possunt ob prædicamentum, quod scholastici vocant, relationis, pater, filius; Consul, quæstor &c. vel qui propter amiciciam *nec esse* volunt alter sine altero.

¶ Perneccssārius, *a, um,* sehr nothwendig. Cic. Attic. 5, 21 pr. *Meo tempore perneccssario.* Vlpianus l. 11 § 4 Dig. de Minoribus, *emere sibi rem perneccssariam.* ¶ 2. *Perneccssarius,* intimus amicus. Cic. pro Flacc. c. 6 *Paternus amicus & perneccssarius.* Vtitur etiam Sam. 9, 13; 13, 40 & 69 &c.

¶ Necessarie, adverb. nothwendig. Cic. de Invent. 1, 29 *Necessarie demonstrantur ea.* Et Papinianus l. 51 de Hereditat. petitione: *Tum necessarie, quam utiliter.* Adde Tertull. de Jejun. c. 11.

¶ Necessario, idem. Cic. Tusc. 4, 4 *Disciplinæ legibus in philosophia necessario parearnus.* Id. fam. 4, 9 necessario secutus.

¶ Nĕcessĭtas, *atis,* f. *Vis quæpiam premens & cogens,* & *Necessitudo,* idem sunt, ut *suavitas, suavitudo.* Gell. 13, 3, die noth, nothwendigkeit, zwang. Plaut. Rud. 2, 1, 3 *Necessitate quicquid est domi, id sat est habendum.* Et, *Necessitate coactum, & invitum aliquid facere,* Cic. pro Quintio c. 16, aus noth und ungern etwas thun. *Quæ necessitas tanta premebat?* Cic. pro Rosc. Am. c. 34 extr. was vor eine noth trieb dich darzu? Et fam. 4, 9 *Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum.* Liv. 4, 28 *Vltimum ac maximum telum necessitas,* muß ist ein bitter, herbes kraut. *Adversus necessitatem ne dii quidem pugnant,* noth bricht eisen. Ἀνάγκη θεὸς θεοῦ μάχονται, Simonidis est. vide Chiliad. Seneca pater Controv. 4, 27 *Necessitas magnum humanæ infelicitatis patrocinium est.* Idem Excerptis Controv. lib. 4 *Necessitas est, quæ navigia jactu exonerat. Necessitas est, quæ ruinis incendia opprimit. Necessitas est lex temporis.* ¶ 2. Interdum ad necessarias naturæ secretiones & alvi purgamenta refertur, ubi etiam nostri, die nothdurfft. Cic. Off. 1, 35 *Quæ corporis partes ad naturæ necessitatem datæ adspectum essent deformem habituræ atque turpem, eas contexit, atque abdidit. Hanc naturæ tam diligentem fabricam imitata est hominum verecundia. Quæ enim natura occultavit, eadem omnes, qui sana mente sunt, removent ab oculis; ipsique necessitati dant operam, ut quam occultissime pareant: quarumque partium corporis usus sunt necessarii, eas neque partes neque eorum usus suis nominibus appellant &c.* Hic igitur *Necessitati parere* est seine nothdurfft verrichten. ¶ 3. Pro necessitudine sive vinculo, quo cognati invicem obligati sunt, (de quo post;) Cæsar posuit de B. Civ. 1, 8. Per *privatas* enim *necessitates* conjunctionem affinium intelligit, nahe freundschafft. Similiter & vocabulo isto usus est Orat. pro Bithynis apud Gell. 5, 13 extr. Sed & Cic. pro Sulla c. 1 *Si nostram accusatione sua necessitatem familiaritatemque violasset.* ¶ 4. *Necessitas,* quocunque opus ad vitæ cultum usumque est, bedürfniß, Tac. de Germ. 15, 3 *Mos est conferre principibus vel armentorum vel frugum, quod pro honore acceptum & necessitatibus subvenit;* vid. ibi Lipsium. ¶ 5. Pro necessariis expensis Idem Ann. 1, 11 *Tributa aut vectigalia: Et necessitates ac largitiones.* Quem ad locum plura cumulat Lipsius n. 67. ¶ 6. Etiam casum & adversitatem, in quam incidimus, & ferre necesse est, denotat, noth, unfall, widerwärtigkeit. L. Sen. epist. 12 *Malum est, in necessitate vivere; sed in necessitate vivere necessitas nulla est,* ad αὐτοχειρίαν scilicet respiciens. Suet. Cæs. c. 48 *Famem & cæteras necessitates toleraverat.* Idem Tib. c. 47 *Paucorum senatorum inopia sustentata, ne pluribus opem ferret, negavit se aliis subventurum, nisi senatui justas necessitatum causas probassent.* Similiter pro inopia & ære alieno *necessitatem* Tacitus Ann. 2, 27, 4; & pro quæstione per tormenta, Ann. 15, 57, 2 posuit. Sic mortem, *supremam & ultimam necessitatem* non semel dixit. ¶ 7. *Necessitates* etiam sunt, quæ muneris aut officii caussa necessario obeundæ sunt, angelegenheiten. Celsus 1, 1 *Nam & intermissus propter civiles aliquas necessitates ordo exercitationis corpus affligit.*

¶ Necessĭtūdo, *ĭnis,* f. idem. a NECESSITATE Grammatici distinguunt, dicuntque *jus quoddam & vinculum religiosæ conjunctionis* &c. vid. Gell. 13, 3. Corn. Fronto de differentiis vocum: NECESSITVDO *vel sanguinis vel meritorum cum præceptoribus, amicis.* NECESSITAS *immutabilis res est.* Sosipater Charinus lib. 1 p. 76 NECESSITAS *imperii est:* NECESSITVDO *sanguinis conjunctio. Sallustius tamen,* NECESSITVDINEM (etiam Tacitus, Sallustii æmulus) *ponit, nec unquam* NECESSITATEM *pro* NECESSITVDINE, *aut ipse aut quisquam veterum.* In quo tamen falsus est. NECESSITATEM enim pro NECESSITVDINE, sive conjunctione sanguinis dixisse Cæsarem, supra probavimus. Et docuit jamdudum Gellius 13, 3, nihil discriminis in his duobus vocabulis revera esse. ¶ 2. Est igitur *Necessitudo* idem quod necessitas, & vis ipsa, die dringende noth, der nothzwang. Cic. de Invent. 2, 57 *Necessitudo est, cui nulla vi resisti potest, quæ neque mutari neque leniri potest. Hujusmodi necessitudines cum incidunt,* &c. Similia ad Her. 2, 16. Sisenna L. 4 *Id me neque metu, neque calamitatis necessitudine inductum fecere.* Sallust. Catil. 21, 3 *Omnibus necessitudinibus circumventus* est omnibus difficultatibus, quæ ultima experiri suadent, septus. vid. Cort. Idem c. 58 *Necessitudo etiam timidos fortes facit.* Vellej. 2, 50, 2 *Reddita ratione miserrimæ necessitudinis.* Tac. Ann. 3, 64, 1 *Valetudo necessitudinem principi fecit reditus,* i. e. coëgit eum redire. ¶ 3. *Necessitudinis* vox quam frequentissime propinquitatem ac conjunctionem significat, verwandtschafft, freundschafft; ut, *Habere necessitudinem cum aliquo,* Cic. in Orat. c. 55, mit einem in freundschafft leben. *Necessitudinem cum aliquo conjungere,* Cic. Verr. 4, 65, sich mit einem verbinden. *Summa necessitudine aliquem attingere,* einem sehr nahe zugehören. vid. *Attingo.* Et, *Necessitudo fraterna,* Idem pro Quintio c. 4. Recte vero Fronto non ad sanguinem tantum, sed & ad merita amicosque, *necessitudinis* vocabulum retulit. Ita enim Cicero pro Dejotaro extr. *Laboro equidem regis Dejotari caussa: quo cum mihi amicitiam resp. conciliavit: hospitium voluntates utriusque conjunxit; familiaritatem consuetudo attulit: summam vero necessitudinem magna ejus officia in me & in exercitum meum effecerunt.* Vet. Gloss. *Necessitudo,* ἀνάγκη, κατὰ φιλίαν καθήκον. ¶ 4. *Necessitudines,* pro ipsis necessitudine conjunctis dixerunt etiam auctores, die freunde, anverwandten. Tac. Hist. 3, 59, 7 *Vitellius respectu suarum necessitudinum nihil in Domitianum atrox parabat.* Et Suet. Aug. c. 17 *Remisit tamen hosti judicato* (Antonio) *necessitudines amicosque omnes.* Similiter Tib. c. 11; & c. 50 hoc vocabulo usus est.

¶ Necessĭto, *are,* nöthigen, zwingen, philosophorum est, barbare loqui non erubescentium, v. g. *Astra inclinant, non necessitant.* Latine dixeris, *necessitatem afferre* vel *imponere, cogere.*

¶ Necesso, *are,* idem. Fortunat. l. 2 Mart. *Nisi quod natura necessat.*

NECHON, *i,* n. genus aromatis ideo admixtum, ut dulcia diu durent, Apic. 1, 14. Sed 7, 6 sunt *enechi flores,* ubi alii legunt *Cnici flores.*

NĔCO, *avi,* & *ui, atum, are,* interimere, interficere, necem afferre, würgen, tödten, umbringen. A νέκυς, quod idem ac νεκρὸς, *mortuus.* Cic. pro Rosc. Am. c. 25 *In eum, qui parentem necavisset, nullum supplicium constituit Solon.* Curt. 4, 10, 29 *Quem tuorum propinquorum necavi?* Sic, *Necare ferro, fame, veneno:* Horat. 2 sat. 7, 58 *Vri virgis ferroque necari.* Et Virg. Æn. 8, 488 *Longa morte necare.* ¶ 2. Dicitur etiam de aliis rebus; ut, *Legumina necare,* Plin. 22, 25. Ennius & *necui* pro *necavi.* Prisc. lib. 9 de 1 Conjug. ex illo refert: *Hos pestis necuit; pars occidit illa duellis.* Sic & Phædrus 4, 18, 4 *Colubra necuit hominem.*

¶ Necans, *tis.* Ovid. 2, 14, 22 *Vidissem nullos matre necante dies.* Translate Plin. 22, 25 f. *Orobanche necans ervum & legumina.*

¶ Nĕcatus, *a, um,* getödtet, umgebracht. Sallust. Jug. c. 14 *Alter eorum necatus:* & c. 46 *Vir Jugurtham maxume vivum: sin id parum procedat, necatum sibi traderent,* selten ihn lebendig oder todt liefern. Apul. Met. 3 *Fame necatus,* verhungert. Vellej. 2, 18, 2 *Necatis civibus.* Ovid. Fast. 1, 363 *Apes cum stirpe necatæ.* ¶ 2. Nĕctus participip. Prisc. lib. 1. c. habet, & Diomedes lib. 1 p. 362, sed sine exemplo & auctoritate, nisi compositum sumas *Enectus.*

¶ Necator, *ōris,* m. qui necat. Ver. Gloss. *Necator,* φονεὺς, ἀγχονιστής. Macrob. Sat. 1, 12 *Marti dicatus, deo plerumque hominum necatori.* Et Lamprid. Commodo c. 18 *Necator civium.*

¶ Nex, *nĕcis, necem, nece,* (quamquam *nex* raro reperiatur,) der tod, todtschlag; ut *Latroni quæ potest afferri injusta nex?* Cic. pro Milone c. 4. Sisenna ap. Non. 2, 593 *Quoniam neque mea nex, neque intercessio* &c. *Necem sibi ipsi consciscere,* Idem Nat. D. 2, 3, sich selbst entleiben. Ovid. de Arte am. 1, 655 *Neque enim lex justior ulla est, Quam necis artifices arte perire sua.* Festus observat, *neci datum* proprie de illo dici, qui sine vulnere interfectus est, ut veneno aut fame. Sed contra Suetonius Cæs. c. 14 *Armatos equites* Cæsari *comminatos necem* dixit; ubi sane *necis* vocabulo ita est usus, ut cædem & vulnus designaret. Itaque *Nex,* quævis non naturalis mors: quamquam & de naturali hac voce usus Justinus 42, 1, 1, ob-

ſervante Berneggero, & ad Suet. Cæſ. c. 5 n. 2 Adde Freinshem. ad Florum 3, 23, 7. Plural. *neces* apud Ciceronem pro Catil. 1, 7, 18 & Mil. ..... & Val. Flacc. 3, 381 *Vas ideo miſere neces.* ¶ 2. Nominat. ſing. *neces* laudatur ex Quinct. decl. 8 *Et quando quæſita neces eſt alteri, ex geminis quod pariter langueruut.*

Compoſita:

¶ Abnĕco, *are*, umbringen. Plaut. Truc. 1, 2, 98 *Puerum ut abnecaret*; al. *enecaret.*

¶ Denĕco, *are*, tödten, abmergeln. *Enecas me*, Idiotiſmus eſt hominis, ab aliqua re abhorrentis, ur obſervat Caſaub. ad Theophraſt. Characteres p. 135 & ſeq. Ter. Andr. 4, 1, 36 *Cur me enecas? hoc audi*, was marterſt du mich? Similiter Phorm. 2, 3, 57 Ph. *Eho tu ſubvirum tuum non noras?* D. *Enecas.* Sic, *rogitando aliquem enecare*, Idem Eun. dixit 3, 5, 6. *Puer ambos angues enĕcat*, Plaut. Amph. 5, 1, 67. *Ne herbis enecetur ruta*, erſtickt werde, Colum. 11, 3. ¶ 2. Pro *Eneco* apud Plautum ſæpe eſt *Enico*, v. g. Pœn. 5, 4, 96; 3, 2, 14 &c.

¶ Enectus, *a, um*, getödtet, abgemergelt; ut, *Avis fame enecta*, faſt zu tode gehungert, i. e. ſcre a mortua non diſtans. Cic. de Divin. 2, 25. *Siti enectus*, vor durſt geſtorben. Idem Tuſc. 1, 5. Et, *Inopiâ enectus*, aus armuth erepirt, Idem de Divin. 1, 29. *Etiam pecudibus enectis*, Tertull. de Jejun. c. 7.

¶ Enecatus, *a, um*, idem, apud Plinium. Hinc

¶ Enecatio, *ōnis*, f. die tödtung, ermordung, apud Firmicum.

¶ Enecatrix, *īcis*, f. eine mörderin. Tertull. adv. Marc. 1, 29 *Duritia Pharaonis naſcentium enecatrix.*

¶ Internĕco, *are*, eſt penitus interficere, ganz und gar verderben, umbringen. Prudent. præfat. Apotheoſ. v. 49 *Ne forte culmum fibra inanis ſpicum Simul revulſa interneret.* Hinc

¶ Internecatus, & Internectus, *a, um*, ertödtet; ut, *Internecatis hoſtibus*, Plaut. Amph. 1, 1, 34. *Interrecti nota teſtamenta ſubjiciunt*, quod ex Cic. Phil. 14, 3 laudant aliqui, huc non pertinet. Legunt enim accuratiores, ut res ipſa exigit, *non juſtæ belli internecini notæ. Teſtamenta, credo, ſubjiciunt* &c.

¶ Internectio, *ōnis*, f. Feſto appellatur interfectio, die tödtung. Et Priſcianus lib. 4 ait, *Internecio* pro *Internectio* elifo T dici ἐυφωνίας cauſſa. Sed magis in uſu

¶ Internecio, *ōnis*, f. occiſio, vitæ privatio, die ertödtung, gänzliche niederlage. Cic. Att. 2, 20 *Neque refiſti ſine internecione arbitramur.* Crebro hiſtorici: *Ad internecionem cædi*, aufs haupt geſchlagen, oder erlegt werden, Vellej. 2, 110, 6; & *trucidari*, ibid. c. 119, 2. *Armis inter ſe concurrere*, Suet. Othon. c. 12. *Ad internecionem perſequendus*, Curt. 4, 11, 18. *Internecio gentis*, Tac. Ann. 2, 21, 4, hoc eſt, excidium. Eutropius 4, 6 *Pſeudophilippus Rom. prætorem ad internecionem vicit.*

¶ Internecies, *ēi*, f. idem. Sic locutos eſſe veteres, cognoſcimus ex Iſidori Gloſſis, ubi exponitur *mors, jactura.* Item Orig. 5, 26, ubi *internecieî judicium* eſſe dicit in eum, qui internecivum teſtamentum fecerat.

¶ Internecīnus, & Internecīvus, *a, um*, i. e. capitalis, exitioſus, ſchädlich am leben, mörderiſch, blutig; ut, *Bellum internecinum*, quo altera pars funditus deletur, ein verderblicher krieg, Liv. 9, 25 extr. Cic. loco, quem ad *internecatus* producimus. *Internecivum* Iuſtinus 26, 2, 3 dixit; & 6, 6, 2 *Bellorum internecina odia*, todfeindſchafft. Et Ammianus 28, 13 *Leptitanoque agro & Oeenſi internecivâ populatione transcurſis*, da man das land mit raub und mord durchſtrichen. Ita Lindebrog. & Valeſius. Feſto *Internecivum teſtamentum eſt*, proprer quod dominus ejus necatus eſt. Gellio 2, 1 *Internecinum morbi genus*, eine tödtliche kranckheit.

¶ Internecive, adverb. Idem Ammianus 27, 20 *Internecive cuncta diſperdere*; (Valeſ. c. 9 p. 495.)

¶ Internecīda, *æ*, m. ein todtſchläger. *Qui falſum teſtamentum fecit, & eb id hominem occidit*, Iſidor. lib. 10 Tit. I.

¶ Internicialis, *e*, tödtlich. Liv. 27, 25 *Peſtilentia magis in morbos longos quam interniciales evaſit.* Ita Rhenanus ex Vet. Cod.

¶ Internĕco, *are*, todten, umbringen. Silius 4, 611 *Sitne in terris domitare quod enſis Non queat Auſonius, Tyrrhenaque pernecet haſta.* Auguſtin. Serm. 17 de Temp. (tom. 10 fol. 605) *Moſes regem Pharaonem freto hiante ſubduxit, non diebolum cum ſuis legionibus pernecavit.* Et Th. Priſcian. 2, 13 *Pernecare homines.*

¶ Pernĭcies, *ēi*, f. exitium, peſtis, ein verderb, ſchaden, untergang. Ter. Adelph. 2, 1, 36 *Leno ſum, fateor, pernicies communis adoleſcentium.* Cic. Catil. 4, 5 *De pernicie reipubl. & exitio urbis cogitare.* Idem Catil. 1, 5 *Videbam, perniciem meam cum magna calamitate reipubl. eſſe conjunctam.*

¶ Pernicialis, *e*, tödtlich, verderblich, ſchädlich; ut, *Perniciales mori, qui perniciem afferunt*, Livius 27, 23, (al. 25.) *Cato perniciali odio Carthaginis flagravit*, Plin. 15, 18, tödtliche kranckheit, tödtlicher haß.

¶ Pernicĭābĭlis, idem. Tac. Ann. 4, 34, 2 *Id perniciabile reo*, das brach ihm den hals. Et Curt. 7, 3, 13 *Nix plurimorum oculis perniciabilis fuit*, hat die augen ruinirt.

¶ Pernicĭōſus, *a, um*, idem: ut, *Conſilium pernicioſum reipubl.* Cic. pro Domo c. 43. Et Quintil. 2, 2 *Humanitas invicem qualiacunque laudandi perniciosiſſima ſtudiorum hoſtis eſt.* Val. Max. 3, 1 exr. *Alcibiadis, neſcio, utrum bona, an vitia patriæ pernicioſiora fuerint.* Idem 9, 5 pr. *Pernicioſiſſimas reipubl. leges introducere.* Sen. Qu. Nat. 2, 59 *Nullus pernicioſior hoſtis eſt, quam quem audacem angustiæ faciunt.* Et vetus Inſcript. apud Gruter. p. 245 n. 1 SVBLATO HOSTE PERNICIOSISSIMO.

¶ Pernicioſe, adverb. idem. Cic. de Leg. 2, 5 *Multa pernicioſe, multa peſtifere ſciſcuntur in populis*, es werden viele ſchädliche ſchlüſſe gemacht. Comparat. Idem 3 de Leg. c. 14 *Pernicioſius de rep. merentur vitioſi principes*, thun gröſſern ſchaden. Et Superlar. Auguſtinus epiſt. 39 *Rebus mortalibus validiſſime & perniciosiſſime compediri.*

¶ Semĭnex, *ſemĭnĕcis*, halb todt. Ammian. 31, 45 *Semineces aliqui.* Paul. Petrocor. 5, 800 *Corpora ſeminecum.* Sedul. de homine manu arida: *Seminecem membris, non totum vivere.* Aur. eleg. de Morte Druſi v. 394 *Semineces oculi.* Tac. Hiſt. 3, 28, 4 *Semineces cum exſpirantibus volvuntur.* Et Liv. 23, 15 *Seminecem eum inventum.*

Necrecte, vide in *Rego, ere.*

NECRŌMANTIA, *æ*, f. νεκρομαντεία, *ſive* Necyomantia, νεκυομαντεία, divinandi genus ex mortuis, quod ſine ſanguine, illoque humano, & pueri maxime, peragi haud poterat. Vide Cic. Tuſc. 1, 16, Varronem apud Auguſtin. C. D. 7, 35, & ibi Coquejum p. 787. Lucanum 6, 710; Stat. Theb. v. 450. Sen. Oedipode v. 150 & ſeqq. Ieſumque Heliodorum in Æthiopicis. Vet. Gloſſ. νεκυομαντεία, *Inferorum conſultatio.* Revera diaboli illuſio eſt: qui nequaquam corpus mortui, ſed phantaſticam ſolum imaginem offerat, quemadmodum in hiſtoria Samuelis ab inferis evocati ſentiunt Theologi.

¶ Necromantes, *æ*, m. & Necromantĭcus, *i*, m. ein ſchwarzkünſtler. Iſidor. 8, 9 *Necromantici ſunt, quorum præcantationibus videntur reſuſcitati mortui divinare & ad interrogata reſpondere* &c.

NECRŌTHŸTUS, *a, um*, νεκρόθυτος, den todten geopffert. Terrull. de Spect. c. 13 *Oculos & aures ab idolothytis & necrothytis voluptatibus abſtinere.*

NECTANĔBIS, *is*, penult. corr. ſeu Nectanebus, *i*, m. Ægypti rex, de quo præter alios, Plutarchus & Nepos in Ageſilao c. 8. *Nectabis* Plinio dicitur 36, 9. Niſi ibi *Nectanebis* aut *Nectanebus* legendum. Sed *Nectabis* etiam apud Tertullianum reperio c. 57 de Anima. De orthographia vid. Boſius ad Corn. Nep. 12, 2, 1 & 17, 8, 6.

NECTAR, *āris*, n. νέκταρ, Homero potio eſt deorum, ut cibus, *ambroſia*, götter-tranck. Ita dictum volunt Grammatici a νε & κτάνω, ut intelligatur, potum eſſe immortalium. Sed hanc & ſimiles etymologias ridet Georg. Horn. Hiſt. Philoſ. 1, 4, & vocabulum ex Hebræis fontibus derivat, quo ſignificetur voluptas, quæ ex contemplationibus oritur. Hoc certum, ea voce norari beatorum ſuavisſimam potionem. ¶ 2. Hinc uſurpatur pro omni, quod guſtu vel odoraru dulce eſt. Nam pro *melle* Virgilius in illo dixit Georg. 4, 164 *Et dulci diſſendunt nectare cellas.* Alibi pro *vino* dixit, quod *Bacchæum nectar* Statio 2 Silv. 2, 99. De *odore* Prudentius hymno in Natal. Domini v. 68 *Fragraſſe nardo & nectare*: Et Lucret. 2, 847 *Et nardi florum, nectar qui naribus halant.* ¶ 2. *Nectaris flos*, νέκταρος ἄνθος, de cibis lautioribus, eine niedliche ſpeiſe. vide Chiliadas.

¶ Nectareus, *a, um*, νεκτάρειος, lieblich, wohlſchmeckend; ut, *Nectareum Falernum*, Martial. 13 epigr. 108. *Nectarei fontes*, Claudian. de Nupt. Honor. & Mar. v. 209. ¶ 2. Sic & *Nectarius.* Apul. Florid. 4 p. 42 *Crateriam bibi univerſæ philoſophiæ inexplebilem nectariam.*

¶ Nectarea, *æ*, f. ſubſt. herba, alantwurtz, Plin. 14, 16. Sic &

¶ Nectarion, *i*, n. id eſt helenium, Dioſc. 5, 40.

¶ Nectarītes, *æ*, m. vinum nectario conditum, alantwein, Plin. 14, 16.

NECTO, *ĕre*, ligare, jungere, knüpffen, binden, zuſammen fügen; ut, *Nectere coronam, flores*, Horat. 1 od. 26, 7 & 8. *Nectere catenas, laqueum*, Id. 1 od. 29, 54; & 1 epiſt. 19, 31. *Nectere dolum alicui*, Liv. 27, 28. Præteritum eſt *nexui* & *nexi*: Sed iſtud antiquum puto. *Innexui* apud Virgilium eſt Æn. 5, 425. Propertius 3, 6, 37 *At tibi qui noſtro nexiſti retia lecto.*

¶ Nectens, *tis*. Cic. Acad. 4, 7 *Cætera ſeries ſequitur majora nectens.*

¶ Nexus, *a, um*, geknüpft, gewunden, geflochten: ut, *Nexæ coronæ*, Horat. 1 od. 38, 2. *Cauſſa cauſſæ nexa rem ex ſe gignit*, Cic. de Divin. 1, 55. *Sodalitii juris ſacramento quædam nexi*, zuſammen verſchworne, Iuſtin. 20, 4, 14. ¶ 2. *Nexi* etiam Iuſtino 21, 4 & 21, 2, 2 ſunt vincti captivi, gefeſſelte, gefangene, arreſtirte. Speciarim liberi homines, qui creditori operas ſerviles, dum ſolverent, præſtabant. Sidonius ex Varron. ad Liv. 2, 23. Hoc ſenſu Florus etiam in Epitome Livii lib. 6 *Nexos exſolvere* dixit.

¶ Nexum, *i*, n. ſubſt. ein contract, pact, ſchluß. Lucret. 2, 405 *Inter ſe nexa.* Cic. pro Cæcina c. 35 *Non juſſulit horum nexa.* conf. in *Nexus* n. 2.

¶ Nexus, *ūs*, m. ſubſt. copulatio, die verbindung. Liv. 2, 23 *Nexu vincti ſolutique ſe undique in publicum proripiunt*, ſed Sigonius *nexi* legit. Ovid. Met. 6, 242 *Arcto luctari nexu*, einander im ringen feſt halten. vid. Bur. ad Quint. 2, 12 pr. Tac. Ann. 4, 62, 2 *Firmis nexibus compagem ſuperſtruere*, das gebäude feſt verbinden. ¶ 2. *Nexus* etiam & *Nexum* juris verbum eſt: ut, *Nexus legis*, Tac. Ann. 3, 28, 6. Varr. de L. L. 6, 5; & Feſtus; NEXVM *eſt, quod per æs & libram geritur.* NEXVM ÆS *dicebatur pecunia, quæ per* NEXVM *obligatur.* Id ira, quantum conjiciendo aſſequi licet, fiebat: qui vendebat rem, & abalienabat, h. e. in alterius jus ſeu dominium tradebat, dicis cauſſa ab emtore ſ. mancipe alligabatur & nectebatur. Cujus ceremoniæ effectus erat, ut mancipi ea res fierer & evictionem præſtare venditor cogereтur. conf Cic. de Orat. 3, 40. Hinc *mancipio & nexu* alicujus eſſe dictum, quod factum proprium eſt. Hinc fam. 7, 30 *Atticum noſtrum, cujus quando proprium te eſſe ſcribis, mancipio & nexu, meum antea uſu & fructu.* Reſpicit id, quod initio præcedentis epiſtolæ Curio Ciceroni ſcripſerat: *Sum enim κρήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici noſtri. Ego fructus eſt tuus, mancipium illius.* Idem Cicero inter abalienationis ſpecies, & *traditionem*

ditionem nexu vocat Topic. c. 5. Plura apud Sigonium de antiquo jure civium Rom. 2, 11, & Cælium Rhodig. Ant. Lect. 12, 20. ¶ 3. *Nexus* & *Nixus* fæpe confundi a librariis oſtendit Drakenb. ad Sil. 3, 33.

¶ Nexio, *ōnis*, f. die verknüpffung, bindung. Arnob. lib. 5 *Vinculorum nexiones.* Adde Martian. Capell. lib. 1 carm. 4 & 5.

¶ Nexilis, *e*, das ſich knüpffen und binden läſt; ut, *Corona nexilis*, ein gewundener krantz, Sen. Agamemn. v. 362. Et Sil. 3, 140 *Loricæ ſquama nexiles*, geſchüpter panzer. Et Prudent. Cathem. 3, 75 *Nexilis inſcia connubii.* Varro apud Non. 6, 20 *Rete nexile.*

¶ Nexibilis, *e*, idem. Ammianus 29, 13 (Valeſ. 2 fol. 559) *Nexibili adſeveratione*, id eſt, mendaciis callide connexis.

¶ Nexuōſus, *a, um*, verwirrt. Claud. Mamertus de Stat. Anim. 2, 7 *Nexuoſiſſimas quæſtiones in minutias reſolvere.*

¶ Nexo, *are*, frequent. verknüpffen. Lucret. 2, 98 *Nexantur ab ictu*, i. e. copulantur & cohæreſcunt per plagam & ictum.

¶ Nexans, *tis.* Virg. Æn. 5, 279 *Nexantem nodos.*

Compoſita:

¶ Annecto, *ĕre*, alligare, anbinden, anknüpffen, anhängen; ut, *Pedibus aliquid annectere*, Plin. 10, 37. *Ad linguam ſtomachus annectitur*, Cic. de Nat. D. 2, 54.

¶ Annectens, *tis.* Plin. 4, 1 *Inſulam continenti annectens.*

¶ Annexus, *a, um*, angeknüpft; ut, *Scapham annexam puppi, & ad pappim* (ſic enim præpoſitionibus Cic. libenter utitur,) *funiculus trahit.* Cic. de Invent. 2, 51. *Cor annexum in lana ovis nigræ*, Plin. 28, 8.

¶ Annexus, *ūs*, m. ſubſt. der anhang, die zugeſellung. Tac. Hiſt. 3, 32 *Annexu connubiisque gentium adolevit floruitque.*

¶ Annexio, *onis*, f. idem. Pallad. Matt. t. 10 *Germinantes oculos aliqua annexione conglutina.*

¶ Circumnecto, *ĕre*, umher bewinden, umgeben. Seneca Quæſt. Nat. 1, 2 pr. *Fulgor, qui ſidera circumnectit.*

¶ Circumnexus, *a, um*, umſchlungen, umringet. Ammian. 19, 7 *Flammis conjectis undique circumnexi elephanti.*

¶ Connecto, *ĕre*, verbinden, zuſammen binden, an einander knüpffen. Quintil. 5, 14 *Connectere aliquid inexplicabili ſerie*, ſehr enge an einander fügen. Cic. de Fin. 1, 20 *Amicitia cum voluptate connectitur.*

¶ Connexus, *a, um*, zuſammen geknüpfft, angehängt, vereiniget. Cic. de Nat. D. 2, 38 *Qui omnia inter ſe connexa & apta videvit.* Virg. Georg. 4, 257 *Apes pedibus connexæ.* Lucret. 3, 741 *Res connexæ ſubtiliter.* Vnde compar. *Connexius*, vel λογικῶς *Connectius*, apud Lucretium 3, 557.

¶ Connexum, *i*, n. ſubſt. idem quod argumentum, enthymema, die ſchlußrede. Cic. Acad. 4, 30 *Ipſa ratio connexi, cum conceſſeris ſuperius, cogit inferius concedere.* vide ejusmodi *connexa* apud Gellium 16, 8.

¶ Connexe, adverb. mit einander, zugleich. Martian. Capella lib. 4 part. 1 extr. *Hæc non niſi connexe dicuntur.*

¶ Connexus, *ūs*, m. ſubſt. connexio, die zuſammenfügung. Lucretius 1, 626 *Habere varios connexus.*

¶ Connexio, *ōnis*, f. idem. ¶ 2. Quo nomine argumentum etiam Quintilianus dixit 5, 14, *Connexio aut vera negatur, aut nihil ad quæſtionem dicitur pertinere.* conf. Auguſt. de C. D. 2, 31.

¶ Connexīvus, *a, um*; ut, *Conjunctio connexiva*, Gell. 10, 29 ex uſu Grammaticorum.

¶ Inconnexus, *a, um*, das nicht aneinander hanget. Auſon. Edyll. 12 ad Paulin. *Cura exigua & faſtiditur: inconnexa & implicatur.* Et Edyll. 13 præf. *Accipe opuſculum de inconnexis continuum.*

¶ Innecto, *ĕre*, verknüpffen, an etwas knüpffen; ut, *Et paribus palmas amborum innexuit armis*, Virg. Æn. 5, 425. *Cervicibus innecti*, Tac. Hiſt. 4, 46, 7, einen um den hals fallen.

¶ Innexus, *a, um*; ut, *Columba vinculis innexa*, angeſchlungen, Virg. Æn. 5, 511. *Alicui per affinitatem innexus*, mit einem beſchwägert, Tac. Ann. 6, 36, 5.

¶ Innexus, *ūs*, m. ſubſt. die verbindung, verwickelung. Apul. 2 Met. *Innexu germanitatis una coaluimus.*

¶ Internecto, *ĕre*, darzwiſchen knüpffen. Statius Theb. 8, 168 *Efflantes libet internectere plagas*, h. e. letalia & animam quaſi exſpirantia vulnera futuris nectere ac ligare.

¶ Obnecto, *ĕre*, obligare, verbinden, Pompejus Feſtus.

¶ Obnexus, *ūs*, m. die verbindung. Tertull. adv. Marc. 4, 37 *Diſſolvens violentiorum contractuum obnexus.*

¶ Prænexus, *a, um*, zugebunden. Solin. c. 2 *Prænexo obſignatoque ore ſimulacrum.*

¶ Pronecto, *ĕre*, pro, producere, erſtrecken, erlängern, fortknüpffen. Stat. 4 Silv. 3, 145 *Vide, quam ſeriem morantis ævi Pronectant tibi candidæ ſorores.*

¶ Renecto, *ĕre*. Avienus in Phænom. Arat. v. 475 *Cornipedis ſimul hunc lux indiſcreta renectit.*

¶ Subnecto, *ĕre*, angürten; ut, *Subnectit fibula veſtem*, Virg. Æn. 4, 139. Et, *Subnectere aliquid ſuperioribus*, id eſt, ſubjungere, mit anhencken, Plin. 24, 14. Quintil. 3, 3 *Iis adjecerunt quidam ſextam partem, ita ut Inventioni Iudicium ſubnecterent.* Val. Flacc. 2, 103 *Crinem ſubnectitur auro.*

¶ Subnectens, *tis.* Virg. Æn. 1, 496 *Aurea ſubnectens exertæ cingula mammæ.*

¶ Subnexus, *a, um*, aufgeknüpfft; ut, *Comam ſubnexus*, Stat. 5 Silv. 3, 115. *Galaſtites ſubnexus parvulis*, wenn er den kindern angehänget wird, Solin. c. 12.

Necubi, necunde, vide ſupra *Nec.*

NĔCȳDĂLVS, *i*, m. νεκύδαλος, inſectum, quod ex bombyce fit, ex ipſo vero ſex menſibus bombyx, die raupe oder raupen-geſäm, daraus ein ſeiden-wurm wächſt, Plin. 11, 22.

Necyomantia, vide *Necromantia*, Nedum, *Ne*, Nefandus, *Fari*, Nefarius, nefas, *Fas*, Nefaſtus, *Faſti.*

NEFRENS, *dis*, o. ein ſugferckel, Varro de Re Ruſt. 2, 4. vide ſupra in *Frendeo.*

NEFRVNDĪNES, *um*, ſ. *Rienes* i. e. teſticuli, *quos nunc vocamus, antiqui nefrundines appellabant, quia Græci* νεφρούς *dicunt.* v. Feſtus in *Rienes.*

Negabundus, negantia, negativus, vide mox *Nego*, Neglectus, negligentia, negligo, *Lego*, *ĕre.*

NĔGO, *avi, atum, āre*, ire inficias, recuſare, nein ſagen, leugnen, verleugnen, verſagen, abſchlagen. *Modo ait, modo negat*, er ſagt bald ja, bald nein. Ter. Eun. 4, 4, 47. Ovid. Heroid. 15, 31 *Si mihi difficilis formam natura negavit, Ingenio formæ damna rependo meæ.* Plaut. Aſin. 2, 4, 96 *Haud negaſſim* pro *negaverim*, ich kan nicht in abrede ſeyn. ¶ 2. Obſervavit Raderus ad Curt. 4, 1 elegantiſſimum hujus vocis uſum apud cultiſſimos ſcriptores, Cæſarem, Ciceronem, Plautum, Terentium, alios, pro eo quod vulgo teritur, *dicere quod non.* Quibus quidem locis obſerva, ut accurate ſenſum teneas, certe Germanice reddas, a *dicendi* vocabulo abjungendam eſſe *negandi particulam*, & in comma ſequens transferendam. Curtii verba ſunt 4, 1, 17 *Negaverunt, quemquam patrio more in id faſtigium rceipi, niſi regiâ ſtirpe ortum*, id eſt, dixerunt, non quemquam, ieu, neminem &c. ſie ſagten, es würde niemand darzu genommen. Ter. Andr. 2, 3, 5 *Si tu negaris ducere*, &c. wirſt du ſagen, du wilſt ſie nicht freyen. Liv. 28, 27 *Negate, vos id omnes feciſſe*, (id eſt: Dicite, vos id non omnes feciſſe,) *aut factum voluiſſe, milites; paucorum eum furorem atque amentiam eſſe*, ſprechet nur, ihr habt nicht alle dreu gewilliget. conf. Petron. c. 129; & Nep. 9, 4, 1. ¶ 3. Negare dicuntur etiam aliæ res, quæ non *ſequuntur* ad voluntatem noſtram, ut in illo Iuv. 1, 79 *Si naturæ negat, facit indignatio verſum.* De hoc uſu copioſe Gron. Diatr. Stat. c. 45, quem laudat etiam Burm. ad Quint. Decl. 13, 17 p. 292. ¶ 4. Imo ab eodem *negandi* verbo pendent interdum duo commata, quorum alterum ſit exaudiendum negative, alterum affirmative. Cic. fam. 13, 29 *Non poſſum dicere, eum præfuiſſe, neque poſſim negare, eum affuiſſe, ſed non plus duobus aut tribus menſibus.* Clarior in hanc rem eſt Lactantii locus 5, 21 (al. 20) prope fin. *Epicurei quidem eſſe Deos, ſed curare quicquam negant:* pro, Epicurei dicunt, eſſe quidem Deos, ſed non curare quicquam, v. Burm. ad Quintil. decl. 10, 16 p. 228. Sic & paſsive Plin. 10, 29 *Negatur eſſe in Tarentino agro picus Martius.*

¶ Negans, *tis.* Iuſtin. 16, 4, 4 *Vtrisque negantibus*, ſcil. *auxilia.* Idem 31, 1, 7 *Quem æmuli ejus criminabantur negantes cum æquo animo ſub legibus vivere.* Cic. Topic. c. 11 *Sunt valde contraria, quæ appellantur negantia; ea* ἀποφατικὰ *Græci, contraria ajentibus.*

¶ Negantia, *æ*, f. die verneinung. Cic. Topic. c. 14 *Addunt conjunctionum negantiam, ſic: Non & hoc eſt & illud*, &c.

¶ Negātus, *a, um*, verneinet, verboten, unterſagt; ut, *Negata via*, Horat. 2 od. 22. *Cupimus negata*, Ovid. Amor. 3, 4, 17.

¶ Negatio, *ōnis*, f. inficiatio, die verneinung, leugnung. Cic. de Invent. 1, 28 *Diſparatum eſt, quod ab aliquo per oppoſitionem negationis ſeparatur.* Et Tertull. de Fuga c. 12 *Negatio eſt martyrii recuſatio.*

¶ Negator, *ōris*, m. qui negat. Prudent. Cathem. 1, 58 de Petro: *Flavit negator denique Ex ore prolapſum nefas.* Tertullian. adverſ. Hæretic. c. 11 *Fidem meam deſerens negator invenior.* Et de Fuga in Perſecut. c. 1 *Diſcernens frumentum martyrum & paleam negatorum.* Ex quo apparet, negatorem eſſe eccleſiaſticis apoſtatam, ein abtrünniger, mameluck.

¶ Negatrix, *īcis*, f. Prudent Apoth. v. 549 *Triumphat Gens infida prius: Chriſti ſed victa negatrix Subditur imperio.* Adjective Tertull. de Idol. c. 23 *Literæ negatrices.*

¶ Negabundus, *a, um*, qui negat. Feſtus auctor eſt, veteres, ut Catonem dixiſſe *Negabundus.* Onomaſt. *Negabundus*, ἄξαινος.

¶ Negativus, *a, um*, idem; ut, *Propoſitio, particula negativa*, id eſt, negans. Cajus leg. 237 de verb. ſignificat. *Duobus verbis negativis.*

¶ Negatōrius, *a, um*, idem; ut, *Actio negatoria*, leg. 5 & 6 § ult. ff. ſi uſusfr. pet. leg. 2 & 4 § 1 ſi ſerv. vind. Eam Iuſtinianus in § 2 Inſt. de action. vocat *negativam.*

¶ Negĭto, *are*, frequent. *Abnuere, negitare*, Plaut. Merc. prol. v. 50. Conf. Baech. 5, 2, 76. Et, *Ne fieri negites, quæ dicam, poſſe*, Lucret. 4, 911. Idem verbum ex MS. Pariſ. S. Victoris vindicatur Cic. Acad. Qu. 4, 22 *Quam multos annos eſſe negitaviſſet*, al. *negaviſſet.* Adde Salluſt. Iug. c. 12.

¶ Negŭmo, *are*, antique pro *Negare*, Feſt. vide Lauremb. Antiqu. p. 293.

Compoſita:

¶ Abnĕgo, *avi, atum, are*, renuere, recuſare, verleugnen, abſagen, abſchlagen. Horat. 1 od. 35, 22 *Nec comitem abnegat*, er gehet mit. Virg. Æn. 7, 423 *Rex tibi conjugium & quæſitas ſanguine dotes Abnegat.*

¶ Abnĕgans, *tis.* Vulg. 2 Tim. 3, 5 *Virtutem pietatis abnegantes.* Et Tit. 2, 12 *Abnegantes impietatem & ſecularia.*

¶ Abnegatio, *onis*, f. die verleugnung. Arnob. 1 p. 18 *Abnegatio refutatoris increduli.*

¶ Abnegator, *ōris*, m. qui abnegat. Tertull. de Fuga in perſecut. c. 12 *Quis talem abnegatorem ſpernat?*

¶ Abnegatīvus, *a, um*, idem. Diomed. lib. 2 *Duæ abnegativæ unam affirmationem faciunt.*

¶ Adnegatus, *a, um*, idem ac *Negatus*, verſagt. Vlpian. l. 3 de in litem jur. *Pecunia ei depoſita adnegatu eſt*, man hat ihm nein davor geſagt, man hat es ihm geleugnet.

¶ Denĕgo, *are*, idem propemodum, quod ſimplex, vel quod *Abnegare*. Ter. And. 1, 5, 6 *Quid Chremes, quid denegarat, ſe commiſſurum gnatam ſuam uxorem.* Et, *Auxilium aliqui denegare*, Hirt. Bell. Gall. 8, 45. *Denegare naturæ omnia jucunda*, alle luſt verhalten und entziehen, Cic. Verr. 5, 11.

¶ Denegatus, *a, um*, verſagt, abgeſchlagen, entzogen. Colum. præf. lib. 1 *A natura ſexum viris denegatum mentiri.*

¶ Denegatio, *ōnis*, f. die verweigerung, abſchlägliche antwort. Petron. P. : p. 44 *Denegatione ardentior factus me quoque ſequebatur.*

¶ Pernĕgo, *āre*, omnino, vel conſtanter negare, ſchlechterdings nein zu einem dinge ſagen. Ter. in prologo Eun. v. 34 *Sed eas fabulas faſtas prius latinas, id vero pernegat.*

¶ Pernegatio, *onis*, f. die gänzliche leugnung. ICt. in Dig.

¶ Subnĕgo, *āre*, nonnihil negare, zum theil abſagen, abſchlagen. Cic. fam. 7, 19 *Quod præſenti tibi prope ſubnegarem, non tribuerem certe, id abſenti debere non potui.*

Negotium, negotiari cum derivatis, vide infra *Otium.*

NEHALENNIA, *æ*, f. Dea navigantium. Servatius Gallæus Diſſert. de Sibyllis, derivat a vocabulo ſive Hebræo ſive Phœnicio חנה, eo quod *commode & leniter deducere* naves & merces credita. Sed rectius forte Io. Georgius Keyslerus e veteri Germanorum lingua nomen hujus Deæ repetit, quibus *Neha* nympham olim ſignificavit. Eſt illius erudita de Nehalennia numine veterum Walachrorum diſſertatio in ſelectis antiquitatibus Septentr. & Celt.

NEITH, id eſt, Miſerva, Ægyptiorum lingua, Arnob. 4 p. 137.

NĔLEVS, *ei*, m. Νηλεύς, Neptuni filius fuit ex Tyro nymphâ filia Salmonei regis: cujus duodecim filios præter Neſtorem Hercules occidit, totamque ejus domum, patriamque evertit. Ovid. Met. 2, 690 *Paſcua Neki.*

¶ Nelĕius, & Nelēius, *a, um*, adject. Ovid. Met. 6, 418 *Et Nelea Pylos* Idem Met. 12, 558 *Nelei ſanguinis auctor.* Idem Heroid. epiſt. 1, 63 *Nos Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arva.*

¶ Nelĭdes, *æ*, m. patronym. Idem Ovid. Metam. 12, 553 *Bis ſex Nelidæ fuimus conſpecta juventus.*

Nema, vide paullo poſt *Neo.*

NĔMAVSVS, *i*, f. urbs Galliæ Narbonenſis trans Rhodanum, hodie *Niſmes*, Amphitheatrum Romanum ad noſtra tempora conſervans. v. Lipſium de Amphitheatro. Plinio 3, 4 *Nemauſum*, neutro genere eſt. Conf. Auſon. Vrb. 13, 33.

¶ Nemauſenſis, adj. Plin. ibidem cap. extremo: *Nemauſenſibus attributa oppida.*

¶ Nemauſĭcus, *a, um*, idem. Theodulfus lib. 1 Carm. v. 131 *Inde Nemauſiacas ſenſim properamus ad arces.*

NĔMĔA, *æ*, & Nemēe, es, f. oppidum Argeæ, ſeu Argolidis, juxta quod ſilva ejusdem nominis, in qua Hercules leonem miræ magnitudinis confecit. In cujus rei memoriam poſtea ſacra inibi Herculi & ludi inſtituti. v. Plin. 4, 6, & Virg. Æn. 8, 295. Conf. Cellar. Geogr. Ant. L. 2 c. 13 p. 989.

¶ Nemēæus, & Nemæus, *a, um*, adject. ut, *Leo Nemeæus*, quem Hercules occidit, de quo Hyginus fab. 30. *Nemæum vellus*, Ovid. Met. 9, 235.

NEMESIĀNVS, *i*, m. (Aurel. Olympius) poëta Carthaginienſis; ſcripſit Cynegeticon & eclogas.

NĔMĔSIS, *is*, f. Νέμεσις, indignatio, Jovis filia Euripidi, dea ulciſcens immoderatos & inſolentes: unde ejus iram deprecabantur, qui loquebantur de ſe. Vide Callimachum Hymno in Cererem v. 56. Euripidem Phœniſſis v. 189, itemque Auſonium Eidyll. 5, 66; & 8, 40. Dicta eſt a νεμεσάω *ſuccenſeo*, ſeu a νέμω, quod bona & mala diſtribuat. Dicta fuit & *Adraſtea*, ab *Adraſto* rege, qui primus ei templum poſuit, & *Rhamnuſia* a *Rhamnunte*, oppido Aliæ, in quo templum habuit: itemque *Leda*, Lactant. 1, 21. vid. Græv. Lect. Heſiod. p. 77 ſq. Spanhem. ad Callim. in Dian. v. 232. Brouckh. ad Tibull. 1, 6, 34 p. 119 ſq. ¶ 2. *Nemeſis* amica formoſa Tibulli, de qua Martial. 8 epigr. 73, & ipſe Tibullus 2 eleg. 3.

¶ Nemeſiaci, in Cod. Theodoſ. 14, 7, 2, conjunguntur cum ſignifers & Canrabrariis. Superſtitioſi homines fuerunt, & vani in primis divinatores. Colligit hoc Iac. Gothofredus ad l. c. præſertim ex Commodiano, qui p. 24 edit. Schurzfl. *de Nemeſiacis vanis* dictorum ſe profiteretur, ac deinde vanos homines commemorat, qui ſimulacra geſtent Deorum, ac divinare aliis audeant, cum ſibi nesciant &c.

Nemeſtrinus, vide in *Nemus.*

NĔMĔTES, *um*, m. pl. populi Germaniæ ad Rhenum, ab urbe *Nemeta*, quæ & *Noviomagus Nemetum*, vel *Nemetum Auguſta*, Speyer. Meminit Nemetum Cæſ. B. G. 1, 52; ubi Paraphr. Gr. Νεμῆται. & Plin. 4, 17.

¶ Nemeturicus, *a, um*, adject. ut, *Pix Nemeturica*, de qua Colum. 12, 22 & 24.

NĔMO, *inis*, c. quaſi *ne homo* quidem, niemand. *Nemo hominum*, Ter. Eun. 4, 6, 19. Et Cic. Att. 8, 2 *Neminem omnium hominum pluris facio.* Et, *Nemo quisquam*, Ter. Hec. 1, 1, 10. *Neminem eorum per Italiam ire licituros*, Liv. 42, 36; i. e. non licituros, quemquam eorum per Italiam ire. v. Drakenb. *Nemo de, e, ex nobis, noſtris. Nemo de tanto populo, Nemo ex hoc numero*, Virg. Æn. 5, 305 &c. Sic enim cum præpoſitionibus illis effertur. *Nemo mortalium omnibus horis ſapit*, Plin. 7, 40. *Vitiis nemo ſine naſcitur*, Horat. 1 ſat. 3, 68. *Nemo non*, iedermann; *Nemo non Atticum magno in periculo fore putavit*, Nepos 25, 10, 1. Et Cic. de Amic. c. 26 *Aperte adulantem nemo non videt.* Sed *Non nemo* eſt aliquis, iemand, etwa einer. Id. Cic. pro Murena c. 39 *Non nemo etiam in illo ſacrario reip. in ipſa, inquam, curia non nemo hoſtis eſt.* ¶ 2. Vſurpatur aliquando adjective, pro *nullus*, keiner. Ita Ter. Eun. 3, 5 pr. *Nemo homo eſt.* Cic. fam. 13, 55 *Ut hominem neminem pluris faciam.* Sic Liv. 2, 6 *quia nemo unus ſatis dignus regno viſus ſit.* Id. 9, 16 *nemo unus erat vir, quo magis inmixa res Romana ſtaret. Auctorem neminem unum ſequar*, Plin. 3, 1. Et, *Diem neminem*, id eſt, nullum, Prudentius Romano v. 744.

Nemoralis, nemorenſis, &c. vide paullo poſt *Nemus.*

NĔMOSSVS, *i*, f. metropolis Arvernorum, Lucan. 1, 419.

NEMPE, nimirum, adverb. confirmandi, nemlich, quod cum interrogatione quandoque, interdum ſine interrogatione ponitur. Cum interrogatione: ut Cic. Tuſc. 5, 5 *Nempe negas, ad beate vivendum ſatis eſſe virtutem?* ſo ſagſt du nun, daß ꝛc. Sine interrogatione: Ter. Andr. 2, 3, 13 *Nempe hoc ſic eſſe opinor dicturum patrem*, ich denke, der vater wird wol alſo ſagen ꝛc. ¶ 2. Elegantiſſime autem interrogationibus cum reſponſione ſine interrogatione ponitur. Cic. Phil. 1, 7 *Pompeji conſulatus, in quibus actis conſiſtit? nempe in legibus*, nicht ſo? in den geſetzen? Ter. Andr. 3, 5, 11 *Expedies? nempe ut modo*, nicht ſo? wie allererſt? Vid. Valla 2, 22. ¶ 3. Eleganter etiam cum *ergo* jungitur. Ter. Andr. 1, 2, 21 *S. Nempe ergo aperte vis, quæ reſtant, me loqui*, du wilt alſo ꝛc. *D. Sane quidem.* Reſp. allerdings. ¶ 4. Interdum hæc particula, non minus ac ἦ ſcilicet, ſimpliciter ad conſenſum declarandum pertinet. v. g. Terent. Andr. 5, 4, 47, ubi *nempe* & *ſcilicet* ſignificant idem fere quod Germanorum, das verſtehet ſich, ich bins zufrieden.

NĔMVS, *ŏris*, n. a νέμω, *paſco*, ſilva eſt amœna, ein luſtwald, ſpatier-wald. Differt a *ſilva*, quæ cædua eſt: a *luco*, qui eſt religioſus: a *ſaltu*, in quo jumenta paſcuntur, Valla auctore. Vide de ſingulis ſuis locis. Servio auctore ad Virg. Æn. 1, 314 *Nemus eſt compoſita multitudo arborum. Nemus opacum, umbroſum, arduum, argutum*, poëtarum epitheta ſunt. *Nemus omne virebit*, Virgil. eclog. 7, 59. Ovid. A. A. 3, 689 *Silva nemus non alta facit.* ¶ 2. *Nemus* proprie dictum fuiſſe Dianæ Aricinæ templum, docet Salmaſ. ad Solin. p. 48. Add. Harduin. ad Plin. 35, 7 f. 33 extr. Quin ¶ 4. Vrbem adjacentem *Nemus* dictam norandum. vid. Vlit. ad Grat. 484. ¶ 5. Pro incolis f. feris, vid. Burm. ad Val. Fl. 3, 531.

¶ Nemōrōſus, *a, um*, waldicht, holzicht, mit bäumen bewachſen: ut, *Colles, montes nemoroſi*, Ovid. Art. Am. 3, 427. conf. Plin. 35, 11. *Nemoroſæ ſilvæ*, Ovid. Met. 10, 687. ¶ 2. *Nemoroſus* & *numeroſus* in MSS. ſæpe confunduntur. Drakenb. ad Sil. 4, 60.

¶ Nemŏralis, *e*, idem. *Templum nemorale Dianæ*, Ovid. de Art. am. 1, 259. *Umbræ nemorales*, Idem Amor. 3, 1, 5. Et Avienus Orbis deſcript. v. 936 *Vellera per ſilvas Seres nemoralia carpunt.*

¶ Nemŏrenſis, *e*, idem; ut, *Mel nemorenſe*, Colum. 9, 4, waldhonig, quod in nemoribus apes conficiunt. *Rex nemorenſis.* Suet. Cal. c. 35, i. e. facerdos Dianæ Aricinæ in *Nemore*, ubi vid. n. 2. conf. Properr. 3, 21, 30.

¶ Nemoricultrix, *cis*, f. Phædr. 2, 4, 3 *Sus nemoricultrix fœtum ad imam poſuerat.*

¶ Nemorivăgus, *a, um*, im walde herumlauffend; ut, *Aper nemorivagus*, Catull. carm. 64, 72.

¶ Nemeſtrīnus, *i*, m. Deus nemorum, der wald-gott, Arnob. lib. 4 p. 131. conf. Voſſ. de Idolol 2, 62.

NĒNIA, *æ*, quam per diphthongum *Nænia* Feſtus ſcribit, alii vocali ſimplice: eſt cantio funebris, quæ in laudes defunctorum a præficis ad tibias canebatur, ein trauer-lied, klag-lied, leich-geſang. Græci ᾠδὴν ἐπικήδειον vocarunt ejusmodi carmen & νῆνιν, unde *nenia* eſt. Cic. de L. L. 2, 24 *Honoratorum virorum laudes in concione memorentur: easque etiam cantus ad tibiam perſequatur, cui nomen* NENIÆ: *quo vocabulo etiam a Graccho cantus lugebres nominantur.* Suet. Aug. c. 100 *Canentibus neniam principum liberis.* Quinctil. 8, 2 p. 671 *Carmen funebre proprie nenia.* vid. Almelov. h. l. Apud Sidonium 7 epiſt. 17 *Nenia ſepuleralis*, eſt carmen ſepulcro inſcriptum, die grabſchrifft. *Neniam dicere*, Plaut. Truc. 2, 1, 3 zu grabe ſingen. Vet. Gloſſ. *Nenia, ἐπικήδειος ᾠδή.* ¶ 2. *Nenia* nutricum cantio dicitur, qua pueris inducunt ſomnos, ſubinde repetendo *Lalla, Lalla*: Arnob. lib. 7 *Vt ſomno occupari poſſint, lenes audiendæ ſunt neniæ.* ¶ 3. *Nenia* dicitur omne dictum vulgatum & nugatorium, findereyn, poſſen. Sic Horatius illum verſum: *Rex eris, ſi recte facies*, vocat *puerorum neniam* 1 epiſt. 1, 62. v. Scalig. Conjectan. p. 142 & 143, item Lect. Auſon. 2, 1. Phædrus 3, 1, 10 de ſcriptis nullius momenti: *Legesne potius viles nenias?* Hieronymus epiſt. ad Ripariam, adv. Vigilantium, extr. *Si volueris longiorem nos adverſum eum ſcribere librum, mitte nenias illius & ineptias.* Paucis verſibus ante ſimiliter *Cantilenas* per contemtum vocat: *Si librorum*, inquit, *ipſius ad nos voluiſſes mittere cantilenas.* Prudenr. Paſſione Laurentii v. 513 *Quicquid Quiritum ſueverat Ornare nenias Numæ.* Vbi *Nenias* vocat ridicula illa a Numa conficta numina, ſive idola. Paullo ante v. 496 *Nugas* appellarat. Et obſervar Scaliger, *Nugas* proprie appellaras, quæ in mortuorum laudem canebantur; quæ *naniæ* erant; vide ipſum Conjectanels Varronianis d. l. Sed apud Ovidium A. A. 2, 102 *Nenia Marſa* eſt carmen magicum.

¶ Nenior vel Nænior, *ari*, i. e. lamentari, vana loqui, Cathol.

NĒNŸ, antique pro *non*, nicht. Apud Nonium 2, 580 Lucilius: *Nenu moleſtum eſt.* Et Varro: *Si hodie nenu venis.* Sic & Lucret. 4, 716 *Nenu queunt rapidi contra conſtare leones.* Ira etiam 3, 200.

NEO, *nēvi, nētum, nēre*, νέειν, eſt lanam torquendo in fila ducere, ſpinnen. Ovid. de medicamine faciei v. 14 *Aſſiduo durum pollice vebat opus.* Albin. ad Liv. 164 *Hanc lucem celeri turbine Parca neat.* In tertia Tibullus hoc verbo uſus eſt lib. 3 eleg. 3, cum ait v. 36 *Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt*: Vbi *neunt* pro *nent* poſitum eſt. Sed quæ ratio ira flectendi? Joſephus Scalig. ad eum tum eſt. Sed quæ ratio ira flectendi? Joſephus Scalig. ad eum tum eſt. Tibulli locum ita commentatus: Neunt *non a* Neo, *ſed a* Neeo, *ut* Abnueo *Ennius: Certare abnueo, metuo legionibus labem. Et quamvis ſic ſecundæ conjugationis videatur, tamen abnueo non facit abnuent, ut ducent, ſed abnueunt. Sic hic neunt, non nent. Hic Grammatiſta volui eſſe, quia hoc non eſt in aliis ſcriptoribus vulgare.* Hæc ille. Verum neſcio an hac via res accurate procedat. Nam ſi exemplum verbi *abnueo* hic valere patimur, non paucioribus ſyllabis efferri deber tertia pluralis, quam prima ſingularis. Vt ergo ab *abnueo* eſt *abnueunt*, ſic a *neeo* flectendum erat tribus ſyllabis *neeunt*,

non

non duabus, *neunt*. Quod si sic dicamus potius: ut quarta nominum declinatio contractio quædam est secundæ, (ex *fructuis* enim factum apparet *fructûs*:) Ita secundam verborum conjugationem esse contractionem tertiæ: Veteres igitur *doceis, doceunt*, dixisse, pro quibus postea *doces, docent*, obtinuerit. Quamobrem similiter a *neo* (non ut Scaliger a *neeo*,) dictum olim *neunt*, quod retinuit Tibullus, ut a *queo* est queunt &c. Quin totam hanc disputationem evertit Heinsiana emendatio, Brouckhuisio, probata qui pro *neunt, canunt* reponit. ¶ 2. *Nevi* a *neo* dixere Ovidius, Silius, alii. Iste Fast. 2, 771 *Stamina nevit*: hic (Silius) 7, 81 *Quod nostræ nevere manus, venerabile donum*. ¶ 3. Passive Plinius extulit 33, 3 de auro loquens: *Netur & texitur*, inquit, *lanæ modo*.

¶ Nens, *tis*. Tibull. 1, 7, 1 *Parcæ fatalia nentes Stamina*. Iustin. 1, 3, 2 de Sardanapalo: *Invenit eum inter scortorum greges purpuram colo nentem*, i. e. lanam purpura sive murice infectam.

¶ Netus, *a, um*, gesponnen; ut, *Lana neta*, Ulpian. l. 70 ff. de legatis 3. Hinc & Corippus de laudibus Iustiniani Aug. 1, 15 *Iustinianorum series ubi tota laborum Neto auro insignita fuit, gemmisque corusca*. Ita legi is locus debet, ubi vulgo, *necto auro*, editum est: Voss. de Analog. 3, 24 p. 89.

¶ Netus, *ûs*, m. subst. filamen, das gespinst. Mart. Capella lib. 2 p. 28 *Ex candentis byssi netibus*.

¶ Netrix & Netrina auctoritate adhuc carent.

¶ Nema, *ătis*, n. νῆμα, filum, stamen, ein faden, ein gespinst; ut, *Nema sericum*, L. *interdum* 6 § *species* 7 ff. de publican. vid. Salmas. de Pallio p. 225.

¶ Nēmen, *ĭnis*, n. idem, in antiqu. Inscript.

Composita:

¶ Perneo, *ēre*, abspinnen. Martial. 1 epigr. 89 *Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos*.

¶ Pernētus, *a, um*, abgesponnen. Sidon. Apollin. carm. 15, 167 *Quam cernas Parcarum vellere in ipso Nondum pernetam fato præstare salutem*.

¶ Renco, *ēre*, von neuen spinnen. Incertus Autor ad Liviam Aug. de morte Drusi Neronis v. 444 *Stant rata non ulla fila renenda manu*.

NEŌBŪLE, *es*, f. Lycambis Thebani filia, cujus patrem ob negatam filiam insectatus est jambis suis Archilochus. Conf. Horat. 3 od. 12.

NEŎCÆSĂRIA, *æ*, f. urbs Cappadociæ ad Lycum fluv. Plin. 6, 3. Erat Ponti Polemoniaci metropolis, quo nomine de ea Spanh. de usu & præstant. numis. diss. 9 p. 600.

NEOCLES, *i*, m. philosophus Atheniensis, frater Epicuri, vid. Laert. Patrem Epicuri facit Cic. de Nat. D. 1, 26. ¶ 2. Alius Themistoclis pater, de quo Ælianus V. H. 2, 12. Hinc

¶ Neoclīdes, *æ*, m. Neoclis filius, Themistocles, Ovid. Pont. 1, 3, 69.

NEOCŎRUS, *i*, m. νεωκόρος larine, æditus, ein kirchner, küster. *Neocori, aut præpositi templis*, Firmic. 3, 7. conf. 4, 7. ¶ 2. Sed augustius aliquid habet νεωκόρων dignitas in nummis passim tributa urbibus, de qua nummariæ rei scriptores.

NEŎMĒNIA, νεομηνία, der neumond. vid. Isidor. 6, 8. Prov. *Ad neomenias latinas*, i. e. nunquam, Hieron. Latini neomeniis carent. v. Novarini Adag. Eccl. T. 2 p. 446. Adde Tertull. de Idol. c. 14; & adv. Marc. 1, 20.

NEŎPHЎTUS, *i*, m. νεόφυτος, novellus, ein neuling, quasi νέον φυτὸν, *novum germen*. Vulg. Interpr. 1 Tim. 3, 6 de eo, qui nuper ad fidem accessit, quasi nuper insitus. Conf. Isidor. 7, 4; Tertull. de Præscript. c. 41: & adv. Marc. 1, 20.

NEOSSOTRŎPHĒUM, *i*, νεοσσοτροφεῖον, palustris locus pro grege anatium, vulgo legunt apud Varron. R. R. 3, 11. Rectius *Nessotrophium*, de quo postea.

NEOPTŎLĔMUS, *i*, m. Νεοπτόλεμος, novus miles; cognomen Pyrrhi Achillis filii. ¶ 2. *Neoptolemi*, vel *Neoptolemia vindicta*, (νεοπτολέμειος τίσις) ubi quis idem patitur, quod in alios fecit. Siquidem Neoptolemus, Achillis filius, qui Priamum in ipsis palatii focis occiderat, ipse vicissim apud Delphos ad Apollinis aram interfectus est. v. Chil. ¶ 3. *Neoptolemus*, rex Molossorum, pater Olympiadis, quæ genuit Alexandrum M. Iustin. 7, 6, 10. ¶ 4. Alius socius Eumenis, de quo Iustin. 13, 6, 15, & Nepos 18, 4, 1. ¶ 5. Fuit & isto nomine Tragœdus, de quo Suet. Calig c. 107, ubi Torrent. videri potest.

NEOTĔRĬCUS, *a, um*, νεωτερικός, recentior, neu, heutig. Aur. Victor de Orig. Gent. Rom. pr. *Ut quisquam neotericorum asseveravit*. Et Claudian. Mamert. de Anima 1, 3 *Neotericus scriptor*.

¶ Neoterice, adv. idem. Ascon. Pedian. in Divin. Cic. *Hoc leviter a Cicerone dictum & neoterice putant*.

NĔPA, *æ*, masc. veteribus Latinis cancrum significavit, qua significatione est apud Plautum Casin. 2, 8, 7. *Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam*, ich will einen krebsgang gehen. Sed cancrum plane negat esse *nepam* Bochartus Hieroz. 2, 4, 29. Ac de Plauti loco quidem facile assentiar. Sed nimis apertus videtur alter Sammo. 199 *Viventisque nepæ lumen gestetur amicum*, h. e. oculi cancri. ¶ 2. Certum quidem *Scorpium* esse *nepam*, ein scorpion, Cic. de fin. 5, 15 *Cornibus uti videmus boves, nepas aculeis*. ¶ 3. Præsertim ita vocarunt signum cæleste *Scorpii*. Cic. de Nat. Deor. 2, 42 *Pectusque nepai*. Manil. 2, 32, & 4, 356, & ad h. l. Ios. Scaliger p. 299. Columella 10, 57 it. 11, 2 *Pridie Non. Maj. Nepa medius occidit*. Ubi adeo masculino genere adhibetur, uti Virgilius *cæcos talpas* & *timidos damas* dixit. An cum feminino junctum reperiatur, nondum constat.

NEPENTHES, *is*, n. Νηπενθὲς, a πένθος, *luctus*, dictum medicamentum Homericum, *oblivionem tristitiæ veniamque afferens, & ab Helena utique mortalibus omnium propinandum*, ut Plinii verbis utamur 25, 2. Scilicet apud Homerum Od. δ, 219. Helena, ut convivas exhilaret, infundit poculo φάρμακον Νηπενθές τ' ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων, i. e. *medicamentum luctui & bili adversum, malorumque oblivione n inducens omnium*. Hic versus miris eruditorum concertationibus occasionem dedit, de quibus Fabric. B. G. l. 2 c. 6 § 13. Simplicissimum videtur, aut vinum ipsum intelligere, *amara curarum eluere efficax* (Horat. Od. 4, 12, 19) aut cum Macrobio Sat. 7, 9 *Narrandi opportunitatem, quæ hospitem mœroris oblitum flexit ad gaudium*. Sed prior intellectus eo quod simplicior, videtur verior.

NEPETE, Italiæ oppidum Sutrio vicinum, Liv. 6, 9. Inde

¶ Nepesini, Liv. 6, 10.

NĔPĔTA, *æ*, f. herba pulegium agreste, secunda species calaminthæ: v. *Calamintha*, wilder polen, bergmünz, katzenmünz. v. Plin. 20, 14; Columell. 5, 7; Macer 1, 15; & Seren. v. 420 & 503.

NĒPHĀLIA, *orum*, νηφάλια, sobria festa, in quibus non libabatur vinum, sed aqua melle diluta, & quidem in honorem Mnemosynæ, Auroræ, Solis, Lunæ, Nympharum, Veneris & Uraniæ, ein panquet ohne wein. vid. Suid. Iul. Pollux 6, 3; & Athen. 15, 20. Conf. Cæl. Rhodig. 7, 16.

NĔPHĔLE, *es*, f. uxor Athamantis, mater Phryxi & Helles. Hinc

¶ Nephelēis, *ĭdos*, f. Helle dicitur Ovid. Met. 11, 296; & Auson. Eidyll. 3, 187.

¶ Nephelæus, *a, um*, adj. ut, *Pecus Nephelæum*, aries, qui Phryxum & Hellen per mare vexit, Valer. Flacc. 1, 56.

¶ Nephelion, *i*, n. νεφέλιον, eadem herba, quæ personacia, kletten, Apul. de Herb. c. 36.

NEPHRĪTIS, *ĭdis*, f. νεφρῖτις, renum dolor, nierenweh, lendenweh, colick. v. Cæl. Rhodig. 4, 20; & Isidor. 4, 7.

¶ Nephritĭcus, *a, um*, νεφριτικός, renum morbo laborans, nierensüchtig.

NĔPOS, *ōtis*, m. ex filio filiave natus, ein sohns-kind, tochter-kind, enckel. Germanorum enckel, ab ἔγγονος esse, quidam putant: Sicuti latinum Nepos etymologi deducunt a græco νέπος, νέποδος, qua voce nepotes interdum significari, docebit post alios Casaubon c. 28 Lect. Theocrit. p. 127. Ac proferuntur in hanc sententiam tres præcipue loci; unus Theocriti Idyll. 17, 25; alter Apollonii lib. 4 haud procul a fine: tertius Callimachi, quem servavit Pindari Scholiastes ad Isthm. β ὁ γὰρ ἐργάτιν τρέφω τὴν μοῦσαν, ὡς ὁ Κεῖος, Ὑλλίχου νέπους. Est hoc fragmentum inter Bentlejana 77, ubi etiam explicatur. ¶ 2. Fuit autem olim *Nepos* generis communis, ut intelligis ex versu Ennii, quem profert Nonius Marcellus 3, 147 *Ilia dia nepos, quas ærumnas tetulisti*. Postea, *ut neptis dicamus, in jure est propter discretionem successionis admissum*: Isidor. 9, 5. ¶ 3. Porro, tametsi *Nepos* proprie filii filiæve, uti diximus, natus est: aliquando tamen latius extenditur vocabulum. Sic frequenter apud ICtos *Nepotes ex fratre*: *nepotes ex sorore* reperiuntur. Sed alii auctores *fratris, sororis filios* nuncupant: ut Nepos; & Tacitus de Germania c. 20. Cum Iureconsultis tamen locutus est Ovidius de Ponto 3, 3, 62 *Cæsar ab Ænea qui tibi fratre nepos*. Sic Ambrosius Lothum vocat nepotem Abrahami Off. 1, 24. Et apud Petrum Blesensem epist. 131 *nepos* & *avunculus* relata sunt. Plura de hac significatione Facciolatus singulari disputatione, seu Epistola 6, p. 413. conf. Menagiana T. 4, p. 167 sqq. & Duker. ad Liv. Epit. 116. ¶ 4. *Nepos*, id est, luxuriosus, prodigus, dissolutus, perditus, ein verschwender, durchbringer. Cic. Catil. 2, 4 *Quis ganeo? quis nepos? quis adulter?* Horat. epod. 1, 32 *Haud paravero, Quod, aut avarus ut Chremes, terra premam, Discinctus aut perdam ut nepos*. Lactant. 3, 22 *Viri, qui multas mulieres habent, nihil aliud dici possunt, quam luxuriosi atque nepotes*. vide Casaub. ad Persium Commentar. p. 508. Fuit autem fortasse quis ex Nepotum gente, (qua & Cornelius Nepos, nobilis ille historicus oriundus, v. supra *Cornelius*); cujus perdita & dissoluta vita occasionem proverbio dedit. Sic & *Catones* dicti omnes sancti & serii viri a Catone Censore, qui talis. Aliter tamen Paulus Festi epitomator: *Nepotes luxuriosæ vitæ homines appellati, quod non magis his rei suæ familiaris cura est, quam iis, quibus pater avusque vivunt*. Cum quo & facit magnus Casaubonus ad Persii sat. 6. Sen. epist. 95 *In Rhetorum ac Philosophorum scholis solitudo est: at quam celebres culinæ sunt, quanta circa nepotum focos juventus premit?* ¶ 5. *Nepotes* in vite, unnütze schößlinge; ut, *Nepotibus liberare palmites*, Colum. 4, 10 & 24. *Pampinus cum excrevit, nepotibus orbandus est*, Id. 4, 28. conf. 3, 6.

¶ Nĕpōtulus, *i*, m. dimin. Plaut. Mil. 5, 20 & 28 *Venereus nepotulus*, ein jungfern-knecht.

¶ Neptis, *is*, f. eine neffe, encklin. *Neptis ex aliquo*, Nepos 25, 9, 4.

¶ Neptĭcŭla, *æ*, f. dimin. Symmach. 6 epist. 32 *Nepticulæ meæ Gallæ infirmitas*.

¶ Nepōtīnus, *a, um*, schwelgerisch; ut, *Nepotini sumtus*, i. e. profusi, immodici, quales luxuriosorum sunt. Suet. Calig. c. 37.

¶ Nepotālis, *e*, idem. Ammian. 31, 13 *In nepotali mensa ludicris concrepantibus diu discumbens*. Apul. 2 Met. *Nepotalis luxus*.

¶ Nĕpōtor, *ari*, prodige & luxuriose vivere, schlemmen, prassen. Sen. de Benef. 1, 15 *Veto liberalitatem nepotari*, i. e. profundere, dilapidare. Tertull. Apolog. c. 46 *Aristippus in purpura nepotatur*.

¶ Nĕpōtātus, *ûs*, m. ipsa actio, die schwelgerey. Vet. Glossæ; *Nepotatus*, ἀσωτία. Adde Plin. 14, 4 extr.

¶ Pronĕpos, *ōtis*, m. & Proneptis, *is*, f. nepotis filius, filia, des sohns oder tochter enckel, urenckel, Cic. Phil. 13, 7. Et, *Proneptis*, apud Pers. sat. 6, 53. Seneca Ludo de Morte Claudii p. 854 ex persona Divi Augusti: *Hanc mihi gratiam retulit, ut duas Iulias proneptes meas occideret: unum abnepotem L. Silanum*.

¶ Abnĕpos, *otis*, m klein neffe, pronepotis filius: Seneca de Morte Claudii, verbis jam indicatis; & Suet. Tib. c. 3.

¶ Abneptis, *is*, f. klein niftel, kindes-kindes-kindes-kind. Suet. Ner. c. 35. Gajus l. 3 ff. de grad. & affinit.

¶ Adnĕpos, *otis*, m. abnepotis filius. vide multas Inscript. Gruteri p. 253 n. 3 p. 262 n. 4, 5, 6 p. 263 n 8, & p. 268 seqq. Adde Inscript. apud Fabret. p. 331.

¶ Adneptis, *is*, f. abnepotis filia. Gajus π. 39 t. 10 l. 1 § 7 & l. 10 § 16.

¶ Trinĕ-

¶ Trinĕpos, *ōtis*, m. urneſſt. Lege 10 § 9 Dig. de in jus vocando, *ultra trinepotem.*

¶ Trineptis, *is*, f. urnifftel, apud ICt.

NEPTVNVS, *i*, m. Opis & Saturni filius, maris Deus, der meergott, a *nando* dictus, auctore Cicerone de Nat. D. 2, 26. Sed Scaliger pater lib. de Plantis ἀπὸ τῦ πίνειν deducit. Nam ut a *Verto*, *Vertumnus*: ita a πίνω *Neptunus* eſt. Varroni de L. L. 4, 10 a *nuptu*, i. e. opertione, quaſi *Nuptunus*: quod mare terras obnubat atque præcingat. conf. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 135. Sed Bochartus, lib. 4 Geogr. ſacræ, ſuſpicatur, nomen Neptuni deductum a verbo Ægyptio, νεφθυν, de quo Plutarchus in de Iſide & Oſir. Νέφθυν δὲ καλεῖσι τῆς γῆς τὰ ἔσχατα καὶ παράκτια, καὶ ψαύοντα τῆς θαλάσσης, i. e. *Nephthim vero appellant terræ extrema & promontoria, & quæ maria attingunt.* Inſignis oratio Neptuni eſt in Virg. Æn. 1, 129. *Neptunuspater* ut *Iovispater*, *Saturnuspater* &c. dictus eſt Gell. 5, 12. ¶ 2. *Neptunum* pro mari poni, haud eſt inſolitum. Sic *Neptunus Ægæus* eſt mare Ægæum, Virg. Æn. 3, 74. conf. Dempſter. in Roſin. p. 342 & 632. Reineſ. in Epiſt. p. 174 & 301. Sic apud Catullum carm. 32, 3 *Vterque Neptunus* ponitur pro mari infero ac ſupero. vid. Spanh. ad Ariſtoph. Plut. 396. ¶ 3. Pro piſcibus accipitur in illo Nævii apud Feſtum in *Coquus*: *Coquus edit Neptunum, Vxorem, Cererem.*

¶ Neptūnius, *a, um*, adject. ut, *Neptunia prata*, i. e. mare, Cic. in Arat. v. 129. Et, *Arva Neptunia*, Virg. Æn. 8, 695. *Neptunia Troja*, Idem Æn. 2, 625, quia Neptunus muros Trojanos condidit cum Apolline.

¶ Neptunia, *æ*, f. ſubſt. herba, polium, wilder roßmarin. v. Apul. de Herb. c. 57.

¶ Neptunālis, *e*, idem quod *Neptunius*; ut, *Neptunales ludi*, Tertull. de Spectac. c. 6. Et abſolute *Neptunalia*, Neptuni feriæ, Varr. de L. L. 5, 3. Auſon. de Feriis Lat. v. 19 *Aut duplicem cultum, quem Neptunalia dicunt.*

¶ Neptunine, *es*, f. patronym. i. e. Neptuni filia, Thetis, apud Catullum carm. 65, 28.

¶ Neptūnĭcŏla, *æ*, m. Silius 14, 444 *Et Neptunicolæ transverberat ora Telonis*, id eſt, mare vel inſulam inhabitantis. Poteſt etiam eſſe, qui Neptunum veneratur.

Nepurus, vide infra *Purus*, Nequa, *Qui.*

NĔQVĀLIA, detrimenta, apud Feſtum a *Nequam.*

NĔQVAM, m. indecl. ein liederlicher unnützer menſch. Vet. Gloſſ. Nequam, ἀχρεῖος. *Qui ne tanti quidem eſt, quam quod habetur minimi*, ut ait Feſtus. Ex *ne* & *quicquam* coactum eſſe *nequam*, Varro oſtendit de L. L. 9, 5. Priſcianus lib. 4 a *nequeo* deducit, quod nihil queat, nullique rei ſit aptus, vide Gell. 7, 11. *Servus nequam*, ein ſchalckknecht, Plaut. Caſ. 2, 3, 39. *Nequam atque improbus homo*, Cic. pro Cœlio c. 4, ein böſewicht. Homini *frugi* opponitur, cum v. g. Cicero Piſonem tum *frugi* appellatum prædicat. *Cum hominem invenire nequam neminem poſſes*, pro Fontejo c. 13. Levius hoc convicium fuiſſe, & ad homines ſibi potius quam aliis noxios pertinuiſſe, docet etiam Quint. 8, 3 p. 697. *Nec parricidam nequam dices hominem, nec deditum forte meretrici nefarium.* vid. Burm. ad h. l. Plur. Seneca de Conſt. Sap. c. 13 *Nequam mancipia vendentes.* In neutro genere Publius Syrus in Mimis: *Bonum quidem ſupprimitur; nequam exſtinguitur.* Colum. 3 10 extr. *Nequam vitis*, i. e. inutilis. Acerbus eſt ille Siculorum quorundam in Verrem prætorem ſuum jocus, quem refert Cic. in Verr. 1, 46. *Sacerdotem exſecrabantur, qui verrem tam nequam reliquiſſet.* Quod cum Quint. 6, 3 profert, adjicit, *quia Sacerdoti Verres ſucceſſerat.* Nimirum Sacerdotes Siculi porcos inprimis mactabant Cereri, in quibus vel primus hic porcus judicio Siculorum eſſe debebat. Compar. *Nequior*, *nequiſſimus*: Horat. 3 od. 6, 46 *Ætas parentum pejor avis tulit Nos nequiores &c.* Et, *Quid eſt nequius, aut turpius effœminato viro?* Cic. Tuſc. 3, 17. *Homo omnium nequiſſimus*, Idem ad Brutum fam. 11, 21 pr. *Omnium bipedum nequiſſimus*, Plin. 1 epiſt. 5, ein erßſchalck. ¶ 2. *Nequam hoſtus* Varr. R. R. 1, 24, 2; Ca. 6, 2, i. e. parcus & malignus proventus olei. Ita Col. 3, 10, 22 frugifero opponitur.

¶ Nequĭter, nequius, nequiſſime, adv. liederlich, ſchelmiſch; ut, *Turpiter & nequiter aliquid facere*, Cic. Tuſc. 3, 17. Prudent. Cathem. 2, 29 *Qui mane ſumtis nequiter Non erubeſcit poculis.* Liv. 41, 7 *Vtrum bellum ſuſceptum ſit nequius, an inconſultius geſtum, dici non poteſt.* Apul. Apol. p. 292 *Epiſtolæ perperam lectæ, & nequius interpretatæ.* Et Plin. 12, 25 *Nequiſſime gummi* (balſamum vitiatur) *quoniam inareſcit in manu inverſa, & in aqua ſidit*, (atque ita difficillime deprehenditur) der leichtfertigſte betrug gehet vor.

¶ Nequĭtia, *æ*, f. improbitas, malitia, fraus, ſchalckheit, büberey, böſheit, leichtfertigkeit. Phædrus 2, 7, 3 *Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.* Vlpian. l. 23 § 2 D. de Ædilitio edicto: *Capitalem fraudem admiſiſſe accepimus dolo malo & per nequitiam.* In Vet. Inſcriptione Hiſpan. OPVS PATERNVM NEQVITIA PVBLICANORVM ET MORTE VESPASIANI INTERRVPTVM, &c. CONFICI IVSSIT. *Feneſtram ad nequitiam patefacere*, Ter. Heaut. 3, 1, 72. *Officina nequitiæ & flagitiorum omnium domus*, Cic. pro Roſc. Am. c. 46, ein leichtfertig neſt, wo alle ſchelmſtücke ausgebrütet werden. ¶ 2. Item, libido, intemperantia, luxuria, geilheit. Ovid. Faſt. 1, 411 *Te quoque inextincta, Silene, libidinis urunt* (Najades) *Nequitia eſt, quæ te non finit eſſe ſenem.* Id. Her. 4, 17 *Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam.* Vide & Cic. Tuſc. 3, 8; Gell. 7, 11, & in eum Animadverſ. Phil. Caroli p. 369, & Terentii locum in *Nequities.* Sen. epiſt. 95 *Nondum in tantum nequitia proceſſerat.* NEQVITIA, i. e. luxuria, ut ex ſequentibus patet. ¶ 3. Aliquando laſciviam & petulantiam venuſtate quadam, & vernilitate conjunctam notat, muthwille, Barth. ad Claudian. p. 806. Vetus Gloſſ. ἀχρειότης, ἀχρειοσύνη: *Nequitia, Nugacitas.*

¶ Nequĭties, *ēi*, f. idem. Horat. 2 ſat. 2, 131 *Illum nequities expulit.* Et Ter. Adelph. 3, 3, 3 *Id miſero veſtat mihi mali, ſi illum poteſt, Qui alicui rei eſt, etiam ad nequitiam abducere*, verführen. Vbi Donatus: NEQVITIA *proprie libidinoſa inertia dicta eſt: quod nihil queat, nullique rei ſit: vel a non agendo.*

¶ Nequitiōſus, *a, um*, leichtfertig. Mantuan. de Contemptu mort. *Turpis ab his vitæ nequitioſus amor.*

¶ Nequĭto, *are*, & Nequĭtor, *ari*, i. e. nequam eſſe, ſchelmiſch handeln, Priſcian. lib. 8 p. 799.

Nequando, vide *Quando*, Nequaquam, *Qui*, Neque, *Ne*, Nequeo, *Queo*, Nequicquam, nequis, *Qui*, Nequiter, nequitia, *Nequam.*

NEQVINVM, *i*, n. oppidum in finibus Vmbrorum, vid. *Narnia.*

NĔREVS, duab. ſyllab. *Nerei*, Νηρεύς, Deus marinus, Oceani & Tethyos filius, ein meergott. Virg. Æn. 2, 419 *Imo Nereus ciet æquora ponto.*

¶ Nērēides, *um*, f. Νηρεΐδες, patronymicum, maris nymphæ, meerfräulein, nymphen; ut, *Æquoreæ Nereides*, Catull. de Nupt. Pel. & Thet. v. 15. *Nereides Nymphæque ſimul*, Ovid. Met. 14, 264. Singulariter Ovid. Met. 13, 858 vocandi caſu: *Nerei, te vereor &c.* conf. Ibid. v. 750. Ac in his quidem altera ab initio ſyllaba corripitur; ſed eadem interdum etiam producitur, ut Gr. Νηρηΐδες v. g. Ovid. Heroid. 5, 57. *Vtque celer venias, virides Nereidas oro.* Cæterum Nereides etiam belluæ ſunt marinæ, habentes ſpeciem aliquam conformem homini, Geſnerus ex Philoſtrato. An ſint usquam? diſputat Voëtius part. 1 Diſpp. Theolog. p. 742. Elegans eſt libellus Mich. Frid. Lochneri, Medici Norimbergenſis, Nerion, ſ. Rhododaphne veterum & recentiorum, quo Nerei & Nereidum mythologia &c. explicantur. Editus eſt 1716, 4to. ¶ 2. *Nereis*, filia Pyrrhi, Regis Epiri. Meminit Polyb. Ecl. Legat. 1.

¶ Nērīne, *es*, f. media longa. patronymicum aliud. Virg. ecl. 7, 37 *Nerine Galathea, thymo mihi dulcior Hyblæ.* Nemeſ. ecl. 4, 52 *Nerinas aquas* dixit pro marinis, ubi laudat Vlitius Auſon. Epiſt. 4, 53 *Nodoſas veſtes animantum Nerinorum.*

¶ Nērēĭus, *a, um*, adjectivum. Ovid. Met. 13, 162 *Præſcia venturi genitrix Nerëia leti*; i. e. Thetis. Et *Nereia turba*, i. e. nymphæ, Sil. 7, 416.

NERIENE, *es*, f. Martis uxor, Plaut. Truc. 2, 6, 34. v. & Coll. 13, 21.

NĒRIS, *idis*, f. montis Argivi nomen, Stat. Theb. 4, 47.

NĒRĪTA, *æ*, & Nerite, *es*, f. ex concharum eſt genere, eine art meerſchnecken. Plin. 9, 33, a νέω, *nato*, unde & *naticem* vertit Gaza, vide *Natex.*

NĒRĪTOS, *i*, m. mons Ithacæ & inſula ejusdem nominis in mari Ionio, Plin. 4, 12; & Virg. Æn. 3, 271. Et *Neritos ardua ſaxis.*

¶ Neritius, *a, um*, adject. ut, *Dux Neritius*, Vlyſſes, Ovid. Triſt. 1, 4, 57. *Neritia ratis*, qua vectus Vlyſſes, Idem Met. 14, 563. *Neritia proles*, Silius 2, 317, i. e. Saguntini, quia Nerito deducti coloni fuerant. vid. Drakenb.

NĒRIVM, *i*, n. νήριον, frutex eſt foliis quam amygdala longioribus, quem & *Rhododaphnen*, & *Rhododendron*, ῥοδοδάφνην & ῥοδόδενδρον, Græci vocant, Germani elander. vid. Plin. 24, 11. vid. Lochneri libellus laudatus nobis in *Nereides.*

NĔRO, *ōnis*, Νέρων: *Sabinum vocabulum eſt, quod virtutem & fortitudinem ſignificat. Itaque ex Claudiis, qui ex Sabinis oriundi fuerunt, qui erat egregia atque præſtanti fortitudine, NERO appellatus:* quod in poſteros cognomen deſcendit, ac interdum etiam prænominis vicem ſubit. vid. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 37. Sabini autem id nomen accepiſſe a Græcis videntur, qui vincula & firmamenta membrorum νεῦρα dicunt. Vide Gellium 13, 21, itemque Suet. Tib. c. 1, & ibi Caſaub. ¶ 2. Cognomine iſto tanquam proprio fere venit is, qui Claudio, quinto Imperatori Romano, ſucceſſit *Claudius Domitius Nero*, flagitioſiſſimus ac crudeliſſimus omnium Imperatorum Romanorum, cujus improbitatem Domitius pater tum ex ſuis, tum uxoris Agrippinæ moribus olim prædixerat, quemadmodum Xiphilinus ſcripſit, ἀδύνατον ἐστιν, ἄνδρα τινὰ ἀγαθὸν ἐκ τε ἐμοῦ καὶ τούτης γενηθῆναι, vel ut Suetonius c. 6 refert, *negabat Domitius, quidquam ex ſe & Agrippina, niſi deteſtabile & malo publico naſci potuiſſe.* ¶ 3. *Nero Calvus* Domitianus dictus ob crudelitatem: Iuvenal. ſat. 4, 38 *Et calvo ſerviret Roma Neroni.* Vbi *calvus* diſcriminis cauſſa additum.

¶ Nērōnēus, *a, um*, &

¶ Nērōniānus, *a, um*, adjectiva. *Quid thermis melius Neronianis?* Martial. 7 epigr. 33. Et Stat. 1 Silv. 5, 62 *Neronea lotus in unda.* De *Neroniano lapide* vid. Voſſ. Etym. p. 341. De *Neroniano dicto* Cic. de Orat. 2, 61.

NERVA, *æ*, m. cognomen fuit Romæ Liciniorum, Coccejorum, & Sylliorum; ductum a *nervis*, hoc eſt, a robore. ¶ 2. *Nerva* Coccejus, Rom. Imp. decimus tertius, Flavii Domitiani ſucceſſor diſſimillimus, de quo Eutrop. Aur. Victor in Cæſ. & Martial. 8 epigr. 70, & 11 epigr. 6. & Plinius, in panegyrico Trajani, quem Nerva adoptaverat.

NERVII, *orum*, m. pl. Galliæ Belgicæ populus ferociſimus; cum eo pugnavit Cæſar maximo totius exercitus diſcrimine, ut ipſe teſtatur B. Gall. 2, 27. Et, *Nimiumque rebellis Nervius*, Lucan. 1, 428 Circa *Tornacum* vel *Tournay* locant eos Geographi.

¶ Nervoſus, &c. vide in ſequenti *Nervus.*

NERVVS, *i*, m. νεῦρον, νεῦρα, a quo nomine *nervum*, latinum factum eſſe, Gellius 13, 21 oſtendit, eine ſpannader, oder ſennader, nerve. Latini veteres hoc nomine complexi ſunt totum illud genus vaſorum, quod ad ſenſum & motum in corporibus animalium adminiſtrandum factum; quodque medici in nervos proprie dictos ac muſculos dividunt. Præcipue tamen ad tendinoſos illos funiculos pertinet vox Latina, quibus robur ac vires animalium fere conſtant. *Nervi artus continentur*, Cic. Nat. D. 2, 23. *Nervorum valetudo*, Suet. Veſp. c. 7, wenn man contract iſt. *Nervorum labores* Vitruvius vocat 8, 3 *Namque ſulphuriofi fontes nervorum labores reficiunt.* Hoc qui laborant morbo, *Nervicos* idem appellavit eo ipſo loco paullo poſt: *Igitur*, inquit, *nervi inflatione turgentes, ex longitudine contrahuntur, & ita aut nervicos aut podagricos efficiunt homines.* ¶ 2. Et *Nervus*, plur. *nervi*, per metaphoram, robur ſignificant & vires, ſtärcke und krafft; ut, *Nervi belli pecuniæ & equitatus*, Cic. Phil. 5, 2. Et, *Nervi reipubl. vectigalia*, Idem pro L. Manilia c. 7. *Nervi atque artus ſunt ſapientiæ, non temere credere*, Idem de Pet. Conſul. c. 10.

Et,

Et, *Omnes nervos in re aliqua contendere, intendere*: Et, *Omnibus nervis contendere*, eſt ſummis viribus, ſummoque ſtudio conari, alle ſeine ſtärke und vermögen an etwas ſetzen. Cicero Verr. 2, 12 *Opus dignum, in quo omnes nervos ætatis induſtriæque meæ contenderem.* Ter. Eun. 2, 3, 20 *Sive adeo digna res eſt, ubi tu nervos intendas tuos.* Sic, *Frangere nervos & mentis & corporis*, Quintil. 1, 2. vide *Educatio.* Et, *Incidere nervos*, hoc eſt, vim & robur frangere, ſchwächen. *Incidere nervos populi Romani*, Cicero Agrar. 2, 18. Id. ad Att. 15, 4 p. 613 *Quoquo modo ego de illius nervis exiſtimo*, i. e. de Bruti virtute. Liv. 7, 39 *Nervi conjurationis ejecti arte Conſulis:* ubi alii *exſecti* conjiciunt. Ovid. Rem. Am. v. 147 *Eripiunt omnes animo ſine vulnere nervos.* Loquitur de ſomno, alea, mero, ſie machen das gemüth weibiſch. ¶ 3. *Nervus*, amentum vel chorda arcus, die ſehne am bogen oder armbruſt. *Sagittam nervo aptare, accommodare, imponere*, den bolzen auflegen. ¶ 4. Ter. Phorm. 2, 2, 11 *Vereor, ne iſthæc fortitudo in nervum crumpat denique.* Vbi Donatus: *Ex conſuetudine Romana dixit: quia ſæpe in nervum conjiciebantur, ex aliquo maleficio in carcerem miſſi. At nunquid proverbium a ſagittariis natum eſt: quod immoderatæ plerumque vires adducendo arcu non telum incitent, ſed nervum rumpant? An ex eo, quod ſæpe fortius nitentes, nervum ſibi aliquem lædant?* Prima interpretatio primaria, hoc eſt, omnium optima atque veriſſima videtur. *Nervus* enim & vinculi lignei genus eſt, in quod pedes arctabantur, ut Tertullianus loquitur ad Martyras c. 2 *Nihil eius ſimit in nervo, quum animus in cælo eſt*, im ſtock. In Legg. XII Tabular. SECVM DVCITO: VINCITO: AVT NERVO, AVT COMPEDIBVS QVINDECIM PONDO &c. vid. Gell. 20, 1. Vet. Gloſſ. *Nervus*, ξυλοπέδη. Nec alio trahendum illud Ter. Eun. 4, 4, 14 *Cum argentum repetent, noſtra cauſſa ſcilicet In nervum potius ibit.* Nam quod Terentius *ire in nervum*; hoc Plautus *in nervum correpere* dixit Rud. 3, 6, 34, in gefängliche haft kommen. Sic & Liv. 6, 36 *Corpus in nervum & ſupplicia dare*, feſſeln, anſchlieſſen. Feſtivum Catonis adagium apud Gellium 11, 18 *Fures privatorum furtorum in nervo atque in compedibus ætatem agunt: fures publici in auro atque in purpura*, kleine diebe hänget man an eiſerne ketten, den groſſen hängt man güldene ketten an. ¶ 5. *Nervus*, ſicut νεῦρον Græcis, ἀιδοῖον etiam eſt, ſive pudendum virile, menula. Tibullus Carmine ad Priapum: *Repente nervus excitat libidinem.* Alius poëta in Phallicis carm. 63 *Libidinoſo tenta pyramis nervo.* Et ira Iuvenalis etiam ſat. 9, 34; & ſat. 10, 205 uſus eſt. Et Horat. epod. 8, 17 *Illiterati nam minus nervi rigent.* Quamobrem in phraſi illa, *nervos intendere*, ſive *contendere*, κακεμφατον ſtatuerunt: hoc eſt illud dictionis vitium, cum mala conſuetudine in obſcenum intellectum ſermo detorquetur. De qua re vide Voſſium 4 Inſt. Orat. c. 6 Tmemate 10 p. 105. ¶ 6. Et *nervi* fides ſunt, die ſaiten. *Cithara intenta nervis*, Quintil. 2, 8 extr. mit ſaiten bezogen. *Nervos percutere*, Idem 1, 12.

¶ Nervia, *æ*, f. idem. Fœminino genere apud doctos lectum eſt ſæpe, inquit Nonius 3, 149. Et Sueton. apud Gell. 9, 7 *Nervis in ſidibus brumali die alias digitis pelli, alias ſonare.* Et Perronius c. 46 *Invenit tamen alias nervias*, uti ſumi dicit Nodot pro Symphonia.

¶ Nervium, *i*, neutro quoque genere dixit Varro apud Nonium l. c. *Quæ ejus nervia tractare ſolebat.* conf. Petron. c. 45.

¶ Nervulus, *i*, m. dimin. ut, *Nervulos ſuos adhibere*, ſeine kräfte darzu brauchen, Cic. Capitoni ſub Att. 16, 16. Loquitur de blanditiis & perſuaſionibus.

¶ Nervälis, *e*, adericht. Scrib. Largus Compoſ. 12 *Herbam, quam Græci* πολύνευρον, *nos nervalem appellamus.*

¶ Nervïcus, *a, um*, ſive *Neuricus*, nervorum vitio laborans, der das zipperle hat. Qua de re ex Vitruvio dictum in *Nervus* ſignif. 1.

¶ Nerviceus, *a, um*, e nervo factus. Vulg. Interpr. Iud. c. 16, 7 *Nervicei funes.* Germanica Biblia, von friſchem baſt.

¶ Nervōſus, *a, um*, voller nerven, und darinne viel ſtärcke iſt. Celſus 4, 1 *Sub corde atque pulmone tranverſum ex valida membrana ſeptum eſt, quod a præcordiis uterum diducit, æque nervoſum, multis etiam venis per id diſcurrentibus.* Et poſt paullo: *Stomachus nervoſus a ſeptima ſpinæ vertebra incipit.* Et ibidem: *Veſica in ipſo ſinu nervoſa & duplex.* ¶ 2. Translate firmus, validus, kräftig, nachdrücklich, Cicero de Clar Orat. c. 31 *Quis Ariſtotele nervoſior? Theophraſto dulcior?* puta, oratione.

¶ Nervoſe, adverb. firmiter, mit kraft und nachdruck. Cic. Plancus ſam. 10, 23 *Tu, mi Cicero, quod adhuc feciſti, idem præſta, ut vigilanter nervoſeque nos, qui ſtamus in acie, ſubornes*, hoc eſt, inſtruas iis rebus, quæ neceſſariæ ad bellum ſunt, & quidem ſumma cura & induſtria id facias. Et Cicero in Orat. c. 36 *Aliquando nervoſius dicere*: & Off. 3, 29 *Qui iſta nervoſius differunt*, id eſt, accuratius.

¶ Nervōſitas, *ātis*, f. ſtärcke. Plinius 19, 1 de lino, *Nervoſitas filo æqualior pene, quam araneis*, h. e. filum nervoſum eſt, & inſuper æqualius filis aranearum.

¶ Nervolaria, *æ*, f. Comœdia Plauti apud Gell. 3, 3.

¶ Enervis, *e*, ſine nervis & viribus, kraftlos; ut, *Spectaculum non enerve*, Plin. Paneg. c. 33. Et Quintil. 9, 4 ſub fin. *Effœminata & enervis compoſitio.* Et Val. Max. 8, 8, pr. *Ne vitam enervem exigant*, daß ſie nicht faul werden. Ita Pighius e MSS. & Cantelius: at Voſſius *inertem.*

¶ Enervo, *avi, atum, are*, nervos frangere, debilitare, ſchwächen, entkräften, matt machen. Cic. de Senect. c. 10 *Vt vos videtis, non plane me enervavit ſenectus.* Virgil. ſive quisquis auctor carminis eſt de Venere & Vino: *Vt Venus enervet vires, ſic copia Bacchi.*

¶ Enervatus, *a, um*, entkräftet, geſchwächet: ut, *Tam afflictus, tam infirmus, tam enervatus reus*, Cicero in Piſon. c. 33. *Mollis & enervata ratio & oratio*, Idem Tuſc. 4, 17. *Enervata cerebella*, Apic. 7, 7.

¶ Enervatio, *onis*, f. die entkräftung, ſchwächung; ut, *Voluptatis enervatione langueſcere*, Arnob. 3 p. 466.

¶ Inervans, *tis*, pro *Enervans*, ſchwächend. Prudent. Cathem. 8, 63 *Humor in venis ægrum corpus inervans.* Ita quidem aliquot MSS. Sed *enervans* videtur ſcripſiſſe Prudentius correpta prima ſyllaba pro ætatis ſuæ licentia.

¶ Inervatus, *a, um*, pro *Enervatus*, abgemattet; ut, *Rebur inervatum*, Prudent. in Symmach. 2, 143. Sed hic dictum volumus etiam, quod modo de *inervans* monuimus.

¶ Innervis, *e*, kraftlos; ut, *Innervis animus*, Sidon. 1 epiſt. 6.

¶ Quinquenervia, *æ*, f. vulgo plantago minor eſt, ἀχύγλωσσος, ſpitzwegerich.

¶ Septemnervia, & Septenerva, *æ*, f. arnogloſſa ſive plantago major, breitwegerich, Apul. de Herb. c. 1.

¶ Subnervo, *are*, nervos incidere, lähmen. Tertull. adverſus Iudæos c. 10 *Subnervaverunt taurum*, vertens verba Geneſ. c. 49, 6. Et Vet. Interpr. Ioſuæ c. 11, 6 *Equos ſubnervabis.* Græci LXX utrobique νευροκοπεῖν. Tralare Apul. Apolog. p. 327 *Columnas, ne corroborentur tempore, præcipitaſti, & nulla impertita mora ſubnervaſti.*

NĒRYLLĪNVS, *i*, m. Νηρυλλῖνος, vir clarus, cui Troadenſes erexere ſtatuam. Meminit Athenag. legat. pro Chriſt. p. 242, additque, ſuo eum ſeculo claruiſſe.

NĒSÆE, *es*, f. Nympha marina, Nerei & Doridis filia, a *νέειν*, ſive *natando* dicta, Virg. Georg. 4, 338; & Æn. 5, 826.

Neſapius, vide *Sapio*, Neſcientia, neſcio, neſcius, *Scio*, Neſibis, &c. *Niſibis.*

NĒSIS, *ĭdis*, f. & Neſium, *i*, n. inſula in Campano litore inter Pauſilypum & Puteolos, Cicero Att. 16, 10. Plin. 19, 18. Stat. 3 Silv. 1, 150, & Lucan. 6, 90.

NESSOTRŌPHIVM, *i*, n. νησοτροφεῖον, locus ubi anates clauſæ aluntur, ein enten-ſtall, νῆσσαι, anates, Colum. 8, 15.

NESSVS, *i*, m. inter Centauros celeberrimus fuit: quem Hercules, Deianiram conjugem ſibi rapere volentem, ſagitta transfixit. ¶ 2. Item fluvius Thraciæ: vid. Geograph.

¶ Neſſion, *i*, n. centaurium majus, tauſendgülden-kraut. Apul. de Herb. c. 24.

¶ Neſſēus, *a, um*, adj. *Neſſeum venenum*, Ovid. Heroid. 9, 163.

NESTOCLES, *is*, m. ſtatuarius, Phidiæ æmulus, Plin. 34, 8.

NESTOR, *ŏris*, m. Νέστωρ, rex Pyli ſapientiſſimus & eloquentiſſimus, qui conſiliis ſuis & prudentia regit ubique apud Homerum Agamemnonem, & univerſum Græcorum exercitum conſilio & verbis, quemadmodum ipſe inquit: βουλῇ γὰρ μυθοισι, Iliad. δ. Cicero Dolabellæ fam. 9, 14 *Non alienum eſt dignitate tua, quod ipſi Agamemnoni regi fuit honeſtum, aliquem in conſiliis capiendis Neſtorem habere.* ¶ 2. *Neſtoris eloquentia: Neſtoris anni, ætas, ſenecta*, proverbiis locum fecerunt. Exegiſſe autem Neſtorem tria ſecula vivendo, Homerus prodidit, ad quod alludit Iuvenal. 10, 246 *Rex Pylius, magno ſi quicquam credis Homero, Exemplum vitæ fuit a cornice ſecundæ.* Homeri verſus de Neſtoris vita is eſt Odyſſ. γ. v. 245 Τρὶς γὰρ δὴ μὲν φασὶν ἀνάξασθαι γένεˆ ἀνδρῶν. Nævius ipſum *Triſeclisſenem*, quamquam durius apud Gell. 19, 7 appellavit. Quam ob cauſſam de eodem Horatius 3 od. 9, 13 *At non ter ævo functus amabilem Ploravit omnes Antilochum ſenex Annos.* Antilochus enim Neſtoris filius fuit. Sed nondum ſic certi ſatis ſumus, quot annos exegerit Neſtor; cum *ſeculi, ætatis, ævi, γενεᾶς*, vocabula ſint ambigua. Et Ovidius quidem ac Tibullus exiſtimant, *trecentos annos* vixiſſe Neſtorem. Sed Homeri Scholiaſtes monet, *ætatem* unam ex veterum ſententia *triginta annorum ſpatio* definiri, qua ratione *nonageſimum* annum tantum attigiſſet Neſtor. Sic intelligunt ætatem Neſtoris Acron & alii non pauci, quos citat Raderus ad Martial. 2 epigr. 8 f. 544. Quem eumdem & de ſcypho ſeu poculo Neſtoris conſule ad ejusd. libri epigr. 6 f. 549. ¶ 2. *Antiphon*, rhetor propterea, quod eſſet ingenio promptus, (ἀγχίνους) *Neſtor* fuit cognominatus: teſtis Plutarchus in ejus vita. ¶ 3. *Neſtores* ſcriptores, vide apud Voſſ. de Hiſt. Gr. 2, 4.

¶ Neſtŏreus, *a, um*, adjectiv. ut, *Neſtorea ſenecta*, Stat. 1 Silv. 3 extr.

¶ Neſtorius, *i*, m. ſubſt. Ciceronis familiaris, de quo ipſe fam. 6, 11. ¶ 2. *Neſtorius* hæreticus, negans Mariam Θεοτόκον i. e. *deiparam*; damnatus in Concilio Epheſino A. 431, cum antea in oratione ad Imperatorem dixiſſet: *Da mihi terram ab hæreticis purgatam, viciſſim tibi cælum dabo: juva me in exſtirpandis illis, & ego tibi contra Perſas præſto ero.*

¶ Neſtorianus, *a, um*, adject. unde *Neſtorianum* coloris ſpecies, Plin. 33, 13. Et *Neſtoriani*, Neſtorii diſcipuli.

NĒTE, *es*, f. νήτη ex νεάτη *noviſſima*, ima chorda in tetrachordo, ſeptima ordine, Vitruv. 5, 4.

¶ Netoïdes, *is*, f. melopœiæ ſpecies, quæ plures ſonos ex ultimis recipit. v. Mart. Capella lib. 9 p. 326.

Netrina, netrix, &c. vide in *Neo.*

NĒTVM, *i*, n. urbs Siciliæ, vid. Cicero Verr. 4, 26; & Silius 14, 269.

¶ Netini, *orum*, m. pl. oppidani, Plin. 3, 8; & Cic. Verr. 5, 22, qui eosdem Verr. 2, 65 *Netinenſes* etiam vocat.

Netus, *a, um*; & Netus, *us*, vide in *Neo.*

Neu, neve, vide ſupra *Ne.*

NEVERĬTA, *æ*, f. reverentiæ Dea, ut eſt in veteribus gloſſis, apud Mart. Capell. 1 p. 16. Sed conf. ibid. not. Grotii.

NĒVIA, *æ*, f. oleæ genus apud Col. 5, 8; & 12, 48.

¶ Neviānus, *a, um*, adj. ut, *Pyra neviana*, Col. 5, 10; & 12, 10.

Nevolo, vide infra in *Volo.*

NEVRA, *n.* pl. νεῦρα, Latini nervos appellant, die ſpannadern, Gell. 13, 22.

¶ Nevras, *ădis*, f. νευράς, herba nervorum diſſolutiones juvans, quæ & *poterion* dicitur, mondkraut, Plin. 25, 10; & 27, 12.

¶ Neuri, *orum*, m. pl. populi Scythiæ Europææ ad Boryſthenem, Plin. 4, 12.

Neuricus, *a, um*, vide paullo ante *Nervicus* in *Nervus.*

¶ Neuris, *ĭdis*, f. νευρίς, herba ſtrychni ſpecies, ſonnen-wirbel. Plinius 21, 31.

¶ Neurŏbăta, vel Neurobates, *æ*, νευροβάτης, ambulans ſuper nervis, a νεῦρον & βαίνω, *funambulus*, ein ſeiltänzer. Exſtat hoc nominis apud Iulium Firmicum lib. 7. Item apud Hyginum c. 273 Mythолog. cujus locum expendit Turneb. Adverſ. 11, 15; & apud Vopiſcum in Carino c. 19.

¶ Neuroïdes, *is*, m. νευροειδής, species silvestris lactucæ, winter-grün, Plin. 20, 8.

¶ Neurospaston, *i*, n. νευρόσπαστον, illud est, quod Horatius περιφερὰ-ζων vocat *nervis alienis mobile lignum*, 2 sat. 7, 82. Est enim a νεῦρον & σπάω, quia nervo trahi potest. Imagancula eo artificio confecta, ut, si occultum funiculum trahas, ad speciem hominis vivi movere membra, quin & totum corpus videatur, puppenspiel. Vide, præter interpretes Horatianos, Muretum Comm. in 1 Platon. de Rep. p. 649. Cæl. Rhodig. 7 (al. 4) Antiq. Lect. c. 16. Favorinus Gellii 14, 1 *Ut plane homines non, quod dicitur, λογικὰ ζῶα, sed ludicra & ridenda quædam neurospasta esse videantur, si nihil sua sponte, nihil arbitratu suo faciunt, sed ducentibus stellis, & aurigantibus.* ¶ 2. De obscœnis neurospastis agit Lucian. de dea Syr. p. 664. Hinc

¶ Neurospastes, *æ*, m. νευροσπάστης, circulator, qui tales icunculas lucelli atque quæstiunculi causa circumfert, ein puppenspieler. Vide præter jam citatos Budæum comm. ling. Græc. f. 466. Pseud-Aristoteles de mundo: οἱ νευροσπάσται μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι, καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον, καὶ ὀφθαλμόν. ἔστι δὲ, ὅτε πάντα τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας. Hæc Apulejus lib. de Mund. ita extulit: *Illi, qui in ligneolis hominum figuris gestus movent, quando filum membri, quod agitari solet, traxerint, torquebitur cervix, nutabit caput, oculi vibrabunt, manus ad ministerium præsto erunt, nec invenuste totus videbitur vivere.* Non refugit græcam vocem Muretus Vol. 2 Orat. 5 *Demus hanc veniam sophistis, ut neurospastæ tanquam inter pueros ludant.*

¶ Neurospastos, *i*, herba, quam alii *cynosbaton*, alii *cynospaston* vocant. *Folium habet vestigio hominis simile. Fert & uvam nigram, in cujus acino nervum habet, unde neurospastos dicitur*: Plin. 24, 14.

NEVTER, *neutra*, *neutrum*, genit. *neutrius*, dat. *neutri*, de duobus dicitur, keiner unter beyden oder zweyen. Ex *ne* & *uter*. *Quid bonum, quid malum, quid neutrum sit, &c.* weder eines noch das andere. Cicero Divin. 2, 4, id est, indifferens. *In neutram partem moveri*, Idem Acad. 4, 42. Et, *Neutrius partis*, qui nunc neutrales appellantur, unpartheyisch. *In neutris partibus esse*, Seneca dixit de Ira 2, 23 extr. vide supra in *Aledius*. Gen. etiam *Neutri* Auson. ep. 49 *Et masculini & feminini gignite Generisque neutri filios.*

¶ Neutro, adverbialiter Livius 5, 26 fecit, pro, in neutram partem, auf keinen theil; ut, *Neutro inclinata spes est.* Et, *Neutro inclinata est pugna*, Idem 24, 15.

¶ Neutralis, *e*; ut, *Nomina*, *Verba neutralia*, Quintil. 1, 4 & 5. Item Tertull. adv. Praxeam. c. 22; & Mart. Capell. lib. 3.

¶ Neutraliter, grammaticorum adverb. Charisius lib. 1 p. 55 (ed. Putsch.) *Gellius* FORA *navium neutraliter dixit.* Adde Novatianum de Trinit. c. 22

¶ Neutrālĭtas, *ātis*, die unpartheylichkeit, qua animus a partium studio est alienus, barbarum est, vid. Voss. de Vit. L. L. 3, 29 p. 539.

¶ Neutrŭbi, in neutro loco, an keinem von beyden orten. Plaut. Aul. 2, 2, 56 *Neutrubi habeam stabile stabulum.* Ammianus 19, 5 *Neutrubi prælio inclinato.*

Neutiquam, vide *Ne*, Neutralis, *Neuter*.

Nex, vide in *Neco*, Nexibilis, nexilis, nexio, nexo, nexus, &c. *Necto*, Ni, *Nisi*, Ni pro *ne* vide suo loco.

NIBAS, vicus in Thessalonica Macedoniæ civitate, ubi galli nunquam vocem edunt; unde proverbium de iis, quæ nunquam fient: ὅταν Νίβας κοκκύσῃ, i. e. *cum Nibas coccyssaverit.* Simillimum illi, *ad Calendas Græcas.* vid. Erasmi Chiliad.

NĪCÆA, *æ*, f. Νίκαια. Plures hujus nominis urbes; Stephanus Byzantius, octo nominatim enumeratis, addit: εἰσὶ καὶ ἄλλαι, *Sunt etiam aliæ.* Clarissima Bithyniæ, mater urbium Bithyniæ quondam dicta, in qua synodum illam œcumenicam Constantinus Imperator coëgit, & in qua CCCXVIII Episcopi Arii blasphemum dogma refutarunt, anno Domini CCCXIV. de Nicæa hæc ex nummis Spanhem. de usu & præst. num. diss. 9 p. 633. conf. Catull. 47, 5. ¶ 2. Aliæ celebriores sunt: *Nicæa* in Italiæ Galliæque collimitio, Massiliensium colonia, *Nizza* hodie: *Nicæa* Locrorum ad Thermopylas: *Nicæa* Indiæ ab Alexandro condita, Curt. 9, 3, 23. Alia, octava Spephani, *Nicæa* Thraciæ.

¶ Nicænus, *a*, *um*, adject. ut, *Synodus Nicæna*; *Symbolum Nicænum.* Scribitur & *Nicenus*, sicut ipsa urbs Bithyniæ *Nicea*, apud Plin. 10 epist. 48. *Nicænus* Holstenio ad Steph. male contractum videtur ex *Nicaënus*, Νικαηνός.

¶ Nicæensis, *e*, adj. *De Nicæensibus*, incolis, Cic. fam. 13, 61.

NICÆARCHVS, *i*, m. pictor sua ætate eximius, Plin. 35, 11.

NICAGŎRAS, *æ*, m. Cyprius inter eos fuit, qui cum Deorum gentilium historiam paullo curatius cæteris scrutati deprehendissent, quos pro Diis coleret vulgus, revera homines fuisse, idque palam enuntiassent, per calumniam sunt habiti athei, ut intelliges ex Arnob. lib. 4 p. 147 (ed. Lugd. 1651), & Clem. Alex. Protrept. f. 11 ed. Heins. quamquam apud Clementem pro Nicagora vocatur *Nicanor*: quin & apud Arnobium sic legi docebit Voss. 4 de Hist. Græc. p. 521. quem sequitur Potter. ad Clement. p. 20. ¶ 2. Alios *Nicagoras*, Atheniensem, Zelitam, Leucadium, Rhodium, memorabit Ionsius Hist. Philos. 3, 14 p. 283.

NĪCANDER, *dri*, m. *poëta Colophonius*, inquit Cic. de Orat. 1, 16, *scripsit de rebus rusticis.* Sed hæc ejus *Georgica* ad nos non pervenerunt. Pervenerunt *Theriaca*, hoc est, remedia adversus serpentes & animalia, quæ vel morsu vel ictu venenum infligunt; & *Alexipharmaca*, id est, antidota adversus cetera venena, quæ in cibo nocent aut potu. Quæ præterea scripserit, cognosces e Vossio de Poët. Græc. p. 68; & de Hist. Græc. 4, 14 p. 473 seq. Rutgersio item Var. Lect. 4, 18, in primis Fabric. Bibl. Gr. 3, 26, 6. ¶ 2. *Nicander* archipirata, Liv. 37, 11.

NĪCĀNOR, *ŏris*, m. Alexandrinus grammaticus; fortasse idem, qui Alexandri M. Historiam prodidit. ¶ 2. Alius *Nicanor* Samius, qui de fluviis scripsit. ¶ 3. *Nicanor* Cyprius. vid. ante *Nicagoras.* De his autem tribus Vossium lege p. 520 & 521 de Hist. Græc. ¶ 4. *Nicanor* unus e septem Diaconis primis Actor. 6, 5, de quo Baron. Martyrolog. sub 10 Januar. ¶ 5. *Nicanor*, inter duces Alexandri M. Parrhos fortitus, Justin. 13, 4, 23. Seleucidarum Syriæ regum cognomen fuit. vid. *Nicator*.

NICASIO, *ōnis*, m. legatus Ennensis, apud Cicer. in Verrem 4, 51. *Nicasionum archetypa*, apud eumdem ad Attic. 12, 4, quid significent, hariolatur Turnebus in Advers. 12, 4. Alii aliter legunt.

NĪCĀTOR, *ŏris*, m. plur. *Nicatores*, cohors Macedonum regia, apud Livium 43, 19. ¶ 2. Seleucidarum Syriæ regum cognomen, de quo Spanh. de usu & præst. num. diss. 7 p. 412.

NICĒPHŎRVS, *i*, m. villicus Quinti fratris Ciceronis; v. ejus ad Quint. 3 epist. 1, 2. ¶ 2. Fuerunt hujus nominis plures Constantinopolitani Imperatores & scriptores. De *Nicephoro Gregora* vid. Voss. de Hist. G. 2, 28. De hoc & aliis Fabric. B. G. 5, 5 p. 295 --- 348.

¶ Nicephŏrium, *i*, n. oppidum Mesopotamiæ, Plin. 6, 26. *Nicephorium Veneris templum*, Liv. 32, 33 & 34. *Nicephorius amnis*, Tac. Ann. 15, 4, 2.

NĪCER, *cri*, m. fluvius Sueviæ in Germania, alias *Neccarus*, der Necker. vid. Sido. carm. 7 v. 324, & Auson. Edyll. 3, 324.

NĪCĔROS, *ŏtis*, m. myropola sive unguentarius. Martial. 12 epigr. 66.

¶ Nicerōtiānus, *a*, *um*, adject. unde *Nicerotianum* odoramentum videtur esse aut unguentum delicatius, sic dictum a *Nicerote*, ejus artifice. Legitur apud Martialem 6 epigr. 55 *Fragras plumbea Nicerotiana.* Et rursus 10 epigr. 38 *Nimbis ebria Nicerotianis.* conf. Sidon. Carm. 9, 324.

NĪCĒTAS, *æ*, m. scriptor historiæ Byzantinæ, ubi desiit Zonatas. vid. Voss. de Hist. Gr. 2, 29, deque alio *Niceta* 2, 25. v. Fabric. Bibl. Gr. 5, 5 p. 401 sq.

NĪCĒTĒRIA, *orum*, n. pl. νικητήρια, præmia sunt victorum & epulum post victoriam partam institutum, kleinod und freuden-fest nach erlangtem sieg. Cujus notionis passim exempla apud Græcos sunt, v. g. Ælian. Var. Hist. 2, 41. ¶ 2. *Niceteria* etiam remedia dicebantur incantatoria, quæ gladiatores & agitatores suballigabant aut suspendebant, ut vincerent; cui rei & sacrificia magica faciebant. De quo Augustinus Confess. 4, 2; & B. Hieron. vita Hilarionis: *Hic itaque æmulo suo habente maleficum, qui dæmoniacis quibusdam imprecationibus hujus impediret equos & illius incitaret ad cursum, &c.* Iuvenal. 3, 68 *Et ceromatico fert niceteria collo.* Ad quem locum vide veterem Scholiasten.

NĪCIAS, *æ*, m. homo clarus Atheniensis fuit, reipubl. post Periclem gubernator primarius. Post pugnam infelicem contra Syracusanos, captus, & in carcerem conjectus, manus sibi intulit: Plutarch. apud quem & Aristophanis facetissimum in eum dicterium legere poteris, qui quidem comicus etiam initio Equitum ridiculam illi personam imposuit. ¶ 2. *Nicias* alius, pictor Atheniensis est, Plin. 35, 6 & 11, qui in artem pingendi tanta incubuit diligentia, quemadmodum Ælianus tradidit 3, 31, ut cibum sumere sæpenumero sit oblitus. ¶ 3. *Nicias* tertius, Cous fuit grammaticus, familiaris Pomponio & Ciceroni, qui ejus meminit ad Att. 7, 3. ¶ 4. Idem & *Niciam* quemdam Smyrnæum se complecti scripsit, ad Qu. fratr. 1, 2, 2.

NICIPPVS, *i*, m. Coorum tyrannus, cui, cum adhuc privatam ageret vitam, ovis in pascuis ejus leonem pariens, regnum portendere visa est: Ælian. Hist. Var. 1, 29.

NICO, *ĕre*, signum dare, wincken. Plaut. Truc. 2, 7, 63 *Si manu niceris, &c.* Hinc deductum esse videtur *Nictare.* v. Turneb. 24, 17. Sed alii aliter legunt. conf. Taubm. not. p. 1431.

NĪCO, vel Nicon, *ōnis*, m. princeps Tarentinæ conjurationis in Annibalem, Liv. 20, 8. ¶ 2. Alius, Galeni pater, geometriæ & architecturæ peritissimus. ¶ 3. Item, pugil quidam, de quo Suidas. ¶ 4. Varios hujus nominis vide apud Fabric. B. G. 5, 42 p. 283 sq. ¶ 5. Fuit etiam asini nomen. Suetonius de Augusto c. 96 extr. *Apud Actiam descendenti in aciem asellus cum asinario occurrit: Eutychus homini, bestiæ Nicon erat nomen &c.* Nim. illud pro felicitatis, hoc pro victoriæ omine habitum fuit.

NICOCLES, *is*, m. filius Evagoræ, Salaminis Cypriæ rex, notus e scriptis Isocratis. ¶ 2. Alius *Nicocles* gammaticus, citatus Varino voce σκάλλω.

NĪCŎLĀVS, *i*, m. nomen proprium, quasi *victor populi.* ¶ 2. *Nicolai* vocantur palmarum balani grandiores, dactyli, caryotæ Judaicæ e Syria missæ, datteln aus Syrien. Plinius 13, 14. A *Nicolao Damasceno*, peripatetico, Augusti familiarissimo, eas palmas vocatas scribit Rhodig. 2, 6 ex Plutarchi Sympos. 8 quæst. 4 & Athenæo. Conf. Phot. Biblioth. p. 470. vid. omnino Spanh. de usu & præst. num. diss. 6 p. 355 sq. Burm. ad Samon. 331.

¶ Nicolaïtæ, *arum*, m. pl. a *Nicolao* diacono dicti hæretici Apoc. 2, 15. v. Euseb. H. E. 3, 29; & Isidor. 8, 5.

NĪCŎMĂCHVS, *i*, m. poëta fuit tragicus. ¶ 2. Et alter Machaonis medici filius, Æsculapii nepos. ¶ 3. Alii rursus aliquot ejus fuere nominis, quos enumerat Suidas. E quibus minime prætereundus Aristotelis filius, cui decem Ethicorum libros pater inscripsit, qui ideo vocari solent *Nicomachea.* ¶ 4. *Nicomachus* Gerasenus, scripsit libros duos ἀριθμητικῶν θεολογουμένων, quorum excerpta habes apud Photium cod. 187 f. 419, item Isagogen Arithmeticam, quam commentariis suis exposuerunt præter Asclepium Trallianum, Iamblichum, Proclum, etiam Philoponus, cujus ἐξήγησιν manuscriptam scimus fuisse in Bibliotheca Reinesiana. Epitomen velut ejus quasi dederunt Apulejus, Boëthius, Cassiodorus, & e junioribus Ioach. Camerarius in Logistica sua. Apparet autem, omnino ipsum fuisse Pythagoræum: unde suspicari licet, de hoc loqui Eusebium Hist. Eccl. 4, 18; & Niceph. 5, 13, cum Origenem narrant diligenter evolvisse commentarios Nicomachi Pythagoræi. vid. Ionsium de script. hist. philos. 3, 13 p. 280. Fabricius Bibl. Gr. 4, 22, hunc & 14 alios commemorat.

NĪCŎMĒDES, *is*, m. Νικομήδης, rex Bithyniæ, pater & filius. vid. Justin. 34, 4, 5 & 38, 5, 15.

¶ Nicomēdia, *æ*, f. civitas Bithyniæ clarissima, a Nicomede ædificata, Plin. H. N. 5, 32. De vastissimo ejus incendio vid. Plin. Secund. 10 epist. 42.

¶ Nicomedensis, *e*, adjectiv. *Nicomedenses*, incolæ, Plinius 10 epist. 43.

Nicon vide paullo ante *Nico.*

NICŎPHĂNES, *is*, m. pictor celebris, Plin. 35, 10.

NYCŌPHŌRVS, *i*, f. νικοφόρος, herba, ſcil. ſimilax, welſche bohnen, apud Plinium 24, 10, forte quod victores ea coronarentur.

NĪCŌPŌLIS, *is*, f. Νικόπολις, multarum urbium nomen. Celeberrima Epiri a victoria Auguſti ſic appellata, cum Cleopatram & Antonium apud Actium bello ſuperaſſet. vid. Plin. 4, 1; & Suet. Aug. c. 18, ubi Caſaubonum legas de ſitu accuratius diſſerentem. Aliæ ſunt in Thracia; nobilis quoque in Mœſia ad Danubium: ruſus alia in Bithynia: & in Armenia Minore, Pompeji opus: & ad Sinum Iſſicum monumentum Alexandri: & in Palæſtina, vetus Emmaus. vide Geograph.

¶ Nicopolitānus, *a, um*, adject. ut, *Nicopolitana civitas*, Plin. 4, 1. Et, *Nicopolitanus Epiſcopus*, Alcimus Avitus epiſt. ult.

Nicoſtrata, eadem, quæ *Carmenta*, ubi vide.

NĪCOSTRĀTVS, *i*, m. Achæorum prætor, Livius 32, 39 & 40. ¶ 2. Macedo, orator, quem laudat Suidas. ¶ 3. Poëta comicus, de quo Athenæus & Ælian. Var. Hiſt. 4, 12. ¶ 4. Trapezuntius, ſophiſta & hiſtoricus. vid. Evagr. Hiſt. 5 c. ult. & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4 p. 420.

NICOTIĀNA, *æ*, f. ſcil. herba, ſic dicta a Nicotio, regis Galliæ legato, qui herbam eam e Florida Americæ inſula allatam Olyſſiponæ accepit, & poſtea Gallis ejus uſum oſtendit, taback. In America *pætum* appellant.

NICTO, *are*, & Nictor, *ari*, quod ſit palpebrarum & ciliorum continuo motu, mit den augen nicken oder zwincken, wimpern, blincken. Plinius 11, 37 *Qui nictare non ceſſant, pavidiores accipimus.* Vbi alii *nictari* legunt. Et ſic Lucretius 6, 836; Sic Cæcilius atque Nævius apud Feſtum. Conf. Plaut. Aſin. 4, 1, 39; & Menæch. 4, 2, 49; & Merc. 3, 2, 72; & Nonius 5, 71. Videtur autem *Nicto* frequentativum eſſe ab obſoleto verbo *Niveo*, a quo eſt *Conniveo*; vide *Niveo*: vel a *Nico, ere*, de quo ſupra; Sed

¶ Nicto, *ēre*, apud Feſtum, ex Ennio, verbum aliud, beſſen, bellen. *Si forte feram ex nave ſagaci ſenſit, voce ſua nictitque ululatque.*

¶ Nictans, *tis*. Apud Lucret. 6, 181 *Nictantia fulgura flammæ*, ſunt vibrantia, micantia, ſchimmernde.

¶ Nictatio, *ōnis*, f. actus nictandi, das nicken. Plin. 11, 37 *Necgenæ quidem omnibus, ideoque neque nictationes iis, quæ animal generant.* Et p. p. *Sine ulla nictatione.* Solinus c. 27 (al. 40) de Crocotta, monſtroſo in Africa animali: *Nunquam cohibet aciem orbium, ſed in obtutu ſine nictatione contendit.* Idem c. 40 (al. 53) de Chamæleonte: *Subducti oculi, & receſſu concavo introrſum recepti, quos nunquam nictatione obnubit.* Add. Feſtus.

¶ Nictus, *ūs*, m. ſubſt. idem. Conſule Feſtum, qui *nictum* & *nictationem* facit ſynonyma. Ovid. Met. 3, 460 *Nictu quoque ſigna remittit.* Et A. A. 1, 138 *Nec tibi per nictus accipienda nota eſt*, & Faſt. 1, 418 *Signaque dat nictu.* Ita Heinſ. & Bur. Add. Heinſ. ad Conſ. Mall. 312. Laurentius Valla annotationibus in N. T. p. 168 in 1 ad Corinth. 15 v. 52, ubi legitur *in ictu oculi*, (ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, in einem augenblick) putat dici oportere, *in nictu.*

¶ Nictator, *ōris*, m. apud Sidonium.

¶ Adnicto, *are*, ſæpe & leniter oculo annuere, wincken. Nævius apud Feſtum. *Alii adnutat, alii adnictat, alium amat, alium tenet.*

Nidamentum, nidicus, nidificare, nidificium, &c. vide mox *Nidus.*

NĪDOR, *ōris*, m. νιτρόα, aura pinguis & odorata, manans de aduſtis hoſtiis, vel coctis cibis, ſimilibusque rebus, der dampf und geruch verbrannter oder gekochter ſpeiſen; ut, *Nidor culinæ*, Martial. 1 epigr. 93, küchen-geruch, der dampf vom kochen und braten. *Naſum nidore ſupinare*, den broden an ſich in die naſe ziehen, Horat. 2 ſat. 7, 38. Et Suet. Claudio c. 33 *Nidore prandii ictus*, der geruch des eſſens machte ihm appetit. Lucret. 6, 792 *Nidore acri offendit nares*, es ſtincket. Virg. Æneid. 12, 301 de barba: *Nidoremque ambuſta dedit.* Liv. 38, 7 *Fœdus nidor ex aduſta pluma.* Et, *Exi nidor e culina*, Plaut. Moſt. 1, 1, 5 de ſervo, qui culinam redolet, ein lecker aus der küche. *Nidor impudicitiæ*, ein unſtätiger, Salvianus lib. 7 p. 278.

¶ Nidoroſus, *a, um*, plenus nidoris, das nach dem brand riecht, ſtarck riechend. Tertullianus adverſus Marc. 5, 5 *Holocauſtomata nidoroſa.*

¶ Rēnīdeo, *ēre*, fulgere, ſplendere, ſchimmern, glantzen. Statius Theb. 10, 654 (al. 660) *Emicat effigies, & ſparſa orichalca renident.* Horat. 2 ode 18, 1 *Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar.* Idem 2 od. 5 v. 19 *Renidet muri luna.* Adde od. 3, 6, 12. Sic, *Renidet oratio*, hoc eſt, ornata eſt, & afficit, Quintil. 12, 10.

¶ Renīdens, *tis*, gleiſſend; ut, *Os renidens*, Ovid. Met. 8, 197, ein frölich angeſicht. Idem A. A. 2, 49 *Tractabat ceramque puer pennaſque renidens.* Horat. epod. 2, 65 *Poſitoque vernas circum renidentes lares.* Calphurn. ecl. 2, 81 *Renidenti cortice chias* dixit h. e. ſciſſa pellicula quaſi ad riſum hiantes ficus.

¶ Renīdeſco, *ēre*, einen wiederſchein geben. Lucretius 2, 327 *Totaque circum Ære renideſcit tellus.*

¶ Renidentia, *æ*, f. Tertull. de Anima c. 49 *Animadvertere alienjus nutus & renidentiam*, deſſen winck und minen, und zulächeln.

NĪDVS, *i*, m. avium receptaculum, ein neſt, vogelneſt. Cicero de Orat. 2, 6 *Fingunt & conſtruunt nidos procreationis atque utilitatis ſuæ cauſſa volucres*, ſie bauen und machen neſter. *Texere nidos*, Quintil. 2, 16. ¶ 2. Pro fœtu avium, metonymice. Virg. Æn. 12, 475 de hirundine: *Pabula parva legens nidisque loquacibus eſcas.* Add. Iuv. 5, 142. Seneca Herc. Fur. v. 148 *Querulos inter nidos*, h. e. inter pullos. ¶ 3. Eleganter de quovis receptaculo, ſive receſſu uſurpatur. Ita Virginius villam ſuam Aſiienſem *nidum* ſeneclutis ſuæ vocare eſt ſolitus, ut Plinius refert 6 epiſt. 10. Ita de urbe in rupe ſita Horatius, cujus locum Od. 3, 4, 14 laudavimus in *Achorontia.* Heſiodus Ἔργ. v. 501 Οὐκ ἀεὶ θέρος ἔσσεται, ποσσὶ καλιάς. *Æſtas non ſemper fœcrit, componite nidos.* Verſus proverbialis de occaſione oblata arripienda. *Nidum ſervare*, ſtets zu hauſe ſeyn, Horat. 1 epiſt. 10, 6. *De primo alterovenido*, i. e. forulo ſive capſa, Martial. 1 epigr. 118. ¶ 3. De poculo Varr. apud Nonium 2, 588 *Quam nymphæum melius e lacuna fontium Allatum nidos* (Mercerus conjicit nido) *potili permiſceat.*

¶ Nidŭlus, *i*, m. dimin. Cicero de Orat. 1, 44 *Patriæ tantæ eſt vis, ac tanta natura, ut Ithacam illam, in aſperrimis ſaxulis tamquam nidulum affixam, ſapientiſſimus vir* (Ulyſſes) *immortalitati anteponeret.* Arnobius lib. 2 p. 55 *Nidulorum ſibi conſtruere mansiones.*

¶ Nidamentum, *i*, n. Arnobius quoque dixit pro nido l. 6 p. 202 *Non videtis ſub iſtorum ſimulacrorum cavis ſtelliones, ſorices, mures, blattasque lucifugas nidamenta ponere, atque habitare?* Plaut. Rud. 3, 6, 51 *Mille hodie nidamenta congeret*; Vbi Turnebo *nidamenta* ſunt flocci, pennæ, muſcus, tomentum, pili, acus, cæteraque, unde aves nidos congerunt.

¶ Nīdicus, *a, um*, genitſtig. Varronis fragmentum: *Ad quos tum volucres venit puſillos Vsque ad limina nidica eſca vilis.* Sed non certiſſimum hoc adjectivum. Ita quidem, ut ſcripſimus, Popma p. 75 fragm. Varr. dedit, nec non Scaliger, qui vero alias quoque lectiones apponit in margine: Nonius autem, conſervator fragmenti unicus, tam in *Limen* c. 4 n. 278, quam in *Vile*, habet *indica* pro *nidica*: atque ita Godofredus altero: Mercerus utroque loco, ediderunt, & ante hos quoque H. Stephanus in fragminibus poëtarum: altero loco Godofredus legit *nitida.*

¶ Nīdulor, *āri*, niſten, ein neſt machen. Varro apud Non. 2, 589 *Halciones hieme in aqua nidulantur.* Gellius 2, 29 *Caſſita habitut nidulunturque in ſegetibus.*

¶ Nidĭfĭco, *are*, idem. Plinius 9, 26 *Nidificare ex alga.* Idem 10, 52 *Nidificare luto.* Conf. 10, 32; Colum. 8, 8 & 15; Lactant. 2, 4. Notum quoque verbum ex epigrammate, quod Virgilio tribuitur: *Sic vos non vobis nidificatis aves.* Et Plin. 10, 39 *Cypſelli nidificant in ſcopulis.*

¶ Nidificus, *a, um*, niſtend, aviumque adeo epitheton: Sed Seneca Medea v. 714 *Quodcunque tellus vere nidifico creat*, quo nidificant nempe aves.

¶ Nidificium, *i*, n bas niſten, geniſte. Apul. 8 Met. p. 211 *In cavioſo ſtipite inhabitantium formicarum nidificia burriebant.* Ita & Pricæus, niſi quod hic *carioſa* legit muliebri genere.

¶ Connidifico, *are*, zuſammen niſten. Et

¶ Connidulor, *ari*, idem, apud Auguſtinum.

¶ Innidifico, *are*, einniſten, ins neſt legen. Plinius 10, 3 *Innidificatur nido lapis aëtites.* al. *inædificatur.* conf. Salmaſ. in Solin. p. 178.

¶ Internidifico, *are*, darzwiſchen niſten. Plinius 10, 33 *Ripas excavant, atque ita internidificant.*

Nigella, nigellus, vide mox in *Niger, a, um.*

NIGER, *gri*, ſive Nigris, *itis*, fluvius Africam ab Æthiopia dirimens juxta Plin. 5, 1 & 2. Ptolem. in Geogr. 4, 6. Ab hoc flumine *Nigritæ* dicti, qui amplam regionem a Nilo, & Meroë inſula ad oſtia Nigri usque ad oceanum incolunt; Plin. 5, 8. Fontem quoque in interiori Æthiopia *Nigrin* citat Plin. 5, 9. Sed hæc veteres dubii & incerti. Certiora de hoc fluvio ὁ πάνυ Ludolfus profert ex Geographo Nubienſi aliisque monumentis, eſſe Nili alveum ſiniſtrum, qui in Occidentem feratur, & in Atlanticum mare ſe exoneret; vide ejus Hiſt. Æthiop. 1, 8.

¶ Nigrĭtæ, *arum*, m. pl. Æthiopum populi; vide jam in fluminis, a quo dicuntur, expoſitione.

NĪGER, *a, um*, obſcurus, ater, fuſcus, ſchwartz. Ovidius Heroid. 18, 7 *Pice nigrius*, pechſchwartz. Nam & *Nigrior* Martialis dixit l. 12 epigr. 34; & Plinius 24, 15 *Folia nigriora.* Adde Colum. 3, 2. Plinius 15, 25 *Ceraſorum nigerrima.* Et Virg. Georg. 3, 278 *Nigerrimus auſter.* Idem eclog. 10, 39 *Et nigræ violæ ſunt, & vaccinia nigra.* Martial. 12 epigr. 54 *Crine ruber, niger ore, &c.* Proverbialiter Cicero de Divinat. 2, 3 *Quæ alba ſunt, nigra dicere*, verkehrte dinge reden. Et, *Nigrum in candida vertere*, Iuvenal. 3, 30. *Nigra* dicuntur borealia, ut quæ auſtrum ſpectant, alba, quod obſervamus in *Pontus.* ¶ 2. Et *Niger*, improbus eſt, inſincerus, candido oppoſitus, tückiſch, bübiſch. Horat. 1 ſat. 4, 84 *Abſentem qui rodit amicum, Qui non defendit alio culpante: ſolutos Qui captat riſus hominum, famamque dicacis: Fingere qui non viſa poteſt, commiſſa tacere Qui nequit, hic niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.* Et ruſus v. 90 *Hic tibi comis & urbanus liberque videtur Infeſto nigris*, i. e. qui inimicus es malis. Cicero pro Cæcina c. 10 de Clodio: *Nec minus niger, nec minus confidens, quam ille Terentianus Phormio.* Nempe color candidus ad naturam boni; ater, ſeu niger ad malum ſpectat. Hinc Catullus epigr. 94, 1 *Nil nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere: Nec ſcire, utrum ſis albus an ater homo*; i. e. bonus an malus. Sic per *nigram turbam* homines pravi ingenii deſignat Statius 1 Silv. 3, 103, ſi Boxhornii lectio ſuſcipitur. ¶ 3. Cognomen Ro. v. g. *Peſcennii* ejus, qui aliquamdiu imperavit, cujusque vitam habemus a Spartiano ſcriptam, in qua inter alia inſignis ejus vox referrur c. 11 extr. laudes recuſantis, dicentisque: *Se vivum placere velle, mortuum etiam laudari.*

¶ Nigellus, *a, um*, dimin. ſchwärtzlich; ut, *Herba floribus nigellis*, Apul. de Herb. c. 75. Auſonius epiſt. 4, 72 litteras dixit *Cadmi nigellas filias.* Sed etiam Varr. ap. Non. 16, 14 *Amiculum nigellum* dixit, & *nigellas pupulas* apud eund. 6, 43.

Nigella, vide *Melanthium.*

¶ Nigrēdo, *ĭnis*, f. die ſchwärtze, ſchwartze geſtalt. Ex ſemibarbaro Iornandis ſeculo originem habere hanc vocem, Voſſius putat: ſed Antoninorum, & DD Fratrum tempore in uſu fuiſſe, ex Apul. 2 de A. A. conſtat: *Corvina*, inquit, *nigredine cærulos columbarum colli floſculos æmulantur.* Et Mart. Capella lib. 2 *Erant quidam libri ſacra nigredine colorati.*

¶ Nigrĭtia, *æ*, & Nigrities, *ēi*, f. idem. Plin. 9, 38 *Nimiæ ejus nigritiæ dat auſteritatem.* Celſus 8, 2 *Nigrities colligi poteſt etiam ex dolore & ex febre.*

¶ Nigritūdo, *ĭnis*, f. idem. Plin. 10, 36 de paſſeribus: *Nulla apparet nigritudo in roſtro, quæ ab æſtate incipit.*

¶ Nigror, *ōris*, m. idem. Cicero de Divin. 1, 14 ex Pacuvio: *Noctis & nimbum obcæcat nigror*, nec non Celſus 2, 1 *Nigrorem in ulceribus excitat.*

¶ Nigreo, *ui, ēre,* & Nigresco, *ĕre,* in nigrum verti, ſchwartz ſeyn oder werden. Virgil. Æneid. 11, 824 *Tenebris nigrescunt omnia circum.* Plin. 12, 22 *Phœnicobolanus nigrescit.* Colum. 12, 48 pr. *Olicum.* Plin. 12, 22 *Phœnicobolanus nigruerint.* Adde Pacuv. & Accium ap. Nonium 2, 582; Cels. 2, 7: Pallad. Nov. 4; Solin. c. 4; Sidon. 8, 7; Ovid. de Arte am. 3, 503.

¶ Nigro, *āre,* eſſe aut reddere nigrum, ſchwartz ſeyn, oder ſchwärtzen. Lucret. 2, 732 *Ea quæ nigrant.*

¶ Nigrans, *tis,* ſchwartz, ſchwärtzlich; ut, *Nigrans color,* Lucr. 2, 792. *Nigrantes terga juvenci,* Virg. Æn. 5, 97. conf. Æn. 4, 120; & 9, 87; &c. *Antra nigrantia,* Statius Theb. 10, 129. Et Silius 9, 225 *Corpora ab immodico ſervans nigrantia Phœbo.* Add. Val. Flacc. 1, 13.

¶ Nigratus, *a, um,* geſchwärtzt. Tertull. adv. Marc. 4, 8 pr. *Nigrati ignorantiæ tenebris.*

¶ Nigramen, *ĭnis,* n. die ſchwärtze, apud Manilium.

¶ Nigrico, *āre,* nigrum aliquantulum eſſe, ſchwärtzlich ſeyn. Nam hinc

¶ Nigricans, *tis,* ſchwärtzlich. Plin. 10, 3 *Aquila colore nigricans,* Conf. 35, 16.

¶ Nigricŏlor, *ōris,* ſchwartzfärbig; ut, *Nigricolor facies,* Solin. c. 2.

¶ Nigrĭfico, *āre,* ſchwartz machen. Marcell. Emp. c. 35 *Nigrificare dentes.*

¶ Nigrefacio, *ēre,* idem. Onomaſt. *Nigrefacio,* μελαίνω.

¶ Nigreſco, *ĕre,* ſchwartz werden. Octav. Horat. 1, 5 *Quamdiu oleum pingueſcat & nigreſcat.*

Compoſita cum præpoſitione:

¶ Connigro, *are,* beſchwärtzen, apud Hieronymum.

¶ Connigrico, *are,* ſchwartz ausſehen, in Fragm. poët.

¶ Connigrefacio, *ēre,* zugleich ſchwärtzen, apud Hieron.

¶ Denigro, *āre,* ſchwartz machen, ſchwärtzen. Varr. R. R. 1, 55, 7 *Denigrat terram amurca.* Vitruv. 7, 9 de minio *Amiſſa virtute coloris denigratur.* Plinius 23, 5 de palmæ quodam genere *Capillum denigrat ſuffitu.* Et Scribon. Largus compoſ. 208 *Ligulæ calceolorum denigrantur.*

¶ Denigratio, *ōnis,* f. die ſchwärtzung; ut, *Denigratio capillorum,* Th. Priſcian. 1, 2.

¶ Denigratūra, *æ,* f. idem, apud Auguſtinum.

¶ Denigrator, *ōris,* m. ein ſchwartzfärber, apud Tertullianum.

¶ Internigrans, *tis,* ſchwartz darzwiſchen; ut, *Maculæ internigrantes,* Stat. Theb. 6, 336.

¶ Obnĭger, *a, um,* eſt quidem apud Plin. 20, 23 pr. ſed ſuſpecta lectio; vide Harduinum.

¶ Perniger, *a, um,* kohlſchwartz. Plaut. Pœn. 5, 2, 153 *Oculis pernigris.*

¶ Subnĭger, *a, um,* braun, ſchwartzbraun. Plaut. Merc. 3, 4, 55 *Subnigris oculis.* Celſus 5, 26, 31 *Subnigræ puſtulæ.* Adde Plaut. Pſeud. 4, 7, 120; Varr. R. R. 2, 5 & 9; Plin. 25, 7.

NIGRĪNA, *æ,* f. herba, tribus foliis longis intubaceis illita, cicatrices ad calorem reducit, Plin. 27, 12.

Nigrans, nigredo, nigrefacio, nigreſco, nigritia, &c. vide paullo ante *Niger.*

NĪHIL, & Nihilum, *i,* n. a *ne* & *hilum,* quaſi dicas, *ne hilum quidem,* nichts. Et *Nil,* quod ex *nihil* conciſum eſt, unde & *Nilum* apud Lucretium 1, 206 *Nil igitur fieri de nilo poſſe fatendum eſt.* Et v. 238 *Haud igitur poſſunt ad nilum quæque reverti.* add. v. 791, 797. Perſ. ſat. 3, 84 *De nihilo nihil, in nihilum nil poſſe reverti.* Et, *Nil ad illum, ad illud, ad hanc rem,* nichts gegen dem, Ter. Eun. 2, 3, 69. *Nihil ad rem,* Cicero in Orat. c. 64; & de Fin. 4, 26, es thut nichts zur ſache. *Nihil ad te,* es geht dich nichts an, *Nihil ad me attinet,* Ter. Andr. 4, 1, 60 & 1, 2, 16. *Nihil aliud quam,* i. e. duntaxat, nur, more græco, οὐδὲν ἄλλο, uſitata phraſis Suetonio Cæſ. c. 20, Aug. c. 83, Claudio c. 10, Ner. c. 43, Veſp. c. 10, & Domit. c. 21. Livius 3, 26 *Hac nocte nihil præterquam vigilatum eſt in urbe.* Et, *Nihil admodum litterarum ſciebat,* Cicero de Clar. Orat. c. 58. *Nihil minus,* nichts weniger, Idem Off. 3, 20 & Ter. Eun. 3, 3, 29. *Nihil amplius,* mehr nichts, Cicero ſam. 12, 1. Sed, *cui minus nihilo eſt,* der ich weniger als nichts habe, Ter. Phorm. 3, 5, 1. *Non hoc de nihilo eſt,* non fruſtra eſt, Idem Hec. 5, 1, 1, es hat etwas zu bedeuten. Et Propert. 2, 3, 16 *Non ſum de nihilo blandus amator ego,* ich bin nicht vergebens ꝛc. Idem 2, 16, 52 *Nec ſi de nihilo fulminis ira cadit.* Macrob. Saturn. 5, 9 *Hanc Virgilius non de nihilo fabulam fingit,* nicht umſonſt, nicht vor die lange weile. *Nihilo ſecius,* Ter. Andr. 3, 2, 27, idem quod nihilominus, nichts deſtoweniger. *Nihil non,* i. e. omne, alles. *Nihil non arroget armis,* Horat. Art. poët. v. 122. *Nihil quicquam,* pro *nihil,* Plaut. Bacch. 4, 9, 113; & Merc. 4, 3, 37. Adde Gell. 1, 3. *Nihil incommodi, gratiæ, lucri,* &c. Atticiſmi ſunt. Et, *Nihil cari, nihil ſancti, nihil penſi eſt:* Salluſtianæ locutiones. Livius 40, 8 *Nihil cari, nihil ſancti eſt, in omnium vicem regni unius inſatiabilis amor ſucceſſit.* Sic, *nihil eſt,* quando quid elevamus, aut negamus: Ter. Andr. 2, 2, 3 *Lætus eſt, neſcio quid.* C. *Nihil eſt.* Idem Heaut. 4, 1, 56 *Nam quod ſperem de argento, aut poſſe poſtulem me fallere, nihil eſt.* Ita & nos: es iſt nichts. *Nihil pol falſi dixi, mi ſenex,* Idem Ter. Andr. 4, 4, 49. Cic. Act. 1, 19 p. 152 *Ille alter* Cos. *ita nihil eſt, ut plane quid emerit neſciat.* Tib. 1, 5, 30 *Et juvet in tota me nihil eſſe domo* i. e. plane vacuum cura rei familiaris. vid. Brouckh. h. l. *Homo, res nihili,* nichtswürdig, Plaut. Aſin. 2. 4, 66 &c. Idem Pſeud. 4, 7 pr. *Servus nihili eſt, ſuum qui officium facere eſt immemor, niſi adeo monitus,* der iſt ein unnützer und loſer knecht ꝛc. *Nihili facere, nihili pendere,* non curare, nichts darnach fragen, nichts achten, Plaut. Bacch. 1, 1, 56; & Menæch. 5, 7, 4 &c. Cic. de Fin. 2, 27 *At eum nihili facit.* ¶ 2. *Nihil* & ſæpe pro *non* ponitur. Ter. Andr. 1, 2, 31 *Nihil circuitione uſus es.* Cicero Tuſc. 4, 8 *Æmulatio autem dupliciter quidem illa dicitur, ſed eâ nihil hoc loco utimur.* Tibull. 1, 9, 24 *Forma nihil magicis utitur auxiliis.* Item Stat. Achill. 1, 104 *Illa nihil gaviſa locis.* Et alibi ſæpius. Eodem modo *Nil* pro *non*: Lucr. 5, 164 *Nil opus eſt verbis.* Virg. Æn. 5, 751 *Nil magnæ laudis egentes. Nihil dicere* quomodo opponatur τῷ *aliquid dicere,* vide ſupra in *Aliquis* n. 3. Addo denique, eſſe abſurdam conſuetudinem pronunciantium in *Nihil h* per ch, quaſi eſſet *nichil.*

¶ Nihilo etiam, nihili homo, ſive nulla re æſtimandus. Vet. Gloſſ. οὐδαμινός, *Nihilo, nugatorius, gerra.* Nihilo, indeclinabile eſt, der nichts taugt, nichts werth iſt.

¶ Nihildum, id eſt, nihil adhuc, nondum quicquam, noch nichts. Cicero ſam. 12, 12 *Quamquam nihildum audieramus.* Idem ad Attic. 9, 2 *Brundiſio nihildum erat allatum.* Idem Catil. 3, 3 *Statim ad me nihildum ſuſpicantem vocavi.*

¶ Nihilōminus, nichts deſtoweniger. Cicero ſam. 10, 2 *Nihilominus, ut ego abſim, hæc conſici poſſunt.* Ter. Heaut. 5, 3, 9 *Nihilominus ego hoc faciam tamen.* Idem Phorm. 4, 2, 7 *Vbi Phædriæ ſe oſtenderet nihilominus amicum eſſe.* Plin. 17, 16 *Nihilominus tamen & luto munire & vinculo melius.* Et alter Plinius 7 epiſt. 27 de Athenodoro domum ſpectro infeſtam conducente: *Audito pretio, quia ſuſpecta vilitas, percunctatus omnia docetur, ac nihilominus, immo tanto magis conducit:* Conjunctę & diviſe hæc ſcribi ſolent.

Nonnihil, quære infra in *Non.*

¶ Annihilo, *are,* zernichten, ex Hieronymi loco vide infra in *Nullificatio* in *Vllus.*

¶ Annihilatio, *onis,* f. die gäntzliche zernichtung, Theolog.

¶ Annihilator, *oris,* m. der etwas zernichtet. Gloſſ. gr. lat. ἐξωδευτὴς *annihilator.*

Nil & Nilum, pro *Nihil, Nihilum,* quære in antecedente *Nihil.*

Nileus, nilicola, nilion, niloris &c. vide in *Nilus.*

NĪLVS, *i,* m Νεῖλος, a nigredine *Melas* & *Melo,* (de quo ſupra) quibusdam appellatus, de quo Petr. Cunæus ad Nonni Dionyſiaca notat. Fluvius Ægypti, unus de majoribus totius orbis fluminibus, unde κατ' ἐξοχὴν *flumen* appellatus non Ciceroni tantum pro Dejotaro, & Iuvenali, ſed & Moſi Exodi c. 7. Haber oſtia ſeptem, ad quæ reſpexit Iuvenalis ſat. 13, 26 *Ravi quippe boni, vix ſunt numero totidem, quot Thebarum portæ, vel divitis oſtia Nili.* Conf. Virgil. Æneid. 6, 800; & Ovid. Heroid. 14, 107. De *Nilo* inter alia multa hæc Seneca Nat. Quæſt. 4, 2 *Quantum creſcit, inquit, Nilus, tantum ſpei eſt in annum: nec computatio fallit agricolam, adeo ad menſuram fluminis reſpondet, quam fertilitatem facit Nilus. Is arenoſo & ſitienti ſolo & aquam inducit & terram: nam cum turbulentus fluat, omnem in ſiccis & hiantibus locis fœcem relinquit, & quicquid pingue ſecum tulit, arentibus locis illinit. Mira itaque natura fluminis, quod cum cæteri amnes abluant terras & eviſcerent, Nilus tanto cæteris major adeo nihil excedit, nec abradit, ut contra adjiciat vives &c.* Vbi revera ortum habeat, quæque cauſſa incrementi ejus, veteribus minus exploratum & cognitum fuit. Hinc tanta auctorum ſuper ea re diſcrepantia, quam Diodorus notat antiq. rerum 1, 3, item Seneca Qu. Nat. 6, 8, & quos laudat Spanh. ad Callim. p. 449. Atque hoc ipſum clariorem magisque auguſtum hunc fluvium reddidit: unde eleganter Alcimus Avitus lib. 1 v. 262 de eo canit: *Tertius inde Geon, Latio qui nomine Nilus Dicitur, ignoto cunctis plus nobilis ortu.* Cui illud Sidonii prorſus concinit Panegyrico Aviti v. 44 *Ignotum plus notus Nile per ortum.* v. & Scalig. Exerc. 17; & Petri Gaſſendi philoſophiam Epicuri in de Meteorologia: Certiora prodiderunt II. Voſſius de Nili & fluminum origine c. 15, & Iobus Ludolfus Hiſt. Æthiop. 1, 8, oriri non ultra Æquatorem in auſtrali hemiſphærio, ſed eis Æquatorem in regno Habeſſinorum, ſive Chriſtianorum Æthiopum. Quanquam huic denuo contradictum a miſſionariis Ieſuitarum, & 15 gradibus trans æquatorem ſomtes Nili remoti. Conf. Maillet Deſcriptio Ægypti. Magna religione hic fluvius cultus ab Ægyptiis; quippe qui illis omnia eſt, γῆ ποταμὸς, γῆ γᾶ, γῆ θάλασσα, γῆ λίμνη, & *fluvius, & terra, & mare, & palus,* ut eſt apud Achillem Tatium lib. 4. Hinc etiam *patrem, ſervatorem, opificem,* (δημιουργὸν) appellabant: eique quotannis ſacra omnium maxime ſolennia, *Niloa* dicta, peragebant, ut ſcribit Heliodorus lib. 9 Æthiopic. Adde Barth. Comment. ad Carm. Claudiani de Nilo; & ad Stat. Silv. p. 301 & 302. ir. Brouckh. ad Tib. 1, 8, 21. ¶ 2. Dicitur & *Nilus,* quum rivuli plures in piſcinam confluunt, ein teich. Cicero ad Qu. fr. 3, 9 *Imagines enim iſtæ, & palæſtra & piſcina & Nilus, multorum Philotimorum eſt, non Dipbilorum.* Idem de Leg. 2, 1 *Ductus aquarum, quos iſti Nilos, & Euripos vocant, quis non, cum hæc videat, irriſerit?*

¶ Nilĭăcus, *a, um,* adject. ut, *Lens Niliaca,* Martial. 13 epigr. 9. Et Prudent. adv. Symmach. 2, 865 *Vilia Niliacis venerantur oluſcula in hortis.* Et Cathemer. 5, 45 *Rex Niliaci litoris.* Apud Samon. 332 *Niliacum mel* Keuchenius interpretatur Atticum, ſed dubitat Burm. quem vide.

¶ Nilŏticus, *a, um,* idem; ut, *Aqua Nilotica,* Seneca Quæſt. Nat. 3, 25. Et, *Nilotica tellus,* Martial. 6 epigr. 80.

¶ Nilōtis, *ĭdis,* fœm. patronym. ut, *Acus Nilotis,* apud Lucan. 10, 142. Et, *Picti tunica Nilotide Mauri,* Martial. 10 epigr. 6.

¶ Nileus, *ei,* m. gentile. Ovid. Met. 5, 187 *At Nileus, qui ſe genitum ſeptemplice Nilo Ementitus erat.*

¶ Nilion, *i,* n. νείλιον, gemma, a Nilo fluvio, in cujus litoribus gignitur, fulgore heberi, Plin. 37, 6.

¶ Nilis, *ĭdis,* f. lacus inferioris Mauritaniæ, quem Nili aquæ ſtagnantes efficere creduntur, Plin. 5, 9.

¶ Nilicŏla, *æ,* m. pro Ægyptio apud Prudent. adv. Symmach. 2, 493 *Iſis Nilicolas reliquit.*

¶ Niligĕnus, *a, um,* adject. apud Ovidium de Arte am. 1, 77, ſed *limigeræ* pro Niligenæ doctiores legunt, præferrim Heinſius, quem conſulas. Nihilominus, alia quamvis & virili forma, Macrobius Saturn. 1, 16 dixit: *Argutus Niligena, & gentis accola numerorum potentis,* id eſt, Ægyptius.

Nimbatus, nimbifer, nimboſus, vide in *Nimbus.*

NIMBVS, *i,* m. vis venti cum pluvia, ungeſtümer regen mit wind, pluvia præceps, ein platzregen, ſchlagregen, ſturmwind. Liv. 1, 16 *Subito coorta tempeſtas cum magno fragore tonitribusque, tam denſo regem operuit nimbo, ut conſpectum ejus concioni abſtulerit.* Et Virg. Æneid. 2, 113 *Toto ſonuerunt æthere nimbi,* id eſt, venti. ¶ 2. Translate *Nimbus* ponitur pro quavis denſa ſubitaque ſparſione, ſive multitudine, quæ in modum imbris aut procellæ, ſive nimbi contingit,

ein ganzer Hauffen. Sic *nimbum florum* Statius Silv. 1, 2, 21, & Claudianus dixere; *Saxorum manualium nimbos*, Amm. Marcellinus; *Nimbos equitum*, Prudentius adv. Symmach. 2, 702. Et Florus 3, 8, 4 *Ingenti*, inquit, *lapidum saxorumque nimbo classem operuerunt*: item Sextus Rufus c. 27 *Nimbo sagittarum obruti sunt*: Ac Silius 12, 176 *Fundite portis Telorum in campos nimbum*. add. Stat. Theb. 10, 530. Plura dabit Casp. Gevart. c. 13 ad 1 Silv. Statii: qui & c. 7 ad lib. 5 *nimbum orationis* eleganter pro vehementi & præcipiti quodam orationis genere usurpatum veteribus docet. ¶ 3. *Nimbus* per translationem pro repentino & præcipiti casu atque impetu, ein unfall, ungestümigkeit. Cic. Att. 15, 9 *Quid iste in domo tua casus armorum? Sed hunc quidem nimbum cito transiisse lætor.* ¶ 4. Est & *Nimbus* vasis genus, quo vinum spargebant, apud Martial. 14 epigr. 92. ¶ 5. Dicitur & *Nimbus* divina nubes, sive fluidum illud lumen, quod Deorum capita tingit, græce μηνίσκος, ut notat Servius ad illud Virg. Æn. 2, 615 *Iam summas arces Tritonia* (*respice*) *Pallas Insedit, nimbo effulgens*. Plura monebimus mox in *Nimbatus*. vid. etiam Aristoph. avib. 1114 seq. ubi μηνίσκον & μήνην nominat. ¶ 6. Denique *Nimbus* est *fasciola transversa ex auro assuta in linteo, quod est in fronte feminarum*, Isidoro 19, 31, eine stirnbinde. Quare nimbi vocem Barthius Animadv. in Claud. p. 122, & Ph. Pareus Lex. Crit. p. 788 quibusdam scriptorum locis reddunt, quæ alias migraverat in *Limbum*. Ita Arnob. 2 p. 72 *Laminas pertunderent aurium, imminuerent frontes nimbis, fuligine oculos.* Vt emendavit etiam Heraldus. v. & Taubmann. ad Plaut. p. 1055. Plauto enim ab hoc sensu est

¶ Nimbātus, *a, um*, umschleyert, verkappt; ut, *Nimbata meretrix*, quæ est fascia frontali seu nimbo tecta: Plaut. Pœn. 1, 2, 135 *Quam magis adspecto, tam magis est nimbata.* Quem locum etiam Isidorus observaverat. ¶ 2. Quod autem sequitur mox apud Isidorum: *Nam & lumen, quod circa angulorum capita pingitur, nimbus vocatur*, emendatione putem opus habere, proque *angulorum*, legendum *angelorum*. Interpretor enim de ea nimbi significatione, quam supra habes quintam. De qua alias & Weitzium consule ad Prudent. adv. Symmach. 2, 576 & 760; & Taubm. ad Virg. p. 474, 506 & 866. Lips. ad Tac. 1 Ann. Dempst. ad Rosin. 1 A. R. p. 68. Freinsh. ad Flor. 4, 2, 91.

¶ Nimbōsus, *a, um*, stürmisch, regenhaft, windig; ut, *Bruma nimbosa*, der ungestüme winter, Stat. 1 Silv. 3, 89. *Nimbosus Orion*, Virgil. Æn. 1, 535.

¶ Nimbĭfer, *a, um*, idem; ut, *Nimbiferæ nubes*, apud Avienum in Arat. Phæn. v. 858. Et Ovid. Pont. 4, 8, 60 *Ad styga nimbifero vindicis igne datos*: Vt Heinsius ex MSS. legit, & ante hunc Scaliger, pro vulg. *nubifero*.

Nimie, nimietas, nimio, &c. vide in *Nimis*.

NĪMĪRVM, adverb. nempe, certe, sine dubio, nemlich, freylich. Ter. Eun. 2, 2, 37 *Nimirum hic homines frigent*, es ist richtig, die leute werden hier kaltsinnig tractirt. Horat. 1 epist. 14, 11 *Cui placet alterius sua nimirum est odio sors*, wem des andern zustand gefällt, der ist gewiß mit dem seinigen nicht zu frieden. Subjicitur interrogantibus eodem modo, quo *nempe*. Quint. 12, 1 *Vter melior dicetur orator? nimirum, qui homo quoque melior.* Cic. pro Flacc. c. 28 pr. *Hoc nimirum est illud*, das ist es eben. Ter. Eun. 3, 3, 2 *Nimirum dabit hæc Thais mihi magnum malum*, die Thais wird mir richtig einen streich versetzen. Ad quod Donatus: NIMIRVM, *& fac*, NON EST MIRVM: *Et statim consequens erit per* ἀσύνδετον *ista sententia, quasi dixerit*: NON EST MIRVM. *Nam*, NI, NE *significat*: ET NE, NON NI *pro* NE *Virgilius*. NE *pro* NON *Plautus &c.* Vetus Gloss. *Nimirum*, οὐ μὴ θαυμαστὸν σφόδρα.

NĬMIS, allzu sehr, gar zu viel, adverbium augendi, jungitur adjectivis, aliis adverbiis, & verbis. Cic. pro Arch. c. 11 *De meo quodam amore gloriæ nimis acri fortasse, veruntamen honesto, vobis confitebor.* Sic, *Nimis longum tempus, nimis sero*, allzu spat, oder langsam. *Nimis antique*, Horat. 2 epist. 1, 66. Et Cic. de Leg. 3, 1 *Tu enim nec nimis valde unquam, nec nimis sæpe laudaveris.* Sic, *Nimis cito*, Cic. de Amic. c. 21. Et, *Nimis delectarunt litteræ tuæ*, ist mir doch gar zu angenehm gewesen, Idem Att. 7, 24. *Nimis dixi*, Plin. Paneg. c. 45. *Ne quid nimis*, μηδὲν ἄγαν, quam juvenum dixit esse virtutem Socrates, velut retulit Laërtius. Interrogatus enim, quænam juvenum esset virtus? respondit: τὸ μηδὲν ἄγαν. conf. Ter. Andr. 1, 1, 34. Germanorum proverbia sunt, zu viel ist ungesund, item zu viel zerreißt den sack.

¶ Nĭmius, *a, um*, quod modum excedit, gar zu groß, zu viel, zu heftig. Cic. pro Mil. c. 24 *Diligentiam nimiam nullam putabam*, man könte nicht zu fleißig seyn. Neutro substantivi naturam induit: ut, *Te nimio plus diligo*, Antonius Cic. Attic. 10, 8, mehr als zu viel. Sen. de Tranquil. c. 9 *Vitiosum est omne, quod nimium est.* Et Cic. in Orat. c. 53 *Nimium quod est, offendit vehementius, quam id quod parum est.* Livius his etiam locutionibus delectatus est: *Nimius animi, cum alios sperneret*: gar zu hochmüthig oder herrisch, 6, 11; sic Gronov. e MSS. vulgo *animis*. &, *Nimius imperii*, 3, 26. Cic. ad Brutum epist. 15 *Nimium esse in re aliqua*, einem dinge zu viel thun. ¶ 2. Sic *Nimii*, impotentes, superbi, & contumaces, ut ira *modestis* opponantur. Sæpe ita usus Tacitus est, ut Agric. 7, 4 de legione vicesima: *Legatis quoque consularibus nimia & formidolosa erat*, war ihnen über den kopf gewachsen. Idem Hist. 3, 52, 2 *Erant inter duces, qui necterent moras, quippe jam nimius Antonius*, war ihnen zu groß. Item Hist. 4, 23, 4 *Præferoces initio, & rebus secundis nimii*, überhoben sich des glückes. Florus 3, 15, 3 *Iamque nimius & potens altero tribunatu.* Vellej. 2, 32, 1 *Nimius reip. liberæ vir.* Sic de Tarquinio Superbo Manilius 1, 776 *Tarquiniique nimii reges*; hoc est, nimii regni sive imperii: seu, qui regnum in superbum dominatum atque tyrannidem vertunt. Sed Ios. Scalig. & Mich. Fayus ex MS. restituerunt, *Tarquinioque minus reges.* vid. de hac significatione Salmas. ad Vopisc. Aurel. 32. Gronov. ad Sen. Agam. 84. Heins. ad Claudian. de Bel. Get. 118. Burm. ad Vellej. 2, 32.

¶ Nimium, adverb. idem quod *Nimis*. Cic. Catil. 1, 5 *Nimium diu te imperatorem illa tua Manliana castra desiderant.* Horat. 3 od. 3, 58 *Nimium pii.* Ovid. Met. 7, 14 *Nam cum jussa patris nimium mihi dura videntur?* Virg. eclog. 2, 17 *Nimium ne crede colori.*

¶ Nimie, adverb. aliud. Augustinus Confess. 2, 9 *Si aliquid nimie ridiculum vel sensibus occurrerit, vel animo.* Idem de Genesi ad lit. 3, 4 *Cum corpus nimie frigescit.* Et Pallad. Mart. c. 10 de ficu: *In locis nimie frigidis.*

¶ Nimio, idem, pro *valde*, sehr; ut, *Nimio magnus*, Plaut. Truc. 4, 1, 6. *Nimio mavolo*, Idem Pœn. 1, 2, 90. Pro *multo* frequenter jungitur comparativis; ut, *Nimio melius, nimio rectius, nimio celerius*, Plaut. Pers. 1, 3, 31; & Bacch. 2, 3, 80; & Most. 1, 1, 69, &c. *Multitudo, quæ nimio major erat*, Liv. 29, 33. *Nimio plus, quam velim*, Id. 2, 32.

¶ Nimiĕtas, *ātis*, f. der überfluß, die allzu große menge. Colum. 6, 24 *Nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciviunt.* Pallad. 7, 7 *Sanguinis nimietatem prohibet.* Macrob. Sat. 7, 6 *Vini nimietas.* Ammian. 19, 4 *Nimietas frigoris aut coloris, &c.* Qui præterea usi sunt, Curis secundis declaravit Cellarius p. 165; & Borrich. Cogit. p. 176.

¶ Nimiopĕre, contractum ex nimio opere, allzusehr. Sed meliores libri dividunt, *nimio opere*, ut Cic. Paradox. 5, 2 *Quos ædificia magnifica nimio opere delectant.*

¶ Nimium quantum, valet veteribus idem, quod plurimum, immensum, überaus viel. Vide de hac locutione Manutium ad Cic. de Finib. 4 p. 106; & Parei Lex. Crit. p. 790. Ciceronem imitati sequiores. Gell. 16, 6 *Sed nimium quantum audacter inquit &c.* Eumenius Gratiar. actione ad Constantinum Flaviensium nomine, c. 5 *Qui locus nimium quantum plus mihi suppeditaret orationis, si fas esset, audiente te, rebus tristioribus immorari.* conf. Ter. Phorm. 4, 3, 38.

¶ Pernĭmius, *a, um*, sehr groß. Paulinus Petrocor. 5, 25 *Pernimium sentiret onus.*

¶ Pernimium, adverb. überaus viel. Ter. Adelph. 3, 4, 29 *Nimium inter vos ae pernimium interest.* Papin. l. 2 § 1 D. de custod. & exhib. *Hæc interpretatio prædura pernimiumque severa est in eo.*

¶ Prænĭmis, adverb. allzu sehr. Gellius 19, 10 *Hoc prænimis plebejum est.*

NINGO, *ninxi, ningĕre*, schneien. Colum. 11, 2 *Interdum ningit.* Virg. Georg. 3, 367 *Interea toto non secius aëre ningit.* ¶ 2. Metaphorice usus Lucretius est 2, 627 *Ninguntque rosarum Floribus*: i. e. ut ibi recte Lambinus exponit p. 225, tantam rosarum copiam diffundunt, ut ningere videantur. Vide & Gevart. c. 13 ad lib. 1 Silv. Stat. ¶ 3. Passiv. Apul. Florid. 1 p. 4 *Istud spatium, qua pluitur & ningitur.* ¶ 4. Veteres pro *Ningo* dixerunt *Ninguo*, pro Tingo, *Tinguo*. Atque hinc est

¶ Ninguis, *is*, f. apud antiquos, der schnee; cujus loco nunc *nix, nivis*, dicimus. Lucret. 6, 736 *Albas decedere ningues.* Et Apulej. *Omnia ningue canebant.* vide Servium ad Virg. Æn. 4 p. 329; Charis. lib. 1 p. 71; Priscian. lib. 6 p. 724.

¶ Ninguĭdus, *a, um*, idem quod *nivosus*, de quo postea, schneeicht. Prudentius Apotheos. v. 665 *Ninguidus boreas*; & Cathemer. 5, 97 *Implet castra cibus ninguidus*, id est, Manna. Ausonius epist. 24, quæ est ad Paulinum, v. 68 *Me Punica laedit Barcino, me bimaris juga ninguida Pyrenei.* Et v. 124 *Ecce tuus Paulinus adest, jam ninguida linquit Oppida Iberorum.* Ac epist. 25, 51 *Ninguida Pyrenæi hospitia.*

¶ Ningor, *ōris*, m. das schnee-wetter. Apulejus de Mundo p. 61 *Eam tempestatem nos ningorem vocamus.*

¶ Nix, *nĭvis*, f. a *ningo* etiam est, quasi *Ninx*, vapor a frigore resolutus molliterque conglobatus & congelatus, der schnee. *Aquarum cælestium spumam*, Plinius vocat 17, 2. *Candida, cana, gelida, hiberna nix*, apud poëtas. *Nix cumulata vento*, Curt. 5, 4, 18, zusammen geweheter schnee. *Nive discussa*, Idem 7, 3, 10, wenn der schnee zerschmoltzen. *Nives altæ*, tieffer schnee, ibidem n. 11. *Nivibus pruinisque obrui*, Liv. 5, 2, beschneyet werden. *Pruinas ac nives perferre*, Cic. Catil. 2, 10. Horat. 4, 7, 1 *Diffugere nives, redeunt jam gramina campis.* ¶ 2. Duras & a longinqua similitudine ductas comparationes vocat Quintilianus 8, 6, quando *Capitis nives* dixit Horatius 4 od. 13, 12; &, *Canam nivem*, 2 sat. 5, 41. Defendit vero illum Voss. Instit. Orat. 4, 6, 7. Germanis poëtis nihil familiarius, quam, der schnee der grauen haare. Sed *Nive candidiores equi*, schneeweisse schimmel, Ovid. Met. 8, 373. *Ipsam nivem vetustate rubescere*, ait Plinius 11, 35. conf. Bartholin. de Nivis usu p. 24. ¶ 3. De nive refrigerando potui adhibita vid. Gronov. ad Quint. declam. 298 p. 576. & Burm. ad Petron. c. 31.

¶ Nĭvālis, *e*, schneeicht; ut, *Nivalia loca*, Plin. 26, 8. *Nivalis dies*, in qua nix plurima delabitur, Liv. 21, 54, Flor. 2, 6, & Sen. Quæst. Nat. 4, 4. *Nivale osculum*, Martial. 7 epigr. 95, i. e. frigidum & madidum. *Nivales auræ*, Horat. 1 epist. 11, 18. *Nivali compede vinctus*, gefroren, Idem 1 epist. 3, 3.

¶ Nivārius, *a, um*, zum schnee dienlich, adjectivum aliud in lemmatis lib. 14 Martialis epigr. 103, 104 & 116 *Colum nivarium, Saccus nivarius, Lagena nivaria.* conf. Plin. 24, 1.

¶ Nivātus, *a, um*, nive refrigeratus, gekühlt durch schnee. Sueton. Ner. c. 27 *Refotus sæpius calidis piscinis, ac tempore æstivo nivatis.* Sen. Quæst. Nat. 4, 13 *Nivatæ potiones.* Petron. c. 31 *Aqua nivata.* vid. Erh. p. 120. B.

¶ Nĭveo, *ēre*, & Nivesco, *ĕre*, schneeweiß seyn. Tertull. de Pallio c. 3 *Lavacro nivescunt.* ¶ 2. *Nivit*, pro *ningit*, ex Pacuvio ap. Non. 10, 23.

¶ Niveus, *a, um*, quod ex nive est, μεταφορικῶς pro candido ponitur, schneeweiß; ut, *Niveus color*, Horat. 2 od. 4, 3. *Nivei lapilli*, Idem 1 sat. 2, 80. *Pecus niveum*, i. e. oves candidæ, Virg. eclog. 2, 20.

¶ Ni-

¶ Nivōsus, *a, um,* nivibus abundans, voll ſchnee; ut, *Hiems nivoſa,* Livius 5, 13. *Grando nivoſa,* Id. 21, 58. *Scythia nivoſa,* Ovid. Met. 12, 29.

¶ Nivifer, *a, um,* idem; ut, *Niviferæ valles,* Salvianus lib. 6, 196.

¶ Eniveus, *a, um,* weiß wie ſchnee. Ita Barthius Adverſ. 8, 8 pro fœmineum ſcripſiſſe cenſet Manilium 5, 708 *Eniveum rubro vultum ſuffuſa pyropo.*

¶ Subnivalis, *e,* ſchneecicht; ut, *Subnivales moras tolerare,* Ammian. 19, 11. Sed alii legunt *Subdivales.*

NINGVLVS, *i,* m. id eſt, nullus, keiner. Ennius apud Feſtum: *Ne ningulus mederi queat.* Grammatici vocem hanc a *nec* & *ullus* derivant, forte melius ex *ne* & *ſingulus.*

NINNVS, ſive Ninnius, *i,* m. parvus equus, ein füllen; qui & *Hinnus* dicebatur, ex græco γίννος, ut docet Scalig. ad lib. 5 Manilii. Heſychius Νίννον τὸν καβάλλην ἵππον. Gloſſar. Vetus: *Popus, νίννος.* Mæcenas ad Horatium: *Tu tuum ſodalem Ninnio videas ſtrigoſiorem.* Quemadmodum ἐυσόχως hunc locum Tiliobroga emendavit. *Ninnii* gens Campana, apud Liv. 23, 8, & 39, 13, memoratur, licet ibi varient codd. v. I. F. Gronov.

NĪNVS, *i,* m. Νῖνος, primus rex Aſſyriorum; Iuſtinus lib. 1; Diod. Sicul. lib 2; Oroſ. lib. 1. Ovid. Met. 4, 88. A quo ¶ 2. *Ninus* urbs dicta Diodor. Sicul. 2, 3. Herodot. 2, 150. & Lucan. 3, 215 *Et felix, ſic fama, Ninos &c.* Tigride alluebatur, Herodot. ibidem. ¶ 3. *Ninum* fluvium Plinius H. N. 5, 28 memorat, ſi Herm. Barbaro, ita ex Alexandri Lyciacis, pro *Indo,* quod in vulgatis legitur, reponenti, fides habenda. ¶ 4. In ſacris dicta urbs eſt *Ninive.*

¶ Ninivītæ, *arum,* m. pl. incolæ. Tertull. adv. Marc. 2, 11 *Deus miſericordiam Ninivitis exorantibus præſtitit.* conf. Prudent. Cathem. 7, 131.

NIŌBE, *es,* f. Tantali filia fuit, luctu ex liberorum orbitate in ſaxum, hoc eſt, luctum æternum converſa: Fabulam Ovidius habet lib. 6 Met. Et Cicero Tuſc. 3, 26 *Niobe fingitur lapidea, propter æternum, credo, in luctu ſilentium.* Homer. Iliad. lib. ultimo. Sunt, qui fabulam Niobes ex hiſtoria de uxore Lothi deduxerunt. Sed magis hic probem expoſitionem Ciceronis modo prolatam. Nec male Gilbertus Cognatus lib. 2 Silv. Narrat. p. 62 propterea fictum hoc ait a poëtis perhiberi, quod ipſa poſt occiſos liberos immodico dolore diriguerit, ſuamque ipſius lapideam ſtatuam ſuper liberorum monumento poſuerit. Etiam velut in proverbium res abiit apud Hieronym. ad Ocean. epiſtola 83 *Secundo ac tertio ſciſcitari cœpi. Nioben putares, quæ nimio fletu in lapidem verſa eſt.* Nos ita ſolemus: antwortet ein ſtein, ſo antworteter ꝛc. Vide & Hadr. Iun. adag. 68 *Niobes archetypum.* De numero liberorum *Niobes,* non conſentiunt auctores. Homerus Iliad. ult. XII prodidit: quem ſecutus Propertius 2, 16. Ovidius vero 6 Met. & Seneca Medea v. 955 XIV ponunt: alii rurſus vel pauciores. vid. Ælian. Var. Hiſt. 12, 36, & Gell. 20, 7.

¶ Niobæus, *a, um,* adject. ut, *Proles Niobæa,* Horat. 4 od. 6, 1.

NĪPHĀTES, *is,* m. fluvius & mons Armeniæ. Virg. 3 Georg. v. 30 *Addam urbes Aſiæ domitas, pulſumque Niphatem,* id eſt, Armenios, νιφάς, ἄδος, nivem ſignificat. Adde Horat. 2 od. 9, 20; & Lucan. 3, 245.

NĪPHE, *es,* f. una ex comitibus Dianæ, Ovid. Met. 3, 171.

NIPTRVM, *i,* n. νίπτρον, lavacrum, das bad, a νίπτω *lavo.* Hinc pluraliter *Niptra* vocatur Pacuvii Tragœdia, cujus mentio in Cic. Tuſc. Qu. 2, 21.

NIQVISCIVIT, pro *niſi quis ſcivit,* centuria Romæ a Servio Tullio rege conſtituta, in qua liceret ei ſuffragium ferre, qui non tuliſſet in ſua, ne quis civis ſuffragii jure privaretur, &c. vid. apud Feſtum.

NĪREVS, *ei,* m. Νιρεύς, Charopi & Aglajæ filius, Græcorum ad Trojam pulcherrimus. Homer. Iliad. β v. 673 Νιρεὺς ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε. *Nireus, qui pulcherrimus vir ſub Ilium venit.* Subjungit tamen poëta, *mollem fuiſſe.* Vnde factum, Galenus Suaſor. ad artes c. 5 putat, quod ejus ſemel tantum meminerit poëta, ut indicaret, formæ nullam eſſe utilitatem, niſi res ad uſum vitæ neceſſariæ ei adjunctæ ſint. Propertius 3, 18, 27 *Nirea non facies, non vis exemit Achillem, &c.*

¶ Niræus, *a, um,* derivativum a *Nireus,* ut a Theſeus, *Theſeus,* ab Orpheus, *Orpheus:* vel potius absque diphthongo, tribus ramen ſyllabis & producta penultima, *Nirēus,* ut Theſēus. Atque hanc vocem Catullo reddit Bernardinus Rutilius c. 8 decur. Locus eſt epigr. ad Aurel. 21, 25 *Eſurire Nirēus puer & ſitire diſcet.* Nireus puer, id eſt, pulcherrimus, & Nireo Homerico ſimilis. Alii tamen aliter legunt. v. g. II. Voſſius, *Meus me puer &c.* Nobis Rutilii conjectura non penitus adſpernanda videtur: ſed e diphthongo feci-mus vocalem, quæ reſpondeat Græcorum η.

NIRIS, ἴδις, νῖρις, nardus montanus, Dioſc. 1, 8.

NĪSA, *æ,* f. urbs Hellados, Homer. Iliad. 2. ¶ 2. Nomen fœminæ, Virg. eclog. 8, 26 *Mupſo Niſa datur, quid non ſperemus amantes?*

NISAEVM, *i,* n. Νισαῖον, campus ſive planicies Mediæ, magnis equis nobilis, qui *Niſæi* inde appellati, ut Euſtathius Dionyſii Scholiaſtes tradit. Celerrimos prodit Ariſtoteles 9 de Hiſt. Animal. v. de iisdem Herodotus 3, 106. V. & Ammianum 23, 21 & de *Niſæa,* urbe, Plin. 6, 26. Sed *Niſæus, a, um,* vide mox in *Niſus.*

NĪSĬ, conjunctio, verbis præponitur indicativis & conjunctivis, idem quod *ſi non,* wo nicht; ut, *Niſi me animus fallit,* Ter. Heaut. 4, 1 pr. *Niſi quis nos Deus reſpexerit,* Cic. Att. 1, 16. *Niſi forte, niſi vero:* ut, *Niſi forte volumus Epicuræorum opinionem ſequi,* Cic. de Fato c. 16, es wäre denn ſache, oder, es wäre denn, daß ꝛc. quaſi dicat, quod eſſet abſurdum. Vide ſimilem hujus particulæ uſum apud Quint. 10, 4 p. 942. bis. it. 11, 1 p. 963. Inprimis vero Cic. de Nat. Deor. 2, 63. & Plaut. Aul. 3, 2, 15 *Quid tu, malum, curas, utrum crudum an coctum edam: niſi tu mihi es tutor,* biſt du doch mein vormund nicht. ¶ 2. Inſervit exceptionibus, & idem eſt, quod *præterquam,* ohne nur. Ter. Andr. 2, 1, 6 *Nihil aliud niſi Philumenam volo,* nichts mand anders als nur allein ꝛc. Cic. de Amic. c. 5 *Niſi in bonis, non poteſt eſſe amicitia.* Ovid. Triſt. 4, 10, 85 *Si tamen extinctis aliquid, niſi nomina, reſtat.* Aptius apud Senecam Suaſor. 2 *Ideo Taygeti montis, niſi Laconibus difficillima juga.* Solet autem iſta particula non niſi ſimilia ejusdem generis excipere. Contra quod Plautus prolog. Menæchm. v. 59 *Liberorum, niſi divitiæ, nihil erat.* vid. Gron. ¶ 3. *Niſi quod* pro Sed, Ovid. Her. 18, 11 *Adſcenſurus eram, niſi quod cum vincula proræ Solveret, in ſpeculis omnis Abydos erat.* ¶ 4. *Niſi ſi,* pro *niſi.* Ter. Andr. 1, 5, 13 *Niſi ſi id eſt, quod ſuſpicor.* Ita & Plautus locutus eſt Menæchm. 1, 2, 22. L. Florus 4, 7 extr. Quintil. 1, 9 *Poëtas metri neceſſitas excuſat, niſi ſi quando nihil impediente in utroque modulatione pedum alterum malunt.* Colum. 4 extremo: *Niſi ſi dumoſi glareoſique montes glandem magis, quam caſtaneam poſtulabunt.* ¶ 5. *Niſi* pro *ſed,* non ſemel Terentius poſuit; ut Adelph. 1, 2, 73 *Ecce autem de integro: niſi quicquid id eſt, volo ſcire:* & Eun. 3, 4, extr. *Niſi quicquid hic eſt, procul hunc.* Similiter locutus Plautus eſt, & Liv. 24, 20 *Non id modeſtia militum, aut ducis, niſi, ad conciliandos Tarentinorum animos, fieri,* ubi v. Drakenb. Cajus ICt. 1 Inſtit. tit. 6 §. ult. *Succedere is naturalis pater non poteſt, niſi fiduciarii, a quo manumiſſi ſunt.* Ita Cato aliquoties. vid. Popma ad 49 extr. (nobis 48, 3.) It. Sall. Iug. 24, 5 & 67, 3. Subtiliora quam veriora ſunt, quæ ad priorem locum contra diſputat Cortius. Multa unius pleonatmi exempla dabit Heinſ. ad Ovid. Her. 4, 111.

¶ Ni, ex *Niſi,* per apocopen factum eſt, pro *ſi non.* Ter. Andr. 3, 4, 19 *Mirum, ni domi eſt,* ſo er nicht zu hauſe iſt, iſts wunder. *Quod ni ita ſe haberet, &c.* hoc eſt, *niſi,* ſo es nicht alſo wäre, Cic. Tuſc. 5, 39. ¶ 2. *Ni* poni interdum pro *ne* prohibendi, ſuo loco obtervavimus §. 11.

¶ Quidni? interrogativa locutio, vide infra *Qui, quis.* Hic modo obtervetur transpoſitio. Terent. Heaut. 3, 2, 18 *Quid ego ni ſciam,* h. e. quid ni ego ſciam. Ita poſt Palmerium Bentiejus, qui addit Ter. Adel. 4, 5, 28 *Quid illam ni abducat.* Plaut. Mil. 4, 3, 27 *Quid ego ni ita cenſeam?* & Pſeud. 2, 2, 57 *Quid ego ni teneam.*

NISĪBIS, *is,* f. urbs Meſopotamiæ antiquiſſima, a Lucullo capta, & ad loviani tempora Romanorum ditioni ſubdita, eorumque contra barbaros ſatis tutum propugnaculum. v. Ammian. 25, 31. Philoſtorg. 8, 1; & Plin. 6, 13. vid. Spanhem. de uſu & præſt. num. diſſ. 9 p. 625 ſq.

¶ Niſibēnus, *a, um; Niſibeni,* gentile nomen, Ammian. 25, 38.

NĪSVS, *i,* m. rex Megarenſium, cui comam purpuream fatalem filia Scylla abſcidit, & hoſti Minoi a ſe adamato tradidit. Tibullus 1, 4, 57 *Carmine purpurea eſt Niſi coma &c.* vid. omnino Brouckh. h. l. Adde Virg. Georg. 1, 404 & 408. ¶ 2. *Niſus* alius, Euryali indivulſus amicus, inter vera amicorum paria numerandus, de quo copioſe Virg. Æn. 9, 176 &c. ¶ 3. *Niſum* avem alii *hulicætum* dicunt eſſe, einen ſiſcharu. Is enim Virgilio Georg. 1. c. *Niſus* eſt; alii *accipitrem minorem,* einen ſperber, qui *Niſus* recentiorum dici poſſit. Dicitur a *niſu,* id eſt, conatu ad prædam: Geſner. David tamen Chyträus Enarr. in c. 11 Levit. f. 384 forte nominatum ſcribit a Latinis niſum ab Hebr. נשר *aquila.* Avenarius & Schindlerus, Becmanno p. 519 de Orig. citati, deducunt a γῦς, quod LXX reddiderunt ἱέραξ, i. e. *accipiter.* ¶ 4. *Niſus,* ſidus cæleſte, *alii Engonaſin dicunt.* v. Mart. Capella 8 p. 282 cum not. Grotii. ¶ 5. *Niſus* a *Nitor* vide poſtea.

¶ Niſæus, *a, um,* adject. ut, *Niſæi canes,* Ovid. Faſt. 4, 500, quia Niſi filia, Scylla, dimidia ſui parte in canes murata fuit.

¶ Niſēius, *a, um,* aliud adj. ut, *Niſeia virgo,* Scylla, Ovid. Met. 8. 55.

¶ Niſēis, *idos,* pro Scylla, Ovid. Rem. Am. 737 *Præterita cautus Niſeide navita gaudet.*

Niſus, pro Nixus, vide poſt paullo in *Nitor.*

NITAL, vel potius *Amida* vel *Amital,* Idolum indicum inter magica coli ſolitum. v. Mart. Capella 2 p. 42 cum not. Grotii.

Nitedula, nitela vel nitella, nitelinus, &c. quære in *Niteo.*

NĪTEO, *ui, ēre,* ſplendidum, cultum, politum eſſe, gleiſſen, glitzen, glänzen, blanck ſeyn. Ovid. Medicam. facici v. 52 *Candida quo poſſint ora nitere modo.* Et Cic. Catil. 2, 3 *Qui nitent unguentis.* ¶ 2. Vtimur etiam hoc verbo de armentis ac pecoribus, quæ boni habitus, plenaque ac pinguia ſunt, ac ſtrigoſis opponuntur, die glatt und wohl bey leibe ſeyn. Phædrus 3, 9 *Cani perpaſto, macie confectus lupus, Forte occurrit: Salutantes dein invicem Vt reſtiterunt: unde ſic quæſo nites, Aut quo cibo feciſti tantum corporis?* Vide paullo poſt *Nitidus* & mox *Niteſco.* ¶ 3. *Nitere* & vitere ſæpe confunduntur a librariis. v. Burm. ad Quint. decl. 12, 13 p. 254.

¶ Nitens, *tis,* ut, *Vxor ore floridulo nitens,* Catull. 62, 193. *Nitens galea,* ein blancker helm, Virg. Æn. 9, 457. *Oculi nitentes,* heue augen. id. Æn. 1, 228. *Nitentia aſtra,* funckelnde ſterne, Ovid. Faſt. 5, 543. *Nitens oratio,* i. e. exculta & elaborata, hübſch, zierlich. Cic. de Clar. Orat. c. 67. *Tyrioque nitentior oſtro Flos oritur,* Ovid. Met. 10, 211.

¶ Nitenter, adv. idem; unde *Nitentius,* apud Mart. Capellam.

¶ Niteſco, *ĕre,* nitidum fieri, glänzend, blanck werden. Cic. Tuſc. 1, 28 *Non intermittit ſuo tempore cælum niteſcere.* Vbi tamen Gruterana & Gron. *miteſcere,* de quo ſ. l. Et de pecoris curatura, ut *Niteo,* de quo diximus. Plin. 2 epiſt. 17 n. 3 *Multi greges ovium, multa ibi equorum boumque armenta: quæ montibus hieme depulſa, herbis & tepore verno niteſcunt.* conf. Virg. Æn. 5, 135. ¶ 2. Et per metaphoram, *ingenio, doctrina, præceptione, natura niteſcit,* Auctor ad Herenn. 3, 16, bekommt einen glantz.

¶ Niteſcens, *tis:* ut, *Niteſcente luna nova,* Plin.

¶ Nitor, *ōris,* m. der glantz, ſchein: ut, *Auroræ exoriens nitor,* Lucret. 4, 539. *Gemmæ nitore & auri ſplendore adſpectus omnium præſtringere,* Aut. ad Herenn. 4, 50. *Corporis nitor,* hübſche geſtalt, reinlichkeit, ſauberkeit, Ter. Eun. 2, 2, 11. *Nitor orationis,* Cic. Att. 13, 19 extr. lieblichkeit. Idem de Clar. Orat. c. 9 *Ad hanc ætatem oratorum, in qua naturalis ineſſet, non fucatus nitor.* Quint. 3, 1 p. 211 admiſcere tentavimus aliquid nitoris. Item, ſplendor vitæ & elegantia cultus, pracht. Stat. 3 Silv. 3, 149 *Teſtis adhuc largi nitor inde aſſuetus cultus,* pracht. *He-*

Hetrusci. Idem 5 Silv. 2, 73 *Et frons tranquilla nitorque Luxuriæ confine tenens.*

¶ Nitĭdus, *a, um*, nitens, blanck, schön, gleissend; ut, *Nitida pictura*, Cicero in Orat. c. 11. *Colles nitidissimi viridissimique*, Idem Verr. 3, 18. *Nitidissima solis imago*, Ovid. Met. 14, 768. Inprimis de verborum orationisque ornatu eleganter dicitur. Quintil. 8, 3 *Aliis alia sublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora:* & mox: *A sermone tenui sublime nitidumque verbum discordat.* Et Cic. de Orat. 1, 18 *Genus quoddam verborum nitidum ac lætum*, prächtige und die ohren füllende worte. vid. Burm. ad Quintil. 2, 5 p. 150. ¶ 2. *Nitida* etiam dicuntur animalia pinguia & bene habita, fett, wohl bey leibe. Nepos 18, 5, 6 *Quo factum est, ut jumenta æque nitida ex castello educeret, ac si in campestribus & planis locis ea habuisset.* Horat. 1 epist. 4, 15 *Me pinguem & nitidum bene curata cute vises, Si videre voles Epicuri de grege porcum.* B. Ambrosius serm. 32 *Videas nimirum in nonnullorum domibus nitidos & crassos canes.* Pallad. 1, 21 *Boves nitidiores.* ¶ 3. *Nitidi* etiam dicebantur homines elegantiæ atque splendoris in omni cultu studiosi, zierlich, ausgeputzt. Vnde Horatius *nitidum* & *rusticum* opponit 1 epist. 7, 83 *Ex nitido fit rusticus.* Capitol. Maximino Iun. c. 2 *Vestibus tam accuratus fuit, ut nulla mulier nitidior esset in mundo.*

¶ Nitĭde, adverbium, nett, köstlich. Plaut. Truc. 2, 4, 3 *Vt tota floret! ut olet! ut nitide nitet!* wie propre ist sie. Idem Cist. 1, 1, 11 *Ita in prandio nos lepide atque nitide Accepisti apud te, ut semper meminerimus*, hast uns herrlich tractirt.

¶ Nitidiusculus, *a, um*, dimin. Plaut. Pseud. 1, 2, 84 *Nitidiusculum caput*, scil. unctum oleo.

¶ Nitidiuscule, adverb. idem. Ibidem 3, 1, 8 *Vt curet tandem nitidiuscule*, daß er sich etwas zu gut thue.

¶ Nitĭdo, *are*, nitidum facere, ausputzen, blanck machen. Columella 12, 3, 9 *Ferramenta detersa nitidentur atque rubigine liberentur.* Pallad. 2, 17 *Plagam ferramentis acutis nitidamus.* Ex Ennio & Accio plura vide apud Nonium 2, 583.

¶ Nitidĭtas, *ātis*, pro nitore, apud Nonium 2, 578 Accius: *formæ figuræ nitiditas.*

¶ Nitēla, *æ*, f. (Nitella) idem. Solinus c. 35 *Præcipua viris gloria est in armorum nitela.* ¶ 2. *Nitelæ*, micæ sunt auri colore resplendentes ex arena, die glänzenden sandkörnlein. Solin. c. 36 de Hispanis: *Depurgant in minium nitelas pulveris.* ¶ 3. Atque hunc in sensum *auream* quoque *nitellam* Martialis exponere solent ejus interpretes. Locus est lib. 5 epigr. 38 de Erotio puella: *Quæ crine vincit Bætici gregis vellus, Rhenique nodos, aureamque nitellam.* Quem ad locum Raderus f. 396 *Nitella*, inquit, *aurea, pulvis aureus fuit, aureaque ramenta, quibus illuminarunt capillos.* Sed repugnat syllabæ quantitas. Cum enim eo sensu *nitella* fit a verbo *niteo*, primam syllabam corripi postulat; Eam vero produxit Martialis. Ergo nobis hic sequendus Salmasius Exerc. Plin. f. 316 seq. qui *nitelam* legit, & vel murem agrestem, vel sciurum interpretatur, ita dictum, non quod *niteat*, sed quod *nitatur* in scandendis arboribus, eine feldmaus, oder eichhorn. Vt adeo rutilos puellæ crines compararet poëta cum lana Bætica, capillis Germanorum & pilis nitelæ. Quod & Vossius probat Etymol. f. 343. Nos hic ipsa Salmasii verba adscribemus e f. 22 ad Solin. *Vocarunt nitelam veteres Latini, quem Græci σκίουρον & ἐλαιὸν μῦν. Notat Servius, nitelam esse murem agrestem, quem Græci μῦν ἀγρεῖον appellant. Muloum Galli appellant vulgo, & colore rubeus est, qui color etiam est sciuri. Hinc & nitelam pro sciuro vetus auctor glossarum interpretatur. De ea nitela accipiendus Martialis, quod nemo adhuc animadvertit &c.*

¶ Nītēdula, *æ*, f. mus subterraneus vel agrestis, eine feldmaus, Servio auctore. Cicero pro Sextio c. 33 *Fatum illud civitatis fuit, ut illa ex vepreculis extracta nitedula rempubl. conaretur arrodere.* Hanc vocem etiam Horatio restituit Bentlejus Epist. 1, 7, 29 *Forte per angustam tenuis* nitedula *rimam Repserat in cameram frumenti &c.* Omnia enim consentiunt, ut potius de animali ex murium genere, quam de vulpe locutum Horatium credibile sit. Atque hæc vox ut *nitela*, de quo modo, a *nitor* derivatur. Sed a *niteo* ¶ 2. Est *Nitēdula* insectum illud, quod *cicindela* alias dicitur, (& lampyris) noctu lucens, ein Johannis-würmlein. vide *Cicindela.* Sed negat Vossius Etymol. f. 343 *nitelam* vel *nitedulam* (utrumque enim scribitur) hoc sensu reperiri unquam.

¶ Nitēlīnus, *a, um*, röthlich. Plin. 16, 37 de salice: *Vimineam vocant eamdem purpuream; alteram nitelinam a colore*, i. e. rufam, rutilam, interprete Vossio.

¶ Nitefacio, *ere*, hell machen. Gell. 18, 11 *Ventus mare cæruleum crispicans nitefacit*, pro quo alii: *nitescere facit.*

Nitefactus, *a, um*, hell gemacht. Iuvencus in Matth. c. 6 *Grato crimen nitefactus olivo.*

Composita cum præposit.

¶ Conniteo, *ui, ēre*, idem quod *Nitere*, leuchten, in Fragm. Poët.

¶ Connitido, *are*, idem quod *Nitidare*, auspoliren, ibidem.

¶ Eniteo, *ui, ēre*, eminere, einen glanz von sich geben, scheinen, leuchten. *Decus enitet ore*, Virgil. Æneid. 4, 150. *Athenæ in Græcia nitebant*, Cicero pro Flacco c. 7, war der glanz oder die zierde. Idem pro Muræn. c. 14 *Quo quidem in bello virtus enituit egregia Catonis.* Et Plin. Paneg. c. 4 *Enituit aliquis in bello, sed &c.*

¶ Enitens, *tis*. Catull. 62, 21 *Floridis enitens myrtus ramulis.*

¶ Enitesco, *ēre*, idem. Colum. 9, 14 *Mel optimæ notæ enitescit autumni æquinoctio*, der beste und lauterste honig wird gemacht. Et Gell. 17, 21 *Iam fama virtusque felicitatis Romanæ apud exteras gentes enitescere incœptabat*, andern völckern in die augen zu leuchten.

¶ Internĭteo, *ēre*, darzwischen schimmern. Plinius 37, 5 *Tellure internitente*, de smaragdis. Curt. 5, 4, 25 *Etiamsi qua sidera internitebant.*

¶ Internĭtens, *tis*; ut, *Gemmæ internitentes*, Curt. 3, 3, 16, al. *Intervenientes.*

¶ Perniteo, *ēre*, sehr gleissen. Mela 3, 10 *Est lacus, quo perfusa corpora quasi uncta pernitent.*

¶ Præniteo, *ēre*, vor andern herfür leuchten; item, valde nitere. Vell. Paterc. 2, 39, 2 *Devictarum gentium titulis forum Augusti prænitet.* Horat. 1 od. 33, 4 *Cur tibi junior Læsa præniteat fide.*

¶ Prænitens, *tis*. Plinius 2, 9 *Luna subito prænitens.* Vellej. 2, 35, 1 *Virtus Catonis multis in rebus conspicua atque prænitens.*

¶ Reniteo, *ēre*, resplendere, einen wiederschein geben. Hinc

¶ Renitens, *tis*. Plinius 37, 6 *Candore circuli renitente.* Sed quidam *renidente* legunt: Harduinus *ridente*, quem vide sect. 23. Est etiam Solin. 52.

¶ Subnĭtĭdo, *āre*, aufputzen. Ven. Fortunatus 8, 5 de angelis, qui Mariæ ministrent: *Credo alter cuperet plantis substernere palmas, Ille excussâ ala subnitidare viam.*

NĪTOR, *nisus & nixus sum, niti*, est multum & magno cum opere conari, ut *cacantes*, item *parturientes* solent, sich stemmen, drücken. Vnde & parturientium conatus laboresque *Nixus* dicuntur, de quo infra. Suet. Vesp. c. 20 *Statura fuit quadrata, comparataque vultu veluti nitentis. Vnde quidam urbanorum non infacete: Siquidem petenti*, ut & in se aliquid diceret: DICAM, *inquit*, CVM VENTREM EXONERARE DESIERIS. Sed de conatu surgendi c. 24 *Alvo repente usque ad defectionem soluta*, IMPERATOREM, *ait*, STANTEM OPORTERE MORI. *Dumque consurgit ac nititur, inter manus sublevantium exstinctus est.* Cicero de Nat. Deor. 2, 48 *Cum primum niti possunt*, de serpentum conatu progrediendi. ¶ 2. Hinc ad alia transfertur, in quæ cum labore multo studioque incumbimus, streben, trachten. Ter. Adelph 3, 4, 51 *Quapropter nitar, faciam, experiar*, ich will mich bemühen. Cicero de Senect. c. 23 *Optimi cujusque animus maxime ad immortalem gloriam nititur*, id est, contendit, er strebet nach ewigem ruhm und lob. Quintil. proœm. lib. 1 *Niti ad summa.* Sallust. Iug. c. 3 *Frustra niti*, umsonst bemühet seyn. Ovid. Amor. 3, 4, 17 *Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.* Et, *Niti pro aliquo*, est multum laborare atque contendere, Tac. An. 1, 34, 1. Atque ita etiam Livius 35, 10 *Cum Africanus pro C. Lælio niteretur.* Et Ovid Pont. 3, 1, 40 *Te niti pro me nocte dieque decet.* Cicero Cæsari sub fam. 9, 11 *Contra cujus honorem niti*, zuwider seyn, sich widersetzen. Gerund. *in nitendo*, i. e. cum niteretur. Nepos 25, 15, 2 *In nitendo, quod semel annuisset, tantâ erat curâ, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere.* Cicero Fam. 1, 5. *Niti de aliqua re.* Id. Att. 12, 14 *Omnia nitar, non ad animum, sed vultum ipsum, si queam, reficiendum.* Huic affinis illa notio, qua vehementer suadere significat. Nepos 1, 4, 4 *Miltiades maxime nitebatur, ut primo quoque tempore castra fierent*, er drung hart darauf. Sic e contrario *Reniti*, est vehementer dissuadere, de quo infra. ¶ 3. *Niti* etiam *iis* dicimur, quibus freti sumus maxime, & velut fulcimur, sich auf etwas gründen, verlassen. Cicero Off. 1, 34 *Est adolescentis, majores natu vereri, ex hisque deligere optimos & probatissimos, quorum consilio atque auctoritate nitatur*, hoc est, fulciatur, gubernetur. Atque ita tam absolute ablativo conjungitur, quam interveniente IN præpositione. *Niti alicujus consilio, & auctoritate, & exercitu*, Cicero fam. 12, 10, sich des raths bedienen. *Nititur hic humeris*, stützt sich an, Ovid. Fast. 1, 565. *Viribus suis resp. nititur*, Brutus Ciceroni epist. 4 extr. Ipse Cicero Tusc. 5, 1 *Virtutis fiduciâ nitendum nobis est ad spem beate vivendi.* Et Claudianus Conf. Honor. 4, 219 *Virtute decet, non sanguine niti.* Cicero in Somn. Scip. c. 2 *Tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus*, auf den die wohlfahrt bestehen wird. Idem de Divinat. 2, 26 pr. *Divinatio in conjectura nititur*, es bestehet auf blossem muthmassen.

¶ Nītens, *tis*. Tac. Hist. 1, 55, 4 *Nullo pro Galba nitente.* Virg. Georg. 3, 172 *Valido nitens sub pondere.* Id. Æn. 2, 380 *Humi nitens.* Et 12, 303 *Impressoque genu nitens terræ applicat ipsum.*

¶ Nīsus, *a, um*, gesteifft, gestemmet, gestützet. Cicero pro Cluent. c. 57 *Vestra æquitate nisi confidimus*, wir setzen unser gantz vertrauen auf &c. vide Parei Lex. Crit. p. 793. B. Rhenanus Livio magis *nisus* placuisse, quam *nixus*, ad 2, 50 notat. vide & Drakenb. l. c. & ad Sil. 2, 123.

¶ Nixus, *a, um*, idem. Cicero antequam iret c. 4 *Innocentia freti, nobilitate nixi, potentia amicorum fulti.* Plaut. Rud. 3, 3, 33 *Genibus nixus*, kniend. Virgil. Æneid. 10, 736 *Super abjectum posito pede nixus.*

¶ Nixe, adverbium, idem. In Gloss. Isidori explicatur per *munite.*

¶ Nīsus, *ûs*, m. subst. conatum significat, eine bemühung. Cicero Tusc. 2, 21 *Pedetentim ire & sedato nisu*, mit leiser bewegung. Virgilius Æneid. 11, 852 *Dea rapido pulcherrima nisu.* Pluraliter Augustinus de Civ. Dei 22, 13 *Misericordiâ Dei meis nisibus opem ferente.* Et Ammian. 19, 1 *Nisibus magnis insiabat.* ¶ 2. *Nisus* & *Visus* confunduntur a librariis, vid. Drakenb. ad Sil. 5, 284.

¶ Nixus, *ûs*, m. subst. idem quod *Nisus.* Quintil. 2, 12 *Totius corporis nixu in aliquid incumbere*, an etwas setzen, mit gantzer leibesmacht. Distinguunt quidam, ut *nisum* animo tribuant, *nixum* corpori. Quod discrimen tamen non est perpetuum. vid. omnino Drakenb. ad Sil. 2, 123. ¶ 2. Poëtæ pro *partu* etiam hoc nomine utuntur. Virg. Georg. 4, 199 de apibus, *Haud fœtus nixibus edunt.*

¶ Nixus, *i*, m. subst. sidus cæleste Herculis, Engonasis apud Avienum Arateis v. 2107 & 1222, & Cicer in Arato v. 373 & 400. Dicitur etiam *Nisus*, de quo supra seorsim n. 4. ¶ 2. *Nixi* etiam Dii appellabantur, quos putabant præsidere parientium nixibus, geburts-götter. Vide Festum, & Dempster. in Rosin. p. 336. ¶ 3. *Nixus* & *nexus* confunduntur a librariis, vid. *Nexus.*

¶ Nitibundus, *a, um*, nitens; ut, *Animorum conspiratu tacito nitibundi*, Gell. 1, 11.

¶ Nixor,

¶ Nixor, *ari*, hoc eſt, conari, niti, ſich ſehr bemühen. Lucret. 3, 1014 *Hoc eſt adverſo nixantem trudere monte Saxum.* Et 4, 508 pro ſul. iri: *Fundamenta, quibus nixatur vita ſalusque.*

¶ Nixurio, *ire*, niti velle. Nigidius apud Nonium 2, 584.

¶ Nitela & Nitedula etiam a *nitor* derivantur. Sed præcepimus in derivatis ex *Niteo*.

Compoſita:

¶ Abnītor, *ĭti*, abwehren. Arnobius 2 p. 99 *Ipſi nobis argumenta conquirimus, quibus eſſe videatur falſum id, quod eſſe nolumus atque abnitimur verum:* ubi alii *abnutamus.*

¶ Adnītor, vel Annitor, *ti*, eſt dare operam, & ad aliquid, cui innitaris, tendere, ſich nach etwas bemühen. Cicero de Amic. c. 23 extr. *Natura ſolitarium nihil amat, ſemper ad aliquid adnititur, tamquam adminiculum*, ſuchet ſich an etwas zu halten. Et Liv. 21, 8 *Pœno, cepiſſe jam ſe urbem, ſi paullulum adnitatur, credente*, wenn er ſich noch ein wenig mühe geben würde. Salluſt. Iug. c. 43 *Ad ea patranda omnis civitas ſummo ſtudio adnitebatur.* Et ſine præpoſitione Plinius 6 epiſt. 18 *Quod ego, quamquam plurimis occupationibus diſtentus, adnitar.*

¶ Annīſus, & Annixus, *a, um*, der ſich bemühet hat. Ita Livius ſæpe: e. g. 5, 25 *Patres hoc idem de intereeſſoribus legis annifi.* Et 8, 16 *Omni ope annixi ſunt &c.* Apul. Met. 3 p. 135 *Oculos Fotidis adnixis & ſorbitantibus ſaviis ſitienter hauriebam.* Vnde *Annifurus* & *Annixurus* apud eumdem.

¶ Anniſus, *ûs*, m. die bemühung, beſtrebung. Symmach. 5 epiſt. 75 *Alieno juventur anniſu.*

¶ Annixe, adv. eifrig, mit fleiß. Laudatur Apul. lib. 2 Met. Sed p. 117 Elmenh. *Famula petatur enixe.*

¶ Circumadnitor, *ti*, rings herum beyſtehen. Salluſt. Fragm. c. 27 *Moranti frumentum defuit, nullo circumadnitente*, i. e. cum circum nullus me adjuvaret. Sed videtur *circum* potius adverbium eſſe, a verbo dividendum.

¶ Connītor, *ti*, ſimul & vehementer niti; ut, *Conniuntur ut ſeſe erigant.* Cicero de finib. 5, 15. *Animo conniti & labore contendere*, ernſtlich darauf bedacht ſeyn, Cic. Off. 3, 2.

¶ Connixus, *a, um.* Livius 1, 33 *Connixus omnibus copiis Ancus aciem primam vicit*, indem er mit allen truppen ſein äuſſerſtes gethan. Virgilius Æneid. 10, 127 *Toto connixus corpore*, aus leibes-kräften. ¶ 2. Item, gebährend; ut, *Gemellos ſilice in nuda connixa reliquit*, hoc eſt, *enixa*, Virg. eclog. 1, 15. Imitatus eſt Bapt. Mantuanus 1 Dionyſ. v. 10 de Virgine Matre: *Quæ connixa Deum.*

¶ Conniſus, *a, um*, idem. Val. Flacc. 3, 193 *Torſerat hic totis conniſus viribus haſtam.*

¶ Enītor, *ti*, ſignificantius aliquanto verbum, quam niti, dahin trachten. Ter. Andr. 3, 4, 17 *Corrigere mihi gnatum porro enitere*, wende weiter fleiß an. *Eniti & contendere*, Cicero Off. 3, 10. Et, *Illud pugna & enitere*, Idem fam. 3, 10. Curt. 7, 11, 10 *Nihil tam alte natura conſtituit, quo virtus non poſſit eniti*, wohin die tapferkeit nicht gelangen könte. *Ad dicendum ſtudio omni eniti.* Cicero de Orat. 1, 4. *Objectum aggerem eniti*, den wall erſteigen, Tac. An. 2, 20, 2. conf. Hiſt. 1, 23, 3. ¶ 2. *Eniti*, & *eniti partum*, parere eſt, vel partu levari, gebähren. Quintil. 5, 13 p. 410 *Adulterii rea eſt, quæ, cum anno vidua fuiſſet, enixa eſt.* Suet. Calig. c. 25 *Quam enixam, vario nomine dignatus eſt.* Et Val. Max. 8, 1 amb. 2 *Materfamilias Smyrnæa virum & filium interemit, cum ab iis optimæ indolis juvenem, quem ex priore viro enixa fuerat, occiſum comperiſſet.* Livius 40, 4 *Theoxena principi gentis Æneatum nupſit, & apud eam plures enixa partus, parvis admodum relictis omnibus, deceſſit.* Sedulius hymno de Chriſto: *Enixa jam puerpera eſt, Quem Gabriel prædixerat.*

¶ Eniſus, *a, um*, aſcendens, aufſteigend, aufgeſtiegen. Plin. 18, 28 *Sol ſcandens ac per ardua eniſus.* Livius 30, 24 *Per adverſos fluctus ingenti remigum labore eniſus.* Tac. An. 1, 65, 6 *Eniſæ legiones in aperta & ſolida.* Ibid. 1, 70, 5 *Vitellius in editiora eviſſus.*

¶ Enixus, *a, um*, empor geſtiegen. Tac. Ann. 14, 28, 3 *Fratris opibus enixus.* Adjective & compar. Plinius 9, 8 ſub fin. *Conſcii ſibi enixioris operæ*, i. e. vehementiotis, ſie wiſſen, daß ſie ſich beſſer gehalten haben. ¶ 2. *Enixæ* partu levata dicitur, die gebohren hat. vid. Nonius 1, 281; & 4, 166. *Sus fœtus enixa*, Virg. Æn. 3, 191. Idem ibid. v. 327 de Andromache, quæ Pyrrho in ſervitute peperit Moloſſum. Aliter Nonius 15, 58. Conf. *Enitor.* ¶ 3. Paſſive luſtin. 43, 2, 7 *Pueri in luco Martis enixi ſunt.*

¶ Enixus, *ûs*, m. ſubſt. pariendi actus, die geburt. Plin. 10, 63 de equabus: *poſt unum ab enixu annum.*

¶ Enixe, adverb. cum conatu, heftig, mit fleiß; ut, *Enixe ſuſcipere*, Ciceto pro Sextio c. 16. *Enixe quid præſtare*, Livius 31, 11. Et, *Enixius adjuvare*, Idem 29, 1. *Enixius opem ferre*, Suet. Tib. c. 50. Et, *Enixiſſime juvare*, Idem vita ſul. Cæſ. c. 5, mit äuſſerſten oder höchſten fleiß.

¶ Enixim, pro enixe, Siſenna apud Nonium 2, 301 *Enixim omnia facere ac dicere.*

¶ Innītor, *ti*, incumbere, ſich auf etwas lehnen. Varie conſtruitur. Stat. Theb. 12, 144 *Fractæque innititur haſtæ.* Metaphor. Tac. An. 3, 30, 6 *Præcipuus, cui ſecreta Imperatorum inniterentur*, dem die geheimniſſe anvertrauet worden. Idem 15, 60, 4 *Salus incolumitate ejus innititur*, beruhet ꝛc.

¶ Innixus, *a, um*, ruhend, angelehnt. Quintil. 6, 2 *Omnia curæ tuteleque unius innixa.* Virgil. Æneid. 4, 690 *Cubito innixa*, ſtemert ſich auf den ellbogen. Liv. 4, 19 *Haſtâ innixus.* Cicero de Aruſp. Reſp. c. 27 extr. *Innixa in omnium noſtrûm humeris*, die auf unſern ſchultern liegen. Plin. 7, 53 *In fratrem innixus.*

¶ Obnītor, *ti*, contra niti, obluctari, ſich gegen etwas ſperren, auflehnen, widerſtehen. Livius 8, 38 *In ſuo quisque gradu obnixi urgentes ſcutis -- pugnabant.* Conf. Drakenb. ad 6, 12. Vellej. 1, 9, 6 *Triumphum Pauli impedire obnitebantur*, id eſt, conabantur, ἀντικῶς.

¶ Obnitens, *tis.* Vellej. 2, 123, 2 *Obnitente vi animi.* Idem 2, 89, 5 *Obnitens repugnavit.*

¶ Obnixus, *a, um.* Sic, *Obnixus curam premebat*, er verbarg die ſorge mit gewalt, Virgil. Æneid. 4, 332. *Stant obnixa omnia contra*, es leget ſich alles darwider, Idem Æneid. 10, 359. *Obnixus impetum hoſtium excepit*, Livius 6, 12. ¶ 2. *Obnixum*, Græcorum more neutrum adjectivum pro adverbio uſurpans, dixit Auſon. epiſt. 25, 28 *Obnixum, Pauline, taces*: i. e. conſtanter taces, hartnäckig. ¶ 2. *Obnixus* & *obnoxius* in MSS. commutari docet Drakenb. ad Liv. 6, 12. Gronov. ad Sen. de Ira 3, 8.

¶ Obnixe, adverb. mit ganzer krafft, mit macht, heftiglich. *Manibus pedibusque obnixe omnia facere*, Ter. Andr. 1, 1, 134. *Obnixius argumentari*, Claud. Mamert. de Statu animæ 1, 3.

¶ Rēnītor, *ti*, reluctari, adverſum niti, widerſtreben, ſich darwider legen. Celſus 5, 28 *Si magis id renititur.* Hoc etiam diſſuadendo fieri poteſt. Ammian. 18, 2 *Florentino & Lupicino deſinate certantibus, per pontem tranſiri debere, renitebatur firmiſſime Cæſar.* Reſpice ad ſimplex, *Nitor.*

¶ Renītens, *tis.* Plinius 2, 82 *Poſtes alterno pulſu renitentes.* Livius 5, 49 *Cum illi renitentes pactos dicerent ſeſe.* Sulp. Sev. 1, 20, 8 *Sanis conſiliis male renitens.*

¶ Renixus, ſeu Reniſus, *ûs*, m. ſubſt. der widerſtand. Celſus 5, 28 *Ex renixu patet.*

¶ Subnītor, *ti*, idem quod *niti*, niſi quod verbum ſonantius præpoſitio efficit, ſich auflehnen, anſtemmen. Hinc

¶ Subnixus, *a, um*, fultus, unterſtützt; ut, *Axe imo ſubnixus mundus*, was um den ſüd-pol liegt, Manil. 1, 376. *Fulgore gloriæ ſubnixus*, dem ſein groſſer ruhm zu ſtatten kommt, Val. Max. 8, 1, 11. Et, *Per omnia ſubnixum Deo vadere*, im vertrauen auf Gott, Nazarius Paneg. Conſtantini c. 18. *Subnixus, & fidens innocentiæ animus*, Liv. 4, 42. *Subnixo animo*, Gell. 17, 2. Et Cicero in Somn. Sc. c. 6 *Terræ cinguli duo cœli verticibus ſubnixi.* Idem de Orat. 1, 58 *Qui ejus artis arrogantia ſubnixi ambulant*, i. e. ſublati, die ſich dieſer kunſt überheben.

Nitor, *oris*, vide *Niteo*, Nitraria, nitreus, &c. *Nitrum.*

NITRVM, *i*, n. νίτρον, durum eſt, lapidi ſimile, ac cæditur in terra, aliorum foſſilium modo, tincæ oder niter, ſalpeter, bergſaltz. Plinius 31, 10. Agricol. *Nitrum in areis multo ante tritis, in rupibus, cellariis, muris, nitrum ſpumoſum*, ſalpeter, der an den mauren und felſen wächſt, mergel, Enceſ. ¶ 2. *Acetum in nitro*, qui cantat carmine peſſimo, proverb. de oratione ingrata & permoleſta. *Aſini caput ne laves nitro*, vide Chiliad. ¶ 3 *Nativum* aliud eſt, *factitium* aliud, ex quo conficitur *Chryſocolla*, borras. Eſt &

¶ Aphronitrum, *i*, n. ἀφρόνιτρον, quaſi ἄφρον νίτρου, id eſt, nitri ſpuma, nitri factitii ſpecies. Martial. 14 epigr. 58 *Spuma vocor nitri, dicor & Aphronitrum.* Stat. in Silvis 4, 9, 37 *Et panes viridantis Aphronitri.*

¶ Nitrōſus, *a, um*, idem: ut, *Aqua nitroſa*, Plin. 31, 6 & alibi. *Nitroſus locus*, Idem 20, 19. Adde Vitruv. 8, 12.

¶ Nitrātus, *a, um*, voll ſalpeter; ut, *Aqua nitrata*; Martial. 13 epigr. 17. Adde Colum. 12, 55; & Pallad. 12, 1.

¶ Nitraria, *æ*, f. locus, ubi nitrum invenitur, eine ſalpetersgrube, Plin. 31, 10.

¶ Nitrion, *i*, n. herba, daphnoides, kellerhals. Apul. de Herb. c. 58.

Nivalis, nivarius, nivatus, vide paullo ante *Ningo.*

NIVEO, *ēre*, (Niveſco, *ĕre*,) weiß ſeyn, vide ſupra in *Ningo.* Sed ¶ 2. *Niveo, ēre*, priore producta, verbum vetus & obſoletum, nicken, cujus participio uſus eſt Petronius 115 *Niventibus oculis maris fidem inſpicere:* alii *ventibus, &c.* Hinc eſſe putant

¶ Nicto, *are*, frequent. de quo ſupra ſeorſim; Et compoſitum

¶ Connīveo, *ēre*, quod proprie eſſe oculorum, quando clauduntur & aperiuntur, Valla dicit 4, 4, mit den augen blicken, dieſelbe halb zuthun. Suet. Calig. c. 51 *Ad minima tonitrua & fulgura connivens caput obvolvere ſolebat.* Sic & proprie *connivere* dicuntur, qui dormitant, denen die augen zufallen; ut, *Oculi ſomno conniventes*, Cic. de N. D. 2, 57. *Quid melius, quam in mediis vitæ laboribus obdormiſcere, & ita conniventem ſomno conſopiri ſempiterno?* Idem Tuſc. 1, 49. Et pro Cælio c. 17 extr. blandimenta, quibus ſubita virtus connivet. ¶ 2. Et, diſſimulare viſum, metaphorice, durch die finger ſehen, verhängen, nachſehen. Cicero Phil. 1, 7 *Ea ipſa concedo, quibusdam in rebus etiam conniveo*, in etlichen dingen überſehe ich ihm auch. Et pro Cælio c. 24 *Dii immortales, cur interdum in hominum ſceleribus maximis connivetis?* Silius 7, 461 *Pacem ſerenis connivens oculis*, i. e. ſimulans geſtu oculorum. ¶ 3. Per aliam metaphoram de ſolis & lunæ eclipſibus Lucret. 5, 776 *Cum quaſi connivent &c.* ¶ 4. Præteritum ex Nimio Caſſio eſt *Connivi*; ex Tutpilio vero *Connixi*, apud Priſcian. lib. 9 p. 866. Ibidem Calvus fecit *Connivo, ĕre*, ſecundam tertiam conjugationem: *Cum gravis ingenti connivere pupula ſomno.*

¶ Connīventia, *æ*, f. diſſimulatio, die überſehung, nachſicht. Aſconius in procem. Verr. p. 65 *An conniventia Ciceronis ipſius, parum compertum eſt.* Et l. 1 Cod. de fund. & ſaltibus rei dom. *Venalis procuratorum conniventia.* Et Lamprid. Severo c. 54 *Tribunos capitali affecit ſupplicio, quod per conniventiam feciſſent exercitus.*

¶ Inconnīvens, *tis*, immotis palpebris, unverrückt, wachſend. Gell. 2, 1 *Inconnivens, immobilis.* Et Metaphorice Ammian. 39, 16 *Inconnivens juſtitiæ oculus*, de Nemeſis rigore & ſeveritate.

¶ Inconnīvus, *a, um*, idem. Apulej. Met. 2 *Inconnivi oculi*, i. e. aperti micantesque. Idem Met. 6 *Inconnivæ vigiliæ.*

Niveus, nivoſus, & Nix, vide paullo ante in *Ningo.*

NO, *navi, are*, piſcium proprium eſt, im waſſer gehen, ſchwimmen. Plin. 9, 17 *Acipenſer contra aquam nando meat.* Ovid. Triſt. 2, 486 *Hic artem nandi præcipit*, er lehret ſchwimmen. Idem Met. 8, 104 *Freto nare carinas vidit.* Catull. 67, 46 *Per medium claſſi navit Athon.* ¶ 2. *Nare ſine cortice*, apud Horat. 1 ſat. 4, 120 proverbiale eſt, pro, ſe ipſum per ætatem jam poſſe regere, ſine opera cuſtodis aut præceptoris. vide Chiliad. ¶ 3. Lucret. 3, 479 *Nant oculi* eſt inter ſigna ebrii, i. e. inconſtantes ſunt, connivent.

¶ Nans, *tis.* Ita piſces dicuntur *nantes*, Colum. 6, 7; & *nantium greges*, Apul. de Mundo p. 70. Sed & *Volucres nantes*, Colum. 2, 15. conf. Virg. Georg. 1, 369. Idem Æn. 1, 122 *Apparent rari nantes in gurgite vaſto.*

¶ Nãto, *are*, frequent. ſchwimmen. *Natarunt equore damæ*, Horat. 1 od. 2, 11. De ipſis fluminibus uſurpavit Statius Theb. 9, 437 *Non Stymonis impia tanto Stagna cruore natant.* Et *Natare campi* dicuntur, qui aquâ ſunt ſuperfuſi, Lucret. 6, 266. Sed campi natantes huic poëtæ ſunt *mare*, ut ſtatim dicetur *Natabant pavimenta vino*, Cic. Phil. 2, 41. *Bajas venire ploratum potius quam natatum*, Idem fam. 9, 2. Adde Drakenb. ad Sil. 4, 162. Paſſ. Ovid. A. A. 1, 48 *Novit quæ multo piſce natentur aquæ.* Mart. 4, 30 *Sacris piſcibus hæ natantur undæ.* Sic tranſit. 14, 196 *Ipſa ſuas meliùs charta natabit aquas.* ¶ 2. Quæ ad natandum proprie pertinent, ad volatum avium transferri, & contra, docet Drakenb. ad Sil. 12, 98, & quos ille laudat. ¶ 3. Eleganter & de incertis labentibusque & parum ſibi conſtantibus uſurpatur, hin und her wancken, ungewiß ſeyn. Ovid. Faſt. 6, 673 *Nox erat, & vinis oculique animique natabant.* Horat. 2 ſat. 7 pr. *Pars hominum vitiis gaudet conſtanter & urget Propoſitum; pars multa natat, modo recta capeſſens, Interdum pravis obnoxia.* Tibullus panegyrico ad Meſſalam v. 44 de libra: *Qualis, inæquatum ſi quando onus urget utrinque, Inſtabilis natat alterno depreſſior orbe.* Similiter *natare pes* dicitur, ſi quando calcei nimis laxi ſunt, nec probe conveniunt: ſive cum *Male laxus In pede calceus hæret*, ut Horatius loquitur 1 ſat. 3, 31. Ovidius de Arte amandi 1, 516 *Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.* Sidonius 8 epiſt. 11 in ſubjecto carmine: *Laxo pes natet altus in cothurno.* Ariſtophanes ſimiliter νᾶν ἐν τοῖς ἐμβάδιν, *Natare in ſoccis* dicit, ut Caſaubonus ad Theophraſtum περὶ ἀγροικίας obſervat. Ad ruſticitatem enim hoc pertinet.

¶ Natans, *tis.* Cic. de Invent. 2, 51 *Naufragum quendam natantem animadverterunt.* Horat. 1 od. 3, 18, *monſtra natantia*, meerwunder. Lucret. 5, 489 *Campi natantes*, i. e. æquora maris, ſive campi aqua oppreſſi. conf. ibid. 6, 1140; & Virg. Georg. 3, 198. ¶ 2. *Oculi natantes* ſunt morte vel ſomno conniventes: de morte Virgil. Georg. 4, 496 *Fata vocant, conditque natantia lumina ſomnus.* Ovid. Met. 5, 71 *Oculis ſub nocte natantibus atra*, wenn das geſicht vergeht. De ſomno, a quo ad mortem tranſlata videtur hæc formula, Virg. Æn. 5, 856. ¶ 3. *Natare* dicuntur, quæcunque vacillant. Ita Nemeſia. Cyneg. 170 *Cruranatantia.* vid. Burm.

¶ Nãtãtus, *ûs*, m. ſubſt. das ſchwimmen, das baden. Pallad. 1, 17 de ciſternis: *Angillas piſcesque fluviales mitti in his paſcique conveniet, ut horum natatu aqua ſtans agilitatem currentis imitetur.* Claudianus 3 de Raptu Proſerp. v. 333 *Lacus quem candida præfert Sæpe mari, pulchroque ſecat Galatea natatu.* Idem 4 Conſ. Honor. v. 347 *Liquidos tu ſcinde natatu*, ſcil. fluvios. Pluraliter Statius 1 Silv. 5, 25 *Quas præceps Anien, atque exceptura natatus Virgo juvat: Virgo*, aqua hujus nominis, in urbem ducta. Et Prudent. Cathem. 5, 143 *Languidulis fota natatibus.* Rutil. it. 1, 247 *Euboici natatus* Burmanno interprete ſunt aquæ Bajanæ.

¶ Nãtãtio, *ônis*, f. idem. Corn. Celſus 3, 24 *Si æſtas eſt, frigidis natationibus utendum.* Idem 4, 7, 4 *Utilis in omni tuſſi eſt peregrinatio, navigatio longa, loca maritima, natationes.* Adde Cic. de Senect. 5, 8.

¶ Natãtûra, *æ*, f. idem. In Gloſſ. Cyrill. κολυμβήθρα vertitur.

¶ Natãtor, *ôris*, m. ein ſchwimmer. Ovid. Remed. amor. v. 122 *Pugnat in adverſas ire natator aquas.*

¶ Nãtãtilis, *e*, quod natare poteſt, ſchwimmend. Tertull. contra Hermog. c. 33 *Natatiles & volatiles animæ.* Prudent. in Romano v. 332 *Feras, volucres, reptiles, natatiles.*

¶ Natatile, *is*, n. ſubſtant. locus, quo natatur, eine ſchwemme. Varro de Re Ruſt. 3, 5. Sed *navalia* pro *natatilia* Scaliger legit.

¶ Natãbilis, *e*, idem quod natatilis, ſchwimmend. Coripp. 4, 43 *Cedrus olens, ſolidum nunquamque natabile robur.*

¶ Naratõria, *æ*, f. i. e. piſcina, ein teich, eine ſchwemme. Vtitur hac voce ver. Interpres Ioh. c. 9, 7 & 11, nempe quia græcum eſt κολυμβήθρα, quod a κολυμβάω, *nato*, deſcendit. Idem tamen c. 5, 4 & 7, ubi eadem græca vox reperitur, *piſcinam* reddit. Ambroſius autem hic modo *natatoriam* exhibet, modo piſcinam: *Angelus Domini deſcendebat ſecundum tempus in natatoriam, & movebatur aqua, & qui prius deſcendiſſet in natatoriam poſt commotionem aquæ, ſanus fiebat a languore, quocunque tenebatur. Hæc piſcina in Hieroſolymis erat.* vid. c. 4 de iis, qui myſt. init. Sidon. 2 epiſt. 2 *Per exteriora natatoriæ latera.*

¶ Natãbulum, *i*, n. vel potius plural. Natabula, locus ubi natatur. Onomaſticum vetus: *Natabula*, τὰ νᾳχθα. Apul. pr. 3 Florid. *Perſicæ aquæ gratiſſima prorſus & ſanis natabula, & ægris medicabula.*

Compoſita a *No* & *Nato*:

¶ Abnãto, *ãre*, wegſchwimmen, davon ſchwimmen. Statius Achill. 1, 383 *Abnatat, & blandis affatur litora verbis.*

¶ Adno, *ãre*, natando aliquò pervenire, hinzuſchwimmen; ut, *Paulatim aanabam terræ*, Virg. Æn. 6, 358. *Plures adnabant thynni*, Horat. 2 ſat. 5, 44. *Qui naves adnare poſſent, recepti*, Cæſ. B. C. 2, 44. *Delphinum repente inter undas adnaviſſe*, Gell. 16, 19.

¶ Adnãto, *ãre*, idem; ut, *Adnatare inſulæ*, Plin. 8, 25. *Adnatat natanti*, Plin. Iunior 9 epiſt. 33. *Adnatare ad litus*, ans land ſchwimmen Silius 10, 609 *Ex æquore ſoſpes Adnatet*

¶ Connãto, *ãre*, ſimul natare, mitſchwimmen. Per translationem Plautus: *Connatat nobiscum*, pro rivalis eſt, er iſt ein mitbuhler.

¶ Connatãtilis, *e*, mitſchwimmend, apud Firmicum.

¶ Denãto, *ãre*, herabſchwimmen. Horat. 3 od. 7, 28 *Tuſco denatat alveo.*

¶ Eno, *are*, enatare, heraus ſchwimmen, ans land ſchwimmen. Liv. 33, 41 *Multæ naves ejectæ: multæ ita hauſtæ mari, ut nemo in terram enaverit.* Et Cic. de Fin. 3, 19 *Is, qui enat e concha, pinnoteres vocatur.* Et Val. Flacc. 5, 316 de Argonautis: *Tantumque fretis enavimus orbem.* De Dædali volatu metaphorice Virg. Æn. 6, 16 *Inſuetum per iter gelidas enavit ad Arctos.*

¶ Enãto, *are*, ausſchwimmen, zu lande kommen; ut, *Si fractis enatat exſpes Navibus &c.* Horat. Art. Poët. v. 20. Et, *Ad oppidum enataverunt*, Hirt. B. Alex. c. 18.

¶ Enatatio, *onis*, f. das herausſchwimmen, apud Auguſtinum.

¶ Inenatabilis, *e*, grundlos, da man nicht durchſchwimmen kan. Tertull. de Idolol. c. 24 *Inenatabile profundum.*

¶ Superenãto, *are*, drüber ſchwimmen. Lucanus 4, 133 *Tumidum ſuperenatat amnem.* Et Alcimus 4, 240 *Fluctus ſuperenatat omnes.* Niſi forte dividendum eſt, *Super ammem, ſuper fluctus &c.*

¶ Inno, *are*, in oder auf etwas ſchwimmen. Liv. 21, 26 *Innare aquæ.* Virg. Georg. 3, 142 *Fluvios innare rapaces.* Tac. An. 1, 70, 1 *Quo levior claſſis vadoſo mari innaret.*

¶ Innans, *tis*; ut, *Innantem littoribus Maricæ Lirim*, Horat. 3 od. 17, 7 dixit, i. e. influentem, exonerantem ſe.

¶ Innãbilis, *e*, darauf man nicht ſchwimmen kan; ut, *Innabilis unda*, Ovid. Met. 1, 16. Et Virg. Æn. 6, 438 *Palus innabilis undâ triſti.*

¶ Innãto, *are*, in oder auf etwas ſchwimmen. Plin. 31, 7 *Sal fontibus quibusdam innatat.* Idem 12, 25 *Olei modo innatat.* Et Cic. Nat. D. 2, 48 *Cum piſciculi parvi in concham hiantem innataverint.* ¶ 2. *Innatare* vel *innatantia* dicuntur, Græci verbi ἐπιπολάζειν imitatione, quæ manifeſta, aperta, & quaſi in ſuperficie ſunt. vid. Burm. ad Quintil. 7, 1 p. 590.

¶ Obnãto, *are*, umherſchwimmen, Virgilio tribuunt, in Catalectis forte. *Obnatat umbra foris.*

¶ Prænãto, *are*, vor, oder vorbey, it. voran ſchwimmen. Virg. Æn. 6, 705 *Domos qui prænatat amnis*, hoc eſt, præterfluit, Servio interprete.

¶ Prænatans, *tis*; ut, *Prænatante piſciculo*, Plin. 9, 45.

¶ Pronato, *are*, herfür ſchwimmen. Hygin. Aſtron. 2, 17 *Delphines e toto mari pronatant.*

¶ Reno, *are*, zurück ſchwimmen. Ovid. vel Albinovanus ad Liv. v. 432 *Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.* Horat. epod. 16, 25 *Simul imis ſaxa renarint Vadis levata.*

¶ Renãto, *are*, zurück ſchwimmen. Auguſtin. vide mox *Transnato.*

¶ Subnãto, *are*, unten herſchwimmen. Silius 14, 483 *Pars ſubnatat unda Membrorum, pars exſtat aquis.*

¶ Subternato, *are*, idem quod ſubnatare, unten ſchwimmen, drunter hin ſchwimmen. Solinus c. 32 de Ægypto: *Delphines crocodilos ſtudio eliciunt ad natandum, demerſique aſtu fraudulento tenera ventrium ſubternatantes ſecant, & interimunt.*

¶ Superno, *are*, oben aufſchwimmen. Gellius 9, 9 *Gaudia in ſummo pectore ſupernantia.* Macrob. 7, 12 ed. Gronov. p. 617 *Mollis pars, quæ in imo eſt, utique præſtat pendere, & ideo ſupernante pretioſior eſt*; al. leg. *ſupernatante.*

¶ Supernãto, *are*, oben ſchwimmen. Plin. 28, 9 *Quod ſupernatat, butyrum eſt.* Solin. c. 5 de Sicilia: *In lacu Agrigentino oleum ſupernatat.* Colum. 12, 9 *Vt jus ſupernatet.*

¶ Supernatans, *tis*, obenſchwimmend. Pallad. Ian. t. 20 *Supernatans oleum.* Plin. 7, 15 *Supernatans bitumen*, ſcil. in lacu aſphaltite.

¶ Supernatãtio, *onis*, f. das emporſchwimmen. Theod. Priſc. 1, 7 *Humoris ſupernatatio.*

¶ Supranãto, *are*, idem. Vitruv. 8, 3 *Limne Aſphaltitis habet ſupranatans bitumen.*

¶ Trano, vel Transno, *are*, überſchwimmen. Liv. 21, 27 *Flumen tranavere.* Ita Gronovius: at Gruterus *transnatavere.* Habet tamen Cæſar B. C. 1, 48. *Transmare flumen.* Et Curt. 7, 5, 18 *Transnavere ammem.* Exſtat etiam monumentum in ripa Danubii prope Budam inventum, quod hanc vocem conſervat in Ferret. Muſ. Lapid. p. 135 *Æquora Danubii cunctis transnare ſub armis.*

¶ Transnatus, *a, um.* Front. Strat. 1, 7 *Transnato ſtatim flumine*, & 3, 13 *Transnato Tiberi.*

¶ Transnãto, *ãre*, durchſchwimmen, hinüber ſchwimmen. Cæſ. B. G. 1, 53 *Viribus confiſi transnatare contenderunt.* Plin. 6, 27 *Nec è Tigri piſces in lacum transnatant.* Locum Livii vide in *Trano.* Auguſtin. de C. Dei 18, 17 *Varro commemorat de Arcadibus, qui ſorte duêli transnatabant quoddam ſtagnum, atque ibi convertebantur in lupos, & cum ſimilibus feris per illius regionis deſerta vivebant. Si vero carne veſcerentur humana, rurſus poſt novem annos eodem renatato ſtagno reformabantur in homines.* De re ipſa vid. quæ notamus in *Lycanthropia.* Paſſ. Hygi. f. 257 *Flumen ita increvit, ut transnatari non poſſet.*

NŌBĬLIS, *e*, a *noſco* fit, & ita dicitur quaſi noſcibilis, quia præ aliis notus eſt, (unde & *Ignotum* pro *Ignobili* Horatius dixit 1 ſat. 6, 6,) clarus, inſignis, excellens, ſummo loco natus, illuſtri loco natus, berumfen, berühmt, edel, ſtattlich. *Magnus & nobilis rhetor Iſocrates fuit*, Cic. de Invent. 2, 2. Et, *Adoleſcens ideo nobilis*, Ter. Eun. 1, 2, 124. *Nobili genere natus*, Salluſt. Catil. c. 5. *Exercitum itineribus ac mutatione locorum nobiliorem ac ſalubriorem eſſe*, Liv. 10, 25. *Nobilior animo, quam gente*, edler vom gemüthe als vom geblüte oder geſchlecht, Vellej. 2, 112, 2. *Quod optimum, eſt nobiliſſimum*, ibidem c. 128, 2. Et Liv. 39, 4 *Cum ſint nobiliſſimæ ſibi cum conſule inimicitiæ*, i. e. inſignes & notiſſimæ: vide Gronov. Plaut. Pſeud. 4, 7, 10 *Neque his unquam nobilis fui*, i. e. notus, ſie kennen mich nicht. Differentia ta-

men est inter *nobilem* & *notum*, quod patet ex Varrone de R. R. 3, 1; & Seneca de Benef. 3, 18. ¶ 2. *Nobilis* subſtantive de eo, qui nobili genere natus eſt, edelmann. Liv. 22, 58 *Miſſus cum his Carthalo, nobilis Carthaginenſis.* Plin. 5 epiſt. 17 *Mireque cupio, ne nobiles noſtri nihil in domibus ſuis pulcbrum niſi imagines habeant.* Speciatim Romæ nobilis erat, qui claris majoribus ortus, ſive patricia gente fuerit, ſive plebeja, & opponebatur homini novo, vid. Manut. ad Cic. fam. 1, 7 p. 43 ſq. Græv. ¶ 3. Cæterum non in bonam tantum, ſed & in malam partem ſumitur. Plaut. Rud. 3, 2, 5 *Qui ſe ſcelere fieri volunt nobiles*, die durch böſheit bekannt werden wollen; ut Epheſinus ille Heroſtratus. Sic Cic. Verr. 4, 33 *Nobile facinus.* Et Liv. 39, 9 *Nobile ſcortum*, dixit. Vid. Ian. Meller. Palmer. Spicileg. p. 30, qui obſervar, etiam Apulejum *rem ſibi non nobilem*, pro, *ignotam*, dixiſſe, ¶ 4. NOBILISSIMI CÆSARES, dicti Imperatorum filii, qui & IVVENTVTIS PRINCIPES appellati. Notat ad Ammianum Lindenbrogius p. 5. Adde Zoſim. 2, 39. In primis Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 12 p. 357 ſq. ¶ 5. Ab antiquis ſcribebatur etiam *gnobilis*, ſicuti *gnoſco* pro *noſco*. v. *Nobilis* apud Feſtum, ubi exempla Plauti, Accii & Livii. ¶ 6. *Nobilis* & *Mobilis* ſæpe numero a librariis commutantur. v. quos citat Drakenb. ad Liv. 10, 20.

¶ Nobiliter, adverb. egregie, laudabiliter, &c. fürtreflich. Vitruv. præf. lib. 7 *Ædem Iovis Olympii civis Romanus Coſſutius nobiliter architectatus*, i. e. ita architectatus eſt, ut magnam ex eo laudem, famam, ac celebritatem ſive nobilitatem ſit conſecutus. Val. Max. 3, 7 extr. *Nobiliter Spartanus incepitus a quodam, quod in aciem claudus deſcenderet; pugnare, non fugere propoſitum ſibi eſſe reſpondit*, großmüthig. Compar. Auſo. Eidyll. 10, 357 *Nobilius permixta ſuo ſub nomine.* Sidon. 9 ep. 9 *Nobilius philoſophari.* Superlat. Epitoma Livii 54 *Viriatus ab exercitu ſuo comploratus ac nobiliſſime tumulatus.* conf. & Quintil. 12, 8.

¶ Nōbilĭtas, *ātis*, f. generis claritas, der adel, adelſtand; ut, *Præſtantes nobilitate familiæ*, Cic. Divin. 1, 41. *Genere ac nobilitate ſuæ civitatis facile primus*, Id. pro Roſc. Am. c. 6. Et Iuvenal. 8, 20 *Nobilitas ſola eſt atque unica virtus.* ¶ 2. Tac. An. 1, 29, 1 *Druſus orto die, & vocatâ concione quamquam rudis dicendi, nobilitate ingenita, incuſat priora, probat præſentia, &c.* mit einer edelmüthigen freyheit im reden. Quo in loco *nobilitatem ingenitam*, pro nobilore natura, quæ altiore loco natos comiratur plerumque, videtur dixiſſe. Solet enim talibus fere major quædam vis, majoresque impetus ineſſe, quibus concitati, per ſe efficiunt, quæ aliis ſtudio & diſciplina comparanda. Significat itaque Tacitus, Druſo eloquentiæ loco nobilioris naturæ, quam ipſo ex genere traxerit, fuiſſe beneficium: ut, licet dicendi rudis eſſet, rei tamen indignitate commoto facile verba ſuppetierint, quibus libere, & efficaciter & incuſaret priora, & approbaret præſentia. ¶ 3. *Nobilitas*, i. e. nobiles, der adel, paſſim v. g. Liv. 26, 12 pr. *Deſervuerat ſenatum nobilitas. Nobilitates* Tacitus in plurali Annal. 12, 20, 1 pro ipſis *Nobilibus* dixit: *Atque i laudius*, inquit, *qua nquam nobilitatibus externis mitis, dubitavit tamen accipere captivam &c.* i. e. externis, qui magno & nobili genere orti. v. Tiraquell. de Nobilitate; & Sim. Simonii libellum de vera Nobilitate. ¶ 4. In titulis honorum fuit ætate Auſonii, qui ep. 16 ad Probum Præf. Prær. *Apologos ad nobilitatem tuam miſi.*

¶ Nōbĭlĭto, *āvi*, *ātum*, *are*, nobilem facere, berühmt, beruffen machen. Cic. Tuſc. 1, 15 *Poëtæ poſt mortem nobilitari volunt*, ſie wollen nach ihrem tode berühmt ſeyn. Et in malam partem: *Flagitii aliquem nobilitare*, Ter. Eun. 5, 6, 20, einen zu allerhand böcheit verführen, wodurch er in böſen ruff kommt.

¶ Nobilitatus, *a*, *um*, berühmt: ut, *Loci rerum geſtarum veſtigiis nobilitati*, opponuntur *obſcuris*, Cic. Partit. Orat. c. 10. *Praxiteles nobilitatis marmore*, Plin. 7, 38. *Obſidio nobilitata periculo regis*, Curt. 4 6, 30. *Phalaridis nobilitata crudelitas*, Cic. Offic. 2, 7. *Lacinia templo Nobilitatæ Deæ*, Ovid. Met. 15, 701. ¶ 2. Apud Lampridium Heliog. c. 4 *nobilitati* opponuntur *innobilitatis*, & dicuntur ſpeciarim ita conſulares.

Nobiliſſimārus, *ūs*, m. v. ſupra *Egregiatus* in *Grex*.

Compoſita:

¶ Cognōbilis, *e*, quod bene cognoſci poteſt, verſtändlich. Onomaſt. vet. *cognobilis*, εὐγνωστος. Gell. 20, 5 Ariſtotelis epiſtolam interpretans de acroamaticis libris: *His ſ lis, qui nos audiunt, cognobiles erunt.* Secutus autem, ubi ibidem fatetur, Catonem eſt, qui 6 Origine *cognobiliorem cognitionem* dixerat.

¶ Ignobilis, *e*, ignotus, obſcurus, unbekannt, ungeachtet, unedel; ut, *Ingl rius & ignobilis*, Cic. Tuſc. 3, 24. *Vulgus ignobile*, der gemeine pöbel, Virg. Æn. 1, 149. *Ignobile agmen*, i. e. non tam armis ornatum, quam præda onuſtum, Liv. 10, 20. Compar. Gell. 14, 2 extr. *Ignobilius verbum*, hoc eſt, inuſitatius, quod *celebratiori* ibidem opponitur. Superl. *Ignobiliſſimi homines & deſpicatiſſimi*, Idem 15, 4. Sic & Plin. 22, 1 *Innocentius jam eſt, quodcunque & ignobilius.* Idem 35, 4 *Ignobiliſſimos alioquin ſenatus ſpectat.*

¶ Ignobiliter, adverb. ſchlecht, gering, unanſehnlich. Solin. c. 70 *Ædes ignobiliter faſtigatæ.* Et Eutrop. 7, 15 *Ignobiliter ſepultum.*

¶ Ignobilĭtas, *ātis*, f. die geringſchätzigkeit; ut, *Ignobilitas generis*, geringe ankunfft, Cic. pro Muræn. c. 8 pr. *Multis viris fortibus ne ignobilitas objiceretur generis, meo labore eſt perfectum.* Et Ovid. Met. 6, 19 *Res obſcura eſt ignobilitate virorum.*

¶ Innobiliratus, *a*, *um*, ignobilis, ungeadelt. Lamprid. Heliog. c. 4 *Quæ nobilitatos maritos non habuerant, ne innobilitatæ remanerent.*

¶ Pernōbĭlis, *e*, ſehr berühmt; ut, *Epigramma græcum pernobile*, Cic. Verr. 4, 57.

¶ Prænobilis, *e*, valde nobilis, wohledel. Apul. lib. 3 Florid. *Prænobilior præpriо ingenio, quam patrio conſulatu.*

NŌCEO, *ui*, *itum*, *ēre*, obeſſe, officere, ſchädlich ſeyn, ſchaden; ut *Non licet ſui commodi cauſſa nocere alteri*, Cic. Offic. 3, 5. *Quæ nocent, docent*, mit ſchaden wird man klug. Cum accuſativo Liv. 9, 10 extr. *noxam nocere*, in formula fecialis, ſchaden thun. Alia exempla verbi *nocere*, cum caſu quarto conjuncti, dabit Burm. ad Phædr. 4, 18. Et paſſive ſeu impersonaliter: Cæſar B. Gall. 5, 19 *Ut in agris vaſtandis incendiisque faciendis, hoſtibus noceretur.* Et ibidem c. 38 *Ipſe nihil nocitum iri.* Vide plura in Borrich. Cogit. in Voſſ. p. 177.

¶ Nōcens, *tis*, & Nocĭturus, *a*, *um*, ſchädlich, recht ſchuldig. Prius comparatione induit naturam nominis; ut, *Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum*, Ovid. Met. 1, 141. Et, *Mores nocentiſſimi*, Quintil. 2, 15 ſub fin. *Declinare, quæ nocitura videantur*, Cic. Of. 1, 4. ¶ 2. *Nocens*, reus, ein übelthäter. Cic. Verr. 2, 17 *nocenti reo*, conjungit: & c. 16 *Homo nocentiſſimus damnari poſſit.* Plin. Paneg. c. 35 *Iisdem, quibus antea cautibus, innocentiſſimus quisque, tunc nocentiſſimus affigebatur.* Et Lactant. 5, 9 *Nulli nocentiores habentur, quam qui ſunt ex omnibus innocentes*, hoc eſt, Chriſtiani.

¶ Nocenter, adverb. ſchädlich; ut, *Nocenter armatus*, Columell. 8, 2 de gallis.

¶ Nocentia, *æ*, f. die verſchuldung, ſtraffälligkeit. Tertull. Apol. c. 40 *Nocentiæ judex & exactor.* Idem adv. Marc. 2, 13 *Quomodo innocentiæ mercedem ſecter, ſi non & nocentiæ ſpectem.*

¶ Nŏcĭtus, *a*, *um*, beſchädiget. Vet. Interp. Irenæi 5, 7 *Ananias & Aſarias & Miſael miſſi in caminum ignis ſeptuplum exardenteni, neque nociti ſunt aliquid, neque odor ignis inventus eſt in eis.*

¶ Nŏcĭbĭlis, *e*, das ſchaden kan. Gloſſ. Gr. lat. βλαβερὸς, *detrimentabilis, nocibilis.*

¶ Nŏcĭvus, *a*, *um*, quod nocet, ſchädlich. Phædrus 1, 30, 3 *Et ſibi nocivum concitant periculum.* Plin. 20, 2 *Pecori nocivum.*

¶ Nŏcuus, *a*, *um*, idem. Cic. de Leg. 3, 3 *Nec obedientem & nocuum civem coërcere*, ſed *noxium* legunt alii. Eugenius Toletanus Carm. 20 *Frugi nocuas frondique locuſtas.*

¶ Nŏcŭmen, *ĭnis*, & Nocumentum, n. *i*, der ſchade. Quintil. Prov. παθήματα, μαθήματα, *nocumenta, documenta*, mit ſchaden wird man klug.

¶ Innŏcens, *tis*, unſchuldig; ut, *Vir bonus & innocens*, Cic. de Clar. Orat. c. 48. Et, *Damnare innocentem*, Tuſc. 1, 42. *Pater innocentiſſimus*, Idem Verr. 4, 33. *Innocentiſſimus ſervus*, Sen. Controverſ. 21. ¶ 2. Salutaris, non noxius, de cibis, unſchädlich, geſund. Plin. 22, 23 *Noxii erant fungi, qui in coquendo duriores fient: innocentiores, qui nitro addito coquuntur: tutiores fient cum carne cocti.* Et 19, 4 *Innocentiore victu.* Et 23, 7 (ſect. 67) *Non eſt alius eis pomis* (prunis Perſicis) *innocentior cibus.*

¶ Innŏcenter, adverb. idem. *Spes in futurum innocenter victuri*, Quintil. 7, 4. *Vita innocentiſſime acta*, Auct. declamat. in Salluſtium. Et hæc quidem de morali notione. Alterius eſt Plinii illud 18, 32 *Omnia quæ eduntur, carpuntur, conduntur, innocentius decreſcente luna, quam creſcente ſiunt.*

¶ Innŏcentia, *æ*, f. integritas, affectio animi ejusmodi, quæ nemini noceat, frömmigkeit, unſchuld; ut, *Summa integritate & innocentia vir*, Cic. Phil. 3, 10. Et Salluſt. Iug. c. 31 pr. *Innocentiæ plus periculi, quam honoris eſt.* Cic. in Orat. c. 65 *Vbi libido dominatur, innocentiæ leve præſidium eſt.* ¶ 2. Aliquando idem eſt, quod *Abſtinentia*, & *Avaritiæ* inprimis opponitur, die redlichkeit, wenn man unintereſſirt iſt. Cic. pro L. Manilia c. 13 *Quantâ innocentiâ debent eſſe imperatores, quantâ deinde in rebus omnibus temperantia, &c.* Innocentiam autem in his ponit; *centurionatus non vendere: pecuniam ex ærario in belli ſumtus deprompiam, non in privatos uſus convertere: per itinera atque hiberna abſtinere rapinis, &c.* ut ex ſequentibus patet. Et ita ſupra dixerat: *Vtinam, Quirites, virorum fortium ac innocentium copiam tantam haberetis, &c. Innocentes* enim abſtinentes ſunt, & alieni ab omni avaritia ac rapacitate. Cæterum *Innocentiam* nomen nullum habere apud Græcos, poſſe tamen nominari ἀβλάβειαν, Cicero monet Tuſc. 3, 8.

¶ Innŏcia, *æ*, f. pro *Innocentia*, ex Gloſſis, in quibus eſt ἀβλάβεια, vid. apud Salmaſium ad Solinum p. 325.

¶ Innŏcuus, *a*, *um*, innocens, unſchädlich; ut, *Ludere verbis innocuis*, Martial. 7 epigr. 11, niemand zu ſchaden. Et Lucanus 3, 482 *Vt grandine tecta Innocuâ percuſſa ſonant.* ¶ 2. Aliquando ſenſu paſſivo uſurpant poëtæ, pro illæſo, unbeſchädigt. Virg. Æn. 10, 301 & 302 *Sedere carinæ Omnes innocuæ*: Quem ad locum Servius obſervat, *innocuum* & *innoxium* a poëtis plerumque confundi. Claudianus in 4 Conſul. Honor. 195 *Subitâ cum luce comarum Innocuus flagraret apex.* Paulinus contra poëtas paganos de Iona propheta: *Spacioſo bellua victu Capit & innocuum veſtâ ruëtavit ab alvo.* Quem locum Comment. in Claud. p. 602 adjecit Barthius.

¶ Innŏcue, adverb. ohne ſchaden, unſchädlich. Ovid. A. A. 1, 640 *Innocue vivite, numen adeſt.* Suet. Domit. c. 19 *Sagittas tanta arte direxit, ut omnes per intervalla digitorum (pueri manum diſpanſam pro ſcopulo præbentis) innocue evaderent.*

Noxius & Innoxius, &c. vide infra in *Noxa.*

¶ Nocteſco, nocticolor, noctifer, &c. noctu, noctua, noctuabundus, nocturnus, &c. v. *Nox.*

Nodare, nodatio, nodatus, &c. v. *Nodus.*

NODIA, *æ*, f. herba, quæ & mularis dicitur, coriariorum officinis nota, Plin. 24, 19.

Nodo, nodoſus, Nodorus, &c. v. *Nodus.*

NŌDVS, *i*, m. ligatura firma, & difficilis reſolutu, ein knote, ein knorff; ut, *Nodum connectere*, Cic. Nat. D. 2, 43 extr. *Solvere nodum*, Horat. 3 od. 21, 22, & Curt. 3, 1, 18, ubi de *nodo Gordio.* vid. & Eraſmi Adag. *Nodus Herculeus* quis fuerit, colligi aliqua ratione poteſt ex Macrobii deſcriptione virgulæ vel caducei Mercurialis, ubi inter alia Saturn. 2, 19 *Dracones parte media voluminis ſui invicem nodo, quem vocant Herculis obligantur.* Paſſim autem in monumentis antiquis virgulæ Mercurialis ſpecies expreſſa videri poteſt. Meminit etiam Plinius 36, 6 f. 17 *Vulnera nodo Herculis præligare mirum*

mirum quantum ocyor medicina eſt: atque etiam quotidiani cinctus tali nodo vim quandam utilem habere dicuntur. vid. Burm. ad Ovid. Her. 9, 86. ¶ 2. *In nodum difficilem incidere*, Cælio ad Cic. fam. 8, 11 eſt in difficultatem incidere, eriam Germani, es ſetzte einen ſchweren knoten. Cic. ad Brutum 1, 18 *Maximus in rep. nodus eſt inopia rei pecuniariæ*, der gröſte knoten iſt der geld-mangel. Ita etiam ad Att. 5, 21 p. 547, dum hic nodus expediatur. Nam quicquid moram & difficultatem affert, *Nodus* dicitur. Florus 4, 9, 1 *Nodus & mora publicæ ſecuritatis Antonius &c.* Prudent. Hamart. v. 211 *Enſe ferit Dominum, pugnæ nodumque moramque.* Quod de Virgilii Æn. 10, 428 eſt. *Nodus* nempe, quod firmat continetque pugnam, nec ſinit dirimi. Servius ibidem: NODVS *proprie eſt denſa peditum multitudo: ſicut TVRMA, equitum, ut lectum eſt in diſciplina militari. Modo autem NODVM pro difficultate poſuit, quæ vix poſſit reſolvi.* ¶ 3. *Nodus* in arbore, ein knopfe, knoten. Columell. de Arborib. c. 3 *Ejus imam partem, quam in terram demiſſarus es, acutiſſima falce juxta nodum ſic, ne gemmam ladas, rotunda plaga amputato.* Hinc proverb. *Malo nodo malus eſt quærendus cuneus.* vid. ſupra *Cuneus.* ¶ 4. *Nodi arundinis*, die abſätze oder knoten am rohr. Claudianus in Torpedine ſeu 3 Eidyllio v. 21 *Tranſit arundineos arcano frigore nodos.* Huc etiam pertinet proverbium, *nodum in ſcirpo quærere*, de quo in *Scirpus.* ¶ 5. Hinc transfertur hoc vocabulum vulgo etiam ad articulos manuum pedumque, die kniebel an den fingern. vid. *Nodoſus* & *Nodatus.* ¶ 6. *Nodum* & *Donum* ſæpe confundi a librariis; in *Donum* diximus.

¶ Nōdulus, *i*, m. dimin. Plin. 21, 5 extr. *Nudantibus ſe nodulis.* Feneſtella ap. Fulgent. expoſ. ſcr. aut. 61 *Apud quem vadatus amicitiæ nodulo tenebatur.*

¶ Nōdōſus, *a, um*, knorricht, knötigt. Sen. epiſt. 12 *Nodoſi rami.* Ovid. Heroid. 10, 101 *Nodoſo ſtipite.* Horat. 1 epiſt. 1, 31 *Nodoſa chiragra.* Et Ovid. de Ponto 1, 3, 23 *Tollere nodoſam neſcit medicina podagram.* Quæ ſcilicet nodos articulorum afficit, & intumeſcere facit. Metaphorice *Nodoſe & anxiæ quæſtiones*, verwirrt. Macrob. Sat. 17, 1, quo modo & Auguſtinus Enchirid. c. 20 *Nodoſiſſimam quæſtionem* dixit: & Confeſſion. lib. 4 extr. *Nodoſiſſimos libros enodare.*

¶ Nodoſe, adverb. idem ac intricate. Vnde Compar. Tertull. de Reſurr. c. 46 *Et quid ego nodoſius?* ſcil. diſputo.

¶ Nodōsĭtas, *ātis*, f. die verwirrung. Idem Auguſtinus Confeſſ. lib. 2 extr. *Tortuoſiſſima & implicatiſſima nodoſitas.*

¶ Nōdo, *are*, in nodos ligare, knüpffen, flechten. Virg. Æn. 4, 138 *Crines nodantur in aurum.* Cato de R. R. c. 32 *Nodare vites per ramos.* Hinc

¶ Nodātus, *a, um*, geknüpfft, knötigt; ut, *Ferula nodata geniculatis ſcapis*, Plin. 13, 22. Ovid. Remed. am. v. 17 *Collum laqueo nodatus ab arcto*, der ſich den hals zugeſchnüret. Lactant. de Opif. Dei c. 7 *Oſſa nodata nervis alligare*, i. e. nodis ſine articulis terminata & finita.

¶ Nōdātio, *ōnis*, f. der knoten. Vitruv. 2, 9 *Propter nodationis duritiem.*

¶ Nodōtus, *i*, m. Deus quem præfecerunt frumenti germinantis geniculis nodisque culmorum. vid. Auguſt. de C. D. 4, 8; & Elmenh. in Arnob. p. 131.

Compoſita varia:

¶ Abnōdo, *are*, nodos abrumpere, beſchneitelu. Colum. 4, 24 *Nunc palmitem, tamquam æmulum, diligenter amputant, & abnodant.*

¶ Abnōdātus, *a, um*, abgekipt, beſchneitelt. Colum. 4, 22 *Pampinus non abnodatus neque abraſus.*

¶ Centinōdia, *æ*, f. herba, quæ & genicularis & polygonon a multis nodis & geniculis dicta, wegtritt, Plin. 27, 12; & Marcell. Emp. c. 31.

¶ Connōdo, *are*, in nodos conſtringere, verknüpffen. Proſper Aquit. de Prædict. 1, 6 *Facinus ſuum Cain multis etiam vinculis connodavit.*

¶ Denōdo, *are*, aufknöten, den knoten löſen; ut, *Arcum denodare*, Apulejus.

¶ Denodatus, *a, um*, zergliedert, zerſtümmelt. Ob novum martyrii genus, quo refecantur Chriſtiano cuidam membrorum ſinguli articuli, eundem alii *denodatum*, alii *intercilium*, alii *deartuatum* cognominarunt. vid. Nicephor. 14, 20; & Marullus 5, 5.

¶ Dinōdo, *are*, idem quod *Denodare* apud Sidonium.

¶ Enōdis, *e*, ſine nodo, ſchlecht, ohne knoten; ut, *Truncus enodis*, Virg. Georg. 2, 78; & Plin. 12, 14. Metaphorice Ambroſius Off. 1, 12 *Ipſe quæſtionem enodem reddidit*, er hat die frage aufgelöſet.

¶ Enōdo, *are*, nodis exſolvere, aufknüpfen, & per Metaphoram *Explicare*, klärlich darthun, deutlich machen. Gellius 13, 10 *Enodare juris laqueos.* Auctor ad Herenn. 2, 10 extr. *Contrariæ legis enodabimus voluntatem.* Adde Gell. 1, 4; & 13, 10. ¶ 2. *Enodare arborem* idem eſt ac nodos ejus & ramos inutiles amputare, die unnützen äſte abhauen. Colum. 5, 6 *Quæ ulmus a poſitione bene provenerit, ejus ſummæ virgæ falce debent enodari.*

¶ Enōdātus, *a, um*, aufgelöſet, erläutert. Cic. de Invent. 2, 2 *Præcepta enodata diligenter expoſuit.* Et Auguſtin. epiſt. ad Aurel. Carthaginienſem, libris de Trinitate præmiſſa: *Sententiæ enodatiores atque planiores.* ¶ 2. *Enodatus*, amputatus, beſchneitelt; ut, *Vitis bene enodata*, Cato c. 33.

¶ Enodate, adverb. klar, deutlich; ut, *Enodate narrare*, Cic. de Invent. 1, 21 extr. Et, *Enodatius explicare*, Idem de Fin. 5, 9 extr. *Hæc nobis enodatius explicanda ſunt.* Et ſuperl. Auguſtinus Retract. 2, 57 *Quod utrum enodatiſſime fecerim, neſcio.* Idem Confeſſion. 5, 6 *Enodatiſſime expedire.*

¶ Enodatio, *ōnis*, f. explicatio, die auflöſung, erklärung. Cic. de Nat. D. 3, 24 *Explicatio fabularum & enodatio nominum.*

¶ Enodator, *ōris*, m. ein ausleger. Tertull. de Pallio extr. *Primus enodator vocis.* Alii legunt *Exomator.*

¶ Enodābĭlis, *e*, auflöslich. Vnde

¶ Inenodabilis, *e*, unauflöslich. Cic. de Fato c. 9 *Suſcipere res inenodabiles.* Apul. Apol. 1 p. 276 *Capillus inenodabilis diutina incuria non modo comendi, ſed ſaltem expediendi & diſcriminandi*, ein verwirrt haar.

¶ Innōdo, *āre*, in nodum inſerere, nodo conſtringere, verknüpfen, zuſchnüren. Sidon. 9 epiſt. 9 *Spiris categoricis lubricas quæſtiones innodare.*

¶ Innodātus, *a, um*, verknötelt, zugeknüpft. Gloſſ. gr. lat. ἐνδεδεμένος, *innodatus.* Ammianus 28, 5 *Innodato gutture laquei nexibus interire*, gehenckt werden. Eadem 30, 7 extr. Et Lege fin. § 1 Cod. de Compenſat. *Cauſſa multis ambagibus innoduta*, eine weitläuftige, verwirrte ſache.

¶ Internōdium, *i*, n. ſpatium inter duos nodos, ut in arundinibus, ein glied oder geſchoß am rohr oder ſtengel zwiſchen zweyen knoten. Plin. 7, 2 *Arundines tantæ proceritatis, ut ſingula internodia alveo navigabili ternos interdum homines ferant.* Et Colum. de Arbor. c. 3 *Brevia internodia habent.* Ovidius etiam ad crura tranſtulit Met. 6, 256 *Mollia nervoſus facit internodia poples.* Ita Calp. ecl. 1, 26 de homine longo, *Nam tibi longa ſatis pater internodia largus, Procerumque dedit mater non invida corpus.*

¶ Internodius, *i*, virili genere, idem. Colum. 3, 2 *Internodius varior.*

Multinōdis, & Multinodus vide ſupra in *Multus.*

¶ Rĕnōdis, *e*, renodatus, aufgeknüpft. Capitol. in Clodio Albino c. 13 *Fuit ſtuturâ procerus, capillo venodi & criſpo.*

¶ Renōdo, *are*, nodo rurſus, vel retro conſtringere, hinten zuſammen knüpfen. Horat. epod. 11 extr. *Pueri longam renodantis comam.* Item, aufknüpfen. Gloſſ. gr. lat. διαλύω, *venodo, diſſolvo.*

¶ Trinōdis, *e*, tres nodos habens, dreyknötigt. Ovid. Heroid. 4 v. 115 *Oſſa mei fratris, clavâ perfracta trinodi, Sparſit humi.* Auſonio epiſt. 21, 38 *Trinodis dactylus* eſt tribus conſtans ſyllabis.

NOEGĒVM, *i*, n. *quidam amiculi genus prætextum purpura, quidam candidum ac pellucidum, quaſi a* nauco, *quod putamen quorundam pomorum eſt tenuiſſimum non ſine candore: ut Livius ait in Odyſſea:* Simulac lacrymas de ore nœgeo deterſit. Hæc Feſtus. Livius Scaligero obſervante reſpexit Odyſſ. Θ, Δάκρυ ὁμορξάμενος κεφαλῆς ἀπὸ φάρεος ἕλεσκε. Illud φάρος paullo ante ποφύρεον dixerat.

NOĒMA, *ātis*, n. νόημα, cogitatio, alluſio ad ſententiam ſive ad locum communem neque integra tamen ſententia; ut, *Fortisque viri tulit arma diſertus:* Item: *Tum pudor incendit virec*, &c. Virg. Æn. 5 v. 455.

¶ 2. Sunt, qui ſcomma ſententioſum *Noëma* eſſe velint. Vide libellum de Schematibus, & Quintil. 8, 5.

NOĒRVS, *a, um*, νοερός, *intellectualis*, vernünfftig. Tertull. adv. Valentin. c. 20 *Cælos noëros deputant, eosque angelos faciunt.*

NŌLA, *æ*, f. urbs Campaniæ: ex bello Hannibalis, & Marcelli defenſione: nec non Auguſti exceſſu ſatis nota. vide Silium 8, 537; & 12, 161. Suet. Auguſt. c. 99. Vellej. 1, 7, 2; & 2, 123, 2.

¶ Nolānus, *a, um*, natus vel habitans Nolæ; ut, *Nolana plebs*, Liv. 24, 13. *Nolana ad mœnia*, Sil. 12, 290. Et, *Paulinus Nolanus*, epiſcopus, cujus epiſtolæ exſtant & elegantiſſima carmina. Prudentius primam corripuit Periſteph. 4, 208.

NŌLA, *æ*, f. tintinnabulum, eine ſchelle, eine kleine glocke. Quintil. 8, 6 ænigmatis inſtar a quodam prolatum dicit: *In triclinio choa, in cubiculo nola*, i. e. ad menſam bibax, in cubiculo obſtrepera. Dubium tamen Burmanno, an *nola* jam tum ſignificaverit tintinnabulum. conf. Voſſ. P. 2 Rhet. lib. 4 c. 11. Mantuanus Alph. 6, 125 &c. primâ productâ canit, *Nolas ſortitas ideo Campanæ nomina Nolæ, quod Nola inventrix operis fuit.* Sed Avienus fab. 7, 8 primam corripuit: *Iuſſerat in rabido gutture ferre nolam.*

Nōlo, noluntas, vide infra *Volo.*

NŎMĂDES, *um*, m. pl. Νομάδες, nationis nomen, ſed in diverſis gentibus. Nam & in Scythia, & India, & Africa *Nomades* commemorantur, apud Plinium Scytharum *Nomades* ſunt, qui Tartari hodie appellantur. Dicuntur autem in illis gentibus ita armentarii vagi, atque cum paſcuis manſiones ſuas ſubinde mutantes. Vnde & nomen factum eſt, Νομεύειν enim *paſcere* ſeu *pabulari* eſt. Plin. 5, 3 *Numidæ vero Nomades a permutandis pabulis mapalia ſua, hoc eſt, domus plauſtris circumferentes.* Virg. Georg. 3, 343 *Omnia ſecum Armentarius Afer agit, tectumque laremque Armaque Amycleumque canem* &c. Sil. de iisdem 3, 290 *Nulla domus, plauſtris habitant, migrare per arva Mos, atque errantes circumvectare penates.* Illuſtris de his Nomadibus locus apud Hippocratem eſt, libro de aëre, locis & aquis, ſectione 3, ubi mores eorum & plauſtra &c. deſcribit: notatque, mulieres ipſorum in curribus, mares equis vehi, cum migrant. Nec inelegantem Nomadum deſcriptionem ſuppeditabit Ammian. Marcellinus 31, 6. ¶ 2. Singulari aliquoties uſus eſt Silius, *Garamasque Nomasque*, 5 v. 194; & 6 v. 705. Apud Martial. 8 epigr. 55 *Marmore picta Nomas*, eſt ipſa Numidia marmore clara. Sed venificæ nomen eſſe videtur apud Propertium 4, 7, 45 *Aut Nomas arcanas tollat verſuta ſalivas.*

¶ Nomadĭcus, *a, um*, adject. unde Proverb. *Nomadicam vitam agere*, de vagabundis, qui ſedem ſtabilem & certam nullam habent, ſed modo huc, modo illuc oberrant & divagantur, überall herumziehen, einen ziegeuner abgeben. vid. Eraſm. Chiliad.

NŎMÆ, *arum*, f. pl. νομαὶ, τὰ νεμόμενα τῶν ἑλκῶν, ulcera ſerpentia, quæ & *nomata* & *carcinomata* dicuntur, geſchwäre, die um ſich freſſen wie der krebs. Plin. 23, 4 *Nomas repurgare.*

Nomarcha, vide *Nomus*, Nomas, *Nomades.*

NŌMEN, *ĭnis*, ὄνομα, rei nota, ut Cicero ait, (Eſt enim quaſi *noninen*, ut *numen*, *nuimen*) appellatio, vocabulum, der name. Quamquam inter NOMEN & VOCABVLVM Varro de L. L. 9, 2 diſtinguit, ut illud *proprium* ſit, hoc *appellativum* ſive *commune.* Quod diſcriminis tamen non obſervarunt auctores. vide *Vocabulum.* *Inviidi-*

vidioſum nomen voluptatis, Cic. Acad. 4, 45. *Alicui rei imponere nomen*, einen Namen geben, Quintil. 2, 1. Sic Cic. de Fin. 3, 1 *Imponenda nova novis rebus nomina.* Sed, *Profiteri nomen apud quem*, Liv. 2, 24; & *Dare nomina*, Idem 4 c. 26, ſich angeben, einſchreiben laſſen. *Edere ſuum nomen*, ſeinen Namen ſagen, ſich melden. Ovid. Met. 9, 532 *Pudet edere nomen.* Et Cic. Phil. 4, 2 *Traxiſſe nomen a quo*, von etwas her genennet werden. Idem, *Nomen tuum die quod eſt: Nomen eſt mihi Tullio.* Vid. Drakenb. ad Silium 11, 58. Et, *Nomine tantum notus aliquis*, Horat. 1 ſat. 9 v. 3. Sic, *Nomen immortale*, laudem ſignificat & decus: *Pervenit ad me aliquod nomen ingenii*, Quintil. 6, 2 extr. *Vir nominis ſui*, der den Namen mit der That hat. Sparcianus Severi c. 14 *Damnabantur plerique, cur jocati eſſent; alii, cur tacuiſſent; alii, cur plraque figurata dixiſſent, ut eſſet Imperator vere nominis ſui, vere Pertinax, vere Severus.* Trebell. Poll. in Claudio c. 5 *Gallus Antipater, -- hiſtoricorum debonеſtamentum, principium de Aureolo ſic habuit* Venimus ad Imperatorem nominis ſui, *Magna ejus videlicet virtus, ab auro nomen accipere. Nomen* rei *defert* accuſator, Prætor recipit. vid. Briſſon. de form. p. 467. ¶ 2. *Nomen* igitur ſæpe reſpectum habet celebritatis, & interdum etiam avitæ nobilitatis, der Ruff, der Ruhm, wenn man viel ahnen zehlen kan. Cic. fam. 3, 7 *Iſta veſtra nomina nunquam ſum admiratus*, i. e. majores, imagines, vid. Græv. ad h. l. Plin. 3 epiſt. 3 *Quibus imaginibus oneretur, quæ nomina & quanta ſuſtineat.* Vellej. 2, 94, 4 *Nominis tanti fama territus.* Idem 2, 34, 4 *Clari nominis vir*, ein fürnehmer Mann ꝛc. *Sine nomine* de homine obſcuro. v. Perizonii Orig. Babylon. c. 9 p. 218. ¶ 3. Sed in his locutionibus, *Meo, tuo, ſuo, illius, alterius* &c. *nomine*, nomen pro cauſa uſurpatur, von meinetwegen, deinethalben; ut, *Cui te meo nomine inimicum eſſe nolo*, mir zu gefallen darfſt du gar nicht ſein feind ſeyn, Cic. Art. 10, 2. *Amicitiæ nomine aliquid petere*, Caſſius Cic. fam. 12, 12, um freundſchafft willen; &, *Negligentiæ nomine alicui eſſe ſuſpectum*, Id. fam. 2, 1, unfleiſſes halben. *Eo nomine*, deshalben, ꝛc. Vellej. 2, 104, 2. *Quo nomine mirari convenit*, Idem 1, 3, 2. Et, *Quo nomine non eſt mirandum*, Idem 1, 5, 44, daher, weshalben, um deswillen. ¶ 4. *Nomina debitores* inrerdum, *Debitum* etiam nonnunquam ipſum, ſignificat: Hinc, *nomina facere*, id eſt, debitores comparare, ut Hadrianus exponit, geld wegleihen. Sen. Benef. 1, 1 *Nomina faciari diligenter in patrimonium & vaſa debitoris inquirimus.* Vt autem *nomen facere* dicitur creditor, cum in tabulis expenſi nomen ejus, cui pecuniam dat, ſcribit, Cic. fam. 7, 23 pr. Ita debitor dicitur *locare nomen*, ſich verſchreiben. Phædr. 1, 17, 1 *Fraudator nomen cum locat ſponſu improbo, Non rem expedire, ſed malum dare expetit.* Et Colum. 1, 7 *Optima nomina non appellando ſiunt mala*, die beſten ſchuldner werden liederlich, wenn man ſie nicht mahnet. ¶ 5. Er, *Nomina* ſimpliciter, geldverſchreibungen. *Nomina exigere*, ſchulden einmahnen, Cic. Verr. 1, 10. *Nomina idonea*, gewiſſe ſchulden, gute bezahler. v. g. Lege 19 Dig. ad SC. Vellej. § 4 *Cum de adeunda hereditate dubitaret Titius, quod parum idonea nomina debitorum videretur.* Sic, *Nomina impedita*, alte verwirrete ſchulden, apud Livium, ut contra *Expedita, explicata nomina*, richtige ꝛc. vide Grotium Florum Sparſione ad Ius Iuſtinianeum p. 234. ¶ 6. Notandum hoc loco, *Nomen* pro re ipſa ſæpius ponere auctores. Ita Tibull. 3, 4, 61 *Ne fidum fœmina nomen.* Cato in Diris: *Et felix nomen agelli.* Vbi vide Scaligerum. Eſt autem hæc græca loquendi ratio. Hinc iidem κατ' ὄνομα, pro ἔνομα, ſæpius ponunt, ſicuti in Homerum Euſtathius notat. ¶ 7. Speciatim *Nomen* etiam de hominibus ſingulis, aliquando & de gente uſurparur. Ita Val. Flaccus 4, 224 Iaſonem & Herculem *maxima nomina* appellat. Idem 5 v. 118 *Nova dux accedere gaudet Nomina*: i. e. ſocios. Liv. 37, 54 *Veſtrum nomen imperiumque, juxta ac Deos, intuetur.* Idem 1, 10 *Nomen Cœninum in agrum Latinum*, &c. i. e. Cœninenſes. *Sic nomen Volſcum: nomen Latinum*, &c. apud eumdem, pro gente Volſcorum, Latinorum. Tac. Hiſt. 4, 18, 2 *Pulſum Batavorum inſula Romanum nomen.* Auſonius epiſt. 16, 76 *Auſonius nomen Italum*: i. e. Italus. Ita ſæpe Vellejus: ut, 1, 6, 3 *Clariſſimus Graji nominis.* Et 2, 53, 2 *Nominis Romani princeps.* Ita 2, 114, 5 *Tanta nomina*, i. e. viri tam clari. Et 2, 69, 3 *Nulli nomini non poſtferendus*, i. e. cuilibet, &c. Loci hujus lectionem tuetur Gruterus, cum quidam vellent *homini.* vid. Gron. pater ad Liv. 1, 3, & quos laudat Drakenb. ad Sil. 14, 70, & ad Liv. 37, 54. ¶ 8. *Nomen* ſæpe rei vel perſonæ opponitur. Liv. 3, 65 *Iamque plebs ita in tribunatu ponere aliquid ſpei, ſi ſimiles Icilio tribunos haberet: nomina tantum ſe biennio habuiſſe.* Idem 7, 29 *Campani magis nomen ad præſidium ſociorum, quam vires cum attuliſſent.* Vides, *nomen* opponi *viribus* in hoc loco. In ſuperiore vero cum dicit Livius, biennio tribunos tantum fuiſſe *nomina*, ut clariſſime patet, ſignificat, nulla eos poteſtate & auctoritate fuiſſe, qualis fuerit in Icilio, ſed fuiſſe tantum inania nomina. Idem 5, 18 pr. *Me jam non eundem, ſed umbram nomenque Licinii videtis.* Ovid. A. A. 1, 440 *Nomen amicitia eſt, nomen inane fides.* add. Græv. ad Cic. ad Att. 5, 15 p. 519. Tac. Hiſt. 4, 75, 2 *Muciani ac Domitiani vana & ſine viribus nomina.* Perſuaſiſſimum itaque habeo, Tullium Parad. 4 ſcripſiſſe: *Cum ferro pulſis magiſtratibus ſenatus nomen in republica erat*, h. e. ſenatus quidem erat, ſed nullæ vires, nulla poteſtas, nulla auctoritas. ¶ 9. *Inferioris perſonæ*, ſcribit Servius in Virg. 1 Æn. *reverentia eſt majorem meritis appellare, non nomine: contra majoris eſt minorem nomine tantum vocare. Qui ordo non niſi per indignationem corrumpatur*, &c. Sane nomine proprio appellare, familiaritatis eſt. Ter. Andr. 1, 1, 107 *Mea* GLYCERIVM: ubi Donatus: MEA, inquit, *quaſi amator*; GLYCERIVM, *quaſi familiaris dixit.* Vide eumdem ad illud Ter. Eun. 3, 2, 12 *Salve, mi Teraſo:* & ad illud Adelph. 2, 2, 2 *Quid iſtue Sanio eſt?* Aliquando & comitatis ac popularitatis eſt. Ita Imperatores milites ſuis propriis appellabant nominibus, amoris & benevolentiæ conciliandæ cauſſa. vid. Plutarchum Themiſtocle p. 114, Polyb. l. 10 p. 592, Tac. Hiſt. 1, 23; & Plin. Paneg. Trajani c. 23. Nam ſuperborum eſt, ne meminiſſe quidem. Paulinus in obitum Celſi v. 515 *Nec dignaris nos homines vel nomine fari.* ¶ 10. Cæterum *nominibus* aliquam vim ineſſe, & creditum olim fuit, & nunc quorundam opinio eſt, Rutil. Itin. 1, 309 *Nominibus certos credam decurrere mores, Moribus an potius nomina certa dari?* ubi de Lepidis reip. infauſtis. Quapropter non modo deliberanter diligenter de illis, cum imponenda primum eſſent: ſed &, ſi quos cui rei adhibere volebant, diſpicere ſolebant, quam bene ominatis nominibus eſſent. vid. Origenem contra Celſum lib. 1 p. 19, Feſtum in *Lucrinus*, & ibi Scalig. & patrem Scaligerum Exercitat. 266, Lipſium item ad 4 Hiſt. Taciti p. 526, nec non Grotium prolegomenis in Phœniſſas Euripidis p. 20, Cauſſinum denique de Eloquentia 4, 39; & Voſſium Inſt. Orat. 1, 5 ſect. 17 p. 69. Huc pertinet etiam ex parte Homilia 54 Petri Chryſologi. Hanc ob cauſſam ſceleratorum nomina aut infelicium repudiabant poſteri. Vid. Burm. ad Quint. 3, 8 p. 270 & Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 33, ubi de prænominibus quarundam familiarum damnatis. ¶ 11. De ratione nominum apud Romanos veteres præter ea, quæ Sigonius lib. 2 Emendat. itemque Beroaldus & Torrentius ad Suetonium aliique prodiderunt litteris, vide peculiarem librum Onuphrii Panvinii *de antiquis Romanorum nominibus* inſcriptum. Nempe omnibus ſeculis in hominum nominibus & varietas, & licentia fuit. Græci uno nomine contenti erant: quemadmodum & ſervi apud Romanos unicum habebant nomen: Romani vero πολυώνυμοι, nam & nomine familiæ & prænomine & cognomine & agnomine honorabantur, de quibus ſtatim. Cæterum de nominum apud Romanos ratione, ſingularia multa docebit Iac. Perizonius animadverſ. hiſtor. c. 2. Reliquorum autem induſtriam & in hoc argumento videtur ſuperaſſe Spanhemius diſſertatione decima æterni operis ab initio: ubi v. g. docet, nomina proprie dicta, f. familiarum in IVS omnia exiſſe, nomina eadem in diverſis vel iisdem gentibus mox prænominum loco mox cognominum fuiſſe: tum de mulierum nominibus diſputat, de nomine ipſo proprio ejusque natura, de mutata fede nominum, de varia cognominum origine, de adoptatorum nominibus. ¶ 12. De nominibus, quibus ICti uturntur exemplis ſuſtentandis, v. g. Cajus, Sempronius, Titius &c. vid. Bynckershœck. obſervat. Iuris Rom. L. 1 c. 22, qui laudat etiam Alciati parerga L. 1 c. 26. Cujac. obſ. 2, 11. Plutarch. Ρωμαϊκ. quæſt. 30. ¶ 13. Nominum ad contumeliam detortorum catalogum texit Fabric. B. G. L. 1 c. 29 § 8 p. 171. ¶ 14. *Nomen* & *numen* ſæpe confunduntur a librariis. Drakenb. ad Sil. 1, 669; 16, 655. Item *Nominum* & *Hominum*, v. Cort. ad Plin. Ep. 2, 10.

¶ Nominābĭlis, *e*, rühmlich, apud Ammianum 28, 4.

¶ Nominālis, *e*, ad nomen pertinens, zum namen gehörig; ut, *Nominalis gentilitas*, Varro de Lat. Ling. 7, 2.

¶ Nominālĭter, adverb. namentlich. Arnob. lib. 2 p. 80 *Nominaliter annuerimus.*

¶ Nōmĭnālia, *ium*, n. pl. dies ſolennis, quo puero imponebatur nomen. Vet. Gloſſ. *Nominalia*, ὀνομαστήρια. Greg. Nazianzenus ὀνομασίμια vocat, der namens-tag, das namens-feſt. Tertull. de Idolatria c. 16 *Circa officia privatarum & communium ſolennitatum, ut togæ puræ, ut ſponſalium, ut nuptialium, ut nominalium.* v. Scaligerum ad Feſtum in *Luſtricus dies*: item Auſon. Lect. 2, 21, præcipue Caſaubon. in Perſ. ſat. 2, 2 p. 148, ubi fuſius totam rem explicat.

¶ Nōmĭno, *avi, atum, are*, nominatim compellare, mentionem facere, mit namen nennen; ut, *Suo certo ac proprio vocabulo rem aliquam nominare*, Cic. pro Cæcin. c. 8. Ter. Heaut. 2, 3, 62 *Quid ait, ubi me nominas?* was ſagte ſie, da du meiner gedachteſt? *Nominare nomen alicujus*, Idem Phorm. 5, 1, 12. ¶ 2. *Nominare* etiam eſt, nomen alicujus ad magiſtratum deferre criminis cauſſa, ſive indicare, einen angeben. In ſenatus conſulto apud Livium 31, 17 *Si quisquam ad ſe deduxiſſet nomenve abſentis detuliſſet, qui nominatus profugiſſet, diem certum definiturus: ad quem niſi citatus reſpondiſſet, abſens damnaretur. Si quis eorum, qui tum extra terram Italiam eſſet, nominaretur, ei laxiorem diem daturus.* Ita & Suetonius uſus Cæſ. 17 & c. 20; item Tib. c. 72; & Plin. 9 ep. 13, 17, & 10, 97, 6. ¶ 3. Eſt &, ad obeundum aliquod munus quem deſignare, vorſchlagen, benennen. Qua ratione proprie de ſacerdotibus uſurpatur. Plinius paneg. c. 71 *Iam quo aſſenſu ſenatus, quo gaudio exceptum eſt, cum candidatis, ut quemque nominaveras, oculo occurreres?* Idem Plin. 2 epiſt. 1 *Sic illo die, quo ſacerdotes ſolent nominare, quos dignioſſimos ſacerdotio judicant, me ſemper nominabat.* Ita & 4 epiſt. 8, quem locum paullo poſt adducemus. Suet. Claud. c. 22 *In cooptandis per collegia ſacerdotibus, neminem niſi juratus nominavit.* ¶ 4. *Honoris cauſſa nominare*, elegans dictio eſt, qua in honorifica alicujus mentione utuntur. Cic. pro Roſc. Am. c. 2 *L. Sylla, quem honoris cauſſa nomino*, deſſen ich mit aller hochachtung gedencke, & c. 6 *Quas, ut æquum eſt, familias honeſtatis amplitudinisque gratia nomino.*

¶ Nōmĭnatus, *a, um*, genennet, benahmet. Cic. Act. 1 in Verr. c. 7 *Quem ego hominem honoris potius quam contumeliæ cauſſa nominatum volo.* Idem Off. 3, 33 *Ab Ariſtippo Cyrenaici philoſophi nominati.* ¶ 2. Celebris, berühmt. Idem Cic. Verr. 2, 12 *Attalica tota Sicilia nominata peripetaſmata.* Tertull. de Anima c. 13 *Nominatoria pericula.* Et Auguſtinus de C. D. 16, 2 *Quid nominatius Chriſto?* Plin. 12, 9 *In Bactriana bdellium nominatiſſimum.* Et, *Nominatiſſimi Græciæ auctores*, Priſcianus libro de Verſibus Comicis p. 1327 ed. Putſch.

¶ Nominatim, adverb. namentlich, mit namen; ut, *Nominatim quem appellare*, Cæſ. B. Gall. 2, 25. *Nominatim proferre*, Cic. pro Roſc. Am. c. 16. Idem ad Art. 11, 6 pr. *Vt non nominatim, ſed generatim eſſet proſcriptio informata*, nicht auf einzelne und mit namen genennete perſonen gerichtet. Idem fam. 13, 28 *De te, nominatim rogo*, hoc eſt, expreſſe. Sic, *Excipere aliquem nominatim*: Idem Cic. Att. 11, 7 *Tum ille edixit ita, ut me excciperet, & Lælium nominatim, quod ſane nollem, poterat enim ſine nomine, re ipſa excipi.* Nepos 1, 1, 3 *Conſulentibus nominatim Pythia præcepit, ut Miltiadem ſibi imperatorem ſumerent.*

¶ Nōmĭnātus, *us*, m. fabſt. die benennung. Varro de L. L. 9, 1 *Ad nominatuum ſimilitudines animadvertendas.*

¶ Nominatio, *ōnis*, f. idem. Tac. Ann. 6, 45, 4 *Æſtimando cujusque detrimento quatuor progeneri Cæſaris delecti, additusque nomina-*

tione

natione consulum P. Petronius. De sacerdotibus Cic. Phil. 13, 5 de Pompeji filio loquens: *In paternum locum ego eum, ut, quod a patre accepi, filio reddam, mea nominatione cooptabo.* Plin. 4 epist. 8 *Qui me nominationis die per hos continuos annos inter sacerdotes nominabat.*

¶ Nominātor, *ōris*, m. qui nominat, qui aliquos ad certum munus idoneos declarat, der einen vorſchlag oder denomination zu thun hat. v. Vlpian. Dig. 27 tit. 8 de *nominibus magiſtratuum.*

¶ Nominātīvus, *a, um*; ut; *Nominativus caſus*, grammaticorum verbum, ſed antiquum, quo jam tum Varro uſus eſt de L. L. 7, 29, & 9, 1. Petronius in Fragm. quod profert Burmannus p. 688. Hæc autem prima nominis terminatio, ex qua cæteræ cadunt, ita dicitur, quod nominativo res nominentur directe.

¶ Nōmĭnĭto, *are*, frequent. offt nennen, apud Lucretium: e. g. 3, 353 *Motus, quem ſenſum nominitamus.* Item 6 v. 423 *Graji nominitarunt.* Et 4 v. 48 *Cortex nominitanda eſt.*

¶ Nominitarus, *a, um*, benamet. Ferretio teſte Muſ. Lapid. p. 158 legimus in cippo Romano: *Viva Pœlematium ſum Aurelia nominitata.*

¶ Nomenclātor vel Nomenculātor, *ōris*, m. ſervus erat in familiis beatiorum, qui nomina quibus opus erat teneret, & ſalutaturo præſertim domino in aurem inſuſurraret. *Servum, qui dicĕt nomina*, Horatius vocat 1 epiſt. 6, 50. Cicero *monitorem* dixit pro Muræna c. 36, qui locus claſſicus eſt. Quintil 6, 3: & Suet. in Claudio c. 34 *Nomenculatorem* dixerunt, quod plenum & integrum eſt. *Nomenculator* enim a nomine calando, ſive vocando dicitur: quippe qui Græcis etiam ὀνοματοκλήτωρ appellatur. Niſi fortaſſe ſimpliciuſ eſt, a *Nominare* dictum putare, ſicut *Miſſiculare* a *Mittere.* Vet. Gloſſ. ὀνοματοκλήτωρ, *Nomenculator.* Ita Martialis quoque 10 epigr. 30 *Nomenculator mugilem citat notum.* Vbi Raderus inter alia hæc notat: Idem valent *nomenclator* & *nomenculator*, ut *templum* & *tempulum.* Vſus eſt Suetonius hoc eodem verbo *Nomenculatoris* in Aug. c. 19, & Calig. c. 14; & Petron. c. 47. Cæterum adhibiti NOMENCLATORES, tum ob prenſationes, tum ob ſalutationes fuerunt. Nam candidati magiſtratuum commendaturi ſe tribubus in ſuffragia, ut quemque civium ſuo appellare nomine poſſent, habebant ſervos, qui vocabula eorum, quæ ignorabant, ſæpius ſibi ſubjicerent. Sed magiſtratus etiam & alii potentiores ob frequentiam adeuntium, ac ſalutantium, ut ſua iis reddere poſſent nomina, de iis a nomenclatoribus ut admonerentur neceſſe erat. His enim memoriter omnium tenere nomina, qui dominos adire ac ſalutare vellent, incumbebat. Quamquam ſervorum quoque ipſorum cauſſa hoc genus ſervorum haberi ſolitum, Plinius auctor eſt 33, 1; *Hoc*, inquit, *profecere mancipiorum legiones, & in domo turba externa, ut ſervorum quoque cauſſa nomenclator adhibendus.* Nam cum in tanta multitudine tenere omnium nomina domini haud poſſent, habendus erat, qui ea ipſis dictaret, ut Horatius loquitur. Eosdem *Fartores* etiam appellatos, Feſtus obſervat, qui etiam rationem appellationis adjicit: FARTORES, inquit, NOMENCLATORES, *qui clam velut infarciunt nomina ſalutatorum in aurem candidati.* Vbi pro *ſalutatorum, ſalutandorum* malim legere: id eſt, eorum quos ſalutare atque ambire pro impetrandis eorum ſuffragiis candidatum oporteat. Iidem citabant etiam reos ex memoria in foro, convivas domi. Plura ſuggerent Popma de operibus ſervor. p. 38. ¶ 2. Illud pæne ridiculum eſt, etiam *in menſa* adhibitos *nomenclatores*, qui convivas ciborum nomina & conditionem docerent. vid. Plin. 32, 6 ſ. 21. Petron. c. 47.

¶ Nomenclātio, *ōnis*, f. actio & officium nomenclatoris. Cic. de Pet. Conſ. 11 *Ea deſiderat nomenclationem, blanditiam, aſſiduitatem.* Columella 3, 2 ſub finem: *Nomenclationis aucupium.*

¶ Nomenclatūra, *æ*, f. das verzeichniß oder regiſter der namen. Plin. 2, 7 *Cœleſtem nomenclaturam* vocat nomina ſtellis impoſita. Idem lib. 3 proœm. *Sit quædam in his nomenclatura mundi rerumque naturæ.* De libris ſuis loquitur.

¶ Nominetenus, dem namen nach. Tac. An. 15, 6, 4 *Vſurpatas nominetenus urbium expugnationes dictitans*, man hätte die ſtädte nur mit dem maul, oder dem namen nach eingenommen, i. e. falſo jactans urbium expugnationes.

Compoſita a *Nomen*:

¶ Agnōmen, *ĭnis*, n. eſt nomen, quod extrinſecus, vel aliqua cauſſa quæſitum eſt, & ad ultimum adjicitur, der zuname, beyname. Quomodo a cognomine ac prænomine differat, vide mox in *Prænomen.* Cic. de Invent. 2, 9 *Nomen cum dicimus, cognomen quoque & agnomen intelligatur oportet.* ¶ 2. Nec ineleganter *Adnomen* ſcribitur, quod æque προσωγορίαν ſonat. Capitolinus in Vero c. 3 *Nec aliud ei honorificentiæ adnomen adjunctum eſt, quam quod Auguſti filius eſt appellatus.* Adi Salmaſium eo loco.

¶ Agnomentum, *i*, n. idem. Apul. Apol. p. 310 *Agnomenta ei duo indita.*

¶ Agnominātio ſive Annominatio, *ōnis*, f. παρονομασία, figura, quæ ſimilitudine litterarum deflectit vocem in contrarium, ein wort-ſpiel; ut Ter. Andr. 1, 3, 13 *Inceptio eſt amentium, haud amantium.* Cic. in Verr. *Sicilia te non prætorem, ſed prædonem habuit.* de hac figura vid. Auct. ad Herenn. 4, 21; & Voſſ. Rhet. 5, 5, 1.

¶ Binōmĭnis, *e*, was zwey namen hat; ut, *Iſter binominis.* Dicitur enim & *Danubius*, Ovidius de Pont. 1, 8, 11.

¶ Binōmius, *a, um*, idem; vel ut Feſtus exponit, *cui geminum eſt nomen*; *ut Numa Pompilius, Tullus Hoſtilius.*

¶ Cognōmen, *ĭnis*, der beynahme, zuname. Cic. Off. 3, 31 *Manlius, ad Aniænem Gallo, quem ab eo provocatus occiderat, torque detracto, cognomen invenit.* Idem Somn. Scip. c. 2 *Hæreditarium cognomen.* Vid. quos in *Nomen* n. 11 laudavimus.

¶ Cognōmentum, *i*, n. idem. Cic. pro Mil. c. 17 *C. Caſſinius cognomento Scola.* Idem de Fin. 2, 5 *Heraclius, cognomento qui ἐκτικὸς perhibetur.* Adde Tac. An. 12, 26, 1; & 55, 1.

¶ Cognomĭnis, *e*, plur. *cognomines*, qui ejusdem ſunt cognominis, die einen zunamen haben; ut, *Duæ germanæ cognomines*, Plaut. Bacch. 1, 1, 5. Et Virg. Æn. 6, 383 *Gaudet cognomine terra*; ubi Servium adeas, qui de recto caſu ita cenſet: *Facit Hic & Hæc COGNOMINIS. Quod autem communi genere in E miſit ablativum, metri neceſſitas fecit.* Plin. 6, 2 pr. *Ab Henetis in Italia ortos cognomines eorum Venetos credi.* Suet. Vitell. c. 2 *Quatuor filios cognomines, ac tantum prænominibus diſtinctos, reliquit.*

¶ Cognomĭno, *avi, atum, are*, mit dem zunamen nennen. Plin. 21, 3 *Serapio cognominabatur propter ſimilitudinem ſuarii cujusdam negotiatoris.*

¶ Cognōmĭnatus, *a, um*, zugenannt. Cic. Partit. Orat. c. 15 *Verba plena, ſonantia, juncta, facta, cognominata, non vulgata.*

¶ Cognominatio, *onis*, f. Afran. apud Nonium 2, 144 *Genus cognominationis.*

¶ Denomino, *are*, nomen imponere, nennen. Aut. ad Herenn. 4, 32 *Ab eo quod continet id, quod continetur, denominabitur*, wird den namen bekommen. ¶ 2. Grammaticis *Denominare* idem eſt quod nomen aliud ex alio deducere.

¶ Denominatus, *a, um*, genennet. Horat. 3 od. 17, 1 *A Lamo priores Lamias ferunt denominatos.* Quintil. 1, 10 *Propria ſunt verba, quum id ſignificant, in quod primum denominata ſunt.* Id. 8, 2 *Multa ſunt & Græce & Latine non denominata.*

¶ Denominātio, *ōnis*, f. die benennung, *quæ a propinquis & finitimis rebus trahit orationem, quæ poſſit intelligi res, quæ non ſuo vocabulo ſit appellata*, Aut. ad Herenn. 4, 32.

¶ Denominatīvus, *a, um*, quod a nomine deſcendit. Grammaticis & Logicis *Paronymum* eſt *denominativum nomen*, e. g. *a Ferrum, ferreus: Quercus, Quernus*; adjectivum ſcilicet ex ſubſtantivo.

¶ Denominative, adverb. idem. Mart. Capella 4 p. 114 *Situs omnis denominative dicitur: ut ſedere a ſeſſione, &c.*

¶ Denominator, *oris*, m. ein nenner; vox Arithmeticis familiaris.

¶ Denominatrix, *īcis*, f. apud Boëthium.

¶ Ignōmĭnia, *æ*, f. infamia, probrum, dedecus, ſchmach, hohn, ſchande. *Ignominia afficere*, Cic. pro Roſc. Am. c. 39, beſchimpffen. Plus eſt *ignominia quem notare*, quod in pœnarum generibus habetur, einem öffentlichen ſchimpff anthun. Idem Phil. 7, 9 *Reſpondendum honorifice eſt Marrucinis, qui ignominia notandos cenſuerunt eos, qui militiam ſubterfugiſſent.* Et, *Ignominiam depellere*; Quintil. 1, 2. ¶ 2. Proprie & peculiariter de nota cenſoria uſurpatur. Cic. pro Cluent. c. 42.

¶ Ignōmĭniōſus, *a, um*, ſchmählich, ſchimpflich; ut, *Ignominioſa fuga*, Liv. 3, 23. *Ignominioſa dicta*, Horat. de Arte Poët. v. 247, ſchimpffworte. Et, *Ignominioſiſſimum caput*, Tertull. Apolog. c. 15.

¶ Ignominioſe, adverb. idem: ut, *Ignominioſe turpare.* Eutrop. 4, 10. *Ignominioſius tractari*, Arnob. lib. 4. *Ignominioſiſſime fugere*, Oroſius 7, 7 extr.

¶ Ignominiatus, *a, um*, ignominia affectus, beſchimpfft, geſchändet, Gell. 8, 15.

¶ Innōmĭnatus, *a, um*, ἀνώνυμος, ungenannt. Sarisb. 2, 27 *Duo viri innominati & innominabiles.*

¶ Innōminabĭlis, *e*, ἄῤῥητος, unausſprechlich. Apul. lib. 1 Dogm. Plat. p. 3 *Deus indictus, innominabilis.* Et Tertull. adv. Valentinian. c. 27 *Inenarrabile & innominabile.*

Multinominis, *e*, vide ſupra *Multus.*

¶ Prænōmen, *ĭnis*, n. quod præponitur, der vorname. Sequuntur nomina hoc ordine *P. Cornelius Scipio Africanus. Publius*, prænomen eſt, quod ita dicitur, quia proprio ſeu gentilitio nomini præponitur; *Cornelius* nomen eſt gentilitium, vel familiæ; *Scipio* cognomen eſt, proprium ſcilicet, quod gentilitio ſubjungitur; *Africanus*, agnomen eſt: quod ex aliquo facto ſeu eventu accedere ſolet. Sic *M. Portius Cato Cenſorius.* vid. Val. Maximi Epit. de Nominum ratione, inprimis quos laudavimus ad *Nomen* n. 11. Raro *prænomen* litteratura integra nominibus præponitur, ſed aut una majuſcula, aut duabus aut tribus, ut C. *Cajus*; M. *Marcus*; Cn. *Cneus*; Sex. *Sextus.* Vide Diomed. lib. 1. Et Horat. 2 ſat. 5, 32 *Gaudent prænomine molles Auriculæ.* Id eſt, homines amant ſolo prænomine appellari, quod ſcilicet propiorem hoc notitiam & familiaritatem indicare videtur. Vid. Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 31 ſq.

¶ Prænōmĭno, *are*, einen vornamen geben. Exſtat in Epitoma de Nomin. rat. quam vulgo Val. Maximo adſcribunt. *Tullus prænominatus eſt ominis gratia, quaſi tollendus.* Sed & Varro ap. Non. 4, 319 *Qui celeriter erant nati, fere Numerios prænominabant.*

¶ Prōnōmen, *ĭnis*, n. eſt pars quædam orationis, ein vorwort, vox, quæ eſt vice nominis, apud Priſcianum, Carif. &c. Sic & Varro de L. L. 7, 23 *Nomina, Romulus, Remus*; *pronomina, hic, hæc.* conf. Quintil. 9, 3; & Apulej. de Syll. Categ.

¶ Pronominālis, *e*, das ein vorwort hat; ut, *Pronominalis conſtructio*, Priſcian. lib. 17.

¶ Pronominatio, *ōnis*, f. figura rhetorica, *quæ cognomine extraneo demonſtrat id, quod ſuo nomine appellari non poteſt*, Aut. ad Herenn. 4, 31. Græce ἀντονομασία.

¶ Supernōmĭno, *are*, einen zunamen geben. Tertull. Apol. c. 18 *Ptolemæorum eruditiſſimus, quem Philadelphum ſupernominant.*

¶ Transnomĭno, *are*, aliud nomen imponere, nomen mutare, den namen verändern. Suet. de Domit. c. 13 *Septembrem menſem & octobrem ex appellationibus ſuis Germanicum Domitianumque transnominavit.* Id. de Illuſtr. Grammat. c. 18 *L. Craſſicius, cognomine Paſides, mox Panſam ſe transnominavit.* Adde Tertullian. adv. Marcion. 4, 39 pr.

¶ Transnominatio, ōnis, f. Gloss. lat. gr. *Transnominatio*, μετωνυμία.

NŌMENTVM, *i*, n. urbs Sabinorum in Latio, quæ colles vitiferos habuisse dicitur. v. Ovid. Fast. 4, 903; & Martial. 13 epigr. 15.

¶ Nomentānus, *a*, *um*, adj. ut, *Nomentanus agellus*, Martial. 7 epigr. 92. *Nomentana vindemia*, Idem 13 epigr. 119. *Nomentanus nepos*, Horat. 2 sat. 1, 22. *Nomentana via*, Liv. 3, 52.

Nomisma, vide paullo post *Numisma* in *Numus*.

NŌMVS, *i*, m. νόμος, *lex*, ein Gesetz, a νέμω, *distribuo*. ¶ 2. *Nomus* Gr. νομὸς præfectura, regio, ein Gebiete, oder Pflege. Nomen Ægyptiis proprium Plinius facit 5, 4, *Dividitur* (Ægyptus) *in præfecturas oppidorum, quas NOMOS vocant*. vide cumdem & 36, 13. Signate igitur Trajanus apud Plinium minorem 10 epist. 23 *Tu ex quo nomo sit, notum mihi facere debes*. Nam de Ægypto loquitur. Auctor libri 1 Maccab. 10, 30 & 11, 34, etiam νομῶν Judææ meminit. Ex vicina forte Ægypto petita consuetudine, aut quia Alexandrinus ipse. ¶ 3. In musicis *Nomus* (νόμος,) lex vel qualitas vocis est, quæ alias τρόπος, latine *Modus* appellatur; ut *Dorius, Phrygius, Lydius, &c.* Vide Plutarchum & Boethium de Musica 3, 14. Suet. Ner. c. 20 *Ac ne concussō quidem repente motu terræ theatro ante cantare destitit, quam inchoatum absolveret nomon*, i. e. cantilenam ad certum modum seu nomon institutam. Nam pleræque cantilenæ νόμοι dicebantur, ut Aristoteles observat Problem. 28 sect. 19, & cur id fiat, ibidem quærit.

¶ Nomanandria, *æ*, f. νομαναρδία, ignavia, inertia, vacatio in præfecturis, Cic. ad Att. 5 epist. 11 extr. Sed Popma vult νομαρχίαν, sensu contrario.

¶ Nōmarcha, *æ*, m. Nomi præfectus, ein Landvogt, apud Plinium majorem 5, 14.

¶ Nōmŏphȳlax, *ācis*, m. νομοφύλαξ, legum præses & custos, Cic. de Leg. 3, 20; & Colum. 12, 3.

¶ Nōmŏthĕta, *æ*, vel Nomothĕtes, *æ*, m. νομοθέτης, qui legem fert, ein Gesetzgeber, legislator, cujusmodi fuerunt Zaleucus, Lycurgus, Solon, &c. a νόμος, & τίθημι.

¶ Antinomia, *æ*, f. ἀντινομία, leges contrariæ. Vtitur eo nomine Quintil. 7, 8, & vulgo ICti ubi disputant, sintne in corpore juris leges pugnantes. ¶ 2. Appellant ita & dogma eorum, qui negant ad Ecclesiam pertinere legis usum. Quorum seculo XVI princeps fuit Ioannes Agricola Islebius. Ipsi vero appellati

¶ Antinomi, Gesetzstürmer. Vide Theologorum libros.

¶ Dianŏme, *es*, f. διανομή, i. e. divisio, portio cuique distributa, die austheilung, ausspendung. Hanc vocem Casaubonus restituit in Plinii 10 epist. 117 & 118.

¶ Eunŏmia, *æ*, f. εὐνομία, recte juris legumque constitutio, & juri recte constituto obtemperatio, recht und gerechtigkeit. Bud.

¶ Eunŏmus, *i*, m. εὔνομος, legibus conformis, gesetzmäßig. In *Eunomum medicum* vide Ausonii epigramma 75.

¶ Isonomia, *æ*, f. ἰσονομία, Epicureæ disciplinæ vocabulum. Dicebat enim Epicurus apud Ciceronem Nat. Deor. 1, 19 *Eam esse naturam, ut omnia omnibus paribus paria respondeant. Hanc* ἰσονομίαν *appellabat Epicurus, i. e.* æquabilem tributionem. *Ex hac igitur illud efficitur, si mortalium tanta multitudo sit, esse immortalium non minorem: & si quæ interimant innumerabilia sint, etiam ea quæ conservent, infinita esse debere.* Et c. 39 *Confugis ad* æquilibritatem, *sic enim* ἰσονομίαν, *si placet appellemus: & ais, quoniam sit natura mortalis, immortalem etiam esse oportere.*

NON, adverb. nein, nicht, jungitur omnibus modis, excepto imperativo: (hic enim *Ne* poscit, de quo supra) *Non aliter*, Cajus l. 2 ff. quibus mod. pign. &c. Et, *Non adeo inhumano fum ingenio*, Ter. Eun. 5, 2, 41, ich bin so unfreundlich nicht. *Non ab re esse mihi videtur*, Liv. 35, 32, es scheinet nicht ungereimt zu seyn. *Non ita multis ante annis*, Cic. pro Rosc. Am. c. 23. *Non ita multo post*, Liv. 35, 11, nicht so gar lange darnach. *Non temere est*, Ter. Eun. 2, 2, 60, es ist nicht ohne ursache. *Qui non nisi apud Germanias assequi nomen imperatorium posset*, Tac. An. 2, 26, 7. *Non modo, non solum, non tantum*, nicht allein. Quibus respondent, *sed etiam, verum etiam*, sondern auch. Sed, *tantum non, modo non*, est, *propemodum*, vide supra *Modo*. Et solet nonnunquam pro *non solum, non tantum*, absolute *non* poni. Vt ap. Liv. 4, 13 in codicibus nonnullis: *opus esse, non forti viro, sed etiam libero*. Conf. 28, 11. *Ita, ut non præda, sed armati quoque in periculo fuerint*. ¶ 2. *Non modo, non solum*, pro, *non modo non, non solum non*, scriptoribus elegantissimis haud infrequenter usurpari, jam dudum est, quod viri docti animadverterunt. Lege Paul. Manut. Comm. ad fam. Cic. 1, 9 p. 143 ed. Græv. p. 64, quem vide etiam ad Att. 2, 1 p. 166. Sim. Bos. ad Cic. ad Att. 5, 13 p. 190; Budæum annot. prior. in Pand. p. 541, (ubi observat, etiam Græcorum imitatione hoc factum, de quo ipsum porro consule comm. ling. græc. f. 479). Muret. Var. Lect. 10, 7; ubi nescio cujus viri docti, huic observationi obloquentis, sententiam confutat; Turfellin. de partic. c. 108, & quos Drakenb. ad Liv. 25, 26 adducit. Sic, *Regnum non modo Romano homini, sed ne Persæ quidem cuiquam tolerabile*, Cic. Att. 10, 7. Et Liv. 28, 29 *Adeo torpentibus metu, qui aderant, ut non modo ferocior vox adversus atrocitatem pœnæ, sed ne gemitus quidem exaudiretur*. Idem 30, 11 *Masæsuli non modo primum impetum, sed ne conspectum quidem signorum atque armorum tulerunt*. Hoc idem valet in *Neque modo* ac similibus. Cic. Tusc. 5, 33 *Tertias* (cupiditates,) *quod essent plane inanes, neque necessitatem modo, sed ne naturam quidem attingerent, funditus ejiciendas putavit* (Epicurus). Vides autem in hac loquendi forma sequi solere *sed ne quidem*, aut aliud quid ejusmodi, quod negationem haud obscute præ se ferat: quale est etiam, *sed vix*. Cic. pro Cæl. c. 17 *Hæc genera virtutum non solum in moribus nostris, sed vix jam in libris reperiuntur*. Neque nulla tamen sunt exempla, in quibus negationem sequentem desideres. Tamen hoc est, quod e Cic. in Catil. 1, 3 profert Muretus: *Nihil agis, nihil moliris, nihil cogitas, quod ego non modo audiam, sed etiam videam, planeque sentiam*. Sed omnino in alteram istam partem crebriora sunt exempla. Itaque Casaubonus not. ad lib. 3 Diog. Laërt. cum hoc Apul. (de dogm. Plat. p. 250 ed. ed. Colv.) protulisset; *Ita suos libros explevit, ut primus tripartitam philosophiam copulavit, sibique invicem necessarias partes neque pugnare inter se tantummodo, sed etiam mutuis adjuvare auxiliis ostenderit*: nescire se ait, an alibi loquendi hoc genus apud Latinos reperiatur. Atque postulat omnino ratio, ut, si quo in commate negandi particula desit, posse ea beneficio constructionis ex alio commate conjuncto elici, vel ita verborum connexio institui, ut intelligatur, semel positam negationem sensui sufficere. Vt si Ciceronis illud, quod primo ponebamus loco, sic interpretere: *Regnum non est tolerabile*, (seu est intolerabile,) *non modo Romano homini, sed etiam Persæ*. ¶ 3. Vicissim alicubi putes evenire, ut abundet negatio, quæ tamen censenda potius est, majoris emphaseos gratia altero in commate repeti. Quintil. 9, 1 *In dicendo irasci, dolere, misereri, timere, confidere, contemnere, non sunt figuræ, non magis, quam suadere, minavi, rogare, excusare*. Pro quo dici concisius potuisset semel tantum negatione adhibita: *non sunt magis figuræ, quam suadere &c.* ¶ 4. Porro meminerint elegantiæ studiosi, aliquando æquipollere negationem affirmationi, aliquando valere plus, non raro & minus, de quo & Hermogenes alibi monuit. (1) Aliquando, inquam, æquipollet: Cic. Verr. 2, 37 *Non erat obscurum, quid homo improbus cogitaret*, i. e. manifestum erat. Corn. Nepos 9, 2, 3 *Neque vero non fuit apertum*. (2) Plus valet; ut cum Cicero ad Brutum scribit, *Varronem non sine industria versari in studiis*. Intelligit enim, ipsum industria maxima in studiis versari. Nam paullo ante eumdem *Virum summæ industriæ appellarat*. Horat. 3 od. 4, 20 *Non sine Diis animosus infans*: i. e. maxime animosus cum Diis. Sulpit. Cic. fam. 4, 12 *Etsi scio, non jucundissimum me nuntium vobis allaturum*: i. e. multo tristissimum. Ita Apulejo Apologia, *non dissertissimus* maxime infans est, non indisertus tantum, uti ex præcedentibus patet. Huc referenda illa laudandi forma *non spernendus* auctor, de qua l. l. (3) Aliquando tamen & minus valet, & medium quiddam significat: Columella 11, 3 *Cherephyllum itemque olus atriplicis circa calendas Octobr. obrui oportet non frigidissimo loco*, i. e. temperato, hoc est, nec calido nimis nec nimis frigido. Nepos 17, 8, 2 *Comites omnes vestitu humili & obsoleto, ut eorum ornatus non modo his regem nemînem significarent, sed hominis non beatissimi suspicionem præberet. Vbi non beatissimum*, pro *non ditissimo* dixit: hoc est, qui non in magna quidem re, ut Cicero loquitur, neque pauperrimus tamen ac infelicissimus omnium esset. Infervitque hæc ratio modestiæ, ac verecundiæ, præcipue de nobis ipsis cum loquimur. Cic. fam. 1, 9 pr. *Sed certe & ego te auctore amicissimo & sapientissimo, & tu, me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem & benevolo certe usus esses*. ¶ 5. *Vnus non*, pro, *ne unus quidem*. Florus 2, 18, 17 *Oppressa civitas nullum de se gaudium hosti reliquit. Vnus enim vir Numantinus non fuit, qui in catenis duceretur*, nicht ein einiger. ¶ 6. Totam periodum negandi particula claudi, rarum est apud Latinos. Exemplum invenies apud Senec. epist. 103 (al. 102) *Fama utique vocem desiderat, claritas non*. Quin Cic. ad Att. 8, 3 p. 761 *Eam si nunc sequor, quonam? cum illo non*. Paullo post similiter fere, *Age jam, cum fratre, an sine?* Ita ad Att. 14, 12 p. 551 *Octavium sui Cæsaream salutabant, Philippus non*. ¶ 7. Aliquando geminatur eleganter hæc negatio. Catull. 14, 16 *Non, non hoc tibi false sic abibit*. Ter. Phorm. 1, 5, 73 *Non, non sic futurum est, non potest*. conf. Adelph. 1, 2, 21; & Heaut. 5, 1, 21. Plura collegit Manut. ad Cic. ad Att. 1, 9. ¶ 8. *Non* interdum adjectivis additur; ut, *non honestus, non dignus, non idoneus, non præceptus, non frequens, non artificiosus, non debitus, non naturalis, non scriptus*. Sic fæpe Cicero aliique, ubi vulgo fere, *inhonestus, indignus, &c.* vid. Parei Lex. Cric. p. 797. Item substantivis; ut, *non corpus*, Cic. Acad. 1, 11. *Non dominus*, leg. 8 *Culcinius* D. de vi & vi arm. vid. Pareus l. c. p. 800. ¶ 9. *Non vero* pro *non autem*, improbant Valla, Scioppius, Goclenius: fed vindicat Bortich. Vind. L. L. p. 142 autoritate Ciceronis de Senect. c. 9 *At hi quidem jam mortui sunt. Non vero tam ipsi quam tu ipse mugator*. Et Vlpiani Dig. l. 1 tit. 16 leg. 6 § 3 *Non vero in totum xenius abstinebit Proconsul*. ¶ 10. *Non* pro *nonne* interrogative, Ter. Phorm. 1, 2, 69 *Non si rediisset pater, ei veniam daret?* Sic & pro *ne* prohibendi particula idem Ter. Hec. 3, 2, 7 *Non visas nec mittas quemquam*. Plura ex Gellio, Virgilio & Horatio vide in Bortich. Cogit. p. 178. Quamquam reprehendere videatur ipse Quintilianus 1, 5.

¶ Nondum, non adhuc, noch nicht. Ter. Andr. 1, 2, 30 *Quid hoc, intellextin' an nondum etiam?* conf. Heaut. 3, 3, 36. Sic, *Nondum omnium dierum sol occidit*, es ist noch nicht aller tage abend. Liv. 39, 26. Non raro sequitur *cum*. Cic. Off. 2, 21 *Nondum centum & decem anni sunt, cum, &c.* Conf. Id. pro Rosc. Am. c. 34; & fam. 2, 6; Liv. 27, 42, &c.

¶ Nonne, annon interrogandi adverb. ist dem nicht also? *Nonne oportuit præcisse me ante?* Ter. Andr. 1, 5, 3. Ne sæpius repetatur, *non* pro *nonne* sufficit. Cic. Catil. 1, 11 *Nonne hunc in vincula duci, non ad mortem rapi, non summo supplicio mactari imperabis?* Conf. Verr. 5, 58, in Pison. c. 31; Tusc. 5, 27; & Cæs. B. Civ. 2, 32.

¶ Nonnihil, aliquantum, etlicher massen, zum theil, in etwas. *Et si nonnihil molesta hæc sunt mihi*, Ter. Adelph. 1, 2, 62. Sic & Nepos 23, 13, 2 *Nonnihil temporis tribuit litteris*. Et Cic. pro Quintio c. 1 *Eloquentiâ Q. Hortensii nonnihil commoveor*. Idem de Fin. 4, 23 *Non quia sit bonum valere, sed quia sit nonnihilo æstimandum*. Quidam divise scribunt.

¶ Nonnullus, *a*, *um*, aliquis, iemand, plur. Nonnulli, *æ*, *a*, etliche. Samon. 127 *Nonnullus liquidum fumis mulsumque sinapi*. Plinius 7 epist. 20 *Nonnullius in literis nominis*. Ter. Adelph. 1, 2, 68 *Nonnullam nobis in hac re facit injuriam*. Virg. Georg. 1, 22 *Altis nonnullo semine fruges*. Nepos 25, 3, 2 *Nonnulli ita interpretantur*. conf. & 17, 8, 1.

¶ Nonnunquam, aliquando, bisweilen, zu zeiten. Cic. de Nat. D. 3, 37 pr. *Nonnunquam bonos exitus habent boni*. Idem fam. 5, 8 *Quædam pestes hominum laude aliena dolentium & te nonnunquam a me alienarunt, & me aliquando immutarunt tibi*. Adde Ter. Eun. 2, 3, 76; & Nepot. 20, 1, 6.

¶ Non-

¶ Nonnusquam, in aliquibus locis, an etlichen orten. Plin. 14, 19 *Nonnusquam vini fæce acetove condiunt.*

Annon, vide supra in *An.*

Nona, vide paullo post in *Novem.*

NONACRIS, *is*, f. oppidum Arcadiæ, juxta quod Stygium venenum stillabat, quo periisse Alexandrum, creditum fuit, Plutarch. in Alexandro extr. Hinc Tertull. adv. Valentin. c. 15 *Nonacris Alexandrum occidit.* Adde eumdem de Anima c. 50; & imprimis Vitruv. 8, 3.

¶ Nonacrius, & Nonacrīnus, *a um*, adj. i. e. Arcadius; ut, *Nonacrius heros* (Evander,) Ovid. Fast. 5, 97. *Virgo Nonacrina*, (Callisto) Idem Met. 2, 409. conf. Met. 1, 690; & Fast. 2, 275. *Nonacrina Atalanta*, A. A. 2, 185.

Nonæ, nonagenarius, nonageni, nonagesimus, nonaginta, nonanus, nonarius, v. *Novem.*

NONCŌLÆ, sive Nōneolæ, *arum*, f. pl. *papillæ quæ ex faucibus caprarum dependent*, Fest. Has Varro R. R. 2, 3 *Sub rostro mammillas pensiles vocat*, vel *mammulas.* Columella 7, 6 *Verruculas.* Plin. 8, 50 *Lacinias.*

Nondum, vide *Non*, Nongenti, *Centum.*

NONIVS, *i*, m. senator Romanus, de quo Plin. 37, 6; & Catull. 53, 2. ¶ 2. *Nonius Marcellus*, Grammaticus, cujus exstat libellus de Proprietate sermonum inter Auctores Latinæ Linguæ. Taceo alios plures hujus nominis.

Nonna, vide *Nonnus*, Nonne, nonnihil, nonnullus, nonnunquam, *Non.*

NONNVS, *i*, m. Panapolites, poëta Christianus. Scripsit carmine græco paraphrasin Evangelii Iohannis, item Dionysiaca. Floruisse eum Theodosio imperante, arbitratur Vossius de Poët. Græc. p. 791. ¶ 2. Est autem *Nonni* vocabulum alias appellativum, quo significatur *monachus.* Vocem Ægyptiam esse, ab Hebr. נין *Nin*, i. e. *filius*, docet Voss. de Vit. Serm. 1, 6 p. 26, quem vide; & 2, 13 p. 251; & de Orig. Idolol. 1, 24. Vsurpant alicubi scriptores ecclesiastici.

¶ Nonna, *æ*, f. fœmininum, quo significatur *monacha*, apud Hieronymum epist. 22, 6. Etiam ad Germanos transiit. Virginem enim sacram seu monialem vocamus eine nonne. Sed

¶ Nonnula, *æ*, f. rete ad capiendas aves, ein vogel-garn, vogel-netz, in Gloss. Isidori.

Nonnunquam, nonnusquam, vide *Non*, Nonuncium, *Vncia*, Nonus, *Novem*, Nonussis, *As.*

NORBA, *æ*, f. colonia Romana in Latio, Plin. 3, 5; Liv. 2, 34; & 7, 42.

¶ Norbanus, *a*, *um*, adj. ut, *Norbanus ager*, Liv. 8, 19. Cognomen hoc primo fuit in gente Iunia, post in familiæ ipsum nomen transiit. vid. Spanh. de usu & præst. num. diss. 10 p. 11.

NŌRICVM, *i*, n. veteris Illyrici pars Rhætis Vindelicisque finitima, inque plures civitates olim divisa. De quo videndus legendusque Cluverius ex peculiari libro de Vindelicia & Norico: hodie fere convenit cum Bavaria, Bayerland.

¶ Nōricus, *a*, *um*, adject. ut, *Castella Norica*, Virg. Georg. 3, 474. *Noricus ignis*, Ovid. Met. 14, 713. *Norica rura*, Claud. Bell. Get. v. 365.

NORMA, *æ*, f. γνώμων; angulorum regula, ein winckelmaß, richtscheid. *Squadra* vulgo appellata, refert figuram litteræ L, duo vero brachia, ex quibus constat, *Ancones* vocantur: de quibus supra. Lucret. 4, 516 *Denique ut in fabrica si prava est regula prima, Omnia mendose fieri atque obstipa necessum est Normaque si fallax rectis regionibus exit*, &c. ¶ 2. Item, lex quædam & præscriptio, die regel, vorschrift; ut, *Norma juris, formula judicii*, Cic. de Orat. 2, 42. *Quem penes arbitrium est, & jus & norma loquendi*, Horat. Art. poet. v. 72 de usu. Et, *Vitam ad rationis normam dirigere*, Cic. pro Muræn. c. 2 pr. Et Plin. 9 epist. 26 *Demosthenes, ille norma oratoris & regula*, das muster eines vollkommenen redners.

¶ Normŭla, *æ*, f. dimin.

¶ Normālis, *e*, nach dem winckelmaß. Manilius 2, 289 *Quorum designat norma lis virgula sedes*; bley-recht, h. e. κάθετος, perpendiculum: vide ibi Scaligerum p. 125. *Rigores normales*, Aggenus de limitib. agror. p. 53. vid. Rigalt. Sic *angulum normalem* Quintil. 11, 3 rectum & perpendicularem dixit, gerader winckel.

¶ Normāliter, adv. idem. Frontin. de limitib. *Quæ normaliter ex rigore aguntur.* Ammian. Marcell. lib. 20, 4 *Cum luna e regione* (solis) *normaliter steterit, lumine pleno fulgebit*, i. e. e diametro, gerade gegen über.

¶ Normo, *are*, nach dem winckelmaß richten. Diomed. Grammat.

¶ Normatus, *a*, *um*, ad normam compositus, abgemessen, winckelrecht. *Ad perpendiculum normatus*, Columell. 3, 13.

¶ Normātio, *ōnis*, f. die abmessung. Fragmentum agrarium de limitibus p. 217 *Proximam quamque extremitatem per omnes angulos, facta normatione, complectimur.*

¶ Normatūra, *æ*, f. idem. Innocentius de Casis litter. p. 221 ed. Gœs. *Quæ res semper normaturam suam consequitur.*

¶ Abnormis, *e*, unrecht, unrichtig, ungereimt. Horat. 2 sat. 2, 3 *Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva*; i. e. ut interpretatur Lambinus, sapiens quidem, sed non ad istorum philosophorum normam. Legitur & *abnormi*, ut cohæreat cum *Minerva.*

¶ Abnormitas, *ātis*, f. die unrichtigkeit. Gloss. gr. lat. ἀρυθμία, *abnormitas.*

¶ Denormo, *āre*, pro inæqualem reddere, ungleich machen; ut, *Angulus iste denormat agellum*, Horat. 2 sat. 6, 9. Sed

¶ Denormātus, *a*, *um*, ad normam formatus, gleich abgemessen; ut, *Denormata linea*, eine gleichgezogene linie, Auc. de Limit. ed. Gœs. p. 252.

¶ Denormatio, *ōnis*, f. apud Augustinum.

¶ Enormis, *e*, normam excedens, übermäßig, über die schnur, sehr groß; ut, *Enormes colossi*, Stat. 1 Silv. 3, 51, über die masse groß. Plin. 9 epist. 27 *Acri intentione dijudicandum est, immodicum sit, an grande; altum an enorme.* Et, *Enormes umbræ*, Plin. major 17, 12. Spart. in Ælio Vero c. 1 *Enormiter prologus, quam fabula.*

¶ Enormĭter, adv. idem. Plin. 37, 6 *Si ex alio colore in se admittat quid enormiter.*

¶ Enormĭtas, *ātis*, f. übermaß, unrichtigkeit. Sen. de const. 18 *Adjice obsessam setis cervicem, & exilitatem crurum, & enormitatem pedum.* Proprie Quint. 9, 4 *Sicut in structura saxorum rudium etiam ipsa enormitas invenit, cui applicari & in quo possit insistere. Qui rusticitatis enormitate, incultique sermonis ordine fauciant, imo deformant examussim normatam orationis integritatem*, Diomed. Præf. librorum suorum. Et Tertullian. de Anima c. 43 *Omnis natura aut defraudatione aut enormitate rescinditur.* Sic, *Enormitas stipendii* idem ac *enormia stipendia*, Spartian. in Ant. Carac. c. 2; & in Ant. Geta c. 6.

¶ Enormatus, *a*, *um*, conveniens normæ, winckel-recht. Hinc

¶ Enormate, adv. cui addi minus nihil potest, richtig. Gloss. Isid.

¶ Inenormis, non enormis, mäßig. Apulej. lib. 2 Milef. sub initium: *Inenormis proceritas*, lange statur, doch nicht über die masse. Ita Elmenh. & Pricæus legunt.

¶ Renormatus, *a*, *um*, wieder abgemessen. Frontin. de Colon. p. 104 & 137 *Ager jussu Cæsaris Augusti limitibus nominis ejus renormatus.*

NORMANNI, *orum*, m. pl. septentrionales populi, apud Eginhardum & alios recentiores scriptores; *Sidones* Tacito, nunc *Norvagi*, *Sueci &c.* Nomen Germanicum a regione mundi est, ubi siti sunt. Septentrionem enim Nord appellamus.

NORTIA, *æ*, f. fortuna Tuscis, quam *Hetruscam Deam* Liv. vocat 7, 3. conf. Iuvenal. sat. 10, 74. Tertull. Apolog. 24. Multa de ea annotarunt Dempsterus in Etruria regali 1, 15 p. 62, & Gorius ad Inscr. Donii Class. 1 p. 139.

NOS, wir, genit. *nostri* vel *nostrûm*, dativ. *nobis*, *&c.* plurale ab *Ego.* Ter. Adelph. 2, 3, 7 *Quasi non norimus nos inter nos*, unter uns. Virg. eclog. 1, 6 *Deus nobis hæc otia fecit.* Idem Æn. 8, 174 *Nobiscum assuescite mensis.* Idem eclog. 2, 7 *Nil nostri miserere?* ¶ 2. Notanda enallage archaica, v. g. Tib. 3, 6, 55 *Perfida nec merito nobis inimica merenti*, pro merentibus. Videantur Broukh. ad h. l. & Cerda ad Virg. Æn. 9, 525. it. Voss. de constr. c. 55, quos ille laudat.

¶ Nosmet, pro *nos ipsi*, wir selbst. Plaut. Truc. 1, 1, 38 *Cum rem fidemque, nosque nosmet perdimus.* Ter. Phorm. 4, 3, 20 *Nostri nosmet pœnitet.*

¶ Nosmetipsi, *æ*, *a*, idem. Cic. de Fin. 3, 19 *Cariorem esse patriam nobis quam nosmetipsos.*

¶ Noster, *nostra*, *um*, unser; ut, *Cibus noster*, Plaut. Pœn. 3, 6, 15. *Nostra ætas*, idem Bacch. 2, 3, 121. ¶ 2. *Nostri*, qui ejusdem familiæ aut patriæ sunt, & alienis opponuntur, zugehörige, einheimische. Id. Plaut. Mil 2, 5, 20 *Perscrutari hic volo, Sceledre, nos nostri simus, an alieni.* Item Cist. 4, 2, 48 *Hæc mulier nostra est*, i. e. de familia nostra. Ter. Eun. 2, 3, 21 *Haud similis virgo est virginum nostrarum.* Vbi Donatus: NOSTRARVM: *Civium scilicet*, i. e. *terræ ac patriæ nostræ*: ut Virgilius Georg. 2, 89 *Non eadem arboribus pendet vindemia nostris.* Et Sallust. Iug. c. 38 *Nostri fœda fuga &c.* Hinc Imperatores recipientes transfugas dicere solebant: QVISQVIS ES, NOSTER ERIS: ut Servius annotat ad illud Virgilii Æn. 2, 148 *Quisquis es*, (*amissos hinc jam obliviscere Grajos*) *Noster eris.* Sunt enim Priami verba, Sinonem in fidem recipientis, & cooptantis veluti in Trojanorum gentem. *Nostra nobis notiora*, Tac. Orat. 28, 3. ¶ 3. *Noster* & *vester* sæpe confunduntur a librariis. v. Drakenb. ad Sil, 11, 117.

¶ Nostras, *ātis*, gentile, der unsere, unser landsmann. Cic. fam. 9, 15 *Facetiis maxime nostratibus capior.* Idem Tusc. 5, 32 *Nostrates philosophi.* Colum. 5, 6 *Vlmus procerior quam nostras.* Et 8, 3 *Nostrates gallinæ.* Commune est, sed neutris tamen etiam tribuitur: ut, *Verba nostratia*, unserer landart gemeine worte, Cic. fam. 2, 11.

¶ Nostrapte; ut, *Nos nostrapte culpa facimus &c.* es ist unsere eigene schuld, Ter. Phorm. 5, 1.

¶ Nostrātim, adv. id est, nostro more, Sisenna apud Charis. p. 196.

Noscentia, noscibilis, noscitare, &c. vide sequens *Nosco.*

NOSCO, *nōvi*, *nōtum*, *noscĕre*, & *Novi*, *novisse*, vel *nosse*, est agnoscere, scire, kennen, wissen, a græco γνώσκω. Ter. Heaut. 3, 3, 9 *Novi animum tuum*, ich kenne deinen sinn wohl. *Novi de facie*, id est, leviter cognitum habeo, nur vom gesicht. Cic. in Pison. c. 32 extr. *Virtutem tu ne de facie quidem nosti*, hoc est, ne tenuiter quidem. *Nosti cætera* formula ἀποσιωπήσεως apud Cic. fam. 7, 28. Plaut. Pseud. 4, 2, 16 *Egomet me novi.* SY. *Pauci istuc faciunt homines, quod tu prædicas. Nam in foro vix decimus quisque est, qui ipsus sese noverit.* Iuven. 11, 27 *E cælo descendit* γνῶθι σεαυτόν, *Nosce te ipsum*: id est, quemadmodum Cicero interpretatur in Tusc. Quæst. 1, 22, *Nosce animum tuum*, h. e. explora & considera tuam imbecillitatem: vide eumd. lib. 5 de Fin. & lib. 1 de Legibus. Menander γνῶθι σεαυτόν, γνῶθι καὶ τοὺς ἄλλους, *Nosce te ipsum: sed & alios quidem cognosce.* Id enim non minus utile est. *Noscere excusationem*, est admittere & accipere eam, Cic. fam. 4, 4; & Attic. 11, 7, vid. Græv. ad hæc loca, & Gronov. de Pec. Vet. 4, 3. Pass. Ovid. Trist. 1, 4, 29 *Nec noscitur ulli.* Et Stat. 5 Silv. 1, 171 *Vox sola mariti Noscitur.* ¶ 2. *Novi* & *Movi* sæpe confundunt librarii. Drakenb. ad Sil. 14, 141.

¶ Noscens, *tis.* Catullus 69, 140 *Iuno noscens plurima furta Iovis.*

¶ Noscentia, *æ*, f. idem, quod *Notitia.* Symmach. 6 epist. 11 *Fortasse queratis, quid etiam nunc referri in noscentiam meam postulem.*

Adde

Adde 4 epist. 9. Sed in utroque loco variatio codicum occurrit, cum malint alii legere *notitia*.

¶ Notus, *a, um*, notior, notissimus, bekannt, ruchtbar: ut, *Improbitate & vitiis notus omnibus*, Cic. pro Cluent. c. 16. *Res nota atque apud omnes pervulgata*, Idem Verr. 2, 34. Et in Orat. c. 31 extr. *Videmus, non te solum hæc esse lecturum, qui ea multo, quam nos, habeas notiora; sed &c.* Virg. Æn. 1, 383 *Fama super æthera notus* weit-berühmt. Val. Maximus 4, 7 pr. *Oresten Pylade pæne amico, quam Agamemnone notior est*, man kennet ihn mehr, so fern er Pylas, dis freund ꝛc. Idem 8, 3, 2 *Notissimum evasit exemplum*. Cæs. B. Gall. 4, 24 *Notissimus locus*. Et Ovid. A. A. 2, 561 *Fabula notissima*. ¶ 2. *Noti*, etiam sunt amici. Virg. in Ciri: *Nec mihi notorum desiectunt lumina vultus*. Catull. Carm. 80, 4 *Nec tria notorum basia reppererit*. vide ad ista loca Scalig. ¶ 3. *Notus* active, qui novit. Phædr. 1, 12 *Virtutis expers, verbis jactans gloriam Ignotos fallit, notis est derisui*. Vid. hic viri docti & Drak. ad Sil. 2, 98. ¶ 4. *Notus* & *Natus* confundunt librarii. it. *Nota* & *Vota*, de quibus in *Natus* & *Vota*.

¶ Nōtio, *ōnis*, f. die wissenschafft, quam Cicero *conformationem quamdam, & impressam intelligentiam* vocat Top. c. 5. Græci ἔννοιαν & προλήψιν dicunt, ut idem ibidem tradit c. 7. ¶ 2. Ponitur & pro cognitione judicis. Tac. Ann. 3, 59, 1 *Dilata notione de jure*. Gell. 17, 18 *Notiones censoriæ*. vid. Parei Lex. Crit. p. 802. it. I. Fr. Gronov. ad Livium 27, 25.

¶ Nōtĭtia, *æ*, f. die wissenschafft, erkenntniß, kundschafft. Cic. de Leg. 1, 8 *Dei notitiam, nullum animal est, quod habeat, præter hominem*. Idem Off. 2, 24 *Valetudo conservatur notitia sui corporis*. Et Ter. Heaut. 1, 1, 1 *Hæc inter nos notitia nuper admodum est*, die bekanntschafft, kundschafft. Sen. epist. 28 *Initium salutis notitia peccati est*. Nepos 10, 9, 4 *Propter notitiam intromissi*, h. e. tamquam noti. Spartian. Adrian. c. 24 *Quod cum in Antonini usque notitiam venisset*, als er es erfahren. ¶ 2. *Notitiam fœminæ habere*, est concumbere cum fœmina, apud Cæsarem de B. Gall. 6, 21, ubi de Germanis: *Intra annum vigesimum fœminæ notitiam habuisse, in turpissimis habent rebus*.

¶ Notities, *ēi*, f. idem. Vitruv. præf. l. 6 *Notities parum est adsecuta*.

¶ Innotitia, *æ*, f. die unwissenheit. Hanc vocem ap. Gell. 16, 10, in duobus codd. Petavianis l. Fr. Gron. invenit, ubi vulgo legitur: *Simul quia obscura oblitteratæque sunt municipiorum jura, quibus uti jam per ignorantiam non queunt*. Scripti: *per innotitiam*. v. ad Liv. 22, 38.

¶ Nosc̆ibĭlis, *e*, quod cognosci potest, kenntlich. Tert. ad Scap. 2 *Non aliunde noscibiles, quam de emendatione vitiorum pristinorum*. Augustinus de Trinit. 9, 5 *Mens noscens, vel nota, vel noscibilis*. Et ibid. c. ult. *Amor sibi noscibilis*. Hinc *Nobilis*, de quo supra seorsim.

¶ Nosc̆ĭto, *are*, frequent. wohl kennen. Plaut. Trin. 4, 2, 21 *Ædes noscitat*. conf. Mil. 3, 1, 41; Amph. 2, 1, 80; &c. Plin. Paneg. c. 17 *Ducum nomina noscitare*. Curt. 3, 11, 10 *Præfecti noscitabantur*. Id. 8, 13, 24 *Vt vix facies noscitaretur*. Catull. 62, 228 *Facile noscitetur ab omnibus*. Liv. 6, 25 pr. *In recensendis captivis cum Tusculani aliquot noscitarentur*.

¶ Nosc̆ĭtans, *tis*. Liv. 22, 6 *Facie quoque noscitans*.

¶ Nosc̆ĭtabundus, *a, um*, idem. Gell. 5, 14 *Leo tamquam noscitabundus ad hominem accedit*, als wenn er ihn kennen solte.

¶ Nōresco, *ĕre*, notum fieri, bekannt werden; ut, *Malis facinoribus notescere*, Tac. Ann. 12, 8, 3. *Quæ ubi Tiberio notuêre*, Idem 1, 73, 3.

¶ Nōtĭfĭco, *are*, notum facere, bekannt machen. Nonius Marcellus 2, 585 ex Pomponii Atreo: *Meorum genus notifices mihi*, quod is interpretatur: *notum facias*. Et Ovid. de Ponto 1, 2, 12 *Atque modum culpæ notificare meæ*. Sed hic versus cum eo, qui præcedit, videtur spurius.

¶ Nōtor, *ōris*, m. γνωστὴς, qui ignoti notitiam dat, der dem andern ein zeugniß giebt, wer er sey. Seneca epist. 39 *Qui notorem dat, ignotus est*. Idem in Ludo: *Si quis a me notorem petiisset, te fui nominaturus, qui me optime nosti*. Petron. c. 92 *Nisi notorem dedissem*. Ciceroni & *Cognitor*, de quo infra.

¶ Nōtōrius, *a, um*, fundbar; ut, *Notorium crimen*, Paulus l. 6 § 3 Dig. ad S. C. Turpil. *Nunciatores, qui per notoria indicia produnt, notoriis suis adsistere tenentur*.

¶ Notoria, *æ*, f. subst. epistola est notificans, ein bericht. Gallienus apud Treb. Pollionem in Claudio c. 17 *Nihil me gravius accepit, quam quod notoriâ tua intimasti &c.* Apul. Met. 7 p. 18 *Ille, qui commodum falsam de me notoriam pertulerat*.

Composita a *Nosco*:

¶ Agnosco, *ōvi, ĭtum, ĕre*, erkennen und annehmen. Cic. fam. 4, 3 *Dolorem tuum, meum quodammodo agnosco*, ich sehe deinen schmertz an, als wenn er mir wiederführe. Idem Tusc. 1, 29 *Deum ex operibus suis agnoscere*. Virg. Æn. 1, 409 *Matrem agnovit, &c.* Est autem *Agnoscere* recognoscere, quæ novimus ante: *Cognoscere*, proprie est nosse incipere hactenus ignora. Vnde Donatus in illo Terentii Eun. 5, 2, 7 *Ita misserrimus Eui fugitando, ne quis me cognosceret*: ἀκριβολογίαν notat, quia *cognosceret*, pro *agnosceret*, dixisset. Sed ita eadem fabula 5, 3, 12 *Cognitionem pro agnitione* dixit. Et Heaut. 4, 1, 44 *Cognovi* pro *agnovi*. Quod tamen subsitui voluit Guyetus nulla necessitate. Ita enim Cic. ad Att. 12, 13 pr. *De Terentia quod mihi omne onus imponis, non cognosco tuam in me indulgentiam*.

¶ Adnotus, *a, um*, valde notus, fundbar. Suet. de Illustr. Gramm. c. 1 *Quos docuisse adnotum est*.

¶ Agnītus, *a, um*, erkannt. Val. Flacc. 4, 437 *Expectata manus, vultrisque, ait, agnita votis*, i. e. quam agnosco votis meis finem daturam.

¶ Agnītio, *ōnis*, f. die erkenntniß. Cic. de Nat. D. 1, 1 *Quæstio de natura Deorum ad agnitionem animi pulcherrima est*. Vulg. 1 Tim. 2, 4 *Ad agnitionem veritatis venire*. conf. Plin. 10, 70.

¶ Agnitor, *ōris*, m. qui agnoscit. Vulg. Sirac. 7, 5 *Non te justifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse est*.

¶ Agnītiōnālis, *e*, kenntlich. Tertull. adv. Valent. c. 27 *Substantivalis, an agnitionalis forma*.

¶ Agnoscĭbĭlis, *e*, idem. Tertull. de Resurr. Carn. c. 55 *Lineamenta Petro agnoscibilia servaverat*.

¶ Adagnitio, *ōnis*, f. idem quod *Agnitio*. Tertull. adv. Marc. 4, 28 *Revelatio & adagnitio Dei*.

¶ Cognosco, *ōvi, ĭtum, ĕre*, erkennen, erfahren, verstehen. De proprio significatu vide ante in *Agnosco*. Ter. Andr. a. 3 sc. 4, 7 *Tandem cognosti, qui siem*. Et, *Cognoscere ex aliquo aliquid*, Cic. fam. 1, 8, erfahren. Sic, *cognoscere ex litteris*, pro, certiorem fieri, Cic. fam. 1, 5. Et, *De toto statu rerum communium ex aliquo cognoscere*, von einem nachricht bekommen, ibidem epist. 8. *Cognoscere leges, libros*, lesen und lernen. ¶ 2. Est & judicum *cognoscere*. Sic, *Cognosce in foro*, Suet. Claud. c. 33 dixit: & in Ner. c. 5 *In cognoscendo eum morem tenuit &c.* Sen. Medea v. 194 *Si judicas, cognoscere: si regnas, jube*. ¶ 3. Vsurpatur de re Venerea etiam, ut & *Noscere*: vide mox *Cognitus*. Sic usurpatur & in sacris litteris Genes. c. 4, 1, & alibi passim. Etiam Plutarchum sæpe sic loqui græce, docebit Xylander annot. ad hæc ejus verba Romulo: ἔγνω τὴν Λαρεντίαν: *Hic Larentiam cognovit*.

¶ Cognoscens, *tis*. Suet. Claud. c. 33 *Cognoscens quondam in Augusti foro, &c.*

¶ Cognoscenter, adverb. kenntlich. Tertull. adv. Marc. 4, 22 *Manifesta te mihi, ut cognoscenter te videam*.

¶ Cognoscentia, *æ*, f. die erkenntniß, apud Marin. Victorin. lib. 1 adv. Arium. Idem *Omnicognoscentia*, vide in *Omnis*.

¶ Cognītus, *a, um*, bekannt; ut, *Cognitus nomine tantum*, Plin. 12, 21. *Longo cognitus usu*, bewährt, Ovid. Trist. 3, 5, 9. Non solum dicitur *re cognita*, sed & simpliciter *cognito*, ubi sequentia vicem substantivi supplent. Liv. 37, 13 *Ibi ex agrestibus cognito, hostium naves ad Æthaliam stare*, als man erfahren. Quintil. Declam. 16 *Cognito, quod filius haberetur a tyranno*. Adde Tac. 1, 46, 1; & 14, 34, 1. Sic, *Caussa cognita judicare, statuere*, Vlpian. l. 2 § 6. Dig. de Iudiciis, nach erkenntniß der sachen urtheilen. ¶ 2. De re Venerea Tac. Hist. 4, 44, 4 *Octavius Pontiam Postumiam stupro cognitam, & nuptias suas abnuentem, impotens amoris interfecerat*. Stat. Achill. 2, 223 *Tacito nam cognita furto Deidamia mihi est*. ¶ 3. A *Cognitus* comparativus apud Ovid. Trist. 4, 6, 28 *Mala nostra quo sunt cognitiora*. Idem Met. 14, 14 *Quanta sit herbarum, Titani, potentia, nulli quam mihi cognitius*. Superlat. apud Catull. 4, 14 *Tibi hæc fuisse & esse cognitissima*.

¶ Cognĭtus, *ûs*, subst. Val. Max. 5, 5 ext. 1 *Vt ad jucundiora cognitu veniamus*.

¶ Cognĭtio, *ōnis*, f. die erlernung, wissenschafft; ut, *In rerum cognitione versari*, Cic. in Orat. c. 35, nachforschen, über etwas studiren. Et de Fin. 5, 12 *Ea cognitionem habens faciliorem*. ¶ 2. Sed *Cognitionem alicujus rei dare alicui* significat, ejus arbitrio dijudicandum permittere, einem zur entscheidung übergeben. Cicero Capitoni sub Att. 16, 16 *Quæ lex earum rerum, quas Cæsar statuisset, decrevisset, egisset, constitutus cognitionem dedit*. Vsurpatur scilicet de judiciis, ita tamen ut juri ordinario opponatur. Vnde *Iurisdictio* & *Cognitio* Suetonio vita Neronis c. 15 separantur: Nam *Iurisdictio* ordinaria & magistratuum est: *Cognitio* extraordinaria, principis puta, eorumve, quibus negotii id princeps dedit. Suet. Tib. c. 31 *Cætera quoque per magistratus & jure ordinario agebantur &c.* Id. Claudio c. 15 *Negantemque cognitionis rem, sed ordinarii juris esse, agere caussam confestim apud se cogit*. Hoc loco *Cognitio* opponitur *juri ordinario*. Idem Suet. de eodem Cæsare c. 12 *Cognitionibus magistratuum ut unus e consiliariis frequenter interfuit*. Quinam illi erant magistratus, Dio significat, & nominat consules, prætores, præfectos. Hi eum apud se reos caussam agere juberent, nec eum remitterent ad jus ordinarium, *extra ordinem* cognoscere dicebantur, & hæc proprie *cognitio* dicta. Nec dubito, quin Tribonianus in tit. D. de *extraordinariis cognitionibus* illud *extraordinariis* de suo adjecerit. Satis enim erat dixisse, quomodo & veteres passim loquuntur, *de cognitionibus*, quo nomine extra ordinem reddi judicium judicatur. Quæ verba sunt Salmasii, qui copiose hac de re egit de modo usur. c. 3 p. 111 sq.

¶ Cognītor, *ōris*, m. qui cognoscit, vel qui notitiam alicujus habet, ein bekannter, der zeugniß geben kan, wer der andere sey, Græcis γνωστὴς, Latinis & *Notor*, de quo supra. Cic. Verr. 4, 65 *Adeunt ad ea loca, quæ nunquam antea viderant: ubi neque noti esse iis, quo venerant; neque semper cum cognitoribus esse possunt*. Et paullo post: *Vt qui neque tibi notus esset, neque cognitorem locupletem daret*. Sic *Cognitores* appellari, qui testes alicui aderant in judicio, cui status movebatur quæstio, & caussam ejus tuebantur. ¶ 2. Est & alia ratione forense vocabulum, eumque significat, qui defendit alterum in judicio, & in præsentis caussam venit, & sic tuetur, ut suam, sicut Asconius interpretatur, ein beystand, fürsprecher. Nam *Procurator* eidem is dicitur, qui absentis negotium suscepit. Vide Torrentium ad Horatii 2 Iar. 5, 38 *Sis cognitor ipse*. *Cognitorem* tamen nonnunquam etiam absentis esse, Turneb. Adverss. 30, 25 observat. Sic, *Per se litigare & dare cognitorem*, item, *aliquem in suam litem dare cognitorem*, Cic. pro Rosc. Comœdo c. 18 pr. v. Gronov. de pec. vet. 4, 3 & Schulting. ad Iul. Pauli Rec. Sent. 1, 2. Quia autem hi *Cognitores* alienas lites non raro suscipiebant turpis quæstus caussa, idcirco eorum nomen non semper optime, ut & *sectorum*, audiit: indeque *Sectores* & *Cognitores* conjunxit Manilius 5, 316, quem locum Barthius observat Adverss. 5, 4. Etiam Sueton. *sectiones* & *cognituras* copulat in vita Vitellii c. 2, ad cujus locum statim nonnihil dicemus in *Cognitura*. Sed Cic. Verr. 3, 34, 1 *Mulierularum teterrimarum improbissimi cognitores*, insuper ad obscenum sensum referri videntur. Erant enim de quibus sermo est, suarum ipsi uxorum lenones & productores. ¶ 3. *Cognitor* & judex extraordinarius est. Huc refero illud Ovid. 1, 12, 24 *Aptius hæ capiant vadimonia*

monia garrula ceræ, Quas aliquis duro cognitor ore legat. vide *Cognitio.*

¶ Cognĭtūra, æ, f. cognitor ea significatione, quæ modo n. 2 exposita est ex Suetonii Vitellio c. 2. Cæterum hunc locum copiose doctèque interpretatur Gron. de pecun. vet. 4, 3, cujus mens p. 275 tandem huc redit, cognitores esse quasi advocatos voluntarios fisci principalis, sed sui lucri eosdem non negligentes. Refutat vero Salmasium ad jus Att. & Rom. p. 331. & de modo usur. p. 727. itemque Scaligerum ad Manil. 5, 316, aliter hoc explicantes.

¶ Cognitionalis, *is*, m. officii genus, ut Rationalis; vide Symmach. 10 epist. 62 extr.

¶ Cognitionaliter, adverb. κατὰ διάγνωσιν, cum causæ cognitione, nach gerichtlichem erkenntniß. Imp. Antoni. l. 3 C. de quæst. (9, 41) *Cum cognitionaliter audisset.* Et Justinia. l. 12 C. de revoc. donat. (8, 56), *Si causæ fuerint dilucidis argumentis cognitionaliter approbatæ.*

¶ Cognoscĭbĭlis, *e*, erkenntlich, improbat Goclen. Probl. Gramm. 5, 34. Hinc

¶ Cognoscibiliter, adv. idem, Vulg. Interpr. Sap. 13, 5.

Cognobilis, *e*, vide supra in *Nobilis.*

¶ Connotescо, *ere*, bekannt werden, apud Augustinum.

¶ Adcognoscо, vel Accognoscо, erkennen. Tertull. ad Vxor. 2, 6 *Præjudicium damnationis suæ adcognoscere.* conf. adv. Marc. 4, 20. Petron. c. 69 *Adcognoscо Cappadocem.* Senecæ etiam de Benef. 2, 13, ex MSS. vindicatur.

¶ Incognoscо, *ere*, penitius cognoscere, sehr wohl erkennen. Apul. 4 Florid. p. 362 *Propius accessit, ut etiam incognosceret.* Imitatus est Io. Pic. Mirandul. epist. 4 p. 34 *Sed amabo, incognoscamus, quid isthæc sit latinitas.*

¶ Incognĭtus, *a*, *um*, unerkannt. Cicero Off. 1, 6 *Vitandum, ne incognita pro cognitis habeamus.* Et de Orat. 1, 11 *Natura hominum incognita.* conf. Nep. 24, 3, 2.

¶ Incognoscibĭlis, *e*, unkenntlich. Irenæi Interpr. 1, 12 *Inenarrabile & incognoscibile.*

¶ Percognoscо, *ere*, erforschen, eigentlich erkennen. Plin. 4, 14 *Germania multis postea annis, nec tota, percognita est.* Et Plaut. Truc. 1, 2, 50 *Utrosque percognovi.*

¶ Percognĭtus, *a*, *um.* Plin. 37, 3 *Percognitum nuper.*

¶ Prænoscо, *ere*, vorher erfahren. Hinc

¶ Prænoscentia, *æ*, f. die vorherige wissenschafft, apud Mar. Victorin. lib. 4 adv. Arium p. 201 & 231. Et

¶ Prænognĭtus, *a*, *um*, erkundiget, zuvor kundbar. Plancus ad Cicer. fam. 10, 15 *Prænognito nostro adventu.*

¶ Recognoscо, *ere*, agnoscere, wieder ersehen, erkennen; ut, *Amoveo ergo me tum in litteris recognoscо*, Cassius ad Cicero. fam. 12, 12. Proprie est, denuo cognoscere, aufs neue wieder erkennen. Cicero Tusc. 1, 24 *Se non tam illa discere, quam reminiscendo recognoscere.* Loquitur de ἀναμνήσει Platonica. ¶ 2. Item, recensere, besichtigen, untersuchen. Ita Curtius 5, 1, 23 de Alexandro: *Supellectilem Darii & omnem pecuniam recognovit.* Ita Suet. Aug. c. 29 *Decurias judicum recognoscere:* ibid. c. 32 *Ergastula recognoscere:* & c. 27 *Turmas equitum recognoscere,* (musterti) dixit. Transfertur & ad alia, quæ emendandi caussa retractantur: ut, *Leges, scripta recognoscere,* wieder übersehen und bessern.

¶ Recognĭtus, *a*, *um*, untersucht, erkundiget. Cic. Verr. 2, 77 *Omnia summa cura recognita & collata.*

¶ Recognĭtio, *ōnis*, f. recensus, die erkundigung, untersuchung. Cicero Vetr. 4, 50 pr. *Qui tandem istius animus est nunc in recognitione scelerum suorum*, da ihm seine bubenstücke vorgehalten werden. Columell. 11, 1 de recensenda sestis diebus rustica supellectile & instrumentis: *Frequens recognitio nec impunitatis spem, nec peccandi locum præbet*

¶ Dignoscо, *ere*, cognitione discernere, von einander unterscheiden. Horatius 1 epist. 15, 29 *Curvo dignoscere rectum.* Et Iuvenal. sat. 10 princ. *Paucis dignoscere possunt Verba bona.* Idem 2 epist. 2, 44 *Non qui civem dignosceret hostе.*

¶ Dignoscentia, *æ*, f. discretio, die unterscheidung. Augustinus de morib. eccl. cathol. c. 24 *Ad prudentiam dignoscentia pertinet appetendorum & vitandorum.* Et de Genesi contra Manich. 2, 9 extr. *Ex ligno, in quo est dignoscentia boni & mali, non edat.*

¶ Ēnōtescо, *ere*, kundbar werden. Plinius 2 epist. 10 *Enotuerunt tui versus*, sie sind unter die leute gekommen. Suet. Othone c. 3 *Minus tamen sic quoque hoc distichо enotuit.* Sen. de Benef. 3, 32 *Eloquentia per gentes enotescere.*

¶ Ignoscо, *ōvi*, *ōtum*, *ĕre*, dare veniam, condonare, zu gut halten, verzeihen. Ter. Adelph. 3, 4, 28 *Ignotum est, tacitum est*, impersonaliter, man hat es ihm vergeben. Plaut. Amph. 1, 1, 3 *Velatis manibus orant, ignoscamus peccatum suum.* Quint. decl. 2 *Ignoscite malorum periculorum metus, ignoscite humana discrimina.* Cicero pro Ligar. c 6 *Non hominis, nec ad hominem vox est: Cave ignoscas.* Particip. *Ignoturus*, ex Cicerone Priscian. lib. 10 adhert: & *Ignoscenda excusatio*, Symmach. 1 epist. 19. Adde lib. eodem epist. 26; & Virg. Georg. 4, 489. Ovid Arte am. 1, 249 *Vitio ignoscitur omni.* ¶ 2. Significat etiam ignorare in illa Afri Domitii sententia apud Quintil. 8, 5 p. 720 *Princeps qui vult omnia scire, necesse habet multa ignoscere.* Certe ita interpretatur Passeratius, qui etiam de hac significatione agit ad Propert. 2, 2.

¶ Ignoscens, *tis*, ignoscentior. Ter. Heaut. 4, 1, 32 *Animus ignoscentior*, i. e. ad ignoscendum facilis.

¶ Ignoscentia, *æ*, f. die verzeihung. Gell. 7, 3 *Ignoscentius utiles esse rebus humanis docet.* Et Tertull. de Pœnit. c. 7 *Causa ignoscentiæ fanua.*

¶ Ignoscĭbĭlis, *e*, quod facile veniam invenit, das zu verzeihen ist. Gell. 13, 20 *Vester hujusmodi vestitus de multo jam usu ignoscibilis est*, i c. venia dignus. Et Tertull. ad Vxorem 2, 1 (non sustinere continentiam), *ignoscibile videri potest. Difficilium enim facilii est venia.*

¶ Ignōtus, *a*, *um*, incognitus, unbekannt; ut, *Gens ignotior*, Livius 5, 32. Ovid. A. A. 3, 397 *Quod latet ignotum est, ignoti nulla cupido. Ignotioribus verbis*, Quintil. 7, 3. Et, *Ab ignotissimo Phryge nobilissimum civem vindicare*, Cicero pro Flacco c. 17 *Haud ignotissima inter nymphes*, Ovid. Met. 5, 546. ¶ 2. *Ignotus* active, qui non novit, ein unwissender. Nepos 17, 8, 1 *Quæ res etiam nonnullam afferebat deformitatem: atque ignoti, faciem ejus cum intuerentur, contemnebant. Qui autem virtutes ejus noverant, non poterant admirari satis.* vide ibi Lambinum & Burm. ad Quint. decl. 6, 2 p. 128, ubi docet hanc ipsam ob causam cum *ignarus* sæpe permutatam a librariis. Sic ap. Livium 29, 16, pro: *quæ ignotæ* ad eam diem fuerant codd. nonnulli *ignoratæ* habent. add. Interpretes Phædri ad 1, 11, 2 & Drakenb. ad Sil. 2, 98. & vid. supra *Notus* n. 3.

¶ Ignōtĭtia, *æ*, f. die unwissenheit. Gell. 16, 13 *Iura, quibus uti jam per ignotitiam non queunt.* Sic ex MS. Pareus Lex. Crit. p. 566. Vulg. *ignorantiam. Ignotitiam* & hic & apud Vitr. 3 præt. ex libro veteri legi vult Falsterus amœnit. 3 p. 321.

Ignoro, *are*, cum derivatis, quære supra in *Gnarus.*

¶ Innōtescо, *ĕre*, bekannt werden; ut, *Sceleribus innotescere*, Val. Max. 8, 14, 3. Ovid. Amor. 3, 12, 7 *An nostris innotuit illa libellis?* Plin. 35, 11 *Apellis discipulus petulanti pictura innotuit.* Et Tac. Hist. 4, 50, 1 *Ista in majus innotuere.*

¶ Innotescentia, *æ*, f. die kundbarkeit. Sarisb. in epist. *Illud probabilius sui innotescentia censuit præferendum.*

¶ Internoscо, *ĕre*, inter alia noscere & noscendo distinguere, unterscheiden. Prudent. Pfych. v. 792 *Rimante ingenio docte internoscere.* Aut. ad Herenn. 2, 23 *Dignum atque indignum nequit internoscere.* conf. Plaut. Men. prol. v. 20: & Amph. prol. v. 142; Cicero de Orat. 2, 86. Pass. Idem Divin. 2, 62 *Somnia alia vera alia falsa qua nota internoscantur.*

¶ Pernoscо, *ere*, perspicere, exacte noscere, recht kennen, wissen; ut, *Non satis me pernosti, qualis sim, &c.* Ter. Andr. 3, 2, 23. Et Cicero de Fato c. 5 *Hominum mores, naturasque ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoscere*, fertig erkennen. *Agricolationem pernoscere*, Columella præfatione operis.

¶ Pernōtescо, *ĕre*, ubique notum fieri, sehr bekannt, ganz laut werden. Tac. Ann. 1, 23, 2 *Neque illi fuisse unquam fratrem pernotuisset.* Et Annal. 13, 25, 2 *Vbi Cæsarem esse, qui grassaretur, pernotuit.*

¶ Pernōtus, *a*, *um*, wohl bekannt. Curt. 9, 7, 16 *Dioxippus regi pernotus & gratus.* Minuc. Felix p. 117 *Pernotum est.*

¶ Prænoscо, *ĕre*, vorher erkennen, wissen; ut, *Futura prænoscere*, Cicero Divinat. 1, 38. Et, *Futura prænosci non possunt*, Plin. 18, 24. Stat. Theb. 3, 490 *Venturumque finas cælo prænosse laborem.*

¶ Prænoscentia, *æ*, f. idem. Sarisb. Metalog. 4, 27 *Prænoscentia futurorum.*

¶ Prænōtio, *ōnis*, f. die erkenntniß, die man von natur hat. Cicero Nat. D. 1, 17 *Habere prænotionem Deorum*, quam *anticipationem* etiam & *πρόληψιν* hoc ipso capite appellat, quasi quæ est ante institutionem.

Prognosticon, προγνωστικὸν, vide supra in *Gnostici.*

Recognoscere, vide paullo ante sub *Cognoscо.*

NŎSŎCŌMĪVM, *i*, n. νοσοκομεῖον, locus publicus, in quo ægrotantes curantur, ein spital, lazareth, siechenhaus. Reperies in scriptoribus ecclesiasticis: Hieronymus epitaphio Fabiolæ, quæ epist. 30 ad Oceanum est c. 2 *Prima omnium νοσοκομεῖον instituit, in quo egrotantes colligeret de plateis, & consumta languoribus atque inedia miserorum membra foveret.*

NŎSŎDŌCHĪVM, *i*, n. νοσοδοχεῖον, idem quod *Nosocomium.*

Noster, nostrapte, nostras, vide paullo ante *Nos.*

NŎTA, *æ*, a *noscо* est, character, signum, ein merckmahl, kennzeichen. Vnde *Nota nummi*, das geld-gepräge, Suet. Ner. c. 25. *Nota generis naturalis*, ein angebohrnes mahl, Justin. 15, 4, 9, quod Ausonio in Vrbibus carm. 3, 11 *Signum ingenium*: & *Genitiva nota* Suetonio Aug. c. 80 appellatur. Sic, *Notæ litterarum*; *Notæ musicæ*, buchstaben, noten. *Appunere notam ad malum versum*, Cicero in Pison. c. 30. Et, *De meliore nota commendare*, Curius ad Cicero. fam. 1, 29, auf die beste form oder weise. conf. Catull. 69, 28; & de origine hujus formulæ mox n. 4. Virg. Georg. 3, 427 de serpente: *Atque notis longum maculosus grandibus alvum*, hoc est, maculis, mit bunten plätzlein. *Homo omnis turpitudinis notis insignis*, Cicero pro Rab. perduell. c. 9, kenntlich an schandflecken. Idem Verr. 2, 47 *Notas & vestigia scelerum suorum multis in locis relinquere*, einen stanck hinter sich lassen. *Notam turpitudinis inurere*, id est, *ignominiam*, Idem Catil. 1, 6, ein schandmahl anhängen. Respicit autem hæc formula ad morem veterum, qui servorum frontibus inurere solebant notas. ¶ 2. Et *Nota* reprehensionem significat, eine beschimpfung; ut, *Nota censoria*, Quintil. 5, 11. *Censoriæ severitatis nota*, Cicero pro Cluent. c. 46. Erat autem *Nota censoria*, quando senatori interdicebatur curia, equiti adimebatur equus, plebi jus suffragii eripiebatur. vid. in *Censor* & Suet. Claudio c. 16, & Gell. 4, 12 & 20. Adde Buchner. in Not. ad Plin. Epist. § 534. Propert. 1, 18, 8 *Nunc in amore tuo cogor habere notam*, ich werde schimpflich hintangesetzt, oder abgewiesen. *Ad cœnam, non ad notam invito*, Plinius 2 epist. 6. Id vult, se eodem jure omnes convivas suos habere, nec vino aut pane secundario, quasi nota distinguere. Sic, *Allevare notam*, Tacitus dixit Hist. 1, 52, 2, wieder redlich machen. ¶ 3. Habebant & Critici vereres certas *notas*, quibus scriptorum loca insigniebant, quæ vel probanda, vel improbanda existimarent: de quibus multa Scaliger ad Varronem de Re Rust. Casaubonus ad Diogenem Laërtium, item Wowerius de Polymathia c. 13. Huc pertinet illud Senecæ ep. 6 *Mittam itaque ipsos tibi libros: ac, ne multum operæ impendas, dum possim profutura secludi, imponam notas, ut ad ea ipsa protinus, quæ probo & miror, accedas.* Inter Elchenbachii Dissertationes Academicas una est non inelegans, quæ veterum criticorum σημείωσις exhibet. ¶ 4 *Notæ* etiam scripturæ quædam sunt compendia, cum verba non perscribimus, sed

ſignamus, abbreviaturen. vid. Lipſ. Cent. 1 ad Belg. epiſt. Rittershuſ. ad Nov. P. 6 c. 2 n. 5. Vinet. ad Auſon. p. 242. De notis ſententiarum, deque vulgaribus, juridicis &c. vid. Iſidor. 1, 20 & ſeqq. Haberur ingens collectio notarum tachygraphicarum, quæ Tironi, Ciceronis liberto, & Senecæ, adſcribi ſolent, in hujus editione Commeliniana A. 1604 f. & in opere Inſcriptionum Gruteriano. vide omnino quos magno numero laudat Fabricius Bibl. Lat. t. 2 c. 9 p. 363 ſq. & Supplem. ad h. l. ¶ 5. *Nota* vini eſt titulus ſive inſcriptio amphoræ, quæ continebat & patriam vini, & nomen conſulis, ſub quo conditum, ut de ætate ejus conſtare poſſet. Horat. 1 ſat. 10, 24 *Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.* Vbi Scholiaſtes vetus: Nota *ideo, quod aut vina notantur in lagenis, aut conſules.* Ejusmodi inſcriptionem habes apud Petronium c. 34; *Allatæ ſunt*, inquit, *amphoræ diligenter gypſatæ, quarum in cervicibus pittacia erant affixa cum hoc titulo*, FALERNVM OPIMIANVM ANNORVM CENTVM. vid. quæ de *Creſſa nota* diximus in derivatis ex *Creta*, Inſula. Hinc elegantı quodam lepore Ovid. am. 2, 5, 54 de oſculorum quodam genere, *Et volo non ex hac illa fuiſſe nota.* Hinc proverbiale illud dictum apud Ciceronem & Catullum, *homines de meliore nota*, de quo n. 1. Niſi ibi potius ad nummos reſpicitur, ut putat Scaliger, in quibus *Nota* eſt, quicquid inſcriptum impreſſumque eſt, das gepräge, quo intellectu eſt Sueto. Aug. c. 75 & 94 it. Nero. c. 25, it. Pallad. præf. libri de inſit. extr. Sic, *Nummi malæ notæ*, quæ πονηρᾶ κόμματος, παράσημοι, &c. Ariſtophani, böſe geld. At vero Caſaubonus proverbiale illud DE NOTA MELIORE, ad illas notas refert, quibus in commendatitiis litteris Romani proceres utebantur. Nam cum propter ambitionem ſuam multos quotidie amicis provincias obtinentibus commendare cogerentur, ac ſæpe etiam vix leviter notos, ferias commendationes a perfunctoriis diſtinguebant nota oppoſita, quæ convenerat. Vide Notas in Æneæ Tactici c. 31. ¶ 6. *Notæ* etiam litteræ ſingulariæ ſunt ſine coagmentis ſyllabarum ad fallendum. Suet. Cæſ. c. 56 *Per notas ſcripſit.* Item Aug. c. 88, qui locus præcipue videndus, itemque Gellius 17, 9 princ. ¶ 7. *Notam* pro nomine poſuit Ovidius Faſt. 1, 596 *Ille Numantina traxit ab urbe notam*, i. e. nomen. Loquitur de Scipione Æmiliano, qui Numantinus eſt cognominatus. Et Virgil. Georg. 3, 158 *Continuoque notas & nomina gentis inurunt.* ¶ 8. *Notam* eo ſenſu quo vulgo pro explicatione uſurpatur, ut, ſi dicimus: *Notæ Variorum*, *Notæ Criticæ* &c. vitioſe dici, cenſet Facciolatus Ep VII p. 427.

¶ Nōtula, *æ*, f. dimin. Mart. Capella 1 p. 17 *Multicoloribus notulis variata pictura*, mit bunten puncten.

¶ Nōto, *avi*, *atum*, *are*, eſt inſignire aliqua re, ſive notam aut ſignum apponere, zeichnen, bemerken. *Notare res novis nominibus*, neue nahmen geben, Cic. de Fin. 3, 2. *Notare res propriis appellationibus*, Sen. de Benef. 2, 34; &, *Notarunt hoc annales*, Plinius 8, 51. Sic & *notari infamia, ignominia* dicimus, vid. Cicero. Phil. 7, 9 &c. ¶ 2. Eſt videndo obſervare, wahrnehmen, in acht nehmen; ut, *Curſus rerum obſervando notatus eſt*, Cic. de Divin. 1, 56. *Memori pectore dicta notare*, die worte behalten, Ovid. Faſt. 3, 178. Item, *Notat & deſignat oculis ad cædem unumquemque noſtrum*, Cicero Catil. 1, 1. Et Stat. 1 Silv. 4, 36 *Quæ tum Patrumque Equitumque notavi Lumina?* Frequenter hoc verbo uſus ita Petronius eſt: ut c. 6 *Dum hæc diligentius audio, non notavi mihi Aſcylti fugam.* v. Burm. h. l. Item c. 111 *Cum notaſſet ſibi lumen inter monumenta clarius fulgens &c.* ¶ 3. Significat & reprehendere. Horat. 1 ſat. 3, 24 *Stultus & improbus hic amor eſt, dignusque notari.* Ita & alibi videtur hoc a cenſorum nota petitum. ¶ 4. *Notare* eſt compendioſo ſcribendi genere excipere, quod dicitur & *notis ſcribere* & *accipere*, Quintil. procem. lib. 1. Vide ibi not. Variorum p. 3.

¶ Notans, *tis*. Nepos 25, 18, 3 *Iuliam familiam ordine enumeravit, notans qui a quo ortus, &c.* Petron. c. 103 *Frontes notans inſcriptione ſolerti.*

¶ Nōtātus, *a*, *um*, gezeichnet, bemercket; ut, *Digitis charta notata*, Ovid. Heroid. 1, 62. *Notatum annalibus*, Plin. 8, 36. *Præſcriptum fronte notatum*, Martial. 3 epigr. 21. Vnde Superl. formavit Cicero pro Domo ſua c. 9. *Omnium ſcelerum libidinumque maculis notatiſſimus L. Piſo*, ein berüchtigter. Comp. *Notatior* Aut. ad Heren. 3, 22.

¶ Notātio, *ōnis*, f. die bemerckung. Cic. Bruto c. 17 *Eligant ea, quæ notatione & laude digna ſint.* Et mox c. 19 *Ego vero delector iſta quaſi notatione temporum.* Idem Off. 3, 31 *Notationes animadverſionesque cenſorum.* *Notatio* etiam Ciceroni eſt, quæ ἐτυμολογία Græcis, aliis *veriloquium*: quod tamen eidem Ciceroni minus placet. Vide eum in Topicis c. 8 & Quintil. 1, 6 p. 78.

¶ Nōtābilis, *e*, præ aliis conſpicuus & inſignis, mercklich, merckwürdig, kenntlich, ſcheinbarlich. Tac. Hiſt. 3, 54, 4 *Notabilis conſtantia.* Item Agric. 42, 3 *Ne notabilis celebritate & frequentia occurrentium introitus eſſet.* Suet. Cæſ. c. 45 *Etiam cultu notabilem ferunt.* Vbi & Caſaubonum licebit videre. Sic, *Quæ in habitu aut genere vitæ notabilia*, was in die augen fällt, Sen. epiſt. 5; &, *Conſpicuus cumſimul notabilis*, anſehnlich, Juvenal. ſat. 6, 374. Compar. Auct. Dialog. de Orator. c. 8, 5 *Quo fordidius & abjectius nati ſunt, quoque notabilior paupertas, &c.*

¶ Nōtābiliter, adverb. mercklich, kenntlich. Plinius 5 lepiſt. 17 *Tam notabiliter pro fratre recitante primum metus ejus, mox gaudium eminuit.* Apul. Apolog. p. 312 *Notabiliter cui obructare.* Suet. Aug. c. 87 *Quotidiano ſermone quædam frequentius & notabiliter uſurpaſſe eum, litteræ ipſius autographæ oſtentant.* conf. Ammian. 30, 2 pr. Compar. *Notabilius turbantes*, Tac. Hiſt. 1, 55, 4.

¶ Notarius, *i*, m. qui per notas & compendia celeriter ſcribit, ταχυγράφος, ein geſchwinder ſchreiber, der mit abbreviaturen ſchreibt. Ipſa ars *Notaria* Fulgentio appellata. Vide Brodæum Miſcellan. 4, 9. Scalig. Auſon. Lect. 2, 13, præcipue Lipſium Cent. 1 ad Belgas epiſt. 27. *Notariorum quem premit chorus*, Martial. 5 epigr. 53. conf. 10 epigr. 62. Dictus a litteris & notis; vid. Quintil. 7, 2. De celeritate notariorum Martial. 14, 208 *Currant verba licet, manus eſt velocior illis, Nondum lingua, ſuum dextra peregit opus.* ¶ 2. Fuerunt etiam *Notarii* ab antiquiſſimis inde temporibus in eccleſia chriſtiana, tum orientali tum occidentali, iidem fere, qui ſcribæ publici. De quibus ſunt Diſſertationes tres Danielis Scharfii, Helmſtadii Io. Andreæ Schmidio præſide habitæ.

¶ Ex-notario, qui fuit notarius, Ammia. 22 . . . *Cyrinus ex-notario.*

¶ Notācŭlum, *i*, n. id. quod ſignum, ein merckmahl. Minuc. Felix in Octav. c. 31 *Nos non notaculo corporis, ſed innocentiæ ac modeſtiæ ſigno facile dignoſcimur.*

Compoſita:

¶ Annōto, ſive Adnoto, *avi*, *atum*, *āre*, notam ad aliquid adjicere, zeichnen, anmercken. *Legere, annotare, excerpere aliquid ex libro*, Plinius 3 epiſt. 5. *Indiſtincte atque promiſcue annotare*, Gellius præfat. *Hæc annotanda eſſe exiſtimavimus*, Idem 19, 1 extr. ¶ 2. Eſt etiam inſcribere, titulum præſcribere. Lactant. 5, 3 p. 311 *Auſus eſt libros ſuos nefarios ac Dei hoſtes* Φιλαλήθεις *annotare*, vid. Barth. Adverſ. 50, 10.

¶ Annotatus, *a*, *um*, angemerckt, aufgezeichnet. Plin. 2, 25 *Spatium ſeptem dierum annotatum.*

¶ Annotatus, *ūs*, m. ſubſt. die anmerckung, aufzeichnung. Val. Max. 9, 12 extr. 1 *Mortes dignæ annotatu.*

¶ Annotātio, *ōnis*, f. idem. Gellius præfat. *Facta in commentariis eadem diſparilitas, quæ fuit in annotationibus priſtinis.*

¶ Annotatiuncula, *æ*, f. dimin. Idem lib. 17 extr. *Finem proponere annotatiunculis.*

¶ Annotāmentum, *i*, n. idem quod annotatio. Idem Gell. 1, 7 *Veterum locutionum copiam his annotamentis inſperſimus.*

¶ Annotator, *ōris*, m. qui annotat. Pro obſervatore maligno & inſidioſo, Plinius poſuit Paneg. c. 49; *Non*, inquit, *ante medium diem diſtentus ſolitaria cœna ſpectator annotatorque convivis tuis immines.*

¶ Circumnōto, *āre*, umher bezeichnen. Apul. 11 Met. p. 269 *Quaqua viſeres, colore vario circumnotatis inſignibar animalibus.*

¶ Connōto, *are*, pro ſimul norare, non reperitur.

¶ Denōto, *are*, idem quod ſimplex, indicare, zeichnen, bezeichnen. Cicero pro Lege Manil. c. 3 *Mithridates uno nuncio atque una litterarum ſignificatione cives Rom. necandos trucidandosque denotavit.* Apud Tertullianum ſæpius arguere eſt, & velut culpæ notâ defigere, ut de Oratione: *Vno igitur genere aut vocabulo & Deum cum ſuis honoramus, & præcepti meminimus, & oblitos patris denotamus.* vid. Salm ad Tert. de pall. c. 1 p. 93 & c. 2 p. 173. it. Bynckersh. Obſ. Iur. Ro. 1, 2 p. 16.

¶ Denotatus, *a*, *um*, gezeichnet. Cicero Acad. 4, 18 *Res non habere denotatas.* Columell. 3, 15 *Linea conſpicuo colore denotata.* Compar. Tertull. adverb. Nation. 1, 10 *Tanto denotatior ad contumeliæ morſum.*

¶ Denotātus, *ūs*, m. ſubſt. die zeichnung, bedeutung. Tertull. de Pallio c. 4 ex interpunctione Salmaſii, *Quantum denotatui*, ſo viel man mercken kan.

¶ Denotatio, *ōnis*, f. idem. Tertull. de Fœm. c. 13 *Bonum ipſa denotatione ſui exultat.* Quintil. decl. 19 *Omnium denotatione damnatus.*

¶ Denotator, *oris*, m. apud Hieronymum.

¶ Enōto, *āre*, auszeichnen. Plin. 1 epiſt. 6 *Meditabar aliquid, enotabamque.* Conf. 6 epiſt. 16.

¶ Enōtātus, *a*, *um*, apud Apulejum.

¶ Enotatio, *onis*, f. apud Hieronymum.

¶ Enotator, *oris*, m. apud Macrobium.

¶ Enotabilis, *e*, merckwürdig, apud Auguſtinum.

¶ Innōto, *are*, einzeichnen. Hygin. in Aſtron. 4, 1 *Neque eos circulos corpore ſiderum innotavimus.*

¶ Prænōto, *āre*, ante notare, vorher bezeichnen, bemercken. Pallad. 9, 8 *Signo aliquo vicinæ ſtirpis aut arboris* (locum) *prænotabit.* ¶ 2. *Prænotare librum*, dem buche eine überſchrifft geben. Hieron. ad Creſiph. adverb. Pelag. c. 2 de Evagrio Pontico: *Librum Xyſti Pythagorei, hominis ubique Chriſtiani atque ethnici, immutato nomine Sixti Martyris, & Romanæ eccleſiæ epiſcopi prænotavit.* Et paullo poſt: *Feceras hoc & in Sancti Pamphili Martyris nomine, ut librum primum ſex librorum defenſionis Origenis, Euſebii Cæſarienſis, (quem fuiſſe Arianum, nemo eſt qui neſciat), nomine Pamphili Martyris prænotaret.* Auguſtin. de Civ. Dei 8, 14 *De qua* (amicitia Dæmonis) *usque adeo & ipſe Apulejus erubuit*, (ita legendum extrita negatione), *ut de Deo Socratis prænotaret librum*, (antea dixerat: titulum eſſe voluit de Deo Socratis), *quem appellare de Dæmone Socratis debuit.*

¶ Prænotātus, *a*, *um*, vorgebildet, item tituliret. Prudentius in Romano v. 629 *Crux prænotata, crux adumbrata eſt prius:* id eſt, in Veteri Teſtamento præfigurata. Apul. 11 Met. p. 268 *Libri literis ignorabilibus prænoteti.* Et Auguſtin. Retract. 2, 14 *Liber hoc titulo prænotatus.*

¶ Subnōto, *āre*, eſt clam denotare, heimlich bemercken; ut, *Vultu digitoque ſubnotare*, Martial. 6 epigr. 82. ¶ 2. Subſcribere, unterſchreiben. *Non ſobria verba ſubnotaſti*, hoc eſt, ſubſcripſiſti, Idem 1 epigr. 28. *Subnotare libellos*, unterſchreiben, unterzeichnen, Plinius 1 epiſt. 10. Adde Suet. Calig. c. 41; & Senec. epiſt. 108.

¶ Subnotātio, *ōnis*, f. die unterſchreibung. Hieronymus præfat. in Evangelia, quæ epiſt. 123 ad Damaſum eſt, *Subnotatio canonum.* Iuſtin. de Iuſtin. Cod. confirm. § 5 *Noſtra divina ſubnotatio.*

Notabilis, notaculum, notare, notarius, notatio, v. paullo ante in *Nota*, Noteſco, *Noſco.*

NŌTHVS, *i*, m. νόθος, ein hurkind, baſtart. Quintil. 3, 6 *Νόθον, qui non ſit legitimus, Græci vocant, latinum rei nomen, ut Cato quoque in oratione quadam teſtatur, non habemus: ideoque utimur peregrina.* vid. Pareus ad h. l. p. 263. Bur. Ariſtoteles Politic. 6, 4, & Plutarchus in Themiſtocle princ. tradunt, Athenienſibus γνησίως cives appellatos, qui utrumque parentem Athenienſem habuiſſent; νόθους, qui patrem aut matrem peregrinam. Vid. Voſſ. 1 Inſt. Orat. p. m. 651. Virgilius Æneid. 9, 691 *Thebana de matre nothus.* Idem

Æneid. 7, 283 *Suppoſita de matre nothos ereare.* Vet. Gloſſ. νόθος, *ſpurius.* Hinc

¶ Nŏthus, *a, um,* adjectiv. falſch, fremd, unehlich. Eleganter poëtæ *nothum lumen* tribuunt lunæ, i. e. petegrinum & alienum: quippe quod a ſole mutuatur. Catullus carm. ſeculari 35, 15 *Tu potens Trivia, & notho es Dicta lumine luna.* Lucret. 5, 575 *Lunaque ſive notho ſertur loca lumine luſtrans, Sive ſuam proprie jactat de corpore lucem.* Sic Catullus carm. 64 in Aty v. 27 *Notha mulier,* i. e. non vera, ſed mas caſtratus. Sic Aldus & Achilles Statius: At ceteri legunt *nova.*

Notia, notialis, &c. vide *Nōtus,* Notificare, notio, notitia, notor, notorius, nōtus, *Noſco.*

NŌTUS, *i,* m. νότος, auſter, der ſudwind, mittagswind; ab humilitate ſic dictus, quæ Græcis νοτιᾳ eſt. Ovid. Met. 1, 264 *Madidis Notus evolat alis.* ¶ 2. Poëtæ interdum pro quovis utuntur vento; ut, Virg. Æneid. 3, 268 *Tendunt vela noti* &c.

¶ Notius, *a, um,* adject. auſtralis, mittägig, a νότος, *Notus*: ut, *Polus Notius,* apud Hyginum Aſtron. 1, 3 & 5; & 4, 11 &c. Manil. 1, 427 *Tum Notius piſcis venti de nomine dictus* &c.

¶ Notia, *æ,* f. gemma, quæ cum humore ſeu imbre cadere dicitur. Plin. 37, 10.

¶ Notion, *i,* n. cucumis ſylvaticus, Apul. de Herb. c. 113.

¶ Nōtĭālis, *e,* idem quod *Notius.* Avienus Phænom. v. 551 *Iacet in notialia nubila pronus.*

¶ Novacula, novalis, novare, novatio, &c. novellare, novellus, &c. quære paullo poſt in *Novus.*

NŎVEM, numerale indeclinabile, neun. *In novem & dies & libros diſtributus ſermo,* Cic. ad Qu. fratrem 3, 5.

¶ Nŏvēni, *æ, a,* je neune. Livius 27, 37 *Decrevere Pontifices, ut virgines ter novenæ per urbem euntes carmen canerent.* Ovidius Met. 12, 97 *Terga novena boum.* Plinius 3, 7 *Novenorum conceptu dierum.*

¶ Nŏvēnārius, *a, um,* der neunte, etwas geneunttig, aus neune beſtehend; item neun-jährig; ut, *Novenarius numerus,* Varr. R. R. 2, 1 ſub fin. *Sulcus novenarius,* Plinius 17, 11; & *Novenaria regula,* Mart. Capell. 2 p. 25. conf. de *Novenario numero,* Auſon. præf Edyllii 11. Hunc Muſis ſacratum, Plutarch. Sympoſ. 9 qu. 3; & Cenſorin. de Die natali c. 14 tradiderunt.

¶ Nŏvĭes, adverb. neunmahl. *Novies ſtyx interfuſa,* Virgil. Georg. 4, 480. *Hoc ter novies cantare jubet,* Varro de Re Ruſt. 1, 2.

¶ Nonus, *a, um,* ordinale, der neunte. Horat. 4 od. 11, 11 *Nonum ſuperans annum.* Iuvenal. ſat. 13, 28 *Nona ætas agitur, pejoraque ſecula ferri Temporibus,* &c.

¶ Nōna, *æ,* f. una Parcarum appellata. Nam Latinis *tria Parcarum nomina* ſunt: *Nona, Decima,* (a nono atque decimo menſe, partus tempeſtivi tempore) & *Morta,* Gellius 3, 19.

¶ Nōnæ, *arum,* f. pl. *vóναι,* ſex dies, qui primum in menſe ſequuntur, *Martio* ſc. *Majo, Iunio, & Octobri,* in reliquis vero menſibus quatuor primum ſequentes dies. vid. Macrob. Saturn. 1, 13. Dicimus autem, *Nonis & Nonarum,* ſive *ante Nonas*; *Pridie Nonarum* vel *Nonas*; *Nonæ Ianuariæ, Decembres,* &c. Dicuntur *nonæ,* quod ante nonum menſis diem ſint. His diebus populus ex agris in Vrbem conveniebat, in arce, ibique rex ſacrorum prædicebat ſingulas ferias menſtruas, de quibus vid. Roſin. Antiqu. 4, 3.

¶ Nōnānus, *a, um,* ein neunter; ut, *Miles nonanus,* ſcil. ex legione nona, Tac. Ann. 1, 23, 6; & 1, 30, 5.

¶ Nōnārius, *a, um,* zur neunten zahl gehörig; unde *petulans nonaria,* meretrix, quæ a nona hora proſtat, ap. Perſium ſat. 1 extrema. Vide ibi Interpretes.

¶ Nōnāginta, neunzig; ut, *Annos nonaginta natus Maſiniſſa,* Cic. de Senect. c. 10. *Nonaginta dies,* Auſon. Edyll. 14, 1 & 16.

¶ Nonagēsĭmus, *a, um,* der neunzigſte. Cic. de Senect. c. 5 *Iſocrates quarto & nonageſimo anno ſcripſiſſe dicitur.*

¶ Nonāgies, adverb. neunzigmahl. Cicero Verr. 3, 70 *Ferme ad nonagies ſeſtertium.*

¶ Nonāgēni, *æ, a,* je neunzig; ut, *Nonageni gradus,* Plin. 36, 13.

¶ Nonagenārius, *a, um,* neunzig-jährig; ut, *Senex nonagenarius. Motus* (Martis ſtellæ) *nonagenarius,* Plin. 2, 15.

Nongenti, noningenties, vide ſupra *Centum.*

¶ November, *bris,* m. menſis, der wintermonat, id eſt, menſis hibernus. Wintermond eum appellavit Carolus M. & Saxones ſchlachtmond, hodie Germani, der november. Nomen apud Latinos accepit, quod a Martio, unde annum inchoarunt antiquitus, nonus ipſe eſſet. Auſonius in eclog. de menſibus: *Sidera præcipitas pelago intempeſte November.* Et ibidem: *Septembri, Octobri autumnus totoque Novembri.* Cato etiam *Novembris* recto caſu dixit apud Priſcianum lib. 6 p. 696 *Menſe Octobri fecimus: Novembris reliquus erat.* Scilicet vera adjectiva ſunt menſium nomina, quibus, ſi nude ponuntur, *menſis* ſubauditur. Sicut ergo *pedeſter & pedeſtris, ſaluber & ſalubris* dicimus digniori genere: ita veteres etiam *November & Novembris.* ¶ 2. *November,* viri nomen in vetere Inſcript. Murat. p. 601, 2.

¶ Novembrālis, *e,* adj. Mantuanus: *Simonis Iudæque dies eſt quinta Calendas Ante novembrales.*

¶ Nŏvensīles quoque dii a *novenario* numero appellati videntur, alii a *novitate* malunt ita dictos. Sed qui hoc nomine cenſeantur, non caret controverſia. Qui a *numero* nomen eorum repetunt, alius interpretatur, novem in Sabinis apud Trebiam conſtitutos Deos; alius novem Muſas; alius Deos novem, quibus ſolis Iupiter poteſtatem jaciendi ſui permiſerit fulminis; alius non tam ad numerum novenarium, quam ad vim ejus reſpicit, quæ in movendis rebus potentiſſima ſemper habeatur & maxima: qua ratione parum referret, ſive novem eos numeremus, ſive plures pauciores ve, modo maximæ cujusdam fateamur eſſe poteſtatis. Qui deflectunt id nominis a *novitate,* differunt & hi ſententiis. Eſt, qui novitatum præſides velit intelligi; eſt, qui numina petegrina, atque ſic nova; eſt, qui ex hominibus divos factos, ut Herculem, Romulum, Æſculapium, Liberum, Æneam. Intelliges hæc omnia ex Arnobii lib. 3 adv. Gentes p. 122, qui ex hac inconſtantia vanitatem arguit ethnicæ religionis. Conſulendus & Varro de Ling. Lat. 4, 10, qui *Larem, Veſtam, Salutem, Fortem, Fortunam, Fidem, Novenſiles* vocat. Eſſe, qui *Novenſiles* appellatos putent, quod noviſſime in Deorum numerum recepti ſint, quaſi *noviſſime ſaltentes,* prodit Gyrald. Syntagm. 1 Hiſt. Deor. f. 19, (cui confer Cæl. Calcagn. lib. 1 epiſt. 29, quem Voſſ. f. 346 Etymol. non recte videtur intellexiſſe), ubi addit, etiam *Novenſides* appellari. Qua de re Mar. Victorinum vide lib. 1 Art. Gramm. cap. de Orthograph. extr. cui & hoc debemus, *Novenſiles* a Græcis συνενέα dici.

Novendecim, vide *Decem,* Novendialis, *Dies,* Novennis, *Annus,* Novem populi, *Populus.*

¶ Duodenonaginta, acht und achtzig, Plin. 3, 16.

¶ Vndenonaginta, neun und achtzig. Livius 37, 30 *Claſſis vndenonaginta navium.*

NŌVERCA, *æ,* f. *mala, ſæva, injuſta, ſcelerata, dira, triſtis,* epitheta ſunt ejus apud poëtas, eine ſtiefmutter. Virgil. eclog. 3, 33 *Eſt mihi namque domi pater, eſt injuſta noverca.* Loquendi formulæ notentur: *Novercam inducere liberis,* Plinius 6 epiſt 33, &, *ſuperducere,* Capitolin. in Marco exter. vide *Superduco.* Heſiodus metaphorice Ἔργων extremo: Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. *Ipſa dies quandoque parens, quandoque noverca eſt:* ita Plinius 7, 1 de natura, *parens melior homini, an triſtior noverca fuerit. Flere ad novercæ tumulum,* eſt luctum ſimulare, cum re gaudeas. De utroque vide Chiliadas. ¶ 2. *Novercæ* quoque dicebantur loca iniqua, aſpera, lapidum congerie rudia; alio nomine Canabula, Canabulæ. Vide Ian. Guil. Lauremb. Antiquar. p. 65 voce *Canabula.*

¶ Nŏvercālis, *e,* adject. ſtiefmütterlich, feindſelig; ut, *Odium novercale,* bitterer haß, Tac. Ann. 1, 6, 4; & 12, 1; ubi plura Macellus Donatus. *Novercali animo in aliquem eſſe,* Trebell. Pollio in Herode Tyranno. Et Seneca Controv Excerpt. 4 Declam. 6 *Quid alterum novercalibus oculis intueriſ?* Avienus Phænom. Arat. v. 380 in Cancro: *Iuno novercales ut ſemper proderet iras.*

¶ Nŏvercor, *āri,* fævitiam novercæ exercere, wie eine ſtiefmutter handeln, zuwider ſeyn. Gloſſ. Vet. *Novercari,* μητρυιάζειν. Sidon. Apollin. 6 epiſt. 16 *Quorum imbecillitati quidammodo novercaretur.* Sic dicunt: *Novercante fortuna,* quod improbat Voſſius 4, 14.

Nŏvi, noviſſe, vide paullo ante in *Noſco.*

NŎVIŎDŪNUM, *i,* n. Sueſſonum oppidum in Gallia, vulgo *Noyon,* de quo Cæſar B. G. 2, 12. Alterum Galliæ Celticæ, in finibus Biturigum, cujus meminit Cæſar B. G. 7, 22. Tertium Nivernenſium, in finibus Æduorum, vulgo *Nevers.* vid. idem Cæſ eodem lib. c. 55.

NOVIOMĂGUM, vel Novomagum, *i,* n. multiplex eſt, & reddi poteſt, Neuhaus, Neuburg. Nam poſteriorem partem *Magum* priſcorum Gallorum lingua domum ſignificaſſe, aſſerit Beatus Rhenanus Rer. Germ. lib. 3. Inſignis urbs Geldriæ *Noviomagum* ad Vahalim, vulgo Niemägen. Auſon. Moſellæ v. 11 *Novomagum, divi caſtra inclyta Conſtantini.* Niſi forte voluit Auſonius *Noviomagum,* i in conſonam transfeunte, eamque ob cauſſam o producto.

NŏVUS, *a, um,* νέος, recens, neu; ut, *Luna nova,* &c. *Nihil novi auditur,* Cicero Att. 8, 14, man höret nichts neues. *Res novæ & inuſitata,* Idem Attic. 3, 24. *Novo modo contumelias facere,* Ter. Phorm. 5, 7, 79. Et, *Nova ars,* Nepos 1, 5, 3; & *Novum conſilium,* Idem 18, 8, 4, eleganter ſignificatione inventi tam ſolliciti, quam neceſſarii. *Nova ætas,* juvenilis, ap Ovid. Amor. 2, 4, 45. In illo Virgilii eclog. 3, 86 *Pollio & ipſe facit nova carmina:* Servius NOVA, *magna mirandaque* interpretatur. Conf. Barth. ad Claudian. p. 1101 & 1102. ¶ 2. *Homines novi* dicebantur, qui nullos claros majores habuerant, quique ipſi primi lucem generi ſuo intulerant, & publicas dignitates jusque adeo imaginis in urbe erant aſſequuti. Cicero fam. 5, 18 *Adeptus es, quod non multi homines novi amiſiſti, quæ plurimi homines nobiliſſimi.* vid. Plutarchum Catone Majore principio: Itemque Bœclerum ad Vellej. 2, 128, 1 p. 245. Roſin. Ant. Rom. 1, 89 p. 99; & Sigon. de Ant. jure Civ. Rom. 2, 20. Manut. ad Cicer. fam. 1, 7. Etiam is dicebatur *homo novus,* qui magiſtratum ceperat, quem ante non geſſiſſet. vide Sigon. ad Livium 7, 1 pr. ¶ 3. Eodem modo *novi Dii* paſſim occurrunt. vid. Burm. ad Ovid. Her. 16, 332. ¶ 4. *Res novæ,* mutatio ſtatus publici, rebellio. Sic, *Novis rebus ſtudere,* Cicero Catil. 1, 1 *Nova* vel *novas res moliri,* Vellej. 2, 125, 1; & 2, 129, 2. *Novarum rerum auctores,* aufwiegler, Idem 2, 19, 1. ¶ 5. *Novus* & *malus* confunduntur in MSS. Drak. ad Sil. 10, 422.

¶ Nŏviſſĭmus, *a, um,* poſtremus, quod quæ recenter fiunt, ultimum locum habent, der letzte, äuſſerſte. *Eſſe in noviſſimis,* einer von den letzten ſeyn, Cicero pro Roſc. Com. c. 11. Vſus & aliis locis, uti notant Andr. Schottus Nodorum Cicer. 3, 17. Muretus Comment in Catull. epigr. de Faſelo p. 22, & Franc. Florid. Sabin. Lect. Subcif. 1, 2, apud Grut. Tom. 1 Lampad. Crit. p. 1022. Phil. Carol. animadv. in Gell. p. 433, contra Gellium, qui hanc Ciceroni vocem abjudicat lib. 10 c. 21. Adde Borrich. Vind. p. 145 & 175. Vſi ea & alii Ciceronis æquales, ut ſunt M. Cato, M. Varro, C. Cæſar, Suet. Cæſ. c. 19 & 39, C. Salluſtius, &c. Virgilius quoque Æneid. 6, 231; & Catullus epigram. de Faſelo. *Verba noviſſima,* Ovid. Met. 2, 363; & 3, 361. Quintil. 2, 1 *Hinc accidit, ut, quæ alterius artis prima erant opera, facta ſint alterius noviſſima.* Conf. Voſſ. 4 Inſt. Orat. p. 17. *Noviſſimo tempore,* Nepos 18, 1, 6, i. e. ultima ætate, zuletzt.

¶ Nove & Nŏvĭter, adverbia, auf neue art. Auct. ad Herenn. 1, 9 *Ne quid ambigue, ne quid nove dicamus.* Apul. lib. 3 Dogm. Plat. pr. *Nova, uſitata, nove proferre.* Inſcriptio Romana apud Gruter. p. 171 n. 7, (ex ſeculo, ut Reineſius judicabat, Chriſtiano quarto, ſive anno 376) BASILICAE NOVITER REPARATAE. Ex Plinii Paneg. c. 34, eriam vulgo accerſitur, ſed *non iter* ibi pro *noviter* legendum. Fulgent. Mythol. 3, 1 *Amur noviter venit.*

¶ Nŏvissime, ad postremum, jüngstens, neulichst. Plancus Cicero. fam. 10, 24, zuletzt. Præcedunt *primum, deinde.* vid. Manut. ad h. l. Quintil. 2, 10 *Quæ ut ex omnibus noviſſime eſt inventa, ita eſt multo utiliſſima.* Conjunguntur etiam alias *primum, deinde, noviſſime,* zum ersten, ferner, endlich oder letzlich. *Dicam primum, quemadmodum in iram non incidamus, deinde, quemadmodum ab illa liberemur; noviſſime, quemadmodum iraſcentem retineamus, placemusque,* Sen. de Ira 3, 5. Geminus locus est Plinii 7 ep. 17. v. de hac voce Borrich. Vind. p. 148.

¶ Noviſſimālis, *e,* id est, finalis, schließlich. Mar. Victorin. 2 Gramm. *Verſus finalis ſive noviſſimalis.*

¶ Nŏvellus, *a, um,* gar neu, jung; ut, *Arbor novella,* Cicero de Finib. 5, 14. *Vitis novella,* Virg. eclog. 3, 11. add. Broukh. ad Tibull. 2, 2, 22, ubi ad vites proprie pertinere ostendit. Cæterum ipse Tibullus l. c. *novellam turbam* de pueris parvis dixit. Opponitur veteri: Varro de Re Rust. 2, 23 *Novella* (ætas caprini generis) *quam vetus utilior.* Et, *Novellum imperium,* i. e. recens institutum, Vopisc. in Tacito pr. *Novellas animas,* de pueris Prudentius dixit de Epiphan. v. 112.

¶ Novellæ, *arum,* f. pl. subst. in jure constitutiones non nova jura continentes, sed noviſſime post codicem promulgatæ. v. ICt. ¶ 2. *Novellæ* vulgo novæ relationes, avisen, gazetten, neue zeitungen.

¶ Novelle, adverb. neulichst, in Plauti Pœnul. suppos. v. 8.

¶ Novellĭcus, *i,* m. subst. ein neuling. In Plaut. l. c. *Utrum is eſt novelle novellicus.*

¶ Novellĭtas, *ātis,* f. die neuigkeit. Tertull. adv. Prax. c. 2 *Tam ipſa poſteritas omnium hæreticorum, quam ipſa novellitas Praxeæ heſterni.* Conf. de anima c. 28.

¶ Nŏvello, *are,* novas vites pangere, wein anlegen. Suet. Domitiano c. 7 *Edixit, ne quis in Italia novellaret.* vid. Torrent. h. l. & Brodæus misc. 10, 15.

¶ Novellaster, *a, um,* gar neu, allzujung. Marcell. Empir. c. 8 *Vinum optimum, ſed novellaſtrum.*

¶ Nŏvellētum, *i,* n. vinea novella, apud Paulum ICt. lege 6 ff. de impensis in rebus dotalibus factis, eine rebenschul, ein neugepflanzter weinberg. Gloss. Vet. *Novelletum,* νεοφυτεῖον.

¶ Nŏvĭtas, *ātis,* f. die neuigkeit. Plin. 12, 1 *Hominum natura novitatis avida,* die leute hören gern etwas neues. Et alter Plinius 8 epist. 18 *Aures hominum novitate lætantur.* Sic, *Rei novitate perculſus,* Cic. Divin. 1, 42. *Grata novitas,* vide Chiliadas. *Gratiam novitatis exuere,* alt, abgeschmackt werden, Plin. 1 epist. 2. Plural. *Novitatibus excitari,* ibidem epist. 4. Ammianus 22, 2 *Solet fama novitates augere.* Seneca epist. 11 *Novitas rei, etſi non concutit, movet,* die ungewohnte sache. Sallust. Iug. 85 *Contemnunt novitatem meam,* i. e. novam nobilitatem. Vellej. 2, 127, 1 *Novitas familiæ.* Virgil. Æneid. 1, 563 *Regni novitas.* Ovid. Fast. 1, 160 *Hæc anni novitas jure vocanda fuit.*

¶ Nŏvĭtius, *a, um,* gantz neu; ut, *Puellæ novitiæ,* Ter. Eun. 3, 5, 34, i. e. imperitæ & simplices. *Novitium inventum,* eine neue erfindung, Plin. 17, 21. add. Iuven. 3, 265. ¶ 2. Servi etiam venales *novitii* dicti, neulinge. Cicero in Pisonem pr. *Syrum neſcio quem de grege novitiorum,* i. e. venalium. Quintil. 8, 2. *Item, quod commune eſt, & aliis nomen, intellectu alicui rei peculiariter tribuitur: ut, VRBEM Romam accipimus: & VERNALES novitios* &c. Nam recens capti bello & pro servis venundati, novitii erant ac ministeriorum servilium rudes. Plaut. Capt. 3, 5, 60 *Quid tu umâ nocte poſtulaviſti & umâ die Recens captum hominem, nuperum & novitium Te perdocere.* ¶ 3. *Adnovitium ærario,* quem Sim. Bosius 12 ad Attic. epist. 21 asseruit, & Cruterus quoque retinuit, explosum vide a Græv. τῷ πάνυ, ad eandem epistolam p. 331 sq.

¶ Nŏvĭtĭŏlus, *a, um,* ein wenig neu; ut, *Novitiola paratura,* Tertullian. Apolog. c. 47. Apud eumdem de Pœnit. c. 6 sunt *novitioli, qui incipiunt divinis ſermonibus aures rigare,* &c.

¶ Nŏvo, *avi, atum, are,* idem est quod renovare, reparare, erneuen, neu machen, it. erquicken; ut Ovid. Heroid. 4, 90 *Requies feſſa membra novat.* Ita *Agrum novare,* apud Cicero. de Orat. 2, 30 *Subactio mihi ingenio opus eſt, ut agro non ſemel arato, ſed novato & iterato, quo meliores fœtus poſſit & grandiores edere.* vid. *Novalis* ager. *Novare pugnam,* Liv. 4, 83. ¶ 2. *Novare* est pristinam formam mutare, verändern, Cicero de Leg. 3, 5 *Nihil habui, quod putarem novandum in legibus,* hoc est, immurandum, ändern oder anders setzen. *Fortuna fidem mutata novavit,* Virg. Æneid. 5, 604. Manilius 4, 580 *Scilicet in piſcem ſeſe Cytherea novavit.* Sic, qui præsenti statu rerum contenti non sunt, & novis rebus student, *novare* dicuntur, neuerung anfangen. Curr. 7, 6, 14 *Haud dubius, quin eorum operâ redigi poſſent in poteſtatem, cõvrcendo, qui novaverant res.* Pass. Sallust. Catil. c. 55 *Ne quid eo ſpatio noctis novaretur.* Iterum Curt. 4, 1, 30 *Novandis quam gerendis rebus aptior.* Ad hanc significationem quomodo *novacula* pertineat, vid. suo loco.

¶ Novans, *tis.* Virg. Æn. 4, 260 *Æneam tecta novantem conſpicit,* i. e. nova tecta condentem ibi prius nulla fuerant.

¶ Nŏvātus, *a, um,* erneuert; ut, *Novata vox & facies,* Ovid. Met. 2, 674. *Vulnus novatum,* Idem Remed. am. v. 729. ¶ 2. *Novatus,* subst. nomen hæretici, de quo Prudent. Periſt. 4, 19 & 29.

¶ Novatus, *ūs,* m. subst. mutatio, neuerung, änderung. Auson. Edyll. 14, 39 de rosis aliisque floribus: *Tot ſpecies, tantosque ortus, variosque novatus Una dies aperit: confeit una dies.*

¶ Nŏvātio, *ōnis,* f. idem. Gloss. Vet. *Novatio,* καινισμός. Scævola ICt. Lege 57 Dig. de administr. & peric. tutor. *Ad novationem faciendam cogere.* Et Tertull. adv. Marc. 4, 1 *Luce ipſa clarius novatio prædicatur.*

¶ Novāmen, *ĭnis,* n. idem. Idem Tertullian. adv. Marc. 1, 20 usus est: *Hoc novamen, illas vetuſtates* &c.

¶ Novator, *ōris,* m. ein neuling, der etwas neues aufbringt. Gell. 1, 15 Sallustium *novatorem verborum* dixit. Gloss. gr. lat. καινοποιός, *novator.*

¶ Novatrix, *īcis,* f. Ovid. Met. 15, 252 *Rerumque novatrix Ex aliis alias reparat natura figuras.*

¶ Nŏvācŭla, *æ,* f. culter tonsorum, quod novet seu mutet formam pristinam, radendo puta, ein schermesser. Nam veteres *novare membra* pro *radere* dicebant, ut Scaliger in Ætnam Severi v. 57 observat. Cicero de Divin. 1, 17, & Livius 1, 36 *Cotem ab Accio augure novacula eſſe diſciſſam,* prodiderunt. Græcis est ξυρός, ut in dicto illo Theocriti, βέλτιον ἐπὶ ξυρῷ, ἢ ὄγκῳ βαίνειν; hoc est, *præſtat ſuper novacula, quam ſuper faſtu ingredi.* Hoc enim in dictum additum est, μετὰ πρόληψεως, *cum præſumtione. Novacula* in cotem incidit, vide *Cos.* it. *Succineus.* ¶ 2. *Novacula* etiam piscis nomen est apud Plin. H. N. 32, 11.

¶ Novālis, *is,* f. & Novale, *is,* n. primum agrum significat requietum, qui annis alternis conferitur, brachland, brachacker. Virgilio auctore Georg. 1, 71 *Alternis idem tonſas ceſſare novales.* Servius ad hunc locum: TONSAS NOVALES, *agros meſſos. Dicimus autem & has novales, & hæc novalia.* Ager vero qui singulis annis referitur, *reſtibilis* est, ein acker, den man alle jahr besäet. vid. *Reſtibilis* in statuo. ¶ 2. Deinde agrum notat, ubi silva excisa, atque nunc primum prosciſſum, neu land acker. Servius ad h. l. Virgil. Georg. 1, 71 *Proprie Novales ſunt arva primum proſciſſa, & primum ſegetem ferentia.* Sic Virg. eclog. 1, 71 *Impius hæc tam cultu novalia miles habebit?* Vide & ibi Servium, & Taubm. p. 12. it. Bur. ad Quint. Decl. 3, 4 p. 62.

Novensiles, vide in *Novem.*

Compoſita a *Novus:*

¶ Dĕnuo, adverb. quasi *de novo,* de integro, rursus, aufs neue, von neuem, von vorn an. ut, *Denuo recitare,* Cicero Verr. 1, 14. *Ædificantur ædes totæ denuo,* Plaut. Most. 1, 2, 36. *Denuo rebellare,* Livius 10, 31.

¶ Enŏvo, *are,* idem quod *novare,* erneuern. Cicero Acad. 1, 3 *Hæc ne obſoleſcerent, enovabam, cum licebat, legendo;* alii *renovabam.*

¶ Enovatus, *a, um.* Petronius c. 93 in carmine: *Et pictis anas enovata pennis.* Alii *enotata* malunt: vide Interpretes.

¶ Innŏvo, *are,* verneuern. Cic. in Pison. c. 36 extr. *Quo te modo ad intemperantiam ſcelerate innovaſti?*

¶ Innovatus, *a, um,* verneuert. Minut. Fel. p. 100 *Reſurgere corporibus innovatis.*

¶ Innovātio, *ōnis,* f. die erneuerung. Apul. in Trismeg. p. 95 *Credo & tempus innovationem omnium rerum, quæ in mundo ſunt, per alternationem faciunt.* Tertull. contra Marc. 1, 1 *Emendationis* (libri) *neceſſitas facta eſt: innovationis ejus occaſio aliquid adjicere perſuaſit.* Arnob. 1 p. 7 *Rerum innovatio.* Idem 3 p. 104 *Succeſſionis perpetuæ innovatione durare.*

¶ Innŏvator, *ōris,* m. Gloss. gr. lat. καινιστής, *Innovator.*

¶ Renŏvo, *are,* wiederum verneuern; ut, *Renovare & inſtaurare,* Cicero Verr. 2, 4. Et, *Animus renovatur,* Hirt. B. Afric. c. 17. *Animum a fatigatione renovare,* Quintil. 6, 3 pr. erquicken. *Renovare exercitum quiete,* Liv. 36, 14. ¶ 2. *Renovare* & *revocare* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. Ital. 14, 112.

¶ Renovarus, *a, um,* verneuert. Cicero de N. D. 2, 23 *Honoris templum a M. Marcello renovatum,* reparirt. Colum. 4, 24 *Vitis renovata.* Ovid. Met. 1, 120 *Renovatus ager.* Idem Met. 7, 215 *Sueci, per quos renovata ſenectus In florem redeat, primoſque recolligat annos.* Sed *Renovata clades domus,* ein neuer todesfall der seinigen. Iuvenal. sat. 10, 243.

¶ Renŏvātio, *ōnis,* f. die verneuerung. Cicero fam. 11, 18 *Renovatio timoris magnam moleſtiam affert.* Idem de Clar. Orat. c. 71 *Conſolari ſe uſurpatione & renovatione doctrinæ.*

¶ Renovāmen, *ĭnis,* n. idem. Ovid. Met. 8, 729 *Et in hoc renovamine manſit.*

¶ Renovatīvus, *a, um;* ut, *Renovativum fulgur,* apud Festum, eum ex aliquo fulgure factum est simile fulgur.

¶ Renovator, *ōris,* m. in Inscript. apud Fabrett. p. 102 INSTITVTORI NOVOR. AC RENOVATORI OBR. OPERVM PVBLICORVM.

¶ Renŏvello, *are,* verjüngern. Colum. de Arbor. c. 6 *Vinea facilis ſulcis optime ſternitur atque ita renovellatur.*

NOX, *noctis,* f. die nacht; ut, *Nocte latent mendæ,* Ovid. de Arte am. 1, 249, des nachts sind alle kühe schwarz. Cicero Attic. 4, 3 *Milo media nocte magna manu in campum venit,* um mitternacht. *Nocte concubia,* Idem de Divin. 27, wenn die leute im tiefesten schlaf liegen. Et, *Multa de nocte profectus eſt ad Cæſarem,* Idem Att. 7, 4, da es noch finstre nacht war. Sic, *Nox provecta, adulta,* weit in die nacht. Tac. Ann. 13, 20, 1 *Provecta nox erat, & Neroni per vinolentiam trahebatur.* Idem Hist. 3, 23, 3 *Adulta nocte, luna ſurgens oſtendit acies.* Sed, *Nox obducta,* est, valde tenebrosa, apud Nepotem 23, 5, 2 vel *nocte obducta* simpliciter significat, cum nox esset. *Illum nox oppreſſit,* Cicero de Senect. c. 14, die nacht hat ihn überfallen. *Noctem inſomnem ducere, peragere, noctem pervigilare,* Cicero pro Rosc. Am. c. 35. Ovid. de Arte am. 1, 735 *Attenuant juvenum vigilatæ corpora noctes.* Eleganter Apul. lib. 1 Milet. *Noctem in diem ire* dixit, quum jam lucescit, wenn es tagt. *Noctes diesque: Noctesque & dies,* tag und nacht, Plaur. & Terent. *In nocte conſilium,* ἐν νυκτὶ βουλή, celebre apud Græcos proverbium fuit, admonens consilium non præcipitandum. Germani sic, wir wollens beunte beschlaffen, kömmt zeit, kömmt rath. ¶ 2. Apud Ovid. A. A. 2, 88

2, 88 *Nox oculis pavido venit obvia metu*, idem fere significat, quod Germanorum formula, es iſt mir grün und blau vor den augen worden. ¶ 3. Tralate *Nox* pro cæcitate mentis, ſive ignorantia poetis ſumitur. Ovid Met. 6, 472 *Prob ſuperi, quantum mortalia pectora cæca Noctis habent!* ¶ 4. Per meton. *nox* pro ſomno paſſim ponitur apud poëtas. vid. Dan. Heinſius & Drakenb. ad Sil. 3, 216. ¶ 5. Item, pro concubitu & furto Venereo. Plaut. Trin. 2, 1, 21 *Nox datur*. Apul. Apol. *Magno quidem pretio noctium computarat*. Sic, *promittere, condicere noctem*, Ovid. de Remed. am. 2, 123. Et ita poëtæ paſſim. Ter. Heaut. 2, 3, 124 *Miſerum quemdam offendi ibi militem Ejus noctem orantem*. ¶ 6. Ponitur & pro morte, vel mortuorum ſtatu, quod in tenebris degant. Vnde illa apud Plautum: *Stat ante tenebras, perſequi tenebras*: i. e. mortem oppetere. Cic. Tuſc. 1, 41 *Quam multi dies reperiri poſſunt, qui tali nocti anteponantur, cui ſimilis futura eſt omnis perpetuitas conſequentis temporis?* Horat. 1 od. 4, 16 *Iam te premet nox, fabulaque manes*. Et eod. 28, 15 *Omnes una manet nox, Et calcanda ſemel via leti*. Hinc inferos mortuorum ſedem; *ſine ſole domos*, Virgilius dicit Æn. 6, 534. Sic apud Catull. carm. 5, 6 *Nox eſt perpetua una dormienda*. Liv. 6, 17 *Non obverſatam fuiſſe memoriam noctis illius, quæ pene ultima atque æterna populo Ro. fuerit*. add. Drakenb. ad Sil. 10, 173 & 13, 708. ¶ 7. *Nox* etiam inter Deas culta, eique gallus ſacrificatus. Ovid. Faſt. 1, 455 *Nocte Deæ Noctí criſtatus cæditur ales*. ¶ 8. *Nox* pro noctu antiqui dixerunt, ut Macrobius Sat. 1, 4 ex XII Tabularum lege probavit: SEI NOX FVRTVM FACTVM ESIT &c. Idem Plauto reſtitueruntviri docti in Rud. Art. 2 Sc. 4 v. 4 & Aſin. act. 3 Sc. 3 v. 7. ¶ 9. *Noctes Atticæ, νύκτες ἀττικαί*, titulus eſt operis Gelliani, quod hibernis noctibus in agro Attico elucubratum fuit a Gellio. ¶ 10. *Nox* & *mors* confunduntur in MSS. vid. Drakenb. ad Sil. 10, 173. it. 13, 129. Item *Nox* & *Vox*. vid. Burm. ad Ovid. Her. 3, 116.

¶ Noctu, i. e. nocte, bey nacht; ut, *Die noctuque tentare*, Salluſt. Iug. c. 38. *Die noctuque fatigare animum*, ibidem c. 70. *Noctu ambulabat in publico Themiſtocles*, Cic. Tuſc. 4, 19. Videtur Ablativus caſus priſci obſoletique nominis eſſe. Vnde *hac noct*, *qua noctu*, *concubiá noctu*, ex Ennio Macrobius profert Sat. 1, 4, & ex Quadrigario *de noctu* ibidem. vid. quæ habet Gallæus ad Quint 1, 4 extr. *Internoctu* ap. Gell. 3, 2 pro *inter noctem* l. Lipſius legendum cenſet, quod diſplicet Gronovio ad Liv. 29, 14.

¶ Noctua, *æ*, f. γλαῦξ, ſic dicta a tempore noctis, quo canit & volat, quia lucifuga eſt, & quia *ferox exercet noctua cantus*, ut Virg. ait Georg. 1, 402, ein kauz, käutzlein. Nam *ululæ* ſunt majores, die groſſen nacht-eulen. vid. *Vlula*. Sic *Noctua aurita*, ein ohr-kauz. *Noctua ſaxatilis*, ſtein-kauz, Geſner. ¶ 2. *Noctuas* (non ululas,) *Athenas* prov. ſubaudi mittere, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας, waſſer in den brunnen tragen. Vſus eſt Cicero ad Qu. fratr. 2, 15 extr. item fam. 6, 3; & 9, 3. *Noctua inter cornices*, proverb. aliud, ubi ſtupidior aliquis in perulantes ac dicaces incidit.

¶ Noctuínus, *a*, *um*, noctuam referens. Plaut. Curc. 1, 3, 35 *Tune cum noctuinis oculis*, mit grauen oder eulen-augen. Ita etiam Pœn. 1, 2, 107 *Noctuina ora*. Certe ita legi vult Boxhornius. al. *noctúrna*.

¶ Noctuábundus, *a*, *um*, noctu vagans, vel iter faciens. Cic. ad Att. 12, 1 *Cum complicarem hanc epiſtolam, noctuabundus ad me venit cum epiſtola tua tabellarius*, der bote kam in der nacht.

¶ Nocturnus, *a*, *um*, nächtlich; ut, *Horæ nocturnæ*, Cic. pro Roſc. Am. c. 7, nacht, oder nacht-ſtunden. *Labores diurni, nocturnique*, Idem de Senect. c. 23. Et, *Quies nocturna*, Sen. Hippol. v. 100.

¶ Nocturnus, *i*, m. ſubſt. apud Plaut. Amph. 1, 1, 116, ſive ut ex Auguſtino & Capella volunt quidam, *Nocturninus*, Deus noctis. Dalechamp. ad Plin. 2, 20 p. 70. ¶ 2. Item Veſper, apud Statium Theb. 6, 240, ubi Lucifero *Nocturnus* opponitur. vide Turneb. Adverſ. 24, 27. ¶ 3. Furem etiam hac voce notari vult Gebhard. ad Liv. 3, 58 Burm. ad Petron. c. 57 p. 281. Calpurn. ecl. 3, 73 *Vt mala nocturni veligavit brachia Mopſi Tityrus, & medio furem ſuſpendit ovili*.

¶ Nocturnalis, *e*, idem, ut *nocturnus* ſicut ab Æternus, *Æternalis*; a Perpetuus, *Perpetualis*; a Vernus, *Vernalis*, ſequiore ſaltim ætate derivatum fuit, de quibus ſuo loco invenies. Alcimus Avitus epiſt. 33 *In contenebrati receſſus nocturnali habitatione*. Et Sidonius 7 epiſt. 16 *Per quos nocturnalem cucullum transmiſi*.

¶ Noctius, *a*, *um*, nocturnus, nächtlich. Lucret. 6 v. 1218 *Nec noctia ſecla ferarum Exibant ſilvis*. vid. Barthii Adverſ. 1, 9.

¶ Nocteſco, *ĕre*, nacht werden, finſter werden. Ex Furio Antiate Gellius 18, 11 *Omnia nocteſcunt tenebris* &c. Nonius 2, 591 per *Cæcavi* exponit.

¶ Noctambulo, *onis*, m. ein nachtgänger, moudſüchtiger.

¶ Noctícola, *æ*, m. Prudent. Hamart. v. 634 *Noctícola Indus*, qui ob diurnum calorem noctem amat & tenebras. Poſſes ita dicere, einen nachtſchwermer.

¶ Noctícolor, *ōris*, ater, ſchwartz, finſter. Auſonius Technopæg. de Diis v. 11 *Noctícolor Styx*.

¶ Noctícubus, *i*, m. pro adultero apud Caſſiodorum.

¶ Noctifer, *a*, *um*, noctem afferens. Item, Veſper, der abend-ſtern, apud Catull. c. 63, 7 *Ætthereos oſtendit noctifer ignes*. Et Calpurnius ecl. 5 extr. *Frigidus æſtivas impellit noctifer horas*.

¶ Noctilúca, *æ*, f. pro luna, der mond, apud Horat. 4 od. 6, 38. & Varr. de L. L. 4, 10. Ita & Veneris ſtella appellara, cum Heſperus eſt. vid. Dalech. ad Plin. 2, 8 p. 68. ¶ 2. Varro pro *lucerna* poſuit in Bimarco, ut obſervat Scalig. in Conjectan. ein nacht-licht. vid. Varr. de L. L. 5, 8.

¶ Noctilucerna, *æ*, f. pro cicindela, ein Johannis-würmlein, apud Apulejum.

¶ Noctilúgus, *a*, *um*, das bey nacht heulet. Epitheton bubonis apud Lucilium. Sed Laurembergius hic etiam *noctílucas* habet.

¶ Noctipúga, *orum*, n. pl. obſcena ſignificant Lucilio, quod noctu pungant atque excitent Venerem. Ita Calepinus legit apud Feſtum.

¶ Noctiſurgium, *i*, n. vox ficta latine pro ὑπεγερσία, das aufſtehen bey nacht. Feſtus in *Egretus*.

¶ Noctivágus, *a*, *um*, zu nacht umhergehend. Lucret. 5, 1190 *Noctivagæ faces cæli*, die ſterne. Et Statius 10 Theb. v. 152 *Noctivagi vis blanda Dei*.

¶ Noctívidus, *a*, *um*, noctu videns, zu nacht ſehend; ut, *Noctividæ ales*, noctua, Mart. Capella prine. lib. 6 in metro.

¶ Noctuvígilus, *a*, *um*, noctu vigilans, zu nacht wachend, ſchlaflos. Sic *Noctuvigilam Venerem* Plautus dixit Curc. 1, 3, 40, quia Venus amat pervigilia & amatores infomnes noctes ducunt. Eodem modo Seneca epiſt. 83 format *Somnum intervigilum*.

Compoſita ab initio:

¶ Abnocto, *are*, integram noctem abeſſe, foris pernoctare, zu nacht ausbleiben. Martianus ICtus l. 15 D. de officio præſid. *Nequis provinciam regit, fines ejus excedat, niſi voti ſolvendi cauſſa, dum tamen abnoctare ei non liceat*. Tribunis plebis *jus abnoctandi* ademtum ſcribit Gellius 13, 12. Sic enim eſt in codicibus emendatis, pro quo perperam in edit. Baſil. Henric. Petrina legitur, *jus ad ſe vocandi*.

¶ Abnoctans, *tis*. Sen. de Vita beata c. 26 *Poëta Iovem adulterum induxit & abnoctantem*.

Æquinoctium, æquinoctialis, vide ſupra in *Æquus*.

¶ Binoctium, *i*, n. ſpatium duarum noctium, zwey nächte. Tac. An. 3, 71, 4 *Vt plus quam binoctium abeſſet*. Adde Ammian. 30, 2.

¶ Internoctatio, *onis*, f. das nachtwachen. Gloſſ. lat. gr. *Internoctatio*, παννυχίδες.

¶ Pernox, *ĕtis*, nomen omnis generis, die nacht hindurch während, über nacht ſtehend. Liv. 5, 28 *Prælium ante lucem, ſed luna pernox erat, commiſſum eſt*, der mond hat die gantze nacht geſchienen. Adde 21, 49. Et Ammian. 31, 2 *Quivis pernox & perdius emit & vendit*.

¶ Pernocto, *are*, über nacht bleiben, ſchlafen. Cæſ. B. Gall. 8, 15 *Neque pernoctare, neque permanere eodem loco poſſe*. Ter. Hec. 4, 1, 24 *Foris pernoctare*. Cic. pro Arch. c. 7 *Studia pernoctant nobiscum, peregrinantur*. Et Tuſc. 2, 17 *Pernoctant venatores in nive*.

¶ Pernoctans, *tis*. Cic. pro domo c. 30 *Propter inopiam tecti in foro pernoctans*. Et Tuſc. 5, 24 *Gaudio affici animum cum his habitantem pernoctantemque curis*.

¶ Pernoctátio, *ōnis*, f. der nächtliche aufenthalt. Ambroſius Serm. 90 de paſſione Agnes p. 394 *Dum parentes beatæ Agnes aſſiduis pernoctationibus vigilarent ad ſepulcrum ejus*, gantze nächte hintereinander wachten.

¶ Trinoctium, *i*, n. ſpatium trium noctium, die zeit von drey nächten. Fabius Pictor apud Gellium 10, 15 *De eo lecto trinoctium continuum non decubat*. Ipſe Gellius 3, 2 *Non poſſe impleri trinoctium*. Ammian. 16, 26 *Per triduum & trinoctium flumen tranſiſſe Germanos*.

¶ Trinoctialis, *e*, dreynächtig. Martial. 12 epigr. 78 *Trinoctiali domicænio*.

NOXA, & Noxia, *æ*, f. a *nocendo*, omne damnum, der ſchade, die verletzung. Item, omne delictum, ſchuld, verbrechen. Fronto facit diſcrimen, ut NOXA culpam; NOXIA culpæ pœnam ſignificet. Sed utrumque idem ſignificat; & *noxia* pro *noxa* per epentheſin dicitur. Donatus ad illud Ter. Phorm. 1, 4, 47 *Meminiſtin' olim, ut fuerit veſtra oratio, In re incipiunda ad defendendam noxiam*: NOXIAM, inquit, nunc culpam: *alias* pœnam. *Et eſt ἐπένθεσις, ab eo quod eſt*, Noxam: *Et hoc factum eſt propter jambum*. Idem Comicus Eun. 5, 2, 3 *Vnam hanc noxiam mitte*: id eſt, mitte, condona culpam. *Noxam admittere*, Lege 41 § 3 de Furtis. *Noxa aliquem liberare*, Quintil. 5, 12, vor unſchuldig erklären. Sed Grat. cyn. 15 *Orbem ſolvere noxæ* eſt liberare damno. *Noxæ eſſe cui*, Liv. 10, 19, ſchädlich ſeyn, ubi Gron. & alii *noxiæ*. *In noxa eſſe*, Ter. Phorm. 2, 1, 36, ſchuldig und ſträflich ſeyn. *Noxiam remittere*, Plaut. Moſt. 5, 2, 47, die ſchuld verzeihen. Cic. de Leg. 3, 4 *Noxiæ pœna par eſto*. Sunt qui *Noxiæ* vocabulum non latinum cenſent, contra quos diſſerit Jacob. Nicol. Loenſ. Epiphyllidum 5, 11. Pro quo etiam ſunt Terentius, & Donatus, & Nonius 5, 67. v. Drack. ad Liv. 2, 54. & Duker. de Lat. Vet. ICt. p. 8 ſeq. ubi voces *Noxam*, & *Noxiam* multis illuſtrat. De læſione Columella 1, 6 *A noxa curculionum fruges defendere*. Celſus 7, 26 *Eodem unco ſine ulla noxa educitur*. Seneca epiſt. 9 *Sine noxa per medios ignes tranſire*, unverletzt, unverſehrt. Tac. An. 15, 34, 1 *Sine ullius noxa theatrum collapſum eſt* ¶ 2. *Noxam* non dici pro jurgio contra Scaligerum & alios defendit Burm. ad Petron. c. 69 fin.

¶ Noxirúdo, *ĭnis*, f. die ſchädlichkeit, die verſchuldung. Accii eſt apud Nonium 2, 576 *Noxitudo obiteretur Pelopidarum*.

¶ Noxiétas, *atis*, f. idem, apud Tertullianum.

¶ Noxiális, *e*, quod noxam affert, ſive nocet, ſchädlich. Apud Prudentium legitur Carhem. 9, 18 *Lex noxialis*, i. e. quæ mortem operatur per accidens. Et hymno Mamerti: *Pange lingua glorioſi* &c. v. 5 *Quando pomi noxialis morte morſu corruit*.

¶ Noxalis, *e*, idem. Lege 1 Dig. Si ex noxali cauſſa, *Noxalis actio*: & Lege 3 eodem tit. *judicium noxale*. Tertull. in Geneſi c. 2 *Malum noxale*.

¶ Noxius, *a*, *um*, criminis compertus, nocens, ſchuldig, ſchädlich. Lactant. 4, 18 de Chriſto Salvatore noſtro: *Suſpenderunt eum inter*

duos noxios medium, qui ob latrocinia damnati erant, zwiſchen zweyen übelthätern. Vbi vim habet ſubſtantivi. Sic Nepos 10, 10, 1 *Nonnulli pro noxiis conciduntur.* Tac. Ann. 5, 11, 2 *Noxius conjurationis.* Liv. 7, 22 *In Faliſcos eodem noxios crimine, vis belli converſa eſt.* Adjective uſurpatum paſſim reperies; ut, *Crimina noxia,* Virg. Æn. 7, 326. *Noxia tela,* Ovid. Triſt. 5, 10, 22 *Omnibus reis noxior & ſollicitior,* compar. Seneca de Clement. 1, 13; & *Noxiſſimum animal,* ſupremo gradu dixit de Clement. 1, 26. In ſcriptis libris eſt etiam *noxioſiſſimum,* nec id male, ut cenſet Lipſius. *Noxii* proprie dicebantur, ſententia judicis ad gladium, beſtias, vel in metallum damnati, vid. Gronov. 1 obſerv. 8.

¶ Noxiōſus, *a, um,* idem. Seneca epiſt. 70 ſub fin. *Animi perditi noxioſique.* De Superl. *noxioſiſſimus* apud eumdem in *Noxius* modo dictum fuit. Reperitur etiam apud Petronium c. 130 *Noxioſiſſimum corpus.*

Compoſita:

¶ Innoxius, *a, um,* qui minime nocet, unſchädlich, unſchuldig. Plaut. Capt. 3, 5, 7 *Decet innocentem ſervum atque innoxium, confidentem eſſe.* Corn. Nepos 1, 8, 4 *Maluit populum eum innoxium plecti, quam ſe diutius eſſe in timore.* conf. Liv. 4, 42, & 44. Compar. M. Cato: *Vita amplior, quam innoxior.* ¶ 2. Paſſive, cui nihil nocetur, unverſehrt. v. Lucan. 9, 892 & 2, 5. it. 63.

¶ Innoxie, adverb. idem. Minut. Fel. c. 33 *Deum caſte, innoxie religioſeque coluerunt.*

¶ Innox, *ōcis,* i. e. innocens, unſchuldig. Gloſſ. Iat. gr. *Innox,* ἀβλαβής. conf. Salmaſ. ad Solin. p. 325; & Iſidor. 10 n. 1.

¶ Obnoxius, *a, um,* varia ſignificat, & olim Grammaticis diſputandi materiem præbuit, ut ex Gellio 7, 17 apparet, & Pareo obſervatis in Lex. Crit. Nos ita ordinabimus ſignificationes. Primo eſt *nóxæ,* i. e. damno expoſitus. ubi Germani fere unterworfen. Plin. epiſt. 3, 14 *Vides, quot periculis, quot contumeliis, quot ludibriis ſimus obnoxii.* Columell. 4, 19 *Obnoxius vehementibus procellis.* Tac. An. 14, 40, 2 *Inſidiis* & 3, 58, 5 *odio.* Suet. Domit. c. 12 *Sed cum obnoxium ſe barbaris per hoc animadverteret,* i. e. illorum incurſionibus expoſitum. Ita Liv. 6, 28 *Obnoxia pax* eſt, ubi altera pars eſt deterioris conditionis & potentioris arbitrio expoſita, qualis pax eam ipſam ob cauſſam eſt ignominioſa, ein ſchimpflicher friede. Plin. 31, 6 *Obnoxia corpora,* i. e. valetudinaria. Sed Sen. de Benef. 3, 20 *Corpora obnoxia ſunt & adſcripta Dominis: mens quidem ſui juris,* i. e. vi & poteſtati Dominorum ſubjecta, ut cogi poſſint. Ita enim Tac. An. 3, 34, 5 *Obnoxius libidinibus,* quæ tanquam ſervum in poteſtate habent, ein ſclav ſeiner lüſte. ¶ 2. *Ob noxam* vel delictum ſuum pœnæ obligatus, ut etiam Feſtus explicat, verhaftet. vid. Plaut. Stich. 1, 1, 44. Trucul. 4, 3, 6 *Scio equidem, quæ nolo, multa mihi audienda ob noxiam: Ego tibi me obnoxium eſſe fateor, culpæ compotem.* Ita Sall. Iug. 31, 3. add. Salmaſ. ad Solin. 1 p. 23. Gron. ad Sen. de ira 3, 8. ¶ 3. Speciatim *obnoxius* dicitur, qui *ob noxam* ſuam timet conſcios. Plaut. Bacch. 5, 2, 79 BA. *Quid metuis?* NI. *Ne obnoxius filio ſim & ſervo.* Pater veretur ſcilicet in conſpectu filii & ſervi amplexari meretricem. Ovid. Am. 2, 2, 17 *Domina eſt obnoxia ſervo* (furtorum conſcio ſcilicet) ſie muß ſich vor ihm fürchten. vide Schulting. ad Quint. decl. 1 p. 17. ¶ 4. Hinc generatim etiam timidum notare videtur. Liv. 23, 12 *Si reticeam, aut ſuperbus aut obnoxius videar, quorum alterum eſt hominis alienæ libertatis obliti, alterum ſuæ.* ¶ 5. Devinctus beneficio apud Terentium Hec. 3, 1, 22 *Tam uxori obnoxius ſum, ita olim ſuo me ingenio pertulit,* ich bin ihr verbunden. ¶ 6. Noxium videtur ſignificare Colum. 2, 18, 2 *Si qua objacent falcibus obnoxia colligi debent.* Sed lectio eſt incerta. vid. no. Geſneri. ¶ 7. Compar. *Obnoxior* eſt Senecæ de Clem. 1, 13 ſed alii, *noxior.*

¶ Obnoxie, adverb. i. e. ſerviliter, knechtiſch, ſclaviſch; ut, *Obnoxie dicere ſententias,* Liv. 3, 39 pr. conf. Plaut. Stich. 3, 2, 41.

¶ Obnoxiōſus, *a, um,* unterwürfig, zugethan, apud Plautum legitur Trin. 4, 3, 31 *Magis quis ſunt obnoxioſi, quam parentes* (ſubditi) *liberis.* Conf. v. 56 & 57.

¶ Obnoxioſe, adv. idem, apud eumdem Epidic. a. 5 ſc. 2 v. 30.

¶ Obnoxio, *are,* ſchuldig machen. Claud. Mamerti eſt de Anim. Statu 2, 9 *Alienis ſenes noxiis obnoxiantes.*

¶ Pernoxius, *a, um,* valde noxius, ſehr ſchädlich. Pompon. Mela 1, c. ult. de Ponticis gentibus: *Pernoxii appulſis.*

NVBAE, populus Africæ. vid. Drakenb. ad Sil. 3, 269. item ad 7, 664.

NŸBES, *is,* f. ab hebræo נזל *ſtillare,* vapor humidus in ſublime elatus, eine wolcke, gewölbe. Ovid. Triſt. 2, 142 *Nube ſolet pulſa clarior ire dies.* Fuit & divinationis genus ex nubibus, quam mulier Anthuſa Leonis Imperatoris tempore invenit, ut Damaſcenus in Iamblichi vita auctor eſt apud Photium p. 1042. ¶ 2. Ponitur etiam pro faſtu atque triſtitia, wenn man ſauer ausſiehet. Horat. 1 epiſt. 18 v. 94 *Deme ſupercilio nubem.* Et Ovid. Triſt. 5, 22 *Vita triſti nube vacat.* Vid. Dan. Heinſ. & Drak. ad Sil. 8, 613. ¶ 3. Pro multitudine denſa. Liv. 35, 49 *Rex peditum equitumque nubes ſatlat.* Tac. Hiſt. 3, 2, 8 *Nunc XVI alarum conjuncta ſigna pulſu ſonituque, & nube ipſa operient & ſuperfundent oblitos præliorum, equites equosque.* Hieron. adv. Iovinian. 2, 6 *Orientales & Libyæ populos, quia per deſertum & calidam eremi vaſtitatem locuſtarum nubes reperiuntur, locuſtis veſci, moris eſt.* Etiam Græci ſic loquuntur: Τεράων νέφος, *gruum nubem,* habes in Epigr. Antipatri lib. 3 Anthol. c. εἰς ποιητάς, ubi de Ibyco loquitur; Ἐτ, νέφος μαγύδων, *nubem teſtium,* Hebr. c. 12 v. 1. Vide utrobique notas, illic Brodæi f. 403, hic Eraſmi Schmidii in N. T. f. 1335, itemque Barth. ad Theb. Statii 2 p. 457. Virgil etiam Georg. 4 v. 60 apium examen; & Æn. 9, 33 multam caliginem ex pulvere *nubem* vocat. Sic *Nubes belli* pro mole, apud eumdem Æn. 10, 809. ¶ 4. *Nubes* eſt etiam, quicquid confuſionem & turbationem inducit; e. g. Claudiano de B. Getic. c. 41 *Timor eſt nubes mentis,* die furcht umnebelt das gemüth. Auſon. epiſt. 14 v. 2 *Pelle ſoporiferi ſenium nubemque veterni.* Val. Flacc. 3, 66 *Nubes meri,* i. e. ebrietas. Idem 8, 8: *Pervuſſus nube ſoporis.* Stat. Theb. 2, 32 *Spes ſub pectore nubem Conſilio volvens.*

¶ Nubs, pro *Nubes,* Auſon. Edyll. 12 de Hiſtor. *Perjurum Lapitham Iunonia ludificat nubs.*

¶ Nūbēcula, *æ,* f. dimin. Plin. 18, 35 *Nubecula, quamvis parva, ventum procelloſum dabit.* Apul. de Mundo p. 61 *Nebula conſtat aut ex ortu nubeculæ, aut ex ejus reliquiis.* ¶ 2. Ad irati habitum Cicero transfert, cum *frontis nubeculam* dixit in Piſon. c. 9, ſicut *nubila fronte* apud Martial. eſt 1 epigr. 11. Germani etiam ejusmodi fronti tribuunt ein gewölcke. ¶ 3. *Nubecula* in morbis ponitur & corporis vitiis. Plin. 27, 12 *Purgat cicatrices & nubeculas,* flecken.

¶ Nubeculōſus, *a, um,* gewölckig, dunckel. Sarisb. epiſt. 184 *Ratio hæc nubeculoſior eſt.*

¶ Nūbigōſus, *a, um,* i. e. nebuloſus, nebelicht; ut, *Nubigoſus aër,* Claud. Mamert. de Statu anim. 1, 7.

¶ Nūbĭlo, *are,* nubilum inducere. Varro R. R. 1, 13 *Si nubilare cœperit,* ſcil. aër, wenn ſich die wolcken aufziehen. Metaphorice Plinius 37, 7 *Fulgor carbunculi extremo viſu nubilans.* Et Paulinus Nolanus carm. 10 v. 38 *Lucem* (divinam) *figmenta vatum nubilant.*

¶ Nubilor, *ari,* nubibus obduci, trübe oder wölckicht werden. Cato de R. R. c. 88 *Vbi nubilabitur, noctu ſub tecto ponito.*

¶ Nubĭlus, *a, um,* trübe, gewölckig; ut, *Nubilo die,* Plin. 2, 35. Et Metaph. Ovid. Triſt. 1, 8, 6 *Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris,* h. e. triſtia, wenn trübe zeiten einfallen.

¶ Nūbĭlum, *i,* n. ſubſtantive pro ipſa nube, ſeu aëre triſti, gewölcke, trübes wetter; ut, *Nubila cæli,* Virg. Georg. 4, 166. *Denſa inter nubila,* Idem Æn. 6, 592. ¶ 2. Refertur & ad animum, atque triſtitiam ſignificat. Plin. 2, 7 de ſole: *Hic cæli triſtitiam diſcutit, atque etiam humani animi nubila ſerenat.* Statius Silv. 1, 3, 12 *Quis Apolline merſo Frigida damnatæ produxit nubila menti?*

¶ Nubilōſus, *a, um,* plenus nubilorum, gewölckig. Apul. lib. 11 Met. p. 260 *Cælum, nubiloſa caligine diſjecta, nudo ſudoque luminis proprii ſplendore candebat.*

¶ Nūbĭlarium, *i,* n. locus tectus, in quem propter nubila, & incertam aëris conſtitutionem frumenta comportantur, ein feld-ſchoppen, wetter-hütte. Varr. R. R. 1, 13, 5 deſcribit *ædificium, ſub quod tectum totam fundi ſubjicere poſſis meſſem, quod vocant quidam nubilarium --- ex una parte apertum ab area, quo & in triturâ facile prorueve poſſis, & ſi nubilare cœperint inde ut rurſus celeriter rejicere.* Colum. 2, 21 *Si falcibus feges cum parte culmi demeſſa ſit, protinus in acervum, vel in nubilarium congeritur, & ſubinde ſolibus opportunis torrefacta proteritur.* Idem 2, 6 *Arcæ nubilarium applicari debet propter inconſtantiam cæli.* Legunt etiam *Nubilar.* Vid. Gronov. in Senec. p. 234.

¶ Nubĭfer, *a, um, Noti nubiferi,* Ovid. Heroid. 3, 58, die wolcken und regen mitbringen. Idem 2 Metamorph. v. 226 *Aëriæque Alpes, & nubifer Apenninus,* der mit wolcken bedeckt.

¶ Nūbĭfugus, *a, um,* wolcken vertreibend; ut, *Boreas nubifugus,* i. e. nubes fugans & diſſipans, Col. 10, 288.

¶ Nubĭgena, *æ,* ein wolcken-kind; ut, *Nubigenæ Centauri,* ex nube geniti, Stat. Theb. 5, 263; qui & *nubigenæ bimembres,* Virg. Æn. 8, 293. Et, *Nubigenæ amnes,* Idem Stat. Theb. 1, 365. Id. Sylv. 5, 2 131 *Nubigenas clypeos* dixit h. e. ancilia, ubi perperam alii

¶ Nubigeros legunt.

¶ Nubĭvăgus, *a, um,* inter nubes vagans. Silius 12, 102 de Dædalo: *Hic pro nubivago gratus pia templa meatu Inſtituit Phœbo.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Adnūbĭlo, *are,* nubila immittere, trübes wetter machen, verdunkeln. Stat. Silv. 5, 1, 149 *Velis advubilat aura ſecundis,* i. e. nubila ac tempeſtates objicit. Ammianus 27, 14 *Virtutem ejus adnubilabant actibus pravis.*

¶ Connūbĭlo, *are,* dunckel machen, verfinſtern, apud Firmicum.

¶ Enūbĭlo, *āre,* auswölcken, aufklären, hell machen; ut, *Cæcitatem hominis enubilare,* Tertull. adv. Marc. 4, 36: *Quam clariſſimis lucernis veſtibula enubilabant?* Idem Apolog. c. 35. Hinc

¶ Enubilātus, *a, um,* aufgeklärt, apud Paulinum lambo ad Cytherium v. 667 *Enubilatam veritatem cernimus.* Tertull. de Anima c. 3 *Ea erunt Chriſtianis enubilanda.*

¶ Innūbis, *e,* ungewölckt; ut, *Dies innubis,* id eſt, clarus, vel ſine nubilo, ein heller klarer tag, apud Senecam Hercule Oetæo v. 238.

¶ Innubĭlo, *are,* dunckel machen, ausſchattiren. Solinus c. 66 *Orbiculi lapillorum rufo colore innubilantur.*

¶ Innubĭlus, *a, um,* clarus, ſerenus, klar, heiter, ausgewölckt. Lucret. 3, 21 *Innubilus æther.*

¶ Obnubĭlo, *are,* mit wolcken überziehen, trübe machen, verdunckeln. *Serenitas vultûs obnubilatur ægritudine,* Gell. 1, 2.

¶ Obnubilatus, *a, um,* umnebelt, verhüllet. Apul. 9 Met. p. 374 *Iuvenis inſcatus atque obnubilatus,* verblendet.

¶ Obnūbĭlus, *a, um,* dunckel, finſter; ut, *Obnubila & olfita tenebris loca,* Cic. Tuſc. 1, 21 ex poëta.

¶ Prænu-

¶ Prænubilus, *a, um*, valde nubilus, ſehr dunckel. Ovid. Amor. 3, 13, 7 *Stat vetus & denſa prænubilus arbore lucus.*

¶ Subnūbĭlus, *a, um*, aliquantum nubilus, etwas dunckel. Cæſ. B. Civ. 3, 54 *Nox ſubnubila.* Ovid. Remed. am. 599 *Limes erat tenuis longa ſubnubilus umbra.*

Nubifer &c. nubilare, nubilus, &c. Nubilis, vide *Nubes* & ſeq. *Nubo.*

NŪBO, *pſi, ptum, ĕre*, proprio primarioque ſignificatu eſt, *nubis inſtar tegere, velare*, καλυπτειν, umhüllen, bedecken. Ita vetus poëta in Pervigilio Veneris v. 22 *Ipſa* (Venus) *ſi ſtet mane ut udæ virgines nubant* (velent, tegant virgines) *roſæ.* Arnobius lib. 3 p. 118 *Quod aqua nubat terram, appellatus eſt, inquiunt, Neptunus.* ¶ 2. Hinc *Nubere* etiam *nuptias facere*, ſignificat: quod ſcilicet nova nupta flammeo nuberetur ſive velaretur, freyen, heyrathen. Ambroſ. exhort. ad virg. Rom. 1 f. 108 *A nubibus verbum nubentium tractum arbitror. Denique operiuntur ut nubes, cum acceperint nuptura velamina.* Vnde proprie puella *nubere* dicitur, adoleſcens *ducere.* B. Hieronymus ad illud Matthæi c. 22 *In reſurrectione neque nubent, nec nubentur: Latina*, inquit, *conſuetudo græco idiomati non reſpondet, NVBERE enim proprie dicuntur mulieres: & viri* VXORES DVCERE. Ovid. Met. 9, 761 de Iphi puella, ſed quam pro mare pater habuerat hactenus, & ei formoſiſſimam virginem deſponderat: *Pronuba quid Iuno? quid ad hæc, Hymenæe, venitis Sacra, quibus qui DVCAT abeſt, ubi NVBI MVS amboe.* Claudianus in Eutropium Eunuchum 1 v. 222 *Quo ſtruis hos auri cumulos, quæ pignora tantis Succedunt opibus? nubas, ducasve licebit, Nunquam mater eris, nunquam pater.* Quando vero de viris hoc verbi uſurpant auctores, de hominibus uxoriis, id eſt, ſub imperio uxorum viventibus fere loquuntur, ut obſervat Scalig. in Catalect. Poët. Vet. Comment. Et ita ſignate Martialis 8 epigr. 12 *Vxori nubere nolo meæ.* Sed neque hoc perpetuo obſervant auctores. Nonius 2, 577 ait: *Nubere veteres non ſolum mulieres, ſed etiam viros dicebant:* e. g. Pompon. *Meus frater nupſit dotatæ vetulæ.* v. Barth. Adverſ. 6, 145 item ad Claudiani paullo ante citatum locum p. 1315. Scheurl. ſtatuam Mercur. 1, 2 p. 47. Taubman. ad Plaut. p. 15. ¶ 3. Aliquando *Nubere* concumbere eſt, coire. Plaut. Ciſt. 1, 1, 45, lena de meretricula: *Hæc quidem quotidie viro nubit, nupſtipue hodie, Nubet mox noctu, nunquam ego hanc viduam cubare ſivi: Nam ſi hæc non nubat, lugubri mihi fame familiæ pereat.* Atque huc referendum puto illud Veſtalis carmen apud Senecam Excerptis Controv. 6, 8 *Felices nuptæ: moriar, niſi nubere dulce.* Eadem ratione & *nuptias facere* dicebant, de quo infra. ¶ 4. Etſi autem rectius, frequentius & elegantius dicitur *Nubere viro*, cum mulier ſola ſit, quæ veletur viro: quomodo locutus eſt Ovidius in epiſt. Heroid. 9, 32 *Si qua voles apte nubere, nube pari:* Veteres tamen & *Nubere cum viro* dixerunt: Plaut. Amph. prol. v. 98 *Amphitruo natus Argis ex Argo patre, Qui cum Alcmena eſt nupta Electri filia.* Vide ibi Collectanea Taubm. & Albericum Gentilem de Nuptiis 2, 3. Sic Gell. 7, 1 *Patrem ejus diu ſterilem exiſtimatam tradunt, Publium quoque Scipionem, cum qua nupta erat, liberos deſperaviſſe.* Sic & Ter. Hec. 4, 1, 19; & Phorm. 5, 3, 34. Eſt igitur *Nuptam eſſe cum aliquo*, einen mann haben, verheyrathet ſeyn. Et Cic. fam. 15, 3 *Quo cum eſſet nupta ſoror regis.* Pro quo Sulpitius fam. 4, 5 *Adoleſcentibus primariis nuptam fuiſſe* ait. Et ipſe Cic. pro Cœlio c. 14 *Cui* (viro) *cum ex ampliſſimo genere in familiam clariſſimam nupſiſſes.* Ter. Andr 2, 1, 2; & Hec. 4, 1, 13, nec non & Nepos aliquot locis, *alicui virginem nuptum dare*, pro tradere in matrimonium dixerunt, zur ehe geben, ausſtatten. v. gr. Nepos 5, 2, 3 *Des filiam tuam nuptum*: & 10, 1, 1 *Priorem* (filiam) *Dionyſio nuptum dedit.* Iuſtin. 23, 2, 8 *Nubendo non proſperæ tantum, ſed omnis fortunæ initur ſocietas.* Paſſive, *nubentur*, eſt apud ſacros ſcriptores ex Marci c. 12, 25, de quo ſupra ex Hieronymo.

¶ Nūbens, *tis.* Cic. pro Cluent. c. 5 *Mater lectum genialem filiæ ſuæ nubenti ſtraverat.* Sen. Medea v. 842 *Pretioſa dona nubenti feras.*

¶ Nūbĭlis, *e*, mannbar. Cic. l. c. *Is reliquit grandem & nubilem filiam.* Virg. Æn. 7, 53 *Iam matura viro, jam plenis nubilis annis.*

¶ Nuptus, *a, um*, verheyrathet; ut, *Mulier nupta uni, propoſita omnibus*, Cic. Verr. 3, 13. Subſtant. *Nuptus novus*, Plaut. Caſ. 5, 1, 5, ein bräutigam, neuer ehemann. *Nova nupta*, Idem Caſ. 4, 2, 5, eine braut. Et Ovid. Faſt. 2, 7, 4 *Nupta pudica.* ¶ 2. *Nupta verba*, pro obſcenis, Plautus in Dyſcolo, ut citat Feſtus.

¶ Nuptula, *æ*, f. dimin. eine junge braut. Varro apud Non. 4, 330.

¶ Nuptus, *ūs*, m. ſubſt. nuptiæ, die heyrath; ut, *Filiam nuptui collocare*, Columella lib. 4 c. 3 extr. Et ſexto caſu, *ſolenni nuptu filiam locare*, Aur Victor de Viris Illuſtr. c. 59 in Hoſtilio Mancino. Sed *nuptum collocare*, Cæſ. Bell Gall. 18, &, *nuptum dari adoleſcenti*, apud Terentium & Plautum, ex forma ſupini ſunt ſecundum vulgares grammaticos, v. in *Nubo* n. 4. Attamen nominaliter Statius 5 Silv. 1, 45 *Illa quidem nuptumque prior tædaque marito Paſſa alio.*

¶ Nuptiæ, *arum*, f. plur. eheliches beylager, hochzeit. *Nuptias apparare*, Ter. Andr. 4, 1, 32. *In diem aliquem nuptias conſtituere*, ibidem 1, 5, 34, anſetzen. *Exornare nuptias*, pro apparare, Plautus dixit Aul. 4, 10, 54, zuſchicken. *Nuptias conciliare*, heyrath ſtiften, Nepos 25, 5, 2; apud quem & *Conciliatorem nuptiarum* legas, c. 12, 1 *Nuptiarum officium celebrare*, auf der hochzeit ſeyn, einen hochzeit-gaſt abgeben. Suet. Claudio c. 26 extr. *Nuptiis inter ſe jungi*, einander heyrathen, ehlichen, Val. Max. 9, 1, 9. *Fœmina vetula, & multarum nuptiarum*, die viel männer gehabt, Cic. Att 13, 29. *Nuptiarum expers puella*, unverheyrathet, ledig, Horat. 3 od. 11, 11. ¶ 2. Transfertur vocabulum & ad libidines illicitosque & clandeſtinos concubitus. Sic *clandeſtinas nuptias* Plautus dixit Caſ. 5, 3, 6, hurereyen. Et, *Innuptas nuptias* elegantер poëta vetus apud Cic de Orat. 3, 56 *Qua tempeſtate Paris Helenam innuptis ſibi junxit nuptiis.* Ita non ſemel Petronius *nuptias facere*, pro συνουσιάζειν, v. c. 25 & 112. Iuſtinus 31, 6 de Antiocho: *Rex ipſe per hiemem in luxuriam lapſus, novis quotidie nuptiis deditus erat*, i. e. vitæ meretriciæ. *Nuptiarum quotidianarum* nomine etiam vocatur a Demoſthene. vid. Pet. Victorii Var. Lect. 21, 3; Dan. Pareum Comment. in Muſæum p. 137; Gonſal. ad Petron. p. 283 edit. Burm. p. 181; Taubm. in Plaut. Ciſt. p. 436.

¶ Nuptiālis, *e*, hochzeitlich; ut, *Cœna nuptialis*, ein hochzeit-mahl, Plaut. Curc. 5, 2, 62, *Faces nuptiales*, braut-fackeln; &, *Dona nuptialia*, utrumque Cic. pro Cluent. c. 6 & 9. *Nuptiale feſtum amici exercere*, Symmach. 7 epiſt. 19. *O feſtum diem! o nuptialem!* Sen. Medea v. 984.

¶ Nuptiāliter, adv. idem; ut, *Nuptialiter lætus*, apud Mart. Capellam lib. 6.

¶ Nuptālĭtius, *a, um*, idem quod *Nuptialis*, ut, *Munus nuptalitium*, ein hochzeit-geſchencke, Vlpian. l. 194 D. de Verb. ſign.

¶ Nuptiator, *ōris*, m. qui facit aut adſtruit nuptias, quibusdam Germanis, ein hochzeiter. Hieronymus epiſt. 11 ad Ageruchiam de monogamia: *Secundus nuptiator*, qui ſecundas nuptias facit poſt viduitatem.

¶ Nupto, *are*, frequent. freyen. Tertull. Sodom. v. 45 *Quo nullæ nuptant animæ.*

¶ Nuptūrio, *īre*, zu freyen luſt haben. Apul. Apol. p. 319 *Sponte eam diceres ſine ulla magia jam olim nupturiſſe.* Sic, *Animi nupturientis curæ*, heyraths-gedancken.

Multĭnūbus, multinubentia, vide ſupra in *Multus.*

Compoſita cum præpoſit.

¶ Connūbo, *ĕre*, ſich verheyrathen, mit einander verloben. Apulejus: *Neſcientibus parentibus puellari ætate connuſperamus.*

¶ Connubium, *i*, n. jus eſt legitimi matrimonii, das eheliche verbündniß, die ehe. *Conjungere connubia*, ſich mit einander verehlichen; Cic. de Orat. 1, 9 *Romulus Sabinorum connubia conjunxit conſilio & ſapientia ſingulari.* Quod *Connubio jungam ſtabili* dixit Virg. Æn. 1, 73. *Connubia inire*, Ovid. Amor. 2, 7, 21, heyrathen. *Concelebrare connubia*, Liv. 1, 9, hochzeit halten. *Cui connubii jus non eſt*, ſeu, ut Gruterus legit, *quicum connubium non eſt*, Cic. Topic. c. 4. Cærum anceps ſecunda eſt. Vide Virg. c. l. Æn. 1, 73; & 4, 126 & 535 & 9, 600.

¶ Connubius, *a, um*, ehelich, hochzeitlich; ut, *Connubia lege ſociatus*, Apulej. Metam. lib. 9.

¶ Connubiālis, *e*, idem; ut, *Vincla connubialia*, Stat. Theb. 5, 112. *Carmen connubiale*, Claudian. 4 Conſ. Honor. v. 649. *Vectica connubiale*, Idem epiſt. ad Serenam v. 18, hochzeit-geſchenck. *Fœdus connubiale*, Salvian. 7 de Gubern. p. 244. Quin & Ovid. Heroid. 6, 41 *Heu ubi pacta fides, ubi connubialia jura?*

¶ Connubialiter, adv. idem. Matt. Capella lib. 6 p. 189 *Connubialiter allegare.*

¶ Denūbo, *ĕre*, idem quod *nubere, ennubere*, freyen, heyrathen. Tac. An. 6, 27, 1 *Iulia denupſit in domum Rubellii.* Adde An. 15, 37, 4; Et Apul. 5 Mileſ. p. 166 *Deo denupſit:* & Apolog. p. 319 *Fratri tuo denupturam.*

¶ Enūbo, *ĕre*, aus dem geſchlecht in einen ungleichen ſtand freyen. Hac ſignificatione uſus Liv. 4, 4: *Neque veſtras filias ſororesque ennubere ſinendo e patribus.* Idem 10, 23 *Virginem, Auli filiam patriciam, plebejo nuptam Volumnio Coſ. matronæ, quod enupſiſſet patribus, ſacrit arcuerant.*

¶ Enuptio, *ōnis*, f. jus nubendi extra gentem, das ausfreyen. Liv. 39, 19 *Vt Feceniæ Hiſpalæ gentis enuptio eſſet*, quod ei, ut præmium, decretum conſtitutumque fuit. Vi vocabuli latius quoque intelligi poteſt de quibusvis extra gentem & ordinem nuptiis, & quocunque verbum *enubere* poteſt retrahi.

¶ Innūbo, *ere*, ſich einheyrathen. Liv. 1, 34 *Ea cum innupſiſſet*, i. e. in mariti domum tranſiſſet. Vide Feſtum. Et Ovidius Met. 7, 861 *Ne thalamis Auram patiare innubere noſtris.*

¶ Innuptus, *a, um*, non nuptus, unverehlicht, ledig; ut, *Innuptæ puellæ*, Virg. Æn. 2, 238. ¶ 2. At *Innuptas nuptias*, poëta vetus apud Ciceron. de Orat. 3, 56 eleganter dixit inconceſſam & meretriciam conjunctionem. Verba ejus ſupra dedimus in *Nuptiis.* Et, *Caninas nuptias*, Hieronymus vocat epiſt. ad Oceanum.

¶ Innubus, *a, um*, ἄγαμος, unverehlicht, ehelos. apud poëtas. Sic, *Innuba laurus*, Ovidio dicta Met. 10, 92 propter Daphnes fabulam. Sic, *Innuba Pallas* Auſon. epigr. 106; & *Innuba Veſtalis*, Prudent. adv. Symmach. 2, 1072.

¶ Obnūbo, *pſi, ptum, ĕre*, ſequitur primigeniam notionem, quæ velandi, tegendi eſt, verhüllen, bedecken. Cic. pro Rabir. perduell. c. 4 *Ilictor, colliga manus, caput obnubito, arbori infelici ſuſpendito.* Et Virg. Æn. 11, 77 *Comas obnubit amictu.* Val. Flac. 7, 584 *Obnubere* eſt, obnubilare, tenebris involvere.

¶ Obnuptus, *a, um*, velatus, verhüllt, umzogen. Macrob. Sat. 1, 21 *Simulacrum hujus Deæ fingitur capite obnupto:* & paucis interjectis: *Terra nubibus obnupta.*

¶ Pronūbus, *a*, qui vel quæ nuptiis præeſt, ein freywerber, ehe-ſtifter; ut, *Pronuba Iuno*, Virg. Æn. 4, 166; & Æn. 7, 319 *Bellona manet te pronuba*, als eheſtifterin. Eſt autem vere adjectivum, & variis rebus, quæ nuptias conciliant, vel ſaltim eo pertinent, apponi poteſt; ut, *Nox pronuba*, Claudian. 4 conſ. Honor. v. 642, & *Flamma pronuba*, Idem de Raptu Proſerp. 1, 131. Sic, *Annulus pronubus*, ein trau- oder verlöbniß-ring. v. *Annulus.*

¶ Pro-

¶ Pronūbo, *are*, ehe ſtiften helfen. Hieronymus vita Malchi p. 99 *Pronubante nobis mœſtitia.*

¶ Renūbo, *ĕre*, wieder heyrathen. Tertull. ad Vxor. 1, 7 *Etſi non delinquas renubendo.*

¶ Subnuba, *æ*, f. quæ uxoris loco eſt in domo, ein Kebsweib. Sic Hypſipyle Medeam, Iaſonis pellicem, vocat *lecti ſui ſubnubam*, apud Ovid. Heroid. 6, 153.

Nucamentum, nucella, vide *Nux.*

NŪCĔRIA, *æ*, f. Vmbrorum urbs ſive colonia, Sil. 8, 533; & 12, 424.

Nucetum, nuceus, nucifrangibulum, nucleus, &c. vide *Nux.*

Nudare, nudipedalia, nuditas, Nudiustertius, nudiusquartus, vide mox *Nudus*, & ſupra *Dies.*

NŪDVS, *a, um*, γυμνὸς, nackend, bloß; ut, *Nudo veſtimenta detrahere*, Plaur. Aſin. 1, 1, 79. quod ſperare ab eo emolumentum eſt, cui ne ſit quidem, quod auferri queat. Opponitur interdum non veſtitis hæc vox, ſed togatis. v. Cuperi Obſerv. 1, 7 & Burm. ad Petron. c. 92 p. 443. *Nuda ſilex*, Virg. eclog. 1, 15 lapis, qui nullo gramine obductus, atque veſtitus veluti eſt. ¶ 2. Per metaphoram non inelegantер dicitur, *Vrbs nuda præſidio*, Cic. Att. 7, 13, entblößt, verlaſſen. Et, *Reſpublica nuda a magiſtratibus*, pro deſtituta, Idem pro Domo c. 22. Item, *Nudus a propinquis*, poſt redit. ad Quir. c. 3. Et, *Nuda verba*, vel *aperta*, apud Plinium 4 epiſt. 14, vel, ſine limitatione poſita, apud Cic. in Paradoxis 3, 2. *Nuda fuga deſervere Italiam*, ledig und leer heraus ziehen, Velleſ. 2, 61, 4. ¶ 3. *Nudus* interdum ſignificat idem quod ſolus, vid. Dan. Heinſ. & Drakenb. ad illud Silii 1, 219. ubi de gente Nomadum, *nec fidens nudo ſine fraudibus enſi*, quia ſcilicet veneno tingebant arma. ¶ 4. *Nudus* & *mundus* interdum confunduntur a librariis, vid. Drakenb. ad Sil. 4, 608.

¶ Nūdulus, *a, um*, dimin. Hadrianus imperator carm. ſupremo apud Spartian. c. 25 *Animula, pallidula, rigida, nudula.*

¶ Nude, adv. ſimpliciter, non fucate, bloß, ſchlecht. Lactant. 3, 1 *Quæ tradita ſunt breviter & nude.*

¶ Nuditas, *ātis*, f. inopia, die blöſſe. Quintilian. 10, 2 *Si tenuitas aut nuditas in aſperis gravibusque cauſis ponderi rerum parum reſpondeant.* Gloſſ. Vet. *Nuditas*, γυμνότης.

¶ Nūdo, *avi, atum, are*, entblöſſen, öffnen, entdecken, ut, *Nudare corpus*, Ennius apud Cic. Tuſc. 4, 33. *Nudare vaginâ gladium*, Nepos 14, 11, 4. id eſt, diſtringere, den Degen ziehen. Metaphorice Liv. 33, 21 *Animos nudare.* Idem 35, 32 *Iam, & id magis in dies, Ætoli defectionem nudabant*, id eſt, palam præ ſe ferebant, non regebant, ut antea, vid. Gron. ad Liv. 44, 38 & Burm. ad Phædr. 3 prol. ¶ 2. Sæpe idem eſt ac ſpoliare, berauben, ausplündern. Ovidius Met. 12, 439 *Armis nudare jacentem.* Cic pro domo c. 1 *Magiſtratus civium præſidio nudare.* Id. Act. in Verr. c. 5 *Monumenta ſpoliavit nudavitque omnia.* ¶ 3. Plin. 17, 4 *Nec colles opere nudantur*, i. e. ita coli poſſunt, ut non exponantur ventis. Harduinus hic longius abiiſſe videtur.

¶ Nudans, *tis.* Ovid. Met. 10, 391 *Inania nudans Vbera.* Catull. 65, 81 *Nudantes rejecta veſte papillas.* Liv. 3, ubi *nudatus* dicitur, cui veſtes in rixa diſciſſæ. add. Actor. 19, 16.

¶ Nudātus, *a, um*, ſpoliatus, entblößet, beraubt; ut, *Nudata interitu conſulum reſpubl.* Planc. ad Cic. fam. 10 epiſt. 17. Et, *Nudatus defenſoribus murus*, Cæſ. B. Gall. 2, 6. Sed *Nudati equites* dicebantur, quibus notâ cenſoria ademti equi, ut ad Suetonium Caſaubonus obſervat p. 26. *Cornicula furtivis nudata coloribus*, Horat. 1 epiſt. 3, 19.

¶ Nudatio, *ōnis*, f. die entblöſſung. Plin. 18, 6.

¶ Nūdĭpes, *ĕdis*, barfüßig. Tertull. de Pallio c. 5 *Non expedit, in algore & ardore rigere nudipedem.*

¶ Nudipedalia, *ium*, n. pl. ſacra nudis pedibus celebrata. vid. Tertull. de Ieiun. c. 16; & in Apolog. c. 40. Adde Hieron. in Galat. 4. Extat de his diſſertatio Sagittarii, laudata etiam Drakenburgio ad Sil. 3, 28.

Compoſita cum præpoſit.

¶ Connūdo, *are*, entblöſſen, entdecken. Hinc

¶ Connudatus, *a, um*, entblöſſet. Plinius 28, 7 *Connudata inmenſe muliere, contra ipſa fulgura, abigi* putat vulgus, *grandines turbinesque.*

¶ Denūdo, *are*, berauben. *Spoliare atque denudare aliquid ornatu ſuo*, Cic. de Orat. 1, 55. Proprie, *Denudari a pectore*, um die bruſt entblöſſet werden, Idem in Verr. 5, 13. conf. Liv. 45, 39.

¶ Denudatus, *a, um*, ausgezogen, entblöſſet. Lentulus in Cic. fam. 12, 15 *Cives crudeliſſime denudati ac divenditi.*

¶ Denudatio, *ōnis*, f. Vet. Gloſſ. *Denudatio*, γύμνωσις.

¶ Denudator, *ōris*, m. Ibidem *Denudator*, γυμνωτής.

¶ Dinūdo, *are*, idem quod *Denudare.* Auſon. Eclogar. Q. Cic. v. 10 *Effetos ramos dinudat flamma Nepai.*

¶ Enūdo, *are*, idem quod ſimplex. ¶ 2. Sed, *res obſcuras enudare*, exponere eſt, erläutern. Cic. de Legibus 1, 9.

¶ Enudatus, *a, um*; & Enūdate, adverb. erläutert, apud Auguſtinum.

¶ Enudatio, *ōnis*, f. die erläuterung, ICt. in Dig.

¶ Renūdus, *a, um*, aufgedeckt. Tertullian. de Veland. virg. c. ult. *A fronte quidem protecta, qua autem propriæ caput eſt, renuda.*

¶ Renūdo, *are*, rurſum, vel retro nudare, aufdecken, eröffnen. Arnob. lib. 2 p. 98 *Niſi tectum, parietem, januas, parteſque alias operis revenudet.* Mart. Capella 1 p. 15 *Septem radiorum coronam ſolivaga virginitas renudavit.*

¶ Renudatus, *a, um*, aufgedeckt, geblößt. Apul. 8 Mileſ. p. 214 *Brachiis humero tenus remudatis*, die arme bis hinter aufgeſtreift. Idem 2 Mileſ. p. 122 *Luciniis cunctis renudata.*

¶ Seminūdus, *a, um*, halb nackend. Liv. 24, 40 *Prope ſeminudus fugiens.* Adde 31, 35.

NŪGÆ, *arum*, f. plur. proprie ſunt, quæ canebantur in mortuorum laudem. Plaut. Aſin. 4, 1, 63 *Hæc ſunt non nugæ: non enim mortualia.* Et ſane id origo declarat. Nam *nugæ* Hebraicum & Syriacum vocabulum. Id ſonat mœrorem, ſicut *Nenia*, planctum, eadem lingua, Scalig. Conjectan. in Varr. Donatus vero a *non agendo* dictas putat. Vide ſupra Nenia, & Parei Lex. Crit. p. 808. ¶ 2. *Nugæ*, φλυαρίαι, poſſen, unnütze reden, kindereyen. *Nugis delectari. Nugis armatus* Horatio 1 epiſt. 18, 16 dicitur, qui levibus, nugatoriis argumentis nititur. *Nugas agere*, eſt aliquid ſtulte agere apud Plaut. Aſin. 1, 1, 78. Idem Menæchm. prologo v. 52 *Nam niſi qui argentum dederit, nugas egerit: Qui dederit, magis majores egerit*, kommt übel oder blind an, kommt noch ſchlechter an. Sic, *Nugas poſtulare*, ſtulte quid poſtulate, eidem eſt Trin. 2, 4, 40. Et abſolute *Nuga!* narrenpoſſen, Plaut. Cure. 1, 3, 36; & Capt. 5, 2, 16 &c. ¶ 3. *Nugæ* etiam de rebus Venereis & ſcortationibus dicuntur. Horat. 1 ſat. 9, 1 *Ibam forte via ſacra, (ſicut meus eſt mos,) Neſcio quid meditans nugarum*, i. e. ſcortillum aliquod lepidum quærens, ut Torrentius ad epod. 4 v. 7 interpretatur. Cic. pro Milon. c. 21 pr. de comitatu Clodiano, ſcortis, exoletis, lupis, *tum nugarum in comitatu nihil.* Vnde *Nugator*, pro ſcortatore, ut brevi poſt dicturi ſumus. ¶ 4. Pro homine nihili Cic. ad Att. 6, 3 p. 613 *Amicos habet meras nugas, Matinium, Scaptium &c.* untüchtige leute. ¶ 5 *Omnia quibus matronæ utuntur nugas appellari voluit Plautus.* Nonius loco eo, quem plenius laudamus in *Nugivendus.*

¶ Nugulæ, *arum*, f. pl. dimin. parvæ nugæ. Mart. Capella lib. 1 p. 1 *Nugulas ineptas aggarrire.*

¶ Nūgālis, *e*, nugis plenus, poſſenhaft, liederlich, quod Onomaſt. φλυαρώδης interpretatur. Gell. 1, 2 *Theorematibus nugalibus dilatrare.* ¶ 2. *Nugalia*, ſubſt. pro nugamentis aut nugis dixit etiam Gell. 3, 16. *Alii alia quædam nugulia* ſcil. proferebant. Idem 4, 1 *Scholica nugalia*, ſchulſtraßen.

¶ Nugalĭtas, *ātis*, f. Vet. Gloſſ. *Nugalitas*, σαπρότης.

¶ Nugamentum, *i*, n. idem quod *Nugæ.* Apul. 1 Met. ſub fin. *A quo iſtorum nugamenta hæc comparaſti?* Poſtea vocat *frivolos piſces*, elende geringe fiſche. Piſciculos enim Lucius emerat.

¶ Nugārius, *a, um*, idem quod *Nugalis*; ut, *Nugarium unguentum*, quod ad nugas muliebres ſpectat, balſam zur ſchmincke. Varr. de L. L.

¶ Nugax, *ācis*, ſchertzhaft, liederlich. Gloſſ. Vet. *Nugax*, ἐυκωμος, σαπρός, ἄχρηος, φλύαρος. Cæl. ad Cic. 8, 15 *Ecquando hominem inepтiorem, quam tuum Cn. Pompejum vidiſti, qui tantas turbas, qui tam nugax eſſet, commorit.* Perron. c. 52 fragm. Tragur. p. 23 *Ne ſis nugax.* ¶ 2. Antiquis S & X permurantibus *Nugas* pro *Nugax* legitur in Plaut. Trin. 3, 3, 90. vid. ibi Taubm. p. 1358.

¶ Nugācĭtas, *ātis*, f. die ſchwatzhaftigkeit. Gloſſ. *ἀχρηοσύνη, Nequitia, Nugacitas.* Et Auguſtin. epiſt. 67 fin. *Omnis ab eo delecta eſt nugacitas.*

¶ Nugo, *ōnis*, m. pro nugatore, ein unnützer menſch. Apul. Met. lib. 5 circa fin. *Sed utique præſumis nugo & corruptor.*

¶ Nugor, *ari*, nugas agere, ſchertzen, ſchwatzen. Cic. de Divin. 2, 13 pr. *Democritus non inſcite nugatur.* Horat. 2 ſat. 1, 73 *Nugari cum aliquo.*

¶ Nugator, *ōris*, m. qui nugas i. e. nihil ſerii agit, ein ſchwätzer, wäſcher. Cic. pro Flacc. c. 16 *Neque in iſtum nugatorem, tamquam in aliquem teſtem, invehar.* Liv. 38, 56. *Nebulonem modo, modo nugatorem appellat.* Vet. Gloſſ. *Nugator*, ἀχρεῖος. ¶ 2. Item ſcortator. v. Lucil. apud Nonium 1, 153: Perſ. 5, 1, 127. Prudent. Hymn. 2 κεφημερ. v. 28 *Quis mane ſumtis nequiter Non erubeſcit poculis, Cum ſit libido temperans, Caſtumque nugator ſapit.*

¶ Nugātrix, *īcis*, f. Idem Prudent. Pſychomachia v. 434 *Nugatricem aciem*, de luxuriæ copiis dixit. Luxuria enim in gula & Venere eſt.

¶ Nugatōrius, *a, um*, nullius pretii; ut, *Res infimæ & nugatoriæ*, unnützes narrenwerck, Cic. pro Cæcin. c. 23. *Nugatoriæ artes*, Plaut. Trin. 4, 2, 2. Sic Brut. & Caſſ. in Cic. fam. 11, 2 *Illud valde leve eſt & nugatorium.*

¶ Nugatorie, adv. idem. Auct. ad Herenn. 4, 36 *Non contra tenuiter & nugatorie reſponſum?*

¶ Nugĭdĭcus, *a, um*, plaudernd; ut, *Nugidici ventilatores*, Sarisb. Metal. 2, 7.

¶ Nugidŏlŏlŏquĭdes, compoſitio ficta apud Plautum Perſ. 4, 6, 21, alii *Nugipolyloquides*, al. *Nugipililoquides.*

¶ Nūgĭger, *a, um*, a quo *manum nugigeram* Cicero dixiſſe fertur ad Artic. 4, 5, ſed locus in mendo jacet. v. Græv. p. 378 & Allium in Lex. Crit.

¶ Nugigerulus, *i*, m. ein mährleinträger, lügenträger, apud Plautum Aulul. 3, 5, 51 Lambino magis probatur *Nugivendulus.*

¶ Nugĭlŏquus, *a, um*, nugas loquens, ſchwatzhaft; ut, *Nugiloqui detractores*, Sarisb. epiſt. 200.

¶ Nugĭpărus, *i*, m. qui parit nugas, Gloſſ. Iſid.

¶ Nugĭ-

¶ Nugivendus, vel Nugivendŭlus, *i*, m. ein Kräuer mit liederlicher Waare. Plaut. l. c. *Nugivendis res soluta est omnibus.* Vnde & Nonius 2, 587 *Nugivendos dici voluit omnes eos, qui aliquid mulieribus vendunt. Nam omnia, quibus matronæ utuntur, nugas voluit appellari.*

¶ Connūgor, *ari*, mit einander schertzen, apud Tertullian.

¶ Connugator, *oris*, m. ein Spaßgesell, apud Augustin.

¶ Connugatorius, *a, um*, schnackenhafft. Hieron.

Nullatenus, nullibi, nullus cum derivatis, vide *Ullus.*

NVM, interrogandi adverb. quod soli indicativo jungitur, negatione subintellecta, wie? ob denn? Ter. Andr. 5, 3, 7 *Num ejus colorem pudoris signum usquam indicat?* Virg. Æn. 4, 370 *Num lacrymas victus dedit? aut miseratus amantem est?* Et, *Num furis?* Horatius 2 sat. 5, 58.

¶ Numnam, ut, *Numnam periimus?* idem quod *num* vel *an*, Ter. Andr. 3, 4, 12, sind wir denn dahin?

¶ Numquando, num aliquando, ob auch iemals. Cic. Phil. 5, 11 *Numquando perditis civibus vexillum, quo concurrant, defuturum putatis?* Sed meliores libri omnes *Num quando*, divise.

¶ Numquis, *quæ, quid*, vel Nunquis, Nunquid, id est, num aliquis, aliquid, interrogativum est: ut, *Nunquis hic est? nunquis me sequitur?* Ter. Eun. 3, 4 pr. ist iemand ꝛc.? *Nunquem evocari hinc vis foras?* Idem Eun. 2, 2, 52, quod & distincte legitur, *Num quem &c. Nunquid nos vis?* bedarfft du unser zu etwas? Idem Phorm. 2, 3 (al. 4) 18. *Nunquid est, quod operâ mea vobis opus sit?* Idem Phorm. 3, 3, 3. *Rogo, nunquid velit*, Idem Eun. 2, 3, 49. *Numquid est aliud?* Cic. pro S. Rosc. c. 18. *Numquid vis? & Numquid aliud?* Formulæ dissedentium apud Plautum Aul. 2, 1, 53; & Most. 2, 1, 57, ist noch etwas zu deinen diensten? hast du noch etwas zu befehlen? v. Parei Lex. Crit. p. 813. *Num quæ rogatio lata? num quæ nova quæstio decreta est?* Cic. pro Mil. c. 7. *Numquid* pro simplici interrogatione apud Livium 6, 37 occurrit: *Numquid sacerdius ac signius rempublicam administrari post C. Licinii Calvi Consulatum, quam per eos annos gesta sit? Numquid non*, pro *Annon*: Senec. epist. 90 (al. 91) *Numquid non pelles ferarum & aliorum animalium a frigore satis abundeque defendere queunt?*

¶ Numquidnam, comicum est & Terentianum, (inquit Donatus,) cum sufficere ad interrogationem potuisset *quid.* Ter. Andr. 1, 4, 8 *Vt sciam, numquidnam hæc turba tristitiæ afferat, &c.* Cic. de Orat. 2, 3 *Crassus numquidnam, inquit, novi?* was giebt es gutes neues?

NŬMA, æ, m. cognomine Pompilius, Romanorum rex alter a Romulo, justitia & pietate insignis, qui annum in duodecim mensses divisit. Hunc Numam Pythagoræ discipulum fuisse, tradiderunt nonnulli: sed tempora non conveniunt. Cicero Tusc. Qu. 4, 1 eo id factum putat, quod prisci illi eos, qui sapientia excellerent, Pythagoræ auditores fuisse crediderunt. Vide eumdem & de Orat. 2, 37, & Plutarch. in Numa p. 60; qui & alium Pythagoram, Spartiaten refert, qui, cum Italiam peragraret, versatus cum Numa sit. Quo factum ut Numa multa Lacedæmoniorum institutа Romanis miscuerit. De priore multa Lactantius 1, 22. Commentarios reliquit Numa de sacris publicis Liv. 1, 32 pr. Sed alios etiam, qui dissolvendis religionibus videbantur, ideo cremati 40, 29. vid. Plin. 13, 13. Lactant. l. c. ¶ 2. Per *ἀντονομασίαν* hominem sanctum notat, & innocentem. v. Barth. ad Stat. Silv. p. 118.

NŬMĀNA, æ, f. oppidum Piceni in Italia, Mela 2, 4. *Scopulosæ rupes Numanæ*, Silius 8, 433.

NVMANTIA, æ, f. urbs Hispaniæ in Celtiberio, a Scipione posteriore deleta, & diuturno obsidio, & ultima fame, & versa in furorem constantia inclita. Lege Florum 2, 17 &c.

¶ Numantīnus, *a, um*, adj. Cic. fam. 5, 12 *Numantinum bellum:* Plin. 15, 15 *Numantina pyra.* Propert. 4, 12, 30 *Afra Numantinos regna loquuntur avos.*

NŬMĀNVS, *i*, m. cognomine Romulus, Rutulus quidam, multum sibi tribuens, de quo Virg. Æn. 9, 592 & 653.

Numarius, numatio, &c. vide *Nummus.*

NŬMĀTIVS, *i*, m. cognomine Plancus, nobilis Romanus, ad quem exstant Ciceronis aliquot epistolæ, & Horatii carmen 1 od. 7; vide supra *Munatius.* Nam sunt, qui sic scribunt.

Numella, vide in *Numus*, Numen, *Nuo.*

NVMENIVS, *i*, m. Apameensis Syrus, philosophus fuit Pythagoricus & Platonicus, cujus scripta passim citantur ab Origene, Eusebio, Theodoreto. Sub Antonino Pio videtur floruisse. vid. Ionsius lib. 3 de Script. Hist. Philos. p. 23 seqq. ubi & hoc eodem nomine alios memorat. ¶ 2. De *Numenio* latrone vide supra *Attabas.*

Numerabilis, numerare, Numerianus, Numerius, numerosus, vide sequens *Numerus.*

NŬMĔRVS, *i*, m. quantitas collecta ex unitatibus, eine zahl; ut, *numerus par, impar.* Sic, *Non curat numerum lupus*, der wolff frisset auch ein gezähltes schaf. Et, *Magnus numerus frumenti*, Cic. Verr. 2, 72, eine grosse menge. *In numero suorum aliquem habere*, id est, in cœtu, grege suorum, seu inter suos, Cic. fam. 13, 6, unter seine freunde rechnen. *Numero beatorum aliquem eximere*, Horat. 2 od. 2, 18. Et, *In aliquo numero esse*, hoc est, in honore vel existimatione. Cic. in Orat. c. 61. Et sine præpositione: *Aliquo numero esse*, Idem fam. 1, 12, in einem ansehen seyn. Id. Divinat. in Cæcil. c. 19 *Parentis numero Prætor esse quæstori debet*, quod ibid. dixit, *loco.* Horat. 1 epist. 2, 27 *Nos numerus sumus, & fruges consumere nati*, id est, fumus turba sine nomine, sine virtute ac dignitate: nullius loci, ordinis, classis. Nam qui præstant aliqua re, notis quibusdam & numeris distinguuntur, ut alius primus, alius secundus, &c. pronuncietur. Quia significatione & *ἀριθμὸς* apud Græcos ponitur, nec tantum de pluribus, verum etiam de uno, ut apud Euripidem annotavit Scalig. Comment. in Ætnam Severi. *In nullo esse numero*, Cic. de Orat. 3, 56. Et, *In numeros referre*, in ordinem, Idem de Divin. 2, 1. *In numerum exercitus aliquem recipere*, Vellej. 2, 73, 3. *Numero comprendere*, abzehlen, Virg. Georg. 2, 104. ¶ 2. Magnam *numeris* vim attribuere veteres, Pythagoras inprimis; vide Plutarch. de procreatione animæ, item de Iside & Osiride: Sextum Empiricum Pyrrhoniarum Hypotypos. 3, 18: Platonis Timæum ejusque interpretes; Censorinum de die natali, & quos laudat Wolfius ad Origenis philosophum. p. 30 sq. de *sacris numeris* Hieron. in Iesaiam c. 3, 3, & Matth. c. 15, 33, in Ezech. c. 41, & in Epist. ad Galat. c. 1, 18; Ambrosium in Lucam 7, 11; August. epist. 119, de *senario* & *sex millium numero* Scaligerum Opuscul. postumis epist. 31, de *quaternario* Eumenium Panegyrico Constantii c. 4 præsertim Meursium de tetr. Pythagor. ¶ 3. *Numerus quadratus* dicitur, qui gemina dimensione in æqua concrescit: ut, bis duo, ter tres, quater quatuor &c. ita Boëthius de Musica 2, 6; vide & Gell. 1, 20. Hic si per radicem suam multiplicetur ut 4 per 2 oritur *cubicus* numerus 8. De reliquis Arithmetici. ¶ 4. *Numerus* palæstræ verbum in motibus illis flexuque membrorum quasi lex quædam ac regula. Quia scilicet, ut hodieque, palæstræ, saltationis & militaris exercitationis diversi concinnique motus numeris exprimuntur. Seneca de Benef. 7, 1 *Quemadmodum magnus luctator est, non qui omnes numeros nexusque perdidicit, quorum usus sub adversario varus est, sed qui in uno & altero se diligenter exercuit; & eorum occasionem diligenter exspectat.* Quintilian. 12, 2 *Et ut palæstrici doctores illos, quos numeros vocant, non idcirco discentibus tradunt, ut his omnibus in ipso luctandi certamine utantur; sed ut subsit copia illa, ex qua unum aut alterum, cujus se occasio dederit, efficiant.* Atque hinc fluxit ille proverbialis sermo: *Omnes numeros implere, omnibus numeris perfectum esse*, & similia. Vide Lipsium ad laudatum Senecæ locum. *Omnibus numeris absolutum*, Plin. 9 epist. 38. Et, *Perfectum, expletumque omnibus suis numeris & partibus*, Cic. Nat. D. 2, 3 extr. durchaus vollkommen. Id. Acad. quæst. 1, 3 pr. *Elegans omni fere numero poëma.* Eleganter Plinius 4 epist. 11 *Omnibusque numeris pudoris, πολλὴν πρόνοιαν ἔχειν εὐσχημοσυνῆς.* Ovid. Am. 3, 7, 18 *Deest numeris suis juventa.* Id. Am. 1, 482 *Per numeros venient ista gradusque suos.* Idem Met. 7, 126 *Perque suos numeros intus componitur infans.* ¶ 5. Similiter & in musicis dicebantur *numeri*, qui iidem fere cum *modis* seu *nomis*, quos appellabant: unde hæc duo frequenter junguntur. Horatius 2 epist. 2, 143 *Ac non verba sequi fidibus modulanda latinis, Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.* Quintilian. 9, 4 *Quod si numeris & modis inest quædam tanta vis &c.* Nam de cantilenis ibi loquitur. Lucret. 2 de Curetibus v. 631 *Ludunt, in numerumque exsultant.* Iterum v. 636 *Armati in numerum pulsarent æribus æra.* Virg. ecl. 6, 27 *Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres Ludere.* Ludere & Lucretio & Virgilio *saltare* est; *In numerum*, i. e. ad cantum perite atque ex arte, ut modus pedum rhythmo canticoque respondeat, nach der cadence, nach dem tact; cui contrarium *extra numerum* est. Cic. Paradoxo 3 *Histrio si paullo se moverit extra numerum, exsibilatur.* Horat. 1 epist. 18, 59 *Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque Curas*, i. e. imperite, inepte. ¶ 6. A *numeris* cantus & saltationis ortus esse vel potius una quasi adolevisse videtur *numerus* orationis vel adstrictæ sive poëseos, vel liberæ. Ac *numerus* quidem *poëticus* aut *numeri* sunt ipsa lex carminis & moduli, ordinata nimirum longarum breviumque syllabarum dispositio. Græce *μέτρον.* Virgil. musicos & poëticos numeros conjungere videtur ecl. 9, 45 *Numeros memini, si verba tenerem.* De poëtico Ovid. Trist. 4, 10, 25 *Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos.* De numero Oratorio, qui latentior est poëtico & dissimulatus, sentiri tamen a doctis auribus debet, Gr. *ῥυθμός.* Cic. de Orat. 3, 44 *Numeris orationem adstringere.* Vid. Rhetores inprimis Voss. Inst. Orat. 4, 4 p. 70 sq. ex Quint. 9, 4 aliisque. ¶ 7. *Numerus* & *τάξις*, militaris est cohors. Tac. Agric. 18, 3 *Sparsi per provinciam numeri, præsumta apud militem illius anni quies.* Suet. Vesp. c. 6 *Et tunc quidem compressa res est, revocatis ad officium numeris.* Sic, *in numeris* sive *per numeros distribuere militem*, ap. Plin. legimus 10 epist. 33 & 36. vide Lipsium ad 1 Hist. Tac. n. 25, & Buchner. ad Plin. 10 ep. 38 n. 653. Sic de nave & vectoribus Ovid. Her. 10, 36 *Flectle ratem, numerum non habet illa suum.* Cic. Verr. 5, 51 *Si suum numerum naves haberent.* ¶ 8. Significat & catalogum sive breviculum militum, die rolle. Vnde, *referre in numeros*, Plin. 3 epist. 8 n. 4; &, *manere in numeris* &c. apud ICtos. vide Torrentium ad paullo ante laudatum locum Suetonii. ¶ 9. Militiam & actus notare videtur in illo Ovid. Her. 4, 88 *Quid juvat incultæ studia exercere Dianæ Et Veneri numeros eripuisse suos?*

¶ Numĕrō, adverbialiter, der zahl nach, oder an der zahl. Iuvenal. 13, 26 *Rari quippe boni, vix sunt numero totidem, quot Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.* ¶ 2. *Numero*, pro *cito*, non semel dixit Plautus & alii antiquiorum, stracks, alsbald, e. g. Plaut. Amph. 1, 1, 25 *Numero mihi in mentem fuit.* Et Menæch. 2, 2, 13 *Numero huc advenis ad prandium*, &c. du kommst eben recht. vid. Parei Lex. Crit. p. 810. Atque hinc eos *puncto & numero fieri* dixerunt veteres, qui celeriter nascebantur. Vide Festum in *Numero* & ibi Scaligerum. Et *numero dicere*, pro nimis cito: conf. Nonium 4, 319, & *sæpenumero* infra in *Sæpe.*

¶ Numerōsus, *a, um*, magno numero, zahlreich; ut *Exercitus numerosus*, seu, ut Val. Flaccus dixit 1, 436 *Numerosa phalanx*, ein groß kriegs-volck. *Oratio numerosa*, Cic. in Orat. 62 & 65, quæ numeris egregie constat, völlig und wohl gesetzt. Et, *Pylio numerosior ævo*, Martial. lib. 4 ineunte. *Oculi in homine numerosissimæ varietatis atque differentiæ*, Plin. 11, 37, seu sect. 53. *Numerosissima suffragia*, Id. 7, 29. ¶ 2. Laxus, amplus, groß, weitläufftig. Tac. Agric. 17, 2 *Civitas numerosissima.* Plin. 2 epist. 14 *Hoc pretio quamlibet numerosa subsellia implentur.* Id. 2 epist. 9 *Numerosissimam causſam*, amplissimam dixit, quæ plura capita acquæstiones habeat. Id. 10 epist. 48 *Iidem Nicenses gymnasium incendio amissum, ante adventum meum restituere cœperunt, longe numerosius laxiusque quam fuerat.* Nam *numerosum* & *laxum* synonyma sunt. Etiam ap. Columell. 10, 1 *Numerosus hortus*, spatiosus & amplus est, quamquam Barthius Adversi. 1, 2 aliter interpretatur. Nam & 6, 29 *Numerosum pectus*, i. e. latum & amplum: &, *Genua numerosis torosisque femoribus* in equa perinde dicit & laudat. ¶ 3. *Numerosus* & *memorosus* a librariis miscentur. vid. *Memorosus.*

¶ Numerōse, adv. vollständig, nach gewisser maaß; ut, *Clausulæ, quæ numerose & jucunde eadunt*, Cic. in Orat. c. 64 conf. c. 62. *Circumscripsit*

scripte & numerose dicitur, ibid. c. 66. *Sententia numerose cadens*, Idem de Clar. Orat. c. 8. *Fidicinæ numerose sonantes*, Id. de N. D. 2, 8. Sic, *Distinctius numerosiusque omnia dicere*, Gell. 7, 3. Et, *Sententias numerosissime versare*, Quintil. 10, 5. *Familias numerosissime comparare*, h. e. plurimos famulos, Apulej. de Deo Socrat. sub fin.

¶ Numerositas, *ātis*, f. multitudo, die menge, vielheit, zahlbarkeit. Tertull. de Monog. c. 4 *Filiarum numerositas*. Orosius 4, 5 extr. *Numerositas miseriarum*. Sidon. 7 epist. 2 *Nepotum numerositate gaudere*. Id. carm. 23, 151. *Varro numerositate scriptorum verendus*. Adde Macrob. 1, 22 *Ordo temporum numerositate distinctus*. Et 5, 10 *Numerositas innumera*. Et Augustin. de Doctr. Christ. 2, 14 *Interpretum numerositas*.

¶ Numero, *avi, atum, are*, per numerum recenſere, zehlen; ut, *Numerare pecuniam*, Cic. Planco ſub Att. 16, 16, geld auszahlen; &, *Stipendium militibus numerare*, id. in Piſon. c. 36, beſolden. ¶ 2. *Numerare* pro æſtimare, habere, ſæpius apud bonæ notæ ærarisque ſcriptores invenitur, darunter rechnen. Cic. fam. 1, 9 *Itaque totajam ſapientum civium, qualem me & eſſe & numerari volo, & ſententia & voluntas mutata eſſe debet*. Et 12, 2 *Reliquos, exceptis deſignatis, ignoſce mihi, ſi non numero conſulares*. Id. 7 epiſt. 1 *Me autem uterque numerat ſuum*, h. e. exiſtimat, me ſuarum partium eſſe. Cic. Paradox. 1 *Neque non laudabo ſapientem illum Biantem, qui numeratur in ſeptem*. Idem cum *inter* eſſerri poteſt: Ovid. Pont. 4, 9, 35 *Præſentes inter numerarer amicos*. Cic. de Fin. 2, 28 *Voluptatem nullo loco numerare*, vor nichts rechnen. Liv. 2, 1 *Ut haud immerito omnes conditores numerentur*, i. e. exiſtimentur. Et paullo poſt: *Libertatis autem originem inde numeres*. ¶ 3. *Numerare* & *memorare* confundunt MSSti. Vid. *Memorare*.

¶ Numerātus, *a, um*, gezehlt, baar; ut, *Præſentaviæ argenti minæ numeratæ*, Plaut. Trin. 4, 3, 74. *Nummos numeratos habere*, Id. Pœn. 3, 2, 16. *Vti dote uxoris numerata*, Cic. pro Cæcina c. 4. *Numerato milite*, i. e. cenſito, nachdem er die ſoldaten gemuſtert, Sil. 7, 730. Horat. 2 epiſt. 2, 166 *Quid refert, vivas numerato nuper, an olim*, i. e. emto, ſcil. *nuper numerato vivit*, qui ſingulos panes aut cados vini emit, cum opus eſt: *olim numerato*, qui ex fundis iſta percipit, quas epod. 2 *inemptas dapes* vocat. ¶ 2. *Habere in numerato*, ſignificat promptum atque ad manum habere, in bereitſchafft, oder zur hand haben, im griffe haben ꝛc.; ut, *Ingenium in numerato habere*, Quintil. 6, 3 extr. allezeit fertig ſeyn. Quæ loquendi ratio petita eſt a præſente pecunia, quæ & ipſa *numerata* dicitur: baar geld. Vnde, *in numerato relinquere*, baar hinterlaſſen, Plin. dixit 38, 10. Pari metaphora Tertullianus eodem ſenſu *in confiſcato habere* dixit, de quo ſupra in *Fiſcus*.

¶ Numerato, adverbii vice ponitur, baar bezahlt. Cic. ad Att. 12, 25 *Mihi & res & conditio placet, ſed ita, ut numerato malim*.

¶ Numerātio, *ōnis*, f. die zehlung; item, Perſolutio, die zahlung. Seneca epiſt. 18 *Ab iſto fiet numeratio*. Et Colum. 1, 8 *Vbi numeratio exigitur, rem pro nummis oſtendit*.

¶ Numerator, *ōris*, m. calculator, ein zehler. Auguſtinus Confeſſ. 5, 4 extr. *Numerator ſiderum*.

¶ Numeralis, *e*, zum zehlen gehörig; ut, *Scientia numeralis*, i. e. Arithmetica: *Nomen numerale*, apud Gramm. Et Onomaſt. vet. *Numerale, ἀριθμητικόν*.

¶ Numerābilis, *e*, das zu zehlen iſt, zehlbar; ut, *Populus numerabilis*, Horat. Art. poët. v. 206, qui parvus, exiguus eſt, ut facile numerari poſſit. Eodem modo *ἀριθμητὰς* pro paucis Theocritus uſurpat. v. Caſaub. lect. Theocr. c. 17. Taubm. in Plaut. Aſin. 2, 4, 91. Nam *pauperis eſt numerare pecus*, cujus proverbii auctorem ignotum ſibi fatetur Eraſmus.

¶ Numerārius, *i*, m. arithmeticus, ein rechenmeiſter. Gloſſ. gr. lat. *ἀριθμητὴς, numerarius*. Alibi: *Ψηφιστὴς, computator, numerarius*. Auguſt. in Pſ. 146 *Excedit omnes numerarios, intelligentia ejus, numerari non poteſt*. ¶ 2. *Numerarii* iidem, qui tabularii Præſidum & Præfectorum Romanorum, qui publicas rationes civitatum tractabant, de quibus multa mentio in Codice Theod. vid. Gothofr. parat. 8, 1 qui agit de *numerariis, actuariis* &c. & ad l. 4 tituli laudati inter multa alia obſervat, errare Marcellum Donatum, qui ad Ammia. Marc. l. 19 *numerarios* expoſuerat ordinarios ſupernumerariis oppoſitos, itemque errare Iſidorum 9, 4, quo auctore *Numerarii vocati ſunt, qui publicum nummum ærariis inferunt*. conf. Sidon. 1 epiſt. 11 cum not. Sirmondi, & Zimmerm. Analect. menſtr. menſ. 1 § 36 p. 329.

¶ Numeria, *æ*, f. Dea, *cui in partu precabantur*, ut Varro docet apud Non. 4, 319 credo accelerandi illius cauſa v. adv. *Numero* n. 2. Add. Auguſt. de C. D. 4, 11.

¶ Numerius, *i*, m. prænomen Romanum, de quo Feſtus. Non Fabiæ tantum gentis eſſe, ſed aliarum etiam, docuit Spanh. de uſu & præſt. num. diſſ. 10 p. 25.

¶ Numeriānus, *a, um*, adject. ut, *Rauduſculum Numerianum*, Cic. Att. 7, 2.

¶ Numeriānus, *i*, m. Imp. Rom. cum Caro & Carino, patre & fratre, de cujus vita & morte Vopiſcus, Aur. Victor, Eutropius.

Compoſita:

¶ Abnumero, *are*, abzehlen, apud Gellium 15, 3.

¶ Annūmĕro, vel Adnumero, *avi, atum, are*, zuzehlen. Plaut. Merc. prologo v. 88 *Mihi argentum ipſe annumerat ſua manu*. Cic. Divinat. in Verr. c. 17 *Pecuniam ex ærario promere, & per ſingulos denarios alicui annumerare*. Metaphorice Cic. de opt. gen. orat. c. 5, de illis, quæ ex Græco vertiſſet, *in quibus non verbum pro verbo neceſſe habui reddere, ſed genus omnium verborum vimque ſervavi, non enim ea me annumerare lectori putavi oportere, ſed tanquam appendere*. ¶ 2. *Annumerare*, ad numerum aliorum adjungere: Cic. de Divinat. 2, 1 *His libris annumerandi ſunt ſex illi de Repub.* hierzu ſind noch zu rechnen. Sic etiam dicimus, *una cum aliquibus annumerari*. Et, *In grege aliquorum annumerari*, Cic. pro Roſcio Am. c. 32.

¶ Annumeratus, *a, um*, zugezehlt, hinzugerechnet. Cic. de Invent. 2, 45 *Si dicemus infirmum aliquid annumeratum*. Macrob. in Somn. Scip. 1, 6 *Termini adnumerato effectu*. Varr. R. R. 2, 2 *Grex dominum non mutavit, niſi ſit æs adnumeratum*.

¶ Annumeratio, *onis*, f. die zuzehlung. Modeſt. ICt. l. 13 § 2 de excuſat. *Annumeratio dierum*.

¶ Connumero, *are*, inter alios annumerare, vel in aliis, unter andere rechnen, mitzehlen. Gloſſæ Cyrilli: *Connumero, συναριθμῶ*. Paulus ICtus l. 14 Dig. de Statu hom. *Inter liberos connumerabitur*. Vlpianus l. 43 § 3 de ritu nuptiar. *Debuiſſe his connumerari*. Arnob. ſub fin. lib. 5 p. 187 *Si Attis ſol eſt, quemadmodum connumeratis & dicitis*. Et Ammian. 25, 11 *Vir profecto heroicis connumerandus ingeniis*. Nec ſequioris tantum ætatis hoc verbum eſt, ſed Ovidio etiam vindicat Arundel. codex. Triſt. 5, 4, 20 *Se quoque in exemplis connumerare ſolet*. Vulgo *annumerare* legitur: vide Heinſium.

¶ Connumĕrātus, *a, um*, mitgezehlt. L. un. Cod. de Profeſſ. in urbe CP. *Inter ſtatutos connumerati*.

¶ Connumeratio, *onis*, f. die zuſammenrechnung, apud Auguſtin.

¶ Denumĕro, *are*, pro dinumerare, enumerare, außzehlen, herzehlen. Gloſſ. Vet. *Denumero, καταριθμῶ, ἀπαριθμῶ, ἐξαριθμῶ*. Plaut. Moſt. 3, 3, 18 *Mihi denumerato: ego porro illi denumeravero*, intelligo argentum ſeu pecuniam.

¶ Denumeratio, *ōnis*, f. die außrechnung. Gloſſ. Cyrilli: *Denumeratio, ἐξαρίθμησις*. Paulus l. 10 ff. de gradibus & affin. (38, 9) § 16 *Eod. denumeratione hic quoque octo perſonas computabimus*.

¶ Denumerator, *oris*, m. der abzehler, außrechner, ICt. in Cod.

¶ Dinumero, *are*, ut alii ſcribunt, idem eſt quod *Denumerare*, nach einander zehlen; ut, *Dinumerare exercitum*, Plin. 4, 11. *Dinumerare & dimetiri ſyllabas*, abzehlen, außrechnen, Cic. in Orat. c. 43. Et, *Dinumerare pecuniam*, geld abzehlen, Ter. Adelph. 5, 7, 17. Poſſis tamen ita diſtinguere hæc verba, ut *dinumerare* ſit proprie in claſſem quidque ſuam ac ordinem referre, ſortiren; *denumerare* autem ordine numerare, abzehlen. *De* & *di* in compoſitis frequentiſsime confundi ſupra monuimus.

¶ Dinumeratio, *onis*, f. die zehlung, herrechnung. Cic. de Orat. 3, 54 *Et dinumeratio, & alia correctio*. Et Quintil. 9, 3 *Quædam omnino non ſunt figuræ, ſicut ordo, dinumeratio, circumſcriptio*.

¶ Enumĕro, *are*, außrechnen, die rechnung machen. Ter. Adelph. 2, 2, 28 *Iamne enumeraſti, quid ad te rediturum putes?* haſt du nicht überſchlagen, was du daran gewinnen wirſt? ¶ 2. *Enumerat miles vulnera*, i. e. recenſet, er rechnet ſie her; Propert. 2, 1, 44.

¶ Enumeratus, *a, um*, ausgerechnet, gezehlt. Liv. 3, 58 *Septem & viginti enumeratis ſtipendiis*.

¶ Enumeratio, *ōnis*, f. die außrechnung, erzehlung. Occurrit vox hæc ſæpe apud Cic. de Invent. & deſcribitur 1, 52 *Enumeratio eſt, per quam res diſperſæ & diffuſæ dictionum in locum coguntur, & reminiſcendi cauſſa unum ſub aſpectum ſubjiciuntur*. Idem fam. 5, 12 *Ordo ipſe annalium mediocriter nos retinet enumeratione quaſi faſtorum*.

¶ Innumĕrus, *a, um*, adject. innumerabilis, unzehlig. Eleganter Lucret. 2, 1052 *Semina innumĕro numero*. Cic. de Orat. 2, 22 *Ludo Iſocratis, tamquam ex equo Trojano, innumeri principes exierunt*. ¶ 2. *Innumeros numeros* Plautus in Epitaphio ſuo apud Gell. 1, 24 verſus dixit, quos Horatius *lege ſolutos* appellat. Eo videlicet modo, quo apud Græcos *γάμος, ἄγαμος, ὠδὴ ἄδωτος*, apud Latinos, ut Ciceronem, *innuptæ nuptiæ; funera nec funera*, apud Catullum Argon. v. 83; *juſta, injuſta*, apud Ovid. dicuntur. v. Scalig. lect. Auſon. 2, 17 p. 134. *Innumeri*, i. e. ſine certa lege numerorum. ¶ 3. *Innumerum* etiam pro vano ponitur, & quod habendum nullo numero eſt: vid. Barthius Adverſ. 1, 2.

¶ Innumeratus, *a, um*, unzehlbar, unzehlich); ut, *Innumerata Dei miracula*, Tertull. ſ. Cyprian. adv. Marc. carm. 2, 17.

¶ Innumerābilis, *e*, idem; ut, *Pecunia innumerabilis*, Cic. pro Quintio c. 11. *Democritus innumerabiles finxit mundos*, Idem Acad. 4, 17.

¶ Innumerābĭliter, adv. idem. Lucret. 5, 275 *Innumerabiliter privas mutatur in horas*.

¶ Innumerabilĭtas, *ātis*, f. die unzehlbarkeit; ut, *Democritus, innumerabilitatem mundorum dixit*, Cic. Nat. D. 1, 26. Et, *Innumerabilitas atomorum*, ibidem c. 29.

¶ Innumerālis, *e*, unzehlbar. Lucret. 2, 1084 *Non eſſe unica, ſed numero magis innumerali*.

¶ Innumerōſus, *a, um*, idem. Plin. 10, 65 *Ex omnibus, quæ perfectos fœtus, vel tantos & innumeroſos edunt, ſupra cuncta eſt murium fœtus*.

¶ Pernŭmĕro, *are*, hinzehlen; ut, *Pernumerare argentum*, Plaut. Epid. 5, 1, 26. *Pernumerare pecuniam*, Liv. 28, 34. *De capite deducie, quod uſuris pernumeratum eſt*, Id. 6, 15.

¶ Rĕnumero, *are*, zurück zahlen. Ter. Hec. 3, 5, 52 *Renumerat dotem huc; eat*.

Sæpenumero, vide infra *Sæpe*.

¶ Supernumerārius, *a, um*, qui ſupra numerum ordinarium accedit, zum überſchuß gehörig; ut, *milites ſupernumerarii*: Veget. 2, 19 *Accenſi, hoc eſt, poſtea additi, quam fuiſſet legio completa, quos nunc SVPERNVMERARIOS vocant*.

¶ Transnumĕro, *are*, einem andern zuzehlen. Auctor ad Herenn. 4, 50 *Si bodie vis transnumerari*.

NŪMĪCIVS, ſive Numicus, *i*, m. fluvius Latii, quo Æneas ſubmerſus fuit. Hic poſtea decrevit in fontem: & Veſtæ libari, non niſi de eo, fas fuit. Vide Serv. ad illud Virg. Æn. 7, 150 *Hæc fontis ſtagna Numici*: Ovid. Faſt. 3, 647 *Corniger hanc tumidis rapuiſſe Numicius undis Creditur*. conf. 14 Metam. v. 328 & 599. vid Brouckh. ad Tib. 2, 5, 45. ¶ 2. *Numicius*, viri nomen, ad quem ſcripſit Horat. 1 epiſt. 6 De *Numicio Thermo* conf. Tac. Ann. 16, 20, 2.

NŪMĬDIA, *æ*, f. regio Africæ, ſub mediterraneo mari inter propriam Africam ſeu Carthaginenſis ditionis, ac Mauritaniam latere extenſa, etiam in Auſtrum longius & ad Getuliæ fines procurrens.

¶ Numĭda,

¶ Numĭda, *æ*, m. pl. Numidæ, incolæ, die Numidier, quaſi *Nomades*, a νομεύω paſco, vide *Nomades*. Celebrati Numidæ equites in comitatu divitum Romanorum fuerunt, de quo legendus Lipſius ad lib. 2 Hiſt. Taciti, itemque Torrentius ad Suet. Ner. c. 30. Adde Virg. Æn. 4, 535; & Ovid. Faſt. 1, 595. Sall. Iug. 18.

¶ Numĭdĭcus, *a*, *um*, adject. ut, *Equi Numidici*, apud Liv. 30, 6 *Gallinæ Numidicæ*: de quibus Columella 8, 2 *Africana*, inquit, *gallina eſt, quam plerique Numidicam dicunt, meleagridi ſimilis, niſi quod rutilam galeam, & criſtam capite gerit, quæ utraque ſunt in meleagride cærulea.* Commendat Salluſtius Iug. c. 94 *Scuta Numidica*, minimi ponderis, ex coriis facta. *Numidicum marmor*, Iſidor. 16, 5. ¶ 2. *Numidicus* & proprium honoris nomen, Q. Cæcilio Metello, ob res in Numidia contra Iugurtham præclare geſtas, impoſitum. vid. Cic. Verr. 4, 66; & Att. 1, 16, item Aur. Victor de Viris Illuſtr. c. 62.

¶ Numidiānus, *a*, *um*, aliud adject. ut, *Numidiana pira*, Plin. 15, 15.

¶ Seminumida, *æ*. Apul. Apol. p. 289 *Memet profeſſum ſeminumidam & ſemigætulum.*

NŬMĬSIVS, *i*, m. nomen Romanum. De *Numiſio Lupo & Rufo* vide Tacitum; de *Numiſio Tirone*, Cic. Phil. 2, 4; & 12, 6.

¶ Numiſiānus, *a*, *um*, adj. ut *Vvæ Numiſianæ*, Plin. 14, 2; Colum. 3, 2; & 12, 43.

Numiſma, vide mox *Nummus*.

NŬMĬTOR, *ōris*, filius Procæ Albanorum regis, pater Rheæ Silviæ, Romuli & Remi matris, vide & initium lib. 1 Liv. & Ovid. Faſt. 4, 53. ¶ 2. Pullus *Numitor* Fregellanus proditor, cujus meminit Cic. de fin. 5, 22.

¶ Numitorius, *i*, m. C. & Q. Numitoria, *æ*, f. Fregellana, nomina Romana; v. Cic. Verr. 3, 63; de Invent. 2, 34; & Phil. 3, 6.

Nummus, vide *Numus*, Numnam, numquando, numquis, *Num.*

NŬMVS, vel Nummus, *i*, m. moneta, ſic dicta a νόμος, ex quo νόμος, ut ex ὄνομα, ὄνομα, lex, quod ejus uſus lege introduceretur, ein pfennig, eine münße. Plur. *Nummi*, geld. *Aureus nummus*, eine güldene münße. *Nominibus certis exponere nummos*, geld auſleihen, Horat. 2 epiſt. 105. *Doloſi ſpes refulget nummi*, Perſ. prolog. v. 12. *Nummus aſper*, ap. Sen. epiſt 19, & Suet. in Ner. c. 44, ut recte animadverſum eſt Torrentio & Gronovio, eſt integer a moneta, nondum detritus. v. quæ ad *Aſper* n. 2 diximus. *Aſperum nummum* & Perſ. dixit ſat. 3, 69. v. Lipſ. ad Sen. *Nummo addicere alicui aliquid*, um bezahlung. v. ſupra *Addicere*. Et, *In nummo exigere aliquid*, eſt pretium rei exigere, non rem: v. ſupra *Adærare* in *Æs*. Sic, *Salarium in ſexcenis numûm accipere*, Eumenius orat. pro reſtaurand. ſcholis Menianis c. 11. *Numos ſcribere*, eſt obligare ſe de numis ſolvendis, apud Plaut. Aſin. 2, 3, 34. In nummis omnia poſita eſſe, vide ſupra ex Petronio in *Fœnero*. *Iactatur nummus*, quid ſignificet, vid. *Iacto*. ¶ 2. *Nummus* nomen ſpeciale idem eſt, quod *Seſtertius*, & valet ex accurata Eilenſchmidii æſtimatione einen Kayſergroſchen (etwas weniges mehr, als ein Sächſiſcher oder Heßiſcher neunet:) deren 30 auf einen Reichsthaler gehen. v. *Seſtertius*. *Decem millia numûm*, idem quod *decem millia ſeſtertium*, decem ſeſtertia, *CCL* aurei coronati, dritthalb hundert kronen, 333⅓ Rthlr. 500 fl. Rheiniſch oder Kayſerlich. ¶ 3. Conjunguntur etiam *numus ſeſtertius*, inprimis, ubi viliſſimum pretium indicatur. vid. Burm. ad Quint. 11, 3 p. 1038. Cæterum ſcias, ſibi non conſtare in hoc vocabulo ſcribendo vetuſtos libros, aut lapides inſcriptionibus ſignatos, ſed quosdam mutam M. geminare, alios ſimplicem tenere, & his videtur origo favere; quod vel a *numerus* eſt, vel a *Numa* rege, qui primus, teſte Suida, ex ære & ferro factam monetam donaſſe Romanis dicitur: vel ex νόμος. Alteram ſcriptionem tuetur receptior uſus, quem & Manutius & Dausquejus in Orthograph. probant, quos conſulas.

¶ Nummŭlus, *i*, m. diminut. Cic. Att. 1, 16 *Numulis acceptis jus & fas omne delere.* Ibid. 8, 13 *Nihil prorſus aliud curant, niſi ſuos numulos ſuos.*

¶ Nummātus, *a*, *um*, adject. abundans nummis, geldreich, bemittelt, vermögend. Cic. cont. Rullum 2, 22 *Adoleſcens non minus bene nummatus quam bene capillatus.* Ita etiam ſam. 7, 16 extr. Horat. 1 epiſt. 6, 38 *Et bene nummatum decorat ſuadela Venusque.* In ſuppoſ. Plaut. Amph. ſc. Quis tam v. 39 *Bene nummatum marſupium*, ein geſpickter beutel. Compar. Apul. lib. 1 Met. poſt initium, *Nummatior revertor.*

¶ Nummatio, *ōnis*, f. tractatio aut poſſeſſio pecuniarum, geldhandel, wucher. Cic. Phil. 2, 45 *Lætitiam ſenatus populique Rom. confer cum nummatione tua tuorumque: tum intelliges, quantum inter laudem & lucrum interſit.*

¶ Nummārius, *a*, *um*, geld-; ut, *Res nummaria*, Cic. Off. 3, 20, geld-ſache. *Ratio numaria*, idem Attic. 10, 13, die geldrechnung. *Theca nummaria*, Att. 4, 7, ein geldkaſten. Et, *Nummaria lex*, Verr. 1, 42. Sed Cic. ad Att. 1, 16 p. 108 *Numnarios* dici pro corruptis, vult Turn. adv. 9, 1, ut *ærarium*, & apparet e Cic. pro Clu. 27 in Verr. 3, 57 & alibi. v. Menck. Obſ. h. v.

¶ Nummōſus, *a*, *um*, nummis abundans, reich. Nigidius ap. Gell. 4, 9 *Nummoſus* (ut *vinoſus*, &c.) *ſignat copiam quandam immodicam rei, ſuper qua dicitur.*

¶ Nummulārius, *i*, m. qui rei nummariæ negotiationem exercet, ein geldhändler, wechsler, wucherer. Suet. Galba c. 9 *Numulario non ex fide verſanti pecunias, manus amputavit, menſæque ejus affixit.* vide *Collybiſta*. Martial. 12 epigr. 57 *Nervia numularius maſſa.*

¶ Nummulāriŏlus, *i*, m. dimin. Seneca de morte Claudii p. 852 *Proximus interrogatur ſententiam Dieſpiter Vicæ Potæ filius, & ipſe deſignatus Coſ. numulariolus.*

¶ Numiſma, vel Nomiſma, *ătis*, n. νόμισμα, idem quod *Nummus*, geld, münße. Horat. 2 epiſt. 1, 234 *Rettulit acceptos regale numiſma Philippos.* Et Martialis 1 epigr. 12 *Bis quina numiſmata.* conf. 9 epigr. 32. ¶ 2. Specialiter nummum aureum ſignificat, qui *Solidus* dicebatur; v. ibi. ¶ 3. Prudentius pro charactere, ſeu forma nummi (gepräge) poſuit. Ita enim Hymno B. Laurentii 2 periſteph. v. 95 *En Cæſar agnoſcit ſuum Numiſma nummis inditum*: i. e. imaginem ſuam numis impreſſam. v. Salmaſ. ad Lampridii Alex. p. 218.

¶ Numella, *æ*, f. machinæ genus ligneum ad diſcruciandos noxios patatum, cui collum & pedes immittunt, ut Non. auctor eſt 2, 568, ein halseiſen. Hinc Plautus inter carnificis inſtrumenta numerat Aſin. 3, 2, 5. Feſtus genus vinculi interpretatur, quo deligantur quadrupedes, ein koppelring, atque ita uſus eſt Columella 6, 19; & 7, 8, qui tamen in maſculino *Numellos*, non *Numellas* dixit. Et vero nomen traxiſſe videtur a forma numorum, quos articuli ſive ligamenta mutuo juncta repræſentent. Quæ Beemanni (p. 746 Orig.) conjectura, nec Voſſio diſplicet Etymol. f. 347.

¶ Nummĭcŏla, *æ*, c. ein geitzhals, mammonsknecht. Prov. *Nummicola ſimul & Chriſticola nemo eſſe poteſt.* v. Novarini Apophth. Eccl. T. 2 p. 390.

¶ Nummĭpĕta, *æ*, m. idem. Satisb. in Carm. *Nummipetæ cum libricolis nequeunt ſimul eſſe.*

¶ Nummorum expalponides, *æ*, m. nomen ridicule fictum a Plauto Perſ. 4, 6, 22, qui palpando atque blandiendo emungere alium numis poteſt.

¶ Decanummus, *i*, m. eſt denarius nummus, cujus quarta pars feſtertius, decima as, ap. Var. Auct. de Limit. Gœſii p. 265.

¶ Dinummium, *i*, n. δινύμμιον, ſpecies vectigalis, in Cod. Theod. lib. 14 t. 26.

Multinūmus ſ. Multinummus, vide ſupra *Multus.*

¶ Pentanummus, *i*, m. nummus valens denarii dimidium, ap. Auct. Gœſii l. c.

¶ Trinummus, *i*, m. ein dreyer. Sic dicta fabula Plautina a ſycophanta tribus nummis conducto: vide ejus fabulæ argumentum.

NVNC, *vŭv*, adverb. temporis, nun, itzo. Cic. Phil. 7, 5 *Erat tunc excuſatio oppreſſis, miſera illa quidem: ſed tamen juſta: nunc nulla eſt. Nunc erat*, int. tempus. v. Burm. ad Petron. c. 125 p. 605, & quos ille. Tamen ſine temporis ſignificatione interdum ponitur, & conjunctionis adverſativæ vim habet; ut Cic. de Div. c. 29 *Quæ quidem multo plura evenirent, ſi ad quietem integri iremus; nunc oneſti cibo & vino confuſa & turbata cornimus.* Valla 1, 2 *Nunc primum*, nun erſt, nun zum erſten mal. *Nunte primum audio, quid illo ſit factum*, Ter. Andr. 5, 4, 33. Et, *Nunc demum*, nun allererſt. Idem Heaut. 2, 3, 3 *Ego vero audio nunc demum.* Ibidem v. 12 *Nunc demum intelligo. Nunc ipſum*, hoc ipſo tempore, itzt gleich, paſſim in Ciceronis epiſtolis, ut Att. 7, 3, 8, 9, occurrit: loca Menck. in Obſ. L. L. congeſſit. Geminatur quoque non ineleganter: Horat. epod. 5, 53 *Nunc, nunc adeſte.* Virg. Æn. 5, 189 *Nunc, nunc inſurgite remis. Nunc — hominem*, h. e. qui nunc vivunt, Plaut. Perſ. 3, 1, 57, ubi plura id genus comparat Scal. vid. *Semper.*

¶ Nunccine, interrogat, nun erſt? Ter. Andr. 4, 1, 60 *Hem nunccine demum?*

¶ Nuncubi, an vel numquid alicubi, irgendwo. Ter. Eun. 1, 2, 83 *Nuncubi meam benignitatem ſenſiſti in te claudier?* haſt du auch itzmals geſpüret ꝛc. Varr. R. R. 3, 2 *Nuncubi hic vides vitrum aut aurum?*

¶ Nuncusque, bishero, annoch, noch immer. Sic ſæpe Ammianus: e. g. 14, 2 *Vbi conduntur nuncusque commeatus.* Hem. 22, 8 *Diſcurias nuncusque nota.* Et 27, 7 *Memoriam nuncusque colentes Chriſtiani.* Et 31, 7 *Indicant nuncusque albentes oſſibus campi.*

Nuncio & Nuncius, cum derivatis, vide paullo poſt *Nuntius.*

NVNCOREVS, *i*, m. Seſoſtridis filius, qui obeliſcum eum, qui jam Romæ in Vaticano eſt, curavit excidendum, Plin. 36, 11.

NVNCŬPO, *avi*, *atum*, *are*, eſt appellare, nominare, ernennen, namhaft machen, klar darthun. Factum eſſe exiſtimatur ex *nomen* & *capio*. Varro de L. L. 5, 7 *Quis tu es, mulier, quæ me inſueto nuncupaſti nomine?* Liv. 1, 2 *Iulum Iulia gens auctorem nominis ſui nuncupat.* Cic. de Nat. D. 2, 28 *Dii per alia poterunt intelligi, qui qualesque ſint, quæque eos nomine conſuetudo nuncupaverit.* ¶ 2. *Nuncupare* etiam eſt, concepta & conſtituta apud ſe teſtari præſentibus, rataque habere, & referre in tabulas, geloben, beſtimmen, ſtiften. Sic, *Vota nuncupare*, (de quo Rutgerſius Var. Lect. 5, 5.) ap. Cic. Phil. 3, 4, & Liv. 45, 39, ein gelübde thun, Plin. 14, 22, ubi de vino gravatis loquitur, qui arcana prodant omnia. *Alii*, inquit, *teſtamenta ſua nuncupant*, quæ ſcil. tacita eſſe ipſorum intererat. Neque enim de nuncupativo teſtamento ſermo eſt. *Adoptionem nuncupare*, Tac. Hiſt. 1, 17, 2. *Hæredem nuncupare*, Juſtin. 12, 15, 9 & 12. *Nuncupaſſit* antique pro *Nuncupaverit* apud Feſtum.

¶ Nuncŭpans, *tis*; ut, *Principem nuncupantes*, Tac. An. 2, 48, 2. *Immolans & vota nuncupans ſacrificuli modo*, Liv. 35, 48 f.

¶ Nuncupātus, *a*, *um*, expreſſe vel nominatim prædictus vel ſcriptus, benennet, angedeutet; ut, *Res nuncupatæ*, *nuncupatæ pecuniæ*, *vota nuncupata*, apud Varr. de L. L. 5, 7, & apud Feſtum.

¶ Nuncupatim, adv. nominatim, namentlich. Claud. Mamertus 2, 9 de Statu animæ: *Eruentur mihi atque extrahentur etiam nuncupatim ex abditis tenebellarum, qui hactenus delituêre.*

¶ Nuncupātio, *ōnis*, f. die benennung, gelobung. Plin. 9, 35 *Nuncupationem tabulis probare*, i. e. appellationem. Tac. An. 16, 22, 1 *Nuncupationes votorum.*

¶ Nuncupātor, *ōris*, m. ein ſtifter. Apul. 2 Florid. ſub fin. *Pythagoras primus philoſophiæ nuncupator & conditor*, qui primus & rem & nomen philoſophiæ invenit. Cic. Tuſc. 5, 3.

¶ Prænuncŭpo, *are*, ante nominare, vorher nennen, zuvor verkündigen. Prudentius Hymno Iejunantium v. 179 *Prænuncupatus ore qui prophetico Emanuel eſt, ſive nobiscum Deus.*

NVNDĪNÆ, *arum*, f. pl. a *nono die* dicebantur Romæ, ein wochen-marckt. Nam nono die ruſticani urbem adibant ad mercatum

& judicia, & ad leges denuo cognoscendas, postquam octo integros dies operi rustico impenderant. v. Festus & Macrob. Sat. 1, 16; Columell. præf. lib. 1; & Varro præf. lib. 2 de R. R. *Nundinas instituere*, einen marckt anrichten, Plin. 5 epist. 4. *Domus quæstuosissima falsorum chirographorum officina, agrorum, &c. flagitiosissimæ nundinæ*, i. e. ubi hæc omnia sunt venalia, eine schändliche kram-bude, Cic. Phil. 2, 16. ¶ 2. In singulari, *In nundinam & auctionem mitti, si emptor inveniatur*, Sidon. dixit 7 ep. 5. ¶ 3. Est & *Nundina* Dea, a nono die nascentium dicta, qui dies est lustricus, quo infantes lustrabantur & nomen accipiebant: vid. Macrob. Sat. 1, 16. ¶ 4. Est & *Nundinum*; vide mox *Trinundinum*.

¶ Nundinālis, *e*, zum wochen-marckt gehörig. Plaut. Aul. 2, 4, 45 *Nundinalis coquus*. vide ibi Interpretes.

¶ Nundinārius, *a, um*, idem; ut, *Forum nundinarium*, Plin. 8, 51.

¶ Nundĭnor, *atus sum, ari*, marckt halten, kauffschlagen, kauffen. Et venditare est & emere. Gloss. Cyrilli: *Nundino*: καπηλεύω. Adde tralatitiam, quæ sequitur, notionem. Et Cic. Verr. 2, 49 *Pueri annorum senûm septenumque denûm senatorium nomen nundinati sunt*, h. e. pretio acquisiverunt, emtitarunt, sie haben den titel erhandelt. Cic. Verr. 1, 46, 1 *Qui ab isto jus ad utilitatem suam nundinarentur*: ubi de litigatoribus adhibetur: sed etiam de judicibus, qui corrupti muneribus jura pervertunt. Suet. Tito c. 7 *Constabat, in cognitionibus patris nundinari præmiarique solitum*. Apul. Met. 10 *Sententias suas pretio nundinari*, i. e. vendere, verhandeln. ¶ 2. Gregatim convenire. Cic. Divin. 2, 31 *Vbi ad forum angues nundinari solent*, h. e. gregatim & sine metu convenire. Ita MSS. sunt, qui malint *nidulari, meridiari, videri*: quorum illud, quod medium est, ad sententiam certe convenit. Apud Firmicum 6, 31 etiam active dicitur: *Pudorem alicui nundinare*. Et apud Capitolinum in Gordianis c. 24 *Velut in auctione positus nundinatus est*, i. e. venditus.

¶ Nundĭnātio, *ōnis*, f. mercatura, der handel; ut, *Nundinatio juris*, främerey mit dem recht, Cic. Agrar. 1, 3.

¶ Nundinārĭtius, *a, um*, venalis, feilliegend. Tertull. de Veland. Virg. c. 3 *Nundinatitia capita*, i. e. non velata.

¶ Nundinator, *ōris*, m. ein kauffmann. Vet. Gloss. *Nundinator*, ἀγοραῖος, καπηλευτής. Adde Festum in *Nundinis*. *Salutis publicæ nundinator* Quinct. Decl. 12, 3. *Mercurius Nundinator*, in lap. Reinesii Cl. 1 n. 80.

¶ Denundino, *are*, omnibus notum facere, ausschreyen, bekannt machen, Isidori Gloss.

¶ Enundĭno, *are*, i. e. mercari, erkauffen. Tertull. de Idolol. c. 9 *Spiritum sanctum enundinare*.

¶ Internundinium, vel potius Internundinum, *i*, n. sic dictum, ut Mar. Victorinus de Orthogr. docet, *quod novem dies inter se continuos habeat, non quod nono die fit*, eine zeit von 9 tagen. v. Voss. Etym. p. 348.

¶ Trinundĭnum, *i*, n. vel trinum nundinum, sunt, qui tertium nundinarum diem dictum fuisse putant. Idem igitur dicere est: *Trinundino, & tertiis nundinis, & in trinundinum*, hoc est, tertias nundinas. ¶ 2. Valla 3, 5 *trinum nundinum*, rogationem aut comitia tribus in locis uno die, aut tribus diebus uno loco celebrata, appellari putat. Exempla sunto: Liv. 3, 35 pr. *Postquam vero comitia decemviris creandis in trinum nundinum indicta sunt*. Et Cic. pro Domo c. 16 *Si quod in ceteris legibus* (promulgandis) *trinundinum esse oportet, id in adoptione satis est trium esse horarum*. Idem Phil. 5, 3 *Vbi promulgatio trinundinum?* ellipticea locutio. Et 16 epist. 12 ad Tironem: *Ad consulatus petitionem se venturum: neque se jam velle, absente se rationem haberi sui: se præsentem trinundinum petiturum*. Et Quintilian. 2, 4 p. 120 *Aut de ipsius rogationis jure dubitari potest, quod est varium, sive non trino forte nundino promulgata, sive non idoneo die, &c.* Apud Lampridium in Alex. Severo c. 28 etiam *primum nundinum*, est primus nundinarum dies. Adde copiose de his disputantem Drakenb. ad Liv. 3, 35.

¶ Trinundinus, *a, um*, quod fit ternarum nundinarum intervallo. Macrob. Sat. 1, 16 *Scita atque consulta trinundino die proposita*.

Nunquam, &c. vide *Vnquam*, Nunquando, nunquis, *Num*.

NVNTIVS, sive Nuncius, *i*, m. ἄγγελος, ein bote. *Per nuntium certiorem facere, quid actum sit*, Cic. Att. 11, 24. ¶ 2. Res nuntiata, die botschafft, die post; ut, *Nuntium accipere optatissimum*, Cic. fam. 2, 19 pr. *Nuntium exoptatum adferre*, Idem pro Rosc. Am. c. 7. *Nunciare nuncium exoptabilem*, Plaut. Stich. 2, 2, 67. conf. Epid. 1, 1, 19; & Ter. Heaut. 3, 1, 18. Pro eo & frequenter in genere neutro *Nuncium* vulgariter dicitur. An recte, disputatur. Valla 6, 15 prorsus negat, cumque eo & alii, in his Bonciarius epist. 362. Ego vero etsi facile dedero, melius & consuetudini latinorum auctorum convenientius, *nuntium*, in masculino dici: tamen, concedere vix possum, illud alterum prorsus Latio excludendum esse. Si rem recte putant, *Nuntius* adjectivum est; namque Ovid. Heroid. 16, 10 *Nuntia verba*. Tibull. 3, 4, 5 *Nuntia exta* dixit, ut alia prætereamus. Quare, in quocunque genere id absolute ponitur vocabuli, necesse est aliquid subaudiamus. Si igitur *nuntius* pro ἄγγελος recte dicitur, subintellecto videlicet vocabulo *fermo*, vel simili; cur *nuntium* rectum non erit, si *verbum*, vel aliud tale subaudiamus? Sane ad istum modum *Sertam* & *Sertum* latine dicimus, commodo utrobique subintellecto vocabulo. Nam & illud revera adjectivum est. Atqui auctoritates urgent. Nec istæ prorsus deesse videntur. Certe Catullus in Attyne, omnium librorum consensu, scripsit v. 76 *Geminas Deorum ad aures nova nuntia referens*. Atqui Scaliger, inquiunt, aliter legit. Nos vero non videmus, cur Scaligeri emendationem, quæ ex conjectura est, præ illa lectione admittamus, quæ omnium librorum auctoritate nititur, præcipue quum sensus bene habeat. Et notum est, multa heroem illum sibi permisisse in illis auctoribus, quæ docti mirantur magis, quam ptobant. Quod si concedamus illis in Catulliano isto loco auctoritate Scaligeri pugnare in nos; concedent & ipsi quoque nobis in alio Plautino Gruteri auctoritate in se uti. Is ergo Merc. 5, 2, 62 ita legit: *Opta ergo ob istuc nuntium quidvis tibi?* Quæ quidem emendatio eo magis admittenda est, quod auctores habet libros manuscriptos. Sed in hoc genere *nuntium* posuisse videtur Apulejus, quando in de Deo Socratis scribit: *Quippe etiam semotis arbitrisunæ cum Phædro extra pomærium, sub quodam arboris opacæ umbraculo, signum illud & nuntium sensit, &c.* Accedit, quod *hoc nuntium* Servius & Isidorus agnoscunt. Adjiciamus & Sedulii, Christiani, non antiquissimi quidem, latini tamen poëtæ carmen lib. 2, 74 *Eoi venere Magi, sævumque tyrannum Grandia sollicitis perturbant nuntia dictis*. Vide, si lubet, Cellarii Curas Poster. c. 5 p. 195, ejusdemque Discussionem Appendicis Danicæ p. 74, & quæ denique reposuit Andr. Borrich. in Vindiciis p. 146 usque ad p. 152, ubi hæc omnia copiosius examinantur, & ab ipso Borrichio post multa alia coronidis loco adjicitur testimonium Varronis de L. L. 5, 9 *Vbi noctu in templum censura auspicatur, atque de cœlo nuntium erit*. ¶ 3. *Nuntium mittere, & remittere* dicuntur conjuges, cum alter alterum repudiat, den abschied geben. *Nuntius* enim libellus repudii dicitur, quem conjuges tolebant mittere, qui ab se invicem divertere vellent; cujus solennis formula erat: HABE TIBI RES TVAS. Addebantur & caussæ, quas propter divortium fieret. Cic. Topicis c. 4 *Si viri culpa factum est divortium, etsi mulier nuntium remisit &c.* Et mox: *Si mulier fuisset nupta cum eo, quicum connubium non esset, nuntium remisit &c.* Et ita etiam ICti: ubi REMITTERE pro MITTERE ponitur. Solent enim sæpius Latini composita, simpliciaque commutare, & alterum ponere pro altero. Nec aliter Nonius REMITTERE in hac locutione interpretatur. Similiter Plautus *renuntiare repudium*, pro *nuntiare* dixit Aul. 2, 10, 53. Hinc ad alia eleganter transfertur. Cic. 15 epist. 16 ad C. Cassium: *Biennium aut triennium est, cum virtuti nuntium remisisti, delinitus illecebris voluptatis*. Quod ille quidem per jocum de mutato philosophiæ genere intelligit, quod Cassius ex Stoico aut Academico Epicureus factus fuerat.

¶ Nuntia, *æ*, f. subst. eine ankündigerin. Sic, *Historia nuntia vetustatis*, Cic. de Orat. 2, 9. Sic *Fama nuntia veri*, Virg. Æn. 4, 188, nisi & hic pro adjectivo malis habere. Namque

¶ Nuntius, *a, um*, adjectivum esse, exemplis Ovidii & Tibulli probatum est paullo ante in *Nuntius*, subst. n. 2.

¶ Nuntio, *avi, atum, are*, nuntium afferre, exponere, botschafft bringen, ankündigen, ansagen. *Nuntiare salutem*, Cic. Att. 4, 10, grüssen. *Romam nuntiatur*, Idem fam. 11, 12. Et Plin. 3 epist. 7 *Nuntiatus est Silius Italicus vitam inediâ finisse*, man berichtet, Silius ꝛc. Sallust. Cat. c. 35 *Nuntiatum est mihi vim parari*. Idem Iug. c. 108 *Illico nuntiatum mittere*. Et, *Nuntiare ad aliquem aliquid*. Plaut. dixit Most. 1, 3, 76, & Menæchm. 5, 9, 68. Liv. 36, 3 *Nunciare ad præsidium*. Idem 38, 18 *Precantibusque, ut domum nunciarent, potestas facta*.

¶ Nuntians, *tis*; ut, *Legati nuntiantes*, &c. Iustin. 18, 6, 2; & 23, 3, 5.

¶ Nuntiatus, *a, um*, verkündiget, angesagt; ut, *Res domi nuntiata*, Iustin. 43, 5, 9. *Pugna nuntiata*, Cæs. B. G. 2, 28, & 29.

¶ Nuntiatio, *ōnis*, f. die verkündigung. Ex augurali notione est apud Cicer. Phil. 2, 32 *Nos nuntiationem solum habemus: consules & reliqui magistratus etiam inspectionem*. Adde Tertull. de carne Christi c. 4; & Ulpian. Dig. 3 t. 14 leg. 7 *De nuntiatione novi operis*, vid. *Opus* n. 1.

¶ Nuntiator, *ōris*, m. qui nuntiat. Arnob. lib. 1 sub fin. *Christus rei maximæ nuntiator*. Conf. Tertull. de carne Christi c. 7; & Callistr. ICt. Dig. 49 t. 14 leg. 1 § 5.

¶ Nuntiātrix, *īcis*, f. Cassiodorus 2 epist. 14 *Nuntiatrix redemtis anni ciconia*, der den frühling verkündiget.

Composita a *Nuntius*:

¶ Annuntio, vel Adnuntio, *avi, atum, are*, ansagen, ankündigen, verkündigen. *Annuntiare salutem*, Cic. Att. 12, 1.

¶ Annuntians, *tis*, ut, *Sol in aspectu annuntians*, Vulg. Interpr. Sirac. c. 43, 2.

¶ Annuntiatio, *ōnis*, f. Laudatur Cic. de Fato c. 12 sed Gron. *Hæc enuntiatio vera esse non potest*.

¶ Annuntiātor, *ōris*, m. qui annuntiat. Tertull. adv. Marc. 4, 7 *Indignum, ut Romulus adscensus sui in cælum habuerit Proculum affirmatorem; Christus vero filius Dei, descensus de cælo sui non invenerit annuntiatorem*. Et Augustinus Tom. 10 Serm. 14 de Sanctis, sive de Pauli conversione: *Paulus ex persecutore Christianorum, annuntiator factus est Christi*.

¶ Adnuntius, *i*, m. idem quod simplex, *Nuntius*: quomodo passim idem quoque sunt verba, *nuntio & annuntio*. Apul. de Deo Socr. p. 52 ed. Elmenh. *Sub quodam arboris opacæ umbraculo signum illud adnuntium sensit*. ubi alii *& nuntium*. vide paullo ante in *Nuntius* n. 2. Ambrosius 5 hexaem. 9 (Tom. 4 Oper. f. 57) *Echinus tempestatis aut tranquillitatis adnuntius navigantibus*. Dictum autem eadem forma, ut *prænuntius*.

¶ Denuntio, *are*, prædicere, verkündigen, anmelden, zuvor sagen, zu wissen thun. Fere de rebus ingratis molestisque videtur adhiberi. *Multo ante denuntiare*, Cic. de Senect. c. 6. *Denuntiare alicui periculum*, Idem Att. 2, 20. *Denunciare & indicere bellum*, Cic. Off. 1, 11. Et, *Denunciare alicui testimonium*, Idem pro Rosc. Am. c. 38, est ad testimonium dicendum vocare. Quod Plinio est *testibus denunciare* 6 epist. 5 n. 2. ¶ 2. *Denuntiare* sumitur & pro minari, drohen. Cic. Att. 2, 21 *Multis denuntiat*. Et sic sæpe in præcedentibus illius libri epistolis. Idem 2 epist. 23 *Multos terrores jacit atque denuntiat*. vid. omnino Broukh. ad Tib. 3, 5, 5. ¶ 3. *Denuntiare* eleganter etiam est arcessere, jubere, rogare, præsto esse,

uti

uti Græcis παραγγέλλειν monente Gifanio, accipitur. Sic Cic. fam. 11, 2 *Denuntiare veteranis*, eſt eos accire in urbem. Adde 5, 11; 13, 77; & Att. 2, 22.

¶ Denuntians, *tis*. Cic. fam. 4, 3 *Monente & denuntiante te*.

¶ Denuntiātus, *a, um*. Sidon. 9 epiſt. 1 *Poſt denuntiatum terminum*. Adde Tertull. de Baptiſmo c. 10.

¶ Denuntiatio, *ōnis*, f. die vermeldung, ankündigung; ut, *Denuntiatio & ſignificatio calumitatum*, Cic. de Divinat. 2, 25. *Denuntiatio belli*, Id Phil. 6, 2. Et Liv. 38, 14 *Hac denuntiatione deterritus*. Vellej. 2, 70, 1 *Denuntiatio quietis*, ein traum.

¶ Denuntiātīvus, *a, um*, andeutend. Cæl. Aurel. Tard. 2, 4 *Denuntiativo motu*.

¶ Denuntiator, *ōris*, m. Vet. Gloſſ. *Denuntiator*, παραγγελεύς. Et vetus Inſcriptio ap. Gruterum p. 254 num. 4 DENVNCIATORES PVTEOLANI.

¶ Indenuntiatus, *a, um*, unangekündigt; ut, *Arma indenuntiata* Senec. Suaſor. 5. Idem Suaſor. 2 *Indenunciata forte rapimur*, wir werden unverſehens hingerafft.

¶ Enuntio, *are*, exponere, pronuntiare, ausſagen, ausſchwatzen. *Commiſſa enuntiare*, Cic. Tuſc. 2, 13. Et, *Conſilia amicorum adverſariis enuntiare*, Idem Agrar. 2, 34. *Optimæ mentis cogitata jam pridem maturo tempore enunciare*, Planc. ad Cic. 10, 8, ex quo aliisque locis apparet *enunciare* idem eſſe, ac arcana & præcipue conſilia animi proferre. conf. Nep. 4, 4, 6; & Plaut. Trin. 1, 2, 106.

¶ Enuntiatus, *a, um*, geſagt, ausgeſprochen; ut, *Sermo rectus & ſecundum naturam enuntiatus*, Quintil. 2, 5. Et, *Per judicium enuntiata res*, Cæſ. B. G. 1, 16.

¶ Enuntiātum, *i*, ſubſt. ein vortrag. Ita Cicero propoſitionem vocat de Fato c. 9 *Enuntiatum verum aut falſum*.

¶ Enuntiatio, *ōnis*, f. determinata expreſſio, der ausſpruch. *Propria, dilucida, & breviter comprehenſa verbis enuntiatio*, Quintil. 7, 3. *Ratio enuntiativa*, *quæ Græci ἀξιώματα vocant*, Cic. de Fato c. 1.

¶ Enuntiatūra, *æ*, f. idem apud Frontin. de re agraria.

¶ Enuntiātīvus, *a, um*, qui enunciat; ut, *Motus animorum enuntiativi corporum*, Seneca epiſt. 117

¶ Enuntiative, adverb. i. e. declarative, apud ICtos.

¶ Enuntiator, *ōris*, m. apud ICtos in Dig. unde

¶ Enuntiatrix, *īcis*, f. Quintil. 2, 15 *Ars enuntiatrix*, i. e. Rhetorica. Prudent. in Romano v. 770 *Digna eſt fidelis lingua quæ ſit hoſtia, interpres animi, enuntiatrix ſenſuum, &c.*

¶ Inenuntiābilis, *e*, unausſprechlich. Cenſorin. de Die nat. c. 18 *Incomprehenſibile & inenuntiabile eſſe*.

¶ Internuntius, *i*, m. ein unterhändler. Ter. Eun. 2, 2, 56 *Ne quis forte internuntius clam a milite ad iſtam curſitet*. Et, *Internuntios ultro citroque mittere*, Cæſ. B. C. 1, 20. Et, *Reſponſa per internuntios dare*, Iuſtin. 4, 2, 12.

¶ Internuntia, *æ*, f. Plaut. Mil. 4, 1, 39 *Hæc ecfox illius eſt, quæ hic egreditur internuncia*. Plin. 10, 37 *Quin & internuntiæ in rebus magnis fuere*. Apul. 9 Met. p. 339 *Anus quædam adulterorum internuntia*, eine alte kupplerin.

¶ Internuntium, *i*, n. Apul. de Dogm. Plat. p. 61 *Ea quæ ſunt internuntia ſentiendi*. Eſt igitur ſua natura adjectivum, quod etiam de primitivo ipſo obſervavimus.

¶ Internuntio, *are*, viciſſim nuntios mittere, hin und her boten ſenden. Liv. 42, 39 *Poſtquam in conſpectu ſteterunt* (rex Perſeus & Q. Marcius &c. collocuturi,) *dirimente amne, pauliſper internuntiando cunctatio fuit, utri transgrederentur*.

¶ Obnuntio, *are*, ankündigen, widerſtreben. Ter. Adelph. 4, 2, 7 *Primus ſentio mala noſtra: primus reſciſco omnia: Primus porro obnuntio*: ubi Donatus: *Qui malam rem nunciat, OBNVNCIAT, qui bonam ANNVNCIAT. Nam proprie dicuntur augures OBNVNCIARE, qui aliquid mali ominis ſcevumque viderint. Ergo OBNVNCIO, quaſi OMEN NVNCIO. Inde enim ἐτυμολογία hujusce verbi eſt*. Sed fruſtra eſt, cum ab *omine* derivat. OBNVNCIARE enim eſt, obloquendo nuntiare: & ad auguria pertinet. Non poterat agi cum populo auſpicato, ſi tonuiſſet. Quod ſi igitur quis haberet comitia, & perrogare aliquid vellet, non poterat, ſi magiſtratus aliquid aut augur nunciaret, ſe audiſſe tonitru, fulgura vidiſſe. Hoc igitur OBNVNCIARE vocabant. Poterantque id facere magiſtratus & augures cum coram atque in os: tum per edicta ſi coram obloqui non auderent. Cui rei teſtimonio eſt Suetonii locus Cæſ. c. 20. Add. Liv. 22, 42 extr. vid. Nic. Gruchium de Comitiis 1, 4 p. 64 & ſeqq. & Bernegg. ad l. c. Sueton. Briſſon. de form. p. 121.

¶ Obnuntiātio, *ōnis*, f. ein widerſpruch. Cic. Att. 4, 16 *Obnuntiationibus per Scævolam interpoſitis*. Arnob. lib. 2 p. 91 *Otioſas facitis obnunciationibus actiones*.

¶ Prænuntio, *are*, zuvor ſagen. Ter. Phorm. 5, 2, 12 *Abi, prænuntia hanc venturam*, melde ſie an. Cic. Divin. 1, 6 *Inflatu divino futura prænuntiare*. Inde, *prænuntiandæ futuræres*, ap. Auguſtinum ep. 19, 3.

¶ Prænuntiātio, *ōnis*, f. die weiſſagung. Auguſtinus Retractat. 1, 22 *In veteri teſtamento prædicatio & prænuntiatio novi eſt*. Et Tertullian. de Anima c. 46 *Beneficia admonitionum & prænuntiationum*.

¶ Prænuntiator, *ōris*, m. qui prænuntiat. Gloſſ. Cyrill. *Prænuntiator*, προάγγελος. Et Auguſtinus Confeſſ. 9, 5 *Eſaias prænuntiator evangelii apertior*. Id. de Geneſ. ad lit. 8, 4 extr. *Prænuntiator rerum futurarum*.

¶ Prænuntiatrix, *īcis*, f. Prudent. Paſſ. B. Laurentii v. 29 *Extrema vox epiſcopi Prænunciatrix gloria*.

¶ Prænuntiātīvus, *a, um*, idem. Plin. 2, 71 *Propter piraticos terrores in ſpeculis prænuntiativi ignes accenſi*.

¶ Prænuntius, *a, um*, aliud adject. ein verbote: ut, *Clari prænuntia ſolis aurora*, Cic. in Arati Capricorno v. 300 ed. Grot. *Lucis prænuntius ales*, i. e. gallus, Ovid. Faſt. 2, 767. *Chaſmata ingentium malorum ſunt prænuntia*, Plin. 2, 27.

¶ Prænuntium, *i*, n. etiam ſubſtantive dicitur, ein verbericht, eine anzeigung. Confirmat iſtud in Analectis Olaus Borrichius p. 43 exemplis Senecæ atque Plinii innixus. Ille enim de Ira 3, 10 *Procellarum ſunt quædam prænuntia*: hic Hiſt. Nat. 2, 27 *Hæc ingentium malorum fuere prænuntia*. Idem 2, 84 *Nunquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicujus id prænuntium eſſet*. Adde Andr. Borrich. Vindic. p. 146.

¶ Pronuntio, *are*, recitare, vorbringen; ut, *Memoriter pronuntiare*, Cic. de Divin. 2, 5, auswendig herſagen. Idem de Orat. 1, 61 *Vno ſpiritu pronuntiare multos verſus*, in einem athem herſagen. *Pronuntiare perperam*, Plin. 3 epiſt. 5, n. 12, unrecht ausſprechen. *Pronuntiare ſententiam*, Cic. de Fin. 2, 12, ein urtheil ſprechen. ¶ 2. Et *Pronuntiare* ſimpliciter, urtheilen, richten. Suet. Ner. c. 15 *Quid ipſi libuiſſet, perinde ac pluribus idem videretur, pronuntiabat*. Hinc, *pronuntiari ad beſtias*, eſt damnari, l. 6 Dig. ad L. Iuliam peculatus. v. Buchner. ad Plin. 6 epiſt. 31, n. 234. Nempe *pronuntiare*, eſt palam nuntiare ſeu dicere, offentlich vortragen. Suet. Claudio extr. *In ultima cognitione pro tribunali ACCESSISSE AD FINEM MORTALITATIS ſemel atque iterum pronuntiavit*. Id. Dom. 10 *Flav. Sabinum perperam præco non conſulem ad populum, ſed Imperatorem pronuntiavit*. Vnde & de mandatis, quando eduntur & ſignificantur, hoc uſurpari verbum ſolet. Cæſ. de B. C. 2, 25 *Interim adventu longarum navium Curio pronuntiari onerariis jubet, ſe in baſilam habiturum locum, quæ non e veſtigio ad caſtra Corneliana direxiſſet*, er befehlt es auszuruffen. Item de promiſſis: Curt. 3, 3, 15 *Quippe Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum pronunciari juſſerat*. Suet. Cæſ. c. 19 *Nummos de ſuo communi nomine per centurias pronuntiavit*. Id. Ner. c. 24 *Quæ beneficia e medio ſtadio Iſthmiorum ille ſua ipſe voce pronuntiavit*.

¶ Pronuntiatus, *a, um*. Cic. Paradox. 3, 2 *Verſus pronuntiatus eſt ſyllaba una brevior*. Curt. 10, 6, 24 *Ipſum ad pronuntiatam prædam ſequebantur*. ¶ 2. Item damnatus. Ammian. 15, 3 extr. *Protectores pronuntiati vertere ſolum, ventam meruere, &c.*

¶ Pronuntiātum, *i*, n. ſubſt. idem quod enuntiatum, der ausſpruch, vertrag; ut, *Pronuntiatum verum* aut *falſum*, propoſitio, Cic. Tuſc. 1, 8.

¶ Pronuntiatus, *ūs*, m. ſubſt. die ausſprache, auserede. Gell. 4, 17 *Et numerus in verſu, & ratio in pronuntiatu manet*. Idem 15, 3 *Quo fieret vox pronuntiatu audituque lenior*.

¶ Pronuntiatio, *ōnis*, f. idem. *Pronuntiatio moderatio eſt vocis, vultus atque geſtus cum venuſtate*, ut auctor ad Herenn. 1, 2 definit. Et Quintil. 3, 3 *Cuncta corrumpit ac propemodum perdit indecora vel voce vel geſtu pronuntiatio*. Hæc de oratoria ſignificatione. ¶ 2. Eſt & judicialis ſententiæ prolatio, ein gerichtlicher ausſpruch. Cic. pro Cluent. c. 20 *Lege & pronuntiatione nondum condemnatus*. Cæſ. B. C. 2, 25, 7 *Qua pronuntiatione facta*, nach der publicirung. *Pronuntiatio* hæc non tantum verbis, ſed ſola etiam diſceſſione fieri poterat, ut colligas etiam ex Petron. c. 80 p. 396 *Fulminatus hac pronuntiatione*. ¶ 3. Eſt vox ipſa. Val. Max. 7, 4 ab init. *Illa pars calliditatis egregia, & ab omni reprehenſione procul remota, cujus opera, quia appellatione noſtra vix apte exprimi poſſunt, græca pronuntiatione ſtrategemata dicuntur*: i. e. græca voce.

¶ Pronuntiator, *ōris*, m. ein redner. Cic. de Clar. Orat. c. 83 *Thucydides rerum geſtarum pronuntiator ſincerus*.

¶ Pronuntiabilis, *e*, ausſprechlich. Apul. Doctr. Plat. 3 ineunte: *Oratio pronuntiabilis*, h. e. propoſitio, enuntiatio Logica. Gloſſ. lat. gr. *Pronuntiabile*, ῥητόν.

¶ Pronuntiātīvus, *a, um*, idem; ut, *Modus pronuntiativus, quo pronuntiamus*, apud Diomed. lib. 1 p. 329.

¶ Renuntio, *are*, referre, vermelden, widerſagen. Ter. Andr. 3, 2, 28 *Id ego nunc tibi renuntio, here, futurum*, i. e. aperte nuntio. *Poſtea quam mihi renuntiatum eſt de obitu Tulliæ filiæ tuæ*, Serv. Cic. fam. 4, 5. Ita *renuntiare legationem* dicitur legatus, cum perlata illa domum redit, &, quid a ſe actum ſit, exponit. v. Burm. ad Quintil. 7, 4 p. 634. Drakenb. ad Liv. Epit. 47. ¶ 2. Quint. 12, 11 p. 1109 *Sed hi primum renuntient ſibi, quanta ſit* &c. i. e. cogitent, in animum inducant. ¶ 3. *Amicitiam alicui renuntiare*, Tac. 1 Ann. 2, 70, 3, freundſchaft aufſagen. Liv. 42, 25, ubi multa Sigonius. *Civilibus officiis renuntiare*, Quint. 10, 7 pr. abdancken. *Illis repudium renuntiet, hanc ducat*, Ter. Phorm. 4, 3, 72, er mag ihnen die ehe wieder aufſagen. Nam *renuntiare* eſt vel nuntio vel verbis irritum facere, de quo convenit, ut recte explicat Ian. Gebhard. ad Nepot. Alcibiad. n. 56. Cic. ad Att. 2, 1 p. 178. ¶ 4. *Renuntiantur* etiam conſules, tribuni, magiſtratus &c. i. e. lecti vel creati declarantur, ſie werden ausgeruffen, abgekündiget. Cic. pro Lege Man. c. 1 *Prætor primus centuriis cunctis renuntiatus ſum*. Et de Orat. 2, 64 *Renuntiare conſulem*.

¶ Renuntiātio, *ōnis*, f. der bericht. Cic. Verr. 3, 39 *Ceſio renuntiat ſe dediſſe. Cognoſcite renuntiationem ex litteris*. ¶ 2. Declaratio dignitatis, die kundmachung. Cic. pro Muræna c. 8 *Non idem eſt ordo dignitatis & renunciationis, &c.* ¶ 3. *Renuntiatio*, ICtis eſt juris permiſſi vel ſibi competentis remiſſio, die verzicht, begebung alles anſpruchs.

¶ Renuntiator, *ōris*, m. qui renuntiat. Tertull. de Anima c. 57 *Dominus ex perſona Abrahæ* (Luc. c. 16) *ſanxit, non poſſe inde* (e cælo) *relegari renuntiatorem diſpoſitionis inferne*. Idem de Pallio c. 4 *Deduc oculos, ſuadeo, revercre habitum unius interim erroris tui renuntiatorem*.

¶ Rēnuntius, *i*, m. ein botſchafter. Plaut. Trin. 2, 1, 22 *Nuntii renuntii*. Et Theod. Cod. 3 t. 7 *Taciti nuntii, renuntiique corrupti*.

¶ Abrenuntio, *are*, abſagen, entſagen. Salvianus lib. 6 p. 208 hanc profert baptiſmi formulam: *Abrenuntio diabolo, pompis, ſpectaculis*

culis & operibus ejus. Eadem est exorcismi formula Ambrosio 1, 2 de Sacramentis, T. 4 p. 354. Et auctor Comment. Epist. ad Roman. (Tom. 8 Hieronymi) c. 7, 6 *Mundo abrenuntiaverunt.*

NVO, *nui, nūtum, nuere*, est capitis motu vel gestu volutatem suam ostendere, wincken mit dem haupt, nicken. Et inde

¶ Nūtus, *ūs*, m. subst. significat voluntatem, & summam quidem, quovis indicio patefactam, potentium potissimum, & magnatum inter homines, qui dicuntur *nutu movere agmina, nutu imperare*, der winck, das gutachten. Hinc, *Ad alicujus nutum voluntatemque se totum convertere*, Cic. fam. 3, 10 sub fin. nach eines willen und gefallen sich richten. *Auctoritate nutuque legum docemur coërcere cupiditates*, Idem de Orat. 1, 43. Sic, *Hæc omnia Deorum immortalium nutu atque potestate administrari*: Et mox: *Nutu Iovis optimi maximi factum*, durch Gottes verhängniß, Id. Cic. Catil. 3, 9. *Nutu Iunonis eunt res*, nach ihrem kopff und sinn, Virg. Æn. 7, 592. ¶ 2. Et *Nutus*, proclivitas est rei alicujus in aliquam partem, der hang. Cic. Nat. D. 2, 36 pr. *Terra undique in se nutibus suis conglobata.* Id. Tusc. 1, 17 *Terrena & humida suopte nutu & suo pondere in terram feruntur.*

¶ Nūmen, *ĭnis*, n. proprie & natura sua nihil aliud, quam *nutus* est, a *nuo*: ut *motus* & *momen*, unde *momentum*, a *moveo*: *flatus, flamen*, a *flo*: a *fluo, flumen*, & alia similiter, die bewegungs-krafft. Lucret. de Curetibus 2, 632 *Terrificas capitum quatientes numine cristas: Capitum numine*, i. e. nutu, vel motu. Et lib. 3, 144 *Cætera pars animæ per totum dissita corpus Pavet, & ad nutum mentis, momenque movetur.* Plin. 7 epist. 27 *Perquam velim scire, esse phantasmata, & habere propriam figuram numenque aliquod putes*: i. e. vim potentiamque movendi se. ¶ 2. Κατ' ἐξοχήν de nutu potentiaque ac voluntate seu providentia Dei, vel Deo ipso usurpatur, Gott, Gottes macht, Gottheit. Cic. de Nat. D. 2, 37 ex Aristotele: *Esse quoddam numen & vim Deorum.* Lucanus 3, 449 *Servat multos fortuna nocentes, Et tantum miseris irasci numina pessunt*: Numina, i. e. Dii. Ovid. Met. 9, 316 *Numine decepto* de Iunone. Virg. Georg. 4, 7 *Si quem Numina læva sinunt, auditque vocatus Apollo.* Et ita frequentissime idem aliis locis e. g. Æn. 11, 232 *Fatalem Æneam manifesto numine ferri Admonet ira Deum*; ubi *manifesto numine* est decreto instinctuque divino. Sæpissime διαφορικῶς, seu distinctionis caussa aliquid additur, unde constet, de quo numine sermo sit. Cicero pro Domo sua c. 56 *Divino numine redditus reipubl. sum.* Virg. Æn. 2, 777 *Non hæc sine numine Divûm Eveniunt.* Liv. 1, 55 pr. *Dî movent numen*, h. e. aliquid magnum portendunt. ¶ 3. Romani & Imperatores suos *Numinis* appellatione, sub figura quadam, honorabant, quod secundi a summo numine essent, & ejus vicem sungerentur in terris, ut jam olim Livius 8, 34 *Dictatoris edictum pro numine semper observatum.* Hinc illa formula: DEVOTVS NVMINI MAIESTATIQVE EIVS. Symmach. 10 ep. 21 ad Theodosium & Arcadium Imperatores: *Præcipua quidem beneficia numinis vestri populus Romanus exspectat.* Atque ab hac loquendi ratione nec ipsi Christiani abstinebant. De quo videndus Vossius de orig. & progressu Idololatriæ 3, 17; & Io. Henr. Bœclerus de Auspicio Regio c. 3 § 5. ¶ 4. Pluraliter *numina*, de uno Deo, sive persona. Sil. 1, 93 *Ennææ numina Divæ*, i. e. Proserpinæ: quod secus apud Christianos habet. v. Prudent. Hamartig. v. 350. ¶ 5. *Numen* & *numus* in obliquis confundunt sæpe librarii.

¶ Nūto, *are*, frequent. wancken, wackeln; ut, *Nutant ædificia*, quæ ruinam minantur, ste sencken sich, hangen für sich. Lucan. 6, 136 *Quassata nutant turres.* Virg. Æn. 2, 629 *Ornus concussa vertice nutat.* conf. 9, 682; & Plin. 13, 4. Ovid. de Arte am. 2, 263 *Dum vami pondere nutant.* Liv. 4, 37 *Nutant circumspectantibus galeæ.* Tac. Hist. 4, 52, 6 *Tanto discrimine urbs nutabat*, die stadt war in gefahr. Aur. Vict. de Vir. illust. c. 16 *Victoria nutat*, der sieg ist noch zweifelhafftig. ¶ 2. *Nutare* & *mutare* confundunt librarii.

¶ Nutans, *tis*. Tac. Hist. 3, 18, 4 *Nutantem aciem incurfare.* Id. 1, 2, 2, *Galliæ nutantes*, die auf dem sprung stehen. conf. 4, 49, 3. Val. Flacc. 7, 153 *Nutantem Colchida curis Iuno videt.* Catull. 65, 390 *Nutans platanus.* Lucan. 8, 48 *Nutantia vela carinæ.* Id. 1, 494 *Quatiente ruina Nutantes pendere domos.* conf. 4, 393. Calpurn. ecl. 2, 77 *Calathos nutanti lacte coactos* vocat h. e. tremulo, lapsabundo, ut solet cum ferum defluxit, neque constitit in caseum.

¶ Nutatio, *ōnis*, f. das wancken. Plin. 11, 37 *Capitis nutatio.* Et Plin. junior Paneg. c. 5 *Nutatio reipublicæ.*

¶ Nūtīmen, *ĭnis*, n. idem. Silius 2, 399 de cristis galeæ loquens *Albentes niveæ tremulo nutamine pennæ.*

¶ Nutabundus, *a, um*, wanckend, wackelnd. Solinus c. 27 *Capite nutabundo.* Salvian. 6 de Gubern. p. 229 *Ad gressum nutabundi.*

¶ Nutābĭlis, *e*, idem. Apul. de Deo Socrat. *Regni nutabilis suggestus.*

Composita:

¶ Abnuo, *ĕre*, recusare, absagen, abschlagen, sich weigern. Cic. de Fato c. 2 *Nihil unquam abnuit studio meo voluntas tua.* Liv. 9, 17 *Haud equidem abnuo, egregium decem fuisse Alexandrum*, ich bin nicht in abrede. Id. 36, 34 *Manu abnuit, quicquam opis in se esse.* Tac. Hist. 5, 13, 6 *Quando impetus & subita belli locus abnueret*, wenn es der ort nicht gestattete.

¶ Abnueo, *ēre*, pro *Abnuo*, veteres dixisse annotavit Diomedes lib. 1 tit. de dubia verborum positione: provocatque ad Ennii versum 8 Annal. *Certare abnueo, metuo legionibu' labem.* Scipio tamen Gentilis Comm. in Apul. Apol. n. 323 p. 150 legere mavult *Abnuo.*

¶ Abnuens, *tis*; ut, *Abnuens inquisitionis*, Apul. Et, *Elementa naturæ communionem abnuentia*, Macrob. Somn. Sc. 1, 6.

¶ Abnuītio, *ōnis*, f. die weigerung, verneinung. Festus: *IN non semper abnutionem significat, sed interdum etiam pro additamento ponitur. Abnutio* dixit Paulus. v. Gothofr. not. ad Fest. p. 1742.

¶ Abnūro, *are*, sæpe abnuero, interprete Festo, sich sperren, verweigern. Vetus poëta apud Cic. de Orat. 3, 41 *Quidnam est obsecro, quod te adiri abnuas?* Sed addit ibi Cicero: *Melius esset, vetas, prohibes, absterres.* Nempe obsoleta illa vox est. Qua tamen usus est Plaut. Capt. 3, 4, 79 *Quod mî abnuas?* TY. *Tibi ego abnuo?* Et Arnobius extremo lib. 2 *Abnutemus verum.*

¶ Abnurīvus, *a, um*, negativus, abschläglich, l. 83 ff. de Verb. oblig. *Et qui spondet*, inquit Paulus, *dolum malum abesse, abfuturumve esse, non simplex abnutivum spondet, sed curaturum se, ut dolus malus absit.*

¶ Annuo, seu Adnuo, *ĕre*, nutu assentiri, affirmare, approbare, willigen, ja sagen. Plin. 1 epist. 22 *Superest, ut promissis DEVS adnuat*: i. e. faveat, ea approbet & firmet. Aliquando & active ponitur: Horat. 4 od. 6, 21 *Ni tuis victus Venerisque gratæ Vocibus Divûm Pater annuisset Rebus Æneæ potiore ductos Alite muros.* Val. Flacc. 1, 40 *Hanc mihi militiam, veterum quæ pulchrior actis, Annue*, i. e. concede. ¶ 2. Et, *Annuere*, inter signa, quibus amicæ amatoribus suis se approbant. v. Ter. Eun. 4, 5, 31, zuwincken.

¶ Annūto, vel Adnuto, *āre*, frequent. verwilligen. Nævius apud Festum in *Adnictat: Alii adnutat, alii adnictat.* Et Plaut. Merc. 2, 3, 100 *Mihi etiam nunc adnutat*, er nickt mir mit dem kopff zu.

¶ Annutans, *tis*. Apul. 10 Met. sub fin. *Sensim annutante capite cœpi incedere.*

¶ Connuo, *ere*, idem quod *Annuere*; Plauto tribuitur.

¶ Innuo, *ĕre*, nutu aliquid significare, wincken, andeuten; ut, *Abiens innuit mihi*, Ter. Eun. 4, 5, 9. conf. Non. 5, 65.

¶ Renuo, *ere*, respuere, recusare, ausschlagen, nicht wollen; ut, *Quis ullum convivium renuerit*, Cic. pro Cæl. c. 11.

¶ Renuens, *tis*. Martial. 2 epigr. 14 *Omnia fecit, Sed renuente Deo.* Et Prudent. Perist. 4, 162 *Renuente metro*, der vers leidet es nicht.

¶ Rĕnūtus, *us*, m. subst. die verweigerung; ut, *Simili nutu renutuque alicujus voto respondere*, Plin. 1 epist. 7. Respicit ad Homericum illud IA. π. 250 Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν. ¶ Renūto, *are*, frequent. idem quod *Renuo.* Lucret. 4, 601 *Vox Incolumis transire potest, simulacra renutant.* Prudentius Hamartig. v. 774 de Lotho & uxore: *Ille gradum celerat fugiens; contra illa renitat*, i. e. subinde respicit & retro flectit se.

NŬPER, nuperrime, adv. non ita multo ante, unlängst, neulich. Virg. eclog. 2 v. 25 *Nuper me in litore vidi.* Ter. Eun. 1, 2, 50 *Mater mea illic mortua est nuper.* Et *Nunc nuper* Idem dixit Eunuch. prolog. v. 9, nur neulich. Vbi Donatum vide. De aliquot seculis usurpari, auctor est Rupertus ad Pomponii Enchirid. p. 247. Adde Drakenb. ad Liv. 4, 30. Superlat. Cic. de Invent. 1, 17 *Quod ille nuperrime dixerit.*

¶ Nūpĕrus, *a, um*, neu, frisch, neulichst. Ter. Heaut. 1, 1, 1 *Hæc inter nos nupera notitia admodum est.* Et Plaut. Capt. 3, 5, 60 *Recens captum hominem, nuperum & novitium.*

¶ Pronūper, adverb. idem quod nuper. Plaut. Trin. 2, 4, 26 *Quas* (drachmas) *sponsione promuper tu exactus es pro illo adolescente.* Sed vide Taubm. qui docet, quosdam dividere & legere, *qua sponsione pro*, i. e. pro qua sponsione.

Nupta, nuptiæ, nuptialis, &c. vide ante in *Nubo.*

NVRSIA, *æ*, f. Sabinorum, item Piceni civitas, *frigida* dicta a Virgilio Æn. 7 v. 716.

¶ Nursīnus, *a, um*, adject. ut, *Pilæ Nursinæ*, Martial. 13 epigr. 20.

NŪRVS, *us*, f. filii uxor, des sohns frau, die schnur, schwieger-tochter. Ter. Hec. 2, 1, 4 *Vno omnes animo socrus oderunt nurus.* Apud poëtas pro *quavis fœmina* sumitur. v. Ovid. Met. 2, 366.

¶ Abnūrus, *us*, f. des urenckels frau. Gloss. lat. gr. *Abnurus*, ἐκγόνου γυνή.

¶ Prōnūrus, *us*, f. pro uxore nepotis, des enckels frau, apud Ovid. Heroid. 17, 206 *Pronurus & magni Laomedontis ero.*

NVS, gr. νοῦς, *sapientia*, weisheit. v. Vet. Interp. Irenæi 1, 1. Et Mart. Capella 2 p. 33 *Per vos vigil decensque Nus mentis ima complet.*

Nuspiam, vide infra *Vspiam*, Nusquam, *Vsquam.*

Nutabundus, nutare, nutus, &c. vide paullo ante in *Nuo.*

NŬTRIO, *īvi, ītum, īre*, alere, fovere, nähren, ernähren, erhalten; ut, *Mammis fœtum nutrire*, Plin. 11, 40. Et Ovid. de Remed. am. v. 807 *Nutritur vento, vento restinguitur ignis.* Idem Fast. 1, 704 *Pax Cererem nutrit.* Et Declamator in Sallust. *Privatorum audacias nutrire*, metaphorice. conf. Petron. c. 2. Liv. 7, 4 extr. *Nutrire in filio damnum naturæ* est indulgentia illud lenire, & medicinam illi adhibere. vid. Io. Fr. Gron. ad h. l. Turneb. Adverss. 28, 34. Conf. Victorius ad Cic. Ep. ad Attic. 6, 1. *Canalibus hortos nutrire*, Calp. Ecl. 2, 35, ubi v. Burm. ¶ 2. Depon. Virg. Georg. 2, 425 *Hoc pinguem & placitam paci nutritor olivam.*

¶ Nutriens, *tis*. Vulg. Interpr. Matth. 24, 19 *Væ prægnantibus & nutrientibus*, den säugenden.

¶ Nutrītus, *a, um*, ernehret, erzogen. Ovid. Trist. 3, 11, 3 *Nutritus lacte ferino.* Petron. c. 120 *Nutritæ sanguine fruges.*

¶ Nutritus, *us*, m. subst. die ernehrung, verköstigung. Plin. 22, 24 *Multi senectam longam mulsi tantum nutritu toleravere.*

¶ Nutrītio, *onis*, f. idem, ex vulgari usu.

¶ Nutrīmentum, *i*, n. alimentum, die speise, nahrungs-mittel; ut, *Arida nutrimenta ignis*, Virg. Æn. 1, 176. *Nutrimentorum locus*, i. e. nutricationis, educationis, ap. Suet. Aug. c. 6, & Calig. 9. Metaphorice Cic. in Orat. c. 13 *Nutrimentis epidictici generis educata eloquentia est.*

¶ Nutrīmen, *ĭnis*, n. idem, apud poëtas. Ovid. Met. 15, 354 *Naturæque suum nutrimen decrit edaci.* Et Iuvencus in Matth. c. 35 de 10 virginibus: *Ne desint claræ nutrimina pinguia flammæ.*

¶ Nutrimentālis, *e*, nutritioni serviens, das gut nähret, nährhafft. Const. Afer de N. H. *Nutrimentalia membra.*

¶ Nūtrītor, *ōris*, m. qui nutrit & alit, ein ernährer. Suet. de Clar. Grammat. c. 7 *M. Antonius Gnipho, ingenuus, in Gallia natus, sed expositus,*

fitus, a nutritore suo manumissus institutusque. Stat. Theb. 10, 228 *Nutritor equorum.* Dracont. in Hexaem. v. 565 *Et generata vigent sub nutritore Tonante.*

¶ Nutrītōrius, *a, um,* nutriens, ernährend, nährhaft, das nahrung giebt. Th. Prisc. de Diæt. c. 3 *Lac omne nutritorium est.* Augustinus Confessiones. 12, 27 *Nutritoriæ cunæ.*

¶ Nutrībĭlis, *e,* idem. Cæl. Aurel. Tard. 4, 3 *Cibi nutribiles.*

¶ Nutrix, *īcis,* f. eine amme, verpflegerin. Cic. de Amic. c. 20 *Nutrices & pædagogi jure vetustatis plurimum benevolentiæ postulant.* Et, *Errorem pæne cum lacte nutricis suxisse videmur,* Id. Tusc. 3, 1. Germani, mit der mutter-milch eingesogen. conf. Virg. Æn. 4, 632 & 634. Quintil. 1, 1 p. 13 *Ne sit vitiosus sermo nutricibus, quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit.* add. p. 18. it. 1, 10 p. 110. *Nutrices* comites etiam adultarum virginum Liv. 3, 44. ¶ 2. *Nutrices* pro *papillis* sive *uberibus* dixit Catullus Carm. de nupt. Pelei v. 18, ubi nymphas ait visas esse *Nutricum tenus exstantes e gurgite vasto,* quamquam sunt, qui legant ibi: *Iam crurum tenus,* quod & Iosephus Scaliger in suo liquide scriptum fuisse testatur; Reatino autem pro *Nutricum* placuit *Umblicum.* Sed locum poëtæ, qualem dedimus, Crotone saniorem pronuntiat Vossius 5 Inst. Orat. c. 6 p. 344.

¶ Nutrĭcula, *æ,* f. dimin. eine amme, säugamme. Suet. Aug. c. 94 *Repositus vespere in cunas a nutricula, loco plano; postera luce non comparuit.* conf. Horat. 1 epist. 4, 8. ¶ 2. Item, eine nährerin, verpflegerin, aut quæ quocunque modo rem alit & educat. *Musice nutricula,* Apul. 6 Milet. p. 178. Iuvenal. 7, 149 *Nutricula caussidicorum Africa.*

¶ Nūtrĭco, *are,* nutricis munere fungi, nutrire, nähren, erziehen, erhalten. Varro de R. R. 2, 4 *Nutricare porcos.* Petron. Fragm. Tragur. p. 50 *Tu viperum sub ala nutricas,* du hegest eine schlange im busen. Apul. in Trismegisto p. 98 *Terra parturit fruges, & eadem partu nutricat suo.* Arnob. lib. 1 p. 32 *Quidquid malefici graminis nutricant terrarum sinus.* Pass. Varro R. R. 1. 23 *Ea* (scil. fata) *sole nutricantur.*

¶ Nutrĭcor, *ari,* idem, deponentiali voce. Cic. Nat. D. 2, 34 *Mundus omnia, sicut membra sua nutricatur & continet.* Apul. Apologia: *Eum paupertas ab incunabulis nutricata est.*

¶ Nutrĭcans, *tis.* Varro R. R. 2, 8 *Cum peperit equa mulum aut mulam, nutricantes educamus.* Tertullianus ad Vxorem 1, 5 *Prægnantes & nutricantes* conjungit, schwangere und säugende.

¶ Nūtrĭcātus, *ūs,* m. die ernährung, erziehung, verpflegung. Varro de R. R. 1, 47 *Herba non evellenda in nutricatu.* Idem 3, 9 *Gallinæ in nutricatu occupatæ.* Plaut. Mil. 3, 1, 54 *Plane eductus in nutricatu Venereo.* Et Macrob. 5, 11 *Ex ipso nutricatu.*

¶ Nutricatĭo, *ōnis,* f. idem; ut, *Munus nutricationis,* Gell. 12, 1, das säugen, kinderstillen. Pluraliter Apul. 2 Dogm. Plat. p. 27 *Puerorum nutricationes.* conf. Varr. de R. R. 1, 44.

¶ Nutricator, *oris,* m. apud Plinium.

¶ Nutricius vel Nutritius, *a, um,* adj. qui nutrit; ut, *Nutritio sinu recipere,* Colum. 3, 13. Sic & Firmicus 3, 16 *Alimenta nutritia* dixit. Et passive, qui nutritur Manil. 3, 131 *Infantum nutritia turba,* säuglinge.

¶ Nutrĭcius, *i,* m. subst. idem; ut, *Nutricius ejus pueri eunuchus,* Cæs. de B. Civ. 3, 103. Scriptura reges *nutricios* vocat *ecclesiæ.* Et Varro de R. R. 2, 1 *Quis Faustulum nescit pastorem fuisse nutricium, qui Romulum & Remum educavit.* Gloss. lat. gr. *Nutricius,* τροφεύς.

¶ Nutrĭcium, *i,* n. subst. pro *Nutricatione* seu *Nutricatu,* Seneca posuit Consolat. ad Helviam c. 17 *Illius pio maternoque nutritio per longum tempus æger convalui.* Sic & plur. Arnobius lib. 5 *Nutricia ducere ab aliquo,* von einem nahrung haben. Et Manil. 3, v. 131 *Omnia infantum nutricia.* ¶ 2. *Nutricia,* orum, n. pl. τροφῖα, merces etiam nutricis, säugammen-lohn. Vlpian. l. 1 Dig. de var. & extraord. cognit. *Nutricia eo usque producemus, quod infantes uberibus aluntur.* Græcis θρεπτρια sunt. vid. Artemidorus Oniocrit. 3 c. ult. Hinc & Angelus Politianus, eruditissimus majorum ærate, egregium illud poëma de Poëtica novissime *Nutricia* inscribere voluit, ad quod vide Ioh. Alex. Brasficanum.

Composita:

¶ Adnūtrio, *īre,* zugleich ernehren. Plin. 17, 23 *Singulis denas fere adnutriunt vites.*

¶ Connutrio, *ire,* idem, apud Columellam.

¶ Connutrītus, *a, um,* unterhalten, gestärckt; ut, *Connutritus morbus,* apud Augustinum.

¶ Connutrĭco, *are,* zugleich erziehen, apud Hieronymum.

¶ Enutrio, *īre,* idem quod simplex, ernähren, auferziehen. Colum. 3, 3 *Sata non ita enutriunt, ut convalescant.* Plin. 12, 1 de plantis: *Tantum honoris increvit, ut mero infuso nutriantur.*

¶ Enutrītus, *a, um,* auferzogen; item, in schwang gebracht, gefördert. Vitruv. 2, 1 *Origines ædificiorum, quibus rationibus enutritæ & progressæ sint.*

¶ Innūtrio, *īre,* sich von etwas nähren. Seneca epist. 2 *Certis ingeniis immorari & innutriri oportet, si velis aliquid trahere,* i. e. certis auctoribus, qui in succum quasi & sanguinem convertendi sunt.

¶ Innutrītus, *a, um,* darinne erzogen. Sen. Consolat. ad Polybium c. 21 *Animus liberalibus disciplinis innutritus,* h. e. educatus. ¶ 2. Qui est sine nutritione, ungesæuget. Cæl. Aurel. Acut. 1, 17 *Ægrotantem innutritum relinquere.*

¶ Innutritio, *ōnis,* f. apud ICtos in Cod.

¶ Innutrībĭlis, *e,* das keine nahrung giebt; ut, *Iusculum innutribile,* Cæl. Aurel. Acut. 2, 9.

¶ Innutricātus, *a, um,* darinne erzogen. Orosius: *In malis innutricati & nati.*

¶ Renūtrio, *īre,* rursus nutrire, wieder nähren. Paulinus Nolanus epist. 23 (al. 3) ad Severum c. 9 *Quem ex rusticanis receptum domi renutrimus.*

NVX, *nŭcis,* f. eine nuß. Generaliter *Nuces* dicuntur omnia corio duriore: ut, *avellanæ, amygdalæ, juglandes, castaneæ;* sicut *pomæ* contra dicuntur omnia molliora: scribit in Virg. ecl. 2 Servius. Significat autem arborem & fructum simul, eine nuß und nußbaum. Dicta esse videtur, quod noceat, umbra scilicet sua, fegetibus: Sic, *quoniam fata lædere dicor,* &c. Ovid. canit de Nuce v. 61. *Nucum* appellationes sunt: *Nux Myristica,* eine muscaten-nuß. *Nux juglans* vel *regia,* welsche nuß. *Nux avellana,* hasel-nuß. *Nux Indica,* eine Indianische nuß. Virgil. eclog. 2, 52 *Castaneas* etiam *nuces* dixit. *Nux pinea,* zirbelnuß. *Nuces amaræ* Cello 6, 7, bittere mandeln. Plaut. Curc. 1, 1, 55 *Qui e nuce nucleum esse vult, nucem frangit,* i. e. qui commodum aliquod appetit, cum & laborem, quo id quæritur, fugere non oportet. *Nuce vitiosa, cassa emere,* v. *Cassus.* Et, *Nux solida: fressa:* vide *Faba. Nuces relinquere,* die kinder schuhe vertreten, ap. Pers. sat. 1, 10 *Et nucibus facimus quæcunque relictis, Cum sapimus patruos.* Sic *Nucum sparsionis* in nuptiis poëtæ passim mentionem faciunt. Ejus rei causas varias recenset Servius ad illud Virg. ecl. 8, 29 *Mopse, novas incide faces: tibi ducitur uxor. Sparge, marite, nuces:* Plinius 15, 22 *Nec non & bonor his* (nucibus juglandibus) *naturæ peculiaris, gemino protectis operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis. Quæ caussa & eas nuptiis fecit religiosas, tot modis fœtu munito: quod est verosimilius, quam quia cadendo tripudium sonumve faciant.* Suetonius de Augusto refert c. 73, quod *animi laxandi caussa nucibus luserit cum pueris minutis.* Vid omnino Andr. Senftlebi nuces Saturnaliciæ, elegans libellus & eruditus. ¶ 2. Pro *esse* vel *ligno* pomorum Samon. 404 *Persicon huic potum e nuce traditur interiore* Scal. *Persidis huic pomum.* v. Bodæ. ad Theophr. 3, 5 p. 125.

¶ Nŭcŭla, *æ,* f. dimin. ein nüßlein, Plin. 15, 22. Teste Festo, *Nuculas antiqui Prænestinos appellabant, quod inclusi a Pænis Casilini famem nucibus sustentarunt: vel quod in eorum regione plurima nux minuta nascitur.*

¶ Nūcella, *æ,* f. aliud dimin. der nußkern; ut, *Nucella cocta,* ap. Apicium, item, glans, die eichel. vid. Barthii Adversar. 32, 18.

¶ Nūceus, *a, um,* nußbäumin; ut, *Nucea materia,* Plin. 16, 39, nußbaum-holtz. Onomast. Vet. καρυκὸς, *nuceus.*

¶ Nucīnus, *a, um,* idem; ut, *Mensæ nucinæ,* Vet. Scholiast. Iuvenal. sat. v. 119.

¶ Nucērum, *i,* n. ein nußgarten. Stat. in Silv. 1, 6, 12 *Quidquid nobile Ponticis nucetis.*

¶ Nucālis, *e,* den nüssen ähnlich. Cæl. Aurel. Acut. 2, 37 *Pahnulæ nucales, quas caryotas appellant.*

¶ Nucamentum, *i,* n idem quod nux, aut quod nuci simile est. Plin. 16, 10 *Nucamenta* (abietis) *squamatim compacta,* tannzapffen.

¶ Nucĭfrangibŭlum, *i,* n. Plautus per jocum dixit dentem, in Bacchidibus, 4, 2, 16, ein nußbeisser, zahn.

¶ Nucipersĭcum, *i,* n. idem quod *Persicum,* eine pfirsche. v. tit. Martial. 13 epigr. 46.

¶ Nuciprūnum, *i,* n. i. e. prunum nuci insitum, Plin. 15, 13.

¶ Nūcleus, *i,* m. id quod in nuce inclusum esui est, der kern; ut, *Qui e nuce nucleum esse vult,* &c. Vide paullo ante in *Nux* ex Plauti Curculione. Idem Capt. 3, 4, 122 *Nucleum amisi, reliquit pignori putamina. Nucleus* autem ex *Nuculeus* est, quod in Plaurinis Manuscriptis reperitur, teste Grutero. ¶ 2. Sunt & alii *nuclei,* die zienen am knoblauch, Plin. 19, 4. ¶ 3. *Nucleus ferri* apud Plinium 34, 14, est præstantissimum & optimum.

¶ Nucleātus, *a, um,* fetnicht; ut, *Uva passa, nucleata,* apud Scribon. Largum compos. 233.

¶ Enūcleo, *are,* nucleum a putamine extrahere, nucleis evacuare, den kern herausnehmen, auskernen. Apicius 4, 5 *Duracina enucleabis.* ¶ 2. Item, *Declarare, explanare,* per metaphoram, eigentlich darthun, erklären. Cic. Partit. Orat. c. 17 *Nec quidquam in amplificatione enucleandum est,* h. e. cum nimia cura & judicii acrimonia tractandum.

¶ Enucleatus, *a, um,* ausgekernt, ausgeklaubt; ut, *Enucleata uva,* Th. Prisc. an. 1, 20. *Enucleatæ baccæ,* Marcell. Empir. c. 20. Improprie Cic. de Orat. 3, 9 *Genus dicendi acre, acutum, enucleatum,* aus-erlesen.

¶ Enucleāte, adv. eigentlich; ut *Eleganter enucleateque dicere,* deutlich und klärlich reden, Cic. in Orat. c. 9. Item, *Enucleate & polite,* Idem de Clar. Orat. c. 30.

¶ Enucleatio, *onis,* f. explanatio, die erklärung, apud Augustin.

¶ Enucleator, *oris,* m. explanator, ICt. in Cod.

¶ Innucleatus, *a, um,* unausgekernt; ut *Uvæ passæ, innucleatæ,* Plin. Valer. 1, 7.

¶ Internucŭlus, *i,* legunt quidam apud Petron. c. 7 & ajunt idem esse quod *intercutitus,* i. e. valde stupratus. Alii legunt: *Inter nuculos.* Sunt & apud Apulej. de Deo Socratis *internuculi recens cogniti.* P. Pithœus subsec. Hor. 2, 10 *Sic dicebant,* inquit, *impudicos: omne enim medium, nucleum vocabant.* conf. Turneb. Adversar. 21, 28. Burmanniana editio habet inter titulos, & multas in notis multorum hariolationes.

NYCTALOPS, *ōpis,* penult. long. νυκτάλωψ, idem quod *Luscitosus,* qui vel acrius vesperi cernit, quam interdiu, vel vesperi exilitet cernens, interdiu tantum videt: sic enim *Luscitosi* significationem Nonius 2, 512 & Festus confundunt. ¶ 2. Sed Plin. 8, 50 *Nyctalopas,* νυκτάλωπας dixit, qui acie vespertina destituuntur, die des abends ein blod gesicht haben, übersichtig.

¶ Nyctālōpia, *æ,* f. νυκτάλωπία, vitium ipsum est: vide *Luscitas* & *Myops;* & Isidor. 4, 8.

NYCTEGRĔSIA, *æ,* f. νυκτεγερσία, das auffstehen bey nacht. vid. *Egretus* apud Festum.

¶ Nyctegrēton, *i,* n. νυκτέγερτον, herba, quæ & *Nyctimpa,* vel, ut alii legunt, *Nyctilampada,* quoniam e longinquo, nocibus fulgeat, Plin. 21, 2.

NYCTELIA, *orum,* n. pl. τὰ νυκτήλια, Bacchi æra nocturna apud Plu-

Plutarchum, ἀ νὺξ & τελῶν, quod noctu perficiebantur. vid. Taubm. ad Culic. Virg. p. 70.

¶ Nyctĕlius, *a, um, νυκτέλιος*, i. e. Bacchicus; ut, *Nyctelius pater*, i. e. Bacchus, Ovid. de Arte am. 1, 567. conf. Metam. 4, 15. *Nyctelius latex*, i. e. vinum apud Senecam Oedipo v. 492.

NYCTĔRIS, *ĭdis*, f. *νύκτερις*, vespertilio, sic dictus a nocte, eine fleder- oder fledermaus, Plin. 11, 47. ¶ 2. Sic quoque dictus Chærephon philosophus, quod lucubrando expalluisset, & supra modum emaciatus esset: Suidas.

NYCTEUS, *ei*, m. Neptuni & Celænûs filius apud Hygi. in Tauro, Antiopes pater, unde illa

¶ *Nycteis*, Ovid. Met. 6, 111.

NYCTĬCŎRAX, *ăcis*, *νυκτικόραξ*, corvus nocturnus, eine nachtrabe, avis est loca amans deserta & ruinosa, dicta inde, quod noctu vel clamet, vel cibum sibi veneturr. ¶ 2. Sunt, qui noctuis adnumerant. Qua significatione ex Psalmo 103, 7 Græcorum & Latinorum *Nycticorax* interpretatus est Lutherus ein käuzlein. Fuit, qui non *nycticorax* in Psalmo legendum suaderet, sed *nycticora*, ingeniosâ magis suspicione, quam, ut opinor, vera. Adscribemus eam huc tamen ex epistola 40 Paulini Nolani ad Sanctum & Amandum c. 6 *Quod nycticoracis scriptum est, nycticoram esse verius, asserebat* (quidam sanctus & doctissimus vir,) *idque probabili ratione videbatur ostendere, cum illam avem hoc loco positam diceret, quam appellamus noctuam, quia secretò noctibus cantus exerceat & volatûs, & obscuritate tenebrarum, qua fere cuncta caligant animalia, luminetur, unde nycticora aptius, quam nycticorax dicitur: quia nycticorax, nocturnus corvus, interpretatio est, nycticora autem nocte videns, eo quod pupilla oculi core (κόρη) Græcis vocetur: nihil autem noctuam simile corvi habere, manifestum est.*

NYCTĬMĔNE, *es*, f. filia Nyctei, in noctuam versa, postquam cum patre concubuerat, ideoque in silvas refugerat. vid. Ovid. Met. 2, 591 & 594.

NYCTĪMUS, *i*, m. filius Lycaonis, quem interfectum Iovi se invisenti epulandum præbuit: Clem. Alexandr. admonit. ad gent. c. 18.

NYCTOSTRĂTĒGUS, *i*, m. *νυκτοστράτηγος*, præfectus vigilum, qui armati noctu urbem perlustrant publicæ quietis caussa, ein nachtmeister, rumormeister. Arcad. l. ult. §. 1 ff. de mun. & honor. c. 4 l. 18.

NYMPHA, *æ*, f. *νύμφη*, appellativum, Græcis sponsam significat, die braut, in qua tamen significatione, ut & altera, pro quavis puella, qua vulgo ponitur, Scaliger Latinis poni negat. Sed ita tame posuit Ovid. Heroid. 1, 27 *Grata ferunt nymphæ pro salvis dona maritis*: ubi *nymphæ* uxores sunt. v. Burm. Sponsæ itaquo *Nymphæ ἀπὸ τῦ νῦν πρῶτως φαίνεσθαι*, quia nunc visendas se præbeant, cum antea prodire non obtectæ. vid. Salmuth. in Panciroll. deperd. P. 1 tit. 10. ¶ 3. Præcipue autem a *νύμφη aquam* significante, *Nymphæ* numina quædam muliebria habebantur lympharum, fontium, fluminum, silvarum &c. Varia enim earum genera erant, ut, *Najades, Napææ, Oreades, Dryades* &c. de quibus suis locis. Vide Serv. ad Virg. ecl. 10. *Nymphabus* est in inscriptione ver. quam profert etiam Gron. ad Melam 2 p. m. 117. ¶ 3. Sed & de Musis usurpatur illud vocabulum. Virg. ecl. 7, 21 *Nymphæ, noster amor, Libethrides.* Illic vide Servium: itemque ad illud Virg. eclog. 10, 9 *Quæ nemora, aut quos vos saltus habuere, puellæ Najades?* ¶ 4. *Nymphæ* dicuntur apes, cum primum formam cœperunt habere, Plin. 11, 16. ¶ 5. *Nymphæ* & *Lymphæ* miscentur a librariis. vid. in *Lympha*.

¶ Nymphālis, *e*, fontaneus. Octav. Horat. 4 *Caput sardi decoquere in aqua nymphali*, im brunnen-wasser.

¶ Nymphæum, *i*, n. *νυμφαῖον*, locum Nymphis sacrum notat. Speciatim ita dictus est locus oraculo celebris ad Apolloniam in Epiro: Dio Cassius lib. 41. ¶ 2. Item portus, cujus Cæsar meminit de B. C. 3, 26, ubi vide Ciacconium. ¶ 3. Est & *Nymphæum, ὑδρᾶγωγεῖον*; Latinis *Aquarium*, itemque *Aquagium*, faliens puta, seu *fons*, minusculus & aquam ejaculans. Capitol. Gordiano tertio c. 32 *Opera Gordiani Romæ nulla exstant, præter quædam nymphea & balneas.* Vide ibi Salmasium, & Plin. 25, 12: ubi est lavacrum, balneum, das bad. ¶ 4. Item, *νυμφῶν ἱερὸν*, fanum nympharum & locus celebrandis nuptiis destinatus, ein hochzeit-haus. Tales basilicas undecim fuisse Romæ, testatur Panciroll. & in eum Salmuth. in Deperd. P. 1 tit. 19, qui etiam Cujacium in ea fuisse opinione ostendit, improbata Alciato & Beroaldo.

¶ Nymphæa, *æ*, f. *νυμφαία*, herba nascens in paludibus & lacubus, gelbe und weisse seeblumen oder haarwurz. *Nymphæa Heraclia*, quæ Venerem extinguit, Plin. 25, 7; & 26, 10.

¶ Nympharēna, *æ*, f. gemma, urbis & gentis Persicæ nomen habens, Plin. 37, 10.

¶ Nymphicus, *i*, m. Sacerdos Nympharum, vel qui Nympheo præerat. v. Murat. Inscr. 22, 1.

¶ Nymphon, *ōnis*, m. vir quidam Colophonius, de quo Cic. ad Quint. frat. 1, 2, 2 *Ego nugas maximas omni mea comitate complexus sum, Nymphonem etiam Colophonium.*

¶ Denymphālis, *e*, adject. Hinc *Denymphales* feriæ, quibus aquam non licebat in agros inducere. Papias.

¶ Neonymphus, *i*, m. *νεόνυμφος*, ein neuverlohter, bräutigam.

¶ Paranymphus, *i*, m. *παράνυμφος*, pronubus, qui nuptiis præest; Veteres *Auspicem* dicebant, ein braut-diener, freywerber. Fortunat. 8, 5, 305 *Angelus inde tuos repetens paranymphus honores.*

¶ Paranympha, *æ*, f. pronuba, quæ nubentem viro conjungit, Isidor. 9, 8.

NŸSA, *æ*, f. urbs Arabiæ, a qua *Nyseus* duabus syllabis, & Nysæus, & Dionysius, Bacchus cognominatus fuit. vide Diod. Siculum 3, 64; & 4, 2. Ibi enim fingitur in antro a nymphis educatus. Adde supra dicta in *Dionysius*, & Plin. 5, 18. ¶ 2. *Nysa*, urbs Indiæ vel condita a Baccho, vel eidem dedicata, ob educationis memoriam, vide Justinum 12, 7, 6. Alii confundunt cum *Nysa Arabica*, & in India tradunt Bacchum enutritum. Ita Mela 3, 7; & Curtius 8, 10, 12. vid. de dissensu mythographorum in *Nysa* Burmann. ad Ovid. Met. 3, 314. ¶ 3. Mons quoque Indiæ *Nysa*, Baccho sacer. Virg. Æn. 6, 806 *Liber agens celso Nysæ de vertice tigres.* ¶ 4. Sunt præterea aliæ hujus nominis urbes a Stephano Byzantio enumeratæ, in Caria, Thracia &c vid Spanh. de usu & præst. num. diss. 4 p. 192 sq. ¶ 5. Et alter e verticibus Parnasi dicitur *Nysæ* nomen habuisse. Vide interpretes ad Iuvenalis sat. 7, 64, & Dausqu. ad Sil. 7, 198. Vnde Parnassus Lucano l. 5, 73 est *Mons Phœbo Bromioque sacer.*

¶ Nȳsēus, & Nysæus, *a, um*, adject. quo, quæ Bacchi sunt, notantur. Propert. 3, 17, 22 *Indica Nysæis arma fugata choris.* Et Sil. 7, 198 *Festas Nysæo redimivit pampine mensas.*

¶ Nysēius, *a, um*, id. Lucan. 8, 801 *Et juga tota vacant Bromio Nyseia.*

¶ Nysēis, *ĭdos. Nyseides nymphæ* Ovid. Met. 3, 314, quæ Bacchum educarunt.

¶ Nysius, *a, um*, idem. Arnob. lib. 5 p. 176 *Nysius & Semelejus Liber*; scil. a loco educationis & matre ita appellatus. Et Plin. 16, 34 *Hedera coronis Poetæ utuntur*, quam quidam *Nysiam*, *alii Bacchicam vocant.*

¶ Nysiăcus, *a, um*, aliud adject. i. e. Bacchicus vel hederaceus, von epheu; ut, *Nysiaci flores*, Mart. Capella lib. 2 p. 24.

¶ Nysias, *ădis*, f. gentile; ut, *Nysiades Nymphæ*, quibus a Iove nutriendus est datus Liber, Ovid. Fast. 3, 769.

¶ Nysion, *i*, n. subst. *νύσιον*, i. e. hedera, epheu, Apul. de Herb. c. 98.

¶ Nysĭgĕna, *æ*, c. in Nysa natus; ut, *Nysigenæ Sileni*, quod cum Baccho in Nysa educati sunt apud Catullum carm. 65, 252.

FINIS TOMI PRIORIS.

LIPSIÆ, EX OFFICINA SAALBACHIANA.

BASILII